

TEXT CUT BOOK

DAMAGE BOOK

CONST. ŞAINEANU

DICTIONNAIRE
FRANÇAIS-ROUMAIN

V-e ÉDITION

revue et augmentée

459.34 51rd 57-4627

Kansas City
Public Library

This Volume is for
REFERENCE USE ONLY

0 0001 0334160

DICTIONNAIRE

Intâia ediție a acestui Dicționar a apărut în 1896, în 3200 exemplar

A doua ediție, apărută în 1907, s'a tras în 3200 exemplare

A treia ediție, din 1914, a avut un tiraj de 5200 exemplare

A patra ediție, din 1921, s'a tras tot în 5200 exemplare

CONST ȘĂINEANU

DICTIONNAIRE

revue et augmentée

PREFACE DE LA DEUXIÈME ÉDITION

En publiant la première édition, je n'avais poursuivi qu'un but tout modeste : celui de mettre entre les mains de la jeunesse des écoles un lexique dans le genre du petit Dictionnaire de Gazier, ne contenant que les termes de la langue classique. La langue usuelle, si riche et si variée, les termes techniques se rapportant aux branches les plus diverses, et surtout les gallicismes, locutions et proverbes, qui sont l'image vivante d'une langue, n'y occupaient qu'une place bien restreinte. Aussi, restait-il beaucoup à faire dans cette direction.

Sans hésiter une seconde, malgré les difficultés que présentait une refonte totale de l'ouvrage, je me mis courageusement à l'œuvre. Au bout de deux ans d'un travail opiniâtre et au prix du sacrifice de ma liberté, je parvins à mener à bonne fin cette nouvelle édition que j'ai l'honneur de présenter aujourd'hui au grand public, à qui elle est spécialement destinée.

Voici, d'ailleurs, en quoi la présente édition diffère de la première.

1° Au point de vue du lexique, en dehors des termes consacrés par l'Académie, cette édition contient en plus un très grand nombre de termes et nuances de sens que l'usage, notre maître à tous, et les meilleurs écrivains ont définitivement admis, bien que l'Académie ne les ait point encore consacrés.

2° La technologie, dont l'importance devient de jour en jour plus grande, y a été l'objet d'une attention toute spéciale. On y trouvera, par exemple, non seulement les termes techniques propres aux différentes sciences, telles que la médecine, les mathématiques, les sciences naturelles, physiques et chimiques, mais encore tous ceux qui se rapportent aux arts, à l'agriculture, à l'armée, au blason, à la chasse, à l'art vétérinaire, au commerce, au droit, à la philosophie, à la marine, à la religion, au théâtre, etc. Tous ces termes techniques y sont rendus par des équivalents ou par des définitions courtes et précises.

3° Comme la richesse et la beauté d'une langue résident en première ligne dans ses façons particulières de s'exprimer, j'ai sensiblement augmenté dans cette édition le nombre des gallicismes, locutions et proverbes que je me suis efforcé de rendre, autant qu'il m'a été possible, par des locutions et proverbes roumains correspondants.

4° Une large place y a été accordée aux adverbes terminés en *ment* que j'avais entièrement supprimés, faute d'espace, dans la première édition.

5° Pour chaque terme il a été donné entre parenthèses, comme dans l'édition précédente, son étymologie, toutes les fois qu'elle m'avait paru logique et acceptable. J'ai préféré, dans les cas douteux, y renoncer plutôt que d'induire le public en erreur. La prononciation y a été également donnée, beaucoup plus souvent cette fois-ci, dans les cas incertains ou dès qu'elle offrait la moindre difficulté.

Enfin, à titre de supplément, j'ai fait précéder le Dictionnaire d'un tableau complet de la conjugaison des verbes irréguliers et defectifs, et d'une esquisse de l'histoire de la littérature française depuis ses origines jusqu'à nos jours. Il m'a semblé qu'un ouvrage de ce genre, s'adressant à toutes sortes de lecteurs, plus ou moins maîtres du français, ne pouvait sans détriment en être dispensé.

Grâce à ces additions, l'ouvrage avait sensiblement grossi. Aussi, nous a-t-il fallu agrandir le format, employer des caractères typographiques de 6 points, porter le nombre des pages de 700 à 1012. Ainsi transformée, cette nouvelle édition se présente comme le double de la première. C'est donc un ouvrage tout nouveau que nous offrons à nos lecteurs. C'est à eux d'en apprécier le mérite.

C. S.

PRÉFACE DE LA TROISIÈME ÉDITION

Voici les modifications que nous avons apportées à l'édition présente

1 Le vocabulaire a été sensiblement augmenté par l'introduction, dans le corps du Dictionnaire, d'un grand nombre de termes, de nuances de sens, de locutions et de proverbes, qui n'avaient pas trouvé place dans les éditions précédentes

2 La terminologie scientifique a été également complétée, et les équivalents roumains des termes d'animaux, poissons, insectes, plantes etc., ont été soigneusement revus et corrigés

3 On sait la place importante qu'occupe dans la littérature française contemporaine (romans, pièces de théâtre, chansons), les vocables et les expressions *argotiques*. Il n'est presque pas, aujourd'hui d'ouvrage littéraire qui n'en soit plus ou moins farci. Aussi nos traducteurs se trouvent-ils fort embarrassés lorsqu'ils doivent les rendre en roumain. Pour éviter au lecteur des recherches spéciales, qui exigeraient une trop grande perte de temps, nous avons fait suivre notre Dictionnaire d'un Supplément, de 200 pages, contenant l'*Argot parisien*

4 Au point de vue typographique, le format du Dictionnaire a été agrandi, le nombre des lignes de chaque page porté de 112 à 144, et l'ouvrage a été imprimé avec des caractères de 5 points, expressément commandés en vue de notre travail. De cette manière, bien que le nombre des pages en soit resté à peu près le même, l'édition présente est en réalité de moitié plus grande que celle qui l'a précédée

En offrant au lecteur ce travail ainsi modifié, et dont l'élaboration et l'impression nous ont coûté tant de peines, nous croyons lui rendre un service réel. Nous prions tous ceux de nos lecteurs, qui y trouveraient soit des lacunes soit des inexactitudes, de vouloir bien nous adresser leurs observations, afin d'en faire profiter l'édition suivante

C S

Bucarest, Avril 1914

À LA QUATRIÈME ÉDITION

Depuis quelques années la dernière édition de cet ouvrage est complètement épuisée. Le prix excessif du papier et la cherté de la main d'œuvre nous avaient empêchés d'en publier à temps une édition nouvelle.

Mais en présence des nombreux encouragements, reçus de tous les coins du pays et notamment des provinces reconquises, nous avons dû finalement nous y décider, malgré les difficultés qu'offrait, par le temps qui court, la réimpression d'un ouvrage pareil.

Aussi n'avons-nous rien négligé pour rendre l'édition présente supérieure à la précédente. Voici, brièvement, les améliorations que nous y avons apportées.

D'abord tout le matériel a été, d'un bout à l'autre, soigneusement revu et corrigé. Un lecteur consciencieux s'en apercevra aisément.

En second lieu, l'ouvrage a été sérieusement augmenté par l'introduction d'un nouveau stock de termes, spécialement du domaine scientifique et technique, ainsi que par un nouvel apport de locutions et proverbes. Pour ce faire, et afin de ne pas trop grossir le travail, nous avons préféré en augmenter le format et adopter des caractères typographiques plus fins.

Une innovation heureuse de l'édition précédente avait été, on le sait, le Supplément de l'*Argot parisien*, qui reçut du public un accueil favorable. Mais le terme était impropre : il y a, on peut dire, à Paris, autant d'argots que de professions et métiers. Aussi l'avons-nous remplacé par celui de *Langage parisien*, beaucoup plus compréhensif, qui comprend à la fois, réunis harmoniquement en lui, les argots de toutes les professions et de toutes les catégories sociales. Nous attirons spécialement l'attention de nos lecteurs sur cette partie qui, dans l'édition présente, a subi des modifications importantes. En premier lieu nous l'avons allégée d'un stock inutile de termes parasites, forgés ou dénaturés par les lexicographes, ainsi que d'une bonne partie de l'argot des voleurs, amas luxuriant de termes du moyen âge, aujourd'hui totalement inconnus des voleurs eux-mêmes. Puis, à titre de compensation, nous y avons introduit un assez grand nombre de termes nouveaux en usage dans le peuple et figurant dans les produits de la littérature actuelle. Enfin, comme beaucoup de termes et leurs différentes acceptions manquaient d'exemples, et par conséquent d'autorité, nous les avons rendus vivants en les accompagnant de citations puisées dans tous les auteurs.

Ce langage parisien qui, depuis un quart de siècle, a pris une expansion extraordinaire, est devenu peu à peu le langage populaire de la nation française tout entière. M. L. Saméan avait déjà, il y a quelques années, consacré trois volumes à *l'Argot ancien*, œuvre deux fois couronnée par l'Académie française. Par son récent ouvrage, le *Langage parisien* (Paris, Boccard, 1921), lequel nous a servi de guide dans la refonte de notre Supplément, il vient d'élever à cette langue populaire de la France un véritable monument¹⁾

Enfin, comme notre Dictionnaire était déjà précédé d'une *Esquisse* sommaire et par genres de *l'histoire de la littérature française*, nous avons cru rendre un service aux lecteurs, en y ajoutant aussi un *Resumé de l'histoire politique de la France*, dès ses origines jusqu'à nos jours.

Au point de vue technique, en dehors de l'agrandissement du format, nous avons tenu à distinguer dans le corps de l'ouvrage, les termes du vocabulaire par des lettres capitales plus saillantes.

En terminant, nous prions instamment nos lecteurs de vouloir bien nous attirer l'attention sur les erreurs qu'ils y trouveraient. Un Dictionnaire, quelque consciencieux qu'il soit, n'est jamais une œuvre parfaite.

C. S.

Bucarest, Septembre 1921

. AVANT-PROPOS À LA CINQUIÈME ÉDITION

La présente édition est, par rapport à la précédente, un travail entièrement amélioré et sensiblement augmenté. La partie étymologique, en spécial, a été soigneusement revue et mise à point. Le Supplément aussi a souffert de sérieux remaniements, tant par la suppression de certains termes inexistants, que par l'addition de termes nouveaux.

Mais la plus heureuse innovation qu'a subie ce Dictionnaire, c'est dans sa partie technique. L'édition précédente avait été presque inabordable, par suite de la petitesse de ses caractères et du mauvais papier sur lequel elle était imprimée. Celle d'aujourd'hui se présente comme un modèle typographique. La „Cultura Națională“, pour lui donner cet aspect imposant, n'a reculé devant aucun sacrifice : elle en a agrandi le format, augmenté le nombre des pages par l'emploi de caractères plus voyants, et fourni un papier supérieur, tout en gardant à ce travail un prix modeste, accessible à toutes les bourses.

Espérons que, sous cette nouvelle forme, notre Dictionnaire trouvera auprès du public l'accueil favorable des éditions précédentes.

C. S.

Bucarest, Janvier 1928

HISTOIRE DE LA LITTÉRATURE FRANÇAISE

DEPUIS SES ORIGINES JUSQU'À NOS JOURS

ESQUISSE SOMMAIRE

Les premiers monuments de la littérature française datent du XIe siècle. Ce sont les *chansons de geste* au nord de la France, les *chansons lyriques* au midi. Celles-là, véritables épopées, en partie nationales, étaient l'œuvre des trouvères qui les composaient et les chantaient en les colportant de village en village, à toutes les cours seigneuriales. Lorsque le sentiment guerrier et le sentiment religieux, qui animaient ces œuvres, se furent affaiblis, il se produisit dans les siècles suivants un grand nombre d'autres poèmes, destinés à ridiculiser ces deux grands efforts du moyen âge. Quant à la poésie lyrique qui animait les troubadours, elle continua de s'épancher brillamment sous le soleil bienfaisant du midi jusqu'au moment où les guerres affeuses de religion vinrent ensanglanter cette partie de la France et en étouffer le lyrisme.

Le quatorzième et surtout le quinzième siècles, guerriers et sombres, ne comptent que des imitations médiocres, d'où ne surnage que l'œuvre délicate de quelques poètes, entre autres de **François Villon**. Mais, peu à peu, la nuit du moyen âge commence à se dissiper, et avec le XVIe siècle nous assistons au splendide réveil de la conscience française, sous l'influence puissante de la Renaissance. On entend par *Renaissance*, le changement qui s'opère dans toutes les directions de la pensée, par le schisme qui divisa l'Eglise et par la découverte des trésors littéraires et scientifiques de l'antiquité gréco-latine. On se mit fiévreusement à étudier les auteurs anciens, à les expliquer et à répandre leurs idées, grâce à l'imprimerie qui venait d'être découverte. Les uns, comme **Rabelais** et **Montaigne**, fortement imbibés de l'érudition antique, s'attachaient à la répandre sous une forme nouvelle, empreinte de leur propre personnalité. D'autres, comme **Ronsard** et sa pléiade, laissant de côté les idées, voulaient enrichir la langue par l'admission des néologismes, et la littérature par l'introduction des genres littéraires de la Grèce et de Rome. Mais ni les uns ni les autres ne réussirent à faire œuvres d'art. Bien que **Rabelais** et **Montaigne** soient une mine inépuisable d'idées et que leur langue soit d'une éclatante richesse, bien que **Ronsard** et les siens aient cherché à imiter les beautés de l'antiquité, il a manqué aux uns le goût, la précision et la mesure, il a manqué aux autres le génie. Néanmoins, leurs efforts furent grands et dignes d'éloges.

Ce qu'il leur fallait c'était l'art, c'est-à-dire le talent d'exprimer des vérités éternelles dans une forme parfaite et impérissable. Cette gloire fut réservée au XVIIe siècle. Quatre grandes circonstances favorisent l'éclosion de la littérature immortelle qui va naître : la philosophie spiritualiste, l'imitation de l'antiquité, la protection royale et l'élément féminin. Si ce dernier élément avait à tâche de purifier et d'anoblir la langue et les mœurs, si la protection royale, bien que mal distribuée, devait assurer la vie des écrivains qui ne disposaient pas d'autres ressources, ce furent le grand génie de **Descartes** et la philosophie spiritualiste, c'est-à-dire le sentiment chrétien, l'étude profonde de l'âme humaine, qui devaient animer les œuvres, ce fut l'imitation des chefs-d'œuvre de l'antiquité qui devait les consacrer, les rendre immortelles. Mais cette imitation n'était point chez eux servile ; elle n'était que l'application de l'art ancien à leur hautes conceptions personnelles. On nomme *Classicisme* toute cette littérature conçue par les grands écrivains du XVIIe siècle sous l'influence de l'antiquité animée du souffle chrétien. Elle a donné naissance à trois grands genres littéraires : tragédie, comédie, éloquence religieuse, qu'elle a rendus si parfaits qu'on n'arrivera jamais à en approcher, moins encore à les égaler. Admirateur des Romains et de leur gran-

deur, **Corneille** fonde la *tragedie* idéale basée sur le devoir, admirateur des Grecs et de leur simplicité auguste, **Racine**, fonde la *tragedie* humaine, basée sur la passion. Chez l'un la langue est magnifique et imposante, chez l'autre simple, mais harmonieuse et sublime. Si **Corneille** et **Racine** ont exprimé les combats de l'âme et les passions des êtres exceptionnels ou des grands types de l'humanité, **Molière** rend ceux des types communs : il fonde ainsi la *comédie*, qui est un tableau de mœurs ou une peinture de caracteres. C'est la peinture de l'âme humaine, de même que celle des animaux, qui préoccupe également **La Fontaine** dans ses *Fables*, dont la plupart sont de vraies petites comédies a cent actes divers. C'est encore l'étude de l'âme humaine qui domine dans les œuvres moralistes de **Pascal**, de **La Rochefoucauld** et de **La Bruyère**. Mais nulle part elle n'est mieux représentée que dans les efforts de cette illustre pléiade d'orateurs chrétiens, à la tête de laquelle marchent **Bossuet** et **Fénelon**, et qui créa l'*eloquence religieuse*, sorte de tragédie de la chaire, dont elle emporta le secret. Enfin, puisque à côté de ces grands écrivains, il y avait aussi des médiocres, que le public ne savait pas toujours distinguer des premiers, ce fut la tâche de **Boileau** de les apprécier, de les juger et de les monter au public.

Avec les dernières années de Louis XIV, années de défaites et de misère, commence un nouveau siècle, et avec lui une nouvelle littérature. Les malheurs politiques amenèrent aussi la corruption de la noblesse et celle du haut clergé. Le peuple, écrasé par les impôts et depourvu de droits, commence à relever la tête, à prendre conscience de sa dignité et de sa valeur. Ses aspirations, vagues d'abord, vont de plus en plus s'agrandir, fermenter, pour faire explosion vers la fin du siècle. Cette opinion publique qui s'élève menaçante en face de la royauté pourrie, de la noblesse corrompue et du clergé dissolu, va s'incarner dans les grands écrivains du XVIIIe siècle, qui prendront fait et cause pour elle. On essaiera d'abord de pendre, en plausant, les mœurs du temps, comme **Lesage** dans son *Gil Blas*, ou de se moquer spirituellement de la société et de ses institutions, comme **Montesquieu** dans ses *Lettres persanes*, ou **Voltaire** dans ses *romans* pleins de finesse et d'ironie. Puis on battra en brèche les autorités, en les attaquant dans tout ce qui faisait leur force. Voltaire, cet esprit puissant et universel, qui domine tout le siècle de sa haute taille, fera de ses *tragedies* et de ses *comédies* une tribune, d'où il lancera de terribles attaques contre le despotisme et le fanatisme religieux. Sur les ruines du spiritualisme, qui avait été l'âme du siècle précédent, s'élèvera le *materialisme* qui est la négation du sentiment religieux, de ce qui est éternel dans l'homme. Mais il aura ceci de bon que, procédant par analyse, par généralisation, par raisonnement, il donnera un grand essor aux sciences, que la littérature cherchera à de s'incorporer. La science devient ainsi littéraire, pendant que la littérature devient scientifique. La poésie elle-même se met au service de la science, et prend la forme descriptive.

Après avoir attaqué et détruit pendant la première moitié du siècle, les philosophes, puisque c'est le siècle des philosophes, se mettent dans la seconde moitié à édifier une nouvelle forme de société sur les ruines de la précédente. C'est alors qu'apparaissent les grands esprits créateurs. **Montesquieu** publie son *Esprit des lois*, ouvrage monumental où il étudie les lois dans leurs rapports avec les mœurs et les institutions, et s'efforçait de trouver leurs principes et leur signification. Ce livre peut servir d'introduction au *Contrat social* de **Jean-Jacques Rousseau**, qui établit la société sur des lois nouvelles, et à l'*Emile* du même auteur, où il est question de l'éducation à donner à un enfant pour le rendre capable de comprendre cette rénovation de la société. Puis arrivent les encyclopédistes avec **Diderot** en tête. Cet esprit infatigable, aidé des lumières de tous les grands écrivains du temps, dont **Voltaire**, **Rousseau**, **D'Alembert**, **Helvétius**, etc., avait entrepris d'amasser, par ordre alphabétique, dans un ouvrage gigantesque qui lui coûta 25 ans de sa vie, un répertoire abrégé de toutes les connaissances humaines. Le but qui animait cette vaste entreprise était la haine de la religion, le mépris du passé et la destruction de la royauté. D'autres écrivains, comme **Buffon** et **Bernardin de Saint-Pierre**, tout en expliquant les grands problèmes de la nature, poursuivaient un but analogue. Enfin **Beaumarchais**, sur la scène, avec son *Mariage de Figaro* surtout, contribue aussi à l'œuvre générale en donnant le dernier coup de hache à la vieille société agonisante. La Révolution, qui couvait depuis longtemps déjà dans tous les cœurs, éclata enfin. Elle fut terrible : tout tomba sous sa fureur. Royauté, noblesse, clergé, les trois piliers de l'ancien régime s'effondraient foudroyés en face du peuple menaçant. Pendant cette époque de terreur et de carnage, qui ensanglanta la France, un poète lyrique levait pour la première fois la voix pour chanter ses émotions douloureuses : ce fut **André Chénier**. — En résumé, si le XVIIe siècle a eu le culte de la forme, le XVIIIe a eu celui de l'idée. De là son nom de siècle philosophique.

Avec le XIX-e siècle toute la littérature change de fond en comble. Au lieu d'édifier, la Révolution n'avait fait que détruire, tout en renouvelant la société. Or, à cette nouvelle société il fallait une littérature nouvelle. Et comme le siècle précédent avait vécu d'idées et, en quelques sortes, de l'imitation des anciens, on se mit à attaquer avec une égale force et les idées et les tendances du classicisme. Ce furent **M-me de Staël** et **Chateaubriand** qui se mirent à la tête de ce nouveau mouvement littéraire. A la place des idées et du raisonnement, ils prêchèrent le sentiment du cœur, l'inspiration personnelle, à la place de l'imitation froide de l'antiquité, celle du moyen âge, qui avait du moins l'avantage d'être nationale. A eux deux, ils sont les précurseurs du *Romantisme*, mouvement littéraire qui leur devra sa raison d'être, mais qui ne prendra tout son essor que sous la plume des grands écrivains postérieurs, à la tête desquels marche **Victor Hugo**. C'est lui qui se chargea d'en donner le manifeste dans la préface de son drame *Cromwell* (1827). Puis il publia, dans cette nouvelle direction, des recueils de vers, des poèmes, des drames, des romans, qui ont immortalisé son nom. A côté de ce vaste esprit trois autres poètes **Lamartine**, **A. de Vigny** et **A. de Musset**, ont brillé du plus vif éclat. Une nuance caractéristique domine dans chacun d'eux : si l'imagination est plus brillante dans Hugo, nous retrouvons le sentiment dans Lamartine, la douleur pessimiste dans Vigny, la passion dans Musset. Le *drame* surtout, mélange du tragique et du comique, du beau et du laid, du grotesque et du sublime, malgré le vague de ses personnages historiques et la fausseté de la couleur locale, parvint à produire quelques œuvres durables sous la plume de V. Hugo, de de Vigny, d' **Alexandre-Dumas père**, etc. Et c'est encore grâce à Dumas père que le *roman* historique prit un essor considérable. Mais ce genre, extrêmement variable, évolua sensiblement sous la puissante influence de deux grands écrivains **Honoré de Balzac** et **George Sand**. Aux personnages historiquement faux ils substituèrent des personnages contemporains, avec la seule différence que l'un les peignit sous leurs vraies couleurs, et que l'autre les idéalisa poétiquement. Enfin l'*histoire*, genre négligé dans les siècles précédents, et qui par son but de ressusciter le passé se rattache au Romantisme, fut une des grandes conquêtes du XIX-e siècle. **Thierry**, **Thiers**, **Michelet**, **Mignet** et d'autres encore l'illustrèrent en lui imprimant chacun une nuance différente.

L'influence du Romantisme commençant peu à peu à s'affaiblir, un nouveau courant littéraire, déjà assez sensible dans Balzac, apparut à l'horizon. Ce fut le *Réalisme*. L'imitation de l'antiquité et l'inspiration du moyen âge n'étaient pas son fait. Ce qui l'intéressait, c'était de peindre la réalité, la nature vivante dans toute sa vérité, l'universel. En vers, le *Parnasse* substituera à la poésie personnelle, née du cœur, la poésie impersonnelle, née de l'intelligence, ou du moins les mêlera dans un tout harmonieux. Des poètes comme **Leconte de Lisle**, **Sully Prudhomme**, **Coppée**, etc., se mettront à la tête de ce nouveau courant, en lui donnant chacun sa nuance particulière. Au théâtre, des écrivains comme **Augier**, **Dumas fils**, etc., remplaceront les personnages historiques, pâles silhouettes du théâtre romantique, par des personnages contemporains réels et vivants, ils feront de la *comédie* un tableau exact des mœurs contemporaines et une peinture de caractères vrais. Continué par de nombreux auteurs, et renfermant tout l'esprit de la France, la comédie est encore aujourd'hui le genre le plus goûté et le plus répandu après le roman. Quant au *roman*, il continue magnifiquement sa carrière glorieuse sous la plume de **Flaubert**, le plus artiste des romanciers réaliste, sous celle de **Daudet** et d'autres encore. Le roman réaliste n'avait eu pour but que de peindre au moins plus poétiquement la réalité, enchoissant ses sujets indifféremment dans toutes les classes de la société, et se piquant d'être vrai. Le *Naturalisme* voulut le pousser plus loin encore. Dans la main des frères de **Goncourt**, de **Zola**, etc., le roman devint une froide copie de la nature, une peinture des types communs, anormaux.

Enfin, tous ces ouvrages dans tous les genres, poésie, théâtre, roman, histoire, etc., devaient être jugés, expliqués. Ce fut la critique qui s'en chargea. On peut dire qu'elle est une création du XIX-e siècle. Préconisée par M-me de Staël, qui voulait qu'on jugeât les œuvres en se plaçant au temps et aux lieux où elles ont été créées, puis continuée par de grands écrivains, elle devint peu à peu une force avec laquelle il fallait compter. **Villemain** tâcha de l'éclairer par l'histoire, **Sainte-Beuve** essaya d'expliquer les ouvrages par le tempérament de leurs auteurs, **Taine** les soumit à l'influence de la race, du milieu et du moment, enfin, tout récemment **Brunetière**, en maintenant ces trois influences, y ajoutait une quatrième, plus décisive encore, la nature individuelle de l'auteur, son génie, c'est-à-dire l'influence qu'il peut avoir sur les écrivains de son temps.

HISTOIRE DE LA FRANCE

ESQUISSE SOMMAIRE

Les premiers ancêtres des Français, avant l'ère chrétienne, ce furent les *Gaulois* ou *Celtes* Ils étaient hardis et guerriers, d'où leur nom de Galli, c'est-à-dire les coqs, que leur avaient donné les Romains Le coq, en effet, est resté l'emblème nationale de la France et on le retrouve encore aujourd'hui sur les monnaies d'or de ce pays Des Celtes eux-mêmes il n'est resté presque rien, sinon un certain nombre de mots qui ont passé dans la langue française

Entre 58 et 50 avant J.-C. le Sénat romain charge César d'occuper la Gaule Celui-ci profite de la querelle qui divisait les différentes cités gauloises, et les attaque avec succès Ce n'est qu'en face du danger que les Celtes se réunissent sous l'étendard de *Vercingétorix*, mais il est trop tard ils sont vaincus au siège d'Alésia, et contraints de capituler Leur vaillant commandant, qui s'était livré à César, pour épargner le massacre des siens, est traîné à Rome et mis à mort après sept années de cachot

Avec l'établissement des colons romains, la Gaule est transformée en province romaine Ceux-ci imposèrent peu à peu leur latin vulgaire (*lingua rustica*) aux gens du peuple, tandis que le latin littéraire devint langue officielle Des écoles furent créées, et bientôt la civilisation romaine s'étendit dans toute la Gaule. La transformation, il est vrai, fut très lente, mais pénétrante et sûre

Cinq siècles passèrent ainsi, quand tout à coup commence l'invasion des Barbares d'abord les Visigoths, puis les Bourguignons et surtout les Francs, tous d'origine germanique Lorsqu'ils envahirent la Gaule, ces Barbares, dépourvus de toute culture, n'avaient pour tout bagage intellectuel que quelques poésies populaires, vagues reminiscences de leur passé germanique, qu'ils chantaient à leurs divertissements Les Gallo-romains, vaincus par les *Francs*, sont obligés de supporter leur domination

Un fait curieux se passe alors Au temps de l'invasion des Romains, les Gaulois vaincus avaient dû adopter la civilisation du peuple vainqueur, mais supérieur en culture Cette fois-ci les rôles sont inversés ce sont les Gallo-romains qui, bien que vaincus imposent leur civilisation au peuple vainqueur mais barbare En effet, peu à peu les Francs renoncent à leur propre langue pour adopter celle des Gallo-romains, et finissent par se fondre complètement avec ceux-ci sans laisser d'autres traces qu'un nombre considérable d'éléments germaniques, dont le français moderne possède encore un contingent important, ainsi que quelques poésies populaires à caractère guerrier qu'ils avaient amenées avec eux et qui pénétreront comme substance dans les futures épopées nationales. C'est de cette fusion qu'est sorti le peuple français

A partir de ce moment commence pour les Français une vie politique et nationale Toutefois, pendant deux cents ans encore, sous les rois francs de la dynastie des *Mérovingiens*, dominés par les majordomes du Palais, les circonstances continuent à être troubles, jusqu'au moment où l'un d'eux, Pépin le Bref, parvient à détrôner le dernier roi mérovingien, et à s'emparer du pouvoir Il fonde la dynastie des *Carolingiens*, dont son fils *Charlemagne* sera la plus haute expression. Grand guerrier, adversaire acharné des Musulmans et des païens, législateur remarquable, celui-ci laissera après lui, dans le souvenir du peuple, une trace tellement forte que la légende s'en emparera, pour faire de lui le plus grand héros de ces temps et l'immortalisera dans ses épopées

Cependant, sous les descendants de celui-ci, l'empire est démembré, la puissance des seigneurs grandit tandis que celle des rois décroît, jusqu'à ce que Hugues

Capet fonde la dynastie des *Capétiens*. Celle-ci eut longtemps à lutter contre les seigneurs encore tout puissants, contre les ennemis du dehors, Anglais ou Germains, dut prendre part aux croisades, mais elle parvient quand même, après beaucoup d'efforts, à s'imposer et à s'affermir. Elle donna même un commencement d'administration à la France, émancipa les serfs, convoqua les premiers États généraux. Malheureusement, sous les *Valois* éclate la *guerre de Cent ans*, durant laquelle la France est défaite et arrêtée dans sa marche progressive. C'est à ce moment qu'apparaît *Jeanne d'Arc* et quelques généraux qui la sauvent. La France est réorganisée et pour la première fois elle se fait une armée permanente sous *Charles VII* (milieu du *XVe s* ecle).

Le moyen âge, cette longue nuit de mille ans, comme on l'appelle parfois, a pris fin. Une ère nouvelle commence c'est la *Renaissance*. La résurrection de la civilisation gréco-latine, oubliée jusqu'alors dans la poudre des archives des monastères, contribue au réveil de l'esprit humain. La Renaissance ne put empêcher les *guerres de religion* d'éclater entre Catholiques et Protestants et les discordes civiles qui ravagèrent le royaume sous les derniers Valois (*Charles IX* et *Henri III*).

Avec *Henri IV*, le roi le plus populaire de la France, parvient au trône la branche des *Bourbons*. Celui-ci pacifie le pays par l'édit de Nantes, l'enrichit par les réformes de Sully, son ministre, et restaure définitivement l'autorité royale. A leur tour, *Louis XIII*, à l'aide du cardinal Richelieu, et *Louis XIV*, à l'aide de ses ministres Mazarin, Colbert et Louvois, donnent à la France son unité nationale et l'élèvent au comble de la gloire. Mais le Roi-Soleil, qui fut le plus grand roi de son temps, par ses guerres interminables, par ses folles dépenses et par la révocation de l'édit de Nantes (1685), amena, dans la seconde moitié de son règne, la France à deux doigts de la ruine. Toutefois, sous le rapport littéraire et artistique, le siècle de Louis XIV peut être considéré comme le plus glorieux de la France. C'est alors qu'ont apparu et brillé les plus grands représentants de l'esprit humain, dont les noms perpétueront à tout jamais le souvenir de ce pays.

Le règne absolutiste de *Louis XV* (1715—1774), sa vie débauchée, sa politique malheureuse à l'extérieur (perte de l'Inde et du Canada), et surtout sa tendance d'écraser le peuple, provoquèrent un soulèvement général. Celui-ci, éclairé peu à peu par les grands écrivains du temps (philosophes, économistes, encyclopédistes et lettrés) sur ses droits mais aussi sur ses devoirs, se réveille tout à coup et demande son admission à la vie sociale et politique. En ce temps il n'y avait que trois puissances dans l'État : le roi, la noblesse et le haut clergé. Ceux-ci taillaient le monde à merci. Ils étaient corrompus, vicieux et prodigues. Les dignités de la magistrature, les fonctions et les rangs militaires se trouvaient aux mains de la noblesse et ne s'obtenaient que par la faveur ou se vendaient pour de l'argent. Le clergé de même était corrompu et vénal. La bourgeoisie, c'est-à-dire les habitants des villes, ne comptait guère, moins encore les paysans. La Bastille gémissait d'innocents qu'on oubliait là jusqu'à leur mort.

La conscience nationale, réveillée par les grands écrivains du temps, se soulève contre ce régime de despotisme, dit l'ancien républicain Beaumarchais avait créé l'immortel *Figaro*, le type de l'homme du peuple, intelligent, travailleur et malheureux, en face du noble borné et fanéant qui l'opprime et qui ne s'est donné que la peine de naître. Et le peuple se reconnut en lui et s'éleva comme une tempête. La Bastille est prise et démolie jusqu'aux fondements, le roi (*Louis XVI*) et la reine Antoinette périssent sur l'échafaud, et l'ancien régime est balayé pour toujours.

La *Révolution* établit un nouveau régime, fondé sur les trois grands principes humanitaires *fraternité, égalité, liberté*, ou il n'est plus question de sujets mais de citoyens. Elle a versé bien du sang, même de l'innocent peut-être, mais qui eût pu garder son sang froid en de pareils moments tragiques? En échange, elle sauva la France de l'invasion étrangère, qui était venue lui donner le dernier coup, élargit ses territoires au-delà de ses frontières naturelles, donna au pays une âme nouvelle. L'enseignement national est fondé et assis sur des bases durables, et le peuple obtient le droit de prendre part désormais à la vie nationale.

Puis vient *Napoléon*. Consul et plus tard empereur, il entreprend cette série ininterrompue de batailles glorieuses, véritables épopées qui ont immortalisé son nom et élevé la France au comble de la gloire politique. Mais ses fautes postérieures et surtout sa tendance aux conquêtes injustifiées, soulevèrent contre lui toute l'Europe et la France fut écrasée à Waterloo (1815), envahie par les peuples alliés et réduite à recevoir leurs conditions.

La *royauté*, qui suivit l'Empire, étendit les droits du peuple qu'avait restreints le gouvernement despotique de Napoléon. *Louis XVIII* et *Charles X* lui donnèrent une *constitution* qui devient une vérité sous *Philippe Ier*. La révolution de 1848

amena la **seconde République** qui accorda le *suffrage universel* que **Napoléon III** n'osa pas révoquer. Sous le *second Empire* (1851—1870), l'industrie et le commerce prirent un grand essor, grâce surtout à l'établissement des chemins de fer, mais une politique extérieure malheureuse, conduite par des diplomates ineptes et sans scrupules, poussa la France, qui n'y était pas préparée, à cette guerre de 1870 qui lui fut fatale et d'où elle sortit mutilée.

Sur les ruines de l'Empire, s'éleva la **troisième République**. Celle-ci se mit en devoir de relever la France, lui donna une nouvelle Constitution (1875), réorganisa son armée, agrandit son domaine colonial, et contribua au magnifique développement de toutes les forces vives de la nation. La France reconquit ainsi sa place capitale dans le monde.

Mais cette splendide efflorescence de la France ne convint point à une autre nation très civilisée, mais rivale, que le spectre de la Revanche exaspérait. Et cette nation soldatesque se jeta sur la France pour lui donner le dernier coup. A l'appel de celle-ci accoururent presque tous les peuples : ce fut un massacre effroyable qui dura plus de cinq ans, et d'où la nation allemande sortit brisée. Et la France triomphatrice, ayant de nouveau sauvé l'humanité, se remit à briller, pareille à un phare lumineux, sur l'Univers entier.

C. S.

IMPORTANCE DU LANGAGE PARISIEN

Mélange du langage vulgaire avec les derniers vestiges du jargon des malfaiteurs de la première moitié du XIX-e siècle, l'argot parisien a vu encore grossir son vocabulaire par les contributions des langues spéciales — soldats, marins, ouvriers de toutes catégories — et surtout par des apports provinciaux. Ces derniers, très nombreux, principalement dans la seconde moitié du XIX-e siècle, ont été propagés dans la capitale par le va-et-vient incessant des contingents militaires et provinciaux.

L'argot parisien ou le bas langage de nos jours, — on le sait assez répéter leur identité foncière — est ainsi l'aboutissement des éléments linguistiques les plus divers. Leur amalgame graduel s'est opéré pendant plus d'un demi-siècle et leur fusion définitive, leur absorption, s'est effectuée en quelque sorte sous nos yeux.

Il n'y a en somme, aujourd'hui, qu'un seul argot, le langage populaire parisien, lequel, certains termes techniques mis à part, a englobé tous les autres. C'est lui qui est devenu, de nos jours, l'organe du peuple tout entier, du chemineau à l'ouvrier, du soldat à la fille, du voyou au malfaiteur. Tous ces groupements sociaux lui ont fourni leurs traits les plus caractéristiques, leurs termes les plus pittoresques, leurs tours les plus frappants. De là, une richesse et une originalité qui contrastent singulièrement avec le vocabulaire de 1808, tel qu'il est réuni dans le répertoire très complet de d'Hautel.

Ce sont ces qualités qui ont fait sa fortune. Il a vu rapidement s'étendre son domaine au delà de la capitale et il a pénétré en littérature par des voies multiples.

En dépit des protestations répétées, le langage parisien de nos jours s'est partout imposé. C'est en fait la seule langue vivante, celle que parle la nation tout entière, celle qui alimente aujourd'hui la chanson, le théâtre, le roman.

Cette influence universelle du bas langage parisien a été judicieusement mise en lumière par un universitaire dans un discours, qui est un plaidoyer spirituel de l'argot. « Par delà la pénétration réciproque des argots, s'aperçoit leur influence sur la langue générale. Qu'il faille en gémir ou s'en féliciter, l'argot est aujourd'hui partout. Les gens du monde le parlent, les académiciens l'écrivent. Libre à M. Brunetière de déplorer qu'on le laisse s'introduire. Ni lui, ni moi n'y pouvons rien », et le bonhomme Ch. Nodier avait répondu d'avance : « Il n'appartient à personne d'arrêter irrévocablement les limites d'une langue et de marquer le point où il devient impossible de rien ajouter à ses richesses ».

Dans son discours de réception à l'Académie française, le 18 février 1909, Jean Richepin, le maître du verbe, a fait l'apothéose de la langue populaire, de « ces mots admirables, miraculeux, évocateurs, magiciens » du paysan, du soldat, du mondain, du vagabond, du goussepin » et Edmond Rostand, le poète délicieux, s'en est souvenu dans son *Chantecler*.

[Fragment extrait (pages 45—46) du *Langage parisien au XIX-e siècle*, Paris, 1920, de M. Lazare Saineau.]

TABEAU DES VERBES IRRÉGULIERS ET DÉFECTIFS

I — Première conjugaison: er

1

VERBES RÉGULIERS OFFRANT QUELQUE PARTICULARITÉ

AVANCER — *Ind prés* j'avance, nous avançons, *Imparf* j'avancais, *Fut* j'avancerai, *Impér* avance, avançons, *Subj* que j'avance, que nous avançons

ARRANGER — *Ind prés* j'arrange, nous arrangeons, *Imparf* j'arrangeais, *Parf déf* j'arrangeai, nous arringâmes, *Impér* arrange, arrangeons, *Part* pris arrangeant

ALLÉGER — *Ind prés* j'allège, nous allégeons, *Imparf* j'allégeais, *Parf déf* j'allégeai, *Fut* j'allégerai, *Impér* allège, allégeons, *Subj* que j'allège, que nous allégeons

AGRÉER — *Ind prés* j'agréee, *Fut* j'agréerai, *Subj* que j'agréee, que nous agréerions

ACCÉLÉRER — *Ind prés* j'accélère, nous accélérons, *Imparf* j'accélérais, *Fut* j'accélérerai, *Impér* accélère, accélériez, *Subj* que j'accélère, que nous accélérions

APPELER — *Ind prés* j'appelle, nous appelons, *Imparf* j'appelais, *Fut* j'appellerai, *Impér* appelle, appelons, *Subj* que j'appelle, que nous appelions

GELER — *Ind prés* je gèle, nous gelons, *Imparf* je gelais, *Fut* je gèlerai, *Impér* gèle, gelons, *Subj* que je gèle, que nous gelions

AMENER — *Ind prés* j'amène, nous amenons, *Imparf* j'aménais, *Fut* j'amènerai, *Impér* amène, amenons, *Subj* que j'amène, que nous amenions

JETER — *Ind prés* je jette, nous jetons, *Imparf* je jetais, *Fut* je jetterai, *Impér* jette, jetons, *Subj* que je jette, que nous jetions

ACHETER — *Ind prés* j'achète, nous achetons, *Imparf* j'achetais, *Fut* j'achèterai, *Impér* achète, achetons, *Subj* que j'achète, que nous achetions

ARGUER — *Indic prés* j'argue, tu argues, il argue, ils arguent, *Subj* prés qu'ils arguent,

BALAYER — *Ind prés* je balais (ou balaye), nous balayons, ils balayent (ou ils balayaient), *Imparf* je balaisais, nous balayions, *Fut* je balayerai (ou balayerai), *Impér* balais (ou balaye), balayons, *Subj* que je balais, que nous balayions, *Part* balayant, balayé

BAYER — *Indic prés* je baye, *Imp* je bayais, *pas déf* je bayai, *part* bayant

GRASSEYER — *Ind prés* je grasseie (ou grasseye), nous grasseyons, *Imparf* je grasseyais, *Fut* je grasseyerai, *Impér* grasseye, grasseyons, *Subj* que je grasseye, que nous grasseyions, *Part* grasseyant, grasseyé

EMPLOYER — *Ind prés* j'emploie, nous employons, ils emploient, *Imparf* j'employais, *Fut* j'emploierai, *Impér* emploie, *Subj* que nous employons, *Part* employant, employé

APPUYER — *Ind prés* j'appuie, nous appuyons, *Imparf* j'appuyais, *Fut* j'appuierai (ou j'appuierai), *Impér* appuie, appuyons, *Subj* que j'appuie, que nous appuyions, *Part* appuyant, apuyé

2

VERBES IRRÉGULIERS

ALLER — *Ind prés* je vais, tu vas, il va, nous allons, vous allez, ils vont, *Imparf* j'allais, *Parf déf* j'allai, nous allâmes, *Parfait indéf* je suis allé, *Fut* j'irai; *Cond* j'irais. *Impér* va, allons, allez, *Subj* que j'aie, que nous allions, qu'ils aillent, *Part* allant, allé

ENVOYER — *Ind prés* j'envoie, nous envoyons, ils envoient, *Imparf* j'envoyais, nous envoyions, *Parf déf* j'envoyai, nous envoyâmes, *Fut* j'enverrai, *Cond* j'enverrais, *Impér* envoie, envoyons, *Subj* que j'envoie, que nous envoyions, *Part* envoyant, envoyé

3

VERBES DÉFECTIFS

ÉCLOPER — Ce verbe n'est employé qu'à l'*infinitif* prés et au *part* passé: éculé.

II.—Deuxième conjugaison : *ir*1 Avec intercallation de la syllabe *iss*

BÉNIR. — Ce verbe a deux participes *bén.*, *bénite* et *bénit*, *bénite*, ce dernier est usité seulement quand il s'agit des objets qui ont reçu une bénédiction liturgique *pain bénit* (anafură), *eau bénite* (aiasmă)

FLEURIR. — Ce verbe a deux formes au propre on dit *fleurissais*, *fleurissant*, au figuré *florissais*, *florissant*

HAÏR. — Ce verbe ne s'écrit sans tréma qu'au singulier de l'ind *prés je hais*, *tu hais*, *il hait*, et à la deuxième personne du singulier de l'imperatif *hais*

2 Sans intercallation de la syllabe *iss*

ACQUÉRIR. — *Ind prés j'acquiers*, *il acquiert*, nous *acquérons*, ils *acquèrent*, *Imparf j'acquerais*, nous *acquerrions*, *Parf déf j'acquies*, nous *acquimes*, *Fut j'acquerrai*, nous *acquerrons*, ils *acquerront* — *Cond prés j'acquerrais*, nous *acquerrions* — *Imper acquiers*, *acquérons*, *acquerez* — *Subj prés que j'acquière*, qu'ils *acquissent*, *Imparf que j'acquiesse*, que nous *acquissions*, qu'ils *acquissent* — *Part acquérant*, *acquis*, *acquise*

ASSAILLIR. — Comme *cueillir*

BOUILLIR. — *Ind prés je bous*, *tu bous*, *il bout*, nous *bouillons*, vous *bouillez*, ils *bouillent*, *Imparf je bouillais*, nous *bouillions*, etc., *Parf déf. je bouillis*, nous *bouillîmes* — *Fut je bouillirai*, nous *bouillirons* — *Cond prés je bouillirais*, nous *bouillirions* — *Impér bous*, *bouillons*, *bouillez* — *Subj prés que je bouille*, que *tu bouilles*, qu'il *bouille*, que nous *bouillions*, que vous *bouilliez*, qu'il *bouillent*, *Imparf que je bouillisse*, que nous *bouillissions* — *Part bouillant*, *bouilli*, *bouillie*

CONQUÉRIR. — Ce verbe, qui se conjugue comme *acquérir*, n'est guère usité qu'à l'infinitif, au pas *dét* et aux temps composés

COURIR. — *Ind prés je cours*, *tu cours*, *il court*, nous *courons*, vous *courez*, ils *courent*, *Imparf je courais*, nous *courions*, *Parf déf je courus*, nous *courûmes*, *Fut je courrai*, nous *courrons*, ils *courront* — *Cond prés je courrais*, nous *courrions* — *Impér cours*, *courons*, *courez* — *Subj prés que je coure*, que *tu coures*, qu'il *coure*, que nous *courions*, que vous *couriez*, qu'ils *courent*, *Imparf que je courusse*, que nous *courussions*, qu'ils *courussent* — *Part courant*, *couru*, *courue*

CUEILLIR. — *Ind prés je cueille*, nous *cueillons*, ils *cueillent*; *Imparf je cueillais*, nous

cueillions, *Parf déf je cueillis*, nous *cueillîmes*, *Fut je cueillerai*, nous *cueillerons* — *Cond prés je cueillerais*, nous *cueillerions* — *Impér cueille*, *cueillons*, *cueillez* — *Subj prés que je cueille*, que nous *cueillions*, *Imparf que je cueillisse*, que nous *cueillions*, qu'ils *cueillissent*, *Part cueillant*, *cueilli*, *cueillie*.

DÉFAILLIR. — Est usité au pluriel du *prés* de l'Ind *nous défaillons*, *imp je défaillais*, *pas déf je défaillis*, *pas indef j'ai défailli* et à l'infinitif

DORMIR. — *Ind prés je dors*, *tu dors*, *il dort*, nous *dormons*, vous *dormez*, ils *dorment*, *Imparf je dormais*, nous *dormions*, *Parf déf je dormis*, nous *dormîmes*, *Fut je dormirai*, nous *dormirons* — *Cond prés je dormirais*, nous *dormirions* — *Impér dors*, *dormons*, *dormez* — *Subj prés que je dorme*, que nous *dormions*, qu'ils *dorment*, *Imparf que je dormisse*, que nous *dormissions*, qu'ils *dormissent* — *Part dormant*, *dormi*

FAILLIR. — Plusieurs temps de ce verbe, tels que le *présent de l'indicatif*, l'*imparfait* et le *futur*, sont peu usités — *Ind prés je faux*, *tu faux*, *il faut*, nous *faillons*, vous *failliez*, ils *faillent*, *Imparf je faillais*, nous *faillions*, *Parf déf. je faillis*, nous *faillîmes*, *Fut je faudrai* (et mieux *je faillirai*) — *Condit prés. je faudrais* (ou *je faillirais*) — *Impér inusité* — *Imparf du subj que je faillisse*, que nous *faillions*, qu'ils *faillissent* — *Part faillant*, *failli*, *faillie*

FÉRIR. — Ce verbe n'a conserve que le participe *feru* et l'infinitif (dans cette expression *sans coup ferir*)

FLEURIR. — *Imparf il fleurissait*, *fig il florissait*, *part fleurissant*, *fig florissant*.

FUIR. — *Ind prés je fuis*, *tu fuis*, *il fuit*, nous *fuyons*, vous *fuyez*, ils *fuijnt*, *Imparf je fuyais*, nous *fuyions*, *Parf déf je fuis*, nous *fûmes*, *Fut je fuirai*, nous *fuirons* — *Cond prés je fuirais*, nous *fuirions* — *Impér fuis*, *fuyons*, qu'ils *fuijnt*, *Imparf que je fusse*, que nous *fussions*, qu'ils *fussent* — *Part fuyant*, *fui*, *fuite*

GÉSIR. — Ce verbe n'est plus en usage à l'infinitif, on emploie seulement il *git*, nous *gisons*, ils *gisent*, je *gisais*, il *gisait*, *gisant* (quelquefois *gissait*, *gissant*, etc.)

ISSIR. — Ce verbe ne s'emploie plus qu'au participe passé *issu*, *issue*

MENTIR. — *Ind prés je mens*, nous *mentons*, *Imparf je mentais*, nous *mentions*,

Parf *def* je mentis, nous mentîmes, **Fut** je mentirai, nous mentirons — **Cond** *prés* je mentirais, nous mentirions — **Imper** mens, mentons, menter — **Subj** *prés* que je mente, que nous mentionnions, qu'ils mentent, **Imparf** que je mentisse, que nous mentionnissions, qu'ils mentissent — **Part** mentant, menti

MOURIR. — **Ind** *prés* je meurs, il meurt, nous mourons, ils meurent, **Imparf** je mourais, nous mourions, **Parf** *def* je mourus, nous mourûmes, **Fut** je mourrai, nous mourrons — **Cond** *prés* je mourrais, nous mourrions — **Impér** meurs, mourons, mourez — **Subj** *prés* que je meure, que nous mourions, qu'ils meurent, **Imparf** que je mourusse, que nous mourussions, qu'ils mourussent — **Part**, mourant, mort, morte

OFFRIR. — **Ind** *prés* j'offre, nous offrons **Imparf** j'offrais, nous offrions **Parf** *def* j'offris, nous offrîmes, **Fut** j'offrirai, nous offrirons — **Cond** *prés* j'offrirais, nous offririons — **Impér** offre, offrons, offrez — **Subj** *prés* que j'offre, que nous offrions, qu'ils offrent, **Imparf** que j'offrisse, que nous offrissions, qu'ils offrissent — **Part** offrant, offert, offerte

OUIR. — (entendre) Ce verbe n'est usité qu'à l'*infinitif* *prés* ouir, au *part* *passé*, ouï, au *parf* *def* j'ouïs, tu ouïs, etc., à l'*imparf* *def* *subj* que j'ouïsse, que tu ouisses, etc., et aux temps composés

PARTIR. — **Indic** *prés* je pars, tu pars, il part, nous partons, ils partent, **Imparf** je partais, nous partions, **Parf** *def* je partis, nous partîmes, **Parf** *indéf* je suis parti, **Futur** je partirai, nous partirons — **Cond** *prés* je partirais, nous partirions, **Subj** *prés* que je parte, que nous partions, **Imparf** que je partisse, qu'il partît, que nous partissions, **Impér** pars, partons, partez, **Partic** partant, parti, partie

QUERIR. — Ce verbe n'est usité qu'à l'*infinitif* et précédé des verbes *aller*, *venir*, *envoyer*

SAILLIR. — 1 dans le sens de s'être en saillie (= a ieşi în afară) **Indic** *prés* il saillait, **imparf** il saillait, **futur** il saillera — 2 dans le sens de saillir (= a ieşi) **imparf** il saillissait, **parf** *def* il saillit, **futur** il saillira

SORTIR. — Ce verbe se conjugue comme

mentir Cependant le composé *ressortir* fait *ressortissait* lorsqu'il signifie *ressortir à, être du ressort de* (= a fi de resortul, de competența) Dans le sens de *sortir de nouveau*, (= a ieşi din nou) il fait *ressortait*

TENIR. — **Ind** *prés* je tiens, tu tiens, il tient, nous tenons, vous tenez, ils tiennent — **Imparf** je tenais, nous tenions, **Parf** *def* je tins, nous tinmes, vous tintes, ils tinrent, **Fut** je tiendrai, nous tiendrons — **Cond** *prés* je tiendrais, nous tiendrions — **Impér** tiens, tenons, tenez — **Subj** *prés* que je tienne, que nous tenions, qu'ils tiennent, **Imparf** que je tinisse, qu'il tint, que nous tinssions, qu'ils tinssent — **Part** tenant, tenu, tenue

TRANSIR. — Ce verbe, en dehors de l'*infinitif*, ne s'emploie qu'au *présent de l'indicatif*, au *parfait indéfini* et surtout au *participle passé* le froid me *transit*, le vent m'a *transi*, je suis *transi*

TRESSAILLER. — **Ind** *prés* je tressaille, tu tressailles, il tressaille, nous tressaillons, vous tressaillez, ils tressaillent, **Imparf** je tressaillais, nous tressaillions, **Parf** *def* je tressaillais, nous tressaillâmes — **Fut** je tressaillirai, nous tressaillirons — **Impér** tressaille, tressaillons, tressaillez — **Subj** *prés* que je tressaille, que nous tressaillions, qu'ils tressaillent **Imparf** que je tressaillisse, que nous tressaillions — **Part** tressaillant, tressailli

VENIR. — **Ind** *prés* je viens, tu viens, il vient, nous venons, vous venez, ils viennent **Imparf** je venais, etc., **Parf** *def* je vins, tu vins, il vint, nous vîmes, vous vîtes, ils vinrent, **Futur** je viendrai, tu viendras, etc., **Cond** *prés* je viendrais, tu viendrais, etc., **Subj** *prés* que je vienne, que nous venions, qu'ils viennent, **Imparf** que je vinsse, que tu vinsses, qu'il vint, qu'ils vinssent, **Impér** viens, venons, venez — **Part** venant, venu, venue

VÊTIR. — **Ind** *prés* je vêts, tu vêts, il vêt, nous vêtons, vous vêtez, ils vêtent, **Imparf** je vêtais, nous vêtions, **Parf** *def* je vêtis, nous vêtîmes, **Fut** je vêtirai, nous vêtirons — **Cond** *prés* je vêtirais, nous vêtirions — **Impér** vêts, vêtons, vêtez — **Subj** *prés* que je vête, que nous vêtions, qu'ils vêtent, **Imparf** que je vêtisse, que nous vêtissions, qu'ils vêtissent — **Part** vêtant, vêtu, vêtue

III. — Troisième conjugaison oir

APPAROIR. — Ce verbe n'est usité qu'à l'*infinitif* et à la troisième personne du singulier du *présent de l'indicatif* il appert

ASSEOIR. — **Ind** *prés* j'assieds (ou j'as-

sois), il assied, nous asseyons, ils asseyent, **Imparf** j'asseyais (ou j'assoiais), nous asseyions, **Parf** *def* j'assis, nous assîmes, **Fut** j'assierai, nous assiérons (on dit aussi j'assayerai ou j'assoirai) — **Impér** assieds (ou

assois), asseyons, asseyez — *Subj prés* que j'asseye (ou que j'assoie), que nous asseyions qu'ils asseyent *Imparf* que j'assis, que nous assissions, qu'ils assissent — *Part* asseyant, (ou assoyant) assis, assise

CHALOIR. — Usité seulement dans il ne m'en chaut, nu-mi pasâ

CHOIR. — (tomber) Ce verbe ne s'emploie qu'à l'*infinitif* (dans un petit nombre de cas) et au *part chu*

COMPAROIR. — Usité à l'*infinitif* et au *part comparant*

CONDOULOIR (SE). — Usité à l'*infinitif*

DÉCHOIR. — *Ind prés* je dechois, nous déchoyons, ils dechoient — *Pas déf* je déchus nous déchûmes — *Fut* je déchirai, nous décherions — *Cond prés* je décherais, nous décherrions — *Subj prés* que je déchoue, qu'ils déchoyions, qu'ils dechoient — *Imparf* que je déchusse, que nous déchussions, qu'ils déchussent — *Point de participe présent* — *Part passé* déchue, déchue

DÉPOURVOIR. — Se conjugue comme *pour voir*. Ne s'emploie guère qu'à l'*infinitif*, au *passé déf*, au *part passé* et à tous les temps composés

ÉCHOIR. — Ce verbe se conjugue sur *de choir*. Il n'est usité qu'à la 2e personne du *prés de l'indic* il échoit, au *parf déf* j'échus, au *fut* j'écherrai, au *cond prés* j'écherrais, à l'*imparf du subj* que j'échusse, au *part pres* échéant, au *part pas* échu, échue

ÉMOUVOIR. — Se conjugue comme *mouvoir*, sauf au *part pas* où il fait *emu* (sans accent circonflexe)

FALLOIR. — *Ind prés* il faut, *Imparf* il fallait, *Parf déf* il fallut, *Parf indéf* il a fallu, *Fut* il faudra — *Cond prés* il faudrait — *Subj prés* qu'il faille, *Imparf* qu'il fallût — *Part passé*, fallu

MESSEOIR. — Se conjugue comme *seoir*

MOUVOIR. — *Indic prés* je meus, il meut nous mouvons, vous mouvez, ils meuvent, *Imparf* je mouvais, nous mouvions, *Parf déf* je mus, nous mûmes, *Fut* je mouvrai, nous mouvrons — *Cond prés* je mouvrais, nous mouvrons — *Impér* meus, mouvons mouvez — *Subj prés* que je meuve, que nous mouvions, qu'ils meuvent, *Imparf* que j'musse, que nous mussions, qu'ils mussent — *Part*, mouvant, mû, mue

PLEUVOIR. — *Ind prés* il pleut, *Imparf* il pleuvait, *Parf déf* il plut, *Fut* il pleuvra —

Cond prés il pleuvrait — *Subj prés* qu'il pleuve, *Imparf* qu'il plut — *Part* pleuvant, plu

POURVOIR. — Ce verbe se conjugue comme *voir*, sauf *Passé déf* je pourvus, *Futur* j'pourvoirai

POUVOIR. — *Ind prés* je peux (ou je puis), tu peux, il peut, nous pouvons, ils peuvent, *Imparf* je pouvais, nous pouvions, *Parf déf* je pus, nous pûmes, *Fut* je pourrai, nous pourrons — *Cond prés* j'pourrais, nous pourrions — *Impér* inusité — *Subj prés* que je puisse que nous puissions, qu'ils puissent, *Imparf* que je pusse, que nous pussions, qu'ils pussent — *Part* pouvant, pu

POURVOIR. — Se conjugue comme *voir*, sauf *pass déf* j'pourvus *imp subj* que j'pourvusse, *futur*, je pourvoirai

PRÉVALOIR. — Se conjugue comme *prévoir*, sauf au *pres du subj* que je prévaille, que tu prévailles, etc

RAVOIR. — Usité seulement au *pres de l'infinitif*

SAVOIR. — *Ind prés* je sais, il sait, nous savons, ils savent, *Imparf* je savais, nous savions, *Parf déf* je sus nous sûmes, *Fut* je saurai, nous saurons — *Cond prés* je saurais, nous saurions — *Imper* sache, sachez — *Subj prés* que je sache, que nous sachions, qu'ils sachent, *Imparf* que je susse, que nous sussions, qu'ils sussent — *Part* sachant, su, sue

SEOIR. — Ce verbe, dans le sens de *être assis*, n'est plus en usage. On l'emploie quelquefois au *participe passé*, *sis*, *sise*. Dans le sens d'*être convenable*, il s'emploie encore à certains temps et toujours à la troisième personne du singulier ou du pluriel il *sied*, ils *sièent*, il *seyant*, il *siéra*, *part* *pres* *seyant*

SOULOIR. — (avoir coutume) Ce verbe n'est plus que l'*imparfait* il *soulait* (avait coutume de) *dire*

SURSEOIR. — *Ind prés* je sursois, nous sursoyons, *Imparf* je sursoyais, nous sursoyions; *Parf déf* je sursis, nous sursismes, *Futur* je surscorai, *Impér* sursois, *Subj prés* que je sursoie, que nous sursoyions (peu en usage), *Imp* que je sursisse, *Part* sursoyant, sursis

VALOIR. — *Ind prés* je vaux, il vaut, nous valons, ils valent, *Imparf* je valais, nous valions, *Parf déf* je valus, nous valûmes, *Fut* je vaudrai, nous vaudrons — *Cond prés* je vaudrais, nous vaudrions — *Impér* vaux, valons, valez — *Subj prés* qu'il vaille, que nous valions, qu'ils vaillent, *Imparf* que nous

valions, qu'ils valaient, *Imparf* que je valusse, que nous valussions, qu'ils valussent — *Part* valant, valu, value

VOIR. — *Ind prés* je vois, il voit, nous voyons, ils voient, *Imparf* je voyais, nous voyions, *Parf déf* je vis, nous vîmes, *Fut* je verrai, nous verrons — *Cond prés* je verrai, nous verrons — *Imper* vois, voyons, voyez — *Subj prés* que je voie, que nous voyions, qu'ils voient, — *Imparf* que je visse, que nous vissions, qu'ils vissent — *Part* voyant, vu, vue

VOULOIR. — *Ind prés* je veux, il veut, nous voulons, ils veulent, *Imparf* je voulais, nous voulions, ils voulaient, *Imparf* je voulais, nous voulions, *Parf déf* je voulus, nous voulûmes, *Fut* je voudrai, nous voudrons — *Cond prés* je voudrais, nous voudrions — *Imper* veux, veuillons, veuillez — *Subj prés* que je veuille, que nous voulions, qu'ils veuillent, *Imparf* que je voulusse, que nous voulussions, qu'ils voulussent — *Part* voulant, voulu, voulue

IV — Quatrième conjugaison

ABSOUTRE. — Verbe défectif, n'a ni *Parf* déf ni *Imparf* du *subj*. Il fait au *part passe* absous, absoute, pour le reste de la conjugaison, voyez résoudre

ACCROIRE. — Ce verbe n'est usité qu'à l'infinitif, présent *Vous accroirez nous en faire accroire*

ATTEINDRE. — *Ind prés* j'atteins, il atteint, nous atteignons, vous atteignez, ils atteignent, *Imparf* j'atteignais, nous atteignions, *Parf déf* j'ai atteint, nous atteignîmes — *Parf indéf* j'ai atteint — *Futur* j'attendrai, nous attendrons — *Cond prés* j'attendrais, nous attendrions, *Subj prés* que j'atteigne, que nous atteignions, *Imparf* que j'atteignisse, qu'il atteignît, que nous atteignissions — *Imper* atteins, atteignons, atteignez — *Partic* atteignant, atteinte, atteinte

BOIRE. — *Ind prés* je bois, il boit, nous buvons, vous buvez, ils boivent, *Imparf* j buvais, nous buvions, *Parf déf* je bus, nous bûmes — *Fut* je boirai, nous boirons — *Cond prés* je boirais, nous boirions — *Imper* bois, buvons, buvez — *Subj prés* que je boive, que nous buvions, qu'ils boivent, *Imparf* que je busse, que nous bussions, qu'ils bussent — *Part* buvant, bu, bu

BRAIRE. — Ce verbe ne s'emploie guère (dit l'Académie) qu'à l'infinitif et aux troisième personnes du présent de l'indicatif, du futur et du conditionnel braire, il braie, ils braient, il braira, ils brairont, il brairait, ils brairaient

BRUIRE. — Ce verbe n'a que les formes suivantes *bruire, il bruit, il bruisse, ils bruissent, Bruyant* est aujourd'hui plutôt un adjectif qu'un participe présent

CLORE. — Ce verbe n'a que le *part passe* clos, les trois personnes du singulier du présent de l'ind je clos, tu clos, il clôt, le fut je clorai, etc, le *cond prés* je clorais, etc l'*imper* sing. clos, le *subj prés* que je close, et les temps composés

CONCLURE. — *Ind prés* je conclus, nous concluons, *Imparf* je conclusais, nous concluions, *Parf déf* je conclus, nous conclusîmes — *Fut* je conclurai, nous conclurons — *Cond prés* je conclurais, nous conclurions — *Imper* conclus conclusions concluez — *Subj prés* que je conclue, que nous concluions, qu'ils concluent, *Imparf* que je conclusse, que nous conclussions, qu'ils conclussent — *Part* concluant, conclu, conclue

CONDUIRE. — Il se conjugue comme *ridurre*

CONFIRE. — *Ind prés* je confis, nous confisons, *Imparf* je confisais, nous confisions, *Parf déf* je confis, nous confîmes, *Fut* je confirai, nous confirons — *Cond prés* je confiais, nous confirions — *Imper* confis, confisons, confisez — *Subj prés* que je confise, que nous confisions — *Imparf* confisais, confisiez — *Part* confisant, confit, confite

CONNAÎTRE. — *Ind prés* je connais, nous connaissons, *Imparf* je connaissais, nous connaissions, *Parf déf* je connus, nous connusîmes, *Fut* je connaîtrai, nous connaîtrons — *Cond prés* je connaîtrais, nous connaîtrions — *Imper* connais, connaissons, connaissez — *Subj prés* que je connaisse, que nous connaissions, *Imparf* que je connusse, que nous connussions, qu'ils connussent — *Part* connaissant, connu, connue

CONTRADIRE. — Comme *dire*, excepté à la 2e pers de l'indic présent et de l'impér *vous contredisez, contredisez*

COUDRE. — *Ind prés* je couds, tu couds, il coud, nous cousons, vous cousez, ils cousent, *Imparf* je cousais, nous cousions, *Parf déf* je cousais, nous cousîmes, *Fut* je coudrai, nous coudrons — *Cond prés* je coudrais, nous coudrions — *Imper* couds, cousons cousez — *Subj prés* que je couse, que nous cousions, qu'ils cousent, *Imparf* que je cousisse, qu'il cousît, que nous cousissions, qu'ils cousissent — *Part* cousant, cousu, cousue.

COURRE. — Usité seulement au prés de l'indic *courre le cerf*

CRAINDRE. — *Ind prés* je crains, tu crains, il craint, nous craignons, vous craignez, il craignent, *Imparf* je craignais, nous craignions, *Parf déf* je craignis, nous craignîmes, *Futur* je craindrai, nous craindrons, *Cond prés* je craindrais, nous craindrions, *Impér* crains, craignez, *Subj prés* que je craigne, que nous craignions, *Imparf* que je craignisse, que nous craignissions, qu'ils craignissent — *Part* craignant, craint, crainte

CROIRE. — *Ind prés* je crois, tu crois, il croit, nous croyons, vous croyez, ils croient, *Imparf* je croyais, nous croyions, *Parf déf* je crus, nous crûmes, *Fut* je croirai, nous croirons — *Cond prés* je croirais, nous croirions, *Impér* crois, croyons, croyez — *Subj prés* que je croie, que nous croyions, qu'ils croient, *Imparf* que je crusse, qu'il crût, que nous crussions, qu'ils crussent — *Part* croyant, cru, crue

CROÎTRE. — *Ind prés* je crois, tu crois, il croit, nous croissons, vous croissez, ils croissent, *Imparf* je croissais, nous croissions, *Parf déf* je crus, nous crûmes, *Fut* je croîtrai, nous croîtrons — *Cond prés* je croîtrais, nous croîtrions — *Impér* croïs, croissons, croissez — *Subj prés* que je croisse, que nous croissions, qu'ils croissent, *Imparf* que je crusse, que nous crussions, qu'ils crussent — *Part* croissant, crû, crue

DIRE. — *Ind prés* je dis, tu dis, il dit, nous disons, vous dites, ils disent, *Imparf* je disais, nous disions, *Parf déf* je dis, nous dismes, vous dites, *Fut* je dirai, nous dirons — *Cond prés* je dirais, nous dirions — *Impér* dis, disons, dites — *Subj prés* que je dise, que nous disions, qu'ils disent, *Imparf* que je disse, que nous disions, qu'ils dissent — *Part* disant, dit, dite — Se conjugue de même *redire*

DUIRE. — (convenir) Ce verbe n'est guère usité qu'à la 3e personne de l'indicatif présent *cela ne me duit pas*

ÉCLORE. — Ce verbe n'a que les formes suivantes *Ind prés* il éclot, ils éclosent, *Fut* il éclora, ils écloreont — *Cond prés* il écloreait, ils écloreaient — *Subj prés* qu'il éclore, qu'ils éclosent — *Part passé.* éclos, éclosé

ÉCRIRE. — *Ind prés* j'écris, nous écrivons, *Imparf* j'écrivais, nous écrivions, *Parf déf* j'écrivis, nous écrivîmes, *Fut* j'écrirai, nous écrirons — *Cond prés* j'écrirais, nous écririons — *Impér* écris, écrivons, écrivez — *Subj prés* que j'écrive, que nous écrivions, qu'ils écrivent, *Imparf* que j'écrivisse, que nous écrivissions, qu'ils écrivissent — *Part* écrivant, écrit, écrite

FAIRE. — *Ind prés* je fais, tu fais, il fait, nous faisons, vous faites, ils font, *Imparf* je faisais, nous faisions, *Parf déf* je fis, nous fîmes, *Fut* je ferai, nous ferons — *Cond prés* je ferais, nous ferions — *Impér* fais, faisons, faites — *Subj prés* que je fasse, que nous fassions, qu'ils fassent, *Imparf* que je fisse, que nous fissions, qu'ils fissent — *Part* faisant, fait, faite

FORFAIRE. — Usité à l'infinitif et aux temps composés *il a forjant*

FRIRE. — Ce verbe, outre le *prés de l'inf* a aussi les trois personnes du sing du *prés de l'ind* je fris, tu fris, il frit, le *fut* je firai, etc., le *cond prés* je firais, etc., la seconde pers du sing de l'*impér* fris, le *part passé* frit, frite — On supplée aux temps qui manquent en plaçant le verbe *faire* devant l'*inf* *nutif* *frir* nous faisons frir, vous faites frir

INTERDIRE. — Se conjugue comme *con* *vedire*

JOINDRE. — *Ind prés* je joins, tu joins, nous joignons, ils joignent, *Imparf* je joignais, nous joignions, *Parf déf* je joignis, nous joignîmes, *Parf indéf* j'ai joint — *Fut* je joindrai, nous joindrons — *Cond prés* je joindrais, nous joindrions — *Subj prés* que je joigne, que nous joignons, *Imparf* que je joignisse, qu'il joignît, que nous joignissions — *Impér* joins, joignons, joignez — *Part* joignant, joint, jointe

LIRE. — *Ind prés* je lis, nous lisons, vous lisez, ils lisent, *Imparf* je lisais, nous lisions, *Parf déf* je lus, nous lûmes, *Fut* je lirai, nous lirons — *Cond prés* je lirais, nous lirions — *Impér* lis, lisons, lisez — *Subj prés* que je lise, que nous lisions, qu'ils lisent, *Imparf* que je lusse, que nous lussions, qu'ils lussent — *Part* lisant, lu, lue

LUIRE. — Ce verbe et son composé *reluire*, sont au *part passé* lui, relui. Ils n'ont ni *parf* *déf*, ni *imperat*, ni *imparf* du *subj*

MALFAIRE. — Ce verbe n'est usité qu'à l'infinitif *il est enclin à malfaire*

MÉFAIRE. — Usité seulement à l'infinitif.

MÉDIR. — Comme *dire*, excepté à la 2e pers pl de l'indic prés. et de l'imper *vous médisez, médisez*

METTRE. — *Ind prés* je mets, nous mettons, *Imparf* je mettais, nous mettions, *Parf déf* je mis, nous mîmes, *Fut* je mettrai, nous mettrons — *Cond prés* je mettrais, nous mettrions — *Impér* mets, mettons, mettez, — *Subj prés* que je mette, que nous mettions, qu'ils mettent, *Imparf* que je misse, que nous

missions, qu'ils nussent — *Part* mettant, mis, mise

MOULDER. — *Ind prés* je mouds, tu mouds, il moud, nous moulons, vous moulez, ils moulent, *Imparf* je moulaïs, nous moulions — *Parf déf* je moulus, nous moulumes — *Fut* je moudrai, nous moudrons — *Cond prés* je moudrais, nous moudrions — *Impér* mouds, moulons, moulez — *Subj prés* que je moule, que nous moulions, qu'ils moulent, *Imparf* que je moulassse, que nous moulassions, qu'ils moulassent — *Part* moulant, moulu, moulue

NAÎTRE. — *Ind prés* je nais, nous naissons, *Imparf* je naissais, nous naissions, *Parf déf* je naquis, nous naquîmes, *Fut* je naîtrai, nous naîtrons — *Cond prés* je naîtrais, nous naîtrions — *Impér* nais, naissons, naissez — *Subj prés* que je naisse, que nous naissions, qu'ils naissent, *Imparf* que je naquisse, que nous naquissions, qu'ils naquissent — *Part* naissant, né, née

NUIRE. — *Ind prés* je nuis, nous nuisons, *Imparf* je nuisais, nous nuisions, *Parf déf* je nuisis, nous nuisîmes, *Fut* je nuirai, nous nuirons — *Cond prés* je nuirais, nous nuirions — *Impér* nuis, nuisons, nuisez — *Subj prés* que je nuise, que nous nuisions, qu'ils nuisent, *Imparf* que je nuisisse, que nous nuisissions, qu'ils nuisissent — *Part* nuis, nuisant

OCCIRE. (tuer) Ce verbe n'est plus usité qu'à l'*infinitif présent* et au *participe présent*, occis, occis

JOINDRE. — Comme *joindre*

PAÎTRE. — *Indic prés* je pais, tu pais, il pait, nous paissions, ils paissent, *Imparf* je paissais, nous paissions — *Fut* je paîtrai, nous paîtrons — *Cond prés* je paîtrais, nous paîtrions — *Impér* pais, paissions, païssez — *Subj prés* que je païsse, que nous paissions, qu'ils paissent, *Imparf* que je paissasse, que nous paissions, qu'ils paissent — *Part* paissant. Ce verbe n'a point de *passé, déf* ni d'*imparf* du *subj*

PARFAIRE. — Comme *faire*

PLAIRE. — *Ind prés* je plais, nous plaisons, *Imparf* je plaissais, nous plaissions — *Parf déf* je plus, nous plûmes — *Fut* je plairai, nous plairons — *Cond prés* je plairais, nous plairions — *Impér* plais, plaisons, plaisez — *Subj prés* que je plaise, que nous plairions, qu'ils plaisent, *Imparf* que je plussse, que nous plussions, qu'ils plussent — *Part* plaissant, plu

POINDRE. — (comme *neer* à paraître) Ce verbe ne s'emploie qu'aux formes suivantes. *Ind prés* il point, *Fut* il poindra, *Cond prés.* il poindrait

PRÉDIRE. — Ce verbe se conjugue comme *contredire*

PRENDRE. — *Ind prés* je prends, il prend, nous prenons, ils prennent, *Imparf* je prenais, nous prenions, *Parf déf* je pris, nous prîmes, vous prîtes, ils prirent — *Fut* je prendrai, nous prendrons — *Cond prés* je prendrais, nous prendrions — *Impér* prends, prenez, nous prenons, qu'ils prennent, *Imparf* que je prisse, que nous prissions, qu'ils prissent — *Part* prenant, pris, prise

RÉDUIRE. — *Ind prés* je réduis, il réduit, nous réduisons, *Imparf* je réduisais, nous réduisions — *Parf déf* je réduisis, nous réduisîmes, *Fut* je réduirai, nous réduirons — *Cond prés* je réduirais, nous réduirions — *Subj prés* que je réduise, que nous réduisions, qu'ils réduisent, *Imparf* que je réduisasse, qu'il réduisât que nous réduisissions — *Impér* réduis, réduisons, réduisez — *Part* réduisant, réduit, réduite

REPAÎTRE. — Se conjugue comme *paître*, mais il a encore le *part* *repa* et le *parf* *del* *repus*

RÉSOLVRE. — *Ind prés* je résous, tu résous, il résout, nous résolvons, vous résolvez, ils résolvent — *Imparf* je résolvais, nous résolvions — *Parf déf* je résolus, nous résolûmes, *Fut* je résoudrai, nous résoudrons — *Cond prés* je résoudrais, nous résoudrions — *Impér* résous, résolvons, résolvez — *Subj prés* que je résolve, que nous résolvions, qu'ils résolvent, *Imparf* que je résolusse, que nous résolussions, qu'ils résolussent — *Part.* *prés* résolvant, *Part* *pas* résolu, résolu ou résous sans *jeu* (pour une résolution chimique)

RIRE. — *Ind prés* je ris, tu ris, il rit, nous rions, vous riez, ils rient, *Imparf* je riais, nous rions, *Parf déf* je ris, nous rîmes, *Fut* je rirai, nous rirons — *Cond prés* je rirais, nous ririons — *Impér* ris rions, riez — *Subj prés* que je rie, que nous rions, qu'ils rient, *Imparf* que je rissse, que nous rissions, qu'ils rissent — *Part* riant, ri

SOURDRE. (sortir de terre) — Ce verbe ne s'emploie guère qu'à l'*infinitif* et à la troisième personne du *présent de l'indicatif* (Académie)

SUFFIRE. — *Ind prés* je suffis, nous suffisons, *Imparf* je suffisais, nous suffissions, *Parf déf* je suffis, nous suffîmes, *Parf indéf.* j'ai suffi, *Fut* je suffirai, nous suffirons — *Cond Prés* je suffirais, nous suffirions — *Subj prés* que je suffise, qu'il suffise, que nous suffissions — *Imparf* que je suffisse, qu'il suffît, que nous suffissions — *Impér* suffis, suffisons, suffisez — *Part* suffisant, suffi.

SUIVRE. — *Ind prés* je suis, nous suivons,

Imparf je suivais, nous suivions, *Parf* *déj* je suivis, nous suivîmes, *Fut* je suivrai, nous suivrons — *Cond* *prés* je suivrais, nous suivrions — *Imper* suis, suivons, *Subj* *prés*, que je suive, que nous suivions, qu'ils suivent, *Imparf* que je suivisse, que nous suivissions, qu'ils suivissent — *Part* suivant, suivi, suivie

TAIRE — *Ind* *prés* je tais, tu tais, il tait, nous taisons, vous taisez, ils taisent, *Imparf* je taisais, nous taisions, *Parf* *déj* je tus, nous tûmes, *Fut* je taurai, nous tairons — *Cond* *prés* je tairais, nous tairions — *Imper* tais, taisons, taisez — *Subj* *prés* que je taise, que nous taisions, qu'ils taisent, *Imparf* que je tusse, que nous tussions, qu'ils tussent — *Part* taisant, tu, tue

TISTRE (tisser) — Ce verbe n'a, en dehors de l'infinitif, que le participe passé *tissu* et les temps qui en sont formés

TRAIRE — *Ind* *prés* je traie, il trait, nous trayons, vous trayez, ils traient, *Imparf* je trayais, nous trayions, *Fut* je trairai, nous trairons — *Cond* *prés* je traitais, nous trairions

vous — *Impér* traite, trayons, *trayez* *Subj* *prés* que je traite, que nous trayions, que vous trayiez, qu'ils traient — *Part* traînant, traîné, traînée (Ce verbe n'a point de *pas* *déj*, ni d'*imparfait du subjonctif*)

VAINCRE — *Ind* *prés* je vaincs, tu vaincs, il vainc, nous vainquons, ils vainquent, *Imparf* je vainquais, nous vainquions *Parf* *déj* je vainquis, nous vainquîmes, *Fut* je vaincrai, nous vaincrons — *Cond* *prés* je vaincrais, nous vaincrons — *Impér* vaincs, vainquons, vainquez — *Subj* *prés* que je vainque, que nous vainquions, qu'ils vainquent, *Imparf* que je vainquisse, que nous vainquissions, qu'ils vainquissent — *Part* vainquant, vaincu, vaincue

VIVRE — *Ind* *prés* je vis, nous vivons, *Imparf* je vivais, nous vivions, *Parf* *déj* je vecus, nous vécûmes, *Fut* je vivrai, nous vivrons — *Cond* *prés* je vivrais, nous vivrions, *Impér* vis, vivons, *vivez* — *Subj* *prés* que je vive, que nous vivions, qu'ils vivent, *Imparf* que je vecusse, que nous vecussions, qu'ils vecussent, — *Part* vivant, vécu, vecue.

SIGNES ET ABRÉVIATIONS

employés dans ce Dictionnaire et dans le Supplément

* indique <i>à part</i>	<i>Hisc. arzt</i>	Il donne <i>natura</i> lle
sépare les parties du discours d'un même mot, les formes du même verbe	<i>Int</i>	intelligible
= indique égalité de sens	<i>inv</i>	invincible
() renferme en lettres italiques la prononciation des mots, l'explication complètement d'un équivalent	<i>no</i>	noyau
{ } indique les termes archaïques	<i>it</i>	italien
[] renferme l'étymologie des mots français et certaines additions complémentaires	<i>Jur</i>	Jurispoudence
2, 3, etc. séparent les nuances de sens d'un même terme	<i>l</i>	latin
	<i>l gr</i>	latin grec
	<i>loc adv</i>	locution adverbiale
	<i>loc conj</i>	locution conjonctive
	<i>loc prep</i>	locution prépositive
	<i>m</i>	substantif masculin
	<i>Mar</i>	Marine
	<i>Mat</i>	Mathématiques
	<i>Mec</i>	Mécanique
	<i>Med</i>	Médecine
	<i>nd</i>	Nord
	<i>m pl</i>	masculin pluriel
	<i>Milit</i>	Art militaire
	<i>Min</i>	Minéralogie
	<i>Myt</i>	Mythologie
	<i>Muz</i>	Musique
	<i>nd</i>	Nord
	<i>pp</i>	participle présent ou participe passé
	<i>Peint</i>	Peinture
	<i>pl</i>	pluriel
	<i>Poet</i>	terme poétique
	<i>pop</i>	terme populaire
	<i>prep</i>	préposition
	<i>pron.</i>	pronom
	<i>prov</i>	proverbe
	<i>Rét</i>	Rhétorique
	<i>rus</i>	russe
	<i>s</i>	substantif
	<i>S</i>	Argot des étudiants, des élèves des différentes écoles
	<i>scand</i>	scandinave
	<i>sp</i>	espagnol
	<i>Techn</i>	Technologie
	<i>T ou Tt</i>	Théâtre
	<i>Teol</i>	Théologie
	<i>Tip</i>	Typographie
	<i>V</i>	Voyez
	<i>V</i>	verbe
	<i>Veter.</i>	Art vétérinaire
	<i>vg</i>	vieux germanique
	<i>Zool</i>	Zoologie

NOTICES EXPLICATIVES

1 Tout terme doit être cherché *d'abord* dans le Dictionnaire proprement dit, et *en dernier lieu* dans le Supplément

2 Le même terme, pouvant se trouver dans les deux à la fois, il faudra le chercher dans l'un et dans l'autre

3 Pour certaines locutions, afin d'éviter des répétitions superflues, on renvoie le lecteur à leurs termes principaux, où il les trouvera sûrement

4 La conjugaison des verbes irréguliers se trouve dans un Tableau à part qui précède notre Dictionnaire.

DICTIONNAIRES ET OUVRAGES CONSULTÉS POUR LE SUPPLÉMENT

- Georges Delesalle, *Argot-français et français-argot*, Paris, 1899
 Lorédan Larchey, *Dictionnaire de l'Argot parisien*, Paris, 1872
 Lucien Rigaud, *Dictionnaire d'Argot moderne*, Paris, 1881
 Charles Virmaître, *Dictionnaire d'Argot fin-de-siècle*, Paris, 1894
 Rossignol, *Dictionnaire d'Argot*, Paris (sans date)
 C. Villatte, *Parisismen*, 8-e Auflage, Berlin, 1912
 Lazare Sainéan, *l'Argot ancien*, Paris, 1907
 idem, *les Sources de l'Argot ancien*, { ouvrage deux fois couronné
 2 vol Paris, 1912 } par l'Académie française,
 idem, *le Langage parisien*, Paris, 1920, également couronné
 Nonce Casanova, *Le Journal à Nénesse*, Paris, Ollendorf (sans date)
 J.-H. Rosny, *Dans les Rues*, Paris, 1913
 A. Machard, *les Cent Gosses*, Paris, 1912
 H. Bernstein, *Théâtre* (pièces détachées)
 Ch.-H. Hirsch, *Contes parus dans «le Journal»*
 Numéros isolés du «Fin de Siècle» (journal littéraire quotidien)
 J. Pachepin, *la Chanson des gueux*, Paris

A

A m (litera) a, fig *ne pas faire une panse d'A*, a nu scrie nimic, a nu face nimic, *ne savoir panse d'A*, *ne savoir ni A ni B*, a nu ști nimic, *marqué à l'A*, de bună calitate, excelent

A prep 1 la *à minuit*, la miezul nopții, *à la campagne*, la țară, 2 până la *de deux à trois heures*, dela orele două până la trei, 3 pe, peste *remettre à demain*, a amâna pe a doua zi, *remettre à huitaine*, a amâna peste opt zile, *à cheval*, călare, *à ce soir*, pe astă seară, diseară, 4 cu *travailler à l'aiguille*, a lucra cu acul, *à regret*, cu părere de rău, *table à tiroirs*, masă cu cutii, *pêcher à la ligne*, a pescui cu undița, *mot à mot*, cuvânt cu cuvânt, 5 după *à mon avis*, după părerea mea, 6 câte *deux à deux*, doi câte doi, 7 de *beau à voir*, frumos de văzut, *facile à dire*, ușor de zis, *verser à boire*, a turna de băut, *blessé à mort*, a răni de moarte, 8 în *face à face*, față în față, *à la santé*, în sănătatea ta, *à la vôtre*, în sănătatea voastră, *à la hâte*, în grabă, *à défaut de*, în lipsă de, 9 de câte *diner à trois francs*, masă de trei lei, 10 lui, ei *à monsieur*, *à madame*, *à Jean*, domnului doamnei, lui Ion, 11 din *boire à la source*, a bea din izvor, 12 *(à cu infinitivul se traduce prin part prez)* *à le voir*, văzându-l, *il se ruine à jouer*, se ruinează jucând, 13 a *une tante à moi*, o mătușă a mea, 14 (în expresii) *à présent*, acum, *à dire vrai*, la dreptul vorbind, *c'est à moi*, *c'est à vous de*, eu trebuie, d-ta trebuie să, *marcher à reculons*, a merge deandratele, 15 după moda, în felul *habu à la française*, haină după moda franceză [A se vedeă și cuvintele în legătură cu prep *à*]

ABAISANT, E a 1 scoboritor, 2 *fig* înjositor, josnic

ABAISSE *f* foarte subțire de aluat

ABAISSE, E a scoborît, înjosit

ABAISSEMENT *m* 1 scoborîre, 2 reducere, micșorare: *abaissement des salaires*, 3 *fig* înjosire, umilire; 4 stare de decădere *l'abaissement de la littérature*

ABAISSE [bas] *v* 1 a scoborî, a lăsa în jos, mai jos; 2 a micșorâ: *abaisser le mérite*, 3 a reduce (o ecuațiune, o taxă), 4 a subția (aluatul), 5 a tăia aproape de trunchiu (o cracă), 6 *fig*, a înjosi, a umili || *S'abaisser*, 1 a se scoborî, a se lăsa în jos, 2 a se muia a se potoli (vântul), 3 *fig* a se înjosi

ABAISSEUR a și *m* (mușchiul) scoboritor

ABAJOUÉ [joué] *f* 1 pungă înăuntrul tălculor (la maimuțe, etc), 2 *fig* buci cari atarnă

ABALOURDIR [balourd] *v* *fam* a năuci, a tâmpli

ABALOURDISSEMENT *m* 1 năucire, 2 năucie, tâmpenie

ABANDON *m* 1 părăsire *être dans un abandon général*, a fi părăsit de toată lumea, 2 renunțare la, cedare *faire abandon de ses droits*, a renunța la drepturile sale, 3 neglijență, nepăsare *l'abandon de soi-même*, nepăsarea de sine-însuș, *dans un mol abandon*, într-o nepăsare molatică, 4 delăsare, părăsire *abandon des parents*, 5 lăsare în voia (cuiva), 6 încredere deplină *parler avec abandon*, 7 nesimțită, nepăsare, neglijență drăguță (în vorbă, în purtare) || loc *adv* a *l'abandon*, a) în voia lor b) în părăsire, de izbelște, baltă

ABANDONNABLE *a*, 1 ce se poate părăsi, de părăsit, 2 la care se poate renunța

ABANDONNATAIRE *m* persoana în profitul căreia s'a renunțat la o avere

ABANDONNATEUR *m* cel ce cedează averea sa cuiva

ABANDONNÉ, E a 1 părăsit, 2 lăsat în voia, *abandonné à lui-même*, lăsat în voia lui, *abandonné à ses passions*, lăsat în voia patimilor, 3 desfrănat, fără rezervă, 4 loc *à pas abandonnés*, la noroc! || *m* cel părăsit

ABANDONNEMENT *m* 1 părăsire (desăvârșită), 2 cesiune, cedare, renunțare (la ceva), 3 nepăsare *tant de faiblesse et d'abandonnement!* atâta slăbiciune și nepăsare! 4 desfrâu *vivre dans le dernier abandonnement*, a trăi în cel mai mare desfrâu

ABANDONNER *v* 1 a părăsi (cu totul), 2 a se lăsa de, a renunța la. *abandonner le jeu*, un proiect, a se lăsa de joc, a renunța la un plan, 3 a cedă *je vous abandonne mes droits*, îți cedez drepturile mele, 4 a lăsa pradă *abandonner une ville au pillage*, a lăsa un oraș pradă jafului, 5 a lăsa pe seama, pe mâna (cuiva), 6 a osândi (pe un bolnav) || *S'abandonner*, 1 a se da (cu totul), 2 a cedă, 3 a pierde curajul *une âme forte ne s'abandonne jamais*, o inimă vitează nu-și pierde curajul niciodată, 3 a se da, 4 a se dedă, a se lăsa în voia (ex a patimilor); 5 a se aruncă (în ceva sau asupra cuiva), 6 a fi neglijent, desmățat (în ținută, îmbrăcămintă), 7 a începe să meargă (un copil mic)

ABANDONNEUR, EUSE *a și s* cel, ceea care părăsește, părăsitor

ABaque [i abacus] *m* 1 tăbliță de calcul (la Romani), 2 abac, partea de sus a capitalei unei coloane (care susține arhitrava), 3 tăbliță de jucat, de cetit, 4 policioară, 5 albiuță pentru spălatură minerală

ABASOURDIR (*sur* sau *zur*) [sourd] *v* 1 a asurzi, a ameți, 2 *fam* a năuci, a ului

ABASOURDISSANT, E *a* uluitor, zăpăcitor

ABASOURDISSEMENT *m* 1 asurzire, amețire, 2 *fig* năucie

ABAT *m* 1 (†) dărâmaturi, 2 *pluie d'abat*, *abat d'eau*, ploaie cu bășici, *vent d'abat*, vânt doboritor, 3 tăiere, doborîre, 4 *V abais*

ABATAGE *m* 1 doborîrea, tăierea (arborilor), 2 scoborîrea (cocoșului pușlei), 3 tăiere, omorîre (a animalelor), 4 jupuire (ex a lănei), 5 răsturnare, culcare la pământ (a unei nave, a unui cal), 6 *poutre qui a trop d'abatage*, grîndă care stă să cază [V Suplimentul]

ABATANT *m* bucată care se lasă în jos peste ceva, oblon, chepeng

ABÂTARDIR [bâtard] *v* 1 a se face să degenereze, a corci, a strică, 2 *fig* a moleși, a muia || *S'abâtardir*, a degenera, a se strică

ABÂTARDISSEMENT *m* 1 degenerare, corcire, stricare, 2 moleșire

ABATÉE *f* *Mar* devierea prorei unei corăbii din linia vântului

ABATFLEMMENT *m* (†) interdicția unui negustor neplatnic (în Levant)

ABAT-FAIM (*a-ba-fen*) *m* (†) mâncare grea (la începutul mesei)

ABAT-FOIN *m* gura podului unui grajd pe unde se aruncă jos fânul

ABATIS [abattre] *m* 1 grămadă, morman (de arbori tăieți, de moloz, de păsări tăiete), 2 măruntaie, potroace *un abatîs de dinde*, potroace de curcă, 3 călcăturile pe iarbă ale fiarelor sălbatice, 4 *curs d'abatis*, piei de jupuit [V Suplimentul]

ABAT-JOUR *m* 1 abajur (de lampă, lumă nare), 2 perdeă sau jaluzeă apărătoare de soare, 3 ferestrene aplecată trimițând lumina de sus, 4 vizieră

ABAT-SON(S) *m* lame oblice la ferestrele unei clopotnițe cari trimt în jos sunetele

ABATTABLE *a* ce poate fi doborît

ABATTANT *m* *V abatant*

ABATTEMENT *m* 1 doborîre, 2 descu rajare, stare abătută

ABATTEUR *m* 1 doborîtor, dărâmatör, *fam grand abatteur de besogne* ou *de quilles*, muncitor harnic, 2 tăietor (de vite)

ABATTOIR *m* abatoriu, salhană, căsăpie [V Suplimentul]

ABATTRE *v* 1 a doborî, a răpune, 2 a dărâma (un zid, o casă), 3 a tăia (o pădure, vite), a ucide (vânat), 4 a lăsa în jos *abattre sa robe*, 5 a jupui (lână, piei), 6. a potoli, a domoli, 7 *fam abattre bien du bois, de la besogne, en abattre*, a face treabă multă, a munci harnic; 8 a da pe față, *abattre son*

jeu, a da pe față cărțile, 9 *fig* a doborî, a umili, *abattre la fierté*, a umili mândria (curva), 10 a culcă (o corabie pentru a o drege, un cal pentru a-l opera) || *S'abattre*, 1 a cădea la pământ (un cal), a se prăbuși (o casă), 2 a cădea deodată peste *le malheur s'est abattu sur cette famille*, nenorocirea a lovit greu această familie, 3 a se potoli (ex vântul), 4 a se prăvăli (o pasăre de pradă) *V pluie*

ABATTU, E *a* 1 doborît, etc (cu toate însemnările verbului *abattre*), 2 *fig* abătut, doborît (moralmente), 3 *fig* învins, înfrânt, 4 loc *courir (a) bride abattu*, a aleasă în goana mare, mîncînd pămîntul

ABATTURE *f* 1 scuturatul (ghindelor), 2 urmele, călcăturile (cerbului) în mărăciniș

ABAT-VENT *m* 1 streășină de fereastră, 2 tăbliță apărătoare deasupra cuptoarelor *Pl des abat-vent*

ABAT-VOIX *m* uraniscul amvonului (care trimite în jos glasul predicatorului) *Pl des abat-voix*

ABBATIAL, E (*si*) *a* abațial *a*) de abate, de stareț, *b*) ce ține de abatie, mănăstiresc

ABBATE (*a be y'*) *f* abatie, mănăstire de călugări sau de maici

ABBÉ [i abbas] *m* abate *a*) stareț, superiorul unei mănăstiri, *b*) popă, ecleziastic *monsieur l'abbé*, părintele, păuntea *face d'abbé*, față grasă și rumenă ca de popă

ABBESSE [i abbatissa] *f* stăriță, superioara unei mănăstiri de călugărițe

ABC (*a-bé-se*) *m* 1 alfabetul, 2 abecedar, 3 primele elemente *l'abc de toute morale*, primele principii ale oricărei morale

ABCEDER [i abscedere] *v* a se roace și a se sparge (un bubor)

ABCÈS (*se*) [i abscessus] *m* absces, bubor

ABDICABLE *a* de care te poți lepăda

ABDICATAIRE *a* și *s* cel care a abdicat

ABDICATION *f* abdicare *a*) renunțare (la), lepădare (de) *abdication de ses droux*, renunțare la drepturile sale, *b*) renunțare la domnie

ABDIQUER [i abdicare] *v* a abdică *a*) a renunța (la), a se lepăda (de) *abdiquer son autorité*, *b*) a renunța la tron

ABDOMEN (*men'*) [i] *m* abdomen, burtă, pîntece, 2 partea posterioară a corpului (insectei)

ABDOMINAL, E *a* abdominal, ce ține de pîntece, al pîntecului

ABDUCTEUR *a m* (mușchiul) abductor, depărtător

ABDUCTION [i abducere] *f* abducțiune, mișcare care depărtează un membru de restul corpului

ABÉCÉ, ABÉCÉDÉ *m* *V abc*

ABÉCÉDAIRE [i abecedarius] *m* abecedar, bucoavnă || *a* 1 în ordine alfabetică, 2 care e de abia la abc, bucher *vieillard abécédare*

ABECQUER (*be ké*) [dec] *v* a da să îmbrace (unei păsări)

ABÉE [béc, baie] *f* lumina morii, gura sco-cului (la moară)

ABEILLAGE (bè-yaʹ) *m* albinărit
ABEILLE (a be-y') [*l*] apiculă *f* albină, *abeille male*, trântor, *abeille mere*, matcă
ABEILLER, ÊRE [a-bè-yè, yèr] *a* al albinelor || *m* stupărie, prisacă
ABERRANT, E *a* răcoror
ABERRATION [*l*] *f* 1 aberațiune, iătăcire, 2 *Astr* abatere aparentă a stelelor, 3 *Fiz* împrăștierea razelor luminoase
ABÊTIR [bête] *o* a (se) îndobitoci, a (se) prosti || *S'abêtir*, *a se* îndobitoci, a se prosti
ABÊTISSEMENT *m* 1 îndobitocire, 2 dobitocie, tâmpenie
ABHORRABLE (bo-rab'l') *a* vrednic de groază
ABHORRER (a-bo-ré) [*l*] abhorrere] *o* a urî grozav, a-î fi groază de || *S'abhorrer*, *a se* uri grozav
ABIÉTINÉES (u) *f pl* familia coniferelor (brazi, pini, molii, etc)
ABÎME [*l*] abyssus] *m* 1 abis, prăpastie, 2 *fig* nemărginire, hău *l'abîme des temps*, nemărginirea timpurilor, loc *un abîme de science*, un puț de știință, prov *l'abîme appelle l'abîme*, o nenorocire nu vine niciodată singură, nenorocirile se țin lanț, 3 iadul (în stilul Sfintei Scripturi)
ABÎMÉ, E *a* 1 prăpădit, stricat, 2 *fig* adâncit, cufundat, 3 *abîmé de dettes*, îngropat în datorii
ABÎMER *o* 1 a prăvăli într-o prăpastie, a scufundă, 2 a prăpădi, a rună *abîmer sa santé*, 3 a strica *la pluie a abîmé les chemins*, ploarea a desfundat drumurile || *S'abîmer*, 1 a cădea a fund, a se cufunda *la barque s'abîme*, 2 a se prăpădi, a se strica, 3 a se prăbuși, 4 *fig* a se adânci, a se piede (în) *s'abîmer dans ses réflexions*, a se adânci în gândiri, a cădea pe gânduri
ABIRBITANT, E *a* potolitor
ABIRBITATION *f* *Méd* potolire (a iritației)
ABIRRIER *o* *Méd* a potoli iritația
ABJECT, E [*l*] *a* abject, marșav
ABJECTION (s) [*l*] *f* abjecție, mârșăvie
ABJURABLE *a* ce se poate abjura
ABJURATION [*l*] *f* abjurare, lepădare în public (de religie sau de ideile sale), *faire abjuration*, a abjura, a se lepăda în public (de),
ABJURATOIRE *a* de abjurare, de lepădare
ABJURER *o* a abjura, a se lepăda în public de, a se lăsa de, a renunța la (credința sa, etc)
ABLACTATION [*l*] *f* *Méd* înjărcatul
ABLATIF [*l*] *m* cazul ablativ
ABLATION [*l*] *f* ablațiune, tăiere *a)* a unei părți a corpului, *b)* a unei silabe la începutul cuvântului
ABLE [*l*] albus] *m* *Zool* zorean (peștișor)
ABLÉGAT [*l*] *m* ablegat, vicarul unui cardinal
ABLÉGATION *f* demnitatea de ablegat
ABLERET *m* plasă pătrată, alău
ABLETTE *f* *Zool* albișoară (peștișor)
ABLUANT, E *a și m* (leac) spălător
ABLUER [*l*] abluere] *o* a spăla *o* spătură

sau tipătură veche (spre a curăți lătera)

ABLUTION [*l*] *f* 1 abluțiune, spălătură, religioasă, 2 *fam* spălătură

ABNEGATION [*l*] *f* abnegați(un)e, uitare de sine, renunțare la sine-insuș de bună voie, *faire abnégation de*, a-și uita de

ABOI [aboyer] *m* lătrat, lătrătură, *fig être aux abois, être réduit aux abois a)* a fi strâns din toate părțile, *b)* a fi la ultima extremă, la strâmtorie, *vendre les abois*, a fi în agonie, pe sfârșite, *mettre, réduire aux abois*, a strânge din toate părțile, a pune cușitul de gât

ABOÏEMENT, ABOÏMENT [a-boa-man] *m* lătriat, lătrătură

ABOLI, E *a* abolit, desființat

ABOLIR [*l*] abol re] *o* a abol, a desființa

ABOLISSABLE *a* ce poate fi desființat

ABOLISSEMENT *m*, **ABOLITION** *f* abolire, desființare

ABOLITIF, IVE (u, u') *a* desființător

ABOLITION [*l*] *f* abolițiune, desființare

ABOLITIONNISME *m* aboliționism, doctrina partizanilor desființării sclaviei

ABOLITIONNISTE *m* aboliționist, partizan al desființării sclaviei

ABOMINABLE [*l*] *a* 1 mârșav, ticălos, 2 foarte urît, groaznic *temps abominable*

ABOMINABLEMENT *adv* 1 groaznic (de), cumplit (de), 2 *fam* foarte prost

ABOMINATION [*l*] *f* 1 mârșăvie, 2 *avoir en abomination*, a urî groaznic, *être en abomination d*, a fi urît de, 3 grozăvie, nelegiuire, blestemăție, 4 (în glumă) *l'abomination de la désolation*, culmea nelegiuirii

ABOMINER [*l*] abominari] *o* a avea oroare, a-î fi groază de

ABONDANCEMENT *adv* cu îmbelșugare, în abundență, în belșug

ABONDANCE [*l*] abundență] *f* 1 abundență, belșug *pays d'abondance*, țară îmbelșugată, 2 vin foarte apos, 3 *fig* mare cantitate, bogăție, 4 *parler avec abondance*, a vorbi cu ușurință, curgător, *parler d'abondance*, a vorbi pe nepregătite, improvizând, prov *abondance de biens ne nuit pas*, cei mult nu strică

ABONDANT, E *a* 1 abundent, îmbelșugat, 2 *fig* bogat în idei, curgător

ABONDER [*l*] abundare] *o* 1. a abunda *a)* a fi în belșug, a fi numeros, a fi foarte răspândit, *b)* a avea în belșug *certaines hommes abondent en richesses*, unii au bogății în belșug, *c)* a veni în număr mare *chez lui abondaient la meilleure compagnie*, în casa lui venia în număr mare lumea cea mai bună, 2 *abonder dans le sens de quelqu'un*, a fi cu totul de părerea cuiva

ABBONÉ, E *a și s* abonat, abonată

ABONNEMENT *m* abonament

ABONNER *o* a abonă || *S'abonner*, a se abonă

ABONNIR [bon] *o* 1 a îmbunătăți, 2 a se îmbunătăți || *S'abonner*, a se îmbunătăți, a se face mai bun,

ABORD [aborder] *m* 1 abordare, apropiere *tenter l'abord d'un port*, a încerca să se apropie de un port, *d'un facile abord*, de care te apropii ușor, 2 sosire *l'abord d'une personne dans un lieu*, sosirea cuiva într'un loc, 3 (mod de) primire *on lui fit un abord gracieux*, i se făcu o primire grațioasă, 4 afluență (de lume), 5 întampinare, întâlnire (cu), 6 *pl* împrejurimi *les abords du théâtre*, im prejurimile teatrului || loc *adv* *de premier abord*, de prime abord, *des l'abord*, tout d'abord, mai întâu, din capul locului, întâu și întâu

ABORDABLE *a* abordabil *a)* ce se poate trată (subiect), *b)* (om) de care te poți apropia, cu caie poți vorbi, *c)* potrivit (preț)

ABORDAGE *m* 1 ciocnirea a două corăbii, 2 atacul unei corăbii inamice, *monter à l'abordage*, a atacă, 3 *fig* atac

ABORDÉE *f* abordare, apropiere, loc *adv* *d'abordée*, de premiere abordée, mai întâu

ABORDER [bord] *v* a abordă *a)* a trage la mal, *b)* a se apropia de *aborder une côte*, a se apropiă de țărm, *c)* a se apropiă de cineva, a-l opri (spre a-l vorbi), *d)* a se apucă de a trată, a veni la (o chestiune, un subiect), *e)* a merge întu întampinarea (cuiva), a-l întâlni, *f)* a atacă *aborder l'ennemi*, *g)* a sosi, a veni *elle y out aborder le marquis*, ea vede pe marchiz venind într'acolo, *h)* a veni în număr mare || *S'aborder*, a se abordă *a)* a se apropia unul de altul, a se opri (spre a-și vorbi), *b)* a se întampină, *c)* a se ciocni (două corăbii), a se atacă

ABORDEUR *a* care se ciocnește (cu).

ABORIGÈNE [aborigines] *a* aborigen *a)* de baștină, neaoș, *b)* originar din acea țară *plantes aborigenes* || *pl* băștinași, locuitori de baștină

ABORNEMENT *m* hotărnicie

ABORNER [borne] *v* a hotărnic

ABORTIF, IVE [i] *a* de avort, de lepădat

ABOT [about] *m* piedecă de care se leagă chișița calului

ABOUCHEMENT *m* 1 îmbucare (a două țevi), 2 întrevedere, convorbire, 3 mijlocirea unei întrevederi

ABOUCHER [bouche] *v* 1 a pune în comunicație, a mijloci o întrevedere între două persoane, 2 a îmbucă (două țevi) || *S'aboucher*, a avea o convorbire, a intra în vorbă cu

ABOULIE [gr] *f* abulie, lipsă de voință

ABOUQUER *v* a adăgă sare la sarea ce s'a pus la scurs

ABOUT [bout] *m* bucată care se îmbucă la alta

ABOUTAGE *m* înnodarea a două frânghii

ABOUTEMENT *m* 1 îmbucare, înădire, 2 îmbucătură.

ABOUTER [bout] *v* a îmbucă, a înădi căpătălele

ABOUTIE [bout] *v* 1 a tinde, a ajunge la, 2 a duce la, a da în *ce chemin aboutit au palais*, acest drum duce la palat, 3 a duce la un sfârșit, a reuși *ses projets ont abouti*, planurile i-au reușit, *cela n'aboutit à rien*

asta nu duce la nici un rezultat, 4 *Méd* a coace, a sparge (un abces)

ABOUTISSANT, E *a* 1 care duce la, care dă în, 2 mărginaș || *pl les tenants et les aboutissants d'une propriété*, toate împrejurimile unei proprietăți, *fig les tenants et les aboutissants d'une affaire*, toate amănuntele, chichițele unei afaceri

ABOUTISSEMENT *m* 1 (ajungere la un rezultat, 2 coacere, spargere (a unui buboiu)

ABOYANT, E *a* lătrător

ABOYER [onomatopee] *v* 1 a lătră, a chelălăi, 2 *fig* a umblă cu limba scoasă (după ceva), *prov tous les chiens qui aboient ne mordent pas*, nu toți gălăgioșii sunt periculoși [Se conjugă ca *employer*]

ABOYEUR, EUSE *s* 1 lătrător, chelălăitor, 2 țipător, care atrage publicul (pe la bălcuri) [V Suplimentul]

ABRACADABRANT, E [de la cuvântul cabalistic *abracadabra*] *a* umitor, la culme

ABRASION [i] *f* *Méd* 1 scoaterea prin răzuire (de ex a pietrei de pe dinți), 2 cojire prin ulcerăriune

ABRAXAS (*ksass*) [gr] *m* piatră gravată purtată ca talisman (în sec al II-lea)

ABRÉGÉ, E *a* prescurtat, pe scurt || *m* prescurtare || loc *adv* *en abrégé*, pe scurt

ABRÈGEMENT *m* (pie)scurtare

ABRÉGER [i] abbreviare] *v* a scurta, a prescurta [Se conjugă ca *alléger*]

ABREUVAGE *m* adăpatul, adăpătură

ABREUVÉ, E *p p* adăpat

ABREUVEMENT *m* adăpatul

ABREUVER [i adhibere] *v* 1 a da să bea, a adăpa, 2 *fig* a umplea, a încărcă (cu) || *S'abreuver*, a se adăpa, *s'abreuver de larmes*, a se scălda în lacrimi, *s'abreuver de préjugés*, a se îmbuibă cu prejudecăți

ABREUVOIR *m* 1 adăpătoare, 2 *fig* *abreuvoir à mouches*, tăietură mare pe obraz, 3 crăpătură într'un trunchiu de arbore unde se cîrînge apa

ABRÉVIATEUR, TRICE, s prescurtător, rezumător

ABRÉVIATIF, IVE, a de prescurtare

ABRÉVIATION [i] *f* prescurtare

ABRÉVIATIVEMENT (*u*) *adv* pe scurt

ABRI *m* adăpost, acioală || loc *prep* *à l'abri de a)* la adăpost de, *ferit de, b)* adăpostit în *à l'abri d'une cabane*, adăpostit într'o colibă, *se mettre à l'abri*, a se adăposti, a se feri (de)

ABRICOT [port-arab] *m* zarzără, *abricot-pêche*, caisă || *a* de colorarea caisei

ABRICOTÉ, E *a* ce ține de caisă || *m* felie de caisă zaharisită

ABRICOTIER (*u-é*) *m* zarzăr, cais

ABRITÉ, E *a* adăpostit

ABRITER [abri] *v* a adăposti, a pune la adăpost, a feri de || *S'abriter*, a se adăposti, a se pune la adăpost, a se acuiă

ABRIVENT *m* 1 apărătoare de vânt (la bivacuiri), 2 rogojină care apără de vânt plantele în grădină

ABROGATIF, IVE *a* care abrogă, desființător

ABROGATION [i] *f* abrogare, desființare, anulare

ABROGEABLE (*abl'*) *a* ce se poate desființa

ABROGER [i] abrogare] *v* a abrogă, a se desființa, a anula (o lege, un decret, etc) [Se conjugă ca *arranger*]

ABROUTI, E [*brout*] *a* ros prin păscut (copăcen)

ABROUTISSEMENT *m* 1 roaderea copăcelor, 2 starea copăcelor roși prin păscut

ABRUPT, E [i] *a* abrupt *a*) tăiat perpendicular, în pantă foarte repede, *b*) *fig* aspru, necioplit *style abrupt*

ABRUPTEMENT *adv* abrupt, în pantă repede

ABRUTI, E *a* și *s* abrutizat, tâmpit

ABRUTIE [*brute*] *v* a abrutiză, a se tâmpi || *S'abrutir*, a se abrutiză, a se tâmpi

ABRUTISSANT, E *a* tâmpitor

ABRUTISSEMENT *m* 1 abrutizare, tâmpire, 2 stare de tâmpenie

ABRUTISSEUR, EUSE *a* și *s* tâmpitor

ABSCISSE (*ab-sis'*) [i] *f* *Geom* abscisă, una din cele două coordonate rectilinii care determină poziția unui punct în spațiu

ABSCISSION (*si-si*) [i] *f* scoaterea prin tăiere a unei părți moi a corpului

ABSENCE [i] *absentia*] *f* 1 absență, lipsă, 2 *fig* uitare *il a eu un moment d'absence*, a avut o clipă de uitare, *il a souvent des absences*, e foarte uituc

ABSENT, E *a* 1 absent, care nu e de față, lipsă, 2 *fig* uituc, dus pe gânduri *être absent d'esprit*, *être absent de soi-même*, a fi cu gândul aiurea || *pl les absents*, cei ce nu sunt de față

ABSENTÉISME *m* exploatarea pământului prin intermediar (între proprietar și plugar)

ABSENTÉISTE *a* și *m* cel care practică sau aprobă absenteeismul

ABSENTER (*S'*) [i] *absentare*] *v* a absentă, a lipsi, a fi lipsă

ABSIDAL, E *a* ce ține de fundul bisericii

ABSIDE [i] *f* fundul bisericii dincolo de pistol, sanctuarul bisericii

ABSINTHE [i] *absinthium*] *f* 1 *Bot* absint, pelin, 2 absint (lichior din frunzele lui)

ABSINTHÉ, EE *a* amestecat cu absint

ABSINTHER *v* a amesteca cu absint [V Suplimentu]

ABSINTHINE *f* amărăciunea absintului

ABSINTHIQUE *a* (acid) găsit în absint

ABSINTHISME *m* boală provenită din abuzul absintului

ABSOLU, E [i] *absolutus*] *a* 1 absolut *a*) desăvârșit, *b*) nemărginit, *c*) cu putere desăvârșită, *d*) poruncitor *ton absolu*, *e*) neîngăduitor *caractere absolu*, *f*) *Chim* pur, neamestecat, *g*) *Gram* *proposition absolue*, propozițiune cu înțeles deplin, 2 *le jeudi absolu*, Joia verde (când oficiul începe cu iertarea păcătoșilor) || *m* absolutul, ceea ce există prin sine-insuș,

ABSOLUTITÉ *f* caracter absolut

ABSOLUMENT *adv* 1 într'un mod absolut, 2 neapărat *il faut absolument que*, trebuie neapărat ca, 3 *Gram* neatârnat, fără compliment, 4 cu totul *c'est absolument faux*, e cu totul fals

ABSOLUTION [i] *f* 1 absoluțiune, iertarea păcatelor, 2 achitarea (unui vinovat)

ABSOLUTISME *m* absolutism *a*) formă de guvernământ cu putere desăvârșită, *b*) firea poruncitoare sau neîngăduitoare (a cuiva)

ABSOLUTISTE *a* absolutist, conform cu principiile absolutismului || *m* partizan al absolutismului

ABSOLUTOIRE *a* de iertare (a păcatelor)

ABSORBABLE *a* ce se poate absorbi

ABSORBANT, E *a* 1 absoritor, de absorbire, 2 care te preocupă cu totul || *m* substanță absorbitoare

ABSORBÉ, E *a* absorbit *a*) înghițit, *b*) *fig* preocupat, adâncit în

ABSORBEMENT *m* absorbire

ABSORBER [i] *absorbere*] *v* a absorbi *a*) a înghiți, a trage în sine, *b*) *fig* a preocupa cu totul || *S'absorber*, a se absorbi, a se adânci în

ABSORPTION [i] *f* absorbițiune *a*) absorbire, *b*) *fig* adâncire, cufundare în

ABSORPTIVITÉ *f* proprietatea de a absorbi (lichide, gaze)

ABSOLURE [i] *absolvere*] *v* 1 a ierta, a deslegă de păcate, 2 a achita *absoudre un accusé* [Vezi Tabloul verbelor nereg]

ABSOUT, E *a* 1 iertat, deslegat de păcate, 2 achitat

ABSOUTE *f* 1 iertarea solemnă a păcatelor dată Joia verde (în biserica catolică) 2 rugăciuni în jurul sicriului (după slujba morților)

ABSTÈME [i] *abstemius*] *a* care nu bea deloc vin, care se abține dela vin || *m* dușman al vinului

ABSTENIR (*S'*) [i] *abstinere*] *v* a se abține, a se reține dela, a se lipsi de (ceva)

ABSTENTION [i] *f* abstențiune, abținere

ABSTENTION(N)ISTE *m*, partizan al abținerii dela alegeri || *a* de abținere

ABSTERGENT, E (*jan, iant*) [i] *a* abstergent, care spală || *m* medicament pentru spălatul rănilor

ABSTERGER [i] *abstergere*] *v* *Chir* a curăți, a spăla (o rană) [Se conjugă ca *arranger*]

ABSTERSIF IVE *a* curățător || *m* medicament de curățit, de spălat (o rană)

ABTERSION [i] *f*, curățire, spălare (a unei răni)

ABSTINENCE [i] *abstinentia*] *f* 1. abstenență, înfrânare, reținere (dela ceva), 2 post *jour d'abstinence*, 3. nemăncare *il se tua par abstinence*, s'a prăpădit din nemăncare

ABSTINENT, E *a* 1 abstinent, cumpătat, 2 care păzește cu sfințenie posturile Bisericii

ABSTRACTEUR [i] *m* cel ce abstrage, separă

ABSTRACTIF, IVE *a* care exprimă idei abstracte

ABSTRACTION [i] *f* 1 abstracți(un)s *a*

zolarea unui obiect pentru a ne concentra mintea asupra lui, *b*) lăsare laoparte *faire abstraction de*, a nu tine seama de, a lăsa laoparte, 2 *pl* uitări, visări, preocupări *il a des abstractions continuelles*, e vesnic pe gânduri

ABSTRACTIVEMENT *adv* prin abstracție

ABSTRACTIVITÉ *f* facultatea de a abstrage

ABSTRAIRE [*i*] *abstrahere* *v* a abstrage, a izola prin gândire, a deosebi în minte o parte dintr'un tot || *S'abstraire*, a se izola prin gândire [Se conjugă ca *traine*]

ABSTRAIT, **E** [*i*] *abstractus* *a* abstract *a*) cufundat în gânduri, *b*) greu de pătruns (scritori, subiect), *c*) care se pierde în abstracțiuni, *d*) *idées abstraites*, idei ce nu se raportă la nimic, *e*) *être abstrait*, ființă ce nu se poate pipăi, *f*) *Fil* rezultat al abstracțiunii, *g*) *sciences abstraites*, matematicile, *h*) *Mat nombre abstrait*, număr care nu exprimă măriri reale, obiecte ce se pot măsura, numără || *m* abstractul, ceea ce nu se poate pipăi

ABSTRAITEMENT *adv* într'un mod abstract, prin abstracție

ABSTRUS, **E** [*i*] *a* abstrus, greu de înțeles

ABSURDE [*i*] *a* absurd, contrar bunului simț, nesăbuit || *m* absurdul, contrariul bunului simț, nerozie

ABSURDEMENT *adv* într'un mod absurd, nerozeste

ABSRDITÉ [*i*] *absurditas* absurditate, idee contrarie bunului simț, nerozie

ABUS [*i*] *abusus* *m* abuz *a*) uz necum-pătat, deasă obișnuire cu (ceva), *b*) idee greșită, greșeală *c'est un abus de croire*, e o greșală de a se crede, *c*) nedreptăți, neorândueli *il se commet bien des abus*, se comit multe nedreptăți, 4 *appel comme d'abus*, apel pe care-l face guvernul în contra unei sentințe a autorității ecleziastice, *d*) (în glumă) protestare împotriva unei sentinți nedrepte

ABUSÉ, **E** *a* abuzat, amăgit

ABUSER [*abus*] *v* 1 *a* abuză *a*) a se folosi prea mult, rău (de ceva), *b*) *abuser d'une femme*, a violenta o femeie, 2 *a* amăgi *abuser un esprit faible*, a amăgi, a înșela pe un om slab de minte, *abuser une fille*, a seduce, a amăgi o fată, *abuser de quelqu'un*, a înșela pe cineva || *S'abuser*, a se înșela, a se amăgi

ABUSEUR *m* înșelător, amăgitor, *abuseur de filles*, seducător de fete

ABUSIF, **IVE** *a* 1 abuziv, nedrept, 2 *prea des*

ABUSIVEMENT *adv* prin abuz, pe nedrept, în mod greșit

ABUTER [*but*] *v* 1 *a* înțâi, a ochi (ceva), 2, *a* numeri cât mai în înțâi (pentru a vedea cine e protos), 3 *a* înădli (două bucăți)

ABYSSAL, **E** *a* 1 fără fund, 2 *ce ține de adâncimile mării*

ABYSSIN, **E** sau **ABYSSINIEN**, **ENNE** *a* și *s* abisnian, (locuitor) din Abisinia

ACABIT (*bi*) *m* soru, calitate bună sau rea, *des gens de même acabit*, oameni de aceeași teapă, de aceeași trampă, *fig c'est un homme d'un bon acabit*, e soru bun

ACACIA [*i*] *m* Bot salcâm

ACADÉMICIEN *m* academician [V Suplimentu]

ACADÉMIE [*i*-gr] *f* 1 academie (cu toate semnificațiile ei), 2 școală înaltă, *académie d'équitation*, 3 casă (de joc), tripou, 4 exercițiu de pictură după nud, 5 circumscripție școlară (în Franța) [V Suplimentu]

ACADÉMIQUE *a* academic *style académique*, stil înalt, *pose académique*, poză pretențioasă

ACADÉMIQUEMENT *adv* într'un mod academic

ACADÉMISTE *m* 1 membrul unei școli înalte (de călărit, de dans, de joc), 2 înțitorul unei academii [V Suplimentu]

ACAGNARDER [*cagnard*] *v* a lenevi || *S'acagnarder*, a se trândăvi, a se lenevi

ACAJOU [*portug*] *m* acaju, mahon

ACALÉPHES [*gr*] *f* *pl* acalefi, polipi nesedentari, ordinul meduzelor, etc

ACANTHACÉ, **E** *a* care se raportă la pălămidă || *f* *pl* acantaceele, familie de plante dicotiledonane, cu talpa-ursului ca tip

ACANTHE [*i*] *f* Bot talpa ursului

ACANTHIE *a* gen de insecte cu păduchele de lemn ca tip

ACANTHOPTÈRES, **ACANTHOPTÉRIEENS** *m* *pl* pești cu înnoțitoare spinoase ca bibanul

ACARE [*i*] *m* insecta râiei

ACARIÂTRE *a* arțăgos, gălcevit

ACARIÂTRETÉ *f* fire arțăgoasă

ACARIDE, **ACARIEN**, **ACARIN** *m* gen de arahnide nearticulate și adesea parazite, cu raia ca tip

ACARPE *a* fără fruct (plantă)

ACARUS (*russ*) *m* V *acare*

ACATALECTIQUE [*i*-gr] *a* care are toate silabele (metru)

ACATALECTIE [*gr*] (*†*) *f* boală a creierului care oprește percepția

ACATÈNE *a* *f* (bicicletă) fără lanț

ACAULE [*gr*] *a* Bot cu tulpina foarte scurtă

ACABLANT, **E** *a* 1 împovărat, copleșitor, 2 peste măsură de mare, zăpușitor *chaleur accablante*, 3 supărător *homme accablant*

ACCABLÉ, **E** *a* împovărat, copleșit.

ACCABLEMENT *m* 1 împovărare, copleșeală, 2 descurajare, slăbiciune

ACCABLER *v* 1 *a* împovăra, a copleși, 2 *a* doborî *il suffit d'un coup pour l'accabler*, ajunge o lovitură ca să-l doborî, 3 *a* în-cărcă cu *accabler de bienfaits*, 4 *vous m'accablez*, sunteți prea bun cu mine.

ACALMIE [*calme*] *f* 1 *Mar* acalmie, potolire momentană a vântului, 2 *fig* liniște trecătoare

ACCAPAREMENT *m* acaparare, îngrămădire pentru sine (în paguba altora)

ACCAPARER [*it*] *v* *a* acapara *a*) a cumpăra pe piață pentru sine totalul unei mări, *b*) a îngrămădi numai pentru sine (în detrimentul altora), *a* pune mâna pe, *c*) *fig* *accaparer quelqu'un*, *a* pune mâna pe cineva, *a* nu-l lăsa să se ocupe de altele, *a* nu-l da răgaz, *a*-l pisa,

ACCAPAREUR, **EUSE** *s* acaparator

ACCASTILLAGE *m* partea din afară a corăbii ornată cu sculpturi și ornamente

ACCASTILLER [sp] *v* a garnisi (o corabie) cu sculpturi și ornamente în partea ei din afară

ACCÉDER (ak-sé-dé) [l] *accedere* *v* 1 a intra, a ajunge, a pătrunde *on accède à ma chambre par un escalier*, sui o scară ca să intri în odaia mea, 2 a se învîl cu, a consimți la *j'accède à votre proposition*, consimt la propunerea d-tale, 3 a ascultă *Dieu accède à nos vœux*, Dumnezeu ascultă rugile noastre [Se conjugă ca *accélérer*]

ACCÉLÉRATEUR, **TRICE** *a* acclerator, care rușește, grăbește

ACCÉLÉRATION [l] *f* accelerare *a*) rușeală, *b*) rușine, grăbire

ACCÉLERÉ, **E** *a* accelerat *a*) rușit, *b*) *pas accéléré*, pas alergător || *m* trenul accelerat

ACCÉLÉRER [l] *accelerare* *v* a accelera a ruși, a grăbi [V *Tabloul* verbelor negre]

ACCENSE (ak-sans') [l] *m* pedel (atașat unui funcționar mai mare)

ACCENT [l] *accentus* *m* accent *a*) apăsarea pe o vocală a unui cuvânt, *b*) semn scris, *c*) pronunție, rostire *accent moldave*, pronunție moldovenească, *d*) sunet, glas *accent plaintif*

ACCENTUABLE *a* ce poate fi accentuat

ACCENTUATION *f* accentuare *a*) intonare, rostire, *b*) puncte de accent

ACCENTUÉ, **E** *a* accentuat *a*) cu accent, *b*) pronunțat (expresiv)

ACCENTUER (ak-san) [l] *accentuare* *v* a accentua *a*) a intona, *b*) a pune accent *accentuer un texte grec*, *c*) a pronunța expresiv, a roși, *d*) *fig* a apăsa pe, a da mai multă energie (unui pasaj, unei vorbe)

ACCEPTABILITÉ (ak-sep) *f* putința de a fi primit sau primită

ACCEPTABLE *a* acceptabil, ce poate fi primit, de primit

ACCEPTANT, **E** *s* și *a* *Jur* acceptant, primitor, consimțitor

ACCEPTATION *f* acceptațiune *a*) primire, *b*) îndatorire de a plăti (o poliță la scadența ei), *c*) *Jur* consimțământul legal de a primi (ex o succesiune)

ACCEPTÉ, **E** *a* acceptat, primit

ACCEPTER [l] *acceptare* *v* a accepta *a*) a primi, *b*) a se îndatora a plăti (de ex o poliță), *c*) *Jur* a consimți în mod legal de a primi (ex o donațiune)

ACCEPTEUR *m* acceptator, cel ce se îndatorează a plăti (o poliță la scadența ei)

ACCEPTION [l] *f* 1 accepți(une), înțeles *juger sans faire acception de personnes*, a judecă fără a face deosebire de persoane

ACCÈS (ak-sé) [l] *accessus* *m* 1 acces, intrare, apropiere *avoir accès*, a avea intrare, a intra, a fi primit, *maison d'un accès difficile*, casă în care se intră cu greu, *homme d'un accès difficile*, om de care nu te poți apropia, nepriamitor, *donner accès à l'amitié*, a primi prietenii, 2 *fig* pătrundere în *accès des sciences*, pătrunderea în domeniul științelor, 3 atac.

accès de fièvre, atac de friguri, 4 *fig* pornire (trecătoare) *accès de colère*, de *joie*, pornire de mânie, de bucurie

ACCÉSSIBILITÉ *f* accesibilitate, putința de a intra, de a ajunge, de a pătrunde

ACCESSIBLE (ak-sé) [l] *a* accesibil *a*) lesne de apropiat, la care se poate ajunge, *b*) primitor, deschis (la) *maison accessible à tout le monde*, casă deschisă tuturor, *c*) simțitor *accessibles à la flatterie*, simțitor la lașism, *d*) *fig* ușor de pătruns, *e*) care se lasă ușor a fi influențat de *accessible à la crainte*, pornit spre frică

ACCESSION [l] *f* acceșiune *a*) consimțire, învoire (ex la un tratat), *b*) ajungere, venire *accession au pouvoir*, venirea la putere, *c*) alipire, anexare *l'accession de la Bretagne à la France*, alipirea Bretei la Franța

ACCESSIT (ak-se-sit) [l] *m* accesit, mențiune onorabilă imediat după cele trei premii

ACCESSOIRE [l] *accessorius* *a* accesoriu, de mai mică însemnătate, care ține de altu || *m* 1 parte de mică însemnătate, 2 (la Molière) *tout ce qu'elle a pu dans un tel accessoire*, tot ce a putut intra o asemenea încurcătură, 3 *pl* accesorii, dichisuri, lucruri mai mărunte

ACCESSOIREMENT *adv* în mod accesoriu, pe delături

ACCIDENT (ak-si) [l] *accidens* *m* 1 accident *a*) întâmplare, *b*) nenorocire (neprevăzută), 2 *pl accidents de terrain*, sușuri și scoborșuri, nepotriviri de teren, *accident de lumière*, variații de lumină pe un tablou, 3 *Gram* modificările ce poate suferi un cuvânt variabil, 4 *Muz* semne destinate a modifica notele (diez, bemol, becar) || loc *adv d'accident*, *par accident*, întâmplător, din întâmplare

ACCIDENTALISER *v* 1 a face să fie accidental, 2 a lăsa la voia întâmplării

ACCIDENTALITÉ *f* însușirea de a fi întâmplător

ACCIDENTÉ, **E** *a* accidentat *a*) cu sușuri și scoborșuri, nepotrivit, *b*) agitat, plin de furtive peripeții *vie accidentée*, *c*) (stil) inegal, când greoiu când ușor

ACCIDENTEL, **ELLE** *a* 1. *a* accidental, întâmplător, 2 *ligne accidentelle*, linie adăugată, 3 *Muz* *signe accidentel*, semn neindicat în cheie (diez, bemol sau becar)

ACCIDENTELLEMENT *adv* întâmplător, din întâmplare

ACCIDENTER *v* a accidenta *a*) a face nepotriviri (de teren), *b*) *fig* a da o formă variată, inegală *accidenter son style*, a-și varia stilul

ACCIPITRE (ak-si) [l] *m* păsările de pradă

ACCISE (ak-siz') [ml] *accisa* *f* acciză

ACCLAMATEUR *m* aclamator, care aclamă

ACCLAMATIF, **IVE** *a* însoțit sau exprimat prin aclamații, de aclamare

ACCLAMATION [l] *f* aclamați(une), strigăt de aprobare, de bucurie || loc *adv par acclamation*, prin viu graiu și într'un glas

ACCLAMER (a-klā) [l] *acclamaré* *v*, *a* aclamă *a*) a saluta cu strigăte de aprobare, de bucurie, *b*) a scoate țipete de bucurie.

ACCLIMATABLE *a* ce se poate deprinde cu clima

ACCLIMATION *f* 1 achmatizare, de prindere cu clima, 2 *Jardin d'acclimation*, grădină publică cu specii străine de plante și animale

ACCLIMATÉ, *E a* achmatizat, deprins cu clima

ACCLIMATEMENT *m* faptul de a se achmatiză

ACCLIMATER (*a kli*) [climat] *v* a achmatiză, a deprinde cu altă climă || *S'acclimater*, 1 a se deprinde cu clima (unui loc), 2 a se înrădăcină

ACCLIMATEUR *m* achmatizator

ACCOINÇON [coin] *m* bucată adăogată acoperisului (pentru a-i egaliza părțile)

ACCOINTANCE *f* legătură (de prietenie), intimitate, relație

ACCOINTÉ, *E a* înhăitat, în relație cu

ACCOINTER (S') (*sa koan-té*) [I accogitare] *v* a avea relați, a se înhăita (cu)

ACCOISEMENT *m*, potolire

ACCOISER *v* (f) a liniști, a potoli

ACCOLADE [accoler] *f* acoladă *a*) îmbrățșare *une accolade fraternelle*, *b*) semn de unire, de totalitate

ACCOLADER (*a-ko*) *v* a uni printr'o acoladă || *S'accolader*, a se îmbrățșă unul pe altul

ACCOLAGE *m* încordatul, legatul vlăstarilor viei, al copăceilor (de ceva)

ACCOLÉ, *E a* 1 îmbrățșat, 2 reunit, alăturat, 3 legat, agățat

ACCOLEMENT *m* reunire, alăturare

ACCOLER (*a ko*) [col] *v* 1 a îmbrățșă, 2 a reunit printr'o acoladă, 3 *fig* a împerechiă *accoler deux noms*, 4 a lega (vlăstarii viei sau copăcei) || *S'accoler*, 1 a se îmbrățșă, 2 a se lega, a se agăță (vlăstarii viei sau copăcei)

ACCOLURE *f* 1 mlaje (de legat vița), 2 cotorul unei cărți legate, 3 bușteni plutitori legați laolaltă

ACCOMBANT (*ak-kon*) *a* (partea unei plante) culcată pe altă plantă

ACCOMMODABLE *a* acomodabil, *a*) lesne de împăcat, *b*) lesne de potrivit *sauce accommodable*

ACCOMMODAGE *m* potrivitul, dresul (bucatelor)

ACCOMMODANT, *E* acomodant, care se învoințește ușor, împăciutor, îngăduitor

ACCOMMODATEUR *a* și *m* potrivitor (ex mușchii)

ACCOMMODATION [I] *f* 1 acomodare, gătire, aranjare (ex a unui local), 2 potrivirea mușchilor (ochiului)

ACCOMMODÉ, *E a* 1 potrivit, 2 gătit, dres (despre bucate), 3 învoit, 4 înzestrat cu, 5 avut, cu stare *un gentilhomme fort accommodé*, un nobil cu multă stare.

ACCOMMODEMENT *m* 1 potrivire, 2 învoială, împăcare *vous êtes homme d'accommodement*, ești un om de înțelegere, *trouver des accommodements*, a găsi mijloace de împăcare, de înțelegere

ACCOMMODER (*a-ko-mo*) [I accommodare] *v* 1 a acomoda *a*) a potrivi, *b*) a găti, a drege (bucate), *c*) a învoi, a împăca, 2 a mulțumi (ex pe clienți), 3 a aranja, a pune capăt (ex unei neînțelegeri), 4 a conveni, a-1 veni la socoteală *cette chambre m'accommoderait*, camera aceasta mi-ar conveni, 5 a aranja (ex o casă), *fig accommoder quelqu'un*, l'accommoder de toutes pieces, a aranja cum se cade pe cineva, a-1 potrivi, a-1 face cu ouă și cu oțet || *S'accommoder*, 1 a se potrivi, 2 a se învoi, a se mulțumi cu *il s'accommode de tout*, se mulțumește cu orice, *cette maison m'accommode*, casa asta îmi convine, îmi place, 3 a se împăca, 4 a se deprinde *s'accommoder à la vie frugale*, a se deprinde cu traiul cumpătat [V Suplimentul]

ACCOMPAGNATEUR, **TRICE** *s* acompaniator, însoțitor (ex la pian)

ACCOMPAGNÉ, *E a* acompaniat, însoțit, întovărășit

ACCOMPAGNEMENT *m* 1 *Muz* acompaniament, însoțire, 2 tovărășie, 3 *pl* dichisuri, mărunțisuri *cette maison manque des accompagnements nécessaires*, îi lipsesc acestei case dichisurile de care are nevoie

ACCOMPAGNER (*a kon*) [I compagnon] *v* 1 a acompania *a*) a însoți, *b*) a întovărăși (cu un instrument), 2 a se potrivi cu *ces flambeaux accompagnent bien la pendule*, aceste candelabre se potrivesc foarte bine cu pendula

ACCOMPLI, *E a* 1 împlinit, săvârșit, 2 desăvârșit *merite accompli*

ACCOMPLIR (*a-kon*) [I complay] *v* a săvârși, a împlini, a îndeplini || *S'accomplir*, a se îndeplini

ACCOMPLISSEMENT *m* săvârșire, îndeplinire, împlinire

ACCORAGE [accorer] *m* proptitul cu pari (al corăbiei în construcțiune)

ACCORD (*a-kor*) *m* 1 acord *a*) unire, *b*) învoială, înțelegere *de bon accord*, în bună înțelegere, *d'accord*, înțeles *être d'accord*, a fi înțeles, de aceeași părere, *tomber d'accord*, a se învoi, a se înțelege, *c*) împăcare *mettre, d'accord*, a împăca, *d*) potrivire *l'accord des couleurs*, potrivirea colorilor, *e*) *demeurer d'accord*, a mărturisii, a recunoaște, *f*) *Muz*, melodie, sunet, *g*) *Gram*, legătură, 2 *les accords*, logodnă, propuneri de căsătorie

ACCORDABLE *a* acordabil *a*) ce poate fi acordat, *b*) ce se pot învoi (adversarii)

ACCORDAGE *m* *Muz* acordarea, potrivirea (unui instrument)

ACCORDAILLES (*a-cor-da-y'*) [I accorder] *f* *pl* logodnă

ACCORDANT, *E a* *Muz* ce se acordă bine

ACCORDÉ, *E a* 1 acordat *a*) înțeles, *b*) învoit, *c*) potrivit, 2 logodit || *m* logodnic || *f* logodnică

ACCORDÉON *m* armonică

ACCORDÉONISTE *m* cântăreț din armonică

ACCORDEB (*a-kor-dé*) [I accord] *v* 1 a

acordă *a)* a da *accorder du temps*, a da timp, *accorder une fille*, a da mâna unei fete, *b)* a face *accorder une faveur*, a face un harâ, *c)* a împlini *accorder une demande*, a împlini o cerere, *d)* a potrivi (ceasornice, un instrument), *e)* *Gram* a pune în legătură, 2 a recunoaște, a admite *j'accorde que j'ai tort*, admit că n'am dreptate, 3 a împacă (ex doi dușmani, două texte), 4 a îngădui, a permite *les dieux ne lui ont point accordé de revoir sa patrie*, zeii nu i-au îngăduit să-si revadă patria || *S'accorder*, a se acordă, *a)* a se împacă, a se învoi, a ajunge la o înțelegere, *b)* a se potrivi

ACCORDEUR *m* 1 (†) împăcător, 2 acordor, potrivitor de instrumente muzicale [V Suplimentu]

ACCORDOIR *m* acordătoare, unealtă de acordat, de potrivit instrumente muzicale

ACCORE [engi] *a* răpos, tăiat vertical pe suprafața mării || *m* 1 *Mar* proptea verticală (a unei corăbii în construcțiune), 2 povârniș de stânci

ACCORER *v* *Mar* a sprijini cu proptele verticale (o corabie)

ACCORNÉ, *E* [corne] *a* *Blaz* reprezentat cu coarne de o culoare diferită de a animalului

ACCORT (*a-kor*), *E* [it] *a* 1 deștept, îndemânat, 2 atrăgător, drăgălaș

ACCORTEMENT *adv* cu dibăcie, cu drăgălășie

ACCORTISE *f* fire atrăgătoare, amabilă

ACCOUSTABLE *a* de care te poți ușor apropia

ACCOUSTAGE *m* acostatul, apropierea de țarm

ACCOSTÉ, *E* *a* acostat, oprit în drum

ACCOSTER (*a-kos*) [it] *v* a acostă, *a)* a se apropia de cineva, a-l opri în drum (spre a-i vorbi), a-l întâmpina, *b)* *Mar* a se apropia cât mai mult de un țarm, de cheru || *S'accoster de*, a se înhăita cu (cineva)

ACCOTEMENT *m* 1 poteca nepietuită între șosea și șanț, 2 părțile laterale ale liniei ferate

ACCOTER (*a-ko*) [côte] *v* 1 a propți de o parte, 2 *Mar* a se aplecă într-o parte || *S'accoter contre quelque chose*, a se răzîmă, a se propți de ceva

ACCOTOIR *m* răzîmătoare, proptea

ACCOUARDIR (*a-ku*) [couard] *v* (†) a face să fie laș || *S'accouardir*, a deveni laș

ACCOUCHÉE *f* lăuză

ACCOUCHEMENT *m* 1 lăuzie, facere, 2 *faire un accouchement*, a moși, 3 *fig* greutate în vorbă, în hotărîre

ACCOUCHER (*a-ku*) [coucher] *v* 1 a naște, a face *accoucher d'un enfant*, a naște un copil, 2 *fig* a scoate la lumină, a da la lumină, a da la iveală *accoucher d'une sottise*, a trânti o prostie, 3 a moși, 4 a scoate, a se hotărî cu greu *parlez, accouchez enfus*, vorbește, spune odată!

ACCOUCHEUR *a* m mamot, moșer

ACCOUCHEUSE *f* moașă

ACCOUDÉ, *E* *a* răzîmat de

ACCOUDEMENT *m* 1 răzîmare în cot, 2 (în armată) atingerea coatelor la alinare

ACCOUDER (*S'*) (*sa-ku*) [coude] *v* 1 a se răzîmă cu coatele de (ceva), 2, a se așeză cot la cot

ACCOUDOIR *m* 1 răzîmătoare, 2 pernă de răzîmat (la ferestre), 3 *Arh* parte de zid pentru răzîmat

ACCOUE *a* legat de coada altui cal

ACCOUER (*a-ku*) [queue] *v* a lega unul de coada altuia (cai)

ACCOUPLE *f* lanț de legat cîinii împreună

ACCOUPLÉ, *E* *a* legași câte doi

ACCOUPLEMENT *m* 1 legatul împreună câte doi, 2 împerechere, împreunare

ACCOUPLER (*a-ku*) [couple] *v* 1 a lega împreună câte doi, 2 a împerechiă, a împreună || *S'accoupler*, 1 a formă o pereche, 2 a se împerechiă

ACCOURCI *m* prescurtare

ACCOURCIE *f* *pop* drum mai scurt (decît altul)

ACCOURCIR (*a-kur*) [court] *v* a scurtă, a prescurta || *S'accourcir*, a se scurtă, a se micșoră

ACCOURCISSEMENT *m* scurtare

ACCOURIR (*a ku*) [I accurrere], *v* a alergă, a veni în grabă [Acest verb se conjugă cu *être* sau cu *avoir* după cum exprimă o stare sau o acțiune, se conjugă ca *courir*]

ACCOURRES *pl* câmpie unde goana așteaptă bestia la reșea din crâng

ACCOURSE *f* coridor, gang dealungul odăilor

ACCOURU *E* *pp* venit în grabă

ACCOUTREMENT *m* 1 îmbrăcăminte, port, 2 hal, haină caraghioasă

ACCOUTRER (*a-ku*) *v* 1 a împopoțonă, a găti caragios, 2 a găti, 3 *accoutrer de toutes pièces*, a face de răs și de ocară || *S'accoutrer*, a se găti (caraghios), a se împopoțonă

ACCOUTUMANCE *f* obișnuință, deprindere

ACCOUTUMÉ, *E* *a* obișnuit, deprins cu || loc *adv* *à l'accoutumée*, ca de obicei

ACCOUTUMER (*a ku*) [coutume] *v* a deprinde, a obișnui || *S'accoutumer à*, a se deprinde cu

ACCOUVAGE *m* industria clocitului artificial (sau natural)

ACCOUVER [couver] *v* 1 a pune să clocească (ex o găină), 2 a cloci *poule qui accouve*, găină care clocește || *S'accouver*, a începe să clocească

ACCOUVER, EUSE *s* persoană care se ocupă cu industria clocitului

ACCRÉDITÉ, *E* *a* 1 cu vază, cu trecere *être accrédité auprès d'un banquier*, a se bucura de un credit deschis la un bancher, 2 răspândit, 3 imputernicit

ACCRÉDITER (*a-kré*) [crédit] *v* a acredita *a)* a da vază, *b)* a imputernici (un trimis), *c)* a răspândi, a da crezământ (unui zvon, unei calomnii) || *S'accréditer*, 1 a câștiga vază, 2 a se acredita, a căpăta crezământ, a se răspândi: *cette nouvelle s'accrédite*.

ACCREDITEUR *m* garant, chezaș

ACCRESCENT (*a kres-san*), *E a* care crește mai departe (despre părțile floarei)

ACCROC (*a-kro*) [*accrocher*] *m* 1 ruptură (prin agățare), 2 *fig* piedecă, cârlig *il est survenu un accroc dans cette affaire*, s'a ivit o încurcătură în afacerea aceasta, 3 *fig* pată *avoir un accroc à sa réputation*, a avea o reputație pătată

ACCROCHAGE *m* agățatul

ACCROCHE CŒUR *m* cârlionț (pe tâmple)

ACCROCHEMENT *m* 1 agățare, 2 piedecă, încurcătură (într-o afacere), 3 *fig* izbire (a două trăsuri)

ACCROCHE-PLAT *m* suport cu care se atarnă de perete (farfuri, etc)

ACCROCHER (*a-kro-sé*) [*croc* sau *croche*] *v* 1 a agăța, a atârna, 2 a prinde cu cârligul, *fig* a înhăța, a opri în drum, 3 a căpăta, a pune mâna pe *il a accroché une bonne place*, a pus mâna pe un loc bun, 4 a întârziă, a împiedeca *accrocher une affaire* || *S'accrocher* 1 a se agăța, a se izbi (două trăsuri), 2 *s'accrocher à quelqu'un*, a se ține scasu de cineva [V Suplimentu]

ACCROCHEUR *m* 1 agățător, 2 *fam* obținător prin viclenie, înhățător

ACCROIRE *v* *faire accroire*, a face să se creadă (ceace nu este adevărat), *en faire accroire à quelqu'un*, a înșelă pe cineva, a-i spune gogoși || *S'en faire accroire* a se crede, a-și da ilose

ACCROISSEMENT *m* 1 creștere (a unei plante) *donner de l'accroissement*, a face să crească, 2 mărire, sporire *l'accroissement de son revenu*

ACCROÎTRE (*a kroatr'*) [*accrescere*] *v* a mări, a sporti, a înmulți || *S'accroître*, a crește, a se mări [Se conjugă ca *croître*]

ACCROUPI, *E a* stând pe vine

ACCROUPIR (*S'*) (*sa kru*) [*croupir*] *v* a sta pe vine, pe călcâie

ACCROUPISSEMENT *m* șederea pe vine

ACCRU, *E a* crescut, mărit, sportit || *m* vlăstar din rădăcină

ACCURUE *f* mănrea unei păduri (prin întinderea rădăcinilor), a unui teren (prin retragerea apelor)

ACCUEIL (*a-keur*) *m* primire *faire un bon accueil*, *faire accueil*, a face o bună primire, *recevoir un accueil cordial*, a-i se face o primire cordială

ACCUEILLANT, *E* (*yan*) *a* bine primitor

ACCUEILLI, *E p p* (bine) primit

ACCUEILLIR (*a-keur-yr*) [*ad colligere*] *v* 1 a primi, (fără adverb) a primi bine, 2 *fig* a întâmpina *la impétre nous accueillit*, furtuna ne întâmpină. [Se conjugă ca *cueillir*]

ACCUL (*a kul*) [*cul*] *m* loc strâmt fără ieșire, înfundătură, adâncătură

ACCULÉ, *E a* 1 înfundat, strâns în chingi, 2. încolțit, ținut *acculé au mur*, strâns de aproape, încolțit, *acculé contre la muraille*, ținut de perete, 3 *cheval acculé*, cal cu picioarele de dinainte în aer, 4 (despre două tunuri) opuse prin culasă

ACCULEMENT *m* 1 înfundare, *fig* încolțire, 2 aplicarea părții dindărăt (a unui car prea încărcat, a unei corăbii)

ACCULER (*a ku*) *v* 1 a înfundă, 2 a se aplica în jos partea dindărăt (a unui car, a unei nave), 3 *fig* a înfundă, a strânge în chingi, a încolți || *S'acculer contre*, a se propți de (pentru a se apăra)

ACCUMULATEUR, **TRICE** *a* și *s* 1 acumulator, strângător, 2 sgăcit || *m* *Fiz* acumulator (aparat)

ACCUMULATION *f* acumulare, îngrămădire, strângere

ACCUMULÉ, *E a* acumulat, îngrămădit, strâns

ACCUMULER (*a ku*) [*l* acumulare] *v* a acumula, a îngrămădi, a strânge

ACCUSABLE *a* acuzabil, ce poate fi acuzat, învinovătit

ACCUSATEUR, **TRICE** *s* și *a* acuzator, pârș, învinutor

ACCUSATIF, **IVE** [*l*] *a* ce ține de acuzativ || *m* cazul acuzativ

ACCUSATION [*l*] *f* 1 acuzat(un)e, învinovățire, pără *mettre en accusation*, a declara vinovat, a da în judecată, 2 vină, imputare

ACCUSATOIRE *a* acuzatoriu, de învinovățire, de pără

ACCUSÉ, *E s* acuzat, învinuit || *m* *un accusé de réception*, răspuns scris că s'a primit o scrisoare, un pachet, etc confirmare de primire || *a* 1 acuzat, învinovătit, 2 pronunțat *traits fortement accusés*, trăsături foarte pronunțate

ACCUSER (*a-kü*) [*l* accusare] *v* 1 a acuză a învinovăti, a declara vinovat, 2 a arăta că are, a-și trădă *accuser une douleur*, *accuser son age*, a trădă o durere, a-și trădă vârsta, 3 a dovedi *cette action accuse de la folie*, fapta aceasta e o curată nebunie, 4 *fig* *accuser juste*, *accuser faux*, a fi exact, a fi neexact (în povestire), 5 *accuser la réception*, *accuser réception d'une lettre*, a confirma primirea unei scrisori, 6 a scoate în relief *un vêtement qui accuse les formes*, veșmânt care scoate în relief formele, 7 *accuser ses péchés*, a-și mărturisit păcatele, 8 *accuser son jeu*, a-și da pe față cărțile || *S'accuser*, 1 a se acuză, a se învinovăți, a se recunoaște, 2 a-și mărturisit păcatele

ACENS (*a-san*) *m* (†) arendă (la Romani)

ACENSER [*cens*] *v* (†) a arendă

ACENSEUR *m* (†) arendator (la Romani)

ACÉPHALE [*gr*] *a* fără cap || *m pl* Zool acefali, moluște fără cap

ACÉPHALIE *f* lipsă de cap

ACÉPHALOPODE [*gr*] *a m* (monstru) fără cap și fără picioare

ACÉRACÉES *f pl* V *acérinées*

ACÉRAGE *m* oțelitul, călitul

ACÉRAIN, *E* [*acier*] *a* ca oțelul

ACERBE [*l*] *a* 1 amar, foarte acru, 2 *fig* aspru, foarte tare *paroles acerbes*

ACERBITÉ [*l* acerbitas] *f* 1 acume, 2 *fig* asprime *l'acerbité de son langage*, asprimea vorbelor sale

ACÈRE [gr] *a* și *m* (insectă) fără coarne, fără tentacule și antene

ACÉRÉ, *E a* 1 oțelit, călit, 2 ascuțit, 3 *fig* mușcător, tăios *railleries acérées*, zeflemele tăioase

ACÉRER [acier] *v* 1 a oțeli, a căli, 2 a ascuți *acérer une lance*, *une épigramme*

ACÉRINEES *f pl* Bot tamiile de arbori cu arfarul ca tip

ACÉRURE *f* bucată de oțel ce se lipsește de obiectul de oțelit

ACESCENCE (*a-ses-sans'*) *f* înăcrire

ACESCENT, *E* (*a-ses-san*) [i] *a* ce începe a se înăcri, înăcritor

ACÉTABULE [i] *m* 1 cavitate a încheieturii unui os, 2 sugătoarea rădăcinilor, 3 caliciul florilor, 4 păhăruș de scumator

ACÉTATE [i acetum] *m* Chim acetat, sare formată din combinațiunea acidului acetic cu o bază

ACÉTEUX, *EUSE a* oțetos

ACÉTIFICATION *f* formațiunea acidului acetic, oțetire

ACÉTIFIER (*tt*) *v* a transforma în acid acetic, a oțeti

ACÉTIMÈTRE, **ACÉTOMÈTRE** *m* instrument ce măsoară gradul de tărie al oțetului

ACÉTIMÉTRIE, **ACÉTOMÉTRIE** *f* măsurătoarea tăriei oțetului

ACÉTIQUE *a* acetic, *acide acétique*, acid acetic, esență de oțet

ACÉTOL *m* oțet distilat, *acétol normal*, oțet

ACÉTOMEL *m* sirop de oțet cu miere

ACÉTONE *f* acetonă (lichid inflamabil)

ACÉTYLÈNE *m* acetilen (gaz)

ACHALANDAGE *m* 1 prindere de mușterii, 2 mușterii, clientelă

ACHALANDÉ, *E a* cu clientelă *bien achalandé*, cu clientelă numeroasă, căutat

ACHALANDER [chaland] *v* a procura mușterii (unei prăvălii) || *S'achalander*, a prinde mușterii, a căpăta clientelă

ACHARNÉ, *E a* înverșunat, afățat, îndărjit

ACHARNEMENT *m* înverșunare, îndărjire

ACHARNER [char] *v* a înverșuna, a îndărji, a afăță || *S'acharner*, a se arunca cu înverșunare, a se îndărji, a se da cu patimă (la)

ACHAT *m* 1 cumpărare, 2 *pl* cumpărături, târguș

ACHE [i apium] *f* țelină sălbatică

ACHÉE [i esca] *f* momeală (insect)

ACHEMINÉ, *E pp* pe drum

ACHEVINEMENT *m* 1 îndrumare, 2 pășire, înaintare treptată, mers

ACHEMINER [chemin] *v* a îndruma || *S'acheminer*, 1 a se îndruma, a se îndrepta, 2 a porni la drum, a înainta *la vérité s'acheminait*

ACHÉRON *m* 1 fluviu din Infern, 2 *fig* Infernul

ACHETABLE *a* ce se poate cumpăra

ACHETER [i pop acceptare] *v* 1 a cumpăra, a târgui, 2 *fig* a căpăta *acheter chèrement la victoire*, a căpăta cu greu biruința, 3, a mitui, a corupe cu bani *V chat* || *S'acheter*,

1 a se dobândi, a se căpăta, 2 a putea fi cumpărat, mituit [V Tabloul verbelor nereg și Suplimentul]

ACHETEUR, *EUSE s* cumpărător, mușteriu

ACHEVAGE *m* 1 isprăvire, 2 ultima formă dată (unui obiect lucrat), desăvârșire

ACHEVÉ, *E a* 1 gata, isprăvit, 2 desăvârșit, 3 prăpădit, dat gata *je suis achevé*! m'am dus pe copcă! 4 și jumătate *une folle achevée*, o nebună și jumătate

ACHEVEMENT *m* 1 isprăvire, gătire, 2 *fig* desăvârșire, culme *l'achèvement de l'art*

ACHEVER [i pop accapare] *v* 1 a isprăvi a găti, a sfârși, 2 a da gata, a prăpădi *ce dernier verre l'a achevé*, paharul din urmă l-a dat gata, 3 a da lovitura din urmă, *achever un blessé*, a da lovitura din urmă unui rănit, *cette aventure acheva sa ruine*, întâmplarea aceasta îi grăbi ruina, 4 prăpădi de tot || *S'achever*, 1 a se sfârși, 2 a se săvârși, 3 a se prăpădi, a se da gata [Se conjugă ca *acheter*]

ACHILLÉE (*a-ki-lé*) [i] *f* Bot achillee, coadașoricelului

ACHLAMYDE, **ACHLAMYDÉ**, *E* (*a-kla*) *a* cu un singur învâlis (algă)

ACHOPPEMENT *m* piedecă, împiedecare *pierre d'achoppement*, piedecă, prilej de a cădea, pildă rea

ACHOPPER [chopper], *v* 1 a se împiedeca, a poticni, 2 *fig* a cădea

ACHROMATIQUE (*a-kro*) [gi] *a* acromatic, care nu descompune în culori lumina ce o traversează

ACHROMATISATION (*a kro*) *f* acromatizare, nedescompunerea luminii în culori

ACHROMATISÉ, *E* (*a-kro*) *a* fără culori

ACHROMATISER (*a-kro*) *v* a acromatiza, a face să fie fără culori

ACHROMATISME *m* acromatism, proprietatea unei lentile care nu descompune culorile

ACHROMATOPSIE (*a-kro*) [gr] *f* nepunția (pentru ochi) de a distinge culorile

ACICULAIRE [i acicula] *a* 1 *Mm* care se cristalizează în ace subțiri, 2 Bot cu vârf

ACIDE [i] *m* Chim acid || *a* acru

ACIDIFIÈRE *a* care produce acizi

ACIDIFIABLE *a* ce se poate preface în acid

ACIDIFIANT, *E a* care poate preface în acid || *m* prefăcător în acizi

ACIDIFICATION *f* prefacere în acid

ACIDIFIER *v* a preface în acid || *S'acidifier*,

a se preface în acid

ACIDIMÈTRE *m* acidimetru, instrument de

măsurat tăria unui acid

ACIDIMÉTRIE *f* măsurătoarea tăriei unui acid

ACIDITÉ [i aciditas] *f* 1 aciditate, însușirea de a fi acid, 2 acrimie *l'acidité du verjus*, acrimia aguridei

ACIDULE, **ACIDULÉ** [i] *a* acricos

ACIDULER *v* a înăcri puțin.

ACIER (*a-si-é*) [i pop. aciarium] *m* 1 oțel, 2 *fig* armă, pumnal *un homicide acier*, o armă ucigașă, 3 *fig* *jarret d'acier*, pulpă vânjoasă, *cœur d'acier*, inimă de bronz,

ACIÉRAGE *m* călîtul, oțelitul
ACIÉRATION *f* oțelire, prefacere în oțel
ACIÉRER *v* a oțeli, a căli a prefaca în oțel
 [Se conjugă ca *accélérer*]

ACIÉREUX, EUSE *a* de oțel, ca oțelu
ACIÉRIE *f* turnătorie de oțel, oțelărie
ACINUS (*nuss*) *m* fundătura unui canal glandular sau pulmonar

ACLINIQUE *a* cu înclinare nulă (acul magnetic)

ACNÉ [gr] *f* bubulițe pe piele

ACOLOGIE [gr] *f* tratat pe scurt al mijloacelor terapeutice

ACOLYTAT *m* cel mai înalt din cele 4 ordine minore (în religia catolică)

ACOLYTE [gr] *m* acolit *a)* paraclisier (la catolici), *b)* (iron) tovarăș *votre digne acolyte*, tovarășul vrednic de d-ta

ACOMPTE (*a-kont'*) *m* acont, arvună || loc *adv* *à compte*, ca acont, ca arvună

ACONT (*nu'*) [i] *m* Bot omeag, mărlul lupului (plantă foarte veninoasă)

ACONTINE *f* aconitină (otrăvă)

A-CONTRE loc *adv* în sens contrariu celui prevăzut

ACOQUINANT, E *a* năvăritor

ACOQUINER [coquin] *v* a năvăli, a deprinde rău || *S'acoquiner*, a se năvăli, a lua obiceiuri rele

ACORE *m* Bot crin de baltă

ACOTYLÉDONE, ACOTYLÉDONÉ [gr] *a* Bot acotiledon, fără cotiledoane || *f* *pl* acotiledoane, vegetale cari n'au embrion format înainte de germinație

A-COUP *m* mișcare sau oprire bruscă, sguditură *Pl* *des à coup*

ACOUSTIQUE [gr] *a* acustic *a)* al sunelelor, *b)* al auzului, *c)* ce poate transmite sunetele (ex sală) || *f* acustică, teoria sunelelor

ACQUÉREUR *m* cumpărător, dobânditor

ACQUÉRIR (*a-ké*) [i] *acquérir* *v* 1 a cumpăra, a dobândi, a căpăta *acquérir des richesses*, 2 a câștiga *acquérir de la gloire*, 3 a se îmbunătăți *ce vin acquiert en vieillissant*, vinul acesta cu cât îmbătrânește se face mai bun, 4 *acquérir quelqu'un*, a-și câștiga simpatia cuiva || *S'acquérir*, a se dobândi, a se căpăta [V Tabloul verbelor negre]

ACQUÊT (*a-ké*) [i] *acquisition* *m* 1 achiziție, lucru dobândit (prin testament sau danie), 2 *pl* *Jur* agoniseală, avere câștigată în comun (în timpul căsătoriei), 3 câștig, profit

ACQUÊTER (*a-ké-té*) *v* a dobândi un imobil

ACQUIESCEMENT (*a-ki-ess-'man*) *m* consimțământ, învoire (la ceva)

ACQUIESCER (*a-ki-ess-sé*) [i] *acquiescere* *v* a consimți, a se învoi (la ceva) [Se conjugă ca *avancer*]

ACQUIS, E (*a-ki, ki-z'*) *a* 1 dobândit, căpătat, cumpărat cu bani, 2 devotat *cet homme vous est tout acquis*, omul acesta vă este cu totul devotat, 3 agonisit, obținut (prin muncă, prin studiu) *qualités acquises* || *m* cunoștință, căpătate, învățătură, experiență

il a de l'acquis, beaucoup d'acquis, are (multă) experiență, pricepere

ACQUISITION (*a-ki-si-on*) [i] *f* achiziție *a)* cumpărare, dobândire *faire acquisition de quelque chose*, a cumpăra ceva, *b)* cumpărătură, târguială, *c)* câștig, lucru dobândit, câștigat *faire une bonne acquisition*, a o nimeri bine cu

ACQUIT (*a-ki*) [aquitte] *m* 1 *Jur* achitare *sentence d'acquit*, 2 chitanță, descărcare *pour acquit*, achitat, plătit, *mettre l'acquit sur une facture*, a însemna în josul sau dosul facturii că e plătită, *fig par maniere d'acquit*, pentru a se descărca, silit de împrejurări, *par acquit de conscience*, fără gust, nevoit, pentru a nu avea ce să-și reproșeze, 3 (la biliard) *donner l'acquit*, a da achiz

ACQUIT-A-CAUTION *m* bilet de liberă circulație dela o magazie la alta pentru o marfă a cărei taxă de vamă nu s'a plătit încă *Pl* *des acquits-à-caution* [Se scrie și *acquit à caution*]

ACQUITTABLE *a* de achitat, ce poate sau trebuie să fie achitat

ACQUITTE *m* *marchandises à l'acquitté*, mărfuri pentru cari s'au plătit taxele vamale

ACQUITTEMENT *m* 1 achitare, 2 plătire

ACQUITTER [*a-ki*] [quitter] *v* 1 a achita, a plăti (o datorie), 2 a achita (un nevinovat), 3 a împlini *acquitter ses devoirs*, *une promesse*, a-și împlini datorile, a-și ține promisiunea || *S'acquitter*, 1 a se achita, a se plăti, a se scăpa (de ceva), 2 a se cvitu (la joc), 3 a îndeplini *s'acquitter d'un devoir*, a îndeplini o îndatorire, *s'en acquitter de manière que*, a face în așa chip încât, 4 *s'en acquitter bien ou mal*, a face bine sau rău (un lucru), 5 (la biliard) a da achiz

ACRASIEES *f* *pl* familie de ciurperci ce trăesc pe excrementele animalelor

ACRATE (*u*) *f* slăbiciune, neputință

ACRE [ml acrum] *f* acră, măsură engleză de suprafață de 4050 m. p

ÂCRE [i acer] *a* 1 acru, înăsprit, 2 *fig* amar, aspru mușcător, 3 *humeur âcre*, fire arțăgoasă, *âcres voluptés*, voluptăți iritante

ÂCREMENT *adv* înăsprit

ÂCRETÉ *f* 1 acrimie *ce vin a de l'âcreté*, vinul acesta e acru, amar, 2 *fig* asprime, amărăciune

ACRIBOLOGIE [gr] *f* preciziune în înțelegerea termenilor

ACRIDIEUS *m* *pl* familie de insecte săltaătoare cu greierele de vatră ca tip

ACRIMONIE [i] *f* 1 acrimie, 2 *fig* asprime, răsteală

ACRIMONIEUSEMENT *adv* cu asprime, răstitor

ACRIMONIEUX, EUSE *a* 1 acru, 2 *fig* aspru, răutăcios

ACROA(MA)TIQUE [gr] *a* primit prin auz

ACROBATE [gr] *s* acrobat, *a)* jucător pe funii, *b)* jonglor,

ACROBATIE^(sz) *f* acrobație, a) jocul pe funii, b) tururi de forțe

ACROBATIQUE (*uk*) *a* acrobatic, de acrobat

ACROBATISME *m* acrobatism, meseria de acrobat

ACROCÉPHALE [gr] *a* și *s* persoană cu capul tîguat

ACRONYQUE [gr] *a* *Astr* (răsărirea) la începutul nopții (a unei stele)

ACROPOLE [gr] *f* acropolă, cetăție în partea de sus a orașului Atena (la Greci)

ACROSPERME *m* ciupercă crescând pe lemnul uscat

ACROSTICHE [gr] *m* acrostih, versuri ale căror litere inițiale reunite formează un cuvânt

ACROTÈRE [gr] *m* *Arh* pedestal de statuie, de vas, pe vârful fronthului unei clădiri

ACTE [i] *actum* *m* act a) faptă, b) parte dintr-o piesă de teatru, c) bilet, înscris *acte de naissance*, act de naștere, d) notă, cunoștință *prendre acte*, a lua cunoștință, e) pl hotărâri *les actes des conciles*, hotărârile Soboarelor, f) pl hărți, g) *acte d'accusation*, expunerea de fapte imputate unui acuzat

ACTEUR, TRICE [i] *actor* *s* 1 actor, 2 pătaș, cel ce ia parte (la un eveniment)

ACTEUSE *f* pop actoriță

ACTIF, IVE [i] *a* activ, a) săgutor, harnic, b) energetic, tare *remède actif*, leac tare, c) *dettes actives*, datorii de primit, d) *service actif*, serviciu de toate zilele, e) *citoyen actif*, cetățean care se bucură de drepturile politice, f) *verbe actif*, verb care cere un complement drept după dânsul || *m* 1 Com activul, averea reală ce posedă sau ce are de luat cineva, 2 Gram *à l'actif*, la forma activă, 3 fig *à l'actif de quelqu'un*, în seama cuiva

ACTINIQUE [gr] *a* (raze luminoase) cari pot descompune (un corp)

ACTINOMÉTRIE (*tu*) *f* măsura intensității radiațiunilor (solare)

ACTINOTROPISME *m* mlădiea plantelor spre radiațiunile luminoase

ACTION (*ak-si-on*) [i] *f* 1 acțiune a) lucru, faptă, b) putere, înfăptuire *l'action du soleil*, puterea soarelui, c) Gram lucrare, d) mișcare *être en action*, a fi în mișcare, e) mersul unei piese de teatru, f) activitate *sa vieillesse n'a pas été sans action*, bătrânețea și-a petrecut-o în activitate, 2 *action criminelle*, urmărire, dare în judecată, 3 vicioane, înflăcărare *parler avec action*, a vorbi cu înflăcărare, 4 luptă *intrepide dans l'action*, îndrăzneț în luptă, 5 acție (a unei societăți), 6 *actions de graces*, mulțumiri, dovezi de recunoștință, 7 judecată, urmărire *intenter une action en justice*, a trage în judecată

ACTIONNABLE *a* ce poate fi dat în judecată

ACTIONNAIRE *s* 1 acționar, deținător de acțiuni, 2 fam. lesne crezător, gogoman.

ACTIONNÉ, É pp acționat, chemat în judecată || *a* ocupat, plin de treburi

ACTIONNER (*ak-si*) *v* 1 a acționa, a trage în judecată, 2 a pune în mișcare (ex un joagăr), 3 a hărțui || *S'actionner*, a se afla în treburii

ACTIVANT, E *a* care zorește, grăbește

ACTIVEMENT *adv* 1 în mod activ, cu activitate, cu hărnicie, 2 Gram cu sens activ, ca activ

ACTIVER *v* 1 a activa, a zori, a grăbi, 2 a atășa (ex focul)

ACTIVITÉ *f* activitate a) lucru, muncă, b) putere de lucru *activité du fer*, c) zel, hărnicie *plein d'activité*, d) rușeală, grabă *activité des travaux*, rușeala lucrărilor || loc *adv en activité* a) în lucrare, în lucru, b) cu serviciul activ

ACTUAIRE [i] *m* 1 specialist ce aplică matematicile chestiunilor financiare și asigurărilor pe viață, 2 scrib (la Romani)

ACTUALISER *v* a face să fie actual, a înprospăta

ACTUALITE *f* actualitate, a) timpul de față, b) întâmplare proaspătă *d'actualité*, proaspăt, recent

ACTUEL, ELLE [i] *a* 1 actual a) în față, real, b) de astăzi, de față, 2 *Chir cautière actuel*, fierul roșu, 3 *péché actuel*, păcat individual

ACTUELLEMENT *adv* actualmente, în timpul de față, astăzi, acum

ACUITÉ [i] *acutus* *f* 1 ascuțime, 2 usturătură, usturme

ACULÉ [i] *aculeus* *a* care are un ac, o țepă (albina, viespea)

ACULÉIFORME *a* Bot în formă de ac de albină

ACUMINÉ, E [i] *acumen* *a* Bot cu vârf ascuțit

ACUPONCTURE [i] *acus, punctura* *f* *Chir* împunsătură cu acu într-o parte bolnavă a corpului

ACUPONCTURER *v* a face împunsături cu acu (în țesăturile morbide)

ACUPRESSURE *f* comprimarea unei artere cu acul (pentru oprirea emoragiei)

ACUTANGLE [i] *acutus* *a* cu unghiurile ascuțite (triunghiu)

ACUTANGULAIRE *a* care face un unghiuri ascuțit

ACUTANGULÉ, E *a* cu unghiuri ascuțite

ACUTESSE *f* ascuțitură

ADACITION *f* constrângere, împilare

ADACTYLE [gr] *a* fără degete

ADAGE [i] *m* adagiu, zicătoare, vorba alina

ADAGIO [it] *adv* adagio, încet, grav || *m* adagio, arie cântată încet Pl. *des adagios*

ADAM *m* fam *la fourchette du père Adam*, degetele, la pomme d'Adam, mărul lui Adam, beregata

ADAMANTIN, E [i] *a* ca diamantul.

ADAMIQUE *a* dela Adam

ADAMISME *m* adamism, doctrină eretică de a umbla în pielea goală

ADAMITE *m* adamit, adept al umblării în pielea goală (în sec II)

ADAPTABLE *a* adaptabil, ce poate fi adaptat

ADAPTATION *f* adaptare, potrivirea unui lucru la altul

ADAPTER [l'adaptare] *v* a adaptă, a potrivi un lucru la un altul || *S'*adapter, a se adapta, a se potrivi la

ADDENDA (*ad-dèn')* [l] *m pl* adause la sfârșitul unei cărți || *Pl des addenda*

ADDITIF (*uf*), **IVE** *a* de adunat

ADDITION [l] *f* adițiune *a)* adaus, adăugire, *b)* *Aru* adunare, *c)* socoteală, plată (într'un restaurant) *demander l'addition*, a cere plata

ADDITIONNABLE *a* ce se poate aduna, adăoga

ADDITIONNEL, ELLE *a* adițional, care s'adaugă, care trebuie adăugat (la ceva)

ADDITIONNER [addition] *v* a adiționa *a)* a aduna, *b)* a adăuga, *additionner de sucre une liqueur*, a adăuga zahăr unui lichior

ADDUCTEUR [l] *a și m* *Anat* (mușchiu) apropietor || *m* tub subteran ce aduce apa de la izvor la rezervoriu

ADUCTION [l] *f* 1 apropiere a unui mușchiu de axa corpului, 2 aducerea apelor prin țevi dela izvor la un rezervoriu

ADELÉ *f* gen de insecte lepidoptere cu colorii metalice strălucitoare și cu antene lungi

ADEMPITION (*a-danp-si-on*) [l] *f* revocarea unei donațiuni, unei moșteniri

ADFNITE [gr] *f* inflamațiunea glandelor sau ganghoanelor limfatice

ADENOPATHIE *f* boala glandelor sau ganghoanelor limfatice

ADENT (*adan*) *m* creștătură dințată (pentru îmbucarea a două lemne)

ADENTER [dent] *v* a înțepeni prin cârligele ei (o scară), a îmbuca prin creștăturile lor (două lemne)

ADÉPHAGIE [gr] *f* voracitate, lăcomie de mâncare

ADEPTE [l] *s* adept *a)* partizan, *b)* inițiat în secretele unei științe, etc

ADEQUAT, E (*ku a*) *a* adecuat *a)* *Ful* deplin, întreg *b)* conform, potrivit cu, *c)* cu acelaș înțeles (ex expresiuni)

ADHÉRENCE (*dé-rans')* *f* aderență, alipire

ADHÉRENT, E (*dé ran*) [l] *adhaerens* *a* aderent, alipit (de) || *s* aderent, partizan, părtaş

ADHÉRER (*a-dé-ré*) [l] *adhaerere* *v* 1 a fi alipit, 2 *fig* a aderă, a se uni, a se învoi cu *adhérer à une opinion* [Se conjugă ca *accélérer*]

ADHÉSIF, IVE (*dé zif, ziv')* *a* 1 de unire de alipire, 2 *Med* care se lipește, lipitor

ADHESION (*a-dé-zu*) [l] *adhaesio* *f* 1 alipire, unire, 2 *fig* adeziune, consimțământ, învoială

ADHÉSIVEMENT (*dé-zé*) *adv*. prin alipire

ADHÉSIVITÉ (*a-dé-zu*) *f* 1 puterea de alipire, 2, facultatea de a fixa cu putere atenția asupra unui lucru

ADIBATIQUE [gr] *a* (substanță) care se opune la transmiterea căldurii

AD HOC (*a-dok*) [l] *loc adv* pentru aceasta

AD HOMINEM (*a-do-mi-nem')* [l] *loc adv* argument *ad hominem*, argument cu care se combate adversarul prin propriile sale spuse sau fapte

AD HONORES (*a do-no-ress*) [l] *loc adv* pentru onoare, fără profit

ADIANTE [l-gr] *m* *Bot* părul Măcin Domnului

ADIEU [Dieu] *m* adio, rămas bun, *faire ses adieux, dire adieu*, a-și lua rămas bun

ADIPEUX, EUSE [l adeps] *a* format din grăsimi, unsuros

ADIPOCIRE [l adeps, fr cire] *f* *Chim* săpun amoniacal numit grăsimi cadavriale

ADIPOSE *f* boala grăsimii excesive

ADIPOSITÉ *f* grăsimi excesivă morbidă

ADIRÉ, E *a* rățâcit, pierdut *pièces adirées*, hârtii rățâcite

ADIRER *v* *Jur* a rățâci, a pierde

ADITION [l] *f* *Jur* acceptare a unei moșteniri, a unei succesiuni

ADJACENCE (*sans')* *f* alăturare

ADJACENT, ENTE [l adjacens] *a* adiacent *Geom* *a)* alăturat, *b)* învecinat *pays adjacents*

ADJECTIF, IVE [l] *a* ce ține de adjectiv, adjectival || *m* adjectiv

ADJECTIVEMENT *adv* ca adjectiv

ADJOINDRE [l adjungere] *v* 1 a adăuga, 2 a da ca adjunct, ca ajutor [Se conjugă ca *joindre*]

ADJOINT *m* adjunct, ajutor *professeur-adjoint*, ajutor de profesor, *adjoint, adjoint au maire*, ajutor de primar

ADJONCTION [l] *f* adăugare, dare ca ajutor, ca adjunct

ADJUDANT [sp] *m* aghiotant *adjudant-major*, adjutant de regiment [V Suplimentul]

ADJUDICATAIRE *s* adjudicatari, cel ce dobandește prin licitație

ADJUDICATEUR, TRICE, s adjudicator, care dă prin licitație

ADJUDICATIF, IVE *a* adjudicativ, se ce dă prin licitație

ADJUDICATION [l] *f* adjudecare, dare prin licitație

ADJUGÉ, E *pp* dat prin licitație || *a adjugé!* s'a dat *une fois, deux fois, adjugé!* odată, de două ori, de trei ori!

ADJUGER [l adjudicare] *v* 1 a da prin judecată, 2 a da prin licitație, 3 *fig* a da, a decerne *adjuger un prix*, a decerne un premiu || *S'*adjuger, a-și însuși [Se conjugă ca *arranger*]

ADJURATION [l] *f* 1 formulă pentru gura dracilor din biserică (la Catolici), 2 rugă stăruitoare, fierbințe

ADJURER [l adjurare] *v* 1 a gonî prin formule dracii din biserică, 2 a conjura, a somă în numele lui Dumnezeu *je t'adjure de dire la vérité*, te conjur să spui adevărul, 3 a rugă fierbințe, stăruitor

ADJUVANT, ANTE [l] *a* 1. ajutător, 2 ajutător, întăritor || *m* substanță ajutătoare, leac întăritor

AD LIBITUM (tom") [l] *adv* după plac după voie

ADMETTRE [l] *admettre* v a admite a) a primi, b) a îngădui *admettre à quelqu'un à se justifier*, a îngădui cuiva să se desvînovească, c) a recunoaște ca adevărat (ex *revelația*), d) a presupune *admettons cela* [Se conjugă ca *mettre*]

ADMINICULE [l] *m* *Jur* 1 mijloc auxiliar, dovadă ajutătoare, 2 ajutor, 3 *pl* ornamentele unei figuri pe o medalie

ADMINISTRATEUR, TRICE *s* administrator

ADMINISTRATIF, IVE *a* administrativ

ADMINISTRATION [l] *f* 1 administrație (une), conducere, ocărmuire, 2 dare *administration d'un remède, d'une preuve*, 3 *l'administration des sacrements*, grija (unui bolnav)

ADMINISTRATIVEMENT *adv* pe cale administrativă

ADMINISTRÉ, E *pp* 1 administrat, 2 dat ca leac, 3 griji, care a primit sînta grijanie || *m* cel supus unei administrații, ocărmuit

ADMINISTRER [l] *administrare* v 1 a administra a) a conduce, a ocărui, b) a da, a aplica (ex un leac), c) a da, a aduce *administrer des preuves*, 2 a griji, a da grijanie *administrer un mouant* || *S'administrer*, 1 a fi administrat, 2 a-și atribui, a-și însuși *s'administrer la meilleure part*, a-și lua partea cea mai bună

ADMIRABLE [l] *a* 1 admirabil, minunat, 2 (non) ciudat, nostim

ADMIRABLEMENT *adv* (în mod) admirabil, minunat, de minune

ADMIRATEUR, TRICE [l] *s* admirator, admiratoare

ADMIRATIF, IVE [l] *a* 1 de admirare, 2 de umire, de minunare, 3 *Gram* de mirare *point admiratif*, semn de mirare (l)

ADMIRATION [l] *f* 1 admirație (une), minunare, 2 mirare, umire

ADMIRATIVEMENT *adv* prin admirație

ADMIRER [l] *admirare* v 1 a admira, a se minuna de, 2 a se mira *l'homme admire de se voir placé dans l'univers*, omul se miră văzându-se așezat în univers, 3 a se mira de *s'admire sa faiblesse*, mă mir de slăbiciunea sa || *S'admirer*, a se admira, a se minuna de sine însuși

ADMIS, E *a* admis, primit

ADMISSIBILITÉ *f* admisibilitate, puțința de a fi admis, primit în

ADMISSIBLE *a* admisibil a) de admis, de primit, b) ce poate fi admis, primit || *s* cel ce poate fi admis, primit

ADMISSION [l] *f* admitiune, admitere, primire

ADMIXTION (ti) *f* (în Farmacie) amestecare prin adăugire

ADMONESTATION *f* dojană, mustrare (mai ales între patru ochi)

ADMONESTER, ADMONÉTER [l] *pop* admonestare v a dojeni, a mustra cu severitate (mai ales cu uși închise), a da un avertisment,

ADMONITEUR, TRICE [l] *admonitor* *m* dojenitor, mustător

ADMONITION [l] *f* avertisment, dojană, punere în vedere

ADNÉ, E *a* alipit de altul (formând un singur tot)

ADOLESCENCE (lès-sans") [l] *f* adolescență, vârsta copilăriei (între 14—21 ani la un tânăr, între 11—18 ani la o fată)

ADOLESCENT (les san'), **ENTE** [l] *a* de adolescent || *m* adolescent, băietan || *f* fetișcană

ADONC, ADON(C)QUES (a-donk') [donc] *adv* (j) atunci

ADONIDE *f*, **ADONIS** *m* *Bot* cocoșei de câmp

ADONIEN, ADONIQUE *a* și *m* [l] *Adonis* (vers) adonic

ADONIS (niss) *m* [numele unui personaj care sedusese prin frumusețea sa pe Venus] *m* 1 tânăr foarte frumos, 2 băiat fercheș

ADONISER [Adonis] *v* *jam* a găti fercheș, a spulculi || *S'adoniser*, a se găti fercheș, a face pe fercheșul

ADONNÉ, E *a* dedat (cu totul)

ADONNER (S') [donner] *v* a se deda, a se da cu totul (la ceva)

ADOPTABLE *a* adoptabil, ce poate fi adoptat, de adoptat

ADOPTANT *m* adoptător

ADOPTÉ, E *s* adoptat, cel ce e adoptat

ADOPTER [l] *v* 1 a adopta a) a lua de suflut, a înfița, b) a-și însuși, a se uni cu, a primi (ex o părere), 2 *adopter le barreau*, a îmbrățișa advocatura, 3 a alege ce *peindre a adopté le paysage*, pictorul acesta și-a ales peisajul

ADOPTIF, IVE *a* adoptiv a) adoptat, luat de suflut, b) care adoptă, care ia de suflut, c) de adopțiune, de înfiere

ADOPTION [l] *f* adopțiune, luare de suflut, înfiere, 2 adoptare, primire, admitere *adoption d'une loi*, 3 *d'adoption*, care l-a adoptat

ADORABLE [l] *a* adorabil a) vrednic de a fi slăvit, b) răpitor, gingaș

ADORABLEMENT *adv* adorabil, într'un chip gingaș

ADORATEUR, TRICE [l] *s* adorator a) slăvitor, cel ce slăvește, b) iubitor înfocat, c) închinător (la ceva)

ADORATION [l] *f* adorație (une) a) slăvire, b) închinare (la ceva), *pl* închinăciuni, c) dragoste înfocată

ADORER [l] *v* a adora a) a slăvi, b) a se închina (la ceva), c) a iubi cu patimă, cu înfocare || *S'adorer*, a se adora, a se iubi cu înfocare

ADOS (a-do) *m* brazdă în pantă rezervată trufandalelor

ADOSSÉ, E *pp* 1 răzimat, proptit, 2 *Blas*, spate în spate

ADOSSEMENT *m* răzimatul, proptitul

ADOSSER [dos] *v* a răzima, a alipi (de ceva). || *S'adosser* (à, contre), a se răzima cu spatele (de), a se lipi (de)

ADOUBER *o* 1 *Mar* a drege (o corabie), 2 (în jocul de şah sau de table) a îndreptă un pion fără a-l mută, 3 a îmbrăcă în zale

ADOUCI *m* întâia lustruală dată oglinzilor și cristalului

ADOUCIR [doux] *o* 1 a îndulci *a*) a face mai dulce, *b*) a alina, *c*) a ușura (o pedeapsă), *d*) a liniști, a potoli *adoucir le sang*, *e*) a îmbălâzi, 2 a lustrui, a polei (o oglindă), 3 (în pictură și sculptură) a netezi || *S'adoucir*, a se îndulci, etc

ADOUCISSAGE *m* 1 lustruitul metalelor, 2 lustru, poleială

ADOUCISSANT, **ANTE** *a* îndulcitor, alinător etc || *m* leac alinător

ADOUCISSEMENT *m* 1 îndulcire *a*) alinare, *b*) ușurare, *c*) potolire, *d*) îmbalanzire, 2 netezire (în pictură), 3 muierea (oțelului)

ADOUCISSEUR, **EUSE** *s* lustruitor de oglinzi

ADOUE *E a* împerechiat câte două (ex. potârnichei)

AD PATRES (*tress*) [i] *loc adv* fam *aller ad patres*, a da oțul popii, *envoyer ad patres*, a trimite pe lumea cealaltă

ADRAGANT *m*, **ADRAGANTE** *f* *Chim* gomă care se scurge din arbustul numit astringal

AD REM (*ad-rem*) [i] *loc adv* *répondre ad rem*, a răspunde la chestie categoric

ADRESSE *f* 1 adresă, domiciliul unde șade cineva, 2 adresă, scrisoare (oficială), 3 *jug* dibăcie, iscusință *répondre avec adresse*, a răspunde cu dibăcie, *tour d'adresse*, iscusință, manoperă dibăcie, 4 expresiunea urărilor unei adunări, 5 *bureau d'adresses*, birou de informații, *fig cet homme est un bureau d'adresses*, e un om care știe tot ce se petrece

ADRESSER [dresser] *o* 1 a adresă, a trimite (o scrisoare), 2 *adresser la parole*, a adresă cuvântul, a vorbi, 3 a dedica (o carte), 4 a face *adresser une demande*, a face o cerere, 5 a îndreptă *adresser ses pas*, 6 a numeri *bien adresser n'est pas petite affaire* (La Fontaine), a numeri bine nu-l lucru ușor || *S'adresser*, 1 a se adresă, a vorbi cuiva, 2 a se îndreptă spre *quelqu'un vers nous s'adresse*, cineva se îndreptă spre noi

ADROIT, **E** [droit] *a* dibăciu, îndemânat

ADROITEMENT *adv* cu dibăcie, cu îndemânare

ADSCRIT, **E** [i] *a* *Gram* scris alături

ADULATEUR, **TRICE** [i] *s* târător, linguștor slugarnic

ADULATION [i] *f* lingușire slugarnică

ADULATOIRE *a* lingușitor, de lingușire joșnică

ADULER [i] *adulari* *o* a linguși slugarnic

ADULTE [i] *a* și *s* adult, vrăstnic

ADULTÉRATEUR, **TRICE** *s* falsificator

ADULTÉRATION [i] *f* falsificare, stricare

ADULTÈRE [i] *a* adulter, preacurvar

ADULTÈRE [i] *adulter* *m* bărbat adulter, preacurvar || *f* iemeie adulteră, preacurvă

ADULTÈRE *o* a falsifică, a strică

ADULTÉRIN, **E** *a* născut din adulter, din flori || *m* și *f* copil născut din flori

ADULTÉRINITE *f* însușire de a fi născut din flori (un copil)

ADURENT, **E** [i] *a* *Med* arzător, cu fier-bînjeală

ADUSTE [i] *a* *Méd* ars, pârlit (de soare)

ADUSTION (*ti*) [i] *f* cauterizare prin foc

ADVENIR [i] *o* a se întâmplă, a veni din întâmplare, *loc advenue que pourra* întâmplă-se orice s'ar întâmplă || [Se conjugă ca *venir*, dar numai la pers 3 sing]

ADVENTICE (*van*) [i] *a* 1 întâmplător, ce vine din afară, 2 *plante adventice*, plantă născută dela sine (fără a fi fost semănată)

ADVENTIF, **IVE** *a* 1 dobândit indirect, pe cale lăaturalnică, 2 *Bot* care iese nu pe locul unde ar trebui să iasă

ADVERBE [i] *m* *Gram* adverb

ADVERBIAL, **E** *a* adverbial

ADVERBIALEMENT *adv* adverbial, ca adverb

ADVERBIALITÉ *f* însușirea de adverb

ADVERSAIRE [i] *m* adversar, potrivnic

ADVERSATIF, **IVE** [i] *a* *Gram* adversativ, de împotrivre

ADVERSE [i] *a* advers, potrivnic, *fortune adverse*, nenoroc, malșansă

ADVERSITÉ [i] *adversitas* *f* adversitate, răstărite, nenorocire

ADVERTENCE [i] *f* adveniență, atenția păcătoșului la păcatul ce comite

ADYNAMIE [gr] *f* *Med* adinamie, lipsă de puteri desăvârșită

ADYNAMIQUE *a* adinamic, cu lipsă desăvârșită de puteri, prăpădit

AEDE [gr] *m* aed, cântăreț primitiv al Greciei

AEGOSOME (*e-go-zom*) *m* goangă care trăiește în lemn

AERAGE *m* aerisitul

AÉRATION *f* 1 vânturarea (unei substanțe), 2 aerisire

AÉRÉ, **E** *a* 1 aerisit, 2 expus la aer, vânturat

AÉRER [i] *aer* *o* 1 a aerisi, 2 a vântura, a expune la aer

AÉRICOLE [i] *colere* *a* *Zool* și *Bot* care trăiește în aer

AÉRIEN, **ENNE** *a* aerian *a*) de aer, *b*) care trăiește în aer, *c*) care se petrece în aer

AÉRIFIÈRE [i] *ferre* *a* aerifer, care poartă aerul

AÉRIFICATION *f* prefacere în gaz (a unui corp solid sau lichid)

AÉRIFORME *a* aeriform, cu însușirile aerului

AÉRIFIER, **AÉRISER** *o* a prefaca în aer sau în gaz (un corp solid sau lichid)

AÉROBIE [gr] *f* și *m* (funță microscopică) ce trăiește în aer

AÉRODYNAMIQUE *f* *V* *pneumatique*

AÉROGRAPHIE [gr] *f* aerografie, descrierea aerului

AÉROLITHE [gr] *m* aerolit, piatră căzută din cer

AÉROLOGIE [gr] *f* aerologie, partea Fizicii care tratează despre proprietățile aerului

AÉROMANCIE [gr] *f* aeromancie, arta de a ghici prin fenomenele aerului

AÉROMANCIEN, ENNE *a* ce ține de aeromancie || *s* ghicitor prin fenomenele aerului

AÉROMÈTRE [gr] *m* aerometru, instrument de determinat desimea sau rărima aerului

AÉROMÉTRIE *f* știința proprietăților fizice ale aerului

AÉROMOTEUR *m* motor pus în mișcare de aer

AÉRONAUTE [gr] *s* aeronaut, cel ce merge cu aerostatul

AÉRONAUTIQUE *a* privitor la aerostație || *f* 1 știința aerostației, 2 meșteșugul aeronautului

AÉROPHOBIE *a* și *s* care se teme de aer

AÉROPHOBIE [gr] *f* teama de aer

AÉROPLANE *m* aeroplan, aparat de zburat în aer (și mai ușor decât aerul)

AÉROSTAT (*sta*) [gr] *m* aerostat, balon

AÉROSTATION *f* arta de a construi sau cârmui aerostate

AÉROSTATIQUE *f* aerostatică, studiul legilor echilibrului aerului || *a* privitor la construirea sau cârmuirea aerostatelor

AÉROSTIER, AÉROSTATIER (*ti*) *m* conducătorul unui aerostat

AÉROTHÉRAPIE *f* cura de aer

AÉTITE [gr] *f* aetită, trioxid de fier

AFFABILITÉ *f* afabilitate, blândețe, bunăvoință

AFFABLE [*i*] *a* afabil, binevoitor, blând

AFFABLEMENT *adv* afabil, cu blândețe

AFFABULATION [*i*] *f* 1 morală unei fabule, 2 potrivirea faptelor ce formează ițele unui roman

AFFADI, E *a* îngrețșat

AFFADIR [fade] *v* 1 a face să fie searbăd, nesărat, 2 a îngrețșă || *S'affadir*, a deveni searbăd, nesărat

AFFADISSANT, E *a* nesărat

AFFADISSEMENT *m* 1 nesărătură, 2 îngrețșare, greață

AFFAIBLI, E *a* slăbit

AFFAIBLIR [faible] *v* 1 a slăbi, 2 a subția

AFFAIBLISSANT, E *s* care slăbește, slăbitor

AFFAIBLISSEMENT *m* 1 slăbire, 2 subțierea (unei monezi)

AFFAINÉANTIR (*S'*) [faineant] *v* a se tranșăvi

AFFAIRE [faire] *f* 1 afacere *a*) treabă, daravere, *b*) *les affaires étrangères*, Ministerul de externe, *c*) proces *plaider une affaire*, a pleda un proces, *d*) *affaire d'honneur*, duel, 2 luptă *l'affaire a été chaude*, lupta a fost dărză, 3 belea, necaz *s'atturer des affaires*, a-și atrage belele, a-și aprinde paie în cap, *mauvaise affaire*, belea, 4 chestie *c'est une affaire de géographie*, e o chestie de geografie,

5 (galicisme) *c'est mon affaire*, asta mă privește, *cela fait mon affaire*, asta îmi convine, *cela ferait mieux votre affaire*, asta v'ar conveni mai bine, *j'en fais mon affaire*, mă însărcinez eu cu aceasta, *faire son affaire* (*à soi même*), a-și face daraverile, a izbuti, *faire son affaire* (*à un autre*), a-l învăța minte, a-l omorî, *son affaire est faite*, s'a isprăvit cu dansul, *faire des affaires* (*à quelqu'un*), a-l încurcă, a-l pricinui belele, necazuri, *faire ses affaires a*) a și face treboarele, a izbuti, *b*) a-și face nevoile, treaba, *avoir son affaire*, a avea ce e i trebură, a-și căpăta beleaua, *se faire une mauvaise affaire*, a da de belea, *avoir affaire avec*, a avea treabă cu, *avoir affaire de*, a avea trebuință de, *avoir affaire à*, a avea de-aface cu, *se tirer d'affaires*, a scăpa, a ieși din încurcătură, *autre affaire*, altă dandană, altă căciulă, *point d'affaire a*) nicădecum, *b*) în zadar, degeaba, *la belle affaire!* ce mai lucru mare! *voula l'affaire!* tocmai! [V Suplimentul]

AFFAIRE, E *a* ocupat, plin de trebi

AFFAIREMENT [affaire] *m* preocupare, frământare, ocupație

AFFAISEMENT *m* 1 prăbușire, 2 *fig.* doborîre, descurajare

AFFAISER [fair] *v* 1 a prăbuși, 2 *fig* a doborî, a copleși || *S'affaïser*, 1 a cădea jos, a se prăbuși, 2 *Geol* a se turti, 3 *fig* a se pipernici

AFFAIT *m* argășărie

AFFAÏTAGE *m* dresatul unei pasări de pradă

AFFAÏTEMENT *m* fasonatul pieilor

AFFAÏTER [*i* affectare] *v* (*†*) 1 a domestici o pasăre de pradă, 2 a fasona piei

AFFALÉ, E *a* oprit pe țărni

AFFALER [*ol*] *v* a împinge spre țărni (vântul) || *S'affaler*, 1 a se izbi de țărni (o corabie), 2 a aluneca pe o frânghie sau un catarg (un marinar), 3 *fam* a cădea (jos) [V Suplimentul]

AFFAMÉ, E *a* 1 hămesit, flămând, 2 *fig* poftitor, lăcom, lacom de *affamé de gloire*, prov *entre affamé n'a point d'oreilles*, sătulul nu crede flămândului

AFFAMER [*i* pop affamare] *v* a înfometă, a constrânge prin foame, a tăia proviziile

AFFAMEUR, EUSE *s* și a constrângător prin foame, cel ce expune foamei.

AFFANGISSEMENT [fange] *pl* murdărie, nămol (într'un curent de apă)

AFFÉAGER [téage] *v* a arenda o parte dintr'un feud [Se conjugă ca *arranger*]

AFFECTABLE *a* 1 simțitor, 2 ce poate fi ipotecat

AFFECTATION [*i*] *f* afectare *a*) exagerare, fel de a fi neîntresc, *b*) prefăcătorie *affectation de générosité*, *c*) destinare, hotărîre, *affectation d'une somme pour un achat*, destinarea unei sume pentru o târguială

AFFECTÉ, E *a* afectat *a*) exagerat, care exagerează, neîntresc *b*) mișcat, atins, *c*) prefăcut: *douleur affectée*, *d*) destinat, *e*) *Méd* atins *affecté d'un catarrhe*, atins de un guturau.

AFFECTER [i affectare] *o* a afecta *a)* a obişnui (des), *b)* a-şi da, a-şi lua *affecter des dehors vertueux*, a-şi da o aparenţă de virtute, a se prefăce că e virtuos, *affecter la douleur*, a se prefăce că e îndurerat *c)* a destina, a hotărî, *d)* a mişca foarte, a măhni *son état m'affecte*, starea lui mă măhneşte || *S'affecter*, 1 a fi adânc mişcat, a se întrista, 2 *Méd* a fi atins (de ceva)

AFFECTIBILITÉ *f* stare de sensibilitate

AFFECTIF, IVE [i] *a* 1 mişcător, duos, înduioşător, 2 simţitor *nature affective*, 3. afectiv, de afectie

AFFECTION [i] *f* afectiune *a)* dragoste, înclinare, *b)* simţământ *affections naturelles*, *c)* *Méd* boală *affection nerveuse*

AFFECTIONNÉ, E *a* 1 iubit, 2 supus, plecat *votre affectionne*, supusul d-tale, 3 devotat *affectionné à ses amis*, devotat amicilor săi || *s* devotat *ses sujets et affectionnés*, supuşii şi devotaţii săi

AFFECTIONNEMENT *adv* cu dragoste, cu devotament

AFFECTIONNER *o* 1 a iubi, a avea dragoste (de), 2 a face să aibă dragoste (de ceva) || *S'affectionner*, a prinde dragoste de

AFFECTIVITÉ (u) *f* afectivitate, facultatea de simţire

AFFECTUEUSEMENT *adv* afectuos, cu dragoste

AFFECTUEUX, EUSE [i] *a* afectuos, iubitor, dragăstos

AFFECTUOSITÉ *f* afectuozitate, puterea de dragoste

AFFENAGE *m* dare de fân (vitelor)

AFFENER, AFFENAGER [oin] *o* a da fân (vitelor) [Se conjugă ca *amener, arranger*]

AFFENOIR *m* *v* abat-fou

AFFÉRENT, E [i] *a* 1 *Jur* cuvenit fiecăruia, 2 *Méd* care aduce un lichid (unui organ)

AFFERMABLE *a* ce poate fi arendat

AFFERMAGE *m* dare sau luare în arendă

AFFERMATAIRE *m* arendaş

AFFERMATEUR, TRICE *s* arendator, cel ce dă în arendă

AFFERMÉ, E *a* dat sau luat în arendă

AFFERMER [ferme] *v* a da sau a lua în arendă

AFFERMIR [ferme] *o* a întări || *S'affermir*, a se întări

AFFERMISSEMENT *m* întărire

AFFÉTÉ, E [i affectatus] *a* afectat, năzuos, mofturos

AFFÉTERIE *f*. afectare, fasoleală (în mănieră, vorbire, stil)

AFFICHABLE *a* ce poate fi afişat, dat în vileag

AFFICHAGE *m* afişatul, lipitul afişelor

AFFICHANT, E *a* compromiţător

AFFICHÉ, E *a* 1 afişat, 2 dat în vileag *honte affichée*, ruşine dată în vileag, 3 *homme affiché*, om cu reputaţia rea

AFFICHE *f* 1 afiş, 2 *fig* indiciu moral *la panité est l'affiche de la sottise*, deşertăciunea este o dovadă de prostie.

AFFICHEE [tiche] *o* a atişa *a)* a lipi afişe, *b)* a da în vileag, *c)* a face paradă de, a arăta *afficher des prétentions*, a da pe faţă pretenţii || *S'afficher*, 1 a se arăta în public, 2 a trece drept, a se da drept ceva (în nume de rău)

AFFICHEUR *m* afişor, lipitor de afişe

AFFIDÉ, E [it] *a* de încredere || *m* agent secret, om de încredere

AFFILAGE *m* ascuţitul

AFFILÉ, E *a* ascuţit, *fig* *avoir une langue bien affilée*, a fi bun de gură || *loc* *adv* *d'affilée*, dintr'odată, una după alta

AFFILER [fil] *o* 1 a ascuţi (ex un cuţit), 2 a lungi un fiu (aur, argint)

AFFILIERIE *f* tocilarie

AFFILEUR *m* ascuţitor, tocilar

AFFILIATION [ml] *f* afiliare, intrare într'o breaslă sau societate secretă

AFFILIÉ, E *a* afiliat, intrat într'o corporaţiune sau societate secretă || *s* cel admis într'o corporaţie, etc

AFFILIER *o* a afilia, a primi într'o corporaţie sau societate secretă || *S'affilier*, a fi admis într'o corporaţie, etc

AFFILOIR *m* unealtă de ascuţit, ascuţitoare

AFFILOIRE *f* tocilă

AFFINAGE, AFFINEMENT *m* curăţitul, rafinatul

AFFINER [fin] *o* 1 a curăţi, a limpezi, 2 *fig* a ciopli || *S'affiner*, a deveni mai fin, *fig* a se ciopli

AFFINERIE *f* curăţitorie (de metale)

AFFINEUR *m* curăţitor (de metale)

AFFINITÉ [i affinitas] *f* afinitate *a)* înrudire, cuscenie, legătură, *b)* asemănare, potrivire *affinité de goûts*, *c)* *Chim* atragere între molecule de natură diferită

AFFINOIR *m* meliţă, darac

AFFIQUET [i affigere] *m* 1 cutruţă de ace la brâu, 2 *pl* zorzoane, găte (femeieşti)

AFFIRMATIF, IVE *a* afirmativ, asigurator

AFFIRMATIVE *f* propoziţiune afirmativă

AFFIRMATION [i] *f* afirmaţiune, asigurare, susţinere cu siguranţă

AFFIRMATIVEMENT *adv* afirmativ, în mod pozitiv

AFFIRMER [i affirmare] *o* a afirma, a asigura, a susţine cu siguranţă

AFFISTOLEMENT *m* gătitul ca de sărbătoare

AFFISTOLER *o* *fam* a găti ca de sărbătoare || *S'affistoler*, a se găti ca de sărbătoare

AFFIXE [i affixus] *a* şi *m* *Gram* alix, (particulă) care se adaugă unui cuvânt pentru a-l modifica

AFFLEURAGE *m* subţierea pastei din care se face hârtia

AFFLEURÉ, E *a* nivelat, la nivel

AFFLEUREMENT *m* nivelare, potrivire

AFFLEURER [fleur] *o* 1 a nivela, a potrivi, 2 a fi la nivel, a atinge. *cette rivière affleure les bords*, apa acestui râu a ajuns până la ţărm,

3. a subţia pasta hârtiei

AFFLICȚIE, IVE *a peine afflictive*, pedeapsă corporală

AFFLICTION (su) [i] *f* 1 mahnire, întristare, 2 *pl* nenorociri

AFFLIGE, E *a* 1 mahnit, întristat, 2 *fig* năpustit *etre affligé d'une bosse, d'une grande fortune*, a fi năpustit cu o cocoasă, cu o avere mare || *s* cel mahnit

AFFLIGEANT, E (*jan, jant'*) *a* mahnitor *il est affligeant de*, e mahnitor de a

AFFLIGER [i] *afligere* *v* 1 a mahnii, a întristi, 2 a năpusti, a bântui *la peste affligent le pays*, ciuma bântuie țara, 3 a chinui *affliger sa chair*, a-și chinui carnea || *S'affliger*, a se mahnii, a se întristi (Se conjugă ca *arranger*)

AFFLOUAGE *m* desnămolire

AFFLOUER [flouer] *v* *Mar* a desnămoli (o corabie înămolită)

AFFLUENCE [i] *f* 1 scurgere mare de (lichid), 2 afluență *a)* mulțime, gloată, îmbulzeală, *b)* cantitate mare, droaie *une affluence de marchandises*

AFFLUENT, E [i] *a* și *m* afluent, (țau) care se varsă într-o apă mai mare

AFFLUER [i] *afluere* *v* 1 a curge, a se îndrepta spre *le sang afflue à la tête*, sângele se îndreaptă spre cap, 2 *fig* a veni cu grămadă, cu droaia, a se revărsa

AFFLUX (*a-flu*) [i] *afluxus* *m* *Med* aflux, îngrămădire mare (de lichide în corp)

AFFOLANT, E *a* înnebunitor

AFFOLÉ, E *a* 1 ieșit din minți, smintit, nebun (după sau de), 2 *arguile affolées*, busolă deranjată (de vânt, etc)

AFFOLEMENT *m* 1 înnebunire, smintire, 2 nebulă, sminteală

AFFOLER [fol] *v* 1 a înnebuni, a scoate din minți, 2 a deranja acul busolei || *S'affoler de*, a se înnebuni, a fi nebun după

AFFORAGE *m* dijmă plătită seniorului pentru vânzarea vinului

AFFORESTAGE *m* dreptul de a ridica lemne dintr-o pădure

AFFORESTATION *f*. împădurirea (unui loc viran)

AFFORESTER *v* a conceda dreptul de împădurire

AFFOUAGE [mi] *affocaticum* *m* dreptul de a ridica lemne din pădurile unei comune

AFFOUAGER *v* 1 a face lista locuitorilor unei comune ce au dreptul la ridicarea de lemne din pădurile comune, 2 a fixa tăierile [Se conjugă ca *arranger*]

AFFOUAGER, ÈRE *a coupes affouagères*, tăieri de lemne permise din pădurile comunale

AFFOUAGISTE *m* cel în drept de a tăia lemne din pădurile unei comune

AFFOUILLEMENT *m* mâncătură făcută de ape (sub o construcțiune)

AFFOILLER (*fu-yé*) [fouiller] *v* a mânca terenul (vorbind de ape)

AFFOU(R)AGEMENT *m* hrănitul vitelor.

AFFOUR(R)AGER [fourrage] *v* a da nutreț, a hrăni (vitele)

AFFOURCHE *f* *Mar* întucare

AFFOURCHÉ, E *s* călare

AFFOURCHER [fourche] *v* a înfurca cablurile ancorelor (unei corăbii pentru oprire)

AFFRAICHIE *f* *Mar* mărirea puterii vântului

AFFRANCHE *f* lemn care susține loitrele (în cele patru colțuri ale caului)

AFFRANCHI, E *a* 1 liberat, desrobît, 2 timbrat, francat || *s* desrobît

AFFRANCHIR [franc] *v* 1 a libera, a desrobi, 2 a scuti, a descărca, 3 a libera de ipotecă sau de impozite (ex o proprietate), 4 a scăpa de *affranchir de la crainte*, a scăpa de o teamă, 5 a francă, a timbra (o scrisoare, un pachet), 6 a jugăni (un animal) || *S'affranchir* 1 a se libera, a se scăpa, 2 a se desbriacă (de ceva)

AFFRANCHISSABLE *a* ce poate fi liberat, desrobît

AFFRANCHISSEMENT *m* 1 liberare, desrobire, 2 scutire, descărcare de impozite, 3 francare, timbrare (a unei scrisori), 4 jugănire

AFFRANCHISSEUR *m* liberator, desrobitor

AFFRES *f* *pl* torturi *les affres de la mort*, grozile morții

AFFRÈTEMENT *m* închirierea (unei corăbii)

AFFRÉTER [reter] *v* a închiria (o corabie) [Se conjugă ca *accelerer*]

AFFRÈTEUR *m* închirietorul (unei corăbii)

AFFREUSEMENT *adv* 1 îngrozitor, 2 groaznic de, în mod groaznic

AFFREUX, EUSE [affres] *a* groaznic, îngrozitor

AFFRIANDÉ, E *a* 1 devenit lacom, 2 *af-friande* de (sau de), lacom de, 3 *fig* momit, ademenit

AFFRIANDER [friand] *v* 1 a face să fie lacom, a ațăța (cu ceva lacom), 2 a momi, a ademeni

AFFRICHER [friche] *v* a lăsa în părgănire (un teren)

AFFRIOLANT, E *a* ațățător de poftă

AFFRIOLER *v* a momi, a ademeni || *S'affrioler*, a se lăsa a fi ademenit, amăgit

AFFRITER [frit] *v* a prăji

AFFRONT [it] *m* afront, ocară, rușine; *la mémoire lui a fait affront*, memoria l'a înșelat, *faire l'affront de quelque chose à quelqu'un*, a-l ocări pentru ceva; *faire affront à*, a face de ocară, *en avoir l'affront*, a nu izbuti, a rămâne de ocară

AFFRONTÉ, E *a* Blaz, față în față (capete). **AFFRONTMENT** *m* așezarea pe același nivel și înădrirea a două bucăți

AFFRONTER *v*. 1 a înfruntă, 2 a ține piept, a birui *affronter l'ennui*, 3 a ocări, 4 a pune la același nivel și a înădi căpătăiele || *S'affronter*, a se înfruntă, a-și ține piept (unul altuia)

AFFRONTERIE [front] *f* înfruntare

AFFRONTEUR, EUSE, *s* 1 înfruntător, obraznic, 2 înșelător nerușinat

AFFRUITER [fruit] *o* 1 a da fructe, 2 a plantă cu arbori fructiferi || *S'affruiter*, a da fructe

AFFUBLEMENT *m fam* îmbrăcămintă sau găteală caraghioasă

AFFUBLÉ, *E a* 1 gătit, îmbrăcat caraghios, 2 acoperit, *plin affublé de ridicules*, *plin de ridicol*, caraghios

AFFUBLER *o fam* 1 a găti sau îmbrăca caraghios, 2 *fig* a acoperi || *S'affubler*, a se îmbrăca caraghios

AFFUSION [i] *f* *Med* stropire (cu un duș, cu apă)

AFFUT *m* 1 pandă *être a l'affut de*, a sta la pandă, a pândi, 2 aiet, pat (de tun)

AFFUTAGE *m* 1 ascuțitul (unui instrument), 2 sculele (unui meseriar)

AFFUTER [ut] *o* 1 a ascuți (un instrument), 2 a așeza un tun pe aiet [V Suplimentul]

AFFUTEUR *m* 1 ascuțitor, 2 vânător la pandă

AFFÛTIAU [it] *m* *pop* fleac, mărunțiș

AFIN [fin] *conj* *afin de*, spre a, *afin que*, ca să

A FORTIORI [si] [i] *adv* a fortiori, cu atât mai vartos

AFFBICAIN, *E a* și *s* african

AGA [t] *m* aga, șei militar turc

AGAÇANT, *E a* agasant *a)* plictisitor, supărător, *b)* așățător, provocator

AGACE *f* *pop* coștoiană

AGACÉ, *E a* 1 agasat, plictisit, 2 strepezit

AGACEMENT *m* 1 agasare, plictisire, 2 așățare, *agacement des nerfs*, 3 strepezirea (dinților)

AGACER [agace] *o* 1 a agasa, a plictisi, a supăra, 2 a întărați, a așăța, 3 a stiepezi (dințu), 4 *fig* a face nazuri, mofturi || *S'agacer*, 1 a se plictisi, 2 a se așăța unul pe altul

AGACERIE *f* fasoane, sacaeli

AGAILLARDIR (*a-ga-yar*) [gaillard] *o* a înveseli

AGALACTE [gr] *a* iără lapte

AGAME [gr.] *a* *Bot* lipsit de stamine și de pistil

AGAMI *m* găinușă din America de Sud

AGAMIE *f* lipsă de stamine și de pistil

AGAPANTHE *m* *Bot* tiparoasă albastră

AGAPE [gr] *f* agapă *a)* ospățul în comun al primilor creștini, *b)* *fig* masă amicală

AGAPÈTES [gr] *f* *pl* fecioare cari trăiau în comun fără a fi călugărițe (în Biserica primitivă)

AGARIC [gr] *m* agaricu (ciupercă comestibilă)

AGARICINE *f* grăsime extrasă din ciuperci

AGASSE *f* *V* *agace*

AGASSIN [agace] *m* 1 vlăstar la piciorul viței și care nu scoate ciorchine, 2 *pop* bățătură la picior

AGATE [i achates] *f* agată (piatră prețioasă).

AGAVE, **AGAVE** [gr] *m* *Bot* agavos (plantă din America cu foile lungi și largi)

ÂGE [i pop *actaticum*] *m* 1 etate, vârstă, *le bel age*, tinerețea, *le bas âge*, copilăria, *l'age moyen*, vârsta de mijloc, *sur l'age*, la bătrânețe, *sur le retour de l'age*, spre bătrânețe, *c'est un homme d'age*, e un om în vârstă, *être d'un certain age*, a nu mai fi tânăr, *être d'age a*, a fi destul de în vârstă casă, *d'age en age*, din neam în neam, din veac în veac, *un hors d'age*, o căzătură, 2 *ev*, epocă *le moyen age*, evul mediu

ÂGÉ, *E a* 1 în etate de, în vârstă de, 2 în etate, bătrân

AGENCE *f* agenție, agentură

AGENCÉ, *E a* 1 înlocmit, orânduit, 2 *fam* gătit

AGENCEMENT *m* întocmire, oranduire

AGENCEE (*jan*) *o* 1 a întocmi, a orândui, 2 *fam* a găti || *S'agencer*, a se împoșona [Se conjugă ca *avancer*]

AGENDA (*a-jen*) [i] *m* agenda, caeșel pentru însemnări

AGÉNÉSIE [gr] *f* neputința de a zămisi

AGÉNÉSIQUE *a* ce nu poate zămisi

AGÉNOIS, *E a* din Agen (departamentul Lot-et-Garonne)

AGENOUILLEMENT *m* ingenuchiere

AGENOUILLE (*S'*) (*sa-j'-nu-yé*) [genou] *o* a ingenuchia

AGENOUILLOIR *m* scăunel de ingenuchiat

AGENT (*a-jan*) [i agens] *m* 1 *Chim* agent, puterea lucrătoare, 2 agent, slujbaş, 3 *agent d'affaires* *a)* samsar, *b)* om de afaceri, *agent de police*, polișau, epistal, *agent-voyer*, supraveghietor de șosele

AGGLOMERAT [i] *m* aglomerat, amestec (din diferite substanțe)

AGGLOMERATIF, **IVE** *a* ce poate îngrămădi

AGGLOMÉRATION [i] *f* aglomerație, îmbulzeală, îngrămădire

AGGLOMÉRÉ, *E a* aglomerat, îngrămădit || *m* brichetă de ars (din praț de huiță)

AGGLOMÉRER [i] *o* a aglomera, a îngrămădi || *S'agglomérer*, a se îngrămădi (Se conjugă ca *accélérer*)

AGGLUTINANT, *Esau* **AGGLUTINATIF**, **IVE** (*u*) *a* aglutinant *a)* *Med* care se poate lipi, *b)* *langues agglutinantes*, limbi a căror radicale se lipește fără a se contopi pentru a formă compuse || *m* plastor sau leac care lipește la loc

AGGLUTINATION [i] *f* aglutinare *a)* *Med* lipire la loc, *b)* împreunarea radicalilor fără contopire

AGGLUTINÉ, *E a* aglutinat, lipit

AGGLUTINER (*u*) [i agglutinare] *o* a aglutina, a lipi la loc (carnea) || *S'agglutiner*, a se lipi la loc

AGGRAVANT, *E a* agravant, îngreunător

AGGRAVATION [i] *f* agravare *a)* îngreunare (a unei pedepse), *b)* înrăire, mărire (a unei boale)

AGGRAVE *f* al doilea, avertisment de a se supune Bisericii, a doua afumănie

AGGRAVÉ, *E a* agravat, înrăutățit
AGGRAVÉE *f* rănirea piciorului (la câine)
 din alergatul pe pietre

AGGRAVER [1] *v* a agrava, a îngreua, a mări || *S'aggraver*, a se agrava, a se înrăi (o boală)

AGILE [1] *a* agil, sprinten

AGILEMENT *adv* cu agilitate, sprinten

AGILITÉ *f* agilitate, sprintenie

AGIO [it] *m* 1 agio, diferență de curs între valoarea nominală și cea reală la monete și efecte comerciale, 2 *V agiotage*

AGIOTAGE *m* agiotagiu, specula asupra efectelor publice și a diferențelor de curs

AGIOTER *v* a specula asupra efectelor publice și a diferențelor de curs

AGIOTEUR, **EUSE** *s* speculant asupra efectelor publice

AGIR (*a-îr*) [1] *agere* *v* 1 a face, a lucra, 2 a se purta *il n'a pas bien agi envers moi*, nu s'a purtat bine față de mine, *agir en citoyen*, a se purta ca un cetățean, *façons d'agir*, fel de purtare, *en agir bien ou mal avec quelqu'un*, a se purta bine sau rău cu cineva, 3 *agir sur*, a înrăi, a influența, 4 *agir contre*, a trage în judecată || *S'agir*, a fi vorba de *il s'agit de*, e vorba de, *il s'agit bien de cela* parcă de asta ne arde acum | *s'agissant*, fiindcă e vorba

AGISSANT, *E a* 1 care lucrează, harnic, 2 puternic, *une foi agissante*, 3 *Méd* activ cu efect

AGISSEMENTS *pl* fapte, purtări, isprăvi

AGITABLE *a* ce poate fi discutat

AGITANT, *E s* agitator

AGITATEUR, **TRICE** *s* agitator, răsvrățitor, turburător || *m* făcăleț de mestecat lichidele

AGITATION [1] *f* agitațiune *ab*) turburare, răskoală *calmer l'agitation*, a potoli răskoala, *c*) *fig* frământare, neliniște *l'agitation des esprits*

AGITER (*îi*) [1] *agitare* *v* a agită *a*) a pune în mișcare, *b*) a turbura, *c*) a fâlfâi *agiter un mouchoir*, *d*) *fig* a frământa *les passions l'agitent*, îl frământă patimile, *e*) a răsvrăti *agiter la foule*, *f*) a dezbate *agiter une question* || *S'agiter*, a se agită *a*) a se frământa, *b*) a se turbura, *c*) a se dezbate, a se discuta

AGNAT (*ag-na*) [1] *agnatus* *m* *Jur* rudă după tată

AGNATION (*ag-nassion*) [1] *f* *Jur* înrudire după tată

AGNATIQUE (*ag-na*) *a* de înrudire după tată

AGNEAU (*a-nio*) [1] *agnellum* *m* miel *jeune agneau*, mielușel

AGNELAGE, **AGNELEMENT** *m* fătutul mielor

AGNELÉE *f* mielușen fătăți

AGNELER [*agneau*] *v* a fâla miel [Se conjuță *ca geler*]

AGNELET *m* mielușel.

AGNELIN *m* piele de miel tăbăcită cu lână-i

AGNELINE *a*, (lâna) care s'a tuns pentru întâia oară (mielului)

AGNELLE (*an-yêl'*) *f* mielușea,

AGNÈS (*a-niess*) [personnage d'une pièce de Molière] *f* fam fată nevinovată, naivă

AGNOSTICISME (*a-gnos*) [gr] *m* teorie după care absolutul este inaccesibil minții omenesti

AGNUS (*ag-nüss*) [1] *m* 1 bucată de ceară binecuvântată de Papa care figurează un miel, 2 icoană

AGONIE [gr] *f* agonie *a*) luptă cu moartea, *b*) suferință morală, *c*) sfârșit apropiat

AGONIE *v* pop *agonir d'injures*, a face albie de porci, a ocări ca la ușa cortului

AGONISANT, *E a* în agonie || *s* cel ce e în agonie, muribund

AGONISER *v* a fi în agonie, pe moarte

AGONISTIQUE [gr] *f* luptă între atleți || *a* privitor la lupta între atleți (ex jocuri)

AGONOTHÈTE [gr] *m* presedintele jocurilor publice (la Greci)

AGORA [gr] *f* agoră, piața publică (la Greci)

AGORAPHOBIE [gr] *f* teama de a trece pe o piață, o punte sau stradă

AGOUTI *m* aguti (mamifer rozător)

AGRAFAJE *m* prindere cu agrafa

AGRAFE [grappin] *f* 1 agrafă, copcă, 2 scoabă, cârlig de fier (care unește pietre între ele)

AGRAFER *v* a prinde cu agrafa [*V Suplementu*]

AGRAIRE [1] *a* agrar *a*) privitor la câmp, *b*) privitor la împărțea pământului

AGRANDI, *E a* mărit

AGRANDIR [grand] *v* 1 a mări, a face mai mare, 2 *fig* a înălța, 3 *fig* a exagera

AGRANDISSEMENT *m* mărire

AGRANDITIF, **IVE** *a* și *m* (cuvânt) care mărește expresiunea

AGRAPER *v* *V agripper*

AGRAPHE [gr] *f* neputință de a scrie

AGRARIAT [1] *m* împărțea pământurilor la țărani

AGRARIEN, **ENNE** *a* ce privește legea agrară || *a* partizan al legilor agrare

AGREABLE [*agrée*] *a* plăcut, *avoir agreable*, *avoir pour agreable*, a găsi cu cale, a-i plăcea, *faire l'agreable*, a voi să placă || *m* plăcutul, ceea ce este plăcut

AGREABLEMENT *adv* plăcut, în mod plăcut.

AGRÉÉ, *E a* agreeat, admis, primit || *m* apărător la tribunalul unei Camere de comerț

AGRÉER [gré] *v* 1 a agrea, a primi (cu plăcere), 2 a plăcea, a conveni *cela ne m'agrée pas*, asta nu-mi convine, 3 a permite *agrées que je vous présente mes excuses*, permite să-ți cer iertăciune, *V grée*

AGRÉEUR *m* *V gréeur*

AGRÉGAT [1] *aggregatum* *m* agregat, amestecătură (firească)

AGREGATION [1] *f* 1 agregățiune, examen de capacitate pentru profesorat, 2 admitere (în ceva) *agrégation à une société*, 3 *Fiz* agregare, amestecare

AGREGÉ *a* amestecat || *m* agregat *a*) cel ce a trecut un examen de capacitate, profesor.

agréé d'histoire, profesor cu specialitatea istoria,
b) profesor suplimentar la Universitate

AGRÉGER [i agregare] *o* 1 a admite (intr'o societate), 2 *Fiz* a reuni, a împreună || *S'agréger*, a se uni, a se împreună || *Se conjugă ca alléger*

AGREMENT [gré] *m* 1 încuviințare, consimțământ, 2 *haz liere plein d'agrément, amour de l'agrément*, carte plină de haz, a avea haz, 3 dragălașie, însușire plăcută, 4 plăcere *les agréments de la conversation*, 5 petrecere, distracție *arts d'agrément* arte distractive (muzică, dans), 6 *pl* ornamente (la o hamă, mobilă etc), 7 *pl* nuri, atracții lipiciu

AGREMENTÉ, *E* a împodobit (cu)

AGREMENTER *v* a împodobi, a face să fie mai plăcut

AGRÈS (*a-gre*) [greei] *m* *Mar*, tot ce servă la manevrarea unei corăbii (macarale, etc)

AGRESSEUR [i] *m* agresor, cel ce atacă înfău

AGRESSIF, IVE *a* agresiv, care atacă, de atacare

AGRESSION [i] *f* agresiune, atacare (ne provocată)

AGRESSIVEMENT *adv* în mod agresiv

AGRESSIVITÉ *f* însușirea de a ataca

AGRESTE [i] *a* 1 câmpenesc, dela țară, 2 *fig* grosolan, ordinar

AGRESTEMENT *adv* câmpeneste

AGRICOLE [i] *a* agricol *a)* plugar, agricultor, *b)* de agricultură

AGRICULTEUR [i] *m* agricultor, plugar

AGRICULTURE [i] *f* agricultură, plugărit

AGRIFER [griffe] *v* a înhăța cu ghiarele || *S'agripper* (*à*), a se cățăra cu ghiarele, a se cățăra (de ceva)

AGRION *m* Zool calu-dracului (insectă)

AGRIPAUME [ml agripalma] *f* Bot talpa-gâștei

AGRIPPER [gripper] *v* *fam* a înhăța, a înșfăcă

AGRIPPEUR *m* înhățător

AGRONOME [gr] *m* agronom, cel se se pricepe în știința agriculturii

AGRONOMIE *f* agronomie știința agriculturii

AGRONOMIQUE *a* agronomic, de agronomie

AGROUPE, *E* a așezat în grup

AGROUPEMENT *m* așezarea în grupe

AGROUPER [groupe] *v* (*t*) a așeza în grup || *S'agrouper*, a se grupă, a se așeza în grup

AGUERBI, *E* a 1 oțelit în războaie, 2 *fig* oțelit

AGUERBIR (*a-ghâ*) [gueire] *v* 1 a deprinde cu războiul, 2 a deprinde cu (ceva greu), *fig* a oțeli || *S'aguerrir*, 1 a se deprinde cu (ceva greu) *s'aguerrir à la douleur*, 2 *fig* a se oțeli

AGUERISSEMENT *m* 1 deprinderea (cu războiul, cu ceva greu), 2 *fig* oțelire

AGUETS (*a-ghê*) [guet] *m* *pl*, pândă *se mettre, se tenir aux aguets*, a sta la pândă

AH! *int* ah! oh! *pousser des ahs!* a scoate ihiuri, a oftă

AHAN [onomatopee] *m* 1 muncă grea

suor d'ahan, a munci din greu, 2 gâfăitură (la muncă) *pousser des ahans*, a gâfăi muncind

AHANER [ahan] *v* a gâfăi muncind

AHEURTE, *E* a 1 izbit, 2 care tine morțiș la (ceva)

AHEURTEMENT *m* încăpățănare ridicolă

AHEURTER (*S'*) [heurter] *v* 1 a se încăpățâna, a ține morțiș (la ceva), a fi dârz, 2 a se ciocni

AH! *int* ai! aleu!

AHURI, *E* a uluit, răpăcit

AHURIR [hurel] *v* a ului, a încremeni

AHURISSEMENT *m* uluială

AI (*a-i*) *m* Zool lenesul

AIDE *f* ajutor, sprijin *Dieu vous sout en aide*, D-zeu să-ți ajute || *m* și *f* 1 ajutor, ajutor de *aide de chirurgien*, ajutor de chirurg, 2 *pl* impozit către Stat || loc *adv* *à l'aide*! ajutor! || loc *prep* *à l'aide de*, cu ajutorul || *int* *à l'aide*, ajutor!

AIDEAU *m* bucata de lemn între loitre

AIDE DE CAMP *m* aghiotant general

AIDE-MACON *m* ajutor de zidar *Pl des aides-maçons*

AIDE-MAJOR *m* ajutor de chirurg-major *Pl des aides-majors*

AIDER [i adjuvare] *v* 1 a ajuta, 2 a contribui *aider à la réussite d'une affaire*, a contribui la reușita unei afaceri, 3 loc *aider à la lettre*, a căuta să explice ceva neînțeles, a pătrunde ceva neînțeles, *aider à une histoire*, a înfrumuseța o naratiune || *S'aider*, 1 a se ajuta unul pe altul, 2 a se servi, a se sluji *il ne s'aide pas du bras droit*, el nu se slujește de mâna dreaptă

AIE *int* V *ah!*

AIEUL (*a veul*) [i aviolus] *m* 1 (*pl aieuls*) bunic, 2 (*pl aïeux*), strămoși

AIEULE *f* bunică

AIGLE [aquila] *m* 1 vultur (la propriu și la figurat), 2 vultur (medalie), 3 format *papier grand aigle*, hârtie de format mare (0,75 pe 1,06), *Pierre d'aigle*, trioxid de fier || *f* 1 vulturoaică, acvilă, 2 stindard *les aigles romaines*, 3 acvilă pe armouri

AIGLEFIN *m* V *aigrefin*

AIGLETTE *f* V *aleron*

AIGLON, ONNE *s* puu de vultur, vulturaș

AIGRE [i acer] *a* 1 acru, 2 pișigăiat *voix aigre*, 3 aspru, răutăcios *ton aigre*, *femme aigre* || *m* acreală *sentir l'aigre*, a mirosi a ceva acru

AIGRE-DOUX *a* 1 și acru și dulce, 2 *fig* nici aspru, nici blând

AIGREFIN *m* 1 egrefin (pește), 2 *fam* pehlivan, pișicher

AIGRELET, ETTE *a* 1 acricios, 2 *fig* cam aspru

AIGREMENT *adv* cu asprime, aspru

AIGREMOINE [i agrimonia] *f* Bot turță

AIGREMORE *m* praf de căbune din lemn fraged (pentru artificii)

AIGRET, ETTE *a* cam acru

AIGRETTE *f* 1 eșetă (*a*) mot (la păsări)·

b) smoc de pene (la o pălărie), penaj, c) coama

coifului, d) buchet de perle sau de diamante în formă de egretă, 2 *Pool* pescar alb (pasăre)

AIGRETTE, *E* a moțat, cu egretă

AIGREUR *f* 1 acrimă, 2 *fig* asprime, răutate, 3 *pl* greață *cela donne des aigreurs*, îți vine greață din asta

AIGRI, *E* a 1 înăciit, 2 *fig* înăspriț, amărit

AIGRIN [aigre] *m* mătă sau păr tânăr

AIGRIR *v* 1 a înăcri, 2 *fig* a înăspii, a amări, a întărită || *S'aigru*, a se acii, a se întărită, a se necăji

AIGRISSEMENT *m* 1 înăcrire, 2 *fig* înăspire, întăritare

AIGU, *E* (*é-gu*) [l acutus] *a* 1 ascuțit, 2 pătrunzător *cri aigu*, 3 acut, îngrozitor *douleurs aiguës*, dureri acute, vii, 4 *maladie aiguë*, boală repede

AIGUADE (*é-gad'*) [aigue] *f* *Mar* provizie de apă dulce (pentru corăbii)

AIGUADE (*é-gaj'*) *m* dreptul de a-și trage țeava de apă pe terenul altuia

AIGUAIL (*é-ga-i*) *m* rouă (rămasă pe frunze și iarbă)

AIGUAYER (*é-ga-yé* sau *é-ghe-yé*) *v* 1 a scălda, a spăla în apă, 2 a muiă, a clăti (ruse)

AIGUE-MARINE (*ég'*) *f* aquamarina, smaltul verde-albăstrui *Pl des aigues marines*

AIGUIÈRE (*é ghier'*) *f* ibric

AIGUIÈRÉE *f* ibric plin

AIGUILLADE (*e ghu-yad'*) [provençal] *f* măcucă, bold

AIGUILLAGE (*é ghu yaj'*) *m* mișcarea acului (la calea ferată)

AIGUILLE (*é-ghu-y'*) [l acula] *f* 1 ac, *aiguille aimante*, ac magnetic, 2 igliță *aiguille a tricoter*, igliță de împletit, 3 arătător (de ceasornic), 4 clopotniță cu varful ascuțit, 5 macaz, 6 loc de *fil en aiguille*, din fir până în ață, de-a fir a păr

AIGUILLÉE (*é-ghu-yé*) *f* un fir de ață

AIGUILLER (*é-ghu-yé*) *v* 1 a mișca acul, a trece un tren de pe o linie pe altă linie

AIGUILLERIE (*é ghu-y'ri*) *f* fabrică sau negoț de ace

AIGUILLETAGE *m* *Mar* legarea cu funie a două obiecte încrucișate

AIGUILLETER (*é-ghu-y'té*) *v* 1 a lega cu un snur, a șnuri, 2 a câptuși cu fier la capete (un snur), 3 *Mar* a lega cu o funie două obiecte (ce nu se încrucișează și nici măcar se ating) [Se conuagă ca *yeter*]

AIGUILLET(T)IER, *ÈRE* *s* lucrător de șnururi care le ferecă pe de margini

AIGUILLETTE (*é-ghu yet'*) *f* 1 șnur de încheiat, gârten, 2 eghilete (la militari), 3 *Mar* funie pentru legat, 4 *fig* bucată subțire de carne tăiată în lung (dintre o pasăre)

AIGUILLEUR (*é-ghu-yeur*) *m* macagiu

AIGUILLIER (*é-gh-üyé*) *m* acarniță

AIGUILLIER, *ÈRE* *s* lucrător de șnururi

AIGUILLON (*e-ghu-yon*) *m* 1 vârful de țier (la o măcucă), 2 bold, acul (unor insecte), 3 *Bot* ghimpe (pe scoarța unor plante), 4 *fig* imbold, imboldire *la glorie*

est un puissant aiguillon, gloria e un puternic imbold

AIGUILLONNANT, *E* a imbolditor, ațățător

AIGUILLONNEMENT (*e gu-yon'man*) *m* 1 înțepare, 2 imboldire, ațățătură

AIGUILLONNER (*é-ghu-yo-né*) *v* 1 a înțepa cu acul sau cu boldul, 2 *fig* a imboldi, a ațăța

AIGUISABLE *a* ce se poate ascuți

AIGUISAGE AIGUISEMENT *m* ascuțitul

AIGUISER (*é-ghu-i-ze*) [aigu] *v* 1 a ascuți *pierre à aiguiser*, tocilă, ascușitoare, 2 *fig* a ațăța *une promenade aiguisé l'appétit*, o plimbare ațăța pofta de mâncare, 3 a face să fie înțepător (ex o epigramă) || *S'aiguiser*, 1 a se ascuți, 2 *fig* a se rafina

AIGUISEUR, *EUSE* *s* ascușitor, tocilar

AIGUISOIR *m* ascușitoare

AIL (*ai*) [l allum] *m* usturoiu [Plural *aïls* ca termen de botanică și *aïlx* (*o*), ca termen de bucătărie]

AILE (*él'*) [l aî] *f* 1 aripă, 2 *fig* ocrotire, 3 loc prov *voler de ses propres ailes*, a nu avea nevoie de ajutorul nimănui, a fi de capul lui, *en avoir dans l'aile, battre de l'aile, ne battre que d'une aile*, a sta piost de tot a fi pe ducă, *tirer aile d'une chose*, a trage profit din ceva, a stoarce tot ce e de stors, *à tire d'aile*, ca vântul [V Suplimentu]

AILÉ, *E* a înaripat, cu aripi

AILERON (*él*) *m* 1 vârful aripei (la pasări), 2 foferale (roților morii)

AILETTE *f* aripioară

AILLADE (*a-yad'*) [ail] *f* mușteriu, scordolea

AILLEURS (*a-yeur*) [l ailleurs] *adv* aurea, în altă parte, *d'ailleurs a)* de ațierea, *b)* de altminteri, de altfel, *par ailleurs*, aurea, pe altă cale, *partout ailleurs*, în orice altă parte, peste tot

AILLOLI (*a yo-li*) [provençal] *m* zeamă de usturoiu pisat cu untdelemn

AILLOLISER (*a-yo*) *v* a pune usturoiu (în o mâncare)

AIMABLE [l amabilis] *a* amabil, binevoitor *c'est bien aimable à vous*, e frumos din parte-ți

AIMABLEMENT *adv* amabil, cu amabilitate, cu bunătate

AIMANT [l adamantem] *m* magnet

AIMANT, *E* a iubitor, care iubeste

AIMANTATION *f* magnetizare

AIMANTER [aimant] *v* a magnetiza

AIMANTIN, *E* a magnetic

AIMER [l amare] *v* 1 a iubi, *aimer d'amitié*, a iubi prietenește, *se faire aimer*, a inspira iubire, a se face iubit, 2 a-i plăcea *il aime à rire* îi place să râză, *aimer mieux*, a-i plăcea mai bine, 3 a îngădui *ames qu'on vous conseille*, îngăduiți, binevoiri a primi sfaturi [V Suplimentu]

AINE [l inguan] *f* stinghin, vintre

AÎNÉ, *E* [né] *m* și *f* cel mai în vârstă, cel mai mare (frate sau fiu) || *a*, primul născut

AÎNESSE *f* întâietate, primogenitură

AÎNSI [l in sic] *adv* astfel, așa, *ainsi sout-il* amin!

AINSI QUE *conf* 1 precum și *ainsi que mon frère*, precum și frate-meu, 2 așa cum, așa precum, astfel

AIR [i aer] *m* 1 aer *au grand air*, en plein air, în aerul liber, *mauvais air*, aer puturos, molipseală, *les airs*, văzduhul, *fig parler en l'air*, a vorbi de-a surda, *contes, promesses en l'air*, vorbe goale, *être en l'air*, a se agita, a fi în mișcare (despre ființe), a fi în dezordine (despre lucruri), *donner de l'air*, a aerisi, *prendre l'air* a) a se plimba, b) a o șterge, *battre l'air*, a se screme, *vivre de l'air du temps*, a trage sărăcia de coadă, 2 vânt *il fait de l'air*, e vânt, *coup d'air*, răceală, *courant d'air*, curent, *prendre l'air du feu*, a se încălzi o leacă, *raisonner en l'air*, a raționa în vânt, *bâtur en l'air*, a zidi în vânt [V Suplimentu]

AIR *m* 1 înfățișare, mină, *il a de votre air*, îți seamănă d-tale, *avoir l'air intelligent, mauvais*, a avea mină inteligentă, răutăcioasă, *bon air*, maniere frumoase, *mauvais air*, maniere urite, *prendre, se donner des airs*, a și da iose, 2 aparență, aer *avoir l'air*, a părea, *il a l'air de vouloir*, pare că voește, 3 chip, *fel parler d'un air convenable*, a vorbi într'un chip convins

AIR *m* *Muz* arie, melodie, cântec

AIRAIN [i aeramen] *m* 1 bronz, tuci, *fig front d'airain*, frunte nerușinată, 2 *fig* clopot, tun *l'airain gronde*, tunul bubue

AIRE [i area] *f* 1 arie (pentru bătutul graului), 2 *Geom* arie, suprafață, 3 cub vizuină (de pasăre răpitoare), *l'aire de l'aigle*, cubul vulturului, 4 *Mar* direcția (vântului), viteză (la corabie)

AIRÉE *f* o arie plină

AIRELLE *f* *Bot* afină)

AIRER [aire] *v* a-și face cubul (o pasăre de pradă)

AIRURE *f* sfârșitul vanei unei mine metalifere sau de huiă

AIS (e) [i assis] *m* scândură de lemn

AISANCE [aise] *f* 1 ușurință, 2 îndestulare, tihnă, situație bună *vivre dans l'aisance*, a trăi în îndestulare, 3 *pl* *lieux, cabinets d'aisance*, latrine

AISE (ez') *f* 1 mulțumire, plăcere, *travailler d'aise*, a trezi de bucurie, 2 *plac travailler à son aise*, a lucra după placul său, *faire à son aise*, a face după cum îi place, după cum îi taie capul, *jam n'en prendre qu'à son aise*, a face numai ce-i place, a-și face de cap, *à votre aise*, după placul d-voastră, cum doriți, *être à son aise avec quelqu'un*, a-i plăcea, a se simți bine cu cineva, 3 tihnă *vivre à l'aise*, *vivre à son aise*, *être à son aise*, a trăi în tihnă, în belșug, *se mettre à son aise*, a se face comod, *vous en parlez à votre aise*, vă dă mâna să vorbiți, *être mal à son aise* a) a fi indispus, b) a fi zăpăcit, *mettre quelqu'un à son aise*, a-l îmbărbăta, a-l alunga frica, *fort à son aise*, foarte comod, la largul său, 4 *pl* tihnă, comoditățile vieții *aimer ses aises*, *chercher ses aises*, a-i plăcea, a căuta tihnă,

prendre ses aises, a se face comod || *loc adv* *à l'aise*, după plac

AISE *a* mulțumit, bucuros *être bien aise*, a se bucura, a-i părea bine

AISÉ, *E a* 1 ușor *cela est aisé à dire*, asta e ușor de zis, 2 comod *vêtement aisé*, vestmant comod, *cet homme n'est pas aise*, nu e om de înțeleș, 3 cu oarecare stare *homme aisé* || *pl les aisés*, oamenii cu oarecare stare

AISEMENT *adv* ușor, cu înlesnire, binișor

AISSEAU [ais] *m* șindrilă

AISSEAU *m* săcure de dogar

AISSELIÈRE *f* fundul polobocului

AISSELLE [i axilla] *f* subsuoară

AISSETTE *f* săcure mică a dogarilor

AITRES *m pl* V *êtres*

AJOINTER [joint] *v* a înădi, a îmbucă căpătăiele

AJONC (a-jon) *m* *Bot* măcieș

AJOUPA *m* colibă (la sălbaticie)

AJOUR [à jour] *m* partea ieșită în relief (în sculptură sau în tâmplăria sculptată)

AJOURÉ, *E a* *Blaz* în relief

AJOURER [jour] *v* a face cu ajururi (ex o balustradă)

AJOURNÉ *m* recrut amânât

AJOURNEMENT *m* amânare

AJOURNER [jour] *v* 1 a amâna, 2 a hotări cuiva o zi de înfățișare

AJOUTABLE *a* ce poate fi adăogăt

AJOUTAGE *m* adaos

AJOUTÉ *m* adaos (la ceva scris)

AJOUTER *v* 1 a adăoga, 2 a mări, a exagera (ceva), 3 *ajouter foi* *à*, a crede (pe cineva sau în ceva), a da crezământ

AJUSTAGE *m* potrivitul, ajustatul

AJUSTÉ, *E a* 1 ajustat, potrivit, 2 gătit, 3 (ironic) *vous voilà bien ajusté*, iată-te acur într'un hal frumos! 4 *jam tuns* și frezat (mal tratat în vorbe și fapte), 5 ochit *un levri ajusté*, un iepure ochit

AJUSTEMENT *m* 1 ajustare, potrivire, 2 învoire, 3 aranjare *ajustement d'une maison*, 4 găteală

AJUSTER [juste] *v* 1 a ajusta, a potrivi, 2 a îndreptă (o mașină), 3 a împacă *ajuster deux personnes*, 4 a aranja *ajuster un différend*, 5 a găti, a infrumuseța, 6 *fig on l'a ajusté de toutes pieces*, l-au făcut cu ouă și cu oțet, 7 a ochi (ex un iepure) || *S'ajuster*, 1 a se potrivi, 2 a se găti

AJUSTEUR *m* ajustator, potrivitor

AJUSTOIR *m* cumpănă de potrivire a menezilor

AJUSTURE *f* potrivirea potcoavei de picior

AJUT *m* mod de înnodat două funii

AJUTAGE, **AJUTOIR** *m* tubuleț lipit de capătul unui canal de scurgere (pentru a-i regla debitul)

ALABASTRITE *f* ghips alb (de statuetă)

ALACRITÉ *f* veselie, voie bună

ALALIE [gr] *f* mutism întâmplător, căpătat

ALAMBIC (a-lan-bik) [ir] *m* alambic, cazan pentru distilat

ALAMBIQUAGE (*kay*) *m* *fig* rafinament, mișcările excesive

ALAMBIQUÉ, **E** *a* 1 trecut prin alambic, 2 *fig* întortochat, sucit

ALAMBIQUER (*lan*) *v* *fig* 1 a obosi, a suci *s'alambiquer l'esprit*, a-și sparge capul, 2 a mișcăli (stilul)

ALANGUIR (*ghir*) [*languir*] *v* a moleși || *S'alanguir*, a lănceri

ALANGUISSEMENT (*ghir-ss'*) *m* lăncezeală

ALAPIN *m* tinctura cu care se vâpșește indiana (pânza)

ALARGUER (*ghé*) [*large*] *v* *Mar* a apuca în largul mării

ALARMAINT, **E** *a* alarmant, neliniștitor

ALARME *f* 1 alarmă, *l'alarme est au camp*, totul e în mișcare, 2 larmă târboiu, 3 spaimă *jeter l'alarme dans les cœurs*, a băga spaima în inimi, *prendre l'alarme*, a se înspăimânta, 4 *pl* neliniște *cessez vos alarmes* liniștiți-vă, *revenir de ses alarmes*, a se liniști, a se potoli

ALARME, **E** *a* alarmat, înspăimântat, neliniștit

ALARMER [*alarme*] *v* 1 a alarma, a băga spaima în 2 *alarmer la pudeur*, a insulta pudorea || *S'alarmer*, a se înspăimânta, a se neliniști

ALARMISTE *m* *f* dăător de alarmă

ALBANAIS, **E** *a* albanez, arnăuțesc || *s* albanez, arnăuț (locuitor din Albania)

ALBARELLE *f* ciupercă comestibilă ce crește pe castan, plop, etc

ALBÂTRE [*gr*] *m* 1 alabastru (marmoră albă străvezie), 2 *fig* albețe strălucitoare

ALBATROS (*tross*) [*angl*] *m* albatros (pasăre palmipedă vorace din mările australe)

ALBERGE [*sp*] *f* piersică cu carnea lipită de sâmbure

ALBERGIER (*pr-é*) *m* piersic

ALBIDE *a* albicios

ALBINISME *m* albinism, lipsa de colorațiune a pielii și a părului

ALBINOS (*noss*) [*portugez*] *m* individ albinet 11 față

ALBITE *f* dublu silicat de aluminiu și de sodiu

ALBUGINE *f*, **V** *albugo*

ALBUGINÉ, **E** *a* *Anat* foarte alb

ALBUGINEUX *a* *Anat* alburu, cam alb

ALBUGO [*i*] *m* pată albă opacă în corneea transparentă (a ochiului)

ALBUM (*bom*) [*i*] *m* album

ALBUMEN (*mén*) [*i*] *m* albuș (de ou, de ochru)

ALBUMINE *f* albumină, substanță la fel cu albușul de ou

ALBUMINEUX, **EUSE** *a* albuminos, albicios, cu albumină

ALBUMINOIDE (*o-ud'*) *a* și *m* albuminoid, ce seamănă cu albumina, la fel cu albumina

ALBUMINURIE *f* prezența albuminei în urină (boală)

ALBUMINURIQUE *a*, și *s* (bolnav) cu albumină în urină,

ALCADE [*ar*] *m* alcad, magistrat municipal în Spania

ALCAÏQUE (*ka ik'*) [*i*] *a* și *m* versul alcaic (inventat de poetul grec Alceu)

ALCALESCENCE (*lès-sans'*) *f* stare de alcalinizare

ALCALESCENT, **E** [*i*] *a* alcalinizat, care a luat însușirea alcalină

ALCALI [*ar*] *m* sare alcalină

ALCALIFIANT, **E** *a* care produce o mană festăie alcalină

ALCALIMÈTRE *m* aparat de măsurat gradul de puritate al sărui alcaline

ALCALIN **E** *a* alcalin, de sodă

ALCALINITÉ *f* *Chim* însușirea de a fi alcalin

ALCALINISATION *f* alcalinizare

ALCALINISER *v* a alcaliniza, a degaja dintr-o sare neutră, prin acțiunea focului, partea acidă ce conține

ALCALOIDE (*lo-id*) *m* alcaloid, sare alcalină vegetală

ALCARAZAS (*zass* sau *za*) [*sp*] *m* răcitoare (vas)

ALCAZAR [*ar*] *m* alcazar, palat maur

ALCÉE [*gr*] *f* *Bot* nalbă de grădină

ALCHIMIE [*ar*] *f* alchimie, știința prelucrării metalelor în aur

ALCHIMIQUE *a* alchimic

ALCHIMISTE *m* alchimist

ALCIDE [*gr*] *m* erou de neînvinș

ALCOOL [*ar*] *m* alcool, spirit, *alcool à brûler*, spirit denaturat, spirit de încălzit

ALCOOLAT *m* alcoolat, lichid provenit din substanță aromatică

ALCOOLIFICATION *f* prefacerea în spirit a unei substanțe

ALCOOLIQUE *a* și *s* alcoolic

ALCOOLISABLE *a* ce poate fi prefăcut în spirit

ALCOOLISATION *f* alcoolizare

ALCOOLISER *v* a alcooliza *a)* a amesteca cu alcool (un lichid), *b)* a preface în alcool, *c)* a face să fie alcoolic

ALCOOLISME *m* alcoolism, boală din abuzul băuturilor spirtoase

ALCOO(LO)MÈTRE *m* idem, instrument de măsurat gradul de alcool al spirtoaselor

ALCOO(LO)MÉTRIE *f* măsurătoare a conținutului în alcool al spirtoaselor

ALCORAN [*ar*] *m* **V** *Coran*

ALCÔVE [*sp*] *f* alcov, pat mare cu poartă, iatac

ALCYON [*gr*] *m* alcion (pasăre fabuloasă), elcovan

ALDÉHYDE (*id'*) *f* aldehidă, lichid volatil provenit din oxidarea unui alcool

ALÉ (*él*) [*ang*] *f* bere ușoară *pale ale* (*pél él*), bere albă

ALÉA [*i*] *m* soarte, noroc

ALÉATOIRE [*i*] *al* aleatoriu *a)* bazat pe o întâmplare nesigură, *b)* supus întâmplării, nesigur

ALÈNE *f* sulă, potină ală

ALÉNIER *m*, sular

ALÉNOIS *a* Bot V *cresson*
ALENTIR *v* a se încetini, a se micșora
ALENTISSEMENT *m* V *ralentissement*
ALENTOUR [à l'entour] *adv* prin prejur ||
n pl împrejurimi
ALÉPINE [Alep] *f* materie de lană și mătase
ALÉRION *m* Blaz punu de vultui fără
 micșoare, fără cioc, cu aripile întinse sau
 lăsate
ALERTE [it] *int* păzeal sus! || *f* alarmă,
 arvă, tărbătoiu || *a* sprinten, vioiu, deștept
ALÉSÉ, E *a* Blaz ale cărui extremități nu
 ating marginile mărcii
ALÉSÉR [aliser] *v* 1 a netezi interiorul unui
 cilindru, 2 *alésér les monnaies*, a potrivi mar-
 ginele mărcii
ALÉSOIR *m* instrument de netezit sau de
 potrivit
ALES*ER, ALESTIR [leste] *v* a ușura (ex
 corabie)
ALÉSURE *f* rămășițele căzute de la o piesă
 metalică netezită
ALEURONE *f* idem, corpuscul azotat (din
 embrionul plantei)
ALEVIN *m* plevuscă (peștișor de eleșteu)
ALEVINAGE *m* prăsitul cu plevuști
ALEVINÉ, E *a* prăsit cu plevuști
ALEVINER *v* a prăsi cu plevuști (un ele-
 steu)
ALEVINIER *m*, **ALEVINIÈRE** *f* eleșteu
 ventru prăsitul plevuștilor
ALEXANDRIN [Alexandre] *a* și *m* alexand-
 rin, vers de 12 silabe
ALEXIPHARMAQUE [gr] *m* contra-otrăvă
ALEXITÈRE [gr] *a* și *m* (remediu) care
 înlătură efectul otrăvii
ALEZAN, E [sp] *a* roib || cal roib
ALÈZE *f* Med cearșaf chitit în două sau
 în patru (sub un bolnav)
ALÈZÉ, E *a* V *alésé*
ALFANGE [sp] *f* iatagan, mau
ALFÉNIDE [Halphen] *m* Min ruolz (aliaj
 format din 59 aramă, 30 zinc, 10 nichel și
 unu fier)
ALGANON *m* lanț de ocnaș
ALGARADE [ar] *f* scandal
ALGÈBRE [ar] *f* algebră, fig *c'est de l'al*
gebre pour lui, asta-i chinezește pentru el
ALGÈBRIQUE *a* algebric
ALGÈBRIQUEMENT *adv* după regulile al-
 gebrei
ALGÈBRISTE *m* algebrist, cel versat în
 algebră
ALGÉRIEN, ENNE *a* și *s* algerian
ALGIDE [l algıduş] *a* Méd ce se manifestă
 prin senzații de frig
ALGORITME [ar] *m* algoritm, notație
 particulară de calcul
ALGUAZIL (gu-a) [sp] *m* alguazil *a*) ȋpstat
 în Spania, *b*) sbir polițienesc
ALGUE (alg') [l alga] *f* algă, iarbă de
 mare
ALIBI [l] *m* alibi, aflare într'alt loc
ALIBIFORAIN *m* treacăn-fleancă
ALIBILE [l] *a* ce poate hrăni

ALIBILITÉ *f* însușire hrănitore (a unei
 substanțe)
ALIBORON *m* 1 *maître aliboron*, măgarul,
 2 *jam* goșoman, nătărău
ALICANTE *m* vin dulce de Alcant
ALICHON *m* placa unei roți de moară
ALIDADE [ar] *f* Mat alidadă, riglă pentru
 măsuratul unghiurilor
ALIÉNABILITÉ *f* puțința de a se aliena,
 înstrăină
ALIÉNABLE *a* alienabil, ce se poate în-
 străina
ALIÉNATAIRE *m* persoana în favoarea
 căreia se face înstrăinarea
ALIÉNATEUR, TRICE *s* persoana care face
 înstrăinarea (unui bun)
ALIÉNAȚION [l] *f* 1 alienați(un)e, înstrăi-
 nare, 2 *aliénation mentale*, nebunie, smintire
ALIÉNÉ, E *a* alienat *a*) înstrăinat, *b*) fig
 nebun, smintit || *s* alienat, nebun *hospice*
d'aliénés
ALIÉNER [l aliénare] *v* a aliena, a înstrăina
 || *S'aliéner*, 1 a se aliena, a se înstrăina, 2 *fig*
 a sminti [Se conjugă *ca alléger*]
ALIÉNISME *m* studiul boalelor minții
ALIÉNISTE *m* alienist, doctor de nebuni
ALIFÈRE [l] *a* înzestrat cu aripi (insectele)
ALIFORME *a* în formă de arpă
ALIGNÉE *f* aliniere, șir
ALIGNEMENT (lin-y') *m* aliniere
ALIGNER [ligne] *v* a alina || *S'aligner*, 1
 a se alina, 2 *jam* a se pune în fața cuiva
 (pentru a se bate) [V Suplimentul]
ALIGNOIR *m* ic de spintecat blocurile de
 ardeze
ALIMENT [l] *m* 1 aliment, hrană, 2 *pl*
Jur alimente, întreținere
ALIMENTAIRE *a* alimentar *a*) hrănit, *b*)
 de hrană, pentru hrană *pension alimentaire*,
 pensiune pentru întreținere, *fourneau alimen-*
taire, birt filantropic
ALIMENTATEUR, TRICE *a* hrănit
ALIMENTATION *f* alimentare *a*) hrănire,
 întreținere, *b*) aprovizionare cu alimente
ALIMENTATIVITÉ *f* pominerea individului
 în căutarea de alimente
ALIMENTER [aliment] *v* a alimenta *a*) a
 hrăni, a întreține, *b*) a aproviziona (cu ali-
 mente)
ALIMENTEUX, EUSE *a* (t) Méd hrănit
ALINÉA [l linea] *m* alineat, linie diuantea
 unei fraze noi Pl *des alinéas*
ALINÉAIRE *a* care indică un alineat
ALIQUEANTE (kant') [l] *f* Mat aliquantă,
 parte ce nu se cuprinde exact (într'un număr)
ALIQUEOTE (kot') [l] *f* aliquot, parte ce
 se cuprinde exact (într'un număr)
ALISE [g] *f* fructul sorbului
ALISIER *m* Bot sorb
ALITÉ, E *a* în pat, care zace
ALTEMENT *m* 1 punere în pat, 2 ședere
 în pat
ALTER [lit] *v* a culca în pat (un bolnav) ||
S'alter, a cădea la pat (din cauză de boală),
 a zăcea

ALITURGIQUE *a* fără slujbă deosebită (zi).
ALIZE, ALIZIER *V* *alise, alsier*
ALIZARI [sp] *m* rădăcina uscată a roabei
ALIZARINE *f* alizarină materie colorantă extrasă din roibă

ALIZÉ *a* alizeu, (vânt) care suflă de la răsarit la apus între două tropice

ALKÉKENGÉ (*kanj'*) [ar] *f* Bot păpălău

ALKERMÈS (*mess*) [ar] *m* elixir excitant

ALLAISE *f* depozit de nisip în albia râurilor după creștere

ALLAITEMENT *m* alăptatul

ALLAITER [i] *allactare* *v* *a* alăpta

ALLANT, E *a* umblător || *m* pl *les allants* et *les tenants*, trecători

ALLANTOIDE (*to-id'*) [gr] *f* maful embrionar de care e legat foetusul

ALLÉCHANT, E *a* atrăgător

ALLÉCHÉ, E *a* momit, ademinit

ALLÈCHEMENT *m* momire, idemenire, atragere

ALLÉCHER [i] *allécher* *v* *a* prinde, *a* momi, *a* atrage [Se conjugă ca *accélérer*]

ALLÉE *f* 1 umblat *allées et venues*, plecări și venituri, alergături încoace și încolo, 2 allee, drum printre arbori

ALLÉGACTION [i] *f* alegațiune *a*) citațiune *a* unui fapt, arătare, *b*) afirmare

ALLÈGE *f* 1 luntre de ușurat, 2 zid propător (la o terestră)

ALLÉGEANCE (*jans'*) *m* ușuratul

ALLÉGEANCE (*jans'*) *f* (t) ușurare, service *d'allégeance*, jurământ de supunere

ALLÈGEMENT *m* ușurare

ALLÉGER [léger] *v* *a* ușura [V Tabloul verbelor negre]

ALLÉGER [alléger] *v* *a* strămătă, *a* micșora (ex un lemn)

ALLÉGORIE [i] *f* alegorie, exprimare în imagini

ALLÉGORIQUE *a* alegoric, exprimat în imagini

ALLÉGORIQUEMENT *adv* în mod alegoric, în imagini

ALLÉGORISATION *f* înfățișare în imagini

ALLÉGORISER *v* *a* tălmăci alegoric, în imagini

ALLÉGORISEUR *m* cel ce se căznește a găsi pretutindeni alegorii

ALLÉGORISTE *m* alegorist, cel ce explică alegoric pe autori

ALLÈGRE [i] *alacrem* *a* 1 vesel, voios, 2 sprinten

ALLÈGREMENT *adv* voios

ALLÈGRESSE *f* veselie mare, sgomotoasă

ALLÉRETTO [it] *adv* alegretto, mai viu || *m* melodie mai vie

ALLÉGRO [it] *adv* allegro, repede || *m* melodie repede

ALLÉGUER (*ghé*) [i] *allegare* *v* *a* alega *a*) *a* cită un fapt, o părere, *b*) *a* pretextă, *c*) *a* se întemăra (pe ceva) [Se conjugă ca *accélérer*]

ALLÉLUIA [ebr] *m* 1 aleluia, 2 Bot măcrișul repurelui Pl *des alleluias*

ALLEMAND, E [i] *Alamanum* *a* german, nemțesc || *s* 1 german, neamț, loc *querelle d'allemand*, ceartă cu lumânarea

ALLEMANDE *f* 1 dans foarte repede în doi timpi, 2 aria acestui dans, 3 sos gălbui

ALLER *v* 1 *a* merge, *a* se duce, 2 *a* umbla *aller à cheval*, *a* umbla călare, *aller et venu*, *a* umbla încoace și încolo, *fig cette montre ne va plus*, ceosornicul acesta nu mai umblă, 3 *a* duce *tous les chemins vont à Rome*, toate căile duc la Roma, 4 *a* ajunge, *a* veni *l'eau me va jusqu'au menton*, apa îmi vine până la bărbie, *fig il ira loin*, el va ajunge departe, 5 *a* sta, *a* veni *cet habit vous va bien*, haina asta vă vine bine, 6 *a* conveni *cela ne me va pas*, asta nu-mi convine, 7 *a* se afla, *a* duce *comment allez-vous?* cum te afli? *aller bien*, *aller mal*, *a* o duce bine, rău, 8 *a* fi cat pe aci, *a* fi pe cale să *il allait partir*, eră cât pe aci să plece, 9 *a* se urcă *ce domaine ira a cent mille francs*, acest domeniu se va urcă la o sută de mii de lei, 10 *a* conveni, *a* se potrivi *cette clef va à la serrure*, această cheie se potrivește la broască, 11 *a* ține, *a* dura *cet habit n'ira pas jusqu'à l'hiver prochain*, haina aceasta nu o să țină până la iarna viitoare, 12 *n'aller pas* (urmat de un infinitiv) nu care cumva, *n'allez pas croire*, nu care cumva să credeți, *n'allez pas vous exposer au froid*, nu care cumva să răciți, 13 *laisser aller a*) *a* nu reține, *a* da drumul, *b*) *se laisser aller à*, *a* se lăsa în voia, *a* se dedă la ceva, *c*) *a* se descuraja *pourquoi vous laissez aller ainsi?* pentru ce să te descurajezi așa? 14 *faire aller, a* prinde în căpcăni, 15 *y aller a*) *a* pune în joc, în rizic *j'y vais de vingt francs*, pun în joc douăzeci de franci, *b*) (impersonal) *il y va de votre vie, de votre honneur*, *e* în joc viața d-tale, fericirea d-tale *il n'y va pas de la tête*, pericolul nu e tocmai mare, *c*) *allez-y* începeți, *allez-y doucement*, luați-o mai domol, *comme vous y allez!* dar nu te jenezi deloc! *allez-y franchement!* spune verde, pe șleau, *il n'y va pas de main morte*, nu glumește! 16 *aller contre*, *a* se împotrivi, *a* rezistă, 17 *va! allons! allez!* haid! allons donc! aida de! 18 *aller au devant de*, *a* ieși înaintea (cuiva) *a* preîntâmpina (o obiecțiune), 19 *en aller* *a* se petrece, *il en alla tout autrement*, lucrul s'a petrecut cu totul altfel, 20 (galicisme) *aller son (grand) chemin, son train*, *a*-și vedea de drum, *cela va sans dire, cela va de soi*, asta se înțelege dela sine, nici că e vorbă, *va pour une seconde tasse*, aște, meargă și *a* doua ceașcă! || *S'en aller*, 1 *a* se duce, *a* plecă *allez-vous-en!* pleacă! 2 *fug* *a* se duce pe copcă, *a* se prăpădi, 3 *a* da în foc *le café s'en va*, cafeaua dă în foc, 4 (cu partic prez) *le fleuve s'en allait grossissant*, fluviul se îngroșă mereu, 5 (galicisme) *il s'en va midi*, *e* aproape ora prânzului, *s'en aller d'une carte*, *a* aruncă o carte; *ce malade s'en va mourir*, acest bolnav trage să moară [V Tabloul verbelor negre și Suplimentul]

ALLER *m* mers, dus, ducere, *aller et retour*,

ducere și întoarcere, *pis-aller*, nevoie, *au pis-aller*, la nevoie, în cazul cel mai rău, prov *au long aller petit fardetu pese*, la drumul lung și o legăturică e grea

ALLÈSÉ, **E** *a* cu calibrul mărit (tun)

ALLÈSER *v* a mări calibrul (unui tun)

ALLEU [vg] *m* bun ereditar *franc-alleu*, bun ereditar scutit de orice impozite

ALLEUTIER *m* posesorul unui bun ereditar

ALLIABLE *a* ce se poate alia

ALLIACÉ, **E** [i alium] *a* de usturoiu

ALLIAGE [allier] *m* aliaj *a*) împreunare de metale, *b*) *fig* amestec murdar

ALLIAIRE *f* *Bot* usturoiță

ALLIANCE [allier] *f* alianță *a*) legătură, *b*) unire între soți, *c*) inelul de cununie

ALLIÉ, **E** *a* aliat, unit, legat || *s* aliat, unit

ALLIEMENT *m* nod ce se face la trânghia unei macarale (spre a ridica o povară)

ALLIER [i aligare] *v* a afla *a*) a amesteca (metale), *b*) a uni (prin căsătorie, prin tratat, etc) || *S'allier* (*d, avec*), a se alia, a se uni

ALLIER *m* laț pe două bețe (de prins potârniche, prepelițe)

ALLIGATOR [angl] *m* aligator, crocodil din America

ALLITÉRATION [i] *f* alterațiune, repetirea aceluiași litere sau silabe (*Ex il faisait sonner sa connette*)

ALLIVRER [livre] *v* a repartiza impozitele funciare în raport cu venitul

ALLO! [angl] *interj.* allo! (la telefon)

ALLOBROGE *m* mitocan

ALLOCATION [i] *f* alocați(un)e, acordarea unei sume, unei gratificații

ALLOCUTION [i] *f* alocuțiune, cuvântare scurtă

ALLODIAL, **E** [ml] *a* și *m* (bun) alodial, scutit de orice dare

ALLODIALITÉ *f* însușirea de a fi scutit de orice impozite

ALLONGE *f* bucată adăogită, înmădătură

ALLONGÉ **E** *a* 1 (pre)lungit, 2 măhnit, *mine allongee*, înfățișare măhnită

ALLONGEMENT *m* lungire, prelungue

ALLONGER [long] *v* 1 a lungi, a prelungi,

2 a întinde *allonger le bras*, a întinde brațul,

3 *fig* *allonger le visage*, a arăta o față măhnită,

4 a da, a trage *allonger un coup d'épee*, a trage o lovitură de sabie, 5 a da drumul *allonger la courtoie*, a da drumul curelei, *fig* a tăra

găni o afacere || *S'allonger*, a se lungi, a se întinde, a se tolăni || *Se conjugă ca arranger* [V Suplimentu]

ALLONYME [gr] *a* publicat pe numele altuia || *m* persoană care publică ceva pe numele altuia

ALLOPATHE [gr] *m* alopăt, medic care vindecă cu leacuri contrarii firei boalelor

ALLOPATHIE [gr] *f* alopatic, vindecare prin leacuri contrarii naturii boalelor

ALLOPATHIQUE *a* alopatic

ALLOPATHIQUEMENT *adv.* după metoda alopatică

ALLOTHROPIE [gr] *f* proprietatea de a putea primi diferite stări, corespunzând unor însușiri diferite

ALLOUABLE *a* ce se poate alocă, acordă

ALLOUER [louer] *v* a alocă, a acordă (o sumă), a încuviința (o cheltuială).

ALLUCHON *m* măseada (unei roți).

ALLUMAGE *m* aprinsul

ALLUMÉ, **E** *a* aprins

ALLUME-FEU *m* aprinzătoare de foc

ALLUMELLE *f* cuptor de cărbune de lemn

ALLUMER [i ad luminare] *v* a aprinde (și *fig*) || *S'allumer*, a se aprinde [V Suplimentu]

ALLUMETTE *f* chibrit [V Suplimentu]

ALLUMETIER *m* fabricant de chibrituri

ALLUMEUR, **EUSE** *s* aprinzător [V Suplimentu]

ALLUMIÈRE *f* 1. fabrică de chibrituri, 2. cutie de chibrituri

ALLUMOIR *m* aprinzătoare (aparat)

ALLURE [aller] *f* 1 mers, umblet, 2 mod de purtare *son allure n'est pas franche*, purtarea sa nu e sinceră

ALLUSIF, **IVE** (zif, ziv') *a* cu aluzii

ALLUSION [i] *f* aluzi(un)e

ALLUVIAL, **E** sau **ALLUVIEN**, **ENNE** *a* aluvial, aluvian

ALLUVION [i] *f* aluviune, teren format prin retragerea apelor

ALLUVIONNAIRE *a* produs de aluviuni

ALLUVIONNEMENT *m* 1 deplasare prin ape a materialelor de aluviune, 2 formațiune de aluviuni

ALMAGESTE [ar] *m* almagest, culegere de observațiuni astronomice (la cei vechi)

ALMANACH (na) [gr] *m* almanach, calendar, fam *c'est un almanach de l'an passé*, este o poveste veche, e lucru vechi

ALMÉE [ar] *f* almee, dansatoare orientală publică

ALMICANTARAT [ar] *m* cerc imaginat pe sferă, paralel cu orizontul

ALOÈS (ess) [i] *m* *Bot* sabur, *bois d'aloès*, odagaciu

ALOËTIQUE *a* cu sabur

ALOI [ployer] *m* 1 titlul legal al aurului și al argintului, 2 calitate, soiul *marchandise de bon aloi*, marfă de calitate bună, *noblesse de mauvais aloi*, boierie de prost soi

ALOPÉCIE [i-gr] *f* *Méd* căderea părului pleșuvire

ALORS [lors] *adv* atunci, *jusqu' alors*, până atunci || conj *alors que*, 1 chiar dacă *alors que vous seriez malade*, chiar deai fi bolnav, 2 atunci când *alors que vous étiez malade* atunci când erai bolnav

ALOSE [i alausa] *f* *Zool* chepă, costre; și nos (pește)

ALOUATE *m* maimuță urlătoare

ALOUETTE [i alauda] *f* ciocâlte, loc *il attend que les alouettes lui tombent toutes rôties*, așteaptă să i cază mura în gură

ALOURDIR [lourd] *v* a îngreuna

ALOURDISSEMENT *m* îngreunare

ALOYAGE (*a-loa-yaj'*) [*aloyer*] *m* darea titlului legal (aurului, argintului).

ALOYAU (*a-loa-yo*) *m* mușchiu dela rinichi

ALOYER (*a-loa-yé*) [*alhei*] *v* a da titlul legal (aurului, argintului)

ALPACA, ALPAGA *m* alpaca *a* rozător din America de Sud, *b*) stoiă de alpaca

ALPENSTOCK (*pen*) [*g*] *m* alpenstock, băț lung ferecat de urcat munții

ALPESTRE [*l*] *a* din Alpi

ALPHA [*gr*] *m* alfa, prima literă din alfabetul grec, *alpha et oméga*, începutul și sfârșitul

ALPHABET [*l*] *m* alfabet

ALPHABÉTIQUE *a* alfabetic

ALPHABÉTIQUEMENT *adv* în ordine alfabetică

ALPHABÉTISER *v* 1 a rândui în ordine alfabetică, 2 a buchini, a citi buchile

ALPICOLE *a* ce crește pe Alpi

ALPIN, E [*Alpes*] *a* de pe Alpi

ALPINISME *m* alpinism, gustul excursiunilor pe munți

ALPINISTE *m* alpinist, turist pe munți

ALPIQUE *a* al Alpiilor

ALPISTE *m* Bot iarba-canaiașului

ALQUIFOUX (*ku-fu*) [*ai*] *m* sulfure de plumb

ALSACIEN, ENNE (*za*) [*Alsace*] *a* și *s* alsacien (locuitor) din Alsacia

ALTAÏQUE (*ta ik*) [*munți Altai*] *a* altaic

ALTÉRABILITÉ *f* alterabilitate, însușirea de a se schimba

ALTÉRABLE *a* alterabil, schimbăcios

ALTÉRANT, E *a* 1 care schimbă, strică, 2 care pricinuește sete || *m* Méd leac modificator

ALTÉRATEUR, TRICE *a* schimbător, stricător, falsificator

ALTÉRATIF, IVE *a* care schimbă proprietățile corpurilor

ALTÉRATION [*l*] *f* alterare. *a*) schimbare, *b*) schimbare în rău, stricare, *c*) falsificare *altération des monnaies*, *d*) fig desfigurare, schimonosire *altération des traits*, *e*) răcire *altération de l'amitié*

ALTÉRATION [*l*] *f* (†) sete arzătoare

ALTÈRE [*altérer*] *f* (†) emoție turburătoare

ALTERCATION [*l*] *f* altercațiune, ceartă, sfadă

ALTÉRÉ, E *a* 1 însetat, 2 pocit, schimonosit

ALTÉRER [*altérer*] *v* 1 a altera *a*) a schimba, *b*) a strică; *c*) a falsifica, *d*) fig a desfigura, a schimonosi, *e*) a denatura *altérer un discours*, a denatura (vorbele cuiva) *altérer la vérité*, 2 a pricinui sete, a înseta || *S'altérer*, a se schimba în rău [Se conjugă ca *accélérer*]

ALTERNANCE [*alterner*] *f* 1. alternare, 2 dispoziția pe ambele părți ale ramurei (a frunzelor), 3 repețire alternativă a două motive diferite (la bele-arte)

ALTERNANT, E *a* care se schimbă

ALTERNAT *m* succedare periodică a lucrurilor diferite

ALTERNATEUR *m* mașină dinamo-electrică cu curenți alternativi

ALTERNATIF, IVE *a* alternativ, rând pe rând, unul după altul

ALTERNATION [*l*] *f* (†) alternare

ALTERNATIVE *f* alternativă *a*) schimbare pe rând (ex a semănăturilor), *b*) fig alegere (între două lucruri) *je vous laisse l'alternative*, vă las să alegeți

ALTERNATIVEMENT *adv* alternativ, pe rând, unul după altul

ALTERNE [*l*] *a* 1 *Geom* altern, 2 *Bot* altern, dispus pe ambele părți ale ramurei, dar fără a se corespunde (frunze, flori)

ALTERNER [*altérner*] *v* a alterna *a*) a face un lucru pe rând, a se schimba unul pe altul, a veni unul după altul, *b*) *alterner un champ*, a varia semănătura unui câmp

ALTESSE [*it*] *f* alteță, măriie (titlu de onoare dat prinților)

ALTHEA [*l*] *m* Bot nalbă-mare

ALTER, ÈRE (*u*) [*it*] *a* semeș, tiulaș

ALTÈREMENT (*u*) *adv* semeș, cu semeșie

ALTISIME [*l*] *a* prea înalt, prea puternic

ALTITUDE [*l* altitudo] *f* altitudine, înălțime deasupra nivelului mării

ALTO [*it*] *m* *Muz* alto *a*) vocea cea mai groasă la femei sau la copii, *b*) vioară de bas

ALTRUISME [*autrui*] *m* altruism, iubirea semenilor.

ALTRUISTE *m* altruist, cel ce rușește pe semenii săi || *a*) de rubire a apropielui

ALUDE [*l* aluta] *f* piele vâpsită de oare (pentru legatul cărților)

ALUDEL [*sp*] *m* *Chim* tub format din olane îmbucate

ALUNE *f* (†) *V absinth*

ALUMELLE [*lamelle*] *f* (†) tăiș (de cuțit, de sabie)

ALUMINAGE *m* depozit de alumina pe o stoiă

ALUMINAIRE *a* care conține piatră acră.

ALUMINATE *m* aluminat (ex de potasiu)

ALUMINE [*l* aluminis] *f* alumina, oxid de aluminiu

ALUMINERIE *f* 1 fabrică de aluminiu, 2 locul unde se vinde aluminiu

ALUMINEUX, EUSE *a*, aluminos, cu alumina

ALUMINIUM (*om*) *m* aluminiu (metal)

ALUN [*l* alumen] *m*, alaun, piatră acră

ALUNAGE *m* înmuierea în apă de alaun

ALUNATION *f* formarea alaunului

ALUNER [*alun*] *v* a muiă în apă de alaun (o stofă)

ALUNERIE *f* fabrică de alaun.

ALUNEUX, EUSE *a* cu alaun.

ALUNIER *m* fabricant de alaun

ALUNÈRE *f* mină de alaun

ALUNIFÈRE *a*, ce conține alaun

ALUNITE *a* alunită, mineral ce conține alumina și sulfat de aluminiu și de potasiu

ALUTACÉ, E *a* colorat ca pielea

ALUTE *f* *V. alude*.

ALVÉOLAIRE *a* ce ține de alveole.

ALVÉOLE [l alveolus] *m* 1 chiloaia de fagure, 2 alveolă, gaura dintelui

ALVÉOLÉ, *E a* cu alveole, cu chiloare

ALVIN, *E* [l] *a Méd* ce ține de pânțece
flux alvin, diaree

ALYSSE *f*, **ALYSSON** [l] *m Bot* albiță

AMABILITÉ [l] *f* amabilitate, bunăvoință, bunătate

AMADOU *m* iască

AMADOUEMENT (*du-man*) *m* ademenire prin lingusiri

AMADOUER *v fam* a ademeni prin lingusiri, a prinde cu amăgeli, cu șoșele și momele

AMADOUEUR, *EUSE a și s* (†) ademenitor prin lingusiri

AMADOUVIER [amadou] *m și a* babiță (ciupercă din care se face iască)

AMAIGRI, *E a* slăbit

AMAIGRIR [maigre] *v a* slăbi

AMAIGRISSANT, *E a* slăbitor

AMAIGRISSEMENT *m* slăbire

AMALGAMATION *f* amalgamare, descompunere prin mercur

AMALGAME [l] *m* amalgam *a)* amestec de mercur cu alt metal, *b)* *fig* amestec ciudat

AMALGAMER *v* 1 a face un amalgam, a amesteca (cu mercur), 2 *fig a* amesteca, a împestriță || *S'amalgamer*, a se amalgama, a se uni

AMALGAMEUR, *EUSE s* amestecător

AMAN [ar] *m* iertare, pace, *demander l'aman*, a cere aman, a se supune

AMANDAIE *f* loc plantat cu migdală

AMANDE [l] *f* 1 migdală, 2 miezul dintr'un sămbure

AMANDÉ, *E a* din suc de migdale || *m* băutură din lapte și migdale pisate

AMANDIER *m* migdal

AMANITE *f* ciupercă comestibilă de pădure (ca bureții pestriți)

AMANT, *E* [l] *s* 1 amant, iubit, 2 iubit
amant de la écrité, iubit de adevăr, 3 (†) logodnic

AMARANTACÉES *f pl Bot* amarantaceele, familie de plante cu știrul ca tip

AMARANTE [gr] *f Bot* știr || *a* de colorarea știrului

AMARESSENT (*rès-san*), *E* [l] *a* cam amar
AMARINAGE *m* echiparea unui vas luat dela inamic

AMARINER [marin] *v* 1 a echipa (un vas luat dela inamic), 2 a obișnui cu marea || *S'amarinier*, a se deprinde cu marea

AMARRAGE *m* 1 legarea de țărm cu otgonul, 2 *quitter l'amarrage*, a deslega de otgon (corabia)

AMABRE [ol] *f* otgon, pâlmar

AMARRER *v a* lega de țărm cu otgonul (un vas)

AMARYLLID(AC)ÉES *f pl* familie de plante cu amarila ca tip

AMARRYLLIS (*liss*) *f Bot* amarilă, ghiocel de toamnă (plantă de ornament)

AMAS *m* grămadă, droaie, morman

AMASSEMENT *m* (†) îngrămădire

AMASSER [masse] *v a* îngrămădi, a strânge, *V mousse*

AMASSETTE [amasser] *f* lopățică de strâns vâpselile pisate

AMASSEUR, *EUSE a și s* strângător, îngrămăditor

AMATELOTAGE *m* rânduirea câte doi pentru pază a mateloților unui vas

AMATELOTER [matelot] *v a* rândui câte doi de pază pe matelotii unui vas

AMATEUR [l] *m* amator *a)* doritor, *b)* pasionat (de artă) neprofesionist, *c)* *c'est un amateur*, nu e vreo școală de el [V Suplimentu]

AMATIE [mat] *v a* scoate lustrul (auiului sau argintului)

AMAUROSE [gr] *f* pierderea sau slăbirea vederii prin paralizarea nervului optic, pierdea la ochi

AMAUROTICQUE *a* cu perdea la ochi

AMAZONE [l] *f* amazoaă *a)* femeie războinică, femeie-bărbat, *b)* rochie de călărie, *c)* călărează cu asemenea rochie

AMBAGES (*an-bay*) [l] *pl* ocoluri, colituri

AMBASSADE (*an*) *f* ambasadă *a)* funcțiune de ambasador, *b)* solie, *c)* palatul ambasadorului

AMBASSADEUR, *DRICE* (*an*) *s. 1* ambasador, reprezentantul unui Stat pe lângă alt Stat, 2 *fig* trimis, sol

AMBE (*amb*) [l] ambo *două* numere luate sau ieșite împreună la loterie

AMBESAS (*an-b'-zass*) [l] ambo și as] *m* dubla de unu, dubleș (la table)

AMBIANCE (*an*) *f* mediul ambiant, de prin prejur

AMBIANT, *E* (*an*) [l] ambians] *a* ambiant, inconjurător, în care se trăiește

AMBIEXTRE (*an*) [l] *a* 1 care se slujește deopotrivă de ambele mâini, 2 *fig* dibaciu

AMBIGU, *E* (*an*, *gu*) [l] *a* ambiguu *a)* cu două sau mai multe înțelesuri, *b)* cu două naturi diferite *caractere ambigu*, caracter în doi peri || *m* 1 mișmas, amestec de lucruri diferite, 2 prânz rece la care se servesc toate mâncărurile deodată, 3 *théâtre de l'Ambigu*, teatru în care se joacă diferite genuri

AMBIGUITÉ (*an*) *f* ambiguitate vorbire cu două înțelesuri, *sans ambiguïté*, curat, pe șleau, lămurit

AMBIGUMENT (*an*) *adv* în doi peri

AMBITÉ, *E* (*an*) *a* care și-a pierdut transparența (sticlă)

AMBITIEUSEMENT (*an*, *si*) *adv* cu ambiție

AMBITIEUX, *EUSE* (*an*) [l] *a* 1 ambițios, 2 pretențios *style ambitieux*, stil pretențios, nefiresc

AMBITION (*an*) [l] *f* ambiți(un)e, râvnă

AMBITIONNER (*an*) *v a* avea ambiția de a ajunge, a râvni la

AMBLE (*an*) *m* buiestru *cheval qui va à l'amble*, cal buiestraș

AMBLER, *EUSE* (*an*) *a* care merge în buiestru

AMBLIOPIE (*an*) [gr] *f* slăbirea vederii.

AMBon (an) *m* Arch amvon

AMBRE (an) [ar] chihlibar, fig *fin comme l'ambre*, smecher, deștept

AMBRE, E (an) *a* de colorarea chihlibarului galben sau cu mirosul chihlibarului cenușiu

AMBREINE (an) *f* materie ce conține chihlibar cenușiu

AMBREER (an) [ambre] *v* a afumă cu miros de chihlibar

AMBROISIE (an) [gr] *f* ambrozie *a*) mâncarea zeilor, *b*) mâncare rară și delicioasă

AMBROSIAQUE (an) *a* cu miros de ambrozie, delicios

AMBROSIE, ENNE (an) [Saint-Ambroise] *a* al lui Sf Ambrozii

AMBULACRE (an) [l] *m* loc plantat cu arbori în șururi regulate

AMBULANCE (an) *f* ambulanță

AMBULANCIER, ÈRE (an) *s* persoană atașată la o ambulanță

AMBULANT, E (an) [l] *a* ambulant, care umblă din loc în loc, pribeag [V Suplimentul]

AMBULATION (an) *f* umblare, plimbare

AMBULATOIRE (an) *a* încălăzător stabil, rățător

AMBUSTION (an-büss-ti-on) [l] *f* cauterizare chirurgicală

ÂME [l] anima *f* 1 suflet *ame damnée*, om afurisit, fig *c'est son ame damnée*, e nealaltă lui, *rendre l'ame*, a și da sufletul, *avoir l'ame sui les lèvres*, a fi pe duță, *avoir de l'âme*, a fi înimos, *être tout ame*, a fi foarte simțitor, 2 vioiciune, viață *chanter avec âme*, a cânta cu inimă, *ce tableau n'a point d'âme*, acestui tablou îi lipsește viața, *cette étoffe n'a que l'âme*, această stoffă nu e trainică, 3 *ame d'un canon*, gura pe unde se încarcă tunul, *ame d'un violon*, buclăcia de lemn din mijlocul vioarei, *ame d'un soufflet*, supapa de piele prin care pătrunde aerul în loale

ÂME, E [l] amatus *a* (+) *a nos amés et féaux*, rubiflor și credincioșii noștri

AMÉLIORABLE *a* ce se poate îmbunătăți

AMÉLIORANT, E *a* îmbunătățitor

AMÉLIORATEUR, TRICE *s* îmbunătățitor

AMÉLIORATIF, IVE *a* de îmbunătățire

AMÉLIORATION *f* ameliorare, îmbunătățire

AMÉLIORER [l] melior *v* a ameliora, a îmbunătăți, a face mai bun

AMEN (amen') [ebr] *m* amin, fig *dire amen*, a consimți la ceva

AMÉNAGÉ, E *a* orânduit, așezat

AMÉNAGEMENT *m* 1 regularea tăierii (unei păduri), 2 orânduire

AMÉNAGER [ménager] *v* 1 a regula tăierea unei păduri *aménager un arbre*, a vinde un copac în bucăți tăiate, 2 a orândui, a găti interiorul *aménager un appartement*, a pregăti, a orândui o încăpere || *S'aménager*, a fi orânduit [Se conjugă ca *arranger*]

AMÉNAGISTE *m* regulatorul tăierii unei păduri

AMENDABLE *a*, amendabil, ce se poate îmbunătăți, modifica

AMENDE [amender] *f* 1 amendă, gloabă, 2 fig *faire amende honorable*, a mărturisii că a greșit, a cere iertare în public

AMENDEMENT *m* 1 îndreptare, îmbunătățire, 2 gunoiu de îngășat (pământul), 3 amendament, modificare (la un proiect de lege)

AMENDER [l] emendare *v* 1 a îndrepta, a îmbunătăți, 2 a amenda, a modifica (ex o lege) || *S'amender*, 1 a se îndrepta, a deveni mai bun, 2 a se pocăi

AMÈNE [l] amœnus *a* 1 bland, blajin, 2 plăcut

AMÈNE, E *pp* adus

AMENER [mener] *v* 1 a aduce, a duce cu (sau după) sine, *mandat d'amener*, mandat de aducere, 2 a trage la sine *il amène à lui tout le tapis*, trage spre el tot covorul, 3. a pregăti cu artă (ex un incident, o discuție), 4 *Mar a scobori amener les voiles*, a scobori pânzele, fig *amener son pavillon*, a se predă [V Tabloul verbelor nereg și Suplimentul]

AMÉNITÉ [l] amœnitas *f* blândețe, gingășie

AMÉNOBRÉE (no-ré) [gr] *f*. suprimarea menstruației

AMENTACÉES (mèn) [l] amentum *f pl* Bot amentaceele, familia plantelor lemnoase (ulm, mesteacăn, etc)

AMENILÈRE (mèn) *a* care poartă măștișori
AMENTIFORME (mèn) *a* în formă de măștișor

AMENUISER (m') [menuiser] *v* a subția

AMER, ÈRE [l] amarus *a* 1 amar, 2 fig amaric, cumplit, teribil *souvenir amer, douleur amère*, 3 greu, ofensător *propos amers*, cuvinte grele || *m* 1 lucru amar, doborâre amară, *prendre des amers*, a lua doctorii amare; 2 băutură amară, bitter, 3 plantă amară *le houblon est un amer*, hameiul e o plantă amară, 4 *amer de bœuf*, fiere de bou [V Suplimentul]

AMÈREMENT *adv* amaric, cu amărăciune, cumplit

AMÉRICAIN, E *a* și *s* american || *f* trăsură americană [V Suplimentul]

AMÉRICANISER *v* a face american (pe cineva) || *S'américaniser*, a-și însuși moravurile americane

AMÉRICANISME *m* 1 fire americană, 2 admirațiune exagerată a tot ce este american

AMERS [mers] *m pl* Mar semne fixe și aparente pe pământ cari călăuzesc pe navigatorii cari vor să acosteze

AMERTUME [l. amaritudinem] *f* 1 amărăciune, 2 răutate *critiquer avec amertume*
AMÉTISTE, AMÉTHYSTE [l] *f* Min ametist, piatră prețioasă de colorare violetă
AMÉTROPIE [gr] *f* viziune anormală prin refracțiune

AMEUBLEMENT *m* 1 mobilare, 2 mobilier, mobile *riches ameublement*

AMEUBLIR [meuble] *v* 1 a face mai moale un teren), 2 *Jur* a băga în căsnicie averea sa imobiliară; 3 a converti în bunuri imobile

AMEUBLISSEMENT *m* băgarea averei sale nemisătoare în căsnicie

AMEULONNER [meule] *v* a așeza în clăi

AMEUTEMENT *m* asmuție

AMEUTER [meute] *v* 1 a împerechiă câini pentru vanat, 2. a-1 asmuți, 3 *fig* a răsvrăti, a îndărja

AMI, **E** [i amicum] *m* și *f* amic, prieten, *être l'ami de quelque chose*, a ține la ceva, *mon ami*, dragul meu, *mon petit ami*, nenisorule || a 1 princios *vents amis*, vânturi princioase, 2 amical, prietenesc [V Suplimentu]

AMIALE [i amicabile] *a* blând, prietenos || *adv.* *à l'amiable*, prietenește, în bună înțelegere

AMIALEMENT *adv* prietenește, în bună voie, în bună înțelegere

AMIANTE [gr] *m* amiant, mineral filamentos și nearzător

AMICAL, **E** *a* amical, prietenesc, binevoitor

AMICALEMENT *adv* amical, prietenește

AMICT (*a mi*) [i amictus] *m* patiafir (la popii catolici)

AMIDE *f* *Chim* amid, sare amoniacală minus un atom de apă

AMIDON [i amylium] *m* amidon, scrobeală

AMIDONNAGE *m* înmuierea în scrobeală

AMIDONNER *v* a muiă în scrobeală

AMIDONNERIE *f* fabrică de scrobeală

AMIDONNIER ÈRE *s* fabricant de scrobeală

AMINCIR [mince] *v* a subția

AMINCISSEMENT *m* subțiere

AMIRAL [ar] *m* amiral || *vaisseau amiral*, vas condus de un amiral

AMIRALAT *m* demnitate de amiral

AMIRALE *f* soția unui amiral

AMIRAUTÉ *f* amiralitate, administrația superioară a marinei

AMISSIBILITÉ *f* puțința de a se pierde

AMISSIBLE [i amissus] *a* *Jur* care poate fi pierdut

AMISSIUN [i] *Jur* pierdere

AMITIÉ (*usé*) [i amicitia] *f* 1 amicizie, prietenie, *se lier d'amitié avec quelqu'un*, a lega prietenie cu cineva *par amitié*, din prietenie, *faire amitié a quelqu'un*, a arăta bunăvoință cuiva, 2 iubire, simpatie *avoir de l'amitié pour quelqu'un*, a ține la cineva, *prendre en amitié*, a căpăta simpatie (pentru cineva), 3 plăcere *fautes-moi l'amitié de*, fă-mi plăcerea de a, aibi bunătațea de a, 4 atracție *il y a de l'amitié entre le fer et l'aimant*, e o afinitate între fier și magnet, 5 *pl* complimente *mille amitiés de ma part*, mi de complimente din parte-mi, *fautes-lui mes amitiés*, prezintă-i complimentele mele, salută-l din parte-mi

AMMONIAC, **AQUE** *a sel ammoniac*, clorhidrat de amoniac sau clorură de amoniu

AMMONIACAL, **E** *a Chim* care conține amoniac.

AMMONIACÉ, **E** *a*. cu amoniac

AMMONIAQUE [gr] *f* amoniac, țipirig.

AMMONITE *f* amonit (scoică, fosilă).

AMMONIUM (*niom*) *m*. amoniu (metal ipotetic din săruri amoniacale)

AMMONIURE *f* combinații de unele oxide cu amoniacul

AMNÉSIE [gr] *f* slăbirea sau pierderea memoriei

AMNICOLE [i] *a* care crește pe țărmuri apelor

AMNIOS (*oss*) [gr] *m* amnios, membrana cea mai lăuntrică care acopere fœtusul

AMNIOTIQUE *a* al membranei amnios

AMNISTIALE (*ti*) *a* ce poate fi amnistiat

AMNISTIE (*ti*) [gr] *f* amnistie, iertare de pedeapsă (pentru mai mulți indivizi)

AMNISTÉ, **E** (*ti*) *s* amnistiat, iertat de pedeapsă

AMNISTIER (*tie*) *v* a amnistia, a acorda amnistia, a ierta de pedeapsă (pe condamnați politici)

AMODIATAIRE *m* arendaș

AMODIATEUR, **TRICE** *s* arendator

AMIDIATION *f* arendare

AMODIER [ml admodiare] *v* a arenda, a da în arenda (cu redevență în natură sau în bani)

AMOINDEIR [moindre] *v* a micșoră, a împușina

AMOINDBISSEMENT *m* micșorare, împușinare

AMOLLIR [mol] *v* 1 a face moale, a muia, 2 *fig* a moleși || *S'amollu*, a se muia, a se moleși

AMOLLISSANT, **E** *a* moleșitor

AMOLLISSEMENT *m* înmuiere, moleșire

AMONCELE [monceau] *v* a îngîmădi unul peste altul [Se conjugă ca *appeler*]

AMONCELLEMENT (*sel-man*) *m* îngîmădire unul peste altul

AMONT [mont] *m* partea de sus, susul (unei ape), *en amont de*, în susul, deasupra lui

AMORÇAGE *m* 1 punerea fitilului (la o aîmă), 2 punerea momeii, prinderea în mreji

AMORCE [i ad morsum] i 1 momeală, 2 iarbă de pușcă, iască, *sans bruler une amorce*, fără a slobozi un glonte, 3 *pl* mreji *les amorces du plaisir*, mrejele plăcerilor

AMORCÉ, **E** *a* 1 prevăzut cu momeală, 2 *fig* atras, momit.

AMORCEMENT *m*. V. *amorçage*

AMORCER [amorce] *v* 1 a pune o momeală la *amorcer un hameçon*, a pune o momeală unei undiți, 2 a pune iasca, fitilul (la o aîmă), 3 a momi, a prinde în mreji, 4 *amorcer une pompe*, a turna puțină apă într-o pompă înainte de a o pune în mișcare [Se conjugă ca *avancer*]

AMORCEUR, **EUSE** *s* prințător în mreji

AMORÇOIR *m* 1 burghiu de găurit lemnul, 2 unealtă de momit

AMORDANCER *v* V. *mordancer*

AMOROSO [it] *adv* *Mus* amoroso, gingaș, duos

AMORPHE [gr] *a* amorf, fără formă hotărâtă

AMORPHIE *f* 1 diformitate, 2 lipsă de formă

AMORTIR [mort] *v*. 1. a amorți, a potoli, 2 a amortiză, a stinge cu încetul (ex o datorie,

un impiumut), 3 a slăbi *l'age n'amortit pas l'amure*, vârsta nu slăbește prietenia, 4 a micșora *amortir un bâtiment* a micșora meisul unui vas

AMORTISSABLE (*Jur*) amortizabil, ce se poate stinge cu încetul

AMORTISSEMENT *m* 1 amortizare, amortismnt, stingere cu încetul (a unei datorii, unui impiumut), 2 *Arch* coama unui acoperis

AMOUILANTE (*yant'*) *a* *f* (vacă) care fată sau a fătat

AMOUR [*l*] *m* (la plural mai todeauna feminin) 1 amor, iubire, dragoste *faire l'amour*, a face amor, a se iubi, *pour l'amour de Dieu*, a) din iubire către D zeu, b) fără nici un interes, c) (iron) de mantuală, *pou l'amour de moi*, dacă mă iubesc 2 plăcere, patimă *ouvrage fait avec amour*, *amour du jeu*, lucrare făcută cu plăcere, patima jocului, 3 Amor, zeul iubirii, 4 *fig* inger *un petit amour d'enfant*, c'est un amour, un ingeraș de copil, e un inger, 5 *pomme d'amour*, pătălgea roșie [V Suplimentu]

AMOURACHÉ, E *a* înamorat

AMOURACHER [*it* amoracciare] *v* a face pe cineva să se amorezeze || *S'amouracher*, a se amoreza, a îndrăgi

AMOURETTE *f* 1 amoraș, iubire trecătoare, 2 *pl* măduva din vertebrele fierte (la vișel, berbec, etc), 3 *Bot* tremușătoare

AMOUREUSEMENT *adv* cu amor, cu drag

AMOUREUX, EUSE *a* înamorat, iubitor de || *s* amoretz, amorează [V Suplimentu]

AMOUR-PROPRE *m* amor-propriu, respectul de sine *Pl des amours-propres*

AMOVIBILITÉ *f* amovibilitate, puțința de a fi înlocuit

AMOVIBLE [*l* amovere] *a* amovibil, care poate fi înlocuit

AMPÉLIDÉES (*an*) [*gr*] *f* familie de plante cu vița de vie ca tip

AMPÉLOGRAPHIE (*an*) [*gr*] *f* 1 descrierea vitei de vie, 2 studiul ei și al caracterelor ei

AMPÈRE (*an*) [*Ampère*] *m* unitate de măsură pentru intensitatea curenților electrici

AMPHIBIE (*an*) [*gr*] *a* care trăiește în apă și pe uscat || *m* 1 amfibiu, animal care trăiește și în apă și pe uscat, 2 om cu mai multe profesii, om care își schimbă des părerile

AMPHIBIENS (*an*) *m* *pl* amfibiile, clasă de animale acvatice cu sânge rece, cari pot trăi și în apă și pe uscat

AMPHIBOLE (*an*) [*gr*] *f* silicat dublu colorat de protoxid de fier

AMPHIBOLOGIE (*an*) [*l*] *f* amfibologie, frază cu dublu sens

AMPHIBOLOGIQUE (*an*) *a* amfibologic, nelămurit

AMPHIBOLOGIQUEMENT (*an*) *adv* nelămurit

AMPHIBRAQUE (*an*) [*l*] *m* metru format din o silabă lungă între două scurte (— —)

AMPHICTYON (*an-fik-sion*) [*gr*] *m* amfiction, deputat al orașelor grecești

AMPHICTYONIDE (*an, si*) *a* cu dreptul de a trimite un deputat

AMPHICTYONIE (*an*) *f* dreptul (unor cetăți grecești) de a trimite deputați în consiliul general

AMPHICTYONIQUE *a* ce ține de amfictioni

AMPHIGAME (*an*) [*gr*] *a* cu ambele sexe

AMPHIGÈNE (*an*) *a* *Bot* care crește în toate direcțiile în timpul încoțării

AMPHIGOURI (*an*) *m* scriere sau vorbire neînțeleasă, non-sens

AMPHIGOURIQUE (*an*) *a* neînțeles, nelămurit

AMPHIGOURIQUEMENT (*an*) *adv* într'un mod neînțeles, alandala

AMPHIPODE (*an*) [*gr*] *m* idem, crustaceu cu două feluri de labe (pentru sărit și înnotat)

AMPHIPTÈRE (*an*) *m* *Blaz* zmeu, balaur înarpat (pe armori)

AMPHISBÈNE (*an*) *m* *Blaz* șarpe cu un al doilea cap în coadă

AMPHISCIENS (*an fi-si-en*) [*l-gr*] *m* *pl* locuitorii zonei toride

AMPHITHÉÂTRE (*an*) [*l*] *m* 1 amfiteatru, 2 *terrain en amphitéâtre*, teren care se înalță treptat, 3 *amphithéatre anatomique*, sală de disecție

AMPHITRYON (*an*) [*un* rege din Teba] *m* *jam* amitiion, gazdă

AMPHORE [*l*] *f* amforă, oală cu două toarte (la Romani)

AMPHORIQUE [*amphore*] *a* *Med* perceput prin auscultafie

AMPLE (*an*) [*l*] *a* 1 lung și larg, 2 îmbelsugat, bogat *ample repas*, *ample moisson*, masă îmbelsugată, seceriș bogat, 3 *fig* amănunțit *ample récit*, povestire amănunțită, 4 lung *un congé plus ample que le premier*, un concediu mai lung decât cel dintâu

AMPLEMENT (*an*) *adv* cu prisosință, cu îmbelsugare

AMPLEUR (*an*) *f* 1 lăgime, întindere, 2 *fig* îmbelsugare, bogăție

AMPLIATIF, IVE (*an*) *a* care adaogă, care completează, 2 *m* copie autentică

AMPLIATION (*an*) [*l*] *f* 1 *Jur* duplicat, copie (a unui act, a unei chitănți), 2 *Méd* lăgime, mărire

AMPLIFIANT, E (*an*) *a* care amplifică, care mărește

AMPLIFICATEUR (*an*) [*l*] *m* 1 amplificator, măritor, 2 *fig* tăietor de palavre

AMPLIFICATIF, IVE (*an*) *a* de mărire

AMPLIFICATION (*an*) [*l*] *f* amplificare a) lăgime, mărire, b) dezvoltare *brillante amplification*, c) exagerare

AMPLIFIER (*an*) [*l* amplificare] *v* a amplifica a) a lărgi, a mări, b) a desvoltă pe larg, c) *fig* a exagera *amplifier les dires de quelqu'un*, a exagera spusele cuiya

AMPLISSIME (*an*) [*l*] *a* foarte înalt (titlu dat odinioară rectorului Universității din Paris).

AMPLITUDE (*an*) [*l* amplitudo] *f*, 1 amplitudine, întindere în lungime și în lăgime, 2 *Geom* mărime unghiulară

AMPOULE (an) [1 ampulă] *f* 1 bășică (pe piele), 2 ampulă, bășică de sticlă (cu lichid în ea), 3 *sainte-ampoule*, vasul cu mir cu care s'au uns regi Franței până la 1793

AMPOULÉ, **E** (an) *a* 1 cu bășici, 2 *fig* umflat *style ampoule*

AMPUTATION (an) [1] *f* Chir amputație, tăierea unui membru

AMPUTÉ, **E** (an) *a* amputat, cui s'a tăiat un membru || *m* amputat, schilod

AMPUTER (an) [1] *o* *a* amputa, *a* tăia (un membru)

AMULETTE [1 amuletum] *f* amuleță, baier

AMUNITIONNEMENT *m* aprovizionare cu munițiuni

AMUNITIONNEB (si) [munition] *o* *a* aproviziona cu munițiuni (o fortăreață)

AMURE *f* Mar funie care întepenește colțul de jos al unei pânze expuse vântului

AMURER *o* Mar *a* întinde în direcția vântului funile *amures*

AMUSABLE *a* amuzabil, ce poate amuza

AMUSANT, **E** *a* amuzant, înveselitor.

AMUSEMENT *m* 1 amuzament, petrecere, 2 amuzare, desfătare, înveselire, 3 pierdere de timp, întârziere (Molière), 4 amăgeală, pre text (Corneille)

AMUSER [muser] *o* 1 *a* amuza, *a* face să petreacă, *a* înveseli, *a* distra, 2 *a* amăgi, *a* purta cu *amuser avec des promesses*, *a* purta cu vorba, 3 *a* ține în loc *amuser l'ennemi*, 4 *fam amuser le tapis*, *a* vorbi de florile mărilor || *S'amuser*, 1 *a* se amuza, *a* petrece, *a* se înveseli, 2 *a*-și bate joc (de cineva), 3 *a*-și trece (a-și pierde vremea), *il s'amuse à faire des vers*, își trece vremea făcând versuri [V Suplimentu]

AMUSETTE *f* petrecere mică, distracție

AMUSEUR, **EUSE** *s* 1 amuzator, 2 amăgitor, înșelător

AMUSOIR *f* mijloc de *a* amuza, de *a* distra

AMYCTIQUE (tik) *a* și *m* coroziv

AMYGDALÉ [1] *f* amigdală, murele gâtului [V Suplimentu]

AMYGDALÉES *f* *pl* familie de plante cu mîgdalul ca tip

AMYGDALIN, **E** *a* de mîgdale

AMYGDALITE [amygdale] *f* amigdalită, inflamația amigdalelor

AMYGDALOIDE (lo-id) [gr] *a* (roacă) cu corpulețe albe ca mîgdala

AMYLACÉ, **E** [1 amylium] *a* amilaceu, ca scrobeala

AMYLE *m* Chum amil (radical)

AMYLENE *m* amilen (anestezic)

AMYLIQUE *a* (alcool) produs prin fermentația feculei cartofilor

AMYLOIDE (id) [gr] *m* amiloid, substanță amilacee care se infiltrează în rinichi, etc

AMYLOSE *f* boală în care organele sunt infiltrate de amiloid

AN [1 annum] *m* an, *le jour de l'an*, *le nouvel an*, anul nou, *bon an, mal an*, un an într'altul, *bout de l'an*, parastas, *les jeunes ans*, tinerețea, *les ans*, *les vieux ans*, bătrânețea,

la fleur des ans, floarea vîrstei, *l'an du monde*, anul dela creațiune, *l'an de grâce*, anul dela Christos, *il y a un an*, acum un an, *par an*, pe an, anual *V quarante*

ANA [1] *m* colecție de anecdote, de cuvînte spirituale ale curva *Pl des ana*

ANABAPTISME (ba-tism) [gr] *m* doctrina anabaptistilor

ANABAPTISTES (ba-tist) [gr] *m* *pl* anabaptiști, cei ce se botează *a* doua oară

ANACARDE [gr] *m* fructul copacului anacardier (un fel de nucă comestibilă, al cărei pericarp dă un uleiul caustic)

ANACARDIER *m* arborele anacardier

ANACHORÈTE (ko) [gr] *m* anacoret, pustnic, sihăstru

ANACHORÉTISME (ko) *m* 1 viața de pustnic, 2 palama de sihăstrie

ANACHRONIQUE (kro) *a* neconform unei epoci

ANACHRONISME (kro) [gr] *m* anacronism *ab*) lucru neconform moravurilor unei epoci

ANACHOLUTE [1] *f* anacolut *a*) frază care începe într'un fel și se termină într'altfel, *b*) elipsă constând în întrebunțarea unui relativ fără antecedentul său (ex *qui dort dîne*)

ANACOSTE *f* (speță de) serjă

ANACRÉONTIQUE [1] *a* anacreontic, în felul lui Anacreon, gingaș

ANACRÉONTISME *m* imitație după poezia lui Anacreon

ANACROUSE [gr] *f* *Muz* notele inițiale ale unui ritm

ANADROME *a* (pește) care trece din mare în fluviu (ca morunul, etc)

ANADYOMÈNE [gr] *a* idem, ieșită din spuma mării (porecla zeiței Venus)

ANAÉRROBIE [gr] *a* (funție microscopică) care se poate lipsi de aer

ANAGLYPHE, **ANAGLYPTE** [gr] *m* bas-relief antic sau vas ornat cu bas-reliefuri

ANAGNOSTE (nag) [gr] *s* sclav cîritor (la Romani)

ANAGOGIE [1] *f* Teol 1 înălțarea sufletului spre locurile cerești, 2 interpretarea mistică *a* sfintelor Scripturi

ANAGOGISTE *m* interpretator mistic al sfintelor Scripturi

ANAGRAMMATIQUE *a* ce ține de anagramă

ANAGRAMMATIQUEMENT *adv* prin anagrame

ANAGRAMMATISER [anagramme] *o* *a* face anagrame

ANAGRAMMATISTE *m* făcător de anagrame

ANAGRAMME [gr] *f* anagramă, schimbarea ordinei literelor (ex *Aroutet l j = Voltaire*)

ANAGYRE [gr] *m* gen de leguminoase cu lemnul puturos ca tip

ANAL, **E** [anus] *a* ce ține de anus

ANALECTES [1] *m* *pl* analecte, bucăți alese din diverși scriitori

ANALEPSIE [gr] *f* întremare, convalescență

ANALEPTIQUE [gr] *a* și *m* Méd analeptic, (fleac) întăritor, întremător

ANALG(ÉS)IE [gr] *f* pierderea sensibilității la durere

ANALGÉSINE *f* *V* antypirine

ANALOGIE [l] *f* analogie, asemănare *par analogie*, prin asemănare

ANALOGIQUE [gr] *a* analogic, asemănător

ANALOGIQUEMENT *adv* prin analogie, prin asemănare

ANALOGISME *m* rationament pe cale de asemănare

ANALOGUE (log') [l-gr] *a* analog, la fel *analogue à*, la fel cu

ANALYSABLE *a* ce poate fi analizat

ANALYSE [gr] *f* analiză *a)* descompunerea (unui tot în părțile sale), *b)* dare de seamă, cercetare *analyse d'un ouvrage*, cercetarea unei opere, *c)* *en dernière analyse*, la urma urmelor, în rezumat

ANALYSER *v* a analiza *a)* a descompune (un tot în părțile sale), *b)* a cerceta, a studia (în amănuntele sale)

ANALYSEUR *m* 1 analizator, 2 ceea ce analizează

ANALYSTE *m* analist, cel versat în analiza matematică

ANALYTIQUE *a* analitic *a)* care procede prin analiză, *b)* *géométrie analytique*, studiul geometriei prin algebră, *langues analytiques*, limbi cari își exprimă ideile prin cuvinte și semne deosebite

ANALYTIQUEMENT *adv* într'un mod analitic, pe cale de analiză

ANAMNESTIQUE [gr] *a* în stare de a redă memoria

ANAMNÉ, E (nam') [amnios] *a* fără membrana lăuntrică a fătusului

ANAMORPHOSE [gr] *f* *Fiz* imagine deformată care, văzută într'o oglindă curbă, apare sub o formă regulată

ANANAS (na) [brazilian] *m* *Bot* ananas, *frase ananas*, fragă groasă și pariumată

ANAPESTE [l] *m* anapest, picior din două scurte și una lungă (— — —)

ANAPESTIQUE *a* compus din anapești

ANAPHORE [l] *f* repetiția aceleiaș cuvânt în diferite părți ale frazei

ANAPHRODISIAQUE *a* care amorteste dorința sensuală

ANAPHRODITE [gr] *a* cu dorința sexuală amortită

ANAPLAS(T)IE [gr] *f* diegerea unui organ (cu bucoji rupte din altă parte a corpului)

ANARCHIE [gr] *f* anarhie *a)* lipsă de guvern, *b)* dezordine, zăpăceală

ANARCHIQUE *a* anarhic

ANARCHIQUEMENT *adv* într'un chip anarhic

ANARCHISER *v* a atăța anarhia

ANARCHISME *m* părere, teorie anarhică

ANARCHISTE *m* anarhist, turburător al ordinii

ANASARQUE [gr] *m* *Med* infiltrarea de serozitate în țesătura celulară

ANASTOMOSE [gr] *f* 1. *Anat* îmbucarea

a două vase sanguine sau limfatice, 2 *fiziol* de comunicare între doi nervi

ANASTOMOSER (S') *v* a se îmbuca (două vase sanguine)

ANASTOMOTIQUE *a* ce ține de anastomoză

ANASTROPHE [gr] *f* anastrofă, răsturnarea ordinii obișnuite a cuvintelor (ex *me coui, te voula*, în loc de *voici moi, voilà toi*)

ANATHÉMATIQUE *a* oferit ca ispășire contra anamelei

ANATHÉMATISATION *f* 1 afurisire, 2 afurisanie

ANATHÉMATISER [gr] *v* 1 a lovi cu anatema, a afurisi, 2 a blama cu tărie, a condamna (ex o părere)

ANATHÈME [gr] *m* anatemă, afurisire, blestem, *fig* *frappe d'anathème*, condamnat || *a* 1 de afurisanie, 2 afurisit, blestemat || *qu'il soit anathème*, să fie afurisit

ANATIDÉS [l] *anas* *f* pl familie de păsări palmipede cu rața ca tip

ANATOCISME [gr] *m* capitalizarea dobânzilor unei sume împrumutată

ANATOMIE [l] *f* anatomie, arta disecării unui corp

ANATOMIQUE *a* anatomic

ANATOMIQUEMENT *adv* anatomiceste

ANATOMISER *v* a diseca *a)* a face anatomia, *b)* *fig* a cerceta cu deamănuntul

ANATOMISTE *m* anatomist, cel ce se ocupă cu anatomia

ANCESTRAL, E *a* ce ține de strămoși, strămoșesc

ANCESTRES [l] antecesor] *m* pl strămoși, străbuni

ANCHE [vg] *f* țevișoară, piscoare

ANCHILOPS (ki lopss) [gr] *f* *Méd* mică tumoră în colțul ochiului, lângă nas

ANCHITÉRIUM (hi te-riom) *m* mamifer fosil asemenea calului

ANCHORIS [sp] *m* *Zool* scrumbie, scrumbița (peștișor)

ANCIEN, ENNE *a* 1 vechiu, bătrân, 2 fost *ancien préfet*, fost prefect || *m* 1 un om din vechime, un bătrân, 2 mai vechiu decât altul (ex într'o funcțiune) *il est mon ancien*, a fost înaintea mea într'o slujbă, 3 *pl* cei vechi [V Suplimentu]

ANCIENNEMENT *adv* în vechime, odinioară

ANCIENNETÉ *f* vechime de toute ancien

neté, din cea mai adâncă vechime

ANCILE [l] *m* scut sacru (la vechii Romani)

ANCIPITÉ, E *a* cu două tășuri

ANGOLIE *f* *Bot* căldărușă, cinci coade

ANCRAGE *m* loc de ancorat *droit d'ancrage*, taxă de ancorare

ANCRE [l] ancora] *f* ancoră *jeter, mouiller l'ancre*, a ancoră, a se opri, *lever l'ancre*, a ridică ancora, a plecă, *être à l'ancre*, a sta pe loc, *chasser sur ses ancres*, a trage ancora după sine

ANCRÉ, E *a* *Blaz* în formă de ancoră

ANCRESSER *v* 1 a ancoră, a se opri, 2 a întări || *S'ancrer*, a se înfige, a se înrădăcina

ANCRURE *f* 1 toate părțile unei ancore, 2 cută în postavul rău tuns

ANDABATE [l] *m* gladiator cu capul băgat în coif și care lupta fără să vadă

ANDAIN *m* postată, brazdă de iarbă cosită

ANDALOU, OUSE *a* andaluzian || *m* 1 locuitor din Andaluzia, 2 cal din Andaluzia

ANDANTE, ANDANTÉ [it] *adv* Muz an dante, moderat || *m* arie cântată moderat Pl *des andantes, des andantes*

ANDANTINO [it] *adv* Muz andantino, ceva mai repede || *m* arie cântată ceva mai repede Pl *des andantinos*

ANDOUILLE (an-du-y') *f* cârnat de purcel, *andouille de tabac*, ficuș cu tutun, *andouille de pâte*, defect pe hârtie [V Suplimentu]

ANDOUILLE (du-yé) *m* i'murică de corn (la cerb, etc) după care se cunoaște vârsta animalului

ANDOUILLETTE (ye') *f* cârnat mic de purcel

ANDRÉACÉES *f* pl Bot familie de mușchiuri neguicioase trăind pe stânci

ANDRÉCIE [gr] *f* *m* organele bărbătești la floare

ANDROGÉNIE [gr] *f* 1 zămisirea omului, 2 succesiunea de băieți la băieți

ANDROGYNE [gr] *a* androgin *a*) cu ambele sexe, *b*) Bot cu organe bărbătești și fe meesti

ANDROIDE (dro-id) [gr] *m* android, auto mat cu figură de om

ANDROLÂTRIE [gr] *f* închinare la om

ANDROPHOBIE [gr] *f* ura de oameni

ANE [l asinus] *m* așin, măgar, fig ne ghioab *grand ane*, măgădău, *ane bate*, gogoman, *brider l'ane par la queue*, a începe anapoda, *contes de peau d'ane* povești pentru copii, *en dos d'âne*, povărnit de ambele părți, *pont aux ânes*, lucru foarte ușor, lucru știut de toți, *prov nul ne sait mieux que l'ane où le bat le blesse*, fiecare știe unde îl doare, *coq d'âne*, vorbire alandala [V Suplimentu]

ANÉANTIR [néant] *v* a nimici, a pră pădi

ANÉANTISSEMENT *m* 1 nimicire, prăpădire, 2 fig doborîre *être dans l'aneantissement*, a fi doborît, prăpădit

ANECNOTE [l-gr] *f* anecdotă, istorioară, snoavă

ANECOTIER, ÈRE (ti) *s* culegător sau povestitor de anecdote

ANECOTIQUE *a* anecdotic

ANECOTISER *v* 1 a povesti mereu la anecdote, 2 a culege anecdote

ÂNÉE [ane] *f* povară de măgar, samar

ANEL *m* inel de clește

ANÉMIE [gr] *f* anemie, lipsă de sânge

ANÉMIER *v* a anemiă, a slăbi sangele

ANÉMIQUE *a* anemic, fără sânge

ANÉMOGRAPHE [gr] *m* aparat care înregistrează neîntreput direcția, viteza, etc a vântului

ANÉMOMÈTRE [gr] *m* anemometru, in strument de măsurat puterea vântului

ANÉMOMETRIE *f* măsura vitezei și pu terei vântului

ANÉMONE [l] *f* Bot dedețel, floarea-vân tului

ANÉMOSCOPE [gr] *m* anemoscop, instru ment care indică direcțiunea vântului

ANÉMOTROPE [gr] *m* motor împins de vant

ANENCÉPHALIE (nan) [gr] *f* lipsă de creier

ÂNERIE [âne] *f* măgărie, neghiobie

ANÉROIDE (ro-id) [gr] *a* (barometru) țără mercur metalic

ÂNESSE [âne] *f* măgăriță

ANESTHÉSIE [gr], *f* anestezie, suprimarea momentană a simțului

ANESTHÉSIER *v* a anestezia, a adormi simțurile la durere

ANESTHÉSIQUE *a* și *m* anestezic, (ele ment) care provoacă nesimțirea

ANETH (nett) [l] *m* Bot mărar

ANÉVRISMAL, E *a* anevrismal, de anevrism

ANÉVRISMATIQUE *a* ce seamănă cu un anevrism

ANÉVRISME [l] *m* anevrism, umflătura unei artere sau a inimii, *rupture d'anevrisme*, ruperea unei artere prin umflarea ei

ANÉVRISMÉ, E *a* lovit de anevrism

ANFRACTUEUX, EUSE [l anfractuosus] *a* întortochiat, strâmb

ANFRACTUOSITÉ *f* întortochiatură, adâncătură, cotitură

ANGE [l angelum] *m* înger, loc *être aux anges*, a fi încântat, *rire aux anges*, a nu mai putea de bucurie, a fi în al nouălea cer, *son bon ange*, îngerul său cel bun [V Suplimentu]

ANGELT *m* îngeras

ANGÉLICAL, E *a* îngeresc

ANGÉLIQUE [l] *a* angelic, îngeresc || *f* Bot angelică, bucină

ANGÉLIQUEMENT *adv* îngereste

ANGÉLISER (ye) *v* a face un înger (din)

ANGÉLOLÂTRE *m* închinător la îngeri

ANGÉLOLÂTRIE [gr] *f* închinare la îngeri

ANGELOT [ange] *m* 1 îngeras, 2 monedă de aur inițiată o maimuță doborînd un ba laur, 3 brânză din Ange

ANGÉLUS (jé-luss) [l] *m* angelus *a*) ru găciune spusă dimineața, la prânz și seara în sunetul clopotelor bisericii, *b*) toaca pentru această rugăciune

ANGEVIN, E *a* din Angers, din Anjou || *m* dialectul din Anjou

ANGINE [l] *f* anghină

ANGINEUX, EUSE *a* de anghină

ANGIOGRAPHIE (vi) [gr] *f* descrierea va seler omului, animalelor

ANGIOLOGIE (vi) [gr] *f* Anat studiul organelor circulației

ANGIOSPERMES (vi) [gr] *pl* plante cu gră untele învelit într'un pericarp

ANGLAIS, E *a* englez(esc) || *adv* *d* l'ang laise, în felul Englezilor, fig *gagner la porte d* l'anglaise, a plecă pe furis, a se strecura neobservat (dintr-o societate) || *m* 1 englez, 2 l'anglais, limba engleză, 3 cal englez || *f*

1 englezoaică, 2 dans englezesc foarte viu, 3 scriere engleză aplicată, 4 pl papilote, percuini pe tâmpile (la femei) [V Suplimentu]

ANGLAISER *v* a scoate unui cal muschii

scobitori ai coaderi ca să stea orizontală

ANGLE [l angulus] *m* unghiu, colț

ANGLER [angle] *v* a dispune în unghuri

ANGLET *m* *Arch* cavitate în formă de unghiu drept

ANGLEUX, EUSE *a* colțuros, *noix angleuse*, nucă cu miezul închis în unghuri mici, în colțuri

ANGLICAN, E *a* și *s* anglican

ANGLICANISME *m* aghicanism, religiunea Angliei

ANGLICISER *v* a englezi || *S'angliciser*, *a* se englezi

ANGLICISME *m* anglicism, mod de exprimare particular limbii engleze

ANGLOMANE *a* și *s* angloman, admirator sau imitator pasionat a tot ce e englezesc

ANGLOMANIE *f* anglomanie, admirație sau imitație a tot ce e englezesc

ANGLOPHILE *a* și *s* anglofil, iubitor de engleji

ANGLOPHOBE *a* și *s* anglofob, care urăște pe englezi

ANGLOPHOBIE [gr] *f* anglofobie, ură a tot ce e engleji

ANGLO-SAXON, ONNE *a* și *s* anglo saxon

ANGOISSE [l angustia] *f* 1 spaimă, neliniște adâncă, tortură sufletească, 2 *pours d'angoisse* *a*) pară foarte amără, *b*) căluș de fier cu care hoții înăbușiau țipetele victimei, *c*) fam *avalier des pources d'angoisse*, a înghiți la hăpuri amare, a îndura mari neplăceri

ANGOISSANT, E *a* îngrijorător

ANGOISSER *v* a pricinui neliniște, spaimă, a îngrijora

ANGOISSEUX, EUSE *a* îngrijorător

ANGORA *a* de Angora (pisică, capră, etc) || *m* pisică angora

ANGBOIS *m* ic de fier în gaura ciocanului de lemn

ANGUIFORME (ghi) *a* în formă de șarpe

ANGUILLE (ghi-yad) [anguille] *f* lovitură cu o piele de țipar sau cu o batistă răsucită

ANGUILLE (ghi-y') [l anguilla] *f* 1 țipar, fig *il y a quelque anguille sous roche*, e ceva ascuns aci, *écorcher l'anguille par la queue*, a începe dela coadă un lucru, 2 joc de școlari cu o batistă răsucită

ANGULAIRE [l] *a* unghiular, cu colțuri, *pierre angulaire*, piatră pusă în colțul temeliei, fig piatră fundamentală, temelie, baza (unei clădiri)

ANGULAIREMENT *adv* în unghiu

ANGULÉ, E *a* cu unghuri

ANGULEUX, EUSE, a 1 cu unghuri, colțuros, 2 fig *caractere anguleux*, fire aspră, *visage anguleux*, obraz scofălcit

ANGUSTICLAVE [l] *m* benzi înguste de purpură (la tunica cavalerilor romani)

ANGUSTIFOLIÉ, E *a* cu frunze foarte strâmte

ANHÉLATION (a-né) [l] *f* respirație grea găfănală

ANHÉLER (a-ne) [l anhelare] *v* 1 a găfai, a respira greu, 2 a întreține focul (la sticlari)

ANHÉLEUX, EUSE (a ne) *a* gafator

AN'HUI (a-nu-i) *adv* (†) astăzi

ANHYDRE (a-nidr') [gr] *a* Chim fără apă,

ANHYDRIDE (a ni) *f* anhidridă, corp care dă naștere unui acid combinându-se cu apa

ANHYDRITE (ni) *f* sulfat de calciu anhidru

ANICROCHE [croche] *f* piedică, încurcătură, belea

ÂNIER, ÊRE [l as.narium] *s* conducător de măgari

ANIL (nill) [ar] *m* Bot V *indigotier*

ANILINE *f* anilină, lichid extras din gudron și care, combinat cu alte corpuri, dă feburte culori întrebunțate în industrie

ANILLE (ni-y') *f* bucată de fier întepenită în gârlicul unei pietre de moară,

ANIMADVERSION [l] *f* dojană aspră

ANIMAL, E [l] *a* animal, animalic || *m* animal, dobitoac

ANIMALCULE *m* animalcul, vietate văzută sub microscop

ANIMALESQUE (lesk') *a* animalic

ANIMALIER *m* pictor sau sculptor de animale

ANIMALISATION *f* priefacerea hranei în materie viețuitoare

ANIMALISER *v* 1 a prieface hrana în materie viețuitoare, 2 a se îndobitoci || *S'animaliser*, a se prieface în materie viețuitoare

ANIMALITÉ *f* animalitate, fire dobitoacească

ANIMATEUR, TRICE *a* și *s* însufletitor

ANIMATION [l] *f* animație *a*) însuflețire, *b*) *fig* vioiciune, aprindeie

ANIMÉ, E *a* animal *a*) însuflețit, *b*) mâniat, iritat *être animé contre quelqu'un*, a fi întăratat împotriva cuiva

ANIMER [l animer] *v* 1 a anima, a însufleți, 2 a întărată, a ațăță *animer au combat*, a întărată la luptă, 3 a înviora || *S'animer*, 1 a se însufleți, 2 a se nita, a se întărată

ANIMIQUE *a* privitor la inimă

ANIMISME *m* Fil animism, doctrină care admite în om identitate între sufletul gânditor și principul vital

ANIMISTE *m* animist, partizan al animismului

ANIMOSITÉ [l] *f* animozitare *a*) dușmănie puternică, *b*) violentă

ANIS (ani) [l] *m* Bot anason (plantă mirosoare

ANISER *v* a drege cu anason

ANISETTE *f* vutcă de anason

ANISOSTÉMONÉ (zos) *a* Bot cu un număr de stamine diferit al patalelor

ANISOTROPE [gr] *a* Fiz a cărui elasticitate nu e aceeași în toate direcțiile (ex un corp)

ANKILOSE [gr] *f* anchiloză, înțepenirea încheeturilor,

ANKILOSE, **E** *a* cu încheieturile înțepenite
ANKYLOSER *o* a pricinu o anchiloză ||
S'ankyloser, a se înțepeni (încheieturile)

ANNAL, **E** [*an*] (*l*) *a* care nu durează decât un an

ANNALES [*i*] *f* *pl* anale *a*) întâmplări scrise an cu an *b*) istorie *parcourez les annales de tous les peuples*, răsfăc istoria tuturor popoarelor

ANNALISTE *m* analist, scriitor de anale

ANNALITÉ *f* însușirea de a dura un an

ANNAMITE *a* și *s* anamit, din Annam || *m* limba anamită

ANNATÉ [*i*] *f* anată, dădăia anuală cuvenită Papei dela slujbasii săi

ANNEAU [*i*] *anellum* *m* 1 verigă *anneau d'une chaîne*, veriga unui lanț 2 inel, 3 *pl* ineluse, cărlionți

ANNÉE [*i*] *annus* *f* an, cuprinsul unui an, *souhaiter la bonne année*, a ură un an nou fericit, a ură la mulți ani

ANNELE, **E** *a* inelat || *Zool* *m* *pl* *lesannelés*, inelatele, animale al căror corp e format din inele

ANNELER [*anneau*] *v* a încărlionța [Se conjuță ca *amonceler*]

ANNELET *m* ineluș

ANNÉLIDES *m* *pl* anelizi, viermi inelați (cu sange roșu)

ANNEURE *f* încărlionțare

ANNEXE [*i*] *f* anevă, adaos, *annexe d'un bâtiment*, dependențele unei clădiri, *annexe d'une église*, mitoc || *a* care ține de, dependent

ANNEXER *v* a anevă, a adăoga, a alătura

ANNEXION [*i*] *f* anexare, alpire, adăogare

ANNEXION(Ţ)ISME *m* teoria anevărilor Statelor mici la cele mari

ANNIHILABLE *a* ce poate fi nimicuit

ANNIHILATION *f* anihilare, nimicire

ANNIHILER (*an-ni-i-le*) [*i*] anihilare] *v* a anihila, a nimici, a zădărnici, a distruge

ANNIVERSAIRE [*i*] *a* aniversare *jour anniversaire*, ziua nasterii || *m* aniversare *anniversaire du mariage*, anul nunții

ANNONAIRE [*i*] *annonarius* *a* ce ține de recolta grâului, de aprovizionare

ANNONCE *f* 1 anunț, 2 anunțare, veste

ANNONCER [*i*] *annonciare*] *v* 1 a anunța, a vesti, a prevesti, 2 a da dovadă de ceva *ceux qui annoncent de l'instruction*, cei cari dau dovadă de instrucțiune || *S'annoncer*, 1 a se anunța, a se prezenta, 2 a se manifesta, a se arăta, 3 *se faire annoncer* a cere să fie primit [Se conjugă ca *avancer*]

ANNONCEUR *m* anunțator, vestitor

ANNONCIADÉ *f* anunțada (ordin de călugărițe cari slujesc Buna-Vestire)

ANNONCIATION *f* Buna-Vestire (25 Martie)

ANNONCIER *m* însărcinatul cu anunțurile (la un ziar)

ANNOTATEUR (*an-no*) *m* anotator

ANNOTATIF, **IVE** (*an-no*) *a* de anotare

ANNOTATION (*an-no*) *f* anotare, însemnare cu note (a unui text pentru a-l explica)

ANNOTER (*an no*) [*i*] *annotare*] *v* a anota, a însemna cu note explicative (un text)

ANNUAIRE [*i*] *annus*] *m* anuar, publicație anuală cu tot felul de deslușiri administrative, comerciale, etc

ANNUALITÉ *f* însușirea de a fi anual

ANNUEL, **ELLE** [*i*] *annualis*] *a* anual *a*) pe an, pe fiecare an, *b*) care ține un an *plante annuelle*

ANNUELLEMENT *adv* anual, pe an, în fiecare an

ANNUITAIRE (*an-nui*) *a* achitat prin anuități

ANNUITÉ (*an-nu-i*) *f* anuitate, sumă plătită anual pentru a stinge o datorie sau a crea un capital

ANNULLABILITÉ *f* anulabilitate, putința de a fi anulat (un act)

ANNULLABLE *a* anulabil, ce poate fi anulat

ANNULLAIRE [*i*] *a* 1 în formă de inel, *eclipse annulaire*, eclipsă de soare în care acest astru apare ca un inel luminat, 2 *doigt annulaire*, degetul inelar || *m* degetul inelar

ANNULATIF, **IVE** (*uf-tu*) *a* de anulare

ANNULATION [*i*] *f* anulare

ANNULEMENT *m* *Mar* semnal care anulează pe cel dintâru

ANNULER [*i*] *annullare*] *v* a anula, a declara nul, fără valoare

ANOBLI, **E** *a* inobilat, care a primit un titlu de noblete

ANOBILIR [*noble*] *v* a da un titlu de noblete a boieri [A nu se confunda cu *ennoblier*]

ANNOBLISEMENT *m* inobilare, boierire

ANODE *f* electrodul pozitiv al unei pile

ANODIN, **E** [*i*] *a* anodin *a*) alinător, *b*) *fig* prost, nesărat *sauve anodine*, *c*) cu efect slab fără efect

ANOMAL, **E** [*gr*] *a* neregulat

ANOMALIE [*gr*] *f* anomalie, neregularitate

ANOMALISTIQUE *a* 1 ce ține de anomalie 2 *année anomalistique*, timpul cerut de o planetă pentru a reveni la același punct al orbitei sale

ÂNON (*âne*) *m* măgăruș

ANNONEMENT *m* găngăvire, balbăire (le citit, la vorbit)

ANNONER [*ânon*] *v* a găngăvi, a balbăi (la citit)

ANNONEUR, **EUSE** *a* și *s* bălbăitor, găngăvitor.

ANONYMAT *m* anonim, însușirea de a fi anonim

ANONYME [*i*] *a* anonim *a*) fără nume, *b*) neiscălit *lettre anonyme*, scrisoare neiscălită, *c*) care vrea să rămână necunoscut || *m* 1 care nu-și dă numele, 2 *garder l'anonyme*, a vrea să rămână necunoscut

ANONYMENT *adv*, fără a-și da numele

ANONYMIE *f* *V* *anonymat*

ANOPLOTHÈRE, **ANOPLOTHÉRIUM** (*om*) *m* idem, rumegător fosil artiodactil din epoca eocenă

ANORDIR [*nord*] *v* a bate dispre nord (vântul)

ANOREXIE [gr] *f* pierderea poftei de mâncare

ANORMAL, **E** [l] *a* anormal, neregulat, neobișnuit

ANORMALEMENT *adv* anormal, neobișnuit

ANOSMIE [gr] *f* pierderea mirosului

ANOURE [gr] *a* Zool fără coadă || *pl* ordin de batracieni coprinzând broaștele, broaștele râioase, etc

ANOXÉMIE [gr] *f* lipsa de oxigenație a sângelui

ANSE [l] *ansa* *f* 1 toartă, mâner, ureche, 2 *Geogr* golfuleț, 3 loc *faire danser l'anse du panier*, a încălca socoteala (despre o bucatăreasă), *faire le pot à deux anses*, a sta cu mâinile în șolduri [V Suplimentul]

ANSER (*sér*) [l] *m* gâscă sălbatică

ANSER *o* a garnisi cu toarte, cu urechi

ANSÉRINE [l] *f* Bot buruiană de bubă-rea, spanac porcesc

ANSETTE [anse] *f* 1 căpătăiu de frânghie, terminat în formă de inel, 2 mangal cu toartă mică

ANSIÈRE (*sè*) *f* undiță (pentru golfulețe)

ANSPECT (*spek*) [angl] *m* pârghie (de manevrat tunurile pe mare)

ANSPESSADE [it] *m* (t) soldat frunțas

ANTAGONIQUE *a* potrivnic, în luptă

ANTAGONISME [gr] *m* antagonism *a*) luptă, împotrivire (în idei, în sentimente)

ANTAGONISTE *s* antagonist *a*) potrivnic, *b*) dușman || *a* potrivnic, dușmănos

ANTALGIQUE [gr] *a* alinător, calmant

ANTAN [l] *ante annus* *m* 1 anul trecut, 2 odinioară *maus où sont les neiges d'antan?* dar unde s timpurile de odinioară?

ANTANACLASE [gr] *f* antanaclază, repetirea aceluiaș cuvânt în sensuri diferite

ANTARCTIQUE [gr] *a* antarctic, dela miazăzi

ANTE [l] *f* 1 opritoare (la aripa unei mori de vânt), 2 stâlpi pătrați de o parte și de alta a uși

ANTEBOIS *m* scândurică pe dugimea dealungul peretelui

ANTÉCÉDEMENT (*da-man*) *adv* mai înainte, anterior

ANTÉCÉDENT, **E** [l] *a* antecedent, de dinainte, anterior || *m* antecedent *a*) fapt anterior *les antécédents de quelqu'un*, trecutul curva *sans antécédents*, fără seamăn, neauzit, *b*) Gram nume pus înaintea pronumelui relativ, *c*) *Aru* întâiul termen al unei proporții

ANTÉCESSEUR [l] *m* (t) profesor de drept (într-o Universitate)

ANTÉCHRIST (*krist*) [gr] *m* antichrist, *pop* antihărt

ANTÉDILUVIEN, **ENNE** [l] *ante diluvium* *a* antidiluvian, de dinainte de potop

ANTÉFIXE [l] *f* ornament în teracotă pe un acoperiș, pe o friză

ANTENAI, **E** sau **ANTENOIS**, **E** *a* și *s*, (inel, mână) între un an și doi ani

ANTENNE [l] *f* 1, antenă, cornuleț (la in-

secte), 2 *Mar* vargă lungă care susține o pânză triunghiulară

ANTÉNUPIAL, **E** *a* înainte de nuntă

ANTEOCCUPATION *f* preîntâmpinare

ANTÉPENULTIÈME (*u*) [l] *a* și *f* antepenultima, (silaba) a treia dela sfârșit

ANTÉPHELIQUE [g] *a* care scoate petele de roșăță

ANTÉRIEUR, **R** [l] anterior] *a* anterior

a) de dinainte, *b*) petrecut mai înainte, *c*) scris mai înainte, mai vechiu *ouvrages antérieur*, operă scrisă mai înainte, *d*) Gram *futur antérieur*, viitorul al doilea

ANTÉRIEUREMENT *adv* anterior, înainte

ANTÉRIORITÉ *f* anterioritate, însușirea de a fi mai vechiu

ANTERON *m* șosea pentru trăsuri prin bălțile sărate

ALTHELMINTIQUE [gr] *a* și *m* (medicament) contra viermilor

ANTHÉMIS (*miss*) *m* gen de plante cu mușetelul ca tip

ANTHÈRE [l] *f* antea, săculeț cu polen (la floare)

ANTHERIDIE *f* Bot celula cu anterozoizi

ANTHÉROZOIDE (*zo-id*) [ar] *m* anterozoid, elementul fecundator mascul la criptogame

ANTHÈSE [gr] *f* desvoltarea floarei care dă naștere polenului

ANTHOCYANINE *f* materie colorantă albastră extrasă din floare

ANTHOLOGIE [gr] *f* antologie, culegere de bucăți alese în versuri

ANTHRACÈNE *f*, antracen, corp compus extras din gudronul de huilă

ANTHOZOAIRES [gr] *m* *pl* antozoare, animale cari seamănă cu florile și formează recifi pe lângă coastele mării

ANTHRACITE [gr] *m* antracit, cărbune de pământ

ANTHRAX (*traks*) [gr] *m* antrax, bubon cangranos, serpengea, dalac

ANTHÈRE [gr] *m* insectă care atacă stofele și colecțiunile zoologice

ANTHROPOIDE (*po-id*) [gr] *a* care seamănă cu corpul omului

ANTHROPOLOGIE [gr] *f* antropologie, istoria naturală a omului

ANTHROPOLOGIQUE *a* antropologic

ANTHROPOLOGISTE *m* antropolog

ANTHROPOMÉTRIE [gr] *f* antropometrie, măsurarea diferitelor părți ale corpului omeneșc

ANTHROPOMÉTRIQUE *a* antropometric

ANTHROPOMORPHE [gr] *a* antropomorf, care are forma omului

ANTHROPOMORPHISME *m* antropomorfism, doctrină care atribuie lui Dumnezeu o formă omenească

ANTHROPOMORPHI(S)TE *m* partizan al antropomorfismului

ANTHROPOPHAGE [gr] *m* antropofag, mâncător de oameni

ANTHROPOPHAGIE *f* antropofagie, obiceiul de a mânca carne omenească

ANTHROPOPTHÈQUE [gr] *m* idem, omul fosil ipotetic

ANTHYLLIDE [gr] *f* gen de leguminoase cu vătămătoare ca tip

ANTIAPOPLECTIQUE [gr] *a* și *m* antiapoplectic, (leac) contra apoplexie

ANTIARTHRITIQUE *a* și *m* (leac) împotriva artrismului

ANTIASTHMATIQUE (*as ma*) *a* și *m* (leac) contra astmului

ANTICATARRHAL (*ral*) *a* și *m* (leac) împotriva guturaului

ANTICHAMBRE *f* anticameră, sală de așteptare, *pop* tindă, *faire antichambre*, a aștepta, *faire faire antichambre*, a face să aștepte mult și bine, *propos d'antichambre*, palavre de slugă

ANTICHOLÉRIQUE (*ko*) [l] cholera] *a* și *m* (leac) contra holerei

ANTICHRÈSE [gr] *f* anticreză, cedarea către un creditor a venitului unui imobil

ANTICHRÉTIEN, **ENNE** (*kré*) *a* anticreștinesc, dușman creștinilor

ANTICIPANT, **E** *a Méd* (fenomen periodic) care se repetă la intervale din ce în ce mai apropiate

ANTICIPATION [l] *f* anticipație *a*) luare înainte *par anticipation*, prin anticipație, dinainte, *b*) preîntâmpinare, *c*) *Jur* încălcare, atingere

ANTICIPÉ *E* *a* anticipat, de dinainte

ANTICIPER [l] anticipare] *v* *a* anticipă *a*) *a* o luă înainte, *b*) *a* preîntâmpină *c*) *a* se atinge de, *a* încălcă *anticiper sur les droits de quelqu'un*, *a* încălcă drepturile cuiva, *b*) *a* da o dată anteaoră *anticiper sur les faits*, *a* da o dată mai veche faptelor

ANTICLÉRIICAL, **E** *a* și *m* anticlerical, dușman al popilor

ANTICLÉRICALISME *m* anticlericalism

ANTICOMANIE *f* patima de lucruri vechi

ANTICOMBUSTIBLE (*con*) *a* și *m* potrivit arderii

ANTICONSTITUTIONNEL, **ELLE** *a* anti-constituțional, dușman al constituției

ANTICONSTITUTIONNELLEMENT (*st-o*) *adv* contrar constituției

ANTIDARTREUX, **EUSE** *a* și *m* (leac) contra penei

ANTIDATE *f* dată mai veche

ANTIDATÉ, **E** *a* antidatat, purtând o dată mai veche

ANTIDATER *v* *a* antidată, *a* pune o dată mai veche

ANTIDÉPERDITEUR *a* și *m* (aliment) care repară pierderile

ANTIDOTE [gr] *m* 1 antidot, contraotrăv, 2 *fig* leac împotriva (unui lucru)

ANTIENNE (*ti*) [l] antiphona] *f* 1 antifon, verset ce se cântă înainte sau după un psalm, 2 imn în onoarea Fecioarei, 3 *pop c'est tous jours la même antienne*, e veșnic același cântec, *annoncer une triste antienne*, *a* anunță o veste tristă

ANTÉPILEPTIQUE *a* și *m*, (leac) împotriva pilepsiei,

ANTIESCLAVAGISTE *a* și *s* adversar al robiei

ANTÉVANGÉLIQUE *a* contrar spiritului Evangheliei

ANTIFÉBRILE *a* antifebril, contra februrilor

ANTIFERMENT *m* corp ce poate împiedeca fermentația

ANTIGAI EUX, **LEUSE** *a* împotriva răiei || *m* leac împotriva răiei

ANTIGOUTTEUX, **EUSE** *a* împotriva podagrei || *m* leac împotriva podagrei

ANTIGOUVERNEMENTAL, **E** *a* antiguvernamental, potrivnic guvernului

ANTIHÉMORRHOÏDAL, **E** (*e mo ro-i*) *a* și *m* (leac) împotriva trâنجilor

ANTIHYGIÉNIQUE (*-i*) *a* în contra igieniei

ANTIJUIF, **IVE** *a* antisemit

ANTILATEUX, **EUSE** *a* care face să dispară laptele

ANTILÉGAL, **E** *a* nelegal, contrar legii

ANTILIBÉRAL, **E** *a* contrar libertății

ANTIOLOGIE [gr] *f* *Fil* antilogie, contrazicere în vorbe, în idei

ANTIOLOGIQUE *a* contrar logicii

ANTILOPE *f* antilopă (patruped rozător)

ANTILOPIDÈS *m pl* rumegătoarele cu antilopa ca tip

ANTIMÉPHITIQUE *a* contra miasmelor || *m* leac contra miasmelor

ANTIMIGRAINE *m* leac împotriva migrenei

ANTIMINISTÉRIEL, **ELLE** *a* antiministerial, contrar ministerului

ANTIMOÏNE [l] *m* antimoniu, sarea pisiolii

ANTIMONARCHIQUE *a* antimonarhic, contrar monarhiei

ANTIMONARCHISTE *a* și *s* dușman al monarhilor

ANTIMONIAL, **E** sau **ANTIMONIÉ**, **E** *a* cu antimoniu

ANTIMONIATE *m* *Chim* antimoniat (sare)

ANTIMONIQUE *a* (acid) antimonice

ANTINATIONAL, **E** *a* antinațional, dușman al interesului național

ANTINÉPHRÉTIQUE *a* și *m* (leac) pentru durerea de rinichi

ANTINÉVRALGIQUE *a* și *m* (leac) împotriva durerilor de nervi

ANTINOMIE [gr] *f* *Fil* antinomie, contrazicere între două legi, două idei

ANTINOMIQUE *a* contrar

ANTIPEPE *m* papă fals

ANTIPARLEMENTAIRE *a* antiparlamentar, neparlamentar

ANTIPATHIE [gr] *f* antipatie, scârbă, ură

ANTIPATHIQUE *a* antipatic *a*) nesuferit, *b*) contrar *sentiments antipathiques*

ANTIPATRIOTE *m* antipatriot, dușman al patriotismului

ANTIPATRIOTIQUE *a* antipatriotic, contra patriei

ANTIPÉRIODIQUE *a* care previne accesele unei boli periodice

ANTIPÉRISTALTIQUE [gr.] *a*, (mişcare) de

contractiune de jos în sus (a esofagului și intestinelor)

ANTIPESTILENTIEL, ELLE *a* și *m* (leac) contra ciumei

ANTIPHERNAL, E *a* (bunuri) date de bărbat soției prin contract

ANTIHILOSOFIQUE *a* antifilozofic, contrar adevăratei filozofii

ANTIHILOLOGISTIQUE [gr] *a* și *m* (leac) contra umflăturilor

ANTIPHONAIRE, ANTIPHONIER [gr] *m* antifonar carte bisericească cu note muzicale

ANTIPIRASE [gr] *f* antipirază, cuvânt sau frază întreținută cu înțeles contrariu (ex *ret honnête homme*, în loc de *ce fripon*)

ANTIPODE [gr] 1 antipod *ab*) locul opus locului nostru, *c*) *fig* (tocmai) contrariul *voire raisonnement est l'antipode du bon sens* judecata d-tale este contrarie lunului simt

ANTIPOÉTIQUE *a* contrar poeziei

ANTIPROGRESSISTE *a* și *s* dușman al ideilor de progres

ANTIPROTECTIONNISTE *a* și *m* dușman al sistemului protector

ANTIPSORIQUE [gr] *a* și *m* (leac) contra răiei

ANTIPUTRIDE [l] *a* și *m* (leac) contra putreziciunii

ANTIPIRYNE [gr] *f* antipirină, praf în contra frigurilor

ANTIQUAILLE (*ka v'*) *f* vechitură

ANTIQUAIRE *m* antecvar *a*) cel ce se ocupă cu studiul antichităților, *b*) strângător sau negustor de antichități

ANTIQUE [l] *antiquus* *a* antic *a*) din vechime, străvechiu, *b*) iesit din modă *habut antique*, haină iesită din modă, *c*) asemenea celui din vechime || *m* 1 modă veche, model de vechime, *étudier l'antique*, a studia operele de artă din vechime || *f* operă de artă curioasă din vechime, vechitură, *musée des antiques*, muzeu de antichități || *adv* *a l'antique*, după moda veche [V Suplimentul]

ANTIQUEMENT (*tik*) *adv* 1 în mod antic, 2 în vechime

ANTIQUITÉ [l] *antiquitas* *f* 1 antichitate *a*) din timpurile vechi, vechime, *b*) cei vechi, cei din vechime *l'antiquité a cru*, cei vechi au crezut, 2 *pl* antichități, opere de artă din vechime

ANTIRABIQUE *a* împotriva turbării || *m* antirabic, leac contra turbării

ANTIRATIONALISME *m* doctrina potrivnică raționalismului

ANTIRÉGLEMENTAIRE *a* contrar reglementului, nereglementar

ANTIRELIGIEUX, EUSE *a* antireligios, contrar religiei

ANTIRÉPUBLICAIN, E *a* antirepublican, potrivnic republicei

ANTIRÉVOLUTIONNAIRE *a* și *s* antirevoluționar, potrivnic revoluțiunii

ANTIROUILLE (*ru-y'*) *f* substanță care a păă de rugină

ANTISCIENS (*ti su'n*) [gr] *m* *pl* antiscleni, locuitori de pe ambele părți ale Ecuatorului, cu umbră diferită la amiază

ANTISÉMIT *m* antisemit

ANTISÉMITIQUE *a* antisemitic

ANTISÉMITISME *m* antisemitism

ANTISCORBUTIQUE *a* și *m* (leac) contra umflăturii gingiilor

ANTISEPSIE *f* mijloacele terapeutice care distrug microbii

ANTISEPTIQUE [gr] *a* și *m* antiseptic, (leac) contra putrezirii

ANTISOCIAL, E *a* antisocial, contrar ordinii sociale

ANTISOPOREUX, EUSE *a* contra somnului

ANTISPASMODIQUE [gr] *a* și *m* (leac) în contra spasmurilor

ANTISPIRITUALISME *m* antispiritualism, doctrină opusă spiritualismului

ANTISTROPHE [gr] *f* antistrofă, a doua strofă într-o pezie lirică cântată de Greci

ANTITÉTANIQUE *a* și *m* (leac) împotriva svercolirilor

ANTITHÈSE [gr] *m* antiteză, împotrivire de cuvinte, de idei

ANTITHÉTIQUE *a* antitetic, plin de antiteză

ANTIVÉNÉNEUX, EUSE *a* și *m* (substanță) care distruge otrăvurile

ANTIVERMINEUX EUSE *a* și *m* (leac) împotriva viermilor

ANTONOMASE [gr] *f* antonomază, figură de cuvinte, prin care se substituie unui nume propriu, un nume comun și viceversa (*l'aigle de Meaux*, în loc de *Bossuet*)

ANTONYME [gr] *m* antonim, sens contrariu (*c' bien est l'antonyme de mal*)

ANTONYMIE *f* antonimie, alăturare de cuvinte cu sens contrar

ANTRE [l] antrum *m* peșteră, văgăună

ANTRUSSIONS (*u*) *m* *pl* luptători voluntari cari însoțeau pe regi franci

ANUTER (S') [nuit] *v* a înopă, a l apuca noaptea pe drum

ANURIE sau **ANURÈSE** *f* încetarea urinei

ANUS (*nuss*) [l] *m* anus, gaura șezutului

ANXIÉTÉ [l] *anxietas* *f* mare neliniște, îngrijorare

ANKIEUSEMENT *adv* cu mare îngrijorare

ANKIEUX, EUSE *a* tare neliniștit, îngrijorat

AORISTE (*a-o-ris'*) [gr] *m* Gram aorist (timp special conjugării grecești)

AOETE [gr] *f* aortă, artera cea mare care duce sângele roșu dela inimă în tot trupul

AOETIQUE *a* aortic, ce ține de aortă

AOETITE *f* aortită, inflamația arterei aorte

AOÛT (*u*) [l] augustus *m* 1 august, luna lui cupor, 2 seceriș *faire l'août*, a face secerișul

AOÛTE, E (*u-té*) *a* copt de soare (un fruct)

AOÛTAGE (*u-taj'*) *m* seceriș

AOÛTEMENT (*u-t'-man*) *m* coacere

AOÛTER (*u-te*) *v* a coace, a se coace S'aoûter, a se coace

AOÛTERON (*u*) *m* secerător cu ziua

APAISEMENT *m* potolire

APAISSER [paix] *v* a potoli || *S'apaiser*, a se potoli

APANAGE [apanagium] *m* apanaj *ab*) fiș parte, zestre *la raison est l'apanage de l'homme*, rațiunea este zestrea omului

APANAGER *v* a da un apanaj, a înzestră [Se conjugă ca *arranger*]

APANAGISTE *a* și *m* apanagist, (prinț) care se bucură de apanaje

APAPELARDIR (S') [papelard] *v* a deveni fățarnic

APARTÉ [a parte] *m* aparte *a*) cuvinte spuse încet la o parte (de un actor), *b*) grupuleț separat, conversație deosebită

APATHIE [gr] *f* apatie, nesimțire, nepăsare

APATHIQUE *a* apatic, nesimțitor, nepăsător

APATHIQUEMENT *adv* în nesimțire, cu nepăsare

APATITE *f* idem, fosfat de calce natural
APESIE [gr] *f* *Méd* aepsie, neputință de a mîsuți

APERCEPTIBILITÉ *f* însusirea a ceea ce poate fi apermput

APERCEPTIBLE *a* apermptibil, ce poate fi apermput

APERCEPTIF, IVE *a* ce apermpe

APERCEPTION *f* apermptiune, nermpterea în sine însus

APERCEPTIVITÉ *f* apermptivitate, facultatea de a permpe

APERCEVABLE *a* ce se poate răi

APERCEVOIR [percevoir] *v* a răi || *S'apercevoir* (*de*), a băga de seamă (*ceva*)

APERÇU *m* 1 ochire repede, 2 cupindere pe scurt

APÉRISPERMÉ, E *a* fără perispermă (grăunie)

APÉRITIF, IVE [l] *a* și *m* aperitiv, (băutură) care atăia pofta de mncare

APERTEMENT [l] apertus] *adv* pe față, vădit

APERTISE *f* (t) învedereare, dovadă

APÉTALE [gr] *a* apetal, fără petale

APÉTALIE *f* clasă de plante cu florile fără petale

APÉTISSEMENT *m* (t) micsoiare

APÉTISSEUR [petit] *v* a face mai mic, a micșoră

A PEU PRÈS *adv* cam aproape || *m* lucru vag, nehotărit *Pl* *des à peu près*

APÉURÉ, E *a* *V* *epeuré*

APEX (*a-neks*) [l] *m* coama coifului

APHANIPTÈRES [gr] *m* *pl* Zool afaniptere, ordnului insectelor sugătoare

APHASIE [gr] *f* pierderea granului

APHASIQUE *m* om cu granul stins

APHYLIE [gr] *m* *Astr* afelie, punctul cel mai depărtat de soare

APHÉRËSE [gr] *f* afereză, tăierea unei litere la începutul unei vorbe (ex *las!* în loc de *helas!*)

APHÉSIE *f* 1 îmbunătățirea simptomelor unei boli, 2 moleșirea forțelor musculare

APHIDIENS *m* *pl* afidieni, familie de insecte cu pureci ca tip

APHLOGISTIQUE [gr] *a* care nu se poate aprinde

APHONE [gr] *a* afon, fără glas

APHONTE *f* afonie, stingerea glasului

APHORISME [gr] *m* aforism, cugetare exprimată în putine cuvinte

APHORISTIQUE *a* al aforismului

APHRODISIAQUE (*ak*) *a* și *m* afrodisiac, (substanță) excitatoare

APHTE [gr] *m* bășică în gură, puștea

APHTEUX, EUSE *a* afios, cu bășici în gură

APHYLLE [gr] *a* *Pot* fără frunze

API [l] Appianum malum] *m* măr domnesc

APIAIRES *m* *pl* trib de insecte himenoptere cuprinzând albinele

APICOLE *a* ce privește creșterea albinelor

APICULTEUR *m* apicultor, crescător de albine

APICULTURE [l] *f* apicultură, creșterea albinelor

APION *m*, gărgărița leșuminoaselor

APIQUER *v* a înclina de sus în jos vergile dela vântrele

APITOLEMENT (*toa-man*) *m* compătămire, înduioșare

APITOYER (*toa-yé*) [pitie] *v* a înduplecă (spre milă), a înduioșă || *S'apitoyer* sur, a fi cuprins de milă, a se înduioșă, a compătămi

[Se conjugă ca *employer*]

APIVORE *a* care distruge albinele

APLAIGNER *v* a netezi, a culcă în aceeaș direcție firele de lână ale postavului

APLAIGNEUR *m* netezitorul firelor de lână ale postavului

APLANER [plane] *v* 1 a ciopli cu cușitoaia, 2 *V* *aplaigner*

APLANEUR, EUSE *s* 1 cioplitur de lemn 2 *V* *aplaigneur*

APLANI, E *a* 1 netezit, 2 *fig* înlăturat

APLANIR [plane] *v*. 1 a netezi, a nivela, 2 *fig* a aplană, a înlătură *aplanir des difficultes*, a înlătură greutăți, piedici

APLANISSEMENT *m* 1 netezire nivelare, 2 *fig* aplanare, înlăturare

APLANISSEUR, EUSE *s* netezitor

APLAT *m* culoare uniformă

APLATI, E *a* 1 turtit, 2 *fig* josnic, *des caracteres aplatis*, caractere josnice

APLATIR [plat] *v* a turti || *S'aplatir*, 1 a se turti, 2 *fig* a face temenele, plecaciuni

APLATISSEMENT *m* 1 turtire, 2 *fig* plecaciuni, temenele

APLATISSEUR *m* turtitor

APLATISSOIRE *m*, **APLATISSOIRE** *f* cioacă de turtit metale

APLOMB [à plomb] *m* 1 pozițiune verticală, 2 (în pictură) proporție justă, echilibru

3 *fig* îndrăzneală, siguranță (în purtare) *avoir de l'aplomb*, a fi îndrăzneț || *adv* *d'aplomb* *a*) vertical, *b*) *fig* cu îndrăzneală

APOCALYPSE [gr] *f* 1 Apocalips, carte conținând revelațiunile făcute lui Sf. Ion; 2

bête de l'Apocalypse, a) mârţoagă, b) *fig* goriţă, 3 *style d'Apocalypse*, stil întunecos

APOCALYPTIQUE *[gr]* a apocaliptic, a) ce seamănă cu Apocalipsul, b) *fig* întunecos, neînfeles

APOCOPE *[gr]* f apocopă, tăierea unei litere la sfârşitul vorbeii (*ex grand' rue*)

APOCOPE, **E** a cu o literă tăiată la sfârşitul vorbeii

APOCRISLAIRE *[gr]* m sol trimis al împăratului (în imperiul bizantin)

APOCRYPHE *[gr]* a de origine îndoiioasă || m apocrif, lucrare de origine nesigură

APODE *[gr]* a *Zool* apod a) fără picioare, b) fără înnoţitoare ventrale (peşte)

APODICTIQUE *[gr]* a învederat

APODIE f lipsă de piciorare

APODOSE *[gr]* f propoziţie principală după una condiţională

APOGÉE *[gr]* m 1 apogeu a) punctul cel mai depărtat de pământ al unei plante, b) *fig* culme

APOGRAPHE *[gr]* a şi m copia unui original

APOLLINAIRE [Apollon] a în onoarea zeului Apollo

APOLOG(É)TIQUE a apologetic, care conţine o apologie, o apărare || f apologetică, parte Teologiei care se ocupă cu apărarea religiunii creştine contra atacurilor

APOLOGIE *[gr]* f apologie, (discurs) de apărare

APOLOGISTE m apologetic, care face apologia cuiva sau a unui lucru, apărător

APOLOGUE *[gr]* m apolog, istorioară morală instructivă

APOMORPHINE f apomorfina (purgativ şi vomitiv)

APONÉVROSE *[gr]* f aponevroză, membrana care învâluie muşchii şi-i fixează de oase

APONÉVROTIC a aponevrotic, ce ţine de membrana muşchilor

APOTEGME *[gr]* m apotegmă, sentinţă aleasă (a vreunui personaj ilustru)

APOPHYSE *[gr]* f apofiză, partea ieşită în afară a unui os

APOPLECTIQUE a apoplectic a) de damblă; b) damblagiu *vieillard apoplectique*, bătrân damblagiu

APOPLEXIE *[gr]* f apoplexie, damblă

APOSTASIE *[gr]* f apostazie, lepădare în public de o religie

APOSTASIER o a se lepăda în public de o religie pentru a îmbrăţişa alta

APOSTAT [l-gr] a şi m apostat, (cel) care s'a lepădat pe faţă de o religie

APOSTÈME *[gr]* m apostimă, bubou

APOSTER [poster] o a pune de pază, a posta

A POSTERIORI (tă) [l] loc *adv* idem, după cele ce urmează, după consecinţe

APOSTILE (ti-v') [ml] f apostilă, a) notă marginală, b) recomandatie scrisă pe o petiţie

APOSTILLER (ti-yé) o a adăuga o notă marginală, o vorbă de recomandatie

APOSTOLAT [l] m 1 apostolat, apostolie, 2 propovăduirea unei doctrine

APOSTOLICITÉ f postivirea învăţăturii cu aceea a apostolilor

APOSTOLIQUE [l apostolicus] a 1 apostolicesc, 2 *bref apostolique*, scrisoare papală

APOSTOLIQUEMENT *adv* apostoliceste

APOSTROPHE *[gr]* f 1 apostrofă, vorbire directă, 2 apostrofare, dojenire, 3 *Gram* semnul apostrof (?) [V Suplimentu]

APOSTROPHER o a apostrofă, a vorbi în gura mare (cuiva), *pop* a dojeni, a lua la refer

APOSTUME m V *apostème*

APOSTUMER o a se face bubou

APOTHÈME *[gr]* m *Geom* apotemă (perpendiculară dusă din centrul unui poligon înscris pe una din laturile sale)

APOTHÉOSE *[gr]* f apoteoză a) înzeire, punerea în rândul zeilor, b) onoruri extraordinare date în viaţă sau după moarte

APOTHICAIRE [l-gr] m *spîfer* *compte* ou *mémoire d'apothicaire*, socoteală prea sărată

APÔTRE [l apostolus] m 1 apostol, 2 *fig* propovăduitor, loc *faire le bon apôtre*, a face pe omul de bine

APOZÈME [l-gr] m decoctiune de sub stante vegetale

APPARÂIRE [l apparere] o 1 a apare, a se arăta, a se ivi, 2 a fi vădit *cela apparaît*, e vădit, 3 a părea *il m'apparaît que*, pare că [Se construieşte cu *avoir* sau cu *être* după cum vrem să exprimăm acţiunea sau starea, şi se conjugă ca *connaître*]

APPARAT [l apparatus] m 1 pompă, lux *diner d'apparat*, masă bogată, *faire apparat de*, a se făli cu ceva, 2 dicţionăraş, culegere mică de cuvinte

APPARAUX m pl *Mar* tot dichisul, echipamentul unui vas (pânze, catarturi etc)

APPAREIL (rè) m 1 pregături pompoase, pompă, măreţie, 2 *Chir* bandaj, legătură *lever l'appareil*, a scoate bandajul, 3 *Chim* aparat, maşină, 4 *Anat* aparat, organe *appareil digestif*, aparatul digestiv, 5 *unealtă*

APPAREILLAGE (re-yaj') m *Mar* întinderea pânzelor

APPAREILLEMENT (rè-y'-man) [pareil] m împerechere, potrivire a două lucruri

APPAREILLER (rè-yé) [pareil] o 1 a împerechi, a împreună, 2 a găsi perechea, a potrivi *appareiller des gants*, a împerechi mâni, 3 *Mar* a întinde pânzele, a se găti de plecare || *S'appareiller*, 1 a se împerechi (de pasări), 2 *s'appareiller avec*, a se înhăita cu

APPAREILLEUR m 1 lucrător care supraveghiază tăierea şi aşezarea pietrelor, 2 am ploiat într-o manufactură care aranjează mătasurile

APPAREMMENT (ra-man) *adv* în aparenţă, după cât se pare

APPARENCE [ml apparentia] f 1 aparenţă, înfăţişare, arătare; *en apparence*, precât se pare, *à en juger sur l'apparence*, a judecă după cât se pare, *fig* *sauver les apparences*, a ieşi cu faţa curată, 2. probabilitate, închipuire;

selon toute apparence, după toată probabilitatea, 3 urmă, semn *il ne reste a cette femme aucune apparence de beauté*, nu-î rămâne acestei femei nici o urmă de frumusețe

APPARENT, *E a* aparent, *a)* vădit, *b)* păruit, închipuit

APPARENTE, *E a* înrudit

APPARENTER [parenti] *v a* înrudi *être bien ou mal apparente*, a avea rude bogate ori sărace || *S'apparenter*, a se înrudi (prin alianță)

APPARIEMENT, **APPARÎMENT** *m* împerechiere, potrivire câte doi

APPARIER [paire] *v a* împerechia, a potrive câte doi || *S'apparier*, a se împerechia, a se potrive

APPARITEUR [l apparitor] *m* 1 usier, pedel la o facultate, 2 usier

APPARITION [i] *f* aparițiune *a)* ivire, arătare, *b)* vedenie, *c)* ieșire (de sub tipai), *d)* scurtă sedere (într'un loc), *il n'a fait qu'une (courte) apparition*, n'a stat decât (foarte) puțin

APPAROIR [l apparere] *v a* fi vădit *il appert*, e vădit [V Tabloul verbelor neleg]

APPARTEMENT [ml appartement] *m* apartament, încăpere

APPARTENANCE *f* dependentă, dichis

APPARTENANT, *E a* care aparține, care este (de drept)

APPARTENIR [l appartinere] *v* 1 a aparține, a fi (de drept), 2 a face parte din *appartenir a la magistrature*, a face parte din magistratură, 3 a se cădea, a se cuveni *la gâtie appartient aux enfants*, veselia se cuvine copiilor, *il ne m'appartient pas de juger*, nu mi se cade să judec, 4 *Jur ainsi qu'il appartient*, cum va fi de cuvință, *a tous ceux qu'il appartient*, tuturor celor interesați, 5 a fi în serviciul curva *cette personne m'appartient*, acest om e în serviciul meu || *S'appartenir*, a fi stăpan pe sine însuși, a fi liber [Se conjugă *ca tenu*]

APPAS [appât] *m pl* nuni, lipiciu

APPÂT [ml appastum] *m* 1 momeală (de atras animale pentru a le prinde), 2 *fig* auacșe, farmec *l'appât du jeu*, farmecul jocului

APPÂTER *v* 1 a momi, a prinde în mreji, 2 a da papă (copilașilor), a da de mâncare (unei păsări)

APPAUVRIE [pauvre] *v* 1 a sărăci, a scăpăță, 2 *Med* a subția (sângele)

APPAUVRISEMENT *m* 1 sărăcie, scăpătare, 2 sărăcire

APPEAU [appel] *m* învitoare, fluieraș de momit păsări

APPEL [appeler] *m* apel *a)* strigare, chemare, *b)* recurs *se pourvoir en appel*, a face apel, recurs, *c)* cerere *faire un appel de fonds*, a cere noi fonduri V *abus*

APPELANT, *E a* și *s* cel ce face apel contra unei sentințe

APPELÉ *a* 1 numit, 2 chemat || *m* cel chemat (la manevre)

APPELER [l appeller] *v* 1 a numi, 2 a chema (pe cineva sau ceva), 3 a striga *appeler les jurés*, a striga pe jurați, 4 a face

apelul, 5 *appeler en justice*, a trage în judecată, 6 *appeler d'un jugement*, a face apel împotriva unei sentințe, 7 *en appeler d*, a apela, a face apel, a recurge la (cineva), 8 *(en) appeler de*, a protesta *j'appelle de votre decision*, protestez în contra hotărârii d-tale, *j'en appelle*, protestez || *S'appeler*, a se numi, a se chema, *voilà ce qui s'appelle parler*, iată ce înseamnă a vorbi, iată cum trebuie vorbit

APPELLATIF, **IVE** *a* Gram apelativ, comun

APPELLATION [i] *f* 1 apelațiune, numire, potecă, 2 apel contra unei sentințe

APPENDICE (pen) [l appendix] *m* apendice *a)* bucată adăogită, codită, *b)* adaos

APPENDICITE (pén) *f* Med apendicită, inflamatie a matului gros

APPENDICULAIRE (pén) *a* care seamănă cu un apendice

APPENDRE [l appendere] *v a* atârna, a agăta [Se conjugă *ca pendre*]

APPENTIS [l appendicium] *m* streășină cu o singură pantă, a cărei parte dindărăt e sprijinită de un zid iar cea dinainte pe stâlpi, *hangar en appentis*, șopron cu o singură streășină

APPERT (il) *v* V *apparoir*

APPESANTIR [pesant] *v a* îngreua || *S'appesantir*, 1 a se îngreua, 2 a se întinde, a se opri prea mult, *s'appesantir sur un détail*, a se opri prea mult la un amănunt

APPESANTISSEMENT *m* 1 îngreuire, 2 stare de îngreuire

APPÉTENCE [l appetentia] *f* poftă, răvnă

APPÊTER [l appeter] *v a* pofti, a jindui, a ravni (Se conjugă *ca accélérer*)

APPÊTISSANT, *E a* atătător de poftă, gustos

APPETIT [l appetitus] *m* apetit, poftă, *l'appetit de la richesse*, pofta de bogăție, *mettre en appetit, donner de l'appétit*, a atăta pofta (de mâncare), *bon appetit*, poftă bună, *c'est un homme de bon appetit*, e un om nesățios

APPÊTITIF, **IVE** (tit, tiv) *a* care te face să dorești cu putere

APPÊTITION (ti sv) *f* domniță vie

APPLAUDIR [l applaudere] *v* 1 a aplaudă, a bate din palme în semn de aprobare, *applaudir quelqu'un de*, a felicita pe cineva pentru (ceva), *applaudir a quelque chose*, a aproba ceva || *S'applaudir de*, a se felicita, a se simți fericit de ceva

APPLAUDISSEMENT *m* 1 aplaudare, aprobare, 2 batere din palme, aplaus

APPLAUDISSEUR *m* aplaudator, aprobator, bătător din palme

APPLICABILITÉ *f* putință de a fi aplicat

APPLICABLE *a* aplicabil, ce se poate aplica *a)* întrebunță, *b)* pune în practică

APPLICAGE *m* aplicarea de ornamente (pe un edificiu)

APPLICATION [i] *f* aplicați(un)e *a)* punerea, așezarea (unui lucru peste altul) *dentelle d'application*, dantelă cu flori cusute pe fond, *b)* punerea în practică, îndeplinire, *c)* întrebunțare *application d'un procédé*, întrebunțarea unui procedeu, *a)* *fig* aplicare

(spre ceva), *e*) silință, sârguință *travailler avec application*, a lucra cu sârguință

APPLIQUE *f* 1 ornament pus pe un obiect, 2 candelabru fixat de perete

APPLIQUÉ, E *a* 1 aplicat, 2 silitor

APPLIQUER [*i* applique] *v* a aplica *a*) a pune, a așeza, *b*) a întrebuiți, a destina, *appliquer une somme a quelque chose*, a destina o sumă la ceva, *c*) a pune în practică, a aduce la îndeplinire (*e*) o lege, *d*) a aplică, a îndreptă spre ceva, *e*) a pune un lucru în serviciul altuia *appliquer l'astronomie a la géographie*, a pune astronomia în serviciul geografiei, *f*) a da (ex o palmă, o pedeapsă), *g*) a întrebuiți (la ceva), *h*) a ocupa *appliquer son esprit a quelque chose*, a se ocupa cu ceva || *S'appliquer*, 1 a se aplică, 2 a se potrivești, 3 a-și da silința, a se îndeletnici, 4 a si da *s'appliquer des louanges*, a se lăuda singur

APPLIQUEUSE *f* lucrătoare care coase flori pe dantelă

APPO(G)GIATURE (*gia*) [*it*] *f* *Muz* idem, ornament de melodie, notă mică dinaintea unei note principale și care nu contează în măsură

APPOINT [*point*] *m* 1 rest de bani, monedă mărunță (pentru întregirea unei sume), *faire l'appoint*, a întregi o sumă, 2 saldo al unei sume

APPOINTAGE *m* ascușitul varfului

APPOINTEMENT *m* *Jur* puncte la punct

APPOINTEMENTS *m* *pl* apunamente, leafă (de funcționar) *être aux appointements*, a fi lefegiu

APPOINTER *v* a da leafă, a plăti

APPOINTER [*pointe*] *v* a ascuși (un creion)

APPOINTEUR *m* puitorul la punct (ex al unui proces)

APPORT *m* aport *a*) parte de fonduri (într-o asociațiune), *b*) partea adusă de soți în căsnicie

APPORTER [*i* apporter] *v* 1 a aduce, 2 a aduce cu sine, după sine *la maladie apporte la misère*, boala aduce după sine sărăcia, 3 a depune *apporter des soins*, a depune silință, sârguință, 4 a pune *apporter des obstacles a une chose*, a pune piedici unui lucru, *apporter des facilités*, a ușura, 5 a aduce ca dovadă, a cită *apporter un texte*, a aduce ca dovadă un text

APPOSER [*poser*] *v* a pune (pe ceva) *apposer les scellés*, a pune pecetile, sechestru, *apposer une clause*, a adăga o clauză, *apposer une affiche*, a lipi un afiș

APPOSITIF, IVE *a* și *m* *Gram* (nume) care se pune lângă altul ca epitet

APPOSITION [*i*] *f* 1 punere, 2 apozitie, întrebuițare a două substantive din care al doilea servă de epitet celui dintâi (ex *Attila, le fléau de Dieu*)

APPRÉCIABILITÉ *f* puțința de apreciere

APPRÉCIATEUR, TRICE *v* apreciator, pretutor

APPRÉCIATIF, IVE *a* de apreciere, de prețuire

APPRÉCIATION [*i*] *f* apreciere *a*) prețuire, *b*) judecată

APPRÉCIER [*i* apprécier] *v* a aprecia, a prețui, a si da seama (de ceva sau de valoarea unui lucru)

APPRÉHENDER (*an de*) [*i* apprehender] *v* 1 a pune mâna pe *apprehender au corps*, a mîlăși, 2 a se teme de *j'apprehende un conflit*, mi-e teamă de un conflict, *j'apprehende qu'il ne vienne*, mă tem că o să vie, *j'apprehende qu'il ne vienne pas*, mă tem că n'o să vie

APPRÉHENSIBLE (*an sibl'*) *a* de priceput, de prins, cu mintea

APPRÉHENSIF, IVE (*an*) *a* 1 sficos, care se teme, 2 (*f*) priceput

APPREHENSION (*an-si*) [*i*] *f* 1 teamă, 2 pricepere *il avait l'apprehension vive*, pricepea repede, 3 *Ful* ideea primă de un lucru

APPRENDRE [*i* apprehender] *v* 1 a învăța, 2 *apprendre a quelqu'un*, a-l învăța pe cineva, a-i preda ceva, 3 a afla *apprendre la mort de quelqu'un*, a afla de moartea cuiva, 4 a face cunoscut, a încunoștința *on m'apprend qu'il se marie*, mi se face cunoscut că se însoară, 5 a se învăța, a se deprinde *apprenez a modérer vos desirs*, obisnuiești-vă a cumpăta dorintele voastre || *S'apprendre*, a se învăța, [*Se conjugă ca prendre*]

APPRENTI, E *s* 1 ucenic, cirac, 2 *fig* ageamui, nedestoinic

APPRENTISSAGE *m* 1 ucenicie *mettre en apprentissage*, a da la ucenicie, *faire l'apprentissage d'une chose*, a învăța, a se deprinde cu un lucru, 2 *fig* (prima) încercare, începutul (într-o profesiune, meserie)

APPRÊT [*apprêter*] *m* 1 pregătire, *pl* pregătiri *les apprêts d'une noce*, pregătirile pentru o nunță, 2 gătire, potrivire *apprêt des viandes*, gătitul cărnurilor, 3 lustruitul (unei stufe, unei piei), 4 lustru *chapeau sans apprêt*, pălărie, fără lustru, 5 *fig* meșteșugăla *style plein d'apprêt*, stil foarte meșteșugit

APPRÊTAGE *m* lustruitul (unei stufe, etc)

APPRÊTÉ, E *a* 1 pregătit, 2 *fig* meșteșugit, nefiresc, 2 *cartes apprêtées*, cărți măsluite

APPRÊTER [*prêt*] *v* 1 a pregăti, 2 a găti, a potrivi (o mâncare), 3 a da lustru, a lustrui (o stofă), 4 *apprêter a rire*, a da prilej de răs || *S'apprêter*, a se pregăti, a face pregătiri *s'apprêter a partir*, a se pregăti de plecare

APPRÊTEUR, EUSE *s* 1 lustruitor (de stufe, piei, etc), 2 pictor pe sticlă, 3 modistă care pune ornamente la pălării

APPRIS, E *pop* 1 învățat, 2 aflat, 3 fam *homme mal appris*, om rău crescut, mitocan

APPRIVOISABLE *a* ce se poate domestici

APPRIVOISÉ, E *a* domesticit, îmblânzit

APPRIVOISEMENT *m* domesticire, îmblânzire

APPRIVOISER [*i* apprivoiser] *v* a domestici, a îmblânzi || *S'apprivoiser*, 1 a se domestici, 2 a se obișnui cu *s'apprivoiser avec le danger*, a se deprinde cu primejdia,

APPRIVOISEUR, EUSE *s* domesticitor, îmblânzitor

APPROBATEUR, TRICE *s* aprobator, în-cuvîntător

APPROBATIF, IVE *a* de aprobare, de în-cuvîntare

APPROBATIVEMENT *adv* prin aprobare

APPROBATIVITÉ (*u*) *f* dorința de a plă-cea, de a fi lăudat

APPROCHABLE *a* de care te poți apropia

APPROCHANT *prep* aproape de, cam la || *adv* aproape cam

APPROCHANT, E *a* de care se apropie, care se aseamănă

APPROCHER [*proche*] *f* 1 apropiere *a l'ap-proche de la nuit*, pe înserate, *aux approches de l'hiver*, la apropierea iernii, 2 *pl* vecinătăți, margini *les approches d'une ville*, margi-nile unui oraș, 3 *Tip* spațiu între litere

APPROCHER [*proche*] *v* a (se) apropia *ap-procher quelqu'un*, a intra în vorbă, în inti-mitate cu cineva *c'est un homme qu'on ne peut approcher*, e un om cărui nu i poți vorbi || *S'approcher*, a se apropia

APPROFONDIE [*profond*] *v* a aprofundă, a adânci, a pătrunde cu deamănuntul

APPROFONDISSEMENT *m* aprofundare, adâncire, pătrundere cu deamănuntul

APPROPRIABLE *a* ce poate fi însușit

APPROPRIATION [*i*] *f* apropiățune *a*) potrivire, *b*) însușire pe seama sa (*a* ceva)

APPROPRIER [*i*] apropiare] *v* 1 a face curat, a găti (*o* casă), 2 a potrive *approprier le style au sujet*, a potrive stilul cu subiectul || *S'approprier*, a-și apropiia, a-și însuși (*un* lucru străin)

APPROUVABLE *a* ce poate fi aprobat

APPROUVER, E *a* aprobat

APPROUVER [*i*] aprobare] *v* a aproba *a*) a încuviința, *b*) a găsi nimerit, cu cale, *c*) a da dreptate (*cuiva*)

APPROVISIONNEMENT *m* 1 aprovizionare, îndestulare (*cu* ceva), 2 *pl* proviziuni, merinde

APPROVISIONNER [*provision*] *v* a aproviziona, a îndestula, a îngriji *cu* ceva || *S'ap-provisionner*, a se aproviziona, a se îngriji *cu*

APPROVISIONNEUR, EUSE *s* cel, ceea ce aprovizionează

APPROXIMATIF, IVE *a* aproximativ, care se apropie

APPROXIMATION [*i*] *f* aproximație, pre-tură apropiatoare

APPROXIMATIVEMENT *adv* aproximativ, mai mult sau mai puțin apropietor

APPU *m* 1 reazăm *a hauteur d'appui*, înalt până la brâu, 2 *fig* sprijin, proptea, *d l'appui*, sprijinitor *preuves d l'appui*, dovezi sprijinitoare, 3 apăsare *ce cheval d l'appui* lourd, acest cal calcă greu, *syllabe d'appui*, silabă întonată || *prep d l'appui de*, în sprijinul, *peeces d l'appui*, acte doveditoare

APPU-MAIN *m* linie de răzmat a picto-rului, răzmatoare *Pl des appuis-main*

APPU-TÊTE *m* aparat ce fixează capul (*la* fotografiat) *Pl des appuis-tête*

APPUYER [*i*] apodiiare] *v* 1 a răzima, a propti de ceva, 2 *fig* a sprijini *appuyer une demande*, a sprijini o cerere, 3 a apăsă cu lărie, 4 *fig* a insista *appuyer sur un argument*, a insista asupra unui argument, 5 *appuyer a droite, a gauche*, a carmi la dreapta, la stânga || *S'appuyer contre*, a se răzima de ceva, *s'ap-puyer sur*, a se sprijini, se a bizui pe (*cineva* sau ceva) [*V* Tabloul verbelor nereg și Supli-mentu]

APPUYOIR *m* unealtă de lemn pentru li-pirea a două timchele

APRE [*i*] asper] *a* 1 aspru *rendre apre*, a înăspri, 2 foarte lacom *apre au gain*, foarte lacom după câștig, 3 iule, violent *caractere apre*, fire violentă

APRÈS [*a* prés] *prep* 1 după *d'après*, după, 2 de *il a demandé apres vous*, a întrebat de d-ta || *adv* pe urmă *cela vient après*, asta vine pe urmă, *ci-apres*, mai la vale, *apier coup*, la urmă, prea târziu, *apres quoz*, dup care, *apres tout*, la urma urmelor, (*eh bien*) *apres!* și apoi!

APRÈS-DEMAIN *adv* poimăine *Pl des apres-demain*

APRÈS-DINÉE *f*, **APRÈS-DINÉ** *m*, **APRÈS-DÎNER** *m* după-prânz *Pl des apres-dîners*

APRÈS-MIDI *f* și *m* după-amiază *Pl des apres-midi*

APRÈS-SOUPÉ *m*, **APRÈS-SOUPÉE** *f*, **APRÈS-SOUPER** *m* după cină, după masă *Pl des apres soupers*

APRÊTÉ [*apre*] *f* 1 asprime, 2 strășnicie *apreté de la chaleur*, strășnicia căldurei, 3 a-crime, năspreală (*la* fructe), 4 *fig* lăcomie mare (*după* ceva) *aprete d l'argent*, lăcomie de bani

A PRIORI [*i*] *adv* *V priori*

A PROPOS [*propos*] *adv* apoi, privitor la ceva, fiindcă e vorba, loc *a propos de bottles*, fără cuvânt, iac' așa!

A-PROPOS *m* apropou *a*) lucru făcut sau vorbă zisă la timpul său, *b*) piesă de teatru sau poemă de actualitate

APSIDE [*gr*] *f* *Astron* punctul cel mai depărtat sau cel mai apropiat de soare al or-bitei unei planete

APTE [*i*] aptuș] *a* apt, destoinic, în stare

APTERE [*gr*] *a* și *m* (insect) fără aripi

APTITUDE [*i*] *f*. aptitudine *a*) destoinicie, *b*) aplicare (spre ceva)

APUREMENT *m* cercetarea amănunțită a unei socoteli

APURER [*pur*] *v* 1 a cercetă cu deamă-nuntul (*o* socoteală), 2 a purifica (*un* metal)

APYRE [*gr*] *a* cere rezistă la foc

APYRETIC *a* 1 care alungă frigurile, 2 care n'are friguri

APYREXIE [*gr*] *f* încetarea frigurilor, lipsă de friguri

AQUA-FORTISTE (*a-ku-a*) [*it*] *m* idem, gravor în apă tare

AQUAMANILE (*a ku-a*) *m* lighian pentru spălatul mâinilor (în evul mediu)

AQUARELLE (*a ku a*) [it] *f* acuarela, zugrăveala în culori apoase. *peindre à l'aquarelle*, pictor de acuarele

AQUARELLISTE (*ku-a*) *m* pictor de acuarele

AQUARIUM (*a-ku-a ri-om*) [i] *m* acvarium, bazin de întreținut animale sau plante de apă Pl *des aquariums*

AQUATILE (*a-ku-a*) [i] *a* care trăiește în apă

AQUA-TINTA, AQUATINTE (*a-ku-a*) [it] *f* acuă-tinta, gravură cu apă tare Pl *des aquatinta, des aquatintes*

AQUA(-)TINISTE (*a ku a*) *m* idem, gravură în apă tare

AQUATIQUE (*a-ku-a*) [i] *a* acvatic *a*) de apă, *b*) apos *lieu aquatique*, loc apos

AQUATIQUEMENT (*ku a*) *adv* 1 prin apă, 2 prin mijlocul apei

AQUEDUC (*a-k'-duk*) [i] aqueductus] *m* apeduct, canal pentru a duce apa dintr'un loc într'altul

AQUEUX (*a-keu*), **EUSE** [i] aquosus] *a* apos

AQUICULTEUR (*a-ki*) *m* crescător de animale și plante acvatice

AQUICULTURE (*a-ki*) *f* creșterea animalelor și plantelor de apă

AQUIFERE (*a ki*) *a* care conține apă

AQUIFOLIACÉES (*a-ki*) *f* pl familie de dicotiledoane cu ilcele ca tip

AQUIGÈNE (*a-ki*) *a* care crește în apă

AQUILIN (*a-ki*) [i] aequilinus] *a m* acvilin, cocăișat

AQUILON (*a-ki*) [i] *m* acvilon *a*) vantul de Nord, civăful, *b*) vânt foarte rece

AQUITANIEN (*kă*) *m* achitanian, etaj geologic din epoca terțiară

AQUOSITÉ (*ko*) *f* stare de umezeală

ARA *m* ara, papagal cu coada lungă

ARABE *a* arab, arabic, arăbesc || *m* 1 Arab, locutor din Arabia, 2 *fig* cămătar, mare sgărcit

ARABESQUE *a* arabesc || *f* arabesc, împletitură de iunze, fructe, etc (în pictură sau sculptură)

ARABIQUE *a* arabic

ARABISANT, ARABISTE *m* arabizant, cel ce studiază filologic limba arabă, cunoscător al limbii arabe

ARABISME *m* arabism, fel de a se exprima al Arabilor

ARABLE [i] *a* arabil, ce se poate ara

ARACHIDE *f* alună americană, fistic

ARACHNÉEN, ENNE (*rak*) *a* de păianjen

ARACHNIDES (*rak*) [gr] *m* pl aracnide, clasa păianjenilor

ARACHNOIDE (*rak-no-îd*) [gr] *f* aracnoida, a doua din cele trei membrane care învăluiesc creierul

ARACHNOIDIEN, ENNE (*rak*) *a* 1 fin ca o pânză de păianjen, 2 al arachnoidel

ARACK [port] *m* arac, băutură spirtoasă din orez fermentat, din orz, etc

ARAGONITE *f* aragonită, carbonat de calciu natural

ARAIGNÉE [i] aranea] *f* 1 păianjen, 2 *fig* *pattes d'araignee*, degete subțiri și slabe, fuse [V Suplimentu]

ARAIRE [i] atrum] *m* plug fără partea de dinainte

ARALIACÉES *f* pl familie de dicotiledoane polipetale

ARANÉEUX, EUSE *a* care imitează un păianjen sau o pânză de păianjen

ARANÉIDES [i] aranea] *m* pl subdivizia clasei păianjenilor

ARASEMENT *m* nivelare, potrivire cu cumpăna

ARASER [ras] *v* a nivela, a potrivi cu cumpăna zidărilor (pățile unui perete)

ARASES *f* pl pietre ce servesc la potrivit

ARATOIRE [i] aratorius] *a* aratoriu, de arătură, al aratului

ARBALETE [i] arcubalista] *f* 1 arbaletă, armă compusă dintr'un arc de oțel fixat pe un pat de lemn, 2 *cheval en arbalete*, cal singur înaintaș

ARBALETÉE *f* cât trage o arbaletă

ARBALETRIER *m* 1 arcaș înarmat cu o arbaletă, 2 căprior (la un acoperiș)

ARBALETRIÈRE *f* gaură în zidurile casetelor pe unde se trăgea cu arbaleta

ARBITRAGE *m* 1 *Jur* arbitraj, judecată de arbitri, 2 speculă de valori, de efecte

ARBITRAIRE [i] arbitrarius] *a* arbitrar, nedrept, despotic || *m* arbitrar, bunul plac

ARBITRAIREMENT *adv* arbitrar, samavolnic, pe nedrept

ARBITRAL, E *a* arbitral, prin arbitri

ARBITRALEMENT *adv* prin arbitri

ARBITRATION [i] *f* *Jur* prețuire totală

ARBITRE [i] arbitri] *m* arbitru *a*) persoană aleasă pentru a judeca într-o neînțelegere, *b*) *fig* judecător, dăcător de ton, *c*) stăpân deplin peste *arbitre de nos destinees*, stăpân desăvârșit pe soarta noastră, *d*) *tiers arbitre*, mijlocitor între doi

ARBITRE [i] arbitrium] *m* *libre arbitre*, *franc arbitre*, liberul arbitru, puterea de a lua cutare sau cutare hotărâre

ARBITRE *v* a judeca ca arbitru

ARBORE [arbie] *v* a arboră, a înălța, a deslășura

ARBORESCENCE (*răs-sans*) *f* arborescență, creșterea în formă de arbore

ARBORESCENT (*răs-san*), **E** *a* arborescent, crescut în formă de arbore

ARBORICOLE *a* care trăiește pe copaci.

ARBORICULTEUR *m* arboricultor, cultivator de arbori

ARBORICULTURE [i] *f* arboricultură, creșterea arborilor

ARBORISATION *f* desen natural de crăci (pe geamurile înghețate)

ARBORISÉ, E *a* cu desene de arbori, de crăci

ARBORISTE *m* cultivator de arbori

ARBOUSE *f* fructul pomșorului,

ARBOUSIER *m* *Bot* pomîşor (copac)
ARBRE [l] *arbor* *m* 1 arbore, copac *arbre à fruits*, pom, 2 grîndeu *arbre d'un moulin* grîndeuul unei mori, 3 spiță *arbre généalogique*, spița neamului, 4 *Mar* catart
ARRISSEAU *m* copăcel mic
ARBUSTE [l] *m* arbust, copăcel
ARBUSTIE, IVE *a* 1 al copăcelului, 2 de copăcel
ARC [l] *m* arc, prov *avoir plusieurs cordes a son arc*, a avea multe șanse de a izbûti
ARCADE *f* arcadă, arcuitură
ARCANE [l] *m* 1 operație misterioasă, 2 *fig* lucru sau mijloc tainic
ARCANNE *f* creta roșie muiată în apă (a dulgherilor)
ARCANSON *m* sacăz
ARCASSE *f* cheresteaua de dinapoi a unei corăbii de lemn
ARCATURE [l] *f* sir de mici arcade sau arcuturi (într-o construcție)
ARC BOUTANT *m* 1 stălp în semnaic ce susține o boltă, un perete, 2 *fig* propteă, stălpul principal *Pl des arcs-boutants*
ARC BOUTEMENT *m* oprirea mișcării roților dințate
ARC-BOUTER *v* a propti cu un stălp de boltă arcuit || *S'arc-bouter*, a se propti, a se înjepeni
ARC-DOUBLEAU *m* arc iesit în afară care sprijină o boltă *Pl des arcs doubleaux*
ARCEAU [l] *aicellus* *m* 1 partea arcuită a unei bolti, 2 ornament de sculptură în formă de trifoi, 3 arc de sârmă arsă (la jocul *croquet*)
ARC-EN-CIEL (*ar-kan-siel-*) *m* curcubeu *Pl des arcs en ciel*
ARCAIQUE (*ka-ik'*) *a* arhaic, foarte vechiu
ARCAISME (*ka-ism'*) [gr] *m* arhaism
a) expresie învechită, *b*) mod vechiu de a vorbi
ARCAISTE (*ka-ist'*) *s* arhaist, cel ce se slujește de termeni învechiți
ARCHAL [l] *aurchalcum* *m* tel, alamă
ARCHANGE (*kanj'*) [gr] *m* arhanghel
ARCHANGÉLIQUE (*kan-jé*) *a* arhanghelesc, de arhanghel
ARCHE [l] *arca* / 1 arcă, coabia (lui Noe), 2 *arche d'alliance*, chivotul legii (la Evrei), 3 boltă arcuită (sub un pod) [V Suplimentu]
ARCHÉE *f* 1 principiul vieții, 2 materie focosă în centrul pământului
ARCHÉGONE (*ké*) *m* organul de reproducere la mușchieri, fugere, etc
ARCHELET [archet] *m* arculeț, burghiuleț arcuit (la ceasornicari)
ARCHÉOLOGIE (*ar-ké*) [gr] *f* arheologie, știința monumentelor din vechime
ARCHÉOLOGIQUE (*ar-ke*) *a* arheologic
ARCHÉOLOGUE (*ar-ke*) *m* arheolog, cel ce se ocupă cu studiul monumentelor vechi
ARCHER [arc] *m* 1 arcaș, 2 poteraș, 3 *franc* *archers*, prima infanterie regulată sub Carol VII (1448)
ARCHEROT *m*, arcaș mic

ARCHET [arc] *m* 1 arcuș (de vioară), 2 burghiu arcuit (la ceasornicari)
ARCHÉTYPE (*ar-ke*) [gr] *m* model, tipar
ARCHEVÊCHÉ *m* arhiepiscopie, 2 demnitatea de arhiepiscop
ARCHEVÊQUE [l-gr] *m* arhiepiscop, mitropolit
ARCHIATRE [gr] *m* (†) medicul împăratului (la Romani)
ARCHICHANCELIER *m* mare cancelar
ARCHICHAPELAIN *m* capul clerului francez în trecut
ARCHICONFRERIE *f* societate pioasă
ARCHIDIACONAT *m* arhidiaconie
ARCHIDIACONÉ *m* eparhia unui arhidiacon
ARCHIDIACRE *m* arhidiacon
ARCHIDIOCESAIN, E *a* care ține de o arhiepiscopie
ARCHIDUC *m* arhiduce
ARCHIDUCAL, E *a* arhiducal
ARCHIDUCHÉ *m* arhiducat, mare ducat
ARCHIDUCHESSE *f* arhiducesă
ARCHIÉPISCOPAL, E (*ar-ki*) *a* arhiepiscopal
ARCHIÉPISCOPAT (*ar-ki*) *m* arhiepiscopat, demnitate de arhiepiscop
ARCH(Ţ)ERE *f* (†) gaură în zidurile castelelor pe unde se trăgea cu arcul
ARCHIFOU, FOLLE *a* nebun de legat
ARCHIMAGIE *f* arta de a face aur
ARCHIMANDRITAT *m* demnitate de arhimandrit
ARCHIMANDRITE [gr] *m* arhimandrit
ARCHIPATELIN, E *a* și *s* pișichei și jumătate
ARCHIPEL [it] *m* arhipelag mănunchiu de insule
ARCHIPOMPE *f* colivie dreptunghiulară ce înconjoară pompele unei corăbii
ARCHIPRESBYTERAL, E *a* de protopop
ARCHIPRÊTRE *m* mare preot, protopop
ARCHIPRÊTRE *m* eparhia protopopului
ARCHITECTE [l-gr] *m* arhitect
ARCHITECTONIQUE *a* arhitectonic, ce ține de arhitectură || *f* arta arhitecturii
ARCHITECTURAL, E *a* arhitectural, de arhitectură
ARCHITECTURE [l] *f* arhitectură
ARCHITRAVE [gr-l] *f* arhitravă, grînda principală ce se odihnește pe capitel
ARCHITRAVÉE *f* criucuc ce se leagă direct cu arhitrava
ARCHITRICLIN [l] *m* 1 organizatorul unui ospăț, 2 *fam* gazdă, cel ce da o masă
ARCHIVES [l] *arhivun* *f* pl arhive *a*) hrisoave, hârtii vechi, *b*) locul unde se păstrează hrisoavele
ARCHIVISTE *m* arhivist, păstrător de arhive
ARCHIVOLTE *f* bandă de criucuce pe boltitura unei arcade
ARCHONTAT (*koni'*) *m* demnitatea de arhonte
ARCHONTE (*koni'*) [l-gr] *m* arhonte, mare dregător la Atena

ARÇON [it arcione] *m* 1 oblânc de sea, *perdre, voir les arçons*, a cădea de pe cal, *être ferme sur ses arçons*, a sta țeapăn pe cal, *fig* a-și apăra opiniile, principiile cu energie, 2 darac de curățit lană, bumbacul, etc

ARÇONNER *v* a dărăci (lană, bumbacul, etc)

ARÇONNEUR *m* dărăcitor (de lană, bumbac, etc)

ARCOT *m* sgura metalelor

ARC-RAMPANT *m* curbă metalică ce susține o rampă *Pl des arcs rampants*

ARCTIQUE [i] *a* arctic, de miazănoapte

ARCURE *f* îndoirea crăcilor sau vițelor (spre a le micșora tăria)

ARDFLION [i] *m* fam află-n-treburî

ARDEMENT (*da-man*) *adv* cu ardoare, cu înfocare, fierbinte

ARDENT, **E** [i ardens] *a* 1 aprins, 2 arzător *soleil ardent*, soare arzător, 3 *fig* înfocat, fierbinte *desir ardent*, dorință înfocată, 4 roșatic *peul ardent*, păr roșatic, 5 foarte activ *esprit ardent*, spirit foarte activ, 6 *cha pelle ardente*, catafalca cu lumânări aprinse, *chambre ardente*, camera de foc, tribunalul care osândește la tortura prin ardere, *mal des ardents*, ciuma care decimă Franța în veacul al XII-lea

ARDER, **ARDRE** [i ardere] *v* (†) a arde

ARDEUR [i ardor] *f* 1 asigură *l'ardeur du soleil*, arșita soarelui, *ardeur de la fièvre*, fierbințeala frigurilor, 2 *fig* ardoare, înfocare, 3 mare activitate, zel, 4 viciuine *cheval plein d'ardeur*, cal înfocat, 5 pasiune, amor *une premiere ardeur*, un prim amor

ARDILLON (*di-yon*) [li] *m* dintele, limba (unei curele)

ARDOISE *f* 1 ardezie (piatră), 2 placă, tablă *[V Suplimentu]*

ARDOISE, **E** *a* de colorarea ardeziei

ARDOISIER, **ÈRE** *a* ca ardezia

ARDOISIÈRE *f* mină de ardezie

ARDU, **E** [i arduus] *a* 1 anevoie de urcat, 2 *fig* anevoie de înțeles *question ardue*, chestiune anevoie de înțeles, 3 anevoios, greu de făcut *travail ardu*, lucru anevoie de făcut

ARE [i are] *m* ar, măsură agrară de 100 metri pătrați

ARÉAGE *m* măsuratul pământului cu arul

AREC *m* *V arequier*

ARÉNACÉ, **E** [i arena] *a* ca nisipul, nisipos

ARÉFATION *f* Méd acoperire cu nisip cald

ARÈNE [i arena] *f* 1 (un poezie) nisip mărunț, 2 arenă *a)* loc bătut cu nisip al unui circ, *b)* *fig* câmpul de luptă, *c)* *pl* amfiteatrele din vechime

ARÉNER, **S'ARÉNER** *v* a se prăbuși, a se lăsa în jos (despre corabie)

ARÈNEUX, **USE** *a* nisipos

ARÉNICOLE *a* care trăiește în nisip

ARÉNIFÈRE *a* cu nisip

ARÉNULEUX, **EUSE** *a* 1 plin de nisip mărunț, 2 *a* cu nisipul

ARÉOLAIRE *a* al cearcănelui

ARÉOLATION *f* dispozițiunea areolară a unei țesături

AREOLE [i areola] *f* 1 cearcăn roșatic în jurul unei inflamații, 2 mică cavitate între țesuturile fibrelor unei țesături

AREOMÈTRE [gr] *m* areometru, instrument pentru măsurarea densității corpurilor

ARÉOMÈTRIE *f* areometrie, determinarea densității lichidelor cu areometru

ARFOMÉTRIQUE *a* de areometrie

AREOPAGE [i-gr] *m* areopag *a)* tribunal la Grecii din vechime, *b)* adunarea de învățați sau de înțelepți

ARÉOPAGITE (*ru*) [i-gr] *m* areopagit, membru în areopag

AREOPAGITIQUE *a* de areopag

ARÉOSYCLE [gr] *m* areostul, clădire cu stâlpi foarte depărtați

ARÉOTECHTONIQUE (*tek*) [gr] *f* areotec-tonică, arta de a întări sau ataca o fortăreață

ARÉQUIER *m* speșă de palmier (al cărui fruct dă vâpseaua catesu)

ARÈTE [i arista] *f* 1 os de pește, 2 *Aih* colț ieșit în afară *vive arête*, colț ascuțit, 3 barba spicului (la orz, ovăz, etc), 4 linia curbă care desparte cele două povârnișuri principale ale unui lanț de munți, 5 *Geom* linia de intersecție între cele două planuri cari formează un unghiul diedru

ARÉFIER (*ti-é*) *m* partea stângă a unui acoperis

ARGENT [i argentum] *m* 1 argint (metal), 2 argint, monedă de argint *payer en argent*, a plăti în argint, loc *faire argent de tout*, a scoate bani din piatră seacă, *en vouloir pour son argent*, a vrea ceva pentru munca sa, 3 *de l'argent*, bani, loc *il prend tout pour son argent* sau *pour de l'argent comptant*, el crede că tot ce zboară se mănâncă, *en avoir pour son argent*, a fi mulțumit, *un bourreau d'argent*, un risipitor, o mână-spartă, *prov point d'argent*, *point de Suisse*, n'ai bani, rabdă, *y aller bon jeu bon argent*, a lucra sincer, pe față, *plais d'argent n'est pas mortelle*, banul pierdut se poate recăștiga, *c'est de l'argent en barre*, e o alacere foarte bună *[V Suplimentu]*

ARGENTAGE *m* argintat

ARGENTAN *m* aliaj din aramă, nichel și zinc

ARGENTÉ, **E** *a* 1 argintat, 2 *fig* strălucitor, alb ca argintul

ARGENTER *v* a arginti, a polei cu argint

ARGENTERIE *f* argintărie

ARGENTEUR *m* argintar

ARGENTEUX, **EUSE** *a* pop chibabur

ARGENTIER (*ti*) *m* (†) 1 cămăraș, ministru de finanțe (al unui prinț), 2 *bancher*

ARGENTIFÈRE *a* argintifer, care conține argint

ARGENTIN, **E** *a* 1 argentin, argintiu, ca argintul, 2 din republica Argentina

ARGENTURE *f* 1 argintare, 2 argintărie

ARGEN, **ENNE** *a* din Argos

ARGILACÉ, **E** *a* argila

ARGILE [i-gr] *f* argilă, humă, lut

ARGILEUX, **EUSE** *a* argilos, de lut

ARGILIFÈRE *a* care conține argilă

ARGONAUTE [gr] *m* 1 argonaut (un molusc cefalopod), 2 *pl* argonauți, eroii Greci din timpurile eroice cari plecaseră să cucerească lâna de aur

ARGOT *m* argou *a*) graiul particular al calicilor și al hoților, *b*) graiul particular (al fiecărei profesii în parte)

ARGOT [ergot] *m* mlădiță pe mugurul unei ramuri, fam *être sur ses argots*, a fi șiret

ARGOTER *v* a tăia partea uscată a unei ramuri

ARGOTIQUE *a* argotic, privitor la argou

ARGOULET *m* (†) corp de cavalerie ușoară (în sec al XVI-lea)

ARGOUSIN [ar] *m* 1 păzitorul ocașilor, 2 agent de poliție

ARGUE (arg') *f* mașină pentru subțiatul sau trasul bulgărilor de argint

ARGUER (ar ghé) [I argueie] *v* 1 a acuză *arguer un acte de faux*, a acuză un act că e fals, 2 a trage o urmare (dintr'un fapt, dintr'un principiu) *qu'arguez-vous de cela?* ce deduci de aci?

ARGUEUX, EUSE (gheu, gheuz') *a* ofensător

ARGUMENT [I] *m* 1 argument, raționament din care se trage o urmare, 2 dovadă *fournir des arguments*, a aduce dovezi, 3 u mare *uer argument d'un fait*, a atrage o urmare dintr'un fapt, 4 rezumat, sumar *argument d'un livre*, sumarul unei cărți

ARGUMENTANT *m* cel care argumentează intr'un act public

ARGUMENTATEUR, TRICE *s* 1 argumentator, căruia îi place să argumenteze, 2 *pop* cărcotaș, chițibușar

ARGUMENTATION [I] *f* argumentare *a*) ieul de a argumenta, *b*) argumentele

ARGUMENTER [I argumentari] *v* a argumenta *a*) a face argumente, *b*) a vedea prin argumente, *c*) *argumenter de*, a trage o urmare, a conchide

ARGUS (guss) *m* 1 *Mu* Argus, ființă cu o sută de ochi, 2 spion *yeux d'Argus*, vede-tot, ochi pătrunzători, vicleni

ARGUTIE (si) [I argutiae] *f* vorbire șireată, raționament migălos, chițibușarie

ARGYRONÈTE *f* gen de arahnoide trăind sub apă

ARIA [it] *m* *pop* incurcătură *que d'arias*, ce de incurcătură!

ARIANISME [Arius] *m* arianism, doctrina lui Arius (care a tăgăduit divinitatea lui Christos)

ARIDE [I] *a* arid *a*) uscat, sterp, *b*) *fig* sărac, greu de tratat, *c*) nesimțitor *ame aride*

ARIDITÉ *f* ariditate *a*) uscăciune, *b*) sterpiciune, *c*) nesimțire

ARIEN, ENNE *a* și *s* arian, sectator al lui Arius

ARIETTE [it] *f* arie scurtă, cântecel

ARILLE (ri-y') *m* tegument accesoriu.

ARILLÉ, É (ri-yé) *a* cu tegument accesoriu

ARISTARQUE [numele unui gramatic grec în de Chr] *m* *fig.* aristare, critic binevoitor și luminat

ARISTOCRATE [gr] *s* aristocrat, nobil, boier

ARISTOCRATIE (si) [gr] *f* aristocrație, aristocrație, boierime

ARISTOCRATIQUE *a* aristocratic, de neam boieresc

ARISTOCRATIQUEMENT *adv* aristocratic, boieresc

ARISTOLOCHE [gr] *f* *Bot* curcubefică, remf

ARISTOPHANESQUE *a* în genul poetului grec Aristophane

ARISTOTÉLICIEEN, ENNE *s* aristotelician, partizan al doctrinei lui Aristotel || *a* conform doctrinei lui Aristotel

ARISTOTÉLIQUE *a* aristotelic, al lui Aristotel

ARISTOTELISME *m* aristotelism, doctrina lui Aristotel

ARITHMÉTIQUEEN, ENNE *s* aritmetician

ARITHMÉTIQUE [gr] *f* aritmetică || *a* de aritmetică

ARITHMÉTIQUEMENT *adv* conform aritmeticii, după calculele aritmeticii

ARITHMOGRAPHIE [gr] *m* aparat efectuând mecanic cele patru operațiuni

ARITHMOGRAPHIE *f* arta de a însemna cantitățile prin semne convenționale

ARITHMOLOGIE [gr] *f* știința numerelor

ARITHMOMANCIE [gr] *f* ghicirea prin numere

ARITHMOMÈTRE [gr] *m* aritmomometru, calculator mecanic

ARLEQUIN [personaj comic din vechia comedie italiană cu haină împestrată] *m* 1 palajă, măscăriciu, 2 *fig* om nestatornic, palajă, 3 *pop* resturi din mâncări amestecate (cari se vand săracilor)

ARLEQUINADE *f* mascaralac

ARMADILLE *f* flotilă spaniolă pentru apărarea colonnilor

ARMAGNAC *m* rachiu de Armagnac

ARMATEUR *m* armator, închirietor de vase, șlepur, etc

ARMATURE [I] *f* 1 armătură, ferecătură, 2 *Muz* reunire de diezi sau de bemoli la cheie (indicând tonul bucății)

ARME [I arma] *f* 1 armă (instrumentul de atac sau de apărare) *aux armes!* la arme! *maître d'armes*, profesor de scrimă, *faire des armes*, a face scrimă, *passer quelque'un par les armes*, a împușcă pe cineva, *fig fournir des armes contre soi*, a se da singur de gol, *rendre les armes*, a se da învins, a se predă, *faire arme de tout*, a nu se da înlătură de la niciun mijloc (pentru a reuși), *avoir passé l'arme a gauche*, a da ortul popii, 2 armă, trupă, 3. războiu, luptă *suspension des armes*, încetarea momentană a luptei, *porter les armes*, a purta războiu, a atacă, 4. militarie, serviciul militar *faire ses premières armes*, a fi la începutul carierei militare, *faut d'armes*, act de bravură, ispravă vitejească, 5 *pl* armori, marcă *les armes de France*, marca Franței [V Suplimentu]

ARMÉ, É *a* 1 înarmat, 2 *ciment armé*, ciment armat

ARMÉE *f.* armată, oaste, armie

ARMELINE *f.* piei albe și fine din blana de căcom

ARMEMENT *m.* 1 înarmare, pregătire de război, 2 armament, 3 echiparea (unui vas), 4 armătură, blănițul cu ardezie al unui zid (pentru a-l feri de ploi)

ARMÉNIEN ENNE *s.* armean || *a.* armenesc || *m.* l'arménien, limba armenescă

ARMER [*l.* armare] *v.* 1 a înarma *a)* a da arme, *b)* a găti de război, *c)* a slănge oști, *d)* a echipa (un vas), 2 *armer le fusil*, a înfunda coșoșul (puștei), 3 *fig.* a înarma *a)* a înfățișa *aimer le fils contre le pere*, a atăta pe fiu împotriva tatălui, *b)* a înfățișa *aimer son courage*, a-și înfățișa curajul, 4 a blăni cu fier, ardezie, etc.), 5 *Muz armer la clef*, a indica tonul prin diezi și bemoli || *S'aimer*, a se înarma *a)* a lua armele, *b)* *s'aimer de patience*, a nu pierde răbdarea, *c)* *s'armer contre quelque chose*, a lua măsuri de pază împotriva unui lucru

ARMET *m.* (†) coif de cavalerie

ARMILLAIKE (*yer*) [*l.* armilla] *a.* sphere armillaire, sferă înfățișând corpurile cerești

ARMILLES [*l.* armilla] *f. pl.* ciubuce în formă de inele ale capitelului doric (la clădiri)

ARMISTICE [*l.* armistitium] *m.* armistițiu, încetare momentană a războiului

ARMOIRE [*l.* armarium] *m.* garderobă, dulap *armoire a glace*, dulap cu oglindă, șifonier || *V.* Suplimentu]

ARMOIRIES [*arme*] *f. pl.* arme, armorii, marcă (a unei fanii, a unui oraș)

ARMOISE [*l.* artemisia] *f.* 1 *Bot.* peliniță, 2 stoliță de mătase lăneasă

ARMOISIN *m.* *V.* *armoise* 2

ARMON [*l.* artemonem] *m.* proțap

ARMORIAL *m.* armorial, carte sau culegere de armorii (ale unei fanii, etc.)

ARMORICAIN, *E* *s.* și *a.* armoricain (locuitor) din *Armorique*

ARMORIER *v.* a zugrăvi, a gravă sau aplica armorii

ARMORISTE *m.* armorist *a)* pictor, gravor de armorii, *b)* profesor sau scriitor de armorii

ARMURE [*arme*] *f.* 1 armură, armele (unui soldat), 2 armătură, blană (de fier, etc. a unui zid, a unei mașini, etc.), 3 fiecarețură *armure d'un magnet*, fiecarețura unui magnet

ARMURIER *m.* armurier, fabricant sau negustor de arme

ARNICA, **ARNIQUE** [*l.*] *f.* *Bot.* arnica

AROÏDÉES (*ro-i*) *f. pl.* familie de plante cu rod-pământului ca tip

AROMATE [*gr.*] *m.* aromat, mirodenie

AROMATIQUE *a.* aromatic, plăcut, miro-sitor

AROMATIQUEMENT *adv.* prin arome, cu mirodenii

AROMATISATION *f.* aromatizare, dregere cu mirodenii

AROMATISER *v.* a aromatiza, a dregi cu mirodenii

ABOME [*f.-gr.*] *m.* aromă, miros plăcut.

ARONDE [*l.* hirundo] *f.* (†) rândunica, *en queue d'aronde*, înbucal

ARONDELLE *f.* 1 undiță mare, 2 *Mar.* im barcațiune ușoară

ARPEGE, **ARPEGEMENT** [*it.*] *m.* *Muz.* arpeggiu, lovire repetă și succesivă a tuturor sunetelor unui instrument

ARPEGER *v.* a facea arpeggiu || *Sc.* conjugă ca *alleggeri*

ARPENT (*pan*) [*l.* arepennis] *m.* pogon

ARPENTAGE *m.* măsurătoarea câmpurilor

ARPENTER *v.* 1 a măsura suprafața unui câmp, 2 a umbla încoace și încolo (prin), a cutereia *arpenter tout Paris*

ARPENTEUR *m.* măsurător de terenuri

ARPEUTEUSE *f.* omidă

ARQUÉ, *E* *a.* arcut, *cheval arque*, cal cu picioarele arcuite (lind culcat)

ARQUEBUSADE *f.* 1 împușătură, 2 *cau d'arquebusade*, iniuzie împotriva umflatului

ARQUEBUSE (*k'*) [*it.*] *f.* arcebuza, pușcă care se descarcă cu ajutorul unui litil aprins

ARQUEBUSER (*k'*) *v.* a împușca

ARQUEBUSERIE (*k'*) *f.* meserie de pușcă

ARQUEBUSIER (*k'*) *m.* 1 arcebuziș *a)* pușcăș, *b)* fabricant sau negustor de arcebuze

ARQUER [*arc*] *v.* a (se) arcuri, a (se) slămba, a (se) încovoia || *S'arquer*, a se arcuri

ARRACHAGE *m.* smulgerea (plantelor)

ARRACHÉ, *E* *a.* smuls *au sommeil arraché*, deșteptat la răsărit

ARRACHEMENT *m.* 1 smulgere, scoatere afară, 2 pietrele cari încep îndoirul unei buli

ARRACHE-PIED (*l'*) *loc. adv.* cu nemțire-pere, într'una

ARRACHER [*l.* ex-radicaire] *v.* a smulge, *arracher a*, a smulge dela, *se faire arracher une dent*, a-și scoate un dinte, *arracher de l'argent*, a stoarce bani, *on se l'arrache*, loată lumea umblă să l'apuce, e foarte căutat || *S'arracher*, a se smulge, a se scoate, *s'arracher aux livres*, a-și pălăsi cărțile, a se lăsa de cărți, *s'arracher au sommeil*, a se deștepta din somn || *V.* Suplimentu]

ARRACHEUR, **EUSE** *s.* smulgător, scoțător, *fam.* *il ment comme un arracheur de dents*, minie cu nerușinare

ARRACHIS *m.* 1 copăcel smuls din rădăcină, 2 smulgere de copăcel, 3 teren păduros de-frișat

ARRACHOIR *m.* unealtă de smuls copăceli

ARRAISONNER [*raison*] *v.* 1 a căuta să convingă, 2 *arraisonner un navire*, a arăta starea sanitară a personalului unei corăbii și destinația ei

ARRANGEABLE (*jab'l*) *a.* ce se poate aranja

ARRANGEANT, *E* (*jan*, *jan'*) *a.* cu care te învoiești (în afaceri)

ARRANGEMENT *m.* 1 aranjament, *a)* aranjare, așezare în ordine, orânduire, *b)* rânduireală, 2 învoială, împăcare, 3 măsuri *prendre des arrangements à payer une dette*, a lua măsuri pentru a plăti o datorie

ARRANGER [*ranger*] *v.* a aranja *a)* a așeza

în ordine, a orandui, b) a pune la cale *arranger un proces*, a pune la cale un proces, c) a conveni *cela m'arrange*, asta mi convine, d) Muz a potrivi, e) *arranger quelqu'un de la belle maniere*, a mi îi-l scâmbia sdravăn || *S'arranger*, a se aranja a) a se așeza (în ordine), b) a lua măsură, a se pregăti, c) a se învoi, a cădea la învoială, d) a se mulțumi cu, a i conveni *je m'arrange de tout*, mă mulțumesc cu orice [V Suplimentu]

ARRANGEUR m aranjator, orânduitor

ARRETEMENT m arendare

ARRETER [rente] v a arendă, a lua sau a da cu arendă

ARRÉAGER [arrière] v a lăsa să se îngrămădească rămășițele, a rămănea în urmă cu rămășițele [Se conjugă ca *arranger*]

ARRÊGES m pl rămășițe, dobanzi

ARRESTATION [arête] f arestare *mettre en arrestation*, a aresta, *être en état d'arrestation*, a fi arestat

ARRÊT m 1 oprire, întrerupere *temps d'arrêt*, timp de oprire, 2 hotărîrea (unui tribunal), sentință, 3 decret *par arrêt du gouvernement*, prin decretul guvernului, 4 poprire, sechestru *on a fait arrêt sur ses biens*, s'a pus sechestru pe averea lui, 5 pedică, opritoare *arrêt d'une machine*, pedica unei mașini, 6 arestare *mandat d'arrêt*, mandat de arestare, *maison d'arrêt*, închisoare, *faire arrêt sur la personne de quelqu'un*, a aresta pe cineva, 7 pl arest, oțcoală *mettre quelqu'un aux arrêts*, a băga pe cineva la arest, *être aux arrêts*, a fi la arest, *arrêts forcés*, arest forțat, oprire de a ieși, *arrêts simples*, oprire de a ieși la anumite ore, 8 *chien d'arrêt*, câine prepelicar

ARRÊTÉ m 1 hotărîre, sentință (a unei autorități, a Parlamentului), 2 *arrêté de compte*, încheierea unei socoteți || a 1 hotărît, 2 arestat, oprit, 3 luat definitiv, sigur *décision arrêtée*, hotărîre luată definitiv

ARRÊT-BŒUF m Bot osul-repurelui

ARRÊTER [l ad-restare] v 1 a opri, 2 a înșepeni *arrêter une porte*, a înșepeni o ușă, 3 a aținti, a pironi *arrêter ses regards*, a-și aținti privirea, 4 a aresta, a pune mana pe *arrêter un voleur*, a aresta un hoț, 5 a hotărî *arrêter un plan*, a întocmi un plan, 6 a tocmi *arrêter un longement*, un domestic, a tocmi o locuință, un servitor, 7 a regula, a încheia (o socoteală) || *S'arrêter*, a se opri

ARRÉTISTE m compilator sau comentator de hotărîri judiciare

ARRÊTOIR m opritoare (într'un mecanism)

ARRÊR (a-ré) v a da arvună

ARRÊS (a-r) [l arrha] f pl arvună

ARRIÈRE [l ad-retro] f partea de dindărăt || *inf* înapoi, înlătură || *adv* *en arrière*, înapoi, îndărăt, în urmă || partea de dinapoi a corăbiilor || a Mar *venir arrière*, cu vântul în spate

ARRIÉRÉ, E a înapoiat, rămas în urmă || m rămășiță, rest *acquies l'arriéré*, a plăti restul (unei sume)

ARRIÈRE-BAN m 1 convocarea vasalilor pentru un război, 2 ridicarea de gloate, fig

le ban et l'arrière-ban, toată lumea fără excepție Pl *des arrière-bans*

ARRIÈRE-BEC m colțul unui stâlp de pod în josul apei Pl *des arrière-becs*

ARRIÈRE-BOUCHE f gâtlej, înghițitoare Pl *des arrière-bouches*

ARRIÈRE-BOUTIQUE f odaie din dosul prăvăliei Pl *des arrière-boutiques*

ARRIÈRE-CORPS m partea de dindărăt a unei clădiri [Pl invar]

ARRIÈRE-COUE f curte dosnică Pl *des arrière-cours*

ARRIÈRE-COUSIN, E s văr al doilea, văr de un neam depărtat Pl *des arrière-cousins*

ARRIÈRE-FIEF m feud ce ține de un altul Pl *des arrière-fiefs*

ARRIÈRE-FLEUR f a doua înflorire Pl *des arrière-fleurs*

ARRIÈRE-GARDE f amiergardă [Pl invar]

ARRIÈRE-GOUT m 1 gustul ce lasă în gură (o băutură, etc), 2 *fig* gust amar Pl *des arrière-gouts*

ARRIÈRE-GRAND-MÈRE f străbunică Pl *des arrière-grandmère*

ARRIÈRE-GRAND-PÈRE m străbunic Pl *des arrière-grand-pères*

ARRIÈRE-MAIN f 1 dosul mâinii, 2 (la joc) lovitură cu dosul mâinii Pl *des arrière-mains*

ARRIÈRE-NEVEU m strănepot Pl *des arrière-neveux*

ARRIÈRE-NIÈCE f strănepoată Pl *des arrière-nieces*

ARRIÈRE-PENSÉE f gândire ascunsă Pl *des arrière-pensées*

ARRIÈRE-PETIT-FILS, **ARRIÈRE-PETITE-FILLE** s strănepot, strănepoată Pl *des arrière-petits-fils*, *des arrière-petites-filles*

ARRIÈRE-PLAN m plan înaintea altuia, plan ascuns Pl *des arrière-plans*

ARRIÈRE-POINT m tighel Pl *des arrière-points*

ARRIÈRE-PORT m partea unui port cea mai depărtată de intrare Pl *des arrière-ports*

ARRIÈRE-RANG m ultimul rang, coadă Pl *des arrière-rangs*

ARRIÉRER v a întârzi, a rămănea în urmă, (cu o plată) [Se conjugă ca *accélérer*]

ARRIÈRE-SAISON f 1 sfârșitul toamnei, 2 *fig* începutul bătrâneții, Pl *des arrière-saisons*

ARRIÈRE-TRAIN m partea de dindărăt (a trăsuri, a unui animal) Pl *des arrière-trains*

ARRIÈRE-VASSAL m vasalul unui vasal P *des arrière-vassaux*

ARRIÈRE-VOUSSURE f bolta dindărătului unei uși, ierestre Pl *des arrière-voussures*

ARRIMAGE m Mar așezarea potrivită a încărcăturii unei corăbi

ARRIMER v a așeza potrivit o încărcătură de corabie

ARRIMEUR m așezătorul încărcăturii unui vas

AR(R)ISER v a scobori pânzele înalte în timpul unui vârtej de vânt

ARRIVAGE *m* 1 intrarea în port a corăbiei, 2 sosire de mărfuri, 3 *pl* mărfuri sosite

ARRIVÉE *f* 1 sosire, 2 momentul sosirii

ARRIVER [*rive*] *v* 1 a se apropia de țărâm, 2 a sosi, 3 a ajunge *arriver au pouvoir*, a ajunge la putere, 4 a se întâmpla *il lui est arrivé un malheur*, i s'a întâmplat o nenorocire, *qu'il en arrive*, întâmplă-se orice [V Suplimentu]

ARRIVISTE *m* arivist, ambițios ce vrea să parvie repede

AR(R)OCHE *f* Bot căprifă

ARROGAMMENT *adv* cu aroganță, cu semeție

ARROGANCE [*l* arroganția] *f* aroganță, semeție, mândrie obraznică

ARROGANT, E *a* arogant, semeț, obraznic

ARROGER (S') [*l* arrogare] *v* a-și arogă a-și lua pe nedrept [Se conjugă ca *alléger*]

ARROI *m* (†) hal, stare

ARRONDIR [*ron*] *v* a rotunzi || *S'arrondir*, 1 a se rotunzi, 2 *fig* a se întinde

ARRONDISSEMENT *m* 1 arondisment *a*) plasă, *b*) cartier, mahala, 2 rotundire

ARROSABLE *a* ce poate fi udat

ARROSAGE *m* udatul (unui teren)

ARROSE, E *a* udat, stropit

ARROSEMENT *m* udatul, stropitul

ARROSER [*l* ros] *v* 1 a uda, a stropi, 2 a uda, a trece prin (ex o apă), 3 *arroser un rôti*, a turna unt sau grăsime peste carnea care se frige, 4 *lam arroser des créanciers*, a se cortorosi de creditorii dându-le mici acțiuni, 5 (la joc) a distribui ce se cuvine jucătorilor [V Suplimentu]

ARROSION *f* roadere (ex a ruginei)

ARROSOIR *m* stropitoare

ARUGIE *f* canal de scurgere a apelor (într-o mină)

ARS (*ar sau arss*) [*l* armo] *m* încheietura calului între piept și picioarele de dinainte

ARSENAL [*it*] *m* arsenal *a*) depou de arme și muniții, *b*) *fig* morman

ARSÉNIATE *m* Chim arseniat, sare compusă din acidul arsenic și o bază

ARSENIC (*ni sau nik*) [*l* arsenicum] arsenic, sărăciță

ARSENICAL, E *a* cu arsenic || *m pl* arsenicauz, medicamente conținând arsenic

ARSÉNIÉ, E *a* cu arsenic

ARSÉNIEUX *a* și *m* arsenicos, arsenic (se zice de acidele formate din arsenic și oxigen) *acide arsénieux*, șoricioasă

ARSÉNIQUE *a* (acidul) arsenic

ARSÉNITE *m* arsenit, sare din acid arsenic și o bază

ARSÉNIURE *m* arseniură, arsenic combinat cu alt metal

ARSIN *m* pădure distrusă sau vătămată de foc

ARSOUILLE (*su-y'*) *a* și *m* pop desfrânat [V Suplimentu]

ART (*ar*) [*l* artem] *m* artă *a*) meșteșug, *b*) *fig* măiestrie, dibăcie *avoir l'art de*, a avea dibăcia de, *c*) talent, dar *l'art de plaire*,

darul de a plăcea, *d*) *homme de l'art*, specialist medic, *e*) *les arts d'agrément*, artele distractive (muzica, dansul, desenul, etc), *les arts mécaniques*, meseriile manuale

ARTÈRE [*-gr l*] arteră *a*) vas care duce sângele dela inimă în toate părțile corpului, *b*) *fig* cale mare de comunicație, de circulație

ARTÉRIALISATION *f* oxigenarea sângelui în trecerea sa prin plămâni

ARTÉRIALISER *v* a prefăce sângele vânos în sânge ros (arterial)

ARTÉRIEL, ELLE *a* arterial, al arterelor

ARTÉRIOLE *f* arteră mică

ARTÉRIOLOGIE [*gr*] *f* arteriologie, știință arterelor

ARTÉRIOTOMIE [*gr*] *f* arteriotomie, deschiderea unei artere cu lanțeta

ARTÉRITE *f* arterită, leziune a vaselor arteriale

ARTÉSIEEN, ENNE *a* artezian *puits artésien*, puț care aruncă apa printr-o sondă

ARTIRALGIE [*gr*] *f* durere de încheieturi

ARTHRITIQUE [*gr*] *a* privitor la încheieturi || *m* artritic, bolnav de artritis

ARTHRITISME *m* artritis, boala încheieturilor

ARTHROPODES [*gr*] *m pl* artropode, animale ca racul, cărăbiișul, etc

ARTICHAUT [*it* articio co] *m* 1 Bot anghinară, 2 zăbrele cu țepi

ARTICHAUTÈRE (*ti*) *f* 1 teren plantat cu anghinari, 2 vas pentru fiertul anghinarei

ARTICLE [*l* articulus] *m* 1 Anat încheietura oaselor, 2 articol de lege, de ziar, etc), 3 articol, subiect, chestie *nous revendions sur cet article*, vom reveni asupra acestei chestii, 4 articol, marfă, *articles d'épicerie*, mărfuri de băcănie, *article de Paris*, marfă dela Paris, *fig faire l'article*, a-și lauda marfa, 5 Gram articol, 6 *article de foi*, punct de credință, loc ce n'est pas article de foi, n'ai nevoie să o crezi, 4 *l'article de la mort*, în minutul morții

ARTICULAIRE *a* articulat, la încheieturi

ARTICULATION [*l*] *f* 1 încheietura oaselor, 2 articulațiune *a*) pronunțare, rostire, *b*) sunet articulat *les diverses articulations de la voix*, diferitele sunete articulate ale vocii, *c*) Jur enunțare de fapte

ARTICULÉ, E *a* articulat *a*) cu încheieturi, *b*) rostit || *m pl* Zool articulatele, divizia nevertebratelor inelate

ARTICULER [*l* articulare] *v* a articula *a*) a lega, *b*) a rosti, a pronunța, *c*) Jur a afirma, a spune (una câte una), a afirma (ex fapte, doveri) || *S'articuler*, a se lega, a se încheia (oasele)

ARTIFICE [*l* artificium] *m* 1 artificiu *a*) meșteșug, măiestrie, *b*) viclesug *user d'artifices*, a umbla cu viclesuguri, 2 (loc de) artificiu

ARTIFICIEL, ELLE *a* artificial, nefiresc, meșteșugit

ARTIFICIELLEMENT *adv* într'un mod artificial, nefiresc, meșteșugit

ARTIFICIER *m* 1 artificier, fabricant de focuri de artificiu, 2 soldat din artilerie însărcinat cu distribuirea munițiilor la baterii

ARTIFICIEUSEMENT *adv* într'un chip viclen, cu viclesug

ARTIFICIETIX, EUSE *a* viclean, șiret

ARTILLERIE (*ti y'*) [*art*] *f* artilerie

ARTILLEUR (*ti-yeur*) *m* artilerist, tunar

ARTIMON [*gr*] *m* *Mar* catartul de dinapoi (al corăbiei)

ARTISAN, E [*it*] *s* 1 meserias, mestesugar, 2 *fig* autor, făptas *chacun est l'artisan de sa fortune*, fiecare e autorul soartei sale

ARTISAN *m* molie caru

ARTISONNE, E *a* mâncaț de molii

ARTISTE [*i*] *m* și *f* 1 artist *a*) maestru, *b*) actor, 2 *artiste vétérinaire*, doctor de vite, *artiste medecin*, operator de bătațuri

ARTISTEVEN *adv* cu artă, cu mestesug

ARTISTIQUE *a* artistic *a*) de artă, *b*) făcut cu mestesug

ARTISTIQUEMENT *adv* artistic, cu măiestrie

ARUM (*rom*) *m* *Bot* rodul-pământului

ARUSPICE [*i horuspex*] *m* aruspice, preot roman care prezicea viitorul după matele animalelor

ARVICOLE *a* care trăiește pe câmp

ARYEN ENNE *a* și *s* arien

ARYTENOIDE (*no-id*) *m* sgârciu al laringului

ARZEL *m* cal cu botul și cu picioarele îndărăt albe

AS (*ass*) [*i*] *m* 1 as (11 cărți, 11 zar), 2 monedă română cam de zece bani [V Suplimentul]

ASARET *m* *Bot* popivnic

ASBESTE [*gr*] *Mun* asbest

ASCAPIDE [*gr*] *m* limbric (vierme)

ASCENDANCE (*as san*) *f* ascendentă *a*) suire (mai ales de stele), *b*) rudenie în linie suitoare

ASCENDANT, E (*as san*) [*i* ascendens] *a* ascendent *a*) suitor *astre ascendant* stea care se urcă pe orizont în momentul nașterii unui om, *b*) care se mărește *force ascendante*, putere care se mărește || *m* 1 ascendent *a*) autoritate morală, putere, *b*) înclinare, pornire *cel ascendant mahn qui vous force à rimer*, areastă pornire răutăcioasă care te împinge să faci versuri, 2 *pl* ascendenții, rudele din care ne coborim

ASCENSEUR (*as-san*) *m* ascensor, aparat care suie oameni, greutate

ASCENSION (*as-san*) [*i*] *f* 1 ascensiune, suire prcare, 2 înălțarea Domnului, Ispas

ASCENSIONNEL, ELLE (*as-san*) *a* ascensional, suitor

ASCENSION(N)ISTE *s* persoană care urcă o înălțime

ASCETE [*gr*] *m* ascet, sihastu, pustnic

ASCÉTIQUE (*as-sé-uk'*) *a* de sihastu, de pustnic || *m* *pl* pustnici

ASCÉTISME (*as-sé*) *m* ascetism, viață de pustnic,

ASCIDIEN (*as-si-di*) [*gr*] *f* *pl* *Zool* ascidiu, moluști în formă de foale și fixați pe stânci

ASCIE (*as-si-en*) [*gr*] *m* locuitor al zonei toride fără umbră la amiază

ASCITE [*gr*] *f* idropică în pântere

ASCLÉPIADE [*gr*] *a* (versul) asclepiad

ASCLÉPIADE *f*, **ASCLÉPIAS** (*ass*) *m* *Bot*

hărniciu

ASEPSIE [*gr*] *f* asepisie, metode terapeutice pentru alungarea microbilor

ASEPTIQUE *a* aseptice, prin mijloace terapeutice

ASEXUÉ, E sau **ASEXUEL, ELLE** *a* fără sex

ASIALIE (*zi*) [*gr*] *f* lipsă de salivă

ASIARCAT (*zi*) *m* demnitatea de aziarc

ASIARQUE (*zi-ark*) *m* aziarc, magistrat

care prezică jocurile religioase în orasele grecești din Asia

ASIATIQUE *a* asiatic, din Asia

ASILE [*i* asylum] *m* 1 azil *a*) loc de adăpostire, *b*) *fig* adăpost, 2 *salle d'asile*, grădina de copii

ASINE [*i* asinus] *a* (în expresiunea) *bête asine*, măgar, măgăriță

ASITIE (*as-si*) [*gr*] *f* 1 abstinență silită, 2 pierderea gustului de mâncare

ASPARAGINE *f* asparagină, substanță din sucii sparanghelului

ASPARAGINÉES *f* *pl* liliacee cu sparanghelul ca tip

ASPECT (*aspé* sau *aspek*, la *pl* *aspé*) [*i* aspectus] *m* aspect *a*) privește, vedere, *b*) înfățișare, chip, *c*) față privință *voir une chose sous tous les aspects*, a vedeă un lucru sub toate fețele

ASPERGE [*i* asparagus] *f* *Bot* sparanghel

ASPERGEMENT *m* V *asperion*

ASPERGER (*â*) [*i* aspergere] *v* 1 a stropi cu aiasmă, 2 a stropi (cu un lichid) [Se conjugă ca *allege*]

ASPERGERIE, ASPERGIERE *f* câmp cu sparanghel

ASPERGÈS (*jess*) [*i*] *m* 1 sfeștoc mățăuz, 2 momentul serviciului religios când se stropesc cu aiasmă

ASPÉRITÉ [*i* asperitas] *f* asperitate *a*) nepotrivire (de teren), stare sgrunțuroasă, *b*) *fig* strășnicie asprime

ASPERME [*gr*] *a* care nu dă semințe

ASPERMIE *f* *Bot* lipsa de semințe

ASPERSION [*i*] *f* stropire cu aiasmă

ASPERSOIR *m* sfeștoc, pământul

ASPERULE *f* *Bot* lipitoare

ASPHALTAGE *m* asfaltatul

ASPHALTE [*i*-gr] *m* 1 asfalt, smoală întărită, 2 pavaj cu asfalt

ASPHALTER *v* a asfalta, a pavă cu asfalt

ASPIDOÛLE [*gr*] *m* *Bot* aișor

ASPHYXIAN, E *a* asfixiant, înăbușitor

ASPHYXIE [*gr*] *f* asfixiere, înăbușire

ASPHYXUÉ, E *a* și *s* asfixiat, (om) înăbușit

ASPHYXIER *v* a asfixia a înăbuși, a omorî prin înăbușire

ASPIC (*pik*) [l *aspis*] *m* aspidă (șarpe veninos), fig *une langue d'aspic*, o limbă veni noasă, clevețtoare

ASPIC (*pik*) [l *aspicus*] *m* 1 *Bot* spichinat, 2 piftie

ASPIRAIL (*raï*) *m* răsuflătoare (de cuptor, sobă, etc) Pl *des aspiraux*

ASPIRANT, **E** *a* care aspiră *a)* care trage în sus, *b)* fug care năzuește || *m* aspirant (la ceva), *aspirant de marine*, cadet de marină

ASPIRATEUR, **TRICE** *a* aspirator, care trage în sus || *m* ventilator

ASPIRATIF, **IVE** *a* care se pronunță cu tărie

ASPIRATION [l] *f* aspirați(un)e *a)* trage-re în sus, absorbire, *b)* fug aspirație, nă-zuintă, *c)* *Gram* pronunțare forte

ASPIRATOIRE *a* aspiratoru, prin aspirare

ASPIRÉ, **E** *a* aspirat, care se pronunță tare *h aspiré*, haș aspirat

ASPIRER [l *aspirare*] *v* *a* aspiră *a)* a trage în sus (apa), *b)* a absorbi (aerul), *c)* fig *a* năzu *aspirer aux honneurs*, a năzu la ono-ruri, *d)* *Gram* a pronunță tare

ASPRE *m* aspru (mică monedă turcească de argint de 22 centime)

ASSA-FOETIDA [l] *Bot* aierel, căcat de drac

ASSAGIR [*sage*] *v* *a* înțelegeți, a cuminți || *S'assagir*, *a* se înțelegeți, *a* se cuminți

ASSAILLANT (*a-sa-yan*) *m* năvălitor, cel ce atacă

ASSAILLIR (*as-sa-yr*) [l *assahire*] *v* 1 *a* năvăli, *a* da năvală peste, *a* năpădi, 2 *a* atacă, *a* apucă pe neașteptate [Se conjugă ca *cueillir*]

ASSAINIR [*sain*] *v* *a* însănătoși, *a* curăți de miasme, *a* asana

ASSAINISSEMENT *m* asanare, curățire de miasme, îmbunătățire (a stării igienice)

ASSAISONNANT, **E** *a* care dă gust, gustos

ASSAISONNÉ, **E** *e a* dres, preparat cu sare, piper, etc , 2 fig plin de *discours assaisonne* de *plaisanteries*, cuvântare plină de glume

ASSAISONNEMENT *m* 1 dresul bucatelor, 2 dresuri, 3 fig lucru picant sare, piper

ASSAISONNER [*saison*] *v* 1 *a* dregre, *a* da gust (bucatorilor), prov *la faim assaisonner tout*, foamea e cea mai bună ațățătoare a poftei de mâncare, 2 *a* (pre)găti *assaisonner la salade*, *a* găti salada cu untdelemn, oțet, etc , 3 fig *a* face plăcut, gustos *il sait assaisonner la louange*, știe să facă lauda plăcută

ASSARMENTER (*sarment*) *v* *a* curăți vița de vie de curpeni, de curmeie (după cules)

ASSASSIN, **E** [*ar*] *a* și *m* asasin, ucigaș || *a* ucigător

ASSASSINANT, **E** *a* ucigător, phetisitor la culme

ASSASSINAT *m* asasinat, omor

ASSASSINER *v* *a* asasină *a)* *a* ucide, *a* omori, *b)* fig *a* plictisi la culme

ASSATION (*si*) *f* fierberea în propriul său suc (a unui medicament, aliment)

ASSAUT (*as-so*) [l *ad saltus*] *m* asalt *a)* năvăli *aller, monter à l'assaut*, *a* merge la asalt, *a* da năvală, *prendre, emporter d'assaut*,

lua cu asalt, *b)* exercițiu cu floreta, *c)* ce-rere stăruitoare, *d)* întrecere *faire assaut d'esprit*, *a* se lua la întrecere în spirit, *e)* pl sgdușituri morale

ASSAVOIR *v* (†) *a* ști

ASSEAU (*a so*) *m* ciocan de tinichigiu

ASSÉCHFMENT *m* uscure, secare

ASSÉCHER *v* *a* uscă, *a* seca [Se conjugă ca *allegér*]

ASSEMBLAGE (*a-san*) *m* 1 reunire, adu-naie la un loc, 2 înșghebare, împreunare *assemblages a mortaises*, împreunare prin sco-bituri, 3 *Tip* potrivirea în volum a foilor tipărite, 4 fig amestec, amestecătură *assem-blage de vices et de vertus*, amestec de viciuri și de virtuți

ASSEMBLÉ (*san*) *m* unirea celor două pi-cioare (figură de dans)

ASSEMBLÉE (*san*) *f* 1 adunare *assem-blée législative*, adunare legislativă, 2 societate, 3 întrunire

ASSEMBLEMENT (*a-san*) *m* reunire, îm-preunare

ASSEMBLER (*san*) [l *assimulare*] *v* 1 *a* adună, *a* strânge, *a* reuni, 2 *a* împreună, *a* înșgheba (de ex bucățile unei mașini), 3 (la dans) *a* pune piciorul drept înaintea celui stâng || *S'assembler*, *a* se adună, etc , prov *qui se ressemble s'assemble*, cine se aseamănă se adună, spune-mi cu cine te aduni și-ți voiți spune cine ești

ASSEMBLEUR, **EUSE** (*san*) *s* *Tip* potri-vitorul foilor tipărite

ASSENER, **ASSÉNER** [l *assignare*] *v* *a* pocni, *a* da, *a* trage (cu putere) [Se conjugă ca *amener* și *alléger*]

ASSENTIMENT *m* asentiment, consim-țământ, învoire

ASSENTIR [l *assentire*] *v* (†) *a* consimți

ASSEOIR (*a-soar*) [l *assidere*] *v* 1 *a* așeză, *a* pune, 2 fig *a* înțelegi, 3 *faire asseoir*, *a* pune să șearză, *a* așeză || *S'asseoir*, *a* ședeă, *a* se așeză [Vezi Tabloul verbelor nereg și Su-plimentul]

ASSEREAUX (*ro*) *m* pl crăpături într'un strat de ardezie

ASSERMENTÉ, **E** *a* care a depus jurământ *prêtre assermenté*, preot care a depus jurământ Constituțiunii civile a clerului din 1790

ASSERMENTER [*serment*] *v* *a* cere să de-pună jurământ (unui funcționar)

ASSERTIF, **IVE** *a* care afirmă

ASSERTION (*si*) [l] *f* aserțiune, afirmare, zisă

ASSERVIR [l *asservire*] *v* 1 *a* supune, *a* robi, 2 fig *a*-și stăpâni *asservir sa passion* *a*-și stăpâni pasiunea || *S'asservir*, *a* se supune

ASSERVISSANT, **E** *a* umilitor, înjositor

ASSERVISSEMENT *m* 1 robire, înjosire, 2 robie

ASSERVISSEUR *m* supunător, cel ce ro-bește

ASSESEUR [l] *m* asesor *a)* ajutor de ju-decător, *b)* ajutor, suplinitor

ASSESSOR(IAL), **E** *a*, de asesor,

ASSESSOR(I)AT *m* funcția de asesor

ASSETTE *f* V *asseau*

ASSEULER *o* V *esseuler*

ASSEZ [1 ad satis] *adv* destul *c'en est assez, en vould assez*, destul! *en avoir assez*, a fi sătul, a-i fi de ajuns, 2 cam *assez bien*, binisor, *assez bon*, bunicele, *assez grand*, măricele, *assez long*, cam lung, etc, *assez de*, destul, destule

ASSIBILER *o* a da (unei consoane) sunetul șuerător al lui *s*

ASSIDU, **E** [1 assiduus] *a* asidu *a)* silitor, sargutor, *b)* neîpsit (de undeva), *c)* necurmat *travail assidu*, muncă necurmată

ASSIDUITÉ [1 assiduitas] *f* asiduitate *a)* silință, sarguință, *b)* punctualitate, *c)* pl stăruință, *d)* atențiune *il est plein d'assiduités pour moi*, nu știe ce să mai facă pentru mine

ASSIDUMENT *adv* cu sarguință fără preget

ASSIÉGÉ, **E** *a* asediat *a)* împiesurat, *b)* *fig* prăvădit

ASSIÉGEANT, **E** (*jan, jant*) *a* și s asediator, împresurător

ASSIÉGER *o* a asediă *a)* a împresura (o cetate), *b)* *fig* a năpădi, a urmări [Se con jugă ca *alleger*]

ASSIÉGÉS *m pl* asediații, împresurații

ASSIETTE [1 assietum] *f* 1 mod de a sta, poziție *déranger quelqu'un de son assiette*, a deranja pe cineva din poziția sa, 2 poziție, stare, situație (a unui lucru), 3 așezare *une assiette plus fixe*, o așezare mai fixă, 4 depunere *assiette d'un capital*, depunerea unui capital, 5 punere, repartizare *assiette des impôts*, punerea de impozite, *l'assiette de l'impôt*, baza impozitului, 6 *fig* dispoziție sufletească *la vertu tient l'ame dans une assiette inébranlable*, virtutea menține sufletul într-o bună dispoziție neclintită, *il n'est pas dans son assiette*, n'are chef, nu-i sunt boni acasă, 7 farfurie, taler *piquer l'assiette*, a mânca nepoftit la mesele altora, *piqueur d'assiettes*, lingău, loc *perdre son assiette*, a-și pierde echilibrul, cumpătul, sârta, *garder son assiette*, a-și păstra echilibrul sau cumpătul, *avoir l'assiette au beurre*, a fi tare și mare

ASSIETTÉE *f* o farfurie plină

ASSIGNABLE *a* ce poate fi determinat cu precizie

ASSIGNAT [1] *m* assignat, hârtie monedă în 1: în Franța între 1790 și 1796

ASSIGNATION [1] *f* 1 chemare în judecată, 2 hotărâre de fonduri pentru o plată, 3 mandat de plată

ASSIGNÉ, **E** *a* desemnat, hotărât || *s* cel chemat în judecată

ASSIGNER [1 assignare] *o* 1 a trage în judecată, 2 a destina fonduri pentru o plată, 3 *fig* a hotărâ, a desemna *assigner un rendez-vous, un jour*, a hotărâ o întâlnire, o zi, *assigner une place*, a da un loc

ASSIMILABILITÉ *f* însușirea de a se putea simula puțină de asimilare

ASSIMILABLE *a*, asimilabil, ce se poate asimila, contopi,

ASSIMILATEUR TRICE *a* care asimilează

ASSIMILATIF IVE *a* de asimilare

ASSIMILATION [1] *f* asimilare *a)* însușire, *b)* asemuire *c)* contopire

ASSIMILER [1 assimilare] *o* a asimila *a)* a însuși *par la digestion nous nous assimilons les aliments*, prin masticare ne însușim alimentele, *b)* a asemui, *c)* a contopi || *S assimiler*, a se asimila *a)* a se asemui *s'assimiler aux grands hommes*, a se asemui cu oamenii mari, *b)* a se contopi

ASSIS, **E** *pp* așezat, situat, întemeiat, *je suis, assis*, sed || *m voter par assis et levé*, a vota prin sedere și sculare

ASSISE [asseoir] *f* 1 rând de pietre așezate orizontal (la clădirea unui zid), temelie, 2 pl *les assises, cour d'assises*, curtea cu jurați

ASSISTANCE *f* 1 asistare, ȋllare de față, prezență, 2 asistență, adunare (de persoane), cei de față, 3 ajutor *donner assistance*, a da ajutor, a ajuta, *assistance publique*, casa de ajutor publică *assistance judiciaire*, scutire de cheltuieli de judecată pentru cei săraci

ASSISTANT, **E** *a* și s asistent *a)* cel ce asistă, care e de față, *b)* ajutorul unui superior

ASSISTÉ, **E** *a* asistat *a)* ajutat, *b)* însoțit || *s* 1 cel ajutat de asistența publică, 2 cel scutit de cheltuieli de judecată

ASSISTER [1 assister] *o* 1 a asistă, a fi de față, 2 a ajuta *il faut assister les malheureux*, trebuie să ajutăm pe cei nenorociți, 3 a însoți *se faire assister de quelqu'un*, a fi asistat, însoțit de cineva, *assister un criminel*, a da unui criminal ajutoarele religioase, 4 *Dieu vous assiste*, să-ți ajute Dumnezeu

ASSOCIABLE *a* asociabil, care se poate uni cu alții

ASSOCIATION [1] *f* asociație *a)* societate, *b)* întovărășire, unire, *c)* legătură *association d'idées*, legătură de idei

ASSOCIÉ, **E** *s* asociat, tovarăș || *a* întovărășit, unit

ASSOCIER [1 associer] *o* a asocia *a)* a da a lua ca tovarăș, a întovărăși, *b)* *fig* a lega, a uni || *S'associer*, a se asocia, a se întovărăși

ASSOIFFÉ, **E** *a* însetat

ASSOLEMENT *m Agr* asolement, schimbarea pe rând a semănăturii unui loc de arat

ASSOLER [sol] *v* a schimba pe rând semănătura unui câmp

ASSOMBRIR (*son*) [sombre] *o* 1 a întuneca, 2 *fig* a posomori || *S'assombrir*, a se întuneca *fig* a se posomori

ASSOMMANT, **E** *a* 1 ucigător, 2 *fig* plictisitor la culme, nesuferit

ASSOMNÉ, **E** *pp* 1 omorît, 2 *fig* plictisit la culme, amețit

ASSOMMER [sommel] *o* 1 a omori, 2 *fig* *assommer à coups de baton*, a snopi, a cotonogi în bătai, 3 *fig* a plictisi la culme, a ameți.

ASSOMMEUR *m* bătaș, ciomăgaș.

ASSOMMOIR *m* 1 instrument de omorît (ciomag, măciucă, toroipan, etc), 2 *fig* *coup d'assommoir*, lovitură groaznică [V Supplimentu].

ASSOMPTIF, IVE (*sonp*) *a* **Fil** ajutător, auxiliar

ASSOMPTION (*sonp si on*) [*i* *assumptio*] *f* 1 răpirea miraculoasă a sfinței Fecioare la cer, 2 Adormirea Maicii-Domnului (15 August)

ASSONANCE *f* asonință, asemănare slabă de sunet la sfârșitul cuvintelor (ex *France* și *franche*)

ASSONANT, E [*i*] *a* asonant, care sună aproape la fel

ASSORTI, E *pp* asortat *a*) potrivit la o altă, împerechiat, *b*) îngrijit cu mărluri

ASSORTIMENT *m* 1 asortiment, depozit, 2 *fonds d'assortiment*, colecție de mărfuri de același fel, 3 asortare, potrivire *assortiment d'etoffes de couleurs*

ASSORTIR [*sorte*] *v* a asorta *a*) a aduce mărfuri noi, *b*) a potrivi la o altă, a împerechi (lucruri sau persoane), *c*) a se potrivi la o altă, a conveni *ces fleurs n'assortissent pas bien ensemble*, florile acestea nu se potrivesc tocmai la o altă || *S'assortir*, a se asorta cu

a) a aduce mărluri noi, *b*) a se potrivi la o altă

ASSORTISSANT, E *a* care se asortează, se potrivește bine la o altă

ASSOTER [*soi*] *v* *fam* a suci capul cuiva || *S'assoter*, a se înamora la prosteste

ASSOUCHEMENT [*souche*] *m* piatra bazei triunghiului unui fronton

ASSOUIPIR [*i* *ad-sopire*] *v* 1 a adormi pe jumătate, a aromi, 2 *fig* a potoli (pentru ceva timp), 3 *fam* *assoupir une affaire*, a face un lucru mușamă || *S'assoupir*, a așipi

ASSOUISSANT, E *a* adormitor, aromitor

ASSOUISEMENT *m* 1 adormire pe jumătate, așipeală, 2 *fig* potolire momentană (ex a unor dureri), 3 amortire *honteux assoupiement*, amorțire rușinoasă

ASSOULIR [*souple*] *v* a mlădia, a muia || *S'assoupir*, a se mlădia, a se muia

ASSOULISSAGE *m* înmlădierea firelor de mătase

ASSOULISSEMENT *m* mlădiere

ASSOURDIR [*sourd*] *v* 1 a asurzi (pe cineva), 2 *fig* a ameți

ASSOURDISSANT, E *a* asurzitor

ASSOURDISSEMENT *m* asurzire, asurzeală

ASSOUVIR [*i* *ad-sulficere*] *v* a sătui pe deplin, a potoli

ASSOUVISSEMENT *m* săturare deplină, potolire

ASSUJETI, E *pp* 1 supus, rob, 2 prins, fixat, înșepeni

ASSUJETIR, ASSUJÉTIR [*sujet*] *v* 1 a supune, a subjugă, 2 *fig* a constrânge (la ceva), *assujettir à l'obéissance*, a constrânge la supunere, 3 a-și stăpâni *assujétir ses passions*, a-și stăpâni patimile, 4 a fixa, a înșepeni *assujétir une porte*, a înșepeni o ușă || *S'assujétir*, a se supune

ASSUJETISSANT, E *a* 1 subjugător, 2 înșositor, slugarnic

ASSUJETISSEMENT, ASSUJÉTISSEMENT *m* 1 supunere, subjugare, 2. robie *vivre dans*

un assujettissement complet, a trăi într-o robie desăvârșită, 3 *fig* constrângere

ASSUMER [*i* *asumere*] *v* a-și asuma, a-și lua asupra si, pe seama sa *assumer une responsabilité*, a-și lua o răspundere

ASSURABLE *a* ce poate fi asigurat

ASSURANCE *f* 1 siguranță, termă de încredință, 2 *fig* încredere, îndrăzneală *parler avec assurance*, a vorbi cu îndrăzneală, 3 asigurare *a*) încredințare *l'assurance de mon estime*, încredințarea stimei mele, *b*) garanție, promisiune formală, *c*) asigurare (la o societate), *d*) societate de asigurare

ASSURÉ, E *a* 1 asigurat *a*) încredințat, *b*) sigur *position assurée*, poziție sigură, 2 în siguranță, 3 îndrăzneț, ferm *langage assuré*, vorbire îndrăzneată || *m* asigurat la o societate

ASSURÉMENT *adv* (de) sigur, cu siguranță, negreșit

ASSURER [*sûr*] *v* 1 a asigura *a*) a lua măsuri de siguranță pentru, *b*) a încredința despre ceva *assurer un fait*, a încredința despre un fapt, *c*) a garanți *assurer une dette*, a garanți o datorie, *d*) a asigura (la o societate), 2 a întări, a înșepeni *assurer un mur*, a întări un zid || *S'assurer*, 1 a se asigura *a*) a se încredința (despre ceva), *b*) a fi sigur (despre ceva), *c*) a se asigura (la o societate), 2 a se întări *s'assurer sur ses pieds*, a se înțeapă pe picioare, 3 a fi sigur de (cineva sau ceva), 4 *s'assurer de quelqu'un* *a*) a câștiga în pariea sa pe cineva *b*) a pune mâna pe cineva, a-l închide, 5 *s'assurer en (sau sur) quelqu'un* (sau *quelque chose*), a se bizui pe cineva sau pe ceva, 6 *s'assurer contre quelqu'un* sau *quelque chose*, a se feri de, a lua măsuri de garanție împotriva cuiva sau a ceva

ASSUREUR *m* asigurator, asigurator

ASSYRIEN, ENNE *s* și *a* asirian

ASSYRIOLOGIE *f* asiriologie, știința ce se ocupă cu antichitățile asiriene

ASSYRIOLOGUE *m* asiriolog, cel ce studiază antichitățile asiriene

ASTATIQUE [*gr*] *a* care nu e stabil

ASTER (*ter*) [*gr*] *m* Bot steliță-vânăță, ochiul-boului

ASTÉRIE [*gr*] *f* Zool stea de mare

ASTÉRISME *m* constelație, adunătură de stele

ASTÉRISQUE [*i* -*gr*] *m* asterisc, steluță (*)

ASTÉROIDE (*ro-id*) [*gr*] *m* asteroid, planetă mică

ASTHÉNIE [*gr*] *f* slăbiciune, lipsă de putere

ASTHÉNIQUE *a* astenic, lipsit de puteri

ASTHVIATIQUE (*as-ma*) [*gr*] *a*, și *s* astmatic, om, femeie cu respirația grea

ASTHME (*as m'*) [*gr*] *m* astm, greutate de a respira

ASTIC (*uk*) *m* mușteă (osul cu care cizmarii netezesc talpa ghelei)

ASTICOT (*ko*) *m* ramă de ploaie (momeală la pescuit) [V Suplimentu]

ASTICOTER *v* *fam* a cicăli, a necăji fără pricină, a săcăi

ASTIGMATISME [gr] *m* slăbire a vederii din lipsa de curbură a cristalinului

ASTIQUAGE (kaʃ) *m* netezitul cu muștea

ASTIQUER [astic] *v* 1 a netezi cu mușteau (talpa ghetei), 2 a da lustru frecând || *S'as tiquer*, a se răli, a se ferchezu [V Suplimentul]

ASTRAGALE [l-gr] *m* 1 astragal arscul gleznei, 2 ciubuce la partea de sus a unei cioane, 3 *Bot* astragal (plantă leguminoasă din care se e trage goma de adragant)

ASTRAKAN, ASTRACAN *m* blană de astracan

ASTRAL, E *a* astral, stelar

ASTRE [l-gr] *m* astru, stea

ASTRÉE *f* 1 *Zool* astree (polip din mările calde), 2 zodia Fecioarei

ASTREINDRE [l astringere] *v* a constrânge, a sili la ceva || *S'astreindre*, a se constrânge, a se supune la ceva, *s astreindre au travail*, a se deprinde cu munca [Se conjugă ca *attendre*]

ASTREINTE *f* constrângere, silă

ASTRICTIF, IVE (trik) *a* care strânge (te săturile)

ASTRICTION (as trik-sion) [l] *f* strângere, strânsoare

ASTRINGENCE (jans') *f* astringență, însușirea de a strânge

ASTRINGENT (jan), **E** [l] *a* și *m* astringent, (leac) care strânge țesăturile

ASTROLABE [gr] *m* astrolab, instrument pentru măsurarea înălțimii stelelor deasupra orizontului

ASTROLÂTRE [gr] *a* și *s* închinător la stele

ASTROLÂTRIE *f* închinarea la stele

ASTROLOGIE [gr] *f* astrologie, știința prezicerii viitorului după stele

ASTROLOGIQUE *a* astrologic

ASTROLOGIQUEMENT *adv* după astrologie

ASTROLOGUE *m* astrolog, cititor în stele

ASTRONOME *m* astiomon, cel ce se ocupă cu studiul stelelor

ASTRONOMIE [gr] *f* astronomie, știința ce se ocupă cu studiul stelelor

ASTRONOMIQUE *a* astronomic

ASTRONOMIQUEMENT *adv* după principii astronomice

ASTUCE [l astutia] *f* șiretenie, viclenie (răutățioasă)

ASTUCIEUSEMENT *adv* viclenește

ASTUCIEUX, EUSE *a* viclean (răutăcios)

ASYMÉTRIE [gr] *f* lipsă de simetrie

ASYMÉTRIQUE *a* fără simetrie

ASYMPTOTE (a sɛnp) [gr] *f* *Geom* asimptotă (linie dreaptă ce se apropie indefinit de o curbă fără a o întâlni vreodată)

ASYNDÈTE (sɛn) [gr] *f* asindetă, figură constând în suprimarea particulelor conjunctive (într-o frază)

ASYSTOLIE [gr] *f* turburențele datorite slăbirii inimii

ATARAXIE [gr] *f* *Phil* ataraxie liniște sufletească, stare de nesimțire

ATAVIQUE *a* atavic, ce ține de strămoși
ATAVISME [l atavus] *m* atavism, asemănare cu strămoșii

ATAXIE [gr] *f* ataxie *a*) neregularitatea în mersul boalelor, *b*) dezordine nervoasă gravă
ATAXIQUE *a* privitor la ataxie || *m* ataxic, bolnav de ataxie

ATELE *m* maimuță-păianjen (cu mâini foarte lungi)

ATELIER *m* atelier, sală de lucru

ATELLANES [l] *f* *pl* atelane, piese caraghioase din vechiul teatru roman

ATERMOIEMENT, ATERMOIEMENT (moaman) *m* 1 amânare, prelungire de termen (a unei plăți), 2 *pl* chichite

ATERMOYER [terme] *v* 1 a acordă o amânare, o prelungire de termen (a plății), 2 *fig* a umbla cu chichite [Se conjugă ca *employer*]

ATHÉE [gr] *a* și *m* ateu, cel ce neagă existența lui D-zeu

ATHÉISME *m* ateism, necredința în D-zeu

ATHÉISTIQUE *a* de ateu

ATHÉNÉE [gr] *m* ateneu, loc de întâlnire pentru literați (la cei vechi)

ATHÉNIEN, ENNE *a* și *s* atenian

ATHERMAL, E *a* (apă) minerală rece

ATHERMANE, ATHERMIQUE [gr] *a* prin care nu străbat radiațiunile calorifice

ATHLÈTE [l-gr] *m* atlet luptător, *b*) om voinic

ATHLÉTIQUE *a* athletic, de atlet || *f* atletica, arta atletilor

ATHLÉTISME *m* exercițiul atletilor

ATHREPSIE [gr] *f* neasimilarea alimentelor

ATINTER *v* *pop* a înzorzonă || *S'atinter*, a se împovășa

ATLANTE [gr] *m* atlant, coloană de sprijin sub formă de figură omenească

ATLANTIQUE *a* (oceanul) atlantic

ATLAS (a tlass) [gr] *m* atlas, colecții de hărți geografice, tablouri, etc

ATMOSPHERE [gr] *f* atmosferă, văzduh

ATMOSPHERIQUE *a* atmosferic

ATOME [l-gr] *m* 1 atom, 2 *fig* un ce foarte mic, grăunte

ATOMICITÉ *f* atomicitate, putința de a avea unul sau mai multe puncte de atracție

ATOMIQUE *a* atomic

ATOMISTIQUE *a* atomistic, privitor la atomi || *f* teoria chimică cu atomul ca bază

ATONE *a* fără vlagă, fără energie

ATONIE [gr] *f* atonie *a*) slăbiciunea organismelor, *b*) lipsa de putere, de vlagă

ATONIQUE *a* fără vlagă, neputincios

A TORT ET A TRAVERS *adv* alandala

ATOURL *m* gătenă femeiască *dame d'atour*, damă de onoare însărcinată cu toaleta reginelor, a prințeselor

ATOURNÉE [tourner] *v* (†) a găti (frumos)

ATOUT [à tout] *m* 1 atut (la jocul de cărți), 2 *fam* lovitură, nenorocire *il a reçu un fameux atout*, a primit o strașnică lovitură, o porție bună

ATOXIQUE *a* fără otrăvă

ATRABILAIRE *a* posomorât trist.

ATRABILE [ɪ] f 1 fierea neagră 2 fig posomortre, melancolie

ÂTRE m vatră, cămin

ATRIUM (tri-om') [ɪ] m atrium a) vestibul, pridvor (la casele romane), b) tindă (la biserici)

ATROCE [ɪ atrocem] a atroce, crunt, cumplit, fioros

ATROCEMENT adv într'un mod cumplit, etc

ATROCITÉ [ɪ atrocitás] f atrocitate, cruzime nespusă grozăvie

ATROPHIE [gr] f atrofie, uscarea unei părți a corpului

ATROPHIÉ, E a atrofiat, slăbit peste măsură uscat

ATROPHIER v a atrofia, a slăbi peste măsură, a micșora || *S'atrophier*, a se atrofia, a se usca

ATROPINE f atropină, substanță veninoasă extrasă din mătrămuță

ATTABLER [table] v a așeza, a poști la masă || *S'attabler* a se așeza la masă

ATTACHANT, E a atrăgător

ATTACHE f 1 tot ce servă a atrage a legă (ex legătură, lant curea etc) *chien d'attache*, câine de lant, de curte *être toujours à l'attache*, a fi vesnic legat ocupat 2 lovri de legătură (al unui muschiu), 3 fir legătură, dragoste înclinare *avoir de l'attache à (pour) quelque chose* a avea dragoste pentru ceva, a-i fi drag

ATTACHÉ, E pp 1 atintit, pironit, 2 *attache à la croix*, tintuit de cruce răstignit, 3 devotat (cuiva) legat prin dragoste || *m attaché d'ambassade*, atașat, funcționar de ambasadă, *attache militaire* atașat, reprezentant militar

ATTACHEMENT m 1 dragoste, înclinare, 2 pl însemnările zilnice asupra lucrărilor în construcție (sine a servi la regularea socotelilor)

ATTACHER v 1 a atașa, a lega, a afărna *attacher à la croix*, a răstigni, *attacher ou gibet*, a spânzura, *tout ce qui attache à la vie*, tot ce te leagă de viață, 2 a prinde *attacher une cravate*, a prinde cravată, 3 a așinti, a porni *attacher ses regards*, a si așinti privirile, 4 a lipi, 5 a îndreptă *attacher son esprit à l'étude*, a se da cu totul studiului, 6 a înălțui, a interesa, a atrage, 7 a da, a pune *attacher du prix, de l'importance à une chose*, a pune pret pe un lucru, a da importanță unui lucru, *attacher des revenus à un titre*, a învesti cu venituri un titlu, 8 a alipi, a atrage *attacher à son service à ses intérêts* a alipi la serviciul, la interesele sale, *être attaché au service de quelqu'un*, a fi în serviciul cuiva || *S'attacher*, 1 a se atașa, a se lega, a se lipi, 2 a se alipi, a prinde iubire de cineva *s'attacher à quelqu'un*, a se alipi de cineva, 3 a se da cu totul *s'attacher à l'étude*, a se deda cu totul studiului, 4 a-și da silința *il s'attache à me perdre*, se sileste să mă piară, 5 a se ține de *s'attacher aux pas de quelqu'un*, a se ține scari de cineva, *s'attacher au char de quelqu'un*, a se înhăma la carul cuiva a se pune sub protecția lui.

ATTAQUABLE (kabl') a atacabil, ce poate fi atacat

ATTAQUANT (kan) m cel ce atacă

ATTAQUE f 1 atac (la război), pop v *aller d'attaque* a procedea energic, 2 atac a) acces, lovire *attaque d'apoplexie*, acces de dămbla, b) fur lovitură, insultă [V Suplimentul]

ATTAQUER [it] v 1 a ataca a) a izbi (o cetate) b) a lovi în *attaquons le vice*, să lovim în viciu, c) a provoca (prin insulte, etc), d) a roade, a strici *la rouille attaque le fer* rugina roade fierul, 2 a începe *il attaque bien l'ouverture*, el începe bine deschiderea, *attaquer un sujet*, a începe un subiect 3 *attaquer en justice*, a atinge în judecată || *S'attaquer*, 1 a se ataca, a se lovi, 2 a se lega *s'attaquer a plus fort que soi* a se lega de un altul mai tare 3 a fi atacat, atins *le poumon s'attaque*, plămân e atins

ATTARDER [tard] v a întârziă || *S'attarder*, a întârzi

ATTEINDRE [ɪ atinsere] v 1 a atinge, a ajunge, fig *atteindre son but* a-și ajunge scopul, *atteindre à* a ajunge la (ceva), 2 a izbi, a lovi, a nimeri *la pierre l'atteignit au front*, piatra îl nimeri în frunte || *S'atteindre*, a se lovi, a se răni [V Tabloul verbelor nerege]

ATTEINT, E pp 1 ajuns, 2 atins, lovit nimerit

ATTEINTE f 1 atingere, lovitură *porter atteinte à l'honneur de quelqu'un*, a lovi în onoarea cuiva, *porter atteinte aux lois*, a se atinge de legi, a le călca, *hors d'atteinte*, scăpat de orice urmărire, 2 atac de boală

ATTELAGE m 1 înhămatul, înjugatul, 2 cai înhămați, boi înjugati *l'attelage suait*, caii erau plini de sudoare, *un bel attelage*, cai frumoși

ATTELÉ, E a înhămat, înjugat

ATELER v 1 a înhăma, a pune caii la trăsură, 2 a înjuga, a pune boi la jug || *S'atteler*, a se înhăma, a se înjuga

ATELLE f 1 hamut, colan de hamuri, 2 *Chir* lamă flexibilă de menținut oasele fracturate

ATELLEMENT m înhămatul, înjugatul

ATELLOIRE m ochiul oister

ATTENANT, E [ɪ atinens] a de alături, alăturat, învecinat || *prep* alături de, învecinat cu

ATTENDANT (EN) adv deocamdată, până una altă || *conj en attendant que* până ce

ATTENDRE [ɪ attendre] v a aștepta, a adăsta, a sta *attendre à l'affair*, a aștepta la rând, *prov tout vient à point à qui sait attendre*, în celut cu în celut se face oțetul, *attends-moi sous l'orme*, culcă-te pe cea ureche, pasto, murgule, urbă verde! || *S'attendre*, a se aștepta (la)

ATTENDRI, E a înduioșat

ATTENDRIE [tendre] v 1 frăgezi, 2 fig a înduioșă, a mișcă || *S'attendrir*, 1 a se frăgezi, 2 fig a se înduioșă

ATTENDRISSANT, E a duos, înduioșător, mișcător

ATTENDRISEMENT m 1 frăgezire, 2 fig înduioșare

ATTENDU *prep* dat fiind în vederea, față cu || *loc conj* *attendu que*, având în vedere, dat fiind

ATTENTAT *m* atentat, întreprindere criminală

ATTENTATOIRE *a* atentatoriu, care aten-tează care calcă, care lovește în

ATTENTE *f* 1 așteptare, 2 *fig* așteptare speranță, 3 *pierre d'attente*, piatră ieseală în afară la căpătul unui zid și care îl leagă de alt zid, *fig c'est une pierre d'attente*, asta e numai un început

ATTENTER [*l* attentare] *v* a atenla *a)* a încerca să pue capăt, *b)* a lovi în

ATTENTIF IVE *a* atent băgător de seamă

ATTENTION [*l*] *f* atenți(une) *a)* băgare de seamă *faire attention*, a da atențiune, a fi cu băgare de seamă, *b)* *pl* îngrijiri *il a des attentions injurieuses pour moi*, nu stie ce să mai facă pentru mine, tine foarte mult la mine || *int* *attention* *a)* ascultați! *b)* păzeală!

ATTENTIONNÉ *E a* cu atenți îndatoritor

ATTENTIVEMENT *adv* cu atențiune atent

ATTÉNUANT, *E a* 1 atenuant, ușurător, 2 care subțiază

ATTÉNUATION *f* atenuare, ușurare, micorare

ATTÉNUER [*l* attenuare] *v* a atenua, a ușura a micșora

ATTERRAGE *m* *Mar* apropiere de uscat

ATTERRER [terre] *v* 1 a doborî la pământ *fig* a doborî 2 *Mar* a se apropia de uscat

ATERRIR [terre] *v* *Mar* a iesi la uscat

ATERRISSAGE *m* apropiere de țărm, ieșire la uscat

ATERRISSEMENT *m* movilă formată din nămol și nisip

ATTESTATION *f* adeverință, dovadă în scris

ATTESTER [*l* attestari] *v* atestă *a)* a dovedi, a adevăra, *b)* a lua ca martor *j'en atteste les dieux*, iau pe zei ca martori despre aceasta, jur pe zei

ATTICISME [gr] *m* aticism, finete în vorbire, în gust

ATTICISTE *m* aticist, scriitor care imită stilul atic

ATTÉDIR [tiède] *v* 1 a încropi, 2 *fig* a mai răci puțin || *S'attêdir*, 1 a se încropi, 2 *fig* a se mai răci puțin *son zèle s'attêdit* zelul lui s'a mai răcit

ATTÉDISSEMENT *m* 1 încropire, 2 *fig* răcire

ATTIFAGE, ATTIFEMENT *m* 1 dichisitul, 2 găteală ciudată

ATTIFF *E pp* gătit (ridiculi)

ATTIFER *v* *fam* a găti a dichisi, a înzorzona || *S'attifer*, a se găti, a se înzorzona

ATTIFET *m* găteală de cap (la femei)

ATTIQUE *a* atic, atenian *sel attique*, glumă fină, spirit || *m* *Ark* etaj mic care ornează sau ascunde un acoperiș

ATTIQUEMENT *adv* cu o eleganță atică

ATTIRABLE *a*, ce poate fi atras

ATTIRAIL (raî) *m* 1 unele, dichisuri,

2 *fam* bagaj nefolositor, catrafuse *Pl des attirails*

ATTIRANT *E a* atrăgător

ATTIRER [tirer] *v* a atrage || *S'attirer*, 1 a se atrage 2 a-si trage

ATTISAGE, ATTISEMENT *m* atățatul

ATTISER [tison] *v* 1 a atăta (focul), a sgândări 2 *fig* a atăta, a aprinde

ATTISFUR *m* atățător aprinzător

ATTIS(O)IR, **ATTIS(ONN)OIR** *m* vâtrau

ATTITRÉ, *E a* atitrat *a)* obisnuit *mon epicier attitre* băcanul meu obisnuit, *b)* tocmît, plătit *assassin attitré*, ucigaș plătit, *c)* de casă *médecin attitré*, doctor de casă

ATTITRER [titre] *v* 1 a da un titlu o precădere, 2 (la vânătoare) a așeza câinii la distanțe ca să aștepte vântul

ATTITUDE [it] *f* atitudine *a)* ținută, înfățișare, *b)* purtare *attitude hostile*, purtare dusmănoasă

ATTOUTCHEMENT *m* atingere

ATTRACTEUR TRICE *a* care atrage

ATTRACTIF IVE *a* de atragere, atrăgător

ATTRACTION [*l*] *f* atracțiune, atragere

ATTRACTIVEMENT *adv* cu atracțiuni

ATTRAIRE *v* (†) a atrage, a momi [Se con-jugă ca *traire*]

ATTRAIT [*l* attractus] *m* 1 atracție *a)* înclinare, gust *attrait pour le plaisir*, pornire spre plăcere, *b)* farmec *l'attrait des plaisirs*, farmecul plăcerilor, 2 *pl* fermece, nuri, daruri

ATTRAPE [trappe] *f* 1 cursă, căpcană, 2 *fig* păcăleală, 3 *Mar* otgon pentru întepenis

ATTRAPE-LOURDAUD, ATTRAPE-NIGAUD *m* înșelătorie ordinară, păcăleală grosolană

ATTRAPE-MOUCHE *f* *Bot* hpicioasă

ATTRAPE [trappe] *v* 1 a prinde *attraper au piège, au vol*, a prinde în cursă, din sbor, *attrape!* te-ai prins! 2 a înhăța, a pune mâna (pe cineva), 3 a căpăta, a apuca, a da peste (ceva) *attraper une place*, a căpăta un post, *j'ai attrapé un rhume*, am dat peste un guturaiu, 4 a nimeri, a izbi *il m'a attrapé au front*, m'a izbit în frunte, 5 a nimeri, a prinde *attraper la manière d'un auteur*, a nimeri felul de a scrie al unui autor, 6 *fig* a înșelă, a trage pe sfoară, a păcăli, prov *les plus fins y sont attrapés* până și cei mai sireți cad în capcană, 7 a ajunge *il suffit qu'à la fin, j'attrape le bout de l'année* sunt multumit că ajung la sfârșitul anului [V Suplimentul]

ATTRAPEUR, EUSE *s* 1 înșelător, 2 prin-zător, obținător, înhățător

ATTRAPOIRE *f* 1 cursă, căpcană, 2 *fam* înșelătorie

ATTRAYANT (tré-yan), *E a* atrăgător

ATTREMPER (tran) *v* 1 a încălzi treptat, 2 a căli (oteli)

ATTRIBUABLE *a* ce se poate atribui

ATTRIBUER [*l* attribuer] *v* a atribui, a pune pe seama cuiva || *S'attribuer*, a și atribui, a-si însuși

ATTRIBUT [*l*] *m* atribut, *a)* însușire, *b)* semn distinctiv. *le triangle est l'attribut de l'é-gale*, triunghiul este semnul distinctiv al ega-

lității, c) *Gram* însușire ce aparține subiectului

ATTRIBUTAIRE *s* persoană careia s'a atribuit o moștenire, etc

ATTRIBUTIF, IVE *a* atributiv *a)* de însușire, *b)* *Gram* cu atribut

ATTRIBUTION [1] *f* 1 atribuți(un)e, îndatorire *cela sort de mes attributions*, asta nu intră în îndatoririle mele, 2 atribuire, însușire,

ATTRISTANT, E *a* întristător

ATTRISTER [triste] *v* a întrista, a mahnii || *S'a tristier*, a se întrista

ATTRITION [1] *f* 1 tocare prin frecare, strivire, 2 *Teol* (po)căință

ATROUPEMENT *m* gloată, adunătură sgomotoasă, îmbulzeală

ATROUPER [troupe] *v* a strânge în gloată *S'atrouper*, a se strânge în gloată

AUBADE [sp albadă] *f* 1 albadă, cântare în zori de zi dinaintea ierestiei cuiva, 2 (*iron*) tâmbălău

AUBAIN [ml albanus] *m* străin nenaturalizat

AUBAINE *f* 1 *drôu d'aubaine*, drept la moștenirea averii unui străin nenaturalizat, 2 câștig neașteptat, chihpir, plească

AUBE [1 alba] *f* 1 zorile, faptul zilei, 2 stihar (vestmânt alb de slujbă la preoții catolici), 3 placa unei roți (de moară sau de vapor)

AUBÉPINE [1 alba spina] *f* *Bot* păducel

AUBÈRE [1 albarius] *a* fam bălan, șarg

AUBERGE [prov] *f* han, fam *tenu auberge*, a avea zănic musafiri la masă

AUBERGINE *f* pătlăgea vânăță

AUBERGISTE *s* hangiu, hangioaică

AUBIER [1 albarius] *m* mazăgă, albeț

AUBIFOIN *m* *V bluet*

AUBLIN *m* mers urît la cai (între buiestru și galop)

AUBINER *v* a merge urît (între buiestru și galop)

AUCUN, E [1 alqui unus] *a* 1 (†) vreun, vreo, 2 niciun, nicio || *pron* 1 niciun, niciuna, nimeni, 2 pl *d'aucuns*, unii

AUCUNEMENT *adv* de loc, în niciun chip, nicidecum

AUDACE [1 audacia] *f* îndrăzneală, cutzanță

AUDACIEUSEMENT *adv* cu îndrăzneală

AUDACIEUX, EUSE *a* îndrăzneț, cutezător

AU DEÇA *adv* dincoace || *prep* *au deça* de, 1 dincoace de, 2 *fig* mai prejos de

AU DEDANS *adv* înăuntru || *prep* *au dedans* de, înăuntru, în interiorul

AU DEHORS *adv* afară || *prep* *au dehors* de, în afară, afară din

AU DELA *adv* dincolo || *prep* *au dela* de 1 dincolo de, 2 *fig* peste, mai presus de

AU-DESSOUS *adv* dedesubt || *prep* *au-dessous* de 1. dedesubtul, 2 *fig* mai prejos de

AU-DESSUS *adv* deasupra || *prep* *au-dessus* de 1 deasupra, peste, 2 *fig* mai presus de

AU-DEVANT *adv* înainte || *prep* *au-devant* de, înaintea, întru întâmpinarea

AUDIENCE [1] *f* 1 audiență *a)* ascultare (la o persoană oficială), *b)* ședința unui tribunal

audience publique, ședință publică, 2 auditoriu

AUDIENCIER *m* usier, apod (la tribunale)

AUDITEUR, TRICE [1] *s* 1 auditor, ascultător, 2 funcționar *auditeur au Conseil d'Etat*, funcționar la Consiliul de Stat || *a* care nu ia

parte la desbateri *conseiller auditeur*

AUDITIF, IVE *a* auditiv, al auzului

AUDITION [1] *f* audițiune, auzire, ascultare

AUDITOIRE [1] *m* auditoriu *a)* sala unde se ține un discurs, o pledoarie, etc, *b)* publicul

ascultător

AUGE [1 alveus] *f* 1 ghiab, 2 varniță, albăie, 3 scoorul morii, ghiab care aduce apa pe roata morii

AUGÉE *f* un ghiab plin, o albăie plină

AUGET *m* 1 ghebeuleț, 2 albruță

AUGMENT (og man) [1] *m* 1 *Jur* partea adăogită la zestrea femeii în timpul căsătoriei și care i revenia ca văduvă, 2 adăogirea unei vocale la începutul unui verb grec la unele timpuri

AUGMENTABLE *a* ce se poate mări

AUGMENTATIF, IVE *a* care mărește înțelesul || *m* augmentativ, cuvânt care mărește înțelesul

AUGMENTATEUR, TRICE *s* cel ce face adaose unei lucrări, adăogitor

AUGMENTATION [1] *f* augmentare *a)* mărire, sporire, *b)* spor, adaos

AUGMENTER [1] *v* a augmenta *a)* a mări, a spori, *b)* a urcă, *c)* a urcă leaia *augmenter un domestique*, a mări leaia unui servitor, *c)* a se urca în pieț, a se scumpi *le ble augmente*, grăul se scumpește || *S'augmenter*, a se augmenta, a se mări

AUGURAL, E *a* de augur, prevestitor

AUGURE [1] *m* augur *a)* prevestitor, *b)* semn, prevestire *cela est de bon augure*, asta prevestește a bine, e semn bun

AUGURER [1] *v* a augură, a prevesti *j'en augure bien*, prevestesc a bine, socotesc ca semn bun

AUGUSTE [1] *a* august, măreț, înalt

AUGUSTIN, E *s* călugăr, călugăriță din ordinul sf Augustin

AUJOURD'HUI [1 hodie] *adv* astăzi, azi *dès aujourd'hui*, cu începere de astăzi, astăzi încă, *au jour d'aujourd'hui*, în ziua de azi

AULÈTE *m* cântăreț din flaut în antichitate

AULIQUE [1 aulicus] *a* aulic, de Curte

conseil aulique, consilier la curtea Austriei

AULNE, AULNAIE *V aune, aunaie*

AULX pl *V ail*

AUMAILLE (ma-y') [1 animalia] *a* și *f* (†)

vite mari

AUMONE [1 gr] *f* pomană, milostenie

AUMONERIE *f* funcția de miluitor

AUMONIER *m* preot miluitor, împărțitor de pomeni

AUMONÈRE *f* (†) chimir (la brâu) cu bani pentru milostenii

AUMUSSE, AUMUCE *f* blana de pe umeri a canonicilor în timpul slujbei

AUNAGE *m* 1 măsurătoarea cu cotul, 2 numărul de cote al unei materii

AUNAIE *f* pădurice de anini

AUNE [1 *alnus*] *m* Bot anin

AUNE *f* cot (măsura)

AUNE, E *a* măsurat cu cotul

AUNÉE *f* lungimea unui cot, 2 Bot iarbă-mare

AUNER [aune] *v* *a* măsura cu cotul

AUPARAVANT *adv* înainte, înainte vreme

un jour auparavant, cu o zi înainte

AUPRES *adv* aproape, în apropiere || *prop* *aupres* de 1 aproape de, lângă, 2 pe lângă, față cu *votre fils auprès du mien*, fiul d-tale față cu al meu, 3 în ochii (cuiva)

AUQUEL (o *kel*) *pron* căuia, *auquels*, că-
rora (tem *auxquelles*)

AUREOLAIRE *a* ca o aureolă

AURFOLE [1] *f* aureolă, nimf

AURÉOLE, E *a* înconjurat cu un nimf

AURICULAIRE *a* auricular *a)* al auzului, *b)* care a auzit, *temon auriculaire*, martor care a auzit, *v)* la urechea (uho-vascularului) secret *confession auriculaire*, spovedanie la ureche || *m* auricularul, degetul cel mic al mâinii

AURICULE [1] *f* auriculă *a)* conca urechii, *b)* urechiușă (la inimă)

AURICULE, E *a* cu auricule, cu urechiușe

AURICULISTE *m* doctor de urechi

AURILÉE [1] *a* aurier, care conține aur

AURIFICATION [1] *f* plombarea cu aur a dinților găunoși

AURIFIER *v* *a* plomba cu aur dinții găunoși

AURIFIQUE *a* care prelucra în aur

AURIQUE *a* și *f* Mar (pauză) cu colturi nesimetrice

AUROCHS (roks) *m* Zool bour, zimbru

AURONE [1 *abrotonum*] *f* Bot lemnul Domnului, *aurone femelle*, lemnul Maicei-Domnului

AURORE [1] *f* auroră *a)* zorile, începutul zilei *les pleurs de l'aurore*, roua dimineții, *b)* răsărit *du couchant à l'aurore*, dela apus la răsărit, *c)* *fig* început *l'aurore de la vie*, începutul dimineții, *d)* *aurore boreale*, aurora boreală, stea luminoasă ce apare noaptea pe cer la nord

AUSCULTATION [1] *f* Méd ascultare cu urechea

AUSCULTER [1] *v* Méd *a* asculta cu urechea bătaie pieptului sau ale spatelui

AUSPICE [1] *m* auspiciu *a)* prevestire, prezicere după sborul sau cântecul păsărilor (la Romani), *b)* semn, piață *heureux, tristes auspices*, piață bună, piață rea, *sous d'heureux auspices*, în mod norocos, minunat, *c)* *pl* ocrotire, protecție *commencer sous les auspices de quelqu'un*, *a* începe sub obladuirea cuiva

AUSSI [1 *altud sic*] *adv* 1 de asemenea, și *moi aussi*, și eu, *mais aussi*, dar și, 2 așa de, atât de *aussi vite*, așa de repede || *conj* 1 deaceia *ces étoffes sont belles, aussi content-elles cher*, sticlele acestea sunt frumoase, de aceea și costă scump, 2 *aussi bien*, atât de aceasta, *je ne veux point y aller, aussi bien est-il trop*

tard, nu vreau să mă duc acolo, atât de aceasta e și prea târziu, 3 *aussi bien que*, tot așa cum, precum și *aussi peu que*, tot așa de puțin ca, 4 *aussi que a)* tot așa de ca și *aussi grand que son frère*, tot așa de mare ca și frate-său, *v)* tot atât de pie cât de *aussi modest que savant*, tot atât de modest precât e de învățat

AUSSITOT *adv* îndată, numai decat, *aussitôt dit, aussitôt fait* sau *aussitôt pris, aussitôt pendu*, zis și făcut || *conj* *aussitôt que*, îndată ce, cum, *aussitôt que possible*, cât de curând

AUSTER (o-sier) [1] *m* austrul, vantul de miazăzi

AUSTERE [1] *a* 1 auster, strașnic, sever, aspru, 2 acru *savoir austere*, gust acru, 3 (în pictură) serios și simplu

AUSTEREMENT *adv* în mod auster

AUSTÉRIÉ [1 *austeritas*] *f* austeritate *a)* strașnicie, *b)* lipsă de poadoabe, simplitate serioasă (în pictură și sculptură), *c)* *pl* chinuri trupești

AUSTRIAL, E [1 *auster*] *a* austral, de miazăzi

AUSTRALENI, ENNE *a* și *s* austrian, (locuitor) din Australia

AUTAN [1 *altanus*] *m* 1 băltărețul, vantul de miazăzi, 2 vîitor

AUTANT [1 *altud tantum*] *adv* 1 atât, tot atât, *tout autant*, tot atât, 2 ca și *c'est un homme mort ou autant vaut*, e un om pierdut sau ca și pierdut, 3 *autant* sau *autant vaut* (cu înfinitivul), mai bine *autant mourir* sau *autant vaut mourir*, mai bine să mori, *autant dire*, e ca și când am spune, 4 *autant*, *autant*, precat, pre atât, 5 *autant de*, *autant de*, cați atâți *autant d'hommes autant de sentiments*, cați oameni atatea păceri, 6 *autant que a)* (atât) cât *autant qu'on peut savoir* atât cât se poate ști, *b)* precat *je l'estime autant que vous l'aimez*, îl stimez precat îl iubesc, *autant que possible*, precat e posibil, cât de mult, *c)* cați *autant que vous êtes*, cați sunteți, 7 *d* *autant plus, d'autant moins*, cu atât mai puțin (mai mult), cu atât mai puțin, 8 *l'am boire autant*, *a* bea sdravăn [V Suplimentul]

AUTEL [1 *altare*] *m* altar *s'approcher des autels*, *a* se cumineca, *maître autel*, pistol, *meriter les autels*, *a* merita onoruri extraordinare, *faux autels*, cultul idoloilor, *le saint sacrifice de l'autel*, liturgia

AUTEUR [1 *actor*] *m* 1 autor, scriitor *femme auteur*, autoare, 2 creator, 3 făptuitor *l'auteur d'un crime*, făptuitorul unei crime

AUTHENTICITÉ *f* autenticitate *a)* adevăr, *b)* exactitate

AUTHENTIQUE [1-*gr*] *a* autentic *a)* demn de credință, sigur, *b)* în regulă *acte authentique*, act în regulă || *f* originalul (unui act).

AUTHENTIQUEMENT *adv* în mod autentic

AUTHENTIFIER *v* *a* autentifica *a)* *a* adevăra, *b)* *a* legaliza

AUTO *f* V automobile

AUTOBIOGRAPHIE [gr] *f* autobiografie, descrierea vieții unei persoane de ea însăși

AUTOBIOGRAPHIQUE *a* autobiografic, privitor la viața sa

AUTOCHTONE (*tok*) [*gr*] *m* și *a* autohton băștinăș

AUTOCOPIE *f* 1 reproducerea în mai multe exemplare a ceva scris, 2 copie reprodușă

AUTOCOPIER *v* a tiage în mai multe exemplare din ceva scris

AUTOCOPISTE *m* persoană sau aparat care reproduce

AUTOCRATE, TRICE [*gr*] *s* autocrat, monarh absolut, satrap

AUTOCRATIE (*si*) *f* autocrație, stăpânire absolută

AUTOCRATIQUE *a* autocratic

AUTOCRATIQUEMENT *adv* în mod autocratic, ca stăpan desăvârșit, ca satrap

AUTOCYCLE *m* autociclu, biciclu sau triciclu cu motor mecanic

AUTODAFÉ [*sp*] *m* autodafeu *a*) arderea ereticilor *b*) *fig* ardere

AUTODIDACTE [*gr*] *s* autodidact, persoană care s'a instruit singură

AUTODIDAXIE [*gr*] *f* arta de a se instrui singur

AUTODYNAMIQUE *a* autodinamic, care se produce prin forța proprie a lucrului

AUTOGENE [*gr*] *a* care se naște, există prin sine-insuș

AUTOGRAPHIE [*gr*] *m* și *a* autograf (rânduri) scrise de mâna autorului

AUTOGRAPHIE *f* autografie, arta de a reproduce exact scrisul cuiva sau un desen (cu o hartie și o cerneală specială)

AUTOGRAPHIER *v* a autografa, a reproduce exact (cu o hartie și o cerneală specială)

AUTOGRAPHIQUE *a* autografic

AUTOMATE [*gr*] *m* automat *a*) mașină imitând mișcările omului, *b*) *fig* mașină, om care se lasă a fi condus de alții

AUTOMATIQUE *a* automat, de automat, mașinal

AUTOMATIQUEMENT, *adv* în mod automat, mașinal, fără voce

AUTOMATISER *v* a face să fie automat

AUTOMATISME *m* înșușirea de a fi automat

AUTOMÉDON [numele vii/riului lui Achille] *m* *fig* automedon, birjar

AUTOMNAL, E (*o-to-nnal*) *a* tomnatic, de toamnă

AUTOMNE (*o-ion'*) [*i*] autumnă *m* sau *f* toamnă

AUTOMOBILE *a* 1 (aparat) care se mișcă singur, 2 care se mișcă prin motor || *f* automobil (trăsură cu motor)

AUTOMOBILISME *m* automobilism *a*) construcția de automobile, *b*) sportul cu automobilele

AUTOMOBILISTE *s* automobilist *a*) șofer, conducător de automobil, *b*) care face sport cu automobile

AUTOMOTEUR, TRICE *a* automotor, care produce singur mișcare

AUTONOME [*gr*] *a* autonom, neatârnat

AUTONOMIE *f* autonomie, neatârnată

AUTOPLASTIE (*ti*) [*gr*] *f* *Chir* autoplastie, înlocuirea unei părți distruse a pielii cu

una sănătoasă luată de pe corpul aceluiaș individ

AUTOPLASTIQUE *a* de autoplastie

AUTOPSIE [*gr*] *f* autopsie, examinarea organelor lăuntrice ale unui cadavru

AUTOPSIER *v* a face autopsia

AUTORISABLE *a* ce poate fi încuviințat

AUTORISATION *f* autorizare, împuternicire, încuviințare

AUTORISER *v* a autoriza *a*) a împuternici, a îndrăgii, *b*) a încuviința, a da voie || *S'*autoriser, a se baza, a se bizui (pe) *s'*autoriser d'un exemple, a se bizui pe un exemplu

AUTORITAIRE *a* autoritar *a*) cu autoritate, *b*) care nu îngăduie contradicție

AUTORITAIREMENT *adv* în mod autoritar

AUTORITARISME *m* înie autoritară

AUTORITÉ [*i*] auctoritas] *f* autoritate *a*) stăpânire, *b*) administrativ publică, *c*) vază, greutate || *le* *jour* d'une grande autorité, se bucură de o mare trecere, vază, *d*) pulele de son autorité privee, cu dela sine putere, iără drept, de pleine autorité, în deplină putere, cu tot dreptul ce are cineva, *agu* d'autorité, a se purta în mod autoritar, cu severitate, *e*) *fig* părice cu greutate l'autorité de Platon, părerea cu vază a lui Platon, *faire* autorité, a servi ca exemplu, *f*) încuviințare, hotărâre venie par autorité de justice, vanzare prin hotărâre judecătorească

AUTOSITE [*gr*] *a* (monstru) care se poate nutri singur și trăi prin sine

AUTOSUGGESTION (*sug-jes-ti-on*) *f* sugestiune asupra sa însăș

AUTOTOMIE [*gr*] *f* mutilație spontană ce-și fac unele animale (spre a scăpa de dușman)

AUTOUR [*tou*] *adv* prin împrejur *tout* autour, jur împrejur || *prep* autour de, în jurul, împrejurul

AUTOUR [*ml* asterius] *m* Zool coroiu, ultan (pasăre de pradă)

AUTOUSERIE *f* creșterea și dresarea ultanilor pentru pradă

AUTOUSIER *m* crescător și dresor de ultani și alte păsări de pradă

AUTRE [*i* alter] *a* și *pron* alt, *autre* part, în altă parte, *ailleurs*, d'*autre* part, de altă parte, de altminteri, l'*autre* jour, deunăzi, *vous autres Français*, voi Francezii, l'*autre*, celălalt! *nous autres*, noi ceilalți, d'*autres*, alții, de temps a *autre*, din când în când, l'*un* dans l'*autre*, l'*un* portant l'*autre*, una peste alta, l'*un* et l'*autre*, amândoi, l'*un* ou l'*autres*, unul din doi, de part et d'*autre*, de ambele părți, *parler* de choses et d'*autres*, a vorbi de unele și de altele, de multe, *comme dit* l'*autre*, cum zice proverbul, vorba aluia, a d'*autres*, cu mine nu ți se trece, *en* *voici* bien d'*une* *autre*, iacă alta acum și mai boacăndă, *vous en* *verrez* bien d'*autres*, ai să vezi altele și mai grozave, *il n'en* *fait* pas d'*autres*, tot de ne-buni se ține, l'*un* vaut l'*autre*, amândoi sunt la fel *V* *manche*

AUTREFOIS *adv* odinioară, altădată

AUTREMENT *adv* 1 altfel, altminteri,

2 de nu *obéissez, autrement je vous chasse*, supuneți-vă de nu vă gonesc

AUTRICHIEN, ENNE [Autriche] *a* și *s* austriac (locuitor) din Austria

AUTRUCHE [l'avis struthio] *f* Zool struț

AUTRUCHERIE *f* loc unde se cresc struții

AUTRUCHON *m* pui de struț

AUTRUI *pron* altul *bien d'autrui*, bunul altuia, *prov mal d'autrui n'est que songe*, suferința altuia nu ne doare

AUVENT *m* streșină deasupra unei usi, ferestre (spre a o feri de ploaie și de soare)

AUVERGNAT, E [Auvergne] *a* și *s* 1 (locuitor) din Auvergne, 2 *fig* făraioiu, mocofan

AUVERGNE *f* 1 argăseală, 2 argășitul pieilor

AUVERGNER *o* a argăsi piei

AUXILIAIRE [l] *a* auxiliar *a*) ajutor, pe de lături, *b*) *Gram* ajutător

AUXILIAIREMENT *adv* ca ajutător

AUXILIAEUR, TRICE *a* și *s* ajutător *une dame auxiliaire*, o femeie ajutătoare, care dă ajutor

AVACHI, E *a* 1 moleșit, lăbărțat, prăpădit, 2 *pop* oboșit

AVACHIR (S') [vache] *o* 1 a se moleși, 2 a se lăbărța (hainele), 3 a se scaldă (ghetele)

AVACHISSEMENT *m* moleșire

AVAL [l'ad valem] *m* josul unei ape *en aval* la vale în josul, dedesubtul

AVAL [valoir] *m* cheazășia unei polițe *Pl des avals*

AVALAGE *m* scoborirea unui butoiu cu vin în pivniță

AVALAISSON, AVALASSE *f* torent format din apa ploilor

AVALANCHE *f* avalanșă, troian, nămete de zăpadă

AVALANT, E *a* care plutește în josul apei

AVALEMENT *m* înghițire

AVALER [aval] *o* 1 a da jos, a scobori *avaler du vin dans une cave*, a scobori vin în pivniță, 2 a da pe gât, a înghiți, 3 a pluti în josul apei, 4 *avaler des yeux*, a mânca cu ochii, *avaler quelqu'un*, a se uita rău la cineva, *faire avaler quelque chose à quelqu'un*, a face pe cineva să creadă ce vrei, *avaler sa langue*, a se plictisi, a căsca peste măsură, 5 a merge în josul unei ape *V couleure, avaliser*

AVALEUR *m* *pop* înghițitor, mâncău, *avaleur de charrettes ferrées*, tuiău, fanfaron

AVALIES *f* pl lăna pieilor de berbeci tăiați la abatoriu

AVALISER *o* a chezăși, a garanta un efect

AVALISTE *m* garant, chezaș (de poliță)

AVALOIRE *f* 1 opritoare la hamuri, 2 *pop* gătlej, înghițitoare

AVALURE *f* stricarea copitei prin ruperea ei din carne

AVANCE *m* 1 permis dat unei trăsurii de piață de a staționa înaintea altora, 2 stație mai înaintată

AVANCE *f* avans *a*) distanță înainte, *prendre l'avance*, a o lua înainte, a întrece,

b) partea de dinainte, ieșită în afară (la un zid), *terrasse en avance*, terasă în partea de dinainte, *c*) sumă plătită înainte *faire des avances a un ouvrier* a da sume mici înainte unui lucrător, *d*) *pl* demersuri *je ferai toutes les avances*, voi face toate demersurile, *e*) concesiune făcute înainte || *adv d'avance, par avance*, dinainte, *en avance*, înainte

AVANCE *E* *a* 1 avansat *a*) înaintat, *b*) plătit înainte *somme avancee*, sumă plătită înainte, *c*) care se apropie de sfârșit, aproape, terminat *ouvrage avance*, lucrare care se apropie de sfârșit, *d*) care a făcut progres (ex un elev), *e*) *fam* *je n'en suis pas plus avance*, nici acum nu știu încă bine, 2 stăut *cuand avancee*, carne stăută, 3 răscopt *fruit avance*, fruct răscopt || *m* și *a* (om) cu idei înaintate

AVANCÉE *f* post pic, post înaintat (de san-tinele)

AVANCEMENT *m* avansare *a*) înaintare, *b*) progres făcut *avancement d'un élève*, *c*) plătire înainte

AVANCER [avant] *o* a avansa *a*) a scoate afară, a întinde *avancer la tête*, a întinde capul, *b*) a apropia, a întinde *avancer un fauteuil*, a apropia un jet, *c*) a grăbi *avancer l'heure du départ*, a grăbi ora plecării, *d*) a da înainte *avancer une montre*, a da înainte un ceasornic, *e*) a plăti înainte *avancer le loyer*, a plăti înainte chiria, *f*) a merge *les affaires n'avancent plus*, trebile nu mai merg, *g*) a înainta (în slujbă, în vârstă, în studiu, etc), *h*) a face progrese *cet élève avance*, elevul acesta face progrese, *i*) a merge înainte (un ceasornic), *j*) a emite, a da (o părere) etc, *avancer en l'air*, a vorbi în van!, *k*) a ieși mult în afară *ce mur avance trop*, zidul acesta e prea mult ieșit în afară || *S'avancer*, 1 a avansa, a înainta, 2 a se apropia (de sfârșit) *l'hiver s'avance*, iarna e pe sfârșitul ei, 3 a ieși în afară (un zid), 4 a merge până acolo că, a-și permite, a merge prea departe, *je me suis avancé jusqu'à lui offrir telle somme*, mersei până acolo că-i oferii cutare sumă, *je me suis trop avancé*, am mers prea departe

AVANIE [it] *f* ticăloșie, neajuns, ocară

AVANT [l'ab ante] *prep* înaintea, înainte de *avant moi*, înaintea mea, *avant la Création*, înainte de facerea lumii, *avant tout*, înainte de toate || *adv* 1 înainte, mai înainte *le jour d'avant*, cu o zi înainte, 2 adânc, târziu, departe *creuser bien avant*, a săpa (*fig* a studi) foarte adânc, *travailler fort avant dans la nuit*, a lucra foarte târziu noaptea, *n'allons point plus avant*, să nu mergem mai departe, 3, *en avant*, înainte, *mettre en avant*, a afirmă, a pretextă || *conj* *avant que* (cu subj și expletivul ne) înainte ca *avant que sa soif ne s'éteigne*, înainte ca setea lui să se stingă, *avant de, avant que de* (cu infinitivul), înainte de a || *m* 1 *l'avant*, partea de dinainte (a unei corăbii, trăsurii), 2 *aller de l'avant*, a merge înainte (*și fig*)

AVANTAGE [avant] *m* avantaj *a*) folos,

profită *à son avantage*, în profitul său, *prendre avantage*, a profită (de ceva), *s'habiller, se coiffer à son avantage*, a se găti cât mai frumos, *b)* precădere *l'avantage de l'âge, du nombre*, precăderea vârstei, a numărului, *c)* succes, biruință *avoir l'avantage*, a birui, *ils eurent de l'avantage sur l'ennemi*, biruiră pe inamic, *d)* fereire *avoir l'avantage de*, a avea fereirea de a, *e)* *Jur* danie făcută unui moștenitor sau consoțului, *f)* *pl* formele frumoase (ale corpului), *g)* (la joc) puncte date înainte (unui jucător slab) || *adv à l'avantage de*, în avantajul, în profitul, spre onoarea (cuiva)

AVANTAGER *v* a avantaja, a părtini, a favoriza || *S'avantager*, 1 a-și asigura foloase reciproce (prin contract), 2 (t) a trage folos [Se conjugă ca *arranger*]

AVANTAGEUSEMENT *adv* în mod avantajos *a)* cu profit, *b)* cu laude, favorabil

AVANTAGEUX, EUSE *a* avantajos *a)* profitabil, *b)* favorabil *en termes avantageux*, în termeni favorabili, *c)* care stă bine, bine făcut *coiffure, taille avantageuse*, coafură care stă bine, talie bine făcută, *d)* înfumurat *ton avantageux*, ton înfumurat || *m un avantageux*, un înfumurat

AVANT-BEC *m* sfarmă ghiată, unghiul stălpilor unui pod împotriva cursului apei *Pl des avant-becs*

AVANT-BRAS *m* antebraț, cot

AVANT-CALE *f* partea unui debarcader dedesubtul nivelului mării

AVANT-CLOU *m* burghiu de găurit pentru înfigerea cuvelor *Pl des avant-clous*

AVANT-CORPS *m* partea ieșită în afară (a unei clădiri, mobile)

AVANT-COUR *f* curticică dinaintea casei *Pl des avant-cours*

AVANT-COUREUR *a* și *m* 1 înainte-mergător, 2 *fig* prevestitor *Pl des avant-coureurs*

AVANT-COURRIÈRE *f* înainte mergătoare, prevestitoare *Pl des avant-courrières*

AVANT-DERNIER, ÈRE *a* penultim, întâiul, înainte de ultimul

AVANT-DEUX *m* a doua figură la cadrul

AVANT-FOSSE *m* șanț care înconjoară contrescarpa *Pl des avant-fossés*

AVANT-GARDE *f* avangardă *Pl des avant-gardes*

AVANT-GLACIS *m* povârniș ușor dincolo de un *avant-fossé*

AVANT-GOUT *m* avangust, idee ce-ți faci dinainte de un lucru plăcut sau neplăcut *Pl des avant-goûts*

AVANT-HIER (*ti-er*) *adv* alaltăieri || *m* ziua de alaltăieri

AVANT-MAIN *m* 1 palma mâinii; 2 partea de dinaintea rachetei (la tenis), 3 protos (la jocul de cărți), 4 partea de dinainte a corpului calului *Pl des avant-mains*

AVANT-MÈTRE *m* diferitele măsuri ale unei lucrări de construit *Pl des avant-mètres*

AVANT-MUR *m* zid proptit de alt zid *Pl des avant-murs*

AVANT-PÊCHE *f* pierică timpurie

AVANT-PIED *m* căputa cizmei

AVANT-PORT *m* avantport, intrarea la unele porturi *Pl des avant-ports*

AVANT-POSTE *m* avanpost, postul cel mai apropiat de inamic *Pl des avant-postes*

AVANT-PREMIÈRE *f* reprezentatie dată pentru critică înaintea primei reprezentații a unei piese noi

AVANT-PROJET *m* anteproiect

AVANT-PROPOS *m* precuvântare

AVANT-QUART *m* bătaia unor ceasornice cinci minute înaintea unui sfert de oră *Pl des avant-quarts*

AVANT-SCÈNE *f* avantscenă, loje între corțină și rampă *Pl des avant-scènes*

AVANT-SOLIER *m* partea ieșită în afară (a unei clădiri) care sprijină etajele

AVANT-TOUT *m* acoperiș ieșit în afară, streasină *Pl des avant-touts*

AVANT-TRAIN *m* 1. partea de dinainte a unei trăsură (roțile de dinainte cu oiștea), 2 *V avant-main* 4 *Pl des avant-trains*

AVANT-VEILLE *f* ziua dinaintea ajunului || *adv* cu o zi înainte de ajun

AVARE [*l avarus*] *a* și *s* avar, sgârcit *être avare de*, a fi econom în, a fi scump la ceva, *être avare de son temps*, a-și economisi vremea

AVAREMENT *adv* cu sgârcenie

AVARICE [*l*] *f* avarie, sgârcenie

AVARICIEUSEMENT *adv* calicește

AVARICIEUX, EUSE *a* și *s* sgârcit, murdar, calic

AVARIE *f* 1 *Mar* avarie, pagubă, stricăciune (făcută unei corăbii sau mărfurilor ei prin transport), 2 pagubă, stricăciune

AVARIÉ, E *a* avariă, stricat

AVARIER *v* a avariă, a strică || *S'avarier*, a se avariă, a se strică.

AVATAR *m* 1 avatar (incarnația unui zeu din mitologia indiană), 2 *fig* preschimbare, prefacere

A VAU-DE-ROUTE *loc adv* în învâlmășeală, iuruș

A VAU-L'EAU [aval] *adv* în josul apei, *fig aller à vau-l'eau*, a nu izbuti, a se alege praf

AVÉ sau **AVÉ MARIA** [*l*] *m* 1 ave Maria (rugăciune), 2 mătănile ce se respiră în degete în timpul acestei rugăciuni *Pl des avé, des avé Maria*

AVEC [*l apud hoc*] *prep* 1 cu, 2 *d'avec*, de *distinguer l'ami d'avec le flatteur*, a deosebi pe amic de lingușitor || *adv* cu ceva *il a pris mon manteau et s'en est allé avec*, mi-a luat mantaua și a plecat cu ea

AVECQUE(S) (*a-vek*) *prep* (t) cu

AVEINDRE [*l abemere*] *v* (t) a lua ceva din locul său și a-l aduce cuiva [Se conjugă ca *atteindre*]

AVEINIÈRE *f* câmp semănat cu ovăz.

AVELANÈDE *f* găoace de ghindă

AVELINE [*l. abellana*] *f* alună groasă

AVELINIER *m* alun (gros)

AVÉNACÉES *f pl* trib de gramnee cu ovăzul ca tip

AVENAGE *m*. impozit feudal pe ovăz.

AVENANT, E [venir] *a* diăgălaș, plăcut || *pp* *le cas avenant*, întâmplându-se cazul || *adv* *a l'avenant*, potrivit, la fel || *prep* *a l'avenant* de, potrivit cu, în raport cu

AVÈNEMENT [avenir] *m* 1 venire *avènement de Messie*, *avènement au pouvoir*, venirea lui Mesia, venirea la putere, 2 suire pe tron, înălțare (la o demnitate)

AVÈNERON *m* Bot odos, ovăz sălbatic

AVÈNIÈRE *f* V *aveinière*

AVENIR *o* V *avenir*

A VENIR *m* 1 viitor, 2 viitorime || *loc adv* *a l'avenir*, în viitor, altădată

A-VENIR *m* Jur ordin de a compărea

AVENT (*a-ven*) [l *aventus*] *m* 1 postul Crăciunului *prêcher l'avent*, a predică în postul Crăciunului, 2 predicile ținute în postul Crăciunului

ADVENTURE [l *adventura*] *f* 1 aventură' *a*) întâmplare (neasteptată sau minunată), *b*) înțepindere îndrăzneată, *c*) intrigă de amor, 2 *loc dire la bonne aventure*, a ghici norocul, *tenter la bonne aventure*, a-și încerca norocul, 3 *mal d'aventure*, sugiu, umflătură pe vâful degetelor, 4 *a grosse aventure*, cu dobândă mare || *loc adv* *a l'aventure*, la întâmplare, *d'aventure*, *par aventure*, din întâmplare

ADVENTURER *o* a riscă || *S'aventurer*, a se aventură, a-și încerca norocul, a se expune

ADVENTUREUSEMENT *adv* ca un svânturat

ADVENTUREUX, EUSE *a* aventuros *a*) care se expune, riscă, *b*) svânturat, supus întâmplărilor

ADVENTURIER, ÈRE *a* și *s* aventurier, vântură-lume

ADVENTURINE *f* aventurină, piatră piețioasă de un galben închis cu puncte strălucitoare

ADVENTU, E *pp* (numai în expresiunea) *non avenu*, neavenit, socotit ca fără valoare

ADVENTUE *f* 1 cale (plantată cu arbori deoparte și de alta), 2 alee, plantație de arbori

ADVERÈ, E *pp* adevărit

ADVÉRER [l *ad verum*] *o* a adevăra, a recunoaște ca adevărat

ADVERS [l *adversus*] *m* fața monedei

ADVERSE [verse] ploaie torențială, ploaie cu galeata

ADVERSION [l] *f* aversiune *a*) ură, dușmănie *prendre en aversion*, *avoir de l'aversion pour quelqu'un*, a prinde ură pe, scârbă de cineva, *c'est ma bête d'aversion*, mi-e omul cel mai nesuferit, *b*) scârbă *aversion pour le travail*, scârbă de lucru, *donner de l'aversion*, a pricinui scârbă.

ADVERTI, E *a* avertizat, înștiințat, *être bien averti*, fa fi bine informat, *se tenir pour averti*, a băga bine de seamă, *prov un bon averti en vaut deux*, paza bună trece primejdia rea

ADVERTIN [l *avertere*] *m* câpiere, amețeală (la dobitoace)

ADVERTIR [l *advertere*] *o* a avertiză *a*) a înștiința, *b*) a pune în vedere, a da un avertisment.

ADVERTISSEMENT *m*. 1 avertisment, *a*)

înștiințare *avertissement au lecteur*, înștiințare către cititori, *b*) dojană, muștrare, 2 avis de plata birului

ADVERTISSEUR *m* și *a* înștiințător

ADVEU [avouer] *m* 1 mărturisire *faire l'aveu de*, a mărturisi, 2 mărturie *de l'aveu de tout le monde*, după părerea generală, 3 încuviințare, învoire *avec votre aveu*, *sans votre aveu*, cu învoirea d-tale, fără încuviințarea d-tale, 4 *sans aveu* *a*) fără căpătău (un om), *b*) fără temeriu (un lucru)

ADVEUGLANT, E *a* orbitor

ADVEUGLE [l *ab oculus*] *a* și *s* orb, *rendre aveugle*, a orbi, *loc crier comme un aveugle*, a tipă ca un besmetic || *loc adv* *à l'aveugle*, *en aveugle*, orbește, ca orbu

ADVEUGLEMENT *m* orbire

ADVEUGLEMENT *adv* orbește

ADVEUGLE-NÉ, ÈE *s* născut orb, orb din naștere

ADVEUGLER *o* 1 a orbi, a lua vederile (și *fig*), 2 a lua mințile || *S'avueillir*, 1 a orbi, a-și pierde vederea, 2 *fig* a-și pierde mințile, 3 *s'avueillir sur quelque chose*, a nu voi să văză, să recunoască, a-și face iluzii asupra unui lucru

ADVEUGLETTE (A L') *adv* pe dibuite, bojbăind

ADVEULIR [veule] *o* a moleși, a lua toată vlagă

ADVEULISSEMENT *m* 1 moleșire, 2 moleșală

ADVIATEUR, TRICE *a* care slujește la aviație || *aviator*, persoană care se ocupă cu aviațiunea || *m* mașină sburătoare

ADVIATION [l *avis*] *f* aviațiune, plutnea în aer

ADVICEPTOLOGIE [gr] *f* tratat asupra vânătoarei de pasări

ADVICULTEUR *m* avicultor, crescător de pasări

ADVICULTURE [l] *f* avicultura, creșterea pasărilor.

ADVIDE [l] *a* avid, lacom, nesățios

ADVIDEMENT *adv* ca lăcomie, cu nesațiu

ADVIDITÉ [l *aviditas*] *f* aviditate. *a*) lăcomie, poftă nesățioasă, *b*) nesățiu

ADVILI, E *a* 1 înjosit, 2 scăzut din preț, depreciat

ADVILIR [vil] *o* 1 a înjosi, 2 a scădea din preț || *S'avilir*, 1 a se înjosi, 2 a pierde din preț

ADVILISSANT, E *a* înjositor

ADVILISSEMENT *m* 1 înjosire, stare înjositoare, 2 scădere de prețuri, depreciere

ADVILISSEUR, EUSE *a* și *s* om care caută să înjosească pe alții

ADVINAGE *m*. îmbibarea cu vin (a unui butoiu)

ADVINÉ, E *a* 1 îmbibat cu vin *tonneau aviné*, butoiu îmbibat cu vin, 2 beat, chircălit

ADVINER [vin] *o* a îmbibă cu vin (un butoiu)

ADVION *m* avion

ADVIRON [virer] *m* Mar vâslă, *aller à l'aviron*, *à force d'avirons*, a vâslă

ADVIS [l. *visum*] *m* 1. părere *à mon avis*,

după părerea mea, *il m'est avis que*, sunt de părere că, *sauf meilleur avis*, în lipsa unei păreri mai bune, *autant de îetes, autant d'avis*, câte capete, alătea păreri, 2 sfat, povață *donner un avis*, a da un sfat, 3 avis, înștiințare *donner avis*, a înștiința, a aviza, *lettre d'avis*, fraht

AVISÉ, E a 1 (†) zărit, 2 îndrăgostit, *ce fut à lui bien avisé*, bine s'a gândit, 3 prevăzător, priceput *un mal avisé*, un nechibzuit

AVISER [avis] v 1 a zări *il avisa quelqu'un dans la foule*, el zări pe cineva în mulțime, 2 a aviza a) a înștiința, b) *fam* a pune în vedere, a spune să se păzească, 3 a se gândi, a chibzui *avisez a ce qu'il faut faire*, chibzuți ce trebuie de făcut, *c'est à vous d'aviser*, e datoria d-tale de a chibzui, de a găsi || *S'aviser*, a se gândi, a-și închipui, *s'aviser de a)* a se gândi la *on ne s'avise jamais de tout*, nu poți să te gândești la toate, b) a îndrăzni *si vous vous avisez de mal parler de moi, vous vous repentirez*, dacă vei îndrăzni să mă vorbești de rău, te vei căi

AVISO m avizo, mic vas de războiu, de depeși, ordine, etc Pl *des avisos*

AVITAILLEMENT (ta y') m aprovizionare

AVITAILLER (ta-ye) [l] victualia] v a aproviziona, a îngriji cu merinde

AVIVAGE m înviorare

AVIVER [vi] v 1 a înviora, a da viață, 2 a sgândări *aviver le feu, une blessure*, a sgândări focul, o rană, 3 a întârziata *aviver la douleur*, a întârziata durerea, 4 a curăți, a polai || *S'aviver*, a se înviora

AVIVES f pl 1 ghinduri la gâtlejul (cailor și canilor), 2 inflamația acestor ghinduri

AVOCASSER v a face pe avocatului

AVOCASSERIE f 1 șicană proastă, chibzbugerie de avocat, 2 meseria de avocat

AVOCASSIER, ÈRE a de avocatul la gent *avocassiers*, neamul avocaților || m avocatul

AVOCAT [l] m 1 avocat, *femme-avocat*, avocată, 2 jg apărător, 3 *avocat-général*, procuror general

AVOCAT m fructul avocațierului

AVOCATE a și f avocată, jg apărătoare

AVOCATIER (ti-é) m avocatier (arbore din America)

AVOCATOIRE a de rechemare || m scrisoare de rechemare

AVOCETTE f avocetă, pasăre cu picioare înalte și cioc lung recurbat în sus

AVOINE [l] avena] f ovăz, *folle avoine*, odos, ovăz sălbatic [V Suplimentu]

AVOIR [l] habere] v 1 a avea *avoir à cœur*, a-și sta pe inimă, *avoir beau* (cu un infinitiv), în zadar *vous avez beau dire*, degeaba spui, *avoir pour agreable*, a găsi cu cale, *en avoir contre quelqu'un*, a avea pică pe cineva, *en avoir assez*, a fi sătul, a-și fi destul, *faire avoir*, a procura, a înlesni, 2 *il y a*, este, se află *qu'y a-t-il de nouveau?* ce este nou? *il n'y a pas de quoi*, n'ai pentru ce, *il n'y a pas que de*, nu este numai, *tant y a que*, oricum ar fi, *il y a un an*, acum un an, 3 a fi *avoir châté*,

a fi cântat, etc [A se vedea cuvintele în le-gătură cu *avoir* și Suplimentu]

AVOIR m avere, stare, *dout et avoir*, activul și pasivul

AVOISINANT, E a care se învecinește, în vecinătate cu

AVOISINÉ, E a *être bien, mal avoisiné*, a avea vecini buni, răi

AVOISINER [voisin] v a se învecina cu, a fi lângă

AVORTEMENT m avoitare a) lepădare, b) jg nereușită *avortement d'un projet*, nereușita unui plan

AVORTER [l] abortare] v a avoita a) a lepăda, b) jg a nu izbui *la tentative a avorté*, încercarea n'a izbutit

AVORTON m 1 lepădătură, 2 jg stârpitură, 3 luciu pripit *ce livre est un avorton*, e o carte făcută în pripă

AVOUABLE a ce se poate mărturisi, de mărturisit

AVOUÉ, E a 1 mărturisit, 2 recunoscut, 3 aprobat

AVOUE [avocat] m funcționar din oficiu însărcinat a prezenta părțile în fața tribunaleului și cu facerea actelor de procedură

AVOUE [vouer] v 1 a mărturisi, 2 a recunoaște drept al său *avouer un ouvrage, une dette*, a recunoaște paternitatea unei cărți, o datorie făcută, 3 a adevăra *j'avoue tout ce que vous avez fait*, adevăresc tot ce ai făcut || *S'avouer*, 1 a se recunoaște că este, a se da drept ceva, *s'avouer vaincu*, a se recunoaște că a fost învins, 2 *s'avouer de quelqu'un*, a-l lua chezaș pe cineva

AVOYER (voa-yé) m prim magistrat în unele cantoane din Elveția, șoltuz

AVRIL (vri) [l] Aprilis] m Aprilie, *poisson d'avril*, păcăleală de 1-iu Aprilie, *donner (faire) manger un poisson d'avril*, a păcăli de 1-iu Aprilie

AVRILLE, E (yé) a sădit, sămănat în Aprilie

AVRILLET (yé) m grau, sămănat în Aprilie

AVUER [vue] v a urmări cu privirea (vănatul)

AVULSIV, IVE a scotător, smulgător

AVULSION [l] Chir scoalerea, smulgerea (unui dinte)

AVUNCULAIRE (a-vo) [l] a de unchiu, de mătușă

AXE [l] axis] f axă, osie

AXIAL, E a 1 al axei, 2 ca axa

AXILE a care formează un ax

AXILLAIRE (ler) [l] axilă] a dela sub-tioară

AXIOME [gi] m axiomă, adevăr neclintit (care n'are nevoie de-a fi demonstrat)

AXIS (ak-siss) [l] m a doua vertebră a gâtului

AXONGE [l] avungia] f osanză

AVANT CAUSE (é-yan-coz) m, urmaș legal Pl *des ayants cause*

AVANT DROIT m cel în drept, cel interesat Pl *des ayants droit*

AYUNTAMIENTO (*a-yun*) *m* consiliul comunal (în Spania)

AZALÉE [gr] *f* Bot azalee (plantă exotică)

AZÉDARAC *m* azedarac (copac din samburul fructelor cărui se fac mătănii)

AZEROLE [ar] *f* Bot azerolă (fruct)

AZEROLIER *m* Bot azerolier (copac spinos cu frunze albe)

AZIMUT (*mutt*) [ar] *m* azimut, unghiul cuprins între un plan vertical și cercul meridian luat ca origine

AZIMUTAL, **E a** (cerc orizontal) pe care se măsoară azimutul

AZOTATE *m* Chim azotat, sare din acid azotic cu o bază

AZOTE [gr] *m* azot (corp gazos)

AZOTE, **E a** azotat, cu azot

AZOTEUX, **EUSE a** azotos

AZOTIQUE *a* azotic

AZOTITE *f* azotită, sare obținută din combinația acidului cu o bază

AZOTURE *m* azotură, combinația azotului cu un corp simplu

ATZÈQUE (*a-izek'*) *a* ce ține de poporul atzek || *m* pop stărpătură un *veritable atzèque*

AZUR [ar] *m* azur *a* albastru, colorarea albastră, *b*) piatră care dă un albastru frumos

AZURE, **E a** azuriu, de colorarea azurului *la plaine azuree*, marea

AZURER *v* a colora în albastru

AZURESSENT (*res-san*), **E a** care dă în colorarea albastră

AZURINE *f* azurină (substanță incoloră ale cărei soluții oferă la lumină o puternică fluorescență albastră)

AZYME [gr] *a* 1 nedospit, 2 *la fête des azymes*, Paștele Evreilor

AZYMIQUE *a* ce nu dospește

B

B *m* litera b, loc *être marque au b*, a fi coșat sau șchiop, chior, etc

BABA [pol] *m* prăjitură cu stafide și rom

BABEURRE [bat beur] *m* zer

BABIL (*bi y'*) *m* 1 flecăreală *n'avoir que du babul*, a flecări într-una, 2 gungurit, vorbire neîntreruptă (la copilasi), 3 cîmpitul (unor pasări)

BABILLAGE (*yai'*) *m* flecărit

BABILLARD, **E a** și *s* 1 flecar, 2 limbuz

BABILLEMENT (*y' man*) *m* flecărit

BABILLER (*bi-ye*) *v* 1 a flecăli, a trăncăni, 2 a lătra într-una (un câine de vânătoare)

BABINE, **BABOINE** *f* buza (la unele animale), pop *se lecher les babines*, a-și linge buzele, *s'en donner par les babines*, a mânca sdravăn

BABIOLE *f* 1 jucărie de copil, 2 *fig* fleac, lucru de nimic

BABIR(O)USSA *m* Zool babirusa (porc din insulele Moluște)

BÂBORD *m* Mar babord, stînga unui vas, *fig faire feu de tribord et de babord*, a întrebunîja toate mijloacele, a pune totul în mișcare

BABOUCHE [ar] *f* papuc

BABOUIN *m* 1 Zool babuin, maimuță cu botul lung, 2 *fig a* maimuțoiu, *b*) copil sglobiu, 3 *jam* bubă în jurul buzelor

BABOINE *f* *fig* maimuțică

BABOUVISME *m* teoria lui Babeuf tinzând la egalizarea averilor prin împărțirea pămînturilor

BABOUVISTE *m* partizan al teoriei lui Babeuf

BABY [angl] *m* V *bébé*

BABYLONIEN, **ENNE a** babilonian, din Babilon

BAC (*bak'*) [ol] *m* barcă de trecere de pe un țarm pe celălalt (al unui râu), *fig mener le bac*, a sta în fruntea (bucatelor), *bac à eau*, hîrdău mare

BACCALAURÉAT (*ba ka*) [l bacca lauri] *m* bacalaureat *baccalaureat es lettres, es sciences, en droit*, bacalaureat în litere, în științe, în drept

BACCARA (*ba-ka*) *m* macă (oc de cărți)

BACCHANAL (*ba ka*) [l] *m* petrecere sgomoasă, tîmbălău, orgie

BACCHANALE (*ba ka*) [l bacchanalia] *f* bacanală *a*) dans nebun și sgomotos, *b*) *jam* chef sgomotos, *c*) *pl* orgii în onoarea lui Bacchus

BACCHANTE (*ba kanti'*) [l bacchans] *f* bacantă *a*) preoteasă a zeului Bacchus, *b*) *fig* femeie desfrînată

BACCHIAQUE (*ba-ki al*) *a* (vers) bachiac, compus din picioare *bacchius*

BACCHIUS (*ba-ki us*) *m* bachius, picior de vers din o scurtă și două lungi (— — —)

BACCHUS (*ba kuss*) *m* Bacchus *a*) zeul vinului, *b*) *fig* vinul

BACCIFERE (*bak-si*) [l] *a* Bot care poartă broboane

BACCIFORME (*bak-si*) *a* Bot în formă de broboană

BÂCHE *f* 1 coviltir, arar, țol de corturi sau de trăsuri, 2 Bot acoperămant de sticlă (pentru ferrea plantelor de frig), 3 rezervoriu (între două pompe), 3 plasă în formă de pungă

BACHELETTE *f* (†) fetișcană

BACHELIER *m* 1 bacalaureat *bachelier es sciences, es lettres*, bacalaureat în științe, în litere, 2 băiat, june

BACHELIÈRE *f* bacalaureată

BÂCHER [*bâche*] *v* a acoperi cu un coviltir, cu un țol

BACHI-BOUZOUCK [turc] *m* bașibuzuc, soldat turc

BACHIQUE *a* bachic, privitor la Bacchus

BACHOT [bac] *m* 1 lustrușoară, 2 pop. bacalaureatul [V Suplimentu]

BACHOTEUR *m* luntraș
BACHOTTE *f* butoiu pentru căratul peștelui viu

BACILLAIRE (*ler*) *a* 1 *Min* în formă de prismă, 2 *Med* produs de un bacil

BACILLE (*ba-sil*) [*l*] *m* bacil, microb

BACILLIFORME (*li*) *a* în formă de bacil

BACILLOSE (*loz*) *f* *V* *tuberculose*

BÂCLAGE *m* 1 închidere, 2 înțepenire a unei luntre (pentru încărcare sau descărcare), 3 *fig* facere în pripă, lucru făcut în pripă

BÂCLE [*l* *baculus*] *f* proptea de înțepenit o ușă

BÂCLÉ, E *a* 1 închis, înțepenit, 2 *river* *bâclée*, rau tare înghețat, 3 *fig* pripit, făcut în pripă

BÂCLER [*bâcle*] *v* 1 a închide, a înțepenii cu dragul (o ușă, o fereastră, etc), 2 *bacler un bateau*, a înțepenii de țarm o luntre (pentru a o încărcă sau descărcă), 3 *fig* a găti în pripă, a rasoli, *bacler un ouvrage*

BÂCLEUR *m* lucrător pripit

BACQUETER *v* *V* *baqueter*

BACTÉRIACÉES *f* *pl* familie de alge microscopice

BACTÉRICIDE *a* care omoară bacteriile

BACTÉRIDIE *f* bacterie groasă

BACTÉRIE [*gr*] *f* bacterie, microb

BACTÉRIEN, ENNE *a* al bacteriilor

BACTÉRIOLOGIE *f* știința bacteriilor

BACTÉRIOLES *f* *pl* răzătura aurului

BADAUD, E *a* și *s* gură-cască, hoimar

BADAUDAGE *m* căscatul gurei (*fig*), pierderea timpului

BADAUDER *v* a căscă gura (la *fig*), a face pe gură-cască, 2 a-și pierde vremea

BADAUDERIE *f* 1 vorbe și fapte de gură-cască, 2 nerozie

BADELAIRE *f* sabie cu fierul încovoiat

BADERNE *f* 1 *Mar* frânghie groasă de acoperit catarturile, etc (spre a le feri de frecări), 2 *fig* vechitură *vieille baderne*, hodorig, bacceă, căzătură

BADIANE *m* *Bot* badian (copac mare din China, al cărui fruct seamănă cu anasonul)

BADIGEON (*jon*) *m* var de sport

BADIGEONNAGE (*jo naj*) *m* sportul

BADIGEONNER (*jo-né*) *v* 1 a spoli cu var, *brosse à badigeonner*, bidinea, 2 a lipi găurile unei sculpturi

BADIGEONNEUR (*jo*) *m* 1 sportor, 2 mazăgăltor.

BADIN, E *a* și *s* 1. glumeț, șăgalnic, 2 *poème badin*, poem care povestește lucruri șăgalnice

BADINAGE *m* 1 glumitul, 2 glumă, șagă, 3 șăgălnicie, fire șăgalnică

BADINE *f* bețișor mlădios

BADINER *v* 1 a glumi, a face glume, 2 a fi șăgalnic, 3 a scrie sau a vorbi pe un ton glumeț, 4 a flutura în aer (ex o dantelă)

BADINERIE *f* glumă, șagă

BADOCHÉ *f* *Com* batog sărat

BADOIS, E *a* și *s* (locuitor) din Baden

BAFOUER *v* a batjocori, a ocări.

BAFOUILLAGE (*ya*) *m* 1 bolboroseală, 2 vorbe neînțelese

BAFOUILLER (*yé*) *v* *fam* 1 a bolborosi, 2 a vorbi alandala

BAFOUILLEUR, EUSE *s* *fam* 1 bolborositor, bâlbâtor, 2 cel ce vorbește alandala

BÂFRE, BÂFRÉE *f* *pop* chiuhan

BÂFRER *v* *pop* 1 a se îndopă, a se ghiftui, 2 a mânca cu lăcomie

BÂFREUR, EUSE *s* mîncău, mîncăcioasă

BAGAGE *m* bagaj, calabalac, *fig plier, trousse* *bagage*, a și lua tălpășita, a o sterge

BAGARRE *f* *fam* 1 tărbou, 2 învâlmășeală, *se sauver de la bagarre*, a scăpa din năvălmășeală

BAGASSE [*sp*] *f* 1 rămășițele trestiei de zahăr măcinate, 2 (†) tărfă.

BAGATELLE [*it*] *f* bagatelă, lucru de nimic, fleac [*V* *Supplimentu*]

BAGNE (*ban-y*) [*it*] *m* ocnă, temniță

BAGNOLE (*ban-yo*) *f* 1 trăsură păcătoasă, 2 cocioabă

BAGOU(T) *m* *pop* trîncăneală, flecăreală obraznică *avoir du bagou*, a trîncăni, a-și umbla într-una gura

BAGUAGE (*ga*) *m* tăietură rotundă pe o tulpină pentru a opri scoborîrea sevei

BAGUE (*bag*) [*l* *bacca*] *f* inel, *jeu de bagues*, jocul de a inelușul

BAGUENAUDE (*bag*) *m* 1 *Bot* fructul copacului bășicoasă, 2. *fig* fleac, lucru de nimic, năzbâtie

BAGUENAUDEUR (*bag*) *v* a se ocupa cu nimicuri, a face năzbâții

BAGUENAUDIER (*bag*) *m* 1 *Bot* bășicoasă (salcâm galben, copăcel leguminos ale cărui frunze trosnesc la strivire), 2 cel ce-și pierde vremea în nimicuri, în năzbâții, 3 jocul de-a inelușul

BAGUER (*ghé*) *v* 1 a însăila, aprinde cu cusături mari, 2 a împodobi cu inele, 3 a creșta copaci pentru a opri scoborîrea sevei

BAGUETTE (*ghet*) [*it*] *f* 1 baghetă, bețișor, nuia, 2 vergeaua (puștin), 3 *Arh* ciubuc rotund în formă de nuia, 4 *passer par les baguettes*, a da lovituri de nulele

BAGUEUR (*gheur*) *m* unealtă de crestat copaci pentru oprirea sevei

BAGUIER (*ghi-é*) [*bague*] *m* cufăraș pentru păstratul inelelor.

BAH! *int* aiea de! ei aș!

BAHUT (*ba-u*) *m* 1 cufăr mare (cu capac convex și învâlit cu piele), 2 mobilă în formă de dulap [*V* *Supplimentul*]

BAHUTIER (*ba-u-ti-é*) *m* fabricant de cufere, prov *faire comme les bahutiers*, a face mai multă vorbă decât treabă

BAI, E [*l* *badius*] *a* murg, *bai murouté*, murg, rotat

BAIE [*l* *bacca*] *f* 1 broboană, boabă (de strugure, etc), 2 ochiu de ușă, de fereastră, 3 *fig* înșelăciune *donner la baie à quelqu'un* a spune cuiva gogoși de tuță

BAIE [*l* *baia*] *f* golfuleț, sân mic de mase

BAIGNADE *f* 1 scăldătură, 2 loc pentru scăldat

BAIGNER (*ben-yé*) [*l* balneare] *o* 1 a îmbăia, a scălda, 2 a uda *baigner son visage de larmes*, a-și uda fața de lacrimi, 3 a se muiă, a sta cufundat (într'un lichid) || *Se baigner*, a face o baie, a se scălda (și *fig*)

BAIGNEUR *m* 1 cel care face baie, scăldător, 2 băiaș

BAIGNEUSE *f* 1 mantilă de baie, 2 băie-siță, 3 femeie care face baie, 4 bonetă femească

BAIGNOIRE *f* 1 baie de putină, 2 benuar, loje de jos (la un teatru)

BAIL (*ba*) [*bailler*] *m* contract de arendă sau de închiriere Pl *des baux*

BAILLE (*ba y'*) *f* hârdău

BAILLEMENT (*ba-y'-man*) *m* căscatul

BAILLER (*ba ye*) [*l* badare] *o* 1 a căscă, 2 *fig* a fi căscat, întredeschis *cette porte baille*, ușa stă întredeschisă

BAILLER (*ba-ye*) [*l* bajulare] *o* a da *baillez-moi ce que vous me devez*, dă-mi ce mi datoreri, *baillez à ferme*, a da în arendă, loc *vous me la baillez belle*, vrei să mă înșeli cu vorbe, vrei să-ți bați joc de mine [V Suplimentu]

BAILLEUR, EUSE (*ba-yeur-yeux*) *s* căscător, persoană care căscă

BAILLEUR (*ba-yeur*), **EUSE** *s* 1 dătător *bailleur de fonds*, dătător de fonduri, *bailleur de bourdes*, spuior de gogosi, 2 arendator închirietor

BAILLI (*ba yi*) [*ml* bailivus] *m* bailiv, judecător (în evul mediu)

BAILLIAGE (*ba-ya'y*) *m* ocolul unui bailiv

BAILLIAGER (*ba-ya-je*), **ÈRE** *a* ce tine de ocolul unui bailiv

BAILLI(V)E (*ba-v'*) *f* soția unui bailiv

BAILLON (*ba-yon*) *m* căluș, protap

BAILLONEMENT (*ba-yo*) *m* 1 proțăpire, 2 înfepnere (ex a unei uși)

BAILLONER (*ba-yo-ne*) *o* 1 a pune căluș în gură, a proțăpi, 2 a înfepni cu drugul

BAIN [*l* balneum] *m* 1 baie (în toate accepțiunile), *bain de vapeur*, baie de aburi, 2 *bain qui chauffe*, nor de ploaie, 3 *pl* băi *aller aux bains*, a se duce la băi, 4 Bot *bain de Venus*, varga ciobanului (V Suplimentu)

BAIN-MARIE *m* 1 vas cu apă fierbinte în care se pune ibricul ce vrem să încălzim, 2 *fig* *femme au bain-marie*, o frumoasă nă-tângă Pl *des bains-marie*

BAJONNETTE (*ba-yo*) [*Bayonne*] *f* baionetă

BAJOQUE (*ba-yok'*) [*it*] *m* baioacă, monedă măruntă în evul mediu (de 6 centime)

BAIRAM (*ba-i*) [*turc*] *m* bairamul turcesc

BAISEMAIN *m* 1 sărutatul mâinii (de către un vasal seniorului sau prințului), 2 *pl* sărutări de mâini, complimente *fautes mes baise-mains à vos sœurs*, sărutări de mâini surorilor d-tale

BAISEMENT *m* sărutatul papucului Papei, sau a picioarelor săpăcilor Joia mare

BAISER [*l* basiare] *o* a săruta, a pupa || *Se baisier*, a se săruta [V Suplimentu]

BAISER *m* sărutare, sărut, sărutat, pupătură

BAISEUR, EUSE *s* pupător

BAISOTER *o* a pupa, a țoca

BAISSE *f* 1 scădere, 2 scoborârea valorii (ex a unei rente) *être en baisse, a la baisse*, a fi în scădere, scăzut, *jouer a la baisse*, a specula pe scăderea valorilor

BAISSEMENT *m* scoborîre

BAISSER [*bas*] *o* 1 a scoborî, a aplecă, a lăsa în jos sau mai jos, *fig* *baisser pavillon devant quelqu'un*, a cedă cuivă, *baisser l'oreille*, a fi rușinat sau descurajat, 2 a scoborî nota (unui instrument), 3 a micșoră *baisser un mur*, a micșoră un zid, 4 a scădea din preț (o marfă), 5 a se micșoră, a slăbi *la vue baisse*, vederea slăbește, 6 a da înapoi *son intelligence baisse*, inteligența-i dă înapoi, 7 a scădea *la riviere baisse*, râul scade || *Se baisser*, a se aplecă, a se plecă

BAISSIER *m* speculant asupra scăderii valorilor

BAISSIÈRE *f* 1 drojdia de vin rămasă pe fundul butoiului, 2 adâncătură în arături unde rămâne apa ploilor

BAISURE *f* locul de lipire a două pâini

BAJOUE [*joue*] *f* falcă (de vitel, de porc)

BAJOYER (*joa-yé*) *m* 1 zid ce proptește malul unui râu, 2 partea laterală a unui stăvilar

BAL [*l* balae] *m* bal, *donner le bal a*) a aduce lăutari, *b*) (iron) a croi pe cineva, *mettre le bal en train*, a ațață spiritele Pl *des bals* [V Suplimentu]

BALADE *f* pop plimbare

BALADER (*SE*) *o* pop a se plimba [V Suplimentu]

BALADEUSE *f* căruță de negustor ambulant pe două roți

BALADIN, E *s* (†) 1 dansator de teatru, 2 măscăriciu, glumeț de bălcu,

BALADINAGE *m* glumă de bălcu, caraghioslăc, mascaralăc

BALADINER *o* a face pe caraghiosul, pe glumețul de bălcu

BALAFRE *f* 1 rană mare pe obraz, tăietură, 2 urma rămasă dela o tăietură

BALAFRÉ, E *a* însemnat (cu urme lăsate de răni)

BALAFRER *o* a face cuivă o tăietură pe obraz, a-l însemnă

BALAI *m* mătură, *donner un coup de balai a)* a mătura, *b)* *fig* a da afară din serviciu, *c)* *fig* a pune ordine în, loc *faire balai neuf*, a se arăta foarte zelos la început (la intrarea în serviciu), *rotir le balai a)* a vegeta, *b)* a duce o viață risipitoare, desfrănată [V Suplimentu]

BALAIS *a* și *m* 1 *Min* balaș, rubin roșu, 2 *fig* roșeață pe nasul (unui bețiv)

BALANCE [*l* bilansem] *f* 1 balanță, cântar, cumpănă, *mettre en (dans la) balance*, a compara, a pune față în față, 2. *fig* îndoială.

être en balance, a sta la îndoială, *emporter la balance*, a decide ceva, 3 *Com bilanț*, socoteala intrărilor și ieșirilor *faire la balance*, a face bilanțul, 4 *Astr* cumpăna (constelație zodiacă)

BALANCE *m* balanșeu (figură de dans)

BALANCÉ, *E pp* 1 ținut în cumpănă, 2 legănat *balancé par les flots*, legănat de valuri, 3 îndoinic, 4 cumpănit

BALANCELLE *f* luntre neapolitană cu un singur catart

BALANCEMENT *m* 1 balanșatul, legănatul, hățănatul, 2 cumpănă, îndoeală

BALANCER *o* 1 a balanță *a)* a legăna, a hățăna, a mișcă într-o parte și într-alta, *b)* a cumpăni, a fi deopotrivă *la perte balance le gain*, pierderea e deopotrivă cu câștigul, *c)* a echilibra, a cumpăni *balancer un compte*, a echilibra o socoteală, *d)* a cumpăni, a compara, *e)* a sta în cumpănă, la îndoială *il n'y a pas à balancer* nu e de stat la îndoială, *f)* a fi îndoios *la victoire balance longtemps*, biruința fu multă vreme îndoinică, *g)* (la dans) a face un balanșeu || *Se balancer*, a se balansă *a)* a se legăna, a se hățăna, a se da în leagăn, *b)* *fig* a se cumpăni, a se echilibra, *c)* *Com* a se solda [V Suplimentu]

BALANCIER *m* 1 cumpăna (unei mașini), limbă (de ceasornic), 2 *balancier monétaire*, mașină de bătut monedele și medaliile, 3 prăjina de echilibrare a mergătorilor pe funii, 4 fabricant de cântare, cântaragiu

BALANCINE *f* frânghiuile, cari susțin vântrelele vasului

BALANÇOIRE *f* 1 scândură pentru legănat, 2 leagăn, scrânciob, 3 *fam* gogoși [V Suplimentu]

BALANDRAN, BALANDRAS *m* (†) mantă lungă dela țară fără mâneci

BALANDRE *f* V *bélandre*

BALANIFÈRE [i] *a* care poartă ghinde

BALANOPHAGE [gr] *m* mănăcător de ghinde

BALANOPHORE [gr] V *balanifère*

BALAUSTE [i-gr] *f* *Farm* floarea uscată a rodului sălbatec

BALAUSTIER (ti-ê) *m* rodul sălbatec

BALAYAGE (lê-yaj) [balai] *m* măturatul

BALAYER (lê-yê) *v* a mătura (și *fig*) [V Tabloul verbelor negre și Suplimentu]

BALAYETTE (lê-yet) *f* măturică

BALAYEUR, EUSE *s.* măturător.

BALAYEUSE (le-yeus) *f* 1 mașină de măturat (străzile), 2 volan în josul unei rochi

BALAYURES (lê-yur) *f pl* gunoare adunate cu mătura, măturătură

BALBUTIE (si) *f* gângăvit

BALBUTIEMENT (si-man) *m* bolborosire, gângăvire

BALBUTIER (si-ê) [i balbutire] *v* 1 a bolborosi, a gângăvi, 2 *fig* a îngăna, a îngăma

BALBUTIEUR (si) *m* bolborositor, gângav

BALBUZARD *m* balbuzard (pasăre de pradă care vânează peștii la suprafața mării)

BALCON [it] *m* 1 balcon, 2 galerie de avanscenă, *loge de balcon*, *loge de avanscenă*.

BALDAQVIN [it] *m* baldachin, uranisc

BALE, BÂLE *f* pleavă

BALEINE [i balena] *f* 1 balenă, 2 (os de) balenă *les baleines du corset*, oasele de balenă ale corsetului, 3 *blanc de baleine*, spermanț [V Suplimentu]

BALEINÉ, *E a* cu oase de balenă

BALEINEAU (lê) *m* puiu de balenă

BALEINIER (lê) *m* *Mar* corabie pentru pescuitul balenei

BALEINIÈRE (lê) *f* balenieră, luntre pentru pescuitul balenei

BALEINOPTÈRE (lê) *m* cetaceu din mările înghețate

BALEVRE [bas lèvre] *f* 1 (†) buza de jos, 2 *pl* amândouă buzele întinse când faci mure, 3 *Arh* ieșitura unei pietre peste alta (în zidărie)

BALISAGE *m* 1 punere de semne opritoare pe apă, 2 țăpușe, semne opritoare

BALISE [i palitius] *f* 1 baliză, țăpus sau semn de oprire pe mare, 2 iedec

BALISE *f* fructul belșitei

BALISEMENT *m* punerea de balize

BALISER (zê) *v* *Mar* a indica prin semne opritoare adâncurile și trecătorile mării

BALISEUR *m* 1 cel însărcinat cu punerea de balize, 2 îngrijitorul iedecurilor

BALISIER *m* *Bot* belșiță, trestie din Indii

BALISTE [gr] *f* balistă, mașină de asvărit pietre

BALISTIQUE *f* balistică, arta de a calcula asvărirea proiectilelor || *a* ce ține de balistică

BALIVAGE *m* alegerea sau însemnarea copacilor de netăiat

BALIVEAU *m* copac însemnat pentru a nu fi tăiat, semincer

BALIVERNE *f* 1 nerozie, copilărie, 2 *pl* gogoși

BALIVERNER *v* a trâncăni, a spune la nerozi, la gogoși

BALKANIQUE *a* balcanic, din Balcani

BALLADE [bal] *f* baladă, *a)* poezie compusă din stanțe care se termină toate prin acelaș vers sau refren, *b)* poezie cu subiect legendar sau fantastic

BALLANT, E a bălăbănind

BALLAST [ang] *m* balast, nisip, pietriș

BALLASTAGE *m* așezare de pietriș pe căile ferate sau pe corăbii

BALLASTER *v* 1 a acoperi cu balast, 2 a căra balastu

BALLASTIÈRE *f* carieră de balast

BALLE [vg] *f* 1 minge *jouer à la balle*, a se juca de-a minge, *a vous la balle*, acum e rândul d-tale, *renvoyer la balle*, a arunca înapoi minge, *fig a)* a se scăpa de o beleă, *b)* a răspunde cu voinciune, *se renvoyer la balle*, a arunca unul în spinarea altuia, loc *prendre la balle au bond*, a se folosi la timp de o împrejurare, *fig enfant de la balle*, copil crescut în meseria tatălui său, loc *avoir la balle belle*, a avea un prilej minunat, 2 glonte, ghulea, *balle morte*, cartuș orb, *fig ce sont balles perdues*, e osteneală zadarnică, 3. pachet mare,

sac mare, *balle de papier, de farine*, pachet mare cu hârtie, sac mare cu făină, 4 fig *de balle*, de calitate inferioară, prost *marchandise de balle*, marfă proastă, *rumeur de balle*, poet prost, 5 *pop franc trois cents balles*, trei sute de franci [V Suplimentu]

BALLER [bal] *o* (†) a dansă

BALLERINE [bal] *f* balerină, dansatoare din comedia italiană

BALLET [it] *m* balet *a*) dans de teatru, *b*) piesă de teatru cu dansuri și pantomime, *corps de ballet*, trupă de balet

BALLON [balle] *m* 1 balon, *ballon d'essai* *a*) balon de probă, *b*) fig încercare (pentru a sondă opinia publică), 2 creștetul rotunjit al unui munte, 3 *Chim* glob de sticlă cu gât

BALLONNÉ, *E* a umflat ca un balon [V Suplimentu]

BALLONNEAU, BALLONNET *m* balonaș

BALLONNEMENT *m* *Méd* umflarea abdomenului

BALLONNER *o* a umfla ca un balon || *Se ballonner* *a*) a se umfla ca un balon, *b*) a se umplea cu gaze

BALLONNIER *f* fabricant sau negustor de baloane pentru copii

BALLOT [balle] *m*. balot, pachet mic, fam *voilà votre vrai ballot*, asta-i tocmai pentru d-ta

BALLOTE *f* *Bot* cățușe

BALLOTIN *m* pacheșel.

BALLOTADE *f* săritură în sus a calului

BALLOTTAGE *m* balotaș (la vot)

BALLOTTE *f* (†) ghiulea ce servă la votat

BALLOTTEMENT *m* bălăbănitul, aruncarea într-o parte și într'alta

BALLOTTER *o* 1 a bălăbăni, a arunca de colo până colo, 2 fig a-si bate joc (de cineva), 3 *ballotter une affaire*, a întoarce o afacere în toate sensurile, a o cerceta cu deamănuntul, 4 a decide prin bile sau prin scrutin între doi candidați, a arunca sorți între ei, spre a vedea cine va fi ales, 5 a fi bălăbănit, aruncat pe colo până colo, 6 a așeza în baloturi, în pachete

BALL-TRAP *m* aparat cu resort de aruncat ghiulele, ca țință

BALNÉABLE *a* bun pentru băi.

BALNÉAIRE [balneum] *a* balnear, de băi

BALNÉATOIRE *a* bazat pe facerea de băi

BALNÉOTHÉRAPIE *f* tratarea boalelor prin facerea de băi

BALOURD, *E* [lourd] *s* moic, țărănoiu

BALOURDISE *f* mojicie, grosolanie

BALSAMIER *m* *V* *baumier*

BALSAMIFERE *a* care produce balsamul

BALSAMINE [] *f*. *Bot* slăbănog, brie

BALSAMINÉES *f* pl familie de dicotiledoane cu slăbănogul ca tip

BALSAMIQUE *a* de balsam, cu balsam

BALSAMITE *f* *Bot* calapăr, calomfir

BALTIQUE *a* mer baltică, marea baltică

BALUSTRADE *f*. balustradă, parmaclăc

BALUSTRE [it.] *m*. balustru, stâlpuleț de balustradă

BALUSTREER *o* a împrejmuia cu balustradă

BALZAN [it] *a* (cal) pintenog

BALZANE *f* pintenogie, pată albă la picioarele unor cai

BAMBIN, *E* (ban) [it] *s* fam băiețel, fetiță

BAMBOCHADE [pictorul Bamboche] *f* pictură cu scene caraghioase sau țărănești

BAMBOCHE (ban) [it] *f* 1 paiață, 2 fig caricatură *cet homme est une bamboche*, omul acesta e o caricatură, 3 *pop* chef, *faire des bamboches*, a face chefură, 4 *pl* festă grosolană [V Suplimentu]

BAMBOCHER (ban) *o* *pop* a o duce numai în chefură, numai în petreceri

BAMBOCHEUR, EUSE (ban) *s* 1 făcător de paiațe, 2 *pop* om care o duce în chefură, femeie destrăbălată

BAMBOU (ban) *m* bambu, trestie uriașă

BAMBOULA (ban) *m* toba Negrilor din Haiti || *f* bambula (un dans al Negrilor)

BAN [ml bannum] *m* 1 strigare, anunțare publică *publier les bans*, a face strigările pentru o căsătorie, 2 chemare sub drapel *le ban et l'arrière-ban*, toți oamenii putând purta arme, gloatele, 3 convocarea nobilimii, 4 bătaia tobei, sunetul trâmbitei (pentru a se anunța ceva) *ouvrir, fermer le ban*, a începe strigarea, a înceta strigarea, 5 aplauze repetate *un ban pour l'orateur*, un aplaus repetat (de trei ori) pentru orator, 6 izgonire *mettre au ban de l'Empire*, a izgoni din țară, 7 fig osândă *être en rupture de bon, rompre son ban*, a se întoarce la locul de unde a fost izgonit a călca osândă, *garder son ban*, a respecta osândă, a nu se mai întoarce la locul de unde a fost izgonit, *être en surveillance de ban*, a fi osândit la pază, *fig mettre au ban de l'opinion publique*, a osândi la disprețul opiniei publice [V Suplimentu]

BAN *m* Ban, căpetenia unui Banat

BANAL, *E* [ban] *a* 1 banal, de rând, neînsemnat, 2 pentru trebuința tuturor, comun *un four banal*, un cuptor public, 3 pentru care se plătește bir seniorului

BANALEMENT *adv* într'un mod banal

BANALISER *o* a face banal

BANALITÉ *f* banalitate *a*) obligațiunea ce aveau vasalii de a se servi de moara sau cuptorul seniorului, *b*) fig vulgaritate, *c*) lucru banal

BANANE *f* *Bot* banană

BANANERIE *f* teren plantat cu banani

BANANIER *m* *Bot* banan

BANAT *m* banat (ex al Olteniei)

BANC (ban) [vg] *m* bancă (de școală etc) *petit banc, banc de pied, scăunel, fig être sur les bancs*, a fi pe băncile școlii, *se mettre sur les bancs*, a începe studiul, *banc d'œuvre*, banca epitropilor (într-o biserică), *cours du banc de la reine*, înalta Curte de justiție (în Anglia), 2 grămadă mare *banc de poissons, de sable*, grămadă mare de pește, de nisip, *banc de glace*, ghișet [V Suplimentu]

BANCABLE *a* bancabil, ce poate fi scontat de o Bancă (adică posedă trei iscălituri)

BANCAL, *E* *a* cu picioarele strâmbe || *s* hărtaș || *m* sabie de cavalerie *Pl des bancals*

BANCELLE *f* bancă lungă și îngustă pe 2 sau 4 picioare

BANCO [it] *a* 1 banco, în cassă (valoarea care nu poate fi negociată pe piață), 2 *faire banco*, a jucat singur contra băncii

BANCROCHE *a și s* (om, femeie) cu picioarele strâmbe

BANDAGE [bande] *m* 1 *Chur* bandaj, legătură, 2 cercul de fier al roții

BANDAGISTE *m* bandajist, fabricant sau vânzător de bandaje

BANDE [it] *f* 1 bandă, legătură, 2 panglică, cordea, 3 fâșie *bande de terre*, fâșie de pământ, 4 mandaneă (la biliard), 5 banda transversală (a unei armori) || [vg] *f* bandă, ceată, haită *faire bande a part*, a se despărți, a se retrage, *bande noire*, banda neagră (ceată de speculanți)

BANDÉ, E *a* 1 strans cu panglică, 2 foarte încordat

BANDEAU *m* 1 diademă *bandeau royal*, diademă regală, 2 legătură, voal, văl, *fig avoir un bandeau sur les yeux*, a fi orb, a nu vedea, *faire tomber le bandeau de dessus les yeux de quelqu'un*, a deschide ochii cuiva, 3 bandă de stofă în formă de coroană deasupra draperiilor

BANDELLETTE *f* panglicuță, cordea

BANDER *o* 1 a lega cu o legătură, 2 a întinde *bander un arc*, a întinde un arc, 3 a se întinde, a deveni țepăn || *Se bander*, a se lega cu o legătură, a-si pune o legătură pe ochi

BANDEREAU *m* gătan de care se atarnă trambița

BANDEROLE *f* 1 flamură, steguleț, 2 curea de pușcă, 3 cureaua lăduncoi

BANDIERE *f* front de bandieră d'un camp, linia de front a unui lagăr

BANDIT [it] *m* 1 bandit, tâlhar, 2 *fig* om fără căpătâiu

BANDITISME *m* banditism, tâlhărie, samavolnicie

BANDO(U)LIER *m* 1 tâlhar, 2 contrabandist în Pirinei

BANDOULIÈRE [it] *f* bandulieră, curea de care se atarnă arma, *en bandoulière*, în bandulieră, atârnat pe spate

BANIAN *m* smochin din India

BANK-NOTE (bank) [angl] *f* bancnotă, hârtie monedă Pl *des bank-notes*

BANLIEUE [ban-lieue] *f* 1 împrejurimile unui oraș mare, 2 mahalalele mărginașe, marginea orașului, periferie

BANNE [celtic] *f* 1 fol, coviltir sau rogozină de acoperit, 2 coș mare de răchită, 3 camion de cărbuni

BANNEAU *m* coș de răchită

BANNER *o* a acoperi cu un coviltir, cu rogozini

BANNERET *m* nobil care putea ridica cel puțin o companie de soldați.

BANNETON *m* coteț de pești

BANNETTE [banne] *f* coșniță, coș mic

BANNI, E *a și s* 1 izgonit, surghiunit, 2 *fig* gonit, alungat.

BANNIERE [it bandiera] *f* bandieră, prapur, steag, *a banniere levee*, cu dușmănie, *se ranger sous la banniere de quelqu'un*, a trece de partea cuiva

BANNIR [ban] *o* 1 a izgoni, a surghiuni, 2 *fig* a gonii, a alunga

BANNISSABLE *a* vrednic de izgonit

BANNISSEMENT *m* 1 izgonire, surghiunire, 2 surghiun, 3 gonire, alungare

BANNISSEUR *m* izgonitor

BANQUE [it banca] *f* bancă *a*) stabiliment de credit, *b*) casă de schimb, *c*) casă de joc, *d*) bancherul, cel ce ține banca, *faire sauter la banque*, a câștiga toți banii bancherului, a cuiată banca [V Suplimentu]

BANQUEROUTE (k') [it bancarotta] *f* bancrută, faliment

BANQUETOUTIER, ÈRE (zi) *s* falit

BANQUET (ke) [it] *m* banchet, ospăț, masă mare, ziafet

BANQUETER (k'-te) *o* 1 a banchetui, 2 a lua parte la banchet [Se conjugă ca *jeter*]

BANQUETEUR (k') *m* banchetuitor

BANQUETTE (ke') [banc] *f* 1 bancă căputiță fără spate *jour devant (ou pour) les banquettes*, a jucat dinaintea unei săli goale, 2 imperiala (unui tramvai, unui omnibus), 3 sprinjitoare de piatră (a unei ferestre), 4 palisadă până'n brâu, 5 trotuar îngust (pe un pod), 6 banchetă, mică ridicătură la fortificații de pe care se trage peste parapete, *banquette irlandaise*, povârniș cu iarbă peste care se sare (la curse)

BANQUIER (kè) [banque] *m* bancher

BANQUISE (kiz') [banc] *f* banchiză, grămadă de slouri de ghiță (în mările polare)

BANQUISTE (kiz') [banque] *m* 1 șarlatan, coțcar, 2 (promițător) mincinos

BAOBAB *m* Bot baobab (arbore uriaș din regiunile tropicale)

BAPTÈME (ba-tèm') [l baptisma] *m* botez

BAPTISER (ba-ti-zè) [l baptizare] *o* a boteza, *baptiser du vin*, a amesteca vinul cu apă

BAPTISMAL, E (ba-tis) [l] *a* de botez *eau baptismale*, apa botezului, *fonts baptismaux*, cristelniță, *tenir les fonts baptismaux*, a boteza

BAPTISTAIRE (ba-tis) *a* de botez. registre baptistare, registrul botezurilor || *m* actul de botez

BAPTISTE (ba-tist') *m* partizan al credinței că botezul nu trebuie dat decât celor vârstnici

BAPTISTÈRE (ba-tis) *m* baptister, locul unde se botează

BAQUET (kè) [bac] *m* găleată, hârdău

BAQUETAGE *m* scoaterea apei cu hârdăul

BAQUETER (k'-te) [baquet] *o* a scoate apa cu hârdăul [Se conjugă ca *jeter*]

BAQUETURE [baquet] *f* vinul scurs din butoiu în hârdău (când se pune cepul)

BAR *m* bar (pește de mare)

BAR [angl] *m* bar, local de băuturi spirtoase unde se consumă d'an picioarele

BARAGOUIN [patois] *m* limbă stricăță neînțeleasă, limbă pășărească

BARAGOUINAGE *m fam* vorbire stalcită, blodogoreală

BARAGOUINER *v* a vorbi stalcit, a blodogori, a vorbi păsărește

BARAGOUINEUR, **EUSE** *s* blodogoritor

BARAQUE [it] *f* baracă *a*) maghernită, *b*) *fam* șandramă, cocioabă, *c*) șatră pe câmpul de luptă [V Suplimentul]

BARAQUEMENT *m* 1 ridicare de barace, de șetre, 2 baracele (unei trupe)

BARAQUER (*kə*) *v* 1 a clădi barace, 2 a băga în barace, în șetre *baraquer des troupes*

BARAQUETTE *f* 1 vartej de vapoare, 2 barcă mică

BARATERIE *f* *Mar* fraudă comisă de căpitantul unui vapor în paguba încărcătorilor

BARATHRE [gr] *m* prăpastie în care se aruncă criminalii la Atena

BARATTAGE *m* baterea putineiului

BARATTE *f* putineu, berbință

BARATTER *v* a bate putineul

BARAT(T)ON *m* făcălețul de bătut putineu

BARBACANE [patois] *f* 1 deschizătură în zid pe unde se trag focuri, 2 deschizătură la o terasă pe unde se scurg apele

BARBACOLE *m* dascăl pedant (La Fontaine)

BARBAR [l-gr] *a* și *s* barbar *a*) sălbatic; *b*) groaznic *plaisir barbare*, *c*) incorect (stil, etc)

BARBAREMENT *adv* într'un mod barbar

BARBARESQUE *o* din Barbaria

BARBARIE *f* barbarie, sălbătăcie, cruzime

BARBARISER *v* a sălbătăci

BARBARISME *m* barbarism, expresiune necorectă

BARBE [l] *f* 1 barbă *faire la barbe*, a bărbieri, *fam* a întrece, a bate (pe cineva), *pop* *avoir sa barbe*, a fi beat, *fig* *agir à la barbe de quelqu'un*, a face cuiva în necaz, în ciudă, *rire dans sa barbe*, a râde în sine, *rire à la barbe de quelqu'un*, a râde cuiva în obraz, 2 *fig* *jeune barbe*, tânăr ageamiu, *barbe grise*, un bătrân, un moșneag, 3 firele (penelor), 4 barba, dantelele (unei măști), 5 muzezeală, muzegaru (în dulceață, etc) [V Suplimentul]

BARBE *a m* (cal) din Barbaria

BABBÉ, **E** *a* 1 cu barbă, 2 cu fire

BARBEAU [b barbus] *m* *Zool* mreană, 2 măturică (floare), 3 *couleur barbeau*, albastru-deschis

BARBE-DE-BOUC *m* *Bot* barba popii, barba-țapului

BARBE-DE-CAPUCIN *m* *Bot* cicoare de grădiniță

BARBELÉ, **E** *a* cu țepi, cu dinți (săgeți)

BARBET, **ETTE** *a* și *s* (câine, cățea) cu părul flocos

BARBETTE *f* 1 vâl pe piept (la unele călugărițe), 2 barbetă, mică ridicătură de pământ în colțul unui bastion pe care se așează un tun

BARBEYER (*bé-ye*) *v* *Mar* a atinge ușor pânăna (despre vânt) [Se conjugă ca *grasseyer*]

BARBICHE *f* barbișon, cioc de barbă || *m* *V. barbichon.*

BARBICHON, **BARBICHET** *m* cățel cu părul flocos

BARBIER *m* bărbier, prov *un barbier rase l'autre*, o mână spală pe alta

BARBIFIER *v* a bărbieri || *Se barbifier*, a se bărbieri

BARBILLE (*bi-y'*) *f* firisoare rămase pe întipăitura monedei

BARBILLON (*bi-yon*) *m* 1 mreană mică, *fam* tânăr ageamiu, 2 *pl* țepi la gura unor pești, 3 *pl* încreșturile membranoase de sub limba calului, a bouului

BARBON *m* moșneag, unchiș

BARBOTAGE *m* 1 bălăcitură, 2 băutură pentru vite (făină sau tărâțe muate)

BARBOTEMENT *m* bălăcit, bălăcirit

BARBOTER [barbe] *v* 1 a bălăci, a înnota în noroiu, 2 a bălăcări *le canard barbote*, rășoul se bălăcărește în apă, 3 *fig* a bleotocări [V Suplimentul]

BARBOTEUR, **EUSE** *a* care se bălăcărește, bălăcește || *m* rășoiu domestic || *f* femere destrăbălată

BARBOTÈRE (*ti*) *f* 1 mocirlă cu rășoi, 2 găleata cu băutură (pentru vite)

BARBOTINE *f* 1 pastă pentru lipitul faianțelor, 2 *Bot* vetrice, buruiană de ceas rău

BARBOUILLAGE (*bu-yaj'*) *m* 1 măzgăleală, 2 vorbire alandala, blodogoreală

BARBOUILLEE *f* măzgălitură, măzgăleală

BARBOUILLER (*bu-ye*) [barbe] *v* 1 a măzgăli, a mânji, 2 a cârpăci, 3 *fig* a blodogori, a vorbi alandala sau neînțeles || *Se barbouiller*, 1 a se măzgăli, a se mânji, 2 a se înbuibă *se barbouiller de grec et de latin*, a se înbuibă cu grecească și latinească, 3 (†) a se compromite, a se face de râs

BARBOUILLEUR *m* 1 măzgălitor, cârpaci, 2 măzgălitor de hârtie, 3 *fig* blodogoritor, cel ce vorbește alandala, fără înțeles

BARBOUILLIS (*bu-yi*) *m* *V barbouillage*

BARBOUILLON (*bu-yon*), **ONNE** *s* măzgălitor, cârpaci

BARBU, **E** [barbe] *a* bărbos

BARBUE *f* *Zool* mreană.

BARCAROLE [it] *f* barcarola, cântecul gondolierilor venețieni

BARCELONAIS, **E** *a* și *s* barcelonez, din Barcelona

BARCELONNETTE *f* leagăn, pătuț de copii

BARD (*D*) (*bar*) *m* targă mare (de transportat materiale, etc)

BARDAGE *m* căratul cu targa.

BARDANE *f* *Bot* brustur

BARDE [l bardus] *m* bard *a*) poet care cânta isprăvile eroilor la Celți și Galii, *b*) poet liric sau epic || *f* 1 (†) armătură pe pieptul calilor, 2 felie de slănină în care se moale puul de fript

BARDÉ, **E** *a* 1 acoperit (cu fier), 2. transportat pe o targă

BARDEAU *m* 1 șindră, șa, 2 *T'p*. caște cu litera de prisos, 3 lemne plutitoare

BARDEE *f* 1 încărcătura unei țarge, 2 *V. barde* 2,

BARDELLE *f* șea din pânză groasă și calii
BARDER *o* 1 a încărcă pe targă (materile),
 2 a acoperi cu o armătură pieptul unui cal,
 3 a muiă, a înveli în felii de slănină (ex un
 puu de fript) [V Suplimentu]

BARDEUR *m* purtătorul unei targe, căiăuș
BARDIT *m* cântec de război la Franci

BARDOT *m* 1 catâr mic, 2 *fig* cal de bă-
 tae, 3 *Tip* hârtie maculatură

BARÈGE *m* baris (stofă de lană)

BARÈME, BARÈME [Barrême] *m* carte de
 socoteli dengata

BARÈTER *o* a țipa ca elefantul, ca rinocerul
 [Se conjugă ca *accélérer*]

BARGE *f* 1 barcă cu fundul drept, 2 claie
 de fân, gră de lemne dreptunghiulară, 3 *Zool*
 șnep (pasăre)

BARGUIGNAGE (*ghin-ya-j*) *m* fam șovăeală,
 codeală

BARGUIGNER (*ghin-yé*) *o* fam a șovăi,
 a se codi

BARGUIGNEUR, EUSE (*ghi*) *s* șovăitor

BARICAUT [bari] *m* butoiăș, poloboc

BARIGOULE *f* loc *à la barigoule*, fiartă și
 umplută cu tocătură (anghinara)

BARIL (*ri*) *m* butoiu mic, balercă

BARILLAGE (*ya-j*) *m* 1 punerea în bu-
 toiase, 2 construcția butoaielor

BARILLET (*ri-yé*) [baril] *m* 1 butoiăș, 2
 partea mobilă a revolverului (care primește
 cartușele), 3 cutia cu resortul ceasornicului,
 4 cavitatea îndărătul timpanului urechii

BARILLEUR (*yeur*), **BARILIER** *m* făcător
 de butoiae

BARIOLOGIE *m* impestrițare

BARIOLE, E *a* impestrițat

BARIOLER [barre] *o* a impestriță, a bălți

BARIOLURE *f* impestrițătură

BARLONG, GUE *a* jguinat

BARLOTIERE (*u*) *f* traversă subțire de fier
 la vitralii

BARNACHE [ulandais] *m* *Zool* gâscă săl-
 batică

BARNABITE *m* barnabit, călugăr din or-
 dinul Sf Pavel

BARNE *f* sărăria unei mine de sare

BAROMETRE [gr] *m* barometru, instru-
 ment care măsoară presiunea atmosferei

BAROMÉTRIQUE *a* barometric

BAROMÉTRIQUEMENT *adv* cu ajutorul ba-
 rometrului

BARON [vg] *m* baron, titlu de nobleță in-
 ferior celui de viconte

BARONNAGE *m* 1 baronie, 2 baronimea,
 baronii

BARONNE *f* baroață

BARONNET *m* baronet, titlu de nobleță
 între cel de cavaler și cel de baron (în An-
 glia)

BARONNIE *f* baronie, proprietatea unui
 baron

BAROQUE (*rok*) [sp] *a* baroc, ciudat

BAROSCOPE [gr] *m* baroscop, aparat care
 dovedește apăsarea aerului pe un corp

BARQUE [it] barcă, luntre, *barque* *a*

ramis, barcă cu lopeți, loc *bien conduire* *sa*
barque, a-si face bine treburile

BARQUEROLLE *f* barcarolă, luntre cu lo-
 peti

BARQUETTE *f* barcă mică

BARRAGE [barre] *m* 1 închiderea unui
 drum, 2 barieră opritoare, 3 zăgaz, stăvilă

BARRE *f* 1 bară, drug, vargă (de fier, etc),
de l'or en barre, aur brut, loc *c'est de l'or en*
barre, e o afacere sigură, minunată, 2 bară de
 gimnastică, 3 bara justiției *comparative à la*
barre, a se înfățișa la bara justiției, 4 tră-
 sătură de condeiu, de creion, de linie *mettre*
une barre sous un mot, a trage o linie sub un
 cuvânt, a-l sublinia, 4 *Mar* drug care face să
 miște cărma (corăbiei), 6 potmol, barieră de
 nisip (care astupă intrarea unui port, îmbucă-
 tura unui râu), 7 *barre d'eau*, V *mascaré*, 8
 loc *jouer aux barres*, a jucă d'avatascunsele,
avoir barre sur quelqu'un, a avea o oarecare su-
 perioritate asupra cuivă, *tenir barres à quel-*
qu'un, a ține piept cuivă, *ne faire que toucher*
barres, a fi numai trecător într'un loc [V Su-
 plimentu]

BARRE, E *a* barat, închis (cu druguri)

BARREAU [barre] *m* 1 druguleț, vergeă,
barreaux d'une fenêtre, vergelele unei ferestre,
 2 barou *a*) incinta avocaților, *b*) avocați,
 c) avocatura

BARREME *m* V *barême*

BARREOLES *m* aparat de gimnastică din 4
 stâlpi legați între ei și două bare de fier mobile

BARRER [barre] *o* 1 a închide cu un drug,
 a astupă, *barrer le passage*, a închide drumul,
barrer le chemin à qq, a pune bețe în roate cuivă,
 2 trage o linie, un condeiu peste ceva || *Se bar-*
rer, a se închide

BAR(É)ETTE [it] *f* 1 beretă, 2 baretă, co-
 mănac, pălăria roșie a cardinalilor

BARREUR *m* cărmaci (pe o luntre, oară)

BARRICADE [it] *f* barcadă *a*) astupare cu
 tot felul de lucruri, *b*) barieră opritoare

BARRICADER *o* a barcadă, a face bari-
 cade, a închide (prin îngrămădire de lucruri)
 || *Se barricader*, a se barcadă, a se închide er-
 metic, *fig* a se închide în casă (pentru a nu
 primi pe nimeni)

BARRIERE [barre] *f* 1 barieră, margine,
 2 îngrăditură, 3 *fig* stavilă, *piedică les lois*
sont des barrieres contre le crime, legile sunt o
 stavilă împotriva crimelor

BARIQUE (*rik*) [provençal] *f* butoiu (de
 250 litri)

BARRIR [i barrire] *o* a țipa ca elefantul

BARRIT, BARRISSEMENT *m* țipătul ele-
 fantului

BARROTER *o* a umplea fundul unei corăbii

BARTAVELLE [prov] *f* potârniche roșie

BARYMETRIE [gr] *f* determinarea greutatei

BARYTE [gr] *f* barită, protoxid de barium

BARYTON [gr] *m* bariton (voce mijlocie
 între bas și tenor) || *a* ultima silabă fără
 accent tonic

BARYTON(N)ER *o*, a cântă cu o voce de
 bariton,

BARYUM (ri-om) [gr] barium (metal alb)

BAS, BASSE [i bassus], *a* 1 jos *plaine basse*, câmpie joasă, *marée basse*, reflux, 2 *fig* de jos *bas peuple*, poporul de jos, *ce bas monde*, lumea aceasta, *maître des basses œuvres*, căcănar, 3 de rand, grosolan *quel esprit bas*, ce minte grosolană! 4 *fig* josnic *sentiments bas*, 5 în jos, pleoștit *tête basse*, cu capul în jos, *oreilles basses*, cu urechile pleoștite, 6 scăzut, redus *à bas prix*, cu prețul scăzut, 7 încet *à voix basse*, cu glas încet *messe basse*, liturghie necantată, 8 scurt, scund *vue basse*, vedere scurtă, *chaise basse*, scaun scund, 9-fraged *bas âge*, vârstă fragedă, 10 noros, încărcat *temps bas*, vreme noroasă, 11 *le bas latin*, latina coruptă din evul-mediu, 12 loc *faire main basse sur* *a*) a jefui (ceva) *b*) a ucide (pe cineva), *au bas mot*, cel puțin || *adv* 1 jos *plus bas*, mai jos *mettre bas les armes*, a depune armele, *fig mettre pavillon bas*, a se predă, *là bas*, acolo, *hé, là bas!* măi, ă! de colo! 2 încet *parler bas*, a vorbi încet 3 rău, bolnav *ce malade est bien bas*, acest bolnav e rău de tot, 4 *mettre bas*, a fătă, *tenir bas*, a ține de scurt, *couler bas*, a se scufundă, *se tenir cha-peau bas*, a sta cu capul descoperit, 5 *à bas*, en bas, jos, *ici-bas*, în lumea aceasta

BAS (ba) *m* 1 partea de jos *le bas de l'es-caher*, josul scării, 2 loc *il y a du haut et du bas dans la vie*, viața e un amestec de bunuri și de rele, *il y a du haut et du bas dans son ca-ractere*, e când așa când alminteri, 3 ciorap lung *fig bas bleu*, literată pedantă, 4 *Tip bas de casse*, caștele de jos cu litera minusculă, 5 *V basse* [V Suplimentu]

BASALTE [i] *m* bazalt (rocă vulcanică)

BASALTIQUE *a* format din bazalt

BASANE [sp-port] *f* saftian, meșină

BASANÉ, *E* *a* părliț, oacheș

BASANER *o* a părliț, a smoli

BAS-BLEU *m* scrisoare pedantă *Pl des bas-bleus*

BASCULAIRE *a* de cântar

BASCULE [bas, cul] *f* 1 cântar (pentru greutate) 2 scândură de legănat, hăjănătoare *jouer à la bascule*, a se hăjăna, *faire la bascule*, a cădea

BASCULER *v* 1 a hăjăna, 2 a cădea

BAS-DESSUS *m* *Muz*, sopran al doilea

BASE [i] *f* 1 bază *a*) temelie, *b*) *fig* temelie, 2 *Chim* bază (orice materie care, combinată cu un acid, dă o sare)

BASER *v* a bază, a întemeia || *Se baser*, a pune temeră, a se întemeia, a se bizui pe ceva

BAS-FOND *m* 1 loc jos și infundat, 2 adâncime mică (în unele părți ale mării)

BASICITÉ (zi-si) *f* *Chim* proprietatea de a juca rolul de bază în combinațiune

BASILAIRE *a* ce ține de o bază

BASILIC [i basiliscus] *m* 1 *Muz* șarpe cu privirea omoritoare, 2 *fig yeux de basilic*, ochi răutăcioși, scânteietori, 3 *Zool* șopărlă inofensivă din America de Sud

BASILIC *m* Bot busuioc.

BASILICON [gi] *m* basilicon, alifie pentru coacerea bubelor

BASILIQUE [i basilica] *f* 1 palat, edificiu public (la cei vechi), 2 catedrală, 3 *pl* basilicale, legi romane traduse în grecește din ordinul împăratului Baziliu I

BASIN *m* bază, stofă din bumbac și ață

BAS-JOINTÉ, *E* *a* cu chișita scurtă (cal)

BASIQUE *a* *Chim* bazic, care are proprie-tățile unei baze

BAS-MÂT *m* partea de jos a unui catart

BASOCHE [i basilical] *f* (f) 1 breasla gre-fierilor (1313—1789), 2 breasla avocaților, notarilor, etc

BASOCHIEN *m* membrul unei *basoche*

BASQUAISE *f* femeie bască

BASQUE *m* 1 basc, locuitor din sudul Fran-ței, loc *courir comme un basque*, a merge ca vântul, 2 *tambour de basque*, daieră, tobă cu clopotei, 3 pulpană (de haină)

BASQUETTE *f* hamă cu pulpana scurtă

BASQUINE [sp] *f* rochie foarte împodobită (a femeilor spaniole)

BAS-RELIEF (ba) *m* bas-relief, sculptură în afară pe un plan neted

BASSE [bas] *f* 1 *Muz* *a*) partitură de bas, *b*) voce de bas, *c*) goarnă de bas, *d*) bas (cântă-reș), *basse continue*, bas care acompaniază până la sfârșit, *c*) *c'est sa basse continue*, e subiectul său favorit 2 *Mar* podmol sau stâncă la suprafața apei

BASSE-CONTRE *f* *Muz* vocea de bas cea mai gravă *Pl des basses-contre*

BASSE-COUR *f* curtea păsărilor, găinăria *Pl des basses-cours*

BASSE-COURIER, ÈRE *s* găinar, găină-reasă

BASSE-FOSSE *f* temniță adancă, beciu *Pl des basses-fosses*

BASSEMENT *adv* 1 într'un chip josnic, 2 în ticăloșie

BASSESE [bas] *f* 1 josnicie, 2 faptă jos-nică, 3 ticăloșie *vivre dans la bassesse*, a trăi în ticăloșie

BASSET [bas] *m* și *a* coteru, bolderu, câine de vânătoare cu picioarele foarte scurte

BASSE-TAILLE (ta-y') *f* *Muz* voce între bariton și bas, prim bas *Pl des basses-tailles*

BASSETTE *f* basetă (joc de cărți)

BASSE-VOILE *f* pânză pătrată a părții de jos a catartului

BASSIN [ml bachinon] *m* 1 lighean, vas de spălat, 2 talerul, tipăria foarte scurte *Bassin* *a*) havuz, *b*) piscină, *c*) albia unui râu sau valea udată de acel râu *bassin de la Loire*, *d*) partea de din năuntru a unui port unde staționează vase, *e*) *Anat* partea inferioară a trunchiului omenesc

BASSINAGE *m* 1 spălătură cu un lichid căldicel, 2 udătură ușoară

BASSINANT, *E* *a* pop pluctisitor, pisălog

BASSINE *f* cratiță

BASSINÉE *f* cratiță plină

BASSINER *v* 1 a încălzi cu o *bassinore*, 2 a muiă, a spăla cu un lichid căldicel (ex,

o rană), 3 a uda ușor, 4 *pop* a plictisi, a pisa

BASSINET *m* 1 (†) coif de fier, 2 țigăița cu pulbere (la armele cele vechi), 3 lighean mic, loc *cracher au bassinet*, a da bani fără voie, 4 *Anat* punguliță a rinichilor

BASSINOIRE *f* 1 încălzitoare de pat, 2 *pop* ceapă (ceas mare), 3 *pop* om nesuferit, pisălog

BASSISTE *m* Muz bas

BASSON *m* Mus fagot (instrumentul sau cântărețul)

BASSONISTE *m* cântăreț din fagot

BASTE [it] 1 basta! destul! *baste pour cela*, basta cu asta! 2 ei așa! a da de!

BASTE [sp] *m* asul de treflă (la unele jocuri de cărți) || *f* 1 hărdău (pentru căratul strugurilor), 2 cos atârnat de samar

BASTERNE [l] (†) *f* literă (la Romani) dusă de doi cătări, unul înaintea altul înapoi

BASTIDE [provențal] *f* 1 căsuță la țară (în sudul Franței), 2 mică fortăreață

BASTILLE (ti-y') [provențal] *f* 1 castel întărit, 2 Bastilia, închisoare (dărâmată de popor în 1789)

BASTILLÉ, *E* (yé) *a* Blaz cu creneluri răsturnate și întoarse spre vârful scutului

BASTINGAGE *m* Mar meterez în jurul punții vasului (spre a apăra)

BASTINGUE (teng') [it] *f* Mar saltea care servea de meterez în jurul punții vasului

BASTINGUER (ghe) *v* a înconjură cu saltele de apărare puncte unei corăbii în caz de război || *Se bastinguer*, a se înconjură cu saltele de apărare

BASTION (ti) [it] *m* bastion, întăritură ieșită în afară

BASTIONNÉ, *E* *a* înconjurat cu bastioane

BASTIONNER (ti) *v* a înconjură cu bastioane

BASTONNADE [it] *f* bătaie, cromăgeală, lovitură de bețe

BASTRINGUE (streng') *m* 1 *pop* bal de cărcumă, 2 sfredel pentru găuri mici, 3 scaun de dogar [V Suplimentu]

BASTRINGUER (ghé) *v* *pop* a frecventă baturile de cărcumă

BASTUDE *f* plasă de pescuit în eleșteele sărate

BAS-VENTRE *m* partea de jos a pântecului

BAT *m* 1 rachetă cu care se prinde munga, 2, lungimea totală (a unui pește)

BÂT *m* samar, tamiță fig *cheval de bat*, neghiob, topor de oase, fig *porter le bât*, a duce greul, prov *chacun sait ou le bât le blesse*, fiecare știe unde-l doare

BATACLAN *m* *pop* calabalăc, catrafuse.

BATAILLARD *a* *pop* bătaios

BATAILLE (ta-y') [it] *f* 1 bătaie, fig *cheval de bataille*, a) cal de luptă, b) fig cal de bătaie, 2 bătaie *donner, livrer bataille*, a) a da o bătaie, b) fig a se luptă cu (cineva), fig *il a fallu donner bien des batailles pour*, a trebuit să învingem multe greutateți până să, 3 linie de bătaie *marche en bataille*, marș în linie de bătaie, 4 (joc de cărți în doi)

BATAILLER (ta-ye) *v*. 1 a da o bătaie, a se război, 2 a se lupta *batailler sur des riens*, a se ciorovâi pentru fleacuri

BATAILLEUR, *EUSE* *a* și *s* cui îi place să se ciorovâiască, bătaios

BATAILLON (ta-yon) [it] *m* batalion

BÂTARD, *E* *a* și *s* bastard a) (copil) din flori, b) corcît, degenerat *race bâtarde*, c) scriere mijlocie între cea culcată și cea rotundă, d) *porte batarde*, poartă de mărime mijlocie || *f* scriere bastardă

BATARDEAU *m* zăgaz, iaz

BATARDIÈRE *f* pepinieră de arbori altoiți

BÂTARDISE *f* naștere din flori

BATAVE *a* și *s* Poet olandez

BATAVIQUE *a* larmes *bataviques*, picături de sticlă lichidă turnată în apă rece

BÂTE, *E* *a* 1 cu samarul pus, 2 fig *c'est un ane baté*, e un mare neghiob

BATEAU [anglo-saxon] *m* luntre, *bateau a vapeur*, vapor [V Suplimentu]

BÂTÉE *f* blid de lemn pentru spălatul nărilor auriere

BATELAGE *m* 1 căratul, transportul pe luntre, 2 plata luntrașului, 3 pehlivănie, scamatorie (ca meserie)

BATELÉE *f* încărcătura unei luntri

BATELER *v* 1 a căra pe luntre, 2 a face scamatorii, coșcării [Se conjugă cu *appeler*]

BATELET *m* luntrișoară

BATELEUR, *EUSE* *s* 1 pehlivan, scamator, coșcar, 2 fig caraghios

BATELIER, *ÈRE* *s* luntras

BATELLERIE *f* 1 cărușia pe luntre, 2 lunțile unui râu

BÂTER [bât] *v* 1 a pune samarul (unui dobitoc), 2 fig *cela bâte mal*, merge prost

BAT-FLANC (bat-flan) *m* despărțitură în gajd între doi cai

BATHOMÈTRE [gr] *f* instrument ce indică adâncimea apelor

BÂTI *m* 1 cherestea, toate bucățile unui lucru, 2 însăilătură, ața cu care e prinsă o haină, 3 bucățile însăilate ale unei haine

BÂTI, *E* *a* 1 clădit, 2 fig făcut, croit *un homme bien bâti*, un bărbat bine făcut, fig *voilà comme je suis bâti*, iacă așa mi e firea, 3 însăilat *une robe bâtie*, o rochie însăilată

BÂTIER (ti) [bât] *m* fabricant sau vânzător de samare

BÂTIÈRE (ti) *f* 1 acoperiș cu două streșini (în formă de samar), 2 samar

BATIFOLAGE *m* fam sburdălnicie.

BATIFOLER *v* fam a face sburdălnicie

BATIFOLEUR, *EUSE* *s* sburdalnic

BÂTIMENT *m* 1 clădire, prov *quand le bâtiment va, tout va*, case multe, bucuria chinărilor, 2 bastiment, vas

BÂTR *v* 1 a clădi, a zidi, a face, 2 fig: a (se) întemeia, 3 a însăila *bâtr une robe*.

BÂTISSABLE *a* ce se poate clădi

BÂTISSÉ *f* 1 clădire, 2 zidăria unei clădiri.

BÂTISSSEUR *m* maniac de clădiri

BÂTISTE *f* batistă (pânză de în foarte fină)

BÂTON [ml] *m* baston, băț, *gros bâton*, băță,

ciomag, *baton pastoral*, cârjă, *bâton de vieillesse*, toragul bătrâneții, *fig* sprijin la bătrânețe, *coups de baton*, bețe, lovituri, *fig* à *coups de bâtons*, cu de-a sila, *faire mourir sous le bâton*, a snopi în bătai, *battre l'eau avec un baton*, a bate apa în piuă, *mettre des bâtons dans les roues*, a pune bețe în roate, *fig* à *bâtons rompus*, fără șir, în bobote, *le bâton de Jacob*, bățul unui scamator, *il sait bien le tour du bâton*, e șmecher, pehlivan, *fam* *tour de bâton*, câștig pe subț ascuns și necinstit, *bâtons d'écriture*, linii pe hârtie (ce face un copilăș când începe a scrie) [V Suplimentul]

BÂTONNADE *f* V *bastonnade*

BÂTONNAT *m* 1 demnitatea de batonier, 2 durată funcțiunii

BÂTONNER [bâton] *v* 1 a trage o bătaie, lovituri de bețe, 2 *fig* a șterge, a trage cu condeiul peste ceva scris

BÂTONNET *m* 1 bastonaș, beșor, 2 joc de-a țurca, 3 linie cu patru fețe, 4 mic cilindru în rețină, 5 infuzoriu cilindric

BÂTONNIER *m* batonier, decanul avocaților

BÂTONNISTE *m* manuiitor de baston

BATRACIENS [gr] *m pl* Zool batracieni, clasă de animale vertebrate

BATTABLE *a* ce poate fi bătut

BATTAGE *m* baterea, bătutul (untului, lănei, etc) treieratul grăului [V Suplimentul]

BATTAISON *f* bătutul grăului

BATTANT *m* 1 limba clopotului, talangă, 2 canat *les deux battants d'une porte*, cele două canaturi ale unei uși, 3 partea fâlfâindă a unui steag

BATTANT, E *a* care bate, *porte battante*, ușă dublă care se închide singură, *pluie battante*, ploaie cu bășici, *tambour battant*, în sunetul tobei, *fig mener quelqu'un tambour battant*, a nu-i da deloc răgaz cuiva, *faire une chose tambour battant*, a face un lucru în pripă sau în public, *battant neuf*, nou-nouț

BATTE *f* 1 maru de bătut pământul, 2 măta, bătătorul putinerului, 3 scaun pe care spălătoresele bat rufe, 4 sabie de lemn (a unei paiațe), 5 baterie (ex a aurului)

BATTELLEMENT *m* streășina acoperișului (cu două randuri de olane)

BATTEMENT *m* baterie, bătaie *battements de cœur*, bătaile inimii

BATTERIE *f* 1 bătaie, ciomăgeală, 2 baterie *a)* grup de tunuri, *b)* companie de artilerie, *c)* fiecare punte a unui vas cu tunurile ei, *d)* locul unde se află tunurile, *e)* en *batterie*, gata de descărcare, 3 *fig* mijloc de reușită *dresser ses batteries*, a lua toate măsurile, a pune totul în mișcare, *changer de batterie*, a-și schimba planul, 4 *batterie de cuisine*, unelte, vase de bucătărie, 5 diferitele feluri de a bate toba, 6 *fix* baterie, reunire de buteln, *batterie électrique*, baterie electrică, 7 bătaie din toabă, 8 ansamblu instrumentelor de percușiune (într-o orchestră), 9 *batterie flottante*, vase curasate [V Suplimentul]

BATTEUR, EUSE *s* 1, bătăuș, 2 *batteur en grange*, treierător, *batteur d'or*, lucrător care bate

aurul, *batteurs d'estrade*, cercetași, *fig. batteur de pavé*, derbedeu, haimană de poduri

BATTEUSE *f* 1 batoză, treierătoare, 2 mașină de redus în foi (aurul, argintul) [V Suplimentul]

BATTITURE [it] *f* scânteie ce iese din fierul roșu bătut pe nicovală

BATTOIR *m* 1 bălătoare, lopățică (la jocul cu mingea), 2 maru, lopată de bătut rufele spălate [V Suplimentul]

BATTOLOGIE [gr] *f* repetire nefolositoare a aceluiaș idei (în vorbire)

BATTRE [l battuere] *v* 1 a bate, *battre monnaie*, a bate monedă, *fig* a-și procura bani, *fig battre froid à quelqu'un*, a trata cu răceală pe cineva, *se battre les flancs*, a și da multă osteneală, *fig battre en brèche, en ruine*, a distruge, a ataca, *battre l'eau, l'air*, a se osteni în zadar, *prov battre le chien devant le lion*, a bate șeaua să priceapă iapa, *s'en battre l'œil*, a nu-i păsa de nimic, *ne battre que d'une aile*, a fi pe ducă, *prov il a battu les buissons et un autre a pris les oiseaux*, nu e pentru cine se gătește, ci pentru cine se nimerește, 2 a bătător, a cutreeră *battre des pays*, a cutreeră țări, *battre bien du pays*, a umbla prin multe țări, *fig* a vorbi de toate cele, *fig battre le chemin*, a da exemplu, *battre le pavé*, a umbla haimană, 3 a sună *battre la retraite*, a suna retragerea, 4 *battre les cartes*, a amesteca cărțile || *Se battre*, a se bate [A se vedeă cuvintele în legătură cu verbul *battre* și Suplimentul]

BATTU, E *a* bătut, *chemin battu*, drum bătătorit, *yeux battus*, ochi oboșiți, cu cearcăne împrejur, *avoir les oreilles battues de quelque chose*, a i fi urechile toabă de ceva || *m* cel bătut, *prov les battus parent l'amenade*, hoțul de păgubaș

BATTUE *f* goană prin păduri (după vanat), *fig faire une battue*, a da o raită, a explora un teren

BATTURE *f* poleială (din miere, apă, cleiu și oțet)

BAU *m* *Mar* ginzii de-a curmezișul, carii susțin puntea corăbiei *Pl des baux*

BAUDET *m* 1 măgar, 2 *fig* neghiob

BAUDRIER *m* cureaua, eșarfa cu care se atarnă sabia, spada de urmă

BAUDROIE *f* Zool zăvoacă (pește)

BAUDRUCHE *f* pielîa mașelor bouliu (servind aurarului)

BAUGE *f* 1 băltoaca mistreșului, vizuina reverșei, 2 tencueală din pământ gras și paie

BAUGER *v* a se retrage în vizuină || *Se bauger*, a se vâi în băltoaca (mistreșului) (Se conjugă ca *arranger*)

BAUGUE (bog) [provențal] *f* iarbă de mare (servind la ambalaj și la saltele)

BAUME [l balsamum] *m* balsam *a)* rășină mirositoare, *b)* *fig* ușurare, mângâiere

BAUMIER *m* copacul cu balsam

BAUQUE *f* V *baugue*

BAUQUIÈRE (kr) *f* centură lăuntrică a ginzilor cari susțin puntea unei corăbii

BAVARD, E [have] *a* și *s* flecar, guraliv,

BAVARDAGE *m* flecărit

BAVARDER *v* a flecări

BAVARDERIE *f* flecăreală

BAVAROIS, **E** *a* și *s* bavarez (locuitor din Bavaria) || *f* bavareză, băutură din ceaur, sirop și lapte sau cafea

BAVE *f* bale

BAVER *v* 1 a lăsa să i curgă balele, a i curge balele, 2 *fig* a murdări, 3 a nu curge drept (un lichid)

BAVERETTE *f* partea șorfului care acoperă pieptul

BAVETTE [bave] *f* 1 pestelouță *être à la bavette*, a fi încă copil, 2 *fig* *tailleur des bavettes*, a flecări într-una, a tăia cainilor frunză, *en avons nous taillé de ces bavettes?* cât am mai flecărit! 3 limbuliță de metal ce acoperă un uluc de streășină

BAVEUX, **EUSE** *a* 1 bălos, 2 omelette baveuse, omletă puțin coaptă, 3 *chairs baveuses*, cărnuri cari varsă puroiu, 4 *lettres baveuses*, litere șterse

BAVOCHÉ, **E** *a* cu litere șterse

BAVOCHER *v* a fi tipărit cu ștersături

BAVOCHUEUX, **EUSE** *a* cu ștersături, maculat

BAVOCHURE *f* tipăritură ștersă, desen șters, festelitură

BAVOLET *m* 1 maramă țărănească, 2 panglică sau bucată de stofă care atârnă pe dinapoi la pălăriele femeilor

BAVURE *f* *Tip* dungă lăsată de încheieturile unui tipar

BAYADÈRE (ba-ya) [portughez] *f* baiaderă, dansatoare indiană

BAYART (ba-yar) *m* targă

BAYER (bè-yé) *v* a căscă gura, *fam* *bayer aux corneilles*, a căscă gura prostește [Se conjugă ca *balayer*] *V* Suplimentul]

BAYEUR, **EUSE** (bè-yeur, yeuz) *s* gură-cască,

BAZAR [persan] *m* 1 bazar, 2 *pop* cocioabă, 3 catrafuse *mettre tout son bazar dans une malle*, a-și pune toate catrafusele într'un cufăr

BAZARDER *v* *pop* a vinde

BAZIN *m* hartie de desen mare în 4°

BÉANCE *f* deschidere largă, căscătură

BÉANT, **E** *a* larg deschis, căscat

BÉAT *E* [beatu] *a* 1 cucernic, 2 lin, fără grje *vie molle et béate*, viață molatică și fără griji

BÉATIFICATION [i] *f* beatificare, așezarea în numărul fericitorilor

BÉATIFIER (ti) *v* beatifică *a*) a așeza în numărul fericitorilor, *b*) *fam* a face fericit

BÉATIFIQUE (ti) *a* care face fericit *raison béatifique*, vederea lui D-zeu în cer de către cei aleși

BÉATILLES (ti-y) [béat] *f* pl 1 carne de patau, 2 obiecte mici lucrate în mănăstiri

BÉATIQUE *a* de beatitudine

BÉATITUDE [i] *f* beatitudine *a*) fericire desăvârșită (a celor aleși), *b*) *fig* fericire

BEAU sau **BEL** (dinaintea unei vocale sau *b* mut), **BELLE** (pl. *beaux, belles*) [i] bellus]

a 1 frumos *un beau livre, un bel homme*, o carte frumoasă, un bărbat frumos, *fig* *le sang est beau dans ce pays*, frumusețea este ereditară în țara aceasta, *un bel age*, o vârstă înaintată, *le bel age*, tinerețea, 2 bun, *un beau danseur*, un bun dansator, *un beau matin*, într-o bună dimineață, *mettre quelque chose dans un beau jour*, a pune un lucru sub o față bună, *belle humeur*, bună dispoziție, *beau jeu* *a*) cărți bune, *b*) *fig* prile, nimerit, *c*) *V. jeu, avoir les armes belles*, a fi un bun scrimor, *mourir de sa belle mort*, a muri de moarte naturală, 3 nobil *belle âme*, suflet nobil, 4 elegant *le beau monde, les belles manieres*, lumea mare, elita, manierele elegante, 5 mare, *une belle peur*, o frică mare, *un beau revenu*, un venit mare, 6 mult *il y a beau temps que*, e mult timp, e timp îndelungat de când, 8 (galicisme) *on a beau faire, vous avez beau dire*, în zadar faci, în zadar veți zice, *il fait beau*, e vreme frumoasă, *il fait beau de* (cu infinitivul), e plăcut de a, *il ferait beau de* (cu infinitivul), ar fi cudat de a, *en faire de belles*, a face la boroboațe, *en conter, en apprendre de belles sur quelqu'un*, a povesti, a afla lucruri frumoase asupra cuiva, *en faire de belles*, a învăța minte (pe cineva), *donner beau, la donner belle à quelqu'un* *a*) a da cuiva o ocazie nimerită, *b*) a-și bate joc de el, *l'échapper belle*, a scăpa teafăr, ieștin, cu față curată, *la manquer belle*, a pierde o ocazie favorabilă, *l'avoir beau sau belle*, a avea o ocazie nimerită, *la bailler belle à quelqu'un*, a face pe cineva să creeze un lucru, *coucher à la belle étoile*, a dormi sub cerul liber, *recommencer de plus belle*, a începe din nou și mai bine, *il fera beau quand*, are să mai treacă mult până să, *être dans de beaux draps*, a se afla într-o mare incurcătură, *déchirer à belles dents*, a defăima frumos, *au beau milieu*, tocmai la mijloc, în partea cea mai frumoasă || *adv* frumos *il fait beau*, e frumos, e bine, *tout beau*, mai încet, *bel et bien*, cu totul, absolut, *en beau*, sub un aspect frumos || *s* 1 frumosul *faire le beau, la belle*, a face pe frumosul, pe frumoasa, 2 partea frumoasă *au plus beau de son récit*, în partea cea mai frumoasă a povestirii sale, 3 vreme frumoasă *le baromètre est au beau*, barometrul arată vreme frumoasă, *le temps se remet au beau*, vremea se îndreptează [Vezi cuvintele în legătură cu *beau, bel* și *belle* precum și Suplimentul]

BEAUCERON, **ONNE** *a* și *s* (locuitor) din Beauce

BEAUCOUP [beau coup] *adv* 1. mult *à beaucoup pres*, tocmai, mai va, lipsește mult, *de beaucoup*, *a*) mult *il s'en faut de beaucoup* mai lipsește mult, *b*) cu mult *il est plus sage de beaucoup que son frère*, e mult mai cu minte decât frate-său, 2 mulți *beaucoup n'étaient pas contents*, mulți n'au fost mulțumiți, 3 foarte mult *il souffre beaucoup*, el suferă foarte mult, 4 *être pour beaucoup*, a avea o parte însemnată în ceva

BEAU-FILS (*bo-fiss*) *m* 1 fiu vitreg, 2 ginere *Pl des beaux-fils*

BEAU-FRÈRE *m* cumnat *Pl des beaux-frères*

BEAU-PÈRE *m* 1 tată vitreg, 2 socru *Pl des beaux-pères*

BEAUPRÉ [*angl*] *m* *Mar* bompres, catarul de dinainte aplecat

BEAUTÉ [*beau*] *f* 1 frumusețe, *plus en beauté que jamais*, mai frumoasă ca orișicând, 2 *une beauté*, o frumusețe de femeie, o femeie frumoasă

BEAUX-ARTS (*bo-zar*) *m pl* belele arte, artele frumoase (pictura, sculptura, arhitectura, muzica)

BEAUX-ESPRITS *pl* oameni culți

BEAUX-PARENTS *pl* socrii

BÉBÉ *m* 1 copilăș, 2 păpusă de copilăș

BEC (*bek*) [*beccum*] *m* 1 cioc, clont, plisc (la pasări), 2 *jam* gură, loc *avoir bon bec*, a fi gureș, *n'avoir que du bec*, a nu ști decât să flecărească, *avoir bec et ongles*, a fi în stare să se apere, *donner du bec et de l'aile*, a da din mâini și din picioare, *tenir quelqu'un le bec dans l'eau*, a face pe cineva să aștepte mult și bine, *montrer a quelqu'un son bec jaune*, a arată curva că e un prost, *avoir le bec bien affilé*, a fi bun de gură, *bec a bec a*) între patru ochi, *b*) față în față, *se prendre de bec*, a se lua la gâlceavă, *coup de bec*, înepătură, *tour de bec*, sărutat, *se rincer le bec*, a-și uda gura, a bea, 3 vârf, bot, *bec de plume, de lampe*, vârf de conderu, bot de lampă, 4 țevă, bec (de gaz), 5 *Geogr* limbă de pământ la confluența a două râuri

BÉCABUNGA (*bon*) *m* *Bot* bobornic

BÉCANE *f* 1 *pop* locomotivă demodată, 2 bicicletă

BÉCARRE [*b carre*] *m* *Mus* becar, semn care redă sau reia un semiton notei scăzute sau mărite

BÉCASSE [*bec*] *f* 1 *Zool* becață, 2 *fig* neroadă

BÉCASSEAU *m* puu de becață

BÉCASSINE *f* becațină, sitar

BÉCAT *m* furcă cu doi dinți pentru grăpat

BEC-CORNU *m* nătarău *Pl des becs-cornus*

BEC-D'ÂNE (*be dan'*), **BÉDANE** *m* daltă, răzuș *Pl des becs d'ane*

BEC-DE-CANE *m* 1 piron, 2 ivăr, mâner la ușă, 3 *Chir* instrument de extras gloanțele. *Pl des becs-de-cane*

BEC-DE-CORBEAU *m* 1 unealtă de oțel încovoiată în partea de jos, 2 foarfecă de tăiat sârma *Pl des becs-de corbeau*

BEC-DE-CORBIN *m* instrument îndoit și ascuțit la vârf *Pl des becs-de-corbin*

BEC-DE-CYGNE *m* *Chir* unealtă de lărgit rânile *Pl des becs-de-cygne*

BEC-DE-LIÈVRE *m* gură cu buza de sus crăpată *Pl des becs-de-lièvre*

BEFIGUE (*bek-fig*) *m* *Zool* păsărică măn-cătoare de smochine

BEC-FIN *m* vrăbie

BÉCHAGE, **BÉCHEMENT** *m* săputul

BÉCHAMEL [*Béchamel*] *f* *sauce à la bé-chamel*, sos din smântână, unt și făină

BÉCHARD *m* sapă cu două ramuri largi și ascuțite

BÉCHE [*beca*] *f* sapă, cazmă

BÉCHELON *m* săpălugă

BÉCHER *o* a săpă (pământul)

BÉCHETON *m* sapă îngustă

BÉCHETTE *f* sapă mică

BÉCHEUR, **EUSE** *s* 1 săpător, 2 *jam* muncitor harnic, 3 *pop* barfitor

BÉCHIQUE [*gr*] *a* *Méd* (leac) împotriva tusei

BÉCHOIR *m* cazma

BÉCHOT *m* 1 sapă mică, 2 becațină, puu de becață

BÉCOT [*bec*] *m* *pop* sărutare, pupătură

BÉCOTER *v* a sărută, a pupă || *Se becoter*, a se sărută a se pupă

BECQUEBOIS (*be-k'-boa*) *m* *V* *puvert*

BECQUEE [*bec*] *f* îmbucătură, *donner la becquee*, a da să mănânce (pasărilor)

BECQUETER (*bek'*) *v* a ciuguli || *Se becqueter*, a se ciuguli [Se conjugă ca *acheter*]

BÉCU [*bec*] *a* cu cioc mare

BEDAINE *f* *jam* burtă mare

BEDEAU *m* 1 paraclisier, 2 (†) pedel

BÉDEGAR, **BÉDEGUAR** (*gar*) [*persan*] *m* umflătură păroasă pe trandafiri (provenită din înepătura unei insecte)

BEDON *m* 1 (†) tobă, 2 *jam* burtos burdulea

BEDONDAINE *f* 1 burtă mare, 2 cim-poiu cu burduf mare

BEDONNER *v* *jam* a prinde burtă

BÉDOUIN, **E** [*ar*] *a* și *s* *beduin a*) Arab din deșerturi, *b*) *fig* om sălbatic, grosolan

BÉE *a* 1 câscat, larg deschis *bouche bee*, gură larg deschisă, 2 desfundat, *tonneau à gueule bée*, butoiu desfundat || *f* deschizătură pe unde curge apa care învrtește moara, scool morii

BÉER *v* *V* *bayer*

BEFFROI [*ml* *belfredus*] *m*. 1 turn cu clo-pot de alarmă, 2 clopotul de alarmă, *sonner le beffroi*, a trage clopotul de alarmă, ? che-resteaua pe care e așezat clopotul de alarmă

BÉGAYANT, **E** (*ghe*) *a* gângav, gângă-vitor

BÉGAYEMENT, **BÉGALEMENT** (*ghe-man*) *m* gângăvit, bâlbâit

BÉGAYER (*ghe ye*) [*bégue*] *v* a bâlbâi, a gângăvi [Se conjugă ca *balayer*]

BÉGONIA *m* *Bot* begonia (arbust cu frun-ze elegante divers colorate)

BÉGU, **UE** (*gu*) *a* (cal) care după dinți nu arată vâsta

BÉGUARD (*gar*) *m* eretic ce trăia din mi-lostenui (sec XIII)

BÉGUE (*bég'*) *a* și *s* gângav, bâlbâi

BÉQUÈTLEMENT (*ghe*) *m* măcăitul caprei

BÉQUETER (*bég-te*) *v* a măcăi (caprele) [Se conjugă ca *acheter*]

BÉQUEULE (*gheul'*) *f* modestă, prefăcută, femeie care face pe virtuoasă.

BEGUEULERIE (*ghcu*) *f* modestie prefăcută, prefăcătorie, virtute exagerată
BÉGUIN (*ghèn*) *m* 1 scufă de copilaș, 2 *fig* *je lui ai lavé le beguin*, l'am certat, 3 bonetul călugărițelor beghine, 4 *pop* dragoste [V Suplimentu]
BÉGUINAGE (*ghu*) *m* mănăstire de călugărițe beghine
BÉGUINE (*ghin'*) *f* călugăriță beghină (ordin de eretici din veacul al XIII-lea), 2 falsă cucernică, 3 bigotă
BEIGE (*bér'*) *a* lăne beige, lână cu culoarea ei naturală || *a* de culoarea lănei beige
BEIGNET (*ben-ye*) *m* clătită
BÉJAUNE [*bec jaune*] *m* 1 păsărică cu ciocul încă galben, 2 *fig* agemiu, găgăuță, loc *montrer à qq, son béjaune*, a-și arăta prostia
BFL *a* V *beau*
BÉLANDRE *f* Mar mic vas de transport cu fundul drept
BÉLANT, *E* *a* care behăie
BÉLEMENT *m* behăit
BÉLEMNITE (*lém*) [*gr*] *f* belemnită, scoică fosilă
BÉLER [i belare] *v* a behăi
BEL ESPRIT *m* 1 spirit ales (uneori spirit afectat), 2 om luminat, 3 om care caută a face prea mult spirit, 4 *une femme bel esprit*, o femeie de spirit Pl *des beaux esprits*
BELETTE *f* Zool năvăstuică
BELGE *a* și *s* belgian, (locuitor) din Belgia [V Suplimentu]
BÉLIER *m* 1 Zool berbec, 2 berbec (mașină de răsburi), 3 berbecule, semn al zodiacului, 4 *belier hydraulique*, mașină de ridicat apă
BÉLIÈRE, **BELIÈRE** *f* 1 talangă, 2 verigă de care atarnă limba clopotului, 3 verigă cu cerce, 4 bucată de piele cu care se atarnă sabia de centuron
BÉLITRE, **BELITRE** *m* golan, om de nimic, secătură
BELLADONE [it] *f* beladonă, mătrăgună
BELLÂTRE [bel] *a* și *m* (om) ce se crede frumos (om) închipuit
BELLE-DAME *f* Bot 1 lobodă, căpriță, 2 mătrăgună
BELLE-DE-JOUR *m* Bot zorele pitice Pl *des belles-de-jour*
BELLE-DE-NUIT *f* Bot barba-împăratului Pl *des belles-de-nuit*
BELLE-D'ONZE HEURES *f* Bot bălușcă
BELLE-D'UN JOUR *f* V *asphodele*, *hémérocalle*
BELLE-FILLE *f* 1 fată vitregă, 2 noră Pl *des belles-filles*,
BELLEMENT *adv* frumos, bineșor, înțetșor
BELLE-MÈRE *f* 1 mamă vitregă, 2 soacră Pl *des belles-mères*
BELLES-LETTRES *f* pl frumoasele litere (gramatica, elocința, poezia), beletristica
BELLE-SŒUR *f* 1 soră vitregă, 2 cumnată Pl *des belles-sœurs*
BELLIGÉRANT, *E* [i] *a* beligerant, luptător.

BELLIQUEUX, **EUSE** [i belicosus] *a* belicos, răsbornic
BELLISSIME [it] *a* foarte frumos
BELLOT, **OTTE** *a* 1 frumușel, dragut, 2 care face pe frumușelul || *s* draguș
BELLOTE *f* stejai din Algeria
BELLUAIRE *m* 1 luptător cu fiarele sălbatice (în circurile romane), 2 îmblânzitor.
BELVÈDÈRE, **BELVEDER** [it] *m* belvedere, terasă sau chioșc pe un ediliu
BELZÉBUTH *m* belzebut, tartorul dracilor
BÉMOL *m* Muz bemol, semn care micșorează nota cu un semiton
BÉMOLISEE *v* a însemna cu un bemol o notă, a o scădea cu un semiton
BÉNARDE *f* broască care se deschide și pe dinăuntru și pe din afară
BÉNÉDICTIE [i] *m* scurtă rugăciune înainte de masă Pl *des bénédictes*
BÉNÉDICTIN, *E* *a* benedictin, călugăr din ordinul lui Sf Benoit
BÉNÉDICTION [i] *f* benedictiune *a*) binecuvântare, blagosloviere *bénédictiun* nuptiale, binecuvântarea de nuntă, *b*) binefacere a cerului
BÉNÉFICE [i] *m* beneficiu *a*) folos, profit, *b*) venitul unei dregătorii eclesiastice, *c*) *fig* *sous bénéfice d'inventaire*, cu dreptul de inventariu, de control *bénéfice d'age*, *a*) dispensă de vârstă reglementară, *b*) avantajul vârstei.
BÉNÉFICIAIRE [i] *m* 1 moștenitor cu dreptul de inventariu, 2 beneficiar, posesorul unui venit bisericesc, 3 beneficiant, persoană în folosul căreia se dă o reprezentație
BÉNÉFICIAL, *E* *a*, care privește veniturile eclesiastice
BÉNÉFICIER *m* beneficiar, posesorul unui venit eclesiastic
BÉNÉFICIER *v* a beneficia, a profita
BENÊT [i benedictus] *a* și *m* năstăleț
BÉNÉVOLE [i] *a* benevol *a*) binevoitor, indulgent, *b*) de bună voie, fără a fi obligat
BÉNÉVOLEMENT *adv* benevol, cu bună voie, cu bună voință, fără a fi îndatorat
BENGALI (*bên*) *m* 1 bengali, idioma vorbită în Bengal, 2 Zool pitigoiu din Bengal de un albastru deschis
BÊNI, *E* *pp* binecuvântat
BÉNIGNEMENT *adv* cu blândețe, blajin
BÉNIGNITÉ [i benignitas] *f* 1 blândețe, 2 *Méd* starea ușoară (a unei boli)
BÊNIN, **BÊNIGNE** [i benignus] *a* 1 blând, blajin, 2 prinos, dulce *huper bônin*, iarnă dulce, 3 *Méd* ușor *remède benin*, *maladie bénigne*
BÊNIR [i benedicere] *v* 1 a binecuvânta, a blagoslovi; 2 a sfinți, a târnosi *bênir une église*, a târnosi o biserică, 3 a mulțumi, a lăuda *bênir le Seigneur*, a lăuda pe Domnul
BÊNISSAGE *m* 1 binecuvântare, 2 *fam* aprobare afectată
BÊNISSEUR, **EUSE** *s* și *a* *fam* aprobător neserios
BÊNIT, *E* *a* *rau bônite*, aiasmă, *pain bônit*, anafură, *fam* *c'est pain benit*, a mentat-o

BÉNITIER (*tî*) *m* aghiasmatar, cădelniță
BENJAMIN (*ben-ja men*) *m* copilul cel mai iubit, prăslea
BENJOIN (*bén*) *m* smirnă, benzoe, rășină mirositoare
BENNE *f* *V* *banne*
BENOÎT, **E** [*benedictus*] *a* 1 blânduț, 2 cu înfățișare dulceagă, 3 fericit
BENOÎTE *f* *Bot* călțunu-Doamnei, cerenjel
BENOÎTEMENT *adv* 1 cu o bunătate prefăcută, 2 într-o liniște desăvârșită
BENZINE (*ben*) *f* benzină, lichid oleos cu care se scoate petele de grăsime
BENZOATE (*bén*) *m* *Chim* benzoat, sare din combinarea acidului benzoic cu o bază
BENZOIQUE (*ben-zo-ik*) *a* (acid) benzoic
BÉOTIEN, **ENNE** (*su*) [*Beotie*] *a* beoțian, *a*) din Beotia, *b*) *fig* stupid, grosolan
BÉOTISME *m* grosolanie, tâmpenie
BÉQUÉE, *f* *V* *becquée*
BÉQUET *m* 1 bucată adăogită unei ghețe, 2 *Tip* manuscris adăogit unei corecturi
BÉQUETER *v* *V* *becqueter*
BÉQUILLARD (*ki yar*) [*béquille*] *m* *fam* om, moșneag care umblă în cărje
BÉQUILLE (*ki-y'*) [*bec*] *f* 1 cârjă, 2 greblă cu care se dă o ușoară arătură plantelor, 3 mâner de care te sprijini pentru a deschide o broască, 4 catarg mic de propit un vas naufragiat
BÉQUILLER (*ki-yé*) *v* *a* umblă în cărje
BÉQUILLON (*ki-yon*) *m* cârjă mică
BER *m* *Mar* chereștea în formă de albie dedesubtul unui vas până i se dă drumul în apă, 2 (+) leagăn
BERBÈRE, **BERBER** *a* și *s* 1 berber, ce ține de Berberi, 2 limba berberă
BERBÈRI (*AC*) **ÈES** *f* *pl* familie de dicotiledoane cu dracila ca tip
BERBÈRIS (*riss*) *m* *Bot* dracilă
BERCAIL (*bei kai*) [*l* *bercalia*] *m* 1 strungă, cămin, țără, 2 casă părintească, familie, *fig* *ramener au bercail*, *a* readuce în sânul familiei, *a* readuce la adevăr, *rentrer au bercail*, *a* se întoarce la calea cea bună [*N'are* plural]
BERCE *f* *Bot* branca-ursului, crucea-pământului
BERCÉ, **E** *a* 1 legănat, 2 *fig* nutrit
BERCEAU [*ml* *berceolum*] *m* 1 leagăn (și *fig*), 2 umbră, boltă de frunze, *berceau de chèvrefeuille*, umbrar de caprifoi, *en berceau*, în formă de boltă cu verdeață, 3 încovoietura unui afet de tun, 4 *Bot* *berceau de la Vierge*, viță albă
BERCELONNETTE *f* *V* *barcelonnette*
BERCEMENT *m* legănatul
BERCER *v* 1 *a* legăna, 2 *fig* *a* nutri, *a* hrăni (cu) || *Se bercer*, 1 *a* se legăna, 2 *fig* *a* se nutri cu [*Se conjugă ca avancer*]
BERCEUSE *f* 1 femeie care leagăna un copil, 2 cântec de leagăn de adoormit copii, 3 berseză, scaun legănător
BÉRET *m* beretă, șapcă de lână, etc
BERGAMASQUE *a* din Bergam (oraș în Italia).

BERGAMOTE [*it*] *f* 1 pară pergamută, mălăiață, 2 lămâie cu gust dulce și cu un miros plăcut, 3 bomboieață căptușită cu coaja acestei portocale
BERGAMOTIER (*tî*) *m* lămau (care dă fructul *bergamote*)
BERGE *f* 1 malul (unui râu, unui drum, unui șanț), 2 povârnișul râpos (al unui șanț)
BERGER, **ÈRE** (*jé, jer'*) [*l* *berbecarius*], *s* păstori, cioban *étoile du berger*, steaua Venera, *heure du berger*, *a*) ora păstorului, *b*) *fig* moment prinos || *f* 1 păstoriță, 2 berjeră, jeț comod și bine căptușit cu peine
BERGERETTE *f* 1 tânăra pastoriță, 2 *Muz* doină păstorească, 3 *Zool* codobatură
BERGERIE *f* 1 țără, 2 poezie pastorală
BERGERONNETTE *f* codobatură
BERLE *f* *Bot* berlă (un fel de țelină), *grande berle*, bolonică, costițel
BERLINE [*Berlin*] *f* berlină, trăsură închisă cu două funduri, droșcă
BERLINGOT *m* 1 berlină cu un singur fund, 2 *fam* trăsură păcatoasă, 3 *a* ramea
BERLINOIS, **E** *a* și *s* berlinez (locuitor) din Berlin
BERLOQUE *f* semnalul de ruperea rândurilor, loc *battre la berloque*, *a* bate câmpii
BERLUE *f* orbire trecătoare, *fig* *avoir la berlue*, *a* fi orbit, *a* avea orbul găurilor
BERME *f* beimă, drumul îngust între piciorul parapetului și șanț
BERNABLE *a* vrednic de luat în răs
BERNACHE, **BERNACLE** *f* *Zool* 1 găscă de mare (cu ciocul scut), 2 scoică
BERNARDIN, **E** *s* călugăr, călugăriță din ordinul Sf Benoit, reformat de Sf Bernard
BERNARD-L'ÉRMITE *m* idem, crustaceu decapod ce locuiește între scoici
BERNE *f* 1 festă care constă în asvârlirea cuiuă în sus pe o pătură ținută de patru colțuri, 2 *fig* luare în ras, bațocură, 3 *Mar* *pavillon en berne*, cu pavilionul nedecășurat (în semn de doliu sau nenorocire)
BERNÉ, **E** *pp* *fig* luat în răs
BERNEMENT *m* *V* *berne* 1 și 2
BERNER *v* 1 *a* asvârli în sus pe o pătură ținută de patru colțuri, 2 *fig* *a* lua în răs, *a*-și bate joc de (cineva)
BERNEUR, **ÈUSE** *s* 1 jucător de renghieri, 2 *fig* bațocoritor
BERNIQUE *int* degeaba! ți-ai găsit! ei aș!
BERNOIS, **E** *a* și *s* din Berna
BERQUINADE [*Berquin*, scriitor] *f* 1 carte pentru copii, 2 lucrare fără valoare
BERRICHON, **ONNE** *a* și *s* (locuitor) din Berry
BERSAGLIER (*sa-l-ré*) [*it*] *m* bersagliet, infanterist italian
BERTHE *f* pelerină strănută de damă
BÉRYL (*ruil*) [*gr*] *m* beril, smarand de un verde albastru
BESACE [*l* *bissaccia*] *f* dășagi, traistă, *fig* *être à la besace*, *a* ajunge la șapă de lemn
BESACTER (*za*) *m* 1 desăgar, 2 cerșetor

BESAIGRE (zegr') [agre] *a* acrit, oțet || *m tourner au besaigre*, a începe să se acrească
BESAIGUE (ze gū) [i bisacuta] *f* teslă, unealtă cu două tășuri

BESANT (zan) [i byzantius] *m* monedă de aur bizantină

BESAS (zass), **BESET** (zē) *m* dubla de unu, doi ași (la table) *amener beset*, a face dubla de unu

BESI (zi) *m* specie de paiă

BÉSI, BÉSY (zi) *m* *V* *besugue*

BESICLES (i bis oculus) *f* *pl* ochelari

BÉSIGUE (zig') *m* bezig (un joc de cărți)

BESOGNE [besoin] *f* 1 lucru, treabă *donner, tailler de la besogne*, a munci harnic, *aller vite en besogne*, a fi expeditiv, a da zor, *abatre de la besogne*, a munci harnic, *pour toute besogne*, pentru toată munca, *aimer besogne faite*, a-i plăcea treaba de-a gata, a nu-i plăcea să muncească, *faire plus de bruit que de besogne*, a face mai multă vorbă decât treabă

BESO(I)GNEUX (b'-zon-yeu), **EUSE** *a* nevoiaș strâmtorât

BESOIN (b'-zo-en) *m* 1 trebuință *il est besoin, trebue, avoir besoin de*, a avea trebuință, a-i trebui, *faire besoin*, a-i lipsi, *faire ses besoins*, a-și face trebuințele (naturale), 2 nevoie, lipsă *être dans le besoin*, a fi în nevoie, în mizerie, 3 *pl* nevoi, cerințe || *adv au besoin la nevoie*

BESOGNER *v* (†) a munci

BESSON, ONNE [ml bisso] *a* (†) geamăn

BESTIAIRE (ti) [i bestiarus] *m* 1 luptător cu fiarele sălbatice (la Romani), 2 (în evul mediu) culegere de istorioare privitoare la animale

BESTIAL, E (ti) [i] bestial, dobitoceșc

BESTIALEMENT (ti) *adv* în mod bestial, ca o fiară

BESTIALISER (ti) *v* a face să fie bestial || *Se bestialiser*, a deveni bestial

BESTIALITÉ (ti) *f* bestialitate, fire sau faptă de fiară

BESTIASSE (ti) *f* *pop* dobitoc

BESTIAUX (ti') *m* *pl* *V* *betail*

BESTIOLE (ti) *f* 1 gănganie, 2 *fig* copil fără minte, dobitoc mic

BÊTA [gr] *m* vită (a doua literă a alfabetului grec)

BÊTA, ASSE *a* și *s* dobitoc, dobitoacă

BÉTAIL (tai) [i bestialia] *m* vite, cireadă de vite, *gros bétail*, vite mari, *menu bétail*, vite mici [Pl *bestiaux*]

BÊTE [i bestia] *f* 1 vită, dobitoc, *bête à cornes*, vită cornută, *bête féroce*, bestie, fiară sălbatică, *bête fauve*, dobitoc de vanat (cerbul, căprioara, etc.), *bête de somme*, viță de povară, *remonter sur sa bête* a) a recăștiga ce a pierdut, b) a redeveni ce a fost, c) a se îndreptă, a-și îmbunătăți situațiunea, a da de noroc, 2 *fig* dobitoc *faire la bête*, a face pe prostul, *fam fine bête, maligne bête*, șiret, viclean, *c'est une bonne bête*, e un om prost der bun, *c'est ma bête noire*, mi-e ca serea în ochi, 3 *bête nombrée*, (un joc de cărți), 4 *bête*

a bon Dieu, buburuză, măruță, *fig bête du bon Dieu*, om prosticel, care crede în tot ce i se spune || *a* prost, *fam une sottie bête de lettre*, o scrisoare foarte proastă [Vezi cuvintele în legătură cu *bete* și Suplimentu]

BÊTEL *m* Bot betel (un tel de piper ale cărui frunze se mestecă)

BÊTEMENT *adv* prosteste

BÊTIIFR (ti) *v* a îndobitori

BÉTISE [bête] *f* 1 dubitocie, prostie, 2 lucru de nimic

BÉTISER *v* 1 a spune prostii, 2 a se ocupa cu nimicuri, 3 a face pe prostu

BÉTOINE [i] *f* Bot betonică, iarba tăieturii, vindecea

BÊTOIRE *f* 1 groapă pentru apa de ploaie, hâu m care dispar apele unor iauri

BÉTON [ml betonium] *m* beton

BÉTONNAGE *m* betonat, clădire în beton

BÉTONNER *v* a betonă, a clădi în beton

BÉTONNIÈRE *f* mașină pentru fabricarea betonului

BETTE [i beta] *f* Bot sfeclă (albă)

BETTERAVE [bette rave] *f* sfeclă (roșie)

BETTERAVERIE *f* fabrică de zahăr din sfeclă

BETTERAVIER, ÈRE *a* al sfeclii

BÉTULINÉES *f* *pl* familia arborilor ca alunul, mesteacănul

BÉTYLE [gr] *m* piatră sfântă

BEUGLANT *m* *pop* șantan

BEUGLEMENT *m* iaget

BEUGLER *v* 1 a mugii, a rage, 2 *fig* a țipa tare, a plânge, 3 *fig* a călăi tare

BEURRE [i butyrum] *m* 1 unt, *beurre noir*, unt prăjit, *pop avoir les yeux au beurre noir*, a avea ochii umflați și învineții, *beurre frais*, a) unt proaspăt, b) de colorarea untului, *des gants beurre frais*, mănuși de colorarea untului, *on y entre comme dans du beurre*, intri foarte ușor, 2 ulei *beurre de cacao*, ulei de cacao [V Suplimentu]

BEURRÉ *m* pară mălăiață

BEURRÉ, E *a* (uns) cu unt

BEURRER *v* a unge cu unt

BEURRIER, ÈRE *s* untai, untăreasă || *m* vas în care se ține untul

BEUVEAU *m* 1 echer mobil (la pietrari), 2 unghier

BEUVERIE *f* *V* *buvette*

BÉVUE *f* greșală boacăină, dobitocie bo-roboacă

BEYLİK (bé) [turc] *m* beihic

BEY (be) [turc] *m* bei, prinț

BÉZOARD [portughez] *m* piatră în rinichi (la animale)

BIAIS (bi e) [i bitacem] *m* 1 linie oblică, 2 *fig* ocol, cotitură *prendre un biais*, a ocoli || *adv en biais, de biais* 1 oblic, pierziș, deacum eriziș *couper une étoffe de biais*, a tăia o stofă de-a curmezișul, 2 *fig* de departe *prendre de biais*, a lua pe cineva de departe

BIAISEMENT *m* 1 pierziș curmeziș; 2 *fig* cotire, ocolire

BIAISER *v* 1 a fi pierziș, a mărge pierziș,

a se depărta, 2 *fig* a ocoli, a se recurge la mijloace piezișe

BIAISEUR, EUSE *s* cel ce umblă pieziș, pe căi piezișe

BIARTICULÉ *E a* cu două încheieturi

BIATOMIQUE *a* biatomic

BIBASIQUE *a* *Chim* bibazic, care conține o bază dublă (vorbind de o sare)

BIBELOT *m* biblou, *a*) obiect rar de lux, *b*) obiect de puțină valoare [V Suplimentu]

BIBELOTER *v* 1 a cumpăra, a face negoț cu bibelouri, 2 a se ocupa cu lucruri de nimic, [V Suplimentu]

BIBELOTEUR, EUSE *s* cumpărător, vânzător sau strângător de bibelouri

BIBERON [i bibere] *m* 1 biberon, sugătoare, 2 *fig* sugaci, beșivan

BIBLE [i biblia] *f* biblie

BIBLIOGRAPHE [gr] *m* bibliograf, cel ce scrie asupra cărților (edițiunea, formatul, prețul, etc)

BIBLIOGRAPHIE [gr] *f* bibliografie, descrierea cărților

BIBLIOGRAPHIQUE *a* bibliografic

BIBLIOMANE [gr] *m* biblioman, amator pasionat de cărți

BIBLIOMANIE *f* bibliomanie, patimă de cărți

BIBLIOPHILE [gi] *m* bibliofil, iubitor de cărți rare și scumpe

BIBLIOPHILIE *f* dragoste de cărți

BIBLIOTHÉCAIRE *m* bibliotecar

BIBLIOTHÈQUE [gr] *f* bibliotecă *a*) dulap, sală de cărți, *b*) colecție de cărți

BIBLIQUE *a* biblic

BIBUS (*buss*) *m* de *bibus*, de nimic, neînsemnat *c'est une affaire de bibus*, e un lucru de nimic

BICARBONÉ, E *a* bicarbonat

BICARBONATE *m* bicarbonat

BICARBURE *m* *Chim* bicarbură

BICARRÉ, E *a* Mai bipătrat, la a patra putere

BICÉPHALE [gr] *a* bicefal, cu două capete

BICEPS (*seps*) [i] *m* biceps, mușchiu, *fam* *avoir du biceps*, a fi vanjos

BICHE *f* cerboaică, ciută, *ventre de biche*, alb roșcat [V Suplimentu]

BICHET *m* veche măsură de grâu dela 20-40 litri

BICHETTE *f* cerboaică mică, *fam* *ma petite bichette*, puicușo!

BICHON, ONNE *s* 1 căfel, căfea cu părul mătăsoș și lățos, 2 pernă de păslă (de șters pălărie)

BICHONNER *v* 1 a încârlionța părul, a-l încreți, 2 a găti, a ferchezi || *Se bichonner*, a se găti, a se fercheri

BICHROMATE (*kro*) *m* *Chim* bicromat

BICIPITAL, E *a* al bicepsului

BICOLORE *a* cu două colori

BICONCAVE *a* biconcav, cu cele două fețe opuse, concave

BICONVEXE *a* biconvex, cu cele două fețe opuse convexe

BICOQUE (*kok*) [it] *f* 1 loc prost întărit, 2 casă prost ținută, cocioabă

BICORNE *a* cu două vărfuri

BICYCLE *m* bicicletă

BICYCLETTE *f* bicicletă

BICYCLISTE *s* biciclist

BIDENT (*dan*) *m* furcă cu doi dinți

BIDENTÉ, E *a* cu doi dinți

BIDET [it] *m* 1 călușel, *fam* *il a bien poussé son bidet*, a știut să-și facă daraverile, 2 scaun cu lighean înăuntru (pentru spălături naturale)

BIDON *m* bidon *a*) tângică, *b*) ploscă, *c*) vas de tinichea pentru uleiuri

BIEF *m* *V* *buez*

BIELLE *f* mâner, drug împingător sau opritor (la o mașină)

BIEN (*bi-en*) [i bene] *m* 1 binele, *faire du bien*, a face binele, *dire du bien*, a vorbi de bine, *vouloir du bien à quelqu'un*, a voi binele cuiva, *le mieux est l'ennemi du bien*, cine vrea și mai mult, pierde și ce are, 2 bun, *la santé est le premier des biens*, sănătatea este cel dintâiu dintre bunuri, *les biens du corps*, bunurile trupesti (sănătatea, puterea), *les biens de l'ame*, bunurile sufletești (virtuțile), *les biens de l'esprit*, meritele, 3 avere, avut, *bien matrimonial*, avere părintească, *des biens au soleil*, averi statornice, *il a du bien*, are avere, *corps et biens a*) pe viață și pe avere, *b*) cu oameni și cu lucruri, 4 avuții, producțiuni, *les biens du sol*, avuțiile solului, 5 de bien, cum se cade, *inimos gens de bien*, oameni de treabă, 6 (galicism) *en tout bien (et) en tout honneur*, cu gând bun, *il a fait cela pour le bien*, a făcut-o cu gând bun || *adv* 1 bine, 2 bucuros *je le veux bien*, primesc, 3 aproape *il y a bien deux ans*, sunt aproape doi ani, 4 într'adevăr *j'avais bien entendu dire*, auzisem într'adevăr zicându-se, 5 foarte *il est bien bon*, e prea bun, 6 mulți *bien des gens*, mulți oameni, 7 (cu) mult *ce malade est bien mieux*, bolnavul acesta e cu mult mai bine, *bien plus*, ceva mai mult, 8 frumos *c'est bien à vous de*, e frumos din parte și că, 9 cum se cade *un homme très bien*, oameni foarte cum se cade, 10 tocmai, chiar *c'est bien lui, c'est bien cela*, e chiar el, e tocmai asta, 11 (galicisme) *être bien avec soi-même*, a nu avea ce să și reproșeze, a avea conștiința curată, *être bien avec quelqu'un*, a fi în bune relații cu cineva, *c'est bien fait*, așa îi trebuie; *venir bien*, a crește (o plantă), *bien leur en a pris de*, a fost norocul lor că, *tant bien que mal*, așa și așa, și bine și rău, 12 loc *à bien*, la bun sfârșit || *conj* *bien que* (cu subj) deși, cu toate că, *si bien que*, în așa chip că, *aussi bien*, într'adevăr, *aussi bien que*, precum și || *int* *hé bien! eh bien!* ei bine! [V. Suplimentu]

BIEN-ÊTRE *m* 1 buna stare, bunul trairu, 2 înmăte (sufletească), tihnă

BIEN-ÊTRE *m* 1 buna stare, bunul trairu, 2 înmăte (sufletească), tihnă

BIEN-ÊTRE *m* 1 buna stare, bunul trairu, 2 înmăte (sufletească), tihnă

BIEN-ÊTRE *m* 1 buna stare, bunul trairu, 2 înmăte (sufletească), tihnă

BIEN-ÊTRE *m* 1 buna stare, bunul trairu, 2 înmăte (sufletească), tihnă

BIEN-ÊTRE *m* 1 buna stare, bunul trairu, 2 înmăte (sufletească), tihnă

BIEN-ÊTRE *m* 1 buna stare, bunul trairu, 2 înmăte (sufletească), tihnă

BIEN-ÊTRE *m* 1 buna stare, bunul trairu, 2 înmăte (sufletească), tihnă

BIEN-ÊTRE *m* 1 buna stare, bunul trairu, 2 înmăte (sufletească), tihnă

BIEN-ÊTRE *m* 1 buna stare, bunul trairu, 2 înmăte (sufletească), tihnă

BIEN-ÊTRE *m* 1 buna stare, bunul trairu, 2 înmăte (sufletească), tihnă

BIEN-ÊTRE *m* 1 buna stare, bunul trairu, 2 înmăte (sufletească), tihnă

BIEN-ÊTRE *m* 1 buna stare, bunul trairu, 2 înmăte (sufletească), tihnă

BIEN-ÊTRE *m* 1 buna stare, bunul trairu, 2 înmăte (sufletească), tihnă

BIEN-ÊTRE *m* 1 buna stare, bunul trairu, 2 înmăte (sufletească), tihnă

BIEN-ÊTRE *m* 1 buna stare, bunul trairu, 2 înmăte (sufletească), tihnă

BIEN-ÊTRE *m* 1 buna stare, bunul trairu, 2 înmăte (sufletească), tihnă

BIEN-ÊTRE *m* 1 buna stare, bunul trairu, 2 înmăte (sufletească), tihnă

BIEN-ÊTRE *m* 1 buna stare, bunul trairu, 2 înmăte (sufletească), tihnă

BIEN-ÊTRE *m* 1 buna stare, bunul trairu, 2 înmăte (sufletească), tihnă

BIEN-ÊTRE *m* 1 buna stare, bunul trairu, 2 înmăte (sufletească), tihnă

BIEN-ÊTRE *m* 1 buna stare, bunul trairu, 2 înmăte (sufletească), tihnă

BIENFACTURE *f* buna fabricațiune
BIENFAISANCE (*bi-èn-fè-zans'*) *f* binefacere, facere de bine

BIENFAISANT (*bi-èn-fè-zan*), **E** a făcător de bine, binefăcător

BIENFAIT (*bi-èn-fè*) *m* binefacere (faptă bună, serviciu, avantaj)

BIENFAITEUR, **TRICE** *s* binefăcător

BIEN-FONDS (*bi èn-fon*) *m* bun imobil (acaret, moșie) *Pl des biens-fonds*

BIENHEUREUX, **EUSE** (*bi èn-eu-reu, euz'*) *a* foarte fericit || *m* fericitul întru Domnul

BIEN-INTENTIONNÉ, **E** *a* cu gânduri bune

BIEN-JUGÉ *m* lucru bine judecat

BIENNAL, **E** (*bi-èn-nal*) [*l* bienahs] *a* bienal *a*) care durează doi ani, *b*) din doi în doi ani *prix biennal*, premiu dat din doi în doi ani

BIENSÉAMMENT (*a-man*) *adv* conform bunei cuvințe

BIENSÉANCE *f* 1 bunăcuvință, 2 conveniență, cerință *les bienséances oratoires*, cerințele oratorice, 3 buna sedere (a unui lucru), 4 convenire *être à la bienséance de*, a-i conveni, *par drou de bienséance*, fiindcă așa se cuvine

BIENSÉANT, **E** *adv* cuvințios, ce se cuvine (de făcut, de spus)

BIEN-TENANT *m* *V détenteur*

BIENTÔT *adv* îndată *à bientôt*, (la revedere) în curând, peste puțin, *fam cela est bientôt dit*, asta e ușor de zis

BIENVEILLAMMENT (*vè-ya-man*) *adv* cu bunățate

BIENVEILLANCE (*vè-yans'*) *f* bunăvoință, bunățate

BIENVEILLANT (*vè yan*), **E** *a* binevoitor

BIENVENIR *v* (numai în locuțiunea) *se faire bienvenir*, a face să fie bine primit, a se impune

BIENVENU, **E** *a* binevenit || *m* (în expresiunea) *soyez le bienvenu*, fii bine venit || *f* 1 bunăvenire, 2 *payer la bienvenue*, a plăti consumatiile la intrarea într-o asociație

BIÈRE [vg] *f* cosciug, sicriu

BIÈRE [g] *f* bere, *fig ce n'est pas de la petite biere*, asta nu-i lucru puțin, nu-i mult [*V Suplimentu*]

BIFVRE [*l* bebrum] *m* (†) castor

BIEZ (*bi-è*) *m* 1 scocul morii, 2 partea canalului întru două stăvilare

BIFFAGE *m* 1 ștersul, 2 ștersătură

BIFFÉ, **E** *a* șters.

BIFTER *v* *a* șterge (ce este scris)

BIFURE *f* ștersătură

BIFIDE [*l*] *a* Bot crăpat în două

BIFTECK [angl] *m* biftek

BIFURCATION [*f* bifurcație] *a*) despărțire în două, *b*) loc de despărțire

BIFURQUER [ke] *v* *a* bifurcă, *a* despărți în două || *Se bifurquer*, *a* se bifurcă

BIGAME [*l*] *a* și *s* bigam căsătorit cu două femei, căsătorită cu doi bărbați

BIGAMIE *f* bigamie, căsătorie cu doi bărbați sau cu două femei

BIGARADE *f* portocală amară, năramză

BIGARADIER *m* portocal amar, năramz

BIGARRÉ, **E** *a* împestritat

BIGARREAU *m* cireașă roșie albă cu carnea tare

BIGARREAUTIER (*iz-è*) *m* cireș cu cireșe roșii-albe pietroase

BIGARRER *v* *a* împestrită a bălță

BIGARRUKE *f* 1 împestrițătură, 2 *fig* amestec ciudat

BIGE [*l*] *m* car roman tras de doi cai

BIGLE [*l* bis oculus] *a* chiondorăș, cruciș, *être bigle*, a se uita cruciș

BIGLER *v* (†) *a* se uita chiorăș, cruciș

BIGNE *f* (†) cucuiu pe frunte

BIGORNE [*l* bicornis] *f* nicovală cu două coarne

BIGORNEAU *m* 1 nicovală mică cu două coarne, 2 litorină, scoică comestibilă

BIGORNER *v* 1 a făuri pe nicovală, 2 a călca pici cu nicovala

BIGOT, **E** *a* și *s* bigot, prea cucernic

BIGOTERIE *f* prea cucernicie

BIGOTISME *m* fire prea cucernic

BIGOUDI *f* fier de frezat

BIGRE *int* drace || *m* ticălos

BIGREMENT *adv* *pop* peste măsură, foarte, al dracului de

BIGUE (*big*) *f* Mar catart pentru ridicatul greutăților

BIHEBDOMADAIRE (*bi-èb*) *a* care apare, care are loc de două ori pe săptămână

BIHOREAU (*o-ro*) *m* buhau, bou de baltă.

BIJON *m* Farm rășină lichidă (care cuge singură din brad)

BIJOU *m* 1 bijuterie, giuvaerică, 2 *fig* giuvaer, 3 copil drăgălaș, draguț *Pl des bijoux* [*V Suplimentu*]

BIJOUTERIE *f* bijuterie *a*) prăvălie de giuvaeruri *b*) giuvaericale

BIJOUTIER, **ÈRE** (*iz*) *s* bijutier, giuvaergru

BIJUMEAU *a* și *m* 1 monstru dublu, 2 Anat biceps

BILABIÉ, **E** *a* împărțit în două (ex corola)

BILAN [*it* bilancio] *m* bilanț, *déposer son bilan* *a*) a se declara în stare de faliment, *b*) *fig* *a* se da învins

BILATÉRAL, **E** *a* bilateral *a*) cu două laturi, *b*) *Jur* făcut de ambele părți *contrat bilatéral*

BILATÉRALEMENT *adv* de ambele părți

BILBOQUET *m* 1 jucărie dintr-o minge de lemn sau fideș și un bețșor, 2 păpușă din măduvă de soc și cu picioarele plumbuite care se ridică în picioare oricum am așeza-o, 3 *fig* om ușurel, fluieră-vânt [*V Suplimentu*]

BILE [*l* bilis] *f* 1 bilă, fiere, 2 *fig*. mânie, *necaz vous m'échauffez la bile*, îmi aprinz mânia, mă întărăși, *décharger la bile*, a-și descărca mânia

BILIAIRE *a* biliar, al fierii

BILIEUX, **EUSE** *a* bilios *a*) cu fiere multă, *b*) *fig* mănios *caractère bileux*, fire mănioasă

BILINGUE (*lèng'*) [*l*] *a* 1 Anat cu două limbi, 2 care vorbește sau știe două limbi, 3 în două limbi

BILITÈRE *a* compus din două litere
BILL [angl.] *m* bil, proiect de lege sau lege votată (în parlamentul englez)

BILLARD (*bi yar*) [*bille*] *m* biliard

BILLARDER (*yar*) *v* a atinge bila de două ori cu tacul

BILLARDIER (*yar*) *m* fabricant de biliarde

BILLE (*bi-y'*) *f* 1 bilă (de biliard), 2 bilă, ghiulea mică (în jocul copiilor), 3 trunchiul unui arbore tăiat, bușean [V Suplimentul]

BILLEBARRER (*bi-y'*) *v* a împeștrîți cu colori felurite

BILLABAUDÉ (*bi-y'*) *f* dezordine, neorânduire, *feu de billebaudé*, tir după plac, *à la billebaudé*, alindala

BILLEBAUDER (*bi-y'*) *v* a vîna prost (despre un câine)

BILLET (*bi-yé*) *m* 1 bilet, *billet de faire part*, bilet de înștiințare (de naștere, de moarte, etc.), 2 scrisorică, răvaș *billet doux*, scrisorică de dragoste, 3 hârtie *billet de banque*, hârtie de bancă, *billet de logement*, ordin de încuierare, 4 înscris *billet a ordre*, poliță [V Suplimentul]

BILLETÉ (*bi-y'-té*) *a* *Blaz* presărat cu pătrățele lungi

BILLETÉ (*bi-y'-té*) *v* 1 a lipi bilețele, etichete (pe măști), 2 a da foaie de cuartiriure

BILLETTE (*bi-yet'*) *f* 1 lemne tăiate și uscate (pentru încălzit), 2 *Blaz* pătrățel lung, 3 *Arh* ornamente de bile pe cornise, 4 înștiințare oficială

BILLEVESEE (*bil'*) *f* năsbătie, prostie gononată

BILLION (*bi-li-on'*) *m* o mie de milioane, miliard

BILLON (*bi yon*) *m* 1 bilon, monedă de aramă, 2 pământul dat în lături de plug

BILLONNAGE (*bi-yo-naj'*) *m* 1 trafic ilegal cu monede defectuoase, 2 aratul pământului făcând movilițe pe delături

BILLONNER (*bi-yo-ne*) *v* 1 a face trafic ilegal cu monede defectuoase, 2 a ară pământul, făcând movilițe pe delături

BILLONNEUR (*yo*) *m* (†) traficant necinstit cu monede defectuoase

BILLOT (*bi yo*) [*bille*] *m* 1 bustean, butuc, 2 juleu (opritoare de gatul vitelor), 3 suportul de lemn al nicovalor

BILORÉ, *E* *a* împărțit în doi lobi

BILOCAIRE *a* cu două despărțăminte (fruct)

BILOQUER *v* a ară adînc (toamna)

BIMANE [l bis manus] *s* biman, cu două mâini

BIMBELOT (*bên b'lo*) *m* obiect mic destrugărie

BIMBELOTÉRIE (*bên-b'lo*) *f* fabrică, prăvălie de obiecte de strungărie

BIMBELOTIER (*bên b'lo-ti-é*) *m* negustor de obiecte mici de strungărie

BIMENSUEL, ELLE *a* bimensual, de două ori pe lună

BIMÉTALLIQUE *a* ce ține de bimetalism

BIMÉTALLISME *m* bimetalism, sistem monetar stabilit pe un dublu etalon (aur și argint)

BINAGE *m* 1 prășilă, 2 slujirea a două liturghii în aceeași zi

BINAIRE [l binarius] *a* 1 binar, compus din două elemente, din două unități, din doi timpi, 2 *système binaire*, număritoarea care are ca bază numărul 2

BINARD, BINART *m* camion pentru cărutul bolovanilor

BINER [ml binare] *c* 1 a prăși, a ară a doua oară, 2 a sluji două liturghii în aceeași zi în două biserici diferite, 3 a dubla caii unei căruțe ce trebuie să urce

BINET *m* fosează cu țăpușe în mijloc (destinată a fixa mucul de lumanare spre a arde în întregime), *faire binet*, a arde un muc de lumanare până la sfârșit

BINETTE *f* 1 săpălugă, prășitoare, 2 *jam* mutră carașioasă

BINEUR *m* V *binot*

BINIOU *m* cimporu breton

BINOCLE [l bini oculi] *m* binoclu *a)* ochean care apropie sau depărtează lucrurile, *b)* V *lorgnon*

BINOCULAIRE *a* pentru ambii ochi

BINÔME [gr] *m* binom, catime algebrică de doi termeni separați prin + sau —

BINOT *m* prășitoare (plug)

BIOGÈNE [gr] *a* *Bot* care crește ca parazit

BIOGNOSE (*og*) [gr] *f* știința vieții

BIOGRAPHE [gr] *m* biograf, cel ce descrie viața cuiva

BIOGRAPHIE *f* biografie, descrierea vieții cuiva

BIOGRAPHER *v* a descrie viața (cuiva)

BIOGRAPHIQUE *a* biografic

BIOGRAPHIQUEMENT *adv* din punctul de vedere al vieții

BIOLOGIE [gr] *f* biologie, știința principiilor și a legii vieții animale

BIOLOGIQUE *a* biologic

BIOLOGISTE, BIOLOGUE *m* biolog, cel ce se ocupă cu biologia

BION *m* unealtă de tăiat geamuri

BIOXYDE *m* *Chim* bioxid, compus dintr'un echivalent de corp simplu și doi de oxigen

BIPARTI, ITE *a* *Bot* împărțit în două părți

BIPÈDE [l bipes] *a* și *s* biped, cu două picioare [V Suplimentul]

BIPOLAIRE *a* cu doi poli

BIQUE (*bik'*) *f* *jam* capră

BIQUET (*ke*) *m* ied

BIQUETER (*bik'-té*) *v* a făta (despre capră) [Se conjugă ca *jeier*]

BIQUETTE *f* iadă

BIRÉFRINGENCE (*jans'*) *f* dublă refracțiune

BIRÉFRINGENT, E *a* cu dublă refracțiune

BIRÈME [l biremis] *f* buremă, galeră din vechime cu 2 rânduri de lăpti de fiecare parte

BIRIBI *m* biribi (joc de noroc) [V Supl.]

BIRLOIR *m* turnichet ce ține ridicată în sus o cercevea de fereastră

BIS, E (*bi, bis*) [*bis*] *a* negru *pain bis*, pâine neagră

BIS (*biss*) [*i*] *adv* *bis a*) înc'odată, *b*) a doua oară, al doilea

BISAIUL (*za-yeul*) *m* străbunic, tatăl bunicii sau bunicii *Pl des bisaveuls*

BISAIULE (*za yeul*) *f* străbunică, mama bunicii sau bunicii

BISAIGUE (*zég*) *f* *V besaigue*

BISAILLE (*za y'*) *f* 1 făină negricioasă din care se face pâinea neagră, 2 amestec de mazăre negricioasă și mazărice ce se dă ca nutreț păsărilor

BISANNUAL, ELLE (*zan'*) *a* 1 la fiecare doi ani, 2 *Bot* care ține numai doi ani

BISBILLE (*bis bi-y'*) [*it*] *f* *fam* ceartă pentru un lucru de nimic

BISCAIEN (*ka yen*) *m* ghiulelă mică de fier

BISCORNU, E (*biss*) [*bis cornu*] *a* 1 cu două coarne, 2 cu formă neregulată, 3 *fig* bizar, ciudat, sucit

BISCOTIN (*biss*) *m* pișcot, pesmecior

BISCOTTE [*bis coctus*] *f* pesmet, felie de pâine prăjită la cuptor

BISCUIT [*bis cuit*] *m* 1 pesmet, 2 pișcot, turtă dulce, 3 porțelan nesmălțuit *statuette de biscuit*

BISCUITER *o* a smălțului porțelanului

BISCUITERIE *f* brutărie de arsenal unde se fabrică pesmeți pentru oștire

BISE (*biș*) *f* 1 crivăț, 2 gea *quand la bise fut venue*, când gerul veni

BISEAU *m* 1 margine tăiată pieziș *glace taillée en biseau*, oglindă cu margine tăiată pieziș, 2 unealtă cu tăiș pieziș

BISEAUTAGE *m* tăiere în pieziș

BISEAUTÉ, E *a cartes biseautées*, cărți de joc tăiate pieziș pe de margine

BISEAUTER (*zo*) *o* a tăia pieziș de pe margine și a însemna cărțile la joc

BISEAUTEUR, EUSE *s* lucrător care taie pieziș de pe margini

BISEGMENTER (*ség*) *o* a despărți în două

BISER [*bis*] *o* 1 a văpsi din nou (o stofă), 2 a se înnegri (creielele)

BISSET (*zé*) [*bis*] *m* 1 porumbel cenușiu sălbatec, 2 *fam* gardian civil

BISETTE (*zet*) *f* 1 dantelă de în îngustă, 2 rață neagră,

BISEXUÉ, E *a V bissexué*

BISMUTH [*g*] *m* bismut (metal alb-gălbui)

BISON (*zon*) [*gr*] *m* bivoli sălbatec

BISONNE *f* 1 bivoliță sălbatecă, 2 chem-brică

BISONTIN, E *a* din Besancon

BISQUAIN (*kên*) *m* piele de oaie tăbăcită cu lăna ei (cu care se acoperă gura hamului la cai)

BISQUE (*bisk*) *f* 1 ciorbă de raci, 2 dare de 15 puncte înainte de către un jucător la jocul *pauze*

BISQUER *o* *fam* a plesni de ciudă

BISSAC *m* *V besace*

BISSECTEUR, TRICE *a* *Geom* care împarte în două părți egale,

BISSECTION [*i*] *f* înjumătățirea unui unghi, unei linii

BISSECTRICE *f* *Geom* bisectriță, linie de înjumătățire

BISSER [*bis*] *o* a bisă, a cere să se repete (scena), a chema înc'odată (un actor)

BISSEXE [*i*] *m* zi adăgătită luni Februarie la patru ani odată

BISEXTIL, E *a* bisect, (an) cu o zi mai mult

BISSEXUÉ, E sau **BISSEXUEL, ELLE** *a* *Bot* bisexual, cu ambele sexe

BISTOQUET (*ke*) *m* beșișor

BISTO(R)TIER (*ti*) *m* pisălog de farmaci pentru substanțe moi

BISTOURI *m* bisturiu, cuțit ascuțit de chirurg

BISTOURNER *o* 1 a strâmba, a poci, a răsuca, 2 a scopi (ex un taur)

BISTRE *m* bistru *a*) vopsea gălbicioasă, *b*) funingine muiată și amestecată cu puțină gomă (pentru tuș)

BISTRER *o* a văpsi cu bistru, a lua culoarea bistrului

BISULCE, BISULQUE *a* cu piciorul crăpat (rumețat)

BISULFITE (*sûl*) *m* bisulfită, sare a acidului sulfuros

BISULFURE (*sûl*) *m* bisulfură

BITORD (*tor*) [*bis, tortus*] *m* *Mar* frânghie din fire răsucite

BITTE *f* buștean pentru înșepeniul luntrilor

BITTER (*tiér*) [*ol*] *m* biter, aperitiv amar

BITUMAGE *m* ungere cu catran, a smoli

BITUME [*bitumen*] *m* păcură, catran, smoală [*V Suplimentu*]

BITUMER, BITUMINER *o* a unge cu păcură

BITUMIER *m* lucrător care acoperă cu smoală o șosea

BITUM(IN)EUX, EUSE *a* cu păcură

BIVAC *m* *V bivouac*

BIVALVE [*bis valva*] *a* cu două valve

BIVALVULAIRE *a* în formă de valvulă dublă

BIVAQUER *o* *V bivouaquer*

BIVOLT(A)IN *m* gândaci de mătase dând două generații pe an

BIVOUAC *m* bivouac, tabără sub cerul liber

BIVOUAQUER (*a ké*) *o* a bivouaca, a-și face tabără sub cerul liber

BIZARRE [*sp*] *a* bizar, ciudat, *fig. un peu bizarre*, cam fisticichiu

BIZARREMENT *adv* într'un chip bizar

BIZARRERIE *f* bizarerie ciudățenie

BLACKBOULAGE *m* 1 trântire la examen, 2 respingere la vot

BLACKBOULER [*angl*] *o* 1 a trânti la examen, 2 a respinge la vot

BLAFARD, E [*vg*] *a* palid, hureav

BLAGUE (*blag'*) [*g*] *f* 1 tabachere, 2 *fig* minciuni, gogoși *blague à part*, fără glumă; *débiter des blagues*, a spune la minciuni, 3 *pop. avoir la blague du métier*, a-și cunoaște bine meseria [*V Suplimentu*].

BLAGUER (*ghé*) *o*, 1 a spune la minciuni, la

gogoși, a glumi, 2 *jam* a-și bate joc de [V Suplimentu]

BLAGUDUR, EUSE (*gheur, gheuz'*) *s* mincinos, glumeț [V Suplimentu]

BLAIREAU [1 *bladarellus*] *m* 1 Zool bur-suc, viezure, 2 pensulă din păr de viezure [V Suplimentu]

BLAMABLE *a* blamabil, vrednic de blamat

BLÂME *m* 1 blam, defăimare, dezaprobare, 2 dojană, *imputer à blame*, a reproșă, a socoti ca o greșală, *porter le blame de quelque chose*, a fi dojenit din cauza unui lucru, *en courir le blame*, a se expune dojenii

BLÂMER [1 *blasphemare*] *v* a blamă *a)* a defăimă, a dezaproba, *b)* a dojeni || *Se blamer (de)*, a-și reproșă ceva

BLANC, BLANCHE [vg] *a* 1 alb (și *fig*) 2 *arme blanche*, sabie, *carte blanche* *a)* cartă (de joc) fără figură, *b)* etichetă albă de sampanie, *c)* *fig* deplină putere, *linge blanc*, rufe curate, *magie blanche*, fermecătoria naturală, *monnaie blanche*, monedă de argint, *nuit blanche*, noapte de insomnie, *Muz note blanche*, jumătate de notă; *vers blanc*, vers fără rimă, *vlande blanche*, carnea de vitel, de pasăre, de iepure, 3 (locuțiuni) *se faire blanc de son épée*, a-și da autoritate, *faire chou blanc*, a nu răsturnă nici un popic, *fig* a nu izbui, *manger son pain blanc le premier*, a-și fi trăit traiu și a-și fi mâncat mălaiu, *mettre dans de beaux draps blancs*, a pune într-o mare încurcătură [Vezi și cuvintele în legătură cu *blanc*]

BLANC *m* 1 albul, culoarea albă, 2 om de rasă albă, 3 suliman alb, 4 vestimente albe *mettre du blanc*, a pune vestimente albe, 5 materie albă, *blanc d'œuf*, albuș de ouă, *blanc de l'œil*, albeața, albul ochiului, *mets au blanc*, pacea, ciulamă, *blanc de poulet*, pieptul puului, *fig ils se sont mangé le blanc des yeux*, s'au certat în mod violent, *blanc de céruse*, de plumb, carbonat de plumb, stubeacu, *blanc de balene*, spermanjet, *blanc de bourre*, tencueală din pământ, var și calți, *blanc d'Espagne*, carbonat de calce, *blanc de zinc*, oxid de zinc, 6 *Tip* spațiu mai mare între rânduri, între litere, 7 loc alb, întă, 8 (†) lețcae, 9 (locuțiuni) *saigner quelqu'un jusqu'au blanc*, *saigner à blanc*, a lua cuiva mult sânge, *fig* a-l stoarce până la măduvă, a-l speti, *passer du blanc au noir*, a trece dela un extrem la celalt, *marquer de blanc une journée*, a socoti o zi printre cele fericite || *adv* 1 *amener blanc*, a nu răsturnă nimic (la jocul de popici), 2 *à blanc* *a)* *poudré à blanc*, pudrat cu suliman, *chauffer à blanc*, a încălzi până la saturațiune, *geler à blanc*, a îngheța tun, 3 *en blanc* *a)* *signature en blanc*, iscălitură pe alb, *bullet en blanc*, hârtie fără iscălitură, *b)* *tirer de but en blanc*, a trage în vânt, *fig de but en blanc*, pe neașteptate, fără chibzuire [V Suplimentu]

BLANC-BEC *m* tânăr ageamiu, tîncău Pl *des blancs-becs*

BLANCHAILLE (*ga-y'*) Zool peștișori albi

BLANCHÂTRE *a* alburui, albicios

BLANCHE *f*. 1. femeie de rasă albă, 2 *Muz*

albă (notă care echivalează cu două negre), 3 (la biliard) bila albă

BLANCHEMENT *adv* curat

BLANCHERIE *f* V *blanchisserie*

BLANCHET *m* 1 *Tip* bucată de stofă cu care se garnisesc cilindrele unei prese, 2 stre-curătoare (stofă)

BLANCHEUR *f* culoare albă, albețe

BLANCHI, *E* *a* 1 spoit, 2 spălat *linge blanchi*, rufe spălate

BLANCHIMENT *m* 1 sportul, 2 înălbitor (pânzei)

BLANCHIR [blanc] *v* 1 a albi, a înălbi, 2 a spoi (pereții), 3 a spăla (rufe), *être blanchi et nourri*, a avea spălătură și hrană, 4 a înălbi, a cărunți, a îmbătrâni *sa barbe commence à blanchir*, începe barba a-î cărunți, *blanchir sous le harnais*, a îmbătrâni sub arme, 5 *blanchir des légumes*, a fierbe, a mută legume în apă fierbinte, 6 *fig* a desvinovăți *rien ne peut le blanchir*, nimic nu-l poate spăla, desvinovăți || *Se blanchir*, 1 a se albi, 2 *fig* a se desvinovăți [V Suplimentu]

BLANCHISSAGE *m* spălatul, spălătura

BLANCHISSANT, E *a* 1 care albește, albitor, 2 albicios *écume blanchissante*, spumă albicioasă

BLANCHISSERIE *f* spălătorie

BLANCHISSEUR *m* spălător

BLANCHISSEUSE *f* spălătoreasă

BLANCHOYER *v* a părea alb [Se conjugă ca *employer*]

BLANC-MANGER (*blan*) *m* blamanjele (ge-latină de smântână și lapte de migdale) Pl *des blancs-mangers*

BLANC-POUDRÉ, E *a* și *s* pudrat cu alb

BLANC-SEING (*blan-sen*) *m* hârtie în alb cu iscăltura cuiva Pl *des blancs-seings*,

BLANQUE (*blank'*) *f* 1 joc la noroc, *fig à la blanche*, la noroc, 2 strugure alb

BLANQUETTE *f* 1 pară de vară cu peliță albă, 2 ostropel, 3 vin alb spumos

BLASÉ, E *a* 1 istovit, enervat, 2 *fig* blazat *être blasé sur quelque chose*, a fi blazat, desgustat, scârbit de ceva

BLASEMENT *m* blazare

BLASER *v* a blază, a istovi, a enervă || *Se blaser sur quelque chose*, a fi blazat, săturat, scârbit, nesimțitor la ceva

BLASON *m* 1 blazon, armori, marcă, 2 știința armurilor

BLASONNER *v* 1 a zugrăvi sau descria armori, 2 *fig* a vorbi de rău, a defăimă

BLASONNEUR, EUSE *s* zugrăvitor sau descifrador de armori

BLASPHEMATEUR, TRICE *s* blestemător, defăimător

BLASPHEMATOIRE *a* de blestem

BLASPHEME [gr] *m* blestem, ocară

BLASPHEMER *v* a blesternă, a defăimă, a huli || [Se conjugă ca *alléger*]

BLASTE [gr] *m* parte a embrionului ce se dezvoltă după germinație

BLASTÈME [gr] *m* parte a embrionului la vegetale

BLASTODERME *m* membrana ce dă naștere embrionului

BLATER *o* a falsifica (despre grăunte)

BLATÉRE *o* a țipa ca berbecu, ca cămila [Se conjugă ca *accélérer*]

BLATIER (*ti*) [*blé*] *m* și *a* grănar (negustor)

BLATTE [*i* blatta] *f* libarcă (insectă)

BLAUDE *f* bluză de cărăuș

BLÉ *m* 1 grâu *blé d'automne*, grâu cârnău *blé dur*, ghircă, *blé de Pologne*, grâu alb, *blé métul*, sârjită, *blé noir*, hriscă, *blé de Turquie*, d'Espagne, porumb, păpusoiu loc *manger son blé en herbe*, a-și cheltui de dinainte venitul, 2 grâne, bucate [V Suplimentu]

BLÊME *a* foarte palid

BLÊMIR *o* a păli, a îngălbeni

BLÉVISSANT *a* care pălește

BLÉVISSMENT *m* pălire, îngălbenire

BLÉNDE (*blend'*) [*gr*] *f* blendă, minerau de sulfură de zinc

BLENNOPHTALMIE (*blén*) [*gr*] *f* inflamație purulentă a conjunctivitei

BLENVORRHAGIE (*blen no-ra-i*) [*gr*] *f* blenoragie, inflamație cu puroi a uretrului

BLENNORRHEE (*blén-no-ré*) [*gr*] *f* blenoree

BLÉPHARITE [*gr*] *f* inflamația pleoapelor

BLÈSE *a* și *s* être blese, a zăzâi

BLÈSEMENT *m* zăzâit

BLÉSER *o* a zăzâi, a pronunța z, în loc de ch, g, j (Ex *zeval*, zerbe, *zoli* în loc de *cheval*, gerbe, *joli*) [Se conjugă ca *accélérer*]

BLÉSITÉ *f* zăzâială

BLÉSOIS *E* a din Blois

BLESSANT, *E* *a* blesant, jignitor, ofensător

BLESSÉ, *E* *a* și *s* 1 rănit, 2 fug blesat, jignit atins || *m* rănit

BLESSER *o* 1 a răni, 2 a vătăma, a face rău, a strânge *le soulier le blesse*, îl strânge ghiata, 3 fug a blesă, a atinge, a supără *ce mot le blesse*, s'a simțit atins de acest cuvânt, *blesser au vif*, a ofensă greu, 4 a vătăma, a jigni *blesser des intérêts* || *Se blesser* 1 a se răni, a-și face o rană, 2 a se simți blesat, atins

BLESSURE *f* 1 rană, 2 fug ofensă, jignire

BLET, **ETTE** *a* răscopt

BLÈTE, **BLETTE** *f* Bot fragă tătarească

BLETTIR *o* a se răSCOace, a se face mă lăiet

BLETTISSEMENT *m* răSCOacere

BLEU, **E** [*vg*] *a* 1 albastru, 2 vânăț *levres bleues*, buze vinete, 3 fig *bas bleu*, literată pretentioasă, *conte bleu*, poveste minunată, moft, fig *cordón bleu*, bucătăreasă extra, *coup bleu*, împuscătură în vânt, *fug osteneală* za darnică || *m* 1 albastrul, culoarea albastră, *bleu d'enfer*, albastru negru, *bleu en liqueur*, soluție de indigo, *passer le linge au bleu*, a muia rufe în scrobeală albastră, *passer un poisson au bleu*, a fierbe un pește într'o zeamă pipărată, *fam passé au bleu*, dispărut, *dans le bleu*, în vânt, fără nici o întă, 2 vânătaie pe trup, 3 *fam* piatră albastră, 4 *petit bleu*, telegamă, 5 *les bleus*, soldați republicani în răSCOacele din Vendée 1793 [V. Suplimentu]

BLEUÂTRE *a* albastru.

BLEUET *m* V *bluet*

BLEUIR *o* a (se) albastră, a (se) învineț

BLEUISSAGE *m* albastrire

BLFUISSEMENT *m* albastrăală

BLINDAGE *m* 1 blindare, înconjurare cu blinde, 2 îngrămădire de blinde

BLINDER [*g*] *o* a blindă, a înconjura cu blinde, a acoperi cu plăci de fier (un vapor)

BLINDES *f* pl blinde, grinzi de apărare

BLOC (*blok*) [*g*] *m* 1 bloc, bolovan, bulgăr, 2 grămadă *en bloc*, cu toți, în totalitate, cu grămadă *en bloc et en tache*, cu ghiotura

BLOCCAGE *m* 1 moloz, umplutură, 2 Tip punerea unei litere întoarse, literă întoarsă

BLOCAILLE (*ka-y'*) *f* V *blocage*, 1

BLOCKHAUS (*blo-koss*) [*g*] *m* întăritură demontabilă în lemn (pentru apărare)

BLOK-NOTES *m* carnet cu foi de desprins

BLOCUS (*küss*) [*g*] *m* blocare, impresurare totală a unui loc întărit

BLOND, **E** *a* blond, bălaru || *m* 1 culoarea blondă *cheveux d'un beau blond*, păr bălaru, frumos, 2 bărbat blond, bălaru

BLONDASSE *a* de un blond spălăcit

BLONDE *f* 1 blondină, femeie blondă, 2 blondă, dantelă de mătase [V Suplimentu]

BLONDIN, **E** *s* bărbat, femeie cu părul blond

|| *m* tânăr care se crede frumos

BLONDINET, **ETTE** *a* și *s* cam blond

BLONDIR [*blond*] *o* a deveni blond, a îngălbeni

BLONDISSANT, **E** *a* care devine galben, îngălbenind

BLOQUÉ, **E** *pp* blocat *a*) oprit, *b*) ce nu se poate negocia (efect public)

BLOQUEUR [*blok*] *o* 1 a blocă, a impresură din toate părțile, 2 a împinge cu putere o bilă într'o pungă a biliardului, 3 a umplea cu moloz găurile unui zid, 4 Tip a pune o literă întoarsă, 5 a opri repede (un tren, etc), 7 a blocă, a ține în loc [V Suplimentu]

BLOQUET (*ké*) *m* mosor cu mâner

BLOQUEUR, **EUSE** *s* opritor

BLOTTIR (*SE*) *o* a se ghemui, a se pituli

BLOUSE *f* 1 bluză, 2 punză, gaură mărginașă la biliard [V Suplimentu]

BLOUSER *o* 1 a băga o bilă într'o pungă a biliardului; 2 *Muz* a bate din țimbale, 3 *fam* a trage pe sfoară, a păcăli || *Se blouser*, *fam* a se înșelă, a face o prostie

BLUET [*bleu*] *m* Bot albastrăță, vinețele

BLUETTE *f* 1 scântie mică, 2 fug licăreală de spirit, 3 bluetă, schiță de spirit nepretentioasă

BLUFF (*bleuf*) [*angl*] *m* vorbă mare, moft, gogoasă

BLUFFER (*bleu-fé*) *o* a ademeni cu vorbe mari

BLUFFEUR, **EUSE** (*bleu*) *a* și *s* spurtor de vorbe mari, de gogosi

BLUTAGE *m* cernutul

BLUTEAU *m* sac cu sită de cernut

BLUTER *o* a cerne (fâina).

BLUTERIE *f* local de cernut (fâina)

BLUTOIR *m* 1 *V* *bluteau*, 2 partea mornu cu aparatele de cernut

BOA *m* boa (șarpe, blană de gat)

BOBÈCHE *f* bucea, fotează de șlesnic

BOBINAGE *m* depănatul pe mosor

BOBINE *f* mosor [*V* Suplimentu]

BOBINER *o* a depăna pe mosor

BOBINETTE *f* rătez

BOBINEUR, **EUSE** *s* depănător pe mosor

|| *f* depănătoare (mașina sau lucrătorea)

BOBINOIR *f* depănătoare mecanică

BOBO *m* (în limba copiilor) rană sau durere mică

BOCAGE [*i* *buscus*] *m* crâng, dumbravă

BOCAGER, **ÈRE** *a* de crâng

BOCAL [*i* *baucalis*] *m* pocai, clondu

BOCARD *m* puia în care se pisează mine-raul înainte de a fi topit

BOCARDER *o* a pisa un minereau înainte de a-l topi

BOCK [*g*] *m* tap (de bere)

BOESSE (*ess*) *f* unealtă de răzuit sculpturi

BOETTE *f* *V* *boutte*

BŒUF (sing *bœuf*, pl *bœu*) [*i* *bovem*] *m* 1 bou *bœuf gras*, bou de carnaval, 2 carne de vacă, *du bœuf naturel*, *du bœuf bouilli*, rasol de vacă, *bœuf à la mode*, friptură de vacă cu sos, *du bœuf sale*, pastramă de vacă, fam *c'est la piece de bœuf*, e partea cea mai însemnată, 3 *jug* vită, dobitoac, 4 *pop* colosal un *succès bœuf* [*V* *charrue* și Suplimentu]

BOGUE (*bog*) *f* 1 coajă verde cu spini a castanei, 2 lopată de ridicat gunoaiete

BOQUER (*ghe*) *o* a pune să se coacă pe paie (struguri, gutui)

BOHÈME *s* 1 boem, om care trăiește de azi pe mâine fără grija existenței, 2 *calic mener une vie de bohème*, aduce o viață calicească, 3 *calicime*, săracime *la bohème des étudiants*, studențimea săracă

BOHÉMIEN, **ENNE** *a* și *s* 1 locuitor din Boemia, 2 țigan, 3 vagabond

BOIRE [*i* *bibere*] *o* 1 a bea *donner à boire* a) a ține o-cârciumă, b) a da de băut, *donner pour boire*, a da un bacșiș, *chanson à boire*, cântec de băutură, *boire a quelqu'un*, a bea în sănătatea cuiva, *il a bu un coup*, a tras la măsă, prov *le vin est ture*, *il faut le boire*, ai înțat în horă, trebuie să joci, *ce n'est pas la mer à boire*, nu e cine știe ce lucru greu, *il n'y a pas de l'eau à boire*, nu e nimic de câștigat aci, *il y a à boire et à manger*, afacerea e și bună și rea, *il a toute honte bue*, a pierdut orice rușine, 2 a suga a înghiți, a sorbi *le sable bout l'eau*, nisipul înghițe apa, 3 a goli *boire le calice jusqu'à la lie*, a bea paharul până în fund, a îndura toate mizeriile, 4 *fig* a suferi, a îndura *boire un affront*, a îndura o ocară [*Vezi cuvintele în legătură cu boire și Suplim*],

BOIRE *m* 1 băutul, *il en a perdu le boire et le manger*, nu mai bea, nu mai mănâncă, 2 băutură

BOIS *m* 1 lemn *du bois*, lemne, *du bois à brûler*, lemne de ars, *bois de lut*, pat de lemn, *bois mort*, uscături, *bois vert*, lemn ȳd, 2 Bot

bois gentil, tulichin *bois noir*, lemn cânesc, *bois de bresil*, băcan, lemn roșu, 3 *pl a*) pădure, pădurice *aux bois de Boulogne*, în pădurea dela Boulogne, b) ramuri *les bois du cerf*, d'un arbre, ramurile cerbului, unui arbore, 4 bățul unei lance, lancea însăș, *fig charger un homme de bois*, a trage o bătaie teapănă cuiva, 5 *pop* *homme des bois*, orangutan-gul, 6 *loc* *trouver visage de bois*, a găsi ușa în cuiată, pe rimeni acasă, *faire fleche de tout bois*, a nu se da în lături dela nici un mijloc, *on verra de quel bois je me chauffe*, se va vedea cine sunt eu, *être du bois on fait les ministres*, *les gentils* etc., a avea în sine stoi de ministru, de general, etc., *être du bois dont on fait les flutes*, a fi o fire prea blajină, a fi ca pâinea caldă, *être vole comme dans un bois*, a fi jefuit ca un codrul Vlăsiei [*V* Suplimentu]

BOISAGE *m* 1 îmblănitul, câptusitul cu lemn, 2 blană, câptuseală din lemn

BOISÉ, **E** *a* îmblănit, câptușit cu lemn, 2 acoperit cu păduri păduros

BOISEMENT *m* sădire de păduri, de arbori, împădurire

BOISER [*bois*] *o* 1 a îmblăni, a câptuși cu lemn, 2 a plantă cu păduri, a împăduri *boiser une montagne*, a împăduri un munte, 3 a construi scheletul unei corăbii

BOISERIE *f* blana, câptuseala în lemn a pereților

BOISEUX, **EUSE** *a* lemnos

BOISSEAU *m* măsură veche de 12 ½ litri, baniță, *loc cacher la lumière sous le boisseau*, a ascunde adevărul sub obroc

BOISSELAGE *m* măsuratul cu banița

BOISSELÉE *f* o baniță plină

BOISSELIER *m* dogar, vânzător de baniți

BOISSELLERIE *f* 1 dogărie de băniți, 2 negoțul de băniți

BOISSON *m* 1 băutură, *être pris de boisson*, a fi beat, 2 spălăcitură, 3 vin din apa turnată peste tescovină

BOITE [*i* *bibita*] *f* 1 *du vin en boite*, vin bun de băut, 2 *V* *boisson* 3

BOÎTE *f* 1 cutie *boite aux lettres*, cutie pentru scrisori, 2 *boite à tabac*, tabachere, 3 artifițiu *faire partir des boîtes*, a da drumul la artifițiu, 4 *loc* *il reçoit des secours de la boite a Perrette*, primește ajutoare nu se știe de unde, *dans les petites boites sont les bons onguents*, și oamenii mici pot avea spirit [*V* Suplim]

BOITEMENT *m* șchiopătare

BOITER *o* a șchiopăta

BOITERIE *f* șchiopătură (unui animal)

BOITEUX, **EUSE** *a* și *s* șchiop, care șchioapătă (și *fig*)

BOÎTIER (*ti-ê*) *m* cutie de ceasornic, 2 cutie cu instrumente de chirurgie

BOÎTTE *f* momelă la pescuit

BOL [*ang*] *m* ceașcă mare rotundă fără toartă

BOL [*gr*] *m* 1 hap *bol alimentaire*, bolul alimentar, cocă de alimente amestecate și înghițite dintr'odată, 2 *bol d'Arménie*, humă colorată

BOLÉRO [sp] *m* bolero *a*) dans spaniol și aria lui, *b*) vestă și pălărie de femeie

BOLET [l] boletus] *m* Bot cupercă (cu fepi la picior), *bolet comestible*, mănătarcă, *bolet blême*, pitarcă, *bolet des bouviers*, pita-vacu, *bolet granulé*, pitoască, *bolet jaune*, turta vacii, *bolet pourpre*, buiele de stejar, *bolet rude*, pitarcă

BOLIDE [gr] *m* bolid, meteor de foc pe cer

BOLIER *m* V *boulrier* 2

BOLIVIEN, ENNE *a* și *s* (locuitor) din Bolivia

BOLONAIS, E *a* și *s* din Bologne

BOMBAGE (*bon*) *m* bombatul sticlei la cupior

BOMBANCE (*bon*) *f* chet, ziafet, benchetuit

BOMBARDE (*bon*) [bombe] *f* bombardă, mașină de rășnou care aruncă pietre

BOMBARDEMENT (*bon*) *m* bombardare

BOMBARDER (*bon*) *v* a bombardă, *a*) a asvări bombe, ghiulele, asupra unui loc înțărît, *b*) *fig* a năpădi cu, *c*) *fig* a numi deodată (intr'un post) [V Suplimentu]

BOMBARDIER (*bon*) *m* 1 tunar, 2 gândac parator

BOMBARDON (*bon*) *m* contrabas de aramă și cu pistoane (cel mai forte în muzica militară)

BOMBASIN (*bon*) [ml bombacinus] *m* bază, stofă de mătase

BOMBE (*bonb'*) [l bombus] *f* bombă, ghiulea, *fig* *arriver (tomber) comme une bombe*, a sosi fără de veste, *a l'épreuve de la bombe*, tare ca piatra, *gare la bombe!* fi pe pază!

BOMBÉ, E (*bon*) *a* 1 bombat, 2 *fig* cocoșat

BOMBEMENT (*bon*) *m* bombare, rotunjire în formă de ghiulea

BOMBER (*bon*) *v* a (se) bombă, a (se) rotunzi în formă de ghiulea [V Suplimentu]

BOMBEUR (*bon*) *m* fabricant de sticle bombate

BOMBONNE *f* V *bonbonne*

BOMBYX (*bon*) [gr] *m* vierme de mătase

BON BONNE [l bonus] *a* (comparativ *meilleur*) 1 bun *bon naturel*, fire bună, *bon vivant*, om vesel, de petrecere, fam *le bon temps*, vremea de odinioară, *se donner du bon temps*, a se lenevi, a petrece, *de bons moments*, momente fericite, *fig* *avoir bon pied*, *bon œil*, a fi activ și cu ochii în patru, *mettre quelqu'un sur le bon pied* *a*) a sil pe cineva să facă ce trebuie, *b*) a-l readuce într'o bună situațiune, *être sur un bon pied*, a fi bine situat, a fi bine văzut, *aller de bon pied dans une affaire*, a se deovăta unei afaceri, *prendre en bonne part*, a lua în bine, *au bon moment*, în momentul hotărîtor, la timp, *une bonne fois pour toutes*, odată pentru totdeauna, *bon an, mal an*, un an peste altul, *souhaiter la bonne année*, *de bonnes fêtes*, a ură un an fericit, sărbători fericite, *de bonne humeur*, bine dispus, *jouer bon jeu bon argent*, a jucă pesin, *à aller bon jeu bon argent*, a crede serios, a fi de bună credință, *à bonnes enseignes*, cu drept cuvânt, *à bon compte*, *à bon marché*, ieftin, cu fața curată, prov: *à bon entendeur, salut!* cine are urechi,

să auză, 2 spiritual *bon mot*, cuvânt spiritual, 3 frumuseț *un bon revenu*, un venit frumuseț, 4 întreg *une bonne leue*, o leghe întreagă, 5 *de bon matin*, disdedimineață, *de bonne heure*, de vreme, *à la bonne heure*, perfect, minunat, 6 naiv, prosticel *bon homme, bonne femme*, om naiv, femeie naivă, 7 cum se cade *un bon vieux*, un bătrân cum se cade, 8 valabil *bon pour deux personnes*, 9 loc *en faire une bonne*, a face o borboacă, *en dire des bonnes*, a spune una și bună, *la donner bonne à quelqu'un*, a înșelă, a păcăli pe cineva, *la garder bonne à quelqu'un*, a o coace curvă || *adv* 1 bun, 2 frumos, *sentir bon*, a mirosi frumos, 3 scump *coûter bon*, a costă scump, 4 tare, *tenir bon*, a nu cedă, a se împotrivi, 5 bine *il fait bon ici*, e bine aci, *il fait bon marcher*, e bine de mers, 6 (în locuțiunile) *c'est bon!* *a*) bine *c'est bon à savoir*, e bine de știut, *b*) ajunge! *c*) *c'est bien à vous de*, e frumos din parte fi de a, *pour (tout) de bon*, serios, cu tot dinadinsul, *est-ce tout de bon?* serios? *trouver bon* *a*) a găsi cu cale, de cuvînjă, *b*) a permite *comme bon vous semble*, cum veți găsi de cuvînjă [Vezi cuvintele în legătură cu *bon* și Suplimentu]

BON *m* 1 bunul, cel bun, 2 partea bună, partea frumoasă *le bon de l'affaire*, partea frumoasă a lucrului, 3 părți bune *cet homme a du bon*, omul acesta are părțile lui bune; 4 *bon à tirer*, bun, permisiunea de a trage coala la țipar, 5 *bon bon de pain*, bon de pâine, 6 fam *nom bon*, dragul meu, 7 pop *c'est un bon celui-là*, e un om pe care poți conta [V Suplimentu]

BONACE [it] *f* 1 liniște a mării, 2 *fig* liniște generală

BONAPARTISTE *m* bonapartist, partizan al Bonapartilor

BONASSE [hon] *a* prea bun, prostut

BONASSEMENT *adv* prosteste

BONASSERIE *f* bunătate prostească

BON-BEC *m* gureș, bun de gură

BONBON *m* bomboană, cofetură, zaharică

BONBONNE *f* 1 damigeană de sticlă, de gresie, 2 tînchea (sticle)

BONBONNIÈRE *f* bombonieră *a*) cutie cu bomboane, *b*) căsuță aranjată cu gust [V Suplimentu]

BON-CHRETIEN *m* pară grasă Pl *des bons-chrétiens*

BOND *m* săritură *d'un bond*, dînt'o săritură, *prendre la balle au bond*, a prinde mingea din sbor, *fig* a profita la timp de ceva, *faire faux bond*, a devia (mingea), *fig* a se abate dela, a călca (ex un angajament), *faire faux bond à son honneur*, a-și bate joc de cinstea sa, a o călca în picioare

BONDE *f* 1 deschizătură (la un eleșteu), 2 vrană de butie sau dopul vranei

BONDÉ, E *a* supraîncărcat, ticsit

BONDER [bonde] *v* a încărcă, a umplea peste măsură, a ticsi

BONDIR *v* a sări în sus, *fig* *cela fait bondir le cœur*, asta te face să verși.

BONDISSANT, *E a care sare în sus*
BONDISEMENT *m* 1 săritul, săritură, 2 *bondissement de cœur*, vărsătură
BONDON [bonde] *m* 1 cap de vrană, 2 brânză în formă de dop
BONDONNER *v* a astupă vrana cu un cep, cu un dop
BONDRÉE *f* pasăre răpitoare (șoim negru)
BON-HENRI (an) *m* spanacul sălbatic
BONHEUR (bo-neur) [heur] *m* 1 fericire, *par bonheur*, din fericire, 2 noroc, *avoir du bonheur*, a avea noroc, a fi norocos, *jouer de bonheur*, a avea noroc, a izbuti, *au petit bonheur*, la noroc, *c'est un bonheur que* (cu subj.), noroc că, *porter bonheur*, a fi cu noroc, 3 *bonheur du jour*, cutie sau mobilă mică (de păstrat scrisori, scule, etc.)
BONHOMIE (no-mi) *f* 1 bunătate de inimă, 2 simplitate, naivitate
BONHOMME (bon-om') *m* 1 om prea bun, prea naiv, prostuț, un *faux bonhomme*, un șiret, un om care face pe naivul, un *petit bonhomme*, a) un omuleț, b) un picuț, *fig aller son petit bonhomme de chemin*, a-și vedea de drum, a-și face daraverile, *Jacques Bonhomme*, țăranul (în evul mediu), 2 uncheaș, moșneag, 3 o figură desenată neglijent, caricatură, 4 *fam* om *Pl des bonshommes* [V Suplimentul]
BONI [i] *m* boni, excedent, sumă peste cheltueli *Pl des bonis*
BONIFACE *s* și *a pop* (om) prea bun și prea încrezător
BONIFICATION *f* 1 îmbunătățire, 2 bonificație, adaos
BONIFICATEUR [boni] *v* Com a bonifica
BONIFIER *v* a îmbunătăți || *Se bonifier*, a se îmbunătăți
BONIVENT *m* 1 reclamă de șarlatan (pentru a atrage publicul), de negustor (pentru a atrage clienții), 2 *pl* vorbe înșelătoare, gogoși [V Suplimentul]
BONITE *f* V *sombre*
BONJOUR *m* bună ziua, *souhaiter le bon jour*, a da bună ziua, *c'est simple comme bonjour*, e simplu de tot [V Suplimentul]
BONNE *f* bună, femeie în casă, *bonne à tout faire*, bonă la toate [V Suplimentul]
BONNE-DAME *f* Bot lobodă de grădină
BONNE-MAMAN *f* V *grand' mere*
BONNEVENT *adv* 1 cu bunătate, 2 pur și simplu proteste, *tout bonnement*, pur și simplu
BONNET *m* 1 căciulă, 2 bonetă, scufă, tichie, 3 (în expresiunile) *bonnet d'âme*, chivă de hârtie, *bonnet chinois*, instrument de muzică cu zurgălăi, *bonnet ture*, dovleac, *fig bonnet rouge*, revoluționar, *bonnet vert*, ocaș, *gros bonnet*, frunțaș, persoană cu vază, 4 al doilea stomac la rumegătoare, 5 *loc triste comme un bonnet de nuit*, foarte trist, *deux têtes dans un bonnet*, două persoane veșnic de aceeaș părere, *mettre son bonnet de travers*, a fi rău dispus, *avoir la tête près du bonnet*, a se aprinde lesne, a-și sări repede țandăra, *être triste comme un bonnet*, a fi foarte amărît, *jeter son bonnet par dessus le moulin*, a pierde orice rușine, a-și da

poalele peste cap, *parler à son bonnet*, a vorbi cu sine însuși, căciuli, *opiner du bonnet*, a da din cap (în semn de aprobare), *y jeter son bonnet*, a nu putea izbuti să învingă o dificultate, *c'est bonnet blanc ou blanc bonnet*, ce mi-e baba Rada, ce mi-e Rada baba [V Suplim]
BONNETEAU *m* ghicirea poziției unei cărți de joc între alte două
BONNETERIE *f* magazin de bonete, scufe, ciorapi, etc
BONNETEUR *m* trișor, înșelător la joc
BONNETIER, **ÈRE** *s* fabricant sau negustor de bonete, scufe, ciorapi, etc
BONNETTE *f* 1 scufă de copil, 2 *Mar* pânză mică adăogită celor mari pentru a mări viteza, 3 bonetă, urvaj de fortificație dincolo de povârnișul extern
BON-PAPA *m* (în limba copiilor) bunic, tata-mare *Pl des bons-papas*
BONSOIR *m* bună seara, *souhaiter le bonsoir*, a da bună seara, *dire bonsoir à la compagnie*, a da ortul popii
BONTÉ [i] bonitas] *f* bunătate, *avoir la bonté*, a fi bun, *avoir de la bonté*, *des bontés pour quelqu'un*, a fi prea bun cu cineva, a ține la dânsul, *prov bonté passe beauté*, bunătatea prețușește mai mult decât frumusețea
BONZE [japonez] *m* bonz, preot chinez sau japonez [V Suplimentul]
BONZERIE *f* mănăstire de bonzi
BOOKMAKER (buk me kər) [angl] *m* ținătorul registrelor de pariuri la cursele de cai
BOQUETEAU (bo-k'eto) *m* pădure
BOQUEUR *m* lucrător turnător
BOQUILLON (kv-yon) *m* (†) pădurar
BORACIQUE *a* acid boric
BORACITE *f* borat natural de magnezie
BORASSE *m* palmier din țările tropicale
BORATE *m* borat, sodiul boric combinat cu o bară
BORAX (raks) *m* Chim borax, borat hidratat de sodă
BORBORIGME [gr] *m* ghiorțeaală, chioră-eala mațelor
BORD (bor) [vg] *m* 1 bord a) margine, chenar, b) țărni, mal, *fig les sombres bords*, infernul, *bord à bord* a) la acelaș nivel cu, b) unul lângă altul (două vase), 2 bordul unei corăbii, *fig* corabia, *monter à bord*, a se sui în corabie, *courir bord sur bord*, a pluti când la dreapta când la stânga, *ovrer de bord*, a schimba drumul, *fig* a-și schimba purtarea, *casseau de haut bord*, de bas bord, vas mare, vas mic, *fam un rouge bord*, un pahar cu vin plin până sus, 3 bordură, galon, 4 *fig* părere, partid *nous sommes du même bord*, suntem de aceeaș părere
BORDAGE *m* 1 bordare, mărginire, 2 blana, căptușeala unui vas
BORDE *f* (†) cășlărie
BORDÉ, *E* a 1 bordat, mărginit, înconjurat, 2 *Mar* îmbălnț
BORDÉ *m* galon, bordură (la veșminte, etc.),
BORDEAUX *m* vin de Bordeaux
BORDÉE *f* 1. *Mar* (salvă de) tunuri pe

arelaș bord al vasului, 2 *fig* salvă, ploaic une bordée d'injures, o ploaie de injurături *fig* *trur une bordée*, a da o raită pe uscat, 3 drum drept (făcut de o corabie fără a coti)

BORDELAIS, *E a și s* (locutor) din *Bordeaux*

BORDER [bord] *o* 1 a pune o bordură, a tivii, 2 a mărgini, a se întinde dealungul *les prairies bordent la rivière*, livezile se întind dealungul râului, 3 a înconjură cu ceva, (în pictură) a înconjură figurile cu un fel de lumină (pentru a le scoate în relief), 4 *border la haie*, a fi așezate dealungul unui drum (trupele), *border un lit*, a băga mărginile cearcefului sau cuverturii sub saltea, *border une rue de maisons*, a clădi case de ambele părți ale străzii, 5 *Mar a*) a îmblăni cu scânduri, *b*) a coti în zigzag, *c*) a pluti dealungul țăr-mului

BORDEREAU *m* borderou, notă lămuritoare a unui cont pe articole

BORDIER *a și s* 1 corabie cu o parte mai grea decât cealaltă, 2 cășlar

BORDIQUE (dig') *f* coteț pentru pești

BORDURE *f* 1 bordură, *a*) marginile de jur împrejur, *b*) șiret, chenar, 2 cercevea, ramă (a unui tablou)

BORÉ *m* bor (corp simplu metaloid)

BORÉAL, *E* [l] *a* boreal, de miazănoapte

BORÉE [l] boreas] *m* *Mit* vântul de miază-noapte, crivățul

BORGNE *a* 1 chior, 2 *fig* suspect *cabaret borgne*, *maison borgne*

BORGNESSE *f* femeie chioară

BORIN, *E s* lucrător în o mină de ulei

BORINAGE *m* extragerea uleiului

BOBIQUE *a* *Chim* boric, (acid) format din bor și din oxigen

BORNAGE *m* hotărânicitul, mărginitul

BORNE *f* 1 par, stalp, piatră de hotar, 2 piatră înaintea unui zid pentru a-l apăra de ciocnirile trăsurilor, 3 hotar, *fig* margine *les bornes de l'esprit humain*, hotarele minții omenești

BORNÉ, *E a* mărginit (și *fig*)

BORNE-FONTAINE *f* fântână servind ca despărțitoare, ca hotar

BORNER [borne] *o* 1 a hotărâni, 2 a mărgini || *Se border*, a se mărgini *se border a*, a se mulțumi cu

BORNOYER *o* a măsura cu un ochiu o aliniere sau a fixa prin punere de jaloane [Se conjugă ca *employer*]

BORRAGIN (AC) *EES f pl* familie de plante al cărei tip este boranța, limba-mielului

BOSCOT, *OTTE a și s* *pop* mic și cocoșat

BOSNIAC sau **BOSNIEN**, *ENNE a și s* bosniac, din Bosnia

BOSPHORE *m* strâmtoare mică

BOSQUET (ké) [ml] *boscus*] *m* boschet, dumbravă, crâng

BOSSAGE *m* bucată de zid reșită în afară (pentru a fi sculptată).

BOSSE *f* 1 umflătură, *ne chercher que place et bosse*, a nu căuta decât ceartă și bă-

tae, 2 cocoșă, 3 *fig* aptitudine, dar *avoir la bosse de la peinture*, a avea talent pentru pictură, 4 ridicătură *un terrain plein de bosses*, un teren plin de ridicături, 5 figură turnată în gips sau sculptată *études d'après la bosse*, a studia după figura sculptată, 6 relief, zarf *ouvrages de ronde-bosse*, lucrare în plin relief, *ouvrages de demi-bosse*, lucrare în basrelief, 7 *fig* *donner dans la bosse*, a fi înșelat, păcălit [V Suplimentu]

BOSELAGE *m* lucrătură în relief, în zarfuri

BOSELER *o* 1 a lucra în relief, în zarfuri (vase, argintărie), 2 a deformă prin ridicături, a scofalci || *Se bosseler*, a se deformă prin ridicături, a se scofalci

BOSELLE *f* vârșă de pescuit țiparu

BOSELLEMENT *m*, **BOSELURE** *f* 1 lucrătură în relief, în zarfuri, 2 scofalcitură

BOSSER *o* *Mar a* fixă, a lega cu bucăți de tranghie (unlanț sau o frânghie) [V Supl.]

BOSSETTE *f* zorzoane la frâul calului

BOSSOIR *m* *Mar* grindă care servă a fixă ancora, a o trage afară din apă

BOSSU, *E s* cocoșat, ghebos *fig rure comme un bossu*, a se strâmba de răs, a rade sgomotos

BOSSUÉ, *E a* scofalcit, cu ridicături

BOSSUER *o* a face fără voce ridicături, umflături (pe un vas), a scofalci

BOSTON *m* boston (joc de cărți, dans)

BOSTONNER *o* 1 a jucă bostonul, 2 a dansă bostonul

BOT *a și m* *pieđ bot a*) picior strâmb, *b*) om cu un picior stramb

BOTANIQUE [gr] *f* botanică, știința plantelor || *a* botanic, de plante

BOTANIQUEMENT *a* după regulile botanice

BOTANISER *o* a erboriza

BOTANISTE *m* botanist, cunoscător al botanice

BOTHRIOCÉPHALE [gr] *m* viermele panglică

BOTTE *f* 1 cismă, 2 mănunchiu, maldăr *botte de paille*, maldăr de paie, 3 lovitură de sabie sau de floretă, *fig* *parez-moi cette botte*, răspunde dacă-ți dă mâna, *coup de botte*, lovitură de picior, 4 *fig* *a propos de botte*, fără cuvânt, iac'asă, *aller à la botte a*) a voi să muște (despre un cal), *b*) *fig* a spune lucruri picante, *avoir du feu dans ses bottes*, a se pregăti de plecare, *fig* a fi în doaga morții, *b*) a fi chiabur [V Suplimentu]

BOTTÉ, *E a* încălțat

BOTTELAGE *m* legare în snopi, în mănunchiuri

BOTTELER *o* a lega în mănunchiuri, în snopi

BOTTELETTE *f* mănunchiu, legăturică

BOTTELEUB *m* făcător de mănunchiuri, de snopi, de clăi

BOTTELOIR *m*, **BOTTELEUSE** *f* mașină de legat snopi

BOTTER [botte] *o* 1 a îngriji cu încălțăminte, 2 a încălța || *Se botter*, a se încălța

BOTTERIE *f* cismărie

BOTTIER (*ti-ê*) *m* cismar

BOTTILLON (*ti-yon*) [botte] *m* mănunchiu mic, snopuleț

BOTTIN *m* anuar, călăuză

BOTTINE [botte] *f* 1 cismuliță, 2 gheată cu nasturi, 3 *Chum* aparat de îndreptat un picior strâmb

BOUC (*buk*) [g] *m* 1 țap, fig *bouc émissaire*, țap ispășitor, 2 burduf cu vin, cu undelemn

BOUCAGE *m* Bot petrinței de câmp

BOUCAN [carani] *m* 1 loc unde afumă carnea sălbatică din America, 2 fig vuet, tărăboiu

BOUCANAGE *m* afumatul și uscatul cărnei, etc

BOUCANER *o* 1 a afumă și usca carnea, peștele, 2 a vâna bivoli, boi sălbateci, 3 fig a face tărăboiu [V Suplimentu]

BOUCANIER *m* 1 vanător de bivoli, 2 puat

BOUCASSIN *m* bogasiu (materie de bumbac din care se face căptuseli)

BOUCAU *m* intrarea unui port

BOUCAUT *m* butoiu pentru transportul de mărfuri uscate (zahăr, cafea, etc)

BOUCHAGE *m* 1 astupatul, 2 astupătură

BOUCARDE *f* 1 ciocanul pietrarilor, 2 tăvălugul caldarâmgurilor

BOUCARDER *o* a lucra cu ciocanul, cu tăvălugul

BOUCHE [i bucca] *f* 1 gură, 2 gură *a)* mâncător *bouches inutile*, mâncători de prisos, *b)* gură, deschizătură *bouche d'un canon*, *bouche à feu*, gură de tun, de foc, *c)* îmbucătură (a unui iluviu), 3 loc *faire la petite bouche*, a face pe nemulțumit, a face mutre, *faire la bouche en cœur*, a se fasoli, *être à bouche que veux-tu?* a avea de toate în belșug, *la déesse aux cent bouches*, Fauma, *bonne bouche*, gust plăcut, *rester sur la bonne bouche*, a rămănea cu un gust plăcut, *garder pour la bonne bouche*, a lăsa ce-i mai bun la urmă, *laisser quelqu'un sur la bonne bouche*, a lăsa pe cineva sub o impresie plăcută, *fine bouche*, persoană cu gust delicat, *avoir le cœur sur la bouche*, a vorbi cum gândești, *à pleine bouche*, din toată gura, *être sur sa bouche*, *être sujet à la bouche*, a fi mancăcios, *mauvaise bouche*, mișos din gură, fig *rester sur la mauvaise bouche*, a rămănea cu rușinea, *dire de bouche*, a spune din gură, verbal, *prendre sur sa bouche*, *s'ôter les morceaux de la bouche*, a lua dela gură, a se lipsi pe sine de ceva

BOUCHÉ. E a 1 astupat, 2 fig mărginit *enfant bouché*, 3 (vreme) noroasă

BOUCHÉE *f* 1 îmbucătură iam *il n'en ferait qu'une bouchée*, asta-i lucru de nimic pentru el, *manger une bouchée*, a îmbuca (eva, 2 plăcintă umplută, 3 pesmeciori, ptișururi

BOUCHEMENT *m* astupare

BOUCHER *m* măcelar, casap

BOUCHER [bouche] *o* a astupa || *Se boucher*, a se astupa [V Suplimentu]

BOUCHÈRE *f* înălțareasă

BOUCHERIE *f* 1 măcelărie, căsăpie, 2 măcel, vărsare de sânge

BOUCHETON (A) loc *adv* unul peste altul, cu deschizătura în jos

BOUCHE-TROU *m* jam locșutor, umplutură *Pi des bouche-trous* [V Suplimentu]

BOUCHOIR *m* capacul gurei cuptorului

BOUCHON *m* 1 dop, astupus, 2 mototol *bouchon de linge*, de paille, mototol de rufă, de paie, 3 *a)* rămurică verde servind de lîrmă unei cărciumi, *b)* carciuma însăș, 4 bucată de plută care susține undita pe apă, 5 fig (un joc) dop cu o monedă deasupra care trebuie răsturnat în anumite condițiuni cu o ghiulea mică, 6 fig fetiță neglijent îmbrăcată [V Suplimentu]

BOUCHONNEMENT *m* frecatul cu un mototol de paie, de ian

BOUCHONNER *o* 1 a frecă cu un mototol de paie, de ian etc (un animal), 2 a face un mototol

BOUCHONNIER *m* fabricant sau negustor de dopuri

BOUCHOT *m* basen pentru prășitul mînduii, a scoicilor

BOUCHOTEUR *m* prășitor de nudii

BOUCHURE *f* gard viu

BOUCLE [i buccula] *f* 1 pafta, cataramă, loc *se serrer la boucle*, a se lăsa fără mîncare, 2 *boucles d'oreilles*, cercei, 3 fig cărlionț, buclă, zăluș [V Suplimentu]

BOUCLER *o* 1 a încetărămă, a pune sau a strânge cu o cataramă, 2 a (se) încarlionța, 3 a închide *boucler des prisonniers*, 4 a se bombă, (despre un zid), 5 pop *boucler l'affaire*, a pune în execuțiune o afacere, *boucler la vérité*, a pune adevărul sub obroc [V Suplimentu]

BOUCLETTE *f* 1 cataramă mică, 2 cărlionț mic [V Suplimentu]

BOUCLIER [boucle] *m* scut, pavidă, *levée des boucliers*, răscoală, *faire un bouclier de son corps*, a apăra cu viața sa

BOUDDHIQUE (*duk'*) [Bouddha] *a* budistic, privitor la buddism

BOUDDHISME (*dism'*) *m* buddism, învățătura lui Buddha

BOUDDHISTE (*dism'*) *m* buddist

BOUDER *o* 1 a fi îmbufnat, a mări, 2 a certă (pe cineva), a-i arăta mutre, 3 loc *c'est un homme qui ne boude pas*, e un om care nu glumește, care e gata de a răspunde la orice atac, *ne pas boudier la bonne chère*, a se pricepe la mîncare bună, *bouder contre son ventre*, a se lipsi de o mîncare delicioasă, de un lucru plăcut, 4 (un jocul domino) a nu avea piatră de așezat, 5 pop a-i fi frică || *Se boudier*, a și face mutre unul altuia, a se certă [V Suplimentu]

BOUDERIE *f* 1 măriu, certat, 2. mutre, îmbufnare

BOUDEUR, **EUSE** *s* om tăfnos, certăreț, care face mutie || a îmbufnat

BOUDIN *m* caulișos (carnat umplut cu sânge și cu grăsime de porc), *boudin blanc*, carnat umplut cu lapte și cu locană de pașăre, fig *s'en aller en eau de boudin*, a se așeza paf, *envoyer de son boudin a quelqu'un*, a jură o

testă curvă, 2 resort metalic în formă de spirală, zimberic [V Suplimentu]

BOUDINAGE *m* răsucirea firului de in

BOUDINE *f* umflătură rămasă pe sticlă după ce a fost turnată

BOUDINER *v* a răsuca ușor firul de ață înainte de a-l depănă

BOUDINIÈRE *f* palmie pe unde se vaie sangele în cartaboș

BOUDOIR *m* buduar, odăie de toaletă a unei femei

BOUE *f* noroiu, fig *battre sur la boue*, a se nutui cu iluzii desarte, *trainer dans la boue*, a tari în noroiu, a delăimă, *urer de la boue*, a scoate din noroiu, din mizerie

BOUÉE [i] boja] *f* 1 semn de oprire (un buștean sau butoiu plutitor pe o stancă), 2 *bouee de sauvetage*, cerc de plută ce se aruncă celor ce se înneacă

BOUEUR *m* gunoier, cel însărcinat cu ridicatul gunoarelor de pe stradă

BOUEUX, EUSE *a* 1. noroiu, plin de noroiu, 2 *Tip* murdar

BOUFFANT, E *a* butant *a*) înfoiat, *b*) umflat, larg *panalons bouffants*, pantaloni largi || *m* partea înfoiată a unei mâneci

BOUFFE [it] *a* comic, caraghios, de ras || *m* cântărește comic, de roluri caraghioase || *m* *opera bouffe*, opera-bulă

BOUFFÉE *f* 1 adiere, suflare *bouffée d'air*, de vent, adiere de aer, de vant, 2 miros *bouffée de vin*, 3 fum, iumuleț, *bouffée d'orgueil*, ium de mândrie, 5 *pl* rolocoale *bouffées de fumée*

BOUFFER *v* 1 a se umflă *cette robe bouffe* rochia aceasta se umflă, se înfoiază, 2 a se bozumflă, 3 *pop* a se îndopa || *Se bouffer*, a se umflă [V Suplimentu]

BOUFFETIE *f* ciucule, tiog

BOUFFI, E *a* umflat, *être bouffi de colere*, a pleni de mânie

BOUFFIR *v* a (se) umflă (vorbind de cărnuri) || *Se bouffir*, a se umflă, a se buia

BOUFFISSURE *f* 1 umflătură (a cărnurilor, a stilului), puhăială 2 deșertăciune goală, 3 *bouffissure de style*, stil umflat, *bouffissure d'esprit*, spirit alectat

BOUFFON, ONNE [it] *a* și *s* 1 bufon, caraghios care te face să râzi, *servir de bouffon*, a fi caraghiosul curva, 2 genul bufon

BOUFFONNER *v* a face pe bufonul, a spu ne caraghioslăcuri

BOUFFONNERIE *f* bufonerie, caraghioslăc

BOUGE (bu') *m* 1 odăiță, 2 locuință strâmtă și murdară, gaură, 3 partea cea mai bombată a unui butoiu

BOUGOIR (joar) [bougie] *m* sfeșnic cu toartă

BOUGER (jé) *v* a (se) mișcă, a (se) urni din loc [Se conjugă ca *arranger*]

BOUGETTE *f* (†) geamantan

BOUGIE (ju) [orașul *Bougie* din Algeria] *f* 1 lumânare de ceară sau de spermanțet *aux bougies*, la lumina lumânărilor, 2 *Med* seringă, sondă

BOUGIER (ju) *v* a opri destrămăturile unei stole turnand peste ea ceară topită

BOUGON, ONNE *s* fam cicălit, măritor

BOUGONNER *v* *fam* 1 a măria, a bombăni, 2 a cicăli

BOUGRAN *m* pânză groasă și gomată (în căptușeala hainei)

BOUGRE [i bulgareum] *m* ticălos [V Supl]

BOUGREMENT *adv* *pop* foarte, al dracului de

BOUI-BOUI *m* *pop* teatru sau cafeu-concert pentru popor

BOUILLABAISE (bu ya bez') [provențal] *f* ciorbă de pește, păpară

BOUILLAGE (yaj') *m* fierțut

BOULLAISON (bu ye-zon) *f* fermentația berei, a ciurului

BOULLANT (bu-yan), *E* *a* 1 clocotind, nebinte, 2 *fig* aprins, înflăcărat *homme bouillant*

BOUILLE (bu-y') *f* 1 prăjină de turburat apa (la pescuit), 2 bucată de căbune de pămant, 3 coș pentru culesul vinilor

BOUILLER (bu-yé) *v* a turbura, a scormoli apa cu o prăjină

BOUILLERIE (y'-ru) *f* povarnă de rachiu

BOUILLEUR (yeur) *m* 1 povarnagiu, *bouilleur de cru* cel ce-și preferă propriul său rachiu, 3 cazanul unei mașini cu aburi (în care apa intră în ebulliție)

BOUILLI (bu yi) *m* rasol *bouilli de bœuf*, rasol de vacă

BOUILLI, E (bu-yi) *p* *p* fierț

BOUILLIE (bu-yi) *f* 1 papă, cocă din tăină și lapte fierț impură, loc *bouillie pour les chats*, osteneală zadarnică, 2 *fig* încurcături de mașă lucru neajutes, 3 cocă de hârtie

BOUILLIR (bu-yir) [i bulire] *v* a fierbe *faire bouillir*, a pune să fiarbă, a fierbe, fig *bouillir de colere*, a fierbe, a clocoti de mânie, *la tête me bout*, îmi arde creierul, *fam n'être bon ni a rêver ni a bouillir*, a nu fi bun de nimic, *cela fait bouillir la marmite*, le pot, asta îți dă mijloace de laiu, *bouillir du lait* d'quelqu'un, a face curva o plăcere [V Tabloul verbelor negre]

BOUILLOIRE (yoar) *f* ibric, samovar

BOULLON (bu-yon) *m* 1 bulion, zeamă de carne, *fam bouillon aveugle*, bulion subțire, *bouillon de onze heures*, otravă, *être au bouillon*, a fi greu bolnav, *fam boire, avaler un bouillon* *a*) a înghiți apă (la scăldat), *b*) a pierde sume foarte mari, 2 clocot, undă *l'eau sort à gros bouillons*, apa țâșnește în clocote mari, 3 clăbuc, 4 creț, cută înforată (la rochi), 5 *fig* clocotire *les bouillons de l'impatience* [V Supl]

BOULLONNANT, E (yo) *a* clocotitor

BOULLON-BLAN' (yon) *m* Bot coada-lupului (sau mielului), lumânărică

BOULLONNEMENT (yo) *v* 1 a clocoti, a fierbe în clocote, 2 *fig* a clocoti, a spumegă, 3 *bouillonner une robe*, a face bufanturi, creșuri bufante la o rochie [V Suplimentu]

BOULLOTTE (yo') *f* 1 încălzitoare cu apă fierbinte (la vagoane, trăsuri); 2 buioță (joc de cărți)

BOULLOTTER (yo) *v* a fierbe încet,

BOUJARON *m* *Mar* păhărel cu lichid (5 centilitri) ce se distribuie marinariilor unui vas
BOULAIE [bouleau] *f* pădure de mesteacăn

BOULANGE *f* 1 meseria, negoțul de brutar, 2 *bols* de *boulange*, lemne pentru cuptor
BOULANGEABLE (*abl'*) *a* ce poate fi frământat

BOULANGER *m* brutar, pitar
BOULANGÈRE (*ger'*) *f* 1 brutăreasă, 2 sârba brutarilor

BOULANGER (*je*) *v* a frământa și a coace pâinea

BOULANGERIE *f* 1 meșteșugul de a frământa și coace pâinea, 2 brutărie, pitărie

BOULEBÈNE *f* pământul din lut nisipos

BOULE [i bula] *f* 1 ghrulea, 2 bulgăr, bulz
une boule de neige, un bulgăr de zăpadă, 3 bilă (rotă) *obtenir une boule blanche et deux noires*, a căpăta o bilă neagră și una albă, 4 joc de-a ghrulele *avoir la boule*, a fi protos, *tenir pucd a boule*, a ține piciorul pe ghrulea, *fig* a fi neobosit, a se ține bine, *à (la) boule vue* repede, cu rușeală, fără chibzuință, 5 *pop* căpătană [V Suplimentu]

BOULEAU [i betula] *m* mesteacăn

BOULE-DE-NEIGE *f* *Bot* călin

BOULEDOGUE (*dog'*) [angl] *m* bulldog (câine cu dinți afară), mops

BOULER *v* 1 a se rostogoli ca o ghrulea, 2 *pop* *envoyer bouler*, a trimite să se plimbe

BOULET [boule] *m* 1 ghrulea, *fig* *tirer le boulet rouge sur quelqu'un*, a nu menaja deloc pe cineva, 2 pedeapsă infamantă, *fig* *trainer le boulet*, a duce o viață de ocaș, 3 chișiță (la cai) [V Suplimentu]

BOULETÉ, *E* *a* cu chișița iese în afară

BOULETTE *f* 1 ghrulea mică, 2 cocoloș, 3 gălușcă, perisoară, sarmă, 4 *pop* buletă, prostie *faire une boulette*

BOULEUX *m* 1 cal care merge bine, *fig* *c'est un bon bouleux*, e un muncitor harnic

BOULEVARD [g] *m* 1 bulevard, stradă largă plantată cu arbori, 2 zid de apărare, paravan, 3 *fig* *ocrotire la justice est le boulevard des Etats*, justiția este o ocrotire a Statelor, 4 indicător de pământ dinaintea unei întărituri

BOULEVARDER *v* a hoinări pe bulevarde
BOULEVARDIER, *ÈRE* *a* de bulevard || *s* frecventator al bulevardelor

BOULEVARI *m* V *hourvari*

BOULEVERSANT, *E* *a* turburător, uimitor

BOULEVERSEMENT *m* 1 răsturnare, sdruncinare, 2 turburare, zăpăceală

BOULEVERSER *v* 1 a răsturna, a doborî, a da jos, 2 a scotoci *bouleverser une bibliothèque*, a răscoli o bibliotecă, 3 a turbura, a agită, 4 *fig* a sdruncina, a zăpăci *cette nouvelle luz a bouleversé l'esprit*, știrea aceasta l-a zăpăcit de tot

BOULEVUE (A LA) *adv* V *boule 4*

BOULIER *m*. 1 plasă de pescuit (pe la gurile eleșteelor sărate), 2 *boulier compteur*, aparat cu ghrulele mici așezate pe vergele pentru învârfarea calculului (la copu)

BOULIMIE [gr] *f* *Med* foame cumplită, nesățioasă (care provoacă leșin)

BOULIMIQUE (*mik'*) *a* de foame nesățioasă || *s* flămând nesățios

BOULIN [boule] *m* 1 cuib într'un porumbar, 2 gaură în zid pentru așezatul grinzilor, 3 *pl* grinzile înșezî

BOULINE [angl] *f* *Mar* bulină, otgon la o panză care o ține piezis, *aller a la bouline*, a merge cu vântul pe delături

BOULINER *v* *Mar* 1 a trage otgonu, 2 a merge cu vântul pe delături, 3 *fam* a merge tropând, bălăbăindu-se

BOULINGRIN [angl] *m* pașiște (de grădină)

BOULINGUE (*leng'*) *f* *Mar* pânză mică la capătul de sus al catartului

BOULINIER *m* *Mar* vas care merge (bine sau rău) cu vântul pe de lături

BOULOIR [boule] *m* cociorbă

BOULON *m* piron cu căpătarul rotund (de susținut grinzile unei case)

BOULONNAIS, *E* *a* și *s* din *Boulogne*

BOULONNER *v* a înșepeni cu un piron

BOULOT, **OTTE** [boule] *a* și *s* bursuc, rotund ca o ghrulea

BOULOTTER *v* *pop* a mânca [V Suplim]

BOULURE *f* mlădiță pe rădăcina unui copac

BOUQUE (*buk'*) *f* (†) strămoșare

BOUQUER (*ke*) *v* 1 *fig* *faire bouquer quelqu'un*, a sili pe cineva să facă un lucru care-i displace, 2 *faire bouquer un renard*, a sili să iasă din vizuină o vulpe

BOUQUET (*ké*) [ml boscus] *m* 1 buchet, mânuchi, 2 *fig* *bouquet d'arbres*, boschet, dumbrăvioară, 3 mirosul plăcut (al vinului) *ce vin a du bouquet*, vinul acesta are miros plăcut, 4 cel din urmă foc dintr'un atlit, 5 poezie galantă (adresată curva), 6 cadou de ziua curva, 7 *fam* *c'est le bouquet*, tot ce e mai bun, mai tare

BOUQUET (*ke*) *m* 1 rac, 2 iepure, 3 boală buboasă (la oi, capre) [V Suplimentu]

BOUQUETIER (*k'ti e*) *m* vas cu flori

BOUQUETIÈRE (*ti*) *f* buchetieră, florăreasă

BOUQUETIN [bouc] *m* țap sălbatec (cu coarne foarte mari)

BOUQUIN (*ken*) [bouc] *m* 1 țap bătrân, 2 iepure, 3 *cornet à bouquin*, trambiiță de corn

BOUQUIN (*ken*) *m* carte veche

BOUQUINER (*ki*) *v* 1 a umbla după cărți vechi, 2 *pop* a buchini, a citi (cărți vechi)

BOUQUINERIE (*ki*) *f* 1 teanc de cărți vechi, 2 negoț cu cărți vechi, 3 patima de a citi cărți vechi

BOUQUINEUR, **EUSE** (*ki*) *s* *fam* amator de cărți vechi || *a* care umbla după cărți vechi

BOUQUINISTE *m* *fam* negustor de cărți vechi, anticar

BOURACAN [ar] *m* buracan, materie groasă de lană

BOURBE *f* nămolul de smârc, de mocirlă

BOURBEUX, **EUSE** *a* mocirlos

BOURBIER *m* 1 smârc, mocirlă, 2 *fig*. *se mettre dans un bourbier*, a se băga într'o mare încurcătură, 3 raționament din care nu poți ieși

BOURBILLON (*yon*) [*bourbe*] *m* 1 noroiu, 2 *Med* partea puroioasă a unui furoncul

BOURBONEN, ENNE *a* al familiei Bourbonilor *nez bourbonien*, nas coroiat

BOURCER *o* *Mar* a întinde numai o parte (a unei panze) [Se conjugă ca *apancer*]

BOURCET *m* panză în formă de trapez

BOURDAINE *f* *Bot* crușăn

BOURDALOU *m* bandă de pălărie (ce se încheie cu cataramă)

BOURDE *f* *pop* minciună gogonată, gogoasă *conter des bourdes*, a croi la minciuni

BOURDER *o* *pop* a croi la minciuni

BORDEUR, EUSE *s* *pop* spuior de goșoi, de minciuni

BOURDILLON (*yon*) *m* lemn de stejar pregătit pentru doage

BORDON *m* 1 bărzăun, bondar, *faux bourdon*, trântor, 2 clopot mare *le bourdon de Notre-Dame*, clopotul cel mare dela Notre-Dame, 3 *Muz* tonul bas (la orgă), 4 *faux bourdon*, muzică monotonă

BOURDON [*i*] *m* 1 toiag de hagi, 2 *Tip* omiterea unui cuvânt sau a mai multora *faire des bourdons*, a lăsa cuvinte alară

BOURDONNANT, E *a* sbârnăitor

BOURDONNEMENT *m* 1 sbârnăit, bâzăit, 2 *fig* freamăt, vuet înăbușit, *bourdonnement d'oreilles*, țuit de urechi

BORDONNER *o* 1 a sbârnăi, a bâzăi, 2 *fig* a șopti, a cânta sau a vorbi încet

BOURDONNET *m* *Chir* rului de scamă ce suge puroiul din rană

BOURDONNEUR, EUSE *a* și *s* sbârnăitor

BOURDONNIÈRE *f* stârpitoare de trântori (aparat)

BOURG (*bur*) [*vg*] *m* sat mare, târg

BOURGADE *f* târgușor

BOURGEOIS, E (*joa, joas'*) [*bourg*] *s* 1 cetățean, orășean, 2 burghiez, 3 stăpân, patron, 4 civil *habillé en bourgeois*, îmbrăcat în haine civile, 5 (*iron*) burtă-verde, *fam être du dernier bourgeois*, a fi burtă-verde din cap până în picioare || *a* 1 de burghiez, 2 simplu, de rând, *cuisine bourgeoise*, birt economic, bucătărie bună și simplă, *manières bourgeoises*, maniere simple, *pension bourgeoise*, pensiune în familie, 3 civil *habut bourgeois*, haină civilă [V Suplimentu]

BOURGEOISEMENT (*joas'*) *adv* burghezește, ca un simplu burghiez, simplu

BOURGEOISIE (*joa-si*) *f* 1. burghezime, burtă-verzime, 2 burghezie

BOURGEON (*jon*) *m* 1 mugur, 2 vlăstar de viță, 3 *fig* coș, buton pe obraz

BOURGEONNEMENT (*jo*) *m* înmugurire, îmbobocire

BOURGEONNER (*jo*) *o* 1 a da muguri, a îmboboci, 2 *fig* *son visage, bourgeoine*, îi ies coși pe obraz

BOURGERON *m* bluză scurtă de pânză

BOURGMASTER (*burg-mes-tr'*) [*g*] *m* pri-nar (în Olanda, Elveția, etc)

BOURGOGNE *m* vin de *Bourgogne*

BOURGUIGNON, ONNE (*ghi*) *s* burgund, din *Bourgogne*

BOURLET *m* V *bourselet*

BOURLINGUER (*ghé*) *o* 1 *Mar* a luptă din răspuțeri cu marea (o corabie), 2 *pop* a se speli muncind [V Suplimentu]

BOURRACHE [*i* borrago] *f* *Bot* boranță

BOURRADE [*bourre*] *f* 1 mușcătură dată de câine iepurelui care fuge, 2 lovituri șapene (de pumni sau cu patul puștei), 3 vorbe aspre, grele

BOURRASQUE (*rask'*) [*it*] *f* 1 volbură, vijelie, 2 *fig* acces, pornire de manie

BOURRE [*i* burra] *f* 1 călți, 2 *bourre de soie*, borangic, *bourre de laine*, buci de lână, 2 *bourre de fusil*, fultueală, dop de călți la o puscă, 3 puful de pe muguri, 4 *fig* lucru fără importanță, umplutură *il y a bien de la bourre en cet ouvrage*, e multă umplutură în lucrarea aceasta, 5 *pop* rață

BOURRE, E *a* 1 umplut (cu călți), 2 *bourré de coups*, bine burdușit, 3 plin de (ceva)

BOURREAU *m* 1 călău, gâde, 2 *bourreau d'argent*, risipitor fără pereche, 3 *te tairas-tu bourreau!* ai să taci odată, ticălosule!

BOURRÉE [*bourrel*] *f* 1 surcele, uscături, loc *gaot cherche bourree*, cine se aseamănă se adună, 2 *a*) dans din *Auvergne*, *b*) aria lui

BOURRELEMENT *m* 1 chin, 2 chinuire

BOURRELER [*bourreau*] *o* a chinui, a tortura [Se conjugă ca *geler*]

BOURRELET [*bourre*] *m* 1 colaci din călți, 2 maț din călți (de astupat crăpăturile ușilor și ferestrelor), 3 scufuliță cu călți (a copilor în fașă), 4 umflătură circulară (la gura tunului, pe cartușe, etc), 5 garnitură metalică sau de lemn

BOURRELIER *m* curelar, șelar.

BOURRELLERIE *f* curelărie, șelărie

BOURRER [*bourre*] *o* 1 a băga dopul de călți într-o armă, 2 *fig* a îndopă cu *bourrer de haricots*, a îndopă cu fasole, 3 a umplea până sus, a țicsi *bourrer un poêle*, a umplea până sus o sobă, 4 *fig* a bate *bourrer de coups*, a burduși || *Se bourrer*, a se îndopă, a se îmbuibă

BOURRICHE *f* coș lungueț cu capac (pentru vânat) [V Suplimentu]

BOURRIQUE (*rik'*) [*provençal*] *f* 1 măgăriță, 2 mârjoagă, 3 *fig* gogoman, nerod

BOURRIQUET (*ké*) *m* 1 măgăruș, 2 țargă (a zidarilor), 3 turnichet (de suit greutatea la gura unei mine)

BOURROIR *m* băț de vârit dopul de călți în arme.

BOURRU, E *a* 1 morocănos, ursuz, 2. *vin bourru*, vin nou ce n'a fermentat încă

BOURSE [*ml* byrsa] *f* 1 pungă, *fam sans bourse delier*, fără a da un ban, *loger le diable dans sa bourse*, *avoir la bourse plate*, a nu avea pară chioară, *faire bourse commune*, n'aver qu'une bourse, a avea cheltueli în comun, 2 bursă *a*) subvenție, *b*) pensiunea plătită pentru educațiunea unui copil, *c*) casă de operațiune financiară

BOURSICAUT, BOURSICOT [bourse] *m* 1 punguliță, 2 economii, sumă economisită

BOURSICOTER *o* 1 a face mici economii, 2 a face mici operații de bursă

BOURSICOTIER, BOURSICOTEUR *m* mic speculant de bursă

BOURSIER *m* 1 bursier, 2 client al bursei, 3 lucrător sau vânzător de pungi

BOURSILLER (si yé) *o* 1 a-și da fiecare obolul, partea sa (pentru o cheltuielă comună), 2 a-și goli punga

BOUSOUFLAGE *m* umflătură (de stil)

BOUSOUFLÉ, E *a* umflat

BOUSOUFLEMENT *m* umflare

BOUSOUFLER *o* a umflă || *Se boursoufler*, a se umflă

BOUSOUFLURE *f* umflătură

BOUSCULADE *f* inghesuală

BOUSCULER *o* 1 a răsturnă, a arunca clăie peste grămadă, 2 a împinge din toate părțile, a inghesui, a îmbrânci, 3 *fam* a ci-căli || *Se bousculer*, a se îmbrânci

BOUSE *f* baligă de vacă

BOUSIER *m* Zool goangă de baligă

BOUSILLAGE (yaf') *m* 1 vălătuci, 2 *fam* lucru de cârpaci

BOUSILLER (yé) *o* 1 a țidi cu vălătuci, 2 *fig* a face lucru de cârpaci

BOUSILLEUR, EUSE *s* 1 zidar care lucrează cu vălătuci, 2 *fig* cârpaci, lucrător prost

BOUSIN *m* 1 suprafața netedă a pietrelor cioplite, 2 *fig* sgomot, tărbău

BOUSINGOT *m* pălăria de piele lustruită (a marinarilor) [V Suplimentu]

BOUSSOLE [it] *f* 1 busolă, 2 *fig* călăuză, *fam* *perdre la boussole*, a-și pierde mințile

BOUT *m* 1 capăt, căpătăiu, *au bout de la rue*, în capătul străzii, *d'un bout à l'autre*, dintr'un capăt până în celălalt, *din scoarță până în scoarță*, *au bout du monde*, la capătul lumii, *pop* unde a înțărcat dracu copiii, *fam* *c'est tout le bout du monde*, e tot cât se poate, *le haut bout d'une table*, locul de onoare, fruntea mesei, *le bas bout*, coada mesei, *fig* *bruler la chandelle par les deux bouts*, a-și cheltui nebu-nește averea, sănătatea, *joindre les deux bouts (de l'année)*, a o duce de azi pe mâine, 2 *vâif* *bout d'une plume, du nez*, vârful unui condei, vârful nasului, *fig* *rire du bout des dents*, a râde silit, a râni, *dire quelque chose du bout des lèvres*, a zice pe jumătate, *montrer le bout de l'oreille, un bout d'oreille*, a-și trăda gândul, planurile, *fig* *savoir sur les bouts des doigts*, a ști ceva pe degete, 3 *parte* *le bon bout*, partea cea bună, *prendre quelqu'un par tous les bouts*, a căuta cu orice preț a decide pe cineva la ceva, *on ne sait par quel bout le prendre*, e un om imposibil, 4 *bucățică* *un bout d'homme*, o fărâmă de om, *un bout de chandelle*, un muc de lumânare, *un bout de lettre*, o scrisoare de câteva rânduri; *un bout de discours*, o cuvântare scurtă; *faire un bout de toilette*, a face nișcă toaletă, 5 *sfârșit*, *jusqu'au bout*, până la sfârșit; *le bout de l'année*, sfârșitul anului, *bout de l'an*, parastas (la un an), *être au bout de son*

réle, a nu ști ce să mai zică, ce să mai facă, *n'être pas au bout*, a avea încă de furcă || *adv* *à bout être a bout*, a fi pe sfârșite, sleit, a nu ști ce să mai facă, *mettre à bout*, a) a învinge, b) *fig* a scoate din țâțâni, *il met sa patience à bout*, îl scoate din răbdări, *pousser à bout a)* a scoate din fire, b) a împinge la extrem, *venir à bout de quelqu'un*, a veni cuiva de hac, *en venir à bout, venir à bout de quelque chose*, a izbui, a birui, a aduce la capăt ceva || *loc adv* *à bout portant*, una după alta, *à tout bout de champ*, în tot minutul, *au bout du compte*, la urma urmelor [V Suplimentu]

BOUTADE [bouter] *f* 1 toană, capriț, 2 nostimadă, vorbă de spirit, 3 *par* *boutade*, din când în când

BOUTARQUE (tark') [provençal] *f* butargă, icro pregătite cu oțet

BOUTÉ, E *a* 1 cu picioarele drepte (un cal) *un bouté*, vin care se oțetește

BOUTE-EN-TRAIN *m* îmbolditor la veselie, 2 om de petreceri Pl *des boute-en-train*

BOUTEFEU *m* 1 palnargiu, băț cu fitil la vârf, 2 *fig* ațățător Pl *des boutefeux*

BOUTEILLE (te y') [it] *f* 1 butelie, sticlă, *fig* *c'est la bouteille a l'encre*, a) e o afacere încurcată, b) e un om închis, *porter les bouteilles*, a merge încet, *être dans la bouteille*, a fi amestecat într-o intrigă, într'un complot, *aimer la bouteille*, a-i plăcea să tragă la masea, *payer bouteille*, a plăti de băut, 2 *bouteille de Leyde*, butelia de Leyda, condensator electric

BOUTELLER (tè-yé) *m* chelar, paharnic

BOUTER *o* (†) 1 a pune, 2 *bouter la bête*, a gonii vânatul, 3 a se întinde (vinul), 4 *Mar* *bouter au large*, a împinge spre largul mării

BOUTEROLLE *f* 1 garnitură de pe vârful tecii săbiei, 2 crăpăturile (unei chei)

BOUTERQUE *f* piatră la colțul unei clădiri sau porți (care apără de izbirea trăsurilor)

BOUTE-SELLE *m* semnal de încălecare Pl *des boute-selles*

BOUTELLIER *m* V *bouteiller*

BOUTIQUE (uk') [apotheca] *f* 1 prăvălie, dugheană, *fermer boutique*, a închide prăvălia, *fig* a se lăsa de o meserie, 2 unelte (unui meseriaș), 3 *fig* tarabă *question de boutique*, chestie de tarabă, *esprit de boutique*, minte îngustă, om cu vederi înguste, 4 luntre de pescar cu coteț pentru pește, 5 *pop* casă păcătoasă (în care slugile n'au ce mânca)

BOUTIQUEUR (ki é), *ÈRE* *s* prăvăliaș

BOUTIS *m*, loc unde un mistreț a răscolot cu botul

BOUTOIR [bouter] *m* 1 râțul mistrețului, 2 cușitoaia potcovarului, a tăbăcarului, 3 *fig* *coup de boutoir*, vorbe grosolane, ofensatoare, atac bătărănesc

BOUTON *m* 1 mugur, 2 boboc, floricăică, 3 bubuliță, coș (pe piele) *boutons de chaleur*, spuzeală, 4 buton, nasture, bumb, *fig* *serrer le bouton à quelqu'un*, a strânge în chingi pe cineva, *ne tenir qu'à un bouton*, a nu mai ține decât de un fir, 5 mel mic ce strânge hățurile, 6 *bouton de feu*, nasture de fier roșit la foc,

BOUTON-D'OR *m* *Bot.* floare broștească
BOUTONNANT, *E* *a* ce se încheie (cu nasturi)
BOUTONNER *v* 1 *a* da muguri, *a* îmboboci,
 2 *boutonner un habit*, *a* încheia nasturi unei
 haine, *un habit qui boutonne*, *o* haină care se
 încheie cu nasturi, || *Se boutonner*, 1 *a*-și în-
 cheia nasturii, 2 *a* se încheia cu nasturi
BOUTONNERIE *f* fabrică sau prăvălie de
 butoni, de nasturi
BOUTONNEUX, *EUSE* *a* acoperit cu bube
BOUTONNIER, *ÈRE* *s* fabricant sau ne-
 gustor de butoni, de nasturi || *f* butonieră,
 gaură pentru nasturi
BOU-T-SAIGNEUX *m* gât de vitel, de ber-
 bece (la măcelărie)
BOUTS-RIMÉS *m* 1 *pl* rime date înainte
 pentru *a* fi puse în versuri, 2 *un bout-rimé*,
 poezie compusă cu rime date de cineva
BOUTURAGE *m* înmulțirea vegetalelor
 prin butași
BOUTURE *f* butaș, ramură tăiată și sădită
 aurea
BOUTURER *v* 1 *a* înmulți prin butași, 2
a scoate vîrstare din rădăcină
BOUYEAU, **BOUVELET** *m* boușor, bouleț
BOUVERIE *f* coșar de vite
BOUVET *m* rîndea de scobit
BOUVIER, *ÈRE* [bou] *s* 1 bivolar, păstor
 de boi, 2 *fig* bădăran
BOUVILLON (yon) *m* boulean, juncan
BOUVREUIL (vreui) *m* Zool pasăre-dom-
 nească, botros
BOUVREIL (vrii) *m* țarcu boilor (la abatoriu)
BOVINE [i] *a* *f* bovină *bêtes bovines*, boi
 și vacile
BOVINÉS, **BOVIDÉS** *pl* Zool familia de
 mamifere rumegătoare (ca boii)
BOX(E) [angl] *m* despărțământ într'un
 grajd sau într'un vagon pentru un singur
 cal
BOXE [angl] *f* box, luptă cu pumnii
BOXER *v* *a* se boxa, *a* se lupta cu pumnii
BOXEUR *m* boxer, luptător cu pumnii
BOYARD (bo-yar) [sl] *m* boier
BOYAU (boa-yo) [l] botellun] *m* 1 maț
descente des boyaux, vătămătură, hernie, 2
 maț de pompă, 3 *corde à boyau*, coardă din
 mate, 4 pânțec (la cal), 5 *fig* drum îngust
 și lung, loc strâmt și lung
BOYAUERIE (boa-yo) *f* atelier de coarde
 din mațe
BOYAUDIER *m* lucrător de coarde din mațe
BOYCOTTAGE (boi) *m* boicotaș
BOYCOTTER (boi) *v* *a* boicota *a*) *a* pune
 la carantină, *b*) *a* amenința cu moartea
BOYCOTTEUR, *EUSE* *s* cel ce boicotează
 (pe alții)
BRABANÇON, *ONNE* *a* și *s* (locutor) din
 Brabant
BRACELET [bras] *m* brățară
BRACHIAL, *E* (ku) [i] *a* brachial, al brațului.
BRACHIOPODES (ku) [gr] *pl* brachiopode,
 moluscozi marini (cu două brațe în spirală)
BRACHYCEPHALE (ki) *a* și *s* (om) cu cra-
 niul deopotrivă de lung și de lat

BRACHYGRAPHIE (ku) [gr] *f* scriere prin
 prescurtare
BRACHYURES (ku) *pl* grup de crustacei ca
 racul de mare (cu abdomenul foarte redus)
BRACONNAGE *m* vanare pe furia, fără per-
 misie și pe loc străin
BRACONNER *v* *a* vâna pe furia, fără per-
 mis pe loc străin
BRACONNIER *m* vânător care vânează pe
 furia și pe loc străin
BRACTÉE [i] *f* bractee, prima învelitoare
 a unei flori
BRACTÉOLE *f* bractee de ordin secundar
BRADYPE *m* Zool V *at*
BRADYPEPSIE [gr] *f* Med misture în-
 ceată și grea
BRAGUETTE (ghet') *f* V brayette
BRAHMANE (bra) *m* brahman, preot al lui
 Brahma
BRAHMANIQUE (bra) *m* brahmanic
BRAHMANISME (bra) *m* brahmanism, în-
 vățătura lui Brahma
BRAI *m* rășină negricioasă din pin și brad
BRAIE [celt] *f* 1 scutece, 2 *pl* (†) nădragi
BRAIEMENT *m* sbieretul măgarului
BRAILLARD, *E* (bra-yar) *a* și *s* (om) care
 sbieră într'una, țipător, gălăgios
BRAILLEMENT (bra-y-man) *m* 1 sbieret
 continuu, 2 chelălăituri
BRAILLER (bra-yé) *v* *a* sbiera într'una
BRAILLEUR, *EUSE* (bra) *s* V *braillard*
BRAIRE *v* 1 *a* sbiera (măgarul), 2 *fig*
a sbiera ca un măgar [V Tabl. verbelor nereg.]
BRAISE *f* 1 jăratec, 2 cărbuni stinși, 3
 loc *être sur la braise*, *a* sta pe cărbuni aprinși,
tomber de la poêle dans la braise, *a* cădea din
 lac în puț, *le rendre chaud comme braise*, *a* se
 răzbuună la minut, *a* i-o coace, *passer sur*
quelque chose comme chat sur braise, *a* aluneca
 ușor asupra unui lucru
BRAISER [braise] *v* *a* frige pe jăratec
BRAISIER *m* ladă sau putină pentru cărbu-
 ni stinși (la brutari)
BRAISIÈRE *f* 1 mangal, 2 tigae, tavă
 pentru prăjit la jăratec, *cuit à la braisière*, la
 tavă
BRAME *m* V *brahmane*
BRAMEMENT *m* sbieretul, boncăitul cer-
 bului
BRAMER *v* *a* sbiera, *a* boncăi (ca cerbul)
BRAMIN(E) *m* V *brahmane*
BRAN *m* partea cea mai ordinară, *bran de*
son, țarața cea mai grosă, *bran de scie*, fere-
 strătură, strupătură de lemn
BRANCARD [branche] *m* 1 targă (de mână),
 patașcă, 2 ulubă [V Suplimentu]
BRANCARDIER *m* purtătorul unei targe cu
 un bolnav sau un rănit
BRANCHAGE *m* ramurile unui copac
BRANCHE [ml] branca] *f* 1 ramură, creangă,
 cracă, *petite branche*, rămurică, *s'accrocher à*
toutes les branches, *a* da din mâini și din pi-
 cioare (spre *a* ieși dintr'o încurcătură), 2 crac,
 picior *les branches d'un compas*, 3 braț *les*
branches d'un fleuve, 4 *fig* ramură *a*) bransă

(de comer), b) spiță, neam *branche d'une famille*, c) paite, despărțitură [V Suplimentu]

BRANCHÉE *f* cecace poartă o ramură, o rămurică încărcată

BRANCHEMENT *m* retea de țevi ce duc apa sau gazul sus, bransament

BRANCHER *v* 1 a atârna de o cracă, 2 a se așeza pe ramuri, 3 *fig* a despărți în ramuri

BRANCHIETTE *f* rămurică

BRANCHE-URSINE *f* Bot brânca ursului, crucea-pământului

BRANCHIAL, *E a* al branhiilor

BRANCHIES [l branchiae] *f pl* branhiu, organele de respirație la pești

BRANCHU, *E a* rămușor, cu ramuri multe

BRANDADE [provențal] *f* iahnie de morue

BRANDE *f* 1 mărăciune, 2 mărăciuniș, 3 artiști

BRANDEBOURG (*bur*) *m* 1 ceapraz, găitan, broderie pe haine, 2 (†) mantă cu mâneci lungi, 3 leagăn de grădini

BRANDEVIN [g] *m* rachiu din vin

BRANDEVINIER, *ÈRE s* cantinier(ă) care vinde rachiu trupei

BRANDILLEMENT *m* bălăbănitul

BRANDILLER (*di ye*) *v* alogăna, a bălăbăni

BRANDILLOIRE (*di-yoar*) *f* fam leagăn din ramuri sau din trânghii

BRANDIR *v* a învârti în mână (o sabie, etc.)

BRANDON *m* 1 torță, masală, 2 tăciune aprins care cade dela un incendiu, 3 *fig* faclă *brandon de discorde*, faclă de discordie, 4 momăie (mototol de paie în vârful unui pai pe un câmp ca semn că recolta e sub sechestru)

BRANDONNER *v* a așeza momăi pe un câmp (sechestrat)

BRANLANT, *E a* care se clatină

BRANLE *m* 1 mișcare, *mettre les cloches en branle*, a pune clopotele în mișcare, 2 *fig* (primul) imbold, *donner la branle*, a da imboldul, *mener le branle*, *ouvrir le branle* a da primul exemplu, 3 un fel de horă, 4 hamac de marinier.

BRANLE-BAS *m* Mar 1 pregătirea de atac, 2 *fig* învălmășeală, tăărăburi

BRANLEMENT *m* clătinațul

BRANLE-QUEUE *m f* Zool codobatură

BRANLER *v* 1 a da din, a mișca, 2 a (se) clătina *le plancher branle*, pardoseala se clatină, *fig branler dans le manche*, a sta să cază, a fi amenințat cu pierderea postului, etc., 3 a se mișca din loc *personne ne branla*, nimeni nu se mișcă din loc

BRANLOIRE *f* scândură, mobilă de hățănăt

BRANQUE (*brak'*) *m* brac (câine de vânătoare cu părul ras și urechile atârănând) || a și *m fig* năuc

BRAQUEMART (*brak'*) sabie scurtă, lată

BRAQUEMENT (*brak'*) *m* îndreptare într-o direcție

BRAQUER (*ké*) *v* 1. a îndrepta într-o direcție; 2 *fig*. a proni, a așinti *braquer ses regards sur qq*, a-și așinti privirea asupra cuiva

BRAS [l brachium] *m*. 1 braț, mână *les bras retournés*, cu mânecele suflecate, fam *gros*

comme le bras, foarte mare, loc *les bras m'en tombent*, stau încrămășit, *couper bras et jambes à quelqu'un*, a lua cuiva apa dela moară, a-l înmărmuri, *faire les beaux bras*, a-și da ifose, *faire les grands bras*, a și da o importanță pe care n-o are, a face prea multe gesturi, *avoir quelqu'un sur les bras*, a avea pe cineva în spinare, *avoir un tas d'affaires sur les bras*, a fi ocupat peste măsură, *se mettre sur les bras*, s'atturer sur les bras, a-și atrage dușmănia cuiva, *avoir le bras long*, a se bucura de mare vază, de mare trecere, 2 munca mâinilor *vivre de ses bras*, a trăi din munca mâinilor sale, 3 braț *bras d'un fleuve*, brațul unui fluviu, *bras d'une chaise*, răzămătoare, *bras d'un moulin*, râșniță, 4 *fig* sprijin, ocrotire *le bras de la loi*, sprijinul legii, 5 putere, curaj *le bras seculier*, puterea seculară, *tout cede a son bras*, totul se supune puterii sale, 6 candelabru de perete || *adv* *à bras*, cu brațele, cu mâinile, *à force de bras*, cu munca mâinilor, *à tour de bras*, din toate puterile, *à bras raccourci*, din toate puterile, fără milă, *à bras le corps*, de brau, *à pleins bras*, cu mâinile pline, *bras dessus*, *bras dessous*, braț la braț, în mare intimitate, *en bras de chemise*, fără haină, numai în jiletă

BRASER [braise] *v* a lipi bucăți de metal

BRASERO (*zé*) [sp] *m* mangel cu jăratec

BRASIER [braise] *m* 1 jăratec, foc de cărbuni aprinși, *fig sa tête est un brasier*, îi ard creierii, e exaltat, 2 mangel

BRASILLEMENT *m* scânteierea mării

BRASSILLER (*si-yé*) *v* 1 a frige pe jăratec, 2 Mar a scântea (marea)

BRASQUE (*brask'*) *f* amestec de humă și cărbune pisat cu care se ung pereții creuzetelor (în cari se reduc oxizii sau mineralele)

BRASQUER (*ke*) *v* a unge cu un amestec de humă și cărbune pisat (creuzetele)

BRASSAGE *m* fabricarea berii

BRASSARD [bras] *m* 1 (†) armătură de braț, 2 bandă de braț

BRASSE *f* 1 Mar măsură de 1 m 62 cm, 2 distanță dintre brațele întinse, 3 *nager à la brasse*, a înota întinzând mâinile una după alta deasupra apei

BRASSÉE *f* un braț cu ceva *une brassée de sarments*, un braț cu surcele

BRASSER [ml braciare] *v* 1 a scormoni, a răscoli *brasser une paille*, a scormoni un mîndir cu paie, *fig brasser l'or*, a fi putred de bogat, *brasser une trahison*, a născoci o trădare, *brasser une intrigue*, a plănui o intrigă, *brasser des affaires*, a învărti afaceri, *brasser une besogne*, a da rasol, a isprăvi în grabă, 2 a fierbe, a fabrica berea

BRASSERIE *f* 1 fabrică de bere, 2 berărie

BRASSEUR, *EUSE s* 1 fabricant de bere, berar, 2 *fig brasseur d'affaires*, învărtitor de afaceri

BRASSICOURT *a și m* (cal) cu genunchii îndoiți

BRASSIÈRE [bras] *f* 1 brasieră, pieptar (de femeie sau copil), 2 *pl* curelele (unei râmii).

BRASSIN *m* tocitoare pentru bere
BRASURE [braser] *f* 1 locul de lipire a două metale, 2 lipirea a două metale

BRAVACHE [it] *m* lăudăros, fulău, fanfaron.

BRAVACHERIE *f* (†) lăudăroșie

BRAVADE *f* înfruntare, desfidere, *faire bravade* a qq, a înfruntă, a desfide pe cineva

BRAVE [it] *a* 1 brav, viteaz *un homme brave*, un om viteaz, 2 bun, de treabă, cum se cade, *un brave homme*, un om de treabă, 3 *fam* elegant, gălit || *m* brav, viteaz, *un faux brave*, un lăudăros, un fanfaron

BRAVEMENT *adv* 1 vitejește, 2 cum se cade, 3 cu dibăcie *il s'est tiré bravement d'un embarras*, a scăpat cu dibăcie dintr-o incurcătură

BRAVER [brave] *v* a brava, a înfruntă

BRAVISSIMO [it] *int* foarte bine

BRAVO [it] *int* bravo, foarte bine || *m* 1 aplauz, aprobare (pl *des bravos*), 2 asasin plătit (pl *des bravis*)

BRAVOURE *f* bravură, vitejie

BRAYE (bré) *f* pământ gras, noroiu

BRAYER (bre-ye) *m* 1 Chir bandaj de vătămătură, 2 cureaua limbei unui clopot, 3 tocul curelei destinat a purta un drapel

BRAYER (bre-yé) *v* a unge cu smoală [Se conjugă ca *balayer*]

BRAYETTE (bra-yét) *f* deschizătura din față la pantaloni

BRAYON (bra) *m* cursă de prins vulpi, etc

BREAK (brek) [angl] *m* brec, trăsuriă deschisă cu două bănci laterale

BRÉANT *m* V *bruant*

BREBIS [i breber] *f* oale *brebis de deux ans*, moadă, *brebis a lait*, oale mârvară, *faire un repas de brebis*, a mânca fără să bea, *brebis qui bêle perd sa goulée*, vorbă multă, treabă puțină, fig *une brebis galeuse*, un om de care toți fug

BRÈCHE [vg] *f* 1 breșă, spărtură făcută într-un zid sau un gard *battre en breche* a) a bate cu tunul, b) fig a atacă, a distruge, *monter à la breche*, a da asalt, *mourir sur la brèche*, a muri luptând, *être toujours sur la brèche*, a lupta într-una, 2 știrbitură (făcută unui cuțit), fig *il a fait une brèche à son honneur*, etc, și-a știrbit onoarea, averea, etc.)

BRÈCHE-DENT *a* și *s* știrb, baba Cloanța Pl *des breche-dents*

BRECHET *m* osul pieptului (la păsări)

BREDI-BREDA *adv* *fam* în pripă

BREDISSURE *f* neputință de a depărta fălcile

BREDOUILLAGE (yaj) *m* bolborositul, vorbire bolborosită

BREDOUILLE (br'-du-y') *f* 1 întoarcerea posomorită a vânătorului, 2 marș (la joc) || *adv* ploaie *revenir bredouille*

BREDOUILLEMENT *m* bolborosire

BREDOUILLEUR (br'-du-yé) *v* 1 a bolborosi, a bâlbâi, 2 a îngâmbă

BREDOUILLEUR, **EUSE** (yeur, yeuz') *m* bolborositor, bâlbâi

BREF (bref) [i breve] *m* 1 brief, scrisoare

a Papei, 2 mic calendar bisericesc cu indicarea oclucului din fiecare zi

BREF, **BRÈVE** [i brevis] *a* scurt *à bref délai*, în scurt timp, *rendre bref*, a scurtă || *adv* scurt, într'un cuvânt *pour faire bref*, pentru a scurtă, *parler bref*, a) a vorbi scurt, b) a vorbi iepede, *en bref*, pe scurt, în puține cuvinte

BRÉHAIGNE (èn y') *a* sterp (animal)

BREK *m* V *break*

BRELAN *m* 1 brelan (joc de cărți), 2 *avoir brelan*, a avea trei cărți de aceeaș figură sau valoare, 3 casă de joc, tripod *tenir brelan chez soi*, a ține casă de joc

BRELANDER *v* a frecventă timpourile, a jucă cărți într-una

BRELANDIER, **ÈRE** *s* jucător pasionat de cărți

BRELOQUE *f* 1 breloc (aninat de lanțul ceasornicului), 2 sculă țără preț, 3 V *berloque*

BRÈME *f* Zool plătică (pește) [V Suplim]

BRÉSIL (zul) *m* băcan, lemn roșu

BRÉSILIEN, **ENNE** (zi) *a* și *s* brazilian, (locuitor) din Brazilia

BRÉSILLER (zi-yé) *v* 1 a văpsi cu lemn roșu, 2 a țărâmituri, 3 a se face praf (din uscăciune)

BRÉTAILLER (ta yé) *v* 1 a frecventă sălile de scrimă, 2 a trage sabia pentru orice nimic

BRÉTAILLEUR (ta-yeur) *m* om care trage numai decât sabia din teacă, bătaș, spadasi

BRETAUDER *v* 1 a tunde piost sau chilug, 2 a ciunti, a tăia urechile (unui cal)

BRETECHE *f* întărituri cu creneluri

BRETELLE *f* 1 cureă *bretele de fusil*, cureă de pușcă, 2 pl bretele, cozondraci

BRETESSÉ, **E** *s* a Blaz cu creneluri

BRETON, **ONNE** *s* și *a* breton, (locuitor) din Bretagne

BRETONNANT, **E** *a* care vorbește sau unde se vorbește dialectul breton

BRETTE *f* sabie cu tăișul lung și subțire

BRETELER *v* a cresta o piatră sau un perete cu un instrument dințat [Se conjugă ca *appeler*]

BRETTEUR *m* 1 om gata de bătaie, bătaios, 2, duelgu

BREUL (breui) *m* ascunzătoare-stufis (a unor animale)

BREUVAGE *m* 1 băutură, 2 doftorie (pentru animale)

BREVET [bre] *m* brevet a) diplomă, certificat, b) patentă, drept de proprietate *brevet d'invention*, drept de proprietate asupra unei invenții (asigurat de guvern)

BREVETER *v* a brevetă, a da un brevet [Se conjugă ca *acheter*]

BREVIAIRE [i brevium] *m* 1 breviar, ceaslovul Catolicilor, 2 fig carte favorită *Horace est son bréviaire*, Horașiu e autorul său favorit

BRIARD, **E** *s* și *a* (locuitor) din Brie.

BRIBE *f* 1 codru de pâine, 2 pl fărâmituri, 3 pl fraze desperchiate *quelques bribes de français*, o țără de franțuzește

BRIC V *broc*

BRIC-A-BRAC *m* vechituri *Pl des bric a-brac* [V Suplimentu]

BRIK [angl] *m* *bric*, *vas* cu două catarte

BRICOLE [it.] *f* 1 chingă (de ham), 2 curea (hamului), 3 săritură înapoi (a mingei sau a bilei) *un boulet frappe de bricole*, o ghiulelă izbește la întoarcere, 4 ochiuri, *fig* șiretlicuri, *jouer de bricole*, *aller par bricoles* a) a face ca bila să izbească la întoarcere, *fig* a umbla cu șiretlicuri, 5 *fig* dibăcie din experiență, 6 *fig* treabă prost plătită, 7 *pl* năvod de prins cerbi, 8 loc *adv* de *bricole*, *par bricole*, indirect, pe neașteptate [V Supl.]

BRICOLER *v* 1 a juca astfel ca bila să lovească la întoarcere, 2 *fam* a ochi, a umbla cu șiretlicuri, 3 *fam* a face tot felul de meșteșuguri [V Suplimentu]

BRICOLEUR, BRICOLIER *m* om care învârtește tot felul de meșteșuguri

BRIDE [vg] *f* 1 frau, hăț *à toute bride*, *à bride abattue*, în goana mare, în galop, *fig tourner bride* a) a o lua la fugă, b) *fig* a-și schimba gândurile, *tenir la bride courte, serrée*, a strange în chingi, a ține de scurt, *tenir la bride haute à qq*, a se arăta sever față de cineva, *lacher la bride*, a da drumu, a lăsa în libertate, *fam aller bride en main*, a umbla cu multă prevedere, *brides à veaux*, fleacuri, basme, 2 *pl* panglici (la o bonetă sau pălărie femeiască), 3 limbă de fier (cu care se întăreste o bucată de lemn, o feavă), 4 cusătura unei butoniere, 5 dantelă groasă de Alençon [V Suplimentu]

BRIDÉ, E *a* 1 cu hăturile puse, 2 *fig* *ouison bride*, nătlăfleată, 3 înfrânat

BRIDER *v* 1 a pune hăturile (unui cal), *fig brider son cheval par la queue*, a face treaba anapoda, *brider la becasse*, a prinde în căpcană pe un naiv, *prov chacun bride sa bête*, fiecare face cum îl taie capul, 2 *fig* a pune un frâu, a înfrâna *brider les passions*, a înfrâna patimile, 3 *brider une volaille*, a trece o sfoară prin aripile unei păsări tăiate (la gătit)

BRIDEUSE *f* lucrătoare de dantelă de Alençon

BRIDGE *m* *brigi* (joc de cărți)

BRID'OUISON [personaj din *le Mariage de Figaro*] *m* *pop* nătărău

BRIDON *m* frâu fără zăbală, căpăstru

BRIE *m* brânză de *Brie*

BRIEF, BRIÈVE [bref] *a* scurt

BRIÈVEMENT *adv* scurt, pe scurt

BRIÈVETÉ *f* scurtime

BRIGADE [it] *f* 1 brigadă, 2 ceată de lucrători

BRIGADIER *m* brigadier

BRIGAND [it] *m* brigand, tâlhar

BRIGANDAGE *m* tâlhărie, jaf

BRIGANDEAU *m* 1 puru de tâlhar, tâlhăru, 2 *fig* pungaș

BRIGANDER *v* a comite tâlhării

BRIGANTINE *f* cămășuță de zale

BRIGANTIN *m* *Mar* corăbioară cu două catarte și cu o singură punte

BRIGANTINE *f* *Mar* 1 brigantină, corăbioară pe Mediterana, 2 panza de lângă cartul de dinapoi

BRIGNOLE *f* pună uscată din *Brignoles*

BRIGUE (*brig*) *f* 1 stăruință, intrigă, 2 coterne de stăruitori, de intriganți

BRIGUER (*ghé*) *v* 1 a stăruii să obțină prin intrigi, a umbla să obțină prin stăruinți, 2 a dori, a umbla după *briguer une alliance*

BRIGUEUR, EUSE *s* cel ceea care umblă să obțină prin stăruinți, stăruitor

BRILLAMMENT (*ya man*) *adv* briliant, într'un mod strălucit

BRILLANT (*yan*), *E* *a* briliant, strălucit(ori), *brillant de santé*, de o sănătate înfloritoare || *m* 1 strălucire, lustru *il y a du brillant dans ce poème*, e ceva strălucitor în poemul acesta, 2 briliant (piatră prețioasă), *faux brillant* a) briliant fals, b) *fig* strălucire searbădă

BRILLANTÉ (*yan*) *m* 1 stofă din bumbac cu desenuri strălucitoare, 2 dantelă falsă lucrată pe rășoru

BRILLANTER (*yan*) *v* 1 a lucra briliantul, 2 *fig brillanter son style*, a-și lucra stilul, a l impodobi cu zorzoane scriptoare

BRILANTINE (*yan*) *f* 1 briyantină (pomadă), 2 percal lustruit

BRILLER (*yé*) [it] *v* 1 a lucra, a străluci, 2 *fig* a se distinge, *cel homme veut briller*, acest om vrea să se distingă, 3 a căuta bine (despre un câine de vanătoare)

BRIMADE *f* festă (jucată noilor elevi și recruților de către cei vechi)

BRIMBALEMENT (*bren*) *m* bănnănitul (clopotelor)

BRIMBALER (*bren*) *v* *fam* a bănnăni, a trage într'una (clopotele)

BRIMBORION (*brèn*) *m* fleac, lucru de nimic

BRIMER *v* a juca o festă elevilor sau recruților nou veniți [V Suplimentu]

BRIN *m* 1 paiu, fir, 2 bucățică, *brin de fil*, bucățică de ață, 3 *fam un beau brin d'homme*, un om frumos și bine făcut || loc *adv* *brin a brin*, una după alta

BRINDE *f* brind, păhărel băut în sănătatea cuivă, *porter des brindes*, a bea în sănătatea cuiva, *être dans les brindes*, a fi cherchelit

BRINDILLE (*di-y*) *f* rămurică, rămurea

BRINGUE *f* bucată, *fig une grande bringue*, o prăjună (de)

BRINGUEBALE (*brèng'*) *f* pârghia (unei pompe)

BRIO [it] *m* *Muz* brio, violecune

BRIOCHAIN, *E* *a* și *m* (locuitor) din Saint-Brieux

BRIOCHE *f* 1 gogoasă, 2 *fig* gogomanie *faire des brioches*

BRIQUE (*brik*) [angl] *f* 1 cărămidă, 2 tăbliță, bucată *brigue de savon*, de *chocolat*, bucată de săpun, tăbliță de șocoladă, 3 *couleur de brique*, cărămiziu [V Suplimentu]

BRIQUET (*ké*) *m* 1 amnar, scăpărătoare, 2 sabie scurtă și nițel recurbată [V Suplim]

BRIQUETAGE (*brik*) *m* 1 zidărie cu cărămidă, 2 tencueală imitând cărămida

BRIQUETÉ, E (*k'*) *a* care imită cărămidă
BRIQUETER (*brik'-te*) *v* a tencui imitând cărămida [*Se conjugă ca jeter*]

BRIQUETERIE (*brik-tri*) *f* cărămidărie, fabrică de cărămidă

BRIQUETEUR (*brik'*) *m* zidar în cărămidă

BRIQUETIER (*brik'-u-é*) *m* cărămidar

BRIQUETTE (*kè't'*) *f* 1 cărămidă mică, 2 brichetă (cărbone) de forma cărămidei

BRIS *m* 1 spargere (a unei porți), ruperea (unor sigilii), 2 *bris* de *prison*, ieșirea prin efracție din închisoare, 3 *Mar* rămășițele unei corăbii sfărâmate

BRISABLE *a* spărgăcios

BRISANT *m* stâncă la suprafața apei, gherdap

BRISE *f* *Mar* boară, adiere

BRISÉ, E *a* 1 spart, sfărâmat, 2 care se îndoaie, *porte brisée*, ușă care se îndoaie, 3 sdrobot, prăpădit *je suis brisé*, sunt sdrobot

BRISE-COU *m* *V casse-cou*

BRISÉES *f pl* 1 rămuri tăiate și imprăștiate pe jos (pentru a recunoaște drumul), 2 *fig* drum, urme *suivre les brisées, aller sur les brisées de quelqu'un*, a merge pe urmele cuiva a-l imita sau a-l face concurență

BRISE-GLACE(S) *m* sfărâmă-ghiață (la poduri) *Pl des brise-glaces*

BRISE-LAMES *m* stăvilar de port (care înfrână valurile) *Pl des brise-lames*

BRISEMENT *m* 1 spargere, 2 izbucnire violentă a valurilor de o stâncă, 3 *fig* frângere, *brisement de cœur*, frângere de inimă

BRISE-MOTTES *m* vâlătuc pentru sfărâmatul bulgărilor de pământ (pe câmp arat)

BRISER (*zé*) *v* 1 a sparge, 2 a sfărâma, *briser ses fers*, a-și sfărâma lanțurile, 3 a sdrobi, a obosi peste măsură *la voiture m'a brisé*, trăsură m'a obosit peste măsură, 4 *fig* a frânge *briser le cœur*, a frânge inima, 5 *fig* *briser avec quelqu'un*, a încetă de a mai vorbi cu cineva, *briser un discours*, a încetă de a mai vorbi, *fam brisons là (-dessus)*, să curmăm vorba, destul cu aceasta, 6 *Mar* a se izbi, a se sparge de ceva, 7 a însemna drumul cu crăci (un vânător) || *Se briser*, 1 a se sparge, a se sfărâma, 2 *Mar* a se izbi, a se sfărâma

BRISE-RAISON *m* om zăpăcit, care vorbește alandala *Pl des brise-raison*

BRISE-TOUT *m* sparge tot, stângaci *Pl des brise-tout*

BRISEUR, EUSE *s* spărgător

BRISE-VENT *m* apărătoare în contra vântului (la plante)

BRISIS (*zi*) *m* *Arh* unghiul format de cele două planuri ale unui acoperiș îndoit

BRISOIR *m* 1 meliță, 2 băț de bătut lână

BRISQUARD [*brisque*] *m* soldat galonat

BRISQUE (*brisk'*) *f* 1 brisă (un joc de cărți), 2 zecurile și așii (în jocul de cărți *marriage* și *besy*), 3 (†) galon pe mânecă la reangajați

BRISTOL [orașul Bristol în Anglia] *m* *papier bristol*, hârtie bristol (hârtie fină, groasă și netedă)

BRISURE *f* 1 spătură, 2 îndoitură (a unei uși, etc.), 2 *Blaz* modificare ușoară
BRITANIQUE *a* britanic, din marea Britanie

BROC (*bro*) *m* uicior, cană.

BROC (*brok*) *m* (expresiunea) *de bric et de broc*, în toate felurile, prin toate mijloacele

BROCANTAGE *m* negoț cu lucruri de ocazie

BROCANTE *f* 1 *V brocantage*, 2 lucru de nimic, fleac

BROCANTER *v* a face negoț cu lucruri de ocazie

BROCANTEUR, EUSE *s* negustor de lucruri de ocazie

BROCARD (*kar*) *m* 1 glumă mușcătoare, batjocură, zeflemea, 2 căprior, 3 loc unde se pisează minereau

BROCARDER *v* a împunge cu glume mușcătoare, cu zeflemele

BROCARDEUR, EUSE *s* glumeț mușcător, zeflemist

BROCAT *m* brocat (stofă de mătase cusută cu aur sau cu argint), *petit brocat*, vechiă stofă de mătase roșie cu reflexe galbene

BROCATELLE *f* 1 imitație de brocat, 2 marmură cu mai multe colori

BROCHAGE *m* broșatul

BROCHANT, E *a* 1 *Blaz* care trece peste altele, 2 *V brocher* 5

BROCHE *f* 1 frigare, 2 (orice lucru care seamănă cu o frigare) fus, igliță, cârlig de împletit, țepuș, sulă, 3 cep de butie *vendre du vin à la broche*, a vinde vin cu mărunțișul, 4 broșă de gât, 5 *pl* colți mistrețului, 6 *Com* sumă neînsemnată, mică [*V Suplim*]

BROCHÉ, E *a* broșat, *travail broché*, lucru făcut în pripă || *f* o frigare plină cu carne

BROCHER *v* 1 broșa, a coase laolaltă foile unei cărți, 2 *fig*, a face în pripă și prost *brocher son devoir*, a-și face tema în pripă, 3 a amestecă în țesutul unei stofi fire de aur sau de argint, 4 a bate cu ciocanul cuele în potcoava calului, 5 *brochant sur le tout a)* *Blaz* cari puse peste altele, trec dintr-o parte în cealaltă a scutului, *b)* *fig* pe deasupra

BROCHET *m* Zool știucă

BROCHETON *m* știucă mică

BROCHETTE *f* 1 frigăruie; 2, bețișor cu care se dă de mâncare pasărilor, *fig Aleper à la brochette*, a crește cu multă îngrijire, 3 bețișor de care se anină corațiile

BROCHEUR, EUSE *s* cel ce broșează cărți.

BROCHOIR *m* ciocanul potcovarului

BROCHURE *f* 1 broșatul (unei cărți), 2, broșură (carte broșată de câteva coli)

BROCHURIER, ÈRE *s* autor de broșuri păcătoase

BROCOLI [*it*] *m* conopidă italiană

BRODEQUIN (*ken*) *m* 1 brodechin, gheată cu toc înalt (purtată în vechime de actorii comici), 2 *fig* comedie *chausser le brodequin*, a jucă comedia, 3 gheată cu șireturi

BRODER *v* 1. a broda, a coase la gherghef,

2 *broder au crochet*, a împleti cu iglița, 3 *fig* a biddă, a scornî

BRODERIE *f* 1 broderie, cusătură la gherghel, 2 *broderie au crochet*, împletitură, 3 *fig* ornamente, florițele

BRODEUR, EUSE *s* cel, ceea ce brodează, *fig* *autant pour le brodeur*, crează cine o vrea!

BROIE *f* meliță

BROIEMENT, BROÏMENT (*broa-man*) [*bro yer*] *m* pisatul, strivitul

BROMATE *m* bromat, sare a acidului bromic

BROME [*gr*] *m* *Chim* brom (corp simplu),

BROMHYDRIQUE (*mi*) *a* bromhidric (acid)

BROMIQUE *a* (acid) bromic

BROMURE *m* *Chim* bromură (brom com binat cu un corp simplu)

BRONCHADE *f* poticnire

BRONCHE [*l*] *f* bronșie, canal de respirație

BRONCHER *v* 1 a poticni, 2 a se mișca, a se urni din loc, 3 *fig* a greși, loc *il n'y a si bon cheval qui ne bronche*, oricine se poate înșela

BRONCHIOLE, *f* ramificațiunea din urmă a bronșilor

BRONCHIAL, E *a* ce ține de bronșii

BRONCHIQUE *a* bronșic, al bronșilor

BRONCHITE *f* bronșită, inflamație a bronșilor

BRONCHO-PNEUMONIE (*ko*) *f* inflamația bronșiolelor și bășicușelor plămânilor

BRONCHOTOMIE (*ko*) [*gr*] *f* broncotomie (operație constând în facerea unei deschizături la canalul respirator)

BRONZAGE *m* bronzatul

BRONZE [*it*] *m* 1 bronz (metal), *cœur de bronze*, inimă de piatră, 2 medalie sau operă de bronz, 3 gaură de foc, tun *le bronze a tonne*, tunul a bubuit

BRONZÉ, E *a* bronzat *a*) de colorarea bronzului, *b*) *teint bronzé*, fața parlită de soare, *c*) tare ca bronzul

BRONZER *v* a bronză, a da aspectul sau colorarea bronzului (unui obiect) || *Se bronzer*, a se bronză *a*) a se pârli la soare, *b*) *fig* a deveni tare ca bronzul, a se împietri

BRONZERIE *f* lucratul în bronz

BRONZEUR, BRONZIER *m* lucrător în bronz

BROQUART (*kar*) *m* cerbuleț de un an

BROQUETTE (*ket*) *f* țință (cuișor)

BROSSAGE *m* periatul

BROSSE *f* 1 perie, *coup de brosse*, perie tură, *brosse à habits*, perie de haine, 2 *fig* *une belle brosse*, frumos lucrat, 3 bidinea

BROSSÉE *f* 1 periatul, perietură, 2 *fam* scărpinătură, bătaie *recevoir une brosee*, a mânca bătaie

BROSSER *v* 1 a peria, 2 *fig* a trage o bătaie bună, 3 a străbate tufișurile dese, 4 a da gata, a da un verniu (unui tablou), 5 loc *se brosser le ventre*, a mânca răbdări prăjite || *Se brosser*, a se peria [V Suplimentu]

BROSSERIE *f* perierie, negoț cu perii, bidinele

BROSSEUR *m*. ordonanță (de ofițer)

BROSSIER *m* perier sau negustor de perii, de bidinele

BROU *m* 1 coaja verde a nucii, 2 *brou de noix*, rachiu cu esență de coajă verde a nucii

BROUÉE *f* 1 păclă, 2 ploaie repede și trecătoare

BROUET *m* 1 buhon din lapte și zahăr, 2 supă păcătoasă, terciu, 3 *brouet noir*, mâncare grosieră a vechilor Spartanii

BROUETTAGE *m* căratul cu roaba

BROUETTE *f* roabă (de cărat)

BROUETTÉE *f* o roabă plină

BROUETTER *v* a căra cu roaba

BROUETTEUR, BROUETTIER *m* cărăuș cu roaba

BROUHAHA [onomatopee] *m* sgomot infernal, vuet

BROUILLAMINI (*ya*) *m* zăpăceală, dezordine

BROUILLARD (*yar*) *m* 1 negură, ceață, *fig* păclă, beznă, 2 registru cu operațiile zilnice || *a papier brouillard* *a*) hârtie sugătoare, *b*) hârtie de filtrat lichide

BROUILLASSE (*yass*) *f* pacă subțire

BROUILLASSER (*ya*) *v* a cădea ceață

BROUILLE (*bru-y*) *f* supărare, ceață

BROUILLÉ, E (*ye*) *a* 1 amestecat *des œufs brouillés*, jumări, 2 încurcat, 3 certat *amis brouillés*, amici certați, loc *être brouillé avec le directeur de la Monnaie*, a fi lefter de bani

BROUILLEMENT (*bruy-man*) *m* 1 amestecare, 2 amestecătură

BROUILLER (*bru-yê*) *v* 1 a amesteca, *brouiller des œufs*, a face jumări, 2 a încuica, a zăpăci *brouiller une affaire*, a încurca o afacere, 3 *fig* a învrăjbi, a băga zădărnice în *brouiller deux amis*, a învrăjbi doi amici || *Se brouiller*, 1 a se certă, a se supăra, 2 a se strica, a se posomori *le temps se brouille*, vremea se strică, 3 a se întunece *ma mémoire se brouille*, memoria mi se întunece

BROUILLERIE (*y'-ri*) *f* ceartă, supărătură

BROUILLON, ONNE (*yon, yonn*) *a* 1 care încurcă, zăpăcește toată lumea, 2 certăreș || *m* 1 concept, ciornă, 2 V *brouillard*

BROUILLONNER (*yo-né*) *v* a face un concept, o ciornă

BROUIR *v* a pârli vlăstarele după îngheț (soarele)

BROUISSURE *f* pârlirea de soare a vlăstărilor loviti de îngheț

BROUSSAILLES (*sa-y*) [*brosse*] *f* pl mărăcini, mărăciniș

BROUSSAILLEUX (*sa-yeu*), **EUSE** *a* acoperit cu mărăcini

BROUSSE [provențal] *f* întindere acoperită cu mărăcini groase și dese

BROUSSIN *m* excrescență pe trunchiul unor arbori

BROUT *m* 1 creșterea arbuștilor primăvara, 2 *mal de brou*, boală intestinală (la vite)

BROUTER *v* a păste iarbă, muguri sau frunze, prov *où la chèvre est attachée il faut qu'elle brouite*, cât ți-e plapoma, a atât de întinde

BROUTILLE (*tu-y*) *f* pl 1 vreasuri, rămurile, 2 *fig* lucruri de nimic, fleacuri

BROYAGE *m* frecatul colorilor

BROYER (*broa yé*) *v* 1 a pisă, 2 a frecă (colori), 3 a strivi mâmile, 4 *fig* *broyer du noir*, a frământă gânduri negre [Se conjugă ca *employer*]

BROYEUR, EUSE (*broa*) *s* 1 frecător de colorii, 2. cel ce pisează, strivește, frământă

BRU *f* noră

BRUANT *m* Zool presure (pasăre)

BRUCELLE *f* clește mic de otel

BRUGEOIS (*ioa*), *E s* (locuitor) din *Bruges*

BRUGNON *m* piersică roșie cu pielea ne tedă

BRUINE *f* buriă, ploaie, mărunță și rece

BRUINÉ, E a ble bruine, grâu bătut de bură

BRUINER *v* a bură, a cădea o ploaie mă runță și rece

BRUIRE *v* a vâjâi, a fășâi [Vezi *Tabloul* verbelor nereg]

BRUISSANT, E a vâjâitor, fășâitor

BRUISSEMENT *m* vâjâit, fășâit

BRUIT *m* 1 sgomot, vuet, tărâboiu, zarvă *il y a du bruit dans la ville*, e zarvă în oraș, *faire grand bruit de quelque chose*, a face caz de ceva, *fig faire du bruit*, a atrage atenția asupra-și, 2 *svon le bruit court*, umblă svonul, *il n'est bruit que de cela*, nu se vorbește decât despre aceasta, *le commun bruit*, opinia publică || loc adv *a petit bruit*, în tăcere, *a grand bruit*, în mod sgomotos, în gura mare.

BRÛLAGE *m* arderea ierburilor uscate sau a buruienilor pe câmp

BRÛLANT, E a 1 arzător, fig question brûlante, chestiune care pasionează, *brûlant de colère*, fierbând de mânie, 2 *hierbinte cafe brûlante*, 3 *fig* înocet

BRÛLÉ, E a 1 ars, fig le voilà brûlé, s'a dus pe copcă, 2 *fig* *aprim un cerveau brûlé*, un creier aprins, 3 (la jocul de cărți) *carte brûlée*, carte aruncată din mână || *m* (miros) a ars *ça sent le brûlé*, asta miroase a ars, *fig* asta nu miroase a bine [V Suplmentul]

BRÛLE-GUEULE *m* pipă scurtă, ciubeică

BRÛLEMENT *m* 1 ardere, 2 arsură *un brûlement à l'estomac*, o arsură la stomac

BRÛLE-PARFUM *m* mangal pe care se arde mirodenii Pl *des brûle-parfum*

BRÛLE-POURPOINT (*A*) adv peneșteptate, brusc *tenir à brûle-pourpoint sur quelqu'un*, a trage deaproape asupra cuiva, *fig* a-l atacă brusc, *y aller à brûle-pourpoint*, a nu glumi, *dire une chose à brûle-pourpoint*, a spune un lucru pe față, fără înconjur

BRÛLER *v* 1 a arde; *fig brûler la cervelle à quelqu'un*, a sbură creierul cuiva, *brûler une étape*, a trece un conac fără a se opri, *brûler le pavé*, a fugi ca vântul, *brûler la politesse à quelqu'un*, a lăsa pe cineva cu buzele umflate, *brûler les planches*, a jucă cu foc (pe scenă), *brûler ses vaisseaux*, a pierde orice nădejde, ori Stan ori căpitan, *le torchon brûle*, e veșnic ceartă aci, 2 a părli, a uscă *le soleil brûle les plantes*, le teut, soarele uscă plantele, pârlește pielea obrazului, 3 a prăji, *brûler du café*, a prăji cafea, 4 *brûler l'amorce d'un fusil*, a da foc

unei puști, a descărca, a trage, *sans brûler une amorce*, fără a trage o singură împușcătură, 5 (la jocul de cărți) *a) brûler une carte*, a arunca o carte din mână, *b) le tapis brûle*, puneși mizele, 6 *fig* a arde de nerăbdare *brûler (d'envie)*, a arde de dorință, *les pieds lui brûlent*, stă pe spini, 7 a nu mai putea, a se prăpădi de *il brûle de jalousie*, se prăpădește de gelozie, 8 *brûler pour quelqu'un*, a se stinge de dorul cuiva || *Se brûler*, a se arde, a se frige [V. Supl]

BRÛLERIE *f* povarnă

BRÛLE-TOUT *m* cilindru mic pe care arde tot muclul umanării Pl *des brûle-tout*

BRÛLEUR, EUSE s 1 aprinzător, incendiator, 2 povarnagiu, rafinor, 3 aparat pentru arderea gazului aerian, al alcoolului, etc

BRÛLIS (*li*) *m* parte de pădure arsă, bucată de câmp cu ierburile arse

BRÛLOIR *m* mașină de prăjit cafea

BRÛLOT *m* 1 *Mar* corabie încărcată cu materii inflamabile (pentru a da foc altora), 2 basamac, 3 bucată de carne foarte pipărată, 4 băgător de zizanie, intrigant

BRÛLURE *f* arsură

BRÛMAIRE *m* luna biumar (23 Oct — 21 Nov), a doua lună din calendarul republican

BRUMAL, E a de iarnă

BRUMASSER *v* a se lăsa o păclă subțire

BRUME [1 *bruma*] *f* 1 păclă, negură deasă, 2 *fig* întunecime, tristețe

BRUMEUX, EUSE a neguros, cejos

BRUN, E [vg] *a* brun, oacheș, *yeux bruns*, ochi căprui, *cheval brun*, cal murg || *s* brun, oacheș || *m* culoarea brună

BRUNÂTE *E a* negricios, cam oacheș

BRUNE *f* 1 brunetă, femeie oacheșă, 2 *sur la brune*, în amurgul serni, pe înserate

BRUNET, ETE s și *a brunet, ochesel* (brunetă, ochesică)

BRUNI *m* schiviseala (metalelor)

BRUNIR *v* 1 a da o culoare închisă, 2 a lustrui, a schivisi *brunir les métaux*, a lustrui metalele, 3 a căpăta o culoare închisă, a se smoli *son teint brunit*, fața i se smolește

BRUNISSAGE *m* lustruitul, schivisitul metalelor

BRUNISSEUR, EUSE s lustruitor, schivisitor de metale

BRUNISSOIR *m* unealtă de schivisit, de lustruit metalele

BRUNISSURE *f* 1 schiviseală, schivisit, lustruit, 2 boală a viei

BRÛSQUE [it] *a* brusc *a) repede și aspru*, *b) năprasnic, neașteptat départ brusque*, plecarea neașteptată

BRUSQUEMENT (*k'-man*) adv brusc *a) cu bruschețe*, *b) pe neașteptate, fără beste*

BRUSQUER (*ké*) *v* a brusca *a) a se purta mojește cu cineva*, *b) a zori*, a grăbi *brusquer son départ*, a-și grăbi plecarea

BRÛSQUERIE (*k'*) *f* 1 bruschețe *a) moji-cie, violentă*, *b) priprie, faptă sau vorbe pripri-te*

BRUT, E [l] *a* brut *a) nelucrat*, *b) net*, întreg *sucres brut*, zahăr nerafinat, *produit brut*, produsul întreg, *c) fig* necioplit, ordinar *bête*

brute, bestie ordinară || *m* brutal, om grosolan și violent, moșic

BRUTAL, *E* [1] *a* brutal *a)* dobitocesc *appétits brutaux*, *b)* grosolan, sălbatic || *m* brutal, om grosolan, violent, moșic

BRUTALEMENT *adv* brutal, moșicește

BRUTALISER *v* *a* brutaliză, *a* se purtă moșicește cu cineva

BRUTALITÉ *f* brutalitate, moșicie

BRUTE *f* 1 bestie, dobitoc, 2 *fig* brută, om grosolan, moșic

BRUXELLOIS *E* (*sêl*) *a* și *s* (locuitor) din Bruxelles

BRUYAMENT (*ya-man*) [*bruit*] *adv* cu sgomot, sgomotos

BRUYANT (*yan*), *E* *a* sgomotos, gălăgios

BRUYÈRE *f* 1 buruienă, bălăni, 2 *coq de bruyere*, cocoș sălbatic, 3 *pârlouage terre de bruyère*, pământ cu resturi vegetale

BRYACÉES *pl* *Bot* familia mușchiurilor

BRYOLOGIE [*gr*] *f* partea Botanicii care se ocupă cu mușchiurile

BRYON [*gr*] *m* mușchiu crescut pe arbori

BRYONE [*gr*] *f* *Bot* curcubeiea, împărăteasă

BUANDERIE *f* spălătorie

BUANDIER, *ÈRE* *s* cel, ceea care înălbește pânza nouă || *f* spălătoreasă

BUBALE *m* antilopă africană,

BUBE *f* bubuliță pe piele

BUBON [*gr*] *m* bubou

BUBONIQUE *a* ce ține de bubou,

BUCCAL, *E* (*bûk-kal*) *a* bucal, al gurei

BUCCIN (*bûk-sên*) [1] *buccina*] *m* 1 melc de mare, 2 *Muz* buciom

BUCCINATEUR (*buk-si*) *m* 1 Roman sunând din buciom, 2 mușchiul dintre făci

BUCCINE (*bûk'-sîn*) *f* trompetă romană

BUCENTAURE [*gr*] *m* 1 centaur cu corp de taur, 2 corabie venețiană

BUCEPHALE [*gr*] *m* bucefal *a)* calul lui Alexandru cel Mare, *b)* armăsar, cal de paradă

BÛCHE *f* buștean, butuc (*și fig*) [V Supl]

BÛCHER *m* 1 magazie cu lemne, 2 rug

BÛCHER *v* 1 *a* ciopli un lemn, 2 *fig* *a* munci pe capete din gros *Se bûcher*, *a* se bate

BÛCHERON, *ONNE* *s* tăietor de lemne în pădure, pădurar

BÛCHETTE *f* surceă, așchie

BÛCHEUR, *EUSE* *s* *pop* muncitor harnic

BUCOLIQUE [1] *a* bucolic, păstoresc || *pl* bucolice, poeme pastorale

BUCRANE [*gr*] *m* căpășană de bou ca ornament de arhitectură

BUDGET [*bud-jé*] [*angl*] *m* budget

BUDGÉTAIRE *a* budgetar

BUDGÉTER [*bûd-jé-te*] *v* *a* înscrie în budget [Se conjugă ca *accélérer*]

BUÉE *f* 1 leșie, 2 abur umed

BUFFET *m* 1 bufet, *a)* dulap cu vasele și rufăria mesei, *b)* sală de mâncare și băutură, 2 chereșteaua orgei [V Suplimentul]

BUFFETIER (*buf-ti é*), *ÈRE* *m* ținătorul unui bufet în gară

BUFFLE *m* 1. bivol, 2 pielea de bivol

BUFFLETERIE (*flêt'-ri*) *f* curelele armelor (unui soldat)

BUFFLETIN *m* bivolăș, malac

BUGLE *m* 1 trâmbiță cu clape, 2 *Bot* vineriță

BUGLOS(S)E [*gr*] *f* limba-boului, miruță

BUGRANE [*gr*] *f* *Bot* dărmotin, osul iepurelui, asudul-calului

BUGY (*beug-ghé*) [*angl*] *m* tăsurică pe două roți

BUIRE *f* ibric pântecos cu gât și cu cioc

BUIRETTE *f* clare de fân tăiată

BUIS [*buxum*] *m* *Bot* 1 cîmșir, merișor, 2 lemn de merișor, 3 ramură de merișor *buis benu*, ramură de merișor sfințită

BUISSIÈRE, **BUISSAIE** *f* loc sădit cu merișori

BUISSON *m* 1 crâng, tufiș *battre les buissons*, *a)* a cutreeră crângurile după vânat, *b)* *fig* a umbla în iscoadă, în cercetare, 2 tufar, copăcel, 3 *buisson d'écrevisses*, raci aranjați în piramidă spinoasă

BUISSONNEUX, *EUSE* *a* crângos, tufos

BUISSONNIER, *ÈRE* *a* de crâng, de tufiș, *fig faire l'école buissonnière*, *a* trage școala la fit, *a* hoinări

BULBE [1 *bulbus*] *m* 1 *Bot* bulb, tulpină subterană în formă de ceapă (la unele plante), 2 *Anat* rădăcină (ex *a* unui dinte)

BULBEUX, *EUSE* *a* 1 *Bot* format dintr'un bulb, 2 *Anat* înzestrat cu un bulb

BULGARE *s* bulgar, bulgăroaică || *a* bulgăresc || *m* limba bulgară || *adv* bulgărește

BULLAIRE [*bulle*] *m* 1 culegere de ordine papale, 2 copistul bulelor papale

BULLE [1 *bulia*] *f* 1 clăbuc, bășică (la apa în febre), 2 bulă, scrisoare a Papei, cu pecetii de aur sau de plumb, ordin papal *bulle d'excommunication*, bulă de izgonire

BULLÉ, *E* *a* pecetluit cu pecetea papilor

BULLETIN [*it*] *m* 1 buletin de vot, 2 buletin, dare de seamă (ex *a* Bursei), 3 colecție oficială, *bulletin des lois*, colecție oficială de legi, 4 bilet *bulletin de bagages*, 5 livret de școlar

BULLEUX, *EUSE* *a* plin de clăbuci, bășici

BULL-TERRIER *m* câine englez de șoareci, șoricar

BUPRESTE *m* *Zool* gândac strălucitor, licuriciu

BURALISTE [*bureau*] *m* debitant (de tun, mărci)

BURAT *m* stofă de lână ordinară

BURATIN *m*, **BURATINE** *f* stofă din mătase și din lână groasă

BURE *f* 1 abă, dîmie, 2 puț săpat spre *a* pătrunde într'o mină

BUREAU *m* 1 birou (în toate accepțiunile sale), 2 *bureau restant*, post-restant

BUREAUCRATE *m* birocrat, funcționar într'un birou

BUREAUCRATIE (*si*) *f* birocrație, *a)* funcționarismul, *b)* funcționarii birourilor

BUREAUCRATIQUE (*uk'*) *a* biocratic, funcționăresc,

BURETTE *f* 1 oțetarniță, 2 vasul cu apă sau cu vin (la liturghie)

BURGAU *m* 1 scoară de mare (din care se scoate sidef), 2 sideful scoarei

BURGAUDINE *f* *V* *burgau* 2

BURGRAVE [g] *m* (†) guvernorul civil sau militar al unui oraș, păcălăb

BURGRAVIAT *m* păcălăbie

BURIN *m* 1 dală, priboiu de gravat metale, 2 cleste de oțel de tăiat metale

BURINER *o* 1 a gravă metale cu dalta, cu priboiu, 2 *pop* a munci fără încetare

BURINEUR *m* 1 gravor de metale, 2 unealtă de gravat, 3 *pop* muncitor harnic

BURLESQUE (*lesh'*) [it] *a* burlesc, caraghios, foarte comic || *m* genul burlesc

BURLESQUEMENT *adv* în mod caraghios

BURNOUS (*nuss*) [ar] *m* mantă de lână cu glugă (a Arabilor)

BURON *m* 1 colibă de păstori, 2 cășărie

BURONNIER *m* brânzar

BURSAL, *E* [bursa] *a* care are drept obiect impozite extraordinare

BUSARD *m* *Zool* ulul rândunelelor

BUSC *m* 1 os, fildeș de corset, 2 îndoitura de sus a patului puștei

BUSE *f* 1 șoimnegru, 2 *fam* nătărău, 3 feava ce duce apa dela scocul morii pe roată

BUSQUÉ, *E* *a* cu fildeș, *nez busqué*, nas încovoiat în formă de arc

BUSQUER (*ké*) [busc] *o* 1 a pune fildeș (unui corset), 2 a încovoia || *Se busquer*, a-și pune fildeș la corset, a se strânge

BUSQUÈRE (*ku*) *f* spațiul în corset unde se bagă fildeșul

BUSTE [it] *m* bust

BUT (*bu*, *butt*) *m* țință, *fig* scop *toucher au but*, a lovi în țință, a nimeri, *fig* a izbui, *aller au but*, a spune ce are de spus || *adv de but en blanc*, fără chibzuire, pe negândite, *but à but*, deopotrivă, fără niciun interes

BUTE *f* cuștoara potcovarului

BUTÉ, *E* [but] *a* țințit

BUTÉE *f* suport din piatră (la poduri)

BUTER *o* 1 a atinge țința, 2 a ținți, 3 a

se izbi, a se împiedică de, 4 a propti (un zid) || *Se buter*, 1 a se izbi de, 2 *fig* a se încăpățână în (ceva)

BUTIN *m* 1 pradă, jaf (luat dela vrăjmaș) 2 *pop* plească, profit, 3 recolta albinelor, 4 recolta făcută în câmpul științelor, etc

BUTINER *o* 1 a prădă, a jefui, 2 *butiner les fleurs*, a culege mierea din flori (albinele)

BUTINEUR, *EUSE* *a* prădător, culegător

BUTOIR *m* 1 stavilă, opritoare (în gări), 2 cușit cu două vârfuri (de răzuit pielea)

BUTOR *m* 1 *Zool* bădăran, bățlan de stuh, 2 *fig* moșie, grobian

BUTORDE *f* moșică

BUTTAGE *m* înconjurarea cu pământ (a arborilor)

BUTTE *f* 1 deluleț, movilă, 2 colnic pentru tu, 3 *fig être en butte a*, a fi expus la

BUTÉE *f* masiv din piatră pe extremitățile unui pod (pentru a rezistă curentului)

BUTTER *o* a înconjura cu pământ (un arbore) [*V* Suplimentu]

BUTOIR *m* 1 pluguleț, 2 unealtă de sculptat lemnul

BUTYLÈNE *m* carbură de hidrogen

BUTYRATE *m* sare din acidul butiric și o bază

BUTYREUX, *EUSE* *a* untos, ca untul

BUTYRINE *f* grăsimea de unt

BUTYRIQUE [butyrum] *a* (acidul) butiric

BUTYROMÈTRE *m* unealtă de evaluat cantitatea de unt în lapte

BUVABLE *a* de băut, care se poate bea

BUVARD *a* și *m* hârtie sugătoare, potabil

BUVERIE *f* chieș

BUVETIER (*buo-ti-e*) *m* ținătorul unui bufet, limonadier

BUVETTE *f* bufet cu aperitive, cu băuturi răcoritoare (la teatru, la gară), bodogă

BUVEUR, *EUSE* *s* băutor, bețivan

BUVOTER *o* *fam.* a bea cate puțin și des

BYSSE, **BISSUS** (*suss*) [gr] *m* stofă prețioasă din vechime

BYZANTIN, *E* *a* și *s* bizantin (locuitor) din Byzanț

C

C *m* (litera) *c*

ÇA *pron* aceasta, asta *comme ci, comme ça*, așa și așa

ÇA *adv* 1 acli *venez ça*, veniți încoace, *ça et la*, ici și colo || *ça, or ça!* hai! ei bine! și acum *ça déjeunons!* or *ça, partez!* și acum să dejunăm! și acum plecați! [*V* Suplimentu]

CAB [ang] *m* cab, trăsurică pe două roți cu vizituli la spate

CABALE [ebr] *f* cabală *a*) știință ocultă, *b*) uneltire, intrigi pe sub ascuns, *c*) uneltitori, intriganți

CABALER *o* a unelti, a face intrigi pe sub ascuns contra curva

CABALEUR, *EUSE* *s* uneltitor de intrigi, intrigant

CABALISTE *m*. cabalist, cunoscător al cabalei ebraice

CABALISTIQUE *a* cabalistic *a*) ce ține de cabala ebraică, *b*) ocult, tainic

CABALISTIQUEMENT *adv* în mod cabalistic, tainic.

CABAN [sp] *m* mantă cu mâneci și cu glugă (contra ploaiei sau a soarelui)

CABANE [provençal] *f* 1 colibă, bordeu; 2 vizuină: *cabane à lapins*, vizuină de iepuri

CABANER *o* a trăi în colibă

CABANON *m* 1 colibioară, 2 chiluiță (într-o temniță)

CABARET *m* 1 cârciumă *cabaret borgne*, cârciumă suspectă, speluncă, 2 restaurant elegant (mai ales de noapte), 3 serviciu de ceai, cafea, lichioruri

CABARETTIER, **ÈRE** (*ti*) *s* 1 cârciumar, cârciumăreasă, 2 patronul unui cabaret de noapte

CABAS (*ba*) *m* 1 panier, cos pentru smochine, coșniță, 2 *fam* trăsură hodoroșită

CABESTAN [provențal] *m* scripet, macară

CABILLAUD (*yo*) [ol] *m* morrhua gadua proaspătă (pește)

CABINE *f* canibă, cămăruță

CABINET *m* 1 cabinet (în toate sensurile), *tenir cabinet*, a ține stat, 2 dulap cu despărțituri, 3 *cabinet de lecture*, sală de lectură, 4 *homme de cabinet*, om ce trăiește cu nasu în hârtoage, 5 *cabinet d'aisance*, umblătoare

CÂBLE [provențal] *m* 1 cablu, fir gros (telegrafic), 2 pâlmar (de ardicat greutăți)

CÂBLÉ, **E** *a* 1. în formă de cablu, 2 expediat prin cablu, telegrafiat || *m* cordon (de atârnat un tablou, etc)

CÂBLEAU, **CÂBLOT** *m* frânghie, otgon

CÂBLER *v* 1 a face cabluri, otgoane de funii răsucite, 2 a telegrafia *cabler une victoire*, a telegrafia o victorie

CÂBLOGRAMME [gr] *m* telegramă trimisă prin cablu

CABOCHARD *a* și *s* încăpățânat [V Supl]

CABOCHE *f* *fam* 1 căpățână, 2 cuiu cu cap mare și rotund

CABOCHON *m* 1 piatră prețioasă șlefuită dar netărată, 2 caboșon (pietritică de ornament) [V Suplimentu]

CABOSSE *f* 1 vanătaie, umflătură, 2 fructul cacaotierului

CABOSSER *v* a scofalci

CABOTAGE [frații Cabot, navigatori] *m* cabotaș, plutire și oprire din port în port, din cap în cap

CABOTER *v* a pluti dealungul coastelor și a se opri la toate porturile

CABOTEUR *m* 1 marinar de cabotaș, 2 corabie de cabotaș

CABOTIER *m* V *caboteur* 2

CABOTIN *m* 1 actor de provincie, comediant, cabotin, 2 *fig* panglicar

CABOTINAGE *m* 1 actorie, 2 *fig* faptă de cabotin [V Suplimentu]

CABOTINER *v* 1 a lace pe actorul de provincie, pe cabotinu, 2 a jucă prost

CABOULOT *m* 1 despărțământ într'un staul, 2 *pop* cârciumă ordinară

CABRER (SE) [provențal] *v* 1 a se ridică în două picioare (un cal), a se cabra, 2 *fig* a se înfuriă, a-și pierde sărita

CABRI [caprillus] *m* 1ed

CABRIOLE [it] *f* săritură (ca a caprei), *fig faire la cabriole*, a se da după împrejurări

CABRIOLE *v*. a sări în sus, a sălta (ca o capră)

CABRIOLET *m* 1 cabrioletă, trăsuriță pe două roți, 2 cătuși (la mâini).

CABRIOLEUR *m* săritor în aer

CABUS (*bu*) *a* *chou cabus*, căpățână de varză

CACADE *f* 1 descărcătură de stomac, 2 înțepindere nebună, 3 *fam* înfrângere, fugă rușinoasă

CACAO *m* cacao

CACAOYER (*o-yé*), **CACAOIER** (*tu-é*) *m* Bot cacaoier, pomul cu cacao

CACAOYÈRE (*o-yèr'*), **CACAOIÈRE** (*tu*) *f* loc plantat cu cacaoieri

CACARDER *v* a găgăi (gâsca)

CACATOÈS (*ess*), **CACATOIS** *m* 1 Zool cadu (papagal din Australia), 2 Mar catart mic cu pânză (ultima prelungie a catartului)

CACHALOT *m* Zool casalot, fisetru

CACHE *f* ascunzătoare

CACHE-CACHE *m* joc d'avatascunsele

CACHE-CORSET *m* caș-corset

CACHECTIQUE [gr] *a* bolnăvicios, suferind

CACHE-ENTRÉE *f* limbulită mobilă de acoperit gaura broastei

CACHEMIRE [oras în Asia] *m* cașmir (stofă sau șal din acea stofă)

CACHE-MOUCHIR *m* V *cache-tampon*

CACHE-NEZ *m* casneu, legătură largă de gât Pl *des cache-nez*

CACHE-POT *m* învelitoare de hârtie a unui ghiveci cu flori Pl *des cache-pot* || loc adv

a cache-pot, pe sub ascuns, în contrabandă

CACHIE-POUSSIÈRE *m* pardesiu ce apără de praf

CACHER *v* 1 a ascunde, a piti, 2 a acoperi, a înveli *se cacher le cou*, a-și înveli gâtul, *fig cacher son jeu*, a nu-și da pe față intențiile, *catcher sa vie*, a căuta să trăiască departe de lume || *Se cacher*, 1 a se ascunde, 2 *se cacher d'une chose*, a ține ascuns ceva (ca să nu se știe)

CACHET *m* 1 pecete, 2 *lettre de cachet*, scrisoare pecetluită, ordin regal (de arestare sau exilare), 3 cașet, plata pentru o lecțiune dată, *fam courir le cachet*, a da lecțiuni afară din casă, *payer au cachet*, a plăti cu lecția, *combien le cachet?* câți lei ora? 4 cașet, cartelă *cachet de bains*, cartelă de băi, 5 *fig* pecete, semn deosebitor *cachet d'une époque* [V Suplimentu]

CACHETAGE *m* pecetluitul

CACHE-TAMPON *m* (joc de copii) cătușul unei batiste-mototol ascunsă

CACHETER *v* a pecetlui, *cure, pain à cacheter*, ceară de pecetluit [Se conjugă ca *meter*]

CACHETTE *f* ascunzătoare mică, *fam en cachette*, în taină, sub ascuns

CACHEXIE [gr] *f* cașexie, slăbire totală a trupului

CACHOT *m* carceră, temniță

CACHOTTER *v* a tănuși, a face pe misteriosul, a umbla cu șoapte

CACHOTTERIE *f* taine, șoapte pentru un lucru de nimic

CACHOTTIER, **ÈRE** (*tu*) *s* șoptitor sau tănușitor de lucruri de nimic

CACHOU *m* cafeșu (vopsea extrasă dintr'un copac indian)

CACHUCHA (*cui-cia*) [sp] *f* caciucia (dans spaniol)

CACIQUE *m* șef mexican, cuban, etc
CACOCHYME [gr] *a* și *m* 1 om bolnăvicios, mortăciune, 2 *fig* om ursuz

CACOCHYMIE [gr] *f* 1 stare bolnăvicioasă a corpului, 2 ursuzlăc

CACOGRAPHIE [gr] *f* s ortografie gresită, 2 text cu greșeli lăsate (ce trebuiesc îndreptate de elev)

CACOLET *m* coș cu răzămătoare și cu perne pe un catâr (pentru transportul rănitilor)

CACOLOGIE [gr] *f* cacologie, expresiune gresită

CACOPHONIE [gr] *f* cacofonie *ab*) Muz sunete discordante

CACOPHONIQUE *a* cacofonic, care sună urât

CACT(AC)ÉES *f pl* Bot cacteele (familia plantelor al căror tip e cactus)

CACTIER (*ti*), **CACTUS** (*tuss'*) *m* Bot cactus (plantă grasă și spinosă)

CADASTRAGE *m*, **CADASTRATION** *f* facerea cadastrului

CADASTRAL, **E** *a* de cadastru

CADASTRE [provențal] *m* cadastru (registru public indicând situația, întinderea și valoarea proprietăților unei comune)

CADASTREUR *v* a face cadastrul

CADAVÉREUX, **EUSE** *a* de cadavru, de stârv

CADAVÉRIQUE *a* 1 al cadavrului, 2 de cadavru

CADAVRE [l cadaver] *m* 1 cadavru, stârv, 2 mortăciune, 3 schelet, 4 *sentir le cadavre*, a mirosi a colivă, a merge rău [V Suplimentu]

CADEAU *m* 1 cadou, dar, 2 ornament de caligrafie, 3 petrecere

CADENAS [provențal] *m* lacăt

CADENASSER *v* a încuia cu un lacăt

CADENCE [it] *f* cadență *a*) tact, ritm, *b*) căderea armonioasă a unei frunze

CADENCER *v* a cadența *a*) a potrivi după tact, *b*) a da armonie, a rotunzi *cadencer une phrase*, a da armonie unei fraze

CADENETTE *f* (†) coadă purtată de soldații francezi

CADET, **ETTE** *a* 1, mai tânăr *frère cadet*, frate al doilea, frate mai tânăr *branche cadette*, familia ieșită din al doilea frate, 2 mezin, cel mai tânăr, *c'est le fils cadet de la famille*, e fiul cel mai tânăr din familie, *c'est le cadet de mes soucis*, grija asta s'o am || *m* cadet, voluntar de viață nobilă, 2 *il est mon cadet*, e mai tânăr decât mine, 3 *fig* ageamui [V Supl]

CADETTE *f* lespede de piatră (pentru pavat)

CADI [ar] *m* cadriu, judecător turc

CADIS *m* stofă de lână ușoară.

CADMIUM (*mi-om*) [gr] *m* cadmiu (metal alb simplu)

CADOLE [provențal] *f* clanță

CADRAN [l quadrans] *m* cadran *a*) cerc cu diviziuni, *b*) ornic

CADRAT [l quadrans] *m* Tip quadrat, umplutură între cuvintele unui rând

CADRATIN *m* Tip quadrat mic

CADRATURE *f* cuadratură, roșile ce pun în mișcare arătătorii unui ceasornic

CADRE [it] *m* 1 cadru *a*) ramă, pervaz, *b*) plan, cuprins, 2 ofițeri și subofițeri (unei companii)

CADREER *v* 1 a cadra, a se potrivi, a corespunde, 2 a potrivi pielea pe ramă

CADUC, **UQUE** (*duk*) [l caducus] *a* 1 șubred, 2 *Jur* nul, fără valoare, 3 *Bot* căzător *feuilles caduques*, frunze căzătoare, 4 *mal caduc*, boala copiilor

CADUCÉE [l caduceum] *m* caduceu, bățul lui Mercur cu doi șerpi împrejur (simbolul păcii, atributul comerțului)

CADUCITÉ *f* 1 șubrezime, slăbiciune, 2 vârsta între 70 și 90 ani

CADURCIEN, **ENNE** *a* și *s* (locuitor din Cahors)

CÆCAL, **E** (*se*) *a* cecal, al intestinului gros

CÆCUM (*sé-com*) [l] *m* cæcum, prima parte a intestinului gros

CAENAI, **AISE** (*kané, kanes'*) *a* și *s* (locuitor) din Caen

CAFARD, **E** *a* și *s* fățarnic

CAFARD *m* V *blatte*

CAFARDER *v* 1 a face pe fățarnicul, pe prefăcutul, 2 a spiona

CAFARDERIE *f* fățarnicie, cucernicie prefăcută

CAFARDISE *f* faptă sau purtare fățarnică

CAFÉ [ti] *m* 1 cafea, 2 cafenea [V Sup]

CAFÉ-CONCERT *m* varieteu

CAFÉIER *m* V *cafier*

CAFÉIÈRE *f* loc sădit cu pomi de cafea

CAFÉINE *f* cafeină (alcaloid natural pe frunzele și fructul pomului de cafea)

CAFÉ(T)AN [turc] *m* cafetan

CAFETIER (*ti é*) *m* cafegiu, ținătorul unei cafenele

CAFETIÈRE (*ti*) *f* ibric pentru cafea

CAFIER *m* Bot cafeul, pomul cu cafea

CAFRE *a* și *s* cafru, (locuitor) din Cafre-ria || *m* limba cafră

CAGE [l cavea] *f* 1 colivie, 2 cușcă *mettre un voleur en cage*, a băga pe un hoț la închisoare, 3 odăișă dedesuptul unei scări, 4 Arh *cage d'une maison*, cele patru ziduri mari ale unei case [V Suplimentu]

CAGÉE (*ye*) *f* o colivie plină.

CAGEOT (*yo*) *m* 1 colivioară, 2 coteț de transportat găini

CAGETTE (*yer'*) *f* colivioară

CAGNARD, **E** [cagne] *a* și *s* fam trândav

CAGNARDER (*can-yar*) *v* a trândăvi

CAGNARDISE *f* trândăvie

CAGNE *f* 1 câine rău, 2 trântor, secătură

CAGNEUX, **EUSE** *a* întors, sucit || *s* fmiță cu picioarele întoarse înăuntru, sucite.

CAGNOTTE *f* canotă, (farfurioara cu) mizele jucătorilor

CAGOT, **OTE** *a* și *s* fățarnic, fals cucernic

CAGOTERIE *f* faptă, purtare de fățarnic, de cucernic prefăcut

CAGOTISME *m* fățarnicie, cucernicie prefăcută

CAGOULE *f* rasă de călugăr, cu glugă, fără mâneci și cu deschizături pentru ochi și gură
CAHIER (*ka-ié*) *m* caiet *cahier des charges*, caietul de sarcini

CAHIN-CAHA (*ka-en, ka-a*) *adv* așa și așa, și bine și rău, cu greu

CAHOT (*ka-o*) *m* 1 sdruncinătură, 2 *fig* greutate, piedică *les cahots de la vie*

CAHOTAGE (*ka-o*) *m* sdruncinătură

CAHOTEMENT (*ka-o*) *m* sdruncinatul

CAHOTER (*ka-o*) *v* a sdruncina

CAHOTEUX, EUSE (*ka-o*) *a* sdruncinător

CAHUTE (*ka-ut'*) *f* bordeu păcătos

CAÏD [*ar*] *m* caid, guvernator de provincie în statele Barbarești

CAIEU (*ca-yeu*) *m* muguras

CAILLAGE (*ca-yaj*) *m* încheagat

CAILLASSE (*ka yas'*) *f* pietriș din epoca terțiară

CAILLE (*ka-y'*) *f* Zool prepeliță, pitpalac

CAILLÉ, E (*ka-yé*) *a* covăsit || *m* lapte covăsit, iaurt

CAILLEBOTTE (*ka-y'*) *f* cheag de lapte

CAILLEBOTTER (*ka-y'*) *v* a preface în cheag de lapte || *Se caillebotter*, a se preface în cheag de lapte

CAILLE-LAIT (*ka-y'*) *m* Bot sânznană, drăgaică Pl *des caille-lait*

CAILLEMENT (*ka-y'-man*) *m* încheagatul, covăsitul

CAILLER (*ka-yé*) [*l*] coagulare] *v* a închege, a covăsi

CAILLETAGE (*ka'-y'-taj'*) *m* fam. fleoncănit, trâncănit

CAILLETEAU (*ka-y'*) *m* puu de prepeliță

CAILLETER (*ka y'*) *v* a fleoncăni, a trâncăni [Se conjugă ca *acheier*]

CAILLEPTE (*ka-yet'*) *f* 1 femeie căreia îi umbliă mereu gura, 2 rânza, al patrulea stomac (la rumegătoare)

CAILLOT (*ka-yo*) *m* cheag (de sânge, lapte)

CAILLOT-ROSAT (*ka-yo*) *m* pară pietroasă

CAILLOU (*ka-yu*) *m* 1 pietricică, 2 cremene, piatră tare, 3 *pl* *fig* greutate, piedică Pl *des cailloux* [V Suplimentu]

CAILLOUTAGE (*ka-yu*) *m* 1 lucrare din pietricele, 2 așternutul cu pietriș

CAILLOUTÉE (*ka-yu*) *f* faianță fină

CAILLOUTER (*ka-yu*) *v* a garnisi, a așterne cu pietriș

CAILLOUTEUX, EUSE (*ka-yu*) *a* așternut cu pietriș

CAILLOUTHIS (*ka-yu-ti*) *m* pietriș

CAIMACAM [*ar*] *m* caimacam, locuitor de vizir.

CAÏMAN (*ka-i*) *m* Zool caiman, reptil de ape din America, asemenea crocodilului

CAÏQUE (*ka-ik'*) [*turc*] *m* caic, barcă turcească

CAÏEN (*kern*) *m* moviță celtică (în Bretagne)

CAISSE *f*, 1 ladă, 2 cutie *caisse à médicaments*, cutie cu doftori, 3 casă de bani, 4 casierie, 5 casă, birou *caisse d'épargne*, casă de economie, 6 tobă *grosse caisse*, toba cea mare, *fig* *battre la grosse caisse*, a și face

reclamă, 7 coșul, cheresteaua (unei trăsurii); 8 ghiveci, glastru *orangers en caisse*, portocali în glastre [V Suplimentu]

CAISSETTE *f* lădiță

CAISSIER, ÈRE *s* casier, casierieră

CAISSON *m* 1 cheson, căruță pe patru roți pentru transportul munițiilor și alimentelor în război, 2 chichiță (de trăsură)

CAJOLER *v* 1 a linguși din interes, a măguli, 2 *fig* a mângâia

CAJOLERIE *f* lingusire interesată, măgulire

CAJOLEUR, EUSE *s* lingusitor (interesat), măgulitor

CAKE-WALK (*kek-uak*) [*angl*] *m* kekuak (dans desmățat)

CAL [*callus*] *m* 1 neg, bătătură, 2 cicatrice a unui os fracturat

CALABRAIS, E a și s (locuitor) din Calabria

CALADE *f* povârniș pe care se dresă un cal în galop ușor

CALAGE *m* înțepenirea cu o așchie

CALAISSON *f* Mar cantitatea căl se scufundă un vas în mare

CALAMBOUR (*lan*) *m* calambur, lemn mirositor din Indi

CALAMENT (*man*) [*gr*] *m* Bot mîntă sălbatecă, ismă, ismăsoară

CALAMINE *f* calamină, carbonat de zinc nativ

CALAMITE *f* calamită, a) gumă-rășină, b) *calamite blanche*, lut alb

CALAMITÉ [*l*] calamitas] *f* calamitate, nenorocire mare, năpaste

CALAMITEUX, EUSE *a* de răstriște, foarte nenorocit

CALANDRAGE *m* lustruitul cămășilor

CALANDRE *m* 1 mângălău, 2 găgărița graului, 3 ciocărlan mare

CALANDREER *v* a lustrui cămășile, a netezi postavurile

CALANDREUR *m* mângăluitor, lustruitor

CALCAIRE [*l*] calcarius] *a* calcar, văros

CALCANÉUM (*om*) [*l*] *m* Anat calcaneum, osul călcărului

CALCÉDOINE [*l*] *f* agată de coloare lăptoasă

CALCIFICATION *f* depozit de săruri calcare în țesăturile organelor

CALCIFIE, *E a* prefăcut în carbonat de calce

CALCIN *m* 1 sfărâmaturi de sticlă pulverizată; 2 coajă calcară de pe peieși cazanelor

CALCINABLE *a* care se poate calcina

CALCINATION *f* calcinare

CALCINER [*l*] calcinare] *v* a calcina a) a preface în var nestins, b) a uscă la o căldură foarte înaltă (ex aurul)

CALCITE *m* carbonat natural de calce

CALCIUM (*si-om*) [*l*] calx] *m* calciu (metal care combinat cu oxigen dă varul)

CALCUL [*l*] *m* 1. calcul, socoteală (și *fig*), 2 piatră *calcul urinaire*, piatra udului

CALCULABLE *a* calculabil, de calculat

CALCULATEUR, TRICE *s* calculator || *m*, om cu socoteală.

CALCULER [l calculare] *v* a calculă *a)* a socoti, a face la socoteală, *b)* *fig* a combina

CALECULEUX, EUSE *a Med* de piatră

CALE *f* 1 aşchie pusă sub un obiect pentru a-l înşepeni, 2 fundul corăbiei, *fig être à fond de cale*, a nu mai avea pară chioară, 3 povarniş pe bordul mării pentru construcţiunea şi reparaţiunea corăbiilor, 4 ambarcader *cale de déchargement*, ambarcader de descărcare

CALÉ, E *a* 1 bine înşepenit, 2 *pop* om bine situat, cu propteă bună [V Suplimentu]

CALEBASSE [sp] *f* tidvă, curcubete

CALABASSIER *m Bot* pomul ce produce fructul curcubete

CALÈCHE [sl] *f* caleaşcă

CALEÇON [it] *m* izmene *caleçon de bain*, pantaloni de baie, *jeter le caleçon à qq*, a provoca pe cineva

CALÉDONIEN, ENNE *a* şi *s* (locutor) din Caledonia

CALÉFACTEUR *m* aparat economic de încălzit alimentele

CALÉFACTION [it] *f* încălzitul

CALEMBOUR (lan) *m* calambur, joc de cuvinte, bazat pe asemănarea de sunete (ex *la lettre i = la laiterie*)

CALEMBOURISTE (lan) *m* făcător de calambururi, de jocuri de cuvinte

CALEMBREDAINE (lan) *f* moft, fleac, glumă

CALENDES [l calendæ] *f pl* calende, întâia zi a lunii la Romani, *fig renvoyer aux calendes grecques*, a amâna la Sf Aşteaptă

CALENDRIER [l calendarium] *m* calendar

CALEPIN [Calepino, poliglot italian, autorul unui Dicţionar] *m* notes, carnet pentru însemnări, *mettez cela sur votre calepin*, adu-ţi aminte

CALER [it calare] *v* 1 a înşepeni cu o aşchie, 2 *Mar* a lăsa jos, *caler un mâi*, a lăsa în jos un catart, *fam caler la voile*, a mai lăsa din pretenţi, a cedă, 2 a se afundă în apă *ce batiment cale trop*, acest vas se afundă prea mult în apă [V Suplimentu]

CALFAT [provenţal] *m* calfaciu, astupătorul găurilor corăbiilor

CALFATAGE *m* calafătuitul

CALFATER *v* a calafătu, a astupă cu călţi şi a cătrâni găurile dintr'o corabie

CALFEUTRAGE, CALFEUTREMENT *m* astupatul crăpăturilor (unei uşi, ferestre).

CALFEUTRER *v* a astupă crăpăturile (unei uşi, unei ferestre) || *Se calfeutrer*, 1 a se zăvorzi, 2 *fig* a trăi retras

CALIBRAGE, CALIBREMENT *m* calibratul, fixarea calibrului

CALIBRE *m* calibru *a)* grosimea, adâncimea unei ţevi, *b)* *fig* soru, teapă, *ils sont du même calibre*, ei sunt de o teapă, toţi o apă

CALIBREER *v* a fixa calibrul, grosimea şi adâncimea necesară

CALICE [l calix] *m* 1 potir, *fig boire le calice jusqu'à la lie*, a deşertă paharul până'n fund, 2 păhăraş, învâlişul din afară al florilor

CALICOT [oraşul Calcut] *m* 1 americană, 2 *pop* comi, vânzător (într'o stămbărie)

CALIFAT *m* califat, demnitatea de calif
CALIFORNIEN, ENNE *a* şi *s* californian, (locutor) din California

CALIFOURCHON (A) *loc adv* călare, *fig être à califourchon sur quelque chose*, a ţine mult la un lucru, a-l cunoaşte în toate amănuntele || *m* manie, lucru favorit

CĂLIN, E *a* 1 linguşitor, desmierdător, 2 † trandav

CĂLINER *v* a linguşi, a desmierdă || *Se căliner*, a se linguşi (pe lângă cineva)

CĂLINERIE *f* fam desmierdare, linguşire

CALINO *m* (personaj dintr'un vodevil, devenit tipul tănărului ageamui şi naiv) Păcală

CALINOTADE *f* năzbatie

CALIE *f* propteă (de lemn)

CALIEUX, EUSE [l callosus] *a* 1 cu negi, învârtoşat, 2 *tissu caleux*, tesătură medulară care uneşte emisferele creierului

CALLIGRAPHE [gr] *m* caligraf

CALLIGRAPHIE *f* caligrafie

CALLIGRAPHIER *v* a scrie caligraficeşte

CALLIGRAPHIQUE *a* caligrafic

CALLOSITÉ *f* învârtoşarea şi îngroşarea pielei, bătătură

CALMANDE *f* materie de lână lustruită pe o parte

CALMANT, E *a* care calmează, alinător || *m* calmant, leac de alinare

CALMAR *m* molusc marin cefalopod

CALME [it] *a* calm, liniştit || *m* 1 calm, linişte, 2 *fig* potolire *calme des passions*

CALMER *v* a calmă, a linişti, a alina || *Se calmer*, a se calmă, a se potoli, a se domoli

CALMIR *v* *Mar* a se linişti, a se potoli

CALOMEL (mell) [gr] *m* calumel, mercur sublimat

CALOMNIATEUR, TRICE [l] *s* calomniator, defăimător

CALOMNIE [l calumnia] *f* calomnie, defăimare, bârfeală

CALOMNIER [l calumniari] *v* a calomniă, a bârbi pe socoteala cuiva

CALOMNIEUSEMENT *adv* în mod defăimător, cu calomnie

CALOMNIEUX, EUSE *a* de calomnie, defăimător

CALORICITÉ *f* caloricitate, proprietatea de a degaja căldură

CALORIE [l] *f* Fiz calorie, cantitatea de căldură necesară spre a mări cu un grad temperatura unui kilogram de apă

CALORIFÈRE *m* calorifer, aparat de încălzit care răspândeşte căldura în mai multe odăi

CALORIFIANT, E *a* încălzitor

CALORIFICATION *f* degajare de căldură (a corpurilor vii)

CALORIFIQUE *a* caloric, producător de căldură

CALORIMÈTRE *m* calorimetru, instrumentul pentru măsuratul căldurii

CALORIMÉTRIE *f* Fiz calorimetrie, măsuratul căldurii corpurilor.

CALORIQUE (rik') [l calor] *m* caloric, principul căldurii

CALOT *m* 1 bucată de lemn pentru înțepent, 2 șapcă polițienească [V Suplimentu]
CALOTIN [calotte] *m* partizan al popilor, bisericas

CALOTTE *f* 1 cușmă, tichie, 2 *pop* pomea, 3 *fig* boltă *sous la calotte des cieux*, sub bolta cerurilor, 4 *fam* palmă peste cap, 5 *Arh* mică boltă sferică, 6 borcan (ex de dulceață) [V Suplimentu]

CALOTTE *o* a da palme peste cap

CALOYER, ÈRE (*lo*) *s* călugăr grec, călugărită greacă din ordinul Sf Vasile

CALQUAGE (*kaj*) *m* calchiat

CALQUE (*kalk*) [it] *m* 1 calc, desen calchiat, 2 imitație servilă

CALQUER (*ke*) [l] calcare] *o* 1 a calchia, a scoate un desen cu o hârtie transparentă, 2 *fig* a copia întocmai, a imita servil

CALQUOIR (*koar*) *m* vârf de metal tocit pentru calchiat

CALUMET *m* luleă mare la Indieni din America de Nord

CALUS (*luss*) [l] *m* neg

CALVAIRE [l] calvarium] *m* (muntele) Calvaru, *fig* *aller ou monter au Calvaire*, a urca Calvarul, a îndura cu resemnare tot felul de suferințe

CALVILLE (*vil*) [sat în Normandia] *m* măr

CALVINISME [Calvin] *m* calvinism

CALVINISTE *m* calvinist

CALVITIE (*sv*) [l] calvities] *f* 1 pleșuvie, chelie, 2 pleșuvire, chelire

CAMAIEU (*ma-yeu*) *m* 1 camee (piatră fină cu 2 fețe diferite), 2 pictură cu diferite tonuri ale unei singure colorii, 3 *fig* operă literară uniformă

CAMAIL (*mai*) [provențal] *m* 1 armură de gât și de umeri, 2 pelerină cu glugă (la unii popi catolici) Pl *des camails*

CAMARADE [spl] *m* 1 camarad, tovarăș, 2 *fam* prieten

CAMARADERIE *f* camaraderie, prietenie

CAMARD, E *a* și *s* cârn

CAMARILLA (*la*) [sp] *f* camarilă, curtea, lingusitorii unui prinț

CAMBIUM (*kan-bi-om*) [ml] *m* cambium, sucul din coajă și lemn.

CAMBOUIS (*kan*) *m* dohot, păcură înnegrită (pentru unsul roților)

CAMBRAI (*kan*) *m* 1 pânză fină de in, 2 dantelă imitată (lucrată cu mașina)

CAMBRAISIEN, ENNE (*kan*) *a* și *s* (locuitor) din Cambrai

CAMBRE, E (*kan*) *a* cambrat, încovoiat, îndoit

CAMBREMENT (*kan*) *m* îndoitul, încovoiatul

CAMBRER (*kan*) *o* a îndoi, a încovoia || *Se cambrer*, 1 a se îndoi, a se încovoia, 2 a scoate pieptul afară

CAMBREUR (*kan*) *m* lucrător care îndoaie pielea pentru ghețe

CAMBRIOLAGE (*kan*) *o* furt prin odăi

CAMBRIOLER (*kan*) *o* a fură prin odăi

CAMBRIOLEUR, EUSE (*kan*) *s* hoț de odăi

CAMBRURE (*kan*) *f* îndoitură, încovoitură

CAMBUSE (*kan*) [ol] *f* Mar 1 sufrageria unei nave, 2 *pop* casă, carciumă păcătoasă

CAMBUSIER (*kan*) *m* Mar distribuitorul

mancărilor (intr'o corabie), sofragiu

CAME *f* Mac dinte de roată

CAMÉE [it] *f* camee (piatră fină de felurite colorii lucrată în relief)

CAMELEON [l] *m* cameleon *a*) șoparlă ce și schimbă culoarea după lucruri, *b*) *fig* înșă schimbăcioasă, nestatornică

CAMELEONIENS *m* pl familie de reptili saurieni cu cameleonu ca tip

CAMELIA, CAMELLIA [Père Cammelli] *m* Bot camelie (copăcel și floare)

CAMELINE *f* Bot lubiț, gălbînus

CAMELOT *m* camlot, arar (materie din păr de capră sau din lână), 2 *pop* vânzător ambulant de mărunțișuri

CAMELOTE *f* 1 lucru de cârpaci, 2 marfă proastă [V Suplimentu]

CAMELOTER *o* 1 a face stofa arar, 2 a face lucru de cârpaci, 3 a vinde mărunțișuri pe drum

CAMEMBERT (*man*) *m* brânza Camembert

CAMÉRIER *m* camerierul papei

CAMÉRISTE, CAMÉRIÈRE *f* 1 fata de serviciu (a unei prințese), 2 fată în casă

CAMERLINGAT *m* demnitatea de locuitor de Papă

CAMERLINGUE (*lèng*) [it] *m* cardinal locuitor de Papă

CAMION *m* 1 ac cu gămălie foarte mic, 2 camion, car mare de transportat lucrurile

CAMIONNAGE *m* camionaj, transportul cu camionul

CAMIONNER *o* a transporta cu camionul

CAMIONNEUR *m* cărașul unui camion, camionier

CAMISOLE [it] *f* 1 camizol, cămăsuță de femeie, 2 *camisole de force*, cămașă de forță ce se pune unui nebul (furios)

CAMOMILLE (*mi-y*) [ml] *f* mușețel, romonijă

CAMOUFLET *m* 1 fum de hârtie aprinsă ce se suflă în gura cuiva, 2 *fig* mizerie, umiliri

CAMP (*kan*) [l] campus] *m* 1 câmp (de bătaie), 2 lagăr, tabără *la vie des camps*, viața de tabără, 3 *fig* tabără *se partager en deux camps*, a se împărți în două taberi, 4 *aide de camp*, aghiotant [V Suplimentu]

CAMPAGNARD, E (*kan*) *a* țărănesc, dela țară || *s* om, femeie dela țară

CAMPAGNE (*kan*) [it] *f* 1 câmpie, câmp, *campagne ouverte*, câmp liber, *en pleine campagne*, pe câmp liber, *fig battre la campagne* *a*) a explora câmpuri, *b*) a bate câmpii, 2 țară de *campagne*, dela țară, *habu de campagne*, haină ce se poartă la țară, *je vais à la campagne*, mă duc la țară, 3 expediție militară, *bătălie faire campagne*, a merge la război, *il a fait trois campagnes*, a lua parte la trei bătălii; *canon de campagne*, tun ușor (de campanie), *ouvrages de campagne*, întărituri momentane, *entrer en campagne*, a intra în luptă, *fig aller, se mettre*

en campagne a) a o porni, a se pune în mișcare, b) a face demersuri, (iron) *avoir fait une belle campagne*, a-și fi dat osteneala zadarnică, *être maître de la campagne*, a pune mana pe o țară, a birui, *tenter la campagne*, a ține piept vrăjmașului, 4 anotimp prinos, vară, *bâtir une maison en deux campagnes*, a zidi o casă în două veri [V Suplimentu]

CAMPAGNOL (kan) m soricel de câmp

CAMPANE (kan) [l campana] f 1 draperii cu ciucuri, cu moțuri, 2 ornamente de sculptură (ciucuri, moțuri), 3 *Arch* corpul unui capitel corintic

CAMPANILE (kan), **CAMPANILLE** (nil') [it] m clopotniță neacoperită (langă biserică)

CAMPANULACEES f pl Bot familia plantelor terboase cu clopoșelul ca tip

CAMPANULE (kan) f Bot campanulă, clopoșel

CAMPANULÉ, E (kan) a Bot în formă de clopot

CAMPE, E (kan) a 1 care stă (bine) *me vailla bien campé*, stau bine acum, 2 cu tabăra

CAMPÊCHE (kan) m lemn roșu de boit din *Campêche* (Mevic)

CAMPÉMENT (kan) m 1 tăbărire, așezarea lagărului, 2 lagăr, tabără, șatră

CAMPER (kan) [camp] v 1 a așeza lagărul, tabără, 2 a așeza țeapăn, a așterne, a fixa, 3 a se așeza, a se stabili pentru puțină vreme, 4 *camper la quelqu'un*, a părăsi pe cineva (la ananghie) || *Se camper*, 1 a se așeza, a se stabili, 2 *fam* a se așeza comod, *il se campa dans un fauteuil*, el se așează comod într'un fotoliu, 3 a lua o poziție semeață

CAMPHE (kan fr') [ml] m camfor

CAMPHE, E (kan) a cu camfor

CAMPHEE (kan) f Bot camforee, plantă care miroase a camfor

CAMPHER (kan) v a impregna cu camfor, (ex haine)

CAMPHER (kan) m Bot camforar, pomul camfor

CAMPOS (kam-po) m vacanță, odihnă *donner campos*, a da vacanță

CAMUS, E (ka-mu, muz) a și s cărn

CANADIEN, ENNE a și s (locuitor) din Canada

CANAILE (na-y') [it] f canale a) moșcime, b) ticălos || a ordinar, moșcesc

CANAILLERIE (na-y') f 1 pungășie, 2 mîselie, ticăloșie

CANAL [l canalis] m 1 canal, a) țeavă, urlou, b) râu artificial, c) tub *canal digestif*, tubul digestiv, 2 fig mijlocire *reussir par le canal de quelqu'un*, a reuși prin mijlocirea cuiva, 4 *Arch* criucucul unei coloane

CANALISABLE a canalizabil, ce se poate canaliza

CANALISATEUR, TRICE a canalizator, stîngător || s săpător de canale

CANALISATION f canalizare

CANALISER v a canaliza a) a face canale, b) a face un râu navigabil.

CANAMELLE [ml] trestie de zahăr

CANAPÉ m canapea

CANAQUES (nak') s pl canacii, locuitorii indigeni din Noua-Caledonie

CANARD [cane] m 1 rățoiu, 2 fig știre falsă, veste mincinoasă, *canard de journal*, știre falsă de ziar, 3 *Muz* notă falsă și pișigăiată || a *chien canard*, căine cu pîi des și creț [V Suplimentu]

CANARDEAU m rățoiu

CANARDER v 1 a trage asupra cuiva dintr'un loc adăpostit, 2 a scoate sunete false pișigăiate (din clarinetă), a gîgăi ca rațele, 3 a se afunda cu partea de dinainte în mare (un vas)

CANARDIÈRE f 1 ascunzătoarea într'o baltă de unde se trage în rațele sălbătice, 2. pușcă (lungă) pentru împușcarea rațelor sălbătice, 3 loc adăpostit de unde se poate trage nevăzut

CANARI m canar (din insulele Canare)

CANCALE f stridie de Cancale

CANCAN m cancan a) svon răutăcios, clevețire, b) dans desmățat

CANCANER v 1 a cleveți, a răspândi svonuri răutăcioase (pe socoteala cuiva), 2 a juca cancanul

CANCANIER, ÈRE a și s răspînditor de svonuri răutăcioase, clevețitor

CANCELLARIAT m demnitatea de cancelar

CANCER (ser) [l] m cancer a) zodia racului, b) *Med* cancer *cancer du foie*, cancer la ficat

CANCÉREUX, EUSE a atins de cancer

CANCRE [l cancer] m 1 carab, rac de mare, 2 fig a) om păcătos, b) om sgărcit din cale afară, sgărie-brînză, c) școlar leneș

CANCRELAT m goangă (de cereale)

CANCROIDE (cro-id') m cancer pe piele și pe mucoase

CANDÉLABRE [l] m candelabru, policandru

CANDEUR [l candor] f candoare, nevinovăție, curățenie de inimă

CANDI [ar] a zaharisit || m zahăr candel

CANDIDAT [l] m candidat, pretendent

CANDIDATURE f candidatură, cerere de admitere

CANDIDE [l] a candid, nevinovat, curat la inimă

CANDIDEMENT adv cu nevinovăție, candid

CANDIOTE a și s (locuitor) din insula Candia

CANDIE (SE) [candi] v a se zaharisi, a se cristaliza (zahărul)

CANDISATION f 1 prefacerea zahărului în zahăr candel, 2 zaharisirea (fructelor)

CANE f rață, fig *faire la cane* a) a se afunda, b) a dispărea la timp, a se face nevăzut

CANÉPÈTIÈRE (ti) f Zool spărcacu, dropie mică

CANÉPHORE [gr] f caneforă, statuie cu un coșuleț pe cap

CANER v 1 a merge bălăbănindu-se ca o rață, 2 a-1 fi frică, a se da înapoi [V Supl]

CANETON m boboc de rață

CANETTE *f* 1 rășoară, 2 cănuță, urciol de o jumătate de litru, 3 mosoiș, 4 *Blaz* rășoară reprezentată de profil
CANEVAS *m* 1 canavă, *fig* *broder le canevass*, a exagera, 2 *fig* plan, schiță *tracervon canevass*, a și croi un plan, 3 *Muz* cuvinte făcute pe o arie

CANEZOU *m* cămășuță temerască cu sau fără maneci

CANGE *f* barcă ușoară (pe Nil)

CANGUE (*kang'*) [*chinez*] *f* butuc cu gaură ce se pune de gatul osândiților în China

CANICHE *a* și *s* (câine) cu părul creț, pudel

CANICULAIRE [*l*] *a* canicular, de Cuptor

CANICULE [*l*] *f* 1 zodia canelui, 2 timpul între 24 Iulie și 25 August stii nou, 3 luna lui Cuptor

CANIDÈS *m pl* familia mamiferelor carnivore ca canii, lupii, etc

CANIF (*nif*) *m* briceag

CANIN, *E* [*l*] *a* 1 de câine, 2 *faim canine*, foame de lup, *dent canine*, dinți canini

CANITIE (*si*) [*l*] *f* cărunțea părului

CANIVEAU *m* prătiă găuită pentru scurgerea apei, conduct

CANNAGE *m* 1 împletitul scaunelor de trestie, 2 fundul împletit al unui scaun

CANNAIE *f* loc sădit cu trestii

CANNE [*l* canna] *f* 1 trestie, *canne à sucre*, trestie de zahăr, *canne d'Inde*, belșijă, *canne de jonc*, papură, 2 baston, băț [*V Suplimentu*]

CANNÈ, *E* *a* de trestie, împletit din trestii

CANNELÉ, *E* *a* împodobit cu ciubuce

CANNELER *v* *a* împodobi cu ciubuce

CANNELIER *m* pomul ce dă scorțișoara

CANNELLE (*u-y'*) [*l*] *f* 1 scorțișoară, 2 *fig mettre en cannelle* *a*) a face praf din (eva), *b*) a sfași, a prăpădi pe cineva, 3 cană, cep

CANNELURE *f* 1 *Arh* dungă în zid, ciubuc, 2 dungă adancă pe tulpina unor plante

CANNER [*canne*] *v* 1 *a* împleti cu trestie (un scaun), 2 *a* măsura stofele cu bastonul

CANTILLE (*u-y'*) [*l*] *f* fir de aur, etc, răsucit pentru brodatul țesăturilor

CANNETTE *f* cană, cep (de butoi)

CANNEUR EUSE *s* împletitor de scaune

CANNIBALE [*sp*] *a* și *s* canibal *a*) mân câtor de oameni, *b*) *fig* bestie

CANNIBALISME *m* canibalism *a*) măncarea de oameni, *b*) *fig* bestialitate

CANON [*it*] *m* 1 tun, *fig* *char a canon*, soldați, 2 țeava unei arme *canon de fusil*, țeavă de pușcă, 3 gaura cheii, 4 iluerul pi ciorului (la cal), 5 cincizeacă, un *canon d'eau-de-vie* o cincizeacă de rachiu, 6 (*f*) dantelele și panglicile atârinate de genunchii în vremea lui Ludovic al XIV-lea, 7 *Tip* literă compactă, aldine *petit canon*, literă compactă mică

CANON [*gr*] *m* 1 canon, legea bisericească, 2 tabelă de sfinți recunoscuți de Biserică, 3 *canon d'autel*, tăbliță pe care preotul citește unele părți ale liturghiei *canon de la messe*, a doua parte a liturghiei || *a* *drou canon*, dreptul canonic

CANONIAL, *E* *a* 1 hotărât prin canoanele

Bisericii, 2 de canonic *office canonial*, slujbă de canonic

CANONICAT *m* canonicat *a*) beneficiul unui canonic, *b*) funcțiunea de canonic

CANONICITÉ *f* canonicitate, însușirea aceea ce este canonic

CANONIQUE *a* canonic

CANONIQUEMENT *adv* canoniceste, după canoane

CANONISABLE *a* care poate sau merită a fi canonizat

CANONISATION *f* canonizare, punerea în rândul sfinților, consfințire

CANONISER *v* *a* canoniza *a*) a pune în rândul sfinților, *b*) a consfinți

CANONISTE *m* cunoscător al dreptului bisericesc

CANONNADE *f* slobozirea de tunuri, bubuitură de tunuri

CANONNAGE *m* meșteșugul tunarilor

CANONNFR *v* *a* bate cu tunurile, a bombardă

CANONNERIE *f* turnătorie de tunuri

CANONNIER *m* tunar

CANONNIÈRE *f* 1 (*f*) deschizătură într'un zid de unde se trage, 2 canonieră, vaporas înarmat cu tunuri, 3 cort mic (în formă de șopron pentru soldați), 4 puscaviță (jucărie)

CANOT *m* luntre

CANOTAGE *m* plimbare cu luntrea

CANOTER *v*. *a* se plimbă cu luntrea, cu barca, a vâsli

CANOTIER (*u-y*), *ÈRE* *s* luntraș

CANOTIER *a* și *m* canotier, pălărie cu borduri turtite și strâmte

CANTABLE (*le*) [*it*] *m* *Muz* bucată a cărei melodie înceată permite vocii a se desvoltă

CANTAL *m* brânză de Cantal

CANTALOUP (*lu*) *m* cantalup (pepene galben cu coaja aspră)

CANTATE [*it*] *f* cantată *a*) poezie făcută pentru muzică, *b*) aria ei pusă în muzică

CANTATILE (*u-y'*) [*f*] *f* cantată mică

CANTATRICE [*l* cantatrix] *f* cantatrice, cântăreată de merit

CANTHARIDE [*gr*] *Med* cantaridă *a*) gândăcel de un verde aurit, *b*) pulberea lui

CANTILÈNE [*l*] *f* 1 cântec duos, doină, 2 cântec monoton

CANTINE [*it*] *f* 1 cantină, 2 ladă cu desprățituri (pentru căratul sticlelor)

CANTINIER, *ÈRE* *s* cantinier(ă)

CANTIQUÉ [*l* canticum] *m* cantare, cântec religios *le Cantique des Cantiques*, Cântarea Cantărilor

CANTON [*it*] *m* 1 canton, 2 plasă, 3 ținut

CANTONADE *f* culisele unei scene *parler à la cantonade*, *a* vorbi unei persoane care nu e pe scena

CANTONAL, *E* *a* de canton, de plasă

CANTONNÉ, *E* *a* *Arh* cu colțurile ornamentate (un edificiu)

CANTONNEMENT *m* 1 cvartiruire, 2 cantonament, cvartir, 3 loc de izolare pentru vitele bolnave, 4 teren rezervat pentru vânătoare, pescuit

CANTONNER [canton] *o* a cvaritui, a li cvarituit || *Se cantonner*, a se retrage într'un loc sigur, a se zăvoi, a se izola

CANTONNIER *m* cantonnier (la căile ferate)

CANTONNIÈRE *f* 1 draperia de deasupra perdelelor, 2 învelitoare de tinichea a mu-chiilor unui cufăr

CANULE [i] *f* canulă, țevă adaptată la o seringă

CANUT, USE *s* lucrător mătăsar (în fabri-cile de răsboiu de țesut din Lyon)

CAOUTCHOUC (ca-u ciu) *m* 1 cauciuc, 2 încălțăminte în cauciuc, galoși

CAOUTCHOUTER (ca-u-ciute) *v* a acoperi cu cauciuc, a face din cauciuc

CAP (kap') [i] caput] *m* 1 (†) cap (numai în locuțiunea) *de pied en cap*, din cap până în picioare, 2 cap *cap de Bonne-Esperance*, capul de Buna-Speranță, *doubler un cap*, a înconjura un cap, 3 ciocul, partea de dinainte a corabiei *avoir le cap au nord*, a se îndrepta spre nord, *mettre le cap sur une île*, a se îndrepta spre o insulă, *avoir, porter le cap a terre*, a se îndrepta spre uscat [V Suplimentu]

CAPABLE [i] *a* capabil *a* în stare, *b*) des-toinic, vrednic

CAPACITAIRE *m* destoinic

CAPACITÉ [i] *f* capacitate *a*) conținut *capacite d'un vase*, *b*) fig destoinicie, pricepere, *c*) om distins

CAPARAÇON [sp] *m* coltar, pătură de cal, armură

CAPARAÇONNER *v* a pune o pătură sau o armură (pe un cal) || *Se caparaçonner*, a se in-popoțona

CAPE *f* 1 mantă cu glugă, fig *rure sous cape*, a râde înfundat, pe furș, *n'avoir que la cape et l'épée* *a*) a fi sărac și luda, *b*) a nu avea decât o sporală, 2 panza mare dela catartul cel mare

CAPELAN *m* 1 popă sărăcăcios, 2 capelan (pește-momeală)

CAPELET *m* umflătură la extremitatea in-cheieturilor genunchiului (la cai)

CAPELINE *f* 1 (†) coif de ier cu glugă pe ceală, 2 pelerină cu glugă (a femeilor)

CAPENDU *m* (varietate de) măr roșu

CAPÉTIEN (si-en), **ENNE** *a* al Capețienilor

CAPHARNAÛM (om) *m* 1 talmeș-balmeș, 2 loc de dezordine

CAPILLAIRE (ler') [i] *a* capilar *a*) subțire ca un fir de păr *tube capillaire*, tub subțire cat un fir de păr, *b*) de păr, *c*) *les vaisseaux capil-laires*, vasele cele mai subțiri, ultimele ramifi-cațiuni ale vinelor || *m* *Bot* strașnic, păru! Maicii-Domnului

CAPILLARITÉ (la) *f* 1 subțirime mare, 2 capilaritate, atragerea sau respingerea (lichidelor de către tuburile capilare)

CAPILTADE *f* tocană, fig *mettre en capi-lotade* *a*) a snopi în bățăi, *b*) a face țerleniță

CAPITALE *m* 1 căpitan, 2 căpetenie

CAPITAINERIE *f* căpitănie

CAPITAL, E [i] *a* capital *a*) de mare însem-nătate, *b*) de căpetenie *accusation capitale*, *c*) mare *lettre capitale*, *d*) *peine capitale*, pedeapsa

cu moartea || *m* capital *a*) avere, fond *b*) lucru de căpetenie, principalul *le capital est de faire telle chose*, principalul e de a face cutare lucru || *f* 1 capitală, reședința guvernului unei țări, 2 literă mare

CAPITALEMENT *adv* în mod deplin

CAPITALISABLE *a* capitalizabil, ce poate fi capitalizat

CAPITALISATION *f* capitalizare

CAPITALISER *v* a capitaliză *a*) a adăoga veniturile la capital, *b*) a strange bani, fonduri

CAPITALISME *m* capitalism, puterea capi-talului, a banului

CAPITALISTE *m* capitalist, posesor sau ex-ploatator de capitaluri

CAPITAN [sp] *m* fantaron, fulău

CAPITATION [i] *f* capitație, dajdie de cap

CAPITÉ, E *a* *Bot* cu varî rotund

CAPITEUX, EUSE [it] *a* care se urcă la cap, amețitor

CAPITOLE *m* loc *monter au Capuciole*, a triumfi

CAPITOLIN, E [i] *a* capitolin, al Capi-tolului

CAPITON [it] *m* borangic, călți de mătase ordinară

CAPITONNAGE *m* căptușitul cu borangic

CAPITONNEE *v* a capitona, a căptuși cu borangic

CAPITOUL [provençal] *m* (†) consilier muni-cipal la *Toulouse*

CAPITULAIRE [i] *a* capitular, ce ține de o adunare de călugări sau de canonici || *m* capi-tular, colecție de ordonanțe (regale) aranjate pe capitole

CAPITULAIREMENT *adv* într'un capitol, în tr'un grup

CAPITULANT *m* cel ce are drept de vot în-tr'o adunare de călugări

CAPITULARD *m* fam laș, om care se predă

CAPITULATION [i] *f* 1 capitulare, predare, supunere, 2 convenție care asigură oarecare drepturi supușilor unui Stat străin, 3 fig *capitulation de conscience*, învoire rușinoasă cu conștiința

CAPITULE [i] *m* 1 mic verset care se cântă la sfârșitul unui serviciu divin, 2 *Bot* capitul, înflorosență a mai multor flori

CAPITULER [i] *v* a capitulă *a*) a trată de predare, *b*) a se predă, a se supune, *c*) fig a se împacă, a se învoi *capituler avec sa conscience*, a face concessiuni, a cedă

CAPON, ONNE *a* și *s* 1. om prefăcut, 2 mișel, încoș

CAPONNER *v* 1 a umblă cu șiretlicuri, 2 *pop* a se purtă mișelește, în mod laș

CAPONNIÈRE *f* 1 caponieră, adăpost săpat în pământ de unde se trage fără a fi văzut

CAPOBAL [it] *m* 1. caporal, căprar, 2 tutu-nul caporal

CAPORALISER *v*, a supune regimului sol-dășesc

CAPORALISME *m* domnia soldățească.

CAPOT *a* și *m* 1 care n'a luat nici un joc *être capot*, a fi marț, *faire capot* *a*) a face marț,

b) *Mar* a se răsturnă, 2 *fig* zăpăcit, buimăcit
rester capot, a rămânea buimăcit

CAPOTE *f* 1 manta cu capişon, 2 învelitoare metalică, 3 învelitoare de cap femeiască, 4 coşul (unei trăsuri)

CAPOIER *o* a se răsturna val vartej

CÂPBE [it] *f* caperă

CAPRICANT, *E a* 1 ca capiele, săltăref, 2 *V caprisant*

CAPRICE [it] *m* capriciu a) ciudăţenie, toană, b) pasiune trecătoare, capriciu c) fan tezie artistică

CAPRICIEUSEMENT *adv* în mod capricios, din capriciu

CAPRICIEUX, *EUSE a* capricios a) cu voinţa schimbăcioasă, cu toane, b) ciudat *costume capricieux*, haină ciudată

CAPRICORNE [i] *m* capricorn, zodia a zecea

CÂPRIER [câpre] *m* caper (copăcel)

CÂPRIÈRE *f* 1 câmp sădit cu caperi, 2 cutie cu capere

CAPRIFICATION *f* altoirea smochinului cu fructe de ale smochinului sălbatec

CAPRIFOLIACÉES *f pl* familie de plante cu capriforu ca tip

CAPRIN, *E a* al caprei *race caprine*, neamul căpresc

CAPRISANT *a* şi *m* neregulat, cu băţai repezi (despre puls)

CAPRON *m* căpsună groasă

CAPRONNIER *m* căpsun cu fructe groase

CAPSULAGE *m* acoperirea gâtului sticlei cu o capsulă de staniu

CAPSULAIRE *a* capsular a) în formă de capsule, b) cu capsule

CAPSULE [i] *f* capsulă a) *Bot* teaca cu seminţele, b) capsă, petiţă de armă, c) *Chim* vas rotund pentru evaporatul lichidelor, d) *Anat* înveliş membranos, e) învelitoare de medicament

CAPSULERIE *f* fabrică de capsule

CAPTAGE *m* captură (a unui izvor)

CAPTATEUR, **TRICE** [i] *s* înhăţător prin vicleşuguri

CAPTATION [i] *f* captatie, căpătare prin vicleşuguri, prin ademenii

CAPTATOIRE *a* captatoriu a) căpăta! prin mijloace viclene (ex o moştenire), b) făcut cu scop viclean

CAPTEE [i] *f* captare *o* a captă a) căpăta prin mijloace viclene, b) a căuta să câştige pe cineva sau ceva prin vicleşuguri, c) a săpa canale pentru aducerea unei ape de izvor

CAPTIEUSEMENT (sz) *adv* vicleneşte, prin mijloace viclene

CAPTIEUX, **EUSE** (sz) [i] *a* viclean, înşelător

CAPTIF, **IVE** [i] *a* captiv a) prins, făcut rob, b) ținut cu o aţă *ballon captif*, c) rob *peuple captif* || *m* captiv, prins în război, rob

CAPTIVANT, *E a* captivant, fermecător

CAPTIVER *o* a captiva a) a face rob, b) *fig* a robi, a fermecă

CAPTIVITÉ [i] *f* captivitate, robie

CAPTURE [i] *f* captură a) prindere, arestare (a unui hoţ), b) confiscare de mărfuri ne-

permise, c) pradă sau vase de război luate inamicului

CAPTURER *o* a captura a) a prinde, a pune mâna pe cineva sau ceva, b) a lua, a con fiscă mărfuri de contrabandă, c) a lua pradă dela inamic

CAPUCE *f* capişon, ţuguiat

CAPUCHE *f* *V capeline* 2

CAPUCHON [it] *m* 1 capişon, glugă, loc *prendre le capuchon*, a se călugări, 2 acoperitoare la gura unui coş de casă

CAPUCHONNÉ, *E a* 1 în formă de capişon, 2 cu capişon

CAPUCHONNER *o* a acoperi cu o tinichea răsuflătoare a unui cos de casă

CAPUCIN *m* 1 călugăr caputin, 2 *fig* făţanic, *en capucin*, a la *capucine*, cu făţarnicie, 3 *barbe de capucin*, cicoare de grădină

CAPUCINADE *f* 1 predică nesărată, trivială, 2 cucernicie prea mare, prefăcută

CAPUCINE [capuce] *f* 1 călugăriţă caputină, 2 *Bot* călţunas, conduru-Doamnei, 3 brătară care leagă ţeava de lemnul armei

CAPUCINIÈRE *f* fam 1 mânăstire de călugări caputini, 2 (†) casă de prea cucernici

CAPULET *m* capişon femeesc (în Pirinei)

CAQUAGE (ka-kaj) *m* săratul şi aşezatul scrumburilor în butoaie

CAQUE (kak') *f* butoiu (mai ales pentru scrumbii sărate), prov *la caque sent toujours le hareng*, năravul din născare leac nu are

CAQUER (ka-ké) [i] *o* a săra şi a aşera în butoaie scrumbii

CAQUET (ka ké) *m* 1 cotcodăcitul (găini care ouă), 2 *fig* fleoncănit trăncănit, *rabattre à quelqu'un le caquet*, a închide cuiva fleoanca, *caquet bien affilé*, bun de gură, 3 *pl* trăncăneli, bărlie (pe socoteala cuiva)

CAQUETAGE (kak'-taj) *m* fleoncănit, trăn cănit

CAQUETER (kak'-ie) *o* 1 a cotcodăci (o găină care ouă), 2 *fig* a fleoncăni, a trăncăni [Se conjugă ca *jeter*]

CAQUETERIE (ka-k'-i'-ri) *f* *V caquetage*

CAQUETEUR, **EUSE** (kak') *s* trăncănitor

CAQUEUR, **EUSE s** sărătorul şi puitorul în butoaie al scrumburilor

CAR [i] *quare*] *conj* căci, deoarece

CARABE [sp] *m* *Zool* cărăbuş aurit (util agriculturii)

CARABÉ *m* (varietate de) chihlbar galben

CARABIN *m* 1 (†) soldat din cavalerie, 2 *fam* student în medicină

CARABINADE *f* descărcătură de puşti

CARABINE *f* carabină a) puşcă mică de cavalerie, b) puşcă cu ţeava ghintuită

CARABINÉ, *E a* 1 *fam* năpraznic, violent, 2 *Mar brise carabinée*, boare violentă

CARABINER *o*, a ghintul ţeava unei puşti

CARABINIER *m* soldat înarmat cu carabină

CARABOSSE *f* la *fee Carabosse*, 1 răna rea din povesti, 2 *fig* mama pădurii

CARACAL [sp] *m* pisică sălbatecă de specia lynxului *Pl des caracals*

CARACO *m* camizol (ajustat ca un corsaj)

CARACOLE [sp] *f* învârtitură în loc (a calului), desghin

CARACOLER *v* 1 a se învârti în loc (un cal), 2 a se învârti încoace și încolo, 3 a țopăi

CARACTÈRE [l-gr] *m* caracter *a*) literă *caractere d'écriture*, literă scrisă, *b*) semn deosebitor, însușire *la perfection est le caractère de la divinité*, perfecțiunea este însușirea dumnezeirii, *c*) fire *il est d'un bon caractère*, e de o fire bună, *d*) curaj *montrer du caractère*, arăta curaj

CARACTÉRISER *v* a caracteriza, a determina, a arăta însușirile

CARACTÉRISTIQUE *a* caracteristic, care arată însușirea || *f* caracteristică, însușire, semn deosebitor

CARAFE [it-ar] *f* carafă, (clondu

CARAFON *m* sticlă mică

CARAIIBE (ra-ib') *a* și *s* caraim, indigen din Antilele Mici

CARAITE (ra-ut') [ebr] *m* carait, evreu care respectă litera legii

CARAMBA (ran) [sp] *int* mii de diaci

CARAMBOLAGE (ran) *m* 1 carambol, 2 facerea de caramboale

CARAMBOLER (ran) *v* a face caramboale (la biliard) [V Suplimentu]

CARAMEL (mel) [sp] *m* carameă, acadea

CARAMÉLISATION *f* prefacerea zahărului în carameă, în acadea

CARAMÉLISER *v* 1 a preface zahărul în carameă, în acadea, 2 a adăuga caramele la o substanță

CARAPACE [sp] *f* carapace, țest (la broască)

CARAQUE (rak') *f* carac, vas portughez care făcea drumul spre Brazilia și Indiile orientale || *m* (†) cacao de *Caracas*

CARAT [it] *m* carat *a*) $\frac{1}{24}$ au din total, *b*) 20 centigrame *ce diamani pese 5 carats*, acest diamant cântărește 100 centigrame, *fig a 24* ou *a 36 carats*, în ultimul grad

CARAVANE [pers] *f* caravană

CARAVANIER *m* conducătorul cămilelor unei caravane

CARAVANSÉRAIL (rai) [persan] *m* caravanserai *a*) han pentru conăcitură caravelor, *b*) bazar mare

CARAVELLE [it] *f* caravelă *a*) (†) vas mare de război turc, *b*) vas mic portughez

CARBONARISME *m* carbonarism, asociație politică secretă de carbonari

CARBONARO [it] *m* carbonaro, membru al unei societăți revoluționare secrete *Pl des carbonari*

CARBONATE *m* carbonat, sare compusă din acid carbonic și o bază

CARBONE [l carbo] *m* *Chim* carbon (corp simplu solid)

CARBONÉ, *E* *a* carbonat, combinat cu carbon

CARBON(O)IDE *a* *Chim* care seamănă cu carbonul

CARBONIFÈRE *a* carbonifer, care conține straturi de carbon

CARBONIQUE *a* carbonic

CARBONISATION *f* carbonizare, prefacere în cărbuni

CARBONISER *v* a carboniza, a preface în cărbuni

CARBONNADE [it] *f* carne friptă pe cărbuni

CARBURATION *f* carburare, supunerea la influența carbonului

CARBURE *m* *Chim* carbură combinată carbonului cu un corp simplu

CARBURÉ, *E* *a* care conține carbon

CARCAILLER (ka-ye) *v* a țipa ca prepelița

CARCAJOU *m* vierme din America

CARCAN *m* 1 singur, lanț de gâtul osândiților, 2 pop mărgărită

CARCASSE *f* 1 schelet, harcă, 2 cheieșteaua (unei corăbii, unei case) [V Suplimentu]

CARCEL *m* lampă mecanică (inventată de orologierul Carcel)

CARCINOMATEUX, *EUSE* *a* care e de natura cancerului

CARCINOME [gr] *m* *Méd* cancer

CARDAGE *m* scărmănatul

CARDAMINE [gr] *f* *Bot* hreniță, stuțitul cucului

CARDAMOME [l] *m* *Bot* cardamomă

CARDE *f* 1 inima unor plante, 2 darac, scărmănătoare

CARDÉE *f* un darac plin

CARDER *v* a scărmăna, a dărăci (lâna, etc)

CARDERE *m* *Bot* scăriete, măciuca-ciobanului

CARDERIE *f* 1 atelier unde se dărăcește (lâna), 2 fabrică de dărăci

CARDEUR, *EUSE* *s* dărăcitor

CARDIA [gr] *m* *Anat* cardia, orgicul superior al stomacului

CARDIALGIE [gr] *f* cardialgie, durere de stomac sau de inimă

CARDIAQUE (ak') [gr] *a* *Méd* cardiac *a*) bun contra durerii de inimă, *b*) de inimă

CARDINAL, *E* [l] *a* cardinal *a*) principal, mai însemnat *les quatre vertus cardinales*, cele patru virtuți principale, *b*) care arată numărul de unități || *m* cardinal *a*) demnitar bisepcesc inferior Papei, *b*) pasăre cu pene roșii din America de Nord

CARDINALAT *m* cardinalat, demnitatea de cardinal

CARDINALICE *a* de cardinal

CARDIOGRAPHE [gr] *m* 1 descriutor al boalelor inimii, 2 înregistrator al bătăilor inimii

CARDIOGRAPHIE *f* descrierea bolilor inimii

CARDITE [gr] *f* cardită, inflamație a inimii

CARDON *m* *Bot* un fel de anghină

CARDONNETTE *f* *Bot* *V* chardonette

CARÈME [l quadragesima] *m* 1 păresimile, postul Paștelor *le Petit carême de Massillon*, predicile ținute de Massillon în postul Paștelor dinaintea micului Ludovic al XV-lea, 3 loc *arriver comme mars en carême*, a sosi tocmai la timp, a fi nepăsit, *visage de carême*, figură prăpădită

CARÈME-PRENANT *m* 1 lăsatul de sec, 2 mască, prăvălă, *accoutre comme un carême-pre-*

nant, îmbrăcat ca o paioță *Pi des carêmes-prenants*

CARÉNAGE *m* construițul carenei unei corăbii

CARENCE *f* Jur lipsă desăvârșită sau aproape nulă, *procès verbal de carence*, proces verbal constatator că n'a rămas nici o avere după cineva

CARENE [*i* carin] *f* *Mar* carenă, partea din apă a unei corăbii încărcate

CARÉNER *o* a culcă o corabie pe o parte pentru a o repara

CARESSANT, *E a* 1 mângâietor, 2 bland, desmierdător *regards caressants*, priviri blande

CARESSE [*it*] *f* 1 mângâiere, desmierdare, 2 adiere (de vant), 3 lingușire, atenție

CARESSER *o* 1 a mângâia, a desmierda, a atinge ușor, 2 *fig* a hrăni, a nutri *caresser un espoir*, 3 a linguși, 4 *caresser un ouvrage*, a face o carte cu trageri de inimă || *Se caresser*, a se desmierda

CARET *m* 1 depănătoarea funierului, 2 *fil de caret*, fir, sfoară din care se fac funii, 3 broască țestoasă de mare

CAREX (*reks*) [*i*] *m* rogoz, papură

CARGAISON (*ghe*) [*provental*] *f* încărcatul sau încărcătura unei corăbii

CARGUE (*karg*) *f* funia cu care se strâng pânzele pe vântrele

CARGUER (*ghé*) *o* a strânge cu funia pânzele pe vântrele

CARIATIDE [*gr*] *f* *Arch* cariatidă, figură de bărbat sau de femeie suportând o cornișă

CARICATURAL, *E a* caricaturesc

CARICATURE [*it*] *f* caricatură, 2 *fig* poezie *a)* desen caricatural, *b)* *fig* om caricatural poezie

CARICATUR(IS)ER *o* a face caricatura cuiva

CARICATURISTE *m* caricaturist, desenator de caricaturi

CARIE [*i* caries] *f* 1 carie (boală care distruge oasele și dinții), 2 tăciune, mălură

CARIER *o* a găunoși, a putrezi, a se strică || *Se carier*, a se găunoși, etc

CARILLON (*yon*) *m* 1 reunire de clopote acordate cu sunete diferite, 2 tragerea tuturor clopotelor, clopotire, 3 *horloge à carillon*, ceasornic care ăntă ară, 4 *fig* vuet, larmă, fam *à double*, *à triple carillon* peste măsură de tare cu mare tărbău

CARILLONNÉ, *E (yo)* *a* cu trageri multe de clopote

CARILLONNEMENT (*yo*) *m* trasul clopotelor, dangățul clopotelor

CARILLONNER (*yo*) *o* 1 a trage mai multe clopote deodată sau toate clopotele, 2 *fig* a face un vuet, o larmă mare

CARILLONNEUR (*yo*) *m* trăgător de clopote, clopotar

CARLIN [*it*] *m* 1 carlin, veche monedă italiană, 2 câine mops

CARLINGUE (*lâng*) *f* partea cea mai groasă a tălpoaiei unei corăbii (pe care se fixează pi-ciorul catartului celui mare)

CARLISME *m* carlism, credința politică a Carlștilor

CARLISTE *m* carlist, poreclă a partizanilor lui Carol X în Franța și a lui Don Carlos în Spania

CARLOVINGIEN, *ENNE a* carlovingian

CARMAGNOLE *f* carmagnola *a)* cântec și dans revoluționar după 1792, *b)* vestă purtată de revoluționari

CARME *m* călugăr carmelit

CARMELINE *f* lână de oaie peruviană

CARMÉLITE *f* călugăriță carmelită || *a couleur carmelite*, culoare închisă de un brun palid

CARMIN *a* și *m* carmin, (culoare) de un roșu aprins, rumen

CARMINATIE, *IVE a* și *m* *Med* (leac) care goneste gazele din intestine

CARMINÉ, *E a* cu carmin

CARMINER *o* a colora sau văpsi cu carmin

CARNAGE [*it*] *m* 1 măcel, 2 carne de pradă

CARNASSIER, *ÈRE a* și *s* carnasier *a)* (animal) care se hrănește numai din carne crudă, *b)* mancător de carne

CARNASSIERE *f* torbă de vânat

CARNATION [*i*] *f* 1 coloritul cărni în pictură, 2 ten, culoarea pielii, *une belle carnation*, o frumoasă culoare a cărni

CARNAVAL [*it*] *m* 1 carnaval, câșlegi, 2 mascăriciu

CARNAVALESQUE *a* de carnaval

CARNE *f* 1 colțul din afară al unei mese, 2 *pop* carne împuștită, împuștură

CARNÉ, *E a* de colorarea cărni

CARNET *m* carnet, catastif, notes

CARNIER *m* torbă de vânat

CARNIFIER (*SE*) *o* a se preface în carne

CARNIVORE [*i*] *a* și *s* carnivor, (animal) care se hrănește cu carne

CAROGNE *f* bașordină

CAROLINGIEN, *ENNE a* care ține de dinastia carolingică

CARONADE *f* tun greu de marină

CARONCULE [*i*] *a* mică umflătură cărnosă

CAROTIDE [*gr*] *a* și *f* carotidă, (arteră)

care duce sângele dela inimă la cap

CAROTTE [*i* carota] *f* 1 *Bot* morcov, 2 sul *carotte de tabac*, sul din foi de tutun, 3 *pop* *jouer la carotte*, a juca figănește, cu țărăta, *trier une carotte à quelqu'un*, a trage cuiva chiulu || *a* de colorarea morcovului

CAROTTER *o* 1 a jucă cu țărăta, 2 *fam* a înșelă, a pingeli [*V* Suplimentul]

CAROTTEUR, *EUSE*, sau **CAROTTIER**, *ÈRE* *s* 1 jucător cu țărăta, jucător fricos, 2 *pop* șarlatan la joc, chiulangiu

CAROUBE, **CAROUGE** [*rr*] *m* roșcovă

CAROUBIER *m* *Bot* roșcov

CARPATHIQUE, sau **CARPATHIEN**, *ENNE a* carpatc, din Carpați

CARPE [*i*] *f* *Zool* crap (pește), loc *ignorant comme une carpe*, prost de dă în gropi, *faire la carpe même*, a se preface că-i e rău, *faire l'œil de carpe*, a face ochi dulci

CARPE [*gr*] *m*. *Anai* carp, încheetura mâinii

CARPEAU *m* crap mic, crăpșor

CARPETTE *f* 1 crăpșor, 2 velință, scoarță

CARPIEN, ENNE *a* al încheetului mâinii

CARPILLON (*yon*) *m* crăpuleț

CARQUOIS (*koa*) *m* tolbă cu săgeți

CARRARE *m* marmoră albă de Carrara

CARRE *f* 1 colț, fată, grosime (a unui lucru), 2 partea de sus *la carre d'un chapeau, d'un habit*, 3 pop *cet homme a une bonne carre*, e un om foarte spătos, 4 (la joc) *doubler la carre*, a dubla miza

CARRÉ, *E* [l quadratus] *a* 1 pătrat, în patru laturi sau colțuri, 2 de formă pătrată (*f*) *bonnet carré*, pălărie în 4 sau 3 colțuri, pălărie de doctor sau de ecleziastic, 3 la pătrat, la puterea a doua *racine carrée d'un nombre*, rădăcina la pătrat a unui număr, 4 *être carré des épaules*, a fi lat în spate, a fi spătos, 5 în patiu *partie carrée*, partidă de plăcere de patru persoane, două dame și 2 bărbați, 6 *fig iete carrée*, om încăpățânat, *homme carré* om care nu merge pe două cărări, sincer, *réponse carrée*, răspuns verde, pe șleu || *m* 1 pătrat, 2 careu (de soldați), 3 tarlă, pățul *carré de légumes*, tarlă de legume, 4 bucată de formă pătrată, 5 tinda scărilor, gang, *nous demeurons sur le même carré*, ședem pe acelaș gang, 6 *carré de mouton*, ceosvârtă de berbec [V Supl.]

CARRIFÉ *f* coroană de lemn de care atârnă draperiile patului

CARREAU *m* 1 lespede de piatră, 2 caldarâm, pardoseală din lespezi, *fig coucher sur le carreau*, *a*) a omorî pe loc, *b*) a se culca pe jos, *demeurer, rester sur le carreau*, a rămâne mort pe loc, *se garder à carreau*, a se feri pe cât se poate de primejdie, 3 geam, ochiu de fereastră, 4 fierul de călcat al croitorilor, 5 cară, toă (la cărțile de joc), 6 *Med* habiță (la copii), 7 pătrat, carou (la stofe) *étoffe à carreaux*, stofă cu carouri, 8 *pl* Poet trăsnete *les carreaux de Jupiter*, 9 pernă pătrată

CARREFOUR *m* răspântie, răscruci, *fig langage de carrefour*, expresii mitocănești

CARRELAGE *m* 1 pavatul cu lespezi, 2 pavaj din lespezi de piatră

CARRFLER [*carreau*] *v* 1 a pavă cu lespezi de piatră, a pardosi, 2 a trage careuri pătrate *carreler une feuille*, a trage careuri pe o hârtie, 3 a pune pingeale la ghetе vechi [Se conjugă ca *appeler*]

CARRELET *m* 1 Zool cambula (pește), 2 plasă pătrată pentru pescuit pe două cercuri încrucișate, 3 undrea, ac mare

CARRELETTE *f* pilă lată și subțire

CARRELEUR *m* 1 caldarâmgiu, 2 cârpaciu

CARRELURE *f* punerea de pingeale la ghetе vechi

CARRÉMENT *adv* 1 în careu, în patru colțuri, 2 *fig* verde, pe șleu, în mod categoric *répondes carrément*, răspunde verde

CARRER [l quadrare] *v* 1 a da o formă pătrată (unui lucru), 2 a ridică la pătrat, la puterea a doua *carrer un nombre* || *Se carrer*, 1 a se așeza comod (ex într'un fotoliu), 2

a se răfoi, a și da ifose, 3 a dubla miza pentru a fi protos (la un joc de cărți)

CARRICK *m* nanta cu mai multe gulere sau cu un guler lung

CARRIER *m* 1 lucrător pietrar (într'o mină), 2 exploatatorul unei mine de piatră

CARRIÈRE *f* carieră, mină de piatră, *condamner aux carrières*, a osândi la ocnă

CARRIÈRE [it] *f* 1 arenă, loc îngrădit pentru curse, 2 mișcarea periodică a astrelor, 3 carieră *a*) profesiune, meserie, *b*) *fig* viață *bien remplir sa carrière*, a-și îndeplini bine viața, a-și trăi traiul, *entrer dans la carrière*, a intra în arena vieții, 4 loc *donner carrière*, a da deplină libertate, a da drum (ex patimilor), *donner carrière aux dépens de quelqu'un*, a rade pe socoteala cuiva

CARRIOLE [it] *f* căruță pe două roți acoperită, carioală

CARROSSABLE *a* pentru trăsură

CARBOSSE [it] *m* trăsură de casă, caretă, *fig rouler carrosse*, a avea cai și trăsură, a fi chibaur, *cheval de carrosse*, om grobian

CARROSSÉE *f* fam o caretă plină de persoane

CARROSSER *v* a duce cu caretă

CARROSSERIE *f* meseria de caretaș

CARROSSIER *m* caretas

CARROUSEL (*zel*) [it] *m* caruzel *a*) întrecere la fugă între cavaleri, *b*) locul acestor întreceri

CARRURE [*carre*] *f* lățime de spete, de umeri, spătosie

CARTABLE *m* mapă de carton pentru ținutul caștelor

CARTAYER (*té-ye*) *v* a mână o trăsură în așa fel ca făgașul să fie între roți

CARTE [l charta] *f* 1 cartă de joc, loc *brouiller les cartes*, a încurcă o afacere, *jouer cartes sur table*, a juca pe față, *fig* a fi sincer, *jouer sa dernière carte*, a face ultima încercare, *tirer les cartes*, a da în cărți, a ghici viitorul, *perdre la carte*, a-și pierde sărita, *carte forcée*, consimțământ forțat, *le dessous des cartes*, ceea ce nu se spune, 2 cartă, bilet *carte de visite*, *de théâtre*, cartă de vizită, bilet de teatru, *fig donner carte blanche*, a da deplină putere, 3 *carte de restaurant*, listă de bucate, *à la carte*, după lista de mâncări, 4 notă *carte à payer*, notă de cele consumate, socoteală, 5 hartă geografică, *fig savour la carte (du pays)* a cunoaște bine un lucru [V Suplimentul]

CARTEL [it] *m* 1 cartel *a*) provocare înscris la duel, *b*) învoire, înțelegere comună (între mai multe state, mai mulți comercianți), 2 ceasornic de perete cu ornamente

CARTE-LETTE *f* cartă poștală închisă **CARTESIANISME** *m* cartezianism, doctrina lui Descartes

CARTESIEN, ENNE *s* cartezian, adept al filozofiei lui Descartes

CARTE-TÉLÉGRAMME *f* cartă poștală transmisă prin tuburi pneumatice

CARTHAGINOIS, E *a* și *s* cartaginez

CARTHAME [ml] *m* Bot șofran sălbatec șofrânaș

CARTHAMINE *f* materie colorantă a șofranului sălbatec

CARTIER (u-ê) [carte] *m* fabricant de cărți de joc

CARTILAGE [l] *m* cartilaj, șgarciu

CARTILAGINEUX, EUSE *a* cartilaginos, cu șgarciuri

CARTISANE [it] *atâ* *f* răsucită pe un cartonaș subțire și care servește la reliefurile în dantele și broderii, anevato

CARTOGRAFIE *m* ridicător de hărți geografice

CARTOGRAPHIE [gr] *f* cartografie, arta de a ridica hărți geografice

CARTOGRAPHIQUE *a* cartografic

CARTOMANCIE [gr] *f* ghicirea viitorului după cărți de joc

CARTOMANCIEN, ENNE *s* călturar, călturăreasă (care dă în cărți)

CARTON [carte] *m* 1 carton, mucava, *fig* *personnage de carton*, om nestatornic, 2 mapă de carton pentru păstratul desenurilor, 3 cutie de carton *carton a chapeau*, 4 schița unui tablou pe hartie (înainte de a-l picta), 5 *Tip* patru pagini de tipar, tipar suplimentar pentru câteva pagini [V Suplimentul]

CARTONAGE *m* cartonatul, legatul în carton

CARTONNER *v* 1 a cartonă, a lega în carton, 2 a jucă des cărți, a-i plăcea foilele

CARTONNERIE *f* 1 cartonatul, 2 atelier de cartonat

CARTONNEUR, EUSE *s* legător în carton

CARTONNIER *m* fabricant sau vânzător de cartoane, de obiecte în carton

CARTON-PAILLE (pa-y') *m* carton din paie tocate

CARTON-PIERRE *m* carton tare, presat

CARTOUCHE [it] *m* 1 ornamente de sculptură sau de pictură (unde se pune uneori inscripția)

CARTOUCHE *f* 1 cartuș, țisic (de armă), 2 bilet de voie (dat unui soldat în concediu)

CARTOUCHERIE *f* atelier de cartușe

CARTOUCHIER *m*, **CARTOUCHIERE** *f* cartușier, cutia cu cartușe

CARTULAIRE [ml] *m* hrisoavele unei abații, unei provincii

CARUS (russ) [gr] *m* adormire adâncă, amorțire

CARVI [ml] *m* Bot chimen

CARYOPHYLLÉES [gr,] *f pl* Bot cariofilee, familie de plante cu tipul garoafa

CAS [l casus] *m* 1 caz *a*) întâmplare, *b*) împrejurare *que faire en pareil cas?* ce e de făcut în astfel de împrejurări? *c*) chestrune *cas de conscience*, chestie de conștiință, *d*) pricină *cas pendable*, pricină vrednică de spânzurătoare, *e*) trebuință neapărată *faire son cas*, a-și face trebuințele, 2 *Gram* caz (al declinării), 3 loc. *en ce cas*, dacă e așa, atunci, *en tout cas*, în tot cazul, fie cum o fi, *en cas*, *au cas que, dans le cas ou*, în cazul când, ad-

mitând dacă, *faire cas de*, a pune preț, a da importanță (unui lucru)

CASANIER, ÈRE *a* (om) casnic, care stă mai mult acasă, cloșcar

CASAQUE (zak') [it] *f* 1 mantă de drum cu maneci largi, *fig* *tourner casaque*, a-și schimba părerea, a trece dela un partid la celălalt, 2 vesta colorată a jockeyilor (la curse)

CASQUIN (za-ken) *m* corsaj de femeie cu poale scurte la spate care înlățe în aer, *fig* *donner sur le casquin a quelqu'un*, a burduși bine pe cineva [V Suplimentul]

CASCADE [it] *f* cascadă *a*) cădere de apă, *b*) *fig* cădere ritmică, *c*) *par cascades*, în sărituri

CASCADER *v* a cădea în cascade [V Sup]

CASCATELLE *f* cascadă mică

CASE [l casa] *f* 1 căsuță sărăcioasă, colibă, 2 căsuță (la table, sah), 3 despărțiminte (unui dulap, unei cutii) *fig* *les cases du cerveau*, despărțimintele creierului, 4 despărțitură la o pagină de registru

CASÉ, E *a* un *homme bien casé*, un om bine stabilit, căpătuit

CASÉUX, EUSE [l] *a* brânzos, ca branza

CASÉIFICATION, CASÉATION *f* producerea de cazenă în lapte

CASÉIFIER *v* a produce cazeina în lapte

CASÉINE *f* cazeină, esența laptelui

CASEMATE [it] *f* cazamată, subterană boltită (care rezistă ghiulelelor)

CASEMATER *v* a întârzi cu cazamată

CASER [case] *v* 1 a face o poartă (la table), 2 a rândui, a așeza în despărțiminte lor, 3 a căpătuși, a găsi sau da o slujbă curvă, *on ne peut reussir à le caser*, e greu să-l se găsească o slujbă || *Se caser*, a se căpătuși, a găsi o slujbă

CASERNE *f* cazarmă

CASERNEMENT *m* încazarmare

CASERNER *v* 1 a încazarmă, 2 a sta la cazarmă, a fi încazarmat

CASÉUM (om) [l] *m* V caseine

CASIER [case] *m* 1 dulap cu despărțiminte, 2 *casier judiciaire*, cazier judiciar, totalul în formașilor luate de justiție asupra curva

CASILLEUX, EUSE (yeu, yeus') *a* frânșăcios sub diamant

CASIMIR *m* cazimir, stofă din lână fină și ușoară

CASINO [it] *m* cazin, local de petrecere

CASOAR *m* cazuar (pasăre alegătoare)

CASQUE (kask') [sp] *m* 1 coif, *fam* *il en a dans le casque*, îi lipsește o doagă, *avoir son casque*, a fi pilit, *s'en donner dans le casque*, a trage la maseă, a se pili, 2 proeminența pietroasă pe ciocul unei pasări [V Suplim]

CASQUE, E *a* cu coif

CASQUET (kê) *m* gribă de grădină

CASQUETIER, ÈRE (k'-te) *s* șepcar

CASQUETTE (kêt') *f* caschetă, șapcă [V Suplimentul]

CASSABLE *a* spălgăcios

CASSAGE *m* spartul, spargere

CASSANT, *E a* 1 spărgăcios, care se sparge ușor, 2 *fig* aspru, tăios, care contrazice mereu

CASSATION *f* 1 casare, desființare *cassation d'un arrêt*, casarea unei sentințe, 2 cașatie *recours en cassation*, recurs la cașatie, *cour de cassation*, curtea de cașatie

CASSAVE *f* casave (lipie făcută din făina rădăcinii răzuite a plantei manioc)

CASSE *f* 1 spargere, 2 stricăciune, ceea ce se sparge || [*casia*] *f* *Bot* casia (un fruct), *fig se passer la casse et le sene*, a-și face concessiuni reciproce || [*caisse*] *f* *Tip* caște

CASSE, *E a* 1 spart, sfărâmat, 2 *fig* prăpădit, neputincios, 3 *fam avoir le nez cassé*, a nu izbuti într-o afacere

CASSEAU *m* *Tip* o jumătate de caște (cu litere de rezervă)

CASSE-COU *m* 1 loc periculos unde se poate cădea, 2 *fig* om îndrăzneț *Pl des casse-cou*

CASSEMENT *m* spargere, spartul, *fig cassment de tête*, spargere de cap

CASSE-LUNETTES *m pl* *Bot* buruiență

CASSE-NOISETTE, **CASSE-NOIX** *m* 1 spărgătoare de alune, de nuci, 2 *fam* bătrân pocit (cu bărbia în formă de clește)

CASSE-PIERRE(S) *m* ciocanul spărgătorului de pietre

CASSER [*quassare*] *v* 1 a sparge, a sfărâma, a frânge, *fig casser bras et jambes à quelqu'un* a) a lua cuiva apa dela moară, b) a împietri de mirare *casser la croûte, une crouste*, a mânca o bucăciță, *fig casser les vitres*, a da ca orbii, a nu cruța de fel, *se casser le cou*, a se ruina, *pop je t'en casse*, asta-i molt pentru tine, 2 a cassă, a anula *casser un jugement*, a cassa o hotărâre judecătorească, 3 a destitui, a scoate din funcție *casser un fonctionnaire*, a destitui pe un funcționar, 4 *casser aux gages* a) a scoate dintr-o funcție plătită, b) a pierde încrederea în cineva, 5 a prăpădi *les excès cassent l'homme avant l'âge*, excese prăpădesc pe om înainte de vreme || *Se casser*, 1 a se sparge *se casser le nez* a) a cădea pe nas, b) *fig* a nu izbuti, a pierde într-o afacere, *se casser la tête à la porte de quelqu'un*, a nu găsi pe nimeni acasă, 2 a se prăpădi, a îmbătrâni [*V Suplimentu*]

CASSEROLE *f* tigae, cratiță [*V Supl*]

CASSEROLÉE *f* o tigae plină

CASSE-SUCRE *m* spărgătoare de zahăr în bucăci regulate

CASSE-TÊTE *m* 1 măciucă, toroipan, 2 armă mică de buzunar, 3 *fig* bătaie de cap, lucru foarte greu, 4 sgomot asurzitor, târâboru, 5 *fig* vin care te amețește *casse-tête chinois*, joc de combinație cu bucăci de lemn *Pl des casse-tête*

CASSETIN [*casse*] *m* *Tip* ochiu de caște

CASSETTE [*casse*] *f* cassetă, a) lădiță, b) cassa cu bani (a unui print)

CASSEUR, **EUSE** *s* spărgător *casseur d'assiettes*, om gălăgios, scandalagiu

CASSIER [*casse*] *m* 1 pomul care produce fructul cassia, 2 dulap cu caște tipografice

CASSINE *f* 1 căsuță pe camp, 2 cocioabă **CASSIS** (*si*) *m* 1 cocăzar cu coacăze negre, 2 coacăza neagră, 3 lichior din coacăze negre **CASSOLETTES** [*sp*] *f* 1 cătune de afumat, afumătoare, 2 cutie cu parfumuri

CASSON *m* căpățână nepotrivită de zahăr

CASSONADE *f* zahăr rafinat o singură dată

CASSOULET *m* iahnie de fasole

CASSURE *f* spărtură, frântură

CASTAGNETTES [*sp*] *f pl* castaniete, giamparale

CASTE [*l*] *f* castă a) seminție, b) *fig* clasă *caste nobilitaire*, clasa nobililor

CASTEL (*tel*) [*provençal*] *m* (t) castel

CASTILLAN (*yan*), *E a* și *s* castilian, locuitor din Castilia

CASTINE *f* adaus de var la un mineral pentru a-i înlesni topirea

CASTOR [*-gr*] *m* 1 *Zool* castor, 2 pălărie din păr de castor

CASTORÉUM (*om*) *m* castoreum, substanță secretată de castor și întrbuințată în medicină

CASTORINE *f* castorină, stofă, din lână și păr de castor

CASTRAMÉTATION [*l*] *f* arta de a așeza și întări un lagăr

CASTRAT *m* cântăret castrat (spre a-și păstră vocea soprano)

CASTRATION [*l*] *f* castrare, scopire, jugănire

CASUALITÉ [*ml*] *f* cazualitate, însusire în tâmplătoare

CASUEL, **ELLE** [*casualis*] *a* întâmplător || *m* câștig întâmplător, pe delături

CASUELLEMENT *adv* întâmplător, din întâmplare

CASUISTE [*casus*] *m* cazuist, teolog care rezolvă chestiile de conștiință

CASUISTIQUE (*uzk*) *f* cazuistică, partea teologiei care se ocupă cu rezolvirea chestiilor de conștiință

CASUS BELLI (*zuss*) [*l*] *m* motiv de război

CATACHRÈSE (*krez'*) [*gr*] *f* catacreză, înțebunțarea unui termen aplicat altui obiect, care are oarecare asemănare cu dânsul (*Ex à cheval sur un bâton*)

CATACLYSME [*gr*] *m* cataclism, prăpăd general

CATACOMBES [*gr*] *f pl* catacombe, drumuri subpământene servind ca morminte în vechime

CATACOUSTIQUE [*gr*] *f* tratat asupra proprietății acourilor

CATADIOPTRIQUE (*trik'*) [*gr*] *f* *Fiz* studiul fenomenelor combinate ale reflectării și refractării luminii

CATADOUPE [*gr*] *f* (t) *V* cataractă

CATAFALQUE (*fal'k*) [*it*] *m* catafalc, patul mortuar în biserică

CATAIRE *m* *Bot* cătușnică

CATALAN, *E a* și *s* catalan, locuitor din Catalogne

CATALECTES [*gr*] *m pl* catalecte, culegere de bucăci alese

CATALECTIQUE (tik') *a* terminat cu un picior incomplet (în prozodie)

CATALEPSIE [gr] *f* catalepsie, leșin trecător

CATALEPTIQUE *a* cataleptic || *m* cataleptic, om lovit de catalepsie

CATALOGUE (log') *m* [gr] catalog, listă (în ordine regulată)

CATALOGUEMENT (log') *m* catalogare așezare într-o ordine determinată

CATALOGUER (ghé) *v* a cataloga, a așeza într-o ordine determinată

CATALPA *m* Bot catalpa (arbore de agrement cu frunze late)

CATALYSE [gr] *f* Chim influența unui corp asupra compoziției altuia (fără a fi el însuși modificat)

CATAPLASME [gr] *m* cataplasma, oblojeală

CATAPULTE [l] *f* catapult, mașină de război ce arșvârlea bolovani

CATARACTE [gr] *f* 1 cataract căderea unei ape dela o mare înălțime, 2 Med cataractă, albeață în ochi

CATARACTÉ, E *a* cu albeață în ochi

CATARRHAL (ta ral) *a* de guturau

CATARRHE (arr') [gr] *m* catar, guturau, troahnă

CATARRHEUX (reu), **EUSE** *a* cu guturau

CATASTROPHE [l-gr] *f* catastrofă *ab*) sfârșit trist

CATÉCHÈSE [l-gr] *f* cateheză, învățătura doctrinei creștine pînă întrebări și răspunsuri

CATÉCHÈTE [gr] *m* catechet, dascăl de religie (în biserica primitivă)

CATÉCHISER *v* 1 a învăța pe cineva dogmele religiei creștine, 2 fig *a*) a căuta să convingă *b*) a face moriță, a dojeni

CATÉCHISME [l-gr] *m* catechism *a*) instruirea în principiile și misterele religiei, *b*) cartea cu aceste principii și mistere

CATÉCHISTE *m* catechet, cel ce predă copiilor catechismul

CATÉCHUMFNAT (ku) *m* starea omului pregătit pentru botez

CATÉCHUMÈNE (kă) [l-gr] *m* catecumen, cel ce este inițiat și pregătit pentru botez

CATÉGORIE [l] *f* categorie, soru, fel, teapă

CATÉGORIQUE (tik') *adv* în mod categoric, hotărît, lămurit

CATGUT (kat-gut) *m* sfoară (din mațe de pisică) pentru cusături chirurgicale

CATHARTIQUE (tik') [gr] *a* Med de ieșire afară de curățenie

CATHÉDRALE [l] *f* catedrală, biserică mare (a unui episcopat)

CATHÉRIQUE (tik') [gr] *a* Med caustic ușor (ce nu lasă decât o crustă superficială)

CATHERINE *f* loc coiffer sainte Catherine, a rămâneă fată mare

CATHÉTOMÈTRE [gr] *m* Fiz catetometru, aparat de măsurat exact distanța dintre două puncte pe o riglă verticală

CATHODE *m* polul negativ al unei pile.

CATHOLICISME *m* catolicism, religunea catolică

CATHOLICITÉ *f* 1 credința catolică, 2 catolicism, catolicimea, 3 natura catolică universală *catholicité de l'Eglise*

CATHOLICON [gr] *m* catolicon, leac universal

CATHOLIQUE (tik') [l gr] *a* și *s* catolic

CATHOLIQUEMENT (tik') *adv* catolicește, conform credinței catolice

CATI *m* lustru prin călcare

CATILINAIRE *f* catilinară, discurs vehement împotriva cuiva

CATILLAC, CATILLARD (yak yar) *m* pară de rîmă ce se mănencă fiartă

CATIMINI (EN) *adv* *jam* pe sub ascuns

CATIN *f* *jam* prostituată

CATIR *v* a da lustru, a lustrui prin călcare

CATISSAGE *m* lustruitul

CATISSEUR, EUSSE *s* lustruitor

CATOGAN *m* (†) conciu, păr înnodat pe ceafă

CATON *m* catone, om de o virtute severă sau care face pe virtuosul

CATOPTRIQUE [gr] *f* Fiz catoptrică, studiul reflecțiunii luminii

CAUCASIEN, ENNE sau **CAUCASIQUE** *a* și *s* caucazian locuitor din Caucazia

CAUCHEMAR *m* 1 coșmar, vis îngrozitor, năplire, 2 fig sperietoare

CAUCHOIS, E *a* din Caux (Franța)

CAUDAL, E [l cauda] *a* dela coadă

CAUDATAIRE [l cauda] *m* 1 purtătorul trenei papei, unui rege, 2 fig lingușitor

CAUDE, E *a* cu coadă

CAUDEBFC *m* (oraș din Normandia) *m* (†) pălărie de lană

CAUDINES *a* loc *passer sous les fourches caudines*, a trece pe sub furcile caudine, *fig* a face concesii umilitoare

CAULESCENT (ko-les san), **E** *a* cu tulpină

CAURIS (ri) *m* scoică-monedă (în Senegal)

CAUSAL, E [l] *a* causal

CAUSALITÉ, f causalitate, modul cum o cauză își produce efectul

CAUSANT, E *a* 1 care continuă, 2 *jam* căruia îi place să vorbească

CAUSATIF, IVE [l] *a* Gram cauzativ care arată cauza

CAUSATIVEMENT *adv* lucrând ca cauză

CAUSE [l] causa] *f* 1 cauză, pricină *cause finale*, scop, 2 proces *avocat sans causes*, avocat fără procese, *mettre hors de cause*, a scoate din cauză, *cela est hors de cause*, despre asta nici nu e vorba, *avoir gain de cause*, a câștiga procesul, a triumfa, *donner gain de cause*, a da dreptate, câștig de cauză, 3 afacere *cause célèbre*, afacere celebră, 4 *à cause de*, din pricina, *à cause que*, fiindcă, *en tout état de cause*, oricum ar fi, *faire cause commune* a se uni cu, *jam et pour cause* și nu fără motiv

CAUSER [l causari] *v* 1 a cauză, a pricinui, 2 a vorbi despre ceva cu cineva *causer littérature, politique*, a vorbi despre literatură, politică, loc *causer de choses et d'autres*, a vorbi de unele și de altele, *causer du beau temps et de la pluie*, a vorbi de nimeruri, 3 a sta de vorbă *il aime causer*, îi place să stea de vorbă, 4 a

flecări, a vorbi pe socoteala altuia *il ne fait que causer*, flecărește într'una

CAUSERIE *f* 1 convorbire intimă, 2 flecăreală, 3 convorbire cu cetitorii (în foiletonul unui ziar)

CAUSETTE *f* convorbire intimă, mică discuție *faire un brin (un petit bout) de causette*, a mai flecări puțințel a mai sta o leacă de vorbă

CAUSEUR, EUSE *s* 1 vorbitor, povestitor, 2 flecar, om căruia îi place să flecărească

CAUSEUSE *f* canapelușă pentru convorbit sau flecărit

CAUSSE *f* 1 vas cu cremă pentru facerea untului || *m* platou caldaroș

CAUSTICITÉ *f* causticitate *a*) însușire de a arde, *b*) *fig* ironie muscătoare, înșepătoare

CAUSTIQUE (*uk*) [*i-gi*] *a* caustic *a*) arzător, coroziv, *b*) *fig* mușcător, întepător

CAUTFLE [*i*] *f* (*†*) viclesug

CAUTELEUSEMENT *adv* cu siretenie, cu viclesug

CAUTELEUX, EUSE *a* viclean, șiret

CAUTÈRE [*i*] *m* Med cauteriu *a*) leac care arde cămea, *b*) rana produsă prin ardere, *cela sert comme un cautere sur une jambe de bois*, *is* ca oblojeala la un mort

CAUTÉRISATION *f* 1 cauterizare, arderea (cu un fier roșu la foc), 2 arzătură

CAUTÉRISER *v* a cauteriză, a arde (cu un fier înroșit la foc)

CAUTION (*su*) [*i*] *f* cauțiune *a*) chezășie, *fig* *sujet à caution*, de puțină încredere, pe care nu se poate pune temelie, *b*) chezaș *se porter caution*, a fi garant, a da garanție, *être caution de*, a garanta, *caution bourgeoise*, garant solvabil, *sujet à caution*, pe care nu poți pune temelie

CAUTIONNEMENT (*si*) *m* 1 chezăsuire, garantare, 2 cauțiune, chezășie, suma depusă în garanție

CAUTIONNER (*si*) *v* a depune cauțiune, a da chezășie a garanta

CAVALCADE [*it*] *f* cavalcadă *a*) plimbare pe cai, *b*) trupă de călări

CAVALCADER *v* a face parte din o cavalcadă

CAVALCADOUR *m* (*†*) îngrijitorul echipajelor și carilor unui prinț

CAVALE [*i*] caballuș *f* Poet iapă

CAVALERIE *f* cavalerie, trupe de călăreși, *grosse cavalerie*, cavalerie grea, *cavalerie de ligne*, dragonii

CAVALIER [*it*] *m* 1 călăreș, 2 soldat din cavalerie, 3 cavalier *a*) însoțitorul unei dame, *b*) bărbat, domn, 4 cal (la șah).

CAVALIER, ÈRE *a* 1 cavaleresc *a*) nobil, *b*) prea semeț, prea slobod *air cavalier*, înfățișare semeață, *c*) de bărbat, 2 *papier cavalier*, hârtie de format mare || *f* călărească

CAVALIFÈREMENT *adv* cavalereste

CAVATINE [*it*] *f* *Muz* cavatină, melodie scurtă (pentru un singur interpret)

CAVE [*i* cavus] *f* 1 pivniță, fam. *rat de cave*

a) lumânare de ceară, *b*) *pop* percepător, 2

vinurile din pivniță *cave bien montée*, pivniță bine asortată cu vinuri, 2 ladă, scatulcă cu lichioruri și cu pahare, 3 miza dinaintea fiecăruia (la unele jocuri de cărți) *perdre sa cave*, a-și pierde miza || *a* 1 găunos, înfundat *yeux caves*, ochii în fundul capului, 2 *veines caves*, vinele cave, vinele groase care readuc sângele la inimă

CAVEAU [*cave*] *m* 1 pivnicioară, 2 cavou, criptă boltă subpământeană pentru morți

CAVECÉ *E a* *cheval cavecé de noir*, cal dereș cu capul negru

CAVEÇON *m* căluș la nasul carilor (pentru a-i dresă), iabașă

CAVÉE *f* drum răpos într'o pădure

CAVER [*i* cavare] *v* 1 a săpa, a găuri, a scobi, 2 a pune dinaintea sa (o sumă pentru joc) *caver au plus fort*, a pune suma cea mai mare la joc, ori Stan ori Căpitan || *Se caver*, a pune o miză, a miza

CAVERNE [*i*] *f* 1 peșteră, 2 văgăună *caverne de bandits*

CAVERNEUX. EUSE *a* 1 plin de peșteri, 2 *fig* *voix caverneuse*, voce slinsă

CAVERNICOLE *a* (animal) căruia îi place întunerecul și trăiește în peșteri

CAVET *m* *Arh* scobitură înăuntru (de un sfert de circumferință)

CAVIAR [*it*] *m* icre

CAVICORNES *m* *pl* mamifere rumegătoare cu coarne

CAVITE [*cave*] *f* cavitate, gaură, adâncătură, loc gol

CE, CET *m*, **CETTE** *f*, **CES** *pl* *a* acest-a-acesta, acești-aceste

CE *pron* aceasta *ce qui*, *ce que*, ceea ce (În galicisme *ce* nu se traduce *ce sont eux*, ei sunt)

CEANS *adv* (*†*) *acl* *le maître de céans*, stăpânul casei

CECI *pron* aceasta

CÉCITÉ [*i* cécitas] *f* cecitate, orbire

CÉOGRAPHIE [*gr*] *m* 1 cel ce predă scrisul orbilor, 2 unealta de scris a orbilor

CÉDANT, *E a* și *s* cel ce-și cedează dreptul

CÉDER [*i* cedere] *v* 1 a cedă *a*) a da, a lăsa cuiva, *b*) a se supune, a nu se împotrivi *céder à la force*, *c*) a se încovoia *céder sous le poids*, a se încovoia sub greutatea, *d*) a consuma, a se invol, *e*) a vinde (ex o prăvălie), 2 *le céder à quelqu'un*, a se recunoaște inferior cuiva, 3 a înclina, a se micșora *la douleur céda*, durerii încetă || *Se conjugă ca accélérer*

CÉDILLE (*di-y'*) [*sp*] *f* sedilă

CÉDRAT [*it*] *m* 1 *V* *cédratier*, 2 chitră

CÉDRATIER (*ti-è*) *m* chitru

CÉDRE [*i-gr*] *m* *Bot* cedru.

CÉDULE [*i* schedula] *f* 1 fișulă, înscris, 2 *cédule de citation*, citație judecătorească

CEINDRE (*sên-dr'*) [*i* cing r] *v*. 1 a încinge, a înconjură, 2 a pune *ceindre une ceinture*, a-și pune o cingătoare, *ceindre la couronne*, la tiară, a pune pe cap coroana regală, papală, a deveni rege, papă || *Se ceindre*, a se încinge. || *Se conjugă ca atteindre*

CEINTRAGE (sen) *m* otgoanele care încing o corabie

CEINTURE (sèn) [*i* cinctura] *f* centură, *a*) cingătoare, curea, *b*) brâu *être dans l'eau jusqu'à la ceinture*, a fi în apă până la brâu, *c*) pungă lungă de piele dealungul brăului, *d*) *chemin de fer de ceinture*, cale ferată care înconjoară un oraș, *ceinture de sauvetage*, cercul de salvare, *bonne renommée vaut mieux que ceinture dorée*, mai bine sărac și curat decât bogat și pătat

CEINTURER *v* a înconjura cu un brâu, cu o centură

CEINTURIER (sen) *m* fabricant sau negustor de centure, centuroane, brăie

CEINTURION (sen) *m* centiron, cingătoare (de care se atarnă o armă)

CELA (*s'la*) *pron* aceasta *comme cela*, așa, *avec cela* *a*) altceva, ce mai doriți! *b*) pe lângă aceasta, *c*) ei așa!

CÉLADON [numele eroului unui roman] *m* 1 celadon, amoretz ridicol, 2 culoarea verde-palidă, verde gălbuie

CÉLÉBRANT *m* preotul slujitor

CÉLÉBRATION [*i*] *f* celebrare *a*) serbare sărbătorire, *b*) oficiere, slujire *célébration d'une messe*, slujirea unei liturghii

CÉLÈBRE [*i*] *a* celebru, vestit, renumit, faimos

CÉLÉBRÉ, **E** *a* celebrat, serbat, sărbătorit

CÉLÉBRER [*i*] *v* a celebra *a*) a slăvi, a lăuda, a serba, a sărbători *célébrer un mariage*, *c*) a oficia, a sluji *celebrer (la messe)*, a sluji liturghia || *Se célébrer*, a se celebra, a se serba **CÉLÉBRITÉ** *f* celebritate *a*) renume, faimă, *b*) om renumit

CELER [*i* elare] *v* a ține ascuns *se faire celer*, a porunci să se zică că nu e acasă || *Se celer*, a fi ascuns, a sta ascuns [*Se conjugă ca geler*]

CÉLERI *m* Bot țelină

CÉLÉRITÉ [*i* celeritas] *f* iuteală, repezi cune

CÉLESTE [*i* celestus] *a* 1 ceresc, 2 dumnezeesc *bonté céleste*, 3 îngeresc *voix céleste*, glas îngeresc *les esprits célestes*, îngeri

CÉLESTIN, **E** *s* călugăr celestin

CÉLIBAT (*ba*) [*i* celibatus] *m* celibat, starea de holteru, burlăcie

CÉLIBATAIRE *a* și *s* celibatar, holteru, burlac, flăcău

CELLE *pron* aceea *celle-ci*, aceasta *celle-là*, aceea

CELLÉRIER, **ÈRE** [*i* cellarius] *s* iconomiul, iconoma unei mănăstiri

CELLIER (*sè-liè*) [*i* cellarium] *m* pivnița, cămară cu merindele

CELLULAIRE *a* celular, cu celule, cu chilu *vouture cellulaire*, duba

CELLULE (*sè-lul*) [*i*] *f* 1 celulă, *a*) chilie (de mănăstire sau de temniță) *b*) chilioară de fagur, 2 Anai celulă

CELLULEUX, **EUSE** *a* celulos, cu celule

CELLULOÏD (**E**) (*lo-ïd*) *m* celuloïd (substanță din camfor și fulmicoton)

CELLULOSE (*sè-lu*) *f* celuloză, substanță solidă din vegetale

CELTES *m* pl Celți

CELTIQUE (*te-k'*) *a* celtic || *m* limba celtică

CELUI (*pl ceux*) *pron* acela *celui-ci*, *celui-là*, acesta, acela

CÉMENT [*i*] *m* 1 ciment (praf de cărbune), 2 substanță de pe fildeșul rădăcinii dinților

CÉMENTATION *f* cimentare

CÉMENTER *v* a cimentă, a oțeli fierul sub influența cimentului la o mare căldură

CÉMENTEUX, **EUSE** *a* ca cimentul, de natura cimentului

CÉNACLE [*i* cenaculum] *m* cenachu *a*) sala unde Mântuitorul a serbat cina cea de taină, *b*) *fig* cerc, adunare de literați, artiști etc (cari de obicei se tîmăiază unii pe alții)

CENDRE [*i* cinerem] *f* 1 cenușe *reduire en cendres*, a pieface în cenușe, *cendre chaude*, spuză, 2 *pl les cendres*, cenușea, rămășițele moarture (ale unui mort), *fig* amintirea sa, 3 *mercredi des cendres*, miercuria păresimilor

CENDRE, **E** *a* 1 cenușiu ca cenușea, 2 *lumière cendrée*, lumină slabă || *f* alicie mică

CENDREUR *v* 1 a da culoarea cenușei (de ex unui perete), 2 a amesteca cu cenușe

CENDREUX, **EUSE** *a* cenușos, plin de cenușe

CENDRIER *m* cenușar, gaura sobei în care cade cenușa

CENDRILLON (*yon*) *f* 1 Cenușereasa (din poveste), 2 *fam* servitoare murdară, 3 fată lenesă care nu se mișcă de lângă vatră

CENDRURE *f* găurcele ce să găsească câteodată în oțel

CÈNE [*i* cœna] 1 cina cea de taină, ultima cină luată de Mântuitorul în mijlocul Apostolilor, 2 împărțășania la protestanți

CENELLE *f* fructul roșu al păducelului

CÉNOBITE [*i* gr] *m* 1 chinovit, călugăr care trăiește în mijlocul altor călugări, 2 *fig* om care trăiește retras

CÉNOBITIQUE *a* de chinoviu

CÉNOBITISME *m* viața de chinovit

CENOTAPHE [*i* gr] *m* mormant gol, monument ridicat în amintirea unui mort

CENS (*sans* sau *san*) [*i* census] *m* cens *a*) recensământ, *b*) prestație anuală, *c*) *cens electoral*, câțimea de impozite necesară pentru a putea alege sau a fi ales

CENSÉ, **E** *a* socotit, privit ca

CENSÉMENT *adv* *pop* la adică, așa zicând

CENSEUR [*i*] *m* censor, *a*) magistratul la Romani însărcinat cu stabilirea censului, *b*) supraveghetorul disciplinei (într'un liceu), *c*) critic, *d*) cenzurătorul operelor înainte publicării lor

CENSIER, **ÈRE** (*si*) *s* cel ce dătoră cenzul || *a* 1 cel ce percepea cenzul, 2 ținătorul unei arende, 3 *livre censier*, conda de contribuții

CENSITAIRE (*si*) *m* cel ce dătoră cenzul unui senior || *s* și *a* cel ce plătiă cenzul electoral

CENSIVE [*ml*] prestație anuală ce se plătiă unui senior drept rîndă pentru folosirea dependințelor acareturilor sale

CENSORIAL, E *a* cenзорial, de cenzură
CENSUEL, ELLE *a* (†) de cenz, de prestație anuală

CENSURABLE *a* vrednic de cenzură, ce poate fi cenzurat

CENSURE [l] *f* cenzură *a*) funcțiunea de cenzor la Romani, *b*) cercetare oficială înainte de aparițiune a cărților, ziarelor, etc, *c*) comisia oficială de cercetare, etc, *d*) cenzurare, criticare (ex a unei fapte), *e*) blam, dojană, pedeapsă disciplinară *s'exposer a la censure du public*, a se expune dojenii tuturor, *f*) afurisire bismercească, *g*) satirizare, biciuire (ex a moravurilor)

CENSURER *v* a cenzura *a*) a cerceta în mod oficial înainte de aparițiune o carte, etc, *b*) a critica, *c*) a da o pedeapsă disciplinară, a dojeni, *d*) a satiriza, a biciui, etc

CENT (san) [l centum] *m* 1 o sută, 2 o sutime, o sută *un cent d'œufs*, o sută de ouă || *a num* 1 o sută, 2 al o sutălea, a o sută, 3 loc *je vous le donne en cent*, încearcă dacă poți, pariez pe ce vrei, *i ois pour cent*, trei la sută *preter a cinq pour cent*, a împrumuta cu 5 la sută, *cent pour cent*, sută la sută, *les trous pour cent*, renta de trei la sută, fam *avoir des mille et des cents*, a fi foarte bogat, *en un mot comme en cent*, într'un cuvânt [Cent la plural, înaintea altui numeral, nu primește semnul pluralului *deux cent dix*]

CENTAINES *f* 1 o sută, un sutar *par centaines*, cu sutele, *la centaine*, sute de ani, 2 așa care leagă toate firele unei jurubițe *fig perdre la centaine*, a-si pierde șirul, a nu mai ști unde se află

CENTAURE [l-gr] *m* Mut centaur (ființă fabuloasă jumătate om și jumătate cal)

CENTAURÉE [l] *f* Bot dioc, floarea-florilor

CENTENAIRE [l] *a* centenar, de o sută de ani || *m* și *f* centenar *a*) om de o sută de ani, *b*) *m* aniversare de o sută de ani

CENTENAL, E (san-te-nal) *a* care se face sau se repetă din sută în sută de ani

CENTENIER *m* sutas, comandant peste o sută de oameni

CENTÉSIMAL, E *a* centezimal, împărțit în o sută de părți

CENT-GARDES *m* 1 *pl* garda particulară a lui Napoleon III, 2 soldat din această gardă
CENTIAIRE (ti) *m* centiar, a suta parte dintr'un an, un metru pătrat

CENTIÈME (ti) *a* al o sutălea, a o suta || *m*, a suta parte

CENTIGRADE (ti) *a* centigrad, împărțit în o sută de grade

CENTIGRAMME (ti) *m* centigram, a o suta parte dintr'un gram

CENTILITRE (ti) *m* centilitru, a o suta parte dintr'un litru

CENTIME (ti) *m* centimă, ban

CENTIMÈTRE (ti) *m* centimetru, a o suta parte dintr'un metru

CENTON [l] *m* 1 poezie compusă din versuri luate dela diferiți poeți, 2 carte compusă din bucăți luate de pretutindeni

CENTRAGE *m* determinarea centrului unei figuri

CENTRAL, E [l] *a* 1 central *a*) din centru, *b*) principal, 2 *maison centrale*, închisoare
CENTRALISATEUR, TRICE *a* centralizator

CENTRALISATION *f* centralizare, strângerea într'un centru

CENTRALISER *v* a centraliza, a strânge într'un centru, a concentra

CENTRE [l] *m* centru *a*) mijlocul unui lucru, *b*) reședința, locul principal, sediul

CENTRER *v* 1 a reduce la centru, 2 a ține în punctul său acul central

CENTRIFUGE *a* centrifug, care tinde a depărta de centru (un corp)

CENTRIPÈTE *a* centripet, care tinde a apropia de un centru

CENT-SUISSSES *pl* (†) garda elvețiană a regelor Franței

CENTUMVIR (tom) [l] *m* centumvir, membru în tribunalul celor o sută (la Romani)

CENTUMVIRAL, E (tom) *a* de centumvir

CENTUMVIRAT (tom) *m* centumvirat, demnitate de centumvir

CENTUPLE [l] *a* însutit *au centuple*, de o sută de ori atât, cu mult mai mult

CENTUPLER *v* a însuti, a (se) face de o sută de ori mai mare

CENTURIE [l] *f* centurie *a*) o sută de inși, *b*) trupă de o sută de călăreți

CENTURION [l] *m* centurion, căpetenia unei trupe de o sută de călăreți, sutas

CEP (se) dinaintea unei vocale (*sép*) [l cipus] *m* viță de vie

CÉPAGE *m* sad de viță de vie

CÈPE *m* mănăstărci, ciuperci

CÉPÉE *f* tufă de mlădițe ce ies din aceeaș tulpină la suprafața pământului

CEPENDANT (s'-pandan) *adv* în timpul acesta || *conj* (spandan) totuși, cu toate acestea *cependant que*, pe când, în timp ce

CÉPHALALGIE [gr] *f* cefalalgie, durere de cap

CÉPHALALGIQUE *a* de cefalalgie

CÉPHALIQUE [gr] *a* cefalic, dela cap

CÉPHALOPODES [gr] *m pl* Zool cefalopodele, clasa moluștelor de mare cu tentacule sugătoare în jurul capului

CÉRAME *m* vas de teracotă || *a* pentru fabricarea de vase

CÉRAMIQUE (mi'k') [gr] *f* ceramică, olărie || *a* ceramic

CÉRAMISTE *m* și *s* cel ce se ocupă cu ceramica

CÉRASTE [gr] *m* viperă din Egipt

CÉRAT [l ceratum] *m* unsoare din ceară, untdelemn și migdale

CÉRÈRE [l gr] *m* cerber *a*) câinele cu trei capete din Mitologie care păziă la porțile Infernului, *b*) fig portar brutal, paznic sever

CERCE *f* 1 calibru servind a executa o construcțiune după o formă dată, 2 lemnăria ce înconjoară pietrele de moară ale unei mori

CERCEAU (ser-so) [l circellus] *m* cerco-

jouer au cerceau, a se jucă cu cercul, *fam avoir le dos en cerceau*, a fi cocoșat, *jambes en cerceau*, picioare strâmbe

CERCLAGE *m* cercutul (butoaielor) *bois de cerclage*, lemn pentru cercuri

CERCEL [l circulus] *m* 1 cerc, 2 cerc de butie *vin en cercles*, vin tras la butoaie, 3 *fig* cerc *a)* întindere, cecrins, *b)* club, societate *aller au cercle*, a merge la club, 4 *fig* *cercle vicieux*, cerc vișos, raționament greșit

CERCLE *v* a cercui, a pune cercuri

CERCOPITHEQUE (te'k) [l-gr] *m* maimuță cu coadă lungă

CERCUEIL (ser-keu) *m* sicriu, *descender au cercueil*, a fi băgat în sicriu, a muri

CÉRÉALES [l] *f pl* cereale, bucate de pe camp || *a* cereale, cari dau făină, făinoase

CÉRÉBELLEUX, **EUSE** *a* al creierului mic

CÉRÉBRAL, **E** [l cerebrum] *a* cerebral, de creier, al creierului *fièvre cérébrale*, febră de cap

CÉRIF-BRO-SPINAL, **E** *a* care ține de creier și de șa spinării

CÉRÉMONIAL *m* ceremonial, regulile ceremoniei (Fără plural)

CÉRÉMONIE [l cærimonia] *f* ceremonie *a)* slujbă bisericească, *b)* politeje, *visite de cérémonie*, *c)* pompă, alaiu *avec grande cérémonie*, *d)* jenă *manger sans cérémonie*, a mânca nejezat, ca la sine acasă, *e)* *fam* mofturi, fașoane *faire des cérémonies*

CÉRÉMONIEUSEMENT *adv* cu ceremonie

CÉRÉMONIEUX, **EUSE** *a* ceremonios, care ține prea mult la etichetă, care face mofturi, fașoane

CERF (ser) [l cervus] *m* 1 cerb, 2 *fig* un cerf, *a)* un telegar, *b)* un lăicos, un laș

CERFEUIL (ser-feu) [l cærefolium] *m* Bot asmațuri

CERF-VOLANT (ser) *m* 1 zmeu de hârtie, 2 *pop* rădașă (insect)

CÉRIFIÈRE *a* care produce ceară

CÉRIFICATION *f* ceritură

CERISAIE (s'ri-zé) *f* livadă de cireși

CÉRISE (s'ri-zé) [l cerasus] *f* cireașă, *cerise aigre*, vișină || *a* de colorarea ciușei, *rouge-cerise*, de un roșu aprins

CÉRISÈTE *f* cireașă uscată

CERISIER (zi-é) *m* 1 cireș, 2 lemn de cireș *meubles en cerisier*, mobilă în lemn de cireș

CÉRITE *f* silicat hidratat de cerium

CÉRIUM (sé-ri-om') *m*. cerium (metal)

CERNE [l circinus] *m* 1 cerc tras în nisip, etc., 2 cerc sau inel colorat în jurul lunet, 3 cearcăn (la ochi)

CERNÉ, **E** *a*, 1 împresurat, înconjurat, 2 cercuit, cu cearcăne *yeux cernes*, ochi trași

CERNEAU *m* jumătate din miezul unei nucii neapapte

CERNER [l circinare] *v* 1 a împresura, a înconjura, 2 a cuiăța *cerner des noix*, 3 a săpa de jur împrejur (un arbore), 4 *cerner une noix*, a scoate miezul dintr'o nucă încă neapaptă, 5 *fig* *cerner quelqu'un*, a nu da pace

cuiăva, a-l hârțui neîncetat, a-l pisă || *Se cerner*, a se înconjura de cearcăne

CÉROPLASTIQUE (uk') *f* arta de a modela în ceară

CERTAIN (ser-tèn), **E** *a* 1 sigur, cert, 2 anumit, hotărât *se réunir a certaines heures*, a se strânge la anumite ore, 3 un oarecare *un certain auteur*, un oarecare autor, 4 *pl* unii, unele *certaines hommes, certaines gens*, unii oameni, 5 *certain age*, vârstă înaintată, critică, *être d'un certain âge*, a nu fi tocmai tânăr, *être d'un certain mérite*, a nu fi tocmai lipsit de merite || *pron certains*, unii || *m le certain*, lucru sigur, ceace este sigur || *loc adv pour certain*, sigur, *tenir un fait pour certain*, a socoti un fapt ca sigur, a fi sigur de un fapt

CERTAINEMENT *adv* 1 înrește, negreșit, de sigur, 2 cu siguranță

CERTES (seri') *adv* desigur, firește, într'a-devăr

CERTIFICAT [l] *m* certificat, adeverință, dovadă scrisă *certificat de bonne vie et mœurs*, act de bună purtare, *certificat de propriété*, act de stăpânire (a unui lucru), *certificat de vie*, act doveditor că pensionarul trăiește

CERTIFICATEUR *m* certicator, adeveritor, cel ce eliberează acte doveditoare

CERTIFICATION, **IVE** *a* doveditor

CERTIFICATION [l] *f* certificare *a)* adeverire, *b)* dovada scrisă

CERTIFIER [ml] *v* a certifica *a)* a dovedi, a adeveri, a recunoaște însușis, *b)* a asigura despre ceva, *c)* a garanta *certifier un fait*, a asigura despre un fapt, *je vous certifie que*, vă asigur că, *certifier une caution*, a garanta o cauțiune

CERTITUDE [l certitudo] *f* certitudine *a)* siguranță, *b)* încredințare *j'en ai la certitude*, sunt încredințat, sunt conșvins despre aceasta

CÉRUMEN (men) [ml] *m* cerumen, cleu în urechi

CÉRUMINEUX, **EUSE** *a* 1 cleios, cu cleu, 2 ca cleu

CÉRUSE [l] *f* Min ceruză, știubeciu, *blanc de ceruse*, idem

CÉRUSITE *f* ceruzită, carbonat natural de plumb

CERVAISON [cerf] *f* vremea cand cerbul este bun de vanat

CERVEAU (ser-vo) *m* 1 creier, *rhume de cerveau*, guturaiu, 2 *fig* minte, judecată, pricepere, 3 *fam* *cerveau fiele*, imbră, smintit, *cerveau brûlé*, hăihuru, descieerat, *cerveau creux*, visător

CERVELAS (ser-o'-la') *m* tobă de creier

CERVELET *m* cerebel, creierul cel mic

CERVELE [l cerebellum] *f* 1 creierii, 2 *fig* minte, judecată, cap *cervelle légère*, minte scurtă, *rompre la cervelle*, a împușca capu, *brûler la cervelle*, a trage un glonte în creier

CERVICAL, **E** [l cervix] *a* cervical, al cefei

CERVIDÉS *m pl* familie de rumegătoare cu cerbul ca tip

CERVIERE *a V loup-cervier*

CERVOISE [l cervisia] *f* berea vechilor Goți

CÉSAR *m* Cezar, împărat, suveran

CÉSARIEN, ENNE *a* 1 cezariu, împărătesc, al Cezarilor, 2 *opération césarienne*, operațiunea cezariană (scoaterea fătusului prin împunsături în pantece și în uterus)

CÉSARISME *m* cezarisim, guvernământ despotice sprijinit pe armată

CÉSSANT, E *a* încetând, oprit *toute affaire cessante*, după încetarea oricărui lucru

CESSATION [*l*] *f* încetare, oprire

CESSE (*sess*) *f* (numai în expresiunile) *sans cesse*, fără încetare, *il n'a pas de cesse*, *il n'a ni repos ni cesse*, n'are odihnă, nu știe ce e odihna

CÉSSER [*l* *cessare*] *v* a încetă, a sfârși cu ceva, *jaire cesser quelque chose*, a pune capăt unui lucru

CÉSSIBILITÉ *f* puțința unui lucru de a fi cedat, trecut asupra altuia

CÉSSIBLE *a* ce poate fi cedat, trecut asupra altuia

CÉSSION [*l*] *f* cesiune, cedarea unui lucru altuia, *cession de biens*, trecerea bunurilor sale asupra creditorilor (de către un debitor)

CÉSSIONNAIRE *s* cesionar, cel care primește o cesiune, o avere cedată lui de un altul

C'EST-A-DIRE (*se-ta*) *conj* adică, (care) va să zică

CESTE [*l* *cestus*] *m* mănua plumbuită (a atleților)

CÉSTOIDES (*to-id'*) *m* *pl* Zool cестоizi, viermi intestinali lungi, fără gură și fără aparat digestiv (*ex tenia*)

CÉSURE (*zur'*) [*l* *cesura*] *f* cezură, oprire în corpul unui vers

CET, CETTE *pron* *V* *ce*

CÉTACÉ [*l* *cete*] *a* și *s* cetaceu, animal în formă de pește

CÉTÉRAC (*rak*) *m* ceterac (fergă)

CÉTOINE [*l*] *m* Zool gandac strălucitor

CÉUX *pron* *V* *celui*

CÉVENOL, E *a* locuitor din Cevennes

CHABLER *v* *chabler des noix*, a da jos, a scutură nucii cu prăjina

CHABLIS *m* 1 vin alb de Chablis, 2 arborii doborâți de o vijelie într-o pădure

CHABOT *m* guvidie (pește)

CHABRAQUE [*turc*] *f* harșă, pătură de cal

CHACAL [*turc*] *m* Zool șacal *Pl des chacals*

CHACONNE *f* (†) 1 dans final la un balet sau la o operă, 2 aria lui

CHACUN, E *pron* 1 fiecare, fiecare, oricine, 2 *toți chacun en parle*, toată lumea vorbește de ea || *f* *iam sa chacune*, jumătatea sa, soția sa

CHADOUF *m* găleată de puț

CHAFOUIN, E [*chat* și *fouine*] *a* și *s* (om) pipernicit și cu înălțimea vicleană

CHAGRIN, E *a* 1 mahnit, trist, 2 supărat, necăjit || *m* 1 șagrin (piele vârtosă mai ales din catar, măgar), 2 mahnire, supărare, necaz

CHAGRINE, E *a* mahnit, necăjit

CHAGRINANT, E *a* mahnitor, supărător

CHAGRINER *v* 1 a mahnii, a supăra, a necăji, 2 a tăbăci o piele făcând din ea un șagrin

CHAGRINIER *m* fabricant sau negustor de piei de șagrin.

CHAI (*ga*) [*persan*] *m* șahul Persiei.

CHAI *m* beciu, depou pentru spirtoase

CHAINAGE *m* 1 măsurătoare cu lanțul, 2 unirea printr'un drug de fier (a două ziduri)

CHAÎNE [*l* *catena*] *f* 1 lanț, 2 *fig* iobie, *bénir sa chaîne*, a se simți fericit în robie, *être rivé a sa chaîne*, a nu se putea scăpa din robia în care se află, 3 șir, înălțuire *la chaîne des idées*, șirul ideilor, 4 *ocnă condamner à la chaîne*, a osândi la ocnă, 5 ocnășii, 6 (la dans) înrucoșarea și darea mâinii, 7 nătră (la țesut), 8 *faire la chaîne*, a-și ține ceva din mană în mană (la un incendiu), 9 *chaîne d'un port*, șir de plute ce închid un port

CHAÎNÉ, E *a* alcătuit din bucăți înădite

CHAÎNER *v* 1 a măsură cu lanțul, 2 1 uni printr'un drug de fier (două ziduri ca să nu se depărteze)

CHAÎNETIER (*ti-é*) *m* lucrător de lanțșoare, de lanțuri mici

CHAÎNETTE *f* lanțșor *points de chaînette*, cusături în care împunsăturile se în lanț

CHAÎNEUR *m* măsurător cu lanțul

CHAÎNON *m* 1 vengă de lanț, za, 2 lanț mic de muni

CHAIR [*l* *caro*] *f* 1 carne, *être en chair*, a fi carnos, plin de carne, *chair a canon*, nutieț pentru tun, *chair blanche*, carne de pasare, *chair noire*, carne de vânat, de vanat, 2 ten, piele *avoir la chair fraîche*, a avea un ten curat, limpede, *couleur (de) chair*, culoare roz-alb, *fig chair de poule*, pielea grunțuroasă, *iam cela fait venir la chair de poule*, asta te înfioară, îți sbârlește părul în cap, *entre cuir et chair* a) sub piele, b) *fig* în sine-însuș, 3 omenie, om *le Verbe s'est fait chair*, cuvântul s'a făcut om, s'a încarnat, *être de chair*, a fi om, a fi supus patimilor, 4 *pl* cărnuri, prov *il n'est ni chair ni poisson*, nu știe singur ce e

CHAIRE [*l* *cathedra*] *f* 1 amvon, 2 scaun *chaire apostolique*, scaunul apostolic, 3 *cathedra chaire de philosophie*, catedră de filozofie, 4 tribună (de orator)

CHAISE *f* scaun cu spate, *chaise longue*, canapea cu un capăt ridicat dar fără spate, *chaise de poste*, poșta, diligența poștei, *chaise à porteurs*, patașă, literă, *chaise percée*, scaun de noapte

CHAÎSIER, ÈRE *s* 1 lucrător de scaune, 2 închirietor de scaune (într-o biserică, grădină publică)

CHALAND (*lan*) *m* luntre largă pentru transportul mărfurilor

CHALAND, E *s* mușteriu.

CHALANDISE *f* clientelă, mușteriu

CHALCOGRAPHIE (*kal*) [*gr*] *m* gravor, săpător în metale

CHALCOGRAPHIE (*kal*) *a* calcografie, săpătura în metale

CHALCOGRAPHIQUE (*kal*) *a* calcografic

CHALCOPYRITE (*kal*) *f* calcopinită, sulfură dublă de cupru și fier

CHALDAIQUE (*kai-da-ik'*) *s* caldaic, al Caldeilor

CHALDEEN, ENNE (*kal*) *a* și *s* caldeu, din Caldeea

CHÂLE [persan] *m* șal, boccea

CHÂLET *m* 1 casă țărănească în Elveția cu etajele superioare de scândură, 2 vilă cu etajele superioare făcute din scândură, 3 *chalet de nécessité*, latrînă publică

CHALEUR [l calor] *f* 1 căldură, 2 *fig* foc, *hierbințeală* *parler avec chaleur*, a vorbi cu foc, *chaleur du combat*, infierbințeala luptei, *fam* *chaleur de fure ou de sang*, pornire de mânie trecătoare

CHALEUREUSEMENT *adv* în mod călduros, cu căldură

CHALEUREUX, EUSE *a* călduros, cald

CHÂLIT *m* (†) 1 pat de lemn, 2 scândurile patului

CHALOIR [l calere] *o* (numai în expresiunea) *il ne m'en chaut*, nu-mi pasă, nu-mi aide

CHALOUPÉ [angl] *f* șalupă, *chaloupe canonnière*, șalupă cu tunuri, pop *chaloupe orangeuse*, dans desmățat

CHALUMEAU [l calamellum] *m* 1. paru, țevișoară, 2 calumel (țevă) de metal îndoită în care se suflă pentru a se îndrepta flacăra asupra obiectelor ce vrem să încălzim), 3 fluier ciobănesc

CHALUT *m* plasă în formă de pungă

CHALUTIER (*tu*) *m* năvodar (pescar sau luntre)

CHAMADE [it] *f* (†) semnal de predare, *fig* *battre, sonner la chamade*, a se preda, a ceda

CHAMAILLER (*ma-ye*) *v* 1 a se ciorovăi 2 a se bate ca orbi || *Se chamailler*, a se ciorovăi

CHAMAILLIS (*ma-ye*) *m* ciorovăeală, ceartă sgomotoasă

CHAMBRER *v* a împodobi, a se găti cu dantele, galoane, zorzoane, etc || *Se chamarrer*, a se împodobi, a se împopoțona

CHAMARRURE *f* 1 înzorzoare, împopoțonare, 2 zorzoane, podoabe

CHAMBARD, CHAMBART (*șan-bar*) *m* pop 1 tărăboiu, 2 dezordine

CHAMBARDEMENT *m* harcea-parcea

CHAMBARDER (*șan*) *v* a face harcea-parcea

CHAMBELLAN (*șan*) *m* șambelan, ofițerul de ordonanță al unui prinț

CHAMBERTIN (*șan*) *m* vin de Chambertin

CHAMBOURIN (*șan*) *m* piatră ce servește la facerea cristalului fals

CHAMBRANLE (*șan*) *m* pervaz, chenar (pe uși, ferestre)

CHAMBRE (*șan-br'*) [l camera] *f* 1 cameră odaie, *femme de chambre*, fată în casă, *garder la chambre*, a sta în casă, a nu ieși din casă, *robe de chambre*, halat, capot, *en robe de chambre*, (cartofi) gătiți în pielea lor, 2 Cameră, Adunare (ex a deputaților), *les Chambres*, Camera și Senatul, 3 secție de tribunal, *la sixième chambre*, secția a șasea a tribunalului, 4 vidul, gaura unui metal topit, *chambre de mine*, *chambre d'un mortier*, gaura unei mine unui tun care primește încărcătura [V Supl.]

CHAMBRE, *E* (*șan*) *a* cu găuri (ex la tun)*

CHAMBREE (*șan*) *f* 1 o odaie sau casă plină, 2 soldați, lucrători cari stau sau dorm în aceeași odaie, *etre de chambree avec quelqu'un*, a fi tovarăș de odaie cu cineva, 3 totalul spectatorilor străni unde (ex într'un teatru)

CHAMBRELAN (*șan*) *m* 1 lucrător care lucrează acasă, 2 locatar care ocupă o singură cameră

CHAMBRER (*șan*) *v* 1 a ocupa aceeași cameră cu un altul *ils chambrent ensemble*, ei ocupă împreună aceeași odaie, 2 *fam* *chambrier quelqu'un a*) a lua la o parte pe cineva pentru a-i trage un refec, b) a-l reține cu vorba, 3 a ține închis într'o odaie (ca pedeapsă)

CHAMBRETTE (*șan*) *f* cămărușă, odăiță, iatac

CHAMBIER (*șan*) *m* 1 economul unor mănăstiri, 2 *grand chambrier*, camerei, cămărașul (regilor)

CHAMBIÈRE (*șan*) *f* 1 (†) iată în casă, 2 bicrușcă lungă de manej, 3 sprijoană (la căruță)

CHAMEAU [l camelul] *m* 1 cămilă cu două cocoase, 2 *Mar* ponton de ridicat ocorabie

CHAMELIER *m* cămilai, îngrijitor sau conducător de cămile

CHAMELLE *f* cămilă (țemerusca)

CHAMELON *m* puu de cămilă

CHAMÉROPS (*ka-me-ropss*) *m* palmier pitic

CHAMOIS *m* 1 Zool capră neagră (de munte), 2 pielea șamoa, *ghems couleur chamois*, șamoa, galben-deschis

CHAMOISER *v* a șamiza, a argăsi piei de capră sălbatecă, a imita pielea șamoa

CHAMOISERIE *f* 1 argăsitorie de piei șamoa, 2 argăsitul pieilor șamoa

CHAMOISEUR *m* argășitor sau imitator de piei șamoa

CAMP (*șan*) [l campus] *m* 1 camp, *la vie aux champs*, viața la țară, *champ de repos*, cîmîr, 2 câmp (de bălăie) *battre aux champs*, a da onorurile militare, *champ clos*, loc închis de lupă între doi campioni, *champ de courses*, arena curselor, 3 câmpie *les Champs Elysees*, câmpiile Elizee, 4 ogor, țarină *champ de ble*, țarină de grau, 5 spațiul pe care se pictează, se gravează *le champ d'une médaille*, fondul, spațiul pictat al unei medalii, 6 *champ d'une lunette*, spațiul ce se vede printr'o lunetă, *Chir* *champ opératoire*, partea ce trebuie operată, 7 loc *prendre la clef des champs*, a o șterge, a spăla puțină, *courir les champs*, a umbla hațmană, razna, *fam* *etre aux champs*, a fi în mânie sau tare nedumerit, *mettre aux champs*, a scoate din sârte, *etre aux champs, être à bout de champ*, a-și pierde sârta, *ouvir le champ*, a deschide drumul cuivă, *avoir le champ libre, avoir du champ devant soi*, a avea calea deschisă, puțința de a lucra, *prendre du champ*, a-și lua avânt || loc *adv* *sur-le-champ*, la moment, numai decăt, pe loc, *être à bout de champ*, a fi la os, *à tout bout de champ*, mereu, la tot minutul, *à travers champs*, prin câmpii, *fig* razna [V Suplimentu]

CHAMPAGNE (șan) [provincia *Champagne*] *m* 1 șampanie, 2 *fine champagne*, coniac fin, 3 *Blas* banda de jos ocupând a treia parte a armoriei

CHAMPAGNISER (șan) *v* 1 a face samanie (din vinuri), 2 a bea șampanie

CHAMPART (șan) *m* amestec de grau și de secară

CHAMPENOIS, E (șan) *a* locuitor din provincia *Champagne*

CHAMPÊTRE (șan) [1 campestre] *a* câmpenesc, *garde champêtre*, paznic de mosie

CHAMPI, ISSE (șan) *a* și *s* (copil) găsit pe câmp

CHAMPIGNON (șan) [1 campinio] *m* 1 ciupercă, 2 atănătoare pentru pălării, 3 mucul lumanării, 4 umflătură spongioasă pe carne

CHAMPIGNONNIÈRE (șan) *f* strat pentru cultura ciupercilor

CHAMPION (șan) [1 campio] *m* campion *a)* luptător, *b)* fug apărător

CHAMPIONNAT (șan) *m* șampionat, întrecere sportivă

CHAMPLEVER (șan) *v* a săpa în relief

CHAMPLURE (șan) *f* înghețul viei în timp de iarnă

CHANÇARD, E *a* și *s* om norocos

CHANCE *f* 1 (†) lovitură de zar, 2 întâmplare *être à couvert de toute chance*, a fi la adăpost de orice întâmplare, 3 noroc, sansă *bonne chance! noroc! porter chance*, fi cu noroc, 4 puțință, probabilitate *il n'y a pas chance de réussite*, nu e puțință de reușită

CHANCELANT, E *a* 1 șovăitor, care se clatină, nesigur, 2 fug subred *santé chancelante*

CHANCELER *v* 1 a șovăi, a nu fi hotărât, 2 a se clătina *un trône qui chancelle*, un tron care se clatină

CHANCELIER [1 cancellarius] *m* cancelar

CHANCELIÈRE *f* soția cancelarului, 2 cutie sau sac căptusit pentru încălzitul picioarelor

CHANCELLEMENT *m* șovăitul, clătinatul

CHANCELLERIE *f* cancelarie (biroul sau locuința cancelarului)

CHANCEUX, EUSE *a* 1 norocos, 2 îndoios, nesigur *cette affaire est fort chanceuse*, e o afacere foarte nesigură

CHANCEI, E *a* mucegăit

CHANCIR, v a mucezi

CHANCISURE *f* mucezeală

CHANCRE [1 cancer] *m* 1 șancru 2 carchin (la arbori), 3 fug flagel cumplit

CHANCREUX EUSE *a* ca șancrău, sâncăros

CHANDELEUR [chandelle] *f* întâmpinarea Domnului (2 Februarie)

CHANDELIER *m* 1 sfesnic, 2 lumânărar, 3 *Mar* suport metalic

CHANDELLE [1 candelă] *f* 1 lumânare (de seau), fig *le jeu n'en vaut pas la chandelle*, mai mare daraua decât ocaua; *voir des chandelles, mille chandelles*, a vedea stele verzi, *moucher sa chandelle*, a muri, *moucher les chandelles*, a jucat un rol neînsemnat, *brûler la chandelle par les deux bouts*, a se rumâ, a merge

spre pene, *la chandelle brûle*, timpul trece, 2 *chandelle romaine*, artifiț [V Suplimentu]

CHANDELLERIE *f* lumânărie

CHANFREIN (fren) *m* 1 botul calului, 2 surguciu pe capul calului (la paradă), 3 fata formată din tăierea unei muchii

CHANFREINER *v* a tăia muchia unei pietre, unei bucăți de lemn

CHANGE *m* schimb *gagner au change*, a câștiga la schimb, *lettre de change*, poliță, *agent de change*, funcționarul ministerial care face operațiunile de bursă, fig *prendre le change*, a fi tras pe sfoară, înșelat, *donner le change*, a trage pe sfoară la rândul său, *rendre le change*, a nu rămâne dator, a plăti cu aceeași monedă

CHANGEABLE (jabl') *a* schimbăcios, ce se poate schimba

CHANGEANT (jan), **E** *a* schimbător, schimbăcios, nestatornic

CHANGEMENT *m* schimbare *faire des changements à quelque chose*, a modifica ceva unui lucru

CHANGER *v* 1 a schimba, 2 a primesti (rafele) *changer un malade*, a primesti un bolnav, *changer de linge*, a se primesti, *changer d'habit*, a pune altă haină, *changer de logis*, a se muta, *changer de face*, a se schimba la față, 3 a preschimba, a preface *changer les métaux en or*, a preface metalele în aur, 4 a se schimba, a fi schimbător *changer du tout au tout, du blanc au noir*, a se schimba cu totul, a deveni un alt om, *tâcher de ne pas changer*, silește-te de a fi statormic || *Se schanger*, 1 a se schimba, a se preface, a se modifica, fig a se îndrepta 2 a se primesti, a pune alte haine [Se conjugă ca *arranger*]

CHANGEUR *m* zaraș

CHANOINE [1 canonicus] *m* canonic, călugăr atașat pe lângă un episcop

CHANOINESSE *f* 1 1 călugăriță superioară, 2 turțioară dulce

CHANOINIE *f* canonicat

CHANSON *f* 1 cântec *chanson à boire*, cântec de beție, 2 pl fleacuri, mofturi *chansons que tout cela! mofturi! je ne me paye pas de chansons*, nu mă las eu cu una cu două, *voulez bien une autre chanson!* altă dandană acumă, 3 *chanson de geste*, V *geste, les mots font les chansons*, vorba e vorbă, *l'air ne fait pas la chanson*, aparența nu e realitatea; *il en a l'air et la chanson*, e în realitate așa cum îi arată mura, *le ton fait la chanson*, după ton se cunoaște intenția, tonul face muzica

CHANSONNER *v* a scoate un cântec cuiva

CHANSONNETTE *f* șansonetă, cântecel

CHANSONNIER, ÈRE *s* cantonier, autor de cântece || *m* culegere de cântece

CHANT [1 cantus] *m* cânt, cântare, cântat, cântec, *leçon de chant*, lecție de canto

CHANTABLE *a* de cântat, ce se poate cânta

CHANTAGE [chanter] *m* șantaj, stoarcere de bani prin amenințări

CHANTANT, E *a* 1 cântător, 2 melodios, 3 *café chantant*, șantan

CHANTEAU *m* 1 eodru de paine, 2 bucată de pâine (de anafură), 3 bucată (dintr'o stofă)

CHANTEPLEURE *f* 1 pâlnie mare cu găuri la vârf (pentru scurgerea înceată a lichidului), 2 gaură în zid pentru scursul lăturilor, 3 stropitoare cu gât lung

CHANTER [1 cantare] *v* 1 a cânta, 2 a cânta (vorbind, recitând sau declamând), 3 a cânta a lăuda în versuri *chanter outoie*, a se mândri cu izbânda reputată, 4 *faire chanter quelqu'un*, a șantăța pe cineva, a-i stoarce bani prin amenințări, 5 loc *qu'est-ce que tu me chantes la?* ce tot îmi îndrugi acolo? *chanter injures a quelqu'un*, a insulta pe cineva, *pain a chanter*, pâine nedospită || *Se chanter*, a se cânta, a fi cântat [V Suplimentul]

CHANTERELLE [chanter] *f* 1 coada cea mai subțire (la vioară), *fam ie lui feras baisser chanterelle*, am să-i așup eu gura, am să-i ru eu apa dela moară, *ne haussez pas tant la chanterelle!* fă bine de-lu moderează tonul! *appuyer sur la chanterelle*, a atrage atenția asupra unui lucru important, 2 potârniche întrebunțată a momi pe altele, 3 ciupercă (comestibilă)

CHANTEUR, EUSE *a* 1 cântător, care cântă, 2 fig *maître chanteur*, sântajist || *m cântăreț* || *f* șanteză, cântăreață

CHANTIER (*tu-é*) *m* [1 canterium] *m* 1 șantier *a)* depou mare de lemne, scânduri, etc., *b)* schele pentru construcția corăbiilor, 2 podvale pe care se așează butoarele cu vin în pivniță, 3 atelier unde se cioplește pietele, se lucrează lemnele, etc., 4 fig *avoir un ouvrage sur le chantier*, a avea ceva în lucru, a lucra la ceva, a pregăti ceva

CHANTIGNOLE *f* 1 lemnul care susține câprioii, 2 cărămidă subțire

CHANTONNER *v* a cânta încetinel, a fredona

CHANTOURNÉ *m* răzimătoarea dela căpătâul patului de lemn sau stofa care o acoperă

CHANTOURNER *v* 1 a ciopli sau scobi după un model dat (o bucată de lemn, de metal), 2 a scoate în relief părțile principale (în un tablou)

CHANTRE [1 cantor] *m* 1 cântăreț de biserică, cantor, 2 cântăreț, poet *le chantré d'Enée*

CHANTRIERIE *f* slujbă de cântăreț, de cantor

CHANVRE [1 cannabis] *m* 1 cânepă, 2 fig *cravate de chanvre*, ștreang de spânzurațoare

CHANVRIER, ÈRE *a* al cânepier, de cânepă

CHANVRIÈRE *f* cânepiște

CHAOS (*ka-o*) [1-gr] *m* haos *a)* amestecătură de toate lucrurile, *b)* fig încurcătura mare, învălmășeală, babilonie

CHAOTIQUE (*ka-o tik*) *a* haotic, de haos

CHAPE [cape] *f* 1 sfiță, mantie preoțească (la Catolic), 2 învelitoare dublă (a unui butoiș cu praf de pușcă, a unui butoiu cu vin), 3 fierul care ține fusul unui scripete, 4 *Blaz doun* trunghiuri dreptunghiuri cu vârfuluri în jos (pe armori)

CHAPE, E *a*, îmbrăcat cu sfița

CHAPEAU [chape] *m* 1 pălărie, *coup de chapeau*, salut, 2 *chapeau (de cardinal)* *a)* pălăria roșie a cardinalilor, *b)* fig demnitatea de cardinal, 3 fig bărbat *il y avait là beaucoup de femmes et pas un chapeau*, se aflau acolo multe femei dar niciun bărbat, 4 *chapeau chinois*, instrument muzical cu clopoței

CHAPE-CHUTE *f* chilipir neașteptat

CHAPELAIN [chapellc] *m* capelan *a)* pieotul unei capele, *b)* duhovnicul unui prinț

CHAPELER *v* *chapeler du pain*, a răzu, a jupui coaja de pe pâine [Se conjugă ca *appeler*]

CHAPELET *m* 1 mătănu *due le chapelet*, a face rugăciuni, fig *défiler son chapelet*, a spune din fir până'n ală tot ce are pe inimă, 2 sirag, strânsură, legătura *chapelet d'oignons*, legătură de ceapă, *certaines rivières russes sont de véritables chapelets de lacs*, unele râuri rusești sunt niște adevărate siraguri de lacuri, 3 fig șir un *chapelet d'injures*, un potop de înjurături, de insulte, 4 masină de ridicat apa la mătămuri, 5 V *noria*

CHAPELLIER, ÈRE *s* pălărier, pălăriereasă

CHAPELLIÈRE *f* cuiță bombat cu despărțăminte (pentru pălării)

CHAPELLE [chape] *f* capelă, puacis, bisericuță *maître de chapelle*, dirigintele corului într'o biserică, *chapelle ardente*, catafalc cu lumânări aprinse [V Suplimentul]

CHAPELLÉNIE *f* demnitate de capelan

CHAPELLERIE *f* pălărierie

CHAPELURE *f* făcămături de coaje de paine, pesmet pentru gătit

CHAPERON [chape] *m* 1 capison, 2 fig însoțitoarea unei fete mari, 3 coama unui zid în formă de acoperiș, 4 căciulița unei păsări de pradă dresată

CHAPERONNER *v* 1 a îmbrăca cu o căciuliță, 2 a acoperi cu o coamă (un zid), 3 fig a însoți (o tanără fată în societate, pe stradă)

CHAPERONNIÈRE *f* Bot capitan

CHAPIER *m* 1 purtătorul sfiței, 2 lucrător de sfițe, de mantii preoțești

CHAPITEAU [1 capitellum] *m* 1 capitel *a)* capătul de sus al coloanelor, *b)* chenar deasupra unui bufet sau dulap, 2 partea de sus a unui alambic

CHAPITRAL *E* *a* care ține de o adunare de canonici

CHAPITRE [1 capitulum] *m* 1 capitol *a)* subîmpărțire (a unei cărți, etc.), *b)* fig materie, lucru despre care se vorbește *il est fort sur ce chapitre là*, e tare în materia asta, *causons sur ce chapitre*, să vorbim în chestia asta, despre asta, 3 (adunare de) canonici *chapitre de Saint-Denis*, călugării dela catedrala Sf Dionisie, 4 locul unde se țin adunările de canonici, fig *avoir voir au chapitre*, a avea trecere într'o societate, într'o familie

CHAPITRE *v* 1 a mustri pe un canonic dinaintea tuturor canonicilor, 2 fig a dojeni, a muștrului, a face reproșe

CHAPON *m* 1 clapon, 2 coajă de pâine frecată cu usturoiu

CHAPONNEAU *m* claponaș

CHAPONNIÈRE *f* 1 tingere pentru fietul claponilor, 2 loc pentru îngrișatul claponilor, 3 potecă în tranșeele unei întărituri

CHACHE *a* fiecare

CHAR *m* 1 car cu două roale (la cei vechi), 2 car cu patru roale, căruță *char funebre*, dric, *char à bancs*, tramcar deschis

CHARABIA *m* 1 jargonul țăianilor din *Auvergne*, 2 limbă păsărească

CHARADE *f* șaradă, ghicitoare

CHARANÇON *m* gârgăriță

CHARANÇONNÉ, *E* *a* ros de gârgăriță

CHARBON [*l* carbo] *m* 1 cărbune, *charbon de terre*, cărbune de pământ, coks, *fig être sur les charbons*, a sta pe cărbuni, 2 tăciune (boală la cereale), 3 *Med* bubă neagră, dălac

CHARBONNAGE *m* exploatarea cărbunelui de pământ, a hulei

CHARBONNÉE *f* 1 pārjoală, carne friptă pe cărbuni, 2 crochiu, desen cu cărbune

CHARBONNER *v* 1 a preface în cărbune, a arde (ex friptura), 2 a măzgăli, a zugrăvi cu un cărbune *charbonner une muraille*, 3 a fumega (lampa) || *Se charbonner*, a se preface în cărbune, a se arde

CHARBONNERIE *f* cărbunărie, 2 *V carbonarisme*

CHARBONNEUX, *EUSE* *a* 1 cărbunos, 2 ca cărbunele, 3 *Med* de bubă neagră *mouches charbonneuses*, muste ce transmit buba neagră

CHARBONNIÈRE *ÈRE* *a* de cărbuni, unde sunt cărbuni || *m* 1 cărbunar, *prov charbonnier est maître chez soi*, fiecare e stăpân în casa lui, 2 depou de cărbuni, 3 carbonaro, 4 bastiment de transportat cărbuni

CHARBONNIÈRE / 1 cărbunărească, 2 cărbunărie, 3 pișigou cu cap negru

CHARBOUILLEUR (*bu-yé*) *v* a strică grăul (tăciunile)

CHARCUTER *v* 1 a tăia carnea în bucăți, a tăia ca un măcelar, 2 *fig* a ciopârți

CHARCUTERIE *f* 1 carnațarie, magazin de mezeluri, 2 mezeluri, cărnați

CHARCUTIER, *ÈRE* (*ti*) [*chan cuite*] *s* cărnățar, vânzător de mezeluri || *a* de cărnățarie

CHARDON *m* 1 scaiet, spin, 2 țepușe pe garduri

CHARDONNET *m* Zool sticlete

CHARDONNETTE *f* Bot turtă

CHARENTAIS, *E* *a* și *s* (locuitor) din *Charente*

CHARGE *f* 1 povară, sarcină *être à la charge de qq*, a fi în sarcina cuiva, 2 încărcătura (unui car, unei corăbii), 3 greutatea ce o poate duce un om, un animal, 4 *pop une charge de coups de batons*, o ploaie de bețe, 5 însărcinare *femme de charge*, menajeră, *avoir charge d'âmes*, a fi însărcinat cu conducerea morală a sufletelor, a avea datoria de a instrui (sufletește), *fig* a fi un preot moral, 6 cheltuală, sarcină; 7 greutate, îndatorire. *charges de famille*, greutăți familiare, *à la charge que*, cu condiția, cu

îndatimea de, *à charge de revanche*, cu condiția de a-și lua revanșa, 8 funcție, slujbă, *charge d'huisier*, funcție de portărel, *entrer en charge*, a intra în slujbă, 9 acuzare *il moins à charge*, martori de acuzare, 10 șarjă, atac *sonner la charge*, a sună atacul, *revenir à la charge* *a)* a reînnoi atacul, *b)* *fig* a reînnoi cererea, a insisă din nou, a nu se lăsa, 11 încărcare, încărcătura (unei arme), 12 *a)* caricatură pictură exagerată, *b)* joc exagerat, *c)* povestire exagerată, 13 *pl* impozite *le peuple gémit sous le poids des charges*, poporul geme sub povara impozitelor, 14 *a charge de*, cu condiția

CHARGÉ, *E* *a* 1 încărcat, 2 împovărat, 3 acoperit (cu nori) *un noros temps chargé*, 4 recomandat *lettre chargée*, 5 însărcinat *chargé d'une mission*, 6 șarjat, atacat (de dușman), 7 exagerat *un portrait chargé*, 8 *yeux chargés*, ochi umflați și oșosiți, 9 *écriture chargée*, scriere groasă || *m chargé d'affaires*, însărcinatul de afaceri, locuitor de ambasador, *charge de cours*, suplinitor

CHARGEMENT *m* 1 încărcatul, 2 încărcătura (unui car, unui bastiment), 3 recomandat (unei scrisori)

CHARGER 1 a încărcă, 2 a împovără, a îngreua *charger d'impôts*, 3 a umplea *charger une pipe*, 4 a însărcina cu *charger d'une mission*, 5 a recomanda, a trimite recomandat (o scrisoare, un pachet), 6 a încărcă (ex o socoteală), 7 a acuză, a învinovăți *charger d'un crime*, a învinovăți de o crimă, *charger un accusé*, a mărturisi împotriva unui acuzat, a depune împotriva lui, 8 a șarjă, a atacă, a da năvală în *charger à la baionnette*, a șarjă cu baioneta, 9 a exageră *charger un récit*, a îngroșă o povestire, *charger un rôle*, a exageră un rol, *charger le prix d'une marchandise*, a scumpi o marfă, 10 *charger un mot*, a scrie un cuvânt deasupra altuia || *Se charger*, 1 a se încărcă, 2 a se însărcina cu, a-și lua însărcinarea, a lua asupra-și, 3 a se înmora, a se întunece *le ciel se charge*, cerul se întunece, 4 a se atacă reciproc a se șarjă

CHARGEITE *f* eprubetă metalică cu care se măsoară încărcătura pulberii și plumbului din cartuş

CHARGEUR *m* 1 încărcătorul unui bastiment, 2 căruș pentru încărcat, 3 încărcător de armă

CHARIOT *m* 1 car, 2 căruțul copilor

CHARITABLE *a* caritabil *a)* milos, îndurător, *b)* creștinesc, binevoitor *conseil charitable*

CHARITABLEMENT *adv* în mod caritabil *a)* cu milă, *b)* din milă, cu bunătațe

CHARITÉ [*l* caritas] *f* caritate *a)* dragoste creștinească, *b)* pomană, milostenie *faire la charité*, a da de pomană, a fi milos, *demande la charité*, a cere de pomană, milă, (iron). *prêtre des charités à quelqu'un*, a ponegi pe cineva; *dame de charité*, doamnă care distribuie ajutoare nevoiașilor, *bureau de charité*, birou unde se împart pomenile, *prov charité bien ordonnée commence par soi-même*, cămașa e mai aproape decât haina

CHARIVARI *m* 1 muzică drăcească, 2 tă-răbou, tămbălău

CHARLATAN [it] *m* șarlatan, coșcar

CHARLATANER *v* a atrage cu vorbe mie-roase, a înșelă

CHARLATANERIE *f* șarlatanerie, taptă de șarlatan

CHARLATANESQUE (*nesk'*) *a* de șarlatan

CHARLATANISME *m* meșteșugul de a înșelă cu vorbe mieroase

CHARLEMAGNE *m* loc *faire charlemagne*, a nu mai voi să joace după ce a câștigat

CHARLOTTE *f* șarlotă (prăpitură din mere și pesmet), *charlotte russe*, șarlotă cu cremă

CHARMANT, **E** *a* șarmant, fermecător, în-cântător *Prince charmant*, Făt frumos (din poveste)

CHARME [i *carmen*] *m* farmec, vrajă

CHARME [i *carpinus*] *m* carpen, *se porter comme un charme*, a fi sănătos tun

CHARMÉ, **E** *a* *j'en suis bien charme*, sunt încântat

CHARMER *v* 1 a fermeca, a vrăji, a în-cântă, 2 *charmer la douleur, l'ennui*, a risipi durerea, plictiseala, 3 *charmer ses loisirs*, a-și petrece minunat timpul liber

CHARMEUR, **EUSE** *s* vrăjitor, imblanzitor

CHARMEUR, **EBESSE** *s* fermecător, ade-mentor

CHARMILLE (*mu-y'*) *f* 1 aleie cu carpeni, 2 răsădinită de căpenași

CHARMOIE *f* cărpiniș

CHARNEL, **ELLE** *a* 1 trupesc, 2 sensual, dedat la plăcerile trupesti

CHARNELLEMENT *adv* trupest

CHARNIER *m* 1 câmară unde se păstrează carnea, 2 bolniță cu oseminte omenești

CHARNIERE *f* 1 balama, 2 dăltută de gravor de pietre fine

CHARNU, **E** *a* cărnos

CHARNURE *f* cărnurile, pâțile cămoase (la om)

CHARGNE *f* starv, hoit, mortăduine

CHARPENTE *f* 1 cherestea, *bous de char-pente*, lemn de construcție, 2 *charpente osseuse*, schelet, 3 *fig* planul, schița (unei opere)

CHARPENTÉ, **E** *a* 1 construit, 2 *fig* in-tocmit, înghiebat *roman bien charpente*, roman bine înghiebat, 3 ciopărit

CHARPENTIER *v* 1 a tăia, a ciopli lemne, 2 a ciopârți, a măcelări *charpentier le bras d'un malade*, a ciopârți mâna unui bolnav, 3 *fig* a întocmi, a înghieba (un roman, o piesă)

CHARPENTERIE *f* 1 dulgherie, 2 lucrare de cherestea, 3 depou de cherestea

CHARPENTIER (*ti-é*) [i *carpentarium*] *m* dulgher, teslar

CHARPIE *f* scamă, destrămătură, *vlande en charpie*, carne care se destramă

CHARRÉE *f* 1 cenușea din leșie, 2 rămă-șiță din soda brută

CHARRIÉE *f* o căruță plină

CHARENTIER, **ÈRE** (*ti*) *a* pe unde poate trece un car, o căruță. || *m* cărușas *jurer comme un charretier*, a înjura surugeste

CHARRETTON *f* cărucior

CHARRETTE [char] *f* căruță pe două roți, *charrette à bras*, căruț tras de un om, *charrette anglaise*, trăsurică pe două roți, *fig un avaleur de charrettes ferrees*, un fulău, un fantaion

CHARIAGE *m* căratul

CHARRIER *m* carpa cu cenuse de făcut leșie

CHARRIER *v* 1 a căra, 2 a țări după sine (slozuri de ghiță) [V Supl.]

CHARROI *m* 1 cărașie, transportul pe care, 2 plata cărașului

CHARRON [char] *m* rotar

CHARRONNAGE *m* meserie, lucru de rotar

CHARRONNERIE *f* iotărie

CHARROYER (*roa-ye*) *v* a căra, a trans-porta cu caru, cu căruța

CHARROYEUR (*roa-yeur*) *m* căraș

CHARRUE [i *carruca*] *f* plug, loc *mettre la charrue avant les bœufs*, a începe anapoda, *turer la charrue*, a munci din greu

CHARTÉ [i *charta*] *f* 1 hrisov, act scris, 2 cută, lege, constituție (dată sau primită de un print), 3 *école des chartes*, școala de istorie și arheologie națională (fondată în 1821)

CHARTIL (*ti*) *m* 1 căruță lungă pentru că-ratul snopilor, 2 șopron pentru căruțe, etc

CHARTISTE *m* elev al școalei *des chartes*

CHARTOGRAPHIE (*kar*) *m* culegător sau tălmăcitor de hrisoave

CHARTOGRAPHIE (*kar*) *f* tălmăcirea hri-soavelor

CHARTRE [i *carcer*] *f* (†) închisoare *tenir en chartre privée*, a ține pe nedrept închis

CHARTREUSE *f* 1 mănăstire de călugări sartrezi, 2 șartreză (lichior fabricat în *la Grande Chartreuse*), 3 căsuță dela țară izo-lată, 4 ghiveci (măncare din felurite leugme)

CHARTREUX *m* călugăr șartrez (din ordi-nul fondat de *Saint-Bruno*)

CHARTRIER [charte] *m* arhivă (unde se păstrează hrisoavele)

CHARYBDE (*ka*) *m* loc *tomber de Charybde en Scylla*, a cădea din lac în puț

CHAS (*ga*) *m* gaura unui ac

CHASSE *f* 1 vânătoare, prov *qui va à la chasse, perd sa place*, cine nu se ține de ocu-pația lui, o pierde, 2 loc de vânat *proprie-taire d'une belle chasse*, stăpânul unui loc frumos de vanat, 3 vânătorime, vânător *la chasse est passée par là*, vânătorii au trecut pe acolo, *perdre la chasse*, a se depărta prea mult de vanatori, 4 vânat *faire bonne chasse*, a prinde mult vânat, *je vous ferai manger de ma chasse*, am să vă dau să mâncați din vânatul meu, *permis de chasse*, încuviințarea de a vâna (eli-berată pe timp de un an), 5 *fig*, goană *chasse au succès*, goană după succes, *donner la chasse à quelqu'un*, a urmări pe cineva, a l goni, *prendre chasse*, a o lua la fugă, *se mettre en chasse*, a se pune pe alergat, *chasse morte*, lovitură greșită, *jug*, afacere părăsită, lăsată baltă, 6 *écluses de chasse*, stăvilare pentru curățitul unui port, 7 *Tip* rând de pagină ce trece peste numărul regulamentar, 8 pop faier, refec, 9 scurgeala repede a apelor

CHASSE [1 capsă] *f* 1 iacă, cutie cu stințele moaște, 2 montura (de ochelari), 3 ciocan de rotar

CHASSÉ *m* șaseu (figură de dans)

CHASSE-COUSIN *m* vin prost, lucru prost (care gonește pe paraziți)

CHASSE-CROISÉ *m* 1 sase-croază, mișcare spre dreapta sau spre stânga (la dans), 2 *fig* schimbare continuă de posturi, de slujbe
Pl des chassés-croises

CHASSELAS *m* struguri albi, goardină

CHASSE-MARÉE *m* 1 cărută de cărat pește sau căraușul, 2 vas cu două catarțe și cu viteză repede, *fig aller d'un train de chasse-marée*, a merge ca vantul
Pl des chasse-marées

CHASSE-MOUCHE *m* apărătoare de muste
Pl des chasse-mouches

CHASSE-NEIGE, CHASSE-PIERRES *m* cu răștoarea de dinaintea locomotivei, plug

CHASSE-POT *m* maspo, pușcă cu tir repede și depărtat

CHASSER [1 capture] *v* 1 a vana *fig chasser sur les terres d'autrui*, a încălca drepturile cuivă, prov *bon chien chasse de race*, ce iese din pisică șoaieci mănâncă, așchia nu cade de parte de tulpina ei, 2 a face vânătoare *chasser au loup*, a face vânătoare de lupi, 3 a gonii a alungă, 4 a scoate (de ex un cuiu), prov *un clou chasse l'autre*, cuiu pe cuiu scoate, 5 a da drumu (de ex unui servitor), 6 a urmări, a fugăni (un bastiment), 7 a gonii dinaintea sa, a duce spre casă sau la câmp *chasser des bestiaux*, a gonii spre casă vite, 8 *bien chasser au plat*, a mânca sdravăn, *leurs chiens ne chassent pas ensemble*, oamenii aceștia sunt certați, nu se unesc la caracter, 9 *Mar chasser sur ses ancres*, a țări ancora după sine, (la dans) a face pasul *chassé*, 11 *chasser (à force)*, a băga un cuiu cu forță

CHASSERESSE *f* Poet vânătoare

CHASSEUR, EUSE *s* 1 vânător, 2 servitor în hvreă de vânător, 3 *pl* vânători (trupe militare) || *a vaisseau chasseur*, 1 vas de urmărire, 2 vas care aduce peștele la destinație

CHASSEZ-HUIT *m* figură de dans executată de cele patru perechi deodată

CHASSIE *f* sgăbărdă, urdoare la ochi

CHASSIEUX, EUSE *a* urduros, cu urdoare la ochi

CHASSIS [châsse] *m* 1 pervaz, ramă, cercevea, 2 geamuri deasupra unor plante (pentru a le feri de intemperii), 3 acoperiș de geamuri peste o curte, 4 cheresteaua unei mașini de aburi, 5 *chassis d'imprimerie*, ramă tipografică, 6 *chassis a tabatiere*, geam pe acoperiș, 7 *chassis-presse*, rama cu negativul fotografic și hârtia sensibilă (pentru a obține la lumină o imagine pozitivă)

CHASSOIR *m* cioacă (unealta dogarului)

CHASTE [1 castus] *a* cast, curat, neprihănit

CHASTEMENT *adv* cu castitate, neprihănit, cu inima curată

CHASTETÉ [1 castitas] *f* castitate, curățenie de inimă, neprihănire

CHASUBLE *f* patafiu

CHASUBLERIE *f* odăjdii, ornamente religioase

CHASUBLIER *m* lucrător de odăjdii, de ornamente religioase

CHAT, CHATTE *s* 1 pisic, pisică *chat male*, cotoiu, *petit chat*, pisoiu, *petite chatte*, pisi cută, prov *le chat parti les souris dansent*, când pisica nu e acasă soarecii joacă pe masă, *chat échaudé craint l'eau froide*, cine s'a fript în ciorbă, suflă și în iaurt, *réveiller chat qui dort* a) a sgândări o rană veche, b) a întârîta pe un dușman, *acheter chat en poche*, a cumpăra cu ochii închiși, *a bon chat, bon rat*, răspunsul e la înălțimea atacului, *emporter le chat*, a se stăcură pe furis, *appeler un chat un chat*, a numi lucrurile pe numele lor, *il n'y a pas un chat*, nu e absolut nimeni, *écrire comme un chat*, a scrie necitet, *avoir un chat dans la gorge*, a fi răgușit, *jeter le chat aux jambes de quelqu'un*, a arunca vina pe cineva, *bailler le chat par les pattes*, a înfățișat un lucru sub fața cea mai rea, *il n'y a pas la de quoi fouetter un chat*, gresala nu-i asă mare, *c'est le chat!* pisica e de vină! *la nuit tous les chats sont gris*, la întunec totte femeile sunt la fel, 2 *chat fourré*, înalt magistrat sau demnitar, *chat à crinière*, ghepardul (animal), *chat musqué*, pisică sălbatică, 3 din speța pisicii *le lion*, *le tigre sont des chats*, leul, tigru sunt de un neam cu pisica, 4 jocul de-a prinsle, 5 *fig mon chat*, puule! || *a pisicesc manieres chattes* [V Supl]

CHÂTAIGNE [1 castanea] *f* castană

châtaigne d'eau, cornaciu

CHÂTAIGNERAIE *f* loc plantat cu castani

CHÂTAIGNIER *m* Bot castan

CHÂTAIN *a* m saten, castaniu, culoarea castanie || *a de culoarea castanie des yeux châtains*, des boucles châtains

CHÂTEAU [1 castellum] *m* 1 clădire fortificată senorială, 2 castel. *fig faire des châteaux en Espagne*, a clădi în vânt, a-și face iluzii zadarnice, 3 *château d'eau*, mare rezervor distribuitor de apă, 4 *fig château de cartes*, clădire în vânt, 5 *château fort*, cetățuire feudală

CHÂTEAUBRIANT *m* muschiu la grătar garnisit cu cartofi prăjiți

CHÂTELAIN [1 castellanus] *m* castelan, proprietarul unui castel

CHÂTELAINÉ *f* 1 castelană, 2 lanț de care atârna bijuterii (la femei)

CHÂTELET *m* 1 castel mic, 2 (†) *le grand Châtelet*, palatul de justiție, *le petit Châtelet*, închisoarea

CHÂTELLENIE *f* coprinsul unui senior castelan

CHAT-HUANT (ga-u-an) *m* Zool cîrhubre/
Pl des chats-huants

CHÂTIER (ti-é) [1 castigare] *v* 1 a pedepsi, prov *qui aime bien châte bien*, pe cine-l iu bești îl pedepsești, 2 *fig* a netezi, a ciopl
châtier son style

CHATIÈRE (tu) *f* 1 gaură în ușă pentru trecerea pisicilor, deschizătură, 2 cursă de pisici, 3 gaură în pod pentru aerisit

CHÂTIMENT (*tu*) *m* pedeapsă

CHATOIEMENT (*toa man*), **CHATOIMENT** *m* schipr, schipue

CHATON *m* 1 pisori, 2 căsuța pietri unui inel, 3 buchete de flori (din anumiți arbori nuc, alun, etc), măișor

CHATONNER *o* a băga în căsuța pietri unui inel

CHATOUILLANT (*yan*), *E a* gâdilător

CHATOUILLEMENT (*y'-man*) *m* 1 gâdilăt, 2 gâdilătură, 3 *fig* măgulire

CHATOILLER (*tu ye*) *m* 1 a gâdila, 2 *fig* a măguli

CHATOUILLEUX (*tu-yeu*), *EUSE a* 1 gâdilăcios, 2 *fig* supădăcios *homme chatouilleux*

CHATOYANT, *E a* schipitor

CHATOYER (*toa ye*) *o* a schipi, a bate în diferite colori

CHAT-PART *m* lină din Portugalia *Pl des chats-paris*

CHÂTRER [*i casti-rie*] *o* 1 a castra, a scopi, a jugăni, 2 *fig* *châtrer un livre*, a tăia dintr-o carte tot ce e murdar sau îndrăzneț, *châtrer une ruche*, a goli un stup de ceară și miere, 3 a scoate ce e de prisos

CHATTE [*chat*] *f* pisică || *a* pisicesc, gudurător

CHATTÉE *f* sarcina unei pisici

CHATTEMITE *f* mâța blândă, *fig* piefăcută

CHATTER *o* a făta pisici

CHATTERIE *f* 1 zaharică *manger des chateries*, a mânca zaharicale, 2 lăcomie, 3 lingușire, șosele și momele *faire des chateries*, a umbla cu șosele și cu momele

CHAT-TIGRE *m* pisică-tigru *Pl des chats-tigres*

CHAUD, *E* [*i calidus*] *a* 1 cald, 2 călduros *vêtements chauds*, haine călduroase, 3 fierbinte *pleurer à chaudes larmes*, a plânge cu lacrimi fierbinți, *fièvre chaude*, friguri cu fierbințeală, 4 *fam* proaspăt *ouvrage tout chaud*, operă proaspătă de tot, 5 înfocat *chaud par tisan des réformes* parizian înfocat al reformelor, 6 iute, aprins *avoir la tête chaude*, a se aprinde lesne, *tomber de la fièvre en chaud mal*, a cădea dintr'un rau în altul mai mare, 7 viu, însuflețit *style chaud*, 8 teribil, sângeros *affaire chaude*, *chaude journée*, încăierare sângeroasă, 9 loc *avoir chaud*, a-1 fi cald *avoir les pieds chauds*, a trăi ca în apă, *le rendre tout chaud à quelqu'un*, a răspunde la minut și fără înconjur curva, *en faire des gorges chaudes*, a se strămbă de râs, 10 *fam* scump || *m* căldură, fierbințeală, *il fait chaud*, e cald, *avoir chaud*, a-1 fi cald, *il fait grand chaud*, e cald strașnic, *fig il fu chaud à cette affaire*, a fost o luptă înverșunată, *souffler le chaud et le froid*, a fi schimbăcios, *c'est un chaud*, e un om aprins || *adv* cald *servir chaud*, a servi cald, mâncați calde, *tout chaud*, numai decât || *int* *chaud i chaud i repede i repede*! [*V Suplimentu*]

CHAUDE *f* 1 foc viu pentru a se încălzi, 2 grad puternic de căldură ce se dă sticlei, 3 *donner une chaude*, a trece metalul prin foc || *loc adv* *à la chaude*, la minut, repede

CHAUDEAU *m* (*f*) șodo *a*) bulion fierbinte, *b*) bătură din lapte fierbinte vărsat peste ouă crude

CHAUDEMENT *adv* 1 bine, cu veșminte călduroase *se vêtir chaudement*, a pune veșminte călduroase, 2 *fig* cu căldură, călduros *défendre chaudement* a apăra cu căldură, 3 chiar acum, la minut, proaspăt

CHAUD-PISSE *f* *Med* sculament

CHAUD-FROID *m* pasăre sau vânat rece servite în piftie sau maioneză

CHAUDIÈRE [*i caldarium*] *f* căldare, cazan, *chaudière à vapeurs*, cazan cu aburi

CHAUDRON *m* căldărușe

CHAUDRONNÉE *f* o căldărușe plină

CHAUDRONNERIE *f* căldărărie

CHAUDRONNIER, *ÈRE s* căldărar

CHAUFFAGE *m* 1 încălzitul, 2 căldură, *bois de chauffage*, lemne de foc

CHAUFFÉ *f* 1 încălzire (a unui metal) *donner une chauffe*, a încălzi, 2 cuptorul unde arde combustibilul, 3 *surface de chauffe*, fundul cazanului în contact cu focul, *chambre de chauffe*, locul unde sunt cuptoarele (unei uzine), 4 operațiunea întreagă a distilării

CHAUFFE-BAIN *m* aparat de încălzit apă unei băi de putină *Pl des chauffe-bains*

CHAUFFE-LINGE (*len')* *m* aparat pentru uscătul rufelor *Pl des chauffe-linge*

CHAUFFE-PIEDS *m* tandur, mangal pentru încălzitul picioarelor *Pl des chauffe-pieds*

CHAUFFER [*i calefacere*] *o* 1 a încălzi, 2 *fig* a grăbi, a zori *chauffer une affaire*, 3 a încălzi, a da căldură *ce bois chauffe beaucoup*, lemnul acesta dă căldură multă, 4 a se încălzi *le bain chauffe*, 5 a se încălzi, a fi gata de plecare (ex locomotiva), 6 *fam* *cela chauffe*, *a*) treaba se îngroașe, *b*) lucrul zorește, *fig* *chauffer quelqu'un*, a întârâtă pe cineva, *ce n'est pas pour vous que le jour chauffe*, ia-ți nădejdea, dragul meu, că nu e pentru tine || *Se chauffer*, a se încălzi, *fig* *je lui ferai voir de quel bois je me chauffe*, am să-l învăț eu minte, am să-i arăt eu cine sunt, *nous ne nous chauffons pas du même bois*, nu ne unim la caracter, nu suntem la fel [*V Suplimentu*]

CHAUFFERETTE *f* 1 cutie cu jăratec pentru încălzitul picioarelor, 2 mangal mic de masă, 3 aparat încălzitor

CHAUFFERIE *f* 1 cuptorul fierarului, 2 camera cuptorului (într-o uzină, pe un vapor)

CHAUFFEUR *m* 1 fochist, 2 șofer (de automobil)

CHAUFFEUSE *f* 1 scăunel dinaintea focului, 2 șoferă (de automobil)

CHAUFFOIR *m* 1 sală încălzită într-o mănăstire sau ospiciu, 2 cearceaf cald (pentru bolnavi)

CHAUFOUT *m* cuptor pentru arsul varului, varniță

CHAUFOUTIER *m* 1 exploatatorul unei varnițe, 2 lucrător vârar

CHAULAGE *m* mușatul grăului în apa de var înainte de a-l semăna

CHAULER [chaux] *o* 1 a mură semințele de grâu în apa de var, 2 a spăla cu var, a uda cu var (un arbore, un câmp), 3 a îmbunătăți cu var (un ogor)

CHAUMAGE *m* tăiatul paielor

CHAUME [l calamum] *m* 1 paru, 2 miștiște, paie ce rămân pe câmp după cules, 3 câmp acoperit cu miștiște, 4 stuh, acoperiș de paie, de coceni, fig *être ne sous le chaume*, a se fi născut țăran, la țară

CHAUMER *c* a tăia, a smulge paielor

CHAUMIÈRE [chaume] *f* colibă, căsuță acoperită cu stuf

CHAUINE *f* colibioară

CHAUSSE [l calceus] *f* 1 petec de stofă ce poartă pe umărul stâng pe robă membru Universității (la ceremonii), 2 străcurătoare de pânză (pentru lichide), 3 *Blaz* două triunghiuri unite în partea de jos a armoriei, 4 *pl* nădragi, prov *C'est la femme qui porte les chausses ici*, găina cântă în casa aceasta, loc *trier des chausses*, a o șterge, *y laisser ses chausses*, a pieri acolo

CHAUSSE, *E* a încălțat, fig *elle est des mieux chausses*, e una din cele mai frumoase, din cele mai elegante

CHAUSSEE *f* 1 șosea, drum, 2 stăvilă, ridicătură de pământ dealungul unei ape

CHAUSSE-PIED *m* trăgătoare de ghetă *Pl des chausse-pieds*

CHAUSER [chausse] *v* 1 a încălța, fig *chausser le brodequin a)* a debuta în comedie, *b)* a face comedii, 2 a face încălțăminte (pentru cineva), 3 a veni bine *ce soulier chausse bien*, gheata aceasta îmbracă bine, 4 a înconjură cu pământ (ex un copac), 5 fig *n'être pas aise à chausser*, a fi greu de satisfăcut, *cela me chausse*, asta-mi convine, *chausser sa tête*, *une idee*, a-1 intră ceva în cap, a-și vâri în cap, *chausser à même point*, a) a purta același număr de gheață, *b)* fig a fi rămas mereu același || *Se chausser*, a se încălța, *se chausser d'une opinion*, a-și vâri ceva în cap

CHAUSSETIER (*ti é*) *m* fabricant sau vânzător de ciorapi

CHAUSSE-TRAPE *f* 1 bucată de tier cu vârfuri ascuțite aruncate prin șanțuri, etc (pentru a opri pe dușman să înainteze), 2 cursă (pentru lupi, vulpi), 3 fig șiretenie *Pl des chausse-trapes*

CHAUSSETTE [chausse] *f* ciorap scurt, *chaussette russe*, obiăla

CHAUSSE *m* 1 călțun, obiăla, 2 pantof usor (pentru scimă sau dans), 3 șoson, prăjitură cu dulceață de mere, 4 *pl* șosoni

CHAUSURE *f* încălțăminte, gheață, fig *chaussure a tous pieds*, lucru banal, *trouver chaussure a son pied*, a găsi ce-i trebuie, a-și găsi țingrea capacul

CHAUT *v* *chalou*

CHAUVE [l calvus] *a* chel, pleșuv, loc *l'occasion est chauve*, nu-1 în toate zilele Paște

CHAUVE-SOURIS *m* Zool lilic

CHAUVIN [personaj din Scribe] *a* și *m* șovist, patriot fanatic, exagerat

CHAUVINISME *m* șovism, patriotism exagerat

CHAUVIN *o* loc *chauvin des oreilles*, a ciuli urechile (despre cai și măgari)

CHAUX [l calx] *f* 1 calce, var, *chaux vive*, var nestins, *lait de chaux*, tencueală, *pierre à chaux*, piatră de var, fig *battre a chaux et à sable*, a clădi pe o temelie tramică.

CHAVIREMENT *m* răsturnatul

CHAVIRER *v* a se răsturna, a se da peste cap (un vas)

CHÉBEC *m* șebec, bastiment cu trei catarte, pânze și lopeți

CHÉF (*șef*) [l caput] *m* 1 cap *de son chef*, din capul său, *dela sine*, 2 șef, cap, căpetenie, conducător *chef de file*, capul coloanei, 3 cap, punct principal *chef d'accusation*, cap de acuzație, 4 parte *heritage du chef de son pere*, moștenire din partea tatălui său, *de mon chef*, din partea mea, 5 *chef d'orchestre*, capelmastru, *chef d'emploi*, cel dîntău sau cel mai bătrân actor (în rolurile sale), *chef de poste*, de *bataillon*, comandantul unui post, unui batalion, *chef d'office*, prim bucatar, 6 *Blaz* piesă onorabilă care ocupă trei părți în partea de sus a scutului || loc adv *en chef*, 1 șef, prim *ingénieur en chef*, inginer-șef, *rédauteur en chef*, prim redactor, 2 în calitate de șef, ca șef, 3 *de son chef*, pe propria sa răspundere, cu dela sine putere

CHÉF-D'ŒUVRE (*șe*) *m* capo-d'operă lu tare desăvârșită *Pl des chefs-d'œuvre*

CHEFFERIE *f* circumscripție militară sub ordinele unui ofițer de geniu

CHEF-LIEU (*șef*) *m* capitala (unui district)

CHEIK (*șek*) [ar] *m* șeic, șef de trib

CHEIROPTÈRE (*ke v*) [gr] *m* Zool cheiropter, din specia lilacului

CHELEM (*lem*) *m* și *a* être ou faire *chelem*, a fi sau a face marț (la wist și la boston)

CHÉLIDOINE (*ke*) [l] *f* Bot aiu de pădure

CHELEEN, ENNE *a* dela începutul vârstei quaternare

CHELONIENS (*kè*) [gr] *m* *pl* Zool chelonien, ordinul reptilelor cu carapace

CHEMIN (*ș'men*) *m* 1 drum, cale, *chemin faisant*, pe drum, în drum, *faire du chemin*, *a)* a umbla, *b)* a înainta, fig *faire son chemin*, a izbuti, a ajunge, *passer son chemin*, a-și vedea de drum, *croiser le chemin*, a se pune în drumul curv, *fam n'y pas aller par quatre chemins*, a spune verde ce aie de spus, *faire voir bien du chemin à quelqu'un*, a pune bețe în roate cuivă, *aller son grand chemin*, a-și face drum înainte a merge drept înainte, *montrer le chemin*, a da pildă; *aller le droit chemin*, a nu umbla pe două cărări, *qui trop se hâte, reste en chemin*, graba strică treaba, 2 *chemin de la croix*, șir de tablouri reprezentând actele Pașunii

CHEMINEAU, CHEMINOT *m* 1 lucrător săpător sau cărămidar în căutare de lucru, 2* cerșetor vagabond

CHEMINÉE [l caminus] *f* 1 cămin, vatră, 2 sobă, fig *sous le manteau de la cheminée*, pe subț ascuns, în taină, 3 coș, horn, 4 *cheminée d'un fusil*, ținutul puștei (în care se

pune capsă), 5 sticlă de lampă, 6 *cheminée prussienne*, sobă portativă

CHEMINEMENT *m* 1 mersul, pășitul, 2 mersul progresiv al lucrărilor unui asediu

CHEMINER [chemin] *v* 1 a merge, a păși, 2 a se apropia încet-încet de pozițiile dușmanului

CHEMISE [l camisia] *f* 1 cămașă, fig *changer quelque chose comme de chemise*, a schimba ca cămășile, *mettre quelqu'un en chemise*, a l duce la sapă de lemn, 2 învelitoare, scoarță, 3 blana (unui zid) etc, 3 învelișul de metal al unui proiectil

CHEMISERIE *f* fabrică, magazin de cămăși

CHEMISETTE *f* 1 cămășuță, 2 semizetă, pieptar (de cămașă)

CHEMISIER, ÈRE *s* cusător sau negustor de cămăși

CHÉNALE [chéne] *f* stejăriș, dumbravă cu stejari

CHENAL [canal] *m* 1 trecătoare îngustă pentru bastimente (la intrarea unui port), 2 iz de moară

CHENAPAN [g] *m* pop snapan, potlogai, ticălos

CHÈNE *m* 1 ștejar, *chêne chevelu*, cei, *chêne rouvre*, gorun, *il se porte comme un chêne*, e sănătos tun, 2 lemn de ștejar *bruler du chêne*, a arde lemne de ștejar

CHÈNEAU [chene] *m* stejărel

CHÈNEAU [chenal] *m* ghiab, uluc (la streașina casei)

CHENET *m* gătarul sobei

CHENEVIÈRE *f* cânepiște

CHÈNEVIS (vi) *m* sămânța de cânepă

CHÈNEVOTTE *f* puzderie

CHÈNEVOTTE *v* a da stulete subțire ca puzderia (vița de vie)

CHENIL (nă) [chien] *m* 1 poiată, coteț de câini, 2 pop casă murdară

CHENILLE (ni y') *f* 1 omidă, fig *être fou comme une chenille*, a fi foarte urât, 2 snur, găitan de mătase, 3 *chenille de casque*, coama scurtă a coifului

CHENILLÈRE (yér') *f* cuib de omizi

CHÉNOPODE (ké) [gi] *m* Bot frunză de potârnică, iarba drumurilor

CHÉNOPODIÉES (ke) *f* pl Bot trib de plante cu iarba drumurilor ca tip

CHENU, E [canutus] *a* 1 cărunț, albit, 2 (†) fig acoperit cu zăpadă *montagnes che nues*, 3 despuat de ramuri *arbre chenu*, 4 pop excelent, minunat *c'est du chenu*, e ceva minunat

CHEPTEL (pe-tel) [l capitale] *m* 1 arendă de vite, tocmeală pentru îngrijitul lor, 2 *cheptel mort*, instrumentele de arătură date cu arendă

CHEPTÉLIER, ÈRE (gé-t'-li-é) *s* cel ce ia în arendă vite, arături, etc

CHEQUE (gék') [angl] *m* cec, bilet de plată în creditul cuiva

CHEB, ÈRE [l carus] *a* 1 scump, drag, 2 scump la preț (ex o sticlă), 3 scump, prețios, || *adv*. mult, scump *coûter cher*, a fi scump,

il faut cher vivre, e viața scumpă, *iam il me le payera cher*, are să mi o plătească scump, *ce marchand est très cher*, negustorul acesta vinde foarte scump || *s* scump, drag *mon cher*, *ma chère*, scumpul meu, scumpa mea

CHERCHÉ, E *a* 1 cutat, 2 afectat, nefirese **CHERCHER** *v* a căuta, a umbli după ceva, a căta, prov *en cherchant on trouve*, cine caută găsește, *le bien cherche le bien*, ban la ban trage, *envoyez chercher quelqu'un*, a trimite să cheme pe cineva, *chercher à* (cu infinitiv), a încerca, a-si da osteneala să

CHERCHEUR, EUSE *s* căutător, cercetător **CHÈRE** *f* 1 mâncare, tiau *bonne chère*, *maigre chère*, mâncare bună, proastă, *faire bonne chère*, aumei la *bonne chère*, a trăi bine, a-i plăcea să trăiască bine, 2 bună primire *il ne sau quelle chère lui faire*, nu stie ce să mai facă pentru el

CHÈREMENT *adv* 1 scump, 2 cu diag, cu toată inima, *conservez ce livre chèrement*, păstrați această carte cu diag, 3 prov *vendre chèrement sa vie*, a se lupta bărbătește până la ultima clipă

CHÉRI, E *a* scump, mult iubit || *s* scump, *mon cheri*, *ma chérie*, dragutul meu, draguța mea

CHÉRIF [ar] *m* șerif *a*) urmaș al lui Ma homet, *b*) prinț arab

CHÉRIFAT *m* șerifat *a*) demnitatea de prinț, *b*) țară guvernată de un șerif

CHÉRIR [cher] *v* a iubi mult, a i fi scump || *Se chérir*, a se iubi mult

CHÉRISABLE *a* vrednic de iubire

CHÉRTÉ [cher] *f* scumpete

CHÉRUBIN [ebr] *m* heruvim *a*) înger care vine după arhangheli în ierarchie, *b*) fig în geraș

CHERVIS *m* V carvi

CHÉTIF, IVE [l captivus] *a* 1 plăpând, slăbuț, 2 păcătos *va t'en chetif insecte*, pleacă, insectă păcătoasă, 3 sărăcăcios *maison d'apparence chétive*, casă cu înfățișare sărăcăcioasă

CHÉTIVEMENT *adv* într'un mod păcătos, calicește

CHÉTODON (ké) [gr] *m* Zool idem, pește cu dinți ca perii unei perii

CHEVAL [l caballus] *m* 1 cal, *à cheval*, călare, *monter cheval*, a călări, fig *être à cheval sur*, a fi foarte tare în ceva, a ține morțiș la ceva, *monter sur ses grands chevaux*, a o lua de sus, *réponse à cheval*, răspuns grosolan, 2 *chevaux de bois*, călușei, *chevaux de frise*, grinzi străbătute de pari pentru apărarea unui șanț, etc, *cheval vapeur*, putere de cal (măsură), *cheval fondu*, capră (joc de copii care constă în a sări peste spinarea unui), 3 loc *dans le pas d'un cheval*, ușor, cu una cu două, *fièvre de cheval*, frânguri violente, *médecine de cheval*, medicament foarte tare, *homme de cheval*, călăret, fam *être une lettre à cheval*, a scrie o scrisoare foarte aspră, *à cheval* pe cal *être mal à cheval*, a sta prost cu afacerile, *c'est son grand cheval de bataille*, e ideea lui favorită, *être à cheval sur qq chose*, a ține

morțis la ceva, prov *a cheval donne on ne regarde point à la bouche*, calul de dar nu se caută la dinți, *il n'est si bon cheval qui ne bronche*, nu e om fără cusur [V Suplimentul]

CHEVALEMENT *m* *Arh* răzîmătoare din bărne și podini la un zid.

CHEVALER *o* 1 a propti cu răzîmătoare (un zid), 2 a lucra pe scăunas (piele)

CHEVALERESQUE (*resh'*) *a* cavaleresc, de cavalier

CHEVALERESQUEMENT (*res k'man*) *adv* cavalereste, ca un cavalier

CHEVALERIE *f* 1 cavalerie (nobilimea din evul mediu), 2 ordin cavaleresc

CHEVALET [*cheval*] *m* 1 șevalet, căluș, sprijitoare de lemn (a pictorilor), 2 scaun de tortură (la cei vechi), 3 scăunăș de vioară, 4 capra, scaunul tăietorului de lemne, 5 capra sprijitoare a podelei unui pod umblător, 6 scaur, masă de lucru (la diverse meserii)

CHEVALIER *m* cavalier (în toate accepțiunile), *fig se faire le chevalier de quelqu'un*, a lua călduros apărarea cuiva, *chevalier d'industrie*, cavalier de industrie, escroc, pungaș [V Suplimentul]

CHEVALIERE *f* inel lat cu sigiliu

CHEVALIN, *E* *a* (în expresiile) *bête chevaline*, cal, *race chevaline*, rasa calilor

CHEVANCE *f* (†) avut

CHEVAUCHEE *f* 1 cavalcadă plumbare pe cai, 2 distanță ce poate parcurge un cal într-un timp dat

CHEVAUCHEMENT *m* călărie

CHEVAUCHER [*cheval*] *o* 1 a călări, 2 a se încrucișa, a încăleca unul peste altul, 3 *Tip* a nu fi drept, a fi stîmb

CHEVAU-LÉGERS *m* (†) călăreși ușuri (din garda regelui)

CHEVELU, *E* [*cheveu*] *a* 1 păios, cu păr lung, 2 *cur cheveu*, țeastă capului care dă naștere părului, 3 *plante chevelue*, plantă rămuroasă || *m* firele sau mustățile unei rădăcini

CHEVELURE *f* 1 păr, șevetură, 2 *fig* coadă, *chevelure d'une comete*, coada unei comete, 3 *Poet* frunzele arborilor

CHEVET (*s'oe*) [*capitulum*] *m* 1 căpătăul (patului), 2 perină de căpătău, 3 *épée de cheval*, pumnal sub căpătău, *livre de chevet*, carte favorită, 4 partea de dîndărăt a bisericii

CHEVÊTRE [*capistrum*] *m* 1 (†) căpăstru, 2 bîrnă groasă, tălpoaie

CHEVEU [*capillum*] *m* 1 fir de păr, 2 *pl* păr, *en cheveux*, pieptănată, fără pălărie, *fig tiré par les cheveux*, tras de păr, *faire dresser les cheveux*, a face părul măciucă, a sbăriți părul (de groază), loc *prendre l'occasion aux cheveux*, a se folosi la timp de un lucru, *se prendre aux cheveux* a) a se lua de păr, b) a se lua la ceartă, *fendre un cheveu en quatre* a) a face pe dracu în patru, b) a fi pișicher, *pop avoir mal aux cheveux*, a fi bolnav după un chef, turlui, *fam il ne s'en faut pas de l'épasseur d'un cheveu*, puțin trebuie, puțin

lipsește, 3 *Bot cheveux de Vénus*, chica voinicului [V Suplimentul]

CHEVILLAGE (*yaj'*) *m* 1 înțepenire cu cuie, 2 toate cunile (cu care un obiect a fost înțepenit), 3 astuparea cu un cep

CHEVILLE (*vi y'*) [*clavicula*] *f* 1 cuu de lemn, tăruș, cep, *fig cela ne tient plus qu'a une cheville*, atarnă de un fir de ață, *cheville ouvrière* a) cuiul oștei, b) agentul principal, sufletul (unui lucru), 2 *fig* umplutură, vorbă de prisos (într'un vers), 3 gleznă, arșicul piciorului, *fig il ne lui va pas à la cheville*, nu ajunge nici până la călcău

CHEVILLÉ, *E* *a* 1 *fig avoir l'ame chevillée dans le corps* (ou au corps), a fi tare ca piatra, 2 cu umplutură *vers chevillé*

CHEVILLER (*ye*) *o* 1 a înțepeni (o corabie), 2 a astupa, a umplea

CHEVILLETTE (*yet'*) *f* cuiuleț de lemn, țăruiș mic

CHEVILLON (*yon*) *m* 1 băț învîrtit în jurul scaunului, 2 bățul urzitorilor

CHEVIOTE *f*, **CHEVIOT** *m* șeviot (lână și stofă)

CHÈVRE [*capra*] *f* 1 capră *fig prendre la chevre*, *être en chèvre*, a se supăra fără motiv, a-1 sări țandăra, 2 mașină de ridicat greutateă *V brouter*

CHEVREAU *m* 1 ied, 2 șevrô, piele tăbăcită de capră sau de ied

CHEVREFEUILLE [*caprifolium*] *m* caprifoiu, cурpen alb

CHEVRE-PIED(S) *a* și *s* cu picioare de capră,

CHEVRETER *o* a fătă (despre capre) [*Se conjugă ca jeter*]

CHEVRETTE *f* 1 căpriță, 2 căprioară, 3 pîostru, 4 *V crevette*

CHEVREUIL (*vreui*) [*capreolum*] *m* căprior

CHEVRIER, ÈREs păstor, păstoriță de capre

CHEVRILLARD (*yar*) *m* căprior mic

CHEVRON *m* 1 căprior (la acoperiș), 2 ga-

lon de vechime (la militari), 3 *Blaz* șevron, două bucăți unite în unghiu ascuțit (pe armori)

CHEVRONNAGE *m* 1 punere de căpriori, 2 acoperiș de căpriori

CHEVRONNÉ, *E* *a* *Blaz* acoperit cu șevioane

CHEVRONNER [*chèvre*] *o* a pune căpriori

CHEVBOTANT, *E* *a* măcător, tremurător

CHEVBOTEMENT *m* măcătuț, tremuratuț în voce

CHEVROTÉ [*chèvre*] *o* 1 a măcăi, a cântă cu o voce tremurătoare, 2 a fătă iezi

CHEVBOTIN *m* piele tăbăcită de ied

CHEVBOTINE *f* alice mari de vânătoare

CHEZ [*casa*] *prep* la *chez moi*, la mine acasă, *de chez moi*, dela mine, *par chez moi*, pe la mine, *pres de chez nous*, lângă noi, *aimer son chez soi*, a-i plăcea cuiva acasă, *avoir son chez soi*, a avea locuința sa proprie

CHIASSE *f* 1 mîrdărie de muște, de viermi, 2 spuma unui metal în fuziune

CHIBOUQUE (*buk'*) [*ture*] *m* ciubuc

CHIC *m* *fam* *sic* *a*) îndeniană, *b*) haz, *c*) eleganță, *d*) drăgătenie *ce chapeau a du chic*, pălăria asta e drăguță || *a* diaguț, minunat [V Suplimentu]

CHICANE *f* *șicană* *a*) proces galceavă fără motiv *amer la chicane*, a-1 plăcea gâlceava, *gens de chicane*, cei ce umblă după procese, *b*) chichiță, carcioc *chercher des chicanes*, a căuta chichițe, *c*) pușonire, necaz

CHICANER *v* *a șicană* *a*) a umbla cu chihițe, *b*) a prigoni, a necăji, a nu da pace, *chicaner ses voisins*, a nu da pace vecinilor, *c*) a intenta proces fără motiv, *d*) *cela me chicane*, asta mă plictisește, *e*) *chicaner le terrain*, a apăra un teren bucată cu bucată, *fig* a bate apa în puă || *Se chicaner*, a se certa pentru lucruri de nimic

CHICANERIE *f* carciocuri, clenciuri, chichițe

CHICANEUR, EUSE *s* boclucaș, cârciocar

CHICANIER, ÈRE *a* *fam* căruia îi place să șicaneze pentru orice lucru de nimic

CHICHE *a* *1* *fam* *prea* econom, sgârbit, *2* scump la *être chiche de compliments*, a fi scump la complimente, *3* păcătos *chiche recompense*, răsplătit păcătoasă || *s* sgârbit, calic

CHICHE [i cicer] *a* (în expresia) *pois chiche*, năut

CHICHEMENT *adv* calicește, cu sgârzenie

CHICON *m* *Bot* marulă

CHICORACEES *f* *pl* cioraceele, familie de plante cu cicoarea ca tip

CHICORÉE [it] *f* *1* *Bot* cicoare, *2* cicoare (la catea)

CHICOT *m* *1* buștean, ciot, *2* colț de măseă

CHICOTER *v* *pop* a se ciorovi pentru lucruri de nimic

CHICOTIN *m* zeamă amară, loc *amer* *comme chicotin*, amar ca fieră

CHIEN [i canis] *m* *1* câine, *2* *chien de fusil*, cocoș de puscă, *3* *fig* *un chien d'homme*, un om afurisit, *un chien de temps*, o vreme afurisită, *coiffée à la chien*, cu cărlionți pe frunte, *4* loc *entre chien et loup*, când se îngână ziua cu noaptea, spre înserate, *se regarder en chien de faience*, a se uita rău unul la altul, *faire le chien couchant*, a face sluj, a se lăzi, *jeter sa langue aux chiens*, a renunța de a mai ghici un lucru, *c'est saint Roch et son chien*, sunt nedespărțiți amândoi, *bon chien chasse de race*, ce iese din pisică, șoareci mănâncă, *fig* *rompre les chiens*, a curma o convorbire (periculoasă), *le chien hargneux a toujours l'oreille dressée*, pe omul rău îl cunoști că e însemnat, *qui veut noyer son chien l'accuse de la rage*, pentru a face rău pretextul e repede gata [V Supl]

CHIENDENT (*gr-en-dan*) *m* *Bot* pir, *chien-dent* *a* balai, bărbosă

CHIENNE *f* cățea, loc *une chienne d'affaire*, o afurisită de afacere, *prov* *je lui garde un chien de ma chienne*, las că-i coc eu turta

CHIENNER (*gr-è-nè*) *v*, a fătă căței

CHIER [i cacare] *v* a se căcă [V Supl]

CHIEUR, EUSE *s* căcăcios

CHIFFE *f* sdreanță

CHIFFON *m* *1* buleandră, carpă, *2* petec *chiffon de papier*, petec de hârtie, *3* *pl* zorzoane tenacești, *4* *un chiffon d'enfant*, o fețișă, o copilă

CHIFFONNAGE *m* mototolitul

CHIFFONNÉ, È *a* *1* șionat, mototolit, *2* ciufuit, *3* *fig* puțin neregulat dar drăguț

CHIFFONNER *v* *1* a șiona, a mototoli, *2* a ciufuli (părul), *3* *fig* a supără, a mahnici *cela me chiffonne*, asta mă mahneste

CHIFFONNIER *m* *1* peticar, strângător de petice, *2* șifonier (mobilă)

CHIFFONNIÈRE *f* peticăreasă

CHIFFRAGE *m* *1* scrierea în cifre, *2* evaluarea (unor măfuri, etc)

CHIFFRE [ar] *m* *1* cifră, *2* total *chiffre de la dépense*, totalul cheltuielilor, *3* litere convenționale *la clef du chiffre*, cheia literilor convenționale, *4* două litere inițiale înlănțuite *cachet à mon chiffre*, pecete cu inițialele mele înlănțuite

CHIFFRÉ, È *a* cifrat *a*) numerotat, *b*) cu litere convenționale

CHIFFRES *1* a cifra, a numerota *chiffres des pages*, a numerota pagini, *2* a evalua, a socoti în cifre *chiffres le produit d'une succession*, a socoti în cifre produsul unei succesiuni, *3* a scrie cu semne convenționale (ex o depeșă)

CHIFFREUR *m* calculator bun de cifre

CHIGNON *m* *1* ceafă, grumaz, *2* conciu, părul înodat după ceafă (la femei), chică

CHILLEN, ENNE *a* și *s* (locuitor) din Chili

CHIMÈRE [i-gi] *f* himeră *a*) monstru din mitologie, *b*) *fig* nălucire, închipuire deșartă, *fam* *c'est sa chimere*, e visul lui

CHIMÉRIQUE (rik') *a* himeric *a*) hănit cu iluzii, *b*) fără un temei, zadarnic *projet chimérique*

CHIMÉRIQUEMENT *adv* în mod himeric, fără nici un temei

CHIMIE [gi] *f* chimie, știința compunerii corpurilor, a proprietăților lor și a legilor după care se combină

CHIMIQUE (mik') *a* chimic

CHIMIQUÉMENT *adv* chimicește

CHIMISTE *m* chimist

CHIMPANZÉ (*gen*) *m* Zool cimpanzeu, maimuță mare din Africa

CHINAGE *m* urzeală cu fire de diferite culori

CHINCHILLA (*gen-gr-la*) *m* *1* șinșila (mamifer din Peru și Chili), *2* blana de șinșila

CHINÉ, È *a* cu diferite culori (ex ciorapi)

CHINER [Chine] *v* a urzi cu fire de diferite culori (o stolă) [V Suplimentu]

CHINEUR, EUSE *s* urzitor cu fire de culori diferite

CHINOIS, È *s* chinez || *a* chinezesc *ombres chinoises*, umbre proiectate || *m* *1* limba chineză, *2* mică portocală verde preparată în rachiu [V Suplimentu]

CHINOISERIE *f* *1* obiect de artă chinezesc, *2* *fig* chestiune crudată, incurcată

CHINURE *f* urzeală de culori diferite

CHIOURME [it] *f* ocnașii unei ocne

CHIPLE *v* fam a șterpeți

CHIQUEUR *m* șterpelitor

CHIPLE *f* fam gasperiță, ciură

CHIPOLATA [it] *f* iahnie de arpaci, 2 căinat mic

CHIPOTER *v* fam 1 a lucra într-o doară, fără gust, 2 a se tocmi țigănește, 3 a cărași pentru un lucru de nimic

CHIPOTIER, ÈRE (tu) *s* fam 1 mișalitor, zăbavnici la lucru, 2 cel ce se tocmeste țigănește, 3 a se ține de nimicuri

CHIQUE (șik') *f* 1 căpusă, 2 foi de tutun ce se mestecă în gură, 3 purece din America de Sud [V Suplimentu]

CHIQUENAUDE (șik'-n) *f* bobârnac

CHIQUER (ke) [chique] *v* a mestecă tutun

CHIQUET (ke) *m* puțin, o țară un *chiquet de vin*, nișel vin, *c* *chiquet a chiquet*, puțin câte puțin

CHIQUEUR *m* mestecător de tutun

CHIRAGRE (ku) [l-gr] *f* reumatism în mâini || *a* cu reumatism în mâini

CHIROGRAPHARE (ku) [gr] *m* creditor în virtutea unui act scris

CHIROLOGIE (ku) [gr] *f* chiologie, exprimarea gândirii prin mișcări cu mâna

CHIROMANCIE (ku) [gr] *f* chiromancie, arta de a ghici după semnele mâinii

CHIROMANCIEN, ENNE (ku) *s* ghicitor, ghicitoare după semnele mâinii

CHIROPTÈRES (ku) *m* pl V *chiropteres*

CHIRURGICAL, E *a* chirurgical

CHIRURGIE [l-gr] *f* chirurgie, știința operațiilor corpului (pentru a-l vindeca),

CHIRURGIEN *m* chirurg

CHIRURGIQUE (șik') *a* chirurgical

CHITINE (ku) *f* substanță organică care constituie scheletul animalelor articulate

CHIURE *f* căcat de muște

CHLAMYDE (kla) [gr] *f* hlamidă (manta ce purtau tinerii Atenieni)

CHLORATE (klo) *m* Chim clorat (sare din acid cloric combinat cu o bază)

CHLORE (kloi') [gr] *m* Chim clor (corp simplu)

CHLORE, E (klo) *a* cu clor

CHLOREUX, EUSE (klo) *a* cloros

CHLORHYDRATE (klo-ri) *m* clorhidrat (sare din acid clorhidric combinat cu o bază)

CHLORHYDRIQUE (klo-ri-drik) *a* (acidul) clorhidric

CHLORIQUE (klo-rik') *a* (acidul) cloric

CHLORITE (klo) *m* clorită (sare din acidul cloric și o bază)

CHLOROFORME (klo) *m* Chim cloroform (corp lichid care mirosit provoacă nesimțirea)

CHLOROFORMISATION (klo) *f* cloroformizare, adormire cu cloroform

CHLOROFORMISER (klo) *v* a adormi cu cloroform, a cloroformiza

CHLOROPHYLE (klo) [gr] *f* Bot clorofil, materia verde colorantă a frunzelor

CHLOROSE (klo) [gr] *f* cloroză, gălbănare

CHLOROTIQUE (klo) *a* clorotic, (atins) de gălbănare

CHLORÈTRE (klo) *m* Chim clorură

CHLORURER (klo) *v* a prelăce în clorură (un corp)

CHOC (șok) *m* 1 ciocnire, iznire, *choc opératoire*, starea de doborâre după o operație chirurgicală, *choc de retour*, izbire în altă parte la întoarcere, 2 lovitură

CHOCOLAT [sp] *m* șocoladă || *a* de colorarea șocoladei [V Suplimentu]

CHOCOLATIER (tu) *m* fabricant de șocoladă

CHOCOLATIÈRE (tu) *f* ibric pentru fieritul șocoladei

CHŒUR (kœur) [l chœur] *m* 1 cor *en chœur*, în cor, într'un singur glas, 2 stână (a bisericilor), 3 *les neufs chœurs des anges*, cele nouă ordine ale ierahiei îngerilor

CHOIR [l cadere] *v* a cădea *se laisser choir*, a cădea [Vezi Tabloul verbelor negre]

CHOISIR, E *a* ales || *m* fam *c'est du choisi*, e lucru fain, ales pe sprânceană

CHOISIR (choir) *v* a alege, *il n'y a point à choisir*, nu merge pe alese || *Se choisir*, a se alege

CHOIX *m* alegere, *faire son choix*, a alege, *sans choix*, la nemerșală, *n'avoir pas le choix*, a nu avea încotro, *au choix*, pe alese, *à son choix*, după placul său, *de choix*, ales

CHOLAGOGUE (ko la-gog') *a* și *m* (medicament) care excită secrețiunea fierii

CHOLÉDOQUE (ko lé-dok') *a* (canal) care duce fierii la duodenum

CHOLÉMIE (ko) *f* trecerea fierii în sânge

CHOLÈRA (ko) [l] *m* holera

CHOLÉRIFORME (ko) *a* în felul holerei

CHOLÉRINE (ko) *f* holerină

CHOLÉRIQUE (ko) *a* holeric, de holeră

CHOLIAMBE (ko) [gr] *m* vers iambic, trimetru, terminat cu un spondeu și un trocheu

CHÔMABLE *a* în care nu se poate lucra, nelucrător

CHÔMAGE *m* 1 nelucrare, 2 încetarea lucrărilor, a lucrului, *chômage d'un canal*, încetarea lucrărilor unui canal

CHÔMER *v* 1 a nu lucra, a umbla fără lucru, 2 a sta din lucru, a nu umbla *ce moulin chôme*, moara aceasta stă din lucru, 3 a prânzii (pînă la încetarea lucrului), *chômer le dimanche*, a se odihni Duminica loc *c'est un saint qu'on ne chôme plus*, e un om pierdut

CHONDROLOGIE (kon) [gr] *f* știința caii tilajelor, sgârșiturilor

CHOPE [g] *f* halbă (de bere)

CHOPINE *f* șopină, țap (de bere)

CHOPINER *v* pop a bea sdravăn, a trage la măsă

CHOPPER *v* 1 a poticni, a face un pas greșit, 2 *fig* a face o greșeală grosolană

CHOQUANT (kan), *E* *a* șocant *a* neplăcut, *b*) supărător, necuvincios *paroles choquantes*

CHOQUER (ke) [choc] *v* 1 a izbi, a lovi, 2 *fig* a supără, a jigni || *Se choquer*, a se simți atins (de), a se supără

CHORAIQUE (ko-ra-ik') [gr] *a* coreic, (vers) care conține coreie

CHORAL, E (ko) [chœur] *a* coral, cu cor || *m* coral, cântare bisericească

CHOREE (ko) [l-gr] *f* 1 *V trociée*, 2 *tie inuricu* (un fel de boală)

CHORÈGE (ko) [gr] *m* organizatorul corului de dansuri într'o piesă (la Greci)

CHORÉGIE (ko) *f* funcțiunea de organizator de coruri cu dansuri

CHORÉGRAPHE (ko) [gr] *m* coregraf, compozitor de dansuri

CHORÉGRAPHIE (ko) [gr] *f* coregrafie
a) aria compunerii de dansuri, baleturi, b) arta de a notă pași și figurile de dans

CHORÉGRAPHIQUE *a* coregrafic

CHOREIQUE (ko) *a* atins de tremurici

CHOREVÈQUE (ko) *m* locuitor de episcop

CHORIAMBE (ko) [l-gr] *m* coriamb, picior de vers compus dontr'un trocheu și un iamb (la Greci și Latini)

CHORIAMBIQUE (ko) *a* cu coriambi

CHORISTE (ko) [chœur] *m* corist

CHOROGRAPHIE (ko) [gr] *f* corografie, descrierea unei țări

CHOROGRAPHIQUE (ko) *a* corografic

CHOROIDE (ko-ro id') [gr] *s* și *a* coroidă (o membrană a ochiului)

CHORUS (ko-russ) [l] *m* un *chorus d'injures*, insulte unanime, *faire chorus*, a repetă în cor, a fi de aceeaș părere cu alții, a ține isonul

CHOSE [l] *causa* *f* 1 lucru, un *ce* 2 *quelque chose* a) un *ce*, ceva, b) orice, c) *faire quelque chose*, a avea o profesiune, a obține un succes, d) *il y a quelque chose comme huit jours*, sunt cam vreo opt zile, *peu de chose* a) mai nimic, puțin, b) lucru de nimic, bagatelă, c) *de peu de chose*, de familie joasă, *autre chose*, altceva, *avant toute chose*, înainte de toate, *grand' chose*, treabă mare, *un pas grand' chose*, un om de nimic, 3 *la chose publique*, Statul, 4 *chesteune ce discours est hors de la chose*, acest discurs e în afara chestiunii, 5 *jam cutare as-tu vu chose*, ai văzut pe cutare? 6 *jam com plimente din parte-mi*, 7 *propriété*, bun *vendre la chose d'autrui*, a vinde bunul altuia, 8 *loc faire bien les choses*, a se achita minunat de ceva, *aller au fond des choses*, a căuta să pă trunză în adâncul lui un lucru, *la chose du monde que je crains le plus*, c'est, lucrul de care mă tem mai mult, este *, dire le mot et la chose*, a numi un lucru pe numele său adevărat, *pop avoir l'air chose*, a fi foarte nedumerit [V Sup]

CHOU [l] *caulis* *m* 1 varză, 2 *chou gras*, varză cu carne, *chou doux*, varză nemțească, *chou de Bruxelles*, varză de Bruxelles, verzi *goare*, *chou de Milan*, *chou frisé*, varză creată, *chou cabus*, *pommé*, varză de iarnă, *chou vert*, varză cu foi verzi, 3 fundă de panglici, 4 *chou à la crème*, gogoasă cu cremă, 5 *fam mon chou*, pușule! *mon petit chou*, pușorule, puicută! 6 *loc aller planter ses choux*, a se re trage din afaceri, a se duce să trăiască la țară, *faire chou blanc* a) a nu trăni nici un popic, b) *fig* a nu izbui (într'o afacere), *aller à travers choux*, a lucra ca un nechibzuin, *bête comme un chou*, prost de că în gropi, *tête de chou*, do bitoc, *faire ses choux gras*, a-și face bine daia verile, *faites-en des choux*, fă ce-ți pofti din lucrul

acesta, *s'entendre a une chose comme a s'amer des choux*, a nu pricepe nici boacă din ceva

CHOUAN *m* guan (numele dat răsvrătiților din *Vendée* în 1793 împotriva republicei)

CHOUANNER *v* a luptă, a purta războiu ca răsvrătit

CHOUANNERIE *f* revolta șuamilor

CHOUCAS *m* cioacă, stancă

CHOUCROUTE [g] *f* varză acră călită

CHOUETTE *f* 1 *Zool* pop ciuf, 2 *fig il est leur chouette*, e bătaia lor de joc || a *c'est chouette*, a) e de răs, b) *pop* minunat, încân tător nostim, [V Suplimentul]

CHOU-FLEUR *m* conopidă

CHOU-NAVET *m* nap

CHOU-PALMISTE *m* muguri în forma ver zei pe varii unor palmieri

CHOU-PILLE (pi-y') *m* piepelicar ce nu aleargă departe Pl *des chou pille*

CHOUQUET *m* Mar. butucul care unește catartul inferior cu cel superior

CHOU-RAVE *m* gulie, caralambe

CHOYER *v* 1 a îngriji cu dragoste, a iăs făță, 2 a păstră cu îngrijire *choyer des meub les*, a păstră cu îngrijire mobilă || *Se choyer* a se răsiță [Se conjugă ca *employer*]

CHÈME (krem') [l-gr] *m* mir, untdelemnul sfințit

CHÈMEAU (kre mo) *m* scufită de botez (pusă copilului după ungerea cu sfântul mir)

CHRESTOMATHIE (kres-to-ma-ti) [gr] *f* cies tomatie, culegere de bucăți alese

CHRÉTIEN (kre ti-èn), **ENNE** [l] *christianus* *s* creștin, creștină || a creștinesc

CHRÉTIENNETÉ (kre-ti-è-n'-man) *adv* creștinește

CHRÉTIENITÉ (kre ti-en-te) *f* creștinătate

CHRISME (krism') *m* monogramul lui Cristos (pe monumente)

CHRIST (krist) [l-gr] *m* Cristos

CHRISTIANISER (kris-ti) *v* a creștină

CHRISTIANISME (kris ti) *m* creștinism

CHROMATE (kro) [crome] *m* *Chim* cromat (o sare)

CHROMATIQUE (kro-ma-tik') *a* cromatic
a) *Muz* compus din o mulțime de semitonuri, b) *Pict* privitor la colori

CHROMATIQUEMENT (kro-ma tik'-man) *adv* în mod cromatic

CHROMATISME (kro) *f* colorațiune

CHROME (krom') [gr] *m* crom (metal care formează combinații colorate cu alte corpuri)

CHROMIQUE (kro-mik) *a* acidul cromatic

CHROMOLITHOGRAPHIE (kro) [gr] *f* cromolitografie, tipărire prin gravuri în relief, în mai multe colori, juxtapuse sau suprapuse

CHROMOLITHOGRAPHIQUE (cro) *a* cromolitografic

CHROMOTYPOGRAPHIE, **CHROMOTYPIE** (kro) [gr] *f* cromotipie, tipărire, tipăritură în colori prin procedee tipografice

CHRONICITÉ (kro) *f* cronicitate, stare cro nică

CHRONIQUE (kro-nik') [l-gr] *f* cronică a) istorie redijată în ordinea timpului, b) dare

de seamă, c) *fig la chronique du quartier, chronique du Pont-Neuf*, *guia mahalalei, chronique scandaleuse*, trăncăneli, barfeli, svonuri răutacioase, d) *sgomote care cuculă si nous en croyons la chronique*, dacă trebuie să credem svonul public || a cronic, care durează mult, îndelungat

CHRONIQUEMENT (*kro-nik'-man*) *adv* în mod cronic, îndelungat

CHRONIQUEUR (*kro*) *m* 1. cronicar, 2 {azi} redactor de ecouri (la un ziar)

CHRONOGRAMME (*kro*) [*gr*] *m* cronogram, inscripțiunea în care literele în cifre romane formează data

CHRONOLOGIE (*kro*) [*gr*] *f* cronologie, știința timpurilor, a datelor istorice

CHRONOLOGIQUE (*kro*) *a* cronologic

CHRONOLOGIQUEMENT (*kro*) *adv* cronologiceste, în ordinea cronologică

CHRONOLOGISTE (*kro*) *m* cronologist, cel ce se ocupă cu cronologia

CHRONOMÈTRE (*kro*) [*gr*] *m* cronometru, instrument de precizie pentru măsuratul timpului, ceasornic de precizie

CHRONOMÉTRIE (*kro*) [*gr*] *f* *fig* studiul măsurării timpului

CHRONOMÉTRIQUE (*kro*) *a* cronometric

CHRYSALIDE (*kri-ze*) [*l-gr*] *f* crizalidă, aflarea insectei în gogoase

CHRYSANTHEME (*kri*) [*gr*] *m* *Bot* crizantemă, tufănică

CHRYSELEPHANTIN, *E* (*kri-ze*) [*gr*] *a* în aur și ivoari (o statuie)

CHRYSOCAL (*kri*) [*gr*] *m* cizocal, aur imitat

CHRYSOCOLLE (*kri-ze*) [*gr*] *f* 1 substanță de topit aurul, 2 silicat natural hidratat de cupru

CHRYSOGRAPHIE (*kri*) [*gr*] *f* desen, scriere cu aur

CHRYSOLITHE (*kri*) [*l-gr*] *f* crizolită (piatră prețioasă de un galben verzui)

CHRYSOPRASE (*kri*) [*l-gr*] *f* agat de un verde albicios

CHRYSOSTOME (*kri*) [*gr*] *m* gură de aur (epitet dat unor oratori biseicești)

CHUCHOTEMENT *m* șoaptă, șoptit, șusunt

CHUCHOTER [onomatopee] *v* a șopti, a șuși

CHUCHOTERIE *f* șoptitură, șușeală

CHUCHOTEUR, *EUSE* *s* șoptitor

CHUINTANT, *E* *a* Gram suerător (literele *ch* și *j*)

CHUINTEMENT *m* șuierat

CHUINTER [onomatopee] *v* a șuiera

CHUT (*gutt*) *int* sst! tăcere!

CHUTE [choir] *f* 1 cădere, *fig vers la chute du jour*, spre înserare, *faire une chute*, a cădea, 2 cascadă, cataractă *chute de Niagara*, 3 nereușită (a unei piese de teatru), 4 păcătuire *la chute du premier homme*, păcătuirea celui dintâiu om, 5 finalul, ideea (a unui cuplet, a unei epigrame, etc), *chute des reins*, partea de jos a spinării

CHUTER *v* 1 a cădea (o piesă de teatru), 2 a fluiera (pe un actor)

CHYLE (*gil*) [*l-gr*] *m* chil, lichid ce iese din alimente și intră în sânge

CHILIFÈRE (*gi*) *a* purtător de chil

CHILIFICATION (*gi*) *f* prefacerea unei părți din alimente în chil

CHYME (*gim*) [*l-gr*] *m* chim, întâia prefacerea alimentelor în stomac

CHYMIFICATION (*gi*) *f* prefacerea alimentelor în chim (în stomac)

CI *adv* aci *ci-apres*, mai depește, *ci-contre*, alături, *ci-dessous*, mai jos, *ci dessus*, mai sus, *ci-devant*, mai înainte, *ci-joint*, aci alăturat, *par ci, par là*, pe ici, pe colo, *de ci, de là*, de o parte și de alta, *ci-git*, aci zace, *comme ci comme ça*, așa și așa [A se vede și cuvintele în legătură cu ci]

CIBLE *f* țintă

CIBOIRE [*l* ciborium] *m* atofoi

CIBOULE *f* ceapă ciorească

CIBOULETTE *f* arpagică

CICATRICE [*l* cicatrix] *f* 1 cicatrice, semn de rană, 2 *fig a*) amintire dureroasă, b) lovitură dată onoarei, reputației (cuiva)

CICATRICELE, *ELLE* *a* al unei răni

CICATRISABLE *a* ce se poate cicatriza, închide

CICATRISANT *a* și *m* (leac) de închis o rană

CICATRISATION *f* cicatrizare, închiderea unei răni

CICATRISER *v* 1 a cicatriza, a închide o rană, 2 *fig a* vindeca, a alina

CICÉRO *m* *Tip* caractere cicero (de 12 puncte)

CICEROLE [*l* cicero] *f* năut

CICERONE (*si-sé-ro-né*) [*lit*] *m* cicerone, călăuză *Pl des cicerone* ou *cicerones*

CICÉRONIEN, *ENNE* *a* ciceronian

CICINDÈLE [*l*] *f* insect coleopter de un verde strălucitor cu miros de mosc

CICUTAIRE [*l* cicuta] *f* *Bot* bucină de baltă.

CID [*ar*] *m* senior, șef

CIDRE *m* cidru, must de mere

CIEL [*l* coelum] *m* (pl *cieux*) 1 cer, *le feu du ciel*, trăsnetul, *remuer ciel et terre*, a se face luntre și punte, *tomber du ciel*, a veni pe neașteptate, 2 *fig* D zeu *la volonté du ciel*, voința lui D-zeu, 3 *Paradis gagner le ciel*, a intra în Paradis || (pl *cieux*) 1 climă *le ciel d'Italie*, climatul Italiei, 2 polog (de pat), 3 tavanul, partea de deasupra (a unei mine) || *int ciel!* D zeule! Doamne!

CIERGE [*l* cereum] *m* 1 făclie, lumânare de ceară, *loc devour un beau cierge*, a datora recunoștință (cuiva), 2 *Bot cierge de Notre-Dame*, lumânărică

CIGALE *f* greiere

CIGALIER *m* membru al societății literare și artistice *la Cigale*

CIGARE [*sp*] *m* țigară de foi

CIGARETTE *f* țigară

CIGARIÈRE *f* lucrătoare de țigări

CIGOGNE [*l* ciocnia] *f* barză *contes de (ma mère) cigogne*, povești răsunate

CIGOGNEAU *m* pușu de barză

CIGUE (si-gü) [l cicută] *f* cucută, barba-călugăruului (plantă veninoasă)

CIL (sil) [l cilicium] *m* geană

CILIAIRE *a* al genelor

CILICE [l cilicium] *m* târsână

CILIE, *E a* *Bot* acoperit cu gene sau cu păr, cu cili

CILLEMENT (si-y') *m* clipire din ochi

CILLER (si-yé) [cil] 1 *a* clipi din ochi
2 *a* coase pleoapele unei păsări de vânătoare

CIMAISE *f* *V cymaise*

CIME [l cyma] *f* vârî, creștet, culme

CIMENT [l cæmentum] *m* 1 ciment, corasan, 2 *fig* legătură, *fait a chaux et à ciment*, făcut trunic

CIMENTER *v* *a* cimentă *a)* *a* zidi cu ciment, *b)* *fig* *a* întări

CIMETERRE [sp] *m* sabie turcească cu tăușu lat și recurbat, iatagan

CIMETIÈRE (ti) [l-gr] *m* cimitir, țințirim

CIMICAIRE [l cimeix] *f* *Bot* orbalș

CIMIER [cime] *m* 1 podoaba de deasupra coifului, 2 bucată de carne din pulpa de dinapoi (a bouului)

CIMMERIEN, **ENNE** *s* și *a* cimerian (popor mitologic)

CINABRE [l cinnabaris] *m* *Min* chinovar

CINÉMA *m* *V cinematographe*

CINÉMATIQUE [gr] *f* cinematica, partea mecanică care studiază legile mișcărilor

CINÉMATOGRAFIE [gr] *m* cinematograf
CINÉMATOGRAPHIQUE *a* cinematografică

CINÉRAIRE [l cinerarius] *a* urne cinerare, una cu cenușă || *f* *Bot* cenușoasă

CINGALAIS, *E a* din Ceylan

CINGLAGE *m* drumul făcut de un bastiment în 24 de ore

CINGLANT, *E a* 1 sfichiurtor, 2 *fig* stranic, aspru *une cinglante leçon*

CINGLEMENT *m* sfichiurt

CINGLER *v* *a* pluti

CINGLER [l cingulum] *v* 1 *a* sfichiuri, *a* plesni peste ceva (cu o biciușcă), 2 *a* biciui, *a* lovi (cu putere), 3 *a* bate fierul, 4 *a* trage o linie dreaptă cu o ată unsă cu cretă

CINNA(MO)ME [l] *m* scorțisoară

CINQ (senk) [l quinque] *a* 1 cinci, 2 al cincilea *Charles Cinq, page cinq* || *m* cinci *prêter a cinq*, *a* împrumuta cu cinci la sulă

CINQUANTAINE (senk-an) *f* *une cinquantaine* *a)* vreo cincizeci, *b)* vreo 50 de ani, *la cinquantaine*, vârsta de 50 de ani

CINQUANTE *a* 1 cincizeci, 2 al cincizecilea, *a* cincizecea || *m* numărul cincizeci

CINQUANTIENAIRE (kan) *a* și *s* *a* persoană de 50 ani || *m* aniversare de 50 de ani

CINQUANTENIER (kan) *m* (†) comandant peste 50 de oameni

CINQUANTIÈME (kan-ti) *a* al cincizecilea *a* cincizecea || *m* *a* cincizecea parte

CINQUIÈME *a* al cincilea, *a* cincea || *f* clasă *a* V-*a* a unui liceu francez (clasă II-*a* la noi)

CINQUIÈMENT (ki) *adv* 1 al cincilea, 2 în al cincilea rând

CINTRAGE *m* bolțitul

CINTRE *m* îndoitura concavă a unei bolți, boltă *plein cintre*, boltă în semicerc, *loges du cintre*, lăpile de sub tavan, ultimul rând de lăpi

CINTRER *v* *a* bolți, *a* face în formă de boltă

CIPAYE (si-pa-y') [pers] *m* spahiu, soldat indian în serviciul Englezilor

CIPOLIN [it] *a* marmoră cu structură foioasă

CIPPE [l cippus] *m* jumătate de coloană fără capitel (pe mormunte)

CIRAGE *m* 1 cerut, văcsuit, 2 vacs

CIRCASSIEN, **ENNE** *s* și *a* circasian (locutor) din Crecizia

CIRCEÉ [l circea] *f* *Bot* teliscă, vrăjitoare

CIRCOMPOLAIRE (kon) *a* circumpolar, împrejurul polului

CORCONCIRE [l circumcideie] *v* *a* circumcide, *a* tăia împrejur [Se conjugă ca *suffire*]

CIRCONCIS *a* și *m* circumcis, tăiat împrejur

CIRCONCISION [l circumcisio] *f* circumciziune, tăiere împrejur

CIRCONFÉRENCE [l circumferențial] *f* circumferință

CIRCONFLEXE [l circumflexus] *a* 1 întorțiat, sucit, 2 (accent) circumflex (▲)

CIRCONLOCUTION [l circumlocutio] *f* circumlocuțiune, exprimare prin alte vorbe, ocol

CIRCONSCRIPTION [l circumscriptio] *f* 1 circumscriere, mărginire, 2 circumscripție, secție

CIRCONSCRIRE [l circumscribere] *v* *a* circumscrie *a)* *a* mărgini, *a* restrânge, *b)* *Geom* *a* trage o figură în jurul alteia

CIRCONSPECT, *E* (spe, spek spekt) *a* circumspect, prevăzător, cu luare aminte

CIRCONSECTION [l circumsectio] *f* circumspecție, băgare de seamă

CIRCONSTANCE [l circumstantia] *f* circumstanță, împrejurare

CIRCONSTANCIÉ, *E a* amănunțit

CIRCONSTANCIEL ELLE *a* 1 *Gram* circumstantial, 2 *ce* atarnă de împrejurări

CIRCONSTANCIER *v* *a* intra în toate amănuntele unui lucru

CIRCONVALLATION [l circumvallare] *f* înălțătură cu redute în jurul unui loc asediat

CIRCONVENIR [l circumvenire] *v* *a* umbla să înșele prin viclenii [Se conjugă ca *venir*]

CIRCONVENU, *E a* amăgît prin viclenii

CIRCONVOISIN, *E a* învecinat

CIRCONVOLUTION [l] *f* 1 circumvoluțiune, întorțitură, 2 învârtitură încolăcșue, încurcătură

CIRCUIT [l] *m* 1 împrejurime 2 ocol, în conjur, *fig un long circuit de paroles*, un potop de cuvinte, 3 circuit, șir neîntrerupt de conductori electrici

CIRCULAIRE [l circularis] *a* circular, rotund, în formă de cerc || *f* circulară, adresă către mai multe persoane

CIRCULAIREMENT *adv* circular, împrejur

CIRCULANT, *E a* care circulă, umblător.

CIRCULATION [l] *f* circulație *a)* umblare, *b)* mișcare, *c)* umblat, *d)* trecere din mână în mână sau din gură în gură

CIRCULATOIRE *a* circulator, de circulare
CIRCULER [i circulare] *v* a circula, a se învârti, a umbla, *faire circuler*, a răspândi
CIRCUMDUCTION (kom) *f* mișcare de rotație în jurul unei axe unui punct

CIRCUMNAVIGATEUR (kom) *m* cel ce face ocolul unui continent pe apă

CIRCUMNAVIGATION (kom) [i] *f* plutare împrejurul lumii

CIRÉ [i cera] *f* 1 ceară *cire vierge*, păstură, *cire d'Espagne*, *cire a cacheter*, ceară roșie, *fig de cire*, minunat, perfect, 2 lumânare de ceară *bruler de la cire*, a arde lumânări de ceară, 3 urdoare la ochi, cleiu în urechi, 3 *fig cire molle*, om prea moale, 4 vacs

CIRÉ, *E* a ceruit *toile cirée*, mușamă, 2 văcsuit, lustruit

CIRER *v* 1 a cerui, 2 a văcsui *cirer des bottles*

CIREUR, **EUSE** *s* 1 ceruitor, 2 văcsuitor

CIREUX, **EUSE** *a* de ceară *cu ceara*

CIRIER, **ÈRE** *a* ce produce ceară || *m* cerar

CIRON *m* Zool mușită, strepede

CIRQUE (surk') [i circus] *m* 1 circ, 2 arenă,

3 vale rotundă între munți *le cirque de Gavarni*

CIRRE [i] *m* Bot filament al plantelor

CIRRHOSE (sur-ros') *f* boală de ficat

CIRRIPEDES [i] *m* pl Zol cripidele, a cincea clasă a inelatorilor articulate

CIRRUS (sur-rus) [i] *m* nor compus din filamente, din fulgi

CIRURE [i cire] *f* cerueală

CISAILLER (si za-yé) *v* 1 a tăia cu foarfecă, 2 a face cute la scuti

CISAILLES (za y') *f* pl foarfeci mari pentru tăiatul metalelor

CISALPIN, *E* a cisalpin dincoace de Alpi

CISEAU *m* 1 scoabă, dăltă *ouvrage de ciseau*, operă de sculptură, 2 lucrătură de sculptor *ciseau hardi*, lucrare în drăzneală, *ciseau de Michel Ange*, felul de a lucra opera lui Michel Angelo, 3 pl foarfecă *fauc à coups de ciseau* a tăia cu foarfecă (în garetărie)

CISELER [ciseau] *v* a cizela, a dăltui, a grava în metale [Se conjugă ca *appeler*]

CISELET *m* dăltuță

CISELEUR *m* cizelator, dăltuitor

CISELURE *f* 1 cizelare, dăltuire, 2 operă lucrată cu dalta, cu scoaba

CISOIRES pl clesle mare de tinichigru

CISRHÉNAN, *E* (sis) *a* dincoace de Rin

CISTE [i-gr] *m* coșuleț cu capac (în vechime)

CISTERCIEN, **ENNE** *a* (călugăr) care ține de ordinul *Citeaux*

CITADELLE [it] *f* citadelă, cetățuie

CITADIN, *E* [it] *s* orășan || a orășănesc

CITATEUR, **TRICE** *a* citator || *m* culegere de citate

CITATION [i] *f* citați(une) *a* chemare în judecată, *b*) pasaj împrumutat dela un autor

CITÉ [i civitas] *f* 1 cetate *droit de cité*, cetățenie, *cité céleste*, cerul, *la cité future*, Paradisul, 2 mahală *cité ouvrier*, mahalaua lucrătorilor

CITER [i citare] *v* a cită *a)* a chema în judecată, *b)* a aduce ca mărturie, a reproduce textual (cuvintele cuiva), *c)* a da *citer comme modele*

CITÉRIEUR, *E* [i] *a* de dincoaci

CITERNE [i] *f* cisternă, haznă de apă

CITERNEAU *m* cisternă mică

CITHARE [i-gr] *f* țiteră (la cei vechi)

CITHARISTE *m* cântăret din țiteră

CITOYEN, **ENNE** [cite] *s* și *a* 1 cetățean, 2 fam individ un drôle de citoyen, un ciudat individ

CITRATE *m* Chim Citrat (sare formată din combinațiunea acidului citric cu o bază)

CITRIN, *E* *a* de colorarea lămâiei

CITRIQUE *a* citric, extras din lămâie

CITRON [i citrus] *m* lămâie || *a* de colorarea lămâiei

CITRONNÉ, *E* *a* cu zeamă de lămâie

CITRONNELLE *f* 1 lămâiță, 2 orice plantă care are mirosul lămâiei

CITRONNIER *m* Bot lămau

CITROUILLE (tru-y') [it] *f* dovleac

CIVADIÈRE [provențal] *f* Mar panză pătrată sub catartul *beauprés*

CIVE, **CIVETTE** *f* V *ciboulette*

CIVET *m* ostropel de iepure

CIVETTE *f* 1 civetă (mamifer carnassier), 2 untură de civetă

CIVIÈRE *f* targă, năsalie, pat de purtat greutăți

CIVIL, *E* [i] *a* 1 civil, 2 politicos, bine crescut *personne très civile* persoană foarte politicoasă, 3 *mort civile*, pierderea drepturilor civile, *enterement civil*, înmormântare fără popi, *partie civile*, acuzatori, *liste civile*, suma fixată prin buget unui suveran, 4 de țivil *en tenue civile*, în ținută de civil || *m* 1 țivil, 2 starea civilă

CIVILEMENT *adv* 1 politicos, 2 după legile civile *juger civilement*, a judeca după legile civile, 3 *être mort civilement*, a fi pierdut drepturile civile (prin condamnare)

CIVILISABLE *a* civilizabil, ce se poate civiliza

CIVILISATEUR, **TRICE** *s* și *a* civilizator

CIVILISATION *f* civilizațiune civilizare

CIVILISÉ [civil] *v* a civiliza, a ciopl

CIVILITÉ [i civiltas] *f* 1 civilitate *a)* politețe, *b)* buna creștere, fam *il n'a pas lu la Civilité puérile*, nu știe ce e politețea n'a umblat cu lumea, 3 pl *a)* complimente, respecte *mes civilités a M. votre pere*, complimente tatălui d-tale, *b)* atențiune *accabler de civilités*, a coplesi de atențiuni

CIVIQUE (vik') [i] *a* civic, cetățănesc

CIVISME *m* civism, sentiment sau curaj cetățănesc

CLABAUD *m* 1 câine de vanătoare care lată fără motiv, 2 fig potaie, javră

CLABAUDAGE *m* 1 lătratul câinilor de vânătoare, 2 fig chelălăit, ăpete, bârfeli

CLABAUDER *v* 1 a lătră fără motiv, 2 fig, a chelălăi a țipa fără cuvânt, 3 fig a trăncăni pe sacoteala cuiva

CLABAUDERIE *f*, **CLABAUEMENT** *m* *V clabaudage*

CLABAUDÉUR, EUSE *s* chelălăitor, om care țină într'una fără nici un cuvânt

CLAC *int V cluc*

CLAIÉ *f* 1 împletitură de salcie, leasă, losniță, 2 parmaclăc, 3 *fig trainer sur la claié*, a terfell

CLAIR, E [*l* clarus] *a* 1 luminos *appartement clair*, 2 curat *vaisselle claire*, 3 împede *eau claire*, 4 deschis *bleu clair*, albastru deschis, 5 senin *ciel clair*, 6 subțire *sirup trop clair*, 7 clar, deslușit, lămurit *son clair*, 8 rărit, rar *toile claire*, 9 vădit, evident *preuve claire*, 10 net *profit tout clair*, câștig net, 11 *argent clair*, bani sunători, bani peșin || *adv* clar, împede *il fait clair a)* e lumină, s'a luminat, *b)* înțeleg acum, *parler clair a)* a vorbi spre a fi înțeles, *b)* *fig* a vorbi pe șleau, fără înconjur, *voir clair*, a vedea împede, a fi pătrunzător, a-și da bine seama de ceva, *semer clair*, a semăna rar, pe ici pe colo || *m* 1 lumină *au clair de la lune*, la lumina lunii, 2 partea luminată a unui tablou *les ombres et les clairs*, părțile în umbră și cele în lumină 3 *le plus clair de son bien*, averea sa sigură, *le plus clair d'une affaire*, tot ce se poate înțelege dintr'o afacere, 4 *tirer au clair*, a împezi (un lichid), *fig* a lămuri, a desluși *mettre au clair*, a lămuri

CLAIREMENT *adv* clar *a)* lămurit, deslușit, împede, *b)* pe șleau

CLAIRET *a* roșu-deschis (vin) || *m* vin roșu-deschis

CLAIRE-VOIE *f* barieră sau podeală cu grilaj *a claire voie*, ajur *Pl des claires voies*

CLAIRIERE [claris] *f* 1 răriște, luminis într'o pădure, poiană, 2 partea rărită a unei fesături

CLAIR-OBSCUR *m* clar obscur *a)* desen cu umbre întunecoase și lumini vii, *b)* amestec de umbră și de lumină

CLAIRON [clair] *m* 1 trambiță, goaină, 2 trambișas, gornist

CLAIRSEME, E *a* rar, rărit, presărat pe ici pe colo

CLAYRVOYANCE *f* pătrundere, vedere limpede, istețime

CLAIRVOYANT, E *a* pătrunzător, care vede împede, isteț

CLAMER [*l* clamaire] *v* a striga

CLAMEUR [*l* clamor] *f* țipete prelungite, vruete *la clameur publique*, indignarea publică, glasul mulțimii indignate

CLAMPIN (klan) *m* fam zăbavnic, leneș

CLAN *m* 1 trib semintie, 2 *fig* tagmă

CLANDESTIN, E [*l*] *v* clandestin, pe sub ascuns și împotriva legilor

CLANDESTINEMENT *adv* în mod clandestin, pe sub ascuns și împotriva legilor

CLANDESTINITÉ *f* 1 *Jur* însușirea de a fi clandestin, 2 greșala de a face pe sub ascuns un lucru oprit

CLAPET [gr] *m* clapă, capac cu copil

CLAPIER *m* vizuină, cotet de iepuri

CLAPIÉ *v* a țipa ca iepurele || *Se clapir*, a se piti într'o vizuină ca iepurele

CLAPOTAGE, CLAPOTEMENT, CLAPOTIS (*ti*) *m* 1 izbire ușoară a valurilor, 2 freamătul undelor

CLAPOTER *v* 1 a se izbîi cu freamăt (undele), 2 a plescăi, a plescăi

CLAPOTEUX, EUSE *a* care se izbește cu freamăt, plescăitor

CLAPPEMENT *m* plescăitul (limbei)

CLAPPER *v* a plescăi (cu limba)

CLIQUE (klak') *f* 1 palmă (cu latul mânei), *fig* *figure à cliques*, obraz (care cere palme, 2 aplaudatori plătiți (la un teatru), 3 *pl* galosi (pentru talpă) || *m* clac, joben cu resorturi care se poate turti, *chapeau à cliques*, pălărie-clac

CLIQUE, E (ke) *a* 1 lovit cu palma, 2 aplaudat de oameni plătiți, 3 *botine cliquée*, gheață de stofă garnisită cu piele

CLIQUEMENT (klak'-dan) *m* fam golan, coate goale

CLIQUEMENT (klak'-man) *m* 1 clănțnit (din dinți), 2 pocnet, plesnet (din biciu), 3 *claquement de main*, batere din mâini, aplaus

CLIQUEMURER *v* a închide într'un loc strâmt || *Se cliquemurer*, a se zăvorî, *fig* a se mărgini la

CLAQUER (ké) *v* 1 a clănțni din dinți, 2 *claquer avec la langue*, a plescăi cu limba, 3 *a)* pop *claquer quelqu'un*, a cârpi pe cineva, *b)* *claquer un acteur*, a aplaudă pe un actor, *c)* *claquer des mains*, a bate din mâini, 4 *faire claquer son fouet*, a plesni din biciu, *fig* a face pe grozavul, a-si da ifose [*V* Suplimentu]

CLAQUET (ke) *m* titnezu morii

CLAQUETER (klak'-te) *v* a cloncăni (găina)

CLAQUETTE (kei') *f* 1 huruitoare, 2 pop trănăitor, 3 instrument cu zurgălăi imitand plesnetul bicriului

CLAQUEUR *m* 1 aplaudator plătit, 2 aprobator

CLARIFICATION [*l*] *f* clarificare, limpezire

CLARIFIER [*l* clarificare] *v* a clarifica, a limpezi, a lămuri

CLARINE *f* talangă, clopoțel de gâtul dobitoacelor (când pasc în o pădure)

CLARINETTE *f* 1 clarinetă, 2 clarinet, cel ce cântă din clarinetă

CLARINETTISTE *m* *V* clarinette 2

CLARISSE *f* călugăriță din ordinul *Sainte-Claire*

CLARTÉ [*l* claritas] *f* 1 lumină, *clarté du jour*, 2 limpezime *clarté de l'eau*, 3. *fig* claritate, deslușire *parler avec clarté*, a vorbi clar, lămurit, 4 cunoștință, noțiune *avoir des clartés de tout*, a avea ideile de toate

CLASSE [*l* classis] *f* clasă *a)* categorie, *b)* despărțitură, *c)* clasă de școală, *d)* contingent (de armată), *e)* treaptă *les classes sociales*, *f)* curs *classe d'histoire*, curs de istorie, *rentrée des classes*, reînceperea cursurilor [*V* Suplimentul]

CLASSEMENT *m* clasare *a)* împărțire pe clase, așezare pe categorii, *b)* aranjare, rânduire

CLASSER *v* a clasă *a*) a împărți pe clase, a așeza pe categorii, *b*) a pune ordine în ceva, a rândui, *c*) a fi pus, socotit *on le classe parmi les plus intelligents*, e socotit printre cei mai inteligenți

CLASSEUR *m* clasoar

CLASSICISME *m* clasicism

CLASSIFICATEUR *m* clasificator

CLASSIFICATION *f* clasificatie, clasificare

CLASSIFIER *v* a clasifică, a împărți în clase

CLASSIQUE (*sik'*) [*l* *classicus*] *a* clasic *a*) de școală *livres classiques*, *b*) vrednic de model, *c*) ce aparține vechimii greco-latine *langues classiques*, limbile greacă și latină, *d*) unde a fost cultivat *terre classique des beaux arts*, țara unde au fost dezvoltate artele frumoase, *e*) conform cernifelei clasicismului (ex o piesă) || *m* scriitor clasic

CLATIR *v* (†) a vesti prin lătrături prindea vânatului

CLAUDE [nume propriu] *m* fig nătăru

CLAUDICATION [*l*] *f* schiopătătul

CLAUSE [*l* *clausula*] *f* clauză, dispoziție anumită într'un act public

CLAUSTRAL, *E* a mănăstiresc, de mănăstire

CLAUSTRATION [*l* *claustrum*] *f* claustrare, închidere într'o mănăstire

CLAVAIRE *f* Bot curănice, bureți de cunopidă

CLAVEAU *m* 1 Arh partea mijlocie a unei bolți, partea de deasupra unei ferestre, usi, 2 *V clavellé*

CLAVECIN *m* clavic

CLAVELÉ, *E* a atins de vărsat

CLAVELÉE *f* vărsatul oilor, gălbează

CLAVETTE [*l* *clavis*] *f* cuiu de lemn bătut în jurul dopului pentru a-l întepeni

CLAVICULAIRE *a* clavicular, ce ține de claviculă

CLAVICULE [*l*] *f* claviculă, pop lingureaua pieptului, andrea

CLAVICULÉ, *E* a cu clavicule

CLAVIER [clef] *m* 1 verigă, legătura cu cheile, 2 clapele (unui instrument)

CLAYÈRE (*klè-yèr'*) [clae] *f* coteț pentru îngrășatul stridiilor

CLAYMORE (*kle*) [angl] *m* sabie scoțiană lungă și lată

CLAYON (*klè-yon*) [clae] *m* împletitură de paie pentru scurgerea brânzeturilor, leasă

CLAYONNAGE (*klè-yo-naj'*) *m* gard de nulele împletite

CLAYONNER (*kle-yo-né*) *v* a împleti cu garduri de nulele povârnișul unei șosele etc

CLÉ, **CLEF** [*l* *clavis*] *f* 1 cheie, *fermer à clef*, a încuia, *donner un tour de clef*, a încuia odată, *clef de route*, cheia unei bolți, piatra de căpetenie care o susține, *fig* partea de căpetenie a unui lucru, loc *prendre la clef des champs*, a o șterge, a fugi, *donner la clef des champs*, a da permisiunea de a reși, *mettre la clef sous la porte*, a se mută pe furis, *sous clef* *a*) încuiat, *b*) în închisoare, 2 *fig* explicaie, tâlmăcire *trouver la clef d'un mystère*, a găsi

explicaia unei taine, 3 trecătoare, loc pe unde se poate pătrunde *clef d'un pays* [*V* Suplimentul]

CLÉMATITE [*l* gr] *f* Bot clematită, clo-cotici

CLÉMENT [*l* *clementia*] *f* clemență, îndurare, milostivire

CLÉMENT, *E* a clement îndurător, milostiv, *ciel clement*, climă dulce, timp favorabil, *fig* soartă prinoasă

CLENCHE, **CHENCHETTE** *f* clanfa usei

CLEPHTE *m* *V* *klephite*

CLEPSYDRE [*l*-gr] *f* clepsidru, ceasornic cu apă (al celor vechi)

CLEPTOMANE *m* cleptoman, om, iemeie cu mania de a fură

CLEPTOMANIE [gr] *f* cleptomanie, mania de a fură

CLERC (*kler*) [*l* *clericus*] *m* 1 cleric, ecleziastic, 2 om învățat *un loup quelque peu clerc*, un lup oareșum învățat, 3 scriitor la un avocat sau notar, *fig* *faire un pas de clerc*, a face o greșală boacăină, *compter de clerc a maître*, a da numai socoteală de ceea ce s'a primit sau cheltuit fără altă răspundere

CLERGÉ *m* cler, *le clergé seculier*, clerul laic, *le clergé régulier*, călugării

CLERGIE (*klèrji*) [clerc] *f* învățătură popescă, *bénéfice de clergie*, dreptul pentru un criminal de a fi iertat dacă știa să citească și să scrie

CLÉRICAL, *E* a clerical || *m* clerical, partizan al clerului

CLÉRICALISER *v* a face clerical

CLÉRICALISME *m* clericalism, puterea bisericăscă

CLÉRICATURE *f* starea, condiția unui cleric, *en style de cléricature*, în stil ecleziastic

CLIC *int* *clac! clac!* trosce-pleosce!

CLICHAGE *m* clișaj, facerea unui clișeu

CLICHÉ *m* 1 clișeu, 2 *fig* lucru des repetat

CLICHER *v* a clișă, a scoate clișeu

CLICHERIE *f* atelier de clișaj

CLICHEUR *m* clișor, lucrător ce scoate clișee

CLIENT, *E* (*an*, *ant'*) [*l*] *s* client, mușteru

CLIENTÈLE [*l*] *f* clientelă, mușterii

CLIFOIRE *f* tihocă de soc (cu care copiii își aruncă apă)

CLIGNEMENT *m* clipire din ochi

CLIGNE-MUSETTE *f* mijoarca, joc d'ava't-ascunselea

CLIGNER [*l* *clignare*] *v* a clipi din ochi, a miși cu ochii, *cligner de l'œil*, a face semn din ochi

CLIGNOTANT, *E* a care clipește mereu.

CLIGNOTEMENT *m* clipire deasă fără voie.

CLIGNOTER *v* a clipi des din ochi

CLIMAT [*l*] *m* 1 climă, 2 țară, regiune, *aller vivre sous d'autres climats*, a se duce să trăiască în alte țări

CLIMATÉRIQUE (*rik'*) *a* climateric *a*) de climă (bună), *b*) *année climatérique*, fiecare al 7-lea an în care se operează o schimbare în viața omului (7, 14, 21 sau 9, 18, 27, etc)

CLIMATIQUE (*tik'*) *a* al cliimei

CLIMATOLOGIE *f* studiul chmelor

CLIMATOLOGIQUE *a* climatologic, privitor la climate

CLIN D'ŒIL *m* 1 clipă *en un clin d'œil*, într-o clipă, *c'est l'affaire d'un clin d'œil*, e chestie de un minut, 2 semn din ochi *Pl des clins d'œil, des clins d'yeux*

CLINICIEN (*si-èn*) *m* clinician, medic ce studiază bolnavii la locuința lor

CLINIQUE [*i-gr*] *a* clinic, făcut la patul bolnavului || *f* clinică loc unde se face medicina practică,

CLINQUANT (*klèn-kan*) *m*. 1 fluturaș (de aur, argint, etc.), 2 *fig* strălucire (falsă), lustru mincinos, zornăeală

CLIQUEART (*kar*) *m* strat subțire de gips

CLIQUE (*klík*) *f* clică, ceată suspectă, gască

CLIQUET (*kè*) *m* predică de roată dințată

CLIQUETER (*k'-té*) *v* a zăngăni a zornăi, a sdrăngăni [*Se conjugă ca jeter*]

CLIQUETIS (*k'-ti*) *m* zăngănit, sdrăngănit, zornăit

CLIQUETTE *f* clăncănitoare, geampara

CLISSAGE *m* câptușire cu o învelitoare de răchită

CLISSE *f* 1 crință, leasă pentru scurgerea brânzei, 2 învelitoare de răchită, 3 *V éclipse*

CLISSÉ, *E a* îmbrăcat cu o învelitoare de răchită

CLISSE *v* a îmbrăca cu o învelitoare de răchită (o sticlă)

CLIVAGE *m* fășutul, despicătura regulată a diamantelor

CLIVER *v* a despică un mineral în direcția sa naturală

CLOAQUE (*kloak'*) [*i cloaca*] *m* cloacă

CLOCHE *f* 1 clopot, *fig faire sonner la grosse cloche*, a alergă la protecții, *n'être pas sujet au son de cloche*, a nu depinde de nimeni, *fondre la cloche*, a lua o hotărâre, a se pune pe lucru, *coup de cloche* a) bătaie de clopot, sunatul, b) *fig* înșușinare, 2 glob de sticlă (ce se pune peste plante, etc), 3 bășică de piele, 4 *cloche à plongeur*, clopot cufundător (în care se poate lucra sub apă)

CLOCHEMENT *m* șchiopătatul

CLOCHE-PIED (*à*) *adv* într'un picior, șontăcând

CLOCHER (*gè*) [*cloche*] *m*. 1 clopotniță, 2 *fig* locul de naștere *aller revoir son clocher*, a se duce să-și revadă locul de naștere, *n'avoir vu que son clocher*, a nu fi ieșit din satul său, 3 *esprit de clocher*, om mărginit, *intérêts de clocher*, interese meschine, *course au clocher*, alegătură prin câmpuri, *rivalités de clocher*, certuri între oameni din localități diferite, 4 parohie, biserică

CLOCHER *v* a șchiopăta

CLOCHETON *m* clopotniță mică

CLOCHETTE *f* clopoțel

CLOISON *f* 1 perete subțire între camere, 2 *Anat* membrană despărțitoare la cloison du nez

CLOISONNAGE *m* 1 perete de lemn, 2 despărțitură (gard, etc),

CLOISSONNÉ *a* cu despărțituri

CLOISONNER *v* a despărți printr'un perete, gard, etc

CLOÎTRE [*i claustrum*] *m* 1 mănăstire, schit, 2 gang acoperit dealungul curții unei mănăstiri, 3 *fig* viața de mănăstire

CLOÎTRÉ, *E a* 1 închis într-o mănăstire, 2 *couvent cloîtré*, mănăstire ai cărei călugări nu ies nici odată

CLOÎTRER [*cloître*] *v* a închide într-o mănăstire || *Se cloîtrer*, a se călugări, *fig* a se retrage în singurătate, a trăi departe de lume

CLOPIN-CLOPANT *adv* șchiopătând, târiș grăbiș

CLOPINER *v* a șchiopăta puțin, a șontăcăi

CLOPORTE *m* cărcăiac (insectă) cămele

babei

CLOQUE (*klok'*) *f* 1 vestejire așă căderea frunzelor la piersic (boală), 2 bășică (din arsură)

CLOQUER *v* a se umflă (stratele de pictură)

CLORE [*i claudere*] *v* 1 a închide, 2 *fig* a încheia *clore un compte*, a încheia o socoteală, *clore sa destine*, a-și încheia cariera, 3 a se închide, 4 a împrejmui, a îngrădi (ex o grădină), 5 a declara închis (ex o discuțiune) *V* [Tabloul verbelor nereg]

CLOS, *E a* închis *à huit clos*, cu ușile închise, *la session est close*, sesiunea s'a închis, *avoir la bouche close*, a tăcea mâlc, *bouche close*! tacă-ți gura! *les yeux clos*, cu ochii închiși, *fig* orbește, 2 îngrădit *champ clos*, câmp îngrădit, 3 *fig c'est lettre close pour moi*, e un secret pentru mine, *à la nuit close*, pe înopate, *Pâques closes*, Duminică după Paști, 4 *loc se tenir clos et couvert* a) a sta la adăpost, retras, b) a fi puțin comunicativ, *se tenir clos et coi*, a nu se mișca de acasă || *m* teren îngrădit

CLOSEAU *m*, **CLOSERIE** *f* 1 moșioară luată în arendă, 2 grădină îngrădită, ogradă mică, *Closerie des Lilas*, grădină de petreceri (local de dans la Paris)

CLOTURE *f* 1 îngrădire cu zid, cu șanț, etc, 2 încheiere *clôture d'un inventaire*, 3 închidere *clôture d'une discussion*, 4 îndatorire de a se călugări

CLOTURER *v* 1 a îngrădi, a împrejmui, 2 a încheia, 3 a închide *clôturer les débats*, a închide desbaterele

CLOU [*i clavus*] *m* 1 cuiu *clou à crochet*, piron, 2 *loc il lui manque un clou*, îi lipsește o doagă, *mettre au clou* a) a pune amanet, b) a renunța la ceva, c) a pune la dubă, *planter son clou*, a-și bate parul undeva, *compter les clous d'une porte*, a aștepta mult și bine, *gras comme un cent de clous*, slab ca un țăr, *un clou chasse l'autre*, cuiu pe cuiu scoate; 3 *le clou*, atracțiunea principală, partea cea mai frumoasă (a unei expoziții, reprezentății, etc), 4 furuncul, buboiu, 5 *clous de grofles*, cuișoare [*V river și Suplimentu*]

CLOUAGE, **CLOUEMENT** (*klu-man*) *m* batre de cui, pironire

CLOUÉ, *E a* pironit, ținut

CLOUER *v*. 1 a bate un cuiu, 2 *fig*. a ținut,

a ține pironit, 3 *fig* a închide gura (cuiva)
cu o vorbă *clouer un candidat*

CLOUTER *o* a garnisi cu cuie, cu țințe

CLOUTERIE *f* 1 fabrică sau negustorie de cuie, 2 fabricarea de cuie

CLOUTIER (*ti*) *m* fabricant sau negustor de cuie *

CLOUTIERE (*ti*) *f* mașină de făcut cuie

CLOVISSE [provențal] *f* scoică comestibilă

CLOWN (*klun, klon*) [angl] *m* clovn

CLOWNERIE (*klun-n'-ri*) *f* 1 clovni, 2 caraghioslac de clovn

CLOYÈRE (*kloa-yèr'*) [clair] *f* 1 coș pentru stridi, 2 coș cu stridi

CLUB (*klub, kleub*) [angl] *m* club

CLUBMAN *m* membrul unui club, 2 client al cluburilor

CLYSOIR (*zoar*) *m* tub moale de dat clistire

CLYSOPOMPE (*ponp'*) *f* tumbă de clistir

CLYSTÈRE [l-gr] *m* clistir, spălătură internă

COACCUSÉ, *E* *s* coacuzat, vinovat de același delict

COACQUÉREUR *m* tovarăș la câștig cu alții

COACQUISITION (*a-ki-zu-si-on*) *f* câștig realizat dimpreună cu alții

COACTIF, *IVE* *a* care poate constrânge, constrângător

COACTION (*si*) [l] *f* constrângere, siliu

COACTIVITÉ *f* însușirea de a putea constrânge

COADJUTEUR [l] *m* adjunct de prelat (destinat a-l lua locul)

COADJUTORERIE *f* funcția, demnitatea de ajutor de prelat

COADJUTRICE *f* călugăriță ajutoare a unei stăriși și urmașa ei

COADJUVANT, *E* *a* ajutător

COAGULABLE *a* ce se poate coagula

COAGULANT, *E* *a* închiegător

COAGULATEUR, *TRICE* *a* coagulator

COAGULATION [l] *f* coagulare, închiegare

COAGULER [l coagulare] *v* a (se) coagula, a (se) închiegă

COAGULUM (*lom*) [l] *m* chiag

COALISÉ, *E* *a* și *s* coalizat, aliat

COALISER [l coalescere] *v* a (se) coaliza, a se uni cu alții împotriva cuiva

COALITION [l] *f* coalizie, a) unirea mai multora împotriva cuivă, b) ligă de puteri

COASSEMENT *m* ocăcăt

COASSER [l coaxare] *v* 1 a ocăcăi (ca broaște), 2 *fig* a trăncăni

COASSOCIÉ, *E* *s* coasociat, tovarăș la ceva cu alții

COBALT (*bal*) [g] *m* cobalt (metal alb)

COBAYE (*ko-bai*) *m* cobai, purcel de mare

COCAGNE *f* (în expresiunile) *pays de cagne*, țară îmbelsugată, *mât de cagne*, stâlp mai înalt pe al cărui vârf se află un premiu, *vie de cagne*, viață plină de belsuguri

COCAÏNE (*ka-in'*) *f* cocaină (picături pentru amănirea durerii de dinți)

COCARDE *f*. 1 cocardă, 2 fiong de panglică la pălăriile de damă

COCARDIER, *ÈRE* *a* și *s* pasionat al armatei, al uniformei

COCASSE *a* pop caraghios, hazliu

COCCINELLE (*ko ksu*) *f* măruișă (gândăcel)

COCYGIEN, *ENNE* (*kok-si-ju-én, enn*) *a* al noader șezutului

COCYX (*kok siss*) [gr] *m* noada șezutului

COCHE *m* 1 diligență mare, căruță de poștă, *fig la mouche du coche*, om care face mai multă gălăgie decât treabă, *manquer le coche*, a pierde o ocazie bună, 2 *coche d'eau*, luntre mare de transport

COCHE *f* ciestătură, răboj

COCHE *f* scroafă

COCHELET *m* cocoșel

COCHENILLAGE (*yaj'*) *m* vopsea de coșenilă

COCHENILLE (*ni y'*) [sp] *f* coșenilă (insectă)

COCHENILLER (*ni-yé*) *v* a vopsi cu esență de coșenilă

COCHENILLER (*ni-ye*) *m* arborele pe care trăește coșenila

COCHER [*coche*] *m* vizitru, birjar

COCHER *v* a face creștătură, a însemna cu răboju

COCHÈRE [*coche*] *a* *porte cochère*, poarta cea mare pe unde intră trăsurile

COCHET [*coq*] *m* cocoșel

COCHEVIS *m* ciocărian moțai

COCHINCHINOIS, *E* *a* și *s* (locutor) din Cochinchina

COCHLÉARIA (*ko-klé*) [l] *m* Bot lingurea

COCHOIR *m* săcure de dogar încovoiată

COCHON [*coche*] *m* 1 porc, *cochon de lait*, purcel de lapte, 2 carnea de porc *manger du cochon*, a mânca carne de porc, 2 *cochon d'Inde*, cobai, *cochon de mer*, purcel de mare || a porcesc [V Suplimentu]

COCHONNAILLE (*na-y'*) *f* mezeluri din carne de porc

COCHONNÉE *f* puni fătași de o scroafă,

COCHONNER *v* 1 a făta purcel, 2 *fig* a face porcești un lucru

COCHONNERIE *f* porcărie

COCHONNET *m* 1 purcel, 2 zar cu 12 fețe numerotate, 3 jocul de-a ghiulelele

COCO *m* 1 cocos (un fruct), 2 cocô (zeamă de rădăcină dulce) [V Suplimentu]

COCODÈS (*dess*) *m* lănar de o eleganță ridiculă, filifison

COCON [*coque*] *m* gogoasă de gândac de mătase

COCORICO *m* cutcurigu

COCOTE, **COCOTTE** *f* 1 țigae, 2 pop inflamația pleoapelor, 3 (în limba copiilor) găină, 3 cocotă, femeie depravată

COCOTIER (*ti*) *m* Bot cocotier, arborele ce produce fructul cocos

COCTION (*kok si-on*) [l] *f* 1 fierbere, 2 misturarea alimentelor în stomac

COCU *m* bărbat încornorat

COCUAGE *m* punerea de coarne

COCUFIER *v*. a pune coarne, a înșela

CODA *f* *Muz* parte finală sgomotoasă

CODE [l codex] *m* cod a) legiune, carte de legi, pravilă, b) culegere de piecepte, *code des manières élégantes*

CODÉBITEUR, TRICE *s* codebitor care da toarează dîmpreună cu altul

CODEINE (dē in') *f* codeină, alcaloid care se găsește în opium

CODÉFENDEUR, TRICE *f* codefinător, părtaş cu altul la ceva

CODETENU *m* codefinut, deținut cu alții

CODEX [l] *m* codex, culegere de formule ale medicamentelor

CODICILLAIRE (si ler') *a* prevăzut prin un codicil

CODICILLE (sil') [l codicillus] *m* codicil, adaos sau modificare la un testament

CODIFICATEUR, TRICE *a* și *s* codificator

CODIFICATION *f* codificare, reunirea mai multor legi într'un cod

CODIFIER *v* a codifica, a reuni într'un cod mai multe legi

CODIRECTEUR, TRICE *s* codirector

CODIRECTION *f* direcția cu alții, codirecție

CODONATAIRE *m* părtaş cu altul la o donațiune

COEFFICIENT (co-dē si an) *m* coeficient, cătime multiplicatoare

COÉLÉTERES (se-lan) *m* pl a doua subdiviziune a regnului animal (meduzele, bureții, coralinele)

COÉLIAQUE (sé-li-ak') *a* al intestinelor

COEMPTION (ēnp-si-on) [l] *f* cumpărare reciprocă

COÉQUATION (ē ku-a si-on) *f* repartizarea părții proporționale a fiecărui contribuabil

COERCIBILITÉ (ko ei) *f* coercibilitate, înșurșirea de a se strânge

COERCIBLE (ko-er) [l] *a* coercibil, ce se poate strânge

COERCITIF, IVE (ko-er) *a* coercitiv, constringător

COERCITION (ko-er-si si on) [l] *f* coercitiune, dreptul de a se constrânge

COÉTERNEL, ELLE *a* etern ca și

COÉTERNITÉ *f* coeternitate, eternitate laolaltă cu

CŒUR [l coi] *m* 1 inimă, loc *faire la bouche en cœur*, a face zămbre, *se ronger le cœur*, a-și manca sufletul, *avoir le cœur gros*, a fi foarte mâhnit, *en avoir le cœur net*, a scăpa de o grijă, a ști cum stau lucrurile, *avoir le cœur sur la main*, a) a fi foarte înimos, b) a nu fi fățarnic, a fi sincer, *avoir le cœur à quelque chose*, a avea gust de ceva, *avoir à cœur de*, a ține mult să, *prendre à cœur quelque chose*, a se interesa foarte mult de ceva, *tenir à cœur*, a interesă, *affaire de cœur*, chestie de dragoste, *à cœur ouvert*, sincer, cu inima deschisă, *replus du cœur*, gândurile cele mai tainice, *prov loin des yeux loin du cœur*, ochii ce nu se văd se urtă, *pop joli comme un cœur*, tare drăguț, *joli cœur*, tânăr fercheș, 2 (în expres) de *cœur*, din inimă, *ami de cœur*, amic sincer, *de bon cœur*, bucurios, *de grand cœur*, de tot *cœur*, din toată inima, *être tout cœur*, a fi foarte

indatoritor, înimos, *par cœur*, pe din afară, pe de rost, *savoir un homme par cœur*, a cunoaște bine pe cineva, a ști cât în plătește piclea, *diner par cœur*, a renunța fără voia sa la masă, 3 *stomac avoir mal au cœur*, a i se face rău, *avoir mal de cœur*, a-i veni să verse, *si le cœur vous en dit* a) dacă ai poftă, b) dacă dorești, *avoir le cœur bon*, a avea stomac bun, poftă niare, *s'en donner à cœur joie*, a se bucura deplin, a se sături până în gat, *à cœur joie*, după pofta inimii, *à contre cœur*, fără voia cuiva, 4 inimă, mijloc, *toiu au cœur de la ville*, *au cœur de l'hiver*, în mijlocul orașului, în toul reineri, 5 curaj *un homme de cœur*, un om curajos, *travailler avec cœur*, a lucra cu curaj, *avoir le cœur*, a avea curajul, *provo faire contre (mauvaise) fortune bon cœur*, a nu pierde curajul în nenorocire, a nu se lăsa să fie bătut, *prendre son cœur à deux mains*, a se înarmă cu mult curaj, 6 cupă, tobă (la câști)

COEXISTANT, E (eg zis) *a* coexistent, care există în același timp cu alt lucru

COEXISTENCE (eg-zis) *f* coexistență, viețuire, alțarea în același timp cu alte lucruri

COEXISTER (eg-zis) *v* a coexistă, a exista în același timp cu altele sau cu alții

COFFIN [l cophinus] *m* cutie cu apă (la înmormântarea cosasului)

COFFRAGE *m* chereștea susținând pământul unui tranșeu

COFFRE [l cophinum] *m* 1 cutăr, ladă, 2 cassă de bani *les coffres de l'Etat*, cassa Statului, visterie, 3 coșul pieptului *avoir le coffre bon, solide*, a avea un stomac și plămâni buni, 4 lada trăsuri (pe care se așează pernele), chichiță

COFFRE, E a băgat la dubă

COFFRE-FORT *m* lada de fier, cassa de bani

COFFRER *v* fam a pune la dubă

COFFRET *m* cutăraș, lădiță

COFFRETIER (tie) *m* cutărar

COFIDÉJUSSEUR [l] *Jur* fiecare din garanții unui debitor pentru aceeași datorie

COGERANCE *f* cogirare

COGNAC [orașul Cognac] *m* coniac

COGNASSE [coing] *f* gutuie sălbatică

COGNASSIER *m* gutuu sălbatic

COGNAT (kog-na) [l cognatus] *m* rudă din spre mamă

COGNATION (kog) *f* înrudire între urmași aceleiași ramuri (mai ales din partea femeiască)

COGNÉE *f* săcure, topor, *jeté le manche après la cognée*, a pierde orice nădejde

COGNE-FÊTU *m* pop om care se obosește peste măsură nețicând nimic

COGNER [cognée] *v* 1 a bate, a băga în, 2 a lovi pe || *Se cogner*, 1 a se izbi de, 2 a se bate

COGNITIF, IVE (kog) *a* în stare de a cunoaște

COGNITION (kog) [l cognoscere] *f* facultatea de a cunoaște

COHABITATION (ko-a) [l] *f* 1 ședere împreună, 2 împreunare firească

COHABITER (ko-a) *v* 1 a locui, a ședei împreună, 2 a se împreună

COHERENCE (ko-é) [l cohærentia] *f* coerență, legătura (unui lucru cu altul)

COHERENT, E (ko-é) *a* coerent, legat, unit împreună

COHÉRITER (ko é) *o* a moșteni cu alții

COHÉRITIÈRE, ÈRE (ti) *s* comoștenitor, părtaș cu alții la o moștenire

COHÉSIF, IVE (ko-é) *care* unește, leagă

COHÉSION (ko é) *f* coeziune, puterea de a se legă, uni

COHOBER (ko o) *o* a distila din nou un lichior distilat

COHORTE (ko-or't) [l cohors] *f* cohortă, trupă, ceată

COHUE (ko u) *f* 1 (r) târg, piață, 2 havră, adunare sgomotoasă, gloală

COL, COITE [l quietus] *a* liniștit *se tenir coi*, a tăcea malc, *laisser coi*, a astupa gura cuiva || *adv s'arrêter tout coi*, a se opri deodată

COIFFE *f* 1 găteală femească de cap (honetă, broboadă, testemel pălărie), 2 *coiffe d'un chapeau*, căptuseala unei pălării, 3 membrana, căciulița cu care se nasc unii copii

COIFFÉ, E *a* 1 coafat *a*) îmbrăcat pe cap cu *coiffée en cheveux*, cu coafură fără pălărie, *b*) frezat *coiffée à la Titus*, frezat à la Titus, 2 înamorat, nebun după *être coiffé d'une personne*, a fi nebușeste amoretat de, 3 *être né coiffé*, a fi foarte fericit, om norocos, a se fi născut sub o zodie bună, 4 fam *diable coiffé*, ciomă, femeie rea, 5 *cheval bien coiffe*, cal cu urechile mici și bine aranjate, *chien coiffe*, câine cu urechile lungi, largi și pleostite

COIFFER *o* 1 a pune ceva pe cap, a îmbrăbodi, fig *coiffer sainte Catherine*, a împleti coșița albă, a rămâneă fată măriș, 2 a coafă, a aranja părul || *Se coiffer* *a*) a-și acoperi capul, a-și aranja părul, a se pieptăna, *b*) fig *se coiffer, de*, a prinde patimă de, a-si băga în cap ceva, a fi nebun după

COIFFURE *f* coafură *a*) găteală de cap, pieptănătură, *b*) aranjarea părului

COIN [l cunem] *m* 1 colț *petit coin*, colțșor, *au coin du feu*, la gura sobei, *du coin de l'œil*, cu coada ochiului, *mourir au coin d'un bois*, a muri ca un câine, 2 unghiu, 3 unghiei *rester dans son coin*, a rămâneă la locul său, 4 pană, ic (cu care se despică lemnul), 5 pecete, tipar, fig *être marque, frappe au coin de la vérité, du bon sens*, etc., a fi însemnat cu pecetea adevărului, a bunului simț, etc *ce vin est marque au bon coin*, vinul acesta este din cel mai bun [V Suplimentul]

COINÇAGE *m* întepenirea unei părți a unei mașini

COINÇER *o* 1 a întepeni cu icuri, 2 *jam* a încolși (pe cineva) [Se conjugă ca *avancer*]

COINCIDENCE (ko-en) *f* coincidență *a*) *Geom* potrivire, juxtapunere, *b*) brodire, potrivire de împrejurări

COINCIDENT, E *a* coincident *a*) *Geom* ce se potrivește, se juxtapune, *b*) ce se întâmplă în același timp

COINCIDER (ko-en) [l coincidere] *o* a co-

incide *a*) *Geom* a se potrivea, a se juxtapune, *b*) a se întâmpla în același timp

COLING (ko-én) [l cotoneum] *m* gutuie

COINTERESSÉ, E (ko én) *a* cointerestat, interesat cu alții într-o afacere

COKE [angl] *m* cărbune kocs

COL [l collum] *m* 1 (f) gat, 2 gâtul, în bucătura (unei sticle), 3 guler *col cassé*, guler cu vârful întors, *col rabattu*, guler răsfrânt, *faut col*, guler separat, 4 potecă îngustă între doi munți, 5 cravată (ce se leagă pe dinapoi cu cataramă)

COLATEUR *m* canal pentru scurgerea apei lor de irigație

COLATURE [l colare] *f* 1 filtratul, stecuratul, 2 lichidul stecurat

COLBACK [turc] *m* calpac, căciulă mare (de tambur major)

COLCHICINE *f* *Med* alcaloid din semințele brândusei servind contra reumatismului și a podagrei

COLCHIQUE [l] *m* *Bot* brândușă

COLCOTAR [ai] *m* *Min* colcotar (oxid rosu de fier provenit din calcinarea sulfatului de fier)

COLD-CREAM (kol-lrèm) [angl] *m* colcream (alifie pentru piele)

COLEGATAIRE *m* colegatar, părtaș cu alții la o moștenire

COLÉOPTÈRE [gr] *m* coleopter, gândac, goraș || *a insecte coléoptère*, gândac

COLÈRE [l cholera] *f* mânia || *a* mâniaș, în manie *être colere*, a fi mâniaș, a se mâniaș repede, *se mettre en colere*, a se mâniaș

COLÈREUX, EUSE sau **COLÉRIQUE** *a* poartă spre mânia

COLIBRI *m* *Zool* colibri, pasărea-muscă

COLICHENARDE *a* și *f* sabie lată sus, îngustă jos

COLICITANT *m* colicitant, părtaș cu alții la o licitație

COLIFICHET *m* 1 bagatelă, nimic, 2 *p/l* zorzoane, farafastacuri (femeiești), 3 pesmet pentru păsări

COLIMAÇON [limaçon] *m* melc, fig *en co limaçon*, în spirală, *colimaçon borgne*, *montre nous tes cornes*, melc, melc codoblec, scoate coarne boierești

COLIN-MAILLARD (ma-yar) *m* jocul de-a baba-carba, de-a baba-mija

COLIN-TAMPON (tan) *m* (†) bătaia tobei la Elvejenii, fig *se soucier comme de colin-tampon*, a nu se sîchisi deloc

COLIQUE (lik) [l colica] *f* colică, durere de burtă *colique de misere*, incurcătură de mâie, *donner la colique*, a pricinui multe ne cazuri, *avoir la colique*, a tremura de frică

COLIS (li) [it] *m* colet, lada cu mărfuri

COLLABORATEUR, TRICE *s* colaborator, colaboratoare

COLLABORATION [l] *f* colaborare, conlucrare

COLLABORER *o* a colabora, a conlucra

COLLAGE [colle] *m* 1 lipirea cu clei a hârtiei pe pereții unei odăi, 2 muratul hârtiei în

cleu, 3 limpezitul vinului, 4 *pop* concubinaj, legătură intimă

COLLANT, **E** a 1 lipicios, care se lipește, 2 strânt, pe piele *pantalon collant*

COLLAPSUS (*sus*) [l] *m* slăbire repede a puterilor (fără sincopă)

COLLATAIRE *m* celui ce i se conferă un beneficiu bisericesc

COLLATÉRAL, **E** [l] a 1 colateral, de alături, de mâna a doua *parent collateral*, rudă de mâna a doua, *ligne collaterale*, rudenie de mâna a doua, *succession collatérale*, moștenire dela o rudă de mâna a doua, 2 *points collatéraux*, puncte alăturate din punctele cardinale, 3 *fig question collatérale*, chestiune care atinge foarte puțin sau deloc subiectul || *m* 1 rudă de mâna a doua, 2 *les collatéraux*, cele două tinde ale bisericii

COLLATÉRALEMENT *adv* în linie colaterală, depe de lături

COLLATEUR *m* cel ce avea dreptul de a conferi un beneficiu ecleziastic

COLLATIF, **IVE** *a* care se conferă

COLLATION [l] *f* 1 dreptul de a conferi un beneficiu ecleziastic, un grad universitar, 2 alăturare a două texte, a copiei de original, 3 colajune, gustare (de după amiază)

COLLATIONNEMENT *m* colationare *a*) alăturare, *b*) verificare

COLLATIONNER [collation] *v* 1 a colajona *a*) a alătura două texte (pentru a le compara), *b*) a verifica dacă nu lipsesc coli unei cărți, 2 a lua o gustare (între 3—5 după amiază)

COLLE [gr] *f* 1 cleu *colle de farine*, cîrș, *colle de poisson*, *colle forte*, gelatină cleioasă extrasă din substanțele animale, 2 *pop* minciună gogonată [V Suplimentu]

COLLECTE [l] *f* 1 colectă *a*) strângerea unei sume în scop de binefacere, *b*) suma strânsă, 2 rugăciune ce face preotul înaintea citirii fragmentului din Sf Scriptură (la Catolici)

COLLECTEUR [l] *m* cel ce strânge pentru un scop filantropic || *a* *egout collecteur*, rezervoriu colector (în care se scurg apele celorlalte rezervori)

COLLECTIF, **IVE** [l] *a* colectiv *a*) făcut de mai mulți *travail collectif*, *b*) care cuprinde mai multe persoane sau lucruri (stare, sens, etc.), *c*) Gram *mot collectif*, cuvânt care deși la singular exprimă o totalitate

COLLECTION [l] *f* colecțiune, culegere, strânsură

COLLECTIONNER *v* a colecționa, a culege, a strânge

COLLECTIONNEUR, **EUSE** *s* culegător, strângător.

COLLECTIVEMENT *adv* în mod colectiv, considerat în totalitatea sa

COLLECTIVITÉ *f* colectivitate, totalitate

COLLECTIVISME *m* colectivism, sistem social care cere punerea laolaltă a producțiunilor în folosul tuturor

COLLECTIVISTE *m* partizan al colectivismului

COLLEGE [l] *collegium* *m* colegiu *a*) adunare, corp, *b*) *le sacré collège*, corpul cardinalilor, Sf Sinod, *c*) gimnaziu sau liceu (întreținut de comună), *amis de collège*, prieteni din școală, *d*) *College de France*, idem (universitate publică fondată de François I-er)

COLLÉGIAL, **E** *a* *église collégiale*, biserică cu un corp de canonici || *f* *collégiale*, idem

COLLÉGIEN, **ENNE** *a* de liceu || *s* elev de liceu, licean

COLLÈGUE (*lég'*) [l] *collega* *m* coleg

COLLEMENT *m* lipitul

COLLER [colle] *v* 1 a lipi (cu cleu), *fig* a lipi, *coller sa bile*, a lipi bila de bandă (la biliard), 2 a muia cu cleu, a unge cu cleu (hartia), 3 a limpezi cu cleu (de ex vin), 4 a veni lipit, a strânge *ce vêtements colle trop*, haina aceasta vine prea lipită, 5 a pironi *coller ses yeux sur une chose*, a-și pironi, a-și pune ochii pe ceva, 6 *fig* a închide gura *il m'a collé d'un seul mot*, mi-a închis gura cu un singur cuvânt, 7 *pop a* a pune întrebări grele unui elev, a l trânti la examen, *se faire coller*, a cădea la examen, 8 a băga la arest, a da o pedeapsă unui elev, 9 a înșelă (pe cineva) || *Se coller*, a se lipi (despre o haină), a se lipi de trup, a veni bine, *se coller à un mur*, a se răzîmă de un zid, *fig tenir son esprit collé sur une chose*, a-și pironi mintea pe ceva, *être toujours colle sur ses bouquins*, a fi veșnic cu nasul băgat în cărți [V Suplimentu]

COLLERETTE [collier] *f* gulerăș, horbotă de gât (la femei)

COLLET [col] *m* 1 guler (la o haină), *prendre au collet*, a apuca de guler, *collet monté*, guler scrobit de femei, *fig* înfumat *cela est collet monté* *a*) asta-i ceva silit, afectat, *b*) asta-i de modă veche, *du temps des collets montés*, de pe când a fost bunica fată mare, *petit collet*, guler de ecleziastic, *b*) *fig* ecleziastic, *popă*, *prendre le petit collet*, a se face *popă*, a se *popi*, 2 *gât collet de mouton*, gât de berbec, 3 laț de prins vînatul, *prendre au collet*, a prinde cu lațul, 4 *pelerin* pe umeri, 5 linia despărțitoare între rădăcina dîtelui și coroana, între rădăcina și tulpina (unei plante)

COLLETÉ, **E** *a* *Blaz* cu zgardă de smalț

COLLETER [col] *v* 1 a lua de guler, 2 a întinde lațuri (la pasări) || *Se colleter*, a se înhăța, a se lua la bătaie

COLLETEUR *m* întinzător de lațuri

COLLEUR *m* 1 lipitor, 2 cel ce înclenază, unge cu cleu, 3 *pop* gogoșar, cel ce toarnă la minciuni, 4 (la școlari) examinator

COLLIER [l] *collarium* *m* 1 colier, colan, salbă, 2 lanț mare de aur atârnat de gât (de cavalerii unor ordine), 3 zgardă *collier de force*, zgardă cu dinți de fier pe dinăuntru (pentru dresatul câinilor), 4 gura hamului (la cai) *cheval (franc) de collier*, cal bun de ham, 5 *fig collier de misere*, muncă grea și nesfârșită, lipsuri obișnuite, 6 loc *être franc de collier*, a fi independent, capabil de orice, *donner un coup de collier* *a*) a mai face o ultimă încercare, *b*) a da mână de ajutor curva, *donner à plein*

collier a) a da varos, b) a da orbește în ceva [V Supl.]

COLLIGER [l] colligere] *v* 1 a culege (pașaje într-o carte, 2 a face colecție (de) [Se conjugă ca *arranger*]

COLIMATEUR *m* partea (lunetei) care dă o direcție determinată vederii

COLLIMATION *f* darea unei direcții determinate vederii

COLLINE [l] *f* colină, deal, colnic

COLLISION [l] *f* ciocnire, izbire

COLLOCATION [l] *f* clasarea creditorilor după ordinea în care trebuie să fie plătiți

COLLODION [gr] *m* colodiu, disolutia în eter a prafului de bumbac

COLLODIONNÉ, *E* a cu colodiu

COLLOÏDE (lo id') a ca clei de gelatină

COLLOQUE (lok') [l] colloquium] *m* colocviu, discuție sau conferință între două sau mai multe persoane

COLLOQUER (ké) [l] collocare] *v* 1 a clasă pe creditori în ordinea în care trebuie să fie plătiți, 2 *fam* a pune, a așeza într'un loc *on m'a colloqué là*, m'au pus să șed acolo, 3 a străcura. [V Suplimentu]

COLLOTYPE *f* reproducerea (unui desen prin chisee în gelatină bicromată

COLLUSION [l] *Jur* *f* înțelegere pe ascuns între două persoane spre a înșela pe o a treia

COLLUOIRE [l] *a* făcut pe sub ascuns

COLLUOIREMENT *adv* pe sub ascuns

COLLUTOIRE *m* leac pentru gingii

COLLYRE [gr] *m* unsoare pentru ochi

COLMATER *v* a ridica nivelul unui teren și a-l face fertil prin nămolul inundațiilor artificiale

COLOCATAIRE *m* chiuș cu altul într-o casă

COLOMBAGE (lon) *m* grinzile așezate perpendicular la un perete în parantă

COLOMBE (lonb') [l] columba] *f* 1 porumbiță, 2 *fig* față nevinovată, 3 rânda de mai răsturnată (a dogarilor)

COLOMBIER (lon) *m* 1 porumbar, coteț de porumb, 2 hârtie de format mare (0,90 pe 0,63), 3 ultima galerie la un teatru, pod

COLOMBIN, *E* (lon) *a* ca gușa porumbielui, roșu-pătăginiu || *m* găinaț, || *m pl* Zool ordinul proumbeilor

COLOMBOPHILIE (lon) *f* știința creșterii porumbeilor călători

COLON [gr] *m Anat* colon, partea inferioară a mașului gros

COLON [l] colonus] *m* 1 colonist, locuitor din colonii, 2 colon, cultivator în colonii, 3 răzeș

COLONAGE *m* exploatarea de către un colon

COLONAT *m* starea de colon

COLONEL [lt] *m* colonel

COLONELLE *f* 1 soția colonelului, 2 (†) prima companie a unui regiment de infanterie

COLONIAL, *E* [colonie] *a* colonial a) din colonii, b) al colonilor

COLONIE [l] *f* 1 colonie, 2 *fig* asdunătură, ceată *une colonie de peintres*

COLONISABLE *a* colonizabil, ce poate fi colonizat

COLONISATEUR *m* colonizator

COLONISATION *f* colonizare

COLONISER [colon] *v* a coloniza, a așeza coloni într-o țară, a statornici într'un loc

COLONNADE *f* colonadă, șir de coloane, de stalpi

COLONNE [l] columna] *f* 1 coloană, 2 coloană, stâlp, șir [V Suplimentu]

COLONNETTE *f* coloană mică

COLOPHANE [l. gr] *f* calafoniu, sacăz

COLOQUINTE (kènt') [gr] *f* colochintă, cas travete amar (purgativ)

COLORANT, *E* *a* colorant, care colorează

COLORATION *f* colorare, vâpsire

COLORÉ, *E* *a* 1 colorat, vâpsit, 2 *teint coloré*, ten trandafiniu, 3. *fig style coloré*, stil strălucitor

COLORER [l] colorare] *v* 1 a colora, a vâpsi, 2 *fig* a înfrumuseți *colorer un mensonge*, a înfrumuseța o minciună

COLORIAGE *m* coloritul

COLORIER *v* a colora, a da colorile potrivite unui desemn

COLORIS (ri) *m* colorit a) efectul diferitelor colori amestecate, b) *fig* strălucirea (stilului), c) culoarea vie (a feței)

COLORISTE *m* colorist a) cel ce știe să dea colorile trebincioase, b) colorator de stampe de cărți de joc, etc

COLOSSAL *E* *a* colosal, peste măsură de mare, uriaș

COLOSSE [l] *m* colos a) uriaș, b) statuie uriașă, c) imperiu imens *le colosse russe*.

COLOSTREUM (tram') *m* primul lapte ce suge un pui

COLPORTAGE *m* 1 colportaj, comerț ambulant, 2 *fig* colportare, împrăștiere de șvonuri.

COLPORTEUR *v* a colportă a) a umbla cu marfă din loc în loc, a face comerț ambulant, b) *fig colporteur une nouvelle*, a împrăști o veste || *Se colporter*, a se colportă, a se răspândi, a se povesti

COLPORTEUR *m* colporteur, vânzător ambulant, *fig un colporteur de nouvelles*, un răspânditor de știri

COLTIN *m* pălărie lată de piele a hamalilor

COLTINAGE *m* meseria de hamal

COLTINER *v* a purta pe cap (greutăți)

COLTINEUR *m* hamal cu pălăria lată (ce poartă greutăți pe cap) [V Suplimentu]

COLUMELLE [l] *f* mică coloană tumulară

COLURE [l] *f* cercuri mari ale sferei perpendiculare pe ecuator

COLZA [ol] *m Bot* rapiță

COMA [gr] *m* coma, somn adânc

COMATEUX, *EUSE* *a* de somn adânc

COMBAT (kon) *m* 1 luptă *mettre hors de combat*, a face neap pentru luptă, a dezarma,

combat singulier, duel, 2 întrecere în *combat à la course*, întrecere în alergare

COMBATANT (kon) *m* luptător

COMBATIF, *IVE* (kon) *a* și *s* combativ, gata de luptă

COMBATIVITATE *f* pornire spre luptă

COMBATTRE (*kon*) [*battre*] *v* a combate
a) a se lupta cu, împotriva, b) *fig* a înfrână
combattre ses passions, c) a căuta să distrugă
combattre les arguments de quelqu'un || *Se com-
battre*, a se combate || *Se conjugă ca battre*

COMBE (*konb'*) *f* vâlcea

COMBIEN (*kon*) *adv* 1 cât *combien de*,
câți, *combien plus*, cu atât mai vârtos, 2 ce
preț, cât costă *combien ce volume?* cat costă
acest volum? || *m* 1 *le combien*, preț nefixat
încă, *être sur le combien*, a se tocni asupra
prețului, 2 *le combien du mois sommes-nous?*
în a cătea zi (a lunii) suntem? || *conj* *combien*
que, oricât

COMBINABLE (*kon*) *a* ce se poate combina

COMBINAISON (*kon*) [*i* combinație] *f* 1
combinație a) împreunare, potrivire, b) *Chim*
combinare, unire (a două sau mai multe cor-
puri), c) *fig* socoteli, măsuri, 2 *combinezo*
(rufă)

COMBINÉ, E (*kon*) *a* combinat, etc., *ar-
mée combinée*, armată amestecată din diferite
trupe streine || *m* *Chim*, corp combinat

COMBINER (*kon*) [*i* combina] *v* a combina
a) a împreună, a potrivi, b) a chibzui, a pune
la cale *combina un plan*, c) *Chim* a uni
într'un singur corp

COMBLE (*kombl'*) [*i* cumulum] *m* 1 prisos,
ceace trece peste *le comble d'un décalitre*,
ceace trece peste un decalitr, *être au comble*,
a fi plin până sus, 2 partea de deasupra, podul
unei case, *fig de fond en comble*, de sus până
jos, cu desăvârșire, până în temelie, 3 *fig*
culme *être au comble des honneurs*, a fi în
culmea onorurilor, *pour comble de*, ca culme
a || *a* 1 plin până sus, cu varf *la mesure*
est comble, măsura e plină până sus, *fig* nu
mai e de răbdat, 2 ticșit, plin de lume *faire*
salle comble, a avea sala plină

COMBLEMENT (*kon*) *m* 1 umplere până
sus, 2 *fig* împlinire

COMBLER (*kon ble*) [*comble*] *v* 1 a umplea
până sus, a covârși, 2 a încărcă cu, a coplesi
de *comblé de bienfaits*, a încărcă cu binefa-
ceri, loc *vous me comblez a)* mă faci foarte
fericit, b) ești prea bun cu mine, 3 a umplea,
a astupa *comblé un fossé*, a astupa un șanț,
4 a acoperi (ex un deficit), 5 a pune vârf,
a îndesa *le ciel a comblé ma misere*, cerul a
pus vârf nenorocirii mele, *comblé la mesure*,
a pune vârf, 6 *fig* a împlini *comblé les vœux*
de quelqu'un, a împlini dorințele cuiva || *Se*
comblé, a se umplea până sus

COMBRÈRE (*kon*) [*provençal*] *f* plasă pentru
peșcutul peștelui mare, voloc

COMBURANT, E (*kon*) [*i*] *a* aprinzător,
care aprinde

COMBUSTIBILITÉ (*kon*) *f* combustibilitate,
însușirea de a arde

COMBUSTIBLE (*kon*) *a* 1 combustibil,
care poate arde, arzător, 2 *fig* care se aprinde
ușor *tempérament combustible* || *m* combust-
ibil, orice materie care arde

COMBUSTION (*kon-bus-ti-on*) [*i*] 1 com-

bustione, ardere, 2 *fig* fierbere *pays en*
combustion, țară în fierbere

COMÉDIE [*i* comedie] *f* 1 comedie, piesă
comică, 2 *fig* prefăcătorie, caraghioslăc
jouer la comédie, a se prefăce, a face pe șiretul,
c'était une vraie comédie, era un adevărat cara-
ghioslăc, *donner la comédie* a se face de răs,
se donner la comédie de, a-și face plăcerea
de a , prov *c'est le secret de la comédie*,
e un secret pe care toată lumea îl știe, 3 tea-
tru de comedii *la Comédie française*, Teatrul
național francez

COMÉDIEN, ENNE *s* 1 artist comic, 2 *fig*
om prefăcut, comediant

COMESTIBLE [*i*] *a* comestibil, ce se poate
mancă || *m* comestibil, tot ce se mănâncă

COMETAIRE *a* privitor la comete

COMÈTE [*i*] *f* cometă [*V* Suplimentu]

COMICES [*i* comitia] *m* *pl* 1 comiziile
romane, 2 *comices agricoles*, întrunire agricolă

COMIQUE (*mik'*) [*i*] *a* 1 comic, 2 hazliu,
de răs *aventure comique* || *m* comic a) genul
comic, b) partea comică, c) *avoir du comique*,
a avea ceva comic, ceva de ras în sine

COMIQUEMENT *adv* în mod comic

COMITAT *m* comitat (diviziune administra-
tivă în Ungaria)

COMITÉ [*angl*] *m* comitet fam *petit* co-
mité, întrunire intimă de câteva persoane

COMITIAL, E *a* 1 al comiților, 2 *mal* co-
munital, epilepsie

COMMA [*i* gi] *m* 1 *Muz* jumătatea unui
sferit de ton, 2 *Gram* cele două puncte *Pl*
des comma(s)

COMMAND *m* *Jur* cumpărătorul real al
unui bun (iar nu cel fictiv de pe act)

COMMANDANT *m* 1 comandant, șef, 2
maior || *a* care comandă

COMMANDE *f* 1 comandă, cerere, 2 *de*
commande a) obligatoriu *fêtes de commande*,
b) *fig* de porunceală, prefăcut *pleurs de* *com-
mande*, lacrimi prefăcute

COMMANDEMENT *m* 1 poruncă, 2 ordin,
comandă (militărească), *avoir une chose à (son)*
commandement, a avea ceva la dispoziția sa,
a fi stăpân pe, *avoir le commandement beau*
a) a comanda frumos, b) (iron) a comanda
lucruri grele sau imposibile, 3 comandament,
comandure, 4 execuțiune prin portărei, 5
lettre signée en commandement, scrisoare iscă-
lită de Secretarul de Stat

COMMANDER *v* 1 a comanda a) a porunci,
a da o poruncă, b) a conduce (trupe), c) a
domni (peste popoare), d) a porunci să se facă
(ex o hamă), e) a impune, a cere *cela* *com-
mande l'admiration*, aceasta impune admira-
țiune, f) a domina *la citadelle commande la*
ville, cetățuia e deasupra orașului, g) a stăpâni,
a înfrână *commander à ses passions*, a-și stă-
pâni patimile. || *Se* *commande*, 1 a se stăpâni,
2 a da unul într'altul *ces chambres se* *comman-
dent*, aceste camere dau una într'alta, 3 a
se impune *la gazette ne se commande pas*, ve-
selia nu se impune, nu e de porunceală

COMMANDERIE *f* 1 venitul unui ordin

militar, 2 reședința aceluia ce se bucură de acest venit

COMMANDEUR *m* 1 comandor, cavaler care avea un ordin militar, 2 *commandeur de la légion d'honneur*, comandor al Legiunii de onoare, 3 *commandeur des croyants*, califul

COMMANDITAIRE *m* comanditar, vărsător de fonduri

COMMANDITE *f* comandită *a)* societate cu unul sau mai mulți vărsători de fonduri fără drept de amestec, *b)* vărsare de fonduri

COMMANDITER *o* a comandita, a vărsa fonduri unei societăți comerciale fără drept de amestec

COMME [*quomodo*] *adv* și *conj* 1 *cum faites comme vous pourrez*, faceți cum veți putea, 2 *ca, ca și tout comme moi*, ca și mine, *comme si*, ca și cum, ca și când, 3 *pe când il est venu comme je sortais*, a venit pe când ieșeam, 4 *cât vous comme je t'aime*, vezi cât te iubesc, 5 deoarece *comme vous êtes son ami*, deoarece îi ești prieten, 6 *loc comme cela* *a)* cam așa, *b)* așa și așa, *c)* *il est comme cela*, așa e el așa e firea lui, *c'est tout comme*, e tocmai așa, e același lucru, *pop comme qui dirait*, cum s'ar zice, *comme quoi*, cum că, cum și ce fel, *comme il faut*, cum se cade, *pop comme de juste*, cum se și cuvine

COMMÉMORAISON [*commemoration*] *f* pomenirea unui sfânt

COMMÉMORATIF, **IVE** *a* comemorativ, de pomenire, de aducere aminte

COMMÉMORATION [] *f* comemorație *a)* sorbare de aducere aminte, de pomenire, *b)* pomenire *la commémoration des morts*

COMMÉMORER [*commemorer*] *v* a comemora, a-și aduce aminte, a-și aminti

COMMENÇANT, **E** *s* și *a* începător

COMMENCEMENT *m* început *au commencement*, la început, *des le commencement*, dela început, *fam il y a commencement à tout*, orice lucru are un început

COMMENCER *v* a începe *commencer un élève*, a da primele lecții unui elev, *commencer par*, a începe prin a, *commencez par vous remettre*, mai întâi vino-ți în fire, odihnește te, *il commence*, începe [Se conjugă ca *avancer*]

COMMENDATAIRE *m* posesorul unui beneficiu ecclesiastic

COMMANDE [*commenda*] *f* beneficiu sau venit ecclesiastic

COMMENSAL, **E** [] *m* comesean, tovarăș de masă

COMMENSALITÉ *f* calitatea de comesean

COMMENSURABILITÉ *f* commensurabilitate, însușire de a fi de aceeași măsură cu altă mărime

COMMENSURABLE [] *a* comensurabil, de aceeași măsură cu altă mărime

COMMENSURATION *f* căutarea unei măsuri comune pentru două mărimi

COMMENT (*ko-man*) [*comme*] *adv* cum *comment donc*, cum oare, cum crezi d-ta? *comment faire?* ce i de făcut? || *int* ce fel cum!

|| *m le comment*, modul cum (s'a făcut sau s'a petrecut ceva)

COMMENTAIRE [*commentarium*] *m* comentariu *a)* tălmăcire, deslușire *point de commentaire* ! nici un cuvânt mai mult ! *b)* *rl* tălmăciri răutăcioase *les commentaires vont leur train*, tălmăcirile răutăcioase își fac drumul înainte, nu mai încetează, *c)* *pl* memorii istorice

COMMENTATEUR, **TRICE** *s* comentator, tălmăcitor

COMMENTER [*commentare*] *v* a comenta, a tălmăci cu răutate *il commente sur tout*, nu e lucru pe care să nu l tălmăcească cu răutate, *il n'y a point à commenter là-dessus*, în privința acestui lucru nu e nimic de zis

COMMÉPAGE [*commère*] *m* trăncăneli, vorbe de cumătră

COMMERCABLE *a* ce se poate negocia

COMMERCANT, **E** *a* de negoț, negustoresc || *s* comerciant, negustor-

COMMERCE [*commercium*] *m* 1 comerț, *a)* negoț, *b)* *fig* negustorii, negustorimea *le commerce se plaint*, negustorii se plâng, 2 societate, legătură *le commerce du monde*, contactul cu lumea, *le commerce des lettres*, ocupațiile literare, *homme d'un commerce agréable*, aișe, om prietenos, om cu care îți-e plăcut să fii în legătură, *être d'un commerce sur*, a fi un om pe a cărui sinceritate te poți baza

COMMERCE *v* 1 a face comerț, negoț, 2 a veni în contact, a fi în legătură de prietenie cu, 3 a schimba o cartă cu alta (la joc) (Se conjugă ca *avancer*)

COMMERCIAL, **E** *a* comercial *a)* negustoresc, *b)* al comerțului

COMMERCIALEMENT *adv* 1 într'un mod comercial, 2 în materie de comerț

COMMERCIALISER *v* a da un caracter comercial

COMMERCIALITÉ *f* 1 calitate comercială, 2 situație de comerciant

COMMERE *f* cumătră *a)* nașă, *b)* *fam* palavragioaică *propos de commère*, palavre

COMMETTANT *m* cel ce însărcinează pe un altul cu îngrijirea intereselor sale

COMMETTRE [*committere*] *v* 1 a comite, a făptui, a săvârși, 2 a încredința *commettre le soin de ses intérêts*, a încredința îngrijirea intereselor sale, *je vous rends le dépôt que vous m'avez remis*, vă înapoiez obiectul ce mi-ați încredințat spre păstrare, 3 a însărcina cu, a pune în *commettre un homme à un emploi*, a pune pe un om într'o slujbă, 4 a compromite, a pune în joc *commettre la fortune de l'Etat*, a pune în joc averea Statului, *commettre sa dignité*, a-și compromite demnitatea, 5 a expune *commettre aux affronts d'un refus*, a expune rușinii unui refuz || *Se commettre*, 1 a se comite, 2 a se compromite; 3 a se expune [Se conjugă ca *mettre*]

COMMUNICATOIRE [*ml*] *a* cominatoriu, amenințator, de amenințare

COMMIS [*commettre*] *m* comi, băiat de prăvălie, funcționar comercial *commis voyageur*, comi voiajor comercial

COMMISÉRATION (zé) [l] *f* milă, compătimire

COMMISSAIRE [ml] *commissarius* *m* 1 comisar, 2 orânduitor, *commissaire d'une fête*, orânduitorul unei serbări, 3 *commissaire de la marine*, contabilul unui vapor, 4 *commissaire de police*, polițaiu, 5 *commissaire-priseur*, funcționar însărcinat cu prețuirea și vinderea la mezat a mobilierelor

COMMISSARIAT *m* comisariat *a)* funcțiunea de comisar, *b)* biroul comisarului, despărțire, *c)* contabilul marinei

COMMISSION [l] *f* 1 comisiune *commission d'examen*, comisia de examinare, 2 *commission* *a)* însărcinare, *b)* samsarlac *avoir tant de commission*, a avea atâta samsarlăc, 3 cumpărătură sau vânzare pe seama altuia *acheter a la commission*, a cumpăra pe seama altuia, pentru altcineva, 4 comitere făptuire *pêché de commission*, păcat făptuit

COMMISSIONNAIRE *m* 1 comisionar, însărcinatul unei case, 2 samsar, 3 comisionar de stradă

COMMISSIONNÉ *m* primitorul unei însărcinări

COMMISSIONNER *v* a da un comision curva, a-l însărcina cu ceva

COMMISSOIRE [l] *a* Jur *pacte commissoire*, clauză de anulare a unui contract (în caz de neîndeplinire a condițiilor prevăzute)

COMMISSURE [l] *f* Ana: punct de unire, de legătură, colț *commissure des lèvres*, colțul buzelor

COMMODAT [l] *m* Jur împrumut gratuit al unui lucru ce trebuie înapoiat în natură

COMMODE [l] *a* comod *a)* potrivit, *b)* plăcut *maison commode*, casă plăcută, *c)* prea bun, prea moale *mari commode*, bărbat prea bun, *d)* desmățat *morale commode*

COMMODE *f* comodă, scrin (pentru rufe)

COMMODÉMENT *adv* 1 comod *a)* în tihnă, *b)* potrivit, bine *être logé commodément*, a șede-a bine

COMMODITÉ [l] *commoditas* *f* 1 tihnă, 2 înlesnire *payez à votre commodité*, plătiți când vă veți înlesni, 3 *pl* plăceri *les commodités de la vie*, plăcerile vieții, 4 *pl* comoditate, latină, 5 (f) ocazie

COMMODERE [angl] *m* comodor, grad intermediar între căpitan și contra-amiral în marina engleză

COMOTION [l] *f* comoțiune *a)* sguduitoră, *b)* *fig* emoțiune puternică

COMMUABILITÉ *f* însușire a ceea ce poate fi schimbat

COMMUABLE *a* care poate fi schimbat

COMMUER [l] *commutare* *v* a schimba *commuer une peine*, a schimba o pedeapsă cu alta mai mică.

COMMUN, E [l] *communis* *a.* comun *a)* obștească, al tuturoră *d'une commune voir*, într'un glas, *b)* obișnuit *année commune*, *c)* ordinar, de calitate proastă *éttoffe commune*, *d)* ei clasei de jos *langage commun*; *e)* jocos, de rand *manieres communes*, *f)* (în expresiile)

lieu commun, loc comun, adevăr știut de toți, *sens commun*, bunul simț, *g)* în comun, laolaltă, împreună *vie commune*, vieața la olaltă, *h)* Gram 1 de ambele genuri, 2 *nom commun*, nume ce se dă la toate lucrurile de același fel, *i)* *Artu denominateur commun*, același numitor || *m* 1 comun, cea mai mare parte *le commun des hommes*, cei mai mulți oameni, 2 clasă de jos, mulțimea *un homme du commun*, un om din mulțime, 3 slugă *table du commun*, masa slugilor, 4 *les communs*, dependințele (bucătăriile, grajdurile, etc) unei case boierești, 5 *le commun*, ceea ce două sau mai multe persoane pun în tovărășie *vivre sur le commun*, a trăi din ceea ce produc împreună, *en commun*, în comun, laolaltă, împreună, 6 liturghie, slujba generală (pentru mai mulți deodată)

COMMUNAL, E *a* comunal, de comună || *m* *pl* *communaux*, izlazuri, avuturile nemșcătoare ale unei comune

COMMUNAUTÉ *f* comunitate *a)* obște, *b)* breaslă religioasă, *c)* *fig* potrivire *communauté d'intérêts*, *d)* împreunare de averi între soți

COMMUNE [l] *communis* *f* comună

COMMUNEMENT *adv* de obște, obișnuit, în general

COMMUNIANȚ, E *a* cel ce se cuminecă

COMMUNICABLE *a* comunicabil ce (se) poate comunica, împărtăși

COMMUNICANT, E *a* care comunică între ei

COMMUNICATEUR, TRICE *a* comunicator

COMMUNICATIF, IVE *a* comunicativ *a)* care se comunică ușor, *b)* (om) cărui a îi place să împărtășească ideile sale altora

COMMUNICATION [l] *f* 1 comunicare, împărtășire, 2 comunicație, legătură *être en communication avec quelqu'un*, a fi în legătură cu cineva, 3 drum, trecere

COMMUNIER [l] *communie* *v* 1 a (se) cumineca, a (se) grii] 2 *fig* a se împărtăși

COMMUNION [l] *f* 1 unirea în aceeași credință, 2 cuminecătură, grijanie, 3 potrivire desăvârșită în vederi

COMMUNIQUÉ, E *a* comunicat, împărtășit || *m* comunicat, informație dată de guvern unui ziar

COMMUNIQUER (ké) [l] *communiquer* *v* *a* comunica *a)* împărtăși, a face cunoscut, *b)* a transmite, a da *le soleil nous communique sa chaleur*, soarele ne dă căldura sa, *c)* a fi în legătură cu, a da în, a duce la *la salle à manger communique avec le salon*, sufrageria dă în salon, *d)* a veni în legătură, a vorbi *communiquer avec un accusé*

COMMUNISME *m* comunism, doctrină socială care cere egalizarea averilor și a sarcinilor

COMMUNISTE *a* și *s* comunist, partizan al comunismului

COMMUTABLE *a* V *commuable*

COMMUTATEUR *m* Fix aparat destinat a schimba direcția unui curent electric

COMMUTATIF, IVE *a* de schimb

COMMUTATION [l] *f* schimbarea sau micșorarea unei pedepse

COMPACTITÉ (kon) *f* însușirea de a fi compact, tărie

COMPACT, E (kon-pakt) [1] *a* compact *a)* des, strâns *b)* *fig* numeros, *c)* *édition compacte*, ediție cu caractere mărunte

COMPAGNE (kon) *f* 1 tovarășă, soată, 2 soție *prendre une compagne*, a-și lua o soție

COMPAGNIE (kon) *f* 1 societate *vivre en compagnie*, a trăi în societate, *la bonne compagnie*, societatea bună, *être de bonne compagnie*, a fi de societate bună, a avea maniere alese, *être de mauvaise compagnie* *a)* a avea maniere urâte, *b)* a fi trist, posomorât, 2 companie *a)* adunare (pentru cultivarea literelor și a științelor), *b)* societate *compagnie d'assurances*, societate de asigurări, *c)* companie de regiment, 3 tovarășie *tenir compagnie à quelqu'un*, a ține de urât curva, *de compagnie*, împreună, 4 ceată, tagmă, 5 (†) funcție de căpitan

COMPAGNON (kon) *m* 1 tovarăș *compagnon d'armes*, camarad de arme, 2 egal, *fig* *traiter de pair à compagnon*, a trata pe un picior egal a socoti de egal, 3 calfă de meșter, lucrător *compagnon maçon*, calfă de zidar, *travailler à dépêche compagnon*, a lucra repede și prost, 4 gai *compagnon*, bon *compagnon*, om de petreceri, de viață

COMPAGNONNAGE (kon) *m* 1 întovărașirea lucrătorilor unei mesle, 2 vremea călătoriei

COMPARABLE (kon) [1] *a* comparabil, ce se poate compara

COMPARAISON (kon) [1] comparație *f* comparație, asemănare *sans comparaison*, *a)* nelindoiros, *b)* fără pereche, *par comparaison*, în comparație cu, în raport cu, *en comparaison de*, în comparație cu, în raport cu, pe lângă, *degrés de comparaison*, gradele de comparație (pozitiv, comparativ, superlativ), loc *comparaison n'est pas raison*, o asemănare nu e o dovadă, un exemplu nu dovedește nimic

COMPARAÎTRE (kon) *v* a compara, a se înfățișa la judecată [Se conjugă ca *paraître*]

COMPARANT, E (kon) *a* și *s* cel ce se înfățișează dinaintea unei judecăți

COMPARATIF, IVE (kon) [1] *a* comparativ, de asemănare || *m* gradul comparativ

COMPARATIVEMENT (kon) *adv* în mod comparativ, prin asemănare, în raport cu

COMPARER (kon) [1] compara *v* a compara, a asemăna, a pune alături, față în față || *Se comparer à*, a se compara cu, etc

COMPAROIR [1] compara *v* a se înfățișa dinaintea justiției [V Tabloul verbelor negre]

COMPARSE (kon) [it] *m* 1 figurant, personaj mut la teatru, 2 *fig* om care nu joacă nici un rol, om neînsemnat

COMPARTIMENT (kon) [it] *m* compartiment *a)* cabină, *b)* despărțitură *boîte à compartiments*, cutie cu despărțituri

COMPARUTION (kon) *f* înfățișarea (dinaintea unui judecător)

COMPAS (kon) [it] *m* 1 compas, perghel, loc *avoir le compas dans l'œil*, a aprecia cu multă exactitate, a avea un ochi bun, 2 *fig*

regulă, măsură *faire quelque chose par règle et par compas*, a face ceva cu multă precizie, 3 *pl* gaibaracele [V Suplimentul]

COMPASSE, E (kon) *a* 1 măsurat cu compasu, 2 *fig* început

COMPASSEMENT (kon) *m* 1 măsurătoare cu compasu, 2 *fig* regularitate afectată

COMPASSER (kon) *v* 1 a măsură cu compasu, 2 *fig* a măsură bine, a fi măsurat în *compasser ses actions*, a-și măsură faptele

COMPASSION (kon) [1] *f* compasiune, compătimire, milă

COMPATIBILITÉ (kon) *f* compatibilitate, putința de a se potrivi

COMPATIBLE *a* compatibil, ce se potrivește (cu altceva)

COMPATIR (kon) [1] compătim *v* 1 a compătimi, a-ți fi milă de, 2 a lua parte la *je compatis à votre douleur*, împărtășesc durerea d-tale, 3 a se uni, a se potrivi (caractere)

COMPATISSANT, E (kon) *a* compătimitor, de compătimire, simțitor

COMPATRIOTE (kon) *s* compatriot

COMPENDIEUSEMENT (kon) *adv* pe scurt

COMPENDIEUX, EUSE [1] compendiosus] *a* pe scurt, în puține cuvinte

COMPENDIUM (kon-pên-di-om) [1] *m* compendiu prescurtare

COMPENSABLE (kon) *a* compensabil, ce poate fi compensat

COMPENSANT, E (kon) *a* care compensează, compensator

COMPENSATEUR, TRICE (kon) *a* compensator, *a)* despăgubitor, *b)* cumpănit, *c)* *pendule compensateur*, pendul de potrivire

COMPENSATION (kon) [1] *f* 1 compensație, despăgubire, 2 compensare, cumpănire, potrivire

COMPENSATOIRE (kon) *a* de compensare

COMPENSER (kon) [1] compensare] *v* 1 a compensa, a despăgubi, 2 a cumpăni *compenser le gain et la perte*, a cumpăni câștigul cu paguba || *Se compenser*, a fi compensat

COMPÈPAGE (kon) *m* 1 cumentrie, 2 tovarășie, complicitate pentru a înșela

COMPÈRE (kon) *m* 1 cumătru, 2 *fig* tovarăș de înșelătorie, complice

COMPÈRE-LORIOT (kon) *m* ulcior la ochi

COMPÉTEMENT (kon-pé-ta-man) *adv* cum trebuie, în drept, cu competență

COMPÉTENCE (kon) [1] competență] *f* competență *a)* destoinicie, pricepere, *b)* drept de a judeca (ex al unui tribunal)

COMPÉTENT, E (kon) *a* competent *a)* destoinic, în stare, *b)* în drept de a judeca

COMPÉTER (kon) *v* 1 a fi de competență, a fi de dreptul, de resortul, 2 *Jur* a aparține de drept

COMPÉTITEUR, TRICE (kon-pe-ti) [1] *s* competitor, pretendent (la o demnitate cu alții)

COMPÉTITION (kon-pé-ti-ti-on) [1] *f* competiție, pretindere la aceeași demnitate

COMPILATEUR (kon) [1] *m* compilator, strângător de fragmente din diferite cărți

COMPILATION (kon) [l] *f* compilațiune, strânsură de fragmente din diferite cărți

COMPILER (kon) [l] compilare] *v* a compila, a culege fragmente din diferite cărți

COMPITALES (kon) [l] compitalia] *f pl* compitalii, serbări pe la răspântii în onoarea zeilor domestici (la Romani)

COMPLAINANT, E (kon) *a și s* cel ce se plânge cu altul justiției

COMPLAINTE (kon) *f* 1 cântec de jale, doină, 2 *fig* jeluire, tânguire

COMPLAIRE (kon) [l] complacere] *v* a se potrivi cu gustul, cu firea cuiva, a-1 face pe voie || *Se complaire*, a-1 plăcea, a găsi plăcerea în, *se complaire en soi même*, a fi înamorat de sine-insuș || *Se conjugă ca plaire*

COMPLAISAMMENT (kon) *adv* cu complizență, cu bună voință

COMPLAISANCE (kon) *f* complizență, bunăvoință, îndatorire *billet de complaisance*, bilet fără valoare, *avoir des complaisances pour qq.*, a fi binevoitor, amabil cu cineva

COMPLAISANT, E *a* complezent, binevoitor, îndatoritor

COMPLANTER (kon) *v* a sădi, a planta

COMPLÉMENT (kon) [l] *m* 1 Gram, și *Art* complement, 2 complinire, adaos *le complément d'une somme*, adaosul unei sume

COMPLÉMENTAIRE (kon) *a* complementar, care se adaugă

COMPLET, ÊTE (kon) [l] *a* complet *a)* deplin, întreg, *b)* desăvârșit *un homme complet*, *c)* plin || *m* 1 număr complet *être au complet*, a fi plin, a fi în număr complet, *être au grand complet*, a fi în întregime, a fi cu toții, 2 costum complet de haine

COMPLÈTEMENT (kon) *adv* complet, cu desăvârșire, cu totul

COMPLÈTEMENT (kon) *m* completare, înțelegere, înțelegere

COMPLÈTEUR (kon) *v* a completa *a)* a înțelegi, a înțelegi, *b)* a desăvârși || *Se conjugă ca accélerer*

COMPLÉTIF, IVE (kon) *a* completiv, întregitor, de întregire

COMPLEXE (kon) [l] *a* complex *a)* care îmbrățișează mai multe lucruri, *b)* *nombre complexe*, număr compus din unități diferite, *c)* compus din diferite alimente

COMPLEXION (kon) [l] *f* complexiune, *a)* constituție (trupească), *b)* *fig* fire, aplecare, *c)* *complexion de termes*, generalitatea termenilor

COMPLEXITÉ (kon) *f* complexitate, felurime (nedeslucită), stare de diversitate

COMPLICATION (kon) [l] *f* complicație, înțurcătură, întâlnire a mai multor împrejurări diferite

COMPLICE (kon) [l] *complot*] *m* complice, vinovat, părtaș la o crimă

COMPLICITÉ *f* complicitate, vinovăție

COMPLIES (kon) *f pl* ultima slujbă după vecernie, payecerniță

COMPLIMENT (kon) [it] *m* 1 compliment *a)* felicitare *je vous en fais mes compliments*,

te felicit, complimentele mele, *b)* cuvânt amabil, *c)* *pl* salutări *bien des compliments de ma part*, multe salutări din parte-mi, *laissons là les compliments, trêve de compliments!* să fim serioși! *sans compliment*, sincer, serios, *c'est pur compliment*, nu e lucru serios, 2 (iron) veste plăcută

COMPLIMENTER (kon) *v* a complimenta, a face complimente, a felicita

COMPLIMENTEUR, EUSE (kon) *a și s* făcător de prea multe complimente, lingusitor

COMPLIQUÉ, E (kon) *a* complicat, încurcat

COMPLIQUER (kon) [l] complica] *v* a complica, a încurca || *Se compliquer*, a se complica, a se încurca

COMLOT (kon) *m* complot, uneltire criminală

COMPLÔTEUR (kon) *v* a complota, a unelti

COMPLONCTION (kon-ponk-si-on) [l] compuncție] *f* 1 pocăire, 2 (iron) gravitate

COMPONÉ, E *a* Blaz împărțit în fragmente de colori care alternă

COMPORTE (kon) *f* hârdău pentru căratul strugurilor

COMPORTER (kon) [l] comportare] *v* 1 a suferi, a îngădui, 2 a cere || *Se comporter*, 1 a se purta, 2 *Jur* a se afla, a fi (un lucru)

COMPOSANT, E (kon) *a* care intră în compoziția unui lucru, compunător || *m* 1 *Chim* compozant, corp care intră în compunerea altuia, 2 *Mec* component, fiecare din elementele unei rezultante

COMPOSE, E (kon) *a* 1 compus (în toate, accepțiunile), 2 grav, serios *maintien composé*, ținută serioasă, gravă || *m* corp compus || *pl Bot* compusele, familie de plante cu florile amestecate

COMPOSER (kon) [l] compunere] *v* 1 a compune *a)* a alcătui, a forma, *b)* a face o compoziție, o lucrare, 2 *Tip* a zețui, 3 a potrivi, a face *composer sa mine*, a-și potrivi fața, a da feței o înfățișare serioasă, 4 a se învoi cu, a cedă *composer avec des créanciers*, a se învoi cu creditorii, *me voyant pris, il fallut composer*, văzându-mă încolțit, trebui să cedez, *composer avec sa conscience*, a se învoi cu conștiința, 5 a face o lucrare scrisă *composer en histoire*, a face o lucrare scrisă la istorie, 6 *composer des forces*, a combina forțe (într-o rezultantă) || *Se composer*, 1 a se compune, 2 a lua înfățișare serioasă, gravă

COMPOSITE (kon) [l] *a și m* (ordin) compus din stilul corintic și ionic

COMPOSITEUR, TRICE (kon) [l] *m* 1 compozitor, compunător, 2 *Tip* zețar

COMPOSITION (kon) [l] *f* 1 compoziție, *a)* compunere, *b)* *Farm* amestecătură, *c)* lucrare scrisă, 2 *Tip* zaț, 3 *fig* învoială *entrer en composition*, a intra la învoială, *homme de bonne composition*, om cu care te învoiești ușor, 4 capitulare *recevoir à composition*, a primi cu condiția capitulării, 5 despăgubire plătită familiei (de către ucigaș)

COMPOSTER (kon) *v* a îngroșa pământul

cu un amestec de rămășițe organice, de pământ și de maternă calcare

COMPOST (*kon-post*) *m* îngrășământ din rămășițe organice

COMPOSTEUR (*kon*) *m* Tsp vingălac

COMPOTE (*kon*) [1] compoziție *f* compot *vandé en compote*, carne lare fiartă, *fam en compote*, à la compote, plin de vânătaie, strivit

COMPOTIER (*kon-po-ti-e*) *m* compotieiă, fafurie pe un picior pentru compot

COMPRÉHENSIBILITÉ (*kon-pre-an*) *f* comprehensibilitate, însușire a ce poate fi înțeles

COMPRÉHENSIBLE (*kon-pré-an*) [1] *a* comprehensibil, ușor de înțeles

COMPRÉHENSIF, IVE (*kon-pre-an*) *a* comprehensiv *a* coprinzător, *b* înțelegător

COMPRÉHENSION (*kon-pré-an*) [1] *f* comprehensiune *a* puterea de a înțelege, *b* cu noașterea desăvârșită, *c* totalitatea caracterelor cuprinse într-o idee (Logică)

COMPRENDRE (*kon*) [1] comprehendere] *v* 1 a înțelege, a pricepe, *faire comprendre*, a explica, 2 a coprinde, a conține, 3 a menționa, a prevedea *il a tout compris sur sa quittance*, a prevăzut totul în chitanță [Se conjugă ca *prendre*]

COMPRESSE (*kon*) *f* compres, oblojă

COMPRESSEUR (*kon*) *a* și *m* (aparat) comprimător, strângător

COMPRESSIBILITÉ (*kon*) *f* Fiz compresibilitate, proprietatea de a strânge

COMPRESSIBLE (*kon*) *a* compresibil, ce se poate strânge

COMPRESSIF, IVE (*kon*) *a* 1 Chir care strânge, 2 *fig* constrângător, de înăbușire

COMPRESSION (*kon*) [1] *f* compresune *a* strângere (prin apăsare), *b* strânsoare, *c* *fig* constrângere, apăsare, *d* înăbușire

COMPRIMABLE (*kon*) *a* ce poate fi comprimat, strâns, turtit

COMPRIMANT, E (*kon*) *a* asupritor

COMPRIMÉ, E (*kon*) *a* comprimat *a* strâns, *b* turtit *front comprime*, *c* înăbușit

COMPRIMER [1 comprimer] *v* 1 a comprima *a* a strânge (prin apăsare), *b* *fig* a înăbuși *comprimer sa colère*

COMPRIS, E (*kon*) *a* 1 coprim *y compris*, coprinzându-se și, *non compris*, necoprinzându-se, fără, 2 înțeles, priceput

COMPROMETTANT, E (*kon*) *a* compromițător

COMPROMETTRE (*kon*) [1 compromittere] *v* 1 a compromite, *a* a primejdui (ex interesele), a face de răș (pe cineva), 2 a face un compromis || *Se compromettre*, a se compromite [Se conjugă ca *mettre*]

COMPROMIS (*kon*) *m* compromis, învoială de a se supune unei hotărâri

COMPROMISSION (*kon*) *f* compromitere

COMPTABILITÉ (*kon-ta*) *f* contabilitate, ținerea socotelilor

COMPTABLE (*kon-tabl*) *m* contabil || *a* 1 însărcinat cu ținerea socotelilor, 2 de care se poate ține socoteală *pièce comptable*, piesă ce poate fi trecută la cont, 3 *fig* răspunzător de

COMPTAGE (*kon-iaf*) *m* număratul

COMPTANT (*kon-tan*), *E a argent comptant* *a*) cu bani peșin, *b*) *fig* berechet, în belșug, loc *prendre pour de l'argent comptant*, a lua drept lucru sigur, a se încrede orbește || *m du comptant*, bani peșin, *vendre au comptant*, a vinde cu bani peșin || *adv payer comptant*, a plăti cu bani gata

COMPTE (*kont*) *m* 1 cont, socoteală *Cours des comptes*, Curtea de conturi, *compte courant*, cont curent, *à compte* *a*) aconto, pe datorie, *b*) un *à compte*, un aconto, o arvună, *pour le compte de*, în socoteala cuiva, *vendre des comptes*, a da socoteală, *cela n'est pas de compte*, asta nu contează, *faire son compte de*, a avea intențiunea de a, *faire son compte que*, a socoti, a fi sigur că, *avoir son compte* *a*) a avea ce dorește, *b*) a sta bine, *c*) (*iron*) a căpăta ce a meritat, *b*) a fi chirculit, *être quitte à si bon compte*, a se scăpa așa de ieftin, *proverbeur n'est pas compte*, o greșeală se poate îndrepta, *les bons comptes font les bons amis*, datorurile strică prietenia, 2 socoteală, plată *donner son compte a un domestique*, a plăti lexia unui servitor, 3 câștig *trouver son compte à quelque chose*, a câștiga ceva la un lucru, a-i conveni, *de compte à demi*, împărțind câștigul pe jumătate, *cela ne fait pas mon compte*, asta nu-mi convine, nu mă aranjează, *être loin de compte*, a fi departe de a se înțelege, departe de preț, 4 socoteală, seamă *tenir compte*, a ține seamă, a avea în vedere, *rendre compte*, a da seamă, a povesti, a explica, *compte rendu*, dare de seamă, *faire entrer, mettre en ligne de compte*, a lua în seamă, *se rendre compte*, a-și da seamă, 5 loc *adv à compte*, în socoteală, *à bon compte*, ieftin, *au bout du compte*, în fine de compte, *tout compte fait*, la urma urmelor, *à votre compte*, după d-ta, *à ce compte-là*, judecând astfel, *de bon compte*, sincer, *il est de bon compte* *a*) e sincer, e om cu care te poți învoi ușor, cu care isprăvești repede

COMPTE, E (*kon-té*) *pp* socotit, numărat, etc, loc *tout (bien) compte*, cecetând bine, la adică vorbind

COMPTER (*kon-té*) [1 computare] *v* 1 a socoti, a număra, loc *sans compter*, fără socoteală, în belșug, 2 a conta *a*) a socoti, a pre-supune *je compte partir demain*, socotesc să plec mâine, *b*) a se bizui, a avea încredere, *compter sur moi*, aveți încredere în mine, *c*) a avea valoare, trecere *cet article ne compte pas*, marfa aceasta nu are căutare, *d*) a fi socotit (printre), a trece (drept), *ne compter pour rien*, a nu avea nici o trecere, *cela ne compte pas*, asta-i fleac, *e*) a socoti, a privi ca *compter parmi ses amis*, a socoti ca prieten, 3 a ține seamă de voința cuiva, *il faut compter avec cet homme*, trebuie să ținem seamă de voința acestui om, nu trebuie să-l neglijăm, 4 *compter de*, a data, a porni dela, *à compter de*, cu începere dela, 5 *compter avec quelqu'un*, a răfui socotelele cu cineva

COMPTÉ-GOUTTES (*kont*) *a* și *m* (mic aparat) care numără picăturile

COMPTE-RENDU *m* dare de seamă, recenzie

COMPTEUR (*kon-teur*) *m*, 1 gazometru, 2 instrument măsurător

COMPTOIR (*kon-toar*) *m* contoar *a*) teș ghea, cassă *démotsele de comptoir*, cassierită, *b*) birou, casă comercială (în țară străină)

COMPULSER (*kon*) [1] compulsare] *v* a compulsa, a face cercetări prin cărți, hărți

COMPULSOIRE (*kon*) *m* cercetare (din ordinul justiției) prin registrele, actele curva

COMPUT (*kon-puți*) [1] *m* calculul timpului pentru întocmirea calendarului bisericesc

COMPUTATION (*kon*) [1] *f* mod de socotire a timpului

COMTAL, **E** (*kon*) *a* de conte

COMTAT (*kon*) *m* comitat

COMTE (*kont'*) [1 comitem] *m* conte

COMTÉ (*kon*) *m* comitat

COMTESSE (*kon*) *f* contesă

COMTOIS, **E** (*kon*) *a* din la Franche-Comté

CONCASSER [1 *conquassare*] *v* a pișa, a rășni

CONCASSEUR *a* și *m* (aparat) care pisează, rășnește

CONCAVE [1] *a* concav, adâncit, găvânat

CONCAVITÉ [1 *concavitas*] *f* concavitate, găunoșitură, adâncătură

CONCÉDER [1 *concedere*] *v* a conceda

c) a încuviința, a îngădui, *b*) a cedă [Se conjugă ca *accélérer*]

CONCENTRATION *f* concentrare, strângere la un loc

CONCENTRÉ, **E** *a* concentrat *a*) îngrămădit la un loc, *b*) alcool concentré, esență de alcool, *c*) fig închis, tăcut

CONCENTRER *v* 1 a concentra, a îngrămădi într'un loc, 2 Chim *concentrer un liquide*, a scoate unui lichid apa ce conține, 3 fig *concentrer sa colère*, a si înăbuși mânia, *concentrer son affection*, a-și îngrămădi dragostea în || *Se concentreer*, a fi concentrat

CONCENTRIQUE (*trik'*) *a* concentric, cu acelaș centru

CONCENTRIQUEMENT (*trik' man*) *adv* în mod concentric

CONCEPT (*sept'*) [1 *conceptum*] *m* concept, idee, închipuire a năunți

CONCEPTACLE [1] *m* cavitare cu organele reproductive (la ciuperci)

CONCEPTIBILITÉ *f* însușirea de a fi conceput, înțeles

CONCEPTIBLE *a* conceptibil, ce poate fi conceput, înțeles

CONCEPTIF, **IVE** *a* conceptiv, înțelegător

CONCEPTION [1] *f* concepțiune *a*) zămislire, *b*) concepere, înțelegere *conception lente*, *facile*, înțelegere ușoară, grea, *c*) idee, plăsmuire

CONCERNANT *prep* privitor la, cu privire la

CONCERNER [1 *concernere*] *v* a concerne, a privi *cela me concerne*, asta mă privește

CONCERT [it] *m* concert *a*) reprezentație muzicală, *b*) armonie, unire, înțelegere *concert européen*, *c*) unanimitate *concert de louanges*, ploare de laude || *adv* de concert, în unire, în înțelegere (cu)

CONCERTANT, **E** *s* concertant, cel ce cântă la un concert

CONCERTÉ, **E** *a* 1 prudent, 2 exagerat *louanges concertées*

CONCERTER [1 *concertare*] *v* 1 a concerta, 2 a pune la cale, a plănu (cu alții) || *Se concerter*, a se sfătui cu, a se înțelege cu cineva

CONCERTISTE *m* concertist

CONCERTO [it] *m* concerto, bucată muzicală pentru un instrument, întovărășit de orchestră

CONCESSIBLE *a* ce poate fi cedat

CONCESSION [1] *f* 1 concesiune, încuviințare, îngăduire, 2 concesie, hatâr, 3 teren concedat de stăpânire (unui țăran), teren vândut sau închiriat (într'un cimitir)

CONCESSIONNAIRE *a* și *s* concesionar, ce a obținut o concesiune

CONCETTI [it] *m pl* idei schipitoare dar false

CONCEVABLE *a* (ușor) de înțeles

CONCEVOIR [1 *concupere*] *v* 1 a concepe *a*) a zămisi, a rămâneă grea (o femeie), *b*) a plăzmul *concevoir un projet*, a plăzmul un plan, *c*) a prinde *concevoir le soupçon*, a prinde bănuială, 2 a înțelege, a pricepe *ce que l'on conçoit bien*, ceea ce se înțelege bine || *Se concevoir*, a se înțelege, *cela ce conçoit*, asta se înțelege

CONCHITE (*ku'*) *f* pietrificațiunea dinăuntrul scoicii

CONCHOIDAL, **E** (*ko-î*) *a* concordial, asemenea scoicii

CONCHOIDE (*ko-îd'*) [gr] *f* Geom concordă (un fel de linie curbă) || *a V* *conchoidal*

CONCHILLEN, **ENNE** (*ku*) *a* cu scoici

CONCHYLIFERE (*ku*) *a* cu scoică bivalvă

CONCHYLOGIE (*ku*) [gr] *f* studiul scoicilor

CONCHYLOGISTE (*ku*) *m* cel ce se ocupă cu studiul scoicilor.

CONCIERGE (*erj'*) *m* portar (la o casă mare, la un hotel cu odăi mobilate)

CONCIERGERIE (*er-j'-ri*) *f* 1 meseria sau locuința de portar, 2 consierjeria, închisoarea din Palatul Justiției (la Paris)

CONCILE [1] *m* conciliu, sobor, sinod

CONCILIABLE *a* conciliabil, ce se poate uni, împăca

CONCILIABULE [1] *m* conciliabul *a*) sobor de schismatici, *b*) întrunire secretă

CONCILIAIRE *a* de conciliu, de sobor, sobornicesc

CONCILIANT, **E** *a* conciliant, împăciunitor, de împăcare

CONCILIATEUR, **TRICE** *s* și *a* conciliator, împăciunitor, mijlocitor

CONCILIATION [1] *f* conciliare *a*) împăcare, *appeler en conciliation*, a chemă spre împăcare, *b*) potrivire (de texte)

CONCILIATOIRE *a* conciliator, de împăcare

CONCILIER [1 *conciliare*] *v* 1 a concilia *a*) a împăca, *b*) a pune de acord (două texte), 2 *ça câstugă ses talents lui concilièrent la faveur du peuple*, talentele sale îi câstigă favorarea

poporului || *Se concilier*, 1 a se concilia, a se împăcă, 2 a-și concilia, a și câștiga stima publică

CONCIS, **E** [l] a concis, scurt

CONCISION [l] f conciziune, scurtime

CONCITOYEN (toa-yen), **ENNE** s concetățean

CONCLAVE [l] m conclavă, adunarea cardinalilor pentru alegerea unui papă

CONCLAVISTE m conclavist, ecleziastic în serviciul unui cardinal cât ține conclava

CONCLUANT, **E** a conchizător

CONCLURE [l] concludere] *o* a conchide a) încheia, b) a trage o urmare, c) a fi de părere pentru *conclure à la peine de mort*, a fi de părere pentru pedeapsa cu moartea [V Tabloul verbelor neregulate]

CONCLUSIF, **IVE** a conchizător, care conchide

CONCLUSION [l] f concluzie a) încheiere, b) urmare, c) pl *Jur* concluzii cereri (pe scurt)

CONCOMBRE (konbr') [l] cucumis] m castrevete

CONCOMITANCE f concomitență, convietuire, aflare în același timp (a mai multor lucruri), *par concomitance*, în tovărășie

CONCOMITANT, **E** [l] a concomitent, produs în același timp, însoțitor

CONCORDANCE f concordanță a) potrivire, b) *Gram* acord, c) *concordance de la Bible*, index al cuvintelor aflate în Biblie cu indicarea pasajelor unde se găsesc

CONCORDANT, **E** a care concordă a) care se potrivește, e la fel, b) care se acordă

CONCORDAT m concordat, înțelegere, învoială (între falit și creditori, între papă și un suveran asupra chestiilor religioase)

CONCORDATAIRE a 1 (falitul) care a obținut un concordat, 2 al convenției dela 1801

CONCORDE [l] concordia] f concordie, unire, bună înțelegere

CONCORDER [l] concordare] *o* a concorda a) a trăi în unire, în bună înțelegere, b) a se potrivi, a fi în acord *ces témoignages ne concordent pas*, mărturiile acestea nu se potrivesc

CONCOURANT, **E** a care tinde spre același punct, spre același scop

CONCOURIR [l] concurre] *o* 1 a concura, a fi concurent, 2 a conlucra, a lua parte la, a contribui *concourir au succès d'une affaire*, a conlucra cu alții la reușita unei afaceri, 3 *Geom* a se întâlni [Se conjugă ca *courir*]

CONCOURS [l] concursus] m concurs a) ajutor *offrir son concours*, a și oferi ajutorul, b) întrecere, concurență (pentru un premiu), c) imbulzeală *concours immense*, imbulzeală imensă, d) întâlnire brodire de (împrejurări)

CONCRESCIBLE (krès-sibl') a care se poate întâlni, îngroșa

CONCRET, **ÊTE** [l] a 1 concret a) *Gram* care exprimă o însușire unită cu subiectul, b) *Mat* hotărât, 2 îngroșat, întânt *le camphre est une huile concrète*, camforul este un ulei îngroșat

CONCRÉTER *o* a da o însușire concretă ||

Se concréter, a se întâlni, a se îngroșa [Se conjugă ca *accélérer*]

CONCRÉTION (sz) [l] f concrețiune a) în groșare, întâlnire, b) reunirea mai multor bucăți într'un corp solid *concrétion pierreuse*, masă de fragmente pietroase unite laolaltă

CONCRÉTIONNER (SE) (sz) *o* a se solidifica laolaltă

CONCU, **E** *pp* conceput

CONCUBINAGE m concubinaj

CONCUBINAIRE a care trăiește în concubinaj

CONCUBINE f concubină, ținătoare

CONCUBINE, **E** a al concubinajului || m cel ce trăiește în concubinaj

CONCUBINAGE m concubinaj

CONCUPISCENCE (sans') [l] concupiscentia] f râvnire, poftă neînfrântă (spre plăcerile nepermise)

CONCUPISCIBLE (sibl') a iăvitor

CONCURREMENT (ra-man) *adv* 1 pe întrecute, 2 împreună *agir concurremment avec quelqu'un*, a lucra împreună cu cineva

CONCURRENCE f concurență, întrecere *entrer en concurrence* a) a se lua la întrecere, b) a vinde mai ieftin, c) *jusqu'à concurrence de*, până la suma de

CONCURRENCER *o* a face concurență [Se conjugă ca *avancer*]

CONCURRENT, **E** (ran, ran') s concurent

CONCUSSION [l] f mâncătorie de bani publici, sfeterisire

CONCUSSIONNAIRE m funcționar vinovat de mâncătorie

CONDAMNABLE (da-nabl') a condamnat, vrednic de condamnat

CONDAMNATION (da-na-si-on) [l] condamnație] f condamnare a) osândire, b) osândă, fig *j'en passe condamnation*, mă recunosc vinovat, recunosc că am greșit, *passer condamnation sur un fait*, a recunoaște că s'a înșelat asupra unui fapt

CONDAMNATOIRE (da-na) a osânditor, de osândire

CONDAMNÉ, **E** (da-né) a și s condamnat, osândit

CONDAMNER (da-né) [l] condamna] *o* a condamna a) a osândi, b) a blamă *condamner une opinion*, a blamă o părere, c) a delcără pierdut *condamner un malade*, d) a zăvorî, a închide pentru a nu se mai servi de ceva (ex o ușă), e) a constrânge *condamner au repos*, a constrânge la odihnă || *Se condamner*, 1 a se condamna a) a se constrânge, b) a recunoaște că s'a înșelat

CONDENSABILITÉ f condensabilitate, însușirea de a putea condensa, îndesă

CONDENSABLE a condensabil, ce se poate condensa, îndesă

CONDENSATEUR m condensator, instrument de condensare sau acumulare

CONDENSATION [l] f condensățiune, condensare, îndesare

CONDENSER [l] condensare] *o* a condensa, a îndesa, a strânge.

CONDENSEUR *m* condensor, răcitoare
CONDENDANCE (*des san*) *f* condescendență, îngăduire

CONDENDANT *E* (*des san*) *a* condescendent, îngăduitor, binevoitor

CONDESCENDRE (*des sandr*) [*i*] condescendere) *v* a condescinde, a îngădui, a cedă cu bunăvoință, a catadicsi

CONDIMENT (*man*) [*i*] *m* condiment, dre suri de bucate

CONDIMENTAIRE sau **CONDIMENTEUX**, **EUSE** *a* ce ține de natura condimentelor

CONDISCIPLE [*i*] *m* condiscipol, conșcolar

CONDIT *m* dulceață de fructe

CONDITION [*i*] *f* 1 condițiune *a*) stare la *condition maternelle du peuple*, starea materială a poporului, *b*) felul, calitatea (unei persoane, unui lucru) *marchandise de bonne condition*, marfă de bună calitate, *c*) vază *personne de condition*, om cu vază, *faire l'homme de condition*, a face pe nobilul, pe boierul, 2 slujbă, serviciu *être en condition*, a fi în serviciu, *sans condition*, fără serviciu || *adv a condition, sous condition*, cu dreptul de a înapoia, 3 rezervă *vendre à condition*, a vinde cu rezerva de a înapoia (dacă n'ai plăcea) || *prep a condition de*, cu condiția de a || *conj a condition que*, cu condiția că, numai să [V Suplimentul]

CONDITIONNÉ, *E a* 1 *bien conditionné*, în bună stare, destoinic, 2 cum se cade *il lui appliqua un soufflet conditionné*, îi trase o palmă sdrăvănă, 3 sub anumite condiții, rezervat *louanges conditionnées*

CONDITIONNEL, **ELLE** [*i*] *a* condițional, supus la anumite condiții || *m Gram* condiționalul (mod)

CONDITIONNELLEMENT *adv* condițional, sub anumite condiții

CONDITIONNEMENT *m* 1 facere în bune sau anumite condiții, 2 uscarea mătasei, lănei

CONDITIONNER *v* 1 a face în bune sau anumite condiții (ceva), 2 a supune unei condiții, 3 a usca (mătasea)

CONDOLÉANCE [*condouloir*] *f* condoleanță, împărtășire la durere, mângâiere

CONDOMINIUM (*om*) *m* condominiu, suveranitate comună a două sau trei puteri (peste o provincie)

CONDOR *m* Zool condor, scriitor mare

CONDOTTIERE [*it*] *m* condotiere *a*) (†) șef de mercenari în Italia, *b*) aventurier

CONDOULOIR (*SE*) [*i*] condolere] *v* (†) a lua parte la durerea cuiva [Numai la infinitiv]

CONDUCTEUR, **TRICE** [*i*] *s* conductor *a*) conducător, *b*) călăuză, *c*) cilindru metalic al mașinei electrice, *d*) *conducteur de presse*, purtorul în mașină

CONDUCTIBILITÉ *f* conductibilitate, puterea de a transmite

CONDUCTIBLE *a* conductibil, conducător

CONDUIRE [*i*] conducere] *v* a conduce *a*) a însoți, *b*) a călăuzi, a îndruma, *c*) a cărmui, *d*) a comanda (o trupă), *e*) a mână *conduire les chaux*, loc *conduire bien sa barque*, a sti

să și faci treburile, *f*) a duce (la, în) *la vertu conduit au bonheur*, virtutea duce la fericire || *Se conduire*, a se conduce, a se purta [V tabloul verbelor neregulate]

CONDUIT [*i*] conductus] *m* conduct, țeavă, canal

CONDUIT, *E p p* condus, etc

CONDUITE *f* 1 conducere *a*) însoțire, petrecere, *b*) călăuzire, îndrumare, *c*) cărmuire, *d*) comanda (unei armate), *e*) mânăre *conduite d'un troupeau*, 2 mers *la conduite d'un poeme*, 3 conduită, purtare, 4 *conduite d'eau*, țevi de apă [V Suplimentul]

CONDYLE [*i-gr*] *m* os ieșit în afară

CONDYLOME [*i-gr*] *m* umflătură cărnoasă dureroasă

CONE [*i-gr*] *m* 1 *Geom* con, 2 scoică univalvă, 3 fructul coniferelor, 4 inflorescența hameului

CONFABULATION [*i*] *f* (†) convorbire familiară, flecăreală

CONFARRÉATION [*i*] *f* căsătorie religioasă (la Romani)

CONFECTION (*fék-si*) [*i*] *f* 1 confecțiune, facere, 2 confecție, croială *a*) *habits de confection*, haine gata, *b*) *marchand de confection*, negustor de haine gata

CONFECTIONNER (*fék-si*) *v* a confecționa *a*) a face, *b*) a croi *confectionner un habit*

CONFECTIONNEUR, **EUSE** (*fék-si*) *s* croitor, croitoreasă

CONFÉDÉRATIF, **IVE** *a* confederativ, de-confederație

CONFÉDÉRATION [*i*] *f* confederație *a*) alianța între State independente, *b*) ligă a celor nemulțumiți într'un Stat

CONFÉDÉRÉ, *E s* confederat, aliat

CONFÉDÉRER [*i*] confederare] *v* a uni în confederație || *Se confédérer*, a se confedera, a se uni în confederație || *Se conjugă ca accélérer*

CONFÉRENCE [*i*] conferență] *f* 1 conferință, cuvântare, 2 conferință *a*) desbatere, *b*) convorbire *conférence de diplomates*, 3 comparație între două lucruri *conférence des textes*, 4 lecțiune publică *maître des conférences*, profesor docent

CONFÉRENCIER, **ÈRE** *s* conferențiar

CONFÉRER [*i*] conferre] *v* 1 a compara *conférer des lois*, a compara legi, 2 a conferi, a da *conférer une dignité*, 3 a discuta, a se întreține, a se sfătui cu alții asupra unui lucru [Se conjugă ca *accélérer*]

CONFERVACÉES *pl* familie de criptograme cu mușchii de apă ca tip

CONFERVE [*i*] *f* Bot lână broștească

CONFESSE *f* loc *aller à confesse*, a merge să se spovedească, *revenir de confesse*, a se întoarce dela spovedanie

CONFESSER [*i*] confessus] *v* 1 a mărturis, a recunoaște *confesser sa faute*, a-și mărturis greșala, 2 a spovedi (pe cineva) || *Se confesser*, 1 a se recunoaște *se confesser vaincu*, a se da învins, a recunoaște că a fost învins, 2 a se spovedi

CONFESSEUR *m* spoveditor, duhovnic

CONFESSION [i] f 1 mărturisire, 2 spovedire, 3 confesiune a) religie, credință, b) profesie de credință *confession d'Augsbourg*

CONFESSIONNAL m jețul duhovnicului

CONFESSIONNEL, ELLE a confesional, pri-vitor la cult

CONFETTI [it] m pl confeti

CONFIANCE [i] confidențial f 1 confiență, încredere, de *confiance* de încredere, sigur, *au-ter de confiance*, a căpăia cu încredere, *perdre confiance*, a pierde încrederea, 2 credință fermă *j'ai confiance en votre secours*, am credința feimă în ajutorul d-tale, 3 fig siguranță, îndrăzneală *parler en toute confiance*, a vorbi fără teamă

CONFIAIT, E a 1 confient, încrezător, 2 care are prea multă încredere în sine

CONFIDEMENT (da man) adv în taină, confidențial

CONFIDENCE [i] confidențial f 1 confidență, mărturisire, destăinuire *en confidence*, în taină, 2 secret *être dans la confidence d'un complot*, a fi în taina unui complot

CONFIDENT, E a confident, cel cui se fac destăinuri || s confident, personaj secundar care primește destăinuri (intr'o piesă)

CONFIDENTIAIRE (st) m tănuitor de obiecte încredințate cu îndatorirea de a le predă la anumite persoane

CONFIDENTIEL, ELLE (st) a confidențial, spus în taină

CONFIDENTIELLEMENT adv confidențial, spus în taină

CONFIER [i] confidere] v 1 a confia a) a încredința, b) a spune în taină, 2 a pune în *confier des semences à la terre*, a băga sămânță în pământ || *Se confier*, a se încrede, a-și deschiide inima cuiva

CONFIGURATION f configurațiune, forma externă a unui lucru

CONFIGURER [i] configurare] v a da o formă, o figură

CONFINE, E a *air confine*, aer înăbușit

CONFINEMENT m mărginire

CONFINER [confins] v 1 *confiner a*, a se mărgini cu, 2 a surghiuni, a arunca *confiner dans une île*, a surghiuni într'o insulă || *Se confiner*, a se retrage (intr'un loc depărtat), a se izola

CONFINIS [i] confinis] m pl margini, hotare *aux confins de*, la marginea

CONFIRE [i] conficere] v 1 a mură legume în oțet, 2 a face compoturi de fructe [V Tabloul verbelor neregulate]

CONFIRMATIF, IVE a confirmativ, de confirmare, adevăritor

CONFIRMATION (st) [i] f 1 confirmare a) întărire, b) adevărire, 2 Teol miruire

CONFIRMATOIRE a de confirmare, adevăritor

CONFIRMER [i] confirmare] v 1 a confirma a) întări, b) a adevări, a recunoaște de adevărat, c) a conștiinți *confirmer une loi*, 2 a mirul, fig *confirmer quelqu'un*, a carpi pe cineva || *Se confirmer*, a se confirma, a se adevări, etc

CONFISCABLE a confiscabil, ce poate fi confiscat

CONFISCATION (st) [i] f confiscare

CONFISERIE [confire] f cofetărie

CONFISEUR, EUSE s cofetar

CONFISQUÉ, E a confiscat, fig *c'est un homme confisque*, e un om pierdut, dus pe copcă

CONFISQUER (ăd) [i] confiscare] v a confiscă, a lua (pentru fisc sau ca pedeapsă) || *Se confisquer*, a fi confiscat

CONFIT, E a 1 murat în oțet, 2 a) în compot, b) zaharisit *fruits confits*, 3 fig plin de *confit de devotion*

CONFITEOR (te) [i] m coniteor, rugăciune spusă înainte de spovedire Pl *des confiteor*

CONFITURE [confit] f dulceață

CONFITURERIE f 1 meșteșugul de a face dulceați, 2 fabrică, prăvălie de dulceați

CONFITURIER, ÈRE s cofetar (care vinde dulceați)

CONFLAGRATION [i] f conflagrațiune a) aprindere generală, b) fig răsccoală mare

CONFLIT [i] conflictus] m conflict a) ciocnire, luptă, b) fig ceartă, neînțelegere

CONFLUENT (an) [i] confluent] m confluentă, locul de întâlnire a două ape

CONFLUENT, E (an, ani) a *petite vérole confluyente*, vărsat ale căru bube se ating

CONFLUER [i] conflure] v a se uni, a se vărsa una într'alta (două ape)

CONFONDRE [i] confundere] v 1 a confundă. a) a amestecă, b) a lua un om sau un lucru drept altul, 2 a înfundă, a închide gura *confondre un calomniateur*, 3 a uimi, a zăpăci *cette nouvelle me confond*, știrea aceasta mă uimește, 4 a face să roșească *vos louanges me confondent*, laudele d-tale mă fac să roșesc, 5 a pedepsi, a zădărnici *ô Dieu, confonds l'audace et l'imposture*, o Doamne, pedepsește îndrăzneala și șarlatania, *que le ciel te confonde!* D-zeu să te pedepsească || *Se confondre*, 1 a se amestecă, 2 a se încurcă, a se zăpăci *ma raison se confond*, mintea mi se încurcă, 3 a nu mai isprăvi cu *se confondre en remerciements, en excuses*, a nu ști cum să mai multumească, cum să se mai scuze, 4 (t) a se înșelă, 5 a rămâneă buimăcit

CONFORMATION [i] f 1 conformare, 2 conformațiune, chipul cum e făcut un lucru

CONFORME [i] a conform a) potrivit cu b) în conformitate, întocmai cu *conforme à l'original*, după original, *conforme à la raison*, așa cum trebuie să fie

CONFORMÉ, E a conformat, făcut, croit **CONFORMEMENT** adv conform, întocmai cu, potrivit cu

CONFORMER [i] conformare] v a conformă, a potrivi (după ceva) || *Se conformer*, a se conformă a) a se potrivi cu (după) ceva, a se lua după b) a se supune *se conformer à un ordre*

CONFORMISTE m conformist, adept al religiunii anglicane

CONFORMITÉ [i] conformitas] f 1 conformitate, potrivire, *en conformité de*, conform cu,

potrivit cu, 2 supunere *conformité à la volonté de Dieu*, supunere la voința lui D-zeu

CONFORT [anl] *m* 1 confort, tihnă, dichis, 2 ajutor *apporter quelque confort à un affligé*, a da oarecare ajutor unui măhnit

CONFORTABLE *a* confortabil, tihnîit, primcios || *m* confortabil, dichis, trau plăcut

CONFORTANT, **E** sau **CONFORTATIF**, **IVE** *a* Med confortant, înălțitor

CONFORTATION *f* întărire

CONFORTER [l] confortare] *v* a confortă, a întări

CONFRATERNEL, **ELLE** *a* de confrate

CONFRATERNITÉ *f* înfrățire

CONFRERE *m* confrate

CONFRÉRIE *f* confrerie, înfrățire, asociație de profesioniști

CONFRONTATION [ml] *f* confruntare

CONFRONTÉ, **E** *p p* confruntat

CONFRONTER *v* 1 a confruntă *a)* a pune față în față, *b)* a compara, a alătura *confronter des écritures*, 2, *Jur* a fi învecinat cu

CONFUS, **E** [l] *a* confuz *a)* încurcat, *b)* fără șir *discours confus*, vorbire fără șir, *c)* rușinat, zăpăcit *demeurer confus*, a rămâneă rușinat, *je suis confus de vos attentions*, nu știu ce să mai zic față de atențiile d-tale, *d)* neînțeleș, nedelesușit *bruit confus*

CONFUSÈMENT *adv* în mod confuz, încurcat, nelămurit

CONFUSION [l] *f* 1 confuziune *a)* amestec, încurcătură, *confusion des langues*, amestecul limbilor, *b)* învălmășeală, dezordine, *c)* nedelesușire, neînțelegere, 2 confundare, luarea unui lucru drept altul *confusion de noms*, luarea unui nume drept altul, 3 rușine *eprouver une grande confusion*, a păși o mare rușine, 4 *Jur* *confusion de droits*, reunirea asupra unuia a unor drepturi diferite || *loc adv en confusion*, rușinat, *à la confusion de*, spre rușinea

CONGÉ (*jé*) [l] *commeatum* *m* 1 concediu, permisiune de a se absentă dintr'o funcțiune, 2 înștiințarea de mutare *donner, recevoir congé de son appartement*, a fi înștiințat, a înștiința că se mută, 3 vacanță *avoir congé* a fi în vacanță, 4 *donner congé à*, a concedia, a da drumul cuiva (din serviciu), 5 *prendre congé de*, a-și lua adio, rămas bun dela, 6 perioadă serviciului militar *faire deux congés*, a face milităria în două rânduri, 7 *Arh* ciubuc în formă de sferă de cioc, 8 permisie de a plecă (dată unui bastiment)

CONGÉABLE (*jé*) *a* cu dreptul de a-și re-lua orișicând moșia arendată

CONGÉDIABLE (*jé*) *a* ce se poate concedia

CONGÉDIEMENT (*jé*) *m* concediere

CONGÉDIER [it congedo] *v* a concedia, a da drumul, a depărta (din serviciu, din slujbă)

CONGÉLABLE *a* ce poate îngheța

CONGÉLATEUR (*jé*) *m* aparat înghețător

CONGÉLATIF, **IVE** (*jé*) *a* înghețător

CONGÉLATION (*jé*) [l] *f* 1. înghețare, 2 degerare

CONGELER (*j-lé*) [l] congelare] *v* 1 a face

să înghețe, să degere, a îngheța, 2 a pune la gheață *congeler un fruit* || *Se congeler*, a îngheța, a degera [*Se conjugă ca celer*]

CONGÈNERE (*jé*) *a* congenear (*a)* de acelaș fel, *b)* *Anat* (mușchiu) care contribuie la aceeaș mișcare, *c)* *Gram* (nume) de aceeaș familie

CONGÉNITAL, **E** (*jé*) *a* căpătat din naștere (despre boale)

CONGÈRIE *f* *Ret* îngrămădire

CONGESTIE, **IVE** *a* 1 îngrămădit, 2 de congestie

CONGESTION (*jés-ti*) [l] *f* congestie, îngrămădire de sange (intr'un loc al corpului)

CONGESTIONNER (*jés-ti*) *v* a îngrămădi prin congestie || *Se congestionner*, a se congestiona, a căpăta o congestie prin îngrămădirea sangelui

CONGLAIRE (*jé*) [l] *congiarium* *m* distribuire gratuită de alimente sau bani la serbări (poporului roman)

CONGLOBATION *f* 1 îngrămădire, 2 acumulare de dovezi și de argumente

CONGLOBER [l] conglobare] *v* a face golomoațe prin îngrămădire

CONGLOMÉRAT [l] *m* conglomerat, rocă formată din îngrămădirea de fragmente reunite prin ciment

CONGLOMÉRATION [l] *f* îngrămădire (intr'o singură massă)

CONGLOMÈRE [l] conglomerare] *v* a conglomeră, a îngrămădi la un loc

CONGLUTINANT, **E** sau **CONGLUTINATIF**, **IVE** (*ti*) *a* care se încheiește, se lipește

CONGLUTINATION (*ti*) [l] *f* încheire

CONGLUTINER [l] conglutinare] *v* 1 a închei, 2 *fig* a se lipi || *Se conglutiner*, a se închei, a se lipi

CONGLUTINEUX, **EUSE** *a* cleios, vascos

CONGOLAIS, **E** *a* din Congo

CONGRATULANT, **E** *a* care urează

CONGRATULATEUR, **TRICE** *s* felicitator

CONGRATULATION [l] *f* urare, felicitare

CONGRATULATOIRE *a* de urare

CONGRATULER [l] congratulari] *v* a ură noroc, a felicită, a heretisi || *Se congratuler*, a se felicită (pe sine însuș sau reciproc)

CONGRE [l] congeri] *m* țipar de mare

CONGRÈGANISTE *m* congreganist, membrul unei congregații || *a* al congregației

CONGRÉGATION [l] *f* congregație, adunare religioasă, comunitate religioasă

CONGRÈS (*gre*) [l] *m* congres *a)* adunare de plenipotențieri din diferite State, *b)* adunare de savanți, *c)* parlamentul în America

CONGRESSISTE *m* congresist

CONGRU, **E** [l] congruus] *a* 1 lămurit, precis, cuvinčios, 2 *fig* neînsemnat, neîndesulător *portion congrue*, 3 *Arit* *membres congrus*, două numere a căror diferență este divizibilă prin un al treilea

CONGRUENCE *f* învoială, potrivire

CONGRUENT (*an*), **E** [l] *a* cuvenit, potrivit

CONGRUITÉ *f* cuvenire, potrivire

CONGRUMENT *adv* cuvinčios, cum trebuie, corect *parler congrument d'une chose*, a vorbi

în cunoștință de cauză, cu pricepere despre ceva
voir congrument, a tăia cu regulă

CONICITÉ *f* conicitate, formă conică

CONIFÈRE [1] *a și m* conifer, (arbore) cu rod în forma conului

CONIQUE (*nik'*) *a* conic

CONIȘTOSTRE [1] *a* (pasăre) cu ciocul în formă de con

CONJECTURAL. **E** *a* întemeiat pe păreri, pe presupuneri

CONJECTURALEMENT *adv* în mod nesigur, bazat pe presupuneri

CONJECTURE [1] *conjectura* *f* conjectură, părere neîntemeiată, presupunere

CONJECTURER *v* a da cu părerea, a presupune

CONJOINDRE [1] *conjungere* *v* a însoți, a împerechea, a căsători [Se conjugă ca *joindre*]

CONJOINT, **E** *a* reunit, împreunat || *s* căsătorit soț, soție

CONJOINTEMENT *adv* împreună, în același timp (cu cineva)

CONJUNCTIF. **IVE** (*jonk-tif*) [1] *conjunctivus* *a* conjunctiv, care unește, de unire || *m* subjunctivul (mod)

CONJUNCTION (*jonk-să*) [1] *f* 1 conjuncți(un)e, *Gram* partea de cuvânt ce servă a uni, 2 unire, împreunare, 3 *Astr* întâlnirea aparentă a două planete

CONJUNCTIVE (*jonk tiv'*) *f* conjunctivă, membrana mucoasă ce unește ochiul cu pleoapele

CONJUNCTIVITE (*jonkité*) *f* *Med* conjunctivită, inflamație a conjunctivitei

CONJUNCTURE (*jonk*) [it] *f* împreunare, întâlnire de împrejurări, prilej

CONJUIRE (**SE**) *v* a se bucura cu altul

CONJUGABLE *a* conjugabil, ce se poate conjuga

CONJUGAISON (*ghè-zon*) [1] *conjugatio* *f* conjugățiune, conjugare

CONJUGAL, **E** [1] *a* conjugal, între soț și soție, casnic

CONJUGALEMENT *adv* conjugal, în căsnicie, ca soț și soție

CONJUGUÉ, **E** (*ghé*) *a* 1 reunit, 2 *Bot* împerechiat *feuilles conjuguées*, frunze împerechiate, 3 unit laolaltă, împreunat pentru același scop, 4 *Gram* conjugat

CONJUGUER (*ghé*) [1] *conjugare* *v* 1 a reuni, 2 a conjuga (un verb)

CONJUNGO (*jon*) [1] *m pop* căsătorie *faire le conjungo*, a se căsători, a-și pune prostrile pe cap

CONJURATEUR *m* 1 conjurator, uneltitor de comploturi, 2 descântător

CONJURATION [1] *f* 1 conjurațiune, uneltire, 2 descântătură, vrajă, 3 *pl* rugămintă stăruitoare

CONJURÉ, **E** *a* 1 conjurat, conspirator, 2 descântat, 3 rugat fierbinte, 4 înlăturat (ex percol) || *m* conspirator

CONJURER [1] *conjurare* *v* 1 a jură, a hotărî *conjuré la perte d'un rival*, a hotărî pierrea unui rival, 2 a conjura *a)* a înlătură, a

îndreptă *conjuré un malheur*, a înlătură o nenorocire, *b)* a rugă fierbinte *je vous conjure de le faire*, te rog fierbinte să faci aceasta, *c)* a unelti, a conspira || *Se conjurer*, a se conjura a se uni cu altul pentru a conspira

CONNAISSABLE *a* ce se poate cunoaște

CONNAISSANCE *f* 1 cunoaștere, pricepere *l'âge de connaissance*, vârsta priceperii, 2 cunoștință (idee) *ses connaissances sont limitées*, cunoștințele sale sunt mărginite, *donner connaissance*, a face cunoscut, *venir à la connaissance*, a afla, 3 cunoștință, cunoscut *c'est une vieille connaissance*, e o veche cunoștință, *figure de connaissance*, figură cunoscută, *être en pays de connaissance* *a)* a fi între cunoscuți, *b)* *fig* a fi stăpân pe subiect, *gens de connaissance*, cunoscuți, *être en connaissance avec quelqu'un*, a fi în relație cu cineva, 4 simțire *tomber sans connaissance*, a cădea în nesimțire, 5 urmele vânătorului (după care se recunoaște felul și vârsta animalului)

CONNAISSANT, **E** *pp* care cunoaște, se pricepe în, cunoscător

CONNAISSEMENT *m* conesament, frahtul încărcăturii (unui vas)

CONNAISSEUR, **EUSE** *s* cunoscător

CONNAÎTRE [1] *cognoscere* *v* 1 a cunoaște *ne connaître que ses intérêts*, a nu avea în vedere decât interesele sale, *se faire connaître*, a se face cunoscut (un om), a ieși la iveală a se manifestă (un lucru), *ne connaître ni Dieu ni diable*, a nu se închina la nimic, *fam je ne connais que cela*, e tot ce rămâne de făcut *je ne le connais ni d'Adam ni d'Eve*, mi-e cu totul necunoscut, 2 a-și fi cunoscut, a ști *vous connaissez mon malheur*, îți este cunoscută nenorocirea mea, 3 a fi competent de a judeca *le tribunal de commerce ne connaît pas les causes civiles*, tribunalul de comerț nu e competent a judeca procesele civile, 4 a fi în relație cu cineva, 5 a ști *connaître le grec*, a ști grecește, 6 a-și da seama de, a avea în vedere *il ne connaît plus rien*, el nu-și mai dă seama de nimic, 7 a recunoaște *il me connaît à la voix*, mă recunosc după glas, *je ne le connais plus*, nu-l mai recunosc || *Se connaître*, 1 a se cunoaște, 2 a se pricepe în ceva (ex în istorie) *ne pas s'y connaître*, a nu se pricepe în ceva, a fi ageamni, 3 *fig ne plus se connaître*, *a)* a nu mai ști ce face a fi în culmea mâniei, *b)* a fi în nesimțire, *c)* a nu-și mai da seama de situațiunea sa [V *Tableau* *verbelor neregulate și Suplimentu*]

CONNÉ, **E** [1] *connatus*, *a* 1 din naștere (o boală), 2 reunită la bază cu alta care-i este opusă (o frunză)

CONNECTIF, **IVE** (*kon-nek*) [1] *connectere* *a* care unește || *m* *Bot* porțiunea mediană a antenei

CONNÉTABLE (*ko*) [1] *comes stabuli* *m* (†) conetabil, generalism

CONNÉTABLE (*ko*) *f* (†) jurisdicțiunea unui generalism

CONNEXE (*kon-neks*) [1] *a* conex, care e în legătură cu altceva, strâns legat cu

CONNEXION [i] *f* conexiune, legătură
CONNEXITÉ (kon-nek si) *f* conexitate, legătură strânsă

CONNIVENCE (kon) [i] conniventia] *f* 1 convență, înțelegere *agir de connivence*, a lucra în înțelegere cu altcineva, *être de connivence avec quelqu'un*, a fi înțeles cu cineva, 2 *fig être de connivence*, a trece cu vederea

CONNIVENT, E (kon-ni-an) [i] *a* Bot ce tinde a se împreună, se îndoaie unu peste altu

CONNIVER (kon ni) [i] connivere] *v* 1 a fi înțeles cu altcineva, 2 (†) a lua parte pe sub ascuns (ex la o crimă), 3 a menaja un acuzat

CONNU, E a cunoscut, știut loc *nu vu, nu connu*, nu știu, n'am văzut || *m* ceea ce este cunoscut

CONNOIDAL, E (no-i) *a* aproape în formă de con

CONOIDE (no id') [i] -gr] *a* în formă de con || *m* solid format din învârtirea unei secțiuni conice în jurul unei sale

CONQUE (konk') [i] concha] *f* 1 ghioc, coajă, 2 (conca urechi)

CONQUÉRANT, E (ke) *s* și *a* cuceritor

CONQUÉRIR (ke) [i] conquiere] *v* a cuceri || *Se conquérir*, a se cuceri [Se conjugă ca *acquérir*]

CONQUÊTE (ket') [i] conquista] *f* cucerire *faire la conquête de quelqu'un*, a și câștiga simpatia cuiva, *elle fera bien des conquêtes*, va cuceri multe inimi, *avoir des airs de conquête*, a avea înălțăminte de cuceritor

CONQUÊTES (ke) *m pl* bunuri câștigate de soți în căsnicie

CONQUIS (ki), **E** a cucerit

CONSACRANT *m* și *a* 1 arhieru care hirotoneste pe alții, 2 preot(e) oficiază liturghia

CONSACRÉ, E *a* 1 consacrat *a* consințit *usage consacrer*, uz consințit, *b*) destinat închinat *temple consacré a Apollon*, 2 hirotonit

CONSACRER [i] consacrer] *v* 1 a consacra, a consinți, *b*) a sfinți, a târnosi (o biserică), *c*) *fig* a închină, a destina *consacrer sa vie a l'étude*, a-și închina viața studiului, 2 a hirotoni (un preot) || *Se consacrer*, a se închina, a se devota (unui lucru)

CONSANGUIN, E (ghen-ghin) [i] consanguineus] *a* consânge-n, înrudit după tată

CONSANGUINITÉ (ghu) [i] consanguinitas] *f* înruderia după tată

CONSCIENT (si-an) *adv* în mod conștient

CONSCIENCE (si-ans') [i] conscientia] *f* 1 conștiință, cuget, *en conscience* *a*) în conștiință, cu cugetu curat, *b*) într'adevăr, *c*) în cunoștință de cauză, cu pricepere, *avoir de la conscience être homme de conscience*, a nu avea ce să și reproșeze a fi conștiincios, *se faire une affaire de conscience* a privi o datorie, *avoir quelque chose sur la conscience*, avea ceva pe cuget, a nu fi cugetul toamă curat, *avoir la conscience de quelque chose*, a și da seama de ceva, *avoir la conscience large*, a

avea vedea largi, a trece cu vederea, *c'est conscience de, il y a conscience a faire telle chose*, conștiința nu permite a o face *en bonne conscience*, sincer, *en sûreté de conscience*, cu cugetul împăcat, *par acquit de conscience*, spie a nu avea nimic ce să și reproșeze, într'o doară, *l'am se mettre quelque chose sur la conscience*, a manca, a înghiți, *n'avoir point de conscience, être sans conscience*, a nu-i păsa de nimic, *faire conscience de, avoir conscience de*, a avea scrupul, a nu voi, 2 *Tip* lucru cu ziua *travailler en conscience*, a la conscience, a lucra cu ziua [V Suplimentul]

CONSCIENCIEUSEMENT (si-an) *adv* conștiincios, în conștiință

CONSCIENCIEUX, EUSE *a* conștiincios

CONSCIENT, E (si-an, ani') [i] *a* conștient *a*) care știe că există, *b*) care își dă seama de ceva

CONSCRIPTION [i] *f* recrutare

CONSCRIT [i] conscriptus] *m* 1 recrut, răcan, 2 *fig* ageamă || *a* *pere conscrit*, senator roman

CONSCRATEUR *m* hirotonitor

CONSCRATION [i] *f* 1 târnosire, sfințire, 2 hirotonie (la unui preot), 3 sfințirea anafurii și a altarului (la liturghie), 4 destinare la

CONSCÉCUTION, IVE [i] consecutus] *a* 1 consecutiv (care se ține) în șir, unu după altu, 2 *consecutus* *d* provenit din

CONSCÉCUTION (i) *f* 1 înălțăminte, 2 *Astr* spațiul de 29½ zile între două luni pline

CONSCÉCUTIVEMENT *adv* consecutiv, în șir neîntrerupt, unu după altu

CONSEIL (sei) [i] consilium] *m* 1 consiliu *a*) stat, povăț, *tenir conseil*, a se sfătui, *prendre conseil*, a cere stat, loc *prendre conseil de son bonnet de nuit* a se răzgândi peste noapte, *la nuit porte conseil*, ideile bune noaptea vin, *être de bon conseil*, a fi bun de sfaturi, *b*) adunare pentru stat, *c*) consfătuire *il y a conseil aujourd'hui*, e consfătuire astăzi, *d*) tribunal, 2 apăsător, *il est mon conseil* e apă rătoai meu, *conseil judiciaire*, apătoai (numit de tribunal), 3 hotărâre *le conseil en est pris*, hotărârea e luată

CONSEILLER (se-yé) *v* a consilia, a sfătui, a povățui

CONSEILLER, ÈRE (sé-yé, yer') *s* povățuitor, dătoai de sfaturi || *m* 1 consilier, sletnic, 2 *le conseiller des graces*, ogînda || *f* soția consilierului, 2 povățuitoare *la femme est un bon conseiller*, toamea e povățuitoare rea

CONSEILLEUR (se yeur) *m* povățuitor, dătoai de sfaturi, prov *les conseillers ne sont pas les payeurs*, e ușor a da sfaturi

CONSENSUEL, ELLE *a* (contract) format prin simpla învoie a părților

CONSENSUS (sen-suss) [i] *m* învoie

CONSENTANT, E *a* consimțitor, învortor

CONSETEMENT *m* consimțământ, consimțare, învoie, du *consentement de tous*, cu învoie a tuturor

CONSENTIR [i] consentire] *v* 1 a consimți, a se învoi (la ceva), a primi, prov *qui ne du*

mot consent, cine tace aprobă, 2 *Jur* a încuviința *consentir une vente*, a încuviința o vânzare

CONSEQUÉMENT (*ka man*) *adv* 1 consecvent cu, după *agir conséquemment à ses principes*, a lucra potrivit cu principiile sale, 2 prin urmare deci, 3 în consecință

CONSEQUENCE (*kans'*) [1] *consequential* *f* 1 consecință, urmare *en consequence*, a) potrivit ei (lui), b) prin urmare *en consequence de*, potrivit cu, după, 2 însemnătate *l'affaire est de consequence, de la dernière consequence*, afacerea e însemnată de cea mai mare însemnătate, *homme de consequence*, om cu vară, cu greutate, *homme sans consequence*, om de nimic, om neserios, *figurer en consequence*, a avea urmări, a fi de oarecare însemnătate

CONSEQUENT, **E** (*kan kan'*) [1] a) consecvent a) logic statornic, b) *consequent* a) potrivit cu, c) *Gram* care urmează || *m* consecvent a) a doua propoziție a unui raționament, b) *Arut* al doilea termen al unui raport || *adv* *par consequent* prin urmare

CONSERVATEUR, **TRICE** [1] *m* 1 conservator păstrător, 2 director, îngrijitor (al unei instituții) || a) păstrător

CONSERVATION [1] *f* 1 conservare, păstrare îngrijire, *d'une belle conservation* bine păstrat, 2 direcție intențență *conservation des forêts*, direcția pădurilor

CONSERVATOIRE a de conservare, de păstrare || *m* 1 conservator (de muzică și declamație), 2 muzeu *conservatoire des arts et métiers* muzeul de arte și meserii

CONSERVE *f* 1 conservă *conserve de viande*, conservă de carne, 2 *Mar navigateur de conserve*, a pluti, a face drumul împreună (despre bastimente), 3 *pl* ochelari colorați

CONSERVÉ, **E** *pp* conservat, păstrat, fig *bien conservé*, care se ține bine (un om în vârstă)

CONSERVER [1] conservare] *v* 1 a conserva, a păstra, a păstra în bună stare, *conserver un secret*, a ține un secret, *conserver toute sa tête* a rămâne cu mintea limpede, 2 *Mar conserver un casseau*, a face drumul împreună cu alt vas || *Se conserver*, a se conserva a) a se păstra, b) a se ține bine (fizicește), c) a rămâne (în bună stare), d) a-și vedea de sănătate, e) a dăinui, a dura

CONSIDÉRABLE a considerabil a) foarte mare, b) foarte însemnat *personne considerable* **CONSIDÉRABLEMENT** *adv* considerabil foarte mult

CONSIDÉRANT *m* considerent, motiv

CONSIDÉRATION [1] *f* 1 considerație a) luare în băgare de seamă, b) cinste, stimă *il mérite la considération de tous*, merită stima tuturor, c) reflexii priviri *considerations sur l'histoire* priviri asupra istoriei, 2 luare aminte, băgare de seamă *agir sans considérations*, a fi imprudent, a nu ține seamă de nimic, 3 motiv *cette considération m'a décidé*, motivul acesta m'a hotărât, 4 importanță *des raisons de quelque considération*, motive de oarecare importanță, 5 (în stil epistolar) *je suis avec*

considération, avec une parfaite considération, sunt cu stimă cu cea mai perfectă stimă, 6 *en considération de*, în vederea, ținând seamă de **CONSIDÉRÉ**, **E** a 1 considerat, 2 socotit, 3 stimat, 4 prudent

CONSIDÉRÉMENT *adv* cu băgare de seamă, cu socoteală, cu prudență, cu luare aminte

CONSIDÉRER [1] considerare] *v* a considera a) a privi cu luare aminte, b) a ține seama de *considérer les avantages*, a ține seama de folosuri, c) a stimă, a aprecia *on le considère beaucoup*, se bucură de multă stimă e foarte apreciat d) a socoti ca, drept (ceva), e) *tout bien considérer* dacă cumpănim bine lucrurile || *Se considérer*, 1 a se considera, a se privi etc., 2 a fi considerat, etc

CONSIGNATAIRE *m* consemnatar a) păstrătorul depozitelor și al consemnărilor, b) depozitar de mărfuri

CONSIGNATEUR *m* consemnator, cel ce consemnează mărfuri spre păstrare

CONSIGNATION [1] *f* consemnatie a) le puneți spre păstrare, b) marfă sau sume consemnate, c) *casse des dépôts et consignations* Cassa de depuneri

CONSIGNE *f* 1 consemn, poruncă de pază (dată unei santinele etc.), *fam manger la consigne* a călca consemnul, 2 oprire de a ieși (a unui ofițer), consemnare, 3 sala de bagaje (într-o gară)

CONSIGNER [1] consignare] *v* 1 a consemna a) a depune, a da în păstrare, b) a însemna spre amintire (ex un fapt), c) a opri de a ieși (soldați), d) a da un consemn (unei santinele), 2 *consigner quelqu'un à sa porte* a da ordin ca cineva să nu fie lăsat să intre

CONSISTANCE *f* 1 consistență a) tărie, b) *fig* statornicie, vlagă, *sans consistence*, a) fără temei, neîntemeiat, b) fără vlagă, fără vară, *prendre de la consistence*, a se confirma, a se adevăra (un lucru), a căpăta vară, putere, etc (despre oameni)

CONSISTANT, **E** a 1 1 consistând în, din, 2 consistent, vărtos, statornic *opinion consistante*, părere statornică

CONSISTER [1] consistere] *v* 1 a consista în a se alcătui din, 2 a consta, a fi în *la vertu consiste à lutter contre le vice*, virtutea constă în a lupta împotriva viciului

CONSISTOIRE [1] consistorium] *m* consistoriu, adunare de prelați superiori

CONSISTORIAL, **E** a consistorial, al consistoriului

CONSISTORIALEMENT *adv* 1 în consistoriu, 2 după formele consistoriului

CONSOLABLE [1] a consolabil, ce poate fi consolată

CONSOLANT, **E** a consolator, mângâietor **CONSOLATEUR**, **TRICE** a și s consolator, mângâietor

CONSOLATIF, **IVE** a de consolare, de mângâiere

CONSOLATION [1] *f* 1 consolațiune, mângâiere, 2 consolare, 3, *fiche de consolation*,

a) supliment de miză pierdută, b) *fig* (slăbă) mângâiere slabă despăgubire, parigorie

CONSOLATOIRE *a* mângâietor, de mână gâiere

CONSOLE *f* 1 *Arh* sprijinitoare de zid sau de fier (ce susține un balcon), 2, consolă, măsuță de perete

CONSOLER [1 consolar] *v* a consolă, a mângâia, a ușura mâhnirea, a aduce ușurare || *Se consoler*, a se consolă, a se mângâia, etc

CONSOLIDABLE *a* ce poate fi întărit

CONSOLIDANT *a m* *Chim* întăritor

CONSOLIDATION [1] *f* consolidare, întărire, dregere, *consolidation de la dette publique*, asigurarea plății datoriei publice prin punere de impozite, *consolidation de la dette flottante* (conversiunea rentelor rambursabile în rente perpetue, *consolidation de l'usufruit à la propriété*, reunirea uzufructului cu proprietatea

CONSOLIDÉ, *E a* consolidat, întărit, *dette consolidée*, datorie asigurată prin constituirea unui fond

CONSOLIDEVENT *m* consolidare, întărire

CONSOLIDER [1 consolidare] *v* a consolida a) a întări, a da putere, b) a destina un fond pentru plata unei datorii publice || *Se consolider*, a se consolida, a se întări

CONSUMMABLE *a* ce se poate consuma

CONSUMMATEUR, TRICE *s* 1 consumator (mâncător, băutor), 2 *Teol* întregitor, implinitor

CONSUMMATION [1 consumatio] *f* 1 consumație (mancare, băutură într'un restaurant, cafenea, etc), 2 consumare, 3 sfârșire *consumation d'un ouvrage*, sfârșirea unei opere, 4 sfârșit *jusqu'à la consumation des siècles*, până la sfârșitul veacurilor, 5 săvârșire *consumation d'un mariage*, 6 vânzare de mărfuri, 7 *Jur prêt de consumation*, împrumutare de obiecte de consumație

CONSUMMÉ, *E a* consumat a) săvârșit, b) desăvârșit *art consommé*, c) foarte priceput, (iron) *un scélérat consommé*, un ticălos fără seamăn || *m* bulion de carne

CONSUMMER [1 consummare] *v* a consuma a) a mistui (a mânca, a bea), a întrebuința pentru nevoile sale, b) a lua consumații într-o cafenea, etc), c) a săvârși, a isprăvi *consommer un crime* || *Se consommer* 1 a se consuma, etc, 2 a fierbe mult (un bulion)

CONSUMPTIBLE (*sonp-ubl'*) *a* ce poate fi consumat

CONSUMPTIF (*sonp-uf*), *IVE a* *Med* care mistue cărnurile

CONSUMPTION (*sonp-si*) [1 consumptio] *f* 1 mistuire, 2 slăbire și prăpădire treptată a organismului

CONSONANCE [1 consonantia] *f* consonanță potrivit de sunete

CONSONANT, *E a* cu sunete la fel, format din consoanțe

CONSONNE [1 consona] *f* consoană, consoanță

CONSONNER *v*, a produce o consoanță

CONSORT [angl] *m* *prince consort*, soțul unei suverane

CONSORTES [1 consortes] *m pl* consorți, tovarăși, (iron) *un tel et consortis*, cutare cu ceata lui

CONSORTIUM (*si-om'*) *m* consorțiu, asociație *un consortium de banquiers*

CONSOUDE [1 consolida] *f* *Bot*, iarba lui Tatin tătăneasă

CONSPIRANT, E a *Mec* conlucrător

CONSPIRATEUR, TRICE *s* conspirator, uneltitor

CONSPIRATION [1] *f* conspirațiune a) uneltire b) înțelegere tainică

CONSPIRER [1 conspirare] *v* 1 a conspira a) a unelti împotriva cuiva, b) a face o conspirație, 2 a contribui, a tinde la acelaș scop *tout conspire à vous rendre heureux*, totul contribuie a te face fericit, 3 a plănuși, a pune la cale *conspire la mort d'un ennemi*, a plănuși moartea unui dușman

CONSPUER [1 conspuere] *v* *fam* a dispregia, a înfieră în public, a ocări

CONSTABLE [angl] *m* polițaiu englez

CONSTAMENT (*man*) *adv* 1 neîncetat, mereu, 2 cu statornicie, cu tărie *souffrir constamment la mort*, a îndura cu tărie moartea

CONSTANCE [1 constanția] *f* constanță, statornicie, bărbăție, *avoir la constance de*, a avea tăria, curajul de a

CONSTANT, *E a* 1 constant, statornic, neclintit, 2 neîndoios, sigur *faut constant*, fapt neîndoios, 3 *Mat* care nu variază *quantité constante*, câtime invariabilă

CONSTAT (*sta*) *m* constatare autentică

CONSTATATION *f* constatare

CONSTATER [constat] *v* a constata

CONSTELLATION [1] *f* constelație, zodie

CONSTELLÉ, *E a* 1 constelat, presărat cu stele, 2 *fig*, presărat cu *constellé de pierres*, presărat cu pietre prețioase, 3 *Astr* făcut sub influența presupusă a unei anumite zodii

CONSTELLER [1 constellare] *v* 1 a presăra, a acoperi cu stele, 2 *fig* a presăra, a acoperi

CONSTERNATION [1] *f* consternație, încremenire, mâhnire adancă

CONSTERNÉ, *E a* consternat, încremenit

CONSTERNER [1 consternare] *v* a consternă, a încremeni (de spaimă), a mâhni foarte, peste măsură de mult

CONSTIPANT *a* constipător

CONSTIPATION [1] *f* constipație, încunețura pântecului

CONSTIPER [1 constipare] *v* a constipa, a încueți pântecul || *Se constiper*, a se constipa

CONSTITUANT, *E a* 1 care constituie, care alcătuiește, 2 *pouvoir constituant*, putere ce are dreptul de a stabili sau modifica Constituția *assemblée constituante*, adunare pentru a da o Constituție || *m* membrul unei adunări constituante || *f* constituanta, adunarea din 1789, din 1848

CONSTITUÉ, *E a* constituit a) întemeiat, b) alcățuit, făcut. *bien constitué*, c) plasat *argent constitué en viager*, bani plasați în rentă

viageră, d) *autorités constituées*, autorități legal stabilite

CONSTITUER [1 constituere] *o* a constitui a) a întocmi, b) a face, c) a forma, a alcătui *l'âme et le corps constituent l'homme*, sufletul și corpul alcătuiesc pe om, d) a da *constituer une loi*, e) *constituer prisonnier*, a băga la închisoare || *Se constituer*, 1 a se constitui, etc., 2 *se constituer prisonnier*, a se predă

CONSTITUTIF, IVE (iuf, iuv') a constitutiv a) alcătuitor, din care se alcătuește, b) care dă un drept *iure constitutif de propriété*, titlu drept de proprietate

CONSTITUTION (si-on) [1] *f* 1 constituție a) legea unei țări, b) fire *constitution robuste*, fire vârtosă, 2 constituire a) alcătuire *constitution de l'air*, b) formare, plasare (ex a unei rente)

CONSTITUTIONNALITÉ *f* constituționalitate, însușire de a fi constituțional

CONSTITUTIONNEL, ELLE a constituțional, a) supus unei constituții, b) *maladie constitutionnelle*, boală ce ține de constituție, de fire

CONSTITUTIONNELLEMENT *adv* într'un mod constituțional, conform cu constituția

CONSTRICTEUR (trik) [1 constructus] a 1 mușchiu care (se) strânge, 2 *boa constricteur*, boa constrictor (un șarpe)

CONSTRICTF, IVE a *Méd* care strânge **CONSTRINGENT** (jan), *E* [1] a constringent, de strângere

CONSTRUCTEUR [1] *m* constructor || a care construiește

CONSTRUCTION [1] *f* 1 construire, facere, clădire, 2 construcție, clădire, *une belle construction*, 3 *Gram* construcțiune, întocmire

CONSTRUIRE [1 construiere] *v* 1 a construi, a clădi, 2 a întocmi, a face, 3 a trage (ex un triunghiu) [Vezi Tabloul verbelor nereg.]

CONSUBSTANTIALITÉ (si) *f* Teol consubstanțialitate, unitatea în firea sfinței Treimi

CONSUBSTANTIATION (si-a-si-on) [1] *f* prezența lui J-C în eucaristie (după luterani)

CONSUBSTANTIEL (si-el), *ELLE* a consubstanțial, de aceeași substanță

CONSUBSTANTIELLEMENT *adv* de aceeași substanță

CONSUL [1] *m* consul

CONSULAIRE a consular, al unui consul || *m* fost consul (la Romani)

CONSULAIREMENT *adv* în calitate de consul, de judecător de comerț

CONSULAT [1] *m* consulat

CONSULTANT a care dă consultații || *m* cel ce cere sau dă consultații

CONSULTATIF, IVE a consultativ a) de consultare, b) *avoir voix consultative*, a avea dreptul de a lua parte la o discuție, dar nu și la vot

CONSULTATION [1] *f* 1 consultare, cercetare, 2 consultație, sfătuire, 3 consult, consfătuire (ex între medici)

CONSULTE *f* 1 consult, 2 *consulte sacrée*, tribunalul papei

CONSULTEUR [1 consultare] *v*. a consulta,

a) a cerceta, b) a cere sfat (cuiva), c) a întreba *consulter son cœur*, a-și întreba inima, loc *consulter son chevet*, a se sfătu cu sine însuși || *Se consulter*, 1 a se consulta cu, a cere sfat dela, 2 a fi consultat, întrebat

CONSULTEUR *m* dător de consultații **CONSUMABLE** a ce poate fi consumat, mistuit

CONSUMANT, E a consumător, mistuit, **CONSUMER** [1 consumere] *v* a consuma

a) a mistui, b) *fig* a prăpădi || *Se consumer*, a se mistui a se prăpădi, a se stinge de

CONSUMPTIBLE (sonp-tibl') a ce poate fi mistuit

CONTACT (tak) [1] *m* contact a) atingere, b) *fig* legătură *contact du monde*, venirea în atingere cu lumea

CONTADIN, E a și s locuitor dela țară **CONTAGE** *m* materie infețioasă

CONTAGIEUX, EUSE (ju) [1] a contagios, molipsitor, lipicioș

CONTAGION (ju) [1] *f* contagiune, molipsire, molină

CONTAGIONNER (ju-o-né) *v* a molipsi || *Se contagionner* a se molipsi

CONTAGIOSITÉ (ju-o-ri) *f* însușirea de a fi molipsitor stare molipsitoare

CONTAMINABLE a ce se poate molipsi **CONTAMINATION** [1] *f* 1 contaminare, molipsire, 2 spurcăciune

CONTAMINÉ, E a contaminat, molipsit **CONTAMINER** [1 contaminare] *v* a contamina a) a molipsi, b) a spurcă || *Se contaminer*, a se molipsi, a se spurcă

CONTE [conter] *m* povește, basm, *faire des contes*, a spune la povești, la minciuni, *contes bleus*, *contes en l'air*, născociri, minciuni gogonate, *conte fait à plaisir*, povește născocită, *voilà un beau conte* ce mai minciună! [Vezi și cuvintele în legătură cu *conte*]

CONTEMPLATEUR, TRICE (tan) [1] a contemplator, care privește cu deamănuntul || *m* *V contemplatif*

CONTEMPLATIF, IVE (tan) [1] a contemplativ, gânditor, adâncit în gânduri || *m* om gânditor, adâncit în gânduri

CONTEMPLATION (tan) [1] *f* contemplanță a) privire amănunțită, b) adâncire în gânduri

CONTEMPLER (tan) [1 contemplan] *v* a contempla a) a privi cu deamănuntul, b) a se adânci în gânduri

CONTEMPORAIN, E (tan) [1 contemporaneus] a contemporan a) din aceeași vreme, b) din zilele noastre || *m* contemporan, om din aceeași vreme cu, om din zilele noastre

CONTEMPORANÉITÉ (tan) *f*. existență în aceeași vreme

CONTEMPTEUR, TRICE (tanp) [1 contemp-
tor] s disprețuitor, defăimător

CONTENANCE *f* 1 conținut, încăpere, 2 ținută, port *contenance respectueuse*, ținută respectuoasă, *par contenance*, pentru a-și da o ținută, *se faire une contenance*, a-și veni în fire, a se desmetici, *se donner*, *se faire une contenance*, a-și da o ținută, a se stăpâni,

faire (tenir) bonne contenance, a se ține bine, a se arăta om energic, *n'avoir point de contenance*, a nu ști ce ținută să ia, *perdre contenance*, a-și pierde cumpătul a) a se fâstăci, b) a ieși din sărite

CONTENANT, **E** a cuprinzător

CONTENDANT, **E** [l] contendens] a competitor, care concurează (la ceva)

CONTENIR [l] continere] *o* 1 a conține, a cuprinde, 2 *fig* a ține în frâu, a înfrâna, a stăpâni *contenir ses passions*, a-și înfrâna patimile || *Se contenir*, 1 a se stăpâni, 2 a se înfrâna || *Se conjugă ca tenir*

CONTENT, **E** [l] a mulțumit, *il a l'air content*, pare a fi mulțumit, *être content de*, a se mulțumi cu, a fi mulțumit de, *être content de soi, de sa (petite) personne*, a) a fi mulțumit cum este, b) a se crede || *m* loc *avoir son content de quelque chose*, a avea tot ce dorește, (iron) a primi în belșug (bătaie, etc)

CONTENTEMENT *m* mulțumire, *recevoir du contentement*, a avea mulțumire, bucurie (de undeva, dela cineva), *prov contentement passe richesse*, mulțumirea pretuiește mai mult decât bogăția

CONTENTER [content] *o* a mulțumi || *Se contenter*, a se mulțumi (cu), *se contenter que* (sau de), a fi mulțumit că

CONTENTIEUX, **EUSE** (si) [l] contentiosus] a 1 contencios, contestat, care e în desbatere, 2 căruia îi place cearta, certăreț || *m* contenciosul a) tot ce e susceptibil de a fi desbătut, b) birou care se ocupă cu afaceri litigioase

CONTENTIF, **IVE** a *Chir* care înțepenește, ține legat

CONTENTION (tan-si-on) [l] *f* 1 desbatere, dispută, 2 strădanie, opintire (a minții)

CONTENU, **E** a 1 conținut, cuprins, 2 stăpânit, înfrânat *fureur continue* || *m* conținutul, cuprinsul

CONTER [l] computare] *o* a povesti, *fam conter ses raisons*, a intra în amănunte familiare, (iron) *que venez-vous me conter la?* ce brașoave vii să-mi îndrugi? *en conter*, a îndruga cuiva, *en conter de belles* a) a îndruga la brașoave, b) a spune cuiva lucruri neașteptate || *Vezi și cuvintele în legătură cu conter*

CONTESTABLE a contestabil, ce se poate tăgădui

CONTESTANT, **E** a care contestă în fața justiției

CONTESTATION (si) [l] *f* 1 contestație, ceartă, desbatere, 2 contestare, tăgăduire, nerecunoaștere *sans contestation*, fără opunere, *mettre en contestation*, a contesta, a nu recunoaște

CONTESTE *f* desbatere, *sans conteste*, ne-tăgăduit

CONTESTER [l] contestari] *o* 1 a contesta, a nu recunoaște, a tăgădui, 2 a se sfădi, a se disputa || *Se contester*, a se contesta

CONTEUR, **EUSE** *s* povestitor

CONTEXTE [l] *m* context, tot conținutul unui act,

CONTEXTURE *f* contextură a) țesătură, *fig* înălțuire, leagătură între diferitele părți
CONTIGU, **UE** [l] a care se învecinește, se atinge, *contigu d*, învecinat cu, alături de
CONTIGUITÉ *f* învecinare, atingere a două lucruri

CONTINENCE [l] continential] *f* continentă, înfrânare, curătenie desăvârșită

CONTINENT, **E** (nan, nant') a înfrânat, curat la inimă || *m* continent

CONTINENTAL, **E** a continental, de continent

CONTINGENCE (ten-jans') *f* întâlnire întâmplătoare, *selon la contingence des cas*, după împrejurări

CONTINGENT, **E** (jan, jant') [l] a îndoios, întâmplător || *m* contingent a) parte *avoir son contingent*, a-și avea partea ce-i se cuvine, b) clasă de recruți

CONTINU, **UE** [l] a continuu, neîntrerupt
CONTINUEUR, **TRICE** *s* continuator, urmas

CONTINUATION [l] *f* 1 continuare, urmare, 2 prelungire *continuation d'une route*

CONTINUEL, **ELLE** a continuu, neconținut, neîntrerupt

CONTINUELLEMENT *adv* în continuu, într-una, mereu, neîntrerupt

CONTINUER [l] continuare] *o* 1 a continua, a urma, 2 a prelungi, a întinde *continuer un mur*, a prelungi un zid, 3 a nu înceta *il continue de pleuvor*, nu încetează de a ploua, plouă într-una || *Se continuer*, a se continua

CONTINUITÉ (nu-i) [l] continuitas] *f* continuitate a) necurmare, b) prelungire *V solution*

CONTINUMENT *adv* neconținut, neîntrerupt

CONDONANT, **E** a strivitor, frângător

CONDORSION [l] *f* contorsune, strâmbătură

CONTOUR [it contorno] *m* contur a) linia mărginitoare, b) *pl* trăsuri, trăsături

CONTOURNABLE a ce se poate ocoli

CONTOURNÉ, **E** a 1 strâmb, pocit, 2 *fig* răsucit, silit *style contourné*, 3 *Blaz* cu privirea la stânga (animale)

CONTOURNER *o* 1 a însemna cu linii și trăsături contururile unei figuri, 2 a da un contur *contourner une colonne*, 3 a ocoli, a face ocolul unui lucru *contourner une montagne*, 4 a încovoia, a strâmba *la maladie lui a contourné la taille*, boala i-a încovoiat corpul

CONTRACTANT, **E** a și *s* contractant

CONTRACTATION [l] *f* contractare

CONTRACTE [l] a *Gram* contras

CONTRACTÉ, **E** a 1 contractat, 2 contras

CONTRACTER [l] contractare] *o* 1 a contracta a) a încheia, a face, b) a căpăta (ex o boală), *contracter des dettes*, a face datorii, c) a strânge, a sgârci *le froid contracte le corps*, frigul sgârcește corpul, 2 *Gram* a contragre || *Se contracter*, a se contracta, etc

CONTRACTIF, **IVE** a sgârcitor

CONTRACTILE a ce se poate sgârci

CONTRACTILITÉ *f* însușirea de a se strânge, de a se sgârci.

CONTRACTION [i] f 1 contracțiune, strângere, sgârcire, 2 *Gram* contragere

CONTRACTUEL, ELLE a prevăzut prin contract

CONTRACTUELLEMENT *adv* prin contract

CONTRACTURE [i] f 1 subțierea părții de sus a unei coloane, 2 *Méd* înțepenire, sgârcire *contracture des muscles*

CONTRADICTEUR [i] m contrazicător

CONTRACTION (*dik si*) [i] f contrazicere, împotrivire

CONTRADICTOIRE a contradictoriu a) ce se contrazice, b) *jugement contradictoire*, hotărâre dată după ascultarea ambelor părți || pl *les contradictoires*, lucrurile ce nu se potrivesc, cari se exclud

CONTRADICTOIREMENT *adv* 1 în mod contradictoriu, 2 după ascultarea ambelor părți

CONTRAIGNABLE a ce poate fi constrâns

CONTRAIGNANT, E a constrângător

CONTRAINDRE [i] constrîngere] *o* 1 a înăbusi, a reține *contraindre ses larmes*, 2 a constrânge, a sili || *Se contraindre*, a se reține [Se conjugă ca *craindre*]

CONTRAIANT, E a constrâns, silit, nevoit

CONTRAINTÉ f 1 constrângere, silă, 2 strămtorare, 3 *contrainte par corps*, arestare, băgare la închisoare, *sans contrainte*, liber, 4 *fig* greutate, piedică *les contraintes de la rime*, 5 *fig* jenă

CONTRAIRE [i] a contrariu a) împotrivor, potrivnic, b) neprielnic, necuviincios *le vin vous est contraire*, vinul nu vă priește || m contrariul *au contraire* a) din potrivă, *bien au contraire, tout au contraire*, cu totul dimpotrivă, b) cu totul altfel *agr tout au contraire de quelqu'un*, a proceda cu totul altminteri decât cineva, *au contraire de*, contrar au altminteri decât

CONTRAIREMENT *adv* contrar, împotriva

CONTRALTO [it] m *Muz* contralto, vocea cea mai groasă de femeie Pl *des contralti, des contraltos*

CONTRAPONTISTE [it] m contrapontist, cel ce compune în *contrepoint*

CONTRARIANT, E a 1 care contramază, împotrivor, potrivnic, 2 supărător *cela est bien contrariant*, asta-i foarte supărător

CONTRARIER [i] contramare] *o* 1 a contrariu a) a zice sau a face împotrivă, b) a împiedica, a zădărnici *contrarier un projet*, c) *fam* a supăra *cela me contrarie*, asta mă supără, *contrarier des couleurs*, a așeza colorile astfel ca să producă contrast || *Se contrarier*, a se contraria a) a-și face împotrivă, a se contrazice, b) a-și pune piedici, c) a se cicăli

CONTRARIÉTÉ [i] contrarietas] f contrarietate a) împotrivire, nepotrivire, b) piedică, c) *fam* necaz, neplăcere

CONTRASTANT, E a care contrastează, nu e potrivit cu

CONTRASTE [it] m contrast, nepotrivire, deosebire

CONTRASTER *o* a contrasta, a fi în nepotrivire, a nu se potrivi cu,

CONTRAT (*tra*) [i] *contractus*] m contract, învoială

CONTRAVENTION [i] contravenire] f contravenire, călcare (a unei legi), contravenție

CONTRE [i] contra] *prep* 1 în contra, împotriva, 2 lângă *mettez-vous contre la fenêtre*, pune-te lângă fereastră, 3 pentru *troquer une chose contre une autre*, a schimba un lucru pentru un altul, 4 de *se heurter contre un arbre*, a se izbi de un copac || m contra *le pour et le contre*, pentru și contra || *adv* împotrivă *il y a du pour et du contre*, e contro-versă, *tenir contre*, a se împotrivi, *par contre*, dimpotrivă *tout contre*, foarte aproape, *ci-contre*, în față, *la-contre*, împotrivă, *contre a contre*, paralel și foarte aproape, dar fără contact

CONTRE-ACCUSATION f contra-acuzare

CONTRE-ALLÉE f contra-alee, potecă lăturalnică Pl *des contre-alles*

CONTRE-AMIRAL m contra-amiral Pl *des contre-amiraux*

CONTRE-APPEL (*pel*) m contra-apel, al doilea apel Pl *des contre-appels*

CONTRE-APPROCHES f pl șanșuri de atac (de împiedicat apropierea inamicului)

CONTRE-ATTAQUE f 1 contra-atac, 2 apărare potrivnică Pl *des contre attaques*

CONTRE-BALANCER *o* a contra-balanță a) a tine în cumpănă, b) *fig* a cumpăni, a precumpăni

CONTREBANDE f contrabandă, introducere pe furis de mărfuri străine *de contrebande*, a) introdus pe furis, b) *fig* oprit

CONTREBANDIER, ÈRE s contrabandist

CONTRE-BAS *adv* în jos *en contre-bas* a) de sus în jos, b) mai jos de nivel || m povârniș

CONTREBASSE f contrabas (instrumentul și muzicantul)

CONTREBASSISTE, CONTREBASSIER m contrabas (muzicantul)

CONTRE-BATTERIE f contra-baterie Pl *des contre-batteries*

CONTREBATTRE *o* a răspunde cu atac la atac || [Se conjugă ca *battre*]

CONTRE-BIAIS (A) (*bi e*) *loc adv* în sens opus (elui direct)

CONTRE-BORD (A) *loc adv* în sens opus unul altuia

CONTRE-BORDÉE f *Mar* salvă de tunuri în direcție contrarie

CONTRE-BOUTANT m sprijină, proptea Pl *des contre-boutants*

CONTRE-BOUTER, CONTRE-BUTER *o* a propti un zid cu un alt zid

CONTRE-CALQUER *o* a face contrapoba unui calr (desen săpat în aramă)

CONTRECARRER *o* a stânjeni, a stingheri, a se împotrivi (planurilor cuiva)

CONTRE-CHÂSSIS m fereastră dublă

CONTRE-CLEF (*kle*) f piatră de boltă lângă cheia unei bolti Pl *des contre-clefs*

CONTRE-CŒUR m 1 silă a *contre-cœur*, în silă, contra voinței, 2 a) fundul sober, b) placă de fier care-l apără, 3, șinele din interior

ful încrucișării liniilor ferate *Pl des contre-cœur(s)*

CONTRE-COUP *m* 1 contralovitură, nouă lovitură, 2 *fig* urmare *par contre-coup*, pe cale indirectă *Pl des contre coups*

CONTRE-COURANT *m* contracurent, curent cu direcție contrarie *Pl des contre-courants*

CONTREDANSE *f* contradans (cadrl, lansie)

CONTRE-DATER *v* a contradață, a pune o dată diferită de cea dintâi

CONTRE-DÉCLARATION *f* declarație contrarie celei d'întâi *Pl des contre déclarations*

CONTRE-DÉGAGER *v* 1 a face o contra-degajare, 2 a degaja fierul [Se conjugă ca *arranger*]

CONTRE-DIGUE (*dig'*) *f* dig sprijinitor al altui dig *Pl des contre-digues*

CONTREDIRE [*i* contradicere] *v* a contrazice, a face sau a zice împotrivă || *Se contredire*, a se contrazice [Se conjugă ca *dire*, afară de pers 2-a din pl indic prezent *vous contredisez*, și imper *contredisez*]

CONTREDISANT, *E* a contrazicător

CONTREDIT *m* contrazicere *sans contredit*, fără îndoială, netăgăduit

CONTREÉ *f* ținut, loc

CONTRE-ÉCHANGE *m* schimbul unui lucru pentru un altul *Pl des contre-échanges*

CONTRE-ENQUÊTE *f* contra-anchetă, nouă cercetare *Pl des contre-enquêtes*

CONTRE-ÉPAULETTE *f* epoletă fără franșuri

CONTRE-ÉPREUVE *f* 1 contraprobă, 2 *fig* imitație slabă *Pl des contre-épreuves*

CONTRE-ESPALIER *m* spalier dealungul altuia *Pl des contre-espaliers*

CONTRE-EXPERTISE *f* contra-expertiză

CONTREFAÇON *f* contrafacere

CONTRAFACTEUR *m* contrafăcător, cel vinovat de contrafacere

CONTREFACON (*fak-si*) *f* contrafacere, imitație frauduloasă (a monezilor a efectelor publice, a semnăturii cuiva)

CONTREFAIRE *v* a contraface *a)* a imita, a falsifica, *b)* a tipări pe sub ascuns cartea cuiva, *c)* a preface, a poci *contrefaire sa voix* || *Se contrefaire*, 1 a se contraface, 2 a se preface [Se conjugă ca *faire*, afară de pers 2-a plur indic prez *vous contrefaisez* și imper *contrefaisez*]

CONTREFAISABLE (*f'*) *a* ce se poate contraface

CONTRAFISEUR (*fâ*) *m* imitator de persoane, de animale

CONTREFAIT, *E* a 1 contrafăcut, imitat (în mod fraudulos), 2 pocit *homme contrefait*

CONTRE-FENÊTRE *f* fereastră dublă

CONTRE-FICHE *f* propteă oblică la un zid

CONTRE-FIL *m* 1 sens contrariu *à contre-fil* anapoda

CONTREFORT *m* 1 zid servind de propteă unui zid ce susține o terasă sau o boltă, 2 lanț de munți sprijinitori pe flancul unui lanț principal, 3 bucata de piele tare a ghetei deasupra tocului

CONTRE-FUGUE *f* Mut contrafugă.

CONTRE-GARDE *f* contragardă, întăritură ce acoperă partea ieșită în afară și laturile unui bastion *Pl des contre-gardes*

CONTRE-HACHER *v* a trage linii în cruciș și în curmezis

CONTRE-HACHURE *f* contrahașură, linie care taie alta *Pl des contre-hachures*

CONTRE-HÂTIER *m* grătar mare de bucătărie cu cărlige *Pl contre-hatiers*

CONTRE-HERMINE *f* Blaz fond negru cu puncte albe *Pl des contre-hermines*

CONTRE-HAUT (*EN*) *adv* 1 de sus în jos, 2 mai sus de nivel

CONTRE-INDICATION *f* semn contrariu

CONTRE-JOUR *m* lumină slabă ce nu vine direct *à contre-jour*, sub o față nepruncioasă, sub o lumină slabă *Pl des contre-jour*

CONTRE-LATTE *f* laț între doi câpriori (la acoperiș) *Pl des contre-lattes*

CONTRE-LATTER *v* a pune lați între câpriori

CONTRE-LETTRE *f* act secret care anulează pe unul public *Pl des contre-lettres*

CONTREMAÎTRE, *ESSE* *s* contramaistru, supraveghetorul unui atelier

CONTREMANDAT *m* contramandat

CONTREMANDEMENT *m* contramandare, ordin de a nu se mai face ceva

CONTREMANDER *v* a contramandă, a da ordin să nu se mai facă ceva

CONTREMARCHE *f* 1 contramarș, marș în direcție contrarie, 2 distanța sau scândura verticală dintre treptele unei scări

CONTRE-MARÉE *f* flux și reflux în sens contrariu celor dintâi *Pl des contre marées*

CONTRFMARQUE *f* contramarcă

CONTREMARQUER *v* a pune contramarcă, un al doilea semn (pe obiecte)

CONTRE-MESURE (*A*) *adv* la timp nepotrivit

CONTRE-MINE *f* contramină, subterană săpată pentru a distruge pe aceea a inamicului, 2 *fig* șiretlic în contra altui șiretlic

CONTRE-MINER *v* 1 a face o contramină, 2 *fig* a zădărnici un șiretlic prin altul

CONTRE-MINEUR *m* săpător de contramine *Pl des contre-mineurs*

CONTRE-MONT (*A*) *adv* (†) suind în sus, la deal

CONTRE-MUR *m* zid propțitor al unui alt zid *Pl des contre-murs*

CONTRE-MURER *v* a propti un zid cu altul

CONTRE-OPÉRATION *f* operație contrarie celei d'întâi *Pl des contre-opérations*

CONTRE-OPPOSITION *f* fracțiune deslipită de partidul opoziției *Pl des contre-opositions*

CONTRE-ORDRE *m* contraordin, ordin contrariu *Pl des contre-ordres*

CONTRE-OUVERTURE *f* deschizătură în fața alteia *Pl des contre-ouvertures*

CONTRE-PARTIE *f* 1 contrapartidă, al doilea registru de socoteli, 2 părere contrarie, contrariul *soutenir la contre-partie*, a susține

contrariul, 3 bucată de muzică opusă alteia
Pl *des contre-parties*

CONTRE-PAS *m* jumătate de pas repede,

CONTRE-PASSATION (*si-on*) *f* trecerea unei poliți
Pl *des contre-passations*

CONTRE-PASSER *v* a trece o poliță asupra persoanei dela care o ai

CONTRE-PENTE *f* pantă opusă alteia

CONTRE-PESER *v* a cumpăni

CONTRE-PIED *m* contrariul (unui lucru),
à *contre-pied*, anapoda, d'andoasele

CONTREPOIDS *m* 1 contragreutate, echilibru, 2 *fig* cumpănă, măsură

CONTRE-POIL *m* răspăr, à *contre-poil*, în răspăr, d'andoasele, în sens contrariu

CONTRE-POINT *m* Muz contrapunct, compunere din două sau mai multe părți

CONTRE-POINTE *f* 1 partea tăioasă a extremității dosului unei lame, 2 (Scrimă) utilizarea acestei părți a săbiei

CONTRE-POINTER *v* 1 a țivi de amândouă părțile (o stofă), 2 a îndreptă o baterie în potrivă alteia

CONTREPOINTISTE *m* V *contrapontiste*

CONTREPOISON *m* contraotrăvă, leac contra otrăvei

CONTRE-POLICE *f* poliție care spionează pe alta
Pl *des contre-polices*

CONTREPORTE *f* ușa a doua în fața celei dintâu

CONTRE-PRESSION *f* apăsare potrivnică alteia
Pl *des contre-pressions*

CONTRE-PROJET (*jê*) *m* contra-proiect, proiect opus altuia
Pl *des contre-projets*

CONTRE-PROPOSITION *f* propunere opusă alteia
Pl *des contre-propositions*

CONTRE-RAIL (*rai*) *m* șină dealungul alteia

CONTRE-RÉVOLUTION *f* contrarevoluție, revoluție împotriva celei dintâu

CONTRE-RÉVOLUTIONNAIRE *m* contrarevolutionar
Pl *des contre-revolutionnaires*

CONTRE-RUSE *f* șiretic împotriva altui șiretic
Pl *des contre-ruses*

CONTRE-SAISON *f* (plantă) răsărită nu la timpul ei, à *contre-saison*, la timp nepotrivit

CONTRESCARPE *f* contraescarpă, partea din afară a unui șanț

CONTRE-SCEAU (*so*), **CONTRE-SCÉL** (*sel*), *m* contrapecete, pecete mică lângă una mare

CONTRE-SCÉLLER (*se-lé*) *v* a pune contrapecete

CONTRESEING (*sen*) *m* contrasemnătură, contra-îscălitură

CONTRESENS (*san*) *m* 1 sens contrariu, sens diferit, 2 tălmăcire pe dos, 3 *fig* sminteață, ceva contrariu bunului simț *sa conduite est un contresens*, purtarea sa e contrarie bunului simț, 4 partea dosnică (a unei stufe) ||

adv a *contresens* a) pe dos, b) anapoda

CONTRESIGNATAIRE *m* contrasemnător

CONTRESIGNER *v* 1 a contrasemna, 2 a pune pe plic numele trimițătorului

CONTRE-SUJET (*jê*) *m* Muz al doilea sau al treilea subiect într-o fugă
Pl. *des contresujets*

CONTRETEMPS (*tan*) *m* 1 întâmplare sau vreme potrivnică, neplăcută, à *contre-temps*, la timp nepotrivit, hodoronc-tronc, 2 Muz *aller* à *contretemps*, a face greșală de măsură

CONTRE-TERRASSE *f* terasă sprijinită de altă terasă
Pl *des contre-terrasses*

CONTRE-TIRER *a* a trage o contraprobă pe o stampă

CONTRE-TORPILLEUR *m* contratorpilor

CONTRE-VAIR *m* Blaz fond albastru cu clopoței albi uniți la vârf

CONTRE-VALEUR *f* valoare dată în schimbul alteia
Pl *des contre-valeurs*

CONTREVALLOCATION (*si*) *f* șanț și întăritură în jurul unui loc asediat

CONTRE-VAPEUR *f* răsturnarea aburului (la viteze mari)

CONTREVENANT, **E** *a* contravenient, călcător (al unei legi)

CONTREVENIR [1 contravenire] *v* a contraveni, a călca *contrevenir à la loi*, a călca legea [Se conjugă ca *venir*]

CONTREVENT *m* oblon de fereastră, jaluzeă de lemn în fața ferestrei

CONTRE-VÉRITÉ *f* 1 lucru contrar adevărului, 2 lucru spus pentru a fi înțeles altminteri
Pl *des contre-vérités*

CONTRE-VISITE *f* contravizită, vizită în scop de a controla pe cea d'întâia
Pl *des contre-visites*

CONTRIBUABLE *m* contribuabil, birnic

CONTRIBUTANT, **E** *a* contribuitor

CONTRIBUER [1 contribui] *v* 1 a contribui, a concură, a lua parte la ceva, 2 a plăti contribuții

CONTRIBUTIF, **IVE** *a* de contribuție

CONTRIBUTION [1] *f* contribuție, bir, parte *mettre à contribution*, a pune la contribuție, a se folosi de

CONTRISTANT, **E** *a* întristător

CONTRISTE [1 contristare] *v* a întrista, a mâhni foarte

CONTRIT, **E** [1] *a* tare mâhnit

CONTRITION (*si*) [1] *f* măhnire adâncă (de a fi supărat pe D-zeu), căință, obidă

CONTRÔLABLE *a* controlabil, ce poate fi controlat

CONTRÔLE [contre-rôle] *m* 1 controlare, verificare, cercetare, 2 control a) listă, registru, b) supraveghiere *le contrôle de l'État*, c) stampilă pusă pe obiectele de aur și argint, 3 pl controalele (armatei), 4 *fig* critică *je me passerai bien de votre contrôle*, mă voi lipsi ușor de critica d tale

CONTRÔLER *v* 1 a înscrie în registru, 2 a controlă a) a cercetă, a verifica, b) *fig* a supraveghea, a cenzură, 3 a pune pecetea de control pe obiectele de aur și argint

CONTRÔLEUR, **EUSE** *s* 1 controlor, 2 *fig* supraveghietor, cercetător, critic

CONTROUVÉ, **E** *a* născocit, fals

CONTROUVER *v* a născoci, a scormoni

CONTOVERSABLE *a* controversabil, ce poate fi controversat.

CONTROVERSE [l controveisia] *f* controversă, desbatere

CONTRIVERSE *v* a pune în controversă, a desbate, a susține o controversă

CONTROVERSISTE *m* controversist, care tratează o chestie de controversă

CONTUMACE, CONTUMAX (maks) [l] *f* lipsă, neînfățișare dinaintea judecării *condamner par contumace*, a osândi în lipsă, *purger sa contumace*, a se înfățișa pentru a fi judecat (după ce a fost condamnat în lipsă) || *m* contumace, cel osândit în lipsă

CONTUS, E [l] *a* 1 strivit, 2 pricinuit prin lovire (ex o rană)

CONTUSION [l] *f* contuziune, lovitură, vătămare (făcută de un corp tare)

CONTUSIONNER *v* a face contuziuni, a face vătămări

CONVAINCANT, E *a* convingător

CONVAINCERE [l convaincere] *v* a convinge *convaincre d'hypocrisie*, a-i dovedi cuiva că e pocrit || *Se convaincre*, a se convinge [*Se conjugă ca vaincre*]

CONVAINCUT, E *a* 1 convins, 2 recunoscut, vinovat de, dovedit de *convaincu de mensonge*, dovedit că e mincinos, *doctrine convaincue d'erreur*, doctrină recunoscută ca greșită

CONVALESCENCE (les-sans') [l] convalescență] *f* convalescență, întremare, însănătoșire

CONVALESCENT *E* (les-san', santi) *a* convalescent, care se întreamează, care merge spre însănătoșire

CONVENABLE *a* convenabil *a*) cuvințios, ce seade bine, *b*) potrivit *mariage convenable*, *a*) cuvenit *recompense convenable*, *d*) cum se cade *personne convenable* || *m* cuvință *les règles du convenable* || *adv* convenable *a*, potrivit cu

CONVENABLEMENT *adv* convenabil, cuvințios, potrivit, cum se cade

CONVENANCE [l convenentia] *f* 1 conveniență, interes 2 potrivire *convenance d'humeur*, potrivire de fire, 3 convenire, *plac je trouve cela à ma convenance*, asta-mi convine, e pe placul meu, 4 cuvință, bunăcuvință *respecter les convenances*

CONVENIR [l convenire] *v* 1 (cu être) *a* conveni, a se înțelege asupra unui lucru *ils sont convenus du prix*, s'au înțeles asupra prețului, *c'est là qui est convenu*, ne-am înțeles, 2 (cu être) *a* admite, *a* recunoaște *je conviens qu'il en est ainsi*, recunosc că este așa, *il est convenu de sa méprise*, recunoaște că s'a înșelât, 3 (cu avoir) *a* conveni, *a*) a-i plăcea *cet emploi m'aurait convenu*, postul acesta mi-ar fi convenit, *b*) *convenir à quelque chose*, *a* se potrivi cu ceva, 4 (cu avoir) *il convient*, se cuvine, se cade, *il aurait convenu*, s'ar fi cuvenit, s'ar fi căzut || *Se convenir*, *a* plăcea unul altuia, *a* se potrivi || *Se conjugă ca venir*

CONVENT (van) *m* adunare generală de francmasoni

CONVENTICULE (ti) [l] *m*, mică întrunire pe sub ascuns,

CONVENTION (si) [l] *f* convențiune) *a*) învoială, înțelegere, *b*) adunare *Convention nationale*, *c*) pl clauzele, condițiile unui act *les conventions du traité*, *d*) înțelegere tacită pentru a admite unele procedee, *de convention*, *a*) admis prin înțelegere tacită, *b*) fictiv, nereal **CONVENTIONNEL, ELLE** (si) *a* convențional, de învoială || *m* convențional, partizan al Convențiunii

CONVENTIONNELLEMENT (si) *adv* în mod convențional, prin învoială, prin convenție

CONVENTUALITÉ *f* traiul în comun al călugărilor într-o mănăstire

CONVENTUEL, ELLE [l conventualis] *a* mănăstiresc, de mănăstire

CONVENTUELLEMENT *adv* în comun, ca într-o mănăstire

CONVERGENCE (jans') *f* convergență *a*) îndreptare spre acelaș punct, *b*) fig tendință spre acelaș scop

CONVERGENT (jan), *E* [l] *a* convergent, care se îndreaptă spre acelaș punct

CONVERGER (je) [l] convergere] *v* a converge, *a* se îndrepta spre acelaș punct, *a* tinde la aceeaș țintă [*Se conjugă ca arranger*]

CONVERS, E [l] *a* (călugăr) întrebuințat în serviciul mănăstirii

CONVERSATION (sa-si) [l] *f* conversațiune, convorbire

CONVERSE *a* *proposition converse*, propoziție întoarsă (ex *l'étendu est divisible, le divisible est étendu*)

CONVERSER [l conversari] *v* 1 *a* conversa, *a* vorbi, *a* sta de vorbă cu cineva, 2 *Mil* *a* face o schimbare de front

CONVERSION [l] *f* 1 conversiune, prefacere, preschimbare *conversion des rentes*, 2 convertire, schimbare de religie, 3 *Mil* schimbare de front

CONVERTI, E (ti) *a* *a* converti *a*) prefăcut, schimbat, *b*) care *a* îmbrățișat altă credință, altă idee, etc || *s* converti, cel ce *a* trecut la altă religie, fig *prêcher un converti*, a-și bate gura degeaba

CONVERTIBILITÉ *f* însusirea *a* ceeace se poate converti

CONVERTIBLE *a* convertibil, ce poate fi prefăcut, preschimbare

CONVERTIR [l convertire] *v* *a* converti *a*) *a* prefăce, *a* preschimbă, *b*) *a* face pe cineva să-și schimbe credința, opinia, etc, 2 *a* se prefăce, *a* se schimbă în

CONVERTISSEMENT *a* 1 ce se poate schimbi, prefăce 2 de convertit

CONVERTISSEMENT *m* convertire, prefăcere (ex *a* monezilor)

CONVERTISSEUR *m* convertitor, cel ce umblă *a* converti

CONVEXE [l] *a* convex, curbat în afară, bulbuc

CONVEXITÉ [l convexitas] *f* convexitate, curbare în afară

CONVICTION (vik si) [l] *f* convingere.

CONVIE, E *a* și *s* invitat, poftit

CONVIER *v* *a* invită, *a* pofti (la o masă, etc).

CONVIVE [conviva] *m* invitat la masă, comesean

CONVOCABLE *a* ce poate fi convocat

CONVOCATEUR, TRICE *s* convocator, invitor

CONVOCACTION (si) [] *f* convocare, invitare de a se aduna

CONVOI [convoyer] *m* 1 convoiu, cortaj, alaiu, 2 care cu merinde, cu munițiuni sub escortă, 3 tren cu multe vagoane, 4 șir de bastimente de comerț sub escorta unui vas de războiu

CONVOIEMENT (voa man) *m* escortarea unor vase de comerț

CONVOITABLE *a* de profit, ce se poate pofiti

CONVOITER *v* a pofiti, a rămni la

CONVOITEUR, EUSE *s* pofitor

CONVOITISE *f* pofită lacomă, răvnire

CONVOLER [] convolare] *v* convoler en secondes noces, a se căsători a doua oară

CONVOLUTÉ, E *a* Bot răsucit în formă de palmie

CONVOLVULACÉES *f* pl familie de plante cu volbura ca tip

CONVOLVULUS (luss) [] *m* Bot volbura, rochi i-randuncii

CONVOQUER (ke) [] convocare] *v* a convocă, a invita să se adune, a chema

CONVOYER (voa-yé) *v* a escortă un bastiment de comerț (pentru a-l apăra) [Se conjugă ca employer]

CONVOYEUR (voa yeur) *m* 1 vas de războiu care escortează un vas comercial, 2 funcționarul care însoțește un convoiu

CONVULSE, E [] convulsus] *a* cuprins de spasmuri

CONVULSIF, IVE *a* convulsiv, cu spasmuri

CONVULSION [] *f* convulsione *a*) spasm, *b*) fig svârcolire les convulsions du desespoir

CONVULSIONNAIRE *a* și *s* (om) cuprins de spasmuri, de svârcoliri

CONVULSIONNER *v* a da convulsii, spasmuri

CONVULSIVEMENT *adv* cu spasmuri, cu svârcoliri

COOBLIGÉ, E (yé) *a* și *s* coobligat, obligat la fel cu altul

COOCCUPANT, E *s* cel ce ocupă cu altul sau cu mai mulți

COOPÉRATEUR, TRICE *s* cooperator, conlucrător la ceva

COOPÉRATIF, IVE *a* cooperativ, întemeiat pe conlucrare || *f* cooperativă

COOPÉRATION [] *f* cooperație *a*) cooperare, o conlucrare, lucrare laolaltă, *b*) societate în care se conlucrează

COOPÉRER [] cooperari] *v* a coopera, a conlucra

COOPTATION [] *f* primire deadreptul

COOPTER [] cooptare] *v* a primi pe cineva într-o societate fără a-l supune la formațiunile de admitere, a primi deadreptul

COORDINATION [] *f* coordonare, întocmire

COORDONNATEUR, TRICE *s* orandutor

COORDONNÉ, E *a* coordonat *a*) *Gram* care se corespunde, *b*) întocmit, oranduit || *f* pl coordonate liniile cari servesc a fixa poziția unui punct pe un plan sau în spațiu

COORDONNER *v* a coordona, a întocmi, a orandui

COPAHU (pa-u) *m* rășina uleioasă a copacului copazer

COPAIER, COPAYER (pa-yé) *m* copaiier, copac rășinos balsamic din America de Sud

COPAIN *m* fam prieten de școală, tovarăș preferat

COPAL *m* copal, rășina mirositoare a unor copaci din regiunile tropicale

COPARTAGE *m* împărțirea unui lucru între mai mulți

COPARTAGEANT (jan), *E* *a* și *s* părtaş cu alții la ceva

COPARTAGER *v* a împărți cu alții [Se conjugă ca arranger]

COPEAU *m* surceă, așchie vin de copeauz, vin limpezit cu surcele [V Suplimentul]

COPERMUTANT *m* cel ce se permută în locul altuia

COPERMUTATION *f* schimbare de loc cu un altul

COPERMUTER *v* a schimba un loc cu altul (mai ales la ecleziastici)

COPHTE *a* și *s* V copie

COPIE [] copia] *f* 1 copiere, prescriere, transcriere, 2 copie, imitație, 3 persoană care imită pe alta, imitator, fam un original sans copie, un om fără pereche, 4 Tip manuscris

COPIER *v* a copia *a*) a prescrie, *b*) fig a imită, a reproduce || Se copier, a se imită

COPIEUSEMENT *adv* copios, în belșug

COPIEUX, EUSE [] copiosus] *a* copios, imbelșugat

COPISTE *m* copist

COPOSSESEUR *m* stăpânitor cu altul

COPOSSESSION *f* stăpânire în tovarășie

COPRIN *m* Bot popenchiu

COPROPRIÉTAIRE *m* coproprietar, părtaş la o proprietate cu alții

COPROPRIÉTÉ *f* coproprietate, proprietate comună cu alții asupra unui lucru

COPTÉ *n* copt, creștin din Egipt || *m* limba coptică

COPTER *v* a bate clopotul numai de o singură parte

COPULATIF, IVE [] *a* copulativ, de împreunare

COPULATION (si) [] *f* împreunare

COPULE [] copula] *f* copulă, cuvânt care leagă atributul cu subiectul

COQ (kok) [onomatopee] *m* 1 cocoș, coq d'Inde, curcan, coq de bruyere, cocoș sălbatic, fam être comme un coq en pale, a trăi ca în vată, rouge comme un coq, roșu ca sîccla, 2 fig fruntaș le coq du village, 3 figură de cocoș pe vîrfii clopotniței avoir son coq, a-și revedeă satul loc la poule ne doit pas chanter avant le coq, bărbatul trebuie să poarte nădragii

COQ [ol] *m* bucătarul de pe un vas mare,

COQ-A-L'ÂNE (ko-ka-lan') *m* vorbire alandala, fără şir *Pl des coq-à l'âne*

COQUARD (kar) *m* 1 cocoş bătrân, 2 *fig* unchiuş caraghios

COQUE (kok) *f* 1 coajă de ou, *œufs à la coque*, ouă fierte uşor, 2 coajă (ex de nucă), 3 găoacea, gogoşa (viermilor de mătase), 4 *Mar* chereşteaua unei corăbii, 5 nod de panglică în păr

COQUEBIN (kok) *m* prostuţ

COQUECIGRUE (kok) *f* pop 1 animal închipuit *a la venue des coquecigrues*, la Sf Aşteptă, 2 nerozie, fleacuri, 3 gogoman, cel ce spune la nerozii

COQUELEUX, EUSE (kok) *a* crescător de cocoşi pentru luptă

COQUELICOT (kok) *m* *Bot* mac roşu

COQUELOURDE *f* *Bot* adormiţele

COQUELUCHE (kok') *f* 1 *Med* tuşă măgărească, 2 (†) capişon, 3 *fig* omul cel mai rubit, odor *il est la coqueluche de la ville*, e omul cel mai rubit sau mai renumit din oraş

COQUELUCHON (kok') *m* ibric cu maner

COQUEMAR *m* ibric

COQUERELLE (kok') *f* 1 alună verde, 2 *Bot* dedeţei

COQUERET (kok'-re) *m* *Bot* păpălău

COQUERIE (kok') *f* *Mar* bucătărie pe un vapor, bucătărie zidită pe un cheu (pentru marinari)

COQUERICO (kok') *m*. cutcurigu

COQUERON (kok) *m*. cămara cu provizii în îndărătul unei corăbii

COQUET, ETTE (ke-ke') [coq] *a* cochet || *f* cochetă

COQUETER (kok'-té) *v* a cochetă, a căuta să plăcă || [Se conjugă ca *jeter*]

COQUETIER (kok'-ti-é) *m* 1 vânzător de ouă şi de păsări angro, 2 ceşcuţă pentru ouă fierte

COQUETIÈRE (kok'-ti) *f* ibric pentru fiertul ouălor

COQUETTEMET (ke') *adv* cu cochetărie

COQUETTERIE (ke') *f* 1 cochetărie *a)* dorinţă sau tendinţă de a plăcea, *b)* palma gătelii, *c)* *faire des coquetteries à quelqu'un*, a cochetă cu cineva

COQUILLAGE (ki ya') *m* 1 scoică, midie, 2 scoică, ghioc

COQUILLAT (ki-yar) *m* piatră calcară conţinând scoici

COQUILLE (ko-ki y') [l. conchylum] *f* 1 scoică, ghioc, *fig* *rentrer dans sa coquille*, a tăcea, *a* cedă, *d* *qui vendez-vous des coquilles?* pe cine vrei să înşeli? *portez vos coquilles à leurs*, cu mine nu îţi se trece, *ne faire que sortir de sa coquille*, a fi încă aveau, 2 coajă, găoace *coquille de noix*, coajă de nucă, *fig* barcă uşoară, 3 *fam* marfă păcătoasă, 4 cuplor vertical de frupt carne, 5 *Tip* greşală de tipar (ex *singes* în loc de *signes*) || *a papier coquille*, hârtie de format 0,56 pe 0,44

COQUILLER (ko-ki-yé) *v* a se umflă (coajă pânii)

COQUILLEUX, EUSE (ki) *a* plin de scoici

COQUILLIER (ko ki-ye), **ÈRE** *a* care coţine scoici || *m* colecţie de scoici, scoicărie

COQUIN, E (ken, kin') *s* 1 pungaş, ticălos, laş, 2 ştiengai, *peut coquin*, ştrengărel, (iron) pungaşule 3 blestemat, ticălos, *coquin de fils*, *coquin de temps*, iu blestemat, vreme păcătoasă || *a* *metier coquin*, meserie uşoară, *vie coquaine*, viaţă de trăntor, *maître coquin*, pungaş numărul unu

COQUINERIE (ki) *f* ştrengărie, blestemăţie, ticălosie

COQUINET (ki) *m* ştrengărel, pungaş mic

COR [l. cornu] *m* 1 băţatură (la picioare), 2 corn, goarnă, trâmbiţă *cor de chasse* corn de vânătoare, *sonner du cor*, a suna din corn, loc *à cor et à cri*, cu mare tărbăciu, 3 gornist, 4 rămunică din coarnele cerbului *on a chassé un cerf dix cors*, s'a vânat un cerb cu zece rămurele, adică de 7 ani

CORAIL (ko-rai) [l. corallium] *m* coraliu, mărgean *Pl des coraux*

CORAILLÈRE (ra-ye) *f* şalupă pentru pescuitul mărgeanului

CORAILLEUR (ra-yeur) *m* pescutor de mărgean || *a* corabie pentru pescuitul mărgeanului

CORALLIAIRES (li-er) *m* *pl* clasa polipilor cu mărgean ca tip

CORALLIEN, ENNE (li-en, en') *a* format din corali || *m* etajul mijlociu al jurasicului superior

CORALLIFORME (li) *a* în formă de mărgean

CORALLIGÈNE (li) *a* care produce substanţa calcară a coraliului

CORALLIN, E (len, lin') *a* roşu ca mărgeanul

CORALLINE (lin') *f* 1 algă marină acoperită cu calcar, 2 coralină, materie colorantă artificială (rosie)

CORAN [ar] *m* coran, cartea religioasă a Mohamedanilor

CORBEAU [l. corvus] *m* 1 *Zool* corb, 2 *Mar* cange de fier cu care se prindea corabia inamicului, 3 *Arh* piatră sau bucată de lemn ieşită din zid pentru susţinerea unei grinzi, 4 *pop* cioclu [Vezi Suplimentu]

CORBEILLE (be-y') [l. corbícula] *f* 1 coş, coşuleţ, *corbeille à papier*, coşuleţ pentru aruncat hartiile netrebucioase, *fig* *corbeille de mariage*, darurile de nuntă oferite miresei de către mire, 2 parter mic, pădul de flori, 3 *Arh* coş cu flori sau fructe (ca ornament)

CORBEILLÉE (be-ye) *f* un coşuleţ plin

CORBILLARD (bi-yar) *m* dric

CORBILLAT (bi-ya) *m* puu de corb, corbuleţ

CORBILLON (yon) *m* 1 coşuleţ, 2 joc de societate în care jucătorii sunt obligaţi să răspundă numai la on

CORBIN [l. corvinus] *m* *en bec de corvin*, încovrigat la vârf

CORBLEU [par le corps de Dieu] *int* la naiba!

CORDAGE *m* 1 funie, frânghie, 2 măsurătoare cu stânjenul (a lemnelor)

CORDE [l. chorda] *f* 1 funie *a)* frânghie,

danser sur la corde, a jucă pe funie, *toucher la grosse corde*, a veni la nodul chestiunii, *tirer sur la même corde*, a lucra în înțelegere, *tenir la corde*, a fi înaintea altora, *sous corde*, nedesfăcut, împachetat, 2 ștreang *mettre a quel-qu'un la corde au cou*, a pune cuiva ștreangul de gât, *meriter la corde*, a fi vrednic de spânzurătoare, 3 fig spânzurătoare *homme de sac et de corde*, ticălos, vrednic de spânzurătoare, un spânzurat, *friser la corde*, a-l paște păcatul, *filer sa corde*, a-l paște moartea, *avoir de la corde de pendu dans sa poche*, a avea un noroc orb în toate, 4 coardă, strună *instrument a cordes*, instrument cu strune, *fig toucher la corde sensible*, a atinge pe cineva în partea simțitoare, acolo unde l doare, 5 *Geom* coarda unui arc, *fig avoir plusieurs cordes à son arc*, a nu se lăsa cu una cu două, 6 *așa ce drap montre la corde*, i se vede așa acestui postav, *use jusqu'à la corde*, prăpădit de tot, 7 patru steri

CORDÉ, **E** a în formă de inimă, de cupă (la cârți)

CORDÉE *f* 1 legăturică (de), 2 sfornica undiței care poartă cârligul

CORDEAU *m* sfoara (zidarilor)

CORDELE *v* a răsucl, a împleti la funii [Se conjugă ca *appeler*]

CORDELETTE *f* sfoară, funie mică

CORDELIER *m* călugăr cordelier

CORDELIÈRE *f* 1 călugăriță cordelieră, 2 cordon gros de mătase servind de cingătoare la halat, 3 brâu cu noduri al călugărilor franciscani, 4 *Arh* ornamente în formă de funie

CORDELLE *f* frânghie de tras luntrile, pălmar

CORDER [corde] *v* 1 a răsucl, a împleti funii *corder du chanvre*, a face funii de cânepă, 2 a lega cu funii, cu sfoară (ex un pachet), 3 *corder du bois*, a măsură lemne cu stânjenu || *Se corder*, 1 a se împleti, 2 a deveni așos *ces racines se cordernt*, rădăcinile acesteia devin așose, 3 a se măsură cu stânjenu

CORDERIE *f* 1 fabrică sau magazie de frânghii, funii, sfori, 2 meșteșugul de a face frânghii, etc

CORDIAL, **E** a 1 cordial, călduros, ce pleacă din inimă, 2 întăritor, *breuvage cordial*, băutură întăritoare || *m* leac întăritor

CORDIALEMENT *adv* cordial, călduros, cu dragă inimă

CORDIALITÉ *f* cordialitate, bunăvoință, dragoste sinceră

CORDIER [corde] *m*, 1 vânzător de frânghii, funii, sfori, 2 coada vioarei.

CORDIFORME *a* în formă de inimă

CORDON [corde] *m* 1 snur, șiret, cureă 2 fir, funie, *cordon de la sonnette*, firul soneriei, *tirer le cordon*, a trage de funie pentru a deschide ușa (un portar), *cordon s'il vous plait*, deschide ușa, te rog, 3 *cordon a)* panglică lată a unei decorații *grand cordon de la Légion d'honneur*, (decorat cu) marelui cordon al Legiunii de onoare, *b)* linie de ostași (la graniță) *cordon sanitaire*, cordon sanitar, 4 lentă,

panglică, 5 ștreang *le sultan envoya le cordon au pacha*, sultanul trimise pașei un ștreang, 5 bordură de iarbă, de arbori, 7 *Arh* șir de pietre reșite în afară, 8 chenar la monede, 9 *cordons de la bourse*, baierile pungii, *tenir les cordons de la bourse*, a manu fonduri, a duce cheltuiala casei, 10 *cordon medullaire*, șira spinării, 11 fig *cordon bleu*, bucătăreasă prima, foarte bună

CORDONNER [cordon] *v* a împleti

CORDONNERIE *f* cismărie

CORDONNET *m* 1 șiretel, snuruleț, 2 fir de mătase răsuclit (pentru cusut), 3 găitan, 4 semn făcut pe muchia monedelor.

CORDONNIER, **ÈRE** *s* cismar

CORÉEN, **ENNE** *a și s* (locuitor) din Coreea

CORELIGIONNAIRE (*yi*) *m* coreligionar

CORÉOPSIS (*psiss*) *m* Bot lipscănoaice

CORÈTE *f* Bot teșor

CORLACE [*i* coriaceus] *a* 1 tare ca pielea (vorbind de carne), 2 fig foarte sgârbit

CORIAÇE, **E** [*i* coriaceus], *a* tare ca pielea

CORIANDEE, **E** [*i* -gr] *m* coriandru, chimen

CORINDON *m* corindon, piatră prețioasă cea mai dură după diamant

CORINTHIEN, **ENNE** *a* corintic (al patrulea) și cel mai bogat din ordinile de arhitectură

CORME *f* Bot fructul scorului

CORMIER (*mi e*) *m* Bot scoruș

CORMOBAN *m* Zool corb de mare

CORNAC (*nak*) *m* 1 conducătorul unui elefant, 2 fig călăuză, mentor

CORNAGE *m* sforăială bolnăvicioasă (la cal, măgar, catâr)

CORNALINE *f* cornalină (piatră prețioasă)

CORNARD *a și m* 1 cu coarne, 2 atins de sforăială (un cal)

CORNE [*i* cornu] *f* 1 corn, *bêtes à cornes*, vite cornute, fig *montrer les cornes*, a arăta colții, *baisser les cornes*, a cedă, a se da învins, 2 copită *corne du cheval*, copita calului, 3 trăgătoare de ghete (făcută dintr-o jumătate de corn), 4 gorn de sunat (la automobile etc), 5 îndoitură la colțul unei foi, semn *faire une corne à un livre*, a îndoi o pagină la o carte, 6 vârf, colț *chapeau à trois cornes*, pălărie în trei colțuri, 7 pop coarnă (fruct), 8 coarnele lunei *V colimaçon*

CORNÉ, **E** a 1 ca cornu, 2 încoronat, 3 cu îndoitură la colț

CORNÉE *f* cornea, albul ochiului

CORNEILLE [*i* cornicula] *f* cioară *corneille d'église*, stancă, loc *y aller comme une corneille qui abat des noix*, a procedă ca un zăpăcit *V bayer*

CORNÉLIEN, **ENNE** *a* cornelian, în felul lui Corneille

CORNEMENT *m* țuit, vâjât

CORNEUSEUR *f* cimpoi

CORNEMUSEUR *m* cimpoi

CORNER [corne] *v* 1 a împunge cu coarnele, 2 a sună din corn, 3 a vorbi printr'un cornet acustic, 4 a țui, a vâja, *les oreilles me cornent*, îmi țuie urechile, 5 a îndoi în

tr'un colț o pagină a unei cărți, o cartă de vizită (când o depui în persoană), 6 *pop* a împărăția (ex o știre)

CORNET *m* 1 cornet mic, trâmbiță mică, 2 cornet, pâlnie, 3 păhărel cu zaru, *cornet a bouquin*, corn (instrument), *cornet a pistons*, a) trâmbiță de aramă cu pistoane, b) trâmbițașu, 5 cornet (ex cu bomboane), 6 călimară portativă

CORNETTE *f* 1 cornetă, legătură de cap femeiască, 2 cornetă la (călugăriță), 3 (†) steag de marină în două colțuri || *m* (†) port-stindard

CORNETTISTE *m* cel ce cântă din trâmbiță cu pistoane

CORNEUR *m* gornist || *a* atins de sfârșială (un cal)

CORNICHE [it] *f* *Arh* cornișă, ciubuc, ieșitură în afară (la un zid)

CORNICHON *m* 1 cornișon, castravete mic (pentru murat), 2 *fig* nătăleală

CORNIER, **ÈRE** *a* din colț, din unghier, *poteau cornier*, stâlpul din colț

CORNIÈRE *f* 1 urlou la imbucătura a două pante ale unui acoperiș, 2 *pl* echeie de fier la colțurile (unui culăr, unei table tipografice)

CORNISTE *m* gornist

CORNOUILLE (nu-y') [l] corniculum] *f* *Bot* coarnă

CORNOUILLER (yé) *m* *Bot* corn, pomul de coarne

CORNU, **E** [l] cornutus] *a* 1 cornut, cu coarne, 2 *fig* neghobesc, absurd *raisons cornues*, motive absurde

CORNUE [l] cornu] *f* cornută, vas sau sticlă cu gâtul strambat pentru distilare

COROLLAIRE (ler) [l] corollarium] *m* corolar, consecință care decurge din o propoziție demonstrată

COROLLE [l] corolla] *f* *Bot* corolă

CORONAIRE [l] coronarius] *a* (vână) care readuce sangele la inimă

CORONAL, **E** *a* os coronal, osul frunții

CORONILLE (ni y') *f* coronila, plantă leguminoasă de ornament, în formă de coroană

CORONOIDE (id') [gr] *a* în formă de cioc de cioară

CORPORAL [l] *m* antimisul la liturghie *Pl des corporaux*

CORPORALITÉ *f* însușirea a ceea ce este corporal

CORPORATIF, **IVE** *a* de breaslă

CORPORATION [l] *f* corporație, breaslă, tagmă

CORPOREL, **ELLE** [l] *a* corporal, trupesc

CORPORFLEMENT *adv* trupește

CORPORIFIER *v* a întrupă

CORPS (kor) [l] corpus] *m* 1 corp (cu toate înțelesurile sale), 2 corp, trup, *prendre du corps*, a se îngreșa, *sauzi au corps*, arestat, *fig* *a corps perdu*, orbește, fără cruțare, *a son corps défendant* a) cu prețul vieții sale, b) fără voie, *à bras le corps*, cu amândouă brațele, *corps* *a corps*, corp la corp, *corps et biens* a) cu oameni și cu lucruri, b) cu viața și cu ave-

rea, *corps et ame*, trup și suflet, *en corps*, cu toți, 3 corp, partea principală *corps d'une lettre*, partea principală a unei litere, 4 corp (de armată), 5 corp, breaslă, tagmă *corps de metier*, breaslă de lucrători, 6 *fig* țârie, putere *cette etoife a du corps*, e o stofă trăinică, *donnei du corps à un papier*, a întâri o hârtie, 7 *la garde du corps*, garda personală a regelui, 8 (în expresiunile) *corps de l'église*, biserica creștină, credincioși, *le corps enseignant*, dascălimea, *corps du delut*, corpul delictului, *corps mort* a) cadavru, b) *Mar* ancoră mare prevăzută cu lanțuri destinată a înșepeni vasele de țarm, *corps de logis*, partea principală a unei clădiri, 9 mănunchiu, totalitate *corps de preuves*, mănunchiu de dovezi, 10 loc *avoir le diable au corps*, a avea pe dracu în el, a fi foarte îndemânatec, *il n'est pas traure d son corps*, nu e om care să se lase cu una cu două, *faire bon marche de son corps*, a nu se cruța, *c'est l'ombre et le corps*, sunt nedespărțiți, *un dirole de corps*, un om original, *c'est un pauvre corps*, e o morlăciune, *prendre l'ombre pour le corps*, a crede că tot ce zboară se mănâncă

CORPULENT [l] corpulent] *f* corpulentă, mănimea sau tăria trupului

CORPULENT, **E** *a* corpulent, trupeș

CORPUS (puss) [l] *m* corpus, colecție *corpus d'inscriptions grecques*, colecție de inscripții grecești

CORPUSCULAIRE *a* corpuscular, privitor la corpuscule

CORPUSCULE [l] *m* corpuscul, corpuleț

CORRECT, **E** (kor rekt') [l] *a* corect a) fără gresală, b) cuvincios *tenue correcte*, ținută cuvincioasă

CORRECTEMENT *adv* corect

CORRECTEUR *m* corector (de greșeli tipografice)

CORRECTIF, **IVE** *a* corectiv, de îndreptare || *m* corectiv a) leac îndulcitor, b) *fig* expresie îndulcitoare

CORRECTION (rek si) [l] *f* 1 coregere, îndreptare *recevoir une piece a correction*, a primi o piesă cu condiția de a se face îndreptări, 2 corectare *correction des epreuves*, corectură, *sauf correction* a) cu condiția de a se îndreptă greșelile, b) poate mă înșel *je pense, sauf correction que*, eu cred, poată mă înșel, că, 3 corecturare, pedeapsă *administrer une correction*, a da o pedeapsă, o bătaie, *maison de correction*, casă de corecturare, 4 *fig* curățenie *correction de langage*, curățenie de limbă, limbă îngrijită

CORRECTIONNALISATION *f* schimbarea unui proces criminal în unul corecțional

CORRECTIONALISER (rek-si) *v* a schimba un proces criminal în unul corecțional

CORRECTIONNEL, **ELLE** (rek-si) *a* corecțional a) de îndreptare, b) privitor la delict || *f* *pop* tribunal corecțional

CORRECTIONNELLEMENT *adv* pe cale corecțională

CORRÉGIDOR [spl] *m* coregidor, polițau spaniol

CORRÉLATIF, IVE *a* corelativ, corespunzător

CORRÉLATION (sz) [l] *f* corelațiune, legătură reciprocă între două lucruri

CORRESPONDANCE *f* corespondență *a)* schimb de scrisori, *b)* scrisori *lure sa correspondance*, a-și citi scrisorile, *c)* legătură (între țienuri, State, etc.), *d)* omnibus, tramvaiu de legătură, *e)* bilet de corespondență (la tramvaiu), *f)* corespundere, potrivire (ex de opinii), *g)* raport firesc între diversele părți ale unei figuri (în pictură și sculptură), *h)* reciprocitate de sentimente

CORRESPONDANT, E *a* corespunzător || *s* corespondent

CORRESPONDRE [l] *correspondere* *v* 1 *a* corespunde, a fi în corespondență cu cineva, 2 *a* corespunde *a)* da în *cette piece correspond à mon cabinet*, camera aceasta dă în odaia mea, *b)* a fi întocmai, a se potrivi cu || *Se correspondre*, 1 *a* corespunde reciproc, 2 *a* fi în conformitate cu

CORRIDOR [it] *m* coridor, gang

CORRIGÉ *m* corectura unei teme de școală, tema corectată

CORRIGER [l] *corriger* *v* 1 *a* corectă, a îndreptă (greșeli de tipar), a face corectură, 2 *a* corectă, a îndreptă (defecte), loc *corriger la fortune*, a trișa, a jucă fals, 3 *a* pedepsi, a dojeni, 4 *fig* a înduși || *Se corriger*, 1 *a* se îndreptă *se corriger d'un défaut*, a se lăsa de un defect, 2 *a* se îndreptă reciproc, 3 *a* se înduși

CORRIGEUR *m* corector, lucrător tipograf care face îndreptările cerute

CORRIGIBLE *a* corrigibil, ce poate fi îndreptat

CORROBORANT, E *a* întăritor || *m* leac întăritor

CORROBORATIF, IVE *a* întăritor, de întărire || *m* leac de întărire

CORROBORATION (sz) [l] *f* întărire, întăritură

CORROBORER [l] *corroborare* *v* 1 *a* întări, 2 *fig* a sprijini, a servi ca dovadă la

CORRODANT, E *a* coroziv, care roade || *m* substanță care roade

CORRODER [l] *corrodere* *v* a roade, a mistui

CORROI *m* 1 tăbăciul pieilor, 2 lut gros

CORROI(E)RIE *f* 1 tăbăciul, 2 tăbăcirile

CORROMPRE (ron) [l] *corrompere* *v* a corupe *a)* strica, *b)* a mistui *corrompre un juge*, *c)* a turbura (ex bucuria) || *Se corrompre*, *a* se corupe, *a* se strică

CORROMPU, E (ron) *pp* corupt, stricat, mistuit

CORROSIF, IVE *a* coroziv, care roade || *m* coroziv, substanță care roade

CORROSION [l] *f* corozivune, roadere

CORROYAGE (roa-yaj') *m* 1 tăbăciul, 2 lipitul metalelor la loc

CORROYER (roa yé) [corroi] *v* 1 *a* tăbăci, 2 *a* lipi drăguți de fier la foc, *corroyer du fer*, a bate fierul roșu, 3 *a* ciopli și îndreptă lemnul [Se conjugă ca employer]

CORROYEUR (roa-yeur') *m* tăbăcar

CORRUPTEUR, TRICE [l] *a* și *s* corupător

CORRUPIBILITÉ *f* putința de a se corupe

CORRUPtible *a* coruptibil, ce se poate corupe, strica mitui

CORRUPTION (sz) [l] *f* 1 corupți(un)e, 2 corupere, stricere, mituire

CORSAGE [corps] *m* 1 talie, 2 corșaj, hană pe talie (la femei)

CORSAIRE *m* 1 corabie înarmată (particulară), 2 comandantul unei asemenea corăbii, 3, corsar, hoț de mare, 4 *fig* om fără inimă

CORSE *a* și *s* corsican, (locuitor) din Corsica

CORSÉ, E *a* 1 trainic, țepăn, 2 tare vin corșe, vin tare, 3 *fig* foarte interesant *histoire corsée*, poveste nostimă

CORSELET *m* 1 curasă ușoară *corselet de mailles*, curasă de zale, 2 tăluța, partea dintre pantere și cap (la unele insecte)

CORSER [corps] *v* 1 *a* da tărie putere, 2 *a* mări interesul *corser l'action d'un drame*, a mări interesul acțiunii unei drame

CORSET [corps] *m* corșet

CORSETIER, ÈRE (s'-it-e, èr') *s* corșetier

CORTÈGE [it] *m* cortegiu *a)* alaiu, suită, *b)* *fig* însoțitorii, *les maladies sont le cortège de la vieillesse*, boile sunt însoțitorii bătrâneții

CORTÈS (tess) [sp] *m* pl cortes, adunarea națională în Spania și Portugalia

CORTICAL, E [l] cortex *a)* scorțos, al scoarței

CORUSCATION (sz) [l] *f* sclipire sau licărire puternică (ex a unui meteor)

CORVÉABLE *a* supus angaraiei

CORVÉE *f* 1 clacă, angară (muncă, gratuită ce țărani erau datori să facă boierilor), 2 corvidă *a)* muncă (pe care trebuie s'o facă pe rând toți soldații unui regiment), *b)* *fig* muncă grea, plătisitoare

CORVETTE [l] corbita *f* corvetă, corabie de războiu (între fregată și bric)

CORVIDÉS *m* pl familie de păsările cu cioc cam încovoiat

CORYBANTE [l-gr] *m* corbant, preot al zeiței Cybela (zeița pământului)

CORYMBE (ronb') [l gr] *m* stebă de flori

CORYMBIFÈRE (rèn) *a* cu stebă de flori

CORYMBIFORME (rèn) *a* în formă de stebă de flori

CORYPHÉE [l-gr] *m* corifeu, *a)* conducătorul corului într-o operă, al unui balet, *b)* *fig* fruntas

CORYZA [l-gr] *m* Med gutaia

COSAQUE [rus] *m* 1 cazac, 2 *fig* om înzător || *f* căzărească (un dans) || *a* 1 căzăc, 2 *fig* călăbalec

COSÉANTIF (se) [se-antle] *f* coseantă, seantă (complimentului unui unghiu)

COSIGNAFAIRE *m* co-semnătură

COSINUS (st-nuss) [sinus] *m* cosinus, sinusul (complimentului unui unghiu)

COSMÉTIQUE [gr] *a* care înfrumusețează

curăță (pielea, părul) || *m* cosmetic, substanță care înăgrește (pielea, părul) || *f* cosmetica, partea Higienei care tratează despre cosmeticiuri

COSMIQUE [gr] *a* cosmic, lumesc, *lever cosmique*, răsărirea unui astru odată cu răsăritul soarelui

COSMOGONIE [gr] *f* cosmogonie, teoria formării lumii

COSMOGONIQUE *a* cosmogonic

COSMOGRAPHE [gr] *m*, cosmograf

COSMOGRAPHIE [gr] *f* cosmografie, știința miscărilor astronomice ale universului

COSMOGRAPHIQUE *a* cosmografic

COSMOLOGIE [gr] *f* cosmologie, știința legilor generale care caimuesc universul

COSMOLOGIQUE *a* cosmologic

COSMOPOLITE [gr] *m* cosmopolit, cetățean al lumii || *a* când într-o țară când în alta

COSMOPOLITISME *m* cosmopolitism, iubirea și de alte țări

COSSE / 1 păstare, poșgiță, coajă a unor legume, 2 *parchemin en cosse*, piele de berbec încă nelucrată

COSSE / 1 *a* se izbî în capete (berbecu), 2 *fig* *a* se bate

COSSON [l] *ossus* *m* gărgăriță || *m* vîslătar de viță (se iese după tăierea)

COSSU, **E** [cosse] *a* 1 cu poșgiță groasă, 2 *fig* bogat *toilette cossee*

COSTAL, **E** [l] *costa* *a* costal al coastei

COSTUME [it] *m* 1 mod de a se îmbrăca, poartă, 2, costum, îmbrăcăminte haină

COSTUME, **E** *a* îmbrăcat, *bal costume*, bal pentru dansatorii travestiți

COSTUMER *v* *a* îmbrăca (cu o haină)

COSTUMIFR, **ÈRE** *v* costumier *a* păstrătorul costumelor unui teatru, *b*) croitor, vânzător sau închirietor de costume pentru bal

COTANGENTE (*anti*) [t] *gentie* *f* cotangentă, tangenta complementului unui unghi

COTIF [ml] *quota* *f* 1 cotă *a*) parte (de impozit) *payer sa cote*, *a* și plăti partea, *b*) cursul Bursei, 2 cifră pentru clasarea fiecărei piese (într'un inventariu), 3 cifră care indică nivelul pe un plan, 4 *cote mal taillée*, socotăla număr de sumele cele mari, socotăla aproximativă

CÔTE [l] *costa* *f* 1 coastă *cote a côte*, cot la cot, unul lângă altul, *rompre les cotes à quel qu'un*, *a* muia spinarea cuiva, *se tenir les cotes*, *a* se strîmba de ras, *mesurer les cotes à quel qu'un*, *a* burduși pe cineva, *être à mi cote*, *a* fi la jumătatea drumului, 2 *lelie les cotes d'un melon*, leliile unui pepene, 3 coastă povarnică de deal, 4 coastă, țărmul, malul mării *faire côte*, *aller à la cote*, *a* se izbî de țărm *lig être mal à la cote*, *a* sta prost cu afacerea, 5 *Bot* nervura mijlocie și principală (a unor lei) [V Suplimentul]

CÔTE [cote] *m* 1 parte (a corpului, a unui lucru) *côté droit gauche*, partea dreaptă, stîngă, *lam être sur le côté*, *a* sta prost de tot (*a* sănătate, poziție, etc), *Mar* *a* zăcă în slăunat, *mettre une bouteille sur le côté*, *a* goli o sticlă, *mettre sur le côté* *a*) *a* culă la pînănt, *a* răsturna; *b*) *Mar* *a* aplecă într-o parte, 2 parte,

lor de tous côtés, din toate părțile, *de côté et d'autre*, de ambele părți, *lam de l'autre côté*, alături, în camera de alături, *chacun s'en va de son côté*, fiecare își vede de drum, *Teat côté cour*, *cote jardin*, partea dreaptă, partea stîngă (a scenei), 3 *Geom* latură, față, 4 *le côté de l'endroit*, *le bon côté*, fața unei stufe, *le cote de l'envers*, dosul unei stole, 5 linie (de înrudire), *du côté du pere*, (rudenie) din partea tatălui, 6 parte, partid *être du cote gauche*, *a* ține de stînga, de opoziție, *je me range de votre côté*, sunt de partea, de părerea d'ale, *point de cote*, junghiu în șale || loc adv 1 *de cote a)* deoparte, laoparte *laisser de cote*, *mettre de côté*, *a* lăsa deoparte, *a* pune laoparte, *b*) cu coada ochiului, pe furis, *fig* cu dispreț *regarder de côté*, *a* privi cu coada ochiului, *c*) în treacăt *un mot dit de côté*, vorbă zisă în treacăt, 2 *a côté*, pieziș, alături *donner à cote*, *a* nu nîmîri, *a* greși, *a* se depărta de scop || loc *piep a cote de*, lângă, alături *de être à cote de la question*, *a* nu fi în chestie, *a* se depărta dela o chestie, *du cote de*, dinspre, din partea, cat privește, în favoarea, *du côté de l'eepe*, în partea stîngă a corpului, *fig* la adăpost, la siguranță [V Suplimentul]

COTEAU [côte] *m* 1 coasta unui deal, 2 colnic, dealuț

CÔTELÉ, **E** *a* *celours côtélé*, catifea ripsată

CÔTELETTE *f* cotlet, costiță (de vițel, de porc, etc), 2 *pl* favorite în formă de cotlet

COTER [cote] *v* *a* cotă *a*) *a* numerotă, *a* însemna cu cifre, *b*) *a* însemna prețul (unor mărituri)

COTERIE *f* coterie, gașcă

COTURNE [l-gr] *m* coturn, încălțăminte cu tocuri înalte ale actorilor greci din vechime, *fig* *chausser le coturne*, *a* jucă tragedie

COTICE *f* Blaz bandă sau bară micșorată în lățime

COTIER, **ÈRE** (*tu*) [cote] *a* 1 dealungul țărmului, 2 care cunoaște țărmul *pilot cotier*, pilot care cunoaște țărmul || *m* 1 luntre plutind dealungul țărmului, 2 cal de deal (care se adăog unei trăsurii la urcarea unei panie)

COTIGNAC [coing] *m* dulceață de gutuie

COTILLON (*tu-yon*) [cotie] *m* 1 fustă, 2 cotilion (figură de dans)

COTIR (*tu*) *v* *a* strivi, *a* turti (fructele)

COTISATION (*tu sa sz*) *f* 1 cotizăți(un)e, parte ce are de dat fiecare, 2 cotizare

COTISER (*tu se*) [cote] *v* *a* cotiza, *a* regula partea ce trebuie să dea fiecare || *Se cotiser*, *a* se cotiză, *a* contribui cu alții la o cheltueală comună, *la un scop oarecare*

COTISURE (*tu siu*) *a* turtire (a fructelor)

COTON [ai] *m* 1 bumbac *jeter son coton*, *a* se lanoși (o stofă), *fig* *filer jeter un mauvais coton*, *a* sta prost de tot (cu sănătatea, cu afacerile), 2 pululeț, tuleu (la unele plante)

COTONNADE *f* materie de bumbac [V Sup]

COTONNE, **COTONNETTE** *f* materie de bumbac ordinară

COTONNÉ, **E** *a* 1 umplut cu bumbac, 2 *cheveux cotonnés*, păr creț

COTONNER [coton] *o* a umplea cu bumbac || *Se cottonner*, a se acoperi cu tuleu (bărbia), cu pufuleț (unele plante), a se lănoși (stofe)

COTONNERIE *f* 1 bumbărie, 2 teren plantat cu arborele bumbacului

COTONNEUX, EUSE *a* *Bot* acoperit cu pufuleț păros

COTONNIER *m* bumbacul (arbore)

COTONNIER, ÈRE *a* de bumbac, al bumbacului || *s* lucrător bumbăcar

COTON-POUDRE *m* *V* fulmicoton

CÔTOYER (toa-ye) [côte] *o* a merge dealungul (ex unui râu, unei păduri) || *Se côtoyer*, a merge unul lângă altul [Se conjugă ca *employer*]

COTRE [angl] *m* mic vas cu un catart

COTRET *m* legătură de surcele, de nulele

COTTAGE [angl] *m* vilă la țară

COTTE *f* 1 fustă țărească, catrință, 2 *cotte d'armes*, zavelcă (ce purtau cavalerii) deasupra armurei, 3 *cotte de maille*, zale, cămașă de fier

COTUTEUR, TRICE *s* cotutor, tutor împreună cu altcineva

COTYLE [gr] *f* *Anat* locul de îmbucătură al unui os cu altul

COTYLÉDON [gr] *m* 1 *Bot* cotiledon, bob seminal din embrion, 2 bobul placentei

COTYLÉDONNE, E *a* cu cotiledoane

COU [l] *collum* *m* 1 gât, grumaz *sauter au cou*, a sări de gât, a îmbrățișa, *se rompre, se casser le cou*, a-și frânge gatul, *fig* a se prăpădi, a se ruina, *tordre le cou*, a omori, a sugrumă, *couper le cou*, a tăia capul, *prendre ses jambes a son cou*, a-și lua tălpășița, *rompre le cou a une chose, a quelqu'un*, a împiedeca un lucru, pe cineva de a reuși, *tendre le cou*, a se da ca victimă, *mettre la corde au cou*, a pune cuiva ștreangul de gât, a-ți veni de hac, 2 gâtul (unei sticle), 3 *cou de cygne*, robinet *a*) țeavă în forma gâtului de lebădă, *b*) încovoietura părții de dinainte a trăsuri

COUAC (ak) [onomatopee] *m* cuac, sunet fals

COUARD, E [it] *s* fricos peste măsură, laș, mișel

COUARDISE *f* lașitate, mișelie, marșăvie

COUCHAGE *m* 1 culcatul la hotel, 2 așternutul *paille de couchage*, paie de așternut

COUCHANT, E *a* care se culcă *chien couchant*, câine prepelicar, *fig faire le chien couchant*, a se gudura pe lângă cineva, *soleil couchant*, apusul soarelui || *m* 1 asfintitul soarelui, 2 apusul, *fig* sfârșitul

COUCHE *f* 1 culcuș, pat, 2 scutec, 3 facere, lăuzie *couche(s) laborieuse(s)*, facere grea, *fausse couche*, lepădare, *être en couche*, a fi lăuză, *faire ses couches*, a naște, 4 strat, așternut *couche de sable, de beton*, așternut de nisip, de beton, 5 grund (de pictură), 6 miză (la joc) *la couche était de 20 francs*, miza eră de 20 de lei, 7 pătură (de pământ), strat, 8 *Geol* strat

COUCHÉ *m* *V* *coucher*

COUCHÉE *f* popas de noapte

COUCHER [l] *collocare* *o* 1 a culcă *chambre à coucher*, cameră de culcare, prov *comme on fait son lit on se couche*, cum îți vei așterne

așa vei dormi, 2 a culcă la pământ (ex graul), 3 a întinde pe jos *coucher une échelle*, a întinde pe jos o scară, *coucher sur le carreau, par terre* *a*) a se culcă pe jos, *b*) a trânti la pământ, *c*) *fig* a omori, 4 a așterne *coucher sur le papier*, a așterne pe hartă, *coucher par écrit*, a înscris, 5 *coucher en joue*, a ochi, 6 a dormi, a rămâne peste noapte *il couche dans une auberge*, înnoptă într'un han, 7 a aplecă *coucher son écriture*, a scrie aplescat, 8 a netezi părul unei stofe, *fig coucher le poil a quelqu'un*, a lingusi, a măguli pe cineva, 9 a întinde (vâpselile), 10 *coucher gros*, a jucă pe gros, *fig* a riscă mult || *Se coucher*, 1 a se culcă, 2 a apune, a asfinți *le soleil se couche*, soarele apune [Vezi cuvintele în legătură cu *coucher* și Suplimentul]

COUCHER *m* 1 culcatul, culcare, *petit coucher*, vremea între despărțirea regelui de curteni și culcarea lui, 2 așternut *un bon coucher*, un așternut bun, 3 apunere, apusul (unui astru)

COUCHETTE *f* 1 pătișor, pătuț, 2 pat ce se desface

COUCHEUR, EUSE *s* 1 tovarăș de pat sau altul, 2 *fig mauvais coucheur*, om nesuferit, imposibil

COUCHIS *m* așternut de nisip și de pământ pe care se așază un pod

COUCHOIR *m* paleta aurarului

COUCI-COUCI, COUCI-COUCĂ *adv* așa și așa

COUCOU [onomatopee] *m* 1 cucu (pasăre), 2 ceasornic de perete cu cucu, 3 (†) brișcă, cotigă

COUDE [l] *cubitum* *m* 1 cotul (brațului), *jouer des coudes*, a-și face drum, *lever, hausser le coude*, a beă sdravăn, prov *il ne se mouche pas du coude*, nu e prost cum îl crezi, 2 colț iese în afară, întorsătură *la rue fait un coude*, strada face o întorsătură [V Suplimentul]

COUDÉE *f* cot (măsură), *fig avoir ses coudees franches*, a fi liber să facă ce vrea

COU-DE-PIED *m* 1 îndoitura genunchiului, glesnă, căputa piciorului, 2 lovitură de picior. Pl *des cous-de-pied*

COUDER *o* a îndoi în forma cotului

COUDOIEMENT *m* 1 atingere cu cotul, 2 *fig* atingere

COUDOYER (doa-yé) [coude] *o* 1 a atinge cu cotul, 2 *fig* a veni în atingere, în contact cu [Se conjugă ca *employer*]

COUDRAIE *f* aluniiș

COUDRE *m* *V* *coudrier*

COUDRE [l] *consuere* *o* a coase, *machine a coudre*, mașină de cusut, *coudre en surjet*, a tiv, 2 *fig* a strange la un loc, 3 *fig coudre la bouche a quelqu'un*, a închide gura cuiva

COUDRETTE *f* aluniiș mic

COUDRIER (dri é) *m* alun

COUENNE (ann') *f* 1 șoric de ramător, 2 *Med* pată pe piele, 3 *pop* nătăflească

COUENNEUX, EUSE (a-neu, a-neuz') *a* 1 acoperit cu șoric, 2 *Med* angine *couenneuse* angină difterică

COUETTE *f* 1 saltea din puf, 2 *Mar* grin-

zile groase pe care e așezată chereșteaua corăbiei, 3 codiță (de animal)

COUFFE *f* coș pentru transportul mărfurilor

COUG(O)UAR *m* cuguar, pisică mare sălbateră

COULAGE *m* 1 scursura unui lichid dintr'un butoiu, 2 turnătura unui metal topit, 3 *fig* risipă *il y a beaucoup de coulage dans cette maison*, e multă risipă în casa aceasta

COULAMMENT *adv* într'un mod cargător, limpede

COULANT, *E a* 1 curgător, 2 *nœud coulant*, nod care se strânge și se întinde (fără a se desface), 3 *fig* curgător, ușor *style coulant*, 4 *fig* culant *homme coulant*, om cu care te înțelege bine, *être coulant en affaires*, a fi om de înțele în afaceri || *m* inel care închide o pungă, inel de clește

COULE *f* pop 1 *V* coulage, 2 caștig accesoriu necinsit, 3 anteriu cu glugă [*V* Suplimentu]

COULÉ *m* 1 Muz trecerea repede dela o notă la cealaltă, 2 *cule*, alunecătură (figură de dans), 3 turnură

COULÉ, *E a* 1 curs, 2 *fig* *un homme coulé*, un om pierdut, runat [*V* Suplimentu]

COULÉE *f* 1 turnatul, turnătura (unui metal topit), 2 masă de materie topită, 3 scriitură aplecată, 4 poteca îngustă (a cerbului)

COUMELLE *f* Bot gheabă de brad

COULEMENT *m* 1 (†) curgere, 2 trecerea spezi dealungul spezi adversarului

COULER [*l* colare] *v* 1 a curge, *faire couler*, a vărsa, 2 a aluneca *se laisser couler le long d'une corde*, a aluneca dealungul unei frânghii, *fig couler sur quelque chose*, a aluneca asupra unui lucru, 3 *fig* a se scurge, a trece *les années coulent insensiblement*, anii trec pe nesimțite, 4 a fi subțire, fluid *cette encre ne coule pas assez*, cerneala aceasta nu e destul de subțire, 5 a turna *couler une statue*, 6 a se usca *la vigne coule*, vița se usucă, 7 a străcura *couler un bouillon*, *fig* *un billet*, a străcura un bulion, *fig* un bilețel, 8 a (se) scufunda *couler un bateau*, a scufunda o luntre, *couler bas*, a se scufunda, *couler à fond*, a scufunda, *fig* a înfundă, *couler une question à fond*, a trata o chestiune în toate amănuntele, a o epuiza, *couler une affaire à fond a*) a încheia dehntiv o afacere, *b*) a o pierde, *couler quelqu'un à fond*, a înfundă pe cineva (într'o discuție), a-l pierde, a-l ruina, 9 *couler la lessive*, a opări cu leșie, 10 *fig* a petrece, a trăi *couler des jours heureux*, a trăi zile fericite, *se la couler douce (la vie)*, a duce o viață fericită, 11 *fig* *couler de source*, a fi curgător || *Se couler*, 1 a se străcura, 2 *fam* a se pierde, a se ruina (pe sine sau unul pe altul) [*V*. Suplimentu]

COULEUR [*l* color] *f* 1 colorare, *fig* *changer de couleur*, a se face fețe-fețe, a păli, *homme de couleur*, mulatru, *linge de couleur*, rufe colorate, *mettre en couleur*, a zugrăvi (un parchet), *prendre couleur*, a se rumeni (scriitura), *fig*, *l'affaire prend couleur*, chestia începe a merge

bine, a se limpezi, *reprendre couleur*, a) a se înviora, a-și reveni în fire, b) a se arăta din nou pretutindeni, *en dire de toutes les couleurs*, a spune vrute și nevrute, 2 vâpșea *fabrique de couleurs*, fabrică de vâpșele, 3 față, tenul obrazului *avoir de belles couleurs*, a avea ten frumos, *sans couleur*, fără viață, palid *être haut en couleur*, a fi roșu la față, 4 colorare, însușire *couleur locale*, însușire locală 5 *fam* minciuni *contre des couleurs*, a tocă la minciuni *quelle couleur!* ce minciuni! 6 *pl* colorile naționale, 7 *fig* aparență *sous couleur d'amitié*, sub o aparență prietenoasă || *m* și a *couleur de chair*, culoarea cărnii *couleur de rose* culoarea roz, *fig* senin, limpede [*V* Suplimentu]

COULEUVRE [*l* colubra] *f* năparcă loc *aval* *des couleuvres*, a înghiți la noduri pe sub ascuns

COULEUVREAU *m* puu de năparcă

COULEUVRINE *f* (†) ulevrină, balimez

COULINAGE *m* distrugerea insectelor de pe scoarța copacilor cu o torță aprinsă

COULINE *f* torță de paie

COULINER *v* a distruge insectele de pe scoarța arborilor cu o torță aprinsă

COULIS (*li*) [couler] *m* zeamă de carne strecurată || *a vent coulis*, vânt ce trece prin crăpături

COULISSE [coulis] *f* 1 scobitură, uluc în care se mișcă un oblon, o ușă, *etc porte a coulisse*, ușă ce se mișcă într'un uluc, 2 *culisă a*) spațiul dinapoia scenei, *b*) *fig* dedesubturi (ale politiceii, etc), 3 partea hainei strânsă cu șiret, 4 *Tip* limba sifului, 5 speculanți dela bursă, 6 loc *faire les yeux en coulisse*, a se uita galeș, cu ochii duși într'o parte

COULISSÉ *E a* cu ulus

COULISSEAU *m* culisă mică, bucată care se mișcă în uluc

COULISSIER *m* culisier, speculant în culisele Bursei

COULOIR [couler] *m* 1 culoar, gang, 2 strecurătoare de pânză (pentru lapte)

COULOIRE *f* strecurătoare (vas)

COULPE [*l* culpa] *f* (†) vină

COULURE [couler] *f* 1 căderea broboanelor de struguri sau a unei flori fără fruct, 2 fărâmițurile ce cad din metalul topit prin crăpăturile tiparului

COUP [*l* colaphus] *m* 1 lovitură (în toate sensurile) *porter coup a*) a se atinge de, a lovi în, a vătămă, *b*) a face efect *le coup est porté*, răul s'a făcut, 2 *tură coup de poigne*, pieptănătură, *coup de brosse*, perietură, *coup de balai*, măturătură, *coup de ciseau*, tăietură, *coup de feu a*) descărcătură, *b*) hrană, *c*) *fig* momentul hotărîtor, *coup de canon*, detunătură, *coup de fer*, călcătură, *coup de riflet* șuerătură, *coup de bec*, mușătură, *coup de patte*, sgâmetură, *coup d'œil*, căutătură, ochire, *coup de pinceau a*) trăcătură de pene, *b*) *fig* zugrăvire, descriere, etc, 3 dăltătură cu *coup de filet*, dăltătură cu piasă,

coup d'archet, dăltătură cu arcușul 4 sunet, bătaie *coup de cloche*, bătaie de clopot, *sur le coup de trois heures*, când bătuă ceasurile trei, 5 faptă *faire un mauvais coup*, a face o treabă proastă, *coup d'éclair*, faptă strălucită, *coup de main* faptă de maestru, *coup de tele*, ispravă, 6 întâmplare *coup de bonheur*, *coup du ciel*, *coup de fortune*, întâmplare fericită, noroc, 7 înghițitură, dușcă *boire un coup* a) a trage o dușcă, b) *pop* a fi aproape să se înnece, 8 (în expresiunile) *coup d'ami*, serviciu prietenesc, *coup d'air*, răeală, *coup de champagne*, salutare *coup d'essai*, încercare *coup d'épée dans l'eau* osteneală zadărnică, *coup en l'air*, desăvârșitură în vânt, *coup d'épaule* ajutor, *coup de langue*, bâfăritură, ironie între pătoare, *coup de lumière*, luărire, *coup de main* a) mană de ajutor, b) faptă îndrăzneală, c) *d'un coup de main* dintr'odată, *coup de poing*, a) pistol mic de buzunar, b) unealtă de străpuns butoaiile, *coup de poing américain*, box, *coup de sang*, apoplexie, *coup de soleil* a) insolaj, aprindere b) *pop* roșată, c) *jam avoir un coup de soleil*, a fi cherchelit, *coup de vent*, curent 9 (în locuțiunile) *tenir coup*, a ține piept, *être sans le coup* a fi amenințat a fi expus la ceva, *manquer son coup*, a nu izbuti, *faire son coup*, a izbuti, a-și atinge ținta, *monter un coup à quelqu'un*, a înșelă pe cineva, *se monter des coups*, a-și face iluzii, *faire d'une pierre deux coups*, a săvâși două trebi deodată, a jucă la două nunți, *frapper les grands coups*, a da lovituri decisive, *avoir un coup de hache*, a fi trăsniț cu leuca, *faire un coup de sa tête*, a face după cum îți tale capul, *être aux cent coups*, a nu ști pe ce lume se află, *faire les cents, les cent mille coups*, a face cele mai mari excese, a înființă toate pericolele, *en venir aux coups*, a se luă la bătaie, *sans coups férir*, fără multă osteneală, fără împotrivire || *adv à coup sûr*, negresit, *tout à coup*, deodată, *tout d'un coup* a) pe neașteptate, b) deodată, *coup sur coup*, una după alta, *du coup*, momentan, în acel minut, *sur le coup*, la minut, *du premier coup*, din primul minut, *d'un seul coup*, dintr'odată, *encore un coup*, încă odată *pour le coup*, de astădată, *à tout coup*, la fiecare dată, *après coup*, prea tâziu [Vezi cuvintele în legătură cu *coup* și mai ales Supl.]

COUPABLE [l culpabilis] a culpabil a) vinovat b) vrednic de pedeapsă *action coupable*, faptă vrednică de pedeapsă

COUPAGE m 1 tăiatul, 2 amestecul unui vin cu alte vinuri mai ușoare sau cu apă, 3 amestecul de alcooluri la diferite grade

COUPANT, E a tăios. || m tăis

COUPE [l coupe] f cupă, pahar larg, poral, prov il y a loin de la coupe aux lèvres, între dorință și realizare distanța e mare

COUPE f 1 tăiere, 2 *coupe de bois*, bucată de pădure însemnată pentru tăiere, 3 tăietură, croială *coupe à la mode*, croială la modă, 4 tăietură (a unui vers), 5 cioplirea pietrelor, 6 înfățișarea interioară a unei case pe hârtie, 7 (la jocul de cărți) *faire sauter la coupe*,

a tăia cărțile, 8 fel de a înnotă dând alternativ din fiecare braț, 9 fig *être sous la coupe de quelqu'un*, a fi la cheiemul cuiva || *adv à la coupe*, pe tăiete

COUPÉ, E a 1 tăiat, 2 croit, 3 *vin coupé*, vin amestecat cu alt vin (mai ușor), 4 *point coupé*, dantelă din foi cu spituri || m *cupeu* a) caretă, b) cabină la tîen || f deschizătură în peretele unei corăbii (pentru a comunica cu scara de afai)

COUPEAU m culmea unui munte

COUPE-CHOUX m fam călugăr servitor (la mănăstire)

COUPE-CIGARES m unealtă de tăiat vârful țigărilor de foi

COUPE-CIRCUIT m mică sârmă care întrerupe circuitul când intensitatea curentului e prea mare Pl *des coupe circuit*

COUPE-FILE m bilet de liberă petrecere prin șirurile de trăsură, de sergenți, etc Pl *des coupe-file*

COUPE-GORGE m loc primejdios, cuib de hoți Pl *des coupe gorge*

COUPE-JARRET (re) m 1 tâlhar, 2 fig ticălos Pl *des coupe-jarrets*

COUPE-LÉGUMES m unealtă de tăiat legume

COUPELLATION f Chim cupelațiune, desfacerea la foc a aurului și argintului de metalele cu cari sunt aliate

COUELLE [coupe] f 1 cupelă, vas în care se face cupelațiunea, 2 cupă mică

COUELLER v Chim a trece prin cupelă aurul sau argintul

COUEMENT m 1 tăiere, tăiatul, 2 înțetăiere (a două linii ferate)

COUPE-PAPIER m cuțit de lemn, de os pentru tăiat foile, hârtia Pl *des coupe-papier*

COUPE-PÂTE m cuțit pentru tăiatul aluatului (la brutari) Pl *des coupe-pate*

COUPER [coupe] v 1 a tăia (cu toate sensurile), *couper la gorge à quelqu'un* a) a omori pe cineva, b) a-i face mult rău, *couper le sifflet*, a închide fleoanca (cuiva), 2 a croi, *couper un habit*, a croi o haină; 3 a opri *couper une fièvre*, a opri frigurile, 4 a stinge (ex focul), 5 a tăia, a întrerupe *couper la communication*, a turnă apă în *couper du lait, du vin*, a a boteză laptele, vinul cu apă, 7 a strică în parte (un pod, un canal), 8 a tăia, a împiedică *couper les vres*, a împiedică alimentarea (unui loc întărit), fig a luă cuiva apa dela moară, 9 loc *couper, court à*, a pune capăt unui lucru, a isprăvi cu, *couper par le plus court*, a o luă pe drumul cel mai scurt, *couper pied à un abus*, a desrădăcină un abuz, *couper à travers champs*, a o luă razna pe câmp, *couper dans le pont, couper dedans*, a cădea în cursă || *Se couper*, 1 a se tăia, 2 fam. a se contrazice, *le menteur se coupe sans cesse*, mincinosul se contrazice într'una [Vezi cuvintele în legătură cu *couper* și Supl.]

COUPE-RACINES m unealtă de tăiat mărunt rădăcini

COUPERET (*cup-rè*) *m* 1 satâr, cuțit mare de tocat, 2 cuțitul ghillotinei

COUPEROSE (*cup*) *f* 1 cuproză, sulfat metalic, *couperose verte*, sulfat de fier, *couperose bleue*, sulfat de cupru, *couperose blanche*, sulfat de zinc, 2 *Med* inflamația glandelor cutanee ale feței

COUPE-ROSÉ, *E* (*p'*) *a* acoperit cu bube roșate pe obraz

COUPEROSER *v* a acoperi cu bube (obrazul)

COUPE-TÊTE *m* 1 călău, 2 joc de sărită

COUPEUR, *EUSE* *s* 1 croitor, 2 tăietor, 3 *coupeur de bourses*, hoț de buunări

COUPLAGE *m* împerechere, împreunare

COUPLE [*l* copulă] *m* 1 pereche, 2 doi două *un couple d'amis*, doi prieteni || *f* 1 lanț de împerechere *la couple des chiens de chasse*

lanțul de împerechiat câinii de vânătoare, 2 doi, două *une couple d'œufs*, două ouă

COUPLEMENT *m* împerechiera a două roți

COUPLER [*couple*] *v* a împerechi a doi câte doi (*ex* câinii de vânătoare)

COUPLET *m* 1 cuplet, cântec, cântecel, 2 tiradă, rol lung

COUPLEUR *m* aparat pentru încărcatul acumulatorilor

COUPOIR *m* foarfecă de tăiat metale, etc

COUPOLE [*lit*] *f* cupolă *a*) bolta de dinăuntru a bisericii, *b*) turliă

COUPON [*couper*] *m* coupon *a*) petec, rest dintr-o stofă, *b*) bilet de loje, *c*) bilet cu dobânda unei acțiuni

COUPURE *f* 1 tăietură, 2 *fig* fracțiune de bilet de bancă, 3 *pl* tăieturi, lăsări afară (*la* un roman, *la* o piesă de teatru)

COUR [*cohortem*] *f* curte *a*) ogradă, *b*) palat, *c*) tribunal, *d*) loc *faire la cour*, a face curte, a curta, *être bien en cour*, a fi în favoare, *la cour du roi Petaud*, balamuc, *homme de cour*, curtean, *Jur hors de cour*, neurmărire

COURAGE [*cour*] *m* curaj *a*) îndrăzneală, *b*) bărbăție, loc *prendre son courage à deux mains*, a-și lua inima în dinți

COURAGEUSEMENT *adv* cu curaj

COURAGEUX, *EUSE* *a* curagios

COURAMMENT *adv* 1 curent, cu înlesnire, 2 obișnuit *on dit couramment que*, se zice îndobște că

COURANT, *E* *a* 1 curgător *eau courante*, apă curgătoare, 2 alergător *chien courant*, copoiu, 3 curent *a*) mergător, în care ne aflăm *année courante*, anul în care ne aflăm, *b*) în uz *monnaie courante*, monedă în uz, 4 obișnuit *prix courant*, preț obișnuit, *e*) repede *écriture courante*, scriere repede, *affaires courantes*, afaceri de toate zilele, *f*) *compte courant*, cont curent || *m* 1 curent *a*) curgere (*a* unei ape), *b*) mers *le courant des idées*, mersul ideilor, *c*) curs, starea obișnuită *le courant des affaires*, starea obișnuită a afacerilor, *d*) drum, direcție *suivre le courant des plaisirs*, a merge pe calea plăcerilor, *e*) *être au courant*, a fi la curent cu comerțul, *être au courant de*, a fi în curent cu, a avea cunoștință despre, 2 *courant d'air*, curent, 3 *un courant d'affaires*,

o cantitate de afaceri de regulat; *le courant du marche*, prețurile curente ale pieței, 4 corență, din această lună *le dix du courant*, la zece ale lunii acesteia, *fin courant*, la sfârșitul lunii, 5 decurs, scurgere *dans le courant du mois*, în decursul lunii || *f* 1 scriere cursivă, 2 *jam* diaree [V Suplimentu]

COURBATU, *E* *a* 1 deșălat, înțepenit, 2 *fig* rupt de oboseală

COURBATURE *f* 1 deșălare (*la* cai), 2 reumatism, 3 durere în șale, înțepeneală

COURBATURER *v* a pricinui deșelarea, înțepeneala membrilor, oboseală mare

COURBE [*l* curvus] *a* curb || *f* curbă, linie curbă

COURBEMENT *m* curbare, încovoiere

CURBER [*coube*] *v* a curbă *a*) a (se) încovoia, *b*) a (se) plecă *courber le front* || *Se courber*, a se curbă *a*) a se încovoia, *b*) *fig* a se plecă, a se umili, a face temenele

COURBETTE *f* 1 curbetă, ridicarea picioarelor de dinainte (*la* cal), 2 *fig* temeneală, plecăciune

COURBURE *f* curbură, îndoitură

COURCAILLET (*ka-ye*) *m* 1 ținpătul prepeleții, 2 fluier care imitează ținpătul prepeleții

COURETTE [*cour*] *f* curticică

COUREUR, *EUSE* *s* 1 alergător, 2 cal de cursă, 3 iscoadă, 4 *fig* haimană *coureur de cafés*, haimana de cafenele, *c'est un grand coureur*, nu-l găsești niodată acasă, *vieux coureur*, haimană bătrână, craiu, 5 om care aleargă după ceva *coureur de filles*, vanător de femei, craiu, *coureur de bals*, client nelipsit al balurilor, *coureur de places*, om care umblă după slujbe || *a* care aleargă, alergător

COURGE (*kury*) [*l* cucurbita] *f* dovleac

COURIR (*l* currere) *v* 1 a alergă, a fugi *courir sus à quelqu'un* *a*) a se arunca asupra cuiva, *b*) a-l urmări, *ecrire en courant*, a scrie repede, 2 a alergă la curse (un cal) *faire courir un cheval*, a trimite un cal să ia parte la alergări, 3 a merge *courir à sa fin* *a*) a merge spre sfârșit, *b*) a fi aproape de țință, *courir sa dixième année*, a merge pe zece ani, 4 a umblă, a se răspândi *le bruit court*, umblă zvonul, *faire courir un bruit*, a răspândi un zvon, 5 a umblă după ceva *courir une place*, *le cachet*, a umblă după un post, după lectură, *courir les honneurs*, a umblă după onoruri, *courir la carrière littéraire*, a profesă cariera literară, *courir un prix*, a concura la un premiu, *courir la prétentie*, a umblă de colo până colo fără nici un rost, 6 a cutreeră, a colinda *courir le monde*, *les champs*, a cutreeră lumea, câmpurile, *courir les rues*, a umblă haimană, *l'esprit court les rues*, e un spirit cunoscut de toți, răsuflat, 7 a se scurge, a trece *laissons le temps courir*, să lăsăm să treacă vremea, *par le temps qui court*, pe vremea de azi, 8 a gonii, a urmări *courir le cerf*, a gonii cerbi, 9 a frecventă, a fi nelipsit dela *courir les bals*, *les spectacles*, a fi nelipsit dela baluri, dela teatru; 10 *fig* a se expune *courir un danger*, a se expune pericolului, a-și pune

viața în primejdie, *courir à sa perte*, a merge spre pierirea sa, *courir même fortune*, a se expune aceluiași pericol, 11 a curge, a se vărsa, *courir à la mer*, a se vărsa în mare 12 a se întinde *les Pyrénées courent de l'E à l'O*, Pirineii se întind dela răsărit la apus [Vezi Tabloul verbelor nereze și Suplimentul]

COURLIS, COURLIEU *m* corlă, pescar (pașăie)

COURONNE [1 corona] *f* 1 coroană, 2 cunună, *couronne de lauriers*, cunună de lauri, 3 *fig* puterea suverană *usurper la couronne* a uzurpa domnia, 4 coroană monedă engleză, 5 *couronne d'une dent*, coroană, pitea vizibilă a unui dinte, 6 format de hârtie (cam 0,46 pe 0,36) marcat cu coroană, 7 *fig* premiu răsplătit podoabă, 8 tunsura, partea rasă de pe creștetul capului (la preoții catolici), 9 suprafața între două circuli concentrici

COURONNÉ, E *a* 1 încoronat, încununat *l'ête couronnée* suveran, 2 *cheval couronné* cal cu pielea sfâșiată la genunchi 3 înconjurat *tour couronnée de feux*, turn înconjurat cu lumini, 4 *fig* premiat

COURONNEMENT *m* 1 încoronare, 2 cunună coamă *couronnement de l'édifice*, 3 *fig* premiare

COURONNER *v* 1 a încorona, 2 a încunună, a împodobi *les cheveux blancs couronnent la tête du vieillard*, peri albi încunună capul bătrânului, 3 *fig* a desăvârși *la fin couronne l'œuvre*, sfârșitul desăvârșeste lucrarea urma alege, 4 *fig* a cinsti, a răsplăti *couronner la vertu*, a răsplăti virtutea, 5 *fig* a premia (o lucrare), 6 *couronner les vœux de quelqu'un*, a împlini dorințele cuiva, 7 a înconjura dominând (despre înălțimi) || *Se couronner*, 1 a se încorona, 2 a se acoperi *les arbres se couronnent de fleurs*, arborii se acoperă cu flori, *arbre qui se couronne*, arbore care se usucă la vârf, 3 a se răni la genunchi (un cal)

COURRE [courir] *v* a gonî *courre le cerf* a gonî cerbi, *chasse à courre*, goană înversunată, *laisser courre*, a despreună, a slobozi câinii, *le (laisser) courre*, locul unde se sloboade câinii [Numai la infinitiv]

COURRIER [it] *m* 1 curier, purtător de scrisori, de depeș, fam *courrier de malheur* vestitor de nenorociri, piață rea, 2 scrisori *lire son courrier*, a-și citi scrisorile, 3 postă *par le retour du courrier*, cu întoarcerea poștei, cu prima postă

COURRIÈRE *f* Poet alergătoare, mesageră **COURRIERISTE** *f* curierist, ziarist care face cronica zilei

COURROIE [1 corrigia] *f* curea

COURROUCÉ, E *a* mâniat, întăritat

COURROUCER *v* a mânâia foarte, a întărită || *Se courroucer*, a se mânâia, a intra în mânie, a se întărită [Se conjugă cu *avancer*]

COURROUX *m* Poet mânie, întăritare, furie: *entrer, se mettre en courroux*, a se mânâia, a se întărită,

COURS (*kur*) [1 cursus] *m* curs *afig donner (libre) cours*, a da drumul, *en cours* de pe cale de, *b*) deruis scurgere *dans le cours des siècles*, în scurgerea veacurilor, *c*) trecere *cette monnaie n'a pas de cours*, moneda aceasta nu m rge, *prendre cours*, a merge, a ieși la modă, *donner cours a*, a face să meargă, *fig* a răspândi, *d*) mers, *cours des astres*, mersul astrilor, *e*) lecțiuni (asupra unei materii), *f*) lungime (a unei ape) *le Volga a 800 lieues de cours*, Volga are o lungime de 800 legheii, *g*) *cours d'eau*, fluviu, râu, canal, *prendre son cours*, a izvorî (o apă), *h*) pieșurile *cours du marché*, pieturile târgului, *i*) durită *voyage de long cours* călătorie de lungă durată, *j*) înalțăuire *le cours des événements*

COURSE *f* cursă *a*) drum *faire des courses* a face drumuri, *pas de courses*, pas alergător, *leger a la course* ușor la picior, *prendre a la course* a lua o trăsură cu cursa, *b*) mers, umbriet *la course du soleil*, mersul soarelui, *c*) alergare de cai *le monde des courses*, lumea care ia pite la alergările de cai, *d*) plimbare *course en traineau*, plimbare în sanie, *course au clocher* alergare pe câmpuri plesăitate cu obstacole

COURSIER *m* 1 Poet cal, 2 armăsar, cal mare și frumos de bălăie, 3 canalul ce duce apa la moară

COURSIVE *f* treătoare îngustă dealungul unei galere cu ocași

COURSON *m* ramură tăiată scurt

COURT. *E* [1 curtus] *a* 1 scurt, *haine courte*, gălăială, 3 *sauce courte*, sos subțire, 3 *fig* mărginit, 4 loc *se en retourner avec sa courte honte*, a se întoarce cu coada între picioare, *faire la courte échelle* *a*) a servi de scări cuiva, *b*) *fig* a-1 da mână de ajutor la ceva, *avoir des vues courtes*, a fi mărginit la minte, *être court de* a fi lipsit de, a nu mai avea ceva, *être court d'argent*, a fi strâmtorat || *adv* scurt, *couper court*, *trancher court*, *a*) a curma vorba, *b*) a isprăvi repede cu cineva, a pune capăt, *demeurer, rester (tout) court*, a rămâne cu gura căsătată, a amuși, *tourner court*, a se întoarce deodată, brusc, *fig* a se schimba brusc, *arreter court*, a opri brusc, *tenir quelqu'un de court*, a ține pe cineva de scurt, *court celu*, cu haină scurtă, *tout court* *a*) scurt, fără altă vorbă, *b*) brusc, deodată, pur și simplu, fam *le court*, ceea ce este scurt, *savoir le court et le long d'une chose*, a cunoaște un lucru în toate amănuntele, *fig le plus court*, ceea ce este mai simplu, mai ușor [Vezi și cuvintele în legătură cu *court*]

COURTAGE [courtier] *m* samsarlăc

COURTAUD *E* [court] *a* 1 bondoc, 2 cu coada cu urechile tăiate, ciulite (un câine)

COURTAUDER *v* a tăia coada, urechile (unui cal, unui câine), a ciulăvi

COURT-BOUILLON (*kur-bu-yon*) *m* zeamă de pește, etc Pl *des courts-bouillons*

COURT-CIRCUIT *m* atingerea a doi conducători străbătuți fiecare de câte un curent,

COURTE-BOTTE *m* *fam* picior *Pl des courtes-bottes*

COURTE-POINTE *f* cuvertură de pat de paradă *Pl des courtes pointes*

COURTIER (*ti e*) *m* curtier, samsar, mijlocitor de afaceri, *courtier en librairie*, mijlocitor de articole de librărie, *courtier de marron*, samsar de ocazie

COURTIÈRE (*ti*) *f* *courtierre de mariage*, mijlocitoare de căsătorii, petitoare

COURTIL (*ti*) [*cour*] *m* (†) grădiniță

COURTILIÈRE *f* ciopisniță

COURTINE [*i cortin-i*] *f* 1 perdeă de pat, 2 zidul care unește fâciurile a două bastioane

COURTISAN [*cour*] *m* 1 curtean om de curte 2 curtez n lingusitor interesat

COURTISANE *f* curtezică, femeie de-frănită

COURTISANERIE *f* lingusire interesată jocosie de curtezan

COURTISER [*cour*] *v* 1 a curta, a face curte, fig *courtiser les Muses*, a face versuri, 2 a lingusi cu interes

COURT-JOINTÉ *E a* cu chișta scurtă (cal)

COURTOIS, *E* [*cour*] *s* 1 curtenitor, politicos, 2 *armes courtoises*, arme tocite, fig *lutter d'armes courtoises*, a lupta cinstit

COURTOISEMENT *adv* curtenitor, politicos

COURTOISIE [*cour*] *f* 1 curtenie, politeță, 2 serviciu amabil

COURU *E a* *être fort couru*, a fi foarte căutat, frecventat

COUSEUSE *f* 1 cusătoare, 2 mașină de cusut

COUSIN *m* 1 văr, 2 *fam* bun prieten, cu mătru, 3 tânțar, fig *chasser les cousins*, a gonii pe paraziți

COUSINAGE *m* 1 verie, rudenie între veri, 2 ruhedenie, rude, 3 prietenie

COUSINE *f* 1 vară, verișoară, 2 prietenă bună, 3 cumătră

COUSINER *v* 1 a veri, a zice văr cuiva, 2 *fam* a mânca pe la ruhedenii, 3 *fam* a se învâli, a trăi la olăliă *ils ne cousinent pas ensemble*, nu prea se învâlesc

COUSINIÈRE (*zi*) *f* perdeă subțire de pat împotriva tânțarilor

COUSSIN *m* pernă (pentru răzimatul picioarelor, etc)

COUSSINET (*sz*) *m* 1 pernă, 2 încheietoare de șine

COUSU, *E* [*coudre*] *a* 1 cusut 2 plin de *cousu de petite cérole*, ciupit de vărsat, *cousu d'or*, plin de aur chiabur, 3 *fam* *joues cousues*, obraji foarte slabi

COUT [*couter*] *m* cost

COUTANT *adj* *le prix coutant*, prețul cât a costat costul (unui lucru)

COUTEAU [*i cutellus*] *m* cuțit *couteau d'acier* cuțit pentru tăiatul hârtiei, *couteau pliant*, bulcher, cuțit care se îndoaie în plăsele, fig *d'outeaux tirés la cuțite*, *avoir le couteau sur la gorge être sous le couteau*, a fi cu cuțitul de gât, a fi în mare strâmtoare, *porter le couteau sur*, a suprimă fără milă,

prov *c'est comme le couteau de Jeannot*, sunt idei noi în haine vechi

COUTELAS (*cul' la*) *m* 1 sabie scurtă și lăută cu un singur tăș, 2 satar

COUTELIER (*cul' li é*) *m* cuțitar

COUTELLERIE *f* cutitărie

COUTER [*i constare*] *v* 1 a costă, a ține, 2 a pricinui *couter de la peine* a pricinui osteneală, *couter la vie*, a pricinui moartea, 3 *loc rien ne lui coule a)* nu cuță nimic, *b)* nu i pasă de nimic, *il en coule de*, *il m'en coule de*, e greu să , mi e greu să , *tout lui coule*, totul îi supără, *il coule si peu aux grands*, e așa de ușor celor mari de a , *coule que coule*, oricât îi costa cu orice preț *l'argent ne lui coule guère* aruncă banii prin tereastră, *les promesses ne coûtent rien*, a promite e lucru ușor, prov *il n'y a que le premier pas qui coûte*, număr începutul e greu

COUTEUSEMENT *adv* costisitor

COUTIER, *EUSE* *a* costisitor, scump

COUTIL (*ti*) *m* 1 dril (de pantaloni), 2 pânză groasă de corturi

COUTRE [*i culter*] *m* custură de plug

COUTRIER *m* plug lăză ptea de dinainte

COUTUME [*i consuetudinem*] *f* 1 obicei, *avoir coutume de*, a obșnui să , *de coutume*, de obicei, *comme de coutume*, ca de obicei, prov *une fois n'est pas coutume*, o singură dată e tot una cu de loc, 2 datină, drept statornicit

COUTUMIER, *ÈRE* *a* 1 obșnuit de a face ceva, *il est coutumier de mentir*, e obșnuit să mintă, *il est coutumier du fait*, e obșnuit să facă așa ceva, 2 *droit coutumier* drept statornicit prin obiceiuri, *pays coutumier*, țară ce (se) conduce după drepturi statornicite || *m* (culegere de obiceiurile statornicite (ale unui oraș, etc)

COUTURE [*coudre*] *f* 1 coasere, cusutul, 2 cusătură, 3 semn de rană, sgancă, 3 *loc battre à plate couture*, a snopi în bățăi, a boșorogi, *toutes les coutures*, de toate părțile, *rabattre les coutures a)* a netezi, a întinde cusătura, *b)* fig a burduși, *c)* fig a mai tăia din pretenții, din mândrie

COUTURER *v* a umplea de răni, de sganci

COUTURIER *m* 1 croitor pentru dame, 2 lucrător care coase

COUTURIÈRE *f* cusătoreasă

COUVAIN [*couver*] *m* ouă de insecte (ca albină)

COUVAISON *f* clocituri

COUVÉE *f* 1 clocitură, ouăle clocite, 2 puu ieșiți din ouă, 3 *fam* toată familiunea

COUVENT (*van*) [*i conventum*] *m* 1 mănăstire *entrer au couvent*, a se călugări, 2 pensionat de călugărițe

COUVER [*i cubare*] *v* 1 a cloci, 2 fig a (se) urzi, a (se) plănui, a (se) pregăti *couver une trahison*, a plănui o trădare, *c'est un complot qui couve*, se plănuiește un complot, 3 a aște cu încrețel *le feu couve sous la cendre*, focul mocnește sub cenușă, 4 fig *c'est un feu qui couve sous la cendre*, e un vulcan care nu

așteaptă decât să izbucnească, 5 loc *couver une maladie*, a purta în sine germenul unei boli, *couver des yeux*, a sorbi cu ochii || *Se couvrir*, a se urzi, a se plănuî, a se pregăti

COUVERCLE [l cooperclum] *m* 1 capac, loc *il n'y a si vilain couvercle qui ne trouve son pot si-a găsit tîngirea capacul*

COUVERT. *E* a 1 acoperit, învelit, 2 păduros *pays couvert* țară păduroasă, 3 înorat *temps couvert*, timp înorat, 4 *fig* tainic, ascuns *parler a mots couverts* a vorbi cu jumătate înțelese, 5 îmbrăcat *etre bien couvert* a fi bine îmbrăcat, apărat prin ceva, 6 cu pălăria pe cap *restier couvert* a țâmănește acoperit cu pălăria pe cap, 7 încărcat *arbre couvert de fruits*, arbore încărcat de fructe || *adv* a *couvert* acoperit a) la adăpost, b) garantat, asigurat, *mettre a couvert*, a adăpost, a asigura, (non) a băga la răcoare || *prep* *a couvert de*, la adăpost de, ferit de ceva || *m* 1 cuver, tacam, *mettre le couvert*, a pune tacămul masa, *avoir son couvert mis chez quelqu'un*, a-și avea locul lui la masa cuiva, *le cuire et le couvert* masa și casa, 2 plic, copertă, 3 umbră din arbori, 4 *sous le couvert de* a) prin mijlocire: cuiva, b) la adăpostul (unui lucru), c) sub masca, aparența *sous le couvert de l'amitié*, sub masca prieteniei

COUVERTE *f* 1 smalțul porțelanului, 2 pătură soldățească

COUVERTURE *f* 1 couvertură a) plapomă pătură, b) învelitură, scoarță (de pat, de carte, etc), c) înveliș, învelitoare (casei), 2 garanție dată pentru asigurarea unei plăți, 3 *fig* pretext, mască *sous couverture de dévouement*

COUVERTURIER *m* plăpomar

COUVET [couver] *m* oală cu jăratec

COUVEUSE *f* 1 cloșcă, 2 mașină de clocit ouă

COUVI a *m* *œuf couvi*, ou stricat, pe jumătate clocit

COUVOIR *m* mașină de clocit ouă

COUVRE-CHEF (*șef*) *m* fam pălărie, bonetă *Pl des couvre chefs*

COUVRE-FEU *m* 1 capac la sobă, 2 semnal de stingere (a luminilor) *Pl des couvre-feu*

COUVRE-JOINT *m* ciment sau așchie de astupat crăpăturile *Pl des couvre-joints*

COUVRE-LIT *m* macat *Pl des couvre-lits*

COUVRE-NUQUE *m* bucată de pânză ce atârână de chipui și care acoperă ceafa *Pl des couvre-nuques*

COUVRE-PIED(S) *m* 1 învelitoare de picioare, 2 couvertură de paradă pe un pat

COUVRE-PLAT *m* capac de acoperit mănecarea *Pl des couvre-plat*

COUVREUR *m* învelitor de case

COUVRIRE [l cooperire] *v* 1 a acoperi (cu toate sensurile), a înveli, 2 a umplea cu *couvrir de sang*, 3 a coplesi, a încălca cu *couvrir d'eloge*, 4 a îmbrăca *couvrir chaudement ses enfants*, a-și îmbrăca copiii cu veșminte călduroase, 5 a adăposti, a apăra *couvrir une place*, a apăra un loc întărit, *fig*,

couvrir de sa protection, a lua sub ocrotirea sa; 6 a scuza *couvrir une faute*, a scuza o greșală, 7 a șterge, a îndreptă *le regret ne couvre pas le mal*, părerea de rău nu îndreaptă răul făcut, 8 *couvrir une enchère*, a oferi un preț și mai mare, 9 a-și ascunde *couvrir sa marche*, *son jeu*, a-și ascunde mersul, jocul || *Se couvrir*, 1 a se acoperi, a se înveli, 2 a-și pune pălăria pe cap, a-și pune o haină *couvrez-vous* a) acopere-te! b) pune pălăria! 3 a se înnora *le temps se couvre*, cerul se înnoarează, 4 a se umplea *se couvrir du sang de quelqu'un*, 5 a se încălzi *se couvrir de gloire*, 7 a se pune la adăpost, 8 *fig* *se couvrir d'un prétexte*, a da un pretext || [V Tabloul verbelor neregulate]

COVENDEUR *m* tovarăș la vânzare cu altul

COXAL, **E** [l-gr] a dela sold

COXALGIE [gr.] *f* coxalgie, durerea de șale

COXALGIQUE (rik') *a*, ce ține de durerea da șale || *s* suferind de durerea de șale

CRABE [g] carab, rac mare

CRABIER *m* și *a* (animal) ce se nutrește cu carabi

CRAC (krak) *int* 1 tranci *crac le voilà parti*! trun! iată-l plecat, 2 plosc, poc!

CRACHAT ('qa) *m* 1 scuiptat, *fig* *se noyer dans un crachat*, a nu izbuti într'o afacere ușoară, 2 placă de grad superior a unui ordin de cavalerie

CRACHÉ, **E** *pp* scuiptat, *fig* *c'est son pere tout crache*, e leit tătane-său

CRACHEMENT *m* scuiptat, scuiptătură

CRACHER *v* 1 a scuiptă, 2 *fig* *cracher du latin*, a face citate latinești, *cracher son fait à quelqu'un*, a spune cuiva verde părerea sa despre dănsul, *pop* *cracher au bassin*, a trebui să plătească, 3 a stropi *cette plume crache*, acest condei stropește, 4 *cracher des invures*, a insulta a înjură 4 *Mar* a ieși din încheieturi || [V Suplimentul]

CRACHEUR, **EUSE** *s* scuiptător, om care scuiptă des

CRACHOIR *m* scuiptătoare

CRACHOTEMENT *m* scuiptare deasă

CRACHOTER *v* a scuiptă des și câte puțin

CRAIF [l creta] *f* cretă, tibișir

CRAINdre [l tremere] *v* a se teme de, a-și fi frica de, *se faire craindre*, a se face temut, *crainant Dieu*, cu frica lui Dumnezeu, *je crains qu'il ne vienne*, mi e teamă că o să vie (adică nu doresc să vie), *je ne crains pas qu'il vienne*, nu mă tem că o să vie (adică doresc să vie) || *Se craindre* a se teme de sine însuși

CRAINTE *f* teamă temere, *de crainte de* (cu infinitivul), *de crainte que* (cu subjonctivul), *dans le crainte de* (sau *que*), de teamă că, nu cumva să

CRAINTIF, **IVE** *a* temător, sficios

CRAINTIVEMENT (*tu*) *adv* cu teamă, cu sfială

CRAMOISI, **E** [ai] *a* cărămiziu, roșu-închis *devenir tout cramoisi de honte*, a se face roșu de rușine || *m* cărmăz, culoare de un roșu-închis

CRAMPE (kranr') *f*, crampe, junghieri,

crampes d'estomac, cârrei, fig *avoir la crampe*, a fi încet, *n avoir pas la crampe*, a fi iute deștept [V Suplimentul]

CRAMPON (*kran*) *m* cârlig *a*) scoabă, *b*) rădăcina adventice (la plante), *c*) căpătarele în doite la potcoave, *d*) *fig* om de care nu te poți scăpa, scaiu

CRAMPONNER (*kran*) *v* 1 a înșepeni cu un cârlig, 2 *pop* a pisă, a se ține scaiu (de cineva) || *Se cramponner*, a se acăța (de)

CRAMPONNET (*kran*) *m* 1 cârlig cu care se închide fereastra, 2 partea broastei în care se mișcă zăvorul

CRAN [*i* crena] *m* creștătură, fig *monter, baisser d'un cran*, a se ridica, a se micșora cu o treaptă, *ne pas avancer d'un cran*, a sta pe loc [V Suplimentul]

CRÂNE [*i* cranium] *m* 1 craniu, țeasta capului, fig *avoir le crane étroit*, a fi mărginit, 2 *pop* (om) îndrăzneț, semeț, *faire le crane* || a îndrăzneț, semeț [V Suplimentul]

CRÂNEMENT *adv* semeț, cu îndrăzneală

CRÂNERIE *f* semeție, îndrăzneală

CRANIEN, ENNE *a* al craniului

CRANI(OL)OGIE [*gr*] *f* craniologie, studiul craniului în raport cu aptitudinile și instinctele

CRANI(OL)OLOGIQUE *a* craniologic

CRANIOSCOPIE [*gr*] *f* cranioscopie, arta de a aprecia după craniu facultățile intelectuale și morale

CRAPAUD (*po*) *m* 1 broască râioasă, fig *petit crapaud* broscoru, *avaler un crapaud*, a face un lucru neplăcut, *un vilain crapaud* un broscoru urât, *sauter comme un crapaud*, a sări bădărănește, 2 mic fotoliu scund, 3 umflătură a copitei (la cai), 4 *crapaud volant*, V *engoulevent* [V Suplimentul]

CRAPAUDIÈRE *f* 1 broască, 2 *fig* loc umered și murdar, băltoacă

CRAPAUDINE *f* 1 dinte fosil de broască râioasă (întrebuințat de bijuterii); 2 bucată de fier cu găuri la capătul urloazelor (pentru oprirea murdăriilor), 3 supapa (putinei de scaldat), 4 balamă, 5 *Bot* jaleș de câmp, 6 *d* la *crapaudine*, fript la frigare

CRAPOUSSIN, E *s* pocitanie, bondoc

CRAPULE [*i* crapula] *f* 1 desfrânare orgie murdară *vivre dans la crapule*, a trăi în desfrâu, 2 om ordinar, pușlamă *fréquenter la crapule* a se înhăita cu drojdia societății

CRAPULEUSEMENT *adv* în oigui, în desfrâu

CRAPULEUX, EUSE *a* desfrânat, scârnav

CRAQUE (*krak'*) *f* fam gogoasă, mincună, gogonată *contre des craques*, a turna la gogoși la brașoave

CRAQUELAGE (*krak'*) *m* fabricarea porțelanului cu smalțul crăpat

CRAQUELÉ, E *a* cu smalțul crăpat (porțelanul)

CRAQUELER (*krak'-lé*) *v* a fabrica porțelanul cu crăpături [Se conjugă ca *appeler*]

CRAQUELIN (*krak'*) *m* 1 covrig, 2 *fig* om slăbuț, plăpând,

CRAQUELURE (*krak'*) *f* crăparea lustrului și a vâpseli

CRAQUEMENT (*kra k' man*) *m* trosnire

CRAQUER (*kra-ke*) [*crac*] *v* 1 a trosni a scârțai a pocni, 2 *fig* a se sgudui, 3 *fig* a croi la minciuni

CRAQUERIE (*krak ri*) *f* V *craque*

CRAQUÈTLEMENT (*kei'-man*) *m* 1 scârșnitul dinților, scârșăitul, pârăitul (unui lacru), 2 cloncănitul (beizei)

CRAQUETER (*k-te*) V 1 a scârțai, a parăi, 2 a cloncâni (barza) [Se conjugă ca *jeter*]

CRAQUEUR, EUSE (*keur, keur'*) *s* *pop* spuior de gogoși, mincinos

CRASE [*gr*] *f* cravă, contragere

CRA(S)ANE *f* pară mălăiață

CRASSE [*i* crassus] *f* 1 jeg, murdărie (de pe piele), noroiu, murdărie (de pe haine), 2 clasa cea mai de jos, sărăcie *être né dans la crasse*, a se fi născut în sărăcie, 4 sgărâcenie cumplită, 4 spuma, zgura metalelor când se topește, 5 grosolanie, bădărănie, 6 *fig* festă murdară *faire une crasse à quelqu'un*, a jucă o festă ordinară cuiva || *a* crasă, grosolană *ignorance crasse*

CRASSER *v* a murdări || *Se crasser*, a se murdări

CRASSEUX, EUSE *a* 1 murdar, 2 *fig* sgărâcit murdar || *m* 1 om murdar, 2 *fig* sgărâcit murdar, *vivre en crasseux* a trăi colicește

CRATÈRE [*i* crater] *m* 1 crater gaura unui vulcan, 2 urciur cu două urechi (la cei vechi)

CRAVACHE *f* cravașă, biciușcă

CRAVACHER *v* a cravașă, a izbi cu cravașă cu biciușca

CRAVATÉ *f* 1 cravată, legătură de gât, 2 *Mar* frânghie groasă, fig *cravate de chanvre*, streangul spânzurătoare || *m* cal croat

CRAVATÉ *E pp* cu cravată

CRAVATER *v* a pune cravată || *Se cravater*, a-si pune cravată

CRATEUX (*krè-yeu*), **EUSE** [*crat' z* cretos, ca creta

CRAYON (*krè-yon*) [*craie*] *m* 1 creion, 2 *fig a*) desen, portret făcut cu creionu, *b*) mod de a desena *avoir le crayon moultoux*, a avea un mod de a desemna moale, *c*) descriere, *d*) schiță

CRAYONNER (*krè-yo-né*) *v* a creiona *a*) a desena cu creionul, *b*) *fig* a schița *crayonner la caractere d'un homme*

CRAYONNEUR (*krè-yo*) *m* desenator prost

CRAYONNEUR, EUSE (*krè-vo*) *a* cu creionul

CRÉANCE *f* 1 crezământ *cela ne mérite aucune créance*, asta nu merită deloc a fi crezut, *donner créance a*) a acredita, a face să fie crezut (un lucru), *b*) a crede, 2 creanță, obligație de a plăti, poliță, 3 credit, încredere *perdre toute créance*, a pierde orice încredere, *lettre de créance a*) scrisoare de încredere, de credit, *b*) scrisoare de acreditare (a unui ambasador)

CRÉANCIER, ÈRE *s* creditor.

CRÉATEUR, TRICE *s* creator, ziditor, înființator || *a* creator, care crează.

CRÉATION (*sé*) [*i*] *f* 1 creare, *a*) zidire,

zămislire, b) înființare *creation d'emploi*, în înființare de posturi, 2 *fig* creațiunea (lumei), lume, univers, 3 creațiune, invențiune, producțiune *cela est de sa creation*, asta i o închipuire a lui, *de nouvelle création*, proaspăt, recent, 4 rol jucat prima oară (de un actor)

CRÉATURE [i] *f* creatură a) făptură, b) *fig* muiere, c) protejat *les créatures du ministre*, d) persoană decăzută

CRÉCELLE *f* 1 huruitoare, 2 *fig* fleon cântor, guraliv *quelle crecelle!* ce palaviagiul 3 *voir de crecelle*, glas pităgiat

CRÉCERELLE *f* Zool vindereu

CRÛCHE *f* 1 iesle (pentru vite), *la sainte creche* legănul Mântuitorului, 2 azil pentru copii mici de doi ani (în timpul zilei)

CRÛCY *f* morcov de Crécy

CRÉDENCE [it] *f* 1 mescioară de lângă altar cu vasele sfinte, 2 credență, mescioară sau policioară pentru vase

CRÉDENCIER *m* iconomul, distribuitorul proviziilor (unui așezământ public)

CRÉDIBILITÉ [i] *f* credibilitate, puțința de a crede în ceva, de a fi crezut

CRÉDIT [i] *m* credit a) încredere, crezare, b) *faire crédit*, a da pe datorie *fam faire crédit de la main à la bourse*, a nu da decât pe bani, c) împrumut *ouvrir un crédit de cent mille francs*, a acordă un împrumut de o sută de mii franci, d) casă de împrumut, e) termen de plată *crédit de trois mois*, termen de plată de trei luni, f) *fig* bun nume, vază, trecere *avoir du crédit*, a avea trecere, *donner du crédit*, a da vază, a confirma, *jour d'un grand crédit*, a se bucură de o mare vază || loc adv a credit a) pe credit, pe datorie, b) *fig* fără folos, fără temei

CRÉDITER *v* a credită a) a înscrie la credit, b) a da pe datorie, c) a deschide un credit cuiva la o bancă

CRÉDITEUR *a* creditor *compte créditeur*, activul

CRÉDO (*cre*) [i] *m* credo, a) crezul, b) *fig* credință

CRÉDULE [i] *a* credul, lesne crezător

CRÉDULEMENT adv în mod credul, prosteste

CRÉDULITÉ [i] credulitas *f* credulitate, prea mare ușurință de a crede

CRÉER [i] *v* a crea a) a zămislî, a zidi, b) a înființa, a întocmi, c) a da naștere *créer un nouveau genre*, a da naștere unui nou gen, d) *fig* a nascoci, e) *fig* a pricinui *créer des ennuis*, a pricinui supărări, f) a juca pentru prima oară un rol (un actor), g) a constitui (ex o rentă), h) a numi (ex prefecti)

CRÉMAILLÈRE *f* 1 cârlig cu creștături a) de care se atarnă căldarea pe foc, b) de care se atarnă greutăți, 2 *fig* *pendre la crémaille*, a târnosi o locuință nouă dând o masă mare, 3 *train a crémaille*, tren cu șine dințate

CRÉMAILLON (*ma-yon*) *m* cârlig mic animat de unul mare

CRÉMATION (*si*) [i] *f* cremațiune, arderea cadavrelor

CRÉMATOIRE *m* crematoriu, loc de ardere a cadavrelor || *a* de ardere a cadavrelor

CRÈME *f* 1 cremă, smantană, *creme de tartre*, cremotartor, terghie, 2 spumă din lapte și ouă, 3 licoare fină *crème de menthe*, licoare fină de izmă, 4 caimac (și *fig*), 5 *fig* cremă, floarea, partea cea mai aleasă [V Supl.]

CRÉMENT [i] *crementum* *m* silabă în plus la unele cazuri și timpuri (în limbile vechi)

CRÉMER [*creme*] *v* a face cremă, smântână [Se conjugă ca *accélérer*]

CRÉMER [i] *cremare* *v* a arde cadavrele

CRÈMERIE *f* lăptărie (prăvălie)

CRÈMEUX, **EUSE** *a* plin de smântână

CRÉMIER, **ÈRE** *s* lăptar, brânzar

CRÉMIÈRE *f* vas cu smântână

CRÉMONE *f* drug de închis fereastra

CRÉNAGE *m* crestatul literelor din nou turnate

CRÉNEAU [*cran*] *m* crenel, deschizătură pe reasta zidului (de unde se trăgea în inamic), deschizătură într-un zid

CRÉNELAGE *m* creștături, zimțuri pe marginea monedelor

CRÉNELÉ, **È** *a* 1 prevăzut cu creneluri, cu deschizături, 2 Zool și Bot cu creștături pe margini

CRÉNELER *v* 1 a face creneluri (pe ziduri, în ziduri), 2 a face cu dinți, a dința (o roată), 3 a face zimțuri (la monete) [Se conjugă ca *appeler*]

CRÉNELURE *f* creștătură, *en crenelure*, cu colțuri, cu dinți, cu zimțuri

CRÉNER [*cran*] *v* a creșta vârful literelor din nou turnate [Se conjugă ca *accélérer*]

CRÉOLE *s* creol, născut din părinți europeni în colonii || *m* jargonul Negrilor din colonii

CRÉOPHAGE [*gr*] *a* care se hrănește cu carne

CRÉOPHAGIE [*gr*] *f* nutrire cu carne

CRÉOSOTAGE *m* ungere cu creozotă

CRÉOSOTE [*gr*] *f* creozotă (lichid antiseptic, caustic)

CRÉOSOTER *v* a unge cu creozotă (lemnul)

CRÉPAGE *m* 1 lucratură zăbranicului, 2 încreștitul părului

CRÈPE *f* uscățele

CRÈPE *m* 1 crep, zăbranic. 2 crep negru (în semn de doliu)

CRÊPÉ *m* crepeu, suviță de păr fals adausă la părul natural

CRÊPELU, **E** *a* ondulat

CRÊPELURE *f* ondulația părului

CRÊPER [*crêpe*] *v* a încreși, a freza || *Se créper*, a se încreși pop *se creper le chignon*, a se lua de păr

CRÊPI [*crepir*] *m* tencuială

CRÉPIN *m* *Saint-Crépin* a) 1 sfântul Crispin, b) patronul cismarilor, c) (sacul cu) uneltele cismarului; 2 avutul, sărăcia *perdre son saint-crepin*, a rămâne gol-pușcă

CRÉPINE *f* 1 franj, ciucure țesut, 2 membrana de grăsimă de pe pânțele (mielului, porcului), 3 vas cu găurele la capătul țevii,

opriind corpurile străine de a pătrunde în
țevă

CRÉPINETTE *f* ghiudem (cârnat turtit)

CRÉPINIER *m* ceaprazar de franjuri țesu-
tute

CRÉPIR *v* a tencui

CRÉPISSAGE *m* tencuială

CRÉPISSURE *f* tencuială

CRÉPITANT *E a* părăitor

CRÉPITATION [1] *f* 1 părăitură, pâlăeală,
2 trosnitură, 3 *Méd* ghiortărlă

CRÉPITEMENT *m* părăitul

CRÉPITER [1] *crepitaie* *v* 1 părăi, a sfărâi,
a pâlăi

CRÉPON [crêpe] *m* crepon zăbranic

CRÉPU, *E a* 1 creș, 2 cu marginile ondu-
late (ex o frunză)

CRÉPURE *f* încrețitul, frezatul

CRÉPUSCULAIRE *a* 1 crepuscular, de a-
murgul serii, de înșanatul zilei, care nu iese
decât noaptea (ex fluturile)

CRÉPUSCULE [1] *m* crepuscul *a)* amurgul
serii, înșanatul zilei, *b)* *fig* amurg *le crépus-
cule de la vie*

CRÉQUIER *m* prun sălbatic

CRESCENDO (kres-sèn do) [it] *m* *Muz* ur-
care *|| adv* crescendo, măbindu-se

CRESSON *m* *cresson d'eau, de fontaine*, năș-
turel, *cresson alénois*, *creson*, *cresson de cheval*,
bobornic, *cresson des pres*, stupitul cucului

CRESSONNIERE *f* loc umed, unde crește
năsturelul, etc

CRETACÉ, *F* [1] *a* cretaceu, cretos

CRÊTE [1] *cristal* *f* 1 creastă, 2 culme,
creștet *la crête d'une montagne*, 3 parapetul
unei fortificații, 4 coamă (de acoperiș), 5 mic
ceapraz dințat (ce bordează stururile), 6 *fig*
rabaisser la crête a qq, a tăia fleoanca cuiva

CRÊTE, *E a* cu creastă

CRÊTE-DE-COQ *f* *Bot* clocotici

CRÊTELER *v* a cotodăci (gâina care a clo-
cit) [Se conjugă ca *appeler*]

CRÊTELLE *f* *Bot* pieptănărită

CRÉTIN, *E s* 1 gușat, 2 *fig* tâmpit, cretin

CRÉTINISER *v* *jam* a tâmpli

CRÉTINISME *m* cretinism, *fig* tâmpenie

CRÉTOIS, *E a* și *s* cretan, (locuitor) din
Creta

CRETONNE *f* creton (pânză)

CRETONS *m* *pl* jumări (din grăsime)

CREUSAGE, CREUSEMENT *m* săpatul, să-
pătura

CREUSER [creux] *v* 1 a săpa, a scobi, 2
fig a adânci, a studia în toate amănuntele
creuser un sujet, 3 a ațăia *la chasse creuse*
l'estomac, vânătoarea ațăia pofta de mâncare,
4 *fig* *se creuser la tête, le cerveau*, a-și sparge
capul, a-și tortura mintea, 5 *creuser le visage*,
a slăbi *|| Se creuser* 1 a deveni scorburos (un
arbore), 2 a intra în fundul capului (ochii),
a slăbi, 3 *fig* a se gândi mult (la ceva sau
ceva)

CREUSET *m* 1 vas pentru topit într'insul,
2 partea de jos a unui cuplor de uzină, 3 *fig*
proba le creuset de l'expérience,

CREUX. CREUSE *a* 1 găunos, scorburos;
2 adânc *assiette creuse*, farfurie adâncă, *che-
min creux*, drum desfundat, 3 înfundat *yeux*
creux, ochi înfundați, 4 gol *ventre creux*, sto-
mac gol, *avoir le ventre creux*, a-î chiorăi ma-
tefe, *vlande creuse*, carne puțin hrăitoare, *fig*
se repaître de viandes creuses, a se nutri cu răb-
dări prăjite, cu iluzii deșerte, 5 *fig* sec, gol
esprit creux, minte goală, *fete creuse*, cap sec,
6 *projectile creux*, obuz, bombă *|| m* 1 adânc
călură scorbură, scobitură *le creux de l'esto-
mac*, 2 *fig* gol *le creux des idées*, 3 *pop* *avoir*
du creux, *avoir un bon creux*, a avea o voce
puternică de bas *|| adv* *songer creux*, a-și face
iluzii vătornice, *sonner creux*, a suna a gol

CREVAISON *f* *jam* 1 crăpătul, ple-nitul
(unui pneumatic), 2 *fig* *il a fait sa crevaision*,
a crăpat

CREVANT, *E a* 1 *pop* plictisitor, 2 *crevant*
la faim, murind de foame

CREVASSE *f* 1 crăpătură, 2 degerătură
(la mână)

CREVASSE *v* a crăpa a face să degere *|| Se*
crevasser, a se crăpa, a se desface

CREVÉ *m* 1 tăietură la măneca unei haine,
2 *pop* om fără vlagă, un gros *crevé*, un om
gros, *jam* *comme un crevé* peste măsură, *pe-
tu crevé*, tânăr blazat, tânăr-moșneag

CRÈVE-CŒUR *m* necaz mare, mahnire us-
turătoare

CREVER [1] *crepare* *v* 1 a porni, a (se)
sparge, 2 *crever un œil*, a scoate un ochi,
fig *ça crève les yeux*, asta sare în ochi, e bă-
tător la ochi, *cela nous creva le cœur*, asta ne-a
măhnit foarte, 2 a crăpa, a plesni, *fig* *crever*
de faim, a crăpa de foame, *crever de rire*, a
plesni de râs, *crever dans sa peau* *a)* a plesni
de gras ce este, *b)* a plesni de necaz, *crever de*
santé, a plesni de sănătate ce este, 4 *fig* a în-
dopă *crever quelqu'un de bonne chère*, a în-
dopă pe cineva cu mâncare bună, 5 *fig* *a)* a
muri, *b)* a deșela, a omori (un cal) *|| Se crever*,
a crăpa *pop* *il se crève de bœre, de travail*,
bea până ce crapă, muncește de crapă [Se
conjugă ca *achever*] [V Suplimentul]

CREVETTE *f* crevetă, răculeț de mare

CRÈVE-VESSIE *m* aparat pentru fixarea
presiunii atmosferice

CRI [cier] *m* 1 țipăt, strigăt *jeter, pousser*
les hauts cris, a țipa cât îl tine gura, a se plânge
amarnic, *n'avoir qu'un cri*, a se plânge în-
tr'una, 2 scârțâitul (ferestrăului, condeiului)
V cor

CRiage *m* strigarea (pe stradă)

CRIAILLEMENT (*a-y'-man*) *m* 1 țipete, gă-
lăgie, 2 ceartă

CRIAILLER (*a-yé*) *v* a țipa într'una (fără
pricină), a face gălăgie

CRIAILLERIE (*a-y'-ri*) *f* V *criaillement*

CRIAILLEUR (*a-yeur*), *EUSE s* țipător (fără
pricină)

CRiant, *E a* 1 strigător, 2 *fig* revoltător
injuste criante, nedreptate revoltătoare.

CRIARD, *E a* 1 țipător, care țipă într'una
și fără pricină, 2. pătrunzător, ascuțit *voix*

ciarde, glas pîpîgîiat, 3 izbitor, supărător
couleur criarde, coloare izbitorie, 4 *dettes criardes*, datorii mărunte supărătoare || *s* tipător, gălăgios

CRIBLAGE *m* ciuruitul, cernutul

CRIBLE [l cribrum] *m* ciur, sită

CRIBLER *v* a ciuri, a cerna, a trece prin sită, fig *crible de blessures*, ciuruit de răni, *crible de dettes*, îngropat în datorii

CRIBLEUR, **EUSE** *s* ciuruitor

CRIBLEUX, **EUSE** *a* ciuruit

CRIBLURE *f* ciurueală, rămășița grăunțelor cernute

CRIC (*kri*) *m* vârtel, mașină cu cărlig și cu manivelă pentru ridicarea de greutăți

CRIC (*krik*) *int* tranc! *cric crac*, trosco-phoscl

CRICKET (*kè*) [angl.] *m* criket (joc cu mingea)

CRI-CRI *m* pop greiere

CRÎEE *f* vanzare publică, mezat *acheter à la crier*, a cumpăra la mezat, la licitație

CRIER [*cri*] *v* 1 a țipă, a striga, *crier apres quelqu'un*, a face de ocară pe cineva, 2 a țipă, a ridică glasul împotriva *crier a l'injustice*, *au tyran*, a ridica glasul împotriva nedreptății a tiranului, 3 a striga în gura mare (vreo marfă), 4 a scărția *la porte crie*, ușa scărție, 5 a striga, a face strigările *crier une venue*, a face strigările pentru o vânzare, 6 a anunța, a face cunoscut *crier les heures*, a anunța orele, *crier victoire*, a anunța victoria, 7 loc *crier aux armes*, a chema sub arme, a chema garda, *crier au secours*, a chema în ajutor, *crier au voleur*, *au feu*, a striga săriți, hoții! săriți, că arde, *crier vengeance*, a cere răzbunare, *crier famine*, *crier misère*, a se plânge că n'are ce mânca, că e în sărăcie *il crie avant qu'on l'écorche*, țipă iac'asa, fără motiv [Vezi și cuvintele în legătură cu *crier*]

CRIERIE (*cri-rie*) *f* țipete, gălăgie

CRIEUR, **EUSE** *s* strigător *crieur public*, pristav, cranic, *crieur des rues*, strigătorul unei mări pe stradă

CRIME [l crimen] *m* 1 crimă, faptă neleguită *faire un crime à quelqu'un de quelque chose*, a imputa cuiva ca crimă un lucru, *tenir à crime*, a socoti drept crimă, 2 păcat, vină *tout mon crime est*, toată vina mea este, 3 criminali *poursuivre le crime*, a urmări pe criminali, *vivre dans le crime*, a duce o viață de criminal

CRIMINALISER *v* a schimba un proces corecțional sau civil în unul criminal

CRIMINALISTE *m* cunoscător al dreptului criminal

CRIMINALITÉ *f* criminalitate *a*) însușirea de a fi criminal, *b*) acțiunea de a comite crime

CRIMINEL ELLE [l] *a* criminal *a*) vinovat de crimă, *b*) vrednic de osândă (e c o faptă), *c*) de crime, privity la crime || *s* criminal, făptuitor de crime

CRIMINELLEMENT *adv* 1 în mod criminal, 2 dinamte jurisdicțiunii criminale.

CRIN [l crinis] *m* 1 părul din coada sau din

coama (unor animale), 2 *pl* coamă a iouș *crins*, cu coama și coada întregi, *fig* cu parul lung și sbaulit, energic, sălbatec, *pop se prendre aux crins*, a se lua de păr, *être comme un crin*, a fi violent

CRINCRI *m* pop dîblă, scripcă

CRINIER *m* lucrător de păr de cal

CRINIÈRE [*crin*] *f* 1 crinieră, coamă, 2 *fam* păr lung

CRINOLINE [*crin*] *f* 1 materie din păr de cal, 2 crinolină, malacov

CRIQUE (*krik*) [angl.] *f* sân mic de mare

CRIQUEUR (*ke*) *m* 1 pop greiere de vatră, 2 lăcustă sburătoare, 3 cal jigărit, mărtoagă, 4 om slăbuț, omuleț, 5 pop vin ordinar

CRISE [l-gr] *f* criză *a*) schimbare (în bine sau în rău), *crise heureuse*, schimbare fericită, *b*) turburare, stramtoare, *c*) *fig* minutul hotărâtor

CRISPATION (*sè*) [l] *f* crispațiune *a*) sbâr-cire, *b*) *Med* junghiu, *c*) *fig* vie nerăbdare *causer donner des crispations*, a irita grozav

CRISPER [l crispare] *v* a crispa *a*) a starci, *b*) a irita, a pricinui o vie nerăbdare || *Se crispere*, a se crispa *a*) a se stăci, *b*) a se irita

CRISPIN [it] *m* 1 valet de comedie *jouer les crispins*, a juca roluri de slugi, 2 mantilă cu glugă, 3 manșetă de piele ce se adăogă la mânușile de scrimă

CRISSEMENT *m* scărșnit din dinți

CRISSER [onomatopee] *v* a scărșni din dinți

CRISTAL [l-gr] *m* 1 cristal (o substanță minerală), 2 cristal, sticlă foarte fină

CRISTALLERIE *f* fabricarea sau fabrică de cristale

CRISTALLIER *m* gravor pe cristale

CRISTALLIN, **E** *a* cristalin *a*) ca cristallul, împede, fin ca cristallul || *m* lumina ochiului

CRISTALLISABILITÉ *f* puterea de a se cristaliza

CRISTALLISABLE *a* cristalizabil, ce se poate cristaliza

CRISTALLISANT, **E** *a* de cristalizare

CRISTALLISATION *f* cristalizare, prefacere în cristale

CRISTALLISER *v* a cristaliza, a (se) preface în cristale

CRISTALLISOIR *m* rezervoriu de sticlă în care se face cristalizarea corpurilor în soluție
CRISTALLOGRAPHE [gr] *m* cristalograf, savant care se ocupă cu studiul cristalelor

CRISTALLOGRAPHIE *f* cristalografie, *a*) descrierea cristalelor, *b*) știința legilor formării cristalelor

CRISTALLOIDE (*lo-ide*) *a* cristaloid, care seamănă cu cristallul

CRITIÈRE, **CRITÉRIUM** (*om*) [l] *m* criteriu, semn după care se deosebește adevărul. [Academia scrie *criterium* fără accent]

CRITICISME *m* criticism (sistem filozofic)

CRITIQUABLE (*kabl*) *a* criticabil, ce se poate critica

CRITIQUE (*tik*) [l-gr] *a* critic *a*) de critică, *b*) căruia îi place să critice, *c*) anevoios, greu *situation critique*, *d*) *Med* hotărâtor, de criză,

e) care anunță o criză *phenomene critiques*, f) pericolul *instant critique*, g) supărător *âge critique* || *m* critic, judecător. || *f* critică a) judecare, dare de seamă, b) cercetarea documentelor *critique historique*, cercetarea istorică a documentelor, c) defăimare

CRITIQUER (*ké*) *v* a critica a) a cenzură, b) a defăimă || *Se critique*, a se critica

CRITIQUEUR (*keur*) *m* defăimător, care are mania de a critica

CROASSANT. *E* a croncănitor

CROASSEMENT *m* croncănit

CROASSER [onomatopee] *v* a croncăni (cioara)

CROATE *a și s* croat, (locuitor) din Croația
CROC (*kro*) *m* 1 cârlig, cange *prendre au roc*, a atârna de cârlig, *fig* a renunța la ceva, *avoir à son roc*, a avea multe lucruri atârinate de cuier, *moustaches en roc*, mustăți îndoite în formă de cârlig, 2 prăjină lungă cu un cârlig în vârf, 3 colț, dinle mare *les crocs du chien*, colțul cânelui

CROC-EN-JAMBE (*kro kan-jamb'*) *m* piedică *donner un roc en-jambe*, a pune piedică între picioare *Pl des crocs-en-jambe*

CROCHE [*croc*] *a* stramb, *fig avoir la main croche*, a fi lacom, hrăpăreț || *f* 1 Muz croșă, ½ a unei negre, *double croche*, ½ a unei croșe, 2 *pl* clește de fierar

CROCHET [*croc*] *m* 1 cârlig mic, cinghel *cloué crochet* pișon, *lettre a crochets*, literă orna mentală, *cire aux crochets de quelqu'un*, a trăi pe spinarea cuiva, 2 cheie falsă, 3 Tip paranteră [], 4 croșet, igliță *broder au crochet*, a lucra cu igliță, 5 carlionț pe frunte, 6 băț cu cârlig la căpătai (al strângătorilor de petice), 7 *pl* dinți lungi și ascuțiți *les crochets de la vipere*, 8 croșna hamalului, 9 schimbarea bruscă de direcție, întorsătură *fig faire un crochet*, a-și schimba subit direcția

CROCHETABLE *a* ce se poate deschide cu cârligul lăcătușului

CROCHETAGE *m* descuiere cu cheia falsă a lăcătușului

CROCHETER *v* 1 a descui cu cheia lăcătușului, 2 a sparge || *Se crocheter*, a se bate cu hamaliu [*Se conjugă ca acheter*]

CROCHETEUR *m* 1 hamal, 2 *fig* om grosolan, 3 *crocheteur de serrures*, hoț prin efracție

CROCHU, *E* [*croc*] *a* cârligat, strâmb, *fig avoir les mains crochues*, a cam avea obiceiul de a fură

CROCODILE [] *m* crocodil

CROCODILIDES *m pl* familie de reptili cu crocodilul ca tip

CROCUS (*kuss*) [] *m* Bot arborele-sofran

CROIRE [] *credere* *v* a crede, a avea încredere în, *croire à* (sau *en*), a crede în, a avea încredere în, *faire croire*, a convinge, *en faire croire*, a înșela, a păcăli, *en croire quelqu'un*, a crede pe cineva, *se faire croire*, a se face crezut, a căpăta încredere, *a l'en croire*, s'îl jauri l'en croire, dacă ar fi să-l credem, să ne luăm după dânsul, *croire quelque chose*, a crede un lucru, *si vous m'en croyez*, dacă ar fi să vă

dau un sfat, *à ce que je crois*, după părerea mea, *croire quelque chose a quelqu'un*, a ști că cineva are, că posedă ceva, *croire en soi* a fi închipuit, *s'en croire trop*, a fi prea închipuit, *s'en croire*, a se lua după sine || *Se croire*, 1 a se crede, 2 a fi crezut, 3 a se încrede [V Tabloul verbelor neregulate]

CROISADE [*croix*] *f* 1 cruciadă, 2 *fig* luptă puternică

CROISÉ, *E* a 1 încrucișat, *fig demeurer les bras croisés*, a sta cu mâinile în sân, 2 *étouffée*, stofă cu ozoare în patru ite, *feu croisé*, foc din mai multe părți || *m* cruciat

CROISÉE *f* 1 fereastră, 2 încrucișare, încrucișătură (a două drumuri)

CROISEMENT *m* încrucișare (de drumuri, de rase, de fire, etc)

CROISER [*croix*] *v* 1 a încrucișa (cu toate sensurile), *croiser le fer*, a încrucișa spadele, *se croiser les bras*, a-și încrucișa brațele, *fig* a sta cu mâinile în sân, 2 *croiser quelqu'un* a) a întâlni pe cineva, b) *fig* a se pune în curmezișul cuiva, în drumul lui, 3 tăia cruciș *croiser un chemin*, 4 a șterge *croiser une signature*, 5 *Mar* a umbla cruciș și curmeziș, 6 *croiser son habit*, a-și înlăsură o haină, *habit qui croise bien*, haină largă care se înfășoară, se încheie bine || *Se croiser*, 1 a se încrucișa a) *fig* a se întâlni, b) a se amesteca (două rase), 2 (†) a lua parte la o cruciadă, 3 *se croiser (les jambes)*, a se așeza turcește (ca croitorii)

CROISETTE *f* cruciuliță

CROISEUR *m* 1 încrucișetor, vas de război care servă de ecleror unei escadre, 2 căpitanul unui asemenea vas

CROISIÈRE *f* 1 supravegherea eversată de vasele de război care eclerează o escadră 2 vasele de război care eclerează escadra

CROISILLON (*zi yon*) [*croix*] *m* stinghie de fereastră, gîndă de-a curmezișul crucii

CROISSANCE [*croître*] *f* creștere, *prendre sa croissance*, a crește, a se desvolta

CROISSANT, *E* *a* care crește || *m* 1 lună în formă de corn, 2 semilună otomană, 3 seceră, 4 corn (franzelă)

CROISSEMENT *m* creștere

CROISURE *f* 1 țesătura unei stoffe făcută cruciș, 2 versuri cu rime încrucișate

CROIT (*kroa*) *m* mărire, spor prin naștere (a unei turme)

CROÎTRE [] *creștere* *v* 1 a crește, a (se) mări, *faire croître*, a mări, a întări, *croître en beauté*, a se face din ce în ce mai frumoasă, loc *mauvaise herbe croit toujours*, copiii cresc ca buruienile [V Tabloul verb nereg]

CROIX [] *cruc* / 1 cruce, *attacher à la croix*, a răstigni, 2 semnul crucii *faire la croix*, a se închină, 3 *fig* creștinismul *le triomphe de la croix*, 4 cruce a Legiunii de onoare, 5 *fig* suferință *chacun a sa croix dans le monde*, fiecare cu suferința lui în lume, 6 *jouer à croix ou pile*, a jucă de-a rișca, 7 *croix de Jerusalem*, arșinic

CROMLECH (*krom'-lek*) *m* șir de pietre

verticale împrejurul uneia mari (monument megalitic)

CROMORNE *m* (†) trâmbiță

CROQUANT, **E** (*kan, kan'*) *a* care ronțăie || *m* 1 sgarcu în carne, 2 calic || *f* tortă din migdale prăjite

CROQUE AU SEL (**A LA**) (*krok'-o sel*) *adv* numai cu sare

CROQUEMBOUCHE (*kro-kan*) *f* prăjitură care se ronțăie, uscățele, minciuni

CROQUE-MITAINÉ (*krok'*) *m* gogoriță, moșu (sperietoarea copurilor)

CROQUE-MORT (*krok'*) *m* pop cioclu

CROQUE-NOTE (*krok'*) *m* muzicant prost și sărac

CROQUER (*ke*) [*croc*] *v* 1 a ronțâi, fig *elle est jolue a croquer*, e așa de frumoasă, că-ți vine s'o mănânci, 2 a desena în grabă, a schița (ex un peisaj), 3 Muz *croquer une note*, a înghiți o notă, *croquer un passage*, a lăsa afară un pasaj, loc *croquer le marmot*, a aștepta mult și bine

CROQUET (*ke*) *m* pricomigdală ce se ronțăie

CROQUET (*ke*) [*angl*] *m* crochet, joc cu minge de lemn

CROQUETTE (*ket'*) *f* perișoară de orez sau cartofi tăvăliți în ouă și în pesmet și prăjită în tigae

CROQUEUR, **EUSE** *s* mâncător, ronțător

CROQUIGNOLE (*ku-nioł'*) *f* 1 prăjitură uscată, 2 bobărnac

CROQUIS (*ki*) *m* crochiu, prima schiță

CROSS-COUNTRY (*keun-tre*) [*angl*] *m* alergare cu obstacole pe câmpuri

CROSSE *f* 1 carje, pateriță, 2 băț recurbat de aruncat mingea, 3 partea îndoită (a unui lucru), 4 patul puștei, loc *mettre la crosse en l'air*, a înceta lupta, a se predă, 5 *crosse d'affut*, partea inferioară a afetului

CROSSÉ, **E a** în drept de a purta cărja pastorală *abbé crossé*

CROSSER [*crossé*] *v* 1 a bate cu patul puștei, 2 a nesocoti, a trata cu asprime, cu dispreț, 3 a împinge cu un băț încovoiat (o minge, o piatră) || *Se crosser*, pop a se buidusi

CROSSERON *m* partea de sus a caijei

CROSSETTE *f* butaș de viță, mlădiță

CROSSEUR *m* 1 aruncătorul minei (în jocul crochet), 2 pop băităș

CROTALE [*gr*] *m* crotal șarpe cu clopoței

CROTTE *f* 1 noroiu, 2 balegă, 3 bomboane (de șocolată)

CROTTÉ, **E a** 1 plin de noroiu, 2 fig păcătos, murdar

CROTTER *v* a umplea cu noroiu, a murdări || *Se crotter*, a se umplea cu noroiu, a se murdări

CROTIN *m* balegă (de cal, de cățăr, etc.), pop *sentir le crottin*, a fi din cavalerie

CROULANT, **E a** care se prăbușește, cade

CROULEMENT *m* prăbușire

CROULEE *v* a se prăbuși, *faire crouler*, a dărâma, a prăbuși

CROULIER, **ÈRE a** ce se lasă jos (un teren)

CROUP (*krap'*) [*angl*] *m* anghină difterică,

șopărlăiță, *faux croup*, anghină nepericuloasă

CROUPADE *f* săritură a calului cu picioarele dindărit sub burță

CROUPAL, **E a** de anghină difterică

CROUPE *f* 1 crupă, partea de dindărit a calului, *monter en croupe*, a călări la spatele altuia, 2 partea umflată a unui munte

CROUPE, **E a bien, mal croupé**, cu partea dindărit bine sau rău făcută (un cal)

CROUPETONS (**A**) *adv* pe vine

CROUPI, **E a** stătut

CROUPIER *m* 1 crupier, ajutorul banche-rului (intr'o casă de joc), 2 tovarăș la joc, la o întreprindere

CROUPIERE *f* pofil, fig *tailler des croupieres a qq*, a pricinui multe necazuri cuiva

CROUPION *m* 1 noada șezutului, 2 târtița (pasărilor)

CROUPIER [*croupel v* 1 a se împuși, a putrezi, 2 fig a zăcea *croupir dans le vice*, a se bălăci în viciu || *Se conjugă cu avoir sau cu être*, după înfeles]

CROUPISSANT, **E a** stătător, imputit

CROUPISSEMENT *m* zăcere, împuțire

CROUSTADE [*croute*] *f* 1 coajă prăjită, 2 pateu cald din coajă de pâine prăjită

CROUSTILLANT (*tu-yan*), **E a** care se ronțăie, 2 fig picanț și decoltat (o povestire)

CROUSTILLE (*tu-y'*) [*croute*] *f* 1 cojiță de pâine, 2 *jam* pranzuleț

CROUSTILLER (*tu-ye*) *v* a ronțâi cojile de pâine (pentru a bea după masă)

CROUSTILLEUX, **EUSE a** nostim, picanț

CROÛTE [*crusta*] *f* 1 coaja pâinii, fig *casser une croute*, a îmbucă ceva la repezeală, *casser une croute avec quelqu'un*, a mânca cu cineva fără ceremonie, *ne manger que des croutes*, a mânca prost, 2 bucată de pâine, *croute au pot*, bulion cu pâine, 3 coaja (unui pateu), 4 coajă, scoarță. *la croute terrestre*, coaja pământescă, 5 coaja de pe bube, 6 fig tablou înegrit și crăpat, măzgălitură, 7 pop *c'est une (vieille) croute*, e o căzătură, o tombateră

CROÛTELETTE *f* cojiță

CROÛTEUX, **EUSE a** cu coji

CROÛTON *m* 1 bucată de pâine cu coajă, coltuc, 2 pesmet, 3 fig zugrav prost, măzgăli-tor, 4 pop om ruginit, tombateră

CROYABLE (*kroa-yabl'*) *a* de crezut

CROYANCE (*kroa-yans'*) [*croire*] *f* 1 credință, 2 credință religioasă, religione, lege; 3 convingere intimă, 4 *cela passe toute croyance*, asta întrece orice așteptare

CROYANT (*kroa-yan*), **E a** crezător, care crede || *s* credincios, *vrai croyant*, drept credincios, *le commandeur des croyants*, calful

CRU, **E** [*crudus*] *a* 1 crud, 2 nelucrat *soie crue*, mătase nelucrată, 3 fig grosolan, prea slobod *paroles crues*, cuvinte grosolane, 4 *ton cru*, ton care nu armonizează cu celelalte || *adv* *a* *la cru* a) prea slobod, b) pe pielea goală, *être botté à cru*, a fi încălțat pe picioarele goale, *monter à cru*, a călări pe deșelate

CRU [*croître*] *m* 1 creștere, 2 producțiune

(mai ales vinicolă); *vin d'un bon cru*, vin bun, *vin du cru*, vin indigen, *vin de mon cru*, vin din via mea, 3 *de son cru*, din fondul său personal dela sine, *dire une chose de son cru*, a născoci ceva dela sine, *cette histoire est de votre cru*, povestea aceasta este o născocire a d tale

CRUAUTÉ [i crudelitas] *f* cruzime

CRUCHE *f* 1 urciur, prov *tant va la cruche à l'eau qu'a la fin elle se casse*, urciurul nu merge de multe ori la apă, 2 *pop nătărău*

CRUCHÉE *f* un urciur plin

CRUCHETTE *f*, **CRUCHON** *m* urciur mic

CRUCIAL, **E** [i crux] *a* în formă de cruce

CRUCIFÈRE [i] *a* care poartă o cruce || *f pl* Bot cruciferele, familie de plante cu corola în patru petale încrucișate

CRUCIFIANT, **E** *a* care crucifică, chinuitor

CRUCIFIÉ, **E** *a* crucificat *a)* răstignit, *b)* *fig* chinuit

CRUCIFIEMENT, **CRUCIFÈMENT** *m* 1 crucificare, răstignire, 2 *fig* chinuire *crucifiement de la chair*, chinuirea cărnii

CRUCIFIER *v* 1 crucifică, a răstigni, 2 *fig* a chinui

CRUCIFIX (*fi*) [i] *m* crucifix, cruce cu imaginea lui Christ

CRUCIFIXION *f* răstignire

CRUCIFORME *a* în forma crucii

CRUDITÉ [i cruditas] *f* 1 cruzime, tărie, 2 lucruri crude, necoapte *manger des crudités*, a mânca poame crude, 3 *pl* grosolăni, lucruri prea slobode *dire des crudités*, 3 efect aspru și tăios

CRUE [ru] *f* creștere

CRUEL, **ELLE** [i crudelis] *a* 1 crud, crunt, 2 cumplit *sort cruel*, soartă cumplită, 3 *fig* neînduplecat, nesimțitor *beauté cruelle*, frumusețe nesimțitoare || *m* nesimțitor, disprețuitor *faire le cruel* || *f* crudelă, răutăcioasă

CRUELLEMENT *adv* cu cruzime, cumplit

CRUMENT *adv* verde, fără milă

CRUBAL, **E** [i] *a* dela sold

CRUSTACÉ, **E** [i crusta] *a* și *m* crustaceu, (animal) acoperit cu o coajă tare

CRYPTE [gr] *f* criptă, boltă subpământeană la unele biserici

CRYPTOGANE [gr] *a* și *m* cryptogam, (plantă) cu organele sexuale ascunse

CRYPTOGAMIE *f* cryptogamie *a)* studiul cryptogamelor, *b)* starea cryptogamelor

CRYPTOGAMISTE *m* cercetător al ciuper-cilor

CRYPTOGRAMME [gr] *a* scris în caractere tainice

CRYPTOGRAPHIE [gr] *f* criptografie, scrierea cu semne tainice

CUBAGE [cube] *m* 1 cubatul, găsirea, câ-tinul unimilor cubice într'un volum, 2 trans-formarea în cubi (a unui volum de formă di-ferită)

CUBAIN, **E** *a* și *s* cuban, (locutor) din Cuba

CUBATURE *f* V *cubage* 2

CUBE [i cubus] *m* cub *a)* Geom corp cu șase fețe, *b)* *Art* a treia putere || *a* cub, cubic

CUBER [cube] *v* 1 a socoti numărul unită-

ților cubice ale unui volum, 2 *Art* a ridică la cub, la a treia putere, 3 a cuprinde în uni-tăți cubice *ce tonneau cube trois cents litres*, butoiul acesta cuprinde trei sute de litri cu-bici || *Se cuber*, a fi socotit în cubi

CUBIQUE (*bik'*) *a* cubic *a)* de cub, *b)* de formă cubică

CUBITAL, **E** [i] *a* dela cot, al cotului

CUBITIÈRE (*ti*) *f* bucată de armură care acopere cotul

CUBITUS (*üss*) [i] *m* cubitus, osul cel mai gros din cele două oase ale cotului

CUBOCUBE [gr] *m* Mat, cubul cubului

CUCUBALE [i] *m* Bot gușa-porumbului

CUCURBITACÉES *f pl* cucurbitaceele, plan-te de familia dovleacului

CUCURBITE [i cucurbita] *f* 1 cucurbetă, dovleac, 2 partea de jos a cazanului alam-bicului de distilat

CUCURBITÉ, **E** *a* în formă de dovleac

CUEILLAGE *m*, **CUEILLAISSON**, **CUEILLE** (*keu-yaj*, *keu ye-zon*, *keu-y'*) *f* 1 culesul, stransul (fructelor), 2 timpul culesului

CUEILLE-FLEURS (*keu y'*) *m* foaie-fecă de tăiat flori *Pl des cueille-fleurs*

CUEILLE-FRUITES (*keu-y'*) *m* V *cueillir*

CUEILLETTE (*keu-ye'*) *f* culesul (fructelor)

CUEILLEUR *m* culegător

CUEILLIR (*keu-yr*) [i colligere] *v* a culege, *fam* *cueillir un voleur*, a pune mâna pe un hoț

|| *Se cueillir* a se culege [V Tabl verb nereg]

CUEILLOIR (*keu yoar*) *m* 1 coș pentru culesul fructelor, 2 unealtă de cules fructele după pom

CUIDER [i cogitare] *v* (f) a crede

CUILLER (*kui-yer*), **CUILLÈRE** [i coclea-rium] *f* lingură, *cuiiller à pot*, lingură mare, polonic, *petite cuiller*, linguriță

CUILLÈRE (*kui-y'-re*) *f* o lingură, *une petite cuillere*, o linguriță

CUILLERON (*kui y'*) *m* găvanul lingurii

CUIR [i corium] *m* 1 piele *entre cuir et chair*, între piele și carne, sub piele, *fam* *pester entre cuir et chair*, a mormăi printre dinți, *cur de Russie* teletin, *cur chevelu*, țeastă capului acoperită de păr, *cur a rasoir*, curea de ascuțit briciu, *visage de cuir bouilli*, față galbenă, 2 *fig* greșală de limbă, (mai ales) de legătură *faire des cuirs* (ex *ce n'est pa-ta-moi* = *ce n'est pas à moi*) [V Suplimentu]

CUIRASSE [cuir] *f* curasă *a)* platoșă, *fig* *le défaut de la cuirasse*, partea slabă, partea unde-l doare, *b)* înveltoarea metalică (a unui vas), *c)* învelișul protector (al unor animale)

CUIRASSÉ, **E** *a* 1 curasat *a)* cu platoșă, *b)* *fig* oțelit, înarmat *cuirasse contre les re-proches*, oțelit împotriva dojenilor, *c)* prevăzut cu curasă (un vas) || *m* curasat, vas de răs-bou cu înveltoare metalică

CUIRASSEMENT *m* 1 curasatul, acoperi-re cu o înveltoare metalică, 2 înveltoarea metalică (a unui vas)

CUIRASSER *v* a curasa *a)* a acoperi cu o înveltoare metalică, *b)* *fig* a oțeli, a înarma (ex *anima*) || *Se cuirasser*, a se oțeli

CUIBASSIER *m* cuirasier, soldat din cavalerie cu cuiasă

CUIRE [l coquere] *o* 1 a fierbe, a (se) găti bucate, 2 a coace *cuire le pain*, 3 a arde, *cuire la brique*, a arde cărămida, 4 a arde, a ustură *les yeux me cuisent*, ochii mă ustură, *la tête me cuit*, imi arde capul, 5 (impers) *il vous en cuira*, ai să te căești, 6 loc *être un dur à cuire*, a fi un om energic, care nu se teme de nimic, prov *trop gratter cuit*, *trop parler nuit*, vorba multă sărăcia omului [Se conjugă ca *conduire*]

CUISAGE (zar') *m* prefacerea lemnului în cărbuni

CUISANT, E (zan, zant') *a* 1 care fierbe ușor, 2 fig usturător, chinuitor *douleur cuisante*

CUISINE (zin') [l cocina] *f* 1 bucătărie, 2 *cuisine bourgeoise*, birt economic, 3 gătitul bucatelor *faire la cuisine*, a găti, 4 bucate *manger de bonne cuisine*, a mânca bucate bine gătite, *faire maigre cuisine*, a mânca de post, *la cuisine est bien froide ici*, se mănâncă prost aci, *être chargé de cuisine*, a se îndopa până în gât, 5 fam gheșeftărie *la cuisine-politique*

CUISINER (zi) *o* 1 a găti (bucate, 2 fig a pregăti *cuisiner une élection*)

CUISINIER *m* bucătar

CUISINIÈRE [cuisine] *f* 1 băcăntăreasă, 2 mașină de bucate, 3 frigărui de fript

CUISSARD (sar) *m* zale ce acopereau șalele

CUISSE [l coxa] *f* coapsă, șale [V Supl]

CUISSEAU *m* partea de deasupra cozii până la rinichi (la vițelul tăiat)

CUISSE-MADAME *f* pară lunguiață Pl *des cuisses-madame*

CUISSIÈRE *f* garnitură de piele cu care toboșarii își acoperă soldul stâng

CUISSON *f* 1 fierbere, coacere, frigere, 2 fig usturime, durere arzătoare

CUISSOT *m* ciosvârtă (de cerb, mistreț etc)

CUISTRE *m* 1 (†) pedel, servitor de liceu, 2 fig pedant, bădăran

CUISTRERIE *f* pedantism grosolan, bădăranie

CUIT, E *a* 1 fiert, copt, fript, 2 ars *terre cuite*, teracotă, 3 fig *avoir du pain cuit*, a fi destul de bogat și a nu avea nevoie să muncească, *il est cuit*, s'a dus pe copcă

CUITE *f* 1 arderea (cărămizilor), fierberea (zahărului), coacerea (pâinii), 2 cantitate întreagă care s'a produs prin ardere *toute la cuite est perdue*, toată coptura e pierdută, 3 pop beție *prendre une cuite*, a se pili

CUIVRAGE *m* blănirea cu aramă

CUIVRE [l cuprum] *m* 1 cupru, aramă, *cuiore jaune*, alamă, *cuvrier en cuivre*, lucrător căldărar, 2 planșă gravată în cupru; *ce livre contient de beaux cuivres*, în această carte sunt gravuri frumoase în cupru, 3 instrument muzical de aramă, *les cuivres*, instrumentele de vânt, arămurile [V Suplimentul]

CUIVRÉ, E *a* 1 arămu, 2 de aramă, *voix cuivrée*, glas de aramă || *f* poleială cu aramă

CUIVBER *o* 1 a acoperi cu aramă, 2. a da o aparență de cupru

CUIVRETTE *f* piscoru de aramă

CUIVREUX, EUSE *a* ca arama, de aramă

CUL (ku) [l culus] *m* sezut, loc *montrer le cul a)* a avea pantalon foarte rupți, *b)* a fi fricos, a fugi, *être a cul*, a fi într'o stare desperată, *cul de plomb*, om sedentar, 2 fund *cul de bouteille*, fund de sticlă, *cul d'artichaut*, partea cărnosă a anghinarei, *a cul*, cu fundul în jos (ex o căruță) [V Suplimentul]

CULASSE [cul] *f* culasă, fundul sau partea de dindărăt a unei arme

CULASSER *o* a pune culasa (unei arme)

CUL-BLANC (ku-blan) *m* pasăre cu pantecele alb (becațină, ultan) Pl *des culs-blancs*

CULBUTE *f* 1 tumba, alvanta *faire la culbute*, a se da de-a berbeleaca, *fig* a scăpăta, a se da peste cap, *a la culbute*, de-a berbeleaca, 2 cădere violentă, *fig* prăbușire

CULBUTER *o* 1 răsturnă, a da peste cap, de-a dura, 2 a se da peste cap, de-a berbeleaca, 3 *fig* a doborî, a prăbusi *culbuter l'ennemi*

|| *Se culbute*, a se da peste cap

CULBUTIS (tu) *m* arababură

CUL-DE-BASSE-FOSSE (ku) *m* temniță adâncă Pl *culs-de-basse-fosse*

CUL-DE-FOUR (ku) *m* boltă cu dublă îndoitură în adâncătura unui zid Pl *des culs-de-four*

CUL-DE-JATTE (ku) *m* ciung, olog Pl *des culs-de-jatte*

CUL-DE-LAMPE (ku) *m* 1 ornament de tavan care seamănă cu partea inferioară a unei lămpi de biserică, 2 vignetă la finele unui capitol sau pe o pagină albă Pl *des culs-de-lampe*

CUL-DE-POULE (ku) *m* *faire le cul-de poule*, a face o strămbătură din buze

CUL-DE-SAC (ku) *m* 1 fundătură, 2 fig carieră care nu duce la nimic Pl *des culs-de-sac*

CULÉE [cul] *f* zidăria care susține ultimele arcuiri ale unui pod, *culée d'arc boutant*, zidăria care susține boltă unei clădiri

CULER [cul] *o* 1 a merge înapoi (o trăsură); 2 Mar *le vent cule*, vântul bate mai tare pe dindărăt

CULIERE *f* pofil, curea dindărătul calului.

CULINAIRE [l culina] *a* culinar, de bucătărie

CULMIFÈRE *a* cu cocean

CULMINANT, E *a* culminant, cel mai înalt, cel mai de sus

CULMINATION *f* culminațiune, cea mai mare înălțime deasupra orizontului (a unui astru).

CULMINER [l culmen] *o* a culmina, a atinge punctul cel mai înalt pe orizont (un astru).

CULOLOT [cul] *m* 1 sgră, 2 scrum (de lulea), 3 partea de jos a lămpilor de biserică; 4 puil cel mai mic (al unei păsări), *fig* copilul cel din urmă, prăsiea, 5 *Arch* ornament în formă de tulpină din care pornesc flori și frunze [V Suplimentul]

CULOTTAGE *m* înnegrirea unei lulele

CULOTTE *f* 1 nădragi până la genunchi; *fig c'est elle qui porte la culotte*, în casa asta

cântă găina, 2 partea de dindărăt (la animale), 3 țevă bifurcată, 4 fam *culotte de peau*, deșcă, soldat bătrân, 5 Mar *tailleur des culottes a un navire*, a pune pe fugă o corabie

CULOTTER *o* 1 a pune cuiva nădragii, 2 pop *culottes une pipe*, a umplea cu scrum, a înnegrî o luleă || *Se culottes*, 1 a-și pune nădragii, 2 a se înnegrî de fum (o luleă), 3 fam a se îmbrăcă [V Suplimentu]

CULOTTIER, ÈRE (*u*) *s* croitor de nădragii, de pantaloni

CULPABILITÉ [*i* culpabilis] *f* culpabilitate, vină, vinovăție

CULTE [*i* cultus] *m* cult *a*) credință, religie, lege, *b*) slujbă religioasă *culle divin*, slujbă bisericească, *c*) fig respect adânc, venerație

CULTIVABLE *a* cultivabil, de cultivat
CULTIVATEUR, TRICE *a* cultivator, care lucrează pământul || *m* cultivator, plugar

CULTIVÉ *E* *a* cultivat *a*) a lucrat, *b*) fig cult, luminat *esprit cultivé*, minte luminată

CULTIVER [*i* cultivare] *v* a cultiva *a*) a lucra pământul, *b*) a sădi, a îngriji de (flori, etc), *c*) fig a se îndeletnici cu *cultiver les arts*, *d*) a desăvârși, a-și forma *cultiver son esprit*, *e*) a întreține, a menaja *cultiver l'amitié de quelqu'un*, a întreține cu îngrijire prietenia cuiva, *cultiver ses amis*, a-și păstra prietenii, *c'est un homme qu'il faut cultiver*, e un om ce trebuie menajat || *Se cultiver*, a se cultiva

CULTURAL, E *a* cultural, de cultură a pământului

CULTURE [*i*] *f* cultură *a*) lucrarea pământului, *b*) îngrijire (ex a florilor), *c*) învățătură, creștere *esprit sans culture*, spirit necultivat, *d*) fig cultivare, studiu *culture des lettres*, studiul literelor, *e*) teren cultivat

CUMIN [*i*-gr] *m* chimion.

CUMINIQUE *a* din esența de chimion (acid, alcool, etc)

CUMUL (*mul*) [*i*] *m* cumul, ocuparea a mai multor funcții deodată

CUMULARD *m* pop cumular, cel ce ocupă mai multe funcții deodată

CUMULATIF, IVE *a* cumulativ, prin îngrămădire

CUMULATIVEMENT (*te*) *adv* «prin cumulare, prin îngrămădire

CUMULER [*i* cumulare] *v* a cumula *a*) a ocupa mai multe funcții deodată, *b*) fig a îngrămădi în sine

CUMULUS (*lus*) [*i*] *m*, cumulus, munte de nori îngrămădiți

CUNEIFORME [*i* cuneus] *a* cuneiform, în formă de cuie (litere)

CUNETTE *f* canal mic de scurgere.

CUPIDE [*i*] *a* lacom

CUPIDEMENT *adv* cu lăcomie

CUPIDITÉ [*i* cupiditas] *f* cupiditate, lăcomie (de bani)

CUPRESSINÉES [*i* cupressinus] *pl* trib de conifere cu chiparosul ca tip.

CUPRIÈRE *a* cu cupru

CUPRIQUE *a* ca cupru

CUPULE [*i*] *f* Bot căciulița ce conține floarea sau fructul

CUPULIFÈRE *a* Bot cu căciuliță

CURABILITÉ *f* însușirea de a se vindeca.

CURABLE [*i*] *a* curabil, ce se poate vindeca, de vindecat

CURACAO (*so*) *m* chirasă (licher)

CURAGE, CUREMENT *m* curățitul

CURARE *m* curare (otrăvă puternică)

CURARINE *f* alcaloid extras din curare

CURATELLE [*mi*] *f* curatelă, epitropie

CURATEUR, TRICE [*i*] *s* curator, epitrop *curateur au ventre*, epitropul copilului ce trebuie să se nască

CURATIV, IVE *a* vindecător || *m* leac de vindecare

CURATION (*sè*) [*i*] *f* vindecătură, tratament medical

CURCULIONIDÉS *m* *pl* familia gărgărițelor

CURCUMA *m* curcuma, șofran indian

CURE [*i*] *f* 1 cură, tratament medical căutare (a sănătății), 2 vindecare *cure heu reuse*, 3 grijă *je n'en ai cure*, nu-mi pasă,

4 *a*) eparhia unui preot, *b*) reședința preotului enoriaș

CURÉ *m* preot, popă, loc *c'est Gros Jean qui (en) remontre à son curé*, e un prost care vrea să facă pe deșteptul

CURE-DENT (*dani*) *m* scobitoare de dinți
Pl des cure-dents

CURÉE *f* 1 partea din vânat (care se cuvine cânilor), 2 momentul împărțirii acestei părți *sonner la curée*, a suna împărțirea vânatului la câini, 3 fig pradă pentru care se ceartă *la curée des places*, goana după slujbe, (mai ales după o schimbare de regim), *apre a la curée*, lacom după câștig, după funcții, etc

CURE-MÔLE *m* mașină de curățit nămolul din porturi
Pl des cure-môles

CURE-OREILLE *m* curățitoare de urechi
Pl des cure-oreilles

CURE-PIED *m* unealta potcovarului
Pl des cure-pieds

CURER [*i* curare] *v* a curăți (de murdărie)

CURETTAGE *m* Chir curățitul țesăturilor bolnave

CURETTE *f* 1. Chir curățitoare în formă de linguriță cu marginile tăioase, 2 curățitoare de instrumente, 3 unealtă de plăpomar

CUREUR *m* curățitor (de puțuri, șanțuri)

CURIAL, E [*i*] *a* parohic *maison curiale* casa preotului parohiei

CURIAL, E [*i*] *a* curial, de curii || *m* membrul unei curii

CURIALE *a* de curii

CURIE [*i* curia] *f* curie, subîmpărțire de trib la Romani

CURIEUSEMENT *adv* 1 într'un mod curios, 2 cu mare atenție

CURIEUX, EUSE [*i* curiosus] *a* 1 curios; 2 curad, rar *procès curieux* || *s* (om) curios ||

m lucru curios, partea curioasă *le curieux de l'affaire*

CURION [*i*] *m*, curion, preotul sau șefu unei curii

CURIOSITÉ [i curiositas] *f* 1 curiozitate, *pour la curiosité du fait*, ca curiozitate, 2 *pl* rarități, ciudățenii

CUROIR *m* curățitoare

CURSEUR [i cursor] *m* bucată mobilă care alunecă într'un uluc (ex la compas)

CURSIF, IVE *a* cursiv || *f pl* litere cursive, aplecate și legate între ele

CURULE [i] *a* *chaise curule*, scaun din fildeș al înalților magistrați (Romani)

CURURE [cuier] *f* noroiul scos dintr'un șanț sau eleșteu

CURVATIF, IVE *a* care tinde a se curba

CURVILINE [i curvus] *a* curbiliniu, format din linii curbe

CURVIMÈTRE *m* unealtă de măsurat lungimea liniilor curbe pe hăuție

CUSCUTE *f* *Bot* torțel, iniță

CUSPIDE *f* *Bot* vârf ascuțit și lung

CUSPIDÉ, E [i] *a* cu vârf ascuțit

CUSTODE [i custos] *m* 1 superiorul în unele mănăstiri, 2 custode, supraveghetor

CUSTODE [i custodia] *f* 1 perdea la altar, 2 perdea care acoperă artoforul

CUTANÉ, E [i cutis] *a* cutaneu, de piele

CUTICULE [i] *f* pieiță, pieluică

CUTTER (*keu-ter*) [i] *m* coter, corăbioară de război cu un singur catart

CUVAGE *m*, **CUVAISON** *f* 1 fermentatul vinului, 2 locul de fermentare

CUVE [i cupa] *f* 1 tocitoare, 2 hardău, 3 *fossé a fond de cuve*, șanț cu ziduri ghizduite

CUVEAU *m* tocitoare mică

CUVÉE *f* 1 o tocitoare plină, 2 calitate, soru *premiere, seconde cuvée*, al doilea, al treilea soru

CUVELAGE, CUELLEMENT *m* 1 ghizduirea (unei mine), 2 introducerea unui tub metalic într'un puț găurit

CUVELER *v* 1 a ghizdui, 2 a introduce un tub metalic într'un puț găurit [Se conjugă ca *appeler*]

CUVER [cuve] *v* 1 a fermenta, a plămădi în tocitoare, 2 *fig* a răcori *cuver sa colère*, a-și răcori mânia, *cuver son vin* a) a dormi după beție, b) a începe să se desmeticească

CUVETTE [cuve] *f* 1 lighean, 2 globulețul de jos al unui barometru, 3 placa metalică care acoperă pe dinapoi mecanismul unui ceasornic, 4 pâlnia prin care se scurge apa din mai multe urloare, 5 teren în formă de pâlnie

CUVIER *m* găleată cu leșie

CYANATE *m* cianat (sare derivată din acidul cianic)

CYANHYDRIQUE (*ni*) *a* (acid) cianhidric

CYANIQUE *a* (acidul) cianic

CYANOGENÉ [gr] *m* cianogen, gaz compus din azot și carbon

CYANOSE [gr] *f* cianoză, colorația vânătă sau negricioasă a pielii

CYANURE *m* cianură, cianogenul combinat cu un corp simplu

CYCLAMEN (*men*) [i-gr] *m* *Bot* ciclamen

CYCLE [i-gr] *m* ciclu, perioadă, serie

CYCLIQUE *a* cicle, a) periodic; b) care

face parte dintr'un ciclu literar (de ex poet)

CYCLISME *m* ciclism, velocipedie

CYCLISTE *m* ciclist

CYCLOIDAL, E (*klo-i*) *a* de cicloidă

CYCLOIDE (*klo-id*) [gr] *f* *Geom* cicloidă, curbă deschisă de un punct al unei circonferințe care se învârteste pe un plan orizontal

CYCLONAL, E *a* 1 ce ține de cicloni, 2 în direcția ciclonilor

CYCLONE [gr] *m* ciclon, uragan

CYCLOPEEN, ENNE [Cyclops] *a* ciclopic, gigantic

CYCNOIDE (*no-id*) [gr] *a* ca lebăda.

CYGNÉ [i cygnus] *m* lebăda, *fig chant du cygne*, ultima lucrare a unui compozitor sau poet mare

CYLINDRAGE *m* netezirea cu vălătucu

CYLINDRE [i-gr] *m* 1 cilindru, 2 mângălău *passer au cylindre*, a mângăului

CYLINDREER *v* 1 a da forma unui cilindru, 2 a netezi cu vălătucu, a mângăului; 3 a supune presiunii unui cilindru

CYLINDRICITÉ *f* stare cilindrică

CYLINDRIQUE *a* cilindric

CYLINDRIQUEMENT (*drik'-man*) *adv* în formă de cilindru

CYLINDROIDE (*dro-id*) [gr] *a* în formă de cilindru

CYMAISE [i gr] *f* chenarul de sus al unei cornise (la ziduri), chenar până la brau pe pereții camerei unui salon de expoziție

CYMBALE (*sen*) [i-gr] *f* timbal, chimval

CYMBALIER (*sen*) *m* ținbalagiu

CYME [i] *f* *Bot* umbrelă de flori

CYNÉGETIQUE (*nik'*) [gr] *a* cinegetic, de vânătoare || *f* cinegetică, arta vânătorii

CYNIQUE (*nik*) [i-gr] *a* cinic a) ce ține de filozofia cinică, b) *fig* nerușinat, murdar

CYNIQUEMENT (*nik-man*) *adv* în mod cinic, cu nerușinare

CYNISME [i-gr] *m* cinism a) doctrina cinică, b) *fig* nerușinare

CYNOCEPHALE [gr.] *m* cinocefal, maimuță cu cap de câine

CYNOGLOSSÉ [gr] *f* *Bot* limba-cânelui, cotrăjel

CYPÉRACÉES [i-gr] *f pl* familie de plante cu cârpișoru ca tip

CYPHOSE [gr] *f* cocoșare a coloanei vertebrale

CYPRÈS (*pre*) [i cupressus] *m* 1. chiparos; 2 *fig* semnul morții.

CYPRIÈRE *f* pădure de chiparoși.

CYPRIN [i] *m* *Zool* crap

CYPRIOTE *a* și *m* cipriot, (locuitor) din Cipru

CYRILLIEN, ENNE sau **CYRILLIQUE** *a* cirilic (alfabetul)

CYSTIQUE (*sis nik'*) [gr] *a* cistic, ce ține de bășica uduului.

CYSTITE [gr] *f* *Med.* cistită, inflamația bășicii uduului

CYSTOTOME [gr] *m* instrument cu care se face inciziuni bășicii uduului

CYSTOTOMIE *f* incizia bășicei udului
CYTISE [1-gr] *m* *Bot* bobîțel, drob, *cytise commun*, salcâm galben
CZAR *m* țar

CZAREVITCH *m* Țareviciu
CZARIEN, ENNE *a* a Țarului, *Sa Majesté czarienne*, Țarul
CZARINE *f* Țarină, împărăteasă

D

D (*dé* sau *d'*) *m* d, a patra literă a alfabetului

DA CAPO [it] *adv* dela început
DACE *a* dacic || *s* dac, locutor din Dacia
DACTYLE [1-gr] *m* 1 dactil, picior format din — — —, 2 *Bot* nodoroasă, golomoz
DACTYLÉ, E *a* de forma degetului
DACTYLIQUE *a* dactilic, compus din dactili
DACTILO *s* dactilograf(ă)
DACTYLOGRAPHE [gr] *m* dactilograf, mașină de scris cu clape || *s* scriitor cu dactilografu

DACTYLOGRAPHIE *f* dactilografie, scrierea cu mașina de scris
DACTYLOGRAPHIC *a* dactilografic
DACTYLOGOLOGIE [gr] *f* dactilologie, arta de a conversa cu ajutorul degetelor
DACTYLOGOLOGIQUE *a* dactilologic, de vorbit cu degetele

DADA *m* 1 (în limba copiilor) călușel, 2 *fig* *c'est son dada*, e ideea lui favorită
DADAIS *m* nătăflet

DAGORNE *f* vaca care a pierdut un corn
DAGUE (*dag'*) *f* 1 pumnal lung, 2 *pl* primele ramuri ale cerbului în al doilea an
DAGUER (*ghé*) *v* (†) a lovi cu pumnalul
DAGUERRÉOTYPAGE *m* daghereotipatul
DAGUERRÉOTYPE (*ghé*) [Daguerre] *m* daghereotip, aparat care prinde și fixează imaginile obținute în camera neagră

DAGUERRÉOTYPER (*ghé*) *v* a daghereotipa, a face o imagine cu daghereotipu

DAGUERRÉOTYPIF (*ghé*) *f* daghereotipie, arta de a fixa o imagine cu daghereotipu

DAGUET (*ghé*) [dague] *m* cerbuleț care poartă primele ramuri, cerbuleț în al doilea an

DAGUETTE (*ghé'*) *f* pumnal mic

DAHLIA (*da-li-a*) [botanistul Dahl] *m* *Bot* dalia, gheorghină

DAIGNER [1 dignari] *v* a binevoi, a găsi de cuvință *daignez agréer*, binevoiați a primi, *ne pas daigner répondre*, a nu găsi de cuvință, a nu catadicsi să răspundă

D'AILLEURS *adv* V *ailleurs*

DAIM (*den*) [1 damus] *m* căprior

DAINE *f* ciută

DAIS (*dé*) [1 discus] *m* 1 uranisc (peste un tron, un altar), 2 *fig* acoperemânt *dais de verdure* boltă de verdețică, 3 baldachin

DALBERGIA (*ru-a*) *m* idem, plantă ce dă guma-lac.

DALLAGE *m* 1 pavatul cu lespezi de piatră, 2 pavaj

DALLE *f* lespede de piatră (cu deseneuri)

DALLER *v* a pavă cu lespezi de piatră

DALLEUR *m* caldarâmgiu
DALMATE *a* și *s* dalmat, (locutor) din Dalmatia || *m* limba dalmată

DALMATIQUE (*uk'*) *f* dalmatica, patrafirul alb al diaconilor la liturghie.

DALOT *m* gaură în peretele corăbiei pentru scurgerea apei

DALTONIEN ENNE *a* atins de daltonism

DALTONISME [1iziciianul Dalton] *m* daltonism, imperfecțiunea vederii în aprecierea colorilor

DAM (*dna*) [1 damnum] *m* 1 (†) pagubă *à votre dam*, atât mai rău pentru d-ta, în paguba d-tale, *c'est bien son dam*, a meritat-o, 2 Teol *la peine du dam*, afurisenia (de a nu vedea fața lui Dumnezeu)

DAMAS (*ma*) [Damascus] *m* 1 damască (stofă), 2 sabie de oțel foarte fină, 3 prună din Damasc, 4 *en damas*, damaschinat, cu deseneuri *linge en damas*, rufe cu deseneuri

DAMASQUINAGE (*ku*) *m* 1 încrustatul cu aur sau cu argint, 2 încrustături cu aur sau argint

DAMASQUINER (*ku*) *v* a damaschini, a încrusta cu aur sau cu argint (oțelul fierul)

DAMASQUINERIE (*ku-n'*), **DAMASQUINURE** *f* arta de a damaschini

DAMASQUINEUR (*ku*) *m* încrustător cu aur cu argint (al obiectelor de oțel, fier)

DAMASSÉ, E *a* 1 cu deseneuri, cu flori (o pânză), 2 *arier damassé* oțel călit || *m* *du damasse* lenjerie cu deseneuri, cu flori

DAMASSER [dames] *v* 1 a fabrica pânzeturi, stofe cu deseneuri, cu flori, 2 a căli oțelul foarte fin

DAMASSERIE *f* fabrică de pânzeturi cu deseneuri

DAMASSEUR, EUSE *s* lucrător de pânzeturi cu deseneuri

DAMASSURE *f* deseneurile, florile unei pânze

DAME [1 domina] *f* 1 doamnă, cocoană *grande dame*, aristocrată, *faire la (grande) dame*, a face pe cocoană, pe aristocrată, 2 damă, femeie, *dame de compagnie* a) menajeră, b) însoțitoare, *dame du comptoir*, casieră, *les dames de la halle*, precupețele, *dame de la maison*, gazda, *votre dame*, jumătatea d-tale, *devenir dame*, a se mărită, 3 călugăriță *les dames du Sacré-Cœur*, 4 aleasa inimii *mourir pour sa dame*, a-și da viața pentru aleasa inimii sale 5 dămă (în jocul de cărți și șah) *dame de cœur*, dama de pică, *jeu de dames*, jocul în dame, 6 piatră, pion (la table) [V Suplimentu]

DAME! [dame Dieu] *int* păi de! vezi bine!

DAME-JEANNE *f* damigeană

DAMER *o* 1 a face poartă, dubla (la table), *fam* *damer le pion* a qq, a înălțură pe cineva, a-i lua locul, 2 a bate pământul cu mâr

DAMERET (*dami-re'*) [*dame*] *m* tânăr ler cheș cu maniere femeiești, coconăș

DAMIER *m* damier (tabla unui joc de șah)

DAMNABLE (*da nabl'*) *a* vrednic de afurisanie, de condamnat

DAMNATION (*da-na si on*) [*l*] *f* afurisanie || *unt* blestem!

DAMNÉ. *E* (*da-né*) *a* afurisit, blestemat *fig c'est son âme damnée*, 1 este orbește devotat, cu totul închinat lui || *s* afurisit, blestemat *ce damné*, acest blestemat, *loc souffrir comme un damné*, a suferi torturile iadului

DAMNER (*da-né*) *v* a afurisi, a blestema, *Dieu me damne!* să mă ia dracul *fig faire damner quelqu'un*, a face pe cineva să crepe de necaz, a-l tortură groaznic || *Se damner*, 1 a atrage asupra-și torturile iadului, 2 *fig* a se infuria

DAMOISEAU [*dame*] *m* 1 (†) june nobil, coconas, 2 craidon

DAMOISELLE *f* (†) domnișoară, conită

DANAIDE (*na-id'*) *f* idem, fluture frumos din regiunile temperate

DANDIN (*dên*) [*Georges Dandin*] *m* *fam* nătarău

DANDINEMENT *m* fatat, legănătură

DANDINER (*dî*) *v* a fățăi, a legăna corpul când într-o parte, când într-alta || *Se dandiner*, a se fățăi, etc, a merge legănându-se

DANDY [*angl*] *m* dandy, coconas, tânăr elegant la modă

DANDYSME *m* dandism, maniere și obiceiuri de dandy

DANGER (*jê*) *m* pericol, primejdie *il y a du danger*, e pericolos de a, *il n'y a pas de danger de*, nu face nimic că, *il n'y a pas de danger*, nu e nimic, fiți fără grijă! *être en danger de mort*, être en danger de sa vie, a-i fi viața în primejdie

DANGEREUSEMENT (*dan-r'-reu-z'-man*) *adv* 1 în mod periculos, 2 foarte greu *dangereusement malade*

DANGEREUX, EUSE *a* periculos, primejdios

DANOIS, E *a* și *s* danez (locuitor) din Danemarca || *m* 1 limba daneză, 2 căine mare de vânătoare cu părul ras și cu piele negre

DANS [*de intus*] *prep* 1 în, *fig être dans la joie*, a fi vesel, 2 peste *dans quelques jours*, peste câteva zile, 3 cu *dans l'intention de*, cu gândul de a, 4 din *boire dans quelque chose*, a bea din ceva, 5 după *dans ses principes*, după principiile sale.

DANSANT, E *a* 1 care dansează, dansator, 2 dansant *a*) de dans *sourée dansante*, serată de dans, *b*) de dans, pentru dans *musique dansante*, *c*) care excită la dans *polka tres dansante*

DANSE *f* 1 dans, *pop* danț, joc *entrer en danse*, a intra în joc, *fig avoir le cœur de la danse*, a fi bine dispus, vesel, *fig commencer la danse*, a fi întâiul (pătit), 2 *pop* local de

dans *aller à la danse*, a merge la joc, 3 *fig* bătaie *donner, recevoir une danse*, a da sau a primi o sfântă de bătaie, *tu auras une fière danse*, ai să vezi tu pe dracu, 4 *fam danse de Saint-Guy*, boală cu tremuriciu, *danse du panier*, profitul dela coșniță (al unei servitoare) [V Suplimentul]

DANSER *v* a dansa, a juca *ne savoir sur quel pied danser*, a nu ști ce hotărâre să ia, ce purtare să aibă, *faire danser quelqu'un a*) a face mizerii cuiva, *b*) a-și bate joc de el, *faire danser les ecus*, a tocă banii, *faire danser l'anse du panier*, a înșela la târgueală, *fam du cin a faire danser les chebres*, vin foarte acru, *pop la danser*, a mânca o bătaie sdравănă || *Se danser*, a se dansa, a se juca

DANSEUR, EUSE *s* dansator, jucător

DANTESQUE (*tesk'*) *a* măreț ca poeziile lui Dante

DANUBIEN, ENNE (*ên, enn'*) *a* dunărean, dela Dunăre

DAPHNÉ *m* Boi dafne, lemn-câinesc

DAPHNIE *f* crustaceu de ape dulci

DAPIFER (*ferr*) [*l*] *m* stolnicul prințului (în evul mediu)

DARAISE *f* loc de revărsare a unui elesteu

DARD (*dar*) *m* 1 dardă, vargă cu vârf de fier, 2 acul (unor insecte), 3 *fig* impunsătură, săgeată *dards de la satire*, 4 pistol

DARDEMENT *m* lovire cu o dardă

DARDER *v* 1 a lovi cu o dardă, 2 a izbi, a azvârli (cu putere) *le soleil darde (ses rayons)*, soarele aruncă razele sale, *fig darder un regard*, a străpunge cu o privire

DARDIÈRE *f* cursă pentru căpriori

DARDILLON (*dr-yon*) *m* dardă mică

DARE-DARE *adv* repede-repede, într-o goană

DARIOLE *f* prăjitură ușoară

DARIQUE (*rik'*) *f* monedă de aur cu efigia lui Darius (la vechii Perși)

DARNE *f* felie (dintu'un pește mare)

DARSE [*lit*] *f* bazenul neînchis (al unui port)

DARSINE *f* mic bazen de port

DARTOIS *m* plăcintă înfocată

DARTRE *f* peringine, boală de piele

DARTREUX, EUSE *a* pecinginos, de natura pecinginei

DARWINIEN, ENNE *a* darwinian

DARWINISME [*Darvin*] *m* darwinism

DARWINISTE *m* darwinist

DATAIRE [*l* datarius] *m* datar, ofițer papal care dujează cancelaria Vaticanului

DATE [*ml* data] *f* 1 dată, vreme, indicația (timpului) *d'ancienne date*, de demult, *de nouvelle date*, de fraîche date, de curând, proaspăt, 2 *le premier en date*, întâiul după vechime; *prendre date*, retenir date, a lua însemnare, notă

DATER *v* 1 a dată *a*) a pune data, *b*) a începe, *a* fi: *sa haune date de loin*, ura lui e veche, *a dater d'aujourd'hui*, cu începere de azi, *cet homme ne date pas d'hier*, *il date de loin*, e un om în vârstă, 3 a însemna o dată, a face epocă *cet évènement datera dans l'histoire*

acest eveniment va însemna o dată în istorie

DATERIE *f* cancelaria particulară a Vaticanului

DATIF. IVE [1] *a* 1 dat prin tribunal *tuteur datif*, tutore dat de tribunal, 2 *pré-position dative*, prepoziție cu dativ || *n* dativul (caz)

DATION (sz) [1] *f* 1 dare prin tribunal, 2 *daion en payement*, darea unui lucru ca plată

DATISME *m* reperiție plictisitoare de sinonime pentru a exprima o idee simplă

DATTE [1-gr] *f* curmală

DATTIER (ti-e) *m* curmal

DATURA *m* Bot bolundarișă, ciunăfaie

DAUBE *f* 1 fierberea înnăbușită (a cărnii), 2 carne fiartă înnăbușit, *a la daube, en daube*, la tîngire, 3 lovitură de pumn, bîdușeală

DAUBER *o* 1 a căra la pumni în cineva, a-l burduși, fig *dauber (sur) quelqu'un*, a ocări, a da în cineva, a și bate joc de el, 2 a fierbe la tîngire || *Se dauber*, a-și căra la pumni

DAUBEUR. EUSE *s* om căruia îi place să dea în alții, să și bată joc de ei

DAUBIERE *f* tîngire în care se fierbe înnăbușit (carnea)

DAUMONT (A LA) [duc d'Aumont] *loc* (caleașă) cu patru cai înhămați fără orle și condusă de doi postăloni

DAUPHIN [1 delphinus] *m* 1 delfin (pește), 2 Delfinul, fiul cel mai mare al regelui Franței, *le grand Dauphin*, fiul lui Ludovic al XIV-lea

DAUPHINE *f* soția Delfinului, a prințului moștenitor

DAUPHINELLE *f* Bot pîntenas, surguciu

DAUPHINOIS. E *a* și *s* (locuitor) din Dauphiné

DAURADE *f* Zool ghizorț (pește)

DAVANTAGE [avantage] *adv* mai mult

DAVIER *m* 1 clește de scos dinți, fragmente de oase, 2 cleștele dogarului, fierarului

DE [1] *prep* 1 de, 2 din *issu de parents pauvres*, născut din părinți săraci, *de cue voix*, din gură, verbal, 3 dela *de Paris à Rome*, dela Paris la Roma, 4 cu *de force*, cu forța, *de beaucoup*, cu mult, *saluer de la main*, a salutat cu mâna, *et de trois*, și cu asta trei, 5 despre *parlons de cela*, să vorbim despre aceasta, 6 în timpul *partur de nuit*, a pleacă noaptea, 7 a lui *le livre de Pierre*, cartea lui Petre, 8 (articol nedefinit) *j'ai de grandes prairies*, am livezi mari, 9 între *ils étaient de trenté à quarante*, erau între treizeci și patruzeci, *de vous à moi*, între mine și d-ta, 10 după *de l'aveu de tout le monde*, după părerea tuturor, 11 (eliptic) *c'est de courir*, ei începură să alerge, *ce que c'est que de nous*, ce mici suntem! 12 (nu se traduce) *il y eu trois hommes de tués*, trei oameni au fost omorîți, *c'est de ma faute*, e vina mea; *de trop*, prea mult, *je tiens de lire*, am cîștit adineaori, nu demult [Vezi și cuvîntul în legătură cu *de*]

DÉ [1 datum] *m* 1 zar *jouer aux dés*, a jucat în zar; *coup de dés*, întîmplare, 2 fig sorți *le dé en est jeté*, fig. sorții s'au aruncat,

s'a hotărît, 3 rîndul de a arunca (zarul) *avoir le dé*, a fi protos, *à vous le dé*, e rîndul d-tale de a jucat, *fig de a vorbi*, de a face ceva, *tenir le dé la conversation*, a întreține aproape toată conversația, a o conduce, *fig faire quiter le dé à quelqu'un*, a face pe cineva să dea înapoi, să renunțe la ceva, *rompre le dé à quelqu'un*, a nimici planurile cuiva

DÉ [1 digitale] *m* degetar, năparstoc, *dé à coudre*, degetar de cusut

DÉAMBULATION (an) *f* meis, umbrelt

DÉAMBULATOIRE (an) *m* tindă a bisericii în jurul stranei

DÉAMBULER (an) [1 deambulare] *v* a merge, a se plîmba

DÉBÂCLAGE *m* deșertarea (unui port) de vase

DÉBÂCLE *f* 1 desgheț, 2 fig nimicire, prăpăd, prăbușire

DÉBÂCLEMENT *m* 1 V *débâclage*, 2 desgheț

DÉBÂCLER [bâcler] *v* 1 a deșerta, a goli, (ex un port), 2 a se desgheța (un fluviu), 3 a-și ridica și încărcă marfa adusă la bălcu *les marchands débâclent*, negustorii își impachetează mărfurile pentru plecare, 4 *fig* a-și lua cutrafulusele și a plecă (vorbind de cineva care stă pe capul altuia), 5 *fam* a și pierde (năprasnic) cumpătul [Se conjugă cu *avoir* sau cu *être* după înțeles]

DÉBÂCLEUR *a* și *m* (olîter) însărcinat cu conducerea deșertării unui port

DÉBAGOULER [bagou] *v* 1 a vărsa, 2 *pop* a trânti (la înjurături), a ocări

DÉBAGOULEUR *m* albie de porci (om)

DÉBALLAGE *m* 1 despachetatul (mărfurilor), 2 mărfuri de ocazie

DÉBALLER [balle] *v* a despacheta, a desface (mărfurile împachetate)

DÉBALLEUR *m* vânzător ambulant de mărfuri de ocazie

DÉBANDADE [bande] *f* debandadă, iuruș; *à la débandade*, în mare dezordine, fără nici o regulă talmes-bîlmes

DÉBANDEMENT *m* risipirea unei trupe

DÉBANDER [bande] *v* 1 a deslega a scoate bandajul de pe ceva, *fig se débander l'esprit*, a-și mai odihni mintea, 2 a slobozi, a da drumul (unui arc) || *Se débander*, 1 a se risipi (vorbind de trupe), 2 a-și scoate legătura de pe ochi, 3 *fig le temps se debande*, vremea se însemnează

DÉBANQUER [banque] *v* 1 a curăța masa de joc, 2 a scoate băncile (ex dintr-o șalupă), 3 a părăsi o bancă de nisip

DÉBAPTISER (ba ti-ze) *v* a boteza din nou, a schimba numele (unei persoane sau unui lucru), *fam se faire débaptiser que de*, a primi orice condiție decât să

DÉBARBOUILLAGE *m* spălatul obrazului

DÉBARBOUILLER (bu-yé) *v* a spăla obrazul. || *Se débarbouiller*, 1 a-și spăla obrazul, 2 *fam* a reși din încurcătură *débarbouille-toi comme tu pourras*, descurcă-te cum vei putea

DÉBARCADERE [débarquer] *m* 1. debar-

cader, loc de descărcare a mărfurilor, de debarcare pentru vorajori, 2 peron de drum de fier

DÉBARDAGE *m* descărcatul (mai ales al) lemnelor dintr'un vapor

DÉBARDER [barde] *v* 1 a descărca lemnele dintr'un vapor, 2 a cără afară din pădure lemnele tăiate, sau piatra din mine

DÉBARDEUR *m* 1 descărcător, cărauș de lemne sau de pietre, 2 mască deghizată în descărcător de lemne

DÉBARQUÉ, *E* (*ké*) *a* 1 debarcat, ieșit din corabie, 2 dat jos din trăsură || *m* un nou-veau débarqué, un nou sosit, un străin

DÉBARQUEMENT (*bar-k-man*) *m* 1 descărcare, 2 sosire în port, debarcare

DÉBARQUEB (*ké*) [barque] *v* 1 a da jos, a descărca, 2 a debarca, a ieși, a se da jos din vapor sau din tren || *m* debarcare, ieșirea din vapor, *se trouver au débarquer*, a fi de față la debarcare, la sosire

DÉBARRAS (*ra*) [barre] *m* 1 scăpare *c'est un grand débarras pour vous*, v'ati scăpat de o mare neplăcere, 2 cabinet de débarras, odaie de debară (unde se țin lucrurile netrebuințicioase)

DÉBARRASSER *v* 1 a scăpa din o greu tate, a scoate din o încurcătură, 2 a descurca, a despiedică *débarrassez le passage*, descurcați drumul || *Se débarrasser*, 1 a se scăpa, a se cor torosi de cineva, 2 a și scoate *se débarrasser de s'n pardessus*, a și scoate pardesul

DÉBARRER [barre] *v* a desfejenii (o ușă, o fereastră)

DÉBARRICADER *v* a scoate baricadele

DÉBAT *m* desbatere

DÉBATELAGE *m* descărcatul unei luntri

DÉBATELER [bateau] *v* a descărca o luntre, [Se conjugă ca *appeler*]

DÉBÂTER [bât] *v* a scoate samarul (de pe un animal)

DÉBÂTIR *v* 1 a dărâma, 2 a scoate ața înșălătată, a descoase *débâtir une robe*

DÉBATTRE *v* a desbate, a dispută || *Se débattre*, 1 a se desbate, 2 a se sbato, a da din mâini și din picioare [Se conjugă ca *battre*]

DÉBAUCHAGE *m* ademenirea unui lucrător ca să părăsească lucrul

DÉBAUCHE *f* 1 orgie, neînfrânare, exces în mâncare și băutură, 2 *fig* exces, abuz *débauche d'imagination*, exces de imaginație, 3 desfrâu, craiăc, 4 *fam* *une petite débauche*, o mică petrecere, un chefuluț

DÉBAUCHÉ, *E* *a* și *s* 1 desfrânat, 2 ademenit ca să părăsească lucrul sau postul

DÉBAUCHER *v* 1 a desfrâna, a strica, 2 a ademeni pe cineva ca să-și părăsească lucrul, postul, serviciul, pe un soldat ca să dezerteze, 3 a lua la un chef, la o petrecere pe cineva || *Se débaucher*, 1 a se da desfrâului, 2 a-și părăsi ocupațiile, a se distra dela ceva

DÉBAUCHEUR, *EUSE* *s* corupător, cel ce corupe pe alții

DÉBET (*bé*) [i] *m* rămășița unei datorii

DÉBILE [i] *a* debil, slab, șubred

DÉBILEMENT *adv* în mod debil, șubred,

DÉBILITANT, *E* *a* debilitant, care slăbește || *m* leac pentru slăbire

DÉBILITATION [i] *f* debilitare, slăbire

DÉBILITÉ *f* debilitate, slăbiciune

DÉBILITER [i] debilitare] *v* a slăbi, a lua puterile || *Se débilitur*, a slăbi, a și pierde puterile

DÉBINAGE *m* pop defăimare

DÉBINE *f* pop 1 sărăcie, strâmtoare, 2 stare păcătoasă

DÉBINER *v* pop a bârli, a vorbi de rău || *Se débiner*, a se slăși [V Suplimentu]

DÉBINEUR, *EUSE* *s* bârfitor

DÉBIT (*bi*) [debitum] *m* 1 debit *a*) partea contului cu sumele plătite, *b*) vânzare (cu mărunțisul), *c*) *d'un bon débit*, *d'un débit facile*, (mărfuri) care se vand ușor și repede, *avoir du débit*, a se vinde, a se desface, a se cere, *d*) prăvălie *débit de tabac*, tutungerie, *e*) cantitate de lichid sau de gaz ce poate da o sursă într'o unitate de timp, scurgere de lichid, *f*) *débit de bois*, *V débiage* 2 *fig* chip de a vorbi, vorbire *beau débit*, vorbire frumoasă, *cet homme a un beau débit*, un *débit pénible*, acest om se exprimă frumos, se exprimă greu

DÉBITABLE *a* ce se poate vinde cu mărunțisul cu bucata

DÉBITAGE *m* tăierea și vinderea lemnului, a pietrei a cărni cu bucata

DÉBITANT, *E* *s* debitant, negustor care vinde în detaliu, cu bucata

DÉBITER [debit] *v* 1 a vinde, a vinde ușor și repede, a vinde în detaliu, 2 *fig* a debita: *a*) a tăia și vinde (lemnul, piatra, carnea) cu bucata *débiter du bois*, a vinde lemne cu bucata, *b*) a da o scurgere anumită de lichid, de gaz într'o unitate de timp, *c*) a trece un articol la debitul unui cont, *d*) *fig* a spune, a recită *débiter des vers*, a recita versuri, *e*) *fig* a spune, a răspândi *débiter des mensonges*, a spune minciuni, 3 pop *débiter de l'ouvrage*, a lucra mult, cu spor || *Se débiter*, 1 a se vinde, 2, se spune, a se răspândi, 3 a se tăia

DÉBITEUR, *EUSE* *s* spuior, împrăștiator (de noutăți, minciuni, etc)

DÉBITEUR, *TRICE* *s* 1 debitor, datornic, 2 angajat care duce pe clienți la casă pentru plată || *a compte débiteur*, cont care se găsește la debit

DÉBITIF, *IVE* *a* 1 ce poate fi debitat, 2 ce este de trecut la debit

DÉBLAI *m* 1 scoaterea de pământ negru, nivelul sau lăsatul în jos al unui teren, 2 pământul scos

DÉBLATÉRATION [i] *f* bârfeli, clevetiri

DÉBLATÉRER [i] debliatarare] *v* *deblatérer contre quelqu'un*, a vorbi de rău pe cineva, a-l cleveti [Se conjugă ca *accélérer*]

DÉBLAYEMENT (*blé-man*), **DÉBLAIEMENT** *m* 1 ridicatul pământului sau al dărâmaturilor, 2 curățitul, descurcatul

DÉBLAYER (*blé-yé*) *v* 1 a ridica pământul, dărâmaturile (unui loc), 2 a curăți, a descurca; *fig* *déblayer le terrain*, a înlătură greutatea, piedicile

DÉBLOCAGE *m* Tip scoaterea și înlocuirea interelor întoarse

DÉBLOQUEMENT (*blok'-man*) *m* despresurarea (unei cetăți)

DÉBLOQUER (*ké*) [*bloc*] *v* 1 a săli să se despresoare, a despresura, 2 Tip a scoate și a înlocui litera întoarsă

DÉBOIRE [*boire*] *m* 1. gust urit (ce lasă unele lichioruri), 2 *fig* amărăciune, necaz

DÉBOISEMENT *m* despădurire

DÉBOISER [*bois*] *v* a despăduri

DÉBOÎTEMENT *m* scintire, scintitură

DÉBOÎTER [*boîte*] *v* 1 a scinti (un os), a scoate din locul său, *débouter une porte*, a scoate o ușe din fațană, 3 a scoate (ex o teavă imbutată într'alta) || *Se débouter*, a se scinti

DÉBONDER [*bonde*] *v* 1 a scoate dopul, a destupa, *fig débonder son cœur*, a-și vărsa inima, focul, 2 a se scurge, a se revărsa *le lac a débondé*, lacul s'a revărsat || *Se débonder*, a se goli foarte repede

DÉBONDONNER [*bondon*] *v* a destupa vana (unui butoiu)

DÉBONNAIRE [*de bon air*] *a* bland, blajin, prea bun

DÉBONNAIREMENT *adv* cu o bunătate excesivă, cu multă blandete

DÉBONNAIRETÉ *f* bunătate împinsă până la slăbiciune, blandete prea mare, fire blajină

DÉBORD *m* 1 revărsare *un débord de bile*, o revărsare a fierei, 2 partea câptușelii (în formă de șiret) ce trece peste bordul hainei, 3 marginea din afară (a unei monede)

DÉBORDANT, *E a* 1 care se revărsa, 2 *fig* neînfrănat

DÉBORDÉ, *E a* 1 revărsat, 2 *fig* debordat, copleșit (*de*)

DÉBORDEMENT *m* 1 debordare, revărsare (a unei ape), 2 năvălire *le débordement des peuples barbares*, 3 torent, potop *un débordement de paroles*, 4 corupție, desființare *vivre dans le débordement*, a trăi în desfrâu, 5 deslănțuire *le débordement des passions*

DEBORDER [*bord*] *v* 1 a deborda, a se revărsa, 2 *fig* a izbucni, 3 a năvăli, a da iuruș, 4 a scoate bordura, șiretul (la o haină, etc.), 5 a trece peste, a depăși, a ieși din *cette pierre débordé le mur*, piatra aceasta iese afară din zid, 6 a copleși *nous sommes débordés de travail*, suntem copleșiți de lucru, 7 *déborder une embarcation*, a împiedeca o luntre de a se lavi de o corabie, 8 *déborder un lit*, a scoate bordura cuveiturii sau a cearșafului de sub saltea || *Se déborder*, a deborda, etc

DÉBOSQUAGE (*ka'*) *m* căratul lemnului tăiat la pădure

DÉBOSELER [*bosse*] *v* a scoate umflăturile || *Se conjugă ca appeler*

DÉBOTÉ, **DÉBOTTER** *m* descălțatul, *il m'a pris au débotté*, m'a apucat chiar la sosire

DÉBOTTER [*botte*] *v* a descălța, a scoate cismele || *Se débotté*, a se descălța

DÉBOUCHÉ *m* 1 ieșirea, gura (unei strâmtoări, văi), 2 debușeu *a*) piață de scurgere a măfurilor, *b*) *fig* mijloc, cale *chercher un*

débouché pour se tirer d'affaires, a căuta un clescu spre a ieși din încurcătură

DÉBOUCHEMENT, **DÉBOUCHAGE** *m* 1 destupare, 2 ieșire dintr'un loc îngust, 3 debușeu, mijloc de a-și scurge măfurile

DÉBOUCHER [*boucher*] *v* 1 a destupa (ex o sticlă), 2 a se scurge, a ieși în, 3 a da în (ex o stradă) 4 a se vărsa (un fluviu) || *Se déboucher*, a se destupa

DÉBOUCHOIR *m* destupătoare

DEBOUCLE [*boucle*] *v* 1 a descătărăma, a scoate catarama, 2 a desface *déboucher les cheveux*, a desface părul [V Suplimentu]

DÉBOUILLI, **DÉBOUILLISAGE** (*bu-yi*) *m* încercarea în apă fierbinte (a stofei colorate)

DÉBOUILLIR (*bu-yir*) [*bouillir*] *v* a încerca în apă fierbinte (o stofă colorată)

DÉBOULÉ, **DÉBOULER** *m* *tirer un lièvre au déboulé*, a trage asupra unui iepure dispărut pe neașteptate

DÉBOULER *v* 1 *jam* a se da jos de-a ber beleaca, 2 a dispărea pe neașteptate dinaintea vânătorului (un iepure)

DÉBOULONNEMENT, **DÉBOULONNAGE** *m* scoaterea piroanelor (unei mașini)

DÉBOULONNER [*boulon*] *v* 1 a ascoate piroanele (unei mașini), 2 a strică

DÉBOUCHEMENT (*buk'-man*) *m* 1 ieșirea dintr'o strâmtoare, un canal, 2 strâmtoare, trecătoare îngustă între două insule

DÉBOUQUER (*ké*) *v* a ieși dintr'o strâmtoare dintr'un canal

DÉBOURBAGE *m* spălatul minierului

DÉBOURBER [*bourbe*] *v* 1 a curăți de noroiu, 2 a scoate din noroiu (ex o trăsură înămolită), 3 a curăți un pește în apă limpede || *Se debourber*, 1 a ieși din noroiu, a se curăți de noroiu, 2 *fig* a ieși dintr'o încurcătură

DÉBOURRAGE *m* 1 curățitul de călți, 2 călți căzuți din lână

DÉBOURREMENT *m* răsănea pufului pe mugurii arborilor

DÉBOURRER [*bourrie*] *v* 1 a scoate călții, lana proastă, 2 a curăți *débourrer un fusil*, a scoate fultueala dintr'o pușcă, *débourrer une pipe*, a curăți de tutun o luleă, a o deșerta, 3 *fig* a mai ciopli *débourrer un jeune homme*, a mai ciopli pe un tânăr || *Se débourrer*, a se mai ciopli, a se mai deda cu lumea

DÉBOURS (*bur*) *m*. 1 avans, bani dați înainte, *rentrer dans ses débours*, a a reintra în posesiunea banilor avansați, 2 *pl* taxă, cheltuieli *débours de réparation*

DÉBOURSE *m* V *débours* 1

DÉBOURSEMENT *m* debursare, dare de bani
DÉBOURSER [*bourse*] *v* a debursa, a da bani, a plăti

DEBOUT [*bout*] *adv* 1 în picioare, sculat, *il ne peut que tomber debout*, se ține bine, *être debout a*) a sta în picioare, *b*) a fi sculat, *être encore debout*, a nu se fi culcat încă, *dormir debout*, a dormi d'an picioarele, *mettre debout*, a pune să stea în picioare, a scula, *rester debout a*) a sta în picioare, *b*) a rămâne

neclintit, 2 *Mar avoir le vent debout*, a avea vânt potrivnic, 3 *passer debout* a trece printr-o țară (mărfuri sau vite), 4 *prov on esi plus couché que debout*, viața e scurtă || nt *debout!* sculați! sus!

DÉBOUTÉ, E a *être débouté des a plaintes*, jalba i-a fost respinsă || *m* respingerea unei cereri pe cale judiciară

DÉBOUTEMENT *m* respingere

DÉBOUTER [bouter] *v* 1 (†) a gonî, 2 a respinge cererea

DÉBOUTTONÉ, E a deschelat, cu nasturi deschelați, fig *rure a ventre débouonné*, a râde în hohote, *être toujours débouonné*, a spune tot ce-i trece prin minte

DÉBOUTTONER [bouton] *v* 1 a deschela nasturi, 2 a scoate bumbul unei florete || *Se débouonner*, a-și deschela nasturi, a se deschela

DÉBRAILLÉ, E (*bra-yé*) a 1 cu pieptul desvâlt, cu hamele în dezordine, 2 *fig* desnăjat, prea slobod || *m* hal fără de hal, desmățare

DÉBRAILLER (SE) (*bra-yé*) *v* a umbli cu hamele în dezordine, a se desmăta

DÉBRAISAGE, **DÉBRAISEMENT** *m* scoaterea jăratecului din cuptor

DÉBRAISER [braise] *v* a scoate jăratecul din cuptor

DÉBRAYER (*bré-ye*) *v* a întreprinde comunicația dintr'un motor și alt obiect [Se conjugă ca *balayer*]

DÉBREDOUILLER (*du-yé*) [bredouille] *v* a împiedeca pe adversar de a ne face marț (la table), a schimba în bine

DÉBRIDÉE *f* popas scurt

DÉBRIDEMENT *m* inciziunea unei răni (pentru scurgerea puroiului)

DÉBRIDER [bride] *v* 1 a scoate frâul din gura calului, fig *sans débrider*, într'o goană, într'un suflet, 2 *Chir* a face o inciziune într'un bubon

DÉBRIS (*brî*) *m pl* 1 dărămături, 2 rămașițele, fărâmturile (dela o masă)

DÉBROCHER [broche] *v* 1 a scoate de pe frigare, 2 a desbroșa (o carte)

DÉBROUILLARD (*bru-yai*) a și *m fam* om care știe să iasă din încurcătură, șmecher

DÉBROUILLEMENT (*bru-y'-man*) *m* descurcare, descurcătură

DÉBROUILLER (*bru-yé*) [brouiller] *v* 1 a descurcă, 2 *fig* a lămuri || *Se débrouiller*, a ieși din încurcătură

DÉBROUILLEUR, **EUSE** (*bru*) *s* descurcător, lămuritor

DÉBROUSSAILLER (*sa-yé*) *v* a curăți de burmen

DÉBRUTIE (*ur*) [brute] *v* a netezi, a ciopli, a da un lustru

DÉBRUTISSEMENT *m* netezire, cioplire, lustruire

DÉBUCHER [buche] *v* 1 a ieși din crâng, 2 a face să iasă din crâng || *m au débucher*, la ieșirea din crâng a vântului

DÉBUSQUEMENT *m* gonire dintr'un loc avantajos

DÉBUSQUER (*ké*) *v* 1 a gonî dintr'un loc sigur, 2 *fig* a lua locul cuiva, 3 a scoate oasele din corset, 4 a ieși din pădure (lupu)

DÉBUT *m* 1 debut, început *au début*, la început, *faire ses débuts*, a face începutul, 2 dăltătura cea dintâi (la joc)

DÉBUTANT, E a și s debutant a) începător, b) artist care debutează

DÉBUTER *v* 1 a începe, a face începutul, 2 a debută, a juca pentru întâia oară pe o scenă, a publica prima sa lucrare, 3 a fi protos (la un joc)

DEÇA *prep* dincoace *deçà et delà*, deoparte și de alta, *en deçà*, dincoace, *par deçà*, pe aceea

DÉCACHETAGE, **DÉCACHÈTEMENT** *m* despecetlure

DÉCACHETER [cachet] *v* a despecetlui, a deschide [Se conjugă ca *acheter*]

DÉCADE [-gr] *f* 1 decadă, zece zile în calendarul republican, 2 zece volume (ale unei opere) *les décades de Tite-Live*

DÉCADENCE *f* decadență, decădere

DÉCADENT, E a în decădere || *m* decadent, literat sau artist care urmărește neînțeleșul

DÉCADI [gr] *m* decadi, a zecea zi a decadei (în calendarul republican)

DÉCAÈDRE [gr] *m* decaedru, corp geometric cu zece fețe

DÉCAGONAL, E a decagonal

DÉCAGONE [gr] *m* decagon, figură cu 10 colțuri și 10 laturi

DÉCAGRAMME [gr] *m* decagram, măsură de 10 grame

DÉCAISSEMENT, **DÉCAISSAGE** *m* 1 scoatere din o ladă, despachetare, 2 plăture

DÉCAISSER [caisse] *v* 1 a scoate dintr'un glastru, a despacheta, 2 a plăti *décaisser une somme*, a plăti o sumă

DÉCALCOMANIE *f* decalcomanie, scoaterea imaginilor colorate (pe porțelan, sticlă),

DÉCALER [cale] *v* a scoate așchia de sub un lucru

DÉCALITRE [gr] *m* decalitră, zece litri

DÉCALOGUE (log') [gr] *m* decalog, cele zece porunci ale lui Moise

DÉCALOTTER [calotte] *v* a scoate partea de deasupra, înveltoarea

DÉCALQUAGE, **DÉCALQUE** (kaʃ', kalʃ') *m* decalc, scoaterea pe hârtie, etc a tiparului unui desen

DÉCALQUER (kə) [calque] *v* a scoate pe hârtie, etc tiparul unui desen

DÉCALVANT, E a care cheleşte

DÉCAMÉRON [gr] *m* decamcron, operă conținând, povestiri făcute timp de zece zile.

DÉCAMÈTRE [gr] *m* decametră, zece metri

DÉCAMPEMENT (kan) *m* 1 ridicarea la gărului, 2 *fig* fugă

DÉCAMPER (kan) [camp] *v* 1 a ridica la gărul, 2 *fig* a o șterge repede.

DÉCANAL, E a de decanal

DÉCANAT *m*, decanat, demnitatea de decan

DÉCANILER (ye) *v* a plecă, a o șterge

DÉCANTAGE *m*, **DÉCANTATION** *f* turnarea înceată a unui lichid în altă sticlă

DÉCANTER *v* a turna în altă sticlă un lichid care a făcut drojdii

DÉCANTEUR *m* aparat pentru transvazarea unui lichid

DÉCAPAGE, **DÉCAPEMENT** *m* curățitul unui metal pe deasupra

DÉCAPER [cape] *v* a curăți un metal pe deasupra, a-i scoate rugina

DÉCAPER [cap] *v* *Mar* a se depărta de un cap

DÉCAPEUR *m* curățitor de metale

DÉCAPITATION *f* decapitare, tăierea capului

DÉCAPITER [mi] *v* a decapită, a tăia capul

DÉCAPODES [gr] *m pl* decapodele, familie de crustacei cu cinci perechi de picioare

DÉCAPUCHONNER *v* 1 a scoate capșonul, gluga, 2 *fig* a descălugări

DÉCARBONATER *v* a scoate acidul carbonic dintr'un carbonat

DÉCARBONISER *v* a scoate carbonu dintr'o substanță

DÉCARBURATEUR, **TRICE** *a* care scoate excesul de carbon din fier

DÉCARBURATION *f* scoaterea excesului de carbon din fier

DÉCARBURER *v* a scoate excesul de carbon din fier

DÉCARÊMER (SE) [carême] *v* 1 a mânca dulce după post, 2 *fig* a se despăgubi de un lucru cărui îi s'a dus îndulul

DÉCARRELAGÉ *m* scoaterea lepezilor unui parchet, despatchet

DÉCARRELER [carreau] *v* a scoate lepezile, a despatcheta [Se conjugă ca *appeler*]

DÉCARTONNER [carton] *v* a scoate cartonul unui lucru, a decartona

DÉCASTÈRE [gr] *m* decaster, zecă steră

DÉCASYLAB(IQUÉ) *a* decalisab(ic), cu 10 silabe sau picioare

DÉCATHOLISER *v* a decatoliciza

DÉCATIR (tir) [catir] *v* a da la decatir, a scoate lustrul (unei stufe)

DÉCATISSAGE (ti) *m* deslustruire, deslustruială

DÉCATISSEUR (ti) *m* deslustruitor

DÉCAVÉ, *E* *a* decavat, care a pierdut toți banii la joc, ruinat

DECAVER [cave] *v* a câștiga toți banii de pe masa de joc || *Se decaver*, a pierde toți banii la joc, a se curăța

DÉCÉDÉ, *E* *a* și *s* decedat, răposat

DÉCÉDER [i decedere] *v* a decedă, a muri [Se conjugă ca *accélérer*]

DÉCEINDRE *v* a descinge

DÉCELEMENT *m* descoperire, dare pe față

DÉCELER [celer] *v* a da pe față, a destăina, a da de gol [Se conjugă ca *geler*]

DÉCEMBRE (samb'r) [i] *m* decembrie

DÉCEMENT (sa-man) *adv* cuvinčios

DÉCEMVR (sêm) [i] *m* decemvir, unul din cei zece

DÉCEMVRAL, *E* (sêm) *a* decemviral, de decemvir

DÉCEMVRAT (sêm) *m* decemvrat, guvernul decemvirilor

DÉCENCE (sans') [i] decentia] *f* decentță, cuvință

DÉCENNAIRE *a* cu zecimile

DÉCENNAL, *E* (sen nal) *a* decenal, la fiecare zece ani

DÉCENT, *E* *a* decent, cuvinčios

DÉCENTRALISATEUR, **TRICE** *a* descentralizator, de descentralizare || *m* partizan al descentralizării

DÉCENTRALISATION *f* descentralizare, desfacere de centru

DÉCENTRALISER *v* a descentraliza

DÉCENTRER *v* a deplasa paralel cele 2 căptăle ale unui tub după ce i s'a mutat centrul

DÉCEPTION (sep si) [i] *f* decepți(un)e, amăgire

DÉCERCLER *v* a descercui

DÉCERNER [i decernere] *v* 1 a decerne, a da *decerner un prix*, a da un premiu, 2 a se da (din partea unui tribunal) *decerner un mandat d'arret*, a da un mandat de arestare || *Se decerner*, a se da

DÉCES (dê-cê) [i decessus] *m* deces, moarte

DÉCEVABLE *a* lesne de amăgit.

DÉCEVANT, *E* *a* amăgitor, ademenitor

DÉCEVOIR [i decipere] *v* a amăgi, a înșelă

DÉCHAÎNEMENT *m* deslănțuire

DÉCHAÎNER [chainé] *v* 1 a deslănțui, a da drumu, 2 *fig* a întărită, a porni împotriva cuivă || *Se déchaîner*, 1 a se deslănțui, 2 *fig* a se năpusti împotriva cuivă

DÉCHALASSER *v* a scoate araci

DÉCHALER *v* 1 a scădea, a se da înapoi (vorbind de flux), 2 a rămâne afară din apă

DÉCHANT *m* adaos fără gust la cântarea obișnuită bisericască

DÉCHANTER *f* *jam* a scoborî glasul, a mai lăsa din pretentii

DÉCHAPERONNER [chaperon] *v* 1 a scoate unui șorț cămăruța, 2 a scoate unui zid coama

DÉCHARGE [charge] *f* 1 descărcătură (de mărțuri), *fig* *donner décharge*, a descărca, 2 descărcătură de armă, salvă *faire une décharge*, a trage o salvă, *am décharge de coups de bâton*, ploaje de bețe, 3 *fig* ușurare *de charge de la conscience, des impôts*, ușurare a conștiinței, a impozitelor, 4 loc de descărcare (a dărmăturilor), 5 (*puèce de*) *decharge*, iatac, unde se țin lucrurile netrebuncoase, 6 descărcare *tuyau de décharge*, țevă de descărcare, 7 adeverință *décharge de livraison*, adeverință de predare, 8 *témoin à décharge*, martor de descărcare, de apărare

DÉCHARGEMENT *m* descărcare

DÉCHARGEUR (joar) *m* 1 gură de descărcare, 2 sulul rășnăului de țesut

DÉCHARGER (charge) *v* 1 a descărca (mărțuri), 2 a descărca, a trage *décharger un coup de fusil*, a trage o împușcătură, *decharger une arme à feu*, a) a trage cu o armă, b) a o des-

cărcă, 3 *fig* a scuti *décharger d'un devoir*, a scuti de o datorie, 4 a ușura de impozite, 5 *decharger un accusé*, a mărturisi în favoarea unui acuzat, 6 *décharger un registre*, a trece în registru o sumă ca plătită, 7 *fig* a descărcă, a vărsa, *decharger sa colère*, a-și vărsa mânia, 8 a prinde pete *cette couleur decharge*, culoarea aceasta prinde pete, *cette encre decharge*, cerneala asta face pete || *Se décharger*, 1 a se descărcă, 2 a se vărsa *le Danube se decharge dans la Mer-Noire*, Dunărea se vaiașă în Marea Neagră

DÉCHARGEUR *m* descărcător

DÉCHARNÉ, *E a* 1 costeliv, jugărit, 2 fără carne, 3 *fig* fără miez, sec

DÉCHARNER [chair] *v* 1 a slăbi de tot, 2 a jupui carnea de pe oase, 3 *fig* a despuia de floricele

DÉCHASSÉ *m* pas de dans făcut spre stânga

DÉCHAUMAGE *m*, desjelenitul unui ogor

DÉCHAUMER [chaume] *v* a desjeleni un ogor (curățându-l de pazele rămase după seceris)

DÉCHAUMEUSE *f* plug de desjelenit

DÉCHAUSSEMENT *m* 1 descălțatul (ghetelor), 2 scoaterea pământului în jurul rădăcinii unui arbore, 3 deslipirea unui dinte din gingii

DÉCHAUSER [chausse] *v* 1 a descălța, 2 *dechauser un arbre*, a scoate țărâna dela rădăcina unui arbore, 3 *déchausser une dent*, a deslipi un dinte de gingii

DÉCHAUSSÉUSE *f* plug pentru vie

DÉCHAUSSOIR *m* unealtă de deslipit dințele de gingie

DÊCHE *f* pop săracie *être dans la deche*, a nu avea nici un ban, a fi lefter

DÉCHÉANCE [déchoir] *f* 1 decădere, scăpătare, 2 cădere *decheance de Louis XVI*, 3 *Jur* pierderea unui drept

DÉCHET *m* 1 micșorare, scădere, 2 *pl* resturi rămășițe

DÉCHFVELER *v* a face părul vulvou, a ciufuli [Se conjugă ca *appeler*]

DÉCHEVÊTRER *v* a scoate căpăstrul (unui cal)

DÉCHIFFRABLE *a* descifrabil, citeț

DÉCHIFFREMENT *m* descifrare, citire (prin ghicire)

DÉCHIFFRER [chiffre] *v* a descifra, a citi sau lămurii ceva greu, *fam déchiffrer quelqu'un* a ajunge să cunoaștem bine pe cineva

DÉCHIFFREUR, *EUSE* *s* descifrator, cititor

DÉCHIQUETÉ, *E a* 1 *Bot* cu marginile tăiate inegal (o frunză), 2 *fig* ciopârțit

DÉCHIQUETER (sik') *v* a tăia în bucăți, a ciopârți || *Se déchiqueter*, a se ciopârți

DÉCHIQUETURE (sik') *f* tăietură (în stofă)

DÉCHIRAGE *m* sfărâmarea, desfacerea (unei corăbii)

DÉCHIRANT, *E a* sfâșietor

DÉCHIREMENT *m* 1 rupere, sfâșiere, 2 *fig* durere teribilă *déchirement d'entrailles*, durere teribilă de pânză, colică, *déchirement de cœur* inima sfâșiată, 3 *pl* frământări, sfâșieri *déchirements politiques*.

DÉCHIRER *v* 1 a rupe, a sfâșia, 2 *fig déchirer les oreilles*, a sparge urechile, *ça me déchire la cœur*, asta-mi sfâșie inima, *déchirer à belles dents*, a sfâșia, a defăimă cu înverșunare || *Se déchirer*, a se sfâșia

DÉCHIREUR *f* ruptură, spărtură

DÉCHOIR [l decader] *v* 1 a cădea, a decădea *commencer à déchoir*, a) a începe să decadă, b) a înrînta în vârstă, 2 *déchour dans l'estime*, *déchour de son rang*, a pierde din stimă, a-și pierde rangul [Vezi *Tabloul* verbelor nereg]

DÉCHOUER *v* a pune în mișcare, a despotmoli

DÉCHRISTIANISER (kris ti) *v* a descreștiniza

DÉCHU, *E a* căzut, decăzut, *être déchu d'un droit*, a fi pierdut dreptul la ceva

DÉCIARE *m* deciar, a zecea parte dintr'un ar

DÉCIDÉ, *E a* decis, hotărît

DÉCIDÉMENT *adv* hotărît, neșieșit

DÉCIDER [l decider] *v* 1 a decide, a hotărî, 2 *décider de*, a dispune de, a hotărî asupra *décider du sort de quelqu'un*, a hotărî asupra soartei cuiva || *Se décider*, a se decide, a se hotărî

DÉCIGRAMME [l-gr] *m* decigram, a zecea parte a unui gram

DÉCILITRE [l-gr] *m* decilitru, a zecea parte dintr'un litru

DÉCIMABLE *a* supus dijei

DÉCIMAL, *E a* zecimal || *f* zecimală

DÉCIMALITÉ *f* însușirea de a fi zecimal

DÉCIMATEUR *m* ridicător al dijei,

DÉCIMATION [l] *f* decimare, omorirea unui om din zece oameni

DECIME [l decima] *f* 1 zecime, a zecea parte, 2 dijmă

DÉCIMER [l decimare] *v* a decima a) a omorî un om din zece, b) *fig* a prăpădi (în mare parte), a dijmu

DÉCIMÈTRE [l-gr] *m* decimetru, a zecea parte din un metru

DECIMO (dè-si) [l] *adv* al zecilea

DÉCINTRAGE, **DÉCINTREMENT** *m* scoaterea arcaadelor unei bolti

DÉCINTREB [cintre] *v* a scoate arcadele unei bolti

DÉCISIF, **IVE** *a* deciziv, hotărîtor

DÉCISION [l] *f* deciziune a) hotărîre, b) tărie, ceva hotărîtor *il y a de la decision dans son langage*, vorba lui e vorbă,

DÉCISIVEMENT *adv* hotărîtor

DÉCISOIRE *a* serment *décisoure*, jurământ hotărîtor

DÉCISTÈRE [l-gr] *m* decister, $\frac{1}{10}$ dintr'un ster

DÉCLAMATEUR *m* declamator a) recitator, b) scriitor sau vorbitor îngâmfat || *a* declamator îngâmfat

DÉCLAMATION [l] *f* 1 declamație a) recitare în public, b) vorbire, scriere sau expresie îngâmfată 2 *pl* vorbe goale

DÉCLAMATOIRE *a* declamatoriu, îngâmfat

DÉCLAMER [l declamare] *v* 1 a declamă

a) a recită cu glas tare și cu gesturi, b) a vorbi sau scrie afectat, 2 *déclamer contre*, a vorbi cu patimă sau cu îngâmfare împotriva cuiva sau a unui lucru, a defăimă

DÉCLANCHE *f* aparat destinat a despărți două bucăți ale unei mașini

DÉCLANCHER *v* a despărți cu un aparat două bucăți ce erau legate

DÉCLARATIF, IVE *a* declarativ, de declarare

DÉCLARATION [*l*] *f* declarațiune, anunțare, arătare

DÉCLARATOIRE *a* *Jur* declaratoriu

DÉCLARER [*l*] declarare] *v* a declara a) a spune, a face cunoscut, a da pe față, b) a anunța (războiul) || *Se déclarer*, a se declara, a) a se arăta, a se anunța, b) a se da drept cineva, c) *déclarez-vous la-dessus*, dă-ți părerea în această privință, *je me déclare pour vous*, sunt de partea d-tale

DÉCLASSÉ, E *a* și *s* declasat, desmoșcnit

DÉCLASSEMENT *m* declasare

DÉCLASSER [*classe*] *v* a declasă a) a învâlmăși, b) a scoate din mediul său natural

DÉCLENCHÉ *f* *V déclanche*

DÉCLENCHER *v* *V déclancher*

DÉCLIC (*klik*) *m* mecanism cu cârlig care împiedică mișcarea unei mașini

DÉCLIMATEUR *v* a schimba clima (unei persoane unui animal)

DÉCLIN *m* 1 declin, sfârșit, 2 *fig* sfârșitul vieții, *être à son déclin*, a fi aproape de sfârșit, a fi pe ducă

DÉCLINABLE *a* *Gram* declinabil, ce se poate declina

DÉCLINAISON [*l*] declinație] *f* 1 *Gram* declinare, 2 *Astr* declinațiune, distanța dela un astru la ecuatorul ceresc, 3 abatere din direcție a acului magnetic

DÉCLINANT, E *a* care e pe sfârșite

DÉCLINATIF, IVE *a* care ține de partea care se declină

DÉCLINATION *f*, **DÉCLINEMENT** *m* 1 povârniș, 2 slăbire, 3 refuz *déclination d'une invitation*, refuzul unei invitații

DÉCLINATOIRE *a* și *s* *Jur* (act) care tăgăduiește competența

DÉCLINER [*l*] declinare] *v* 1 a merge spre sfârșit, a scădea, a slăbi, 2 a scăpăta, a asfinți *le soleil commence à décliner*, soarele începe să asfințească, 3 *Gram* a declină, 4 *Astr* a se depărta de meridian (acul magnetic), de ecuatorul ceresc (un astru), 5 *fig* a declină a) a refuza *décliner un honneur*, a refuza o onoare, b) a tăgădui, a nu recunoaște *décliner la compétence d'un tribunal*, a nu recunoaște competența unui tribunal, c) a spune *décliner son nom et ses titres*, a-și spune numele și titlurile

DÉCLIQUER (*ké*) [*clique*] *v* a degaja pie-dea de roată (a unui ceasornic) din dinții roții

DÉCLIQUETAGE (*klik*) *m*, oprirea unei mașini cu mecanismul cu cârlig

DÉCLIQUETER (*klik*) [*déclique*] *v* a opri o

mașină cu mecanismul cu cârlig [Se conjugă ca *jeter*]

DÉCLIVE [*l*] declivis] *a* povârniș, în pantă || *en déclive*, în pantă

DÉCLIVER *v* a fi în pantă

DÉCLIVITÉ [*l*] declivitas] *f* povârniș, pantă

DÉCLORE *v* a desgrădi, a deschide [Se conjugă ca *clore*]

DÉCLOUER *v* a scoate cuiele || *Se déclouer*, a iesi din cuie, a se desface

DÉCOCHÉMENT *m* asvarlire

DÉCOCHER [*roche*] *v* 1 a asvârli cu arcu (o săgeată), 3 *fig* a lansa, a face, a pica cu *décocher une épigramme*

DÉCOCTÉ *m* produsul unei decoctiuni

DÉCOCTION (*kok si*) [*l*] *f* 1 fierberea de buruieni într-un lichid, 2 decoctiune, băutură medicinală, leac

DÉCOIFFAGE *m* ruperea înveltoarei unei rachete

DÉCOIFFÉ, E *a* fără pălărie, despletit

DÉCOIFFEMENT *m* desfacerea părului, a coafurii

DÉCOIFFER [*coiffe*] *v* 1 a scoate coafura, găteala de pe cap, 2 a desface părul, a-l despletit, 3 *décoiffer une bouteille*, a scoate înveltoarea de pe dopul unei sticle, a o destupă || *Se décoiffer* a-și desface părul, a se despletit

DÉCOINCEMENT *m* scoaterea icurilor dela șine

DÉCOINCER [*coin*] *v* a scoate icurile (din șine)

DÉCOLÉRER [*colère*] *v* a înceta de a fi mârșos, a se liniști [Se conjugă ca *accélérer*]

DÉCOLLAGE *m* deslipit

DÉCOLLATION [*l*] *f* tăierea capului

DÉCOLLEMENT *m* deslipire, descleire

DÉCOLLER [*l*] decollare] *v* a tăia capul

DÉCOLLER [*colle*] *v* a desclei, a deslipi || *Se décoller*, a se deslipi

DÉCOLLETAGE *m* decoltat, desvelitul pieptului, 2 decoltaj, rochie deschisă la piept

DÉCOLLETER [*collet*] *v* a decoltă (pieptul, o rochie) || *Se décolleter*, a se decoltă, a se desveli la piept [Se conjugă ca *jeter*]

DÉCOLORANT, E *a* care decolorează

DÉCOLORATION [*l*] *f* decolorare, pierdere a colorare

DÉCOLORÉ, E *a* 1 decolorat, spălăcit, 2 *fig* palid, searbăd

DÉCOLORE [*l*] decolorare] *v* a decolora, a scoate culoarea || *Se decolorer*, a se decolora, a pierde culoarea, a se spălăci

DÉCOMBRES (*kon*) *m* *pl* dărâmturi, moloz

DÉCOMMANDER *v* a opri o comandă

DÉCOMPLÊTER (*kon*) *v* a descompleta [Se conjugă ca *accélérer*]

DÉCOMPOSABLE (*kon*) *a* care se poate descompune

DÉCOMPOSANT, E (*kon*) *a* descompunător

DÉCOMPOSÉ, E (*kon*) *a* descompus a) desfacut în părțile sale, b) schimbat, prăpădit,

DÉCOMPOSER (*kon*) *v* a descompune a) a desface în elementele sale (un corp), b) a sîncă *la chaleur décompose la viande*, căldura

strică carnea, *c*) a poci, a prăpădi (trăsurile feței) || *Se décomposer*, a se descompune, etc

DÉCOMPOSITION (*kon*) *f* 1 descompunere, desfacere în părțile sale, 2 descompoziție, pu trezure, 3 schimonosire, stricare

DÉCOMPRESSION (*kor*) *f* descomprimare

DÉCOMPRIMER (*kon*) *v* a de-comprimă

DÉCOMPTE (*kon'*) *m* 1 decont, scăzământ, oprire (din o sumă) *payer le décompte*, a plăti făcând opririle cuvenite, 2 *fig* derepție *trouver du décompte*, a primi mai puțin decât speră să primească, *fig* a fi decepcionat

DÉCOMPTER (*kon-te*) *v* 1 a decontă, a scădea, a opri din o sumă, 2 *fig* a mai lăsa din (speranțele sale), 3 (la joc) a pierde punctele, 4 a număra

DÉCONCERTANT, *E a* zăpăcitor

DÉCONCERTEMENT *m* zăpăceală, buimă ceală

DÉCONCERTER [*concert*] *v* a desconcerta *a)* a zăpăci, a buimăci, *b)* a zădărnici (planurile cuiva) || *Se déconcerter*, a și pierde cumpătul, a se buimăci

DÉCONFES, ESSE (*fe, fess'*) *a* care nu s'a împărțit

DÉCONFIRE [*confire*] *v* 1 a înfrânge (o armată), 2 *fig* a înfunda, a făstăci cu totul (pe cineva) || *Se conjugă ca confire*

DÉCONFIT, E a 1 mifrânt, buimăcit, zăpăcit

DÉCONFITURE *f* 1 mifrângere desăvârșită, 2 *fig* ruină totală, 3 faliment *tomber en déconfiture*, a fi în neputință de a-și plăti datoriile

DÉCONFORT *m* (†) descurajare

DÉCONFORTER *v* (†) a descuraja

DÉCONJUGUER (*ghé*) *v* a despărți bucăți unite laolaltă

DÉCONSEILLER (*se-yé*) [*conseil*] *v* a desconsiliă, a deslătuși, a sfătui să nu faci

DÉCONDIDÉRATION *f* desconsiderație, lipsă de considerație

DÉCONSIDÉRER *v* a desconsidera, a face să piarză stima || *Se déconsidérer*, a-și pierde considerația, stima

DÉCONTENANCER [*contenance*] *v* a face să piarză cumpătul, a scoate din sărite, || *Se décontenancer*, a-și pierde cumpătul || *Se conjugă ca avancer*

DÉCONVENUE [*convenir*] *f* nenorocire, pocinog, păteală

DÉCOR *m* 1 găteală, podoabă, 2 aparență (înselătoare) *tout ceci n'est qu'un décor*, toate astea nu-s decât o aparență, 3 *pl* decoruri de teatru

DÉCORATEUR *m* decorator, împodobitor

DÉCORATIF, IVE *a* decorativ. *a)* împodobitor, *b)* *fig* un *monsieur tres décoratif*, un domn foarte impunător

DÉCORATION *f* 1 decorare împodobire, 2 decorație, medalie, 3 decorurile unei scene

DÉCORDER *v* a despleti o funie

DÉCORÉ, E a decorat, împodobit || *s* decorat, purtător de medalie

DÉCORER [*decorare*] *v* a decora *a)* a împodobi; *b)* a da decorație

DÉCORNER [*corne*] *v* 1 a scoate coarnele, 2 a desface îndoiturile dela o carte

DÉCORTICATION *f*, **DÉCORTICAGE** *m* cojirea, jupuirea de coaje

DÉCORTIQUER (*u-ké*) [*l* decorticare] *v* a coji, a jupui de coaje

DÉCORUM (*rom*) [*l*] *m* cuviință, *garder le decorum*, a păzi cuviința, *blessé le decorum*, a călca cuviința

DÉCOUCHER [*couche*] *v* a nu dormi acasă

DÉCOUDRE [*coudre*] *v* 1 a descoase, 2 a sfâșia *sanglier qui decoud un chien*, mistreț care sfâșie un câine, 2 *fam en découdre*, a se lua la bătaie, a se încăieră || *Se découde*, 1 a se descoase, 2 *fig* a se desface || *Se conjugă ca coudre*

DÉCOULEMENT *m* scurgere

DÉCOULER [*couler*] *v* 1 a scurge cu in-cetul, a picura, 2 *fig* a decurge, a reieși

DÉCOUPAGE *m* 1 tăierea afară, 2 tăiatul (ex alărnei)

DÉCOUPÉ, E a cu marginile dantelate (frunzele)

DÉCOUPER *v* 1 a tăia (un desen) afară, 2 a tăia în bucăți *découper une volaille*, 3 a tăia după un tipar (ex o stofă) || *Se découper*, a apărea, a ieși în relief

DÉCOUPEUR, EUSE *s* tăietor, tăietoare

DÉCOUPEUSE *f* mașină de tăiat

DÉCOUPLÉ, E a cu talia bine făcută, bine croit

DÉCOUPLER [*couple*] *v* 1 a slobozi câinii ce erau uniți câte doi, 2 *fig* a lansa pe urmele cuiva

DÉCOUPLER *m* desperechierea câinilor de vânătoare

DÉCOUPOIR *m* unealtă de tăiat

DÉCOUPURE *f* 1 tăierea în bucăți, 2 tăierea afară (a unui desen), 3 tăietură

DÉCOURAGÉ, E a descurajat

DÉCOURAGEANT, E (*jan, jan'*) *a* descurajator

DÉCOURAGEMENT *m* descurajare

DÉCOURAGER [*courage*] *v* a descuraja, a lua curajul || *Se décourager*, a se descuraja, a pierde curajul

DÉCOUBONNEMENT *m* 1 descoronare, detronare, 2 jupuirea crăcilor de sus ale unui arbore

DÉCOUBONNER [*couronne*] *v* 1 a descorona, a detrona, 2 a jupui crăcile de sus ale unui arbore, *fig l'âge découronne le front*, vârsta rărește părul de pe frunte

DÉCOURS [*l* decursus] *m* perioada de creștere, de micșorare (a lunii), a unei boli.

DÉCOUSU, E a descusut *a)* rupt, *b)* *fig* fără șir, deșelat *discours décousu*, vorbire fără șir || *m* lipsă de legătură (în vorbire)

DÉCOUSURE *f* descusătură

DÉCOUVERT, E a 1 descoperit, desvelit, gol, 2 *pays découvert*, loc deschis, nepăduros || *loc adv à découvert* *a)* desvelit, descoperit, *b)* negarantat *être à découvert*, a nu avea nici o garanție pentru suma dată, *vendre à découvert*, a vinde la bursă efecte ce nu se

posedă, c) pe față, deschis. *parler à decouvert*, a vorbi pe față || *m* 1 cheltueală neacoperită prin credite, 2 avans de bani negaranți

DÉCOUVERTE *f* descoperire, aflare, *aller à la découverte*, a merge să descopere ceva, *être à la découverte*, a fi în căutarea unui lucru

DÉCOUVREUR *m* descoperitor

DÉCOUVRIR *v* a descoperi a) a desveli, b) a allă, a găsi, c) a zări *du haut de Montmartre on découvre tout Paris*, de pe înălțimea dealului Montmartre se zărește Parisul întreg, d) *fig* a destăinui, a da pe față, e) *decouvrir son jeu*, a jură pe față || *Se découvrir*, 1 a se descoperi (cu toate sensurile), 2 a-și scoate pălăria, 3 a se arăta, a se face cunoscut cuiva, 4 a se însenina *le ciel se découvre*, cerul se înseninează, 5 *se découvrir à qq*, a se destăinui, ură, 6 a se zări || *Se conjugă ca couvrir*

DÉCRASSEMENT, DÉCRASSAGE *m* 1 cu rățitul de murdărie, 2 *fig* cioplire

DÉCRASSER [*crasse*] *v* 1 a curăți de murdărie, 2 *fig* a scoate din mizerie, 3 *fig* a mai da la rânduă || *Se décrasser*, 1 a se mai curăți, 2 *fig* a se mai ciopli

RASSOIR *m* pieptene de curățit părul

DÉCRAVATER *v* a scoate cravata || *Se décravater*, a-și scoate cravata

DÉCRÉDITEMENT *m* discreditare, pierderea creditului, a (în)stei

DÉCRÉDITER [*credit*] *v* a discredită, a face să-și piardă creditul, cîntea în ochii lumii

DÉCRÉPI, E *a* cu tencuiala căzută

DÉCRÉPIR *v* a scoate tencuiala depe un zid, a răzu || *Se décrepir*, a cădea tencuiala depe un zid, a se răzu

DÉCRÉPISSAGE *m* scoaterea, răzuirea tencuiei unui zid

DÉCRÉPIT, E [*] a* decrepit, gârbov, neputincios

DÉCRÉPITATION *f* parăeală, sfârșit

DÉCRÉPITER *v* a parăi, a slăbi

DÉCRÉPITUDE *f* decrepitudine, gârbovire, neputință

DECRESCENDO [*de-kre-sen do*] [*it*] *adv* descrescendo, slăbind în ton, *fig.* descrescând, slăbindu-se

DÉCRET [*] m* 1 decret, hotărîre (de suverin), poruncă, 2 *pl* voință *les décrets de la Providence*, voința lui Dumnezeu

DÉCRÉTALE *f* scrisoare papală ca răspuns asupra punctelor îndoiioase din religie

DÉCRÉTER [*decret*] *v* a decretă a) a hotărî, b) a da o hotărîre, poruncă împotriva cuiva

DÉCBI *m* 1 scădere din preț, 2 *fig* pierderea reputației, discredit *tomber dans le décri*, a-și pierde creditul

DÉCRIER *v*. 1 a scădea din preț (o monedă, o mărță), 2 *fig* a defăima || *Se décrier*, 1 a scădea din preț, 2 *fig* a-și pierde creditul, a se discredită

DÉCRIRE [*] descriere*] *v* a descrie a) a povesti, a zugrăvi, a istorisi b) *Geom* a trage (ex o circonferință) || *Se décrire*, a se descrie || *Se conjugă ca écrire*

DÉCRIT, E *a* descris

DÉCROCHEMENT *m* desprindere [V Supl]

DÉCROCHER [*croc*] *v* 1 a scoate din cuier, a desprinde, 2 *pap* a scoate dela amanet, 3 *décrocher la umbale*, a-și atinge țința, *décrocher un prix*, a lua un premiu, *il baille à se décrocher la machoire*, cască de să-și rupă fălcile || *Se décrocher*, a ieși din cuier, a se desprinde

DÉCROCHEZ-MOI-ÇA *m* pop 1 haină veche, 2 prăvălie de haine vechi

DÉCROCHOIR *m* unealtă cu care se scoate din cuier

DÉCROISEMENT *m* descrușișare, desfacere

DÉCROISER *v* a descrușișă, a desface

DÉCROISSANCE *f* V *decroissement*

DÉCROISSANT, E *a* descrescând

DÉCROISSEMENT *m* descrușetare

DÉCROÎT *m* descrușetarea lunii (în ultimul pătrî)

DÉCROÎTRE [*] descrescere*] *v* a descrușe, a se micșora || *Se conjugă ca croître*

DÉCROTAGE *m* curățire de noroi

DÉCROTTER [*crotte*] *v* 1 a curăți de noroi, 2 *fig* a mai ciopli

DÉCROTEUR *m* curățitor de noroi, de ghete

DÉCROTTEUSE *f* V *décrottoir*

DÉCROTTOIR *m* răzuitor, fier de curățit încălțăminte

DÉCROTTOIRE *f* perie de curățit noroiul

DÉCRUE *i* descrușetare

DÉCRUER [*cru*] *v* a fierbe în leșie (mătase sau tort ce trebuie a fi vâpsite)

DÉCRUMENT *m* fierul în leșie (al mătasei al tortului de vâpsit)

DÉCRUSEMENT *m* opărirea gogoșilor de mătase

DÉCRUSER *v* a opări gogoșii de mătase

DÊCU *E* [*dêcuvou*] *a* 1 amăgit, 2 neîmplinit *espoir d'êcu* speranță neîmplinită

DÊCUIRASSER *v* a scoate cuirasa

DÊCUIRE *v* a adăoga apă ca să se subțieze (dulcețuri).

DÊCULASSER *v* a scoate culasa (unui tun)

DÊCU LOTTER *v* *jam* a scoate pantalonii

DÊCUPLÉ [*] a* înzecit

DÊCUPLEMENT *m* înzecire

DÊCUPLER *v* a înzeci

DÊCURIE [*] f* decurie, ceată de rece

DÊCURION [*] m* decurion, capul unei decurii

DÊCUVAGE *m*, **DÊCUVAISON** *f* scoaterea vinului din tocițoare

DÊCUVER [*cuve*] *v* a scoate vinul din tocițoare (pentru a-l trage la butoaie)

DÊDAIGNABLE *a* de disprețuit

DÊDAIGNER [*den-yê*] [*daigner*] *v* a disprețui, a nu catadisi

DÊDAIGNEUSEMENT *adv* cu dispreț, disprețitor

DÊDAIGNEUX, EUSE *a* disprețitor, de dispreț

DÊDAIN *m* dispreț

DÊDALE [*Dedalus*] *m* dedal a) labirint, b) *fig* încurcătură. *le dédale des lois*,

DÉDALÉEN, ENNE *a* dedalic, *fig* încurcat
DÉDAMER *o* a mută pionul spre adversar
DÉDAMNER (*da-né*) *o* a ridică afurisania
DÉDANS *adv* înăuntru, loc *donner dedans*,
 a cădea în capcană, *mettre quelqu'un dedans*
a) a băga la dubă, *b*) a prinde în capcană, pe
 cineva, a i infundă, *c*) a îmbătă *être dedans*
a) a fi la dubă, *b*) a fi beat, *la dedans* colo
 înăuntru, *par dedans, au dedans, en dedans*,
 pe dinăuntru, *fig être (tout) en dedans*, a fi
 foarte tăcut || *m le dedans*, partea de dinamtru,
 interiorul [Vezi Suplimentul]

DÉDICACE [dedier] *f* 1 târnosirea (unei
 biserici), 2 hram, 3 dedicație, închinare (a
 unei opere)

DÉDICATOIRE *a* de dedicație

DÉDIER [i dedicare] *v* 1 a târnosi (o bi-
 serică), 2 a dedica, a închină (o carte)

DÉDIRE *v* a deszice, a tăgădui || *Se de*
dire, 1 a tăgădui, 2 a-și lua vorba înapoi
il n'y a pas à s'en *dédir*, nu-ți mai poți lua
 vorba înapoi [S conjugă ca *dire*, afară de
vous dédisez și *imp dédisez*]

DÉDIT (*di*) *m* 1 deszicere, călcare (a unei
 vorbe), 2 sumă de plată în caz de neținere
 a unui contract, 3 actul care prevede plata
 în caz de neținere a contractului

DÉDOMMAGEMENT *m* despăgubire

DÉDOMMAGER [dommage] *v* a despăgubi
 || *Se dedommager*, a se despăgubi [Se conjugă
 ca *arranger*]

DÉDORAGE, DÉDORURE *m* despoleitul

DÉDORER *f* a despolei, a scoate aurul

DÉDOUBLABLE *a* ce se poate desdoi

DÉDOUBLAGE *m* slăbirea alcoolului

DÉDOULEMENT *m* 1 dedublare, des-
 doire, 2 scoaterea căpușeli

DÉDOUBLER [double] *v* 1 a desdoi, a
 despărți în două, 2 a scoate căpușeala (*dela*
o haină) || *Se dédoubler*, 1 a-și pierde căpu-
 șeala, 2 a se face pe jumătate, 3 a se îm-
 părți în două

DÉDUCTIF, IVE *a* deductiv, de deduc-
 țione

DÉDUCTION [i] *f* 1 deducțiune *a*) scădere
 din o sumă *dédution faite de ce qu'il me doit*,
 scărand ceea ce-mi datorează, *b*) deducere, ur-
 mare, *c*) expunere amănunțită

DÉDUCTIVEMENT *adv* prin deducere

DÉDUIRE [i deducere] *v* a deduce *a*) a
 scădea din o sumă, *b*) a trage o urmare, *c*)
 a expune cu deamănuntul *dédisez vos raisons*,
 expuneți amănunțit motivele d-voastră || *Se*
dédure, a fi scăzut [Se conjugă ca *conduire*]

DÉDUIRE *m* (t) petrecere

DÉESSE [i dea] *f* 1 zeiță, 2 *fig* femeie
 de o frumusețe rară, *la déesse aux cent volz*,
 Faima, *sa déesse*, rubita sa

DÉFACHER (SE) *v* *jam* a se împacă, a se
 liniști, a se potoli

DÉFAILLANCE (*fa-yans'*) *f* 1 leșin *il lui*
prit une défaillance, li apucă un leșin, *tomber*
en défaillance, a leșina, a se sfârși, 2 *fig* slă-
 biciune, lipsă de energie

DÉFAILLANT, E (*fa-yant'*) *a* 1 leșinat,

2 prăpădit, pe jumătate mort, 3 (acuzatui)
 care nu se înfățișează la judecată

DÉFAILLIR (*fa-yir*) *v* 1 a pierde simțirea
 a leșină, 2 a pierde puterile, a se sfârși *je*
me sens défaillir simt că mă sfârșesc, 3 a nu
 se înfățișa la judecată [V Tab verb nereg]

DÉFAIRE *v* 1 a desface, *défaire un mar-*
ché, a strică un targ, o învoială, *défaire une*
malle, a scoate lucrurile dintr'un cuiăr, 2 a
 slăbi, a prăpădi *la maladie l'a bien défait*,
 boala l-a slăbit rău, 3 a înfrânge (pe duș-
 man), 4 a scăpa, a cortorosi de cineva || *Se*
défaire, 1 a se desface, 2 a se lăsa, a se des-
 băra de *défaits-oi de tes mauvaises habitudes*,
 desbară-te de relele tale obiceiuri, 3 a se
 dezobisnui de ceva, 4 a se scăpa de *il eut*
se défaire de son cheval, vrea să se scape de
 calul său, *se défaire d'une charge*, a renunța
 la o funcție, a-și da demisia din o funcție, *se*
défaire d'un domestique, a da drumu unui ser-
 vitor, 5 a-și pierde fasonu (haina), 6 a se
 omori *il s'était défait lui-même*, se omorise
 singur [Se conjugă ca *faire*]

DÉFAIT, E *a* 1 destăcut, 2 desfigurat
visage défait, obraz desfigurat, 3 înfrânt

DÉFAITE *f* 1 înfrângere, 2 *de bonne dé-*
faite, ce se desface ușor, de care te scapi ușor;
de mauvaise défaite, ce se desface greu, de care
 te scapi greu, 3 scuză proastă, pretext *il*
a toujours des défaites prêtes, e întotdeauna
 pregătit cu scuze proaste

DÉFALCATION / scădere din o sumă

DÉFALQUER *v* a defalcă, a scădea din o
 sumă, a scoate || *Se defalquer*, a se scădea, a
 se scoate (din ceva)

DÉFAUFILER *v* a desșălă

DÉFAUSSER *v* a îndreptă || *Se défausser*,
 a se scăpa de cărțile nefolositoare (la
 joc)

DÉFAUT [i defectus] *m* 1 defect, cusur
défait de naissance, defect din naștere, *le dé-*
faut des coies, partea moale, *le défaut de la*
cuisse, partea slabă a curvii, 2 lipsă *dé-*
faut d'exercice, lipsă de exercițiu, 3 greșală
prendre en défaut a prinde greșind, *être en*
défait, a greși, *sans faire défaut*, fără greș,
mettre quelqu'un en défaut, a face pe cineva
 să se dea de gol, 4 *Jur* neînălțare, lipsă la
 judecată *jugement par défaut*, judecată dată
 în lipsă, *a son défaut*, în lipsă, *faire défaut*,
 a fi lipsă, a lipsi || *adv à (au) défaut de*, în
 lipsă de, în loc de

DÉFAVEUR *f* defavoare, urgie, disgrație
être en défaveur *a*) a fi rău văzut, *b*) a nu
 fi căutat, a fi în scădere

DÉFAVORABLE *a* defavorabil *a*) neplăcut,
b) neprimicios *jugement défavorable*

DÉFAVORABLEMENT *adv* în mod defavo-
 rabil, neplăcut

DÉFÉCATEUR *m*. aparat de limpezit un
 lichid

DÉFÉCATION [i] *f* 1 limpezirea unui lichid,
 2. ieșirea afară (a materilor fecale)

DÉFECTIBILITÉ (*ti*) *f* însușirea de a fi
 defectibil.

DÉFECTIBLE (*ubi*) [1] *a* defectibil, nedeșvârșit, nedeplin

DÉFECTIF, IVE (*uf-tiv*) [1] *a* Gram defectiv, care n'are toate modurile, timpurile și persoanele (un verb)

DÉFECTION (*fek-si*) [1] *f* părăsire, dezertare (dintr'un partid), *faire defection*, a dezerta

DÉFECTIONNAIRE (*fek si*) *a* și *m* dezertor

DÉFECTUEUSEMENT *adv* în mod defectuos

DÉFECTUEUX, EUSE [1] *a* defectuos *a)* greșit, *b)* cu cusururi *homme defectueux*, *c)* V defectiv

DÉFECTUOSITÉ *f* defectuozitate, cusur, lipsuri

DÉFENDABLE *a* de apărât, ce poate fi apărât

DÉFENDEUR, DERESSE *s* care se apără la judecată

DÉFENDRE [1 *defendre*] *v* 1 a apăra, loc *à son corps défendant* *a)* apărându-se din toate puterile, *fig* fără voie, în silă, 2 a interzice, a opri *les jeux de hasard sont défendus*, jocurile de noroc sunt oprite, *faire défendre sa porte*, a da ordin slugilor să zică că nu e nimeni acasă || *Se défendre*, 1 a se apăra *se défendant*, de nevoie, 2 a tăgădui, a se scuza că nu e *vous vous défendez d'être médecin*, tăgăduiești că ești medic, 3 a se împiedeca, a se opri

DÉFENSTRATION *s* aruncare prin fereastră afară

DÉFEN(D)S *m* interzicere făcută unui proprietar de pădure de a tăia arborii sau de a face izlaz

DÉFENSE *f* 1 apărare, *mettre en défense*, a se apăra, *être hors de défense*, a nu fi în stare să se apere, 2 oprire, interzicere *il lui est fait défense de*, este oprit de a, *défense de sortir*, oprire de a ieși, 3 apărare, împotrivire *faire une belle défense*, a se împotrivii mult și bine, 4 *pl* colții *défenses de l'éléphant*, colții elefantului, 5 *pl* Jur apărarea scrisă

DÉFENSEUR [1 *defensor*] *m* apărător *défenseur d'office*, apărător din oficiu

DÉFENSIF, IVE *a* defensiv, de apărare ||

f defensivă, stare de apărare, *être sur la défensive*, a sta gata să se apere împotriva cuiva

DÉFENSIVEMENT *adv* defensiv, în stare de apărare

DÉFÉQUER [1 *defæcare*] *v* a limperi (un lichid)

DÉFÉRANT, E *a* îngăduitor

DÉFÉRENCE *f* deferență, îngăduire, bună voință, respect.

DÉFÉRÉNT, E *a* V *déferant*, 2 care duce afară canal *déferent*

DÉFÉRER [1 *déferre*] *v* 1 a da *déferer des honneurs*, a da onoruri, 2 *déferer le serment*, a pune pe cineva să jure, 3 *déferer a une cour*, a supune unei curți (un proces), *déferer en justice*, a chema în judecată, *déferer au tribunal*, a denunța tribunalului, 4 a se supune, a respecta *déferer au désir de quelqu'un*, a se supune dorinței cuiva, *déferer à l'usage*, a respecta uzul || *Se déferer*, a se da [Se conjugă ca *accélérer*]

DEFERLAGE *m* desfășurarea pânzelor

DÉFERLER *v* Mar 1 a desfășura, a întinde pânzele, 2 a se desfășura și sparge cu sgomot (valurile)

DÉFERRAGE, DÉFERREMENT *m* desferecare, despotcovire

DÉFERRER [1*er*] *v* 1 a desferecă, 2 a despotcovi (un cal), 3 *fig* a scoate din balamale, a buimăci pe cineva || *Se déferer*, 1 a ieși din balamale, 2 a se desferecă, a se despotcovi

DÉFERRURE *f* desferecătură

DÉFERVESCECE (*ves-sans*) *f* Chim lipsă de efervescență

DÉFETS (*fe*) [1 *defectus*] *m pl* foi desprechiete și de prisos (la o carte)

DÉFEUILLAGE (*feu-yaj*) *m* desfrunzitul, scuturatul frunzelor (unui arbore)

DÉFEUILLASON (*feu-yé-zon*) *f* desfrunzire, căderea frunzelor

DÉFEUILLER (*feu-yé*) [1*feuille*] *v* a desfrunzi, a scutura frunzele (unui arbore)

DÉFI [1*deier*] *m* desfidare, sfidare, *mettre au défi* a desfide, a sfida

DÉFIANCE *f* deiență *a)* bănuială, prepus *concevoir de la défiance*, a intra la bănuială, *b)* neîncredere

DÉFIANCER *v* a deslogodi

DÉFIANT, E *a* bănuitor, neîncrezător

DÉFIBRAGE *m* desfibrare

DÉFIBRER [1*ibre*] *v* a desfibră, a desface fircelele

DÉFIBREUR *m*, **DÉFIBREUSE** *f* mașină pentru destirat

DÉFICELER [1*icel*] *v* a desfaceșoara (unui pachet), *a* deslegă [Se conjugă ca *appeler*]

DÉFICIT (*sit*) [1] *m* deficit, pagubă, lipsă

DÉFIER [1*ier*] *v* 1 a provoca la luptă, la joc, etc., a sfida, 2 a desfide *a)* a se prinde că nu *je vous défie de faire cela*, mă prind că n'ai să faci aceasta, *je vous défie de ne pas le faire*, mă prind că n'ai să o faci, *b)* a înfrunța *défier la tempête*, a înfrunța furtuna || *Se défier*, 1 a se provoca reciproc, 2 a nu avea încredere, a se îndoi *je me défie de cet homme*, n'am încredere în omul acesta, *défiez-vous*, fiți cu băgare de seamă, *se défier de soi-même*, a se îndoi de sine însuși, 3 a bănui *je m'en défie qu'il en serait ainsi*, bănuisem că va fi astfel

DÉFIGER *v* a desghieță [Se conjugă ca *arranger*]

DÉFIGURER [1*figure*] *v* 1 a desfigura *a)* a schimonosi, a sluiți, *b)* *fig* a ciunti, 2 a defăimă, a ponegri, 3 a falsifica (ex istoria) || *Se défigurer*, a se desfigura, a se poci

DÉFILADE *f* 1 defilare (de corăbii), 2 cazuri numeroase de moarte (într-o societate)

DÉFILAGE *m* 1 desșirare, scoaterea firului, 2 de-trămatul cârpei (la facerea hartiei)

DÉFILÉ *m* 1 delileu, potecă îngustă între doi munți, 2 *fig* situațiune încurcată, 3 defilare (ex a unei trupe)

DÉFILEMENT *m* dispunerea unei întărituri de a putea apăra pe luptători

DÉFILER [1*ile*] *v* 1 a desșiră, a scoate firul,

a desfilămă, 2 a defilă, a merge în șir pop
defiler la parade, a da ortu popii, 3 a muri
în și unii după alții *noire academie defile*,
4 a regulă astfel o întăritură ca să poată apăra
pe luptători || *Se defiler*, 1 a se desșiră, 2 pop
a o șterge [V *chapelet* și Suplimentu]

DÉFLOCHER v V *efflocher*

DÉFINI, E a definit, hotărât

DÉFINIR [i] definește v a defini a) a da
definiția (unui lucru), b) a lămurii, a descrie
precis c) a hotărâ, d) a caracteriza (pe cineva)
|| *Se définir*, 1 a se defini, 2 a și da seama de
sine însuși

DÉFINISSABLE a ce se poate defini

DÉFINITIF, IVE a definitiv, hotărât || loc
adv *en définitive*, în definitiv a) în ultimă
sentință, b) la urma urmelor

DÉFINITION (si) [i] f definește (un)e, lămu-
rire, descriere precisă

DÉFINITIVEMENT adv definitiv a) cu totul,
b) prin sentință definitivă

DÉFLAGRANT, E a aprinzător

DÉFLAGRATEUR m aprinzătoare de ma-
terii explozibile

DÉFLAGRATION (si) [i] f 1 ardere desă-
vârșită tot, 2 fig prăpăd

DÉFLAGRER [i] delagrară v a se aprinde
parăind, trosnind

DÉFLÉCHIR v 1 a întoarce din drum, 2 a
se abate

DÉFLEURAIION f desflorire

DÉFLEURIR [i]eur v a desflori a) a scu-
tura de flori, a vesteji, b) a face să cadă flo-
rile (de pe arbori) || *Se defleurir*, a se des-
flori

DÉFLORAISON f V *defleuraison*

DÉFLORATION f delotare

DÉFLORER [i] delorare v a de(s)flora

DÉFLORATION f caderea trunchiei

DÉFONÇAGE, **DÉFONCEMENT** m desfun-
datul

DÉFONCER [fond] v 1 a desfundă a) a
scoate tîndul (unui butoiu), b) a scotoci (pă-
mantul), c) a strica, a surpa *la pluie a de-
foncé les chemins*, ploaia a surpat drumurile,
2 a sădama (o trupă) || *Se defoncer*, a se
desfunda, etc [Se conjugă ca *avancer*]

DÉFONCEUSE f plug mare desfundător

DÉFORMATION [i] f deformare, slăbire

DÉFORMER [i] deformare v a deforma, a
slăbi a) || *Se déformer* a se deforma etc

DÉFOURNAGE, **DÉFOURNEMENT** m scoa-
tere din cuptor

DÉFOURNER [four] v a scoate din cuptor

DÉFRAÎCHIR [i] fîche v a lua lustrul (unei
stole) || *Se defraichir*, a-i lua lustrul, a se in-
vechi

DÉFRANCISATION f a desfrânțuri

DÉFRANCISER v a desfrânțuri || *Se défranciser*, a se desfrânțuri

DÉFRAYER (*fré-ye*) [frays] v 1 a plăti chel-
tuala (cuiva), *être defrayé de tout*, a fi scutit
de orice cheltuielă, 2 fig a întreține, a face
să petreacă. *defrayer la compagnie* a) a a-
muză societatea, b) a plăti consumațiile tu-

tutor, *defrayer la conversation* a) a între-
ține conversația, b) a fi obiectul conversației
|| *Se defrayer*, a-și plăti cheltuielile [Se conjugă
ca *balayer*]

DÉFRICHABLE a ce se poate desțeleni
DÉFRICHAGE, **DÉFRICHEMENT** m 1 des-
țelenire, 2 teren desțelenit

DÉFRICHER [friche] v 1 a desțeleni, a
curăți un teren, 2 fig a descurca, a lămurii
defricher une affaire

DÉFRICHEUR m desțelenitor

DÉFRISEMENT m 1 stricarea frezei, ciufu-
lire, 2 pop dezămăgire

DÉFRISER [frise] v 1 a strică freza, a ciu-
fui, 2 fig a deziluziona

DÉFRONCEMENT m 1 descreștitul, 2 des-
creșțitură

DÉFRONCER [front] v 1 a descreși (frun-
tea), *defroncer le sourcil*, a descreși fruntea,
fig a fi mai vesel, 2 a face creșturile (unei
rochi) || *Se defroncer*, a se descreși [Se conjugă
ca *avancer*]

DÉFROQUE (frok') f 1 lucrurile rămase
dela un călugăr sau dela un om sărac (după
moarte), 2 sdreintă, vechitură

DÉFROQUÉ (he) m popă, călugăr cate-
rîsit

DÉFROQUER (he) [frorc] v a descălugări,
a despopii, a caterisi

DÉFRUITEMENT m despuirea de fructe

DÉFRUITER [fruit] v 1 a despuia de fructe,
2 a lua gustul fructului

DÉFUNT, E [i] defunctus) s și a defunct,
răposat

DÉGAGÉ, E a degajat a) liberat, scăpat,
b) liber, nesilit *aur degagé* mină nesilită,
c) velt, mlădios, *taille degagée*

DÉGAGEMENT m 1 scoaterea (unui ama-
net), 2 luare înapoi *degagement d'une pa-
role*, 3 liberare, scăpare, 4 *Chim degage*,
răspandire (a unui gaz), 5 *escalier de de-
gagement*, scară dosnică de comunicație, *piere de
degagement*, oada dosnică, *pratiquer un de-
gagement*, a stabili o comunicație dosnică

DÉGAGER [gîge] v 1 a scoate, 2 a scoate
(un zălog) *degager sa montre*, 3 a lua îndărăt
degager sa parole, 4 a liberă, a scăpa, fig
degager quelqu'un de sa parole, a deslegă pe
cineva de o vorbă, de o promisiune, *degager la
poutrine, la tete*, a-și usura pieptul, capul,
5 a descurcă, a desțupa *degager un passage*,
a descurca un drum, 6 *degager un appa-
rtement*, a face o intrare dosnică la o încăpere,
7 a desprinde, a face să ieșă *degager la
taille, les traits*, a desprinde statura, a scoate
în relief trăsăturile, 8 a degaja a) *Chim* a
răspandi, b) a deslăsa, a deslăsi, a depărta
(un lucru de altul) || *Se dégager* a se degaja
1 a se liberă, a se scăpa, 2 a se desprinde,
etc [Se conjugă ca *arranger*]

DÉGAÎNE (ghên') f mod caraghios, cara-
ghioslac, nostimădă, *d'une belle degaine*, ne-
ghiobește

DÉGAÎNER (ghe) [gaîne] v a scoate, a trage
sabiă din teacă

DÉGALONNER [galon] *o* a scoate galoa nele (cuiva)

DÉGANTER [gant] *o* a scoate mănușile

DÉGARNIR *v* 1 a scoate ornamentul (unui lucru), *degarnir un appartement*, a goli de mobilă un apartament, *degarnir un arbre*, a despuia de crăci un arbore, *degarnir une place*, a retrage trupele dintr'un loc || *Se de garnir*, 1 a se goli, a se desțepți, 2 *jam* a se scutură de hani, 3 a se îmbăcă mui ușor, 4 *sa tête se degarnit*, i cade părul, chește

DÉGÂT *m* 1 pagubă stricăciune, 2 risipă *on fait un grand dégât de bois dans cette maison*, se lăce risipă mare de lemn în această casă

DÉGAUCHIR [gauche] *v* 1 a indreptă, 2 *fig* a mui cioplă

DÉGAUCHISSAGE, DÉGAUCHISSEMENT *m* 1 indreptare, 2 *fig* cioplire

DÉGAZONNEMENT *m* scoaterea berbei

DÉGAZONNER [garon] *v* a scoate iarba

DÉGEL [jel] *m* desghieț

DÉGELEE (i'-le) *f* *pop* trântă-ială

DÉGELMENT (jel man) *m* desghietare

DÉGELER (i'-le) [sele] *v* a se desghieța *il degèle*, începe să se desghiețe [Se conjugă ca *geler*]

DÉGÉNÉRATION (jé) [i] *f* degenerare

DÉGÉNÉRÉ, E (jé) *a* și *s* degenerat

DÉGÉNÉRER (je) [i] degenerare] *v* a de genera *a)* a se strica, ase depărta în rău dela natura părintească, *b)* a se pierde *la liberté dégenère en licence*, libertatea se pierice în destrăbălie [Se conjugă ca *accuser*]

DÉGÉNÉRESCENCE (res sans) *f* degenerescență înclinare spre degenerare

DÉGÉNÉRESCENT (res-san), *E* *a* care tinde la degenerare

DÉGERMER [germe] *v* a scoate sămânța din orz (în fabricile de bere)

DÉGINGANDÉ, E (jen) *a* deșelat

DÉGINGANDER (jen) *v* a umbli deșelat

DÉGÎTER (jî) [gite] *v* a scoate din cucuș

DÉGLAÇAGE, DÉGLACEMENT *m* 1 ridicarea ghiței de pe străzi, 2 deslustruirea hartiei

DÉGLACER [glace] *v* 1 a desghieța (un bazin, un om), 2 a deslustrui (hartia) [Se conjugă ca *avancer*]

DÉGLUEMENT *m* descleire

DÉGLUER [glu] *v* a desclei, a curăți de clei || *Se dégluer*, a se desclei

DÉGLUTINE *v* a scoate cleiul de pe pennele unei pasări

DÉGLUTIR (ur) [i] deglutire] *v* a înghiți, a mistui

DÉGLUTITION (ti-si) [i] *f* deglutițiune, mistuire, înghițire

DÉGOBILLAGE (yay') *m* *pop* vârsare afară

DÉGOBILLER (ye) *v* *pop* a vârsa afară (măncarea, etc)

DÉGOISFR [gosier] *v* 1 a spune (repede), 2 *jam* a râde în hohote, a spune la prostii

DÉGOMMAGE *m* curățirea de clei (ex a mătasei).

DÉGOMMER [gomme] *v* 1 a curăți de clei, 2 *jam* a scoate dintr'o slujbă, dintr'un loc, 3 *pop* a omorî [Vezi Suplimentul]

DÉGONFLEMENT *m* dezumilare

DÉGONFLER *v* 1 a dezumflă, 2 *fig* a ușura *les larmes dégonflent le cœur*, lacrimile ușurează inima

DÉGORGEAGE (yay'), **DÉGORGEMENT** *m* 1 vârsare afară, deșertare, 2 destupare de murdărie (ex a unui tub), 3 curățire (a lănei a mătasei)

DÉGORGEFOIR (joar) *m* 1 gherab de scurgere (a apelor), 2 cârligul (lăcătușului), 3 curățitoare de sticle, 4 destupătoare a luminei (unui tun)

DÉGORGER (je) [gorge] *v* 1 a vârsa afară, *faire dégorger*, a scăpa pe cineva de ceva, 2 a vârsa, a revărsa, 3 a se vârsa, a se revărsa *égout qui dégorge dans une rivière*, canal care se varsă într'un râu *légout dégorge*, canalul se revărsa, 4 a destupa *degorgier des tuyaux*, a destupa țevi, 5 a se curăți bine prin spălătură (o sticlă, o piele, pești, etc) 6 a se dezumfla *dégorgier des sangsues*, a dezumflă, a goli de sange lipitori, *les sangsues dégorgeant*, lipitorile se dezumflă || *Se dégorger*, 1 a se goli, 2 a se curăți (o sticlă), 3 a fi plin [Se conjugă ca *arranger*]

DÉGOTER *v* 1 *jam* a trânti (cu o piatră), 2 *pop* a lua locul cuivă [V Suplimentul]

DÉGOUTINER *v* *pop* a picură

DÉGOURDI, E *a* și *s* 1 desmorțit, 2 *fig* desghietat, iscusit, șiret

DÉCOURDIR [gourd] *v* 1 a desmorți, 2 a desghieța, 3 *degourdir de l'eau*, a încălzi puținel apă || *Se dégourdir*, *fig* a se desghieța, a prinde inimă

DÉGOURDISSEMENT *m* 1 desmortire, 2 *fig* desghietare, 3 uncropirea unui lichid

DÉGOUT (gu) *m* 1 desgust, scarbă *prendre du dégout*, a se scărbi, *avoir du dégout pour*, a fi scarbă de, 2 *pl* neplăcere, nemulțumiri

DÉGOÛTANT, E *a* desgustător

DÉGOÛTÉ, E *a* desgustat, *jam n'être pas dégouté*, a doî un lucru greu de căpătat, a-i plăcea, ce e foarte bun || *s faire le dégouté*, a se fasoî

DÉGOÛTER [goût] *v* a desgustă, a scărbi, a plictisi || *Se dégoûter*, a se desgustă, etc, *on se dégoûte*, te plictisești

DÉGOÛTTANT, E *a* din care picură, care picură de

DÉGOÛTTEMENT *m* picurare

DÉGOÛTTER [goutte] *v* a picură, a fărâș

DÉGRADANT, E *a* degradator, înjositor

DÉGRADATION [i] *f* 1 degradare, a) luarea

b) pierderea gradului, *dégradation civique*, pierderea drepturilor cetățenești, 2 *fig* înjosire, *tomber dans la dégradation*, a se înjosii, 3 stricăciune *vous payerez les dégradations*, veți plăti stricăciunile, 4 slăbirea treptată a luminii a colorilor (în pictură)

DÉGRADER [grade] *v* 1 a degrada *a)* a scoate din grad, din funcție, etc, *b)* *fig* (a

înjos, 2 a strică, 3 a slăbi pe nesimțite (o culoare) || *Se degrader*, a se degrada, a se înjosi

DÉGRAFER [agrafe] *v* a desface agrafa, a descopri || *Se degrafter*, a se descopri

DÉGRAISSAGE, DÉGRAISSEMENT *m* scoaterea grăsimii, a petelor de grăsime

DÉGRAISSE *f* bucată de lemn cioplită

DÉGRAISSE [graisse] *v* 1 a scoate grăsimea (din), 2 a scoate petele de grăsime (de pe o haină), 3 a împiedica îngrășământul pământului, 4 *degraisser une piece de bois*, a da unui lemn dimensiunile voite || *Se dégraisser*, (în glumă) a slăbi

DÉGRAISSEUR, EUSE *s* curățător de pete de grăsime (de pe stofe)

DÉGRAS (gra) *m* untura de pește (amestecată cu acid nitric) cu care tăbăcarii prepară pieile

DÉGRAV(EL)ER *v* a scoate pietrișul (din) [Se conjugă ca *appeler*]

DÉGRAVOIEMENT, DÉGRAVOIEMENT (voaman) *m* mănăstura unui zid (de către o apă curgetoare)

DÉGRAVOYER (voa yé) [gravois] *v* 1 a mânca, a surpă (un zid, un mal), 2 a lua cu sine nisipul din albia râului [Se conjugă ca *employer*]

DÉGRÉ [gradus] *m* 1 treaptă (a unei scări) *descendre les degres*, a scobori treptele, *par degres*, treptat, *fig monter ou descendre d'un degre l'échelle sociale*, a se urcă, a se scobori cu o treaptă pe scara socială, *les degrés de juridiction*, treptele judecătii, tribunalele în ordinea ierarhică, 2 *grad angle de 45 degres*, unghi de 45 grade, *cousin au cinquieme degré*, văr de al cincilea grad, *Gram degres de comparaison*, gradele de comparațiune, 3 *fig grad, punct au plus haut degré*, în gradul cel mai înalt

DÉGRÈMENT (gré-man), **DÉGRÉAGE** (a⁷) *m* desfundirea (unei corăbii)

DÉGRÉER [gré] *v* a desfundă, a scoate funile, catartele și pânzele (unei corăbii)

DÉGRESSIF, IVE [i] *a* degresiv, care merge micșorându-se (impozit)

DÉGRÈVEMENT *m* degrevare, ușurare de impozite

DÉGREVER [grève] *v* a degrevă *a*) a ușura de impozite, *b*) a micșora un impozit [Se conjugă ca *achever*]

DÉGRINGOLADE *f* fam 1 prăvălire, rostogolire, 2 *fig* decădere, cădere

DÉGRINGOLER *v* 1 a se rostogoli, a se prăvăli, *dégringoler un escalier* *a*) a scobori repede o scară, *b*) a se da jos pe scară rostogolindu-se, 2 *fig* a cădea, a decădea

DÉGRISEMENT *m* desmeticire, trezire din beție

DÉGRISER [gris] *v* 1 a desmetici, a trezi din beție, 2 *fig* a nimici iluziile sau speranțele cuivă || *Se dégriser*, 1 a se desmetici, a se trezi, 2 *fig* a-și pierde iluziile, speranțele

DÉGROSSER [gros] *v* a întinde, a subția

DÉGROSSIR [gros] *v* 1 a subția, a ciopli,

2 *fig* *degrossir un ouvrage*, a schiță o operă *degrossir une affaire*, a descurca o afacere || *Se degrossir*, a se subția, a se ciopli

DÉGROSSISSAGE, DÉGROSSISSEMENT *m* subțiere, ciopuire

DÉGUENILLE, E (gh'-ni-ye) [guenille] *a* sdrenteros, în sdrente

DÉGUERPIR (gher) *v* 1 *jam* a se cără, a se cărăbăni, 2 *Jur* a ieși din, a părăsi (în favoarea altuia) *deguerpir une maison*, a evacua o casă (pentru a face loc altuia)

DÉGUERPISEMENT (gher) *m* 1 cărăbăneală, 2 părăsirea cedarea (unui lucru)

DÉGUIGNONNER (ghu-nio) [guignon] *v* a scăpa de ghinion, a fi cu noroc (pentru cineva)

DÉGUISE, E (ghu) *a* și *s* deghizat *a*) imbrăcat cu alte haine, *b*) *fig* prefăcut

DÉGUISEMENT (ghu-ze) *m* 1 deghizare *a*) îmbrăcare cu alte haine, *b*) *fig* prefăcătorie

DÉGUISER (ghu-ze) [guise] *v* a deghiza *a*) a îmbrăca cu alte haine, *b*) *fig* a ascunde *déguiser la vérité*, *c*) a prefăce *déguiser ses sentiments* || *Se déguiser*, a se deghiza, etc

DÉGUSTATEUR, TRICE *s* gustător de vinuri, de băuturi (pentru a le cercă)

DÉGUSTATION (su) [i] *f* gustarea băuturilor (pentru a le cercă)

DÉGUSTER [i] degustare] *v* 1 a gustă, a cercă băuturile, 2 a mânca cu nesaț

DÉHAÏER (a-lé) [hâier] *v* a se albi, a scăpa de parleală (față)

DÉHALER (a-lé) [haler] *v* a trage afară din cuptor

DÉHANCHÉ, E (an) *a* 1 cu șoldurile rupte, 2 *fig* deșelat

DÉHANCHEMENT (an) *m* umblare deșelată

DÉHANCHER (an) [hanche] *v* a deșela, a rupe șalele || *Se déhancher* *a*) a-și frânge șalele, *b*) a umbla deșelat, *fig* a se făță, *c*) *fig* a se speta făcând ceva)

DÉHARNACHEMENT (ar) *m* deshămatul

DÉHARNACHER (dé-ar) [harnachement] *v* 1 a deshăma, a scoate hamurile || *Se déharnacher*, *fig* a se scăpa de o îmbrăcăminte care supără

DÉHISCENCE (is-sans') [i] dehiscere] *f* Bot spargerea anterelor sau pericarpului (la flori)

DÉHISCENT, E (is-san, sant') *a* Bot care se sparge (când sunt coapte)

DÉHONTE, E (on-té) [honte] *a* nerușinat

DEHORS (d'or) [hors] *adv* afară *mettre dehors*, a da afară, *ne pas savoir si l'on est dehors ou dehors*, a nu ști pe ce lume se află, 2 *Mar toutes voiles dehors* toate pânzele întinse, *au dehors*, afară, *du dehors*, din afară, *en dehors*, în afară, *fig être (tout) en dehors*, a fi foarte deschis, foarte sincer, *par dehors*, pe din afară || *prep en dehors de*, (în) afară de || *m* 1 partea din afară, 2 strănătate, 3 *pl* *fig* aparențe *sauffer les dehors*, a salva aparențele, *n'avoir pas de dehors*, a avea un exterior care nu prea promite

DÉCIDÉ [i] *a* și *s*. deced, omoritor de D-zeu || *m* ucide pe D-zeu

DÉICOLE *a* care cultivă pe D-zeu

DÉIFICATION [i] *f* deificare, îndumnezeire
DÉIFIER *v* a deifica, a îndumnezei
DÉISME *m* deism, credința în un D-zeu
DÉISTE *m* deist, cel ce crede în un D-zeu
DÉITÉ [i] *deist* *f* 1 zeitate, 2 *fig* dumnezeire

DÉJA [i] *jam* *adv* deja
DÉJECTION (*jek-si*) [i] *f* 1 dejecțiune, deșterarea panterelui, 2 *pl a*) materi aruncate (de vulcani), *b*) murdării

DÉJECTER (*se*) [i] *dejectare* *v* a se stramba a se scoroji (vorbind de lemne, de membre) [Se conjugă ca *jeier*]

DÉJETTEMENT *m* strâmbare, scorojire
DÉJEUNÉ, DÉJEUNER *m* 1 dejun, pranz, *dejeuner de soleil*, stofă care-și pierde repede culoarea, orice lucru repede trecător, *il n'y en a pas pour un déjeuner*, e ceva trecător, *il n'en a pas pour un déjeuner*, în curând o să fie ieșit, 2 *țivă* cu zaharnită, cești

DÉJEUNER [i] *dejunare* *v* a dejună, a prânzi
DÉJUNEUR, EUSE *s* persoană care dejunăază

DÉJOINDRE *v* *V disjoindre*
DÉJOUER *v* 1 a dejuca, a zădărnici, 2 *jam* a juca prost
DÉJUCHER *v* a (se) da jos dintr'un loc înalt unde s'a cocoșat

DÉJUGER (*je*) *v* a anula prin o sentință contrarie || *Se dejuger*, a se răspândi, a lua o hotărâre contrarie celei dintău

DELA *prep* dincolo de *dela les Carpathes*, dincolo de Carpați, *au (en par) dela de a*) dincolo de, *b*) *fig* peste *au dela de mes prévisions*, peste toate așteptările mele || *adv deça et dela*, dincoace și dincolo, de-o parte și de alta, *jambe deça jambe dela*, cu picioarele răscălate, *au dela, par dela a*) dincolo, *fig* peste, mai presus, mai mult *je lui ai donne tout ce que je lui devais et au dela* i am dat tot ce i datoram și încă pe deasupra, *mettez-vous un peu en dela*, pune-te ceva mai departe

DÉLABRÉ, E a dărăpănat prăpădit
DÉLABREMENT *m* 1 dărăpănare, prăpădire, 2 dărăpănătură

DÉLABRER *v* a dărăpăna, a prăpădi || *Se délabrer* a se dărăpăna

DÉLACER *v* a desface siretul || *Se delacer*, a-și desface siretul [Se conjugă ca *avancer*]

DÉLAI [*delaye*] *m* 1 termen, soroc, *demande un delai*, a cere un termen, *à bref delai*, în termenul cel mai scurt, 2 zăbăvă, întâiere *que de delai, hate-toi câtă zăbăvă, grăbește-te!* *sans plus de delai*, fără întâiere

DÉLAISSÉ, E a delăsat, părăsit

DÉLAISSEMENT *m* 1 delăsare, părăsire, 2 *Jur* renunțare (la ceva), 3 cedarea lucrului asigurat în schimbul plății de asigurare

DÉLAISSER *v* 1 delăsa, a părăsi, 2 *Jur* a renunța (la) *délaisser un héritage*

DÉLAITER *v* a scoate zerul (din unt)

DÉFLAITEUSE *f* mașină de scos zeru din unt
DÉLARDEMENT *m* 1 scoaterea slăninei, 2, tăierea colțurilor unui lemn cioplit, 3 tăie-

rea oblică dedesubtul unei trepte la o sca de piatră

DÉLARDE [*lard*] *v* 1 a scoate slămina (c pe carnea porcului), 2 a tăia colțurile un bucăți de lemn, 3 a tăia oblic partea ded subț a unei trepte de piatră

DÉLASSANT, E a odihnitor.

DÉLASSEMENT *m* 1 odihnă, 2 *fig* eve cișu plăcut petrecere

DÉLASSER [*las*] *v* a odihni, a alungă ob seala || *Se delasser*, a-și odihni mintea, trup de oboseală

DÉLATEUR, TRICE [i] *delator* *m* denuțător

DÉLATION (*sî*) [i] *f* denunțare, pâră

DÉLATER [*latte*] *v* a deslănțui, a scoa lațu (unui acoperiș)

DÉLAVAGE *m* spălăcirea, slăbirea (unui colorit) cu apă

DÉLAVÉ [*laver*] *v* 1 a spălăci, a slăbi culoare, 2 a muri

DÉLAYAGE, DÉLAYEMENT (*le yaj*, *l man*) *m* 1 mușatul, 2 lucrul mușat în apă, *fig* lăbărtare de stil

DÉLAYANT, E (*le-yant*) *a* și *m* *Med* (leac care face sângele mai fluid)

DÉLAYER (*le-ye*) *v* 1 a mușă într'un lichid, 2 *fig* a întinde, a lungi ca o pețea (gândire, stilul) [Se conjugă ca *balayer*]

DELEATUR (*de-le*) [i] *m* *Tip* semnul pe tr cu scoaterea unei litere

DÉLÉBILE [i] *a* ce poate fi șters, apos

DÉLECTABLE *a* desfătător

DÉLECTION (*st*) [i] *f* desfătare, petrecere
DÉLECTER [i] *delectare* *v* a delectă, a de fătă || *Se delecter* a se deslăta (cu ceva), grăsi plăcete (în ceva)

DÉLÉGATAIRE *m* persoana care primește o însărcinare

DÉLÉGATEUR, TRICE *s* persoana care d o însărcinare

DÉLÉGATION [i] *f* 1 delegați(un)e *a*) în însărcinare de a lucra în numele altuia, trimite, *b*) comisiune trimisă, 2 trecerea unei creanțe asupra unei terțe-persoane

DÉLÉGATOIRE *a* de însărcinare

DÉLÉGUÉ, E delegat, trimis

DÉLÉGUER (*ghe*) [i] *delegare* *v* a deleg. *a*) a trimite în numele său, *b*) *deleguer ses pouvoirs*, a însărcina pe cineva să-l reprezinte [Se conjugă ca *accellerer*]

DÉLESTAGE *m* ușurarea de sabură (a unei corăbii a unui balon)

DÉLESTER [*lest*] *v* a ușura de sabură (corbie a unui balon)

DÉLESTEUR *m* descărcătorul de sabură (la corăbii)

DÉLÉTERE [*gr*] *a* deleter, vătămător

DÉLIAISON *f* deslegătură (a părților unei corăbii)

DÉLIAQUE *a* *V délien*

DÉLIBÉRANT, E a care deliberează, chit zuitor

DÉLIBÉRATIF, IVE *a* deliberativ, de chit zuire.

DÉLIBÉRATION (su) [l] *f* deliberare *a)* chibzuire, *b)* hotărîre

DÉLIBÉRATEIRE *a* de deliberare

DÉLIBÉRÉ, *E a* deliberat *a)* chibzuit precugetat, *de propos delibere*, cu precugetaie, într'adins, *b)* hotărît *marcher d'un pas de libéré*, *a* merge cu un pas hotărît || *m* 1 *Jur* chibzuire în taină (a judecătorilor), 2 sentința chibzuirii

DÉLIBÉREMENT *adv* într'un mod hotărît, cu hotărîre fermă

DÉLIBÉRER [l] deliberare] *v* a delibera, *a* chibzui [Se conjugă ca *accélérer*]

DÉLICAT, *E* [l] *a* delicat, *a)* plăpând, fraged, *b)* fin, ales *gout délicat*, *c)* anevoios, greu *opération délicate*, *d)* plăcut, gustos *cviande délicate*, *e)* făcut cu îndemânare și cu multă îngrijire (ex o lucrare), *f)* scrupulos *conscience délicate*, *g)* cuvințos *procède délicat* || *m* fință delicată, *faire le délicat*, *a* face pe delicatul *a* se fasoii

DÉLICATEMENT *adv* în mod delicat, cu delicatețe

DÉLICATESSE [délicat] *f* 1 delicatețe *a)* gingășie, *b)* slăbiciune, *c)* îndemânare, ușurință *delicatesse de pinceau* ușurință de penel, *d)* înete, *e)* băgare de seamă, îngrijire *traiter une chose avec délicatesse*, *a* trata un lucru cu îngrijire, 2 susceptibilitate, scrupul *être d'une grande délicatesse*, *a* fi foarte sensibil, simțitor, *être en délicatesse avec quelqu'un*, *a* nu fi bine cu (inevă, i *pl* delicatețe, mezeluri, articole gustoase de mîsă

DÉLICE [l] delictum] *m* deliciu, desfătare, *faire les delices de quelque chose*, *a* se desfăta cu ceva, *faire les delices de quelqu'un*, *a* fi singura desfătare a cuiuă [La plural e feminin]

DÉLICIEUSEMENT *adv* (în mod) delicios, nespus de plăcut

DÉLICIEUX, EUSE [l] deliciosus] *a* delicios *a)* desfătător, *b)* foarte gustos, *c)* fermecător *toilette délicateuse*

DÉLICOTTE [licou] *v* *a* scoate căpăstrul || *Se delcoter*, *a*-și pierde căpăstrul

DÉLICTEUX, EUSE [delit] *a* delictuos criminal

DÉLIÉ, *E a* 1 deslegat, desfăcut, 2 subțirel *fil délié*, fir subțirel, 3 *fig* mlădios, fin *toile déliée*, pânză fină || *m* trăsura subțire a unei litere

DÉLIEMENT (de-li-man') *m* deslegatul, desfăcutul

DÉLIEN, ENNE *a* din Delos

DÉLIER [l] déligare] *v* 1 *a* deslegă, *a* desface, *sans bourse délier*, fără *a* cheltui un ban, *délir sa langue*, *a* începe să vorbească, *délir la langue à quelqu'un*, *a* sili pe cineva să vorbească, 2 *Teol* *a* deslegă de păcate, *a* ierta || *Se délirer*, *a* se deslegă, *a* se desface

DÉLIMITATION [l] *f* delimitare, hotărînire

DÉLIMITÉ, *E a* delimitat, hotărînit

DÉLIMITER [l] delimitare] *v* *a* delimită *a)* hotărîni, *a* fixa hotarul, *b)* *fig.* *a* mărgini

DÉLINÉAMENT *m*, contur, formă generală.

DÉLINÉATION [l] *f* însemnarea conturului cu o trășătură

DÉLINÉER *v* *a* însemnă conturul cu o trășătură

DÉLINQUANT, E (kan, kan') [l] delinquere] *s* delinvent, vinovat, făptuitorul unei crime

DÉLIQUESCENTE (kes-sans') *f* deliquescentă, însușirea de *a* se topi

DÉLIQUESCENT, E (kes-san, sant') [l] *a* deliquescent, care se topește

DÉLIQUUM (lui om') [l] *m* topire

DÉLIRANT, E a 1 auriitor, nebun, 2 *fam* turbat *une robe délirante* || *m* nebun

DÉLIRE [l] delirium] *m* delir *a)* auriire *b)* *fig* patimă înfocată *le delire de l'ambition*, *c)* *fig* entuziasm colosal

DÉLIRER [l] delirare] *v* *a* deliră, *a* auri, *a* vorbi auriu

DELIRIUM-TREMENS (de-li-ri-om-tré-mens) *m* delir cu tremurături

DÉLISSAGE *m* 1 alegerea sdrențelor, 2 alegere foilor de hârtie

DÉLISSER [lisce] *v* 1 *a* alege sdrențele, petele de hârtie, 2 *déusser les cheveux*, *a* despleti, *a* cufuli părul

DÉLIT (li) [l] delictum] *m* delict, crimă, vină, *le corps du delit*, corpul delictului, dovada crimei, *en flagrant délit*, asupra faptului

DÉLIT [lit] *m* partea pietrei opusă păturei (e avușese în mină)

DÉLITATION *f*, **DÉLITEMENT** *m* așezarea unei pietre pe partea opusă păturei din mină

DÉLITER [delit] *v* 1 *a* așeza o piatră pe partea opusă păturei ce avușese în mină, 2 *a* crăpa o piatră în ordinea straturilor sale

DÉLITESCENCE (tes-sans') *f* 1 derumflaresubită a unei tumori, 2 *Chim* sfărămare, surpare

DÉLITESCENT, E (tes-san, sant') [l] *a* sfărâmicios

DÉLIVRANCE *f* 1 liberare *a)* dare *délivrance d'un certificat*, *b)* slobozire, *c)* *fig* scăpare, mântuire, 2 facere (la femei)

DÉLIVRE *m* V *placenta*

DÉLIVRER [livrer] *v* 1 *a* liberă *a)* *a* da drumu, *a* slobozi, *b)* *a* da (ex un act, etc), *c)* *a* preda (mărfuri) *d)* *fig* *a* scăpă, *a* mântui, 2 *a* naște, *a* face, *a* se ușura (o femeie) || *Se délivrer*, 1 *a* se scăpă de, 2 *a* naște (o femeie)

DÉLOGEMENT *m* mutatul dintr'un loc

DÉLOGER [loge] *v* 1 *a* se mută dintr'un loc *déloger sans trompette*, *a* se mută, *a* plecă pe furiș, 2 *jam* *a* o șterge, *a* spăla putina, 3 *a* gonii dintr'un loc (pe un dușman, etc), *a* scoate pe cineva din cașcaval

DÉLOT *m* degetul de piele al dantelierii

DÉLOYAL, E (loa ya) *a* necinstit

DÉLOYALEMENT *adv* în mod necinstit

DÉLOYAUTÉ (loa-yo) *f* 1 necinste, 2 faptă necinstită

DELPHINIDÉS *m. pl* familie de cetacei cu delfinu ca tip

DELTA (del) [gr.] *m* deltă, spațiu de pământ cuprins între brațele unui fluviu la îmbucătură,

DELTAÏQUE (ɪk) *a* de deltă

DELTOÏDE [ɪd] [gr] *a* deltoid, în forma unui delta grecesc || *m* mușchiul dela încheietura umărului

DÉLUGE [l diluvium] *m* 1 diluviu, potop *remonter au deluge*, a se întoarce la o epocă foarte îndepărtată, *fig* a începe delir potop, de foarte departe, *passons au deluge*, să venim la fapt, *apres moi le deluge*, după mine vie și potopul, 2 *fig* potop, torent, noian *un deluge de paroles*, un potop de cuvinte

DÉLURÉ, *E* *a* vioru, desghețat, destept

DÉLURER [leurre] *v* a deșteptă, a desgheța

DÉLUSOIRE [i] *a* înșelător

DÉLUSTRER [lustrer] *v* a scoate lustrul (unei stufe) || *Se délustrer*, a pierde lustrul

DÉLUTAGE *m* scoaterea lutilui

DÉLUTER [lut] *v* a scoate lutul dintr'un vas

DÉMAGNÉTISATION *f* desmagnetizare

DÉMAGNÉTISER *v* a desmagnetiza

DÉMAGOGIE (ɪz) [gr] *f* demagogie *a*) guvernarea mulțimii, *b*) politică de lingușire a mulțimii

DÉMAGOGIQUE (ɪk') *a* demagogic

DÉMAGOGUE (gog') [gr] *m* demagog, cel ce întărește pasiunile mulțimii

DÉMAIGRIR [maigre] *v* 1 a se mai îngrășa puțin, 2 a mai subția *démaigrir une poutie*, a mai subția o scândură

DÉMAIGRISSEMENT *m* 1 subțiere, 2 parțea subțiată sau tăiată (a unei pietre, etc)

DÉMAILLAGE (ma-yaj') *m* desfacerea ochiurilor

DÉMAILLER (ma-yé') [maille] *v* a desface ochiurile, verigile

DÉMAILLONNER (ma-yo) *v* a desface curpenii de arac dupe cules

DÉMAILLOTTER (ma-yo) [maillot] *v* a desfășa, a scoate din scutece

DEMAIN [i] mane] *adv* maine

DÉMANCHÉ, *E* *a* și *s* deșelat

DÉMANCHEMENT *m* 1 scoaterea manerului, desprindere, 2 *fig* dezunire

DÉMANCHER [manche] *v* 1 a scoate mânerul (unui instrument), a desprinde, 2 *fig* a dezuni, 3 *Muz* a atinge cu degetele coar deale unei viori || *Se démancher*, a se desprinde, *fig cette affaire se démanche*, afacerea aceasta merge prost [Vezi Suplimentul]

DÉMANDANT, *E* *a* și *s* cel ce cere

DEMANDE *f* 1 întrebare, 2 cerere *demande en mariage*, cerere în căsătorie

DEMANDER [mander] *v* 1 a întreba *demande son chemin*, a întreba de drum, *on vous demande* *a*) cineva întreabă de d-ta, *b*) ești chemat, te cheamă, *il faut demander de vos nouvelles*, întreabă cum îți merge, *demande apres quelqu'un*, a întreba de cineva, 2 a cere *demande à travailler*, a cere de lucru, 3, a cere, a dori *il demande à vous parler*, dorește să-ți vorbească, *je ne demande qu'à* „nu doresc decât să”, *je ne demande pas mieux*, nici eu nu doresc altceva, asta e și dorința mea, 4 a cere în căsătorie *demande une jeune fille*, a cere o fată în căsătorie, 5 a

avea nevoie *la culture du riz demande beaucoup d'eau*, cultura orezului are nevoie de apă multă || *Se demander*, 1 a se întreba, 2 a se cere

DEMANDEUR, **DÉRESSE** *s* reclamant

DÉMANDEUR, **EUSE** *s* 1 întrebător, 2, cel ce cere

DÉMANGEAISON (je-son) *f* mâncărime, *fig* *démangeaison de parler*, mâncărime de vorbă

DÉMANGER (jé) *v* a mânca, a ustură, *fig* *la langue lui démange*, îl mănâncă limba, are poftă de vorbă, *les dos lui démange*, îl mănâncă spinarea, are poftă de bătaie, *la main lui démange*, îl mănâncă palma [Se conjugă ca *arranger*]

DÉMANTELEMENT *m* 1 dărâmașea zidurilor, unei cetăți, 2 dărâmătura unei cetăți

DÉMANTELER [manteau] *v* a dărâma zidurile unei cetăți întărite [Se conjugă ca *geler*]

DÉMANTEBULER [i mandibula] *v* 1 a rupe, a stramba (tălcile) *crier à se démanibuler la machoire*, a striga cu un turbat, 2 a sfărâma, a strica *démanibuler une montre* || *Se démanibuler*, a se sfărâma, a se sparge

DÉMAQUILLER (ki yé) *v* a scoate sulmanu, a se desșulemeni

DÉMARCATIF, **IVE** *a* de demarcare, de despărțire

DÉMARCATION (si) *f* demarcare, hotărânicie, despărțire

DÉMARCHE *f* 1 mers, umblet *démarche fiere*, umblet mandru, 2 *fig* purtare, 3 *fig* demers, stăruință, încercare *faire des démarches aupres de quelqu'un*, a face demersuri, a stăruî pe lângă cineva

DÉMARIER [mar] *v* a despărți doi soți

DÉMARQUAGE (kaj') *m* demarcare *a*) ștergerea unui semn, *b*) stersătură, *c*) *fig* plagiat

DÉMARQUE (mark') *f* ștergere de puncte egală cu punctele făcute de adversar

DÉMARQUEMENT (mark'-man) *m* ștergerea semnului (de pe un arbore), scoaterea mărcii (de pe rufe)

DÉMARQUER (kê) [marque] *v* 1 a demarca *a*) a scoate marca (depe rufe), *b*) a șterge semnul (depe un arbore), *c*) a șterge puncte (la joc), 2 a nu mai avea un semn la dinți care să indice vârsta (vorbind de cai), 3 *fig* a plagia (făcând oarecare schimbări) || *Se démarquer*, a se demarca, a i ieși semnul

DÉMARRAGE *m* desfacerea din otgoane

DÉMARRER *v* *Mar* 1 a deslegă din otgoane (o corabie), 2 a părăsi portul, locul de plecare, 3 *fig* a se urni, a pleca *ne démarrez pas de là*, nu te mișca de acolo

DÉMASCLER *v* a scoate prima plută din ștejar

DÉMASQUER [masque] *v* a demasca *a*) a scoate masca, *b*) a descoperi (ex o baterie), *c*) *fig* a da pe față, de gol *démasquer un mensonge*, a da de gol o minciună || *Se démasquer*, a se demasca, a se da de gol, a arăta cine este

DÉMASTIQUAGE (kaj') *m* scoaterea sacă-zului din

DÉMASTIQUER (ke) [mastic] *o* a scoate sacărul din

DÉMÂTAGE, DÉMÂTEMENT *m* scoaterea sau ruperea catarturilor

DÉMÂTER [mât] *o* 1 a scoate sau rupe catarturile, 2 a și pierde catarturile (un vas)

DÉMATRICULER *o* a scoate numărul matriculă (la un efect militar)

DÉMELAGE, DÉMELEMENT *m* descurcare, descurcătură

DÉMELE *m* ceartă, neînțelegere, gălceavă

DÉMELE [meler] *o* 1 a descurcă, a descălci, 2 *fig* a lămuri, a desluși *demeler une intrigue*, 3 a regulă, a lămuri *j'ai quelque chose à démeler avec lui*, am ceva de regulat cu dânsul, 4 a deosebi *démeler le vrai d'avec le faux*, a deosebi adevărul de ceea ce este fals, *l'art de démeler les hommes*, arta de a cunoaște pe oameni || *Se demeler*, 1 a se descurcă, a se lămuri, 2 *fig* a ieși dintr-o încurcătură, *se démeler d'une difficulté*, a ieși cu fața curată dintr-o încurcătură, 3 a se desprinde

DÉMELEUR, EUSE *s* descurcător

DÉMELOIR *m* 1 pieptene de descălcit părul, 2 descurătoare, depănătoare

DÉMEIURES *f pl* firele ce cad din păr (când îl descâlcești)

DÉMEMBREMENT (dé-man) *m* 1 desmembrare, 2 parte desmembrată

DÉMEMBRER (man) [membre] *o* a desmembra

DÉMÉNAGEMENT *m* mutatul

DÉMÉNAGER [ménage] *o* 1 a (se) muta, 2 *fam* *sa raison (sa tête) déménage*, nu miștie ce vorbește, 3 *pop* a fi pe ducă [Se conjugă cu *avoir* și cu *être* după sens, și se conjugă ca *arranger*] [V Suplimentul]

DÉMÉNAGEUR *m* cărașul la mutăt, comisionar care se însărcinează cu mutatul

DÉMENCE [i] demenția *f* demență, nebunie *tomber en démence*, a sminti, *être en démence*, a fi smintit

DÉMENER (SE) [mener] *o* 1 a da din mâini și din picioare, a se svarcoli, 2 *fig* a-și da multă osteneală, a se căzni [Se conjugă ca *amener*]

DÉMENT, E [i] *a* și *s* dement, smintit

DÉMENTI (ti) *m* 1 desmintire, 2 *fig* ocară, rușine *il en aura le démenti*, se va alege cu rușinea de a nu izbuti

DÉMENTIR [mentir] *o* 1 a desminti, 2 a tăgădui, a contrazice *démentir sa profession*, a-și contrazice meseria, *démentir sa promesse*, a nu-și ține promisiunea || *Se démentir*, 1 a se contrazice, *il se démentit toujours*, nu-și ține niciodată cuvântul, 2 a sta să cază *cette cloison se dément*, peretele stă să cază

DÉMÉRITE *m* gresală, vină

DÉMÉRITER *o* a nu mai merita, a nu mai fi vrednic de (stimă, afecțiune, etc)

DÉMESURÉ, E a nemăsurat, peste măsură de mare

DÉMÉSUREMENT *adv* din cale afară, fără măsură

DÉMETTRE [mettre] *o* 1 a scria (un

braț), 2 *fig* a scoate dintr-o funcție, a destitui, 3 *Jur* a respinge || *Se démettre*, 1 a se scria, 2 *fig* a se demite, a-și da demisia (din o funcție) [Se conjugă ca *mettre*]

DÉMEUBLÉ, E a desmobilit, fără mobile, gol, *fig* *bouche démeublée*, gură știrbă

DÉMEUBLEMENT *m* desmobilitate, golirea de mobile

DÉMEUBLER [meuble] *o* a desmobila, a goli de mobile (o odaie) || *Se demeubler*, 1 a se desmobila, 2 *fig* a-și pierde dinți

DÉMEURANT, E a care locuiește, stă || *s* 1 locuitor, 2 ceea ce rămăs, 3 *pl* cei rămași în viață || *loc adv* *au demeurant*, almintenai, la urma urmelor

DÉMEURE *f* 1 locuință, locaș *demeure céleste*, raiul, *sombre demeure*, iadul, *dernière demeure*, ultimul locaș, 2 *loc* *à demeure*, într-un mod fix, *être en demeure de faire quelque chose*, a fi în putință de a face ceva, *mettre en demeure de*, a soma, a preveni pe cineva că *, mise en demeure*, somațiune de a face un lucru, *il y a peril en la demeure*, orice întârziere e păgubitoare, *il n'y a pas peril en la demeure*, nu se va face gaură în cer de-i întârzi

DÉMEURER [i] demora *o* 1 (cu *avoir*), a locui, a sedea, 2 (cu *être*) a sta, a rămâne *nous sommes demeurés en route*, am rămas în drum, *ne pas demeurer en place*, a nu sta locului, *ne pas demeurer en reste*, a nu rămâne dator, *demeurer longtemps à cœur*, a zăbovi mult, *demeurer d'accord*, a cădea la învoială, a se învoi, *en demeurer là*, a se opri aci, a nu avea urmări, a nu merge mai departe, *demeurer sur son appétit a)* a nu se sătura *b)* a pune frâu poftelor sale, *demeurons-en là*, basta! și cu asta, basta!

DEMI, E [i] dimidiu] *a* jumătate *une demi-heure*, o jumătate de oră, *une heure et demie*, o oră și jumătate || *loc adv* *à demi*, pe jumătate *a demi mort*, pe jumătate mort, mai mult mort decât viu, *faire les choses à demi*, a face lucrurile pe jumătate || *f* 1 o jumătate, 2 o jumătate de oră || *m* o jumătate *deux demis valent un entier* două jumătăți valorează un întreg, *à trompeur, trompeur et demi* și-a găsit tîngerea capacu

DEMI-BAIN *m* baie până la brâu *Pl des demi-bains*

DEMI-BOTTE *f* cismă scurtă *Pl des demi-boîtes*

DEMI-BRIGADE *f* semi-brigadă *Pl des demi-brigades*

DEMI-CERCLE *m* 1 semicerc, jumătate de cerc, 2 grafometru *Pl des demi-cercles*

DEMI-CIRCULAIRE *a* în formă de semicerc

DEMI-CLEF (kle) *f* nod

DEMI-COURONNE *f* o jumătate de coroană (monedă engleză) *Pl des demi-couronnes*

DEMI-DEUIL (deu) *m* doliu pe jumătate, simplu *Pl des demi-deuile*

DEMI-DIEU *m* semizeu

DÉMIELLER [muel] *o* a scoate miera din ceară

DEMI-FIN, *E a* pe jumătate fin || *m* 1 aliaj de aur *collier en demi fin*, colan din aliaj de aur, 2 *écriture en demi-fin*, a scrie scrierea curentă mare *Pl des demi-fins*

DEMI-FORTUNE *f* trăsură pe 4 roți cu un cal *Pl des demi fortunes*

DEMI-FRÈRE *m* frate vitreg *Pl des demi freres*

DEMI-GARNITURE *f* mașul care duce apă la pompele de incendiu *Pl des demi garnitures*

DEMI-GROS *m* comerț angro și cu bucată

DEMI-GUÊTRE *f* ghețră scurtă

DEMI-HEURE *f* jumătate de oră *Pl des demi-heures*

DEMI-JOUR *m* lumină slabă *Pl des demi jours*

DEMI-LOUIS *m* o jumătate de napoleon

DEMI-LUNE *f* 1 înălțitură servind a acoperi (contesta) apa și șanțul, 2 plin semicircular dinaintea unui edificiu unde se întâlnesc mai multe drumuri *Pl des demi lunes*

DEMI-MAL *m* fam păcat nu tocmai mare *Pl des demi maux*

DEMI-MESURE *f* jumătate de măsură, măsură neîndeșulătoare *Pl des demi mesures*

DEMI-MONDAIN, *E a* și *s* demimonden(ă), care face parte din lumea femeilor ușoare

DEMI-MONDE *m* lumea femeilor declassate și de moravuri ușoare [V Suplimentu]

DEMI-MORT, *E a* pe jumătate mort

DEMI-MOT *m* loc *entendre à demi-mot*, a înțelege dintr'un cuvânt *Pl des demi-mots*

DEMI-PAUSE *f* *Muz* semi-pauză *Pl des demi pauses*

DEMI-PENSION *f* semi-internat

DEMI-PENSIONNAIRE *m* semi-intern *Pl des demi pensionnaires*

DEMI-PIÈCE *f* 1 jumătate bucată (de stofă), 2 jumătate buton (110 litri) *Pl des demi-pieces*

DEMI-ROND *m* cușt de tăbăcar *Pl des demi-ronds*

DEMI-RONDE *f* pilă turtită de o parte și rotunjită de cealaltă *Pl des demi-rondes*

DEMI-SANG *m* cal jumătate sânge *Pl des demi sang*

DEMI-SAVANT *m* semicult *Pl des demi savants*

DEMI-SAVOIR *m* cunoștinși neîndeșulătoare, sporiță de știință

DEMI-SŒUR *f* soră vitregă *Pl des demi-sœurs*

DEMIS, *E a* 1 scrintit, 2 demis, scos

DEMI-SOLDE *f* solda pe jumătate || *m* ofițer cu solda pe jumătate *Pl des demi-soldes*

DEMI-SOUVERAIN *m* jumătate liră sterlină

DÉMISSION [i] *f* demisiune, renunțare la o funcțiune

DÉMISSIONNAIRE *m* demisionat

DÉMISSIONNER *v* a-și da demisia

DEMI-TASSE *f* ceșcuță *Pl des demi-tasses*

DEMI-TEINTE *f* umbră neîndeșulătoare *Pl des demi-teintes*

DEMI-TON *m* *Muz* semiton *Pl des demi-tons*

DEMI-TOUR *m* semiîntorcere *Pl des demi-tours*

DÉMIURGE [i-gr] *m* demiurg, numele zeului creator (în filozofia platoniciană)

DÉMOCRATE *m* democrat, partizan al democrației

DÉMOCRATIE (si) [gr] *f* democrație, guvern în care guvernează mulțimea

DÉMOCRATIQUE (tik') *a* democratic

DÉMOCRATIQUEMENT (tik'-man) *adv* în mod democratic

DÉMOCRATISER *v* a democratiza, a populariza a lăsa pentru nevoia claselor de jos

DÉMODÉ, *E a* demodat, ieșit din modă, care nu mai e la modă

DÉMODER [mode] *v* a demoda, a scoate din modă || *Se demoder*, a ieși din modă

DÉMOGRAPHE *m* demograf, făcător de studii statistice asupra mulțimilor

DÉMOGRAPHIE [gr] *f* demografie, studiu statistic al mulțimilor

DÉMOGRAPHIQUE *a* demografic

DEMOISELLE [dame] *f* 1 domnișoară fată, prox *temps de demoiselle*, timp schimbăcios, 2 libelulă, calu dracului 3 mau (de bătut) (alderam) [V Suplimentu]

DÉMOLIR [i demoliri] *v* 1 a dărâma, 2 a distruge, 3 a doborî (pe cineva) [V Suplimentu]

DÉMOLISSEUR, *EUSE* *s* dărâmător, doborîtor

DÉMOLITION (si) [i] *f* 1 dărîmare, 2 pl dărîmături *acheter les demolitions*

DÉMON [gr] *m* demon, diavol, *faire le démon*, a face un târâbou drăcesc

DÉMONÉTISATION *f* 1 scăderea valorii monedelor, 2 scăderea valorii aurului

DÉMONÉTISER [i moneta] *v* 1 a scădea valoarea monedelor, 2 *fig* a deprezia, a înjos

DÉMONIAQUE (ak') [i] *a* și *s* îndrăcit

DÉMONOGRAPHIE, DÉMONOLOGUE (log') *m* demonograf, cel ce se ocupă cu studiul dracilor

DÉMONOGRAPHIE, DÉMONOLOGIE [gr] *f* demonografie știința care tratează despre natura și influența dracilor

DÉMONOGRAPHIQUE, DÉMONOLOGIQUE *a* despre draci

DÉMONOMANE *m* demonoman, cel ce se crede stăpânit de draci

DÉMONOMANIE [gr] *f* demonomanie, mania de a se crede stăpânit de draci

DÉMONSTRATEUR [i] *m* demonstrator, doveditor, cel ce predă o știință

DÉMONSTRATIF, IVE [i] *a* 1 care demonstrează, dovedește, 2 care arată prea mult zel în ceva, expansiv *personne démonstrative*, om prea velos, 3 *adjectif démonstratif*, adjectiv demonstrativ, 4 *Ret le genre démonstratif*, genul care are drept scop lauda sau blamul

DÉMONSTRATION [i] *f* demonstrare a) dovedire, b) dovadă, semn *démonstrations d'amitié*, c) mișcare cu scop de a înșela pe inamic, d) lecțiune practică *démonstration d'anatomie*

DÉMONSTRATIVEMENT *adv* prin demonstrație, în mod convingător

DÉMONTABLE *a* ce poate fi demontat, desfiăcut

DÉMONTAGE *m* demontare, desfacere (a unei arme)

DEMONTÉ, E *a* 1 demontat, desfiăcut, 2 *mer démontée*, mare funioasă

DÉMONTER [monter] *v* 1 a da jos de pe șea, 2 *Mar* a lua comandamentul *démonter un capitaine de vaisseau*, a lua comandamentul unui căpitan de vas, 3 a demonta, a desface (ex un ceasornic), *b*) a scoate din serviciu *démonter une batterie*, a scoate din serviciu o baterie, 4 *fig* a scoate din sârmă, 1 buimăci *cette réponse l'a démonté*, arest răspuns l-a buimăcit de tot, 5 *se démonter le visage*, 1 di lelei e presia ce voim, 6 *baviller a se démonter la mâchoire* a căsca de să-1 plesnească fălcile || *Se démonter* 1 a se demontă, a se desface 2 *fig* a-și pierde cumpătul

DÉMONSTRABILITÉ *f* însușirea a ceea ce se poate demonstra

DÉMONSTRABLE *a* demonstrabil, ce se poate demonstra, dovedi

DÉMONTRER [l demonstre] *v* a demonstra *a*) a dovedi, *b*) a vrăta cu dovezi, a arăta lucrurile despre care vorbim

DÉMORALISANT, E *a* demoralizator, corupător

DÉMORALISATEUR, TRICE *a* demoralizator

DÉMORALISATION (za-su) *f* demoralizare, corupere

DÉMORALISER [morale] *v* a demoraliza *a*) a corupe, *b*) a lua curajul a moleși

DEMORDE *v* 1 a lăsa din dinți, a da drumul, 2 *fig* a renunța, a ceda *il n'en démorde point* n'are să renunțe în ruptul capului are s'o fie una și bună, n'are să cedeze

DÉMOTIQUE (tik') [gr] *f* demotică, scriere egipteană populară cursivă

DÉMOUCHETAGE *m* scoaterea bumbacului de pe varful unei florete

DEMOUCHETER [mouche] *v* a scoate bumbacul de pe varful unei florete [Se conjugă ca *jeter*]

DÉMOULAGE *m* scoaterea din tipar

DEMOULER [moule] *v* a scoate din tipar

DÉMUNIR *v* a despuia de muniții (o fortăreață) || *Se démunir*, a se despuia, a se lipsi de bani, de provizii, etc

DÉMURER [mur] *v* a se deschide în zid o fereastră, o ușă care era zidită

DÉMUSELER [museau] *v* 1 a scoate botnița (unui carne), 2 *fig* a deslăntui *démuser les passions* [Se conjugă ca *appeler*]

DÉNAIRE [l denarius] *a* (sistem) întemeiat pe numărul zece

DÉNANTIR *v* *Jur* a lua cuiva amanet, cautiunea || *Se dénanter*, 1 a renunța la un amanet, etc, 2 *fig* a se despuia de ceea ce are, a renunța la ceea ce are

DÉNATIONALISATION *f* desnaționalizare.

DÉNATIONALISER (sz) *v* a desnaționaliza || *Se dénationaliser*, a renunța la o naționalitate

DÉNATTER [natte] *v* a despleti

DÉNATURALISATION *f* descetățenie

DÉNATURALISER *v* a descetățeni

DÉNATURANT *E* *a* care denaturează, strică

DÉNATURÉ, E *a* denaturat *a*) stricăt, *b*) neomenos, *c*) amestecat, ordinar *alcool dénaturé*, spirit amestecat de ais

DÉNATURER [nature] *v* a denatura *a*) a schimba în rău, a strică, *b*) *fig* a strică cu totul, a corupe, *c*) a schimonosi, a redă greșit (ex un fapt, o idee) || *Se dénaturer*, a se schimba, a se strică cu totul a se poi

DENCHÉ *E* *a* Blaz cu creștături

DENDRITE (den) [gr] *f* dendridă, mineral cu desenele de vegetale, copac fosil

DENDROGRAPHE (den) [gr] *m* autor de scrieri asupra rborilor

DÉNÉGATION [l] *f* tăgăduială, contestare

DÉNI [denier] *m* refuzul unui lucru cuvenit, *deni de justice*, refuz de a judeca

DÉNIAISÉ *E* *a* desghiețat

DÉNIAISEMENT *m* desghiețare

DÉNALISER [niais] *v* a desghieța

DÉNICHÉ *a* descuibat, etc

DÉNICHER [niche] *v* 1 a scoate din cuib, 2 *fig* a gonî dintr'un loc *dénicher les ennemis d'un fort* 1 gonî pe inamic dintr'o întăritură, 3 a ieși din cuib, *fam* a o șterge, a fugi *l'ennemi a déniché cette nuit*, inamicul a sters-o azi noapte, 4 a descoperi, a da peste cineva sau ceva, a afla unde sade, 5 a scoate la iveală (dintr'un loc retras), *fig* *dénicher un saint*, a arăta pe cineva în toată gloriunea sa

DÉNICHEUR, EUSE *s* 1 cel ce scoate din cuib (păsări), 2 *fig* *dénicheur de merles, de fauvelles*, vântură țară, 3 *fig* descoperitor îndemaneat *dénicheur de livres rares* descoperitor de cărți rare

DÉNIER [l dénégare] *v* 1 a tăgădui, 2 a refuza *dénier un drou* a refuza un drept

DÉNIER [l denarius] *m* 1 dinar, 2 (†) lefcaie, 3 ban *le denier de la veuve*, banul văduvei al săracului, *le denier de Saint Pierre*, olandă voluntară făcută Papei de către credincioși, 4 dobândă *au denier vingt*, cinci la sută (adică un dinar la douăzeci de dinari), 5 *denier à Dieu*, arvună, 6 pl bani *acheter de ses deniers*, a cumpăra din banii săi, *deniers copiants*, bani peșni, *les deniers publics*, veniturile Statului

DÉNIGRANT *E* *a* defăimător

DÉNIGREMENT *m* defăimare, ponegrire

DÉNIGRER [l dénigrare] *v* a ponegri, a defăima || *Se dénigrer*, a se defăima

DÉNIGREUR *m* defăimător, ponegritor

DÉNITRIFICATION *f* scoaterea azotului din o substanță

DÉNITRIFIER *v* a scoate azotul (din o substanță)

DÉNIVELER [niveau] *v* a strică nivelul (ex al unui parc) [Se conjugă ca *appeler*]

DÉNIVELLATION *f*, **DÉNIVELLEMENT** *m*, diferențiere, diferență de nivel

DÉNOIRICIR *o* a desnegri, a scoate negteala
DÉNOMBREMENT (*non*) *m* numărătoarea
DÉNOMBRER (*non* [nombre]) *o* a face numărătoarea a numără

DÉNOMINATEUR *m* numitor

DÉNOMINATIF, IVE *a* denotativ, de numire

DÉNOMINATION (*ci*) [i] *f* denumire, numire, porer lă

DÉNOMMER [i] denominare] *o* a numi, a porecli

DÉNONCER [i] denunciere] *o* 1 a denunța
a) a pari, a da pe față, *b)* a revizii a înștință
 că încetază *dénoncer un traité*, 2 a declara
dénoncer la guerre [Se conjugă ca *avancer*]

DÉNONCIATEUR TRICE *s* și *a* denunțător

DÉNONCIATION (*si*) [i] *f* denunțare

DÉNOTATION (*si*) [i] *f* denotațiune, desemnare, prin semne

DÉNOTER [i] denotare] *o* a denota, a dovedi, a arăta

DÉNOUEMENT DÉNOÛMENT (*nu-man*) *m* desnodământ, sfârșit

DÉNOUER *o* a desnoda *a)* a desface, *b)* a mlădiă *dénouer ses membres* *c)* iug a descuica a da un desnodământ *dénouer une intrigue* ||
Se dénouer, a se desnodă et

DENRÉE [i] denarius] *f* 1 zahareă, merinde, 2 mărfa articole de consumație *denrées coloniales*

DENSE [i] *a* dens, tare

DENSIMÈTRE *m* aparat de determinat desimele corpurilor

DENSIMÉTRIE *f* măsurarea desimilor

DENSIMÉTRIQUE *a* de măsurarea a desimilor

DENSITÉ [i] densitate] *f* densitate *a)* desime tărie, *b)* greutate specifică

DENT (*dan*) [i] dens] *f* dinte *grosse dent* mărfa, *faire ses dents*, a-iesi dinții unui copil, loc *coup de dent*, muscătură, băfeală, *n en pas perdre un coup de dent*, a nu-și face inimă rea, *être sur les dents*, a fi rupt de oboseală, islovit, *montrer les dents* *a)* a amenința, *b)* a fi urât, *rire du bout des dents*, a radesilit a ran, *manger du bout des dents*, a mânca fără poftă, *ne pas desserrer les dents*, a nu deschide gura, a tăcea mîlc, *dechirer a belles dents* a sfăși în bucăți, a defăimă cu înviersunare, *avoir une dent contre quelqu'un*, a avea pică pe cineva, *avoir les dents longues*, a fi lăhmit, *n'avoir ras de quoi mettre sous la dent* a nu avea ce să mănânce, *être savant jusqu'aux dents*, a fi burduf de ca te, *manger de toutes ses dents*, a mânca cu lăcomie, *tomber sous la dent de quelqu'un*, a cădea în mana cuiva, *maler ses dents*, în cruda lui, *n'avoir plus mal aux dents*, a mu, *prendre le mors aux dents* *a)* a lua vînt (calul) *b)* *se* a se înfuria, *c)* a se desmăța, *d)* a se pune cu turbare pe lucru [V Suplimentu]

DENTAIRE [i] dentarius] *a* dentar, de dinți || *m* Ro colțisor.

DENTAL *E* [i] *a* 1 al dinților *nerf dental*, nervul dinților, 2 dental ce se pronunță cu dinți || *f* dentală (literă pronunțată cu dinți)

DENT-DE-CHIEN *f* 1 Bot cocoșei, 2 daltă cu doi dinți lați

DENT-DE-LION *f* Bot păpădie

DENT-DE-LOUP *f* dinte opritor

DENTÉ, *E* *a* dințat, cu dinți

DENTÉE *f* mușcătură (dată vînatului)

DENTELAIRE *f* Bot floarea-amorului, amor

DENTELÉ, *E* *a* 1 dantelat, tăiat în formă de dinți, 2 Blaz cu dinți în formă de unghieri drepte

DENTELER [dent] *o* a dantela, a tăia sau creșta în forma dinților [Se conjugă ca *appeler*]

DENTELLE [dnt] *f* dantelă, horbotă

DENTELLERIE *f* dantelărie, horbotărie

DENTELLIER, ERE *a* și *s* lucrător de dantele, de horbote

DENTELURE *f* tăietură, creștătură în formă de dinți

DENTER [dent] *o* a pune dinți (unui instrument)

DENTICULE *m* 1 dințișor, 2 Arh ornament cu dinți

DENTICULÉ, *E* *a* ornat cu dinți

DENTIFR (*ti é*) *m* dantură, dinți artificiali

DENTIFRICE *a* dentifrice, de frecat dinți (ex pastă)

DENTINF *f* fildesul dinților

DENTISTOSTRES (*den-ti*) [i] *m* pl subordon de păsărele având partea de sus a ciocului cu dințături

DENTISTE *m* dentist

DENTITION (*ti-si*) [i] *f* dentițiune *a)* ieșirea dinților, *b)* dinții

DENTURE *f* 1 dantură, dinții (dintr'o gură), 2 dinții (unei roți dințate)

DÉNUDATION *f* despuere

DÉNUDER [i] denudaie] *o* a despuia

DÉNUÉ, *E* *a* lipsit cu totul

DÉNUÈMENT, DÉNÛMENT *m* lipsă desăvârșită (de cele necesare), sărăcie

DÉNUER [i] denudare] *o* a se despuia (de cele necesare)

DÉONTOLOGIE [gr] *f* deontologie, știința despre ditorile de împlinit

DÉPAILLER (*pa ye*) [paille] *o* a despleti un scaun de paie || *Se depailler*, a se despleti

DÉPALER *o* a fi tarat de uragan sau de valuri (o corabie)

DÉPALISSAGE *m* desfacearea rămurilor unui copac depe un zid

DÉPALISSER *o* a desface rămurile unui arbore ce era împletite pe un zid

DÉPAQUETAGE (*pak'*) *m* despachetatu

DÉPAQUETER (*pak'-ie*) [paquet] *o* a despacheta [Se conjugă ca *acheter*]

DÉPAREILLER (*ré-ye*) [pareil] *o* a desperechia || *Se depareiller*, a se desperechia

DÉPARER *o* a despodobi, a urăși

DÉPARIER [par] *o* a desperechia

DÉPARLER *o* a încetă de a vorbi *il ne dépare le point* gura nu-i mai tace

DÉPARQUER (*ke*) [parc] *o* a scoate din țarc (oile)

DÉPART (*par*) *m* 1 despărțire, 2 plecare, *être sur son départ*, a fi pe ducă.

DÉPARTAGER *v* a face majoritatea prin votul său) [Se conjugă ca *aranger*]

DÉPARTEMENT *m* 1 despărțământ *département de l'intérieur*, ministerul de interne, *cela n'est pas de son département*, asta nu e de nasul lui, nu-i de competența lui, 2 departament, județ (în Franța)

DÉPARTEMENTAI, **E** *a* 1 județean, 2 din provincie *la presse départementale*

DÉPARTIE *f* (†) plecare

DÉPARTIR [l departire] *v* a împărți || *Se départir* 1 a renunța la, a se da înapoi dela, 2 a se împărți

DÉPASSEMENT *m* depășire

DÉPASSER *v* 1 a depăși, a trece peste *fig* a covăși, 2 a întrece *il me dépasse de toute la tête*, mă întrece cu capu, 3 a scoate, a desface *dépasser un cordon*, 4 *fam* a uimi || *Se dépasser*, a se întrece, a merge mai departe ca altul

DÉPAVAGE *m* despavarea, scoaterea pietrelor (unui caldărâm)

DÉPAVER *v* a scoate pietrele, a despavă

DÉPAYSÉ, **E** (pe i-zé) *a* 1 plecat din țară, 2 străin, nela locul său, 3 *fig* buimăcit

DÉPAYSEMENT (pe i-z'-man) *m* înstrăinare

DÉPAYSER (pe i ze) [pay-s] *v* 1 a depărta de țară, a înstrăina, 2 *fig* a scoate din locul său, a buimăci, a derorianta

DÉPEÇAGE, **DÉPÈCEMENT** *m* îmbucăjire tăiere în bucăți

DÉPEÇER [pièce] *v* a tăia în bucăți [Se conjugă ca *avancer* și *amener*]

DÉPECEUR *m* tăiator îndemânat (de carne de păsare)

DÉPÊCHE *f* 1 scrisoare (oficială sau privată) *dépêche diplomatique*, 2 depeșă

DÉPÊCHER *v* 1 a trimite grabnic *de pècher un courrier*, a trimite grabnic un olăcar, 2 a zori, a grăbi *dépêcher un travail*, a zori o lucrare, loc *à dépêche compagnon*, în grabă și pe cărpăreală, de mântueală și pe sponci, 3 *dépêcher quelqu'un*, a sfârși repede cu cineva, *fam* a-l omorî, 4 a depeșă || *Se depecher*, a se grăbi, a da zori

DÉPEÇOIR *m* 1 unealta mănșarului pentru întorsul pietlor, 2 cuțitul lumanărarului

DÉPEIGNER [piegne] *v* a despieptăna

DÉPEINDRE [l depingere] *v* a depinge, a zugrăvi || *Se depéindre*, a se zugrăvi, a fi zugrăvit [Se conjugă ca *attrindre*]

DÉPELTONNER [peloton] *v* a desira, a depăna || *Se dépelotonner*, a se desira, a se depăna

DÉPENAILLÉ, **E** (na-yé) *a* sdrênțeros

DÉPENAILLEMENT (na-y'-man) *m* stare sdrênțeroasă, prăpădită

DÉPENDAMMENT *adv* dependinte, atârnat

DÉPENDANCE *f* 1 dependență, atârănare, *être dans la dépendance de quelqu'un*, a atârna de cineva, *tenir quelqu'un dans la dépendance*, a ține pe cineva la mână, 2 *pl* dependențe, împrejurimi

† **DÉPENDANT**, **E** *a*, dependinte de, care atârna de, supus.

DÉPENDRE [pendre] *v* 1 a scoate din spânzurătoare, 2 a scoate, a da jos (o firmă)

DÉPENDRE [l dependere] *v* 1 a depinde, a atârna de, 2 a ține de *ce pré dépend de la ferme*, livada aceasta ține de moșie, 3 (impers) *il dépend de nous de*, atârna de noi ca să, 4 a fi la cheremul cuiva, *dépendre quelquefois d'un serrurier* a fi câteodată la cheremul unui lăcătuș

DÉPENS (pan) *m pl* 1 cheltueli de judecătă *condamner aux dépens*, 2 *fig* socoteală, pîgubă *vire aux dépens de quelqu'un*, a rade pe socoteala cuiva, *vivre aux dépens de quelqu'un*, a trăi pe spinarea sau în paguba cuiva, *apprendre une chose a ses dépens*, a află un lucru spre pîguba sa, *aux dépens de son sang*, cu prețul sângelui său, *faire la guerre a ses dépens*, a avea bani de pierdut

DÉPENSE *f* 1 cheltuială *depense de bouche*, coșnița, *se mettre en dépense* a se pune pe cheltuială, 2 cămară *mets ça dans la dépense*, pune asta în cămară, 3 cantitatea de lichid sau de gaz furnizată în un moment dat

DÉPENSER [l dispensare] *v* a cheltui || *Se dépenser*, 1 a se cheltui, 2 *fig* a se jertfi

DÉPENSIER, **ÈRE** *a* 1 cheltuitor, 2 *sœur dépendière*, maica econoamă || *s* părintele econoam, maica econoamă (a unei mănăstiri)

DÉPERDITION (si) *f* pierdere, împușinare

DÉPÉRIR [l deperire] *v* 1 a pieri a slăbi într-una, a se istovi, 2 a se prăpădi *ces édifices déperissent* edificiile acestea se prăpădesc

DÉPÉRISSEMENT *m* piericiune, istovire, prăpădire

DÉPÊTRER *v* a scoate picioarele din ceva || *Se dépêtrer*, 1 a ieși dintr-o încurcătură, 2 a se scăpa (de cineva, de ceva)

DÉPEULEMENT *m* despopulare, deșertare sau împușinare de locuitori

DÉPEUPLER *v* 1 a despopula, a deșerta sau împușina de locuitori, 2 *dépeupler un étang, une forêt*, a deșerta un eleșteu de pește, o pădure de vanat

DÉPIAUSER [peau] *v* *fam* a jupui de piele

DÉPIÈCEMENT, **DÉPIÉÇAGE** *m* îmbucăjire

DÉPIÉÇER [pièce] *v* a face în bucăți [Se conjugă ca *accélérer* și *avancer*]

DÉPILAGE, **DÉPILEMENT** *m* scoaterea stâlpiilor în o galerie de mină

DÉPILATIF, **IVE** *a* care face să cază părul

DÉPILATION (si) *f* căderea părului, pleșuvire

DÉPILATOIRE *a* depilatoriu, care face să cază părul || *m* doctore care face să cază părul

DÉPILER [l depilare] *v* a face să cază părul || *Se depiler*, a-i cădea părul, a pleșuvi (oamenii), a năpârli (animalele)

DÉPLIER [plier] *v* a scoate stâlpii în o galerie de mină

DÉPIQUAGE (ka) *m* golirea spicelor

DÉPIQUER (ke) [épi] *v* a goli spice

DÉPIQUER (ke) [piquer] *v* a desface o cusătură la mașină

DÉPISTER [piste] *v* 1 a da de urma vâna-

tului, 2 *fig* a da de urma cuiva, a da peste cineva sau ceva, a găsi ce căutam, 3 a face pe cineva să ne piară urma

DÉPIT [i] despectus] *m* supărare, ciudă, *en* *depu de*, în ciuda, împotriva, *en* *dépu qu'on en ait*, în ciuda noastră

DÉPITER *v* a supăra, a necăji || *Se députer*, a se supăra

DÉPLACÉ, *E* a deplasat *a)* mutat în alt loc, *b)* nepotrivit, ne în locul său, *c)* *fig* necuvincios *paroles déplacées*

DÉPLACEMENT *m* deplasare mutare din loc, strămutare, *déplacement d'un navire*, voiumul de apă deplasat de tălpoaia cărbiei

DÉPLACER [place] *v* a deplasa *a)* a muta din loc, a strămuta, *b)* a da o altă direcție *déplacer une question*, *c)* a lua locul cuiva || *Se déplacer*, a se deplasa a părași (un loc) a pleca || *Se conjugă ca avancer*

DÉPLAIRE *v* 1 a dispărea a nu plăcea *il me déplait de*, nu mi place mie să-l să 2 *fig* a supăra *ne cours en déplaise* fără su părare, cu voia d tale, *n'en déplaise a* în ciuda || *Se déplaire*, a nu-l plăcea, a nu i prii || *Se conjugă ca plaire*

DÉPLAISAMMENT (-a-man) *adv* într'un mod desguștător

DÉPLAISANCE *f* desgușt, scârbă *il m'a pris en déplaisance* a prins scârbă de mine

DÉPLAISANT, *E* a desguștător, supărător

DÉPLAISIR *m* 1 supărare necaz, 2 nemulțumire neplăcere

DÉPLANTAGE *m* **DÉPLANTATION** (sz) *f* desplintare desrădăcinare

DÉPLANTER *c* a deplanta, a desrădăcina

DÉPLANTOIR *m* unealtă de desrădăcinat, tarănop

DÉPLÂTRAGE *m* scoaterea gipsului

DÉPLÂTRER [plâtre] *v* a scoate gipsul

DÉPLIER [pli] *v* a desface a șterge

DÉPLISSAGE *m* descrețitul faldurilor

DÉPLISSER [pli] *v* a descreți, a desface faldurile

DÉPLOIEMENT, **DÉPLOIEMENT** (ploa-man) *m* desfășurare

DÉPLOMBAGE (plon) *m* 1 scoaterea plumburilor (la v mță), 2 desplombarea (unui dinte)

DÉPLOMBER (plon) [plomb] *v* 1 a scoate plumbii puși la vama, 2 a desplomba, a scoate plomba de pe un dinte || *Se déplomber*, a se desplomba, a-i cădea plomba

DÉPLORABLE *a* deplorabil *a)* de plâns, *b)* păcătos foarte prost *un style déplorable*

DÉPLORABLEMENT *adv* în mod deplorabil, foarte prost

DÉPLORER [i] deplorare] *v* a deplora *a)* a deplânge, *b)* a-i părea rău

DÉPLOYÉ, *E* a desfășurat *fig rure à gorge déployée*, a râde în hohote

DÉPLOYER (ploa-yé) *v* a desfășura || *Se déployer*, a se desfășura || *Se conjugă ca aboyer*

DÉPLUMÉ, *E* a jumult

DÉPLUMER [plume] *v* 1 a jumult 2 *fam* a pleșuvi || *Se déplumer*, 1 a-și smulge penele, 2 a-și pierde penele, 3 *fam* a pleșuvi

DÉPOCHER [poche] *v* a scoate din pungă **DÉPOÉTISER** *v* a despoetiza, a lua farmecul poetice

DÉPOINTER [pointe] *v* a scoate cusătura unei bucați de stofă chităță

DÉPOLARISATION *f* distrugerea polarizațiunii

DÉPOLARISER *v* a despolariza

DÉPOLIR [poli] *v* a scoate lustrul, a deslustru || *Se dépolir*, a pierde a-i iesi lustrul

DÉPOLISSAGE, **DÉPOLISSEMENT** *m* scoatere, lustrului

DÉPOLISSEUR, *EUSE* *s* lucrător deslustritor

DÉPONENT, *E* (nan, nant') [i] a sim depo-
nent, (verb) cu forma pasivă și intelesul activ

DÉPOPULARISATION *f* pierderea popula-
rității

DÉPOPULARISER *v* a despopulariza, a face să piară popularitatea

DÉPOPULATION [i] *f* despopulare, impu-
tinarea locuitorilor

DÉPORT *m* 1 amanue, întârziere *sans déport* numai decăt 2 *Jur* refuz de a judeca, de a fi maritor *deport d'un juge* refuzul de a judeca al unui judecător, 3 (Bursă) deport, trăd pe actiuni împrumutate

DÉPORTATION [i] *f* deportare surghiunire
pentru totdeauna în un loc izolat

DÉPORTÉ, *E* *s* deportat, osândit la depor-
tare

DÉPORTEMENTS *m pl* 1 trau desfrânat,
destiau, 2 purtare rea destrăbănare

DÉPORTER [i] deportare] *v* a deporta, a
surghiuni pentru totdeauna în un loc izolat

DÉPORTER *v* (t) 1 a susține 2 a scuti
|| *Se deporter* 1 a se duce, 2 a se abține

DÉPOSANT, *E* *s* 1 cel ce depune ca mar-
tor, 2 depunătorul (unei sume)

DÉPOSER [poser] *v* a depune *a)* a pune
jos, *b)* a pune *deposer le chapeau sur un meuble*,
a-și pune pălăria pe o mobilă, *c)* a da în pă-
strare (banii unei case), *d)* a se lepăda de
deposer la couronne, sa fjerț, a se lepăda de
coroană, de mândrie, *e)* a scoate din domnie
sau din o funcție, *f)* a da *deposer une plainte*,
a da jalbă, *deposer son bilan*, a depune bilanșu,
a da faliment, *g)* a lăsa la fund *ce vin a dé-
pose de la lie*, vinul acesta și-a lăsat la fund
drojdia, *h)* a da mărturie, a dovedi *deposer
d'un fait*, a da mărturie asupra unui fapt ||
Se déposer, a se depune etc

DÉPOSEUR *m* depunător, răsturnător (de
regi)

DÉPOSITAIRE [i] *m* depozitar, cui s'a dat
în păstrare păstrător

DÉPOSITION (zi si) [i] *f* depunere *a)* răs-
turnare din domnie, scoatere din funcțiune,
b) spusele martorilor

DÉPOSÉDER *v* a depozeda, a scoate din
stăpânirea unui lucru || *Se conjugă ca avancer*

DÉPOSSESSION *f* desposedare, scoaterea
din stăpânirea unui lucru

DÉPOSTER *v* a goni dintr'un post (pe in-
mic) || *Se déposter*, a-și părăsi postul

DÉPÔT [l] *depositem* *m* 1 depunere *raisse des dépôts*, cassa de depuneri, 2 depozit *a)* lucrul dat spre păstrare *nette en depot*, a da în păstrare, *en dépôt*, în comision, 3 *a)* depozit (de recrutare), *b)* ieruciu, 4 depou, magazie, magazin, 5 arest *dépôt de la prefecture de la police*, arestul prefecturii poliției, 6 are stare, depunere *mandat de depot*, mandat de arestare, 7 *Med abies*, umilătură, 8 drojdia (unui lichid), 9 *dépôt de mendicues*, azil pentru săraci

DÉPOTAGE, DEPOTEMENT *m* mutare din tr'o oală într'alta, dintr'un ghiveciu într'altul (ex o floare)

DÉPOTER [pot] *v* a desțertă dintr'o oală într'alta, a muta dintr'un ghiveciu în altul

DÉPOTOIR *m* hazna (de necurățenie)

DÉPOUDRER *v* a șterge pudra || *Se de poudrer*, a-și șterge pudra

DÉPOUILLE (pu y') *f* 1 pielea jupuită (1 unui animal), 2 *fig depouille mortelle*, ultimele rămășițe ale unui mort, cadavru, 3 lucrurile rămase dela un mort, 4 jaf, plească luată dela vrăjmaș, 5 culesul fructelor, cerealelor

DÉPOUILLEMENT (pu y' man) *m* 1 despuiere *a)* jupuire a pielei, *b)* cercetare *de pouillement d'un compte*, cercetarea unei socoteți, *c)* *depouillement de scrutin*, numărătoarea voturilor (unei alegeri), 3 *ivre dans le depouillement* a trăi departe de lume

DÉPOUILER (pu ye) [l] despoliare] *v* a despuia *a)* a jupui pielea (unui animal), a jupui scoarța (unui arbore), *b)* a jefui *les brigands l'ont depouillé*, talharii l-au jefuit, *c)* a scutura (de fructe) *depouiller un cerisier*, *d)* a cerceta, a verifica (ex un cont, un dosu), *e)* a scoate tot miezul *depouiller un lure*, 2 a se desbrăcă, a se lepăda de *depouiller ses vêtements*, a-și desbrăcă hainele, *fig depouiller toute humanité*, a se desbrăcă de orice omenie, *depouiller l'homme*, a se desbrăca de sentimentele sau de slăbiciunile omenești, 3 a scoate din, a răpi *depouiller quelqu'un de sa charge*, a scoate pe cineva din funcția sa || *Se depouiller*, 1 a se despuia *a)* a-și scimba pielea, *b)* a se desbrăca, *c)* a se scutura de fructe (arbori), *d)* *fig* a se lipsi de toate *se depouiller pour ses enfants*, a se lipsi de toate pentru copiii săi, 2 a se limpezi (un lichid)

DÉPOURVOIR *v* a despuia de ceva || *Se depourvoir*, a se lipsi de [V Tabl verb neg]

DÉPOURVU, E *a* 1 lipsit (de ceva) || loc

adv au depourvu, pe nepreățite, fără veste

DÉPRAVANT, E *a* corupător

DÉPRAVATION [l] *f* 1 depravare, stricare *depravaion du sang*, stricarea sângelui, 2 depravațiune, corupțiune

DÉPRAVÉ, E *a* depravat *a)* stricat *goûts dépravés*, *b)* corupt

DÉPRAVER [l] depravare] *v* a deprava *a)* a strică, *b)* *fig* a corupe || *Se depraver*, a se deprava, a se strică

DÉPRÉCATIF, IVE *a* de rugăciune

DÉPRÉCATION (si) [l] *f* 1 rugăciune pentru a îmblânzi, 2 *Ret* deprecățiune, figură prin care se întreprinde discursul pentru a se face o rugăciune

DÉPRÉCATOIRE *a* în formă de rugăciune
DÉPRÉCIATEUR, TRICE *s* depreciator, nesocotitor al meritelor altora

DÉPRÉCIATION (si) *f* depreciere, scăderea valorii sau a meritului altora

DÉPRÉCIEB [l] depreciare] *v* a depreciă, *a)* a scădea valoarea unui lucru, *b)* *fig* a nesocoti meritul cuiva || *Se deprécier*, a se depreciă, a pierde din valoare, din merit

DÉPRÉDATEUR, TRICE *s* prădător

DÉPRÉDATION (si) [l] *f* 1 prădare, jefuire, 2 mănăstorie

DÉPRENDRE *v* a desprăji, a desface || *Se deprandre*, a se desprinde de [Se conjugă ca *prendre*]

DÉPRESSIF, IVE *a* 1 deprimător, 2 *fig* doborâtor *fièvre depressive*, friguri doborâtore

DÉPRESSION [l] *f* depresiune *a)* scoborire *la depression du mercure*, *b)* turtire *depression du sol*, *c)* scădere a puterilor, *d)* *fig* deprimare, înjosire

DÉPRIER *v* a rugă să nu mai vie

DÉPRIMER [l] deprimare] *v* a deprima *a)* a tui, *b)* a lua puterile, a slăbi, *c)* *fig* a înjosi *deprimer le merite* || *Se deprimer*, a fi deprimat, umilit

DE PROFUNDIS (de-pro-fon-diss) [l] *m* de profundis, veșnica pomenire, rugăciune pentru cei morți

DÉPRIER *v* V *deprecier*

DÉPUCELER [pucelle] *v* a defloră

DEPUIS *prep* 1 dela, 2 de *depuis un an*, de un an, *depuis quand?* de când? *depuis peu*, de puțin timp *depuis lors*, de atunci || *adv* de atunci *je ne l'ai pas vu depuis*, nu l-am mai văzut de atunci || *conj* *depuis que*, de când
DÉPURATIF, IVE *a* cure curățică (sângele)

m depurativ, leac de curățenie

DÉPURATION (si) *f* curățire

DÉPURATOIRE *a* de curățenie

DÉPURER [pur] *v* a curăți (sângele)

DÉPUTATION (si) [l] *f* 1 trimetere de reprezentanți, 2 trimiși, deputați, 3 deputăție, *candidat a la députation*

DÉPUTÉ *m* deputat, trimis (al națiunii)

DÉPUTER [l] deputare] *v* a trimite reprezentanți soli

DÉQUALIFIER (ka) *v* a descalifica

DÉQUILLER (ki-ye) [quille] *v* a răsturna popiiu mai departe de limita hotărâtă

DÉRACINABLE *a* de desrădăcinat

DÉRACINÉ, E *a* desrădăcinat || *a* cel ce și a părăsit țara sa

DÉRACINEMENT *m* desrădăcinare

DÉRACINER [racine] *v* a desrădăcina *a)* a scoate din rădăcină, *b)* *fig* a stărpi *déraciner les abus*

DÉRADER [rade] *v* a smulge din port (de cătine vânturi)

DÉRAGER [rage] *v* a se liniști, a nu mai turbă || *Se conjugă ca arranger*

DÉRAIDIR [raide] *v* a mai mlădiă, a mai muia || *Se deraidir*, a se mai mlădiă, a se mai muia

DÉRAILLEMENT (ra-y'-man) *m* deraiare, ieșire din șine

DÉRAILLER (ra yê) [rail] *v* a deraja *a)* a ieși din șine, *b)* *fig* a-și ieși din minți, din calea cea bună

DÉRAISON *f* lipsă de judecată

DÉRAISONNABLE *a* fără judecată, nesocotit

DÉRAISONNABLEMENT *adv* în mod nesocotit, fără judecată

DÉRAISONNEMENT *m* aiurire, nerozii

DÉRAISONNER [raison] *v* a vorbi alandala, a aiuri, a spune prostii

DÉRANGEMENT *m* 1 deranjament *a)* su părare, *b)* neorânduială, dezordine, 2 *dérangement de corps*, stricăre de stomac ieșire deasă afară, 3 *dérangement d'esprit*, sminteală, 4 strămtoare

DÉRANGER [rang] *v* a deranja *a)* a lua un lucru din locul său și a-l pune într'altul, *b)* a pune în neorânduială, a răcoli (ex o odaie), *c)* a supăra, a întrerupe (din lucru), *est-ce que je vous derange?* vă supăr oare? *d)* a strică *déranger une montre*, a strică un ceasornic, *e)* a strică stomacul, a produce ieșire deasă afară (ex fructele), *f)* a turbura *déranger le cerveau*, a turbura creierul || *Se déranger*, a se deranja *a)* a se strică, *b)* a și părași locul, a-și întrerupe lucrul, *c)* a se osteni *ne vous dérangez pas*, nu vă osteniți, nu vă supărați, *d)* etc

DÉRAPAGE, DÉRAPEMENT *m* 1 *Mar* desfacerea de fund (a unei ancore), 2 sărirea în sus (a unei roți, etc)

DÉRAPER *v* 1 *Mar* a se desface de fund (ancora), 2 a se ridica în sus (o roată)

DÉRASEMENT *m* micșorarea (unui zid)

DÉRASER [ras] *v* a micșora (un zid)

DÉRATÉ, E *a* 1 cu sphiņa scoasă, 2 *fig* om foarte vesel, *courir comme un dératé*, a alerga ca un besmetic

DÉRATER [rate] *v* a scoate sphiņa

DÉRAYER (re-ye) *v* a scoate ultima brazdă care desparte un câmp de altul || *Se conjugă ca balayer*

DERBY [angl] *m* derby *a)* cursă mare de cai, *b)* trăsura ușoară pe patru roți

DERECHEF (d'-r'-șef) [chef] *adv* iarăș, din nou, de iznoavă

DÉRÉGLÉ, E *a* 1 neregulat, 2 *fig* desfrânat, *ou déréglée*

DÉRÈGLEMENT *m* 1 neregulă, neregularitate *dérèglement des saisons*, 2 *fig* neorânduială, desfrânare

DÉRÈGLEMENT *adv* într'un mod neregulat, în destrăbălare

DÉRÉGLER [régle] *v* 1 a face să fie neregulat, a turbura (ordinea), 2 *fig* a strică, a destrăbăla || *Se dérégler*, a se strică, etc || *Se conjugă ca accélérer*

DÉRELIER *v* a scoate legătura (unei cărți)

DÉRIDER [ride] *v*, 1 a descreeți (fruntea),

a scoate sbârciturile, 2 *fig* a înveseli || *Se dérider*, 1 a se descreeți, 2 *fig* a se înveseli, a se înșenina

DÉRIDÉ, E *a* descreeți

DÉRISION (zi) [i] *f* deriziune, derădere, batjocură, *tourner en dérision*, a-și bate joc, a face de ras (pe cineva), *par dérision*, în batjocură

DÉRISOIRE [i] derisorius *a)* derizoriu, derăs

DÉRISOIREMENT *adv* în răs, în derădere

DÉRIVABLE *a* ce poate fi abătut din cale (o apă)

DÉRIVATIE, IVE *a* și *m* derivativ *a)* (leac) care abate sângele, *b)* mijloc de a varia

DÉRIVATION [i] *f* 1 abaterea din drumul ei (a unei ape, a unui vapor), abatere (sângeului, a umelurilor), 2 *Gram* derivațiune, țingere, 3 deviare (a unui glonte)

DÉRIVE *f* abaterea din drumul ei (a corăbiei) *aller a la derive*, *être en derive*, a pluti în vora vânturilor, *avoir belle derive*, a fi în largul mării

DÉRIVÉ, E *a* 1 derivat, care se trage din, 2 care s'a depărtat de tărâm (ex o luntre) || *m* derivat, cuvânt tras din altul || *f* *Mat* derivat

DÉRIVER [i] derivare] *v* 1 *Mar* a se depărta de tărâm, 2 a se abate din drumul său (ex o apă), 3 a deriva, a se trage din *ce mot dérive de l'arabe*, cuvântul acesta se trage din arăbește, *faire dériver*, a trage, 4 *fig* a se trage, a porni *c'est de la que dérivent nos malheurs*, de aci ni se trag toate nenorocirile || *Se dériver*, a fi derivat

DÉRIVER [river] *v* a desșurubă || *Se dériver*, a se desșurubă

DÉRIVEUR *m* *Mar* pânză pentru vreme rea

DERLE *f* lut pentru porțelan, pentru faianță fină

DERMATOLOGIE [gr] *f* dermatologie, partea medicinii care se ocupă cu boalele pielii

DERMATOLOGIQUE *a* dermatologic

DERMATOSE [gr] *f* *Med* dermatoză, boală de piele

DERME [gr] *m* *Anat* derma, piele

DERMESTE *m* molie din blănuri, din pastramă etc

DERMIQUE *a* al pielii *tissu dermique*, țesătura pielii

DERNIER, ÈRE *a* 1 ultim, cel din urmă, *le jugement dernier*, judecata cea din urmă, *rendre les derniers devoirs*, a lua parte la înmormântarea cuivă, 2 trecut *le mois dernier*, luna trecută, 3 cel mai mare *je l'ai traité avec le dernier mépris*, l-am tratat cu cel mai mare dispreț, *c'est du dernier beau*, e nu se poate mai frumoș, *c'est du dernier ridicule*, este nu se poate mai ridicul, *être du dernier bien avec quelqu'un*, a fi în termenii cei m 1 bun cu cineva, 4 loc *au dernier mot*, fără tocmeală, ultimul preț, *le dernier mot*, ultima expresie, *en dernier lieu*, la sfârșit, la urma urmelor, *mettre la dernière main à*, a revedea pentru ultima oară (o lucrare) || *s* 1 cel din urmă, 2 cel mai păcătos *le dernier des hom-*

mes, cel mai păcătos dintre oameni, 3 ultimă lovitură, ultimul cuvânt, prov *aux derniers les bons*, cine știe să aștepte dă de noroc [Vezi și cuvintele în legătură cu *dernier*]

DERNIÈREMENT *adv* 1 data trecută, 2 de curând, nu de mult

DERNIER-NÉ *m* ultimul născut Pl *des derniers-nés*

DÉROBÉ, *E a* 1 furat, șterpelit, 2 ascuns, dosnic *escalier dérobé* scară dosnică, loc *a la dérolee*, pe tuiș, pe sub ascuns

DÉROBER *v* 1 a șterpele, a lua pe sub ascuns, fig *derober quelques moments à ses affaires*, a răpi, a rupe câteva minute dela ocupație sa, 2 a ascunde *derober sa marche*, a-și ascunde mersul, *derober au regard de quelqu'un*, a ascunde privirilor cuiva, *derober son regard*, a-și înlocui privirea dela ceva, 3 a scăpa, a sustrage *derober au supplice*, a scăpa dela tortură || *Se dérober*, 1 a se furișa, a fugi pe sub ascuns (de undeva), 2 a se sustrage *se dérober à la vengeance*, a se sustrage răzbunării, 3 a pieri *derobe toi à ma vue*, pieri din ochii mei, 4 a dispire *le sol semblait se dérober sous ses pieds*, părea că pământul dispire sub el, 5 a se muia *les jambes se derobent sous moi*, picioarele mi se moaie, mă părăsesc puterile, 6 a se ascunde, 7 a face o săltătură neașteptată (calul)

DÉROBEUR, *EUSE a și s* (cal) care face săltături neașteptate

DÉROCHAGE *m* curățitul unui metal prețios

DÉROCHEMENT *m* curățitul de stânci (a unei ape) prin adâncire

DÉROCHER [*roche*] *v* 1 a arunca în jos, 2 a curăți (un metal prețios) de oxidele ce s'au produs pe el cu ajutorul acidului sulfuric slăbit cu apă

DÉRODER *v* a tăia de tot arborii uscați dintr'o pădure

DÉROGATION [*l*] *f* derogare, abatere (dela), călcare

DÉROGATOIRE *a* vătămător, jignitor, călcător

DÉROGEANCE (*jans'*) *f* faptă care aduce după sine pierderea drepturilor de noblețe

DÉROGEANT, *E* (*jan, jan'*) *a* care se abate dela care calcă

DÉROGER [*l* derogare] *v* 1 a se abate dela, a călca *deroger à une loi*, a călca o lege, 2 (*†*) a pierde drepturile și titlurile de boierie, 3 a-și călca demnitatea, a se înjosi *il voulut bien déroger jusque là*, a binevoit să se înjosească până într'atată [Se conjugă ca *arranger*]

DÉROIDER *v* V *déraider*

DÉROQUER *v* 1 a stărpi buruenile de pe un teren pietros, 2 (la șah) a împiedica pe regele adversarului să treacă de cealaltă parte a turnului

DÉROUGIR [*rouge*] *v* 1 a desroși, a scoate roșeața; 2 a-și pierde roșeața, a păli || *Se déroger*, a pierde roșeața

DÉROUILLEMENT (*ru-y'*) *m* desruguire

DÉROUILLE (*ru-yé*) [*rouille*] *v* a desrugui. *a)* a scoate rugina (unui metal), *b)* fig.

a desmorți *déroutiller les jambes*, a-și desmorți picioarele, *c)* fug a ciopli || *Se déroouiller*, 1 a se desrugui, etc., 2 fug a se ciopli

DÉROULEMENT *m* desfășurare

DÉROULER [*rouler*] *v* a desfășura

DÉROUTANT, *E a* amăgitor

DÉROUTE *f* 1 fugă în dezordine, învâlmășeală *mettre en déroute*, a pune pe fugă, fig a bate pe cineva într'o discuție, a închide gura (cuiva), 2 iună desfășurată, faliment *être en déroute*, a fi pe ducă, 3 lam être (*se mettre*) *en déroute*, a se duce pe copcă

DÉROUTER [*route*] *v* 1 a abate din drumul său, 2 a face să-și se piardă urma (un iepure pe un câine), 3 fig a deruta *a)* a zădărnici măsurile luate (de cineva), *b)* a zăpăci || *Se dérouter*, a-și pierde drumul

DÉRRIÈRE [*l* de retro] *adv* la spate, în urmă, *par derrière*, pe la spate, loc *sens devant derrière*, anapoda || *prep* 1 înapoi, îndărătul *derrière moi*, îndărătul meu || *m* 1 dosul, spatele, sezutul, pop *montrer le derrière a)* a avea gaură în fundul pantalonilor, *b)* fig a da dosu (în bătaie), a da bir cu fugiții, 2 partea îndărăt *le derrière de la tête*, ceafa, *loger sur le derrière*, a locui în dosul unei case, *porte de derrière a)* ușă dosnică, *b)* fug pretext *les derrières d'une armée*, coada armatei [V Suplimentul]

DÉRVICHE, **DÉRVIS** (*vi*) [*pers*] *m* derviş, călugăr muzulman

DÉS *art* (= *de les*)

DÉS (*de*) [*l* de ex] *prep* 1 din *des l'enfance*, din copilărie, 2 de *des lors*, de atunci, 3 cu începere, începând de *des demain*, începând de mâine, de maine încolo, *des sa source*, începând dela izvorul său || *conj* *des que*, 1 îndată ce, cum, 2 deoarece *des que vous le désirez*, deoarece o doriți

DÉSABONNEMENT (*za*) *m* dezabonare

DÉSABONNER (*za*) *v* a dezabona, || *Se désabonner*, a se dezabona

DÉSABRITER (*za*) [*abri*] *v* a lua un adăpost

DÉSABUSEMENT (*za*) *m* dezabuzare, dezamăgire

DÉSABUSER (*za*) [*abus*] *v* a dezabuză, a dezamăgi, a deschide ochii (cuiva) || *Se désabuser*, a recunoaște greșala, a se desmetici *desabusez-vous de cela*, nu crede aceasta.

DÉSACCORD (*za*) *m* dezacord *a)* netțe leger, *b)* nepotrivire

DÉSACCORDER (*za*) [*accord*] *v* 1 Muz a dezacorda, a strică acordul (unui instrument), 2 fig a dezuni, a băga vrajbă (între doi inși)

DÉSACCOUPLER (*za*) [*couple*] *v* a despoiechii

DÉSACCOUTUMANCE (*za*) *f* dezobisnuință.

DÉSACCOUTUMER (*za*) [*coutume*] *v* a dezobisni, a desvâți || *Se désaccoutumer*, a se dezobisni

DÉSACHALANDAGE (*za*) *m* 1 pierderea clientelii, 2 clientela pierdută

DÉSACHALANDER [*chaland*] *v* a alunga clientela (unui magazin). || *Se désachalander*, a-și pierde clientela.

DÉSACIÉRATION (za) *f* descălire
DÉSACIÉRER (za) [acier] *v* a descăli [Se conjugă ca *accélérer*]

DÉSAFFAIRE *a* fără ocupație, neocupat
DÉSAFFECTATION (za) *f* dezafectare, întrebunțare la altceva

DÉSAFFECTER (za) *v* a dezafecta, a întrebunți la altceva, a da altă destinație, *être désaffecté*, a primi altă destinație

DÉSAFFECTION (za) *f* încetarea dragostei, răceală

DÉSAFFECTIONNEMENT (za) *m* pierderea dragostei

DÉSAFFECTIONNER (za) [affection] *v* a te face să pierzi dragostea, plăcerea de ceva, a răci || *Se désaffectionner*, a pierde dragostea de

DÉSAFFUBLER (za) *a* a despopotona || *Se désaffubler*, a se despopotona

DÉSAGRÉABLE (za) *a* neplăcut

DÉSAGRÉABLEMENT (za) *adv* în mod neplăcut foarte prost

DÉSAGRÉER (za) *v* a nu-i plăcea

DÉSAGRÉGATION (za) *f* dezagregare *a*) desfacerea în părțile sale, crăpare, *b*) *fig* dezunie

DÉSAGRÉGEABLE (jabl') *a* ce poate fi dezagregat

DÉSAGRÉGEANT (jan), *E* *a* de dezagregare

DÉSAGRÈGEMENT (za) *m* dezagregare

DÉSAGRÉGER (za) *v* a dezagregă, a desface în părțile lor, a sfărâma || *Se désagréger*, a se dezagrega [Se conjugă ca *allegor*]

DÉSAGRÈMENT (za) *m* dezagienent, neplăcere

DÉSAIMANTATION (ze) *f* desmagnetizare

DÉSAIMANTER (ze) [aimant] *v* a desmagnetiza

DÉSAJUSTEMENT (za) *m* stricare

DÉSAJUSTER (za) [juste] *v* a strica

DÉSAILAITER (za) *v* *V. sevrer*

DÉSAITÉRANT, *E* (zal) *a* ce potolește setea

DÉSAITÉRER [zal] *v* 1 a potoli setea 2 a uda *la pluie désaltère les plantes* ploaia udă plantele, 3 *fig* a ușura || *Se désaltérer*, 1 a-și potoli setea, a bea, 2 *fig* a-și potoli dorințele

DÉSAMARRER (za) *v* a deslega de otgun

DÉSAMORÇAGE *m* scoaterea titlului (unei arme)

DÉSAMORCER (za) [amorce] *v* 1 a scoate Țaca fitilul (unei arme), 2 a destupa (o pompă) [Se conjugă ca *avancer*]

DÉSANCER [ancré] *v* a ridică ancora

DÉSAPPAREILLER (re-ye) *v* a desperechia, a despărți

DÉSAPPARIER (za) *v* a desperechia, a despărți o pereche (de animale, de lucruri)

DÉSAPPAUVRIE (za) *v* a scoate din sărăcie

DÉSAPPAUVRISEMENT (za) *m* scoaterea din sărăcie

DÉSAPPOINTEMENT (za) *m* dezamăgire, speranță înșelată, decepție

DÉSAPPOINTER (za) *v* 1 a toci vârful *désapointer une aiguille*, a toci vârful unui ac, 2 *fig* a înșela speranțele cuiva, a decepționa

DÉSAPPRENDRE (za) *v* a uita (ce a învă-

țat), a desvătă || *Se désapprendre*, a se uita [Se conjugă ca *apprendre*]

DÉSAPPROBATEUR TRICE (za) *a* și *s* dezaprobat, neîncuviințator

DÉSAPPROBATION (za) *f* dezaprobare, neîncuviințare

DÉSAPPROPRIATION (za) *f* renunțare la proprietatea unui lucru

DÉSAPPROPRIER *v* a lua cuiva proprietatea unui lucru || *Se désapproprier*, a renunța la proprietatea unui lucru

DÉSAPPROUVER (za) *v* a dezaproba *a*) a blăma, a dojeni, *b*) a nu încuviința

DÉSAPPROVISIONNEMENT (za) *m* dezaprovizionare

DÉSAPPROVISIONNER (za) *v* a dezaproviziona i lua proviziile, a lăsa fără provizii

DÉSARÇONNFR (zar) [arçon] *v* 1 a trânti de pe sea, 2 *fig* a gonî din slujbă, 3 *fig* a închiide gura cuiva, a-l înunda *celte objection l'a desarçonner*, obiecția aceasta l-a inundat || *Se desarçonner*, 1 a fi trântit de pe sea, 2 *fig* a fi inundat

DÉSARGENTAGE (zar) *m* **DÉSARGENTURE** *f* dezargintat

DÉSARGENTER (zar) *v* a dezarginti, a scoate argintul (de pe ceva) || *Se désargenter*, 1 a-și pierde, a-și iesi argintul, 2 a pierde banii

DÉSARMEMENT (zar) *m* dezarmaie

DÉSARMER (zar) *v* 1 a dezarma *a*) a lua armele (cuiva), *b*) *fig* a mui, a potoli *desarmer la colère de quelqu'un*, a potoli mania cuiva, *c*) (la scrimă) a trânti jos arma adversarului, *d*) a lepăda armele, *e*) a retrimitre trupele la vetrele lor, *f*) a îneta războiul, 2 a desărca, a scoate gloanțele (unei arme), 3 *desarmer un navire*, a scoate unei corăbii otgoanele, etc || *Se désarmer*, 1 a se dezarma, 2 a fi dezarmat a se imbuna

DÉSARRIMAGE (za) *m* slucirea orândueii mărilor din corabie

DÉSARRIMER (za) *v* a strica orânduiala mărilor dintr-o corabie

DÉSARROI (za) *m* neorânduală mare, zăpăceală învâlmăseală

DÉSARTICULATION (zar) *f* dezarticulare, descheietură (ex a umărului)

DÉSARTICULER (zar) *v* a dezarticula *a*) a scoate din încheietură, *b*) *Chir*, a face o amputație în încheietură || *Se désarticuler*, a reși din încheietură

DÉSASSEMBLAGE, **DÉSASSEMBLEMENT** (za-san) *m* desficarea părților (unui tot)

DÉSASSEMBLER (za san) *v* a desface părțile (unui tot) || *Se désassembler*, a se desface, a se depărta

DÉSASSIMILER (za) *v* dezasimilă *a*) a prefăce substanțele vii în substanțe brute, *b*) *fig* a desontopi

DÉSASSOCIER (za) *v* a dezasocia, a strica o învârșie || *Se désassocier*, a se despărți de un învârș

DÉSASSORTIR (za) *v* a desperechia, a despărți lucruri ce se potriveau, a dezasortă || *Se désassortir*, a se desperechia,

DESASTRE *m* dezastru, mare nenorocire
DÉSASTREUSEMENT *adv* în mod dezastros

DÉSASTREUX, EUSE *a* dezastros, foarte nenorocit, păgubitor

DÉSAVANTAGE (za) *m* dezavantaj *a)* pagubă *tourner au désavantage de, a* fi neprielnic, *b)* inferioritate *avoir du désavantage au jeu, a* pierde, *a* fi nenorocos la joc, *avoir le désavantage, a* avea nenorocirea, *prendre quelqu'un a son désavantage, a* se folosi de situația nepriincioasă a cuiva, *voir quelqu'un a son désavantage, a* vedeă pe cineva sub o lumină neprielnică

DÉSAVANTAGER (za) *v* a dezavantaja, a fi neprielnic, a păgubi [Se conjugă ca *arranger*]

DÉSAVANTAGEUSEMENT (za) *adv* în mod dezavantajos, neprielnic, păgubitor

DÉSAVANTAGEUX, EUSE (za) *a* dezavantajos, neprielnic păgubitor

DÉSAVEU (za) *m* 1 tăgăduire, tăgadă, *faire un désaveu de quelque chose, a* tăgădui, 2 dezaprobare, 3 contestare, nerecunoaștere

DÉSAVEUGLEMENT *m* dezamăgire

DÉSAVEUGLER (za) [aveugle] *v* a deschide ochii (cuiva), a dezamăgi || *Se désaveugler, a* se dezamăgi

DÉSAVOUABLE (za) *a* ce se poate tăgădui, dezaproba

DÉSAVOUEUR (za) *v* 1 a tăgădui, a contata, 2 a dezaproba (de ex purtarea cuiva), sa osândi, 3 a nu recunoaște (ca al său), 4 a retracta, a deszice

DESCELLEMENT (dè-sel-man) *m* desigilare

DESCELLER (dè-sè-lè) *v* a desigila, a despecetui, 2 a scoate pecetea (de pe un act)

DESCENDANCE (de-san) *f* 1 descindere, coborîre, tragere, 2 descendență, urmași

DESCENDANT, E *a* 1 descendent, coborîtor *ligne descendante, posterioritatea (cuiva), 2 garde descendante, garda care se schimbă || s* descendent, urmaș

DESCENDERIE *f* myloacele de scoborîre ale minerilor în mină

DESCENDRE (de-sandr') [1 descendere] *v* 1 a descinde *a)* a se da jos, a se coborî *descendre du trône, a* se da jos de pe tron, *descendre au tombeau, a* se coborî în mormânt, *descendre de cheval, a* descăleca, *descendre à terre, a* debarcă, *fig descendre dans sa conscience, a-și cercetă cugetul, b)* a se lăsa în jos, a se coborî (de ex barometrul), *c)* a se retrage la maree descendent, fluxul se retrage, *d)* a trage *nous descendîmes à l'hôtel, traserăm la hotel, e)* a se trage din *les Roumains descendant des Romains, Românii se trag din Romani, f)* a atârna, a ajunge, a-i veni la barbe lui *descend jusqu'à la ceinture, barba îi atârna până'n brâu, g)* *fig a* se folosi, a se coborî *je ne descendrai pas jusqu'à des prières, des menaces, n'am să mă înjosesc să-l rog, să-l ameninț, h)* a coborî, a se da jos pe *descendre un escalier, a* coborî o scară, *i)* a da jos, a duce jos *descendre des voyageurs, une malle, a* da jos călători, a duce jos un cufăr, 2 *descendre la garde, a*

schimbă garda, a ieși din gardă, *pop a* cadea, a muri, 3 *pop a* doborî, a omorî [Se conjugă cu *avoir* sau cu *être* după cum exprimă o acțiune sau o stare] *V Suplimentu*

DESCENSEUR (de san) *m* aparat de scoborît dela un etaj la altul, *descenseur a spuale, aparat de salvare*

DESCENTE (de sant') *f* 1 descindere *a)* scoborîre *a la descente, în momentul scoboririi, b)* *fig* pogorire la descende du Saint-Espru, pogorîrea Sfantului Duh, *c)* descălecare, năvălire *descente des Goths en Italie, năvălirea Goților în Italia, d)* Jur descende de rustice, cercetare oficială din partea magistratilor, percheziție, *descente de lieux, percheziție la fața locului, 2* povârniș *la descente est dangereuse, povârnișul este periculos, 3* ighab de scurgere, 4 *pop* vătămătură, boșorogire, 5 *descente de garde, schimbarea găzii, 6* descende de lut, covor la picioarele patului

DESCRIPTEUR *m* descriitor

DESCRIPTIBLE *a* de descris, ce se poate descrie

DESCRIPTIF, IVE *a* descriptiv

DESCRIPTION [1] *f* descript(un)e, descriere

DÉSÉCHOUEUR (ze) *v* a despotmoli

DÉSEMBALLAGE (zan) *m* despachetatul

DÉSEMBALLER (zan) [balle] *v* a despacheta, a desface, a scoate marfa

DÉSEMBOURBER (zan) [bourbe] *v* a scoate din noroiu

DÉSEMBRAYER (zan) *v* *V débrayer*

DÉSEMMANCHER (zan) [manche] *v* a scoate mâneru || *Se desemmancher, a* și pierde mânerul

DÉSEMPARÉ (zan) *a* scos din serviciu

DÉSEMPARER (zan) *v* 1 a se urni din loc, *sans désemparer a)* fără a părăsi locul, *b)* *fig* fără întrerupere, necurmat, 2 a părăsi (orașul), 3 a strica, a scoate din serviciu (o mobilă, o corabie)

DÉSEMPESER (zan) *v* a descrobi, a scoate scrobeala (din) || *Se désespérer, a-1 ieși scrobeala, a* se muiă || *Se conjugă ca geler*

DÉSEMPÊTRER (zan) *v* *V dépêtrer*

DÉEMPLIR (zan) *v* 1 a goli puțin, 2 a se goli, a se deșertă *la maison ne desemplit pas, casa nu se mai golește de lume*

DÉSEMPRISONNER (zan) [prison] *v* a da drumul din închisoare || *Se desemprisonner, a* o șterge din închisoare

DÉSÉNAMOURER (ze) *v* (†) a scoate din cap gărgăuni dragostei

DÉSENCHÂNER (zan) *v* a scoate din lanțurile (cuiva) *Se desenchainer, a-și rupe lanțurile*

DÉSENCHANTEMENT (zan) *m* 1 desfermecare, 2 *fig* desmeticire, dezamăgire

DÉSENCHANTER (zan) *v* 1 a desfermeca, a rupe vraja, 2 *fig a* dezamăgi, a desmetici || *Se désenchainer, a-și pierde iluziile, a deveni blazat, a* se desmetici

DÉSENCHANTEUR, TERESSE (zan) *a* și s desfermecător, dezamăgitor

DÉSENCLAVER (zan) *v* a desgrădi, a desfrîna o îngrădire

DÉSENCLORAGE (zan) *m* scoaterea cuului din gura unui tun

DÉSENCLouer (zan) [clou] *v* 1 a scoate cuul din gura unui tun, 2 a scoate un cuiu din copita unui animal

DÉSENCOMBEMENT (zan-kon) *m* descurcare

DÉSENCOMBRER (zan-kon) *v* 1 a descurcă (un drum), 2 *fig* a înlătură o piedică || *Se désencomber, a se descurca*

DÉSENCROÛTER (zan) [croûte] *v* 1 a scoate încrustările (făcute pe pereții unui cazan), 2 *fig* a mai desvâta de prejudecățile învechite

DÉSENFILER (zan) [fil] *v* a desșiră, a scoate mărgelele de pe un fir || *Se desenfiler, a ieși inul de ață din gaura acului, a se desșiră*

DÉSENFLAMMER (zan) *v* a dezinflamă, a face să dispară inflamația

DÉSENFLER (zan) *v* a (se) dezumflă || *Se désenfler, a se dezumflă* [Se conjugă cu *avoir* sau cu *être*, după cum exprimă o acțiune sau o stare]

DÉSENFLURE (zan) *f* dezumflătură

DÉSENFURNER (zan) [four] *v* a scoate din cuptor

DÉSENFUMER (zan) [fumée] *v* a scoate fumul din

DÉSENGAGEMENT (zan) *m* dezangajare

DÉSENGAGER (zan) *m* a dezangaja, a liberă de un angajament || *Se désengager, a-și lua promisiunea înapoi* [Se conjugă ca *arranger*]

DÉSENGORGER (zan) [gorge] *v* a destupă [Se conjugă ca *arranger*]

DÉSENGRENER *v* a deslaie îmbucarea [Se conjugă ca *amener*]

DÉSENVIREMENT (za) *m* desmeticire

DÉSENVIRER (za) *v* a trezi din beție, a desmetici || *Se désenvirer, a se desmetici*

DÉSENLACER (zan) *v* a desfăce șiretul [Se conjugă ca *accancer*]

DÉSENLAIER (zan) [laid] *v* a urîți mai puțin, a deveni mai puțin urit

DÉSENNUI (zan-n-u-i) *m* alungareș plictiseli

DÉSENNUYER (zan-nū-yé) [ennui] *v* a alunga plictiseala, uritul || *Se désennuyer e-și alunga uritul* [Se conjugă ca *appuyer*]

DÉSENBORGUEILLIR (dé-zan-nor-gheu-yir) *v* a scoate trufia, a umili

DÉSENBAYER (zan-ré-yé) *v* a scoate piedeca dela roata carului, a despiedea || *Se desensayer, a-și pierde piedica roții* [Se conjugă ca *balayer*]

DÉSENRHUMER (zan-ru) [rhume] *v* a scăpa de guturai || *Se desensrhumer, a se scăpa de guturai*

DÉSENROUEMENT (zan) *m* scăparea de răgușeală

DÉSENROUEB (zan) *v* a scăpa de răgușeală || *Se désenrouer, a se scăpa de răgușeală*

DÉSENSABLEMENT (zan) *m* desnămolire, scoatere din nisip.

DÉSENSABLER (zan) [sable] *v* a scoate din nisip, a desnămoli, a despotmoli

DÉSENSEVELIR (zan) *v* a desgropa

DÉSENSEVELISSEMENT (zan) *m* scoaterea cearsafului de pe un mort

DÉSENSORCELER (zan) *v* a scăpa de vrajă || *Se désensorceler, a (se) scăpa de vrajă* || [Se conjugă ca *appeler*]

DÉSENSORCELLEMENT *m* destermecare, ruperea vrăjii

DÉSENTASSER (zan) [tas] *v* a risipi ce a îngrămădit

DÉSENTÊTER (zan) *v* 1 a scoate încăpățănarea din cineva, 2 a scoate din cep || *Se désentêter, a-și scoate încăpățănarea din cap*

DÉSENTORTILLER (zan-ye) *v* a descurcă ce a fost încâlcit

DÉSENTRAVER (zan) [entrave] *v* a scoate piedeca (unui cal)

DÉSEVELOPPER (zan) *v* desveli, a desfăce

DÉSENVENIMER (zan-o) [venin] *v* a scoate venul din || *Se désenvenimer, a-și pierde otrava*

DÉSEQUILIBRÉ, E (zê) *a* și *s* dezechilibrat, *fig* scos din minte

DÉSEQUILIBRER (zê) *v* a dezechilibra *a)* face să piarză echilibrul, a strică socoteala, roștul, *b)* *fig* a scoate din minte

DÉSÉQUIPER (zê) *v* a scoate sau lua echipamentul (unei corăbii, unui om)

DÉSERT, E (zer, zert) [l] desertum *a* pustiu, desert *lieu désert, loc viran* || *m* pustiu, pustietate, desert, *lam prêcher dans le désert, a vorbi un pustiu, de-a surda*

DÉSERTER *v* a dezerta *a)* a părăsi *desserter un pays, a părăsi o țară, b)* a fugi (din) armată *desserter à l'ennemi, a fugi la inamic, faire désserter, a gonî*

DÉSERTEUR (zer) [l] *m* 1 desertor, 2 *fam* *je vous amène notre déserteur, vă readuc pe amicul care ne-a părăsit*

DÉSECTION (zer-si) [l] *f* dezertare *a)* fugire (de sub drape), *b)* *fig* părăsirea (unui partid), trecerea dintr'un partid într'altul

DÉSERTIQUE *a* pustiu

DÉSESPERAMENT (zês) *adv* 1 într'un mod care descurajează, 2 *fig* la culme

DÉSESPÉRANCE (zes) *f* desperare

DÉSESPÉRANT, E (zes) *a* 1 de desperat, 2 învinsurat *une résistance désespérante, 3 descurajator perfection désespérante*

DÉSESPÉRÉ, E (zes) *a* 1 desperat, 2 care nu mai dă speranțe *malade désespéré, bolnav osândit, pierdut, 3 cruer comme un désespéré, a țipa ca un bezmetic*

DÉSESPÉRÈMENT (zes) *adv* 1 în mod desperat, 2 la nebulie, nebuște

DÉSESPÉRER (zes) *v* a despera *a)* a pierde speranța *je ne désespère pas qu'il ne réussisse, nu pierd speranța că va reuși, je désespère qu'il réussisse, nu sper să ieșească, ne désespérons de rien, să nu pierdem nicicum speranța, désespérer de quelqu'un, a pierde orice speranță în îndreptarea cuiva, b)* a nu mai speră, a nu mai avea nădejde *désespérer d'un malade, a nu mai avea nădejde în scăparea unui bolnav, c)* a măhni peste măsură || *Se désespérer, a despera, a pierde orice speranță, a se da pradă durerii* [Se conjugă ca *accélérer*]

DÉSEPOIR (zes) [espoir] *m* 1 desperare, desnădejduire *en desespoir de cause*, în lipsă de orice alt mijloc, nemi a văd încotro, *tomber dans le desespoir*, a desperă, *prendre conseil de son desespoir*, a lua o hotărâre desperată, 2 măhnire mare, *être au desespoir de*, a fi foarte măhnit că, *mettre au desespoir*, a măhni foarte, 3 pricina măhnirii *cet enfant est notre desespoir*, copilul acesta e pricina măhnirii noastre, 4 (pricină de) descurajare *ce tableau est le desespoir des peintres*, acesta tablou este o pricină de descurajare pentru pictori, 5 hotărâre desperată

DÉSHABILLAGE (de-za-bi-yaj') *m* desbrăcătul

DÉSHABILÉ (de-za-bi-yé) *m* haina sau rochie de casă, *en deshabilité*, așa cum este, în toată goliciunea sa

DÉSHABILLER (de-za-bi-yé) *v* 1 a desbrăca loc *deshabiller saint Pierre pour habiller saint Paul* a) a face o datorie pentru a plăti alta, b) a ieși din o încurcătură pentru a cădea în tr'alta, 2 *deshabiller quelqu'un* a) a jefui pe cineva, b) a da pe față planurile cuiva, a-l da de gol || *Se deshabiller*, a se desbrăca

DÉSHABITUER (de-za) *v* a dezobisnui, a desvăța || *Se deshabituier*, a se dezobisnui

DÉSHERBER (de-zer) *v* a scoate iarba

DÉSHÉRENCE (de-ze) *f* lipsă de moștenitori (la o avere)

DÉSHÉRITÉ, **E** (zê) *a* și *s* desmoștenit

DÉSHÉRITEMENT (zê) *m* desmoștenire

DÉSHÉRITER (de-ze) *v* a desmoșteni

DÉSHEURER (zeu) *v* a deranja ceasurile de ocupație

DÉSHONNÊTE (de-zo) *a* 1 neonest, necinstit, 2 neconvincos

DÉSHONNÊTEMENT (zo) *adv* în mod necinstit

DÉHONNÊTETÉ (de-zo) *f* necinste, neconvincere

DÉSHONNEUR (de zo) *m* dezonoare, necinste, rușine

DÉSHONORANT, **E** (zo) *a* dezonorant, rușinos

DÉSHONORER (de-zo) *v* 1 a dezonoră a) a necinsti, b) a face de rușine, de ocară, 2 a strica, a-și bate joc *deshonorer une façade* || *Se deshonorer*, a se dezonoră, a pierde cinstea, a se face de rușine

DÉSHUIER (de-zû) *v* a scoate uleiul (din)

DESHYDRATION (zi) *f* dezhidratare

DÉSHYDRATER (de-zi) *v*, a scoate apa din

DÉSHYDROGÉNATION (zi) *f*, scoaterea hidrogenului

DÉSHYDROGÉNER (de-zi) *v* a scoate hidrogenul din [Se conjugă ca *accélérer*]

DÉSHYPOTHEQUER (de-zi) *v* a dezipoteca, a ridica ipoteca de pe ceva [Se conjugă ca *accélérer*]

DÉSIDÉRATIF, **IVE** *a* care exprimă dorința

DÉSIDÉRATUM (de-zi-dé-ra-tum) [i] *m* desideratum, lucru ce este încă de găsit, de rezolvit Pl. *des desiderata*

DÉSIGNATIF, **IVE** *a* de desemnare, de numire, arătător

DÉSIGNATION [i] *f* desemnare a) hotărâre, numire, *faire la désignation de*, a numi, b) arătare, însemnare

DÉSIGNER (de-zin-yé) [i] designare *v* 1 a arăta *il m'a bien désigné l'endroit*, mi a arătat precis locul, 2 a desemna, a hotărâ, a numi *désigner l'heure du dîner*, a hotărâ ora mesei, *désigner son héritier*, a-și numi moștenitorul, 3 a însemna, 4 a recomanda, a semnală *désigner un livre à l'attention publique*, a recomanda o carte atențiunii tuturor || *Se désigner*, 1 a se desemna, etc, 2 a se impune, a se expune

DÉSILLUSION (de-zi) *f* deziluzie, dezamăgire

DÉSILLUSIONNER (zi) *v* a deziluziona, a face să piară să iluziile, a decepționa

DÉSINCORPORATION (de zên) *f* dezincorporare

DÉSINCORPORER (zen) *v* a dezincorpora a) a desface, a despărți, b) a șterge din controalele unui corp militar

DÉSINCRUSTANT (zên) *m* substantă care împiedică încrustarea pe pereții cazanului

DÉSINCRUSTATION (zen) *f* dezincrustare

DÉSINCRUSTER (de-zen) *v* a dezincrusta, a face să dispară încrustările de pe pereții cazanului

DÉSINENCE (zi) [i] desinentia] *f* desinență a) Gram terminatiunea unui cuvânt, b) Bot varf *desinence aigue*

DÉSINFECTANT, **E** (zên) *a* și *m* dezinfecțant, ceva ce dezinfectează, curăță de mirosuri vătămătoare

DÉSINFECTER (zen) *v* a dezinfecță, a curăța de mirosuri vătămătoare

DÉSINFECTEUR (zen) *a* și *m* dezinfecțor, care curăță de mirosuri vătămătoare

DÉSINFECTIION (zên) *f* dezinfecțare

DÉSINFECTOIRE *m* local de dezinfecțare

DÉSINTÉRESSÉ, **E** (zen) *a* dezinteresat a) nepărtaş (într-o afacere), b) neinteresat, care nu pornește din interes

DÉSINTÉRESSEMENT (zen) *m*, dezinteresare a) neinteresare, b) uitare de sine însuși

DÉSINTÉRESSER (zen) *v* a dezinteresa, a despăgubi || *Se désintéresser*, 1 a-și salva propriile sale interese (într-o afacere), 2 a fi dezinteresat, a nu arăta nici cel mai mic interes personal

DÉSINVESTIR (zên) *v* a despresura

DÉSINVESTISSEMENT *m* despresurare

DÉSINVITER (zen) *v* a pofti să nu mai vie

DÉSINVOLTE (zên) *a* nesilit

DÉSINVOLTURE (zen) *f* dezinvoltură, înută grațioasă, lipsă de jenă

DÉSIR *m* 1 dorință, dor, 2 poftă, patimă *desir de la gloire*, 3 lucrul dorit.

DÉSIRABLE *a* de dorit, ce se poate dori

DÉSIRÉ, **E** *a* dorit || *m*. *le désiré des nations* Messia

DÉSIRER [i. desiderare] *v* 1 a dori, *ne rien laisser à désirer*, a nu lăsa nimic de dorit, *se faire désirer*, a se lăsa să fie așteptat, 2 a pofti, a ură || *Se désirer*, a se dori, a fi dorit

DÉSIREUX, EUSE *a* doritor, dornic

DÉSISTEMENT (*zis*) *m* renunțare (la) *faire* (donner) son désistement, a renunța la

DÉSISTER (*SE*) (*zis*) [*l* desistère] *v* a se dezista, a se lăsa de, a renunța (la ceva)

DÉSŌBÉIR (*zo*) *v* 1 a nu asculta, a nu da ascultare, 2 a nu se supune, a călca *je ne veux pas être désobéi*, vreau ca toți să mi se supună

DÉSŌBÉISSANCE (*zo*) *f* neascultare, nesupunere

DÉSŌBÉISSANT, E (*zo*) *a* neascultător, nesupus

DÉSŌBLIGEAMMENT (*zo, ja-man*) *adv* într'un mod nepoliticos

DÉSŌBLIGEANCE (*jans'*) *f* neîndatorire, nepolitefe, neplăcere

DÉSŌBLIGEANT, E (*jan, jant'*) *a* neîndatoritor, nepoliticos, supărător

DÉSŌBLIGER (*zo*) *v* a dezobliga, a nu îndatora, a supăra || *Se désobliger*, a-și aduce supărare unul altuia [*Se conjugă ca arranger*]

DÉSŌBSTRUANT, E (*zob*) sau **DÉSŌBSTRICTIF, IVE** (*zob*) *a* și *s* (leac) care curăță stomacul, destupător

DÉSŌBSTRUCTION (*zob*) *f* destupatul, destupătură

DÉSŌBSTRUER (*zob*) *v* 1 a destupa, a descurcă (de nămol, etc), 2 *Méd* a curăți stomacul

DÉSŌCCUPATION (*zo*) *f* neocupație, lipsa de ocupație

DÉSŌCCUPÉ, E *a* neocupat

DÉSŌEUVRÉ, E (*zoew*) *a* fără lucru, neocupat || *m* om care nu muncește, trândav

DÉSŌEUVREMENT *m* lipsă de ocupație, trândăvie

DÉSŌEUVRER *v* a îndemna la trândăvie

DÉSŌLANT, E (*zo*) *a* mahnitor

DÉSŌLATEUR, TRICE *a* și *s* 1 pustitor, prăpăditor, 2 *jam*, chinător

DÉSŌLATION [*l*] *f* 1 pustire, prăpădire, 2 dezolare, jale, mahnire *être dans la désolation*, a fi foarte mahnit *V* *abomination*

DÉSŌLÉ *a* 1 pustit *lieu désolé*, loc pustit, 2 dezolat, foarte mahnit, 3 *je suis désolé de*, îmi pare foarte rău că

DÉSŌLER (*zo*) [*l* desolare] *v* 1 a pustii, a prăpădi, 2 a dezola, a mahnii foarte || *Se désoler*, 1. a se mahnii foarte, 2 a-și părea foarte rău (de ceva)

DÉSŌPILANT, E *a* ce te face să te strămbi de răs, foarte hazliu

DÉSŌPILATION (*zo*) *f* *Med* destuparea pân-tecelui

DÉSŌPILER (*zo*) *v* *Med* 1 a destupa pân-tecele, 2 *fig* *désopiler* (la rate) a te face să râzi cu poftă || *Se désopiler* (la rate), a se strămba de răs, a râde cu poftă

DÉSŌRDONNÉ, E (*zor*) *a* dezordonat *a*) stricat, gălăgios *enfant désordonné*, *b*) destrăbălat, *c*) peste măsură de mare, nesăbuit *dépenses désordonnées*

DÉSŌRDONNÉMENT *adv* într'un mod dezordonat

DÉSŌRDONNER (*zor*) *v* 1 a pune în dezordine, 2 a arunca zăpăceală în, a zăpăci

DÉSŌRDRE (*zor*) [*ordre*] *m* dezordine *a*) neorânduială, neregulă, *b*) *fig* zăpăceală, *c*) jaf, stricăciune *les troupes n'ont commis aucun désordre*, trupele n'au făptuit nici-o stricăciune, *d*) turburare răscăală *il y a eu de graves désordres*, mari turburări s'au petrecut acolo, *e*) destrăbălare *vivre dans le désordre*, a trăi în desfrau

DÉSŌRGANISATEUR, TRICE *s* dezorganizator, nimicitor, stricător

DÉSŌRGANISATION *f* dezorganizare, stricarea orânduiei

DÉSŌRGANISER (*zor*) *v* a dezorganiza *a*) a distruge *le chlore désorganise les tissus*, clorul distruge țesăturile, *b*) a strică orânduiala buna stare || *Se désorganiser*, a se dezorganiza, a se distruge, a-și pierde orânduiala

DÉSŌRIENTATION *f* 1 dezorientare, zăpăcire, 2 zăpăceală

DÉSŌRIENTÉ, E *a* dezorientat *a*) care și-a pierdut direcția, *b*) *fig* zăpăcit

DÉSŌRIENTER (*zo*) *v* a dezorienta *a*) a face pe cineva să piarză direcția, drumul, a-l rătăci, *b*) *fig* a zăpăci, a buimăci

DÉSŌRMAIS (*zor*) [*l* de ex hora magis] *adv* de azi înainte, în viitor, de aci înainte

DÉSŌSÉ, E *a* cu cu oasele scoase

DÉSŌSSEMENT *m* scoaterea oaselor

DÉSŌSSER (*zo*) [*os*] *v* 1 a scoate oasele (unei păsări, unui pește), 2 *fig* a descompune în părțile sale *desosser une phrase*, 3 a pătrunde înlăuntrul cuiva || *Se desosser*, *fig* a face niște mișcări de încovoiere ca și când n'ar avea oase

DÉSŌURDIR (*zur*) *v* a desface o urzeală

DÉSŌXYDANT, E (*e*) *a* și *m* desoxidant

DÉSŌXYDATION (*zo*) *f* deoxidare

DÉSŌXYDER (*zo*) *v* a deoxidă, a scoate oxigenul dintr'o substanță

DÉSŌXYGÉNATION *f* *V* *désoxydation*

DÉSŌXYGÈNER (*zo*) *v* a scoate oxigenu || *Se désoxygéner*, a-și pierde oxigenu

DÉSŌPTE [*gr*] *a* și *m* despot *a*) suveran absolut, *b*) satrap, *c*) *fig* tiran

DÉSŌPOTIQUE *a* despotic

DÉSŌPOTIQUEMENT *adv* în mod despotic

DÉSŌPOTISME *m* despotism *a*) cârmuire samavolnică, *b*) *fig* tiranie

DESQUAMATION (*ku-a*) *f* 1 scoaterea sau căderea solzilor, 2 *Med* desfacerea epidermei în formă de solzi, cojirea pielii

DESQUAMER (*ku a*) [*l* squama] *v* a scoate, părțile pielii desfăcute în solzi || *Se desquamer*, a se desface în foie în forma solzilor, a se coji

DESQUELS, DESQUELLES pron *V* *lequel*

DÉSŌBLER (*de sa*) [*sable*] *v* a curăți de nisip, a scoate nisipul din

DÉSŌBOTÉ, E (*dé-sa*) *a* fără copită, cu copita pierdută

DÉSŌAISIR (*de-sé*) *zur* *v* a dessezișă, a lua un drept (ex unui tribunal) || *Se désaisir de*, a renunța la (ceva), a se lepăda de

DÉSŌAISISSEMENT *m* 1 dessezișare *a*)

luarea unui drept (cuiva), *b*) renunțare la ceva, înapoiere

DESSAISONNEMENT *m* schimbarea succesivă a semănăturii și culturii (unui ogor)

DESSAISONNER (*dè-sè-so-né*) [saison] *v* a schimba ordinea succesivă a semănăturilor (pe un ogor)

DESSALÉ, *E a* 1 dessărat, 2 *fam* șiret, șmecher

DESSALEMENT *m*, **DESSALAISSON** *f*, **DESSALAGE** *m* dessărătul

DESSALER (*dè-sa-lé*) [sel] *v* 1 a dessăra, a scoate sarea (din ceva), 2 *pop* a mai frecă puțin, a mai desmori (pe cineva) [V Supl]

DESSANGLEMENT *m* scoaterea chingii

DESSANGLER (*dè-san*) [sangle] *v* 1 a scoate chinga (unui cal), 2 a da drumu cingătoarei

DESSAQUER (*dè-sa-kè*) [sac] *v* a scoate din sac

DESSÉCHANT, *E a* uscător

DESSÉCHEMENT **DESSÈCHEMENT** *m* 1 uscare, 2 uscăciune, 3 *fig* ofilire

DESSÉCHER (*dè-sé*) *v* 1 a uscă, secă, 2 *fig* a secătu, a prăpădi *les chargins l'ont desséché*, necazurile l'au prăpădit, 3 *fig* a împietri *dessécher le cœur*, a împietri inima || *Se dessécher*, 1 a se uscă, a secă, 2 *fig* a se topli, a slăbi, 3 *fig* a se ofili, 4 *fig* a se împietri (inima)

DESSEIN (*dè-sèn*) *m* 1 plan *former des desseins contre quelqu'un*, a plănui ceva contre cuiva, 2 scop, intenție *dans le dessein de*, cu scopul de a , *faire dessein de*, a avea intenția de a , *de dessein formé*, cu premeditare, intenționat, *à dessein a* într'adins, *b*) cu scopul de a , *à ce dessein*, în acest scop, pentru aceasta

DESSELLER (*dè-sè*) [selle] *v* a scoate șeaua

DESSEMELER (*dè-s'*) [semelle] *v* a scoate pingeaua [Se conjugă ca *appeler*]

DESSERRAGE *m* desfacerea (unui lucru strâns)

DESSERRE *f* loc *être dur à la dessere*, a fi greu de plată

DESSERRER (*dè sè*) [serrer] *v* 1 a desface, a da drumu (unui lucru strâns), *fig ne pas desserrer les dents*, a nu deschide gura, a tăcea ca un pește, 2 a rări (rândurile) || *Se desserrer*, 1 a deveni mai puțin strâns, a se mai desface, 2 *fig* a se ușura *mon cœur s'est desserré*, mi s'a ușurat inima

DESSERT *m* 1 desert, ultimul fel de mâncare (fructe, brânză, etc), 2 *au dessert*, la desert, în momentul desertului; 3 *fig* sfârșit *fam on lui annonça pour son dessert cette nouvelle*, li se comunică la urmă această știre

DESSERTÉ *f* 1 resturile mâncărilor servite, 2 măsufa cu aceste resturi; 3 *de desserte*, (drum) care comunică cu șoseaua

DESSERTIR (*dè*) *v* a scoate din căsuța sa (o piatră prețioasă)

DESSERTISSAGE *m* scoaterea din căsuța sa (a unei pietre prețioase)

DESSERVANT *m* preotul slujitor

DESSERVIR (*dè*) *v* 1 a ridica bucatele

(de pe masă), 2 a face slujbă bisericească, a sluji (de ex într'o biserică), 3 a deservi, a face serviciu între *ce tramway dessert Paris et Versailles*, acest tramvai face serviciul între Paris și Versailles, 4 *fig* a servi rău pe cineva, a face un prost serviciu *il vous a desservi auprès d'un tel*, te-a servit rău pe lângă cutare || *Se desservir*, 1 a se ridica dela masă (mâncărurile), 2 a-și face rău unul altuia [Se conjugă ca *servir*]

DESSERVOIR *m* măsufă cu resturile mâncărilor servite

DESSICATEUR (*dè*) *m* aparat uscător

DESSICATIF, **IVE** *a* uscător, secăcios || *m* desicativ, doctorie care usucă

DESSICATION [*i*] *f* uscare, secare (a prisosului de umezeli din corp)

DESSILER (*dè si-yé*) [cil] *v* a deschide ochii (și *fig*) || *Se dessiler*, a se deschide (ochii)

DESSIN *m* 1 desen, zugrăveală (pe hârtie, pe o stofă), 2 planul (unei clădiri, unei opere literare, etc)

DESSINAILLER (*na yé*) *v* 1 1 a desenă într'o doară, a desenă în silă

DESSINATEUR, **TRICE** (*dè-si*) *s* desenator

DESSINER (*dè si*) [*i*] designare] *v* a desenă *a*) a zugrăvi (cu creionu, cu tușu, cu condei), *b*) a scoate la iveală, a face să reiasă *un célement qui dessine bien la taille*, o haină a scoate în relief talia, *c*) a trage contururile figurilor unui tablou || *Se dessiner*, a se desenă *a*) a se arăta, a se ivi (în contururi fixe), *b*) a ieși în relief, la iveală

DESSOLÉ, *E a* fără copită

DESSOLEMENT *m* variarea culturai unui ogor

DESSOLER (*dè*) [sole] *v* a varia cultura unui ogor

DESSOLER (*dè*) [sole] *v* a scoate copita (unui cal, etc)

DESSOLURE *f* scoaterea copitei

DESSOUDER (*dè*) *v* a deslipi metale

DESSOUDURE *f* deslipirea metalelor

DESSOULER (*dè*) *v* a (se) trezi din beție, a (se) desmetici

DESSOUS (*d'su*) *adv* dedesubt, jos *sortir de dessous terre*, a ieși din pământ, *au-dessous a*) dedesubt, mai jos; *b*) *fig* mai prejos, *ci-dessous*, mai jos, mai la vale, *en dessous*, în jos, *fig regarder en dessous*, a se uita fără a ridica ochii, *avoir un air (la mine) en dessous*, a avea ceva ascuns în sine, a da de bănuț, *là-dessous* acolo jos, *de dessous*, de dedesubt, *par dessous*, dedesubt, jos || *prep au-dessous de. a*) mai jos de, dedesubt, *au-dessous de dix ans*, mai jos de zece ani, *b*) *fig* mai prejos de, *par-dessous*, dedesubt; *par-dessous la jambe*, cu ruțeață și ușurință || *m* 1 partea dedesubt, de jos, *fig avoir le dessous*, a rămâne pre jos, a fi învins, *connaître le dessous des cartes*, a ști secretul unui lucru, 2 adâncurile (unei scene); *fig être (enfoncé) dans le troisième dessous*, a se afla într'o situație păcătoasă [Vezi cuvintele în legătură cu *dessous* și *Supplement*]

DESSUS (*d'-să*) *adv* deasupra sus, loc *sens*

dessus dessous, talmeș-balmeș, *là-dessus* a) apoi, după aceasta, b) în privința aceasta, *cu-dessus*, mai sus, *en dessus*, *par-dessus*, *au-dessus*, deasupra || prep *au dessus* de a) dea supra, peste, b) fig mai presus de, c) în sus *les enfants au dessus de six ans*, copiii dela 6 ani în sus, d) peste, mai mult de *au-dessus de cent francs*, peste o sută de franci, e) fig *être au-dessus de ses affaires*, a i merge bine afacerile, *être au-dessus de sa place*, a merita mai mult, *être au dessus du vent*, a fi scăpat din încurcătură din primejdie, *par dessus* pe dea supra, peste, fig *par-dessus le marché*, pe deasupra, *par dessus tout*, mai presus de toate, *en avoir par-dessus la tête*, a fi sătul până în gât de un lucru, *faire quelque chose par-dessus l'épaule*, a face un lucru de mântueală || m 1 partea de deasupra, de sus, 3 fig profit *avoir le dessus*, *prendre le dessus*, a birui, a ieși învingător, *tenir le dessus* a fi protos, înaintea altuia, *le dessus du panier*, tot ce e mai bun [Vezi cuvintele în legătură cu *dessus*]

DESTIN [dest·ner] m 1 destin, soartă, ur-sită, 2 *faire son destin*, a-și face velleatul, a-și fi trăit traiul

DESTINATAIRE m destinatar, adresant

DESTINATEUR, **TRICE** s destinatar

DESTINATION [i] f destinați(un)e, locul hotărât, adresă *remettre à destination* a predă la adresă, *à destination de*, cu destinația la, 2 menire, ur-sită, soartă, 3 întrebunțare hotărâtă de dinainte

DESTINATOIRE a Jur care hotărăște destinația

DESTINÉE f 1 soartă, prov *on ne peut fur sa destinée*, de ce ți-e scris nu scapi, 3 menire, chemare, *accomplir sa destinée*, a-și implini menirea, 3 viață *faire sa destinée*, a-și sfârși viața, *trancher la destinée de quel-qu'un* a pune capăt vieții cuiva

DESTINER [i] destinare] v a destina a) a hotărâi (o întrebunțare), b) fig a meni, a ur-si, c) a păstra *je vous destine une récompense*, îți rezerv o răsplată || *Se destiner*, 1 a se consacra, a se deda la ceva, 2 a se rezervă a se păstra (pentru cineva)

DESTITUABLE a ce poate fi destituit

DESTITUÉ, E a 1 destituit, scos din funcție, 2 fig *homme destitué de bon sens*, om lipsit de bun simț

DESTITUER [i] destituere] v a destitui, A scoate din funcție, a da afară

DESTITUTION [i] f. destituire, scoatere din funcție, dare afară

DESTRIER m (†) cal de bățâie

DESTROYER (des·tro·yer) m contra-torpilelor cu mers foarte repede

DESTRUCTEUR, **TRICE** s distrugător, nimicitor

DESTRUCTIBILITÉ f însușirea de a putea fi distrus, puțința de distrugere

DESTRUCTIBLE [i] a destructibil, ce poate fi distrus, de distrus

DESTRUCTIF, **IVE** a distrugător, de distrugere,

DESTRUCTION [i] f distrugere, nimicire
DESTRUCTIVITÉ f (putere de) distrugere
DÉSUNET, **ÊTE** (zū) a căzut în dezuetu-dine, învechit

DÉSUÉTUDE (zū) [i] desuetudo] f derue-tudine, neîntrebuintare *tomber en désuétude*, a ieși din modă a se învechi

DÉSULTURATION (sūl) f desulfurare

DÉSULFURER (sul) v a desulfură, a scoate sulful din o substanță

DÉSUNI, E (zu) a 1 neunit, desbinat, 2 *cheval désuni*, cal ale cărui picioare de dinainte nu merg la fel cu cele de dinapoi

DÉSUNION (zū) f 1 neunire, desbinare, 2 fig vrăjbă, zizanie

DÉSUNIR (zū) v 1 a deruni, a desbina, 2 fig a învrăjbi

DÉTACHAGE m scoaterea petelor

DÉTACHÉ, E a 1 desprins, 2 răsleț, 170-lat, *pensées détachées*, cugetări răslețe, *fort dé-taché* fortificație izolată, 3 fig indiferent ne-păsător, *d'un air détaché*, cu o mină nepăsă-toare, 4 detașat, trimis undevă, 5 cu petele scoase

DÉTACHEMENT m 1 deszicere dela ceva, nepăsare *un grand détachement des biens de la terre*, o mare nepăsare de bunurile pământesti, 2 detașament, ceată de soldați trimiși undevă, 3 scoaterea petelor

DÉTACHER [tache] v a scoate pețele

DÉTACHER v 1 a deslegă, a desface, 2 a desprinde *détacher une pensée d'un discours*, a desprinde o cugetare dintr'o cuvântare, 3 a detașă a) a scoate, a depărta *détacher d'un parti*, a depărta dintr'un partid, b) a trimite undevă *détacher des troupes*, a trimite trupe undevă 4 a despărți, a deosebi, 5 (în pictură) a face să reiasă contururile unui obiect, a scoate la iveală, 6 fig a deslipi, a desbăra, a depărta dela ceva *détacher son cœur du monde*, a-și depărta inima de lucrurile lumești, 7 fam a da a trage *détacher un coup de poing*, a trage un pumn || *Se détacher*, 1 a se desface, a se desprinde, 2 a se deslipi, 3 a se depărta, a se lepădă de, etc [V Suplimentu]

DÉTAIL (tai) m detaliu amănunt, *faire le détail d'une chose*, a descrie un lucru în amă-nuntele sale, *ne s'occuper que des détails*, a nu se ocupa decât cu mărunțișuri, *c'est un homme de détail*, e un pedant, *il a l'esprit de détail*, e foarte migălos, 2 mărunțiș || loc adv *en dé-tail* a) cu deamănuntul, b) cu hucata, cu mă-runțișul, c) încetul cu încetul, *l'homme meurt en détail*, omul moare încetul cu încetul

DÉTAILLANT (ta yan), E s și a (negustor) care vinde cu mărunțișu, cu bucata

DÉTAILLER (ta-yé) [tailer] v 1 a tăia (în bucăți) *détailler un bœuf*, a tăia în bucăți un bou, 2 a vinde cu mărunțișu, 3 fig a detaia, a descrie cu deamănuntul || *Se détailler*, a se vinde cu bucata [V Suplimentu]

DÉTALAGE m. strangerea mărfurilor ex-puse

DÉTALER [étal] v 1 a strânge mărfurile expuse, 2 pop. a o rupe la fugă, a o șterge

DÉTAXE [taxe] *f* micșorarea sau desființarea unei taxe

DÉTAXER *v* a micșora sau desființa taxa (asupra unui lucru)

DÉTECTIVE [angl] *m* 1 detectiv, polițist englez, 2 mic aparat fotografic de mână

DÉTENDRE *c* 1 a șterge vopseaua, a scoate vopseaua (din ceva), 2 a și pierde culoarea, a ieși, 3 *fig* *détendre sur*, a înrăuri asupra (cuiva) Se conjugă ca *atteindre*

DÉTELAGE *m* deshămatul, desjugatul

DÉTELER [atteler] *v* 1 a deshăma, a desjugă, 2 *fig* a nu mai continua ceva, *sans déteiler*, fără întrerupere (Se conjugă ca *appeler*),

DÉTENDRE *v* 1 a destinde, a slăbi, a slobozi (un lucru întins), 2 a strânge, a scoate *détendre les rideaux*, a scoate perdelele, *détendre une tente*, a strânge un cort, *détendre une chambre*, a scoate perdelele sau tapetele dintr-o cameră, 3 a micșora presiunea (aburului), 4 *fig* a obosi *détendre l'esprit* || *Se détendre*, 1 a se destinde, etc., 2 a se muia (vremea), a se îmbunătăți (relațiunile), 3 *fig* a se liniști, a se mai înfurișă, 4 a se obosi

DÉTENIR *v* a detine *a)* a avea în mâinile sale, *b)* *Jur* a reține la sine, a stăpâni (pe nedrept), *detenir le bien d'autrui*, a te face stăpân pe bunul altuia, *c)* a păstra (ex. un secret), *d)* a închide, a ține închis (în închisoare) [Se conjugă ca *tenir*]

DÉTENTE *f* 1 predică, trăgaci (la o armă) *presser la détente* a apăsa pe trăgaci, a trage, 2 slobozire, descărcare, *être à la détente*, a fi gata să izbucnească, *être dur à la détente*, a fi greu de plată, 3 slăbire, 4 *fig* potolire *il y a une détente dans les esprits*, spiritele s'au potolit

DÉTENTEUR, TRICE *s* deținător *a)* stăpânitor, *b)* păstrător

DÉTENTILLON (*ti-yon*) *m* împingătoarea minutarului (unui ceasornic)

DÉTENTION [i] *f* 1 deținere, stăpânire, păstrare, 2 detențiune, *a)* ținere în închisoare, *b)* închisoare

DÉTENU, E *s* deținut, arestat

DETERGENT, E (*jan, jant'*) *a* și *s* Med (leac) curățător

DÉTÉRGER [i] detergere] *v* a curăți (cu medicamente) [Se conjugă ca *arranger*]

DÉTÉRIORANT, E *a* care deteriorează, strică

DÉTÉRIORATION [i] *f* deteriorare *a)* stricare, *b)* stricăciune

DÉTÉRIORER [i] deteriorare] *v* a deteriora, a strică

DÉTÉRMINABLE *a* determinabil, ce se poate determina

DÉTÉRMINANT, E *a* determinat, hotărîtor, care determină

DÉTÉRMINATIF, IVE *a* Gram determinativ, care determină însemnarea (unui substantiv)

DÉTÉRMINATION [i] *f* determinare, *c)* hotărîre, *b)* fixare, măsurătoare, *c)* îndreptare

spre, *d)* *montrer de la détermination*, a se arăta energic

DÉTÉRMINÉ, E *a* determinat *a)* hotărît, anumit, *b)* hotărît, gata la orice, energic *soldat détermine*

DÉTÉRMINÉMENT *adv* 1 în mod hotărîtor, anumit, 2 energic, cu curaj

DÉTÉRMINER [i] determinare] *v* 1 a determina, *a)* a descrie precis, *b)* a hotărî, a fixa, *c)* a îndemna (la ceva), *d)* a decide *je l'ai déterminé à venir me voir*, l'am decis să vie să mă vază, 2 a pricinui, a fi pricina *cette chute a déterminé la mort*, căderea aceasta a pricinuit moartea, 3 a preciza (sensul unui cuvânt) || *Se déterminer*, a se hotărî, a fi hotărît la

DÉTÉRMINISME *m* determinism, sistem filozofic care atribuie totul influenței motivelor

DÉTÉRMINISTE *a* determinist, privitor la determinism || *s* determinist, partizan al determinismului

DÉTERRÉ, E *a* desgropat, *avoir l'air d'un déterré*, a avea înfățișarea de mort

DÉTÉRMENT *m* desgropare

DÉTERRER [terre] *v* 1 a desgropa, a desmormânta, 2 *fig* a scoate din pământ, din iarbă verde

DÉTÉRREUR *m* 1 desgropător, 2 *fig* găsit

DÉTERSIF, IVE *a* curățător || *m* leac de curățire

DÉTERSION [i] *f* 1 curățire (ex a unei răni), 2 curățenie

DÉTESTABLE *a* detestabil *a)* urăcios, *b)* desgustător, foarte rău *plat détestable*, mâncare foarte rea

DÉTESTABLEMENT *adv* în mod detestabil, foarte urît, foarte rău

DÉTASTATION [i] *f* 1 urîre, 2 scârbă de ceva, ură

DÉTETER [i] detestari] *v* a detesta *a)* a urî, *b)* a nu putea suferi, a-i fi scârbă, silă (de) || *Se détester*, a se urî, a nu se putea suferi

DÉTIRER *v* a întinde trăgând

DÉTIREUSE *f* mașină de întins țesăturile

DÉTISSEUR *v* a destrămă

DÉTONANT, E *a* detunător

DÉTONATEUR *m* explozant

DÉTONATION *f* detonatură.

DÉTONER [i] detonare] *v* a detonă, a face explozie

DÉTONNER [ton] *v* *Muz* 1 a ieși din ton, a cânta fals, 2 *fig* a nu se potrivi de loc, a distona

DÉTORDRE *v* a desface ce este răsucit, a descurcă, a despletii || *Se détordre*, a-și scrâni (mâna, etc)

DÉTORQUER [i] detorquere] *v* a suci, a da un înțeles sucit (unui pasaj)

DÉTORS, E *a* descurcat, desfăcut.

DÉTORSION *f* desrăsucire

DÉTORTILLER (*ti-yé*) *v* a descurcă, a destortochia, a descâlci

DÉTOUPER *v* 1 a destupa, 2, *Ag.*, a cușă răji de mărăciuni,

DÉTOUR [tour] *m* 1 întorsătură, cotitură, *au détour de la rue*, la cotitura străzii, *fig les détours du cœur*, cutele cele mai tainice ale inimii, 2 ocol *faire un long détour*, a face un ocol mare, *après bien des tours et des détours*, după multe umblete încoaci și încolo, 3 *pl a*) ocol, înconjur *parlez sans détours*, vorbiți fără înconjur, *être sans détours*, a fi sincer, *b*) tertipuri, clenciuiri, *user de détours*, a umbla cu tertipuri, cu goaia

DÉTOURNÉ, *E a* 1 lăaturalnic, dosnic, 2 *fig* indirect, pieriș *moyens détournés*, tertipuri

DÉTOURNEMENT *m* 1 întorsătură, 2 amăgire, ademenire *détournement de mineure*, 3 întrebuintare la altceva (a unei sume), 4 sfererisire *détournement de fonds*

DÉTOURNER [tourner] *v* 1 a întoarce din drumul său, a abate, 2 *fig* a amăgi, a ademeni, 3 a întoarce *détourner les yeux*, a-și întoarce privirea (dela cineva), 4 a îndepărta *détourner les soupçons*, a îndepărta bănuiele, 5 a desființa (pe cineva), a-l întoarce dela o hotărâre luată, 6 a porci, a suci *détourner le sens d'une phrase*, a suci înțelesul unei fraze, 7 *a*) a da altă întrebuintare (unor fonduri), *b*) a sfeterisi (bani) || *Se détourner*, 1 a se întoarce, 2 a-și întoarce fața (dela cineva sau ceva), 3 a se lăsa de, a părăsi

DÉTRACTER *v* a detractă, a defăimă, a cleveți pe socoteala cuiva || *Se detracter*, a se defăimă

DÉTRACTEUR, TRICE [] *m* detractor, defăimător, clevetitor

DÉTRACTION [] *f* defăimare cleveture

DÉTRAQUÉ, *E a* și *s* detracat, smintit, scos din minti, cu mintea surdită

DÉTRAQUEMENT *m* detracare *a*) stricare, *b*) *fig* turburare, smintire

DÉTRAQUER [trac] *v* 1 a strică mecanismul *détriquer une pendule*, 2 a strică mersul bun (al unui cal), 3 *fig* a detractă, a turbură, a suci *détriquer l'esprit*, a sminti, a scoate din minti || *Se détraquer*, 1 a se strică, 2 *fig* *sa tête se détraque*, a sminti

DÉTREMPE (tranp') *f* 1 vopsea cu apă și cleu și albuș de ouă, 2 zugrăveală cu această vopsea, *en détrempe*, neserios, puțin solid

DÉTREMPER (tran) [] *distemperare* *v* 1 a înmuia (în un lichid), 2 a descăli (oțelul), a-i scoate căleala || *Se détremper*, a-și pierde căleala

DÉTRESSE *f* 1 chin, durere îngrozitoare *cris de détresse*, țipete disperate, 2 strâmtorare *une famille dans la détresse*, o familie în strâmtorare, 3 primejdie *signal de détresse*

DÉTRESSER [tresse] *v* a desface ce e împletit || *Se détresser*, a se despleti

DÉTRIMENT [] *m* detriment, pagubă, *au détriment de*, în paguba (cuiva)

DÉTRITAGE *m* râșnitul

DÉTRITER *v* a râșni în râșniță

DÉTRITIQUE *a* compus din rămășițe (roce)

DÉTRITOIR *m* râșniță pentru râșnit (ex mășlinele)

DÉTRITUS (tuss) [] rămășițe (din descompunerea unui corp)

DÉTROIT *m* 1 strâmtoare, 2 potecă, drum îngust

DÉTRONPER (tron) *v* a dezamăgi, a deschide ochii (cuiva), a-l scoate din eroare || *Se détromper*, a se dezamăgi

DÉTRÔNE, *E a* detronat *jouer au roi détrôné* *a*) a jucă de-a detronatele (joc de copii în care un copil este pus pe o înălțime și apoi trântit jos), *b*) *fig* a se gonî unul pe altul dintr'un post

DÉTRÔNEMENT *m* detronare

DÉTRÔNER (trône) *v* a detronă *a*) a alunga de pe tron, *b*) *fig* a răsturnă

DÉTROUSSEMENT *m* 1 lăsarea în jos (a ceea ce eră suflecat), 2 jefuire

DÉTROUSSER *v* 1 a lăsa în jos (ceceae eră suflecat), a desface, 2 a jefui (pe drum), a prăda

DÉTROUSSEUR, EUSE *s* hoț de drum

DÉTRUIRE [] destrucere *v* a distruge *a*) a dărâma, *b*) a nimici, a prăpădi, *c*) *fig* a spulberă *détruire une erreur*, a spulberă o minciună || *Se détruire*, a se distruge *a*) a se dărâma, a se prăpădi, *b*) a-și lua viața || *Se conjugă ca conduire*

DÉTRUIT, *E a* distrus, dărâmat, nimicuit

DETTE [] debitum *f* datorie *payer sa dette à la nature*, a da ortul popii, *payer sa dette à la société*, a fi executat, a pieri pe esafod, *fam avouer la dette*, a-și mărturisi gresala, *j'en fais ma dette*, sunt garant, *prov qui paye ses dettes s'enrichit*, cine n'are datorii e bogat

DEUIL (deui) *m* doliu *a*) jale, întristare mare (după un mort), *remplir de deuil*, a arunca jalea în, *fig faire son deuil de quelque chose*, a-și lua nădejdea dela ceva, *b*) cernire, haine cernite *prendre le deuil*, a lua doliul, *magasin de deuil*, magazin cu obiecte de doliu, *c*) timpul doliului, *d*) cortegiul funebru *suivre le deuil*, a urmă cortegiul, *e*) *fig* priveviste tristă *le deuil de la nature*, *f*) postav negru *tendre une église de deuil*, a cerni o biserică [V Supl.]

DEUTÉRONOME [l-gr] *m* deuteronom, ultima carte a Bibliei

DEUX [] duol *a* și *m* 1 doi, două, *tous le-deux*, amândoi, amândouă, *deux à deux*, câte doi, 2 al doilea, a doua *Henri II, Catherine II*, 3 *n'en faire ni un ni deux*, a nu sta pe gânduri, a face la minut, *piquer (donner) des deux*, a da pînteni calului, *fig* a o lua la galop || *m le deux*, 1 ziua a doua (a luni), 2 cartă sau piatră de domino cu două puncte *être à deux de jeu*, a fi egali la joc [V Supl.]

DEUXIÈME (zi) *a* al doilea, a doua || *m* al doilea etaj *demeurer au deuxième*, a locui în etajul al doilea

DEUXIÈMEMENT (zi) *adv* 1 al doilea, 2 în al doilea rând

DEUX-MÂTS *m* vas cu două catarturi

DEUX-POINTS *m*. Tip două puncte ()

DEUX-QUATRE *m* *Mus* măsură în doi timpi (cu alba ca unitate de măsură)

DEUX-TEMPS (tan) *m* *Mus* doi timpi

DÉVALER [val] *v*, 1, a da jos, a coborî, 2,

a se da jos, a se coborî, 3 a se prăvăli (de pe ceva) || *Se dévaler*, a se da jos

DÉVALISER [valise] *v* a jefui de bani și de obiecte (pe cineva)

DÉVALISEUR, **EUSE** *s* hoț, hoată

DÉVALÎGARI *m* a scrierea modernă a sanscritei clasice

DEVANCEMENT *m* 1 prévenir, 2 *devancement d'appel*, înscriere ca voluntar

DEVANCER [devant] *v* 1 a devansa, a preveni, a o lua înaintea cuiva 2 a precede, a merge înainte *les éclaireurs devancent l'armée*, eclerorii preced armata, 3 a ieși, a trece înainte *l'aurore devance le soleil*, aurora ieșe înaintea soarelui, 4 *fig* a întrece, a lăsa în urma sa *devancer tous ses rivaux*, a întrece pe toți rivalii, 5 *fig* a depăși *devancer son âge*, a-și depăși vârsta, a fi superior vârstei sale, *devancer son siècle*, a fi superior secolului (în ce privește cunoștințele sale), 6 *devancer d'appel*, a se înscrie ca voluntar || *Se devancer*, a se lua la întrecere [Se conjugă ca *avancer*]

DEVANCIER, **ÈRE** *s* predecesor *a)* cel ce a fost înaintea cuiva (în o funcțiune, în o direcție), înaintas, *b)* *pl* moșii, strămoșii *imuter les devanciers*

DEVANT [l de ab ante] *prep* dinainte, în față, *'ai du temps devant moi*, am timp îndejuns, *de devant*, de dinainte, din față, *au de vant de*, dinaintea, întru întâmpinarea (cuiva), *par devant*, dinainte, în față, *par devant témoins*, în fata martorilor || *adv* înainte *ci-devant a)* mai înainte, mai sus, *b)* altădată, *aller au devant a)* a merge întru întâmpinare, *b)* a face primii pași, a o lua înaintea altuia, *sens devant derrière*, anapoda, *ci-devant*, fost un *ci-devant noble*, un fost nobil, *fam un ci-devant jeune homme*, un fost tânăr || *m* 1 partea de dinainte, din față *loger sur le devant*, a sedeă în față *fam il bâtit sur le devant*, capătă burtă, 2 *pl prendre (gagner) les devants a)* a o lua înaintea (cuiva), *b)* a-l întrece, a-l depăși, *c)* a lua dinainte toate măsurile necesare, 3 *precădere jouer à qui aura le devant*, a jucă pentru a vedeă cine va fi protos

DEVANTIER (*tu-é*) *m* (f) șorț de femeie

DEVANTIÈRE (*ti*) *f* șorț lung sau fustă despicată pe dindărăt (pentru călărie)

DEVANTURE [devant] *f* 1 fațadă, partea din față (a unei clădiri), 2 galantariul (unei ferestre de magazin)

DÉVASTATEUR, **TRICE** [i] *s* devastator, pustitor

DÉVASTATION [i] *f* devastare, pustire

DÉVASTÉ, **E** *a* devastat, pustit

DÉVASTER [i devastare] *v* a devastă, a pustii

DÉVEINARD *m* nenorocos, om fără noroc

DÉVEINE [veine] *f* nenoroc *être en déveine*, a nu aveă noroc, a pierde într'una (la joc)

DÉVELOPPABLE *a* ce se poate desvoltă

DÉVELOPPANTE *f* *Geom* curbă produsă prin desfășurarea unui fir înfășurat de altă curbă

DÉVELOPPATEUR *m* corp susceptibil de a desvoltă imaginea latentă

DÉVELOPPÉE *f* *Geom* curbă prin desfășurarea căreia se poate presupune că se formează altă curbă

DÉVELOPPEMENT *m* desvoltare *a)* desfășurare, întindere, *b)* creștere *développement d'une plante*, *c)* explicare amănunțită *entrer dans des développements*, a intra în amănunte

DÉVELOPPER *v* 1 a desfășura, a întinde, 2 a desfășă *développer un paquet*, 3 a desvoltă *a)* a face să crească, *b)* *fig* a lărgi; *c)* a expune cu deamănuntul *développer une pensée*, 4 *développer une difficulté*, a rezolvi o greutate, 5 *Geom développer une surface*, a aplică o suprafață peste alta, 6 *Alg développer une fonction, une série*, a găsi difer.ții termeni ce conține o funcțiune, o serie, 7 (în fotografie) a face să apară imaginea pe gelatina sensibilizată || *Se développer*, a se desvoltă, a se desfășura, a se întinde, a crește, a devlopă etc

DEVENIR [l devenir] *v* a deveni, a se face *devenir à rien a)* a slăbi, *b)* a se împuțina peste măsură, *c)* *fam ne savoir que devenir*, a fi într'o mare încurcătură [Se conjugă ca *venir*]

DEVENIR *m* acțiunea de a deveni, mișcarea de prefacere

DÉVERGONDAGE [vergogne] *m* 1 destrăbălare, 2 *fig* desfrâu, orgie *dévergondage d'imagination*

DÉVERGONDÉ, **E** *s* și *a* (om) desfrânat, destrăbălat

DÉVERGONDER (SE) *v* a se destrăbălă, a pierde orice rușine

DÉVERGUER (*ghé*) [vergue] *v* a scoate vergelele (unei pânze de corabie)

DÉVERNIE [vernis] *v* scoate verniul, lustrul || *Se dévernir*, a-și ieși lustrul

DÉVERROUILLER (*ru-yé*) [verrou] *v* a descură, a trage zăvoru

DEVERS [vers] *prep* dinspre, *par devers a)* în față, dinainte, *b)* în mână *avoir par devers soi*, a aveă în stăpânirea sa

DÉVERS, **E** [l deversus] *a* strâmb, aplecat || *m* partea aplecată, pantă

DÉVERSÉ, **E** *a* strâmbat (lemn)

DÉVERSEMENT *m* 1 aplecătură, 2 abateri (a apei), 3 revărsare (a apelor), 4 strâmbare, deviere

DÉVERSER [dévers] *v* 1 a se strâmba, *ce mur déverse*, zidul acesta se strâmbează, se apleacă, 2 a vărsă (apă), *fig déverser le mépris sur*, a vărsă disprețul (în fața cuiva), 3 a se revărsă || *Se déverser*, 1 a se strâmbă, a fi aplecat, 2 a se revărsă (apele)

DÉVERSOIR *m* gură de vărsare a apei (dintr'un basen)

DÉVÊTIR *v* a desbrăcă || *Se dévêtir*, 1 a se desbrăcă, 2 *Jur* a renunță la ceva *se dévêtir d'un héritage*, a renunță la o moștenire [Se conjugă ca *ôter*]

DÉVÊTISSEMENT *m* 1 desbrăcare, 2 *Jur* renunțare la (ceva)

DÉVÊTU, **E** *a* desbrăcat,

DÉVIATEUR, TRICE *a* deviator strămbător

DÉVIATION [l] *f* deviare *a)* abatere, *b)* strămbare *déviaton d'un os*, *c)* fug abatere, depărtare dela (ceva)

DÉVORAGE *m* depănatură

DÉVIDER [vide] *v* 1 a devăna, a face ghem, 2 a înșiră printre degete *devider son rosare*, a și înșiră mălăniile, 3 a discursă *devider une affaire*, a duce o afacere la bun sfârșit || *Se décider*, a se depăna

DÉVIDEUR, EUSE *s* depănător

DÉVIDOIR *m* depănătoare

DÉVIER [l deviare] *v* a devia *a)* a (se) abate din drumul său, *b)* a (se) întoarce (din calea cea bună) *faire devier vers*, a întoarce asupra (cuiva), *c)* a strâmba *l'usage du corset peut dévier la taille*, portul corsetului poate strâmba talia || *Se dévier*, a devia *a)* a fi abătut dela drumul său, *b)* a se strâmba

DEVIN [divinus] *m* 1 ghicitor, 2 pop (șarpele) boă constrictor

DEVINABLE *a* ce se poate ghici, de ghicit

DEVINER [l divinare] *v* 1 a ghici, 2 fug a pătrunde (în inima cuiva) || *Se deviner*, 1 a fi ghicit, 2 a se presimți

DEVINERESSE *f* ghicitoare, cârturăreasă

DEVINETTE *f* ghicitoare

DEVINEUR, EUSE *s* ghicitor, persoană care ghicește ușor

DÉVIRAGE *m* 1 învârtirea dandaratele (a unui scripete), 2 desșurubatul (prin ciocnirc)

DÉVIRER [vner] *v* a învârti dandaratele (o macară)

DEVIS (vî) *m* 1 deviz, expunere amănunțită (a unei lucrări) și costul ei, 2 (*) convorbire intimă *de jouteux devis*, convorbiri plăcute, 3 *Com* deviz

DEVISAGER [visage] *v* 1 a sfâșia obrazul, a desfigura, 2 a privi (cu insistență) sau cu atenție pe cineva, a căuta să-l recunoască || *Se conjugă ca arranger*

DEVISE *f* deviză *a)* cuvânt de ordin, *b)* sentință scrisă dedesubtul unei armori

DEVISER *v* a convorbi, a se întreține (familiar), a vorbi

DÉVISSAGE *m* desșurupatul

DÉVISSER [vis] *v* a desșurupa [V Supl]

DÉVITRIFICATION *f* desvitrificarea (sticlei)

DÉVITRIFIÉ [vitre] *v* a desvitrifica sticla, a-i da înfățișarea porțelanului

DÉVOLEMENT, DÉVOÏMENT *m* 1 diaree, ieșire afară deasă, 2 *Arh* înclinarea unui tub din coș sau din gheab

DÉVOILEMENT *m* desvăluire *a)* scoaterea voalului, *b)* fug destănuire

DÉVOILER [voile] *v* a desvălui *a)* a scoate voalul, *b)* fug a destănuia, a da pe față || *Se dévoiler*, 1 a-și scoate voalul, 2 a ieși la lumină, a se arăta

DEVOIR [l debere] *v* 1 a datoră, a fi dator *devoir au tiers et au quart*, a fi dator vânzător, *fig je lui dois ma place*, fi datorț locul ce ocup, *il ne lui en doit guère*, nu e mai breaz

decât celălalt, *devoir tribut à*, a trebui să se fie de ceva, 2 a trebui, a căuta *tous les hommes doivent mourir*, toți oamenii trebuie să moară, *dusse-je* (cu un infinitiv), chiar de ar trebui să, prov *faus ce que doit advenir que pourra*, fă-ți datoria orice s'ar întâmplă || *Se devoir*, a avea datorii față de, a aparține *vous vous devez à vos enfants*, aparțineți copiilor voștri 2 a fi dator, a fi ținut să *je me devais à moi-même de le faire*, eram dator față cu mine însu-mi s'o fac, 3 *cela se doit*, asta trebuie să fie așa, se cuvine să fie așa, *cela lui est dû*, asta i se cuvine, o merită [Vezi Tabloul verbelor neregulate]

DEVOIR *m* 1 datorie *faire son devoir*, a-și face datoria, *il est du devoir de*, e de datoria, *être à son devoir*, a fi la postul său, *se mettre en devoir de faire quelque chose*, a se apucă, a-și pune în gând să facă ceva, *faire rentrer quelqu'un dans son devoir*, a readuce pe cineva la îndeplinirea datoriei, la supunere, 2 e-eicitiv, lucrare scrisă *faire ses devoirs*, 3 *pl a)* onoruri *rendre les derniers devoirs à quelqu'un*, a da ultimele onoruri cuiva, a lua parte la înmormântarea lui, *b)* respecte, politețe *rendre ses devoirs à quelqu'un*, a prezenta cuiva respectele sale, a-l vizita, *en devoir de*, gata de a

DÉVOLE *f* marț (la joc) *être en dévole*, a fi făcut marț, *faire la dévole*, a face marț

DÉVOLER *v* a fi făcut marț

DÉVOLU, E [l devolutus] *a* 1 căzut, cuvenit de drept *cire dévolu*, a se cuveni de drept || *m* 1 devolut, cedarea unui beneficiu bisericesc (de către Papa), 2 fug preferință *jeter son dévolu sur*, a-și arunca ochii pe, a-l alege

DÉVOLUTAIRE *m* cel ce a căpătat cesiunea unui beneficiu bisericesc dela Papa

DÉVOLUTIF, IVE *a* care face să treacă (ceva) dela o persoană la alta

DÉVOLUTION *f* 1 devoluțiune, transmiterea unui drept, 2 transmiterea succesiunii asupra fetelor din prima căsătorie în paguba fiilor din a doua căsătorie

DÉVONIEN, ENNE *a* și *m* Geol (teren) devonian

DÉVORANT, E *a* 1 sfâșietor, 2 mîncăcios, nesățios, 3 mistuitor *flamme dévorante*, flacăra mistuitoare, *fig soucis dévorants*, griji mistuitoare, 4. îngrozitor, cumplit *chaleur dévorante*, căldură răpășitoare

DÉVORATEUR, TRICE *a* mistuitor

DÉVORER [l devorare] *v* 1 a devoră, a sfâșia, 2 a mânca cu nesățiu *dévorer son pain*, a-și mânca cu lăcomie pâinea, 3 a citi cu nesățiu *dévorer un livre*, 4 a mistui *la flamme a tout dévoré*, focul a mistuit totul, *fig l'ennui le devore*, îl mistue plictiseala, 5 *dévorer des yeux*, a mânca cu ochii, a privi cu drag, 6 a prăpădi, a da de răpă *dévorer son patrimoine*, a-și prăpădi averea pămîntească, 7 a înghiți, a îndura *dévorer des affronts*, a înghiți la ocări, 8, a reține, a înnece *dévorer ses larmes*, a doborî, a-și înnece lacrimile, durerea, 9 *dévorer le temps, les heures*, a aștepta cu înfocare tre-

cerea timpului, a orelor, 10 *dévorer l'espace, le terrain*, a fugi ca vântul || *Se dévorer*, 1 a se sfâșia, 2 *jam* se scârpină din toate puterile, 3 a se prăpădi (de vreun dor, etc)

DÉVOT, E [l devotus] s și a smerit, cucernic, pios || cel ce ține la ceva, partizan *les dévots du pouvoir*, partizanii guvernului

DÉVOTEMENT, DEVOTIEUSEMENT (si) a cucernic, cu smerenie

DÉVOTIEUX, EUSE (si) a prea cucernic
DÉVOTION [l] f devotiune, cucernicie *être en dévotion*, a-si face închinăciunea, fig *être à la dévotion de quelqu'un*, a fi cu totul devotat cuiva, *faire ses dévotions*, a se spovedi și cumineca

DÉVOUÉ, E a 1 a fi devotat *votre tout dévoué serviteur*, prea supusul d-voastră servitor, 2 închinat

DÉVOUFMENT, DÉVOÛMENT m 1 devotament, jertfite de sine însuș, 2 devotare, închinare cu totul, supunere desăvârșită

DÉVOUER [l devotare] v 1 a închină *dévouer aux dieux infernaux*, a închină zeilor din Infern, 2 a jertfi *il fallait dévouer ce maudit animal*, trebuia jertfit acel dobitoc blestemat || *Se dévouer*, a se devota, a) a se jertfi, b) a se da cu totul, a se închină (cuiva)

DÉVOYÉ, E a întors din calea cea dreaptă, rătăcit

DÉVOYER (voo-ye) v 1 a întoarce din drumul său, a abate, 2 a pricinui ieșire afară deasă || *Se dévoyer*, a ieși din calea cea dreaptă, a rătăci [Se conjugă ca *employer*]

DEXTERITÉ [l dexteritas] f dexteritate a) îndemănare, b) *fig* dibăcie, iscusință *conduire avec dextérité*, c) materie secundară

DEXTRE [l dextral] f (+) 1 mână dreaptă, 2 partea dreaptă || a drept, situat la dreapta

DEXTREMENT adv cu îndemănare, cu dibăcie

DEXTRINE f dextrină, materie cleioasă extrasă din scrbeală

DEXTRINE, E a uns cu dextrină

DEXTROCHÈRE (kèr) [l-gr] m *Blaz* brațul drept ținând o armă, etc

DEXTROGYRE [l-gr] a 1 care trage spre dreapta, 2 care abate spre dreapta planul de polarizație

DEXTRORSUM (som) [l-gr] a și adv care merge dela stânga la dreapta

DEY (dé) [ar] m dey, prințul Algeriei

DIA *ut* la stângal ceal *n'entendre ni à gauche (à hue) ni à dia*, a nu înțelege de fel, *l'un ture à hue et l'autre à dia*, unul zice hăis și altul ceal

DIABÈTE [gr] m diabet, boală pricinuită de zahărul din urină

DIABÉTIQUE a diabetic, de diabet || m bolnav de diabet

DIABÉTOMÈTRE m diabetometru, instrument care dozează cantitatea de zahăr coprinsă în urină

DIABLE [l diabolus] m 1 diavol, drac, loc *c'est le diable incarné*, e dracu gol; *trouver son diable*, a-și găsi bacăul, *loger le diable dans*

sa bourse, a nu avea para chioară, *avoir le diable au corps*, a nu putea sta locului, *cela ne vaut pas le diable*, asta nu plătește o ceapă degerată, *faire le diable contre quelqu'un*, a face cuiva cel mai mare rău posibil, *faire le diable à quatre*, a face un târâboiu drăcesc, *être battu du diable*, a nu avea odihnă, *dire le diable de (contre) quelqu'un*, a face cu ou și cu oțet pe cineva, *manger le diable et ses cornes*, a mânca foarte mult, *c'est le diable à confesser*, e un lucru foarte greu, *être fait à la diable*, a fi foarte prost îmbrăcat, *c'est là le diable, voilà le diable*, aci e aci, *quand le diable y serait*, întâmplă-se orice, 2 (în expresiunile) *du diable si*, să fiu al dracului, să mă ia dracu dacă, *une pluie du diable*, o ploaie afurisită, *au diable*, la dracu, dracului, *au diable couvert*, unde și-a înfărcat dracu copii, *à la diable* a) prea în pripă, cârpăcește, b) rău îmbrăcat, *en diable*, al dracului, peste măsură de, *chanter en diable*, a cânta foarte frumos, *de diable*, afurisit, *avoir une peur de diable*, a avea o frică nebună, *de tous les diables, comme tous les diables*, al dracului, teribil peste măsură, 3 loc *un bon diable*, un băiat bun, *un grand diable*, un măgădău, o namilă de om, *un pauvre diable*, un biet om, *un diable de*, un afurisit de, *une diable d'affaire*, o afurisită de afacere, *un diable d'homme*, un om al dracului, *une diable de plaisanterie*, o glumă afurisită, 4 roabă cu două roate (pentru căratul bagajului), 5 țeavă pentru atârnatul focului în cuptor [int drace! [Vezi cuvintele în legătură cu *diable* și Suplimentul]

DIABLEMENT adv *jam* al dracului de, foarte

DIABLERIE f 1 vrăjitorie, 2 drăcie, drăcovenie, 3 piesă populară cu draci *les diableries de Collet*, 4 rătăcite drăcească

DIABLESSE f 1 drăcoaică, 2 loc *une diablesse de*, o afurisită de, *une pauvre diablesse*, o biată femeie, *une bonne diablesse*, o fată bună, *une grande diablesse*, o namilă de femeie

DIABLETEAU, DIABLOTEAU m drăcușor, diavol mic

DIABLOTIN m 1 drăcușor, 2 un drac de copil, ștengar, 3 *Mar*, pânză de otgon

DIABOLIQUE [l-gr] a 1 diabolic, drăcesc, 2 greu

DIABOLIQUEMENT adv cu o răutate drăcească, drăcește

DIACHYLON (ki) [gr] m talion (un fel de plastor topitor)

DIACODE [gr] a și s (sirop) din căpățână de mac alb

DIACONAL, E a de diacon

DIACONAT [l diaconus] m diaconie

DIACONESSE f diaconiță

DIACOPE, DIACOPÉE f fractura longitudinală a unui os (mai ales al craniului)

DIACOUSTIQUE [gr] f diacustică, partea Fizicii care studiază reacțiunea sunetelor

DIACRE [l-gr] m diacon

DIACRITIQUE [gr] a diacritic, deosebitor

DIADELPHE [gr] a *Bot* diadelf reunit în două legături egale

DIADELPHIE [gr] *f* diadelfie, clasa de plante cu staminele reunite în două legături egale (în sistemul *Linné*)

DIADÈME [l-gr] *m* diademă *ab*) *fig* demnitatea regală, *c*) parură de cap (a femeilor)

DIADOQUE [gr] *m* diadoc *a*) generali cari își disputau tronul lui Alexandru cel Mare, *b*) (astăzi) printul moștenitor al Greciei

DIAGNOSE (ag) [gr] *f* diagnoză *a*) caracteristica pe scurt a unei specii, *b*) arta de a face un diagnostic

DIAGNOSTIC [gr] *m* *Med* diagnostică, determinarea unei boli după simptome

DIAGNOSTIQUE (ag) [gr] *a* care te face să cunoști natura unei boli *signes diagnostiques*

DIAGNOSTIQUER (ag) *v* a diagnostica, a determina o boală după semnele ce prezintă

DIAGONAL, **E** [l-gr] *a* diagonal, pieziș || *f* diagonală, linie piezișă

DIAGONALEMENT *adv* în diagonală

DIAGRAMME [gr] *m* diagramă, schiță, plan în câteva linii (al unui obiect, fenomen)

DIAGRAPHITE *f* diagrafită, rocă schistoasă din care se fac creioanele pentru desen

DIALECTAL, **E** *a* dialectal, de dialect

DIALECTE [l-gr] *m* dialect, vorbire particulară a unei localități

DIALECTICIEN, **ENNE** *s* dialectician *a*) care predă dialectica, *b*) care dă o formă metodică raționamentelor sale

DIALECTIQUE [l-gr] *f* dialectică, arta de a raționa cu justete și metodic || *a* dialectic, metodic și just

DIALOGIQUE [l-gr] *a* dialogic, în formă de dialog

DIALOGISME *m* expunere sub formă de dialog

DIALOGISTE *m* autor de dialoguri

DIALOGUE (log') [l-gr] *m* dialog *a*) convorbire între mai multe persoane, *b*) operă în formă de convorbire

DIALOGUER (ghé) [dialogue] *v* 1 a convorbi, 2 a face să convorbească mai multe persoane *Al Dumas dialogue avec Cerve*, la A Dumas dialogurile sunt pline de vervă, 3 a aranja în formă de dialog (o scenă, o piesă)

DIALYSE [gr] *f* dializă, separarea și purificarea unor substanțe cu ajutorul instrumentului *dialyseur*

DIALYSEUR *m* instrument servind ca strecurătoare la fluide

DIAMAGNÉTIQUE (mag) *a* diamagnetic, care este respins de un magnet

DIAMAGNÉTISME (mag) *m* diamagnetism, totalul fenomenelor ce prezintă corpurile diamagnetice

DIAMANT [l-gr] *m* 1 diamant, 2 *fig* *c'est un diamant*, e o perla, 3 *éducation diamant*, educație cu litere foarte mărunte

DIAMANTAIRE *a* strălucitor ca diamantul || *m* tăietor sau negustor de diamante

DIAMANTÉ, **E** *a* 1. împodobit cu diamante; 2 presărat cu praf de sticlă sau de oșel *fleurs diamantés*,

DIAMANTER *v* 1 a împodobi cu diamante, 2 *fig* a face să strălucească ca diamantul

DIAMANTIFIÈRE *a* care conține diamant

DIAMANTIN, **E** *a* tare sau strălucitor ca diamantul

DIAMÉTRAL, **E** [l] *a* diametral, în curmeziș

DIAMÉTRALEMENT *adv* diametral *a*) dela o extremitate la cealaltă a diametrului, *b*) *fig* cu desăvârșire, cu totul *diamétralement opposés*

DIAMÈTRE [l-gr] *m* diametru *a*) linie de curmezișul circumferinței, *b*) lărgimea cea mai mare (a unui obiect rotund)

DIANDRIE [gr] *f* diandrie, clasă de plante cu două stamine (în sistemul *Linné*)

DIANE [sp] *f* *sonner la diane*, a bate zorile, a sună deșteptarea

DIANTRE [diable] *int* drace! || *a* *cette diane de*, aceasta afurisită de

DIANTREMENT *adv* al dracului de, foarte

DIAPASON [l-gr] *m* diapazon *a*) instrument care dă glasul, tonul, *b*) glas, întinderea sunetului, *c*) *fig* nivel, treaptă *se mettre au diapason de quelqu'un*, a se potrivi, a se uni cu cineva în caracter, în maniere

DIAPASONNER *v* a pune la diapazon || *Se diapasonner*, a se pune la diapazon

DIAPÉDÈSE [gr] *f* *Med* erupțiunea globulelor albe ale sângelui prin țesături afară

DIAPHANE [gr] *a* diafan *a*) care lasă să treacă lumina, *b*) străvăzător

DIAPHANÉITÉ *f* străvăzătură

DIAPHORE [gr] *f* *Ret* repetiția unui termen

DIAPHORÈSE [gr] *f* transpirație mai abundentă

DIAPHORÉTIQUE [l-gr] *a* care grăbește transpirația

DIAPHRAGMATIQUE *a* de diafragmă

DIAPHRAGME [l-gr] *m* diaframă *a*) mușchiul ce desparte pieptul de pânză, *b*) despărțitura dintre nări, *c*) despărțitură (în un fruct, o mașină, etc)

DIAPHYSE [gr] *f* corpul oaselor lungi

DIAPRÉ *E* *a* pestrițat, bălțat

DIAPRER *v* a pestriți, a bălți

DIAPRURE *f* pestrițătură, colorile variate (ale unui obiect)

DIARRHÉE (a-ré) [l-gr] *f* diaree, ieșire afară deasă

DIARRHÉIQUE (a-ré ik') *a* de diaree

DIARTHOSE [gr] *f* încheietură care permite unui os mișcări în toate direcțiile

DIASCORDIUM [l-gr] (om') *m* licitar, pomadă astrigentă și potolitoare a durerii

DIASTASE [gr] *f* diastază *a*) *Chim* deslipire întâmplătoare a două oase, *b*) *Chim* materie azotată care dizolvă substanțe

DIASTASIQUE *a* diastazic, dizolvător

DIASTOLE [gr] *f* diastolă, întinderea inimii și a arterelor

DIASTOLIQUE *a* diastolic, ce privește mișcarea inimii și a arterelor

DIATHERMANE [gr] *a* care lasă să treacă căldura

DIATHERMANÉITÉ *f* însușirea unor corpuri de a lăsa să treacă raze de căldură,

DIATHÈSE [gr] *f* diateză, predispoziție spre aceeșă boală

DIATOMÉES *f pl* familie de alge oacheșe

DIATONIQUE [l-gr] *a* *Muz* diatonic, care procedează în ordinea firească a tonurilor și a semitonurilor

DIATONIQUEMENT *adv* diatonic, în ordinea firească a tonurilor

DIATRIBE [l-gr] *f* diatribă *a)* critică rău tăcioasă, violentă, *b)* înjurătură, ocară, *c)* pamflet injurios

DIAULE [gr] *f* flaut dublu || *a* cântat (cu flautul dublu)

DICHORÉE (ko) [l gr] *m* trocheu dublu

DICHOTOME (ko) [gr] *a* 1 crăcănat, bifurcat, 2 pe jumătate (vorbind de lună)

DICHOTOMIE (ko) [gr] *f* 1 crăcănare, bifurcare, 2 starea pe jumătate a unei, jumătate de lună (în primul sau ultimul pătrar)

DICHOTOMIQUE (ko) *a* din doi în doi

DICHOIQUÉ (ik) *a* ce-și schimbă culoarea (după împrejurările de observație)

DICHOISME (ism) [gr] *m* dicroism, schimbare de color (după împrejurările de observație)

DICHRMATIQUE (kro) [gr] *a* dicromatic, ce oferă ochiului două colori

DECLINE [gr] *a* *Bot* cu organele masculine și femele în flori diferite

DICOTYLÉDONE, DICOTYLÉDONÉ, E [gr] *a* *Bot* dicotiledon, cu două cotiledoane || *f pl* clasa plantelor cu două cotiledoane

DICRANE *m* gen de mușchiu din lemne

DICRANURE *f* fluturi mari (trăind pe sălcii, pe plopi)

DICTAME [l-gr] *m* 1 *Bot* dictamă, frăsinei, 2 *fig* mângâiere, ușurare

DICTAMEN (men) [l] *m* îmbold, însuflare

DICTATEUR [l] *m* dictator, stăpânitor cu puteri desăvârșite

DICTATORIAL, E *a* de dictator

DICTATURE [l] *f* dictatură *a)* funcție de dictator, *b)* *fig* puterea desăvârșită

DICTÉ, E *a* dictat

DICTÉE *f* 1 dictatul *écriture sous la dictée du maître*, a scrie după dictatul profesorului, 2 dicteu, lucru dictat

DICTER [l dictare] *v* a dicta *a)* a spune ce să se scrie, *b)* a impune cu de a sila *dicter des lois*, a impune cu forța legi, *c)* a spune cuiva ceea ce trebuie să facă sau să spună, *d)* *fig* a prescrie, a însuflă *fais ce que ta conscience te dictera*, fă ce te va învăța cugetul

DICTION (dik-si) [l] *f* dicțiune *a)* alegerea și potrivirea cuvintelor, *b)* mod de a vorbi, vorbire

DICTIONNAIRE (si) [ml] *m* dicționar, *fig un dictionnaire vivant*, un om cu cunoștințe întinse, un om foarte învățat

DICTION [l dictum] *m* 1 zicătoare, zicală, 2 *fig* glumă, poreclă, *donner à chacun son diction*, a da fiecăruia o poreclă

DICTUM (dik-tom') [l] *m* sentință judecătorească

DIDACTIQUE [gr] *a* didactic, de (sau

pentru) învățătură || *m* genul didactic, || *f* didactica, arta de a învăța pe alții

DIDACTIQUEMENT *adv* pe cale didactică

DIDACTYLE [gr] *a* cu două degete

DIDASCALIE [gr] *f* 1 (la Greci) lămuririle date de poet actorilor, 2 (la Romani) noșită explicativă la începutul unei piese

DIADELPHES *m pl* V *marsupiaux*

DIDYME [gr] *a* *Bot* dublu, alcătuit din două părți (mai mult sau mai puțin rotunde)

DIDYMANIE [gr] *f* didymanie, clasă de plante cu 4 stamine, din care două lungi și două scurte (Linne)

DIEDRE [gr] *m* și *a* diedru (unghi) format din două plane

DIELECTRIQUE *a* (substanță) izolatoare pentru electricitate

DIÉRÈSE [l-gr] *f* diereză *a)* desfacerea unui diftong în două silabe, *b)* *Chir* separarea a două buclă împreunate

DIÈSE [l-gr] *m* *Muz* diez, semn care înalță cu un semiton

DIÈSER *v* *Muz* a pune diez, a mări cu un semiton

DIÈTE [l diète] *f* dietă, regim, trau anume *diète lactée*, regim de lăpturi, *faire diète*, *a)* a se supune unui regim, *b)* a se abține (dela mâncări și băuturi), *être à la diète*, a nu mânca nimic

DIÈTE [l diète] *f* dietă, adunare obștească

DIÉTÉTIQUE [l-gr] *a* ce ține de dietă || *f* dietetică, știința dietei, igienă

DIÉTINE [diète] *f* adunare politică a unei provincii

DIEU [l deus] *m* 1 Dumnezeu, *homme de Dieu*, preot, sfânt, *entre Dieu et soi*, fără martori, *fig manger le bon Dieu*, a se griji, *un homme du bon Dieu*, un om naiv, simplu, *Dieu merci*, din fericire, *Dieu sait*, D-zeu știe, *en Dieu*, ca un D-zeu, dumnezeiește, *bon Dieu!* *mon Dieu!* *grand Dieu!* Doamne! *plaise (sau plut)* *à Dieu*, dea D-zeu, *à Dieu ne plaise*, ferească D-zeu! *pour l'amour de Dieu* *a)* pentru a plăcea lui D-zeu, *b)* *fig* fără nici un interes, gratuit, *juste Dieu*, D-zeule! 2 zeu (la păgâni), *jurer ses grands dieux*, a jură pe toți dumnezeii, *faire son dieu de quelque chose*, a avea un cult pentru ceva, *prov ce que femme peut*, *Dieu le veut*, femeii nu-i se poate nimic refuza [V Sup]

DIEUDONNE *m* hărăzit de D-zeu

DIFFAMANT, E *a* defăimător

DIFFAMATEUR, TRICE *s* și *a* defăimător, insultător

DIFFAMATION [l] *f* defăimare

DIFFAMATOIRE *a* defăimător

DIFFAMÉ, E *a* 1 defăimat, 2 *Blaz* reprezentat fără coadă (un leu)

DIFFAMER [l diffamare] *v* a defăima, a face de oacă || *Se diffamer*, a se defăima

DIFFÉREMENT (ra-man) *adv* 1 deosebit, 2 altfel, altminteri

DIFFÉRENCE [l diferență] *f* 1 diferență, deosebire, *à la différence de*, spre deosebire de, 2 *Mat*, rămășiță *différence en moins*, rămășiță în minus

DIFFÉRENCIATION *f* diferențiere *a*) stabilirea deosebirii, *b*) deosebire

DIFFÉRENCIER *v* a diferenția, a deosebi, a stabili o deosebire || *Se différencier*, 1 a se deosebi, 2 *fig* a se distinge

DIFFÉREND (*ran*) [1] *m* diferend *a*) neînțelegere, ceartă, *b*) diferență *partager le différend*, a împărți diferența pe jumătate și a lua fiecare asupra-și jumătatea ei, a se invol

DIFFÉRENT, *E* [1] *a* 1 diferit, deosebit, *cela est (bien) différent*, asta-i (cu totul) alt ceva, 2 *pl* felurii, mai mulți *différentes per sonnes*

DIFFÉRENTIATION *f* Mat darea unei mărimi infinit de mică unei cătumi

DIFFÉRENTIEL, *ELLE* (*si*) *a* diferential *a*) cu (anti)ăți foarte mici (calcul), *b*) foarte mic *quantité différentielle*, cătume foarte mică, *c*) *droit différentiel*, taxă de vamă care variază || *f une différentielle*, creșterea foarte mică a unei cătumi variabile

DIFFÉRENTIER (*si*) *v* Mat a da o mărime infinit de mică unei cătumi

DIFFÉRER [1 *différer*] *v* 1 a întârziă *ne différez pas à faire ce que j'ai dû*, nu întârziă de a face ceea ce am zis, 2. a amână *prov ce qui est différer n'est pas perdu*, ce s'a amân timer nu s'a uitat, 3 *différer de a)* a se deosebi, a diferi în, a nu fi la un fel cu, *b)* a nu avea același, aceeași *différer d'âge, d'opinion*, a nu avea aceeași vârstă, a nu fi de aceeași părere || *Se différer*, a fi amân timer

DIFFICILE [1] *a* dificil *a*) greu, anevoios *b*) anevoie de mulțumit, *caractere difficiles*, *c*) *fig* greu *temps difficiles* || *m faire le difficile*, a face pe grozavul, pe greoiul

DIFFICILEMENT *adv* cu greu, cu anevoie

DIFFICULTÉ [1 *difficultas*] *f* dificultate *a*) greutate, *b*) anevoință *s'exprimer avec difficulté*, a vorbi cu anevoie, *faire difficulté de*, a se hotărî cu anevoie (la ceva), *c*) obiecțiune, împotrivire, *prédica soulever une difficulté*, a ridică o obiecțiune, *cela ne souffre point de difficulté*, la aceasta nu încap e obiecțiune, în doi ală, *faire (de la) difficulté*, a fi supus obiecțiunilor, *d*) neînțelegere, ceartă *avoir des difficultés avec quelqu'un*, a avea neînțelegere cu cineva

DIFFICULTUEUSEMENT (*tü-eu-s'-man*) *adv* cu greu, cu anevoie

DIFFICULTUEUX, *EUSE* (*tu-eu, tu-euz'*) *a* 1 anevoie de mulțumit, care face greutate, 2 anevoios, plin de greutate || *travail difficile-tueux*, lucrare anevoioasă

DIFFORME [1] *a* diform *pourt, rendre difforme*, a pocl, a sluși

DIFFORMITÉ *f* 1 diformitate, slujenie, po catură, 2 *fig* stricăciune

DIFFRACTIF, *IVE* *a* frangător

DIFFRACTER *v* a frânge (razele luminose)

DIFFRACTION [1] *f* difracțiune, frân gerea luminii

DIGRIGENT, *E* *a* care frânge lumina

DIFUS, *E* [1] *a* difuz *a*) împrăștiat peste

tot, *b*) *fig* lung *style diffus*, poliloghie, *c*) *fig* cu vorbă lungă, palavrăgiu *avocat diffus*

DIFFUSEMMENT (*ze*) *adv* diuz, prea întins, cu vorbe multe

DIFFUSER (*zé*) *v* a împrăștiă lumina

DIFFUSIBLE (*zi*) *a* ce se poate împrăștiă, întinde în toate direcțiile

DIFFUSIF, *IVE* *a* care se împrăștiue

DIFFUSION [1] *f* difuziune *a*) împrăștiere, întindere *b*) lungime prea mare, poliloghie

DIGÉRABLE (*je*) *a* ce se poate digera, mistui

DIGÉRER (*jd*) [1 *digérer*] *v* 1 a digera, a mistui, *tam bien dur a digérer*, greu de crezut, 2 *fig* a studia cu deamăn timer, a medita, a rumega, *digérer une affaire*, 3 a inghiți, a îndura *digérer un affront*, 4 *Farm* a fiebe la o mică căldură || *Se digérer*, a se digera, etc [Se conjugă ca *accélérer*]

DIGESTE (*jesi'*) [1] *m* digesta, culegere de hotărîți judiciare din cei mai faimoși jurisconșulți (sub Justinian I)

DIGESTEUR (*jes*) *m* cazan ermetic închis cu temperatura înaltă de fierț unele substanțe

DIGESTIBILITÉ (*jes*) *f* puțința de a fi mistuit

DIGESTIBLE (*jes*) *a* digestibil, ce se poate mistui, de mistuit

DIGESTIF, *IVE* (*jes*) [1] *a* digestiv *a*) pentru mistuire, *b*) care înlesneșle mistuirea *liqueur digestive* || *m* digestiv, leac care în lesneșle mistuirea

DIGESTION (*jes-ti*) [1] *f* digestiune, mistuire, *de facile, de dure digestion* *a*) ușor, greu de mistuit, de rumegat, *b*) *fig* ușor, greu de îndurat, de crezut, de citit, etc

DIGITAL, *E* (*ju*) [1] *a* dela degete

DIGITALE (*ju*) *f* Bot degetar

DIGITALINE (*ju*) *f* digitalină (otrăvă vio lentă)

DIGITÉ, *E* (*ju*) [1 *digitatus*] *a* tăiat în formă de deget (ex ioane)

DIGITIFORME (*ju*) *a* în formă de deget

DIGITIGRADES (*ju*) *m pl* digitigradele, familie de animale cari calcă pe degete

DIGNE [1] demn *a*) vrednic, *b*) distins, meritos, cum se cade, *c*) grav, serios *conduite digne*, *d*) *fam* înțepat

DIGNEMENT *adv* în mod demn *a*) cu demnitate, *b*) după merit, cum se cuvine *récompensé dignement*

DIGNITAIRE (*din-yi-er'*) *m* demnitar

DIGNITÉ [1 *dignitas*] *f* demnitate *a*) vrednicie, *b*) funcție înaltă, *c*) noblele, măreșie *marcher avec dignité*, a păși cu nobleșe

DIGON *m* coadă de steag care se leagă de căpătăul vergelei pânzei

DIGRESSIF, *IVE* *a* de digresiune

DIGRESSION [1] *f* digresiune *a*) abatere dela subiect, *b*) *Astr* depărțarea aparentă a planetei în raport cu soarele

DIGUE (*dig'*) [ol] *f* 1 zăgaz, stăvilă, 2 *fig* stavilă, *prédica opposer une digue aux passions*, a pune o stavilă patimilor

DIGUET (*ghe*) *m* bold de lemn (pentru măgari)

DIGYNE (*di-ji-n'*) [*i*] *a* Bot cu două pistile

DIJONNAIS, *E a și s* (locuitor) din *Dijon*

DILACÉRATION [*i*] *f* slăbire

DILACÉRER [*i*] dilacerare] *c* a slăbi, a face bucăți [Se conjugă ca *accélérer*]

DILAPIDATEUR, **TRICE** *s* dilapidator, risipitor

DILAPIDATION [*i*] *f* dilapidare *a*) risipă (nebună), *b*) sietensire (de bani streini)

DILAPIDER [*i*] dilapidare] *v* a dilapida *a*) a risipi (nebuneste) *dilapider un héritage*, *b*) a sfetisi

DILATABILITÉ *f* proprietatea de a se dilata, de a se putea întinde

DILATABLE *a* dilatabil, ce se poate întinde

DILATANT, *E a* care dilată întinde || *m* corp care dilată

DILATATEUR, **TRICE** *a* dilator || *m* Chir instrument de dilatare

DILATATION [*i*] *f* dilatare *a*) întindere, *b*) *fig* bucurie sufletească

DILATER [*i*] dilatare] *f* a dilata, a întinde, *fig dilater le cœur*, a face să crească inima de bucurie || *Se dilater*, a se dilata, 1 se întinde

DILATOIRE *a* Jur trăgător

DILUTION (*si'*) [*i*] *f* di. qoste curată

DILEMME (*lem*) [*i*-gr] *m* dilemă, argument cu două propozițiuni contrarii și cu aceeași conluziune

DILETTANTE [*i*] *m* diletant, iubitor de artă, amator Pl *dilettanti* sau *dilettantes*

DILETTANTISME *m* dilettantism *a*) dragoste de artă, *b*) însușirea de diletant

DILIGEMENT (*ja-man*) *adv* 1 în grabă, 2 cu simț

DILIGENCE (*jans'*) [*i*] diligenta] *f* 1 grabă, 2 uțea] *faire diligence*, a se grăbi, *faire ses diligences pour quelque chose*, a și da toată osteneala pentru ceva, 2 simț, hărnicie *travailler avec diligence*, a lucra cu hărnicie, 3 *a*) diligență, postă, *b*) lumea din diligență, prov *c'est la diligence embourbée*, e un om adormit, un tembel, 4 Jur *a la diligence de*, la cererea (cuiva) || loc *adv en diligence*, repede, cu toată uțea

DILIGENT, *E* (*jan, jan'*) [*i*] *a* 1 silitor, harnic, 2 rute, grabnic. *marcher d'un pas diligent*, a merge cu pași grabnici

DILIGENTER (*jan*) *v* a grăbi, a zori || *Se diligenter*, a se grăbi

DILUER [*i*] diluere] *v* a rări, a subția (cu apă)

DILUTION (*i*) [*i*] *f* 1 subțierea cu apă (a unui lichid), 2 lichid subțiat cu apă

DILUVIAL, *E a* diluvial, de al diluviului

DILUVIEN, **ENNE** [*i*] diluvium] *a* diluvian, *a*) de pe vremea potopului, *b*) *pluie diluvienne* ploare torențială, povoru

DILUVIUM (*vi-om*) [*i*] *m* terenuri formate de ape în timpul diluviului

DIMANCHE [*i*] dies dominicus] *m* 1 duminică, 2 *fig. (z)* de sărbătoare *air de dimanche*, înfățișare veselă de sărbătoare, *am*

brave comme un dimanche, foarte bine îmbrăcat, prov *tel qui ne vendredi dimanche pleurera*, cine râde azi plange mâine V *Rameaux*

DÎME [*i*] decimă] *f* dijmă, zeciuieală *lever la dime a)* a încasa dijma, *b*) *fig* a lua sume nedrepte

DIMENSION [*i*] *f* dimensiune, mărime, *fig prendre ses dimensions*, a lua măsurile cuvenite

DÎMER [*i*] *v* a dijma, a lua zeciuieală

DÎMEUR *m* perceptorul dijmei

DIMINUÉ, *E a* micșorat

DIMINUENDO (*nu-en*) [*i*] *adv* Mus micșorându-se, printr-o gradatie nesimțită

DIMINUER [*i*] diminuer] *v* a diminua, a (se) micșora, a (se) imputina, *diminuer de prix*, a-și reduce prețul *cel enfant diminue*, copilul slăbește [Se conjugă cu *avoir* sau cu *être*, după cum vrem să arătăm acțiunea sau starea

DIMINUTIF, **IVE** [*i*] *a* micșorător || *m* 1 diminutiv, vorbă cu codită (ex *fillette* din *jeune*), 2 miniatură, imagine în mic (a altui lucru mai mare)

DIMINUTION [*i*] *f* 1 micșorare, imputinare, 2 reducere *diminution de prix*

DIMISSOIRE [*i*] dimissorius] *m* permis de a fi hirotonit de alt episcop

DIMORPHE [*gr*] *a* amorf, care poate cristaliza sub două forme diferite

DIMORPHISME *m* dimorfism, putința de a cristaliza sub două forme diferite

DINANDERIE [orașul Dinand în Belgia] *f* alămărie

DINANDIER *m* alămar

DÎNATOIRE *a* *fam* ce ține loc de cină *déjeuner dinatoire*, dejun care ține loc de cină

DÎNDE [*coq d'inde*] *f* 1 cursă, 2 *fig* femeie neghioabă

DINDON *m* 1 curcan, 2 *fig* nătăruș, loc *être le dindon de la farce*, a fi de râsul tuttora [V Suplimentu]

DINDONNEAU *m* curcănaș

DINDONNIER, **ÈRE** *s* păzitor de curcani

DÎNE *m* diner

DÎNÉE *f* 1 prânz și cheltueala prânzului (în călătorie), 3 popas unde se ia prânzul

DÎNER *m* 1 cină, masă de diseară, (în unele părți din Franța) prânzul *apres le dîner*, după masă, 2 masă, ospăț *diner de gala*, masă mare de gală, 3 mâncare dela cină, 4 *déjeuner-dîner*, dejun care se ia ceva mai târziu decât cel obișnuit

DÎNER *v* 1 a cină, a lua masa de diseară, sau cea dela prânz, 2 *diner de*, a mânca *nous dinâmes de soupe et de bouilli*, mâncărăm supă și rasol, prov *qui dort dîner*, când dormi n ai nevoie de mâncare, *dîner par cœur*, a nu căpăta mâncare, *il me semble avoir dîné quand je le vois*, mi-e greață când îl văd

DÎNETTE *f* 1 masă de copil sau de păpuși, 2 prânzuleț

DÎNEUR, **EUSE** *s* 1 mosafir la masă, 2 *un beau d'neur*, un mare mâncăcios

DINOSAURIEN *m* dinosaurian, reptil fosil

DINOTHERIUM (*om*) *m* dinoterium, proboscidian, urmas fosil în miocen.

DIOCÉSAIN, *E s a* (locuitor) din o eparchie || *m* episcopul eparhiei

DIOCÈSE *m* [gr] 1 provincie (a imperiului roman), 2 dioreză, eparhie de (arhiepiscop)

DIOIQUE (ik') [gr] *a* dioic, cu florile sexuale separate

DIONÉE [gr] *f* Bot dionea, plantă sensibilă care se închide peste insecta care o atinge

DIONYSIAQUE (zi-ak') [gr] *a* dioniziac, ce privește pe Bachus || *f pl* sărbătorile în onoarea lui Bachus

DIOPTRIE [gr] *f* Fiz dioptrie, unitate de convergență a lentilelor

DIOPTRIQUE (rik') [gr] *f* Fiz dioptrici, știința frângerii luminii || *a* de dioptrici

DIORAMA [gr] *m* dioramă, tablouri pe pânză văzute în întuneric sub efectul unor lumini

DIORAMIQUE *a* de dioramă

DIPÉTALE *a* cu două petale

DIPHTÈRE, **DIPHTÉRITE** [gr] *f* difterie, boala organelor respirației

DIPHTÉRIQUE (rik') *a* difteric, al difteriei

DIPHONQUE (tong') [l-gr] *f* diftong, reu-nirea a două vocale

DIPLOMATE [diplôme] *m* diplomat *a*) om de Stat însărcinat a trata cu strănătatea afacerile țării sale, *b*) om dibaciu în atacări || *a* dibaciu în diplomație

DIPLOMATIE (sz) *f* diplomație *a*) știința raporturilor dintre State, *b*) arta de a negocia cu strănătatea afacerile unei țări, *c*) corpul diplomatic, *d*) fig conducere dibace *faire de la diplomatie*, *a* face pe șmecherul

DIPLOMATIQUE (tik') *a* diplomatic *a*) de diplomație, *b*) *corps diplomatique*, diplomații, *c*) fig misterios *air diplomatique*, înfățișare misterioasă, *d*) cu dublu înțeles (ex vorbire)

DIPLOMATIQUE *f* 1 diplomatica, arta de a descifra diplomele, hrisoavele, etc 2 fig șiretic *faire de la diplomatique*, *a* umbla cu șiretchuri

DIPLOMATIQUEMENT *adv* diplomatic, cu diplomație

DIPLOME [l-gr] *m* 1 diplomă *a*) hrisov *déchiffrer des diplômes*, *a* descifra hrisoave, 2 act de capacitate, titlu

DIPLOMÉ, *E a și s* diplomat, cu diplomă

DIPLOPIE [gr] *f* vedere dublă

DIPLOPTÈRE [gr] *a* cu aripi duble

DIPODE [gr] *a* dipod, cu două picioare

DIPSOMANE *s* cel atins de patima băuturii

DIPSOMANIE [gr] *f* patimă violentă de a bea

DIPTÈRE [l-gr] *a* dipter, cu două aripi || *m pl* 1 dipterele, insectele cu două aripi, 2 clădire înconjurată cu două rânduri de coloane

DIPTYQUE (ik') [l-gr] *m* 1 (la Romani) două tablouri reunite în formă de carte, 2 tablou sau bas-relief acoperit cu un oblon deasemenea pictat sau sculptat

DIRE [l dicere] *v*. 1 *a* zice, *a* spune, loc *on dit*, *se zice*, umblă svonul, *ce sont des on dit* sunt simple svonuri *cela va sans dire*,

asta se înțelege de la sine, *voilà qui est dit*, *tout est dit*, destul, ne am înțeles, *a dire crat*, *a viaz dire*, le dreptul vorbind, *c'est tout dire*, *c'est tout dit*, nu e nimic de adogat, *c'est beaucoup dire*, e a merge prea departe, *a qui le dites-vous?* mie mi-o spui? *comme qui dirait*, cum s'ar zice, *dites donc!* i-ascultă! *ce n'est pas pour vous dire*, nu că mă laud, *dire le diable de quelqu'un*, *a* face pe cineva cu ou și cu oțet, *le cœur me le disait bien*, o simteam eu, *c'est bientôt dit*, e ușor de zis, *se le faire dire*, a așteptă să-i se repete, *ne pas se le faire dire* *a* nu așteptă să-i se repete, *prov qui ne dit moi consent*, cine tace, aprobă, 2 *a* recita, *a* spune *elle dit bien les vers*, ea recită bine versurile, *l'art de bien dire*, arta frumoasei vorbiri, elocința, *dire la messe*, *a* sluji liturghia, 3 *a* cânta, *a* executa *dire un morceau de musique*, *a* cânta o bucată muzicală, 4 *a* povesti *Muse, dis la colere d'Achille*, Muză, povestește mania lui Achile, 5 *a* ghici *dire la bonne aventure*, *a* ghici norocul cuiva, 6 *a* însemnă *qu'est-ce à dire*, ce va să zică, ce însemnează aceasta? *ce n'est pas à dire que*, *a* sta nu însemnează că, de aci nu urmează că, *cela ne dit rien*, asta nu însemnează nimic, *c'est-a-dire*, va să zică, adică, *que veut dire cela (en roumain)*? ce însemnă asta (pe românește)? 7 *a* crede, *a* gândi *qu'en dites-vous?* ce crezi? *qu'en dirait-on?* ce va zice lumea? *le qu'en dirait-on*, gura lumii, *se moquer du qu'en dirait-on*, *a* nu-i păsă de gura lumii, *on dirait que*, *a* crede că, *fam on dirait d'un fou*, *a* putea crede că e nebun, *est-ce à dire?* crezi-tu cu aceasta? *dire que*, când te gândești că, 8 *a* cere *si le cœur vous en dit*, dacă inima îți cere, dacă dorești, 9 *a* obiectă *que trouvez-vous à dire?* ce ai de obiectat? *il y a bien (tout) à dire*, sunt multe de obiectat, *il n'y a pas à dire*, nu e nimic de obiectat, e hotărât, fără contrazicere || *Se dire*, 1 *a* se zice, *a* se spune, 2 *a* se da drept, *a* pretinde, *a* se zice că este *il se dit mon ami*, zice că este amicul meu, 3 *a*-și zice în sine însuși, *a* recunoaște *je me suis dit que j'avais tort*, mi-am zis că n'am dreptate, 4 *s'en dire*, *a*-și face reproșuri [V Tabloul verbelor nereg și Suplimentul]

DIRE *m* zisă, spusă *au dire de chacun*, după spusa fiecăruia, *au dire de tout le monde*, după spusa tuturor, *d'après ses propres dires*, după chiar spusese sale, *au dire des experts*, după spusa cunoscătorilor, *a dire d'experts* *a*) după părerea celor cunoscători, *b*) fig cu putere, fără rușine *mentir à dire d'experts*, *a* minți cu nerușinare

DIRECT, *E* (rek') [l] *a* direct, fără înconjur *correspondance directe*, corespondență nemijlocită, *train direct*, tren ce nu se oprește la stațiile intermediare, *construction directe*, construcție firească, *régime direct*, acuzativul, *contradiction directe*, contrazicere fățișă, *preuise directe*, dovadă formală, *mode direct*, indica-tivul, *cas direct*, nominativul, *discours direct*, înseși vorbele persoanei menționate, *rapport*

direct, raport imediat, *Jur ligne directe*, în rudire în linie dreaptă

DIRECTEMENT *adv* *direct* a) drept, b) deadreptul, fără înconjur, fără mijlocitor, c) cu totul *directement opposé*, cu totul opus

DIRECTEUR, TRICE *s* director, conducător, șef, *directeur de conscience*, duhovnic || a conducător, dînguitor

DIRECTION [i] *f* direcți(un)e a) diriger, conduce, b) biroul, casa sau personalul unei direcții, c) funcția de director, d) parte, drum *quelle direction ont-ils prise?* pe ce drum au apucat? *prendre une bonne direction*, a lua drumul cel bun, e) linie, rînd *dans la même direction*, f) directivă

DIRECTOIRE [i] *m* directoriu, locotenență

DIRECTORAT *m* directorat

DIRECTORIAL, E *a* de directoriu, de director

DIRIGEABLE (*jabl'*) *a* dirijabil, ce poate fi condus

DIRIGEANCE, E (*jan, jant'*) *f* a conducător

DIRIGER [i] (*dirigere*) *v* 1 a dirija a) a conduce, b) *fig* a călăuzi *diriger ses pas*, a îndreptă pașii, 2 a mana (o trăsură), a cărmîi (o barcă) || *Se diriger*, a se dirija a-si îndreptă pașii [Se conjugă ca *arranger*]

DIRIMANT, E *a* anulător

DIRIMER [i] (*dirimere*) *v* a anula, a zădărnici (un act împlinit)

DISCALE [it] *f* ușurarea greutății unei mărți prin evaporare

DISCERNABLE *a* ce se poate discerne deosebi

DISCERNEMENT (*di-ser*) *m* discernământ a) deosebire *discernement des couleurs*, b) pătrundere, pricepere, chibzuire

DISCERNER [i] (*discerner*) *v* a discerne a) a deosebi *discerner le bien du mal*, a deosebi binele de rău, b) a pătrunde bine, a pricepe *agir sans discernement*, a nu ști să deosebească ce e bun de ce e rău

DISCIPLE (*di-sipl'*) [i] *m* discipol a) școlar, b) ucenic, c) *fig* apostol

DISCIPLINABLE *a* disciplinabil, ce poate fi disciplinat

DISCIPLINAIRE *a* disciplinar, de disciplină

DISCIPLINAIREMENT *adv* pe cale disciplinară

DISCIPLINE (*di-si*) [i] *f* 1 disciplină a) orânduială, regulă, b) supunere la un regulament, 2 biciu *coups de discipline*, lovituri de biciu, bice, *donner la discipline*, a da bătaie, *se donner la discipline*, a se flagela

DISCIPLINÉ, E *a* disciplinat

DISCIPLINER *v* 1 a disciplina, a obișnui cu ordinea, cu supunerea, 2 (în sens religios) a bate cu bice, a flagela || *Se discipliner*, 1 a se disciplina, 2 a se flagela

DISCOBOLE [i-gr] *m* aruncător cu discul (la vechii Greci)

DISCOIDE (*id'*) [gr] *a* în formă de disc

DISCOMICÈTES [gr.] *m pl.* ordin de cucerii cu himen

DISCONTINU, E *a.* cu întreruperi

DISCONTINUATION / întrerupere, încetare
DISCONTINUER *v* a (se) întrerupe, a înceta || *Se discontinuer*, a înceta

DISCONTINUITÉ *f* întrerupere, lipsă de continuitate

DISCONVENANCE *f* nepotrivire

DISCONVENIR [i] *v* 1 (*cu être*), a) a nu conveni *offre qui ne disconvient pas*, ofertă care convine, b) a tăgădui *je ne disconviens pas que cela (ne) soit vrai*, nu tăgăduesc că aceasta nu e adevărat, 2 (*cu avoir*) a nu se potrivi *ces deux proportions disconviennent*, e nepotrivire între aceste două proporții [Se conjugă ca *venir*]

DISCORD *a m* 1 *Muz* nepotrivit, 2 *fig* neconsecvent || *m* (?) neînțelegere

DISCORDANCE *f* discordanță a) nepotrivire de sunete, b) *fig* nepotrivire

DISCORDANT, E [i] *a* discordant a) neacordat, ne la fel b) nearmonios *vers discordants*, c) *fig* nepotrivit *caractères discordants*, d) *Geol* cari nu se suprapun regulat (stratui)

DISCORDE [i] (*discordia*) *f* discordie, neînțelegere, vrajbă

DISCORDER [i] (*discordare*) *v* 1 *Muz* a fi neacordat, 2 a nu se potrivi, a fi nepotrivit

DISCOUBEUR, EUSE *s* 1 flecar, 2 vorbitor *beau discoureur*, bun vorbitor

DISCOUBIR [i] (*discoubire*) *v* a vorbi despre *discourir sur la vertu*, a vorbi despre virtute, 2 a flecări *marchons sans discourir*, să mergem fără a mai pierde vremea

DISCOURS [i. *discursus*] *m* 1 parte de cuvânt *il y a en français dix parties du discours*, sunt în limba franceză zece părți de cuvânt, 2 *discurs*, cuvântare, 3 vorbă *faire des discours en l'air*, a vorbi în vînt, *tenir d'étranges discours*, a spune lucruri ciudate, *ce n'est que discours* ! is vorbe goale! *mofturi!* *changer de discours*, a schimba vorba, *varier ses discours*, a-și varia expresiunile, *tous vos beaux discours*, toate vorbele voastre frumoase, 4 vorbire *le discours familier*, vorbirea familiară, 5 compoziție, lucrare *discours latin*, compoziție latină, 6 (în stilul înalt) descriere *un fidèle discours*, o descriere fidelă

DISCOURTOIS, E *a* necurtenitor, nepoliticos

DISCOURTOISEMENT *adv* în mod nepoliticos

DISCOURTOISIE [i] *f* nepolitete

DISCRÉDIT [it] *m* discredit a) pierderea creditului, b) pierderea considerației, nume rău

DISCRÉDITER *v* a discredită, a scoate nume rău, a strica buna reputație a cuiva || *Se discréditer*, a se discredită, a-și pierde creditul, considerația, a-și ieși nume rău

DISCRET, ÈTE [i] *a* discret a) *Mat* întrerupt *quantité discrète*, câtime întreruptă, b) tăcut, care știe să păstreze un secret, c) cumpătat, măsurat *manières discrètes*

DISCRÈTEMENT *adv.* în mod discret, cu discreție

DISCRÉTION (*si*) [i] *f* discreți(un)e a) tăcere, păstrare de secret, b) cumpătare, rețu-

neré parler avec discrétion, a vorbi cumpănat,
c) *cherem, plac être a la discrétion de quel qu'un*, a fi la cheremul cuiva, *se mettre a la discrétion de quelqu'un*, a se pune la dispoziție, la cheremul cuiva, *a discrétion*, după plac, după poftă, *manger a discrétion*, a manca după plac, *cât doresti, se rendre a discrétion*, a se pretă la bunul plac (al cuiva), fără condiții, *s'en remettre a la discrétion de quelqu'un*, a se bizui pe judecata cuiva, *vivre a discrétion*, a trăi pe spinarea locuitorilor unei localități

DISCRÉTIONNAIRE *a* lăsat la discreția cuiva *pouvoir discrétionnaire*, dreptul de a juca după cum va crede de cuviință

DISCRÉTOIRE *m* 1 adunarea superiorilor unei mănăstiri, 2 sala unde se adună ei

DISCULPATION (*si*) [*i*] *f* desvinovărire

DISCULPER [*i* disculpare] *v* a desvinovăți || *Se disculper*, a se desvinovăți

DISCURSIF, IVE [*i*] *a* discursiv *a*) care deduce în mod logic, *b*) ce se împrăștie în *telligence discursive*

DISCUSSION [*i*] *f* 1 discutare, desbatere, 2 discuție *a*) stădă *discussion de jeu*, ceartă la joc, *b*) schimbare de cuvinte

DISCUTABLE *a* discutabil, ce se poate discuta, desbate

DISCUTER [*i* discutare] *v* 1 a discuta *a*) a lua în desbatere, în cercetare, *b*) a sta de vorbă, a se stădi, 2 *Jur discuter un débiteur*, a cerceta averea unui debitor pentru a o vinde la licitație || *Se discuter*, a se discuta, etc

DISSEPALE (*se*) *a* cu două separe

DISERT, E [*i*] *a* bun de gură, care vorbește elegant și cu ușurință

DISERTEMENT *adv* cu eleganță și cu ușurință

DISETTE *f* 1 lipsă de lucruri trebuincioase, de bucate, 2 *fug* lipsă desăvârșită, sărăcie *disette d'idées*

DISLITTEUX, EUSE *a* și *s* 1 (um) lipsit de cele trebuincioase, 2 sărac lipsit, nevoiaș
DISLEU, EUSE *s* 1 apurător, 2 *diseuse de bonne aventure*, ghicitoare, cârmărească, *diseur de bons mots*, glumeț, *diseur de grands mots*, fantaron, *diseur de riens* moftangiu, 3 vorbitor *beau discours*, vorbitor elegant

DISGRÂCE [*i*] *f* disgrăție *a*) urgie *disgrâce de Dieu*, urgie dumnezeiească, *b*) nenorocire *pour comble de disgrâce*, ca culme a nenorocirii, *c*) lipsă de grație

DISGRACIÉ, E *a* disgrățiat *a*) urgisit, scos din favoare, *b*) *fug* pocit

DISGRACIER *v* a disgrăția, a urgisi, a scoate din favoare, a lua în ochi rău

DISGRACIEUSEMENT *adv* în mod disgrățios, neplăcut

DISGRACIEUX, EUSE *a* disgrățios *a*) lipsit de grație, *b*) neplăcut, uricicos, supărător *accueil disgracieux*, primire uricicioasă

DISJOINDRE *v* a despărți || *Se disjoindre*, a se despărți [Se conjugă ca *joindre*]

DISJOINT, E *a* 1 despărțit, 2 *Muz. degré, intervalle disjoints*, interval între o notă și alta separat prin mai multe grade.

DISJONCTIF, IVE [*i*] disjunctivus] *a* despărțitor, de despărțire || *f* conjuncție de despărțire (*ex. ni, ou, etc*)

DISJONCTION (*ksi*) [*i*] disjuncție] *f* 1 despărțire, 2 *Jur* despărțire a două procese

DISLOCATION (*si*) [*ml*] *f* 1 desfacerea (unei mașini), 2 dislocare *a*) ieșire din locul său, scurțare, *b*) răslețire, desmembrare *dislocation d'un empire*, *c*) *Geol* ruptură *les dislocations de l'écorce terrestre*, rupturile scoarței pământului

DISLOQUEMENT *m* dislocare

DISLOQUER [*i*] dislocare] *v* 1 a scoate din cutie, din locul său, 2 a dislocă *a*) a desface, *distinguer une machine*, *b*) a scoate din loc, a scinde *disloquer un membre*, *c*) a repartiza în cantonamente (o armată) || *Se disloquer*, a se dislocă *a*) a ieși din locul său, a se scinde, *b*) a se desface, *c*) *fug* a se desmembra

DISPACHE [*i*] *dispaccio*] *f* regularea pierderilor și stricăciunilor între asigurat și societatea de asigurare maritimă

DISPARAISANT, E *a* care dispare

DISPARAITRE *v* a dispărea, a pieri [Se compune cu *avoir* sau cu *être* după cum arată o acțiune sau o stare, și se conjugă ca *paraître*]

DISPARATE [*i*] *a* disparat *a*) nepotrivit, deosebit, *b*) lipsit de șir, de armonie *style disparate* || *f* nepotrivire, contrast, *faute disparate*, a nu se potrive, a contrasta

DISPARITÉ *f* nepotrivire, deosebire (între două lucruri comparate)

DISPARITION (*si*) *f* dispariție, pierire

DISPARU, E *pp* dispărut

DISPENDIEUSEMENT *adv* în mod costisitor

DISPENDIEUX, EUSE [*i*] *a* costisitor, prea scump

DISPENSABLE *a* ce poate fi scutit

DISPENSARE *m* 1 carte cu formule pentru prepararea medicamentelor, 2 dispensar, loc unde se împarte gratis consultații și medicamente

DISPENSATEUR, TRICE *s* distribuitor, dă-tător

DISPENSATION (*si*) [*i*] *f* 1 distribuire, împărțire, 2 *Farm* cântăritul și aranjarea medicamentelor

DISPENSE *f* dispensă, scutire

DISPENSÉ, E dispensat, scutit

DISPENSER [*i*] dispensare] *v* 1 a împărți, a da *dispenser des secours*, a împărți ajutoare, 2 *Farm* a prepara (medicamentele), 3 a dispensa, a scuti, 4 *pop* a ierta || *Se dispenser*, a se dispensa, a-și lua permisiunea (de a nu face ceva), a se abține, a se scuti

DISPERSEMENT *m* împrăștiere

DISPERSEE [*i*] disperse] *v* a împrăști, a risipi || *Se disperser*, a se împrăști, a se risipi

DISPERSIF, IVE *a* de împrăștiere

DISPERSION [*i*] *f* împrăștiere, risipie

DISPONIBILITÉ *f* 1 disponibilitate *mettre en disponibilité*, a scoate pentru un timp din funcție, 2 *pi* lucruri sau bani disponibili

DISPONIBLE *a*, disponibil *a*) de care se

dispune *merchandise disponible*, *b*) iara tuncie, fără ocupație, liber

DISPOS [1 dispositus] *a m* 1 ușor, sprinten, 2 deștept, deschis *esprit dispos*, minte deschisă

DISPOSANT, *E s* cel care face o donațiune în fața moștenitorilor sau prin testament

DISPOSÉ, *E a* dispus, gata de

DISPOSER [1 disponere] *v* 1 a așeza în ordine, a randui *disposer des chaises*, a randui scaune, 2 a aranja, a găti *disposer une chambre*, 3 a predispuce, a îndupleca, a pregăti la (ceva) *disposer a mourir*, a îndupleca să moară, 4 a dispune *a*) a face ce vrea, a fi stăpan pe *je dispose de mon bien*, sunt stăpan pe averea mea, *b*) a hotărî *le sort en a autrement disposé*, soarta a hotărît (a vrut) altminteri, prov *l'homme propose et Dieu dispose*, nimeni nu e stăpan pe soartă, 5 a se servi (de cineva), 6 a reclama curva || *Se disposer*, 1 a se aranja, 2 se *disposer de a*, a se (pregăti de ceva *se disposer a partir*, a se pregăti de plecare, a se găti de ducă

DISPOSITIF *m* dispozitiv *a*) *sur* partea unei judecăți care cuprinde hotărârile judecătorilor, *b*) mod de aranjare (a pașilor unui aparat) *dispositif ingenieur*, mod ingenios de aranjare

DISPOSITION [1] *f* 1 dispoziție(un)e *a*) randuială, așezare, *b*) întocmire, *disposition d'une bataille*, *d'un ouvrage*, întocmirea unei bătălii, unei lucrări, *c*) întrebuintare *une disposition utile des fonds publics*, o întrebuintare folositoare a banilor publici, *d*) sentiment *il est dans les meilleures dispositions pour vous*, are cele mai bune sentimente, e foarte bine dispus pentru d-ta, *e*) cherem, bunul plac *être a la disposition de*, a fi la cheremul curvii, *f*) stare, iire *bonne disposition*, voieșie, voie bună, *g*) hotărîre, ordin *les dispositions de la loi*, hotărârile legii, *h*) intențiune, gând *sa disposition a vous servir*, intenția lui de a vă servi, *être dans la disposition de sortir, de travailler*, a se pregăti, a se gândi să iasă, să lucreze, 2. predispoziție, aplecare, gust, tendință *disposition au bien*, aplecare spre bine, 3 putere *cela n'est pas en ma disposition*, asta nu stă în puterea mea, 4 *pl* pregături *faire ses dispositions pour un voyage*, a-și face pregăturile de călătorie

DISPROPORTION *f* disproporție, lipsă de proporție, nepotrivire

DISPROPORTIONNÉ, *E a* disproporționat, lipsit de proporție, nepotrivit

DISPROPORTIONNÉ *v.* a nepotrivii, a potrivii rău

DISPUTAILLE (*ta-yé*) [dispute] *v* *fam* a se sfădi, a se ciorovi pentru lucruri de nimic

DISPUTAILLEUR, *EUSE s* cată-ceartă, ci-căltor

DISPUTATION [1] *f* 1 discuție; 2. tratat teologic de controversă.

DISPUTE *f* dispută *a*) dezbateri contradictorie, *hors de dispute*, *sans dispute*, netăgăduit, *b*) discuție publică, *c*) luptă de între-

care (pentru a obține ceva), *d*) cearta, slada *chercher dispute*, a căuta ceartă

DISPUTER [1 disputare] *v* a disputa *a*) a avea discuție, a se certa pentru *disputer des couleurs*, a se certa pentru colori, *disputer sur la pointe d'une aiguille*, a se certa pentru ileacuri, *b*) a se lua la întrecere, a lupta pentru *disputer la victoire, son honneur*, a se lupta pentru izbandă, pentru cinste, fig *disputer le terrain*, a lupta cu tărie pentru opiniile sau interesele sale, *le disputer a quelqu'un*, a lupta pentru a-l ajunge pe cineva, *c*) a rivaliza în *disputer de luxe*, a se lua la întrecere în lux (cu cineva), *d*) a discuta asupra (unui lucru) *disputer de science*, a discuta despre știință, *être a disputer*, a se certa pentru || *Se disputer*, 1 a se certa, 2 a se lupta pentru (ceva) *se disputer une place*, a se lupta pentru un loc

DISPUTEUR, *EUSE s* om caruia îi place să se certe, să contrazică, adversar

DISQUALIFICATION (*ka*) *f* descalificare

DISQUALIFIER (*ka*) *v* a descalifica *a*) a declara inapt (un cal de curse), *b*) *fig* a declara (pe cineva) nevednic de ai săi

DISQUE [1] *m* 1 disc *a*) placă de asvarlit (a celor vechi), *b*) placă pentru semnale (la căile ferate), 2 discul (soarelui)

DISQUISITION (*ki-zu-si*) [1] *f* cercetare

DISSECTEUR *m* cel ce disecă

DISSECTION (*si*) [1] *f* disecție *a*) disecare, tăiere (a unui cadavru), *b*) *fig* cercetare amănunțită

DISSEMBLABLE (*san*) *a* diferit, neasemănător, care nu e la fel

DISSEMBLANCE (*san*) *f* neasemănare, deosebire

DISSEMINATION *f* 1 împrăștiere

DISSÉMINER [1 disseminare] *v* a împrăști. || *Se disséminer*, a se împrăști, a se risipi

DISSENSION [1] *f* desbinare, neînțelegere

DISSENTIMENT *m* deosebire (în vederi, în simțiri) *être en dissentiment*, a se deosebi în vederi, în simțiri, etc

DISSÉQUEE [1 dissecare] *v* a disecă *a*) a tăia (un cadavru), *b*) *fig* a cerceta cu luare aminte, a pătrunde

DISSÉQUEUR *m* 1 disecător (de cadavre)

2 *fig* anahizator profund, răscolitor

DISSERTATEUR [1] *m* disertator, autor de disertații

DISSERTATION [1] *f*. disertație, lucrare sau cuvântare adâncită

DISSERTER [1. dissertare] *v.* a face disertații, a vorbi pe larg despre ceva

DISSIDENCE [1 dissidentia] *f* disidență, ciocnire, deosebire în vederi sau păreri

DISSIDENT, *E* [1] *s* disident *a*) care profesează o opinie diferită a majorității, *b*) care nu ține de biserică oficială a Statului

DISSIMILAIRE *a* nu de același fel

DISSIMILITUDE *f* neasemănare, lipsă de asemănare.

DISSIMULATEUR, *TRICE* *a* și *s*. disimulador, prefăcător

DISSIMULATION *f* disimulare, prefăcătorie

DISSIMULE, *E* a prelăcut, ascuns

DISSIMULER [i dissimule] *v* a disimula

a) a ascunde, *fig* a nu da pe fața, b) a se lăsa ca nu s-ar pricepe, că nu simte *dissimuler une offense*, a se lăsa că nu a priceput insulta, c) a se prelăsa *l'art de dissimuler*, înțelegutul de a se prelăsa || *Se dissimuler*, 1 a se ascunde, 2 a-și ascunde, a nu recunoaște

DISSIPATEUR, *TRICE* *s* risipitor, *pop* mană spartă

DISSIPATION [i] *f* 1 risipire, împrăștiere *dissipation d'un nuage*, împrăștierea unui nor, 2 risipă, cheltuire nebunească, 3 atracție *il vous faut un peu de dissipation*, aveți nevoie de nișcă distracție, 4 petrecere, desfrâu *vivre dans la dissipation*, 1 o duce numai în petreceri, 2 distracție, moment de uitare *cet enfant a des dissipation*, acest copil e distrat, uituc, *dissipation d'esprit*, prostiațune, neștire, uitucie

DISSIPÉ, *E* a 1 risipit, 2 distrat *ecolier dissipé*, școlar distrat, 3 de petreceri *ote dissipée*

DISSIPER [i dissipare] *v* 1 a împrăști *dissiper les nuages*, a împrăști norii, 2 a risipi, a toca, a cheltui nebunește *dissiper son bien*, a și toca averea, 3 a distra *la promesse dissipe*, plimbarea distrează, 4 *fig* a strica, *les mauvaises compagnies l'ont dissipé*, prietenii proaste l-au stricat, 5 *fig* a împrăști *la*, a risipi *le temps dissipe les illusions*, timpul împrăștie iluziile || *Se dissiper*, 1 a se risipi, 2 a se distra, a petrece, 3 a se strica, a se desfrâna

DISSOCIABILITÉ *f* putința de a se despărți, despărțibilitate

DISSOCIABLE *a* despărțibil, ce se poate despărți

DISSOCIATION *f* 1 despărțire, separare, 2 *fig* *dissociation des idées*, zapăcedă în idei

DISSOCIER [i dissocier] *v* a despărți, a desface

DISSOLU, *E* [i dissolutus] *a* desmățat, desfrânat

DISSOLUBILITÉ *f* solubilitate, însușirea de a se putea dizolva

DISSOLUBLE [i] *a* dizolubil, ce se poate dizolva

DISSOLUMENT *adv* în desfrâu

DISSOLUTÉ, *IVE* *a* dizolvator

DISSOLUTION [i] *f* 1 dizolvare a) descompunere (a unui corp), b) desfacere, rupere *dissolution d'un mariage*, desfacerea unei căsătorii, c) spargere *dissolution d'une assemblée*, spargerea unei adunări, d) nimicire, prăpădire *la dissolution d'une société*, nimicirea unei societăți, e) închiderea definitivă (ex a Camerei), 2 dizoluțiune, descompoziție *dissolution de savon*, dizoluțiune de săpun, 3 *fig* a) stricare *dissolution des mœurs*, stricarea moravurilor, b) destrău *vivre dans la dissolution*, a trăi în desfrâu

DISSOLVANT, *E* [i] *a* dizolvator a) descompunător, b) *fig*. corupător, nimicitor.

DISSONANCE [i dissonantie] *f* disonanță

a) *Muz* acord fals, b) *Gram* reunire neplăcută de sunete (pentru auz)

DISSONANT, *E* [i] *a* disonant, care sună urit la auz

DISSONER [i dissonare] *v* a suna fals, urit la auz

DISSOUDRE [i dissolvere] *v* 1 *Chim* a dizolva, a descompune, 2 *Med* a face să dispară *dissoudre les humeurs*, a face să dispară zemușle stricate, 3. *fig* a desface, a rupe *dissoudre un mariage*, a desface o căsătorie, 4 *fig* a dizolva (Camera), 5 a distruge, a deslăuna || *Se dissoudre*, a se dizolva, etc [Se conjugă ca *absoudre*]

DISSOUT, *E* *pp* 1 dizolvat, descompus, 2 rupt, deslăcut, 3 deslănat

DISSUADER [i dissuadare] *v* a desfrâna, a întoarce dela o hotărâre

DISSUASIF, *IVE* (zi, zv') *a* destăvitor

DISSUASION [i] *f* deslătuire, despozițiune, întoarcere dela o hotărâre

DISSYLLABE [i-gr] *a* disilab, de două silabe

DISSYLLABIQUE *a* disilabic, de câte două silabe (ex un vers)

DISSYLLABISME *m* disilabism, însușirea limbilor disilabice

DISTANCE [i distanția] *f* 1 distanță, depărtare *tenir a distance*, a ține la distanță, *rapprocher les distances*, a face să dispară neputințele, 2 *fig* deosebire *la distance entre l'honnête homme et l'habile homme*, deosebirea între omul cinstit și cel pehlivan

DISTANCER *v* 1 a distanța a) a o lua mănecă curva, b) *fig* a întrece, 2 (Sport) a retrage unui cal (unui jockey) căștigul plasamentului său din pricina unor nereguli în alergare [Se conjugă ca *avancer*]

DISTANT, *E* *a* depărtat, departe

DISTENDRE [i distendere] *v* a întinde foarte mult || *Se distendre*, a se întinde foarte mult

DISTENSION [i distentie] *f* întindere prea mare

DISTHÈNE *m* silicat natural de aluminiu

DISTILLATEUR (la) *m* distilator, povarnagiu, rachier

DISTILLATION (la-si) [i] *f* distilare, tragere prin cazan

DISTILLATOIRE (la) *a* distilator, de distilare

DISTILLER (ti-lé) [i distillare] *v* a distila a) a trage prin cazan, b) *fig* a picură *l'eau distille de cette voute*, apa picură din această boltă, c) *fig* a vărsa *distiller sa rage*, a-și vărsa furia || *Se distiller*, a se distila

DISTILLERIE (till-ri) *f* distilerie, povarnă, rachierie

DISTINCT, *E* (tenkt) [i] *a* distinct a) deosebit, b) lămurit, deslușit *termes distincts*

DISTINCTEMENT *adv* în mod distinct, lămurit, deslușit

DISTINCTIF, *IVE* *a* distinctiv, deosebitor

DISTINCTION (tenk-si) [i] *f* 1 distingere a) împărțire *distinction des pouvoirs*, împărțirea puterilor, b) deosebire *distinction entre le bien et le mal*, deosebire între binele și răul,

c) ridicare, înălțare (în merit), 2 distincțiune a) cîste, atenți *trauer avec distinction*, a tratat cu atenție, b) merit *officier de distinction*, ofiter meritos, distins, *recevoir des marques de distinction*, a primi dovezi de merit, c) vază *personne de distinction*, persoană de frunte, însemnată d) ceva deosebit *avoir de la distinction*, a avea o înfățișare deosebită, distinsă

DISTINGUÉ E (ghé) a distins a) de frunte, de vază, de merit, b) deosebit *salutations distinguées*, c) elegant

DISTINGUER (ghé) [l] distingere] o a distinge a) a deosebi, a face deosebite între, b) a zări *je l'ai distingué dans la foule*, l-am zărit în mulțime, c) a ridică, a înălță *c'est la vertu qui le distingue* virtutea îl ridică (deasupra altora), d) a băgă în seamă *il aime qu'on le distingue*, îi place să fie băgat în seamă, considerat || *Se distinguer*, a se distinge a) a se deosebi, a se face cunoscut, b) a se ridica

DISTIQUE (tik') [gr] m distic, două versuri unite prin înțeles

DISTORDRE [l] distorquere] o a strâmbă

DISTORS, E [l] distorsus] a strâmbat

DISTORSION [l] f 1 strâmbare, 2 strâmbătură

DISTRACTION [l] f 1 despărțire, deslipire, rupere *distraction de la Savoie d'avec le Piémont*, despărțirea Savoiei de Piemont, 2 distrație petrecere 3 pl lipsă de atenție, uitări *avoir (commettre) des distractions*, a fi uituc, distrat

DISTRAIRE [l] distrahere] o 1 a despărți, a scoate din un tot, a rupe *distraire une somme d'une autre somme*, a rupe o sumă din altă sumă, 2 a distrage, a întrebuintă în folosul său (un lucru străin), *distraire de l'argent*, a se folosi de bani străini, 3 a distra la *promenade distraire*, plimbarea te distrează, 4 fig a distra, a întoarce gândul (dela ceva) *distraire d'une personne*, a întoarce gândul dela cineva || *Se distraire*, 1 a fi despărțit din un tot, 2 a și întoarce gândul dela ceva *se distraire d'un projet*, 2 a se distra, a petrece, 3 a fi distrat, dus pe gânduri || *Se conjugă ca traire*

DISTRAIT, E a distrat, dus pe gânduri, cu gândul aiurea

DISTRAITEMENT ado în mod distrat, cu gândul aiurea

DISTRAyant (tră-yan), E a care distrează, îneselitor

DISTRIBUABLE a ce se poate distribui

DISTRIBUER [l] distribuere] o a distribui, a) a împărți, a da; b) a orândui *se distribuer un appartement*, a orândui un apartament în mai multe odăi, c) Tip a împărți literile în caste || *Se distribuer*, a se distribui etc, a fi împărțit

DISTRIBUTARE s persoană care și-a primit partea dintr-o împărțire

DISTRIBUTEUR, TRICE s distribuitor, împărțitor || m aparat distribuitor

DISTRIBUTIF, IVE a 1 distribuitor, de distribuire *justice distributive*, justiția care

împarte deopotrivă binele și rău, 2 Gram distribuiv care desparte

DISTRIBUTION [l] f distribuire a) împărțire, b) rânduire, împărțeală *distribution d'un maison*, împărțeala în încăperi a unei case, c) Tip împărțirea, asezarea literelor în caste, literile de azerat

DISTRIBUTIVEMENT ado în sens distribuiv

DISTRICT (tik') [l] m district, județ, ținut, fig *cela n'est pas de mon district*, asta nu e de competența mea

DISTYLE a 1 cu două coloane, 2 Bot cu două stiluri

DIT [l] dictum] m zisă, spusă, fam *il a son dit et son redit*, aicea zice da, aicea ba, *dits et redits*, vorbă multă (asupra aceluiaș subiect), *avoir son dit et son redit*, a nu fi om de cuvânt, om serios

DIT, E a 1 zis, spus, 2 supranumit *zis et Louis XIII, dit le Juste* Ludovic al XIII-lea zis și cel drept, 3 hotărît, *d l'heure dite*, la ora hotărîtă, *c'est chose dite*, e lucru hotărît, 4 loc *colla qui est dit*, ne-am înțeles, *se le tenir pour dit*, a băgă bine de seamă, a nu mai insista, *c'est bientôt dit*, e ușor de zis

DITHYRAMBE (ranb') [l-gr] m dîtiramb, a) odă entuziastă, b) fug laudă exagerată

DITHYRAMBIQUE a dîtirambic a) de dîtiramb, b) fig cu laude exagerate

DITO [it detto] ado asemenea, idem

DIURÈSE [l-gr] f urinare abundentă

DIURÉTIQUE a și m diuretic, care pricește urinare

DIURNAL [ml] m carte cu rugăciunile de peste zi || o ziinic, de peste zi *actes diurnaux*

DIURNE [l] diurnus] a diurn a) de peste zi *mouvement diurne de la terre*, mișcarea de peste zi a pământului, b) Bot și Zool ce nu trăiește decât o zi

DIVA [it] f diva, cântăreată primadonă

DIVAGATEUR TRICE a și s care bate câmpii

DIVAGATION [l] f 1 Jur lăsarea în libertate, rătăciră (animalelor), 2 abatere, întotochiere *divagation d'un cours d'eau*, abaterea unui curs de apă, 3 fig abatere dela subiect, aiurire

DIVAGUER (ghé) [l] divagari] o 1 a rătăci în voie (un animal), 2 a ieși din albia sa (un rau), 3 fig a) a se abate dela subiect, a vorbi alandala, a bate câmpii, b) a aiuri (despre un nebun)

DIVAN [pers] m divan (în toate accepțiunile sale)

DIVE [diva] a divin, dumnezeesc *la dive bouteille*, divina sticlă

DIVERGENCE (jans') f divergență a) despărțire (a unei linii de alta), b) fig deosebire *divergence d'opinions*, deosebire de vederi

DIVERGENT (jan). E [l] a divergent a) care se îndepărtează, b) fig care se deosebește

DIVERGER (yé) [l] divergere] o a diverge a) a se depărta unul de altul, b) fig a se deosebi *nos opinions divergent beaucoup*, vederile

noastre se deosebesc foarte mult [Se conjugă ca *arranger*]

DIVERS *E* [1] *a* 1 divers, diferit, deosebit, 2 schimbăcios *L'homme est divers*, omul e schimbăcios

DIVERSEMMENT *adv* în mod diferit

DIVERSCOLORE *a* a cărui culoare variază după indivizi

DIVERSIFIER [divers] *v* a varia, a schimba || *Se diversifier* a se diversifica, a varia

DIVERSIFORME *a* de diferite forme

DIVERSION [1] *f* divisiune *a*) operațiune militară prin care se depărtează atenția inamicului dela un punct principal, *b*) *fig* schimbare, abatere dela ocupările obișnuite *distraction faire diversion a* a mușchi încoala, a varia, a nu se mai gândi (la ceva) *faire diversion à sa douleur*

DIVERSITÉ [1] diversitas] *f* diversitate, înțime, varietate

DIVERTIR [1] divertere] *v* 1 a abate, a îndepărta (dela ceva), 2 a sfătui *divertir les deniers publics*, a sfătui banii publici, 3 *fig* a amuza, a înveseli || *Se divertir*, a se amuza, a petrece *se divertir a*, a se amuza, a-și petrece timpul cu ceva, *se divertir de aux dépens de* a-și bate joc de, a petrece pe socoteala (cuiva)

DIVERTISSANT, *E* *a* amuzant, înveselitor

DIVERTISSEMENT *m* 1 sfătuire (de fonduri) 2 petrecere, amuzament *se donner le divertissement de*, a se amuza, a-și face plăcerea de a, 3 divertisment *a*) amuzare, înveselire, *b*) intermediu de dans și de cânt *pièce de divertissements* piesă cu cântece și dansuri

DIVETTE [diva] *f* divetă, cântăreață de operetă de cîntec-concert, etc

DIVIDENDE [1] *m* 1 dividendă, partea din câștig cuvenită fiecărui acționar, parte din activul unui falit cuvenită fiecărui creditor, 2 *Art* de împărțit

DIVIN *E* [1] *a* 1 divin, dumnezeesc, 2 *fig* minunat || *m* ceea ce este divin

DIVINATEUR, **TRICE** *a* și *s* 1 ghicitor, 2 nătrunzător

DIVINATION [1] *f* arta de a ghici viitorul

DIVINATOIRE *a* ghicitor, de ghicire, *baguette divinatoire*, băț fermecut, *interprète divinatoire*, presupunere

DIVINEMENT *adv* 1 în mod divin, dumnezeesc, 2 *fig* minunat (de)

DIVINISATION *f* divinizare, îndumnezeire

DIVINISER [divin] *v* 1 a diviniza, a îndumnezei, 2 *fig* a slăvi, a ridica în slăvile cerului

DIVINITÉ [1] divinitas] *f* divinitate *a*) dumnezeire, *b*) zeitate, zeu

DIVIS *m* *Jur* împărțeală (între părtași) *par divis*, prin împărțire

DIVISER [1] divider] *v* a diviza *a*) a împărți, *b*) *fig* a despărți, a învrăjbi || *Se diviser*, 1 a se împărți, 2 a nu fi de acord *les juges se divisèrent sur la question*, judecătorii nu fură de acord asupra chestiunii

DIVISEUR [1] divisor] *m* divisor, împărțitor

DIVISIBILITÉ *f* divizibilitate, împărțitură, puțința de a se împărți

DIVISIBLE *a* divizibil *a*) ce se poate împărți, *b*) ce se poate împărți exact prin altul

DIVISION [1] *f* 1 diviziune *a*) *Art* împărțire, *b*) împărțitură, împărțeală, *c*) parte (dintr'un tot), *d*) despărțitură, 2 *fig* desbinare, vrajă *semer la division* a semăna vrajă, 3 divizie (= două brigăzi) *général de division*, 4 divizion (ex de jandarmi), 5 clasă divizionară (a unui liceu), 6 curs de liceu *division supérieure*, curs superior, 7 *Tip* semn de despărțire

DIVISIONNAIRE *a* divizionar *a*) peste o divizie *inspecteur divisionnaire*, inspector peste o divizie, *b*) peste o clasă divizionară *professeur divisionnaire*, profesor într-o clasă divizionară, *c*) monnaie *divisionnaire* monedă măruntă (piesă de 20 sau 50 bani) || *m* general de divizie

DIVORCE [1] divorțum] *m* 1 divorț despărțenie, *faire divorce*, a se despărți, 2 *fig* ruptură, lepădare, *faire divorce avec les plaisirs*, a o rupe cu plăcerile, a se lăsa de plăceri *être en divorce avec*, e fi certat cu

DIVORCER *v* 1 a divorța, a se despărți, 2 *fig* a o rupe, a renunța la, a se certa cu, *divorcer avec les plaisirs*, *avec le bon sens* a renunța la plăceri, a fi certat cu bunul simț [Se conjugă ca *avancer*]

DIVULGATEUR, **TRICE** *a* și *s* divulgator, care dă pe față

DIVULGATION [1] *f* divulgare, dare de față, destăinuire

DIVULGUER (ghé) [1] divulga] *v* a divulga, a da pe față, a destăinui

DIVULSION [1] *f* smulgere

DIX (di, irolat diss', în legătură dîz') [1 decem] *a* 1 zece, *tam en dix lignes*, în câteva rânduri *dix fois*, de atatea ori, *loc te vous le donne en dix*, mă prind că n'aveți să ghiciți, 2 al zecelea *volume dix*, *Charles X* || *m* 1 zecă, a zecea zi *le dix du mois*, în zecă ale lunii, 2 zece (de ceva) *le dix de cœur*, zece de toabă, *conseil des dix*, consiliul celor zece (tribunal sa ret venețian)

DIX-HUIT (diz-uit) *a* 1 optsprezece, 2 al optsprezecelea *Louis XVIII* || *m* a optsprezecea zi (a lunii)

DIX-HUITIÈME *a* al optsprezecelea || *m* a optsprezecea parte

DIX-HUITIÈMEMENT *adv* al 18-lea

DIXIÈME (zi) *a* al zecilea, a zecea || *m* a zecea parte, zecime

DIXIÈMEMENT (zi) *adv* al zecelea

DIX-NEUF (diss-neuf) *a* 1 nouăsprezece 2 al 19-lea *page dix neuf* || *m* a 19-a zi a lunii

DIX-NEUVIÈME *a* al 19-lea || *m* a nouăsprezecea parte

DIX-NEUVIÈMEMENT *adv* al 19-lea

DIX-SEPT (di-sept) *a* 1 șaptesprezece, 2 al 17-lea *tome dix-sept* || *m* a 17-a zi a lunii

DIX-SEPTIÈME *a* al șaptesprezecelea || *m*, a șaptesprezecea parte

DIX-SEPTIÈMEMENT *adv* al 17-lea

DIZAIN [dix] *m* 1 *dizen*, poezie de zece versuri, 2 mătăni din zece boabe *dire son dizain*, a zice Tatăl Nostru, 3 pachet cu zece perechi de cărți

DIZAINÉ *f* 1 *zezime*, 2 *une dizaine*, vreo zece 3 *le dizaine*, zece buchi

DIZAINIER, DIZENIER *m* 1 șef peste zece (în vechime), 2 subîmpărțire de mahală

DJINN (gîn) [ar] *m* jin, duh rău (la Arabi)

DO [it] *m* *Muz* do

DOCILE [] *a* docil, supus, ascultător

DOCILEMENT *adv* în mod docil, supus, cu supunere

DOCILITE [] *docilitas* *f* docilitate, supunere ascultare

DOCMASIE [gr] *f* 1 probă încercare, 2 *Chim* cunoașterea proporțiunii metalelor (din amestecuri)

DOCK [ingl] *m* doc *a* antrepozit de mărfuri, *b*) baze marginit de cheuri pentru descărcarea și încărcarea vaselor

DOCTE [] *a* învățat

DOCTEMENT *adv* 1 cu pricepere, cu știință, 2 iron) în mod pedant

DOCTEUR [] *m* 1 doctor *docteur en droit, es lettres*, doctor în drept, în litere, *femme docteur*, doctoriță, 2 învățat mare *les docteurs de l'Eglise*, părinți sau învățați Bisericii, 3 *docteur de la loi*, talmudist, talmăcitor al Sf. Scripturi, 4 *fam* medic, 5 *fam* pedant

DOCTEUR-MÉDECIN *m* medic

DOCTISSIME [] *a* (iron) foarte învățat

DOCTORAL, *E* *a* doctoral *a*) de doctor, *b*) dăscălesc, pedant *ton doctoral*

DOCTORALEMENT *adv* pe un ton dăscălesc, pedant

DOCTORAT *m* doctorat *a*) demnitate de doctor, *b*) examenul de doctor

DOCTORESSE *f* doctoriță

DOCTRINAIRE *m* doctrinar *a*) preot sau călugăr secular al Doctrinei creștine, *b*) (sub Restaurațiune) partizan al doctrinei care conchide regalitatea cu libertatea vechiu liberal || *a* doctrinar de doctrină

DOCTRINAL, *E* *a* privitor la doctrină

DOCTRINARISME *m* sistemul politic al vechilor liberali

DOCTRINE [] *f* doctrină *a*) învățătură sistem de dogme de legi, de opinii, etc., *b*) opinie *doctrine politique*

DOCUMENT [] *m* document, hrisov, dovadă scrisă

DOCUMENTAIRE *a* documentar *a*) ca un document *b*) bazat pe documente

DOCUMENTATION *f* documentare *a*) sprijinire pe documente, *b*) documenta

DOCUMENTER *v* *a* documenta *a*) a procura documente, *b*) a sprijini pe documente

DODÉCAÈDRE [gr] *m* *Geom* dodecaedru, solid cu douăsprezece fețe

DODÉCAGONAL, *E* *a* cu 12 laturi

DODÉCAGONE [gr] *m* *Geom* dodecagon, poligon cu 12 laturi

DODELINEMENT *m* legănat ușor

DODELINER [onomatopee] *v* alegăna ușor *dodeliner (de) la tête*, a legăna ușor capul

DODINER [onomatopee] *v* 1 a coroli, a legăna ușor (un copil), 2 a merge legănându-se

DODO *m* (în limba copiilor) 1 pat, 2 somn *faire dodo*, a se culca, a merge la culcare

DODU *E* *a* durduhu, grăsuțu

DOGARESSE [it] *f* soția dogelui

DOGAT *m* demnitatea de doge

DOGE [it] *m* doge (în Venetia)

DOGMATIQUE [l-gr] *a* dogmatic *a*) privitor la dogmă, *b*) *Fil* care admite adevăruri sigure, *c*) *fig* hotărîtor *ton dogmatique* || *m* 1 genul dogmatic, 2 partea dogmatică a unei opere, 3 partizan al dogmatismului || *f* dogmatica, dogmele unei religii

DOGMATIQUEMENT *adv* 1 în mod dogmatic, 2 în mod hotărîtor

DOGMATISER [dogme] *v* a dogmatiza *a*) a predă dogmele, a stabili dogme, *b*) *fig* a vorbi cu un ton hotărîtor și sentențios, a vorbi ca la școală, *c*) a preconiza, a recomanda

DOGMATISEUR *m* cel ce vorbește sau afirmă pe un ton hotărîtor

DOGMATISME *m* dogmatism *a*) învățătură care admite ceea ce este sigur, *b*) dispoziție de a crede, de a afirma, *c*) afirmare pe un ton hotărîtor

DOGMATISTE *m* dogmatist, partizan al dogmatismului

DOGME [gr] *m* dogmă *a*) punct fundamental de credință (în religie), *b*) punct fundamental nelindoios (în filozofie)

DOGRE [ol] *m* dogru, corabie pentru pescuitul scrumbilor

DOGUE (dog) [angl] *m* 1 dog, câine mare de pază cu botul turtit, dulău *être d'une humeur de dogue*, a fi foarte furios, 2 *fig* om violent

DOGUIN (ghen) *m* dog, mic

DOGUINE (ghin) *f* cățea dog

DOIGT (doa) [] *digitus* *m* 1 deget, loc *mettre le doigt dessus*, a ghici, a nimeri pe cineva undel doare, *montrer au doigt*, a arăta cu degetul a-si bate joc de cineva, *toucher du doigt*, a vedea limpede, *être à deux doigts de*, a fi aproape de, *se mettre le doigt dans l'œil*, a se înșela în mod grosolan, *donner sur les doigts*, a pedepsi, *avoir sur les doigts*, a fi pedepsit, *savoir sur le bout du doigt*, a ști perfect, *avoir de l'esprit jusqu'au bout des doigts*, a fi plin de spirit, *ne faire œuvre de ses de ses dix doigts*, a sta cu mâinile în sân, 2 conținutul unui degetar, un pic *un doigt de vin* un pic de vin, *prov il ne faut pas mettre le doigt entre l'arbre et l'écorce*, să nu te amesteci unde nu-ți fierbe oala [V Suplimentu]

DOIGTER (doa te) *v* a juca cu degetele (pe un instrument)

DOIGTER, DOIGTÉ (doa-té) *m* mod de a juca cu degetele (pe un instrument)

DOIGTIER (doa-ti-é) *m* deget de mânășe (de acoperit un deget bolnav)

DOIT *m* datorie *dout et avoir*, pasivul și activul (unui comerciant).

DOITÉE *f* buclătică de ață servind ca mostră de grosime (torțătoarelor)

DOL [l dolus] *m* înșelătorie, fraudă

DOLAGE *m* dare la rânduie, oblire

DOLCE (sê) [it] *adv* *Muz* dulce, încet

DOLCISSIMO (si-si) [it] *adv* *Muz* dolcișim, foarte încet

DOLÉANCE *f* doleanță, lânguire, plan gere *taire ses doléances*, a se tângui, a se plange

DOLEAU *m* săcurea ardezieiului

DOLEMMENT (la-man) *adv* tânguitor, jalnic

DOLENT, **E** [l] *a* 1 care se p'ange, 2 tânguitor, jalnic *voix dolente* glas tânguitor

DOLER [l dolare] *v* a obli, a dă la rânduie

DOLICHOPHALE (ko) [gr] *a* și *s* (om) cu capul lunguț, tuguiaț

DOLLAR [ancel] *m* dolar (monedă americană)

DOLMAN [turc] *m* dolman, tunică de călăret cu brandeburguri

DOLMEN (men) [elt] *m* dolmen, monument druidic (o piatră lungă așezată pe două pietre verticale)

DOLOIRE *f* 1 obliu, rânduie (a dogarilor), 2 unealta zidăului de amestecare a varului cu nisipul

DOLMIDES *m pl* pășajeni mari ce aleargă pe apă

DOLOMIE, **DOLOMITE** [geologul Dolomien] *f* dolomită (carbonat de calce)

DOLOMITIQUE *a* de dolomită

DOLOSIF, **IVE** [dol] *a* de înșelătorie

DOM (don) [l dominus] *m* dom (titlul dat unor călugări sau nobililor din Portugalia)

DOMAINE [l dominicum] *m* domeniu *a*) proprietate, pământ, *b*) fug țărâm *domaine de la littérature*, țărâmul literaturii, *tomber dans le domaine public*, a ajunge proprietatea tuturor

DOMANIAL, **E** *a* ce ține de un domeniu

DÔME [l domus] *m* 1 turn, turle, 2 fig boltă *dôme de verdure*, boltă de verdeță, *dôme des cieux*, boltă (cerească), 3 dom, biserică mare (în Italia și Germania)

DOMERIE *f* (?) beneficiu ecleziastic al cărui posesor poartă titlul de dom

DOMESTICATION *f* domesticire

DOMESTICITÉ *f* domesticitate *a*) servitul, *b*) servitorimea, slugile, *c*) domesticire (a animalelor)

DOMESTIQUE [l] *a* 1 domestic, de casă, 2 casnic, de familie *vie domestique*, 3 civil *guerre domestique* || *s* servitor, servitoare, || *m* servitorime *avoir un nombreux domestique*, a avea mulți servitori, multe slugi

DOMESTIQUEMENT *adv* 1 în calitate de servitor, 2 în mod familiar

DOMESTIQUEUR [domestique] *v* a domestici

DOMICILE [l domicilium] *m* domiciliu, locuință, casă *à domicile*, la domiciliu, acasă, în casă, *être domicile*, a-și stabili locuința

DOMICILIAIRE *a* domiciliar, ce ține de casă, *cisive domiciliaire* perchezizie

DOMICILIAȚIE *f* declararea domiciliului (unde se va plăti)

DOMICILIE, **E** *a* domiciliat cu locuința în

DOMICILIER (SE) [domicile] *v* a-și fixa domiciliul, a se stabili, a se așeza

DOMINANCE *f* dominare, stăpânire

DOMINANT, **E** *a* care domină, stăpânitor || *f* 1 partea caracteristică, 2 *Muz* dominantă, a cincea notă deasupra tonicei

DOMINATEUR, **TRICE** *a* și *s* dominator, stăpânitor căruia îi place să se impune

DOMINATION [l] *f* 1 dominațiune stăpânire predominare, 2 *pl* primul ordin în ierarhia îngerilor

DOMINER [l dominer] *v* a domina *a*) a stăpâni, *b*) a predomini *couleur qui domine*, culoare ce predomină, *c*) a se înalță peste *la citadelle domine (sur) la plaine*, fortăreața se înalță peste câmpie, *d*) fug a stăpâni *dominer ses passions* || *Se dominer*, a se stăpâni, a se înfrână, a se reține

DOMINICAIN, **E** [Dominicus] *s* dominican (călugăr (călugărită) din ordinul Sf *Dominique*

DOMINICAL **E** [l dominus] *a* 1 a Domnului *oraison dominicale*, Tatăl Nostru, 2 duminică, de duminică *repos dominical*

DOMINO *m* domino (costumul, masca, jocul) *jouer aux dominos*, a juca domino, *faire domino*, a castiga partida [V Suplimentul]

DOMINOTERIE *f* cartoane pestrițate, colorate, servind la diferite jocuri

DOMINOTIER (ti) *m* 1 negustor de cartoane pentru jocuri, 2 prun nealțat

DOMMAGE *m* 1 pagubă, stricăciune daună *dommages-intérêts*, daune-interese, 2 păcat *quel dommage!* ce păcat! || *loc adv en dommage*, făcând stricăciuni

DOMMAGEABLE (abl') *a* păgubitor

DOMPTABLE (don-tabl') *a* ce se poate înblânzi

DOMPTAGE (don-taj) *m* 1 subjugare, 2 înblânzitul

DOMPTER (don-te) [l domitare] *v* 1 a subpune, a subjugă *dompter une nation*, 2 a înblânzi, a face supus (un animal), 3 fug a stăpâni, a înfrână *dompter ses passions* || *Se dompter*, a se stăpâni

DOMPTEUR (don-teur), **EUSE** *s* 1 subjugător, subunător, 2 înblânzitor

DOMPTE-VENIN (don') *m* Bot iarbă-întel, bilioancă

DON [l donum] *m* 1 dar *les dons de Ceres*, scelerisurile, *les dons de Flore*, florile *les dons de Bacchus*, strugurii, *en pur don*, în modul cel mai gratuit, *faire don de son cœur*, a acorda cuiva toată dragostea, a se da cuiva din toată inima, 2 *Jur* danie donațiune *don mutuel entre époux*, donațiune reciprocă între soți

DON [l dominus] *m* don don Juan, don Juan

DONA (dona sau don-ya) *f* dona dona Ines

DONACIE [l-gr] *f* goană de apă

DONATEARE *s* donatar, persoana căreia s-a făcut o donațiune

DONATEUR, **TRICE** *s* donator, persoană care face o donațiune

DONATION [l] *f* donațiune *a*) danie, dăruire, *b*) actul de dăruire

DONC (*donk*) *conj* 1 deci, așa dar, prin urmare, 2 odată! *mais venez donc*, dar vino odată, 3 dar, oare *qu'as-tu donc aujourd'hui?* care ce ai tu astăzi?, 4 loc *dites donc!* ascultă! *allons donc!* ei așa! și-a! găsit! *comment donc!* cum nu! de sigur! *et moi donc!* dar eu! *voyez donc!* vedeti, gândiți-vă!

DONDON *f* femeie sau fată durdule

DONJON *m* donjon a) turn mare, foisor zolat sau ținand de castel, b) pavilion pe acoperișul unei case

DONNANT, **E** a care dă, darnic prov *donnant*, nimic nu e fără parale, dai, iei, tu dai nu iei

DONNE *f* 1 împărțirea cărților de joc *il y a mal donne*, on a fait fausse donne, nu s'a lat bine cărțile, 2 dona

DONNÉE *f* 1 ideea de căpetenie (a unei opere), 2 dată *donnees chronologiques*, 3 *il Mat* cântări date, cunoscute (cu care se țină rele necunoscute)

DONNER [*l* donare] *v* 1 a da *donner le oui*, naște *donner la vie* a) a da naștere, b) a dăruia viața, a iertă, c) a însănătoși, d) a înviora, *donner la mort*, a omori, *fig* a măhni oarte (pe cineva), *donner du Monseigneur*, de 'Excellence a *quelqu'un*, a domni, a boieii, a la titlul de Excelență cuiva, *donner le bon our*, a da bună ziua, a salută, *donner congé*, a da diumul, a congedia, *fig* *donner des lois*, a porunci, a fi stăpân, *donner pour bon*, a da ca sur a garantă, *donner au hasard*, a lăsa în voia întâmplării, *donner (du pas)*, a vărsa purou o bubă), *donner la classe*, a gonii, a urmări, b) a dăruia *donner sa ruine aux pauvres*, a lăruia averea sa săracilor 3 a pricinui *donner la chagrin*, a pricinui supărare *se donner du hagrîn*, a se măhni, *donner a rre donner la omédie* a se face de rasul lumii, *donner son emps au travail* a si întrebuința timpul lucrând, 5 a hotări, a fixă *donner un jour, une eure*, a hotări o zi, o oră, 6 a fi abundent, *es bles ont beaucoup donné cette année*, grăul fost foarte abundent anul acesta, 7 a sarjă *artillerie roumaine a donne*, artileria română caujat, 8 a pune *donner la main a*, a pune mâna la ceva, *donner les mains a* a) a se a a se predă b) a se amestecă în (ceva), *onner un coup d'épaule*, a pune umărul să jute la ceva, 9 *donner contre*, a se lavi, a se iocni de, *donner de la tête contre le mur* (sau *sur murs*) a) a se lavi cu capul de perete, b) se da cu capul de pereți, 10 *donner dans* a) a da în, a răspunde *cette fenêtre donne dans la rue*, fereastra aceasta răspunde în stradă, *fig* a cădea în *donner dans la piège*, a cădea în cursă, *tout le monde donne là-dedans*, toți u trecut pe acolo *donner dans la tête*, a se suri cap, a ameți (un vin), *donner dans les yeux*, luă vederile, a uimi, *donner dans l'œil*, a bate ochii, a impresiona adânc, a plăcea, *donner ans le sens de quelqu'un*, a se potrivi la caracter, la faptă cu cineva, 11 *donner sur*, a da năală în, e da peste *donner sur les ennemis*, da năvală în inamici, *donner sur un plat*, a

lua cu nemiluita dintr-o mâncare, *le soleil donne d plomb*, razele soarelui cad perpendicular, 12 *donner de*, a) a da cu, a băgă *donner de l'épée dans le ventre*, a da cu (a băgă) sabia în pânțec, *donner des deux*, a da pînțeni ca lului, a o lua la galop, b) a sună *donner du cor*, a sună din corn 13 *donner chez*, a da pe la cineva, a veni să-l văză, 14 *donner à*, (cu infinitivul) a da de *donner a parler*, a da de vorbit, *donner a penser*, a da de gândit, *donner a rre*, a se face de răs, *donner a entendre*, a da să înțeleagă, 15 loc *le donner en dix, en cent* a se prinde că nu va ghici, *en donner a quelqu'un*, lui en donner, en donner a *garder a quelqu'un*, a înșelă, a trage pe sfoară pe cineva *donner de sa personne*, a se expune primejdiei, a intra în joc, *ne savou où donner de la tête*, a nu ști ce să facă mai întâiu || *Se donner*, 1 a se da, 2 *fig* *se donner pour*, a se da drept (ceva), 3 a-și da *se donner de la peine*, a-și da osteneală, *se donner du mouvement*, a se mișcă, *se donner garde*, a se feri, a se abține, 3 a-și atribui *se donner l'honneur*, le merite, a-și atribui onoarea, meritul, 4 a-și lua *se donner un maître*, a și lua un profesor, *fig* *s'en donner (à cœur joie)*, a se sătura pe deplin, a se amuză cât se poate de bine, 5 a căpăta *se donner un acces de fièvre*, a căpăta un acces de frigură, *se donner une enlise*, a-și scrânti ceva [Vezi cuvintele în legătură cu verbul *donner* și Suplimentul]

DONNEUR, **EUSE** s 1 dătător, 2 cel ce împarte cărțile

DON-QUICHOTISME *m* donchisotism, viteje caraghioasă

DON QUICHOTTE *m* *fig* Donchișot, cavaler caraghios

DONT (*don*) [*l* de unde] *pron* 1 de care despre cari, 2 despre ce *voici ce dont il s'agit* ată despre ce e vorba 3 a cărui *l'homme dont nous honorons la mémoire*, omul a cărui amintire o cinștim, 4 din care, de unde *la famille dont je sors*, familia din care mă trag 5 dela care

DONZELLE [*it*] *f* 1 (+) femeie, fată 2 dămicelă

DORADE *f* Zool dorad (pește mare din mlaile calde) *dorade chinoise*, caracudă.

DORAGE *m* dauritul

DORÉ, **E** a dauit *jeunesse dorée* a) tinerimea burgheză răsculată împotriva teroarei, b) (astăzi) tinerimea bogată și elegantă, *langue dorée*, vorbire elegantă și ușoară, *rôl doré*, friptură rumenită || *m* 1 daurire, 2 coaloare galbenă aurie

DORÉNAVANT [*l* de hora în ad ante] *adv* de azi înainte, pe viitor

DORER [*l* deaurare] *v* 1 a auri, a polei cu aur *faire dorer la pilule*, a face să se înghiță hapul, *dorer les feis*, a îndulci robia, 2 *fig* a dauri, a înălbași *le soleil dore les moissons*, soarele daurește holdele, 3 a dauri, a lumina cu razele sale *le soleil dorait la cune des montagnes*, soarele lumina cu razele sale coama munților, 4 a rumeni (o friptură), a acoperi

cu un strat ușor de gălbenuș de ouă (o prăjitură) || *Se dorer*, a se dauri a îngălbeni etc

DORFUR, EUSE a și s aurar *doreur sur bois, sur tranche*, poleitor de cadre, de cărți, *doreur en cuivre*, poleitor în aramă

DORIEN ENNE a dorian, din Dorida || *m* dialectul dorian

DORIQUE a doric || *m* ordinul de arhitectură, doric (caracterizat prin cumpătare, lipsa brăzei etc)

DORIS (*risse*) *f* gen de moluști goi

DORLOTER o a cocoli, a alintă, a răsfătă || *Se dorloter* a se alintă, a se răsfătă

DORMANT, E a 1 care doarme, 2 stătător *eau dormante*, apă stătătoare, 3 fam *c'est une eau dormante*, este o apă tăcută care sapă adânc, 4 care nu se deschide înțepnit *fenêtre dormante*, fereastră înțepnită || *m* 1 pervaz înțepnit (de ușă de fereastră), 2 *dormant de table*, tacâm de pahare și sticle ce stă în mijlocul mesei, 3 *les sept dormants*, cei șapte adormiți (din poveste)

DORMEUR, EUSE a și s somnoros, cui îi place să doarmă

DORMEUSE *f* 1 trăsura de călătorie în care se poate dormi ca într'un pat, 2 dormeră, canapea pentru dormit, 3 cercel fixat în ureche

DORMIR [*l* dormire] o 1 a dormi, *fig dormir pour toujours*, dormi le sommeil de la terre, a dormi pentru veșnic, *dormir sur les deux oreilles*, a se culca pe cea ureche, *ne dormir que d'un œil*, a fi pe pază, *contes à dormir debout*, gogosi, 2 a se odihni, a zăcea *laisser dormir des fonds*, a lăsa să zacă fonduri, *laisser dormir une affaire*, a neglija o afacere, *laisser dormir noblesse*, a lăsa fudulia la o parte, loc *il n'y a point de pure eau que l'eau qui dort*, piscina blândă sgârie rău || *m* somnolul *il en perd le dormir*, nu mai doarme din pricina aceasta [V Tabloul verbelor neregulate]

DORMITIF, IVE a și m dormitiv, (leac) ce adoarme micinueste somn

DORMITION (*si*) [*l*] *f* Adormirea Maicii Domnului

DORSAL, E a dorsal dela spate, al spatelui, *épines dorsales*, șira spinării

DORTOIR [*l* dormitorium] *m* dormitor, sală de culcare

DORURE *f* 1 auritul poleitul cu aur, 2 aureală, poleială, 3 ungere pe deasupra cu un strat de gălbenuș de ouă (o prăjitură)

DOS [*l* dorsum] *m* 1 dios, spate, spinare, loc *être sur le dos* a) a sta culcat, b) a fi bolnav în pat, *tourner le dos* a) a o șterge, b) a se depărta, c) a întoarce spatele (cuiva), *mettre tout sur le dos*, a cheltui totul în găteală, *mettre tout sur le dos de quelqu'un*, a arunca totul în spinarea cuivă, *se mettre quelqu'un sur le dos*, a-și face dușman pe cineva, *avoir bon dos* a) a avea spinarea teapănă, b) a fi în stare să sufere mult, *faire le gros dos* a) a se cocoșă (ca pisca), b) *fig* a face pe răiosul, a-și da ıfese, *renvoyer dos à dos*, a respinge ımbele părți, fam *être dos à dos*, a nu fi prieteni, a

fi cam certați, *en avoir plein le dos*, a fi sătul până în gât, *sucer le dos à quelqu'un*, a plictisi la culme pe cineva, 2 partea dindărăt, spate, *dos d'une chaise*, spatele unui scaun, 3 dosul (unei haine), etc, 4 muchia (unui cutit), 5 *en dos d'âne*, povârnit de ambele părți (ex un pod)

DOSAGE *m* determinarea dozei

DOSE [*l* gr] *f* doză a) măsură sau cantitate hotărâtă (de medicamente), b) *fig* parte *avoir une bonne dose d'amour-propre*, a avea o parte bunicică de amor propriu

DOSER o 1 a determina doza, măsura sau cantitatea (unui medicament), 2 a prepara în măsuri anumite un amestec

DOSSE *f* propteă (de transeu)

DOSSERET *m* bucata de fier (ce servă a înțări dosul unui ferestru)

DOSSIER [*dos*] *m* 1 spatele (unui scaun), răzămătoare, 2 fundul unei trăsuri 3 dosar cartonal cu toate actele unei afaceri

DOSSIÈRE [*dos*] *f* 1 sleau, curea lată dela hamul unuc al, 2 partea cıurasei care acoperea spinarea

DOT (*dot'*) [*l* dotis] *f* dotă zestre

DOTAL, E a dotal, de zestre, *régime dotal*, regim ce asigură păstrarea și înapoierea zestre

DOTATION [*l*] *f* 1 dotare, înzestrare, 2 dotațiune, acareturi, venituri

DOTER [*l* dotare] o a dotă, a înzestra

DOUAIRE *m* averea cuvenită soției după moartea bărbatului

DOUAIRIER (*é-ri-ê*) *m* copil care n'are decât averea rămasă mamei sale dela soțul ei fiindcă a renunțat la mostenirea dela tată

DOUAIRIÈRE (*du-ê*) *f* et a 1 văduvă de neam, nobilă *une vieille douairière*, 2 văduvă care se bucură de averea rămasă dela soț, 3 bătrână, femeie în vârstă

DOUANE [*pers*] *f* vamă

DOUANIER *m* vameș, funcționar la vamă,

DOUANIER ÈRE a vamal, de vamă, *union douanière*, uniunea vamală

DOUAR [*ar*] *m* duar, sat nomad de arabi

DOUBLAGE *m* 1 dublatul, îndoitul, 2 căptusitul (unei haine), îmblănițul, 3 ferecătul (unei corăbii)

DOUBLE [*l* duplus] a 1 dublu, îndoit *se-melle double*, pingeă îndoită, *double sens*, înțeles îndoit, *à double sens*, cu două înțelesuri, 2 de două ori *acte (fait en) double*, act (făcut) în două exemplare, *tenue des livres en partie double*, ținerea registrelor în câte două exemplare, *emplois double* a) sumă trecută de două ori (într-o socoteală), b) reperiș nefolositoare, *fleur double*, floare cu petale mai multe ca de obicei, *sentinelle double*, santinelă din doi soldați, 3 de calitate superioară, *bière double*, bere de calitate superioară, 4 *fig* prefăcut fals *âme double*, om prefăcut taler cu două fețe || *adv* dublu, îndoit *voir double*, a vedea de două ori un lucru, *au double*, îndoit, de două ori atât, încă odată atât, fam *jouer quitta ou double*, a juca partida hotărâtore, ori Stan, ori Căpitan

DOUBLE *m* 1 dublul, indoitul *payer le double* a plăti îndoit, de două ori atât, *jouer le double*, a fi un taler cu două fete, 2 un al doilea exemplar, copie *le double d'un acte* copia de pe un act, 3 monedă veche de doi dinari *cela ne vaut pas un double*, asta nu face o para, 4 piatră dublă (la domino), 5 dublură, locuitor într'un rol [V Suplimentul]

DOUBLÉ. *E* a 1 dublat *a)* îndoit, 2 *doublé de*, câptușit cu pe deasupra, 3 *doublé en*, ferecat cu || *m* 1 sculă ferecată cu aur sau cu argint, 2 atingerea mandinei înaintea bilei (la biliard)

DOUBLEAU *m* gândă mai groasă decât celelalte (la dusemea)

DOUBLEMENT *adv* dublu, îndoit de, de două ori atât de || *m* dublare *a)* îndoue, *b)* cântusire

DOUBLER [*l*] duplicare] *v* 1 a dubla *a)* a îndoi *doubler le pas* a măări pasul, a merge mai repede, *b)* a face de două ori mai mare *doubler un corps de logis*, a face o casă de două ori atât de mare, *c)* a se îndoi *leur nombre a double*, numărul lor s'a îndoit, *d)* *doubler un rôle*, a înlocui pe un actor într'un rol, *e)* *Tip* a pune de două ori, 2 a câptuși *doubler un vêtement*, 3 a îmblăni sau a fereca (o corabie), 4 *Mar* a străbate, a trece (un cap), 5 a repetă, a mai face un an (ex o clasă) || *Se doubler*, a se îndoi

DOUBLET *m* 1 dublă piatră falsă, 2 dubla (în jocul de table), 3 dublet, cuvânt de aceeași origine cu altul dar cu accepțiune diferită (ex *creance* și *crouance*)

DOUBLETTE *f* cânt ascuțit al orgei

DOUBLEUR, EUSE *s* răscuitorul firelor pe depănătoare

DOUBLIER *m* 1 două rânduri de iesle (la o stână) 2 *Ark* față mare de masă

DOUBLON [*sp*] *m* dublon (monedă de aur spaniolă)

DOUBLON [*double*] *m* *Tip* repetirea aceluiași cuvinte

DOUBLURE *f* 1 cântușeală, 2 dublură, locuitorul unui actor într'un rol

DOUCF-AMFRE *f* Bot losnicior, zărână

DOUCEÂTRE (*satr*) [*doux*] *a* dulceag

DOUCEMENT *adv* 1 încet, încetisor, *aller doucement en bosogne* a lucra într'o doară; 2 în pace, în liniște *mourir doucement*, a muri liniștit, *tout doucement*, foarte liniștit, 3 bineșor *ce malade va doucement*, acestui bolnav îi merge bineșor, *se porter tout doucement*, a-i merge bineșor, 4 cu bunătațe, cu blândete *traiter doucement*, a se purta blând cu cineva, 5 în mod plăcut *passer le temps doucement*, a-și trece vremea în mod plăcut, 6 fam *avaler quelquechose doucement comme lait*, a înghiți, a primi cu ușurință ceva (înjurături, laude, etc) || *un* mai domol, mai încet *doucement*, ne vouș emporțez pas mai domol, nu te aprinde

DOUCEREUSEMENT *adv* într'un mod prea amabil cu blândete

DOUCEREUX, EUSE [*douceur*] *a* 1 dulceag, 2 *fig* blând, prea amabil *au douce-*

reux, înfățișare blândă || *m* om prea amabil, prea bun

DOUCET, ETTE [*doux*] *a* 1 dulceșor, 2 *fig* blândut

DOUCETTE *f* Bot fetica

DOUCETEMENT *adv* fam încetinel, bineșor

DOUCEUR [*doux*] *f* 1 dulceăț, 2 *fig* blândete bunătațe *par la douceur*, cu bunătațe, 3 gingășie *douceur de la peau*, gingășia pielii, 4 liniște, pace, 5 *pl a)* zaharicale *b)* vorbe dulci, lingusiri, *c)* (iron) grosolăni, *d)* *en douceur* încet, cu bineșorul *prendre les choses en douceur*, a nu lua lucrurile în serios a fi mai domol, 7 răsplată *cela lui a valu quelque douceur*, aceasta i-a adus o oarecare răsplată, 8 bacșiș, 8 prov *plus fait douceur que violence*, e mai bine să fi blând decât violent

DOUCHE [*it doccia*] *f* duș (*și fig*)

DOUCHEUR *o* a da un duș

DOUCHEUR, EUSE *s* băiașul însărcinat cu dusurile

DOUCINE *f* 1 *Ark* crubuc sus convex și jos concav, 2 rândea pentru potrivitul ciubucelor

DOUCIR [*doux*] *v* a netezi, a schivisi (o oglindă un metal)

DOUCISSAGE *m* netezitul, schivisitul (unei oglinzi)

DOUELLE [*douve*] *f* 1 arcuitura unei bolți, 2 doagă mică de butoiu

DOUER [*l*] dotare] *v* *douer de*, a înzestră (cu ceva)

DOUILLE [*l*] ductile] *f* 1 inelul baionetei în care intră țeava puștei, 2 partea găurită a unui obiect în care se bagă mânerul, 3 ciubucul în care e băgat cartușul

DOUILLET, ETTE (*yê, yêt*) *a* 1 moale (ca pufu), 2 plăpând, delicat *enfant douillet*, 3 prea simțitor *peau douillette* || *m faire le douillet*, a face pe delicat

DOUILLETTE *f* haină din mătase vătuită

DOUILLETTEMENT (*du-yêt-man*) *adv* în mod delicat, etc

DOULEUR [*l*] dolor] *f* 1 durere, 2 *pl* dureri (reumatisme, nevralgii)

DOULOIR (*SE*) [*l*] dolere] *v* (*†*) a se tângui

DOULOUREUSEMENT *adv* dureros, cu dureri

DOULOUREUX, EUSE *a* dureros

DOURO [*sp*] *m* duro (monedă spaniolă)

DOUTE *f* 1 îndoială, *sans doute*, fără îndoială negresit, *hors de doute*, în afară de orice îndoială, netăgăduit, *être en doute*, a se îndoi, a sta la îndoială, *mettre (récoquer) en doute* a se îndoi de ceva, 2 *pl* bănueli *avoir des doutes*

DOUTER [*l*] dubitare] *v* 1 a se îndoi (de ceva), *il ne doute de rien* *a)* are o încredere oarbă în sine, *b)* se hotărăște repede, *c)* își face iluzii, *douter que*, a se îndoi că, a nu crede că, *je doute qu'il accepte*, mă îndoiesc dacă va primi, sunt sigur că nu va primi, *je ne doute pas qu'il n'accepte*, nu mă îndoiesc că va primi, sunt sigur că va primi, 2 a sta la îndoială

je doute si, mă îndoiesc dacă, 3 *douter de quelqu'un*, a nu avea încredere în cineva, 4 *douter de quelque chose*, a nu crede în ceva || *Se douter*, a se îndoi (de ceva), a bănuî, a-și închipui *il ne se doute de rien*, habar n'are

DOUTEUR, EUSE *s* necrezător

DOUTEUX, EUSE *a* 1 îndoios, nesigur, 2 îndoielnic, ce dă loc la bănueli *probue douteuse*, cinste îndoielnică, 3 slab *lumiere douteuse*, jour douteux, lumină slabă, 4 murdar *chemise douteuse*, cămășă murdară, 5 șovăitor *cœur douteux*, inimă șovăitoare, 6 *mot douteux* *a*) cuvânt cu două înțelesuri, *b*) cuvânt nesigur, 7 *voyelle douteuse*, vocală scurtă sau lungă, 8 *Gram nom douteux*, substantiv cu genul nesigur

DOUVAIN [douve] *m* lemn de stejar pentru doage

DOUVE *f* 1 doagă, 2 șanț îngust între două ogoare [pentru surgerarea apelor] *le long des douves*, dealungul șanțurilor, 3 *Bot* picioru-rocoșului, gălbenele

DOUELLE *f* doigă mică

DOUX, DOLCE [l' dulem] *a* 1 dulce (și *fig*), 2 nesărit *eau douce*, apă nesărată, *met, rop doux*, manări prea puțin sărate, 3 zingăș *voix douce*, 4 bland, blajin *caractere doux*, fire blajină 5 moale *fer doux*, 6 potrivit *température douce*, 7 ușor *pante douce*, 8 vin *doux*, must, 9 *billet doux*, bilețel de dragoste, fam *faire les yeux doux*, a se uita galeș, 10 *loc il fait bien doux dehors*, e un timp foarte plăcut afai, *il m'est doux de voir que*, mi place să văd cum || *adv* încet, *tout doux*, mai domol || încetinel || *filer doux*, a suferi cu răbdare oric, a o lua domol, a la douce! *a*) bimbisr, *b*) hai la zaharicale! || *m* 1 cerece este dulce, plăcut, *passer du grave au doux*, a trece de la serios la plăcut, 2 *faire le doux*, a face pe blândul [V Suplimentu]

DOUZAIN [douze] *m* duzen, poezie din două prețuri versuri

DOUZAINÉ *f* 1 duzină a la douzaine, cu duzina, 2 vreo douăsprezece

DOUZE [l' doudecim] *a* 1 douăsprezece, 2 al douăsprezecelea *Charles XII*, Carol al XII-lea, || *m* a 12-a zi a lunii

DOUZE-HUIT *m* 1 măsură în patru timp, 2 bucată cu măsura în patru timp

DOUZIME *a* al douăsprezecelea || *m* a 12-a parte din ceva ($\frac{1}{12}$) douăsprezeceime

DOUZIMEMENT *adv* al 12-lea

DOUZIL (zi) *m* astupuș

DOYEN (doe yen) [l' decanus] *m* 1 decan, 2 superiorul (unei mănăstiri), 3 cel mai în vârstă *doyen d'age*, președinte după vârstă; lan *je suis votre doyen*, sunt mai în vârstă ca d-ta

DOYENNÉ (doe-ye-né) *m* 1 demnitatea de superior (în mănăstire), 2 locuința superiorului unei mănăstiri, 3 pară mălăraș și dulceagă

DRACHME (drakm') [gr] *f* drahmă, monedă greacă de argint echivalând cu un franc

DRACONIF, ENNE (Dracon) *a* draconic

a) a lui Dracon *le code draconien*, *b*) *fig* cumplit de aspru *loi draconienne*

DRAGAGE [frague] *m* curățirea de nămol (a unei ape pentru a o adânci)

DRAGÉE *f* 1 cofetură, zaharica, fam *avaler la dragée*, a înghiți hapul, *tenir la dragée haute à quelqu'un* *a*) a face pe cineva s'aștepte mult și bine, *b*) a-l face să plătească scump o favoare, 2 *pt* alice mărunte de vânat

DRAGEOIR (joar) *m* cutie sau farfurioară cu cofeturi

DRAGEON (jon) *m* vlăstar din rădăcină

DRAGONNEMENT (io) *m* vlăstărire

DRAGONNER (io-ne) *v* a da vlăstari, a vlăstări

DRAGON [l' draconem] *m* 1 smeu, balaur 2 *fig* smeoarcă, muliere rea, *dragon de vertu* femeie de virtute stăpnică, 3 dragon, soldat din cavalerie, ce poate lupta și pe jos, 4 *Zool* șopărlă mică neprimejdioasă (din ordinul șopărilor), 5 pată (în ochi)

DRAGON, ONNE *a* ce ține de dragon

DRAGONNADES *f* pl dragonidele, goanele împotriva protestanților (sub Louis XIV)

DRAGONNE *f* dragonă, galonul dela manerul săbiei *l'or de la dragonne*, galonul de aur al manerului săbiei || *adv* a la dragonne *a*, în felul dragonilor, *b*) într'un mod vesel

DRAGONNIER *m* Bot lihaș uniaș (din țările calde)

DRAGUE (drag') [angl] *f* dragă, curățitoare de nămol

DRAGUER (ghe) *v* a curăți, a scoate nămolul (dintr'o apă)

DRAGUEUR *m* curățitor de aur || *a* ba *teau dragueur*, luntre prevăzută cu curățitoare de nămol

DRAIN [angl] *m* 1 buian subpământean pentru scursul apelor 2 tubuleț de cauciuc cu găurele (care se așază în pământ pentru scurgerea lichidelor purtoare)

DRAINABLE *a* drenabil

DRAINAGE *m* drenaj, uscarea unui sol prin canalul subpământean

DRAINÉ *f* *Zool* (specie de) sturz

DRAINER [drain] *v* 1 a dreua, a usca un sol prin canalul de scurs, 2 a așeza tubulețe în plâgă (pentru scurgerea puroiului), 2 *fig* a atrage la sine

DRAINETTE *f* curățitoare mică de nămol

DRAINEUR *m* lucrător de drenaje

DRAISIENNE *f* drezină

DRAKKAR *m* luntre de pirați normazi

DRAMATIQUE [l' gr] *a* dramatic *a*) de teatru, *b*) mișcător *situation dramatique* || *m* genul dramatic

DRAMATIQUEMENT *adv* în mod dramatic, mișcător, 2 din punctul de vedere al dramei

DRAMATISER [drame] *v* 1 a da o formă dramatică, mișcătoare, 2 (iron) a face drame (proaste)

DRAMATURGE [gr] *m* dramaturg, scriitor de drame, de piese dramatice

DRAMATURGIE *f* tratat sau arta de a compune piese de teatru

DRAME [l-gr] *m* dramă *a)* acțiunea teatrală, *b)* piesă în care comicul se amestecă cu tragicul, *c)* *fig* întâmplare groaznică, catastrofă, *a)* *drame lyrique*, operă (muzicală)

DRAP *m* 1 postav *drap d'or, d'argent*, postav cu fire de aur, de argint, loc *tailler en plein drap*, a face de capul nostru, 2 cearșaf, iam *se mettre entre deux draps*, a merge la culcat, *mettre quelqu'un en de beaux draps, blancs*, a așterne cuiva frumos, a-l pune în tr'o mare incurcătură, *être dans de mauvais draps*, a se afla într-o grea incurcătură, 3 *drap mortuaire*, giulgiu [V Suplimentu]

DRAPE, **E** a 1 îmbrăcat, 2 învălit cu postav *drapé de noir*, învălit cu postav negru, 3 *Bot* lanos

DRAPEAU [drap] *m* 1 drapel, steag *être sous les drapeaux*, a fi sub drapel, a-și face serviciul militar, *se ranger sous les drapeaux de quelqu'un*, a trece de partea cuiva, 2 *pl a)* scutece, fașe (de copil) *b)* petece [V Supl]

DRAPEMENT *m* drapare

DRAPER [drap] *v* 1 a învăli, a îmbrăca cu postav, 2 a îmbrăca cu postav negru, a cerni, 3 a drapa, a potrivi cutele vestmintelor (unei statui), 4 *fig* a potrivi pe cineva, a-și bate joc de dansul *on l'a drapé de la belle maniere*, i au potrivit cu ou și cu oțet, și-au bătut frumos joc de dansul || *Se draper*, 1 a se drapa, a-și potrivi bine o hană, a-și lua o înfățișare teatrală, 2 *fig* a face paradă de *se draper dans sa vertu*, a face paradă de virtute, a se fâli cu virtutea sa, 3 a se vorbi de rău unul pe altul

DRAPERIE *f* 1 postăvarie, 2 draperie, tapiserie *draperie de lu*, perdeă de pat, 3 'în pictură și sculptură) îmbrăcăminte largă cu faldu

DRAPIER, ÈRE *a* de postav. || *m* postăvar

DRAPIÈRE *f* ac cu gămbie gros și scurt

DRASTIQUE [gr] *a* drastic, violent || *m* purgativ violent

DRECHE, DRECHE *f* borhot

DREGE *m* 1 darac (pentru m), 2 plasă mare pentru pescuitul peștelui

DRELIN *adv* *drelin! drelin!* ding dang!

DRESSAGE *m* dressajul

DRESSEMENT *m* alcătuire (a unei liste)

DRESSER *v* 1 a ridică *dresser la tête*, une statue, un plan, loc. *ça fait dresser les cheveux*, și se face părul măciucă, 2 a dressa (un animal), 3 a așeza, a pune *dresser un lu, un camp*, a așeza un pat, un lagăr, *dresser la table*, a pune masa, *dresser une échelle*, a așeza, a sprijini o scară de zid, 4 a întinde *dresser un piège*, a întinde o cursă, *dresser les oreilles*, a ciuli urechile, *fig* a fi atent, 5 a îndreptă, a potrivi (o piatră, o mașină, o alee, etc), 6 a alcătui, a face, a redijă *dresser un acte, un procès-verbal*, 7 a aranja *dresser un buffet*, 8 a dressa, a învăța (un animal), 9 a pregăti *dresser des conscripts*, a pregăti pe recruți, *dresser une volaille*, a pregăti o supă pentru a fi servită, 10 a face *dressons notre promenade vers*, să facem plimbarea noastră spre (Mo-

lière) || *Se dresser*, 1 a se ridica, a se înălța, 2 *fig* a se dressa, a se forma

DRESSEUR *m* dresor

DRESSOIR *m* etajeră pentru vase

DRILLE *m* (specie de) coleopter

DRILL *m* dril, mamuță cinocefală din Africa

DRILLE (*dril-y*) *m* 1 (†) soldat, *fig bon drille*, tovarăș de petreceri, *vieux drille* *a)* vulporu bătrân, om cu experiență, *b)* craiu bătrân, *pauvre drille*, biet nenorocit, 2 *pl* sdiențe, carpe (pentru facerea hârtiei)

DRISSE [it] *f* otgon pentru ridicatul (unei) pânze, unui steag

DROGMAN [it-ar] *m* *m* dragoman, talmaciu

DROGUE (*drog'*) *f* 1 lucru de spițerie, de vopsitorie, 2 leac, doftorie *il faut se méfier des drogues des charlatans*, trebuie să ne ferim de leacurile șarlatanilor, 3 *fig* lucru prost *c'est de la drogue*, asta-i lucru prost, 4 joc de cărți la cazarmă (în care cei ce pierde trebuie să-și pună pe nas o bucată de lemn crăcănată)

DROGUER (*ghé*) *v* 1 a da multe doftorii (unui bolnav), 2 a strică prin amestec, *droguer du vin*, a strică vinul cu apă multă, 3 *fig* a aștepta mult și bine *il m'a fait droguer*, m'a făcut să aștept mult și bine || *Se droguer*, a lua multe doftorii

DROGUERIE (*drog'-ri*) *f* drogherie *a)* spițerie, *b)* marfă de drogherie

DROGUET (*ghé*) *m* droghet, stofă de mătase, lână sau bumbac, cu desenuri

DROGUISTE (*ghist'*) *m* droghist, negustor de spițerie, de obiecte de drogherie

DROIT, È [directus] *a* 1 drept, 2 *fig* drept *a)* sincer *âme droite*, suflet sincer, *b)* sănătos *raison droite*, judecată sănătoasă, *c)* *droit chemin*, calea cea bună || *adv* drept, direct, *tout droit* *a)* drept înainte, *b)* *fig* fără ocol, verde *aller droit au fait*, a spune fără ocol ce are de spus || *m* 1 dreptul *droit romain*, dreptul roman, *faire son droit*, a învăța dreptul, *de quel droit*, cu ce drept? *à qui de droit*, celui în drept, cui se cuvine, *à bon droit*, cu drept cuvânt, după tot dreptul, *de droit*, de drept, *de plein droit*, cu deplină autoritate, cu tot dreptul, 2 dreptate *faire droit à une demande*, a da dreptate unei cereri, unei plângeri, *vous avez le droit pour vous*, aveți dreptatea de partea voastră, 3 taxă *droits de douane*, taxe vamale

DROITE *f* 1 dreapta, linie dreaptă, 2 partea dreaptă *la droite d'une armée*, flancul drept al unei armate, 3 mâna dreaptă, 4 dreapta, băncile conservatorilor || *adv* *à droite*, la dreapta, *à droite et à gauche*, din toate părțile

DROITEMENT *adv* 1 drept, 2 *fig* cu dreptate, sincer

DROITIER, ÈRE (*ti*) *a* și *s* dreptaciu || *m* membrul dreptei (într-o adunare).

DROITURE *f* 1 dreptate, sinceritate, 2 bun simț, *la droiture de son jugement*, bunul simț al judecății sale || *adv en droiture*, direct, de-a dreptul

DROLATIQUE [drole] *a* poznaș, caraghios, de ras

DROLE *a* 1 caraghios, de ras, 2 *drole de*, ciudat *drole de poete*, *drole de corps* || *m* caraghios, poznaș, 2 *petit drole*, ștengel, secătură, 3 sturcat, netrebuic, pacatos

DROLEMENT *adv* în mod caraghios

DROLEKIE *f* caraghiosiac, pozna, bazaconie

DROLESSE *f* tără

DROLET, **ETRE** *a* cam poznaș

DROMADAIRE [i] dromadarius || *m* dromader, cămălu cu o cocoșă

DROME *f* suportul de lemn al ciocanului unei fierări

DROMON *m* (†) corabie cu lopeți (pentru încărcătură sau de război)

DROP (drop') [angi] *m* aparat pentru încărcatul corabilor

DROSERACÉES *f pl* familie de dicotiledoane cu diozera (roua cerului) ca tip

DROSÈRE *m*, drozeră, roua cerului (plantă carnivora)

DROSSE *f* frânghie care transmite mișcarea roții la bara cârmii

DROSSEE *v* *Alar* *a* țări cu sine la țarm

DRU, **E** *a* 1 des, stăut, 2 vesel, viu *un enfant bien dru*, un copil foarte vesel, *vous êtes bien dru aujourd'hui*, ce ai, de ești așa de vesel astăzi? 3 tare, vartos *coups drus*, lovituri vartoase || *adv* 1 des, în mare cantitate, 2 *fig* fără ăsoane, pe șleau *vous y allez dru*, știu, că nu glumești.

DRUIDE, **ESSE** [celt] *s* druid, druidesă (preot, preoteasă la Gali)

DRUIDIQUE *a* druidic

DRUIDISME *m* druidism, învățătura druidilor

DRUPE [i] *f* drupă (fruct cărnos cu un sămăbure)

DRYADE [i-gr] *f* driadă, nimfă de pădure

DU, **DUE** *a* 1 datorit, 2 cuvenit || *m* ceea ce se datorește, se cuvine *perdre son du*, a pierde ce i se cuvenea

DUALISME [i dualis] *m* dualism *a)* sistemul a două principii opuse, *b)* unire sub acelaș suveran a două State care și păstrează autonomia lor

DUALISTE *a* dualist, de natura dualismului || *m* dualist, partizan al dualismului

DUALITÉ *f* dualitate, însușirea a ceea ce este în dublu

DUBITATIF, **IVE** [i] *a* dubitativ, de îndoială, care exprimă îndoială

DUBITATION [i] *f*. *Ret* dubitațiune, figură prin care se arată îndoiala

DUBITATIVEMENT *adv*. în mod îndoios, cu îndoială

DUC [i. dux] *m*. 1 duce *grand duc*, mare duce, 2 *Zool*. cucuvea, *grand duc*, bufină, 3 trăsură cu două locuri cu o capră în față și alta la spate pentru lacheu

DUCAI, **E** *a* ducal, de duce

DUCAT [it] *m* galben (monedă de aur între 10—12 franci), *ducat d'argent*, *V* *ducaton*.

DUCATON *m* (†) monedă de 5—6 franci

DUCHE *m* ducal *grand-duché*, mare ducal, *duche-pairie*, domeniul unui duce și pair

DUCHESSE *f* 1 ducesa, 2 *jam* iemere foarte mandră, 3 pară toamnătică

DUCKOIRE *m* 1 garantarea mării de către comisionar, 2 primă dată unui comisionar care a garantat plata unei mării

DUCTILE [i] *a* ductil, miădios, ce se întinde

DUCTILITÉ *f* însușirea de a se putea întinde și subia

DUEGNE [sp] *f* 1 guvernantă bătrână a unei iete tinere, păzitoare a unei iete tinere, 2 bătrână phicisitoare, 3 roi de *duegne* la teatru

DUEL [i duellum] *m* duel, luptă între doi, *duel au pistolet*, duel cu pistolul

DUEL [i dualis] *m* *Gram* duel, număr care desemnează două persoane sau două lucruri (ex în limba greacă)

DUELLISTE *m* duelist

DUETTISTE *m* duetist, persoană ce cântă cu altă

DUIRE *v* a plăcea *cela vous duut il'* vă place, vă convine aceasta? *V* *Tableau* vei belui nereg]

DUIT *m* drum artificial din pământ și pietri cele în curmezișul unui iluviu (în scop de a opri peștele în timpul refluxului)

DULCIFIANT, **E** *a* îndulcitor

DULCIFICATION *f* îndulcire

DULCIFIABLE [i dulcificare] *v* a îndulci

DULCINÉE [Dulcinea, iubita lui don Qui-chotte] *f* *jam* dulcinea, iubita nimei

DULCITE *f* *Chim* dulcită, materie zaharoasă extrasă din ciormoag

DULIE [gr] *f* *culte de dulce*, cultul respectuos al sfinților și al ingerilor

DUM-DUM (dum'-dum) *f* glonț dum-dum

DUMENT [du] *adv* cum se cuvine, după forme

DUNE [lo] *f* dună, deluleț de nisip pe marginea mării sau în pustii

DUNETTE [dune] *f* dunetă (partea de dinapoi a corăbiei, pe punte, deasupra odăiei căpitanului).

DUO [it] *m* duo *a)* bucată cantată de două persoane, *b)* *tam un duo d'injures*, insulte reciproce

DUODÉCIMAL, **E** *a* douăsprezeccimal

DUODÉCIMO (de) [i] *adv* al 12-lea

DUODÉNITE (duodenum) *f* inflamația duodenului

DUODÉNUM (nom) [i] *m* duodenum, începutul mășilor subțiri

DUODI [i duo dies] *m* a doua zi a decadel

DUPE *f*. 1 persoană înșelată, *fig la journée des dupes*, ziua înșelaților, 2 om (lesne) de înșelat *faire des dupes*, a înșela lumea, *être (la) dupe de*, a fi înșelat, a fi tras pe sfoară, *je ne suis pas votre dupe*, pe mine nu mă înșelați, *en faire sa dupe*, a trage pe sfoară pe cineva, *prendre quelqu'un pour dupe*, a umbla să înșele pe cineva, *c'est un métier de dupes*, de aci n'are să iasă nimic, cu asta n'o scoți la căpătâiu, 3 victimă, *être la dupe de sa complaisance*, a fi victima bunătății sale

DUPE, *E a pop* înșelat, tras pe stoară
DUPER [dupe] *o a* înșelă, a trage pe stoară
DUPERIE *f* înșelătorie, trageri pe stoară
DUPER, EUSE *s* înșelător

DUPLICATA [l] *m* duplicată, dublu exemplar, copie *Pl des duplicata*

DUPPLICATEUR *m* mașină care produce cele două specii de electricitate

DUPPLICATIF, IVE *a* îndoit

DUPLICATION [l] *f* dublare, îndoire

DUPPLICATEUR *f* îndoitură

DUPLEX [l duplex] *f* alianță între două State

DUPPLICITÉ [l] *f* duplicitate, falsitate, rea credință

DUPLIQUE *f* Jur (†) răspuns la o replică

DUPLIQUER [l duplicare] *v* Jur a răspunde la o replică

DUQUEL (genitiv dela *lequel*) *pron* despre care, de care *Pl desquels*

DUR, E [l durus] *a* 1 tare *vin dur*, vin tare, *pain dur*, paine uscată, *fig avoir l'oreille dure*, a fi iudul de ureche, *avoir la vie dure*, a avea șapte vrei într'insul, a rezistă, *être dure*, tare de cap, 2 greu, *dur a* (cu infinitivul) greu *dur a digérer*, greu de mistuit, *fig* greu de crezut, *dur a cuire*, care fierbe greu, *fig* greu de ciotit, de schimbat, *il est dur a la main*, are mana grea, 3 aspru *homme dur*, reponse dure, 4 cumplit, *fig* greu *hiver dur a* iarnă cumplită, *b*) iarnă grea, *le temps est dur a*) vremea e cumplită, *b*) vremurile sunt grele, 5 nesimțitor *cœur dur*, 6 ticălos *vie dure*, vieață ticăloasă, *rendre la vie dure*, a face vieață cu neputință *cuva* || *adv* 1 greu, din greu *entendre dur*, a auzi greu, *travailler dur*, a munci din greu, 2 tare, *jeapân croire quelque chose dur comme fer*, a crede ceva tare ca piatra || *m* ceeace este tare || *f* a la dure, din greu, *coucher sur la dure*, a dormi pe pământul gol

DURABILITÉ *f* durabilitate, însușirea de a putea dura multă vreme

DURABLE [l] *a* durabil, ce poate dura, de lungă durată

DURABLEMENT *adv* în mod durabil

DURAMEN (*men'*) [l] *m* inima unui trunchi de arbore, inima lemnului

DURANT [durer] *prep* în timpul *durant sa vie*, sa vie *durant*, pe când trăia

DURCIR [dur] *v* 1 a se întări, a (se) învârtosă, 2 *fig* a (se) înăspri. || *Se durcir*, a se întări, etc

DURCISSEMENT *m* 1. învârtosare, înăsprire, 2 vârtosie, întăritură

DURÉE *f* 1 ținerea unui lucru, 2 durată, ținută, *être de longue durée*, a ține (de) mult, de duré, care ține, care o duce la tăvăleală (o stofă)

DUREMENT *adv* aspru, cu asprime

DURE-MÈRE *f* Anat duramater, membrana groasă care învelește pe dinăuntru craniul

DURER [l durare] *v* 1 a dura, a ține, prov *il faut faire feu qui dure*, trebuie să trăim cu economie, *faire durer*, a prelungi, 2 a părea

long les heures me durent, orele imi par lungi, *il me dure que vous soyez de retour*, nu mai pot de neașteptare până te revăd, 3 *jam a sta*, a trăi *ne pouvoir durer avec quelqu'un*, a nu putea trăi cu cineva, *ne pouvoir durer en place*, a nu putea sta locului, *quelle secheresse de conversation*, on n'y dure point, ce conversație a-nostă! nu pot sta s'o ascult

DURET, ETTE [duri] *a* tăncel

DURETÉ [l durtas] *f* 1 durtate *a*) tărie, *b*) asprime, străsmicie *la dureté du regard*, asprimea privirii, *dureté de cœur*, răutate de inimă, 2 *dureté d'oreille*, surzenie, 3 *Med* umilătură tare, 4 *pl* vorbe aspre, grele *dure des duretes a quelqu'un*, a spune vorbe aspre cuiva, a se purta aspru cu cineva

DURILLON (*yon*) [duri] *m* învârtosarea pielii, neg

DURILLONNER (*SE*) *v* a se acoperi cu negi

DURISSIME *adv* (iron) foarte tare

DURIUSCULE [l] *a* (iron) *f* tăncel, cam tare

DUUMVIR (*om*) [l] *m* duumvir, magistrat roman care funcționa dimpreună cu altul

DUUMVIRAT (*om*) *m* duumvirat *a*) demnitatea duumvirului, *b*) durată sa

DUVET *m* 1 puful, (primu) fulgi (la pașări), 2 mijeală (la barbă) *tuleru il a du duvet a la barbe*, barba începe a-i miji, 3. păr, puf (la fructe)

DUVETEX, EUSE sau **DUVETÉ, E** *a* 1 cu pui, 2 păros (un fruct), 3. ca puful *poul duveteux*, păr ca puful

DYNAMIE [gr] *f* dinamie, unitate pentru măsuratul travaliului forțelor

DYNAMIQUE [gr] *a* dinamic || *f* dinamica, știința care se ocupă cu calculul mișcărilor și puterilor

DYNAMISME [gr] *m* dinamism (doctrină care atribuie materiei forțe statorente)

DYNAMISTE *a* ce ține de dinamism || *m* dinamist, partizan al dinamismului

DYNAMITAGE *m* aruncarea în aer cu ajutorul dinamitei

DYNAMITE [gr] *f*. dinamită, substanță explozibilă

DYNAMITER *v* a aruncă în aer cu ajutorul dinamitei

DYNAMITERIE *f* fabrică de dinamită

DYNAMITEUR, EUSE *s* 1 fabricant de dinamită, 2 dinamitard

DYNAMO *f* mașină dinamo-electrică (care transformă energia mecanică în energie electrică)

DYNAMOMÈTRE [gr] *m* Fiz dinamometru, instrument pentru măsuratul puterii (unui om, unei mașini, etc)

DYNAMOMÉTRIQUE *a* dinamometric.

DYNASTE [l.-gr] *m* prinț (la cei vechi)

DYNASTIE (*ti*) [gr] *f* dinastie, șir de suverani din aceeași familie

DYNASTIQUE *a* dinastic.

DYSCOLE [l.-gr] *a*. cu care e greu de trăit din pricina caracterului său

DYSENTERIE (san) [l-gr] *f* disenterie *a*) inflamația intestinelor, *b*) ieșire afară cu sânge

DYSENTÉRIQUE (san) *a* disenteric, de disenterie || *s* om bolnav de disenterie

DYSPEPSIE [l-gr] *f* dispepsie, greutate și durere în mistuire

DYSPEPSIQUE, DISPEPTIQUE *a* dispeptic, ce ține de dispepsie || *s* persoană care suferă de mistuire grea și dureroasă

DYSPNÉE [l-gr] *f* greutate de a respira

DYSURIE (zu) [l gr] *f* greutate de a urina

DYSURIQUE *s* persoană ce urinează greu

DYTIQUE [gr] *m* coleopter de apă dulce

E

E *m* (litera) **e** **E**.

EAU [l aqual] *f* 1 apă *faire eau*, a lua apă (o corabie găurită), *faire de l'eau*, a se aprovizionă cu apă dulce (o corabie), *être au pain et à l'eau*, a nu avea decât pâine și apă, *porter de l'eau à la rivière*, a îmbogăți un bogat, *couler de l'eau dans son vin*, a o lăsa mai domol,

DRÔLE, alasmă, *eau bénite de cour*, sentimente, *renvoier* promisiuni mincinoase, *battre l'eau*, a bate a) **BOSSA** în piua, 2 apă (= fluviu, mare, etc.) *pas la bser l'eau*, a trece peste apă, *en plein eau*, în larg,

BOSSA egal mării, *fig tomber dans l'eau*, a se alege pr

BOSSA, *U, E* ai (din ceva), *revenir sur l'eau*, a reinvia, *l'antager entre deux eaux* *a*) a înnotă sub apă, *en d. b*) a juca la două nunți, a se da după înpre

BOSSA stăzjurări, *laisser couler l'eau*, a nu se sinchisi de toas nimic, *un coup d'épée dans l'eau*, o încercare

BOSSA rădăcină, *il n'est pure eau que l'eau qui dort*, apă nu gă tăcută sapă adânc, pisica blândă

BOSSA rău **BOSSA**, *cela fait venir l'eau à la bouche*, ti se face

BOSSA, *p gura apă*, 3 ploaie *il tombe de l'eau*, plouă, *le temps est à l'eau*, vremea e a ploaie,

BOSSA din corp (= lacrimi, sudoare, urină), *l'usage tout en eau*, față scaldată în lacrimi,

BOSSA, *être tout en eau*, a cunge nădușeala de pe cineva, *lacher (faire) de l'eau*, a lăsa udul,

BOSSA, *5 strălucire diamant d'une belle eau*, diamant de o strălucire frumoasă, 6 *pl a*) ape *eaux minérales*, ape minerale, *b*) băi *aller aux eaux*, a merge la băi, *c*) fantani *fontaines*, marile fantani

BOSSA, *les grandes eaux de Versailles*, marile fantani *fontaines* de la Versailles, *d*) urmele unei corăbii (în mersul ei) *être dans les eaux d'un navire*, a se ține de o corabie, *fig être dans les eaux de quelqu'un*, a fi din același partid,

BOSSA, *de aceeași părere cu cineva*, *e*) *eaux vives*, flux mare, *eaux mortes*, flux mic [Vezi cuvintele în legătură cu *eau* și Suplimentul]

EAU-DE-VIE *f* rachiu, *eau-de-vie de prunes*, țuică, *eau-de-vie allemande*, purgativ *Pl eaux-de-vie*.

EAU-FORTE *f* 1 apă tare, chezap, acid nitric, 2 stampă făcută cu apă tare *Pl des eaux-fortes*

ÉBAHL, **E** (*ba i*) *a* încremenit, înmămurit

ÉBAHL (*S'*) [*bah*] *v* a încremeni, a înmămurii

ÉBAHISSEMENT (*é-ba-iss'-man*) *m* încremenire, înmămurire

ÉBARBAGE, ÉBARBEMENT *m* răzuitul, tăiatul, curățitul

ÉBARBER [*barbe*] *v* 1 a tăia partea pă-

roasă (a unei rădăcini), colțurile (unei cărți), 2 a răzii (un metal), a curăți (o rană)

ÉBARBEUSE *f* răzuitoare (mașina)

ÉBARBOIR *m* unealtă de răzuire, de tăiat

ÉBARBURE *f* răzuire, bucișile tăiate afară

ÉBARDOIR *m* răzuitoare cu patru laturi

ÉBAROUIR *v* a urcă, a disloca || *S'ébarouir*, a se uscă, a se disloca

ÉBATS *m pl* 1 sbeguiri, hăjoană, 2 petreceri *prendre ses ébats*, a se pune pe petreceri, pe chef

ÉBATTEMENT *m* 1 sbeguire, 2 petrecere, plăcere

ÉBATTRE (*S'*) *v* a se sbegui, a se hârjoni, a se juca [Se conjugă ca *battre*]

ÉBAUBI, **E** *a* fam uluit, răpăcit

ÉBAUCHAGE *m* schițatul

ÉBÉNAÇÉ *f* 1 schița, ciornă, 2 *fig* prima încercare, începutul

ÉBAUCHER *v* a schița *a*) a face o ciornă (din ceva), *b*) *fig* a începe, a încerca să facă, *ébaucher un sourire*, a încerca să surază || *S'ébaucher*, a fi schițat

ÉBAUCHEUR *m* lucrător care pregătește mișcarea unei pendule

ÉBAUCHOIR *m* unealtă de schițat, așta (sculptorul sau a dulgherului)

ÉBAUDIR *v* fam (*†*) a înveseli || *S'ébaudir*, a se înveseli

ÉBAUDISSEMENT (*†*) veselie mare, chef

ÉBÉNACÉ, **E** *a* ca abanosul

ÉBÉNACÉES *f pl* familie de dicotiledoane cu ebul sau abanosul ca tip

ÉBÈNE [*l*] *f* lemn de abanos, *fig cheveux d'ébène*, păr negru ca abanos

ÉBÉNIER *m* abanos *faux ébénier*, drob

ÉBÉNISTE *m* ebenist, lucrător de mobile de abanos

ÉBÉNISTERIE *f* 1. arta de a lucra mobile din abanos, 2 comerțul cu mobile de abanos, 3 obiecte în lemn de abanos

ÉBISER [*biseau*] *v* a tăia pieziș. [Se conjugă ca *appeler*]

ÉBLOUIR *v* 1 a lua vederile, a orbi, 2 *fig* a înmărmuri, 3 a ameți, a lua mințile, 4 a înșela *ébloir par des sophismes*, a înșela cu sofisme

ÉBLOUISSANT, **E** *a* 1 orbitor *lumière éblouissante*, 2 amețitor

ÉBLOUISSEMENT *m* 1 orbire, întunecare a vederii, 2 amețelă *avoir des éblouissements*, a avea amețeli, 3 *fig* înmămurire

ÉBONITE *f* cauciuc negru vulcanizat

ÉBORGNE *m* scoaterea mugurilor nefolosiți (de pe un arbore)

ÉBOURNEMENT *m* scoaterea unui ochiu, chiorire

ÉBOURNER [borgne] *v* 1 a scoate un ochiu, a chiori, 2 a scoate mugurii nefolosiți (de pe un arbore), 3 *ébouner une maison*, a împiedica lumina unei case (prin zidirea alteia în fața ei) || *S'ébouner*, a-și scoate un ochiu, a-și nenoroci ochiul

ÉBOUAGE *m* ridicarea noroiului, gunoiului (de pe străzi, drumuri)

ÉBOUER [boue] *v* a ridica noroiul, gunoiul (de pe stradă)

ÉBOULLANTAGE (*yan*) *m* stropitul cu apă fierbinte

ÉBOULLANTER (*bu-yan*) [bouillant] *v* 1 a stropi cu apă fierbinte, 2 a mută în apă fierbinte

ÉBOULLIR, ÉBOUIR *v* a scădea fierband

ÉBOULEMENT *m* 1 surpare, 2 surpătură, dărâmtură, moloz

ÉBOULER [boule] *v* a surpa, a năruși || *S'ébouler*, a se surpa, a se năruși

ÉBOULEUX, EUSE *a* supus surpării

ÉBOULIS *m* 1 dărâmtură, 2 strat (deroce)

ÉBOUQUETER (*buk'*) *v* a tăia mugurii cu frunze spre a da mai multă sevă mugurilor cu fructe [Se conjugă ca *jeter*]

ÉBOURGEONNEMENT (*o*) *m* tăierea mugurilor de prisos

ÉBOURGEONNER (*ja*) [bourgeon] *v* a tăia mugurii de prisos (la arbori)

ÉBOURGEONNOIR (*o*) *m* foarfecă de tăiat mugurii de prisos

ÉBOURIFFANT, E *a* de necrezut, colosal

ÉBOURIFFÉ, E *a* 1 ciufuit, sbârilit, 2 *fig* uluit, turbat

ÉBOURIFFER *v* 1 a ciufuli, a sbârli (părul), 2 *fig* a ului, a uimi || *S'ébouriffer*, 1 a se ciufuli, 2 *fig* a rămâne încremenit

ÉBOURER [bourre] *v* a scoate călți de pe pielea unui animal

ÉBOUSINER [bousin] *v* a curăți de părțile moi (ex o piatră), a o răzuși

ÉBOUTER [bout] *v* a tăia căpătășele, a scurtă (ex o bucată de lemn), a tăia firsoarele ce atarnă

ÉBOUTURER [bouture] *v* a curăți de butași (un pom)

ÉBRAISER [braise] *v* a scoate jeratecul din cuptor

ÉBRAISOIR *m* lopată pentru scosul jeratecului din cuptor

ÉBRANCHEMENT, ÉBRANCHAGE *m* tăierea ramurilor nefolositoare

ÉBRANCHER [branche] *v* a tăia ramurile nefolositoare (unui pom)

ÉBRANCHEMENT *m* cosor (în vârful unei prăjine) de tăiat ramurile unui arbore

ÉBRANLE *a* ce poate fi sguđuit

ÉBRANLEMENT *m* sguđuire *a*) clătinare, *b*) *fig* sdruncinare.

ÉBRANLER [branle] *v* 1 a sguđui *a*) a

clătina, a scutură, *b*) *fig* a sdruncina, 2 a pune în mișcare, pe goană *l'arrivée des gendarmes ébranla la foule*, sosirea jandarmilor puse pe goană multimea, *fig ébranler la gravité*, a face apăsătoare să răză, 3 *fig* a îndui, a mui || *S'ébranler*, 1 a se pune în mișcare, 2 a se sguđui, a se clătina, 3 a șovăi *l'ennemi s'ébranle*, dușmanul șovăie, începe a șovăi, 4 *fig* a se turbura *sa raison s'ébranle*, mintea i se turbură, *il répondit sans s'ébranler*, răspunse fără a se turbura

ÉBRASER *v* a lărgi din afară înăuntru (un ochiu de fereastră, o use)

ÉBRASURE *f* pervaz de fereastră (de ușă etc), care este lărgit din afară înăuntru

ÉBRÈCHEMENT *m* știrbire

ÉBRÉCHER [breche] *v* a știrbi [Se conjugă ca *accélérer*]

ÉBRÛTE [ebruetas] *f* beție

ÉBROUAGE *m* clătite

ÉBROUEMENT (*bru-man*) *m* 1 sforăitul (calului), 2 strănutat voluntar (la animale)

ÉBROUER (*S*) *v* 1 a strănută, 2 a sforăi de spaimă (calul)

ÉBROUER *v* a clăti în apă lăna || *S'ébrouer*, a bălăci, a bălăci prin apă, 3 a curăța nuci

ÉBRUITEMENT *m* răspândirea (unui svon)

ÉBRUITER [bruit] *v* a răspândi, a împrăști (un svon, o știre) || *S'ébruiter*, a se răspândi

ÉBUARD *m* ic țepăn pentru crăpatul buștenilor

ÉBUCHETER [buche] *v* a strânge surcele [Se conjugă ca *jeter*]

ÉBULLIOMETRE, ÉBULLIOSCOPE (*li*) *m* aparat cu care se măsoară temperatura la care un corp începe să fiarbă

ÉBULLITION (*li-si*) [l] *f* 1 ebullițiune, clocotire, fierbere, 2 *fig* fierbere *Paris est en ébullition*, 3 spuzeală

ÉBURNÉ, E sau **ÉBURNÉEN, ENNE** [eburneus] *a* de colorarea sau de tăria fildeşului, *substance éburrée*, fildeşul dinților

ÉCACHER *v* 1 a strivi, a sparge *écacher une noix*, a sparge o nucă, 2 *écacher un fil*, a turti o sarmă

ÉCAILLAGE (*e-ka-yai'*) *m* 1 curățire de solzi, 2 desfacerea stridnilor, 3 cojire

ÉCAILLE (*ka y'*) *f* 1 coajă, ghioacă (la stridni), 2 solzi (la pești), 3 *écaille de tortue*, țeastă de broască țestoasă, 4 *Art* mici ornamente în formă de solzi

ÉCAILLÉ, E (*ka-yé*) *a*, cu solzi

ÉCAILLER (*ka-yé*) *v* 1 a curăți de solzi, 2 a scoate din coajă (stridni), 3 a acoperi cu ornamente în formă de solzi || *S'écailer*, a se coji

ÉCAILLER, ÈRE (*ka-yé*) *yér s* vânzător de stridni

ÉCAILLETTÉ (*ka-yet'*) *f* solz mic, cojiță

ÉCAILLEUX, EUSE (*ka-yeu, yeuz'*) *a* 1 cu solzi, 2 cu coji, cojos

ÉCALE [écaille] *f* coajă (de nucă), ghioacă

ÉCALER *v* a curăți de coajă (o nucă) || *S'écaler*, a se curăți de coajă, a se coji

ÉCALEUSE *f* curățitoare de nuci

ÉCALOT *m* nucă curățită de coaja ei
ÉCALURE *f* coajă, peliță tare (a unor fructe, a unor grăunțe)

ÉCANG (*kang*) *m* meliță

ÉCANGAGE *m* melițatui

ÉCANGUER (*ghé*) *v* a melița

ÉCANGUEUR (*gheur*) *m* cel ce meliță inul

ÉCARBOUILER (*yé*) *v* a stivi

ÉCARLATE *f* 1 culoarea stacoje, 2 *yeux boracés d'ecarlats*, ochi cu rearcăne roșii împrejur, 3 materne stacoje || a stacojiu *ruban écarlate*

ÉCARQUILLEMENT (*ki-y' man*) *m* 1 bleoaj-due, sgăire (a ochilor), 2 rescrăcănare

ÉCARQUILLER (*ki-yé*) *v* 1 a bleoaji, a sgaia (ochiu), 2 a răscrăcăna (picioarele)

ÉCART *m* 1 săritură *ecart en arriere*, săritura înapoi, 2 localitate depărtată (de centru), 3 cărțile de joc lepădate (la unele jocuri) *faire son écart*, a lepăda cărțile nefolositoare, *faire un mauvais écart*, a lepăda cărți bune, 4 variațiune, deosebire, *les écarts du thermomètre*, 5 *Méd* surintinse a incheierii membrilor anterioare (la cai), 6 reunire (a două bucăți de lemn), 7 *fig* abatere, rătăcire *écart de l'imagination*, aberație, rătăcire a minții || *adv* a l'ecart, 1 într'un loc depărtat, 2 deoparte *se tenir a l'ecart*, a sta deoparte, *mettre à l'ecart* a) a pune deoparte, b) a nu ține seamă de, 3 la o parte *se jeter a l'ecart*, a se abate dela subiect

ÉCARTABLE a ce poate fi lepădat

ÉCARTÉ, *E* a 1 îndepărtat, 2 răscrăcănat

ÉCARTÉ *m* ecarte (joc de cărți)

ÉCARTELE, *E* a 1 *Blaz* împărțit în patru (o marcă de armorie), *ecartele en sautoir*, împărțit în patru părți dar cu linie încrucișată oblic, 2 sfâșiat (în patru bucăți)

ÉCARTELEMENT *m* ecartelare, sfășierea în patru bucăți (a unui osândit)

ÉCARTELFRE [i quartus] *v* 1 a ecartela, a sfășia în patru bucăți (de către patru cai), 2 *Blaz* a împărți în patru părți (marca armorială) [Se conjugă ca *acheier*]

ÉCARTELURE *f* *Blaz* împărțitură (a unei mărci armoriale împărțite în patru)

ÉCARTEMENT *m* 1 îndepărtare, 2 rescrăcănare (a picioarelor), 3 deschișătură, resfrantură

ÉCARTER *v* 1 a lepăda unele cărți (pentru a lua altele în schimb), 2 a rescrăcăna (picioarele, brațele) 3 a îndepărta, a alunga *écarter la foule*, *les soupçons*, a îndepărta mulțimea, a alunga bănușile, 4 a împăștia altele (despre o pușcă), 5 *fig* a abate, a întoarce (din drumul său pe cineva) || *S'écartier*, 1 a se depărta, 2 a se da la o parte, 3 a se lepăda (cărți), 4 *fig* a se abate *s'écartier de son sujet*, a se îndepărta dela subiect

ÉCARTEUR *m* luptător cu taurii (în cursele de tauri)

ÉCARVER *v* a uni, a potrivi (două bucăți de lemn)

ÉCATIR *v*. *V. catir*.

ECBALLIUM (*ek-ba li-om*) *m* castravete pocnitor

ECCE HOMO (*ek-se-o-mo*) [i] *m* idem a) tablou înfățișând pe Crist înconjurat cu spini, b) *fig* om cu obrazul palid și slăbit *Pl des ecce homo*

ECCHYMOSE (*ki*) [*gr*] *f* echimoză, vanătăie

ECCHYMOSE, *E* (*e ki*) a cu echimoză

ECCHYMOSE (*e-ki*) *v* a pricinui echimoză, vanătăi

ECCHYMOTIQUE (*e-ki*) a al echimozelor

ECCLÉSIASTIQUE [i *gr*] a bisericesc, clerical || *m* ecleziastic, popă

ECCLÉSIASTIQUEMENT *adv* ca un călugăr, ca ecleziastic

ÉCERVELE, *E* [*ervelle*] a și s descereierat

ÉCHAFAUD *m* 1 schelă, podeală, 2 tribună provizorie pentru spectatori, 3 eșafod, ghilotină

ÉCHAFAUDAGE *m* 1 ridicarea unei schele, 2 lemnăria schelei, a podelei, 3 *fig* morman de obiecte îngrămădite, 4 *fig* a) întocmire, b) eșafodaj, clădire meșesugită, urzeală *un mot renversé tout son échafaudage*, un cuvânt răsturnat întreaga clădire meșesugită

ÉCHAFAUDÉ, *E* a clădit, întocmit

ÉCHAFAUDER *v* 1 a ridică o schelă, 2 a îngrămădi (una peste alta) *échafauder des meubles*, 3 *fig* a ticlui, a întocmi *échafauder un roman*

ÉCHALAS (*la*) *m* 1 irac, parangă, 2 *fig* prăjină *c'est un vrai échalas*, e slab ca o prăjină, *se tenir droit comme un échalas*, a fi țeapăn ca o prăjină, 3 *pop* picioare subțiri, fuse,

ÉCHALASSEMENT *m* arăciul viei

ÉCHALASSER *v* a arăci via

ÉCHALIER, **ÉCHALIS** *m* 1 îngrămăditură din araci, din pari, 2 scară peste un gard

ÉCHALOTE *f* *Bot* hasme, șalotă

ÉCHANCRER *v* a scobi, a tăia înăuntru (gulerul unei haine) || *S'échancre*, a se scobi, a se arăci înăuntru

ÉCHANCRURE *f* scobitură, tăietură înăuntru (în formă de semicerc), arcuitură

ÉCHANDOLE *f* șindrilă

ÉCHANGE [*change*] *m* schimb *en échange*, în schimb, *en échange de*, în schimbul, pentru

ÉCHANGEABLE (*jab'*) a ce se poate schimba

ÉCHANGER *v* 1 a schimba (un lucru pentru altul), 2 a face un schimb *de changer des prisonniers*, 3 a-și trimite unul altuia *échanger des cadeaux* || *S'échanger*, a fi schimbat [Se conjugă ca *arranger*]

ÉCHANGISTE *m* schimbist

ÉCHANSON *f* 1 paharnic, 2 *fig* persoană care varsă de băut, turnător

ÉCHANSONNERIE *f* 1 paharnicu, 2 pivnița cu băuturile, câmara (palatului)

ÉCHANTIGNOLE *f* *V* *chantignole*

ÉCHANTILLON (*ti-yon*) *m* esanțion, mostră, probă, *fig* *donner un échantillon de son savoir-faire*, a arăta ce știe să facă

ÉCHANTILLONNAGE (*yo*) *m* 1 potrivirea măsurilor, a greutăților, cotărire, 2 tăierea de mostre dintr-o bucată.

ÉCHANTILLONNER (yo) o 1 a potrivi măsurile, greutatea, a cotări, 2 a tăia mostre dintr-o bucată

ÉCHANVRER [chanvre] o a vântură cânepa sau inul

ÉCHAPPADE f 1 greșală, scăpare din daltă, 2 fam escapadă, pozna, una boacănu

ÉCHAPPATOIRE f mijloc de scăpare, chi-chiță, clenciu (pentru a ieși din încurcătură)

ÉCHAPPÉ, E a scăpat (din ceva, de un deva) || s un *échappe de prison*, un evadat, un *échappé des Petites Maisons*, un scăpat din balamuc, un nebul, un *échappe des galeres*, un ocnas

ÉCHAPPÉE f 1 scăpare, 2 escapadă, nesocotință *échappée de jeune homme*, nesocotință de tânăr, 3 moment scurt licăreală *échappée de beau temps*, licăreală de vreme frumoasă, 4 spațiu pentru trecerea trăsurilor, 5 spațiul dintre treptele scării și bolta scării, 6 *échappées de vue*, spațiu liber dar ngust prin care se poate privi în depărtare, 7 (în pictură) *échappée de lumière*, lumină ce țiere printre două corpuri spre a lumina pe un al treilea, 8 fig par *échappées*, rând și cand, pe furiș, a *l'échappées*, pe furiș

ÉCHAPPEMENT m 1 scăpare (din ceva, de undeva), 2 regulator (la mașini, ceasornice), 3 spațiul dintre scară și tavan

ÉCHAPPER o 1 a scăpa (dela, din) *échapper à la mort*, a scăpa dela moarte, *échapper au danger* a scăpa de primejdie, *échapper de la main*, a scăpa din mână, *des larmes échappèrent de ses yeux*, lacrimi izvoră din ochii săi, (cu avoir) *ce mot m'a échappé*, acest cu vânt mi-a scăpat din gură, loc *l'échapper belle*, a scăpa cu față curată, 2 a rădea din mână, *la plume lui échappe*, condeii lui căzîr din mână, 3 fig a scăpa din vedere *cette circonstance m'avait échappé*, această împrejurare îmi scăpase din vedere, 4 fig a ieși din minte, a uită, (cu être) *ce nom m'est échappé*, acest nume mi-a ieșit din minte, l-am uitat, 5 a nu pricepe *le sens m'échappe*, nu pricep sensul, 6 a pierde *la patience m'échappe*, pierd răbdarea, 7 a se da pe față *comme sa joie lui échappe*, cum îi se dă pe față bucuria, 8 a nu fi de competență *échapper aux sens, au jugement* a nu fi de competență simțurilor a judecăți || *S'échapper*, 1 a scăpa, a fugi (din sau de ceva), 2 a se uită a merge până acolo că, *s'échapper jusqu'à lui dire*, a merge până acolo încât să-i zică, 3 a izbucni *s'échapper en injures*, a izbucni în insulte, 4 a se descoase (o cusătură), 5 a scoate crăci frumoase dar neroditoare (un pom)

ÉCHARDE [l carduus] f așchie

ÉCHARDONNAGE m curățitul de scamei (al câmpurilor)

ÉCHARDONNER [chardon] o 1 a curăți de scamei (un câmp), 2 a sbări părul postavului

ÉCHARDONNETTE, **ÉCHARDONNOIR** m cosor de tăiat tulpinile scameiilor

ÉCHARNAGE, **ÉCHARNEMENT** m jupuire de carne (a unei piei)

ÉCHARNER o a jupui de carne (piele)

ÉCHARNOIR m cuțit de jupuit carnea de pe piei

ÉCHARNURE f 1 bucățile de carne jupuite, 2 jupueală

ÉCHARPE f 1 eșarfă, lentă, fig *changer d'écharpe*, a trece dela un partid la altul, 2 legătură, bandaj *porter le bras en écharpe*, a purta brațul legat, 3 borcelută (cu căpătărele lungi), 4 *l'écharpe d'iris*, curcubeul, 5 loc adv *en écharpe* a) piezis, înti'o parte, în flanc, b) în bandulieră

ÉCHARPER o 1 a tăia în bucăți, a cioparti, 2 a rupe carnea, a face răni mari (ex cu sabia) *écharper son adversaire*, a cioparti pe adversar, 3 a scărmana (lână) || *S'écharper*, 1 se tăia în bucăți, a se ciopări

ÉCHARPILLER (yé) o 1 fam a tăia în bucăți, a cioparti, 2 a scărmana (lână, în etc.)

ÉCHARS, E a (t) 1 avar, 2 care lasă de dorit, 3 lipsă (la o monedă)

ÉCHASSE f picior lung, fig *être toujours monté sur ses échasses*, a fi veșnic întepat, a si da mereu înose

ÉCHASSIERS m pl ordinul pasărilor (cu piciorule lungi pe jumătate acvatice)

ÉCHAUBOULÉ, E a cu spuzeală

ÉCHAUBOULURE f blandă, spuzeală ce iese pe tuip

ÉCHAUDAGE m 1 opîntul (vaselor), clătitul cu apă fierbinte, 2 spoitul cu var (al peretilor) 3 var de spoit

ÉCHAUDÉ, E a 1 opărit, fript, 2 *bis* *echaude*, grâu cu grăuntele aproape sec, 3 fig Stan pătitul V chat

ÉCHAUDÉ m eșodă (prăjitură subțire)

ÉCHAUEMENT m prăpădirea grăunțelor de grâu (prin uscăciune)

ÉCHAUDER [chaud] o 1 a opări, 2 a clăti cu apă fierbinte (un butoiu), 3 fig a opări, a frige *echauder un client* || *S'échauder*, 1 a se opări, 2 fig a se frige

ÉCHAUDER [chaud] o a spoi cu var

ÉCHAUDEUR, **EUSE** a opăritor

ÉCHAUDILLON (yon) m bucată de fier la temperatura de topire

ÉCHAUDOIR m 1 locul unde se opăreste, 2 cazanul pentru opărit

ÉCHAUDURE f opăreală

ÉCHAUFFAISON f fierbinteală

ÉCHAUFFANT, E a 1 încălzitor, 2 care constipă, măreste căldura animală *le gibier est une nourriture échauffante*, vânatul este o hrană care constipă, 3 aprins, înfierbântat *discussion échauffante*

ÉCHAUFFÉ, E a 1 încălzitor, 2 fig aprins

ÉCHAUFFÉ m miros de ceva ars *sentir l'échauffé*, a mirosi a ars, a părit

ÉCHAUFFEMENT m 1 încălzitul, 2 fierbinteală, 3 astupare, constipație *avoir de l'échauffement*, a avea constipație, 4 început de mucezure (a cerealelor), 5 fig aprindere, înfierbântare *parler avec échauffement*

ÉCHAUFFER [chauffer] o 1 a încălzi, 2 a constipă, a pricinui astupare, 3 *échauffer la*

bile, la tête, a întărită, a necăji pe cineva, 4 *fig* a înfierbântă, a aprinde || *S'échauffer*, 1 a se încălzi, 2 a începe să murezească (grănele), 3 *fig* a se aprinde, a se înfierbânta *le jeu s'échauffe*, jocul se înfierbântă

ÉCHAUFFOURÉE *f* 1 lovitură îndrăznească dar neizbutită, neburie, 2 hărțueală, încăierare

ÉCHAUFFURE *f* spuzeală

ÉCHAUGUETTE (*ghet*) *f* gherită de pază (pe o înălțime)

ÉCHAULER *v* *chauler*

ÉCHÉANCE [*échoir*] *f* scadență, termen de plată

ÉCHÉANCIER *m* registru cu scadențele efectelor

ÉCHÉANT, **E** *a* 1 care cade, *le cas écheant*, întâmplându-se cazul, 2 a căruia scadență trebuie sau poate să aibă loc

ÉCHEC (*șek*) *m* eșec *a*) înfrângere, *b*) neizbucire *tenir en échec*, a ține în eșec, în nemisurare, în loc

ÉCHECS (*șe*) [*pers*] *m* șah *jouer aux échecs*, a juca șah, *échec au roi*, șah la rege, *échec et mat*, șah mat, *fig* bătut

ÉCHELETTE *f* scărișoară

ÉCHELLE [*i* scara] *f* 1 scară, loc *faire la courie échelle à quelqu'un*, a ajuta cuiva să se urce, *urser l'échelle après quelqu'un ou quelque chose*, a arăta că cineva sau ceva este unic în felul său, că nu-și are perechea, *monter a l'échelle*, a lua în serios o glumă, 2 *fig* scară *sur une grande, vaste échelle*, pe o scară mare, întinsă, 3 *pl* schele, porturi *les Echelles du Levant* schelile Levantului [V Suplimentul]

ÉCHELON [*échelle*] *m* eșelon *a*) treaptă, *par échelons*, treptat, *descendre (d')un échelon*, a-și pierde ceva din demnitatea sa, *b*) mijloc de a se înălța, *c*) trupă așezată înapoi altera pentru a o susține

ÉCHELONNEMENT *m* eșelonare

ÉCHELONNER [*échelon*] *v* 1 a eșelona *a*) a așeza la distanțe (trupe), 2 a împărți (e-plăți)

ÉCHENEAU, **ÉCHENAL** *m* lighean de pămant în care se toarnă metalul în fuziune

ÉCHENILLAGE (*ya?*) *m* curățire de omizi

ÉCHENILLER (*ye*) [*chenille*] *v* a curăți de omizi (pomii)

ÉCHENILLEUR (*yeur*) *m* curățitor de omizi

ÉCHENILLOIR (*yoar*) *m* foarfecă de curățit pomii de omizi

ÉCHOIR *v* *échoir*

ÉCHEVEAU *m* 1 jurubiță, scul, 2 *fig* încurcătură, ițe încâlcite *l'écheveau d'une intrigue*

ÉCHEVELÉ, **E** *a* 1 cu părul despletit, vâlvoi, 2 *fig* desmăjat *danse échevelée*

ÉCHEVELER [*cheveu*] *v* a despletii || *S'écheveler*, a se despletii [Se conjugă ca *appeler*]

ÉCHEVETTE *f* jurubiță, scul de o sută de metri (în Franța)

ÉCHEVIN *m* (†) consilier municipal înainte de 1789)

ÉCHEVINAGE *m* (†) 1 funcția de consilier

municipal, 2 corpul consilierilor municipali, 3 ținut administrat de aceștia

ÉCHIDNÉ (*kid*) [*gr*] *pl* animale ca ariciu

ÉCHIFFE, **ÉCHIFFRE** *s* 1 (†) gherită de lemn pe zidurile unui oraș, 2 zidăria unei scări

ÉCHIMYS (*ki-mis*) *m* guzgan spinos din America

ÉCHINE *f* șira spinării, *avoir l'échine souple*, *courber l'échine*, a se arăta josnic, *frotter l'échine*, a muia spinarea, a trage bătaie

ÉCHINÉE *f* spată de porc

ÉCHINER [*échine*] *v* 1 a frânge șira spinării, 2 *fig* a speți în bătai, a prăpădi de oboseală || *S'échiner*, a se speți

ÉCHINODERMES (*ki*) [*gr*] *m* *pl* echinodermii, clasă de zoofiti cu steaua de mare ariul de mare, etc ca tipuri

ÉCHIQUETÉ, **E** [*échecs*] *a* împărțit în părți de șah

ÉCHIQUIER (*ki*) [*échecs*] *m* eșchier, tablă de șah, *en échiquier*, în formă de pătrate

ÉCHO (*ko*) [*l-gr*] *m* 1 ecou, răsunet, *se faire l'écho d'un bruit*, a răspândi un svon, 2 *pl* știri de riar

ÉCHOIR [*choir*] *v* 1 a cădea (în partea cuiva), *le cas écheant*, întâmplându-se cazul, eventual, 2 *échoir bien ou mal*, a ieși bine sau rău, 3 a expira, a se împlini termenul, *mon billet échoit demain*, polița îmi expiră mâine, 4 *il y échoit amende*, se pedepsește cu amendă [V Tabloul verb nereg]

ÉCHOMÈTRE (*ko*) *m* instrument de măsurat durata, intervalele și raporturile sunețelor

ÉCHOMÉTRIE (*ko*) *f* măsurarea raporturilor sunețelor

ÉCHOPE *f* 1 maghernită, 2 sula (gravorilor)

ÉCHOPPER *v* a săpa sau a scoate cu sula

ÉCHOPPIER *m* negustor de magherniță

ÉCHOTIER (*ko-ti é*) [*écho*] *m* redactor în-sărcinat cu ecurile zilei

ÉCHOUAGE *m* 1 împotmolirea (unei corăbii), 2 locul de înămolire fără pericol

ÉCHOUEMENT *m* 1 naufragiu, izbirea (unui vas) de o stâncă, etc, 2 *fig* neizbucire, înfrângere

ÉCHOUER *v* 1 *Mar* a se izbi de o stâncă, de o bancă de nisip, etc, a se sfărâma, 2 *fig* a nu izbuti, a cădea *j'ai échoué*, am căzut, n'am reușit, *faire échouer*, *a*) a zădărnici, *b*) a trânti (la examen), 3 a înțepeni undeva un vas (pentru a-l repara), a-l împinge spre coastă || *S'échouer*, 1 a se sfărâma, 2 a se izbi de coastă

ÉCHU, **E** *a* 1 (cu termenul) împlinit, 2 căzut în partea cuiva

ÉCIMAGE *m* ciontital (unui arbore)

ÉCIMER [*cime*] *v* a cionti, a tăia vârfurile vegetalelor (ca să crească în grosime)

ÉCLABOUSSEMENT *m* stropire cu noroiu

ÉCLABOUSER [*boue*] *v* 1 a stropi cu noroiu, 2 *fig* a privi cu dispreț || *S'éclabousser*, a se stropi cu noroiu

ÉCLABOUSSURE *f* 1 stropitură cu noroiu, improprietate, 2 bucată ruptă (dintr'un corp)

ÉCLAIR [éclairer] *m* 1 fulger *il fait des éclairs*, fulgeră, *éclairs de chaleur*, fulgerături, 2 *fig* licărire *éclair d'intelligence*, 3 prăptură cu cremă și zaharisită pe deasupra

ÉCLAIRAGE *m* luminatul [V Suplimentu]

ÉCLAIRANT, *E* *a* luminător, de luminat

ÉCLAIRCIE [clair] *f* 1 lumină, rășiște (într'o pădure), 2 fâșie de cer limpede pe un cer ceșos, 3 bucată de timp senină *profiter d'une éclaircie pour sortir*, *a* profită de nișel timp senin pentru a ieși

ÉCLAIRCIR *v* 1 *a* limpezi, 2 *a* subția *éclaircir une sauce*, 3 *a* rări de arbori, *a* face luminșuri *éclaircir une forêt*, *a* rări o pădure, 4 *a* rări *éclaircir les rangs*, *a* rări randurile, 5 *fig* *a* lămuri *éclaircir une question* || *S'éclaircir*, 1 *a* se însenina *le temps s'éclaircit*, vremea se înseninează, 2 *a* se limpezi, *a* se curăți, 3 *a* se rări, 4 *fig* *a* se lămuri, *a* se lumina

ÉCLAIRCISANT, *E* *a* lămuritor

ÉCLAIRCISSEMENT *m* lămurire, deslușire

ÉCLAIRE *f* V *chélouine*

ÉCLAIRÉ, *E* *a* luminat (și *fig*)

ÉCLAIREMENT *m* 1 luminare, 2 lumină

ÉCLAIRER [éclairer] *v* 1 *a* lumina (și *fig*), 2 *a* eclera, *a* servi ca cercetaș (unei trupe), *éclairer l'ennemi*, *a* observă pe inamic prin cercetași, *éclairer sa marche*, *a*-și asigura drumul prin cercetași, 3 *éclairer le tapis*, *a* pune miza pe masă, 4 *fig* *a* lămuri, 5 *a* însoți cu lumânarea pe cineva *éclairez monsieur*, însoțește cu lumânarea pe d-nu, 6 *a* scânteia *les yeux du chat éclairent la nuit*, ochii pisicii scânteie noaptea, 7 *a* fulgeră *il éclaire*, fulgeră || *S'éclairer*, 1 *a* se lumina (și *fig*), 2 *a* se servi de ecleri [V Suplimentu]

ÉCLAIREUR *m* 1 ecleror, iscoadă, cercetaș, 2 bastiment servind de ecleror unei flote

ÉCLAMPSIE [klamp-si] [gr] *f* crampe de copil, crampe de lăuză

ÉCLAMPTIQUE (é klamp-tik') *a* de crampe

ÉCLANCHE *f* ciosvârtă de berbece

ÉCLAT *m* 1 țandără *voler en éclats*, *a* se face țandări, 2 despicătură (într'un lemn), 3 sgomot (= bubuit, trăsnet, plesnet, vuet, etc) *éclats de tonnerre*, bubuitul tunetului, *éclat de tonnerre*, lovitură de trăsnet, *fig grands éclats de rire*, hohote de râs, *rire aux éclats*, *a* râde în hohote, *éclat de voix*, țipăt, sunet, 4 izbucnirile *les éclats de la colère*, de la pasion, izbucnirile mâniei, ale pasiunii, *en venant à un éclat*, *a* provocă un scandal, *faire éclat*

a) *a* izbucni, *a* face scandal, *b*) *a* face vâlvă, *a* stârni sgomot, *faire éclat de*, *a* da pe față (un secret), *craindre l'éclat*, *a* se teme de scandal, 6 strălucire *éclat du soleil*, strălucirea soarelui, *avoir de l'éclat*, *a* fi strălucitor, *prendre de l'éclat*, *a* căpăta lustru, *action d'éclat*, faptă strălucită, 7 *fig* *fa* *se montrer avec éclat*, *a* se arăta cu fală, *homme sans éclat*, om comun, de rând

ÉCLATANT, *E* *a* 1 strălucitor, falnic, 2,

strălucit *victoire éclatante*, victorie strălucită, 3 *vengeance éclatante*, răsbunare de care să se ducă pomina, 4 răsunător, bubuit *une trompette éclatante*, o trâmbiță răsunătoare, 5 bătător la ochi, care sare în ochi *voce éclatant*, *rouge éclatant*, vișu izbitor, roșu bătător la ochi

ÉCLATEMENT *m* explozia unui obuz, de-tunătură

ÉCLATER *v* 1 *a* face explozie, *a* se sparge (în mni de bucăți), *faire éclater*, *a* face să explodeze, *fig la bombe va éclater* *a*) o să se întâmple o nenorocire, *b*) misterul se va deslusi, 2 *a* bubui, *a* plesni, *a* pocni, *a* trosni, 3 *a* se deslănțui, 4 *a* izbucni *éclater en re proches*, *a* izbucni în dojeni, *éclater (de rire)*, *a* pufni de ras, *j'éclate*, turbez, 5 *a* se da pe față, *a* se manifestă *la joie éclate dans ses yeux*, îi rad ochii de bucurie, *éclater aux yeux*, *a* sări în ochi, *a* fi evident, *faire éclater*, *a* da pe față, 6 *a* străluci *l'or éclatait de toutes parts*, aurul strălucea peste tot, 7 *a* rupe *éclater une branche*, *a* rupe o cracă, *éclater des racines*, *a* fâșia rădăcini, *faire éclater*, *a* spinteca, *a* despică, 8 *a* sfărâma în țandări *éclater des racines* || *S'éclater*, *a* explodă, *a* se sparge în bucăți (*a* crăpă, *a* plesni, etc)

ÉCLECTIQUE (é klek-tik') [gr] *a* și *m* eclectic *a*) care alege, *b*) care adoptă tot ce i se pare mai bun (în genuri, păreri, etc)

ÉCLECTISME [gr] *m* eclecticism, sistem conștând în a alege tot ce pare mai bun în doctrinele diverselor sisteme

ÉCLIMÈTRE [l-gr] *m* instrument de măsurat diferența de nivel între două puncte date

ÉCLIPSE [gr] *f* eclipsă *a*) întunecime parțială sau totală a unui astru, *b*) *fig* întunecime, *fam faire une eclipse*, *a* se absente, *a* dispărea, *a* se face deodată nevăzut

ÉCLIPSER *v* *a* eclipsă *a*) *a* întuneca, *a* ascunde lumina unui astru, *b*) *fig* *a* întuneca, *a* întrece || *S'éclipser*, *a* se eclipsă *a*) *a* se întuneca, *b*) *a* dispărea, *a* se face nevăzut

ÉCLIPTIQUE [l-gr] *f* ecliptică, linie imaginară descrisă de pământ în spațiu învârtindu-se în jurul soarelui

ÉCLISSAGE *m* Chir punerea de proteze la o frântură

ÉCLISSE [clisse] *f* 1 despicătură, așchie, 2 Chir spetează de lemn sau carton (de înțepent o frântură), 3 coșuleț sau farfurie din trestie (pentru scursul brânzei), 4 încheietoare de șine

ÉCLISSER *v* Chir *a* pune o spetează la un membru frânt

ÉCLISSETTE *f* spetează mică

ÉCLOPÉ, *E* *a* beteag || *s* beteag, schilod, sotorog

ÉCLOPER *v* *a* beteagi, *a* schilodi

ÉCLORE *v* (cu être) 1 *a* ieși din ou (un pui), 2 *fig* *a* ieși la lumină, *a* răsări, 3 *faire éclore* *a*) *a* scoate pui, *b*) *a* face să înflorească, *c*) *fig* *a* da naștere, *a* da la iveală, 3 *a* se deschide, *a* încolți (florie), 4 *fig* *a* se ivi, *a* răsări *le jour vient d'éclore*, s'a luminat de ziua, 5 *fig* *a* se manifestă *son projet est près d'éclore*

plumii sau e în ajun de a ieși la lumina [Vezi Tabloul verbelor negre]

ÉCLOSION *f* 1 ieșirea din ou, naștere, 2 *fig* ieșire la lumină, ivire, răsărire, înalțetare, 3 înălțare (a florilor)

ÉCLUSE *f* stăvilari, zăgaz

ÉCLUSÉE *f* cantitatea de apă scursă cât timp stăvilul este deschis

ÉCLUSER *v* 1 a închide cu un stăvilar, 2 a face să treacă (o lantre) prin un stăvilar

ÉCLUSIER, ÈRE *s* paznicul unui stăvilar, || a de stăvilari, al stăvilărilor *porte ecluserie*

ÉCOBAGE *m* arderea ierburilor și împrăștierea cenușei lor

ÉCOBUE *f* sapă pentru smulșul ierburilor (ce turbușe aise)

ÉCOBUER *v* a arde ierburile și a împrăștiă cenușă lor pe câmp, a desfelni

ÉCOURANT, È *a* desguștător, scârboș, respingător

ÉCOURÈMENT *m* 1 desgușt scârboș, 2 desguștare, scârbiu

ÉCOURER [*ou*] *v* 1 a ficea la stomac, 2 *fig* a scârbi a desgușta

ÉCOIRAL, ÉCOIROI *m* masa groasă a lăcrătorilor tăbăcu

ÉCOINÇON [*oin*] *m* poliță, dulap în zid la unghiul a doi pereti

ÉCOLAGE *m* 1 școlăritul, 2 (T) taxa de școală

ÉCOLÂTRE *m* (†) 1 profesor de teologie în școala unei catedrale, 2 inspector al școlărilor episcopiei

ÉCOLE [*i schola*] *f* 1 școală (în toate acțiunile sale), *maître d'école*, învățător, *la jeunesse des Ecoles*, studenții, *faire école* a face școală a lăsa imitații, *cire a vaine école*, a veni în contact cu oameni de ispravă, *être a mauvaise école*, a murea a pedinti, *a vir de l'école* a fi bine dressat (un cal), *haine école*, școală înută, călărie fără scări, *basse école*, călărie simplă, 2 (la table) greșală boacăină

ÉCOLIER, ÈRE *s* 1 școlar, școlărit, 2 student (în evul mediu), 3 *fig* acționar *faute d'ecolier* greșală de ogeamă, 4 *le chemin des écoliers*, drumul cel mai lung || a școlăresc *papier ecolier*, hartie pentru caiete, *la gent ecoliere*, școlărie

ÉCONDUIRE *v* a da pașaportul, a concedia (cu sau fără amabilitate) [Se conjugă ca *conduire*]

ÉCONOMAT *m* 1 funcția de iconom, 2 biroul iconomului

ÉCONOME [*i-gr*] *m* 1 iconom (intendentul unei case), 2 econom, care face economii || a sgarcit în, scumpe la *économie d'eloge*

ÉCONOMIE [*i-gr*] *f* 1 economie a) orânduială *economie domestique*, orânduială casnică, b) cumnătate la cheltuieli *avoir de l'économie*, a fi cumpătat, c) *fig* întoimire, totalitatea armonică (a unui lucru) *economie d'une loi*, d'un edifice, întoimirea unei legi, unei clădiri, d) structură, mecanism *economie animale*, economie vegetale, structură animală, vegetală, 2 *pl* economii, bani strănși

prendre sur ses économies, a scoate din economii, 3 *economie politique*, economia politică (știința care tratează despre producțiunea, împărțirea și consumațiunea bogățiilor), *economie sociale*, economia socială (știința legilor care conduc societatea și interesele sale), *economie rurale*, economia rurală (știința mijloacelor de a trage foloase din sol)

ÉCONOMIQUE *a* economic a) de economie, b) iconomic, ieften

ECONOMIQUÈMENT *adv* economic, cu economie

ECONOMISER *v* 1 a întrebuința cu economie *economiser le bois*, a face economie cu lemnele, 2 a economisi a) a cruța, a cheltui cu măsură *economiser son temps, ses forces*, a-și cheltui timpul, puterile cu măsură, b) a strânge bani, a pune deoparte *economiser sur ses revenus*, a economisi din veniturile sale

ÉCONOMISTE *m* economist, cel ce se ocupă cu economia politică

ÉCOPE *f* lopată de lemn cu care se apucă și se asvâlă afară apa din corabie

ÉCOPER *v* a scoate apa cu lopata din corabie [V Suplimentu]

ÉCOPÉCHÉ *f* 1 prăjină verticală care susține o schelă, 2 stâlpi cu scriptele în vârf

ÉCORÇAGE, ÉCORCEMENT *m* jupuire de scoarță

ÉCORCE *f* 1 scoarță, 2 coaje (de fructe), 3 *fig* înfățișare *ne pas juger sur l'écorce*, a nu judeca după înfățișare *V doigts*

ÉCORCER *v* a jupui de scoarță, a coji || *S'ecorcer*, a se jupui de scoarță, a se coji [Se conjugă ca *avancer*]

ÉCORCHÉ *E* a jupuit || *m* (la Belle-Arte) ligură jupuită de piele (pentru a i se vedea mușchii, vinele și încheieturile)

ÉCORCHEMENT *m* jupuireă

ÉCORCHER [*i ecorche re*] *v* 1 a jupui (de piele), a belii, 2 a rupe pielea *il m'a tout ecorché*, mi-a rupt toată pielea, *fig* m'a stalcit în bățai, 3 *fig* a sgări *ecorcher l'oreille*, a sgări auzul, 4 *fig* a jumui *ecorcher un client*, a stâlci *ecorcher une langue*, a stâlci o limbă, a o vorbi foarte prost, *ecorcher un instrument*, a sdrângâni dintr'un instrument, *ecorcher les auteurs*, a stâlci pe autori, a-i explica cu mare greutate || *S'ecorcher*, a a se jupui, 2 *fig* *il ne s'ecorche pas*, se cam laudă

ÉCORCHERIE *f* locul de jupuire, zalhană, 2 *fig* locul unde se jupoaie clienții, 3 jupueală, jumulare

ÉCORCHEUR *m* 1 jupuitoare de animale, 2 *fig* jupuitoare de oameni

ÉCORCHURE *f* jupuitură, sgărietură

ÉCORNER [*corne*] *v* 1 a rupe coarnele (unei vite cornute), 2 a tăia colțurile *écorder une table*, a tăia colțurile unei mese, 3 *fig* a ciunti, a stîrbi *écorder sa fortune*, a-și stîrbi avutul, 4 *fig* *il vient à écorder les bœufs*, vânt foarte vijelios || *S'écorder*, 1 a-și pierde coarnele, 2 a se stîrbi (o avere) [V Suplimentu]

ÉCORNIFLER *v* a lua de ici de colo (ba câte o masă, ba sume de bani), parazit

ÉCORNFILERIE *f* vreața de lingau, parav-tism

ÉCORNFLEUR, EUSE *s fam* 1 (cel ce mănâncă în toate părțile (pe socoteala altora), lingău, 2 plagiator

ÉCORNURE *f* colț tăiat, ciuntit

ÉCOSSAIS, E *a* scoțian, || *s* locuitor din Scoția || *f* lăcăsoasă (stofă colorată cu ca-reuri)

ÉCOSSER [cosse] *v* a curăți de coajă (le-gume)

ÉCOSSEUR, EUSSE *s* curățitor de coajă

ÉCOT *m* buturugă, ciot, ramură ciuntită

ÉCOT *m* 1 partea de plătit a fierăruia
payer son ecot, a-și plăti partea din consumație,
2 nota de plată, socoteala (într'un restaurant,
3 tovărăși de masă, *fig parlez a votre ecot*, ni-meni nu te intrăcăbă, nu te amesteca unde nu-ți
fierbe oala, *être de tous ecots*, a și vâri nasul în
toate părțile, 4 consumație *j'ai payé l'ecot*
pour tous, am plătit consumația pentru toți,
am făcut eu (în-te

ÉCOTÉ, E *Blaz a* (ramură) cu noduri sau
fără rămurele

ÉCOUCHÉ *f*, **ÉCOUCHOIR** *m* unealtă de
lemn de bătut inul, canepa

ÉCOUCHER *v* a bate cânepa, inul (până
să iasă bucățelele lemnoase)

ÉCOUPLE [cel] *m* 1 uliu, 2 smeu (de
copii)

ÉCOULEMENT *m* 1 scurgere, 2 revărsare,
ieșire dintr'un loc (a mulțimei), 3 debușeu,
vânzare repede (pentru mărfuri), 4 *Med* scu-lament

ÉCOULER *v* 1 a vinde ușor, repede (măr-furi), 2 *faire écouler*, a împrăștiă (lumea care
iese de undeva) || *S'écouler*, 1 a se scurge (un
lichid), 2 *fig* a se împrăștiă, a ieși *la foule*
s'écoula lentement, mulțimea se împrăștiă cu
înecul, 3 *fig* a trece *le temps s'écoule*, vre-mea trece, 4 *fig* a dispărea, a se risipi

ÉCOURTER [court] *v* 1 a scurtă, a tăia
prea scurt, a ciunți, 2 *fig* a prescurtă *écourter*
un récit, a prescurta o povestire

ÉCOUTANT, E *a* ascultător

ÉCOUTE *f* 1 ascunzătoare (de unde se
poate auzi fără a fi văzut) *être aux écoutes*,
a sta de pândă, a trage cu urechea, 2 *pl*
(la vânători) urechile mistrețului

ÉCOUTE [ol] *f* funie legată de colțurile
inferioare ale pânzei

ÉCOUTÉ, E *a* 1 ascultat, 2 (termen de
manej) *des mouvements écoutes*, mișcări făcute
cu precizie

ÉCOUTER [l] *auscultare* *v* 1 a ascultă, a
trage cu urechea, *fam un écoute s'il pleut*
a) o moară fără apă, *b)* *fig* un om fără voință,
c) o promisiune goală, 2 *fig* a se ține seamă
de *écouter sa douleur*, a ține seama de dure-
rea sa, *écouter trop son mal*, a fi prea simțitor,
n'écouter que soi-même, a nu asculta de sfatul
nimănu, a face de capul lui || *S'écouter*, a se
îngriji prea mult de sănătate, *s'écouter parler*,
a vorbi tacticos și rar

ÉCOUTEUR, EUSE *s* 1 ascultător, 2 spion

ÉCOUTEUX *a* 1 uituc, 2 cu nălucă (*ai*)
ÉCOUTILLE (*u y'*) *f* deschizătura în punte
pentru scoborirea în interiorul corăbiei

ÉCOUTILLON (*u yon*) *m* deschizătură în
care se fixează piciorul cârtăului superior

ÉCOUVILLON (*yon*) *m* 1 pământul de mă-
turat cuptoarele brutarilor, 2 perie cilin-
drică pusă pe un mâner lung (pentru cură-
țitul feii unui tun)

ÉCOUVILLONNAGE (*yo*) *m* măturatul cu
pământul (al unui cuptor, cuiățitul cu peria
(al unui tun, etc)

ÉCOUVILLONNER (*yo*) *v* a mătura cu pă-
mântul (un cuptor), a curăți cu peria (un tun)

ÉCRAN *m* 1 mic evantai de mână ce ne
apără de dogoarea focului, 2 tablă de tîn-
chea pe două picioare ce se pune dinaintea
sobei, paravan de sobă, 3 *Fix* ekran, placă
pe care se proiectează imaginea unui obiect

ÉCRASANT, E *a* 1 strivitor, 2 *fig* sdro-
bitor

ÉCRASÉ, E (*ze*) *a* 1 sdrobit, 2 *fig* foarte
turtit, carn *nez écrasé*, nas cărn

ÉCRASEMENT *m* 1 sdrobire strivire,
2 *Chir écrasement linéaire*, tăiere prin strivire
și strângere

ÉCRASER (*ze*) *v* 1 a sdrobi, a strivi, a
turti *écraser du pied*, a strivi cu piciorul,
2 a siărârnă, a nimici *écraser une armée*, a
nimici o armată, 3 a coplesi, a împovăra
écraser d'impôts, de travail, a coplesi de impo-
zite, a împovăra cu lucru, 4 a umili *écraser*
par son luxe, a umili prin luxul său, 5 a
pichisi cu vizitele sale || *S'écaser*, a se sdrobi,
a se strivi, etc

ÉCRASEUR, EUSE *s* strivitor, nimicitor

ÉCREMAGE *m* scoaterea smântânei din
lapte

ÉCRÉMER [crème] *v* 1 a scoate smântâna
din lapte, 2 *fig a)* a lua caimacul, *b)* a lua tot
ce e mai bun din ceva *écrémer une bibliothèque*

ÉCRÉMEUSE *f* mașină cu care se separă
smântâna de lapte

ÉCRÉMOIR *m* 1 lingură cu care se scoate
smântâna din lapte, 2 lingura de aramă a
artificierilor

ÉCRÊTEMENT *m* doborîrea cu tunul a
creștetului (unui meterez sau zid)

ÉCRÊTER [crête] *v* 1 a tăia creasta (unui
cocos), 2 a doborî cu tunul creștetul (unui
meterez, zid, etc), 3 a micșoră înălțimea
écrêter une côte, a tăia creștetul unei coaste

ÉCREVISSE *f* 1 rac, *buisson d'écrevisses*,
rasol de raci aranjați în piramidă, loc *il*
épluche des écrevisses, se ocupă cu fleacuri,
2 clește mare de fierai, 3 *Astr* zodia Racului

ÉCRIER (*S'*) [crier] *v* 1 a striga, a țipă a
scoate un țipăt, 2 a exclamă

ÉCRILLE (*kri y'*) *f* leasă, îngriădătură de
eleșteu (ca să nu scape peștele)

ÉCRIN [l] *scrinum* *m* 1 cutiuță, cufăraș
cu sau pentru scule, *fig c'est le plus beau jo-
yau de son écrin*, e tot ce posedă el mai pre-
țios, 2 sculele (din cutiuță) *riche écrin*, scule
bogate.

ÉCRIRE [l scribere] *v* 1 a scrie *à écrire*, de scris, *de qui écrire*, cele trebuincioase pentru scris, *il est écrit*, e scris, e hotărât, *c'était écrit*, așa a fost să fie, *ce qui est écrit*, est écrit, ce e scris rămâne scris, de ce fi e scris nu scapi, 2 *fig* a înscris, 3 a întipări, a dicta || *S'inscrire* a se scrie, *s'inscrire chez quelqu'un*, a-și scrie numele la cineva (cui s'a făcut vizita) [Vezi și cuvintele în legătură cu *écrire* și *Ta bloul* verbelor nereg.]

ÉCRIT, **E a scris** [l m 1 scriere, scris *par écrit*, prin scris, *mettre par écrit*, a așterne pe hârtie, *mot d'écrit*, bilefel, scrisorică, 2 în scris, act *écrit entre gens d'honneur*, une parole scut un *écrit*, între oameni de onoare, un cuvânt spus face ca un angajament scris, 3 scriere, operă *les écrits de Cicéron*

ÉCRITEAU [ecrit] *m* 1 bilet cu litere mari (anunțând o închinare, etc), 2 tăbărită (de doctor, avocat, etc).

ÉCRITOIRE *m* 1 călmară, 2 cutiuță cu toate cele pentru scris

ÉCRITURE *f* 1 scriere, scriitură, scris, 2 scriptură *l'Écriture sainte*, *les (saintes) Écritures*, sfânta Scriptură, 3 Com registrele, corespondența *tenir les écritures*

ÉCRIVAILLER (*a-yé*) [ecrire] *v* a scrie mult și prost, a mazăli hârtie

ÉCRIVALLERIE (*va y'-ri*) *f* mănăcărirea de a scrie

ÉCRIVAILLEUR (*va yeur*) *m* fam scriitor fecund dar slab, mazăgăltor de hârtie

ÉCRIVAIN *m* scriitor, *écrivain public*, scriitor de scrisori și de acte pentru public, *femme écrivain*, scriitoare

ÉCRIVASSIER, **ÈRE** *s* fam mazăgăltor de hârtie, cel ce scrie mult și prost, scriitoras

ÉCROU *m* mătricea șurubului

ÉCROU [écrouer] *m* 1 înscriere în registrul arestanților, 2 notiță asupra fiecărui arestat în acel registru, *lever l'écrou*, a pune în libertate un arestănt

ÉCROUE *f* 1 pergament scris, 2 registrul incassatorilor de corveri, 3 *pl les écroues de la maison du Roi*, statele de cheltuieli ale Regelui

ÉCROUELLES *f* *pl* scrofulă, gâlcă

ÉCROUELLEUX, **EUSE** *a* și *s* scrofulos, cu gâlcă

ÉCROUER *v* 1 a înscris în registrul unei închisori, 2 a băga la închisoare, a depune *écrouer un voleur*

ÉCROUIR *v* a bate un metal rece ca să se întărească

ÉCROUISSEMENT *m* baterea unui metal rece spre a se întări

ÉCROULEMENT *m* prăbușire, ruină

ÉCROULER (*S'*) [crouler] *v* a se prăbuși, a se surpa (*și fig*)

ÉCROÛTAGE, **ÉCROÛTEMENT** *m* scoaterea coajei

ÉCROÛTER [croute] *v* a scoate coaja

ÉCRU, **E** [cru] *a* nepregăt, *soie écrue*, mătase care n'a trecut prin apa fierbinte, *fil écru*, fir nespălat, *toile écrue*, pânză nenăl-

bită, *fer écrue*, fier ce n'a fost bine bătut (când a fost cald)

ÉCRUES [cru] *f* *pl* rădăcini ieșite de curând în pământuri ce se pot ară

ECTHYMA [g] *m* *Med* erupțiune de bube pe piele cu coji negricioase

ECTROPION [gr] *m* întoarcerea pe dos a pleoapei

ECTYPE [g] *f* urma, pecetea unei medalii, inscripții, etc

ÉCU [l scutum] *m* 1 scut, pavăză, 2 *Blaz* marcă *ecu de la France*, marcă a Franței, *écu en cœur*, piesă onorabilă, 3 taler *a)* monedă de 3 si de 6 franci, *mille écus*, trei mii de franci, *b)* monedă, piesă (în general), *c)* piesă de cinci franci, 4 *pl* bani *entasser des écus*, a strânge bani, *avoir des écus*, a fi bogat, 5 a doua bucată a toracelui (la insecte)

ÉCUANTEUR *f* înclinarea spițelor unei roate pe axa butucului roater

ÉCUBIER *m* deschizătură în partea de dinainte a unei corăbi pentru trecerea otgoanelor și a lanțurilor

ÉCUEIL (*ek eut*) [l scopulum] *m* 1 stâncă (la suprafața apei), 2 *fig* primejdie, lucru primejdios (pentru onoarea, virtutea cuiva)

ÉCUELLE (*e ku-el'*) *f* blid, castron loc *il a bien plu dans son écuelle*, s'a îmbogățit (în vis), *mettre tout par écuelles*, a nu crușa nimic pentru a servi împărătește, *manger à la même écuelle*, a mânca din același blid, *fig* a avea afaceri comune

ÉCUELLÉE *f* un blid, un castron plin

ÉCUISSAGE *m* despicarea unui copac (doborându-l)

ÉCUISSE [cuisse] *v* a despică un copac doborându-l

ÉCULEE [cul] *v* a scalcia, a toci (tocurile ghetelor)

ÉCUMAGE *m* scoaterea spumei

ÉCUMANT, **E a** spumegând

ÉCUME *f* 1 spumă, 2 *fig* drojdie *écume de la société*, 3 sgura metalelor în fuziune, 4 *Min ecume de mer*, spumă de mare, 5 sudoare de cal, 6 bale (la unele animale)

ÉCUMER *v* 1 a spumegă, a face spume, 2 a lua spuma de pe un lichid, 3 fam *écumer des marmutes*, a linge talere, a duce viață de lingău, *écumer des nouvelles*, a strange de ici și de colo nouătăi, 3 *écumer les mers*, a face talhării pe mare

ÉCUMEUR *m* *fig* *écumeur de mer*, hoț de mare, pirat, *écumeur de marmutes*, lingău, *écumeur littéraire*, plagiator

ÉCUMEUX, **EUSE** *a* spumos, plin de spumă

ÉCUMOIRE *f* spumătoare

ÉCURAGE *m* curățitul de murdărie

ÉCURER [l curare] *v* a curăți de murdărie

ÉCURÉUR, **EUSE** *s* curățitor

ÉCUREUIL (*reui*) *m* veveriță

ÉCURIE *f* 1 grajd, 2 caii din grajd, loc *c'est un cheval à l'écurie*, e un ce care nu aduce niciun folos

ÉCUSSON [écu] *m* 1 marcă de armorie, 2 ochiu de altor, 3 limbulița care acoperă

„aura lacătului, 4 *Arh* tăbliță înfățișând fi-guiri, inscripții, etc

ÉCUSSEONNAGE *m* altoirea în ochi

ÉCUSSEONNER *v* a altoi în ochi

ÉCUSSEONNOIR *m* cuștaș pentru altoitul în ochi

ÉCUYER (*yé*) [*l* scutarium] *m* 1 gentilom ce ducea pavăza unui cavaler, 2 tânăr aghio-tant al unui nobil, 3 *a*) îngrijitorul grajdului, *b*) *grand écuyer*, intententul general al graj-durilor, *b*) maistru de călărie, *c*) călăreț, *écuyer de cirque*, călăreț de circ, 4 *écuyer tran-chant*, șeful chelnerilor unei mese mari, *écuyer de cuisine*, seul bucatarilor, 4 rampa (unei scări) *V cavalcadour*

ÉCUIÈRE *f* călăreață, *bottes a l'écuyere*, cisme lungi de călărie

ECZÊMA [*l*-gr] *m* eczema bășicuțe pe piele cu puroiu și ccrjire epidermei

ECZÊMATEUX, **EUSE** *a* de eczemă || *s* bolnav de eczema

EDELWEISS (*é-del a-iss*) *m* floarea re-ginei

ÉDEN (*dènn*) [*ebr*] *m* eden, raiu

ÉDÉNIEU, **ENNE** sau **ÉDÉNIQUE** *a* ce ține de raiu

ÉDENTÉ, **E** *a* fără dinți, stîrb || *m pl* ne-dîntatele

ÉDENTER [*dent*] *v* 1 a scoate dinții, 2 a rupe dinți (unui feresăru, pieptene, etc) || *S'edenter*, a-și pierde dinți

ÉDICTER *v* a decretă (legi)

ÉDICULE [*l*] *m* căsuță

ÉDIFIANT, **E** *a* întăritor, înălțător

ÉDIFICATEUR *m* clăditor

ÉDIFICATION [*l*] *f* 1 clădire, 2 întărire morală, înălțare sufletească, 3 instruire

ÉDIFICE [*l*] *m* edificiu *a*) clădire (mare), casă, *b*) așezământ

ÉDIFIER [*l* aedificare] *v* 1 a clădi, 2 *fig* a edifica *a*) a povătuși spre bine, a întări mor-alul, *b*) a instrui, 3 *fig être édifié sur*, a se fi convins de, a fi pătruns de || *S'édifier*, 1 a se clădi, 2 *fig* a-și întări reciproc moralul

ÉDILE [*l*] *m* edil, magistrat municipal

ÉDILITAIRE *a* edilitar al consiliului co-munal

ÉDILITÉ [*l* cedilitas] *f* edilitate *a*) demni-tatea unui edil (la Romani), *b*) *fig* consiliul comunal *l'édilité parisienne*, consiliul comunal al Parisului

ÉDIT [*l* edictum] *m* edict, ordonanță, ordin

ÉDITER [*l* editare] *v* a edită

ÉDITEUR *m* editor

ÉDITION *f* 1 editare, 2 ediție, 3 *maison d'édition*, editură

EDITORIAL, **E** *a* editorial, din partea di-recțiunii unei reviste, unui ziar || *m* editorial, articol din partea Direcțiunii

ÉDREDON [*suedez*] *m* 1 puf fin de rață (numită *eder*), 2 plapomă din asemenea puf

ÉDUCABILITÉ *f* aptitudinea de a fi educat

ÉDUCABLE *a* educabil, ce poate fi educat

ÉDUCATEUR, **TRICE** *s* educator

ÉDUCATIF, **IVE** *a* de educație

ÉDUCATION [*l*] *f* 1 educare, 2 educație, creștere

ÉDUCTION *f* *V echappement*

ÉDULCORATION *f* îndulcire

ÉDULCORDER *v* 1 a îndulci (o doftorie), 2 a vărsa apă peste substanțele în praf spre a le scoate aciditatea

ÉDUQUER [*l* educare] *v* a educă, a crește, a da creștere

ÉFAUFILER *v* a destrămă

EFFAÇABLE *a* ce se poate șterge

EFFAÇAGE, **EFFACEMENT** *m* ștergere, ștersul

EFFACER [*face*] *v* 1 a șterge, 2 *fig* a în-tunecă, a întrece cu mult *effacer tous ses concurrents*, a lăsa în umbră pe toți concu-renții, 3 a trage îndărăt, a feri *effacer les epaules*, a trage înapoi umeri, 4 a face să se uite *effacer une faute*, a face să se uite o gre-șală, 5 *Milit* a alina || *S'effacer*, 1 a se șterge, 2 *fig* a dispărea, 3 *fig* a se da în lături || *il s'effaçait pour faire briller son ami*, el se da în lături ca să scoată în evidență pe prietenul său, 4 *fig* a se înclina dinaintea cuiva, 5 *Milit* a se alina

EFFACURE *f* ștersătură

EFFANER [*faner*] *v* a tăia sau curăți de frunzele de prisoș

EFFANURES *f pl* resturi de grâne sau de frunze tăiate

EFFARÉ, **E** *a* speriat, spăimântat

EFFAREMENT *m* spaimă, sperietură

EFFARER *v* a speria, a înspăimânta

EFFAROUCHANT, **E** *a* sperietor

EFFAROUCHEMENT *m* 1 înspăimântare, 2 sperietură

EFFAROUCHER [*farouche*] *v* 1 a speria, a înspăimânta, 2 *fig* a revoltă, a jigni || *S'ef-faroucher*, a se speria, a se înspăimânta, 2 a se simți jignit, revoltat

EFFECTIF, **IVE** [*l*] *a* efectiv, în fință, ade-vărat || *m* efectivul numărul adevărat, real (de soldați, etc)

EFFECTIVEMENT *adv* într'adevăr, de fapt

EFFECTUER [*l* effectus] *v* a efectua, a să-vârși, a aduce la îndeplinire

EFFÉMINATION [*l*] *f* efeminare, afemeiere, moleșire

EFFÉMINÉ, **E** *a* afemeiat, mueratic, mo-leșit

EFFÉMINER [*l* effeminare] *v* a afemeia, a moleși

EFFÉRENT, **E** [*l*] *a* care duc cu ele (fluidele secrete)

EFFERVESCENCE (*ves-sans*) *f* efervescență, fierbere, clocotire

EFFERVESCENT, **E** (*ves-san-sant*) [*l*] *a* efervescent, în fierbere, clocotitor

EFFET [*l* effectus] *m* 1 efect *a*) impresie *faire un vilain effet*, a face o impresie urită, *d effet*, cu efect, *b*) urmare, rezultat *sans effet*, fără urmă, 2 scop *d cet effet*, în acest scop, *d effet de*, cu scopul de a, *d quel effet?* în care scop, cu ce scop? 3 putere transmisă (de o mașină), 4 *pl* efecte *a*) hainele, obier-

tele cuiva, b) hârtie *effets de commerce*, polițe, hârtii negociabile, c) bunuri *effets immobiliers*, bunuri imobiliare, d) valori, titluri *effets publics*, valori publice, 5 realizare, săvârșire *mettre aux effets, en venir à l'effet*, a realiza, a săvârși, *en effet*, într'adevăr [V Sup]

EFFEUILLAGÉ (*é-feu ya'i*) *m* scuturatul de frunze

EFFEUILLAISON (*yc*) *f* căderea frunzelor

EFFEUILLEMENT (*feu-y'*) *m* desfrunzire

EFFEUILLER (*feu-yé*) [*feuille*] *v* 1 a scutura de frunze, a desfrunzi, 2 a rupe petalele *effeuiller des roses*, a rupe petalele unor trandafiri || *S'effeuiller*, a se scutura de frunze, a se desfrunzi

EFFEULLURE (*yur'*) *f* frunze scuturate

EFFICACE [*i* efica:] *a* eficace, cu elect || *m* *V* eficacitate

EFFICACEMENT *adv* în mod eficace, cu folos

EFFICACITÉ [*i* efica:] *f* eficacitate, putere de a-și produce efectul, putere de înrădărire

EFFICIENT (*e-fi-si an'*) *E* [*i*] *a* eficient, care produce într'adevăr, efect, înăuntru

EFFIGIE [*i* effigies] *f* efigie, chipul unei persoane *a l'effigie de* cu efigia cuiva, *prendre quelqu'un en effigie*, a spânzura chipul celui condamnat în lipsă

EFFILAGE *m* destrămatul fir cu fir

EFFILÉ, *E* *a* 1 subțire și lung, 2 *fig* ascuțit, mușcător *langue effilée*, limbă ascuțită || *m* 1 firuș din fir sau mătase care bordează unele țesături, 2 (t) rufă de dohu cu franjuri

EFFILER [*fil*] *v* 1 a destrăma, a desface fir cu fir (o țesătură), 2 (la vânătoare) *effiler les chiens*, a ajăta (alini)

EFFILOCHAGE *m* destrămatul

EFFILOCHE *f* 1 scamă, 2 bucășică de mătase pe marginea unei stofe

EFFILOCHE *f* destrămatul

EFFILOCHEMENT *m* destrămatul

EFFILOCHER [*iloché*] *v* a destrăma (o stofă pentru a face vată, scamă)

EFFILOCHEUR, **EUSE** *s* destrămător de sdrenje (pentru facerea hârtiei) || *f* mașină pentru destrămat

EFFILOCHURE, **EFFILURE** *f* destrămatul

EFFILOQUE *f* *V* *effiloché*

EFFILOQUER *v* *V* *effilocher*

EFFLANQUÉ, *E* *a* 1 îngărit, costeliv, 2 *fig* fără vlagă, uscățiv || *m* pop un *grand efflanque*, un lungan

EFFLANQUER [*flanc*] *v* a slăbi peste măsură, a istovi (prin foamă, oboseală)

EFFLEURAGE, **EFFLEUREMENT** *m* atingere ușoară pe deasupra

EFFLEURER [*fleur*] *v* 1 a atinge numai pe deasupra, 2 a atinge ușor *effleurer le visage*, a atinge ușor obrazul, 3 *fig* a atinge numai în treacă *effleurer une question* || *S'effleurer*, a fi atins ușor, în treacă

EFFLEURIR, **S'EFFLEURIR** [*fleur*] *v* a se acoperi cu o materie prăfoasă

EFFLORAISSON *f* înflorire

EFFLORESCENCE (*rés-sens*) *f* eflorescentă,

a) (înlocuit de) înflorire, b) acoperire cu o materie prăfoasă, mucezure, c) pulberea însăși, d) spuzală pe piele

EFFLORESCENT (*e-flo-res san*) *E* [*i*] *a* eflorescent a) care începe să înflorească, b) *Chim* care se acoperă cu o materie prăfoasă, cu mucezure

EFFLUENCE *f* scurgere, emanație

EFFLUENT, *E* (*an, an'*) [*i*] *a* ce se scurge afară

EFFLUVE [*i* effluvium] *m* 1 abureală, emanație, 2 descărcătură electrică, etc

EFFONDRE *E* *a* 1 adânc răscolit, 2 desfundat (drum), 3 *fig* prăbușit

EFFONDREMENT *m* 1 scormonire adâncă, 2 supraie, 3 *fig* prăbușire

EFFONDRER [*fond*] *v* 1 a răscoli adânc pământul, 2 a fărâma, a sparge *effondrer un plancher*, a sfărâma o pardoseală, 3 *effondrer une colaille*, a goli o pasăre || *S'effondrer*, a se supăra, a se prăbuși

EFFONDREUR *m* lucrător care răscolește pământul săpător

EFFONDRILES (*dri-y'*) *m* pl drojdii ră-mase în fundul unui vas

EFFORCER (*S'*) [*for e*] *v* a se sforța, a se opinti, a se sili, a se trudi

EFFORT *m* 1 sforțare (opintire, silință, trudă, osteneală), *sans effort*, fără greutate, ușor, *faire un effort*, a face o sforțare, a se resemna (la), *faire (un) effort sur soi même*, ia se strădui, a face ceva împotriva voinței sale, *faire des efforts*, a se trudi, a se sili, *faire l'effort de*, a-și da osteneala să , *faire effort à* , a pune toată în mișcare ca să , 2 durere în șale, boșorogire *se donner un effort*, a se bosorogi, 3 activitate, încercare

EFFRACTION [*i*] *f* efracție, spargere

EFFRAIE *f* pop bulă

EFFRANGEMENT *m* destrămare în formă de franjuri

EFFRANGER [*frange*] *v* a destrăma pe margini || *S'effranger*, a se destrăma pe margini în formă de franjuri [Se conjugă ca *arranger*]

EFFRAIANT, *E* (*frè*) *a* înspăimântător

EFFRAYER (*fre-yé*) *v* a înspăimânta, a speria || *S'effrayer*, a se înspăimânta, a se speria

EFFRÉNÉ, *E* [*i* effrenatus] *a* neînfrănat, din cale afară

EFFRITEMENT *m* 1 istovirea, sleirea pământului, 2 ciăparea pietrelor

EFFRITER *v* 1 a slei, a istovi (un pământ), 2 a ciăpa (pietrelor) || *S'effriter*, 1 a se slei, a se istovi (solul), 2 a crăpa, a se sfărâma în pulbere

EFFROI [*effrayer*] *m* spaimă, groază

EFFRONTÉ, *E* *a* nerușinat, obraznic

EFFRONTÉMENT *adv* cu nerușinare

EFFROYABLE *adv* 1 înspăimântător, groaznic, 2 *fig* peste măsură de mare *dépense effroyable*

EFFROYABLEMENT (*e-froa yabl'-man*) *adv* într'un mod îngrozitor, peste măsură de

EFFRUITER *v* a scoate fructele

EFFUSION [*i*] *f* efuziune a) vărsare, b) *fig* revărsare, împrăștiere, dovezi (de simți-

mintre) *parler avec effusion*, a vorbi din inima

ÉFOURCEAU *m* vehicul pe două roate pentru cărăutul lucrurilor foarte grele și lungi

ÉGAL, *E* [l' *æqualis*] *a* egal *a)* deopotrivă, *b)* același, la fel, *c)* neted, potrivit *chemin égal*, drum neted, *d)* tot una *c'est égal*, ori cum ar fi, *cela m'est bien égal*, tot una îmi face, puțin îmi pasă || *m* egalul, cel deopotrivă *il est son égal*, e deopotrivă cu dansul *il n'a pas d'égal*, *il n'a pas son égal*, *il est sans égal*, nu-și are perechea, *traiter d'égal a égal*, a l considera egal cu sine pe cineva, *marcher (a) l'égal de quelqu'un*, a fi pe același picior cu cineva || loc prep *a l'égal de*, tot atât cât, la fel cu

ÉGALABLE *a* ce se poate egala

ÉGALEMENT *adv* 1 deopotrivă, la fel, în mod egal, 2 de asemenea, tot așa de

ÉGALEMENT *m* egalare, potrivire la fel

ÉGALER [l' *égal*] *v* 1 a egala *a)* a potrivi la fel, *b)* a fi deopotrivă cu *la recette égale la dépense*, câștigul e deopotrivă cu cheltuiala, *c)* a asemui cu, a pune pe aceeași treaptă *égaler Racine à Corneille*, *d)* a atinge în merit, în desăvârșire, 2 a potrivi (un teren) || *S'égaler*, a se egala, a se pune pe aceeași treaptă, a se potrivi cu

ÉGLISATION *f* egalizare, potrivire la fel, punerea pe aceeași treaptă

ÉGLISER *v* a egaliza *a)* a potrivi la fel, a pune pe aceeași treaptă, *b)* a potrivi, a nivela un teren

ÉGALITAIRE *a* care are ca scop egalitatea || *m* partizan al egalității

ÉGALITÉ *f* 1 egalitate *a)* potrivire *distribuer avec égalité*, a împărți deopotrivă, 2 uniformitate *égalité d'humor, d'âme, d'esprit*, sange rece, liniște, 3 potrivire, netezime *égalité du terrain*, potrivirea nivelului terenului

ÉGARD *m* 1 băgare de seamă *avoir égard à*, a ține seama de, a lua în seamă, a avea în vedere, *sans égard pour*, fără a ține seama de, *eu égard a*, ținându-se seama de, în vedere a, 2 privință, vedere *a l'égard de a)* cu privire la, în privința, *b)* față cu *a mon égard*, față cu mine, după mine, *à cet égard*, în această privință, pentru aceasta, *à différents égards*, *sous divers égards*, în diferite privințe, *a tous égards*, în toate privințele, *à d'autres égards*, din alte privințe, *à certains égards*, în unele privințe, 3 pl atenție, considerație *avoir des égards pour les supérieurs*, a avea atenție, a fi respectuos față de superiori, *par égard a*, din respect către

ÉGARÉ, *E* *a* 1 rătăcit, 2 fug zăpăcit

ÉGAREMENT *m* 1 rătăcire, 2 pierderea momentană (a unui obiect)

ÉGABER *v* 1 a rătăci *a)* a face să-și piarză drumul, *b)* fug a amăgi, a face să greșească, a scoate din minți, *c)* a nu ști unde a pus (un lucru) *égarer un livre*, a nu ști unde a pus o carte, 2 a zăpăci || *S'égarer*, 1 a rătăci, a pierde drumul, 2 a se pierde (momentan) *mes gants se sont égarés*, mi s-au pierdut mănușile, 3 fug a se pierde, a se zăpăci, 4 a greși

ÉGAYANT, *E* (*ghè yan, yunt*) *a* înveselitor
ÉGAYEMENT (*ghè-y'-man*), **ÉGALEMENT** (*gheman*) *m* înveselire

ÉGAYER (*ghè-ye*) [gai] *v* 1 a înveseli, 2 a face mai atrăgător, mai vesel *égayer son style, un appartement*, a-și face mai atrăgător stilul, apartamentul, 2 *égayer son deuil*, a mai lăsa din doliu, *égayer un arbre*, a mai împropăta un pom (tăindu-i crăcile nefolositoare) || *S'égayer*, 1 a se înveseli, 2 *s'égayer aux dépens de quelqu'un*, a face haz pe socoteala altuia, 3 *s'égayer dans* (sau *en, sur*) *quelque chose*, a se întinde, a se pierde (în ceva) || Se conjugă ca *balayer*

ÉGERMER [geime] *v* a scoate sămânța din oiz pentru fabricarea berei

ÉGIDE [l' *gr*] *f* egidă *a)* scutul Minervei, *b)* fig scut, ocrotire *l'égide des lois*

ÉGLANTIER (*u*) *m* trandafir sălbatic, răsur, măceș

ÉGLANTINE *f* floare de răsur, de măceș, trandafir sălbatic (galben)

ÉGLISE [l' *gr*] *f* 1 biserică, *d'église*, bisericesc, *homme d'église*, popă, *les gens d'église*, popii, clerul, *l'église militante*, credincioșii din toată lumea, prov *gueux comme un rat d'église*, sărac lipit pământului, 2 fig *petite église*, bisericuță, gașcă

ÉGLOGUE (*glog'*) [l' *gr*] *f* eglogă, poezie pastorală

ÉGOHINE, **ÉGOINE** (*un'*) *f* ferăstrău mic de mână

ÉGOISME (*go-ism'*) [l' *ego*] *m* egoism, ru binea de sine însuș

ÉGOISTE (*goist'*) *a* și *s* egoist, cel ce n'are în vedere decât pe sine însuș

ÉGOISTEMENT (*go-is*) *adv* în mod egoist

ÉGORGENEMENT *m* 1 tăiere, 2 măcel

ÉGORGER [*gorge*] *v* 1 a tăia (vite), 2 fug a măcelări, 3 fug a jupui, a lua nouă piei *on égorge dans cette auberge*, ti se ia nouă piei în hanul acela, 4 fug a răpune, a doborî pe cineva, a-1 face de hac || *S'égorger*, 1 a-și face singur de hac, 2 a se măcelări reciproc [Se conjugă ca *arranger*]

ÉGORGEUR *m* omorîtor, asasin

ÉGOSILLER (*S*) (*zi-yé'*) [*gosier*] *v* 1 a striga până a răguși, 2 a cîrpi tare și lung (o pasăre)

ÉGOTISME *m* egotism, sentimentul exagerat al personalității sale

ÉGOTISTE *m* egotist, partizan al egotismului

ÉGOUT *m* 1 șanț, canal de scurgere, *tout à l'égout*, sistem de canalizare care duce toate murdăriile la canalul de scurgere, 2 ulucă, streasînă *les égouts d'un toit*, ighiaburile unui acoperiș, 3 povârnisul unui acoperiș *un toit a deux égouts*, un acoperiș cu două povârnișuri, 4 fug mocirlă, cloacă

ÉGOUTIER (*iz*) *m* curățitorul canalelor de scurgere

ÉGOUTTAGE, **ÉGOUTTEMENT** *m* 1 uscatul, scursul, scurgere, 2 stoarcere

ÉGOUTTÉ, *E* *a* scurs *fromage égoutté*, brânză din care s'a scurs zerul.

ÉGOUTTER [goutte] *v* 1 a storce *égoutter du linge*, a storce rufe, 2 a lăsa să se scurgă zerul din *égoutter du fromage*, a scurge zerul din brânză, 3 a usca, a lăsa să se usuce || *S'égoutter*, a se storce, a se scurge, a se usca

ÉGOUTTOIR *m* 1 scandură cu găuri (pentru uscarea farfurilor), 2 strecurătoare (de bucătărie), 3 coșuleț pentru scursul sticlelor, pentru scursul zerului din brânză

ÉGOUTTURE *f* ultimele picături ce se scurg dintr'un vas, dintr'o sticlă rămasită

ÉGRAINER *v* *V égrener*

ÉGRAPPAGE *m* (culesul boabelor de pe ciorchine cu struguri ciugulire, a ciuguli

ÉGRAPPER [grappe] a ciuguli

ÉGRAPPOIR *m* instrument de cules boabele de struguri de pe ciorchină

ÉGRATIGNER [gratter] *v* 1 a sgară, 2 a răci pământul, a ara numai pe deasupra, 3 *fig* a înțepă, a scărmana || *S'égratigner*, a se sgară, a se scărpină

ÉGRATIGNURE *f* 1 sgârnetură, 2 *fig* înțepătură (în amorul propriu)

ÉGRAVILLONNER *v* a curăți de pământ rădăcina unui arbore ce trebuie sădit alurea

ÉGRENAME. ÉGRENEMENT *m* 1 scoaterea semințelor din ceva, 2 culesul boabelor de pe ciorchină

ÉGRENER [grain] *v* 1 a scoate grăunțele, semințele (din spic), 2 a culege boabele de pe ciorchină, 3 *égrener un chapelet*, a învăța între degete mătănile, 4 *fig* a înșiră tot ce știm despre un lucru || *S'égrener*, a cădea afară grăunțele [Se conjugă ca *amener*]

ÉGRENEUSE *f* mașină pentru scoaterea boabelor de porumb (de pe cocean)

ÉGRILLARD [yar], *E* a 1 prea slobod, 2 sglobiu *humeur égrillard*, fire sglobie

ÉGRISAGE *m* lustruire prin frecare

ÉGRISÉE *f* pulbere de diamant, de lustruit pietrele prețioase

ÉGRISER *v* a lustrui prin frecare o piatră prețioasă

ÉGRISOIR *m* cutiuță cu pulberea de diamant pentru lustruitul pietrelor prețioase

ÉGROTANT, E [i égrots] *a* bolnăvicios

ÉGRUGEAGE [raj'] *m* pisatul

ÉGRUGEOIR [oar] *m* puiliță de lemn în care se pisează zahărul, etc

ÉGRUGER [gruger] *v* a pisă în puiliță, 2 a scoate samburii (strugurelui) [Se conjugă ca *arranger*]

ÉGUEULEMENT [gheul] *m* strâmbarea gurei unui tun

ÉGUEULER [gheul] [gueule] *v* 1 a strâmba gura unui tun, 2 a sparge gâtul unui vas || *S'égueuler* (à force) de crier, a și sparge gâtul tipând, a țipa cât îl ține gura

ÉGYPTIEN, ENNE (si-en, si-enn') *m* 1 egiptean, 2 țigan || a egiptean, egiptian

ÉGYPTOLOGIE [gr] *f* egiptologie, studiul vechiului Egipt

ÉGYPTOLOGUE (log') *m* egiptolog, cel ce se ocupă cu egiptologia

EH! *int* ei! *eh bien*, ei bine

ÉHONTÉ, E (on) [honte] *a* nerușinat, fără rusine

EIDER (é i der) *m* eider, rată sălbatică

ÉJACULATEUR, TRICE *a* ajaculator

ÉJACULATION *f* 1 ejaculație, slobozire, 2 *fig* rugă fierbinte

ÉJACULER [i ejaculari] *v* a ejaculă, a sloboti

ÉJECTEUR *m* ejector, (aparat) care aruncă afară

ÉJECTION (jek-si) [i] *f* eiecțiune a) dare afară, b) excremente

ÉJOINTEUR *v* a tăia aripile (unei păsări)

ÉLABORATION [i] *f* elaborare, lucrare

ÉLABORER [i elaborare] *v* 1 a elaboră a) a lucra la ceva, b) a preface, c) *fig* a lucra cu grija (la ceva)

ÉLAGAGE *m* curățirea de ramuri nefolositoare

ÉLAGUER (ghe) *v* 1 a curăți de ramuri nefolositoare (un copac), 2 *fig* a curăți de părțile inutile (o operă)

ÉLAGUEUR (gheur) *m* curățitor de ramuri

ÉLAIONÈTRE (yo) [gr] *m* instrument de constatat puritatea untdelemnului

ÉLAN *m* elan, cerb dela Nord

ÉLAN [elancer] *m* 1 săritură, rezezie, salt *elan du cerf*, săritura cerbului, d'un seul élan, dintr'o singură săritură, 2 *fig* elan, avânt, sbor

ÉLANCÉ, E a 1 svelt, cu talie subțirică, 2 *arbre élané*, arbore cu trunchiu înalt, *cheval élané*, cal cu picioarele înalte

ÉLANCEMENT *m* 1 rezezie, avânt, avântare, 2 *fig* avânt sbor *les elancements de l'ame vers Dieu*, avânturile sufletuștii spre Dumnezeu, 3 junghiu, impunsătură

ÉLANCEE [lancer] *v* 1 a pricini junghiuuri *le doigt m'élance*, mă înjunghie degetul, 2 a scoate *elancer des soupurs*, a scoate suspine || *S'élancer*, 1 a se repezi la, a se asvări asupra, 2 *fig* a-si lua avântul, sborul, 3 a deveni svelt, a se înălța *sa taille s'élance*, statura i se înalță

ÉLARGIE [large] *v* 1 a lărgi, a lăti, 2 *fig* a libera, a da drumu *élargir un détenu*, a da drumu unui deținut, 3 *fig* a mări, a lărgi || *S'élargir*, 1 a se lărgi, a se lăți, 2 a se libera

ÉLARGISSEMENT *m* 1 lărgire, 2 punerea în libertate, liberare *élargissement d'un prisonnier*

ÉLARGISSURE *f* petec (de lărgit), bucată adăogită pentru lărgire

ÉLASTICITÉ *f* elasticitate a) însușirea de a se întinde și de a reveni la loc, b) *fig* mlădiere

ÉLASTIQUE [i-gr] *a* elastic a) ce se poate întinde și veni la loc, b) *fig* mlădios, c) prea larg, schimbăcios *conscience élastique*, d) care se poate interpreta după voie *règlement élastique*

ÉLATER (ter), **ÉLATÈRE** [gr] *m* car (insectă zare trăiește în lemnele putrezite)

ÉLATÉRIUM (om) [i-gr] *m* castravete sălbatic

- ÉLATÉROMÈTRE** [gr] *m* instrument de măsurat tensiunea motorilor mecanici
- ÉLAVAGE** *m* spălarea sdrênşelor şi a peti celor de hârtie (intr'o fabrică de hârtie)
- ÉLAVÉ**, *E a* a cărui culoare palidă pare a fi ieşit la spălătură
- ÉLBOEUF** *m* postav de *Elboeuf*
- ÉLDORADO** [sp] *m* eldorado, *a*) ţară închipuită, *b*) *fig* ţară bogată, raiu
- ÉLEAGNE(AC)ÉES** *fl pl* familie de dico tiledoane cu cătină, răchifiça, sălcioară
- ÉLECTEUR** [l] *m* 1 (†) elector, 2 alegător
- ÉLECTIF**, *IVE* *o* electiv *a*) prin alegere, *b*) de alegere
- ELECTION** [l] *f* electiune, alegere *élection de domicile*, stabilire, aszcare undeva
- ÉLECTORAL**, *E a* electoral, *a*) de alegeri, *b*) alegător *college électoral*, colegiul alegător, *c*) (†) *prince électoral*, elector
- ÉLECTORAT**, *E a* electoralat *a*) ținutul unui elector, *b*) demnitatea de elector
- ÉLECTRICIEN** [gr] *m* electrician
- ÉLECTRICISME** *m* electricism, totalitatea fenomenelor electrice
- ÉLECTRICITÉ** [l] *f* electricitate
- ÉLECTRIQUE** [l] *a* electric
- ÉLECTRICIEMENT** *adv* prin electricitate
- ÉLECTRISABLE** *a* electrizabil
- ÉLECTRISANT**, *E a* 1 electrizator, 2 *fig* înflăcăărător
- ÉLECTRISATION** *f* electrizare
- ÉLECTRISÉ**, *E a* electrizat
- ÉLECTRISER** *v* 1 a electriză, 2 *fig* a înflăcăără
- ÉLECTRISEUR** *m* electrizator
- ÉLECTRO-AIMANT** *m* electro-magnet
- ÉLECTROCHIMIE** *f* electrochimie, partea chimiei care studiază descompunerea corpurilor sub influ nța electricității
- ÉLECTROCHIMIQUE** *a* electrochimic
- ÉLECTROCUTÉ**, *E a* și *s* (om) omorît prin electricitate
- ÉLECTROCUTEUR**, *TRICE a* electrocutor, omorîtor prin electricitate
- ÉLECTROCUTION** *f* electrocuțiune, omorîre prin electricitate
- ELECTRODE** [gr] *f* electrod, fiecare din conductori băgați în un fluid
- ÉLECTRODYNAMIQUE** [gr] *f* electrodinamică, partea fizicii care studiază puterea curenților electrice || *a* electrodinamic
- ELECTRODYNAMISME** *m* totalitatea fenomenelor produse de curenții electrice
- ELECTRODYNAMOMÈTRE** *m* aparat de măsurat puterea unui curent
- ÉLECTROGALVANIQUE** *a* electrogalvanic, produs de o pilă
- ELECTROGÈNE** [gr] *a* electrogen, producător de electricitate
- ELECTROLYSATION** *f* descompunerea unui corp prin curentul electric
- ELECTROLYSE** [gr] *f* electroliză descompunerea prin electricitate.
- ELECTROLYSER** *v* a electroliză, a descompune prin electricitate
- ÉLECTROLYTE** *m* electrolit, corp supus la descompunere prin electricitate
- ÉLECTROLYTIQUE** *a* prin electricitate
- ÉLECTROMAGNÉTIQUE** *a* electromagnetice
- ÉLECTROMAGNÉTISME** *m* electromagnetism, știința relațiilor dintre electricitate și magnetism
- ELECTROMETALLURGIE** *f* electrometalurgie, extracțiunea și curățitul metalelor prin procedee electrice
- ELECTROMÈTRE** [l-gr] *m* electrometru, instrument de măsurat puterea electrică a unui corp
- ÉLECTROMÉTRIE** *f* electrometrie, procedee pentru măsuratul puterilor electrice
- ELECTROMOTEUR**, *TRICE a* electromotor, care dezvoltă electricitatea sub influența unui corp chimic || *m* electromotor, aparat care transformă energia electrică în energie mecanică
- ELECTRONÉGATIF**, *IVE a* electronegativ
- ELECTROPHORE** [gr] *m* electrofor, aparat cu care se strânge electricitate
- ÉLECTROPHYSIOLOGIE** *f* electrofiziologie, studiul reacțiunilor fințelor vii sub influența electricității
- ÉLECTROPONCTURE** *f* împunsătură electrică
- ELECTROPOSITIF**, *IVE a* electropozitiv
- ELECTROSCOPE** [gr] *m* electroscoap, instrument care constată felul de electricitate cu care un corp e încărcat
- ELECTROSCOPIE** *f* electroscopie, studiul procedeeleor electroscoapice
- ÉLECTROSÉMAPHORE** *m* aparat electric pentru corespondat
- ÉLECTROTHERAPIE** [gr] *f* electroterapie, tratarea boalelor prin electricitate
- ELECTROTYPE** [gr] *m* foaie de cupru cu gravură în relief
- ELECTROTYPIC** *f* electrotipie, reproducere de gravuri, etc, prin electricitate
- ELECTUAIRE** [l] electuarium] *m* licitar (dotorie)
- ÉLÉGANCEMENT** *adv* cu eleganță
- ÉLÉANCE** [l] elegancia] *f* eleganță, poadoabă, mândrie
- ÉLÉANT**, *E* [l] *a* și *s* elegant, fercheș
- ÉLÉGAQUE** [l] *a* elegiac *a*) de elegii, *b*) *fig* duos || poet de elegii
- ÉLÉGIE** [l-gr] *f* elegie, cântec duos
- ÉLÉGIE** [leger] *v* a subția prin sculpturi (o pucață de lemn).
- ÉLÉMENT** [l] *m* element *a*) corp simplu, *b*) părțile din care se compune *les éléments de l'air*, *c*) mediu de traiu *l'eau est l'élément du poisson*, apa este mediul în care trăiește peștele, *d*) *pl* primele cunoștinți *éléments de grammaire*, *e*) *fig être dans son élément*, a fi în elementul său *a*) a fi tare în ceva, *b*) a-i prii undeva, *être hors de son élément*, a nu mai fi în largul său, *c'est son élément*, asta e ocupația lui favorită
- ÉLÉMENTAIRE** *a* elemental *a*) începător, *b*) *fig* foarte simplu.

ÉLÉMOSSINAIRE (zi) *a* ce ține de pomeni

ÉLÉPHANT [l gr] *m* elefant

ÉLÉPHANTEAU *m* puru de elefant

ÉLÉPHANTIAQUE (ti-ak') **ÉLÉPHANTIASI-QUE** (ti-a-zik') **ÉLÉPHANTIQUE** (tik') *a* 1 uriaș, monstuos, 2 care seamănă cu boala îngroșării pielii || *a* om bolnav de îngroșarea pielii

ÉLÉPHANTIASIS (ti-a ziss') [l-gr] *f* elefantiazis, boală care îngroașe pielea (ca a elefantului)

ÉLÉPHANTIN, *E* *a* 1 de elefant, 2 ca al elefantului

ÉLEVABLE *a* ce poate fi educat

ÉLEVAGE *m* creștere (a animalelor)

ÉLEVATEUR *a* și *s* (mușchiu) ridicător || *m* aparat pentru ridicat greutate

ÉLEVATION [l] *f* 1 ridicare, înălțare, 2 înălțime, ridicătură, *gravir une petite elevation*, a se sui pe o mică înălțime, 3 urcare, mărire *elevation du traitement, de la voix*, mărirea leului, urcarea glasului, 4 înălțime *élévation du poké*, înălțimea polului, 5 planul (unei clădiri), 6 fig măreție, mărinimie, noblețe *avoir de l'élévation dans l'ame*, a avea un suflet nobil, 7 fig înălțime, noblețe *l'élévation du style, des idées*

ÉLEVATOIRE *a* care ridică greutate

ÉLEVÉ *s* elev, elevă || *m* 1 animal ce se crește, 2 plantă de a cărei creștere se îngrijește || *f* creștere *se livrer a l'élevé des bestiaux*, a se deda creșterii vitelor

ÉLEVÉ, *E* *a* 1 ridicat *d'un prix trop élevé*, prea scump, 2 înalt *lieu élevé*, loc înalt, 3 fig măreț nobil *style élevé*, 4 crescut *un homme bien élevé*

ELEVER [l elevare] *v* 1 a ridica, a înălța *élever d'un metre* a înălța cu un metru (un zid), *élever au carre*, a ridica la pătrat, *élever aux honneurs*, a mălta la onoruri, *élever jusqu'aux nues* a ridica până la nori, a proslăvi, 2 a crește *élever des enfants, des animaux*, a crește copii, animale, 3 a urca, a mări, *élever la voix, un traitement* a urca glasul, a mări o lefă, 4 *élever un cri* a scoate un fâpăt, *élever une plainte*, a adresa o plângere, 5 fig a mobila *élever ses pensées*, a-și mobila gândurile || *S'élever*, 1 a se ridica, a se mălta, fig *la tempête s'élève*, se ridică o vijelie, *le temps s'élève*, vremea se face frumoasă, 2 a primi o creștere, a fi crescut *cet enfant s'élève bien*, acest copil primeste o creștere bună, 3 a se urca, a se mări, 4 a se bășica (pielea) [Se conjugă ca *achever*]

ÉLEVEUR, **EUSE** *s* crescător (de animale)

ÉLEVURE *f* bășicuță (pe piele)

ELFE *m* elf, genul vântului etc (în Mitologia scandinavă)

ÉLLAGE *m* pritocitul vinului

ÉLIDER [l elidere] *v* a elida, a lăsa afară (o vocală dinaintea alteia)

ÉLIER *v* a pritoci (vinuri)

ÉLIGIBILITÉ *f* eligibilitate, însușirea de-a putea fi ales

ÉLIGIBLE [l] *a* eligibil, ce poate fi ales

ÉLIMER [l elimare] *v* a purta o haină până se subțiază || *S'élimer*, a se ponoși, a se uza prin purtare deasă

ÉLIMINATEUR, **TRICE** *a* eliminator

ÉLIMINATION *f* eliminare, dare afară

ÉLIMINER [l eliminare] *v* a elimina *a)* a da afară, a scoate, *b)* *Mai* a îndepărta *éliminer une inconnue*, a îndepărta o necunoscută

ÉLINGUE (e-leng') *f* 1 franghie de ridicat greutate, 2 inel metalic de ridicat un tun

ÉLINGUER (ghé) *v* a înconjura cu o franghie un obiect spre a-l ridica cu un scripete

ÉLIRE [l eligere] *v* a alege *élire domicile*, a se stabili, a se așeza undeva [Se conjugă ca *lire*]

ÉLISANT, *E* *a* care alege, alegător

ÉLISION [l] *f* eliziune, elidere, lăsarea afară (a unei vocale dinaintea alteia)

ÉLITE *f* elită, tot ce e mai bun mai distins *d'élite* de elită, distins

ÉLIXIR [ar] *m* elixir *a)* medicament din substanțe dizolvate în alcool, *b)* lichior

ELLE [l illa] *pron* ea, *elle même*, ea-însăși, *d'elle-même*, spontan, *a elles trois*, cateși trele

ELLÉBORE [l gr] *m* Bot spânj, iarba nebunilor, fig *avoir besoin de quelques grains d'ellébore*, a-și lipsi o doagă

ELLÉBORÉ, *E* *a* ca spânju || *f* pl plantele ca spânful

ELLÉBORISÉ, *E* *a* preparat cu spânj

ELLIPSE [l-gr] *f* elipsă *a)* lăsare afară, *b)* *Geom* curbă obținută prin tăierea oblică a unui con drept

ELLIPSOÏDAL, *E* (so ò) *a* elipsoidal

ELLIPSOÏDE (so-ud) [gr] *m* elipsoid, solid, născut din învârtirea unei jumătăți de elipse, împrejurul axei sale || *a* în forma unei elipse

ELLIPTICITÉ *f* elipticitate, însușirea de a fi eliptic

ELLIPTIQUE *a* eliptic *a)* *Geom* de elipsă, *b)* *Gram* cu o parte lăsată afară (o frază)

ELLIPTIQUEMENT *adv* în mod eliptic, cu lăsură afară

ÉLOCUTION [l] *f* elocuțiune, mod de a se exprima ușor

ÉLOGE [l] *m* elogiu, (cuvânt de) laudă

ÉLOGIEUSEMENT *adv* în mod elogios

ÉLOGIEUX, **EUSE** *a* elogios, plin de laude

ÉLOGISTE *m* autor de elogi literare

ÉLOIGNÉ, *E* *a* depărtat

ÉLOIGNEMENT (é-loan-yé) *m* 1 depărtare, *en éloignement*, în depărtare, în viitor, 2 fig desgust, scarbă *éloignement pour le travail*, scarbă de muncă

ÉLOIGNER (é-loan yé) [loin] *v* 1 a (în)depărta, 2 fig a amâna *éloigner un payement*, a amâna o plată, 3 fig a înstrăina *éloigner les cœurs*, a-și înstrăina inimile, 4 fig a inspira desgust (de ceva) || *S'éloigner*, 1 a se (în)depărta, a pleca, 2 a se arăta în depărtare (o figură pe un tablou), 3 a se deosebi *ces deux doctrines s'éloignent peu l'une et l'autre*, aceste două doctrine se deosebesc puțin una de alta, 4 *ne pas s'éloigner de*, a avea tragere de inimă (pentru ceva)

ÉLONGATION [l] *f* 1 lungimea întâmplătoare (a unui membru, a unui nerv), 2 *Astr* distanța unghiulară a unui astru față de soare în raport cu pământul, sau a unei planete față de alta

ÉLONGER [long] *v* *Mar* 1 a lungi *élonger un cable*, 2 a merge de lungul (urei coaste) [Se conjugă ca *arranger*]

ÉLOQUEMENT (ka man) *adv* în mod elocvent, cu elocință

ÉLOQUENCE (kans') [l] eloquentia] *f* elocvență, arta de a vorbi frumos, de a convinge și de a înduioși

ÉLOQUENT, E (kan lani') [l] *a* elocvent, *a)* care vorbește bine, *b)* *fig* convingător, mișcător

ÉLU, E [elre] *a* ales || *m pl* cei aleși

ÉLUCIDATION *f* elucidare, lămurire

ÉLUCIDER [l] elucidare] *v* a elucida, a lămurii, a desluși

ÉLUCUBRATION *f* elucubrațiune *a)* muncă îndelungată și grea, veghiu, *b)* fructul veghiului, *c)* *pl* (în istorie) plăsmuri, bazaconii, năsbatu

ÉLUCUBRER [l] elucubrare] *v* a compune muncind nopți întregi

ÉLUDABLE *a* ce poate fi înălțurat

ÉLUDER [l] eludere] *v* a înălțura cu dibăcie, a zădărnici

ÉLYME [gr] *m* *Bot* penșor

ÉLYSÉE [l -gr] *m* elizeu *a)* raiu, *b)* palat, loc plăcut, *c)* palatul președintelui Republicii || *a les Champs Élysees*, câmpiile elizee (șosea de plumbare la Paris)

ÉLYSÉEN sau **ÉLYSIEN, ENNE** *a* din raiu

ÉLYTRE [gr] *m* elitră, anpa exterioară la coleoptere

ELZÉVIR [familia Elzévir] *m* 1 carte tipărită de tipograful Elzévir, 2 tipăritură imitând pe cea elzeviriănă

ELZÉVIRIEN, ENNE *a* elzevirian

EMACIATION *f* slăbire foarte mare și gârre

EMACIÉ, E [l] emaciatuș] *a* foarte slăbit, jgârît

EMAIL (e-mai) *m* 1 smălț, 2 obiect smălțuit *d'admirables emailz*, admirabile obiecte smălțuite, 3 smălțul, lustrul dinților, 4 cremă cu lustru care umple sbărciturile, 5 *fig* strălucire vie, 6 *fig* diversitate de colori, de flori *l'email d'une prairie*, felurimea de flori a unei livezi, 7 *Blaz*, numele culorilor heraldice și în deosebi ale acolora cari nu reprezintă nici metale nici blănuiri

EMAILLÉ, E (ma-yé) *a* 1 smălțuit, 2 *fig* smălțit, împodobit cu

EMAILLER (ma yé) *v* 1 a smălțui, 2 a smălța, a împodobi cu || *S'emailler*, a se smălța a se acoperi cu felurime de colori sau de flori

EMAILLERIE (ma-y'-ru) *f* arta smălțuitului

ÉVAILLEUR (ma-yeur) *m* smălțuitor

EMAILLURE (ma yur') *f* 1 smălțuitură, 2 obiect smălțuit

ÉMANATION [l] *f* emanați(un)e *a)* izvorire, *b)* *fig* manifestare

ÉMANCIPATEUR, TRICE *a* și *s* emancipator

ÉMANCIPATION [l] *f* emancipare *a)* scoaterea de sub tutelă (ex a unui minor), *b)* *fig* desrobire

ÉMANCIPER [l] emancipare] *v* a emancipa *a)* a scoate de sub tutelă (un minor), *b)* *fig* a deosebi, a pune pe un picior de egalitate || *S'emanciper*, 1 a se desrobi, 2 *fam* a ieși din marginile bunei cuvințe, a si lua prea multă libertate

ÉMANER [l] emanare] *v* a emană *a)* a izvorii, a iesi, *b)* *fig* a purcede, a porni dela

ÉMARGEMENT *m* însemnare pe marginea (unui lucru), *feuille d'émargement* foaie, pe marginea căreia se iesește de primirea lefiu

ÉMARGER [inarge] *v* 1 a face o însemnare sau a ieși de primire pe marginea unei foi, 2 *a* și primi leafia (dela Stat), 3 a tăia marginile *émarger une estampe* [Se conjugă ca *arranger*]

ÉMARGINÉ, E *a* *Bot* puțin scobit la margine

ÉMASCULATION *f* castrare, scopire

ÉMASCULER [l] emasculare] *v* a castră a scopi

EMBABOUINER (an) [babouin] *v* *fam* a ademini prin desmădăii, a îmbrădobi, a a încotosmana

EMBÂCLE (an) *m* grămadă de sloaieri de ghiață, de ghiețari

EMBALLAGE (an) [balle] *m* ambalaj, împachetat

EMBALLEMENT (an) *m* *fam* apărindere

EMBALLER (an) *v* 1 a împachetă, a pune în lăzi, 2 *fam* a face bagajul cuiva, a-l expediă, 3 *pop* a înșelă, a băgă sub mănecă || *S'emballer*, 1 a se ambală (un cal), 2 *fig* a se aprinde [V Suplimentu]

EMBALEUR (an) *m* 1 om care împachetează, 2 *fam* înșelător, vehivan

EMBALLLOTTER (an) [ballot] *v* a așeză în baloturi

EMBANQUER (an) [banc] *v* a aduce sau a ajunge pe o bancă de pescuit

EMBARBOUILLER (an) *v* 1 a bălăci 2 *fam* a face (pe cineva) să și piarză șirul, a zăpăci de tot || *S'embarbouiller*, a se zăpăci de tot

EMBARCADÈRE (an) *m* imbarcader, locul de plecare (dela o stație)

EMBARCATION (an) [sp] *f* luntre, corăbioară

EMBARDÉE (an) *f* devierea bruscă a unei corăbi, a unui automobil

EMBARDER (an) *v* a face o deviere bruscă

EMBARGO (an) [sp] *m* 1 oprire provizorie de a ieși din port, 2 *fam* oprire de a circula, 3 confiscare *mettre l'embargo sur*, a confiscă

EMBARQUEMENT (an) *m* imbarcare *a)* suare în corabie, *b)* încărcare

EMBARQUER (an) [barque] *v* 1 a imbarcă *a)* a sui în corabie, *b)* a încărcă, 2 a primi *embarquer une lame*, a primi un talaz în corabie, 3 *fig* a băgă, a vâri *embarquer qq.*

dans une méchanle affaire, a târî pe cineva, cu sine într'o afacere murdară, 4 a se sui (într'o corabie, într'un vagon, într'o trăsură), 5 a pleca în voiaj, *faire embarquer*, a face să plece, a expedia, 5 a pătrunde peste bord, în corabie *la mer embarque*, apa pătrunde în corabie || *S'embarquer*, 1 a se sui în corabie, etc., 2 a pleca (în voiaj), 3 *fig* a se băgă, a se vâri, a se încurcă *s'embarquer dans un proces*, a se vâri într'un proces, prov *qui s'est embarque dou arheier*, a intrat în horă, tre buie să joci, 4 a începe, a se încumetă

EMBARRAS (an) m 1 piedică, îngrăimă dire un *embarras de voitures*, o îmbulzeală de trăsuri, 2 *fig* *ilose faire des embarras, de l'embarras*, a-și da ilose, 3 nedumerire *être dans un grand embarras*, a fi într'o mare nedumerire, 4 supărare *causer de l'embarras*, a pricinui supărări, 5 greutate *l'embarras de la langue*, greutatea de a vorbi, 6 încurcătură *mettre dans l'embarras*, a pune în încurcătură, 7 răpăceală, emoție *excusez son embarras* iertați răpăceala, 8 strămtoare, lipsă de bani *se trouver dans l'embarras* a fi strămătorat, 2 *embarras gastrique* început de constipație în stomac

EMBARRASSANT, **E** (an) a 1 greu, supărător, 2 zăpăcitor

EMBARRASSÉ, **E** (an) a 1 încurcat, nedumerit, 2 zăpăcit *aur embarrassé* înfățișare zăpăcită, 3 strămătorat (de bani)

EMBARRASSER (an) v 1 a împiedeca circulația *embarrasser une rue*, a împiedeca circulația unei strade, 2 a împiedeca, a stânjeni, 3 a jenă, a supăra *ce manteau m'embarrasse*, mantaua aceasta mă supără, 4 a încurcă *embarrasser une affaire*, a încurcă o afacere, 5 a nedumeri, a pune în încurcătură, în nedumerire *votre question m'embarrassa*, întrebarea d-tale mă nedumetește, 6 *fig* a turbură, a zăpăci, 7 a întunece a îngreuia *embarrasser son style* || *S'embarrasser*, 1 a se împiedeca, 2 a se încurca (în ceva), *fig* a se zăpăci, 3 a se îngriji *ne vous embarrassez point de cela*, nu vă îngrijii de aceasta, *il ne s'embarrasse de rien*, nu-i pasă de nimic, *il ne s'embarrassa point de regret*, nu se sinchisi de loc, 4 *sa poutine s'embarrasse* simte înecăciune, *sa tête s'embarrasse*, i se întuneceă mintea

EMBARRER (S') (san) [barre] v a-și încurcă un picior dincolo de stînghie

EMBAS (an) [bas] m partea de jos a unui lucru || *adv en embas*, jos

EMBASE (an) f bucată de metal servind de răzîmătoare altelea

EMBASEMENT (an) [base] m temelie ieșită afară din zid

EMBASTILLEMENT (an-bas-ti-y' man) m închidere într'o închisoare

EMBASTILLER (an-bas ti-ye) [bastille] v 1 a închide în închisoare, 2 a înconjură cu forturi

EMBASTIONNEMENT (an) m înconjurare cu bastioane

EMBASTIONNER (an, ti) [bastion] v a înconjură cu bastioane

EMBÂTAGE (an) m punerea samarului
EMBÂTER (an) [bât] v a pune samarul (unei vite)

EMBAT(T)AGE (an) m ferecarea unei roți
EMBAT(T)RE (an) [battre] v a ferecă o roată || *Se conjugă ca battre*

EMBAUCHAGE (an) m 1 tocmitre de lucrători, 2 năimire, atragere prin momeli, prin amăgiri, 3 atragere de soldați dușmani

EMBAUCHER (an) v 1 a tocmi un lucrător, 2 a năimi, a atrage prin ademeniri, a face să părăsească lucrul, 3 a atrage soldați dușmani ca să dezerteze

EMBAUCHEUR, **EUSE** (an) s 1 tocmitor, angajator (de lucrători), 2 amăgitor

EMBAUCHOIR (an) m calapod

EMBAUMENT (an) m îmbălsămare

EMBAUMER (an) [baume] v 1 a îmbălsămă, 2 *fig* a umplea de mirosuri plăcute *embaumer un coffret*, 3 a parfuma cu *embaumer la violette*, a parfuma cu violete, 4 a răspândi miros plăcut *ces fleurs embaument*

EMBAUMEUR (an) m îmbălsămător

EMBECCUER (an-be-ke) [bec] v 1 a da de mănăcare (păsărelelor), 2 *embeccuer l'honezon*, a pune o momeală la undiță

EMBECCQUETER (an-bek-té) [bec] a se lovi de un cap (la intrarea în strămtoare) || *Se conjugă ca geler*

EMBEGUINER (an, ghi) [béguin] v 1 (f) a îmbrobodi, 2 *fig* a băgă ceva în cap curvă, *on l'a embéguiné de cette idée*, în i s'a vârit în cap ideea aceasta || *S'embéguiner*, *fig* a se înnebuni după (ceva sau cineva)

EMBELLIE (an) f înseninare (după o ceață groasă)

EMBELLIR (an) [bel] v 1 a înfrumuseță, a împodobi, 2 a se face mai frumos, a se înfrumusește || *S'embellir*, a se înfrumuseța

EMBELLISSEMENT (an) m 1 înfrumusețare, împodobire, 2 podoabă

EMBERLIFICOTER (an) v *pop* a încurcă, a încalci, *fig* a băgă în încurcătură || *S'emberlificoter*, a se încurcă, a cădea în încurcătură, într'o cursă

EMBERLIFICOTEUR (an) m băgător în încurcătură,

EMBERLUOCOQUER (S') (an) v (f) a-și vâri ceva în cap

EMBESOGNÉ, **E** (an) [besogne] a foarte ocupat, plin de trebi

EMBÊTANT, **E** (an) a plictisitor, plicticos

EMBÊTEMENT (an) m 1 anbetare, plictisire, 2 nezar plictiseală *avou des embêtements*

EMBÊTER (an) [bête] v *pop* a anbetă, a plictisi || *S'embêter*, a se plictisi [V Supl.]

EMBEURRER (an) [heure] v a unge cu unt

EMBLAVAGE (an) m semănatul cu grâu (al unei țărni)

EMBLAVE (an) f țarină semănată de curând cu grâu

EMBLAVER (an) v a semăna cu grâu, etc (o țarină)

EMBLAVURE (an) f. țarină semănată cu grâu, etc

EMBLÉE (o') (an) loc adv 1 dela prima lovitură, 2 fig dela prima dată, dintr'odată
EMBLEMATIQUE (an) [emblem] a emblematic, de embleme

EMBLEMATIQUEMENT (an) adv in mod emblematic ca emblema

EMBLÈME (ar) [l gr] m emblema a) fi gură simbolică, b) simbol, semn *le coq est l'emblème de la vigilance*, corosul este simbolul vegherii, c) însușire *les emblemes de la royauté*, însușirile regalității

EMBLER [l involucre] v (t) a răpi

EMBOBELINER (an) v (t) 1 a carpăci, 2 a prinde, a amăgi cu cuvinte viclene *embobeliner un vieillard*

EMBOBINER c a amăgi

EMBOIRE (an) [boire] c a unge cu ceară topită sau cu untdelemn (pentru a împiedeca lipirea materialelor) || *S'emboire*, a se spălăci colurile (unui tablou)

EMBOISER (an) v a prinde în mrejele sale

EMBOÎTEMENT (an) m îmbucare

EMBOÎTER (an) [boîte] v 1 a îmbuca, a înceastă (un lucru într'altul), 2 *emboîter le pas* a) a merge strâns unii înapoi a altora, b) fig a merge pe urmele cuiva, a l imita în toate

EMBOÏTURE (an) f îmbucătură

EMBOÏE (an) [gr] f astuparea unei artere prin un cheag care circulă în sange

EMBOLISME (an) [l-gr] m intercalarea unei luni (la Greci), spre a restabili concordanța anului lunar cu cursul soarelui

EMBOLISMIQUE (an) a (lună) intercalată

EMBOPOINT (an) [bon point] m 1 trupeșie, stare bună a trupului, 2 *jam grâsime prendre de l'embonpoint*, a se îngrișă, *avoir de l'embonpoint*, a fi gras, plin, 2 fig plinătate (a stilului)

EMBOQUER (an) v a îndopa păsări (pentru a le îngrișă)

EMBOSSAGE (an) m înșepenirea unei corăbii deacurmezișul

EMBOSSER (an) [bosse] v a înșepeni o corabie deacurmezișul

EMBOSSURE (an) f 1 otgon de întepenit, 2 nod care leagă două otgoane

EMBOTTELER (an) [botte] v a așeza în mânuchiuri [Se conjugă ca *appeler*]

EMBOUCHE (an) f câmpie fertilă pe care se îngrișă repede vitele

EMBOUCHÉ, E (an) a îmbucat, *pop être mal embouché*, a avea o gură murdară, a ocări

EMBOUCHER (an) [bouche] v 1 a pune în gură un instrument de suflat, fig *emboucher la trompette* a) a încăleca pe Pegaz, b) a striga în gura mare, *emboucher la trompette héroïque*, a scrie poeme eroice, 2 fig *emboucher quelqu'un*, a băga cuiva cuvintele în gură, a-i pregăti ce trebuie să zică, 3 *emboucher un cheval*, a pune frâul unui cal, 4 *Mar V embouquer* || *S'embouquer*, a se îmbuca, a se vărsa în

EMBOUCHOIR (an) m 1 capătul (îmbucat al) unui instrument muzical, 2 calapod

EMBOUCHURE (an) f 1 îmbucătură, 2

revărsare (a unei ape), 3 îmbucătura zăbalelor, partea fraului care intră în gura calului, 4 îmbucătura, gura (unui instrument muzical) *avoir une bonne (sau belle) embouchure*, a sufla frumos (flautul, etc)

EMBOUER (an) [boue] v a murdări cu noroiu

EMBOUQUEMENT (an) m intrarea într'o stramtoare, într'un canal strâmt

EMBOUQUER (an) [bouque] v a intră într'o stramtoare, într'un loc îngust

EMBOURBER (an) [bourbe] v 1 a îngloba, a înămoli, 2 fig a vari || *S'embourber*, 1 a se îngloba, 2 fig a se încurca (în contradicții), a se înămoli (în ceva)

EMBOURRAGE, EMBOURREMENT (an) m umplere cu câlți

EMBOURREER (an) [bourre] v a umplea cu calți

EMBOURRURE (an) f 1 perna căptușită (a unei mobile), 2 pânza pernei căptușite

EMBOURSER (an) [bourse] c 1 a băga în pungă, a încassă, 2 fig *embourser des coups*, a încassa, a mânca bătaie

EMBOUT (an) m garnitura de metal pe varful de jos (al unei umbrelor, unui baston)

EMBOUTEILLAGE (an) m punerea în sticle

EMBOUTELLER (an-bu-te yé) [bouteille] v 1 a pune în sticle, 2 fig a bloca corăbii într'un loc îngust (astupându-i intrarea)

EMBOUTER (an) [bout] v a înveli căpătul unui baston cu metal

EMBOUTIR (an) [bout] v 1 a acoperi cu o foaie de metal, 2 a lucra în zafuri

EMBOUTISSAGE (an) m lucrare în zafuri (a metalelor)

EMBOUTISSEUR (an) m lucrător în zafuri

EMBOUTISSEUSE (an) f mașină de lucrat în zafuri

EMBOUTISSOIR (an) m ciocan cu care se lucrează în zafuri

EMBRANCHEMENT (an) m 1 ramificare, împărțire în ramuri, 2 răspântie, 3 cale ferată secundară, 4 fevi, 5 fig subîmpărțire despărțământ *les embranchements du règne animal*

EMBRANCHER (an) [branche] v a împreună, a lega (drumuri), țări, etc)

EMBRAQUER (an) v a trage cu putere o franghie (pentru a o întepenii)

EMBRASEMENT (an) m 1 aprindere, 2 vast incendiu, 3 fig inflăcărare, turburare

EMBRASER (an) [braise] v 1 a aprinde *embraser un Etat*, 2 fig a inflăcăra, a turbura

EMBRASSADE (an) f îmbrățișare

EMBRASSE (an) f șiretul care strânge perdeaua

EMBRASSEMENT (an) m îmbrățișare

EMBRASSER (an) [bras] v 1 a îmbrățișa, 2 a sărută, 3 fig a cuprinde în sine *l'histoire embrasse tous les faits*, istoria cuprinde în sine toate faptele, 4 a se folosi de *l'occasion est belle, il la faut embrasser*, prilejul e bun să ne folosim de el, 5 a cuprinde *embrasser d'un regard*, a cuprinde cu o privire, 6 a

confunda, 7 a lua *embrasser la defense de*, a lua apărarea (cuivă), 8 a înconjură *l'océan embrasse la terre*, oceanul înconjoară pământul, 9 a se alipi de *embrasser un parti*, a se alipi de un partid, 10 a întreprinde, prov *qui trop embrasse mal étreint*, cine aleargă după doi iepuri nu prinde nici unul || *S'embrasser*, a se îmbrățișa, a se sărută

EMBRASSEUR (an) m îmbrățișător

EMBRASURE (an) f 1 pervaz (de ușă, de fereastră), 2 gaură în zid (pentru gura tunurilor)

EMBRAYER (an-bre-yé) [braie] v a pune în comunicație motorul unei mașini cu organele ce trebuie să pue în mișcare [Se conjugă ca *balayer*]

EMBRENER (an) [bran] v a murdări

EMBREVER (an) v a îmbrucă o bucată într'alta [Se conjugă ca *achever*]

EMBRIGADEMENT (an) m 1 strângere, împărțire în brigăzi, 2 *fig* înrolare

EMBRIGADER (an) [brigade] v 1 a strânge, a împărți în brigăzi, 2 *fig* a înrola, a strânge sub acelaș steag

EMBROCATION (an) [l] f *Med* picurare de lichid peste o parte bolnavă

EMBROCHEMENT (an) m punerea în frigare

EMBROCHER (an) [broche] v 1 a pune în frigare, 2 *fig* a străpunge (cu sabia) || *S'embrocher*, 1 a se pune în frigare, 2 *fig* a se străpunge

EMBRONCHER (an) v a acoperi cu olane (etc.) care se îmbrucă

EMBROUILLAMINI (an bru-ya) m încurcătură, zăpăceală

EMBROUILLEMENT (an-bru-y'-man) m 1 încurcare, 2 încurcătură, zăpăceală

EMBROUILLER (an bru-yé) [brouille] v 1 a încurca a amesteca, 2 *fig* a zăpăci || *S'embrouiller*, 1 a se încurca, a se amesteca, 2 *fig* a se zăpăci, 3 *Mar* a se posomori (vremea)

EMBROUSSILLÉ, E (an-bru-sa-ye) [broussailles] a 1 plin de măracini, 2 *fig* foarte greu foarte complicat

EMBRUINÉ, E (an) [brune] a vătămat de ploile subțiri și reci

EMBRUMER (an) [brume] v 1 a acoperi cu ceață, 2 *fig* a posomori

EMBRUN (an) [brume] v 1 cer acoperit cu ceață, 2 bură, ploaie subțire

EMBRUNIR (an) [brun] v a întunece

EMBRIOGÉNIE (an) [gr] f embriogenie, studiul formațiunii embrionului

EMBRIOGÉNIQUE (an) a embriogenic

EMBRYOGÉNISTE (an) m embriogenist, cel ce studiază formațiunea embrionului

EMBRYOLOGIE (an) [gr.] f embriologie, știința dezvoltării treptate a organismelor

EMBRYOLOGIQUE (an) a embriologic, ce privește embriologia

EMBRYON (an) [gr] m 1 embrion, făt, 2 *fig* fărâcă de om, neisprăvit, 3 *fig* germene, primul început, obârșie

EMBRYONNAIRE (an) a embrionar a) de embrion, b) *fig* în stare rudimentară

EMBU, E (an) a cu colori spălăcite || m (coloare spălăcită)

EMBŪCHE (an) f cursă

EMBŪCHER (s') (san) [bûche] v a se ascunde în pădure (un cerb)

EMBUSCADE (an) [it imboscata] f 1 pândă, 2 loc de pândă, ascunzătoare

EMBUSQUÉ, E a la pândă

EMBUSQUER (an) v a pune la pândă || *S'embusquer*, a se pune la pândă, a se ascunde

ÉMÉCHER [mêche] v a bucla || *S'émécher*, a se îmbătă, fam *être éméché*, a fi cam beat [Se conjugă ca *accélérer*]

ÉMENDATION f îndreptare (a unui text)

ÉMENDER [l emendare] v *Jur* a îndrepta a corecta (ex un text)

ÉMERALDINE f culoarea de smaragd

ÉMERAUDE [l-gr] f smaragd, smarald

ÉMERGENCE m V *émersion*

ÉMERGENCE (jans') f ieșire la suprafață

ÉMERGENT, E (jan, jant') [l] a emergent, ieșese afară la suprafață, an *émergent*, an care începe o eră

ÉMERGER [l émergere] v 1 a ieși la suprafață, 2 *fig* a se ivi, a izvorî *la vérité émerge peu a peu*, adevărul ieșe la iveală cu încetul [Se conjugă ca *arranger*]

ÉMERI [l-gr] m smirghel, najdac (piatră de schivist)

ÉMERILLON (yon) m 1 Zool vîndereu (pasăre), 2 carlig la pescuitul rechinilor

ÉMERILLONNÉ, E (go) a sglobiu, vioru

ÉMÉRITAT m starea de funcționar în retragere

ÉMÉRITE [l emeritus] a 1 retras din funcție, în retragere, 2 desăvârșit

ÉMERSION [l] f 1 ieșire la suprafață, 2

Astr reaparițiunea unui astru eclipsat

ÉMERVEILLEMENT (ve-y') m minunare

ÉMERVEILLER (cé ye) [merveille] v a pune în mirare, a minuna, a uimi || *S'émerveller*, a se minuna

ÉMÉTIQUE [l-gr] a pentru vărsat || m emetic, leac pentru vărsat

ÉMÉTISER v 1 a amesteca cu un emetic, 2 a da un emetic (unui bolnav)

ÉMETTEUR m emițător

ÉMETTRE [l emittre] v a emite a) a da, a produce *émettre des rayons*, b) a pune în circulație (ex monede), c) a exprima *émettre des vœux*, a exprima dorințe [Se conjugă ca *mettre*]

ÉMEU m cazoar cu coif de aproape doi metri înălțime din Australia)

ÉMEULER [meule] v a șlefui

ÉMEUTE [meute] f răscoală

ÉMEUTIER, ÈRE (ti) s răsvrățitor || a de răsvrățire

ÉMIER [mie] v a fărâmituri (între degete)

ÉMIETTEMENT m fărâmitare

ÉMIETTER [miette] v a fărâmitui, a fărâmița (între degete)

ÉMIGRANT, E s emigrant, pribeag || a pribeagitor

ÉMIGRATION [i] *f* 1 emigrare *a*) pube-gire, *b*) pribegie, 2 plecarea (păsărilor)

ÉMIGRÉ, E *s* emigrat, pribegit

ÉMIGRER [i] emigrare] *v* a emigra, a pri-begi, a pleca în alte țări

ÉMINCÉ, E *a* tăiat în felii subțiri || *m* felie de carne tăiată

ÉVINCER [mince] *v* a tăia în felii foarte subțiri [Se conjugă ca *accancer*]

ÉMINEMENT (*na man*), *adv* în cel mai înalt grad, cu totul

ÉMINENCE [i] eminentia] *f* 1 înălțime, măgură, deal, ridicătură, 2 eminentă, înălțime *Votre Eminence*, înălțimea Voastră

ÉMINENT, E [i] *a* eminent *a*) înalt ri-dicat *lieu eminent*, loc înalt *b*) *fig* covârșitor, foarte înalt

ÉMINENTISSIME [it] *a* înalt Prea Sinte (titlu dat cardinalilor)

ÉMIR [ar] *m* emir *a*) scorbitor din Moha-med, *b*) căpetenie, guvernator

ÉMISSAIRE [i] emissarius] *m* 1 emisar, trimis tainic, 2 canal de scurgere || *a* *bouc emissaire*, țap ispășitor

ÉMISSIF, IVE *a* emițător, de emitere

ÉMISSION [i] *f* 1 emitere *a*) producere, *émission de chaleur*, *b*) punere în circulație *émission d'actions*, *c*) scoaterea afară *émission de l'urine*, *d*) exprimare, *émission de voix*, articulare, 2 *émissions sanguines*, lăsări de sânge, 3 Teol *émission de vœux*, jurământ de călugărire, 4 Med tașnirea (sangelui)

EMMAGASINAGE, EMMAGASINEMENT (*an-ma*) *m* înmagazinare, punere în magazin

EMMAGASINER (*an-ma*) [magasin] *v* a în-magazina *a*) a pune în magazin, *b*) *fig* a în-grămădi

EMMAIGRIR (*an-mè*) [maigre] *v* (Ț) a slăbi

EMMAILLOTEMENT (*an-ma-yo-i'*) *m* înfă-șatul

EMMAILLOTER (*an-ma yo-ié*) [maillo] *v* 1 a înfășa în scutece (un copil), 2 a înfășura *emmailloter un pied*, 3 *fig* a se face stăpân pe voința cuiva, a îmbrobodi

EMMANCHEMENT (*an*) *m* 1 punere în mâner, 2 încheieturile corpului

EMMANCHER (*an*) [manche] *v* 1 a pune în mâner, a ajusta, 2 *fig* a pune în mișcare (o afacere) || *S'emmancher* 1 a se potrivi la mână, a se ajusta, 2 *fig* a se potrivi cu îm-prejurările, cu condițiile

EMMANCHEUR (*an*) *m* puitor de mânere

EMMANCHURE (*an-man*) *f* gaura hainei în care se pune mâneca

EMMANNEQUINER (*an-ma*) [mannequin] *v* a pune copăcei în lăzi pentru a-i sădi aurea

EMMANTELÉ, E *a* 1 acoperit cu mantă, 2 (cioară) jumătate neagră, jumătate cenușie

EMMANTELER (*an-man*) [manteau] *v* 1 a acoperi cu o mantă, 2 a înconjură cu o incintă fortificată [Se conjugă ca *geler*]

EMMELEMENT (*an*) *m* încurcare

EMMELER (*an-me-lé*) [mêler] *v* a încurcă, a încâlci

EMMÉNAGEMENT (*an me*) *m* 1 mutatul,

2 despărțire în cabine (a corăbiei), 3 *pl* des-părțituri, cabine

EMMÉNAGER (*an-me*) [menage] *v* 1 a se muta (într-o nouă locuință), 2 a muta (pe altu), a ajuta la mutat, 3 *Mar* a întocmi în cabine (o corabie) || *S'emmenager* a-și mo-bila o locuință [Se conjugă ca *arranger*]

EMMENER (*an*) *v* a aduce, a lua cu sine [Se conjugă ca *amener*]

EMMENOTTER (*an-m'*) [menotte] *v* a băga în cătuși, a pune cătuși la mâini, a încătușa

EMMÉTRAGE (*an*) *m* așezare pentru a fi măsurat cu metru

EMMÉTRER (*an-me*) [mètre] *v* a așeza pen-tiu a fi măsurat cu metru (ex. materiale) [Se conjugă ca *accelerer*]

EMMÉTROPE (*an me*) *a* cu vederea nor-mală (un ochiu)

EMMÉTROPIE (*an me*) *f* vederea naturală (a unui ochiu)

EMMIELLÉ, E (*an-me*) *a* 1 uns cu miere, 2 *fig* miosos, plin de miere

EMMIELLER (*an-mi-e-le*) [miel] *v* 1 a unge, a amesteca cu miere, 2 *fig* a amăgi cu vorbe dulci

EMMIELLURE (*an-mi e-lur'*) *f* cataplasma care moaie copita calului

EMMITONNER (*an*) [miton] *v* 1 a înveli cu ceva moale, 2 *fig* a prinde în mreji

EMMITOUFLER (*an-mi*) *v* a obloji, a înșo-molțaci || *S'emmitoufler*, a se înșomolțaci

EMMITRER (*an*) *v* a da mitra de episcop

EMMORTAISER (*an*) [mortaise] *v* a fixa în o gaură căpătâul unui lemn

EMMOTTÉ, E (*an*) [motte] *a* înconjurat cu pământ la rădăcină (un copac)

EMMURER (*an*) [mur] *v* a închide cu zi-duri (o cetate)

EMMUSELER (*an*) [museau] *v* a pune bot-niță (unui animal)

ÉMOI *m* mișcare, îngrijorare *mettre en émoi*, a pune în mișcare, a îngrijora

ÉMOLIENT (*li-an*) [i] *a* și *s* emolient, (leac) care moaie

ÉMOLUMENT [i] *m* 1 (Ț) folos, câștig, 2 *pl* leafă, onorar *recevoir des émoluments*

ÉMOLUMENTAIRE *a* *Jur* care privește onorariile

ÉMONCTOIRE [i] *m* canal de scurgere a zeururilor din corp

ÉMONDAGE, ÉMONDEMENT *m* cură-titul (unui copac)

ÉMONDATION [i] *f* *Farm* curățirea substan-țelor medicamentoase (animale sau vegetale)

ÉMONDER [i] emundare] *v* 1 a curăți (un copac), a 1 tăia ce e de prisos, 2 *fig* a curăți de ceace este de prisos

ÉMONDES *f* *pl* crăciile tăiete

ÉMONDEUR *m* curățitor de arbori

ÉMONDOIR *m* unealtă de curățit arborii.

ÉMORFILER [morfil] *v* a scoate afa unui cuțit după ce a fost ascuțit

ÉMOTIF, IVE *a* emotiv, al emoției

ÉMOTION [i] *f* 1 emoți(un)e, turburare, 2 *fig* răscoală populară

ÉMOTIONNABLE *a* emoționabil, ce poate fi ușor mișcat

ÉMOTIONNER *c* a emoționa, a turbura, a mișca || *S'émotionner*, a se emoționa, a se turbura

ÉMOTIVITÉ *f* emotivitate, ușurința de a fi mișcat

ÉMOTTAGE, ÉMOTTEMENT *m* sfărâmatarea bulgărilor de pământ la arat

ÉMOTTER [motte] *v* a sfărâma bulgării de pământ la arat

ÉMOTTEUR *m* 1 sfărâmătorul bulgărilor de pământ (la arat), 2 mașină de pisat zăhăru

ÉMOUÏEUSE *f* mașină de sfărâmat bulgării de pământ la arat

ÉMOTTOIR *m* bălătoare de bulgări

ÉMOUCHER [mouche] *v* 1 a gonii muștele de pe cineva, 2 a bate gonind

ÉMOUCHET *m* Zool. păsărar, uliu

ÉMOUCHETER *v* V *demoucher*

ÉMOUCHETTE *f* laș împotriva muștelor (la cai)

ÉMOUCHEUR, EUSE *s* gonitor de muște

ÉMOUCHOIR *m* apărătoare de muște (lăcută din corădă de cui)

ÉMOUDRE [l'émouler] *v* a da la tociță a ascuți [Se conjugă ca *moudre*]

ÉMOULAGE *m* ascușitul la tociță

ÉMOULEUR *m* tocițar

ÉMOULU, E *a* 1 ascușit la tociță, *fer é-moulu*, armă ascușită, 2 *fig* *fraus emoulu du college*, proaspăt ieșit de pe băncile școlii

ÉMOUSSÉ, E *a* 1 tocit, 2 curățit de mușchii (un arbore), 3 *fig* slăbit

ÉMOUSSER [mousse] *v* 1 a face mai puțin ascușit, a toci, 2 *fig* a slăbi, a islovi *L'absence émue le courage*, lipsa de ocupație istoveste curajul, 3 a curăți de mușchii (un copac) || *S'émousser*, 1 a se toci, 2 *fig* a slăbi, a se islovi

ÉMOUSTILLANT, E (*yan, yant*) *a* invesețitor

ÉMOUSTILLER (*ti-ye*) [moustiller] *v* *faire* a atăța veselia, a inveseși

ÉMOUVANT, E *a* mișcător

ÉMOUVOIR [l'émouvoir] *v* 1 a pune în mișcare, 2 a turbura *émouvoir le poulx*, a turbura pulsul, 3 a întărita, a ițăta *émouvoir une sédition, une guerre*, 4 *fig* a emoționa, a mișca, 5 *émouvoir la bile* a *quelqu'un*, a întărita pe cineva, a-l mânâra || *S'émouvoir*, 1 a se emoționa, a fi mișcat, a se turbura, 2 a se răscula, a ce *spectacle le peuple s'émul*, la această prilejitate poporul se răscula, 3 a se mânâra, 4 a se aprinde, a se întărita, *sans s'émouvoir de rien*, fără a se sinchisi catus de puțin [Se conjugă ca *mouvoir*]

EMPAILLAGE (*an-pa-yaj*), **EMPAILLEMENT** (*a-y'-man*) *m* împaiatul (păsărilor)

EMPAILLÉ, E (*an-pa ye*) *a* 1 umplut cu paie, împaiat, 2 înfășurat în paie

EMPAILLER (*an-pa ye*) [paille] *v* 1 a umplea cu paie, a împăia (animale), 2 a înfășura, a căptuși, a împleti cu paie *empailler des chaises*

EMPAILLEUR, EUSE (*yeur, yeuz*) *s* 1 împletitor de animale, 2 împletitor de scaune

EMPALEMENT (*an*) *m* 1 *a*) tragere în țeară, *b*) tortura prin tragere în țeară, 2 stavilă mică de moară

EMPALER (*an*) [pail] *v* a țigă în țeară

EMPAN (*an*) *m* palmă, șchioapă (măsură de 22—24 cm)

EMPANACHER (*an*) [panache] *v* a împodobi cu pen-juri, cu pene

EMPANNER (*an*) [panne] *v* 1 a pune în pană (o corabie), 2 a fi în pană

EMPAÑEMENT (*an*) [panse] *m* umflătura paniei elui (la vite)

EMPAQUETAGE (*an*) *m* împachetatul

EMPAQUETER (*an-pak'te*) [paquet] *v* a împacheta || *S'empaquer*, a se împacheta, a se oboli, a se învăli bine

EMPARFR (*S'*) (*san*) [provental] *v* 1 a pune mana pe, a-și însuși ceva, 2 *fig* a zpuca, *quelle fureur s'empare de vous?* ce furie te a-nuță? 3 a se face stăpân pe *s'emparer de la conversation* a se face stăpân pe conversație

EMPÂTE, E (*an*) *a* 1 umplut cu cocă, înclit, 2 *fig* gros, umflat

EMPÂTEMENT (*an*) *m* 1 umplere cu cocă, înclire, 2 stare cleioasă *empatement de la bouche*, starea cleioasă a gurei, 3 îndopatul păsărilor cu cocă, 4 îngroșarea colorilor (unui tablou)

EMPÂTER (*an*) [pâte] *v* 1 a umplea, a mânâni cu cocă, 2 a înclai *empater la langue*, a-și înclai limba, 3 a îndopa cu cocă (o pasăre), 4 a îngroșa colorile (unui tablou)

EMPATTEMENT, EMPATTAGE (*an*) *m* 1 unire prin piroane a două bucăți de lemn, 2 temelie de zid, 3 tălpoara (unei scripete)

EMPATTER [patte] *v* 1 a uni bucăți de lemn cu piroane, 2 a sprijini un scripete pe tălpoare, 3 a pune propteă (unui zid)

EMPATTURE (*an*) *f* două bucăți de lemn unite prin piroane

EMPAUMER (*an*) [paume] *v* 1 *empaumer (la balle)* *a*) a prinde mingea în palma mâinei (sau cu țarhetă) și a o arunca înapoi, *b*) *fig* a profita de ocazie, 2 *fig* a lua în mână pe seama sa *empaumer une affaire*, 3 *fig* a prinde, a căpăta la mână, a pune mana pe *empaumer un client*

EMPAUMURE (*an*) *f* 1 partea mănusei ce acoperă palma mâinei, 2 partea de sus a ramurilor cerbului cu rămărelele

EMPÊCHÉ, E (*an*) *a* 1 împiedicat, 2 *fig* incurcat *être empêché de*, a nu ști ce să, 3 reținut de afaceri || *m* om ocupat *faire l'empêche*, a și dă ifose de om ocupat

EMPÊCHEMENT (*an*) *m* 1 împiedicare, oprimare, 2 piedică

EMPÊCHER (*an*) [l'empêcher] *v* a împiedeca, a opri || *S'empêcher*, a se reține, a se opri

EMPÊCHEUR, EUSE (*an*) *s* împiedecător, tam *empêcheurs de danser en rond*, dușmanii veseliei posomorâți

EMPEIGNE (*an-pen-y'*) *f* căputa ghetel

EMPELLEMENT (an) [pel'e] *m* scandură, opritoare (la elesteu)

EMPELOTER (an) [pelot'e] *c* a gheului, a face ghem

EMPENNÉ, E (an-pen ne) *a* împănăt, găsit cu pene (o săgeată)

EMPENNELER (an-pen n'le) *c* Mar a a runca două ancore, ce mică din întele celei mari

EMPENELLE (an) *f* Mar ancora cea mică pusă înaintea celei mari

EMPENNER (an-pen nê) *c* a împăna (o săgeată)

EMPEREUR (an) [l'empereur] *m* împărat
Fem *impératrice*

EMPERLER (an) [perle] *v* 1 a înmădobi cu perle, 2 *fig* a înmădobi la sejur *emperlat srs joues*, sudoarea îl înmădobiă obrăjii

EMPESAGE (an) *m* scriobit

EMPESÉ, E (an) *a* 1 scriobit, 2 *fig* în teapat, greoiu *avoir l'air empesé*, a fi bătos

EMPESER (an) [poi] *v* a scriobi [Se conjugă ca *geler*]

EMPESEUR, EUSE (an) *s* scrobitor

EMPESTER (an) [peste] *v* 1 a încurca, 2 *fig* a molipsi *empester de nauvaises doctrines*, a molipsi cu învățăturile rele, 3 a împuși, 4 a pute a ceva *cela empeste le tabac*, asta pute a tutun

EMPÊTRER (an) *v* 1 a pune opritoare la picioarele (cailor), 2 *fig* a pune într-o încurcătură, a încurca, 3 *fig* a vâna (în ceva) || *S'empêtrer* a se încurca (cu sau în ceva)

EMPHASE (an) [l-gr] *f* emfază, vorbire afectată, umflată

EMPHATIQUE (an) *a* emfatic, afectat, umflăt

EMPHATIQUEMENT (an) *adv* cu emfază, afectat

EMPHYSMATEUX, EUSE (an, ze) *a* 1 atins de emfizemă, 2 de bubou din vant

EMPHYSÈME (an) [gr] *m* Med emfizemă, bubou din vant

EMPHYTÉOSE (an) [l gr] *f* emfatic, bezmân arendă pe termen îndelungat

EMPHYTÉOTIQUE (an) *a* pe un termen îndelungat (arendă)

EMPIÈCEMENT (an) *m* anpieșman, placă piept de cămașă, de corsaj, etc

EMPIEREMENT (an) *m* 1 așternut de piatră, șoseă, 2 pietruie, așternere cu piatră

EMPIERRER (an) [pierré] *v* a pietru, a așterne cu piatră (un drum)

EMPIÈTEMENT (an) *m* 1 încălcare, 2 întindere asupra, pătrundere în

EMPIÊTER (an) [piéd] *v* 1 a împietă a încălca, a cutropi, a lua cu de-asila, 2 *fig* *empiéter sur a)* a împietă, a încălca drepturile, posesiunea cuiva *empiéter sur son voisin*, a încălca drepturile vecinului, *b)* a ne lua drepturi ce n'avem asupra cuiva, *c)* a se întinde peste *la mer empiète sur les côtes*, marea se întinde peste țărmuri, pătrunde pe uscat [Se conjugă ca *geler*]

EMPIFFER (an) [piiffe] *v* pop, a îndopă, a îmbuibă, a ghițtu

EMPILEMENT, EMPILAGE (an) *m* îngri-mădăie

EMPLER (an) [pile] *v* 1 punerea în gramezi, 2 a îngriămădi, 3 a strange bani || *S'empler*, a se îngriămădi

EMPILEUR, EUSE (an) *m* puitor în gramezi, îngriămădător de mărfuri

EMPIRE (an) [l'empire] *m* 1 imperiu, împărăție *Haut-Empire*, imperiul Roman dinaintea căderii, *Bas Empire*, imperiul de Constantinopol, 2 *fig* stăpânire, putere *avoir (prendre) de l'empire sur soi-même*, a ști să se stăpânească *prendre de l'empire sur quelqu'un*, a lua în stăpânire pe cineva, *se disputer l'empire*, a se lăua la întrecere, *ne pas céder pour un empire*, a nu cedă pentru nimic în lume

EMPIRER (an) [pire] *v* a înrăutăți, a îngreua || *S'empirer*, a se înrăutăți, a se îngreua [Se conjugă cu *avoir* sau *être*]

EMPIRIQUE (an) [l gr] *a* empiric *a)* întemeiat numai pe observațiune și nu pe teorie *la médecine empirique*, *b)* neștiințific || *m* empiric *a)* filozof care trage totul din experiență, *b)* șarlatan

EMPIRISME (an) *m* empirism *a)* sistem întemeiat numai pe observațiune, *b)* șarlatanie

EMPIRISTE (an) *m* empirist, partizan a empiriei

EMPLACEMENT (an) [placé] *m* 1 loc pentru clădire, 2 loc unde a fost (un edificiu, un oras dispăruit) *l'emplacement de Troie*

EMPLANTURE (an) *f* Mar gaură în care e fixat piciorul catapulturilor

EMPLASTIQUE (an) [gr] *a* care se lipește ca un plastor

EMPLÂTRE (an) [l'emplastrum] *m* 1 plastru, blestru, *fig* *mettre un emplâtre a quelque chose*, a face musamă un lucru, 2 *fig* neputincios, seclătură

EMPLÂTRER (an) *v* a pune un plastru

EMPLETTE (an) *f* taiguelă *faire emplette de quelque chose*, a taigui ceva

EMPLIR (an) [l'implire] *v* a umplea

EMPLOI (an) [employer] *m* 1 întrebuintare *double emploi*, reșefire nefolositoare, *faire double emploi*, a se repeta de două ori a fi de prisos, 2 ocupație *donner de l'emploi*, a da de lucru, *faire son emploi de*, a se ocupa de ceva, 3 funcție, slujbă *obtenir un emploi*, a căpăta o slujbă, 4 rol *emploi de roi*, rol de rege, *chef d'emploi*, primul actor într-un rol oarecare

EMPLOYABLE (an) *a* ce se poate întrebuința

EMPLOYÉ, E (an) *a* 1 întrebuințat, 2 am-ploiat || *m* am-ploiat, functionar [V Supl]

EMPLOYER (an-ploa ye) [l'implicare] *v* 1 a întrebuința, 2 a da de lucru, a ocupa *employer mille ouvriers*, a da de lucru la o mase de lucrători, 3 a se servi de *employer ses protecteurs*, a se servi de protectorii săi, 4 *employer le vert et le sec*, a face tot ce i stă în putință, *employer ses bons offices pour quelqu'un*, a mijloci pentru cineva || *S'employer*, 1 a se întrebuința, 2 a se îndeletnici, a se ocupa cu

'eva; s'employer pour quelqu'un, a mijloci pentru cineva [Vezi Tabloul verb nereg]

EMPLOYEUR EUSE (an) s cel ce ocupă lucrători și plătește, procurator de lucru

EMPLUMÉ, E (an) a 1 împănă, cu pene bête emplumée, pasăre, 2 cu picioarele acopte rite cu pene

EMPLUMER (an) [plume] v a împănă, a îm podobi cu pene

EMPOCHER (an) [pocher] v 1 a băga în buzunar, 2 fam a încasă *empocher des coups*, a înasă, a manca bătaie

EMPOIGNANT, E (an) a 1 (are înhață, 2 fig răpitor, adanc misător *spectacle empoignant*)

EMPOIGNEMENT (an) m înhățare

EMPOIGNER (an) [poing] v 1 a inhăța, a înșăcă, a pune mana pe, 2 fam a răpi, a misca adanc || *S'empoigner*, a se inhăța, a se încăieră [V Suplimentul]

EMPOINTER (an) [pointe] v a ascuți vârful acului, al acului cu gămălie

EMPOINTER (an) [point] v 1 a prinde cutele unei stofe cu câteva împunsături de ață, 2 pop a necăji, a înșepă

EMPOINTERIE (an) f atelier unde se ascute vârful acelor și al acelor cu gămălie

EMPOINTEUR, EUSE s ascuțitor de varfuri de ace

EMPOIS (an) m scroabeală

EMPOISONNEMENT (an) m otrăvire

EMPOISONNER (an-poa zo né) [poison] v 1 a otrăvi, 2 fig a învenina, a amăli, 3 a moliși (a strică, fam a împuți), 4 a puți, a răspândi un miros infect, 5 fig a ponegri *les medissants empoisonnent tout*, barfitori pune gresă tot || *S'empoisonner*, a se otrăvi

EMPOISONNEUR, EUSE (an) s 1 otrăvitor, 2 fig ademenitor, amăgitor, 3 (iron) bucătar infect

EMPOISSER (an) [poir] v (t) a unge cu smoală

EMPOISSONNEMENT (an) m prăsiere cu peste

EMPOISSONNER (an) [poisson] v a prăsi cu peste

EMPORTE, E (an) a mânios, aprins, rufe

EMPORTEMENT (an) m 1 pornire, furie, 2 pl turbări *emportements de colere*, accese de manie, pornire furioasă

EMPORTE-PIÈCE (an) m 1 priboiu, cles-tișor, 2 fig om sarcastic și mușcător, 3 a l'emporte *pece*, tăios, mușcător

EMPORTER (an) [porter] v 1 a duce, a lua dintr'un loc *emportez ce blesse*, luati de aci pe acest rănit, 2 a lua cu sine *emporter de l'argent*, a lua bani cu sine, *lor que le diable m'emporte*, să mă ia diavolul *autant en emporte le vent*, is vorbe goale, 3 a lua cu forța *empporter une place*, 4 a trage după sine *ce crime emporte la peine capitale*, această crimă atrage după ea pedeapsa cu moartea, 5 a țări cu sine *les passions nous emportent*, patimile ne târăsc cu ele, *se laisser emporter à la colere*, a se întărâtă, a se infuria, 6 fig a răpi, a se-ceră *une fièvre l'emporta en trois jours*, niște

friguri îl secătară în trei zile, 7 a smulge *un boulet lui emporta la jambe*, o ghemulea îi smulse piciorul, 8 a implica, a cuprinde *devoir qui emporte un droit*, datorie care implică un drept, 9 a apuca, a răpi *la colere l'emporte*, îl apucă mania, 10 fig *empporter une affaire*, a isprăvi repede o afacere, 11 a birui *le temps emporte la douleur*, timpul învinge durerea, *empporter l'avantage sur*, l'empporter sur, a birui, *empporter de haute lutte*, a obține ceva după o luptă crancenă, 12 fig *empporter la piece*, a glumi cu sarcasm și cu cuvinte mușcătoare, 13 a decide *empporter un choix*, a decide alegerea, *empporter la balance*, a covârși, fig a decide, a aplecă cumpăna, 14 (la cărți) *empporter une main*, a tăia cu atu || *S'empporter*, 1 a se aprinde, a se infuria, 2 a se porni, a lua vant (un cal), 3 *s'empporter (jusqu'à)*, a merge până acolo ca

EMPOTAGE, EMPOTEMENT (an) m punerea în oale, în glastre

EMPOTÉ, E a pop stângaci

EMPOTER (an) [pot] v a pune în oală, în glastre

EMPOUILLES (an-pu-y') f pl Jur recolta încă neridicată

EMPOURPRER (an) [pourpre] v 1 a colora cu roșu, a roși || *S'empourprer*, 1 a se împurpură, 2 fig a se aprinde

EMPREINDRE (an) [l'imprimere] v a întipări [Se conjugă ca *attendre*]

EMPREINTE (an) f 1 întipăritură, 2 fig tipar pecete, urmă *l'empreinte du genie*, 3 spoală

EMPRESSÉ, E (an) a 1 care se zorește, grăbit, 2 harnic, zelos, 3 prevenitor *empresé auprès des dames*, prevenitor cu cocoașele || m iam *faire l'empresse*, a se arăta prevenitor, gata de a servi

EMPRESSEMENT (an) m 1 grabă, 2 sâr-guință, râvnă, zel

EMPRESSER (S) (san) [presser] v 1 a se grăbi, 2 *s'empreser à* (sau de), a-și da osten-eală, silință să , 3 a se arăta prevenitor, a roși împrejurul cuiva *courtisans qui s'empres-sent autour d'un ministre*, curtenitori cari roiesc în jurul unui ministru

EMPRISE (an) f 1 (t) luare de terenuri prin expropriere, 2 întreprindere

EMPRISONNEMENT (an) m băgare în in-chisoare, arestare

EMPRISONNER (an) [prison] v a băga în închisoare, a închide, a ține închis || *S'emprisonner*, a sta închis, a se închide

EMPRUNT (an) m împrumut, *d'emprunt* a) împrumutat, fals, b) fig neadevărat *beauté d'emprunt*, frumusețe falsă

EMPRUNTÉ, E (an) a 1 împrumutat, 2 fals, neadevărat, 3 fig nefiresc, silit *air em-prunté*, înfățișare nefirească

EMPRUNTER (an) v 1 a împrumuta, a lua cu împrumut, 2 a lua, a trage, a primi *la lune emprunte sa lumière du soleil*, luna primește lumina dela soare, 3 a lua, a servi de *emprunter le nom d'un ami*, a se servi de numele unui prieten, 4 a se împodobi cu, a-și

da: *emprunter les apparences de la vertu*, a se împodobi cu masca virtuții

EMPRUNTEUR, EUSE (an) *s* împrumutător, care cere împrumut, care ia cu împrumut

EMPUANTIR (an) [puant] *v* a împuși

EMPUANTISSEMENT (an) *m* împușire

EMPYÈME (an) [gr] *m* 1 îngrămădire de puroiuri pe membrana plămănilor, 2 scoaterea acestui puroiuri

EMPYRÉE (an) [l-gr] *m* empireu *a* partea cea mai înaltă a cerului, lăcașul zeilor, *b*) *Poés* firmament || *a* le ciel empyree, firmamentul

EMPREUMATIQUE (an) *a* care miroase a ars, a pârlit

EMPREUME (an) [gr] *m* miros a ceva ars, gust de arsură

EMU, E *pp* mișcat, emotionat, pătruns

ÉMULATION [l] *f* emulațiune, răvnă, zel

ÉMULE [l æmulus] *m* emul, rival, cel ce caută să întrecă sau să egaleze pe un altul

EMULGENT (an), **E** [l] *a* care duce sângele la rinichi

ÉMULSIF, IVE *a* și *m* emulsif, uleios, (să-mână) din care se poate storce uleiul

ÉMULSINE *f* *Med* principiu albuminoid extras din migdale

ÉMULSION [l] *f* emulsiune, lichid lăptos din substanțe uleioase, rășinoase

ÉMULSIONNER *v* a face o emulsiune, un lichid (din ceva)

ÉMYDE [gr] *f* broască țestoasă de smârc

EN [l in] *prep* 1 in, 2 ca *en ami*, ca amic, prieteneste, *en maître*, ca profesor, *en seigneur*, ca un senior, boereste, 3 (cu part prez) *en revenant*, pe când mă întorceam, 4 cu *se terminer en pointe*, a se sfârși cu un vârf, 5 *de montre en or*, ceasornic de aur, *armer en guerre*, a pregăti de război, 6 pe *se mettre en route*, a porni la drum || *adv* [l de inde] 1 din aceasta *j'en veux*, vreau (din aceasta), 2 de aceasta *j'en ai besoin*, am nevoie (de aceasta), 3 *sau le succes en est douteux*, reușita sa (a acestui lucru) este îndoielnică, 4 unii *j'en connais qui*, cunosc pe unii cari, *il en est qui*, sunt unii cari, 5 (nu se traduce) *je n'en peux plus*, nu mai pot, *c'en est assez*, e destul, 6 (galicisme) *en vouloir à quelqu'un*, a avea pică pe cineva, *en être (jusqu'à)*, a merge până acolo că, *en être a*) a face parte din ceva *en être du complot*, a face parte din complot, *b*) a pierde *j'en suis pour mon argent*, îmi pierd banii, mă aleg cu banii pierduți, 7 (locuțiuni) *en tant que a*) atât cât, *b*) ca *en tant qu'ennemis*, ca dușmani [A se vedea și cuvintele în legătură cu *en*]

ÉNALLAGE [l-gr] *m* schimbare de timp sau de mod în un verb (Ex *aussi dit le renard, et flatteurs „d'applaudir”*)

ÉNAMOURER (S') [amour] *v* a se amoreza, a îndrăgi || *S'énamorer*, a se îndrăgosti

ÉNARTHROSE [gr] *f* *Med.* încheietură mobilă în formă sferică

ENCABANE [cabane] *v* a așeza viermii de mătase pe leasă

ENCABLURE [cable] *f* *Med* ancablură, distanță de 200 metri

ENCADREMENT *m* 1 încadrare, punere în ramă, 2 cadru, ramă, 3 pervaz *encadrement d'une porte*, 4 bordură (ex de iarbă), 5 *fig* mediu, 6 băgare, inserare (în ceva)

ENCADRER [cadre] *v* a încadra *a*) a înrămă, a pune în ramă, *b*) a înconjura *montagnes qui encadrent un paysage*, munți cari înconjură un peisaj, *c*) a băga, a insera *encadrer une anecdote dans un récit*, a băga o anecdotă într-o povestire, *d*) a băga în cadre (trupe) || *S'encadrer*, a se încadra, etc

ENCADREUR *m* puitor de rame

ENCAGEMENT *m* punere în colivie

ENCAGER [cage] *v* 1 a băga în colivie, 2 *fam* a băga la închisoare, a închide || [Se conjugă ca *arranger*]

ENCAISSABLE *a* ce poate fi încasat

ENCAISSAGE *m* așezarea în ghiveciuri

ENCAISSANT, E *a* ce formează un stăvilar

ENCAISSE *f* incasso, situația unei case de bani, *encaisse métallique*, valorile în aur sau argint

ENCAISSÉ, E *a* 1 încasat, intrat în cassă, 2 închis, stăvilat, strâns între maluri sau dealuri înalte (râu, drum, etc)

ENCAISSEMENT *m* 1 încasare (de sume), 2 așezare în ghiveciuri, 3 stăvilirea (unei ape) între maluri înalte

ENCAISSER [casse] *v* 1 a încasa, 2 a așeza în ghiveciuri, în glaste, în lăzi, 3 *encaisser une rivière*, a stăvilii un râu între maluri înalte || *S'encaisser*, a fi stăvilat între maluri înalte

ENCAISSEUR *m* încasator, cassier

ENCALMINÉ, E [calme] *a* *Mar* oprit de liniștea mării

ENCAN [ml in quantum] *m* vânzare (la mezat), *mettre à l'encan*, a vinde la mezat

ENCANAILLEMENT (na-y') *m* înhăitare cu oameni stricați sau de rând

ENCANAILLER (na yé) [canaille] *v* a înhăita cu oameni de rând || *S'encanailler*, 1. a se înhăita cu oamenii de rând, 2 a deveni mitoran, 3 a se ticăloși

ENCAPUCHONNER [capuchon] *v* a înveli cu un capison, a îmbrobodi

ENCAQUEMENT (kak'-man) *m* a șezarea în butoaie (a scrumbiilor)

ENCAQUEB (ke) [caquel] *v* 1 a așeza în butoaie (scrumbiile), 2 *fig* a înghesui ca sardелеle *encaquer des voyageurs*

ENCAQUEUR, EUSE *s* așezătorul (de scrumbii) în butoaie

ENCART *m* foaie intercalată (cele 8 pagini cari, în o foaie de format 12, se așează între primele 8 și ultimele 8)

ENCARTAGE *m*, **ENCARTATION** *f*, **ENCARTONNAGE** *m* intercalarea unor pagini între alte pagini (din coala fățuită)

ENCARTER, ENCARTONNER *v* 1 a insera unele pagini unde trebuie (un coala fățuită), 2 a prinde acele de hârtia lor,

ENCARTEUSE *f* mașină de fixat butoni, etc pe cartonul lor

ENCARTONNEMENT *m* inserarea paginilor unde trebuie în coala făcută

EN-CAS *m* 1 lucru pregătit dinainte, 2 umbrelă care poate servi și pentru ploie

ENCASTELER (s') *y* a se întâli pieda mult corbă (unui cal) [Se conjugă ca *celer*]

ENCASTELLER *f* stransura de copită

ENCASTILLER *v* (t) a încadra

ENCASTREMENT *m* 1 înleștare, 2 în creștătură

ENCASTRER [i] *v* a încreșta (în) *v* uni printr-o creștătură

ENCAUSTIQUE [gr] *f* 1 (la cei vechi) pe tură în colorii topite în ceață, 2 unsoare cu care se lustruiește nămoră, 3 ceață de parchet (amestecată cu terebentină)

ENCAUSTIQUER *v* a lustrui (cu un amestec din ceață și terebentină)

ENCAVEMENT *m* băgare în pivniță

ENCAVER [cav] *v* a băga, a așeza în pivniță (butonii cu vin)

ENCAVEUR *m* așezător în pivnița (de butoaie)

ENCEINDRE [i încingere] *v* a încinge, a înșurui, a încinde cu [S conjugă ca *atteindre*]

ENCEINTE *f* 1 ocol, înconjur *muraille d'enceinte*, zid împrejmuitor, 2 îngrăditură, loc îngrădit, 3 incintă, interiorul *enceinte du palais*, 4 ziduri, rețereze *l'enceinte de Paris*

ENCEINTE *a* însărcinată (femeie)

ENCENS (san) [i incensum] *m* 1 tămăie, 2 *fig* laudă *donner de l'encens*, a tămăia, a lăuda *excesiv*

ENCENSEMENT *m* tămăiere

ENCENSER (san se) [encens] *v* 1 a fumă cu tămăie, *fig* a tămăia, a aduce laude prea mari, a lăuda, 3 a mișca capul de jos în sus (un cal)

ENCENSEUR *m* tămăietor, laudător, lingușitor *excesiv*

ENCENSOIR (an san sor) *m* candelă, *fig* *donner de l'encensoir a quelqu'un*, a linguși, a tămăia pe cineva, *casser l'encensoir sur le nez*, *casser le nez a coups d'encensur*, a tuia cuiva fesul cu laude exagerate

ENCÉPHALALGIE [ri] *f* durere în creier

ENCEPHALE [gr] *m* encefal, organele pe care le acoperă craniul, *ce en*

ENCÉPHALIQUE *a* encefalic, de creier

ENCÉPHALITE [gr] *f* encefalită, inflamația encefalului

ENCÉPHALOCÈLE [gr] *m* umflătură în partea din afară a cavității craniului

ENCÉPHALOPATHIE [gr] *f* afecțiune organică a encefalului

ENCHAINEMENT *m* înlanțuire, s.r. lant

ENCHAINER [chaine] *v* 1 a pune în lanțuri, a încătușa, 2 a opri, a ține în loc *les obstacles qui enchainent son courage*, piedecile cari îi țin în loc curajul, 3 a lega *enchaîner des idées*, 4 *fig* a înlanțui, a robi *enchaîner les cœurs* || *S'enchaîne*, a se înlanțui, a se ține lanț, a se lega între ele

ENCHAINURE *f* înlanțuire

ENCHANTÉ, *E a* 1 vrăjit, fermecat *palais enchanté*, palat fermecat, 2 minunat, delicios, 3 încântat, fericit *enchante de vous voir*, încântat că vă văd

ENCHANTELER [chantier] *v* 1 a așeza lemne în șantier, 2 a așeza un butoiu pe două barne groase [Se conjugă ca *appeler*]

ENCHANTEMENT *m* 1 vrăjire, incantare, 2 vrăjă farmec *rompre un enchantement*, a rupe vrăja, 3 lucru minunat, minune *c'était une succession d'enchantements*, a fost un șir nesfârșit de lucruri minunate, 4 bucurie nespusă *être dans l'enchantement*, a fi răpit de bucurie, a încanta

ENCHANTER [i incantare] *v* 1 a fermeca, a vrăji, 2 a încanta, a răpi (de admirație), 3 a face bucuria *il enchante ma vie*, el face bucuria vieții mele || *S'enchanter*, 1 a fi răpit, încântat de ceva, 2 a se încânta, a se fermeca unul pe altul

ENCHANTEUR, ERESSE *s* fermecător (vrăjitor) || *a* minunat, încântător

ENCHAPER [chape] *v* a băga un butoiu într'altul

ENCHAPERONNER [chaperon] *v* a acoperi cu o căciulă

ENCHARNER (charnière) *v* a pune balamale

ENCHÂSSEMENT *m* băgare, înțepenire în

ENCHÂSSER [chasse] *v* 1 a băga, a înțepeni în ceva, 2 *fig* a băga, a intercala, a vârî *enchasser une citation dans un discours*

ENCHÂSSURE *f* băgare, înțepenire

ENCHATONNER [chaton] *v* a băga în căsuța sculei (o piatră prețioasă)

ENCHAUSSER [chausser] *v* a acoperi legumele cu paie (pentru a le feri de îngheț)

ENCHÈRE [cher] *f* 1 oieră mai mare (la mezat) *mettre une enchère*, a oferi mai mult, *être à l'enchère*, a fi gata a se vinde cui dă mai mult, *aller d'enchère en enchère*, a sui mereu oieră, 2 mezat *mettre a l'enchère*, (aux encheres), a pune la mezat, *être à l'enchère*, a fi la mezat, 3 *folle enchère* a) ofertă nehibrită care nu se poate plăti, b) amendă (dilectenta dintr-un pretul oferit de neplatnic și noul preț obținut), *fig* *payer la folle enchère*, a se învâta minte

ENCHÉRIR [chei] *v* 1 a oferi o sumă mai mare, 2 a urca prețul, a scumpi, 3 a se scumpi *tout a enchéri depuis vingt ans*, totul s'a scumpit de douăzeci de ani încoace, 4 *fig* *enchérir sur*, a) a întreci cu mult *Néron enchérit sur Tibère*, Neron a întrecut cu mult pe Tiberiu, b) a exprima mai mult decât *ce mot enchérit sur l'autre*, acest cuvânt e primă mai mult decât celălalt, c) a exagera, a spune mai mult decât *enchérir sur la vérité*, a spune mai mult decât adevărul, a exagera

ENCHÉRISSEMENT *m* urcare de preț, scumpire

ENCHÉRISSEUR *m* ofertant, cel ce dă mai mult (la mezat) *fol enchérisseur*, cel ce oferă prețuri enorme fără a putea plăti,

ENCHEVALEMENT *m* proptirea cu stalpi, facere de schelc pentru reparația unei case
ENCHEVAUCHURE *f* încălecarea a olanelor de pe acoperișuri

ENCHEVÊTRÉ, *E pp* încalcit, incurcat

ENCHEVÊTREMENT *m* încurcare, incurcătura

ENCHEVÊTRER [chevêtre] *v* 1 a pune căpăstrul, 2 *fig* a incurcă, 3 a uni cu o grîndă, *enchevêtrer des solives*, a uni barne prin o grîndă || *S'enchevêtrer*, 1 a se incurcă în căpăstru, 2 *fig* a se incurca, a se încalci (în)

ENCHEVÊTRURE *f* 1 grîndisul ce sprijină o vatră, 2 rană la chișijă prin incurcarea în căpăstru

ENCHEVILLER (vi-ye) [cheville] *v* a înțepeni cu urui

ENCHIFREMENT *m* guturaru înfundat

ENCHIFRENER *v* (r) a pricini un guturaru înfundat || *S'enchifrener*, a prinde un guturaru înfundat

ENCHYMOSE (ki), [gr] *f* enchimoză, izbucnire subită de sange în vasele cutanee

ENCIREMENT *m* ungere cu ceară

ENCIRER [cîre, *v* a unge cu ceară

ENCLAVATION *f* așezarea lemnelor (destinate construcției corăbiilor) în sanțuri unde fluxul mării să le aperse de viermi

ENCLAVE *f* loc sau ținut cuprins într'altul

ENCLAVÉ, *E a* închis, cuprins în

ENCLAVEMENT *m* 1 îngrădire, 2 cuprinderea (unei proprietăți) pe ținutul străin

ENCLAVER [l clavis] *v* 1 a închide a cu prinde o proprietate pe țărm străin, 2 a lega o bucată de altă bucată || *S'enclaver*, a li cu prins în

ENCLIN, *E* [l inclinis] *a* aplecat, pornit (spre ceva)

ENCLIQUEPAGE (klîk') *m* mecanism care permite unei roți a se învîrți într'o singură direcție

ENCLIQUETER (klîk') [clîquet] *v* a opri o roată de a se învîrți în altă direcție [Se conjugă ca *reter*]

ENCLITIQUE [l-gr] *a* și *f* Gram enclitică vorbă care se unește cu alta (ex *sais-je?*)

ENCLOÎTRER *v* V *clotrer*

ENCLORE [l inclaudere] *v* a îngrădi, a împrejmui, a închide din toate părțile || *S'enclore*, a-și îngrădi proprietatea [Se conjugă ca *clore*]

ENCLOS, *E a* îngrădit || *m* 1 loc îngrădit, ogradă, 2 mic domeniu împrejmuit cu ziduri *habiter un enclos*, a locui într'un domeniu îngrădit, 3 îngrăditură, gard, șanț *reparer son enclos*

ENCLOUAGE *m* astuparea cu un curu

ENCLOUER [clou] *v* 1 a înțepa cu un curu la potcovire (un cal), 2 *enclouer un canon*, a astupa cu un curu ochiul tunului || *S'enclouer*, a se înțepa cu un curu în picior (un cal), 2 *fig* a fi împiedicat

ENCLOURE *f* 1 rană din înțepătura cu un curu în picior (la potcovire), 2 *fig* piedecă, greutate.

ENCLUME *f* nicovală, ilău, *dur comme en clume*, tare ca piatra, *il faut être enclume ou marneau*, trebuie să te lași a fi asuprit sau să fi asupritor, *remettre un ouvrage sur l'enclume*, a prefăce o lucrare dându-i altă formă

ENCLUMEAU, **ENCLUMOT** *m* nicovală mică

ENCLUMETTE *f* nicovală mică portativă

ENCOCHE *f* 1 masă de lucru a ciobotarului, 2 creștătură (pe răboj)

ENCOCHEMENT *m* crestatul

ENCOCHER [coche] *v* 1 a creșta, a face o creștătură, un răboj, 2 a pune coarda unui arc în creștătura unei săgeți

ENCOCURE *f* Mar creștătură sau tăietură la capătul unei vergi de vântrelă

ENCOFFRER [coffre] *v* 1 a băga în cutie, 2 a îngrămădi la bani, 3 *pop* a băga la dubă, la răcoare

ENCO(D)GNURE (kon-yur') [com] *f* 1 colț, unghier, 2 mobilă de ungher

ENCOLLAGE *m* 1 încluire, 2 cleu, 3 lustru

ENCOLLER [coller] *v* 1 a încli, 2 a muiă în cleu, 3 a lustru *encoller un meuble*

ENCOLURE [col] *f* 1 gatul unui cal, 2 (la croitori) răscoiala gâtului (unei haine), 3 *fig* înfățișare, fel de a fi *l'encolure d'un fripon* mustră de pungaș

ENCOMBRANT, *E* (kon) *a* 1 care astupă drumul, care împiedică trecerea, 2 *fig* care îți stă în drum, supărător, de care te împiedică mereu *personnage encombrant*

ENCOMBRE (kon) *m* piedecă, greutate *sans encombre*, fără greutate, nestingherit

ENCOMBRÉ, *E* (kon) *a* 1 astupat, împiedicat, 2 *fig* ticsit

ENCOMBREMENT (kon) *m* 1 împiedecare, 2 îngrămădire, îmbulzeală *un encombrement de voitures*, o îmbulzeală de trăsură

ENCOMBRER (kon) *v* 1 a împiedeca, a astupa drumul, 2 a umplea, a ticsi *ils encombrèrent les antichambres* || *S'encombrer*, a fi astupat, umplut

ENCOTRE (A L') *loc pren a* în sens opus *aller a l'encontre de a)* a se împotrivi la a contrazice, *b)* a merge în direcție opusă

ENCOIR *adv* Poet V *encore*

ENCORBELLEMENT *m* construcție cu părți iesite în afara zidului

ENCORE [l hanc oram] *adv* 1 încă, 2 *mais encore a)* dar și, ci și ba chiar, *b)* și apoi? 3 *mai je veux encore essayer*, vreau să mai încerc 4 și mai mult *s'enrichir encore*, a se îmbogăți și mai mult, 5 *lar encore vous!* iar d'at' 6 cel puțin *encore s'il venait*, cel puțin de ar veni, 7 chiar atunci, chiar acolo *encore ne l'enlève-t-on que rarement*, și chiar acolo nu se întrebunfează decât rai || *conj* *encore que*, măcar că, deși

ENCORNÉ, *E a* cu coarne

ENCORNER [corne] *v* 1 a împunge cu coarnele, 2 a împodobi cu coarne

ENCOURAGEANT (ran), *E a* încurajator

ENCOURAGEMENT *m* încurajare

ENCOURAGER [courage] *v* 1 a încuraja *a)*

a îmbărbăta, b) a îndemna la ceva, 2 a face să propăşească *encourager l'industrie* || *S'encourager*, a se încuraja, a prinde curaj [Se conjugă ca *arranger*]

ENCOURIR *v* 1 a si atrage asupra-și, 2 a se expune la *encourir la honte*, a se expune rușinii

ENCORAGE *m* înegrirea cu cerneală a sulu-
rilor presei de imprimat

ENCRASSEMENT *m* murdărire

ENCRASSER [*crasse*] *v* a murdări || *S'encras-*
ser, 1 a se murdări, 2 *fig* a se compromite

ENCRE *f* cerneală *écriture de (la) bonne encre*
à qq, a scrie verde cuiva, *c'est la bouteille*
à l'encre a) e o afacere foarte încurcată, b) e
un om neînțeles

ENCRER *v* a negri cu cerneală

ENCREUR *a* *Tip* de înnegrit cu cerneală

ENCRIER *m* 1 călămară, 2 *Tip* masa pă-
trată sau piatra pe care se înegrește cu cer-
neală sulul

ENCROISER [*croix*] *v* a așeza în formă de
cruce firele unei bucăți urzite

ENCROUÉ, *E a* (copac tăiat) ale cărui ra-
muri căzând s'au incurcat în ale altuia

ENCROÛTANT, *E a* 1 cu coajă, 2 *fig* tâm-
pitor

ENCROÛTÉ, *E a* 1 acoperit cu coji, cu
tencueală, rasolit (un zid), 2 *fig* plin, putred
de *encroûté de préjudices*

ENCROÛTEMENT *m* *fig* tâmpire

ENCROÛTER [*croûte*] *v* a rasoli (un zid)
|| *S'encroûter*, 1 a se acoperi cu coajă, 2 *fig*
a se îmbăcsi, a se înrăi

ENCUIRASSER [*curasse*] *v* a pune cuirasa,
zalele || *S'encuirasser*, 1 a-și pune cuirasa, 2
a se încoșetă, 3 *fig* a se acoperi cu murdărie,
a se învartoși (pielea)

ENCUVAGE, ENCUVEMENT *m* punerea în
tocitoare

ENCUIVER [*cuve*] *v* a pune în tocitoare

ENCYCLIQUE [*gr*] *a* și *f* enciclică (scrisoare)
din partea Papei

ENCYCLOPÉDIE [*gr*] *f* enciclopedie, operă
ce cuprinde rezumatul tuturor cunoștințelor
omenești în ordine alfabetică

ENCYCLOPÉDIQUE *a* enciclopedic

ENCYCLOPÉDISTE *m* enciclopedist, scriitor
de enciclopedie

ENDAUBAGE *m* 1 fiertul înăbușit al
cărnei, 2 conserve de carne fiartă

ENDAUBER [*daube*] *v* a fierbe înăbușit
(carnea)

ENDÉCAGONE *m* *V* *hendecagone*

ENDÉMICITÉ *f* stare endemică

ENDÉMIE [*gr*] *f* endemie, boală proprie
unei localități, unei țări

ENDÉMIQUE *a* endemic, propriu unei
țări

ENDENTÉ, *E a* dințat *fig gens bien en-*
dentés, oameni cu dinți țepeni, mâncăcioși

ENDENTER [*dent*] *v* 1 a dința (o roată),
2 a îmbuca prin dinți două bucăți

ENDERMIQUE [*gr*] *a* *Med* 1 în piele, 2
(metodă) prin spălare sau ungere a dermei

ENDETTEMENT *m* 1 facerea de datorii, 2
datorii

ENDETTÉ [*dette*] *v* a băga în datorii ||
S'endetter, a se băga în datorii

ENDEVÊ, *E a* și *s* (†) îndrăcit, încăpățânat

ENDEVÊR *v* *fam* a se necăji foarte, a crăpa
de ciudă, *faire endever*, a face să crepe de ciudă

ENDIABLE, *E a* 1 îndrăcit, 2 *fig* cu draci,
foarte răutăcios, 3 *fig* foarte viu *musique*
endiable

ENDIABLER [*diable*] *v* *fam* a turbă || *S'en-*
diable, a se încăpățâna

ENDIAMANTÉ, *E a* împodobit cu diamante,
cu pietre prețioase

ENDIGUEMENT (*dig'-man*) *m* stăvilire cu
diguri

ENDIGUER (*ghe*) [*digue*] *v* a stăvili cu di-
guri, cu zăgazuri

ENDIMANCHÉ, *E a* gătit cu hamele de
dumneacă, de sărbătoare

ENDIMANCHER (*S'*) [*dîmanche*] *v* a se găti,
a-și pune hamele de dumneacă

ENDIVE *f* cicoare de iarnă

ENDIVISIONNER *v* a forma (regimentele)
în diviziuni

ENDOCARDE [*gr*] *m* endocard, membrana
care tapetează interiorul inimii

ENDOCARDITE *f* endocardită, inflamația
endocardului

ENDOCARPE [*gr*] *m* endocarp, învelișul
grăunței

ENDOCTRINEMENT *m* învățare

ENDOCTRINER [*doctrine*] *v* 1 a învăța pe
cineva un lucru, 2 (iron) a dresa, a castiga
în partea sa

ENDOGENE [*gr*] *a* *Bot* născut în interiorul
organului de reproducere

ENDOLOBI, *E a* suferind

ENDOLORIR [*l* *dolor*] *v* a pricinui durere,
fig a îndurera || *S'endolorir*, a deveni dureros

ENDOLORISSEMENT *m* stare dureroasă

ENDOMMAGÉ, *E a* stricat

ENDOMMAGEMENT *m* păgubire

ENDOMMAGER [*dommage*] *v* a pricinui
păgubă, stricăciune, a păgubi || *S'endommager*,
a suferi stricăciune, păgubă

ENDORMANT, *E a* adormitor

ENDORMEUR, EUSE *s* 1 adormitor, 2 *fig*
om foarte plictisitor, 3 amăgitor, ademenitor

ENDORMI, *E a* 1 adormit, 2 *fig* (om)
fără vlagă

ENDORMIR *v* 1 a dormi, loc *ne pas s'en-*
dormir sur le rôti a) a fi om de viață, b) a
sta să prileze de orice, 2 *fig* a adormi, a po-
toli (o durere), 3 a plictisi, 4 a lua mintile
cuiva, a-l măgăliși || *S'endormir*, 1 a dormi, 2
fig a se odihni, a se lenevi, 3 a se afunda
s'endormir dans le vice, a se afunda în viciu,
s'endormir du sommeil de la terre, a adormi de
veci, a muri [Se conjugă ca *dormir* [*V*
Supl.]]

ENDOS, ENDOSSEMENT *m* îndosare, trans-
mitere asupra altuia

ENDOSCOPE [*gr*] *m* endoscop, instrument
care poate lumina o cavitate a corpului

ENDOSOMETRE *m* instrument de măsurat intensitatea endosmozei

ENDOSMOSE [gr] *f* endosmoză, curent ce se stabilește din afară înăuntru între două lichide de densități diferite despărțite printr-o membrană foarte subțire

ENDOSPERME [gr] *m* endosperm, învelișul interior al grăunțelului

ENDOSSE *f* răspundere

ENDOSSEMENT *m* *V* *endos*

ENDOSSEUR [dos] *v* 1 a pune pe spate, 2 *fig* a arunca în spinare, a încălca *il m'a endossé de cette affaire*, mi-a aruncat în spinare această afacere, 3 a lua asupra-și *endosser une responsabilité*, 4 a ridica brazele arand, 5 *endosser une lettre de change*, a îndosa, a și pune semnătura în dosul unei poliți, 6 *endosser un linge*, a îndoi dosul unei cărți după ce colile au fost cusute

ENDOSSEUR, EUSE *s* îndosatorul (unei poliți), gisant

ENDOSSURE *f* prepararea dosului unei cărți de legat

ENDROIT *m* 1 loc, parte de loc, *les gens de l'endroit*, locuitorii din partea locului, loc *être bien de son endroit*, se vede cât de colo că este provincial, 2 parte *endroit faible*, partea slabă, *fig* slăbiciune, *se montrer par son bel endroit*, a se arăta într-o lumină favorabilă, *se montrer par son vilain endroit*, a se arăta cu defectele lui urite, 3 fata (unei stofe), 4 *lor prep à l'endroit de*, față de, privitor la

ENDUIRE [l] *inducere* *v* a unge cu ceva *enduire de goudron*, a smoli, *enduire de vernis*, a lustrui [Se conjugă ca *conduire*]

ENDUIT *m* 1 tencueală, spoală, 2 unsoare

ENDURANCE *f* îndurătură, pătimire

ENDURANT, E *a* răbdător, care îndură

ENDURCI, E *a* 1 întărit, învârtosat, 2 obisnuit *recheur endurci*, pătătos ce nu se mai îndreptează, 3 învechit *haine endurcie*, ură învechită, 4 *fig* nesimțitor *cœur endurci*

ENDURCIB [dur] *v* 1 a întări, a învârtosi 2 a obisnui cu *endurcir a la fatigue*, a obisnui cu oboseala, 3 *fig* a împietri, a face nesimțitor *l'avarice endurcit le cœur*, sgârcenia împietrește inima || *S'endurcir*, 1 a se întări, 2 a se deprinde cu *s'endurcir au froid, au travail*, a se deprinde cu frigul, cu munca, 3 *fig* a deveni nesimțitor

ENDURCISSEMENT *m* 1 întărire, învârtosare, 2 *fig* împietrire, 3 deprindere cu *endurcissement a la fatigue*

ENDURER [durer] *v* 1 a îndura, a răbda, 2 a îngădui

ÉNERGIE [l-gr] *energie* *a*) tărie, putere, *b*) *fig* tărie suflătoare, hotărâre

ÉNERGIQUE *a* energic, viguros, hotărât

ÉNERGIQUEMENT *adv* energic, cu energie

ÉNERGUMÈNE [l-gr] *s* energumen *a*) om stăpânit de draci, *b*) *fig* om turbat

ÉNERVANT, E *a* enervant, care enervează *a*) moleșitor, *b*) *fig* supărător, plătător

ÉNERVATION *f* 1 enervare, moleșire, 2

arderea tendoanelor genunchiului cu un fier roșu (în vechime)

ÉNERVEMENT *m*, enervare, iritare a nervilor

ÉNERVER [l] *enervare* *v* 1 a enervă *a*) a moleși, a lua puterile, *b*) *fig* a supăra, a irita nervii, 2 a arde tendoanele muschilor (cuiva) *énervé un criminel* || *S'énervé*, a se enervă *a*) a-si slei puterile, *b*) a se irita

ENFAÎTEAU *m* olan gol ce acopere vârful unui acoperis

ENFAÎTEMENT *m* tablă de plumb pe vârful unui acoperis

ENFAÎTER [faite] *v* a acoperi vârful unui acoperis cu olane, cu plumb, etc

ENFANCE [l] *infantia* *f* 1 copilărie, 2 copilărie, copil *instruire l'enfance*, a învăța pe copil, 3 *fig* începuturile (artei), 4 *fig* prostieală *tomber en enfance*, a se prosti, a da în doaga copilăriei

ENFANT [l] *infantem* *m* 1 copil, *d'enfant* copilăresc, *faire l'enfant*, a se copilări, *mal d'enfant*, durerile nașterii, *enfant de Mars*, soldat, luptător, *enfant d'Apollon*, poet, *enfants de la patrie*, cetățeni, *enfant terrible*, *a*) copil care spune tot ce aude în casă, *b*) om prea sincer care spune toate pe față, 2 băiat, fată *une charmante enfant*, o fată încântătoare, 3 urmaș, *les enfants d'Abraham*, urmașii lui Avram, 4 cetățean *enfant de Paris*, cetățean al Parisului, Parizian, 5 *fig* rezultat *l'amour est l'enfant du loisir*, diagostea este rezultatul neocupațiunii, 6 om băiat *bon enfant*, om bun, de treabă, *avoir l'air bon enfant*, a avea o înfățișare blândă, a părea a fi bun || *a* 1 în fașă *un peuple enfant*, un popor în fașe, 2 *bon enfant*, de treabă, cum se cade [V Suplimentu]

ENFANTEMENT *m* 1 facere, naștere *travail d'enfantelement*, truda facerii, 2 *fig* producere, zămislire *enfantelement d'un chef d'œuvre*

ENFANTER [enfant] *v* 1 a naște, a face un copil, 2 *fig* a da naștere, a zămislire *enfanter un projet*, loc *c'est la montagne qui enfante une souris*, ce opintire strașnică pentru un lucru de nimic!

ENFANTILLAGE (u-yaf) *m* copilărie

ENFANTIN, E *a* 1 copilăresc, 2 copilăros *question enfantine*

ENFARINE, E *a* 1 acoperit cu făină, 2 pop *la gueule (la bouche) enfarinée*, încredere oarbă, speranță ridicolă

ENFARINER [farine] *v* a presăra făină || *S'enfariner*, 1 a se umplea cu făină, 2 *fig* a-și da o spoală de, 3 *fam* a-și băga ceva în cap

ENFER (fèr) [l] *infernium* *m* 1 *infern* iad 2 *fig* tortură neînchipuită *un enfer*, un balamuc, *avoir l'enfer dans le cœur*, a suferi groaznic, 3 *pl* *les enfers*, locașul morților, 4 *d'enfer*, infernal, loc *feu d'enfer*, foc groaznic; *jouer un jeu d'enfer*, a juca pe gros, *aller un train d'enfer*, a merge cu o rușeală nemaipomenită, într-o goană nebună, *fig* a-și cheltui averea cu o rușeală nebună, *métier d'enfer*

meserie foarte obositoare, *tison d'enfer*, tator, tartoriță

ENFERMÉ, **E** a închis || *m ça sent l'enferme*, miroase a închis

ENFERMER [fermei] *o* 1 a închide, a în cură, 2 a băga la închisoare, 3 a băga înți un ospiciu de alienați, etc., 4 a îngriji, a încon jura cu ceva, 5 *fig* a cuprinde *ce livre enferme beaucoup d'erreurs*, în cartea aceasta se cuprind multe eroii, 6 *fig* a înăbuși *enfermer son chagrin, sa honte*, a-și înăbuși mânia, a-și ascunde rușinea || *S'enfermer*, a se închide

ENFERRER [fer] *o* a băga fierul (în ceva), a străpunge cu sabia || *S'enfermer*, 1 a se așuna în sabia adversarului, a fi străpuns, 2 *fig* a-și face singur rău, a se da singur de gol (prin cuvinte sau fapte)

ENFICELER [icelle] *o* a lega cu o sfoară [Se conjugă ca *appeler*]

ENFIELLER [iell] *o* 1 a face amar, 2 *fig* a umplea de venin, de răutate, a învenina

ENFIEVREMENT *m* 1 înfrigurare, 2 *fig* apringere

ENFIEVRER [fièvre] *o* 1 a da friguri, a înfrigua, 2 *fig* a apringe, a înflăcăra, a pa sionă [Se conjugă ca *accélérer*]

ENFLADE *f* 1 șir lung, 2 *Mar d'enfilade*, în direcția lungimii

ENFILER [fil] *o* 1 a băga o ață (în urechea unui ac), 2 a înșira *enfiler des perles*, a înșira mărgăritare, *fig ce n'est pas pour enfiler des perles*, nu de florile mărilor, 3 a străpunge *enfiler son adversaire*, 4 a apuca pe undeva *enfiler un chemin*, a) a apuca pe un drum, b) *fig* a o șterge, 5 a bate în direcția lungimii (ex un transeu), 6 *fam* a îndruga *enfiler un discours*, a tine un logos fără sfârșit, 7 a momi la joc, 8 *pop* a înșela, 9 a face poartă (la table) || *S'enfiler*, 1 a se înșira, 2 a se străpunge unul pe altul, 3 a fi silit să deschiră poarta (la table), 4 *fig* a se expune unei pierderi foarte mari [V Suplimentul]

ENFILEUR, **EUSE** *a* 1 cel ce înșiră, 2 *fam* ademenitor

ENFILURE *f* șiraș, șir

ENFIN [fin] *adv* în fine, în sfârșit

ENFLAMMÉ, **E** *a* 1 aprins, 2 *fig* înflăcărât, 3 inflammat, obrintit *plote enflammée*,

ENFLAMMER [i inflammatione] *o* 1 a apinde, a da foc, 2 *fig* a înflăcăra, 3 a inflama, a obrinti || *S'enflammer*, 1 a lua foc, a se apinde, *fig* a se înflăcăra, 2 *Med* a se inflama, a se obrinti

ENFLÉ, **E** *a* 1 umflat, 2 *fig* îngâmfat *enflé de ses succès*

ENFLER [i inflare] *o* 1 a umfla, 2 *fig* a îngâmfă, 3 *fig* a exagera, a mări *enfler le courage, la voix*, a exagera curajul, a îngrosa glasul || *S'enfler*, 1 a se umfla, 2 *fig* a se îngâmfă

ENFLURE *f* 1 umflătură, 2 *fig* îngâmfare *enflure du cœur*, îngâmfarea inimii

ENFONCÉ, **E** *a* 1 bătut, înfipt, 2 intiat înăuntru, înfundat *yeux enfoncés*, ochi în-

fundați, 3 adânc, 4 *fig* care și ascunde gândurile, sentimentele *un homme enfoncé*, un om tăcut, 5 *fig esprit enfonce dans la manière*, spirit mărginit

ENFONCEMENT *m* 1 batere, înfigere (ex a unui cuu), 2 spargere (a unei uși), 3 adâncătură adâncimă, 4 *fund il y a beaucoup d'enfoncement dans ce tableau*, perspectiva fondului e bine redată în acest tablou

ENFONCER *o* 1 a bate (un cuu, un par), 2 a înfige, a băga, a vari *il lui enfonce l'épée dans le corps*, îi înșipse sabia în corp, 3 a spurge *enfonce une porte*, a sparge o ușă, *fig enfonce une porte ouverte*, a se lauda cu viteji închipuie, a lupta cu morile de vânt, 4 a rupe rândurile, a risipi, 5 *fig enfonce son drapeau*, a lua o hotărâre energică, 6 *pop a)* a învinge, a bate, b) a înșela, 7 a adânci (un lucru), 8 a se atunda *enfonce dans le boubrier*, a se afunda în mocirlă, 9 a pune lund (unui butoiu) || *S'enfoncer*, 1 a se afunda, a se cuiunda, 2 a se vari *s'enfoncer dans son lit*, a se vari sub plapomă, 3 a se miunda *s'enfoncer dans la forêt*, a se miunda într-o pădure, 4 a se scutunda *le plancher s'enfonça*, pardoseala se scutundă, 5 *fig* a se adânci *s'enfoncer dans des rêveries*, 6 *pop* a se ruina

ENFONCEUR *m* loc *un enfonceur de portes ouvertes*, luptător cu morile de vânt

ENFONCURE *f* adâncătură, fund

ENFORCIR [force] *o* a (se) întări, a (se) face țeapăn

ENFOURIR [i infodere] *o* 1 a îngropă în pământ (un lucru), 2 a piti, a ascunde, 3 *fig* a ține ascuns *enfournir son talent* || *S'enfourir*, a se ascunde

ENFOUISSEMENT *m* îngropare în pământ, pitire, ascundere

ENFOUISSEUR *m* îngropător în pământ, ascunzător

ENFOURCHER [fourche] *o* 1 a lua în furcă, 2 *fam* a încăleca cu picioarele răscrăcănate *enfourcher son dada*, a reveni la subiectul său favorit

ENFOURCHURE *f* 1 despicătura cracilor, 2 înfurcire

ENFOURNAGE, **ENFOURNEMENT** *m* băgare în cuptor

ENFOURNER [four] *o* 1 a băga în cuptor, 2 *fig mal enfournier une affaire*, a începe rău un lucru, 3 *fam* a se îndopa || *S'enfournier*, a se vari (într-o incurcătură) || *m a l'enfournier*, la început

ENFREINDRE [i înfringere] *o* a înfrânge, a călca [Se conjugă ca *atteindre*]

ENFROQUER [froc] *o* a călugări

ENFUIR (S') [fuir] *o* 1 a fugi, 2 *fig* a trece repede, a dispăre *le temps s'enfuit*, timpul trece repede [Se conjugă ca *fuir*, dar cu ajutorul *être*]

ENFUMER [fumei] *o* 1 a afuma, a umplea de fum, a înnegrî (u fum), 2 a înăbuși cu fum, 3 *fig* a gonî din ascunzătoare prin fum *enfumer un renard*, a gonî afară prin fum o vulpe,

4, *fam* a afuma, a căli || *S'enfumer*, a se afumă, a se înneghi de fum, etc

ENFÛTAGE *m* punerea în butoaie

ENFÛTAILLER (*ta ye*) [futaile] *v* a băga în butoaie (vinul)

ENGAGÉ, E [gɛʒ] *a* 1 angajat *a*) tocmî, *b*) invitat, *c*) obligat, 2 *colonne engagée*, coloană cu o parte băgată în zid, *cheval engagé*, cal înscris pentru alergări, *naïve engagé*, corabie înclinată de vânt ce nu se mai poate ridica || *m* soldat înrolat

ENGAGEABLE (*jabl'*) *a* ce poate fi cedat înstrăinat

ENGAGEANT, E (*jan, jant*) *a* atrăgător, îndatoritor || *m* pînglică purtată lângă san de fete || *f* (7) maneci lungi cari atîrnau

ENGAGEMENT *m* 1 zălogire, amanetare, 2 amanet, 3 îndatorire, făgăduială *faire honneur a ses engagements* *a*) a se tine de vorbă, *b*) a plăti până la un ban, 4 *fig engagement de cœur*, legături de dragoste, 5 angajament, tocmeală, 6 înrolare, intrare de bunăvoie (în armată), 7 timpul de serviciu, 8 încăierare (între trupe)

ENGAGER [gɛʒ] *v* 1 a amaneta, a pune zălog, 2 a băga, a vîri (în ceva) *engager dans un parti, dans une affaire*, a băga într'un partid, a vîri într-o afacere, 3 a da *engager sa parole*, a-si da cuvîntul, 4 a angaja *a*) a lua în serviciu, a tocmî *engager un domestique*, *b*) a îndatora, a obliga *cela ne vous engage a rien*, asta nu te îndatorează la nimic, *c*) a invita, 5 a indemnă *engager a travailler*, a indemnă să lucreze, 6 a începe *engager un combat, une discussion*, a începe o luptă, o discuție, 7 a încăiera, a băga în foc *engager une troupe*, a băga în foc o trupă || *S'engager*, 1 a se angaja *a*) a se înrola în armată, *b*) a se tocmî, a se băga undeva, *c*) a se incurca *s'engager dans une affaire*, a se vîri, a se incurcă într-o afacere, *d*) a se îndatora, a se obliga la ceva, 2 a intra, a pătrunde în adâncul *s'engager dans une forêt*, a pătrunde într-o pădure, 3 a începe, a se isca *un combat, une querelle s'engage*, se începe, se iscă o luptă, o ceartă 4 *Med* a se îmbolnăvi (orșanele), 5 a se deda *s'engager dans l'étude des sciences*, a se deda studiului științelor, 6 a se vîri a se expune *sais tu dans quels périls tu t'engages?* știi tu la ce primejdii te expui? [Se conjugă ca *arranger*]

ENGAGISTE *m* 1 (†) arendaș al unui domeniu regal, 2 antreprenor care tocmeste lucrători

ENGAINANT, E *a* Bot care învăluie ca o teacă

ENGAINÉ, E *a* statuie *engainée*, statuie cu partea de jos în formă de teacă

ENGAINER (*ghe*) [gaine] *v* 1 a băga în teacă, 2 Bot a învăluie (ca o teacă)

ENGAGONNEMENT *m* împodobire cu pașiști

ENGAGONNER (*gazon*) *v* a împodobi cu pașiști

ENGANCE (*jans'*) *f* 1 neam, șleahță, 2 specie, soru

ENGANCER (*jan*) *v* 1 a însemanța, 2 a importuna [Se conjugă ca *avancer*]

ENGELÛRE [geler] *f* degerătură

ENGENDREMENT *m* naștere

ENGENDREER (l ingenerare) *v* 1 a naște, 2 *fig* a da naștere, a produce, 3 a deveni tată soru

ENGERBAGE *m* legatul în snopi

ENGERBER [gɛrbc] *v* 1 a lega în snopi, 2 a îngrămăd unul peste altul (ex butoaie)

ENGIN l [ingenium] *m* 1 mașină, instrument *engins de guerre*, mașini de război, 2 cursă (ex pentru șoareci), 3 *pl* unele dichisuri (pentru vanat și pescuit), 4 (†) dibăcie

ENGLOBER [globe] *v* a îngloba *a*) a reuni într'un singur tot, *b*) a cuprinde

ENGLOUTIR [l inglutire] *v* 1 a înghiți, 2 a risipi *engloutir sa fortune*, a si toca averea || *S'engloutir*, a pieri, a se pierde într'un abis

ENGLOUTISSEMENT *m* înghitire

ENGLOUTISSEUR, EUSE *s* înghițitor

ENGLUEMENT, ENGLUAGE *m* 1 înclire,

2 *Ag* unsore pentru rînilor arborilor

ENGLUER [glu] *v* 1 a înclire, a unge cu clei,

2 a prinde cu clei *engluer des moineaux*, 3 *fig* a prinde în mreji || *S'engluer*, 1 a se înclire, 2 a se prinde în clei, *fig* a cădea în cursă

ENGOBAGE *m* ungerea ceramicii cu o materie teroasă

ENGOBE *m* materie teroasă cu care olarii ung ceramica (pentru a-i schimba culoarea naturală)

ENGOBER *v* a unge ceramica cu o materie teroasă

ENGOMMAGE *m* gomatul

ENGOMMER [gomme] *v* a goma, a unge cu gomă (ex panzeturile)

ENGONCE *E* *a* 1 cu gatul băgat în umeri,

2 *fig* pocit *avoir l'air engonce*, a fi o pocitanie

ENGONCEMENT *m* înfundarea gâtului

ENGONCER *v* a arăta cu gatul vîrit în umeri, *fig* a pocii || *S'engoncer*, a-si vîri gatul în umeri [Se conjugă ca *avancer*]

ENGORGEMENT *m* 1 astuparea (unei țevi, etc), 2 *Med* îngrămădire de fluide în, 3 *Com* jenă, incurcătură (produsă prin îngrămădire mare de mărfuri, de bani)

ENGORGER [gorge] *v* 1 a astupa, 2 *Med* a umplea peste măsură cu fluide, 3 a opri circulația || *S'engorger*, a se astupa [Se conjugă ca *arranger*]

ENGOUEMENT (*gu-man*), **ENGOÛMENT** *m* 1 *Med* astupare (a unui organ), 2 *fig* admirație exagerată, entuziasm excesiv, patimă

ENGOUER *v* 1 a astupa, 2 *Med* a astupa în gât || *S'engouer*, 1 a se astupa, a se îneca în gât, 2 *fig* a se entuziasma, a prinde patimă (de)

ENGOUFFREMENT *m* 1 înfundare (în prăpastie), 2 *fig* prăpădire (ex a unei averi)

ENGOUFFRER [gouffre] *v* 1 a afunda (în prăpastie), 2 *fig* a înghiți || *S'engouffrer*, 1 a se arunca în prăpastie, a se afunda, 2 a pătrunde cu furie (vîntul), a se infunda

ENGOUJURE *f* scobitură într'o bucată de lemn

ENGOULER [gueule] *v* *pop* a înghiți cu lăcomie

ENGOULEVENT *m* Zool rândunea de noapte, păpăludă

ENGOUÏMENT *m* V *engouement*

ENGOURDIR [gourd] *v* a amorți

ENGOURDISSEMENT *m* 1 amorțire, 2 *fig* toropeală

ENGRAIS (*gre*) *m* 1 gunoier, îngrășământ, 2 nutret pentru îngrășatul (păsărilor și vitelor)

ENGRAISSAGE, ENGRAISSEMENT *m* 1 îndopatul (păsărilor), 2 îngrășatul, 3 îmbrucare cu forța (a două bucăți)

ENGRAISSER [graisc] *v* 1 a îndopa (păsări), 2 a (se) îngrășa, prov *l'œil du maître engraisse son cheval*, ochiul stăpanului îngrășă vita, 3 *fig* a îmbogăți || *S'engraisser*, 1 a se îngrășa, 2 *fig* a se îmbogăți

ENGRAISSEUR *m* îngrășător

ENGAGEMENT *m* băgare în hambare

ENGRANGER [grange] *v* a băga în șure, în hambare [Se conjugă ca *arranger*]

ENGRAVEMENT *m* înămoli

ENGRAVER [grève] *v* 1 a înămoli, a înșepeni în nisip (o corabie), 2 a acoperi cu pietriș, a prundi *engraver un chemin*

ENGRELÉ, E a *Blaz* cu dințișori pe de margini formând intervale rotunzite

ENGRELURE *f* 1 spiță pe marginea unei dantele, 2 *Blaz* bordura cu dințișori pe de margini

ENGRENAGE *m* angrenaj *a*) îmbrucarea dinților unei roți, *b*) *fig* ciocnire de împrejurări

ENGRENANT, E a care se îmbrucă

ENGRENEMENT *m* 1 turnarea grăunțelor în coșul morii, 2 îngrășare cu grăunțe (a vitei)

ENGRENER [grain] *v* 1 a turna grăunțele în coșul morii, 2 a îngrășa, a nutri cu grăunțe (o vită), 3 *fig* *bien engrener*, a începe bine un lucru, *qui bien engrene, bien finit*, cine începe bine, sfârșește bine [Se conjugă ca *amener*]

ENGRENER [cran] a îmbrucă (dinții unor roți) || *S'engrener*, a se îmbrucă [Se conjugă ca *amener*]

ENGRENEUR *m* turnătorul grăunțelor în (batoză)

ENGRENEUSE *f* aparat care toarnă mecanice grăunțele în batoză

ENGRENURE *f* îmbrucătura a două roți

ENGRI *m* leopard din Congo

ENGROSSER [gros] *v* a însărcina

ENGNUMELER (S') [grumeau] *v* a se închegă [Se conjugă ca *appeler*]

ENGUENILLER (g'-ni-yé) [guenille] *v* a îmbrăca în sdrențe

ENGUEULEMENT, ENGUEULADE *f* *pop* ocărire, ocări

ENGUEULER (gheu) [gueule] *v* *pop* a ocări, a țipa la cineva

ENGUEULEUR, EUSE *s* cel ce ia la ocări

ENGUICHURE (ghé) *f* bantă, cunea de purtat cornul de vânătoare sau scutul.

ENGUIGNONNÉ, E (ghi) [guignon] *a* plin de noroc, norocos

ENGUIRLANDER (ghur) [guirlande] *v* 1 a înconjură cu ghirlande, 2 *fam* a ademeni cu ghirlande

ENHACHEMENT (an-aș) [hache] *m* porțiune de proprietate înglobată pe un teren vecin

ENHARDIR (an-ar) *v* a face îndrăzneț || *S'enhardir*, a deveni îndrăzneț

ENHARMONIQUE (an-ar) [l-gr] *a* cu aceeași intonație (două note deosebite)

ENHARNACHEMENT (an-ar) *m* punerea hamurilor

ENHARNACHER (an-ar) [harnais] *v* 1 a pune hamurile (unui cal), 2 *fig* a împopofona

ENHERBER (an-er bé) [herbe] *v* a semăna cu iarbă

ENHUCHÉ, E (an-u) *a* Mar deasupra apei

ÉNIGMATIQUE [l-gr] *a* enigmatic, *a*) greu de tălmăcit, *b*) *fig* ascuns ciudat

ÉNIGMATIQUEMENT *adv* în mod enigmatic

ÉNIGME [l-gr] *f* 1 enigmă *a*) ghicitoare *le mot de l'énigme*, ceea ce este de ghicit într'o ghicitoare, explicațiunea *voula le mot de l'énigme*, dată explicațiunea, 2 *fig* lucru greu de înțeles

ENIVRANT, E (an-ni) *a* îmbătător

ENIVRÉ, E (an-ni) *a* îmbătut, ametit

ENIVREMENT (an-ni) *m* 1 îmbătare, 2 *fig* amețire

ENIVRER (an-ni) [ivre] *v* 1 a îmbătă, 2 *fig* a ameti *la prospérité l'enivre*, belsugul îl amețește || *S'enivrer*, a se îmbătă

ENJAMBÉ, E (jan) *a* *haut enjambé*, cu picioare foarte lungi

ENJAMBÉE (jan) *f* 1 distanța unui pas 2 săritură, pas *faire de grandes enjambées*, a face pași mari *ce n'est qu'une enjambee*, e numai o săritură până acolo

ENJAMBEMENT (jan) *m* încălcarea unui vers peste cel următor

ENJAMBER (jan) [jambe] *v* 1 a sări peste *enjamber un ruisseau*, a sări peste un șanț, 2 a merge cu pași mari, 3 *fig* a trece peste a încălca *enjamber sur le champ de son voisin*, a încălca ogrorul vecinului, 4 a face ca un vers să încalce pe cel următor

ENJAVELER [javelle] *v* a așeza în mănunchiuri (grăul, etc) [Se conjugă ca *appeler*]

ENJEU [jeu] *m* 1 miză (la joc), *fic rentrer son enjeu* *a*) a-și retrage miza, *b*) *fig* a ieși la timp din încurcătură, 2 *fig* obiectul întreprinderii, scop

ENJOINDRE *v* a porunci, a porți cu tot dinadinsul, a prescrie [Se conjugă ca *joindre*]

ENJÔLEMENT *m* ademenire prin lingușiri, prin vorbe dulci

ENJÔLER *v* a ademeni, a prinde în mreji

ENJÔLEUR, EUSE *s* ademenitor

ENJOLIVEMENT *m* înfrumusețare

ENJOLIVER [jol] *v* a înfrumuseți, a împodobi

ENJOLIVEUR, EUSE *s* înfrumusețător

ENJOLIVURE *f* înfrumusețătură, podoabe (la ceva)

ENJOUÉ, *E a* vesel, hazlu

ENJOUEMENT (*ju-man*), **ENJOÛMENT** *m* veselie voioasă, voie bună

ENJUPONNÉ, *E a* în jupon, în fustă

ENJUPONNER [*jupon*] *v* a pune fustă, jupon

ENKYSTÉ, *E* [*kyste*] *a Med* (corp străin) care a rămas în țesături fără inflamație

ENKYSTER (*S'*) *v* a se acoperi cu un list

ENLACEMENT *m* 1 încheierea cu șireturi, etc , 2 împletire

ENLACER [*lacs*] *v* 1 a încheia, a strânge cu șireturi, etc , 2 a împleti, 3 *fig* a strânge tare *enlacer quelqu'un dans ses bras*, a strânge pe cineva în bratele sale, 4 a șnuri, a strange *enlacer des papiers*, a șnuri hârtii || *S'enlacer* 1 a se strânge (cu șireturi), 2 *fig* a se strânge în brațe [Se conjugă ca *avancer*]

ENLAIDIR [*laid*] *v* 1 a urâți, a sluți, 2 a se urâți, a se face urât [Se conjugă ca *avoir* sau ca *être*]

ENLAIDISSEMENT *m* urățire

ENLEVÉ, *E a* 1 răpit, 2 *fig* în contururi largi, îndrăzneț *portrait enlevé*, 3 bine cântat sau bine jucat, 4 făcut repede

ENLEVEMENT *m* 1 luare ridicare (de jos), 2 *fig* răpire *enlevement des Sabines*, 3 acaparare *l'enlevement des grains*, acapararea grânelor

ENLEVER [*lever*] *v* 1 a ridica în sus, 2 a ridica (de jos) *le vent enlève la poussière*, vântul ridică praful, 3 a lua *enlever un drapeau* a lua un drapel, 4 a scoate *ce savon enlève les taches*, săpunul acesta scoate petele, 5 a răpi *la mort l'a enlevé*, moartea l-a răpit, 6 *fig* a răpi, a entuziasma *elle a enlevé la salle*, a entuziasmat tot publicul din sală, 7 a câștiga, a obține *enlever les suffrages*, a câpăta aprobările tuturor, 8 a isprăvi repede *enlever une affaire*, a isprăvi repede cu o afacere, 9 a fură *enlever une montre*, a fură un ceasornic, 10 a surprinde *enlever un poste*, a surprinde un post, 11 *fam* a face reproșuri violente cuiva, 12 a cumpără tot, a acapara (mărfuri), 13 a face repede *enlevez-moi ça*, fă-mi-l repede || *S'enlever*, 1 a se ridica, 2 a se scoate, 3 a se desface, a se vinde repede mărfuri, 4 a ieși (în pictură) [Se conjugă ca *achever*]

ENLEVURE *f* 1 bășicuță, 2 relieful unei sculpturi

ENLIASSER [*liasse*] *v* a pune în pachete, în teancuri

ENLIER *v* a uni pietrele între ele (la zidire)

ENLIGNEMENT *m* aliniere

ENLIGNER *v* a alinia

ENLISEMENT, **ENLIZEMENT** *m*. înămolire

ENLISER, **ENLIZER** *v* a înămoli în nisipul mișcător || *S'enliser*, a se înămoli

ENLUMINER *v* 1 a ilumina, a colora, 2 a împodobi cu icoane colorate, 3 *fig* a roși *l'usage des liqueurs fortes enlumine le teint*, uzul lichourilor tari înroșește pielea obrazului

ENLUMINEUR, **EUSE** *s* zugrav de icoane în colorii

ENLUMINURE *f* 1 colorarea (unei icoane), 2 icoană în colorii, 3 roșeată (a obrazului), 4 *fig* strălucire falsă, spoială

ENNÉACORDE (*en-ne*) [*gr*] *m* chitară cu nouă strune

ENNÉADE (*en*) [*gr*] *f* un număr de 9

ENNÉAGONAL, *E* (*en*) [*gr*] *a* cu 9 unghiuri

ENNÉAGONE (*en*) [*gr*] *a* și *m Germ* enneaigon, (figură) cu nouă laturi

ENNEMI, *E* (*è-n'-mi*) [*l* inimicus] *s* și *a* inamic, dușman *prov le mieu est l'ennemi du bien*, ce-i prea mult, strică

ENNOBLIR (*an-no*) [*noble*] *v* a înobilă

ENNOBLISSEMENT (*an-no*) *m* înobilare

ENNUI (*an-nui*) *m* 1 plictiseală, urât, 2 belele, *pl* necazuri, griji *la mort finira mes ennuis*, moartea va pune capăt necazurilor mele, 3 desgust *l'ennui de la vie*, desgustul de viață, 4 supărare, mânie

ENNUYANT, *E* (*an nū-yan, yant'*) *a* plictisitor, supărător

ENNUYER (*an-nui ye*) *v* a plictisi, a supăra || *S'ennuyer*, a se plictisi

ENNUYEUSEMENT *adv* în mod plictisitor

ENNUYEUX (*an-nui'-yeu*), **EUSE** *a* plictisitor

ÉNONCÉ, *E a* anunțat, spus || *m* enunțare.

ÉNONCER [*l* enunțare] *v* a enunța, a exprima (prin vorbe sau prin scris) || *S'énoncer*, a se enunța, a se exprima [Se conj ca *avancer*]

ÉNONCIATIF, **IVE** *a* enunțator

ÉNONCIATION *f* enunțare

ENORGUEILLIR (*an-nor-gheu-yir*) [*orgueil*] *v* a îngâmă de mândrie || *S'enorgueillir*, a se mândri, a se umflă în pene

ÉNORME [*n*] *a* enorm, foarte mare

ÉNORMEMENT *adv* enorm, peste măsură de mare, foarte mult

ÉNORMITÉ [*l* enormitas] *f* enormitate *a*) mărime extraordinară, *b*) *fig* grozăvie *énormité d'un crime*, *c*) lucru stupid, revoltător *dire des énormités*, a spune bazaconii

ÉNOSTOSE [*gr*] *f Med* enostoza, umflătura canalului mădular al oaselor

ÉNOUER [*nouer*] *v* a curăți de noduri postavurile

ENQUÉRIR (*S'*) [*l* inquirere] *v* a se informa, a cerceta despre [Se conjugă ca *acquérir*].

ENQUERRE *v* Blaz *armes à enquerre*, armori cari nu sunt conforme legilor heraldice

ENQUÊTE *f* anchetă, cercetare (la fața locului)

ENQUÊTER (*S'*) *v* a ancheta, a lua informații

ENQUÊTEUR *m* și *a*. cel însărcinat cu facerea unei anchete

ENQUINAUDER [*quinaud*] *v* a înșela

ENQUIS (*an-ki*), *E a Jur* întrebat

ENRACINEMENT *m* înrădăcinare

ENRACINER [*racine*] *v* a înrădăcina || *S'enraciner*, a se înrădăcina

ENRAGÉ, *E a* și *s* turbat (*gr fig*), pop.

manger de la vache enragée, a fi trecut prin ciur și prin dârmon, a fi pățit multe

ENRAGEANT, *E* (*jan, jan'*) *a* care te face să turbezi

ENRAGER [*ragel*] *v* 1 *a* turbă, 2 *fig* *a* turba de manie, 3 *faire enrager*, *a* face să turbeze, *a* tortura, 4 *il n'enrage pas de (sau pour) mentir*, minte turbat [Se conjugă ca *arranger*]

ENRAYAGE (*re yaj'*) *m* așezirea spițelor n scobiturile roatelor

ENRAYEMENT (*re-y'*), **ENRAIEMENT** (*re*) *m* punerea piedecii la roți

ENRAYER (*re-ye*) [*rayon*] *v* 1 *a* pune piedecă la roată, 2 *fig* *a* opri deodată, *a* pune stavilă, *a* stăvili, 3 [*raie*] *a* aranja spițele n scobiturile (roatei) 4 [*raie*] *a* trage cea dintai brazdă [Se conjugă ca *balayer*]

ENRAYOIR (*re-year*) *m* opritoare, piedecă

ENRAYURE (*re-yur*) *f* 1 piedecă, opritoare (la roți), 2 brazdă (cea dintai) (trasă pe un ogor), 3 spițele (unei roți)

ENRÉGIMENTEMENT *m* înregimentare

ENRÉGIMENTER *v* 1 *a* înregimenta, 2 *fig* *a* înrola, *a* băga

ENREGISTREMENT *m* 1 înregistrare, tice cere n registru, 2 birou de înregistrare, 3 taxa de înregistrare

ENREGISTRER [*registre*] *v* *a* înregistra *a*) *a* trece n registru, *b*) *fig* *a* notă

ENREGISTREUR *m* și *a* înregistriator

ENRÊNER [*îtêne*] *v* *a* opri și înșepeni hățurile unui cal

ENRHUMÉ, *E* (*ru*) *a* cu guturaiu *être en rhumé*, *a* avea guturaiu

ENRHUMER (*ru*) [*rhume*] *v* *a* da guturaiu [! *Se enrhumer*, *a* căpăta guturaiu]

ENRICHI, *E* *a* 1 îmbogățit, 2 împodobit cu *montre enrichi de diamants* ceas împodobit cu diamante [! *s* om îmbogățit]

ENRICHIR [*riche*] *v* 1 *a* îmbogăți, 2 *a* împodobi (cu ceva) [! *S'enrichir*, *a* se îmbogăți]

ENRICHISSEMENT *m* 1 îmbogățire, 2 pozoabă, împodobire, *enrichissement d'un habit*

ENROBAGE, **ENROBEMENT** *m* acoperirea cu o etichetă sau cu o învelitoare

ENROBER [*robe*] *v* *a* acoperi cu o etichetă (un cufăr), *a* înveli n hăție (un medicament)

ENROCHEMENT *m* temelie de piatră n apă pentru *a* se clădi pe ea

ENROCHER *v* *a* face temelie de piatră n apă pentru vicio construcție

ENRÔLÉ *m* soldat înrolat

ENRÔLEMENT *m* înrolare

ENRÔLER [*rôle*] *v* *a* înrola *a* băga (n armată, n un patid) [! *S'enrôler*, *a* se înrola, *a* intră n]

ENRÔLEUR *m* cel ce înrolează

ENROUÉ, *E* *a* răgușit

ENROUEMENT, **ENROÛMENT** *m* răgușeală

ENROUER *v* *a* răguși

ENROUILLEMENT (*ru-y'-man*) *m* ruginire

ENROUILLER (*ru-yé*) [*rouille*] *v* *a* rugini [! *S'enrouiller*, 1 *a* se rugini, *a* prinde rugină, 2 *fig* *a* se tâmpli om *s'enrouille en province*, *te tâmpești n provincie*

ENROULEMENT *m* 1 încolăcire, 2 încolăcitură (ornament)

ENROULER [*rouler*] *v* *a* încolăci, *a* înfășura [! *S'enrouler*, *a* se încolăci, *a* se învățuri]

ENRUBANER [*ruban*] *v* *a* împodobi cu panglici [! *S'enrubaner*, *a* se găti cu panglici]

ENRUE *f* brazdă largă

ENSABLEMENT *m* îngrămădire de nisip

ENSABLER [*sable*] *v* 1 *a* umplea, *a* acoperi cu nisip, 2 *a* înămoli n nisip [! *S'ensabler* *a* se înămoli n nisip]

ENSABOTÉ *E* *a* încălțat cu pantofi de lemn

ENSABOTER [*sabot*] *v* 1 *a* încălța cu pantofi de lemn, cu galenți (pe cineva), 2 *a* pune piedecă (unei roți)

ENSACHEMENT *m* punerea n saci

ENSACHER [*sac*] *v* *a* pune n saci

ENSAISINEMENT (*zi*) *m* înproprietărire, punere n stăpânirea (unui lucru)

ENSAISINER (*zi*) *v* *Jur* *a* înproprietări, *a* pune n stăpânirea unui lucru (prin un act)

ENSANGLANTÉ *a* însângerat, plin de sânge

ENSANGLANTER [*sanglant*] *v* 1 *a* umplea de sânge, 2 *ensanglanter sa victoire*, *a* și manji biruința n sânge

ENSEIGNABLE *a* ce se poate învăța, predă

ENSEIGNANT, *E* (*sen-yant*) *a* care învață pe alții *le corps enseignant*, dascălimea

ENSEIGNE (*an-sen-y'*) [*l* insignis] *f* 1 firmă, tăbliță, loc *a bon vin point d'enseigne*, lucrul bun n'are nevoie de laude, *loger a la même enseigne*, *a* se găsi n aceeași încurcătură sau nenorocire cu alții, *fig* *c'est une enseigne a bue*, e o migăleală, *mettre l'enseigne de*, *a* se da drept, 2 *fig* semn, dovadă *a telle enseigne*, *a telles enseignes que*, dovadă că, *a bonnes enseignes a*) cu drept cuvânt, *b*) cu siguranță, 3 stindard, drapel *a tambour battant et enseignes déployées*, n sunetul tobelor și cu drapelele fâlfânde, *marcher sous les enseignes de quelqu'un*, *a* recunoaște autoritatea cuiva [! *m* 1 (†) stegar, 2 *enseigne de vaisseau*, sublocotenent de marină]

ENSEIGNÉ, *E* (*sen-ye*) *a* învățat, predat

ENSEIGNEMENT (*sen-y'-man*) *m* 1 predarea (unui obiect), 2 învățământ, 3 învățatură *donner de bons enseignements*, *a* da bune învățături

ENSEIGNER (*an sen ye*) *v* 1 *a* învăța pe alții, 2 *fig* *a* propovădui, 3 *a* arăta, *a* indica, *enseigner un chemin*

ENSELLÉ, *E* [*selle*] *a* 1 cu spinarea înfundată (un cal), 2 *Mar* cu ambele părți n sus (o corabie)

ENSELLURE *f* *Med* înfundătura spinării

ENSEMBLE (*san*) *adv* 1 împreună, la oaltă, 2 deodată, n același timp *s'élancer ensemble*, *a* se aruncă n același timp, 3 (n pictură) *cette figure est bien ensemble*, figura are proporții juste [! *m* 1 ansamblu *a*) totalitate, toți *l'ensemble des mortels*, toți muritorii, *b*) unitate, armonie *agir avec ensemble*, *a* lucra armonic

ENSEMENCEMENT *m* semănatul semănătura

ENSEMENCER [semence] *v* a semăna, a face semănături || *Se conjugă ca avancer*

ENSERRER [serie] *v* 1 a strânge tare, 2 a cuprinde *tout ce que le globe enserre*, tot ce globul cuprinde, 3 a pune în seră

ENSEUILLEMENT (*seu-y'-mon*) *m* ridicarea rămăturii ferestrei deasupra podelei

ENSTVELIR [1 sepevre] *v* 1 a înfășura în un șir, 2 a îngroșa, 3 *fig* a ascunde || *S'ensévelir* 1 a se înmormânta, 2 *fig* a se retrage din lume

ENSEVELISSEMENT *m* 1 înfășurare în un giuleu, 2 îngropare, înmormantare

ENSEVELISSEUR, EUSE *s* cioclu care înfășoară în giuleu morții

ENSIFORME *a* în formă de sabie

ENSILAGE, ENSILOTAGÉ *m* băgarea grăunțelor în gropi (spre conservare)

ENSILER, ENSILOTER (*si*) *v* a băga grăunțele în gropi (pentru a le conserva)

ENSOLEILLE, E (*lè-yé*) *a* luminat, încălzit de soare, plin de soare, însorit

ENSOLEILLER (*lè-yé*) [soleil] *v* 1 a lumina, 2 *fig* a înveseli

ENSOUMEILLÉ, E (*me-yé*) *a* 1 plin de somn, 2 aromt

ENSORCELANT, E *a* răpitor, ademenitor

ENSORCELER [sorcier] *v* a vrăji a fermecă || *S'ensorceler*, a fi fermecat || *Se conjugă ca appeler*

ENSORCELEUR, EUSE *s* fermecător

ENSORCELLEMENT *m* 1 vrăjire, fermecare, 2 vrăjă, farmec

ENSOUFRER [soufre] *v* 1 a sulfura, a muia în puhoasă, 2 a expune aburilor sulfului

ENSOUPLE [1 insubulum] *f* arțar (la răsboul de țesut)

ENSUIFER [suif] *v* a unge cu seu

ENSUITE [suite] *adv* apoi, după aceea, în urmă || *prep* după *ensuite de quoi*, după care, *ensuite de cela*, după aceasta

ENSUIVANT, E *a* (†) următor

ENSUIVRE (*S'*) [suivre] *v* a urma, a ieși, a rezultă || *il s'ensuit que*, de unde urmează că || *Se conjugă numai în persoana a treia ca suivre*

ENTABLEMENT [table] *m* antabulament, partea de sus a zidului care susține acoperișul

ENTABLER *v* a ajusta una într'alta două bucăți de lemn

ENTABLURE *f* 1. punctul de rotațiune a celor două picioare ale foarfecei; 2 punctul de reunire a două bucăți de lemn ajustate una într'alta

ENTACHÉ, E *a* 1 pătat, plin de, 2 *fig* atins, 3 *acte entaché de nullité*, act care nu îndeplinește formele legale

ENTACHER [tache] *v* 1 a umplea cu; 2 a păta, a mânji

ENTAILLAGE (*ta-yaf*) *m* crestatul, tăiatul în

ENTAILLE (*ta-y'*) *f*. crestătură, tăietură.

ENTAILLER (*ta yé*) [tailler] *v* a creșta, face o tăietură în (ceva)

ENTAILLURE *f* (†) *V entouler*

ENTAME *f* prima bucată tăiată (din ceva)

ENTAMER *v* 1 a tăia prima bucată (din ceva), 2 a tăia, a sgară, a rupe puțintel, 3 *fig* a atinge *entamer la réputation*, a vătăma cinstea, 4 *entamer quelqu'un a)* a călca drepturile cuiva, b) a-l descoase (asupra unui lucru), c) a și-l atrage, d) a-l dirui, 5 *fig* a începe *entamer une conversation* 6 *entamer un corps de troupes* a sparge șirurile unui corp de trupă

ENTAMURE *f* 1 *V entame*, 2 tăietură, ruptură, sgarătură

ENTASSÉ, E *a* 1 îngrămădit, înghesuit, 2 scurt și îndesat

ENTASSEMENT *m* 1 îngrămădire, înghesuială, 2 morman

ENTASSER [tasl] *v* 1 a îngrămădi, a strânge, 2 a înghesui || *S'entasser*, a se îngrămădi, etc

ENTASSEUR *m* îngrămăditor

ENTE *f* mlađiță ce se altoiește 2 altor, 3 pomul altoit *de jeunes entes*, arbuști altoiți; 4 mânerul unei pensule

ENTÉ, E *a* 1 altoit 2 *canne entée*, baston din mai multe bucăți îmbucate, 3 *fig enté sur*, dublat de, și pe deasupra, *c'est un financier enté sur un praticien*, e financiar și pe deasupra și practician

ENTÉLÉCHIR [1-gr] *f* 1 funța, 2 substanța

ENTELE *m* maimuță indiană

ENTEMENT *m* altoitul

ENTENDANT, E *a* care aude

ENTENDEMENT *m* 1 pricepere, înțelegere, 2 judecată *c'est un homme d'entendement*, e un om cu judecată

ENTENDEUR *m* ascultător prov *à bon entendeur peu de paroles*, unui om cu minte în ajuag două cuvinte, *à bon entendeur, salut* cine are urechi să auză

ENTENDRE [1 entendre] *v* 1 a cere, a vrea, *j'entends qu'on m'obéisse*, *j'entends être obéi*, vreau ca toți să mi se supună, 2 a auzi *entendre dur*, a auzi greu, a fi tare de ureche, *entendre dire*, a auzi zicându-se, a afla, prov *il n'entend pas de cette oreille*, de asta nu vrea să știe, *à l'entendre*, după cum ziceai, *se faire entendre a)* a fi auzit, b) a fi înțeles, 3 a ascultă *entendre des témoins*, a ascultă martorii, 4 a înțelege, a pricepe *entendre plaisanterie*, a înțelege de glumă, *qu'entendez-vous par cela?* ce vrei să zici cu asta? *donner à entendre*, a da să înțeleagă, *entendre raison*, a fi om cu judecată, 5 a ști bine, a se pricepe în *entendre le commerce*, a se pricepe în ale comerțului || *S'entendre*, 1 a se auzi *cela s'entend tous les jours*, asta se aude zilnic, 2 a fi ascultat, auzit, 3 a se înțelege *cela s'entend*, se înțelege, 4 a se înțelege pe sine sau cu alții *je m'entends bien*, știu bine ce vreau să zic, *il ne s'entend pas lui-même*, nu știe singur ce vrea, *entendons-nous*, să ne înțelegem, 5 a se pricepe, a fi tare (în ceva) *s'entendre au commerce*, a o pricepe

în ale comerțului [Vezi cuvintele în legătură cu *entendre*]

ENTENDU, **E** a 1 auzit, 2 înțeles, priceput, *prendre un avis entendu*, a se face că a priceput, *C'est entendu*, neam înțeles, 3 hotărât *C'est une affaire entendue*, e o afacere hotărâtă, 4 *bien entendu*, aranjat cu meșteșug || *adv* înțeles *bien entendu*, bine înțeles, negreșit || *m* priceput, cunosător *faire l'entendu*, *trancher de l'entendu*, a face pe priceputul, pe grozavul

ENTENTE *f* 1 înțeles, a *double entente*, cu două înțelesuri, 2 înțelegere *il n'y a pas d'entente entre eux*, nu e înțelegere între ei, nu se înțeleg, 3 pricepere, cunoștință *entente de la scène*, priceperea scenei

ENTER [ente] *v* 1 a alina, 2 *fig enter sur*, a bază pe, 3 a uni într-o creștătură două bucăți de lemn, 4 *enter des bas*, a încălța ciorapi || *S'enter*, 1 a se alina, 2 *fig* a se uni prin legături de sânge

ENTÉRALGIE [gr] *f* *Med* durere violentă de înecstine

ENTÉRINEMENT *m* întâiere prin o hotărâre

ENTERINER *v* *Jur* a întâi prin o hotărâre validitatea unui act

ENTÉRITÉ [gr] *f* *Med* enterită, inflamația mucoasei canalului intestinelor

ENTÉROCÈLE [l-gr] *f* *Med* hernie a intestinelor subțire

ENTÉROZOAIRE [gr] *m* vierme intestinal

ENTERREMENT *m* înmormântare

ENTERREUR [terre] *v* 1 a înmormânta, a îngropa, 2 *fig a)* a izola de lume, *b)* a ține ascuns *enterre un secret*, *c)* a face uitat, a întineri *ce poete a enterre ses rivaux*, poetul acesta și-a întinerat rivalii || *S'enterre*, a se înmormânta (*fig*), a se retrage în singurătate

ENTETE *m* antet, titlu

ENTÊTÉ **E** a și a mărăpănat, îndărătnic

ENTÊTEMENT *m* 1 mărăpănare, îndărătnicie, 2 *p* înmă (pe cineva) (*ceva* sau *cevi*)

ENTÊTER [tête] 1 a bate, a se urca la cap, 2 *fig a)* *m* *les louanges entetent*, laudele amesc, 3 a suci capul, a adormi (pentru cineva sau ceva) || *S'enteter* 1 a se încălța, a fi neinduplecat în ceva, 2 a și băga în cap, a ține moriș la

ENTHOUSIASME [gr] *m* entuziasm, înflăcărare

ENTHOUSIASMER *v* a entuziasma, a înflăcări || *S'enthousiasmer*, a se entuziasma, a se înflăcări

ENTHOUSIASTE a entuziast, înflăcărat || *s* admirator înocat

ENTHYME [l-gr] *m* entimemă, silogism cu o premisă subînțeleasă (*ex je pense, donc je suis*)

ENTICHÉ, **E** a 1 molipsit, plin de ceva, 2 *être entiche de*, a ține moriș, a ține prea mult la

ENTICHEMENT *m* 1 molipsire, 2 toană, patimă (pentru ceva)

ENTICHER *v* a molipsi, a umplea capul (cu învârtături periculoase) || *S'enticher de* 1

a se molipsi de, 2 a prinde patimă (de ceva) a ține moriș (la ceva)

ENTIER, **ÈRE** (ti) [l integrum] a 1 întreg, deplin *tout entier*, tot, 2 *fig* integru, încălțat *caractere entier*, fire mândră și încălțată || *m* 1 întregul, totalitatea, întregimea, 2 număr întreg || *adv en entier*, cu totul, *mourir en entier* a muri fără a lăsa pe nimeni în urma sa

ENTIÈREMENT (ti) *adv* cu totul, deantregul, de tot

ENTITE *f* *Fil* entitate, funția sau e-nența (unui lucru)

ENTOILA (e) *m* 1 țivarea pe o pânză, 2 pânză însăș

ENTOILER [toile] *v* a frâ sau coase pe pânză

ENTOIR *m* cușit pentru altor

ENTOISER [toise] *v* a aranja pentru a fi măsurat cu stânjeaul

ENTOMOLOGIE [gr] *f* entomologie, studiul insectelor

ENTOMOLOGIQUE a entomologic, privitor la studiul insectelor

ENTOMOLOGISTE *m* entomologist, cel ce se ocupă cu studiul insectelor

ENTOMOPHTORÉES *f* *pl* ciuperci paraziti pe insecte

ENTONNAGE, ENTONNEMENT *m*, **ENTONNAISON** *f* trageala la butoi

ENTONNER [tonneau] *v* 1 a trage la butoi, 2 *pop* a văsa în gătle, a bea sdiavân || *S'entonner*, a pătrunde cu urlet, a se înfunda

ENTONNER [ton] *v* 1 întona *a)* a da tonul *b)* a începe a canta, *c)* a cânta în versuri

ENTONNOIR *m* palmie

ENTOPHYTE [ki] *m* vegetal parazit care se dezvoltă înăuntru organelor

ENTORSE [tordre] *f* 1 scintire, sucire, *se donner une entorse*, a-și scinti ceva, 2 *fam* piedecă *donner une entorse a)* a pune o piedecă, *b)* *fig* a da o întorsătură, a răstălmăci, a întortochia

ENTORTILLAGE (ti-yay) *m* 1 întortochiere, 2 cuvinte întortochiate, chichite

ENTORTILLEMENT (ti-y' man) *m* 1 întortochiere, 2 *fig* sucitură, întunecime

ENTORTILLER (ti ye) *v* 1 a înălșura în ceva, 2 *fig* a întortochia, a suci, 3 *fam* a adormi cu vorbe vicluc || *S'ortiller*, 1 a se întortochia, 2 *fig* a se molipsi

ENTOUR [tour] *m* 1 împrejurime, 2 (f) persoanele dimprejurul cuiva anului || *adv* a l'entour prin prejur

ENTOURAGE *m* anturaj *a)* preajma, c-primul, *b)* o meniu din jurul cuiva

ENTOURER [tour] *v* 1 a înconjură, a împrejurui, 2 a trăi obișnuit în jurul cuiva, 3 *fig* *entourer de soins*, a-l îngriji de aproape (pe cineva) || *S'entourer*, a se înconjură, s'entourer de précautions, a fi foarte prevăzător

ENTOURNURE *f* tăietura mâineii la subțioară, *fig* *gené dans les entournures*, a fi stramțat, c'est la l'entournure, ad e piedica, buha

EN-TOUT-CAS *m* *V en cas*

ENTOZOAIRE [*or*] *m pl* enfozoari, bi r i

ENTR'ACORDER (S') *v* a se învoinu unu cu altul

ENTR'ACCUSER (S') *v* a se învinovăți unul pe altul

ENTR'ACTE *m* antract *a*) intervalul dintre un act și altul (în sala de teatru), *b*) intermediu, *c*) *fig* timp de repaos

ENTR'ADMIRER (S') *v* a se admira unul pe altul

ENTR'AIDER (S') *v* a se ajuta unul pe altul

ENTRAILLES (*tra-y'*) *f pl* 1 mae, răunchi, mărunție, 2 *fig* inimă, simț, *des entrailles de pere*, inima de tată, *homme sans entrailles*, om fără inimă, 3 băiet, răunchi *les entrailles de la rre*, răunchii pânantului

ENTR'AIMER (S') *v* a se rubi unul pe altul

ENTRAIN [*trun*] *m* 1 chef, veselie *avoir de l'entrain* *a*) a fi cu chef, *b*) a fi plin de viață, de vioiciune, 2 răvnă, zel la lucru, 3 veselie însuflețită (într'o piesă), 4 vioiciune

ENTRAÎNABLE *a* ce poate fi antrenat ușor de entuziasm

ENTRAÎNANT, *E a* care te antrenează *fig* te răpește, te încântă

ENTRAÎNEMENT *m* 1 antrenare *a*) tarie, *b*) răpire, înflăcărare avânt, 2 antrenament, pregătirea unui cal pentru curse

ENTRAÎNER [*trainer*] *v* 1 a țara a lua cu sine, a atrage după sine, *fig* a răpi, a entuziasma, 2 a aduce cu sine, a avea ca urmare *la guerre entraine bien des maux*, războiul aduce cu sine multe rele, 3 a antrenă, a pregăti pentru curse (un cal) || *S'entraîner*, a se antrenă, etc

ENTRAÎNEUR *m* antrenor, pregătitor de cai pentru curse

ENTRAIT *m* grindă care unește doi stâlpi și susține câpriorii

ENTRANT, *E a și s* 1 (persoană) care intră *les entrants et les sortants*, cei ce intră și cei ce ies, 2 *fam* cel ce se vâdă sub pielea altuia

ENTR'APPELER (S') *v* a se chema unul pe altul

ENTRAVE *f* 1 piedecă, opritoare (la picioarele vitelor), 2 *fig* piedecă *apporter des entraves*, a împiedeca, a pune piedeci

ENTRAVER [*entrave*] *v* 1 a pune piedecă, a prizoni (un cal), 2 *fig* a opri, a împiedeca, a zădărnici

ENTRAVERSER *v* a prezenta curmezișul (unei corăbii)

ENTR'AVERTIR (S') *v* a se vesti unul pe altul

ENTRE [*i* inter] *prep* între [Vezi cuvintele în legătură cu *entre*]

ENTRE-BAILLEMENT *m* întredeschidere

ENTRE-BAILLER (*ba-yé*) *p* a căsca, a deschide pe jumătate, a întredeschide

ENTRE-BAISER (S') *v* a se sărută unul pe altul

ENTRE-BANDE *f* fiecare bandă de culoare diferită la căpătăiele unei stofe

ENTRE-BATTRE (S') *v* a se bate unul pe altul

ENTRECHAT *m* antreșă, sămțură în sus izbură, rele unui de altul

ENTRE-CHOQUER (S') *v* a se întrecoloni

ENTRE-COLONNEMENT *m* denăire în tre două coloane

ENTRECÔTE *m* autricot (*a de vacă*)

ENTRECUPER *v* 1 a întretăia, 2 a întreține din când în când || *S'entrecuper*, a se tăia a-si tăia unul altuia, a se întretăia

ENTRE-CROISEMENT *m* încrucisare

ENTRE-CROISER *v* a încrucisa

ENTRE-DÉCHIRER (S') *v* 1 a se sfășia unul pe altul, 2 *fig* a se voiți de rău

ENTRE-DÉTRUIRE (S') *v* 1 a se nimici unul pe altul, 2 *fig* a se anula unul pe altul

ENTRE-DEUX *m* 1 spațiul sau partea de mijloc între două lucruri, 2 consoli între două ferestre, 3 nuciță de dantelă fără colți, de broderie, etc ce se coase la o rufă, 4 *fig* mijlocire *ad* de mijloc așa și așa nici rău nici bine

ENTRE-DÉVORER (S') *v* a se sfășia unul pe altul

ENTRE-DONNER (S') *v* a-si da unul altuia

ENTRÉE *f* 1 intrare 2 *fig* început, *à l'entree de la nuit*, spre înserate, 3 antreu, antret, 4 diept de intrare *avoir ses entrées partout*, a fi primit oriunde, a intra gratis în orice teatru *avoir ses petites entrées chez quelqu'un*, a fi foarte intim cu cineva, 5 primele mâncări servite la o masă mare 6 *fig* de intrare (pentru mărfuri) [V Sublimental]

ENTREFAITE *f* împrejurare, *sur ces entre-faits* în vremea acestia

ENTREFILET *m* antrefilă, articolaș în corpul ziarului

ENTRE-FRAPPER (S') *v* a se lovi unul pe altul

ENTREGENT (*jan*) *m* diăcie, tact *avoir de l'entregent* a ști cum să se poarte (în societate)

ENTR'EGORGER (S') *v* a se măcelări unul pe altul

ENTRE-HAÏR (S') (*a-ur*) *v* a se urî unul pe altul

ENTRE-HEURTER (S') (*eur*) *v* a se întrecoloni

ENTRELACEMENT *m* 1 încolăciune, 2 împletitură

ENTRELACER *v* a încolăci, a împleti unul în altul [Se conjugă ca *avancer*]

ENTRELACS (*la*) *m* *Art* ornament din lucruri sau cifre împletite laolaltă, împletitură

ENTRELARDÉ, *E a* 1 împănă cu slănină, 2 *fig* împănă cu strănisme

ENTREPLARDEMENT *m* împănare cu slănină

ENTRELARDER [*lard*] *v* 1 a împănă cu slănină, 2 *fig* a împănă (cu ceva) *entrelarder un discours de citations*

ENTRE-LIGNE sau ENTRELIGNE *m* 1 spațiu dintre două linii, 2 între două rânduri, ceea ce este scris între două rânduri

ENTRE-LOUER (S') *v* a se lăuda unul pe altul

ENTRE-LUIRE sau ENTRELUIRE *v* a lumina pe jumătate, slab

ENTRE-MANGER (S') ν a se manca unul pe altul

ENTREMÊLEMENT m amestecare laolaltă, talmes-balmes

ENTREMÊLER ν a amesteca laolaltă || *S'entremêler*, 1 a se amesteca laolaltă, 2 *fig* a se amesteca într-o afacere

ENTREMETS m bucate ușoare între friptură și desert măștiuri

ENTREMETTEUR, EUSE s mijlocitor

ENTREMETTRE (S') ν a mijloci || *Se conjugă ca mettre*

ENTREMISE f 1 mijlocire, 2 *Mar* lemn desăfățit

ENTRE-ŒUD m **ENTREŒUD** m spațiu dintre două lucruri la o tulpină

ENTRE-ŒUIRE (S') ν a-și vătăma unul altuia || *Se conjugă ca nuire*

ENTREPAIS m mersul unui cal (e se apropie de lăneștiu)

ENTRE-PERCER (S') ν a se străpunge unul pe altul

ENTREPILASTRE m interval între doi stâlpi

ENTREPONT m spațiul între două punți (pe o corabie)

ENTREPOSAGE m depunere într'un antrepozit

ENTREPOSER ν a depune într'un antrepozit (mărfuri)

ENTREPOSEUR m ținătorul unui antrepozit (de mărfuri)

ENTREPOSITAIRE m depunătorul de mărfuri într'un antrepozit

ENTREPÔT m antrepozit a) magazie pentru depunerea mărfurilor, b) loc unde se vinde mărfurile Statului

ENTRE-POUSSER (S') ν a se împinge unul pe altul

ENTREPRENANT, E a 1 întreprinzător, 2 *fig* îndrăgnet

ENTREPRENDRE ν 1 a întreprinde a) a începe a face, b) a lua în întreprindere, a lua pentru a face *entreprendre des travaux*, 2 a cuprinde *un rhumatisme lui entreprend toute la jambe*, un reumatism i-a cuprins tot piciorul 3 *fig* a emeti, 4 *entreprendre quelqu'un* a) a pricomi i-și bate joc de cineva, b) a umbla să câștige pe cineva, c) a încerca să mai coplească pe cineva, 5 *entreprendre sur*, a încălca peste, a uzurpa, *entreprendre contre* (sau *sur*), a umbla să-i ia cuiva (ex *viata, liber tatea etc*) || *S'entreprendre*, 1 a se întreprinde 2 a se ataca unul pe altul, 3 a se îmbolnăvi || *Se conjugă ca prendre*

ENTREPRENEUR, EUSE s antreprenor, în întreprinzător

ENTREPRIS **E** a 1 întreprins, 2 *fig* jenat, sfios, 3 bolnav (de ceva)

ENTREPRISE f 1 întreprindere, antrepriză, 2 luare în întreprindere *entreprise d'un pont*, 3 *fig* *entreprise sur quelque chose* a) încălcare, b) atac împotriva cuiva

ENTRE-QUERELLER (S') ν a se certă unul cu altul, a se corováli

ENTRER || *intrare* || ν 1 a intra, *faire entrer*, a introduce, a băga, 2 *fig* *entrer dans*

a) a lua parte la, a împărtăși, *entrer dans les sentiments de quelqu'un*, a împărtăși vederile cuiva, b) a contribui *cela entre pour beaucoup* (ceia n'entre pour rien) dans ma résolution asta contribuie mult (asta nu ajută la nimic) la hotărârea mea, *j'entrerais dans la dépense* voi contribui și eu la cheltuielă, c) a pătrunde *entrer dans la pensée de quelqu'un*, a pătrunde gândul (cuiva), a-l înțelege, *entrer dans la vie*, a se naște, d) *entrer dans la plaisanterie*, a înțelege a admite gluma, 3 a băga *entrer un cheval dans l'écurie*, a băga un cal în grajd 4 a înregistra *entrer des traites*, a înregistra trate 4 *fig* a fi admis *entrer à l'Académie*, a fi primit în Academie, 6 a încăpea, 7 *fig* *entrer en religion*, a se călugări 8 y *entrer* a fi interesat *j'y entre pour un tiers*, sunt interesat cu a treia parte (în această afacere), 9 *il entre* intră, se cuprinde, conține

ENTRE-RAIL (raz) m spațiul dintre șine

ENTRE-REGARDER ν a privi din când în când || *S'entre-regarder*, a se uita unul la altul pe furie

ENTRE-SECOURIR (S') ν a se ajuta unul pe altul

ENTRESOL m antrăsol, etaj scund între parter și etajul întâi

ENTRE-SUIVRE (S') ν a urmă, a se ține unul după altul

ENTRETAILLE (ta-y') f săpătură ușoară între săpături mari mari

ENTRE-TAILLER (S') sau **ENTRETAILLER** (ta-yé) ν a-și lovi picioarele unul de altul (un cal)

ENTRETAILLURE (ta-yur') f lană din lovirea picioarelor (la cal)

ENTRE-TEMPS sau **ENTRETEMPS** (tan) m răstimp

ENTRETEÑEMENT m întreținere

ENTRETEÑEUR, EUSE s întreținător

ENTRETEÑIR ν a întreține a) a ține în bună stare *entretenir les routes*, a ține drumurile în bună stare, b) a ține (multă vreme), a păstra *entretenir la paix*, a păstra pacea, c) a purta grije de, a susține *entretenir une famille*, a susține o familie, d) a ține de vorbă pe cineva, a vorbi cuiva despre ceva, e) a nutri, a hrăni (ex cu speranța) || *S'entretenir* a se întreține a) a vorbi împreună despre ceva, b) a trăi din, a se nutri cu, etc || *Se conjugă ca tenir*

ENTRETIEN (ti-en) m 1 întreținere a) păstrare, îngrijire, b) susținere, banii pentru trai, *de grand entretien* a cărei întreținere costă mult, c) întrevedbire, convorbire *solliciter un entretien*, a cere o întrevedbire

ENTRETOILE f dantelă între două fâșii de pânză

ENTRETOISE f drug de înțepenit și legat alte două

ENTRETOISER ν a înțepeni două bucăți de lemn de fier printr'un drug

ENTRE-TUER (S') ν a se omorî unul pe altul

ENTRE-VISITER (S') *v* a se vizită unul pe altul

ENTRE-VOIE *f.* spațiul între două căi ferate

ENTREVOIR *v* 1 a întrevedea, a vedea în trecut, *je n'ai fait que l'entrevoir*, nu l-am văzut decât în trecut, 2 a prezinti, a prevedea oarecum *j'entrevois un malheur*, prevăd o nenorocire || *S'entrevoir*, a se întrevedea, a avea o întrevedere, a se vizita reciproc [Se conjugă ca *avoir*]

ENTREVOUS *m* spațiul dintre două bărne, dintre doi stalpi (la un perele)

ENTREVOUEUR *v* a zid' spațiul dintre două bărne

ENTREVUE *f* întrevedere, întâlnire

ENTR'OBLIGER (S') *v* a se îndatora unul pe altul

ENTROPION [gr] *m* răsturnarea pleoapelor măntrui ochiului

ENTR'OUVERTURE *f* întredeschizătură

ENTR'OUVRIR *v* a întredeschide, a deschide puțin || *S'entr'ouvrir*, a se întredeschide [Se conjugă ca *ouvrir*]

ENTURE [ente] *f* 1 crăpătură în care se bagă altor, 2 locul de încrucișare a două bu ați de lemn intrate una într'alta

ENUCLEATION *f* 1 stărpirea unui organ scoțându-l prin o rană, 2 scoaterea unui sambruie sau a miezului din fruct

ENUCLEER [l enucleare] *v* a stărpi un organ scoțându-l prin o rană

ENUMÉRATEUR, TRICE *a* și *s* enumărător

ENUMÉRATIF, IVE *a* enumerativ

ENUMÉRATION [i] *f* enumerare *a)* numărătoare, *b)* însușire (a faptelor)

ENUMÉRER [l enumerare] *v* a enumără *a)* a numără, *b)* a însuși una după alta

ENVAHIR (va-ir) [l invadare] *v* 1 a cotropi a năvăli în, 2 a cuprinde (locul), a inunda (apa), 3. *fig* a cuprinde, a năpădi

ENVAHISANT, E (va-i) *a* cotropitor, năvălitor

ENVAHISSEMENT (va-iss) *m* 1 cotropire, năvălire, 2 inundare *les envahissements des eaux*, inundările apelor, 3 *fig* încălcare, coperindere

ENVAHISSEUR (va-i) *m* năvălitor, cotropitor

ENVASEMENT *m* 1 umplere cu nămol, 2 băgere în nămol

ENVASER [vase] *v* 1, a umplea cu nămol, 2 a băga în nămol

ENVEILLOTAGE (vè-yo) *m* așezarea în câpiți (a fânului)

ENVEILLOTER (vè-yo) *v* a așeză în câpiți (fânul cosit)

ENVELOPPANT, E *a* acoperitor

ENVELOPPANTE *f* linie care acoperă alta

ENVELOPPER *f* 1 plic *écrite sous l'enveloppe d'un autre*, a băga o scrisoare într'un plic adresat altuia, 2 învăș, învăltoare, 3 *fig*, față, aparență. *l'enveloppe est souvent trompeuse*, aparențele sunt adesea înșelătoare.

ENVELOPPI, E *pp.* 1 înfășurat, etc, *un esprit enveloppé*, un om măgnit, *avoir l'esprit enveloppé dans la matière*, a fi grosier, mitocan; 2 *fig* obscur, neînțeles

ENVELOPPÉE *f* 1 fortificație care acoperă pe alta, 2 *Geom* linie acoperită de alta.

ENVELOPPER *v* 1 a acoperi, a înfășura, a învăli, 2 a înconjură, a împiesură din toate părțile *envelopper l'ennemi*, 3 *fig* a băga, a cuprinde în ceva *envelopper quelqu'un dans une proscription*, a cuprinde pe cineva într'o proscripțiune, 4 *fig* a-și ascunde, a tănu *envelopper sa pensée*, a-și tănu gândul, 5 a întuneca, a voală, 6 a prinde ca într'o cursă *envelopper une dupe*, a prinde pe un naiv || *S'envelopper*, 1 a se înfășura în, a se acoperi cu 2 *s'envelopper de mystère*, a deveni misterios, 3 a deveni obscur, neînțeles

ENVENIMENT (v-nu) *m* otrăvire

ENVENIMER (v-nu) [venin] *v* 1 a învenina, a otrăvi, 2 a înrăutăți, (ex o rană), a înăspri || *S'envenimer*, a se înrăutăți, a se înăspri.

ENVERGER [verge] *v* a garnisi cu nule [Se conjugă ca *arranger*]

ENVERGUER (ghé) [vergue] *v* *Mar* a înșepeni panzele, steagurile de prăjini

ENVERGURE (ghur) *f* 1 lungimea unei prăjini de vântrelă, 2 aranjarea pânzelor în lărgime pe catarturi, 3 întinderea dintre aripile deslășuite ale unei păsări, 4 *fig* sbor, *avant d'une puissante envergure*, de un avânt puternic

ENVERS [l versus] *prep* față cu, către, *envers et contre tous*, în ciuda tuturor || *m* 1 dos, partea dindăiată (a unei stole), 2 *fig* contrariul *l'envers de la vérité*, contrariul adevărului, 3 loc *adv* *à l'envers*, pe dos, anapoda

ENVI (A L') *loc adv* pe întrecute || *prep* *à l'enoi de*, întrecându-se cu

ENVIALE *a* viednic de invidie

ENVIE [l invidia] *f* 1 invidie, pizmă, *porter envie*, a învidia, a pizmui, 2 poită, dorință mare *il me prend envie de*, aș avea poită să, *envie de plaire*, dorința de a plăcea, *avoir envie*, a dori, *faire envie*, a ațăța poita, 3 alu niță, semn din naștere, 4 *achie* de piele în jurul unghiei, 5 *envie de vomir*, greață, *prov il vaut mieux faire envie que pitié*, mai bine să fi invidiat decât compătimit

ENVIEILLIR (vi-é-yr) [vieil] *v* (f) a în bătrâni

ENVIER [envie] *v* 1 a învidia, a pizmui, 2 a râvni, a jindu (cuiva, ceva), 3 a poita, a dori, 4 *Poet* a refuză *pourquoi m'envies vous l'air que vous respirez?* de ce îmi refuzi aerul ce respiri? || *S'envier*, a se învidia (unul pe altul)

ENVIEUSEMENT *adv* cu pizmă.

ENVIEUX, EUSE *a* 1 invidios, pizmuitor, 2 pofitor, doritor || *s* pizmaș.

ENVINÉ, E [vin] *a* care miroase a vin

ENVIRON *adv* aproape, cam vreo. || *m.* pl împrejurim.

ENVIRONNANT, E *a* înconjurător, de prim prejur

ENVIRONNABLE *v* a înconjura, a înfrinși, a fi prin prejur

ENVISAGER [visage] *v* 1 a privi în față, a se uita bine (la cineva), 2 *fig* a cerceta, a privi cu atenție, a considera || *adv* envisager, a a privi, considerat

ENVOL [envoyer] *m* 1 a trimite, ține urmasor, a trimite ceva, lettre d'envol, scrisoare prin care te anunță o boală sau de război, 2 a trimite, a detașa, a detașa de serviciu (la război, în misiune, etc.), 3 *envol* a possession, pungaie în stăpânire

ENVOLLE (S) [voile] *v* a se stramba (la călător)

ENVOISIN, *l* a învecinat, être env. en voisine, a învecina cu cineva

ENVOLÉ / 1 a trimite, a trimite, 2 *jam* a trimite, a trimite, a trimite || *v* a trimite

ENVOLÉMENT *m* a trimite

ENVOLÉ (S) *v* a trimite, a trimite

ENVOLÉMENT *m* a trimite, a trimite

ENVOLÉ [voile] *v* a trimite, a trimite

ENVOLÉ, a a trimite, a trimite

ENVOLÉ, a a trimite, a trimite

ENVOLÉ [wagon] *v* a trăgea în vagon

ENZOQUE (zoik) *a* a trimite, a trimite

ENZOQUE [tr. g.] *i* a trimite, a trimite

ENZOQUE [tr. g.] *i* a trimite, a trimite

ENZOQUE, *l* a trimite, a trimite

ENZOQUE, *l* a trimite, a trimite

ENZOQUE [tr. g.] *i* a trimite, a trimite

ENZOQUE, *l* a trimite, a trimite

ENZOQUE, *l* a trimite, a trimite

ENZOQUE, *l* a trimite, a trimite

ENZOQUE, *l* a trimite, a trimite

ENZOQUE, *l* a trimite, a trimite

ENZOQUE, *l* a trimite, a trimite

ENZOQUE, *l* a trimite, a trimite

ENZOQUE, *l* a trimite, a trimite

ENZOQUE, *l* a trimite, a trimite

ENZOQUE, *l* a trimite, a trimite

ENZOQUE, *l* a trimite, a trimite

ENZOQUE, *l* a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, **ÉPAMPEMENT** (par) *v* a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE (par) *v* a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, *m* 1 a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, *m* 1 a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, *m* 1 a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, *m* 1 a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, *m* 1 a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, *m* 1 a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, *m* 1 a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, *m* 1 a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, *m* 1 a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, *m* 1 a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, *m* 1 a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, *m* 1 a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, *m* 1 a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, *m* 1 a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, *m* 1 a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, *m* 1 a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, *m* 1 a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, *m* 1 a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, *m* 1 a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, *m* 1 a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, *m* 1 a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, *m* 1 a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, *m* 1 a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, *m* 1 a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, *m* 1 a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, *m* 1 a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, *m* 1 a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, *m* 1 a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, *m* 1 a trimite, a trimite

ÉPAMPEATRE, *m* 1 a trimite, a trimite

ÉPAISSEMENT *m* 1 turtire, 2 *pop* încremînt
nirc *être dans l'épatement*, a sta încremenit

ÉPATER *v* 1 a sparge piciorul (unui pînar), 2 *pop* a umi, a scoate din minți ||
S'épater, 1 a se sparge piciorul (unui pahar),
2 a se toci, 3 a cădea cît e de lung

ÉPATEUR, **EUSE** *s* *pop* fanfaron

ÉPAULARD *m* deslin (din mările Nordului)

ÉPAULE [l spathria] *f* umăr, *prêter l'épaule*, a ajuta, *donner un coup d'épaule*, a da o mînă de ajutor, a împinge, *hausser les épaules*, a da din umeri, *par-dessus l'épaule*, peste umăr *a)* cu dispret, *b)* cu nepăsare, *prêter l'épaule a* *a)* a da ajutor cuiva, *b)* a consuma la ceva *V esturgeon*

ÉPAULÉ, **E** *a* 1 spetit, 2 *fig* (tată) decăzută

ÉPAULEE *f* 1 datătură de umăr, împingătură, 2 ciostărită de herbec, 3 *maçonnerie faite par épaulees*, zidărie făcută în diverse rînduri

ÉPAULEMENT *m* 1 zid sprijinitor, 2 meterez din cămant și nuele

ÉPAULER *v* 1 a frînge umărului, a speti, 2 a răzîni de umăr arma (pentru a tiage), 3 a acoperi cu, a adăposti înapoia unui meterez din cămant și nuele, 4 *fig* a ajuta *je vous épaulerai de mon crédit*, te voi sprijini cu (creditul) meu || *S'épauler*, 1 a-și frînge umărul, 2 a se ajuta reciproc

ÉPAULETTE *f* 1 altăță, bucată de stofă de pe umăr, 2 epolet, 3 *fig* graade ofițer *gagner l'épaulette sur le champ de bataille*, a fi fost înjintat pe câmpul de bătăie

ÉPAULIÈRE *f* 1 (†) partea armurei care acopera umărul, 2 parte din aripa coleopterelor

ÉPAVE [l expavidus] *a* rătăcit, țără stăpan, de pripas || *f pl* 1 sfărîmături *épaves maritimes*, sfărîmături aruncate de mare, 2 lucruri rătăcite *droit d'épaves*, dreptul de a-si iusa lucrurile de pripas, 3 *fig* rămășițe, sfărîmături

ÉPEAUTRE (potr) *m* alac, grâu gol, cepeșea

ÉPÉE [l spatha] *f* 1 sabie, spadă *se battre à l'épée*, a se bate cu sabia, cu spada, *a la pointe de l'épée*, cu forța, cu mare greutate, *mourir d'une belle épée*, a muri cu glorie, *poursuivre l'épée dans les reins*, a pune cuivă sula în coaste, a-l strînge în chingi, *chevalier de la petite épée*, coțcar, *coup d'épée dans l'eau*, viteje zadarnică, lovitură neizbutită, 2 militărie *homme d'épée*, militar, *quitter la robe pour l'épée*, a părăsi avocatura pentru a se face militar, *noblesse d'épée*, noblețea militară *V cape și chevet*

ÉPEICHE (pês) *m* Zool cățărătoare

ÉPEIRE (per) *f* păiajen gros și mare

ÉPELER *v* 1 a silabisî, 2 *fig* a începe să înțelegă, 3 a citi încet [Se conj. *a appeler*]

ÉPELLATION (é-pêl-la sion) *f* silabisire.

ÉPENDYME [gr] *m* membrana subîire ce tapetează ventriculii cerebrali și canalul central al măduvei spinării

ÉPENTHÈSE [l-gr] *f* epenteză, intercalarea unei litere în mijlocul cuvântului

ÉPENTHÉTIQUE *a* epentetic, intervalat în mijlocul cuvântului

ÉPERDU, **E** *a* 1 pierdut, înfelenit de spaimă, 2 nebuș *éperdu de joie*, nebuș de bucurie

ÉPERDUMENT *adv* nebanește

ÉPERLAN *m* eperlan (pește mic) pietrozol

ÉPERON *m* 1 pînten, *fig* *gagner ses éperons*, a se distinge, 2 pînten (la păsări), ungghia dîndărătul labei (la căini), 3 ciocul de dinainte (la unele corăbi), 4 sfărîmă ghiață (la poduri), 5 stălp proptitor, 6 înfăritură cu colțul iesit în afară, 7 *pl* sbîrcituri în colțurile ochilor

ÉPERONNÉ, **E** *a* 1 cu pînteni, pîntenat, 2 prevăzut cu cioc *navire éperonné*, corabie prevăzută cu cioc, 3 *fig* cu sbîrcituri în colțul ochilor, 3 *fig* atățat (de foame)

ÉPERONNER *v* 1 a da pînteni, 2 a încălța cu pînteni, 3 *fig* a îmboldi

ÉPERONNERIE *f* fabricațiune sau negoț de pînteni

ÉPERONNIER, **ERE** *s* fabricant, vînzător de pînteni, zăbale, etc

ÉPERVIER *m* 1 Zool uliu, 2 plasă de pești de formă conică *jeter l'épervier*

ÉPERVIÈRE *f* vulturică, iarba-vulturului

ÉPERVIN *m* *V éparvin*

ÉPEURÉ, **E** [peur] *a* în prada fricei, coprîns de frică

ÉPHÈBE [l-gr] *m* efeb, băiețandru

ÉPHÉBIE *f* liceu de efebi (la Athena)

ÉPHÉLIDE [l-gr] *f* pistriuu

ÉPHÉMÈRE [gr] *a* efemer *a)* cale trăește o zi *fleur éphémère*, *b)* trecător || *m* musculiță și floare ce nu trăesc decăt o zi

ÉPHÉMÈREMENT *adv* în mod efemer, trecător

ÉPHÉMÉRIDES [gr] *f pl* efemeride *a)* table astronomice arătînd poziția planetelor pentru fiecare zi, *b)* calendar ce arată întamplările din aceeași zi la epoci diferite

ÉPHOD (fođ) [ebr] *m* tunica preoților evrei (la marile ceremonii)

ÉPHORAT *m* demnitatea de efor

ÉPHORE [l-gr] *m* efor, magistrat spartan

ÉPHORIE *f* *V éphorat*

ÉPI [l spicus] *m* 1 spic, 2 *fig* *épi de cheveu*, surîță de păr în răspăr, 3 *Ark* vîrf de fier, 4 *appareil en épi*, așezarea de cărămizi în formă de bețe frînte, 5 Bot *épi-d'eau*, broscaniță

ÉPIAGE *m* formarea spicului în grâu

ÉPIAIRE *m* Bot bălbisă

ÉPICARPE [gr] *m* epicarp, pielită ce acoperă fructul.

ÉPICE [l species] *f* substanță vegetală aromatică *pain d'épices*, turtă dulce

ÉPICÉ, **E** *a* *fig* pipărat

ÉPICÈNE [l-gr] *a* de ambele genuri

ÉPICER *v* 1 a găti, a drege cu substanțe aromatice, 2 *fig* a pipăra [Se conjugă ca *avancer*]

ÉPICERIE [épice] *f* 1 lucruri de băcănie

(zălăar, calca, etc), colomane, 2 băcănie intrer
aans une priere, a intra într-o băcănie

EPICHRÈME (ʒe) [gr] *m* epichrema, silo-
gism ale carui premise sunt însoțite de dove-
zile lor

ÉPICIER, ÈRE *a* 1 negustor de substanțe
aromatice, 2 botan., *f* fam burta-ve-de

ÉPICRANE, EPICRANIEN [gr] *m* epicran,
pățile (cari au oțetă rădăcină)

ÉPICURIEN, ÈNE *a* și *s* epicurian, (om),
decat platonilor

ÉPICURISME *m* epicurism, învățătura lui
Epicur

ÉPICYCLO [i gr] *m* epiciclu, (cei care cu
centrul pe un punct al cerului descriu ceru-
lul în jurul lui)

ÉPICYCLOIDAL, ÈLÈ *a* epicicloidal

ÉPICYLOIDE (kio id) [gr] *f* Geom, epici-
cloidă, curbă descrisă de un punct luat pe
un cerc mobil care se învârtă în jurul a altuia
pe un cerc fix

ÉPIDÉMIE [i gr] *f* epidemie, molimă

ÉPIDÉMIQUE *a* epidemic, fig molipsitor

ÉPIDÉMIQUEMENT *adv* în mod epidemic

ÉPIDERME [i gr] *m* epiderma, pielea (care
acoperă pielea, fig *au*tr l'epiderme sensible, a
fi prea sensibil)

ÉPIDERMIQUE *a* Med. epidermic, al epi-
dermei

ÉPIÉ, È *a* în formă de spiră

ÉPIER [épi] *v* a se înălța în spiră (grâu)

ÉPIER *c* 1 a pândi, a spiona, 2 fig *a* ob-
serva pe uru), a căuta să afle

ÉPILRAGE, ÉPIERREMENT *m* curățirea
de pietre (e unu), camp, etc)

ÉPIERRE [piere] *c* a curăți de pietre (un
camp, etc)

ÉPIEU *m* lăpuș

ÉPIEUR, ÈUSE *a* spion, panditor

ÉPIGASTRALGIE [gr] *f* durere în partea
de sus a burții

ÉPIGASTRE [gr] *m* epigastru, partea de
sus a burții

ÉPIGASTRIQUE *a* epigastric, al pântecelui
de sus

ÉPIGE, È [gr] *a* Bot care se dezvoltă de-
sus pe solului

ÉPIGÈNESE (je) [gr] *f* teorie după care
organele se nasc din cu după o formațiune
nouă

ÉPIGLOTTE [gr] *f* epiglottă, sgară care
acoperă glota (răsuțătoarea)

ÉPIGONE [gr] *m* epigon, cel ce aparține
celei de a doua generații

ÉPIGRAMMATIQUE *a* epigramatic, batjo-
coritor.

ÉPIGRAMMATIQUEMENT *adv* în epigrame

ÉPIGRAMMATISER *v* a face epigrame

ÉPIGRAMMATISTE *m* epigramatist, scri-
tor de epigrame

ÉPIGRAMME [i-gr] *m* 1 epigramă *a*) poe-
zie batjocoritoare, *b*) cuvânt sau glumă mus-
cătoare, 2. *epigramme d'agneau*, aughemahit
din potroace de miel.

ÉPIGRAPHE [gr] *f* epigraf *a*) inscripție pe

o clădire, *b*) inscripție în fruntea unei cărți,
motto

ÉPIGRAPHIE [gr] *f* epigrafie, știința in-
scripțiilor

ÉPIGRAPHISTE *m* epigrafist, cel ce se
ocupă cu epigrafia

ÉPIGINE [gr] *a* inserată pe oval u (floare)

ÉPILATION *f* smulgearea căderii părului

ÉPILATOIRE *a* care face să cadă părul,
care smulge firele de păr

ÉPILEPSIE [i-gr] *f* epilepsie, năbădăa,
boala copului

ÉPILEPTIFORME *a* asemenea epilepsiei

ÉPILEPTIQUE [i-gr] *s* epileptic, năbădăos,
a) epileptic *a*) de epilepsie, *b*) năbădăos

ÉPIER [i piere] *v* a smulge firele de păr,
a face să cadă părul

ÉPIEUR, ÈUSE *s* smulgător de fire de păr

ÉPILLET (je) *m* fierare din grupulețele de
flori (cari formează spicul)

ÉPILOBE [pi] *m* Bot pulchrit

ÉPILOGUE [i gr] *m* epilog, sfârșitul unui
lucru

ÉPILOGUE (ghe) *v* a epilog *a*) a găsi
de zis împotriva unui lucru *b*) a critica, a
delatima

ÉPILOGUEUR, ÈUSE *s* cel ce găsește de
blamat în ceva

ÉPILOIE *m* cleștor de smuls firele de păr

ÉPINAIL [épine] *f* pădure de arbuști spinoși,
mărăciniș

ÉPINARD *m* spanac, fig *epaulette a graines*
d'épinards epoleță cu frunzi groase, fain

plat d'épinards, tablou prost cu mult verde,
spanac [V suplement]

ÉPINARD-TRAISE *f* Bot iagă țatărăscă

ÉPINCER [pince] *c* a curăți o tulpină de
mușuri [Se conjugă ca *ancer*]

ÉPINE [i spina] *f* 1 spin *a*) mărăcină
b) ghimpe *etre sur des épines*, a sta pe ghimpi,

c) fig greutăți, supărări *l'étude a ses épines*,
învățătura își are greutățile ei, 2 *épine dorsale*,

épine du dos, și-a spinării, fig *courber l'épine*,
a face la temenele, 3 Bot *épine noire*, porum-
bar, 4 Anat înălțime osoasă lungă *l'épine*

nasale, osul nasului, 5 *V aubépine*

ÉPINER *v* a împrejmu cu mărăcini tulpina
unui arbore (spre a o feri de animale)

ÉPINETTE *f* 1 spinetă, instrument de mu-
zică cu claviatură și coarde, 2 coteț pentru

îngrășat pui

ÉPINEUX, ÈUSE *a* 1 spinos, 2 fig pin
de greutate

ÉPINE-VINETTE *f* Bot draulă, măcriș de
spin Pl *des épines-vinettes*

ÉPIGLAGE *m* prinderea cu un ac cu gămălie

ÉPINGLE [i spinulă] *f* 1 ac cu gămălie,
epingle a cheveux, ac de păr, fig *coup d'épin-*

gle, înepătură, *tirer son épingle du jeu*, a scăpa
cu fața curată dintr-o încurcătură, *tiré a quatre*

épingles, fercheș, spiculit, scos ca din cutie,
chercher une épingle dans une boîte de foin, a

căuta un ac într-un car cu fan, *cela ne vaut pas*
une épingle, nu plătește o ceapă degerată, 2

broșă *epingle en diamant*, broșă cu diamante

ÉPINGLÉ, *E a* 1. prins cu un ac cu gămălie
2 ripsat *velours epingle*, călărea ripsată || *m*
călărea ripsată

ÉPINGLÉE [epingle] *v* 1 a prinde cu un ac
cu gămălie, 2 a destupa cu un ac lung *epin-
gler un bec de gaz*

ÉPINGLEIE *f* fabrică de ace cu gămălie
ÉPINGLEITE *f* ac lung pentru destupat
(o țevă)

ÉPINGLIER, *ERE s* fabricant, negustor de
acc cu gămălie

ÉPINIÈRE *a* moelle *épinare*, măduva spi-
nării

ÉPINIERS *m pl* marăcinii unde se as-
cunde vanatului sălbatic

ÉPINOCHÉ *f* sborș (pește spinos acantopter)

ÉPIPHANIE [i-gr] *f* Bobotează

ÉPIPHÉNOMÈNE [i gr] *m* fenomen care
vine să se adauge altuia

ÉPIPHONÈME [i-gr] *m* epifonemă, exclama-
ție sentențioasă cu care se rezumă un dis-
curs, o povestire

ÉPIPHORA [i-gr] *m* Med exagerație pato-
logică a secrețiunii lacrimale

ÉPIPHRASÉ [i-gr] *f* epitrază, frază adăo-
gita explicatoare

ÉPIPHYLLE [i-u] [gr] *a* care se dezvoltă
pe tulpă

ÉPIPHYSE [gr] *f* epifiza, umflătură osoasă

ÉPIPHYTE [gr] *a* Bot ce se cățăără de altul

ÉPIPLOIQUE [plo ik] *a* care ține de epi-
ploon

ÉPIPLOITE [plo-u] *f* înlămașia epiploonu-
lui, a pielței ce acoperă mățele

ÉPIPLOON [gr] *m* epiploon, pielța ce aco-
peră mățele, țiplă

ÉPIQUE [i-gr] *a* epic *a)* ce descrie în
versuri fapte eroice, *b)* de epopee, *c)* vied-
nic de epopee *explots épiques*, isprăvi vied-
nice de epopee

ÉPIROTE *a și s* (locuitor) din Epir.

ÉPISCOPAL, *E a* episcopal

ÉPISCOPALEMENT *adv* ca episcop

ÉPISCOPAT [i] *m* episcopat *a)* demnitatea
de episcop, *b)* episcopu, *c)* funcționare ca
episcop

ÉPISCOPAUX *m pl* protestanții englezi cari
au episcopi.

ÉPISEDE (zod') [gr] *m* epizod *a)* întâm-
plare izolată dintr'un subiect, *v)* *fig* faptă
(dintr'un șir de fapte), întâmplare.

ÉPISODIQUE (zo-dik') *a*, epizodic *a)* ce
ține de epizod, *b)* accesoriu

ÉPISODIQUÉMENT *adv* în mod epizodic

ÉPISPASTIQUE [gr] *a și m*. (substanță)
care trage umezelile afară din corp.

ÉPISPERME [gr] *m* episperm, învelișul să-
mânței

ÉPISSER *v* a uni căpătăele unor frânghii
împletind firele lor.

ÉPISSIRE *f* plasă care apără cani de muște.

ÉPISSOIE *m* **ÉPISSOIRE** *f* sulă cu care
se desparte firele funnlor de împletit

ÉPISSURE *f* înădurea a două căpătăie de
funn, de cabluri

ÉPISTAXIS (tak-sis) [gr] *f* sângătarea un-
sului

ÉPISTOLAIRE [i] *a* epistolar, de scrisori
|| *m* scriitor de scrisori (ca modele)

ÉPISTOLIER, *ÈRE s* *jam*. scriitor neobosit
sau meritos de scrisori

ÉPISTOLOGRAPHE [gr] *m* (†) scriitor dela
care a rămas colecții de scrisori

ÉPISTOLOGRAPHIE [gr] *f* (†) arta de a
scrie scrisori

ÉPISTYLE [gr] *m* V *architrave*

ÉPITAPHE [i-gr] *f* epitaf, inscripție pe
mo mânt

ÉPITE *f* Mai țărș conic de lenin.

ÉPITHALAME [i-gr] *m* epitalam, poema cu
pri eului nunții cuiva

ÉPITHÉLIOMA *m* tumoră canceroasă, con-
stituită de țesătura epitelumului

ÉPITHÉLIUM (om) [gr] *m* Med epitelum,
țesătura care acoperă suprafețele exterioare și
interioare ale corpului

ÉPITÈTE [i-gr] *f* epitet, porecla, califi-
cativ

ÉPITOGE [i epitogium] *f* 1 (la Romani),
manta peste toga, 2 (†) giugă (a primului pie-
ședinte), 3 bucată de stoliță atânată pe umăr
(pe haina magistraților, avocaților, etc.)

ÉPITOMÉ [i gr] *m* prescurtare.

ÉPÎTRE [i epistola] *f* 1 epistolă *a)* scri-
soare, *b)* scrisoare în versuri (povestind vied-
nici), *c)* scrisoarea unui Apostol, *d)* fragment
din Sf Scriptură, care se citește la liturghie,
2 *cote de l'epître*, partea din dreapta altaru-
lui și a corului, 3 *epître dedicatoire*, dedicație
pusă în fruntea unei cărți

ÉPITROPE [i-gr] *f* Ret figură prin care
se face o concesie pentru a dovedi și mai bine

ÉPIZOOTIE (si) [gr] *f* epizootie, boală prin
vite

ÉPIZOOTIQUE (uk') *a* de epizootie.

ÉPLAIGNER *v* a pieptăna părul postavului.

ÉPLORE, *E a* scădat în lacrimi, plângând

ÉPLOÛÉ, *E a* cu aripile întinse (acvila)

ÉPLUCHAGE, **ÉPLUCHEMENT** *m* 1 cură-
țire, 2 *fig* cercetare amănunțită

ÉPLUCHER *v* 1 a curăți, 2 *fig*. a cer-
cetă cu deamănuntul, *jam* a căuta greșeli cu
lumanarea

ÉPLUCHEUR, **EUSE s** 1 curățitor, 2 *fig*.
cel etător minții

ÉPLUCHOIR *m* unealtă de curățit

ÉPLUCHURE *f* gunoare din lucrurile cu-
rățite, copile dela legume, sau fructe.

ÉPODE [i-gr] *f* epodă. *a)* a treia parte din
tr'un cântec grec; *b)* poemă mică satirică (de
Horațiu)

ÉPOI *m* corn pe creștetul capului crebului.

ÉPOINTAGE *m* tocirea vârfului

ÉPOINTÉ, *E a* 1 cu vârful rupt, tocit, 2
fig spetit, deșelat (ex cal).

ÉPOINTEMENT *m*. tocire

ÉPOINTER [point] *v*. a rupe vârful, a toci
vârful || *S'épointer*, 1 a se toci, 2 *fig* a se
speti, a-și îraște șalele.

ÉPONGE [i. spongea] *f*. burete, *fig*. *passer*

l'éponge sur, a da cu bucluc peste cea, a da uitări *avoir une éponge dans le gosier*, a fi un mare sugaciou bețiv.

ÉPONGE [i sponda] f căpătioare poicoavei

ÉPONGE [i spongar] v a șterge cu bucluc || *S'éponger*, a se șterge, și-și șterge [Se conjugă ca *arranger*]

ÉPONTE f perete de vână metalică

ÉPONTILLE (la y) f propie de tenn sau de hci (a unei punți)

ÉPONTILLER (la ye) v a provoca cu propete (punțile corăbilor)

ÉPONIME [gr] a și m eponim (arhonte) care da nume sau anului

ÉPONYMIE f eponimie a) unchiu de arhonte, eponim, b) lista arhonilor eponimi

ÉPOPÉE [ar] f epopoe

ÉPOQUE [gr] f epocă, t la, vreme, fig *faire époque* a) a se ilustra prin ceva, b) a lăsa o amintire durabilă

ÉPOUFIÉ, E a *jam* sărăcit

ÉPOUFIER (s) v *pop* 1 a o pitea, 2 a-și sparge plămanii (ex *reclond ceva*), 3 *s'époufier de dire*, a se strălădi de răd

ÉPOUILLE (pu-ye) [pu] v a scoate păduchi

ÉPOUMONNER [poumon] v a obosi plămanii || *S'époumonner*, a-și sparge plămanii

ÉPOUSAILLES (za y) f. pl (f) canonie

ÉPOUSE [i sponsa] f soție

ÉPOUSÉE f mireasă

ÉPOUSER [i sponsare] v 1 a lua în căsătorie, 2 fig a îmbrățișa, a lua parte la *épouser la querelle de quelqu'un*, a se amesteca în cearta cuiva, *épouser la forme de*, a lua formă de, 3 a lua *épouser une grosse dot*, a lua o zestie mare, 4 *épouser la misère*, ieă o fată sărăcă, 5 a-și însuși, a admite (ceva), 6 fig a se alipi (ex de un partid) || *S'épouser*, a se căsători, a se lua

ÉPOUSEUR m *jam* pretendent la mîna unei fete, cel ce umblă să se însoare

ÉPOUSSETAGE m scuturatul, ștersul de praf

ÉPOUSSETER [poussière] v 1 a scutura, a șterge de praf, 2 a curăți (un cal) după țesălat, 3 *jam* a scutura spinarea cuiva, a-l buidui || *Se conjugă ca* *acheter*

ÉPOUSSETIE f măturoie

ÉPOUVANTABLE a groaznic, înspăimîntat, nemaipomenit

ÉPOUVANTABLEMENT adv într un chip îngrozitor, groaznic, (de)

ÉPOUVANTAIL (tai) m 1 momie (de speariat păsările), 2 lucru de groază, nădăhală

ÉPOUVANTE f groază, spaimă

ÉPOUVANTER v a înspăimînta, a îngrozi

ÉPOUX [i sponsum] m soți, bărbați *les époux*, soții, bărbatul și femeia, *les jeunes époux*, tanări pereche, *l'épouse céleste*, Isus Christos

ÉPREINDRE [i exprimer] v a storce || *S'éprendre*, a se storce [Se conjugă ca *attendre*]

ÉPREINTE f 1 reșire deasă dar fără rezultat (la umbilătoare), scremut, 2 balea lutului

ÉPRENDRE (s) a prinde, a prinde puțură de, a îndrăgi [Se conjugă ca *prendre*]

ÉPREUVE [eprouver] f probă, încercare, a *l'épreuve*, la încercare, pe indicare, *mettre a l'épreuve* a pune la încercare, *lui être a l'épreuve de*, a rezista la, a fi mai tare decât (ceva), *à toute épreuve*, încercat, nestrămutat, 2 nenăucire, pericol, 3 probă, e amen, *un épreuve érrue*, lucrare scrisă, scriptie, țeză, 4 *l'ap épreur*

ÉPRIE, E a aprins cupă, la om, 2 înamorat

ÉPROUVER [prouver] v 1 a încerca, a pune la încercare, 2 fig a simți *éprouver une grande joie*, a simți o mare bucurie, 3 fig a măsura, a trece prin (ex neajunsuri), a se cauna

ÉPROUVEITE f epușă, vas de măsurare

EPSILON [gr] f epilon (15 a literă a alfabetului grei)

ÉPUISÉ [puie] v a pui || *Se conjugă ca* *arrêter*

ÉPUISABLE a epuizabil, ce se poate slei, ce poate se

ÉPUISANT, E a slăbitor

ÉPUISÉMENT m epuizare a) vîre, se caie, b) slăbiciune (cîrîmă) *mourir d'épuisement*, a muri stovît, c) sleire *épuisement des finances*

ÉPUISER [puiser] v a epuiza a) a seca, a usca *épuiser un étang*, a seca un eleșteu, b) a slei, a istovi, c) a slăbi *épuiser ses munitions*, și-și slăbi munițiile, d) a obosi *épuiser la patience*, a obosi răbdarea, e) a lăsa cu deamănuntul *épuiser un sujet*, a trata un subiect sîm toate fețele || *S'épuiser*, a se epuiza a) a și slei puterea, a se istovi, b) a se vîde în total (ex o ediție), c) a se pîpăci (în crivă) a) a se pîde (ex în presupuneri)

ÉPUISÉTE f 1 laț mic de pescuit, 2 lo pată de apă de scos apa din corabie

ÉPUISÉ-VOLANTE f moară de vînt se vînd a seca apa

ÉPULIE, **ÉPULIDE** [gr] f umflătură că roasă pe gingie

ÉPULONS [i] m pl (la Romani) preoți prețateau și supravegheau ospetele sînt

ÉPULOTIQUE [gr] a (leac) care cicatrizează

ÉPULPEUR m aparat de scos zeamă din sîcile

ÉPURATEUR a și s (aparat) de curățit gaz sau un lichid

ÉPURATIF, **IVE** a de curățit

ÉPURATION f curățire

ÉPURATOIRE a curățitor

ÉPURE f epură, plan, desen

ÉPUREMENT m purificare

ÉPURER [pur] v 1 a purifica, a curăți, a limpedi, 2 fig a ciopli || *S'épurer*, a se purifica, a se curăți

ÉPURGE f pugnativ violent (laptele-cucului)

ÉQUARRIE (ka) v 1 a tăia în patru colțuri, 2 a da o formă pătrată *équarrir un bloc de marbre*, 3 a jupui, a ciopărți (animale tăiete)

ÉQUARRISSAGE, EQUARRISSEMENT (ka) *m* 1 tăiere în patru muchi, 2 jupuirea animalelor (tăietee)

ÉQUARRISSEUR (ka) *m* jupuitor, parlagiu

ÉQUARRISSOIR (ka) *m* zălană, loc de jupuire (a vitelor)

ÉQUATEUR (ku-a) [l æquator] *m* ecuator, cerc închipuit care împarte pământul în două părți egale

ÉQUATION (ku-a) [l æquatio] *f* ecuație, potrivire între două sau mai multe câtimi algebrice

ÉQUATORIAL, E (lu-a) *a* ecuatorial *a* al ecuatorului, *b*) dela ecuator

EQUERRAGE (ke) *m* echeraj, colțul format de două plane adiacente ale unei bucați de lemn

EQUERRE *f* echer, dreptar

ÉQUERRER (ke) *v* a potrivi o bucată de lemn după un anumit echeraj

ÉQUESTRE (ku es) [l] *a* 1 echeștru *a*) călare *statue équestre*, *b*) de călărie *prouesses équestres*, isprăvi de călărie, 2 *ordre équestre*, ordinul cavalerilor romani

ÉQUANGLE (ku i) *a* echinghiu, cu unghiurile egale

ÉQUIDISTANCE (ku-i) *f* echidistanță, aceeași depărtare

ÉQUIDISTANT, E (ku i) *a* echidistant, deopotrivă de depărtat

ÉQUILATÉRAL, E (ku i) *a* echilateral, cu toate laturile egale

ÉQUILATÈRE (ku-i) *a* V *équilateral*

ÉQUILIBRE (ku) [l æquilibrium] *m* echilibru, cumpănă

ÉQUILBRÉ, E *a* echilibrat, *fig* cumpănit

ÉQUILBRER *v* a echilibra *a*) a pune în echilibru, *b*) a cumpăni, a pune în cumpănă, || *S'équilibrer*, a se echilibra

ÉQUILIBRISME *m* echilibru, stăruința echilibrului

ÉQUILIBRISTE *m* echilibrist, jucător pe tunni, jongler

ÉQUILLE (e-ku-y) *f* pește ce trăiește în nisip

ÉQUIN (ken), E [l equinus] *a* privitor la cal

ÉQUINOXE (ku) [l æquinoctium] *m* echinocțiu, momentul (din anotimp) când ziua e deopotrivă cu noaptea

ÉQUINOXIAL, E *a* 1 echinocțial, ce ține de echinocțiu, 2 *Bot fleurs équinoxiales*, flori cari se închid și se deschid în fiecare zi la ore hotărâte

EQUIPAGE (ki) *m* 1 echipaj, trăsură de lux, trăsură elegantă de casă, *il est arrivé en équipage*, a venit în trăsură de casă, *avoir équipage*, a avea cal și trăsură, 2 suită, alaiu *équipage de prince*, suită princiară; 3 tacâm, unelte, hagi *équipage de chasse, de guerre* etc, unelte de vânătoare, de război, etc, 4 personalul, marmarii unei corăbi, 5 *fig* hal, stare *me voilà dans un bel équipage*, rată-mă's într'un hal frumos, *puteux équipage*, hal de plâns; *mettre en puteux équipage*, a aduce într'un hal fără hal, 6 *fam* îmbrăcăminte, haină *en équipage de chasseur*, în haine de vânător, 7. convoinurile unui corp de armată

ÉQUIPE *f* 1 echipă *a*) ceată de lucrători tocmiți pentru acea muncă, *b*) șir de mai multe vase cari plutesc împreună

ÉQUIPE, E *a* 1 echipat, 2 *Blaz* (corabie) reprezentată cu tacămurile de un smalt deosebit

ÉQUIPÉE *f* iaptă nesocotită, boroboafă

ÉQUIPEMENT *m* 1 echipare, îngrijirea cu cele trebuincioase, 2 echipament *a*) efectele necesare unei trupe, *b*) armătura unei corăbi

ÉQUIPER (ki) *v* 1 a echipa, a îngriji cu cele trebuincioase (un soldat, o corabie, un cal), 2 a încotomăna || *S'équiper* 1 a îngriji cu cele trebuincioase, 2 *jam* a se încotomăna

EQUIPOL(L)É, E *a* divizat în patrate egale

ÉQUIPOLLENCE [l] *f* egalitate de preț, de putere, de însemnare

ÉQUIPOLLENT, E [l] *a* deopotrivă (la preț)

ÉQUIPOLLER (ku) [l æquipollere] *v* 1 a avea același preț, a valora deopotrivă, 2 a echivala

ÉQUISÉTACÉES (ku i-ze) *f* pl *Bot* echisetaceee, familie de criptograme vasculare cu barba urșului ca tip

ÉQUITABLE *a* echitabil, drept, cum se cade

ÉQUITABLEMENT (ki) *adv* în mod echitabil, cu dreptate

ÉQUITATION (ki sau ku-i) [l æquitatio] *f* călăritul, călăria

ÉQUITÉ (ku) [l æquitas] *f* echitate, dreptate

ÉQUIVALENT *f* echivalentă, echivalare

ÉQUIVALENT, E (ku) [l æquivalens] *a* echivalent *a*) deopotrivă (la preț, valoare, însemnare), *b*) *Geom* cu arie la fel || *m* echivalent, lucru de aceeași valoare, deopotrivă

ÉQUIVALEUR (ku) [l æquivalere] *v* a fi echivalent, de același preț, tot una cu, deopotrivă [Se conjugă ca *avoir*]

ÉQUIVOQUE (ku) [l æquivocus] *a* echivoc *a*) cu două sau mai multe înțelesuri, *b*) bănuitor, supus la îndoială || *f* echivoc *a*) sens nesigur, *b*) neînțelegere de cuvinte, de fraze, *c*) cuvânt sau frază cu dublu înțeles

ÉQUIVOQUER *v* a se servi de cuvinte sau de fraze cu dublu înțeles, a vorbi în doi peri

ÉRABLE *m* gladis *érable sycomore*, arțar

ÉRADICATION [l] *f* smulgere din rădăcină

ÉRAFLEMENT *m* sdreluie

ÉRAFLER [rafler] *v* a sdreli, a sgârâi ușor

ÉRAFLURE *f* sgârâitură ușoară

ÉRAILLÉ E (ra-yé) *a* 1 *avoir l'œil éraillé* a avea ochiul roșu, cu pleoapele întoarse, 2 destrămat *soie éraillée*, mătase destămată, 3 *fig* răgușit *voix éraillée*, voce răgușită

ÉRAILLEMENT (e-ra-y-man) *m* 1 întoar

cere pe dos a pleoapei, 2 destrămare, **ÉRAILLER** (e-ra-yé) *v* a destrăma.

ÉRAILLURE (e-ra-yur) *f* 1 destrămatură,

2 sgârâitură ușoară

ÉRATER [rate] *v* a scoate splina || *S'érate* a găsi de obsoală

ERBINE *f* erbină, oxid teros al metalului erbrum

ERBIUM (om) *m* erbrum (metal ce nu s'a putut încă izola)

ERBUI / V *herbue*

ERE [l æra] *f* eră a) dată de socotire a timpului, b) vreme

ERECTILE a ce poate n excitat

ÉRECTILITÉ / putința de a fi excitat

ÉRECTION [l] / erecțiune a) ridicare *erection d'une statue*, b) fig întemciere, așezare *erection d'un tribunal*, c) e citare

ÉREINTANT, E a *fam* sdrobitor

ÉREINTÉ, E a 1 spetit, sdrobitor de oho seală, 2 fig tarbăcut, înecat

ÉREINTEMENT m 1 oboscoală sdrobitoare, 2 fig critică violentă și răutăcioasă, 1 ecatură, târbăceală

ÉREINTER (ren) [ren] v. 1 a frange șalac, 2 a obosi peste măsură, a speli, a *fam* a mură spinăria, a da o bălăc zdăvenă, 4 fig a critica cu volenja și cu răutate, a tarbăci *éreinier une piece nouvelle*, a de in tarbăci a presă nouă || *S'éreinter*, a se speli, etc

ÉREINTEUR m și a critic violent și răutăcios tarbăcitor

ÉRÉMITIQUE a de pustur

ÉRÉSIPÈLE m / V *crystall*

ÉRÉTHISME [gr] m Med iritare, e citare

ERGASTULE [l] m temniță pentru sclavi (la Roma)

ERGO [l] conj eșu dăra, deci

ERGOT m 1 pînă, unghie mică îndărătul label pectorului (la cocoș, aine, etc), fig *minter sur ses ergots*, a se răioi, a deveni ame năfător, 2 tăciune, mălură, 3 varf uscat al unei ramuri

ERGOTAGE, **ERGOTEMENT** m *fam* mania de a argin enia, de a contraria pentru nimicuri

ERGOTE, E a 1 cu unghie mărătată pectorului pînătat, 2 alina de mălură

ERGOTILK [gr] v a ergota, a șicana, a găsi de cădă

ERGOTIRIE / V *ergotage*, 2 chițibușerie

ERGOTIER, EISE a și a călăccat chițibușar

ERGOTINE / ergotină, alacat extras din secara măluroasă și întrebunătălă contra erio-ragilor

ERGOTISME m otrăvire provenită din uzul secarei măluroase

ÉRICAÉES, **ÉRICINÉES** / pl tamlie de plante cu buruiana ca tip

ÉRIGER [l erigere] v 1 a ridica, *ériger une statue*, 2 fig a așeză, a institui *ériger un tribunal*, 3 a enia, a înălță la rangul de, a schimbă în *ériger une terre en marquisat*, a înălță la rangul de marchizat o moșie || *S'ériger*, a se enia în, a se da drept cineva [Se conjugă ca *arranger*]

ÉRIGNE, **ÉRINE** [l aranea] *f* Chir instrument cu care se fixează părțile îndepărtate

ÉRISTALE m muscă-albină

ERMINETTE / teslă

ERMITAGE m 1 sihăstrie, schit 2 fig loc singuratic, casă campenească singuratecă

ERMITÉ [l-gr] m 1 eremit, sihastru, pustnic, 2 fig, om retras de lume.

ÉRODER [l erodere] v a roade

EROSIF, **IVE** a de roaderi

ÉROSION [l] / roaderie

ÉROTIQUE [l gr] a erotic, de amor.

ÉROTIQUEMENT adv in mod erotic

ÉROTISME m erotism, amor boinăvicios

ÉROTOMANE, **ÉROTOMANIAQUE** s cel atins de erotomanie

ÉROTOMANIL [gr] / erotomanie, e citare a erotismului prin un amor boinăvicios

ÉRPÉIOLOGIE [gr] / erpetologie, știința reptilelor

ÉRPÉIOLOGIQUE a petologie, privitor la știmă, reptilă

ÉRPÉIOLOGIST m erpetologist, cel ce se ocupă cu studiul reptilelor

ERRANT, E a tărălă

ERRATA [l] m eră, listă de greșelile de tipar (din o carte) *Pi des errata*

ERRATIQUE [l] a 1 întârziat, 2 nereglat || *Je te erratique*, înșușă înșușă, dă creol bloc, erratiques, denotăm de stăruie țărâș de țărâș de țărâș

ERRATUM m, pl m greșala de tipar

ERRE / a țărâș, aller grand erre, a umbra iute, *jug a cheminier dit, revenir a ses premieres erres*, a se întoarce la felul de dinainte, *aller sur les erres de quelqu'un*, a merge pe urmele cuișă, *Mir casser Pierre*, a opri cotabia, 2 pl. urmele cerbului

ERRÈMENTS m pl urme, căi *suvire les derniers (sau anciens) errements*, a apucă pe urmele vechi

ERRER [l errare] v 1 a tălăși, 2 fig a se înșușă

ERREUR [l enor] / 1 eroare, greșeală *induire en erreur*, a induce în eroare a înșelă, *prov erreur n'est pas compte* o greșeală se mai poate repara, 2 pl țărâș *erreurs de jeunesse*, păcate de ale tinereții

ERRIN (er ren), E [gr] a Med care se introduce prin nari

ERRONÉ, E a eronat, greșit

ERS (er) [l ervum] m linie

ERSE / mel de funie || a al Scoției de sus

ERSEAU m mel tuc de funie ce înșușpenit va-lă

ÉRUBESCENT (oe-sans) / Mea roșire

ÉRUBESCENT, E a care roșcește

ÉRUCTATION [l] / ragacală, ghiorțăeală

ÉRUTER [l eructare] v a răgăi, a ghiorțăi

ÉRUDIT, E [l] s și a erudit, învățat

ÉRUDITION [l] / crudiți(un)e, învățătură, știință

ÉRUGINEUX, **EUSE** [l] a de colorarea ruginei

ÉRUPTIF, **IVE** a eruptiv a) izbucnitor, b) cu spuzeală *fièvre éruptive*, frigus cu spuzeală

ÉRUPTION [l] erupți(un)e a) izbucnire, b) Med spargere, ieșire de spuzeală, de bube etc, c) *eruption des dents*, ieșirea dinților afară din alveolă

ÉRYSIPELATEUX, **EUSE** a de erizipel

ÉRYSIPELE [l-gr] m Med erizipel, orbalș, foc viu

ÉRYTHÈME [iʁi] *n* *Une rougeur ou une tache en inflammation rouge.*

ÉRYTHROSINE *f* materie colorantă roșie (obținută din echinacea rodilă) asupra fluorescenței)

ES (ess) [en lɛ] *prep* în *docteur es lettres*, *es sciences* doctor în litere, în științe

ESBIQNER (S') *o* pop a o șterge

ESBROUFE *f* pop *l'ose fauve de l'ebroufe*, 1-ș, *da* 1ose vere

ESBROUFER *o* pop a umbla cu 1osele sale, a ului a face pe grozavii

ESBROUFEUR, **EUSE** *s* cel ce umblă a umbla pe ului prin 1osele sale, cel ce face pe grozavii

ESCABEAU *m* **ESCABELLE** *f* [i scabellum] scun de lemn fără spate

ESCACHE *f* răbală ovală

ESCADRE *f* escadră

ESCADRILLE (*dr-i*) *f* escadră mică (din basamente usoare)

ESCADRON [it] *m* 1 escadron, 2 fig centă **ESCADRONNER** *o* a face mișcări pe escadroane

ESCALADE [it] *f* 1 asalt pe scări, 2 urcare *l'escalade d'un rocher* urcarea pe o stâncă, 2 escaladare, pătrunderea în casă a unui hoț prin fereastră sau coș

ESCALADER *o* 1 a năvăli, a da asalt pe scări, 2 a escaladă, a se urcă pe *escalader un mur*, a se sui pe un zid, 3 a pătrunde în casă prin fereastră sau coș sau sărind peste un zid, 4 fig a ajunge la *escalader le pouvoir* a ajunge la putere

ESCALE [it] *f* escală, port de aprovizionare *faire escale*, a poposi (într'un port)

ESCALER *o* a poposi (într'un port)

ESCALIER *m* scară (de casă), *esprit d'escalier* meșteră de spirit prea târzie

ESCALOPE *f* șnițel

ESCAMOTAGE *m* 1 escamotaj scamatorie, 2 escamotare șterpelire

ESCAMOTER *o* a escamota a) a face să dispară pe nesimțite, b) a șterpele, c) fig a obține prin șiretic

ESCAMOTEUR **EUSE** *s* 1 scamator, 2 fig șterpeliitor, pehlivan

ESCOMPATIVOS (voss) *m pl* fam escapadă, fugă

ESCAMPER [it] *o* (†) a spăla putina

ESCOMPETTE (kan) [camp] *f* pop *prendre la poudre d'escampette* a spăla putina, a o șterge

ESCAPADE [it] *f* escapadă, ștrengărie, poază

ESCAPE [i scapus] *f* 1 trunchiu de coloană, 2 partea de jos a trunchiului de coloană

ESCARBILLE (*be-v*) *f* bucată de cărbune pe jumătate nears care cade odată cu cenușa

ESCARBOT *m* Zool coleopter de gunoier

ESCARBOUCLE [i carbunculus] *f* 1 rubin roșu aprins, 2 parte a armoriei înfățișând o piatră prețioasă ce împrăstie opt raze, terminate prin flori de crin; 3 pasăre-muscă din Guiana

ESCARCELLE [it] *f* (†) chimar

ESCARGOT *m* 1 melc, 2 *escalier en escargot* scară în spirală

ESCARGOTAGE *m* distrugerea melcilor (*d.n.r'o vie*)

ESCARGOTIÈRE [ti] *f* 1 loc de crescut melci, 2 tava cu melci pentru cuptor

ESCARMOUCHE [it] *f* bășucă

ESCARMOUCHEUR *c* a se hărțui

ESCARMOUCHEUR *m* hărțuitor

ESCAROLE [it] *f* Bot cicoare de grădină

ESCAROTIQUE [er] *a si m* leac caustic care provoacă roșu negricios

ESCARPE [it] *f* escarpă ridicătură de zid sau de pământ deasupra șanțului

ESCARPÉ, **E** *a* răpos povârnat în pantă repede

ESCARPEMENT *m* povârnis, răpă, coastă repede

ESCARPER *o* a tăia de sus în jos (un munte, o stâncă)

ESCARPIN [it] *m* pantof ușor de dans, condur, fam *jouer de l'escarpin*, a o șterge

ESCARPOLETTE *f* scrânciob, leagăn, fam *tête à l'escarpolette*, om ușurel la minte

ESCARRE *f* Blaz figură în formă de echer într'un colț izolat al armoriei

ESCHARE [i-gr] *f* sguibă, coajă negricioasă

ESCHARIFIER *o* a forma o coajă negricioasă (ex pe o rană arzând o)

ESCIENT (*ès-si an*) [i sciens] *m* a bon es cient, om șire, într'adins a *mon escient*, cu stirea mea, a *son escient*, cu stirea lui

ESCLAME *a* (pasăre) cu mușchii foracici nedesvoltăți

ESCLANDRE *m* (†) scandal, fărâhoiu

ESCLAVAGE *m* 1 sclavaj, robie *jug*, 2 sculă prețioasă de femeie cu lăntșor la gât

ESCLAVAGISTE *a si m* partizan al sclavajului

ESCLAVE *s* sclav, rob, fig *être esclave de*, a respectă, 1-și tine

ESCLAVON ONNE *a si s* slavon

ESCOBAR [ieruitul Escobar] *m* om viclean

ESCOBARDER *o* a vorbi în doi peri a umbla cu viclesuguri

ESCOBARDERIE *f* șiretic, viclenie, tertip

ESCOFFON [i] *m* (†) tertemei

ESCOGRIFFE *m* 1 hrăpăreț, 2 fam om înalt și deselat lungan

ESCOMPTABLE (kon) *a* scontabil, ce se poate scotta

ESCOMPTE (*ès-kont*) [it] *m* scont

ESCOMPTER (kon) *o* 1 a scotta, 2 fig a cheltui dinainte *escompter un héritage*, a cheltui dinainte o moștenire, 3 fig a se bucura înainte de *escompter l'avenir*, a se bucura de pe acum de viitor, 4 a prăpădi prea de timpuriu *escompter sa jeunesse*, a-și prăpădi prea de timpuriu tinerețea

ESCOMPTEUR (kon) *m* cel ce scotează poliți

ESCOPEPTE [it] *f* durdă, pușcă mică de mână

ESCOPEPTEURIE *f* salvă de puști

ESCORTE [it] *f* escortă *a)* trupă în insulitoare, *b)* fiz. suită, alina l'escorte d'un grand, suită unui nobil, *c)* tova și l'ambition et son escorte de vices ambiția și tovarășii săi de viciu, *d)* var. de război care însoțește vase comerciale pentru pașă

ESORTER *v* a escorta, a însoți (pentru pașă)

ESCOT *m* materie de lână cu vargi încrucișate (pentru rochia de coliu sau de ălugărie)

ESCOI ADE *f* escuadă ai călăriei, *b)* fiz. ci. ră sub un ci.

ESCOURGE *f* 1. zarbărie, 2. lovitură de călărie

ESCOURGEON *goni m* 1. oiz de toamnă, alac, 2. cutia de garbieru

ESCOISSE *f* (t) avant

ESCRIME *f* scrimă *escrime au fleur*, scrimă cu floare

ESCRIMER *v* 1. a scrie scrimă, 2. a mânui a melor, 3. fiz. a juca a scrisorilor

ESCRIMEUR *m* manitor de scrimă

ESCROC (es-cro) [it] *m* escroc, potlogar, șarlatan

ESCROQUER (kei) *v* a escroca, a storce prin înșelătorie a pungă, *escroquer un diner*, a mânca nepoftit la o masă

ESCROQUERIE (krok'-ri) *f* escrocherie, storce prin înșelătorie

ESCROQUEUR, **EUSE** *s* escroc, cel ce storce prin înșelătorie

ESCI LAPE *m* lam medic

ESOTÉRIQUE [gr] *a* ezoteric, tainic

ESPACE [i] spațiu] *m* spațiu *a)* întindere de spațiu, întindere de timp, răstimp, *c)* nărurime, vzdah [t] Tip spațiu, bucată de neclărie se pune între litere

ESPACE, **F** *a* departat unul de altul

ESPALEMENT *m* de distanțare, distanțiere

ESPACER *v* 1. a distanța, a aşeza la distanță un lucru de altul, 2. a despărți, 3. Tip a spațiu, a despărți prin spațiu (literele), 4. a mai rădă *espacer ses toilettes* [t] *Despacer*, a lua a spațiu, a se rădă, a se întinde [Se conjugă ca *accuser*]

ESPADON [it] *m* 1. spadă mare și lată, 2. espadon (peste cu falca de sus prelungită în lamă osoasă)

ESPADONNER *v* (t) a se bate cu spada

ESPADRILLE (driz') *f* spadrilă, încălțăminte din pană cu pingeaua de rogoz

ESPAÑOL, **E** *a* și *s* spaniol [m] limba spaniolă

ESPAÑOLETTE *f* espanioletă, drug cu mâner (la fereastră)

ESPALE [it] *f* platforma dintre pupă și ultimul rând de lopătari (la galere)

ESPALIER [it] *m* spalier, pom cu ramurile latase și fixate pe zid

ESPAR(T) *m* 1. părghie (de artilerie), 2. pl. prăpni lungi de brad pentru catarte de salupe

ESPARCET *m*, **ESPARCETTE** *f* Bot sparcetă

ES-PARGOUTE *f* Bot pergulă, branda vacii

ESPECE [i] specie] *f* specie *a)* gen, neam, l'espèce ou l'espèce humaine, neamul omenesc, fig. c'est une pauvre espèce d'homme, e un bier năcălos, *b)* soi, fel *une espèce d'avocat*, un fel de avocat, *c)* toate espèce de toate felurile *c)* fam. înțâ ordinară, *se compromettre pour une espèce*, a se compromite peatru o ființă ordinară, *d)* formă, faț *la sainte ece sous les deus e perez*, omii cei de tînă sub cele două fete, *e)* monede, bani *payer en espèce*, a vor *des espèces*, a plăti în bani a avea bani, *f)* Jurpană spiritul în litră, *g)* Farm. amestec în părți egale, *h)* pop. (au se traduce în expresia *espèce de*) *espèce* *Pudiot*, idiotul!

ESPERABLE *a* se poate spera, de sperat

ESPERANCE [i] speranță, nădejde] *f* 2. perspectivă de a prospera *elle a de belles espérances*, ea are perspectivă de a face o moștenire frumoasă, *dele ou enu a espérances un chiu sau nițel de dela care se va moșteni*

ESPERANT, **E** *a* care se așteaptă

ESPERANTO *m* esperanto, limbă internațională

ESPÉRER [i] spera] *v* 1. a spera a nădăjdui, a ține nădejde, 2. a-și pune nădejdea în *esperer en Dieu*, a-și pune nădejdea în Dumnezeu [Se conjugă ca *accélérer*]

ESPIÈGLE [g] Eulenspiegel] *a* și *s* isteț, poznă, șurdașnic

ESPIEGLERIE *f* năsbuție, șurdașnicie

ESPIGOLE *f* pușcă mică și scurtă cu gura largă

ESPION, **ONNE** [it] *s* spion

ESPIONNAGE *m* spionaj

ESPIONNER *v* a spiona, a pardi

ESPLANADE [it] *f* esplanadă *a)* loc deschis dinaintea unei clădiri, piață *esplanade des Incandes*, piața Invizibililor, *b)* loc viran dinaintea unei fortificații

ESPOIR *m* speranță, nădejde

ESPONTON [it] *m* (t) sulță mică

ESPRINGALE *f* mașină de asvâlit (în evul mediu)

ESPRIT [i] spirit] *m* 1. spirit *a)* duh, *b)* fire *esprit remuant*, fire neastămpărată, *c)* dar (firesc), obicei *esprit de chane*, obiceiul de a șicana, *esprit de contradiction*, obiceiul de a contrazice, *d)* aptitudine pentru *avoir l'esprit du commerce*, a se pricepe în alc. comerțului, *e)* înțelepție *déviât entrer dans l'esprit de* a pătrunde înțelesul, rostul (unui lucru), *f)* destentăciune *avoir de l'esprit*, a fi destent, *homme d'esprit*, om destent, *g)* îndrăzneală, atenție *présence d'esprit*, prezență de spirit, *h)* Gram. semn de asphațiune *esprit dur*, *doux*, spirit aspru, lin 2. bel *esprit* (pl. *beaux-esprits*) *a)* om destent, *b)* beletrist, *c)* destentăciune, *esprit fort*, om independent, liber cugetător, *peu esprit*, om mărginit, 3. suflet *rendre l'esprit*, a-și da sufletul, *vivre selon l'esprit*, a trăi sufletește, 4. minte, pricepere *en esprit*, în minte, *mettre en l'esprit*, a inspira, *perdre l'esprit*, a-și pierde mințile, *venir à*

(ou en) l'esprit, a-1 veni în minte, *repandre ses esprits* a-și veni în fire, în minte, *se mettre quelque chose dans l'esprit* a-și băga ceva în cap, *se mettre bien dans l'esprit de quelqu'un*, a câștiga simpatia cuiva, *l'esprit court les rues*, e un spirit banal, 5 spirit *esprit de vin*, alcool, *esprit de bois*, alcool metilic, *esprit de sel*, acid clorhidric, 6 *esprit bon-esprit*, nuni simț, *avoir le bon esprit de*, a avea bunul simț de a, *avoir l'esprit bien fait* a) a avea bun simț, b) a înțelege de oarecând, 7 *cuiri drac avoir peur des esprits*, a-1 fi frică de draci *esprit matin*, *esprit des ténèbres*, Satană, *esprit follet*, drăculeșor

ESQUICHER (ki) v 1 a juca cartea cea mai mică (pen'ru a nu lăsa) 2 *fig* a sta neutru, a nu se amesteca (într-o discuție)

ESQUIT (ki) m luntăsoară, barcă ușorică

ESQUILLE (es-ki-y') [l schidia] f sfărâmatură de os, fractură

ESQUILLEUX, EUSE (yeu-yeuz') a cu sfărâmaturi de oase

ESQUIMAU m 1 Eschimos, 2 limba Eschimosilor

ESQUINANCIE (ki) [gr] f angină, inflamație violentă a amigdalelor

ESQUINTER (ken) v *pop* a sdiobi, a speți || *S'esquinter* a se speți (muncind) [Vezi Supl.]

ESQUIPOT (ki) m (†) bușculiță de păstrut bani

ESQUISSE [it] f schiță ciornă, plan

ESQUISSE (es-ki-se) v a schița, a face schițe sau planul unui lucru

ESQUIVER (ki) v a înlătura cu dibăcie, a ocoli a se scăpa de ceva || *S'esquiver*, a pleca pe nesimțite (de undeva) *je m'esquive*, o șterg

ESSAI [essayer] m 1. încercare, probă, *faire l'essai de*, a încerca, a proba, *prendre à l'essai*, a lua pe încercate, *coup d'essai*, prime încercare, *d'essai*, de încercat, de probă, 2 *fig* încercare, lucrare nepretențioasă

ESSAIM (es-sen) [l examen] m 1 roiu, 2 *fig* mulțime mare, droaie

ESSAIMAGE m 1 totul, 2 vremea roitului

ESSAIVER v 1 a roi, 2 *jam* a emigra

ESSANGAGE (aj) m mușetarea rufelor

ESSANGER v a mușa în apă rufele înainte de a le trece prin leșie [Se conjugă ca *arranger*]

ESSAITEMENT m curățire de bălări

ESSARTER v 1 a curăți de bălări și de mărâmă, 2 a desțeleni, a lăzu

ESSARTS m locuri de curând curățite de bălări desțelenite, laz

ESSAYAGE (e-sé-yaj') m încercare

ESSAYER (e-se-ye) [essai] v a încerca, a cercă a probă, *essayer de*, a încerca || *S'essayer*, a încerca, a face încercare [Se conjugă ca *balayer*]

ESSAYERIE (é-se-yé-ri) f atelier de cercare a monedelor

ESSAYEUR (e-se-yeur) **EUSE** s 1 încercător (de monede), 2 încercător (de rochi)

ESSAYISTE (e-sé-ist') m 1 eseist, autor de încercări, 2 literat englez, care colaborează

mai ales la reviste

ESSENCE [s] f 1 bucată de fier, ațarnă în formă de S 2 cuiul osiei, 5 carlig dublu, 4 părghie

ESSENCE [l esențial] f esență a) fire *essence divine*, fire dumnezeiască, b) apă aromatică *essence de rose*, apă aromatică de trandafiri, c) fel, soru (despre arbori) *essences confères*, specii comfere d) *essence minérale*, petrol distilat

ESSENTE f șindrilă

ESSETER v a acoperi cu șindrilă

ESSENTIEL, ELLE (sè) [l] a esențial a) din firea unui lucru, b) neapărat trebuincios, foarte însemnat || m esențialul, principalul

ESSENTIELLEMENT (sè) adv 1 prin esență, 2 foarte mult, mai ales

ESSEULF, E [seul] a singur cuc, izolat

ESSEULEMENT m (†) trau singuratic

ESSEULER v (†) a lăsa singur

ESSIEU m osie

ESSIMER v a slăbi pasărea (spre a deveni mai ușoară la sbor)

ESSOR m 1 sbor, 2 *fig* avânt *prendre l'essor*, a-și relua avântul, libertatea

ESSORAGE m uscarea la vânt, svântatul, (rufelor)

ESSORANT, E a gata de a-și lua sborul (în armori)

ESSORER v a svântă, a usca la vânt (rufe)

ESSOREUSE f aparat de uscat repede rufele spălate

ESSORILEMENT m tăierea urechilor

ESSORILER v (†) a tăia urechile (canilor)

ESSOUCHEMENT m scoaterea butucilor

ESSOUCHER [souche] v a smulge din rădăcină butucii rămași în pământ (după tăierea copacului)

ESSOUFLÉ, E a gâfâind, *je suis tout essoufflé*, gâfâiu de oboseală

ESSOUFFLEMENT m gâfăeală

ESSOUFFLER [souffle] v a face să piarză răsuflarea || *S'essouffler*, a-și pierde răsuflarea, a gafă

ESSUI m uscătorie

ESSUIE-MAIN m prosop, peșchir, ștergar Pl *des essui-main* ou *essui-mains*

ESSUIE-PLUME(S) m ștergătoare de condeie

ESSUYAGE m ștersul

ESSUYER [l exsuccare] v 1 a șterge; *fig essuyer les larmes*, a locui într-o casă nouă, 2 a usca *le soleil essue la terre*, șoarele uscă pământul, 3 *fig* a îndura, a păți *essuyer des chagrins*, a îndura necazuri, *essuyer les premiers feux*, a primi primele bombe, prima lovitură || *S'essuyer*, a se șterge [Se conjugă ca *appuyer*]

ESSUYEUR, EUSE s ștergător

EST (est') [sngl] m est, răsărit

ESTACADE [it] f zăgaz din pari pentru oprirea apei

ESTAFETTE [it] f stafetă, olăcar

ESTAFIER [it] m 1 servitor înarmat ce purta mantaua seniorului, 2 bădăuș, 3 pezevenghiu, 4 *pop* bătăran, mitocan

ESTAFILADE [it] f tăietură mare

etablir des écoles, 2 a) căpătui *etablir un parent*, a căpătui o rudă, 3 a) dovedi *etablir son droit* a-și dovedi dreptul || *S'établir*, a se stabili a) a se așeza, a se stabili, b) a lua o meserie, c) a se însura, a se căsători

ÉTABLISSEMENT *m* 1 stabilire a) așezare, b) statornicire, c) întemeiere, etc., 2 stabiliment, așezământ, 3 căpătuială, 4 însurătoare, 5 dovedi *l'établissement d'un droit, d'un fait*, dovedirea unui drept, unui fapt, 6 colonie *les établissements français dans l'Inde* coloniile franceze în India; 7 întocmire, *établissement du bilan*, întocmirea bilanțului, 8 exploatare comercială, industrială, uzină

ÉTAGE *m* 1 etaj, cat (la case), 2 fig rând, treaptă *les étages d'une chevelure*, treptele unei coafuri, fig *homme de bas étage*, om din treapta de jos, de condiție joasă, *du plus haut étage*, din clasa cea mai de sus, 3 fig a triple *étage a)* cu trei etaje, *b)* fig peste măsură de (mare) *tou sot à triple étage*, nebun și jumătate, prost de dă în gripi

ÉTAGEMENT *m* așezarea în etaje, în trepte (pe coasta unui munte)

ÉTAGER *v* 1 a aranja în etaje, în trepte (semănăturile pe coasta unui munte); 2 a tunde părul în trepte || *S'étager*, a fi aranjat în etaje, a se urca în formă de trepte [Se conjugă ca *arranger*]

ÉTAGERIE *f* etajeră, policoară

ÉTAI [angl] *m* 1 propteă (la ziduri), 2 otgon care susține un catarg, 3 fig propteă, sprijin

ÉTAIM (én) [l stamen] *m* lână dărăcită

ÉTAİN [l stanum] *m* staniu, cositor

ÉTAL *m* 1 scaun de măcelărie, 2 măcelărie *ouvrir un étal*, a deschide o măcelărie

ÉTALAGE *m* etalaj a) expunere de mărfuri, b) mărfuri expuse, galantar, c) fig paradă *étalage d'érudition* [V Suplimentul]

ÉTALAGER *v* a expune la galantar [Se conjugă ca *arranger*]

ÉTALAGISTE *m* negustor cu taraba afară la drum

ÉTALE *a* staționar || *f* momentul în care marea încetează de a se sui

ÉTALEMENT *m* expunere, desfășurare, etc

ÉTALER [étal] *v* 1 a expune, a așterne (marfa), 2 a desfășura *étaler une carte géographique*, a desfășura o hartă geografică, 3 a întinde (colori, vâpseli), 4 fig a etală, a face paradă de, a se fâli cu *étaler un grand luxe*, a se fâli cu un lux mare, 4 *étaler son jeu*, a-și arăta cărțile || *S'étaler*, 1 a se întinde, 2 *s'étaler par terre*, a cădea jos dealungul său, 3 a se desfășura, a se arăta

ÉTALIER, ÈRE [étal] *s* măcelar cu scaunul altuia

ÉTALINGUER (ghé) *v* a înțepeni un otgon de inelul de fier al ancorei

ÉTALON *m* armăsar

ÉTALON *m* etalon, tipul legal pentru greutăți autorizate

ÉTALONNAGE, ÉTALONNEMENT *m* verifcare cu etalonul

ÉTALONNER *v* a petețui o greutate, o măsură după ce a fost verificată

ÉTALONNEUR *m* verifikator de măsuri, greutăți

ÉTAMAGE [étain] *m* cositoritul srotul cu cositor

ÉTAMBOT (tan) *m* grinda de dinapoi a corăbiei în care e băgată carma

ÉTAMBRAI (tan) *m* gaură în punte pe unde trec catarturile, capul cărmei

ÉTAMER [tain] *v* 1 a spoi cu cositor, a cositori, 2 a spoi cu argint viu (ex o oglindă)

ÉTAMEUR *m* spoitor, custurar

ÉTAMINE *f* 1 etamină (stofă subțire), 2 tesătură de păr pentru strecurători, *passer a l'étamine* a strecura, fig a cerceta cu deamănuntul

ÉTAMINE [l stamen] *f* stamină, organul bărbătesc la floare

ÉTAMINIER *m* fabricant de etamină (stofă)

ÉTAMPAGE (tan) *m* găurirea unei potcoave

ÉTAMPE (tanp) *f* instrument de găurit (la fierari, etc)

ÉTAMPERE (tan) *v* a găuri, a face găuri (în potcoavă)

ÉTAMPERCHE (tan) *f* prăjină lungă pentru schele

ÉTAMPURE (tan) *f* 1 scobitura unei găuri de potcoavă, 2 gaura potcoavei

ÉTAMURE *f* costoreală

ÉTANCHE *a* care nu străbate apa sau un lichid || *f* *à étanche d'eau*, așa ca apa să nu poată pătrunde

ÉTANCHÉITÉ *f* însușirea de a fi nepătruns de un lichid

ÉTANCHEMENT *m* 1 oprirea curgerii unui lichid, 2 potolirea setei

ÉTANCHER *v* 1 a opri curgerea unui lichid, 2 *étancher la soif*, a-și potoli setea

ÉTANÇON *m* propteă, stâlp de sprijin

ÉTANÇONNEMENT *m* proptire cu stâlpi

ÉTANÇONNER *v* a propti (un zid)

ÉTANFICHE *f* înălțimea mai multor bănci de piatră formând un singur tot (într-o mină).

ÉTANG (tan) [l stagnum] *m* eleșteu

ÉTAPE *f* 1 etapă a) conac, popas, b) depărtare între două etape *une étape est de quarante kilomètres*, o depărtare între două etape e de 40 km, 2 merinde de drum

ÉTAPIER *m* (†) împărțitorul de merinde al unei trupe

ÉTABOQUER *v* a înălța și a întinde cât se poate (o pană)

ÉTAT (ta) [l statum] *m* 1 stare, hal, *état de nature*, stare primitivă, *état d'âme*, stare sufletească, *hors d'état*, ne în stare, incapabil, 2 treaptă, condiție; *être au-dessus de son état*, a fi mai presus de condiția în care se află, 3 profesune, meserie *état militaire*, milităria, *état ecclésiastique*, popia, 4 ștat, însemnare, listă *état des recettes et des dépenses*, lista intrărilor și a cheltuielilor; 5 stat a) țară, b) guvern, c) *homme d'état*, om de Stat, politi-

cian îndemnă *ter affaire d'Etat* marcare de mare importanță, 6 *le tiers état*, burghezimea, 7 *états des lieux*, fața locului, 8 *faire état de*, a face caz de, a socoti, a și propune, 9 *travaux* (tenir) un *grand état*, a aduce un trau bogat, *avoir un grand état de maison*, a avea casă bogată, servitor, mulți, 10 *loc être dans ses états*, a fi foarte iut, turburat

ÉTATISME *m* apelare la inițiativa de Stat întru realizarea reformelor recunoscute instituției

ÉTATISTE *m* partizan al teoriei politice numită *étatisme*

ÉTAT-MAJOR *m* stat-major

ÉTAU *m* menghina unealtă de strans

ÉTAIEMENT [*e-te y-man*] *m* proptire cu stâlpi

ÉTAYER (*te yé*) [*étai*] *v* a propti cu stâlpi || *S'étayer*, a se propti, a se sprijini

ET CETERA (*et-sé té-ra*) [*i*] *m* et cetera, și așa mai departe

ÊTE [*estatem*] *m* vară *am se mettre en été*, a să îmbrăca în haine de vară *été de la Saint-Martin*, ultimele raze de frumusețe la femei, *pas d'été*, a doua figură la cadru

ÉTEIGNEUR, **EUSE** *s* stingător de lumină

ÉTEIGNOIR *m* stingătoare de lumânări

ÉTEINDRE [*extinguere*] *v* 1 a stinge (și *fig*), 2 a stărpi *étendre une race*, 3 a înăbuși (o patimă, etc.), 4 a întinecă (ex. coloarea albă), 5 a potoli (setea), 6 a plăti până ce se isprăvește (ex. o datorie) || *S'éteindre*, a se stinge || *Se conjugă ca attendre*

ÉTEINT, **E** *a* stins

ÉTELON *m* Arch ară pe care se trage planul unei clădiri

ÉTENDAGE *m* frânghii pentru uscat (rufe, hârtii, etc.)

ÉTENDARD (*der*) *m* 1 standard, steag, 2 *Bot* neia de cas a corolii unui fluture

ÉTENDEUR, **EUSE** *s* întinzător

ÉTENDOIR *m* 1 prăjmă pentru întins rufe, 2 *Tip* unealtă cu care se întind foile tipărite spre a le usca

ÉTENDRE [*extende-e*] *v* 1 a întinde *a)* a lăși, a lungi, *b)* a așterne *étendre un tapis*, a așterne un covor, *c)* a măli *étendre son pouvoir*, a-și măli puterea, 2 a desfășura *étendre des troupes*, 3 a amesteca cu apă *étendre du vin, du lait*, 4 a culca *étendre un blessé* || *S'étendre*, 1 a se întinde, 2 a se lungi, a se tolăni, 3 etc

ÉTENDU, **E** *a* 1 întins, 2 desfășurat, 3 amestecat cu apă

ÉTENDUE *f* 1 întindere, 2 lungime, măsură, țărne

ÉTERNEL, **ELLE** [*eternus*] *a* etern, veșnic || *m* Eternul || *f* *Bot* siminoc

ÉTERNELLEMENT *adv* etern, veșnic, în vecii vecilor

ÉTERNISER *v* a eterniza *a)* a face să fie veșnic, *b)* *fig* a prelungi la nesfârșit, a târăgăna

ÉTERNITÉ [*eternitas*] *f* eternitate, veșnicie, *de toute éternité*, de când lumea

ÉTERNUEMENT, **ÉTERNUEMENT** *m* strănutat

ÉTERNUER [*i* sternutare] *v* a strănută

ÉTERNUEUR, **EUSE** *s* strănutător

ÉTÉSIEUS [*i-gr*] *a* pl (antur.) cari suflă pe căldurile cele mari din Mediterana

ÉTÉTAGÉ, **ÉTÉTEMENT** *m* retezarea varului, ruperea vârfului (unui obiect)

ÉTÈTER [*ête*] *v* a reteză vârful (unui copac), a rupe gămălia (unui ac), căpațana (unui ciuc)

ÉTEUF *m* minge *rencoyer l'éteuf*, a arunca mingea înapoi, *jug* a închide gura cu o vorbă, a răspunde la o insultă

ÉTEULE [*i* stipula] *f* miriște

ÉTHER (*ter*) [*i-gr*] *m* eter

ÉTHÉRÉ, **E** *a* eteric, *fig* la *voute éthérée*, văzduhul, cerul

ÉTHÉRIFICATION *f* eterificare, prefacerea unui alcool în eter

ÉTHÉRIFIER *a* a preface în eter

ÉTHÉRISATION *f* eterizare

ÉTHÉRISER *v* a eteriza, a adormi cu eter

ÉTHÉRISME *m* Med starea de adormire pricinuită de eter

ÉTHÉROMANE *s* eteroman, om cu patima eterului

ÉTHÉROMANIE *f* eteromanie, patima eterului

ÉTHIOPIEN, **ENNE** *a* și *s* etiopian, (locutor) din Etiopia

ÉTHIQUE [*i-gr*] *a* etic, moral || *f* etica, știința morală

ETHMOIDAL, **E** (*mo-i*) *a* al etmoid

ETHMOIDE (*mo-id*) [*gr*] *m* etmoid, osul craniului care formează un perete al nărilor și e străpuns de găurele

ETHNARCHIE [*gr*] *f* etnarhie *a)* provincie guvernată de un etnarc, *b)* demnitatea de etnarc

ETHNARQUE [*gr*] *m* etnarc, guvernator de provincie

ETHNIQUE [*i-gr*] *a* etnic) particular unui popor *b)* *Gram* ce arată pe locuitorii unui popor || *m* (la ecleziastici) păgân, idolatru

ETHNOGRAPHE *m* etnograf, scriitor despre popoare

ETHNOGRAPHIE [*gr*] *f* etnografie, știința descrierii popoarelor

ETHNOGRAPHIQUE *a* etnografic

ETHNOLOGIE [*gr*] *f* etnologie, știința originii și firii popoarelor

ETHNOLOGIQUE *a* etnologic

ETHNOLOGIQUEMENT *adv* în mod etnologic

ÉTHOLOGIE, **ÉTHOGRAPHIE** [*gr*] *f* etologie, tratat asupra moravurilor

ÉTHOPEE [*gr*] *f* etopee, pictura în câteva trăsături a caracterului unui personaj

ÉTHOS (*toss*) [*gr*] *m* *Ret* partea care tratează despre moravuri

ÉTHUSE *f* gen de ombelifere cu mărărașul ca tip

ÉTHYLAMINE *f* etilamin (bază organică derivată din amoniac și etil)

ÉTHYLE *m* etil (radical format din carbon și hidrogen)

ÉTHYLÈNE *m* etilen (gaz incolor)

ÉTHYLIQUE *a* Chim etilic

ETIAGE (*ti*) *m* nivelul cel mai scăzut al unei ape

ÉTER (*ti e*) [*i*] *s*ăstuarium] *m* canal de comunicație între mare și bălțile sărate

ÉTINCELANT, *E a* scanteietor

ÉTINCELER *v a* scanteia, a fi scanteietor || Se conjugă ca *appeler*

ÉTINCELLE [*i*] *f* scântie, 2 *fig* licărire, licăreală

ÉTINCELLEMENT *m* scanteiere

ÉTOILEMENT (*ti*) *m* gălbenuș, sărăcire

ÉTOILER (*ti*) [*eteule*] *v a* strică din lipsă de aer, a gălbui || *S'etouler*, a se face, a se gălbui, a se prăpădi

ÉTOLOGIE (*ti*) [*gr*] *f* etiologie, știința primilor bolilor

ÉTIQUE (*tik'*) [*i*] *hecticus*] *a* 1 ofticos, 2 *jugărit poulet étique*, puu jugărit

ÉTIQUETAGE *m* etichetatul

ÉTIQUETER (*ti-k'*) *v a* eticheta, a lăpi o etichetă pe ceva [Se conjugă ca *acheter*]

ÉTIQUETTEUR, *EUSE s* lipitor de etichete

ÉTIQUETTE *f* etichetă *a*) însemnare, bilețel ce se lipește pe ceva *juger sur l'étiquette (du sac)*, a judeca fără cercetare, în pripă, *b*) ceremonial (la curte), *c*) formule de politețe

ÉTIRABLE (*ti*) *a* întinzăcios, ce se poate întinde

ÉTIRAGE *m* întinsul

ÉTIRER (*ti*) [*tirer*] *v a* întinde membrele

ÉTIREUR *m* întinzător (de metale, piei)

ÉTISIE [*étique*] *f* slăbire mare a corpului, *jugăreală*

ÉTOFFE *f* 1 stofă *a*) matere loc *tailler en pleine étoffe*, a face după bunul plac, *b*) *fig* subiect, *c*) *fig* soru *ils sont tous deux de la même étoffe*, sunt toți o apă, *d*) *fig* merit destoinicie *il y a de l'étoffe dans cet enfant*, acest copil promite, *homme de petite étoffe*, om mărginit, *e*) condiție, naștere *homme de mince étoffe*, om de condiție joasă, 2 *pl* *Tip a*) materialul unei tipografii, *b*) cheltuieli peste zăf și tiraj

ÉTOFFÉ, *E a* 1 garnisit cu ștofă, 2 *fig* gras *cheval étoffé*, cal gras, 3 abundanț, bogat, *pln style étoffé*, 4 *corz étoffée*, voce plină și sonoră

ÉTOFFER *v* 1 a pune ștofă cât trebuie (unei haine), 2 a umplea bine, a face să fie mai plin, 3 amări interesul *étouffer un roman*

ÉTOILE [*i* stella] *f* 1 stea *étoile du matin, du soir, du berger, Venus, coucher à la belle étoile*, a dormi sub cerul liber, *faire voir à quelqu'un les étoiles en plein midi*, a face pe cineva să vază stele verzi, a-1 zăpăci, 2 *fig* stea *a*) soarte, destin, *b*) geniu, scriitor sau artist distins, *c*) decorație *étoile de la Legion d'honneur*, steaua Legiunii de onoare, 3 *Tip* steluză, asterisc (*), 4 punct sau rond în care se întâlnesc mai multe alee, 5 crăpătură în formă de stea (ex pe o sticlă) [Vezi Supl.]

ÉTOILÉ, *E a* 1 pre-ălat, plin cu stele, 2 înstelat, 3 în formă de stea, 4 crăpat în formă de stea

ÉTOILEMENT *m* crăpătură în formă de stea

ÉTOILER *v* 1 a presăra cu stele, 2 a crăpa în formă de stea (ex geam) || *S'étoiler*, a se crăpa în formă de stea

ÉTOLE [*ml*] stola *f* stolă, patratul popilor catolici

ÉTOILIEN, *ENNE a* din Etolia

ÉTONNEMENT *adv* într'un chip uimitor

ÉTONNANT, *E a* uimitor

ÉTONNÉ, *E a* mirat, uimit

ÉTONNEMENT *m* mirare, uimire

ÉTONNER [*i* attonare] *v* 1 a mira, a pune în mirare, a uimi, 2 a crăpa, a sgudui *étonner une voûte*, a sgudui o boltă || *S'étonner*, a se mira, a rămâne uimit

ÉTOUFFADE *f* *V estouffade*

ÉTOUFFAGE *m* înăbușire

ÉTOUFFANT, *E a* înăbușitor

ÉTOUFFÉ, *E a* 1 înăbușit, 2 cu aer înăbușit, înăbușitor *chambre étouffée*, cameră unde înăbusești || *m* *V estouffade* || *f* fier-tură, *à l'étouffée*, fier înăbușit

ÉTOUFFEMENT *m* 1 înăbușire, 2 năduș, greutate de a răsuflă, înecăciune *il a des étouffements*, are înecăciuni

ÉTOUFFER *v* 1 a înăbuși *a*) a lua răsuflarea, *b*) *fig* a potoli, a stinge *étouffer le feu, une querelle*, a stinge focul, a potoli o ceartă, *c*) a pierde răsuflarea *on étouffe ici*, își pierzi răsuflarea aci, 2 *étouffer une bouteille*, a goli o sticlă, 3 *étouffer des boutures*, a acoperi butași cu un glob de sticlă, 4 *fig étouffer de rure*, a plesni de râs, *étouffer de rage*, a plesni de turbare || *S'étouffer*, 1 a-și pierde răsuflarea, a înăbuși, 2 a se înghesuși ca sardelele

ÉTOUFFEUR, *EUSE s* înăbușitor [V Sup]

ÉTOUFFOIR *m* 1 cîndru cu capac de stins jăratec, 2 loc unde te înăbuși [V Sup]

ÉTOUPE [*i* stuppa] *f* stupă, călți *fig mettre le feu aux étoupes*, a pune titil la ceva, a aiăta la ceartă, la revoltă, etc

ÉTOUPEMENT *m* astupare cu călți

ÉTOUPER *v a* astupa cu călți || *S'étouper les oreilles*, a-și astupa urechile (cu vată)

ÉTOUPILLE (*pi-y'*) *f* fitil de pus în gura tunului

ÉTOUPILLON (*yon*) *m* astupuș, fitil ce apără de rugină gura unui tun

ÉTOURDERIE *f* 1 nechibzuință, ușurință, 2 faptă nechibzuită, nesăbuită

ÉTOURDI, *E a* nechibzuit, buimăcit || *s* năuc, besmetic, *franc étourdi*, bâhburu || loc *adv à l'étourdie*, ca un năuc, fără chibzuință

ÉTOURDIMENT *adv* fără chibzuință, ne-ghiobește

ÉTOURDIR *v* 1 a ameți, a buimăci (cu o lovitură), *étourdir les oreilles*, a amuși, a asurzi, 2 a obosi, a pictisi *cet enfant m'étourdit*, copilul acesta mă pictisește, 3 a uimi, a zăpăci *cette nouvelle m'a étourdi*, știrea aceasta m'a uluit, 4 a potoli, a alina *étourdir la douleur*, a potoli durerea || *S'étourdir*, 1 a se buimăci,

a se lăstăci, 2 a se distru pentru a uita (de necăzur) [V Suplimentul]

ÉTOURDISANT *a* 1 amețitor, 2 *fig* amănunțit de mod moment nouă și oarecâtă

ÉTOURDISSEMENT *m* 1 amețire, 2 *fig* amețire a *un* des étourdissements 3 *fig* amețire a *un* corpur, 4 amețire pentru a nu se putea vedea

ÉTOURNEAU *m* 1 strănuc, 2 *fig* strănuc, 3 *fig* strănuc, 4 *fig* strănuc

ÉTRANGE *adj* 1 straniu, 2 *fig* straniu, 3 *fig* straniu

ÉTRANGEMENT *ad* 1 într'un mod straniu, 2 *fig* straniu, 3 *fig* straniu, 4 *fig* straniu

ÉTRANGER *CRE* *a* 1 străin, 2 *fig* străin, 3 *fig* străin, 4 *fig* străin

ÉTRANGÈTE *f* ciudățenie

ÉTRANGLE *E* *a* 1 sugrumat, strâns de gat, 2 *fig* strâns, 3 *fig* strâns, 4 *fig* strâns

ÉTRANGLEMENT *m* 1 sugrumare, strângere de gat, 2 *fig* strângere, 3 *fig* strângere, 4 *fig* strângere

ÉTRANGLER *v* 1 a sugruma, a strânge de gat, 2 a strânge, 3 a strânge, 4 a strânge

ÉTRANGLEUR *EUSE* *s* sugrumător

ÉTRANGLOIR *m* fune care împiedică pânza de a se umflă

ÉTRANQUILLON *(ghi-yon)* *m* 1 jugărie, 2 *fig* strângere, 3 *fig* strângere

ÉTRAPE *f* coasă mică de tăiat mîrștea

ÉTRAPER *v* a costi

ÉTRAVER *f* lemnăria prorei corăbier

ÊTRE *[esse]* *v* 1 a fi, 2 a exista, 3 a se duce, 4 a se duce, 5 a se duce, 6 a se duce, 7 a se duce, 8 a se duce, 9 a se duce, 10 a se duce, 11 a se duce, 12 a se duce, 13 a se duce, 14 a se duce, 15 a se duce, 16 a se duce, 17 a se duce, 18 a se duce, 19 a se duce, 20 a se duce, 21 a se duce, 22 a se duce, 23 a se duce, 24 a se duce, 25 a se duce, 26 a se duce, 27 a se duce, 28 a se duce, 29 a se duce, 30 a se duce, 31 a se duce, 32 a se duce, 33 a se duce, 34 a se duce, 35 a se duce, 36 a se duce, 37 a se duce, 38 a se duce, 39 a se duce, 40 a se duce, 41 a se duce, 42 a se duce, 43 a se duce, 44 a se duce, 45 a se duce, 46 a se duce, 47 a se duce, 48 a se duce, 49 a se duce, 50 a se duce, 51 a se duce, 52 a se duce, 53 a se duce, 54 a se duce, 55 a se duce, 56 a se duce, 57 a se duce, 58 a se duce, 59 a se duce, 60 a se duce, 61 a se duce, 62 a se duce, 63 a se duce, 64 a se duce, 65 a se duce, 66 a se duce, 67 a se duce, 68 a se duce, 69 a se duce, 70 a se duce, 71 a se duce, 72 a se duce, 73 a se duce, 74 a se duce, 75 a se duce, 76 a se duce, 77 a se duce, 78 a se duce, 79 a se duce, 80 a se duce, 81 a se duce, 82 a se duce, 83 a se duce, 84 a se duce, 85 a se duce, 86 a se duce, 87 a se duce, 88 a se duce, 89 a se duce, 90 a se duce, 91 a se duce, 92 a se duce, 93 a se duce, 94 a se duce, 95 a se duce, 96 a se duce, 97 a se duce, 98 a se duce, 99 a se duce, 100 a se duce

a f, *suis*, du-te de te plimbă! hai, cară-te *n'y être pour rien*, a nu avea nici o vină; *d)* *a f*, *atent*, 8 *en être* *a* a ajunge, a sta *où en sommes nous?* unde am ajuns? cum stăm? *où en les cours de votre ouvrage*, unde ai ajuns cu cartea? *b)* *a f* *il ne sait où l'en est*, nu știe ce e în dansul, *c)* a face parte din *d)* a se alege *l'en suis pour ma peine*, m'am ales cu ostenelă, *l'en suis pour mon argent*, m'am ales cu banii pierduți, 9 *être de*, a face parte din, a intra în *être d'épée, de robe*, a fi militar, magistrat *cela n'est pas du compte, du jeu*, asta nu intră în socoteală, în joc, *être de montré sans quelque chose*, a fi pe jumătate asociat în ceva, 10 *être à*, *a)* a depinde de, a se devota *je suis à vous*, sunt al d-tale; *il n'est plus à lui*, ru e în mîinile sale, *b)* *être longtemps à*, a sta mult până să, *vous êtes là à causer*, stați și vorbiți! *c)* *c'est à moi de parler*, e rândul meu să vorbesc, *d)* *est ce a vous de*, e oare de datoria d-tale, d-tale ti se cuvine? *e)* *être toujours à*, a fi mereu gata de ceva, *f)* *vous n'êtes pas à ce que je vous dis*, nu ești atent la ceea ce îți spun, 11 (unpersonal) *il est a)* sunt *il est des gens* sunt oameni, *b)* e de datoria unui om cîștit de a, *c)* *il n'en est rien*, nu este adevărat, nu este așa, *d)* *il n'est pas jusqu'aux domestiques qui ne s'en mêlent*, până și servitorii se amestecă, 12 *l'en suis-il*, amin!, *à l'heure qu'il est*, în momentul de față, *toujours est-il*, sigur este, *c'était à qui m'offrait*, se întreceau care mai de care să-mi ofere, *est ce que, oare?* vould ce que c'est de, iată ce se întâmplă cînd, *quant a ce qui est de*, în ce privește, *je suis encore a me demarder*, stau încă și mă întreb, *sint încă nedumerit*, *vous n'êtes pas sans savoir*, de sigur că știți? ce n'etai pas que, nu că, ce n'est point que, asta nu înseamnă că, ce que c'est que de, iată ce înseamnă cînd, *fût-il*, chiar de ar fi, *ne fût-ce que*, chiar de n'ar fi decît, *prov on ne peut pas être et avoir* nu poți fi și tînaș și bătrîn [V Supl]

ÊTRE *m* 1 *fință* l'Êtai suprême, D-reu, l'Être finz, omul, 2 *fință*, existență *le non être*, neînfa, neexistență, *donner l'être*, a da naștere, vieață, 3 *fel de a fi* 4 *realitate* l'Être et le paraître, realitatea și aparența, 5 *pl* părțile de dinăuntru *je connais les êtres de cette maison*, cunosc interiorul acestei case

ÊTRÉCIR *v* a îngusta, a strîmta || *S'étrécir*, a se înmîșcă

ÊTRÉCISSEMENT *m* înmîșcare

ÊTREINDRE *[l' stringere]* *v* 1 a strânge (cu putere), 2 a strânge în brațe, 3 *fig* a înmîșca *l'émotion qui m'etreint* emoțiunea care mă înmîșcăște *V embrasser* [Se conjugă ca *atteindre*]

ÊTREINTE *f* 1 strângere, strînsoare, 2 înmîșcare

ÊTREINNE *[l' strenă]* *f* 1 safta, 2 prima întrebare *acour l'etreinne d'une chose*, a se servi cel dintîu de un lucru, a-1 pune pentru prima oară, etc; 3 *pl* dar de anul nou *donner des etrennes*; 4. cadou, bacșis.

ÉTRENNER *v* 1 a face saftăa unui nestor, a face aligien, *ne pas étrenner*, a nu vinde nimic, 2 a se servi, a pune pentru întâia oară *étrenner une robe*, a pune o rochie pentru întâia oară, 3 a da un dar de anul nou, 4 *pop* a mânca bătaie || *S'étrenner*, a se întrebuința, a se pune pentru prima oară [V Suplimentul]

ÉTRES *m pl V être*

ÉTRESILLON (*zi yon*) *m* răzămătoare proptea

ÉTRESILLONNEMENT *m* proptire

ÉTRESILLONNER (*yo*) *v* a propti

ÉTRIER *m* 1 scară (un șeaua calului), *fig courir a franc étrier*, a iugi în goana calului, *être ferme sur les étriers*, a fi neclintit în părerile sale, *avoir le pied à l'étrier* a) a fi gata de a încăleca, b) a fi gata de a plecare, c) a fi pe calea cea bună (sprie fericire), *faute perdre les étriers a quelqu'un*, a face pe cineva să-și piardă cumpătul, *perdre ou vider les étriers* a) a-1 ieși cuiva picioarele din scări, b) a cădea de pe cal, c) *fig* a fi bătut într-o discuție, *coup de l'étrier*, paharul de adio, 2 bucată de fier de înșepent o grîndă, 3 osișor al urechei interne [V Suplimentul]

ÉTRILLE (*y'*) [*l strighis*] *f* țesală

ÉTRILLER (*ye*) *v* 1 a țesăli, 2 *fig* a scălmăna, a trage o bătaie, 3 a jupui *ce marchand nous a étrillés*, negustorul ăsta ne-a jupuit

ÉTRIPAGE *m* scoaterea măfelor unui animal

ÉTRIPER [*tripes*] *v* a scoate măfele unui animal, *à étripe-cheval*, în goană nebună

ÉTRIQUE, *E* a 1 prea strîmt, 2 prea scurt || *m* îngustime excesivă

ÉTRIQUER *v* 1 a strîmta, a face prea strîmt, 2 a face prea scurt *étriquer un discours*.

ÉTRIVE *f* Mar legătura a două otgoane la încrucișarea lor

ÉTRIVIÈRE [*étrier*] *f* cureaua scării dela șea, *fig donner les étrivières*, a da bice

ÉTROIT, *E* [*strictus*] a 1 strîmt, îngust, 2 *fig* mărginit *esprit étroit*, minte mărginită, 3 strans *amié étroit*, prietenie strînsă, 4 strânsic *obligation étroite*, îndatorire strînsă || *adv à l'étroit* a) în strîmtoare, b) *fig* în strîmtorare, în sîrăcie *œuvre a l'étroit*, a trăi în sîrăcie

ÉTROITEMENT *adv* 1 strans *amis étroitement unis*, amici strînsi uniți, 2 cu strînsnicie, cu stricteță, strict

ÉTROITESSE *f* 1 strîmtoare, 2 *fig* îngustime

ÉTRONÇONNER [*tronçon*] *v* a reteză de tot vârful unui copac

ÉTRUSQUE *a* etrusc, din Etruria || *m* limba etruscă

ÉTUDE [*l studium*] *f* 1 studiu a) învățătură, indeletnicie, b) cercetare, c) model de desen, *ête d'étude*, cap desenat servind ca model, 2 sală de lucru, de meditație (pentru elevi), *le maître d'études*, meditatorul, preparatorul, *l'étude du soir*, meditația de seară, 3 birou de notariat *vendre son étude*, a-și

vinde biroul de notariat (clientela de afară, 4 notele muzicale graduate (pentru un instrument), *études de piano*, note graduate pentru piano, 5 *fig* silința *faire son étude de piano*, a-și da silința să placă, *mettre son étude a tromper*, a-și da silința de a înșela, 6 meșteșugăla *évaluez l'apprent et l'étude*, fericiți-vă de alelău și de meșteșugăla

ÉTUDIANT, *E* *s* student

ÉTUDIÉ, *E* a 1 studiat, bine lucrat, 2 meșteșugit, mincinos *douleur étudiée*, acerică preîntă

ÉTUDE [*étude*] *v* a studia a) a învăța b) a observa, a cerceta cu deamănuntul, c) a căuta să înțeleagă (ex pe un autor), d) a se indeletnici cu ceva, *étudier le droit*, a se indeletnici cu dreptul e) a pândi *étudier le moment favorable*, a pândi momentul priincio, || *S'étudier*, 1 a se studia, a se învăța, etc, 2 a se sili, a se căzni să

ÉTUI *m* 1 cutie, toc (pentru ceva, calai, *étui de mathématique*, cutie de compasuri, 2 acarniță, 3 *fig* loc strîmt, 4 învelitoare (de pânza, etc)

ÉTUVE *f* 1 baie de aburi, 2 etuvă a) cuptor uscat, b) parat pentru dezinfecție

ÉTUVEE *f* *V* *étouffée*

ÉTUVEMENT *m* trecere prin etuvă, et

ÉTUIVER *v* 1 a trece prin etuvă (pentru a usca sau încălzi) 2 a frige înăbușit, 3 *Med* a spăla ușor (ex o rană)

ÉTUVISTE *m* (*?*) bălăș

ÉTYMOLOGIE [*l-gr*] *f* etimologie a) originea unui cuvînt, b) știința originii cuvintelor

ÉTYMOLOGIQUE *a* etimologic

ÉTIMOLOGIQUEMENT *adv* etimologic, conform etimologiei

ÉTIMOLOGISTE *m* etimologist, cel ce se ocupă cu studiul originii cuvintelor

EUBAGE *m* preot galic de mîna a două care citea în stele

EUCALYPTUS (*tuss*) *m* Bot eucalipt (născut din Australia)

EUCARISTIE (*ka*) [*l gr*] *f* eucaristie, sfînta grijanie

EUCARISTIQUE (*ka*) *a* eucaristic ce ține de sfînta grijanie

EUCOLOGE [*l-gr*] *m* ceaslov cu rugăciunile de duminică și sîrbători

EU DIOMÈTRE [*gr*] *m* Fiz eudiometru, instrument de analiză și sinteză

EU DIOMÉTRIE *f* eudiometrie, analizarea cu eudiometrul a amestecurilor gazoase

EU DIOMÉTRIQUE *a* eudiometric

EUH *int.* ce spui ei așa!

EUMENIDE [*l-gr*] *f* *Mut* eumenidă, Furie

EUNUQUE [*l gr*] *m* eunuc, scopit

EUPATOIRE *f* Bot cănepioară

EUPEPSIE [*gr*] *f* digestie bună

EUPHÉMIE *a*, îndulcitor

EUPHÉMISME [*gr*] *m* eulemism, expresie îndulcitoare.

EUPHONIE [*l-gr.*] *f* eufonie, armonie de sunete.

EUPHONIQUE *a* eufonic, armonios, ce sună frumos

EUPHORBE [igr] *f* Bot laptele-cucului, ahor, buruiănă de friguri

EUPHORBIACÉES *f pl* Bot familie cu laptele-cucului ca tip

EUROPÉANISER *v* a europeniza

EUROPÉEN, ENNE *a* europeanesc || *s* european

EURHYTHMIE [igr] *f* armonie simetrică

EURHYTHMIQUE *a* armonios

EUSTACHE *m* cuțit cu maner de lemn

EUX *pron* ei, *eur-mmes*, c. iuss-

ÉVACUANT, E sau **ÉVAU** (ATIF, IVE *a* care golește, deșertător || *m* pargativ de deșertare

ÉVACUATION [i] *f* 1 ieșire dintr-o deșertare, 2 *fig* evacuare, golire, părăsire

ÉVACUER [i] *evacuare* *v* 1 a ieși afară, a scoate afară, a deșerta, 2 a evacua a zoli a părăsi (ex. o casă)

ÉVADER (S') [i] *evadare* *v* 1 a evada a fugi din închisoare, *faire evader*, a ajuta cuiva să fugă, 2 *fig* a ieși din încurcături

ÉVAGATION [i] *f* di tragele uitucie

ÉVALUABLE *a* ce poate fi evaluat

ÉVALLATION *f* evaluare, prețuire

ÉVALUER [valor] *v* a evalua, a prețui, a socoti

ÉVANESCENT, e [i] *a* care dispare treptat

ÉVANGÉLIAIRE *m* evanghelier, carte cu evangheliile tuturor biscurilor de peste an

ÉVANGÉLIQUE *a* 1 evanghelic, 2 evanghelic

ÉVANGÉLIQUEMENT *ad* în mod evanghelic, cuernic

ÉVANGÉLISTEUR *m* propovăduitorul evanghelic

ÉVANGÉLISATION *f* propovăduirea evanghelică

ÉVANGÉLISER *v* a propovădui evanghelia

ÉVANGÉLISTE [i] *m* evanghelist

ÉVANGILE [igr] *m* 1 evanghelic, *fig* *pa* *role a evangile*, lucru foarte sigur, *fam c'est l'évangile du jour*, toată lumea nu vorbește decât de aceasta, 2 *côté de l'évangile*, partea din dreapta altarului

ÉVANOUIR (S') *v* 1 a leșina, 2 *fig* a pieri, a dispărea *la beauté s'évanouit vite*, frumusețea dispare repede

ÉVANOUISEMENT *m* 1 leșin, 2 *fig* pierire, dispariție, 3, 4 *fig* dispărirea unei cătini

ÉVAPORABLE *a*, ce se poate evaporă

ÉVAPORATION [i] *f* evaporare *a*) prefecere în aburi, *b*) *fig* ușurință de spirit

ÉVAPORATOIRE *a* evaporator, care poate operă evaporarea

ÉVAPORÉ, E *a* evaporat *a*) prefăcut în aburi, *b*) *fig* flusturatec, neclibuzit || *s* flusturatec

ÉVAPORER [i] *evaporare* *v* a evaporă *a*) a prefăce în aburi, *b*) *fig* a vărsă *évaporer sa bile*, a-și vărsă necazul || *S'évaporer*, a se evaporă *a*) a se prefăce în aburi, *b*) a se pierde, a se risipi; *c*) a se exală, a se vărsă, *d*) a deveni flusturatec

ÉVAPOROMÈTRE *m* instrument de măsurat puterea de evaporare a atmosferei

ÉVASÉ, E *a* larg

ÉVASÈMENT *m* lărgire

ÉVASEE [vase] *v* a lărgi

ÉVASIF, IVE *a* evaziv, oroitor

ÉVASION [i] *f* evadare, tigare din închisoare

ÉVASIVEMENT *adv* în mod evaziv, cu înconjur, nelămurit

ÉVASURE *f* deschizătură mai mult sau mai puțin mare (a unui orificiu)

ÉVÊCHÉ [i] *episcopatus* *m* 1 episcopat

a) demnitatea de episcop, *b*) locuința unui episcop, 2 episcopie

EVECTION [i] *adv* neregularitate periodică în mișcarea lunii (produsa de acțiunea soarelui)

ÉVEIL (ver) *m* 1 deșertare (tre *se tenir en éveil*, a sta pe pară, *tenir en éveil*, a tine atent, 2 *știre donner l'éveil*, a da de știre, a da alarmă

ÉVEILLÉ, E (ce yé) *a* 1 deștept 2 *fig* viu, ager

ÉVEILLER (ré-ye) [i] *evigilare* *v* a deșteptă *a*) a scula din somn *b*) *fig* a face mai viu, a trezi, a ațașă || *S'éveiller*, a se deșteptă, etc

ÉVÈNEMENT [i] *evenire* *m* 1 eveniment, întâmplare, *a tout événement*, cum o fi să fie, în noroc, *faire événement*, a face mare teatură, 2 rezultat, sfârșit *l'événement en fera foi*, sfârșitul o va dovedi *attendre l'événement pour juger*, a așteptă sfârșitul pentru a judeca, 3 de-nodământul (unei opere literare), 4 *Jur l'événement de la condition*, realizarea condițiunii

ÉVENT *m* 1 aerul de afară *n'être une marchandise a l'évent*, a scoate o mară la aer curat, *fig tete a l'évent*, flusturatec hainului, 2 mică deschizătură pe unde trece ilacăra iascăi, 3 rancezeala *sentir l'évent*, a miroși a ranced, a mucigaiu, 4 răsufătoare, 5 deschizătura prin care un caceau varsă apa înghițită

ÉVENTAIL (tai) [vent] *m* evantai Pl *des éventails*

ÉVENTAILLERIE (ta-y'-ri) *f* industria sau negoțul cu evantaie

ÉVENTAILLER (ta-yé) *m* vânzător de evantaie

ÉVENTAILLISTE (ta visi) *m* 1 fabricant de evantaie, 2 pictor de evantaie

ÉVENTAIRE [évent] *m* galantar (de mână).

ÉVENTÉ, E *a* 1 trezit *liqueur éventée*, 2 descopert, 3 ușurată, flusturatec *personne éventée*

ÉVENTER [vent] *v* 1 a face vânt cu evantaiul, 2 a scoate la aer curat, a aerisi *éventer des haïus*, a aerisi haine, 3 a vântură (grâu), 4 a strică în contact cu aerul *éventer du vin* a strică vinul ținându-l la aer, 5 *fig* a descoperi, a mrosi *éventer la mèche*, a descoperi taina unui complot (și a-l împiedeca), 6 *Mar éventer une voile*, a îndrepta o pânză în direcția vântului || *S'éventer*, 1 a se trezi, a se strică, a răsufă || *Le vin s'est éventé*, vinul s'a stricat,

2 a-și lăsa vânt, 3 a se descoperi *le secret s'est évané*, taina s-a descoperit, s'a aflat

ÉVENTOIR *m* burduf de așătat focul, praf-ture

ÉVENTRER [ventre] *v* 1 a spinteca burta, 2 *fig* a despică, a deschide larg || *S'éventrer*, a s. spinteca burta

ÉVENTUALITÉ *f* eventualitate, întâmplare nesigură

ÉVENTUEL, **ELLF** [i] *e*ventus] *a* eventual, întâmplător, nesigur || *m* leală eventuală (care atârână de răstiguri întâmplătoare)

ÉVENTUELLEMENT *adv* eventual, în mod nesigur

ÉVÊQUE [i] *gr*] *m* episcop

ÉVERSIF, **IVE** *a* distrugător

ÉVERSION [i] *f* distrugere, ruină

ÉVERTUE (S) [vertu] *v* a se sili, a se căzui, a și da osteneală

ÉVICTION [i] *f* *Jur* scoatere din stăpânire (a unui lucru) în baza unei hotărâri judecătorești

ÉVIDAGE *m* scobituri

ÉVIDEMENT *m* 1 scobire, 2 scobitură, 3 *l* *hur* scoaterea părților interioare ale unui os fără a atinge periostul

ÉVIDENT (da man) *adv* evident, de sigur, lămurit

ÉVIDENCE [i] *e*vidence] *f* evidență, învederare *mettre en évidence*, a pune în evidență, a învedera, *se mettre en évidence*, a se pune în evidență, a vrea să se impună tuturor *être de toute évidence*, a fi limpede ca ziua, *être en évidence* a) bate la ochi, b) a atrage atenția tuturor

EVIDENT, **E** [i] *a*. evident, învederat, vădit, neîndoios

ÉVIDER [vide] *v* a scobi

ÉVIDOIR *m* burghiu de scobit

ÉVIER [eau] *m* ghiab (pentru lăturile bucătăriei)

ÉVINCEMENT *m* scoaterea, gonirea (din stăpânire, din funcție)

ÉVINCER [i] *e*vincere] *v* 1 *Jur* a scoate din stăpânire, 2 a înlătură, a gonii (din funcție) prin intrigi || *S'évincer*, a se gonii unul pe altul prin intrigi || *Se conjugă ca avancer*

ÉVITABLE *a* evitabil, ce poate fi evitat.

ÉVITAGE *m*, **ÉVITÉE** *f* învârtirea pe loc a corăbiei în jurul ancorei.

ÉVITEMENT *m* evitare, ferire de ceva-
gare *l'évitement*, linie de ferire, de adăpostire

ÉVITER [i] *e*vitare] *v* 1. a evita a) a se feri de ceva *éviter qu'il ne vous parle*, căutați să nu vă vorbească, b) a fugi de, a înlătură *éviter des dangers*, a fugi de primejdii; c) a scuti *éviter-moi cette corvée*, scutește-mă de această corvoadă; 2 *Mar* a se învârti corăbia pe loc. || *S'éviter*, a se evita, a se feri, a fugi unul de altul.

ÉVOCABLE *a*. evocabil, ce poate fi evocat.

ÉVOCATEUR, **TRICE** *a* și *s* evocator

ÉVOCATION [i] *f* 1 evocare chemarea spiritelor; 2 *Jur* trimiterea unui proces la o instanță mai înaltă

ÉVOCATOIRE *a* 1 *Jur* de trimitere înaintea unei alte instanțe, 2 evocator, amintitor
ÉVO(H) *É* *un* hurra! (îpățul Bacantelor lui Bacchus)

ÉVOLUER *v* a evolua a) a face evoluții, b) *fig* a trece prin o serie de prefaceri

ÉVOLUTIF, **IVE** *a* ce poate evolua, ce face să evolueze

ÉVOLUTION (si) [i] *f* 1 evoluare, mișcarea unei trupe, 2 *fig.* evoluțiune, prefacere succesivă

ÉVOLUTIONNISME *m* evoluționism, teorie bazată pe ideea de transformare succesivă
ÉVOLUTIONNISTE *m* evolutionist, partizan al teoriei transformării

ÉVOQUER [i] *e*vocare] *v* 1 a evocă a) a chema spiritele, b) *fig* a rechema (în minte) *évoquer des souvenirs*, a rechemă în minte amintirile, 2 *Jur* a trimite dinaintea altei instanțe

ÉVULSIF, **IVE** *a* de smulgere

ÉVULSION [i] *f* smulgere, scoatere

EX [i] *prep* fost *ex-ministre*, fost ministru

EXACERBATION (eg-za) [i] *f* înrăutățirea unei boale

EXACT, **E** (eg-zak') [i] *a* exact a) tocmai pe tocmai b) punctual, regulat, c) *les sciences exactes*, științele exacte, matematicile

EXACTEMENT (eg-zak) *adv* exact, întocmai, cu exactitate

EXACTEUR (eg-zak) [i] *m* storcător, hrăpitor

EXACTION (eg-zak-si on) [i] *f* stoarcere (de impozite), hrăpire

EXACTITUDE (eg-zag) *f* exactitudine a) punctualitate, b) exactitate

EXAGÉRATEUR, **TRICE** sau **EXAGÉREUR**, **EUSE** (eg-za-jé) *s* exagerator

EXAGÉRATIF, **IVE** (eg-za-jé) *a* de exagerare

EXAGÉRATION (eg-za-jé) [i] *f* exagerare, mărire peste măsură (a unui lucru), depășire (a unei idei)

EXAGÉRÉ, **E** *a* 1 exagerat, 2 care exagerază *personne exagérée*, || *m* ceea ce este exagerat

EXAGÉRER (eg-za-jé-ré) [i] *e*xagerare] *v* a exagera, a mări, a depăși peste măsură || *S'exagérer*, a-și face o idee prea mare de ceva.

EXALBUMINÉ **E** (eg-zal) *a* fără albuș

EXALTATION (eg-zal) [i] *f* 1 înălțare la demnitatea papală, 2 *exaltation de la croix*, înălțarea sfintei cruci, 3 *fig.* exaltare a) slăvire *exaltation de la vertu*, slăvirea virtuții, b) entuziasm mare, aprindere, c) mărire a activității *le café produit une exaltation passagère*, cafeaua pricinuește o mărire trecătoare a activității, d) smintală

EXALTÉ, **E** (eg-zal) *a* și *s* exaltat, a) plin de entuziasm, aprins, b) smintit.

EXALTER (eg-zal) [i] *e*xaltare] *v* a exaltă. a) a ridică în slăvile cerului, b) *fig* a aprinde, a sminti *exalter l'imagination* || *S'exalter*, a se exaltă, a se aprinde,

EXAMEN (eg-za-mén) [i] *m* 1 examinare, cercetare *examen d'un ouvrage*, cercetarea unei opere, 2 evamen.

EXAMINATLUR, TRICL (eg-zə) [l] s e a minator

EXAMINER (eg-zə, [l] ex, minare) s 1 e amina, 2) a cerea a privi cu de mănunchi.

EXANTHEMATLUX, LUSE sau **EXANTHEMATIE, IVE** (eg-zə) a de a turu' tioroniu exantematic

EXANTHEME (eg-zən) [l] m -puzclă,

EXARCHAT (eg-zar ho) m e arc h a, demnitate de exarh, m pnaul armii e arc

EXARQUE (eg-zar) [l] m e arc h antor in Italia sau Alia e il in parcului de la Constantinopol

EXASPERATION (eg-zas) [l] f exasperare a) clamor e arie, inversunare, b) mărătaie (a unui boal)

EXASPLIR (eg-zə) [l] exasperare) s a exaspera a) e inversunat, cilita in cel mai inalt grau, b) a mărătat, a mărătat (o boală) || *S'exasperer* a mărătat la culme || *Se conjugă a accuser*

EXAUCIMENT (eg-zos) m implinire

EXAUCER (eg-zo se) [v] a auzi, a ascultă, a implini || *Se conjugă a avancer*

EXCAVATEUR (ek-s) m aparat pentru facerea de debouri

EXCAVATION [l] f 1 scobire, săpare sub pământ, 2 scobitura, săpătură subpământeană

EXCAVER (ek-s) [l] excavare] v a scobi pământul

EXCÉDENT, E (ek se) a excédent a) covârșitor, de prisos, b) fig phicisitor, obositor la culme

EXCÉDENT (ek) [l] m e redent, prisos

EXCÉDER (ek se) [l] excéder] v a exceda a) a depăși, a trece limita *excéder son pouvoir*, a depăși limitea puterii sale b) a întrece, a trece peste, c) a strădui (de obicei) *cette course m'a excité*, drumul m-a străduit de obicei, a) fig a phicisi peste măsură || *S'exceder*, a se oboli peste măsură || *Se conjugă a accuser*

EXCILEMMENT (ek se la man) adv 1 excelent, minunat, 2 prin excelență

EXCELLENCE (ek-se-lans) [l] excellentia] f excelență a) bunătate absolută (a unui lucru), desăvârșire, b) (titlu dat ambasadorilor, ministrilor, etc) || loc adv *par excellence*, prin excelență, în cel mai înalt grad în mod deosebit

EXCELLENT, E (ek-se) a excelent a) minunat, b) foarte bun [V Suplementul]

EXCELLENTISSIME (ek-se) adv excelent în cel mai înalt grad, foarte bun

EXCELLER (ek-se le) [l] exceller] v 1 a excela, a fi superior, a întreci pe altu, 2 *exceller* a, a excela în, a se pricepe minunat în ceva

EXCENTRATION (ek) f *Mec* deplasarea unui centru

EXCENTREUR (ek) v a deplasa centrul unui lucru

EXCENTRICITÉ (ek-san) f excentricitate a) *Mat* distanța dela centrul unei elipse până la focar, b) *Astr* depărtarea dela centru, c) fig, ciudățenie *se horor a mille excentricites*,

a se da la tot felul de ciudățenii, d) fig mla piea ciudată

EXCENTRIQUE (ek) a [ml] excentric a) (dara din centru, b) are căror centru nu coincide, c) foarte departat de centru *quartier excentrique*, d) fig foarte ciudat, bizar *conduite excentrique* || m fig om ciudat

EXCENTRIQUEMENT (ek) adv în mod excentric, bizar

EXCERTE prep afară de (ex *excepte les crevillards* — *les crevillards exceptes*)

EXCEPTER (ek) [l] excepture] v a excepta, a lăsa afara, a scoate || *S'excepter*, a face excepție, a scoate din număr

EXCEPTION (ek) [l] f a excepție(un)e, deosebire, a l'exception de, cu excepția, exceptând, afară de, *tous a peu d'exceptions pres*, totu' afară de (afia), 2 *Jur* obiecție (în ce privește forma sau amanarea)

EXCEPTIONNEL, ELLE (ek, a) excepțional a) cu excepție, excepție, b) neobișnuit

EXCEPTIONNELLEMENT (ek) adv 1 în mod excepțional, prin excepție, 2 neobișnuit de

EXCES (ek se) [l] exces us] m *exces* a) prisos, întrecuț, irelăz, irelăz măsură, b) abuz *exces de pouvoir*, abuzul puterii, *exces de pouvoir*, exces de putere, semavolnicie, c) chel, petrecere *puir exces*, cheluf, d) pl neorândueli *se porter a l'exces* a se da la neorândueli

EXCESSIF, IVE (ek-se) a excesiv, peste măsură de mare covârșitor

EXCESSIVEMENT (ek-se) adv peste măsură de, din cale afară

EXCIPER (ek) [l] excipere] v 1 *Jur* a prezenta o obiecție, 2 a-și întemeia mărturia pe *excepter d'un acte*, a-și întemeia mărturia pe un act

EXCIPIENT (ek, an) m excipient, substanță care ușurează introducerea unor leamuri

EXCISE (ek-siz) [angl] f acsiz

EXCISER (ek-si-zé) [l] excidere] v a tăia afară cu un instrument tăios

EXCISION (ek) [l] f exciziune, tăiere afară

EXCITABILITÉ (ek) f excitabilitate, însușirea de a se excita

EXCITABLE a excitabil, iesne de excitat

EXCITANT, E (ek) a și s m excitant, (leac) care întărește

EXCITATIF, IVE (ek) a excitativ, de excitare

EXCITATEUR, TRICE (ek) s 1 excitator, ațățător, 2 *Fiz* descărcător (de baterii electrice)

EXCITATION (ek) [l] f 1 excitație, 2 excitare a) întărire, ațătare, b) îmboldire

EXCITER (ek) [l] excita] v excita a) a ațata, b) a întărit, c) a îmboldi, a îndemna *exciter au travail*, a îndemna la muncă || *S'exciter*, a se excita, etc

EXCLAMATIF, IVE a de exclamare

EXCLAMATION [l] f exclamare, strigăt de mirare, de bucurie, etc, *point d'exclamation* semn de mirare (!)

EXCLAMER [l] exclamare] v a exclamă, a zice || *S'exclamer*, a exclamă, se a striga, a spune

EXCLII, E a exclus, dat alară

EXCLURE [l] excludere] *o* a exclude *a)* a da alară din, *b)* a include, a nu admite || *S'exclure*, a se exclude, a nu se uni, a nu se pona [Se conjugă ca *conclure*]

EXCLUSIF, IVE a exclusiv *a)* care nu merge, nu e compatibil cu altceva *mon droit est exclusif du tort*, dreptul meu nu este compatibil cu al d-tale, *exclusif* pe al d-tale, *b)* de excludere *voix exclusive*, vot de excludere, *c)* care aparține numai unei sau unor anumite persoane, *d)* măritănic în părențe sale *ne soyez pas exclusif* nu fi îndărătnic în părenți

EXCLUSION [l] *f* excludere, dare afară, îndreptare a lăcrășion de, al alară de

EXCLUSIVISM *ad* l exclusiv *a)* ex-ceptiv, *b)* numai, mai ales *S'occuper exclusivement d'une chose*, a se ocupa numai cu istoria

EXCLUSIVISME *m* exclusivism, spiritul de excludere

EXCLUSIVISTE *m* exclusivist, om ce nu admite alte păreri de ale sale

EXCLUSIVITÉ *f* însușirea a ceea ce este exclusiv

EXCOMMUNICATION [l] *f* excomunicare, izgonire din sânul bisericii

EXCOMMUNIÉ [l] excomunicare] *o* a excomunica, a izgoni din sanul bisericii, a alungii

EXCORIATION [l] *f* sgarietură mică

EXCORIER [l] exoriare] *c* a jupui a coji, a sgaria puțin

EXCORTICATION *f* coji, jupuire

EXCORTIQUER *o* a coji, a jupui de scoartă,

EXCRÉMENT [l] *m* excremente, căcat, *fig* *excrément de la terre*, scârba lumii, murdărie

EXCRÉMENTEUX, EUSE sau **EXCRÉMENT(T)IEL, ELLE** (u-si) *a*, de excremente

EXCRÉTER *o* a excreta, a da afară din corp [Se conjugă ca *accélérer*]

EXCRÉTEUR, TRICE sau **EXCRÉTOIRE** *a* de excrețiune, de deșertare

EXCRÉTION [l] *f* excrețiune *a)* dare afară, deșertare (din trup), *b)* materia deșertată din trup

EXCROISSANCE *f* crescătura, umflătură, cucui

EXCURSION [l] *f* 1 excursi(uni)e, plimbare afară din oraș, 2 năvălire (în țară dușmană), 3 *fig* abatere, digresiune *faire une excursion hors de son sujet*, a face o lungă abatere dela subiect

EXCURSIONNISTE *m* excursionist, cel ce face excursiuni

EXCUSABLE *a* scuizabil

EXCUSE *f* scuiză *a)* motiv, pricină, *b)* pl scuze, iertare *faire des excuses, ses excuses* a cere scuze, iertare, pop *fautes excuses*, vă rog de iertare, pardon, *lam je vous fais excuse*, mă rog de iertare, pardon nu este așa, *recevoir les excuses de quelqu'un*, a ierți pe cineva

EXCUSER [l] excusare] *o* a scuiză *a)* a desvinovați (pe cineva), *b)* a ierți *je vous excuse*, vă iert, *jam* (iron) *excusez du peu*, o bagatelă au e așa? *c)* a servi de scuiză, *d)* a motiva (lipsa

cuvay) *S'exuser*, 1 a se scuiză, a cere scuiză, 2 a fi scuizată, etc [V Supliment]

EXIAT (eg-ze-at) [l] *m* exeat *a)* bun de ieșire *b)* ordin de a sluji aurea (un popă)

EXÉCRABLE (eg-ze) [l] *a* execrabil, scârboș, foarte urât

EXÉCRABLEMENT (eg-zé) *adv* într'un mod scârboș, foarte prost

EXÉCRATION (eg-ze) [l] *f* excretațiune, *a)* scârba, (sentiment) de groază, *b)* scârba, obiect de groază *l exécution du genre humain*, scârba neamului omenesc, *c)* blestem *proferer mille execrations*, a arunca mii de blesteme

EXÉCRER (eg-ze) [l] exersari] *o* 1 a urî de moarte, 2 a-ii groază, scârba (de cineva) *S'exécrrer*, a urî de moarte

EXÉCUTABLE (eg-ze) *a* executabil, ce se poate executa

EXÉCUTANT, E (eg-zé) *s* executant persoană care cântă la un concert

EXÉCUTEUR (eg-ze) [exécution] *o* a execută *a)* a împlini, a îndeplini, a aduce la îndeplinire, *b)* a săvârși, a face *exécuter un travail*, a săvârși o lucrare, *c)* a cânta, a juca *exécuter un morceau de musique*, a cânta o bucată de muzică, *d)* a da morții (pe condamnat), *e)* a face de ocară (pe cineva), *f)* *exécuter un débiteur*, a vinde la meazt averea unui datornic *g)* *exécuter militairement une ville*, a impune unui oraș o dare grea || *S'exécuter*, 1 a se execută, 2 *s'exécute* (de bonne grâce), a se hotărî să facă ceva (de bunăvoie, dela sine), 3 a se săvârși a se face

EXÉCUTEUR, TRICE (eg-zé) [l] *s* executor, îndeplinitor, *exécuteur des hautes œuvres*, călău

EXÉCUTIF, IVE (eg-ze) [l] *f* 1 executare, îndeplinire, săvârșire *homme d'exécution*, om energic, *mettre à exécution*, a execută, a aduce la îndeplinire, 2 mod de a executa *avoir beaucoup d'exécution*, a avea multă dibăie (în joc), 3 *exécution (rapide)*, execuție, omorirea unui condamnat la moarte, 4 execuție, sequestrarea și vânzarea mobilelor (unui datornic)

EXÉCUTOIRE (eg-zé) *a* executoriu, cu drept de execuție || *m* sentință executorie

EXÉCUTOIREMENT (eg-zé) *adv* în mod executoriu

EXÉDRE (eg-zédre) [gr] *f* sală de conversații (în vechime)

EXÉGÈSE (eg-ze-jez) [gr] *f* exegeză, deslușire gramaticală (a unui text)

EXÉGÈTE (eg-zé-jé) *m* exeget, deslușitor de chestiuni gramaticale, etc

EXÉGÉTIQUE (eg-ze-je-uk) [l-gr] *a* exegetic, care deslușește chestiunile gramaticale, istorice, etc (ale unui text)

EXEMPLAIRE (eg-zan) [l] *a* exemplar, vrednic de exemplu || *m* 1 exemplar (ex. al unei cărți), 2 model de imitat

EXEMPLAIREMENT (eg-zan) *adv* în mod exemplar, vrednic de exemplu

EXEMPLE (eg-zanpl) [l] *m* 1 exemplu, pildă *par exemple* *a)* de exemplu, de pildă, *b)* *jam* într'adevăr! *par exemple* *coulé qui est fort* într'adevăr! s'a trecut cu giumală a

*l'exemple de, după (cineva), sans exemple, nemai-
poment, fără seamăn, 2 fig mouet*

EXEMPT (eg-zan), E a 1 scutit, 2 ferit de,
lipsit de *exempt de blame, ferit de dojeni*

EXEMPIÉ, E (eg-zan-ú) a 3 s dispensat,
scutit

EXEMPTER (eg-zan-té) c 1 a scuti de, 2
a feri de ceva || *S'exempter, a se scuti, a se
desbrăta (de)*

EXEMPTION (eg-zanp-si-on) [l] f 1 scutire,
2 permisi de ieșire

EXÉQUAIRE (eg-zé ku-a-tur) [l] m execu-
tur a) ordin de aducere la îndeplinire, b) îm-
puternicirea (unui, trimis)

EXERÇANT, E (ég-zer), a 1 are își practică
meseria, profesi-a

EXERCER (eg-zer) v [l exercere] v 1 a
exersa, a deprinde, 2 fig a pune la încercare
*exercer la patience de quelqu'un, a pune la încer-
care răbdarea cuiva, 3 a exercită a) se inde-
letnică cu exercer un métier, a se indeletnici cu
o meserie, b) a îndeplini (o funcție), c) a prac-
tică (meseria, profesiunea), d) a întrebunța, a
uza de exercer un arout, a uzi de un drept, 4
Com a face revizie exercer les débitants des
boissons, a inspecta pe debitanții de băuturi
spirtoase || S'exercer, 1 a se exersa a se de-
prinde, 2 a se exercita, a se practica*

EXERCICE (ég-zer) [l exercitum] m 1 exer-
cițiu a) deprindere, b) mișcare corporală,
2 exercitare a) îndeletnicire (cu ceva), b) în-
deplinire *exercice d'un emploi, îndeplinirea
unei slujbe, entrer en exercice, a intra în funcție,
c) practicare l'exercice de toutes les vertus,
practicarea tuturor virtuților, 3 perceperea și
întrebunțarea veniturilor unei țări, pe un an,
4 revizie, verifierea făcută la unii comercianți
(în ce privește contribuțiile indirecte)*

EXÉRESE [gr 1 f Chir tăierea părții bolnave
din corp

EXERGUE (ég-zer) [gr] m (spațiul pentru)
inscripția unei medalii

EXFOLIATION f. 1 desfrunzire, 2 Bot co-
jire, 3 Med cojire, desfacere în plăci subțiri
a părților moarte

EXFOLIER [l exfoliare] v 1 a desfrunzi, 2
a desface în plăci subțiri (ex o răscă de arderie)

EXHALAISON (eg-za) f exalațiune, duhoare

EXHALANT, E (eg-za) a Med care servă la
exalație

EXHALATION (ég-za) [l] f exalație a)
abureală la suprafața pielii, b) răspândire de
duhoare

EXHALER (ég-za) [l exhalare] v a exhală
a) a răspândi (mirosuri), a scoate (aburi), b)
fig *exhaler son ame, a-și da sufletul, exhaler
son dernier soupir, a-și da stărușii, a muri,
exhaler sa colere, a-și vărsa mania, exhaler des
plaintes, a se boci || S'exhaler, a se exală a)
a ieși, b) fig a se revărsa, a izbucni s'exhaler
en injures, a izbucni în insulte*

EXHAUSSEMENT (ég-zoss'-man) m înălțare,
ridicare

EXHAUSSER (ég-zo-sé) v. 1 a înălța; 2 a
ridica mai sus (un zid, o casă)

EXHALATION (eg-zo-si-tu) [l] f 1 ieșire (a
unui gaz, etc.), 2 fig istovire

EXHÉRÉDATION (eg-zé) [l] f desmoștenire

EXHÉRÉDER (eg-ze) [l ex.hérédcre] v a
desmoșteni || *Se conjugă ca accélérer*

EXHIBER (eg-zi) [l exhibere] v a exhiba
a) a aduce manta justitiei, b) a arăta, a
prezenta, a expune, c) fig a face paradă de
|| *S'exhiber, a se expune*

EXHIBITEUR (eg-zi) m expunător

EXHIBITION (eg-zi) [l] f exhibare a) ară-
tare, prezentare, b) producere dinaintea jus-
tiției, c) expoziție, expunere (de persoane, de
lucruri), d) fig legislație, paradă (de ceva)

EXHILARANT E (eg-zi) [l] a care produce
răsul

EXHORTATION (eg-zor) [l] f exhortațiune,
îndemnare

EXHORTER (eg-zor) [l exhorter] v a ex-
horta a) a îndemna la ceva, b) a încuraja
*exhorter des troupes || S'exhorter, a se îndemna,
a se încuraja*

EXHUMATION (eg-zu) (f) desgropare, des-
mormântare

EXHUMER (eg-zu mé) [ml] v 1 a exhumă,
a desgropa, 2 fig a desmormanta, a scoate din
uitare (lucruri)

EXIGEANT, E (eg-zi-jan, jan') a exigent,
pretențios, care cere prea mult

EXIGENCE (eg-zi-jans) f exigență a) pre-
tenție cerere, b) cerință, nevoie *les exigences
du temps, nevoile timpului*

EXIGER (eg-zi-jé) [l exiger] v a exige a)
a cere, a impune, b) a avea nevoie de *exiger
des soins, a avea nevoie de îngrijiri*

EXIGIBILITE (eg-zi-jé) f putința de a cere

EXIGIBLE (eg-zi-jabl) [l] a exigibil, ce se
poate cere

EXIGU, E (eg-zi-gu) [l exiguus] a foarte
mic

EXIGUITE (eg-zi) [l exiguitas] f micime

EXIL (eg-zil) [l exilium] m exil, surghin

EXILÉ, E (eg-zi) a și s exilat, surghinit,
isgonit

EXILER (eg-zi) v 1 a exilă, a izgoni din
țară, a surghini, 2 fig a îndepărta (de un-
deva) || *S'exiler, a se exila a) a părăsi o țară,
b) fig a se retrage departe de lume*

EXISTANT, E (ég-zis) a existent, aflat, în
ființă

EXISTENCE (eg-zis) [l existentia] f exis-
tență a) aflare în ființă, b) traiu, viață

EXISTER (eg-zis) [l exister] v a exista
a) a fi în ființă, b) a trăi

EXOCET (ég-zo-se) m pește zburător

EXODE (eg-zod') [l-gr] m. exod, ieșirea în
masă, emigrație

EXONÉRATION (eg-zo) [l] f scutire (de ceva
greu)

EXONÉRER (ég-zo) [l exonere] v. 1 a
scuti, a scăpa (de ceva greu), 2 a scuti de
vamă || *S'exonérer, 1 a plăti o datorie, 2
a fi scutit de serviciul militar plănuind*

EXOPHTALMIE (ég-zof) [gr.] f. ieșirea ochi-
ului afară din orbită

EXORABLE (ég-zo) [i] a re poate fi înduplecat

EXORBITANT, **E** (ég-zor) a exorbitant, peste măsură de mare

EXORCISATION (eg-zor si-za-si-on) f exorcizare, gonirea prin vrăji

EXORCISER (ég-zor) [mi] v a exorciza, a gonit prin vrăji, a scăpa de draci prin vrăji

EXORCISEUR (eg-zor) m vrăjitor (care goneste diavolul)

EXORCISME (eg-zor) m vrăji pentru gonirea diavolului

EXORCISTE (eg-zor) m vrăjitor care goneste diavolul prin vrăji

EXORDE (ég-zor'd) [i] exordium) m exord a) introducerea unei cuvântări, b) fig început,

EXOSMOSE (ég-zos) [gr] f fiz exosmoză, curenț dinăuntru în afară

EXOSTOSE (eg-zos) [gr] f exostoza, umflătură a unui os

EXOTÉRIQUE (ég-zo) [i-gr] a exoteric, predat în public

EXOTHERMIQUE (eg-zo) a exotermic, care răspândește căldura

EXOTIQUE (ég-zo) [i-gr] a exotic, din alte țări

EXOTISME (ég-zo) m exotism, însușirea de a fi exotic

EXPANSIBILITÉ f expansibilitate, însușirea de a se întinde

EXPANSIBLE [i] a expansibil, ce se poate întinde în spațiu

EXPANSIF, **IVE** a expansiv, a) de întindere, b) fig comunicativ

EXPANSION [i] f expansiune a) întindere, b) fig împătășire (a sentimentelor) *expansions du cœur*

EXPATRIATION f expatriare

EXPATRIER [patrie] v a expatria, a lăsa din țară || *S'expatrier*, a-și părăsi patria stabilindu-se în străinătate

EXPECTANT, **E** a 1 care așteaptă, 2 de așteptare, 3 *médecine expectante*, medicină care procedează încet

EXPECTATIF, **IVE** a expectativ, ce dă drept la speranțe || f expectativă a) așteptare (întemeiată pe promisiu, probabilități) *être dans l'expectative*, a aștepta să vadă ce va mai fi, b) moștenirea promisă unui beneficiu ecleziastic

EXPECTATION (eks-pék-ta si-on) [i] f așteptarea (unui lucru)

EXPECTORANT, **E** a care scoate flegmă

EXPECTORATION [i] f 1 scoaterea de flegmă, 2 pl flegmă, scuipătură

EXPECTORER [i. expectorare] v a scoate flegmă, a scuipa

EXPÉDIE, **E** a expedit a trimis, b) isprăvit || f scriere curentă

EXPÉDIENT, **E** (an'-ant') a cu cale, folositor, potrivit || m expedient a) mijloc (de scăpare), *homme d'expédient*, om care știe să iasă din încurcătură, b) pl mijloace nepermise

EXPÉDIER [i expédire] v a expedia; a) a trimite, b) a grăbi, a isprăvi *expédier une affaire*, c) a face copie întocmai *expédier un*

acte, d) *fa*m a trimite pe lumea cealaltă *« bourgeois l'expédia, călăul îl trimise pe lumea cealaltă*

EXPÉDITEUR, **TRICE** s expeditor, trimițător

EXPÉDITIF, **IVE** a expeditiv, repede, iute

EXPÉDITION (si) [i] f expediți(un) a) expediere, trimțtere, b) grăbirea (unui lucru), c) întreprindere, d) *Jur* copie întocmai *faire des expéditions*, a si face copile întocmai, demers, întreprindere

EXPÉDITIONNAIRE (si) a 1 de expediere, 2 însărcinat cu expediția *armée expéditionnaire*, armată însărcinată cu o expediție || m 1 expediționar, expeditor de mărfuri, 2 amplasat însărcinat cu copierea întocmai (a actelor, a corespondenței, etc)

EXPÉRIENCE [i experientia] f experiență a) încercare, b) practică, cunoștințe câștigate

EXPÉRIMENTAL, **E** a experimental, bazat pe experiență

EXPÉRIMENTALEMENT adv în mod experimental

EXPÉRIMENTATION f experimentare

EXPÉRIMENTÉ, **E** a experimentat, cu experiență, iscusit, dibaciu

EXPÉRIMENTER [i experimenter] v a experimenta a) a încerca prin experiențe, b) a multă face experiențe

EXPERT, **E** [i] a expert, cunoscător || m expert V *dire*

EXPERTEMENT adv cu dibăcie

EXPERTISE f expertiză, cercetare de experti

EXPERTISER v a face expertiză

EXPIABLE a ce poate fi ispășit

EXPIATEUR, **TRICE** [i] s ispășitor

EXPIATION [i] f expiere, ispășire *l'expiation suprême*, pedeapsa cu moartea

EXPIATOIRE a de ispășire

EXPIER [i expiare] v a expia, a ispăși

EXPIRANT, **E** a care expiră a) care își dă suflul, b) care se stinge, stingându-se

EXPIRATEUR a și m (mușchi) expirator, care scoate aerul din piept

EXPIRATION [i] f 1. expirație, răsuflare, 2 fig expirare, sfârșit *expiration d'un bail*, expirarea unei înveeli

EXPIRER [i expirare] v 1 (cu *avoir* sau cu *être*) a expira a) răsuflă, b) fig a se sfârși (un termen), 2 (cu *être*) a-și da sfârșitul

EXPLÉTIF, **IVE** [i] a expletiv, împlinitor || m expletiv, cuvânt de prisos care dă putere frazei

EXPLÉTIVEMENT adv în mod expletiv.

EXPLICABLE a explicabil, ce se poate explica

EXPLIQUEUR [i] a explicator

EXPLICATIF, **IVE** a explicator, de explicare

EXPLICATION (si) [i] f explicare, deslușire, lămurire

EXPLICHTE [i] a explicit, lămurit

EXPLICITEMENT adv în mod explicit, lămurit

EXPLIQUER [i] explicare] v 1 a se explica, a desluși, a lămuri, b) a traduce (verbal (pe via autor)), 2 a face cunoscut (cunoscute noue tes profits, la ne cunoscut plan de țară) *se aplanquer*, 1 a se explica, a se lămuri, 2 a a se explica cu cineva, 3 a se discuta

EXPLOIT m 1 exploată, lepi strălucire 2 *Jur* ordina de umărire (de către un portatier)

EXPLOITABLE a exploatabil a) ce poate fi exploatat, b) *Jur* e poate fi umărit pe cale judiciară

EXPLOITANT a) (tm 1 exploatator, 2 care poate da ordina de umărire

EXPLOITATION s c loatare

EXPLOITER v 1 a se plia a) a lucra în folosul său, b) a fi pe tot din (ceva), c) a se folosi necorespunzător, 2 așelă *explorer des ouvrier*, a asela unui (cei) la lucrătorilor, 2 a trimite ordina de umărire

EXPLOITEUR, EUSE s 1 exploatator, 2 *jug* (iron) care exploată, judecă pe cineva, 3 (în poezie) om foarte hăbuc

EXPLOREABLE a explorabil

EXPLORATEUR, TRICE [i] s explorator, eretă] a de explorare

EXPLORATION [i] f explorare

EXPLORE [i] explorare] v a explora, a cerceta (cu deamănunt)

EXPLOSER, EXPLOSIONNER v a exploda, a face explozie

EXPLOSIBLE a e plozibil

EXPLOSION, IVE a exploziv, care face explozie

EXPLOSION [i] f explozie, dăunare, izbucnire

EXPONENTIEL, ELLE (su) [i] a exponențial cu un exponen variabil sau necunoscut

EXPORTABLE a exportabil

EXPORTATEUR, TRICE s exportator

EXPORTATION [i] f exportare

EXPORTER [i] exportare] v a e poita, a trimite în alte țări

EXPOSANT, E s 1 expozant, expunător, 2 jălitor parat *m Mar* exponent

EXPOSÉ, E a expus *m* expunere, dare de seamă amănunțită

EXPOSER [i] expunere] v 1 a expune a) a pune în vederea tuturor, c) a deschide o expoziție, d) *fig* *exposer a la risée*, a face de răs, e) a spune, a arăta *exposer ses raisons*, a și arăta motivele, f) a explica, a lămuri *exposer un système*, a lămuri un sistem, g) a lepăda în drum *exposer un enfant*, h) a pune în primejdie *exposer sa vie*, a și pune viața în primejdie, i) a da pe mână, a predă *exposer aux bêtes féroces*, a aruncă fiarelor sălbatice, 3 a așeză, a întoarce spre *exposer sa maison au midi*, a și așeză casa spre miazăzi, 3 a supune la *exposer au feu*, a supune la foc *S'exposer*, a se expune, a și pune viața în primejdie

EXPOSITION [i] f 1 expunere, punere în vederea tuturor, 2 expoziție, 3 așezare spre *exposition au nord*, așezare către nord, 4 expunere, desăvire amănunțită 5 arătare *expos-*

tion agreable, arătare plăcută e lepădare în drum (a unui copil), 7 e puțini

EXPRES, ESSÉ [i] e pres] a hotărât, conștient *adv* e tre mândru, atenționat

L'EXPRESS [ans] m e pres, tren de mare viteză, rapid

EXPRESSIF, IVE *adv* cu tot umad noui negreș, în mod forat

EXPRESSIF, IVE a e pres] a) care exprimă un sentiment, b) cu înțeles gese exprese

L'EXPRESSION [i] f 1 stoarcere (ex a fructului) 2 expresiune a) țară, vorba, b) înțeles, c) expresiune de țară, înțeles de rădăcină c) *Mat* cămine, d) e primare (a unui sentiment) *expression de la joie*, sentiment de bucurie, e) mod de a se exprima

EXPRIMABLE a exprimabil, se poate exprima

L'EXPRIMER [i] exprime] v 1 a exprima a) a țări, b) a arăta (un sentiment), 2 a stoarcere *exprimer le suc d'un citron*, a stoarcere zeama unei lămuri *S'exprimer*, a se exprima a și arăta gândurile sau sentimentele

EX PROILSSO *adv* cu compunție

EXPROVISSION f substituția unui debitor în locul altuia (fără a înțelegere prealabilă între ei)

EXPROPRIATEUR, TRICE s s expropiator

EXPROPRIATION f e propunție (din nterese public și cu îndemnul)

EXPROPRIER v a expropria a desproprietăți (în nterese public cu îndemnul)

EXPUGNABLE (rug) s e poate fi luat cu asalt, e țară

EXPULSER [i] expulsare] v a expulza a) a izgoni (de undeva), b) *jug* a da afară (ex-un echilibru din corp)

EXPULSIF, IVE v de expulzare

EXPULSION [i] f expulzare a) izgonire b) dare afară

EXURIGATION f 1 tăierea arborilor care încurcă dezvoltarea celorlalți, rădăci; 2 purificarea unei țări

EXURGATOR a de curățire

EXPURGER [i] e purgare] v a curăți o carte de tot ce conține vătămător [Se conjugă ca *arranger*]

EXQUIS, E (ex-ki, ki) [i] e quisit] a 1 delicat, 2 *jug* foarte delicat, ales

EXANGUE [ek-sang] [i] e sanguis] a cu sange puțin, care a pierdut sânge mult

EXSUCCION (ek-suk-si-on) f absorbie prin sugere

EXSUDAT (ek-sū-da) [i] m sudoare

EXSUDATION (ek-sū) [i] f asudare transpirare

EXSUDER (ek-sū, [i] e sudare] v 1 a asuda, 2 a țări ca sudoare

EXTASE [i-gi] f extaz a) mântuire a minții, b) admirare (une) vie

EXTASIE (s') v a se extaziă, a cădea în extaz, în admirare

EXTATIQUE a extatic a) de extaz, b

adanc *pose extatique*, bucurie adancă || *s* cel, cea care cade mereu în extaz

EXTEMPORANÉ, E (*tan*) [i] *a* 1 *Farm* preparat și administrat la moment, 2 *Jur* nepremeditat *délit extemporane*

EXTENSEUR *a* și *m* 1 (mașinul întinzător, 2 aparat de gimnastică)

EXTENSIBILITE *f* extensibilitate, puterea de întindere

EXTENSIBLE *a* extensibil, ce se poate întinde

EXTENSIF, IVE [i] *a* extensiv *a)* de întindere, *b)* *Gram* luat prin extensivitate, *c)* *culture extensive* culturi care cere puține cheltuieli pentru un teren mic

EXTENSION [i] *f* extensivitate *a)* întindere, *b)* *Gram* *extension d'une loi*, aplicarea unei legi, *c)* *Gram* *lărgirea (înțelesului) par extension*, în sens mai larg

EXTENUATION [i] *f* extenuare *a)* slăbire, obosire peste măsură, *b)* isovire

EXTÉNUER [i] extenuare] *v* a extenua, a slăbi a obosi peste măsură || *S'*exténuer, a se extenua, a se isovi

EXTÉRIEUR, E [i] *a* exterior *a)* din afară, *b)* cu lămurile străine || *m* 1 exteriorul, partea de din afară, înfățișare; 2 străinătatea *nouvelles de l'extérieur*, știri din afară, din străinătate

EXTÉRIEUREMENT *adv* 1 pe din afară, 2 ca înfățișare

EXTÉRIORISER *v* a exterioriza, a-și materializa gândurile

EXTÉRIORITÉ *f* exterioritate, însușirea a ceea ce este exterior

EXTERMINEUR, TRICE [i] *s* exterminator nimicitor

EXTERMINATION [i] *f* exterminare, nimicire, prăpădire

EXTERMINEUR [i] exterminare] *v* a extermina, a nimici, a prăpădi || *S'*exterminer 1 a se extermina, etc., 2 *pop* a se căzui prea mult a se speli

EXTERNAT *m* externat, școală cu elevi externi

EXTERNE [i] *a* extern *a)* (pe) din afară *médicament externe*, medicament luat pe din afară, *b)* care nu stă în școală (elev), *c)* *Geom* (unghi) format din două linii tăiate de o secantă situată în afara acestor linii || *s* elev sau student extern

EXTECTORIALITÉ, f extertorialitate (a ambasadorilor în țări străine)

EXTINCTEUR, TRICE (*tênk*) [i] *a* stingător || *m* aparat de stingere momentană a începuturilor de incendiu

EXTINCTIF, IVE (*tênk*) *a* de stingere

EXTINCTION [i] *f* 1 stingere 2 *fig* stărpire suprimare *extinction des abus* [V Supl]

EXTIRPABLE *a* ce poate fi stărpi

EXTIRPATEUR, TRICE [i] *s* stărpitor

EXTIRPATION [i] *f* stărpire

EXTIRPER [i] extirpare] *v* a stărpi.

EXTORQUER (*ké*) [i] extorquere] *v* a stoarce, a scoate cu deasile.

EXTORQUEUR, EUSE *s* stoarcător

EXTORSION [i] *f* stoarcere

EXTRA [i] *m* 1 ceva deosebit, 2 persoană care face un serviciu întâmplător sau suplimentar || *a* extra, de calitate superioară [V Suplimentul]

EXTRACTEUR *m* 1 scoțător, 2 *Chir* extrăgător, instrument de extragere

EXTRACTIBLE *a* ce poate fi extras de extras

EXTRACTIF, IVE *a* 1 de extragere, de scoțere, 2 *Geom* care arată extragere

EXTRACTION (*sé*) [i] *f* 1 extragere, scoatere afară, 2 extracțiune, origine *de noble extraction*, de neam nobil

EXTRAIDER *v* a extrăda, a predă în mâinile unui guvern străin

EXTRADITION *f* extrădare

EXTRADOS (*do*) *m* suprafața exterioară a unei bolti

EXTRADOSSÉ, E *a* (bolta) cu exteriorul fasonat

EXTRA-FIN, E *a* extrafin, fin de tot

EXTRAIRE [i] extrahere] *v* a extrage, a scoate (afară) || *S'*extraire, a se extrage, a se scoate [Se conjugă ca *traire*]

EXTRAIT, E *a* extras, scos afară || *m* extract *a)* substanță scoasă din altă, *b)* bucată scoasă dintr-o carte, *c)* act *extraît de naissance*, act de naștere, *extraît mortuaire*, act de deces

EXTRAJUDICIAIRE *a*, **EXTRAJUDICIAL-REMENT** *adv* pe cale nejudiciară

EXTRALÉGAL, E *a* extralegal, afară din lege

EXTRAORDINAIRE [i] *a* extraordinar *a)* neobișnuit, *b)* ciudat bizar || *m* partea ciudată

EXTRAORDINAIREMENT *adv* extraordinar de, peste măsură de

EXTRA-PARLEMENTAIRE *a* extraparlamentar

EXTRAVAGAMMENT *adv* într'un chip extravagant, cu extravagantă

EXTRAVAGANCE *f* extravaganță, ciudățenie nebulie

EXTRAVAGANT, E *a* extravagant *a)* ciudat bizar, nebul, *b)* fără rost

EXTRAVAGUER (*ghé*) [ml extravagan] *v* a vorbi alandala, a spune sau a face la extravagant

EXTRAVASATION (*za-sé*) *f* vărsare afară

EXTRAVASER (*S'*) [vase] *v* a se vărsa afară din canalele sale

EXTRÊME [i] *a* extrem *a)* din urmă *limite extrême*, *b)* în gradul cel mai înalt, nespus *ardeur extrême*, *c)* fără margini, fără măsură, *être extrême en tout*, a fi fără margini în toate, *d)* hotărâtor *remède extrême*, leac hotărâtor || *m* 1 extrem *a)* margine *les extrêmes se touchent*, extremitățile se ating, *b)* pl lucruri potrivnice, *c)* *Art* primul și ultimul termen al unei proporții, *d)* *prov aux maux extrêmes, les extrêmes remèdes*, în primejdie, nu mai în seama de nimic || *adv* *d'*extrême, peste orice măsură, din cale afară

EXTREMEMENT *adv* foarte, peste măsură de

EXTREME-ONCTION (*onk si*) *f* maslu

EXTREMIS *V* *in extremis*

EXTREMITÉ [*extremitas*] *f* 1 extremitate *a)* capăt *a l'extrémité de la rue*, la capătul străzii, *b)* căpătâiu, *c)* momentul din urmă *attendre a l'extrémité*, a aștepta până în ultimul minut, *être a l'extrémité*, a fi ne moarte, 2 mare nevoie strâmtorare, *être a toute extrémité*, a lo *dernière extrémité* *a)* a fi în cea mai neagră mizerie, *b)* a fi pe branci, 3 holărire desperată, *desperare être réduit a l'extrémité*, a fi adus la disperare 4 *pl* violențe *se porter aux dernières extrémités*, a recurge la cele mai cumplite violențe, *pousser a l'extrémité*, *aux extrémités*, a scoate din șașani, a împinge la turbare, 5 *pl* mâinile sau picioarele, membrele *il a déjà les extrémités froides* i. sunt membrele înghețate

EXTRINSEQUE (*sek*) [*i*] *a* extrinsec *a)* din afară, *b)* cauze *extrinseque*, v. *loare* ne-reală

EXTRINSÈQUEMENT (*sek-man*) *adv* pe din afară

EXUBÉRANCE (*eg-zü*) [*i*] *f* exuberanță belșug mare

EXUBÉRANT, **E** (*eg-zu*) [*i*] *a* exuberant *a)* foarte îmbelșugat, *b)* *fig* prea comunicativ, *sgomots caractere exuberant*

EXUBÉRER (*eg-zu*) *v* a fi exuberant, a se uita prea sgomotos [Se conjugă ca *accélérer*]

EXULCÉRATIF, **IVE** (*eg-zül*) *a* care produce ulcer

EXULCÉRATION (*eg-zül*) [*i*] *f* ulcer ușor

EXULCÉRER (*eg-zül*) [*i*] exulcerare] *v* a pricinui un ulcer ușor [Se conjugă ca *accélérer*]

EXULTATION (*eg-zül*) [*i*] *f* chiri de bucurie

EXULTER (*eg-zül*) [*i*] exultare] *v* a chiri, a nu mai putea de bucurie

EXUTOIRE (*eg-zü*) [*i*] *exutus*] *m* *Med* 1 ulcer artificial, 2 *fig* mijloc de a scurge ceva supărător

EX-VOTO [*i*] *m* ex-voto, icoană sau obiect depu- într'o biserică în urma unei făgăduinți (într'o prmejdie de moarte)

F

F (*éf*) *f* (litera) *f*

FA *m* *Muz* fa (notă)

FABLE [*i* fabula] *f* 1 fabulă, 2 mitologie *les dieux de la Fable*, zen Mitologiei, 3 poveste, basm, *cette nouvelle est une fable*, știrea aceasta e neadevărată, 4 *u* juinea, materie (unei poeme dramatice), 5 obiect de batjocură *vous êtes la fable de la ville*, ești batjocura orașului

FABLIAU, **FABLEAU** [*fable*] *m* poveste în versuri (din evul mediu)

FABLIER *m* 1 culegere de fabule, 2 (*†*) autor de fabule

FABRICANT *m* fabricant

FABRICATEUR *m* făcător, făuritor *fabricateur de mensonges*, făuritor de minciuni

FABRICATION [*i*] *f* 1 fabricare, meșteșug de a fabrica, 2 fabricașii(un)e, obiect fabricat

FABRICIEN (*si-én*), **FABRICIER** *m* membru în epitropia averii unei biserici

FABRIQUE [*i* fabrica] *f* 1 fabrică *de bonne fabrique*, bine lucrat, *être de même fabrique*, a fi din aceeași oală, *fam cela sort de sa fabrique*, asta-i o scornire a lui, 2 lucrătorii unei fabrici, 3 averea unei biserici, epitropia averii unei biserici *V* *marque*

FABRIQUER [*i* fabricare] *v* 1 a fabrica, 2 *fig*, a plăzmu, a făuri || *Se fabriquer*, a fi fabricat, lucrat

FABULEUSEMENT *adv* într'un mod fabulos, peste măsură de

FABULEUX, **EUSE** [*i*] *a* 1 din mitologie, din povești *animal fabuleux*, animal mitologic, 2 fabulos *a)* de necrezut, *imens fortune fabuleuse*, avere de necrezut, *b)* neadevărat, plăzmu || *m* ceace este fabulos, lucru de necrezut,

FABULISTE *m* fabulist, scriitor de fabule

FAÇADE *f* fațadă *a)* față, partea din față

(a unei clădiri mari), *b)* *fig* aparență, spoială

FACE [*i* facies] *f* 1 față, obraz *changer*

de face, a se schimba (cu totul), *faire face a*,

a) a sta în fața curva, *b)* a sta împotriva, a se

împotrivi, *faire face a ses engagements*, a-și

ține obligațiunile, 2 față (unui lucru) *jouer*

pile ou face, a juca rișca, 3 *fig* față, privință,

înlățșare *examiner une question sous toutes*

ses faces, a cerceta o chestiune sub toate fe-

țele || *loc adv de face*, de față, din partea

unde se vede toată fata, *en face*, în față, *face*

a face, față în față || *loc prep a la face de*,

față cu, în față, *en face de*, în fata, peste

drum de

FACE-A-MAIN *m* idem, ochelari atârnați

de un bețișor

FACER *v* a face să iasă cartea pe care s'a

mizat [Se conjugă ca *avancer*]

FACETIR (*se-si*) [*i*] *f* pozna năzdrăvanie

FACÉTIEUSEMENT (*si*) *adv* într'un mod

poznaș

FACÉTIEUX, **EUSE** (*si*) *a* poznaș

FACETTE [*face*] *f* fațetă, fețișoară

FACETTER *v* a țira în fețișoare

FÂCHER *v* 1 a necăji, a supăra, 2 *être*

fâché de (sau que), a părea rău curva că, *il me*

fâche, îmi pare rău || *Se fâcher (de, contre)*, a

se necăji, a se supăra (de ceva sau pe cineva),

se fâcher avec quelqu'un, a se certă cu cineva

FÂCHERIE *f* supărare, ceartă

FÂCHEUSEMENT *adv* într'un mod supă-

rător

FÂCHEUX, **EUSE** *a* 1 supărător, neplăcut,

2 *fam* fatal, 3 obositor, penibil, 4 greu de

mulțumit, ursuz, supărăcios *caractère fâcheux*, fire supărăcioasă || *m* 1 om supărăcios, 2 partea supărătoare *le fâcheux de l'affaire*, partea neplăcută a lucrului

FACIAL, *E* a facial al feței (nerw, colt)

FACIES (fess) [i] *m* Med înfățișare (bolnavicioasă) a feței

FACILE [i] *a* 1 lesne ușor *avoir le travail facile* a lucra ușor, 2 nesilit *style facile*, 3 slab, ușor de înduplecat *caractère facile*, 4 *homme facile* a cuore om cu care se poate trăi, *être de facile access*, a primi pe oricine, a veni în contact cu oricine || *m* partea ușoară

FACILEMENT *adv* ușor, cu ușurință

FACILITE [i] *facilitas* [f] 1 facilitate, ușurință înlesnire, 2 *fig* blandețe *il est d'une grande facilité en affaires*, e foarte simpatic în afaceri, *facilité d'humeur*, pornire spre bunăvoință spre îngăduire, *facilité de mœurs*, apăsare de a se învoi cu toată lumea 2 *pl* a) înlesniri *facilités de transport*, b) termene de plată *obtenir des facilités*

FACILITER *v* a facilita, a ușura, a înlesni

FAÇON [i] *factionem* [f] 1 fason, formă, croială, 2 lucrătură, lucru *payer tant pour la façon*, a plăti atâta pentru lucrătură, 3 arătură *donner une seconde façon a la vigne*, a săpa vie pentru a doua oară, 4 lucrătură de porunceală *ouvrier a façon*, lucrător care lucrează acasă cu bucată, *travailler à façon*, a lucra de porunceală, cu bucată, 5 fel de a lucra *ce sont des vers de sa façon*, sunt versuri cum știe el să facă, *agir, se conduire a sa façon*, a face cum îl taie capul, *façons d'agir*, apurături, 6 înfățișare, ținută *avoir une bonne façon*, a avea o înfățișare bună, loc *n'avoir ni mine ni façon* a) a fi pocit, b) a nu avea nici un D zeu, nici o normă, 7 mod special, fel *façon de parler*, mod de a vorbi, vorbă, *façon de plaisanter* a) mod de a glumi, b) chipurile în glumă, *de la bonne façon*, cum se cade, *fam s'en donner de la bonne façon*, a mânca bine a cheltui mult, *en donner de la bonne façon a quelqu'un*, a face de ocară pe cineva, *en aurune façon*, în nici un chip, *de façon ou d'autre*, într'un chip sau într'altul, *de toute façon* ori cum ar fi, în tot chipul, *en toutes façons*, în toate privințele, *en quelque façon*, oarecum *fam de façon que*, așa încât, *de telle façon que*, în așa fel încât, *gens d'une certaine façon*, oameni de oarecare condiție, *en bonne façon*, după toate regulile, 8 *pl* a) ușurință și abundență de cuvinte, b) maniere ceremonioase *sans façons*, fără ceremonii, simplu, c) nazuri, mofturi *faire des façons*, a face nazuri mofturi, *sans façons*, simplitate, intimitate prea mare, *sans plus de façon*, *sans autre façon*, numai decât

FACONDE [i] *facundia* [f] 1 ușurință de vorbă, 2 lăbuitie

FAÇONNÉ, *E* a țesut cu desenuri sau cu flori (o stofă) || *m* țesătură cu desenuri

FAÇONNEMENT, **FAÇONNAGE** *m*, **FAÇONNERIE** *f* fasonare, formare

FAÇONNER *v* a fasona a) a da o formă

oarecare *façonner un bloc de marbre*, b) a da o formă desăvârșită (ex unei stufe), c) *fig* a forma muntea prin educație, a instrui, d) a obișnui, a deda cu *façonner à la discipline* || *Se façonner*, a se fasona, a se forma, a se deprinde

FAÇONNIER, *ÈRE* *a* și *s* ceremonios, care face mofturi || *f* lucrătoare de obiecte cu deseneuri și flori

FAC-SIMILAIRE *a* facsimilar, exact reproducător *des copies fac similaires*

FAC-SIMILE (lê) [i] *m* facsimile, reproducerea exactă (a unui lucru)

FACTAGE *m* 1 transportul (de mărfuri) la domiciliu sau la depou, 2 agenția însărcinată cu acest transport, 3 plata transportului *payer le factage*, 4 împărțirea scrisorilor și a deșeurilor la domiciliu

FACTEUR [i] *factor* [m] 1 factor, 2 fabricant (de instrumente) *facteur de pianos*, fabricant de pian, 3 misit, agent însărcinat cu vânzarea *facteur à la halle*, misit de piață, 4 factor a) purtătorul de pachete (la domiciliu) al unei mesagerii, b) împărțitor de scrisori, depeși, 5 hamal, 6 *Mat* factor, fiecare membru al unui produs

FACTICE [i] *a* factice a) făcut sau imitat cu artă *eau minérale factice*, apă minerală imitată, b) *fig* închipuit, nefiresc *besoin factice*, nevoie închipuită

FACTICEMENT *adv* în mod factice, nefiresc

FACTIEUSEMENT (si-eu-z'-man) *adv* în mod răsvrătit

FACTIEUX, **EUSE** (sê) *a* și *m* răsvrătit

FACTION (sê) [f] 1 factiune, partid răsvrătit, 2 strajă, gardă *monter la faction*, a face schimbul; *relever un soldat de sa faction*, a-l înlocui, 3 așteptare îndelungată

FACTIONNAIRE *m* soldat de strajă, santinelă [V Suplimentu]

FACTORAGE *m* misitie

FACTORERIE *f* agenția unei companii de comerț în țară străină

FACTOTUM (tom) [i] *m* factotum a) om însărcinat cu toate (într-o casă), b) (iron), om care se amestecă în toate *Pl des factotums*

FACTRICE *f* 1 vânzătoare într'un magazin, 2 împărțitoare de scrisori

FACTUM (tom) [i] *m* factum a) memoriu tipărit pentru luminarea judecătorilor, b) scriere tipărită cu scop de a apăra sau ataca *Pl des factums*

FACTURE [i] *f* 1 factură a) Com notă, socoteală de mărfuri vândute, b) *prix de facture*, prețul de fabrică, 2 *Muz* factură a) lucrătură, execuție *musique d'une bonne facture*, muzică bine făcută, b) *morceau de facture*, bucată grea de executat

FACTURER *v* a factura, a face actura unei comenzi de mărfuri

FACTURIER *m* 1 registrul facturilor; 2 amploniatul însărcinat cu facerea facturilor

FACULE [i] *f* *Astr* partea mai strălucitoare din discul soarelui

FACULTATIF. IVE *a facultativ, ie nu e obligator*

FACULTATIVEMENT *ad. in mod facultativ, fără a fi obligat a ceva*

FACULTÉ [f. faculté] *f. facultate a; putință, putere faculte de penser, știință, gânditoare, b) antitudine fizică sau intelectuală (tient cet enfant a de grandes facultes, c) drept faculte de disposer de ses biens (dreptul de a dispune de averile sale, facultate de Universitate), 3 la Faculté mediu*

FADAISE [fa-iz] *f. vorbe nesărate, neroz*

FADASSE *a și nesărat groz*

FADE *a 1 fără gust, nepăiuit 2 fig. most se arată style fade, 3 neroz V Supl]*

FADEMENT *adv. most, se îmbăd*

FADOUR [fa-ur] *f. 1 lipsă de zest, greșenie, 2 fig. asurzidite, neroz, 3 lipsă de griji, de vior une 4 pl. complimente nesărate*

FAGNE *f. înră mlășină pe vârf de munte*

FAGOT *m. 1 legătură (de surcele, uscături), un de derrière les fagots, vinul cel mai bun ce are vierul, fig. fagot d'epines, om ursuz, așă gos, debiter des fagots, a spune la neroz, habillé comme un fagot, îmbrăcat fără gust, être fait comme un fagot, a fi pocit, il y a fagots et fagots, e mare densoare între om și om, între lucru și lucru, prov. sentir le fagot a) a miroși a eretic, b) a miroși a minciună, 2 pop. aspirant la școala forestieră, 3 fagot (instrument de muzică), 4 pachet (ex de scrisori) [V Suplimentul]*

FAGOTAGE *m. 1 legatul surcelelor; 2 fig. lucru de cărpăcelă*

FAGOTER *v. 1 a lega (surcele) în mănucur, 2 fig. a) a așeză talmes-balmes, b) a îmbrăca urât, a împopoșona, c) a cărpăci (un lucru) [V Se fagoter, 1 a se umbrăla fără gust, 2 a se cărpăci]*

FAGOTEUR *m. 1 făcător de mănuchiuri, 2 fig. cărpaci*

FAGOTIN *m. 1 mănuchi mic de surcele, 2 maimușă ridicol îmbrăcată (care e plimbată pe la bălauri), 3 fig. careghios*

FAGOLE *f. (f) 1 ghindură la cătele animalelor 2 fagoue de porc, pancreasul porcului*

FAIBLE [f. flebilis] *a 1 slab, fără putere, 2 îngăduitor faible avec les enfants, îngăduitor cu copii, 3 subred cette chaise est trop faible, acest scaun e prea subred, 4 mic faible reveru, venit mic, 5 côté faible, (usu), slăbiciune, attaquer quelqu'un par son côté faible, a atinge pe cineva unde-l doare [m. 1 cel slab, 2 partea slabă, 3 fig. slăbiciune, cusur la gourmandise est le faible des enfants lăcomia este slăbiciunea copiilor, avoir du faible pour, a avea o slăbiciune, o patimă pentru ceva, 4 loc le fort portant le faible, du fort au faible, le fort et le faible, una peste alta, în mijlocie*

FAIBLEMENT *adv. 1 slab, 2 încet respirer faiblement, 3 foarte puțin*

FAIBLESSE *f. 1 slăbiciune, fig. avoir de la faiblesse pour, a avea slăbiciune pentru*

ceva, 2 fig. bură înfă pre-mare, 3 sim-toră les a il lui prit une faiblesse, fi eni-lesin, 4 greșidă, cusur scădere

FAIBLIR *v. 1 a slăbi, 2 fig. a pierde din vigoare, 3 a cedă, a se muta a se moleși 4 a se potoli le cent faible*

FAIBLISSANT *E a slăbind, a e slăbesc*

FAIENCE [fa-ians] [m. faïence] *f. porțanță olărie ilustră sau smălțuită*

FAÏENCÉ *E [fa-ian] a care imita faïence*

FAÏENCERIE [fa-ian] *f. 1 fabrică sau ne-got de faïence, 2 lucruri de faïence*

FAÏENCIER *LRE [fa-ian] s. fabricant sau vânzător de faïence*

FAILLE [fa-y] *f. 1 răpătură în un strat, 2 fua (stofă de mătase cu fir gros)*

FAILLI [fa-yi] *m. falit, moluz*

FAILLIBILITÉ [fa-yi] *f. faibilitate, pu-tință de a greși, de a se înșela*

FAILLIBLE [fa-yi] *a faibil, supus gre-șelii ce se poate înșela*

FAILLIR [fa-yi] [f. faille] *v. 1 a greși, se cundrai van- failir vou veni fără greș, negreșit, 2 a dă taliment (= faire faillite), 2 a lipi la mémoire lui a failli 1 a părăsit memoria, le cœur lui a failli 1-a sărit inima din loc, fam. le cœur me fait mi se stränge inima (de foame), 4 (urmat de un infinitiv) a fi a-proape, cât pe ce j'ai failli de (ou à) tomber, eram aproape să cad, il faillit tout gâter, eră cât pe ce să strice tot, 5 a fi la (apât à jour faillant, spre scăpatul zilei, prov. au bout de l'aune faire le drap, orice lucru are un sfârșit [V Tabloul verbelor negre])*

FAILLITE [fa-yu] *f. faliment faire fail-lite, a dă faliment*

FAIM [fîn] [f. faim] *f. 1 foame, avoir faim, a-i fi foame, fig. avoir faim de, a fi hă-mesit, lănit după ceva, 2 poftă la faim insatiable des richesses poita nesățioasă de bogății, pop. à ma faim, după pofta inimii mele prov. la faim chasse le loup (hors) du bois, nevoia te învâță minte*

FAIM-VALLE [fîn] *f. 1 pocăltire (la aii), 2 forme cumpătită avoir la faim-vallé*

FAÏNE *f. ur, fructul fagului*

FAÏNÉANT *E [faue néant] s. trândav, lenes*

FAÏNÉANTER *v. fam. a trândăvi*

FAÏNÉANTISE *f. trândăvie*

FAÏNÉE *f. recolta jirului*

FAIRE [f. facere] *v. A (transitiv), 1 a face, 2 (în presupunție) faire attention, a băgă de seamă, faire de l'argent, du bois, a-și procura bani, lemne, faire des affaires à quelqu'un, a pune bețe în roate cuivă, faire la barbe, a-și rade barba, faire la chambre, a deretecă prin odaie, faire les cheveux, a-și tăia părul, faire ses dents, a-i reși dinții, faire un discours, a ține o cuvântare, faire l'éducation, a da creștere, faire ses frais, a-și scote cheltuielile, faire une maladie, a pătimi de o boală, faire plusieurs maîtres, a servi la mai mulți stăpâni, faire un métier, a eversă o meserie, faire des œufs, a scoate ouă, faire part a) a lua parte,*

b) a înstrința, *faire pitié*, a inspira milă, a înduioșa, *faire le poul a quelqu'un*, a jumăli pe cineva, *faire son temps*, a-și tăia traiul, *fam faire sa tete*, a se îngânfa, *faire les theatres*, a face critica pieselor, 3 a instrui *faire un elev*, a instrui un elev, 4 a deprinde *se faire la main*, a se deprinde cu, *faire a la fatigue*, a deprinde cu oboseala, *faire les armes* a se deprinde cu scrima, 5 a juca pe *faire le maitre*, a juca pe stăpanul, 6 a face pe, a se da drept, a se arăta *ne faites donc pas l'enfant*, nu te mai copilăni, fii serios, *faire tel ou tel personnage*, a se da drept cutare sau cutare, *faire le mort* a) a se da drept mort, b) a se prefaca, 7 a fi *deux fois trois font six*, de două ori trei sunt șase, *vous jurez un bon soldat*, ai fi bun un soldat, *cela ne fait rien*, asta nu e nimic, *grand bien vous fasse*, să-ți fie de bine, 8 a frecventa *faire les cafés les bals*, a frecventa cafenelele, baliurile, 9 loc *laissez moi faire*, lasă-lc pe mine, în lăță grină, *qu'est-ce que cela me fait*, ce-nu pasă' *autant que faire se peut*, pe cat e posibil, *avoir fort a faire*, a avea multe greutăți de învins, *n'avoir que faire de*, a nu avea trebuință (de ceva), *chemin faisant*, pe drum, *faire court*, a scurta, *pourquoi faire*, pentru ce? 10 a pune *faire bâtir*, a pune să se clădească, a clădi, *qui le fait se charger de*, cine-l pune să si asupră? 11 *faire savoir*, a comunica, a înștiința, *faire voir*, a arăta, *faire connaître*, a da pe față, 12 *faire faire*, a porunci (să se facă) *il s'est fait faire un habit*, și-a poruncit o haină B (intransitiv) 1 a face, 2 a se potrivi *ces couleurs font bien ensemble*, aceste colori se potrivesc bine laolaltă, *mes bottes me font mal*, ghetele mă strâng, 3 a lucra, a face negoț *faire dans les vins, dans les draps*, a face negoț cu vinuri, cu postavuri, 4 *fam a zice fait-il, jis-je*, zice el, zise eu, 5 *ne faire que (de)* (cu infinitivul) a) *ne faire que crouler et embellir*, a se face din zi în zi mai mare și mai frumos, b) *deabia il ne fait que d'arriver*, deabia a sosit, c) *intr'una il ne fait que lire*, citește într'una, *il ne fait que fumer*, fumează mereu, 6 *rien ne lui fait*, puțin îi pasă, e nepăsător la toate, *rien n'y fut*, în zadar fură toate, *ils auraient vite fait de nous tromper*, ne-ar fi dezamăgit numai decăt, la minut || C (impersonal) 1 *il fait*, este, *quel temps fait-il?* ce vreme este? *il fait beau temps*, e vreme frumoasă, *il fait du vent*, e vânt, *il fait nuit*, e întuneric, *il fait bon de vivre ici*, e bine de trăit aci, 2 *fasse le ciel que*, dea D-zeu ca, fie ca || D (reflexiv) *se faire*, 1 a se face, 2 a se obișnui, a se deprinde cu *se faire a la fatigue*, *au bruit*, a se deprinde cu oboseala, cu sgomotul, *il faut vous y faire*, trebuie să te obișnuești cu ideea aceasta, 3 a se întâmpla *cela pourrait bien se faire*, lucrul se poate foarte bine întâmpla, e posibil, 4 a ajunge departe *ce jeune homme se fera*, acest tânăr va ajunge departe, 5 *se faire honneur de quelque chose*, a se mândri cu ceva, *se faire jour a travers les ennemis*, a răzbi prin rândurile dușmanilor, *se faire une raison*, a se resemna, a se liniști, se

laisser jouer, a) a se lăsa să fie păcălit, b) a nu se împotrivi [A se vedea și cuvintele în legătură cu *faire*, Suplimentu și Tabloui verbelor neregulate]

FAIRE m 1 faptă *il y a loin du vouloir au faire*, dela voință până la faptă e o distanță, 2 lucrătură, fel de a lucra (al unui artist) *ce tableau est d'un beau faire*, acest tablou e frumos lucrat

FAIRE-LE-FAUT m (†) lucru inevitabil, care trebuie să se întâmple

FAIRE-VALOIR m rentare, exploatare

FAISABLE (f'-zabl') a ce se poate face, posibil

FAISAN [f phasianus] m fazan

FAISANCES (f'-zans') f pl îndatoririle unui arcndaș peste suma arendei

FAISANDAGE m lăsarea vânatului până ce capătă miros

FAISANDÉ, E a pregătit pentru mâncare numai după ce a căpătat miros

FAISANDEAU m puu de fazan

FAISANDER o a lăsa vânatul până ce capătă miros

FAISANDERIE f loc unde se crește fazani

FAISANDIER, ÈRE s crescător, crescătoare de fazani

FAISANE, **FAISANDE** f femeușca fazanului

FAISCEAU (f'-so) m 1 fâșie, legătură, mănunchiu, 2 *faisceau d'armes*, piramidă de puști, 3 pl fasci, legătură de nuiete în jurul unui topor (la Romani) *faisceau consulaires*, fasci consulare

FAISEUR, EUSE (f'-zeur, zeus') s 1 făcător, lucrător, meșter, *bon faiseur, bonne faiseuse*, meșter bun, meșteră bună (= croitoreasă extra, etc), *un faiseur de livres*, un scriitor de cărți, *faiseur de romans*, un scriitor de romane, *prov les grands diseurs ne sont pas les grands faiseurs*, cei ce vorbesc mult fac treabă puțină, 2 cârpaci, 3 jig intrigant, 4 *faiseur de tours*, scamator [V Suplimentu]

FAISSELLE, f coș pentru scursul brânzeturilor

FAIT, E a 1 făcut *homme fait*, om deplin, *fille faite*, fată deplină, *de la viande faite*, carne gătită, *phrase faite*, frază definitivă, *à prix fait*, cu preț hotărât, *est-ce fait?* s'a isprăvit? *c'en est fait*, s'a sfârșit! *c'est fait de moi!* s'a sfârșit cu mine, m'am dus pe copcă! *c'est bien fait*, așa 'ți trebuie, *c'est un grand pas de fait*, ce a fost greu s'a făcut, 2 crescut, făcut *jambe bien faite*, picior frumos crescut, *fig cela ne vous rendra pas la jambe mieux faite*, asta n'are să-ți ajute cu nimic, 3 *être fait comme un coleur*, a avea o înfățișare de hoț, *comme vous voilà fait!* vai, ce înfățișare ai! 4 *fait à plaisir*, născocit inadins || m [l factum] m 1 fapt *c'est de son fait*, el a făcut-o, *c'est (comme) un fait exprès*, e parcă făcut inadins, *des voies de fait*, violențe, *prendre sur le fait*, a prinde cu ocau mică, 2 faptă, ispravă *fait de guerre* a) faptă războinică, b) luptă *les faits et gestes*, isprăvile, 3 faptă, întâmplare *fait divers*, fapt divers, întâmplare, *c'est un fait*, e lucru cert, *au fait*,

a) scurt, la urmă urmelor, b) în temitate, în-
tr'adevăr, *mettre au fait de*, a pune în unu-
ștința (unui lucru), *être au fait*, a avea știință,
a fi în cunoștință (despre ceva), 4) treabă, caz
ce *ne est pas son fait*, al cuiu e treaba mea, nu
mă privește, *dire a quelqu'un son fait*, a spune
cuiva vede paretă sau altceva, *être sur de
son fait*, a fi sigur de ceea ce spune, *j'ai trouvé
mon fait*, am găsit ce trebuia, 5) apărare prin-
dre le *fait de quelqu'un*, *prendre fait et cause
pour quelqu'un*, a lua apărare cuiva, 6) chestie
aller, venir au *fait*, a veni la chestie, 7) parte
chaun a cu son *fait*, fiecare și-a primit partea
ce i se cuvine, *donner a quelqu'un son fait*, a su-
răsluna pe cineva, *il ne a pas tout son fait*, nu
totul, de tot, *de fait*, în adevăr, dans le *fait*,
par le *fait* într'adevăr, si *fait*, ba da, în loc
prez în *fait de* în chestie, ca

FAITAGE [fite] *m* 1 coama unei case,
2 oanelle care acoperă coama

FAITÉ *m* 1 cornu casei, 2 varf le *faite
d'un arbre*, 3 fig culme le *faite des honneurs*

FAIÈRE (u) [fite] *f* 4 ol n pe acoperiș,
2 fete/trupe pe acoperiș, 3 frunza din varful
(unui copac)

FAIX (fe) [f] fascis *m* 1 povară, cunună
2 Aih *prendre son faix*, a se înșepeni pe te-
meleia ei, 3 bolovan mare de aruncare pentru
desprat

FAKIE *m* V *faquir*

FALAISE *f* mal răpos, răpe, stânci răpoase
pe marginea mării

FALAISSE *v* a se izbi de stâncile răpoase
de pe marginea mării

FALARIQUE [i falarica] *f* săgeată incen-
diază (la cei vechi și în evul mediu)

FALBAIA *m* volan, fâșie de stofă plisată

FALCONIDÉS *m* pl păsări de pradă din fa-
milia vulturilor, somnoro etc

FALLACIEUSEMENT *adv* într'un mod înșe-
lător

FALLACIEUX, EUSE [i] *a* înșelător, amă-
gitor, vicel

FALLOIR *v* a trebui *il le faut*, trebuie,
comme il faut, cum se cade *il s'en faut (de)
beaucoup que*, mai trebuie mult până să,
il s'en faut (de) peu que, mai înșește puțin
ca să, *peu s'en faut*, *il s'en fallait peu*, cât
pe aci, puțin înșește puțin a lipsit ca să,
tant s'en faut, mai înșește mult e departe de
a, *tant s'en faut qu'au contraire*, ba dimpo-
trivă, *jam encore faut-il que*, cu toate acestea
trebuie ca, *faut-il être malheureux*, cât de
nenorocit sunt! [V Tabloul verbelor neregulate]

FALOT *m* felinar mare

FALOT, OTE *a* caraghios

FALOTEMENT *adv* în mod caraghios

FALOURDE *f* mănunchiu mare de surcele

FALQUER *v* a face câteva mici aplecări
înainte de a se opri (calul)

FALSIFICATEUR, TRICE *s* falsificator

FALSIFICATION *f* falsificare

FALSIFIER [i falsificare] *v* a falsifica

FALUN *m*, deport marin de sfărâmături de
scoici și de nisip silicios.

FALUNAGE *m*, îngrășarea unui pămant cu
jalun

FALUNER *v* a îngrășa pămantul cu jalun

FALUNIÈRE *f* mină de jalun

FAMÉ, E *a* *bien famé, mal famé*, cu nume
bun cu nume rău

FAMÉLIEU [i] *a* flămand, leșinăt de foame

FAMEUSEMENT *adv* fam 1 într'un mod
fainos 2 peste măsură de, strașnic de

FAMEUX, EUSE [i famosus] *a* 1 famos,
renunțat, 2 pop foarte mare, lă ră pereche
c'est un fameux imbécile, e un prost fără pe-
reche 3 *a* celebrat, minunat *un cin fameux*

FAMILIAL, E *a* familial, de familie

FAMILIARISER *v* a familiariza, a deprinde
Se familiariser, a se familiariza a) a se face
intim cu cineva, b) se obișnuie, a se deprinde cu

FAMILIARITÉ [i familiaritas] *f* 1 familia-
ritate, intimitate, 2 pl intimități prea mari

FAMILIER, ERF [i] *a* familiar a) intim
b) simplu *style familier*, c) obișnuit *se rendre
une langue familière*, a se obișnuie cu o limbă,

d) cunoscut *cette science lui est familière*, știința
acesta li este cunoscută, e) casnic, de casă

annuel familial, anual de casă, *dieux fami-
liers*, zeii casei, f) *esprit familier* geniu ocro-
titor h) 1 persoană intimă *les familiers de
la maison*, intimii casei, *faire le familier*, a face
pe intimul, 2 *un familier du saint-office*, po-
lițaiu al Inchiziției însărcinat cu arestarea per-
soanelor denunțate

FAMILIÈREMENT *adv* în mod familiar,
intim

FAMILISTÈRE *m* familister, stabiliment cu
mai multe familii care trăesc laolaltă (după
sistemul lui Fourier)

FAMILLÉ (nu-y') [i familia] *f* 1 familie,
avoir de la famille, a avea copii, *fils de famille*,
băiat de neam, *en famille*, în familie, în inti-
mitate, 2 neam, casă *famille de Montmorency*,
casa Montmorency, 3 *famille d'un cardinal*,
persoanele atașate serviciului unui cardinal,
4 Zool grup (de animale, vegetale, etc), 5
Gram grup (de cuvinte)

FAMINE [faim] *f* foamete *crier famine*, a
șipă că-i e foame, *prendre par la famine* a)
sili o cetate să se predea prin foamete, b) a
tără cuiva apa dela moară

FANAGE *m* 1 facerea fânului, cositul ier-
burilor, 2 frunzele uscate (ale unei plante)

FANASON *f* V *fenaison*

FANAL [i] *m* 1 fanal, felinar de corabie,
de locomotivă, etc, 2 far, foc mare aprins
în timpul nopții pe țarmuri și în porturi, 3
fig călăuză

FANATIQUE [i] *a* fanatic a) care împinge
la exces zelul religios, b) *fig* prea înfocat (pen-
tru ceva)

FANATIQUEMENT *adv* în mod fanatic

FANATISER *v* 1 a face să fie fanatic, 2
fig a înălță ră

FANATISME *m* fanaticism a) zel religios
împins la exces, b) *fig* patimă nebună, înălță-
cărare

FANCHON *m*, basmă de cap.

FANDANGO [sp] *v* fandango (dans spaniol)
FANE *f* 1 frunză uscată, 2 *pl* frunziș uscat, (căzut de pe arbore)

FANÉ, **E** *a* vestejit, oșilit

FANER, *v* 1 a uscă iarba cosită răscolind-o, 2 *a* vesteji, *a* oșili, 3 *a* păli, *a* spălăci *le soleil jane les étoffes*, soarele păleşte stofele || *Se faner*, *a* se vesteji, *a* se spălăci, *a* se oșili

FANEUR, **EUSE** *s* uscător de fân || *f* mașină de uscat fânul, iarba cosită

FANFAN [enfant] *m* fam copilaș [V Supl]

FANFARÉ *f* 1 fanfară *a*) cântare din trâmbiți, *b*) asociație muzicală care se servă numai de trâmbiți, 2 *fig* laude pompoase

FANFARON, **ONNE** *s* fanfaron, lăudăros, fulău

FANFARONNADE *f* fanfaronadă, lăudăroșie, gogoși

FANFARONNERIE *f*. lăudăroșie, gogoși

FANFRELUCHE *f* 1 farafasticuri, zorzoane, 2 fleac

FANFRELUCHE, **E** *a* cu zorzoane

FANGE *f* noroiu, mocirlă *fig* *vivre dans la fange*, *a* trăi în infamie, *être né dans la fange*, *a* se fi născut în ticăloșie

FANGEUX, **EUSE** *a* noroiu, plin de noroiu

FANION *m* fanion, steaguleț

FANOIR *m* aparat pe care se întinde fânul cosit pentru a-l usca mai repede

FANON *m* 1 pielea ce atarnă de subțutul gâtului (la boi), 2 smoc de păr (înapoia piciorului (calului), 3 plăcile căinoase din cerul gurei (la balene), 4 eșarpă pe brațul stâng (la popi în timpul liturghiei), 5 *pl* *a*) căpătăiele cari atarnă la o mitră episcopală, căpătăiele unui steag de biserică

FANTASIE [l-gr] *f* fantezie *a*) (putere de) închipuire, *b*) gând, minte *dessiner, peindre de fantaisie*, *a* deveni, *a* picta din gând, din cap, *avoir en fantaisie*, *a* avea de gând, *c*) capriciu poftă, gust ciudat *vivre a sa fantaisie*, *a* trăi după pofta sa, *il me prend fantaisie de*, *a*ș avea gust să, *habitu de fantaisie*, haină ce nu e la modă ci făcută după un gust ciudat, *objet de fantaisie*, obiecte de galanterie, *nom de fantaisie*, pseudonim, *d*) *Muz* parafraza unei arii de operă

FANTASISTE (zist) *m* fantezist, scriitor care se supune capriciilor minții sale || *a* fantezist, în care a intrat multă imaginație

FANTASIA (za) [it] *f* turneu de călărești arabi

FANTASMAGORIE [gr] *f* fantasmagorie *a*) arătare de figuri în întuneric, *b*) *fig* nălucire, efect produs prin mijloace nefirești

FANTASMAGORIQUE *a* (ce ține) de fantasmagorie, nălucitor.

FANTASQUE *a* 1 caprițios, cu toane; 2 fantastic, ciudat *costume fantasque* || *s* om ciudat

FANTASSIN [it] fantaccino *m* infanterist

FANTASTIQUE [l] *a* fantastic *a*) închipuit, *b*) în care intră ființe supranaturale *réécits fantastiques*, povești cu arătări de ființe supraomenești, *c*) *fig* de necrezut *luxe fantastique* || *m* genul fantastic

FANTASTIQUEMENT *adv* în mod fantastic
FANTOCHE [it fantoccio] *m* 1 păpușă pusă în mișcare cu fire de ață, vasilache, 2 *fig* om de paie

FANTOMATIQUE *a* de fantome

FANTÔME *m* fantomă *a*) nălucă, stăie, *g*) umbră, schelet *fantôme de rot*, *c*) *fig* nălucire, gărgăuni *se faire des fantômes*, *a*-și face iluzii, *a*-și băga gărgăuni în cap

FANU, **E** *o* cu frunziș vestejit

FANUM (nom) [l] *m* fanum, tempiu păgân consacrat unei divinități

FANURE *f* vestejitură

FAON (fan) *m* pui de ciulă, căprior

FAONNER (fa-ne) *v* *a* făta (despre ciute, căprioare)

FAQUIN (ken) *m* 1 secătură, pușlamă, 2 momaie în care se exersează cu sulilele

FAQUINERIE *f* păcătoșie

FAQUIR [ar] *m* fakir, călugăr cerșetor indian

FABADISATION [Faradav] *f* tratare medicală prin curent electric

FABANDOLE [sp] *f* farandolă (danț provenită în care jucătorii se țin de mână lanț).

FABANDOLER *v* *a* jucă farandola

FARAUD, **E** *a* și *s* pop fulfison

FARCE *f* 1 umplutură, tocătură, 2 farsă *a*) piesă caraghioasă, *fig* *la farce est jouée*, s'a sfârșit cu gluma, *b*) pozna, festă *faire une farce à qq*, *a* jucă o festă curvă, *faire des farces*, *a* se ține de bazaconii, *faire ses farces*, *a* duce o viață destrăbălată [V Suplimentu]

FARCEUR, **EUSE** *s* 1 farsor, poznaș, om care se ține de bazaconii, om neserios, 2 (f) actor de false

FARCI, **E** *a* 1 umplut (cu tocătură, etc.), 2 *pièce farcie*, piesă în care se amestecă cuvințe străine

FARCIN *m* răpciugă (molipsitoare)

FARCINEUX, **EUSE** *a* răpciugos

FARCIR [l farcire] *v* 1 *a* umplea cu carne tocată (ex o pasăre), 2 *fig* *a* umplea, *a* încărcă cu *farcir un livre de citations*, *a* împănă o carte cu citațiuni || *Se farcir*, *a* se umplea

FARCISSURE *f* umplutură, tocătură

FARD (far) *m* 1 dres, suliman, 2 *fig*. spoială, 3 prefăcătorie *parlez sans fard*, vorbește fără prefăcătorie

FARDAGE *m* obiectele grele ale echipamentului unei corăbii

FARDE [ar] *f* colet de cafeă moka de 185 kilograme

FARDEAU *m* povară, greutate

FARDER [fard] *v* 1 *a* sulemenii, 2 *fig*. *a* da spoială, un lustru fals, 3. *fig* *a* împodobi, *a* înrumuseși; 4 *a* ascunde *farder la vérité*, *a* ascunde adevărul || *Se farder*, 1 *a* se sulemenii, 2 *a* se ascunde

FARDEE [fardeau] *v* 1 *a* se prăbuși sub povara sa, 2 *a* apăsă pe ceva *charge qui farde*, greutate care apasă prea mult.

FARDIER [fardeau] *m* camion pentru cărăutul poverilor grele.

FARFADET *m*. moroiu,

FARFOULLER (*fu-ye*) [louler] *v* a cotrobăi, a scormoni

FABIBOLE *f* fleac, moft

FARINACÉ, *E* *a* 1 ca făina, 2 *Bot* acoperit cu praf de făina

FARINAGE *m* țara măcinatului (la moară)

FARINE [i] *f* 1 făină, loc de moară *farine*, din aceeași oală, unul ca și altul, 2 *farine* et *plâtre*, lustru fals, spozală

FARINER *v* 1 a presăra cu făină, 2 a face un praf ca făina || *Se fariner*, a se albi cu făină

FARINET *m* zar cu o singură față înșenănată

FARINEUX, ELSE *a* 1 făinos, 2 ca făina, 3 acoperit cu o pulbere alăbăstrăie ca făina (ex. pielea) || *m* substanță făinoasă

FARINIER *m* țărar

FARINIERE *f* ladă în care cade făina

FARLOUSE *f* tiuerer (păsărică)

FAR-NIENTE (*en-u*, [it]) *m* farmiente, tran-dăvie, lene dulce

FARO *m* faro, berc de Bruxelles

FAROUCHE [i ferocem] *a* 1 sălbatic *fig cet homme n'est pas farouche*, e un om ușor de corupt, 2 sincer, spericios *cheval farouche*, 3 *fig* care fuge de lume, 4 *fig* crud, barbar *tyran farouche*

FARBAGO [i] *m* 1 amestecătură de diferite feluri de grăunțe, 2 *fig* amestec ciudat de diferite lucruri contrarii, talmeș-balmeș

FASCÉ (*fassé*) [i] fascial *f* *Blaz* fâșie orizontală care taie marca în două

FASCÉ, *E* (*fa-sé*) *a* *Blaz* împărțit prin fâșii orizontale

FASCICULE (*fas-si*) [i] *m* 1 *Farm* braț, legătură de ierbururi, 2 fasciculă, țascioară

FASCICULÉ, *E* (*fas si*) *a* în mănunchiuri

FASCIE, *E* (*fas si*) *a* însemnat cu dungi

FASCINAGE (*fas si*) *m* 1 facere de fașine, 2 umplutură cu fașine

FASCINATEUR, TRICE (*fas-si*) *s* fascinator, fermecător, care-ți ia vederile

FASCINATION (*fass si*) [i] *f* fascinare, fermecare, oroire

FASCINE (*fas-si* *n'*) *f* fasină, mănunchiu de nuiele, de crăci (cu care se astupă gropi, etc.)

FASCINER (*fas-si né*) [i] fascinare] *v* 1 a fascina, a fermeca, a lua vederile, 2 a întârzi cu fașine

FASFOLE [i] (*ze, ză*) *f* fasole oioagă

FASÉYER, FASI(EL)ER *v* *Mar* a bate ușor (o pânză de corabie) || *Se conjugă ca grasseyer*

FASHION (*fa-zi* on sau *fe-geun*) [angi] *f* 1 lume elegantă, 2 manierele lumii elegante

FASHIONABLE (*zi*) *a* după manierele lui mei elegante

FASIN (*zén*) *m* amestec din cenușe, pământ și rămurele (cu care se acoperă cuptorul unei fierări)

FASTE [i *fastus*] *m* fast, măreție, pompă

PASTES [i *fasti*] *m* *pl* 1 faste, calendar la Romani cei vechi, 2 istorii, descrieri memorabile *inscrire son nom dans les fastes de la gloire*, a deveni nemuritor

FASTIDIEUSEMENT *adv* în mod plictisitor

FASTIDIEUX, EUSE [i] *a* plictisitor, desgustător

FASTIGIÉ, *E* [i *fastigium*] *a* *Bot* ale cărui ramuri se înalță în sus

FASTUEUSEMENT *adv* în mod fastuos

FASTUEUX, EUSE [i] *a* fastuos, luos, măreț, lăptos

FAT (*far*) *a* care se crede, închipuit *im* 1) totuși, nerod, 2) infumurat, om închipuit

FATAL, *E* [i] *a* fatal *a)* ce nu se poate mătura, *b)* *fig* rușește, nenorocit *ambition fatale*, *c)* de moarte *coup fatal*, lovitură de moarte *Pl* *fatals*

FATALEMENT *adv* în mod fatal

FATALISME *m* fatalism, doctrină care atribuie totul unei puteri oarbe

FATALISTE *s* fatalist *a)* partizan al fatalismului, *b)* om lăzi noroc

FATALITÉ [i *fatalitas*] *f* fatalitate *a)* în-lănțuire de lucruri fatale, ursită, *b)* nenorocire de nemăsurat

FATIDIQUE [i *fatidicus*] *a* proorocitor

FATIGANT, *E* *a* obositor

FATIGUE (*ug*) *f* 1 oboseală, de *fatigue*, neobosit *habu de fatigue*, hamă de lucru, 2 trudă, osteneală

FATIGUE, *E* (*ghe*) *a* obosit, trudit

FATIGUER (*ghé*) [i *fatigare*] *v* 1 a obosi, a osteni, a trudi, 2 *fig* a plictisi, 3 *fam* *fatiguer une salade*, a învălta prea mult o salată, 4 a fi prea tare apăsător *une poutre qui fatiguea rompu*, o grunță prea tare apăsătoare se rupse || *Se fatiguer*, 1 a se obosi, 2 a se plictisi (ex. de plăcere)

FATRAS (*tra*) *m* 1 talmeș balmeș, arababură, morman, 2 fleacuri

FATRASSIER *m* adunător de fleacuri

FATUTÉ [i *fatuitas*] *f* fatuitate, infumurare nerodă

FATUM (*tom*) [i] *m* fatum, fatalitate

FAUBER(T) *m* mătură de corabie

FAUBOURG (*bur*) [*faux bourg*] *m* fobourg, mahală, cartier afară din centrul orașului

FAUBOURIEN, ENNE *a* 1 de mahală *accent faubourien*, accent de mahală, 2 care locuiește în o mahală || *s* mahalagiu, locuitor de mahală

FAUCARD *m* coasă cu mâner lung

FAUCHAGE *m* cositul

FAUCHAISON *f* 1 cositul, 2 vremea cositului

FAUCHART *m* cosor cu două tășguri (de tăiat ramurile unui arbore)

FAUCHE *f* 1 *V* *fauchaison*, 2 iarba cosită

FAUCHÉE *f* cositură, iarba cosită de coșag într-o zi

FAUCHER [*faux*] *v* 1 a cosi, a plivi, 2 *fig* a secera, 3 (despre un cal) a târî în semincere un picior de dinainte

FAUCHET [*faux*] *m* 1 greblă, 2 cosoraș în formă de semilună

FAUCHETTE *f* cosor pentru tăiatul mărăcinșului din jurul răzoarelor

FAUCHEUR *m* 1 cosăș, 2 *fig* secerător *faucheur d'hommes*

FAUCHEUSE *f* mașină de cosit, secerătoare

FAUCHEUX *m* păienjen de câmp cu picioare foarte lungi

FAUCHON *m* coasă cu greblă deasupra fie rului (pentru cositul unor cereale)

FAUCHURE *f* 1 cositul, 2 cositură

FAUCHILLAGE (*yaj*) *m* tăiatul cu seceră, seceratul cerealelor

FAUCILLE (*si y'*) *f* seceră

FAUCILLON (*yon*) *m* seceră mică

FAUCON [l faconem] *m* Zool șoim

FAUCONNEAU *m* 1 pușu de șoim, 2 săcăluș, tun de calibru mic (în sec XIII-lea)

FAUCONNERIE *f* 1 deprinderea șoimilor cu vânătoarea, 2 vânătoare cu șoimi, 3 șoimărie

FAUCONNIER *m* șoimar, cel ce deprinde șoimii cu vânătoarea

FAUCONNIÈRE *f* tolba șoimarului

FAUFIL(E) *m* afa cu care se însăilează

FAURILAGE *m* împreunarea diverselor părți ale unei corăbii în construcțiune

FAUFILER [fauv-fil] *v* 1 a însăila, a prinde cu ață (provizoriu), 2 *fig* a strecura, 3 *fam* a fi în relațiune cu, a se înhăita cu || *Se faufiler*, a se strecura

FAUFILURE *f* 1 însăilare, 2 cusătură înșilată, șular

FAUNE [l faunus] *m* faun, zeităte de câmp || *f* faună *ab*) carte care descrie animalele unei țări

FAUNIQUE *a* de faună

FAUSSAIRE [l falsarius] *s* 1 falsificator (de acte publice, etc), 2 șarlatan

FAUSSE - ALARME, **FAUSSE - ALERTE** *f* alarmă zadarnică

FAUSSE-ATTAQUE *f* atac prefăcut

FAUSSE-COCHE *f* facere înaintea de soroc, lepadare *faire une fausse couche*, a lepadă

FAUSSEMENT *adv* în mod fals, pe nedrept

FAUSSE-PAGE *f* Tip prima pagină (a unei cărți)

FAUSSE-PORTE *f* ușă ascunsă

FAUSSER [l falsare] *v* 1 a strâmba, a îndoi *fausser une clet*, a strâmba o cheie, 2 *fig* *a*) a falsifica, a strică, *b*) a schimonosi, a poci *fausser la voix*, a-și poci glasul, *c*) a răstălmăci legea, 3 a călări *fausser sa parole*, a-și călări vorba, *fausser sa parole*, a trage clapa *a*) a nu veni, *b*) a nu se ține de vorbă, *c*) a o șterge dintr-un loc, 4 a cânta fals || *Se fausser*, 1 a se strâmba, 2 a și pierde alinierea, 3 *fig* a se falsifica, a se strică

FAUSSET *m* cep (la butori)

FAUSSET *m* 1. glas subțire, 2 cântăreț cu glas subțire

FAUSSETÉ [l falsitas] *f* falsitate *a*) neadevăr, *b*) prefăcătoare ascunsă, *c*) lucru fals

FAUTE *f* 1 greșală *faire d'impression*, greșală de tipar, prov *qui fait la faute*, la bout, cine greșește plătește, 2 vină *à qui la*

faute a cui e vina? *c'est votre faute a vous*, e chiar vina d-tale, d-ta ești vinovat, *ce n'est pas ma faute*, nu e vina mea, 3 cusur, 4 lipsă *avoir faute de tout*, a fi lipsit de toate, *faire faute*, a lipsi, *se faire faute de*, a se abține de a, *ne pas se faire faute de faire*, a nu lipsi de a face (ceva), a face negreșit ceva, *il ne se fit pas faute de parler*, a vorbit cât i-a plăcut, *ne pas se faire faute de quelque chose*, a nu cruta ceva, a se folosi de ceva || loc prep *faute de*, în lipsă de *faute d'attention*, din lipsă de atenție, *faute de savoir*, din neștiință, *faute de s'entendre*, neputându-se înțelege || loc adv *a faute de*, neputându-se face, *sans faute*, negreșit

FAUTER [fauto] *v* pop a greși

FAUTEUIL (*teu*) [vg] *m* 1 fotoliu, jețuș, 2 scaunul de președinte *occuper le fauteuil*, a prezidi adunarea

FAUTEUR, **TRICE** [l fautor] *s* uneltitor, ațățător *fauteur de troubles*, de desordres, ațățător la turburări, turburător

FAUTIF, **IVE** [faute] *a* 1 supus greșeli, 2 greșit, plin de greșeli *liste fautive*

FAUTIVEMENT *adv* din greșală, greșit

FAUVE *a* 1 roșcat *poul fauve*, păr roșcat, 2 *bêtes fauves* *a*) fiare sălbatice, *b*) vânat sălbatic || *m* 1 culoarea roșcată, 2 *pl* fiarele sălbatice [V Suplimentu]

FAUVETTE [fauve] *f* Zool pituice.

FAUX (*fo*) [l falv] *a* coasă

FAUX, **FAUSSE** [l falsus] *a* fals *a*) neadevărat mincinos, *b*) prefăcut, nesincer *caractère faux*, fire nesinceră, *c*) greșit: *fausse route* drum greșit, *d*) zadarnic, neîntemeiat *fausse joie*, bucurie netemeinică [Vezi și substantivul în legătură cu *faux*, și compusele acestuia || *m* falșul, ceea ce este falș *être dans le faux*, a fi greșit, a nu avea dreptate, 2 falș (în acte publice) *commettre un faux*, a făptui un falș, *fig s'inscrire en faux* *a*) a denunța ca falș, a contesta, a tăgădui, *b*) a reclama contra unui falș, *bijouterie en faux*, sculă de imitație, *fabricant en faux*, fabricant de scule de imitație || *adv* falș *à faux*, pe nedrept, fără temei, *porter à faux* *a*) a nu sta drept (despre lucruri), *b*) *fig* a fi neîntemeiat, *frapper à faux* *a*) a lovi alături, a nu nimeri, *b*) *fig* a nu face efect (un reproș, o pedeapsă)

FAUX-BOND *m* 1 săritură greșită, 2 V *bond*

FAUX-BOURDON *m* V *bourdon*

FAUX-COL *m* guler (separat) [V Supl]

FAUX-FRAIS *m* *pl* cheltuieli mărunte, neprevăzute

FAUX-FRÈRE *m* trădător

FAUX-FUYANT *m* 1 drum ascuns pe unde te poți strecura fără a fi văzut, 2 *fig* tertip, pretext, chichiță

FAUX-JOUR *m* lumină slabă

FAUX-MONNAYEUR *m* calpuzan

FAUX-PAS *a* 1 pas greșit, 2 *fig* greșală

FAUX-SAUNAGE *m* comerț nepermis cu sare

FAUX-SAUNIER *m* contrabandist de sare

FAUX-SEMBLANT (san) *m* aparență înșelătoare, păreră

FAVEUR [i fa.vor] *f* 1 favoare (*pl* favouri) *a*) semn de bunăvoință, ocrotire specială *hommes de faveur*, oameni cari dăruiesc protecției poziția lor, *b*) trecere, vază *être en faveur*, a avea trecere, *prendre faveur*, a se accepiță, a avea trecere, *c*) se uita în ochi *d*) hătăr *foies moi la face de*, *la lui* înțărul de *a*, *entre de faveur*, întreare cu înțăr, 2 pangluă de mătase îngușă (*se se nare* între foile unei cărți) *loc pe en faveur de*, *a*, în favoarea, în profitul în interesul, *b*) tinând seamă de, în hatărul, *a la faveur de*, mulțumită, prin rugămintă *a la faveur de la nua*, mulțumită înținerului

FAVEUX, EUSE [i fa.vu:] *a* Med acoperit cu cop gălbii

FAVORABLE [i a fa.vorabil] *a*) priincioz-prieic, *b*) învenciv

FAVORABLYMENT *adv* în mod favorabil, învenciv

FAVORI, ITL *a* favorit, care place mai mult || *m* 1 cel ce se crede că va reși învingător la curse, 2 favorite (pe obraji)

FAVORISER *v* a favoriză *a*) a ocroti, a sprijini, *b*) a înlesni *la nua favorisa sa tude*, întineretul i-a înlesnit fuga

FAVORITE *f* favorită, metresa (unui regel)

FAVORITISME *m* favoritism *a*) influența favoriților, *b*) puterea hatărurilor

FAYARD (fa yar) *m* Dot sag (V Supl)

FAYOT, FAYOL (fa) *m* pop lasole usată

FLAGE *m* contract de darea unui teud (de către un moșii)

FÉAL, E *a* (r) credincios

FÉBRICITANT, E [i] *a* (i) care suferă de febră

FÉBRIFUGE [i] *a* febrifug, (leac) care goneste februrile

FÉBRILE [i] *a* febril *a*) de februri *b*) fig înfrigurat, peste măsură de mare, excesiv *impaticne febrile*

FÉBRILEMENT *adv* în mod febril, înfrigurat

FÉCAL, E *a* fecal, de excremente *matere fecale*, excremente

FÉCALOIDE (lo-id) *a* de excremente

FÉCER *v* a lăsa drojdie [Se conjugă ca *accélérer* și *avancer*]

FÉCES (fé-s) [i fé-s] *f* *pl* 1 drojdie, 2 excremente

FÉCIAL [i] *m* preot roman care consinea războaiele și pacea

FÉCOND, E [i] *a* fecund *a*) roditor, care produce cu îmbelsugare, *b*) îmbelsugat, *c*) rodnic *pluie féconde*, ploaie odnică

FÉCONDANT, E *a* fecundant, care face să rodească, rodnic

FÉCONDATEUR, TRICE *a* fecundator, care are puterea de a fecundă

FÉCONDATION *f* 1 fecundare, rodnicire, rodire, 2 rodnicie

FÉCONDER [i fecundare] *v* a fecundă, a

face să rodească, a rodnicii || *Se féconder*, a se fecundă

FÉCONDITÉ [i fecunditas] *f* 1 fecunditate, rodnicie, 2 puterea de a produce

FÉCULE [i fecula] *f* feculă, făina din cartofi, din porumb, etc *fecule amygdale*, «cro-le-lă

FÉCULENCE [i] *f* te uleată, *a*) însucirea cu, *b*) însucirea de a depure *drojii* în (un lichid)

FÉCULLANT, E [i] feculent *a*) care conține feculă, *b*) des care lasă drojii *liquide féculenti* || *m* lezămă care conține feculă

FÉCULER *v* a preface în feculă

FÉCULERIE *f* fabrică de feculă

FÉCULEUX, EUSE *a* care conține feculă

FÉCULIER *m* și *a* fabricant de feculă

FÉCULOIDE (lo-id) *a* care seamănă cu feculă

FÉDÉRAL, E [i fœderis] *a* federal, ce ține de o federație, de o reunire || *m* *pl* statele de la nord (în războiul de succesiune)

FÉDÉRALISER *v* a se reuni într-un Stat

FÉDÉRALISME *m* federalism, reunirea laolaltă de state (fiecare cu autonomia lui)

FÉDÉRALISTE *a* ce ține de federalism || *m* federalist, partizan al unui guvern federativ

FÉDÉRATIF, IVE *a* federativ, alcătuit din reunirea mai multor state

FÉDÉRATION [i] *f* federație *a*) reunirea mai multor state în unul singur, *b*) reunire de cetățeni marmași, *c*) sărbătoarea unirii

FÉDÉRÉ, E *a* și *s* federat *a*) unit, *b*) soldat al comunei din 1871

FÉDÉRER [i fœderare] *v* a formă o federație a se uni la oltă

FÉE [i fœta] *f* zână, ursitoare *vieille fee*, femeie ursuză, *travailler comme une fee*, a lucra minunat

FÉERIE (fé-ri) *f* 1 puterea zânelor, 2 lumea zânelor, 3 feerie *a*) piesă de teatru cu aparițiuni de zâne și de lucruri minunate, *b*) fig spectacol splendid

FÉERIQUE (fe-rik) *a* feenic *a*) ce ține de lumea zânelor *palais féerique*, palat al zânelor, *b*) cu aparițiuni de zâne și de lucruri minunate (piesă) *c*) fig minunat *paysage féerique*

FÉINDRE (fên-dr) [i fingere] *v* 1 a se preface *il feignit de s'enjuir*, se prefacă că tușe, *feindre une maladie*, a se prefacă că e bolnav, 2 *ne pas feindre de*, a nu se codi, a nu sta pe gânduri de a, 3 *feindre que*, a presupune că, 4 a șchiopăta ușor (despie un cal) || *Se feindre*, 1 a se prefacă că este, a se da drept *se feindre coupable*, a se da drept vinovat, 2 a fi prefăcut, ascuns [Se conjugă ca *atteindre*]

FEINT, E (fên, fênt) *a* 1 prefăcut, ascuns, 2 închipuit, neadevărat *porte feinte*, ușă închipuită || *m* *le feint*, imitația prin pictură a speculor de marmoră, lemn, etc.

FEINTE (fênt) *f* 1 prefăcătore *parler sans feinte*, a vorbi neprefăcut, 2 închipuire de poet, 3 fintă, atac simulat, neprevăzut

FEINTISE (fên) *f* (i) 1 prefăcătore, 2 obiceiul de a se preface

FELD-MARÉCHAL (*feld*) [g] *m* feld-mareșal, comandant general

FELDSPATH (*feld*) [g] *m* feldspat, silicat dublu de aluminiu și de o sare alcalină

FELDSPATHIQUE *a* de feldspat

FÊLE, FELLE [f] *f* țevă de fier pentru suflatul sticlei

FÊLÉ, E *a* 1 crăpat, spart, *fam* avoir le *tumbre* *fêlé*, a fi tornit, a i lipsi o dozoă, *tete fêlée* țenit, 2 *fig* hodorogit *voix fêlée*

FÊLER *o* a crăpa (un vas, un pahar, etc) || *Se fêler*, 1 a crăpa, a plesni, 2 *fig* a se hodorogi a se dogi (găsu)

FÉLIBRE *m* felibru, poet sau scriitor în limba provenșă

FÉLIBRIGE *m* felibrij, societate literară pentru menținerea limbii provenșale și a dialecților limbii *d'oc*

FÉLICITATION *f* felicitare, urare

FÉLICITÉ [l] *f* felicitate, fericire neturburată

FÉLICITER [l] *f* felicitare *o* a felicita *a*) a ură fericire, *b*) a fericii, a aduce complimente (pentru un succes, o întâmplare fericită) || *Se feliciter*, a se felicita *a*) a se simți fericit, *b*) a-și aduce complimente unul altuia

FÉLIDÉS *m pl* familie de animale carnasiere de un neam cu pisica

FÉLIN, E [l] *a* felin, piscesc || *m* animal carnisier de un neam cu pisica

FÉLINITÉ *f* viclesugul piscesc

FELLAH (*fe la*) [ar] *m* fellah, țaran egiptean

FÉLON, ONNE *a și s* hain, trădător

FELONIE *f* felonie, călcarea credinței, trădare

FELOUQUE [ar] *f* felucă, corăbioară lungă cu pană și lopeți

FÊLURE *f* 1 crăpătură, 2 *fam* țicneală *avoir une fêlure*, a fi cam țenit

FEMELLE [f] *f* 1 femelă *a*) femeieșcă, animal femeiesc, *b*) (iron) *muere c'est une femelle*, e o muere, 2 *Tehn* parte dintr'un lucru la care se adaugă alta || *a* femeiesc, de partea femeiescă, *fam le peuple femelle*, muierile, *fig c'est un demon femelle*, e o scorpie, *fleur femelle*, floare care n'are decât pistiluri

FÉMININ, E [f] *a* feminin *a*) femeiesc, de femeie, *b*) *rime féminine*, rimă terminată cu o silabă mută || *m* genul feminin

FÉMINISER *o* 1 a pune la feminin, 2 a îndulci *feminiser les manieres*, 3 a afemeia || *Se féminiser*, a se afemeia

FÉMINISME *m* feminism, tendința de a ameliora situația femeiei în societate

FÉMINISTE *a* feminist privitor la emanciparea femeii || *s* feminist, partizan al emancipării femeiei

FEMME (*fam'*) [f] *f* 1 femeie, (iron) *muere elle est bien femme*, are toate însușirile unei femei, *être femme à*, (cu infinitivul), a fi capabilă, în stare de a . *une bonne femme* *a*) o femeie simplă, *b*) o bătrână, o babă, *remède de bonne femme*, doftorie băbească 2 soție, nevastă *chercher femme*, a

umbli să se însore, 3 *femme de bien, d'honneur* femeie cinstită, cură se cade, *femme de chambre*, cameristă, *femme de charge* îngrijitoare, *femme de ménage* *a*) gospodină, *b*) menajeră (toamită), *femme de pournée*, femeie cu ziua, *femme de qualité* cocornă, 4 om muieratic *c'est une femme*, e un muieratic || *a* ca femeile [V Suplimentul]

FEMMELETTE (*fam'*) *f* 1 femeieșcă, 2 muieratic, om moale

FÉMORAL, E [f] *a* femural, dela fluierul piciorului

FÉMUR [f] *m* femur, fluierul piciorului

FÉNAGE (*f'*) *m* fânărit, dajdie pe fan

FÉNAISON (*f'*) *f* 1 cositul fanului, 2 vremea cositului

FENDAGE *m* despicatul

FENDANT *m* lovitură cu tăușul săbiei || *a și m* palavagiu, fanfaron

FENDERIE *f* 1 despicatul fierului, 2 despicătoare (mașină)

FENDEUR *m* despicător (de lemne, de ardere, etc)

FENDILLÉ, E [yé] *a* cu multe crăpături mici

FENDILLEMENT (*y'-man*) *m* crăpare, plesnire

FENDILIER (*yé*) [*fendre*] *o* a crăpa, a plesni

FENDOIR *m* unealtă pentru despicat, despicătură

FENDRE [f] *f* *f*indere] *o* 1 a crăpa *il gele à pierre fendre*, e ger de crăpă pietrele, 2 a sparge a despică, *fig fendre la tête*, a sparge urechile cuivă, *fendre un cheveu en quatre*, a fi prea migălos, 3 *fig fendre le cœur*, a stăși inimă, 4 a spinteca *fendre l'eau, l'air*, a spinteca valurile, aerul, *fig fendre la foule, la presse*, a răzbi prin mulțime, prin imbulzeală || *Se fendre*, 1 a crăpa, a plesni, 2 a se întredeschide, a se da la o parte (ex o mulțime), 3 (la scrimă) a landă, a depărta repede înainte un picior cu celălalt, 4 *pop se fendre*, a se speli cheltuind peste măsură [V Suplimentul]

FENDU, E *a* 1 crăpat, despicat, spintecat, etc, 2 *fig* făcut *homme bien fendu*, om bine croit, *yeux bien fendus*, ochi frumoși, mari, *bien fendu*, foarte mare, *fam avoir la bouche fendue*, a avea o gură foarte mare

FENESTRATION (*f'*) *f* deschizătură reală sau ascunsă într'un zid

FENESTRE *E* *a* găurit, presărat cu găuri

FÈNE *m* V *jaune*

FENÊTRAGE, FENESTRAGE (*f'*) *m* 1 ferestrele (unei case), 2 orânduirea ferestrelor (casei)

FENÊTRE (*f*) [l] *f*enestral] *f* fereastră, *fig jeter par les fenêtres*, a arunca prin fereastră afară [V Suplimentul]

FENÊTRER (*fi*) *o* 1 a pune ferestre în, 2 a face deschizătură (într'un compres, etc).

FENIL (*f'ni*) *m* pod pentru fân

FENOUIL (*f'-nuî*) [l] *f*oeniculum] *m* Bot mărar, molară

FENOUILLET *m*, **FENOUILLETTE** (*yé, yét'*) *f* 1 măr cu miros de mărar || *f*. rachiu distilat cu sămânța de molară.

FENTE [fendre] *f* 1 crăpătură, spălătură, deschizătură, 2 (la scrierea în cerne)

FENTON *m* scoabă de fier, lempieană, părți de zidărie

FENUGREC (*f*) *m* fen grecesc (cuminte) al

FEODAL, **E** [fai] *a* feudal, *a* ce ține de un feud, *o* ce ține de feudalitate

FEODALEMENT *adv* după legea feudală

FEODALITATE *f* feudalitate, a) regimul politic din cvul mediu, *b*) căsătorie și relații

vasașilor către suzerani, *c*) la feudalitate: *pușcări, armistocrația banilor*

FER [l ferium] *m* 1 fier (metal), *cheval de fer*, *chevalerie*, *un fer et un clou*, *un fer* suntut *fer* a fi trântit, *fer* *convenit de fer*, *sonn* adănc *tie de fer* a) multe neșosii, *b*) cap înțepănat, *sant de fer*, *santite de fier*, *gouverner avec un sceptre de fer*, a) carului de potie 2 *car* (de fier) *le fer d'une lance* căpățul lancei, 3 *sabie*, cuișt *se plonger le fer dans le s in*, a) și vari sabia în mept, *crouser le fer*, a se bate cu sabia cu floietă, *porter le fer et la flamme dans un pays*, a trece o țară prin foc și prin sabie, 4 *armă un fer homicide*, o armă ucigătoare, 5 *fer (a cheval)* a) potcoavă, *b*) *Arh* scări în formă de potcoavă, *fer d'argent*, potcoavă de argint, *en fer a cheval*, în formă de potcoavă, *tomber les quatre fers en l'air* a) a cădea pe spate, *b*) a rămânea în cremenit, *cela ne vaut pas les quatre fers d'un cheval*, asta nu face nici cat o cepă degerată, 6 fier, mașină *fer à repasser*, mașină de călcat, *fer à friser*, fier de frezat, *fig mettre les fers au feu*, a se pune dealunelei și repele pe o treabă, 7 *age du fer*, epoca de fier (când începu întrebuințarea fierului), *âge de fer*, epoca mitologică când oamenii începură a deveni răi, 8 *pl un surer de fer*, un secol de barbarie și violente, 9 *pl a* feare, cătuse, lanturi *mettre les fers aux mains*, a pune lanțuri de mâini, *jeter dans les fers*, a arunca în temniță, *b*) *fig* robie *gemur dans les fers*, a geme în robie

FER-BLANC *m* tinicheie [V Suplimentu]

FERBLANTERIE *f* tinichigerie

FERBLANTIER (*u-e*) *m* tinichigiu

FÉRIAL, **E** *a* ce ține de zilele de lucru

FÉRIE [l ferie] *f* 1 (la Romeni) zi de odihnă, 2 (în termeni lusericești) zi a săptămânii (afară de sambătă și Duminică), zi de lucru

FÉRIÉ, **E** *a* de sărbătoare, de odihnă *jour férié*, zi de sărbătoare

FÉRIR [l ferir] *v* (1) a lovi, *sans coup ferir*, fără cea mai mică împotrivire

FÉRLAGE *m* strângerea panzelor și legarea lor de prăjini

FÉRLER *v* a strange pânzele și a le lega dealungul prejurilor

FÉRMAGE *m* arendă, căștru

FÉRMAIL (*mai*) *m* (*f*) copcă, agrafă, închirătoare *Pl des fermails*

FÉRMANT, **E** *a* care se închide || loc *adv* a jour *fermant*, la sfârșitul zilei, a portes *fermantes*, pe la închiderea porților (unei cetăți înainte) || *m* oblon (de tablou sau de oglindă)

FÉRME [l firmus] *a* 1 tare *terrain ferme*, teren tare, 2 *u* *gran* *cire ferre* *sui ses jambes* a avea picioare puternice, a putea merge *ferme*, sănătate puternică, 3 *sigur*, hotărât *d'un pas ferme*, d'un pied ferme, cu hotărâre, fără șovăire, d'un ton ferme, cu un glas hotărât, 5 *energetic* *avoir la main ferme*, a avea o mână tare nu tremurătoare, *tracer d'une main ferme*, a zădări cu energie, cu siguranță, 6 *nesbrănutat*, *neclintit*, statornic *cure ferme* dans *es*, *résolutions*, a fi neclintit în hotărârile sale, 7 *solid* *tramic* *la plancher est ferme*, durdoarea *tramic* e tramică, 8 *care se ține bine*, *marque ferme*, prafă care se menține bine, 9 *ferme*, *uscatul* || *adv* 1 tare, 2 *fig* cu tărie *soutenir ferme*, a susține cu tărie, 3 *faire ferme*, a sta în loc, a rezista, *tenir ferme* a) a ține piept, *b*) a nu renunța la ceva, a ține *virtu*, moșii || *un curaj* ferme, mes amis, curaj, amici || *allons ferme*, curaj, să nu ne dăm înapoi!

FÉRME *f* 1 arendă *prendre a ferme*, a lua în arendă, 2 dare sau luare în arendă *la ferme du sel*, arendarea sărei, 3 fermă, moșe *garçon de ferme*, aluat de plug, 4 *ferme école*, *ferme-moșle*, școală practică de agricultură

FÉRME *f* 1 barnicle pe care odihnesc câpriorii lași și coama casei, 2 *Teat* decor în adrat ce se înalță de jos

FÉRME, **E** *a* închis, *fig* *cueux fermes*, cer senin (fără picătură de apă), *drap ferme*, postav cu țesătura deasă, *nuu fermee*, noapte întunecoasă, *aristocratie fermee*, aristocrație ai cărei membri se înrudesc numai între ei

FÉRMEMENT *adv* 1 tare, cu tărie, vârtos, 2 cu siguranță, cu statornicie

FÉRMENT [l ferment] *a* aluat, drojdu, *b*) *fig* *sămânță ferment de discorde*, sămânță de război

FÉRMENTABLE *a* fermentabil, ce poate fermenta

FÉRMENTATIF, **IVE** *a* care produce fermentație

FÉRMENTATION [l fermentație] *f* fermentație, dospire, fierbere

FÉRMENTER [l fermentare] *v* a fermenta a) a se dospi, a fierbe, *b*) *fig* a plămădi, a fi în fierbere

FÉRMENFESCIBILITÉ (*tes-si*) *f* însusirea de a putea intra în fermentație

FÉRMENFESCIBLE (*tes-sibl*) *a* care e supus fermentației

FÉRMER [l firmare] *v* 1 a închide *fermer a clef*, a încuia, *fermer à double clef*, a încuia de două ori, *fermer les ruleaux*, a trage perdelele, *fig fermer sa porte*, a nu primi pe nimeni, *prov il faut qu'une porte soit ouverte ou fermee*, nu trebuie să alegăm după prea multe lucruri deodată, ori-ori, *fermer boutique*, a închide prăvălia, a încetă comerțul, *fermer les yeux* a) a muri, *b*) a adormi, *c*) a trece cu vederea asupra unui lucru, *fermer la marche*, a fi în coada coloanei, a merge la urmă de tot, 2 a se închide *cette porte ferme mal*, ușa aceasta nu se închide, 3 a îngrădi *fermer un jardin*, a îngrădi o grădină, 4 a astupa *fermer un*

pont, a astupa un pod, 5 *fig* a închide, a încheia (ex o discuție), 6 a cicatriza *fermer une plaie*, a cicatriza o rană, 7 a sta în ultimul moment la, a se opri la *la rente a fermé a 86*, renta s'a oprit la 86 || *Se fermer*, a se închide, etc [A se vedea termenii în legătură cu *fermer* și Suplimentul]

FERMETÉ [f fermitas] *f* 1 tărie, putere, 2 siguranță, *fig* statornicie, 3 *fig* curaj *la ferme dans le malheur*, curajul în nenorocire

FERMETURE *f* 1 încheietoare, 2 închidere *fermeture des portes*, închiderea ușilor

FERMIER, ÈRE *s* 1 arendaș, 2 cel ce lua în arendă, în exploatare (ceva), *fermier (général)*, cel ce lua asupra-și perceperea impozitelor, *fermier d'annonces*, agent de publicitate (care a luat asupra-și anunțurile unui ziar)

FERMOIR *m* 1 încheietoare (a unei cărți, a unui potmoneu etc), 2 daltă (cu care se schițează lucrul)

FÉROCE [f feroc] *a* feroce *a)* sălbater și săngerous, *b)* crunt *homme féroce*, *c)* crancen

FÉROCEMENT *adv* cu ferocitate, crunt, cu sălbătecie

FÉROCITÉ [f ferocitas] *f* ferocitate, sălbătecie, cruzime

FERRADE [fer] *f* 1 însemnarea (bolilor) cu un fier roșit la foc, 2 sărbătoare păstorească cu această ocaziune

FERRAGE *m* 1 ferecatul unui lucru, 2 potcovitul (unui cal, unui bou, etc)

FERRAILLES (fe-ra-y') *f* fiare vechi

FERRAILLER (fè-ra-yé) *v* 1 a făcăni să bule, 2 a se bate prost cu sabia sau cu spada, 3 *fig* a căuta ceartă, a se ocări cu vorba

FERRAILLEUR (fe-ra-yeur) *m* 1 negustor de fiare vechi, 2, spadassin, duelist de profesie, 3 scriitor agemiu, 4 *fig* cată-țeartă

FERRANT *a* *maréchal ferrant* potcovar *Pl des maréchaux ferrants*

FERRATE *m* *Chim* feriat, sare din acidul ferric

FERRÉ, E [fer] *a* 1 ferecat *baton ferre*, băț ferecat, *fig* *avaler des charrettes ferrees* *a)* a fi un mare mâncăcios, *b)* a fi un fulău, *avoir la bouche ferree* *a)* a putea mânca ce e tare fierbinte, *b)* a-i fi gura plină de ocări, albie de porc, 2 potcovit *cheval ferré*, cal potcovit, 3 cu ținte *souler ferré*, pantof cu ținte 4 *fig* tare *ferre sur l'orthographe*, tare în ortografie, *être ferré (à glace) sur un sujet*, a fi foarte tare în ceva, 5 ferat, de fier. *voie ferree*, cale ferată, 6 tare ca piatra, pietruit, pietros *chemin ferré*, drum pietruit, 7 de fier, în care a stat fier *eau ferree*

FERREMENT *m* 1 (f) punerea fiarelor (la ocași), 2 *pl* ferecătura *les ferrements d'un coffre*, ferecătura unui cușăr

FERRER [fer] *v* 1 a fereca, *fig* *se laisser ferrer*, a fi supus, *cet homme n'est pas facile à ferrer*, acest om e greu de convins, de conșus, 2 a potcovi (ex un cal) *ferrer à glace*, a bate potcoave cu colți (cari nu alunecă pe gheață), 3 *ferrer les larets*, a pune căpătaie de fier sau de alamă la șireturi, 4 a pune o

perete de plumb (pe o stofă) || *Se ferrer*, a se potcovi, etc

FERRET [fei] *m* 1 căpățâul de metal (la un șnur), 2 sambure tare (în pietre), *ferret d'Espagne*, hematită roșie

FERRURE *m* 1 puitorul de căpătaie de metal (la șnururi), 2 potcovar

FEBREUX *a* care conține fier

FERRICO *Chim* *m* prefix care arată prezența unei sări de fier într'un compus

FERRICYANURE *m* *Chim* fericianură, compus din fier cianogen și un metal

FERRIÈRE *f* tolbă cu unelte (potcovarul sau lăcătușul)

FERRIFÈRE *a* care conține fier

FERRIQUE *a* feric, de fier (săruri)

FERBON *m* (rar) negustor de fier

FERBONNERIE *f* 1 fierărie, 2 mărunțisuri de fier, fiare mici

FERBONNIER, ÈRE *a* și *s* negustor de unelte de fierărie || *f* lanț de aur care încinge fruntea și cu o piatră prețioasă în mijloc

FERRUGINEUX, EUSE *a* feruginos, ce conține fier || *m* medicament ce conține fier

FERRUGINOSITÉ *f* feruginozitate, însușirea de a conține fier

FERRURE *f* 1 ferecătura *les ferrures d'une porte*, 2 potcovitul unui cal

FERTILE [i] *a* fertil *a)* roditor, *b)* *fig*. bogat *esprit fertile*, spirit cu imaginație bogală, *sujet fertile*, subiect bogat în idei

FERTILEMENT *adv* în mod fertil

FERTILISABLE *a* fertilizabil, ce poate face roditor

FERTILISANT, E *a* care face să rodească

FERTILISATION *f* fertilizare, rodnicie

FERTILISER [fertile] *v* a fertiliză, a face să rodească, a rodnici

FERTILITÉ [i fertilitas] *f* fertilitate, rodnicie

FÉRU, E [fèrr] *a* pop 1 rănit prin lovitură (tendonul unui cal), 2 *fig* *être féru de*, a fi tare aprins după cineva sau ceva *féru d'amour*, nebun de dragoste

FÉRULE [i ferula] *f* 1 vargă, nuia (de pedepsit scolaru), *fam* *donner (tenir) la férule*, a fi dascăl, 2 *fig* stăpânire aspră *être sous la férule de quelqu'un*, a fi sub stăpânire cuivă, a ascultă de cineva

FERVEMENT (va-man) *adv* cu râvnă

FÉRVENT, E [i] *a* fervent *a)* plin de râvnă, zelos, *b)* fierbinte, călduros *prière fervente*

FÉRVEUR [i fervor] *f* râvnă, zel fierbinte, osârdie

FESCENNIN (fes-sè-nèn), *E* [i] *a* grosolan și fără perdea

FESSE *f* buca șezutului

FESSÉ, E *a* bătut la cur

FESSÉE *f* pop bătaie la cur

FESSE-MATHIEU *m* 1 cămătar, 2 sgârțit, frige-linte *Pl des fesse-matheux*

FESSER *v* 1 a bate la cur, *fig* a da bătaie, *se faire fesser*, a permite să-și se facă orice, 2 a bate firele de alamă pentru a face ace cu gămălie, 3 *fesser son vin*, a bea mult

vin, *fesser le cahier*, a da rasol scriind || *fesser*, a se bate la cur

FESSEUR, EUSE *s* 1. om care bate peste cur, 2 lucrător care bate slama

FESSIER, ÈRE *a* care tina de buile șezutului || *m* 1 fan buile șezutului, 2 mușchii șezutului le *grand fessier*, mușchii cel mare al șezutului

FESSU *E* a cu buile șezutului grațe

FESTIN [it] *m* ospăt, masă (onore)

FESTINER *v* 1 a ospăta, 2 a benchetui, a petrece

FESTIVAL [angl] *m* festival, serbare născală *Pl des festivals*

FESTOLEMENT (ta, man) *m* sărbătorire

FESTON [it] *m* 1 lingvie, ghirlanda de flori, 2 briderie în formă de ghirlanda

FESTONNER *v* 1 a înșopodbi, a broda, a tăia în formă de ghirlande, 2 a merge în zigzag

FESTOYER [fête] *v* 1 a sărbători, a primi foarte bine (pe cineva), 2 a benchetui a cheful

FÊTE [i festum] *f* 1 sărbătoare *faire fête*, a serba o sărbătoare, *fête de village*, hram, 2 ziua (numelui) *c'est ma fête aujourd'hui*, e ziua mea azi, 3 sărbătorire *faire la fête à quel qu'un*, a sărbători pe cineva, *faire fête à quel qu'un*, a primi foarte bine pe cineva, 4 bucurie *se faire une fête de quelque chose*, a se bucura mult de ceva, *faire fête de quelque chose à quelqu'un*, a face pe cineva să speie un lucru, 5 petrecere, chef *faire la fête*, a petrece, *troubler la fête*, a strica petrecerea a strica cheful (cuiva), *fam se faire de la fête*, a se amesteca neposibil, *il ne s'est jamais vu a pareille fête*, asă ceva nu s'a mai întâmplat niciodată, 6 Teat cântec sau dans (intercalat într-o operă muzicală) [V Săptămîntu]

FÊTE-DIEU *f* Joi verde *Pl des fêtes Dieu*

FÊTER [fête] *v* 1 a serba, a prăznui *c'est un saint qu'on ne fête plus*, e un om care nu mai are trecere, 2 *fêter quelqu'un* a) a serba ziua numelui (cuiva), b) a sărbători pe cineva, c) *fig* a primi foarte bine pe cineva

FÉTICHE *m* fetiș a) idol (la sălbatici), b) *fig* înșă sau lucru adorat

FÉTICHISME *m* fetișism a) cultul idoloilor, b) *fig* adorațiune exagerată

FÉTICHISTE *a* și *s* fetișist, adorator de idoli

FÉTIDE [i fœtidus] *a* fetid, puturos

FÉTIDITÉ *f* putoare, mros greu

FÊTOYER *v* V *festoyer*

FÊTU [i festuca] *m* 1 pariu, 2 *fig* lucru de nimic *cela ne vaut pas un fêtu*, asta nu face o pară

FEU [i focus] *m* 1 foc, *chambre a feu*, cameră cu sobă, cameră în care se face foc, loc *prendre feu* a) la foc, b) a se aprinde, a se înfuria, *fig avoir la tête en feu*, a-și arde capul; *jeter feu et flamme*, a fi cu o falcă în cer și cu alta pe pământ, *n'y voir que du feu* a) a vedea stele verzi, b) a nu pricepe nimic, *faire feu*, a arunca scântei, *faire feu qui dure*, a se menaja, *faire feu des quatre pieds*, a face totu pentru a reuși, *jeter son feu* a) a se potoli; b) a-și vârsă veninul, c) a-și prăpădi pu-

terea, d) a fi promis mult la început, *mettre le fer au feu*, a pune scris pe lucru, *mettre le feu sous le ventre à quelqu'un*, a înșă pe cineva la lucru, *mettre à feu et à sang*, a trece prin foc și prin sâmbie, a arde și a măcelări, *cure a petit feu*, a coace cu încetul, *fig faire mourir à petit feu*, a ucide cu încetul, *coup de feu* a) ultima ațățătură a focului (pentru a lăsa sau frige), b) *fig* momentul când cineva e supracupat, *prov il n'est feu que de bois vert*, mănă din tinerețe e singură spornică, 2 incendiu, *for pompe à feu*, pompa de incendiu, *le feu est au chateau*, e foc la castel, *crier au feu*, a striga rădare, *mettre le feu*, a da foc, *mettre en feu*, a aprinde, *faire la part du feu*, a lăsa sa arză (ceea e nu poate fi scăpat), 3 (tortura prin ardere) *le supplice du feu*, tortura prin ardere, *bruler à petit feu*, a arde încet, 4 vatră, familie *village de trois cents feux*, sat cu 300 de familii, *fig sans feu ni lieu*, fără căpătău, 5 foc (de armă) *faire feu* a) a trage, b) a se descărca (o armă), *faire long feu*, a descărca în gieu b) *fig* a trăgăni, *coup de feu*, descărătura, *arme a feu*, pușcă, pistol etc, *bouche a feu*, gură de foc, *tun aller au feu*, a merge la război, *feu! descărcați armă!* 6 fulger, *le ciel est tout en feu*, cerul e brădat de fulgere, *feu de cul*, tră-net, *feu follet*, licuriciu, 7 strălucire *feu d'un diamant* strălucirea unui diamant, *fig le feu des regards*, strălucirea privirilor, 8 lumânare, bec *candelabre a cinq feux*, candelabru cu cinci lumânări, 9 lumină *les feux du jour*, lumina zilei, 10 *fig* foc, căldură mare *les feux de l'été*, arși, veri, 11 fierbinteală, 12 *fig* foc, căldură, înflăărăre *le feu des passions, du génie*, etc, căldura pasiunilor, a genului, *être tout feu pour quelqu'un*, a se înflăără pentru cineva, 13 *fig* pitimă *des feux criminels*, patimă nelegiuită, 14 *les feux*, defeurile, avantajele peste leafă (ale unui actor), 15 far, felinar (pe corăbă sau pe corăbie), *naviguer les feux éternels*, a naviga cu farurile etne [Vezi cuvintele în legătură cu feu și Săptămîntu]

FEU, *E* a răposat *la feue reine*, *feu la reine*, răposata regină

FEUDATAIRE [ml] *m* feudatar, stăpanul unui feud

FEUDISTE [ml] *m* feudist, bun cunosător al dreptului feudal

FEUILLAGE (feu-yaf) *m* 1 frunzet, frunzele unui arbore, 2 frunziș

FEUILLAGISTE (ya) *m* imitatorul frunzelor la florile artificiale

FEUILLASON (feu-yè-zon) *f* înfrunzire, reînnoirea frunzelor

FEUILLANT, (yan), **TINE** *s* călugăr, călugăriță cu acest nume || *m* republican moderat (în 1792) || *f* plăcintă însoată

FEUILLARD (yar) *m* 1 crengi uscate cu frunze (pentru hrana vitelor), 2 ramuri de salcie, de castan despicate din cari se fac cercuri de butoaie || a *fer feuillard*, fășie de fier subțire și lată

FEUILLE (feu-y) [i folium] *f* 1 frunză

feuille morte, frunză uscată, 2 petală *feuille de rose*, petală de trandafir, 3 foiță *feuille d'or*, foiță de aur, 4 coală a la *feuille*, par *feuilles* cu coala, *bonne feuille*, coală de probă, 5 foaie, fișă *feuille de papier*, foaie de hartie, 6 foaie, ziar, 7 *feuille de route* a) foaie de drum, b) itinerar al (unei trupe), *feuille de présence*, registru de prezență, 8 *Arh* imitație de frunze [V Suplimentu]

FEUILLE, **E** (ye) a cu foi, cu frunze || *m* *Pict* model cum sunt reprezentate frunzele unui arbore

FEUILLE (ye) *f* 1 frunzis, 2 boltă de frunze, frunzar *dans sous la feuille*, a dansa sub boltă de frunze

FEUILLE-MORTE a de culoarea frunzei uscate galben deschiș

FEUILLE (feu ye) [feuille] o 1 a da frunze, 2 a picta frunze 3 a imita frunzele (la florile artificiale) *ce feuillagiste* *feuille bien*, acest lucrător imită bine frunzele, 4 a acoperi cu frunzis verde, 5 a face (tubuc de lemn (la stalpi) || *Se feuiller*, a se acoperi cu frunze

FEUILLET (yé) [feuille] *m* 1 foaie de hartie, fișă *tourner les feuillets*, a întoarce foile, a răsoi, 2 scândură subțire (pentru panourile de tâmplărie), 3 foiosul, al treilea stomac (la rumegătoare), 4 straturi de celule constituind embrionul animalelor *feuillets embryonnaires*, straturile de celule ale embrionului

FEUILLETAGE (y') *m* 1 plăcintă din foi, 2 pregătirea în foi a unei plăinte

FEUILLETÉ (y' té) o 1 a răsoi, 2 a pregăti în foi o plăcintă || *Se feuilleté*, a se împăi în foi, în file

FEUILLETIS (y'-ti') *m* 1 partea subțire a ardeziei unde se despică ușor, 2 colțul unui diamant sau al unei alte p etre fin tăiate

FEUILLETON (y') [feuille] *m* feuilleton, foiaș, articol literar, etc sau roman publicat în partea de jos a ziarului

FEUILLETONISTE (y') *m* feuilletonist, scriitor de feuilleton

FEUILLETTE (yé') *f* 1 frunzuță, 2 polobor de vreo 114—140 de litri

FEUILLE, **E** (yü) a foios, frunzos

FEUILURE *f* scobitura în care intră o ușă, o fereastră, un oblon

FEURRE *f* (†) prme amestecate

FEUTRABLE a din care se poate fa cepășă

FEUTRAGE *m* 1 facerea păslei, 2 garnisirea cu păsle

FEUTRE *m* 1 păsle, 2 pălărie de păsle, 3 călți cu care se umple șeaua

FEUTREB o 1. a face păsle (din lână, din pâr), 2 a umplea cu călți.

FEUTRIER, **ÈRE** s lucrător păslar.

FÈVF [l faba] *f* bob, *donner un pois pour une feve*, a plăti cu aceeaș monedă, *gâteau de la feve*, plăcintă de Bobotează în care se ascunde un bob, *roi de la feve*, cel care dă peste bobul ascuns în plăcintă [V Suplimentu]

FÈVEROLE *f* bob sălbatec

FÈVRIER [l februarus] *m* luna februarie, făuar, faur

FEZ (jez) [orasul Fez] *m* les turces

FI *int* fui *faire* *fi de*, a dispregui

FIACRE [dela casa Saint-Fiacre, în care se stabilise primul birou de tăsur] *m* 1 cupeu de piată, 2 (†) burjar

FIANÇAILES (sa-y') *f* pl 1 logodnă, 2 promisiune de căsătorie

FIANCÉ, **E** s logodnic, logodnică || a logodit

FIANCER o a logodi || *Se fiancer a* a se logodi cu [Se conjugă ca *avancer*]

FIASCO [it] *m* fiasco, nereușită, *faire fiasco*, a nu reuși

FIASQUE [it] *f* sticlă burtoasă îmbrăcată în paie

FIBRE [i] *f* fibră, firisor, fig *avoir la fibre sensible*, a se aprinde lesne, a-i sări repede gândăra

FIBRUX, **FUSE** a fibros, cu firisoare

FIBRILLARE (ler') a compus din firicele

FIBRILLE (bril') *f* firul

FIBRILLEUX, **EUSE** (leu) a compus din firicele

FIBRINE [fibre] *f* fibrină, materie organică ce se găsește în sânge

FIBROME *m* fibrom, umflătura țesăturii fibroase

FIBULE [i] *f* agrafă de veșmant (la cei vechi)

FIC (fik) [l ficum] *m* 1 negel, 2 umflătură la piciorul calului

FICAIRE [l ficaria] *f* Bot grâușor, unișor.

FICELAGE *m* legătul cu sfoară

FICELÉ, **E** a 1 legat cu sfoară, 2 *fam* gătit *être mal ficelé*, a fi urât gătit

FICELE o a legă cu sfoară. || *Se ficeler*, 1 a se lega cu sfoară, 2 *pop* a se îmbrăcă (urat) [Se conjugă cu *appeler*]

FICELEUR, **EUSE** s legător su sfoară

FICELIER *m* 1 ghem de ață, 2 *fam* a) actor care recurge la trucuri, b) om care umblă cu șiretlicuri

FICELLE *f* 1 sfoară, 2 *fig* șiretlic, truc ordinar *les ficelles d'un metier*, șiretlicurile unei meserii, fig *montrer la ficelle*, a se da de gol, *tenir la ficelle*, a duce de nas pe cineva; *on voit la ficelle*, e rusat cu ață albă, 3 *fam* om care umblă cu șiretlicuri || a cărciocar, chițibugar [V Suplimentu]

FICELLERIE *f* sfiorărie (fabrică, magazin)

FICHANT, **E** a 1 care lovește direct obstacolul, 2 *pop* supărător

FICHE *f* 1 balamă, 2 cârlig de fier sau de lemn înșift într'un țărșu, un cuiu, 3 fișă, foiță izolată (pentru note sau pentru clasarea alfabetică a unor lucruri), 4 fișă (la joc), *fiche de consolation*, fișă de despăgubire, *fig* slabă despăgubire, slabă mângâiere

FICHER o 1 a înșige, a bate *ficher un pieu en terre*, a înșige un par în pământ, 2 *fig* a pironi, a așinti *ficher les yeux*, a pironi ochii, 3 a da *fichez moi la paix*, dă-mi pace! *ficher à la porte*, a da pe ușă afară, 4 *ficher le champ*, a se căra, a o șteige || *Se ficher*, 1 a se înșige, fig *se ficher quelque chose dans la tete*, a și vâri ceva în cap, 2 *pop* *se ficher s'en ficher*, 1.

a nu-i păsa de(n)uric, 2 a-și bate joc de, 3 *allez vous faire jucher* (115), du te la dracu, 4 *se ficher en*, a se îmbrăca ca [V Suplimentul]

FICHET *m* fișă (la table)

FICHOIR *m* schrapuş, Carlig (la rufe)

FICHIRE *v* *int* drace!

FICHU, *E* a 1 prost, păcătos *un fichu repes*, o masă păcatoasă, 2 *pop* pierdut, prăpadit dus pe copră, 3 *pop* *mal fichu*, foarte prost îmbrăcat [V Suplimentul]

FICHU *m* fișu, broboarda, năframă

FICOIDE (*ho id*) [l ficus] a ca smochina || *f* ficoidă (olantă grasă din Africa)

FICTIF, *IVE* a fictiv, închipuit, născut

FICTION (*fi k si-on*) [l *f* ficțiune, închipuire, născocire *de fiction*, născocit

FICTIONNAIRE a care se interzicează pe o ficțiune legală

FICTIVEMENT (*id*) *adv* într-un mod fictiv, pe închipuite

FIDÉICOMIS [l *fidei commissum*] *m* moștenire lăsată unei persoane pe numele altuia

FIDÉICOMMISSAIRE *m* cel însărcinat cu transmiterea unei moșteniri

FIDÉJUSSEUR [l *fidejussor*] *m* chezaș

FIDÉJUSSION [l] *f* chezașie

FIDÉJUSOIRE [l] a de chezașie

FIDELE [l] a fidel a) credincios, statornic, b) exact *historien fidèle*, istoric exact, c) *mémoire fidèle*, d) cinstit, devotat, e) care crede || *s* 1 om credincios, 2 *pl* drept credincioși, catolici

FIDEMENT *adv* în mod fidel, exact, cu credință, etc

FIDÉLITÉ [l *fidelitas*] *f* fidelitate a) credință, b) devotament *la fidelité du chien*, c) exactitate

FIDUCIAIRE [l] a 1 însărcinat cu transmiterea unei moșteniri, 2 *monnaie fiduciaire*, bilet de bancă, hârtie-monedă

FIDUCIAIREMENT *adv* în mod fiduciar, prin transmitere prin altă persoană

FIDUCIE [l] *f* vânzare fictivă (prin care obiectul trebuie restituit după puțin timp vânzătorului)

FIEF (*ef*) *m* feud a) domeniu de vasal, b) *fig* posesiune exclusivă, drept

FIEFFÉ, *E* a 1 care ținea ca feud, 2 dat de feud, 3 *fig* desăvârșit, patentat *irogne fief*, bețivan patentat

FIEFFER *v* a da un feud, a da ca feud

FIEL (*â*) [l *fel*] *m* 1 fiere, 2 *fig* venin *discours plein de fiel*, cuvântare plină de venin, 3 amărăciune *se nourrir de fiel*, a se hrăni cu amărăciune

FILLEUX, *EUSE* a 1 ce ține de fiere, 2 amar ca fierea

FIENTE (*an'*) *f* balegă (de vite), căcat de porumbel, etc

FIENTER *v* a se bălega, a se căcă

FIER [l *fidere*] *v* (†) a încredința || *Se fier à*, a se încrede în *fiez-vous-y! bien fou qui s'y fie!* a! și găsit în cine să te în crezi! *se fier sûr*, a se bizui pe

FIER (*fi-ér*), **ÈRE** [l *ferum*] a 1. mândru,

fudul, 2 îndrăzneț, semet *les plus fiers généraux*, ce. mri schemei generali, 3 măret, nobil, *ame fiere*, inimă nobilă, 4 *pop* strașnic, mare, insernat, *il a reçu un fier coup a la tête*, a primit o lovitură teapănă în cap, *une fiere imprudence*, o mare nesocotință, *un fier marcheur*, un mergător neobosit, *un fier coquin*, un mare pungaș || *s* cel mândru *faire le fier*, a face pe grozavu

FIER-A-BRAS *m* fam fanfaron, fulau, mot-targiu

PIÈREMENT *adv* 1 cu mandrie, 2 semet, cu semeție, 3 în liniu mari *neindre fièrement*, a rugărit în liniu mari, 4 *fam* foarte, grozav *le Vai fièrement tance*, l-am dojenit strașnic

PIÉROT, *E* a și s fudulache, fudul caraghios

FIERTE [l *feretrum*] *f* (†) lacra unui sfânt

FIERTE [l *feritatem*] *f* 1 mândrie, 2 măreție, noblețe, 3 semeție, îndrăsneală, 4 răceală prefăcută (a unei femei în amor), 5 *pl* acte de mândrie

FIÈVRE [l *febris*] *f* febră, figură, fierbințeală, *fig* *cela donne la fièvre*, te apucă frigurile, îți dă fiori

FIÈVREUSEMENT *adv* într-un mod febril, înfrigorat

FIÈVREUX, *EUSE* a 1 care dă friguri *il-mat fièvreux* climă dătătoare de friguri; 2 care are friguri, 3 *fig* fierbinte înflăcărat, înfrigorat *imaginative fièvreuse*

FIÈRE *m* 1 fluer, tilincă, 2 cel ce cântă din tilincă

FIÈFR *v* 1 a cântă din fluer, 2 a vesti din fluer

FIGEMENT *m* închiegare

FIGER *v* a închiega, a învătoșă || *Se figer*, a se închiegă [*se conjugă ca arranger*]

FIGOLAGE *m* rafinare în ceva

FIGOLER *v* *pop*. 1 a rafina în ceva, 2 a găti minușios, a executa cu multă îngrijire

FIGUE (*fig'*) [l *ficus*] *f* smochină *fam* *mouté figue mouté raisin*, și bun și rău, jumătate în glumă jumătate în serios, *ni figue ni raisin*, nici carne nici pește, *faire la figue à quelqu'un* a-și bate-joc de cineva

FIGURIE (*fig'-ri*) *f* loc sădit cu smochini

FIGUIER (*gh i'*) *m* smochin, *figuier d'Inde*, de Barbarie, bioască

FIGULINE [l] *f* oală de teracotă

FIGURANT, *E* s figurant, personaj decorativ într-o piesă sau într-un balet

FIGURATIF, *IVE* a figurativ a) care este figură, pildă, b) care înfățișează exact *plan figuratif*, || *f* *Giam* literă care caracterizează un caz, un timp, etc

FIGURATION [l] *f* 1 figurare, 2 figuranți unui teatru

FIGURATIVEMENT *adv* în mod figurat

FIGURE [l] *f* figură a) înfățișare *figure humaine*, înfățișare omenească, b) față, obraz *faire figure* a) a se arăta, b) a face față, *fig faire bonne ou triste figure*, a fi sau nu fi la locul său, a se prezentă bine sau prost, a jucă un rol frumos sau trist (într-o afacere), *faire*

bonne figure a mauvais jeu, a ști să și ascundă supărarea, *c) chip figures d'animaux, figure de marbre*, chipuri de animale, chip de marmură, *d) inchipuire, imagine, e) Geom* figură, *f) Gram figures de rhetorique*, figuri de retorică, *quittions la figure, parlons sans figures*, să vorbim pe șleau, *h) figură de dans* [V Supl.]

FIGURÉ, *E* *a* 1 figurat *a) cu figuri, b) înfățișat, c) inchipuit, d) monuments figures*, monumente care reprezintă în sculptură sau pictură oameni, etc., *e) Gram* luat cu alt înțeles, 2 *ferment figure*, ferment organic, mi-crob, bacterie, etc., 3 îmbrăcat *couci M Dubois plavament figur*, iată și pe d-l D în haina caraghioasă, *m* înțeles figurat

FIGUREMENT *adv* în mod figurat

FIGURER [*l* figurare] *v* a figura *a) a înfățișa, b) a apare, a se arăta, a se afla figurei dans une fête*, a se afla la o serbare, *c) Teat* a fi figurat, *d) Com faire figurer*, a înregistra, a înscrie *|| Se figurer*, a și inchipui, *e* crede

FIGURINE *f* figurină, figură mică

FIGURISME *m* figurism, credința acelora cari privesc Vechiul Testament ca imaginea celui nou

FIGURISTE *m* 1 turnător sau vânzător de figuri în gips, 2 *Teol* partizan al figurismului

FIL (*fil*) [*l* filum] *m* 1 fir *fil de soie*, fir de mătase *donner du fil a retardie*, a da de turcă, 2 fir de ață *ne tenu qu'a un fil*, a atârna de un fir de ață, *fig de fil en aiguille*, din vorbă în vorbă, *avou le fil*, a fi șiret, 3 *fil à plomb*, ață de potrivrit, cumpăna meșterilor, 4 sfoară de care se trage o marionetă, *fig sfiori*, secrete *tenir tous les fils d'un complot*, a ține în mână toate secretele unui complot, 5 *fig* fir, *șir fil du récit*, firul povestirii, 6 sârmă *fil de fer*, sârmă de fier, 7 curs *suivre le fil de l'eau*, a urma cursul apei, 8 tăis ascuțit *passer au fil de l'eepe*, a trece sub ascuțișul săbiei, a măcelări, *donner le fil (à un rasoir)*, a ascuți (un briciu), 9 *fil de la verge*, ațe de păiajeni luate de vânt, 10 salbă, *șir fil de perles*, șirag de mărgăritari [V Suplimentu]

FILAGE *m* torsul

FILAIRE *s* verme subțire ca ața

FILAMENT [*l*] *m* filament, firicel, ațșoară

FILAMENTEUX, *EUSE* *a* cu firicele

FILANDIÈRE [*filer*] *f* (†) torcătoare

FILANDRE *f* 1 ațe de păiajeni luate de vânt, 2 fibră subțire și lungă la carnea tare, 3 fibre lungi la (plante)

FILANDREUX, *EUSE* *a* 1 ațos, plin de fibre lungi și subțiri, 2 întortochat și lung *style filandreux*

FILANT, *E* *a* 1 care piștește, curge încet, 2 *Moile filante*, stea căzătoare

FILARIOSE *f* boală pricinuită de viermi subțiri ca ața

FILASSE [*fil*] *f* 1 mănunchiu de firicele scoase din scoarța inului, cânepii etc., fuor, caier, 2 *chevaux de filasse*, păr încălțit sau galben, *cette viande n'est que de la filasse*, carnea aceasta e prea ațșoasă, e numai fire

FILASSIER, *ÈRE* *s* și *a* 1 lucrător care

fasonează inul, canepa, 2 cauzator de in, de canepă

FILATEUR *m* conducătorul sau stăpanul unei torcătorii

FILATURE *f* 1 torcătorie, fabrica unde se toarce lana, bumbacul, etc., 2 torsul, 3 *fig* urmărire (a unui individ suspect) [V Supl.]

FILE [*l* fila] *f* șir, rând *feu de file*, descărcături în șir și necurmăte, *fam s'embrouiller dans les feux de file*, a se zăpăci, *chef de file*, cel din capul rândului, *prendre la file*, a-și lua locul în șir, *ligne de file*, înșiruirea uneia înapoia alteia (corăbii) *|| adv a la file*, în șir, unul după altul, *à la file indienne*, unul înapoia altuia (ca Indieni)

FILÉ *m* 1 fir de mătase, de cânepă aurit sau argintat, 2 fir pentru tesut

FILER [*fil*] *v* 1 a toarce, 2 a răsuci, a împleti *filer une corde*, a răsuci o funie, *fig filer sa corde*, a se face vrednic de spânzurătoare; *filer une intrigue*, a conduce cu dibăcie o intrigă, 3 *fig filer ses jours*, a-și scurge viața, *filer des jours d'or*, a duce o viață fericită, *filer le parfait amour*, a hrăni un amor curat, *filer un son*, a ține un sunet (mărindu-l sau micșorându-l pe nesimțite), *fam filer une période*, a înșira un perioadă, 4 a acoperi cu un fir argintat (coardele unui instrument), 5 a urmări *filer un voleur*, a urmări pe un hoț, 6 *Mar a) filer un câble*, a lăsa să alunece o franghie, *b) filer un nœud, deux nœuds, trois nœuds*, a alerga cu o viteză de unu, două sau trei noduri pe ceas (treizeci, șaiszeci, nouăzeci de metri pe minut), *filer son nœud a) a izbuiți în ceva, b) a pișcă, 7 (la joc) filer ses cartes a) a și descoperi cu încetul și una câte una cărțile, b) a se scăpa de ele, filer des cartes*, a arunca cărți, *filer sa carte*, a însemna o carte și a o schimba apoi cu alta, 8 a face fire, sârme din *filer de l'or*, a face sârmă din aur, 9 a se slăbi, a se întinde (ca o ață), 10 a curge încet, a piști *ce vin file*, vinul acesta piștește, 11 *fam a se scurge repede*, a se duce unul după altul, 12 *pop a o șterge*, a spăla putina, 13 a filă, a fumega (lampa), 14 *fig filer doux*, a nu crânci, a se supune, 15 a merge unul înapoia altuia (soldați) *faire filer des troupes*, a trece trupe fără șgomot (prin o țară), 16 a se învârti în aer producând o lumină (un meteor) *|| Se filer*, a se toarce, a fi tors [V Suplimentu]

FILERIE *f* 1 torcătorie de cânepă, 2 trăgătoare de sârme

FILÉ [*fil*] *m* 1 firicel, ațșoară, 2. ața de sub limbă, *fig couper le filet à quelqu'un a) a tăia ața limbii curva, b) a-i tăia vorba*, 3 plasă, laț (de prins pește, păsări), *fig un beau coup de filet*, o pescueală frumoasă, un câștig frumos neașteptat; *je me suis pris dans ses filets*, am căzut în mrețele sale, *d'un coup de filet*, dintr-o dată, 4 rețea, împletitură (de reținut părul), 5 mușchii *filet de bœuf*, mușchii de vacă, *faux-filet*, mușchii de calitate inferioară, 6. cantitate mică, *târă filet de vinaigre*, un pic de oțet, 7 *fig un filet de voix*, o voce plăpândă, un glas subțirel; *n'avoir*

qu'un filet de vie, a fi foarte plapand, a *l'op*
a) linia despărțitoare a două coloane dintr-o
pagină, b) ornament lungăieș (la începutul
sau la sfârșitul unei capitole), 9 tritura în
spirală (a unui șurub), 10 brau îngust (la clă-
dim), 11 *Blaz* bandă înșorată nălatine

FILETAGE *m* 1 trecere prin fire, 2
pescune pe funș cu vâșce

FILETER *v* 1 a trece prin gau-
rile unei filiere (firele metale), 2 a face ie-
situra în spirală a unui șurub, 3 a înșorare
[Se conjugă ca *archeter*]

FILEUR, FUSE *s* 1 torcător, conducătorul
unei torziuni, 2 torcător de sare, 3 *fi-
leur de cartes*, trișor [V Suplimentul]

FILIAL, **F** [i] a filial, fișor, de la

FILIALEMLAT *adv* în mod filial, ca un fiu
fișor

FILIATION [i] *f* filiație a) coborâre din
tată în fiu înrudire, b) *fig* legătură înrească
șir *filium des ideis*

FILINÉES *f pl* Bot clasă de criptogame
vasculare cu frunza ca tip

FILIERE [i] *f* filieră a) unealtă de transfor-
mat metalele în fire subțiri, b) unealtă care
servește la facerea șurupurilor, c) *fig* ordine,
rând, șir de formalități, etc *passer par la
filiere*, a trece prin filieră, a fi silit să îndure,
a trece prin grele înrecări, *filier de gens*, mare
număr de oameni pe mână cărora trebuie să
treacă o afacere, d) *Com* bilet de predare
transferabil asupra altei persoane

FILIFORME *a* 1 Bot subțire ca un fir, 2
Med *pouls filiforme*, puls foarte slab

FILIGRAN [it] *m* filigran a) lucrături în
aur sau argint din fire fine reunite, b) deven
împănat în hârtie (ca la biletele de bancă)

FILIGRANER *v* a lucra în filigran

FILIGRANISTE *m* filigranist, lucrător de
filigran

FILIN [i] *m* otgon subțire

FILIPENDULE *a* alarnat de un fir

FILLE (fi'y) *f* 1 fată, 2 fată nemă-
ritată *resier fille*, a rămâne fată mare,
elle est encore fille, e încă fată mare, *la fille!*
fato! 3 încă, *fig fille d'Eve*, femeie (mai ales
curioasă), *être fille a*, a fi în stare de a,
4 servitoare *fille d'auberge*, servitoare de han,
5, fan prostituată, *fille de joie*, prostituată, 6
călugăriță *les filles de Cîteaux*, călugărițele din
Cîteaux, Poet *les filles de Mémoure*, Muzele
les filles d'Enfer, furnie, *une fille de l'Eglise*,
o catolică, *fille ainee des rois de France* Uni-
versitatea din Paris, *fille ainee de l'Eglise*,
Franța, 9 *fille d'honneur*, domnișoară de onoare,
fille de boutique, vânzătoare într-o prăvălie, 9
fig produsul *la misere est fille du vice*, mizeria
e produsul viciului [V Suplimentul]

FILLETTE (yer') *f* fetiță

FILLEUL, **F** (yeul') [i] filiolus] *s* fin, fină

FILOCHE [fi] *f* țesătură sau laț de lână,
din fir sau din mătase

FILOCHER *v* a face țesături sau lațuri din
fir sau din mătase

FILOIR *m* 1 torcătoare, 2 cilindru de

lemn în capul sau coada corăbiei de care se
leagă otgonul pentru a opri

FILON [fi] *m* filon, vară (de metal)

FILOSELLE [it] *f* borangie, mătase groasă

FILOU *m* 1 pungaș 2 jucător necinstit,
trișor

FILOUTAGE *m* pungășitul

FILOUTER *v* 1 a pungăși, a șterpeți, 2 a
juca necinstit, a înșela la joc

FILOUTERIE *f* 1 pungășie, 2 înșelătorie
la joc

FILS (fiss) [i] filium] *m* 1 fiu, fecior, 2
l'air elle est accouchée d'un fils, a născut un
oțiat, *fils de famille* băiat de familie (bună),
fig le fils de Dieu, *le fils de l'homme*, Isus
Cristos, *les fils d'Apollon*, poezii, *les fils de
Mars*, războinici, luptători, 4 urmași *les
fils des Gaulois*, Galii, *les fils d'Albion*, En-
glezii, 5 loc *être fils de ses œuvres*, a nu și
datora totu decât sieși, 6 *fig* produs *le
luxe est fils de la vanité*, luxul este produsul
vanității

FILTRAGE *m* filtratul

FILTRATION *f* filtrare, strecurare, *eaux de
filtration*, ape care răzbesesc prin stânci, etc

FILTRE [it] *m* filtru a) strecurătoare, b)
aparat de strecurat, c) băutură magică

FILTREUR *v* a filtra a) a strecura, a trece
prin filtru, b) a răzbi, a pătrunde prin

FILURE [fi] *f* urzeală, torcătură

FIN [i] finis] *f* 1 fine, sfârșit, capăt, *fin
courant*, la sfârșitul lunii aceleia, *fin prochain*,
la sfârșitul lunii viitoare, *fin janvier*, la sfâr-
șitul lui Ianuarie, *mener à bonne fin*, a duce
la capăt, a isprăvi (cu bine), *lig faire une fin*
a) a-și schimba felul de viață, b) a se că-
ători, *mettre fin a*, a pune capăt (unui lucru),
prendre fin, a se sfârși, 2 sfârșitul vieții, moar-
tea, *toucher (urer) a sa fin*, a fi aproape să
moară alii pe ducă, *faire une bonne fin*, a avea
o moarte frumoasă, 3 scop, țintă *faire à bonne
fin*, d *mauvaise fin*, a face cu intenție bună,
cu intenție rea, *en venir a ses fins*, a-și
ajunge ținta, d *cette fin*, d *ces fins*, în acest
scop, pentru aceasta, *la fin justifie les moyens*,
scopul scuză mijloacele, *qui veut la fin veut
les moyens*, pentru a izbăvi orice mijloc e bun,
la fin couronne l'œuvre, dacă rezultatul e bun,
restul n'are importanță, d *telle fin que de
raison*, pentru orice întâmplare, *fin de non
recevoir* a) respingere a unei acțiuni ca ne-
intemeiată, b) *fig* refuz, *renvoyer quelqu'un
des fins de sa plainte*, a respinge acțiunea cuivă
adv d la fin a) în sfârșit, b) la sfârșit, d
la fin des fins, la urma urmelor, *en fin de compte*,
la urma urmei, în sfârșit

FIN, **E** a 1 fin a) subțire *papier fin*,
plume fine, hârtie subțire, ploaie subțire, b)
mărunt *fines herbes*, ierburii mărunți tăiate,
c) delicat *travis fins*, trăsături delicate, d) pre-
țios, scump *pierre fine*, piatră prețioasă, e)
curat *or fin*, aur curat, f) ales pe sprâncenă,
foarte bun *vin fin*, g) ascuțit *oreille fine*,
ureche ascuțită, h) pătrunzător, ager *esprit
fin*, minte ageră, *fig. nez fin*, pătrundere, i)

spiritual, inteligent, isteț *physionomie fine*, înfățișare inteligentă, 1) viclean, șiret *fin renard*, vulpeșneală, *fine bete*, *fine mouche*, femeie pșicheră, k) svelt *vaille fine*, talie sveltă, 2) fig *fine lame*, a) spadassin excelent, b) femeie isteță, 3) *fin mot* a) cuvântul hotărâtor, din urmă, b) deslegare (a unei ghicitori), c) adevăratul motiv, 4) *fin fond*, strâfund, 5) *partie fine*, partidă de petrecere (cu dame) || *adv* 1) cu finețe, cu dibăcie *jouer fin*, a jucă cu dibăcie, 2) *prendre une bille trop fin*, a lovi o bilă de biliard (piea tare) pe de lături || *m* 1) iscusitul, istețul *faire le fin*, a face pe istețul, *jouer au plus fin*, a se intruce în viclenie (cu cineva), 2) obârșie, punctul de căpetenie *le fin au fin d'une affaire*, adevărata obârșie a unui lucru, 3) finețe *ecrire en fin*, a scrie pe curat, 4) rule line *coudre en fin*, a coase rușanie fină, 5) *c'est du fin*, asta-i lucru bun [Veri cuvintele în legătură cu *fin*]

FINAGE *m* 1) (†) înalinderea teritorială a unei comune, 2) *Tehn* curățirea hierului

FINAL, *E a* 1) linal, dela urmă, cel din urmă, lig *cause finale*, stârșitul, scopul cel din urmă, 2) care ține până la moarte *impénitence finale*, nepocăință care ține până la moarte || *f* 1) ultima silabă, ultima literă (a unui *uvant*), 2) (la Sport) ultima cinsă, 3) *Muz* nota linală hotărâtoare || *m* linal, bucata cu care se termină (ex o simfonie)

FINALEMENT *adv* în cele din urmă, în sfârșit

FINANCE *f* 1) mijloacele bănești *ses finances sont en baisse*, stă prost cu punga, 2) bani (peșin) *moyennant finances*, cu bani peșin, 3) înanță a) prolesunea de financiar, b) financiarul *le monde de la finance*, lumea financiarilor, *la haute finance*, marii capitaliști, c) *pl* avuțiile Statului *le ministère des Finances*

FINANCIER *o fam* a finanța, a da bani [Se conjugă cu *avancer*]

FINANCIER, ÈREa financiar, de finanțe || *m* financiar a) om de finanțe, b) *fig* bancher || *a la financière*, gătit cu ciuperci

FINANCIÈREMENT *adv* în materie de finanțe

FINASSER [fin] *a fam* a umblă cu vicleșuguri proaste

FINASSERIE *f* vicleșuguri proaste, tertipuri ordinare, chițibușuri

FINASSEUR, EUSE sau **FINASSIER, ÈRE s** *fam* cel ce umblă cu tertipuri proaste, chițibușur

FINAUD, E a și s șiret, smecher

FINE *f* sciere fină, subțire

FINEMENT *adv* cu finețe a) în mod fin, delicat, b) cu sietenie, cu dibăcie.

FINE-MÉTAL *m* *Tehn* tuciu alb

FINERIE *f* *Tehn* cuptor în care se face curățirea metalelor

FINES *f pl* huile mărunte.

FINESSE [fin] *f* 1) finețe a) calitate fină, subțime (ex a unei ștoite), b) *fig* delicatețe, gingașie *finesse des traits*, delicatețea trăsăturilor, c) ascuțime, *fig* pătrundere. *finesse*

de l'ouie, ascuțimea auzului, d) agerimea, istețime *finesse de l'esprit*, istețimea spiritului, e) vicleșug, șiretchie *chercher (entendre) finesse a quelques chose*, a da ur înțeles tainic sau îndușcios unui lucru, *n'y pas savoir de finesse* a nu voi să înșele, *faire finesse*, a ascunde (ceace nu trebuie)

FINET, ETTE *a fam* smecher

FINETTE *f* molton (stofă)

FINGARD, E a îndășnic (cal)

FINI *E a* 1) finit, isprăvit, 2) desăvârșit, *un coquin fini*, un pungaș desăvârșit, 3) mărginit *l'esprit de l'homme est fini*, mintea ome-nească e mărginită, 4) prăpădit, uzat (la fizic și la moral) *un homme fini*, un om uzat || *m* 1) mărginitul, 2) desăvârșire *donner du fini a son travail*, a-și desăvârși lucrarea

FINIR [l finire] *v* 1) a fini, a isprăvi, a sfârși; lig *mal finir*, a sfârși rău, 2) a sfârși *finir en pointe*, a se sfârși în formă de vârf ascuțit, 3) a încetă *son bail finit à Paques*, contractul său de arendă încetează la Paști, 4) *il finira par* (cu un infinitiv) în cele din urmă tot va, *il finira par faire, par avoir etc*, în cele din urmă tot are să facă, să mărturisască, etc, 5) a pune capăt *l'instant qui va finir sa vie*, momentul care va pune capăt vieții sale; 6) a se sfârși, a muri a pieri, 7) loc *en finir*, a lua o hotărâre definitivă, *en finir avec*, a se scăpa de || *Se finir*, 1) a se sfârși, a se isprăvi; 2) a încetă, 3) *fam* a se găti (ex o haină)

FINISSAGE *m* desăvârșire, prelucrarea din urmă ce se dă unei opere

FINISSANT, E a care sfârșește

FINISSEUR, EUSE s cel ce desăvârșește, dă ultima prelucrare unei opere

FINNOIS, E (fi-noa) s finlandez || *m* limba finlandeză

FIOLE *f* sticlură

FIORD *m* fiord, golf strâmt și adânc din Norvegia

FIORITURES [it] *f pl* floricele

FIRMAMENT [l] *m* firmament, boltă cerească

FIRMAN [pers] *m*. firman, poruncă împărătească

FIRME [angl] *f* firmă (comercială)

FISC [l fiscus] *m* fisc a) vistieria Statului, b) administrația însărcinată cu perceperea impozitelor

FISCAL, E a fiscal, al fiseului.

FISCALEMENT *adv* pe calea fiseului

FISCALITÉ *f* 1) legea privitoare la fisc, 2) tendința de a înmulți impozitele

FISSILE [l] *a* care se divide ușor în fășii subțiri

FISSIPARE [l] *a* care se produce prin sci-zunea propriului său corp.

FISSIPEDE [l] *a*. fispiped, cu picioarele despărțite în degete.

FISSIROSTES *m pl* păsări cu ciocul foarte despicat

FISSURATION *f* crăpare (a pietrelor)

FISSURE [l] *f* 1) crăpătură mică, 2) *Anat*. brazdă, 3. *Pai* crăpătură

FISTON *m* pop iu [V Suprameant]
FISTULAIRE *a* fistular *a)* cu țevă în toată
lungimea sa, *b)* ce ține de o fistulă

FISTULE [1] *f* 1 *Med* fistulă, bubor, 2
lovitură de ciocan deacurmeziiul lemnului

FISTULEUX, EUSE *a* fistulos, de natura
fistulei

FISTULINE *f* Bot bureți de sticlă

FIVE-O'KLOK (*far-ko*) [ancl] *m* fer-ohloh,
cearui ce se țea la ora 5 p m

FIXABLE *a* ce se poate fixa

FIXAGE *m* 1 fixare, 2 operațiune prin
care o imagine fotografică devine inalterabilă
la lumină

FIXATEUR, TRICE *a* fixator [1] *m* 1 vapo-
rizator care servă a fixa un desen pe o hârtie,
2 substanță care face o imagine fotografică
inalterabilă

FIXATIF, IVE *a* care scrie a fixa [1] *m* pre-
parațiune din gumă dizolvată în alcool care
servă a fixa desenele pe hârtie

FIXATION *f* fixare *a)* întepenire, *b)* așe-
rare *fixation de l'impot*, *c)* hotărâre

FIXE [1] fixus] *a* fix *a)* nemiscat, țeapăn,
b) așintit *avoir les yeux fixes sur quelqu'un*,
a avea ochii așintiti pe cineva, *c)* statornic,
hotărât *prix fixe, jour fixe* preț hotărât, zi
hotărâtă, *d)* Chim *corps fixe, corp* care nu
se volatilizează [1] *m* leață hotărâtă *il a tant*
de fixe par an, are atata leață hotărâtă pe an,
2 mișcare *le barometre est au fixe*, barome-
trul stă nemiscat [1] *int* drept!

FIXÉ *m* pictură mică în uleiul lipită îndă-
rătul unui geam

FIXEMENT *adv* în mod fix, cu fixitate

FIXER [fixe] *v* 1 a fixa *a)* a întepeni, *b)*
a așeza, a statornici *fixer sa residence, son*
domicile, a-și statornici reședința, domiciliul,
c) fig a prinde *fixer dans la mémoire*, a reține
în minte, *d)* a așinti, a pironi *fixer les yeux*
sur quelqu'un, a-și pironi ochii pe cineva, *e)*
a privi înțată *il est impoli de fixer les gens*, e
nepoliticos să privești înțată la oameni, *f)* a
hotărâ *fixer un prix, un jour*, a hotărâ un preț,
o zi, *g)* a atrage *fixer l'attention*, a atrage
atenția, *h)* a da o formă hotărâtă, 2 *fixer une*
langue, a da unei limbi o formă hotărâtă, 2
fig. *fixer son choix*, a-și pune ochii pe cineva,
a alege ceva, *fixer ses idées sur le papier*, a-și
așterne ideile pe hârtie, *me voilà fixé*, știu
acum ce-mi rămâne de făcut, *être fixé*, a nu
mai avea nici o îndoială, 2 a face să fie sta-
tornic: *fixer un esprit léger*, a face pe un om
ușuratic să devie statornic [1] *Se fixer*, 1 a se
statornici, 2 fig a se prinde, 3 a se așinti,
a se proni, 4 a se opri *le vent s'est fixé au*
sud, vântul s'a oprit la miazăzi, 4 a se hotărâ
la ceva *mon choix s'est fixé sur*, mi-am pus
ochii pe, m'am hotărât la

FIXITÉ *f* fixitate *a)* întepeneală, *b)* pro-
neală, *fixité de son regard*, privirea sa înțată,
c) fig statornicie, tărie, *d)* Chim, însușirea
de a nu se volatiliza la acțiunea focului

FLA *m* lovitură dublă din bețișor pe tobă
V *ra Pl des fla et des ra*

FLABELLATION [1] flabellum] acțiune, pri-
meană a aceluia în jurul unei părți imobilizate
a copriului

FLABELLE, E *a* în formă de evantai

FLABELLUM (*bel-lom*) [1] *m* evantaiu mare
cu coadă lungă purtat de un sclav (în ve-
chine)

FLAC *in'* phosce *fluc, flar*, trosce phosce

FLACCIDITÉ (*ksa*) [1] flaccidus] *f* fleșcăleală

FLACHE [1] flaccus] *f* 1 partea nelucrată
mădă a unui trunchiu de arbore, jupuit de
scoarță, 2 crăpătură în stancă, 3 adâncătură
în pavaj 4 băltoacă într-o pădure [1] *a* cu col-
tul ciont

FLACHERIE *f* boală microlucă a viemului
de mătase

FLACHEUX, EUSE *a* cu colțur le ciontite

FLACON *m* flacon, sticlută

FLACONNIER *a* și *s* lucrător care face fla-
coane

FLA-FLA *m* pop 1 afectăție în pictură, 2
fig parodă, fală, lăudăroșie *faire du fla fla*

FLACELLATEUR *m* flagelator, cel ce bate
cu biciu

FLAGELLATION [1] *f* flagelațiune, *a)* ba-
tearea sau bătaia cu biciul sau cu vergile, *b)*
fig biciuială

FLAGELLÉ, E *a* 1 bătut cu biciul, cu ver-
gile, 2 prevăzut cu un firicel care servă de
organ locomotor (ex un infuzoriu)

FLAGELLER [1] flagellare] *v* a flagela *a)*
a bate cu biciu, cu vergile, *b)* fig a biciui

FLAGELLUM (*vel lom*) [1] *m* firicel mobil
servind de organ locomotor (unor infuzoriu)

FLAGEOLER (*jo*) *v* a-1 tiemură, a-1 băfăi
(picioarele)

FLAGEOLET (*jo*) *m* 1 flageolet, flaut cu
șase găuri, fam *être monte sur des flageolets*,
a avea picioare foarte subțiri, 2 fasole (oloagă),
manger des flageolets, a mânca fasole

FLAGORNER *v* a linguși în mod ordinar, a
se gudură pe lângă (cineva)

FLAGORNERIE *f* jam gudurătură

FLAGORNEUR, EUSE *s* lingușitor josnic,
gudurător

FLAGRANT, E [1] *a* flagrant *a)* tăpăuit
chiar în acel moment, *pris en flagrant délit*,
prins asupra faptului, în momentul făpturii
dehctului, *b)* evident, vădit *inegalie flagrante*

FLAIB *m* fier *a)* miros, adulmecare (la
câmi), *b)* așerime, pătiundere *avoir du flair*

FLAIBER [1] flagrare] *v* 1 a mirosi, a simți
după miros, 2 fig a presimți, a ghici *flaiber*
une escroquerie, 3 pop a răspândi un miros
[1] *Se flaiber*, a se mirosi, 2 a se presimți

FLAIBREUR *m* 1 cel ce simte după miros,
mirositor, fam *flaibreur de cuisine, de table*,
lingău, 2 iscoditor îndemănat

FLAMAND, E *a* și *s* flamand, (locutor)
din Flandra

FLAMANT *m* flamingo (pasăre călătoare cu
picioare înalte)

FLAMBAGE (*flan*) *m* 1 părțitul (unei pă-
sări), 2 părțitura (unei pânze de bumbac)

FLAMBANT, E (*flan*) *m* a 1 care flacăără,

pălăntor, 2 *tam tout flamant* nou, nou nou, nou de tot, *etre tout flamant*, a fi splendid, 3 *Blaz* în formă de flacăra

FLAMBARD, FLAMBARI (*flan*) *m* 1 *pop* luntreșmator, 2 *Mar* luntre de flăm pentru pescuit, 3 *a) on cu rucit, b) mandru il fait le flambar*, *c) se mandru il fait le flambar*, *d) se mandru il fait le flambar*

FLAMBE (*flamb*) *f* 1 sabie cu mișcă ondulată în formă de flacăra 2 *Boi* stăpânel (*flores*)

FLAMBE E (*flan*) *a* 1 trecut prin foc, palit, 2 *sem* din pe cîră în flutire lepidopter

FLAMBEAU (*flan*) *m* 1 *flacra*, masă, *2) avz flambeau* 1) lumina flăcilor, 2) *luman* de cîră, 3) *flacra*, 4) *flacra* *allumer le flambeau* *de l'ignier*, a se călări, *flambeau du jour*, soarel, *flambeau de la nuit*, luna, 4) *flacra* masă, *flambeau d'argent* candelabru de argint, 5) *lumanile* (rațiunii, genului, științei), 6) *mettre au flambeau*, a păli în buclă joc [V Suplimentul]

FLAMBÉE (*flan*) *f* vâltoare, loc viu

FLAMBER (*flan*) [*flambe*] *v* 1 a pări *flamber une volaille*, a paru o pasăre, 2 a vala, a pări, a flăcăra, 3 *fig* a rîde de vâltoare cîștigat, 4 *flamber une carene*, a trece prin foc o carenă (spre a nu putea), 5 a curăți cu ceva aprins (gura unui tun, teava unei puști, etc.), 6 *tam* a tocă, a risipi nebulă (vînt), 7 a jumihi (la joc) [V Supl]

FLAMBERGE (*flan*) *f* sabie lungă *mettre flamberge au vent*, a trage sabia sin teacă, *fig* a face pe grozavul

FLAMBOIEMENT (*flan-bou-man*) *m* 1 pâl pâl, 2 strălucit, scînteiatul

FLAMBOYANT, E (*flan*) *a* 1 strălucitor, scripitor, 2 *Ark* (ornament) care imitează flacăra (în stilul gotic), 3 *Blaz* în forma undulătoare a unei flăcări || *f* foc de artificiu în formă de cometă

FLAMBOYER (*flan-bou-ye*) [*flambe*] *v* 1 a flăcăra, 2 a străluci, a scînteia [Se conjugă ca *employer*]

FLAMINE [*flamen*] *m* flamen, preotul unui anu e zeu (la Romani)

FLAMINGANT, E *v* care vorbește limba flămîndă

FLAMMANT *m* V *flamant*

FLAMME [*flamme*] *f* 1 flacăra *flamme de Bengale*, focul bengale *lurer aux flamme* *a) a incendiă, b) a arde pe rug, fig flamme* *eternelles*, focul iadului, *jetter feu et flamme*, a vîră foc și pață, *porter le fer et la flamme en un pays*, a trece o țară prin foc și prin sabie, 2 *fig a) vîră la flamme du génie, b) patima* (dragostei), *déclarer sa flamme*, a și declara patima, 3 *flamură*, steguleț, 4 *strălucire la flamme de l'emeraude*, strălucirea smaraldului, 5 *lantetă* de lăsat sânge (cailor)

FLAMMÉ, E *a* 1 în formă de flacăra, 2 cu pete ca flăcările *gres flamme*, olăru de gres vîră și colorate la foc de oțet metalic

FLAMMÈCHE [*flamme*] *f* scînteie (ce sare din jerate)

FLAMMEROLE / *lumină*.

FLAMMETTE *f* flăcăra mică

FLAN *m* 1 tortă (din ouă, cremă și faină), 2 buclă de metal destinată a primi o împărțitură (pentru medali, monede), 3 *Tip* lăută ce se aplică peste caracterile mobile pentru a lua în împărțitura (în vîntul clișeiului)

FLANC (*flan*) *m* 1 deșertul pantecelei, partea dela coaste până la solduri, *se courber sur les flancs*, a se culă pe o parte, *battre des flancs*, a nu mai putea de oboseală, *tam, se battre les flancs* a și bate cășeau, *etre sur le flanc*, a zăca bolnav, 2 *fig* pantecele (mămci) *elle l'a poré dans ses flancs*, l-a purtat în pantecele ei, 3 *flanc a) partea laterală les flancs d'un navire*, părțile pe de lături ale unei corăbii, *b) latură*, coastă (a unei trupe) *preter le flanc, a) a se expune inamicului, b) fig* a se expune, a da ocazie, prilej [V Supl]

FLANC-GARDE *f* deșert în însărcinat a proteja flancurile unei trupe în marș *Pl des flancs-gardes*

FLANCHER *v* *pop* a da drumu, a renunța

FLANCHET *m* carnea dela pantecele vitei

FLANCONADE *f* (Scrimă) lovitură puternică de cvartă îndreptată în flancul adversarului

FLANDRIN [*Flandrie*] *m* fam lălu [V Sup]

FLANELLE *f* flanelă (stofă ușoară de lână fină) [V Suplimentul]

FLÂNER *v* a hoinări, a umbla haimană, a lămici

FLÂNERIE *f* hoinăreală

FLÂNEUR, EUSE *s* 1 hoinar, 2 haimană

FLANQUANT, E *a* situat astfel ca să poată acoperi o altă parte a unei fortificații

FLANQUÉ, E *pp être flanqué* de, 1 a avea pe de lături (ceva), 2 *pop* trântit, asvîrit, cărpit

FLANQUEMENT *m* apărarea unor întărituri cu alte întărituri

FLANQUER [*flanc*] *v* 1 a apăra, a acoperi pe de lături (întărituri sau trupe), 2 a clădi deoparte și de alta *flanquer une façade de deux pavillons*, a clădi deoparte și de alta a fațadei câte un pavilion, 3 a sta în latură unui lucru, a împiepmui *quatre plats flanquaient ce pâté*, patru mănări împiepmuiău această plăcintă, 4 *pop a) a trânti flanquer par terre*, a trânti jos, *b) a asvîri flanquer a la porte*, a da pe ușă afară, 5 *pop* a cărpi *flanquer une gifle*, a cărpi o palmă || *Se flanquer, 1 a se tînti, 2 se flanquer une culotte*, a se îmbătă.

FLANQUEUR *m* soldat de infanterie însărcinat cu apărarea flancului

FLAQUE *f* mociră, băltoacă

FLAQUÉE *f* fam cantitate de lichid aruncată cu putere, stropitură

FLAQUER *v* fam a vîră cu putere o cantitate de lichid asupra cuiva, a-i trânti în obraz [V Suplimentul]

FLASQUE *a* 1 fleșcărit, lăbărțat, 2 *fig* fără vlagă

FLASQUE *m* 1 fiecare parte a unui pat de tun, 2 *Mar* V. *potterea*

FLASQUE *f* cornet de pulveră

FLASQUEMENT *adv* fără vlagă

FLATTER *v* 1 a lăuda, 2 a îngrădi *voire attention me flatte*, atenția Dv mă îngăduiește, 3 a mângâia *flatter un chien*, a mângâia un câine, 4 a deslăși *la musique flatte l'oreille*, muzica deslășă urechea, 5 *fig* a lăuda a arăta sau a face mai frumos *ce miroir flatte oginda asta te arată mai frumos*, 6 a înșela a amăgi *cain espour qui me flatte*, speranță zadarnică care mă amăgește, 7 *l'atter de*, a face să spere, 8 a favoriza *ceux que flatte la fortune*, aceia pe care i favorizează norocul, 9 a ușura, a alina *pour flatter votre douleur*, pentru a vă dăina durerea, 10 a strânge ușor *flatter la corde d'un instrument* a strânge ușor corda unui instrument, 11 *flatter le d*, a arunca ușor zădărnici, *fig* a îndulci hapul curvii, 12 a trata cu prea multă bunățate, *fig* a ipota remedii prea ușor *flatter une plaie*, a trata ușor o rană || *Se flatter*, 1 a se lăuda, 2 a se fiată, a se măguli, a se făli cu *se flatter de sa naissance*, a se măguli cu umbria sa, 3 a închipui *il se flatte qu'on aura besoin de lui* își închipuie că va fi nevoie de el, 4 *se flatter dans ses vices*, a se complăce în viciile sale, 5 a-i plăcea să creadă, a fi convins *il se flatte que vous approuverez sa conduite*, îi place a crede că veți aprobă purtarea lui

FLATTERIE *f* lingușire *se laisser prendre aux flattements*, a fi simțitor la lingușiri

FLATTEUR, EUSE *a și s* 1 lingușitor, 2 măgulitor *murmure flatteur*, 3 amăgitor *espoir flatteur*, 4 care arată sau face mai frumos *miroir flatteur*

FLATTEUSEMENT *adv* în mod lingușitor, prin lingușiri

FIATULEUX (tă cu) EUSE [*l* flatus] *a* care produce vânturi în pantece

FLATULENCE *f* *Med* îngămădire de gaze în intestine

FLATULENT, E [*l*] *a* produs de gazele din intestine

FLATULOSITÉ *f* gazele îngămădite în pantece

FLÉAU [*l* flawellum] *m* 1 înblănu, hădărag, 2 varză de fier a unei bătănte, 3 drug de închis porțile mari, 4 *fig* flăgel *a)* plăcuță nenorocire *la guerre est un terrible fleau*, războiul este o adevărată plagă, *b)* biru *Auila fleau de Dieu*, c) lucru supărător, persoană plătisitoare

FLEBILE (*flé bile*) [*it*] *adv* Muz duios, plângător

FLÈCHE *f* 1 săgeată, *fig faire fleche de tout bois*, a recurge la toate mijloacele, a face pe dracu în patru, *tout bois n'est pas bon a faire fleche*, trebuie să știu să îți alegi oamenii, *c'est la fleche du Parthe* e injurătura omului care fuge, 2 drug, inima carului, 3 grinderul (plugului), 4 partea de dindărăt a unei afeți, 5 vârf (de tun), 6 *chevaux attelés en flèche* cai înhamăți unul înaintea altuia, 7 tăblițele, casele (dela jocul de table), 8 *Geom* săgeată perpendiculară dusă din mijlocul coardei pe arc.

FLÈCHE [*gr*] *f* șuviță de slămiră

FLÉCHIER *f* Bot săgeata apei

FLÉCHIR *v* 1 a îndoi, a pleca *fléchir le genou*, a înclină, *fig* a se supune, 2 *fig* a îndupleca, a înblăni, a muia *fléchir les juges*, a îndupleca pe judecători, 3 a se încovoia, a se pleca, a se supune, 4 a se da înapoi, a ceda *les troupes fléchissaient*, trupele se dădeau înapoi, 5 *fig* a se îndupleca a se muia, 6 *Com* a cădea din preț || *Se fléchir*, 1 a se îndoi, a se pleca, 2 *fig* a se muia, a se înblăni

FLECHISSEMENT *m* 1 îndoire, încovoiere, 2 îndolitură

FLÉCHISSEUR *a și s* mușchiu care îndoaie

FLEGMASIE *f* *V phlegmasie*

FLEGMATIQUE [*l* gr] *a* 1 *Med* cu flegmă multă, 2 *fig* flegmatic, (ori) cu sânge rece

FLEGMATIQUEMENT *adv* în mod flegmatic, cu sânge rece

FLEGME [*l* gr] *m* 1 flegmă, 2 *fig* sânge rece, 3 produsul primei încălziri în distilarea sucului de stele a fructelor, etc

FLEGMON *m* *V phlegmon*

FLEWARD, E *a și s* pop leneș

FLÈME *f* pop lene mare, *battre la flème*, a nu face nimic a umbla hainană [*V Supl*]

FLÉOLE *f* Bot timofică

FLET *m* pește pleuronect din mările calde

FLETAN *m* Zool cambula (pește mare pleuronect din mările reci)

FLETRIR *v* 1 (†) a însemna cu un fier roșu umărul unui osândit, 2 *fig* a înfieră, 3 *fig* a necinsti, a pangăui *fletrir la réputation*, a ne înști numele || *Se flétrir*, a se necinsti

FLÉTRIR *v* a ofili, a vesteji || *Se flétrir*, a se ofili, a se vesteji

FLÉTRISSANT, E *a* vestejitor, necinstitor

FLÉTRISSURE *f* 1 ofilire, vestejire, 2 (†) semn cu un fier roșu pe umărul osânditului, *fig* înfierare, 3 pată (la onoare sau la reputație), necinste

FLETTE *f* slep mic care însoțește altul mai mare pentru transportul mărfurilor

FLEUR [*l* florem] *f* 1 floare *en fleur*, înflorit, 2 *fig* floare *a)* epoca cea mai frumoasă (ex a varstei), *b)* partea cea mai bună (cremă), elita *la fleur de l'armée*, elita armatei, *c)* partea cea mai fină *fleur de farine*, făină de prima calitate, *d)* suprafața, partea de deasupra *ne contempler que la fleur des objets*, a nu se opri decât la suprafața lucrurilor, 3 *fig* strălucire *fleur du teint* strălucirea tenului, 4 flori, podorbe *fleurs de rhétorique*, floricele de retorică, 5 brumă, praf de fructe, 6 pulbere *fleur de soufre*, pulbere de sulf, 7 mucezeală (pe lichide), 8 Pat *fleurs blanches*, poală albă, 9 Bot *fleur des dames*, vanilie, eliotrop de Peru, *fleur printanière*, bănușei || *adv* *a fleur de*, aproape la nivel cu, în aceeași linie, *yeux a fleur de tête*, ochi aproape la nivel cu capul [*V Suplimentul*]

FLEURAGE *m* 1 combinație de flori pe

o drăpărie, pe un covor, 2 țărășule din măcinatul cerealelor

FLEURAISSON *f* 1 înflorire, 2 înfloritul

FLEUR DE LIS *f* Blaz crin (pe armori)

FLEURDELISÉ, E *a* ornăt cu crini

FLEURDELISER *v* *a* ornă cu crini

FLEURER [fleur] *v* *a* mirosi, *a* răspândi miros, *fig* *cette affaire fleur comme baume*, pare a fi o afacere minunată

FLEURET [fleur] *m* 1 floretă, 2 vargă de oțel cu care minerul face găuri în stancă, 3 fir de borangic, pânglică de borangic

FLEURETTE *f* 1 floriciță, 2 bagatel, fleac, 3 *fig* vorbe dulci *contre fleurette* *a* spune vorbe dulci, *a* încanta, 4 cremă fluidă pe lapte

FLEURI, E *a* 1 floriș, împodobit cu flori, 2 *fig* *teint fleur*, ten rumen, strălucitor, 3 împodobit *style fleur*, stil înflorit, împodobit, 4 barbe fleurie, barbă albă, 5 *Pâques fleuries*, Dumineca Florilor

FLEURIR [fleur] *v* 1 *a* înflori (imp *je fleurisais*), 2 *fig* *a* înflori, *a* prospera (imp *je fleurissais*), 3 *a* împodobi cu flori *fleurir un salon* *a* împodobi cu flori un salon || *Se fleurir*, *a* culege flori pentru un buchet, butonieră, pălărie [Vezi Tabloul verbelor nereg.]

FLEURISSANT *E* *a* înfloritor, care se acoperă de flori

FLEURISTE *a* *ci s* 1 florar, florăreasă, 2 lucrător sau vânzător de flori artificiale

FLEURON *m* 1 ornament în forma unei flori, 2 *Tip* vimeță, 3 *fig* odor, lucru favorit, 4 *pl* floricelele unei flori compuse

FLEURONNÉ, E *a* 1 împodobit cu flori, 2 *Bot* alcătuit din floricele

FLEURONNER *v* 1 *a* scoate floricele, 2 *a* împodobi cu floricele

FLEUVE [fluvius] *m* 1 fluviu, fam *ruisseleur* *comme un fleuve*, *a* curge șiroaie apa de pe cineva, 2 *fig* torent de un *fleuve d'éloquence*, un potop de elocință, 3 *fig* curs *le fleuve de la vie*, cursul vieții

FLEXIBILITÉ *f* flexibilitate, puterea de a se mișcă

FLEXIBLE [i] *a* flexibil, mișcăcios

FLEXION [i] *f* flexiune *a)* îndoire, mișcare, *b)* *Gram* schimbări în terminățiunea cuvintelor

FLEXIONNEL, ELLE *a* flexional *a)* care ține de flexiuni, *b)* care are flexiuni

FLEXUEUX, EUSE [i] *a* îndoit de mai multe ori, serpuit

FLEXUOSITÉ *f* îndoitură, serpuitură

FLIBUSTE *f* hoție pe mare

FLIBUSTIER *v* 1. *a* face hoți pe mare, 2 *pop* *a* fură

FLIBUSTERIE *f* meseria de hoț de mare

FLIBUSTIF (iv-é) *m* 1 hoț de mare; 2 *fig* hoț, pungaș

FLIC FLAC *int* jap-jap! trosce phosce!

FLICFLAC *m* flicflac, pas de dans *Pl des flicflacs*

FLINGOT *m. pop.* 1 pușcă de măcelar, 2 pușca infanteristului [V Suplimentul]

FLINT-GLASS [angl] *m* flint-glas, pahar de cristal cu baza de plumb

FLIPOT *m* umplutură (de astupat o crăpatură), petice

FLIRT, FLIRTAGE *m*, **FLIRTATION** (*flirt* sau *fleur*) *f* flirt, cochetatul, curtatul

FLIRTER (*flirt* sau *fleur*) *v* *a* flirta, *a* cochetă, *a* spune vorbe dulci unul altuia

FLOC [i] *m* crucare de lână și mătase

FLOCHE *a* păros, *soie floche*, mătase scamoșată

FLOCON [floc] *m* 1 floc, buc de mătase de lână, etc., 2 fulg *flocons de neige*

FLOCONNEUX, EUSE *a* flocos

FLONFLON *m* refren, cuplet (de vodevil)

FLORAISSON *f* V *fleuraison*

FLORAL, E [i] *a* 1 floral, ce ține de flori, 2 *jeux floraux*, jocurile florale (concurs între poezi la Toulouse)

FLORE [zeița Flora] *f* flora *a)* florile unei țări, *b)* tratat de flori

FLORÉAL [i] flores] *m* floreal, a 8-a lună din calendarul republican (20 apr — 19 maiu).

FLORÉE *f* 1 indigo de calitate inferioară, 2 *florée d'acide*, feculă de drobușor

FLORENCE [orașul] *f* tattă ușoară (de căptușeală)

FLORENCÉ, E *a* Blaz cu muguri între petale (crinul)

FLORENTIN, E *a* *s* *s* (locuitor) din Florența
FLORÈS (ress) loc *faire flores* *a)* *a* duce un trau strălucit, *b)* *a* face furori, *a* repută izbânzi

FLORICOLE *a* care trăiește pe flori

FLORICULTURE *f* cultura florilor și plantelor de ornament

FLORIDÈES *f* *pl* ordin de plante din clasa algeelor

FLORIFÈRE [i] *a* 1 care poartă flori, 2 cere dă flori multe

FLORILÈGE [i] *m* culegere de poezii

FLORIN [it] *m* florin (monedă)

FLORISSANT, E *a* 1 înfloritor, 2 în bună stare, sănătos, bun

FLORULE *f* 1 floare izolată a unui spic, 2 flora unei mici regiuni, unui grup de plante

FLOSCULEUX *EUSE* [i] flosculus] *a* *Bot* alcătuit din floricele unite.

FLOSS *m* bucată de tuciu obținută din prima turnătură.

FLOT *m* 1 val, talaz, 2 flux *le moment du flot*, momentul fluxului, 3 *fig* *a)* mulțime mare, droaie un *flot d'auditeurs*, o droaie de auditori, *b)* *pl* valuri, șiroaie *des flots de sang*, valuri de sânge, *a* *grands flots* în șiroaie, 4 *a)* plută, *b)* plutire, *mettre du bois à flot*, *a* aruncă arbori, etc pe o apă spre a fi duși de curent în jos, *a* *flot perdu*, cu lemnele izolate unul de altul, *être à flot*, *a* pluti (deasupra apei), *fig* *a* sta bine, *se remettre à flot*, *a*-și îmbunătăți situația, *mettre quelqu'un à flot*, *a* procură curva muloace pentru a-și creă o situație, a-și da puțința să se ridice

FLOTTABILITÉ *f* însușirea de a putea pluti deasupra apei

FLOTTABLE *a*. plutitor

FLOTTAGE *m* transportul lemnului pe apă,

flottage à buches perdues, plutirea lemnului izolat unul de altul, *flottage en trains*, transportul pe plută

FLOTTAISON *f* punctul unde apa liniștită atinge carena corăbiei, *ligne de flottaison*, linia nivelului apei (la corăbie)

FLOTTANT, *E a* 1 plutitor, 2 *fig* fălșător *cheveux flottants*, păr fălșător, 3 șovăitor *esprit flottant*, minte șovăitoare, 4 umflat, larg *robe flottante*, rochie largă, 5 *fig dette flottante*, datorie nehotărâtă, neconsolidată, 6 *ligne flottante*, undiță al cărei câlig este susținut de o plută la o adâncime oarecare în apă

FLOTTE *f* 1 flotă, bastimentele, puterea navală a unei flăi, 2 *pop* mulțime mare

FLOTIE *f* 1 bucată de plută care reține câligul unei undiți la o adâncime oarecare în apă, 2 buioas pe mare ce sustine un cablu

FLOTTE, *E a* (bois flote), lemne de ars cari au sosit plutind pe apă, *fig visage de bois flote*, față de mort

FLOTTEMENT *m* 1 plutire, 2 mișcările de front ale unei trupe în marș, 3 *fig* șovăeală, nehotărâre

FLOTTER *v* 1 a pluti, 2 *fig* a fălși, a flutura *chevelure qui flotte*, păr fluturător, 3 a șovăi, a sta la îndoală *flotter entre l'esperance et la crainte*, a șovăi între nădejde și teamă, 4 a pierde aliniera (o trupă), 5 *Mar flotter un cable*, a sprinzi un cablu de un butoiu plutitor, 6 a fi largă, umflată (o rochie)

FLOTTEUR *m* 1 plutitor, 2 plută ușoară (a unei undiți), 3 *flotteur d'alarme*, ghulea goală care pluteste pe apa dintr'un cazan cu aburi și pune în mișcare un fluier când apa scade

FLOTILLE (*u-y*) *f* flotilă, flotă mică

FLOU *a* și *adv* ușor, vaporos, (iron) într-o doară || *m* mod delicat și vaporos de zugrăvire

FLOUER *v* fam 1 a fură, 2 a înșela (la joc)

FLOUERIE (*flu-ri*) *f* înșelătorie (la joc), șarlatanie, pungașie

FLOUETTE *f* sfărcaza unei corăbi

FLOUEUR *m* înșelător, pungaș

FLUCTUANT, *E* [1] *a* fluctuant *a*) nestatornic, care nu stă locului, *b*) *Med* moale, mișcător *tumeurs fluctuantes*

FLUCTUATION [1] *f* fluctuațiune *a*) legănarea în valuri (a unui lichid), *b*) *Med* mișcarea de deplasare a unui lichid vărsat, *c*) *fig* stare nesigură, variațiune alternativă *les fluctuations de la rente*

FLUCTUEUX, *EUSE* [1] *a* 1 agitat de mișcări violente, 2 *fig* nehotărât, șovăitor

FLUENCE *f* scurgere (a timpului)

FLUENTE (+) *Mat* integrala calculului diferențial

FLUER [1 fluere] *v* a curge

FLUET, *ETTE* [flou] *a* subțirel

FLUIDE [1] *a* fluid, curgător || *m* fluid, corp curgător

FLUIDIFIER *v* a face să fie fluid

FLUIDITÉ *f* fluiditate, însușirea de a fi fluid

FLUOR [1] *m* Chim fluor (corp simplu)

FLUORESCENCE (*res-se-in*) *f* Chim fluorescența, materie de o mare putere colorantă

FLUORESCENCE (*res-sans*) *f* Fiz fluorescență, proprietatea unor corpuri de a transforma în radiații luminoase lumina ce primește

FLUORESCENT, *E a* fluorescent, care transformă lumina ce primește

FLUORHYDRATE (*ri*) *m* fluorhidrat, sare din acid fluorhidric și o bază

FLUORHYDRIQUE (*ri-drik*) *a* fluorhidric, (acid) format din fluor și hidrogen

FLUORINE *f* fluorină, fluorură naturală de calciu

FLORUBE *m* fluosură, combinație a fluorului cu un alt corp simplu

FLÛTE *f* 1 flaut, fluier cu găuri și cu clape, *fig aller aux flutes de quelqu'un*, a jucat după cum i se cântă, *ce qui vient de la flûte retourne au tambour*, haram a venit, haram s'a dus, *il est du bois dont on fait les flutes*, poți să faci din el ce vrei, 2 flautist *il est premiere flûte a l'Opéra*, e prim flautist la Operă, 3 *flûte de Pan*, naru, fam *flûte à l'oignon*, țigă, 4 *jeu des flutes*, cântare a orgei care imită flautul, 5 franțelă lungă, 6 pahar cu picior îngust (pentru șampanie), 7 *pl* *pop* picioare ca fusele, *jouer des flutes*, a se călăbini, 8 *pop* sticlă lungă, 9 tulumă de chitin [V Suplimentul]

FLÛTE [ol] *f* bastiment de război pentru provizi (în sec al XVIII-lea)

FLÛTÉ, *E a* 1 care imită sunetul flautului, 2 dulce, subțirel, pitigăat *voix flûtée*

FLÛTEAU *m* 1 țigă, fluier de copil, 2 *a*) lămbăriță, *b*) voșătea

FLÛTER [flute] *v* 1 a cânta din flaut, a fluiera, 2 *pop* a trege la măsă [V Supl]

FLÛTEUR, *EUSE* *s* (non flautist

FLÛTISTE *m* flautist, cântăreț din flaut

FLUVIAL, *E* [1] *a* fluvial, de fluviu

FLUVIATILE [1] *a* de apă dulce

FLUVIOMÈTRE *m* fluviometru, aparat pentru măsuratul nivelului unui fluviu

FLUVIOMÉTRIQUE *a* (scară) de măsurat nivelul unui fluviu

FLUX (*flü*) [1 fluxus] *m* flux *a*) mișcarea regulată a mării care înaintează spre țărm (la anumite ore), *b*) *Med* scursoare *flux de sang*, scurgere de sânge, *flux de ventre*, diaree, *c*) *fig* potop, droaie *flux de paroles*, potop de cuvinte, *d*) *fig* *flux et reflux*, schimbările continue

FLUXION [1] *f* fluxiune *a*) îngrămădire de lichid, umflătură, *b*) *Med* *fluxion de poitrine*, aprindere de plămâni, pneumonie, *c*) *Mat* *méthode des fluxions*, metodă după care cantitățile finite se consideră ca provenite din o mișcare sau un flux continuu

FLUXIONNAIRE *a* 1 supus la fluxiuni, 2 *Mat* relativ la calculul fluxionilor

FLYER (*fla-yeur*) [angl] *m* cal de curse vite

FOC *m* Mar pânză triunghiulară în partea de dinainte a corăbiei

FOCAL, *E a* 1. ce ține de focarul unei oglinzi sau lentile

FOCALE *f*. *Mat* curbă sau suprafață care, în raport cu un loc geometric în spațiu, joacă

acelaș rol cu acela al focarelor în raport cu curbile plane

FOENE *f* cange mare de prins pește

FOENER *o* a pescui cu cangea.

FETAL, **E** *a* al fetusului

FETUS (*fê-tüss*) [*l*] *m* fetus, făt

FOI [*i* fides] *f* 1 credință *a*) sinceritate, *bonne foi*, bună credință, *en* (sau *de*) *bonne foi*, sincer, *laisser quelqu'un sur sa bonne foi*, a lăsa pe cineva în voia lui, *mauvaise foi*, rea credință, *engager sa foi*, a-și da cuvântul, *foi de (gentilhomme)*, pe cuvântul meu (de nobil), *donner sa foi*, a da asigurarea că se va ține de cuvânt, a făgădui solemn, *croire sur la foi de quelqu'un*, a crede în cuvântul, în mărturia cuiva, *b*) religia, legea (creștină) *mourir pour sa foi*, a muri pentru religia sa, *ma foi!* *par ma foi*, zău, pe legea mea! *n'avoir ni foi ni loi*, a nu avea nici un D-zeu, *c*) crez, crezare *nouvelle digne de foi*, stare demnă de a fi crezută, *cela est de foi*, asta-i lucru de crezut, *d*) încredințare, *en foi de quoi*, pe baza căreia, drept care, *faire foi*, a dovedi, a proba, 2 *ligne de foi*, linia razei vizuale (în un instrument), 3 partea armoriei reprezentând două mâini cari se strâng, 4 *la foi des traités*, îndatorirea tratatelor, *fig sur la foi des traites*, pe baza încrederii reciproce [Vezi și cuvintele în legătură cu *foi*]

FOIE *m* ficat

FOIN [*i* foenum] *m* 1 fân, *mettre du foin dans ses bottes*, a strânge bani, *avoir du foin dans ses bottes*, a fi chiabur, *être bête à manger du foin*, a fi prost de dă în gropi, *fig faire ses foin*, a face profituri grase, 2 pufușor la anghinără

FOIN! *int* la naiba! *foin du loup*, la naiba lupul! *foin de la richesse*, la naiba bogăția, *foin de lui*, ducă-se la naiba

FOIRAIL (*rai*), **FOIRAL** *m* câmpul bălciului

FOIRE [*i* feria] *f* bălciu *champ de foire*, câmpul bălciului *V* *point*

FOIRE [*i* foria] *f* *pop* diaree *avoir la foire*, a fi fricos

FOIRER *o* 1 a reși subțire, 2 *fig.* a leșina de frică, 3 a sfărâși mult (un artifișu)

FOIREUX, **EUSE** *a* 1 căcăcios, 2 *fig* laș, fricos

FOIS *f* dată, *pl* ori *une fois*, odată, (*d*) *deux fois*, (de) două ori, *une bonne fois*, odată pentru totdeauna, *d'autres fois*, alte dăți, *toutes les fois que*, de câte ori, *prov une fois n'est pas coutume*, pentru odată nu se face gaură în cer || *adv* *une fois que*, odată ce, de îndată ce, *à la fois*, în acelaș timp, împreună, *de fois à autres*, din când în când

FOISON [*i* fusionem] *f* belșug, *à foison*, cu îmbelșugare, în belșug

FOISONNANT, **E** *a* care mișună, se înmulțește

FOISONNEMENT *m* 1 înmulțire, plodire, 2 mărire în volum (ex a varului stins)

FOISONNER *o* 1 a fi îmbelșugat în, 2 a se înmulți, a se plodi, a mișuna *les lapins foisonnent cette année*, iepurii de casă sunt în

număr mare anul acesta, 3 a-și mări volumul *la chaux vive foisonne sous l'action de l'eau*, varul nestins își mărește volumul sub influența apei, 4 *prov cherté foisonne*, scumpetea te face econom, scumpetea aduce îmbelșugare

FOI, **FOLLE** *a* și *s* *V* *fou*.

FOLÂTRE [*fol*] *a* nebanatic, sglobiu, sburdalnic

FOLÂTREMMENT *adv* în mod nebanatic

FOLÂTRER *o* a face nebunii, a sburda

FOLÂTRERIE *f* nebunie, sburdălnicie

FOLIACÉ, **E** [*i*] *a* 1 foios frunzos, 2 alcătuit din frunze

FOLIAIRE *a* *Bot* ce ține de frunze.

FOLIATION *f* foliașune *a*) dispoziția frunzelor pe tulpină, *b*) momentul înfrunzării

FOLICHON, **ONNE** *a* *fam* nebanatic

FOLICHONNER *o* *fam* a face nebunii

FOLICHONNERIE *f* *fam* faptă sau vorbă nebanatică, sburdălnicie

FOLIE [*fol*] *f* nebunie *a*) sminteală *il y aurait folie à*, ar fi o nebunie de a, *aimer a la folie*, a iubi la nebunie, 2 năsbutie, nesocotință *dire des folies*, a spus la năsbuți, 3 (*l*) casă de petrecere la țară, 4 nebunie, idee favorită, gust exclusiv *chacun a sa folie*, fiecare cu nebunia lui

FOLIÉ, **E** [*i* foliatus] *a* 1 cu foi, cu frunze, 2 *Chim* dispus în foi subțiri

FOLIPARE *a* *Bot* care produce numai frunze, foi

FOLIO [*i*] *m* folio *a*) filă a unei căști, a unui registru, *b*) cifra fiecărei pagini

FOLIOLE [*i* foliolum] *f* frunzuliță (a unei fiunze compuse)

FOLIOTAGE *m* paginatul, numerotatul

FOLIOTER *o* a cifra, a numerota paginile, filele unei cărți

FOLKLORE [*angl*] *m*, folklor *a*) știința tradițiilor și obiceiurilor populare, *b*) tradițiile (= poezii, legende, basme, etc) unei țări

FOILE *f* nebună, *v.* *fou*

FOLLE *f* *Tehn* plasă de pescuit

FOLLEMENT *adv* nebunește

FOLLET, **ETTE** [*fol*] *a* 1 sglobiu, 2 *poul* *follet* *a*) tuleiu de pe bărbie, *b*) pufușorul pășăricilor, 3 *esprit follet*, spiriduș, moroiu, 4 *feu follet*, hucuricu, flăcăraie

FOLLICULAIRE *m* gazetăraș

FOLLICULE [*i*] *m* 1 învâltitoare grăunțelor (la plante), 2 *Anat* învâltitoare, săculeț

FOMENTATEUR, **TRICE** *s* atățător

FOMENTATION [*i*] *f* 1 oblojire, 2 *fig* atătare la ceva

FOMENTER [*i* fomentare] *o* 1 a obloji, 2 *fig* a atăta la, a întreține *fomentier des troubles*, a atăta turburări

FONÇAGE *m* 1 punerea de fund (ex unui butoiu), 2 doborîrea ardezei (în mine)

FONCÉ, **E** *a* 1 cu fund (ex un butoiu), 2 închis (vorbind de color) *gris foncé*, cenușiu închis, 3 *fam* *a*) chiabur, *b*) tare în ceva *il est foncé sur ces matières*, e tare în materia asta.

FONCEMENT *m* 1 punerea de fund (unui butoiu), 2 săparea unui puț,

FONCER [fond] *o* 1 a pune fund (unui butoiu), 2 a săpa *foncer un puits*, a săpa un puț, 3 *foncer une couleur*, a face o vâpsea mai închisă, 4 a tăbări pe *foncer sur son adversaire* || *Se foncer*, a se închide (o culoare)

FONCIER, ÈRE [fond(s)] *a* funciar *a*) ce ține de o bucată de pământ, *b*) *impôt foncier*, impozit întemeiat pe veniturile de acareturi, *c*) *propriétaire foncier*, proprietar care posedă acareturi, *d*) *fig* temeinic *qualité foncière*, calitate temeinică || *m* impozitul funciar

FONCIÈREMENT *adv* cu desăvârșire, cu totul, în fond

FONCTION [i] *funcție* *f* funcțiune *a*) slujbă *faire fonction de*, a servi ca, *s'acquitter de ses fonctions*, a-și împlini slujba cu care a fost însărcinat, *faire bien ses fonctions*, a mânca, a bea, a dormi, etc., bine, *b*) lucrare, întrebuintă firească și regulată, *c*) *Mat* expresie algebrică

FONCTIONNAIRE *s* funcționar, slujbăș

FONCTIONNARISME *m* funcționarism

FONCTIONNEL, ELLE *a* privitor la funcțiunile corpului

FONCTIONNEMENT *m* funcționare, mers, lucrare

FONCTIONNER *o* a funcționa *a*) a și în deplină funcțiune, *b*) a lucra, a umbla

FOND (fon) [i] *fundus* *m* 1 fund *le fon fond*, partea cea mai depărtată, *toucher au fond*, a da de fund, *le fond du sac*, partea misterioasă a unei afaceri, *fam voir le fond du sac*, a fi lefter de parale, 2 grund, fond (într'un tablou), 3 campul (unei stofe), 4 temelie, bază *bâtr sur un fond de sable*, a zidi pe o temelie de nisip, *de fond en comble*, de jos până sus, din temelie, 5 *fig* parte *il y a un fond de vérité dans cela*, e o parte de adevăr în toate acestea, 6 adâncul (unui lucru), *le fond du cœur*, adâncul inimei, *connaître une affaire à fond*, a cunoaște o afacere în adâncul ei, *fig du fond de sa misère*, din adâncul nenorocirii sale, *venir au fond (des choses)*, a intra în fond, a veni la partea importantă, 7 fond, temeiul *faire fond sur quelqu'un*, a pune temeiul, a se bizui pe cineva, 8 țările *avoir du fond*, a fi durabil, 9 *un vieux fond de magasin* *a*) un stoc de marfă veche, *b*) o fată bătrână || *adv* *a fond* *a*) cu deamănuntul, *b*) în perfecție, cu desăvârșire, *couler à fond* *a*) a cufunda, *b*) a trata cu deamănuntul (o chestiune), *c*) termină cu totul (o afacere), *à fond de train*, în toată rușala, *charger à fond de train contre quelqu'un*, a ataca cu putere pe cineva, *charge à fond*, atac repede, violent, *au fond*, *dans le fond*, în fond, judecând bine

FONDAGE *m* topitul metalelor [V Supl.]

FONDAMENTAL, E [i] *a* fundamental *a*) ce servă de temelie, *b*) *fig* principal, temeinic *raison fondamentale*, motiv temeinic

FONDAMENTALEMENT *adv* din temelie, cu desăvârșire, cu totul

FONDANT, E [fondre] *a* care se topește în gură, zemos || *m* 1 *Chim*, substanță topitoare; 2 fondant, bomboană, zaharică care

se topește în gură, 3 leac care moale umflăturile

FONDATEUR, TRICE [i] *s* fondator, întemeietor

dit, foarte cinstit, 6 materne *c'est un fonds*

FONDAȚION [i] *f* 1 fundare, întemeiere, 2 fundațiune, așezământ *fondation pieuse*, așezământ pios, 3 temelie *jeter les fondations*, a pune temelie, 4 șanțul în care se așează temelie

FONDÉ, E *a* 1 fundat *a*) întemeiat, *b*) *fig* temeinic, 2 în drept *re suis fondé a dire*, sunt în drept de a spune, *fonde de pouvoirs*, împuternicit, însărcinat cu afaceri

FONDEMENT [i] *fundamentum* *m* 1 fundament *a*) șanțul în care se așează temelie, *b*) temelie, bază, *c*) temeiul *bruit sans fondement*, sgomot neîntemeiat, 2 pop șezut, cur,

FONDEUR [i] *fundare* *o* a fundă *a*) a pune temelie (unei clădiri), *a* clădi, *b*) a întemeia, *a* crea, *c*) *fig* a pune temeiul, *a* bază (pe ceva) || *Se fonder*, 1 a se întemeia, 2 a se bizui (pe ceva)

FONDERIE [fondre] *f* 1 turnatul metalelor, 2 turnătorie, 3 locul de topire a cerei

FONDEUR *a* și *m* 1 turnător de metal; 2 topire de ceră

FONDIS *m* prăbușirea solului săpat prin surpare subterană

FONDOIR *m* locul unde măcelarii și cârnăjarii topească grăsimile

FONDRE [i] *fundere* *o* 1 a turna *fondre une cloche*, a turna un clopot, 2 a topi *fondre du plomb*, 3 a se topi *la glace fond*, gheața se topește, 4 a combina, a amesteca laolaltă *fondre des couleurs*, 5 *fig* a contopi două legi într'una, 6 *Med* a muia, a face să intre *fondre les humeurs*, a muia zemurile (din corp), 7 *fam* a slăbi, 8 *fig* a prăpădi, *a* tocă *fondre son bien*, a-și tocă averea, 8 *fondre sur*, a se prăvăli, a tăbări asupra cuiva, 9 a izbucni *fondre en larmes*, a izbucni în lacrimi, *fondre en sueur*, a se face loarcă de sudoare, *le ciel fondit (en eau)*, s'a deslănțuit o ploaie vijelioasă || *Se fondre*, 1 a se topi, 2 *se fondre en eau*, a se deslănțui o ploaie vijelioasă, 3 *il s'est fondu*, a intrat ca în pământ, 4 a se muia, a se contopi cu, a dispărea în [V Suplimentu]

FONDERIÈRE *f* 1 surpătură (făcută de ape), 2 rovină, teren mocirlos

FONDRILLES (dri-y') *f* pl (Ț) drojdi

FONDS (fon) [fond] *m* 1 pământul (unei proprietăți, unui câmp) *fonds de terre*, bucată de pământ, acaret, *bien-fonds*, averi nemis-cătoare, 2 fond, (sumă de) bani, capital *être en fonds*, a fi în fonduri, a avea bani, *placer à fonds perdu*, a pune bani în rentă viageră, *fonds publics*, rentă de Stat, (iron) *les fonds sont en baisse* (sau bas), stăm rău de tot, 3 stabiliment comercial, prăvălie cu clientela ei, *vendre son fonds*, a-și vinde prăvălia, 4 editură, cărți editate *livre de fonds*, carte editată; *livrairie de fonds*, librărie editoare, 5 *fig* fond, cantitate, provizie, doză *un grand fonds de probité*, o doză mare de cinste, *il a un grand fonds d'érudition*, de probuț, e foarte erudit,

foarte cinstit, 6 materie *c'est un fonds encore inexploité*, e o materie încă neexploată, *faire fonds sur* (sau *de*), a se bizi pe cineva sau ceva
FONDU, E a 1 topit, 2 contopit, 3 *cheval fondu*, joc de copii, în care unii sar peste spina nărea altora

FONDUE *f* jumări cu branză

FONGIBLE [l fungibilis] *a* Jur care se prăpădește prin uz

FONGOIDE (*go-id'*) [l gr] *a* care seamănă cu o ciupercă

FONGOSITÉ *f* 1 spongiozitate, 2 excrescență spongioasă

FONGUEUX (*gheu*), **EUSE** [l fungosus] *a* spongiu ca buretele

FONGUS (*ghus*) [fungus] *m* 1 *Med* umflătură moale și cărnăsoasă 2 ciupercă (mare)

FONTAINE [l fontanal] *f* 1 izvor, prov *il ne faut pas dire fontaine, je ne bouterai pas de ton eau*, orice om are nevoie de altul, nimeni nu poate ști ce-i va aduce viitorul; 2 fantână, cișmea; 3 *Fiz* tășnitoare de apă, 4 vas de păstrat apa, ciubăr

FONTAINERIE *f* 1 fabrică sau magazin de fantâni, 2 meșteșugul fantanarului

FONTAINIER *m* V *fontenier*

FONTANELLE [fontaine] *f* fontanelă, moalele capului

FONTANGE [duchesse de Fontanges] *f* nod de panglică în păr (sec XIV-lea)

FONTE [fondre] *f* 1 topire, 2 turnare turnatului *fonte d'une statue*, 3 metal turnat, 4 (*fer de*) *fonte*, tuciu, spiță *canon de fonte*, tun de tuciu, 5 *Tip* asortiment complet de litere de acelaș fel

FONTE *f* cobur, toc de pistoale (de ambele părți ale oblâncului șelei)

FONTENIER *m* 1 fântănar, 2 cel ce face vinde sau repară ciubere, găleli, 3 agent însărcinat cu serviciul fântânilor publice

FONTS [fontes] *m* pl *fonts baptismaux*, cristelniță, *tenir sur les fonts baptismaux*, a boteza, a-1 fi nașul sau nașa

FOOTBALL (*foot-bal*) [angl] *m* football (joc cu o minge mare)

FOR [l forum] *m* for, tribunal, fig *le for intérieur*, cugetul, *le for extérieur*, judecata lumească

FORAGE *m* (†) vinărit.

FORAGE [forer] *m* găuritul

FORAIN, E [l fors] *a* 1 de aiurea, străin, 2 de bălcu *marchand forain*, negustor de bălcu l's coțcar de bălcu

FORAL, E *a* dobândit prin privilegiu

FORAMINÉ, E [l foramen] *a* străpuns de găurele

FORAMINIFÈRES *m* pl protozoarii acoperite cu o coajă străpunsă de găuri

FORBAN *m* hoț de mare, 2 fig *forban littéraire* plagiator nerușinat

FORBANNIR *v* (†) a izgoni

FORÇAGE *m* 1 forțare; 2 prisosul unei monede peste greutatea obișnuită.

FORÇAT [it] *m*. 1 ocnaș, 2 sclav, osândit *les forçés du travail*, robii muncii,

FORCE *f* 1 forță *a*) putere, *b*) dibăcie, talent *etre de force a a*) a fi în stare să , *b*) a fi destul de dibăciu ca , *etre de grande, de premiere force au piano*, a avea mare talent, foarte mare talent la piano, *tour de force*, faptă dibăcie, dibăcie, *c*) tărie *manquer de force d'ame*, a fi lipsit de tărie sufletească, *style plein de force*, stil foarte viguros, *d*) putere, autoritate, silă *force de loi*, putere de lege, *céder à la force*, a se supune de nevoie, de silă, *force majeure*, putere căreia nu te poți împotrivi, fig *force d'inertie*, împotrivire pasivă, *il y a force majeure*, e caz de forță majoră, n'oi încolți, *faire force a* , a constrânge, a înfrână, *maison de force*, casă de corecțiune, *e*) pl forțe, armată, 2 loc *etre en force*, a fi numeros, a avea putere, *être de même force*, a fi tot așa de tare, fam *force m'est*, sunt silit, nevoit, *force lui est de*, este necesar de a, trebuie să. , 3 *faire force de rames*, a vâsli din toate puterile, *faire force de voiles*, a întinde toate pânzele || *a* mulți *force gens*, mulți oameni, *force moutons*, multe oi || *adv à toute force a*) absolut, cu orice preț, *b*) la urma urmelor, *de force, de vive force, par force a*) cu deasila, *b*) printr'un atac brusc, *de gré ou de force*, cu sau fără voie || *prep a force de* , după multă *à force de soins*, după multe îngrijiri, *a force de rames* tot vâsbind mereu; *à force de travailler*, tot muncind mereu, după multă muncă

FORCÉ, E *a* 1 forțat *a*) silit, *b*) de neînălăturat *consequence forcee*, urmare de neînălăturat, *c*) care grăbește coacerea unui fruct *culture forcee*, 2 loc *avoir la main forcée*, a fi silit de împrejurări, 3 *travaux forcés*, muncă silnică

FORCÉMENT *adv* 1 silit, de nevoie, 2 silit de împrejurări

FORCEMENT *m* forțare

FORCENÉ, E *a* și *s* turbat, furios

FORCEPS (*seps*) [l] *m* forceps, clește la facere

FORCER [force] *v* 1 a forța *a*) a sparge *forcer une porte*, a sparge o ușă, fig *a* intră cu deasila undeva, *b*) a răsuci, a strâmbă *forcer une clef*, a răsuci o cheie, *c*) a lua cu sila, cu asalt *forcer un camp*, a lua cu asalt un lagăr, *d*) a sili, a constrânge, loc *forcer la main à quelqu'un*, a sili pe cineva să facă ceva, *avoir la main forcée*, a fi silit la ceva, a face ceva constians, *e*) a înfrânge, a învinge *forcer l'ennemi, les obstacles*, a înfrânge pe dușman, a învinge piedecile, *f*) fig *a* sili, a căzni *forcer son talent*, *g*) a călca *forcer la consigne*, a călca consemnu, *h*) a mări, a iuți, etc *forcer sa voix*, a-și mări glasul, a striga prea tare, *forcer le pas*, a iuți pasul, a-și grăbi mersul, *forcer un cheval*, a goni prea tare un cal, *forcer la nature*, a voi să facă ceea ce nu poate, *i*) a grăbi coacerea: *forcer des raisins*, a grăbi coacerea strugurilor, *j*) a da o carte mai mare, *forcer quelqu'un*, a sili pe cineva să dea o carte mai mare, 2 *forcer un animal de chasse*, a încolți un animal de

vânătoare, *le loup est très difficile à forcer*, lupul e greu de încolțit, 3 a silui *forcer une fille*, 4 a impune cu deasila *forcer le respect*, l'admirație, 5 a se întinde *cordage qui force trop*, franghie ce se întinde prea mult, 5 Mar *forcer des voiles*, a întinde toate pânzele, 6 *fig* a înfrână *forcer ses passions*, a-și înfrână patimile || *Se forcer*, a se forța, a se sili, a și da silința, a se căzni

FORCERIE *f* seră pentru cultură cu coacere grăbită

FORCES [l forfices] *f pl* foarfeci mari

FORCIPRESSURE *f* aplicarea unei lanțete pe un vas sanguin pentru a opri circulațiunea

FORCLORE *v* (†) a respinge o înfățișare care e după termen [Se întrebunțează numai la înfin și part trecut]

FORCLUSION *f* respingerea unei înfățișări după trecerea termenului

FORER [l forare] *v* a găuri, a străpunge

FORESTIER. ÈRE (forêt) *a* forestier *a*) privitor la păduri (ex lege), *ecole forestière*, școală de silvicultură, *b*) păduros *les quatre villes forestières*, cele patru orașe păduroase, *c*) de păduri *garde forestier*, paznic de păduri || *m* ingrijitor de păduri, pădurar

FORET *m* sfredel, burghiu

FORÊT [ml forestis] *f* 1 pădure, *fig c'est la forêt de Bondy*, e ca în codrul Vlăsiei, 2 *fig* mulțime, grămadă *une forêt de mâts*, o multime de catarte *V vierge*

FORFAIRE *v* a-și călca *forfaire à ses engagements*, a-și călca îndatoririle, *forfaire à l'honneur*, a-și călca onoarea [Nu se întrebunțează decât la înfin prez, la prez indic sing și la timpurile compuse]

FORFAIT *m* nelegiuire

FORFAIT *m* 1 tocmeală, învoieră (dinainte) *acheter à forfait*, a cumpăra cu toptanul, 2 sumă pe care trebuie s'o plătească posesorul unui cal angajat la curse dar care nu aleargă

FORFAITURE *f* 1 călcarea datoriei (în exercițiul funcțiunii), 2 (†) călcarea jurământului de credință și de supunere (către un senior)

FORFANTERIE [t] *f* lăudăroșie ne rușinată

FORFICULE *f* *V* *perce-oreille*

FORGE [l fabrica] *f* 1 făurire, uzină, atelier unde se lucrează fierul, 2 cuptor pentru topitul fierului, 3 lăcătușerie, potcovărie

FORGÉ. È *a* făurit

FORGEABLE (fabl') *a* ce poate fi făurit

FORGEAGE [ʒaʃ], **FORGEMENT** *m* făuritul

FORGER [l fabricare] *v* 1 a făuri, loc *c'est en forgeant qu'on devient forgeron*, deprinderea face pe meșter, 2 *fig* a născoci. *forger une nouvelle*, a născoci o știre, *se forger des ennemis*, a-și creă necazuri; 3 *fig* a ticlui, a fabrică (documente false) [Se conjugă ca *arranger*]

FORGEBON [forge] *m* făurar, covaciu

FORGEUR *m* 1 făurar, 2 *fig* făuritor, născocitor *forgeur de nouvelles*, făuritor de știri

FORJET *m* ieștură din linie.

FORJETER *v* 1 a ieși din linie (ex un zid), 2 a zidi alaiu din linie [Se conjugă ca *jeter*]

FORLANCER *v* a scoate (vânătul) din culcus, a sgorni [Se conjugă ca *avancer*]

FORLIGNER *v* a degenera, a nu mai avea virtutea strămoșească

FORLONGE *m* *aller de forlonge*, a fi cu mult înaintea câinilor, *chasser de forlonge*, a rămâne cu mult în urma vânatului

FORLONGER *v* *V forlonge*

FORMALISER (SE) [l formalis] *v* a se formaliza, a se supăra

FORMALISME *m* formalism *a*) ținerea la forme, *b*) *Fil* reducerea materiei la formă

FORMALISTE *a* și *s* formalist, cel ce ține mult la forme

FORMALITÉ *f* formalitate *a*) mod de a procede urmand diferite forme, *b*) reguli de bunăcuviință

FORMARIAGE *m* căsătoria unui șerb cu o femeie de altă condiție

FORMAT [l formatus] *m* format, mărime

FORMATEUR [l] *a* și *s* cel ce formează, creează

FORMATIF. IVE *a* care servă a forma

FORMATION [l] *f* format(un)e *a*) formare, întocmire, *b*) roce, straturi *les formations tertiaires*, straturile terțiare, *c*) formele ce poate lua un corp de trupă pe teren

FORME [l forma] *f* 1 formă *a*) înfățișare exterioră, *b*) chip, *c*) fel de a fi, manieră, *avoir des formes rudes*, a avea maniere aspre, *d*) aparență *juger sur la forme*, a judecă după aparență, *e*) formalitate judiciară *agir dans les formes*, a lucra în forma cuvenită, după lege, *sans autre forme de procès*, fără vorbă multă, *f*) tipar, calapod (de ghete), calup (de pălării), *g*) *Tip* rama de fier a zațului || *adv en forme*, după lege, după regulile cuvenite, *pour la forme*, proformă, pentru a se conforma obiceiurilor primite, *par forme de*, în chip de, ca, *en bonne (et due forme)*, conform regulilor, în toată regula

FORMEL. ELLE [l formalis] *a* formal, hotărât, anume

FORMELEMMENT *adv* în mod formal, hotărât anume

FORMÈNE *m* Chim *V méthane*

FORMER [l formare] *v* 1 a forma *a*) a întocmi, *b*) a alcătui, *c*) a face *former des plans*, a face planuri, *d*) *fig* a ciopli, a cultiva *former l'esprit et le cœur*, a cultiva mințea și inima, *e*) *former des nœuds*, une liaison, a intra în legătură cu cineva, *former des vœux*, a dori, *former une action contre quelqu'un*, a trage în judecată pe cineva, 2 Com *former un établissement*, a se stabili (ca negustor, etc) || *Se former*, a se forma *a*) a se întocmi, *b*) a se deprinde, *c*) a se desvoltă, *d*) a se ciopli

FORVERET *m* Arh arcul de jos al unei bolți la intersecția ei cu un zid vertical

FORMIATE *m* format, sare din acidul formic și o bază

FORMICANT *a* și *m* (puls) slab și des

FORMICATION [l] *f* furcătură,

FORMIDABLE [l] a formidabil a) de le-mut, b) îngrozitor, grozav

FORMIDABLEMENT adv într'un mod îngrozitor

FORMIER [forme] m lucrător sau vânzător de calapoade

FORMIQUE a Chim (acidul) formic, extras din corpul furnicilor, etc , *aldéhyde formique*, V *formol*

FORMOL m Chim formol (antiseptic)

FORMULAIRE [formule] m formular a) culegere de formule, b) profesiune de credință făcută pe articole

FORMULE [l] f formulă a) modul după care trebuie făcut un art, b) rețetă *potion selon la formule*, potiu-ne făcută după rețetă, c) expresiune chimică indicând elementele unei substanțe, d) *formules de politesse*, formule de politeță, chipurile de a se exprima sau purtă în relațiunile vietui

FORMULER o Jur 1 a alcătui după formule obișnuite, 2 a scrie o rețetă, 3 a formulă a) a deduce într'o formulă, b) fig a exprima în mod precis *formuler son opinion*, a-și spune lămurit părerea

FORNIFICATEUR, TRICE s curvar

FORNICATION [ml] f curvie, curvășăme

FORNIQUER [l] fornicari] o a curvi

FORFAITTE o a se duce să-și caute hrana în locuri depărtate

FORS [l foris] prep (†) afară de

FORT, E [l fortis] a 1 tare, 2 zdravăn, puternic, țepăn *avoir des bras forts*, a avea brațe vânjoase, 3 fig mare, însemnat *somme forte*, sumă mare, 4 *plus forte raison*, cu atât mai mult, 4 întărit *ville forte*, cetate întărită, 5 energic, *âme forte*, ființă energică, 6 vârtos, 7 greu *forte tâche*, sarcină grea *le plus fort en est fait*, ce a fost greu s'a făcut, 8 violent, repede *plus forte*, ploaie repede, 9 ranced, stricat *beurre fort*, un stricat, 10 fig tare, priceput *fort en histoire*, tare în istorie, 11 fig *fort de*, sigur, *fort de son droit*, sigur de dreptul său, 12 răsunător *voix forte*, 13 agitat *une mer forte*, o mare agitată, 14 *terre forte*, pământ gras, greu de arat, 15 pătrunzător *forte tête*, cap pătrunzător, *tête forte* a) om dibaciu, b) fam om care o duce la betie, *esprit fort*, liber cugetător, *avoir l'esprit fort*, a avea o minte ageră, 16 loc *c'est un peu fort, voila qui est un peu fort*, asta i cam boacăna, prea din cale afară, fam *c'est plus fort que moi* a) asta întrece puterile mele, b) am o scârbă prea mare de aceasta, fam *être fort pour*, a avea gust pentru, *avoir affaire à forte partie*, a avea de furcă cu un dusman puternic, *se faire* (sau *se porter*) *fort de*, a lua asupra-și, a se încumeta, *se porter fort pour quelqu'un*, a da garanție pentru cineva, *avoir fort à faire*, a avea mult de lucru || adv 1 tare, 2 *de plus fort en plus fort*, din ce în ce mai mult, mai tare, 2 foarte

FORT m 1 cel tare, 2 partea tare, *l'histoire n'est pas leur fort*, istoria nu e partea lor tare, în istorie nu se prea pricep ei, fig *c'est*

la mon fort, în asta mă pricep eu mai bine, *de son plus fort*, cat a stat în putinta lui, *le plus fort*, ceace este mai greu, 3 partea cea mai tare, cea mai serioasă (a unui lucru), punctul cel mai însemnat *le fort d'une accusation*, partea cea mai serioasă a unei acuzări, 4 totu, putere *au fort de l'hiver*, în toiu, în puterea iernei, 5 *fort de la halle*, hamal, 6 fort, întăritură *les forts de Paris*, întăriturile Parisului, 7 vizuina (unor animale) [V Sup]

FORTE f fam lucru de necrezut

FORTE (ie) [it] adv forte, cu putere || m sunet forte

FORTEMENT adv 1 tare, cu putere, 2 fig energic, foarte mult, 3 cu multă mânie *écrire fortement*

FORTERESSE [fort] f fortăreață, întăritură.

FORTIFIANT, E a întăritor || m leac întăritor

FORTIFICATION [,] f 1 fortificare, întărire, 2 fortificație, întăritură

FORTIFIER [l fortificare] o a fortifica a) a înconjură cu fortificații, b) a întări || *Se fortifier*, 1 a se întări, a prinde putere, a se face mai tare, 2 a se înconjură cu întărituri

FORTIN [fort] m fortuleț, fort mic

FORTIORI (A) (sv) [l] adv cu atât mai mult

FORTISSIMO [it] adv fortissimo, foarte tare

FORTRAIT a prăpădit de oboseală, spetit.

FORTRAITURE f oboseală foarte mare (a unui cal), spetire

FORTUIT, E [l] a fortuit a) întâmplător, b) fără veste, neprevăzut *événement fortuit*

FORTUITEMENT adv. din întâmplare, întâmplător

FORTUNE [l fortuna] f 1 soarte *coups de la fortune*, loviturile soartei, 2 întâmplare *bonne fortune*, întâmplare fericită, noroc, b) pl aventuri galante *homme à bonnes fortunes*, om cu trecere la femei, 4 *la fortune du pot*, la întâmplare, cu ce se va găsi (de mâncat), *rester à la fortune du pot*, a se mulțumi cu ce nimește, 3 noroc *tenter (la) fortune*, a-și cercă norocul, *la Fortune*, zeița norecului, 5 *être en fortune* a) a avea noroc, b) fig a avea trecere, *mauvaise fortune*, nenorocire, *la bonne et la mauvaise fortune*, fericirea și nenorocirea, 6 bogăție *faire fortune* a) a se îmbogăți, b) a reuși, a avea succes *biens de la fortune*, bunuri, avuții, 7 *officier de fortune*, ofițer ajuns prin meritul său, 8. situație stare, *les fortunes médiocres*, situațiunile mediocre; *une grande fortune*, o situație înaltă, *faire la fortune de quelqu'un*, a îmbogăți, a înălța pe cineva; *faire sa fortune*, a ajunge sus de tot, a ajunge departe, 9 *fortune de mer*, accident pe mare; 10 *de fortune*, improvizat, *mât de fortune*, catart impro vizat, 11 *Mar catartul* pătrat de dinainte al unei goelete || loc adv *de fortune*, par *fortune*, *de grande fortune*, din întâmplare [Vezi și cuvintele în legătură cu *fortune*]

FORTUNÉ, E [l. fortunatus] a. fericit, ng-rocos,

FORUM (rom) [l] *m* forum *a*) loc unde se discută de afacerile publice (la Romani), *b*) piață

FORURE [forer] *f* 1 gaură făcută cu burghiu, 2 gaura unei chei

FOSSE [l fossa] *f* 1 groapă, *basse fosse*, temniță adancă, *fosses d'aissance*, haznă, 2 gaură *les fosses nasales*, nările [V Supl.]

FOSSÉ *m* șanț, fig *le grand fossé*, mormântul, *sauter le fossé*, a lua în sfârșit o hotărâre a face ceva de nevoie, *prov après le fossé*, la culbute, și acum, întâmplă-se ce s'o întâmplă!

FOSETTE [fosse] *f* gropișă

FOSSILE [l] *a* și *m* fosil *a*) (animal) pietrificat din pământ, *b*) *fug* om cu idei înapoiate tombateră

FOSSILIFÈRE *a* care conține fosile

FOSSOIR [l fossorium] *m* târnăcop

FOSSOYAGE, FOSSOYEMENT (soa-yai', soaman) *m* săparea unei gropi, unui șanț

FOSSOYER (soa-yé) [fosse] *v* 1 (t) a împrejui cu șanțuri, 2 a săpa o groapă, un șanț [Se conjugă ca *employer*]

FOSSOYEUR *m* cioclu, gropar

FOU *m* (t) *V hêtre*

FOU (sau **FOL**), **FOLLE** [fol] *a* nebun *a*) smintit, *être fou de*, a fi nebun după ceva, înamorat de, *b*) nemaipomenit, peste măsură de mare, excesiv *depense folle*, cheltuială prea mare, *rire fou*, hohote de râs, *fou rire*, râs ce nu se poate opri, *un mal de tête fou*, o durere de cap îngrozitoare, *il gagne un argent fou*, câștigă sume peste măsură de mari, *il y avait un monde fou*, eră lume foarte multă, *c*) nebnatec, vesel *humeur folle*, fire nebunatică, *d*) *herbes folles*, ierburile cresc sălbatec, *brise folle*, adiere când într-o direcție când într-alta || *s* 1 nebun, smintit *ne faites pas le fou*, nu te mai prosti, fig *la folle du logis*, fantazia, 2 caraghios, măscăriciu, 3. pasăre palmipedă ce seamănă cu pelicanul [V și cuvintele în legătură cu *fou*]

FOUACE *f* lipie

FOUACIER *m* și *a* (brutar) care face sau vinde lipi

FOUAGE *m* (t) fumărit, dare pe cămin

FOUAILE (a-y') *f* partea câinilor din vânatul mistrețului

FOUAILLER (a-yé) [fouet] *v* 1 *jam* a da mereu bice, 2 *fug* a biciui

FOUCHTRA *int* *V fuchtre*

FOUDRE [l fulgur] *f* 1 trăsnet *coup de foudre*, lovitură de trăsnet, lovitură neașteptată, 2 fig *les foudres de l'Eglise*, fulgerile afurisite. || *m* 1. săgeată de fulger, 2 fig *foudre de*, strălucit, *un foudre de guerre*, un războinic, *un foudre d'éloquence*, un orator strălucit, 3 pl *les foudres de la guerre*, *les foudres d'awan*, tunurile

FOUDRE [g] *m* butoiu mare

FOUDROIEMENT (droa-man), **FOUDROÏEMENT** *m* trăsăure

FOUDROYANT, E *a*. 1 trăsător, care trăsnește, 2 fulgerător, doborâtător (ex. apo-

plecsie), 3 fulgerător, înfricoșător *regards foudroyants*, priviri fulgerătoare

FOUDROYER (droa-ye) *v* 1 a lovi trăsnetul, a trăsni, 2 *fug* *a*) a dărâma cu tunul, *b*) a doborî *foudroyer l'orgueil*, a doborî trufia [Se conjugă ce *employer*]

FOUÉE *f* 1 vânătoare de păsări la lumina nopții, 2 focul pentru încălzitul unui cuptor, 3 surcele, 4 provizie de lemne pentru ars

FOUENE *f* *V foene*

FOUET *m* 1 biciu, *donner le fouet* *a*) a da bice, *b*) a bate cu vergi, *coup de fouet*, lovitură de biciu *a*) insultă, *b*) îmbold, *donner un coup de fouet*, a îmboldi, *faire claquer son fouet*, a-și da ifose, 2 bătaie cu biciul *donner le fouet*, a da o bătaie cu biciu, 2 perii lungi din coada unui animal, 3 *fouet de l'aile*, încheietura din afară a aripei (la pasări), 4 perii lungi de pe varful cozii (la unele mamifere), 5 *tir de plein fouet*, tragere la țintă orizontală asupra unui punct vizibil, 6 *fug* biciuire *le fouet de la satire*, biciuirile satirei, 7 sfichiu

FOUETTÉ, E *a* 1 lovit cu biciu, 2 bătut *creme fouettée*, frișcă, 3 *fug* biciuit

FOUETEMENT *m* biciuire, batere, bătaie

FOUETTER *v* 1 a da bice (unui cal), *fouette cocher*, înainte birjar! 2 a da bătaie (ex unui copil), *pop avoir bien d'autres chais a fouetter*, a avea destule alte griji pe cap, 3 *fug* a biciui, 4 a bate *fouetter de la creme*, 5 a sfichui, a izbi *le vent leur fouettait le visage*, vântul îi sfichuia obrazii, 6 *fouetter le sang* *a*) a face sângele să circule, *b*) *fug* a atăta, a irita || *Se fouetter*, a-și da bice [Vezi și cuvintele în legătură cu *fouetter*]

FOUETTEUR, EUSE *s* biciuitor

FOUGASSE *f* mină explozibilă puțin adâncă încărcată cu pietre și cu bombe

FOUGER [l fodicare] *v* a racăi pământul, a scurmă (mistrețul) [Se conjugă ca *arranger*]

FOUGERAIE *f* plantatie cu ferige.

FOUGÈRE *f* Bot spada dracului, ferigă, *fougere mâle*, ferigă, *fougere femelle*, spinarea lupului

FOUGEROLE *f* fereguță

FOUGUE (fug') [l fuga] *f* 1 rușeală, mișcare violentă, 2 foc, fierbințeală *dans la fougue de la jeunesse*, în focul tinereții 3 *Mar* rafală

FOUGUEUSEMENT (gheu'z') *adv* cu impetuozitate, cu aprindere

FOUGUEUX, EUSE (gheu, gheuz') *a* 1 rute, aprig, 2 focos, svăpăiat

FOUILLE (fu-y') *f* săpătură

FOUILLE-AU-POT *m* 1 argat de bucătărie, 2 om sovălnic Pl *des fouille-au-pot*

FOUILLER (fu-yé) [l fodicare] *v* 1 a face săpături, 2 a scotoci, a căuta prin *fouiller dans les poches*, *fouiller quelqu'un*, a căuta prin buzunările cuiva, 3 a scormoni, a răscoli, a cotrobăi, 4 a cerceta o pădure cu deamănuntul, 5 a face cercetări în *fouiller les bibliothèques*, 6 a scoate în relief prin săpături (ex marmora) || *Se fouiller*, 1 a se scotoci, 2 a se căuta prin buzunări, 3 *fam. se fouiller* (le bec), a se șterge pe bot, [V Suplimentu]

FOUILLEUR, EUSE *s* 1 săpător de pământ, 2 scormolitor, scotocitor

FOUILLEUSE (*yeux*) *f* plug pentru scormolitul pământului

FOUILLIS (*yé*) *m* arăbăbură, talmeș-balmeș

FOUINARD, E [*fouine*] *a* și *s* pop curios, pișicher

FOUINE *f* 1 Zool belhiță, 2 pișicher, viclean, *c'est une fouine*, îl umbli ochii în toate părțile

FOUINE [*l* fuscina] *f* furcă de fier

FOUINER [*fouine*] *v* pop 1 a o șterge (ca un laș), 2 a-și vârî nasul în toate părțile, 3 a scotoci, a scormoli [V Suplimentu]

FOUIR [*l* fodere] *v* a săpa, a scormoli (pământul)

FOUISSEMENT *m* săpatul, scormolitul

FOUISSEUR, EUSE *a* și *s* săpător, scormolitor

FOULAGE *m* 1 călcatul, 2 îndesatul (scrumburilor), 3 *Tip* umflăturile formate pe dosul paginei tipărite, 4 *fig* apăsare [V Sup]

FOULANT, E *a* 1 călcător, 2 *pompe foulante*, tulumbă care ridică apa prin apăsare

FOULARD *m* ular *a*) basmă de gât, *b*) mătase subțire (pentru cravate, etc), 3 batistă

FOULE *f* 1 mulțime mare, gloată, 2 *la foule*, norodul, *se distinguer de la foule*, a se ridica deasupra norodului, 3 grămadă, număr mare *une foule d'observations*, o droaie de observații, 4 călcatul (postavurilor, al pâslei, etc) || loc adv *en foule*, cu grămadă, în număr mare

FOULÉE *f* 1 teanc de piei ce se calcă odată, 2 urma copitei, 3 *pl* urmele, călcătura pe iarbă sau pe frunze a picioarelor (la animale)

FOULER *v* 1 a călca, *fouler aux pieds*, a călca în picioare, a disprețui, 2 a strivi, 3 *fig* a apăsa, a împiia *fouler le peuple* || *Se fouler*, 1 a-și scrini (ceva), 2 *se fouler (la rate)*, a-și da multă osteneală, *il ne se foule pas la rate*, nu se prea grăbește [V Suplimentu]

FOULERIE *f* 1 călcătorie de piei, de postavuri, etc), 2 mașină pentru călcat

FOULEUR, EUSE *s* călcător (de piei, etc)

FOULOIR *m* 1 puă de călcat, 2 călcătorie

FOULOIRE *f* masa de călcat a pălărierului, 2 puă în care se calcă ciorapii

FOULON *a* și *m* 1 puar, călcător (de piei, postavuri, etc), dăstar, 2 *moulin à foulon*, puă, dăstă, moară de călcat, 3 *terre à foulon*, lut care scoate grăsimea din postavuri și limpezește uleiurile

FOULONIER *m* și *a* 1 puar, 2 conducătorul unei mori de călcat

FOULQUE [*l* fulica] *f* lăpșă, găină de apă

FOULURE *f* 1 scrințeață, scrințitură, 2 urmele, călcătura pe iarbă, pe frunze (a cerbului), 3. călcătura (postavurilor)

FOUR [*l*. furnus] *m* 1 cuptor *four à chaux*, cuptor pentru calcinarea varului, *four banal*, cuptor senorial (în evul mediu) pentru trebuința gloatei, *four de campagne* *a*) cuptor

de pame portativ, *b*) capac cu jăratnic care se pune deasupra unei mâncări (pentru a o încălzi), *fig ne pas cuire au même four*, a nu se potrivi laolaltă prov *vous viendrez cuire à mon four*, o să ai și tu odată trebuință de mine, *ne pas avoir assez de four*, a nu fi bine fript, *ce n'est pas pour vous que le four chauffe*, să vă luați nădejdea, 2 *piece de four*, patiserie coaptă la cuptor, *petits fours*, pesmeciori, 3 horn, ogeac, 4 *pop* loja cea mai de sus (la un teatru), 5 *fam* fiasco, cădere *cette piece est un four*, e o piesă cărută, *faire four*, a face fiasco, a cădea (ex o piesă de teatru)

FOURBE [*fourbir*] *a* și *s* pungaș, înșelător mârșav || *f* (†) mișelie înșelătoare mârșavă

FOURBER *v* (†) a înșelă, a pungăși

FOURBERIE *f* 1 înșelătorie murdară, pungășie, 2 obiceiul de a înșelă

FOURBIR *v* a curăți, a lustrui prin frecare (ex arme)

FOURBISAGE, FOURBISSEMENT *m* lustruitul prin frecare

FOURBISSEUR *m* lustruitor

FOURBISSURE *f* lustrueală

FOURBU, E *a* 1 înțepenit, stătut (calul), 2 *fig* spetit, sdrobit de oboeală *rentrer fourbu*, a se întoarce sdrobit acasă

FOURBURE *f* înțepeneală (la cai)

FOURCHE [*l* furcă] *f* furcă, *fourches patulaires*, spânzurătoare, *fourches caudines*, jugul caudin, trecătoare îngustă, *fig* necesitate umilitoare, 2 *faire la fourche* *a*) a se desface (un drum), *b*) a se crăcăna, 3 *Blaz* coada leului desfăcută în două

FOURCHÉ, E *a* crăcănat

FOURCHÉE *f* o furcă plină cu fân

FOURCHER *v* 1 a se crăcăna, a se desface în două, 2 *fig la langue lui a fourché*, l-a luat gura pe dinainte

FOURCHET *m* 1 furcă cu doi dinți, 2 despicătură în două a unei crăci, 3 inflamație la picioare (la capre și la oi)

FOURCHETÉE *f* o furculiță plină

FOURCHETTE [*fourdre*] *f* 1 furculiță, *fig belle fourchette*, mare mâncăcios, *déjeuner à la fourchette*, dejun de carne, *pop fourchette du pere Adam*, degetele, 2 crăcană *fourchette d'arquebuse* crăcană de arcehubuză, 3 osul iadeș (la pieptul pasărei), 4 *fourchette tonique*, diapazon, 5 partea copitei care intră în cavitatea piciorului (la cai), 6 *avoir la fourchette*, a avea dama și asu [V Suplimentu]

FOURCHON *m* crac, dinte de furcă

FOURCHU, E *a* crăcănat, *pied fourchu*, picior cu copita despicată, *fig il a le pied fourchu*, e un om însemnat, al dracului, *chemin fourchu*, drum care se desface în alte drumuri

FOURCHURE *f* despicătură

FOURGON *m* 1 furgon, car sau vagon cu provizi, 2 cociorbă, vâtrau

FOURGONNER *v* 1. a scormoni jăratecul; 2 *fig* a răscoli

FOURIERISME *m* idem, sistemul filozofic al lui Fourier

FOURMI [*l*. formica] *f*. furnică, fam, *avoir*

des œufs de fourmi sous les pieds, a sta pe tăciuni, *avoir des fourmis*, a avea mîncărime

FOURMILLER [fourmi] *m* furnicar (mamifere și păsări cari se hrănesc cu furnici)

FOURMILLÈRE *f* furnicar, musuroiu de furnici

FOURMI-LION *m* furnicar (insectă ale cărei larve se hrănesc cu furnici)

FOURMILLEMENT (y' man) *m* 1 furnicătură, 2 piscătură, mîncărime

FOURMILLER (yé) *v* a furnică *a*) a mișună, *b*) a fi plin de *cet ouvrage fourmille de fautes*, lucrarea aceasta e plină de greșeli, *c*) a pișcă

FOURNAGE *m* 1 (†) taxa cuptorului, 2 costul coacerii la cuptor

FOURNAISE [l fornax] *f* 1 cuptor mare aprins, 2 *fig* foc arzător, căldură nesuferită, 3 *fig* *jeter un peu d'eau dans la fournaise*, a vîrșă untdelemn peste foc

FOURNEAU [four] *m* 1 cuptor, furnal, *haut fourneau*, cuptorul pentru topitul minerealelor de fier, *fourneau de cuisine*, mașina de (gătit) bucate, 2 *fourneau de pipe*, luleă, 3 *fourneau de mine*, partea minei în care se bagă praful de pușcă [V Suplimentu]

FOURNÉE *f* 1 un cuptor plin (cu pâine, etc.), 2 *fig* mai multe numiri (în aceeași funcție) *une fournée de préfets*, o serie, o listă de noui numiri de prefecți

FOURNETTE *f* cuptoraș cu becuri pentru calcinarea smalțului

FOURNI, *E a* 1 des, stufos *barbe fournies*, 2 aprovizionat *magasin bien fourni*

FOURNIER, *ERE* [four] *s* 1 întorul unui cuptor pentru public, 2 lucrător brutar

FOURNIL (ni) [four] *m* brutărie, simigerie

FOURNIMENT *m* obiectele de echipament ale unui soldat

FOURNIR *v* 1 a furniza *a*) a aproviziona, a îngriji cu ceva, *b*) a procura, a da *fournir du bois*, *des informations à quelqu'un*, a da lemne, a da informații cuiva, *c*) a îngriji, a purta grijă de *fournir aux dépenses*, *aux besoins de*, a îngriji de cheltuielile de nevoie (cuiva), *il faut un corps de fer pour fournir aux plaisirs que le monde nous impose*, trebuie să fi de fier ca să faci față plăcerilor ce ți se oferă, *d*) a fi însărcinat cu aprovizionarea *il fournit dans cette maison*, e însărcinat cu aprovizionarea acestei case, *e*) a da o carte de aceeași culoare *fournir du trefle*, a da o carte de treflă, 2 a face, a parcurge *fournir une longue course*, a face un drum lung, 3 *Com* *fournir et faire valoir une dette*, a giră, a garanți o datorie, 4 *fournir une carrière*, a săvârși o lucrare, *fournir la carrière* *a*) a străbate arena, *b*) a-și împini bine ținta || *Se fournir de* sau *chez*, a se aproviziona (cu ceva sau la cineva)

FOURNISSEMENT *m* 1 furnizarea, îngrijirea cu cele trebuincioase, 2 partea (fiecărui asociat).

FOURNISSEUR *m* furnisor *a*) cel însărcinat cu aprovizionarea unei trupe, *b*) negustor la care se aprovizionăm.

FOURNITURE *f* 1 furnitură *a*) proviziune dată (ex de vin), *b*) aprovizionare, *c*) lucrătură făcută de un croitor, cismar, etc., 2 verdețuri ce se pune în salată

FOURRAGE *m* furaj, nutreț (iarbă, paie, fan), *aller au fourrage*, a merge după nutreț

FOURRAGER *v* 1 a merge după nutreț, 2 *fig* a da iama în *fourrager un jardin*, a pustii o grădină

FOURRAGÈRE *a f* bună pentru nutreț || *f* 1 bucată de pământ destinată nutrețului, 2 căruță pentru transportul nutrețului

FOURRAGEUR *m* 1 furajor, cel însărcinat cu strânsul furajului, 2 plescurtor, 3 călăreț de ploton care luptă în ordine risipită, *charger en fourrageurs*, a șarjă în ordine risipită

FOURRÉ, *E a* 1 vîrit, 2 îmblînit *manteau fourré*, 3 des, stufos *bois fourré*, pădure stufoasă, deasă, 4 loc *langue fourrée*, limbă gătită în piele, *paix fourrée*, pace prefăcută, *coup fourré*, lovitură reciprocă, *monnaie fourrée*, monedă acoperită cu aur sau cu argint

FOURRÉ *m* desigur de pădure

FOURREAU *m* 1 teacă (de sabie), *coucher dans son fourreau*, a se culcă îmbrăcat, *prov la lame use le fourreau*, munca prea mare e în dauna corpului, 2 toc, învîlitoare *fourreau de paraphase*, toc de umbrelă

FOURRER *v* 1 a băga, a vîri, *fig* *fourrer son nez où on n'a que faire*, a se amesteca unde nu-i fierbe oala, 2 a îndopă (cu ceva), 3 a îmblîni, a câptuși *fourrer une robe*, a îmblîni o rochie || *Se fourrer*, 1 a se vîri; 2 a se îmbrăca cu blănuri [V Suplimentu]

FOURREUR *m* blănar, cojocar

FOURRIER *m* și *a* furier, (sub-ofițer) însărcinat cu aprovizionarea soldaților [V Sup]

FOURRIÈRE *f* depozit pentru animale, trăsuri găsite pe drum sau sechestrate

FOURREURE *f* blană

FOURVOLEMENT (coa-man) *m* 1 rătăcire, 2 *fig* eroare, greșală

FOURVOYER (coa-yé) [fors (la) voie] *v* a rătăci *a*) a face să piarză drumul cel bun, *b*) *fig* a abate din calea cea dreaptă || *Se fourvoyer*, 1 a rătăci, 2 a se înșelă, a se pierde [Se conjugă ca *employer*]

FOUTEAU *m* pop tag

FOUTRE [l] *v* pop 1 a da *foutre à la porte*, a da pe ușă afară || *Se foutre*, a nu se sînchisi, a nu-i păsa, a-și bate joc. [V.-Sup]

FOYER (foa-yé) *m* 1 vatră, cămin *renvoyer des soldats dans leurs foyers*, a retrimit pe soldați la vetrele lor, *revour ses foyers*, a-și revedea locul de naștere, patria, *trouver son foyer désert*, a-și găsi casa pustie, 2 grătarul sobei, 3 focar *a*) punctul de unde se împărășie razele de căldură sau de lumină, *b*) *foyer d'une ellipse*, cele două puncte cari descriu *v* elipsă, *c*) *fig* centru *le foyer de la rébellion*, sâmburele răscoalei, *d*) *fig* sediul principal (ex al unei boli), 4 foaier, salon de intrare (la teatru).

FRAC *m* frac, haină neagră de ceremonii

FRACAS *m* 1 sgomot violent și năprasnic

(= trosnet, pocnet, plesnet, pâraut, bubuit), 2 sgomot *le fracas de la rue*, sgomotul stradei, *faire du fracas*, a face sgomot, scandal, 3 *fig* vnuet, zarvă, tărbou

FRACASSÉ, *E pp* spart în bucăți

FRACASSEMENT *m* 1 spargere în bucăți, sfărâmare, 2 frângere

FRACASSEB [it] 1 a sparge, a sfărâma în bucăți, 2 a rupe, a frânge *se fracasser une jambe*, a-și frânge un picior

FRACTION (si) [l] *f* 1 frângere, rupere *la fraction du pain*, frângerea pâinei, 2 fracțiune, parte (dintr'un tot) *une fraction de l'assemblée*, o parte din adunare, 3 *Art* fracție, număr exprimând una sau mai multe părți din unitate

FRACTIONNAIRE *a* fracționar *a)* în formă de fracție, *b)* (număr) compus din un întreg și o fracție

FRACTIONNEMENT *m* fracționare, reducerea în părți mici, în bucăți

FRACTIONNER *v* a fracționa, a reduce în părți mici, în bucăți || *Se fractionner*, a fi redus în bucăți

FRACTURE [l] *f* fractură *a)* frângere, spargere, *b)* frântură

FRACTURER *v* 1 a fractură, a frânge, 2 a sparge

FRAGILE [l] *a* fragil *a)* spărgăcios, *b)* *fig* slab, supus greselii *la nature humaine est fragile*, natura omenească e supusă greșelii, *c)* șubred, trecător *beauté fragile*

FRAGILITÉ *f* fragilitate *a)* însusirea de a se frânge, sparge, *b)* nestatornicie *la fragilité des choses humaines*, nestatornicia lucrurilor omenești, *c)* slăbiciune, ușurința de a greși

FRAGMENT [l] *m* fragment *a)* bucată dintr'un obiect spart sau frânt, frântură, *b)* parte dintr'un tot, crâmpie, *c)* bucată extrasă dintr'un autor

FRAGMENTAIRE *a* fragmentar, în stare de fragment, de bucată

FRAGMENTATION *f* fragmentare, îmbucătățire

FRAGMENTER [fragment] *v* a fragmenta, a îmbucătăți || *Se fragmenter*, a se îmbucătăți

FRAGON *m* Bot ghimpe pădure

FRAGRANIE [l] *f* (rar) parfum

FRAGRANT, *E* [l] *a* (rar) parfumat.

FRAI [trayer] *m* 1 bătaia peștelui, 2. ouăle peștilor, icre, 3 plevuși (peștisor)

FRAI *m* micșorarea greutatei unei monede prin frecare

FRAICHE *f* loc *à la fraîche* *a)* la răcoare *b)* răcoareală (strigătul vânzătorilor de limonadă rece)

FRAICHEMENT *adv* 1 la răcoare, 2 proaspăt, de curând *tout fraîchement*, proaspăt de tot, 3 cu răcoală *être reçu fraîchement*, a fi primit cu răcoală

FRAÎCHER *v* 1 *Mar* a sufla mai tare, 2 a se răcori (vremea)

FRAÎCHEUR [frais] *f* 1. răcoare. *les fraîcheurs du soir*, răcoarea serii, 2 răcoală *attraper une fraîcheur*, *gagner des fraîcheurs*, a

răci, a căpăta răcoală, 3 *fig* înăgețime, stă-lucire, lustru *la fraîcheur du visage*, înăgețimea feței, 4 *Mar* vântuleț

FRAIRIE *f* 1 (?) petrecere, chef (între prieteni), *être de frairie*, a fi la o petrecere, la un chef, 2 sărbătoare populară sătească

FRAIS, FRAÎCHE [vg] *a* 1 răcoros, rece 2 proaspăt *beurre frais*, unt proaspăt, *fig nouvelles fraîches*, vesti proaspete, *de fraîche date*, proaspăt, 3 strălucitor, fraged *teint frais*, ten fraged || *adv* 1 rece *il fait frais*, e răcoare, *boire frais*, a bea apă foarte rece, 2 de curând, *tout frais débarqué*, sovit chiar acum, 3 (iron) *vous voilà frais*, iată-te într'un hal frumos!

FRAIS *m* 1 răcoare *prendre le frais*, a se răcori, *mettre au frais*, a băga la răcoare, a arestă, 2 *Mar bon frais*, vânt răcoros, *grand frais*, vânt foarte rece [V Suplimentu]

FRAIS [l fractum] *m pl* cheltueli *faux frais*, cheltueli mărunte, neprevăzute, *sur nouveaux frais*, dela capăt, din nou, *tout frais faits*, scăzându-se toate cheltuelile, *faux frais*, cheltueli mărunte pe lângă o cheltueală principală, *faire ses frais*, a-și scoate cheltuelile, *faire les frais de quelque chose*, a suporta cheltuelile unui lucru, *fig* a contribui în mare parte la ceva, *fig faire les frais de la conversation*, a conduce toată conversația, *dont l'amour fait tous les frais*, în cari obiectul principal e amorul, *se mettre en frais* *a)* a se pune pe cheltueli, *b)* *fig* a se opinti, *se mettre en frais d'amabilité*, a face lux, paradă de amabilitate, *en être pour ses frais*, a nu se alege cu nimic, *à peu de frais* *a)* fără multă osteneală, usor, *b)* ieftin, *frais payes*, gratuit [V Suplimentu]

FRAISE [l fragum] *f* 1 fragă, *grosse fraise* capron, căpsună, 2 pată în formă de fragă pe corp

FRAISE *f* 1 bezereu, pelița care înconjoară mășele (la vișel, la miel, etc.), 2 guler cu mai multe înoduri și creșuri, 3 pelița roșie care atârnă de bărbia curcanilor

FRAISE *f* 1 sfredel (de găurit), 2 *a)* pari bătuți în jurul unui stâlp de pod, palancă, *b)* gardul din pari aproape orizontal pe vârful unei escarpe, 3 rotiță dințată de oțel (de tăiat lemnul, metalele, etc)

FRAISEMENT, FRAISAGE *m* sfredelirea unei găuri

FRAISER *v* 1 a încreși *fraiser des manchettes*, 2 a sfredeli (o gaură), 3 a tăia, a încreșta (metalele, etc), 4 a înconjură cu pari stâlpul unui pod, 5 *fraiser la pâte*, a frământa aluatul

FRAISETTE *f* 1 frăguțiță, 2 licheor din fragi, 3 gulerăș cu creșuri, horbotă de gât.

FRAISEUSE *f*. mașină de încreștit

FRAISIER *m* frag, *fraiser capron*, căpsun.

FRAISIÈRE *f*. loc plantat cu fragi

FRAISIL (zi) *m* cenușa cărbunelui de pământ (într'o fierărie)

FRAISOIR *m* sfredel

FRAISURE *f* gaură sfredeliță

FRAMBOISE (fran) *f* smeură,

FRAMBOISÉ, E (*fran*) *a* cu miros de smeură
FRAMBOISER (*fran*) *v* a parfuma cu zeamă de smeură

FRAMBOISIER (*fran*) *m* Bot smeur

FRAMÉE [*l* framea] *f* lance la Franci

FRANC (*fran*) *m* franc (monedă)

FRANC, FRANQUE s 1 european (din porțiunile Levantului), 2 *pl* Franci

FRANC, FRANCHE *a* 1 franc *ab*) neted *situation franche*, 2 liber *ville franche*, oraș liber, 3 scutit (de taxe, etc.), *franc de port*, cu porto plătit, francat, 4 întreg, deplin *huit jours francs*, opt zile depline, 5 adevărat *franc coquin*, *franche coquette*, adevărat pungaș, adevărată cochetă, 6 *terre franche*, pământ curat, *arbre franc*, copac cu fructe gustoase deși nealtoi || *adv* 1 franc, sincer, deschis, curat, 2 deplin [Vezi cuvintele în legătură cu *franc* și *franche* și Supl.]

FRANÇAIS, E *a* francez, franțuzesc || *s* Francez || *m* limba franceză *dans un bon français*, într-o franțuzească curată || *adv* franțuzește *cela n'est pas français* *a*) asta nu i franțuzește, *b*) asta nu se înțelege, *c*) așa nu procedează un Francez, *parlez moi donc français*, dar vorbește ca oamenii, dacă vrei să te înțeleg, *jam j'entends le français*, te pricep acum, *à la française*, după moda franceză

FRANC-ALLEU *m* V *alleu*

FRANC-ARCHER *m* V *archer*

FRANCATU *m* varietate de măr (care se conservă multă vreme)

FRANC-BORD *m* 1 loc viran pe țărmul unei ape, 2 bordura din afară a chereștelui corăbiei || *Pl des francs bords*

FRANC-BOURGEOIS (*joa*) *m* vasal de senior scutit de impozite || *Pl des francs-bourgeois*

FRANC-CANTON *m* Balz pătrăjel din dreapta ocupând a cincea parte a mărui || *Pl des francs-cantons*

FRANC-COMPTOIS (*kon*) *a* și *s* (locutor) din Franche Comtee

FRANC-FIEF *m* 1 mostenire nobilă, feodală sau alodială, 2 feud scutit de supunere, 3. || *Pl des francs-fiefs* feud nobil posedat de un om de rând

FRANCHEMENT *adv* 1 francamente, sincer, 2 fără șovăeală

FRANCHIR [*franc*] *v* 1 a sări peste, 2 a trece (peste) *franchir les Alpes*, 3 *fig* a învinge *franchir les difficultés*

FRANCHISE *f* 1 scutire (de taxe, de drepturi, etc.), 2 francheță, sinceritate *parler avec franchise*, a vorbi sincer, 3 *franchise postale*, scutire de porto, porto gratuit

FRANCHISSABLE *a* peste care se poate trece, de trecut

FRANCHISSEMENT *m* sărire, trecere peste

FRANCHISATION *f* 1 franțuzire, 2 act de veditor că corabia e franceză

FRANCISCAN *m* călugăr franciscan (din tagma lui François d'Assise)

FRANCISER *v* a franțuzi || *Se franciser*, a se franțuzi

FRANCISQUE *f* baltag (la Franci)

FRANC-JUGE *m* membrul unui tribunal secret din Germania (în sec XIV și XV)

FRANC-MAÇON *m* francmason || *des francsmaçons*

FRANC-MAÇONNERIE *f* francmasonerie, societate secretă de binefacere

FRANC-MAÇONNIQUE *a* francmasonic

FRANCO [*it*] *adv* franco, scutit de porto || *a* franco *franco-italien*, franco-italian

FRANCOLIN [*it*] *m* francolin (specie de potarniche)

FRANCOPHILE *a* și *s* francofil, amic al Francezilor, al Franței

FRANC-PARLER *m* vorbire deschisă, pe șleau *avoir son franc-parler*, a nu se sfi de a spune adevărul în față

FRANC-QUARTIER *m* Blaz pătrat care ocupă un siet din armorie || *des francs-quartiers*

FRANC-RÉAL *m* pară aune de iarnă. || *Pl. des francs-reals*

FRANC-TIREUR *m* francțiror, voluntar dintr'un corp liber (în război) || *Pl des francs-tireurs*

FRANGE *f* franj, ciucure

FRANGÉ, E *a* cu ciucuri, cu franjuri

FRANGER *v* a împodobi cu ciucuri [Se conjugă *ca arranger*]

FRANGEUSE *a* și *f* lucrătoare de ciucuri, de franjuri

FRANG(IER, ÈRE *a* și *s* ceaprazar, lucrător de ciucuri, de franjuri

FRANGIPANE *f* 1 frangipan (o aromă), 2 cremă de migdale pisate, 3 prăjitură din migdale pisate cu cremă

FRANGIPANIER *m* Bot arborele frangipan (asemenea leandruului din Tropice)

FRANQUETTE [*franc*] *f* loc *a la bonne franquette*, pe față, deschis

FRAPPAGE *m* batere, bătutul

FRAPPANT, E frapant *a*) izbitor, *b*) de o asemănare surprinzătoare, *portrait frappant*, portret leit

FRAPPE *f* 1 batere (a monedei), 2 întâpătură, 3 țipar, asortiment de matrice pentru turnatul literelor

FRAPPÉ, E *a* 1 izbit, 2 *fig* turnat *vers bien frappés*, versuri bine turnate, 3 însemnat *ouvrage frappé au coin*, lucrare însemnată, bună, *imagination frappée*, închipuire plină de ceva (ex de groază), 4 frapat, la gheată *champagne frappé*, 5 Muz (*temps*) *frappé*, lovitură la măsură

FRAPPEMENT *m* lovire, izbire

FRAPPE-DEVANT *m* ciocan cu mâner lung (al fierarilor)

FRAPPER [*ol*] *v* 1 a bate, a lovi, *frapper deux coups*, a bate de două ori, *fig* *frapper son coup*, a-și face efectul, *frapper les grands coups*, a recurge la mijloace extreme *frapper l'air de ses cris*, a spinteca aerul cu țipetele sale, *frapper la terre du pied*, a da cu piciorul în pământ, *frapper d'un coup de pognard*, a străpunge cu o lovitură de pumnal,

fig frapper les yeux, a bate, a fi bătător la ochi, 2 a bate (monede, medali), 3 elip-tic) *frapper de glace une carafe, du champagne*, a pune o sticlă, șampanie la gheață, 4 *fig bien frapper les vers*, a turna bine versurile, 5 a lovi in, a pedepsi *frapper les coupables*, a pedepsi pe cei vinovați, *fig frapper d'ana-thème*, a afurisi, 6 a izbi *un malheur vous a frappés*, v'a izbit o nenorocire, 7 *fig* a surprinde, a uimi *j'en suis frappé*, asta mă surprinde, mă uimește, *frapper la vue*, a lua vederile, a uimi, 8 a cădea peste *la lumière frappe les objets*, lumina cade peste obiecte, 9 *Jur a* a supune *la frapper une marchandise d'un impôt*, a supune o marfă la impozit, b) a atinge *cette hypothèque frappe tous les biens du débiteur*, această ipotecă atinge toate bunurile debitorului, 10 *Mar* a înșepeni *frapper un cordage* a înșepeni un ot-gon, 11 a bate la *frapper a une porte*, a) a bate la o ușă, b) *fig* a cere ajutorul cuiva, *frapper à toutes les portes*, a cere ajutorul tuturor, *frapper des mains*, a aplauda, 12 a sună *l'heure a frappé*, a sunat ceasul || *Se frapper*, 1 a se lovi (pe sine sau reciproc), 2 a se înspăimânta, a avea gânduri triste *ce malade se frappe beaucoup*, acest bolnav se înspăimântă ușor, 3 a fi pus la gheață (vin, șampanie)

FRAPPEUR, **EUSE** s bătător || m lucrător fierar care bate cu nicovala || a *esprit frappeur*, spirit (de om mort) care face să se miște mobilele

FRASQUE [it] f 1 festă răutăcioasă, ren-giu, 2 poză (de ale tinereții)

FRATER (vtr) [i] m *fam* 1 călugăr fără știință de carte, 2 calfă de chirurg, felcer, 3 bărbier (de corabie sau de regiment)

FRATERNEL, **ELLE** [i] fraternus] a frățesc, de frate

FRATERNELLEMENT adv frățeste

FRATERNISATION f fraternizare, înfrățire

FRATERNISER v a fraterniza a) a se înfrăți, b) a trăi frățeste

FRATERNITÉ [i] fraternitas] f fraternitate

a) înfrățire, b) frăție

FRATRICIDE [i] m fratricid a) ucigaș de frate, b) ucidere de frate || a fratricid, uci-dere între frați

FRAUDE [i] fraudis] f fraudă a) înșelă-torie, înșelăciune, b) contrabandă *en fraude*, fraudând, căutând să înșele

FRAUDER [i] fraudare] v a fraudă a) a umbla cu înșelătorii *frauder dans un examen*, a umbla cu înșelătorii la un examen, b) a face contrabandă, a introduce pe furis mărfuri *frauder du vin, des dentelles*, c) a nu plăti ta-xele cuvenite *frauder la douane*

FRAUDEUR, **EUSE** s și a 1 înșelător, cei ce umblă cu înșelătorii, 2 contrabandist

FRAUDULEUSEMENT a prin înșelătorie, prin contrabandă

FRAUDULEUX, **EUSE** [i] a fraudulos a) făcut cu înșelătorii, necinstit, b) *fig* înclinat spre înșelătorie, înșelător. *esprit frauduleux*

FRAXINÉES f pl familie de arbori cu fră-sinul ca tip

FRAXINELLE [i] fraxinus] f Bot frâsinel

FRAYEMENT (frè-y'-man) m 1 croirea unui drum, 2 umflătură prin frecare (la ani-male)

FRAYER (frè-yé) [i] fricare] v 1 a croi, a deschide (un drum), *fig frayer la voie à quel-qu'un*, a ușura drumul cuiva, *se frayer un passage*, a și croi un drum, 2 a se bate, a se împreuna (pești), 3 *fam* a se aduna, a se strânge *frayer avec les bons*, a se aduna cu cei buni, *ces deux hommes ne frayent point en-semble*, acești doi oameni n'au relațiuni unul cu altul, 4 a-și frecă coarnele de ceva (cer-bul) [Se conjugă ca *balayer*]

FRAYÈRE (frè-yer) f locul de bătaie al peș-tilor

FRAYEUR (frè-yeur) [i] frigori] f spaimă, groază

FRAYOIR (frè-yoar) m urmele pe copacul de care cerbul și-a frecat coarnele noi

FREDAINE f *fam* nebulie de a tinereții, strengărie

FREDON m 1 tril, tremurătură de glas (la cântat), 2 cântarea mai multor note pe aceeași silabă

FREDONNEMENT m fredonare

FREDONNER v a fredona, a cânta cu glas încet

FREGATE [it] f fregată a) vas de răș-boiu, curasat cu o singură baterie acoperită și cu mai puțin de 60 de tunuri, b) pasăre palmpedă din mările tropicale

FREIN (frèn) [i] frenum] m 1 frâu, zăba-lele frâului (la cal), 2 frână (pentru a opri sau încetini mersul unei mașini), 3 *le frein de la langue*, ața limbei, 4 *fig* frâu *ronger son frein*, a-și înghiți amarul, a îndura în răb-dări, *mettre un frein*, a pune frâu, a înfrână

FRELAMPIER (lan) m om care nu e bun de nimic

FRELATAGE, **FRELATEMENT** m, **FRELA-TERIE** f falsificare (prin adăogirea de alte substanțe)

FRELATER v a falsifica (prin adăogire de alte substanțe), a drege

FRELATEUR m falsificator (de băuturi)

FRÊLE [i] fragilis] a 1 plăpând, 2 slăbuț *frêle apput*, sprijin slăbuț

FRELON m bondar (insectă)

PRELUCE f 1 ciucuraș de mătase, 2 *fig* pl fleacuri

FRELUQUET m *fam* flusturatec, șa-fan-dache

FRÉMIR [i] fremere] v 1 a fierbe (apa), a fâșâi (frunzele), a șușera (glonțul), a se um-flă (valurile), 2 a tremura, 3 a se cutre-mura, a se înflori, a se îngrozi *cela fait fre-mir (la nature)*, te înflori, e îngrozitor, *faire frémir*, a înflori, a îngrozi

FRÉMISSANT, **E** a tremurător, înflorător

FRÉMISSEMENT m 1 fiori *frémissement d'horreur*, de plaus, fiori de groază, de plăcere, 2 tremurătură; 3 freamăt, fâșâit,

oșnet, 4 tremurul, încreșitul apei (când e aproape să fiarbă)

FRÉNAIE *f* teren zădit cu frasin, frăsinet

FRÈNE [i fraxinus] *f* Bot frasin

FRÉNÉSIE [gr] *f* irenezie *ab*) *fig* turbare, nebunie

FRÉNÉTIQUE *a* frenezic *a*) atins de delir, furios, *b*) turbat, nebun, *c*) *fig* furtunos

FRÉNÉTIQUEMENT *adv* în mod frenetic, furtunos

FREQUEMMENT (ka-man) *adv* frecvent, adeseori, de multe ori

FREQUENCE (kans') [i fræquentia] *f* frecvență *a*) repetire deasă, *b*) mulțime, *c*) *Med* *frecuence du pouls*, reperițiunea pulsului

FREQUENT (kan), **E** [i] *a* frecvent *a*) des, repeșit, *b*) obișnuit, ce nu e rar, 3 *pouls fréquents*, puls repede

FREQUENTABLE (kan) *a* de frecventat

FREQUENTATIF, IVE (kan) *a* frecventativ, (verb) care exprimă o acțiune ce se repetă des (ex *crachoter, clignoter*)

FREQUENTATION (kan) [i] *f* frecventare *a*) umblare deasă (undevea), *b*) reperiure deasă, obișnuire deasă (a unui lucru), *c*) contact, legătură *éviter les mauvaises fréquentations*, a se feri de legăturile proaste

FREQUENTER (kan) [i fræquentare] *v* a frecventă *a*) a vizită des, a umbla des într'un loc, *fréquenter chez quelqu'un*, a vizită, a intra des în casa cuiva, *b*) a obișnui des cu ceva *fréquenter les sacrements*, a obișnui să se grijească, *c*) a se aduna cu, a veni (des) în legătură cu *fréquenter les honnêtes gens*, a veni în contact cu oameni cinstiți || *Se fréquenter*, a se frecventă, a veni în contact cu

FRÈRE [i fratrem] *m* frate *joux frere*, membru trădător (al unei societăți) [Vezi cuvintele în legătură cu *frere* și Suplimentul]

FRÉROT *m* fam frățior

FRESAIE *f* pop ouf, buhă

FRESQUE [it] *f* frescă *a*) zugrăvire cu colori muate în apă de var pe un perete de curând tencuit, *b*) tablou astfel zugrăvit

FRESSURE *f* măunțarea (unei vite)

FRET *m* 1 închirierea unei corăbii, 2 preșul de închiriere, 3 încărcătura (unei corăbii) *fret de retour*, încărcătură de întoarcere

FRÊTEMENT *m* 1 închinatul (unei corăbii), 2 încărcatul ei

FRÊTER [fret] *v* 1 a închină sau a lua cu chirie (o corabie), 2 a o încărcă [Se conjugă ca *accélérer*]

PRÊTEUR *m* închinătorul, cel ce dă cu chirie o corabie

FRÉTILLANT (yan), **E** *a* neastampărat

FRÉTILLEMENT, FRÉTILLAGE (u-y'-man, ya') *m* neastampăr, fățăut

FRÉTILLER (u-yé) *v* a se fățăi, a nu avea astâmpăr *les pieds lui frétille*, la langue lui *frétille*, are mâncărime în picioare, mâncărime de limbă

FRÉTILLON (u-yon) *m* persoană care n'are astâmpăr, care se fățăie într'una

FRETIN *m* 1 peștisor mărunț, 2 *fam* le^a pădătură, pleavă

FRETAGE *m* cercuire cu fier (a unei roți), ieracatul

FRETTE *f* 1 sbanș, bleau, cerc de fier (la roate), 2 *Ark* crubuc din lînă fiante

FRETTÉ, E *a* *Blaz* acoperit cu bețe încrușate, cari lasă spațuri goale în formă de romburi

FRETTER *v* a pune bleau, cerc de fier (la roate)

FREUX *m* pop cioră

FRIABILITÉ *f* friabilitate, însușirea de a se iărămă

FRIABLE [i] *a* friabil, fărâmițos

FRIAND, E *a* 1 lacom, pofticios *l'ours est friand de miel*, ursul e lacom de miere, *eure friand* de a-i plăcea mult (ceva), 2 mănăcios, care se pricepe în ale mănăcirii, 3 gustos *repas friand*, mancare gustoasă || *s* lacom, lingău

FRIANDISE *f* 1 lăcomie, poftă pentru mâncările gustoase, 2 *pl* lucruri gustoase, dulciori

FRICANDEAU *m* fricando, felie de carne sau de pește împănată cu slănină și fiartă în sosul ei

FRICASSÉE *f* 1 tocană *fricassée de poulet*, tocană de puu, 2 adunătură împetricită de tot felul de lucruri, *ce n'est pas une grande fricassée*, e ceva de seamă, 3 *faire une fricassée*, a sparge tot [V Suplimentul]

FRICASSER *v* 1 a face tocană, 2 *fig* a tocă *il a fricassé tout son bien*, și-a tocat toată averea, 3 *fam* a veni de hac cuiva *on t'en fricassera*, las că-ți venim noi de hac!

FRICASSEUR *m* pop 1 tocător de bani, 2 bucatar prost

FRICHE *f* paragină, *en friche*, părăginit, înfelinat [V Suplimentul]

FRICOT *m* *fam* 1 tocană de carne, 2 mâncare bună [V Suplimentul]

FRICOTER *v* pop 1 a găti ca tocană, a găti, 2 a se ospăta, a mânca și bea bine, 3 a cheltui în mâncare bună, *fricoter tout son bien*, a-și tocă averea în mănăcirii bune, 4 *fricoter une affaire*, a face o speculă, a face o afacere necinstită [V Suplimentul]

FRICOTEUR, EUSE *s* pop 1 om care știe să mănânce bine, mănăcios, 2 gheșeftar, 3 cel ce umblă după plească, 4 soldat care proteste mîlția [V Suplimentul]

FRICION (fri-k-si-on) [i] *f* fricțiune *a*) frecătură, frecare, *b*) spălătură a capului

FRICIONNER *v* a fricionă *a*) a face fricțiuni, a frecă, *b*) a face o spălătură la cap || *Se frictonner*, a-și face spălături

FRIGIDITÉ [i frigiditas] *f* frigiditate, starea de ghiată

FRIGORIFÈRE *m* frigonier, camera rece în aparatele frigonice

FRIGORIFIQUE [i] *a* producător de frig, răcitor

FRILEUX, EUSE *a* friguros, ce nu poate suferi frigul

FRIMAIRE [frimas] *m* brumar, a treia lună

din calendarul republican (21 nov — 20 dec)

FRIMAS (ma) *m* brumă, promoroacă *les frimas, la saison des frimas, iarna*

FRIME *f* pop 1 mină, 2 părere, lucru nesperos *faire la frime de*, a se preface că vrea să facă ceva, *pour la frime*, în glumă

FRIMOUSSE *f* pop fată, chip *frimousse chiffonnée* a) chip neregulat dar drăguț, b) mută obosită

FRINGALE *f* formă năprasnică și violentă

FRINGANT, *E* a 1 foarte viu, foarte sprinten, 2 ferches

FRINGUER (ghe) *v* 1 a săli, a țopăi, 2 a tiopăi (can)

FRIFE *f* 1 (f) șifon, sdreanță, 2 tot ce se poate așterne pe o felie de pâine (branză, unt, dulceață, etc) [V Suplimentu]

FRIPER *v* 1 a mototoli, a prăpădi, 2 a toca *friper son patrimoine*, a-și toca averea părintească, 3 (f) a mânca cu lăcomie

FRIPERIE *f* 1 vechituri, lucruri vechi, 2 negoț cu vechituri, 3 *fig* vechitură, lucru fără preț

FRIFE-SAUCÉ *m* jam 1 mănăcișos, lacom, 2 bucatar prost

FRIPIER, *ÈRE* *s* negustor de haine vechi, (telal, telăloaică) [V Suplimentu]

FRIPON, *ONNE* *s* pungăș *petit fripon*, ștrengărel, *petite friponne*, ștrengăriță || a 1 pungășesc, 2 șiret, drăcos *cel fripon*

FRIPONNEAU *m* pungăș mic

FRIPONNER *v* a pungăși [V Suplimentu]

FRIPONNERIE *f* pungășie

FRIPQUET *m* (soru) de vrabie mică

FRIRE [i frigere] *v* 1 a frige, a prăji, *faire frire*, idem, 2 a se frige, a se prăji *le poisson frit*, peștele se prăjește, 3 *fig* *il n'y a rien a frire* a) nu e nimic de mâncat, b) nu e nimic de ros, nimic de câștigat aci, *n'avoir plus de quoi frire*, a nu mai avea avere || *Se frire*, a se frige, etc [Vezi Tabloul verbelor negre]

FRISAGE *m* frezatul

FRISE *f* 1 friză, partea antabulamentului între arhitravă și corniș, 2 materie de lână cu părul creț, 3 *Teat* fășie de pânză înfățișând cerul, 4 păslă groasă de astupat găurile corăbilor, 5 *cheval de frise*, bărnă groasă cu țepi (spre a apăra o deschizătură de meterez)

FRISÉ, *E* a frezat, încrețit, creț, *chou frisé* varză creață

FRISER [frise] *v* 1 a freza, a încreți, a încărhonță (părul), 2. a se încreți, a se încărhonță *ses cheveux frisent naturellement*, părul îi se încărhonțează în mod natural, 3 a atinge în treacăt *la balle lui a frisé la figure*, glonțele i-a sdreliț puțin obrazul, 4 *fig* a fi aproape de (a împhi, a atinge) *il frise la quarantaine*, e aproape să împlinească patruzeci de ani, *cela frise l'imprudence*, asta e aproape nerușinare, *il a frisé la corde*, eră cât pe aci să fie spânzurat || *Se friser*, 1. a se freza, a-și încreți părul, 2 a se atinge în treacăt unul de altul [V Suplimentu]

FRISETTE *f* freză, cărlionț

FRISOIR *m* mașină de frezat părul

FRISOLÉE *f* boala cartofului

FRISON *m* cărlionț, buclă de păr frezat

FRISOTTER *v* a freza des

FRISQUET, *ETTE* *a* cam friguros || *adv* *il fait frisquet*, e cam friguleț, e răcoare

FRISQUETTE *f* *Tip* cercceveaua teascului

FRISSON [i frictionem] *m* 1 tremurătură, 2 *fig* fior *en avoir le frisson*, a se înfiora, a tremura, *donner le frisson*, a da fiori, a băga în răcori

FRISSONNANT, *E* a tremurând, scuturat de fiori

FRISSONNEMENT *m* fiori, tremurătură, scuturătură

FRISSONNER [frisson] *v* 1 a tremura, 2 a se înfiora, a fi cuprins de fiori, 3 *faire frissonner*, a înfiora, a da fiori

FRISURE *f* 1 frezatul, 2 păr frezat, frizură

FRIT, *E* a 1 fript, prăjit, 2 *fig* fript, dus pe copcă *cet homme est frit*

FRITEAU *m* en fruteau, prăjit

FRITILLAIRE (u-ler) *f* gen de liliacee cu lăleaua pestriță ca tip

FRITTE *f* 1 amestec de nisip și de sodiu (din care se face sticla), 2 topirea acestui amestec

FRITURE [frit] *f* 1 frigere, prăjire, 2 untul, undelemnul în care se prăjește, 3 pește prăjit *frisure de carpe*, crap prăjit, 4 pregătirea sardelor în undelemn

FRITURIER, *ÈRE* *s* vânzător de mâncări prăjite în unt, etc

FRIVOLE [i] *a* frivol a) ușurel, ușuratic, b) de nimic, deșert || *m* ceea ce este frivol, deșert

FRIVOLEMENT *adv* în mod ușuratic, cu lucruri de nimic

FRIVOLITÉ *f* 1 frivolitate a) fire ușuratică, b) desertăciune, nimenicie, c) *pl* lucruri zadarnice, fleacuri *ne s'occuper que de frivolités*, a nu se ocupa decât de fleacuri, 2 *Com* dantelă, broderie fină

FROC (frok) *m* 1 comănac, 2 rasă călu gărească, *fig* *prendre le froc*, a se călugări, *jeter le froc aux orties* a) a se descălugări, b) a pune la ciochină, a-și schimba meseria

FROCARD *m* pop călugăr

FROID, *E* [i frigidus] a 1 friguros, care nu ține de cald (ex hană), 2 rece *vrandes froides*, mâncăruri reci, 3 *fig* rece, nepăsător *homme froid*, om rece, 4 fără căldură *style froid*, 5 *humeurs froides*, scrofula || *adv* *manger froid*, a mânca mâncăruri reci, *fig* *battre froid à quelqu'un*, a primi cu răceală pe cineva, *il fait froid*, e frig, e răcoare, d *froid* a) rece, fără a mai încălzi *infusion d froid*, infuziune neîncălzită, b) rece, nesincer *enthousiasme d froid*

FROID *m* 1 frig, răcoare, *avoir froid*, a i fi frig, *prendre froid*, a răci, *n'avoir pas froid aux yeux*, a fi îndrăzneț, *avoir froid dans le dos*, a simți fiori reci în spate, 2 *fig* a) răceală, nepăsare *il est d'un froid glacial*, e de o răceală cumplită, b) jenă *cette proposition*

jeta un froid dans l'assemblée, propunerea aceasta stînsse entuziasmul adunării, c) *être en froid avec quelqu'un*, a nu fi în termeni buni cu cineva [V Suplimentul]

FROIDEMENT *adv* 1 friguros, *vétu froidement*, îmbrăcat în haine subțirele, *logé froidement*, locuind într-o casă friguroasă, 2 *fig* rece, cu răceală *accueillir froidement*

FROIDEUR *f* răceală (și la *fig*), indiferență

FROIDIR *v* a se răci

FROIDURE *f* răcoare, frig *au retour de la froidure*, la întoarcerea frigului, a iernii

FROIDUREUX, **EUSE** *a* (†) 1 care aduce frigul, 2 (ăria nu-i place frigul)

FROISSÉ, **E** *a* 1 jignit, 2 mototolit

FROISSEMENT *m* 1 strivire, 2 mototolire, 3 *fig* jignire *le froissement des intérêts*

FROISSER *v* 1 a strivi se *froisser un membre*, a-și strivi un membru, 2 a mototoli, *froisser du drap*, a mototoli postavuri, 3 *fig* a jigni părerile cuiva, b) a lovi în *froisser les intérêts de quelqu'un*, a lovi în interesele cuiva, c) a ofensă || *Se froisser*, 1 a se strivi, 2 *fig* a se supăra, a se simți ofensat, atins de ceva)

FROISSURE *f* 1 striveală, 2 mototoleală

FROLEMENT *m* atingere în treacăt

FROLER *v* a atinge ușor în treacăt

FROMAGE *m* brînză, *fromage de gruyère*, gvașter, *fromage de cochon*, tocătură din carne de porc proaspătă, *fromage d'Italie*, tocătură din ficat (de vacă sau de porc), loc *entre la poure et le fromage*, la desert, în tocul veseliei [V Suplimentul]

FROMAGEON (*jon*) *m* 1 brînză albă (din laptele oalei), 2 *Bot* cașu-popei

FROMAGER, **ÈRE** (*jé, jér*) *s* brânzar, baci || *m* 1 sedilă, vas cu găuri pentru scurgerea brânzei, 2 bombyx, arbore din regiunile tropicale ale cărui fructe sunt acoperite cu un puf ca bumbacul || *a* a brânzei

FROMAGERIE *f* brânzărie, cășărie, stînză

FROMENT [*l* frumentum] *m* grâu, *froment ordinaire*, grâu cîrnău

FROMENTACÉE *f* și *a* (plantă) care se aseamănă cu grăul

FROMENTAL, **E** *a* ce ține de grâu || *m* *Bot*, ovăscior

FROMENTEAU *m* strugure negru (din Burundia)

FRONCE *f* încreștură, cută

FRONCÉ, **E** *a* 1 încreștit, 2 încruntat

FRONCEMENT *m* încretie

FRONCER [*fronce*] *v* 1 a încreși, a încrunta sprancenile, a sbărcli (fruntea), 2 a încreși, a face cute *froncer une robe*, a face cute la o rochie || *Se froncer*, a se încreși, a se încrunta, etc [Se conjugă ca *avancer*]

FRONCIS *m* încreșturile, cutele (unei rochii, unei cămăși)

FRONDAISON *f* 1 vremea înfrunzirii, 2 înfrunzire

FRONDE *f* 1 praștie, 2 frondă, partidul nemulțumiților.

FRONDER *v* 1 a asvârli cu praștia, 2 *fig* a defăimă, a critica cu asprime *fronder les*

voies de la société, a critica viciile societății, 3 a fi nemulțumit

FRONDESCENT (*des-san*), **E** *a* care se acoperă cu frunze

FRONDEUR *m* 1 praștiaș, cel ce aruncă cu praștia, 2 *fig* defăimător, critic aspru; 3 partizan al Frondei

FRONT [*l* frons] *m* 1 frunte, 2 față *front riant*, față veselă, *de quel front*, cu ce obraz, 3 capul *courber le front*, a-și pleca capul, 4 *fig* frunte a) partea de dinainte, b) partea de deasupra, 5 *fig* îndrăzneală, nerușinare, neobrazare *avoir le front de*, a avea îndrăzneală de a , 6 front (de trupă), *faire front a)* a se întoarce cu fata, b) a ține piept || loc *adv de front a)* pe din față *attaquer de front*, a ataca în față, b) pe aceeași linie, unul lângă altul *aller de front*, a merge laolaltă, c) împreună, deodată, în același timp *mener deux affaires de front*, a conduce două trebi deodată, d) *fig* fără cruțare *heurter de front les préjugés*, a lovi iarăși cruțare în prejudecăți

FRONTAL, **E** *a* frontal, al frunții || *m* 1 osul frontal, 2 bandaj pe frunte

FRONTAL, **FRONTAL** *m* cureaua de pe fruntea calului

FRONTAUX [*front*] *m* 1 frunțar, legătură de pană (ce poartă călugărițele pe frunte), 2 *V* *frontal*, 3 ghidon (la unele arme de foc)

FRONTIÈRE (*iz*) [*front*] *f* frontieră, graniță, hotar || *a* de la frontieră

FRONTISPICE [*l*] *m* frontispiciu a) partea din față (a unei clădiri), b) titlul de pe prima pagină cu viniete

FRONTON [*it*] *m* fronton, ornament triunghiular, uneori circular (deasupra unei uși, unei ferestre)

FROTAGE *m* frecatul

FROTTÉ, **E** *pop* 1 frecat, etc, 2 cu o spoială de *frotté de laines*, 3 *pop* budușit

FROTTÉE *f* *pop* 1 frecuș, bătaie, 2 felie de pâine unsă cu unt și usturoiu

FROTTEMENT *m* 1 frecare, 2 *fig* venirea în contact, obișnuința cu *le frottement du monde*, contactul cu lumea, 3 ceruitul

FROTTER *v* 1 a frecă, 2 a cerui *frotter un parquet*, a cerui scândurile, 3 a fricționă, 4 a produce frecare, 5 *pop* *frotter quelqu'un d'importance*, lui *frotter les reins* (ou les oreilles), a muiă spinarea cuiva, a-și trage o sfîntă de bătaie cuiva || *Se frotter*, 1 a-și frecă, 2 a se frecă *se frotter contre quelque chose*, a se frecă de ceva, 3 *se frotter de quelque chose*, a-și da o spoială de ceva, 4 *se frotter à*, a veni în contact cu (cineva), *se frotter à plus fort que soi*, a se legă de, a se pune în cărd cu unul mai tare, *s'y frotter*, a se ocupa cu ceva, a se băga în ceva, prov *qui s'y frotte s'y pique*, de te legi de acest om, ai să te căiești, cine se atinge se arde, *se frotter dans*, a se ocupa cu ceva, a se băga în ceva, 5 *pop* a se buduși

FROTTEUR *m* 1 frecător, ceruitor de scânduri, 2 bucata unei mașini care se frecă de alta.

FROTIS *m* trat de vâpsea ușoară și străvezie

FROTTOIR *m* 1 cârpă, perie, etc de frecat scândurile, 2 pernițele de care se freacă învârtindu-se tipăria unei mașini electrice, 3 perniță (de frecat o pălărie)

FROEMENT (*fru-man*) *m* momire prin fluierat

FROUEE *o* a momi prin fluierat

FROU(-)FROU *m* trufu, fosnet, fășait, *faire du frou-frou*, a face pe luxoasă *Pl des frou(-)-frous*

FROUSSARD, **E** *pop* laș, poltrom

FROUSSE *f* *pop* încă foarte mare, groază

FRUTIDOR [*i-gr*] *m* fructidor, a 12-a lună a anului republican (18 Aug-16 Sept)

FRUCTIFERE *a* fructifer, ce produce fructe

FRUCTIFIANT, **E** *a* rodnic

FRUCTIFICATION [*i*] *f* fructificare *a)* rodire, *b)* vremea rodirei, *c)* organele de reproducere (la criptogame)

FRUCTIFIER [*i*] fructificare] *o* a fructifica *a)* a rodi, a da roade, *b)* *fig* a sporii, a da beneficiu (ex un capital), *faire fructifier* a sporii

FRUCTUEUSEMENT *adv* în mod fructuos, folositor, cu folos

FRUCTUEUX, **EUSE** [*i*] *a* fructuos *a)* roditor, *b)* *fig* cu folos

FRUGAL, **E** [*i*] *a* frugal *a)* cumpătat (în mâncare și băuturi), *b)* care se mulțumește cu puțin

FRUGALEMENT *adv* cu puțin, cumpătat (în mâncare, băutură)

FRUGALITÉ [*i*] frugalitas] *f* cumpătare (în mâncare și băutură)

FRUGIVORE [*i*] *a* și *s* (animal) care se hrănește cu fructe

FRUIT [*i*] fructus] *m* 1 fruct *a)* rod *porter des fruits*, a da rod, *fig* a da roade, *b)* poamă, *c)* *fig* *fruit sec* elevul unei școli mari care a căzut la examen și a rămas fără situație, om care n'a reușit în cariera sa, paraponisit, ratat, *d)* *fig* rod, folos *le fruit du travail*, rodul muncii, *avec fruit*, cu folos, *e)* *fig* rezultat *la misère est le fruit de la paresse*, mizeria este rezultatul leneviei, 2 *pl* *Jur* veniturile unui fond oarecare, 3 desertul *donner le fruit*, a servi desertul, 4 *fruit monit*, fructe de desert ornate cu cristale, cu figuri de zahăr, 5. înclinare dată unui părete pe din afară *donner du fruit a un mur*, a înclina în afară un zid

FRUITÉ, **E** *a* care a păstrat gustul fructului verde (undelemnul)

FRUITERIE *f* 1 loc pentru păstratul fructelor, 2 fructărie, prăvălie, negoț de fructe

FRUITIER, **ÈRE** *s.* 1 fructar, zarzavagiu, 2 fabricant de brânzeturi în *Franche-Comté* și *Jura* || *m* 1 grădină cu pomi, 2 loc pentru păstratul fructelor || *f* 1 asociație pentru fabricarea și vânzarea brânzei din *Franche-Comté* și *Jura*, 2 locul unde se fabrică brânza || *a* care dă fructe, roditor

FRUMENTAIRE [*i*] frumentum] *a* privitor la grâu *los frumentaire*

FRUSQUES *f. pl* *pop.* catrafuse, vechituri

FRUSQUIN (*ken*) *m* *pop* (*saint*) *frusquin*, avutul, catrafusele (cuiva)

FRUSTE *a* 1 șters, ros prin frecare, 2 *fig* aspru, necioplit *style fruste*

FRUSTRATEUR *m* cel care înștează, înșeală cu ceva

FRUSTRATION *f* frustare înșelare cu ceva

FRUSTRATOIRE [*i*] *a* 1 *Jur* frustator, cu scop de a înșela, 2 *nc* folositor *frais frustratoires*, cheltuieli nefolositoare || *m* (*?*) licheor dulce după masă

FRUSTER [*i*] frustran] *o* a frusta, a înșela cu ceva, a păgubi pe cineva cu ceva || *Se frustrer*, a se lipsi pe sine însuși

FRUTESCENT (*tes-san*), **E** [*i*] frutex] *a* *Bot* cu tulpina lemnoasă

FUCACÉES *f* *pl* familie de alge cu iarbă de mare ca tip

FUCHSIA (*fuk-si-a*) [*botanistul* Fuchs] *m* *Bot* luxia, cerceluși

FUCHSINE (*fuk sin'*) *f* fuxină (materie colorantă roșie)

FUCUS (*kus*) [*i*] *m* *Bot* iarbă de mare

FUGACE [*i*] fugax] *a* iute, trecător

FUGACITÉ *f* însusirea de a se trece repede

FUGITIF, **IVE** [*i*] *a* fugitiv, *a)* repede trecător, *b)* *poeses* *fugitives*, poezioare simple și scurte || *s* fugar bribeag

FUGITIVEMENT *adv* în mod fugitiv

FUGUE (*fug'*) [*it*] *f* *Muz* 1 fugă, bucată în care diferite părți se succed repetând același motiv sau subiect, 2 *fam* fugă *faire une fugue*, a o șterge, a fugi

FUGUÉ, **E** (*ghé*) *a* *Muz* în formă de fugă

FUIE *f* porumbar mic

FUIR [*i*] fugere] *o* 1 a fugi, 2 a trece repede *l'hiver a fui*, iarna a trecut repede, 3 a curge *le tonneau fui*, butoiul curge, 4 a fugi, a se depărta, a se feri de *fuir le danger*, a se feri de primejdie, 5 a fi plecat înapoi *front qui fui*, frunte aplecată înapoi, 6 a dispărea *le terrain fuyait sous nos pas*, terenul se prăbușea sub picioarele noastre, 7 (în pictură) a se pierde în depărtare, 8 a scăpa *le mot qui m'avait fui*, cuvântul care îmi scăpase din minte [V Tabloul verbelor nereg]

FUITE *f* 1 fugă *mettre en fuite*, a pune pe fugă, *prendre la fuite*, a fugi, a o țui, 2 curgere, 3 gaura pe unde se scurge lichidul, gazul, 4 scurgere, trecere repede *la fuite des années*, scurgerea anilor, 5 *fig* subterfugiu, pretext de scăpare *user de fuites*, a umbla cu chichițe, cu mofturi, 6 (în pictură) *de belles fuites*, depărtări frumoase, 7. scurgere (de gaz), 8 gazul scurs

FULGURAL, **E** [*i*] *a*, ce privește fulgerul, trăsnetul

FULGURANT, **E** [*i*] *a* 1 fulgerător, care aruncă fulgere, 2 însoțit de fulgere, 3 violent și repede (boală)

FULGURATION [*i*] *f* fulgerătură (fără trăsnet)

FULGINEUX, **EUSE** [*i*] *a* funinginos, ca funingnea.

FULIGO *m* idem, ciupeică (care pătează foile plantelor)

FULMICOTON *m* fulmicoton, bumbac care face explozie

FULMINANT, **E** [1] *a* 1 trăsător, 2 care trosnește, face explozie *poudre fulminante*, praf explodant, 3 *fig* fulgerător, amenințător

FULMINATE *m* *Chim* fulminat, sare din acidul fulminic și o bază

FULMINATION [1] *f* 1 detunătură, 2 aruncarea (unei afurisanii)

FULMINATOIRE *a* de afurisanie

FULMINER [1] fulminare] *v* 1 a trăsni, 2 face explozie, 3 *fig* a izbucni (în amenințări, în blesteme, etc.) a tună și fulgera (împotriva cuiva sau a unui lucru), 4 a arunca *fulminer une excommunication*

FULMINIQUE *a* *Chim* (acidul) fulminic

FUMAGE *m* 1 daurnire slabă a argintului, 2 afumatul (ex al șuncii), 3 îngișatul pămantului

FUMAISON *f* *V* *fumage* 3

FUMAGINE *f* boală a plantelor manifestată prin coși negri pe frunze

FUMANT, **E** *a* 1 fumegand, 2 *fumant de sang*, pângărit de sânge proaspăt vărsat

FUMARIACÉES *f* *pl* *Bot* familie de plante cu fumărica ca tip

FUMÉ *m* 1 urma pe hârtie a unei litere de curand turnată și înnegrită în fum, 2 proba în negru a unei gravuri

FUMÉE *f* 1 fum, prov *il n'y a pas de fumée sans feu*, nu e fum fără foc, 2 *fig* nimicnicie, desertăciune *la fumée de la gloire*, desertăciunea gloriei, loc *s'en aller en fumée*, a se alege praf, 3 *pl* fumuri *fumées de l'orgueil*, fumurile trufiei, 4 dampi *les fumées du vin*, 5 *noir de fumée*, chinosis

FUMER [1] fumare] *v* 1 a fumă pop *fumer (sans pipe)*, a se necăji, 2 a fumegă, a scoate fum, 3 a afumă *fumer des jambons*, a afumă șunci, 4 a îngrăși (un ogor) || *Se fumer*, 1 a se afumă, 2 a se fumă [*V* Suplimentu]

FUMEROLLE [it] *f* crăpătură la un vulcan pe unde iese fumul

FUMERON *m* tăciune care scoate fum

FUMET *m* 1 aroma (cărnei, vinului), 2 mirosul (vânătăului)

FUMETERRE *f* *Bot* fumântă, safterea

FUMEUR, **EUSE** *s* fumător

FUMEUX, **EUSE** *a* 1 care fumegă, 2 *fig* care se urcă la cap, amețitor *vin fumeux*, 3 aburos, neîmpede *idées fumeuses*

FUMIER *m* 1 gunoiste, bălgar, 2 *fig* murdărie, lucru murdar

FUMIGATEUR *m* 1 cel ce dă fumigații, 2 aparat pentru afumarea insectelor vătămatoare plantelor

FUMIGATION [1] *f* fumigațiune, afumare (a aerului a unei părți bolnave)

FUMIGATOIRE *a* 1 ce privește afumarea, 2 *boite fumigatoires*, cutia cu cele trebuncioase pentru afumare (ex a unui înecat)

FUMIGER [1] fumigare] *v* a afumă, a expune la fum, la aburi || *Se conjugă ca arranger*

FUMISTE *m* 1 sobar, 2 pop glumeț, de prost gust, păcălicu [*V* Suplimentu]

FUMISTERIE *f* 1 meșesugul sau negoșul sobarului, 2 pop glumă sau păcăleală proastă

FUMIVORE *a* și *m* (aparat) care consumă fumul

FUMOIR *m* 1 local de afumat carnea, peștele, 2 odaie pentru fumat

FUMURE *f* 1 îngrășatul (unui câmp), 2 îngrășământul

FUNAMBULE (*nan*) [1] *s* jucător pe frânghii

FUNAMBULESQUE (*nan*) *a* 1 al jucătorilor pe frânghii, 2 *fig* bizar

FUNÈBRE [1] *a* funebru *a*) de înmormântare, *b*) *fig* trist, jalnic *image funebre*

FUNÈBREMENT *adv* jalnic

FUNÉRAILLES (*ra-y'*) [1] funeralia] *f* *pl* înmormântare

FUNÉRAIRE [1] *a* funerar *a*) de înmormântare *frats funéraires*, cheltuieli de înmormântare, *b*) care amintește moartea cuiva, *c*) *drap funéraire*, lințolu

FUNESTE [1] *a* funest *a*) nenorocit, *b*) dureros, mahnitor, *c*) fatal, mortal

FUNESTEMENT *adv* în mod funest

FUNICULAIRE *m* și *a* tunicular, tren suitor acționat prin frânghii || *a* ce ține de firul care leagă sământă de placenta

FUNICULE [1] *m* firul care leagă sămânța de placenta

FUNIN *m* *Mar* funie negudronată

FUR *m* (în locuțiunea) *au fur et à mesure*, *a* fur et mesure, pe măsură, pe rând, după

FURET *m* 1 năvăstuică mică (ce servă la vânat), 2 *fig* iscoditor, om prea curios, 3 joc de societate cu un inel pe o sfoară întinsă

FURETAGE *m* 1 vânatul iepurilor cu năvăstuica, 2 *fig* scotocire, scormonire

FURETER [iuret] *v* 1 a vâna iepuri cu năvăstuica, 2 *fig* *a*) sotoci, a scormoni, *b*) a umbla să afle tot || *Se conjugă ca jeter*

FURETEUR, **EUSE** *s* 1 cel ce vânează cu năvăstuica, 2 *fig* *a*) scormonitor, *b*) cel ce vrea să afle tot

FUREUR [1. furoi] *f* 1 furie *en fureur*, furios, 2 patimă nebună *fureur du jeu*, patimă nebună a jocului, 3 violență extremă, 4 inspirație *fureur poétique*, 5 *fig* *faire fureur*, a face furori, a face sgomot mare în lume

FURIBOND, **E** [1] furibundus] *a* furibund, năbădăios, turbat de mânie

FURIE [1 furia] *f* 1 Furia, zeita răsunării, 2 furie, mânie violentă, turbare, 3 femeie foarte rea, cumă, razmă

FURIEUSEMENT *adv* 1 în mod furios, 2 *fig* peste măsură de *il est furieusement riche*,

FURIEUX, **EUSE** [1 furiosus] *a* furios *a*) foarte maniat, *b*) plin de furie, de mânie (ex priver), *c*) foarte violent, groaznic *tempête furieuse*

FURIOSO [it] *a* și *adv* furios, violent, cu furie

FUROLLES *f* *pl* aburi aprinși deasupra solului sau a mării, hurcici

FURONCLE [1 furunculus] *m* furoncul, bubor

FURONCULOSE *f* erupțiune de furonculi, de buboane

FURTIF IVE [1] *a* pe furiș, pe subț ascuns

FURTIVEMENT *adv* pe furiș, pe subț ascuns

FUSAIN *m* 1 *Bot* salbă moale, 2 cărbune din ramurile acestui copăcel, 3 desen făcut cu cărbunele din ea *Descamps a laisse de merveillex fusains*, dela Descamps a lăsaș rămas minunate deseneuri în cărbune din salbă moale-

FUS(A)INISTE *m* desenator cu cărbunele din salbă-moale

FUSANT, E *a* care părie

FUSAIOLE (za-yol') *f* *Arh* disculeț cu gaură în mijloc (în care intră căpătâul fusului de tors)

FUSEAU *m* 1 fus, 2 ciocănas pentru împletitul aței, 3 *fig jambes en fuseau*, picioare ca fusele, 4 *Geom* partea suprafeței unei sfere cuprinsă între două semiceicuri mari având un diametru comun, 5 *Zool* moluști gastropozi cu scoica lungă și ascuțită

FUSÉE *f* 1 un fus plin cu tort, 2 rachetă, fistic, 3 fusul (la ceasornic), 4 extremitatea osiei care intră în butucul roatei, 5 *Muz* trăsura diatonică care unește două note despărțite printr'un interval mare, 6 *Chir* canal fistulos, 5 *Blaz* figură în formă de romb lung

FUSÉEN *m* artilerist însărcinat cu asvăr-

lirea rachetelor

FUSELÉ, E *a* în formă de fus, ca fusele

FUSELER *v* a tăia în formă de fus [Se conjugă ca *appeler*]

FUSEMENT *m* pârăit

FUSER *v* 1 a se întinde pe nesimțite, 2 a se topi (prin căldură), 3 a pârăi *projectile qui fuse*, proiectil care pârie

FUSIBILITÉ *f* fuzibilitate, însușirea de a se topi

FUSIFORME *a* în formă de fus

FUSIL (zi) *m* 1 pușcă *mettre le fusil en joue*, a pune arma la ochi, 2 soldat înarmat cu pușcă, *une compagnie compte deux cents fusils*, o companie numără două sute de soldați, 3 amnar, cremene *pierre a fusil*, scăpărătoare, *battre le fusil*, a da în cremene, 4 piatra de ascuțit (a măcelarilor) [V Supl.]

FUSILLER *m* pușcăș

FUSILLADE (yad') *f* 1 descărcătură de puști, 2 împușcare (din ordin militar)

FUSILLEMENT (zi-y'-man) *m* împușcare

FUSILLER (zi-ye) *v* 1 a împușca, 2 a ascuți pe amnar || *Se fusiller*, a trage cu pușca unui în alți [V Suplimentu]

FUSION [1] *f* fuziune *a*) topire, *b*) *fig* amestec, contopire

FUSIONNEMENT *m* fuzionare, contopire

FUSIONNER *v* a fuziona, a (se) contopi, a (se) amesteca

FUSIONNISTE *m* partizan al unui sistem de fuziune politică sau industrială

FUSTANELLE *f* fustanelă

FUSTET *m* *Bot* scumpie

FUSTIBAL(L)E *f* *Arheol* prastie îmbucată la căpătâul unui băț

FUSTIGATION *f* bătaie cu vergi, cu nuele, cu biciu

FUSTIGER [1 fustigare] *v* 1 a bate cu vergi, cu nuele, cu biciu, 2 *fig* a biciui [Se conjugă ca *arranger*]

FÛT [1 fustis] *m* 1 patul (unei arme), 2 butoiu, 3 *Arh* trunchiu, partea coloanei între bază și capitel, 4 chereșteaua (unui cufăr, unei lăzi)

FUTAIE [fût] *f* 1 codru, pădure cu copaci mari *haute futaie*, pădure bătrână, *de haute futaie*, crescut foarte înalt, 2 copac uriaș

FUTAILLE (ta y') [fût] *f* poloboc, butie

FUTAINÉ *f* barhent, barchet (stofă)

FUTÉ, E *a* *pop* frecat cu lumea, șmecher, pișicher

FUTÉE *f* sacăz pentru astuparea găurilor lemnului

FUTILE [1] *a* futil *a*) neînsemnat, *b*) ușuratic

FUTILEMENT *adv* cu nimicuri

FUTILITÉ [1 futilitas] *f* futilitate *a*) neînsemnată, *b*) *fig* secătură, nimic

FUTUR, E [1] *a* viitor || *s* logodnic, logodnică || *m* 1 viitorul, 2 viitorul (la verbe)

FUTURITON *f* devenie

FUYANT, E *a* 1 care fuge, 2 care se pierde în depărtaie *horizon fuyant*, orizont ce se pierde în zare, 3 foarte aplecat *front fuyant*, frunte foarte aplecată, 4 care dispare repede, repede trecător *jour fuyant*, zi repede trecătoare, 5 *echelle fuyante*, scară de reducere || *m* linie care se pierde în depărtare, perspectivă.

FUYARD, E *a* și *s* fugar.

G

G (gé sau j') *m* litera) *g*

GABARE *f* 1 dubas, luntre lată pentru încărcatul și descărcatul corăbilor, 2 plasă de pescut

GABARIAGE *m* facerea unui model sau măsurarea unui obiect după un model *gabarit*

GABARIER *m* stăpânul, conductorul sau descărcătorul unor luntre descărcătoare

GABARI(T) 1. model în mărime naturală

după care se fășonează unele părți în construcția corăbilor, 2 numele generic al diverselor aparate pentru măsurat, 3 stâlp arcuit sub care se trec vagoanele încărcate (spre a se verifica dacă dimensiunile lor nu depășesc regula convenită [V Suplimentu])

GABAROT m., GABAROTTE *f* *Mar* dubas mic, luntre mică descărcătoare

GABEGIE (b'y) *f* *pop* coțcărie

GABELAGE *m* timpul de uscare a sării în hambare (înainte de a se vinde)

GABELER *o* a lăsa sarea să se usure în hambare (înainte de a se vinde) [Se conjugă ca *appeler*]

GABELEUR *m* funcționar însărcinat cu perceperea impozitului pe sare

GABELLE *f* 1 gabelă, impozitul pe sare, 2 administrația acestui impozit, 3 magazie publică unde se păstra sarea (pentru a se vinde)

GABELOU *m* 1 (†) slujbaş al gabelei, *pop* spion, 2 funcționar la acsuz sau la vamă

GABIER *m* marinar însărcinat cu serviciul catartelor de cafas

GABION *m* 1 gabion, coș mare cu pământ servind a apără soldații din tranșee, 2 coș mare cu două urechi, pentru cărutul gunoului, 3 butoiu în care se ascunde un vânător de rate

GABIONNADE *f* meterez, adăpost din gabioane

GABIONNER *o* a apără cu gabioane

GABLE, GÂBLE [1 gabulum] *m* 1 fronton triunghiular mascand panta acoperișului și terminând ogivele portalelor, 2 triunghi format de capriorn unei ferestrei din pod

GABORD *m* bordura inferioară a carenei unei corăbii

GABURON *m* *Mar* blana de scânduri care înfășoară piciorul catartului

GÂCHAGE *m* 1 stricare, 2 stricăciune

GÂCHE *f* 1 belciug, veriga zăvorului, 2 lopată de mestecat varul, 3 lopăciță de bucătar de plăcintar

GÂCHER *o* 1 a stinge (ghips, var, mortal), 2 *fig* a strică, a prăpădi, 3 *gacher le métier*, a-și bate joc de meseria sa, a lura pe nimic, 4 a vinde pe nimic, a da iama într-o marfă, 5 a prăpădi, a risipi *gacher sa vie*, a și prăpădi viața [V Suplimentu]

GÂCHETTE *f* 1 trăgaci (la o armă), 2 buciăciță de fier dedesubtul zăvorului

GÂCHEUR *m* 1 tencuitor (cu var, cu gips), 2 *fig* cărpaciuc lucrător prost

GÂCHEUX, EUSE *a* (†) mocirlos

GÂCHIS *m* 1 noroiu, murdărie (de la un lichid), 2 tencueală (cu gips, nisip, etc), 3 *fig* incurcătură, talmeș-balmeș *c'est le gachis*, ce incurcătură! ce arababură!

GÂCHOIR *m* hărdău (în care se amestecă materia primă a aluatului de olărie)

GADE [1 gadus] *m* gen de gadidee (pești)

GADIDÉS *m* *pl* gadidee, familie de pești cuprinzând moruni, egrefini, etc

GADOUARD *m* (†) căcănar

GADOUE *f* 1 îngrășămintă din excremente sau lătur

GAÉLIQUE *a* gaelic, celtic

GAFFE *f* 1 *Mar* cange, prăjină cu cârlig, 2 *pop* boroboață, prostie gogonată [V. Sup]

GAFFEAU *m* cange mică.

GAFFER [gaffe] *o* 1 a apuca cu cangea, 2 *pop* a face o boroboață, o prostie gogonată

GAFFEUR, EUSE *s* făcător de boroboațe

GAGA *s* și *o* om căzut în doaga copilăriei, rămoit,

GAGE (gaʒ) *m* 1 zălog, amanet *mettre en gage*, a pune amanet a amaneta, 2 gaʒ (la jocuri) *qu'ordonnez-vous au gage touché?* ce să facă persoana cui aparține acest gaʒ? 3 *fig* garanție morală, dovadă *gage d'affection*, dovadă de iubire, *laisser pour gage*, a pierde, 4 *pl* leafă, simbria (unui servitor) *à gages*, cu leafă, plătit, *être aux gages de quelqu'un*, a fi în serviciul cuiva

GAGÉ, E (ʒé) *a* 1 dat ca zălog, amanet, 2 *meubles gages*, mobilă sechestrată

GAGER (ʒé) [gagē] *o* 1 a se prinde, a pune rămășag, 2 a da leafa, a plăti (un servitor), [Se conjugă ca *arranger*]

GAGERIE (ʒ-ri') *f* sechestrare, *saisie-gagerie*, sechestrare a efectelor și fructelor înaintea judecării

GAGEUR, EUSE (ʒeur, ʒeuz') *s* făcător de prinsori cel obișnuit a face prinsori

GAGEURE (ʒūr') *f* 1 prinsoare, rămășag, 2 lucru pe care se face prinsoarea

GAGISTE (ʒist') *m* și *a* 1 găgist, persoană tocmită cu leafă (iără a fi servitor), 2 *musicien gagiste*, muzicant militar angajat, 3 *Jur* care deține un zălog *créancier gagiste*, creditor care a primit un amanet

GAGNABLE *a* de câștigat, ce se poate câștiga

GAGNAGE *m* islaz, suhat (pentru păscut)

GAGNANT, E *s* și *a* câștigător

GAGNE-DENIER *m* (†) salahor *Pl des gagne-deniers*

GAGNE-PAIN *m* 1 mijloc de traiu, 2 sprijin *le pere est le gagne-pain de la famille*, tatăl este hrănitorul familiei sale *Pl des gagne-pains*

GAGNE-PETIT *m* tocilar ambulant *Pl des gagne-petit*

GAGNER *o* 1 a câștiga, 2 a ajunge la, a atinge, a se îndrepta spre *gagner la frontière*, a ajunge la graniță, *gagner la porte*, a se îndrepta spre ușă (spre a fugi), *gagner le large*, *le champ*, a o șterge, a spăla putina, *gagner au vent*, a se îndrepta în direcția vantului, 3 a dobândi, a câpăta *gagner une maladie*, un *rhume*, a da de o boală, de un guturaiu, *la faim me gagne*, mă răzbește foamea, 4 a cuprinde *le désespoir le gagnau*, îl cuprindea disperarea, 5. *gagner le devant*, a întrece, *gagner quelqu'un de vitesse*, a întrece pe cineva în rulață, *gagner le dessus*, a birui, *gagner sur soi*, a se birui, a-și călca pe inimă, 6 a se întinde, a se răspândi *ses idées gagnent*, ideile sale prind, se lătesc, *le feu gagne*, focul se întinde, 7 *fig* a câștiga, a cuceri, a-și atrage (ex prietenia cuiva), 8 a corupe, a atrage în partea sa *gagner des témoins*, a atrage martori de partea sa, 3 a) a plăcea mai mult, a fi mai interesant *cette pièce gagne à être lue*, această piesă place mai mult la citire, b) a ridică în stimă, a-și mări vază. *on gagne à être connu*, te ridică în stimă fiind cunoscut, c) a se face mai bun *le vin gagne en bouteille*, vinul se face mai bun stând în sticle; 10. a izbui: *gagner sur*

quelqu'un que, a izbuti dela cineva casă, 11 a merită *il l'a bien gagné*, a meritat o cu drept, 12 *gagner le ciel*, a duce o viață cu-cerinică, 13 a paște *le lapin gagne*, iepurele de casă paște || *Se gagner*, 1 a se câștiga, 2 a se câpăta ușor, a fi lipicios (ex o boală)

GAGNEUR, EUSE *s* câștigător, câștigătoare

GAI, E *a* 1 vesel, voios, 2 plăcut *chambre gai* || *int* curaj! *all'ons*, *gai*! aide, curaj!

GAIAÇ (*ga-yak*) *m* gaiac, copac rășinos

GAIEMENT (*ghe-man*), **GAIMENT** *adv* 1 vesel, cu veselie, 2 cu dragă inimă, cu curaj

GAJETE, GAÎTE (*ghe î*) [*gai*] *f* 1 veselie și voieșie, chei, *être en gaité*, a fi cam cu chei, 2 *pl* cuvinte vesele, 3 loc *adv* de *gajete de cœur*, cu dinadinsul, de bunăvoie

GAILLARD (*ga yar*), **E** *a* 1 vesel, bine dispus *mine gaillarde*, 2 îndrăzneț, semeț, 3 vioiu, sglobiu, cu chei, 4 sdravăn, sănătos *frais et gaillard*, sănătos și voinic, 5 cam slobod *iens des propos gaillards*, a spune lucruri cam prea slobode, 6 *vent gaillard*, vânt rece, răcoros || *m* 1 voinic, îndrăzneț, 2 extremități ale unei punți de corabie || *f* 1 *a*) femeie voinică, îndrăzneță, *b*) femeie prea slobodă, 2 *Tip* caracter tipografic (de vreo opt puncte), 3 sârba (dans)

GAILLARDEMENT (*ga yar*) *adv* 1 cu semeție, voinicște, cu vioiciune, 2 cam slobod, cam fără perdeă *il fait cela gaillardement*

GAILLARDISE (*ga-yar*) *f* 1 veselie cam desmățată, 2 cuvinte cam slobode, năzbătu

GAILLET (*ga-ye*) *m* Bot cucută de pădure

GAILLEUX, EUSE (*ga-y*) *a* care conține huiă în bucăți după triaj

GAILLETIN (*ga-y*) *m* cărbune de pământ în bulgări mici

GAILLETTE, GAILLETTERIE (*ga-yet*) *f* huiă în bulgări după triaj

GAIN [*gagner*] *m* câștig, agoniseală, profit *avoir gain de cause*, a câștiga o pricină, *donner gain de cause*, a da dreptate, Jur *gain de survie*, profitul supraviețuitorului (prevăzut prin contractul de căsătorie)

GAINE *f* 1 teacă, toc, 2 reazămul, suportul (unui bust)

GAINERIE *f* fabrică, negoț sau meșteșug de teci, de tocuri

GAINIER *m* meșter de tocuri, de teci

GAINULE *f*, Bot teacă mică

GALA [*it*] *m* gala *a*) serbare mare la Curte, *b*) *fam* sărbătoare, paradă, *c*) mare veselie, *d*) ospăț strălucit

GALACTOMÈTRE [*gr*] *m* galactometru, instrument pentru măsuratul calității laptelui

GALACTOPHAGIE *f* galactofagie, obiceiul de a se hrăni cu lapte

GALACTOSE *f* *V* lactose

GALAMMENT *adv* 1. în mod galant, 2 cu grație, cu eleganță *faire les choses galamment*, a face lucrurile cu eleganță, 3 politicos, 4 cu curaj *il a galamment soutenu cette affaire*, a susținut cu mult curaj afacerea; 5. cu dibăcie,

se tirer galamment d'affaire, a ieși cu dibăcie dintr-o încurcătură

GALANDAGE *m* perete de cărămizi

GALANT, E [*gala*] *a* galant *a*) politicos, curtenitor, care caută să placă femeilor, *b*) de dragoste, plăcut *affaire galante*, dragoste, *intrigue galante*, intrigă amoroasă, *c*) elegant, *d*) *femme galante*, femeie haitoșă, care umblă după aventur., *ver galant*, craidon, *e*) galant *homme*, galanton, om darnic || *m* 1 amoroș, 2 tanăr elegant și plăcut

GALANTERIE *f* 1 galanterie *a*) man ere politicoase, curtenie, *b*) atențiune față cu femeile, cadouri, *c*) taptă sau vorbă galantă, 2 aventuri de dragoste, 3 femeile cari umblă după aventur amoroase *le monde de la galanterie*, lumea cocotelor

GALANTIN *m* *fam* fișion, galant, ridicul

GALANTINE *f* galantină (piștie de purcel sau de puu umplut)

GALANTISER [*galant*] *v* a curtă, a face pe galantul față de femei

GALAXIE [*gi*] *f* calea laptelui

GALBANUM (*nom*) [*l*] *m* 1 galbanum (rășină cu miros de balsam), 2 *fam* *du galbanum*, vorbe mincinoase, goale, mofturi

GALBE *m* 1 contururile (unei statui, etc.), 2 conturul, profilul (unei figuri)

GALBÉ, E *a* 1 cu trunchiul umflat la mijloc (o coloană), 2 *feuilles galbées*, frunze schitate, fără ornament

GALBER *v* a umflă, către mijloc o coloană

GALBÉ, E *a* 1 cu trunchiul umflat la mijloc (o coloană), 2 *feuilles galbées*, frunze schitate, fără ornament

GALBER *v* a umflă că tre mijloc o coloană

GALBEUX, EUSE *a* 1 cu conturul, 2 *fam* fercheș, elegant, eminent, etc [*V* Suplimentul].

GALBULE [*l*] Bot conul globulos al chiparșilor

GALE *f* 1 râie, 2 *fam* *une méchante gale*, o ciună, o viperă, loc *n'avoir pas la gale aux dents*, a mânca sdravăn

GALÉASSE, GALÉACE [*it*] *f* corabie cu pânze și lopeți

GALÉE [*gr*] *f* *Tip* șif, galion

GALÉGA [*gr*] *f* Bot ciunăreă

GALÈNE [*gr*] *f* *Min* galenă, sulfure natural de plumb

GALÉNIQUE *a* 1. ce ține de Galien, 2 după metoda lui Galien

GALÉNISME *m* învățătura lui Galien

GALÉNISTE *m* partizan al principiilor lui Galien

GALÉODE *f* gen de păianjeni adesea veninoși

GALÉOPITHEQUE [*gr*] *m* galeopitec, gen de mamifere insectivore

GALÈRE [*it*] *f* 1 galeră, corabie lungă cu lopeți și pânze, 2. *pl* galera, pedeapsa de a văsi lopețile galerei, muncă silnică, 3 *fig* iad, infern *c'est une galère*, e un adevărat iad aci, 4 căruță pe două roți a zidarilor, 5 cuptor rotund cu perete care resfrânge în afară căldura

GALERIE *f*, galerie, *a*) tindă, *b*) colecțiune

de tablouri *vendre sa galerie*, a-si vinde colecția de tablouri, *c)* cei de față *consulter la galerie*, a consulta pe cei de față, *d)* gang cărare (în mine), *e)* locurile de sus (într'un teatru), *f)* *fug* cerc de spectatori *faire galerie*, a privi la ceva [V Suplimentu]

GALÉRIEN [galère] *m* (f) ocaș

GALERNE *f* vântul vest-nord-vest

GALET *m* 1 pietricică rotunjită și netezită de valuri (pe marginea mării), 2 rotiță (la piciorul mesei sau patului)

GALETAGE *m* operațiune care constă a formă aluatul destinat a fi redus în grăunțe (în fabricarea pulberii)

GALETAS *m* 1 locuință sub acoperiș, odare în pod, 2 locuință păcătoasă, cocioabă

GALETTE *f* 1 plăcintă (din făină, unt și ouă), 2 pesmet uscat care se împarte marinierilor), 3 pop bani *avoir de la galette*, a avea bani, 4 schietul în carton (al unei pălării), 5 *Pict* măzgăleală, spanac [V Suplimentu]

GALEUX, EUSE [gale] *a* și *s* raioș

GALGAL *m* tumultus din pământ și pietricele conținând o criptă

GALHAUBAN [ga-lo] *m* *Mar* franchie lungă mobilă (de fiecare parte a catarturilor)

GALLACÉ, E *a* care seamănă cu sau țin de cucuta de pădure || *m* famlie de plante rubiacee cu cucuta de pădure, roiba, ca tip

GALIBI *s* carab(ă) din Guyana franceză, || *m* limba galibi

GALICIEN, ENNE *a* și *s* galițian, (locutor) din Galiția

GALILEEN, ENNE *a* și *s* (om) din Galileea

GALINAFRÉE *f* 1 tocană din resturile de carne, 2 mâncare păcătoasă

GALINATHAS (tu a) [gali Mathias] *m* 1 vorbire alandala, 2 incurcătură

GALION *m* galion (corabie mare de transport)

GALIOTE *f* 1 galiotă (corăbioasă ușoară), 2 luntre lungă acoperită, 3 *fam* înțelegere de a înșela la joc

CALIPOT *m* rășină de molift

GALIPOTER *v* a unge cu rășină de molift (o corabie)

GALLE [i galla] *f* gogoasă *noix de galle*, gogoși de istic

GALLICAN, E [i] *a* galican || *m* galican, partizan sau apărător al libertății bisericii catolice din Franța

GALLICANISME *m* galicanism, principiile bisericii galicane

GALLICISME [i gallicus] *m* galicism, fel de a vorbi special limbii franceze, franțuzism

GALLICOLE *a* (insect) care trăiește în gogosi

GALLIFÈRE *a* care poartă gogoși

GALLINACÉ, E [i] *a* ce țin de găini, curci, etc || *f. pl.* galinaeele, ordin de păsări cu coșul, ca tip

GALLIQUE [i gallicus] *a* galic, al Galilor

GALLIQUE [galle] *a* (acidul) galic, extras din gogoșele de istic

GALLIUM (om) *m* galium (corp simplu metalic)

GALLOIS. E *a* și *s* (om) din țara Galilor, în partea de vest a Angliei)

GALLOMANE *a* și *s* admirator pasionat al națiunii franceze

GALLOMANIE *f* admirație excesivă a ceea-ce este francez

GALLOPHOBE [i-gr] *s* galofob, dușman înviersunat al Francezilor

GALLOPHOBIE *f* galofobie, ura împotriva Francezilor

GALLO-ROMAIN *a* și *s* galo-roman

GALOCHE *f* 1 galoș, 2 galenț, 3 *menton de galoche*, bărbie jughată, *Mar* macara deschisă transversal pe una din fețe

GALON *m* 1 șiret, 2 galon (de militari), prov *quand on prend du galon, on n'en saurait trop prendre*, când e vorba de plească, să pleș cum cal putem [V Suplimentul]

GALONNER [galon] *v* a pune sau a îm podobi cu șireturi sau cu galoane

GALONNIER *m* lucrător de galoane

GALOP (lo) *m* 1 galop *a)* fugă mare *prendre le galop*, a o lua în galop, *b)* danț repede, 2 *fug* săpuneală, frecv

GALOPADE *f* 1 cursă în galop, în fugă mare, 2 distanța pe care un cal o poate par curge în galop

GALOPANT, E *a* *Med* galopant, fulgerător

GALOPE *f* 1 unealta legătorilor de cărți, 2 *à la galope*, în galop

GALOPER [gr] *v* 1 a galopă *a)* a merge în fugă mare; *b)* a umbla mult după ceva, 2 a slobodi în galop (un cal), 3 a dansa galopul, 4 *fug la peur le galope*, l-a apucat o spaimă nebună

GALOPIN [gr] *m* (i) 1 băiat pentru făcut drumuri, curse, 2 băiat de bucatărie, 3 picu obraznic, 4 litră (de vin)

GALOUBET *m* fluer campenesc cu trei găuri

GALUCHAT *m* pielea de calcan, de rechin, etc, pregătită pentru facerea de tocuri

GALVANIQUE *a* galvanic

GALVANIQUEMENT *adv* în mod galvanic, prin galvanism

GALVANISATEUR *m* galvanizator

GALVANISATION *f* galvanizare

GALVANISER [Galvani] *v* a galvaniza *a)* a acoperi cu un strat de zinc, *b)* *fug* a însu flet din nou

GALVANISEUR *m* *V galvanisateur*

GALVANISME *m* galvanism, electricitate animală

GALVANO *m* clișeu tipografic obținut prin galvanoplastie

GALVANOCAUSTIE *f* galvanocaustică, cauterizare printr'un curent electric continuu

GALVANOCAUSTIQUE *a* privitor la galvanocaustică || *f* *V galvanocaustie*

GALVANOCAUTERE *m* *Chir* instrument de tăiat cu cauterizarea imediată a rănei

GALVANOMÈTRE *m* galvanometru, instrument pentru măsuratul intensității curentilor

GALVANOPLASTIE (tu) *f* galvanoplastie,

aplicarea unui strat metalic pe o materie oarecare prin ajutorul pielei galvanice

GALVANOPLASTIQUE *a* galvanoplastic

GALVAUDER *o* 1 a poci, a strică, 2 *fam* a necinști, a înjosi, a murdări *galvauder son nom* [V Suplimentul]

GALVAUDEUX, EUSE *s m* hamal care descarcă butoaiele de vin [V Suplimentul]

GAMACHE *f* ghetră || *m fam* *noces de Gamache*, ziafet mare

GAMBADE (*gan*) [*i* gamba] *f* Țopăială

GAMBADER (*gan*) *o* a sări în sus, a Țopăi

GAMBADEUR, EUSE (*gan*) *a* « *s* Țopăilă

GAMBILLER (*gan-bi-ye*) *o* a bălăbăni picioarele care atârână

GAMBIT (*gan bi*) *m* lovitură la șah (care constă în mutarea mai departe a regelui sau a reginei și a nebulunii regelui sau reginei)

GAMELLE [*i* camella] *f* 1 gamelă, blid, 2 bucătăria soldatului, *être (manger) a la gamelle*, a mânca din cazan [V Suplimentul]

GAMELON *m* gamelă mică

GAMELOT *m* găleată mică

GAMET (*me*) *m* sad de viță de vie, negru sau alb

GAMÈTES [*gr*] *f pl* gameții, elementele sexuale bărbătești și femeiești

GAMIN *E s* 1 ștregar mic, ștregăroaică, 2 copil deștept, 3 copil (= băiat, fată) *une gamine de treize ans*, a fetișcană de 13 ani || *a* cu obiceiuri ștregărești *une fille tres gamine*, o fată ștregăriță

GAMINER *o* a ștregări

GAMINERIE *f*, ștregărie

GAMMA [*gr*] *m* gama (a treia literă din alfabetul grec)

GAMME [*gr*] *f* gamă *a*) «cară muzicală, *b*) *fig* *changer de gamme*, a schimba vorba, tonul, purtarea, *c*) succesiune de tonuri, de culori

GAMOPÉTALE *a* cu petale unite

GAMOSÉPALE *a* cu sepale unite

GANACHE [*it*] *f* 1 falca de jos a calului, 2 *fig* nătărău, om mărginit *tourner a la ganache*, a nu mai avea noroc, 3 scaun de bătrân [V Suplimentul]

GANDIN *m* filifon, june elegant și ridicol
GANDINERIE *f*, **GANDINISME** *m* iasoane de filifon, de coconoas

GANGÉTIQUE (*re*) *a* care ține de Gange (India)

GANGLIFORME *a* în formă de ganglion

GANGLION [*i-gr*] *m* ganglion, nod, galcă

GANGLIONNAIRE *a* ce ține de ganglioane

GANGRÈNE [*i-gr*] *f* 1 gangrenă, 2 *fig* corupțiune, putreziciune

GANGRENÉ, E *a* 1 gangrenat, 2 *fig* corupt, putrezit

GANGRENER *o* a gangrenă || *Se gangrener*, 1 a se gangrenă, 2 *fig* a putrezi [Se conjugă ca *amener*]

GANGRENEUX sau **GANGRÉNÉUX, EUSE** *a* de natura gangrenei

GANGUE (*gang*) [*g*] *f* gang, substanța pă-mân-toasă care acoperă un mineral, o piatră prețioasă

GANIVELLE *f* lemn de doage pentru bu-toaie mici

GANOIDES (*no-ud*) *m pl* subclasa peștilor ganoizi cu cega de mare ca tip

GANSE *f* 1 șiret, bucea, 2 *Mar V* *quaranténier*

GANSER *o* a ornă cu un șiret

GANSETTE *f* șiret mic

GANT *m* mănășă *jeter le gant*, a primi provocarea, *prendre des gants*, a umbia delicat cu cineva, *se donner des gants*, a-și atribui meritul unui lucru, *avoir les gants d'une chose*, a avea cel dintâu ideea despre un lucru, pro-ritul sau meritul unui lucru, *relever le gant*, a ridica mănășă, a primi sfidarea *gant de Notre-Dame*, căldăruse, degetar [V Suplimentul]

GANTÉ, E a mănășat

GANTELE, E *a* cu mănășă de oțel

GANTELEE *f* Bot degeșel roșu

GANTELET *m* 1 mănășă de oțel, 2 bu-cată de piele cu care cismarii, legătorii de cărți, etc își apără palma mânei

GANTER *o* 1 a pune mănășile, a se mănășă, 2 a purta mănăși *ganter du six*, a purta mănăși numărul șase, 3 a se potrive *ces gants me gantent bien*, mănășile acestea îmi vin bine, *fam cela me gante*, asta 'mi convine, mă aranjează || *Se ganter*, 1 a se mănășă, a-si pune mănășile, 2 *ne pas trouver à se ganter*, a nu găsi mănășă pentru mâna sa [V Suplimentul]

GANTIERIE *f* mănășarie

GANTIER, ERE (*ti*) *s* mănășer, mănășereasă

GANTOIS, E *a și s* (om) din orașul Gand

GARAGE *m* garaj *a*) așezarea, punerea la adăpost a vagoanelor, corăbilor *voie de garage*, linie de adăpost, *b*) loc de adăpostire pentru automobile, biciclete, etc

GARANÇAGE *m* vopsire cu roibă

GARANÇE *f* garanță, roibă, brociu || *a*, de colorarea roibei *drap garance*, postav de colorarea roiei

GARANCEUR *c* a vâpsi cu roibă [Se conjugă ca *avancer*]

GARANCERIE *f* vâpsitorie cu roibă

GARANCEUR *a și m* vâpsitor cu roibă

GARANCIÈRE *f* 1 câmpie semănată cu roibă, 2 boiangerie cu roibă

GARANCINE *f* vâpșea din garanță muiată în apă și acid sulfuric.

GARANT, E *a și s* garant *a*) chezaș, *b*) răspunzător, *se porter garant*, etc, a chezășui pentru, *je vous suis garant que*, vă garantez că || *m* 1 garanție, chezășie, 2 *Mar* căpătău de frânghie ce se întinde după ce a căp-tușit o macară

GARANTL *E* a garantat.

GARANTIE (*ti*) *f* garanție, chezășie, *bureau de garantie*, birou de constatare a titlului obiectelor de aur, etc

GARANTIR [*garant*] *o* a garanta *a*) a da garanție, chezășie pentru, *b*) a asigura mersul (ex unui ceasornic), *c*) a afirma, a asigura despre (adeveră unui lucru), *d*) a feri de, a apăra, a pune la adăpostul *garantir du froid*,

a feri de frig || *Se garantur*, a se feri, a se apăra, a se pune la adăpost

GARBURE *f* ciorbă din varză, slănină și pâine de secară

GARCE [gars] *f* tărfă lele

GARCETTE *f* 1 *Mar* coadă din funii despletite, 2 gârbaci, 3 (f) pieptănătură cu părul pe frunte

GARÇON [gars] *m* 1 băiat *petit garçon*, băiețel, 2 *garçon d'honneur*, cavalier de onoare, 3 om *bon garçon*, om bun, cum se cade, *mauvais garçon*, om rău, 4 becher, om neînșurat, *vieux garçon*, holteru bătrân, *resteur garçon*, a rămâneă holteru, *faire sa vie de garçon*, a duce o viață independentă, 5 lucrător calfă de *garçon tailleur*, calfă de croitor, 6 *chelner premier garçon*, oberchelner, 7 *servitor garçon de bureau*, servitor de birou, *garçon de tribunal*, odăiaș, 8 *garçon de caisse*, incassator, *garçon de bain*, băiaș [V Supl.]

GARÇONNE *f* băietană

GARÇONNET *m* băietandru băiețel

GARÇONNIÈRE *f* garsonieră, cameră de holteru || a și *f* (fată) cu maniere de băiat

GARDABLE *a* ce se poate păstra, ușor de păstrat

GARDE *f* 1 pază, *à la garde de Dieu*, în paza lui Dumnezeu, *faire bonne garde*, a păzi bine, *être de bonne garde* a) a păzi bine, b) a se păstra bine, *sous bonne garde*, sub pază bună, *de difficile garde*, greu de păzit, *être de garde*, a fi de pază; *mettre en garde contre*, a feri de (cineva sau de ceva), *garde à vous!* atenție! *être (se tenir se mettre) sur ses gardes*, a se păzi, a fi pe pază, *se donner de garde* a se feri, a se păzi, 2 supraveghere, păstrare *confier la garde de sa maison*, a încredința supravegherea casei sale, 3 gardă, trupă de pază, *monter la garde*, a se schimba garda, 4 garda (unei săbii), 5 *fig* seamă, *prendre garde* a) a lua seama, a băga de seamă, b) a avea grijă de a, 6 (la scrimă) pozițiunea cuvenită, apărare *se mettre en garde*, a se apăra, a se feri, 7 loc *n'avoir garde de* a) a nu avea de gând, a nu fi în stare de a, b) a nu putea, *fam avoir toujours garde à carreau*, a fi veșnic gata de a răspunde, de a se apăra, 8 foile netipărite la începutul și sfârșitul unei cărți, 9 pielea sau pânza de pe dosul cărții legate, 10 pl părțile din lăuntru unei broaște cari împiedică pătrunderea unei chei străine, 11 îngrijitor de bolnavi [V Suplimentu]

GARDE *m* 1 gardian *garde républicain*, gardian republican, 2. păstrător *garde des archives*, depozitarul arhivelor, *garde des sceaux*, ministrul de justiție (în Franța), 3 păzitor, paznic, *garde du commerce*, epistat, *garde champêtre*, pândar, agent rural, *garde messier*, agent supraveghetor al secerişurilor; *garde forestier*, agent supraveghetor al pădurilor, *garde de nuit*, gardist de noapte *garde d'artil lerie*, guard de artilerie, 4 soldat de gardă, gard [V Suplimentu].

GARDE-BARRIÈRE *m* paznic de barieră (la drumul de fier). Pl. *des gardes barrières*

GARDE-BŒUF *m* specie de bătlan mic care mănâncă larvele parazite de pe pielea bouului, a bivoliului Pl *des gardes-boeufs*

GARDE-BOUTIQUE *m* (f) marfă veche

GARDE-CANAL *m* paznic de canale Pl *des gardes-canal* sau *gardes canaux*

GARDE-CENDRE *m* galerie de sobă, cenușar Pl *des gardes cendre(s)*

GARDE-CHAÎNE *m* mecanism de ceașornic care împiedică spargerea lanțului Pl *des gardes-chaîne(s)*

GARDE-CHASSE *m* păzitorul vânatului (unul dintru) Pl *des gardes-chasse(s)*

GARDE-CHIOURME *m* 1 (f) paznicul ocnașilor, 2 supraveghetor militar Pl *des gardes-chiourme(s)*

GARDE-CORPS *m* Mar parapet Pl *des garde corps*

GARDE-CÔTE *m* 1 santinelă de țărm; 2 bastiment înarmat pentru paza țărmului, 3 luntre mică pentru paza pescuitului pe țărm Pl *des garde côte(s)*

GARDE-CROTTE *m* aripă (la roată) pentru oprire noroiului Pl *des garde-crotte*

GARDE-IEU *m* galerie, paravan dinaintea sobei Pl *des garde-feu(x)*

GARDE-FOU *m* parmaciac Pl *des garde fous*

GARDE-FRANÇAISE *m* soldat din garda franceză Pl *des gardes-françaises*

GARDE-FREIN *m* frână Pl *des gardes-frein(s)*

GARDE-LIGNE *m* supraveghetor de cale ferată Pl *des gardes-ligne(s)*

GARDE-MAGASIN *m* 1 supraveghetor de magazie (la arsenal, etc), 2 marfă ce nu se vinde Pl *des gardes-magasins(s)*

GARDE-MAIN *m* hârtie apărătoare pentru a nu murdări pe cea curată pe care scriem, desenăm, etc Pl *des garde main(s)*

GARDE-MALADE *s* îngrijitor, îngrijitoare de bolnavi Pl *des gardes-malades*

GARDE-MANCHE *m* manșetă apărătoare (când lucrăm) Pl *des garde-manche(s)*

GARDE-MANGER *m* dulapul cu mâncări, cămară Pl *des garde-manger*

GARDE-MEUBLE *m* locul de păstrare al mobilelor Statului Pl *des garde-meuble(s)*

GARDE-MINES *m* supraveghetorul unei mine Pl *des gardes-mines*

GARDE-NAPPE *m* tăviță de pânză de pus pe ea farfurii cu mâncare Pl *des garde nappe(s)*

GARDÉNIA *m* Bot gardenia (varietate de roibă cu flori frumoase)

GARDE-NOBLE *m* (f) dreptul suveranului de a se bucura de bunurile unui nobil minor vasal până la majoratul acestuia

GARDE-NOTE *m* (f) notar. Pl *des gardes-notes*

GARDEN-PARTY (dén) [angl] *m* serbare particulară într'un parc. Pl *des garden-parties*

GARDE-PÊCHE *m* 1 jandarm însărcinat cu paza pescuitului (Pl *des gardes-pêche*) 2 luntre de pază a pescuitului (Pl *des garde-pêche*).

GARDE-PORT *m* agent însărcinat cu primirea și așezarea mărfurilor în porturile raurilor *Pl des gardes-port(s)*

GARDER *o* 1 a păstra, 2 a opri *je vous garde*, vă opresc la mine, *garder à dîner*, a opri la masă, *voiture gardee*, trăsură oprită, 3 a îngriji de *garder un malade*, 4 a supraveghea *garder un enfant*, 5 a păzi *garder la maison*, 6 a ține *garder un secret*, a ține un secret, *garder le jeûne*, a ține postul, 7 a feri *Dieu vous en garde*, să te ferească D-zeu! 8 a ră-mâne, a sta în *garder les arrêts*, a sta închis, *garder la chambre*, a nu ieși din casă, *garder le lit* a zăcea, 9 a apăra *garder une porte*, a apăra o ușă, 10 a ascultă de *garder les commandements de Dieu*, a ascultă de poruncile lui D-zeu, 11 *garder de* (sau *que ne*), a lua seama, a se feri de a *gardez qu'on ne vous soupçonne*, ia seama, ferește-te să nu fi bănuț, 12 loc la *garder a quelqu'un*, la lui *garder bonne*, a ține coace cuiva, *garder à vue*, a nu slăbi din ochi, *en donner à garder à quelqu'un*, a face pe cineva să creadă orice || *Se garder*, 1 a se păstra, 2 a se ține, 3 a se feri *se garder du froid*, a se feri de frig, 4 a se păzi, a se feri *gardez-vous de mentir*, ferește-te de a minți [V cuvintele în legătură cu *garder* și Supl.]

GARDERIE *f* 1 întindere de pădure sub paza unui pândar, 2 kindergarten, grădina de copii

GARDE-RIVIERE *m* agent însărcinat cu poliția raurilor *Pl des gardes-rivière(s)*

GARDE-ROBE 1 1 cameră unde se țin hainele, 2 garderobă a) dulap pentru haine, b) hainele (unei persoane) *riches garde-robe*, 3 a) scaun (pentru ieșirea afară), b) umblătoare *aller à la garde-robe* || *m* sort, peste roche *Pl des garde-robés*

GARDE-SCÉLLÉS *m* păzitorul peceților *Pl des gardes scellés*

GARDEUR, EUSE *s* 1 păzitor *gardeur de moutons*, păzitor de oi, 2 păstrător

GARDE-VENTE *m* agent însărcinat cu exploatarea lemnelor tăiate (într-o pădure) *Pl des gardes-vente*

GARDE-VUE *m* cozoroc, apărătoare de soare (a ochilor) *Pl des garde-vue*

GARDIEN, ENNE *s* 1 gardian, păzitor, paznic *gardien de la paix*, gardist, 2 păstrător, 3 starețul (în unele mănăstiri) || a. păzitor *ange gardien*, inger păzitor

GARDIENNAGE (*e-naj*) *m* 1 slujbă de păzitor, 2 *Mar* măsurile pentru pază *gardiennage des tonneaux*, măsurile pentru paza butoaielor 3 paznicul portului

GARDIENNAT (*é-na*) *m* slujba de stareț (într-o mănăstire)

GARDON *m* porcusoar (pește)

GARE *int* pazește! pazea! *gare les voleurs!* ferți-vă de hoști!

GARE *f* 1 gară, 2 loc de adăpostire pentru corăbii (pe un râu)

GARENNE *f*, 1 (†) domeniu în care m-trarea e oprită de proprietar; 2. iepurări; 3.

parte a râului unde pescutul este rezervat || *m* iepure de casă dintre iepurări

GARER *o* a băga în gară, în port (trenuri, corăbii) || *Se garer*, a se da în lături, a se feri, a se pune la adăpost

GARGAMELLE *f* V Suplimentu

GARGANTUA *m* mărțicioș strășnic

GARGARISER (SE) [l] *o* 1 a se gargariza a face gaigără, 2 *jam* a se delecta cu (ceva)

GARGARISME [l-gr] *m* gargară

GARGOTAGE *m* mâncare murdară sau prost gătită

GARGOTE *f* 1 făgădău, cărciumă păcă-toasă, 2 *fig* loc unde se mănâncă murdar

GARGOTER *o* 1 a umbla prin cărciumi murdare, 2 a mânca murdării, 3 a găti prost sau murdar

GARGOTIER, ÈRE (*ti*) *s* 1 birtaș ordinar, 2 bucătar prost

GARGOUILLE (*yad*) *f* *jam* gargariseală de note

GARGOUILLE (*gu-y*) *f* 1 gura unei țevi, unui burlan (pe unde cade apa), 2 ghiab (pentru scursul apelor)

GARGOUILLEMENT *m* 1 gâlgâit; 2 ghio-răială (în stomac), etc

GARGOUILLER (*gu-yé*) *o* 1 a gâlgâi, 2 a bălăci în apă a plescăi, 3 a chiorăi (maște)

GARGOUILIS (*gu-yi*) *m* sgomotul apei când cade în burlan, țărăit

GARGOULETTE, GARGOUILLETTE (*yet*) *f* vas poros în care apa se răcește prin evapo-rație

GARGOUSSE *f* cartuș, fișic

GARGOUSSIER *m*, **GARGOUSSIÈRE** *f* car-tușieră

GARIGUE (*rig*) [provențal] *f* 1 bărăgan, loc sterp, 2 loc puțin păduros

GARNEMENT *m* ticălos, om de nimic, (în glumă) *mauvais garnement*, strengar

GARNI, E a 1 mobilat (pentru a fi închi-riat) *hôtel garni*, hotel cu odăi mobilate cu luna, 2 garnisit, încărcat, 3 căptușit, îmblă-nit, 4 umplut *salle bien garnie*, sală plină de lume, 5 *potage garni*, supă cu verdețuri || *m* locuință sau cameră mobilată dată sau luată cu chirie, *habiter en garni*, a țedeă într-o casă, într-o cameră mobilată

GARNIE *o* 1 a găti cu mobile, a mobilă, 2 a garnisi, a împodobi, a împănă, 3 a căp-tuși *garnir un tapis*, un fațeuil, a căptuși un covor, un jilț, 4 a umplea, a ocupa *garnir les banquettes d'une salle*, a ocupa locurile unui teatru, *se garnir le ventre*, a se îndopa, 5. încăpută *garnir des bas*, a încăpută ciorapi; 6 *garnir un cheval*, a pune hamurile unui cal || *Se garnir*, 1 a se găti, a se îngriji (cu ceva), 2 a se umplea *la salle se garnit*, sala se umple de lume

GARNISAIRE *m*. execuție (om impus pe capul cuiva până la plata birului întârziat)

GARNISON *f* garnisoană

GARNISSAGE *m* garnizitul, etc.

GARNISSEUR, EUSE a și *s* lucrător care garnisește, împodobește (o rochie, etc.).

GARNITURE *f* 1 garnitură, lucruri ce servesc ca împodobire, 2 asortiment complet *garniture de boutons*, asortiment complet de nasturi, de butoni, *garniture de cheminée*, garnitură de sobă (= o pendulă, două candelabre, bronzuri), 3 dresurile ce se adaugă unei mânecări, 4 *Tip* răstavuri, 5 *Mar* echipamentul unui catart, etc, 6 părțile mobile (ex ale unei pompe), 7 bucăți încaputate *mettre une garniture à des bas*, a încaputa ciorapi

GAROU *m* 1 *V loup garou*, 2 *Bot* tulichină

GABBOT [celt] *m* 1 găbită, grebenul calului, 2 căluș, proșap

GABBOTTAGE *m* proșăpitu

GARBOTTE *f* tortură prin strângerea de gât

GARBOTTER [garrot] *v* 1 a proșăpi, 2 a lega fedeleș *garrotter des prisonniers*

GARS (*ga*) *m* fam băiat, flăcău

GABUS (*rüss*) *m* elixir din scorțișoară, șofran, nucă tămâioasă, etc

GASCON, ONNE *s* gascon · a) om din Gascogne, b) *fig* lăudăros, palavragiu, c) *en gascon*, cu dibăcie, fără a se compromite *se irer en gascon d'un pas difficile*, a ieși dintr'un impas greu cu multă dibăcie || *m* jargonul gascon || a 1 gascon, din Gascogne, *accent gascon*, pronunțarea Gasconilor, 2 lăudăros, 3 glumeț, batjocoritor *avoir l'humeur gasconne*, a-i plăcea să glumească

GASCONISME *m* expresiune, pronunțare proprie locuitorilor din Gascogne

GASCONNAGE *f* lăudăroșie sau palavră gasconă

GASCONNER *v*. 1 a tăia la palavre, 2 a avea accentul gascon

GASPILLAGE (*yay'*) *m* 1 risipă, 2 risipire

GASPILLER (*yé*) *v* 1 a risipi, a tocă, a cheltui nebunește, 2 a pune în dezordine

GASPILLEUR, ESE (*yeur, yeus'*) *s* risipitor

GASQUET *m* fes lucrat în Franța

GASTER (*ter*) [gr] *m* burta, stomacul

GASTÉROMYCÈTES *f* pl gasteromicetei, ordin din clasa ciupercilor

GASTÉROPODES [gr] *m* pl gasteropodele, moluștele cu un picior sub burtă

GASTRALGIE (*ja*) [gr] *f* gastralgie, boală de stomac

GASTRALGIQUE *a* de stomac

GASTRIQUE *a* gastric, a) al stomacului, b) *suc gastrique*, suc secretat din stomac,

GASTRITE *f* gastrită, inflamația membranei lăuntrice a stomacului

GASTRO-ENTÉRITE (*an*) *f* gastro-enterită, inflamația mucoasei stomacului și a intestinelor

GASTROLÂTRE [gr] *m* fam adorator al pântecului, mare mândăcios

GASTROLOGIE *f* știința bucătăriei

GASTROMANE *s* iubitor înfocat de mâncare bună

GASTROMANIE *f* patima de mâncare bună

GASTRONOME *f* gastronom, cel ce se pricepe în mâncări bune

GASTRONOMIE [gr] *f* gastronomie, arta de a mânca bine

GASTRONOMIQUE *a* gastronomic

GASTRULA *f* prima formă a larvei

GÂT *m* scară pe o răpă sau pe un cheiu la mare

GÂTE. E a 1 stricat, 2 răsgăiat *enfant gate* || *m* partea stucată (a unui lucru)

GÂTEAU *m* 1 prăjitură, plăcintă, cozonac, 2 *fig* (mai ales în sens rău) *partager le gâteau*, a împărți câștigul, *avoir part au gâteau*, a avea partea sa din câștig, 2 fagure *gâteau de miel*, fagure de miere, 3 bucată (de fier, etc) *V* roi și Suplimentul]

GÂTE-MÉTIER (*ti-e*) *m* meșteru-strică, cărpaci

GÂTE-PAPIER *m* mazăgalitor

GÂTE-PÂTE *m* 1 brutar sau plăcintar prost, 2 *fig* cărpaci

GÂTER [l vastare] *v* 1 a strică, 2 *fig* a corupe, 3 a-și terfel, a-și bate joc *gâter le métier*, a) a-și bate joc de meseria, de lucrul său, a lucra pe nimic, b) a strică prețul fam *gâter les affaires*, a strică totul, *gâter ses affaires*, a-și pierde încrederea (unei persoane), 3 *fig* *gâter quelqu'un dans l'esprit de*, a înnegrî pe cineva în ochii cuiva, 4 *fig* a răsgăia || *Se gâter*, 1 a se strica, 2 *fig* a se corupe, 3 a merge prost (afacerile) *cela se gâte*, merge prost

GÂTERIE *f* 1 stricare, 2 îngrămădire prea mare, zaharică etc3 cu care se strică copiii

GÂTE-SAUCÉ *m* 1 bucătar prost, 2 băiat de bucătărie Pl *des gâtes-sauces*)

GÂTEUR, EUSE *s* om prea îngăduitor, răsgăitor, 2 stricător

GÂTEUSE *f* halat de spital

GÂTEUX, EUSE *s* și a 1 căzătură, bacceă, 2 ramolit

GÂTINE *f* parte stearpă dintr'o pădure

GÂTISME *m* ramolisment

GÂTTE *f* partea de dinainte a corăbiei unde se spală lanțurile și fiânghule

GÂTTILIER (*li*) *m* Bot mielăiea

GAUCHE *a* 1 stâng, *mariage de la main gauche*, căsătorie nepotrivită, *mariage du côté gauche*, căsătorie ilegitimă, *être sur le pied gauche*, a fi strâmtorât, 2 stramb *quadrilatere gauche*, cadmlater strâmb, 3 *fig* stângăci || *f* 1 mână stângă *prendre avec la gauche*, a apuca cu stânga, 2 stânga (unei adunări), ie-publicani, 3 partea stângă || *adv* *à gauche*, 1 la stânga, 2 *fig* fără temei, anapoda, *donner à gauche* a) a se înșelă, b) a se puiă prost, *prendre une chose à gauche*, a înțelege un lucru anapoda [V Suplmentul]

GAUCHEMENT *adv* cu stângăcie, stângăci

GAUCHER, ÈRE *s* stângăci, cel ce se slujește de mana stângă

GAUCHERIE *f* stângăcie

GAUCHIR *m* 1 a se depăita de, a se întoarce (dela ceva), a reveni, 2 a se feri de, a evita (ex o piedică), 3. *fig* a umbla cu soalda

GAUCHISSEMENT *m*. fere, evitare

GAUDE *f* 1 *Bot* rezedă, diobință, 2 mă-măligă, terciu din mălaiu

GAUDÉAMUS (*muss*) [l] *m* 1 cântec de veselie, de chef, 2 chef

GAUDIB (SE) [l] *gaudere* *v* (t) a se bucura, a face haz

GAUDISSART [personaj de roman la Balzac] *m* om de o veselie zgomotoasă, om de petrecere

GAUDRIOLE [gaur] *f* glumă fără perdeă

GAUFAGE *m* 1 întipărire de deseneuri cu un fier de călcat încălzit, 2 reliefuli întipărite

GAUFRE *f* 1 fagure (de miere), 2 lalanghită (plăcintă), 3 întipăritură în relief

GAUFREB *v* a întipări reliefuli cu un fier de călcat încălzit (pe piele, pe stofe)

GAUFRETTE *f* lalanghită mică

GAUFREUR, **EUSE** *s* lucrător care întipărește reliefuli (pe stofe)

GAUFRIER *m* tugaie cu pătrățele în care se prepară lalanghitel

GAUFRÖIB *m* fier de călcat încălzit cu care se întipăresc reliefuli (pe stofă)

GAUFRURE *f* relief întipărit (pe stofă)

GAULAGE *m* scuturatul cu prăjina

GAULE *f* 1 prăjină lungă, 2 vargă, nuiă, 3 băț (pentru pescuit)

GAULER *v* a scutura cu prăjina (un pom)

GAULETTE *f* prăjină (mică)

GAULIS *m* 1 deșeu, ale cărui rămurele au devenit nuiete, 2 rămurică, bețișor

GAULOIS, **E** *a* și *s* 1 gal, (locutor) din Gali, 2 galic *a* al Galilor, *b* *fig* cam slobod (ex spirit) || *m* limba galică

GAULOISEMENT *adv* cam slobod

GAULOISERIE *f* glumă cam slobodă, fără perdeă

GAUPE *f* *pop* paciaură

GAUB *m* bou indian

GAURE *m* sectator al lui Zoroastru

GAUSSE *f* *pop* minciună cu haz, farsă

GAUSSER (SE) *v* a-și bate joc, a face haz

GAUSSERIE *f* bătaie de joc

GAUSSEUR, **EUSE** *s* și *a* cel ce-și bate joc, zeflemist

GAVAGE *m* 1 îndopatul, 2 îndopătură

GAVE *m* pârâu, torent

GAVE [l] *cavus* *f* gușă la păsări

GAVEAU, **GAVOT** *m* tovarăș, membrul unei asociații de lucrători

GAYER [gave] *v* a îndopa (și *fig*)

GAVEUR, **EUSE** *s* îngrășător de păsări || *f* mașină pentru îndopat

GAVIAL *m* crocodil mare cu ciocul lung (din Asia și Oceania)

GAVION, **GAVIT** *m* (t) gătlej, gușă.

GAVOTTE *f* gavota (dans).

GAXAL (*ga-yal*) *m* bou sălbatec din India

GAZ *m* gaz (fluid) [V Suplimentu]

GAZE [orașul Gaza, în Siria] *f* gaz (stofă de mătase, de in, etc foarte ușoară și străvezie)

GAZÉIFIABLE *a* ce se poate prefăce în gaz

GAZÉIFICATION *f* prefăcere în gaz

GAZÉIFIER *v* 1 a prefăce în gaz; 2 a face să devie gazos (ex o apă minerală)

GAZÉIFORME *a* în stare de gaz.

GAZELLE [ai] *f* *Zool* gazela

GAZER [gare] *v* 1 a acoperi cu gaz (stoia străvezie), 2 *fig* a mai ascunde câte ceva

din *gazer un récit*, a povesti mai cu perdeă

GAZETIER (*u-é*) *m* (t) gazetar

GAZETTE [t] *f* 1 gazetă, 2 *fig* cumătră, palavragioaică

GAZEUX, **EUSE** *a* gazos

GAZIER *m* funcționar dela uzina de gaz aerian

GAZIER, **ÈRE** *s* lucrător de gaz (materie străvezie)

GAZIFÈRE *a* care servește la fabricațiunea gazului aerian

GAZOFACTEUR *m* aparat pentru a prefăce în gaz aerian (huila)

GAZOGÈNE (*jen*) [gr] *m* gazogen, aparat pentru fabricarea apei de Seltz

GAZOLÈNE *m* **GAZOL(É)INE** *f* gazolină, eteruri extrase din petrol

GAZOLYTE *a* în stare de a se prefăce în gaz

GAZOMÈTRE [gr] *m* gazometru

GAZOMÉTRIE || *f* măsurarea volumelor gazelor

GAZOMÉTRIQUE *a* gazometric

GAZON *m* 1 pajiste, verdeață, 2 iarbă mărunță și fină

GAZONNANT, **E** *a* care formează o pajiste

GAZONNÉE *f* teren acoperit cu iarbă verde

GAZONNEMENT *m* asternere cu iarbă verde, cu verdeată

GAZONNER *v* a așterne cu iarbă verde, cu verdeată

GAZONNEUX, **EUSE** *a* în formă de verdeață

GAZOUILANT (*yan*), **E** *a* care cîrpește

GAZOUILLEMENT (*zu-y'-man*) *m* cîrpit

GAZOUILLER (*yé*) *v* 1 cîrpi, 2 a zuzăi (despre ape)

GAZOUILIS (*yé*) *m* 1 cîrpit, 2 zuzăit, freamăt

GEAI (*je*) *m* *Zool* gaiță, *geaz huppé*, pupăză.

GÉANT, **E** [l] *gigantem* *s* gigant, uriaș ||

a gigantic, uriaș, foarte mare, *à pas de géant*, cu pași gigantiști, foarte repede

GÉCKO (*je*) *m* gecko, reptil saurian (din regiunile calde).

GÉHENNE (*jé-è-n'*) [ebr] *f* 1 ghehena, iadul, *souffrir la géhenne*, a îndura chinurile iadului,

2 *fig* tortură vie

GEIGNANT (*jèn-yan*), **E** *a* scâncitor

GEIGNARD (*jèn-yar*), **E** *pop* scâncitor, care se varetă într'una

GEIGNEMENT (*jèn-y'-man*) *m* scâncit, vâc-căreală

GEINDRE (*jèn-dr'*) [l] *gemere* *v*. a se scânci, a se vâcări, a se plânge într'una [Se conjugă ca *attendre*]

GEL (*jèl*) [l] *gelu* *m* înghețul apelor

GÉLASIME *m* gen de crustacei decapoz

GÉLATINE [l] *gelatus* *f* gelatină, substanță extrasă din oasele animalelor.

GÉLATINÉ, **E** *a* uns cu gelatină

GÉLATINEUR *m* fabricant de gelatină

GÉLATINEUX, **EUSE** (*u*) *a* ca gelatina

GÉLATINIFIER *v*. a prefăce în gelatină

GÊLATINIFORME *a* în formă de gelatină
GELÉE *f* 1 ger, îngheț, 2 *gelée blanche*,
 brumă, promoroacă, 3 pitie *lambon a la*
gelée, șuncă pe pitie, 4 *peltea* (din fructe)
gelée de groseille, peltea din coacăze

GELER [*i* gelare] *v* 1 a îngheța, 2 a de-
 geră, 3 a fi *gelé a pierre fendre*, e un
 ger de crăpă pietrelor, 4 *il a gele blanc*, a căzut
 bruma || *Se geler*, a îngheța, a degeră [*Vezi*
Tabloul verbelor negre]

GÊLIF, IVE *a* care crăpă de frig (ex un
 arbore, o piatră)

GÊLINAGE *m* obligațiune feudală de a se
 da o găină pe an

GELINE [*i* gallina] *f* (†) găină

GELINOTTE [geline] *f* 1 brădișoară, ieruncă,
 2 lișiță, sarce

GELIVURE *f* înghețătură, degerătură

GÊLOSE *f* substanță gelatinoasă în cerce-
 tările de micrografie

GÊMEAUX [*i* gemelli] *m* *pl* gemeni

GÊMELLAIRE *a* ce ține de gemeni

GÊMELLIFLORE, GÊMINIFLORE *a* cu flo-
 rile dispuse două câte două

GÊMELIPARE *a* care naște gemeni

GÊMINÉ, E [*i* geminatus] *a* repetit, îndoit,
 câte doi *colonnes geminées*, coloane perechi

GÊMIR [*i* gemere] *v* 1 a geme, 2 *fig* a
 suflă cu putere (ex vântul), 2 a tipă (de du-
 rere), *fig faire gémir la presse*, a publică enorm

GÊMISSANT, E *a* gemător

GÊMISSEMENT *m* 1 geamăt, 2 văicăreală

GÊMISSEUR, EUSE *s* (iron) om care se
 plânge într-una, plângăcios

GÊMMAGE *m* inciziunea brazilor pentru a
 le stoarce rășina

GÊMMATION [*i*] *f* dezvoltarea mugurilor,
 înmugurire

GÊMME [(*jem*)] [*i* gemma] *f* 1 gemă, orice
 piatră prețioasă, 2 (sare) gemă care se extrage
 din ocne

GÊMMÉ, E (*jem-mé*) *a* împodobit cu pietre
 prețioase

GÊMMER (*jem-mé*) *v* 1 a scoate muguri,

2 a face incizii brazilor spre a le scoate rășina

GÊMMEUR (*jem-meur*) *a* *m* cel ce face

incizii brazilor (spre a le scoate rășina)

GÊMIFÈRE (*jem mi*) *a* 1 care conține

pietre prețioase, 2 care dă muguri

GÊMMULE [*jem-mûl'*] *f* 1 primul mugur,

2 sămânța

GÊMONIES [*i*] *f* *pl* loc de expunere a ocân-

dișilor (la Romani), *fig traineur aux gémonies*,
 a acoperi de rușine (pe cineva)

GÊNAL, E [*i* gena] *a* Anat al obrazilor

GÊNANT, E *a* supărător

GÊNCIVE (*jan*) [*i* gingiva] *f* gingie

GENDARME (*jan*) [*i* gens d'armes] *m* 1 jan-

darm *gendarme à cheval*, *à pied*, jandarm că-
 lare, pedestru, 2 femeie-bărbat, 3 mic defect
 al unei pietre prețioase, 4 *pop* scumbie să-
 rată și afumată [*V Suplimentul*]

GENDARMER (SE) *v* *jam* 1 a se aprinde

degeaba, 2 a se ridică cu putere împotriva
 (unui lucru), a-1 sări țandăra.

GENDARMERIE *f* jandarmerie

GENDRE [*i* gener] *m* ginere

GÊNE [géhenne] *f* 1 caznă *mettre à la gêne*,
 a pune la tortură, a chinui, 2 (†) măturisire
 smulcă prin caznă, 3 jenă *a)* silă, supărare
b) turburare, stinghereală *éprouver de la gêne*
en face de quelqu'un, a se simți jenat, stingherit
 dinaintea cuiva, *c)* strâmtorare, lipsă *être dans*
la gêne, a fi strâmtorat, *d)* sans gene, fără jenă,
 după plac, *le sans gene*, nepăsare, nesinchișeală,
 nestinghereală

GÊNÉ, E *a* jenat *a)* strâns *être gêné dans*
ses habits, a-1 strange hainele prea tare, *b)* ne-
 dumerit, stingherit, *c)* strâmtorat

GÊNÉALOGIE [*i* -gr] *f* genealogie *a)* lista
 strămoșilor, *b)* acta de a cunoaște originea și
 înălțătura famililor

GÊNÉALOGUE *a* genealogic, *arbre ge-
 néalogique*, spiță (a unui neam)

GÊNÉALOGISTE *m* genealogist, cel ce se
 ocupă cu facerea de genealogii

GÊNEPI *m* Bot coadă soricelului

GÊNEQUIN (*ken*) *m* bumbac tors ordinar

GÊNER [gêne] *v* a jenă *a)* a supăra, a stran-
 ge, a stingheri, *b)* a împiedeca mersul (unui
 lucru), *c)* a stramtoră *cette dépense me gêne*,
 această cheltueală mă stramtoarează || *Se gêner*,
 a se jenă *a)* a fi stingherit, *b)* a se sfîi *il ne*
se gêne pas de le dire, nu se sîește a o spune,
c) a se lipsi, a se stramtoră (de bani)

GÊNÉRAL, E [*i*] *a* general *a)* obșteșc, *b)*
 mai mare peste alții (ex ofițer), *c)* nelămurit,
 vag || *adv en général*, în general, de obște ||
m 1 general, ghinărai, 2 șef, căpetenie *gé-
 néral des jésuites*, căpetenia Jezuitorilor, 3 ge-
 neral, totul

GÊNÉRALAT *m* 1 demnitatea de general,
 2 durată ei

GÊNÉRALE *f* 1 soția unui general, gene-
 raleasă, 2 *sonner la générale*, a suna semnalul
 de adunare sau de alarmă

GÊNÉRALEMENT *adv* în general, deobște

GÊNÉRALISABLE *a* ce se poate generaliza

GÊNÉRALISATEUR *a* generalizator, căruia
 îi place să generalizeze

GÊNÉRALISATION *f* generalizare

GÊNÉRALISER [général] *v* a generaliza, a
 face în deobște cunoscut

GÊNÉRALISSIME *m* generalisim, șeful su-
 prem (al unei armate)

GÊNÉRALITÉ *f* generalitate *a)* cei mai
 mulți, *b)* însușirea a ceea ce este general, ob-
 ștesc, *c)* *pl* lucruri vagi, nelămurite

GÊNÉRATEUR, TRICE [*i*] *a* generator,
 născător || *m* Mec cazanul unei mașini cu
 aburi || *f* Geom generatrice, linie din a cărei

mişcări se naște o suprafață

GÊNÉRATION [*i*] *f* 1 naștere, 2 *fig*
 zămislire *génération d'idées*, zămislire de idei,
 3 neam, urmași *lui et toute sa génération*, el
 și cu tot neamul, 4 generație, rând de oameni

GÊNÉREUSEMENT *adv* în mod generos

GÊNÉREUX, EUSE [*i*] *a* 1 generos *a)*
 mărimos, mimos, *b)* darnic 2 înlocat *cour-
 sier généreux*, armăsar aprig, 3 curajos *de*

génereux soldats, 4 rodnic *terre génereuse*, 5 bun și tare (ex vin)

GÉNÉRIQUE [i] *genus*] *a* generic, ce ține de un gen, de o specie

GÉNÉRIQUEMENT *adv* în mod generic

GÉNÉROSITÉ [i] *generositas*] *f* generozitate
a) dăruire, b) mărîmire

GÉNESE [gr] *f* 1 Geneza, cartea I-a a Bibliei, 2 *fig* geneză, elementele cari au concurat la formarea (unui lucru)

GÉNÉSIQUE (zik') *a* din naștere

GÉNÉSIAQUE (zi) *a* ce privește geneza, o geneză

GÉNÉSTROLLE [genêt] *f* Bot drobiță

GENET [i] *genista*] *m* Bot grozamă, drobiță, ginistru, *geni d'Espagne*, bucsău

GENET *m* călușel spaniol

GÉNÉTHLIQUE [i-gr] *a* 1 *Astr* relativ la oroscop, 2 compus cu prilejul nașterii unui copil

GENÉTIÈRE (ti) *f* teren acoperit cu ginistre, cu drobițe

GENETTE *f* varietate de civetă

GENETTE (A LA) *adv* cu scări foarte scurte și cu pînă la flancul calului

GÉNÉTIQUE [gr] *a* privitor la funcțiunile nașterii

GENEUR, EUSE *s* om supărător, cel ce stîngerește pe alții

GENEVOIS, E *a* și *s* (locuitor) din Geneva

GENÈVRETTE, GENEVRETTE *f* băutură din fructe sălbatice și aromă din rodul ienupărului

GENÈVRIER (geni^{av}vre] *m* Bot ienupăr

GENÈVRIÈRE *f* teren acoperit cu ienupări

GENIAL, E *a* genial, de geniu

GENIALEMENT *adv* în mod genial

GÉNICULATION *f* îndoitură în formă de genunchi.

GÉNIE [i] *genius*] *m* 1 geniu a) spirit (=inger, demon), b) mare putere de spirit, mare destoinicie, c) fire proprie *chaque langue a son génie*, fiecare limbă își are firea sa proprie, d) om de geniu, 2 *Milit* geniu a) arta de a construi, apăra sau ataca întărituri, b) trupă înscărcinată cu aceasta, 3 *génie civil* a) arta construîndurilor, b) corpul inginerilor

GENIÈVRE [i] *juniperus*] *m* 1 ienupăr, 2 rodul ienupărului, rachiul din rodul ienupărului

GENIÈVRERIE *f* fabrică de rachiul din rodul ienupărului

GÉNISSE [i] *juniv*] *f* 1 juncă, 2 *Poet*, vacă

GÉNISSON *m* pui de taur

GÉNITAL, E [i] *a* genital, de reproducere

GÉNITEUR *m*, născător

GÉNITIF [i] *m* *Gram* genitiv.

GÉNITO-URINAIRE *a* ce ține de organele genitale și urinare

GÉNITURE [i] *f* (t) odrasla

GÉNOIS, E *a* și *s* genovez

GENOU [i] *genou*] *m* 1 genunchiu, 2 *genoux*, în genunchi, *être aux genoux de quelqu'un*, a fi la picioarele cuiva, a adora pe cineva, *flicheur le genou*, a încovoia genunchiul, a se pleca, 2

Mec gniulea în partea de sus a piciorului unui instrument pe care acesta se poate învîrta

GENOUILLÈRE (yer') *f* 1 partea armurii de pe genunchi, 2 carambulismei care acoperă genunchiul, 3 bucată de piele servind ca apărătoare a genunchilor

GENRE (janr') [i] *generis*] *m* 1 gen a) neam *le genre humain*, neamul omenesc, b) sau, fel *genre de vie*, fel de viață, *en tout genre*, în tot felul, c) despărțământ (literar, etc), d) mod de a lucra, de a compune (al unui pictor, scriitor, etc), 2 gust *de mauvais genre*, de prost gust, 3 *peintre, tableau de genre*, pictor sau tablou de flori, de interioruri, 4 modă *dernier genre*, ultima modă, 5 *Gram* gen *genre masculin*, 6 *fam* afectare *il se donne un genre*, are o anumită afectare, 7 (iron) *le grand genre*, obiceiurile din lumea mare [V Suplimentu]

GENS (jan, dinaintea unei vocale *janss*) [i] *gentes*] *m* *pl* 1 națiune, ginți, *droit des gens*, dreptul ginților, 2 oameni *gens de bien*, oameni de bine, *de bonnes gens*, oameni buni, *des gens vertueux*, oameni virtuoși, *petites gens*, oameni de jos, *jeunes gens*, tineri, *vieilles gens*, oameni bătrâni, 3 *gens d'église* fețe bisericesti, *gens de lettres*, literați, *gens d'épée, de guerre*, militari, *gens de robe*, magistrați, avocați, *gens de mer*, marinari, *gens du monde*, oameni din societatea înaltă, elită, *les gens de noce*, nuntași, 4 slugi, servitori *sonner ses gens*, a suna servitorii, *gens de maison*, servitorimea, slugile, 5 loc *être gens à*, a fi în stare de a [Vezi și cuvintele în legătură cu *gens*]

GENS (*genss*) [i] *f* familii romane din aceeași tulpină *la gens Fabia*

GENT (jan) [i] *gentis*] *f* nație, neam *la gent marseoise*, broștetul, neamul broștesc, *la gent moutonnrière* a) oile, b) *fig* imitatori

GENTI, E (jan, jant) *a* (†) gentil, draguț

GENTIANE (si) [i] *f* Bot dințură

GENTIANÈES *f* *pl* familia de plante cu dințura ca tip

GENTIL, ILLE (jan-ti, jan-ti-y') [i] *a* 1 gentil, draguț, nostim, (iron) *vous faites là un gentil personnage*, frumos te porți, nu e vorba, 2 *bois gentil*, lemn-căinesc || *m* *pl* păgâni (în ochii creștinilor), *l'apôtre des gentils*, sf Pavel

GENTILHOMME (jan-ti-yom, *pl* jan-ti-zom) *m* gentilom, nobil *vivre en gentilhomme*, a duce o viață de boier, fără a face nimic, *les gentilshommes de la chambre*, nobilii care serveau pe rege când mîncă în camera sa

GENTILHOMMER (jan-ti-yo-mê) *v* a face pe gentilomu, pe nobilu

GENTILHOMMERIE (jan-ti-yom'-rî) *f* *fam* 1 boierie, nobilețe, 2 gentilomu, nobilimea, boierimea

GENTILHOMMIÈRE (jan-ti-yo) *f* (iron) castel la țară || *a* de gentilom

GENTILITÉ *f* păgânimea, păgânismul

GENTILÂTRE (jan-ti-yair') *m* gentilom sărac, boierinaș

GENTILLESSE (ti-êys') *f* gentileță a) drăgălașie, b) maniere drăgălașe, c) *pl* lucruri

plăcute, spirituale, d) (honic) iăutate, ica purtare

GENTILLET (vè) **ETTE** a tare drăgălaș

GENTIMENT (jan-ti-man) *adv* 1 gentil, în mod drăgălaș, 2 *jam* (iron) frumușel *vous voila gentiment!* în frumos hal mai sunteți

GENTLEMAN (gen-tl'-man) [angl] *m* gentil'-men, om manierat

GENTLEMAN-RIDER (rai der) *m* jockey amator

GENTRY (gèn-trè) [angl] burghezimea engleză

GÉNUFLECTEUR, TRICE *s* 1 făcător de temenele, 2 *fig* lingusitor ordinar

GÉNUFLEXION [i] *f* 1 ingenunchere, închinăciune, 2 *fig* lingusire ordinară

GÉOCENTRIQUE a *Astr* ce ține de o planetă văzută de pe pământ ca centru

GÉODE [i-gr] *f* masă minerală goală, sferică, tapetată cu cristale pe dinăuntru

GÉODÉSIE [gr] *f* geodezie, știința măsurării pământului

GÉODÉSIEEN *m* savant în geodezie

GÉODÉSIQUE a geodezic, ce ține de geodezie

GÉODÉSIQUEMENT *adv* 1 după regulile geodeziei, 2 prin geodezie

GÉOGENIE [gr] *f* geogenie, ipoteză asupra formării globului pământesc

GÉOGENIQUE a geogenic

GÉOGNOSIE (je-og') [gr] *f* geognozie, știința globului și a mineralelor

GÉOGNOSTE (je-og') *m* geognost, specialist în geognozie

GÉOGNOSTIQUE (je og') a geognostic

GÉOGRAPHE *m* geograf

GÉOGRAPHIE [i-gr] *f* geografie, descrierea pământului (ca sol, climă, etc)

GÉOGRAPHIQUE a geografic

GÉOGRAPHIQUEMENT *adv* 1 în mod geografic, 2 prin geografie

GÉOLAGE (jo-laj') *m* (†) taxa pentru temnicer la intrarea și ieșirea pușcăriașului

GÉOLE (jol') *f* 1 temniță, pușcărie, 2 locuința temnicerului

GÉOLIER (jo-li-è) *m* temnicer.

GÉOLIERE (jo) *f* soția temnicerului.

GÉOLOGIE (jé) [gr] *f* geologie, știința firii și a istoriei solului

GÉOLOGIQUE a geologic

GÉOLOGIQUEMENT *adv* geologiceste

GÉOLOGUE (log') *m* geolog

GÉOMANC(IE) (jé) [i-gr] *f* ghicirea după figurile ce face țărâna aruncată pe masă

GÉOMÉTRAL, E a geometral, care dă dimensiunile, forma și pozițiunea părților unui edificiu, unui teren

GÉOMETRE *m* geometru

GÉOMÉTRIE (je) [i-gr] *f* geometrie, știința măsurării liniei, suprafeței, volumului

GÉOMÉTRIQUE a geometric

GÉOMÉTRIQUEMENT *adv* în mod geometric, după regulile geometriei

GÉOMORFOGÉNIE [gr] *f* știința formării reliefului terestru

GÉOPHAGE (je) [gr] *s* mancător de pământ

GÉORAMA (je) [gr] *m* înfățișare pe o scară mare a întregii suprafețe pământești

GÉORGIEN, ENNE a și *s* (locutor) din Georgia

GÉORGIQUE (je) [i-gr] a ce privește cultura pământului || *f pl* georgicele (poeme asupra agriculturii)

GÉOTHERMIE (je) [gr] *f* geotermie, căldura internă a pământului

GÉOTHERMIQUE a geotermic, care privește căldura internă a pământului

GÉOTROPISME (je) [gr] *m* proprietatea ce au rădăcinile și tulpinile de a lua o direcție determinată sub influența apăsării

GÉOTRUPE *m* insect coleopter ce trăiește în excremente

GÉRANCE [gé-er] *f* 1 gînire, conducerea afacerilor, 2 funcția de grant

GÉRANIACÉES *f pl* familiile de plante cu îndrăsaumul ca tip

GÉRANIUM (om) [i-gr] *m* *Bot* îndrăsaum, mușcat

GÉRANT, E *s* 1 conducătorul unei afaceri, 2 grant

GERBAGE *m* ridicarea snopilor (de pe un câmp)

GERBE *f* 1 snop, 2 jerbă, mănunchiu, 3 *gerbe d'eau*, tășnături de apă ce se ridică laolaltă

GERBÉE *f* 1 snop de paie în care au mai rămas câteva spice, 2 mănunchiu de tulpine tăiate înainte de vreme (servind ca nutrieț)

GERBER [gerbo] *v* 1 a snopi, a așeza în snopi, 2 a așeza butoaiile unele peste altele (într-o pivniță), 3 a produce jerbe numeroase, 4 a imita forma unei jerbe *fusées qui gerbent bien*, rachete care țâșnesc frumos în jerbe

GERBIER *m* grămadă de snopi

GERBIÈRE *f* căruță pentru transportul snopilor

GERBOISE *f* soarece săntor (din Africa)

GERCE *f* 1 crăpătură, 2 molie (de stofe), de hârtie

GERCEMENT *m* crăpăre, crăpătură

GERCER *v* a crăpă [Se conjugă ca *avancer*]

GERCURE *f* crăpătură (a pielii sau în scoarță arborilor)

GÉRER [i gerere] *v* a conduce treburile (unui domeniu, etc), a administra, a conduce [Se conjugă ca *accélérer*]

GERFAUT *m* Zool gaie mare

GERMAIN, E [i germanus] a *cousin german*, văr bun, primar, *cousin issus de germains*, veri de a doua mână || *m pl* frați buni (născuți din aceeași părinți) || *f pl* surori bune

GERMAIN, E a și *s* german, din Germania

GERMANDRÉE *f* *Bot* dumbet *germandrée sauvage*, sugărel, *germandrée aquatique*, iarbă usturoasă

GERMANIQUE a germanic

GERMANISATION *f* germanizare

GERMANISER *v* a germaniza

GERMANISME *m* germanism, fel de vorbire proprie a limbii germane

GERMANISTE *m* germanist cel ce se ocupă cu dreptul și limbile germanice
GERMANIUM (*om*) *m* germanium (corp simplu)

GERMANT, **E** *a* care încolțește

GERME [*l* germen] *m* germen *a*) chimen, sămânță, *b*) *fig* început, pricină, obârșie

GERMER [germe] *v* a germina *a*) a încolți, *b*) *fig* a crește, a desvoltă

GERMINAL [*l* germen] *f* *m* germinal, a 7-a lună din calendarul republican (21 Martie—19 Aprilie || *a* ce ține de sămânță)

GERMINATEUR, **TRICE** *a* care poate face să încoltească *verbu germinatricee*

GERMINATIF, **IVE** (*tuſ tuv*) *a* de încolțire

GERMINATION [*l*] *f* germinatiune *a*) încolțire, *b*) *fig* desvoltare

GERMOIR [germer] *m* 1 pivniță de fabrică de bere unde se pune orzul să încolțească, 2 ladă cu grăunțele ce trebuie să încolțească

GERONDIF [*l* gerundivus] *m* *Gram* gerundivul (*mod*)

GERONTÉ [*gr*] *m* 1 bătrân ridicol (în comedie), 2 *fig* bătrân, slab de minte și lesne crezător

GERONTISME *m* *fam* slăbiciune bătrânească a minții

GERONTOCRATIE (*si*) [*gi*] *f* guvern ajuns pe mâna bătrânilor

GERONTOCRATIQUE (*tik*) *a* ajuns pe mâna bătrânilor

GERIS (*ger-riss*) *m* insecte hemiptere ce zboară la suprafața apei

GERSEAU *m* *Mar* frânghie care întărește un scrpete

GERZEAU *m* tăciune (la grâu)

GESIER (*gé-si-é*) [*l* gigerum] *m* pipotă

GÉSINE *f* (†) lăuzie

GESIR (*gé-sir*) [*l* jacere] *v* 1 a zăcea *ci-git*, aci zace, *fig la git la difficulté, c'est là que git le lèvre*, aci e greutatea, aci, e aci, 2 a se găsi, a se afla *les minéraux qui gisent dans le sol*, mineralele care zac în pământ [Vezi Tabloul verbelor nereg.]

GESSE (*jess*) *f* *Bot* bob de țarină *gesse des prés*, linteă-pratului, *gesse du printemps*, pupăză, orăstică

GESTATION [*l*] *f* gestațiune *a*) sarcină, *b*) durată sarcinei

GESTATOIRE *a* care servește la purtat *chaîne gestatoire*, scaun purtăreț

GESTE [*l* gesta] *m* 1 gest, mișcare a mâinilor, a trupului, 2 ispravă *chanson de geste*, poem care cântă isprăvile eroilor din evul-mediu || *m pl faits et gestes*, isprăvi, fapte mărețe, purtările cuiva

GESTICULATEUR, **TRICE** *s* om care gesticulează într-una

GESTICULATION [*l*] *f* gesticulare, facere de gesturi multe (în vorbire)

GESTICULER [*l* gesticulare] *v*. a gesticula, a face gesturi multe (vorbind)

GESTION (*ges-ti-on*) [*l*] *f* gestiune, conducerea unei afaceri

GESTIONNAIRE *a* de gestiune || *m* conducătorul unei afaceri

GEYSER (*je-zér*) sau *ghé zer*) *m* gheizer, izvor tăsnitor de apă caldă

GETTO [*it*] *m* (†) ghetto, cartierul Evreilor (în secolul trecut)

GIAOUR [pers] *m* ghiaur

GIBBEUX, **EUSE** [*l*] *a* cocosat, ghebos

GIBBON *m* maimuță mare cu brațe foarte lungi din India

GIBBOSITÉ *f* 1 ghebosie, 2 ghebă

GIBECIÈRE [gibier] *f* 1 tolbă de vanat, 2 (†) chimn, 3 tolbă de scamatori *tour de gibeciere*, scamatorie, loc *il a plus d'un tour dans sa gibeciere*, e un pehlivan și jumătate

GIBLET *m* bughiu mic

GIBELIN, **E** *a* gibelin, partizan al împăraților germani

GIBELOTTE *f* ostropel de iepure, etc, cu sos de vin alb

GIBERNE [*it*] *f* lăduncă, patronaș

GIBET *m* 1 spânzurătoare, 2 locul de spânzurătoare, 3 lemnul crucei

GIBIER *m* 1 vanat, *fam cela n'est pas (de) son gibier*, asta nu e de nasul lui, *gibier de potence*, un spânzurat, un ticălos, 2 *fig* cal de bătaie [V Suplimentul]

GIBOULEE *f* ploaie repede adesea însoțită de zăpadă, de grinăină, *les giboulées de Mars*, Babeli, zilele Babeli

GIBOYER (*gi-boa ye*) [gibier] *v* *fam* a vâna [Se conjugă ca *employer*]

GIBOYEUR *m* vânător pasionat

GIBOYEUX, **EUSE** *a* bogat în vanat

GIBUS (*buss*) [după numele inventatorului] *m* pălărie cu resorturi, clac

GICLEMENT *m* tăznire în stropi

GICLER *v* a țâșni stropind

GIFLE *f* palmă (dată, primită)

GIFLER *v* a palmui, a da o palmă

GIGANTESQUE [*it*] *a* gigantic, uriaș || *m* ceea ce este gigantic, uriaș

GIGANTISME *m* desvoltarea prea mare (a corpului)

GIGANTOLOGIE [*gr*] *f* tratat asupra uriașilor

GIGANTOMACHIE [*gr*] *f* lupta uriașilor cu zeii

GIGOGNE *f* loc la mătrea *Gigogne*, mamă cu copii mulți (în teatrul de păpuși).

GIGOT *m* 1 jugo (crosvătă de berbec), 2 picior dindărăt (al calului), 3 (în giomă) picioare *étendre ses gigots*, a-și întinde gaibaracele, 4 *manches à gigot*, mâneci înfoiete

GIGOTÉ, **E** *a* cu picioare sdravene.

GIGOTER *v* *fam* 1 a da mereu lovitură din picioare (un iepure care moare), 2 a da din picioare, a dansa

GIGUE (*ig*) *f* 1 crosvătă de câprior, 2. *pop* picior foarte subțire, fus, 3 *pop une grande gigue*, o lungană, 4 dans repede și vesel în doi timpi (mai ales la matoleți)

GILET [Gille] *m* 1 jiletcă, vestă, 2 *gilet de flanelle*, flanelă [V Suplimentul]

GILETIER, **ÈRE** (*ti*) *s*. croitor de jiletci

GILLE (ji) *m* 1 paiață, 2 naiv, nerod nătlăru *jouer les gilles*, a face pe nerodu, 3 (†) *faire gille*, a o șterge, a da faliment

GIMBLETTE (jen) *f* colac

GIN (jin) [angl] *m* gin, rachiu englez

GINDRE (jendr') *m* lucrător brutar care frământă aluatul

GINGAS (jen-ga) *m* pânză de saltea

GINGEMBRE (jen-janbr') [l-gr] *m* ghimber

GINGEOLE (jèn-jol') *f* V *jube*

GINGIVAL, **E** [l gingival] *a* ce ține de gingii

GINGIVITE (jen-ji) *f* inflamația gingiei

GINGUER (jen-ghe) *o* 1 a țopăi, a face nebunii, 2 a asvări (despre vite)

GINGLYME [gr] *m* încheietură permițând mișcări de învârtire

GINGUET (jen ghe), **ETTE** *a* fam 1 nitel cam acru (ec vin), 2 prost ieftin *robe ginguette*, rochie ieftinoasă

GIORNO [A] [it] *adv* agiorno ca ziua

GIPSY [angl] *m* țigan englez

GIRAFE [ar] *f* girafă

GIRANDE [it] *f* fășie de juri de apă sau de mai multe rachele

GIRANDOLE [it] *f* 1 V *girande*, 2 șfeșnic înalt cu mai multe brațe, 3 girandolă, cercei cu pietre prețioase

GIRASOL [it] *m* 1 V *hélianthe*, 2 girasol, piatră prețioasă cu reflexe

GIRATION *f* mișcare rotitoare

GIRATOIRE [l-gr] *a* 1 rotitor, 2 *point giratoire*, centrul unei mișcări rotitoare

GIRAUMON(T) *m* dovleac american, bostan

GIRIE *f* pop 1 vâlcăreală prefăcută sau fără pricină, 2 fasoane

GIROFLE [gr] *m* *clous de girofle*, cuișoare

GIROFLEE *f* 1 micșuneă (de grădină), *giroflée jaune*, micșandră, 2 pop *giroflée à cinq feuilles*, palmă care lasă urma a cinci degete

GIROFLIER *m* plantă care dă cuișoare

GIRO(L)LE *f* V *chanterelle*

GIRON *m* 1 poală, 2 *fig* sân *le giron de l'Eglise* *a)* sânul Bisericei, *b)* cuminecătura catolicilor, 3 partea orizontală a unei trepte de scară, 4 învelitoarea unei manivele de vânte, 5 *Blaz* triunghiul regulat, al cărui vârf ocupă centrul mărcii

GIBONDIN, **E** *a* și *s* girondin *a)* (locuitor) din Gironde, *b)* ce ține de partidul Girondinilor

GIRONNÉ, **E** [giron] *a* *Blaz* divizat în opt părți triunghiulare egale între ele, cu smălțuri alternate

GIROUETTE *f* 1 sfârlează, 2 *fig* giruetă, om care își schimbă într-una opinile, 3 fășie de etamină pe înălțimea unui catart

GISANT, **E** [gesir] *a* care zace întins

GISELLE (ji-zel') *f* muselină care imită dantela cu deseneuri în relief

GISEMENT (ji z-man) *m* 1 dispoziția straturilor minerale în sânul pământului 2 zăcământ, masă de minerale

GIT pers 3 sing înd prez, dela *gesir*

GITANO, **ANA** *s*, țigan spaniol, țigancă spaniolă

GÎTE [gesir] *m* 1 locaș, culcuș (de noapte) *rentrer a son gîte*, a se întoarce la culcușul său, la casa sa, *gîtes d'étapes*, conace, 2 vizuina iepurelui, 3 zăcământ de minerale; 4 *gîte à la noix*, bucată din coapsa vacii || *f* locul unde o corabie a naufragiat

GÎTER *o* pop 1 a rămâne (peste noapte), a conăci, 2 a-și avea vizuina (un iepure), 3 *Mar* a se sfărâma, 4 agăzdui (peste noapte) *guter un voyageur* || *Se gîter*, a conăci

GIVRE *m* 1 chiciură, promoroacă, 2 șarpe (pe armori)

GIVRÉ, **E** *a* acoperit cu chiciură

GIVREUX, **EUSE** *a* cu arme de lustru (o piatră prețioasă)

GLABELLE *f* spațiul gol între sprincene

GLABRE [l glaber] *a* 1 *Bot* golaș, lără păr, 2 *fig* fără barbă, spân

GLAÇAGE *m* lustruitul

GLAÇANT, **E** (*san*, *sant'*) *a* de gheață, înghețător

GLACE [l glacem] *f* 1 gheață, *fig être de glace*, a fi nesimțitor, *rompre la glace*, a rupe gheața, 2 înghețată *glace à la vanille*, înghețată de vanilie, 3 geam (de vitrină de carelă) *baisser les glaces d'un coupé*, a lăsa în jos geamurile unui cupeu, 4 oglindă mare *se regarder dans une glace*, a se privi în oglindă, 5 pată pe o piatră prețioasă, 6 *ferrer a glace*, a bate potcoave cu colți, 7 *fig être ferré à glace*, a fi tare în ceva [V Suplimentul]

GLACÉ, **E** *a* 1 înghețat, 2 *fig* de gheață, rece, 3 glasă, cu lustru *gants glacés*, mănuși glasă, 4 zaharisit *marrons glaces*, castane zaharisite

GLACER [l glaciare] *o* 1 a îngheța, 2 a pune la gheață *glacer du champagne*, 3 a da lustru *glacer une étoffe*, 4 *fig* a înspăimânta, a îngrozi, *son aspect me glace*, vederea sa mă îngrozește, 5 a zaharisi *glacer des marrons*, a zaharisi castane, 6 a acoperi cu un strat de pufie unele mâncări || *Se glacer*, 1 a îngheța, a se răci, 2 *fig* a amorți (de spaimă)

GLACIERIE [glace] *f* 1 arta de a face înghețată, 2 fabrică de oglinzi, de cristale

GLACEUR *m* lustruitor (de stofe, hartii)

GLACEUX, **EUSE** *a* eu pete (o piatră prețioasă)

GLACIAIRE *a* ce ține de ghețuri, de ghețari, *période glaciaire*, epoca ghețurilor

GLACIAL, **E** [l] *a* 1 de gheață, foarte rece, 2 înghețat *mer glaciale*, marea înghețată, 3 foarte aproape de poli *zone glaciale*

GLACIER [glace] *m* 1 ghețar, 2 vânzător de înghețată, 3 fabricant de oglinzi

GLACIÈRE [glace] *f* 1 ghețarie (și *fig*), 2 aparat de făcut gheață sau înghețată, 3 răcitoare de lichide, etc

GLACIS *m* 1 glaciș, povârniș ușor, 2. *Piet* coloare străvezie peste alba uscată pentru efect

GLAÇON [glace] *m* slou de gheață (și *fig*)

GLAÇURE *f* glazură, lustrueală (a vaselor)

GLADIATEUR [l] *m* gladiator *a)* luptător roman în circuri, *b)* *fig*, bătaș

GLAIEUL (*glai-eul*) [l gladiolus] *m* Bot săbiuță

GLAIRAGE *m* frecatul scoarței unei cărți cu un albuș de ou (pentru lustru)

GLAIBE *f* 1 albușul oului crud bătut (întrebuințat de legători), 2 bale

GLAIRER [*glaiere*] *v* a frecă cu albuș de ou scoarța unei cărți (pentru a-i da lustru sau a o putea dauni)

GLAIREUX, EUSE *a* bălos

GLAIRURE *f* V *glaiere* 1

GLAISE *f* humă, lut

GLAISER *v* 1 a lipi, a unge cu humă, 2 a îmbunătăți cu humă *glaiser un champ*, a drege cu humă un câmp

GLAISEUX, EUSE *a* humos

GLAISIERE [*glaise*] *f* groapă, carieră din care se scoate lut

GLAIVE [l gladius] *m* 1 sabie (ascuțită), paloș, lig *tirer le glaive*, a declară, a face răș boiu, 2 dreptul de viață și de moarte (ex al legilor), 3 *le glaive spirituel*, puterea ce are Biserica de a alina, etc

GLANAGE *m* spicuitul

GLAND [l glandem] *m* 1 ghindă, 2 moț, ciucure, etc *gland de cordon, de rideau*, ciucure de cordon, de perdeă

GLANDAGE *m* dreptul de a strânge ghindă sau de a lăsa porcii s'o mănance

GLANDE *f* 1 glandă, ghindură, 2 gâlcă umflătură (pe trup)

GLANDÉ, E *a* cu ghinduri (can) || *f* recoita ghindei *aller a la glandée*, a merge la culsul ghindei

GLANDULAIRE sau **GLANDULEUX, EUSE** *a* ghinduros

GLANDULE [l] *f* ghindură mică

GLANE *f* 1 mână plină de spice, 2 legătură de pere, ceapă, 3 *fig* spiculeală

GLANEMENT *m* 1 strângerea spicelor, 2 *fig* spicuire

GLANER [l glenare] *v* 1 a strânge spicele (după secenș), 2 *fig* a spicu, a găsi ce a mai rămas

GLANEUR, EUSE *s* spicutor.

GLANURE *f* spiculeală

GLAPIR *v* 1 a chelălăi, a hămăi, 2 *glapir des injures*, a vărsă la insulte

GLAPISSANT, E *a* chelălăitor

GLAPISSEMENT *m* chelălăit, hămăit

GLARÉOLE *f* rândunică de mare (pasăre alergătoare)

GLAS (*glia*) [l classicum] *m* *le glas funebre*, sunetul funebru al clopotului care anunță agonia sau moartea cuiva

GLATIR [l glatiura] *v* a țipa ca vulturul

GLAUCOME [l-gr] *m* *Méd* întărirea globului ochiului prin tensiune internă (boală)

GLAUQUE (*glók*) [l gr] *a* verde ce dă în albastru

GLÈBE [l gleba] *f* 1. bulgăr de pământ, 2 ogor, 3 (?) moșie de nobil (cu șerbi și ai) *serf attaché à la glèbe*, clăcaș, *di ois de la glèbe*, drepturile nobilului asupra clăcașilor

GLÉCHOME (*kom*) *m* Bot siinic

GLÈNE [gr] *f* Anat scobitura unui os în care se îmbucă un alt os

GLÈNER *v* *Mar* a învălta o frânghie în jurul ei înșes [Se conjugă ca *accélérer*]

GLÉNOIDE, GLÉNOIDAL (*no v*) *m* V *glène*

GLETE *f* *Chim* oxid de plumb

GLISSADE *f* 1 alunecare, 2 alunecuş, 3 darea pe ghiață, 4 *fig* pas greșit, 5 (la dans), glisadă, mișcare pentru a merge pe de lături

GLISSAGE *m* scoborirea arborilor de pe un munte pe un lunecuş

GLISSANT, E *a* 1 alunecător, alunecos, 2 *fig* periculos, greu

GLISSE *m* V *glissade* 5

GLISSEMENT *m* 1 alunecare, 2 alunecătură

GLISSER *v* 1 a aluneca *glisser des mains*, a aluneca, a scăpa din mână, 2 a se da pe ghiață *savoir glisser*, a ști să se dea pe ghiață,

3 *fig* a aluneca, a trece repede (ex asupra unui subiect), 4 a nu face nici o impresie *nos reproches n'ont fait que glisser sur lui*, reproșurile noastre i-au făcut o slabă impresie,

5 a strecură, a băga binisor, a vară încet, *glisser une lettre*, a strecură o scrisoare, 6 *fig* *glisser quelque chose a l'oreille*, a șopti ceva în ureche || *Se glisser*, a se strecură, a se vâr pe sub ascuns

GLISSEUR, EUSE *s* cel, cea care se dă pe ghiață

GLISSIÈRE *f* bucată de metal care oprește într-o scobitură altă bucată (care altminteri ar devia)

GLISSOIR *m* inel mobil prin care trece un lanț

GLISSOIRE *f* loc pe ghiață bun pentru patinat, ghețuş

GLOBAIRE *a* format din globule

GLOBAL, E *a* socotit în total, global

GLOBALEMENT *adv* în totalitate, global

GLOBE [l globus] *m* 1 glob *globe terrestre*, globul pământesc, 2 pământul *faire le tour du globe*, a face ocolul pământului, 3 glob de sticlă, 4 globul ochiului

GLOBE-TROTTER (*îer*) [angl] *m* colindător al lumii Pl *des globes-trotters*

GLOBIGÉRIE *f* gen de foraminifere ale căror rămășițe îngrămădite constituie argilele marilor funduri marine

GLOBULAIRE *a* ca globul, în formă de glob

GLOBULE [l] *m* globulă a) corp mic sfenic, b) *Farm* pilulă foarte mică

GLOBULEUX, EUSE *a* 1 făcut din globule; 2 în formă de globule

GLOBULIFORME *a* în formă de globulă

GLOIRE [l gloria] *f* 1 glorie a) mărire, slavă, *rendre gloire à Dieu*, a slăvi pe Domnul, b) onoare, renume *à la gloire de quelqu'un*, spre onoarea cuiva, c) fală *se faire (une) gloire*, a face o fală de a, *vaine gloire*, deșertăciune, mândrie deșartă, *fausse gloire*, ambițiune deșartă, opinie greșită despre onoare, 2 fericire cerească *la gloire des élus*, fericirea cerească

a aleșilor, 3 nimb, aureolă de lumină, 4 tablou înfățișând cerul deschis cu îngeri săi, etc. *une Gloire de Titien*, un Cei cu îngeri de Tițian

GLOMÉRULE [l glomus] *m* ghem compact de fructe sau de flori

GLORIA [l] *m* 1 imn bisericesc, 2 cafea sau ceai cu coniac, marghiloman

GLORIA PATRI *m* slavă tie Doamne (verset)

GLORIETTE *f* 1 pavilion de verdeață, 2 cămăruță înapoia cuptorului

GLORIEUX, EUSE [l] *a* 1 glorios, plin de glorie, 2 mult fericit, *le glorieux Saint Georges*, mult fericitul sf Gheorghe, 3 mandru *être glorieux de*, a fi mandru de, a se fâli cu || *a* fălos, îngâmfat *les glorieux se font haïr*, făloși sunt urați de toată lumea

GLORIEUSEMENT *adv* în mod glorios, plin de glorie, cu glorie

GLORIFICATION [l] *f* gloriificare, slăvire, mărire

GLORIFIER [l gloriificare] *v* a gloriifica, a prea slăvi || *Se glorifier de*, a se fâli cu

GLORIOLE [l] *f* gloriolă, mandrie deșartă

GLOSE [l gr] *f* 1 gloză *a*) explicarea cuvintelor grele, *b*) tălmăcire răutăcioasă, 2 *fam* trănecneală *les gloses des commeres*, trănă nobile cumetrelor

GLOSER [glose] *v* 1 *gloser sur*, a explica a tălmăci, 2 *fug* a tălmăci cu răutate, 3 *fug* a vorbi de rău, a defăima *gloser un auteur*

GLOSEUR, EUSE *s* critic răutăcios, defăimător

GLOSSAIRE [l glossarium] *m* glosar, dicționar (explicator)

GLOSSATEUR *m* autorul unei glose

GLOSSITE [gr] *f* glosită inflamația limbei

GLOSSOLOGIE [gr] *f* glosologie, studiul afecțiunilor limbei

GLOSSOPÈTRE *m* dinte fosil de pește

GLOSSO-PHARYNGIEN, ENNE *a* glosso faringian (ex nerv)

GLOSSOTOMIE [gr] *f* tăierea limbei

GLOTTE [gr] *f* glotă, crăpătura gătitei

GLOTTIQUE *a* al glotei

GLOUGLOU [onomatopee] *m* 1 borborosire (a curcanului), 2 gălgătul (unui lichid)

GLOUGLO(UTER) *v* a borborosi (curcanul)

GLOUSSANT, E *a* cloncănit

GLOUSSEMENT *m* cloncănit

GLOUSSER [l gloctne] *v* a cloncăni (gâna)

GLOUTERON *m* Bot brustur, scaetele

Popei

GLOUTON, ONNE [l gluttonem] *s* și *a* mare mănăciș

GLOUTENEMENT *m* cu lăcomie

GLOUTONNERIE *f* lăcomie la mâncare

GLU [l gluten] *f* 1 vâsc, cleu, 2 *fug* moment *le plaisir est une glu*, plăcerea e o momentală [V Suplimentu]

GLUANT, E *a*, cleos, vâscos, tare

GLUAU [glu] *m* vargă unsă cu cleu (de prins păsărelele)

GLUCINE *f* oxid de gluciniu

GLUCINIUM (om) *m* gluciniu (corp simplu metalic)

GLUCOMÈTRE [gr] *m* instrument de măsurat cantitatea de zahăr din must

GLUCOSE [gr] *f* glucoză, zahăr din strugure, din feculă

GLUCOSIDE *m* compus al glucozei

GLUCOSURIQUE *s* cu zahăr în urină

GLUER [glu] *v* 1 a unge cu cleu, 2 a mânji (cu ceva cleios) *les corfutures gluient les mains*, dulceața înțește mâna

GLUI *m* paie de secară pe acoperișuri

GLUME [l gluma] *f* învelisul florilor graminee

GLUMÉ, E *a* Bot cu învăliș

GLUMELLE *f* una din cele două bractee verzi ce acoperă florile gramineelor

GLUTEN (ten') [l] *m* gluten *a*) substanță vascoasă ce rămâne în făina cerealelor, *b*) aluatul din grâu

GLUTINATIF, IVE (ti) *a* V agglutinatif

GLUTINEUX, EUSE (tu) *a* 1 cu cleu, 2 cleios, vâscos

GLUTINOSITÉ (tu) *f* cleioșie

GLYCÉRAT *m* glicerat, medicament cu bază de glicerină

GLYCÉRIDE *f* eter al glicerinei

GLYCÉRIE *f* Bot mană de ape

GLYCÉRINE [gr] *f* glicerină

GLYCÉRINER *v* a unge cu glicerină

GLYCÉRIQUE *a* (acidul) glicerici

GLYCÉROLE *m* V glicerat

GLYCINE *f* Bot glicină, fasole japoneză

GLYCOCOLLE *m* compus format din glicol și acidul sulfuric

GLYCOGÈNE [gr] *m* glicogen, materie organică din ficatul animalelor (găsită de Claude Bernard) || *s* care produce zahăr

GLYCOGÈNESE, GLYCOGÉNIE [gr] *f* producțiunea glicogenului în ficat

GLYCOL *m* glicol, alcool organic biatomic

GLYCONIEN sau **GLYCONIQUE** [gr] *a* compus din un spondeu și doi dactili

GLYCOSE *f* V glucose

GLYCOSURIE [gr] *f* excrețiune de zahăr prin urină

GLYPHE [gr] *m* trăsătură gravată în ceva găunos

GLYPTIQUE [gr] *f* gliptica, gravarea pe pietre fine un relief sau adâncit

GLIPTODON(TE) *m* gliptodont, mamifer uriaș nedintat din epoca cuaternară

GLYPTOGRAPHIE [gr] *f* gliptografie, știința pietrelor gravate antice

GLYPTOTHEQUE (gr) *f* gliptotecă *a*) cabină cu pietre gravate, *b*) muzeu de sculpturi

GNAF (niaf) *m* pop cârpacru [V Supl]

GNANGNAN (nian-nian) *m* și *a* om moale

GNEISS (gness) [g] *m* gneis, rocă primitivă schistoasă

GNOGNOTE (nio-nio') *f* pop lucru de nimic, fleac

GNOME (gnom') [gr] *m* spiriduș

GNOMIDE (gno) *f* spiriduș femel,

GNOMIQUE [gr] *a* bogat în sentențe (ex poezie)

GNOMON (gno) [gr] *m* arătător sau axă de cadran solar

GNOMONIQUE [l-gr] *f* arta cadranelor solare

GNOSE (gnoz') [gr] *f* 1 doctrina gnosticilor, 2 înaltă teologie, 3 filozofia magilor

GNOSTICISME (gnos) *m* gnosticism (sistem de filozofie religioasă)

GNOSTIQUES [gr] *m pl* gnostici, eretici cari aveau altă idee despre natura și însușirile lui Dumnezeu

GNUU (gnu) *m* antilopă africană (cu carnea dulce)

GO *adv* (în locuțiunea) *tout de go*, 1 fără predică, liber, 2 imediat, fără mofturi

GOBBE *f* 1 bulz otrăvit, 2 cocă pentru îngrișatul păsărilor

GOBELET *m* 1 pahar (fără picior), 2 *jouer des gobelets*, a face scamatorii, *fig* a înșela *joueur de gobelets*, scamator, șarlatan

GOBELETERIE (l'-t'-re) *f* fabricația sau negoțul de pahare (fără picior)

GOBELETIER (tu-é) *m* fabricant, vânzător de pahare (fără picior)

GOBELOT(T)ER *o fam* 1 a lraze într-una la maseă, 2 a face chefură

GOBELOTTEUR, **EUSE** *s pop* om de petreceri, de chefură

GOBE-MOUCHES *m* 1 Zool gelat, vrabie mănăitoare de muște, 2 *fig* nătăflează *Pl des gobe-mouches*

GOBER *o* 1 a înghiți cu lăcomie (fără a amesteca), 2 *fig* a crede lesne orice *le gogo gobe*, capitalistul prostuț crede orice, 3 *pop* a iubi *il me gobe*, mă iubește, 4 a prinde, *fig guber le morceau, l'hameçon*, a cădea ușor în cursă, *tu la gobe*, ai pățit-o, *guber des mouches, du vent*, a-și pierde vremea || *Se guber*, 1 a se înghiți, 2 a se crede, 3 a se iubi [V Sup]

GOBERGE *f* 1 prăjină de presat (la tâmplari), 2 *pl* scândurelele cari susțin salteaua de pare (la un pat de lemn), 3 batog uscat dar nesărat

GOBERGER (SE) *o* 1 (†) a face haz de cineva, 2 a face chef, a petrece || *Se conjugă ca arranger*

GOBET *m fam* 1 îmbucătură *prendre un homme au gobet*, a apuca pe cineva pe negândite, 2 om lesne încredător, neghiob [V Sup]

GOBETER *o* a da cu mistria prin intervalele dintre pietre, a tencui găurile || *Se conjugă ca jeter*

GOBETIS (ti) *m* tencueala băgată prin intervalele dintre pietre, dintre cărămizi

GOBEUR, **EUSE** *s și a* 1 înghițitor, mănăcios lacom, 2 om lesne crezător, tont

GOBICHONNER *o* a petrece, a face chef

GOBIN [l] *m fam* cocoșilă

GODAGE *m* 1 facerea de godeuri, de cute 2 godeu, cută, umflătură

GODAILLE (da-y') *f* 1 orgie de masă, chef, 2 vin prost,

GODAILLER (da ye) *o* a face orgii de masă, chefură, beți [V Suplimentu]

GODAILLEUR (da yeur) *m* chiulangiu, om de chefură

GODAN(T) *m* 1 poveste, basm, 2 cursă, înșelătorie *donner dans le godant*, a cădea în cursă [V Suplimentu]

GODDAM (god-damm) [angl] *m* englezul (poreclă)

GODELUREAU *m fam* tingău, filifson

GODENOT *m* 1 păpușă de lemn sau de fildeș (a scamatorilor), 2 *fam* pocitanie

GODER *o* a face godeuri, cute, umflături (o rochie, o hârtie rău lipită)

GODET *m* 1 pihărel (fără picior), borcănel, 2 cutură găleată (atârnată de frânghia unei roți), 3 luleaua unei pipe, 4 godeu, cută falsă, umflătură

GODICHE *s și a* bleg, netot

GODICHON, **ONNE** *s și a* nătăfleț

GODILLE (di-y') *f* lopata îndărătul unei luntri (care o mână singură)

GODILLER (di-yé) *o* 1 a vâsli cu vâsla de dinapoiă luntrei, 2 *pop* a fi mulțumit

GODILLEUR (yeur) *m* luntreș (care vâslește cu lopata de dinapoi)

GODILLÔT (yo) *m* pantof gros

GODIVEAU *m* 1 perisoaiă, 2 piroști umplute cu carne

GODRON *m* 1 ciubuc oval pe marginea vaselor de argint, 2 creșturile rotunde la pieptarele și mânecile cămășii, 3 fierul de făcut creșturile (la cămăși)

GODRONNAGE *m* ornarea pe de margini cu ciubuce ovale (a vaselor de argint)

GODRONNER *o* 1 a orna pe de margini cu ciubuce ovale (vasele de argint), 2 a scrobi și călca cu cute mari rotunde

GODRONNEUR, **EUSE** *s* lucrător care împodobește pe de margini cu ciubuce ovale (vasele de argint)

GOÉLAND (ian) *m* pescar de mare (pasăre)

GOFLETTE *f* gofetă *ab*) Zool rândunică de mare

GOËMON *m* varec, iarbă de mare

GOËTIE (si) [gr] *f* magie prin chemare de draci

GOGAILLE (ga-y') *f* viafet, masă veselă

GOGO *m* capitalist lesne crezător, ușor de înșelat [V Suplimentu]

GOGO (A) *adv* în belșug, după plăc

GOGUENARD (gog'nar), **E** *a* zeflemist, caraghios || *s* glumeț, ridicol

GOGUENARDER (gog'nar) *o*. a zeflemisi prosteste, a lua în râs

GOGUENARDERIE (gog'nar) *f* zeflemiseală neroadă, glumă proastă

GOGUETTE (ghet') *f* 1 glumă de har, 2 *être en goguette(s)*, a fi cu chef; *se mettre en goguettes*, a se îmbătă; *chanter goguettes à quelqu'un*, a l ocări pe cineva, a-i face reproșe, 2 masă cu chef [V Suplimentu]

GOINFRE *m pop*, 1 parazit, 2, mănăcios, lacom, găman,

GOINFREB *v fam* a mânca cu lăcome, a se ghițui

GOINFRIERIE *f* lăcome mare, ghițueală

GOÎTRE *m* gușă

GOÎTREUX, EUSE *a* 1 gușat, 2 ca gușa || *s* gușat

GOLFE [it] *m* golf, sân de mare

GOMMAGE *m* ungerea cu gumă

GOMME [l gummis] *f* 1 gomă, gumă, *gomme arabeque*, gumă arabică, *gomme elastique*, gumă de șters, 2 *pop* clasa gomoșilor, a cocheșilor ridicoli, *la haute gomme*, elita cocheșilor ridicoli [V Suplimentu]

GOMMÉ, E *a* uns cu gumă, *eau gommée*, apă gomată, cu gumă dizolvată în ea

GOMME-GUTTE *f* gumă-gută (în pictura cu acuarele și în medicină)

GOMMER *v* a unge cu gomă

GOMME-RÉSINE *f* gomă-rășină

GOMMEUX, EUSE *a* 1 care dă gomă *arbre gommeux*, 2 cu gomă || *s pop* gomos, cochet ridicol

GOMMIER *m* salcâm, etc care dă gomă

GOMMIFÈRE *a* care dă gomă

GOMPHOSE (gon) [gr] *f* *Anat* încheietură țeapănă pe care sunt îmbucate oasele

GOND (gon) *m* țâțână, *fig sortir des gonds*, a ieși din țâțani, a pierde răbdarea

GONDER *v* a pune țâțâni (la o ușă)

GONDOLAGE *m* coșcovire

GONDOLE [it] *f* gondolă (barcă)

GONDOLER *v* a se ridică în sus căpătaiele (unei bărci) || *Se gondoler*, a se coșcovi

GONDOLIER *m* gondolier, conducătorul gondolei

GONFALON sau **GONFANON** *m* 1 prapur de biserică, 2 steguleț

GONFALONIER, GONFANONIER *m* 1 purtător de steguleț, 2 (†) apărătorul militar al unei episcopii abazin, 3 (†) magistrat municipal al unor republici italiene (în evul mediu)

GONFLÉ, E *a* 1 umflat, 2 *fig* plin, în cercat, *cœur gonfle de chagrin*, inimă plină de mâhnire, 3 îngâmfat *gonfle d'orgueil*

GONFLEMENT *m* umflatul, umflătură

GONFLER [l conflare] *v* 1 a umflă, 2 *fig* a umplea || *Se gonfler*, 1 a se umflă, 2 *fig* a se îngâmfă

GONG (gong) *m* gong *a* (la Chinezii) disc de metal care, lovit, scoate vibrațiuni puternice, *b*) unealtă de dat semnale (pe faruri)

GONGORISME [Gongora, autor spaniol] *m* stil, afectat, umflat

GONIN *m* (†) (în locuțiunea *maître Gonin*, pungaș dibaciu)

GONIOMÈTRE [gr] *m* goniometru, instrument de măsurat unghiurile

GONIOMÉTRIE *f* goniometrie, măsurătoare unghiurilor pe teren

GONIOMÉTRIQUE *a* goniometric

GONNE *f*. 1 butoiu, 2 poloboc cu smoală

GORD (gord) *m* ostreje

GORET *m* 1 purcel de lapte, 2 *fam* copil murdar, 3, mătură (de corabie)

GORGE *f*. 1 gât, gâtule, grumaz, *couper*

la gorge à quelqu'un, a omori pe cineva, *b*) *fig* a l rună, a-l prăpădi, *tenir les pieds sur la gorge à quelqu'un*, a pune piciorul în grumaz cuiva, *avoir le couteau sur la gorge*, a fi cu cuțitul la gât, *rendre gorge* *a*) a vărsa, *b*) a da înapoi ce a luat, *faire des gorges chaudes*, a-si bate joc pe față de cineva, *faire rentrer à quelqu'un les mots dans la gorge*, a închide gura cuiva, a face pe cineva să retracteze ce a spus, *à gorge déployée*, *à pleine gorge*, din răspuțeri, în hohote, 2 piept, sân (femeiesc), 3 Fort, *gorge d'un bastion*, spațiul dintre extremitățile unui bastion, 4 strungă, trecătoare între doi munți, *les gorges des Pyrénées*, trecătoarele Pirinelor, 5 *Ark* ciubuc concav, rotunjit către partea inferioară, 6 băț pe care se înfășură o hartă geografică

GORGÉ, E *a* îmbuibat, ghițuit

GORGE-DE-PIGEON *a* de colorarea gușei porumbelului || *m* colorarea gușei porumbelului

GORGFE *f* înghițitură, dușcă

GORGER [gorge] *v* 1 a îngrosa, a îndopa (o pasăre), 2 *fig* a îmbuibă cu, a ghițui *gorger de biens*, a îmbuibă cu bunătăți || *Se gorger*, a se ghițui, a se îndopa, a se îmbuibă [Se conjugă ca *arranger*]

GORGERETTE *f* 1 (†) guleraș de damă, 2 panglică la scufă de copilaș

GORGERIN *m* 1 armura gâtului care atârână de coif, grumăjer; 2 sgardă groasă

GORGET *m* 1 ghin (un fel de randeă), 2 ciubuc

GORGONE *f* specie de polip cari seamănă cu un cap de Meduză

GORGONZOLA *m* brânză italiană din Gorgonzola (Lombardia)

GORILLE (ri-y) *m* gorilă

GOSIER (zi-e) *m* 1 gâtule *fig avoir le gosier pavé*, a putea mânca ierburile și foarte piperat, 2 *fig* glas un *gosier harmonieux*

GOSSE *m* *pop* copil, broscuică

GOTHIQUE *a* 1 gotic, dela Goți, 2 *fig* bătrân învechit, de modă veche *habu gothique*, hană de modă vechiă || *f* scriere gotică || *m* stilul gotic (care constă în structura ogivală a boltei)

GOTON *f* 1 țărăncă, 2 femeie desfrânată

GOUACHE [it] *f* 1 guasă, preparățiune din vâpseli amestecate în apă gomată, 2 tablou zugrăvit cu asemenea preparăție

GOUAILLER (a-yé) *v* *fam* a-ași bate joc în mod grosolan, a zeflemisi

GOUALLERIE (gu a-y'-ri) *f* *fam* batjocură, zeflemea

GOUAILLEUR (a-yeur), **EUSE** *s* și *a* batjocoritor, ordinar, zeflemist

GOUAPER *v* a nu face nimic, a umbla prin cârciumi, a se înhăita cu stricații

GOUAPEUR, EUSE *s* sau **GOUAPE** *f* haimană, om stricat [V Suplimentu]

GOUDRON [ar] *m* gudron, păcură, catran

GOUDRONNAGE *m* ungerea cu gudron, cătrănire

GOUDRONNER *v* a unge cu gudron, cu păcură, a cătrăni,

GOUDRONNERIE *f* păcurărie
GOUDRONNEUR, EUSE *s* păcurar
GOUDRONNEUX, EUSE *a* ca păcura
GOUDRONNIER *m* fabricant sau vânzător de gudron, de păcură

GOUET *m* 1 *Bot* cocogoască, rod-pământului, 2 cosor mare (la lemnari, vieri)

GOUFFRE *m* 1 prăpastie, noian, hău, 2 vartej de apă, vultoare *le gouffre du Maestrom*, vârtejul de apă al Meistromului, 3 *fig* mare risipitor *c'est un gouffre d'argent*, e un mare risipitor de bani, 4 centru uriaș *Paris est un vrai gouffre*

GOUGE *f* 1 daltă, scobitoare, 2 (†) *a*) femeie, servitoare, *b*) tărăfă, muiere

GOUGER *v* a lucra lemnul cu daltă

GOUGETTE (*jet'*) *f* daltă mică

GOUJAT *m* 1 ucenic de zidar, 2 bădăran, moic, topărlan, 3 stricat

GOIJATERIE *f* mojicie, bădărănie

GOIJON *m* 1 țaruș de fier (de unit două părți ale unei construcțiuni, mașini, etc.), 2 bucată de lemn rotundă

GOIJON [i gobionem] *m* Zool porcușor, *fig faire avaler le goujon à quelqu'un*, a face pe cineva să crează un lucru [V Suplimentul]

GOIJONNER *v* a înșepeni, a uni prin țăruse de fier

GOIJONNIER *m* plasă cu ochiuri pentru pescuitul porcușorului

GOIJONNIÈRE *a* *perche goujonnère*, (soru de) costreș mărunt

GOIJURE *f* creștătură în care intră garniturile scripetului

GOULE [ar] *f* vampir (în legendă)

GOULÉE [gueule] *f* fam îmbucătură mare

GOULET *m* 1 intrarea strânsă (într'un port, 2 fiecare din deschizăturile conice ale plasei)

GOULOT *m* gât (de sticlă)

GOULOTTE *f* Ark jghebeleș pentru scursul apelor

GOULU, *E a și s* 1 mîncăcios, glupav, 2 *poids goulu*, mazăre verde || *m pop* țipar

GOULUMENT *adv* cu lăcomie

GOUPIL (*pil*) *m* (†) vulpe

GOUPILLE (*pi-y'*) *f* țaruș mic de metal de împreunat două bucăți (ale unui ceasornic)

GOUPILLER (*yé*) *v* a împreună, a fixa prin țăruse mici de metal

GOUPILLON (*yon*) *m* 1 mătăuz, șfestoc, 2 periuță pentru curățit

GOUPILLONNER (*yo*) *v*. a curăți cu o periuță (o țeavă etc)

GOURBI [ar] *m* 1 bordeu arab, 2 o reu-nire de bordeie

GOURDE, *E* [i gurdus] *a* amorțit de frig, degerat (degetele, mâinile)

GOURDE [i cucurbita] *f* 1 tidvă, 2 sticlă cu gât metalic. || *f pop* nătărău.

GOURDIN *m pop* reteveiu, băță

GOURE *f*. 1. (†) articol de drogherie falsificat, 2 *fig* înșelătorie

GOURER *v* 1 (†) a falsifica articolele de drogherie, 2 *fig*, a înșelă [V Suplimentul].

GOURGANDINE *f* 1 (†) corsaj decoltat, lăsându-se să se vadă cămașa, 2 fleoarță

GOURGANE *f* bob mic sălbatic.

GOURMADE *f* ghiont, pumn

GOURMAND, *E a și s* 1 mîncăcios, lacom de mîncări bune, 2 *branche gourmande*, ramură nefolositoare, 3 *pois gourmand*, mazăre verde || *m* ramură nefolositoare

GOURMANDEE *v* a dojeni, a muștră aspru

GOURMANDISE *f* 1 lăcomie, 2 *pl.* mîncare delicioasă, bucată bună

GOURME *m* 1 troahnă (la cai), 2 bube dulci (pe obraji sau capul copilor), 3. *fam jeter sa gourme* a a căpătă bube dulci (un copil), *b*) *fig* a face nebunii de ale tinereții, a se da la ștîngărni

GOURME, *E a* care se ține țeapăn, bășos

GOURMER *v* 1 a da pumni în obraz, 2 a pune struna (unui cal), 3 a dojeni (cu asprime), a muștră || *Se gourmer*, 1 a-și da pumni, 2 a se arătă bășos

GOUREMET *m.* 1 cunoscător de mîncări bune, 2 gustător de vinuri

GOURMETTE *f* strună (la cai), *fig rompre sa gourmette*, a se da plăcerilor, *lacher la gourmette à quelqu'un*, a da nișcă libertate cuiva

GOURNABLE *f* țaruș de brad.

GOURNABLER *v* a înșepeni cu țăruse de brad

GOUSPIN, GOUSSEPAIN *m pop* ștregar mic, secătura mică

GOUSSANT sau **GOUSSAUT** *m și a* 1 (cal) cu gât puternic și cu șoldurile scurte, 2 om gros

GOUSSE [it] *f* 1 poșghită, păstăie, 2 *gousse d'ail*, căfel de usturoiu

GOUSSET *m* 1 adăncătura subțiorilor, 2 cin la mîneă în dreptul subțiorilor, 3 buzunăraș la cingătoarea pantalonilor, buzunar de pletcă, buzunăraș de corsaj *gousset de montre*, buzunăraș pentru ceasornic, *fig avoir le gousset bien garni*, a fi plin de bani, *avoir le gousset vide*, a fi lefter

GOÛT [i gustus] *m* 1 gust *a*) simțul gustului, *b*) *fig* aplecare (spre ceva) *n'our goût à rien*, a nu avea aplecare la nimic, *c*) facultate de a aprecia (ce e bun), *d*) felul, stilul (cuiva), *e*) grație, eleganță *être mis avec goût*, a fi îmbrăcat elegant, *de bon goût*, cuvințcios, frumos, *de mauvais goût*, necuvințcios, urât, 2 plăcere, plac *être de son goût*, a-i plăcea, a fi pe placul său, *prendre goût à quelque chose*, a căpătă poftă, plăcere de ceva, *être en goût*, a avea poftă, *par goût*, de plăcere, *mettre en goût*, a da poftă.

GOÛTER [i gustare] *v* 1 a gustă, 2 *fig a*) a simți *goûter du plaisir*, a simți o plăcere; *b*) a plăcea *je ne goûte pas votre conseil*, nu-mi place sfatul vostru, *c*) a prețui, 3 *goûter d* (sau de), a încerca (ceva), *goûter d'un métier*, a încerca o meserie, 3. a lua gustarea de nămezi, a mîncă de nămezi || *Se goûter*, 1 a fi gustat, 2 a se aprecia unul pe altul

GOÛTER *m.* mîncare de nămezi,

GOUTTE [l gutta] *f* 1 picătură, strop, pic, broboană *n'y voir goutte*, a nu vedea nimic, *goutte à goutte*, picătură cu picătură, *mere goutte*, ravacul vinului, 3 ciocan de rachiu *boire une goutte*, *boire la goutte*, a bea un ciocan de rachiu [V Suplimentu]

GOUTTE *f* gută, podagră *n'avoir pas la goutte aux pieds*, a fi sprinten de picior, *goutte seraine*, perdeă la ochi

GOUTTELETTE *f* picăturică

GOUTTER [l guttare] *v* a picură

GOUTTEREAU *a* încoronat cu jghiaburi (un zid)

GOUTTEUX, EUSE *a* și *s* 1 bolnav de podagră, 2 de podagră

GOUTTIÈRE *f* 1 jghiab de streasină, 2 streasină [V Suplimentu]

GOVERNABLE *a* ce se poate guverna, conduce

GOVERNAIL (nav) [l gubernaculum] *m* cârmă

GOVERNANCE *f* (T) jurisdicțiune regală ordinară

GOVERNANT, E *a* care guvernează, care e la putere || *f* 1 soția unui guvernator, 2 guvernanta (la copii), 3 îngrijitoare, menajeră (la un holteru) || *m* pl carmuitorii (unui Stat)

GOVERNE *f* 1 cârmuire, 2 regulă de conducere *je vous dis cela pour votre gouverne*, fi-o spun ca să știu cum să te conduci

GOVERNEMENT *m* 1 guvernare, cârmuire, conducere, 2 guvern, stăpânire, 3 guvernământ *gouvernement monarchique*, 4 funcțiunea de guvernator *être nommé au gouvernement de la Guyanne*, a fi numit guvernator al Guyanei, 5 palatul guvernatorului *incendier le gouvernement*, a da foc palatului guvernatorului

GOVERNEMENTAL, E *a* guvernamental

a ce ține de guvern, *b* care sprijină guvernul

GOVERNER [l guvernare] *v* 1 a guvernă *a*) a cârmui, *b*) *fig* a conduce *gouverner sa maison*, a-și conduce casa, 2 a da creștere, a instrui (un copil), 3 a cârmui (o corabie), 4 *Gram* a se construi cu, a cere, 5 a se supune cârmei (o corabie) || *Se gouverner*, 1 a se guvernă, a se cârmui, *fig* a se conduce, 2 a se stăpâni

GOVERNEUR *m* 1 guvernator, 2 guvernor (de prinț, etc), 3 conducător, director general (al unei întreprinderi)

GOYAVE (go) [sp] *m* pară exotică

GOYAVIER (go) *m* Bot păr din Indule orientale

GRABAT [l-gr] *m* pat păcătos, *être sur le grabat* *a*) a zăcea bolnav, *b*) *fig* a fi în mizerie, *mettre sur le grabat*, a îmbolnăvi

GRABATAIRE *m* fam bolnav care zace

GRABEAU *m* fragment dintr'un medicament trecut prin sită

GRABELER *v* a despărți micile fragmente netrebuncioase dintr'o substanță, a trece prin sită. [Se conjugă ca *appeler*]

GRABUGE *m* fam 1 ceartă, gâlceavă, tă-răboiu *il va y avoir du grabuge*, are să fie scandal aci, 2 un joc de cărți

GRÂCE [l gratia] *f* 1 grație *a*) hai *par la grace de Dieu*, din mila Domnului, *b*) iertare, grațiere *obtenir sa grâce*, a obține iertarea, grațierea, *droit de grâce*, dreptul de grațiere, de iertare, *faire grâce à quelqu'un*, a iertă pe cineva, *fig* a-l scuti, a-l slăbi, *je vous fais grâce du reste*, te scutesc de rest, *c*) favoare, hatar *obtenir une grâce*, a căpăta o favoare, *demandeur en grace*, a cere ca o favoare, *être en grace auprès de*, a fi protejat, a avea trecere pe lângă cineva, *rentrer en grâce*, a reintră în favoare, a plăcea iar, *les bonnes graces*, favoarea, bunăvoința, *faire la grâce de*, a binevoi să , *d*) farmec, lipiciu *plein de grâces*, plin de farmec, 2 mulțumire *rendre grâce*, a mulțumi, *actions de grace*, mulțumiri lui Dumnezeu, *grâce a Dieu*, mulțumită lui Dumnezeu, *grace à vous*, mulțumită d-tale, 3 *avoir mauvaise grâce* sau *n'avoir pas bonne grâce de*, a face ceva împotriva unei cuvinte sau a rațiunei, 4 mântuire *lan de grace*, anul mântuirii, *coup de grace*, lovitura mântuitoare, cea din urmă, 5 *Sa Grace*, Luminăția Sa (titlu), 6 *pl* Grațiile (zeișele), 7 *pl* rugăciunile după masă *faire ses graces*, a zice rugăciunile de după masă || loc adv *de grâce*, te rog, *de bonne grâce*, bucuros, de bună voie, cu plăcere, *de mauvaise grâce*, silț, cu neplăcere || int *grâce!* iertare

GRACIABLE *a* ce poate fi iertat, grațiat

GRACIER *v* a grația, a iertă de osândă

GRACIEUSEMENT adv în mod grațios, cu grație, cu bunăvoință

GRACIEUSER *v* fam a arăta cuiva (dozezi) de multă dragoste

GRACIEUSETÉ *f* 1 politețe, amabilitate, 2 gratificație

GRACIEUX, EUSE [l] *a* 1 grațios *a*) drăguț, plăcut, elegant, *b*) amabil *un accueil gracieux* o primire binevoitoare, 2 *a titre gracieux*, de bunăvoie, în mod dezinteresat || *m* grațiosul ceea ce este grațios

GRACILE [l] *a* subțirel

GRACILITÉ [l gracilitas] *f* subțirime, finețe

GRACIOSO [it] *m* 1 bufon din comedia spaniolă || *a* *Muz* grațios || adv cu grație

GRADATION [l] *f* 1 gradare, mărne sau micșorare treptată, 2 gradațiune *a*) *Muz* trecerea nesimțită dela un ton la altul, *b*) figură de Retorică care constă în aranjarea cuvintelor într-o progresie oarecare (ex *va, cours, vole et nous venge*)

GRADE [l gradus] *m* grad *a*) treaptă, *b*) titlu, demnitate, *c*) împărțitură a circumferinței

GRADÉ *m* gradat (un subofițer)

GRADIENT (an) *m* gradațiune de presiune barometrică între centrul și marginile unui ciclon

GRADIN [it] *m* 1 treaptă mică, 2 băncule ridicate (dintr'un amfiteatru)

GRADUALITÉ *f* 1 însușire a ceea ce este treptat, 2 progresiune treptată.

GRADUATION *f* 1 gradare, împărțire în grade, 2 *Chim* concentrarea progresivă (a unor lichide)

GRADUÉ, E *adv* gradat *a*) împărțit în grade, *b*) treptat *exercices gradués*, exerciții treptate || *m* cu gradul (universitar) de *gradue en droit*, licențiat sau doctor în drept

GRADUEL, ELLE *a* treptat || *m* cartea cu cântarea slujbei de dimineață

GRADUELLEMENT *adv* treptat

GRADUER *o* a grada *a*) a împărți în grade, *b*) a mări treptat, *c*) a conferi grade (universitare)

GRADUS (*duss*) [l] *m* dicționar de expresii poetice (la facerea de versuri latine)

GRAFFITE sau **GRAFFITO** [it] *m* desen de mână pe mormintele din vechime Pl *des graffiti*

GRAILLEMENT (*gra-y'-man*) *m* răgușeală

GRAILLER (*gra-ye*) *o* 1 a vorbi răgușit, 2 a suna din goarnă chemarea canilor

GRAILLON (*gra-yon*) *m* 1 miros de untură arsă, 2 fărâmiturile unei mense, 3 scuipat gros, flegmă, 4 *pop* femeie unsuroasă

GRAILLONNER (*gra-yo*) *o* 1 a căpăta miros de untură arsă, 2 a scuipa cu flegmă

GRAIN [l] *gratum* || *m* 1 *Bot* grăunțe, 2 *pl* grâne *les grains sont en hausse*, prețul grânelor s'a urcat, 3 *gros grain* *a*) grâu, secară, *b*) grogren, mătase tare de Lyon, 4 *fig grain de beauté*, aluniță, 5 boabă, bob *grain de raisin*, boabă de strugure, 6 *fig* grăunte, bucăciță *grain d'ambition*, năică ambiție, *avoir un grain de folie*, a-i lipsi o doagă, a fi ticnit, *ne pas peser un grain* *a*) a fi ușurel, *b*) a nu face trei parale, 7 gram (măsură de 0 532 gr), 8 *a*) vișelie cu ploaie, puvoi, *b*) *Mar* vârtej de vant, *recevoir un grain*, a fi izbit de un vârtej de vant, 9 *le grain du papier à dessin*, micile aspențăși ale hârtie de desenat, 10 ciupitură, 12 gren, părți mici și strânse alcătuind masa pietrei, 12 loc *veiller au grain*, a fi cu ochii în patru IV Suplimentul

GRAINAGE *m* V *grenage*

GRAINE [l] *grana* || *f* 1 sămânță *monter en graine* *a*) a da sămânță, *b*) a crește mare, *c*) *fig* a îmbrătrâni (despre fetele mari), *fig mauvaise graine*, om stricat, *graine de giberne*, copil de trupă, 3 *épaulette a graines d'épinards*, epolet de superior (în armata franceză), *frange a graines d'épinards*, franj cu ciucuri groase

GRAINETERIE *f* comerț de grâne, grânărie

GRAINETIER, ÈRE (*tu*) *s s* sămânțar, vânzător de semințe

GRAINIER, ÈRE *s* și *a* vânzător de semințe || *m* colecție de semințe.

GRAINU, E *a* V *grenu*

GRAISSAGE *m* 1. unsul, 2 mituire

GRAISSE [gras] *f* 1 grăsime (a corpului) *prendre de la graisse*, a se îngrășa, *faire de la graisse*, a se lenevi, *la graisse ne l'étouffe pas*, ne l'empêche pas de courir, e gras ca un țăr, 2 untură, 3 unsoare (de mașini, etc.), 4 unturoșă, floarea (vinului, berei, etc.) [V Supl.]

GRAISSEUR [graisse] *o* 1. a unge, 2 *fig* *graisser la patte*, a mitui; *graisser le marteau*, a mitui pe portar (pentru a putea intra la cină), 2 a păta cu grăsime (o haină), 3 a

prinde floare (vinul) || *Se graisser*, ase păta cu grăsime [V Suplimentul]

GRAISSET *m* *pop* brotăcel

GRAISSEUR, EUSE *a* care unge || *m* ungător (lucrător sau aparat însărcinat cu unsul)

GRAISSEUX, EUSE *a* 1 unsuros, 2 pătat cu grăsime

GRAISSOIR *m* mototol de cârpe pentru a unge

GRAMEN (*mèn*) [l] *m* iarbă *gramen fleurit*, iarbă moale

GRAMINÉ, E *a* ca iarba || *f* *pl* gramineele (familie de plante cu grâu, etc ca tip)

GRAMMAIRE [l-gr] *f* gramatică, *classes de grammaire*, clasele a 6-a, a 5-a și a 4-a în liceele franceze, cursul de mijloc

GRAMMAIRIEN, ENNE *s* gramatic

GRAMMATICALEMENT *adv* gramatical, după regulile gramaticii

GRAMMATISTE *m* 1 (†) cel ce învață pe copii să citească și să scrie, 2 (†) gramatic, 3 (astăzi) gramatic prost, pedant

GRAMME [gr] *m* gram

GRAMOPHONE [gr] *m* gramofon, instrument ce reproduce sunetele pe niște discuri

GRAND, E [l] *grandis* || *a* 1 mare, *grandes eaux* *a*) ape mari, *b*) iântâni țărmtoare, *grand chemin*, șoseă, *le grand Ocean*, oceanul Pacific, *les grandes Indes*, Indiile Orientale, 2 înalt *homme grand*, om înalt, 3 puternic *un grand vent*, un *grand bruit*, un vânt puternic, un sgomot puternic, 4 mult *il y avait grand monde*, eră lume multă, 5 *duz grandes heures*, două ore și mai bine, *une grande lieue*, o leghe bună, *fam ils sont grands amis*, ei sunt prieteni foarte buni, *grand jour*, ziua nămiaza mare, plină lumină, *mettre au grand jour*, a scoate la iveală, *grand air*, aerul liber, *de grand matin*, disdedimineață, *de grand cœur*, din toată inima, bucurios, *porte grande ouverte*, ușă cu totul deschisă, *grand âge*, vârstă înaintată, *grande vieillesse*, adânci bătrâneți, 6 mare, însemnat, *le grand monde*, lumea de sus, lumea mare, *grand homme*, om ilustru, *grand seigneur* *a*) boier mare, *b*) sultanul Turcilor, *grande dame*, cocoană, aristocrată, *les grands parents* *a*) rude însemnate mai apropiate, *b*) strămoși 7 *les grands mots*, cuvintele sfârșitoare, 8 măreț, curajos *se montrer grand*, a se arăta curajos || loc *adv en grand* *a*) în mărimă naturală, *b*) pe o scară întinsă, cu toptanul, *c*) făcă a cruță nimic || *m* 1 cel mare, persoană în vârstă *aux petits et aux grands*, celor mici și celor mari, 2 grand, nobil, cel puternic *les grands de la terre*, puternicii lumii, 3 cel mare *Etienne le Grand*, Ștefan cel Mare, 4 ceeace este mare, sublimul *le grand abonde dans Bossuet*, sublimul abundă în Bossuet, 5 *fam* școlar vechiu, 6 *fig* *donner dans le grand*, *trancher le grand*, a face pe boierul, a face lux [V și cuvintele în legătură cu *grand*]

GRAND-CHAMBRE *f* principala cameră, încălta unui Parlament Pl. *des grand-chambres*.

GRAND-CHOSE *m* lucru mare, *une des pas grand chose*, o femeie care nu e de seamă; *cela*

ne vaut pas grand'chose, de asta nu e vreo scotială, e un fleac

GRAND-CROIX *m* decorat cu marea cruce
Pl *des grands-croix*

GRAND-CROIX *f* mare-cruce (ordin decorativ) Pl *des grand'croix*

GRAND-DUC *m* 1 mare duce, 2 Zool joi-mărișă, bou de noapte Pl *des grands-ducs*

GRAND-DUCAL, **E** *a* de mare duce

GRAND-DUCHÉ *m.* mare ducat Pl *des grands-duchés*

GRANDE-DUCHESSE *f* mare ducesă Pl *des grandes duchesses*

GRANDELET, ETTE *a* măricei

GRANDEMENT *adv* 1 într'un chip nobil, 2 mult, foarte, tare *se tromper grandement*, a se înșela foarte mult, 3 în belșug *il a grandement de quoi vivre*, are în belșug din ce să trăiască

GRANDESSE [sp] *f* demnitatea de grand de Ispania

GRANDEUR *f* 1 mărime, 2 mărire *la grandeur souveraine*, mărirea suverană, 3 Mărie *Sa Grandeur*, Măria Sa, 4 mândrie *du haut de sa grandeur*, din înălțimea mândriei sale, trufaș, 5 *grandeur d'âme*, mărimumie

GRAND-GARDE *f* trupa care dă avanposturile și santinelele înaintate Pl *des grand'gardes*

GRANDI, **E** *a* mărit

GRANDILOQUENCE (*kans'*) *f* sforăeală de cuvinte, de fraze

GRANDILOQUENT (*kan*), **E** [i] *a* sforăitor, pompos în cuvinte

GRANDIOSE [it] *a* grandios, măreț || *m* partea măreață, grandioasă

GRANDIOSEMENT *adv* într'un mod grandios, măreț

GRANDIR [grand] *v* 1 a mări, a face mai mare, 2 a se face mai mare

GRANDISSANT, **E** *a* care se mărește într'una

GRANDISSEMENT *m* mărire

GRANDISSIME [it] *adv* foarte mare

GRAND-LIVRE *m* ceața mare

GRAND-MAMAN *f* mama-mare, bunica (în limba copiilor) Pl *des grand-mamans*

GRAND-MÈRE *f* mama-mare, bunică Pl *des grand-mères*

GRAND-MESSE *f* liturgia cântată Pl *des grand-messes*

GRAND-ONCLE *m* unchiu-mare (fratele bunicii sau bunicei) Pl *des grands-oncles*

GRAND-PAPA *m* tata-mare, bunic (în limba copiilor) Pl *des grands-papas*

GRAND-PÈRE *m* bunic, moș Pl *des grands-pères*

GRANDS-PARENTS *m* pl bunici (sau frați și surorile bunicii).

GRAND-TANTE *f* mătușă-mare (sora bunicii sau a bunicei) Pl *des grands-tantes*

GRANGE *f* șură, hambar, *battre en grange*, a treeră

GRANGÉE *f* șură plină

GRANIT [it] *m* 1 granit (piatră), *cœur de granit*, inimă de piatră; 2 *d'un beau granit*, cu asperități frumoase (ex. marochinul).

GRANITÉ, **E** *a* cu grăunțe ca granitul || *m* stoifă de lână cu grogren

GRANITELLE *a* care seamănă cu granitul || *m* granit cenușiu cu grăunțe mici

GRANITER *v.* a zugrăvi imitând granitul

GRANITEUX, **EUSE** *a* care conține granit

GRANITIQUE *a* granitic

GRANITOIDE (*toi-d'*) *a* care are aparența granitului

GRANIVORE [i] *a* și *s* care se hrănește din grăunțe

GRANULAGE *m* prefacerea în grăunțe mici (a metalelor)

GRANULAIRE *a* compus din grăunțe mici

GRANULATION *f* 1 *V granule*, 2 îngrămădire în grăunțe mici, 3 *pl* umflături mici rotunde (pe mucoasa sau pe suprafața rănilor)

GRANULE [i] *m* 1 grăunte mic, 2 hap foarte mic

GRANULÉ, **E** *a* îngrămădit în mici grăunțe

GRANULER *v* a prefăce în grăunțe mici (ex plumbui)

GRANULEUX, **EUSE** *a* 1 împărțit în grăunțe mici, 2 *Med* compus din umflături mici (ex o tumoră)

GRANULIE *f* oftică generalizată cu mers repede

GRANULIFORME *a* în formă de grăunte

GRAPHIE [gr] *f* grafie, sistem de scriere

GRAPHIQUE *a* grafic *a)* reprezentat prin linii, semne, *b)* de scriere *les signes graphiques d'une langue*, semnele de scriere ale unei limbi || *m* 1 *Geom* înfățișare prin linii, 2 desen aplicat științelor

GRAPHIQUEMENT *adv* prin linii, prin semne, prin scris

GRAPHITE [gr] *m* grafit, carbură naturală din care se face creioane

GRAPHITEUX, **EUSE** sau **GRAPHITIQUE** *a* care conține grafit

GRAPHOLOGIE [gr] *f* grafologie, cunoașterea caracterului cuiva după scrisul său

GRAPHOLOGUE (*log'*) *m* grafolog, cel ce cunoaște pe cineva după scris.

GRAPHOMÈTRE [gr] *m* grafometru, unealtă de măsurat unghiuri

GRAPPE *f* 1 ciorchină, 2 legătură *des grappes d'ognons*, legături de ceapă

GRAPPILLAGE (*yay'*) *m* pobărcire

GRAPPILLARD (*yar*) *m* cel ce are mania de a pobărci

GRAPPILLER (*yé*) [grappe] *v* 1 a pobărci, a culege ciorchinele cari au mai rămas după culesul viei, 2 *fig* a lua câte o țără, în cantități mici, 3 *fig* a face câștiguri necinstite (pe sub ascunse), a ciupi

GRAPPILLEUR, **EUSE** *s* pobărcitor

GRAPPILLON (*yon*) *m* ciorchină mică

GRAPPIN *m* 1 ancoră mică, 2 cârlig, cange, *fig jeter (mettre) le grappin sur quelqu'un*, a pune stăpânire pe voința cuiva

GRAPPU, **E** *a* încărcat cu ciorchine

GRAS, **ASSE** [i crassus] *a* 1 gras, 2 cu miez, murdar. *conte gras*, poveste murdară;

3 unsuros, pătat cu grăsimi *chapeau gras*, pălăme unsuroasă, 4 gros *couleur grasse*, vâpșeă groasă, *terre grasse*, pământ fertil, argilos, *plantes grasses*, plante cu frunze groase și cărnoase, 5 *bouillon gras*, bulion cu carne, *choux gras*, varză cu carne, 6 *horizon gras*, orizont întunecat, 7 *jours gras* a) zile de dulce, b) cele din urmă trei zile ale Carnavalului, *mardi gras*, lăsată secului, *bœuf gras*, bou de la lăsată secului, *tuer le veau gras*, a da masă mare (în onoarea cuiva), fig *dormir la grasse matinee*, a se scula târziu || *m* 1 mâncare grasă, 2 partea grasă a cărnei, grăsimi, *du raz au gras*, orez gătit în sos de grăsimi, 3 *gras de la jambe*, pulpă, 4 *avoir du gras*, a avea niște dimensiuni mai mari decât trebuie, 5 *tourner au gras* a) a se îngroșa, b) a deveni lipicios (vinul), 6 *pop* a) câștig, b) pierdă, || *adv* 1 de dulce *manġer gras*, *faire gras*, a mânca de dulce, 2 *parler gras* a) a vorbi din gât, b) a spune la murdărie [Vezi cuvintele în legătură cu *gras* și Suplimentul]

GRAS-DOUBLE *m* prapur, membrana stomacului la bou Pl *des gras doubles* [V Supl]
GRAS-FONDU *m*, **GRAS-FONDURE** *f* 1 inflamație a intestinelor (la cai), diaree, 2 grăsimi

GRASSANE *f* smochină albă

GRASSEMENT *adv* 1 în belsug, 2 foarte bine *payer grassement*, a plăti foarte bine

GRASSET, **ETTE** *a* *jam* grăsuț || *m* partea moale care înconjură rotula (la cai)

GRASSETTE *f* iarbă grasă (de apă)

GRASSEYEMENT (*se-y'-man*) *m* vorbire din gât

GRASSEYER (*sê-yê*) *v* a vorbi din gât, a pronunța pe *r* din gât [V Tabl verb neveg]

GRASSEYEUR (*sê yeur*), **EUSSE** *s* persoană care vorbește din gât

GRASSOUILLET (*su-yê*), **ETTE** [gras] *a* grăsului, grăscian

GRATERON *m* Bot tunță, asprisoară

GRATICULE [it] *m* ramă pentru împărțirea unui desen în careuri

GRATICULER *v* a împărți un desen în careuri pe ramă

GRATIFICATION [i] *f* gratificație, dar făcut cuiva peste leafă

GRATIFIER [i gratificare] *v* a gratifica, a da o gratificație, un dar

GRATIN *m* 1 coajă rămasă pe fundul tîngiri, 2 *au gratin*, în pesmet

GRATINER *v* 1 a prăji astfel încât să prinză coajă fundul unei tîngiri, 2 a găti în pesmet

GRATIOLE (*sz*) [i] *f*. Bot mulostivă, avră measă, veninată

GRATIS (*isse*) [i] *adv* gratis, degeaba, fără bani

GRATITUDE [i gratitudo] *f* gratitudine, mulțumire, recunoștință

GRATTAGE *m* răzuitul

GRATTE *f* 1 unealtă pentru plivit, 2 *jam* câștiguri necinstite *faire de la gratte*, a face câștiguri necinstite

GRATTE-CUL (*kû*) *m*, Bot. căcăderie.

GRATTELER *v* a răzii puțințel [Se conjugă ca *appeler*]

GRATTELEUX, **EUSE** *a* pecinginos

GRATTELLE *f* pecingine, râie mică

GRATTE-PAPIER *m* măzgăitor de hârtie (= copist, contopist, scriitor prost, etc) Pl *des gratte-papier*

GRATTER *v* 1 a răzii, a rade, 2 a scărpină *gratter sa jambe*, a-și scărpină piciorul, fig *gratter quelqu'un ou il lui démange*, a vorbi pe placul cuiva, prov *trop parler nuit*, *trop gratter cuit*, vorbă multă sărăcia omului, 3 a răcăi *gratter à une porte*, a răcăi, a bate încet la o ușă, 4 a șterge *gratter une inscription*, a șterge o inscripție, 5 fig *gratter du papier*, a trăi din scurtoare, *gratter du piano*, a drăngăni din piano, 6 fig a trage mici profituri *place où il n'ya rien a gratter*, lco unde nu e nimic de câștigat pe de lături || *Se gratter*, 1 a se scărpină, 2 fig a se tămăia reciproc [V Supl]

GRATTEUR *m* răzuitor *gratteur de papier*, scriitor prost, scriitoras

GRATTOIR *m* 1 briceag de răzuitor, de șters scrisul, 2 răzuitoare (pentru încălziminte), 3 plug pentru răzuitorul pământului

GRATTURE *f* răzuitoră

GRATUIT, **E** [i] *a* gratuit a) fără plată; b) zadarnic, fără temei, *méchanceté gratuite*, răutate fără motiv, *supposition gratuite*, presupunerea netemeinică, c) *aliénation à titre gratuit*, donațiune

GRATUITÉ *f* 1 gratuitate, darea fără plată, 2 dar nemeritat

GRATUITEMENT *adv* gratuit a) fără plată de geaba, b) fără cuvânt

GRAU *m* 1. canal de râu, de elesteu ce dă în mare, 2 trecătoare de munte, 3 lac mic sărat.

GRAVATIF (*ti-ê*) *m* cărușas care transportă moloz

GRAVATIF, **IVE** *a* Med îngreunător, însoțit de îngreunare

GRAVATS *m* pl V *gravois*

GRAVE [i gravis] *a* grav. a) greu; b) fig serios *homme grave*, c) însemnat, mare *affaires graves*, d) periculos *maladie grave*, e) *Mus* încet și profund (ex. ton), f) Gram *accent grave*, accent grav || *m* 1 accent grav; 2 ceea ce este serios, seriosul *passer du doux au grave*, a trece dela plăcut la serios, 3 corp greu

GRAVÉ, **E** *a* 1 gravat, întipărit, 2 cumpit de vârsat

GRAVELAGE *m* 1. așternerea cu pietriș, 2 pietriș așternut

GRAVELÉE *f* rămășițele din drojdia de vin || *a* din rămășițele drojdiei din vin

GRAVELER *v* a așterne cu pietriș, cu nisip [Se conjugă ca *appeler*]

GRAVELEUX, **EUSE** *a* 1 amestecat cu pietriș, 2 pătîmind de piatră, 3 ce ține de piatră, 4. fig prea liber, necuvincios, fără perdea *conte graveleux*, povestire fără perdea. || *s* pătîmitor de piatră la rinichi

GRAVELLE [grève] *f* 1 piatră la rinichi; 2. drojdia uscată de vin

GRAVELURE *f* cuvinte prea slobode, ne-cuvincioase

GRAVEMENT *adv* în mod grav *a)* serios, *b)* foarte greu

GRAVER *v.* a grava *a)* a săpa (în ceva), a scobi, *b)* a întipări (ex în inimă, în mintea sa) || *Se graver*, a se grava, a se întipări

GRAVES *f pl* terenuri pietroase și nisipoase || *m* vin din vile terenurilor pietroase și nisipoase

GRAVEUR *m* gravor, săpător în metale

GRAVIER *m* 1 pietriș prund, 2 nisipul din urină

GRAVIR *v* a se sui, a se urca pe

GRAVITANT, E *a* care gravitează

GRAVITATION [*] f* gravitațiune, puterea de a atrage și apăsă

GRAVITÉ [*] gravitas*] *f* gravitate *a)* greutate; *b)* *fig* seriozitate, *c)* însemnatate, mărimă

GRAVITER *v Fiz* a grăvita, a tinde spre un punct

GRAVOIS *m pl* 1 partea ordinară a gipsului (care nu trece prin ciur), 2 moloz, dărâmaturi

GRAVURE *f* 1 gravatul, săpatul, 2 gravură *a)* săpătură, *b)* lucru gravat, *c)* imagine

GRAZIOSO [*it*] *adv* Muz cu grație

GRÉ [*] gratum*] *m* voință, voce, (bunul) plac *au gré des vents*, în voia vânturilor, *de son gré*, de bună voce, *de gré à gré*, prin bună învoială, priteneste, *de gré ou de force*, *bon gré mal gré*, cu voce ori fără voce, vrând nevrând, *à mon gré a)* după părerea mea, după mine, *b)* după placul meu, *savoir (bon) gré a quelqu'un*, a fi recunoscător cuiva pentru (ceva) *savoir mauvais gré a quelqu'un*, a fi supărat pe cineva *c)*, *prendre en gré*, a primi bucurios, a suferi, *trouver à son gré*, a găsi pe placul său, a-i conveni, *avoir une chose en gré*, a avea plăcere de un lucru

GRÉAGE *m* echiparea unei corăbii

GRÈBE *m Zool* pescărel, corlă

GREC, GRECQUE *a* grecesc || *s grec*, greacă, || *m* 1 șarlatan, măsluitor la joc *expulser les grecs d'un cercle*, a izgoni pe măsluitori dintr'un club; 2 limba greacă *c'est du grec pour lui*, e chinezește pentru dânsul || *f* 1 *Arh* ornament din lână drepte închipuind unghieri, 2 ferestrăul legătorului de cărți

GRÉCISER *v* a greciza

GRÉCITÉ *f* însușirea de a fi grec (un cuvânt), *haute grécité*, limba greacă din epoca clasică; *basse grécité*, limba greacă de după Alexandru

GRÉCO-LATIN, E *a* greco-latin

GRÉCO-ROMAIN, E *a* greco-roman

GRECQUER (*gré-ké*) *v* a face o tăietură cu ferestrăul (un legător de cărți)

GREDIN, E *s* ticălos, nemernic || *m* cățel cu părul lung

GREDINERIE *f*. ticăloșie

GRÉ(É)MENT *m* echipamentul unei corăbii (scripete, funii, panze, etc)

GRÉER *v* a echipa o corabie (cu scripete, funii, panze, etc)

GRÉEUR *m* cel ce echipează corăbiile cu cele trebuincioase

GREFFAGE *m* altoitul

GREFFE *m* greță (de tribunal)

GREFFE [*l-gr*] *f* 1 altoiu, 2 altoire *greffe animale*, altoire cu părți vii (luate dela altui)

GREFFER *v* a altoi

GREFFEUR *m* altoitor

GREFFIER *m* grehier

GREFFOIR *m* cuștoae pentru altoit

GREFFON *m* altoi mic

GRÈGE [*it*] *a* *soie grege*, mătase crudă **GRÉGEAIS** *a m* grecesc *feu gregeois*, foc grecesc (materie ce ardea pe apă)

GRÉGORIEN, ENNE *a* gregorian, *calendrier gregorien*, calendarul catolic

GRÈGUES (*grég*) *f pl* (†) pantaloni, *fig tuer ses grègues*, a o șterge repede, *mettre de l'argent dans ses grègues*, a se îmbogăți

GRÈLE [*] gracilis*] *a* 1 subțire și lung, 2 slăbuț, uscățiv, pipernicit *enfant grêle*, 3 pițigăiat *voix grêle*

GRÈLE *f* 1 grindină, piatră, 2 *fig* ploaie *une grêle de coups*, o ploaie de lovituri, 3 umflătură în țesătura pleoapelor [V Suplimentul]

GRÈLE, E *a* 1 bătut, prăpădit de piatră, 2 *fam* ciupit

GRÊLER *v* 1 a da grindină, a bate piatra, 2 a prăpădi cu piatră, 3 a subția (ceara)

GRELIN *m* Mar frânghie mai mică decât cablul

GRÊLOIR *m* vas pentru subțiatul cerei

GRÊLON *m* bob de piatră, de grindină, *petit grêlon*, măzărche

GRELOT [*grele*] *m* 1 clopoțel, *pl* zurgălăi, *fig attacher le grelot*, a lua inițiativa, a face începutul, *trembler le grelot*, a tremura ca varga, 2 veselie nebunatăcă *les grelots du carnaval*

GRELOTTANT, E *a* tremurând, de frig

GRELOTTER [*grelot*] *v* a tremura de frig, a-i clănțăni dinții

GRELUCHON *m* (†) amant de inimă (al unei întreținute)

GRÉMIAL [*] gremium*] *m* bucata de stofă ce-și pune pe genunchi preotul când slujește șezând *Pl des gremiaux*

GRÊMIL (*mul*) *m* Bot meu pășăresc (plantă)

GRÉMILLE, GRÊMEUILLE *f* specie de biban mic

GRÉNACHE *m* 1 strugure negru cu boabe mari; 2 vin din struguri negri.

GRENADE [*] grenatum*] *f* 1 rodie, 2 granată, glonț plin de praf (care se aruncă cu mână), 3 ornament militar înfățișând o granadă

GRENADIER *m* 1 rodii, 2 grenadier

GRENADIERE *f* 1 patronaș cu granate, 2 inelul de care se leagă cureaua puștei

GRENADILLE (*di-y*) [*sp*] *f* Bot ceasornic, floarea suferinței

GRENADIN, E *a* și *s* (locutor) din Grenada. || *m* 1 *a)* fricando de pasăre, *b)* pasăre

umpluta, 2 pişigou din Africa, 3 varietate de garoafă || *f* granadină *a*) mătasă subţire şi străvezie, *b*) sirop de rodii

GRENADE *m* 1 făcămarea prafului de puşcă, 2 starea zahărului în cristale

GRENAILLE (*na-y'*) *f* 1. fărâmituri de metal alic, 2 grăunţe ordinare pentru pasău

GRENAILLEMENT (*na-y'-man*) *m* fărâmarea unui metal în grăunţe

GRENAILLER (*na-yé*) [*grenaille*] *v* a fărâma în grăunţe un metal

GRENAILLEUR (*na-yeur*) *m* 1 sfărâmător de metale, 2 lucrător care desparte făina de tarâte

GRENAISON *f* formarea grăunţelor în cereale

GRENASSE *f* *Mar* grăunte mic

GRENAT [*i* granatum] *m* granat (piatră scumpă) || *a* de un rosu cu granatul

GRENÉ, *E* *a* 1 prefăcut în grăunţe, fărâmat *poudre grenée*, praf în grăunţe mici, 2 cu numeroase puncte foarte apropiate (ex un desen) || *m* partea unei gravuri care prezintă mici grăunţe sau puncte

GRENELER [*graine*] *v* a face să fie grăunţos, a însemna cu punctulete foarte apropiate (o hârtie, o piele, etc.) [*Se conjugă ca appeler*]

GRENER [*graine*] *v* 1 a face, a da grăunţe multe, 2 a fărâma, 3 *V greneler* [*Se conjugă ca geler*]

GRENETERIE *f* *V graineterie*

GRÉNATIER, *ERE* (*u*) *s* *V grainetier*

GRÉNÉTIS (*u*) *m* chenar de bobite (la monede, medalii)

GRENETTE [*graine*] *f* 1 grăunte mic, 2 argil colorat ca bobul paşachinei

GRENIER (*gr'-ni-é*) [*i* granarium] *m* 1 podul casei, 2 hambar, *greniers publics*, *greniers d'abondance*, hambare de rezervă pentru anii de foamete), 3 *fig* grânar la Beauce *est le grenier de France*, ţinutul Beauce este grânarul Franţei, 4 *Mar en grenier*, îngreunat în fundul corăbiei

GRENOIR *m* ciur pentru fărâmatul pulberii

GRENOUILLE (*nu-y'*) *f* 1 broască, 2 *fig* bani puşi în tovărăsie, cassă comună, *manger la grenouille*, a tură banii unei tovărăşii

GRENOUILLER *v* a bălăci prin apă

GRENOUILLERE (*yer*) *f* 1 broască, 2 loc umed, 3 *fam* bare de gărlă puţin adâncă

GRENOUILLETTE (*yer*) *f* 1 broscuţă, 2 *Bot* piciorul sau coada cocoşului, 3 *Med* unghioară, broască, limbariţă

GRENU, *E* [*grain*] *a* 1 plm de grăunţe, 2 grăunţos, acoperit cu bobite rotunde (ex pielea tăbăcită)

GRENURE *f* 1 însemnarea cu punctulete foarte apropiate, 2 stofă, piele sau metal cu mici grăunţe sau bobite

GRÉS (*gré*) *m* 1 gresie, 2. vase etc din gresie, 3 piatră de gresie *V flamme*

GRÉSER *v* a răzui.

GRÉSEUX, *EUSE* *a* ca gresia

GRÉSIERE, **GRÉSERIE** *f*. carieră de gresie.

GRESIL (*zi*) [*grès*] *m* măzăriche, gîndină mărunţă

GRÉSILLEMENT (*zi-y'-man*) *m* 1 ninsoare cu mazăriche, 2 făraitul greerului

GRÉSILLER (*zi-ye*) *v* 1 a cădea mazăriche, 2 a pârâi *le koke allume gresille*, coksul aprins pârâe, 3 a sbârcli, 4 a răzui (sticle)

GRÉSILLON (*zi-yon*) *m* 1 cărbune în bucăţele, 2 făină ordinară, 3 (*f*) gresie

GRÉSOIR *m* răzuitoare de geamgiu

GRÉSERIE *f* 1 carieră de gresie, 2 oale de gresie, 3 lucru făcut în piatră de gresie

GRÈVE *f* 1 prund, 2 piafă în Paris pentru executum, 3 grevă, încetarea lucrului *se mettre en greve*, a se pune în grevă, a înceta lucrul (până li se va satisface cererile)

GRÈVE *f* (*f*) partea armurei care apără gamba piciorului

GREVE, *E* *a* grevat, încărcat cu

GREVER [*i* gravare] *v* a grevă, a îngreună, a încărcă cu [*Se conjugă ca archever*]

GRÉVISTE *m* grevist

GRIANNEAU *m* cocoşel sălbatec

GRIBANE *f* şlep normand

GRIBLETTE *f* bucăţică de carne împănată cu slănină şi friptă la grătar, frigăruie

GRIBOUILLAGE (*yaf*) *m* măzgălitură *a*) scriere urită, *b*) tablou urit

GRIBOUILLER (*yé*) *v* *fam* a măzgăli

GRIBOUILLETTE (*yet*) *f* jocul d'a-apuca-te, *à la gribouillette*, la noioc

GRIBOUILLEUR (*yeur*), *EUSE* *m* măzgălit

GRIBOUILIS (*yi*) *m* măzgăleală, scriere neciteală

GRÎCHE *a* *V pie-grieche*

GRIEF, **IVE** [*i* gravis] *a* 1 grou, foarte mare *faute griève* greşeală foarte mare, 2 dureros || *m* 1 pagubă, nedreptăţire, 2 motiv de plângere, *păs formuler ses griefs*, a-şi spune păsurile

GRIÈVEMENT *adv* foarte greu, grav

GRIÈVETÉ [*i* gravitas] *f* (*f*) greutatea, mărimea (unei faple)

GRIFFADE *f* sgânetură, lovitură de ghiare

GRIFFE *f* 1 ghiară *coup de griffe*, lovitură de ghiară, *fig* bărfitură, 2 *fig* stăpânire crudă *n'aller pas tomber sous ma griffe*, nu care cumva să cazi în mâna mea, 3 bulb, iădăcină *griffe d'esperges*, bulb de sparanghel, 4 *a*) codiţa care imitează o iscălitură, talpa găstei, *b*) stampila cu asemenea iscălitură, 5 cârlig, cârcel

GRIFFER *v* 1 a apuca cu ghiarele, 2 a sgâria, a da o lovitură de ghiare

GRIFFON [*i*-gr] *m* 1 grif (pasăre mitologică), 2. scripţor, 3 grifon, câine cu părul foarte lung şi aspru

GRIFFONNAGE *m* grifonaj *a*) scriere repede, *b*) scriitură puţin citească

GRIFFONNEMENT *m* schiţă, model în ceară sau de pământ

GRIFFONNER *v* 1 a scrie puţin citeş, 2 a compune repede, 3 a desemna în grabă

GRIFFONNEUR *m* 1 cel ce scrie prost, 2 scriitor prost

GRIFFU *a* cu ghiare
GRIFFURE *f* 1 sgânetură, 2 lovitură de ghiară

GRIGNE *m* 1. facere de cute, 2 despicătură în lungul pâinei

GRIGNER *v* a face creșuri false

GRIGNON *m* colțut (de pâine)

GRIGNOTER *v* 1 a ronțăi, 2 *fam* a câștiga, a-și însuși, a trage un mic profit

GRIGNOTEUR, **EUSE** *s* ronțăitor

GRIGNOTIS *m* tăietură în trăsături scurte (a gravorului)

GRIGOU *m* *pop* calic, sgârbe-branză

GRIL (*gru*) *m* grătar, *fig etre sur le gril*, a sta pe jăratec, pe ghimpi [V Suplimentu]

GRILLADE (*yad'*) *f* 1 friptul la grătar, 2 bucată de carne friptă la grătar

GRILLAGE (*yaj'*) *m* 1 friptul la grătar, 2 trecerea unui minereu prin mai multe focuri (înainte de a-l topi), 3 trecerea unei stofe pe flacăra (spre a o curăța de țirele rămase), 4 prăjire în zahăr a (unor fructe), 5 grilaj, zăbrele

GRILLAGER (*ya-jé*) *v* a pune grilaj, zăbrele (la reva)

GRILLAGERIE (*yaj'*) *f* 1 zăbrele, 2 meseria de a lucra zăbrele

GRILLAGEUR (*ya-jeur*) *m* purtor de grilaje, de zăbrele

GRILLE (*gru-y'*) *f* 1 gratiu, zăbrele, *être sous les grilles*, a fi la închisoare, 2 *grille d'un parloir*, zăbrelele la vorbitorul unei mănăstiri, 3 vorbitorul unei mănăstiri, 4 poartă cu grilaj, ușă cu zăbrele, 5 grătar (la o mașină), 6 hârtie cu litere convenționale pentru citirea corespondențelor secrete

GRILLÉ, **E** *a* 1 fript la grătar, 2 cu gratiu, cu zăbrele, 3 închisă în mănăstire (o fată)

GRILLE-PAIN *m* grătar pentru prăjitul felului de pâine

GRILLER (*yé*) [*gril*] *v* 1 a frige la grătar *faire griller*, a frige, a pune să frigă, 2 a trece un minereu prin mai multe focuri (înainte de a-l topi), 3 a încălzi prea tare, a părjoli, 4 *fam*, a arde *griller un hérétique*, 5 a prăji *griller du café*, 6 a usca *la gelée grille les bourgeons*, bruma usucă mugurii, 7 a se prăji, a se coace *l'été on grille*, vara, te coci, 8 a pune zăbrele (la o fereastră, ușă, *fig griller une fille*, a băga o fată în mănăstire, 9 a arde (de nerăbdare) *je grille de le voir*, ard de nerăbdare ca să-l văd || *Se griller*, 1 a se frige, 2 *fam* a se arde, a se părjoli [V Suplimentu]

GRILLOIR (*yoar*) *m* 1 cuptor pentru a arde părul stofelor, 2 locul de operație

GRILLON (*yon*) [*grillus*] *m* greere

GRIMACANT, **E** *a* care se strâmbă, strâmbăcios.

GRIMACE *f* grimază *a)* strâmbătură din obraz, *faire la grimace*, a face cute (o haină), *fig* a face mutre, a primi foarte prost, *b)* *fig* prefăcătoare; *c)* *pl* mofturi, nazuri, mutre, *les grimaces d'une coquette*.

GRIMACER *v* 1. a face grimaze *a)* a se strâmbă *grimacer un sourire*, a râde silit, a

se prefăce că râde, *b)* a face mofturi, nazuri; 2 a face cute (o rochie)

GRIMACERIE *f* facerea de grimaze, de strâmbături, de mofturi

GRIMACIER, **ÈRE** *s* și *a* care face grimaze, strâmbături, mofturi

GRIMAUD, **E** *a* posac, morocănos || *m* 1 scriitor sau artist prost, *allez, pelut grimaud*, în lături, conșopistule, 2 pedant, 3 școlar prost

GRIME *m* (†) școlar prost

GRIME [*it*] *m* 1 rol de moșneag sbârcit și ridicol, 2 actor care joacă pe moșnegi

GRIMER *v* a grimă *a)* a face zbârcituri *b)* a sulemenii (o acțiune) || *Se grimer*, a se grimă *a)* a-și zugrăvi un obraz de bățian, cu zbârcituri, *b)* a se sulemenii

GRIMOIRE *m* 1 carte de fermece, 2 carte neînțeleasă, 3 scriitură neciteată *les grimoires des hommes de loi*, scrisul neciteț al greșelilor

GRIMPANT, **E** (*gren*) *a* cățărător

GRIMPER (*gren*) *v* 1 a se cățăra, a se sui agățându-se, 2 a se sui cu greu *grimper trois étages*, a sui cu greu trei etaje

GRIMPEREAU (*gren*) *m* Zool cerlie, cățărațoare (pasăre)

GRIMPEURS (*gren*) *m* *pl* acățătoarele (familie de păsări)

GRINCEMENT *m* 1 scâșnire, 2 scâșnăit (ușii)

GRINCEUR *v* 1 a scrâșni (din dinți), 2 a scâșâi (ex ușa)

GRINCHEUX, **EUSE** *a* și *s* 1 supărăcios, 2 morocănos, ursuz

GRINGALET *m* *pop* omuleț, prichindel

GRINGOTTER *v* 1 a curpi, 2 *fig* a lăliă, a gongoni (un cântec)

GRINGUENAUDE (*grèng'nod'*) *f* *pop* 1 murdărie care atârână (de ex din nas), 2 rest bun de mâncat *des gringuenaudes de pâté*

GRIOT *m* tărâțele de grâu măcinate a doua oară

GRIOTTE *f* 1 vișină, 2 marmoză pătată cu roșu și cu negru

GRIOTTIER (*ti-é*) *m* vișin

GRIP (*grip'*) *m* pradă *oiseau de grip*

GRIPPAGE, **GRIPPEMENT** *m* frecătura a două suprafețe metalice lipite

GRIPPE *f* 1 gripă, guturaiu, 2 *fig* ură, scarbă *prendre quelqu'un en grippe*, a prinde ură pe cineva

GRIPPÉ, **E** *a* bolnav de gripă

GRIPPE-COQUIN *m* (în glumă) jandarm, polișt *Pl des grippe-coquins*

GRIPPE-MINAUD *m* 1 coloiu, 2 om șmecher și prelațut *Pl des grippe-minauds*

GRIPPER *v* 1 a apuca repede cu ghiarele; 2 a înhăță *gripper un voleur*, a pune mâna pe un hoț, 3 *fig* a șterpeii, a fură *gripper de l'argent à quelqu'un*, a șterpeii cuiva bani || *Se gripper*, 1 a se strânge (o stofă), a intra, 2 a căpăta scarbă de cineva, 3 a-și băga gârghăni în cap-

GRIPPE-SOU *m* sgârcit, murdar, calic *Pl des grippe-sou(s)*.

GRIPPEUR, EUSE *a* și *s* înhățător

GRIS, E [vg] *a* 1 gri, cenușiu, *être tout gris*, a fi cărunt de tot, *cheval gris*, cal sur, *papier gris*, hârtie vânătă (de strecurat), *patrouille grise*, patrulă de noapte, *vin gris*, vin roșu-închis, *yeux gris*, ochi verzi, 2 posomorît *il fait un temps gris*, e vreme posomorîtă afară, *fig faire grise mine*, a arăta o față posomorîtă cuiva, *en voir de grises*, a păși multe, 3 *fam* churchilit, pe jumătate beat, 4 *Tip lettres grises*, litere mari începătoare ornamentale || *m* colorarea gri, cenușie, *gris (de) perle*, gîperl, de colorarea mărgăritarului [V Suplimentu]

GRISAILLE (za-y) [gris] *f* 1 zugrăveală numai din vâpseli cenușii, 2 peri cărunți, 3 plop alb

GRISAILLER (za-yé) *v* 1 a vâpsi cenușiu, 2 a cărunți, a deveni cenușiu

GRISÂTRE *a* care bate în cenușiu

GRISE *f* pop poveste neplăcută

GRISÉ, E pp îmbătat, churchilit

GRISER [gris] *v* a ameți, a îmbăta || *Se griser*, a se ameți, a se îmbăta

GRISERIE *f* beție, pileală

GRISER [gris] *m* 1 puu de sticlete (încă cenușiu), 2 rechiu mare (din Mediterana)

GRISSETTE [gris] *f* 1 stoliță ușoară gri, 2 grizetă, tanără lucrătoare ușurată

GRIS-GRIS *m* 1 amuleță protectoare, 2 persoană atotputernică grație acestei amulete (în Africa occidentală)

GRISOLLER (zo) *v* a cânta (ciocârlia)

GRISON, ONNE [gris] *a* 1 cenușiu, 2 cu părul cărunt || *m* *fam* 1 om cu părul cărunt, 2 măgar, 3 servitor în haină gri (însărcinat cu comunicări secrete) || *a* și *s* din cantonul Grisons (Elveția)

GRISONNANT, E *a* care începe a cărunți

GRISONNEMENT *m* 1 cănire în gri, 2 căruntire

GRISONNER (zo) *v* 1 a cărunți, a începe să albească, 2 a căni în cenușiu

GRISOU (zu) *m* grizû (gaz de delunător)

GRISOMETRE *m* aparat de măsurat cantitatea de grizû dintr'o mină

GRISOUTEUX, EUSE *a* care conține grizû

GRIVE *f* sturz (pasăre), *pop être soit comme une grive*, a fi beat mort, *prov faite de grives on mange des merles*, când n'ai frumos pupi și mucos [V Suplimentu]

GRIVELÉ, E *a* împestrițat din gri și brun

GRIVELÉE *f* câștig mic necinstit, ciupeală

GRIVELER *v* (†) 1 a face câștiguri necinstite, 2 a consuma fără a avea cu ce să plătească

GRIVELERIE *f* 1 facerea de câștiguri mici necinstite, 2 consumare într'un restaurant, etc fără a avea cu ce să plătească

GRIVELEUR *m* 1 procurator de câștiguri mici necinstite, 2 consumator care n'are cu ce plăti (într'un restaurant, etc)

GRIVELURE *f* împestrițătură de gri și de brun

GRIVOIS, E *s* 1 soldat german în serviciul

Franței, 2 soldat, 3 om îndrăzneț și vioru || *a* cam slobod la vorbă, fără perdeă

GRIVOISERIE *f* faptă sau vorbă prea slobodă

GROENLANDAIS, E (gro-én) *s* și *a* (locuitor) din Groenlanda

GROG (grogg) [angi] *m* giog (licheor)

GROGNANT, E *a* mărăitor

GROGNARD, E *a* și *s* care mărăie mărăitor. || *m* 1 soldat din vechea gardă, 2 soldat bătran, deșcă

GROGNEMENT *m* 1 grohăitul (purceilor), 2 marăit, mormăit

GROGNER *v* 1 a grohăi, 2 a mărăi, a mormăi

GROGNERIE *f* mărăeală

GROGNEUR, EUSE *s* mărăitor

GROGNON *s* și *a* 1 mărăitor, 2 morocănos, ursuz *femme grognon*

GROGNONNER *v* *fam* 1 a grohăi ca purcen, 2 a mărăi fără pricină

GROIN *m* 1 rat, 2 fig obraz bestial

GROL(L)E *f* V *choucas*

GEOMMELEMENT *m* bombănit

GEOMMELER [vg] *v* a bombăni [Se con-jugă ca *appeler*]

GRONDANT, E *a* care bubue, care urlă

GRONDEMENT *m* bubuit, vuet

GRONDER [l grundi] *v* 1 a bubui, a urlă, a tună, 2 a mărăi, a bombăni, 3 a certă, a dojeni *gronder un écolier paresseux*, a dojeni un școlar leneș

GRONDERIE *f* dojană, ceartă

GRONDEUR, EUSE *a* 1 cui îi place să certe, să dojenească, 2 dojenire *une voix grondeuse*, un glas dojenitor || *s* cercetător, dojenitor

GRONDIN *m* V *rouget*

GROOM [grum] [angi] *m* grum, lacheu mic

GROS, OSSE [l grossus] *a* 1 gros, 2 mare *gros bétail*, vite mari, *grosse somme*, sumă mare, *le gros lot*, lotul cel mare *jouer gros jeu*, a jucă gros, pe sume mari, *fig a-si pune viața în primejdie*, *fig grosse bête*, prost, *pas plus gros que rien*, foarte mic, 3 gros, ordinar, prost *grosse toile*, pânză groasă, *gros vin*, vin ordinar; *fig gros sel*, spirit ordinar, *gros mots*, vorbe ordinare, grosolane, 4 umflat *mer grosse*, mare umflată, 5 *fig* încărcat, *plin avoir les yeux gros de larmes*, a-i fi ochii plini de lacrimi, *avoir le cœur gros de soupçons*, a-i fi înima plină de întristare, *avoir le cœur gros*, a-i fi înima grea, a fi tare măhnit; 6 tare, țepăn, sgomotos *une grosse voix*, o voce tare, un *gros rire*, un râs sgomotos, un hohot de râs, un *gros rhume*, un guturaiu țepăn, 7 greu *grosse cavalerie*, cavaleria grea; *grosse femme*, femeie însărcinată, 8 încărcat *gros temps*, vreme furtunoasă, *gros de malheurs*, încărcat de nenorociri, 9 însemnat, cu vază; un *gros bourgeois*, un burghez de seamă, *gros bonet*, pop *gros légume*, personaj influent; *une grosse héritière*, o moștenitoare bogată; 10 violent *une grosse fêve*, niște friguri violente || *m* 1 grosul, partea cea mai mare sau cea mai însemnată, *le gros d'une armée*,

giosul unei armate, 2 un număr mare, însemnat *un gros de courtisans*, un număr mare de curteni, 3 *Mar gros de l'eau*, marea plină în momentul lunei noi, 4 *gros de Naples*, mătase groasă de Neapole, 5 a 128-a parte dintr-o livră (greutate), 6 gros, a 8 a parte a unciei, 7 *le gros de l'ete, de l'hiver*, tocul verei, iernei, 8 *commerce de gros*, vânzare cu toptanul || *adv* 1 gros, 2 pop mult *gagner gros* a câștiga mult, 3 pe gros *jouer gros*, a juca pe gros, pe sume mari, *il y a gros à parier que*, e foarte probabil că, 4 loc *adv en gros a* cu toptanul, în total, b) fără a intra în amănunte, în cateva cuvinte *voila son histoire en gros*, iată istoria lui în cateva cuvinte, *tendeur en gros*, angrosist [Vezi cuvintele în legătură cu *gros* și Suplimentul]

GROS-BEC *m* bot gros (pasăie) clonțar

GROSSELLE (*ze-y'*) *f* coacăză, agrisă || a de colorarea coacăzei

GROSELLIER (*ze-yej*) *m* coacăz, *groseillier a maqueriau*, agris

GROS-NOIR *m* strugure negru cu boabe mari

GROSSE [gros] *f* 1 douăsprezece duzini *une grosse de boutons* douăsprezece duzini de nasturi, 2 facerea sau copia unui act, unei senințe, etc în caractere mari, 3 scrisură cu litere mari || loc *adv*, 1 a *la grosse*, în mod grosolan, 2. cu dobanzi mari

GROSSEMENT *adv* 1 angro, grosso modo, fără a intra în amănunte, 2 în mod grosolan

GROSSERIE *f* 1 marfă proastă de fierărie, 2 vânzare angro, cu toptanul, 3 farfurii de argint

GROSSESSE *f* sarcină (a femeii)

GROSSET, ETTE *a* fam grosior

GROSSFUR *f* 1 grosime, mărime, 2 umflătură *avoir une grosseur à la gorge*, a avea o umflătură la gât

GROSSIER, ÈRE [gros] *a* 1 grosolan, moșic, 2 ordinar, prost *eloffe grossiere*, 3 des, gros *drap grossier*, postav gros, 4 *fig* izbitor, care sare în ochi *erreur grossiere*, 5 foarte slab *n'avoir de quelque chose qu'une idee grossiere*, a avea despre un lucru o idee foarte slabă || *m* ceea ce este grosier, ordinar, etc

GROSSIEREMENT *adv* 1 milotănește, moșicește, 2 în haine proaste *grossierement tenu*, îmbrăcat în haine proaste, 3 în mod ordinar 4 la suprafață, în mod superficial *juger grossierement d'une chose*, a judeca despre un lucru cu nepricepere

GROSSIÈRETÉ *f* 1 grosolan, moșicie, 2 calitatea proastă a unei stofi

GROSSIR [gros] *v* 1 a îngroșa, a mări, 2 a se mări *la mer grossit*, marea se umflă

GROSSISSANT, È *a* 1 care se mărește, 2 care mărește *veires grossissants*, sticlă măritoare

GROSSISSEMENT *m* 1 îngroșare, mărire, 2 puterea de mărire *le grossissement d'un microscope*, puterea de a mări a microscopului

GROSSOYER [grosse] *v* a face sau scrie copia unui act cu litere mari [Se conjugă ca *employer*]

GROSSULARIÈES *f pl* plante cu coacăzul ca tip

GROTESQUE [it] *a* grotesc, caraghios || *m* persoană caraghioasă || *m* genul grotesc, caraghios || *m pl* arabescuri, deseneuri bizare

GROTESQUEMENT *adv* în mod grotesc, caraghios

GROTTE [it] *f* grotă, peșteră

GROUILLANT (*yan*), *E a* care mîsună ca furnicile

GROUILLEMENT (*y'-man*) *m* mîsunare

GROUILLER (*ye*) *v* 1 a mîsună, 2 a fi plin de *ce fromage grouille de vers*, branza aceasta e plină de viermi, 3 a chiorăi (mațele) || *Se grouiller*, a se mișca

GROUP (*grupp*) *m* grop, sac cu bani pe-celluit

GROUPE [it] *m* 1 grup, cîră, 2 (la artillerie), batalion, escadron

GROUPEMENT *m* grupare

GROUPER *v* 1 a grupa, a pune în grupuri, 2 a adună la un loc

GRU *m* (†) *V gruau*

GRUAU *m* 1 bulgăr (din grâu, săcară, etc), 2 făina de grâu cea mai fină *pain de gruau*, pâine fină de prima calitate, 3 fiertură sau tiză din această făină *boire du gruau*

GRUAU *m* 1 *V gruon*, 2 scripete mic de ridicat greutate

GRUE [l gruem] *f* 1 cocor, fam *faire le pied de grue*, a aștepta mult și bine, 2 *Mec* mașină de ridicat greutate, 3 *fig* gogoman, 4 *pop* cocotă [*V Suplimentul*]

GRUERIE *f* (†) 1 jurisdicția privitoare la păduri, 2 privilegiul regilor și unor seniori asupra pădurilor

GRUGER *v* 1 a sfărâma cu dinții, a ronțăi, 2 a tocă, a trăi pe seama cuiva *gruger un naif*, a tocă pe un naiv [*Se conjugă ca avancer*]

GRUGEUR, EUSE *a* fam persoană care trăiește din avuții altuia

GRUME *f* scoarța lăsată pe lemnul tăiat, *bois de (sau en) grume*, lemn tăiat care a rămas cu scoarța lui

GRUMEAU [l grumus] *m* cocolos, chiag

GRUMELER (SE) *v* a se închea [*Se conjugă ca appeler*]

GRUMELEUX, EUSE *a* plin de cocoloși; 2 noduros *poue grumeluse*, pară noduroasă

GRUMELURE *f* găurici întâmplătoare în masa unui metal topit

GRUON *m* puu de cocor

GRUYER, ÈRE [grue] *l a* ce ține de cocor, 2 care seamănă cocorului, 3 *faucon gruyer*, șoim care poate vâna cocori || *m* pasăre dressată pentru vînatul cocorilor

GRUYÈRE *m* bînză șvațer

GUAIS (*ghe*) *a* care n'are nici lapți nici ouă (scrumbie)

GUANO (*gu*) *m* guano, îngrășământ din excremente

GUÉ (*ghé*) [l vadum] *m* vad

GUÉ (*ghe*) *gue!* int iac'asă! hui!

GUÉABLE (*ghé*) *a* vădos, ce se poate trece în vad.

GUÈBRE (*ghebr'*) [*persan*] *s* și *a* ghebru, care aparține religiei lui Zoroastru

GUÈDE (*ghéd'*) *f* Bot drobușor, cardama

GUÈER (*ghé-é*) [*l* vadare] *v* 1 a trece în vad, 2 *guêr du linge*, a călări rufe în apă, 3 a scălda în râu *guêr des chevaux*

GUELE (*ghél'*) *m* gheli, partizan al pa-pilor în Italia

GUELTE (*ghelt'*) [*g*] *f* (†) tantiemă acordată vânzătorilor, comision

GUENILLE (*gh'ni-y'*) *f* 1 cârpă, sdreanță, 2 *fig* lucru de nimic

GUENILLEUX (*gh'-ni-yeu*), **EUSE** *a* acope-rit cu sdiente, sdrențeros

GUENILLON (*gh'-ni-yon*) *m* sdreanță mică, cârpuliță

GUENIPE (*gh'*) *f* fam paciaură

GUENON (*gh'*) *f* 1 maimuță (femelă), 2 *fig* pocitanie

GUENUCHE (*ghe*) *f* maimuță

GUÉPARD (*gh'*) *m* ghepard

GUÈPE (*ghép'*) [*l* vespă] *f* viespe

GUÉPIER (*ghé*) [*guêpe*] *m* 1 viespar, cuib de viespe, 2 *fig* incurcătură, poziție critică, *tomber dans un guépier*, a cădea într'un bucluc, 3 *Zool* prigoare, albinărel (pasăre care se hră-nește cu viespi)

GUERDON (*ghér*) *m* (†) răsplătă

GUÈRE (*gher*) *adv* puțin, nu prea, mai de loc, *de gueres*, întru nimic [*în poezie se scrie si gueres*]

GUÉRET (*ghe ré*) [*l* vervactum] *m* 1 loc arat dar neemănat, 2 ogor, țarină

GUÉRIDON (*ghé*) *m* gheridon, mescioară rotundă cu un picior

GUERRILLA (*ghé-ri-la*) [*sp*] *f* guerilla *a*) luptă de partizani, *b*) trupe sau cete cari fac aceste lupte

GUÉRIILLERO (*ghé-ri-yê-ro*) [*sp*] *m* soldat de guerilla *Pl des guerilleros*

GUÉRIB (*ghé*) *v* a vindeca, a tămădui || *Se guêrr*, a se vindeca, a se tămădui

GUÉRISON (*ghé-ri-zon*) *f* vindecare, tămă-dure

GUÉRISABLE (*ghé*) *a* de vindecat, de tă-măduit

GUÉRISSEUR (*ghe*) *m* 1 vindecător, tămă-duitor, vrăcui, 2 șarlatan

GUÉRITE (*ghé*) *f* gherită

GUERRE (*ghér'*) *f* 1 război *faire la guerre*, *a*, a se război cu *faire la guerre à l'œil*, a fi cu ochii în patru (la mișcările inamicului), *gens de guerre*, militari, luptători, *foudre de guerre*, mare căpitan, *de bonne guerre*, *a*) cinstit, *b*) conform cu regulile războiului, *nom de guerre*, *a*) poreclă, *b*) pseudonim, *de guerre lasse*, ne-mai având încotro, plictisit, *petite guerre* *a*) luptă prefăcută, *b*) hărțueală, prov *a la guerre comme à la guerre*, ai intrat în horă, trebuie să joci, 2 *fig* luptă, cearță *guerre de plume*, luptă de condei, polemică, *faire la guerre à quelqu'un* *a*) a căuta ceartă cuiva, *b*) a tachina pe cineva, *faire la guerre à quelque chose* *a*) a se legă de ceva, *b*) a combate un lucru, *rendre guerre pour guerre*, a răspunde cu atacuri

la atacuri, prov *qui terre a guerre a*, cine are pământ are și judecăți, 3 arta războiului, 4 *la Guerre*, ministerul de Război

GUERRIER, **ÈRE** (*ghé*) *s* luptător, războinic || *a* 1 războinic, 2 de război

GUERROYANT **E** (*ghé*) *a* gâlcevitor

GUERROYER (*ghé*) *v* fam a se război, a se gâlcevi [*Se conjugă ca employer*]

GUERROYEUR (*ghé*) *m* războinic, om că-ruia îi place să se războiască

GUET (*ghe*) *m* 1 pândă *faire le guet*, a pândi, *être au guet*, a sta de pândă, 2 *a*) pază, *b*) strajă de noapte *mot de guet*, parolă, lo-zincă

GUET-APENS (*ghé-ta-pan*) *m* 1 cursă, 2 *fig* gând ascuns de a face rău *Pl des guets-apents* (cîl *ghe-ta-pan*)

GUÈTRE (*ghètr'*) *f* ghetră, loc *tirer ses guêtres*, a și lua tălpășița

GUÈTRER (*ghé*) *v* a pune ghetre

GUÈTRON (*ghé*) *m* ghetră scurtă

GUETTER (*ghé*) *v* a pândi

GUETTEUR (*ghé*) *m* pânditor, pândar

GUEULARD **E** (*gheu*) *s* gură-spărită || *m*. 1 gura de sus a unui cuptor pentru topit, 2 *Mar* trompetă oliferilor de marină

GUEULE (*gheul'*) [*l* gula] *f* 1 gură (de animale, de cuptor, etc.), 2 *fam* fleoancă, *fort en gueule*, palavrăgiu și obraznic, *coups de gueule*, insulte grosolane, 3 *tonneau d gueule bée*, butoru desfundat deoparte, 4 *Mar gueule de raze*, nod [*V Suplimentu*]

GUEULE-DE-LOUP *f* *V* mușlier

GUEULÉE (*gheu*) *f* îmbucătură mare, o gură plină

GUEULER (*gheu*) *v* pop 1 a țipă, 2 a cântă țipând, a urla *gueuler des chansons*, a sbiera (antece [*V Suplimentu*])

GUEULES (*gheul'*) *m* Blaz roșu (pe ar-morii)

GUEULETON (*gheul'*) [*gueule*] *m* riafet, chiulhan

GUEULETONNER (*gheul'*) *v* a trage un chef

GUEUSAILLE (*gheu-sa-y'*) *f* fam cerșeto-rime, ceată de calici

GUEUSAILLER (*gheu-sa-yé*) *v* fam 1 a trăi calicește, 2 a umbla la fel cu calici

GUEUSAT, **E** (*gheu*) *a* care cerșește

GUEUSARD, **E** (*gheu*) *s* fam golan

GUEUSE (*ghuz*) *f* 1 masă de fontă brută, 2 tiparul ei în nisip, 3 camlot, arar ordinar, 4 dantelă albă foarte ieftină, 5 *V gueux*

GUEUSER (*gheu*) [*gueux*] *v* 1 a face pe go-lanul, pe calicul, 2 a cerși

GUEUSERIE (*gheu*) *f* 1 calicie, golănie, 2 cerșetorie, 3 *fig* lucru ordinar, treanță

GUEUX, **EUSE** (*gheu*, *gheux'*) *s* 1 calic, golan *être gueux comme un rat*, a fi sărac li-pit, 2 cerșetor, 3 pungaș || *f* tărăf, femeie desfrănată || *a* ticălos, afurisit *une gueuse de souris*, un afurisit de șoarece

GUI (*ghi*) [*l* viscum] *m* vâsc

GUIBOLLE (*ghi*) *f* pop picior *jouer des guibolles*, a o șterge

GUICHE (*ghi*) *f* 1 curea de care se atârână

un scut, 2 bandă de ștoli de hierare între a anterului călugărilor țaticzi

GUICHET (*ghu*) (†) *m* ghișeu *a*) ușă, u-prinsă în una mai mare, *b*) închiruire mobilă (în zid, în ușă, etc)

GUICHETIER (*ghu* *ș-tu-é*) *m* pârșitor de ușă (la închisoare)

GUIDAGE *m* călăuzitul

GUIDE (*ghid*) *m* 1 ghid, călăuză, 2 *Mul* capul coloanei, 3 povățuitor *guide erlane*, povățuitor luminat

GUIDE (*ghid*) *f* haț, darlog, *fig* *conduire* a *grandes guides*, a mană în toată rușeala, *payer des guides*, a da bacșiș poștalionului, *fig* *mener la vie* a *grandes guides* a și cheltui nebunește, ierica, sărăcit

GUIDE-ÂNE (*ghid*) *m* 1 călăuză (= în-vatătură, regulă) de armat, 2 transparent, hartă liniată gros

GUIDEAU (*ghu* *do*) *m* platformă de scân-duri pe o poziție înclinată

GUIDE-FIL *m* aparat care îndreptează fi-rul pe mosoarele mașinilor *Pl* *des guide-fil*

GUIDE-MAIN (*ghid*) *m* sunghie dinaintea clăpelor de ținut mainile drepte *Pl* *des guide-main*

GUIDER (*ghu*) [*guide*] *v* 1 a călăuzi, 2 a conduce *guider une automobile*

GUIDEROPE (*ghid*) *m* franghie ce se lasă în jos (pentru a micșora viteza și ușura scobo-rirea balonului)

GUIDON (*ghu*) [*it*] *m* 1 steguleț pentru ali-miere (la manevre), 2 stegarul, 3 cătarea puștei, 4 ghidonul bicicletei

GUIGNARD (*ghu*) *m* Zool ciovică, na-găt, 2 *jam* om fără noroc

GUIGNE (*ghu-y*) *f* 1 cineașă neagră, 2 *pop* nenoroc *avoir la guigne*, a nu avea noroc

GUIGNEAUX (*ghu-yo*) *m* pl barnele cari susțin cei doi căprioari prin care trece un coș de sobă

GUIGNER (*ghu-yé*) *v* 1 a privi cu coada ochiului (închizând pe jumătate ochii), 2 a privi pe furiș, 3 *fig* a pune ochii pe, a ravni la (ceva)

GUIGNES (*ghu-y*) *m* pl urechile și bran-hile peștilor

GUINETTE (*ghu-yet*) *f* 1 melc de mare, 2 mică unealtă de plivit, 3 fier pentru ca-lăfătur

GUIGNIER (*ghu-ye*) *m* cneș cu cneșe negre

GUIGNOL (*ghu-yol*) *m* teatru de păpuși, vasilache [*V Suplimentu*]

GUIGNOLET (*ghu*) *m* lichior din cneșe negre

GUIGNON (*ghu-yon*) *m* ghinion, lipsă de noroc

GUIGNONNANT, *E* sau **GUIGNOLANT**. *E* a cu aparență înșelătoare de noroc *guignon guignonant*, ghinion persistent

GUILLAUME (*ghu-yom*) *m* rândea

GUILLEDOU (*ghu-y-du*) *m* *courir le guilledou*, a umbla după crailăc

GUILLEMET (*ghu-y-mé*) [nume propriu] *m* ghilemea („ ” sau „)

GUILLEMET (*ghu-y-m' te*) *v* a pune în tre ghilemele [*Se conjugă ca ruc*]

GUILLEBOT (*ghu-y-mo*) *m* pasăre palmi-pedă din regiunile arctice

GULLERET, *E*TE (*ghu-y-re et*) *a* 1 biue dispus, 2 *fig* usurel un *habut guillert*, o haină ușorică, 2 prea decoltat (ex o povesire)

GULLERI (*ghu-y-ru*) *m* cântatul viăbriei

GUILLOCHAGE (*ghu-yo*) *m* împodobire cu ornamente din lînă înălțuite

GUILLOCHER (*ghu-yo*) *v* a orna cu lînă înălțuite sau încrucișate

GUILLO HEUR (*ghu-yo*) *m* lucrător care ornează cu lînă înălțuite sau încrucișate

GUILLOCHIS (*ghu-yo*) *m* ornament din lînă înălțuite sau încrucișate simetric

GUILLOTINE (*ghu-yo*) [*Guillotina*] *f* 1 ghilo-tină (instrument de supliciu), 2 *jouet* a *guillotine*, ierestră mobilă între uluce verticale

GUILLOTINÉ, *E* (*ghu-yo*) *s* ghilotinat, om căruia i s'a tăiat capul

GUILLOTINEMENT (*ghu-yo*) *m* ghilotinare

GUILLOTINER (*ghu-yo*) *v* a ghilotina, a tăia capul cu ghilotina

GUILLOTINEUR (*ghu-yo*) *m* calău care tăia capul cu ghilotina

GUILMAUVE (*ghu*) *f* Bot nalbă mare

GUIMBARDE (*ghen*) *f* 1 car mare acope-rit, 2 drang, chitară păcătoasă, 3 rândea mică (pentru netezirea găurelor) [*V Supl*]

GUIMPE (*ghenp*) *f* ghempă *a*) voal pe capul și pe pieptul (călugărilor), *b*) plastonaș de dantelă

GUINCHEUR (*ghen*) *a* și *m* iritat (despre un cal care se apropie de gajd)

GUINDAGE (*ghen*) *m* ridicarea cu mașina a greutateărilor, înălțarea (unui catari)

GUINDAL (*ghen*) *m* aparat de ridicat greu-tăți pe corabie [*V Suplimentu*]

GUINDANT (*ghen*) *m* înălțimea unui pa-vilion

GUINDE, *E* (*ghen*) *a* 1 afectat, umflat, 2 înșepat *personnage guinde*

GUINDEAU (*ghen*) *m* scripete orizontal de ridicat ancorele

GUINDER (*ghen*) *v* 1 a ridica în sus a înălța (cu un scripete), 2 *fig* a meșteșugi *guinder son style* || *Se guinder*, a-și da ilose, a se arăta înșepat

GUINDERESSE (*ghen*) *f* franghie groasă

GUINÉE (*ghi*) *f* guinee (= 26 fros, 48)

GUINGAN (*ghen*) *m* materie de bumbac (fabricată la *Guangamp*)

GUINGOIS (*ghen*) *m* lipsă de simetrie de *guingois*, stramb, pieziș

GUINGUETTE (*ghen-ghet*) *f* 1 cărciumă (la marginea orașului), 2 căsuță la țară

GUIPER (*ghu*) *v* a lucra sau face deseneuri în relief cu mătase răsucită

GUIPOIR (*ghu*) *m* unealta ceaprazarului cu care lucrează în relief

GUIPURE (*ghu*) *f* ghișpură, dantelă cu dese-nuri în relief de mătase răsucită

GUIRLANDE (*ghu*) [*it*] *f* ghirlândă, cu-nună de flori.

GUIRLANDER (*gnir*) *v* a face sau a impodobi cu ghirlande

GUISE (*ghiz'*) *f* chip, fel, obicei *à sa guise*, în ieul său, *en guise de* a) în ieul, b) în loc de, drept

GUITARE (*ghit*) [*sp*] *f* chitară, fam *c'est toujours la même guitare*, e vesnic același lucru

GUITARISTE *m* chitarist

GUIVRE (*ghuor'*) *f* 1 șarpe fantastic, 2 *Biaz* șarpe slășind un copil

GUMMIÈRE *a* care produce gumă

GUSTATIV, IVE *a* al gustului

GUSTATION [*l*] *f* 1 gustare, 2 simțul gustului

GUITA-PERCHA (*ka*) *f* gutapercă

GUTTURAL [*l*] *guttur*] *a* gutural a) al gâtului, b) din gât *son guttural*, sunet din gât || *f* literă guturală, ce se pronunță din gât

GUZLA *f* instrument monocord în formă de vioară (la dalmăți)

GYMNASE (*ym'*) [*l-gr*] *m* 1 local de gimnastică, 2 (în Germania) gimnaziu

GYMNASIARQUE [*l gr*] *m* 1 instructor de exerciții gimnastice, 2 șeful unui gimnaziu (la Greci)

GYMNASIQUE [*l gr*] *a* gimnastic || *f* gimnastică, eversarea corpului

GYMNIQUE (*ym'*) [*l-gr*] *f* artă de a lupta a atleților || *a* la care luptau atleții

GYMNOCARPE *a* Bot cu fructe lipite

GYMNOSOPHIE (*ym*) *f* [*gr*] dedarea la contemplare

GYMNOSOPHISTE [*gr*] *m* filosof indian care se dă contemplării

GYMNOSPERME (*ym*) [*l-gr*] *f pl* Bot diviziune de plante a căror flori au patru grăunțe goale în tundul păhăașului

GYMNOTE [*l-gr*] *m* țipar

GINÉE (*gi*) [*gr*] *m* gineceu a) apartamentul femeilor, b) Bot pistol

GINÉCOCRATIE [*l-gr*] *f* stat care este sau poate fi guvernat de o femeie

GYPÆTE [*gr*] *m* Zool vulturul mieilor, sorbă, călhoiu

GYPSE [*l-gr*] *m* gips

GYPSEUX, EUSE *a* gipsos

GYPSONÈTRE *m* gipsometru, aparat care determină cantitatea de sulfat de potasiu din vinuri

GYPSOPHILE *f* Bot gipsofilă

GYBIN *m* coleopter acvatic

GYROMANCIE [*gr*] *f* ghicire prin citirea unor litere de pe o circumferință imprevizibilă careia te învârti

GYROMANCIEN, ENNE *s* ghicitor prin citirea unor litere pe o circumferință

GYROMÈTRE [*gr*] *m* grometru, aparat pentru măsurarea rufelii rotative a mașinilor

GYROSCOPE [*gr*] *m* gioscop, aparat care probează rotațiunea pământului

GYROSCOPIQUE *a* care seamănă sau ține de gioscop

GYROVAGUT [*ml*] *a* (rar) vagabond || *m* călugăr cerșetor

H

Sunetul H e aspirat în cuvintele precedate de semnul * Sunetul H nu se pronunță, decât în cuvintele unde pronunțarea e anume indicată în paranteze

H (*ag*) *f* (litera) h

***HAI** *int* al hai || *m* *pousser des ho et des ha*, a rade în hohote, a hohoti *à tous les bons endroits qui méritent des has*, la toate pasajele cari îți provoacă râsul

HABILE [*l*] *a* 1 abil, îndemânat, dibaci, destoinic, 2 *Jur* apt sau care are dreptul de a *habile à tester*, apt de a face un testament || *s* 1 dibaci, 2 intrigant, tare m intrigi

HABILEMENT *adv* 1 cu dibăcie, 2 repede

HABILETÉ *f* abilitate, dibăcie, destoinicie

HABILITATION *f* abilitare, darea dreptului de a

HABILITÉ *f* aptitudine legală, drept

HABILITER [*l* *habilitare*] *v* a abilita, a face să fie apt de a, a da dreptul de a

HABILLABLE *a*, (*yabl'*) ce se poate îmbrăca

HABILLAGE (*ya'*) *m* 1 îmbrăcare, 2 a) pregătirea pentru a fi tript (un animal), b) jupuirea și curățitul (vitelor tăiate), 3 dispoziția unui text tipografic în jurul unei gravuri

HABILLANT, E (*yan*), **E** *a* care îmbracă bine, care stă bine

HABILLEMENT (*y' man*) *m* 1 îmbrăcare, 2 îmbrăcăminte un *riche habillement*

HABILLE, **E** *a* îmbrăcat *habut habille*, haină de gală

HABILLER (*ye*) *v* 1 a îmbrăca, 2 a face haine *qui vous habille?* cine-ți face haine', 3, a îngriji cu haine *habiller une famille pauvre* a îngriji cu haine o familie săracă, 4 a îmbrăca a stă (bine sau rău), *corsage qui habille bien*, corset care stă bine, 5 a pregăti carnea pentru gătit, 6 a ascunde, a acoperi, a voala *habiller une faute, un conte*, a ascunde o greșală, a voala o povestire, 7 *fig* a vorbi de rău pe cineva, *habiller quelqu'un de toutes pieces*, a-l aranja frumuseț pe cineva, 8 *Tip* a înconjură o gravură cu text, 9 *fig* a potrive (pe cineva) || *S habiller*, 1 a se îmbrăca, 2 a-și face, a-și porunci hainele, 3 a-și însuși (Moliere) [V. Supl]

HABILLEUR, EUSE (*yeur-yeuz'*) *s* 1 îmbrăcător || *f* femeie care ajută să se îmbrace acțișelor, figurantelor

HABIT [*l* *habitus*] *m* 1 haină *habut complet*, costum, *habut (de cérémonie)*, irax, 2 haină călugărească *prendre l'habut*, a se călugări, *prise d'habut*, călugărire, prov *l'habut ne fait*

pas le moins, nu haina face pe omi, aparența înșeală, *mettre habu bas*, a se face mai comod
HABITABILITÉ *f* putința de a putea fi locuit

HABITABLE *a* de locuit, ce poate fi locuit

HABITACLE [l habitaculum] *m* 1 *Poët* locuință *l'habuacle du Tres Haut*, locuința celui de Sus, 2 *Mar* cutie cu busola, felinarele, etc
HABITANT, **E** *s* locuitor

HABITATION [l] *f* 1 locuire, ședere într'un loc, 2 locuință, sălas

HABITER [l habitare] *v* 1 a locui, a sălășui, 2 a ședeă, a sta în

HABITUDE [l habitude] *f* obicei, obişnuință, deprindere *avoir l'habitude de a)* a avea obicei de a, *b)* a fi obsnuit, a fi deprins cu (ceva), *par habitude*, din obişnuință, *d'habitudie*, de obicei, *c'est un homme d'habitudie*, e om cu tabietui, tabethu

HABITUE, **E** *a* obişnuit, deprins || *s* vizitator obişnuit

HABITUEL, **ELLE** *a* 1 devenit obicei, 2 obişnuit

HABITUELLEMENT *adv* de obicei, obişnuit

HABITUER [l habituare] *v* a obişnui, a deprinde || *S'habituer à*, a se obişnui, a se deprinde cu

HABITUS (tuss) [l] *m* înfățişare

***HÄBLER** [sp] *v* a tăia la palavre

***HÄBLERIE** *f* palavre

***HÄBLEUR**, **EUSE** *s* palavragiu, gogoşar

***HACHAGE** *m* tăiere, tăiatul

***HACHARD** *m* foarfecă pentru tăiatul ierului

***HACHE** [g] *f* topor, săcure, bardă *hache d'armes*, baltag *en hache*, în formă de topor, *fig ouviage fait a coups de hache*, lucru făcut ca din topor *avoir un coup de hache*, a fi trăsnit cu leuca

***HACHÉ**, **E** *a* 1 tocat, 2 ciopârțit, *fig style haché*, stil cu fraze tăiete și scurte, 3 cu hașguri, linu încrucișate *dessin haché*, desen cu hașguri

***HACHE-LÉGUMES** *m* tocătoare de legume

***HACHEMENT** *m* tocatul, ciopârțitul

***HACHE-PAILLE** (pa-y') *m* tocătoare de paie Pl *des hache-paille*

***HACHER** [hache] *v* 1 a toca, a tăia mărunț, 2 *hacher (en pièces)*, a ciopârți, *se faire hacher (en pièces)*, a lupta până la ultimul pic de viață, *se faire hacher pour quelqu'un*, a-și pune pielea în saramură pentru cineva, 3 a prăpădi, a strica *la grele a hache les récoltes*, grindina a prăpădit recoltele, 4 a trage hașuine, linu încrucișate (pe un desen), 5 *hacher ses phrases, son style*, a se exprima sau a scrie în fraze tăiate și scurte || *Se hacher*, a se tăia mărunț, a fi tăiat [V Suplimentu]

***HACHEREAU** *m* toporaș

***HACHETTE** *f* săcure mică

***HACHIS** *m* tocătură (de carne)

***HACHE-VIANDE** *m* tocător de carne

***HACHICH** [ar.] *m* hașig (substanță narco-tică extrasă din cânepă)

***HACHOIR** *m* 1 masă pe care se toacă carnea, 2 cuțit de tocat, satâr

***HACHOT** *m* săcure mică

***HACHOTTE** *f* tocătorul dogarului

***HACHURE** *f* hașură, linu încrucișate care arată umbre

***HACK** (hak) [angl] *m* cal de serviciu

***HADJI** [ar] *m* haigu

***HAGARD**, **E** *a* spăimântat, rătăcit, sălbatic

***HAGARDEMENT** *adv* cu ochii rătăciți

HAGIOGRAPHE [gr] *m* hagiograf, cel ce scrie viețile sfinților

HAGIOGRAPHIE (yo) *f* hagiografie, descrierea vieții sfinților

HAGIOGRAPHIQUE *a* hagiografic, privitor la viețile sfinților

***HAHA** [onomatopee] *m* 1 piedică în drum, 2 deschizătură în zid pentru a privi afară

***HAIE** (he) [vg] *f* gard (din mărăcini, din rămuri), *haie ovie* gard viu, gard făcut din rămuri înflorite (cu rădăcina în pământ), *fig faire la haie*, a formă un șirag, a se înșirui, *border la haie*, a înșiră deoparte sau de ambele părți ale unui drum

***HAIE** (hai) *int* 1 hi! 2 valeul

***HAILLON** (ha-yon) *m* sdreanță

***HAILLONNEUX**, **EUSE** (ha-yo) *a* 1 sdrențaros *habu haillonneux*, 2 sdrente

***HAINE** (hen) [hair] *f* ură *avoir en haine* a urî, *prendre en haine*, a căpăta ură || loc prep *en haine de*, din ură către

***HAINEUSEMENT** (hè) *adv* cu ură

***HAINEUX**, **EUSE** (hè) *a* dușmănos, de ură

***HAIR** (ha-ir) *v* 1 a urî, *se faire hair*, a se face urât, scârbos (tuturoia), 2 a-1 fi scârbă, a-1 dispăcea *ne pas hair de*, a nu-1 dispăcea să || *Se hair*, 1 a se urî, a-1 fi scârbă de sine, 2 a se urî unui pe alții [V Tabloul verbelor nereg]

***HAIRE** (her') *f* cămașă de pocăință (din păr de capră)

***HAISSABLE** (ha) *a* vrednic de ură, urăcios

HAITIEN, **ENNE** (ha-i-ti-èn, enn') *a* (locutor) din Haiti

***HALAGE** *m* tragerea la edec, *chemin de halage*, drumul edecului

***HALBRAN** [g] *m* puu de rață sălbatecă

***HALBRENE**, **E** *a* 1 cu penele rupte *faucon halbréné*, șoim cu pene rupte, 2 *fig* istovit

***HÂLE** *m* arșiță, dogoare

***HÂLÉ**, **E** *a* ars, părțit de soare

HALECRET *m* Arheol armură cu încheeturi

HALEINE (a-lèn') *f* suflare, răsuflare, *prendre haleine*, a mai răsuflă *courir a perte d'haleine*, a alerga ca un smițit, *courte haleine*, respirație scurtă, găfăeală, *fig avoir l'haleine courte*, a avea imaginația săracă, *repandre son haleine*, a-și veni în fire, *hors d'haleine*, găfând, *tout d'une haleine*, într'un suflăt, fără a se opri, *de longue haleine*, foarte lung, de mare întindere, *tenir en haleine a)* a opri respirația, *b)* *fig* a ține în neștre, într-o atenție încordată || loc *adv en haleine* 1 cu mintea

incordată, 1 bine dispus, pe cale (de a face ceva)

HALENÉE *f* răsuflare, miros (urât)

HALENER [haleine] *o* 1 a răsufla, 2 *halener quelqu'un*, a simți răsuflarea cuiva, 3 *fig* a mirosi, 4 a lua mirosul unui animal (câinele de vânătoare), 5 *fig* a fi dornic de *halener vers les honneurs*, a fi dornic de onoruri [Se conjugă ca *amener*]

***HALER** *o* 1 a trage la edec, 2 a trage cu o frânghie (o luntre), 3 a-și schimba direcțiunea (despre vânt), 4 a asmuși (caini)

***HÂLER** [hâle] *o* a arde, a pârli (despre soare) || *Se hâler*, a se pârli

HALETANT, **E** *a* 1 gâfâind, 2 *fig* lacom

HALETÉMENT *m* gâfăeală, gâfăit

HALETER [i gr] *o* 1 a gâfâi [Se conjugă ca *aler*]

***HALEUR**, **EUSE** *s* cel ce trage la edec

HALIEUTIQUE *f* arta pescuitului || *a* priitor la arta pescuitului

HALITUEUX, **EUSE** [i halitus] *a* a coperit cu o umezeală usoară

***HALL** (hol) [angl] *m* hall, sală mare

***HALLAGE** [halle] *m* plată pentru un loc în hală

HALALI [onomatopee] *m* strigăt sau sunet din goană anunțând că cerbul e încolțit

***HALLE** (hal') [angl] *f* 1 hală piață *halle au poisson*, hală de pește, *les dames de la halle*, precupețele, 2 întreprindere

***HALLEBARDE** (hal') [vg] *f* alebardă (un fel de baltă), prov *cela rime comme hallebarde et miséricorde*, asta se potrivește ca nuca în perete, *il pleut des hallebardes*, plouă cu găleata

***HALLEBARDIER** (hal') *m* alebardier, purtător de baltă

***HALLIER** (ha) *m* 1 desic, tufis, 2 pazitorul unei hale, 3 negustor de hală, precupeț

HALLUCINATION [i] *f* halucinare *a*) năluca, *b*) năluca

HALLUCINATOIRE *a* halucinatoriu, de năluca

HALLUCINÉ, **E** *s* halucinat, cel care are halucinații

HALLUCINER [i hallucinare] *o* a pricinui halucinații

***HALO** [i-gr] *m* cerc luminos, nimb

HALOGÈNE [gr] *a* și *m* alogen, corp care produce o sare combinându-se cu metale

HALOGRAPHE [gr] *m* chimist care a scris asupra sărurilor

HALOGRAPHIE, **HALOLOGIE** [gr] *f* descrierea, istoria sărurilor

HALOÏDE (lo-îd') [gr] *a* și *m* compus dintr-un corp alogen cu un metal

***HÂLOIR** sau **HALOIR** *m* uscătorie de câneapă,

***HALOT** *m* gaură de ieșire (în o ieșurărie)

***HALOTECHNIE** [gr] *f* *Chim* parte care se ocupă cu prepararea sărurilor industriale

***HALTE** [g] *f* hală *a*) popas, *b*) loc de oprire || *int* stăi! *halte-lă!* micu vorbă! nici un pas! destul! *faire halte*, a poposi

HALTÈRE [gr] *m* alteră, două ghiulele unite printr'un băț de fier (pentru gimnastică)

***HAMAC** (mak') [sp] *m* hamac, plasă atârnată de doi arbori

HAMADRYADE [i-gr] *f* hamadriadă, nimfă a pădurilor închisă într'un erboro

***HAMEAU** *m* cătun

HAMEÇON *m* 1 cârligul unditei, *fig* *mordre a l'hameçon*, a cădea în cursă, 2 *fig* farmec înșelător

HAMEÇONNÉ, **E** *a* cu cârlig

***HAMMAM** (am-man') [ar] *m* hamam, băi de aburi

***HAMPE** (hamp') *f* 1 coadă (de alebardă, de steag), 2 codiță (de pensulă), 3 pieptul cerbului, 4 partea de sus și laterală a burții

***HAMPÊ**, **E** (han) *a* cu o coadă

***HAMSTER** (ham-stèr) [g] *m* Zool harcioș

***HAN** *int* han!

***HANAP** [g] (t) cupă mare cu picior

***HANAPIER** *m* 1 teacă pentru (upa cu picior, 2 lucrătorul care fabrică acele teci

***HANCHE** [vg] *f* 1 șold, *les poings sur la hanche*, provocător, amenințător, 2 partea de dinapoi (a unei corăbi)

***HANDICAP** (ap) [angl] *m* cursă în care cei sunt egalați prin greutate

***HANDICAPER** *o* a determina greutatea ce trebuie să poarte sau distanța ce trebuie să parcurgă un concurent

***HANDICAPEUR** *m* cel însărcinat cu determinarea greutății și a distanței

***HANEANE** [angl] *f* V *jusqu'ane*

***HANGAR** *m* șopron deschis

***HANNETON** (han-) *m* 1 cărăbuș, vrui, 2 *fig* zăpăcit, 3 *pl* *fig* gârgăuni [V Supl]

***HANNETONNAGE** *m* scuturatul arborilor de cărăbuși

***HANNETONNER** *o* a scutura arborii de cărăbuși

***HANNUYER**, **ÈRE** *a* și *s* (locutor) din Hainaut

***HANOVRIEN**, **ENNE** *a* și *s* (locutor) din Hanovra

***HANSART** *m* cutit mare de măcelărie, satâr

***HANSE** [vg] *f* (t) asociație comercială între mai multe orașe

***HANSÉATIQUE** *a* hanseatic, făcând parte dintr-o asociație comercială

***HANTÉ**, **E** *a* 1 chinuit de, 2 vizitat *maison hantée*, casă în care umblă stăni

***HANTER** *o* 1 a vizita des *hanter les idées*, *hanter chez quelqu'un*, a frecventa teatrele, a vizita des pe cineva, 2 *hanter quelqu'un*, a umbla cu cineva, *hanter la mauvaise compagnie*, a veni în contact cu oameni stricați, prov *dis-moi qui tu hantes*, je te dirai qui tu es, cine se adună, se aseamănă, 3 a chinui *malade que hantent des idées de suicide* bolnav chinuit de ideea sinuciderei || *Se hanter*, 1 se vizita des

***HANTISE** *f* 1 vizite dese, contact intim, 2 dor, obsesiune

***HAPPE** (happ') *f* 1 bleau (pe osu), 2 scoabă, 3 clește de tînător

*HAPPEAU (*ha*) *m* cursă pentru vâsăr

*HAPPE-CHAIR *m* polițist care arestează pe hoți

*HAPPELOURDE (*ha*) 1 *f* piatră falsă (imitând ne una prețioasă), 2 umbră de om

*HAPPFMENT (*ha*) *m* 1 înșfăcare, înhățare, 2 linie pe limbă

*HAPPR (*ha*) [ol] *v* 1 a înșfăca, a înhăța, 2 a se lipi (de limbă)

*HAQUETTE (*ha k')* *f* arcebuză cu cârlig

*HAQUETTE *f* (†) 1 iapă care merge în husestru, 2 lungană

*HAQUET *m* căruță pe două roți, îngustă lungă și fără lătre (pentru căratul butoaielor)

*HAQUETTER (*ak'-u e*) *m* căruțaș de căruți pe două roți

HARA-KIRI *m* harakiri, sinucidere prin spintecarea burții (la Japonezi)

*HARANGUE (*rang'*) *f* 1 discurs, cuvântare solemnă, 2 cuvântare, 3 *fig* flecăreală, plictisitoare deosebită lungă

*HARANGER (*ghe*) *v* a adresa o cuvântare

*HARANGUEUR (*gheur*) EUSE *s* 1 ținător de cuvânturi (mai ales plictisitoare), 2 dojenitor, 3 flecăru

*HARAS (*ra*) *m* herghelie de iepe

*HARASSE *f* cos de răchită pentru împachetat sticluri

*HARASSEMENT *m* oboselă prea mare

*HARASSER *v* a obosi peste măsură, a prinzi de cheseală

*HARCELEMENT *m* hărțuire, hărțuitul

*HARCELE *F* a hărțuitul

*HARCELEUR *v* a hărțui [Se conjugă ca *geler*]

*HARCELEUR, EUSE *s* hărțuitor

*HARDE *f* 1 buțu de fire sălbatice *harde de cerș*, haită de cerbi, 2 lanț de legat câinii câte patru sau șase, 3 *harde de chiens*, ceată de mai multe perechi de câini

*HARDEES *f* pl stricăciunile în arbuști făcute de cerb etc când merge să pască

*HARDER *v* a leza câte patru sau câte șase câini de vânătoare

*HARDES *f* pl joale, catafuse

*HARDI, E *a* 1 îndrăzneț, 2 nerușinat, obraznic, *un page hardi*, un paj obraznic [V Suplementul]

*HARDIESSE [*hardi*] *f* 1 îndrăzneală, execuție îndrăzneală *hardiesse de pinceau* execuție îndrăzneată de penel, 3 libertate *prendre des hardiesses*, a-și permite, 4 nerușinare, obișnuie

*HARDIMENT *adv* 1 cu îndrăzneală, fără sfială, 2 curat, fără ocol, 3 cu nerușinare *mentir hardiment*, a minți cu nerușinare

*HAREM (*rêm')* *m* harem

*HARENG (*ran*) [*vg*] *m* hering scrumbie, *hareng gai* sau *guais*, scrumbie fără ouă și fără lapți, *hareng saur*, licurin, *hareng sec*, țăr, *sec comme un hareng*, lung și uscativ, *serrés comme des harengs*, ticsiți ca niște sardele, *mattere comme un hareng saur*, slab ca un țăr

*HARENGAISON (*ghè*) *f* 1 pescuitul scrumbiei, 2 timpul pescuitului

*HARENGÈRE *f* 1 vânzătoare de scrumbii, de pește, 2 *fig* și *fam* preocupată, mitocană *parler comme une harangère*, a vorbi mitocănește

*HARENGERIE *f* diață de scrumbii

*HARGNEUX. EUSE *a* 1 arțăgos, ursuz, gălcevițor, 2 care murea (despre câini, cai)

*HARGNERIE *f* arțăg

*HARICOT *m* fasole *haricots verts* mazăre, *haricot de mouton*, tocană de berbec cu cartofi sau cu gulină

*HARIDELLE *f* mârtoagă

HARMONICA *m* armonică

HARMONIE [*gr*] *f* armonie *a*) șir de sunete plăcute, *b*) știința acordurilor, *c*) *fig* bună înțelegere unire

HARMONIEUSEMENT *adv* în mod armonios, cu armonie

HARMONIEUX EUSE *a* armonios

HARMONIFLÛTE *m* instrument între armonii și acordeon

HARMONIQUE *a* 1 armonic, 2 (sunet) accesoriu care se adaugă unui principal

HARMONIQUEMENT *adv* în mod armonic, după legile armoniei

HARMONISER, HARMONIER *v* a armoniza *a*) a pune în armonie, *b*) a compune o bucată de armonie (ex pe o melodie) || *S'harmoniser* a se potrivi, a trăi în bună înțelegere

HARMONISTE *m* armonist, cunoscător al legilor armoniei

HARMONTUM (*om')* *m* armonium (instrument de muzică)

*HARNACHEMENT *m* 1 punerea hamurilor (unui cal), 2 hamurile, 3 *fam* îmbrăcăminte grea

*HARNACHFR (*harnais*) *v* 1 a pune hamurile, 2 *fig* a împoziționa caraghios

*HARNACHEUR *m* 1 lucrător sau vânzător de hamuri, 2 purtor de hamuri

*HARNAIS, HARNOIS *m* 1 (†) armură, *fig blanchir sous le harnais* *a*) a îmbătrâni sub arme, *b*) a îmbătrâni într-o profesiune, 2 hamuri, tacâm de cal *cheval de harnais*, cal de ham, de trăsură

*HARO *m* 1 hudeo *crier haro à quelqu'un*, a da cu hudeo în cineva, a-l huidui, 2 *fig* chiloman

HARPAGON *m* scârcot cumplit

*HARPAIL (*pa*) *m*, *HARPAILLE (*pa-y')* *f* turmă de ciute și de pui de cerbi

*HARPAILLER (*SE*) (*pa-yé*) *v* a se ciorovoi

*HARPE [*vg*] *f* harță [V Suplementul]

*HARPE *f* piatră care iese din zid

*HARPÉ, E *s* cu stomacul mai jos decât pânțerele

*HARPEAU *m* cârlig, cange (de prins corabia dușmanului)

*HARPER *v* a apuca tare cu mâinile, a înhăța

*HARPIE [*l-gr*] *f* 1 *Mit* monstru cu chip de femeie și cu trupul de pasăre răpitoare; 2 *fig* scorpie, 3 *Zool* vultur din America de Sud,

*HARPIN *m* cârlig de luntraș

***HARPIGNER, HARPILLER (SE)** *v* a se încăera

***HARPISTE** *s* harfist, cântăreț din harfă

***HARPOISE** *f* cârlig care termină cangea

***HARPON** *m* cange

***HARPONNAGE, *HARPONNEMENT** *m* pinderea cu cangea

***HARPONNER** *v* a pinde cu cangea

***HARPONNEUR** *m* prinzător cu cangea

***HART (har)** *f* 1 curmeiu de legat surcele, 2 ștreang la *hart* *au col* cu ștreangul de gat, 3 spânzurătoare

***HASARD** *m* 1 întâmplare, prov *il faut laisser quelque chose au hasard*, nu se poate prevedea totul, *au hasard*, la întâmplare, la noroc, *à tout hasard*, fie ce o fi, *par hasard*, din întâmplare, 2 *coup de hasard*, noroc, *jeu de hasard*, joc de noroc, 3 *au hasard*, marfă de ocazie veche, *livre de hasard*, carte de ocazie, 4 pericol *courir hasard de sa vie*, a fi în primejdie de a-și pierde viața, *les hasards de la guerre*, pericolele războiului, *mettre au hasard*, a risca, *au hasard de*, cu riscul de a

***HASARDÉ, E** *a* 1 îndoios, riscat, 2 emis cu ușurință *proposition hasardée*, propunere nechibzuită, 3 prea îndrăzneț *mot hasarde*, cuvânt prea îndrăzneț, 4 *blond hasardé*, blond-roșcat

***HASARDER** *v* 1 a hazarda, *a)* 1 pune în joc sau în primejdie, a risca, *b)* *fig* a îndrăzni, *c)* a face sau a pune cu riscul de a dispărea, *hasarder une demarche*, a face un demers cu riscul de a fi refuzat, *d)* *hasarder a*, a se expune la

***HASARDEUSEMENT** *adv* în mod primejdios, cu risc

***HASARDEUX, EUSE** *a* 1 prea îndrăzneț *joueur hasardeux* jucător prea îndrăzneț 2 primejdios

***HASARDISE** *f* faptă îndrăzneță

***HASCHISCH (ha)** *m* V *hachic*

***HASE (haz')** [g] *f* repuroaică

***HAST (ast)** [l hasta] *m* lance, *arme d'hast*, armă la căpătâul unui băț

***HASTAIRE (has)** [hast] *m* lăncier roman,

***HASTE (hast')** [l hasta] *f* (1) lance lungă

***HASTÉ, E (has)** *a* în formă de fier de lance

***HÂTE** *f* grabă || *loc adv* *à la hâte, en hâte, en toute hâte*, în grabă, în pripă

***HÂTELET** *m* frigăruie

***HÂTELLE, *HATELETTE** *f* frigăruie (de muschiu)

***HÂTER** [hâte] *v* 1 a grăbi, a pipăi, 2 a zori (pe cineva) || *Se hater*, a se grăbi, a fi grăbit

***HÂTEREAU** *m* (†) felie de ficat de porc la grătar

***HÂTEUR** *m* (†) bucătarul însărcinat cu fripturile (la suveran)

***HÂTIER (a-ti-e)** *m* puostriu de cărți se sprijină frigărea

***HÂTIF, IVE** *a* 1 oarzan, timpuriu *fleur-hatues*, 2 *fig* pripit

***HÂTILLE (ti-y')** 1 (†) bucată de porc proaspătă de fript, 2 *fig* bătaie

***HÂTIVEAU** *m* 1 pară oarzană 2 mardare timpurie

***HÂTIVEMENT** *adv* 1 în grabă, în pripă, 2 prea timpuriu

***HÂTIVETÉ** *f* (†) creștere timpurie

***HATTI-CHÉRIF** [turc] *m* hatışerif, decret al Sultanului

***HÂTURE** *f* zăvor

***HAUBAN (ho)** *m* frânghie care susține cartarurile unei corăbii, un scripete, etc

***HAUBANER (ho)** *v* a fică prin frânghii (un catart)

***HAUBERGEON (jon)** *m* platoșă mică

***HAUBERT (ho-ber)** [vg] *m* platoșă, cămașă de zale

***HAUSSE (hoss)** [haut] *f* 1 înălțător la zărmă *mettre la hausse à 1200 metres*, a pune înălțătorul la 1200 metri, 2 înălțătură, 3 *fig* *hossă*, urcare (prețurilor, valorilor) *être à la hausse*, a se urca, *jouer (se mettre) à la hausse*, a specula asupra urcării cursurilor

***HAUSSE-COL (hoss')** *m* (†) placă de metal la gâtul ofițerilor

***HAUSSEMENT (ho)** *m* înălțare, *haussement d'épules*, dare din umeri, *haussement du prix*, scumpire, *haussement de la voix*, urcarea glasului

***HAUSSER (ho)** [hausse] *v* 1 a înălța, 2 a ridica *hausser un store*, a ridica o jaluzeă, *hausser les épules*, a da din umeri, 3 *fig* a urca (prețul, valoarea), *le ble hausse*, grâu se urcă în preț se scumpește, *hausser la voix*, a urca glasul, *fig hausser le ton*, a se arăta amenințător, grozav, 4 a se ridica, a se umfla *le fleuve hausse*, fluviul se umflă || *Se hausser*, 1 a se înălța, 2 *fig* a se arăta mai tare (de cum este), 3 a se urca 4 *le temps se hausse*, vremea se luminează

***HAUSSIER (ho)** *m* speculant pe urcarea valorilor (la Bursă)

***HAUT (ho)**, *E a* 1 înalt, *de haute taille*, înalt, *la haute mer* largul, luciul mării, *la mer est haute*, marea este agitată, 2 în sus *marcher le front haut*, a merge cu fruntea sus, a nu se teme de nimic, *tenir la tête haute*, a ține capul sus a fi cu fruntea senină, *tenir la bride haute*, a ține în frâu, 3 de sus *la ville haute*, partea de sus a orașului, *le haut Rhin*, Rinul de sus, de unde izvorăște, *le haut allemand*, germana literară, *les hautes latitudes*, regiunile cele mai apropiate de poli, *les hautes classes*, aristocrația, boierimea, *de haute naissance*, de neam (aristocratic), *en haut lieu*, la Curte, *le haut enseignement*, învățământul superior, *le Tres-Haut* Cel de Sus, D-zeu, 4 mare, însemnat *le haut commerce*, marea comerț, *les hauts faits*, faptele mari, *exécuteur des hautes œuvres*, călău, 5 foarte mare *avoir une haute idée de soi-même*, a avea o părere prea bună de sine însuși, a-și face iluzii, *jeter les hauts cris*, a țipa din toate puterile, *fim du haut comique*, foarte comic, 6 tare *à haute voix*, cu glas tare, *avoir la haute main*, a fi tare și mare (undeva), *la main haute*, cu autoritate, fără greutate, 7 adânc, îndepărtat

la *haute antiquité*, vechimea îndepărtată, 8 îndrăzneț, semeț, obraznic *avoir le verbe haut*, la *parole haute*, a vorbi semeț, 9 *Blaz croix haute*, cruce cu picior lung, *épée haute*, sabie verticală cu vârful în sus, 10 *le temps est haut*, vremea e noroasă, 11 *(de) haute nouveauté*, (de) ultima modă, 12 *haut mal*, epilepsie, 13 *urcat l'argent est haut*, cursul e ridicat, *haut prix*, preț urcat || *adv* 1 sus, *porter haut la tête*, a fi cu fruntea senină, *en haut*, la *haut*, sus, *tout en haut*, sus de tot, deasupra, *par en haut*, pe deasupra, pe sus, *d'en haut*, de sus, *haut le pied*, a) cu piciorul în sus, b) aide, cară-te! *faire le pied haut*, a spăla putina, *porter haut la tête*, a fi mândru, *le prendre haut*, a o lua de sus, a se obraznici, 2 tare *parlez plus haut*, vorbiți mai tare, *parler haut*, a vorbi cu glas tare, 3 *fig penser tout haut*, a-și spune verde gândul, *haut et court*, fără înconjur, *monter haut*, a se urca la o sumă foarte mare || *m* 1 înălțime *avoir six pieds de haut*, a fi înalt de șase picioare, *tenir le haut du pavé*, a ocupa un rang însemnat, *tomber de son haut* a) a cădea cât e de lung, b) *fig* a rămâne înțepenit, *fig le haut et le bas*, tot ce e mai nobil și mai josnic, *il y a du haut et du bas dans la vie*, în viață sunt bunuri și rele, *de haut en bas*, a) de sus în jos, b) *fig* cu dispreț, 2 *vâif le haut d'un arbre*, vârful unui arbore, 3. partea de sus *les hauts d'un navire*, părțile de sus ale unei corăbii, 4 punctul cel mai înalt, culme *sur le haut du jour*, pe la miezul zilei [V Suplimentul]

*HAUT-A-BAS (*ho-ta ba*) *m* (†) marfagiu

*HAUTAIN, E (*ho*) a mandru, trufez, semeț

*HAUTAINEMENT (*ho*) *adv* cu trufie, cu semeție

*HAUTBOIS (*ho*) *m* 1 hoboe, piscoaru, 2 cel ce cântă din hoboe, 3 *Poet* poezie pastorală

*HAUTBOÏSTE (*bo-ist*) *m* V *hautbois* 2

*HAUT-DE-CHAUSSE(S) (*ho*) *m* pantaloni până la genunchi, nădragi

*HAUTE-CONTRE (*hot*) *f* *Mus* V *alto*

*HAUTEMENT (*hot*) *adv* 1 pe față, sus și tare, 2 cu mândrie, cu semeție, 3 în mod demn *remplir hautement son destin*, a-și îndeplini cu vrednicie destinul, 4 cu voce tare

*HAUTESSE (*ho*) *f* Alteță, înălțime (titlu dat Sultanului)

*HAUTE-TAILLE (*hot-tao*) *f* voce de tenor

*HAUTEUR (*ho*) [haut] *f* 1 înălțime a) mărime, b) loc înalt, deal *gagner les hauteurs*, a se urca pe dealuri, 2 *tomber de sa hauteur*, a) a cădea cât e de lung, b) *fig* a rămâne încremenit, 3 trufie, dispreț *parler avec hauteur*, a vorbi cu trufie, 4 înălțime, Mărie (titlu)

*HAUT-FOND (*ho-fon*) *m* parte foarte adâncă (a unui râu)

*HAUT-LE-CŒUR (*ho*) *m* 1 greață, 2 scârbă, desgust [Plural invariabil]

*HAUT-LE-CORPS (*ho*) *m* 1 tresărire, 2 săritură neașteptată a calului Pl invariabil

*HAUT-MAL *m* boala copiilor, epilepsia

*HAUT-PENDU (*ho*) *m* nor negru și repede (care vestește ploaie sau vânt) Pl *des haut-pendus*

*HAUT-RELIEF (*ho*) *m* sculptură în relief Pl *des hauts-reliefs*

*HAUTURIER, ÈRE (*ho*) *a* Mar 1 care stie să evite țărnu lărn, 2 în largul mării *navigacion hauturière*

*HAVANAIS *m* câțel flocoș

*HAVANE *f* (țigară) havană || *a* de coaloarea tutunului de Havana

*HÂVE *s* palid, slab, jgărit

*HAVENEAU, *HAVENOT *m* plasă mică pentru pescuitul răculeților

*HAVIR [hâve] *v* (†) a (se) părpăli, a (se) prăji pe dinafară

HAVRE *m* (†) port

*HAVRESAC [g] *m* 1 raniță, 2 traistă, torbă

*HÉ! *int* hei! ei! *hé bien*, ei bine!

*HEAUME (*hom*) [vg] *m* (†) cof

*HEAUMERIE (*hom*) *f* fabricarea corfurilor, 2 locul unde se fabrică

HEBDOMADAIRE (*eb*) [l] *a* hebdomadur săptămânal

HEBDOMADAIREMENT (*eb*) *adv* săptămănal

HEBDOMADIER, ÈRE (*eb*) *s* călugăr (călugărită) rânduit cu săptămâna

HÉBERGE [vg] *f* 1 (†) locuință, 2 locul unde se despaț două clădiri alăturate de ine gală înălțime

HÉBERGEMENT *m* găzduire

HÉBERGER *v* a găzdui || *S'héberger*, a se sprijini de zidul alteia (o clădire) [Se conjugă ca *arranger*]

HÉBERGEUR, EUSE *s* gazdă

HÉBETANT, E a tamptor

HÉBÉTATION [l] *f* (rar) tâmpenie

HÉBÉTÉ, E a tâmpit, năucesc || *s* năuc, hăbăuc

HÉBÉTER [l] hebetare] *v* a tâmpi, a năuci || Se conjugă ca *accélérer*

HÉBÉTUDE *f* tâmpenie, năucie

HÉBRAIQUE (*e-bra-ik*) [l] *a* ebraic

HÉBRAIQUEMENT *adv* în ielul Ebreilor

HÉBRAISANT, HÉBRAISTE (*bra-i*) *m* sa

vant în limba ebraică

HÉBRAISER (*bra-i*) *v* 1 a se ocupa cu limba ebraică, 2 a se servi de ebraisme,

HÉBRAISME (*bra-ism*) *m* ebraism, vorbire particulară limbei ebraice

HÉBREU [l-gr] *m* 1 evreu, 2 *l'hebreu*, limba ebraică, *fig c'est de l'hebreu pour moi*, asta nu o înțeleg, asta-i chinezeste pentru mine || *a m* evreu [Le feminin *hébraïque*]

HEC (*ek*) *m* 1 jumătate inferioară a unei uși, 2 scândură între struguri și teasc

HÉCATOMBE (*tonb*) [l-gr] *f* ecatombă *s* jertfă de o sută de boi etc, b) *fig* măcel, vărsare de sânge

HECTARE (*ek*) [gr] *m* hectar (= 1000 d. arn)

HECTIQUE (*ek*) [l-gr] *a* care slăbește treptat (friguri)

HECTISIE (ek) *f* slăbire treptată și continuă

ECTOGRAMME (ek) [gr] *m* ectogram (= 100 de grame)

ECTOLITRE (ek) [gr] *m* ectolitru (= 100 litri)

ECTOMÈTRE (ek) [gr] *m* ectometru lungime de 100 de metri

ECTOMÉTRIQUE *a* ectometric

HECTOWAT (to-uat) *m* Mec hectovat, măsură de lucru

HEDÉRACÉ, E [hedera] *a* care seamănă cu hedera sau ține de ea

HÉDOBIE *f* gen de insecte coleoptere cari trăiesc în lemnul uscat

HÉDONISME [gr] *m* edonism, sistem filosofic, care face din plăcere scopul vieții

HÉDYSARÉES *f pl* trib de leguminoase cu trifoiul (a tip

HÉGÉLIANISME (je sau ghé) *m* Fil doctrina lui Hegel

HÉGÉLIEN, ENNE (ghé sau jé) *a* hegelian

HÉGÉMONIE (je) [gr] *f* egemonie, stăpânire peste alții

HÉGIRE (ju') [ar] *f* egiptă, era muzulmană (16 Iulie 622)

HÉDUQUE (è-duk') [ungur] *m* 1 infanțist ungur, 2 (†) slugă îmbrăcată ungu-reste

***HEIN!** (hen) *int* hai? cum?

HÉLAS! (é-las) *int* valet! *m* valet *faire de grands* *helas*, a se buci

HÉLÉPOLE [gr] *f* mașină spărgătoare de ziduri (la cei vechi)

***HÉLER** *v* a striga, a opri (ex o trăsură) [Se conjugă ca *accélérer*]

HÉLIANTHE [l] *m* Bot floarea soarelui, soia-soarelui

HÉLIANTÈME [gr] *m* eliantemă, plantă cu flori de un galben auriu

HÉLIANTHINE *f* elantină, materie colorantă care ia o culoare portocalie sub influența sărurilor și una roșie sub influența gazelor

HÉLIAQUE (ak') [gr] *a* care răsare și apune odată cu soarele

HÉLISTE [gr] *m* heliast, membrul unui tribunal atenian, care își ținea ședințele sub cerul liber

HÉLICE [l-gr] *f* elice *a)* Geom linie în formă de șurub (trasă în jurul unui cilindru), *b)* aparat de propulsie din segmente de elice (la vapoare) *m* melc în formă de spirală *escalier à hélice*, scară în formă de melc

HÉLYCHRYSE *f* *V immortelle*

HÉLICIN, E *a* în spirală

HÉLICOÏDAL, E (ko-i) *a* în formă de elice, de șurub

HÉLICOÏDE (ko-i) [gr] *a* *V hélicoïdal*

HÉLICOMÈTRE *m* aparat pentru a măsura puterea activă a elicei (la vapoare)

HÉLICON *m* goarnă de aramă cu pistoane

HÉLIOPTÈRE [gr] *m* aparat de aviație pentru copii

HÉLICENTRIQUE [gr] *a* cu centrul soarelui ca punct de plecare

HÉLIOCHROMIE [gr] *f* proiecțiunea de imagini fotografice în culori

HÉLIOGRAPHIE [gr] *m* *V héliostat*

HÉLIOGRAPHIE [gr] *a* eliografie, descrierea soarelui

HÉLIOGRAPHIQUE [gr] *a* eliografic

HÉLIOMÈTRE *m* elometru, lunetă pentru a măsura diametrul aparent (al soarelui, etc)

HÉLIOPLASTIE [gr] *f* helioplastie, procedeu fotografic cu care se obține scânduri gravate în adânc sau în relief

HÉLIOSCOPE [gr] *m* helioscop, lunetă cu sticlă afumată sau colorată pentru a observa soarele

HÉLIOSCOPIE *f* helioscopie observarea soarelui

HÉLIOSTAT [gr] *m* idem, aparat telegrafic care fixează și întrebunțează razele soarelui

HÉLIOSTATIQUE *a* eliostatic

HÉLIOTROPE [l-gr] *m* eliotrop (plantă și parfumul din ea)

HÉLIOTROPINE *f* eliotropină, corp compus care dă un miros la fel cu eliotropu

HÉLIOTROPIQUE *a* care-și îndreaptă florile spre soare

HÉLIOTROPISME *m* tendința de îndreptare a florilor spre soare

HÉLIOTYPIE [gr] *f* eliotipie, tipărire în mau multe culori

HÉLIUM (om') *m* helium, corp simplu gazos

HÉLIX (é-lks) [gr] *m* 1 marginea întoarsă a urei, din afară, 2 *V hélice b)*

HELLADONICE [gr] *m* judecător la jocuri olimpice

HELLÉNIQUE [gr] *a* elen, grecesc

HELLÉNISATION *f* elenizare, grecizare

HELLÉNISER *v* a eleniza, a greciza

HELLÉNISME *m* elenism *a)* expresie particulară limbii elene, *b)* civilizație elenă

HELLÉNISTE *m* elenist, bun cunoscător al limbii elene

HELMINTHE [gr] *m* limbric

HELMINTHIASE *f* boala limbricilor

HELMINTHIQUE *f* limbricariță

HELMINTHOLOGIE *f* știința limbricilor

HELVÉTIEN, ENNE (si) *a* și *s* elvețian [Lr *m* și *pl Helvetes*]

HELVÉTIQUE (tk) *a* elvețian

***HEM!** (em) *int* 1 hăm! 2 hei!

HÉMATÉMESE [gr] *f* emoragie de stomac

HÉMATIDROSE [gr] *f* scurgerea unei sudori trandafir

HÉMATIE (ti) *f* globulă roșie a sângelui

HÉMATINE *f* pigment feruginos derivat din sânge

HÉMATITE [gr] *f* ematită, minei aru roșu pentru lustruit metalele

HÉMATOCÈLE [gr] *f* *Méd* ematocel, umflătură din sânge

HÉMATODE *m* hematod, gen de coleoptere ce trăesc pe cadavre

HÉMATOGRAPHIE, HÉMATOLOGIE [gr] *f* descrierea sângelui

HÉMATOME *m* tumoră sanguină de origine hemoragică

HÉMATOPÉITISE [gr] *f* transformarea sângelui vânos în arterial

HÉMATOSE [gr] *f* ematoză, transformarea sângelui din vine în sange arterial

HÉMATOSINE *f* *V* *hématine*

HÉMATOZOIRE *m* idem, parazit care trăiește în vasele altui animal

HÉMATURIE [gr] *f* ieșire din sange prin căile urinare

HÉMATURIQUE *a* care pricinuește ieșirea din sange prin căile urinare

HÉMÉRALOPIE [gr] *f* idem, vedere bună, dar nădă la o lumină slabă

HÉMÉROCALE *f* *Bot* crin de toamnă

HÉMI [gr] *a* pe jumătate

HÉMICIRCULAIRE *a* în formă de semicerc

HÉMICYCLE [l-gr] *m* emiciclu, lnc îngrădit în formă de semicerc

HÉMIÈDRE [gr] *a* cu modificări numai pe o parte a muchilor asemenea

HÉMIÉDRIE *f* hemiedrie lege după care cristalele nu prezintă modificări decât pe jumătatea muchilor sau unghiurilor asemenea

HÉVINE [l-gr] *f* măsură de 28 centilitri (la Greci și Romani)

HÉVIONE [gr] *m* citâr (din Azia)

HÉVIOPIE [gr] *f* vedere pe jumătate

HÉMIPLÉGIE, HÉMIPLÉXIE [gr] *f* paralizare a unei jumătăți a corpului

HÉMIPLÉGIQUE *a* care a atins numai o jumătate parte a corpului

HÉMIPTÈRE [gr] *a* emiptere, cu aripile pe jumătate (insecte)

HÉMISPÈRE [gr] *m* emisferă, jumătate a globului pământesc

HÉMISPÉRIQUE *a* emisferic, în formă de jumătate sferă

HÉMISTICHE [l-gr] *m* emistiș, ½ vers

HÉMITROPIE [gr] *f* grupare de cristale de aceeași natură și formă

HÉMOGLOBINE [gr] *f* materie colorantă roșie a sângelui

HÉMOÏDE (*mo-id*) *a* care seamănă cu sângele

HÉMOPTYSIE [gr] *f* emoptizie, scuipare cu sânge

HÉMOPTYSIQUE *a* cu scuipare de sânge

HÉMORRAGIE sau **HÉMORRHAGIE** [gr] *f* hemoragie, pierdere de sânge

HÉMORRHÉE (*ré*) [gr] *f* pierdere de sânge năpraznică

HÉMORROIDAIRE (*ro-i*) *m* bolnav de tranzi

HÉMORROIDAL, *E* (*ro-i*) *a* ce ține de tranzi

HÉMORROIDES (*ro-id*) [gr] *f* pl emorizi, tranzi

HÉMOSCOPIE [gr] *f* emoscopie, cercetare a sângelui

HÉMOSTASE, HÉMOSTASIE [gr] *f* (†) oprire a sângelui

HÉMOSTATIQUE *a* (remediu) care poate opri sângele

HENDÉCAGONE (*an*) [l-gr] *a* și *m* endecagon figură cu 11 unghiuri și 11 laturi

HENDÉCASYLLABE (*an*) [l-gr] *a* endecasilab (*vers*) cu 11 silabe

***HENNÉ** (*hén-né*) [ar] *m* henné, plantă cu care turcoacele își boiesc părul în roșu

***HENYIN** (*hè nen*) *m* coafură conică înaltă

***HENNIR** (*ha-nur, he-nur*) [l hinnire] *v* a necheza

***HÉYNISSMENT** (*ha sau he*) *m* nechezat

HÉPATALGIE [gr] *f* nevralgie a ficatului

HÉPATIQUE [l-gr] *a* epatic, de ficat || *f* *Bot* popivnic iepuresc

HÉPATISATION *f* rănirea unui tesături, care în dă aspectul și țara ficatului

HÉPATISME [gr] *m* afecțiune a ficatului

HÉPATITE [gr] *f* 1 inflamația ficatului, 2 epatită, piatră prețioasă de culoarea ficatului

HÉPATOCELE [gr] *f* hernie a ficatului

HÉPATOLOGIE [gr] *f* epatologie, tratat asupra ficatului

HEPTACORDE (*ep*) [l gr] *m* lira cu șapte corde a celor vechi

HEPTAÈDRE [gr] *m* și *a* eptaedru (fi gură cu șapte fețe)

HEPTAGONAL, *E* *a* eptagonal, cu 7 unghiuri și 7 laturi

HEPTAGONE [l-gr] *m* și *a* eptagon figură cu 7 unghiuri și 7 laturi

HEPTAGYNE [gr] *a* cu 7 pistiluri (florile)

HEPTAMÉRON [gr] *m* colecție de povești de povestit în 7 zile

HEPTAMÈTRE (*ep*) [gr] *m* și *a* heptametru (*vers*) cu șapte picioare

HEPTANDRE [gr] *a* cu șapte stamine (flori)

HEPTANDRIE (*ep*) [l-gr] *f* plante cu flori cu șapte stamine (Linne)

HÉRACLIDES [gr] *m* pl Heraclicii, urmașii lui Hercule

HÉRALDIQUE (*hé* sau *a*) eraldic, ce ține de armori de blazon

HÉRALDISTE *m* cel ce se ocupă cu știința eraldică a armurilor

***HÉRAUT** *m* pristav, crainic

HERBACÉ, *E* *a* ierbaceu, ierbos

HERBAGE *m* 1 ierburi, 2 verdeață, 3 loc de pământ

HERBAGER, ÈRE *s* cel ce se ocupă cu îngrijirea boilor

HERBAGER *v* a îngrășă prin pășune (*vitele*) [Se conjugă *a arranger*]

HERBAGEUX, EUSE *a* plin de pășune

HERBE [l herb] *f* 1 iarbă, *à chemin battu* il ne croît point d'herbe, unde se amestecă mulți

nu iese nici o pricopsală, *mauvaise herbe* *a*) buruiană, *b*) fig ticălos, neînțelept, *fig il a*

marche sur une mauvaise herbe, e fără chef, rău dispus, *mauvaise herbe croît toujours*, bu-

ruiana rea crește și în piază, *herbes potageres*, verdeață, *junes herbes*, verdețuri mărunte (= pătrunjel, tarhon, etc.), *herbes médicinales*

officinales, ierburi întrebuințate în farmacie, *en herbe* *a*) încă necopt, tânăr *blé en herbe*, grâu tânăr, *b*) fig în perspectivă, în speranță, *avocat en herbe*, viitor avocat, *couper l'herbe sous les pieds de quelqu'un*, a sufla curva un lucru, a-l-o lua înainte, *manger son blé en herbe* a-și totă banii dinainte *toutes les herbes de*

la *Saint-Jean*, toate mijloacele posibile, 2 Bot *herbe d'amour*, morozis, *herbe blanche*, nărpian, *herbe aux ânes*, luminița nopții, *herbe aux gueux*, arhit, *herbe aux chats*, cătușnică, odolean, *herbe de la Saint-Jean*, porjurișă, *herbe sans couture*, limba șarpelui, *herbe aux verrues*, rostopască, *herbe à la magicienne* V *curce*

HERBILIER (be-yé) [heibe] *v* a păste iarbă (un mistreț)

HERBER [heibe] *v* 1 a întinde pe iarbă (panza de nălbîț etc), 2 a trata cu ierburii

HERBERIE [heibe] *f* 1 (f) piață pentru verdețuri, 2 locul unde se nălbește ceara (cîmpul unde se sîrîie și la rouă)

HERBETTE *f* iarbă mărunți

HERBEUX, EUSE *a* ierbos

HERBIER [heibe] *m* 1 ierbur, 2 șopron pentru păstratul provizoriu al ierburii, 3 tratat despre plante

HERBIFÈRE *f* vanzătoare de verdețuri

HERBIFORME *a* care seamănă cu iarbă

HERBIVORE *a* și *erbivor*, (animal) care se hrănește cu iarbă

HERBORISATEUR, TRICE *s* erborizator, strângător de plante

HERBORISATION *f* erborizare, strângere de plante pentru studiu

HERBORISER [heibe] *v* a erboriza, a strânge plante pentru a le studia

HERBORISEUR *m* V *herborisateur*

HERBORISTE *m* erborist, cel ce vinde ierburii pentru farmacie

HERBORISTERIE *f* negoț sau prăvălie de ierburii medicinale

HERBU, E *a* acoperit cu iarbă

HERBUE *f* *Chun* pământ slab ce are nevoie de îngrășământ

HERCHAGE *m* împingerea vagonetelor încărcate cu minerale

HERCHER (er) *v* a împinge vagonetele în cărcate cu minerale

HERCHEUR, EUSE *s* împingătorul vagonetelor încărcate cu minerale

HERCULE *m* ercule, voinic ieșpan

HERCULÉEN, ENNE *a* erculean, foarte mare, uriaș

HÈRE *m* 1 păcătos *un pauvre hère*, un biet om, *un triste hère*, un trîcălos, 2 puu de verb

HÉRÉDITAIRE [i] *a* ereditar *a* moștenit, transmis din tată în fiu, *b*) moștenitor *prince héréditaire*

HÉRÉDITAIREMENT *adv* 1 prin moștenire, 2 prin drept de moștenire

HÉRÉDITÉ [i heréditas] *f* ereditare, moștenire

HÉRÉSIAQUE [gr] *m* ereziar *a*) căpetenia unei secte eretice, *b*) autorul unei erezi

HÉRÉSIE [gr] *f* erezie *a*) învățătură potrivnică bisericii catolice, *b*) *fig* opinie falsă și absurdă, contrară celor în uz

HÉRÉSIOGRAPHIE HÉRÉSIOLOGIE [gr] *f* tr. tot asupra erezilor

HÉRÉTICITÉ (ti) *f* însușirea de a fi eretic

HÉRÉTIQUE [i-gr] *a* eretic, contrar bisericii catolice || *s* eretic partizan al unei erezi necredincios

***HERISSÉ, E** *a* 1 sbârîlit, 2 acoperit, plin *hérissé d'épines*, plin de spini, 3 *fig* îmbuibat *hérissé de grec* 4 *fig* style *hérissé*, stil aspru

***HÉRISSEMENT** *m* sbârîire

***HÉRISSEUR** *v* 1 a sbârîi, 2 a acoperi, a înconjura *hérisser un mûr de canons*, a înconjura un zid cu tunuri, 3 a umplea || *Se hérissier*, a se sbârîi

***HÉRISSEUR** [i ericius] *m* 1 ericiu, 2 *fig* om ursuz, 3 *Mul* barnă acoperită cu vârfuri de fier ascuțite, 4 Bot burete creț (ciu percă ce crește pe arborii)

HÉRITAGE *m* moștenire

HÉRITER [i hereditare] *v* a moșteni

HÉRITIÈRE, ÈRE (ti) *s* moștenitor

HERMAPHRODISME *m* ermafrodisism, aliarea ambelor sexe într-un singur individ

HERMAPHRODITE [i-gr] *s* și *ermafrodit*, (individ cu ambele sexe întrunit, *pop* fătălu

HERMÉNEUTIQUE (er) [gr] *f* interpretarea textelor vechi || *a* care interpretează textele vechi

HERMÈS (ér-mess') [i-gr] *m* 1 statuie a lui Mercur 2 soclu purtând un cap de Mercur, 3 *l'art d'Hermès*, alchimie

HERMÉTICITÉ (er) *f* însușirea a ceea ce este ermetic, închis

HERMÉTIQUE (er) [i gr] *a* 1 ermetic *a*) ce ține de alchimie, *b*) cât se poate de tare *cloture hermetique*, încuieră desăvârșită, 2 *co lonne hermetique* coloană cu un cap de Mercur

HERMÉTIQUEMENT *adv* ermetic, foarte tare

HERMINE (ér) *f* hermelin *a*) cacom, *b*) blană de cacom

HERMINETTE *f* V *erminette*

***HERNIAIRE** (er') *a* de boșorogire || *f* Boi iarbă surpăturii, a fecioarei

***HERNIE** (hèr) [i hernia] *f* hernie, boșorogire, vătămătură

***HERNIÉ, E** (her) *a* boșorogit

***HERNIÉUX, EUSE** (hèr) *a* boșorog

HÉROÏCITÉ (ro-i) *f* însușire vitejească

HÉROI-COMIQUE (ro-i) *a* eroico-comic, ju mătate serios, jumătate de răs

HÉROÏDE (ro-id') [i-gr] *f* eroidă, epistolă în versuri

HÉROÏNE (ro-in') [i-gr] *f* eroină

HÉROÏQUE (ro-ik') *a* eroic, viteaz

HÉROÏQUEMENT *adv* eroic, vitejește

HÉROÏSME (ro-ism) *m* eroism, vitejie

***HÉRON** *m* Zool. erodiu, bățian

***HÉRONNEAU** *m* puu de erodiu

***HÉRONNIER, ÈRE** *a* dresat pentru vânatul eroditului

***HÉRONNIÈRE** *f* 1 vizuina bățianilor, 2 loc unde se cresc bățiani

***HÉROS** (ro) [i-gr] *m* erou *a*) semizeu, *b*) viteaz, *c*) personaj principal

***HERPES** (herp') *m* pl *herpes marines*, materni aruncate afară din mare

HERPÈS (er-pess) [i-gr] *m* bubulițe

HERPÉTIQUE *a* de bubuște
HERPÉTISME *m* *Med* stare datorită unei încetiniri a nutrițiunii

HERPÉTOLOGIE [gr] *f* erpetologie, partea istoriei naturale care se ocupă cu studiul reptilelor

***HERSAGE** (hèr'), ***HERSEMENT** (er) *m* grăpatul

***HERSE** (hers) [i hirpicem] *f* 1 grăpă, 2 grăiaj cu țepi cu care se închideă intrarea unei întărituri, 3 candelabru de biserică triunghiular cu vârfuri pentru punerea lumânărilor

***HERSER** (hèr) *v* a grăpa

***HERSEUR** (hr) *m* grăpar

***HERSILLON** (yon) *m* Milt scândură groasă garnisită cu piroane care opriă intrarea

HERTZIEN, ENNE *a* hertzian (undele)

HÉSITANT, E (z) *a* șovăitor, nehotărît

HÉSITATION (z) [i] *f* ezitare, șovăire, nehotărîre

HÉSITER (z) [i] *v* a ezita, a șovăi, a sta la îndoială

HÉTAIRE, HÉTÈRE [gr] *f* hetairă, curti-zană (la Grecii cei vechi) (Unu scriu *hétaiire*)

HÉTAIRE, HÉTÈRIE [gr] *f* eterie *a*) societate secretă la vechii Greci, *b*) societate politică, literară (la Grecii de azi)

HÉTAIRISME, HÉTÉRISME *m* *Arheol* starea, morăvurile curtezanilor

HÉTÉROCARPE [gr] *a* care poartă mai multe specii de fructe

HÉTÉROCERQUE [gr] *a* *Anat* cu cei doi lobi inegali

HÉTÉROCLITE [gr] *a* eteroclit, care se abate dela regula sau regulile obișnuite, *b*) *fig* bizar

HÉTÉRODACTYLE [gr] *m* heterodactil, gen de reptili saurieni, veninoși

HÉTÉRODOXE [gr] *a* eterodox, contrar învățăturii catolice

HÉTÉRODOXIE [gr] *f* eterodoxie, credință falsă

HÉTÉROGÈNE [gr] *a* eterogen *a*) de natură deosebită, *b*) *fig* ciudat

HÉTÉROGÉNÉITÉ *f* însușirea de a fi eterogen

HÉTÉROGÉNIE [gr] *f* eterogenie, ipoteza tragerii funtelor actuale din alte funțe deosebite

HÉTÉROGÉNISTE *m* partizan al eterogeniei

HÉTÉROMORPHE [gr] *a* eteromorf, cu forme diferite, în aceeași specie

HÉTÉROMORPHIE *f*, **HÉTÉROMORPHISME** *m* însușirea de a prezenta forme diferite în aceeași specie

HÉTÉROMORPHOSE [gr] *f* fenomenul regenerării unui membru tăiat

HÉTÉROPÉTALE *a* cu petale diferite

HÉTÉROPLASTIE [gr] *f* eteroplastie, aphi-careea unor părți imprumutate

HÉTÉROPLASTIQUE *a* ce ține de eteroplastie

HÉTÉROPODES [g] *m* pl moluști gastro-pozii, cu sex separat și respirație prin branhi

HÉTÉROSCIENS [gr] *m* pl locuitori de dincolo și de dincoace de tropici, a căror umbră sunt inverse

HETMAN [rus] *m* hatman

***HÉTRAIE** (hè) *f* loc sădit cu fagi

***HÊTRE** (hetr') *m* Bot fag

***HEU** (int he')

HEUR [i augurium] *m* (numai în expresiunea) *il n'y a qu'heur et malheur en ce monde* *a*) ce e fericire pentru unii e nenorocire pentru alții, *b*) totul atârână de noroc

HEURE [i hora] *f* 1 oră *a*) ceas, prov *il n'y a pas d'heure pour les braves*, omul vrednic e totdeauna gata, *n'avoir pas une heure à soi*, a nu fi un moment liber, *b*) moment vreme, *l'heure du dîner* vremea cinei, *heure indue*, moment nepotrivit, *l'heure du bergier*, ceasul amoroșilor, *mauvais quart d'heure*, momente foarte neplăcute, critice, *quart d'heure de grace*, termen foarte scurt, prov *le quart d'heure de Rabelais*, momentul de plată (într'un restaurant, etc.), *prendre heure*, a fi la ora unei întâlniri, 2 vremea rugăciunii, *livre d'heures*, carte de rugăciuni, ceaslov, 3 pl orele (zeițe) || *adv* *a l'heure* *a*) cu ceasul, *b*) la țanc *a river à l'heure*, a sosi la țanc, loc *à l'heure qu'il est*, în momentul de față, *tout à l'heure* *a*) numai decît, *b*) adineaori *à la bonne heure* *a*) perfect, minunat, *b*) la timp, *par heure*, pe ceas, *sur l'heure*, la moment, *à cette heure* în acest moment, *a toute heure*, în orice moment, într'una, *de meilleure heure*, mai de vreme, *d'une heure à l'autre*, în fiecare moment

HEUREUSEMENT *adv* 1 într'un mod fericit, cu fericire, 2 foarte bine *maison heureusement située*, casă foarte bine situată, 3 din fericire, 4 *heureusement que*, noroc că

HEUREUX, EUSE (eu reu, reuz') [heur] *a* 1 fericit, prov *il est plus heureux que sage*, are mai mult noroc decît minte, 2 norocos *joueur heureux*, jucător norocos *avoir la main heureuse*, a fi om norocos, 3 provenitor *physionomie heureuse*, înfățișare prevenitoare, 4 minunat, 5 fidel *mémoire heureuse*, memorie fidelă, 6 care prezice a bine, *heureux augure*, semn care prezice a bine, 7 *naturel heureux*, fire bună distinsă, 8 *une chute heureuse*, o cădere ușoară, 9 (iron) *c'est bien heureux*, e bine, e foarte bine că || *s* persoană fericită

***HEURT** (heur) *m* 1 ciocnitură, izbitură 2 urma ciocnirii, rană pricinuită de izbitură

***HEURTÉ, E** *a* 1 cu contrasturi violente (ex colon), 2 *style heurté*, stil discusut și cu idei care se ciocnesc între ele

***HEURTEMENT** *m* ciocnire

***HEURTER** *v* 1 a izbi, a lovi, a ciocni

2 *fig* a lovi în, a jigni *heurter les préjugés* a jigni prejudecățile, 3 a se izbi, a se lovi de *heurter a (sau contre) un mur*, a se izbi de un zid, 4 a ciocni, a bate *heurter à toutes les portes* *a*) a bate la toate ușile, *b*) *fig* a cere ajutorul tuturor || *Se heurter*, 1 a se lovi a se izbi, 2 a se ciocni, 3 *fig* *a*) a se contraria

unui pe alții, b) a se ciocni, a nu se putea ivi între ele (colori, expresiuni)

***HEURTOIR** *m* 1 ciocan de bătut în poartă, 2 opritoare (pentru locomotivă)

***HÉVÉE** *f* arbore din Guyana al cărui suc dă cauciucul

HEXAÈDRE (*eg-za*) [*gr*] *a* și *m* exaedru (solid) cu șase fețe

HEXAÉDRIQUE (*eg-za*) *a* exaedric

HEXAGONAL, **E** (*eg-za*) *a* exagonal, în formă de exagon

HEXAGONE (*eg-za*) [*l-gr*] *m* exagon, poligon cu 6 unghiuri și 6 laturi

HEXAGYNE (*eg-za-jin'*) [*gr*] *a* Bot exagin, cu 6 pistile

HEXAMÈTRE (*eg-za*) [*l-gr*] *m* exametru
a) vers din 6 picioare, b) versul alexandrin francez

***HEXANDRE** (*èg-zandr'*) *a* Bot cu 6 stamine

***HEXANDRIE** (*èg-zan*) *f* clasă de plante, cu flori cu 6 stamine (după Linné)

HEXAPÉTALE (*èg-za*) *a* cu șase petale

HEXAPODE (*eg-za*) [*gr*] *a* exapod, cu 6 picioare

HI *int* hi' || *m* *faire des hi et des ho*, a se arăta foarte umit

HIATUS (*ya-tuss*) [*l*] *m* 1 hiat, întâlnire a două vocale, a două vorbe diferite, 2 fig lacună

HIBERNAL, **E** *a* în timpul iernei, iernatic

HIBERNANT, **E** *a* care zace în amortire iarnă

HIBERNATION *f* zăcere în stare de amortire iarnă

HIBERNER [*l* hibernare] *v* a zăcea în amortire iarnă

HIBOU *m* Zool bufniță, huhă

HIC (*hik'*) [*l*] *m* *fac* greutatea cea mare, nod *ouïlé le hic!* aci e aci!

HIDALGO [*sp*] *m* idem, nobil spaniol Pl *des hidalgos*

***HIDEUR** *f* urăciune, slujenie

***HIDEUSEMENT** *adv* groaznic de

***HIDEUX**, **EUSE** *a* hidos a) foarte slut, b) groaznic

***HIE** *f* mau de bătut pământul

HIÈBLE (*yèbl'*) [*l* ebulum] *f* boz, soc mic

HIÉMAL, **E** (*yé*) [*l*] *a* de iarnă, iernatic

HIÉMATION (*yé*) *f* 1 iernare, 2 Bot desvoltare în timpul iernei

***HIEMENT**, **HIMENT** (*hi-man*) *m* 1 baterea pământului cu mauul, 2 părăutul, scârțăitul mașinilor cari ridică greutatea

HIEE (*v-èr*) [*l* heri] *a* ieri, d'ier, de ieri, fam *c'était hier*, parc'ar fi ieri, *il est né d'hier*, deabia s'a născut, e încă ageamru

HIÉACRHIÉ [*l-gr*] *f* ierarhie, ordinea rangurilor

***HIÉRARCHIQUE** *a* ierarhic, în ordinea rangului

HIÉRARCHISER *v* a regula în ordinea ierarhică, a rangului

HIÉRATIQUE (*yé*) [*gr*] *a* ieratic a) preoțesc, sfânt, b) *écriture hiératique*, scrierea cursivă a scrierei ieroglifice

HIÉRATIQUEMENT (*ye*) *adv* în forma sau în sistemul ieratic

HIÉRODULE (*yé*) [*gr*] *m* ierodul, sclav în serviciul unui templu

HIÉROGLIPHE (*yé*) [*gr*] *m* ieroglif a) semn de scriere la vechii egiptieni, b) fig scriere necitează, lucru neînțeles

HIÉROGLYPHIQUE (*yé*) *a* ieroglific

HIÉROGRAPHE (*v-é*) [*gr*] *m* cel ce scrie asupra chesturilor sfinte sau oculte

HIÉROGRAPHIE, **HIÉROLOGIE** (*ye*) [*gr*] *f* descrierea religiunilor

HIÉRONIQUE (*yé*) [*gr*] *m* învingător la jocurile sacre (la Greci)

HIÉROPHANTE (*yé*) [*l-gr*] *m* ierofant, mare preot (la Romani)

HILARANT, **E** (*v-la*) *a* care ațăță râsul, gaz hilarant, protoxid de azot

HILARE *a* 1 care rade mereu, 2 care te face să râzi (ex clown)

HILARITÉ (*v-la*) [*l* hilaritas] *f* ilaritate a) râsete, b) veselie

HILE [*l* hylum] *m* buricul grăuntelui pe unde intră sucurile

HILOIRE *f* bordajul unei punți de corabie

HINDOU, **E** (*èn*) *a* și *s* (locutor) din Industan

HINDOUSTANI (*èn*) *m* industani, limba vorbită în India

HINDOUSTANIQUE (*èn*) *a* din Industan

HIPIATRE (*ip-pi*) [*gr*] *m* doctor de cai

HIPIATRIE (*ip-pi*) [*gr*] *f* hipiatrie, medicina cailor

HIPIATRIQUE (*ip-pi*) [*gr*] *a* de veterinarie || *f* arta de a vindeca caii

HIPIQUE (*ip-pik'*) [*gr*] *a* hipic, de cai

HIPPOCAMPE (*ip-po-kanp*) [*gr*] *m* cal de mare

HIPPOCENTAURE *m* V *centaure*

HIPPOCRATIQUE (*v-po*) *a* a lui Hipocrat

HIPPOCRATISME (*v-po*) *m* metoda lui Hipocrat (care constă în așteptare)

HIPPOCRÈNE (*v-po*) [*gr*] *f* fântâna Muzelor (pe Helicon)

HIPPODRÔME (*v-po*) [*gr*] *m* ipodrom, loc unde se fac alergările de cai

HIPPOGRIPHE (*ip*) [*l-gr*] *m* Mut cal în arpat

HIPPOLITHE (*ipo*) [*gr*] *m* piatră galbenă ce se găsește în inimichii calului

HIPPOLOGIE (*ip*) [*gr*] *f* ipologie, studiul calului

HIPPOLOGIQUE (*ipo*) *a* ipologic

HIPPOLOGUE (*ip-po-log'*) *m* cel ce se ocupă cu studiul calului

HIPPOPHAGE (*ip*) [*gr*] *m* ipofag, mâncător de carne de cal

HIPPOPHAGIE (*ip*) *f* ipofagie, obiceiul de a mânca carne de cal

HIPPOPHAGIQUE *a* ipofagic

HIPPOPOTAME (*ipo*) [*gr*] *m* 1 ipopotam, 2 fam om foarte greu

HIPPOTECHNIE (*ip*) *f* știința creșterii și dresatului cailor

HIPPURIQUE (ip) [gr] a (acid) care se găsește în urina (boului)

HIPPURIE (ip) m gen de moluști lamelibrani fosili în cretaceu

HIRCIN, E (ir) [l hircus] a de țap

HIRONDEAU (i) m pui de rândunică

HIRONDELLE (i) [l hirundo] f 1 rândunică, fam *hirondelle d'hiver* a) coșuri, b) vanzător de castane, prov *une hirondelle ne fait pas le printemps*, cu o rândunică nu se face primăvară, 2 luntre repede [V Suplimentu]

HIRSUTE (ir) [l] a 1 stulos, sbârilit *barbe hirsute*, barbă sbârilită, 2 lig usuz grosolan

HIRUDINÉES [l hirudo] f pl familie de anelizi cu lipitoare ca tip

HIRUDINICULTELE m crescător de lipitori

HIRUDI(N)ICULTURE f creșterea lipitorilor

HISPANIQUE a ispanic

HISPANISME (is) m ispanism, expresiune proprie a limbei spaniole

HIPIDE (is) [l] a cu păr aspru și stufos

***HISSE** (hi-sé) v a înălța, a ridica (cu funii) || *Se hisser*, a se ridica în sus

HISIER (is-ter) m rădașcă (insectă)

HISTOCIMIE (is) [gr] f studiul chimic al țesăturilor organice prin metode histologice

HISTOIRE (is) [l] f 1 istorie, 2 poveste, basm, povestire *histoire amusante*, poveste de răz, întâmplare nostimă, *contes des histoires a quelqu'un*, a spune curvă verzi și v-cate, f. m *ce sont des histoires*, *histoires que tout cela* astea's basme, brașoave, lig *c'est une autre histoire*, asta-i altă căciulă, *le plus beau de l'histoire*, partea cea mai interesantă (într-o descriere, întâmplare), 3 povestire, descriere, întâmplare *l'histoire de sa vie*, povestirea vieții sale, 4 *histoire de*, iac'așă, chipurile, *histoire de rire*, chipurile ca să radem, 5 încurcătură, greutate, fașoane, *c'est toute une histoire*, e o încurcătură întreagă, *voula bien une autre histoire*, iacă altă pozna! acum, *voula bien des histoires! que d'histoires!* ce mai fașoane! *faire des histoires*, a certă, a mărai, *avoir des histoires ensemble*, a se certă împreună [V Suplimentu]

HISTOLOGIE (is) [gr] f istologie, studiul țesăturilor organice

HISTOLOGIQUE a istologic

HISTOLOGIQUEMENT adv din punctul de vedere istologic

HISTORICITÉ (is) f istoricitate, însușirea de a fi istoric

HISTORIÉ, E a împodobit cu figurine, vietele, etc (o literă)

HISTORIEN (is) m istoric

HISTORIER v 1 a istorisi, a descrie, 2 a înfrumuseța cu floricele, 3 a observa adevărul istoric (într'un tablou)

HISTORIETTE (is) f istorioară

HISTORIOGRAPHE (is) m istoriograf, istoric plătit pentru a scrie istoria timpului său

HISTORIOGRAPHIE [l-gr] f istoriografie, descrierea istoriei

HISTORIOGRAPHIQUE a istoriografic

HISTORIQUE (is) a istoric || m istoric, expunerea (unui lucru).

HISTORIQUEMENT adv 1 istoricește, 2 într'un mod adevărat, fără floricele

HISTOTAXIE (is) [gr] f clasarea plantelor după țesăturile lor

HISTOTRIPSIE (is) [gr] f Med stivirea chirurgicală a țesăturilor

HISTRION (is) [l] m 1 istrion, comediant, 2 coțcar, 3 fig șarlatan, ordinar

HIVER (i-ver) [l hibernus] m iarnă, fig *l'hiver de la vie*, bătrânețea

HIVERNAGE m 1 anotimpul ploilor (în regiunile tropicale), 2 port pentru iernatul (o iăbniol), 3 aratul câmpului înainte de iernă

HIVERNAL, E a de iarnă

HIVERNER [hiver] v 1 a iernă, a petrece iarna la adăpost (undeva), 2 a ară pământul înainte de iernă || *Shiverner*, a se depinde cu lingul

HIVERNEUR, EUSE a și s cei ce petrece iarna în țările calde

***HOL** [un] 1 holistă! 2 ol *hol que me dîtes-vous la?* vai! ce spui d-ta?

***HOBEBEAU** (ho) m 1 ului randunelelor, 2 fig buierinas de la țară

***HOC** (hok) m 1 (un joc de cărți), 2 fig ceea ce este asigurat pentru cineva, *cela lui est hoc*, aceasta îi este asigurat

***HOCHE** f 1 creșcătură pe răboj, 2 breșă spărtură

***HOCHEMENT** m 1 clătinare, 2 dăltătură (ex din cap)

***HOCHEPOT** m ghiveci cu castane și cu napi

***HOCHEQUELE** m Zool codobatură

***HOCHER** (ho) v 1 a scutura *hucher un prunier*, a scutura un prun, 2 *hocher la tête*, a da din cap (un semn de dezaprobare), lig *hocher du nez*, a cârni din nas, 3 a face un răboj

***HOCHET** (ho) m 1 titirez, 2 jucărie, 3 pl jig l'eacuri, zorzoane *ces hochets de la vanité*, aceste l'eacuri ale deșertăriunii

***HOCKEY** (ho-ke) [angl] m joc de-a mingea cu bălu

***HOGNER** v V (t) a mări între dinți

HOIR [l hoies] m (t) Jur moștenitor direct

HOIRIE f Jur moștenire, *avancement d'hoirie*, avans asupra unei moșteniri de luat

***HOLA** [un] 1 heil! 2 stăi! destul! || m *mettre le(s) hola*, a se despăiți (oamenii cari se bat, la certă)

***HOLEB** [onomatopee] v a striga ca bulnățele

***HOLLANDAIS, E** (ho) s și a olandez || m limba olandeză

***HOLLANDE** (ho) m *fromage de Hollande*, brânză de Olanda (topatică și în formă de ghuileă) || f *toile de Hollande*, olandă (panză foarte fină), 2 porțelan de Olanda, 3 caiot lungueț

***HOLLANDER** (ho) v a scoate grăsimea unei pene (de găscă) de scris

HOLOCAUSTE [l-gr] m olocaust, jertfă (la ludei)

***HOLOMÈTRE** [l-gr] m instrument de luat

înălțimea unghulară a unui punct deasupra orizontului

HOLOPHRASTIQUE [gr] *a* în care o frază întreagă se exprimă prin un singur cuvânt

HOLOTHURIDES *m pl* clasă de echinodermi cuprinzând oloturiile

***HOLOTHURIE** [l-gr] *f* oloturie, echinoderm (comestibil în China)

HOLOTRICHES *m pl* ordin de infuzorii conținând formele cu corpuri acoperite cu gene subțiri

***HOMI** (*hom*) *int* ham' de'

***HOMARD** *m* stacoji [V Suplimentu]

HOMBRE (*onbr'*) [sp] *m* ombru (oc cu 40 de cârți)

***HOMÉ** [angl] *m* viața intimă, casnică

HOMÉLIE [l gr] *f* 1 omilie, cazanie, 2 fig predică plictisitoare

HOMÉOPATHE *m* omeopat, medic care vindecă prin mijloace la fel cu boala

HOMÉOPATHIE [gr] *f* omeopatie, tratare prin mijloace analoge cu boala

HOMÉOPATHIQUE *a* omeopatic

HOMÉRIQUE *m* 1 rapsod care cântă cântă poemele omerice, 2 imitator al lui Omer

HOMÉRIQUE *a* omeric, *a*) a lui Omer, *b*) sgomotos *rue homerique*, ras sgomotos

HOMÉRISME *m* caracterul poemelor omerice

HOMESTEAD (*om'-sted*) [angl] *m* bun rural ce nu poate fi cedat nici luat

HOMICIDE [l homicida] *s* ucigaș, ucigașă || *m* omucid, omor || *a* ucigaș, omoritor

HOMILÉTIQUE [gr] *f* omiletică, elocința amvonului

HOMMAGE [ml hominaticum] *m* omagiu *a*) jurământ de credință, de supunere (a unui vasal), *b*) fig respect *rendre ses hommages à quelqu'un*, a da cuiva respectul cuvenit, *rendre hommage à la vertu*, a respecta, a cinstea adevărul, *c*) dar (respectuos) *faire hommage d'un livre* *a*) a închină cuiva o carte, *b*) a face cuiva dar un exemplar din o carte, *c*) compliment respectuos *présenter ses hommages à quelqu'un*, a prezenta (cuiva) respectele sale

HOMMAGE, *E* *a* ținut ca vasal

HOMMAGER *m* și *a* (†) cel ce dătoră supunere (unui nobil)

HOMASSE *a* cu apucături de bărbat, bărbătesc || *f* omoare

HOMME (*om'*) [l hominem] 1 *m* 1 om, *bon homme*, *V bon*, *le Fils de l homme*, Iesus Christos, *en homme*, *a*) bărbătesc, *b*) în haine bărbătești, 2 bărbat *montrez-vous homme*, în bărbat, 3 om, soldat *armée de trois mille hommes*, armată de 3000 de soldați, 4 *pop* bărbat, soț *mon homme*, soțul meu, 5 *pl* argați, servitori, 6 (în compuneri), *homme de lettres*, literat, scriitor, *homme de loi*, *homme de robe*, magistrat, avocat, etc, *homme d'épée*, de guerre, militar, *homme d'église*, ecleziastic, popă, *homme de mer*, marinar, *homme de l'art*, medic, *homme de pene*, salăhor, *homme de qualité*, nobil, *homme d'argent*, om al banului, *homme du monde*, monden, om din elită, *homme de cheval*, soldat

din cavalerie, *l'homme des bois*, orangutan, *7* loc *vous êtes mon homme*, înu (*on*), *dé pouiller le vieil homme*, a se lăsa de vechile sale obiceiuri, *tu es son homme*, a-și omori adversarul, *il n'est pas homme à*, nu e capabil de, *il est homme à tout tenter*, e capabil de orice, cu el nu e de glumit [V Suplimentu]

HOMMELET *m* omuleț, prichindel

HOMOCENTRE *m* centrul comun al mai multor cercuri

HOMOCENTRICITÉ *f* însușirea de a fi con centric

HOMOCENTRIQUE [l-gr] *a*, *V concentrique*

HOMOCENTRIQUEMENT *adv* cu privire la acelaș centru

HOMOCERQUE [gr] *a* *Hui* nat cu amândoi lobii egali

HOMOGÈNE [gr] *a* omogen *a*) de acelaș fel, format din părți la fel, *b*) bine legate între ele

HOMOGÉNÉITÉ (*jé*) *f* omogeneitate, însușirea de a fi omogen

HOMOGRAMME [gr] *m* și *a* vorbe scrise la fel dar cu pronunțare diferită (ex *nous portions*, *des portions*)

HOMOGRAPHIE [gr] *f* aceeaș scriere ortografică (ex *biere*, *cosciug* și *biere*, *bere*)

HOMOLOGABLE *a* care poate fi omologat, întâi prin tribunal

HOMOLOGATION *f* omologare, întărire prin tribunal (a unui act)

HOMOLOGIE *f* însușirea de a fi omolog

HOMOLOGUE (*log*) [gr] *a* omolog *a*) *Geom* corespunzător, *b*) *Chim* la fel

HOMOLOGUER (*ghe*) *v* a omologa, a întâi prin tribunal (un act)

HOMONYME [l-gr] *a* omonim *a*) cu acelaș nume, *b*) *Gram* ce se pronunță la fel dar se scrie diferit (ex *ver*, *vers*, *vert*, *cerre*) || *m* 1. vorbă omonimă, 2 omonim, tiz *les deux Rousseau étaient homonymes*, cei doi Rousseau purtau acelaș nume

HOMONYME *f* omonimie, însușirea de a fi omonim la fel

HOMOPÉTALE *a* cu petale la fel

HOMOPHONIE [gr] *a* care sună la fel

HOMOPHONIE [gr] *f* omofonie, însușirea de a sună la fel (cuvinte)

HOMOTHÉTIE (*ti*) [gr] *f* starea a două sisteme de puncte satisfăcând anumite condițiuni geometrice

HOMUNCULE (*mon*) [l] *m* spînduș, înță mică fără trup înzestrată cu puteri supranaturale

***HONGRE** [hongrois] *a* (cal) jugănit

***HONGREUR** *v* a jugăni un cal

***HONGREUR** *m* jugănit de cai

***HONGROIERIE** *f*, ***HONGROYAGE** (*groz*) *m* tăbăcărie după moda ungurească

***HONGROIS**, *E* *a* ungurească || *s* ungur, unguroaică || *m* limba ungaiă

***HONGROYER** (*gro-ye*) [Hongrie] *v* a tăbăci piei după moda ungurească [Se conjugă ca *employer*]

***HONGROYEUR** *m*. tăbăcar de piei după moda ungurească

HONGUETTE (ghet') *f* dalta lucrătorului de marmoră

HONNÊTE (o) [*l* honestus] *a* 1 onest, cinstit *filles honnête*, fată onestă, 2 de treabă, cum se cade, *honnête fille*, fată cum se cade, 3 politicos, cuvinčios *excuse honnête*, scuză cuvinčioasă, 4 potrivit, mulțumitor *récompense honnête*, răsplătă mulțumitoare || *m* ceea ce este onest, cuvinčios

HONNÊTEMENT *adv* 1 în mod cinstit, în cinste, 2 potrivit

HONNÊTETÉ *f* 1 onestitate, cinste, 2 (buna) cuvință *il a beaucoup d'honnêteté*, e foarte cuvinčios, *femme remplie d'honnêteté*, femeie plină de modestie, foarte cuvinčioasă, 3 politete *faire mille honnêtetés à quelqu'un*, a fi foarte politicos cu cineva, 4 cadou făcut din recunoștință

HONNEUR [*l* honor] *m* 1 onoare *a*) glorie *acquérir de l'honneur*, a câștiga glorie, *b*) cinste *faire honneur*, a face cinste, onoare, *faire honneur a sa signature*, a se ține de vorbă, a plăti, *faire honneur à une lettre de change*, a accepta, a plăti o poliță, *fam faire honneur a un repas*, a mânca zdravăn, *faire (sau rendre) honneur (aux vieillards)*, a cinști (pe bătrani), a le face cinste, *tenir à honneur*, a privi ca o onoare, *avoir en honneur*, a avea o stimă pentru, a stimă, *se piquer d'honneur*, a face ceva cu răvnă, *prov à tout seigneur tout honneur*, trebuie să dai cinste cui se cuvine, 2 *pl* onoruri *aspirer aux honneurs de la maison*, a aspira la onoruri, *faire les honneurs de la maison*, a face onorurile casei, a primi pe moșafiri, *faire les honneurs de quelque chose à quelqu'un*, a cedă, a lăsa pe seama cuiva ceva, *obtenir les honneurs de la guerre*, a capitula în condițiuni onorabile, *fig faire les honneurs de son esprit*, a-și arăta spiritul, *faire les honneurs de quelqu'un* *a*) a vorbi de cineva, *b*) a-l vorbi de rău, 3 *champ d'honneur*, câmpul de bătlie, *dette d'honneur*, datorie făcută la joc, *partie d'honneur*, partida a treia, decizivă, 4 *Votre Honneur*, înălțimea Voastră, 5 *atù j'ai un honneur*, am un atù, 6 *pl* demnități *élece aux premiers honneurs*, ridicat la cele mai înalte demnități, 7 *Mar ranger un navire, une terre a l'honneur*, a trece foarte aproape de altă corabie, de uscat [*V* și cuvintele în legătură cu *honneur*]

***HONNIE** (ho) *v* (†) a cleveți, a ocări, loc *honnit sont qui mal y pense*, al dracului să fii de gândesc rău

HONORABILITÉ *f* onorabilitate, cinste
HONORABLE *a* onorabil, vrednic de cinste, care face cinste, cinstit, *fig faire amende honorable*, a mărturisii că a greșit

HONORABLEMENT *adv* în mod onorabil, cu onoare, cu cinste

HONORAIRE [*l*] *a* onorat, de onoare, numai cu numele || *pl* onorarii, leafă (de medic, avocat, etc)

HONORARIAT *m* demnitatea de persoană onorară

HONORER [*l* honorer] *v* a onoră *a*) a

cinști, *b*) a respecta, a prețui *honorer la science*, *c*) a face onoare *honorer son pays*, a face cinste țării sale, *d*) a accepta și a plăti (ex o poliță) || *S'honorer*, 1 a dobândi onoare, 2 a se fâli cu *s'honorer d'un titre*

HONORIFIQUE *a* onorific, care aduce cinste
HONORIFIQUEMENT *adv* în mod onorific

***HONTE** *f* 1 rușine *avoir honte*, a fi rușine, *faire honte à*, a face de rușine, a rușina (pe cineva), *faire honte de*, a imputa ceva (cuiva), a dojeni pentru ceva, *il a toute honte bue*, a pierdut orice rușine, 2 ocară, necinste, *fam courre honte*, umilnă *vous en serez pour votre courre honte*, o să vă alegeți cu umilnă, o să pățiți alageaia, *fausse honte*, rușine neînțeleasă, sială neînțeleasă *V couri* 4

***HONTEUSEMENT** *adv* în mod rușinos

***HONTEUX**, **EUSE** *adv* 1 rușinos *a*) vrednic de rușine *rendre honteux*, a face de rușine, *b*) căruia îi e rușine, sficios, *c*) *n'êtes-vous pas honteux?* nu ți-e rușine? *d*) *fig le morceau honteux*, ultima bucată rămasă în farsurie și pe care nimeni n'o ia || *m* rușinos, prov *il n'y a que les honteux qui perdent*, obraznicul mănăncă praznicul

***HOP** (hopp) *int* hop!

HÔPITAL [*l* hospital] *m* spital, *fig prendre le chemin de l'hôpital*, a ruina, a cădea în mizerie, *reduire à l'hôpital*, a ruina, a sărăci

HOPLITE [gr] *m* oplit, soldat greu înarmat (la Grecii cei vechi)

***HOQUET** (ho-ké) *m* sughiț, *avoir le hoquet*, a sughița

***HOQUETTER** (hok-té) *v* a sughița [*Se conjugă ca jeter*].

***HOQUETON** (hok-ton) *m* tunică groasă de soldat (în evul mediu)

HORAIRE [*l* horarius] *a* 1 care se rapoartă la ore, 2 pe ore *mouvement horaire* mișcare pe ore || *m* orariu, programa orelor

***HORDE** (hor'd') [mongol] *f* oardă, ceată

HORDÉACÉ, **E** [*l* hordeum] *m* care seamănă cu orzul, ce ține de orz

HORDÉINE *f* substanță în pulbere din încălzirea amidonului din orz cu apă acidulată

***HOBION** (ho) *m* puma, ghiont

HORIZON [*l*-gr] *m* orizont, zare

HORIZONTAL, **E** *a* orizontal || *f* linie orizontală

HORizontALEMENT *adv* orizontal

HORIZONTALITÉ *f* însușirea de a fi orizontal

HORLOGE [*l*-gr] *f* orologiu, ceas mare

HORLOGER, **ERE** *a* al ceasornicilor || *s* ceasornicar

HORLOGERIE *f* orlogerie, ceasornicărie

HORMIS (mi') [hors mis] *prep* afară de

HORNBLÉNDE (bland') *f* *Geol* hornblendă

HOROGRAPHIE [gr] *f* *V* gnomonice

HOROGRAPHIQUE *a* ce ține de orografie

HOROMÉTRIE [gr] *f* măsurarea timpului

HOROMÉTRIQUE *a* orometric, de măsurarea timpului

HOROSCOPE [*l*-gr] *m* oroscop, prezicere

după poziția stelelor, *urer (dresser) l'horoscope* d. qq, a prezice cuiva viitorul după stele

HORREUR [l'horror] f 1 oroare a) groază, scabă a-our *horreur, de l'horreur, en horreur*, a-1 fi groază, scârbă (de cineva sau de ceva), b) ură *prendre en horreur*, a prinde ură pe cineva, c) grozăvie, *les horreurs de la guerre*, grozăviile războiului, d) pl. grozăvenii, lucruri scarboase *dure des horreurs*, a spune la scarboșeni, 2 fam. monstru, cumă, drac *une horreur d'enfant*, un monstru de copil

HORRIBLE (or) [l] a oribil a) îngrozitor, groaznic, b) cumplit

HORRIBLEMENT (oe) adv. într'un mod oribil a) îngrozitor, b) cumplit

HORRIFIER (or) v a îngrozi de spaimă

HORRIFIQUE (or) a îngrozitor

HORRIPILANT, E (or) a care te scoate din răbdări

HORRIPILATION (or) [l] f 1 tremur(iciu), fiori, 2 enervare excesivă

HORRIPILER (or) [l'horripilare] v 1 a da fiori, 2 a scoate din răbdări

***HORS** (hor) [l'foris] prep 1 afară *être hors de page*, a fi de capul său, a fi stăpân pe sine, *hors d'affaire*, afară din pericol, *hors de soi*, ieșit din sărite, *mettre hors de soi*, a scoate din sărite, *hors de prix*, peste măsură de scump, *mettre hors la loi*, a prescrie, a scoate de sub scutul legii, *hors de combat*, incapabil de a se mai bate, *hors de dispute*, neîndoios, *hors de saison*, ne la vremea sa, *hors de propos*, ne la locul său, nepotrivit, *hors ligne*, excepțional, superior, *hors de service*, care nu mai poate servi, 2 afară de *hors nous et nos amis*, afară de noi și de prietenii noștri || *hors d'ici*! afară de aici, ieși!

***HORS-D'ŒUVRE** m 1 Ark. parte ieșită afară (la un zid), 2 adaos (netrebuincios), 3 mezeluri [Plural invariabil]

***HORSE-POX** (poks) m variola calului

***HORS-LIGNE** (hor) m bucată de teren ieșită în afară din linia strader

HORTENSIA (tan) f hortensia (plantă)

HORTICOLE a care se raportă la grădini

HORTICULTEUR [l'hortus] m horticultor, grădinar

HORTICULTURE f horticultură, arta de a cultivă grădinile

HOSANNA (o-zan-na) [ebr] m osană a) rugăciune de mulțumire, b) fug chiot

HOSPICE [l'hospitium] m ospiciu a) casă de adăpost, b) gazdă într-o mănăstire

HOSPITALIER, ÈRE a ospitalier, găzduitor *frère hospitalier*, arhondar, *sœur hospitalière*, arhondăreasă

HOSPITALIÈREMENT adv. cu ospitalitate

HOSPITALISER v 1 a băga într'un azil, 2 a transforma în spital

HOSPITALITÉ [l'hospitalitas] f. ospitalitate, găzduire

HOSPODAR m hospodar

HOSTIE (os-ti) [l. hostial] f 1 jertfă lui Dumnezeu (la Evrei), 2 ostie, agneț

HOSTILE [l] a ostil a) dușmănos, b) fug dușman, potrivnic

HOSTILEMENT adv. cu dușmănie

HOSTILITÉ (os) [l'hostilitas] f ostilitate a) dușmănie, b) faptă de dușman, c) fug împotrivire

HÔTE, HÔTESSE [l'hospitem] s 1 gazdă, 2 oaspete, mosafir *recevoir des hôtes*, a primi oaspeți, 3 otelier, burtăș *table d'hôte*, masă cu preț fix (la anumită oră și împreună cu alte persoane), pensune în familie, 4 pasager într'un hotel, prov. *compter sans son hôte*, a face o socoteală greșită, 5 locuitor *les hôtes des l'air*, păsările, *les hôtes de la mer*, pești, *les hôtes de ce bois*, locuitorii acestei păduri, păsările

HÔTEL [l'hospital] m 1 casă (mare), palat *hotel des invalides*, palatul invalizilor, *hotel de Ville* a) primăria, b) prefectura Senei (la Paris), *Hôtel-Dieu*, spitalul principal (dintr'un oraș), 2 hotel, 3 *maître d'hôtel*, șef-bucătar, îngrijitorul mesei [V Suplimentu]

HÔTELLER, ÈRE (ot-l-é) s otelier, hangiu

HÔTELLERIE f han, ospătărie

***HOTTE** (hot') m 1 coș pe spate, 2 coș de sobă

***HOTÉE** (ho) f un coș plin

***HOTENTOT, E** (ho) s hotentot

***HOTTER** (ho) [hotte] v a cară cu coșu

***HOTTEREAU** (ho) m coș mic ordinar

***HOTTEUR, EUSE** (ho) m hamal cu coș pe spate

***HOU** int. pfui!

***HOUACHE, *HOUACHE** f dăra corăbiei

***HOUBLON** m Bot. hameru

***HOUBLONNER** v a pune hameru într-o băutură

***HOUBLONNIER, ÈRE** a 1 care produce hameru, 2 care ține de hameru || s persoană care cultivă hameru

***HOUBLONNIÈRE** f câmp sămănat cu hameru

***HOUE** (hu) f târnăcop

***HOUEMENT** (hu) m săpatul cu târnăcopul

***HOUER** (hu) v a săpa cu târnăcopul

***HOUETTE** (hu) f târnăcop mic

***HOUEUR, EUSE** (hu) s cel ce sapă cu târnăcopul

***HOUILLE** (hu-yai') m acțiunea huilei asupra fierului

***HOUILLE** (hu-y') f huilă, cărbune de pământ

***HOUILLE, ÈRE** (hu-yé, yer') a 1 bogat în huilă, 2 de huilă *industrie houillère* || f mină de huilă

***HOUILLEUR** (hu yeur) a lucrător în minele de huilă

***HOUILLEUX, EUSE** (hu-yeu, yeuz') a cu huilă

***HOULE** f vijelia valurilor

***HOULETTE** (hu) f 1 cață, bătă ciobănească, botau, 2 fug ciobănie, 3 grapă mică de grădinar

***HOULEUX, EUSE** (hu) a vijelios, furtunos

***HOULQUE** f V *houque*

*HOÜP' (*hup*) *int* hei' mări!
HOÜPPÉ, E (*hu*) *a* cu ciucure, cu moț
***HOUPER** (*hu*) *c* a striga hei' mări!
***HOÜPPE** (*hup*) *f* 1 ciucure, 2 moț, smoc
 (de păr), 3 vârf de arbore, 4 pământ
houppe de poudre de riz, pământ pentru pudră
***HOÜPELANDE** (*hup*) *f* manta largă fără
 maneci
***HOÜPPER** (*hu*) [*houppe*] *v* 1 a face ciu-
 curi, moțuri 2 a pieptăna (lana)
***HOÜPPETTE** (*hu*) *f* ciucure mic moț mic
***HOÜQUE** (*uk*) *f* Bot flocoșică
***HOÜRAILLER** (*hu-ra ye*) *v* a vâna cu câini
 proști
***HOÜRAILLES** (*hu-ra y*) *m* vânătoare cu
 câini proști
***HOÜRDAGE, *HOÜRDI** (*hur*) *m* 1 zidărie
 groasă, 2 prima tencueală pe un tavan, ra-
 soaleală
***HOÜRDER** (*hu*) *v* a rasoli un zid
***HOÜRET** (*hu*) *m* câine prost de vânătoare
***HOÜRI** (*hu*) [*pers*] *f* hurie, frumusețe din
 rarul lui Mahomed
***HOÜRQUE** (*hurk*) [*ol*] *f* șlep pentru mări
 furi
***HOÜR(E)A** (*hur*) *m* hura *pousser des*
hourras, a striga 'hura [Sc scie și *hurrah*]
***HOÜRVARI** (*hur*) *int* aci, caută aci
 || *m* fig lărdăciu
***HOÜSARD** *m* V *hussard*
***HOÜSEAUX** (*hu zo*) [*g.*] *m* pl ghetre
 înalte în formă de cisme
***HOÜSER** (*hu*) *c* (†) a încălta
***HOÜSETTE** (*hu*) *f* (†) ghetă
***HOÜSPILLER** (*hus*) *v* 1 smăcina, a hă-
 țana, 2 a ocari, a bălta, a scutura
***HOÜSSAGE** (*hu*) *m* măturatul cu o mă-
 tură din ilice, din pene
***HOÜSSAIE** (*hu*) *f* teren sădit cu ilice
***HOÜSSE** (*hus*) *f* 1 arșă, ciolțai, 2 îm-
 brăcănănte de scaun, de canapea, 3 blană
 cu ventură
***HOÜSSÉ, E** (*hu*) *a* acoperit cu o față,
 c'o îmbrăcăminte (o mobilă)
***HOÜSSER** (*hu*) *v* a mătura cu o mătură
 din ilice, sau pene
***HOÜSSINE** (*hu*) [*house*] *f* betigor, nuiă
***HOÜSSINER** (*hu*) *v* a bate cu nuiua, a
 scutura
***HOÜSSOIR** (*hu*) *m* mătură din ilice din
 pene, etc
***HOÜSSON** *m* V *jacon*
***HOÜX** (*hu*) *m* ilice (arboie), *petit houx*,
 ilice cu bobite toșu
***HOÜYAU** (*hoa-yo*) *m* săpoi, tainăcop cu
 lama turcită, tăiată peziș
***HI ARD** (*hu*) *m* vului de mare
***HÜBLOT** (*hu*) *m* fereștiue mobilă pentru
 luminatul și aerisitul corăbiilor
***HÜCHE** (*hus*) [*lit*] *f* 1 căpistere,
 2 ladă cu găuri (pentru pește)
***HÜCHER** *v* a țipa, a flueră câinii
***HÜCHET** *m* Blaz corn de vânătoare
***HÜE** (*hu*) *int* hă! hăis!
***HÜÉE** (*hu*) [*hue*] *f* 1 țipete la vânătoare

de lupi 2 fig huidueală, *hu, deo* *accueillir*
par des huées, a primi cu huiduei
***HÜER** (*hu-e*) *v* 1 a gonî cu țipete (lupul),
 2 fig a huidui
***HÜETTE** (*hu-et*) V *hulotte*
***HÜGUENOT** (*hug'no*), *E s* hughenot, calvi-
 nist
***HÜGUENOTE** (*hug'-not*) *f* 1 tingie de
 pământ fără picioare, 2 mașină de gătit cu
 o lingire deasupra
***HÜHAU** (*hu ho*) *int* hăis!
HÜILAGE *m* ungerea cu ulei
HÜILE [*oleum*] *f* 1 ulei, *peinture à l'huile*
 pictură în ulei, 2 untdelemn, fig *faire la*
tache d'huile a mări continuu dar pe nesimțite,
cet écrit sent l'huile, în această carte se vede
 numai decât munca autorului, *il n'y a plus*
d'huile dans la lampe, e pe ducă, 3 *les saintes*
huiles, sfântul mir *donner, recevoir les saintes*
huiles a da, a primi sfântul mir, 4 parium
 esență *huile de rose*, esenția de trandafiu,
 5 *huile de poisson*, untura de pește, *huile mi-*
nerale, de pierre, petrol, *huile lampante*, petrol
 rectificat, *huile détonnante* nitroglicerină, *huile*
a quinquet, ulei de ars, *tam huile de cotret*,
 lovituri de bete, 6 *huile de foin de morue*,
 untură de batog, de peste [V Suplimentu]
HÜILER [*huile*] *v* a unge cu ulei
HÜILERIE *f* fabrică de uleiuri
HÜILEUX, EUSE *a* ulei
HÜILIER, ÈRE *a* fabricant sau negustor
 de uleiuri || *m* vas pentru untdelemn
HÜIS (*ur*) [*ostium*] *m* (†) ușă, a *huis clos*,
 cu ușile închise
HÜISSERIE (*ûr*) *f* blana deschizăturii unei
 uși
HÜISSIER (*ur*) [*huiss*] *m* 1 ușier, apod,
 2 portărel
***HÜIT** (*huu', ur*) [*lit*] *o* num 1 opt,
 2 al optelea *Charles III*
***HÜITAIN** *m* poezioară sau stanță în opt
 versuri
***HÜITAINE** *f* 1 a *huitaine*, peste opt zile,
 2 *une huitaine*, de vie-o opt
***HÜITIÈME** (*hu-ti*) *a* al optelca, a opta
 || *f* 1 clasa a opta (= cea dintâi într'un liceu
 francez), 2 a opta parte, o optime
HÜITIÈMENT (*ti*) *adv* al optelea
HÜITRE [*ostrea*] *m* 1 stridie, 2 fig
 neghiob *quel huitre* 'ce nătărău' [V Supl]
***HÜIT-RESSORTS** *m* trăsură pe opt arcuri
HÜITRIER, ÈRE *a* de stridu || *f* locul unde
 se află o bancă de stridu
***HÜLAN** *m* V *uhlan*
***HÜLOTTE** (*hu*) *f* cu-uare huhurez
***HÜM** (*heum*) *int* ham! de!
HÜMAGE *m* sorbitul
HÜMAIN, E [*humains*] *a* uman *a*) ome-
 nesc, *b*) omenos, *mulos il faut être humain*,
 trebuie să fim milosi, *c*) *respect humain*, frica
 de ce va zice lumea || *m* pl *les humains*, ome-
 neni, muritori
HÜMAINEMENT *adv* 1 omeneste, 2 ca om
HÜMANISATION *f* umanizare
HÜMANISER [*humain*] *v* 1 a întrupă

humaniser la divinite, a întrupa dumnezeirea, 2 a pune la îndemâna omului *humanisez vos discours*, potriviti discursurile voastre cu mintea tuturor, 3 a civiliza, *fug* a îmblânzi *humaniser un sauvage*, a îmblânzi pe un sălbatic || *S'humaniser*, 1 a se face mai blând, 2 a trăi ca oamenii, a se ciopli

HUMANISME *m*, umanism *a*) cultul omenirii, *b*) doctrina umanistilor

HUMANISTE *m* 1 umanist, om versat în cunoștința limbilor și literaturilor vechi, 2 profesor sau școlar în secția clasică (liceu)

HUMANITAIRE *a* umanitar *a*) care interesează omenirea, *b*) care se ocupă de interesele omenirii (ex. filozof)

HUMANITÉ [l. humanitas] *f* umanitate *a*) natura omenescă *les faiblesses de l'humanité*, slăbiciunile naturii omenesti, *b*) omenire, *c*) omenie *trotter avec humanité*, a se purta cu omenie, *d*) clasele superioare ale liceului (în Franța) *faire ses humanités*, a urma secția clasică

HUMBLE (œnbl') [l. humilis] *a* umil *a*) plecat, smerit, *b*) jos, modest, de mijloc *humble condition*, condiție joasă

HUMBLEMENT (œn) *adv* umil, cu umilință, smerit

HUMECTANT, **E** *a* 1 umezitor, 2 răcoritor

HUMECTATION *f* umezire

HUMECTER [l. humectare] *v* 1 a umezi, a muia a uda, 2 a răcori || *S'humecter*, a se muia, *s'humecter le gosier*, a-si udă gâtulejul, a bea

***HUMER** *v* a sorbi

HUMÉRAL, **E** *a* al umărului

HUMÉRUS (russ) [l.] *m* osul brațului

HUMEUR [l. humor] *f* 1 umoare, umezeală, 2 umezeli, zemuri stricate, *humeurs froides*, gâlci, 3 *fig* umor, dispoziție, fire *humeur fâcheuse*, dispoziție nepăcută, *de bonne humeur de belle humeur*, bine dispus, cu chef, *de mauvaise humeur*, rău dispus, *d'une humeur de dogue*, foarte rău dispus, *humeur enjouée*, humor, haz, *humeur noire*, tristețe adâncă, *être d'humeur a*, *en humeur de*, a fi dispus să, a avea gust să, 4 supărare, necaz *avoir de l'humeur*, a fi necăjit, 5 toane *femme d'humeur*, femeie cu toane, 6 *par humeur*, din capriciu

HUMIDE [l.] *a* 1 ud *lunge humide*, rufe ude, 2 umed, ȳlav, igrasios || *m* ceea ce este umed, umezeala

HUMIDEMENT *adv* în casă igrasioasă

HUMIDIFICATION *f* 1 umezire, 2 umezeală

HUMIDIFIER *v* a umezi

HUMIDIFUGE *a* care fuge de umezeală

HUMIDITÉ [l. humiditas] *f* umiditate, umezeală, igrasie

HUMILIANT, **E** *a* umilitor

HUMILIATION [l.] *f* umilire

HUMILIER [l. humiliare] *v* a umili || *S'humilier*, a se umili

HUMILITÉ [l. humilitas] *f* umilință

HUMINE *f* partea constitutivă a humusului

HUMORAL, **E** [l.] *a* a umorilor, a umezelor (din trup)

HUMORISME *m* vechea teorie medicală care atribuia boile alterațiunii umorilor (zemurilor din corp)

HUMORISTE [l. humor] *a* 1 cu umor, cu haz, 2 cu toane || *m* 1 scriitor umorist, 2 medic care atribuie totul zemurilor din trup

HUMORISTIQUE *a* umoristic, scris cu umor, hazlu

HUMOIR [angl.] *m* umor, haz (ce se ascunde sub un aer serios)

HUMUS (hu-muss) [l.] *m* pământ vegetal

***HUNE** [scand.] *f* 1 cafasul catartului, mat de hune, catartul de deasupra platformei catartului de jos, 2 osie de clopot

***HUNIER** (hu) *m* pânză pusă pe un catart de cafas

***HUNTER** (heun-ter) [angl.] *m* cal dressat a sări peste obstacole

***HUPPE** (hup') [l. upupa] *f* 1 moș, 2 pupăză (pasăre)

***HUPPÉ**, **E** (hu) *a* 1 moșat, 2 *fig* *a*) bogat, bine îmbrăcat, *b*) de vază

***HURE** (hur') *f* 1 căpățână (de animale), 2 cap sbarlit [V Suplimentu]

***HURLANT**, **E** *a* urlător

***HURLEMENT** *m* 1 urlat, 2 urlat

***HURLER** (hur) [l. ululare] *v* 1 a urla, 2 a se revolta *des mots qui hurlent de se voir accouplés*, cuvinte care se revoltă de a se vedea împieunate, 3 *hurler des injures*, a injura mitocănește, prov *il faut hurler avec les loups*, trebuie să ne deprindem cu oamenii cu care trăim

***HURLEUR**, **EUSE** *s* urlător

***HURLEUSE** *f* maimuță urlătoare

HURLERBLU *m* fam hălbău

***HUBON**, **ONNE** (hu) *a* și *s* fam moșic, bădăran

***HURRAH** int V *hourrah*

***HUSSARD** (hu) [ungur] *m* husar, soldat din cavaleria ușoară [V Suplimentu]

***HUSSARDE** (hu) *f* danș unguresc || loc *adv* *a la hussarde*, prea liber

HUSSITE (hu) *m* husit, partizan al doctrinei lui Jean Hus

***HUTIN** *a* (†) încăpățânat *Louis le Hutin*

***HUTINET** *m* ciocan de lemn al dogarului

***HUTE** (hut') [g.] *f* baracă (din lemn, din paie, din pământ)

***HUTIER** (SE) (hü) *v* a-si face o baracă, colibă (care se poate muța)

***HYACINTHE** (ya) [l. -gr.] *m* 1 Bot zambilă, 2 hiacint (piatră scumpă)

HYADES (i ad') [gr.] *f* pl stele care formează fruntea zodiei Taurului

HYALIN, **E** (i-a) [gr.] *a* hialin, ca sticla (ex. quartu)

HYALOGRAPHE (i-a) [gr.] *m* hialograf, instrument de obținut chișeul unui desen servindu-ne de o oglindă de sticlă

HYALOGRAPHIE *f* arta de a desenă cu hialografu

HYALOÏDE (i-a-lo-ïd') [gr.] *a* 1 sticlos,

2 Anat *membrane hyaloide*, membrana care conține umoarea sticloasă a ochiului

HYALOTECHNIE (i-a) [gr] *f* fabricatul și lucrul sticlei

HYALURGIE (i-a) [gr] *f* arta sticlăriei

HYBRIDATION *f* producerea unei corciturii prin încrucișare de specii diferite

HYBRIDE [i] *a* hibrid *a*) corcit, *b*) alcătuit din două limbi || *s* 1 corcitură, 2 cuvând alcătuit din două limbi (ex *choléra-morbus*)

HYBRIDITÉ *f*, **HYBRIDITISME** *m* însușirea a ceea ce este hibrid

HYDARTHROSE [gr] *f* îngrămădirea de lichid seros în o încheietură

HYDATIDE (i) [gr] *f* limbrici

HYDATIQUE *a* cu limbrici

HYDATISME (i) [gr] *m* galgăitul unui lichid (în o cavitate)

HYDRACIDE *m* hidracid, acid compus din hidrogen și un corp oarecare

HYDRAGOGUE (i) [gr] *m* (†) purgativ violent

HYDRANGELLE, **HYDRANGÉE** *f* gen de plante cu hortensia ca tip

HYDRARGYRE (i) [gr] *m* (†) mercur

HYDRARGYRIQUE *a* mercurial

HYDRARGYRISME *m* intoxicație prin mercur

HYDRATABLE *a* ce poate fi hidratat

HYDRATATION (i) *f* prefacere în hidrat, amestecare cu apă

HYDRATE (i) *m* hidrat, corp compus din apă și un acid sau un oxid

HYDRAULIQUE (i) [gr] *a* hidraulic, împins de apă || *f* hidraulică, știința întrebunțării apelor

HYDRATÉ, **E** *a* hidratat, amestecat cu apă

HYDRAZINE *f* hidrazină (gaz din azot și hidrogen)

HYDRE (idr-) [i-gr] *f* hidră *a*) șarpe de apă dulce, *b*) balaur, *c*) *hydre de Lerne*, balaur cu șapte capete, *d*) *fig* flagel

HYDRÉMIE [gr] *f* boală prin îngrămădirea de serum în sânge

HYDROCANTHARE *a* (coleopteri) cari trăiesc în apă

HYDROCARBONATE (i) *m* hidrocarbonat

HYDROCARBURE (i) *m* hidrocarbură, hidrogen carbonat

HYDROCÈLE (i) [gr] *f* hidrocel, umflătură în țesătura celulară

HYDROCÉPHALE (i) [gr] *a* hidrocefal, cu apă în cap || *f* boala apei în cap

HYDROCOTYLE (i) [gr] *f* gen de ombilici care trăiesc în mlaștină

HYDRODINAMIQUE (i) [gr] *f* Fiz hidrodinamică, partea care se ocupă cu mișcarea, greutatea și echilibrul fluidele || *a* hidrodinamic

HYDROFUGE (i) [gr-l] *a* ce ferește de umezeală

HYDROGÉNATION *f* hidrogenare, combinare cu hidrogen

HYDROGÈNE (i) [gr] *m* hidrogen,

HYDROGÈNE, **E** *a* cu hidrogen

HYDROHÈNER *v* a hidrogena, a combina cu hidrogen

HYDROGRAPHE (i) *m* hidrograf, cel ce se ocupă cu studiul apelor

HYDROGRAPHIE (i) [gr] *f* hidrografie *a*) descrierea apelor, *b*) apele unei regiuni, *c*) știința care tratează despre regimul apelor

HYDROGRAPHIQUE *a* hidrografic

HYDROLAT (i) *m* hidrolat, apă cu aromă din plantele mirositoare sau substanțele aromatice

HYDROLÉ (i) *m* medicament preparat, apă aromatizată

HYDROLOGIE (i) [gr] *f* hidrologie, studiul apelor

HYDROLOGIQUE *a* hidrologic

HYDROLOGUE (i) *m* hidrolog, cel ce se ocupă cu studiul apelor

HYDROMANCIE (i) [i-gr] ghicitul prin apă

HYDROMEL (i) [gr] *m* hidromel, mied (băutură din apă și miere)

HYLROMÈTRE (i) *m* hidrometru, instrument de măsurat greutatea, densitatea și forța lichidelor

HYDROMÉTRIE (i) [gr] *f* hidrometrie, știința măsurării apei

HYDROPÉRICARDE (i) *f* Med îngrămădirea de serozitate în pericard

HYDROPHILE (i) [gr] *a* care absoarbe apa, care e lacom de apă || *m* gen de coleoptere cari trăiesc în apă

HYDROPHOBE (i) [gr] *a* și *s* hidrofob *a*) care urăște apa, *b*) *pop* turbat

HYDROPHOBIE (i) [gr] *f* hidrofobie *a*) scârbă de apă, *b*) *pop* turbare

HYDROPTALMIE (i) [gr] *f* Med distensiunea globului ocular prin o presiune interioară prea tare

HYDROPIQUE (i) *a* [i-gr] și *s* hidrofic

HYDROPSIE (i) *f* hidropizie, îngrămădire de apă în corp, dropică

HYDROSCOPE (i) [gr] *m* hidroskop, cel ce poate recunoaște prezența unui izvor subteran

HYDROSCOPIE (i) *f* hidroscoapie, arta de a recunoaște prezența de zivoare subterane

HYDOSILICATE *m* silicat hidratat

HYDOSILICIEUX, **EUSE** *a* cu apă și silice

HYDROSTATIQUE (i) [gr] *f* hidrostatică, știința greutății lichidelor || *a* hidrostatic *a*) privitor la hidrostatică, *b*) care determină greutatea specifică, densitatea corpurilor

HYDROSULFATE (i) *m* V *sulfhydrate*

HYDOSULFITE (i) *m* sare din acidul hidrosulfuros

HYDOSULFUREUX, **EUSE** (i) *a* hidrosulfuros (acid) obținut prin combinarea acidului sulfuric cu hidrogen

HYDOSULFURIQUE (i) *a* V *sulfhydrique*

HYDROTHERAPIE (i) [gr] *f* hidroterapie, vindecare cu apă rece

HYDROTHERAPIQUE (i) *a* de hidroterapie

HYDROTIMÉTRIE (i) [gr] *f* măsurarea cantității de săruri care are a unei ape

HYDREURE (i) *m* hidrură, compus din hidrogen cu un corp simplu

HYÈNE (yen) [gr] *f* Zool hienă

HYÉNIDÈS (yé) *m pl* familia de mamifere carnasiere cu hiena ca tip

HYGIÈNE (i-ji) [gr] *f* igienă, studiul mediilor în care omul trăiește și modul de a le îmbunătăți

HYGIÈNIQUE (i) *a* igienic

HYGIÈNIQUEMENT *adv* în mod igienic, după legile igienei

HYGIÉNISTE (i) *m* igienist, cel ce se ocupă în special cu igiena

HYGROMA (i) *m* inflamațiunea pungilor seroase

HYGROMÈTRE (i) [gr] *m* higrometru, instrument de determinat gradul de umezeală a aerului

HYGROMÉTRIE (i) *f* higrometrie, știința care are de scop a determina gradul de umezeală a atmosferei

HYGROMÉTRIQUE (i) *a* higrometric

HYGROSCOPE (i) [gr] *m* higroscop, instrument arătător al umezelei aerului

HYGROSCOPIQUE *a* higroscopic

HYLOB(IE) (i) *m* gârgărița pinului

HYMEN (i-mén) [i-gr] *m* 1 himen (la fecioare), 2 himen, căsătorie, 3 *fig* unire, împreunare *l'hymen de la force et de la ruse*, unirea puterii cu șiretenia

HYMÉNÉE (i) *m* 1 himen, căsătorie, 2 zeia căsătoriei, 3 himen (la ciuperca)

HYMÉNIIUM (om) *m* membrana cu elementele de fecundație la ciuperca

HYMÉNOMYCÈTES *m pl* grup de ciuperca cu elemente de fecundație

HYMÉNOPHYLLÈES *f pl* familie de fugere

HYMÉNOPTÈRES (i) [gr] *a și m pl* insecte cu 4 aripi membranoase

HYMNE (imn) [i-gr] *m* imn *ab*) (la cei vechi) poemă în onoarea zeilor, a eroilor, *c*) *fig* cântare || *f* imn, cântare bisericască

HYOIDE (i-o-id) [gr] *a* (osul) hioid, al limbei

HYOIDIEN, ENNE (i-o-i) *a* care e în legătură cu osul limbei

HYPALLAGE (i) *f* întrebunțarea nefirească a unei fraze

HYPERBATE (i) [gr] *f* inversiune (de cuvinte)

HYPERBOLE (i) [i-gr] *f* 1 *Ret* iperbolă, exagerare, 2 *Geom* iperbolă, curbă dela un punct al căreia ducând două raze spre cele două focare, diferența dintre aceste raze este aceeași

HYPERBOLIQUE (i) *a* iperbolic *a*) care exagerează, *b*) care are forma unei iperbole *miroir hyperbolique*, oglindă în forma unei iperbole

HYPERBOLIQUEMENT (i) *adv* iperbolic, în mod exagerat

HYPERBOLISER (i) *v* a exagera

HYPERBOLISME (i) *m* uzul excesiv al iperbolei, exagerare

HYPERBOLOÏDE (lo-id) *a* Fiz care seamănă cu o iperbolă || *m* idem, suprafața născută din mișcarea unei iperbole în jurul uneia din axele sale

HYPERBORÉE sau **HYPERBORÉEN, ENNE** (i) [i-gr] *a* situat spre nord de tot

HYPERCRITIQUE (i) [gr] *m* critic, exagerat, care nu iartă nimic

HYPERDULIE (i) [gr] *f* cultul sf Fecioare

HYPERESTHÉSIE (i) [gr] *f* Med sensibilitate prea mare

HYPER(H)ÉMIE (i) [gr] *f* congestiunea sângelui într'un organ

HYPERGÉNÈSE (i) [gr] *f* dezvoltarea anormală a unui element anatomic

HYPERMNÉSIE (i) [gr] *f* excitarea anormală a memoriei

HYPERSÉCRÉTION (i) *f* secrețiune de o abundență neobișnuită

HYPERTROPHIE (i) [gr] *f* hipertrofie, umflarea unui organ

HYPERTROPHIÉ, E (i) *a* hipertrofiat, umflat

HYPERTROPHIER (S) (i) *v* a se hipertrofia, a se umfla prea mult

HYPERTROPHIQUE (i) *a* hipertrofic

HYPETHRE (i) [gr] *a* sub cerul liber, fără acoperiș

HYPNOSE (i) [gr] *f* hipnoză, somn artificial

HYPNOTIQUE (i) [gr] *a* hipnotic, provocat prin mijloace artificiale || *m* leac adormitor

HYPNOTISER (i) *v* a hipnotiza, a adormi cu puterea privirii

HYPNOTISEUR (i) *m* hipnotizator

HYPNOTISME (i) *m* hipnotism, adormire prin puterea privirii

HYPOCAUSTE (i) [gr] *m* 1 cuptor subteran pentru încălzitul băilor sau al camerilor, 2 odaie astfel încălzită

HYPOCHLOREUX, EUSE (i) *a* 1 hipocloros *a*) compus din clor și oxigen, *b*) (acid) compus din clor, hidrogen și oxigen

HYPOCHLORITE (i) *m* Chim sare din acidul hipercloruros

HYPOCONDRE (i) [i-gr] *m* 1 deșerturile pântecului, 2 *V* *hypocondriaque*

HYPOCONDRIAQUE (i) [i-gr] *a* dela deșerturile pântecului || *s* hipocondru, splinatic, *jam* nebul

HYPOCONDRIE (i) *f* hipocondrie, *fig* tristețe adâncă, stare posomorită

HYPOCRISTIQUE (i) [gr] *a* care îndulcește (*fuille* în loc de *fille*)

HYPOCRISIE (i) [gr] *f* hipocrizie, fățărnicie, prefăcătorie

HYPOCRITE (i) [gr] *a și s* hipocrit, fățărnic, prefăcut

HYPOCRITEMENT (i) *adv* în mod hipocrit, cu fățărnicie

HYPODERMIQUE (i) [gr] *a* hipodermic, făcut sub piele

HYPOGASTRE (i) [gr] *m* partea de jos a pântecului, burtă

HYPOGASTRIQUE (i) *a* hipogastric,

HYPOGÉE (z) [l-gr] *m* hipogeu a) construcție subterană, b) mormânt subteran (la cei vechi)

HYPOGLOSSE (v) [gr] *a* (nervul) de sub limbă

HYPOGLOSSITE (v) *f* hipoglosită, inflamație dedesubtul limbii

HYPOGYNE (v) [gr] *a* Bot care se înselează dedesubtul ovarului

HYPOPHOSPHATE (v) *m* hipofosfat, sare din acidul hipofosforic

HYPOPHOSPHITE (v) *m* hipofosfit, sare din acidul hipofosforos

HYPOPHOSPHOREUX, EUSE (z) *a* hipofosforos, compus din fosfor cel mai puțin oxigenat

HYPOPHOSPHORIQUE (v) *a* hipofosforic, (acid) format din oxidația fosforului la aerul liber

HYPOSCÉNium (om') [gr] *m* zid care susține scena dinspre orchestră (la cei vechi)

HYPOSTASE (v) [gr] *f* Teol ipostază, persoană deosebită

HYPOSTATIQUE (v) *a* Teol care formează o singură persoană

HYPOSTYLE (z) [gr] *a* hipostil, cu tavanul sprijinit de coloane

HYPOSULFATE (v) *m* hiposulfat, sare din acidul hiposulfuric

HYPOSULFITE (v) *m* hiposulfid, sare din acidul hiposulfuros

HYPOSULFUREUX, EUSE (z) *a* hiposulfuros, (acid) compus din sulf și oxigen

HYPOSULFURIQUE (v) *a* hiposulfuric, (acid) compus din sulf și oxigen în mai mare cantitate

HYPOTÉNUSE (z) [l-gr] *f* ipotenuză, latură opusă unghiului drept

HYPOTHÉCAIRE ((z) [l gr] *a* ipotecar a) care are sau dă drept de ipotecă, b) care împrumută pe ipotecă

HYPOTHÉCAIREMENT *adv* pe ipotecă

HYPOTHÈQUE (v) [l-gr] *f* ipotecă, amanet

HYPOTHÉQUER (v) *v* a ipoteca a) a pune amanet, b) a garanta prin o ipotecă *hypothéquer une créance*, a garanta o datorie prin o ipotecă, c) *fig* a angaja, a scântă *hypothéquer l'avenir*, a scântă viitorul, d) *être mal hypothéqué*, a se afla într-o mare încurcătură, a fi tare bolnav [Se conjugă ca *accélérer*]

HYPOTHÈSE (v) [l-gr] *f* ipoteză, presupunere

HYPOTHÉTIQUE (z) [l gr] *a* ipotetic, întemeiat pe presupuneri, îndoișos

HYPOTHÉTIQUEMENT (z) *adv* prin ipoteză, prin presupunere

HYPOTYPOSE (z) [l gr] *f* ipotipoză, descrierea în colorile cele mai vii

HYPOMETRE (v) [gr] *m* ipsometru, instrument de măsurat înălțimea locurilor

HYPOMÉTRIE (v) [gr] *f* ipsometrie, știința măsurării înălțimilor

HYPOMÉTRIQUE (v) *a* ipsometric, privitor la măsurarea înălțimii

HYRCANIEN, ENNE (ur) *a* și *s* din Ircania

HYSOPE (v) [gr] *f* isop (plantă aromatică excitatoare)

HYSTÉRIE (v) [gr] *f* isterie (boală nervoasă)

HYSTÉRIQUE (z) [gr] *a* și *s* isteric

HYSTÉROCELE (z) [gr] *f* Med hernia matriței

HYSTÉROTOMIE (z) [gr] *f* operațiune cezariană

I

I *m* (litera) i, *mettre les points sur les i*, a spune verde ce are de spus

IAMBE (y-anb') [l gr] *m* iamb a) picior de vers compus din o silabă scurtă și alta lungă (—), b) *pl* poemă satirică violentă

IAMBIQUE (y-an) *a* iambic compus din iambl || *m* vers iambic

IBÉRIE *f* Bot V *thlaspi*

IBÉRIEN, ENNE sau **IBÉRIQUE** *a* iberic (spaniol)

IBIDEM (deni)' [l] *adv* ibidem, în același loc, tot acolo

IBIS (z biss) [l-gr] *m* ibis (pasare aleghătoare)

ICAQUIER *m* arbori rozacei cu fructe comestibile din regiunile tropicale

ICARIEN, ENNE *a* din Icaria

ICBERG (berg) [scand] *m* sloiu mare de gheață rupt dintr'un ghețar polar

ICELUI, ICELE *a* (†) acesta, aceasta; d'z-celui, acestuia *la maison d'icelui*, casa acestuia

ICHNEUMON (z) [gr] *m* ichneumon 1 mamifer mic venerat de Egipteni, 2 insectă cu patru arpi și un boi de înțepat

ICHOGRAPHIE (z) *m* arhitect ce dă planul geometric al unei clădiri

ICHOGRAPHIE (z) [gr] închipuirea în plan geometric și orizontal a unui edificiu

ICHOR (kor) [gr] *m* 1 sângele zeilor (în poemele omerice), 2 Med puroiu

ICHOREUX, EUSE *a* puroios

ICHTIS (z-tiss) *m* transcripție în caractere romane a monogramului grec al lui Christ

ICHTYOLLE (z) *m* cleiu de pește

ICHTYOIDE (z u-o-ld') [gr] *a* ictioid, care seamănă cu un pește || *m* amfibiu pisciform

ICHTYOL (z) *m* ictiol, ulei sulfuros extras din o rocă de păcură

ICHTYOLITHE (z) *m* ictiolit, pește fosil

ICHTHYOLOGIE (z) [gr] *f* ictiologie, studiul peștilor

ICHTHYOLOGIQUE (z) *adv* ictiologic, ce ține de studiul peștilor

ICHTHYOLOGISTE (z) *m* ictiolog, cel ce se ocupă cu studiul peștilor

ICHTYOPHAGE sau **ICHTHYOPHAGE** (z) [gr] *m* ictiofag, mănăcător de pește,

ICHTYOPHAGIE (ik) [gr] *f* ictiofagie, obi-
ceiu de a se nutri des cu peste

ICHTYOSAURE sau **ICHTHYOSAURE** (ik)
[gr] *m* ictiosauri (reptil uriaș fosil)

ICHT(H)YOSE (ik) [gr] *f* ictioză, boală în
care pielea se cojește, se face ca solzii

ICI [l] *ecce hic* *adv* aici, aci *par* *ici*, pe aici,
ici *bas*, aici în lumea aceasta, *d'ici*, de aici,
d'ici la, până atunci, *d'ici à demain*, de (arum)
până mâine, *d'ici en huit*, *d'ici a huitaine*, de
azi în opt zile

ICONE [gr] *f* icoană

ICONOCLASME *m* **ICONOCLASIE** *f* învă-
țătura sfărâmătoare de icoane

ICONOCLASTE [gr] *m* iconoclast, sfărâ-
mător de icoane

ICONOGRAFIE *m* iconografie, descrierea al-
toanelor (de pictură, sculptură)

ICONOGRAPHIE [gr] *f* iconografie *a*) știin-
ța icoanelor produse de pictură, sculptură și
celelalte arte plastice, *b*) colecțiune de ase-
menea icoane

ICONOGRAPHIQUE *a* iconografic

ICONOLÂTRE [gr] *s* închinător la icoane

ICONOLÂTRIE [gr] *f* închinare la icoane

ICONOLOGIE [gr] *f* iconologie, explicarea
icoanelor, a sculpturilor din vechime

ICONOLOGISTE, **ICONOLOGUE** (log') *m*
iconolog, cel ce se ocupă cu explicarea icoanelor
etc din vechime

ICONOSTASE [gr] *m* iconostas

ICOSAÉDRE (za) [l-gr] *m* Geom icosaedru,
solid cu douăzeci de fețe

ICOSANDRE (zan) *a* cu douăzeci de stamene
sau mai multe

ICOSANDRIE (zan) [gr] *f* icozandrie, clasă
de plante cu douăzeci de stamene

ICTERE [l-gr] *m* icter, gălbănare

ICTÉRIQUE *a* de gălbănare || *s* cel bolnav
de gălbănare

IDÉAL, **E** [l] *a* ideal *a*) închipuit, *b*) de-
săvârșit *beaute idéale*, frumusețe desăvârșită
|| *m* ideal, desăvârșire tipul perfecției *Pl des*
ideals sau *des ideaux*

IDÉALEMENT *adv* în mod ideal

IDÉALISATION *f* idealizare

IDELISER *v* a idealiza

IDÉALISME *m* idealism *a*) sistem filozofic
care nu acordă existența decât ideei, *b*) ur-
mărirea idealului

IDÉALISTE *s* și *a* idealist

IDÉALITÉ *f* idealitate, însușire a ceea ce
este ideal

IDÉE [l gr] *f* idee *a*) închipuire, *on n'a*
pas d'idée de cela, nu-ți poți închipui aceasta,
avoir idée que, a-și închipui că, *b*) gând,
cuget *en idee*, în gând, în minte, *changer d'i-*
dée, a-și schimba gândul, a se răzgândi, *il me*
vient à l'idée, îmi trece prin gând, *idée fixe*,
toană, *c*) amintire vagă *j'ai quelque idée d'a-*
voir vu cela, îmi aduc parcă aminte a fi văzut
aceasta, *d*) închipuire falsă, visuri *se repaire*
d'idées, a se hrăni cu visuri, *ce ne sont que des*
idées, is numai visuri goale, *e*) cunoștință
n'avoir pas la première idée de, a nu avea

cea mai mică cunoștință despre ceva, *avoir de*
l'idée, a fi inteligent, *f*) părere *avoir une triste*
idée de quelqu'un, a avea o proastă idee de
cineva, *g*) planul (unul lucru), *h*) fam *une idée*,
o idee, foarte puțin

IDEM (idem) [l] *adv* idem, același, aceeași

IDENTIFICATION (dan) *f* identificare

IDENTIFIER *v* a identifica *a*) a face iden-
tic, la fel, a contopi, *b*) a găsi identitatea
identifur les criminels, a găsi identitatea cri-
minalilor, *c*) a cuprinde două lucruri sub o
idee || *S'identifier*, a se identifica *a*) a se face
identic, *b*) a pătrunde bine în înunța altuia,
a intra în pielea cuiva

IDENTIQUE [ml] *a* identic, la fel, deop-
trivă cu

IDENTIQUEMENT *adv* identic

IDENTITÉ [l] identitas *f* identitate *a*) însu-
șirea de a fi la fel cu altul, asemănare, *b*) însu-
șirea de a fi aceeași persoană

IDÉOGRAMME [gr] *m* ideogram, semn care
exprimă ideea nu sunetul vorbirii

IDÉOGRAPHIE [gr] *f* ideografie, reprezen-
tarea ideilor prin semne

IDÉOGRAPHIQUE *a* ideografic

IDÉOLOGIE [gr] *f* ideologie, știința ideilor

IDÉOLOGIQUE *a* ideologic

IDÉOLOGISTE sau **IDÉOLOGUE** (log') *m*
ideolog *a*) cel ce se ocupă cu ideologia, *b*) (iron)
visător

IDES (id') [l] idus *f* pl idele, a 15-a zi (în
Martie, Maiu, Iulie, Octombrie), a 13-a zi (în
celelalte luni)

IDIOMATIQUE *a* idiomatic, privitor la
idiome

IDIOME [l-gr] *m* idiomă *a*) limbă, *b*) dia-
lect *l'idiome provençal*, dialectul provençal

IDIOPATHIE [gr] *f* idiopatie *a*) boală pro-
pria, care nu e consecință altuia, *b*) aplecare
deosebită spre ceva

IDIOPATHIQUE *a* idiopatic

IDIOSYNCRASIE (sên) [gr] *f* idiosincrazie,
dispoziție, fire personală

IDIOSYNCRASIQUE (sên) *a* idiosincrasic,
privitor la firea personală

IDIOT, **E** [l gr] *s* idiot, tâmpit || *a* de idiot,
idiotesc

IDIOTIE (si) *f* idioție, idioție

IDIOTISME (ism') [l gr] *m* 1 idiotism,
construcție sau expresie proprie unei limbi, 2
idioție

IDONE [l idoneus] (t) *a* convenabil, po-
trivit

IDOLÂTRE [l-gr] *a* și *s* idolatru *a*) închi-
nător la idoli, *b*) fig rubitor, înfocat

IDOLÂTRER *v* a idoltra *a*) a se închina
la idoli, *b*) fig a rubi cu înfocare || *S'idolâtrer*,
a se rubi cu înfocare

IDOLÂTRIE *f* idolatrie *a*) închinare la idoli,
b) fig patimă înfocată

IDOLE [l-gr] *f* idol *a*) figură, statuie de zei
mimoși, *b*) fig obiect de adorațiune, înunța
cea mai rubită

IDUMÉEN, **ENNE** *a* și *s* idumeu, (qm) dîn
Idumeea.

IDYLLE [i-gr] *f* idilă *a* poezie amoroasă (de genul pastoral), *b*) *fig* dragoste gingașă și naivă

IDYLLIQUE *a* idilic, de idilă

IF (iff) *m* 1 tisă (copac), 2 stâlp cu triumfuri în varf (pentru lampioane de iluminat)

ICNAME (in yam') *f* plantă agățătoare a cărei rădăcină dă o substanță alimentară

IGNARE (in-yar) [i] *a* neștiutor, incult

IGNÉ, **E** (ig') [i] igneus) *a* 1 de foc, focos,

2 produs prin foc *roche ignée*

IGNESCENCE (ig) *f* însușirea de a se aprinde

IGNESCENT (ig-né-san), **E** [i] ignis] *a* care se aprinde

IGNICOLE (ig) [i] ignis, colere] *m* închinător la foc

IGNIFÈRE (ig) [i] *a* care transmite focul

IGNIFUGE (ig) [i] *a* care face să nu se mai aprinză

IGNIPUNCTURE (ig, ponk) *f* Med arderea (unei răni) cu un ac lung roșit la foc

IGNITION (ig) [i] ignis] *f* 1 ardere, 2 roșirea unui metal la foc

IGNIVORE (ig) [i] *a* mancător de foc

IGNOBLE (in yobl') [i] *a* mârșav

IGNOBLEMENT *adv* mârșav

IGNOMINIE [i] *f* 1 ocară, rușine, 2 mârșăvie

IGNOMINEUSEMENT *adv* cu rușine, în mod mârșav

IGNOMINIEUX, **FUSE** (in-yo) *a* rușinos

IGNORAMMENT *adv* (†) din neștiință

IGNORANCE (in-yo) [i] *f* ignoranță, neștiință, prostie, *par ignorance*, din neștire

IGNORANT, **E** (in-yo) *a* ignorant *a*) care nu știe nimic, *b*) care nu și cunoaște (meseria), *c*) care nu se pricepe în ceva || *s* ignorant, neștiutor, prost

IGNORANTIN (in-yo) *a* și *m* ignorantin *a*) numele călugărilor cari îngrijeau de săraci, *b*) (mon) călugăr dela școalele creștine

IGNORANTISME (in-yo) *m* teoria că învățătura este vătămătoare

IGNORANTISSIME (in-yo) *adv* *fam* ignorant în cel mai înalt grad

IGNORÉ, **E** (in-yo) *a* ignorat, neștiut

IGNORER (in yo) [i] ignorer] *v* *a* ignora *a*) a nu ști *je n'ignore pas*, știu bine, *b*) a nu cunoaște, a nu ști ce este *ignorer le malheur*, a nu ști ce este nenorocirea || *S'ignorer*, a nu se cunoaște, a nu avea încredere în sine

IGUANE (gu) *m* iguan, reptil saurian cu colori strălucitoare

IGUANIDÉS (gu) *m* *pl* familie de reptili saurieni cu iguanul ca tip

IGUANODON (gu) *m* reptil uriaș, fosil în cretaceu

IL [i] ille] *pron* el

ILANG-ILANG (v-lan-v-lan) *m* Bot plantă ce dă parfumul ilan-ilang

ÎLE [i] insula] *f* insulă

ILÉON sau **ILÉUM** (om') [ml] *m* ileon, par-tea lungă a mațului subfire

ILES [i] ilia] *m* *pl* deșertul pântecelui

ÎLET *m* insulă foarte mică

ILÉUS (us) [i gr] *m* astuparea intestinului

ILLAQUE [i ileus] *a* Med iliac, din pricina astupării pântecelui *passion illaque*

ILLAQUE [i] *a* ihaic, ce ține de solduri *os illaque*

ILLÉGAL, **E** [i] *a* ilegal, nedrept

ILLÉGALEMENT *adv* ilegal, pe nedrept

ILLÉGALITÉ *f* ilegalitate, nedreptate

ILLÉGITIME [i] *a* nelegitim *a*) care nu e conform legii, *b*) din flori *enfant illégitime*, copil din flori, *c*) nedrept, fără cuvânt *prétention illégitime*, cerere nedreaptă

ILLÉGITIMEMENT *adv* nelegitim

ILLÉGITIMITÉ *f* nelegitimitate *a*) însușirea de a nu fi conform legii, *b*) nedreptate, netemeinicie

ILLETTRÉ, **E** *a* neliterat *a*) neînvățat, *b*) fără știință de carte, *c*) ce nu știe nici citi, nici scrie

ILLIBÉRAL, **E** *a* neliberal

ILICITE [i] *a* ilicit, nepermis

ILICITEMENT *adv* în mod ilicit, nepermis

ILICO [i] *adv* numai decât [V Supl]

ILLIMITABLE *a* ce nu poate fi limitat

ILLIMITATION *f* nemărginire

ILLIMITÉ, **E** *a* nelimitat, nemărginit

ILLISIBILITÉ *f* neputința de a putea fi citit

ILLISIBLE *a* lizibil *a*) necitit, *b*) de necitit

ILLISIBLEMENT *adv* ilizibil, în așa fel ca să nu să poată citi

ILLOGICITÉ *f* nelogică

ILLOGIQUE *a* nelogic

ILLOGIQUEMENT *adv* nelogic

ILLOGISME *m* V *illogisme*

ILLUMINABLE *a* ce poate fi iluminat

ILLUMINATEUR, **TRICE** [i] *s* 1 luminător, 2 făcător de iluminat

ILLUMINANT, **E** *a* care luminează

ILLUMINATION [i] *f* 1 iluminare, 2 luminare, 3 *fig* inspirație, lumină

ILLUMINÉ, **E** *a* 1 iluminat, 2 *fam* chirchilit || *s* iluminat, om inspirat

ILLUMINER [i] iluminare] *v* *a* ilumina *a*) a împodobi cu iluminat, *b*) a lumina

ILLUMINISME *m* părerea iluminatilor

ILLUSION [i] *f* iluziune *a*) amăgire, nă-lucire, *faire illusion*, a amăgi, a înșela, *se faire illusion*, a se înșela, *b*) *pl* închipuire

ILLUSIONNER *v* *a* amăgi || *S'illusionner*, a și face iluzii

ILLUSIONNISTE *m* V *prestidigitateur*

ILLUSOIRE [i] *a* iluzoriu *a*) amăgitor, *b*) zadarnic

ILLUSOIREMENT *adv* în mod iluzoriu, în-ti'un chip amăgitor

ILLUSTRATEUR *m* ilustrator, desenator de ilustrații

ILLUSTRATION [i] *f* 1 ilustrare *a*) glori-ficare, *b*) împodobire în gravuri, 2 ilustrație

a) glorie, fală, *b*) persoană ilustră, *c*) gravură

ILLUSTRE [i] *a* ilustru, renumit, famous

ILLUSTRÉ, **E** *a* ilustrat *a*) devenit ilustru,

b) ornat cu gravuri

ILLUSTRER [i] ilustra] *v* *a* ilustra *a*)

a face faimos, b) a împodobi cu gravuri, c) a explica prin citate, note (un text) || *S'illustrer*, a se ilustra, a se deosebi în ceva

ILLUSTRISIME [i] a foarte ilustru prea luminat (titlu)

ILLUTATION f ungere cu noroiu

ILLUTER [i lutum] o 1 *Med* a scălda într'un noroiu medicinal, 2 a unge cu noroiu

ILLYRIEN, ENNE a și s (locuri) din Iliria

ÎLOT [île] m 1 insulă mică, ostrov, 2 grup de care izolate unele de altele

ILOTE [gr] m ilot, rob

ILOTSME m starea de ilot, robie

IMAGE [i imaginem] f imagine a) chip, asemănare *cet enfant est l'image de son pere*, acest copil e leit tată-său, b) icoană *image de la Vierge*, icoana sfintei Fecioare, *être sage comme une image*, a fi tare cuminte, c) figură *feuille d'images*, foaie cu figuri, d) *fig* pildă, figură *parler en images*, a vorbi în pilde, e) chip oglindit

IMAGÉ, E a plini de imagini, figurat (ex stilul)

IMAGER o a ornă cu figuri, cu imagini

IMAGERIE f fabrică, magazin, negoț de icoane

IMAGIER, ÈRE a de icoane || s fabricant, vânzător de icoane iconar

IMAGINABLE a imaginabil, ce se poate închipui

IMAGINAIRE [i] a imaginar, închipuit

IMAGINANT, E a închipuitor

IMAGINATIF, IVE a imaginativ, născocitor

IMAGINATION [i] f 1 imaginare, puterea de a imagina, de a născoci, 2 imaginație a) închipuire, gând, b) idee greșită, fără temei *c'est une pure imagination*, e o simplă părere greșită

IMAGINER [i imaginare] o a imagina a) a închipui *vous n'imaginez pas*, nu vă puteți închipui, b) a inventa, a născoci || *S'imaginer*, a-și imagina a) a-și închipui, a crede, b) a-și băga în cap

IMAN, IMAM (i-man') [ar] m iman, preot mahomedan, șef

IMANAT m demnitatea de imam

IMARET (re) [turc] m ospățerie gratuită

IMBATTABLE (en) a de nebătut, ce nu poate fi bătut

IMBÉCILE (en) [i] a imbecil a) nătărău, b) becnic

IMBÉCILEMENT (en) adv ca un neghiob, neghiobeste

IMBÉCILLITÉ (en) [i imbecillitas] f imbecilitate a) becnicie, b) neghiobie

IMBERBE (en) [i] a imberb a) fără barbă, b) *fig* foarte tânăr

IMBIBER (en) [i imbibere] o a imbibă, a muia || *S'imbiber*, a se imbibă, a se muia

IMBIBITION (en) f imbibare, muire (în)

IMBOIRE [emboire] o (rar) a imbiba

IMBRICATION (en) f acoperitură cu olane (unele peste altele)

IMBRIFUGE (en) a prin care nu pătrunde ploaia,

IMBRIQUÉ, E (en) [i imbricatus] a acoperindu-se ca niște olane

IMBRIQUER (en) o a așeza astfel ca să se acopere unele pe altele ca niște olane

IMBROGLIO (en-bro-yo) [it] m imbroho, a) încurcătură, b) piesa de teatru cu o intrigă foarte încurcată

IMBRÛLABLE (en) a ce nu poate arde

IMBU, E (en) [imboir] a pătruns, îmbuibat (de)

IMBUCCATION (en) [bucca] f băgare în gură

IMBUVABLE (en) a de nebăut, ce nu se poate bea

IMITABLE [i] a imitabil, ce se poate imita

IMITATEUR, TRICE [i] s imitator, care imită

IMITATIF, IVE a imitativ, ce caută a imita

IMITATION [i] f 1 imitare, 2 imitațiune, copie *d'imitation*, en *imitation*, imitat, d *l'imitation de*, după exemplul, luând ca model

IMITER [i imitari] o a imita a) a face în tocmă, la fel, b) a se lua după, a lua ca model

IMMACULÉ, E (im) a imaculat, nepătat *l'immaculée conception*, nașterea Prea-curatei

IMMANENCE (im) f imanență, statornicie

IMMANENT, E (im) [i] a imanent a) care există, rezidă care lucrează în sine, b) statornic

IMMANGEABLE (im sau en) a de nemâncat, ce nu se poate mânca

IMMANQUABLE (im sau en) a nelipsit, ce trebuie să se întâmple

IMMANQUABLEMENT (im sau en) adv negresit, fără doar și poate

IMMARCESIBLE (im) a care nu se poate vesteji

IMMARIABLE (im) a greu de căsătorit, ce nu se poate căsători

IMMATÉRIALISER (im) o a imaterializa, a face să nu mai fie material

IMMATÉRIALISME (im) m Fil immaterialism, sistem care neagă materialismul

IMMATÉRIALITÉ (im) f immaterialitate, însușirea de a nu fi material

IMMATÉRIEL, ELLE (im) a imaterial, care nu e făcut din materie

IMMATÉRIELLEMENT (im) adv în mod imaterial

IMMATRICULATION (im) f. înmatriculare, înscriere în matriculă

IMMATRICULE (im) f 1 înscriere într'un registru public, 2 înscrierea unui portărel în corporația portăreilor unui tribunal

IMMATRICULER (im) o a înmatricula, a trece în matriculă, în registru

IMMATURETÉ (im) f nematuritate, stare necoaptă

IMMÉDIAT, E (im) [i] a imediat. a) nemijlocit, b) grabnic, la minut *départ immédiat*, plecare grabnică, c) direct *successeur immédiat*, urmaș direct

IMMÉDIATEMENT (im) adv imediat a) nemijlocit, deadreptul, b) numai decât, îndată,

IMMÉDIATÉTÉ (*im*) *f* nemijlocire

IMMÉMORABLE (*im*) *a* imemorabil, stră-
vechiu, foarte depărtat

IMMÉMORÉ, E (*im*) *a* nememorat

IMMÉMORIAL, E (*im*) [*ml*] *a* imemorial,
străvechiu

IMMÉMORIALEMENT (*im*) *adv* dela un
timp foarte depărtat

IMMENSE (*im*) [*l*] *a* imens *a)* nemărginit,
b) nemăsurat de mare

IMMENSÉMENT (*im*) *adv* peste măsură de

IMMENSITÉ (*im*) [*l* immensités] *f* imen-
sitate *a)* nemăginitie, *b)* mulțime, întru-
dere nemăginită

IMMERGENT (*im-mer-jan*), **E** *a* care stră-
bate un mediu (o iază lumină)

IMMERGER (*im*) [*l* immergere] *v* a scu-
fundă în apă, a muia || *S immerger*, *a* se scu-
fundă [Se conjugă ca *arranger*]

IMMÉRITÉ, E (*im*) *a* nemeritat

IMMERSIF, IVE (*im*) *a* care se face prin
scufunda e

IMMERSION (*im*) [*l*] *f* imersiune *a)* scu-
fundare în apă, *b)* *Astr* intrirea unei planete
în umbra altei

IMMESURABLE (*im*) *a* ce nu se poate
măsură, de nemăsurat

IMMEUBLE (*im*) [*l* immobilier] *a* imobil,
nemiscător || *m* imobil, avere nemiscătoare

IMMIGRANT, E (*im*) *a* și *s* imigrant, cel
ce vine să se așeze într-o țară străină

IMMIGRATION *f* imigrare, stabilire într-o
țară străină

IMIGRÉ, E (*im*) *a* și *s* cel stabilit într-o
țară străină

IMMIGRER (*im*) [*l* immigrare] *v* *a* imigră,
a veni să se așeze într-o țară străină

IMMINEMENT (*im-mi-na man*) *adv* apro-
piat, amenințat

IMMINENCE (*im*) [*l* imminencia] *f* imi-
nență, apropiere, amenințare apropiată

IMMINENT, E (*im*) [*l*] *a* iminent, apropiat,
amenințător

IMMISCE (*s'*) (*im-mis-se*) [*l* immiscere] *v*
a se amestecă în ceva

IMMIXTION (*im mix tu-on*) [*l*] *f* ameste-
care, amestec în ceva

IMMOBILE (*im*) [*l*] *a* imobil, nemiscător,
fig nelinit

IMMOBILIER, ÈRE (*im*) *a* imobiliar *a)*
compus din averi mișcătoare, *b)* *sau* *imobi-*
lière, sevestru pe un imobil

IMMOBILISATION (*im*) *f* imobilizare *a)*
Med înțepere, *b)* oprire, *c)* considerarea
unei averi mișcătoare ca nemiscătoare

IMMOBILISER (*im*) *v* *a* imobiliza *a)* *a*
înțepeni, *a* împiedica să se miște *imobiliser*
un membre blessé, *a* înțepeni un membru rănit,
b) *a* opri, *a* ține în loc (ex o armată), *c)* *Jur*
a considera ca nemiscătoare o avere mișcătoare

IMMOBILISME (*im*) *m* opunere la orice
progres, la orice idee nouă

IMMOBILITÉ (*im*) *f* 1 imobilitate, nemis-
care, 2 înfipeneală (la cai)

IMMODÉRATION (*im*) [*l*] *f* neîmpătare

IMMODÉRÉ, E (*im*) *a* nemoderat, necum-
pătat, peste măsură (de mare)

IMMODÉRÉMENT (*im*) *adv* peste măsură
(de mult de mare)

IMMODESTE (*im*) [*l*] *a* 1 lipsit de modestie
2 necuvincios

IMMODESTEMENT (*im*) *adv* ne uvincios

IMMODESTIE (*im*) [*l*] *f* lipsă de modestie,
necuvință

IMMOLATEUR (*im*) *m* sacrificator

IMMOLATION (*im*) [*l*] *f* 1 jertfă, 2 mă
celăire, 3 *fig* jertfă, prinos

IMMOLER (*im*) [*l* immolare] *v* 1 *a* jertfi,
2 *a* măcelări, *a* ucide, 3 *fam* *a* face de râs
și de ocară || *S'immoler*, 1 *a* se jertfi, 2 (iron)
je m'immole, inving scârba, cedez

IMMONDE (*im*) [*l*] *a* 1 necurat, spurcat,
l'esprit immonde, necuatul, diavolul, 2 *fig*
imund, desgustător, mârșav

IMMONDICE (*im*) [*l* immundicia] *f* necură-
țenie, murdărie

IMMONDICITÉ (*im*) *f* stare de necurătenie,
de murdărie

IMMORAL, E (*im*) *a* imoral *a)* contra mo-
ralei, *b)* destrăbălat

IMMORALEMENT (*im*) *adv* în mod imoral

IMMORALITÉ (*im*) *f* imoralitate *a)* lipsă
de moralitate, *b)* destrăbălare

IMMORTALISER (*im*) *v* *a* immortaliza, *a* face
nemuritor || *S'immortaliser*, *a* deveni nemu-
ritor

IMMORTALITÉ (*im*) [*l* immortalitas] *f*
imortalitate, nemurire

IMMORTEL, ELLE (*im*) [*l* immortalis] *a)*
imortal, nemuritor, nepeitor || *s* nemuritor

IMMORTELE (*im*) *f* *Bot* imortelă, simi-
noc, flori de paie, mătuici

IMMORTELEMENT (*im*) *adv* într'un mod
nemuritor, la nemurire

IMMORTIFICATION (*im*) [*ml*] *f* starea unei
persoane nechinute prin posturi

IMMORTIFIÉ, E (*im*) *a* nemortificat, neci-
nuit prin posturi

IMMUABILITÉ (*im*) *f* *V* *immutabilite*

IMMUABLE (*im*) [*l* immutabilis] *a* ne-
schimbător, nestrămutat

IMMUABLEMENT (*im*) *adv* într'un mod
nestrămutat, neschimbător

IMMUNISANT, E (*im*) *a* care face să re-
ziste la o boală

IMMUNISER (*im*) [*l* immunis] *v* *a* imuniza,
a face să reziste la o boală

IMMUNITÉ (*im*) [*l* immunitas] *f* imuni-
tate, *a)* scutire (de impozite, etc), *b)* rezis-
tență la o boală

IMMUTABILITÉ (*im*) [*l* immutabilitas] *f*
(stare de) neschimbare

IMPACTION (*en pak-si-on*) [*l* gr] *f* ruptură
a unui os cu miundătură într-o parte și regi-
tură de cealaltă

IMPAIR, E (*en*) [*l* impair] *a* nepeche,
fără soț, iardă || *m* stângărie *commettre un*
impair [*V* Suplimentu]

IMPALPABILITÉ (*en*) *f* neputința de a p-
păi, de a simți

IMPALPABLE (èn) [l] *a* impalpabil, ce nu se poate pipăi, simți

IMPALUDISME (èn) *m* V *paludisme*,

IMPANATION (en) [ml] *f* credința luteranilor în existența simultană a pamei și a trupului lui Christ în sfânta grădanie

IMPARDONNABLE (en) *a* (de) neiertat, ce nu se poate ierta

IMPARFAIT, E (en) [l] imperfectus *a* imperfect *a*) neisprăvit *maison imparfaite*, casă neisprăvită, *b*) nedesăvârșit nedepin || *m* 1 ceea ce este neisprăvit, nedesăvârșit, 2 *Gram* imperfectul

IMPARFAITEMENT (en) *adv* într'un mod imperfect, nedepin nedesăvârșit

IMPARISYLLABE sau **IMPARISYLLABIQUE** (en) *a* imparisilab, cu un număr mai mare de silabe (la genitiv singular)

IMPARITE (èn) [l] imparitas *f* imparitate, nepotrivire

IMPARTAGEABLE (en), *yabl'* *a* ce nu se poate împărți, de neîmpărțit

IMPARTIAL, E (en) *a* imparțial, nepărtinitor

IMPARTIALEMENT (èn) *adv* imparțial, cu nepărtinire

IMPARTIALITÉ (en) *f* imparțialitate, nepărtinire

IMPARTIR (en) [l] impartiri *v* a da, a acorda (ex. un termen)

IMPASSABLE (en) *a* de netrecut

IMPASSE (en) [passer] *f* 1 fundătură, 2 *fig* impas, încurcătură

IMPASSIBILITÉ (en) [l] impassibilitas *f* imposibilitate, nepăsare, nesimțire

IMPASSIBLE (en) [l] *a* impassibil, nesimțitor, rece

IMPASSIBLEMENT (en) *adv* impassibil, cu nepăsare, cu răceală

IMPASTATION (en) [l] pasta *f* 1 stuc, 2 facere de pastă farmaceutică

IMPATIENCEMENT (èn-*pa-si-a-man*) *adv* cu nerăbdare, cu neastampăr

IMPATIENCE (en) [l] impatientia *f* impaciunță *a*) nerăbdare, neastampăr, *b*) neliniște dueroasă, *c*) *pl* enervare, irit fie nervoasă *avoir des impatiences*, a fi enervat

IMPATIENT, E (en) [l] *a* impacient *a*) nerăbdător, *b*) enervat, neliniștit, iritat

IMPATIENTANT, E (en-*pa-si-an*) *a* care scoate din răbdare

IMPATIENTE, IMPATIENS (èn-*pa-si-ens*) *f* *Bot* gura-leului, slăbănog

IMPATIENTER (èn) *v* a impacienta, a scoate din răbdare, a necăji || *S'impacienter*, a pierde răbdarea

IMPATRONISATION (èn) *f* impunere ca stăpân

IMPATRONISER (en) [patron] *v* 1 a introduce ca stăpân, 2 *fig* a impune (ceva) || *S'impatroniser*, a se introduce ca stăpân, a se da drept stăpân

IMPAYABLE (èn-*pè-yabl'*) *a* 1 de neplătit, neprețuit, 2 *fig* nostim

IMPAYÉ, E (en-*pe-yé*) *a* care n'a fost plătit

IMPECCABILITÉ (èn) *f* impecabilitate, nepăcățuire

IMPECCABLE (en) [l] *a* impecabil *a*) ce nu poate păcătu, greși, *b*) fără cusur

IMPEDDIMENTA (en-*pé-di-men-ia*) [l] *m* *pl* convoiu de bagaje ce întârzie înaintea armatei [Se zice și *impédiments*]

IMPÉNÉTRABILITÉ (èn) *f* 1 neputința de a pătrunde unul în altul (ex. două corpuri), 2 *fig* neputința de a se pătrunde, de a ghici

IMPÉNÉTRABLE (en) [l] *a* impenetrabil 1) nepătrunzător, prin care nu pătrunde nimic, *b*) *fig* de nepătruns, neînțeleș

IMPÉNITENCE (en) [l] impenitentia *f* îndarjire la păcat, nepocăință *mourir dans l'impénitence finale*, *a*) a muri fără a se fi pocăit, *b*) *fig* a rămâne cu ideile sale greșite

IMPÉNTENT, E (èn) [l] *a* nepocăit *mourir impénitent*, a muri fără a se fi pocăit, după ce a dus o viață destrăbălată

IMPENNE (èn *pen'*) *a* fără pene

IMPENSE (èn) [l] impensa *f* *Jur* cheltueli pentru meremetul casei

IMPÉRATIF, IVE (en) [l] *a* imperativ *a*) poruncitor, *b*) cu verbul la imperativ (propozițiune), *c*) *mandat impératif*, obligație de a votă cutare sau cutare legi || *m* *Gram* imperativ

IMPÉRATIVEMENT (èn) *adv* în mod poruncitor

IMPÉRATRICE (en) [l] imperatriv *f* împărăteasă

IMPERCEPTIBILITÉ (en) *f* imperceptibilitate, neputința de a putea fi văzut, simțit

IMPERCEPTIBLE (en) *a* imperceptibil, ce nu poate fi perceput, zărit, simțit

IMPERCEPTIBLEMENT (en) *adv* pe nesimțite

IMPERDABLE (èn) *a* ce nu se poate pierde

IMPERFECTIBILITÉ (en, *ti*) *f* imperfectibilitate, neputința de a se desăvârși

IMPERFECTIBLE (en) *a* imperfectibil, ce nu se poate desăvârși

IMPERFECTION (èn) [l] *f* impecțiune *a*) nedesăvârșire, *b*) cusur, lipsă, defect

IMPERFORATION (en) *f* neexistența unor deschizături normale

IMPERFORÉ, E (èn) *a* imperforat, nepătruns, care nu e deschis

IMPERIAL, E (en) [l] *a* imperial, împărătesc || *f* imperială *a*) partea de sus (la un tramvai), *b*) cioculet sub buza de jos, *c*) un joc de cărți

IMPERIALEMENT (èn) *adv* imperial, împărătește

IMPERIALISME (èn) *m* imperialism *a*) tendința spre forma de guvernământ imperială, *b*) tendința de expansiune și de predominare

IMPERIALISTE (èn) *m* imperialist, partizan al Imperiului sau al tendinței de predominare

IMPÉRIEUSEMENT (èn) *adv* imperios *a*) cu semeție, *b*) neapărat

IMPÉRIEUX, EUSE (èn) [l] imperiosus *a*) imperios *a*) poruncitor, trufaș, semeș, *b*) grabnic, *c*) căreia nu-i se poate rezistă,

neapărat *une nécessité impérieuse*, o trebuință neapărată

IMPÉRISSABLE (én) *a* neperitor

IMPÉRISSABLEMENT (én) *adv* în mod neperitor

IMPÉRIE (én, si) [i] *imperttia* *f* neîndemânare, nedibăcie, nepricepere

IMPERMÉABILISATION (én) *f* faptă de a face impermeabil

IMPERMÉABILISER (én) *v* a face să fie impermeabil, de repătruns

IMPERMÉABILITÉ (én) *f* impermeabilitate, însușirea de a nu putea fi pătruns

IMPERMÉABLE (én) [i] *a* impermeabil, prin care nu poate pătrunde nimic

IMPERMUTABILITÉ (én) *f* însușirea de a nu putea fi schimbat

IMPERMUTABLE (én) [i] *a* impermutabil, ce nu poate fi schimbat cu altceva

IMPERSONNALITÉ (én) *f* impersonalitate, lipsa de personalitate

IMPERSONNEL, ELLE (én) [i] *a* impersonal *a)* ce n'are personalitate, *b)* ce nu se referă la nici o persoană, *c)* lipsit de originalitate, banal (ex stil), *d)* *Gram* care se conjugă numai la a treia persoană din singular (ex *il faut, il faut, etc*), *e)* *modes impersonnels*, moduri impersonale (infinitivul și participiul)

IMPERSONNELLEMENT (én) *adv* impersonal

IMPERTINEMENT (én-per-ti-na-man) *adv* cu impertinență, impertinent

IMPERTINENCE (én) *f* impertinență, obraznicie, neobrazare

IMPERTINENT, E (én) [i] *a* și *s* impertinent, obraznic neobrazat

IMPETURBABILITÉ (én) *f* imperturbabilitate, neclintire

IMPETURBABLE (én) [i] *a* imperturbabil, neclintit, neturburat

IMPETURBABLEMENT (én) *adv* imperturbabil, neturburat, fără să clintească

IMPÉTIGINEUX, EUSE (én) *a* de natura erupțiunei, *impétigo*

IMPÉTIGO (én) *m* *Med* erupțiune pe piele cu bube puroioase cari se usucă și formează coji groase

IMPÉTRABLE (én) [i] *a* ce se poate dobândi

IMPÉTRANT, E (én) *s* obținătorul (unui titlu, funcțiuni, etc)

IMPÉTRER (én) [i] *impetrare* *v* a obține, a dobândi ceva (dela o autoritate) [Se conjugă ca *accélérer*]

IMPÉTUEUSEMENT (én) *adv* cu impetuo-zitate, cu furie

IMPÉTUEUX, EUSE (én) [i] *impetuosus* *a* impetuos *a)* furios, repede *vent impétueux*, vânt furios, *b)* *fig* aprig, viu, violent

IMPÉTUOSITÉ (én) *f* impetuo-zitate *a)* repeziciune, furie, *b)* *fig* vioiciune prea mare

IMPIE (én) [i] *a* nelegiuit

IMPIÉTÉ (én) [i] *impietas* *f* impietate *a)* nelegiure, *b)* faptă, purtare sau vorbă nelegiuită *dire des impiétés*, a spune lucruri nelegiuite

IMPITOYABLE (én) *a* 1 fără milă, neîndurător, nemilos, 2 pe care nimic nu-l poate opri *un bavard impitoyable*, o moară-spătă

IMPITOYABLEMENT *adv* fără nici o milă

IMPLACABILITÉ (én) *f* neînduplecare

IMPLACABLE (én) [i] *a* neîmpăcat, de nepotolit

IMPLACABLEMENT (én) *adv* într'un mod neîmpăcat, neîndurător, cu neîndurare

IMPLANTATION (én) *f* implantare, sădire,

IMPLANTER (én) [i] *implantare* *v* a implânta *a)* a sădi un lucru în altul, *b)* *fig* a stabili, a introduce *implanter de nouveaux usages*, a introduce noi obiceiuri || *S'implanter*, a se stabili, a se așeza undeva

IMPLEXE (én) [i] *a* încurcat

IMPLIABLE (én) *a* ce nu poate fi îndoit

IMPLICATION (én) [i] *f* implicare *a)* amestecare, băgare (într'un proces), *b)* contradicție

IMPLICITE (én) [i] *a* implicit, cuprins în cele zise dar nu formal *volonté implicite*, voință care se manifestă mai mult prin fapte decât prin cuvinte, *foi implicite*, credință oarbă, *proposition implicite*, propozițiune scurtă (ex *sou! venez!*)

IMPLICITEMENT (én) *adv* implicit, în mod tacit

IMPLIQUÉ, E (én) *a* implicat, amestecat, băgat (în ceva)

IMPLIQUER (én) [i] *implicare* *v* a implica *a)* a amesteca, a băga (în ceva), *b)* a avea ca urmare *cela implique*, asta se contrazice, *il implique de dire que*, e contradicție de a se zice că

IMPLORATEUR, TRICE (én) *s* implorator, cel ce cere fierbinte, umilitor

IMPLORATION (én) [i] *f* implorare, rugă fierbinte

IMPLORER (én) [i] *implorare* *v* a implora, a rugă fierbinte, cu umilință

IMPLOYABLE (én) *a* ce nu se poate îndoi

IMPLUVIUM (én, om) [i] *m* locul unde se strânge apa de ploaie (în curțile romane)

IMPOLARISABLE (én) *a* ce nu se poate polariza

IMPOLI, E (én) *a* nepoliticos, necioplit || *s* moșic, om rău crescut

IMPOLIMNET (én) *adv* nepoliticos, necuvincios

IMPOLITESSE (én) *f* nepolitețe *a)* lipsă de politețe, *b)* necuvință, mijocie

IMPOLITIQUE (én) *a* nepolitic, neînțelept

IMPOLITIQUEMENT (én) *adv* neînțelep-tește

IMPONDÉRABILITÉ (én) *f* însușirea de a nu avea greutate

IMPONDÉRABLE (én) *a* imponderabil, ce nu se poate cântări.

IMPONDÉRÉ, E (én) *a* fără greutate, fără măsură

IMPONPULAIRE (én) *a* nepopular

IMPOPULARITÉ (én) *f* nepopularitate

IMPORTABLE (én) *a* importabil, care poate fi importat, introdus

IMPORTANCE (en) *f* importanță *a*) însemnătate *prendre de l'importance*, *a* deveni însemnat, *b*) *vază cette place lui donne de l'importance*, această slujbă îi dă vază, *c*) înfumurare *se donner des airs d'importance*, *a* face pe grozavul || *loc adv d'importance* *a*) însemnat, *b*) de căpetenie, *b*) (iron) foarte, sdrăvăn *je vous rosserai d'importance*, am să-ți dau o bătaie sdrăvănă, am să te învăț minte

IMPORTANT, E (en) *a* important *a*) însemnat, *b*) cu vază, cu trecere, *c*) înfumurat || *m* 1 partea principală, lucru de căpetenie, 2 înfumurat, grozav *faire l'important*

IMPORTATEUR, TRICE (en), *s* importator, introducător (de mărfuri)

IMPORTATION (en) [] *f* import

IMPORTER (en) [] *importare* *v* 1 a importă, *a* introduce, *a* aduce (mărfuri în o țară), 2 (la infinitiv și a 3-a pers sing) *a* fi important, *a* avea importanță (pentru), *a* interesează *cet ordre importe au salut de l'empire*, acest ordin interesează mântuirea împărăției, 3 (impersonal) *il importe*, e de mare trebură, e important, în interesul, *il m'importe beaucoup de*, mă interesează mult de *a*, *qu'importe*, ce-mi pasă! *n'importe*, *peu importe*, nu e nimic, *n'importe qui*, oricine, *n'importe quoi*, orice, *n'importe comment*, oricum, *n'importe ou*, oriunde, *n'importe quand*, oricând

IMPORTUN, E (en) [] *a* supărător, plictisitor || *s* om supărător

IMPORTUNEMENT (en) *adv* într-un mod supărător

IMPORTUNER (en) *v* *a* importuna, *a* supăra, *a* plictisi (cu ceva)

IMPORTUNITÉ (en) [] importunitas *f* importunitate, supărare, neplăcere

IMPOSABLE (en) *a* ce se poate impune, ce poate fi supus la impozite

IMPOSANT, E (en) *a* impozant *a*) impunător, falnic, *b*) foarte mare

IMPOSÉ, E (en) *a* impus || *m* birnic

IMPOSER (en) *v* 1 *a* impune, *a*) *a* sili să îndeplinească ceva, *b*) *a* sili să primescă ceva, *imposer silence*, *a* face să tacă, *c*) *fig* *a* înșuflă teamă, respect, mirare, 2 *a* supune la impozite, la taxe *imposer le vin*, *a* pune taxe pe vin, 3 *en imposer (à quelqu'un)*, *a* umbla să înșele pe cineva, *a-l face să creadă ceva*, 4 *imposer les mains*, *a* pune mâinile (peste cap) la grăjanie, 5 *Tip* *a* așeză paginile în ramă || *S'imposer*, 1 *a*-și impune, *a* luă asupra-și ceva, 2 *a* se impune

IMPOSEUR (en) *m*. *Tip* paginator

IMPOSITION (en) [] *f* 1 punerea deasupra (a mâinilor), 2 impunere, punere (de sume, biruri, taxe), 3 bir, taxă, 4 *Tip*. așezarea în ramă a paginilor unei coli zețuite

IMPOSSIBILITÉ (en) *f* imposibilitate, neputință

IMPOSSIBLE (en) [] *a* imposibil. *a*) cu neputință, *b*) *fam* foarte caraghios *un costume impossible*, o haină caraghioasă || *m* imposibilul, ceea ce nu se poate, *faire l'impossible*, *a* face pe dracu în patru, *fam* *gagner l'impossible*,

a câștigă colosal, prov *à l'impossible nul n'est tenu*, ce nu se poate, nici D-zeu nu cere || *adv par impossible*, în caz de neputință

IMPOSTE (en) [] *impositus* *f* 1 talpa, te melia unei bolti, 2 grindă (deasupra unei uși, ferestre)

IMPOSTEUR (en) [] impostor *m* impostor, înșelător, mincinos || *a* amăgitor

IMPOSTURE (en) *f* 1 înșelătorie, minciună, 2 prefăcătorie

IMPÔT (en) [] *impostum* *m* impozit, dare, bir

IMPOTENCE (en) [] *impotentia* *f* neputință

IMPOTENT, E (en) [] *a* impotent *a*) neputincios, *b*) beteag

IMPRATICABILITÉ *f* impracticabilitate

IMPRATICABLE (en) *a* 1 impracticabil *a*) ce nu se poate pune în lucrare, *b*) pe care nu se poate trece *chemin impraticable*, drum nebatut, greu de trecut, 2 *fig* cu care nu te poți învoi (despre oameni)

IMPRÉCATION (en) [] *f* imprecăpune, blestem

IMPRÉCATEUR (en) *m* blestemător

IMPRÉCATOIRE (en) *a* de blestem

IMPRÉCIS, E (en) *f* neprecis

IMPRÉCISION (en) *f* neprecizie

IMPRÉGNABLE (en) *a* ce poate fi pătruns

IMPRÉGNATION (en-pren-ya) *f* impregnare, imbibare, pătrundere

IMPRÉGNER (en-pren-yé) *v* *a* împregna, *a* imbiha, *a* pătrunde || *S'imprégner*, *a* se imbiha, *a* fi pătruns [Se conjugă ca *accélérer*]

IMPRENABLE (en) *a* 1 ce nu poate fi luat, 2 greu de luat

IMPRESARIO (en-pré-za-ri-o) [it] *m* impresarul, directorul unei întreprinderi teatrale *Pl des impresarios*

IMPRESCRIPTIBILITÉ (en) *f* imprescriptibilitate, însușirea a ceea ce poate fi prescris

IMPRESCRIPTIBLE (en) *a* imprescriptibil, ce nu poate fi prescris

IMPRESSE (en) [] *impressa* *a* *fil* (idee) întipărită în noi prin senzațiune

IMPRESSION (en) [] *f* 1 imprimare, tipărire, 2 tipar *du papier d'impression*, hârtie de tipar, 3 tipăritură, 4 întipărire, urmă, 5 (în pictură) primul strat de vâpsea, 6 *fig* impresie, efect

IMPRESSIONNABILITÉ (en) *f* ușurința de a fi impresionat

IMPRESSIONNABLE (en) *a*. impresionabil, lesne de impresionat

IMPRESSIONNER (en) *v* *a* impresionă *a*) *a* lăsa o urmă (asupra unui lucru), *b*) *fig* *a* mișcă || *S'impressionner*, *a* fi mișcat, *a* se îndușea

IMPRESSIONNISME (en) *m* impresionism, redarea pură a impresiei așa cum a fost primită

IMPRESSIONNISTE (en) *a* și *s* impresionist, cel ce redă impresiile așa cum le primește

IMPRÉVISIBLE, IMPRÉVOYABLE (en) *a* de neprevăzut

IMPRÉVISION, IMPRÉVOYANCE (en) *f* neprevădere, nepăsare

IMPRÉVOYANT, E (en) *a* 1 neprevăzut, 2 neașteptat, năpăznic || *m* neprevăzutul, ceea ce nu se poate prevedea

IMPRÉVU, E *a* neprevăzut

IMPRIMABLE (en) *a* ce poate fi tipărit

IMPRIMATUR (en) *a* [1] *m* permisie sau bun de imprimat

IMPRIMÉ, E (en) *a* imprimat, tipărit || *m* imprimat, tipăritură

IMPRIMER (en) [1] imprimare] *v* 1 *a* imprimă *a*) *a* întipări *a* lăsa urma (în ceva), *b*) *a* tipări (o carte, pe o stofă), 2 *fig* *a* însuflă *imprimer le respect*, *a* însufla respect, 3 *a* da, *a* comunica *imprimer un mouvement a une machine*, *a* pune în mișcare o mașină, 4 *a* acoperi cu un strat de vâpsea (o panză, un perete) || *S'imprimer*, *a* se imprimă *a*) *a* se întipări, *b*) *a* se tipări

IMPRIMERIE (en) *f* imprimerie *a*) artă de *a* tipări, *b*) tipografie, tipar

IMPRIMEUR (en) *m* 1 tipograf 2 zeiar

IMPROBABILITÉ (en) *f* neprobabilitate, înșurșirea *a* ceea ce nu e probabil

IMPROBABLE (en) *a* neprobabil, ce nu pare *a* fi cu putință

IMPROBATEUR, TRICE (en) [1] *a* neprobator, nelămuritor

IMPROBATIF, IVE (en) *a* de neprobare

IMPROBATION (en) [1] *f* neprobare, nelămurire, blamă

IMPROBE [1] *a* (rar) necinstit

IMPROBITÉ (en) *f* lipsă de probitate, de cinste

IMPRODUCTIF, IVE (en) *a* neproductiv, ce nu produce, nimic, nerodnic

IMPRODUCTIVEMENT (en) *adv* fără *a* produce nimic fără spoi

IMPRODUCTIVITÉ (en) *f* neproductivitate, neproducere, nerodnicie

IMPROMPTU (en-pronp iu) [1] *in* promptu] *m* improvizare în versuri || *a* făcut fără pregătire pe nepregătite || *adv* (*a* l') *impromptu*, fără pregătire, nepregătit

IMPRONONÇABLE (en) *a* de nepronunțat, ce nu poate fi pronunțat

IMPROPICE (en) *a* neprimicios

IMPROPORTIONNALITÉ (en) *f* stare neproportională

IMPROPORTIONNEL. ELLE (en) *a* neproportional

IMPROPORTIONNELLEMENT (en) *adv* neproportional, nepotrivit cu

IMPROPRE (en) [1] *v* impropriu, nepotrivit

IMPROPREMENT (en) *adv* impropriu, în termeni nepotriviti

IMPROPRIÉTÉ (en) *f* improprietate, nepotrivire

IMPROUVABLE (en) *a* de neprobat

IMPROUVER (en) [1] improbarea] *v* *a* dezaproba, *a* blama

IMPROVISATEUR, TRICE (en) *s* improvizator, cel ce compune pe nepregătite

IMPROVISATION (en) *f* 1 improvizare, compunere pe nepregătite, 2 improvizație, bucată compusă pe nepregătire

IMPROVISER (en) [it] *v* *a* improviza *a*) *a* compune pe nepregătite, *b*) *a* pregăti în grabă

IMPROVISTE (A L') [it] *adv* pe negândite, fără veste

IMPRUDEMMENT (en-pru-da-man) *adv* fără socoteală, prostesle

IMPRUDENCE (en) [1] imprudentia] *f* imprudență, nesocotință

IMPRUDENT, E (en) [1] *a* imprudent, nelămurit, nesocotit

IMPUBÈRE (en) *a* nevarstnic

IMPUBERTÉ (en) *f* nevarstnicie

IMPUDEMENT (en-pu da man) *adv* cu oărășnicie, cu nerușinare

IMPUDENCE (en) [1] impudentia] *f* nerușinare, obișnuire

IMPUDENT, E (en) [1] *a* nerușinat, obișnuit

IMPUDEUR (en) *f* lipsă de rușine

IMPUDICIE (en) *f* impudicitate *a*) desfrâu, *b*) faptă sau vorbă desfrânată

IMPUDIQUE (en) [1] *a* impudic desfrânat

IMPUDIQUEMENT (en) *adv* în mod desfrânat

IMPUISSANCE (en) *f* neputință

IMPUISSANT, E (en) *a* neputincios

IMPULSIF, IVE (en) [ml] *a* îmbolditor || *s* impulsiv, cel ce lucrează sub efectul unei puteri căreia nu poate să reziste

IMPULSION (en) [1] *f* impulsivitate *a*) mișcare de împingere, *b*) *fig* îmboldire

IMPUNEMENT (en) *adv* 1 nepedepsit, 2 fără *a* se răzbuna

IMPUNI, E (en) *a* nepedepsit

IMPUNITÉ (en) *f* 1 nepedepsire, 2 *avec impunité*, fără răutate

IMPUR, E (en) [1] *a* impur *a*) amestecat plumb impur, plumb amestecat, *b*) necurat, puicat, *c*) *fig* desfrânat *mœurs impures*, moravuri desfrânate

IMPUREMENT (en) *adv* murdar

IMPURETÉ (en) [1] impuritate] *f* 1 necurățenie, 2 spurcăciune, desfrâu *vivre dans l'impureté*, *a* trăi în desfrâu, 3 *voibă* sau faptă murdară, 4 *pl* murdării *un livre plein d'impuretés*, o carte plină de murdării

IMPUTABILITÉ (en) *f* 1 înșurșirea *a* ceea ce poate fi imputat, 2 răspundere morală

IMPUTABLE (en) *a* 1 ce poate fi imputat atribui, 2 ce poate fi scăzut din *somme imputable sur une réserve*, sumă ce poate fi scăzută dintr-o rezervă

IMPUTATION (en) [1] *f* 1 imputare *a*) atribuire, *b*) *fig* învinuire, 2 *a*) trecerea unei sume la altă altă, *b*) scăderea unei sume din altă

IMPUTER (en) [1] imputare] *v* 1 imputa *a*) *a* atribui (gheșul), *imputer a crime*, *a* gloire, *a* reproșă ca o crimă, ca o glorie, etc., *b*) *a* învinui (de ceva), 3 *a* trece în socoteala unei sume *imputer une dépense sur un chapitre du budget*, *a* trece o cheltuială în suma unui capitol din buget, 4 *a* scădea o sumă din altă || *S'imputer*, 1 *a* fi atribuit, 2 *a* fi trecut în socoteală, 3 *s'imputer* (*v* peche), 4 *a* și reproșă ca un păcat, *a* se socoti vinovat

IMPUTRESCIBILITÉ (en) *f* neputreziune, neputința de a putea

IMPURESCIBLE (en) (*tres-subi*) *a* de ne putea

INABORDABLE (v) *a* inabordabil, *a)* de care nu te poți apropia, *b)* prea scump

INABRITÉ, **E** (v) *a* neîdăpostit

INABROGEABLE (*jabl'*) *a* de nedesfîntat

INACCENTUÛ, **E** (v) *a* neaccentuat

INACCEPTABLE (*u-nac*) *a* neacceptabil, de neputut, *cc* nu poate fi primit

INACCEPATION (*u-nac*) *f* neacceptare neprimire

INACCESSIBILITÉ (*u-nak se*) *f* însușirea de a nu fi accesibil

INACCESSIBLE (*u-nac*, [i]) *a* inaccessibil *a)* de care nu te poți apropia, *b)* fiz. nesimțitor, *inaccessible a l'amou* nerîntitilor la iubire, *c)* (ce nu se poate dobandi (de către spirit)

INACCOMMODABLE (v) (†) *a* ce nu se poate împăca, *invoi*

INACCOMPLISSEMENT (v, kon) *m* neîmplinire, nesăvârșire

INACCORDABLE (v) *a* inacordabil *a)* ce nu se poate învoi, *b)* de necuvîință, *c)* de ne potrivit

INACOSTABLE (v) *a* de neapropiat

INACCOUÛMÉ, **E** (v) *a* neobișnuit

INACHEVÉ, **E** (v) *a* neîspășit

INACHÛVEMENT (v) *m* neîspășire

INACTIF, **IVE** (v) *a* neactiv, *a)* ce nu lucrează, *b)* fără a face nimic

INACTION (v) *f* inactivitate, nelucrare (*tre dans l'inaction*, a nu face nimic, a trișdăv

INACTIVEMENT (v) *adv* inactiv, fără lucru

INACTIVITÉ (v) *f* 1 neactivitate, 2 trișdăvie, lipsă de lucru

INADMISSIBILITÉ (v) *f* neadmisibilitate, neputința de a fi admis

INADMISSIBLE (v) *a* inadmisibil, ce nu se poate admite, primi

INADMISSION (v) *f* neadmitere

INADVERTANCE (v) *f* nebăgare de seamă, scăpare din vedere, *par inadvertance*, din nebagare de seamă

INAFFECTUEUX, **EUSE** (v) *a* neafectuos

INAGUERRI, **E** (v) *a* nedepins cu rășboru

INALIÉNABILITÉ *f* inalienabilitate, neputința de înștrăinare

INALIÉNABLE (v) *a* inalienabil, ce nu se poate înștrăina

INALIÉNATION (v) *f* inalienare, neînștrăinare

INALIÉNÉ, **E** (v) *a* inalienat

INALLIABLE (v) *a* 1 ce nu se poate alia, 2 *fig* ce nu se poate uni, împreună

INALTERABILITÉ (v) *f* inalterabilitate, însușirea de a nu se putea schimba

INALTERABLE (v) *a* inalterabil *a)* ne-

schimbăcios, *b)* *fig* neclintit

INALTÉRÉ, **E** (v) *a* nealterat, neschimbat

INAMISSIBILITÉ (v) *f* însușirea de a nu se putea pierde

INAMISSIBLE (v) [i] *a* Teol. ce nu se poate

perde

INAMOVIBILITE (v) *f* inamovibilitate, însușirea de a nu putea fi nici destituit nici mutat pe nedrept

INAMOVIBLE (v) *a* inamovibil *a)* care nu poate fi destituit, *b)* din care nu poți fi destituit

INANIMÉ, **E** (v) *a* neînsufletit fără vieajă

INANITÉ (v) [i] inanitas] *f* inanitate, desertațiune, gol, zădărnice

INANITION (v) [i] *f* inanitie, istovire (din lipsă de mâncare)

INAPAISABLE (v) *a* de nepotolit

INAPAISÉ (v) *a* nepotolit

INAPERCEVABLE (v) *a* ce nu se poate zări

INAPERÇU, **E** (v) *a* nevăzut, nezarit ne- băgat în seamă

INAPPARENT (v) *a* nevăzut

INAPPETENCE (v) *f* lipsă de poiză de man- caie, desgust de măncaie

INAPPLICABLE (v) *a* inaplicabil, de ne- aplicat

INAPPLICATION (v) *f* nesilnță, lipsă de atenție

INAPPLIQUÉ, **E** (v) *a* nesilitor, neatent

INAPPRÉCIABLE (v) *a* inapreciabil *a)* foarte mic, *b)* nepretut *favor inappréciable*

INAPPRIVOISABLE (v) *a* de neîmplânzit

INAPPRIVOISÉ, **E** (v) *a* nedomesticit, ne- împlânzit

INAPTE (v) *a* nedestoinic

INAPTITUDE (v) *f* neapținutdine, nedestoi- nicie

INARTICULÉ, **E** (v) *a* nearticulat *a)* ne- lămurit *cris inarticules*, țipete nelămurite, *b)* Zool. fără încheieturi (animal)

INASSERMENTÉ, **E** (v) *a* care n'a depus jurămint

INASSERVI, **E** (v) *a* nerobit *

INASSIMILABLE (v) *a* neasimilabil ce nu se poate asimila contop

INASSOUÛI, **E** (v) *a* nesăturat, nepotolit

INASSOUVISSABLE (v) *a* de nesăturat, de nepotolit

INASSOUVISSANT, **E** (v) *a* de nesăturat, de nepotolit

INASSOUVISSEMENT (v) *m* nesăturare, ne- potolire

INATTAQUABLE (v) *a* inatacabil, ce nu poate fi atacat, de neatacat

INATTENDU, **E** (v) *a* neșteptat

INATTENTIF, **IVE** (v) *a* neatent, nebagător de seamă

INATTENTION (v) *f* neatenție, nebagare de seamă (în seamă)

INAUGURAL, **E** (v) *a* inaugural, de deschi- dere

INAUGURATION (v) [i] *f* inaugurare

INAUGURER (v) [i] inaugurare] *v* a inau- gură *a)* a deschide (un curs), *b)* a desvel (o statuie, etc), *c)* *fig* a începe, a fi începutul (unui lucru)

INAUTHENTIQUE (v) *a* neautentic, neade- vărat

INAUTORISÉ, **E** (v) *a* neautorizat

INAVOUABLE (i) a ce nu se poate mărturisi, de nemărturisit

INCALCINABLE a ce nu se poate calcina

INCALCULABLE a incalculabil a) ce nu se poate calcula, de necalculat, b) *fig* nenumărat, foarte mare

INCALCULABLEMENT *adv* într'un mod incalculabil

INCAMÉRATION *f* 1 anexarea unei moși la domeniul camerei ecleziastice, 2 luarea de către Stat a bunurilor unei corporații, comunități

INCAMÉRER [it] *v* a anexa o moșie la domeniul camerei ecleziastice [Se conjugă ca *accélérer*]

INCANDESCENCE *f* incandescență a) încălzire până la alb, b) *fig* inflăcărare

INCANDESCENT, **E** [i] a incandescent a) încălzit până la alb, b) *fig* inflăcărat, aprins

INCANTATION [i] *f* descântare, descantec

INCAPABLE a incapabil a) nedestoinic, b) care nu e în stare de || *s* neputincios, cel care e lipsit de unele drepturi

INCAPACITÉ *f* incapacitate a) nedestoinicie, b) nevednicie, neputința (de a exercita unele drepturi)

INCARCÉRATION *f* incarcere, băgare în carceră, întemnițare

INCARCÉRER [ml] *v* a incarcera, a băga la carceră, în temniță [Se conjugă ca *accélérer*]

INCARNADIN, **E** [incarnat] a rumen

INCARNAT, **E** [it] a roșu-aprins, stacoitu

INCARNATIE, **IVE** a care înlesnește reproducerea cărnii într'o rană

INCARNATION [i] *f* incarnare, întrupare
INCARNÉ, **E** a incarnat, întrupat, *c'est le diable incarné*, e dracul gol

INCARNER [i] incarnare] *v* 1 a încarna, ase întrupa, 2 *Chr* a intra în carne *l'ongle s'incarne*, unghia intră în carne

INCARTADE *f* 1 insultă nesocotită, 2 năzbutie, poznă, nebulie

INCENDIAIRE [i] *s* incendiar, puior de foc || a incendiar, a) aprinzător, b) *fig* răsvrătitor, ațătător *écrit incendiaire*, scriere răsvrăitoare

INCENDIE [i] incendium] *m* incendiu a) foc, b) *fig* răsvrătire

INCENDIÉ, **E** a incendiat, ars || *s* incendiat, cel cui a ars ceva

INCENDIER *v* a incendia a) a aprinde, a da foc, b) *fig* a răsvrăti, a ațăta

IN-CENT-VINGT-HUIT a și *s* coală tipografică ce formează 256 pagini și formatul obținut cu ea

INCÉRATION *f* amestecare cu ceară

INCERTAIN, **E** a 1 nesigur, îndoios, 2 schimbăcios *temps incertain*, 3 nehotăit *heure incertaine* || *m* ceea ce este nesigur

INCERTAINEMENT *adv* în mod nesigur

INCERTITUDE *f* incertitudine a) nesiguranță, b) neadevăr *l'incertitude d'une nouvelle*, neadevărul unei știri c) nestatornicie, stare de nehotărire

INCESSAMMENT *adv* 1 în cuiând, fără înțârziere *venez me voir incessamment*, vino de mă vezi nimaidecât, 2 iără încetare

INCESSANT, **E** a necurmat, nesfârșit

INCESSIBILITÉ *f* *Jur* însușirea de a nu putea fi cedat

INCESSIBLE a ce nu poate fi cedat

INCESTE [i] *m* incest, împreunare nelegiuită între consăngeni || *s* incestuos

INCESTUEUSEMENT *adv* în mod incestuos

INCESTUEUX, **EUSE** a și *s* incestuos, vinovat de incest, de împreunare nelegiuită

INCHAVIRABLE a ce nu se poate răsturna

INCHOATIF, **IVE** (ko) [i] a incoativ, (verb) care exprimă începutul unei acțiuni

INCIGATRISABLE a ce nu se poate cicatriza

INCIDEMENT (da-man) *adv* incidental, în treacăt, din întâmplare

INCIDENCE *f* 1 *Geom* întâlnie, 2 *Gram* însușirea unei propoziții incidente

INCIDENT, **E** [i] a 1 care cade pe o su prafăț (ex o rază), 2 incidental a) *Gram* *proposition incidente*, propoziție legată cu propoziție principală, b) *fig* întâmplător *question incidente*

INCIDENT *m* incident a) întâmplare, b) acțiune secundară (în un roman, o dramă), c) clenciu, chitbuș, punct de desbătut

INCIDENTAIRE a chitbușar

INCIDENTER a 1 a găsi un chitbuș, un clenciu, 2 a șicană, a face greutăți

INCINÉRATION *f* 1 prefacere în cenușe, 2 arderea cadavrelor

INCINÉRER [i] incineraie] *v* a prefaca în cenușe, a arde un cadavru [Se conjugă ca *accélérer*]

INCIPIT (pu) [i] *m* cuvintele începătoare ale unei cărți

INCIRCONCIS, **E** a și *s* necircumcis, netăiat împrejur

INCIRCUNCISION [i] incircumcisio] *f* necircumcidere, netăiere împrejur

INCISE [i] incisum] *f* inciză, propoziție băgată în alta între două virgule

INCISER [i] incisum] *v* a face o inciziune în, a tăia (în lung)

INCISIF, **IVE** a inciziv a) tăios, b) *dents incisives*, dinții de dinainte, c) *fig* mușcător

INCISION [i] *f* inciziune, tăietură (în lungime)

INCITANT, **E** a *Med* ațătător || *m* leac ațătător

INCITATEUR, **TRICE** *s* ațătător

INCITATION [i] *f* întefire, ațăfare, întărire

INCITER [i] incitare] *v* a ațăta, a întărită, a îndemna

INCIVIL, **E** [i] a nepoliticos

INCIVILEMENT *adv* nepoliticos

INCIVILISABLE a necivilizabil, de necivilizat

INCIVILISÉ, **E** a necivilizat

INCIVILITÉ [i] incivilitas] *f* lipsă de politețe, moșie, vorbă sau faptă nepoliticoasă.

INCIVIQUE *a* necetătenesc

INCIVISME *m* (†) lipsă de simț cetățenesc

INCLEMENTE [i nclementia] *f* 1 neîndurare, 2 *fig* asprime, strășnicie (a vremii)

INCLEMENT, **E** [i] *a* 1 neîndurat, 2 *fig* aspru, rece

INCLINAISON *f* 1 înclinare, aplecare, po vârnire, 2 *aAstr* unghiul format de planul orbitei unei planete cu ecliptica, *b*) *Fiz* unghiul format cu orizontul de către un ac magnetic

INCLINANT *a* oblic pe orizont

INCLINATION [i] *f* 1 înclinare *a*) aplecare în jos *verser par inclination*, a vărsa (un vas) aplecându-l în jos, *b*) *fig* aplecare, pornire *inclination vicieuse*, pornire vicioasă, *c*) dragoste *mariage d'inclination*, căsătorie din dragoste, *d*) patimă *la chasse est mon inclination*, vânătoarea e patima mea, *e*) *fam* fînța rubtă

INCLINÉ, **E** *a* înclinat *a*) aplecat, oblic, *b*) *fig* aplecat, pornit (spre ceva)

INCLINER [i inclinare] *v* *a* înclina *a*) *a* apleca, *b*) *a* îndupleca *incliner quelqu'un a la miséricorde*, *a* îndupleca la milă pe cineva, *c*) *a* se da într'o parte *ce mur incline*, zidul acesta se apleacă, *d*) *a* fi aproape de *incliner vers sa fin*, *a* se apropia de sfârșit, *e*) *fig* *a* fi aplecat, dispus (spre ceva) || *S'incliner*, *a* se înclina *a*) *a* face unghiul cu orizontul, *b*) *a* se plică, *c*) *fig* *a* se înclina, *a* se plocni

INCLURE [i include] *v* *a* cuprinde în ceva (ex o notă într'o scrisoare) [Se conjugă numai la infinitiv și la partic trecut *inclus*]

INCLUS, **E** [i inclusus] *a* cuprins în, băgat în *ci-inclus la lettre* sau *la lettre ci-incluse*, scrisoarea alăturată

INCLUSIF, **IVE** *a* inclusiv, care cuprinde în sine

INCLUSION *f* cuprindere înăuntru

INCLUSIVEMENT *adv* inclusiv, cuprinzându-se și (aceasta)

INCOAGULABLE *a* de necoagulat

INCOERCIBILITÉ (*ko-er*) *f* însușirea de *a* nu putea fi comprimat, oprit

INCOERCIBLE (*ko-er*) *a* 1 ce nu se poate comprima, 2 ce nu se poate opri

INCOGNITO (*con-yu-to*) [i] *adv* incognito *a*) fără *a* fi cunoscut, *b*) sub un nume străin, *c*) tiptil, pe sub ascuns *garder l'incognito*, *a* vrea să nu fie cunoscut

INCOGNOSCIBLE (*kog*) *a* inaccesibil priceperi omenești

INCOHÉRENCE (*ko-e*) *f* incoherență, lipsă de coeziune, de legătură

INCOHÉRENT, **E** (*ko e*) [i incohérens] *a* incoherent *a*) fără legătură, *b*) *fig* fără șir

INCOHÉSION (*ko e*) *f* lipsă de coeziune, de legătură

INCOLORE *a* incolor *a*) fără culoare, *b*) searbăd *stule incolore*

INCOMBER (*kan*) [i incombere] *v* *a* incumbă, *a* se ruveni, *a* reveni de drept

INCOMBUSTIBILITÉ (*kon*) *f* însușirea de *a* nu fi combustibil

INCOMBUSTIBLE [ml] (*kon*) *a* incombustibil, ce nu poate arde

INCOMESTIBLE *a* de nemâncat

INCOMMENSURABILITÉ *f* însușirea de *a* fi incommensurabil, de nemăsurat

INCOMMENSURABLE [i] *a* incommensurabil *a*) *Mat* ce nu se poate măsura (cu aceeași măsură), *b*) nemăsurat, nemărginit *espace incommensurable*, spațiu nemăsurat de mare

INCOMMENSURABLEMENT *adv* nemăsurat nemărginit (de)

INCOMMODANT, **E** *a* supărător

INCOMMODE [i] *a* incomod *a*) care nu e comod *maison incommode*, casă nepotrivită, *b*) peste mână, de care te servești cu greu *outil incommode*, unealtă de care nu te poți sluji (bine), *c*) neplăcut, supărător *voisin incommode*

INCOMMODÉ, **E** *a* incomodat *a*) stingherit, jenat, supărat, *b*) indispus, cam bolnav

INCOMMODÉMENT *adv* într'un mod supărător, netihnît

INCOMMODER [i incommodare] *v* *a* incomodă *a*) *a* supăra, *a* face rău, *b*) *a* incurcă, *a* strămTORĂ *son proces l'a fort incommode*, procesul l-a stingherit mult, *c*) *a* indispuie, *a* îmbolnăvi ușor || *S'incommode*, 1 *a* se osteni, 2 *a* se stramTORA, 3 *a* se îmbolnăvi (ușor)

INCOMMODITÉ [i incommoditas] *f* incomoditate *a*) supărare, stinghereală, *b*) incurcătură, strămtoare, *c*) indispoziție, boală, neplăcere *les incommodités de la vieillesse*

INCOMMUNICABLE *a* ce nu se poate comunica, de necomunicat

INCOMMUTABILITÉ *f* *Jur* însușirea de *a* nu putea fi desposedat

INCOMMUTABLE [i] *a* 1 care nu poate fi desposedat pe nedrept, 2 de care nu poți fi desposedat

INCOMMUTABLEMENT *adv* *Jur* în așa mod încât să nu poată fi desposedat

INCOMPARABLE (*kon*) [i] *a* incomparabil, de necomparat, fără pereche

INCOMPARABLEMENT (*kon*) *adv* incomparabil, fără comparație, neasămuit

INCOMPATIBILITÉ (*kon*) *f* incompatibilitate, nepotrivire

INCOMPATIBLE (*kon*) *a* incompatibil *a*) ce nu se poate învoi, *b*) ce nu se poate potrivi, *c*) ce nu poate fi ocupat de aceeași persoană (ex două funcțiuni diferite), *d*) ce nu se poate amesteca (substanțe)

INCOMPATIBLEMENT (*kon*) *a* în mod incompatibil

INCOMPÉTENCE (*kon*, *ia man*) *adv* 1 fără competență, 2 de către un judecător necompetent

INCOMPÉTENCE (*kon*) *f* necompetență *a*) nepricepere, *b*) neputință de *a* judeca (a unui tribunal)

INCOMPÉTENT, **E** (*kon*) [i] *a* necompetent *a*) care n'are dreptul de *a* judeca, *b*) care nu se pricepe *a* judeca

INCOMPLET, **ÊTE** (*kon*) [i] *a* necomplet, *a*) nedeplin, *b*) *Bot* (floare) căreia îi lipsește vr'un organ

INCOMPLÈTEMENT (*kon*) *adv* necomplet, nedeplin

INCOMPLEXE (*kon*) [1] *a* 1 necomplex, simplu, 2 *Gram* fără complement

INCOMPRÉHENSIBILITÉ (*kon-pré-an*) *f* neputința de a pricepe

INCOMPREHENSIBLE (*kon-pré-an*) *a* de neînțeles (cu neputință (sau greu) de înțeles

INCOMPRÉHENSIBLEMENT (*kon-pré-an*), *adv* într'un mod imposibil de înțeles

INCOMPRESSIBILITÉ (*kon*) *f* însusirea de a nu putea fi comprimat

INCOMPRESSIBLE (*kon*) *a* ce nu poate fi comprimat, stians

INCOMPRIS **E** (*kon*) *a* 1 neînțeles, 2 *fig* neapreciat la justa sa valoare

INCONCEVABILITÉ *f* neputința de a înțelege

INCONCEVABLE *a* 1 de neînțeles, 2 *umitor* *meprise* *inconcevable*, gresală umitoare

INCONCEVABLEMENT *adv* într'un mod umitor, de neînțeles

INCONCILIABILITÉ *f* neputința de a se împăca, *invoi*

INCONCILIABLE *a* inconciliabil, ce nu se poate împăca, *invoi*

INCONCILIATION *f* neîmpăcare, refuz de împăcare

INCONDITIONNÉ, **E** *a* necondiționat

INCONDUCTEUR, **TRICE** *a* *Fiz* neconductor (de electricitate, de căldură)

INCONDUITE *f* reaua purtare

INCONGELABLE *a* ce nu poate fi congelat

INCONGRU, **E** [1] *a* 1 necuvincios, 2 negramatical, gresit

INCONGRUITÉ *f* 1 necuvință, faptă sau vorbă, necuvincioasă, *mojicie*, 2 gresală de gramatică

INCONGRUMENT *adv* 1 necuvincios, 2 negramatical, gresit

INCONNAISSABLE *a* de necunoscut, ce nu poate (fi) cunoscut || *m* ceea ce nu poate fi cunoscut

INCONNU *a* și *s* 1 necunoscut, 2 necunoscut până atunci || *f* *Mat* necunoscută, călămea căutată

INCONQUIS, **E** *a* necucerit

INCONSCIENT (*si-a-man*) *adv* inconștient, fără a-și da seamă

INCONSCIENCE *f* lipsă de conștiință

INCONSCIENT, **E** (*van-sant'*) *a* inconștient, care nu-și dă seama de nimic || *m* inconștientul, lucrul de care nu avem cunoștință

INCONSEQUENCEMENT (*ka-man*) *adv* neconsecvent, cu nesocotință

INCONSEQUENCE (*kans'*) *f* 1 neconsecvență, lipsă de consecvență, 2 nesocotință, faptă nesocotită

INCONSEQUENT (*kan*), **E** *a* neconsecvent *a*) nelogic, *b*) nesocotit, *c*) *fam* ușuratic *femme inconsequente*

INCONSIDÉRATION [1] *f* 1 lipsă de considerație, desconsiderație, 2 nesăbuită

INCONSIDÉRÉ, **E** nesăbuit, nesocotit

INCONSIDÉREMENT *adv* prosteste nesăbuit

INCONSISTANCE *f* lipsă de consistență, de țară, de sim, nestatornicie

INCONSISTANT, **E** *a* inconsistent, nestatornic

INCONSOLABLE *a* de nemângâiat

INCONSOLABLEMENT *adv* cu neputință de a fi mângâiat

INCONSOLÉ, **E** *a* nemângâiat

INCONSUMMABLE *a* de neconsumat

INCONSTANT *adv* cu nestatornicie

INCONSTANCE *f* inconstanță *a*) nestatornicie, *b*) stare schimbăcioasă (a vremii)

INCONSTANT, **E** [1] *a* inconstant *a*) nestatornic, *b*) schimbăcios

INCONSTITUTIONNALITÉ *f* însusirea de a nu fi constituțional

INCONSTITUTIONNEL, **ELLE** *a* constituțional, contra constituției

INCONSTITUTIONNELLEMENT *adv* în mod constituțional

INCONTESTABLE *a* incontestabil, de netăgăduit

INCONTESTABLEMENT *adv* incontestabil, (de) netăgăduit

INCONTESTE, **E** necontestat, netăgăduit

INCONTINENCE *f* 1 neînfrânare, 2 *incontinence de langue*, manăcrime de vorbă, 3 *Med* neputința de a-și reține (urina, etc.)

INCONTINENT, **E** *a* 1 neînfrânat, 2 necumpătat || *adv* numai decăt, îndată

INCONTRIT, **E** *a* care nu se căiește

INCONTRÔLABLE *a* de necontrolat, ce nu se poate controla

INCONVENANCE *f* 1 lipsă de cuvință, 2 necuvință

INCONVENANT, **E** *a* necuvincios

INCONVÉNIENT (*ni-an*) [1] *m* inconvenient *a*) predică, neplăcere, *b*) pagubă, neajuns

INCONVERSIBLE *s* *Fil* (propoziție) a cărei formă întoarsă e falsă

INCONVERTIBLE *a* inconvertibil, ce nu poate fi schimbat înlocuit

COORDINATION *f* lipsă de coordinare, de întocmire

INCORPORABLE *a* ce nu poate fi încorporat

INCORPORALITÉ [1] *f* însusirea de a nu fi intrupat

INCORPORATION [1] *f* încorporare *a*) intrupare, *b*) însumare într'un corp de trupe

INCORPORÉITÉ *f* starea unei ființe neintrupate

INCORPOREL, **ELLE** [1] *a* 1 fără corp, 2 *Jur* incorporeal, ce nu cade sub simțuri, ce există numai moralmente (e un drept)

INCORPORER [1] încorporare] *v* *a* încorpora *a*) a intrupa, *b*) a însuma într'un corp de trupe || *S'* *incorporer*, a se încorpora, a se uni, a se amesteca laolaltă

INCORRECT, **E** (*kor-rekt'*) [1] *a* incorect

INCORRECTEMENT *adv* incorect

INCORRECTION *f* incorecțiune, gresală în

contra regulilor

INCORRIGIBILITÉ *f* neputința de a se corecta îndreptă

INCORRIGIBLE [i] *a* incorigibil, ce nu se poate îndrepta

INCORRIGIBLEMENT *adv* fără doar și poate

INCORRUPTIBILITÉ *f* incorruptibilitate *a*) însușirea de a nu se putea strică, *b*) *fig* însușirea de a nu se lăsa a fi corupt, cumpărat cu bani

INCORRUPTIBLE [i] *a* incorruptibil *a*) ce nu se poate strică, *b*) care nu se lasă a fi corupt, mituit

INCORRUPTIBLEMENT *adv* în mod incorruptibil

INCREDIBILITÉ [i] incredibilitas] *f* incredibilitate, neputința de a fi crezut

INCREDULE [i] *a* incredul *a*) necrezător, *b*) necredincios || *s* necredincios

INCREDULITÉ [i] incredulitas] *f* 1 necredință, lipsă de credință, 2 neîncredere

— INCREE, E *a* necreat *la sagesse incréte*, fiul lui D zeu

INCRIMINABLE *a* ce poate fi învinovățit

INCRIMINATION *f* învinovățire, acuzare

INCRIMINER [crime] *v* a încrimina *a*) a învinovăți, *b*) a socoti ca o crimă *incriminer une action*

INCRISTALLISABLE *a* necristalizat

INCROCHETABLE *a* ce nu poate fi deschis cu cheia lăcătușului

INCROYABLE (*kroa-yabl'*) *a* de necrezut

INCROYABLEMENT *adv* peste măsură de

INCROYANCE *f* necredință

INCROYANT, E *a* necredincios

INCRUSTANT, E *a* încrustator, care acoperă cu o crustă, coajă

INCRUSTATION [i] *f* încrustare *a*) acoperire cu o coajă, *b*) coajă, strat pietros *c*) lucru încrustat, *d*) depozit calcar (în cazanele de aburi)

INCRUSTER [i] încrustare] *v* a încrusta *a*) a acoperi cu ornamente suprafața unui obiect, *b*) a acoperi cu o coajă, cu un strat pietros || *S'incruster*, a se încrusta *a*) a se acoperi cu o coajă, cu o pătură pietroasă, *b*) *fig* a se întipăi adânc

INCRUSTEUR, EUSE *s* încrustator

INCUBATION [i] *f* 1 cloacă, 2 *Med* timpul de dezvoltare (a unei boli)

INCUBE [i] incubus] *m* 1 năplăire, 2 hală (demon răufăcător)

INCUBER *v* a introduce microbii unei boli în organism

INCUIT, E *a* 1 neiert, 2 puțin iert

INCULCATION *f* inculcare, băgare în cap, rărire

INCULPATION [i] *f* inculpare, învinovățire, păra

INCULPÉ, E *a* inculpat, părit

INCULPER [i] inculpare] *v* a inculpa, a învinovăți, a pări

INCULPABLE *a* ce poate fi învinovățit

INCULQUER [i] inculcare] *v* a inculca, a băga în cap, a întipări

INCULTE [i] *a* 1 necultivat, nelucrat *terre inculte*, 2 *fig* incult, neînvățat, 3. neîngrijit *barbe inculte*

INCULTIVABLE *a* de necultivat

INCULTIVÉ, E *a*, necultivat

INCULTURE *f* 1 necultivare, nelucrare (*a* unui ogor), 2 lipsă de cultură

INCUNABLE [i] incunabula] *a* și *m* (carte) care datează dela originea tipografiei

INCURABILITÉ *f* neputința de a se vindeca

INCURABLE [i] *a* incurabil, de nevindecat

INCURABLEMENT *adv* hotărît, fără doar și poate

INCURIE [i] *f* incurie, neîngrijire, nepăsare

INCURIOSITÉ [i] incuriositas] *f* lipsă de curiozitate, nepăsare (de a afla ceva)

INCURSION [i] *f* incursiune *a*) năvălire, *b*) voiaj de curiozitate, de explorare, *c*) *fig* cercetare într'un domeniu străin

INCURVATION *f* curbare din afară înăuntru

INCURVER [i] incurvus] *v* a curba din afară înăuntru

INCUSE [i] incusus] *a* și *f* (monedă) gravată numai pe o parte din (gresală)

INDE [i] indicum] *m* vopseaua albastră extrasă din indigo *V campêche*

INDÉBROUILLABLE (*yabl'*) *a* de nedesculcat, de nedescălcit

INDÉCACHETABLE *a* ce nu se poate despecetui

INDÉCEMENT (*sa-man*) *adv* indecent, necuvincios

INDÉCENCE [i] indecentia] *f* indecență, *a*) lipsă de cuvînță, *b*) necuvînță, vorbă sau faptă necuvincioasă

INDÉCENT, (san) *E* [i] *a* indecent, necuvincios

INDÉCHIFFRABLE *a* indecifrabil *a*) ce nu se poate descifra, celi, ghici, *b*) *fig* de neexplicit

INDÉCHIRABLE *a* ce nu poate fi rupt

INDÉCIS, E (*si-siz'*) *a* indecis *a*) nehotărît, *b*) *fig* nelămurit, vag *formes indecises*, *c*) îndoielnic *victoire indecise*

INDÉCISION (*si-si*) *f* indeciziune *a*) nehotărîre, *b*) lucru nelămurit, *c*) stare nelămurită *l'indécision des nuances*, starea nelămurită a nuanțelor

INDÉCLINABILITÉ *f* neputința de a se declina, nedeclinare

INDÉCLINABLE [i] *a* nedeclinabil *a*) *Gram* ce nu se poate declina, *b*) ce nu se poate înălțura *loi indéclinable*, lege de neînălțurat

INDECOLLABLE *a* de nedeshpît

INDECOMPOSABLE (*kon*) *a* ce nu se poate descompune, desface

INDÉCOUSABLE *a* de nedescusut

INDÉCROTTABLE *a* 1 ce nu se poate curăța de noroi, 2 *fig* necioplit

INDÉFECTIBILITÉ *f*. Teol neputința de încetă să existe

INDÉFECTIBLE *a* ce nu poate încetă de a fi

INDÉFECTIBLEMENT *adv* în mod indefectibil

INDÉFENDABLE *a* ce nu se poate apăra.

INDÉFINI, E [i] indefinitus] *a* indefinit, nehotărît || *m* *Gram*. perfectul nedefinit, perfectul compus

INDÉFINIMENT *adv* indefinit *a*) la infinit, *b*) *Gram* cu un inteles nehotărît

INDÉFINISSABLE *a* 1 de nedefinit, de nehotărît, 2 *fig* de neexplicat, de neinteles, *c*) nelămurit *couleur indéfinissable*

INDÉFORMABLE *a* ce nu poate fi deformat

INDÉFRICHABLE *a* de nesdefelenit

INDÉHISCENCE (*i-sans*) *f* indehiscență, neputința de a se deschide

INDÉHISCENT (*i san*), *E* [] *a* Bot indehiscenț, care nu se deschide

INDÉLÉBILE [] *a* care nu se poate șterge, 2 *fig* nesters

INDÉLÉBITÉ *f* neputința de a se șterge, nestersătură

INDÉLIBÉRÉ, *F* *a* nechibzuit

INDÉLICAT, *E* *a* nedelcat

INDÉLICATEMENT *adv* nedelcat, moșcește

INDÉLICATESSE *f* nedelicateță *a*) lipsă de delicateță, *b*) moșceie

INDEMNÉ (*en dèmn*) [] *a* despăgubit, fără pagubă

INDEMNISABLE (*en-dem*) *a* ce trebuie sau poate să fie despăgubit

INDEMNISATION (*en dem*) *f* indemnizare despăgubire, filodormă

INDEMNISER (*en-dem*) *v* a indemniza, a despăgubi

INDEMNITAIRE (*en-dem*) *m* cel ce primește o indemnizare

INDEMNITÉ (*en-dem*) *f* indemnitate (sumă dată *ca*) despăgubire

INDÉNIABLE *a* de netăgădurt

INDÉNOUABLE *a* de nedesnodat

INDENTATION *f* scobitură, mâncătură de către ape (*ex* al unui târm)

INDÉPENDAMMENT (*da man*) *adv* independent, neatârnat *indépendamment de* *a*) în afară de, *b*) fără nici o legătură cu

INDÉPENDANCE *f* independență *a*) neatârnat, *b*) libertate

INDÉPENDANT, *E* *a* independent *a*) neatârnat, *b*) căruia îi place să nu atârne de ni men, să fie liber (*ex* un caracter), *c*) care e în afară din *pourt indépendant de la question*, punct în afară din chestie

INDÉRACINABLE *a* ce nu se poate desrădăcina, de nedesrădăcinat

INDESCRIPTIBLE *a* indescriptibil, de nedescris

INDESTRUCTIBILITÉ *f* indestructibilitate neputința de a fi distrus

INDESTRUCTIBLE *a* indestructibil, ce nu poate fi distrus, de nedistrus

INDESTRUCTIBLEMENT *adv* în mod indestructibil, fără a putea fi distrus

INDÉTERMINABLE *a* ce nu se poate determina, hotărî

INDÉTERMINATION *f* 1 nedeterminare, nehotărîre, 2 *Mat* putința de a admite mai multe soluțiuni *l'indétermination d'un problème*, problemă cu multe soluțiuni

INDÉTERMINÉ, *E* *a* nedeterminat *a*) nehotărît, *b*) *Mat* care admite mai multe soluțiuni (*o* problemă)

INDETERMINISME *m* *Fil* indeterminism, sistem după care voința omului nu este strict hotărîtă de mobilele actelor sale

INDETERMINISTE *s* și *a* indeterminist, partizan al indeterminismului

INDEVINABLE *a* de neghicit

INDEVOT, *E* *s* necucernic

INDÉVOTION *f* necucernicie

INDEX (*en deks*) [] *m* *index* *a*) degetul arătător, *b*) tabla alfabetică (*a* unei cărți), *c*) lista cărților interzise de Biserica catolică *mettre a l'index*, a interzice o carte, *fig* a rupe relațiunile cu cineva, *d*) comisiunea de interzicere

INDIANISME *m* indianism *a*) știința limbii și a civilizațiunii indice, *b*) locuțiune proprie limbilor indice

INDIANISTE *m* cunosător al limbii și civilizațiunii indice

INDICAN *m* *Med* substanță existentă în indigo și în urina normală

INDICATEUR, **TRICE** *s* indicator, arătător || *m* indicator *a*) călăuză, *b*) carte cu mersul (trenurilor), *c*) aparat care arată tensiunea (*ex* a aburilor), *d*) degetul arătător

INDICATIF, **IVE** *a* arătător, anunțator, vestitor || *m* indicativul (mod)

INDICATION [] *f* 1 indicare, arătare, 2. indicație *a*) semn, dovadă, *b*) informație *donner une fausse indication*, a da o informație greșită, *c*) *Jur* declarație, însemnare

INDICE [] *indicium* *m* *indiciu* *a*) semn doveditor, *b*) *Mat* *indice d'un radical*, puterea unei rădăcini

INDICIBLE *a* (de) nespus

INDICIBLEMENT *adv* nespus de

INDICTION [] *f* 1 convocate pe o zi anumită, 2 prescriere pentru o zi anumită *indiction d'un jeune*, prescrierea unui post pentru o zi anumită, 3 perioadă de 15 ani (la Romani)

INDICULE [] *m* (†) arătător mic

INDIEN, **ENNE** *a* și *s* indian (locuitor) din India || *f* indiană, pânză de bumbac colorată sau imprimată, stambă, cit

INDIENNERIE *f* fabricațiune de panze colorate

INDIFFÉREMENT (*ra man*) *adv* 1 cu indiferență, cu nepăsare, 2 indiferent, fără deosebire *manger de tout indifféremment*, a mânca orice fără deosebire

INDIFFÉRENCE *f* indiferență, nepăsare, răceală

INDIFFÉRENT, *E* [] *a* indiferent *a*) tot una *ce chemin ou l'autre m'est indifférent*, drumul acesta sau acela mi-e tot una, *b*) care nu interesează *cela m'est indifférent*, asta nu mă interesează, *c*) neînsemnat, fără interes *choses indifférentes*, lucruri neînsemnate, *d*) nepăsător *homme indifférent*, *e*) imparțial, *f*) ce nu prezintă vreo deosebire *équipage indifférent*, echipaj obișnuit || *s* persoană indiferentă

INDIFFÉRENTISME *m* indiferentism, nepăsare erijată în sistem (în politică și religie).

INDIGÉNAT [indigène] *m* indigenat, îm-pământenire

INDIGENCE [1 indigentia] *f* 1 mare să-răcie, 2 *fig* lipsă mare *indigence d'idées*, să-răcie de idei, 3 săracii, sărăcimea *secourir l'indigence*, a ajuta pe săraci

INDIGÈNE [1 indigena] *s* și *a* (om) foarte sărac, nevoias

INDIGENT (*jan*), **E** [1 *a* și *s* nevoias

INDIGÉRER (*S'*) *v* a si strica stomacul [se conjugă ca *accélérer*]

INDIGESTE [1 *a*] indigest *a*) greu de mistuit, *b*) *fig* încurcat, anost

INDIGESTIBILITÉ *f* neputința de a fi digerată, mistuit

INDIGESTIBLE *a* de nemistuit

INDIGESTION (*je tu*) [1] *f* indigestie, nemisture, *fam avoir une indigestion*, *a*) a si i stricat stomacul, *b*) a i veni scarbă de ceva, *se donner une indigestion*, a si strica stomacul, *ela donne une indigestion*, asta ti răscoste natele

INDIGÈTE [1 indiges] *a* *dieux indigetes*, zei indigeni (la Romani)

INDIGNATION [1] *f* indignare, manie, necaz

INDIGNE (*en-din-y'*) *a* 1 nedemn *a*) nevrednic, *b*) nemernic, ticălos *conduite indigne*, purtare nemernică, 3 *commun ion indigne*, cumnecătură nefăcută în regulă

INDIGNEMENT *adv* în mod nedemn

INDIGNER (*en-din ye*) [1 indignari] *v* a indigna, a mânii, a revoltă || *S'indigner*, a se indigna a fi maniat

INDIGNITE (*en-din vi-te*) *f* nedemnitate *a*) nevrednicie, *b*) nemernicie, ticăloșie, *c*) răutate, defăimare

INDIGO [sp] *m* indigo (materie colorantă) || *a* lalachiu, civit

INDIGOTERIE *f* indigoterie *a*) fabrică de indigo, *b*) loc sămănat cu indigotieri

INDIGOTIER (*tu e*) *m* indigotier, plantă din care se extrage indigo

INDIGOTINE *f* indigotină, principiu extras din indigo

INDIQUE-FCITE *m* mic instrument ce constată scurgile de gaz (intr'o teavă)

INDIQUER [1 indicare] *v* a indica *a*) a arăta, *b*) a dovedi *cela indique une grande mechancete*, asta dovedește o mare răutate, *c*) a schița ușor *indiquer les loutains d'un ta bleau*, a schița în cateva linii zarea unui tablou

INDIRECT, **E** (*rekt*) [1] *a* indirect *a*) ce nu e drept, *b*) nefăcut deadreptul *louange indirecte*, laudă nefăcută deadreptul, *c*) ce se ia pe obiectele de consumație (un impozit), *d*) Gram *regime indirect*, genitivul, *complement indirect*, complement nedrept, *discours indirect*, vorbire în care se rapoartă cuvintele altuia, sub formă de propoziție subordinată

INDIRECTEMENT *adv* indirect, pe altă cale

INDISCIPLINABLE *a* nedisciplinabil, ce nu poate fi disciplinat

INDISCIPLINE (*di-si*) *f* nedisciplină, lipsă de disciplină

INDISCIPLINÉ, **E** *a* nedisciplinat

INDISCRET, **ÈTE** [1] *a* indiscret *a*) nesocotit, care nu tine seamă de nimic, *b*) necuvincios *regards indiscrets*, priviri necuvincioase, *c*) care nu se poate spune, *d*) care nu stie să țină un secret, flecar || *s* indiscret, vorbăret, flecar

INDISCRETEMENT *adv* indiscret *a*) în mod nesocotit, fără rezervă, *b*) dând pe față un secret

INDISCRÉTION [1] *f* indiscreție(un)e *a*) lipsă de discreție, nerezinare, *b*) nesocotință, *c*) neținerea unui secret, nețacere

INDISCUTABLE *a* indiscutabil, ce nu poate fi discutat, evident

INDISCUTABLEMENT *adv* indiscutabil, neîndoios

INDISCUTÉ **E** *a* nediscutat, vădit

INDISPENSABILITÉ *f* trebuință desăvârșită

INDISPENSABLE *a* indispensabil, absolut trebuincios || *m* indispensabilul, ceea ce este absolut trebuincios

INDISPENSABLEMENT *adv* în mod indispensabil, fără doar si poate

INDISPONIBLE *a* indisponibil, de care nu poti dispune

INDISPOSÉ, **E** *a* indispus, cam bolnav

INDISPOSER *v* a indispuce *a*) a îmbolnăvi puțin, *b*) *fig* a supăra, a nemulțumi || *S'indisposer*, a se indispuce

INDISPOSITION *f* indispoziție *a*) boală ușoară, *b*) *fig* nemulțumire, supărare

INDISSOLUBILITÉ *f* neputința *a*) de a se disolva, *b*) *fig* de a se desface

INDISSOLUBLE [1] *a* indisolubil *a*) ce nu se poate disolva, *b*) *fig* ce nu se poate desface *mariage indissoluble*

INDISSOLUBLEMENT *adv* în mod indisolubil, definitiv

INDISTINCT, **E** (*stenkt*) *a* nedeslușit

INDISTINCTEMENT *adv* 1 nedeslușit, 2 fără deosebire

INDIVIDU [1 individuus] *m* individ, ins, *fam soigner son individu*, a se îngriji numai pe sine

INDIVIDUALISATION *f* individualizare

INDIVIDUALISER *v* a considera sau a prezenta un lucru izolat, individual || *S'individualiser*, a se izola

INDIVIDUALISME *m* individualism *a*) izolarea indivizilor, *b*) existența individuală

INDIVIDUALISTE *s* partizan al individualismului || *a* de individualizare

INDIVIDUALITÉ *f* individualitate *a*) ceea ce deosebește pe un individ de altul, *b*) individul izolat

INDIVIDUEL, **ELLE** *a* individual *a*) ce aparține unui individ, *b*) ce privește o persoană

INDIVIDUELLEMENT *adv* individual, socotit în parte, fiecare în parte

INDIVIS, **E** [1 indivisus] *a* 1 neîmpărțit; 2 care posedă în comun *heritiers indivis*, moștenitori cari stăpânesc laolaltă, 3 loc *adv par indivis*, în comun, fără a fi împărțit.

INDIVISÉMENT *adv* fără a fi împărțit, în comun, deavalma

INDIVISIBILITÉ *f* nedivizibilitate, nepuțința de a fi împărțit

INDIVISIBLE [] *a* nedivizibil, ce nu poate fi împărțit, despărțit

INDIVISIBLEMENT *adv* în mod nedivizibil, nedespărțit, deavalma

INDIVISION [] *f* indiviziune, stăpânire în comun, deavalmășie

IN-DIX-HUIT *m* format în 18

INDO-CHINOIS, *E* *a* și *s* indo chinez

INDOCILE [] *a* 1 nesupus, neascultător, 2 greu de condus

INDOCILEMENT *adv* cu nesupunere, nesupus

INDOCILITÉ *f* nesupunere, neascultare

INDO-EUROPÉEN, **ENNE** *a* indo-european

INDO-GERMANIQUE *a* indo-germanic

INDOLEMMENT (*la-man*) *adv* cu indolentă, cu nepăsare

INDOLENCE [] indolentia] *f* indolentă, nesimțire (morală), nepăsare, trândăvie a minții

INDOLENT, *E* [] *a* indolent, nepăsător, nesimțitor, trândav

INDOLORE *a* *Med* nedureros

INDOMPTABILITÉ (*don-ta*) *f* neputința de a fi înblânzit

INDOMPTABLE (*don-ta*) *a* de neîmblânzit, de nesupus

INDOMPTABLEMENT (*don-ta*) *adv* de neîmblânzit

INDOMPTÉ, *E* (*don-te*) *a* 1 sălbatec, neîmblânzit, nesupus, 2 *fig* neînfrănat, ce nu poate fi stăpânit

IN-DOUZE *a* și *m* format în 12

INDU, *E* *a* 1 nepotrivit, necuvincios, 2 *Jur* necuvenit *somme indue*, sumă necuvenită || *m* ceace nu se cuvine, ceace nu se dato rează

INDUBITABLE [] *a* neîndoiș

INDUBITABLEMENT *adv* fără îndoială

INDUCTEUR, **TRICE** *s* Fiz inductor (curent)

INDUCTIF, **IVE** *a* inductiv, prin inducțiune, dela particular la general

INDUCTION [] *f* inducțiune *a)* pornire dela particular la general, *b)* conchidere, în cheiere (trasă prin inducțiune), *c)* producțiune de curenți sub influența unui magnet

INDUIRE [] *inducere*] *v* a induce *in durre en erreur*, a induce în eroare, a înșela, 2 a duce (la), 3 a îndemna *induire à mal faire*, a îndemna la rău, 4 a conchide, a trage urmare de la *j'induis que*, de aci trag urmarea că, 5 a produce curenți sub acțiunea unui magnet || *S'induire*, 1 a se conchide, 2 a se îndemna (la ceva) [Se conjugă ca *con durre*]

INDUIT *a* (curent electric) produs sub acțiunea unui magnet sau unui curent inductor *fil induit*, sârmă prin care trece curentul || *m* circuit prin care trece un curent *induit*

INDULGEMENT (*ja-man*) *adv* cu indulgență, cu îngăduință, îngăduitor

INDULGENCE (*jans'*) [] indulgenția] *f* indulgență *a)* bunătațe, îngăduire, *b)* ușurința de a ierta greșelile altora, *c)* iertare de păcate *indulgence pleniére*, iertare deplină a păcatelor

INDULGENT, *E* [] *a* indulgent, îngăduitor, iertător

INDULINE *f* indulină, materie colorantă albăstră

INDULT (*dülü'*) [] indultum] *m* privilegiu acordat de Papa în contra legii

INDULTAIRE *m* posesorul unui privilegiu nelegal acordat de Papa

INDUMENT *adv* pe nedrept

INDURATION *f* învârtosare

INDURER [] *indurare*] *v* a învârtosi

INDUSTRIALISER *v* a industrializa || *a* face să fie industrial

INDUSTRIALISME *m* industrialism *a)* și sistem care consideră industria ca scopul principal al omului în societate, *b)* gustul pentru industrie

INDUSTRIE [] *f* 1 industrie, 2 dibăcie *avoir de l'industrie*, a fi dibaci, 3 meserie *exercer une industrie*, a exersa o meserie, 4 *fig* viclesug *vivre d'industrie*, a trăi din viclesuguri, *chevalier d'industrie*, cavalier de industrie, cel ce trăiește din expediente

INDUSTRIEL, **ELLE** *a* industrial || *m* industrial

INDUSTRIELLEMENT *adv* prin industrie

INDUSTRIEUSEMENT *adv* cu dibăcie

INDUSTRIEUX, **EUSE** *a* 1 dibaci, iscusit; 2 harnic

INDUVIE *f* membrana solzoasă sau cărnoasă (de pe un fruct)

INÉBRANLABILITÉ (*v*) *f* neclintire, neșovăire

INÉBRANLABLE (*v*) *a* neclintit

INÉBRANLABLEMENT (*v*) *adv* neclintit, fără șovăire

INÉCHANGEABLE (*v*) *a* de neschimbat

INEDIT, *E* (*v*) *a* inedit, nepublicat încă

INÉDITABLE (*v*) *a* de needitat

INEFFABILITÉ (*v*) *f* neputința de a se exprima prin cuvinte

INEFFABLE (*v*) [] *a* (de) nespus, ce nu se poate exprima prin cuvinte

INEFFABLEMENT (*v*) *adv* nespus de

INEFFAÇABLE (*v*) *a* nesters

INEFFAÇABLEMENT (*v*) *adv* fără a se șterge, pentru totdeauna

INEFFICACE (*v*) *a* ineficace, fără efect, neputincios

INEFFICACEMENT (*v*) *adv* slab, neîndestul

INEFFICACITÉ (*v*) *f* ineficacitate, lipsă de efect, slăbiciune

INÉGAL, *E* (*v*) *a* inegal *a)* nedeopotrivă, *b)* care nu e neted *chemin inegal*, drum glo-duros, *c)* neregulat *mouvement inegal*, mișcare neregulată, *d)* schimbăcios *humeur inégale*, fire schimbăciosă, *e)* *fig* nepotrivit

INÉGALEMENT (*v*) *adv* în mod inegal, nedeopotrivă

INÉGALITÉ (*v*) *f* inegalitate *a)* nepotrivire:

l'inégalité des aptitudes, nepotrivirea de aptitudini, *b)* neregularitate, *c)* nețerime *inégale du sol*, gloduroșia solului, *d)* schimbare continuă, ciudățenie *inegalité de caractere*, ciudățenie de caracter

INÉLASTIQUE (i) *a* neelastic

INÉLEGAMMENT (i) *adv* fără elegantă, neelegant

INÉLÉGANCE (i) *f* lipsă de eleganță, neelegantă

INÉLÉGANT, **E** (i) *a* lipsit de eleganță, neelegant

INÉLIGIBILITÉ (i) *f* neeligibilitate, neputința de a fi ales

INÉLIGIBLE (i) *a* neeligibil, ce nu poate fi ales

INÉLUCTABLE (i) [i] *a* 1 ce nu se poate înălătura, de neînălăturit, 2 în contra cui nu se poate lupta *destin ineluctable*, destin cărui nău te poți împotrivi

INÉLUCTABLEMENT (i) *adv* fără doar și poate, cu siguranță

INÉLUDABLE (i) *a* de nelămurit

INEMPLOYÉ, **E** (i-nan) *a* neîntrebuințat

INÉNARRABLE (i) *a* de nepovestit

INENSEMENCÉ, **E** (i-nan) *a* nesămănat, neînsământat

INEPTE (i) *a* inept *a)* nedestoinic, *b)* stupid, neghiob

INEPTEMENT (i) *adv* neghiobesc

INEPTIE (i) [i ineptia] *f* ineptie *a)* nedestoinicie, *b)* neghiobie

INÉPUISABLE (i) *a* ineputabil, nesecat, nesleit

INÉPUISABLEMENT *adv* nesleit de, fără a slei

INÉPUISÉ, **E** (i) *a* ineputat, nesfârșit, nesleit

INÉQUITABLE (i) *a* nedrept

INÉQUITABLEMENT *adv* pe nedrept

INERME (i) [i] *a* 1 Bot fără ac și spin, 2 Zool fără cârlig

INERTE (i) [i] *a* inert *a)* fără viață, nemiscat, țepăn, *b)* fig amortit, trândav, slab

INERTIE (i) *f* inertie *a)* nemiscare, țepeneală, *b)* fig trândăvie, neactivitate, *c)* force d'inertie, stare de amorțire, fig împotrivire (pasivă), nesupunere

INESCOMPTABLE (i-nes kon-tabl') *a* ce nu poate fi scontat

INESPÉRABLE (i) *a* de nesperat

INESPÉRÉ, **E** (i) *a* nesperat, neașteptat

INESPÉRÉMENT (i) *adv* pe neașteptate

INESTIMABLE (i) *a* neprețuit

INÉTENDU, **E** (i) *a* fără înținare.

INÉVITABLE (i) *a* inevitabil, de neînălăturat

INÉVITABLEMENT (i) *adv* inevitabil, neapărat

INEXACT, **E** (i-neg zaki) *a* inexact. *a)* nepunctual, ce nu vine la timp *employe inexact*, slujbaş ce nu vine la timp, *b)* greșit, neadevărat

INEXACTEMENT (i-neg-zak) *adv*. inexact, greșit

INEXACTITUDE (i-nég-zak) *f* inexactitate

a) nepunctualitate, nevenire la timp, *b)* greșală, *c)* neadevăr *les inexactitudes d'un récit*

INEXAUCÉ, **E** (i-nék zo-se) *a* neascultat, neîmplinit

INEXCITABILITÉ (i-nék) *f* lipsă de excitație, neațăire

INEXCITABLE (i) *a* ce nu poate fi excitat

INEXCUSABLE (i) *a* de nescuzat, de iertat

INEXCUSABLEMENT (i) *adv* în mod de neiertat

INEXÉCUTABLE (i neg-zé) *a* ce nu se poate executa, împlini

INEXÉCUTÉ, **E** (i-neg ze) *a* neexecutat, neîmplinit

INEXÉCUTION (i-neg-zé) *f* neexecutare, neaducere la împlinire

INEXÉCUTOIRE (i neg-zé) *a* neexecutoriu

INEXERCÉ, **E** (i-neg-zer) *a* neversat, ne-deprins

INEXIGIBLE (i neg zi-jibl') *a* ineligibil, ce nu poate fi cerut

INEXISTANT, **E** (i-neg zis) *a* care nu există

INEXISTENCE (i-neg-zis) *f* neexistență, lipsă

INEXORABILITÉ (i neg-zo) *f* neînduplecare, asprime

INEXORABLE (i-neg-zo) [i] *a* 1 neînduplecat, 2 fig prea aspru

INEXORABLEMENT (i-nég-zo) *adv* cu neînduplecare, fără milă

INEXPÉRIENCE (i) *f* in experiență, lipsă de experiență

INEXPÉRIMENTÉ, **E** (i) *a* inexperimentat *a)* ageamiu, *b)* neîncercat

INEXPIABLE (i) *a* ce nu se poate ispăși, de neispășit

INEXPIÉ, **E** (i) *a* neexpiat, neispășit

INEXPLICABLE (i) [i] *a* in explicabil, de neînțeles

INEXPLIQUÉ, **E** (i) *a* in explicat, nelămurit

INEXPLOITABLE (i) *a* ce nu poate fi exploatat, de neexploatat

INEXPLOITÉ, **E** (i) *a* neexploatat

INEXPLORABLE (i) *a* inexplorabil, ce nu poate fi explorat, de neexplorat

INEXPLORÉ, **E** (i) *a* inexplorat, necercetat încă

INEXPLOSIBLE (i) *a* inexplozibil, ce nu poate face explozie

INEXPRESSIBLE (i) *a* ce nu se poate spune, de nespus

INEXPRESSIF, **IVE** (i) *a* in expresiv, fără expresie

INEXPRIMABLE (i) *a* inexprimabil, de nespus

INEXPRIMÉ, **E** (i) *a* neexprimat, negrăit, nespus

INEXPUGNABLE (i-neks pug) [i] *a* inexpugnabil, *a)* ce nu se poate lua cu asalt, *b)* fig ce rezistă tuturor atacurilor, neclintit

INEXTENSIBILITÉ (i) *f* neputința de a se întinde

INEXTENSIBLE (i) *a* ce nu poate fi întins

INEXTINGUIBLE (i, ghu) *a* 1 nestins, 2 fig de nepotolit

INEXTIRPABLE (v) *a* foarte încurcat, de nedescurcat

INEXTRICABLE (v) *a* de nestârpit

INEXTRICABLEMENT (v) *adv* într'un mod foarte încurcat

INFAILLIBILITÉ (fa-yu) *f* infailibilitate *a)* însușirea de a fi infailibil, *b)* neputința de a greși (ex a Papei)

INFAILLIBLE (fa-yubl') *a* infailibil *a)* sigur, care trebuie să se întâmple, *b)* care nu poate să greșească *remede infailible*, leac sigur

INFAILLIBLEMENT (fa-yu) *adv* 1 negreșit, 2 în mod infailibil, cu siguranță

INFAISABLE (f') *a* ce nu se poate face cu neputință

INFALSIFIABLE *a* nefalsificat

INFAMANT, **E** *a* infamant *a)* care aduce necinste, *b)* *Jur* care înfierează

INFAMATION [i] *Jur* notă de infamie

INFÂME [i infamis] *a* infam *a)* rușinos, scârbos, *b)* nemernic, mișel, *c)* murdar *infame taudis*, corcioabă murdară || *s* ticălos, nemernic

INFAMIE [i] *f* infamie *a)* înfierare publică, rușine, *b)* nemernicie, mișelie, *c)* *pl* lucruri scârboase, ticăloși

INFANT, **E** [i] *s* infante, infanță, fiul micuț, fata micuție a regilor Spaniei

INFANTERIE [it] *f* infanterie, pedestrimă

INFANTICIDE [i] *m* infanticid *a)* pruncucidere, *b)* ucigaș de copil

INFANTILE [i] *a* al copilașilor *maladie infantile*, boală de copil

INFATIGABLE *a* neobosit

INFATIGABLEMENT *adv* fără a obosi, neobosit

INFATUATION *f* patimă ridicolă pentru cineva sau ceva

INFATUÉ, **E** *a* nebunește înamorat

INFATUER [i infatuere] *v* a fi nebunește înamorat de || *S'*infatuer, a se înamora prostete, a-și face o idee mare de

INFÉCOND, **E** [i] *a* infecund, neproducător, sterp

INFÉCONDITÉ *f* nefecunditate, nerodnicie, sterpicune

INFECT, **E** [i] *a* infect *a)* împușit, puturos, *b)* *fig* scârbos

INFECTANT, **E** *a* care impute

INFECTER *v* a infectă *a)* a împuși, *b)* a puși, a răspândi un miros urit *ce marais infecte*, mlaștina aceasta răspândește un miros urit, *c)* *fig* a molipsi, a strică

INFECTIEUX, **EUSE** (sz) *a* infecțios

INFECTION [i] *f* infecțiune *a)* infectare (prin îngrămădire de microbi), *b)* putoare mare, *c)* *fig* molipsire

INFÉODATION *f* înfeudare, darea unei moșii ca feud (de către un nobil)

INFÉODER [ml] *v* a înfeoda, a da o moșie ca feud (de către un nobil || *S'*inféoder, a se înfeoda, a se alipi de (un partid, etc)

INFÉRENCE *f* raționament (dela particular tot la particular)

INFÉRER [i inferrer] *v* a trage o urmare, a conchide. [*Se* conjugă ca *accélérer*]

INFÉRIEUR, **E** [i] *a* inferior *a)* de jos, dedesubt, *b)* mai prejos || *s* cel inferior, cel ce este mai prejos, mai mic

INFÉRIEUREMENT *adv* 1 dedesubt, 2 mai prejos

INFÉRIORITÉ *f* inferioritate *a)* poziție mai joasă, *b)* *fig* înjosire, *c)* *fig* număr mai mic

INFERNAL, **E** [i] *a* infernal *a)* al iadului *les abîmes infernaux*, prăpăștiile iadului, *b)* diăcesc *tapage infernal*, târăboiu drăcesc, *c)* *pierre infernale*, piatra iadului, azotat de argint, *machine infernale* *a)* mașină explozivă, *b)* *fig* adunătură de mijloace uracioase pentru a pierde pe cineva

INFERNALEMENT *adv* drăcește

INFERTILE [i] *a* neroditor, sterp

INFERTILISABLE *a* nerodnic, ce nu poate fi rodit

INFERTILITÉ [i infertilitas] *f* nerodire, nerodnicie, sterpicune

INFESTER [i infestare] *v* a infestă *a)* a călca, *b)* a se înmulți undeva, a bântui *les rats infestent les maisons*, șobolani se plodesc prin case

INFIDÈLE [i] *a* indifel *a)* necredincios, *b)* ce nu crede, păgan, *c)* puțin sigur, slab *mémoire infidèle*, memorie slabă, *d)* neexact, greșit *recit infidèle*, povestire greșită, *e)* necinstit *caissier infidèle*, casier necinstit, *f)* *infidèle* *a)*, care nu-și ține *infidèle à sa promesse*, care nu se ține de cuvânt || *s* necredincios, păgan

INFIDÈLEMENT *adv* în mod inexact, greșit

INFIDÉLITÉ [i infidelitas] *f* infidelitate *a)* necredință, *b)* neexactitate, *c)* nesiguranță (a memoriei), *d)* iaptă necinstită *commettre une infidélité*

INFILTRATION *f* infiltrare, pătrundere

INFILTRE (S') [filtre] *v* a se infiltra, a pătrunde în

INFIME [i] *a* infim, cel mai de jos

INFIMITÉ *f* condiție joasă

INFINI, **E** [i infinitus] *a* infinit *a)* nemărginit, *b)* nesfârșit *distance infinie*, distanță nesfârșită, *c)* foarte mare || *m* infinitul, nemărginitul || *loc adv* *a l'infini*, la infinit, la nesfârșit, fără sfârșit

INFINIMENT *adv* 1 în mod nemărginit, 2 peste măsură de, 3 Mat *les infiniment petits*, câtimile cele mai mici posibile

INFINITÉ [i infinitas] *f* infinitate *a)* nemărginire, *b)* multime nenumărată *une infinité d'affaires*

INFINITESIMAL, **E** *a* infinitezimal, ce ține de câtimii excesiv de mici *calcul infinitesimal*, calcul cu câtimile cele mai mici posibile

INFINITIF, **IVE** [i] *a* infinitivul, de natura infinitivului || *m* infinitivul (mod)

INFINITUDE *f* nesfârșire *l'infinitude du temps*

INFIRMABLE *a* ce poate fi declarat nul

INFIRMATION [i] *f* infirmare *a)* declarare de nul, *b)* *fig* slăbire

INFIRME [i] *a* infirm, slăbănog, beteag

INFIRMER [i infirmare] *v* a infirmă *a)* a declara nul, *b)* *fig* a slăbi

INFIRMERIE *f* infirmerie

INFIRMIER, ERE *s* infirmier, îngrijitor de bolnavi

INFIRMITÉ [*i*] infirmitas] *f* infirmitate, *a*) boală obișnuită, *b*) beteșug, neputință, *c*) *fug* slăbiciune, cusur *l'infirmité humaine*

INFIXE [*i*] *m* *Fix* element care se însează în mijlocul sunetelor componând o rădăcină pentru a modifica înțelesul

INFLAMMABILITÉ *f* inflamabilitate, ușurința de a se aprinde

INFLAMMABLE *a* inflamabil, care se aprinde ușor

INFI ANIMATION [*i*] *f* 1 aprindere, 2 inflamatie, umflătură

INFLAMMATOIRE *a* inflamatoriu, ce produce inflamtați

INFLAMÉ, E *a* inflamă

INFLÉCHIR *v* a devia, a stramba || *S'infléchir*, a se stramba, a se încovoia

INFLÉCHISSABLE *a* ce nu poate fi mlădiat

INFLEXIBILITÉ *f* inflexibilitate, neputința de a se mlădia, de a se îndupleca

INFLEXIBLE [*i*] *a* inflexibil *a*) nemlădios, *b*) *fug* neînduplecat

INFLEXIBLEMENT *adv* neînduplecat

INFLEXION [*i*] *f* 1 mlădiere, îndoire, 2 inflexiune *a*) schimbare de ton, de accent (în voce), *b*) *Gram* modificarea unei vorbe (în conjugare sau declinare), *c*) *Fiz* abatere, deviere *inflexion des rayons lumineux*, devierea razelor luminoase

INFLIGER [*i*] infligere] *v* 1 a aplica, a da (o pedeapsă), 2 a impune *s'infliger des privations*, a-și impune lipsuri || *S'infliger*, a se aplica, a se da [Se conjugă ca *arranger*]

INFLORESCENCE (*res-sans*) *f* inflorescență, dispoziția florilor în corichine, în spic, etc

INFLUENÇABLE *a* ce poate fi influențat

INFLUENCE [*i*] influență] *f* influență *a*) înrăurire, *b*) trecere, vază

INFLUENCÉ, E *a* influențat, înrăurit

INFLUENCER *v* a influența, a înrăuri asupra cuiva || *S'influencer*, a fi influențat [Se conjugă ca *avancer*]

INFLUENZA (*an-za*) [*it*] *f* *Med* influență, guturaru violent

INFLUENT, E [*i*] *a* influent, cu trecere, cu vază

INFLUER [*i*] influere] *v* a influența, a înrăuri, a avea înrăurire asupra

INFLUX (*flu*) *m*, **INFUXION** [*i*] *f* fluid ipotetic cărui se atribuie unele efecte organice

IN-FOLIO [*i*] *m* in-folio, (carte cu) format de coală în două

INFORMATEUR, TRICE *s* informator.

INFORMATION [*i*] *f* 1 informare, veste, 2 informațiune, știre, veste, 3 *pl* cercetări, 4 act judiciar cu depunerile martorilor

INFORME [*i*] *a* inform *a*) fără formă (precisă), *b*) diform, *c*) deabia schitat *ouvrage informe*, operă deabia schițată; *d*) *Jur acte informe*, act care nu e în formele prescrise

INFORMÉ, E *a* informat || *m* informație juridică, cercetare

INFORMER [*i*] informare] *v* a informa *a*) a înștiința, a vesti, *b*) a cerceta, a face cercetări *la justice informer*, justiția cercetează, || *S'informer*, a se informa, a lua informații

INFORTIFIABLE (*tu*) *a* de neîntărit

INFORTUNE *f* 1 nenorocire, nenoroc, 2 *pl* întâmplări nenorocite

INFORTUNÉ, E [*i*] infortunatus] *s* și *a* nenorocit

INFRACTEUR [*i*] *m* călcător (de lege)

INFRACTION [*i*] *f* infracțiune, călcare (a unei legi, etc)

INFRACHISSABLE *a* peste care nu se poate trece, de netrecut

INFRANGIBLE *a* ce nu se poate frânge

INFRA-ROUGE *a* ce se restrânge mai puțin decât roșul (radiatiuni calorifice)

INFRASTRUCTURE *f* lucrări de terasamente sine, etc

INFREQUENTÉ, E (*kan*) *a* nefrecventat, neumblat

INFRUCTUEUSEMENT *adv* fără folos, zadarnic

INFRUCTUEUX, EUSE [*i*] *a* infructuos *a*) neroditor, *b*) *fug* zadarnic, nefolositor

INFULE [*ml*] *f* panglică sfântă de lană albă pe fruntea preoților romani

INFUMABLE *a* de nefumat

INFUNDIBULUM (*fon, lom*) [*i*] *m* 1 parte de organ în formă de palnie, 2 canal din al treilea ventricul cerebral

INFUS, E [*i*] *a* 1 răspândit în suflet, 2 *science infuse* *a*) știința pe care Adam a primit-o dela D-zeu, *b*) *fug* cunostinți sau virtuți înnașcute

INFUSER [*i*] infusum] *v* a infuza *a*) a vărsa, a turna în, *b*) a opări *infuser du the*, a opări ceau || *S'infuser*, 1 a-și turna, a-și vărsa (ceva), 2 a trage (despre ceau)

INFUSIBILITÉ (*zu*) *f* infuzibilitate, puțința de a se topi

INFUSIBLE (*zubl'*) *a* infuzibil, ce nu se poate topi

INFUSION (*zu*) [*i*] *f* infuziune *a*) turnare (de apă fierbinte peste ceva), *b*) băutură fiartă, ceau

INFUSOIRES *a* și *m* *pl* infuzorii, vietăți cari trăesc în lichide

INFUSUM (*zom*) [*i*] *m* produsul unei infuziuni

INGAGNABLE (*en-gan-yabl'*) *a* de necăștigat

INGAMBE (*ganb'*) [*i*] gamba] *a* *fam* sprințen, rute, ușurel

INGÉNIEUR (*S'*) [*i*] ingeniuri] *v* a-și bate capul (ca să găsească)

INGÉNIEUR *m* inginer

INGÉNIEUSEMENT *adv* cu ingeniozitate, cu dibăcie

INGÉNIEUX, EUSE [*i*] *a* ingenios *a*) iscoditor, dibacu, *b*) măiestru, făcut cu o măiestrie *machine ingenieuse*, *c*) care se cărnește, care se pricepe în *ingenieux a plaisir*, care se pricepe în a plăcea, *d*) *idee ingenieuses*, idee năstrugnică

INGÉNOSITÉ (*zi*) *f* ingeniozitate, dibăcie măiestrie

INGÉNU, E [i ingenuus] *a* ingenuu, naiv, nevinovat || *f* ingenuă *a*) persoană naivă, nevinovată, *b*) rol de fată naivă, nevinovată

INGÉNUITÉ [i ingenuitas] *f* ingenuitate *a*) naivitate, nevinovăție, *b*) vorbă sau faptă naivă, *c*) Teat rol de fată tânără naivă

INGENUMENT *adv* 1 în mod naiv, 2 în mod sincer

INGERENCE *f* ingerință, amestec (nedrept)

INGÉRER [i ingerere] *v* a băga în stomac (alimente), *b*) *S ingerer*, 1 a se amesteca (pe nedrept) 2 a se vâna pe lângă (sau în) [Se conjugă ca *accélérer*]

INGESTA (*ges*) [i] *m pl* Med materii băgate în stomac

INGESTION (*ges*) [i] *f* băgare în stomac

INGLORIEUSEMENT *adv* fără glorie

INGLORIEUX, EUSE [i] *a* neglorios

INGOUVERNABLE *a* oc neguvernabil

INGRAT, E [i] *a* ingrat *a*) nerecunoscător, *b*) neroditor, stérp *terre ingrate*, pământ stérp, *c*) greu, arid *sujet ingrat*, subiect greu de tratat, *d*) neplăcut *f. furi ingrate*, figură neplăcută, *e*) *l'age ingrat*, începutul vârstei adulescenței (când formele nu sunt încă destul de dezvoltate) || *s* nerecunoscător

INGRATEMENT *adv* (*rar*) în mod ingrat

INGRATITUDE [i] *f* ingrățitudine *a*) nerecunoscință, *b*) faptă ingrată

INGRÉDIENT (*di an*) [i] *m* ingredient *a*) tot ce intră în compoziția unui medicament, băutură, etc., *b*) (iron) elementele unui amestec

INGUÉABLE (*ghe*) *a* ce nu se poate tiece în vâd

INGUERISSABLE (*ghe*) *a* de nevinderat, de netălmădit, fără leac

INGUINAL, E (*gu i*) [i inguen] *a* dela vințre, stânguin *hernie inguinale*, surpătură

INGURGITATION [i] *f* inghieture

INGURGITER [i ingurgitare] *v* a îngurgita, a înghiți

INHABILE (*i na*) *a* 1 neîndemânatec, 2 *Jur* nedestoinic

INHABILEMENT (*i-na*) *adv* cu neîndemânare, neîndemânatic

INHABILETÉ (*i-na*) *f* neîndemânare

INHABILITÉ (*i-na*) *f* *Jur* nedestoinicie

INHABITABLE (*i-na*) *a* de nelocuit

INHABITE (*i na*) *a* nelocuit

INHABITUDE (*i-na*) *f* neobișnuință

INHALATEUR (*i-na*) *a* și *s* (aparat) care servă la inhalat

INHALATION (*i-na*) [i] *f* inhalafie, aspirare, absorbire prin căile respiratorii

INHALER (*i-na*) *v* a inhala, a aspira, a absorbi

INHARMONIE (*i-nar*) *f* lipsă de armonie

INHARMONIEUSEMENT (*i-nar*) *adv* în mod nearmonios

INHARMONIEUX, EUSE (*i-nar*) *a* nearmonios

INHARMONIQUE (*i-nar*) *a* nearmonic

INHÉRENCE (*i né*) *f* înțelegere, nedespărțire

INHÉRENT, E (*i-ne*) [i inhérens] *a* inerent, înăscut, nedespărțit de.

INHIBER (*i-ni*) [i inhibere] *v* *Jur* a opri
INHIBITION (*i-ni*) [i] *f* 1 oprire, 2 Med fenomen nervos de oprire sau încetinire a unui organ

INHOSPITALIER, ÈRE (*i-nos*) *a* neospitalier neprimitor de (străin)

INHOSPITALIÈREMENT (*i nos*) *adv* în mod neospitalier

INHOSPITALITÉ (*i-nos*) *f* neospitalitate, neprimire de străini

INHUMAIN, E (*i nu*) *a* neuman, neomenos, crud

INHUMAINEMENT (*i-nu*) *adv* cu neomenie neomeneste

INHUMANITE (*i nu*) *f* neomenie, cruzime

INHUMATION (*i nu*) *f* îngropare

INHUMER (*i nu*) [i inhumare] *v* a îngropa (un cadavru)

INIAQUE (*i*) *a* Anat care ține de occiput *region iniaque*

INIMAGINABLE (*i-ni*) *a* de neînchipuit, ce nu se poate închipui

INIMITABLE (*i-ni*) [i] *a* înimitabil, ce nu se poate imita, de neimitat

INIMITÉ, E (*i*) *a* neimitat

INIMITÉ (*i-ni mi té*) [i inimitia] *f* inimitie, dușmănie, vrășmășie

ININFLAMMABLE (*i-nen*) *a* neinflamabil, ce nu se poate aprinde

ININTELLIGENT (*i-nen-tel-li-ja man*) *adv* cu nepricepere

INTELLIGENCE (*i-nen*) *f* nepricepere

INTELLIGENT, E (*i-nen*) *a* neinteligent, nepriceput

INTELLIGIBILITÉ (*i-nen*) *f* neînțelegătură, neputința de a înțelege

INTELLIGIBLE (*i-nen*) [i] *a* de neînțelese, ce nu se poate înțelege

INTELLIGIBLEMENT (*i-nen*) *adv* într'un mod neînțelese

INTENTION (*i-nen*) *f* lipsă de intenție

INTENTIONNELLEMENT (*i-nen*) *adv* fără intenție, neintenționat

INTERPRÉTABLE (*i-nen*) *a* de neinterpretat

ININTERPRÉTÉ, E (*i-nen*) *a* neinterpretat

ININTERROMPU, E (*i-nen*) *a* neîntrerupt

INTERRUPTION (*i-nen*) *f* neîntrerupere

INIQUE (*i*) [i] *a* inic, nedrept

INIQUEMENT (*i*) *adv* pe nedrept

INQUITÉ (*i*) [i iniquitas] *f* inichitate *a*) nedreptate, *b*) nelegiuire

INITIAL, E (*i*) [i] *a* initial, începător || *s* initial, începător || *f* inițială, prima literă (a unui cuvânt)

INITIATEUR, TRICE (*i*) [i] *s* initiator

INITIATION (*i-ni-si a si on*) [i] *f* inițiere, introducerea în cunoștința tainelor (unui cult, etc.), împărtășire la ceva

INITIATIVE (*i-ni-si*) *f* inițiativă, prima hotărâre de a face un lucru

INITIÉ, E (*i*) *a* și *s* inițiat

INITIER (*i-ni-si*) [i inițiere] *v* a iniția-

a) a introduce în cunoștința tainelor (unui cult, etc.), b) *fig* a împărtăși, a pune în curent cu ceva || *S'initier*, 1 a se introduce *s'initier dans le monde*, a se introduce în lume, 2 a lua cunoștință de ceva

INJECTÉ, E a injectat, rosit de sange

INJECTER [i injectum] *v* a injecta, a băga un lichid (în o cavitate a corpului), a stropi || *S'injecter*, 1 a se injecta, a se îrsa de sange, 2 a fi injectat (un lichid)

INJECTEUR *m* injector, aparat pentru injectii

INJECTION (sz) [i] *f* injectii(un)c a) introduce în corp (a unui lichid), b) lichidul injectat

INJONCTION (sz) [i] *f* poruncă formală

INJOUABLE *a* de nejuțat

INJURE [i injuria] *f* injurie a) injurătură, b) ofensă, necinste *faire injure*, a necinste, a face ocară, c) *fig* vătămare, pagubă prin cinșită *les injures des ans*, urmele dureroase ale anilor

INJURIER [i injuriare] *v* a injura, a ocări

INJURIEUSEMENT *adv* cu ocară

INJURIEUX EUSE *a* injurios, ocădător

INJUSTE [i] *a* injust, nedrept || *m* ceea ce este nedrept

INJUSTEMENT *adv* pe nedrept

INJUSTICE [i injustitia] *f* injustiție, nedreptate

INJUSTIFIABLE *a* de nejustificat

INJUSTIFIÉ, E *a* nejustificat

INNAVIGABLE (in-na) *a* nenavigabil, neputător

INNE, E (in-ne) [i] innatus] *a* înăscut

INNÉGOCIABLE (in-ne) *a* ce nu se poate negocia

INNEITÉ (in-ne) *f* însușirea a ceea ce este înăscut

INNERVATION (in-ner) *f* modul de distribuire a nervilor unei regiuni

INNOCEMENT (i-no-sa-man) *adv* 1 cu inocență, 2 prosteste

INNOCENCE (i) [i innocentia] *f* inocență a) nevinovăție, b) ființele nevinovate *protéger l'innocence*, a ocroti ființele nevinovate

INNOCENT, E (i) *a* și s [i] inocent a) nevinovat, b) nevătămător, nepericulos *remède innocent*, c) foarte naiv, prosticel, d) neserios fără răutate *plaisanterie innocente*, glumă nerăutăcioasă, e) *jeux innocents*, jocuri de societate || *s* copilăș nevinovat

INNOCENTER (i) *v* a găsi, a declara nevinovat (un inculpat)

INNOCUITÉ (in-no) [i innocuus] *f* însușirea de a nu fi vătămător

INNOMBRABLE (in'-non) *a* ce nu se poate număra, de nenumerat

INNOMBRABLEMENT (in'-non) *adv* fără număr, nenumerat

INNOM(M)E, E (in'-no-me) *a* nenumit, care n'a primit încă nume, fără nume

INNOMINÉ, E (in'-no) [i innominatus] *a* care n'a primit încă un nume particular

INNOMIABLE (in'-no) *a* 1 ce nu se poate numi, 2 *fig* desguștător

INNOVATEUR, TRICE (in no) [i] *s* inovator, înnoitor

INNOVATION (in'-no) *f* inovațiune, înnoire, introducerea a ceva nou

INNOVER (in'-no) [i] innovare] *v* a inova, a înnoi, a introduce ceva nou

INOBFISSANCE (i) *f* nesupunere

INOBLIGEAMMENT (ia man) *adv* neîndatoritor, fără îndatorire

INOBLIGEANCE (i, jans') *f* neîndatorire

INOBLIGEANT, E (i no-blî jani') *a* neîndatoritor

INOBSERVABLE (i) *a* ce nu se poate observa, ce nu se poate ține

INOBSERVANCE (i) [i inobservantia] *f* nepăzire

INOBSERVATION (i) *f* neobservare a) nepăzire, b) netinere

INOBSERVÉ, E (i) *a* neobservat

INOCUPATION (i) *f* neocupație, lipsă de lucru

INOCCUPÉ, E (i) *a* neocupat

IN-OCTAVO (i-nok) [i] *a* și *m* în octavo, (carte cu) format coala în 16 pagini

INOCULABILITÉ (i) *f* putința de înloculare

INOCULABLE (i) *a* ce poate fi altoit

INOCULATEUR, TRICE (i) *s* inoculator, altoitor

INOCULATION (i) [i] *f* inoculare a) altoire, b) *fig* transmitere, înfăptuire (de idei, etc.)

INOCULER (i) [i inoculare] *v* a inocula a) a altoi, b) *fig* a băga în minte, a înfiltra

INODORE (i) [i] *a* inodor, fără miros

INODULAIRE (i) *a* ce ține de coaja de pe răni

INODULE (i) *m* *Med* coaja ce se formează pe răni cari se vindecă

INOFFENSIF, IVE (i) *a* inofensiv a) nevătămător, b) pacinic ce nu face rău nimănui

INOFFENSIVEMENT (i) *adv* inofensiv, fără a face rău nimănui

INOFFICIEUX, EUSE (i) [i] *a* pignitor, vătămător *testament inofficieux*, testament care e în dauna moștenitorului firesc *donation inofficieuse*, donațiune care avantajează pe un copil în dauna altora

INOFFICIOSITÉ (i) [i inofficiositas] *f* însușirea de a fi pignitor (ex un testament)

INOMISSIBLE (i) *a* ce nu poate fi omis

INONDABLE (i) *a* inundabil, ce nu poate fi inundat

INONDATION (i) [i] *f* inundare, revărsare

INONDÉ, E (i) *a* și *s* inundat

INONDER (i) *a* [i inundare] *v* a inundă a) a acoperi cu apă a se revărsa, b) *fig* a muiă, a scălda *inonder de larmes*, a scălda în lacrimi || *S'inonder*, a fi inundat

INOPÉRABLE (i) *a* ce nu poate fi operat

INOPERANT, E (i) *a* fără efect

INOPINÉ, E (i) *a* negândit, neașteptat neprevăzut

INOPINEMENT (i) *adv* pe negândite.

INOPORTUN, E (i) [i] *a* inoportun, nepotrivit

INOOPORTUNEMENT (*i*) *adv* inoportun, la un moment nepotrivit

INOOPORTUNITÉ (*i*) *f* inoportunitate, înșurșirea de a nu fi la timpul său

INOPPOSABLE (*i*) *a* ce nu poate fi opus

INORGANIQUE (*i*) *a* inorganic, ce nu trăiește (ca mineralele)

INORGANISABLE (*i*) *a* ce nu poate fi organizat

INOSCUATION (*i*) [*l* osculum] *f* *Med* îmbucarea a două capete de vase

INOUBLIABLE (*i*) *a* de neuitat, ce nu se poate uita

INOUI, IE (*i*) *a* neauzit

INOUISME (*i*) *m* însușirea de a fi neauzit, ciudățenie

INOXYDABLE (*i*) *a* ce nu poate fi oxidat

IN PACE (*en-pa-se*) [*l*] *m* temniță adâncă (în mănăstiri)

IN PARTIBUS [*ml*] *adv* 1 fără funcție reală, 2 *évêque in partibus*, episcop fără eparhie (misionar)

IN-PETTO (*en*) [*it*] *adv* în gând

IN-PLANO (*en*) [*l*] *m* format de coală neîndoită

INQUALIFIABLE (*ka*) *a* încalificabil, ce nu poate fi calificat, nedemn

IN-QUARANTE-HUIT (*en*) *m* și *a* format de tipar de 96 pagini

INQUART (*kar*) *m*, **INQUARTATION** (*en-kar*) *f* adăogirea la aurul aliat cu arama cam de trei ori greutatea sa în argint

IN-QUARTO (*en-ku ar-to*) [*l* quartus] *m* in-quarto, format cu coala în opt pagini

INQUIET, ETE (*ku*) [*l*] *a* neliniștit, îngrijit, îngrijorat

INQUIÉTANT, E (*ku*) *a* îngrijorat, îngrijorător

INQUIÉTER (*en ku*) [*l* inquietare] *v* 1 a neliniști, a îngrija, *ne pas s'inquieter*, a nu avea habar, a nu-i păsa, 2 a supăra în drepturile sale, a face mizerii cuiva *inquieter un possesseur*, a da de furcă unui posesor, 3 a hărțui, a chiui *inquieter un ennemi*, a hărțui pe un dușman || *S'inquieter*, 1 a fi neliniștit, îngrijorat, 2 a-i păsa [Se conjugă ca *accellerer*]

INQUIÉTUDE (*ku*) [*l*] *f* 1 neliniște, grijă, îngrijorare, 2 *pl* dureri vagi în membre

INQUISITEUR [*l*] *m* inchizitor || *a* cercetător

INQUISITION (*ên-ki-zî si on*) [*l*] *f* inchiziție *a*) tribunal pentru pedepsirea ereticilor, *b*) *fig* cercetare, percheziție severă

INQUISITIONNER (*ki zî si*) *v* a supune la cercetări, la percheziții severe

INQUISITORIAL, E *a* inchizitorial *a*) al inchiziției, *b*) strașnic *impôt inquisitorial*, impozit strașnic

INRACINABLE *a* ce nu poate prinde rădăcină, de neînrădăcinat

INRACONTABLE *a* de nepovestit

INSAISSABILITÉ *f* neputința de a prinde, sechestra, înțelege

INSAISSABLE *a* ce nu poate fi *a*) apucat, *b*) sechestrat, *c*) priceput

INSALISSABLE *a* ce nu poate fi murdărit

INSALIVATION *f* mușierea alimentelor în salivă

INSALUBRE [*l*] *a* insalubru, nesănătos

INSALUBREMENT *adv* în mod insalubru

INSALUBRITÉ *f* insalubritate, stare nesănătoasă (a unui loc)

INSANITE [*l* insanitas] *f* insanitate *a*) nebunie, *b*) nerozie

INSATIABILITÉ (*si a*) *f* 1 nesăturătură, 2 lăcomie nesăturată

INSATIABLE (*si a*) [*l*] *a* nesăturat, nesătios

INSATIABLEMENT (*si-a*) *adv* fără a se sătura

INSATURABLE *a* *Chim* care nu poate fi saturat (ex un lichid)

INSCIEMENT (*si-a man*) *adv* fără știre, fără să știe

INSCRIPTIBLE *a* 1 ce poate fi înscris, 2 *Geom* ce se poate înscrie

INSCRIPTION [*l*] *f* 1 înscriere, 2 înscrituri, scriitură (de pe monumente, etc), 3 înscris de frecvență (a unei scoli), înscriere trimestrială la o facultate, *prendre ses inscriptions*, a urmă regulat toate trimestrele (în vederea gradelor), 3 *inscription de rente*, rentă de Stat înscrisă în cartea mare a datoriei publice *V faux*

INSCRIRE [*l* inscrire] *v* 1 a înscrie, 2 *Geom* a trage o figură înăuntrul (altei figuri) || *S'inscrire*, a-și scrie numele (pe un registru pe o listă de subscripție), *s'inscrire en faux a*) a susține că (un act) e fals, *b*) a tăgădui [Se conjugă ca *ecrire*]

INSCRIT, E *a* înscris [*m* *Mar* registru cu marinarii ce pot fi chemați să servească

INSCRIVANT, E *s* *Jur* cel ce cere inscripția în registru (a unei ipotecii)

INSCRUTABLE [*l*] *a* ce nu poate fi scrutat, de nepătruns

INSCULPER [*l* insculpere] *v* a însemna cu un piboiu

INSCAPABILITÉ *f* neputință de a fi tăiat, împărțit

INSECABLE *a* ce nu poate fi tăiat, împărțit

INSECTE [*l* insectum] *m* insectă

INSECTICIDE *a* insecticid, care omoară insecte

INSECTIVORE *a* insectivor, mancător de insecte

INSECURITÉ *f* nesiguranță

IN-SEIZE (*en*) *m* și *a* format în 16, cu coala de 32 pagini

INSENSÉ, E *a* 1 smintit, 2 nesăbuit, nebun *projets insenses*, planuri nesăbuite

INSENSEMENT *adv* nebuște

INSENSIBILISATEUR, TRICE *a* și *s* aparat care produce nesimțirea

INSENSIBILISER *v* a produce nesimțirea (spre a face o operație medicală)

INSENSIBILITÉ *f* insensibilitate, nesimțire

INSENSIBLE [*l*] *a* insensibil *a*) nesimțitor, *b*) nesimțit

INSENSEMENT *adv* 1 pe nesimțite, 2 într'un mod nesimțitor

INSÉPARABILITÉ *f* neputința de a se separa, despărta

INSÉPARABLE *a* inseparabil, nedespărțit

INSÉPARABLEMENT *adv* strâns, nedespărțit

INSÉRER [*insérer*] *v* a insera *a)* a băga a cuprinde (un ceva), *b)* a publica (intr'un ziar) [Se conjugă ca *accélérer*]

INSERMENȚĂ *a* (preot) care a refuzat jurământul către prima Republică

INSERTION [*i*] *f* 1 inserare, băgare, cuprindere (în ceva), 2 inserție, publicare (în vreun ziar)

INSIDIEUSEMENT *adv* viclereste

INSIDIEUX, EUSE [*i*] *a* 1 viclean, sîret, 2 care întinde curse, care caută a incurra *questionneur insidieux*, cel ce pune întrebări cu scopul de a incurra, 3 înșelător *maladie insidieuse*, boală inselătoare

INSIGNE (*en-sin y*) [*i*] *insignis* *a* însemnat || *m pl* insignii, semne deosebitoare

INSIGNIFIANCE *f* neînsemnate

INSIGNIFIANT, E *a* neînsemnat *a)* care nu înseamnă nimic, *b)* de nimic *homme insignifiant*, om de nimic

INSINUANT, E *a* insinuant *a)* ademenitor, care se vară sub piele, *b)* ușor pătrunzător *fluids insinuants*, fluid ce pătrunde ușor

INSINUATIF, IVE *a* care (se) insinuuază

INSINUATION [*i*] *f* insinuare *a)* băgare, vîure (în ceva) *insinuation d'une sonde dans une plaie*, vîurea unui tubuleț într'o rană, *b)* mod sîret de a impune ideile sale cuiva, *c)* insuflare, soapiță *les calomniateurs procèdent surtout par insinuation*, calomniatorii umblă mai ales cu soapte, *d)* figură de retorică prin care se câștigă auditorul în partea sa

INSINUER [*i*] *insinuer* *v* a insinua *a)* a băga încet, a vîri *insinuer du coton dans une plaie*, a băga bumbac într'o rană, *b)* *fig* a strecură cu dibăcie în cap, a insuflă *insinuer une calomnie*, *c)* *insinuer que*, a da să înțeleagă că || *S'insinuer*, a se insinua, a se vîri (sub piele), a se introduce, a intra în

INSIPIDE [*i*] *a* insipid *a)* fără gust, *b)* *fig* anost, searbăd

INSIPIDITÉ *f* insipiditate, lipsă de gust, anosteală

INSIPIDEMENT *adv* anost

INSISTANCE (*sis*) *f* insistență, stăruință

INSISTER [*i*] *insistere* *v* a insista *a)* a stărua, *b)* a se opri mai mult (asupra unui lucru)

INSOCIABILITÉ *f* nesociabilitate, neputință de a trăi cu alții

INSOCIABLE *a* nesociabil, cu care nu se poate trăi laolaltă

INSOCIABLEMENT *adv* nelaolaltă, singuratic

IN-SOIXANTE-QUATRE (*èn*) *m* și *a* format de 64 foi sau 128 pagini

INSOLATION [*i*] *f* 1 uscarea la soare, 2 insolare, soare-sec

INSOLEMENT [*la-man*] *adv* cu insolentă, cu obraznicie

INSOLENCE [*i*] *insolentia* *f* insolentă, obraznicie, nerușinare

INSOLENT, E *a* 1 insolent *a)* obraznic, *b)* nerușinat *luxes insolents*, lux nerușinat, *c)* semet, 2 *jam* peste măsură de mare *bonheur insolent* || *s* obraznic

INSOLENTER *v* (*ti*) a trata insolent

INSOLER *v* a expune la soare

INSOLITE [*i*] *a* neobisnuit

INSOLUBILITÉ *f* insolubilitate, neputință de a se *a)* dizolva, *b)* rezolvi

INSOLUBLE [*i*] *a* insolubil *a)* ce nu se poate dizolva, *b)* ce nu se poate fi rezolvit

INSOLVABILITÉ *f* insolvabilitate, neputință de a plăti

INSOLVABLE *a* insolvabil, neplatnic

INSOMNIE (*som*) [*i*] *insomnia* *f* insomnie, nesomn

INSONDABILITÉ *f* neputința de a sonda *a)* de a măsura, *b)* de a pătrunde

INSONDABLE *a* insondabil, de nepătruns

INSOUCIAMMENT *adv* cu nepăsare

INSOUCIANCE *f* nepăsare

INSOUCIANT, E *a* nepăsător

INSOUCIEUSEMENT *adv* fără grijă

INSOUCIEUX, EUSE *a* fără grijă

INSOUDABLE *a* de nelipt

INSOUMETTABLE *a* ce nu poate fi supus

INSOUMIS, E *a* și *s* nesupus

INSOUMISSION *f* nesupunere

INSOUPÇONNABLE *a* de nebănuț

INSOUTENABLE *a* 1 de nesuștinut, 2 de nesuferit

INSPECTER [*i*] *inspectare* *v* a inspecta a cerceta (cu deamănuntul)

INSPECTEUR, TRICE *s* inspector

INSPECTION [*i*] *f* 1 inspectare, cercetare, 2 inspectie *passer une inspection*, a face o inspectie, 3 funcțiunea de inspector

INSPECTORAT *m* inspectorat

INSPIRANT, E insuflător

INSPIRATEUR, TRICE [*i*] *s* inspirator,

insuflător || *a* 1 *muscle inspirateur*, mușchiul care servește la inspirație, 2 insuflător

INSPIRATION [*i*] *f* inspirație *a)* intrarea aerului în plămâni, *b)* *fig* insuflare, însuflețire

INSPIRE, E *a* și *s* insuflat de Dumnezeu

INSPIRER [*i*] *inspirare* *v* a inspira *a)* a trage aerul în plămâni, *b)* *fig* a insufla, *fam je fus bien inspiré*, am avut idee bună, *c)* a entuziasma, a însufleți, *d)* a sfătui, a da ideea || *S'inspirer*, a se inspira, a-și lua inspirația, a se însufleți (dela ceva)

INSTABILITÉ [*i*] *instabilitas* *f* nestabilitate, nestatornicie

INSTABLE [*i*] *a* nestabil, nestatornic

INSTABLEMENT *adv* în mod nestabil

INSTALLATION *f* 1 instalare, așezare, stabilire, 2 instalație, stabiliment

INSTALLER [*ml*] *installare* *v* a instala *a)* a așeza (în o funcție), *b)* a stabili (într'un loc) || *S'installer*, a se instala, a se așeza, a se stabili

INSTAMMENT (*man*) *adv* stăruitor, cu stăruință

INSTANCE [*i*] *instantia* *f* 1 stăruință, 2.

rugămintă stăruitoare *joignez vos instances aux miennes*, uniți rugămintele d-voastră cu ale mele, 3 *Jur* urmărire *former* (sau *introduire*) *une instance*, a face proces, 4 instanță (judecătorească) *tribunal de premiere instance*, tribunal de mâna întâia

INSTANT [1 instan-] *m* moment, clipă || *adv* *a l'instant*, la moment, numaidecât, *dans un instant*, într'un minut, *à chaque instant*, în fiecare minut mereu

INSTANT, E a 1 stăruitor, fierbinte, 2 apropiat *peril instant* primejdie apropiată

INSTANTANÉ, E a instantaneu *a*) care tine o clipă, *b*) năpraznic || *m* fotografie a la minut

INSTANTANEITÉ *f* instantaneitate, însușirea a ceea ce este instantaneu

INSTANTANÉMENT *adv* instantaneu, într'o clipă

INSTAR (A L') [ad instar] *prep* în felul, după exemplul

INSTAURATEUR, TRICE *s* asezător, în temeiuri

INSTAURATION [1] *f* asezare, întemeiere

INSTAURER [1 instaurare] *v* a azeza, a întemeia

INSTIGATEUR, TRICE [1] *s* instigator, atălator

INSTIGATION [1] *f* instigațiune, ațafare, îmboldire la

INSTIGUER (ghe) [1 instigare] *v* a instiga, a ațata, a îmboldi la

INSTILLATION (la) *f* turnare picătură cu picătură

INSTILLER (le) [1 instillare] *v* a turna picătură cu picătură

INSTINCT (en sten) [1] *m* instinct, pornire firească

INSTINCTIF, IVE *a* instinctiv, din pornire firească, născut din instinct

INSTINCTIVEMENT *adv* în mod instinctiv, din pornire firească

INSTITUER [1 instituere] *v* a institui *a*) a întocmi, *b*) a stabili, a pune (în funcție), *c*) a lăsa prin testament (ex un moștenitor)

|| *S'instituer*, a se stabili singur (în ceva)

INSTITUT [1 institut] *m* 1 (constituirea unui) ordin religios, 2 institut, societate de savanți *Institut (de France)*, Institutul, cele cinci Academii reunite din Franța, *être de l'Institut*, a fi membru al Institutului

INSTITUTES *f pl* institute, elemente de drept roman

INSTITUTEUR, TRICE [1] *s* 1 întocmitor, întemeietor, 2 institutor, învățător

INSTITUTION [1] 1 instituție, întocmire, întemeiere, 2 instituție, așezământ *les anciennes institutions*, vechile așezăminte, 2 institut, pensionat

INSTRUCTEUR [1] *m* instructor *a*) învățător *b*) pregătitor de exerciții militare || *a* însărcinat cu cercetările (ex un judecător)

INSTRUCTIF, IVE *a* instructiv, plin de învățăminte

INSTRUCTION [1] *f* 1 instruire, învățare, 2 instrucțiune *a*) învățătură, *b*) învățământ

l'instruction primaire, învățământul primar, *c*) *pl* învățăminte *l'histoire est pleine d'instructions*, istoria e plină de învățături, *d*) *recommandație, pl* ordine (date) *les instructions d'un ambassadeur*, ordinele date unui ambasador, *e*) cercetare judecătorească *juge d'instruction*, judecător de instrucție, cel însărcinat cu cercetările

INSTRUIRE [1 instruire] *v* a instrui *a*) a învăța, *b*) a vesti, a informa *instruisez moi de ce qui se passe*, înștiințează-mă despre cele ce se petrec, *c*) a cerceta, a face cercetările *instruire une affaire*, a cerceta o afacere, a deprinde || *S'instruire*, 1 a se instrui, a învăța, 2 a se cerceta *ce proces s'instruit* [Se conjugă ca *conduire*]

INSTRUISABLE *a* ce poate fi instruit

INSTRUISANT, E a care instrueste

INSTRUIT, E a instruit, învățat

INSTRUMENT [1] *m* instrument, unealtă

INSTRUMENTAIRE a (martor) care asistă la redactarea unor acte

INSTRUMENTAL, E a instrumental *a*) executat cu instrumente, *b*) care servă ca instrument, ca unealtă

INSTRUMENTATION *f* instrumentațiune, modul cum e dispusă partea instrumentală a unei piese muzicale

INSTRUMENTER *v* 1 a instrumenta, a face acte publice (contracte) procese-verbale etc, 2 *V orchestrer*

INSTRUMENTISTE *m* instrumentist, cel ce cântă dintr'un instrument de muzică

INSU [su] *m* *à l'insu de*, fără știrea, *à mon insu*, fără știrea mea

INSUAVITÉ *f* lipsă de gust

INSUBMERSIBILITÉ *f* neputința de a se scutiunda

INSUBMERSIBLE *a* ce nu se poate scutiunda

INSUBORDINATION *f* insubordonare, nesupunere

INSUBORDONNÉ, E a insubordonat, neșupus

INSUBSTANTIEL, ELLE *a* nesubstanțial

INSUCCÈS *m* nereușită, neîmbândă

INSUFFISAMMENT *adv* insuficient, neîndeajuns de

INSUFFISANCE *f* 1 insuficiență *a*) neîndeșulare, *b*) nedestoinicie *reconnaissance son insuffisance*, a recunoaște că nu se pricepe

INSUFFISANT, E a insuficient *a*) neîndeșulător, neîndeajuns, *b*) nedestoinic *general insuffisant*

INSUFFLATEUR *m* insuflător (aparat).

INSUFFLATION [1] *f* insuflare

INSUFFLER [1 insuflare] *v* a insufla (aer)

INSULAIRE [1] *a* și *s* (locuitorul) insularis unei insule

INSULABITÉ *f* stare de insulă

INSULTANT, E a insultător

INSULTE *f* insultă, ocără

INSULTÉ, E a și *s* insultat

INSULTER [1 insultare] *v* 1 a insulta, a ocări, 2 *insulter a*, a-și bate joc de *insulter*

aux malheureux, a-și bate joc de nenorociti,
3 (f) a ataca

INSULTEUR *m* insultător

INSUPPORTABLE *a* insuportabil, nesuferit

INSUPPORTABLEMENT *adv* 1 într'un mod nesuferit, 2 nesuferit de

INSURGÉ *m* insurgent, răsvrătit

INSURGER [*l* insurgere] *v* a răsvrăti, a răscula [Se conjugă ca *arranger*]

INSURMONTABLE *a* 1 de neînvins, 2 neșpus de mare

INSURPASSABLE *a* de neîntrecut

INSURRECTION [*l*] *f* insurecțiune, răsccoală

INSURRECTIONNEL, **ELLE** *a* de răsccoală

INTACT, **E** (*en-takt'*) [*l*] *a* intact *a*) neatins, *b*) *fig* nepătat

INTACTILE *a* care nu se poate pipăi

INTAILLABLE (*ta-yabl'*) *a* cenușe poate tăia
— **INTAILLE** (*ta-y'*) [*l*] *int* tagho] *f* piatră pietuoasă cu gravură scobită

INTANGIBILE *f* intangibilitate, însusirea de a nu putea fi pipăit

INTANGIBLE *a* intangibil, ce nu poate fi pipăit, atins

INTARISSABLE *a* nesecat, neselit

INTARISSABLEMENT *adv* fără a se slei, neselit

INTÉGRABILITÉ *f* *Mat* integrabilitate, putinta de a fi integral

INTÉGRABLE *a* *Mat* integrabil, ce poate fi integral

INTÉGRAL, **E** [*l* *integrer*] *a* integral *a*) întreg *b*) *Mat* care se urcă dela mărimile infinite de mici la mărimile finite din cari derivă || *m* integral, funcțiunea integrală

INTÉGRALEMENT *adv* în întregime

INTÉGRALITE *f* întregime, întreg

INTÉGRANT, **E** [*l*] *a* integrant, ce face parte dintr'un întreg, dintr'o întregime

INTÉGRATEUR *m* aparat care totalizează indicațiile continue

INTÉGRATION *f* integrațiune, calcul pînă integrală

INTÈGRE [*l* *integer*] *a* integru, ce nu se lasă a fi corupt, cinstit

INTÉGRER [*l* *integrare*] *v* *Mat* a integra, a găsi integrala unei cărimi diferențiale

INTÉGRITÉ [*l* *integritas*] *f* integritate *a*) întregime, *b*) nestrucare *l'intégrité des fruits*, nestrucarea poamelor, *c*) *fig* cinste, onestitate

INTELLECT (*tel-lekt'*) [*l*] *m* intelect, înțelegere

INTELLECTIF, **IVE** *a* de neînțelegere, înțelegător

INTELLECTION [*l*] *f* înțelegătură

INTELLECTUEL, **ELLE** [*l*] *a* intelectual *a*) al înțelgerii, ce ține de inteligență, *b*) spiritual *l'âme est une substance intellectuelle*, sufletul este o substanță spirituală, *c*) *sens intellectuels*, simțuri intelectuale (= văzul și auzul) || *s* intelectual om instruit

INTELLECTUELLEMENT *adv* în mod intelectual

INTELLIGEMENT (*ja-man*) *adv* cu inteligență, cu pricepere

INTELLIGENCE [*l* *intelligence*] *f* 1 inteligentă *a*) facultatea de a înțelege *b*) înțelegere, 2 pricepere *avoir l'intelligence des affaires*, a se pricepe în afaceri, 3 înțelegere, pricepere *pour l'intelligence de ce qui va suivre*, pentru a înțelege cele ce vor urma, 4 înțelegere (tanică) *être d'intelligence avec*, a fi înțele cu, *avoir des intelligences*, a avea înțelegeri pe sub ascuns, 5 înțelegere, învoală *ouvre en bonne intelligence*, a trăi în bună înțelegere, 6 *la supreme intelligence*, înalta supremă, *D* *veu*

INTELLIGENT, **E** [*l*] *a* inteligent *a*) înțelegător *être intelligent*, înaltă înțelegătoare, *b*) priceput, *c*) de înțelegere, înțelept *regard intelligent*, privire desțeptă

INTELLIGIBILE *f* însușirea de a se putea pricepe, înțelegătură

INTELLIGIBLE *a* inteligibil *a*) ușor de înțelese, *b*) împede, *c*) *fil* care nu există decât în idee, închipuit *les realités intelligibles*

INTELLIGIBLEMENT *adv* în mod inteligibil, împede, lămurit

INTÉPÉRANCE (*tan*) [*l* *intemperantia*] *f* intemperanță, necumpătare, neînfrânare

INTEMPÉRANT, **E** sau **INTÉPÉRÉ**, **E** (*tan*) *a* necumpătit, neînfrânt

INTÉPERIE (*tan*) [*l* *intemperies*] *f* intemperie, turburare (în atmosferă, în vreme), asprime

INTEMPESTIF, **IVE** (*tan*) [*l*] *a* intempestiv, ne la timpul său, nepotrivit

INTEMPESTIVEMENT (*tan*) *adv* pe neașteptate, ca o furtună

INTENABILE *a* de neînut

INTENDANCE *f* intendență *a*) îngrijire, *b*) administrație

INTENDANT, **E** [*l* *intendans*] *s* 1 intendent, îngrijitor, 2 intendant, administrator al armatei) || *f* sofia intendantului

INTENSE [*l*] *a* intens, foarte mare, foarte tare puternic

INTENSIF, **IVE** *a* intensiv *a*) puternic, *b*) *verbe intensif*, verb ce întărește ideea acțiunii

INTENSITÉ *f* intensitate, (gradul) de putere tare

INTENSIVEMENT *adv* intensiv, cu putere

INTENTER [*l* *intenter*] *v* a intența, a întreprinde, a face (ex un proces)

INTENTION [*l*] *f* 1 intențiune, gând, cuget, scop, *j'ai l'intention de*, am de gând să, *avec intention*, înadins, *a votre intention*, înadins pentru d-ta, *a bonne intention*, cu gând bun, *a mauvaise intention*, cu gând rău, *sans intention*, fără nici un gând, *prov l'enfer est pavé de bonnes intentions*, mi-ți au gânduri bune, dar puțin le înfrățesc, 2 voință, dorință *l'intention de votre père est que*, dorința părintelui d-tale este ca, 3 *Med* înținderea și strângerea mărgimilor (unei răni) || loc. prep *à l'intention de* *a*) în onoarea cuiva, *b*) în folosul cuiva

INTENTIONNÉ, **E** *a* intenționat, cu cuget, cu gând (bun, rău)

INTENTIONNEL, ELLE *a* intențional, pre-cugetat, făcut înadins

INTENTIONNELLEMENT *adv* intenționat, nădins

INTERCADENCE *f* *Med* bătaie de puls ne regulată între două bătăi normale

INTERCEDENT *E* *a* cu o bătare neregulată între două bătăi normale (pulsu)

INTERCALAIRE [1 intercalaris] *a* intercalat, adăogit (despre zile)

INTERCALATION [1] *f* intercalare, adăogire (la ceva)

INTERCALER [1 intercalare] *v* 1 a intercala, a adăogi în corpul unei scrieri, 2 a adăogi o zi luni februarie din patru în patru ani || *S'in tercaler*, a fi intercalat

INTERCÉDER [1 intercedere] *v* a interceda, a mijloci, a tăruia (pentru cineva) [Se con jugă ca *accélérer*]

INTERCELLULAIRE *a* intercelular, între ce lule

INTERCEPTER *v* a intercepta *a*) opri în drum, *b*) a pune mână pe ceva (prin surprin dere) *intercepter une lettre*, a pune mână pe o scrisoare destinată altuia

INTERCEPTION [1] *f* 1 oprire din drum, 2 interceptarea (unei scrisori)

INTERCESSEUR [1] *m* intercesor, mijlo citor

INTERCESSION [1] *f* intercesiune, mijlocire

INTERCHANGEABLE *a* ce se poate pune unul în locul altuia

INTERCOSTAL, E *a* dintre coaste

INTERCOURSE *f* drept reciproc de a acostă porturi ale celui-lalt Stat (pentru două orașuri)

INTERCURRENCE *f* alternativă, variațiune (ex a vânturilor)

INTERCURRENT, E [1] *a* intercurrent, care se întâmplă în timpul duratei altui lucru, *ma ladie intercurrente*, boală care se manifestă în cursul alteia

INTERCUTANÉ, E *a* sub piele

INTERDICTION [1] *f* interdicți(un)e *a*) o prire, interzicere, *b*) *interdiction des droits ci viques*, pierderea drepturilor cetățenești, *c*) scoaterea pentru un timp (din funcțiune) *prêtre frappe d'interdiction*, preot caterisit, *d*) punere sub epitropie (ex a unui risipitor)

INTERDIRE [1 interdicere] *v* 1 a inter zice, a opri, 2 a caterisi (un preot), 3 a sus pendă, a scoate (pentru un timp dintr-o funcție), 3 a pune sub epitropie, a lua (cuiva) admini strarea averii sale, *faute interdire*, a pune sub interdicție, 4 a buimăci, a zăpăci *ma reponse l'a interdit*, răspunsul meu l-a buimăcit || *S'inter dire*, a fi interzis [Se conjugă ca *dire*, afară de pers 2 pl *interdissez*]

INTERDIT, E *a* 1 interzis, oprit, 2 sus pendat, scos din slujbă (pentru un timp) *prêtre interdit*, preot caterisit, 3 pus sub epitropie, 4 buimăcit || *m* 1 interzire, *mettre en in terdit*, *a*) a pune sub interdicție, *b*) a caterisi, 2. persoană pusă sub epitropie, sub interdicție

INTERESSANT, E *a* interesant

INTÉRESSÉ, E *a* interesat *a*) care are în

vedere interesul, *b*) care are interes (în ceva), e părtaş (la ceva) || *s* interesat, părtaş

INTERESSER *v* a interesa *a*) a face parte (la ceva), *b*) a avea interes, însemnătate, *c*) a inspira interes, a mișca, *d*) a privi *loz qui interesse les industriels*, lege care privește pe industriali, *e*) a atinge *coup d'épee qui a interesse le poumon*, lovitură de sabie care a atins plămânul, *f*) *intéresser le jeu*, a juca mai pe gros || *S'intéresser a* a lua parte (la ceva), *b*) a se interesa, a mijloci pentru cineva

INTÉRÊT [1 interes] *m* 1 interes *a*) folos, *avoir intérêt*, a avea interes, a ține, *b*) dorința de câștig *poussé par l'intérêt*, împins de do rința de câștig, *c*) însemnătate, *d*) *prendre intérêt a*, a se interesa de, a lua parte la, *prendre les intérêts de*, a fi favorabil (cuiva), *e*) bunăvoință *enfant digne d'intérêt*, copil vrednic de bunăvoință, *f*) afecțiune *ressentir un vif intérêt pour quelqu'un*, a simți o vie simpatie (pentru cineva), 2 partea de câștig (într-o afacere), 3 dobândă *intérêt a cinq pour cent*, dobândă de cinci la sută, *intérêt simple*, dobândă simplă, 4 *dommages intérêts*, daune-interese, despăgubiri

INTERFERENCE *f* interferență, scăderea luminei prin încrucișarea razelor luminoase

INTERFERENT, E [1] *a* ce prezintă feno menul interferenței

INTERFERER *v* a produce interferențe [Se conjugă ca *accélérer*]

INTERFOLIAGE *m* interfoliare

INTERFOLIER [1 folium] *v* a interfolia, a intercala file albe între filele tipărire (ale unei cărți)

INTÉRIEUR, E [1] *a* interior *a*) dinăuntru, *b*) lăuntric, suflătesc *satisfaction intérieure*, multumire suflătească || *m* 1 interior *a*) par tea dinăuntru, *b*) căminic, trau casnic *tableau d'intérieur*, scenă de viață casnică, *c*) *fig* su flet, cuget *decouvrir son intérieur*, a-si arăta cugetul, 2 *ministère de l'intérieur*, ministerul de interne

INTÉRIEUREMENT *adv* 1 înăuntru, pe dinăuntru, 2 în sine însus *se dire intérieure ment que*, a-și zice în sine însuș că

INTÉRIM (rim') [1] *interim*, ținere de loc, *par interim*, provizoriu, numai pentru câțva timp

INTÉRIMAIRE *a* ținut provizoriu || *m* cel ce ține provizoriu locul altuia

INTÉRIMAT *m* provizorat

INTERJECTIF, IVE *a* interjectiv, de interjecțiune

INTERJECTION [1] *f* 1 *Gram* interjecțiune; 2 *Jur* *interjection d'appel*, facere de apel

INTERJETEUR *v* *interjeter appel*, a face apel [Se conjugă ca *jeter*]

INTERLIGNAGE *m* interliniere

INTERLIGNE *m* interlinie, spațiu între linii || *f* *Typ* linie despărțitoare

INTERLIGNER *v* a interlinia *a*) a scrie printre rânduri, *b*) a despărți prin linii des părțitoare

INTERLINÉAIRE *a* interlinear, scris între linii, între rânduri

INTERLOCUTEUR, TRICE *s* interlocutor, vorbitor, cel ce vorbește cu altul

INTERLOCUTION [] *f* 1 interlocuțiune, convorbire, 2 *Jur* sentință prin care se ordonă cercetări prealabile

INTERLOCUTOIRE *a* și *m* *Jur* interlocutoriu, (sentință) care ordonă cercetări prealabile

INTERLOPE [angl.] *m* corabie de contrabandă || *a* 1 de contrabandă, 2 *fig* suspect, cu nume rău *monde interlope*, oameni suspecti

INTERLOQUEE [] interloqui *o* 1 a ordona o cercetare prealabilă, 2 *fig* a bumăci, a zăpăci

INTERMÈDE [] intermède *m* intermедиу, petrecere (balet, cor, etc) între acte

INTERMÉDIAIRE *a* intermedia, de mijloc || *m* 1 intermediar, mijlocitor, 2 intermедиу, mijlocire

INTERMÉDIAIREMENT *adv* prin mijlocire, prin mijlocitor

INTERMÉDIAT, E *a* (f) intermediar

INTERMINABLE *a* interminabil, care nu se mai sfârșește, nesfârșit

INTERMINABLEMENT *adv* nesfârșit

INTERMISSION [] *f* intermisiune, interval, întrerupere

INTERMITTENCE *f* intermitență, încetare și reîncepere

INTERMITTENT, E [] *a* intermitent, care încetează și reîncepe la intervale

INTERMUSCULAIRE *a* între mușchi

INTERNAT *m* internat *a* școală cu elevi interni, *b* funcție de intern (la spital)

INTERNATIONAL, E *a* internațional, dintre națiuni

INTERNATIONALISME *m* legătura socială dintre națiuni

INTERNATIONALITÉ *f* însușire a ceea ce este internațional

INTERNE [] *a* intern, lăuntric, din năuntru || *m* intern *a* școlar cu locuința în școală, *b* student cu locuința în spital

INTERNÉ, E *a* și *s* internat, închis undeva

INTERNEMENT *m* internare, închidere (undeva)

INTERNER *o*. 1 a internă *a* a introduce (într-o țară) *interner des marchandises*, a introduce mărfuri în țară; *b* a închide în un loc singur *interner un aliéné*, a închide pe un nebun, 2 a se stabili în interiorul unei țări

INTERNONCE [] internuncius *m* internunțiu, locșitor de nunciu, de reprezentant al Papiei

INTERNONCIATURE *f* slujba de internunțiu

INTEROCÉANIQUE *a* interoceanic

INTEROCULAIRE *a* între ochi

INTEROSSEUX, EUSE *a* dintre oase

INTERPELLATEUR, TRICE *s* interpelator

INTERPELLATION [] *f* 1 interpellare, cere de a se explica (făcută în Parlament), 2 somațiune (din partea unui judecător, etc)

INTERPELLER [] interpellare *o* 1 a interpele, a cere explicație asupra unui fapt (ex de către un deputat unui ministru); 2 *Jur* a soma

INTERPOLATEUR, TRICE [] *s* interpolator, falsificator de taxe

INTERPOLATION [] *f* interpolatiune *a*) inserare de fraze străine (într-un text), *b*) pasaj străin înserat

INTERPOLER [] interpolare *o* a interpola, a insera cuvinte, fraze sau pasaje străine (într-un text)

INTERPOSER *o* a interpune, *a*) a pune între (două lucruri), *b*) *fig* a face să intervie, a mijloci prin *interposer son autorité*, a mijloci prin autoritatea sa || *S'interposer*, a se interpu a) a se pune între *b*) *fig* a mijloci

INTERPOSITIF, IVE *a* *Bot* nascut din două foi opuse

INTERPOSITION *f* interpunere *a*) poziție între (alte două lucruri), *b*) *fig* mijlocire

INTERPRÉTABLE *a* ce poate fi interpretat, explicat

INTERPRÉTATEUR, TRICE *s* interpretator, explicător, tălmăcitor

INTERPRÉTATIF, IVE *a* tălmăcitor, explicator

INTERPRÉTACTION [] *f* interpretare *a*) tălmăcire, *b*) explicare dată, lămurire, *c*) modul cum o piesă este jucată

INTERPRÊTE [] interpretis *m* interpret *a*) tălmăciaciu *interprête jure*, tălmăciaciu numit de tribunal, *b*) tălcuitor, *c*) cel însărcinat a face cunoscută dorința cuiva, *d*) explicatorul (unei opere artistice)

INTERPRÊTER [] interpretare *o* a interpreta *a*) a tălmăci, *b*) a tălcui (un vis), *c*) a explica, *d*) a înțelege *mal interpréter les intentions de quelqu'un*, a înțelege greșit ideile cuiva, *e*) a redă ideea (unui scritor) [Se conjugă ca *accélérer*]

INTERRÈGNE [regnum] *m* interregn, interval de nedomnire

INTERROGATEUR, TRICE [] *a* întrebător, cercetător || *s* examinator

INTERROGATIF, IVE *a* interogativ, de întrebare

INTERROGATION [] *f* interogațiune, întrebare, *point d'interrogation*, semn de întrebare

INTERROGATIVEMENT *adv* prin întrebări

INTERROGATOIRE *m* interogatoriu *a*) ascultare, întrebări puse de un magistrat, *b*) procesul-verbal cu întrebările magistratului și răspunsurile acuzatului

INTERROGER [] interogare *o*. a interoga *a*) a asculta, a pune întrebări, *b*) *fig* a consulta, a întreba *interroger l'histoire*, a cerceta istoria, *c*) a examina (un elev). [Se conjugă ca *arranger*]

INTERROI *m* regent, locșilor de rege

INTERROMPRE (ron) [] interromperea *o*. a întrerupe, a curmă, a opri de a face ceva || *S'interrompre*, a se întrerupe, a se opri la mijloc

INTERROMPU, E *a* 1 interupt, 2 *fig* *propos interrompu* *a*) vorbire fără șir, *b*) cuvinte fără înțeles (joc de societate), 3 *Bot*, *épi interrompu*, spic presărat cu goluri

INTERRUPTEUR, TRICE [] *s* întrerupător.

INTERRUPTIF, IVE *a* de întrerupere

INTERRUPTION [i] *f* întrerupere, curmare, oprire la mijloc

INTERSECTÉ, E *a* 1 *Arh* împletit, 2

Geom tăiat *ligne intersectée*

INTERSECTION [i] *f* intersecțiune, punct de întretăiere

INTERSESSION *f* intervalul între două sesiuni (ale unei Camere)

INTERSTELLAIRE *a* între stele

INTERSTICE [i] *interstitium* *m* interstitiu *a*) mic interval (de timp), *b*) mic spațiu gol, crăpătură

INTERSTITIEL, ELLE (*tu si el*) *a* *Med* care este în interstițiile unei țesături

INTERTROPICAL, E *a* dintre tropici

INTERVALLAIRE *a* situat în intervalul dintre două lucruri

INTERVALLE [i] *m* interval *a*) distanță (în loc, în timp), răstimp, *par intervalles*, din când în când, *b*) *fug* deosebire, nepotrivire (de situație)

INTERVENANT, E *a* care intervine (într'un proces)

INTERVENIR [i] *intervenire* *v* *a* a interveni *a*) a lua parte la ceva *a* se amesteca în ceva, *b*) a mijloci *intervenir dans une querelle*, *a* mijloci într-o neînțelegere, *c*) *Jur* *a* se prezenta ca parte (într'un proces), *d*) *a* se întâmpla, *a* se produce || [*Se conjugă ca venir*]

INTERVENTION [i] *f* intervențiune, amestec, mijlocire

INTERVERSION [i] *f* intervenire, răsturnare

INTERVERTIR [i] *intervertire* *v* *a* a interverti, *a* schimba, *a* răsturna ordinea

INTERVERTISSEMENT *m* intervertire schimbare, răsturnare

INTERVIEW (*viu*) [angl] *m* interview, consultare verbală la curvă

INTERVIEWER (*viu é*) *v* *a* a interviua, *a* consulta verbal pe cineva

INTERVIEWEUR (*viu-eur*) *m* cel ce interviuează personalități

INTESTAT (AB) [i] *a* fără testament, *héritier ab intestat*, moștenitorul unui om mort, care n'a lăsat testament

INTESTIN, E [i] *a* intestin, lăuntric || *m* intestin, maș

INTESTINAL, E *a* intestinal, al mașelor, din mașe

INTIMATION [i] *f* intimățiune, chemare în judecată, somațiune

INTIME [i] *a* intim *a*) cel mai lăuntric, cel mai esențial *nature intime d'un être*, firea cea mai lăuntrică a unei ființe, *sens intime*, sentimentul a ceea ce petrece în noi, *b*) familiar, *c*) devotat, foarte rubit (ex prieten), *4* adânc *conviction intime*, *e*) *secrétaire intime*, secretar de încredere || *s* prietenul cel mai bun || *f* partea cea mai lăuntrică

INTIMÉ, E *a* intimat, chemat în judecată dinaintea unei Curți de apel, || *m* apărător al părților dinaintea Curții de apel

INTIMEMENT *adv* în intimitate, 2 lăun-

tric, 2 adânc *intimement persuade*, adânc convins, 4 strans *intimement unis*, strans uniți

INTIMER [i] *intimare* *v* *a* intimă *a*) *a* pune în vedere (ceva), *b*) *a* chema în judecată sau dinaintea unei Curți de apel

INTIMIDABLE *a* ce poate fi intimidat, sp-

nat

INTIMIDATION *f* intimidare, speriere

INTIMIDER [timide] *v* *a* intimida, *a* speria, *a* băga frică în cineva

INTIMITE [intime] *f* intimitate, *vivre dans l'intimité*, *a* trăi de aproape cu alții

INTIRABLE *a* ce nu se poate trage

INTITULÉ, E *a* intitulat || *m* 1 titlu (de capitol, etc), 2 formulă în fruntea (unei legi, unei sentințe)

INTITULER [i] *intitulare* *v* *a* intitulă, *a* pune titlu

INTOLÉRABLE *a* intolerabil, (de) nesuferit

INTOLERABLEMENT *a* de nesuferit

INTOLÉRANCE [i] *intoleranță* *f* intoleranță, ură, nesuferirea (celor de altă credință sau părere)

INTOLÉRANT, E *a* intolerant, care nu suferă (pe cei de altă credință sau părere)

INTOLÉRANTISME *m* mod de a vedea al intoleranților

INTONATION [ton] *f* intonare *a*) începearea unui cântec, *b*) tonul vocii

INTORSION *f* încolăcire dinafară înăuntru

INTOXICANT, E *a* care intoxichează

INTOXICATION *f* intoxicare *a*) introducerea în corp a unei otrăvi, *b*) otrăvire

INTOXIQUER [ml intoxicare] *v* *a* intoxica *a*) *a* introduce o otrăvă în corp, *b* *a* otrăvi

INTRADOS (do) [i] *m* *Arh* partea de dinăuntru a unei bolti

INTRADUISIBLE *a* de netradus, ce nu se poate traduce

INTRAITABLE *a* 1 aspru, greu de învitat, 2 neînduplecat *créancier intraitable*, creditor neînduplecat, 3 ce nu se poate trata

IBTRA-MUROS (ross) [i] *a* de dinăuntru orasului *quartiers intra-muros*

INTRANSIGEANCE (zi jans') *f* intransigență, neînduplecare

INTRANSIGEANT (zi-jan), E *a* intransigent, neînduplecat, care nu face concesii

INTRANSITIF, IVE (zi) *a* *Geom* intransitiv, care nu poate avea forma pasivă

INTRANSITIVEMENT (zi) *adv* ca intransitiv

INTRANSMISSIBLE *a* netransmisibil, de netransmis, ce nu se poate transmite

INTRANSPORTABLE *a* ce nu se poate transporta, de netransportat

INTRANT (en-tran) [i] *m* delegat ales de fiecare din cele patru națiuni ale vechii universități din Paris, pentru alegerea unui rector

IN-TRENTE-DEUX *m* format în 32 foi sau 64 pagini

INTREPIDE [i] *a* întrepid *a*) foarte curajos, *b*) ousezător

INTREPIDEMENT *adv* cu mult curaj

INTREPIDITÉ *f* întrepiditate, curaj neclintit

INTRIGAILLER (ga-yé) *o* a băga intrigă, ză-
z. nie

INTRIGAILLEUR, EUSE (ga-yeur, yeuz') *s*
băgător de intrigă, de zăzani

INTRIGANT, E *a* și *s* intrigant

INTRIGUE (trig') [] *f* intrigă *a*o*) diferite incidente (ale unei piese), încurcă-
tură, *c*) legătură amoroasă*

INTRIGUER (ghe) [intrigue] *o* a intrigă *a*)
a uelui, a băga intrigă, *b*) a neliniști, a da
de gândit *cela m'intrigue beaucoup*, asta îmi
dă mult de gândit || *S'intriguer*, a se amesteca,
a se vârfi

INTRINSEQUE (sek') [] intrinsecus *a* in-
trinsec *a*) lăuntric, esențial, *b*) real

INTRODUCTEUR, TRICE [] *s* introducător

INTRODUCTIF, IVE *a* introductiv, de in-
trodurare

INTRODUCTION [] *f* 1 introducere, 2 Jur
introduction d'instance, formalitățile de tragere
în judecată

INTRODUCTOIRE *a* 1 introducător, 2 care
servă de introducere *forme introductoire*, formă
de introducere

INTRODUIRE [] introducere *o* a intro-
duce *a*) a băga, *b*) a aduce (cu sine), a face
să se adopte, *c*) Jur *introduire en instance*,
a începe, a face formalitățile de tragere în ju-
decată || *S'introduire*, a se introduce *a*) a pă-
trunde, a se vârfi, *b*) a fi adoptat [Se conjugă
ca *conduire*]

INTRODUIT, E *p p* introdus, etc

INTROÎT (u) [] introitus *m* rugăciune a co-
rului la începutul liturghiei

INTROMISSION [] *f* vârîrea unui corp în
altul

INTRONISATION *f* 1 intronare, înscăunare,
2 impunere, introducere

INTRONISER [ml-gr] *o* 1 a întronă, a în-
scăună, 2 *fig* a introduce, a impune (ex o
modă) || *S'introniser*, a se introduce, a se im-
pune

INTROSPECTION *f* *Fil* studiul sufletului
prin el însuși (la spiritualiști)

INTROUVABLE *a* de negăsit

INTRUS, E (tru, truz') [] intrusus *a* vârfit
|| *m* intrus, om care se vârfă într'un loc fără
nici un drept

INTRUSION *f* vârîre pe nedrept (în o func-
ție, etc)

INTUITIF, IVE *a* intuitiv, care se pricepe
imediat (în mod direct).

INTUITION [] *f* intuițiune *a*) priceperea
imediată, presimțământ, *b*) cunoștința directă
(a adevărului)

INTUITIVEMENT *adv* prin intuiție.

INTUMESCENCE (sans') *f* umflare

INTRUMESCENT (san), **E** [] *a* care începe
a se umflă

INTUSSUSCEPTION (tus-sūs-sep-si-on) [] *f*
pătrunderea în corp a materiei

INULÉ (i) [] *f* Bot iarbă-mare, oman

INULÉES (i) *f pl* plante compuse cu planta
oman ca tip

INULINE (i) *f* fecula din iarbă-mare.

INUSABLE (i) *a* ce nu se poate uză

INUSITÉ, E (i) *a* neuzitat, neintrebuințat

INUTILE (i) [] *a* inutil, nefolositor, za-
darnic

INUTILISABLE (i) *a* ce nu se poate între-
buința

INUTILISÉ, E (i) *a* neintrebuințat

INUTILEMENT (i) *adv* în zadar

INUTILITÉ (i) [] inutilitas *f* inutilitate
a) nefolosință, zădărnicie, *b*) nelucrare, *c*)
pl fleacuri *discours rempli d'inutilites*, cu-
vantare plină de fleacuri

INVAGINATION *f* Chir încolăcirea unei
țesături înăuntrul altei țesături

INVAINGU, E *a* neînving

INVALIDATION *f* invalidare, declarare ca
nul

INVALIDE [] *a* invalid *a*) neputincios,
b) nevalabil *mariage invalide*, căsătorie fără
valoare || *m* 1 invalid, militar înfirm, 2 *les*
invalides, palatul invalidilor, 3 *pl* leafla acor-
dată invalidilor *avoir ses invalides*, a căpăta
o pensie, o răsplată bine meritată

INVALIDEMENT *adv* în mod nevalabil, nul

INVALIDER *o* a invalida a declara ca nul
(ex o alegere de deputat)

INVALIDITÉ *f* invaliditate, nevalabilitate,
nutilitate (a unui act)

INVARIABILITÉ *f* invariabilitate, stare de
neschimbare, neclintire

INVARIABLE *a* invariabil *a*) neschimbă-
cios, neclintit, *b*) *Gram* a căror terminație ră-
mâne neschimbată

INVARIABLEMENT *adv* invariabil, ne-
clintit

INVARIANT *m* *Mat* cătime ce rămâne ne-
schimbată (formată din coeficienți sau din coe-
ficienți și variabile)

INVASION [] *f* 1 invazi(un)e *a*) năvălire
faire invasion, a năvăli, *b*) *fig* năpădire, 2
Med începutul unei boli

INVECTIVE [] invectivă *f* invectivă, vorbă
de ocără, cuvinte insultătoare

INVECTIVER *o* a invectivă *a*) a ocări, a
adresă cuvinte insultătoare cuiva, *b*) *invec-
tiver contre*, a critica, a defăimă

INVENDABLE *a* ce nu se poate vinde

INVENDU, E *a* nevândut

INVENTAIRE [] inventarium *m* inventar
a) descriere amănunțită, *b*) evaluare în scris
a mărfurilor și valorilor, a reșurilor și intrărilor
(unei case) *faire son inventaire*, a-și face so-
coteliile, *sous bénéfice d'inventaire*, cu condiția
dacă moștenirea întrece datorile, *fig* numai
într'un caz favorabil.

INVENTER *o* a inventă *a*) a găsi cu pu-
terea minții sale, *b*) a născoci *inventer un
mensonge*

INVENTEUR, TRICE *s* inventator *a*) cel
ce găsește prin puterea minții sale, *b*) născoc-
itor *inventeur de trésors*

INVENTIF, IVE *a* inventiv, aflător, născoc-
itor

INVENTION [] *f* invenți(un)e *a*) găsi-
re, aflare prin puterea minții, *b*) născocire, *c*)

fam *viore d'invention*, a trăi din înșelătorii,
d) Ret căutarea și alegerea argumentelor ne-
cesare desvoltării unui subiect

INVENTORIER [inventaire] *v* a inventaria
a face inventarul

INVERIFIABLE *a* de neverificat

INVERSABLE *c* ce nu se poate răsturna

INVERSE [i] *a* invers, opus, întors || *m*
contrariul *faire l'inverse*, a face contrariul

INVERSEMENT *adv* invers, în sens con-
trariu

INVERSER *v* a lua o direcțiune contrarie
(un curent electric)

INVERSEUR *a* și *m* aparat care întoarce
un curent electric în sens contrariu

INVERSIF, *E a* de inversiune

INVERSION [i] *f* inversiune *a*) răsturnare,
b) schimbare în ordinea naturală a cuvintelor,
c) *Mil* așezarea trupelor în direcție, contrarie
de cum au fost așezate

INVERTÉBRÉ, *E a* nevertebrat

INVERTIR [i] *invertere* *v* 1 a întoarce în
sens contrariu, a răsturna ordinea, 2 a așeza
(trupele) în sens contrariu

INVESTI, *E pp* investit

INVESTIGATEUR, **TRICE** [i] *s* investi-
gator, cercetător || *a* cercetător, de cercetare
INVESTIGATION [i] *f* investigațiune, cer-
cetare

INVESTIR [i] *investire* *v* 1 a investi *a*)
a pune în stăpânirea unui (lucru), *b*) a da
(ceva) *investir quelqu'un d'autorité*, a da cuiva
putere (deplină), *investir quelqu'un de sa con-
fiance*, a da cuiva toată încrederea, a se în-
crede în cineva, 2 a impresura cu trupe ||
S'investir, a-și însuși un drept, o autoritate

INVESTISSEMENT *m* impresurare cu trupe
(a unei cetăți)

INVESTITURE *f* investitură, punerea în
posesiunea (unei demnități)

INVÉTÉRÉ, *E a* 1 învechit, 2 înrăutățit
cu vremea *scelerat invetere*, scelerat îmbătrânit
în rele

INVÉTÉRER și **S'INVÉTÉRER** [i] *inveterare*
v a se învechi, a se întări cu vremea, *laisser
inveterer une mauvaise habitude*, a lăsa să se
învechească un prost obicei || *Se conjugă ca
accélérer*

INVINCIBILITÉ *f* neputința de a fi învins,
doborât

INVINCIBLE *a* învincibil *a*) (de) neînving,
b) de nedoborât

INVINCIBLEMENT *adv* neclintit

IN-VINGT-QUATRE (en) *m* format de tipar
în 24 foi sau 48 pagini

INVIOLABILITÉ *f* inviolabilitate, nepu-
tința de a fi atins, urmărit

INVIOLABLE [i] *a* inviolabil *a*) ce nu se
poate călca, *b*) care nu poate fi urmărit

INVIOLABLEMENT *adv* făcă a fi călcat,
cu sfințenie

INVIOLE, *E a* neviolat *a*) necălcat, *b*) ne-
pângărit *église inviolée*, biserică nepângărită

INVISIBILITÉ *f* invizibilitate, neputința de
a fi văzut

INVISIBLE *a* invizibil, de nevăzut, ce nu
poate fi văzut, fam *être invisible*, a da ordin
să se spună că nu e acasă

INVISIBLEMENT *adv* în mod invizibil

INVITANT, *E a* ademenitor

INVITATION [i] *f* invitare, invitațiune,
poftire (de a veni)

INVITATOIRE *m* antifon cântat la utrenie

INVITE, *E a* și *s* invitat, poftit, mosfir

INVITE *f* 1 cartea pe care o jucăm pentru
a arăta adversarului ce cărți avem și a lăsa
să dea aceeaș coloare, 2 *fig* ceea ce îndeamnă
a face acelaș lucru

INVITER [i] *invitare* *v* 1 a invita *a*) a
pofti (să vie), *b*) a îndemna, a îmbia, a îm-
pinge *le crépuscule invite à la reverie*, amurgul
serii te îndeamnă la visări, 2 (la jocul în cărți),
a cere cărți de aceeaș culoare || *S'inviter*, a se
invita *a*) a se pofti singur (unde va), *b*) a se
pofti unui pe alții

INVOCATEUR *m* invocator, cel ce cheamă
în ajutor

INVOCATION [i] *f* invocațiune *a*) chemare
în ajutor, *b*) protecție *eglise sous l'invocation
de la Vierge*, biserică sub ocrotirea sf. Fecioare

INVOCATOIRE *a* invocatoriu, de chemare
în ajutor

INVOLONTAIRE *a* involuntar, fără voie

INVOLONTAIREMENT *adv* fără voie

INVOLUCELLE *m* Bot învâliș mic

INVOLUCRE [i] *m* involucru, învâlișut
floarei

INVOLUCRÉ, *E a* cu un învâliș

INVOLUTÉ, *E a* Bot învârtit din afară
înăuntru

INVOLUTIF, **IVE** *a* Bot care se învâртеște
din afară înăuntru

INVOLUTION [i] *f* 1 înălțuire de încurcă-
turi, de piedici, 2 Bot înfășurătura (unui
organ)

INVOQUER [i] *invocare* *v* a invoca *a*) a
chema în ajutor, *b*) *fig* a cită în favoarea sa,
(ex o mărturie)

INVRAISEMBLABLE (san) *a* neverosimil,
de necrezut

INVRAISEMBLABLEMENT (san) *adv* în
mod neverosimil

INVRAISEMBLANCE (san) *f* neverosimili-
tate, neputința de a fi crezut

INVULNÉRABILITÉ *f* starea invulnerabilă,
neputința de a fi rănit

INVULNÉRABLE *a* invulnerabil, ce nu
poate fi rănit

INVULNÉRABLEMENT *adv* invulnerabil,
fără a fi rănit

IODATE (yo) *m* iodat sare din acidul iodic

IODE (yod') [gr] *m* Chim iod (corp simplu).

IODÉ, *E a* iodat, cu iod.

IODER (yo) *v* a ioda, a acoperi sau a
amesteca cu iod

IODEUX (yo) *a m* iodosis

IODHYDRATE (yo-di) *m* iodidrat, sare din
acidul iodic

IODHYDRIQUE (yo-di) *a m* (acidul) io-
dhidric (compus din iod și hidrogen)

IODIFÈRE *a* care conține iod

IODIQUE *a* iodic (acid format din oxidarea iodului)

IODIFORME (*yo*) *m* iodoform (antiseptic rezultat din acțiunea iodului asupra alcoolului în prezența carbonatului de potasiu)

IODURE (*yo*) *m* iodură (compus din iod și un corp simplu)

IODURÉ, *E a* iodurat *a*) care conține iod, *b*) acoperit cu un strat de iod (o placă)

ION *m* *Chim* ion, unul din cele două corpuri care au fost descompuși de un curent electric

IONIEN, ENNE (*yo*) *a* din Ionia *a*) ionian, *b*) *philosophie ionienne*, școală filozofică care a căutat să reducă totul la un singur principiu

IONIQUE (*yo*) *a* ionic, din Ionia, *ordre ionique*, ordin de arhitectură caracterizat mai ales prin un capitol ornat cu două volute laterale

IOTA (*yo*) [*gr*] *m* iota *a*) a noua literă din alfabetul grec care corespunde literei noastre *i*, *b*) *fig* cel mai mic lucru *il n'y manque pas un iota*, nu lipsește nimic

IOTACISME (*yo*) *m* iotacism, întrebuintare deasă a sunetului sau literii *i* în o limbă

IOULER (*yu*) *v* a cântă din gât (ca cântăreții tirolinei)

IOURTE *f* colibă a Laponilor

IPÉCACUANA *m* ipecacuana, rădăcină pentru vărsat (pe care o dau unii arbuști din America de Sud)

IRADÉ [*ar*] *m* iradeă

IRANIEN, ENNE *a* iranian, din Iran

IRASCIBILITÉ (*si*) *f* irascibilitate, pornire spre mânie

IRASCIBLE (*sibl'*) [*i*] *a* irascibil, pornit spre mânie, arțăgos

IRE [*i ira*] *f* (†) mânie

IRID(AO)ÉES [*gr*] *f pl* familie de plante cu stânjinelul ca tip

IRIDECTOMIE [*gr*] *f* tăierea unei părți a irisului spre a produce o pupilă artificială

IRIDIEN, ENNE *a* care ține de irisul ochiului

IRIDIUM (*om'*) *m* iridium, metal conținut în unele minerale de platină

IRIS (*ris*) [*i-gr*] *m* iris *a*) (în poezie) curcubeu *pierre d'iris*, piatră cu colorile curcubeului, *b*) partea colorată din jurul pupilei ochiului, *c*) Bot stânjinel

IRISABLE *a* ce poate lua colorile curcubeului

IRISAGE *m* irizare, darea colorilor curcubeului

IRISATION *f* irizațiune *a*) proprietatea de a reflecta colorii ca ale curcubeului, *b*) colorile astfel produse

IRISÉ, *E a* irizat, cu colorii ca ale curcubeului

IRISER [*iris*] *v* a iriza, a da colorile curcubeului || *S'iriser*, a se colora cu colorile curcubeului

IRITIS (*tiss*) *m* Med inflamația irisului (ochiului)

IRLANDAIS, E a și s irlandez (locuitor) din Irlanda || *m* limba irlandeză

IRONIE [*gr*] *f* ironie, batjocură fină *ironie socratique*, idem, ironie care constă în întrebări și răspunsuri

IRONIQUE *a* ironic, batjocoritor

IRONIQUEMENT *adv* în ironie

IRONISTE *s* om sau scriitor ironic

IROQUIS, *E s* 1 irochez (trib sălbatec),

2 *fig* om ciudat, sucit

IRRACOMMODABLE (*ir-ra*) *a* ce nu poate fi reparat

IRRACHETABLE (*ir-ra*) *a* ce nu poate fi răscumpărat

IRRACONTABLE (*ir-ra*) *a* de nepovestit

IRRADIATION [*i*] *f* iradiatiune, împrăștiere (de raze luminoase)

IRRADIER (*ir-ra*) [*i*] irradiare] *v* a iradia, a se împrăstia.

IRRAISONNABLE (*ir-re*) *a* fără minte, lipsit de judecată

IRRAISONNÉ, *E a* nerationat, nechibzuit

IRRASSASIBLE (*ir-ra*) *a* de nesăturat

IRRATIONNEL, ELLE (*ir-ra-ti*) [*i*] *a* nerățional, fără judecată

IRRATIONNELLEMENT *adv* fără rațiune

IRREALISABLE (*ir-ré*) *a* de nerealizat

IRRECEVABILITÉ *f* neputința de a fi primit

IRRECEVABLE (*ir-r'*) *a* ce nu se poate primi, de neprimut

IRRECONCILABLE (*ir-re*) *a* (de) neîmpăcat

IRRECONCILIABLEMENT *adv* fără putință de împăcare

IRRECOUVRABLE (*ir-re*) *a* ce nu mai poate fi perceput, achitat

IRRECUSABLE (*ir-ré*) [*i*] *a* ce nu poate fi recuzat, lepădat

IRRECUSABLEMENT *adv* în mod irecuzabil

IRREDENTISME (*ir-re-dan*) *m* iredentism, politică de alipire la Italia a provinciilor unde se vorbește italianeste

IRREDENTISTE (*dan*) *m* iredentist, partizan al iredentismului

IRREDUCTIBILITÉ (*ir-ré*) *f* neputința de a fi redus, descompus

IRREDUCTIBLE *a* ireductibil, care nu poate fi *a*) descompus, *b*) *Mat* redus, *c*) *Chim* pus la loc

IRRÉELIGIBLE (*ir-re*) *a* ce nu mai poate fi reales

IRRÉFLÉCHI, *E* (*ir-ré*) *a* nereflectat, nechibzuit

IRRÉFLEXION *f* nereflectare, nechibzuire

IRRÉFORMABLE (*ir-ré*) *a* ce nu se poate reforma

IRRÉFRAGABLE (*ir-ré*) *a* ce nu se poate recuza, contrazice

IRRÉFRANGIBLE (*ir-ré*) *a* ce nu se poate refracta

IRRÉFUTABLE (*ir-ré*) [*i*] *a* irefutabil, ce nu poate fi combătut

IRRÉPUTABLEMENT (*ir-ré*) *adv* în mod neîndoișor.

IRRÉFUTÉ, *E a* necombătut
IRRÉGULARITÉ (*ir-re*) [ml] *f* 1 neregularitate, lipsă de regularitate, 2 ne regulă
IRRÉGULIER, *ÊRE a* 1 neregulat, 2 fără regulă, destrăbălat
IRRÉGULIÈREMENT *adv* neregulat
IRRELIGIEUSEMENT (*ir ré*) *adv* cu dispreț pentru religie, contrar religiei
IRRELIGIEUX, *EUSE a* ireligios *a)* fără religie, *b)* contrar religiei
IRRELIGION [l] *f* lipsa de religie, disprețul pentru religie
IRRELIGIOSITÉ (*zi-o-zi*) *f* necredință
IRREMÉDIABLE (*ir-re*) [l] *a* iremediabil
 fără leac, fără îndreptare
IRREMÉDIABLEMENT *adv* iremediabil, fără doar și poate
IRREMISIBILITÉ *f* neputința de a fi iertat
IRREMISIBLE [l] *a* iremisibil (de) ne iertat, ce nu poate fi iertat
IRREMISIBLEMENT *adv* fără milă
IRRÉPARABILITÉ *f* neputința de a se repara, îndreptă
IRRÉPARABLE (*ir-re*) *a* ireparabil, care nu poate se repara, îndreptă
IRRÉPARABLEMENT *adv* în mod ireparabil, definitiv
IRREPŔEHENSIBLE (*ir-re*) [l] *a* contra căruia n'ai nimic de zis, corect
IRRÉPRESSIBLE (*ir-re*) *a* ce nu poate fi reprimat, înăbușit
IRREPROCHABLE (*ir-re*) *a* ireproșabil *a)* care nu merită nici un reproș, contra căruia nu e nimic de zis, *b)* fără nici o greșală
IRREPROCHABLEMENT *adv* fără reproș
IRRÉSISTIBILITÉ *f* neputința de a rezista de a se împotrivi (unui lucru)
IRRÉSISTIBLE (*ir-re-sis*) *a* irezistibil, căruia nu-i poți rezista
IRRÉSOLU, *E* (*ir-re*) *a* 1 nehotărît, 2 ne rezolvit *probleme irresolu*
IRRÉSOLUMENT *adv* fără a lua o hotărîre, în mod sovăitor
IRRÉSOLUTION *f* nehotărîre, sovăire, nedumerr
IRRESPECTUEUSEMENT *adv* în mod ne respectuos, fără respect
IRRESPECTUEUX, *EUSE* (*ir-res*) *a* nerespectuos, necuvincios
IRRESPIRABLE (*ir-res*) *a* nerespirabil, de nerespirat
IRRESPONSABILITÉ *f* iresponsabilitate, ne răspundere
IRRESPONSABLE (*ir-rés*) *a* iresponsabil, nerespunzător
IRRESPONSABLEMENT *adv* în mod iresponsabil, fără nici o răspundere
IRRÉTRÉCISSABLE *a* ce nu intră la spălat
IRREVÈREMENT, *E* (*ir-re-ré-ra-man*) *adv* în mod necuvincios
IRREVÈRENCE [l] irreverență *f* irreverență *a)* lipsă de cuvîntă, *b)* vorbă sau faptă necuvincioasă
IRREVÈRENCEUSEMENT *adv* în mod necuvincios, fără respect

IRREVÈRENCIEUX, *EUSE* (*ir-re*) *a* nevenfios necuvincios, lipsit de respect
IRREVÈRENT, *E a* fără respect, necuvincios
IRREVOCABILITÉ (*ir-re*) *f* neputința de a fi revocat
IRREVOCABLE [l] *a* irevocabil *a)* ce nu poate fi reluat *donation irrevocable*, donațiune ce nu poate fi reluată, *b)* asupra căruia nu se mai poate reveni, hotărît, definitiv
IRREVOCABLEMENT *adv* în mod irevocabil, definitiv
IRRIGABLE (*ir-ri*) *a* irigabil, ce nu poate fi udat cu apă adusă în canale
IRRIGATEUR *m* irigator *a)* pompă portativă pentru stropitul (grădinilor) etc, *b)* *Med* spălător
IRRIGATION [l] *f* irigațiune *a)* stropire cu apă adusă în canale, *b)* *Med* spălarea (unc-părți bolnave)
IRRIGATOIRE *a* de irigațiune
IRRIGUER (*ir ri-ghe*) [l] irigare] *v* *a* iriga, *a* stropi cu apă adusă în canale (ex livezi)
IRRITABILITÉ (*ir-ri*) *f* iritabilitate, însușirea de a fi iritat
IRRITABLE [l] *a* iritabil, care se irită lesne, supărăcios
IRRITANT, *E a* iritant, care irită, supărător || *m* substanță iritantă
IRRITANT, *E a* (†) *Jur* care anulează (ex clauză)
IRRITATION [l] *f* iritare, întărîtare, aprindere
IRRITATIF, *IVE a* *Med* care irită
IRRITER [l] iritare] *v* *a* irită *a)* a aprinde de mânie, *b)* a întărîta foarte, *c)* *Med* a pricinui durere || *S'irriter*, a se irita, a se aprinde (de mânie)
IRRORATION (*ir-ro*) [l] *f* expunere la rouă sau la o stropire
IRRUPTION (*ir-rup-si*) [l] *f* irupțiune *a)* năvălire, *b)* revărsare (a mării, a unui fluviu).
ISABELLE (*za*) *a* de colorarea cafelei cu lapte *cheval isabelle*, cal șarg || *m*. 1 colorarea cafelei cu lapte, 2. cal șarg
ISATIS (*i-za-tiss*) *m* vulpe căme din regiunile polare
ISBA *f* casă din lemn de brad (la populațiunile din nordul Europei, Aziei)
ISCHÉMIE (*ke*) *f* *Med* oprirea circulației sîngelui în unele părți
ISCHIATIQUE (*ki*) *a* a osului ischion
ISCHION (*ku*) [gr] *m* ischion, unul din cele trei oase în care intră coapsa
ISCHURÉTIQUE (*ku*) *a* *Med* privitor la reținerea de urină
ISCHURIE (*ku*) [gr] *f* *Med* reținere de urină.
ISLAM [ar] *m* islam *a)* religiunea lui Mahomed, *b)* țările muzulmane
ISLAMIQUE *a* islamic
ISLAMISME *m* islamism *a)* mahomedanism, *b)* lumea muzulmană
ISLAMITE *s* mahomedan
ISLANDAIS, *E a* și *s* islandez (locuitor) din Islanda || *m* limba islandeză

ISOBARE, ISOBARIQUE (zo) *a* de o egală presiune

ISOCELE (i-zo) [l gr] *a* Geom isoscel, cu două laturi egale

ISOCELIE *f*, **ISOCELISME** (zo) *m* însușirea de a fi isoscel (un triunghi)

ISOCHIMÈNE (i-zo-ki) [gr] *a* cu aceea, temperatură medie iarna || *f* linie cu asemenea temperatură

ISOCHROMATIQUE (i-zo-kro) [gr] *a* cu culoare uniformă

ISOCHRONE (i zo kron'), **ISOCHRONIQUE** [gr] *a* izocron, făcut în timpuri egale

ISOCHRONIQUEMENT *adv* izocronic, făcut în timpuri egale

ISOCHRONISME (kro) *m* izocronism, egalitate de durată

ISOCLINE (zo) *a* cu aceeași înclinare

ISODACTYLE (zo) [ar] *a* cu degetele egale.

ISODYNAMIQUE (zo) *a* a cărei putere este aceeași, de ambele părți

ISOÉDRIQUE (zo) [gr] *a* Min cu fațetele la fel

ISOGAME (zo) [gr] *a* cu elementele de reproducere la fel (la vegetale inferioare)

ISOGAMIE *f* proprietatea unor plante inferioare de a avea elementele de reproducere la fel

ISOGONE (zo) [gr] *a* cu unghiuri la fel

ISOGRAPHIE (za) [gr] *f* reproducerea exactă a scrierei unei persoane

ISOLABLE (zo) *a* ce poate fi izolat

ISOLANT, E *a* izolator, care nu conduce electricitatea || *m* substanță izolatoare

ISOLATEUR, TRICE *a* izolător || *m* aparat care servă a izola

ISOLATION (zo) *f* izolare (a unui copil)

ISOLÉ, E *a* izolat *a* separat, *b*) neumbliat *ile isolee*, insulă neumbliată, *c*) singuratic, care trăiește singur, *d*) deosebit, individual *un cas isole*, un caz deosebit, *e*) *Fiz* ce nu e în contact cu un corp bun conducător de electricitate

ISOLEMENT *m* izolare *a*) separare (de corpurile bune conducătoare de electricitate, *b*) singurătate *vivre dans l'isolement*, a trăi în singurătate

ISOLEMENT *adv* desparte, separat

ISOLER [isolé] *v* a izola *a*) a separa (obiecte înconjurătoare), *b*) a depărta de lume, de societate, *c*) *fig* a considera separat, deoparte, *d*) *Chim* a descompune din combinațiile sale, *e*) *Fiz* a depărta (un corp) de orice contact cu alt corp care i-ar putea lua electricitatea || *S'isoler*, a se izola, a se repara, a se retrage de lume

ISOLOGUE (i-zo-log') [gr] *a* Chim (corpuri) cari au aceeași poziție

ISOLOIB *m* Fiz (picior) izolator.

ISOMÈRE (zo) [gr] *a* Chim compus din părți la fel

ISOMÉRIE *f* însușirea de a fi compus din părți la fel

ISOMÉTRIQUE [gr] *a* Min izometric, cu dimensiunile egale

ISOMORPHE (zo) [gr] *a* Min izomorf, care ia aceeași formă

ISOMORPHISME *m* izomorfism, însușirea de a lua aceeași formă

ISONOMIE (zo) [gr] *f* 1 starea acelor care sunt guvernate de aceleași legi, 2 conformitate cu modul de cristalizare

ISOPODE (zo) [gr] *a* cu labela la fel

ISOTHERÈ (zo) [gr] *a* și *f* (linie) care trece prin toate punctele pământului cu aceeași temperatură medie în timpul verii

ISOTHERME (zo) [gr] *a* izoterm, cu aceeași temperatură medie || *f* linie ce trece prin toate locurile pământului având aceeași temperatură medie în tot cursul anului

ISRAËLITE (is) *s* israelit

ISSANT, E *a* Blaz (figuri de animale) din care se vede numai o parte

ISSIR [i exire] *v* (†) a ieși

ISSU, E [issir] *a* 1 născut, coborât (din), *cousins issus de germains*, copii de veri primari, 2 *fig* ieșit, provenit (din ceva)

ISSUE *f* 1 ieșire *l'eau n'a point d'issue*, apa n'are pe unde să iasă, 2 *fig* sfârșit, rezultat *issue d'un combat*, sfârșitul unei lupte, 3 (myloc de) scăpare, 4 *pl a*) țărățe, etc (din făină), *b*) măruntaie, potroace || loc prep *à l'issue de*, la ieșirea din

ISTHME [i gr] *m* istm, limbă de pământ între două mări

ISTHMIEN, ENNE sau **ISTHMIQUE** *a* istmic (jocuri) cari se celebră din trei în trei ani în istmul de Coimt

ITACISME *m* mod de pronunțare a literii grecești *ita* ca *i*

ITALIANISER *v* 1 a italianiza, 2 a vorbi sau a se purta cu italienii || *S'italianiser*, a se italianiza

ITALIANISME *m* italianism, locuțiune particulară limbii italiene

ITALIEN, ENNE *s* italian, locutor din Italia || *m* limba italiană, || *a* italienesc

ITALIQUE *a* italic *a*) din Italia, *b*) cursiv || *m* literă cursivă

ITEM (iem) [i] *adv* de asemenea

ITÉRATIF, IVE [i] *a* repetat, făcut din nou

ITÉRATION (si) *f* repetire, facere din nou

ITÉRATIVEMENT (iv') *adv* încodată, din nou

ITHOS (ioss) [gr] *m* partea Retoricii care tratează despre moravuri

ITINÉRAIRE [i itinerarius] *m* itinerariu, *a*) cale de urmat, *b*) carte-călăuză *itinéraire de Suisse* || *a* privitor la drumuri, care arată distanța dela un loc la altul

IULE [i-gr] *m* mirapod cilindric și lunguș ce trăiește în vegetalele putrezite

IVE, IVETTE *f* Bot varietate de dumbuț.

IVOIRE [i ebureum] *m* 1 ivoaru, fildeș, 2 obiect sculptat în fildeș, 3 *fig* albeață mare, *l'ivoire de son cou*, albeață strălucitoare a gâtului său, *plus blanc que l'ivoire*, mai alb decât laptele, *fig* cu totul nevinovat, 4 *nour d'ivoire*, praf negru din fildeș, pisat

IVOIRERIE *f* 1 sculptura în fildeș, 2 obiecte de fildeș

IVOIRIER *m* lucrător de fildeș

IVOIRIN, **E** *a* 1 de fildeș, 2 la fel cu fildeșul

IVOIRINE *f* fildeș artificial

IVRAIE *f* *Bot* neghină, zizanie, *separer* *l'ivraie d'avec le bon grain*, a alege neghina din grâu

IVRE [*i* ebrim] *a* beat

IVRER [*i*vre] *v* (†) a înmăta

IVRESSE *f* 1 beție, 2 *fig* entuziasm

IVROGNE *s* bețivan || *a* dedat beției, care se îmbată

IVROGNER *v* a se îmbată

IVROGNERIE *f* 1 beție, patima beției, 2 *pl* îmbătări, beții dese

IVROGNESSE *f* pop bețivană

IXIA, **IXIE** *f* *ixia*, plantă bulboasă din familia irideelor

IXODE [*gr*] *m* păduche de câini, etc

IXORA *f* *Bot* *ixora*, specie de plantă de ornament din familia robei

J

J (*ju* sau *j'*) *m* (literă) *j*

JA [*i* jam] *adv* pop deja

JABIRU *m* jabiru (pasăre ca barza din regiunile calde)

JABLE *m* gardină (la butoaie)

JABLER *v* a face gardine

JABLIÈRE *f*, **JABLOIR** *m*, **JABLOIRE** / cuțitoaia dogarului (pentru a face gardine)

JABORANDI *m* leac sudonic

JABOT (*n*) *m* 1 gușă, fam *se remplir le jabot*, a ași umplea pipota, a mânca sdравăn, 2 vapeluri (la pieptarul unei cămăși bărbătești), fam *faire jabot*, a se umfla în pene

JABOTAGE *m* trăncăneală [V Suplimentu]

JABOTER [*jabot*] *v* 1 a țipa umflându și gușa (unele păsări), 2 a sporovi, a trăncăni

JABOTEUR, **EUSE** *s* trăncănitor, sporovăitor

JABOTIÈRE (*ti*) *f* 1 mușelină pentru vapeli la cămăși, 2 (specie de) găscă sălbatică

JACASSE *f* trăncănitore, moară-spartă

JACASSER *v* 1 a căru (coșofana), 2 *fig* a trăncăni

JACASSERIE *f* trăncăneală

JACEE *f* *Bot* centaurea ordinară

JACENT, **E** (*san-sant'*) [*i*] a fără stăpân (despre bunuri, proprietăți, etc)

JACHÈRE *f* obleagă, felină, pârluagă

JACHÈRER *v* a ara pârluage, a desfeleni [Se conjugă ca *accélérer*]

JACINTHE [*i* hyacinthus] *f* 1 *Bot* zambilă, 2 iacint (piatră prețioasă)

JACOBÉE *f* *Bot* varietate de bățătarnică

JACOBIN, **E** *s* 1 jacobin (călugăr), 2 jacobin, partizan înflăcărat al democrației || *a* revoluționar exaltat

JACOBINISME *m* jacobinism *a*) doctrina jacobinilor, *b*) opinie democratică înaltă

JACONAS (*na*) *m* jaconos (pânză fină între mușelină și percal)

JACQUARD (*kar*) *m* rășboiu de țesut (inventat de *Jacquard*)

JACQUERIE (*jak'ri*) [*Jacques*] *f* 1 rășcoală a țărănilor, 2 rășcoală a poporului

JACQUET *m*. 1 servitor, lacheu, 2 joc de table, 3 pop V *ecureuil*

JACQUOT, **JACOT** *m* pop papagal cenușiu african

JACTANCE [*i* jactantia] *f* 1 îngamfare, înfumurare, 2 lăudăroșie, fanfaronadă

JACTATION *f* gesturi dezordonate

JACULATOIRE [*i*] *a* 1 țasnit, 2 *oraison jaculatoire*, rugăciune scurtă și fierbinte

JADE *m* iad (piatră prețioasă)

JADIS (*diss*) [*i* jam diu] *adv* odinioară || *a* de odinioară, de altădată

JAGUAR (*gu*) *m* jaguar, panteră peștrită din America de Sud

JAILLER (*jay-ir*) [*i* jaculari] *v* a țâșni, a izvorî

JAILLISSANT, **E** (*ja-yi*) *a* țasnit

JAILLISSEMENT (*j-yi*) *m* țâșnire, izvorîre

JAIS *m* jeu *a*) cărbune negru și lucios, *b*) sticlă de culoare neagră, *fig* *noir comme du jais*, negru ca tăciunele.

JALAGE *m* vinăriciu

JALAP (*lap*) *m* jalap (plantă americană), *faux jalap*, noptiță

JALAPINE *f* jalapină, substanță rășinoasă extrasă din jalap

JALE *f* copaie mare

JALET *m* (†) pietricică rotundă (care se așvârta cu arcubalista)

JALEUSE *f* măsurătoare (din cele 40 a grânelor) a făinei ce se vindea la Paris

JALON *m* 1 jalon, par, 2 *pl* *fig* jaloane puncte de îndreptare

JALONNEMENT *m* jalonare, punere de jaloane (pentru aliniere)

JALONNER *v* 1 a pune jaloane din distanță în distanță (pentru aliniere), 2 a așeza oameni sau soldați ca jaloane

JALONNEUR *m* 1 picier, purtor de jaloane, 2 om sau soldat slujind ca jalon

JALOUSEMENT *m* cu gelozie, cu pizmă

JALOUSER *v* a fi gelos de, a pizmu

JALOUSIE *f* 1 gelozie, pizmă, *donner de la jalousie*, a face gelos, *jalousie de métier*, gelozie profesională, 2 jaluzele, cafas

JALOUX, **OUSE** *a* 1 gelos, 2 pizmaș *être jaloux du bonheur d'autrui*, a pizmu fericirea altuia, 3 care ține mult să (sau la ceva)

jaloux de plaisir, dornic de a plăcea

JAMAIS [*i* jam magis] *adv* 1 niciodată, 2 vreodată, cândva *si jamais je le retrouve*, dacă-l voi regăsi vreodată, 3. oricând *puis*

triste que jamais, mai trist ca oricând, 4 a *jamais*, *pour jamais*, pentru totdeauna, à *tout jamais*, pe vecie, în vecii vecilor, *au grand jamais*, niciodată, în ruptul capului, *jamais plus*, niciodată nu voi mai

JAMBAGE (*jan*) *m* 1 linile drepte (la o literă), 2 temelie de pietre (pe care se așează grinzile), 3 partea de jos (a unei sobe)

JAMBART (*jan*) *m* V *jambiere*

JAMBE (*jamb'*) *f* 1 gamba piciorului, picior (dela genunchiu în jos) *n'avoir plus de jambes*, a nu mai putea merge, *courir a toutes jambes*, a alerga din răspuțeri, *prendre ses jambes a son cou*, a si lua tălpășița, a spăla putina, *passer la jambe a quelqu'un* a) a pune piedică cuiva, b) a i-o lua înaintea, *faire la belle jambe*, face pe frumosul, a se păuni, *fig cela ne vous endra pas la jambe mieux faite*, asta n'o să-ti gute la nimic, *jouer des jambes*, a o șterge, *couper bras et jambes a quelqu'un*, a tăia cuiva apa dela moară, *par dessous jambe*, fără greutate, *traiter quelqu'un par dessous la jambe*, a o lua de sus cu cineva, a-l lua peste picior, *n'aller que d'une jambe*, a merge prost, 2 *jambes de force*, proptelele grinzilor [V Suplimentu]

JAMBÉ, E (*jan*) a loc *bien jambé*, cu picioare frumoase, *mal jambe*, cu picioare urâte

JAMBELET (*jan*) *m* sculă pentru picioare

JAMBETTE (*jan*) *f* 1 picioruș, 2 piedecă *donner la jambette a quelqu'un*, a pune piedecă cuiva, 3 briceag, bulgher, 4 par de care se sprijină cheresteaua clădirii.

JAMBIER, ÈRE (*jan*) a dela picior || *m* mușchiul piciorului || *f* 1 jambieră, ghetră ce înfășoară gamba piciorului, 2 partea armurei care apără gamba piciorului

JAMBON (*jan*) [jambe] *m* șuncă [V Sup]

JAMBONNEUA (*jan*) *m* șunculiță dela porc

JAMBOSIER (*jan*) *m* specie de mirtaceu cu fructe răcoritoare

JAN *m* poartă (la jocul în table)

JANISSAIRE [turc] *m* ienicer

JANOTISME *m* construcție îndoielnică a frazei (ex *aller chercher une ose chez le pâtissier qu'on a fait rôter*)

JANSÉNISME *m* jansenism a) doctrina lui Jansenius, b) *fig* morală severă

JANSÉNISTE *s* jansenist a) partizan al învățăturii lui Jansenius, b) *fig* om cu morală severă || a jansenistic, auster

JANTE *f* obadă

JANTIER (*ti*) *m*, **JANTIÈRE** *f* unealtă pentru împreunatul obezilor, roților

JANTILLE *f* fiecare din ghuaburile roatei unei mori de apă

JANTILLER (*ye*) *v* a garnisi cu ghuaburi (roata unei mori)

JANVIER [i] *januarius* *m* ianuarie, *pop* luna lui ghenar

JAPPÉTIQUE a a lui Jafet

JAPON *m* portelan de Japonia.

JAPONAIS, E a și *s.* japonez, (locutor) din Japonia

JAPONERIE *f* obiect lucrat în Japonia.

JAPONISME *m* patimă pentru tot ce e japonez

JAPONISTE, **JAPONISANT** *m* 1 cel ce învață sau se ocupă cu limba japoneză, 2 amator de lucruri japoneze

JAPPAGE *m* chelălăit (de animale)

JAPPANT, E a chelălăitor

JAPPEMENT *m* chelălăit (de cățel)

JAPPER *v* a chelălăi (un cățel)

JAPPEUR, EUSE *s* chelălăitor

JAQUE (*jak'*) *m* 1 (†) vestă, 2 fructul arborelui, paine

JAQUELINE *f* urciur de gresie pântecos

JAQUEMART (*jak'*) *m* om de metal care bate orele (la orologiu)

JAQUETTE [jaque] *f* 1 jachetă, 2 rochiță de băiețel

JAQUIER *m* arborele-pâine

JAR *m* pop *devider le jar*, a vorbi argotic, *il entend le jar*, e foarte dibaciu

JAR(D) *m* nisip cu pietriș (din rauri)

JARDE *f* V *jardon*

JARDIN [g Garten] *m* grădină

JARDINAGE *m* 1 grădinărie, 2 zarzavaturi *une voiture de jardinage*, o căruță cu zarzavaturi, 3 pată în diamant

JARDINER *v* a lucra în grădină, a face grădinărie [V Suplimentu]

JARDINET *m* grădiniță

JARDINEUX, EUSE a cu puncte opace, cu pete (un diamant)

JARDINIER, ÈRE *s* grădinar, grădinăreasă || a de grădină, a grădinarilor, de grădinărie

JARDINIÈRE *f* 1 jardineră, glastu cu flori (servind ca mobilă de ornament), 2 mănecare cu zarzavaturi, ghiveci, 3 cărăbuș de aur, 4 căruță pe două roți (a zarzavagurilor), fenton

JARDINISTE *m* pictor de grădini

JARDON *m* umflătură la picioarele calilor

JARGON *m* 1 jargon a) limbă stricată, b) limbă neînțeleasă, păsărească, c) dialect popular, 2 diamant galben

JARGONNER *v* 1 a vorbi în jargon, 2 a vorbi păsărește, a blodogori

JARNAC *m* coup de jarnac, lovitură mișească, trădătoare

JARNICOTON *int* la dracul

JARRE *f* urciur, chiup

JARRET *m* nuca genunchiului, *fig avoir du jarret*, *avoir un jarret d'acier*, a fi un mergător, un dansator neobosit, *être ferme sur ses jarrets*, a se ține țeapăn

JARRETÉ, E a cu picioarele de dindărit aduse înăuntru (un patrupe)

JARRETIÈRE (*ti*) *f* jaretieră. a) legătură de ciorap, b) decorație engleză

JARS *m* 1 găscan, 2 V *jar*

JAS (*ja*) *m* Mar bucată de lemn sau de fier perpendiculară pe varga ancorei

JASEMENT *m* 1 sporovăit, flecărit, trăncănit, 2 bârbit

JASER *v* 1 a sporovăi, a trăncăni, 2 a vorbi de rău, a bârbi pe cineva, 3 a mărturisii un secret *faire jaser*, a face pe cineva să spună

ceace ar trebui să facă, 4 a vorbi, a flecări (despre papagal, gaie, etc)

JASERAN, JASERON *m* 1 cămașă de zale,

2 lăntisor de aur cu inele subțirele

JASERIE *f* sporovăială, flecăreală

JASEUR, EUSE *s* trâncănitor

JASMIN [pers] *m* Bot iasomie

JASMINÉES *f* pl familie de plante cu iaso-
miz ca tip

JASPAGE *m* imitațiunea jaspului cu aju-
torul vâpselilor

JASPE [i-gr] *m* jasp, matosta

JASPE, E *a* vârgat, impestrițat cu diverse
colori ca jaspul

JASPURE *f* impestrițare, impestrițătură

JATTE [i gabata] *f* strachină, bid, etc

JATTÉE *f* o strachină plină

JAUGE *f* 1 măsura cuvenită (a unui vas),
2 măsurătoare, cot de măsurat, 3 butoiș
servind ca mostră (pentru potrivitul celorlalte),
4 șanț (în care se așează răsăduri de vită
unul lângă altul) *mettre en jauge des plants*
de vigne, a așeza în șanțuri răsăduri de vită

JAUGEAGE (ja') *m* 1 cotărit, 2 taxa co-
tăritului

JAUGER (je) [auge] *v* 1 a cotări, a măsura
(capacitatea unui vas), 2 *fig* a cântări, a
prețui [Se conjugă ca *arranger*]

JAUGEUR *m* cotar

JAUMIÈRE *f* *Mar* gaura în tavanul coră-
biei pentru trecerea căpătâului cârmei

JAUNÂTRE *a* gălbui

JAUNE [i galbinus] *a* galben || *m* 1 gal-
ben, culoarea galbenă, 2 vopsea galbenă
jaune de Naples, vopsea de Neapole de un galben
deschis, 3 *jaune d'œuf*, gălbenuș de ou || *adv*
1 cu culoare galbenă *bières jaunes*, a arde cu
culoare galbenă, 2 *fig* *rire jaune*, a râde silît
a vedea pe dracu [V Suplimentu]

JAUNEAU *m* pop Bot untisor

JAUNELET *m* ciupercă galbenă (comestibi-
lă)

JAUNET, ETE *a* gălbior || *m* 1 pop piesă
de aur, pol, 2 Bot bureți-galbeni *jaunet*
d'eau, nenufăr galben

JAUNIR [jaure] *v* 1 a vâpsi în galben, 2 a
îngălbeni, a colora în galben

JAUNISSAGE *m* vâpsire în galben (a păr-
ților ce nu pot fi aurite)

JAUNISSANT, E *a* care îngălbeneste

JAUNISSE *f* gălbînare

JAUNISSEMENT *m* îngălbenire

JAVANAIS, E *a* și *s* javanez, (locuitor)
din Java

JAVART *m*. arceală, umflătură în josul pi-
ciorului (la cai, boi)

JAVEAU *m* insulă de nămol

JAVEL *m* *eau de javel*, apă de clor (ca di-
zolvant în spălătorie)

JAVELAGE *m* culcatul grânelor pe brazdă
în mănunchiuri

JAVELÉ, E *a*. a căror grăunțe s'au innegrit
și îngreunat la ploaie

JAVELER [javelle] *v* 1 a culcă grânele în
mănunchiuri pe brazdă, 2 a sta pe brazdă

grânele în mănunchiuri [Se conjugă ca *ap-
peler*]

JAVELEUR, EUSE *s* cel ce culcă grânele
pe brazdă în mănunchiuri

JAVELINE *f* javelină, sulită lungă și sub-
țire

JAVELINE [javelle] *f* mănunchiu mic de
grâu culcat pe brazdă

JAVELLE *f* 1 mănunchiu de grau tăiat
și lăsat pe brazdă (pană ce se leagă în snopi),

2 legăturică de curpeni de vită

JAVELOT *m* sulită de asvârlit, gerid

JAVOTTE *f* pop 1 femeie trâncănitoare,
2 masă de fier topit în care se înclătează
nicovala mare

JAYET (ja yé) *m* V *jaus*

JE pron eu

JEAN *m* V Suplimentu

JEANNETTE *f* cruculiță de aur atârnată
de gât (ce poartă țărancele)

JEANNOT *m* pop nătăfleașă

JÉCORAIRE [i jecur jecoris] *a* *Med* în le-
gătură cu ficatul (o vară a mânei drepte)

JECTISSES *a* 1 (pământuri) scormonite,
aruncate dintr'un loc într'altul, 2 (pietre) ce
se pot așeza cu mana în construcții

JÉHOVISME *m* cultul lui Jehova

JEJUNUM (je ju-nom) [i] *m* *Anat* jejunum,
parte a intestinelui subțire

JENNY [angl] *m* torcătoare de bumbac
(masină)

JÉREMIADÉ *f* ieremiadă *a*) tângueală, *b*)
bocet, văicăreală

JERSEY (se) *m* jersey *a*) corsaj din lână
cu ochuri, *b*) lână jersey

JÉSUITE (zu) [Jésus] *m* 1 ieziut, 2 *fig*
tătaric, vicealm || *a* al Jeziuiților, ieziut

JESUITIQUE *a* ieziutic

JÉSUITISME (zu) *m* ieziutism *a*) învâ-
tătura ieziuiților, *b*) *fig* tătaric

JÉSUITIQUEMENT *adv* 1 în mod ieziutic,
2 *fig* cu duble înțelesuri

JÉSUS (zu) *a* și *m* *papier jesus*, hârtie for-
mat mare (0 72 pe 0 55)

JET (je) *m* 1 aruncătură, asvârlitură *arme*
de jet, armă de asvârlit, 2 tăsmitură *jet d'eau*,
tăsmitură de apă, 3 turnătură, 4 *jet d'abeilles*,
toru de albine, 5 Bot lăstar, mugur, 6 *fig*
premier jet, ciornă, prima schită, *fig* prima
inspirație, *d'un seul jet*, (făcut) dintr'odată,
du premier jet, dela prima dată

JETAGE *m* 1 aruncatul (unui lucru), 2
Vet secrețiune purtoasă din nas (la animale
bolnave de răcpugă, etc)

JETÉ, E *a* aruncat, *fig* *le de* (sau *le sort*)
en est jete hotărîrea e luată || *m* pas de dans
(săritură dela un picior pe celălalt)

JETÉE *f* 1 zăgaz (din lemne, pietre), 2.
grămadă de nisip, pietriș aruncat dealungul
unui drum (pentru a-l face practicabil)

JETER [i jactare] *v* 1 a arunca, a asvârli,
2 a da afară, a vărsa *cet abces jette du pus*,
acest abces scoate puroiul, *jeter des larmes*, a
vărsa lacrimi, 3 a pune *jeter les fondements*
d'une maison, a pune temelia unei case, 4 a

scoate *jeter un cri*, a scoate un tipăt, 5 a face, a construi *jeter un pont sur un fleuve*, a arunca un pod peste un fluviu, 6 a băga *jeter de la terre*, a băga spuma, groaza, 7 *jeter par terre* a) a trânti, b) a da jos, a dărâma, 8 *fig* a scoate, a da muguri *la vigne commence a jeter*, vița începe a da muguri, 9 a turna *jeter une statue*, a turna o statuie, *jeter une moule*, a turna (în tipar), *fam cela ne se jette pas en moule*, lucrul bun se face cu încetul, 10 a roi (despre albine), 11 *jeter dans l'embarras*, a pune în încurcătură, *jeter les yeux sur quelqu'un*, a pune ochii pe cineva, a l alege, 12 *jeter de profondes racines*, a se înrădăcină adanc, a prinde adanc rădăcină, 13. Tip *jeter un blanc*, a lăsa un spațiu liber || *Se jeter*, 1 a se arunca, a se asvârli, 2 *se jeter dans un parti*, a trece la un partid, 3 a se vărsa *l'Oli se jette dans le Danube*, Oitul se varsă în Dunăre, 4 *se jeter au travers de*, a veni să zădărnicească, 5 *se jeter dans un couvent*, a intra la mănăstire, *se jeter dans un grand discours*, a începe o lungă cuvântare [Vezi Tabloul verbelor nereg., cuvintele în legătură cu *jeter* și Suplimentu]

JETEUR, EUSE *s* aruncător *jeteur de sort*, dăător de sorți

JETON [jet] *m* jeton, fisă

JETTATORE (je, re) [it] *m* vrăjitor. Pl *jettatori*

JETTATURA, JETTATURE [it] *f* 1 vrajă, 2 vrăjire

JEU [locus] *m* 1 joc (în toate accepțiunile), 2 *jeu de dames*, damier, *jeu de trictrac*, table, *jeu de cartes* a) jocul în cărți, b) pachet de cărți, *grand jeu*, pachetul întreg, *donner beau jeu*, a da cărți bune, *fig* a da prilej, *faire voir beau jeu à quelqu'un*, a învăța minte pe cineva, *n'avoir pas de jeu* a nu avea cărți bune, a *jeu decouvert*, pe fată, *faire bonne mine a mauvais jeu*, a ascunde nemulțumirea, supărarea, 3 miză *fautes les jeux*, puneti mizele, 4 local de joc, 5 mod de a cânta sau de a juca *jeu brillant*, joc sau cântat strălucit, 6 funcționare (sau mișcare) regulată *jeu d'une pompe*, *fig le jeu des institutions*, funcționarea unei pompe, *fig* funcționarea instituțiilor, 7 ușurința de a se mișca *donner du jeu à une porte*, a face ca o ușă să se miște cu ușurință, 8 seria completă, tacâm un *jeu de coïles*, un tacâm de pânze, 9 jucărie *ce n'est qu'un jeu (d'enfants)*, asta-i jucărie (de copil), asta-i lucru ușor, *se faire un jeu de*, a-si face o plăcere, o jucărie din, 10 glumă *cela passe le jeu*, asta întrece glumă, asta-i boacăna, *par jeu*, în glumă, *jeu de main*, *jeu vilain*, glumă din mână, glumă de bătăran, 11 *vieux jeu*, lucru vechiu, cunoscut, *nouveau jeu*, lucru nou, proaspăt, 12 încurcătură, rizic, primejdie *mettre quelqu'un en jeu*, a băga pe cineva într-o încurcătură, *mettre quelque chose en jeu*, a risca ceva, *sa fortune est en jeu*, averea sa este în primejdie, *jouer gros jeu*, a juca pe gros, a risca mult, 13 *loc n'être pas du jeu* a) a nu lua parte la joc, b) a nu fi părtaș la ceva, *jouer le jeu de quelqu'un*, a face pe placul

cui, *jouer bien son jeu*, a-si face bine afacerea, *savoir le jeu de quelqu'un*, a cunoaște chichitele cui, *cela n'est pas de jeu*, asta nu-i lucru în regulă, *jouer bon jeu, bon argent*, a juca cu bani peșin, *fig bon jeu, bon argent*, serios, sincer, *a beau jeu beau retour*, după faptă și plată, 14 *viaiță il y a du jeu dans ce tableau*, e viață în acest tablou, 15 *jeu d'esprit* petrecere spirituală, *jeu de mots*, joc de cuvinte, aluzie întemeiată pe asemănarea de cuvinte, 16 *les jeux et les Ris*, zetele veseliei [Vezi cuvintele în legătură cu *jeu* și Suplimentu]

JEUDI [Jovis dies] *m* joi *jeudi saint*, Joia mare, pop *la semaine des quatre jeudis*, joi după paști

JEUN (A) [I jejunus] *loc adv* nemâncat, pe nemâncate

JEUNE [I juvenis] *a* 1 june, tânăr, 2 tinerel, ce stă bine numai tinerilor *couleur jeune*, 3 copilăros, naiv *il sera donc toujours jeune?* a rămas tot copilăros? 4 junior *X jeune et C-ie*, *X* junior și Compania || *s* 1 tânăr, 2 Teat *jeune premier*, prim amoretz, 3 pop copil mic

JEUNE [I jejunium] *m* 1. prost, 2 *fig* abținere dela ceva

JEUNEMENT *adv* 1 *fam* ca un tinerel, 2 de curând

JEÛNER [I jejunare] *v* 1 a prosti, 2 *fig* a se abține, a fi lipsit de

JEUNESSE *f* 1 junețe, tinerețe, prov *il faut que jeunesse se passe*, greșelile tinereții se iartă, *si jeunesse savait, si vieillesse pouvait*, dă-mi, Doamne, puterea tânărului și mintea bătrânului, 2 junețe, tinerețe, 3 prima vârstă, *la jeunesse du monde*, prima vârstă a lumii, 4 *fig* bărbăție *la jeunesse du cœur*, bărbăția inimii, 5 *une jeunesse*, o fată tanără

JEUNET, ETE *a* *fam* tinerel

JEÛNEUR, EUSE *s* postitor

JINGO [angl] *m* sovinsim

JOAILLERIE (a-y') [joyau] *f* 1 giuvaergerie, 2 giuvaericale

JOAILLER (a-ye), **ÈRE** *s* giuvaergru

JOBARD *a* și *s* *fam* haplea, nerod

JOBARDER *v* *fam* a înșelă, a prosti

JOBARDERIE *f* nerozie, gogomănie

JOC (jok') *m* stare de repaos *mettre à joc*, a opri (ex o moară)

JOCASSE *f* sturzul ordinar

JOKEY (kè) [angl] *m* jockey, călăreț la cursele de cai

JOKO *m* orangutan

JOCRISSE *m* jocris a) nătărău, b) slugă nătângă

JOCRISSE *f* nătângie

JOIE *f* 1 bucurie *s'en donner à cœur joie*, a nu mai putea de bucurie, 2 pl petreceri: *aimer la joie*, a-i plăcea petrecerile

JOIGNANT, E *a* alăturat, alipit || *prep* foarte aproape de

JOINDRE [I jungere] *v* 1 a împreună *vue qui joint deux avenues*, stradă care împreună două alee, *fig joindre les deux bouts (de l'année*,

du mous), a da de căpătăul (anului, lunei), a ajunge cu cheltuiala până la sfârșitul, 2 a adăugi, a alătura *joindre l'interit au capital*, a adăugi dobânda la capital, 3 a uni *joindre l'utile à l'agréable*, a uni ceea ce e folositor cu ce e plăcut, 4 a ajunge, a pune mana pe *joindre les ennemis*, a ajunge pe dușmani, 5 a fi lipit *ces planches ne joignent pas bien*, scândurile acestea nu sunt bine lipite, împreunate || *Se joindre a* (sau *avec*), 1 a se împreuna, 2 a se uni cu, 3 a se potrivi la o altă cu

JOINT, **E** [l juncus] a 1 împreunat, unit, 2 ci-joint, aci alăturat || **m** 1 încheietură, *fig trouver le joint*, a da de rostul (unui lucru), *connaître le joint*, a ști unde e ascunzătoarea, 2 (loc de) îmbucare, crăpătură, *remplir les joints*, a umplea crăpăturile

JOINTÉ, **E** a **V** *court jointé*

JOINTÉE *f* două mâini pline

JOINTEMENT *m* îmbucare

JOINTIF, **IVE** a îmbucat, înădrit la căpătăe

JOINTOIEMENT (*toa man*) *m* tencuială crăpăturilor (dintre pietre)

JOINTOYER (*toa ye*) *v* a tencui, a rasoli crăpăturile (dintre pietre) || *Se conjugă ca employer*

JOINTOYEUR *m* tencuitor de crăpături (la ziduri)

JOINTURE [l junctura] *f* 1 încheietură, 2 împreunare, înădritură

JOLI, **E** a 1 frumuseț, drăguț, 2 nostim *un jol tour*, o festă nostimă || **m** ceea ce e frumuseț, drăguț, 2 partea nostimă *voila du joli*, asta-i nostimă de tot

JOLIET, **ETTE** a drăguț

JOLIMENT *adv* 1 frumuseț, drăguț, 2 (iron) rău de tot *il est joliment arrange*, e într-un hal ca vai de el, 3 *jam foarte il est joliment riche*, e foarte bogat

JOLIVETÉ *f* 1 (t) frumusețe, 2 lucru drăguț (dar fără valoare), 3 *pl* drăgălaș *les jolivetés des enfants*

JOMARIN *m* pop măcieș

JONC (*jon*) [l juncum] *m* 1 papură, stuf, trestie *jonc à balai*, stuf, *jonc fleuri*, roșășea, *jonc des tonneliers*, pipirig, 2 băț de trestie, *être droit comme un jonc*, a fi drept ca un băț, 3, *inel fără căsuță pentru piatră* (de aceeaș grosime peste tot)

JONC(A)CÉEs *f* *pl* familie de plante cu trestia ca tip

JONCER [*jonc*] *v* 1 a împleti cu trestie (scaune), 2 a frecă (piei) cu o trestie [*Se conjugă ca avancer*]

JONCHAIÉ *f* stufărie

JONCHÉE [*jonc*] *f* 1 flori sau ramuri presărate (pe stradă) în zi de sărbătoare), 2 *fig* grămada, morman *une jonchée de cadavres*, 3 brânză albă (în coșuleț de trestie)

JONCHEMENT *m* 1 presărare (cu flori, etc), 2 acoperire, așternere

JONCHER [*jonc*] *v* 1 a presăra cu stuf, flori și ramuri (un drum), 2 *fig* a așterne, a acoperi. || *Se joncher*, a fi acoperit

JONCHETS *m* *pl* betisoare (de fildeș, de os, de lemn, etc) de jucat

JONCTION [l junctio] *f* junctiune, împreunare, unire, întâlnire

JONGLEUR *v* a jongla a) a face scamatori, b) *fig* a se juca *jongler avec les difficultés*, a se juca cu greutate

JONGLERIE *f* 1 scamatorie, boscărie, 2 *fig* pehlivănie, sarlatanie

JONGLEUR *m* jonglor, scamator, șarlatan

JONQUE (*jonk'*) [chinez] *f* joncă, corabie chinezească cu pânze

JONQUILLE (*ku-y'*) *f* Bot specie de narcis || *m* culoare între alb și galben, galben deschis *ruban jonquille*, panglică de culoare galben deschisă

JOSEPH *m* hartie străvezie [V Supl]

JOTTEREAUX *m* *pl* Mar barne fixate de catarturi

JOUABLE a ce poate fi jucat

JOUAILLER (*a ye*) *v* *jam* 1 a juca cu tarata, pe putin, 2 a cânta prost dintr'un instrument

JOUBARBE [l Jovis barba] *f* Bot urechelniță

JOUE [l gabata] *f* obraz, bucă, falcă *toucher (mettre) en joue*, a lua la ochi, a ochi, (*en*) *joue!* foc!

JOUÉE *f* grosimea zidului (la o fereastră, ușă)

JOUER [l jocare] *v* 1 a se juca, 2 a juca, *jouer au trictrac*, a juca table, *jouer aux cartes*, a juca cărți, 3 a cânta (dintr'un instrument) *jouer du violon*, a cânta din vioară, 4 a juca (un rol, o piesă), 5 a funcționa, a umbla (cu ușurință) *la clef joue bien dans la serrure*, cheia umblă cu ușurință în lacăt, 6 a jași *les grandes eaux joueront dimanche*, fantanele cele mari vor țasi duminică, *faire jouer les eaux*, a face să țasnească apele, *faire jouer une mine*, a arunca în aer o mină, 7 a-si schimba mereu direcția si intensitatea (ex vântul), 8 a nu mai fi bine împreunat, lipit *bouserie qui a joué*, lemnărie care nu e bine lipită, 9 a se servi cu dibăcie (de ceva), pop *jouer des jambes*, a o șterge, a se cărăbăni, a alerga, 10 *jouer de bonheur*, *jouer de malheur*, a avea noroc, a nu avea noroc, 11 a trage pe sfoară, a înșela *vous m'avez joué*, m'ai tras pe sfoară, 12 a arăta (ceea ce nu e), a se prefăca că *jouer la douleur*, a se arăta mahnit, a se prefăca că e îndurerat, 13 a imita *etoffe qui joue la soie*, stofă care imită mătasea, 14 a risca, a pune în primejdie *jouer sa vie*, *sa sante*, a-si pune viața, sănătatea în primejdie, 15 *jouer au (plus) fin*, a face pe șiretul, *jouer d'adresse*, a face pe iscusitul, *jouer au plus sûr*, a merge la sigur, *jouer sur les mots*, a face jocuri de cuvinte, a vorbi cu două înțelesuri, 16 *jouer du baton*, a manui, a învârti cu dibăcie un baston, *jouer des mains* a) a se bate, b) a pungăsi, *jouer de la prunele*, a arunca ochiade, a face semne din ochi || *Se jouer*, 1 a se juca, 2 a) a-si bate joc, a-si râde de cineva *se jouer des lous*, a-si bate joc

de legi, b) a înșela speranțele (cuiva), 3 se *jouer a quelqu'un*, a ataca pe cineva [Vezi cuvintele în legătură cu *jouer* și Suplimentul]

JOUEUR [ju] m 1 jucărie, 2 *fig* batjocură, bătaie de joc

JOUEUR, EUSE s 1 jucător, 2 cartofor, 3 cel ce cântă (dintr'un instrument), 4 *joueur de gobelets*, cotcar || a căruia îi place jocul un *enfant joueur*, un copil cărui îi place să se joace

JOUEUR, E a buclat, grăsuț

JOUG (jug) [i jugum] m 1 jug, 2 *fig* stăpânire, 3 varga cumpenei

JOUIR v 1 a se bucura (de ceva), a simți plăcere (la ceva), 2 a posedă, a fi în posesiunea, 3 a se folosi de (cineva), a se folosi de conștientul lui, 4 a simți o plăcere senzuală

JOUISSANCE f 1 bucurie, plăcere sufletească sau a simțurilor, 2 posesiune, stăpânire (a unui lucru) *la jouissance d'un droit*, 3 folosință, uzufruct, dobânzile (unui capital), dividendele unei afaceri, etc

JOUISSANT, E a 1 care se bucură de ceva, 2 care se folosește de ceva, 3 care posedă

JOUISEUR, EUSE s 1 care se bucură, 2 desfrănat

JOUJOU [jouet] m *fam* jucărie de copil, *faire joujou*, a se juca Pl *des joujoux*

JOULE m Fiz unitate de energie electrică

JOUR [i diurnum] m 1 zi, *petit (demi) jour*, faptul zilei, *grand jour*, *en plein jour*, ziua nămaza mare, *d'un jour a l'autre*, din zi în zi, *du jour au lendemain* a) fără întârziere, dintr-o zi într'alta, b) în repezeală, cu una cu două, *vivre au jour le jour*, a a trăi de azi pe mâine, b) a fi indecis, *prendre jour*, a hotărâ o zi, *avoir son jour*, a avea o zi de primire, *jour pour jour*, zi cu zi, *à pareil jour*, în aceeași zi, *de nos jours*, în ziua de azi, *par jour*, pe zi, *de jour*, dejurnă, peste zi, *être de jour*, a fi dejurnă, *beauté d'un jour*, frumusețe repede trecătoare, *être dans un mauvais jour*, a fi rău dispus, pl *les beaux jours* a) zilele primăverii, *fig* vremea tinereții, *au premier jour*, în curând, *les hommes du jour*, oamenii zilei, *le goût du jour*, gustul din ziua de azi, *prova chaque jour suffit sa peine*, fiecare zi cu porția ei de muncă, 2 lumina (zilei), *cour le jour*, a vedeă lumina zilei, a se naște, *ravir le jour*, a luă viața, *grand jour*, lumina zilei, publicitate *mettre au grand jour*, a da la lumină, pe față, *donner le jour* a) a naște, b) a da la lumină, *se faire jour* a) a se lumina de ziua, b) a-și croi un drum, a răzbi printre, c) a ieși la lumină, *faux jour*, lumină falsă, *demi jour*, lumină slabă, *mettre au jour*, a da la lumină, a da naștere, *mettre quelque chose dans son jour*, a pune ceva în lumină, 3 viață *je vous dois le jour*, vă datorez viața, *sauver les jours de quelqu'un*, a scăpa viața cuiva, *de mes jours*, în viața mea, *le jour qui l'éclaira*, viața sa, *être à son dernier jour*, a fi pe pragul morții, *sur nos vieux jours*, la bătrânețea noastră, *les auteurs de nos jours*, părinții noștri, 4 fereastră, deschizătură *pratiquer des jours*

à un *appartement*, a deschide ferestre într'un apartament, *jour de souffrance*, fereastră spre curtea vecinului, (*perce*) a *jour* a) găurit peste tot, străvăzător, b) *fig* ghicit, aflat || loc a) a *jour* a) la curent *se mettre a jour*, a se pune la curent, b) pe față, c) ajur, străvăzător

JOURNAL [i diurnalem] m jurnal a) ziar, b) memoriu, c) registru, condică (de comerț)

JOURNALIER, ÈRE a 1 zilnic 2 (+) *indolemic le sort des armes est journalier*, soarta armelor e îndolemică || m lucrător cu ziua

JOURNALISME m gazetărie

JOURNALISTE m gazetar, ziarist

JOURNÉE f 1 zi, coprinul unei zile, 2 a) munca unei zile, b) plata pentru munca unei zile, 3 drum făcut într-o zi, 4 zi de bătaie *la journée de Valmy*

JOURNELLEMENT adv zilnic în toate zilele

JOURNOYER v pop a trândăvi toată ziua [Se conjugă ca *employer*]

JOUTE v 1 luptă a) cu lancea pe cai, b) pe apă, c) între animale, 2 *fig* întrecere *joute oratoire*, întrecere în vorbire

JOUTER v 1 a luptă a) cu lancea pe cai, b) pe apă, 2 *fig* a se lăsa la întrecere pe cineva

JOUTEUR m 1 luptător (cu lancea), 2 *fig* rival

JOUVENCE [i juvenia] f *fontaine de jeunesse*, izvorul tinereții

JOUVENCEAU m *fam* băiețandru

JOUVENCELLE f fetișcană

JOUXTE [i juxta] prep 1 aproape de, 2 potrivit cu

JOVIAL, E [i] a jovial, vesel, voios Pl *jovials* sau *joviaux*

JOVIALITÉ f jovialitate, veselie, voioșie

JOVIALEMENT adv vesel, voios

JOVIEN, ENNE [i Jovis] a relativ la planeta Jupiter

JOYAU (joa-yo) m sculă, juvaer

JOYEUSEMENT adv cu veselie, voios

JOYEUSÉTE f *fam* glumă, vorbă de haz

JOYBUX, EUSE [joie] a vesel, voios

JUBÉ [i jube] m strană, amvon; loc *venu à jubé*, a se supune

JUBILAIRE a jubilar

JUBILANT, E a care jubilează

JUBILATION [i] f *fam* jubilarie, veselie mare, chef

JUBILÉ [i-eb] m jubileu a) an de veselie și de iertare a păcatelor (al 50-lea an la Ebrei, al 25-lea an la Catolici), b) *fig* serbare a 50 de ani (dela căsătoria sau dela căpătarea unei demnități), c) serbare (a unui eveniment)

JUBILER [i jubilarie] v a jubila, a nu mai putea de bucurie, a chiu

JUCHÉE f loc unde se cocoșează fazanai

JUCHER v 1 a (se) cocoșă, 2 *fig* a șede sus de tot *jucher au sixième étage*, a șede tocmai în etajul șaselea || *Se jucher*, a se cocoșă

JUCHOIR m cracă stânghie (pe care se cocoșează găinile)

JUDAÏQUE (da-ik-) [i] a judaic

JUDAÏQUEMENT (da-ik-man) adv judaic

JUDAÏSER (*da-i*) *o* 1 a urmă prescripțiile judeice, 2 *fig* a interpreta literal

JUDAISME (*da-ism*) *m* judaism, religia evreească

JUDAS (*da*) *m* 1 iuda, trădător, 2 ferestruie (în o ușă, etc)

JUDICATURE [*i*] *f* judecătorie, sarcina de judecător

JUDICIAIRE [*i* judiciarus] *a* judiciar, judecătoresc || *f* facultate de apreciere, judecată

JUDICIAIREMENT *adv* pe cale judiciară, judecătorească

JUDICEUSEMENT *adv* cu judecată, cu bun simț

JUDICIEUX, EUSE [*judicium*] *a* judicios

a) cu judecată, *b)* făcut cu bun simț, nemerit

JUGAL, E *a* al obraului (os)

JUGE [*i* judex] *m* jude, judecător

JUGÉ, E *a* judecat || *m* ceea ce este judecat

le bien jugé, le mal jugé, judecată dreaptă, nedreaptă, *tirer au juge V* *juger m*

JUGEABLE (*jabl'*) *a* ce poate fi judecat, de judecat

JUGEMENT *m* 1 judecată, *mettre en jugement*, a da în judecată, 2 hotărîre judecătorească, 3 părere *au jugement de*, după părerea lui, 4 facultatea de a judeca

JUGER [*i* judicare] *o* a judeca *a)* a hotărî, *b)* a-și da părerea despre, *c)* a socoti, a crede de cuvință, *d)* a-și închipui || *Se juger*, 1 a se socoti, a se crede, 2 a fi judecat

JUGER *m* judecată *au juger*, după părere, după apreciere, *tirer au juger* (sau *au juge*), a trage în direcția unde se presupune că e vînatul

JUGEUR, EUSE *s* om care judecă cu ușurință despre toate

JUGLANDÉES, JUGLANDÉES *f pl* Bot familie de plante cu nucul ca tip

JUGULAIRE [*i* jugulus] jugular, al gâtului || *f* 1 vîna jugulară, 2 cureaua unui coif

JUGULER [*i* jugulare] *o* *fam* 1 strange de gât *fig* a ruină (pe cineva), 2 a pictisi de moarte, a chinui *vous me jugelez*, mă plictisești de moarte

JULF, IVE *s* 1 evreu, iudov, 2 *fig* cămătar, 3 *fig* *c'est un orai juif errant*, călătorește într-una, e veșnic pe drumuri

JULLET (*ju ye*) [*i* julianus] *m* iulie, pop luna lui Cuptor

JUIN (*ju-en*) [*i* junius] *m* iunie, pop luna lui Cireșar

JUIVERIE *f* 1 cartierul evreesc, 2 evreime, iudovime, 3 *fig* prăvălie de cămătar

JUJUBE [*i*-gr] *f* jujubă (fruct)

JUJUBIER *m* jujub (arbore spinos din sudul Franței)

JULEP (*lep*) [*pers*] *m* salep (băutură)

JULIEN, ENNE [*i* julianus] *a* iulian calendarul iulian || *f* 1 mirondeie, vioră de noapte, nopticioasă, 2 supă cu zarzavaturi

JUMEAU, ELLE [*i* gemellus] *a* 1 gemen, 2 la fel.

JUMBLÉ, E *a* 1 câte două ferestre jumele, cate două ferestre, 2 întărit cu două bucăți la fel

JUMELER *o* a aseza în lung cate două (ex bucăți de lemn, tunuri) [Se conjugă ca *appeler*]

JUMELLES *f pl* binoclu lornietă, 2 două bucăți de lemn, etc la fel (cari intră în compoziția unei mașini)

JUMENT (*man*) [*i* jumentum] *f* iapă

JUMENTERIE *f* heighelie de iepe

JUMENTEUX, EUSE *a* (urină) groasă și turbure ca aceea a cîlului

JUNGLE (*jongl'*) [*sanscrit*] *f* pădure imensă de arbori, de ierburi înalte (în India)

JUNIOR [*i*] *a* junior, mai tânăr

JUNIPERUS *m* Bot ienupăr

JUNTE (*jon'*) [*sp*] *f* junta, adunare politică

JUPE *f* 1 fustă (de rochië) - 2 poală la haina bărbătească

JUPON *m* 1 jupon, fustă dedesuptul rochiei, 2 *fam* o față, o femeie

JURABLE *a* pentru care se cerea jurământ

JURANDE [*jurer*] *f* 1 funcție de jurat (în corpoiații), 2 jurați

JURASSIEN, ENNE *a* din Jura

JURASSIQUE *a* jurasic || *m* terenul Jurasic (din care face parte multe Jura)

JURATOIRE *a* Jur *caution* juratoare, jurământ dinaintea justiției de a reprezenta pe cineva cu ceva

JURÉ, E *a* 1 jurat, promis prin jurământ, 2 declarat *ennemi jure*, dușman declarat, 3 care a depus jurământ *chirurgien jure* || *m* 1 jurat, 2 membrul unui juriu (oarecare)

JUREMENT *m* 1 jurământ (nefolositor), 2 înjurătură *proferer des jurements*, a adiesă înjurături, a înjura

JURER [*i* jurare] *o* 1 a înjura *jurer ses grands dieux*, a jură de toți Dumnezeui, *il ne faut jurer de rien*, nu trebuie să pui mîna în foc pentru nimic, să nu spui vorbă mare, *ne jurer que par quelqu'un*, a crede pe cineva în toate, 2 a înjura, a blestemă *jurer comme un païen*, a înjura surugește, 3 a nu se potrivi *ces objets jurent ensemble*, ecaste obiecte nu se potrivesc laolaltă, 4 a toarce (despre pisică), 5 a scîrta (despre un instrument de muzică)

JUREUR *m* 1 cel ce jură din obisnuință, 2 cel ce înjură mereu, înjurător

JURIDICTION [*i*] *f* jurisdicțiune *a)* putere de a judeca, *b)* ocol

JURIDICTIONNEL, ELLE *a* jurisdicțional, al judecături

JURIDIQUE [*i*] *a* juridic, judecătoresc

JURIDIQUEMENT *adv* în mod juridic, judecătoresc

JURISCONSULTE [*i*] *m* jurisconsult, cunosător al legilor

JURISPRUDENCE [*i*] jurisprudentia] *f* jurisprudență *a)* știința dreptului și a legilor, *b)* felul de hotărîre a unei Curți

JURISPRUDENTIEL, ELLE *a* de jurisprudență

JURISTE *m* jurist, cel ce scrie în materie de drept

JURON *m* 1 fel de a injură, 2 injurătură
JURY [angl] *m* juriu *a*) jurat, *b*) comu-
 sune de cercelare

JUS (*ju*) [i] *m* 1 suc (din fructe), 2 zeamă,
 sos, prov *c'est jus vert ou vert jus*, ce mi e
 Baba-Rada, ce mi-e Rida-baba [V Supl]

JUSANT *m* Mar relex.

JUSÉE *f* licoare acidă (intrebuintată la
 argăsit)

JUSQUE [i de usque] *prep* până (la) || loc
 conj *jusqu'à ce que*, până ce

JUSQUIAME [i gr] *f* Bot măslariță

JUSSION [i] *f* poruncă (regească către ju-
 decători unei curți)

JUSTAUCORPS *m* haină strâmtă până la
 genunchi

JUSTE [i justus] *a* just *a*) drept, *b*) po-
 triv, corespunzător *voix juste*, glas potrivit, *c*)
 strâmt, îngust *habut juste*, haină strâmtă, *d*)
 tocmai, *e*) foarte precis *balance juste*, cântar
 foarte precis, *f*) întemeiat, îndreptățit *juste*
orgueil, trufie întemeiată || *m* 1 justul, ceea ce
 este drept, dreptatea, 2 om just, drept, 3
 V *justacourps* || *adv* întocmai, precis, exact,
 om de *juste*, cum e și drept, cum se și cuvine

JUSTEMENT *adv* 1 cu dreptate, 2 tocmai
 a timp

JUSTE-MILIEU *m* V *milieu*

JUSTESSE [juste] *f* justete, precizie

JUSTICE [i justitia] *f* 1 justiție *a*) drepte-
 tate *rendre la justice*, a împăși dreptatea,
rendre justice a quelqu'un, a da dreptate cuiva,
 a recunoaște cuiva că are dreptate, a fi drept
 cu cineva *se rendre justice a soi-même* *a*)
 a-și da singur dreptate, *b*) a-și recunoaște sin-
 gur meritele sau defectele, *faire justice*, a face
 dreptate, a executa o sentință de moarte, *faire*
justice de quelqu'un, a trata pe cineva cum
 merită, a-l pedepsi, *faire justice de quelque chose*,
 a blama, a dezaproba cum se cuvine un lucru,
faire justice a quelqu'un, a îndreptă răul ce s'a
 făcut cuiva, *faire justice au mérite*, a recunoaște
 meritul (cuiva), *se faire justice a soi-même*,
 a-și face singur dreptate, a se răsbuna, *en faire*
bonne justice, a condamna cu drept cuvânt, 2
 tribunal, judecată *appeler en justice*, a chema
 în judecată, *deni de justice*, refuz de a judeca,

repris de justice, vechiu osândit, *bois de justice*,
 ghilotina, *officier de la justice*, magistrat, *gens*
de justice, funcționarii interiori de pe la tribu-
 nale sau judecătorești

JUSTIFIABLE *a* 1 răspunzător, care tre-
 buie să dea socoteala dinaintea unor anumiți
 judecători, 2 care atârână de, în funcție de

JUSTICIER *m* și *a* 1 care are dreptul
 de a judeca pe supuși săi, 2 căruia îi place
 să împartă dreptatea *roi justicier*, rege im-
 părător de dreptate

JUSTICIER *b* *a* executa în virtutea unei
 sentințe

JUSTIFIABLE *a* justificabil, care se poate
 desvinovăți

JUSTIFICATEUR, TRICE *a* care tinde a
 desvinovăți

JUSTIFICATIF, IVE *a* justificativ, de des-
 vinovățire

JUSTIFICATION [i] *f* 1 justificare *a*) des-
 vinovățire, *b*) dovadă *justification d'un fait*,
 dovada unui fapt, *c*) îndreptățire, 2 Tip
 lungimea rândurilor (unei cărți), 3 Teol in-
 dreptare

JUSTIFIER [i justificare] *v* 1 a justifica
a) a desvinovăți, *b*) a dovedi *justifier un*
acte, a dovedi un act, *c*) a îndreptăți *le mérite*
seul justifie l'ambition, numai meritul îndrep-
 tățește ambiția, *d*) Teol a îndreptă, 2 Tip
 a da o lungime hotărâtă (unui rând de tipar)
 || *Se justifier*, a se justifica, a se apăra, a se
 desvinovăți

JUTE [angl] *m* jută (materie textilă in-
 diană)

JUTER [jus] *v* 1 a da suc, 2 a se îmbă-
 loșa (o luba)

JUTEUX, EUSE *a* 1 zemos, 2 cu suc.

JUVÉNILE [i] *a* juvenil, de tânăr

JUVENILA (oe) [i] *m* pl operele din tin-
 nerete

JUVÉNILITÉ *f* tinerețe

JUXTALINEAIRE *a* (traducere) juxtalineară,
 cuvânt cu cuvânt

JUXTAPOSER *v* a juxtapune, a pune unul
 lângă altul

JUXTAPPOSITION [i] *f* juxtapunere, punere
 unul lângă altul

K

K (*ka*) *m* (litera) k

KABYLE *a* și *s* kabil, din Kabilia || *m*
 limba Kabililor

KAÏNITE (*Ka-i*) *f* sulfat natural de magne-
 ziu, clor și potasiu

KAKATOËS (ess) *m* V *cacatois*

KAKÉMONO *m* tablou japonez

KALÉIDOSCOPE [gr] *m* caleidoscop, tub
 opac cu mai multe oglinzi ce reproduc imagini

KAMICHI *m* kamiși, pasăre mare neagră
 cu picioare lungi din America de Sud

KAN *m* V *khan*

KANDJAR [turc] *m* hanger

KANGOUROU sau **KANGOUROO** *m* can-
 guru (patruped)

KANTIAN, ENNE *a* al lui Kant

KANTISME *m* kantism, sistemul filozofic al
 lui Kant

KANTISTE *m* adept al filozofiei lui Kant.

KAOLIN [chinez] *m* caolin (humă)

KAOLINISER *v* a preface în caolin

KAPPA *m* kappa (literă greacă)

KARAGAN *m* vultur mică din Asia.

KAR(A)BAU *m* bivoli sălbatic

KARPATHIQUE *a* al Carpaților
KAYAK (*ka*) *m* luntre de pescar făcută din piele de focă (în Groenlanda)
KEEPSAKE (*kup-sek*) [angl] *m* album cu vimeți și eleganți legat
KÉFIR *m* kefir (lăutură)
KENTOPHYLLE (*ken*) *m* Bot schinel
KÉPI *m* chipiu
KÉRATECTOMIE *f* exciziunea chirurgicală a corneei
KÉRATINE *f* keratină, substanță fundamentală a părului, penelor, lăunurilor, etc
KÉRATITE *f* inflamația corneei ochiului
KÉRATOCELE *f* Med hernia unei membrane interne a ochiului
KÉRATOSE *f* îngroșarea epidermei
KÉRATOTOMIE *f* Chir inciziunea corneei transparente
KERNÈS (*mess*) [ar] *m* 1 cărmăz (insectă), 2 boia din uscarea acestei insecte la soare, 3 doftorie pentru piept
KERMESSE [flam] *f* kermesă, serbare să tească sau de bălciu
KETMIE *f* Bot zămoșiță
KHAMSIN (*sin'*) [egypt] *m* hamsin, vânt uscat din sudul Egiptului
KHAN *m* han tătăresc, prinț persan
KHÉDIV (I)AT *m* demnitatea de kediv
KHÉDIVE [turc] *m* kediv, vice-rege al Egiptului
KHÉDIVI(A)AL, E sau **KHÉDIVIEN, ENNE** *a* al kedivului
KHIÉSÉRITE *f* sulfat natural de magneziu
KILO [gr] *m* kilo
KILOGRAMME [gr] *m* kilogram
KILOGRAMMÈTRE *m* unitate de măsură de muncă (echivalând cu sforțarea pentru a ridica un kilo la un metru înălțime)
KILOMÈTRAGE *m* însemnarea unei șosele cu distanțe kilometrice

KILOMÈTRE [gr] *m* kilometru
KILOMÈTRER *v* a însemna distanțele de kilometri (pe o șosea)
KILOMETRIQUE *a* kilometric
KILOMÈTRIQUÈMENT *adv* pe kilometri
KIMÉRIDIEN, ENNE *a* Geol (terenul) jurasic superior
KIMONO *m* kimono, haină lungă japoneză
KINETOSCOPE [gr] *m* kinetoscop, aparat construit în anul 1894 de Edison pentru fotografierea mișcărilor
KINO *m* kino, suc astringent care colorează saliva în roșu
KIOSQUE [turc] *m* chiosc
KIRSCH [gr] *m* kirs rachiu din cireșe
KLEPTOMANE [gr] *s* cleptoman, cel ce are patima de a fura
KLEPTOMANIE *f* patima de a fură
KNOUT [rus] *m* knut, biciu
KOLA *m* gen de malvacee, a căror fructe mucoși sunt întrebuințate ca excitante ale inimii și sistemului muscular
KOPECK [rus] *m* copeică
KRACH (*krak*) [gr] *m* crah, ruină financiară
KREUZTER [gr] *m* crăișar
KUMMEL (*mel*) *a* chmel, rachiu de chimion (în Rusia și Germania)
KWAS (*ku-ass*) [rus] *m* kvas, basmac
KYMBRIQUE (*kum*) *a* cimric (celtic)
KYRIE (*é*) [gr] *m* kirie eleison! Doamne miluete!
KYRIELLE [gr] *f* 1 litanie, listă nesfârșită, pomelnic, 2 fig spuză, hotă *une kyrielle d'enfants*, o spuză de copii
KYTE [gr] *m* chist, umflătură plină cu lichid sau semilichid
KYSTEUX, EUSE sau **KYSTIQUE** *a* 1 chistos, de natura chistului, 2 chistic, cu lichid *tumeur kystique*, tumoare cu lichid

L

L (*el* sau *l'*) *m* (litera) l
LA [i illa] *artic fam* a la maison, casa, 2 *pron* pe ea, o *je la vois*, o văd
LA *m* Muz la
LÀ [i illac] *adv* acolo *la haut*, colo (sus), *là-bas*, colo (jos), *d'ici-là*, de aici încolo, *par-ci par-là*, pe ici pe colo, *de là*, de colo, *par là* *a*) pe acolo, *b*) prin acest mijloc, astfel, *juste là* *a*) până acolo, *b*) până atunci, *s'en tenir là*, en reșter *là*, a se opri acl, *laisser là*, a lăsa baltă, a părăsi, *celui-là*, *celle-là*, acela, aceea, *ce livre là*, cartea aceea || *unt arde là*, *la*, demol! *mais là!* dar știu!
LABARUM (*rom*) [i] *m*, steag cu cruce
LABELLE [i] *m* petala superioară a corolei (la orchidee).
LABEUR [i labr] *m* 1 laboare, muncă grea. *œuvre de son labeur*, a trăi din munca sa,

3 *terre de* (sau *en*) *labeur*, pământ lucrat, 3 *bête de labeur*, vită de ham, 4 *Tip ouvrage de la labeur*, operă tipărită în zeci de mii de exemplare
LABIAL, E [i labium] *a* labial *a*) al buzelor, *b*) *lettres labiales*, litere care se pronunță cu buzele
LABIÉ, E *a* labiat (plantă) cu flori în formă buzelor
LABILE [i] *a* 1 căzător, 2 șubred, slab
LABORATOIRE [i laborare] *m* laboratoriu, sală de lucrare de experiență
LABORIEUSEMENT *adv* cu greu
LABORIEUX, EUSE [i] *er* laborios *a*) muncitor harnic, *b*) greu *recherches laborieuses*, cercetări ostentitoare
LABOUR *m* arătură
LABOURABLE *a* ce se poate ară

LABOURAGE *m* aratul, arătura

LABOURER [l] laborare] *o* 1 a ară, 2 a brăzdă, a spintecă, 3 *fig* a jupui, a sdreli, a brăzdă *la balle lui a labouré le visage*, glonteale i-a sdreht obrazul, 4 *fam* a se osteni foarte mult, 5 *Mar labourer le fond*, a atinge fundul (mării)

LABOUREUR *m* plugar

LABOUREUSE *f* plug cu aburi

LABRE [l] *m* buza de sus (la mamifere)

LABRE [l] *f* labru (un pește buzat)

LABYRINTHE [gr] *m* labirint *a*) edificiu cu multe odăi, loc cu multe drumuri, *b*) *fig* 'acurcătură, arababură

LAC (lak') [l] lacus] *m* lac

LACAGE, LACEMENT *m* șnuruit

LACCIFÈRE (lak-si) *a* (plantă) care produce materia rășinoasă numită lac

- **LACÉ** *m* împletitură de ochiane ca ornament la candelabre

LACÉDÉMONIEN, ENNE *a* lacedemon(ian)

LACER [lacs] *o* 1 a șnurul, a strânge șiretul, 2 *Mar lacer la voile*, a strânge pânza, a uni o pânză de alta || *Se lacer*, a se șnurul [Se conjugă ca *avancer*].

LACÉRATION [l] *f* sfașiere, rupere

LACÉRER [l] lacerare] *o* a sfașia, a rupe în bucăți [Se conjugă ca *accélérer*]

LACERIE *f* împletitură de paie, de răchită

LACERON *m* V *laureron*

LACET [lacs] *m* 1 șiret, șnur, 2 zigzag *voute en lacet*, cale în zigzag, 3 laț (de prins), *fig être pris dans ses propres lacets*, a cădea singur în capcana întinsă altuia, 4 mișcarea de oscilație a locomotivelor în mers, 5 ștreang de spânzurat (la Turci)

LACHEUR, EUSE *s* lucrător de lațuri

LACHAGE *m*. 1. lăsatul, 2 *fam* părăsire

LACHE *a* 1 destins, nestrâns, lăbărit, 2 moale, leneș *lache au travail*, leneș la muncă, 3 *fig* laș *a*) fricos *soldat lache*, *b*) mișelesc *action lache*, faptă mișelească || *s* laș, mișel

LACHÉ, E *a* nemişcat, făcut alene.

LACHEMENT *m* părăsire || *adv* 1. în mod laș, mișelesc, 2. moale, alene

LACHER [l] laxare] *v*. 1. a destinde, a desface, a da drumu, 2 a se destinde, a se desface *la corde a lâché*, funia s'a destins, 3 a lăsa să-și scape. *lacher un mot*, a lăsa să-și scape un cuvânt, 4 a spune *lacher une sottise*, a spune o prostie, 5 a descărca, a slobozi *lacher un coup de fusil*, a trage o împușcătură, 6 *fam* a păsăsi, a lăsa în voia soartei, *lacher ses alités*, a lăsa pe aliași în voia soartei, 7 *fig lacher pied*, a o tuii, *lacher un coup*, a da o lovitură, *lacher prise*, a da îndărăt ce s'a luat, *lacher de l'eau*, a urina || *Se lacher*, 1. a se destinde, 2. a-și scăpa, a spune vorbe necuvincioase

LACHER *m* slobozire

LACHETÉ *f* 1 lășitate. *a*) lipsă de curaj, becismicie, *b*) mișelie, 2. lenevie: *élève d'une lâcheté incorrigible*, elev foarte leneș.

LACHEUR *m*. *fam*. om fără cuvânt, cel ce te părăsește în momentele grele

LACINIÉ, E [l laciniatus] *a* Bot (organ) cu tăieturi adânci cu vârf ascuțit

LACIS *m* rețea (de fire împletite)

LAÇON *m* laț din alamă (pentru prinderea iepurilor)

LACONIQUE [l-gr] *a* laconic, scurt și conprinzător (în felul locuitorilor Laconiei)

LACONIQUEMENT (nik'-man) *adv* laconic, în puține cuvinte

LACONISME *m* laconism, exprimare în puține cuvinte

LACRYMA-CHRISTI (kris) [l] *m* idem, vin tămâios delicios (din vinle Vezuviului)

LACRYMAL, E [l lacryma] *a* lacrimal *a*) al lacrimilor, *b*) care produce lacrimile

LACRYMATOIRE *m* și *a* (ulcior) pentru păstratul lacrimilor vărsate la înmormântări (la Romani)

LACS (la) [l laqueus] *m* 1 șnur, 2 laț (de prins), *fig* cursă, 3 *lacs d'amour*, găitan împletit în formă de ∞ culcat

LACTAIRE *m* ciupercă din care iese un suc uneori veninos)

LACTATE *m* lactat, sare din acidul lactic și o bază

LACTATION [l] *f* alăptare

LACTÉ, E [l lacteus] *a* 1 ca laptele, 2 de lapte, 3 *Astr voie lactée*, drumul robilor, calea lui Traian

LACTÉINE, LACT(É)OLINE *f* lapte învârtogă încet la căldură

LACTESCENCE (tès-sans') *f* calitatea unui lichid care seamănă cu laptele

LACTESCENT (tès-san), *E* [l] *a* care conține un suc lăptos

LACTIFERE (ti) *a* lactifer, ce conține lapte

LACTINE *f* *Chim* zahărul din lapte

LACTIQUE *a* *Chim* (acidul) lactic.

LACTO-BUTYROMÈTRE *m* aparat de măsurat cantitatea de unt din lapte

LACTOMÈTRE, LACTO-DENSIMÈTRE *m* V *galatimètre*

LACTOSE *f* zahărul laptelui

LACTUCARIUM (om') [l lactuca] *m* suc lăptos din lăptuca uscată la soare)

LACUNE [l lacuna] *f* 1 lacună *a*) loc gol (înăuntrul unui lucru), *b*) lipsă; 2 partea de jos a coperitei calului

LACUNEUX, EUSE *a* cu lacune, cu găuri, cu locuri goale înăuntru

LACURE *f* șnuruit

LACUSTRE [l] *a* lacustru *a*) care trăiește în lacuri sau pe marginea lacurilor; *b*) *cute lacustre*, sate preistorice clădite pe lacuri

LADIN *m*. ladino, grup de dialecte romanice din regiunile retice.

LADRE, LADRESSE [Lazarus] *a* și *s* 1 leproș, 2. *fig* nesimțitor, 3 sgârcă murdar *c'est un ladre*, e un zgârne-brânză.

LADRERIE *f*. 1 (†) lepră, 2 spital de leproși, 3 sgârcenie cumplită

LADY (lă-di) [angl] *f* lady, soție de lord

LAGON *m* lăculeț cu apă de mare, rămas pe plajă, după retragerea mării.

LAGOPÈDE [gr -l] *m* pasări gâlnacee cu degetele acoperite cu pene

LAGOPHTALMIE [gr] *f* retragerea pleoapei de sus (aşa că ochii rămâne descoperiți)

LAGUIS (ghiss) *m* frânghie care se termină cu un nod

LAGUNE [it] *f* lagună, smarc

LAI, **E** [i laicus] *a* laic, lumesc, *frere lai*, călugăr, servitor

LAI [angl] *m* (†) poezie lirică sau narativă

LAICHE *f* papură rogoz

LAICISATION (la-i) *f* laicizare

LAICISER (la-i) [i laicus] *v* a laiciza *a*) a înlocui personalul religios cu mireni, *b*) a exclude religia din programele școlare

LAICITÉ (la i) *f* caracter laic

LAIID, **E** *a* urât || *m* ceea ce este urât, urâtul

LAIDEMENT *adv* în chip urât, urâcios

LAIDERON *f* sau *m* urăciune, slută

LAIDEUR *f* urăciune, slujenie

LAIE *f* 1 scroafă mistreată, 2 ciocan dințat cu două căpățane (al pietrarilor), 3 cărare (prin pădure), 4 cutia cu supapele (unei orge)

LAINAGE *m* 1 lenaj, lănuiri, 2 lână, 3 lănoșirea (postavurilor)

LAINE [i lana] *f* lână, fig *se laisser manger la laine sur le dos*, a se lăsa să fie călcat în picioare, a se lăsa să fie despuiat, 2 veșmânt din lână, 3 părul creț (la negri), 4 puf (la plante).

LAINER [laine] *v* a lănoși, a face lănos || *m* fața mătăsoasă (a unei stufe)

LAINERIE *f* lănărie

LAINEUR, **EUSE** *f* lucrător, lucrătoare care lănoșește postavu

LAINUEUSE *f* mașină de lănoșit (postavul)

LAINUEUX, **EUSE** *a* 1 lănos, 2 ca lana

LAINIER, **ÈRE** *a* al lănei || *s* lănar (lucrător sau negustor de lână)

LAIQUE (la-ik') [i laicus] *a* laic, mirean, lumesc || *s* laic, mirean.

LAIS *m* 1 copăcel destinat a nu fi tăiat, 2 *V allusion*

LAISSE *f* funie de dus câinii, fig *mettre (mener) en laisse*, a purta de nas

LAISSE *f* 1 spațiu rămas descoperit după fiecare flux sau reflux, 2 teren din nămol format pe marginea fluviilor, 3 (†) tiradă a unei poeme eroice

LAISSER [i laxare] *v* 1 a lăsa *laisser faire*, *laisser dire*, a nu-și păsa de ce face, de ce spune (cineva), prov *il faut bien faire et laisser dire*, fă bine și lasă lumea să vorbească, *laisser aller les choses*, le monde, a privi cu nepăsare evenimamentele, 2 a face *laisser voir*, a arăta, *laisser croire*, a face să se creadă, 3 a uita *laisser ses gants*, a-și uita mănușile, 4 *ne pas laisser (que) de*, a nu încetă, *ne laissez pas de travailler*, nu încetați de a lucra, lucrați mereu, *cette chose ne laisse pas d'être vraie*, lucrul acesta este totuși adevărat, *ne pas laisser de donner*, a nu ezita de a da, 5 *laisser la a*) a părăsi (pe cineva), *b*) a lăsa baltă (un lucru), a nu se mai ocupa de dânsul, *c*) a nu mai vorbi de, 6 a pierde *il y laisse la vie*, își pierde

viața în această împrejurare, 7 loc *c'est à prendre ou à laisser*, nu e pe tocmeală; *il y a à prendre et a laisser dans*, sunt și avantaje, sunt și dezavantaje, 8 *laisser à penser*, a da de gândit, *laisser a désirer*, a lăsa de dorit, *laissez donc!* dar isprăvește odată! || *Se laisser*, a se lăsa, *se laisser faire*, a nu se împotrivi, a permite, *se laisser aller à*, a se lăsa în voia, *se laisser lire*, a se citi ușor

LAISSER-ALLER *m* nepăsare, îngăduință

LAISSER-COUBRE *m* locul unde sau momentul când se desperechează câinii

LAISSER-PASSER *m* permis de trecere, de intrare

LAIT [i lac-lactis] *m* 1 lapte, *café au lait*, cafea cu lapte, *vache à lait*, vacă lăptoasă, *se mettre au lait*, a mânca numai lăpturi, *frère de lait*, frate de lapte (care a supt la aceeași doică), *denis de lait*, dinți de lapte, 2 *petit lait*, zer, *lait de poule*, lapte de pasăre, *lait de chaux*, var stins, 3 loc fam *boire du lait*, a simți o vie mulțumire, *avaler doux comme lait*, a primi, a crede prosteste, *sucer avec le lait*, a primi din copilăne [V Suplimentu]

LAITAGE *m* lăpturi

LAITANCE, **LAITE** *f* lapți

LAITÉ, **E** *a* 1 cu lapți, 2 fig *poule laitée*, curcă plouată

LAITERIE *f* lăptărie

LAITERON *m* Bot susar

LAITEUX, **EUSE** *a* lăptos *a*) cu un suc-că laptele, *b*) de lapte *maladie laiteuse*, boală de lapte

LAITIER, **ÈRE** (ii) *s* lăptar, lăptăreasă || *f* și *a* (vacă) care dă lapte || *m* sgură.

LAITON *m* alamă

LAITONNER *v* a garnisi cu fire de alamă (ex o pălărie)

LAITUE [i lactuca] *f* Bot lăptuci.

LAIZE [i latus] *f* lățime (a unei stufe)

LALLATION *f* lălărie

LAMA *m* lama (rumegetor)

LAMA *m*. preot buddist *grand lama*, șeful religiei buddiste

LAMAÏSME (ma-ism') *m* religiune lamaistă, formă particulară a budhismului.

LAMAÏSTE (ma-ist') *m* sectar al lamaismului

LAMANAGE *m* conducerea vaselor spre port și afară din port

LAMANEUR [ol] *m* marinar care conduce vasele înăuntrul portului și afară din port

LAMANTIN *m* idem, cetaceu mare erbivor din America și Africa

LAMASSERIE *f* mănăstire de lama, de preoți budisti (în Tibet)

LAMBDA (lanb-da) *m* lambda (litera greacă λ)

LAMBDAÏSME (lamb) *m* lălărie

LAMBEAU (lan) *m* 1 petic (de stofă), sdreantă, 2 fășie (de carne), bucată *les lambeaux d'une succession*, rămășițele unei moșteniri

LAMBEL (lan-bél) *m* mică modificare în blazon (pentru ramura secundară a familiei)

LAMBIN, E (*lan*) *a.* lenevos, moale, care lucrează încet

LAMBINER (*lan*) *v.* a lucra încet, a tândăli

LAMBOURDE (*lan*) *f.* 1 bârnă care prop tește dușumeaua, căpătăiele grinzilor, 2 piatră moale și văroasă, 3 rămurică subțire cu muguri la căpătari, 4 ultimul strat al unei cariere de piatră

LAMBRE (*lanbr'*) *m.* crustaceu decapod și păianjen de mare

LAMBREQUINS (*lan br'ken*) [*ol*] *m. pl.* 1 ornamente de stofă, lemn, etc) deasupra ușilor, ferestrelor, draperiilor etc), 2 bucăți de stofă cari se lasă de pe coif în jurul păturii

LAMBRIS (*lan*) *m.* 1 tăblie, blană (care căptușește pe dinăuntru pereții unor camere), 2 tencueală de gips (pe pereții unui pod), 3 căptușeala unui tavan, 4 *lambris de verdure*, acoperământ de verdeață, 5 *fig.* locuință măreață *lambris dorés, lambris du riche*, locuință măreață, palat

LAMBRISAGE (*lan*) *m.* 1 blănțitul (cu tăblii, cu gips, 2 căptușeală (blană de perete)

LAMBRISSE, E (*lan*) *a.* (cameră din pod) cu pereți tencuiți cu gips

LAMBRISSEMENT (*lan*) *m.* blănțire cu tăblii, etc

LAMBRISSEUR (*lan*) *v.* 1 a blănți cu tăblii (un perete), 2 a tencui cu gips (tavanul din podul casei)

LAMBRUCHE. LAMBRUSQUE (*lan*) *f.* viță sălbatică

LAME [*l. lamina*] *f.* 1 lamă, bucată de metal, placă, 2. tăiș *lame d'un couteau*, tăișul unui cuțit, *usage en lame de couteau*, obraz lung și subțire, *bonne lame*, bun scrimor, care mănăște bine spada, *frind de la lame*, amator de dueluri, *fine lame*, *a.* un excelent duelist, *b.* o șireată și jumătate, 4 talaz *secoué par une lame*, sdruncinat de un talaz *V fourreau*

LAMÉ, E *a.* acoperit cu plăci

LAMBELLAIRE (*lan*) *a.* cu fațete strălucitoare

LAMELLE [*l*] *f.* lamă mică, tăbliță

LAMELLEUX, EUSE *a.* care se desparte în lamele, în tăblițe.

LAMELLIBRANCHES *m. pl.* lamelibranchi, moluște a căror scoică are două valve și sunt în mare parte comestibile

LAMELLIFORME *a.* în formă de mici lame, de tăblițe

LAMELLIROSTRE [*l*] *a.* la cioc cu plăci transversale || *m. pl.* familia palmipedelor (gâște, etc)

LAMENTABLE [*l*] *a.* lamentabil *a.)* de deplâns, *b.)* jalnic

LAMENTABLEMENT *adv.* într'un chip de deplâns, jalnic.

LAMENTATION [*l*] *f.* lamentație. *a.)* tânguire, *b.)* bocet, vaet.

LAMENTER (*SE*) [*l. lamentari*] *v.* a se lamenta. *a.)* a se tângui, *b.)* a se boci, a se vâita

LAMETTE *f.* tăbliță.

LAMIE [*l.-gr*] *f.* 1. *Mu.* monstru cu cap de

femeie și cu coada de garpe (care sfășie copiii); 2. speță de rechin numit și câine-delfin

LAMIER *m.* urzică albă

LAMINAGE *m.* turtirea, reducerea în lame în foite (a metalelor)

LAMINAIRE *f.* gen de a'ge (comestibile sau în foite întrebunțate în chirurgie)

LAMINER [*l. lamina*] *v.* a turti, a reduce în lame (metalele)

LAMINERIE *f.* atelier de reducere a metalelor în lame, în foite

LAMINEUR *m.* lucrător care întinde, reduce în foite (metalele)

LAMINEUX, EUSE *a.* 1 în formă de mici lame, de foite, 2 *Anat. tissu lamineux*, țesătură celulară

LAMINOIR *m.* mașină de redus în foite (metalele); *fig. passer au laminoir*, a trece prin grele încercări

LAMPADAIRE (*lan*) [*l. lampadarius*] *m.* lampadar, candelabru cu lămpi

LAMPADOPHORE (*lan*) [*gr*] *m.* purtător de torță (la ceremoniile religioase romane)

LAMPANT, E (*lan*) *a.* lampant, care dă o lumină lîmpede (petrol)

LAMPAS (*lan-pass*) *m.* 1 unghisoară (boală la cal), 2 mătase cu desenuri mari, 3 gătlee

LAMPASCOPE (*lan*) [*gr*] *m.* lampascop, lanternă magică adaptată la o lampă oarecare

LAMPASSÉ, E (*lan*) *a.* Blaz (patruped) cu limba de un smalt special

LAMPE (*lanp'*) [*gr*] *f.* lampă; *lampe à*, lampă cu, pentru (ceva) [*V Suplimentu*]

LAMPÉE (*lan*) *f.* pop înghițitură mare, dușcă (ex de vin)

LAMPER (*lan*) *v.* a bea zdravăn, a turna pe gât

LAMPERON (*lan*) *m.* limbuță sau țevișoară care susține fitilul unei lămpi

LAMPION (*lan*) [*iz*] *m.* 1 lampion, 2 pop lanternă venețiană [*V Suplimentu*]

LAMPISTE (*lan*) *m.* 1 fabricant sau vânzător de lămpi, 2 lampagiu, aprinzător de lămpi

LAMPISTERIE (*lan*) *f.* 1. industria, negoțul de lămpi, 2 magazin de lămpi

LAMPOURDE (*lan*) *f.* Bot scaielele-popei.

LAMPILLON (*lan-pri-yon*) *m.* lampretă mică (pește)

LAMPROIE (*lan*) [*l*] *f.* lampretă (pește).

LAMPYRE (*lan*) [*gr*] *m.* licuriciu

LANÇAGE *m.* *V. lancement*

LANCE [*l. lancea*] *f.* 1. lance, sulță, *courir* (sau *rompre*) *une lance*. *a.)* a intra în luptă cu lancea, *b.) fig.* a intra în discuție cu cineva; *rompre une lance pour quelqu'un*, a lua apărarea curva, 2 soldat înarmat cu o lance, lăncier, 3 (†) băț de steag, 4. tubul metalic la căpătariu mașinilor de ștopit, 5. băț lung cu un motor în vârf (pentru a se lupta pe apă); 6. *lance à fusée*, băț lung cu rachetă la vârf (pentru aprinsul artificilor), 7 *lance d'eau*, țesătură înaltă de apă, 8 *lance de sonde*, instrument pentru scormonitul (fundului mării).

LANCÉ, E *a.* 1 aruncat, asvârlit, 2 *fig.* lansat, introdus (în lume), făcut cunoscut

LANCEMENT *m* lansare, punere pe apă (a unui vas)

LANCEOLE [L.] *f* organ al plantei în formă de lance, 2 bețșor al unui foc de arțifițiu

LANCÉOLÉ, E *a* Bot în forma unui fier de lance

LANCER [lance] *v* 1 a aruncă, a asvărli, 2 a da *lancer un coup de pied*, a da o lovitură de picior, 3 a da drumul pe apă *lancer un vaisseau*, a da drumul pe apă unui vas, 4 a goni în galop (un cal), a goni din ascunzătoare (vânatul), 5 a expediă, a trimite *lancer un escadron sur l'ennemi*, a trimite un escadron împotriva dușmanului, 6 a lansa *a*) a face cunoscut, a introduce în lume *lancer un jeune homme*, a scoate în lume pe un tânăr, *b*) a împrăștiă, a răspândi *lancer un pamphlet* || *Se lancer*, 1 a se aruncă, 2 *fug* a se lansa, a se aruncă, a se introduce (în lume), în literatură, etc.) [Se conjugă ca *avancer*] V Suplimentu

LANCER *m* momentul când vânatul e gonit de câini

LANCETTE *f* lanțetă

LANCEUR, EUSE *s* lansator, răspânditor, care face cunoscut în lume, *lanceur d'affaires*, întreprinzător de afaceri, *lanceuse de modes*, femeie care răspândește modele în Paris

LANCHE *f* mic vas cu două catarte

LANCIER *m* lăncier [V Suplimentu]

LANCIFORME *a* în formă de lance

LANCINANT, E *a* svăcnitor, care se manifestă prin svăcnituri

LANCINATION *f* svăcnitură

LANCINER [l lăncinare] *v* a se manifesta prin svăcnituri

LANÇON, LANCERON *m* 1 pește din nisipurile Măneceri, 2 ștrucă mică

LANDGRAVE [g] *m* landgrav, titlu de prinț german

LANDGRAVIAT (land') *m* landgraviat

LANDAIS *a* și *s*. (locuitor) din Landes (Franța)

LANDAU *m* landou, caleașcă

LANDAULET *m* caleașcă mică

LANDE [celt] *f* pustiu unde nu cresc decât bălării, bărgan

LANDIER *m* grătar mare de fier (pentru bucătărie)

LANDSTURM (land'-sturm) [g] *m* land-sturm, gloatele, ridicarea în masă a gloatelor (în Germania, Elveția)

LANDTAG (tagh) [g] *m* landtag, Camera (în unele state germanice)

LANDWEHR (ver) [g] *m* rezervele (în Germania, Elveția)

LANERET *m* (specie de) ulu mare

LANGUAGE *m* 1 limbă, graiu, 2 mod de a vorbi, vorbire *peux-tu me tenir ce langage?* poți tu să-mi vorbești astfel? 3 stil *langage figuré*, stil figurat, 4 limbă *le langage des haïles*, limba precupețelor, 5 glas, țipăt, cântec (al animalelor), 6 *le langage des gestes*, mimica.

LANGÉ *m* scutec, fașă

LANGOUREUSEMENT *adv*. galeș

LANGOUREUX, EUSE *a* lăngezând *a*) de sfârșeală, *b*) galeș, înfocat

LANGOUSTE *f* langustă, rac de mare (crustaceu decapod)

LANGOUSTIER, E *a* Bot în forma unui fier de lance

LANGUE (lang') [l lingua] *f* 1 limbă (care se vorbește), 2 limba (din gură) *avoir la langue bien affilée, bien pendue*, a fi bun de gură, *tenir* (sau *avalor*) *sa langue*, a-și ține gura, a tăcea, *de mauvaises* (sau *de méchantes*) *langues*, guri rele, *coup de langue*, bârfeală, cleveție, *prendre langue* *a*) a intra în vorbă, *b*) a începe să se ocupe (cu ceva), *c*) a merge după informații, *prendre langue avec quelqu'un*, a intra în vorbă, a discuta cu cineva, *faire la langue à quelqu'un, jeter sa langue aux chiens*, a renunță de a mai ghici ceva, *avoir de la langue, avoir la langue trop longue*, a nu putea ține un secret, *prov qui langue a, à Rome va*, cine are limbă, în toată lumea se plimbă [Vezi și cuvintele în legătură cu *langue* și Supl.]

LANGUE-DE-BŒUF *f* 1 unealtă de zidar în formă de limbă, 2 Bot. bureți de stejar, limba boului.

LANGUE-DE-CARPE *f* clește de scos măsele

LANGUE-DE-CARPETTE *f* daltă de lăcătuș

LANGUE-DE-CERF *f* Bot năvalnic

LANGUE-DE-CHAT *f* 1 pesmeciori de ceaur, 2 unealtă de gravor

LANGUEDOCIEN, ENNE (g') *a*. și *s* locuitor din Languedoc

LANGUETTE (ghet') *f* limbuliță

LANGUEUR (gheur) [l langor] *f* 1 lăngoare, 2 lăncezeală, tăneală, sfârșeală, 3 *fug* lipsă de viață (ex într-o carte)

LANGUEYER (ghe-yé) [langue] *v* 1 a cerceta limba porcului spre a vedea dacă este lepros, 2 a garnisi țevile orgiei cu limbulițe metalice [Se conjugă ca *grasseyer*]

LANGUEYEUR (ghe) *m* cel însărcinat cu cercetarea limbei porcului (lepros)

LANGUIDE [l] *a* (t) lăncezând

LANGUIER (ghi-e) *m* limbă și gâtleej de porc afumate

LANGUIR (ghir) [l languere] *v* 1 a lăncezi, a tanji, a se sfârși, 2 a dori cu înfocare, a se topi după

LANGUISSANT, E (ghi) *a* 1 lăncezând, tânjitor, 2 plin de dor, galeș. *regards languissants*, priviri galeșe, 3 lipsit de viață, neînsuflețit

LANGUISSEMENT (ghis) *m* lăncezare, tânjire

LANIAIRE *a* dinte) care sfășie

LANICE [l lăncius] *a* *bourre lanice*, buci de lână, lână proastă

LANIER *m* femeușca paserei de pradă numită *laneret*

LANIÈRE [l lanarius] *f* curea

LANIFÈRE, LANIGÈRE *a* lănos, păros

LANISTE [l] *m* cel ce cumpără și pregătește gladiatori pentru circ

LANLAIRE *adv* loc *envoyer faire lanlaire*, a trimite să se plimbe.

LANSQUENET (k'-nè) [g] *m* 1 (†) lăncier
 2 lansquenet (joc de cărți)
LANTANIER *m* Bot auncă
LANTERNE [l lanterna] *f* 1 felinar, *mettre à la lanterne*, a spânzura, *oublier à allumer sa lanterne*, a uită de a se face înțeles, prov *faire croire que des vesses sont des lanternes*, a spune gogoși de tufă (curva), 2 turnuleț deschis pede lături (pe culmea unui edificiu), 3 loje cu zăbrele de unde poți vedea fără a fi văzut, 4 *pl* gogoși *contes des lanternes*, a turna la gogoși [V *magique, sourd* și Supl]
LANTERNEAU *m* turnuleț cu colonete deasupra unui dom, unui edificiu
LANTERNER *v* 1 a se codi, a pierde vremea cu nimicuri, 2 a zăbovi, a ține în loc cu amănări, 3 a spune fleacuri, gogoși, 4 a plictisi, a oboși
LANTERNERIE *f* 1 codeală, pierdere de vreme, 2 amănare, întârziere, 3 fleacuri, mofturi
LANTERNIER *m* 1 fabricant de felinare, 2 aprinzător de felinare; 3 *fam* om nehotărît, zăbăvnic, 4 spurtor de fleacuri, de nerozii
LANTIPONNAGE *m* (†) vorbire neroadă
LANTIPONNER *v* 1 (†) a spune la nerozii, la fleacuri, 2 a îndruga
LANTUR(E)LU *adv* la sf. așteaptă!
LANUGINEUX, EUSE [l] *a* Bot acoperit cu puf
LAPAROTOMIE [gr] *f* Chir deschiderea cavității abdomenului
LAPEMENT *m* lingere (a câinilor)
LAPER *v* a lunge, a bea (câinii)
LAPEREAU *m* vâtnu, zoldan
LAPICIDE [l] *a* (plantă) care se înfige între interstițiile stâncilor || *m* gravor de inscripții pe piatră
LAPIDAIRE [l lapidarius] *m* lucrător de pietre scumpe || *a* lapidar *a)* de pe pietre, *b)* *fig* scurt *style lapidaire*
LAPIDAIRERIE *f* lucrătura, meșteșugul tăieri de pietre scumpe
LAPIDATION [l] *f* lapidare, ucidere cu pietre
LAPIDFR [l lapidare] *v* 1 a lapidă, a ucide cu pietre, 2 a ocări
LAPIDIFICATION [l] *f* împietrire
LAPIDIFIER *v* a prefăce în piatră, a împietri
LAPIDIFIQUE *a* împietritor
LAPILLEUX (yeu), EUSE [l lapillus] *a* cu carnea tare, pietroasă (fruct)
LAPILLI (li) [l] *m pl* Geol varietate ordinară de cenuse vulcanică
LAPIN, E s 1 iepure de casă, 2 pop *c'est un fameux lapin*, e un voinic, un șiret și jumătate, cu omul așa nu-i de glumit, 3 *en lapin*, pe capra trăsurni (lângă vizitiu)
LAPINER *v* a tăta (iepurea)
LAPINIÈRE *f* 1 coteț pentru iepuri, 2 iepurărie, loc unde se crește iepuri
LAPIS(-LAZULI) [l] *m*, lapis-lazuli (piatră scumpă)
LAPON, ONNE *a*, și *s* (locuitor) din Laponia || *m* limba laponă

LAPS, E [l lapsus] *a* (în expres) *laps et relaps*, redevenit eretic, întors la vechea credință || *m laps de temps*, bucată de vreme
LAPSUS (sūs) [l] *m* lapsus, greșală
LAQUAIS (ke) [sp] *m* 1 lacheu, servitor în livrea, 2 *fig* om ordinar, surugiu
LAQUE (lak') [pers] *f* lac *a)* gumă, rășină, *b)* lustru de China (negru sau roșu), *c)* obiect sau mobilă dată cu lac
LAQUEE [laque] *v* a da cu lac (peste ceva)
LAQUET [lac] *m* lac mic, lăculeț
LAQUEUR *m* fabricant de obiecte date cu lac
LAQUEUX, EUSE *a* cu lacu *vernis laqueux*, lustru ca lacu
LARAIRE [l laramum] *m* (la Romani) capela unde se găseau zeii lari
LARBIN *m* pop servitor, slugă
LARCIN [l latrocinium] *m* 1 furt, 2 lucru furat, 3 *fig* plagiat
LARD (lar) [l lardum] *m* slănină, *gros lard* slănină fără carne, *lard maigre, petit lard*, slănină cu nișcă carne, *gras à lard*, foarte gras
LARDACÉ, E *a* ca slănina
LARDE *f* bucată de carne împănată cu slănină
LARDER [lard] *v* 1 a împănă cu bucățele de slănină, 2 *fig* a împănă, a împetrici cu *larder ses discours de mots grecs*, a-și împănă cuvântările cu vorbe grecești, 3 *fig* a străpunge cu *larder de coups d'épée*, a străpunge cu lovitură de sabie, 4 *fig* a ciurui a înțepă, a improșcă cu *larder d'épigrammes* [V Supl]
LARDEUX, EUSE sau **LARDIFORME** *a* 1 ca slănină, 2 cu multă slănină *chairs lardeuses*, cârnuri pline de slănină
LARDOIRE *f* 1 îngare mică (de împănă cu slănină), 2 *fig* (rar) țepușă, înțepătoare
LARDON *m* 1 bucăluță de slănină, 2 *fig* cuvânt mușcător, improșcătură, 3 carță vârată pe furis
LARDONNER *v* 1 a tăia în bucăți mici slănina, 2 *fig* a înțepă, a ciurui cu cuvinte înțepătoare
LARES [l] *m pl* 1 (la Romani) zeii casei 2 *fig* casă, cămin *revoir ses lares*, a-și revedea căminul
LARGE [l largus] *a* 1 larg *a)* lat, *b)* mare, puternic, *c)* *fig* îmbelsugat, bogat *style large*, *d)* puțin scrupulos *conscience large*, *e)* darnic, generos *homme large*, *f)* întins, vast; *g)* (cal) cu picioarele de dinainte foarte depărtate || *m* 1 lărgime, lățime loc *il en a eu du long et du large*, a fost strânic bățut, 2 largul, întinsul mării *prendre le large*, *a)* a o lua în largul mării, *b)* *fig* a o șterge, a fugi, *gagner le large* *a)* a ajunge în largul mării, *b)* *fig* a-și lua lumea în cap || *adv* 1 în linii largi *prendre large*, a zugrăvi în linii largi, 2 în țeșminte largi *s'habiller large*, a pune țeșminte largi; 3 loc *il n'en mène pas large*, nu o duce comod, *en long et en large*, în lung și în lat, *au large* *a)* spațios *il est logé au large*, are o locuință spațioasă, *b)* *fig* în modestul *être au large*, a trăi în belșug; *c)* în lături! [V. Suplimentu]

LARGEMENT *adv* 1. în mod larg, 2 în trăsuri, în linii largi *peindre largement*, a zugrăvi în linii largi; 3 în îmbelșugare, pe un picior mare, 4 peste *il a largement dix mille livres de rente*, are un venit de peste zece mii de franci

LARGESSE [l large] *f* 1 dărnicie, 2 dar, bacșiș *faire ses largesses*, a da bacșișuri în dreapta și în stânga

LARGEUR *f* 1 lărgime, lățime, 2 fig *avec largeur*, în mod larg, în linii largi

LARGHETTO [it] *adv* *Muz* mai puțin încet || *m* arie pe acest ton

LARGO [it] *adv* *Muz* încet || *m* arie pe un ton încet.

LARGUE (*larg'*) [large] *m* și *f* (†) largul mării || *a* 1 destins, 2 vânt de lături, potrivnic || *adv* în direcția vântului de lături

LARGUER (*ghé*) *v* a desfășura pânzele, a destinde frânghiele

LARIFLA *m* larifla (refren)

LARIGOT *m* (†) fluier câmpenesc || *adv* *pop* mult *boire à tire-larigot*, a bea nu glumă

LARIX [l] *m* *Bot* zad.

LARME [l lacrima] *f* 1 lacrimă *à chaudes larmes*, cu lacrimi fierbinți, *rire aux larmes*, a râde cu lacrimi, *avoir des larmes dans la voix*, a-1 tremură glasul de emoțiune, *avoir toujours la larme à l'œil*, a fi lesne impresionabil, *essuyer les larmes de quelqu'un*, a mângâia, a consola pe cineva, 2 *fig* picătură, pic *une larme de vin*, un pic de vin

LARMIER [larmer] *m* 1 streasină (care împiedică apa de a curge dealungul zidului), 2 *Anat* unghierul ochiului cu lacrimile, 3 *pl a*) tâmpile (calului), *b*) crăpătura dedesubtul ungherului intern al ochiului (la cerb)

LARMIERES *f pl V* *larmer* 3.

LARMOIEMENT, LARMOIMENT (*moa-man*) *m* 1 lăcrimare, 2 varietate, bocete

LARMOYANT, E *a* 1 plângăcios, 2 plângător, care te face să plângi

LARMOYER (*moa ye*) [larmer] *v* 1 a lăcrima; 2 a plânge, a vărsa lacrimi, a se boci [Se conjuță ca *employer*]

LARMOYEUR, EUSE *s* bocitor

LARBON, ONNESSE [l atro] *s* hoț *laron d'honneur*, ademenitor, *s'entendre comme larrons en foire*, a se înțelege de minune pentru a înșelă pe cineva, *l'occasion fait naître le laron*, nimeni nu se naște hoț || *m* *Tip* îndoitură, cută în colțul paginei la tipar

LARBONNEAU *m* fam puu de hoț

LARVAIRE *a* al larvei

LARVE [l] *f* 1 larvă (de insecte), 2 *V* *lémure*.

LARVÉ, E *a* (despre friguri) cari se prezintă anormal, sub formă lăstărită

LARVICOLE [l] *a* care trăiește în corpul larvelor (parazițe).

LARYNGÉ, E sau **LARYNGIEN, ENNE** (*rên*) *a*, de larinx, a larinxului.

LARYNGECTOMIE (*rên-jek*) [l-gr] *f* *Chir* tăierea larinxului.

LARYNGITE (*rên*) *f* laringită, inflamația larinxului

LARYNGOLOGIE (*rên*) [gr] *f* laringologie, tratat asupra larinxului

LARYNGOSCOPE (*rên*) [gr] *m* laringoscop, aparat cu care se poate studia larinxul

LARYNGOSCOPIE (*rên*) [gr] *f* explorarea interiorului larinxului

LARYNGOTOME *m* instrument de deschis larinxul

LARYNGOTOMIE (*rên*) [gr] *f* operație prin care se deschide larinxul

LARYNX (*rênks'*) [l] larinx, gâtlej

LASI *int V* *hélas*

LAS, LASSE [l lassus] *a* 1 obosit, 2 sătul, desgustat, plictisit *las d'obéir*, sătul de a se supune, 3 *de guerre lasse*, plictisit, când n'ai încontro

LASCAR *m* 1 marinar indian, 2 *pop* pehlivan, cel ce nu-și plătește datorniile [*V Sup*]

LASCHE, IVE [l] *a* lasciv *a*) pornit spre desfrâu, *b*) care excită la desfrâu (un tablou)

LASCIVEMENT *adv* în mod desfrănat

LASCIVITÉ (*las si*) [l lascivitas] *f* lascivitate, aplecare sau excitare la desfrâu

LASSANT, E *a* 1 obositor, 2 plictisitor

LASSER [las] *v* 1 a obosi, 2 a plictisi, a desgusta, a sătura || *Se laisser de*, a se plictisi, *se laisser à*, a se obosi

LASSIS *m* pungă de mătase

LASSITUDE [l lassitudo] *f* 1. oboseală, 2 *fig* desgust

LASSO [sp] *m* curea, laț (de prins cai sălbatici)

LAST(E) [l] *m* greutate de două tone

LASTING (*téng'*) [angi] *m* stofă ușoară de lână

LATANIER *m* palmier cu frunze în evantai (din Madagascar).

LATENT, E [l] *a* latent, ascuns, care nu se manifestă în afară *chaleur latente*, căldura nesimțită la termometru

LATÉRAL, E [l] *a* lateral, lăturalnic, de pe de lături

LATÉBALEMENT *adv* pe de lături

LATERE (A) (*té-ré*) *adv V* *légal*

LATÉRITE [l later] *f* *Geol* rocă jaspată cu un roșu cărămiziu

LATEX (*teks*) *m* suc (unor vegetale)

LATHYRUS *m V* *gesse*

LATICIFÈRE [latex] *a* cu suc lăptos

LATICLAVE [l] *m* laticlavă *a*) bandă de purpură pe toga senatorilor romani, *b*) toga cu banda de purpură

LATIFOLIÉ, E *a* *Bot* cu foi late

LATIFUNDIA (*fon*) [l] *m pl* latifundii, proprietăți întinse

LATIN, E [l] *a* latin, latinesc, *quartier latin*, cartierul studenților (la Paris); *église latine*, biserica catolică, *voile latine*, panză triunghiulară cu antene || *s. 1.* latin, locuitor din Lațum, 2 catolic || *m* limba latină *latin de cuisine*, latinească pășărească, *fig perdre son latin a*) a nu pricepe nimic, *b*) a-și

perde vremea cu ceva, *je suis au bout de mon latin*, nu știu că se mai zic

LATINISANT, *E a* catolic care stă în o țară unde se practică ritul ortodox

LATINISATION *f* latinizare

LATINISER *v* a latiniza, a da o formă latinească

LATINISME *m* latinism, fel de a se exprima special limbei latine

LATINISTE *m* latinist, cunoscător al limbei latine

LATINITÉ [*i* latinitas] *f* latinitate *a*) originea latină, *b*) graul latin

LATIROSTRE [*i*] *a* cu ciocul turtit

LATITUDE [*i* latitudo] *f* latitudine *a*) lărgime, lățime, *b*) distanța dela un loc la ecuator, *c*) climă *l'homme vit sous toutes les latitudes*, omul trăiește sub toate chimele, *d*) *fig* libertate (deplină) *je vous laisse toute latitude*, vă las libertate deplină

LATITUDINAIRE *a* Teol care îngăduie prea multă libertate

LATITUDINAL, *E a* (plan) perpendicular pe cel longitudinal

LATOMIE [*i*-gr] *f* ocnă (la cei vechi)

LATRIE [*i*-gr] *f* culte de latrie, adorașunea lui D-zeu

LATRINES [*i* latrina] *f* pl latrină, privată

LATRODECTE *m* păianjen gros veninos

LATTAGE *m* 1 lățuire, 2 spațiu acoperit cu lați.

LATTE [*g*] *f* 1 laț (ode acoperit), 2 sabia dreaptă a ofițerilor de cavalerie

LATTER *v* a lățui, a acoperi cu lați

LATTIS (*ti*) *m* lucru făcut din lați

LAUDANISÉ, *E a* cu laudanum

LAUDANUM (*nom*) [*i*-gr] *m* laudanum (otrăv violentă)

LAUDATIF, *IVE a* lăudător

LAUDES [*i*] *f* pl citirea psalmilor după utrenie (în biserica catolică).

LAURACÉES *f* pl *V laurinéas*

LAURÉ, *E a* (în numismatică) încununat cu lauri (o figură)

LAURÉAT [*i*] *a* și *m* laureat, premiat, (*fém* rar *lauréate*)

LAURELLE *f* Bot leandru, rododafin

LAURÉOLE [*i*] *f* Bot lemn cânesc, salbă-moale

LAURIER [*i* laurus] *m* 1 Bot laur, dafin, 2 pl *fig* lauri, glorie

LAURIER-ROSE *m* *V laurille*

LAURIER-SAUGE *m* Bot dafin

LAURINÉES *f* pl familie de plante cu laurul ca tip

LAVABLE *a* ce se poate spăla

LAVABO [*i*] *m* 1 spălarea mâinilor (rugăciune, ceremonie), 2 ștergarul cu care preotul își șterge mâinile (la liturghie), 3 lavabou, lavoar, spălător

LAVAGE *m* 1 spălatul, 2 spălătură (a metalelor); 3 spălătură (ciorbă) [*V Supl*]

LAVALLIÈRE *f* 1 fundă de cravată; 2 *maroquin lavallière*, marochin de colorarea frunzei uscate

LAVANDE [*it*] *f* Bot leventică

LAVANDEBIE *f* spălătorie

LAVANDIER *m* (†) cel însărcinat cu spălatul rufelor regelui

LAVANDIÈRE *f* 1 spălătoreasă, 2 aparat de spălat rufe, 3 *V bergeronnette* sau *hochequeue*

LAVARET *m* somon gri-albăstrui cu reflete argintii (analog păstrăvului)

LAVASSE *f* 1 ploaie torentială, 2 ciorbă lungă sos cu apă prea multă, spălătură

LAVE [*it*] *f* lavă (de vulcani)

LAVÉ, *E a* 1 spălat, 2 întins, subțiat (o vopsea), 3 făcut cu vopsele apoase (un descă)

LAVE-MAINS *m* lighean mic pentru spălatul mâinilor (la ușa unei sacristii sau unui refectoriu)

LAVEMENT *m* 1 spălatul, 2 clistir, spălătură [*V Suplimentu*]

LAYER [*i* lavare] *v* 1 a spăla, *fig* *layer la tete d' quelqu'un*, a trage un zavrăc curva, *pierre d' laver*, gghiab pentru spălatul vaselor, 2 *layer un dessin*, a colora un desen cu cerneală de China, sau cu o vopsea apoasă || *Se layer*, 1 a se spăla, 2 *fig* a se desvinovăți || *se layer d'une imputation*, a se desvinovăți, a se justifica [*V Suplimentu*]

LAVÉRIE *f* spălătorie de (minerale)

LAVETTE *f* spălător, cârpă pentru spălatul vaselor

LAVEUR, *EUSE s* spălător, spălătore

LAVIQUE *a* de lavă

LAVIS *m* colorarea unui desen cu apă de China sau cu o vopsea apoasă

LAVOIR *m* 1 spălător pentru vase (în bucătărie), 2 spălătorie publică, 3 ținându de alamă

LAVURE *f* 1 lătură (de vase spălate), 2 spălătură (a unei cărți), 3 ciorbă-lungă, spălătură, 4 spălătura cenușei (aurarilor)

LAW-TENNIS (*la-un-te-nisse*) [*ang*] *m* lan-tenis (joc cu mingea)

LAXATIF, *IVE* [*i*] *a* laxativ, care scoate ușor afară

LAXITÉ [*i*] *laxus f* molciune, subțime,

LAYER (*lè-yè*) [*laie*] *v* 1 a trece (prin o pădure) pe o cărare strămtă, 2 a însemna arborii ce nu trebuie tăiați [*Se conjugă ca balayer*]

LAYETIER (*lè-y'-ti-é*) *m* luciator de lăzi etc.

LAYETTE (*lè-yet'*) *f* 1 (†) ladă, 2 rufăria unui copil de țără

LAYEUR (*lè-yeur*) *m* cel ce însemnează copaci ce nu trebuie tăiați (într-o pădure)

LAYON (*lè-yon*) *m* cărare prin desigurile înalte (pentru vânător)

LAZARET (*rè*) [*it*] *m* lazaret *a*) spital pentru contagioși, *b*) carantină

LAZARONE (*la-dza-ro-nè*) [*it*] *m* om din clasa cea mai de jos a poporului Pl *des lazaroni*

LAZULITE *f* *V lapis-lazuli*

LAZZI [*it*] *m* pl 1 pantomimă comică în teatrul italian, 2 caraghioslăcuri, glume batjocuitoare

LE [*i* ille] art *m. le chien*, câinele || *pron*

1 pe el, îl *je le vois*, îl văd, 2 o, aceasta *je le sais*, o știu

LÊ [latus] *m* 1 foaie, latul (unei stofe), 2 edec

LEADER (*li-deur*) [angl] *m* 1 leader, fruntaș politic, 2 articol de fond (al unui ziar)

LÊCHE *f* fehe foarte subțire *lêche de pain*

LÊCHÉ, **E** *a* 1 lins, fig *ours mal léché a)* om necioplit, bădăran, *b)* om pocit, 2 prea desăvârșit, meșteșugit *portrait léché, écrit léché*, portret desăvârșit, scriere meșteșugită

LÊCHE-DOIGTS (**A**) *adv* 1 numai să-ți lingi degetele 2 prea puțin

LÊCHEFRITE *f* picătoare (vas sub frigare care primește sucul și grăsimea cărnii)

LÊCHEMENT *m* lingere, linsul

LÊCHER [vg] *v* 1 a linge, 2 *fig* a atinge numai, 3 a desăvârși, a meșteșugi (în pictură și literatură) || *Se lécher*, 1 a se linge, 2 a-și linge [Se conjugă ca *accélérer*]

LÊCHEUR, **EUSE** *s* lingător, lingău

LÊCITHINE *f* substanță cu acid glicerofosforic din gălbenușul oului și din lapți

LEÇON [l lectio] *f* 1 lecțiune *a)* bucată de învățat *récier sa leçon a)* a-și spune lecția, *b)* *fig* a spune nu ce gândește ci ce i s'a poruncit să spună, *b)* curs, prelegere, *c)* învățământ, învățătură *les leçons de l'expérience*, învățămintele experienței, *d)* stat, povăț *donner des leçons a)* a da povețe, *b)* a vorbi de sus, *c)* dojană, învățătură de minte *faire la leçon a quelqu'un*, a face morală cuiva, a-i arăta ce trebuie să facă, *il a reçu une bonne leçon*, a primit ce i se cuvenia, *donner une leçon a quelqu'un*, a învăța munte pe cineva, 2 capitol din slujba uteniei, 3 *fam* moduri diferite de a povesti același fapt, 4 forma partii culară a unui text

LECTEUR, **TRICE** [l lector] *s* cititor, lector

LECTURE [l lectura] *f* 1 lectură, citire *faire la lecture de quelque chose*, a citi ceva (altora), 2 arta de a citi

LÉGAL, **E** [l] *a* legal, legiuit, conform legii

LÉGALEMENT *adv* în mod legal, după lege, conform legii

LÉGALISABLE *a* ce poate fi legalizat

LÉGALISATION *f* legalizare

LÉGALISER [légál] *v* a legaliza *a)* a adevăra, *b)* a face să fie legal

LÉGALITÉ *f* 1 legalitate *a)* însușirea de a fi legal, 2 prescripțiile legii

LÉGAT [l legatus] *m* legat, trimis al Papei *légal a latere*, cardinal însărcinat cu o misiune specială din partea Papei

LÉGATAIRE [l legatarius] *a* legatar, moștenitor *légitaire universel*, moștenitorul întregii averi lăsate

LÉGATION [l] *f* 1 funcția de legat, de trimis al Papei, 2 legațiune (a unei țări pe lângă altă țară)

LÉGATO (**Lé**) [it] *adv* Muz legato (de legătură)

LÈGE [ol] *a* prea ușor încărcat

LÉGENDAIRE (*jan*) *a* legendar, ce ține de

legendă || *m*. 1. scriitor de legende, 2 culegere de legende

LÉGENDE (*jan*) [l legendus] *f* legendă *a)* poveste, *b)* inscripție (pe monede) etc *c)* deslușire (pe un plan), *d)* viețile sfinților (de peste an) *ce nom n'est pas dans la légende*, numele acesta nu e în viețile sfinților, *d)* lămuriri în josul unui desen (ca să fie mai ușor înțeles)

LÉGER, **ÈRE** *a* 1 ușor, 2 *fig* subțire *éttoffe légère*, stofă subțire, 3 mic, neînsemnat *léger service*, 4 ușurel, ușuratic *esprit léger*, minte ușuratecă, 5 slab *une légère notion*, o slabă idee, 6 sprinten, vionu *course légère*, umblet sprinten, 7 nesocotit *propos légers*, cuvinte nesocotite, 8 bine dispus *je me sens léger ce matin*, mă simt bine dispus azi dimineață, 9 loc *avoir la main légère*, *a)* a fi gata de a da palme, *b)* *Chir* a opera cu ușurință, *c)* a scrie repede, *être léger de*, a nu avea *être léger d'argent*, a fi lefter de parale, *que la terre lui soit légère*, să-i fie țărâna ușoară || loc *adv a) la légère a)* ușor, *b)* fără socoteală, cu nesocotință, *c)* cumpătat

LÉGEREMENT *adv* 1 ușor, încet, 2 fără socoteală, cu nesocotință, 3 puțin *blesse légèrement*, puțin rănit, 4 cu ușurință *traiter quelqu'un légèrement*, a trata cu ușurință pe cineva, 5 e nițel cam

LÉGERETÉ *f* 1 ușurință, 2 sprintenie, 3 nesocotință, nechibzuință *legereté de conduite*, purtare ușuratică, nesăbuită

LÉGIFÉRER [l légifer] *v* a legifera, a face legi [Se conjugă ca *accélérer*]

LÉGION [l] *f* legiune *a)* trupă de soldați (la Romani), *b)* *légiun étrangère*, legiune străină, *c)* *fig* număr mare, mulțime, droaie *s'appeler légion*, a fi legiune, în număr foarte mare, *d)* corp de jandarmi, *e)* ordin, decorație *légiun d'honneur*

LÉGIONNAIRE *m* 1 legionar, soldatul unei legiuni, 2 membru al legiunii de onoare || *a* ce ține de o legiune

LÉGISLATEUR, **TRICE** [l] *s* legislator, dă-tător de legi, legiuitor

LÉGISLATIF **IVE** *a* legislativ *a)* legiuitor, *b)* de natura legilor

LÉGISLATION [l] *f* legislați(une) *a)* legiuire, dreptul de a face legi, *b)* legile (unei țări), *c)* știința legilor *cours de législation*, curs de știința legilor

LÉGISLATIVEMENT *adv* 1 prin legislație, 2 prin mijlocul unei legi

LÉGISLATURE *f* legislatură *a)* adunare legiuitoare, *b)* durata ei, *c)* puterile legiuitoare

LÉGISTE *m* legist, cunoscător de legi, cel ce studiază legile

LÉGITIMAIR E *a* *Jur* care aparține părții legitime

LÉGITIMATION *f* legitimare, recunoaștere ca legitim

LÉGITIME [l] *a* legitim *a)* după lege, *b)* drept, cuvenit, bine întemeiat *demande légitime*, cerere dreaptă, *légitime défense*, legitimă apărare, dreptul cuiva de a se apăra fiind

atacat || *f* partea asigurată prin lege copnilor din averea părintească

LÉGITIME, *E a* și *s* legitimat (copil) care este recunoscut ca legitim

LÉGITIMEMENT *adv* în mod legitim, conform legii, cu dreptate

LÉGITIMER [légitime] *o* a legitimă a) a recunoaște ca legitim, b) a recunoaște ca fiind conform legii (un act) etc., c) a îndreptăți; *rien ne légitime une mauvaise action*, nimic nu îndreptățește o faptă rea

LÉGITIMISTE *s* legitimist, apărător al drepturilor de naștere la tron

LÉGITIMITÉ *f* legitimitate a) calitate legitimă, b) starea unui copil legitim, c) moștenire la tron prin naștere

LEGS (*le*) [léguer] *m* legat, dar făcut prin testament

LÉGUER (*ghé*) [l legare] *o* 1 a lăsa prin testament, 2 *fig* a lăsa după sine

LÉGUME [l legumen] *m* 1 legumă, 2 zarzavat [V Suplimentu]

LÉGUMIER, **ÈRE** *a* 1 de legume, 2 unde se cultivă legumele (ex grădina) || *m* farfurie pentru servitul legumelor

LÉGUMINE *f* substanță extrasă din grăun țele leguminoaselor

LÉGUMINEUX, **EUSE** *a* leguminos || *f* *pl* plantele leguminoase

LÉGUMISTE *m* 1 cultivator de legume, 2 vegetarian

LEITMOTIV (*lêt*) [gr] *m* leitmotiv, idee conducătoare, temă principală

LEMME (*lêm')* [l-gr] *m* Mat poziție pregătitoare care trebuie să ușureze demonstrarea unei teoreme

LEMNA (*lem*) *f* Bot lîntiță

LEMNACÉES (*lêm*) *f* *pl* familie de plante cu lîntița ca tip

LEMURES [l] *f* *pl* stafule morșilor (la Romani)

LÉMURIENS *m* *pl* lemurieni, familie de mamifere cuadrumane

LENDEMAIN (l'en demain) *m* 1 ziua de mâine, a doua zi, ziua următoare *du jour au lendemain*, dintr'o zi într'alta, dintr'odată, *au lendemain de la guerre*, (îndată) după război, 2 urmări *aventure sans lendemain*, aventură fără urmă

LENDIT (*lan*) [l. indictum] *m* (t) 1 bălciu ce se ținea pe câmpia Saint-Denis, 2 vacanța studenților și leafa profesorilor plătită în această epocă, 3 *lëndu scolaire*, concurs de exerciții fizice între elevii diverselor școli

LENDORE (*lan*) *m* om adormit

LÉNIFIER [l lenis] *o* a alina

LÉNITE, **IVE** [l] *a* alinător || *m* lenitiv, leac alinător

LENT, **E** [l] *a* lent a) încet, b) care lucrează încet: *poison lent*, otrăvă înecată

LENTE [l lens-lentis] *f* hîndine

LENTEMENT *adv* încet

LENTEUR [l lentor] *f* 1 încetineală; 2 tărăgăneală *les lenteurs de la procédure*, tărăgănele procedurii, 3 *lenteur d'esprit*, d'ima-

gination, mînte greoaie, imaginație greoaie, 4 mersul încet (a unei piese)

LENTICELLE *f* pată mică neagră pe scoarța arborilor

LENTICELLÉ, **E a** Bot cu pete mici negre pe scoarță

LENTICULAIRE sau **LENTICULÉ**, **E a** lenticular, în forma unei lentile

LENTIFORME *a* în formă de lentilă

LENTIGINEUX, **EUSE** [l] *a* Med. cu pistru (pe piele)

LENTIGO (*len*) *m* Med pistru pe piele

LENTILLE (*ti-y')* [l lenticula] *f* 1 lînte, 2 lentilă, 3 *pl* pistru, 4 *lentille de pendule*, bucată de metal ce atîrnă de limba pendulei

LENTILLEUX (*œu*), **EUSE** *a* cu pistru

LENTISQUE [l lentiscus] *m* pom cu fisticu

LENTO (*len*) *adv* Muz încet

LÉONIN, **E** [l] *a* 1 de leu, 2 *contrat léonin*, învoială în care unul își face partea cea mai mare, 3 leonin (vers ale cărui jumătăți umează între ele)

LÉONTINE *f* lanț de ceasornic pentru dame

LÉONURE, **LÉONURUS** (*russ*) *m* Bot talpa-gâștei

LÉOPARD [l] *m* Zool leopard,

LÉOPARDÉ, **E a** 1 cu pielea împetrită ca a leopardului, 2 *Blas* leu cu capul de profil

LÉPICÈNE *f* Bot învâlișul gramineelor

LÉPIDODENDRON (*den*) *m* fosil vegetal

LÉPIDOLITHE [gr] *m* substanță minerală albă sau roșie

LÉPIDIER *m* Bot hreniță, urda-vacă

LÉPIDOPTÈRES [gr] *m* *pl* lepidopteri, insecte cu aripile prăfuite

LÉPIOTE *f* gheabă de brad (ciupercă comestibilă)

LÉPORIDE [l leporis] *m* corcitură din iepure de câmp și iepuroaică de casă

LÉPORIDÉS *m* *pl* familie de mamifere rozătoare, cuprinzând iepuri

LÉPRE [l-gr] *f* lepră

LÉPREUX, **EUSE** *a* și *s* leproș

LÉPROSERIE *f* spital de leproși

LEPTE [gr] *m* pânjen ce se vîră sub piele

LEPTOLOGIE [gr] *f* stil meșteșugit

LEQUEL, **LAQUELLE** (*pl lesquels, lesquelles*) *pron* care

LÉROT [lour] *m* guzgan mic de munte

LÉS 1 (articol), 2 *pron* pe ei, îi, pe ele, *le aimez-les*, iubiți-i, iubiți-le.

LESBIEN, **ENNE** *a* și *s* (locutor) din Lesbos

LÈSE [l lèsa] *a* (în expres) de *lese-humilité*, în contra omenirii, *lese-majesté*, în contra suveranului.

LÈSER [lèser] *o* a igni, a vătăma. [Se conjugă ca *accélérer*]

LÉSINANT, **E a** care face economii murdare || *s* sgărcit, murdar

LÉSINE [it] *f* economie murdară, calicie

LÉSINER *o* a face economii murdare, a se calici

LÉSINERIE *f* calicie, sgărcenie murdară

LÉSINEUR **EUSE** *s* calic, sgărcit murdar

LÉSION [læsio] *f* leziune *a)* rană, lovitură, etc., *b)* *Jur.* vătămare, pagubă

LÉSIONNAIRE *a.* vătămător, păgubitor

LESSIVAGE *m.* spălare cu leșie

LESSIVE [lɛxivia] *f.* 1. leșie, spălătură (în leșie), 2. rufe de spălat sau spălate în leșie, 3. *faire la lessive* *a)* a spăla cu leșie, *b)* *fig* a-și vinde lucrurile, *faire la lessive du Gascon*, a-și întoarce cămașa murdară pe dos, 4. *pop* pierdere mare de bani (la joc).

LESSIVER *v.* 1. a spăla în leșie, 2. a spăla cu un acid (ex. uși) [V Suplimentul]

LESSIVEUR, EUSE *s.* cel ce spală în leșie || *f* cazan în care se fierbe rufe în leșie

LESSONIE *f* alge uriașe din mările australe

LEST (lesti) *m.* sabură, *navre sur lest*, corabie fără încărcătură, *fig jeter du lest*, a face sacrificii

LESTAGE *m.* încărcare cu sabură

LESTE *a* 1. ușurel, sprinten, 2. îndemaneatic *leste en affaires*, îndemaneatic în afaceri, 3. prea sloboz *des propos lestes*, vorbe prea fără perdea

LESTEMENT *adv.* 1. sprinten, cu rușeală, 2. cu îndemănare, cu dibăcie, 3. cu ușurință, peste picior

LESTER [lest] *v.* a încărcă cu sabură un vas, un balon || *Se lester*, a mânca, a bea ceva înțăritor, a-și veni în fire

LESTEUR *m.* 1. luntre pentru transportul saburei, încărcător de sabură

LÉTHARGIE [lɛ-gr] *f* letargie *a)* amorfire, *b)* *fig.* nesimțire

LÉTHARGIQUE *a.* letargic *a)* de amorfire, *fig* de nesimțire, *b)* căzut în amorfire, *fig* nesimțitor

LÉTHIFÈRE [lɛthifɛr] *a.* ucișător.

LETTON, LETTIQUE *m.* limba letică (vorbită în Letonia).

LETTAGE *m.* marcarea cu litere.

LETTE [lɛtɛr] *f.* 1. literă; *fig* *à la lettre*, *au pied de la lettre* *a)* după înțelesul cuvintelor, în sensul riguros al cuvintelor, *b)* înțocmai, *aider à la lettre*, a desluși (ce a scris, ce a vorbit un altul), a înlocui ceea ce lipsește (într-o scriere), *c'est un sot en trois lettres*, e un prost și jumătate, *en toutes lettres* *a)* neprescurtat, în litere (nu în cifre), *b)* pe față *traduire à la lettre*, a traduce cuvânt cu cuvânt, *exécuter des ordres à la lettre*, a îndeplini punctual o poruncă, *la lettre tue et l'esprit vivifie*, (într-o interpretare a unui text, precept, etc.) nu trebuie să ne ținem numai de sensul literal, ci să ne silim a-l pătrunde înțelesul, 2. scrisoare *lettre d'avis*, aviz, *lettre de change*, poliță, cambie, *lettre de mer*, permis de a părăsi portul, *lettre de voiture*, fraht, *lettre de procuration*, procură, 3. pl. diplomă, *lettres de naturalisation*, de noblesse, diplomă de naturalizare, de nobleță, 4. pl. literile, literatura *hommes de lettres*, literat, *gens de lettres*, literați, *les belles-lettres*, beletristica [V și cuvintele în legătură cu *lettre*]

LETTRE, E *a* și *s* literat

LETTRENE [lɛtɛr] *f.* 1. semn de notă (în-

tr-o pagină), 2. litere majuscule (trei) în capul fiecărei coloane (la dicționare), 3. literă monumentală (la începutul unui capitol, etc.)

LEU *V* *queue*

LEUCOCYTE [gr] leucocit, globulă albă a sangelui

LEUCOCYTHÉMIE, LEUCÉMIE [gr] *f* afecțiune din înmulțirea globulelor albe din sânge

LEUCOME, LEUCOMA *m.* omidă albă distrugătoare

LEUCORRHÉE (rɛ) *f* Med poala albă

LEUDE *m.* credincios

LEUR [lɛllorun] *pron* le, li *il leur obéit*, li se supune, *le leur*, la leur, les leurs, al lor, a lor, ai lor, ale lor || *m* 1. *quelques-uns y méritent du leur*, unii mai pun dela dânsii, 2. *pl* les leurs, ai lor (rudele, amicii, etc. lor) || *a* lor *leur maison*, casa lor

LEURRE *m.* momeală, atracție

LEURRER *v.* a momi, a ademeni *il s'est laissé leurrer*, s'a lăsat să fie ademenit || *Se leurrer de*, a se legăna, a se ademeni cu

LEVAGE *m.* ridicatul

LEVAIN [lɛvamen] *m.* aluat, 2. *fig* sămânță *levain de discorde*, sămânță de vrajbă

LEVANT [lɛvɛr] *m.* 1. răsărit, 2. *le Levant*, Orientul, țările din Orient (mai ales Asia mică) || *a* care răsare

LEVANTIN, E *a* și *s* (locuitor) din Orient, răsăritean || *f* levantin, stofă lucie de mătase

LEVÉ *f.* 1. bucată de lemn cu care se ridică pisălogul rășniței, 2. un fel de țesut

LEVÉ, E *a* sculat, *voter par assis et levé*, a votă prin sedere și sculare, *prendre quelque un au pied levé*, a apuca pe cineva pe negândite, pe nepregătite, *tête levée*, front levé, cu fruntea sus, fără teamă || *m* ridicarea (unui plan).

LEVÉE *f.* 1. ridicare *la levée des scellés*, ridicarea sechestrului, *fig la levée de la séance*, ridicarea ședinței, 2. cules *la levée des grains*, culesul grânelor, 3. *levée des troupes*, înrolare de trupe, *levée de boucliers*, răscoală mare, *fig* atac violent împotriva guvernului, 4. încetare *levée d'un siège*, încetarea unui asediu, 5. percepere, strângere. *la levée des impôts*, strânsul impozitelor, 6. levată (la jocul în cărți), 7. zăgaz, șosea *se promener sur la levée*, a se plimba pe șosea

LEVÉ-NEZ *m.* fam școlar neatent

LEVER [lɛvɛr] *v.* 1. a ridica, 2. a scula, a răsula, 3. a strânge, a percepe (impozite), 4. ascoate *lever un appareil*, ascoate un bandaj, 5. a tăia (ex. dintr-o pasăre), 6. *fig* a înrola *lever une armée*, a înrola trupe, 7. a încetă, a pune capăt *lever le siège*, a încetă asediul, *fig* a plecă, 8. a șorni, a gonfi din ascunzătoare (vânatul), 9. a înlătură *lever un obstacle*, un doute, une difficulté, a înlătură o piedică, o îndoială, o greutate, 10. a ieși, a răsări *le blé leve en quelques jours*, grâul răsare în câteva zile, 11. a dospi *la pate lève*, aluatul dospește, 12. Tip *lever la lettre*, a lua literile din caste pentru a zeui, 13. loc *lever les épaules*, a da din umeri, *en lever la main*, a jură că este așa,

pop *lever le coude*, a trage la măsă, a bea, Mar *lever l'ancre*, a ridică ancora, a plecă || *Se lever*, 1 a se ridică; 2 a se scula, 3 a răsări (soarele), 4 a) *le vent se leve*, începe să bată vântul, b) *le jour se leve*, se luminează de ziua, c) *le temps se leve*, se înseninează [Vezi cuvintele în legătură cu *lever* și Suplimentul] Se conjugă ca *achever*

LEVER *m* 1 ridicare, 2 sculare, momentul sculării, *le lever*, audiența (la scularea regelui), 3 răsărirea, ivirea (unui astru) *le lever du soleil*, răsărirea soarelui, 4 *lever du jour*, revărsatul zilei, 5 *lever de rideau*, piesă în un act cu care începe o reprezentare

LEVEUR, **EUSE** *s* 1 ridicător, 2 *Tip* lucrător care scoate literile din caste

LEVIER *m* pârghie

LÉVIGATION [l] *f* prefacerea în praf

LÉVIGER [l] *lævigare* *v* a reduce o substanță în pulbere fină [Se conjugă ca *arranger*]

LÉVIRAT [l] *levir* *m* căsătorie între cumnat și cumnată (la Ebrei)

LÉVIROSTRES *m pl* familie de păsări ca pescărușul, viesparul etc.

LÉVITE [l] *levites* *m* levit, popă (la Ebrei) || *f* levită, halat

LÉVITIQUE *a* levitic || *m* Leviticul, cartea a III-a din Biblie

LÉVOGYRE [l-gr] *a* care deviază spre stânga planul de polarizație al luminii *sucre lévogyre*

LEVRAUDER *v*. (†) a hârțui, a urmări ca pe un iepure

LEVRAUT *m* 1 puu de iepure, iepuraș, 2 sciet

LÈVRE [l] *labrum* *f* 1 buză *du bout de lèvres*, cu dispreț, *sourire du bout des lèvres*, a surâde fără voie, *avoir le cœur sur les lèvres* a) a-î veni greață, b) *fig* a vorbi pe șleau, 2 *Bot* lobi în formă de buze (la unele flori), 3 *pl* marginile (unei răni)

LEVRETTE *f* ogarcă

LEVRETTÉ, *E* *a* subțire ca ogarca

LEVRETTIER *v* 1 a făta (despre iepuroaice), 2 a gonî lupul și mistrețul cu ogari

LÉVRIER *m* ogar (câine)

LEVRON, **ONNE** *m* 1. ogar mare de cel mult șase luni, 2 ogar mic, puu de ogar

LÉVULOSE *f* *Chim* levuloză, zahăr *lévogyre*, din familia glucozilor

LEVURE *f* 1 drojdie de bere, 2 ceea ce se scoate de desubtul și dedeasupra slăninii de împănăt

LEVURIER *m* fabricant sau vânzător de drojdie de bere

LEXICOGRAPHE [gr] *m* lexicograf, autor de dicționare

LEXICOGRAPHIE *f* lexicografie, arta de a face dicționare

LEXICOLOGIE [gr] *f* lexicologie, știința cuvintelor

LEXICOLOGIQUE *a* lexicologic, privitor la știința cuvintelor

LEXICOLOGUE [log] *m*. lexicolog, cel ce se ocupă cu știința cuvintelor

LEXIQUE (lek-sik') [gr] *m* 1 lexicon, dicționar prescurtat, 2 vocabular

LEZ [l] *latius* *prep* (†) lângă *Plessis lez-Tours*, Plessis lângă Tours

LÉZARD, *E* [l] *lacertus* *s* 1 *Zool* șopărlă, 2 lenes *faire le lézard*, *prendre un bain de lézard*, a se încălzi ca un trântor la soare

LÉZARDE *f* crăpătură într'un zid

LÉZARDÉ, *E* *a* cu crăpături

LÉZARDER *v* a face crăpături || *Se lézarder*, a se crăpă (zidul)

LIAGE *m* legatul

LIAIS *m* piatră calcară dură.

LIAISON *f* 1 legătură, umire, 2 substanță ce îngroașă (sosurile), 3. tencueala dintre pietre

LIAISONNER *v* 1 a umplea cu tencueală crăpăturile dintre pietre, 2 a așeza pietre așa ca mișcarea uneia să vie peste căpățile unite ale altor două

LIANE *f* liană (plantă).

LIANT, *E* *a* 1 mlădios, 2 *fig* blând, prietenos *caractère liant*, fire prietenoasă || *m* 1 mlădoșie, 2 *fig* blândețe

LIARD *m* pară, *fig* *n'avoir pas un rouge hard*, a nu avea pară chioară, *couper un liard en quatre*, a fi tare sgârțit, *pour deux liards*, nici de două parale, de loc

LIARDER *v* *fam* a strânge pară cu pară, a economisi

LIARDEUR *m* *fam* calic

LIAS (li-a) [angl] *m* *Geol.* teren calcaros

LIASIQUE [lias] *a* hasic (teren)

LIASSE [lier] *f* teanc (de hârții)

LIBAGE *m* piatră groasă de zidărie (întrebuințată la temelni)

LIBATION [l] *f* libatune a) vărsare de vin pe altar (în onoarea zeilor), b) *fig* *chef faire d'amples libations*, a trage sdravăn la măsă

LIBELLE [l] *libellus* *m* libel a) scriere satirică și defăimătoare, b) *Jur* jalbă

LIBELLÉ *m*. compunerea (unui act juridic)

LIBELLER *v* a libela, a compune, a face (o jalbă, o cerere, etc)

LIBELLISTE *m* autorul unui libel

LIBELLULE *f* libelulă, calu-dracului (insectă)

LIBER (bér) [l] *m* liber, pieiță dintre scoarță și lemn (la arbori)

LIBERA (bé) [l] *m* rugăciune pentru morți (la catolici), parastas, *fig* *chanter un libera*, a se simți ușurat

LIBÉRABLE *a* ce poate fi liberat

LIBÉRAL, *E* [l] *a* liberal a) demn de un om liber, b) darnic, c) care instruește: *arts libéraux*, d) care vrea libertatea pentru toți, prințimos libertății; *opinions libérales*, păreri largi || *m* liberal, cel ce profesază idei liberale,

LIBÉRALEMENT *adv* în mod liberal a) prințimos libertății, b) cu darnicie; c) în mod demn de un om liber

LIBÉRALISME *m*. liberalism: ideile, principiile liberalilor.

LIBÉRALITÉ [l. liberalitas] *f* liberalitate a) darnicie, b) faptă generoasă.

LIBÉRATEUR, TRICE [l] *s* liberator, mântuitor

LIBÉRATION [l] *f* liberare *aJur* descărcare (de o datorie), *b*) slobozire, punere în libertate, *c*) deșertare de trupe dușmane, mântuire *libération du territoire*, deșertarea țării de trupe dușmane

LIBÉRATEUR *a* de descărcare de o datorie

LIBÉRER [l] liberare] *v* a liberă *a*) a pune în libertate, a da drumul (cuiva), *b*) a descărca (de o datorie), *c*) a scăpa, a mântui (de ceva, din ceva) || *Se libérer*, 1 a se liberă, a se scăpa, 2 a se plăti de datorie || *Se conjugă ca accélérer*

LIBÉRIEN, ENNE [liber] *a* a pieței dintre scoarță și lemn

LIBERTAIRE *a* și *s* partizan al libertății desăvârșite, al anarhiei

LIBERTÉ [l] libertas] *f* libertate *a*) puterea de a face ce vrea, *b*) îndrăzneală *parler avec liberté*, a vorbi cu îndrăzneală, *c*) familiaritate prea mare *prendre des libertés*, a-și permite multe, *d*) privilegiu *les libertés de l'église gallicane*, privilegiile bisericii galicane || loc adv *en liberté*, în libertate, liber, slobod

LIBERTICIDE [l] cadere] *a* liberticid, ce tinde a distruge libertatea

LIBERTIN, E [l] *a* libertin *a*) desfrânat, *b*) imoral, *c*) nebunatic, sburdașnic *enfant libertin* || *s* 1 a desfrânat, desmățat, 2 (†) necredincios, liber-cugetător

LIBERTINAGE *m* 1 desfrâu, destrăbălare, 2 (†) necredință (religioasă)

LIBERTINER *v* 1 a trăi în desfrâu, 2 a se ține de nebunii (un copil)

LIBERUM VETO (*bé-rom-vé-to*) [l] *m* idem, dreptul de veto (al fiecărui membru din dieta poloneză)

LIBIDINEUX, EUSE [l] libidinosus] *a* libidinos, pofcios, datat plăcerilor sensuale

LIBITUM (AD) (*tom*) [l] adv după poftă

LIBOURET *m* undiță pentru pescutul scrumbiei

LIBRAIRE [l] librarius] *m* 1 (†) copist, 2 librar

LIBRAIRIE *f* 1 (†) bibliotecă, 2 librărie, 3 comerțul cu cărți

LIBRATION [l] *f* librațiune *a*) *Fiz* balanșare regulată, *b*) *Astr* balanșare aparentă a lunii

LIBRE [l] liber] *a* liber, slobod, *papier libre*, hârtie netimbrată, *vers libres*, versuri de diferite măsurii, *traduction libre*, traducere de departe, *chansons libres*, cantece obscene, *avoir la main libre*, a face ce vrea, *avoir le ventre libre*, a avea ieșire afară, *avoir le champ libre*, a fi liber de a face orice, *avoir l'esprit libre*, a fi fără griji, *être libre de* *a*) a fi lăsat de *être libre de préjugés*, a fi lipsit de prejudecăți, *b*) a putea *vous êtes libre de refuser*, puteți refuza (dacă vreți), *libre à vous de sortir*, puteți ieși (dacă vreți)

LIBRE-ÉCHANGE *m* liberul schimb

LIBRE-ÉCHANGISTE *m* liber-schimbist, partizan al liberului schimb

LIBREMENT adv 1 în mod liber, în liber-

tate, slobod, 2 fără jenă, fără constrângere, nesupărat

LIBRETTISTE *m* libertist, autorul unui libret de muzică

LIBRETTO [it] *m* libret, textul unei opere muzicale

LICE *f* loc de luptă, fig *entrer en lice contre qq*, a intra în luptă, în discuție cu cineva

LICE *f* cățeă de vânătoare

LICE [l] licia] *f* partea războiului de țesut ce se pune în mișcare prin pedale, *haute lice*, când natra e verticală și firele urzelii pe un plan vertical, *basse lice*, când natra e orizontală și firele urzelii pe un plan orizontal

LICENCE [l] licenția] *f* licență *a*) libertate de a face (ceva), *b*) permisuniune specială de a exporta sau vinde unele mărfuri *c*) grad universitar *licence es-lettres*, licență în litere, *d*) libertate prea mare, familiaritate *prendre des licences avec quelqu'un*, a-și permite familiarități cu cineva, *e*) destrăbălare, *f* abatere gramaticală, încorecțiune ușoară (în poezie).

LICENCIÉ, E *s* licențiat

LICENCIEMENT *m* licențiere, liberare, concediere

LICENCIER *v* a licenția, a da drumul, a concedia (un personal), a trimite la vetrele lor (trupe) || *Se licencier*, a-și permite prea multe

LICENCIEMENT adv în mod destrăbălat

LICENCEUX, EUSE *a* licențios *a*) destrăbălat, prea liber, 2 plin de scene murdare

LICET (*li-sé*) [l] *m* permis

LICEUSE *f* lucrătoare care fabrică ceaprazurile dela războaiele de țesut

LICHEN (*kèn*) [l] -gr] *m* 1 lichen (plantă), 2 pecingine

LICHÉNEUX, EUSE (*ké*) *a* care seamănă cu un lichen

LICHÉNICOLE (*kè*) *a* care trăiește pe lichen

LICHER *v* 1 a linge, 2 a trage la măsă

LICHEUR, EUSE *s* băutor

LICITATION [l] *f* licitație, vindere la mezat

LICITATOIRE *a* de licitație

LICITE [l] *a* licit, permis de lege.

LICITEMENT adv în mod licit

LICITEE [l] licitari] *v* a licita, a vinde la licitație, la mezat

LICOL *m* *V* licou

LICORNE [l] unicornus] *f* 1 inorog, unicorn (animal fabulos cu cap de cal și cu un corn în frunte), 2 *licorne de mer*, *V narval*.

LICOU [lie cou] *m* căpăstru

LICTEUR [l] lictor] *m* lictor, omșer care precedă pe magistrați romani

LIE *f* 1 drojdiu *couleur lie de vie*, culoare roșu-mchis, 2 *fiș* drojdie, lepădătură

LIE [l] latus] *a* *faire chere lie*, a benchetui

LIÉ, E *a* 1 legat, 2 în legătură, în contact, 3 *la partie est liée*, afacerea (mai ales un duel) s'a hotărât, *jouer en parties liées*, a jucat așa ca să faci două partide în șir

LIED (*lid*) [g] *m* baladă. Pl *des lieder*

LIÈGE [l] levis] *m* plută.

LIÈGEUX, EUSE *a* ca pluta

LIEMENT *m* legatul

LIEN (*sn*) [*l*] *ligamen* *m* 1 legătură, 2 lanț, *être dans les liens*, a fi în lanțuri

LIENTERIE [*l-gr*] *f* diaree în care mănecarea iese puțin mistuită

LIENTÉRIQUE *a* de diaree cu mâncare puțin mistuită

LIER [*l*] *ligare* *v* 1 a lega, 2 a împreună, a uni, 3 a îngroșa *lier une sauce*, a îngroșa un sos, 4 *lier conversation*, a intra în vorbă (cu cineva), *lier la langue*, a pune lacăt la gură, *lier le fer*, a încrucișa fierul, *fig il a bien lié la partie*, a lucrat bine (în o afacere) || *Se lier*, 1 a se lega, 2 a se împrieteni *ne vous lisez pas avec le premier venu*, a nu te împrieteni cu primul venit, 3 a se lega, a se îndatora (prin ceva)

LIERRE [*l*] *hedera* *f* *Bot* iederă

LIESSE [*l*] *lætisia* *f* (†) *être en liesse*, a fi vesel, cu chef

LIEU [*l*] *locus* *m* 1 loc, 2 locaș *le saint lieu*, sfântul locaș, biserica, *les saints lieux*, Palestina, 3 *fig* loc, rang, rand *chacun en son lieu*, fiecare la locul său, după rangul său, 4 familie, viță *de bon lieu*, de familie bună, *bon lieu*, societate bună *je le tiens de bon lieu*, o știu dintr'un izvor sigur, *de haut lieu*, de viță nobilă, *de bas lieu*, de neam prost, *haut lieu*, Curtea, guvernul, 5 pasaj (din o carte), 6 casă *mauvais lieu*, casă de desfrâu, *n'avoir ni jeu ni lieu*, a fi fără nici un căpătâiu, 7 motiv *avoir lieu de se plaindre*, a avea motiv de a se plânge, *il y a lieu de*, e motiv de, *donner lieu*, a da prilej, 8 *avoir lieu*, a avea loc, a se întâmpla, a se face, *tenir lieu de*, a ține loc de, a înlocui, *il lui tient lieu de tout*, e totul pentru el, 9 *lieu commun*, loc comun a) idee generală, b) adevăr banal, banalitate, 10 loc hotărât *Jur se transporter sur les lieux*, a se transporta la fața locului (la locul delictului), 11 odaie *vider les lieux*, a goli casa, *état des lieux* act care prevede starea odăilor în momentul închirierii, 12 *lieux d'aisances*, latină || *prep au lieu de*, în locul, în loc de || *adv en premier lieu*, în primul rând, *en temps et lieu*, la vremea și locul potrivit || *conj au lieu que*, în timp ce, pe când

LIEUE [*l*] *leuca* *f* 1. leghe, 2 *fig* depărtare mare, loc *être à cent (à mille) lieues de*, a fi foarte departe de

LIEUR, EUSE *s* legător de snopi || *f* unealtă de legat în snopi

LIEUTENANCE *f* locotenență, funcție sau grad de locotenent

LIEUTENANT *m* locotenent

LIEUTENANT-COLONEL *m* locotenent-colonel

LIEUTENANTE *f* soția unui locotenent

LIÈVRE [*l*] *lepor* *m* iepure, *fig mémoire de lièvre*, memorie proastă, de pisică, *lever le lièvre*, a ridica cel dintâiu o chestiune grea, *courir le même lièvre*, a alerga după aceeași pradă (după aceeași funcție, femeie, etc.), *prov. c'est là que gît le lièvre*, aici e aici, aici e clenciu

LIÈVRETEAU *m* puu de iepure

LIGAMENT [*l*] *m* ligament, țesătură fibroasă dintre oase, dela mare

LIGAMENTEUX, EUSE *a* de natură ligamentoasă

LIGATURE [*l*] *f* legătură a) legătură pentru oprirea sângelui, bandaj, b) fâșie de pânză la lăsatul sângelui, c) *Tip* litere împreunate la oaltă (ex *æ, œ*).

LIGATUREE *v* a lega, a înfășura cu un bandaj

LIGE *a* 1 cu totul supus suzeranului său, 2 *fig* cu totul devotat

LIGNAGE *m* neam, familie *être de haut lignage*, a fi de neam mare

LIGNAGER *m* om de acelaș neam

LIGNARD *m* soldat de linie

LIGNE [*l*] *linie* *f* 1 linie, rând, *à la ligne*, a) cu randul, b) la linie, alt rând, dacapo, 3 *fig* linie a) urmași *ligne collaterale directe*, urmași colaterali direcți, b) direcție, regulă, *ligne de conduite*, normă de purtare, c) poziția (trupelor), *en ligne de guerre*, în poziție de luptă, d) cale ferată, 4 undiță *pecher à la ligne*, a pescui cu undița, 5 *ligne de compte*, socoteală, *mettre en ligne de compte*, a a trece n socoteală, b) *fig* a menționa, a pomeni, 6 *hors ligne*, extraordinar, 7 *Ecuatorul passer la ligne*, a trece Ecuatorul, 8 șanțuri, meterezi *forcer les lignes*, a lua cu asalt șanțurile etc., 9 *la ligne*, regimentele de linie, *vaisseau de ligne*, vas mare de război [Vezi cuvintele în legătură cu *ligne* și Suplimentul]

LIGNÉE *f* neam, viță, urmași

LIGNER *v* 1 a însemna o linie cu o sfoară frecată cu roșu sau cu alb, 2 a liniă

LIGNETTE *f* undiță mică

LIGNEUL *m* fir cătrânt

LIGNEUR (*lin-yeur*) [*ligne*] *m* pescuitor cu undița

LIGNEUX, EUSE [*l*] *lignosus* *a* lemnos, ca lemnul || *f* V *lignose*

LIGNICOLE *a* care trăiește în lemn

LIGNIFICATION *f* lemnosire

LIGNIFIER (*SE*) *v* a se lemoși, a se face ca lemnul

LIGNITE (*lig'-nit'*) [*l*] *lignum* *m* lignit, carbune fosil

LIGNOMÈTRE *m* riglă cu împărțituri (a zefarilor)

LIGNOSE *f* lignosă, substanță care dă tărie lemnului

LIGOTAGE *m* legatul fedeleș

LIGOTE *f* fam sfoară de legat

LIGOTER [*l*] *ligare* *v* a lega fedeleș.

LIGROINE (*li-gro-in'*) *f* eterul de petrol

LIGUE (*lg'*) [*it*] *f* ligă

LIGUER (*ghé*) *v* a uni în o ligă. || *Se liguer*, a face alianță, a se uni

LIGUEUR, EUSE *s*. membrul unei ligi.

LIGULE [*l*] *f* limbuță de frunză (la graminee)

LIGULÉ, E sau **LIGULIGORME** sau **LIGULIFLORE** *a* în formă de limbuță

LIGURIEN, ENNE *a* și *s* (locuitor) din Liguria.

LILAS (la) [sp] *m* *Bot.* liliac, mălin roșu ||
a. lila, liliachiu

LILIACÉES *f pl* liliaceele, familia plantelor
cu liliacul ca tip

LILIPUTIEN, ENNE (sz) [Lilliput] *a* liliputian foarte mic

LIMACE [l imax] *f.* melc cu ghiocul ascuns

LIMACIEN ENNE *a* 1 de melc, 2 *Anat*
(nervul) melcului urechei

LIMAÇON *m* 1 melc, *escalier en limaçon*,
scară în formă de spirală, 2 *Anat* melc, par-
tea scoasă a labirintului urechei

LIMAÇONNIÈRE *f* țarc cu melci viu (pentru
consumațiune)

IMAGE *m* pilitul

MAILLE (ma-y') *f* pilitură

MAILLEUX (ma-yeu), **EUSE** *a* care se to-
pește mai greu

LIMANDE *f* 1 cambulă (pește), 2 *Mar*
fâșie de pânză gudronată cu care se înfășoară
o frânghie

LIMBE (lênb') [l limb] *m* 1 limb *a)*
Mai margine exterioară (gradată), *b)* marginea
unui astru, *c)* *Bot* partea plană (a frunzei),
c) *pl* locul unde merg sufețele copilor nebo-
tezați, 2 *fig* stare nelămurită *les limbes de*
la pensée, stările nelămurite ale cugetării

LIME [l ima] *f* pilă

LIME, LIMETTE *f.* 1 (fel de) lămâie mică
dulce, 2 molusc cu scoică bivalvă

LIMER [l imare] *v* a pili

LIMETIER [lime] *m* lămâiu dulce

LIMEUR, EUSE *a* și *s* politor

LIMIER *m* copou, vișlă, fam *limier de*
police *a)* agent polițienesc, *b)* spion

LIMINAIRE [l imen] *a* pus înaintea unei
cărți

LIMITABLE *a* ce poate fi limitat

LIMITATIF, IVE *a.* limitativ, mărginitor

LIMITATION [l i] *f* limitare, mărginire

LIMITE [l limitis] *f* limită, margine, hotar.

LIMITÉ, E *a* limitat, mărginit

LIMITER [l limitare] *v* a limita *a)* a mă-
rșini, *b)* *fig* a pune stavilă.

LIMITROPHE [l i] *a* limitrof, mărginaș, pe
limită

LIMNÉE (lim-né) *f* melc cu smârcuri

LIMON [l limus] *m* 1 nămol, 2 *fig* noroiu

LIMON *m* 1 hulubă, crac la oiște, 2 bu-
cata de lemn sau de piatră care susține trep-
tele și balustrada unei scări

LIMON *m* lămâie (zemoasă)

LIMONADE *f* limonadă [V Suplimentul]

LIMONADIER, ÈRE *s* 1 vânzător de li-
monadă, 2 cafegiu.

LIMONAGE *m* îngrășatul pământului cu
nămol

LIMONÈNE *m* carbură de hidrogen

LIMONEUX, EUSE *a* plin de nămol

LIMONIER *m* lămâiu.

LIMONIER *a* și *s* (cal) înhamat la hulude

LIMONIERE *f* 1 hulubele carului, 2 că-
ruță cu proșap cu două hulube.

LIMONITE *f* limonită (mineral).

LIMOSELLE *f.* *Bot* canaru-bălțu.

LIMO(U)SINAGE *m* zidărie din pietriș și
tencueală

LIMOUSIN, E *a* și *s* (locutor) din Limo-
ges || *m* lucrător zidar

LIMOUSINE *f* limuzină (automobil închis)

|| *f* sarică, pelerină ciobănească

LIMOUSINER *v* a zidi cu pietriș și tencueală

LIMPIDE (len) *a* limpede

LIMPIDITÉ (len) [l limpiditas] *f* limpe-
zime, limpeziciune

LIMURE *f* 1 pilire, 2 pilitură

LIN [l linum] *m* 1 în, 2 pânză de în *être*
ôtre de lin, a fi îmbrăcat în pânză de în

LINACÉ, E *a* ca inu

LINAIGRETTE *f* *Bot* bumbăcarică

LINAIRE *f* *Bot* în(ă)riță, buruiună de în

LINCEUL [l linteolum] *m* linteolu, giulgiu

LINDOR *m* 1 șapte de caro (la jocul în
cărți numit *nain jaune*), 2 jocul însuș

LINÉAIRE [l linearis] *a* linear *a)* privitor
la linii, *b)* prin linii, *c)* *mesures linéaires*, mă-
suri de lungime, *d)* *feuilles linéaires*, frunze
înguste și lungi

LINÉAL, E *a* 1 lineal, în linie, 2 *Jur* în
ordine, rudeniei

LINÉAMENT [l lineamentum] *m* 1 linia-
ment, trăsătură, 2 prima schiță

LINETTE *f* sămânță de în

LINGE [l lineum] *m* 1 rufe, rufărie, albi-
turi *gros linge*, rufăria de pat, de masă, etc ,
linge fin, *menu linge*, gulere, manșete, batiste,
etc , *changer de linge*, a se primi, 2 cărpă
la tête enveloppée de linges, cu capul înfășurat
în cărpe [V Suplimentul]

LINGER, ÈRE *a* vânzător sau lucrător de
albituri || *f* 1 cusătoreasă de albituri, 2 în-
grijitoare de albiturile unei case, madamă.

LINGERIE *f* 1 rufărie, negoț cu albituri,
2 odare pentru albituri.

LINGETTE *f* (†) flanelă ordinară

LINGOT *m* 1 drug de metal topit, lingou,
2 proiectil cilindric, 3 *Tip* albitură (bucăciță
de metal care se pune în spațiile albe dintre
litere).

LINGOTIÈRE (sz) *f* tipar în care se topește
metalul în droguri

LINGUAL, E (gu) [l i] *a* 1 al limbei *muscle*
lingual, mușchiul limbei, 2 consoană care se
pronunță cu limba

LINGUATULE (gu) *f* vierme parazit ce tră-
ește pe căile respiratorii ale unor vertebrate

LINGUET (ghé) *m* stalp de fier în semi-
arc, opritor al macaralei (ca să nu devieze)

LINGUIFORME (ghu-i) *a* în formă de limbă

LINGUISTE (ghu-ist) *m.* lingvist.

LINGUISTIQUE (ghu-ist) *f* lingvistică, stu-
diul comparativ al limbilor

LINIER, ÈRE [lin] *a* a inului, de în

LINIÈRE *f* iniste, câmp de în

LINIMENT [l linimentum] *m* oblojeală

LINITION [l i] *f* ungere

LINOGRAPHE [gr] *f* scriere, tipărire pe
pânză

LINOLÉUM (om) [l i] *m* linoleum (țesătură
impermeabilă).

LINON [ln] *m* linon, pânză de in foarte fină

LINOT *m*, **LINOTTE** *f* 1 cânepar, pietroșel cânepiu (pasăre), 2 *fig tête de linotte*, gogoman

LINOTYPE [gr] *f* linothip (mașină de zețuit și de turnat litera în rânduri întregi)

LINTEAU *m* pragul de sus (al ușei), grinda deasupra (unei ferestre)

LION, ONNE [l leo] 1 *s* leu, *fig la part du lion*, partea cea mai mare, 2 *fig a)* leu-paraleu, viteaz, *b)* june elegant || *f* 1 leoaică, 2 tânără elegantă

LIONCEAU *m* puru de leu

LIOUBE *f* tăietură în un lemn

LIPOME [l-gr] *m* umflătură provenită dintr-o hipertrofie a grăsimii.

LIPOTHYMIE [gr] *f* *Med* (?) leșin.

LIPPE [g] *f* buza de jos prea groasă, *fam faire la lippe*, a se bosumflă

LIPPEE *f* 1 (?) o gură plină, îmbucătură, 2 *fam franche lippée*, masă strașnică pe gratis, *chercheur de franchises lippées*, lingău, 3 *fig plească*, chilipir *une bonne lippée*, un chilipir *fam*, o bucăciță bună

LIPPITUDE [l lippitudo] *f* zgâbârdă

LIPPU, E *a* buzat, cu buze groase

LIQUATION (ku-a) [l] *f* despărțirea la foc a unui metal fuzibil de unul mai puțin fuzibil cu care eră aliat

LIQUÉFACTION (kă) [l] *f* liquefiere, prefacere în lichid

LIQUÉFIABLE (ke) *a*. liquefiabil, ce se poate prefaca în lichid

LIQUÉFIER (ke) [l liquefacere] *v* a liquefiă, a prefaca în lichid, a topi

LIQUEUR (keur) [l liquor] *f* 1 lichior, băutură spirtoasă, 2 hicoare

LIQUIDABLE (ki) *a* lichidabil, ce se poate lichidă

LIQUIDATEUR *m* lichidator

LIQUIDATIF, IVE *a* lichidare

LIQUIDATION *f* lichidare

LIQUIDE (ki) [l] *a* lichid *a)* curgător (în poezie), *la plaine liquide*, marea, *l'élément liquide*, apa, *b)* *argenti liquide*, bani peșin, bani ghiață, *c)* *consonnes liquides*, consoane, cari se pot combina cu alte consoane || *m* lichid *a)* substanță lichidă, *b)* băutură, *c)* zemuri din corp.

LIQUIDER (ki) [liquide] *v* a lichidă *a)* a determina exact, activul și pasivul (curva), a regulă socotelile, a răfui, *b)* a desface cu prețuri ieftine (marfa) || *Se liquider*, a se lichidă *a)* a-și plăti datorniile, *b)* a vinde tot, *c)* *fam* a se arunca în apă

LIQUIDITÉ (ki) [l liquiditas] *f* lichiditate, starea lichidă

LIQUEUREUX, EUSE (ko) *a*. ca lichioru, dulce (și tare).

LIQUORISTE (ko) [l liquor] *m* fabricant, vânzător de lichioruri.

LIRE [l legere] *v*. a citi; *lire la musique*, a descifra cu ușurință un cântec [V. Supl.]

LIS (lis) [l hius] *m*. 1. crin, *teint de lis*, obraz ca laptele, 2. Blaz. *les fleurs de lis*, (cei

trei crini), armele regilor Franței, *le royaume des lis*, Franța.

LISAGE *m* probarea unui desen pentru țesături

LISE *f* nisipul mișcător (de pe malul mării)

LISERAGE *m* bordură cu un fir de aur, de argint, de mătase, etc (a unui desen de broderie)

LISERÉ *m* chenar (la haine)

LISERER *v* a bordă *a)* cu un fir de aur, etc, *b)* cu chenare

LISERON [lis] *m* *Bot* volbură, forfecari, rochița rânduneli, zorele

LISÉT *m* *Bot* cupa-vacei

LISETTE *f* 1 subretă intrigantă și șireată, 2, femeie din popor veselă și ușuratică

LISEUR, EUSE [lire] *s* cititor || *m* cuștaș pentru hârtie (de pus la o pagină)

LISIBILITÉ *f* putința de a fi citit

LISIBLE *a* lizibil *a)* ușor de citit, *b)* ce se poate citi, etc

LISIBLEMENT *adv* în mod lizibil, citeț, așa ea să se poată citi

LISIÈRE *f* 1 bată, chenar; 2 margine (la un câmp), 3 brâu (pentru copii cari încep să meargă), *fig mener quelqu'un par la lisière*, a duce de nas pe cineva, *marcher sans lisière*, a nu avea nevoie de ajutor.

LISSAGE *m* netezitul, schvisitul

LISSE *a* neted și lucios || *m* netezime.

LISSE *f* *Mar* 1 stinghie de fier slujind ca sprâncitoare, 2 brâu de lemn

LISSE, E *a* netezit, schvisit || *m* zahăr legat (prin fierbere)

LISSEZ [lisse] *v* 1 a netezi, a schvisi, 2 a zaharisi (un fruct), 3 *Mar* a prevedea cu stinghin

LISSEUR, EUSE *s* netezitor, schvisitor

LISSEUSE *f* mașină pentru netezit

LISSOIR *m* unealtă pentru schvisit

LISTE *f* listă, însemnare, pomelnic *liste civile*, veniturile acordate unui Suveran de Constituție

LISTEL, LISTEAU, LISTON *m* 1 *Arh* ciubuc mic în formă de vargă, 2 bucată de lemn pentru repararea catarturilor, 3 cercul din jurul conferinței (la monete)

LIT [l lectus] *m* 1 pat *lit de noyer*, pat de nuc, *lit de sangle*, pat portativ, *lit de camp*, pat soldădesc, *garder le lit*, a zăcea bolnav în pat, *à son lit de mort*, pe patul morții, 2. așternut *un lit de gazon*, un așternut de iarbă, *un lit de plume*, un așternut de puf, *faire lit à part*, a dormi separat, singur în pat, *être au lit*, a fi culcat, *faire le lit*, a face patul; *prov comme on fait son lit on se couche*, cum îți vei așterne așa vei dormi, 3 *fig căsătorie enfant du premier lit*, copil din prima căsătorie; 4 matcă albă, *le lit de la Seine*, albia Senei; 5, pătură, strat *lit de pierre*, strat de piatră, 6 direcțiune (din cotro bate); *lit du vent*, direcțiunea din cotro bate vântul, 7. *lit de justice* *a)* scaunul regelui la ședințele parlamentului; *b)* ședințele parlamentare prezidate de rege

LITANIES [l-gr] *f* 1 *pl.* litani, rugăcuni

cu pomelnic de sfinți, ectenie, 2 *fig* pomelnic, enumerare lungă, *c'est toujours la même litanie*, e veșnic acelaș cântec

LITEAU *m* 1 dungă colorată (în albiturile de masă), 2 drug de lemn (care sprijină o măsută), 3 viziunea de peste zi (a lupului)

LITÉE *f* culcuș de animale

LITERIE *f* așternut de pat

LITHARGE [gr] *f* litargir, protoxid de plumb topit și cristalizat în foi

LITHARGÉ, **E** *a* (†) cu litargir

LITHIASÉ, **LITHIASIE** [gr] *f* formațiune de piatră, de nisip (în organism)

LITHINE *f* oxid de litium

LITHIUM (*om*) *m* litium (metal alcalin)

LITHOCOLLE [gr] *f* ciment din rășină și cărămidă pisată (a pietrarilor)

LITHOCROME (*kro*) *m* lucrător de litocromie, **LITHOCROMIE** (*kron*) [gr] *f* litocromie, arta de a colora (stampe, etc)

LITHOGLYPHIE [gr] *f* litoghif, arta de a

gravă pe pietre prețioase

LITHOGRAPHE [gr] *m* litograf

LITHOGRAPHIE [gr] *f* litografie *a*) arta de a gravă desenuri pe piatră, *b*) atelier de gravat desenuri pe piatră

LITHOGRAPHIER *v* a litografia, a gravă pe piatră

LITHOGRAPHIQUE *a* litografic

LITHOÏDE (*do-ïd*) [gr] *a* care are înfățișarea pietrei

LITHOLOGIE [gr] *f* litologie *a*) cunoștința pietrelor, *b*) tratat asupra pietrei sau nisipului din organism

LITHOLOGUE (*log*) *m* litolog, cunoscător de pietre

LITHOPHAGE [gr] *a* litofag, care roade piatra (ex. scoici)

LITHOPHANIE [gr] *f* procedeu prin care se capătă transparența aparentă în porțelan, etc

LITHOPHYTE [gr] *m* producție maritimă pietroasă de formă arborescentă

LITHOTOME [gr] *m* unealtă cu care se face extragerea pietrei (din organism)

LITHOTOMIE [gr] *f* *Chir* extracția pietrei din bășică

LITHOTOMISTE *m*. chirurg care operează piatra din bășică

LITHOTRITEUR *m* unealtă de sfărâmat piatra în bășică

LITHOTRITIE (*si*) *f* *Chir* sfărâmarea pietrei în bășică

LITHOTYPOGRAPHIE *f* litotipografie, atelier de tipografie și litografie

LITHUANIEN, **ENNE** (*ên*), *a* și *s* litean, lituan din Lituania || *m* limba liteană, lituană

LITIÈRE (*ti*) [lit] *f* 1 literă, pațașcă, 2 așternut de paie, fig. *être sur la litière*, a zăcea. *faire litière de* *a*) a risipi (un lucru), *b*) a nu face caz, a disprețui

LITIGANT, **E** *a* care pledează.

LITIGE [i litigium] *m* litigiu, *a*) contestație judiciară, proces, *b*) contestație

LITIGIEUX, **EUSE** *a* litigios *a*) care poate fi contestat, *b*) gâlcivitor

LITISPENDANCE [i litis, pendere] *f* timp în care un proces e pendinte

LITISDÉCISOIRE (*us*) *a* (proces) care se termină prin jurământ în lipsă de alte probe

LITORNE *f* Zool cocoșar

LITOTE [gr] *f* *Ret* litotă, figură prin care se zice puțin dar se înțelege mult

LITRE [gr] *m* litru

LITRE *f* (†) bandă neagră ornată cu armurile unei familii senoriale (zugrăvită în biserică)

LITRON *m* 1 a 16-a parte dintr'o banifă, 2 *pop* litru de vin

LITTÉRAIRE [i litterarius] *a* literar *le monde littéraire*, *la gent littéraire*, literați

LITTÉRAIREMENT *adv* sub raportul literar

LITTÉRAL, **E** [i] *a* literal *a*) vorbă cu vorbă, *b*) literar *l'arabe littéral*, araba literară, *c*) *Alg* exprimat în litere. *grandeurs littérales*, mărimi exprimate în litere

LITTÉRALEMENT *adv* literalmente 1 cu desăvârșire, 2 vorbă cu vorbă

LITTÉRATEUR *m* literat

LITTÉRATURE [i] *f* literatură

LITTORAL, **E** [i] *a* litoral, dela un țărm || *m* litoral, țărm

LITTORINE *f* litorină (molusc)

LITURGIE [gr] *f* 1 liturghie, 2 (la vechii Greci) serviciu public

LITURGIQUE *a* de liturghie

LITURGISTE *m* scriitor asupra liturghiei

LITUUS (*us*) [i] *m* bățul încovoiat al augurilor romani

LIURE [hier] *f* frânghia cu care se leagă poverile în căruță

LIVAROT *m* brânză de Livarot (Calvados).

LIVÈCHE *f* *Bot* buruiiană de lungoare, leuștean

LIVIDE [i] *a* livid, vânt, plumburu, ca pământul

LIVIDITÉ *f* lividitate, învineșeală, colorarea plumbului

LIVIE *f* muscă de bălți

LIVRABLE *a* ce se poate predă.

LIVRAISON [livrer] *f* 1 predare (a unei mărfi), 2 făscioară

LIVRE [i liber] *m* 1 carte, fig *parler comme un livre* *a*) a vorbi cu multă pricepere, *b*) a vorbi cu multă ușurință *le livre du monde*, contactul cu lumea, 2 registru, condică *livre de comptes*, registru de socoteți, *le grand livre*, cartea mare, registrul mare (cu toate socotelile), *livre du bord*, registru cu mărfurile (unei corăbii) || loc *adv* *à livre ouvert*, pe nepregătite, cu multă înlesnire [V Suplimentu]

LIVRE [i libra] *f* 1 livră (unitate de măsură cam de ½ kilogram), *vendre à la livre*, a vinde cu ocaua, 2 franc (în expres) *avoir vingt mille livres de rente*, a avea douăzeci de mii de franci venit, *au marc la livre*, fiecărui după meritul său

LIVRÉE *f* 1 livrea, hană de servitor, 2 servitorimea (unei case boierești), 3 *fig* semn deosebitor, pecete *la livrée de la misère*, pecetea mizeriei, 4 perni, penele (unor animale).

LIVRER [l liberare] *v* 1 a pîda (mîrfuri), 2 a da pe mîna (cuiva) *livrer un coupable à la justice*, a da pe un vinovat pe mîna justiției, 3 a da *livrer (une) bataille*, a da o bătălie, *livrer à l'impression*, a da la tipar, *livrer en proie*, a da pradă, *livrer passage*, a lăsa să treacă, *livrer une ville au pillage*, a lăsa un oraș să fie pradat, 4 a părăsi, a lăsa în voia sa *livrer son âme à la douleur*, a se lăsa în voia durerii || *Se livrer*, 1 a se predă, 2 a) a se da, a b) a se da cu totul

LIVRET [l vre] *m* 1 livret a) cîrticică, b) cărțușă, condițiă, 2 livret (de muzică)

LIVREUR, EUSE *a* și *s* băiat, fată care aduce acasă mărfurile cumpărate || *f* trăsura care aduce clientilor mărfurile acasă

LIXIVIATION [l lixivium] *f* spălătul cenușei pentru a extrage părțile solubile

LIXVIEL, ELLE *a* obținut prin spălătul cenușei

LIZARIQUE *a* *m* (acid) din esența roabei

LLANO *m* idem, câmpie imensă de vegetație ieboasă (în America de Sud)

LLOYD (lo-id) *m* lloyd, nume de companii maritime sau de asigurare

LOBE [gr] *m* lob a) partea rotunzită și ieșită în afară a unui organ, b) bărbia (urechi), c) *Bot* tăieturi largi și rotunzite (la unele frunze)

LOBÉ, E *a* cu mai mulți lob

LOBÉLIE *f* lobelia, plantă de ornament cu suc lăptos, acru și veninos

LOBELIACÉES *f* *ph* familie de plante cu lobelia ca tip

LOBULAIRE sau **LOBULÉ, E** *a* în formă de lobul, de lob mic

LOBULE *m* lobul, lob mic

LOBULEUX, EUSE *a* divizat în lobi mici

LOCAL, E [l] *a* local a) dintr'un loc, b) *Med* mărginit la un singur organ, c) *couleur locale*, culoare locală, pictură exactă a locului timpului și a acțiunii (în operă) || *m* local

LOCALEMENT *adv* în mod local

LOCALISATION *f* localizare

LOCALISER *v* a localiza a) a face local, a fixa într'un loc, b) a da un caracter localnic

LOCALITÉ [l localitas] *f* localitate, loc anunt

LOCATAIRE [l locatarius] *m* locatar, chirias

LOCATEUR *m* proprietar care dă cu chirie

LOCATIF, IVE *a* locativ a) ce privește pe chirias *réparations locatives*, reparații cari privesc pe chirias, b) de închiriere, c) *Gram* relativ la loc || *m* locativ, caz care exprimă locul (ex în sancrită)

LOCATION [l] *f* locațiune a) închiriere, b) chirie, c) *bureau de location*, birou (teatral) pentru cumpărarea biletelor de cu zua

LOCATIS (ti) *m* *fam* 1 cal sau trăsura de piață, 2 casă sau cameră cu chirie

LOCH (lo-k') [angl] *m* log, unealtă de măsurat ulyeala corăbiei

LOCHAGE *m*. rafinare (a zahărului)

LOCHE *f* *Zool* grmdel, svîrlugă (pește)

LOCHER *v* 1 a se târî, târîși (potcoava), *fig il y a quelque jer qui loche*, e un clenciu aci, 2 a scutură *locher un arbre*, a scutură un pom

LOCK-OUT (a-ut) [angl] *m* înțelegere între patroni de a închide uzinele în caz de grevă

LOCOMOBILE *a* caie se poate mută din loc || *f* locomobilă, mașină cu aurii

LOCOMOBILITÉ *f* locomobilitate, puțința de a se mișcă d.n loc

LOCOMOTEUR, TRICE *a* locomotor, care operă mișcarea

LOCOMOTIF, IVE *a* care ține locomotiune

LOCOMOTILITÉ (ti) *f* puterea de a se mișcă

LOCOMOTION *f* locomotiune, mișcare, transportare dintr'un loc într altul

LOCOMOTIVE (ti) *f* locomotivă

LOCULAIRE *a* *Bot* cu mai multe despărțituri

LOCULICIDE *a* *Bot* (capsă) care se deschide dealungul liniei mediane

LOCUSTE [l] *f* 1 lăcustă, 2 răculeț

LOCUTION [l] *f* locuțiune, mod de a vorbi, expresiune

LODS (lo) *m* *pl* *lods et ventes*, dijma seniorului asupra moștenirilor

LOF [angl] *m* partea despre vînt (a corăbiei), *aller au lof*, a merge în direcția vîntului

LOFER *v* *Mar* a merge în direcția vîntului

LOGARITHME [gr] *m* logarithm, număr din o progresiune aritmetică corespunzând altuia din o progresiune geometrică

LOGARITHMIQUE *a* logaritmă

LOGE *f* 1 colibioară, 2 bordeiul unui pădurar, 3 odăie de portar, 4 celulă (pentru nebuni, arestați), 5 loje (la teatru), *fig être aux premières loges*, a avea cea mai bună ocazie de a vedea ceva, 6 loje, societate (a finansmasonilor)

LUGÉ, E *a* care șade în, cu locuință

LOGEABLE (jabl') *a* de locuit

LOGEMENT [logel] *m* 1 locuință, casă, 2 cuartir, cuartiruire

LOGGER [loge] *v* 1 a locui, a ședeă, a sta *loger chez soi*, a ședeă în casele sale, 2 a găzdui *loger des amis*, a găzdui prieteni, *fig loger le diable dans sa poche*, a fi tuif în buzunar, a fi lefter de parale, *toutes les folies qu'un cerveau peut loger*, toate nebuniile pe cari un creier le poate primi, 3 a da cvartur, a cvarturui *loger des soldats*, a cvarturui soldați, 4 a așeza *ne savoir ou loger ses livres*, a nu ști unde să-și așeze, să-și pună cărțile, 5 *fig* a băgă, a vîrî *il lui logea une balle dans la poitrine*, îi vîrî un glonte în piept, 6 a închiria (odăi, etc) || *Se loger*, 1 a lua casă, 2 a sta în gazdă, 3 *fig* a se înfige, a intra [Se conjugă ca *arranger*]

LOGETTE *f* loje mică

LOGEUR, EUSE *s* închirietor de odăi mobilabile, gazdă, găzduitor

LOGICIEN, ENNE *s* logician a) cel ce se ocupă cu logica, b) cel ce raționează cu metodă

LOGIQUE [gr] *f* logică *a*) știința raționării juste, *b*) uvră de logică, *c*) dispoziție spre raționare justă, *d*) raționament, metodă *cel courage manque de logique*, carte căreia îi lipsește metoda, *e*) *fig* mod particular de a raționa || *a* logic, just, conform logicii

LOGIQUEMENT *adv* conform logicii

LOGIS *m* 1 locuință, casă *corps de logis*, partea de căpetenie a unei case, *fig la folle du logis*, imaginația, 2 *marchal des logis*, sergent de cvartier

LOGISTE *m* artist (pictor sau sculptor) admis a concura, a intra în camera de lucru (la Bele-Arte)

LOGOGRAPHE [gr] *m* (la vechii Greci) 1 prozator, istoric, 2 scriitor de pledoarii pentru alții, 3 (†) stenograf

LOGOGRAFIE [gr] *f* scrierea repede ca și vorba, stenografie

LIGOGRIPIE [gr] *m* logograf *a*) ghicitoare în litere, *b*) *fig* vorbire neînțeleasă

LOGOMACHIE [gr] *f* logomachie, ceartă de cuvinte

LOGOMACHIQUE *a* ce constă în ceartă de cuvinte

LOGOS (goss) [gr] *m* 1 (la Platon) divinitatea ca izvor al ideilor, 2 *Teol* Cuvântul (a doua persoană a Treimii)

LOI [l] *legem* || 1 lege *homme de loi*, legist, *donner la loi, faire la loi à quelqu'un*, a prescrie cuiva ce are să facă, a-i porunci *se faire une loi de*, a-și impune, a-și lua asupra-și de a, a-și face datoria de a, *prendre loi de quelqu'un*, a se supune cuiva, *n'avoir ni foi ni loi*, a nu avea nici un Dumnezeu, nici un căpătâi, *être sous les lois, subir la loi, recevoir la loi de quelqu'un* *a*) a fi sub talpa cuiva, *b*) a fi devotat cu totul cuiva, 2 drept *la loi du plus fort*, dreptul celui mai tare, 3 putere, autoritate *faire loi*, a stăpâni, a domni, a avea tăcere.

LOI [alo] *m* titlul monedelor

LOIN [l] *longe* *adv* departe, *fig aller loin*, *a*) a dura mult timp, *b*) a ajunge departe, *c*) a propăși, *revenir de loin*, a scăpa dintr-o boală grea, *voir de loin*, a fi foarte prevăzător, *être loin de son compte*, a fi înșelat în socotelile, în speranțele sale || *loc adv de loin*, de departe, din depărtare, *je vous vois venir de loin*, te înțeleg ce vrei, *de loin en loin*, *a*) din distanță în distanță, *b*) din când în când, *de bien loin*, de foarte departe, *au loin*, departe, în depărtare || *loc prep loin de*, departe de, *loin de la*, din potrivă, prov *loin des yeux, loin du cœur*, ochii ce nu se văd se uită, *a beau mentir qui vient de loin*, cine a călătorit multe munciuni mai spune || *loc conj du plus loin que, d'aussi loin que* *a*) din depărtare, *b*) cât de departe

LOINTAIN, *E* a depărtat || *m* 1 depărtare, 2 (în pictură) efecte de depărtare

LOIR *m* hârciog (chițcan care rămâne amorțit toată iarna), *dormir comme un loir*, a dormi buștean

LOISIBLE *a* permis, îngăduit

LOISIR [l] *licere* *m* 1 moment de libertate, răgaz; 2 timp *j'ai tout le loisir de répondre*,

am tot timpul spie a răspunde || *loc adv. à loisir, tout à loisir*, pe îndelete, după poftă, *être de loisir*, a nu avea ce face

LOLIACÉES *f* *pl* fel de graminee cu neșgîna ca tip

LOMBAGO *m* *V* *lumbago*

LOMBAIRE (lon) *a* lombar, de șale

LOMBARD, *E* (lon) *a* și *s* lombard (ocultor din Lombardia) || *m* limba lombardă

LOMBES (lonb') [l] *lumb* *m* *pl* șale, șolduri

LOMBRIC (lon-brik) [l] *lumbicus* *m* rămad de ploaie

LOMBRICAL, *E* (lon) *a* (mușchi cei mici) dela mână și dela picior

LOMBRICIDÉS (lon) *m* *pl* familie de viermi înelași cu răma de ploaie ca tip

LOMBRICOIDE (lon-bri-ko-ide) *a* care seamănă cu răma de ploaie

LOMBRICULE (lon) *m* vierme din nămolul pârânelor

LOMENTACÉ, *E* [l] *lomentum* *a* cu despărțitură transversale (fructul)

LONDONIEN, *ENNE* [London] *a* londonian, din Londra

LONDRES (ess) *m* londres, țigară de Havana (pentru Londra)

LONDREN, **LONDRES** *m* imitație de postav ușor englez (fabricat în Provence, etc)

LONG **LONGUE** (lon, long') [l] *longus* *a* 1 lung, 2 îndelungat *duranti de longues années*, timp de ani îndelungați, 3 încet, plictisitor *long à s'habiller*, încet la îmbrăcare, *que vous êtes long!* ce încet mai umbli!, 4 *sauce longue*, sos prea subțire, 5 *loc avoir les dents longues*, a fi hămesit de foame, *avoir les bras longs*, a fi a tot puternic || *m* lungime, lung *dix metres de long*, lung de zece metri, *prendre le plus long* *a*) a apuca drumul cel mai lung, *b*) a se servi de mijloacele cele mai slabe, *scieur de long*, jogărar, *loc en savoir long*, *a*) a ști multe (despre ceva), *b*) a fi șiret *tomber de son long*, a cădea cât e de lung, în lungul său, *fam en dire bien long*, a spune multe (asupra unui lucru) *tenir de long*, a o șterge, *fig a târăgână, en donner du long et du large à quelqu'un*, a da o bătaie strașnică cuiva || *loc adv de long en large*, în lung și în lat (*tout*) *du long*, (*tout*) *au long* *a*) fără încetare, *b*) cu deamănuntul, pe larg, *être tout du long dans un livre*, a figura cu deamănuntul într-o carte, *en donner tout du long à quelqu'un* *a*) a da o bătaie strașnică cuiva, *b*) a-și bate joc de cineva, *à la longue*, cu timpul, la urma urmelor, *de longue main*, de demult || *prep le long de*, dealungul, *tout du long de la journée*, toată ziua, cât e ziua de mare

LONGANIMITÉ [l] *longanimitas* *f* îndelungă răbdare.

LONG-COURBIER *m* și *a* 1 (corabie) care face curse lungi, 2 elev care se prepară pentru examenul de căpitan de curse lungi

LONGE [l] *lumbus* *f* bucată de carne dela șale (între josul umerilor și coada)

LONGÉ [l] *longus* *f* prigon, curea de legat (un cal)

LONGER [long] *v* 1 a merge dealungul
longer une cote, a merge dealungul unui ţarm,
2 a se întinde dealungul

LONGERON *m* grindă sprijinitoare

LONGEVITÉ [l longevitas] *f* longevitate,
viaţă lungă

LONGICAULE *a* cu tulpina lungă

LONGICORNE *a* cu coarne lungi

LONGIMÈTRE *m* metru de luat măsură

LONGIMÉTRIE *f* măsurarea lungimilor între
puncte de care nu te poţi apropia

LONGIPENNE *a* cu aripi lungi || *pl* pă-
sări cu sbor puternic

LONGIROSTRE *a* cu cioc lung

LONGITUDE [l longitudo] *f* longitudine,
departarea dela meridianul unui loc la meri-
dianul ales ca punct de plecare

LONGITUDINAL, **E** *a* longitudinal, întins
în lungime

LONGITUDINALEMENT *adv* în lungime

LONG-JOINTÉ, **E** (*lon*) *a* cu chişta prea
lungă (un cal)

LONGRINE *f* *V* *Longuerune*

LONGTEMPS (*lon-tan*) *adv* mult timp, multă
vreme

LONGUE *f* silabă sau vocală lungă || loc
adv *à la longue*, la urma urmelor

LONGUEMENT (*long-man*) *adv*, un timp
îndelungat, îndelung, prelung

LONGUERINE *f* traversă

LONGUET (*ghe*), **ETTE** *a* *fam* lungăreţ,
lungueţ

LONGUEUR (*gheur*) [long] *f* 1 lungime, 2
fig încetineală, târăgănire *les longueurs de*
la justice, înceteneala judecării, *urer (trainer)*
en longueur *a*) a dură prea mult, a merge
prea încet (un proces), *b*) a târăgăni, 3
pasaş prea lung (într-o lucrare) [*V* Supli-
ment]

LONGUE-VUE [long] *f* telescop

LOOCH (*lok*) [ar] *m* doftorie dulce (care
se iea prin gură)

LOPHORANCHES *m* *pl* peşti osoşi (de
nemancat)

LOPIN *m* bucată *lopin de terre*, petec de
pământ

LOQUACE (*ku-ass*) [l loquax] *a* limbut,
vorbăreţ

LOQUACITÉ (*ku-a*) [l loquacitas] *f* limbuşe,
turmală de gură

LOQUE (*lok*) *f* sdreanţă, petec

LOQUELE (*ku-el*) [l loquela] *f* 1 potop de
cuvinte, poliloghie, 2 uşurinţă banală de a
vorbi

LOQUET (*ke*) *m* clanţă

LOQUETAU (*lok-to*) *m* clanţă mică

LOQUETER (*lok-te*) *v* a deschide ridicând
clanţa [Se conjugă ca *jeter*]

LOQUETEUX, **EUSE** (*k*) [loque] *a* în sdrenţe

LOQUETTE *f* bucăciică, peticel

LORANTHACÉES *f* *pl* Bot familie de para-
ziţi cu vâscul de stejar ca tip

LORANTHE [gr] *f* vâsc de stejar.

LORD (*lor*) *m* lord

LORD-MAIRE (*lor*) *m* primarul Londrei

LORDOSE *f* încovoierea anormală a co-
loanei vertebrale lombare

LORETTE *f* cocotă elegantă

LOGNADE *f* ochiadă

LOGNER *v* 1 a privi pe furis, cu coada
ochiului, a alunca ochiade, 2 *fig* a pune ochii
(pe ceva) *logner une place*, a pune ochii pe
o slujbă, 3 a privi cu lorneta, a binocla

LOGNERIE *f* 1 privire pe furis sau cu
coada ochiului, 2 priviri dese cu binoclu, bi-
noclare

LOGNETTE *f* lornetă, binoclu

LOGNEUR, **EUSE** *s* 1 *fam* cel ce priveşte
pe furis sau cu coada ochiului, aruncător de
ochiade, 2 cel ce priveşte cu binoclu

LOGNON *m* 1 lornion, ochelari pe nas,
2 monoclu

LORIOT *m* 1 grangur, pişcă'n flori (pasăre),
2 *compere loriot*, ulcior la ochi

LORRAIN, **E** *a* din Lorena

LOBS [l illa hora] *adv* atunci, *dès lors*, de
atunci, *depuis lors*, din acel moment, *pour*
lors, în acest caz, atunci || loc *prep* *lors de*,
în timpul, pe vremea, *lors même que*, chiar şi
când, chiar atunci când

LOBSQUE *conj* (pe timpul) când

LOSANGE *m* 1 romb, 2 *Blaz* fier de lance

LOSANGÉ, **E** *a* 1 în romburi, 2 *Blaz* aco-
perit cu lănci

LOSANGER *v* a împărţi în romburi [Se
conjugă ca *arranger*]

LOSANGIQUE *a* în formă de romb

LOSSE *f* burghiu

LOT *m* 1 lot, parte, 2 parcelă (de teren),
porţie, cantitate, rămăşiţă, 3 lot, câştig (la
loterie) *le gros lot*, lotul cel mare, 4 *fig* soartă
la misère est son lot

LOTÉRIE *f* 1 loterie, 2 *fig*. afacere sau
chestiune de noroc

LOTI **E** *a* *être bien loti*, mal loti, a fi favo-
rizat, persecutat de soartă

LOTIER (*ti*) *m* lotus (plantă), *lotier d'E-*
gypte, nufăr, *lotier pourpre*, dungăţea, *lotier*
des marais, ghizderu-mare

LOTION [l] *f* 1 spălare, spălătură, 2 li-
chid pentru spălat *lotion capillaire*, lichid de
spălat părul

LOTIONNER *v* a spăla, a face loşuni.

LOTIR (*tur*) [lot] *v* 1 a împărţi în loturi,
în bucăţi, 2 a pune în stăpânirea unui lot,
3 a alege

LOTISSEMENT (*tus*) *m* împărţire în loturi,
în bucăţi

LOTO [it] *m* loton (un joc)

LOTOS (*toss*) *m* *V* *lotus*

LOTTE *f* mihalţ, molăş (peşte)

LOTUS (*tüss*) [l gr] *m* lotus, nufăr, *fig*
manger du lotus, a pierde memoria.

LOUABLE *a* lăudabil, de lăudat.

LOUABLEMENT *adv*. în mod lăudabil, cu
laudă

LOUAGE [louer] *m* 1 închiriatul; *à louage*,
cu chirie, *de louage*, (de) închiriat, 2 chirie

LOUANGE *f* laudă, *fig. chanter (célébrer)*
les louanges de, a lăuda gloria, meritul (cuiva)

LOUANGER *v* a aduce laude (curva) [Se conjugă ca *arranger*]

LOUANGEUR, EUSE *s* lăudător

LOUCHE [l lus a] *a* 1 chioraş, chiondărăş, cruciş, 2 nesincer, care dă de bănuît *conduite louche*, purtare care dă de bănuît || *m* ceva turbure, nelimpede, nesincer *il y a du louche dans cette affaire*, e ceva turbure în această afacere

LOUCHE *f* polonic

LOUCHEMENT *m* uitătură chiorăşă

LOUCHER *v* a se uita chioraş [V Suplim]

LOUCHERIE *f* obicei de a se uita chioraş

LOUCHET *m* hârleţ îngust

LOUCHEUR, EUSE *s* cel ce se uita chioraş, cruciş

LOUCHIR *v* a-şi pierde limpezimea (lichid)

LOUER [l laudare] *v* 1 a lăuda, 2 a slăvi *louer Dieu*, a slăvi pe Domnul || *Se louer*, 1 a se lăuda, 2 *se louer de*, a fi mulţumit de, a fi încântat de

LOUER [l locare] *v* a închiria (=a da, a lua cu chirie), *a louer*, de închiriat

LOUEUR, EUSE *s* închirieretor

LOUEUR, EUSE *s* lăudător

LOUGRE [angl] *m* lugru, corăbioară cu trei catarturi

LOUIS (lu-i) *m* piesă de aur de 20 lei, *louis d'or*, napoleon, pol

LOUISE-BONNE *f* pară mălăiaşă Pl *des lousises-Bonnes*

LOULOU *m* căţel flocoş

LOUP (lu) [l lupus] *m* lup, *marcher à pas de loup*, a umbla pe vârful degetelor, *hurler avec les loups*, a face ce fac ceilalţi, *froid de loup*, frig strânic, *tenir le loup par les oreilles*, a fi în mare încurcătură, a nu şti ce să faci, *être connu comme le loup gris blanc*, a fi cunoscut ca un cal breaz, *avoir vu le loup* *a*) a avea guturaru, *b*) a fi păşit ceva, *c*) a-şi fi pierdut nevinovăţia, *être au vieux loup*, a fi îmbătrânit, *entre chien et loup*, pe înserate, prov *les loups ne se mangent pas entre eux*, corb la corb nu scotea ochii, *le loup mourra dans sa peau*, lupul părul îşi schimbă, dar năravul ba, *quand on parle du loup, on en voit la queue*, vorbeşti de lup şi lupul e la uşă, 2 *loup de mer* *a*) (un fel de) focă, *b*) bătrân marinir, 3 *tête de loup*, bidineă, 4 *saut de loup*, şant larg (la marginea unui parc) [V Suplementu]

LOUP-CERVIER [l cervarius] *m* 1 râsul (animal), 2 *fig* hrăpitor, cămătar

LOUPE [l lupa] *f* 1 umflătură, cucuru, 2 nod, ciot (la arbori), 3 lupă ochean care măreşte obiectele [V Suplementu]

LOIPEUX, EUSE *a* cu noduri

LOUP-GAROU *m* 1 varcolac, pricolieru, 2 *fig* om morăţinos, ursuz Pl *des loups garou*

LOURD, E [l lundus] *a* 1 greu, 2 greu de mîstuit *aliments lourds*, 3 greu *esprit lourd*, 4 coplesitor, cu zădui *temps lourd*, vreme cu zăduf, 5 *lourde faute* (sau *bévue*), greşeală grosolană, 6 *formes lourdes*, forme scunde ş grase

LOURDAUD, E [lourd] *s* 1 om greu, 2 bătăran

LOURDEMENT *adv* 1 greu, 2 greu, cu stângăcie, 2 *fig* bătărăneşte, prosteste

LOURDERIE *f* bătărănie

LOURDEUR *f* 1 greutate, 2 bătărănie *la lourdeur de son ton*

LOURE *f* 1 cîmpoiu, 2 danţ ușor țărănesc

LOUBER *v* (†) a marca prima notă a fiecărui timp mai mult decît a doua

LOUSSEAU, LOUSSET LOUSSEC *m*, **LOUSSE** *f* gaură în fundul unei corăbi pentru a pompa apa

LOUSTIC (suk) [g] *m* pop şugubăi, hătru bun de glume

LOUTRE [l lutra] *f* 1 lutru, vidră, 2 blană de lutru

LOUVA(R)T *m* lup de 4—5 luni

LOUVÉ [l lupa] *f* 1 lupoacă, 2 unealtă pentru ridicatul pietrelor

LOUVER *v* a ridica cu unealta *louve*

LOUVET, ETE *a* de colorarea părului lupului (cal)

LOUVETEAU (luc) *m* puu de lup

LOUVEIFE *v* a lăta (lupoaca) [Se conjugă ca *jeter*]

LOUVETERIE (v-i') *f* 1 personal pentru vânătoarea de lupi, 2 vânătoare de distrugere a lupilor, 3 loc de stat al personalului

LOUVETIER (lu-v'-i' ô) *m* (†) comandantul personalului pentru vânătoarea de lupi

LOUVIERS *m* postav dela Louviers

LOUVOYR [lof] *v* 1 a pluti în zigzag, 2 *fig* a ocoli [Se conjugă ca *employer*]

LOVELACE [angl] *m* seducător elegant, (iron) craiu

LOXODROMIE [gr] *f* 1 curbă ce descrie corabia urmând acelaşi vant, 2 curba trasă la suprafaţa unei sfere şi care taie toate meridianele sub acelaşi unghi

LOYAL, E (loa ya) [l legalis] *a* cum se cade, cinstit, sincer

LOYALEMENT (loa-ya) *adv* cinstit, sincer.

LOYALISME (loa ya) *m* credinţă în un regim

LOYALISTE (loa-ya) *a* credincios unui regim

LOYAUTÉ (loa-ya) [l legalitas] *f* cinste, bună credinţă, sinceritate

LOYER (loa-ye) [l locarium] *m* 1 chirie, 2 răsculată

LUBIE [l lubere] *f* fam capriciu, toană, năzbutie.

LUBRICITÉ [l lubricitas] *f* lubricitate, pornire spre desirău

LUBRIFIANT, E *a* care unge

LUBRIFICATEUR, TRICE *a* ungător.

LUBRIFICATION *f* ungere

LUBRIFIER *v* a unge (roţile unei maşini)

LUBRIQUE [l lubricus] *a* lubric *a*) pornit spre desirău, *b*) care excită la desirău

LUBRIQUEMENT *adv* în mod lubric

LUCANE *f* gen de insecte coleoptere cu rădaşca ca tip

LUCANIEN, ENNE *a* din Lucania

LUCARNE [l lucerna] *f* ferestruie în pod

LUCERNAIRE [l lucerna] *m* serviciul divin oficiat la lumina lămpilor

LUCIDE [l] *a* 1 lucid, lîmpede, luminos,

2 *somnambule lucide*, somnambulă ipnotizată care își dă epifect seama de ceea ce face

LUCIDEMENT *adv* cu luciditate

LUCIDITÉ *f* luciditate, limpezime

LUCIFER (*fer*) [l] *m* lucifer *a*) luceafărul dimineții, al serei, *b*) satana, *c*) *fig* diavol

LUCIFUGE [l] *lucis*, fugere] *a* care fuge de lumină

LUCIOLE [it] *f* hcuriciu

LUCRATIF, IVE [l] *a* lucrativ, care aduce câștig, bănos

LUCRATIVEMENT *adv* în mod lucrativ, bănește

LUCRE [l] *lucrum*] *m* 1 câștig, 2 câștig nesățios

LUETTE *f* omusorul (gurei)

LUEUR [l] *lucere*] *f* lumină slabă, licăreală

LUGUBRE [l] *a* lugubru, jalnic

LUGUBREMENT *adv* jalnic

LUI [l] *illic-huic*] *pron* 1 el, 2 lui, *lui-même*, el însuși

LUIRF [l] *lucere*] *o* 1 a luci, 2 a străluci a lumină *le soleil lui* soarele strălucește, *un nouveau jour va luire*, o zi fericită începe (pentru noi), *le soleil lui pour tout le monde*, toată lumea are dreptul la fericire, 3 a lucări [Se conjugă ca *nuire*]

LUISANT, E *a* lucitor, *ver luisant*, hcuriciu || *m* lustru [V Suplimentu]

LUMACHELLE [it] *f*. marmoră cu rămășițe de scoici, fosile

LUMBAGO (*lon*) *m* lumbago, durere de reumatism în șale

LUMIÈRE [l] *luminaria*] *f* 1 lumină, 2 lumina zilei *voir la lumiere*, a vedea lumina zilei, *fig commencer à voir la lumiere*, a se naște, *perdre la lumiere* *a*) a muri, *b*) a orbi *mettre en lumiere*, a pune în evidență, 3 lămânare, lampă *apporte une lumiere*, adu o lămânare, 4 *a*) inteligentă, cunoștință *avoir de grandes lumières*, a avea cunoștințe vaste, *n'avoir aucune lumière sur quelque chose*, a nu ști nimic despre ceva, *b*) deslusiri *fournir des lumières sur une affaire*, a da deslusiri într-o afacere, *c*) glorie, minune *c'est la lumiere de son siècle*, e minunea veacului, 5 *a*) gura (pe unde se dă foc unui tun), *b*) răsufătoare (la un flaut, la o orgă), *c*) orificiul (pe unde ies sau intră aburul unei mașini de aburi)

LUMIGNON (*mun-yon*) *m* 1 muc (de lămânare), 2 căpătău de fitil

LUMINAIRE *m* 1 luminatul (în biserică), 2 lumină, stea, 3 *pl* ochii, vederea

LUMINEUSEMENT *adv* în mod luminos, limpede.

LUMINEUX, EUSE [l] *a* 1 luminos, 2 *fig* limpat *esprit lumineux*, 3 limpede

LUMINOSITÉ *f* limpeziciune

LUMPS (*lomps*) [angl] *m* zahăr în bucăți de calitate inferioară

LUNAIRE [lune] *a* 1 al lunei, 2 lunar, *année lunaire* an lunar || *f* *Bo* lunărică

LUNAISSON *f* timpul dela o lună nouă la alta

LUNATIQUE [l] *a* 1 lunatic, supus la influența lunei, 2 *fig* zăpatc

LUNCH (*leung*) [angl] *m* lenș, al doilea dejun

LUNDI (*æn*) [l] *lunæ dies*] *m* luni, pop *faire le lundi*, a nu lucra luni

LUNE [l] *luna*] *f* 1 luna (planeta), *clair de lun*, lumina lunei, 2 *lună lune rousse* luna lui april, *lune de miel*, luna de miere (a căsătoriei), *vieilles lunes*, timpul trecut, 3 *fig* toamnă, capriji, *avoir des lunes*, a avea toane, *être dans sa bonne lune*, *dans sa mauvaise lune*, a fi bine dispus, rău dispus, 4 *pop* față grasă, rotundă, 5 *lune d'eau*, nenufăr alb, 6 *loc chercher la lune en plein jour*, a-si da osteneală zadarnică, *voulou prendre la lune avec ses dents*, a dori imposibilul, *demandeur la lune*, a cere imposibilul, *faire un trou a la lune*, a o șterge, a spăla pulna, *avoir la lune* (*un quart de lune*) *dans la tête*, a fi ticnit

LUNÉ, E *a* 1 în formă de semilună, 2 cu cercuri *bois luné*, lemn cu cercuri, 3 *fam* cu toane, 4 care a suferit influența lunei

LUNETIER (*ti é*) *m* fabricant sau negustor de ochelari

LUNETTE [lune] *f* 1 lunetă, ochean care mărește, *regarder par le gros bout de la lunette*, a vedea lucrurile prea mici, *voir par le petit bout de la lunette*, a vedea lucrurile exagerate, prea mari, 2 *pl* ochelari (de urechi) *une paire de lunettes*, o pereche de ochelari, *fig mettre ses lunettes*, a se arăta sever, 3 *a*) gaura scândurei (la latrînă, la scaun), *b*) gaura ghilotinei (pe unde trece capul osânditului), *c*) gaură, deschizătură (la diverse lucruri) [V Supl]

LUNETTERIE *f* fabricarea de ochelari, negoțul cu ochelari

LUNETTIER *m* V *lunetier*

LUNI-SOLAIRE *a* care ține de lună și de soare

LUNULAIRE *a* în formă de semilună

LUNULE [l] *lunula*] *f* 1 figură geometrică în formă de semilună, 2 satelit (al lui Jupiter, etc), 3 pată albă la baza unghiilor (la oameni)

LUNULÉ, E *a* 1 formă de semilună, 2 cu pată albă cu pete (pe unghii)

LUNURE *f* cercuri cari apar pe lemn

LUPANAR [l] *m* casă de toleranță

LUPERCALES [l] *lupercalia*] *f* *pl* lupercaliu (sărbători) anuale în onoarea zeului Pan, omorătorul lupoaicei care alăptase pe Romulus și Remus

LUPIN [l] *m* *Bot* năprală (plantă), *lupin blanc*, etc cafelete

LUPINELLE *f* *Bot* dulcișor

LUPULIN *m* praf gălbui și amar din hamei (care face amară berea)

LUPUS (*puss*) [l] *m* lupus, afecțiunea cutanee de natură tuberculoasă

LURETTE *f*. loc *il y a belle lurette*, e foarte mult timp

LURON, ONNE *s* 1. om de petrecere, de chefuri, 2. femeie care nu se sperie cu una cu două

LUSITANIEN, ENNE *a* din Lusitania.

LUSTRAGE *m*. lustruțu.

LUSTRAL, E [l] *a* 1 de purificare *eau lustrale*, 2 care se repetă din cinci în cinci ani
LUSTRATION [l] *f* purificare (în ceremoniile păgâne din vechime)

LUSTRE [l] *lustrum* *m* 1 spațiu de 5 ani (la Romani), 2 perioadă de 5 ani *onze lustres font 55 ans*, unsprezece perioade de câte 5 ani fac 55 de ani

LUSTRE [l] *m* 1 lustruitul, 2 policandru, 3 *fig* lumină, strălucire

LUSTREER [lustre] *v* *a* da lustru, a lustrui

LUSTREUR *m* lustruitor

LUSTRINE *f* lustrină (stofă)

LUSTROIR *m* unealtă de lustruit

LUT (*lut*) [l] *lutum* *m* lut

LUTATION *f* astupare cu lut

LUTÉCIEN, ENNE *a* din Luteția

LUTER [l] *lutare* *v* 1 *a* astupă cu lut, 2 *a* înconjură cu lut *lutter un oise*

LUTH (*lut*) [ar] *m* 1 lăută, 2 *fig* inspirație, talent poetic.

LUTHÉRICISME *m* luteranism

LUTHERIE [luth] *f* magazin de lăute

LUTHÉRIEN, ENNE [Luther] *a* luteran

LUTHIER [luth] *m* vânzător sau fabricant de lăute, de instrumente muzicale

LUTIN *m* 1 moroiu, 2 *fig* drăcușor

LUTIN, E *a* foarte sglobiu

LUTINER (*ti*) *v* 1 *a* necăji cu fleacuri, *a* hârjui, 2 (*†*) *a* face nebunii, pe drăcușoru

LUTINERIE *f* necăjire, tachinare

LUTRIN [ml lectrum] *m* 1 pupitru din strună (pe care stau cărțile de rugăciuni, *chanter au lutrin*, *a* cântă la strună, 2 cântăreții dela strună

LUTTE *f* luptă *de haute lutte*, după multă luptă, cu forță

LUTTER [l] *luctam* *v* *a* se luptă

LUTTEUR *m* luptător

LUXATION [l] *f* scartire

LUXE [l] *luxus* *m* 1 lux, *c'est du luxe*, asta-i de prisos, 2 *fig* îmbelșugare mare

LUXER [l] *luxare* *v* *a* scrânti || *Se luxer*, *a* se scrânti

LUXUEUSEMENT *adv* luxos, cu lux

LUXUEUX, EUSE *a* luxos

LUXURE [l] *luxuria* *f* desfrâu

LUXURIANCE *f* belșug mare

LUXURIANT, E *a* foarte îmbelșugat

LUXURIEUSEMENT *adv* în desfrâu

LUXURIEUX, EUSE *a* desfrănat

LUZERNE *f* luțernă, *luzerne sauvage, jaune*, culbeceasă

LUZERNÈRE *f* câmp semănat cu luțernă

LUZETTE *f* boală a viermilor de mătase
LUZULE *f* *Bot* mălaie cucului, *luzule printanière*, horști

LYCANTHROPE [gr] *s* persoană lovită de mania de *a* se crede schimbat în lup

LYCANTHROPIE [gr] *f* mania de *a* se crede schimbat în lup

LYCÉE [gr] *m* liceu *a)* loc de plimbare în Atena, *b)* școală secundară completă

LYCÉEN, ENNE *s* licean

LYCHNIDE (*lik*) [gr] *f* **LYCHNIS** *m* gen de cariofilacee cari cresc în grăre și ale căror grăunțe sunt veninoase

LYCIET *m* *Bot* câțina de garduri

LYCOPE [l-gr] *m* *Bot* cervană

LYCOPERDON [gr] *m* gogoși (ciupercă)

LYCOPODE [l-gr] *m* *Bot* chedicuță, *lycopode selagine*, brădișor, cornișor

LYCOPODIACÉES *f* *pl* familie de plante cu cheducuța ca tip

LYCOSE [gr] *m* gen de păiajeni alergători, tarantulă

LYDIEN, ENNE *a* din Lydia.

LYMPHANGITE (*len*) *f*. inflamația vaselor limfatice

LYMPHATIQUE (*lèn*) [l-gr] *a* limfatic *a)* ce ține de limfă, *b)* (temperament) cu pielea albă și mușchii moi

LYMPHATISME (*lèn*) *m* limfatism, temperament caracterizat prin albeața pielii, molișciunea mușchilor

LYMPHE (*lenf*) [l] *lymphe* *f* limfă *a)* zemușor gălbui (din unele vase), *b)* *Bot* suc apos (care circulă în plante)

LYNCHAGE (*len*) *m* linșare, sfășiere în bucăți

LYNCHEUR (*len*) [americ] *v* *a* linșa, *a* sfășia în bucăți

LYNX (*lenks*) [gr] *m* râsul (animal), *yeux de lynx*, ochii vii și pătrunzători.

LYONNAIS, E *a* lionez, din Lyon

LYPÉMANIE *f* melancolie sau delir depri-mător

LYRE [gr] *f* liră, *fig* *ajouter une corde à sa lyre*, *a* trată un nou subiect

LYRIQUE [l] *lyricus* *a* 1 liric, 2 care reprezintă piese puse în muzică (teatru), 3 *fig* plin de entuziasm || *m* 1 genul liric, 2 poet liric

LYRISME *m* lirism *a)* limbă lirică, *b)* *fig* entuziasm, vervă lirică

LYSIMACHIE (*ki*), **LYSIMAQUE** [l-gr] *f* *Bot* iarbă de lungoare, gălbăsoare

LYTHRARIÉES, LYTHRACÉES *f* *pl* familie de dicotiledoane cu răchitanu ca tip

M

M (*em* sau *m'*) *m* (litera) *m*

MA [l] *mea* *pron* mea

MACABRE *a* macabru, infernal, drăcesc

MACADAM (*dani*) [Mac-Adam] *m* macadam, pavaj cu pietriș [V Suplimentul]

MACADAMISAGE *m*, **MACADAMISATION** *pavatul cu pietriș, cu macadam*,

MACADAMISER *v* *a* pavă cu macadam, cu pietriș

MACAQUE (*ma-kak'*) [portug] *m* macac, maimuță cu coada foarte scurtă

MACARON [it] *m* 1 prăjitură din ouă, migdale și zahăr, 2 pieptene rotund (în părul femeilor),

MACARONÉE *f* macaronadă, versuri în stil macaronic
MACARONI [it] *m* macaroane Pl *des macaroni*

MACARONIQUE *a* macaronic, în care vorbele au terminații latinești *style macaronique*

MACÉDOINE *f* 1 ghiveciu (din tot felul de fructe sau de legume), 2 *fig* amestec împestrițat *une macédoine de citations*

MACÉDONIEN, ENNE *a* macedonian, din Macedonia

MACÉ(AT)É *m* zeama lichidului în care s'a muiat un corp solid

MACÉRATEUR *m* 1 cel ce moaie în apă solidele, 2. recipient în care se face muiera solidelor

MACÉRATION [i] *f* macerațiune *a*) muiera în apă a unui solid, *b*) *fig* chinuirea trupului

MACÉREER [i] *macerare* *v* a maceră *a*) a muia într'un lichid (o substanță), *b*) *fig* a chinui prin posturi, etc (trupul) || *Se macerer*, a-și chinui trupul [Se conjugă ca *accélérer*]

MACFARLANE [angl] *m* macferlan (mantă)

MACHABÉES (ka) *m* pl macabeii (cari au mântuit Judeea) [V Suplimentu]

MÂCHE *f* Bot fetică

MÂCHE-BOUCHONS *m* unealtă de strâns căpătâul dopului de băgat în sticlă

MÂCHEFER (ferr) *m*. 1 zgură, 2 pilitură de ciocan

MÂCHELIÈRE *f* măseă || *a* ai măselelor

MÂCHEMENT *m* inestecatul

MÂCHER [i] *masticare* *v* 1 a mestecă, *mâcher de haut*, a mânca fără poftă, *mâcher à vide*, a înghiți în sec, *fig* a se hrăni cu iluzii deșarte, 2 a tăia strâmb *outil qui mâche le bois*, unealtă care taie strâmb lemnul, 3 loc *mâcher la besogne à quelqu'un*, a face pe jumătate lucrul altuia, *ne point mâcher une chose à quelqu'un*, a-și spune verde în față cuiva un lucru, *mâcher les morceaux à quelqu'un*, a explica cuiva lucrurile cele mai simple

MÂCHEUR, EUSE *s* 1 mestecător, 2 mare mâncăcios, mâncău

MACHIAVÉLIQUE (kia) [Machiaveli] *a* machiavelic, viclean

MACHIAVÉLISME (kia) *m* machiavelism *a*) politică necinstită, *b*) *fig*. purtare vicleană și perfidă

MACHIAVÉLISTE (kia) *s* machiavelist, om viclean, perfid

MÂCHICATOIRE *m* mestecătură, substanță de mestecat

MÂCHICOU LIS *m* loc pe un meterez de unde se aruncă proiectile

MÂCHILLER (yê) *v* a mestecă încet, a molfoi

MACHIN, E *s* cutare.

MACHINAL, E *a* mașinal

MACHINALEMENT *adv*. mașinal, fără voie

MACHINATEUR, TRICE *s* uneltitor.

MACHINATION [i] *f* mașinațiune, uneltire, urzire

MACHINE [i.] *f* 1 mașină *machine à va-*

peur, mașină cu aburi, *machine à coudre*, mașină de cusut, 2 *Teat* mașinărie spectacole *a machines*, piesă cu mașinării, *fig cela sent la machine*, asta nu e lucru natural, 3 unealtă, *fig* obiect fără voință, fără judecată *l'esclave n'est qu'une machine*, sclavul e numai o unealtă, *machine de guerre*, mașină de război (ce aruncă proiectile), 5 intrigă mijloace pentru reușita unui lucru, 6 *machine animale*, organismul omului, *la machine ronde*, pământul, *la machine de l'Etat*, guvernul [V cuvintele în legătură cu *machine* și Suplimentu]

MACHINÉ, E *a* cu mașinării pregătite (un scamator)

MACHINER [i] *machinari* *v* 1 a așeza mașinăriile în teatru (pentru o feeerie), 2 *fig* a unelti, a pregăti pe sub ascuns

MACHINERIE *f* 1 construire de mașini, 2 mașinile *la machinerie d'une flature*, mașinăriile unei torcători, 3 mașinărie

MACHINISER *v* a face o unealtă din cineva

MACHINISME *m* mașinism *a*) arta mașinismului, *b*) mașinile, mașinării, *c*) funcționarea mecanică, *d*) *Fil* doctrină care privea animalele ca niște mașini

MACHINISTE *m* 1 mașinist, 2 (†) constructor de mașini

MÂCHOIRE [mâcher] *f* 1 falcă *jouer des mâchoires*, a da din fălci (mâncând), 2 brațele (unui clește, etc), 3 *fam* nătărău, prost *c'est une vieille mâchoire*, e un nătărău și jumătate

MÂCHONNEMENT *m* molfăit

MÂCHONNER [mâcher] *v* 1 a mestecă încet, a molfăi, 2 *fig* a mormăi.

MÂCHURE *f* 1 partea postavului unde părul a fost rău tăiat, 2 partea catifelei unde părul a fost strivit

MÂCHUREB *v* 1. a mângăii, a mânji cu negru, 2 a scoate maculatură

MACIS [i] *m* Bot frunzișoară, nucșoară

MACLE *f* V *macre*

MACLE [i] *macula* *f* 1 cristal rezultat din păturnderea a două cristale, 2 *Blaz* rombuleț în mijlocul unei găuri tot în formă de romb

MACLÉ, E *a* cu romburi

MACLER *v* a mestecă masa cristalină || *Se macler*, a se cristaliza în cruce

MÂCON *m* vin de Mâcon

MAÇON *m* 1. zidar, *maître maçon*, meșter zidar, 2 (iron) lucrător prost || a făcător de cuib *abeille maçonne*, albină făcătoare de cuib

MAÇONNAGE *m* zidărie, ziditul

MAÇONNEB [maçon] *v*. 1 a zidi, 2 a astupa cu pietre, tencueală, etc., 3 a lucra prost, a rasoli

MAÇONNERIE *f* 1. zidărie, 2 V *franc-maçonnerie*

MAÇONNIQUE *a* francmasonic

MACQUE (mak) *f* meliță, căleap

MACQUEB *v* (†) a melița

MACRE *f* plante acvatice ierboase (al căror fruct se numește cornaci)

MACREUSE *f*. 1 rață neagră călătoare din

regiunile boreale, 2 carne slabă pe osul cu măduvă al umărului

MACROBE sau **MACROBIEN**, **ENNE** [gr] *a* care trăiește mult

MACROCÉPHALE [gr] *a* cu cap mare

MACROCÉPHALIE [gr] *f* dezvoltarea prea mare a capului

MACROCOSME [gr] *m* univers

MACRODACTYLE [gr] *a* cu degete lungi

MACROPODE [gr] *a* 1 cu picioare lungi, cu înnoțitoare lungi, 2 *Bot* cu peduncul lungi

MACROPODES, **MACROPODIENS** sau **MACROPODITES** *m pl* subordii din manifiere marsupiale, coprinzând kangurii

MACROSCOPIQUE [gr] *a* văzut cu ochiul liber

MACROSPORE *f Bot* algă femeleă

MACROURE [gr] *a* cu coadă lungă *l m pl* grup de crustacei cu abdomenul dezvoltat

MACULAGE *m*, **MACULATION** *f* pătare, mănunchi, mângâiere

MACULATURE *f* 1 maculatură coală de tipar mănunchi, 2 hârtie groasă pentru împachetat

MACULE [i] macula] *f* pată

MACULEE [i] maculare] *v* 1 a mânji, a mângâia, a păta, 2 a se păta, etc

MACULIFORME *a* în formă de pată

MADAME *f* 1 doamnă cocoană, *jour* à la madame, a-și da aere de cocoană, 2 (f) prințesă de sânge regal *Pl mesdames*

MADAPOLAM (lam) [oraș în Indusian] *m* madapolon

MADÉCASSE *a* din Madagascar

MADÉFACTION *f* umezire

MADÉFIER [i] madefacere] *v* a umezi a mui

MADELEINE *f* magdalenă (prăjitură tare)

MADÉMOSSELLE *f* 1 domnișoară, 2 (f) *a*) doamnă, *b*) (f) fiica fratelui regelui *Pl mesdemoiselles*

MADÈRE *f* vin de Madera

MADONE [it] *f* madonă, Maica-Domnului

MADRAGUE (drag) *f* plasă mare pentru pescuitul tonului

MADRAS (drass) [oras în India] *m* stofă din bumbac și mătase

MADRÉ, **E** *a* 1 cu vine, cu pete, 2 *fig* șiret, smecher, hătru *un paysan madre*

MADRÉPORE [it] *m* madrepore, colonie de polipi pietroși (ce se găsește sub tropice)

MADRÉPORIQUE *a* madreporeic *a*) ce ține de madrepore, *b*) compus din madrepore

MADRIER *m* podină, scândură groasă de stejar sau de brad, etc

MADRIGAL [it] *m* madrigal, poezioară conținând o cugetare elegantă

MADRILÈNE *a* din Madrid, a Madridului

MADRURE [madré] *f* pată (pe piele), petrițatură (pe lemn)

MAESTOSO (zo) [it] *adv* Muz maestoso, încet și grav

MAESTRO (de) *adv* maestrul

MAFFLÉ, **E** sau **MAFFLU**, **E** *a* fam buclat, cu bucle pline

MAGASIN [it-ar] *m* 1 magazin, prăvălie, 2 magazie, hambar *magasin de blé*

MAGASINAGE *m* magazinaj *a*) punere în magazin, *b*) rămânerea unei mărfi în depozit, *c*) țara do magazinaj

MAGASINIER *m* magaziner

MAGASINIER [angl] *m* revistă (ilustrată)

MAGDALÉON [i-gr] *m* (f) plator

MAGE [i] magus] *m* 1 mag *a*) preot la Mezi și Persi, *b*) cetitor în stele, 2 (f) *juge* mage, locuitor de judecător (în unele provincii)

MAGICIEN, **ENNE** *s*, magician, vrăjitor

MAGIE [i] *f* magie *a*) vrăjitorie, *magie* nouă, vrăjitorie cu draci *magie blanche*, vrăjitorie naturală, *b*) *fig* vrajă, farmec *magie du style*

MAGIQUE [i] magicus] *a* magic *a*) vrăjitoresc, *b*) *fig* fermecător

MAGIQUEMENT *adv* magic *a*) vrăjitoresc, *b*) în mod fermecător

MAGISME *m* doctrina magilor

MAGISTER (us-tér) *m* (f) 1 dascăl învățător de sat, 2 pedant

MAGISTÈRE (us) [i] magisterium] *m* 1 demnitatea de mare maestru al ordinului de Malta, 2 *Chim* compoziție careia se atribuie o dinioară proprietăți minunate

MAGISTRAL, **E** [i] *a* magistrat *a*) de maestru, *b*) dascălesc, pedant, *c*) exemplar *une magistrale correction*, o pedeapsă exemplară, *d*) după prescripția medicului *médicament magistral*

MAGISTRALEMENT *adv* în mod magistrat, cu măiestrie

MAGISTRAT [i] *m* magistrat

MAGISTRATURE *f* magistratură *magistrature assise*, consiliu și judecătorii, *magistrature debout*, (prim) procurorii, avocații, substituți

MAGMA *m* -*Chim* masă deasă și vâscoasă

MAGNAN (man-yan) *m* vierme de mătase

MAGNANERIE *f* creșterea viermilor de mătase (în Franța sudică)

MAGNANIER, **ÈRE** (man-ya) *s* crescător de viermi de mătase

MAGNANIME (man-ya) [i] *a* 1 mărinimos, 2 măreț *une pensée magnanime*, o cugetare măreață

MAGNANIMEMENT (man-ya) *adv* cu mărinimie

MAGNAT (mag-na) [i] magnus] *m* magnat, aristocrat ungar

MAGNÉSIE (mag) *f* *Chim* magnesie, oxid de magneziu

MAGNÉSIE, **ENNE** (mag) *a* care conține magneziu

MAGNÉSIQUE (mag) *a* (teren) compus din roce cu magneziu

MAGNÉSITE (mag) *f* magnezită, spumă de mare

MAGNÉSIUM (mag-ne-zi-om) *m* magneziu (metal)

MAGNÉTIQUE (mag) [i] *a* magnetic

MAGNÉTISABLE (mag) *a* care poate fi magnetizat.

MAGNÉTISATION (*mag*) *f* magnetizare
MAGNÉTISER (*mag*) *v* a magnetiza
MAGNÉTISEUR (*mag*) *m* magnetizator
MAGNÉTISME (*mag*) *m* magnetism
MAGNÉTITE (*mag*) *f* magnetită, oxid natural de fier magnetic

MAGNÉTO-ÉLECTRIQUE *a* magneto-electric

MAGNÉTOMÈTRE (*mag*) *m* instrument întrebuințat pentru observațiunile magnetice

MAGNIEN, **MAGNIN** sau **MAGNIER** (*m*) *m* reparator ambulant de tinichele, faianțe, etc

MAGNIFICAT (*mag*) [*l*] *m* rugăciune pentru slăvirea Marcei-Domnului (la vecernie), *fig arriver a magnificat*, a sosi la spartul târgului
Pl des magnificat

MAGNIFICENCE (*ma-ni*) [*l*] mangificență *f* mîreție, mîndrețe

MAGNIFIER (*ma-ni*) *v* (†) a slăvi

MAGNIFIQUE (*ma ni*) [*l*] *a* magnific *a*) măreț, falnic, *b*) minunat, splendid *un temps magnifique*, *c*) strălucitor, strălucit

MAGNITUDE (*ma-ni*) *f* mărime aparentă a unei astru

MAGNOLIA, **MAGNOLIE** (*ma-yo*) *m* magnolia (arbore de ornament în grădini)

MAGOT *m* 1 maimuță fără coadă, 2 *fig* pocitanie, urăciune *vilaun magot*, urăță pocitanie, 3 figură caraghioasă de porțelan (din China), 4 bani ascunși, comoară [V Supl]

MAHARA(D)JAH *m* idem, prinț indian

MAHDI (*ma di*) *m* mahdiu, trimisul lui Allah

MAHDISTE (*ma dist*) *a* și *m* partizan al mahdiului

MAHOMÉTAN, **E** (*ma-o*) [Mahomet] *s* mahomedan

MAHOMÉTISME (*ma-o*) *m* mahomedanism, religione mahomedană

MAHONIE *f* mahonie, arbust din Asia cu fruct răcoritor

MAHONNE (*onn*) [ar] *f* galeră turcească

MAI [*l*] maius] *m* 1 maiu, *pop* luna lui Florar, 2 armindem (arbore)

MAIANTHEME (*yan*) *m* Bot lăcămiță

MAIE [*l*] *f* 1 covată, 2 masa teascului

MAIEUR (*ma-yeur*) [*l*] mayor] *m* (†) primar

MAIGRE [*l*] macrum] *a*. 1 slab, 2 fără carne, de post *soupe maigre*, *jour maigre*, *repas maigre*, supă de post, zi de post, mâncare de post; 3 uscat, sărac *terre maigre*, pământ uscat, 4 mic, neînsemnat *salade maigre*, salaruu mic, 5 sterp, fără idei *style maigre*, stil sărac, 6. subțire *colonne maigre*, *leure maigre*, stălp subțire, literă subțire, 7 ascuțit *angle maigre*, unghiu ascuțit, 8 (când *maigre* precede substantivul) *a*) prost *maigre repas*, masă proastă, *maigre chère*, mâncare proastă, *maigre réception*, *maigre visage*, primire proastă, rece, *b*) neînsemnat, neînțeles *maigre sujet*, pricină neînsemnată *maigre raison*, motiv neînțeles || *m* 1 partea slabă (a cărnei), carne slabă *servez-moi du maigre*, servește-mi carne slabă, 2 mâncare de post. *le maigre me fait mal*, mâncarea de

post miu face rău, *jaire maigre*, a manca de post, 3 partea uscată a unui râu || *adv* subțire în colori șterse

MAIGRE *m* magru (pește) [lat sciœna umbra]

MAIGRELET, **ETTE** *a* slăbuț

MAIGREMENT *adv* prost, puțin

MAIGREUR *f* 1 slăbiciune, 2 *fig* neîndes-tulare, puținătate

MAIGRI, **E** *a* slăbit

MAIGRICHON, **ONNE** sau **MAIGRIOT**, **E** *a* *pop* cam slăbuț

MAIGRIE *v* 1 a slăbi, 2 a arăta mai slab *ce costume vous maigrit*, haina aceasta te arată mai slab

MAIL (*mai*) [*l*] malleus] *m* 1 ciocan lung de lemn (pentru aruncatul mingei), 2 jocul de-a mingea, 3 alee pentru plimbare umbrită de ulmi

MAIL-COACH (*mel-koci*) [angl] *m* trăsură cu mai multe rînduri de bănci și trasă de patru cai, tramcar

MAILLE (*ma-y*) [*l*] macula] *f* 1 ochiu (într-o țesătură, plasă, 2 *za cote de mailles*, zale, 3 rost, fir, urzitură, 4 *a*) pete, ochiuri (pe arpele potărnichei), *b*) pată, albeață (pe lumina ochiului)

MAILLE (*ma-y*) *f* o jumătate de dinar *n'avoir ni sou ni maille*, a nu avea para chioară, *avoir maille à partir avec quelqu'un*, a avea de furcă cu cineva

MAILLÉ, **E** (*ma-yé*) *a* 1 cu ochiuri, 2 îmbrăcat în zale

MAILLECHORT (*ma-y'-gor*) [Maillet et Cherner] *m* mașorț, alagiu din zinc cupru și nikel imitând argintul

MAILLER (*ma-yé*) [maille] *v* 1 a face ochiuri de plasă zale din fier, 2 *mailler une voile*, a uni o pânză cu alta, 3 a scoate muguri *le raisin commence a mailler*, strugurele începe a da muguri, 4 a se pestriță, a căpăta pete (potărnichea)

MAILLET (*ma-yé*) [mail] *m* ciocan de lemn cu două capete

MAILLETAGE (*ma-y*) *m* baterea cu cuie cu cap mare a părții scufundate a unei corăbii

MAILLETER (*ma-y*) *v* a bate cu cuie mari partea din apă a corăbiei [Se conjugă ca *jeter*]

MAILLETON (*ma-y'-ton*) *m* răsad de peste an

MAILLOCHE (*ma-yoș*) *f* chilom, ciocan mare de lemn, de fier

MAILLON (*ma yon*) *m* 1 ochiuleț, 2 verigă de lanț

MAILLONNER (*ma-yo*) *v*. *Mar* a uni două căpătâne de lanț

MAILLOT (*ma-yo*) [maille] *m* 1 scutec, fașă, 2, *fig* prima copilărie *sortir du maillot*, a ieși din prima copilărie, 3 tricou (la bale-tiste).

MAILLOTIN (*ma-yo*) *m* 1 teasc pentru măs-line, 2 armă în formă de ciocan cu două capete

MAILLURE (*ma-yūr*) *f* 1 pată pe lemn, 2 pete (pe arpele potărnichei)

MAIN [1 manus] *f* 1 mână, 2 loc *avoir la main* a) a avea înfăptuirea, a fi protos (la cărți), b) a conduce jocul (la dans) *avoir de la main*, a avea o mână îndemântească (un pictor), *battre des mains*, a aplauda, *demander la main*, a cere în căsătorie, *donner (préter) la main*, a da ajutor, a consimți, *forcer la main à quelqu'un*, a sili, a constrânge pe cineva, *faire une main*, a face o levată (la joc), *fam faire sa main*, a fură, *être grand comme la main*, a fi mic, *lever la main*, a jură, *lever la main sur*, a amenința cu bătaia (pe cineva), *mettre la main à l'œuvre*, a se pune pe lucru, a-l începe, *mettre la main à la pate*, a lucra în persoană, *prendre son courage à deux mains*, a-și lua inima în dinți, *tendre la main*, a cerși, *tenir la main à* a) a veghea la, a îngriji de îndeplinirea unui lucru, b) a strânge în chingi, a fi sever, *en venir aux mains*, a se încălăra, 3 *coup de main*, V *coup*, *jeu de mains*, locul d'a lo-vitele, *en un tour de main*, cât ai clipi din ochi, 4 *faire main basse sur* a) a ucide, b) a jefui, a pune mana pe, *main courante* a) V *brouil-lard*, 2 b) partea rampei scărilor de care se sprijină mâna, *main chaude*, jocul d'a furca, *main de justice*, sceptrul regal, *n'y pas aller de main morte*, a bate sdravăn, *main de papier*, testeă de hârtie, *main de puits*, inelul de care se atarnă cărligul găleții (unui puț), 5 *belle main*, scriere frumoasă, *avoir la haute main*, a porunci, a fi tare și mare (undeva), *avoir la main heureuse*, a fi cu noroc, 6 *de première main*, din izvor sigur, de mâna întâia, *tenir de première main*, a ști din izvor sigur, *de bonne main*, cu siguranță, *mettre la dernière main*, a face ultima revizie unui lucru, a-l isprăvi, *de différentes mains*, dela diferite izvoare, *à pleines mains* a) cu dărnicie, b) în belșug, *un homme à toutes mains* a) om care se pricepe în toate, b) om fără scrupul, *de longue main*, de multă vreme, 7 *sous main*, pe sub ascuns, pe sub mână, *sous la main*, la îndemână, *avoir le cœur sur la main*, a fi sincer, *à la main* a) de mana, cu mâna, b) în mână, *des nouvelles à la main*, știrile zilei, *faut à la main* a) lucrat de mână, b) fig pregătit de dinainte, *de la main à la main* a) în mână, direct, b) fără formalitate, *changer de main*, a trece dela un stăpân la altul [Vezi cuvintele în legătură cu *main* și Suplimentul]

MAIN-COURANTE *f* strață

MAIN-D'ŒUVRE *f* 1 mâna de lucru, munca lucrătorului, 2 plata mării de lucru Pl *des mains-d'œuvre*

MAIN-FORTE *f* (mână de) ajutor

MAINLEVÉE *f* ordin de ridicarea secvestrului *donner mainlevée de*

MAINMISE *f* 1 Jur punerea mâinei, secvestrare, 2 desrobire (ex a unui rob)

MAINMORTABLE *a* Jur de mână-moartă

MAINMORTE *f* mână-moartă a) neputință vasalului de a dispune de bunurile sale, b) (bunul) ce nu mai revin moștenitorilor acestora cari le administrează (ex bunurile spitalelor, bisericilor, etc)

MAINT, E a mai mulți *maint ruisseau*, mai multe găle, *maintes fois*, foarte adesea, *à maintes reprises*, în multe rânduri

MAINTENANCE *f* menținere, întărire în stăpânirea (unui lucru)

MAINTENANT *adv* acum || conj *maintenant* *que*, acum când

MAINTENEUR *m* menținător

MAINTENIR *v* 1 a menține a) a ține, b) a păstră, *maintenir les lois*, a păstră legile, c) fig a susține, a afirma || *Se maintenir*, a se menține, a se ține, a sta

MAINTENUE *f* Jur menținere prin sen-tință în stăpânirea (unui lucru)

MAINTIEN (u *ên*) *m* 1 menținere, păstrare, *maintien des lois*, păstrarea legilor, 2 ținută, port *perdre son maintien*, a-și pierde șa-rita

MAÏOLIQUE (ma-yo-lik) *o* majolique

MAIRE [1 major] *m* 1 primar, 2 (†) *maire du palais*, conducătorul Statului sub regii Merovingieni

MAIRESE *f* soția primarului, primăreasă

MAIRIE *f* primărie

MAIS (mê) [1 magis] *conj* dar, însă, ci *mais encore*, ba încă, ci și, *mais si*, ba da, *mais ou*, negreșit, firește || *adv* mai mult (în expres) *je n'en puis mais*, nu pot mai mult, nu am nici o putere || *m* obiecțiune, *je ne veux pas de vos mais*, nu am nevoie de obiecțiunile d-tale

MAIS (ma-iss) [sp] *m* porumb, păpușoiu, *farine de maïs*, mălaiu

MAISON [1 mansionem] *f* 1 casă, *à la maison*, acasă, *maîtresse de maison*, stăpâna casei, *garder la maison*, a sta în casă, fig *tenir maison*, a ține casă deschisă, *par dessus les mai-sons*, prea scump, excesiv, 2 casă, personal de serviciu, slugi *avoir une nombreuse maison*, a avea personal mare, slugi multe, *entrer en maison*, a intra în serviciu, *faire beaucoup de maisons*, a-și schimba mereu stăpâni, *faire maison nette*, a da drumul tuturor angajaților, servitorilor, *faire maison neuve*, a înlocui tot personalul, toți servitorii, 3 neam, familie *être de grande maison*, a fi de neam mare, 4 casă (de comerț), 5 *maison de ville*, primărie, *maison de Dieu*, *du Seigneur*, biserica, *maison religieuse*, mănăstire, *maison d'arrêt*, închisoare, *maison de campagne*, vilă la țară, *maison mili-taire*, garda (unui suveran), *maison mortuaire*, casa mortului [V Suplimentul]

MAISONNÉE *f* pop toată casa, toți oamenii raiei, dint'o casă

MAISONNETTE *f* căsuță, căscioară

MAISTRANCE *f* subofițerii de marină, contra-maistri și maistrii arsenalelor.

MAÎTRE [1 magistrum] *m* 1 stăpân, *en maî-tre*, ca stăpân, fig *être maître de*, a fi stăpân pe, *se rendre maître de* a) a și stăpâni, b) a se face stăpân pe, a lua în stăpânire, c) a opri, a stinge, d) fig a conduce după placul său, *petit maître*, coconas, țafandache, *seigneur et maître* a) stăpân absolut, b) bărbat, soț, *prov tel maître tel valet*, cum e sacul și peticul, *l'argent n'a point de maître*, banul n'are miros,

2 magistru, maestru (în ceva), *de main de maître*, cu măiestrie, 3 dascăl, profesor *maître d'école*, învățător, *maître de musique*, profesor de muzică, *maître d'études*, supraveghetor de preparafii, meditator, *maître de conférences*, conferențiar (la Universitate), 4 maistru, meșter *maître tailleur*, maistru croitor, *passer maître* a) a căpăta titlul de maistru, b) fig a fi (sau a deveni) foarte dibaciu, foarte tare în ceva, 5 domn (titlu dat advocaților, notarilor, precum și maeștrilor în orice direcțiune), 6 liber *maître de choisir sa carrière*, liber de a-și alege cariera, 7 diriginte, șef *maître de chapelle*, dirigințele corului (într-o biserică), *maître de ballets*, dirigințele baletelor, *maître d'hôtel*, șeful bucătăriei, *à la maître d'hôtel*, cu sos de unt (cu ceapă, ciuperci, făină și lămâie), 8 *grand maître de l'Université*, ministrul instrucțiunii publice în Franța || a 1 dibaciu, energic, puternic *un maître homme*, un om nu glumă, 2 cel d'întăru, principal *maître clerc*, cel dintăru secretar al unui avocat sau notar, 3. de mana întăru, neîntrecut *maître fripon*, pungaș și jumătate, *maître sot*, prost și jumătate [Vezi și cuvintele în legătură cu *maître*]

MAÎTRESSE *f* 1 stăpână *en maîtresse*, ca stăpână, *maîtresse de maison*, stăpâna casei, gospodină, *être maîtresse de*, a fi stăpână pe, a dispune după plac de, *être la maîtresse*, a face ce vrea, 2 metresă, tintoare, amantă, 3 curtezană *petite maîtresse*, femeușcă elegantă, 4 profesoară *maîtresse de piano*, profesoară de piano, 5 maestră, conducătoare (a unui atelier) || a 1 principală *la maîtresse poutre d'un toit*, grinda principală a unui acoperș, 2 dibăcie energică, inteligență *une maîtresse femme*, o femeie energică, 3 (iron) *une maîtresse coquine*, o ticăloasă și jumătate

MAÎTRISABLE *a* de stăpănit

MAÎTRISE *f* (f) stăpânire, 2 calitatea de meșter (în vechile bresle), 3 funcția de maestru *maîtrise de conférences*, funcția de conferențiar (la Universitate), 4 școală de muzică pentru copii din cor, 5 funcția de dirigințe al unui cor de copii (la biserică)

MAÎTRISER *v* a stăpâni, a înfrână, a domoli, *maîtriser la fortune*, a învinge soarta || *Se maîtriser*, a se stăpâni, a se domoli

MAJESTÉ [majestas] *f* 1 marestat (titlu de suveran), 2 mărire, măreție *plein de majesté*, măreț

MAJESTUEUSEMENT *adv.* majestos, măreț

MAJESTUEUX EUSE *a* majestos, măreț

MAJEUR, *E* [major] *a* 1 mai mare *la majeure partie*, partea cea mai mare, 2 major, vârstnic *jeune majeure*, încă majoră, 3 însemnat, foarte mare *affaire majeure*, afacere însemnată, 4 *cas de force majeure*, caz de forță majoră, independent de voință, 5. *ordres majeurs*, preoția, diaconia și subdiaconia, 6 *ti-erce majeure* a) Muz terță compusă din două tonuri, b) (la cărți) asul, regele și dama de aceeași culoare || *f* majora, prima propozițiune a unui silogism.

MAJOLIQUE [it] *f* faianță comună (mai ales din timpul Renașterii)

MAJOR [I] *m* 1 major de intendență, *major general*, intendent general, 2 medic militar [V și cuvintele în legătură cu *major*]

MAJORAT *m* majorat, imobil legat de un titlu de nobleță și care nu se poate înștiină

MAJORATION *f* majorare, prețuire peste valoarea reală

MAJORDÔME [it] *m* majordom a) intendentul unei curți, b) șeful bucătar

MAJOREE [I] *major* *v* a majoră, a prețui peste valoarea reală, a mări

MAJORITÉ *f* 1 majoritate, cei mai mulți, cea mai mare parte, 2 majorat, vârstnicie

MAJORQUIN, *E* *a* din Majorca

MAJUSCULE [I] *a* și *f* majusculă, literă mare, începătoare

MAKI *m* maki (cuadruman cu coadă lungă și bot lung)

MAL, *E* [malus] *a* V *an* și *gre.*

MAL [I] *malum* *m* 1 rău *faire le mal*, a face rău, *dire du mal de quelqu'un*, a vorbi de rău pe cineva, *tourner une chose en mal*, a înțelege rău un lucru, *la prendre en mal*, a se simți jignit, a lua în nume de rău, *vouloir du mal*, *mal de mort à quelqu'un* a) a dori tot răul cuiva, b) a-i fi necaz pe cineva, *prov aux grands maux grands remèdes*, la boală mare, leac mare, 2 durere *mal de dents*, durere de dinți, *avoir mal aux dents*, a-i dura dinții, *mal d'enfant*, durerile facerii, *cela me fait mal* a) asta mă doare, b) asta îmi face rău, *chacun sent son mal*, fiecare știe unde-l doare, 3 boală *haut mal*, *mal caduc*, boala copilor, *prendre mal*, a se îmbolnăvi, 4 *mal de cœur*, greață, *mal de mer*, greață cu vărsături pe mare, *fig. mal de pays*, dor de țară, 5 pagubă, nenorocire *les maux de la guerre*, pagubile războiului, 6 greșală *le mal est que*, greșala este că, *quel mal y a-t-il*, où est le mal *și*, ce pierzi dacă, *il n'y a pas de mal*, nu e nimic că, 7 osteneală *se donner (bien) du mal*, a-și da multă osteneală, *avoir du mal pour*, a-i fi greu până să, 8 *en mal d'ennuis*, etc, copleșit de plătiseală, etc || *adv* rău, prost *mal fait*, pocit, *mal à l'aise*, indispus, *mal à propos*, la timp nepotrivit, *être mal a)* a fi bolnav, b) a sta rău *être bien mal*, *au plus mal*, a fi pe ducă, *être mal avec quelqu'un*, a fi supărat cu cineva, *se trouver mal*, a-i veni rău, a leșnă, *elle n'est pas mal*, nu e urâtă, e drăguță, *prendre mal a)* a înțelege rău, b) a lua în nume de rău; *pas mal a)* binișor, b) nu puțin, destul; *il (n') y avait pas mal de monde*, eră destulă lume [Vezi cuvintele în legătură cu *mal* și Suplimentu].

MALACHITE (ku) [I-gr] *f*. malachită, piatră de un verde frumos.

MALACIE [I-gr.] *f* poftă de mâncare bolnăvicioasă

MALACODERME *a* Zool. cu învelșuri moi. || *m. pl.* malacodermi, insecte coleoptere cu tegumente moi.

MALACOLOGIE [gr] *f* malacologic, știința moluștelor

MALACOPTÉRIGIEN, ENNE [gr] *a* pești cu notătoarele moi

MALACOSTRACÉS [gr] *m pl* crustacee cu capul lipit de torax și abdomenul deosebit

MALACTIQUE [i-gr] *a* care moare

MALADE *a* 1 bolnav, 2 stricat *du vin malade*, 3 în stare proastă *industrie malade*

MALADIE *f* 1 maladie, boală, *faire une maladie*, a se îmbolnăvi (de o boală), *jug a fi foarte necăjit, vous en ferez une maladie*, ai să te îmbolnăvești de inimă rea, 2 stricăciune *maladie du vin*, 3 *fig* pasiune (pentru ceva) *la maladie des objets d'art* [V Suplimentu]

MALADIF, IVE *a* bolnăvicios

MALADIVEMENT *adv* bolnăvicios

MALADRIERIE *f* spital de leproși

MALADRESSE *f* stângăcie

MALADROIT, E *a* stângaci

MALADROIEMENT *a* cu stângăcie

MALAGA *m* vin de Malage

MALAGUETTE *f* piper de Guineea

MALAIRE *a* ce ține de obraz

MALAI(S), E *a* malaez, din Malacca || *m* limba malaeză

MALAISE [aise] *m* 1 indispoziție (ușoară) *sentir un grand malaise*, a se simți foarte rău, 3 strâmtoare, nevoie *être dans le malaise*, a fi strâmtorat, a sta prost, 3 *fig* neliniște, tortură morală

MALAISE, E *a* 1 anevoios, greu *un chemin malaisé*, un drum anevoios, 2 strâmtorat **MALAISEMENT** *adv* cu anevoie.

MALANDRE [i malandria] *f* 1 spărtură la genunchiul (unui cal), 2 nod putred (în lemn)

MALANDREUX, EUSE *a* cu noduri putrede

MALANDRIN [it] *m* 1 tâlhar, 2 hoț, vagabond

MALAPPRIS, E *a* rău crescut, moic

MAL A PROPOS *adv* la timp nepotrivit, ne la locul său

MALAPTÉRURE *m* silur electric (pește din Africa)

MALART *m* război sălbatic

MALARIA [it] *f* malaria, fregurile palustre

MALATE *m* malat, sarea acidului malic

MALAVISE, E *a* nesocotit

MALAXAGE *m*, **MALAXATION** *f* frământarea doftorilor

MALAXEE [i malaxare] *v* 1 a frământa, a mesteca (doftorii), 2 a freca

MALAXEUR *a* și *m* aparat pentru frământat argilul, untul etc

MALBÂTL, E *a* rău făcut, pocit

MAL(E)CHANCE *f* malgansă, nenoroc

MAL(E)CHANCEUX, EUSE *a* nenorocos

MALCOMPLAISANT, E (kon) *a* nepoliticos

MALCONTENT, E *a* (†) 1 nemulțumit, 2 *a la malcontent*, cu părul tăiat scurt

MALDISANT *E a V médisant*

MALDONNE *f* împărțire greșită a cărților *il y a maldonne*, s'a împărțit greșit cărțile

MÂLE [i masculus] *a* 1 de parte bărbătească, 2 bărbătesc, viguros *usage mâle*, figură

bărbătească, 3 energic, viguros *style mâle*, 4 *Bot* numai cu stamine dar fără pistil, 5 partea (unui lucru) care se îmbucă în altul || *m* partea bărbătească, bărbăjel [V Supl]

MALEBÊTE *f* fiară, om periculos

MALÉDICTION [i] *f* maledicțiune *a*) blestem, *b*) *fig* nenorocire, fatalitate *la malediction est sur lui*, nenorocirea a căzut pe capul lui

MALEFAIM (fèn) *f* foame de lup

MALÉFICIE [i maleficiun] *m* vrajă, fermece

MALÉFICIE, E *a* 1 vrăjit, atins de fermece, 2 *fig* urăsit

MALÉFIQUE [i maleficus] *a* care are o influență rea, de rea urăsită

MALEMORT *f* moarte tragică *mourir de malemort*

MALENCOMBRE (kon) *f* încurcătură supărătoare, bocluc

MALENCONTRE *f* *fam* întâmplare nenorocită, nenorocire, boroboată

MALENCONTREUSEMENT *adv* prin o întâmplare nenorocită

MALENCONTREUX, EUSE *a* 1 nenorocit,

2 aducător de nenorocire, belălău

MALENDURANT, E *a* care nu poate îndura, răbdă

MAL-EN-POINT *a* în stare rea, în prost hal *un blessé bien mal-en-point*, un rănit în foarte prost hal

MALENTENDU *m* neînțelegere *faire cesser un malentendu*, a pune capăt unei neînțelegeri

MALÉFICIE *f* neînțelegere, vrajă

MALEPESTE! *int* la naiba! || *f* *la malepeste soit du soit!* la naiba cu prostul!

MAL-ÊTRE *m* 1 rea dispoziție (fizică), 2 nevoie, stramtoare

MALÉVOLE [i] (†) *a* cu gând rău, rău intenționat

MALFAÇON *f* 1 lucrătură proastă, cusur, 2 *fig* profit necinstit (asupra lucrărilor făcute)

MALFAIRE *v* (†) *a* face rău, fapte rele [Se întrebuințează numai la infinitiv]

MALFAISANCE (f) (†) *f* facerea de rău

MALFAISANT, E (f) *a* 1 răufăcător, răutăcios, 2 vătămător *animal malfaisant*

MALFAITEUR, TRICE *s* răufăcător, făcător de rele

MALFAMÉ, E *a* cu nume rău

MALFIL *m V morfil*

MALFORMATION *f* viciu de conformație

MALGACHE *a* și *s* malgaș, (locuitor) din Madagascar

MALGRACIEUSEMENT *adv* cu asprime, cu nepohtețe

MALGRACIEUX, EUSE *a* nepoliticos, moic

MALGRÉ [gré] *prep* 1 fără voia (curva), 2 fără a ține seamă de, cu toate că *sortir malgré la pluie*, a ieși cu toate că plouă, *malgré qu'il en ait*, în ciuda lui, *malgré tout*, orice ar fi, orice s'ar întâmpla, 3 *bon gre, mal gré*, cu sau fără voie, vrând nevrând

MALHABILE (ma-la) *a* neîndemânatic, nedibaci

MALHABILEMENT (ma-la) *adv*, cu neîndemânare,

MALHABILETÉ (*ma la*) *f* neîndemănare, nedibăcie

MALHERBE (*mal erb'*) *f* garou

MALHEUR (*ma-leur*) [*heur*] *m* nenorocire, *malheur a* (sau *sur vous*, *vai voua!* *malheur aux vaincus*, *vai de cei învinși*, *jouer de malheur*, a pierde mereu (la joc), a avea un ghinion strășnic, *porter malheur*, a aduce nenorocire, a fi o piață rea, *faire le malheur*, a nenoroci, (iron) *le beau malheur*, ce mai nenoroci! nu e lucru mare! *prov a quelque chose malheur est bon*, și nenorocirea e bună câte odată, nevoia te învață minte || *loc prep par malheur*, din nenorocire || *loc prep de malheur*, funest, vestitor de nenorocire *prophete de malheur*, piață rea

MALHEUREUSEMENT (*ma leu*) *adv* 1 din nenorocire, 2 în mod nenorocit

MALHEUREUX, EUSE (*ma-leu*) *a* 1 nenorocit, 2 (iron) păcătos *un malheureux coin de terre*, un colț păcătos de pământ, 3 respingător *physionomie malheureuse*, nutră respingătoare || *s* 1 nenorocit, 2 păcătos, *prov les malheureux n'on pas de parents*, când ești sărac, nimeni nu te bagă în seamă

MALHONNÊTE (*ma-lo*) *a* 1 (înaintea subst pentru fînșe și după pentru lucruri) necinstit *un malhonnête homme*, un proces *malhonnête*, un om necinstit, un proces necinstit, 2 nepolitic *réponse malhonnête*

MALHONNÊTEMENT (*ma-lo*) *adv* în mod necinstit

MALHONNÊTETÉ (*ma-lo*) *f* 1 necinste, 2 nepolitete, moșcie, 3 necuvîntă *faire cent malhonnêtetés*, a face sute de necuvînte

MALICE [*i* *malitia*] *f* 1 răutate *sans malice*, fără răutate, *malice noire*, răutate mârșavă, 2 giuvă răutăcioasă, drăcovenie, *entendre malice à quelque chose a*) a spune sau a face ceva cu intenție rea, *b*) a da un înțeles răutăcios unui lucru, *ne pas entendre malice à une chose a*) a spune sau a face un lucru fără gând rău, *b*) a nu lua ceva în nume de rău, *ne pas entendre malices*, a fi simplu, narv, prostui, *sac à malices a*) traistă cu scamatori, *b*) traistă cu șiretlicuri

MALICIEUSEMENT *adv* malițios, cu răutate cu șiretenie

MALICIEUX, EUSE [*i* *malitiosus*] *a*, malițios *a*) răutăcios, *b*) șiret

MALIGNEMENT *adv* cu răutate

MALIGNITÉ [*i* *malignitas*] *f* 1 răutate *la malignité publique*, răutate publică, 2 faptă sau vorbă răutăcioasă, *les malignités d'un médisant* trăncănelile unui bârfitor, 3 influență vătămătoare *la malignité de l'air*, 4 primejdie (a unei boli) *la malignité des fièvres*, primejdia frigurilor

MALIN, IGNE [*i* *malignus*] *a* 1 răutăcios *maligne joie* bucurie răutăcioasă, 2 primejdios, rău *fièvre maligne*, friguri primejdioase, 3 vătămător *qualité maligne d'une herbe*, însușirea vătămătoare a unei ierbi, 4, șiret *esprit malin*, om șiret, *l'esprit malin*, le malin *esprit*, necuratul, *l'enfant malin*, Amorul, 5 fig greu *ce n'est pas malin*, nu este greu. || *m*,

șiret *c'est le malin des malins*, e un șiret și jumătate, 2 *le malin*, necuratul

MALINE [*i* *malina*] *f* *Mar* flux puternic

MALINES *f* dantelă scumpă fabricată la Malines

MALINGRE *a* slăbuț, plăpând, șubred

MALINGRERIE *f* stare plăpândă, șubrezenie

MALINTENTIONNÉ, E *a* cu intențiuni rele, cu gând rău

MALIQUE [*i* *malum*] *a* (acidu!) malic, extras din mere sau alte fructe

MALITORNE *a* și *s* bătăran, stângaci

MAL-JUGÉ *m* sentință greșită (a unui tribunal)

MALLARD *m* tociță mică.

MALLE *f* 1 cutăr, ladă, 2 poșta, diligența poștei, 3 *malle des Indes*, transportul de scrisori pentru Indi (pe uscat sau pe apă)

MALLÉABILITÉ *f* maleabilitate, mlădoșie

MALLÉABLE *a* maleabil, mlădios

MALLÉER [*i* *malleare*] *v* a bate cu ciocanul.

MALLÉOLAIRE *a* al osului glesnei

MALLÉOLE [*i*] *f* osul glesnei

MALLE POSTE *f* diligența poștei

MALLETIER (*ti*) *m* cutărar

MALLETE [*malle*] *f* cutăras

MALLIER *m* cal de diligență

MALMENER *v* a trata cu asprime, a ocări

MALOTRU, E *a* 1 (†) pocit, 2 mitocan, moșic

MALOUIN, E *a* din Saint-Malo

MAPLEIGNÉ, E *a* și *s* pop 1 om murdar și sdrăngeros, 2 cu părul ciufuit

MALPLAISANT, E *a* (†) scarbos

MALPROPRE *a* 1 murdar, 2 necinstit

MALPROPREMENT *adv* 1 murdar, 2 necinstit

MALPROPRETÉ *f* murdărie, necurătenie

MALSAIN, E *a* 1 nesănătos, 2 vătămător *doctrine malsaine*, învățătură nesănătoasă, 3. *Mar* periculos *côte malsaine*, țărm periculos

MALSÉANCE *f* necuvîntă

MALSÉANT, E *a* necuvincios

MALSONNANT, E *a* 1 care sună urât la ureche, 2 necuvincios *expressions malsonnantes*

MALT (*malit*) [*angl*] *m* malț

MALTAGE *m* prefacerea orzului în malț.

MALTAIS, E *a* din Malta

MALTERIE *f* fabrică de malț

MALTEUR *a* lucrător berar

MALTHE [*i*] *f* 1 smolă cleioasă, 2 *a*) ceară lăptosă, *b*) ciment din var și grăsimă

MALTHUSIANISME [Malthus] *m* sistemul economic al lui Malthus

MALTHUSIEN, ENNE *a* maltuzian

MALTÔSE *f* zahăr obținut din zaharificarea necompletă a amidonului cu ajutorul malțului.

MALTÔTE *f* (†) 1 impost ilegal; 2 despuere pererepe de taxe ilegală, 3 percepătorul acestui impozit

MALTÔTIER (*ti-e*) *m* (†) percepător de taxe ilegale

MALTRAITER *v*. 1 a maltrata, a trata cu asprime (a bate, a ocări), 2 fig a vătăma, a pricinui pagubă.

MALVACÉES [] *f pl* malvacee, plantă cu nălba ca tip

MALVEILLAMMENT (vè-ya-man) *adv* cu rea voință

MALVEILLANCE (vè-yans') *f* rea voință

MALVEILLANT (vè yan), *E a și s* rău voritor

MALVENANT, *E a* care crește urât

MALVENU, *E a* nu în dreptul lui (ex de a pretinde ceva)

MALVERSATION *f* sfeterisire, mîncătorie de bani (în o funcțiune)

MALVERSER [] malversari *v* a sfeterisi, a face mîncătorie de bani

MALVOISIE *f* vin grecesc delicios (din peninsula Malvoisie)

MALVOULU, *E a* [rar] nesuferit, rău văzut

MAMAMOUCI [ar] *m* (iron) înalt funcționar, tartor

MAMAN [onomatopee] *m* 1 mamă, 2 fam *grosse maman*, femeie grasă, *belle maman*, mama soacră

MAMELÉ, *E a* cu țafe, țafos

MAMELLAIRE *a* al țafelor

MAMELLE [] mamilla *f* mamelă, țafă, enjant *à la mamelle*, copil de țafă

MAMELLIFORME *a* în forma țafei

MAMELON [mamelles] *m* 1 gurguiu, sfâlc de țafă, 2 *fig* mamelon, deluleț rotund

MAMELONNE, *E a* 1 plin cu ridicături, 2 acoperit cu tuberculi

MAMELU, *E a* țafos

MAMEL(O)UK *m* mameluc, soldat de cavalerie egipteană

M'AMIE (= *mon amie*) *f* draga mea!

MAMILLAIRE (lèr') *a* în formă de mamelon

MAMMAIRE *a* al țafelor *glandes mammaires*

MAMMALOGIE, **MAMMOLOGIE** *f* partea zoologiei ce se ocupă cu mamiferele

MAMMIFÈRE [] mamma, ferre] *a* cu țafe || *m pl* mamiferele, animalele cu țafe

MAMMITE *f* inflamația țafei

MAMMOUTH *m* mamut, efefant fosil

M'AMOUR *m* fam 1 puiule, puică, 2 *pl* desmierdări, lingușiri

MAM'SELLE *f* pop domnișoară

MAN *m* larva căbușului, vierme alb

MANAGER (né-djeur) [angl] *m* directorul unei întreprinderi, unui așezământ

MANANT *m* 1 (†) moic, om din popor, 2 sătean, țăran, 3 (iron) țopărlan, bătăran

MANCELLE *f* curea de ham

MANGENILLE (ni-y') *f* fructul arborelui otravă

MANGENILLIER (ni-yé) [sp] *m* arborele-otravă, arborele morții

MANCHE *m* 1 mîner, coada (unei unelte), plăseă, *manche de cognée*, toporiște, 2 *manche de charrue*, corn de plug, 3 osul (unei coștife), 4 *Tip* drug, 5 loc *branler au manche*, a sta să cază, *jeter le manche apres la cognée*, a pierde orice nădejde *se mettre du côté du manche*, a fi de partea celui tare [V Supl]

MANCHE [] manica] *f* 1 mîneacă, loc *avoir quelqu'un dans sa manche*, a avea pe cineva la mînă, fam *c'est une autre paire de manches*,

asta-1 altă mîncare de pește, altă căcrulă *si faire tirer (par) la manche*, a se lăsa să fie rușat, 2 *manche (à eau)*, conduct de apă, 3 braț mare între două limbi de pămînt, mîneacă, *la Manche*, canalul mînecei (între Franța și Anglia), 4 (la joc) partidă *avoir une manche*, a fi câștigat o partidă, *être manche a manche*, a fi chit [V Suplimentu]

MANCHERON [manche] *m* 1 (†) garnitura de sus a mînecei (la femei), 2 corn îndărătul plugului

MANCHETTE *f* 1 manșetă, bantă, b) dantelă la mîneacă, 2 a) *Tip* notă la marginea unei pagini, b) (la ziare) știre senzațională cu litere foarte mari pe pagina întâi sub titlu

MANCHON [manche] *m* 1 manșon, colceag, 2 cilindru gol (în care se bagă căpătările a două tuburi)

MANCHOT, *E* [] mîncus] *a* olog, ciung, *fig n'être pas manchot*, a fi dibacru, pișicher || *m* pasăre palmipedă cu aripile ciuntite

MANDANT *m* mandant, cel ce împuternicește pe un altul să-l reprezinte

MANDARIN [port] *m* mandarin a) funcționar public chinez, b) literat influent

MANDARINAT *m* demnitatea de mandarin

MANDARINE *f* mandarină, portocală mică mai aromatică

MANDARINIER *m* mandarin, portocalul cu mandarine

MANDARINISME *m* șir de examene prin care trece un funcționar sau literat (în China)

MANDAT [] mandat] *m* mandat a) împuternicire, b) ordin (judecătoresc), *mandat d'amener*, mandat de aducere, c) ordin de plată *mandat telegraphique*

MANDATAIRE *m* mandatar, cel împuternicit, cel însărcinat să reprezinte pe cineva

MANDAT-CARTE *m* mandat poștal

MANDATEMENT *m* liberarea unui ordin de plată

MANDATER *v* a mandată, a liberă un mandat, a ordona plățirea (unei sume)

MANDATIF, **IVE** *a* de mandat

MANDAT-POSTE *m* mandat poștal

MANDCHOU, *E a și s* mandciurian, (locuitor) din Mancuria || *m* limba mandciuriană

MANDÉ, *E a* chemat, adus

MANDEMENT *m* 1 ordin, poruncă, 2 *pl* instrucțiuni

MANDER [] mandare] *v* 1 a da ordin, a porunci să vie, a trimite după cineva sau ceva, *mander ses équipages*, a porunci să vie calu și trăsură, 2 a porunci *mandons et ordonnons*, poruncim și ordonăm

MANDIBULAIRE *a* al fălcilor

MANDIBULE [] *f* falcă

MANDILLE (di-y') [sp] *f* mantă ordinară (a lacheilor săracilor)

MANDOLINE [it] *f* mandolină

MANDORE *f* (†) mandoră (un fel de lăută mai groasă decât mandolina)

MANDRAGORE [] gr] *f* Bot mîtrăgună, iarba-codrului

MANDRILL *m* maimuță mare cu cap de câine (din Africa apuseană)

MANDRIN *m* 1 priboriu, 2 tălpoi, lemn în care strungarul înșepenește obiectul dat de la strung, 3 stâlp înăuntrul unei coloane goale, 4 cilindru de fier sau de lemn (la industrie)

MANDUCABILITÉ *f* puțința de a fi mestecat

MANDUCABLE *a* ce se poate mesteca

MANDUCATION [] *f* 1 mestecare, mâncare, 2 *Teol* împărțire

MANÈAGE *m* *Mar* încărcare și descărcare gratuită (a marinariilor)

MANÈGE [it] *m* manej *a* dresarea (unui cal), *b*) locul de dresare, *c*) aparat mișcat de cai care pune în mișcare o mașină, *d*) *fig* mișcare șirete, tertipuri, uneltiri *manège de femme*, tertipuri femeiești, *e*) *manège de chevaux de bois*, călușei

MANÈGER *v* a dresa cu exercițiile manevrului (un cal) [Se conjugă ca *alléger*]

MÂNES [] *m* *pl* mane, umbrele morților

MANETTE *f* pârghie (de mână)

MANGANATE *m* *Chim* manganat, sarea acidului manganic

MANGANÈSE [it] *m* manganез (metal alburu)

MANGANÉSIEEN, ENNE sau **MANGANÉSIFÈRE** *a* care conține manganез

MANGANEUX, EUSE *a* manganos (oxid)

MANGEABLE (*jabl'*) *a* ce se poate mânca, de mâncat

MANGEAILLE (*ja-y'*) *f* 1 hrana (unor animale), 2 *fam* mâncare

MANGEANT (*jan*), *E* *a* être bien mangeant, a mânca bine

MANGEOIRE (*joar*) [manger] *f* iesle

MANGEO(T)TER (*jo*) *v* *fam* 1 a mânca fără poftă, 2 a mânca câte puțin dar des

MANGER [] manducare] *v* 1 a mânca, *savoir manger*, a se pricepe în ale mâncării, *salle à manger*, sofragerie, *fam* *il veut en manger*, are gust de bătaie, *se manger le nez*, a se bate, 2 *fig* *manger des yeux*, a sorbi cu ochii *manger les mots*, a înghiți, a pronunța rău cuvintele, *manger son bien*, a-și toca averea, 3 a roade *la rouille mange le fer*, rugina roade fierul, 4 a uită *manger la consigne, un ordre*, a uită consemnul, un ordin, 5 a consumă *poêle qui mange beaucoup de charbon*, sobă care consumă mulți cărbuni, 6 loc *donner à manger* *a*) a da mese, *b*) a găti (pentru alții), *il y a a boire et à manger*; *a*) e prea gros, prea murdar (un lichid), *b*) sunt și avantaje și dezavantaje (într-o afacere), sunt lucruri și bune și rele (într-o carte) || *Se manger*, a se mânca [Se conjugă ca *arranger*] [Vezi cuvintele în legătură cu *manger* și Suplimentu]

MANGER *m* mâncare, năncatul, *fig* *il en a perdu le boire et le manger*, numai bea, numai mănâncă, o duce într-o tânjeală

MANGERIE *f* 1 mâncătorie, 2 masă lungă, 3. *fig* luarea cu hapca

MANGE-TOUT *m* 1 risipitor, 2 mazăre păstăi *Pl* *des mange-tout*

MANGEUR, EUSE *s* 1 mîncăcios, 2 *fig* cheltuitor, tocător, 3 *fig* *mangeur de bon Dieu*, de crucifix, fățarnic, *mangeur de liures*, om cu nasul veșnic băgat în cărți [V Suplimentu]

MANGEURE (*jūr'*) *f* mîncătură, rozătură, loc mâncat (din ceva)

MANGLE *m* fructul arborelui numit *manglier*

MANGLIER *m* manghier, arbore rășinos și aromatic (din Indii)

MANGONNEAU *m* (†) mașină de răsbou de asvârhit pietre, etc

MANGOUSTE *f* 1 șoarece din Egipt, 2 fructul comestibil al mangustanului (arbore)

MANGUE (*mang'*) *f* rodul manghierului

MANGUIER (*ghu-ê*) *m* manghier (arbore brazilian cu fructe gustoase)

MANIABILITÉ *f* puțința de mînuire, de mlădiere

MANIABLE *a* maniabil *a*) ușor de mînuit, *b*) *Mar* dulce, care permite manevrarea *temps, vent maniable*, timp dulce, vreme ce permite manevrarea, *c*) lesne de învoit, mlădios *caractère maniable*

MANIAGE *m* mînuitul, mînuirea

MANIAQUE (*ak'*) [] *maniacus*] *a* și *s* maniac, smnit, om cu toane

MANICHÉEN, ENNE *a* (eretic) care ține de doctrina lui Manes

MANICHÉISME *m* manicheism, erezie a lui Manes, care admitea răul și binele (al XIII-lea veac)

MANICLE *f* V *manique*

MANICURE *m* și *f* manicur, manicureză,

MANIE [] *gr*] *f* manie *a*) nebunie, idee fixă, *b*) toană, *c*) patimă *la manie du jeu*, patima jocului

MANIEMENT, MANIMENT *m* mînuire

MANIER [] *manus*] *v* a mania *a*) mînuire *b*) a pipăi *manier une étoffe*, *c*) *fig* a dirige, a conduce, a administra || *m au manier*, la pipăit, *étoffe qui a le manier très doux*, stofă dulce la pipăit

MANIÈRE *f* 1 manieră *a*) chip, fel, mod, *une manière de*, un fel de, *b*) mod obișnuit de a lucra *chacun a sa manière*, fiecare își are modul său de a lucra, *c*) gen, fel de a compune, de a zugrăvi (a unui artist), *d*) *pl*. apucături, mod de purtare sau de vorbire, *e*) ținută, gesturi frumoase *acquérir des manières*, a-și însuși o ținută frumoasă, *f*) *pl* complimente, ceremonii afectate *faire des manières*, a face complimente afectate, a face prea multe ceremonii, *g*) meșteșugire *ce style sent la manière*, stilul acesta e cam meșteșugit, *h*) *c'est une manière de parler*, e un mod de a vorbi, asta nu e serios, 2. loc de *manière que* (sau *d*), așa ca, așa încât, *de la manière que*, în felul cum, așa cum, *en quelque manière que ce soit*, oricum ar fi, *à la manière de*, în felul, *de manière ou d'autre*, într'un fel sau într'altul, *fam* *de la belle manière* *a*) foarte mult, *b*) cum se cade, sdравн, fără cruțare, *de toutes les manières*, în toate chipurile, *par manière de*, chipurile ca să [V *acquit* și Suplimentu]

MANIÈRE, *E a* manierat *a)* afectat în maniere, *b)* *fig* meșteșugit, silit

MANIÈREB *o* a manieră, a meșteșug, a afectă

MANIÉRISME *m* manierism, tendința spre meșteșugire, spre afectare

MANIÉRISTE *a* și *s* manierist, cel ce tirde spre meșteșugire, spre afectare

MANIEUR *m* mănuiitor

MANIFESTANT, *E s* manifestant, cel ce ieă parte la o manifestare

MANIFESTATEUR, *TRICE a* arătător

MANIFESTATION [1] *f* 1 manifestare, arătare, dare pe față, 2 manifestație, expresie publică (a unui sentiment)

MANIFESTE [1] *a* manifest *a)* învederat, vădit, *b)* cunoscut de toți || *m* 1 manifest, declarațiune publică, 2 *Mar* declarația mărturilor de pe bord

MANIFESTEMENT *adv* în mod vădit

MANIFESTER [1] manifestare) *o* a manifestă *a)* a face cunoscut, *b)* a arăta, a da pe față || *Se manifeste*, a se manifestă, a se face cunoscut, a ieși la iveală

MANIGANCE *f* *fam* tertip, șiretlic, uneltire tainică

MANIGANCER *o* *fam* a unelti

MANILLE (*ni-y'*) [sp] *f* 1 țigară de Manila, 2 manilă (loc de cărți) între două perechi, *manille aux enchères*, manilă în care fiecare jucător anunță punctele ce crede că va face, 3. zece din fiecare culoare (la manilă), 4. verigă care unește căpățile lanțului

MANILLER (*ni-y'*) *o* a uni căpățile unui lanț prin verigă

MANILLON (*yon*) *m* asul fiecărui color la jocul în cărți manilă

MANIOC *m* manioc (arbut din a cărui feculă se face tapiocă)

MANIPULAIRE *a* al unui manipul || *m* șeful unui manipul (la Romani)

MANIPULATEUR *m* manipulator *a)* *Chim* cel ce lucrează cu mâna, *b)* aparat care transmite depeși

MANIPULATION *f*. *Chim* manipulare, mănurea, umblarea cu

MANIPULE [1] *m* 1 manipul, a zecea parte din o cohortă romană, 2 *Fam* o mană, un pumn (de flori, de grăunțe, etc), 3 bandă de stofă pe brațul stâng (la popii catolici în timpul lituriei), 4 maner cu care se ia un vas de pe foc

MANIPULER *o* a manipula, a mănui

MANIQUE [1] manicuță) *f* mănuișe (de cismar, etc)

MANITOU *m* 1 duh, zeităte (la sălbatici din America de Nord, 2 pop *giant* manitou, personaj influent, tartor

MANIVEAU *m* farfurie împletită (pentru pomoturi)

MANIVELLE *f* manivelă, mâner (de învârtit)

MANNE [ebr] *f* mană

MANNE *f* coș mare cu două urechi

MANNÉE *f* un coș plin

MANNEQUIN [manne] *m* 1 coșniță (lungă, îngustă și aju), 2 manechin *a)* om de lemn sau carton (pe care croitorii și croitoresele încearcă hanele și rochiile), *b)* fată cu corp bine făcut pe care se încearcă rochiile, *c)* *fig* om pe care-l învârteli cum vrei, *sentir le mannequin*, a nu fi natural, 3 momâie, sperietoare de pasări [V Suplimentu]

MANNEQUINAGE *m* sculptură ca ornament la clădiri

MANNEQUINÉ, *E a* bătos, cu ținută prea țeapănă nefirească

MANNEQUINER (*ke*) [mannequin] *o* 1 a da o înfășurare prea țeapănă, nefirească, 2 a lucra după manechin

MANNETTE [manne] *f* coșuleț

MANŒUVRE [1 manus] *f* 1 muncă, lucrare, 2 manevrare *a)* punere în mișcare *manœuvres d'une pompe*, *b)* cămire (a unei corăbii), 3 funile (care servesc la cărmii) *manœuvres dormante*, funile întepenite, 4 manevră, mișcările unei trupe *grandes manœuvres*, manevrele mari, 5 *fig* manoperă *a)* intrigă, tertipură, *b)* mijloace *manœuvres frauduleuses*, mijloace necinstite || *m* 1 salahor, 2 meșter prost, cărpaci

MANŒVRER *o* a manevra *a)* a pune în mișcare, a face să umble (o mașină), *b)* a cărmii *manœvrer un vaisseau*, a cărmii un vas, *c)* a executa (sau a face să se execute) mișcări militare, *d)* *fig* a lucra, a învârti ițele *manœuvres sourdement*

MANŒUVRIER *m* 1 cămaciu iscusit, 2 conducător de manevre, 3 *fig* polemist dibacu *ce journaliste est un excellent manœuvrier*, acest ziarist este un excelent polemist || *a* dibacu în manevre (ex un general)

MANOIR [manere] *m* 1 (†) locuința (unui feodă), 2 locuința boierească, 3 (iron) locuință

MANOMÈTRE [gr] *m* manometru, instrument de măsurat tensiunea gazelor și a aburilor

MANOMÉTRIQUE *a* manometric

MANOQUE *f* mănunchiu de foi de tutun

MANOUVRIER, *ÈRE s* lucrător (care lucrează cu mâna)

MANQUANT (*kan*) *E a* și *s* cel care lipsește || *m* ceea ce lipsește, lipsa

MANQUE *m* 1 lipsă *manque d'argent*, lipsă de bani, *être de manque*, a fi lipsă, 2 *manque de parole*, neînerere, călcare de cuvânt || loc prep *manque de*, din lipsă de || *f* *Milu* lipsă la apel

MANQUÉ, *E a* 1 greșit, nenimerit, 2 neizbutit *mariage manqué*, căsătorie neizbutită, *être manqué*, a nu fi reușit, 3 care și-a greșit cariera *un avocat manqué*

MANQUEMENT *m* 1 lipsă *manquement de respect*, lipsă de respect, 2 călcare *manquement de parole*, neînerere de cuvânt

MANQUER [1 mancus] *o* 1 a nu nimeri *fusil qui manque*, pușcă care nu nimereste, 2 a scăpa, a lăsa să- scape, a pierde *manquer un lièvre*, a l scăpa (din mână) un iepure

manquer une occasion, le train, a pierde un pri-lej, tienu, loc *le manquer belle*, a pierde o ocazie favorabilă, 3 a greși *etre sujet à man-quer* a fi supus greșelii, *sans manquer*, negreșit, 4 a nu izbuti *expérience qui a manque*, ex-perință neizbutită, 5 a lipsi *il manque un elev*, lipsește un elev, *il s'en manque de peu*, puțin lipsește, *il ne manquera que cela*, asta ar mai lipsi, 6 a nu atinge, a nu realiza *man-quer le but*, a nu atinge tinta, 7 a aluneca *le pied lui a manqué*, i-a alunecat picioru, 8 a leșina, a se muia *le cœur me manque*, mi se înmoaie inima, 9 a carpăci *manquer un tra-vail*, a cărpăci un lucru, 10 a dispărea *s'il vient à nous manquer*, dacă el va dispărea din mijlocul nostru, dacă nu l-am mai avea, 11 *manquer a a)* a și călca, a nu se ține de *manquer a sa parole, a son engagement*, a-si călca cuvântul, *b)* a neglija, a nu-și face *manquer a son devoir*, a nu-și face datoria, *c)* a fi necuvincios față de *manquer a un vieil-lard*, a nu fi cuvincios față de un bățian, 12 *manquer de a)* a fi lipsit de, a nu avea *manquer de respect*, a nu avea respect, a fi necuvincios, *manquer d'argent*, a nu avea bani, *la terre manque d'hommes*, pământului îi lipsește oamenii, brațele, *il ne manque de rien*, nu-i lipsește nimic, are de toate, 13 a uita *ne pas manquer de*, a nu uita să, *je n'y man-querai pas*, nu voi uita, 14 a fi pe punctul, a fi cat pe ce să *il a manqué de tomber*, e a cat pe ce să cadă || *Se manquer*, a nu se nimeri, *se manquer a soi-même*, a se compromite

MANSARDE [Mansard] *f* mansardă *a)* o daie în pod, *b)* fereastră în pod, *c)* pod, acoperiș oblic

MANSARDÉ, E *a* de mansardă

MANSION [i] *f* (la Romani) poștie de schimbăc can

MANSIONNAIRE *m* 1 (†) păzitorul unei biserci, 2 (la Romani) intendentul unei poști

MANSUÉTUDE [i] mansuetudo] *f* mansue-tudine, blândețe, bunătate de inimă

MANTE *f* 1 mantă femeiască fără mâneci, 2 voal mare de doliu, 3 călugăriță (insectă)

MANTEAU [i] mantum] *m* 1 mantă, 2 *fig* acoperământ *mur couvert d'un manteau de herre*, perete acoperit cu icedi, 3 *fig* mască, adăpost, înfățișare *sous le manteau de la re-ligion*, sub masca religiei, 4 *manteau de che-minée*, partea pe deasupra sobei, *fig sous le manteau (de la chemine)*, pe sub ascuns, în taină, 5 *manteau d'arlequin*, draperie la de-corurile scenei 6 (la moluști bivalve) mem-brana carnoasă care secretă scoica calcară

MANTELÉ, E *a* Zool cu regiunea dorsală de o culoare deosebită (animale)

MANTELET *m* 1 manteluță femeiască, 2 apărătoare de răsbou, 3 burduf de trăsură

MANTELURE *f* păr de altă culoare (pe spinarea unui câine)

MANTILLE (ti-y') *f* bocceluță pe cap

MANTISSE *f* partea zecimală a unui lo-garitm

MANUEL, ELLE [i] manualis] *a* manual, de mână || *m* manual, carte pe scurt

MANUELLEMENT *adv* cu mână

MANUFACTURABLE *a* care poate fi fa-bricat

MANUFACTURE [ml] *f* manufactură *a)* fabrică, *b)* lucrătorii fabriciei

MANUFACTURER *v* a fabrică

MANUFACTURIER, ÈRE *s* manufacturier, fabricant || *a* manufacturier *a)* cu fabrici, *b)* care se ocupă cu manufactură

MANULUVE *m* baie de înăini

MANUMISSION [i] *f* desrobire

MANUSCRIT, E [i] manus scriptus] *a* ma-nuscris, scris cu mână || *m* manuscript, carte scrisă cu mână

MANUTENTION [ml] *f* 1 manutentruine, mânuire (de fonduri, de mărfuri), 2 manu-tanță *a)* serviciul nutrimntului trupelor, *b)* fabrică de panie pentru armată

MANUTENTIONNAIRE *m* șefii unei ma-nutante

MANUTENTIONNER *v* a mânui (mărfuri), a fabrică (pâine pentru trupe), a lucră (tu-tunul)

MAPPEMONDE [ml] mappa mundi] *f* ma-pamund, harta pământului împărțită în două emisfe

MAQUERAISON (mak') *f* timpul pescu-tului scrumbiei

MAQUEREAU (mak'ro) *m* 1 scrumbie, 2 *pop a)* mijlocitor, *b)* pește, 3 *groseille à maquereau*, agrișă

MAQUERELLAGE *m* *pop* 1 pezevenclăc, 2 pescărie

MAQUETTE [it] *f* machetă *a)* primă schiță, *b)* figuri mici de care pictorii se ser-vesc pentru a studia atitudinile, *c)* model în mic (pentru un docar de teatru)

MAQUIGNON (kin-yon) *m* 1 geambaș (de cai), 2 *fig* samsar [V Suplimentu]

MAQUIGNONNAGE (kin-yon) *m* 1 geam-bașlăr, 2 *fig* samsarlăc [V Suplimentu]

MAQUIGNONNER (kin-yo) *v* 1 a face pe geambașul, a lăuda un cal spre a-l vinde mai scump, 2 *fig* a mijloci pe cale necinstită *maquignonner un mariage*

MAQUILLAGE (ki-yay') *m* sulemenitul, su-lemenială [V Suplimentu]

MAQUILLER (ki-ye) *v* 1 a sulemenii, 2 *pop* a falsifica *maquiller la vérité*, a falsifica ade-vărul || *Se maquiller*, a se sulemenii [V Supl]

MAQUILLEUR (ki-yeur) *m* luntre pentru pescutul scrumbiei [V Suplimentu]

MAQUILLEUSE (ki-yeuz') *f* femeie care su-lemeneste actițele [V Suplimentu]

MAQUIS (ki) *m* desiș, mărciniș (în Corsica)

MARABOUT [ar] *m* 1 marabut *a)* preot mahomedan, *b)* moschee cu un preot, 2 ibic pantecos (de cafea), 3 marabut *a)* cocostărc (din Indii), *b)* *pop* pocitanie, 4 panglică de gaz în

MARAÎCHER, ÈRE [marais] *a* de zarzavat, al zarzavatului || *s* zarzavagiu, zarzavagioaică

MARAIS *m* 1 mlaștină, băltoacă, marais

salant, salină cu sare de mare, 2 grădina cu zarzavaturi

MARASME [gr] *m* 1 slăbiciune foarte mare, istovire, 2 *fig* lăncetă

MARASQUE [it] *f* cneasă amară

MARASQUIN *m* lichior din cneșe amare

MARĂTRE *f* mamă vitregă

MARAUD, *E s* tirălos, pușlama

MARAUDAGE *m* Țlescutul

MARAUDE *f* plească

MARAUDER *v* 2 merge după plească, a piada [V Suplimentu]

MARAUDER, *EUSE* *v* Țlescutor, cel ă umbă după pradă [V Suplimentu]

MARAVEDIS (*diss*) [ar] *m* maravedis (monedă sp. mola de 1½ cunite)

MARBRE [l marmori] *m* 1 marmoriă, *cœur de marbre*, inimă de piatră, *fig être de marbre*, a fi nesimțitor ca piatra, 2 masă de marmoriă, 3 statue de marmoriă *les marbres de nos jardins*, statuile de marmoriă din grădiniile noastre, 4 *pl* obiecte de marmoriă, 5 *Tip* tablă (pe care se așază paginile 7e țuric), 6 pestișătură (de pe scoarta unor cărți) care imită marmora [V Suplimentu]

MARBRE, *E a* 1 ca marmoriă, 2 învințit *figure marbre par le froid*, figură învințită de frig, 3 împestritat ca marmora (scoarța unei cărți)

MARBRIER [marbre] *v* 1 a marmoriă, a imita vinele marmorei, 2 a învinții *les coups lui avaient marbré le dos*, loviturile îi învințise spina

MARBRIERIE *f* atelier de marmorar

MARBREUR, *EUSE* *m* lucrător care imită pestișătura marmorei (pe hârtie pe scoarța cărților)

MARBRIER, *ÈRE* *a* ai marmorei || *m* marmorar, *p* etru

MARBRIÈRE *f* carieră de marmoriă

MARBRIPE *f* imitația marmorei

MARC (*mar*) [g] *m* 1 (†) greutate de opt uncii, 2 marcă (moredă germină de 1 leu 25 bani), *fig au marc le franc*, fiecărui după cum îi se cuvine

MARC (*mar*) *m* 1 ceea ce rămâne dintr-o substanță stoarsă (= drojdi, tescovină, etc.), *eau-de-vie de marc*, țuică de tescovină, 2 drojdie de cafea fiartă

MARCASSIN *m* gigan, puu de mistreț sălbatic [V Suplimentu]

MARCASSITE [ar] *f* marcasită, bisulfură naturală de fier

MARCELINE *f* marșel-nă, stofă de mătase moale

MARSCESCENCE (*ses sa is*) *f* veștejitură

MARSCCENT (*se san*) *E* [l] *a* care se veștejește pe plantă

MARCESSIBLE [l] *a* (care poate veșteji)

MARCHAGE *m* frământarea lutului

MARCHAND, *E* [mercantans] *s* 1 negustor, *tam marchand de soupe*, directorul unui pension, *fig être le mauvais marchand d'une chose*, a trage numai necazuri din ceva, 2 cumpărător *attirer les marchands*, a atrage pe cum-

părători || *a* 1 negustoresc, 2 care nu transportă decât mărfuri *navire marchand*, șlep, 3 comerțul *marine marchande*, marina comercială, *ville marchande*, oraș comercial, 4 de vânzare, care se vinde ușor *denrée marchande*, marfă de vânzare sau care se vinde ușor, 5 *par marchand*, prețul cu care negustorii vand între ei prețul de fabrică [V Supl]

MARCHANDAGE *m* 1 tocmitul, 2 luare cu preț redus a unor lucrări de către un subantreprenor

MARCHANDAILLER (*da ye*) *v* a se tocmi prea mult, a se țigăni

MARCHANDER [marchand] *v* 1 a se tocmi (pentru o marfă), 2 a lua în întreprindere cu preț redus o parte din niste lucrări, 3 a cumpăra cu bani *marchander les consciences*, 4 a acorda (v părere de rău, cu sgarlenie (*colauge*), 5 *ne pas marchander quelqu'un*, i nu crușa pe cineva, *ne pas marchander son temps*, a-și cheltui vremea, 6 a sta la îndoeală dacă trebuie să *marchander sa vie*, a sta la îndoeală dacă trebuie să-și pună viața în pericol, *il n'y a pas a marchander*, nu-i de stat la îndoeală, trebuie să luăm o hotărâre

MARCHANDEUR, *EUSE* *s* client care se tocmește prea mult (la cumpărat)

MARCHANDISE *f* marfă, *fig faire mettre et marchandise d'une chose*, a avea obșnuila unui lucru, a face negoț cu dânsul

MARCHANT, *E a* mergător

MARCHANTIAÇÈS (*u*) *f* *pl* familie de plante cu călbaza ca tip

MARCHANTIE (*ti*) *f* Bot călbază

MARCHE [g] *f* (†) mureă, provincie militară dela graniță

MARCHE [marcher] *f* 1 marș *a)* meis umblet *une heure de marche*, b) drum *faire une longue marche*, a face un drum lung, *ouvrir la marche*, *fermer la marche*, a fi în capul coloanei, în coada coloanei, 2 marș, ane de muzică, 3 *fig* mers, progres *la marche de la science*
MARCHE *f* 1 treapta (unei scări), 2 călător (la strungă, etc)

MARCHE [mercatus] *m* 1 târg, piață *marche couvert*, piață acoperită, 2 târg, aia *faire un marché avantageux*, un *marché d'or*, a face o afacere bună, 3 târguieși *faire son marché*, a și face târguiele, a târgui, 4 învoeală *rompre un marché*, a rupe o învoeală, 5 loc *bon marche* *a)* ieftinătate, *b)* ieftin, *meilleur marche*, mai ieftin, *par dessus le marche*, bașca, pe deasupra, *mettre le marché a la main* a sili (pe cineva) să se hotărască în un fel sau altul, *faire bon marché d'une chose*, a nu-i păsă de ceva, a nu ține la ceva, a-și risipi nebuneste, *avoir bon marche de quelqu'un*, isprăvi repede cu cineva, a-și veni repede de hac, *être quitte à bon marche*, a scăpa ieftin, *c'est marche donné* *a)* e pe nimic, *b)* e un noior neastepătat

MARCHEPIED *m* 1 treptele (ce duc la o estradă), scară (de urcat pe ea); 3 scara (unei trăsurii), 4 *fig* mijloc de parvenire, *propete ne plus savoir de quel bois se faire des marchepieds*, a nu ști de ce proptele să se mai

servească, 5 drum dealungui unei ape (opus celui de edec)

MARCHER *v* 1 a merge, a umbla, a păși, 2 a se scurge *les siecles marchent*, veacurile se scurg, 3 a propăși *la science marche sans cesse*, știința progresaază neînclăat, 4 a călca *marcher sur le pied a quelqu'un* a) a călca pe picior pe cineva, b) *fig* a-i ofensa, *il ne faut pas lui marcher sur le pied*, nu intelege de glumă, 5 a călca cu picioarele, a frământa *marcher l'argile*, 6 *fig* *marcher droit*, a avea o purtare corectă, *marcher sous quelqu'un*, a fi sub comanda cuiva, a fi supus cuiva *marcher sur les gens* a nu-i păsa de lume, *marcher sur quelque chose*, a vorbi despre ceva, *ma cher ensemble*, a se potrivi (despre lucruri), *marcher a la tête de*, a sta în fruntea [V Suplimentul]

MARCHER *m* 1 mers, umbiet, *au marcher*, după mers, 2 pământul pe care se merge

MARCHEUR, **EUSE** *s* mergător [V Supl]

MARCHOIR *m* atelier unde se frământă lutul

MARCOTTAGE *m* butășire

MARCOTTE *f* butăș

MARCOTTER *v* a butăși

MARDELLE *f* V *maigelle*

MARDI [l Martis diem] *m* marți *mardi gras*, lăsată secului (la Catolici)

MARE *n* baltă

MARÉCAGE [mare] *m* băltoacă, mlaștina

MARÉCAGEUX, **EUSE** *a* 1 mlaștinos, de baltă, 2 care trăiește în mlaștină

MARÉCHAL [g] *m* 1 *maréchal (feillant)*, potcovar, 2 *maréchal de France*, generalism, *maréchal de camp* general de brigadă, 3 *maréchal des logis*, sergent de cavalerie, *maréchal des logis chef*, vâgmistru, furier, *maréchal des ecuries*, intendentul grajdurilor unui prinț

MARÉCHALAT *m* demnitatea de mareșal

MARÉCHALE *f* soție de mareșal

MARÉCHALERIE *f* potcovărie

MARÉCHAUSSEE *f* (†) tribunalul mareșalilor de Fianță, 2 jandarmia călate

MARÉE *f* 1 flux și reflux, *haute marée*, flux, *marée basse*, reflux, *fam* *avoir vent et marée*, a avea noroc mare, *aller contre vent et marée*, a mântă în ciuda greutăților, a se face luntre și funte, *la marée monte*, a) valul se apropie, b) *fig* vijelia se apropie, furia stă să izbucnească, 2 pește proaspăt *marchande de marée*, prepuată de pește proaspăt, *prov* *arriver comme marée en carême*, a sosi la pont, *la marée n'attend personne*, ocazia nu așteaptă pe nimeni

MARÉQUE (reg') *f* lână groasă pentru sacurile (cărutașilor)

MARELLE *f* 1 potron, 2 țintă

MARÉ(Ń) GRAPHE, **MARÉ(Ń)MÈTRE** *m* instrument ce înregistrează mișcările fluxului și refluxului

MARENMATIQUE *a* mlaștinos

MAREMME [it] *f* teren mlaștinos și nesănătos dealungul mării (în Italia)

MARENGO (ren) *m* și *a* postav negru pr

sărat cu puncte albe || loc *adv* a la marengo, a înghemălit (de puu, de vișel)

MAREYAGE (re) *m* munca negoțului vânzătorului de pește nesărat

MAREYEUR (re) vânzător sau descărcător de pește de mare nesărat

MARGARINE *f* margarină, unt din acid margalic și glicerină

MARGARIC [gr] *a* (acidul) margaric

MARGAY (ghe) *m* pisică țigru (din America)

MARGE [l marginis] *f* 1 margine, *fam* *à l'our de la marge*, a avea timp (sau bani) berechet, 2 *Tip* foaie potrivită pentru a înfrunsa mașină

MARGELE [marge] *f* ghird (la puturi), colec de piatră (la fântână)

MARGER *v* a așeza coale de tipărit între creștele mașinei [Se conjugă ca *arranger*]

MARGEUR *m* potrivitorul foilor pe mașina de tipărit

MARGINAL *E a* 1 scris pe margine, 2 de pe țărmuri *recus marginaux*

MARGINER *v* a face anotări pe marginea unei cărți

MARGOT *m* 1 *fam* cunoscanță, 2 *fig* cmeie flecărie

MARGOTA(S) *m* ștep pentru întreținerea curată a canalelor

MARGOT(T)ER *v* a țipa ca prepelița

MARGOTIN *m* leșăturică de rămurire (pentru așățul focului)

MARGOUILLIS (gu-yi) *m* 1 băltoacă murdară, 2 *fig* încercătură

MARGOULETTE *f* pop falcă, gură [V Sup]

MARGRAVE [g] *m* (†) margrav, șef de provincie dela frontieră (în Germania) || *f* soția margravului

MARGRAVIAT *m* margraviat, a) demnitatea de margrav, b) domeniul său

MARGRIETTE, **MARGRILETTE** (yer') *f* mărgie (pentru Africani)

MARGUERITE (gh') [l-gr] *f* Bot măgărită, *petite marguerite*, bănușei

MARGUILLERIE (ghi-y') *f* 1 funcțiunea de episcop de biserică, 2 așiva unei biserici

MARGUILLIER (ghi-yé) *m* epitron de biserică

MARI [l maritus] *m* soț, bărbat

MARIABLE *a* de măritat, de însurat, de căsătorit

MARIAGE *m* 1 căsătorie (= însurătoare, măritis), 2 *fig* unie *mariage de l'esprit et de la beauté*, unirea minții cu frumusețea, 3 naraș (un joc de cărți)

MARIÉ, *E a* căsătorit (= însurat, măritat) || *s* căsătorit (= mire, mireasă)

MARIER [l meritare] *v* 1 a căsători (= a însura, a mărită), 2 *fig* a) a împreună, a uni, a împreună *merier la vigne de l'ormeau*, a împreună viața de viață cu ulmul, b) a potrive *marier des couleurs*, a potrive colori || *Se marier* a se căsători (= a se însura a se mărită)

MARIE-SALOPE *f* Mor barcă mare în care se aruncă nămolul scos

MARIEUR, EUSE *s* staroste, peștor, mijlocitor de căsătorii

MARIN, E [i] *a* marin, de mare, *avoir le pied marin* *a*) a fi obișnuit cu mersul pe luntre, *b*) *fig* a străla mult sange rece într-o împrejurare grea || *m* marinar

MARINADE *f* 1 marinată, 2 carne marinată

MARINAGE *m* marinatul

MARINE *f* 1 marină, 2 tablou cu peisaj maritim *peintre de marines*, pictori de peisaje marine

MARINÉ, E *a* 1 stricat de apă de mare (ceai, cafea), 2 *Blaz* cu corpul terminat în coadă de piște

MARINER *v* 1 *a* (se) marină (o carne), 2 *a* face marinată

MARINGOT(T) *E* *f* trăsucă cu bănci mobile

MARINGOUIN *m* țânțar american

MARINER, ÈRE *a* al marinei || *m* luntraș || *adv* *a la marinere*, cu reamă de ceapă

MARINISME [Marini] *m* stil afectat

MARIONNETTE [Marion] *f* 1 marionetă *a*) păpușă trasă de sfori, *b*) *fig* parașă, sfarleaș, 2 scripete vertical care se învârtesc

MARISQUE [i] *f* 1 smochină groasă, 2 umflătură hemoroidală

MARITAL, E [i maritalis] *a* marital, ce aparține bărbatului

MARITALEMENT *adv* 1 ca bărbat, 2 ca căsătorii *être maritalement*, a trăi în căsătorie

MARITIME [i] *a* maritim *a*) de mare, *b*) pe mare *navigation maritime*, plutire pe mare, *c*) al marinei *code maritime*

MARITONNE *f* piceaură

MARIVAUDAGE [Marivaux] *m* marivodaj, stil afectat

MARIVAUDER *v* *a* scrie afectat în felul lui Marivaux

MARJOLAINE *f* Bot maghiran, *marjolaine sauvage*, sovarv

MARJOLET *m* (r) șafandache

MARLI *m* 1 gaz fin (pânză), 2 linia de pe bordura unei farfurii

MARK [g] *m* marcă (monedă germană)

MARMAILLE (ma-y') [marmot] *f* fam laie de copii

MARMELADE [sp] *f* 1 marmeladă, chisăliță, compot, 2 *en marmelade* *a*) prea fierț (ex carne), *b*) *fig* plin de vânătaș *figure en marmelade*

MARMENTEAU *m* arbore înalt de ornament (al unui domeniu)

MARMITE *f* 1 tîngire, oală, *faire bouillir* (*faire aller*) *la marmite*, *a* duce menajul, loc *la marmite est renversée*, nu se mănâncă în casa asta, *marmite de Papin*, oala lui Papin, în care se poate încălzi apa la peste o sută de grade, 2 *marmite de géants*, adâncuri mari de formă rotundă în roce sub influența vârtejului apelor

MARMITÉE *f* o tîngire plină

MARMITEUX, EUSE *a* păcătos, nenorocit

MARMITON *m* rîndaș de bucătărie

MARMONNER *v* *a* mărmăi, *a* bombăni

MARMORÉEN, ENNE [i marmora] *a* 1 de marmoră, ca marmora, 2 *fig* de ghiață

MARMORISATION *f* prefacerea pietrii în marmoră

MARMORISER *v* *a* prefaca în marmoră

MARMOT *m* 1 (r) maimuță, 2 putor, broscuț, loc *croquer le marmot*, a aștepta mult și bine

MARMOTTAGE, MARMOTTEMENT *m* mormăit, mormăială

MARMOTTE *f* 1 tîncul-pământului, piț, lig *dormir comme une marmotte*, *a* dormi buștean, 2 testemel, bîsmăluță, 3 cutie cu mostre [V Suplimentul]

MARMOTTER *v* *a* mormăi

MARMOTTEUR, EUSE *s* mormăitor

MARMOTTIER *m* prun de Briançon

MARMOUSET *m* 1 ngură pocită, 2 *fig* picior, omuleț, 3 grătar de fontă cu o figură pe dansul

MARNAGE *f* marnă, amestec din humă și var

MARNER *v* *a* îngrășă cu marnă

MARNEUX, EUSE *a* 1 ca marna, 2 cu marnă

MARNIÈRE *f* gîoapă de marnă

MAROCAIN, E *a* și *s* marocan, (locuitor) din Maroc

MARONITE *m* maronit, catolic din Liban

MARONNER *v* fam *a* mormăi *a* bombăni

MAROQUIN (kén) [Maroc] *m* marochin, saftian

MAROQUINAGE *m* pregătirea pieilor în felul marochinului

MAROQUINERIE *f* 1 meșteșugul sau negoțul marochinului, 2 atelier unde se prepară marochinul, 3 obiecte de marochin

MAROQUINIER *m* lucrător care gătește pieile în felul marochinului

MAROTIQUE *a* în felul stilului lui Marot

MAROTTE *f* 1 marotă *a*) sceptru de nebun, *b*) *fig* nebulie, patimă *chacun a sa marotte*, fiecare cu nebulia lui, 2 cap de femeie în lemn sau carton (la modiste, coafiori)

MAROUFLAGE *m* lipire cu clei

MAROUFLE *m* 1 cleu vîrtos, 2 bătăran, mărfașori

MAROUFLER *v* *a* lipi cu cleu (o pânză de alba, o pânză de perete, etc)

MAROUTE *f* Bot romaniță puturoasă, folică, rîoman

MARPRIME *f* sula (pânzarului de corăbii)

MARQUAGE (ka') *m* marcatul

MARQUANT (kan) *E* *a* marcant, însemnat, cu vază, *cartes marquantes*, cărți foarte bune

MARQUE *f* 1 marcă *a*) însemnare, semn (pe rufe), *b*) semn deosebit (ex al unei fabrici), *fig* *il y a la marque de l'ouvrier*, e ceva distinct, *c*) fisă (la joc), 2 semn *marque de cerole*, ciupitură (din vărsat), 3 prevestire *marque de beau temps*, prevestire de timp frumos, 4 înșușire deosebită *marque d'une charge*, 5 urmă *marque d'une blessure*, d'un pied, urma unei răni, unui picior, 6 înfierare *le peigne de la marque est abolie*, pedrapșa înfierării s'a

desfășurat, 7 *fig* dovadă *des marques d'estime*, dovezi de stimă, 8 răboi (la brutari), 9 talpa găstei (în loc de iscăltură), 10 de *marque*, marant, însemnat, cu vară *personnage de marque*, om însemnat, cu vară, 11 linie gradată (care arată adâncimea apei) [V Supl.]

MARQUÉ, *E* a 1 marcat, însemnat *traits marqués*, trăsături pronunțate *marque de la petite verole*, cripit de vărsat, *papier marqué*, hârtie timbrată, 2 hotărât, preriș *moment marqué*, moment precis, 3 înfierat *fouette et marqué*, biciuit și înfierat, 4 Teat *rôles marqués*, roluri grave serioase [V coin și Supl.]

MARQUER [gr] *v* 1 a marca a) însemna cu o cifră, cu o literă, etc b) a face un semn (în o carte) c) a însemna, a nota, 2 a arăta *le thermomètre marque dix degrés*, termometrul arată zece grade, 3 a înfieră, 4 a dovedi *voilà qui marque de la mechanceté*, asta dovedește răutate, 5 a da *marquer la mesure*, a da măsura, 6 a hotărâ, a fixa *marquer un jour*, a fixa o zi, 7 a deosebi, a distinge, a caracteriza *un grand froid a marqué cet hiver*, un ger mare a fost în iarna asta, b) a se deosebi, a se distinge, a lăsa urme *les ecruains qui ont marqué* scriitorii cari au lăsat urme, c) a fi important *il n'y a dans ce livre rien qui marque*, nu e nimic important în această carte, 8 a pune în vedere a arăta *marquer à quelqu'un la conduite qu'il doit tenir*, a indica cuiva felul cum trebuie să se poarte, 9 *ce cheval marque encore*, se cunoaște după dinți că acest cal n'are încă opt ani, e încă tânăr || *Se marquer*, a fi marcat, însemnat *qui sais a quel coin se marquent les bons vers*, tu care știu ținea de a face versuri bune

MARQUETER (k' te) *v* 1 a împestruța, 2 a îmblâni cu bucăți de lemn de diverse colori [Se conjugă ca *jeier*]

MARQUETERIE (k'-i) *f* 1 blănă cu tăbăcite de diferite colori *en marqueterie*, blănit cu tăbăcite de diferite colori, 2 *fig* împestruțatură *ouvrage de marqueterie*, operă alcătuită din bucăți reunite artificial

MARQUETEUR (k') *m* lucrător care îmblânește cu tăbăcite de diferite colori

MARQUETTE *f* turtă de păstură

MARQUEUR, *EUSE* *s* 1 însemnător, 2 marcher (la jocuri)

MARQUEFUSE *f* fată care marchează (rufe)

MARQUIS (ki) [vg] *m* 1 marchiz (titlu de nobilită între duce și conte, 2 *fig* fante

MARQUISAT *m* marchizat, demnitatea de marchiz

MARQUISE *f* 1 marchiză a) soție de marchiz, b) (iron) femeie fanteșă, c) streasină de sticlă (deasupra ulei de intrare), 2 umbrelușă de soare, 3 pară mălăiată

MARQUOIS (koar) *m* 1 unealtă de însemnat (la croitori și croitorese), 2 model de litere pentru marcatul rufelor

MARRAINE *f* nașă

MARRI, *E* a (t) amărit, măhnit

MARRON *m* 1 castană *marron d'Inde*, castană sălbatică, *marrons glacés*, castane ra-

harisite, loc *tuer les marrons du feu*, a trage spuză pe turtă altuia, a se expune pentru altcineva, 2 plesnitoare, 3 buclă de păr înnoțată cu o panglică, 4 *pl* coroloase în aluatul de făină rău frământat, 5 castaniu coloarea castanie *un marron clair*, o coloarea castanie deschisă || a castaniu [V Suplimentu]

MARRON, *ONNE* [sp] a 1 fugit dela stăpan (un sclav), 2 scăpat, redevenit sălbatic *cheval marron*, cal întors la viața liberă, *negresse marron*, negresă care a luat drumul sădurilor (spre a trăi în libertate), 3 *fig* de contrabandă *courtier marron*, *libraire marron*, samsar de contrabandă, librar de contrabandă || *m* carte tipărită pe sub ascuns

MARRONNAGE *m* 1 fuga dela stăpan (a unui sclav) 2 contrabandă (de samsar)

MARRONNER *v* 1 (t) a freză părul în bucle prinse cu panglici, 2 a trăi sălbătește (un sclav fugit dela stăpan) *marronner dans les bois*, a duce o viață sălbatică în păduri, 3 *fig* a fi de contrabandă, 4 a tipări pe sub ascuns (o carte), 5 *pop* a mormăi [V Supl.]

MARRONNIER *m* castan altoit, *marronnier d'Inde*, castan sălbatic

MARRUBE [i] *m* Bot voronic, unguraș, *marrube aquatique*, cervană, *marrube noire*, cătuse

MARS (mars) [l martium] *m* 1 Martie, *les premiers jours de Mars*, zilele Babei, 2 Martie (planetă), 3 Martie (zeu), *le metier de Mars* războiul, cariera armelor

MARSAULT, **MARSEAU** *m* Bot 10v

MARSEILLAIS, *E* (se-yè, sè-yèz') a et s marsiliez (locutor) din Marsilia || *f* la *Marseillaise*, marsilieza, imnul național francez

MARSOVIN [vg] *m* 1 marsuin, purcel de mare (cetaceu), 2 soldat din infanteria marină; 3 *fig* poeziant

MARSUPIAL, *E* [l marsupium] a 1 cu pungă, 2 în formă de pungă || *m* *pl* marsupialele, mamifere cu pungă sub pântec pentru puri *Pl marsupiaux*

MARTAGON *m* crin sălbatic

MARTEAU [l martulus] *m* 1 ciocan *marteau d'armes*, măciucă, *fig* *graisser le marteau*, a mitui pe usier, *avoir un coup de marteau*, a fi trăsnet cu leuca, 2 rechin (din mâinile calde), 3 ciocănel (la piano), 4 ciocănas (la ureche)

MARTEAU-PILON *m* ciocan mare de uzină, (miscat de aburi, de aer comprimat, etc)

MARTEL *m* (t) ciocan, *fig* *avoir (se mettre) martel en tête*, a se chinui, a-și face griji nefolositoare, *donner (mettre) martel en tête*, a pune pe griji

MARTELAGE *m* 1 baterea cu ciocanul, ciocănitul *martelage des métaux*, 2 crestarea cu ciocanul (a copacilor rezervați)

MARTELER *v* 1 a bate cu ciocanul, a ciocăni, 2 a accentua asupra fiecărei note sau silabe, 3 *fig* a face cu caznă *marteler des vers*, a se căzni să facă versuri, 4 a chinui, a prăsi (pe cineva) [Se conjugă ca *geler*]

MARTFLÛT *m* ciocănas

MARTELEUR *m* 1 lucrător cu ciocanul, 2 cel ce pune în mișcare ciocanul (unei uzini).

MARTELLERIE *f* atelier pentru ciocănitul netelelor

MARTIAL, **E** [1] *a* marțial, războinic *cour martial*, tribunal militar în timp de războiu, *loi martiale*, legea marțială (care permite în unele împrejurări întrebunțarea forței armate)

MARTIALEMENT *adv* martial

MARTIEN (*si ɛn*), **ENNE** *a* care e sub înfluența planetei Marte

MARTIN *m* pasăre cântăreată insectivoră

MARTIN-BÂTON *m* pop bățul

MARTINER *v* a lucra cu ciocanul

MARTINET [Martin] *m* lăstun (randunică cu unu lungi)

MARTINET [marteau] *m* 1 ciocan (de uzină) mișcat de apă, 2 garbaci, 3 sfernic scund cu toată, 4 bucată de gresie de netezit marmori

MARTINEUR *m* *V* *marteleur*

MARTINGALE *f* 1 martingală *a* setleva curea care oprește calul a da din cap, *b*) pontare îndoită după fiecare pierdere, 2 *fig* *vi* sălog, 3 limbuită *martingale de guberne*, limbuită de lăduncă

MARTINGALER *v* a pontă îndoit după fiecare pierdere

MARTIN-PÊCHEUR *m* Zool pescăruș (păsărică ce se hrănește cu peștișori)

MARTIN-SÈC *m* pară toamnăteacă

MARTIN-SIRE *m* pară de iarnă

MARTIN-SUCRÈ *m* pară dulce

MARTOIRE *m* ciocan (de lăcătuș) cu două păști late

MARTRE, **MARTE** [g] *m* 1 jder, belhiță, sângeap, prov *prendre martre pour renard* a se înșela, a lua un lucru drept altul, 2 blană de jder

MARTYR, **E** [1-gr] *s* 1 martir, mucenic, 2 *fig* victimă || a martir, care suferă foarte mult *V commun*

MARTYRE *m* martiriu *a*) mucenicie moarte sau chinuri îndurate pentru o credință etc., *b*) *fig* suferință mare, chin, caznă

MARTYRISER *v* a martiriza *a*) a face să sufere martiriul, *b*) *fig* a chinui

MARTYRIUM (*om*) [1] *m* 1 biserică închinată unui martir, 2 capelă cu mormântul unui martir

MARTIROLOGE [1-gr] *m* martirologiu *a*) pomelnic de martiri și de sfinți, *b*) *fig* pomelnic de suferințe îndurate

MARUM (*rom*) *m* Bot cătușnică

MAS (*mass*) *m* căsuță la țară (în sudul Franței)

MASCARADE [it] *f*. mascaradă *a*) ceată de oameni mascați, *b*) străvestire, mascare

MASCARET *m* povoiu lângă gura fluviilor (după fluxul mării)

MASCARON [it] *m* cap sculptat (la arcade, pe usi, etc.)

MASCOTTE *f* mascotă, talisman [V Sup]

MASCULIN, **E** [1] *a* masculin *a*) bărbătesc, *b*) *rune masculine*, rimă sonoră, care nu se termină cu o silabă mută || *m*. genul masculin

MASCULINISER *v* a da o înfățișare bărbătească

MASCULINITÉ *f* 1 fire bărbătească, bărbăte, 2 genul masculin

MASQUE (*mask*) *m* 1 mască *lever le masque*, *a*) a-și scoate masca, *b*) *fig* a se arăta așa cum este a-și da arama pe față, loc *je vous connais beau masque*, lasă că te cunosc acum, dragul meu, 2 persoană mascată, 3 *fig* înfățișare, învențâ *avoir le masque noble*, a avea o înfățișare nobilă [V Suplimentu]

MASQUÉ, **E** *a* mascat

MASQUER *v* 1 mască *a*) a pune mască, a străvesti, *b*) *fig* a ascunde (sub o aparență falsă) *masquer ses projets*, a-și ascunde planurile, *c*) a ascunde vederea *masquer une fenêtre*, a ascunde o fereastră vederea || *Se masquer*, a se masca a se străvesti

MASSACRANT *E* *a* giorznic *d'une humeur massacrant* tare indispus, tare nesuferit

MASSACRE *m* 1 masacru, măcel, 2 masacrare *a*) măcelărire, *b*) (copartire *massacre d'une volaille*, ciopărtirea unei păsări, 3 cârpaci *cet ouvrier est un massacre*, lucrătorul acesta e un cârpaci, 4 *Blas* ramurile unui cerb cu o parte din craniu, 5 *jeu de massacre*, țir, dare la semn cu păpuși (care cad fiind izbite)

MASSACRER *v* a masacră *a*) a măcelări, *b*) *fig* a strica a poci, a cârpăci

MASSACREUR *m* 1 ucigător, 2 *fig* mesterul strică cârpaci

MASSAGE *m* masaj, fricțiune

MASSE [1 massa] *f* masă *a*) grămadă, morman, *b*) bucată, bulgar *masse de fer*, bulgar de fier, *c*) totalitate *la masse du sang*, tot sângele, *d*) mulțime (mare), droaie *une masse de gens* o droaie de lume, *e*) *verser à la masse*, a vărsa fondul la capitalul (unei societăți, unei companii de soldați), *f*) miză (la un joc), *g*) *pl* public, oameni *agir sur les masses*, a înrăui asupra mulțimii || loc *adv en masse*, cu toții

MASSE *f* 1 ciocan mare de fier, 2 *messe* (*d'armes*), burdugan, ghioagă, 3) (†) sceptru, topuz (cu căpătău de aur sau de argint) *la masse du maire de Londres*, topuzul primarului din Londra, 4 căpătău gros al tacului de biliard, 5 Bot *masse d'eau*, papură

MASSE *E* *a* 1 îngrămădit, strâns, 2 masat frecat (la baie)

MASSELOTE *f* sguță metal de prisos ce rămâne lipit de corpul topit

MASSEPAIN [it] *m* pricomgdale

MASSE [masse] *v* 1 a grămădi *masser des troupes* a grămădi trupe, 2 a face masaj, a freca, a trage, 3 a lovi cu tacul o bilă de sus în jos || *Se masser*, a se grămădi

MASSETER (*terr*) *a* și *m* mușchiul fâlcii inferioare

MASSETTE *f* 1 Bot papură, 2 ciocan mare de mietrar

MASSEUR, **EUSE** *s* masaj, maseuză

MASSICOT *m* galben mineral, protoxid de plumb || *m* mașină de tăiat hârtia (inventată de Massicot),

MASSIER *m* portărel (purfând tolag cu căpătâul de arbori)

MASSIER, ÈRE *s* elevul-sef însărcinat cu strângerea cotizărilor pentru întreținerea (unui atelier de pictură sau sculptură), dirigințele atelierului

MASSIF, IVE [masse] *a* masiv *a*) văditos, greu, *b*) plin, negol pe dinăuntru *argent massif*, argint plin, *c*) *fig* greoiu, grosier *esprit massif*, minte greoaie || *m* masiv *a*) temelie puternică, construcție solidă, *b*) desis crâng des, *un massif d'arbres*, un desis cu arbori

MASSIVEMENT *adv* (rar) greoiu

MASSIVITÉ *f* masivitate, tărie

MASSORAH sau **MASSORE** [ebr] *f* masora, explicare critică a Bibliei făcută de doctori evrei

MASSORETES [ebr] *m pl* masoreți, doctori evrei, autori ai masorei

MASSORETIQUE *a* masoretic

MASSUE [masse] *f* măciucă, *fig coup de massue*, lovitură teribilă, lovitură de trăsnit

MASTIC (uk') [i gr] *m* 1 mastic, sacăz, ghion, 2 chitul geamgurilor [V Suplimentul]

MASTICAGE *m* lipitul cu chit

MASTICATEUR *a m* mestecător || *m* unealtă pentru pisatul alimentelor

MASTICATION [i] *f* mestecare

MASTICATOIRE *a de* mestecat || *m* medicament ce se mestecă (pentru a excita excrețiunea salivă)

MASTIGADOUR [sp] *m* *Vet* medicament de excitat excrețiunea salivă (la cal)

MASTIQUER [i masticare] *v* a mesteca

MASTIQUER [mastic] *v* a lipi cu chit, cu mastic

MASTOC *m fam* bădăran

MASTODONTE [gr] *m* 1 mastodont (mamălier fosil veșnic cu elefantul), 2 *fam* nămilă de om

MASTODYNIE [gr] *f* durere la șațe

MASTOIDE (to-id') [gr] *a* mastoid, în formă de mamelon

MASTOIDIEN, ENNE (to i) *a* ce ține de apofiza mastoidă

MASTROQUET *m pop* cârciumar

MASURE *f* dăuăpănătură, cocioabă

MAT (matt) [persan] *m* mat *donner echec et mat*, a face șah-mat, a buui

MAT (ma) *E a* 1 fărâ lustru, șters, 2 în-năbușit, surd *son mat*, sunet în-năbușit, 3 greu *pain mat*, pâine grea

MÂT (ma) [g] *m* 1 catart, 2 stâlp cu semnal și cu discuri (la căile ferate), 3 *V* cocagne

MATADOR [sp] *m* matador *a*) ucigător de tauri, *b*) *fam* truntas

MATAGE *m* 1 deslustrușul, 2 depunerea pe aureală a unui strat cald de cocă de pergament

MÂTAGE, MÂTEMENT [mat] *m* așezarea catartelor

MATAMORE [sp] *m* matamor, lăudăros ridicol, tulău

MATASSIN [sp] *m*, (†) dansator caraghios

MATCH (mêci) [angl] *m* match, luptă, întreținere (între doi cai etc) *Pl des matches*

MATÉ, E a 1 făcut șah mat, 2 smerit, supus, cu botul pe labe || *m* varietate de ilice din America de Sud (ale cărui frunze uscate dau un fel de ceai stimulant)

MÂTE E a cu catarturi

MATELAS (la) *m* saltea, muni

MATELASSER *v* a căptuși cu perini

MATELASSIER, ÈRE *s* lucrător de saltele, plăpumar

MATELASSURE *f* umplutura (unei saltele)

MATELOT (lo) *m* 1 matelot, corăbier, loc 2 corabie înaintașă, 3 haina de marinar (a copilor)

MATELOTAGE *m* 1 solda matelotilor, 2 serviciul îngrămitorului catartelor 3 meseria de matelot *école de matelotage*, școală de mateloti

MATELOTE *f* 1 femeia unui matelot, 2 plachie de pește *marelote de carpe*, plachie de crap, 3 dans matelot 4 (†) *a la matelote*, în felul matelotilor *chapeau à la matelote*

MATER [mat] *v* 1 a face mat la sah, 2 *fig* a îmblânzi, a umili, a face smerit a pune cu botul pe labe, 3 *fig* a chinui, a căzni *mater son corps*

MÂTER [mât] *v* a pune catarturile (unei corăbii)

MÂTEREAU *m* catart mic

MATÉRIALISATION *f* materializare

MATÉRIALISER [materie] *v* a materializa *a*) a face să fie material, *b*) a privi ca material

MATÉRIALISME *m* *Fil* materialism, sistem care reduce totul la materie

MATÉRIALISTE *s* materialist, partizan al materialismului

MATÉRIALITÉ *f* materialitate, însușirea de a fi material, existență

MATÉRIAUX *m pl* materiale

MATÉRIEL ELE [i materialis] *a* material *a*) format din materie, *b*) a materiei *force matérielle*, forța materiei, *c*) *fig* greoiu, grosolan, *d*) truesc *les jouissances matérielles*, plăcerile trupești, *e*) prea legat de materie, grosolan *esprit matériel*, spirit grosolan || *m* material (obiectele aparținând unei uzine, etc)

MATÉRIELLEMENT *adv* materialmente *a*) în mod material, *b*) în mod pozitiv, absolut

MATERNEL, ELLE [i maternus] *a* 1 matern *a*) de mamă, *b*) părintesc *langue maternelle*, 2 din spre mamă *oncle maternel*

MATERNELLEMENT *adv* ca o mamă, părinteste

MATERNITÉ [i maternitas] *f* maternitate *a*) însușirea de mamă, *b*) spital pentru lăuze

MATEUR, EUSE *s* deslustrușul de metal

MATHÉMATICIEN, ENNE *s* matematic

MATHÉMATIQUE [i gr] *a* matematic *a*) ce ține de matematică, *b*) riguros || *f* matematică, știința proprietăților mărimii, calculată sau măsurată

MATHÉMATIQUEMENT *adv* matematiceste

a) după regulile matematice, *b*) riguros, exact,

MATÈRE [i matèra] *f* 1 materie *a)* substanță, *b)* material *la matiere d'une statue*, materialul unei statue, *c)* lucruri fizice, trupesti *s'attacher à la matiere*, a se deda la cele trupesti, *d)* puroiu, *e)* droguri (de metal) *matieres d'or et d'argent*, droguri de aur, de argint, *f)* fig subiect, chestiune *entrer en matiere*, a intra în subiect, a începe a vorbi, a scrie, *g)* pricină, motiv *il y a là matiere à proces*, e aci motiv de proces, *prêter matiere à a oferi prilejul*, *h)* proces *matiere sommaire* proces civil care trebue judecat repede și cu puțin cheltueli || *loc en matiere de*, în materie de, când e vorba de

MATIN [i matinum] *m* dimineață *un beau matin*, un de ces matins, într-o bună dimineață, *de bon matin*, de grand matin, disdimineață || *adv* disdimineață, de vreme se lever matin, a se scula de vreme

MÂTIN, **E** *a* pop pocitanie || *m* dulău || *f* căfea

MATINAL, **E** *a* matinal *a)* al dimineții *brise matinales*, adierea dimineții, *b)* care se scoală de dimineață, de vreme *être trop matinal*, a se scula prea de dimineață, *c)* *fleurs matinales*, flori cari se deschid dimineața

MATINALEMENT *adv* de dimineață

MÂTINÉ, **E** *a* corcit (câine)

MÂTINEAU *m* dulău mic

MATINÉE *f* 1 dimineață *dormir la grasse matinée*, a dormi târziu, 2 matineu *a)* reprezentatie în cursul zilei (și mai ales după amiază), *b)* rochie de dimineață (ce poartă femeile în casă)

MÂTINER *v* 1 a se corci (un dulău cu o căfea de rasă, 2 *fam* a ocări

MATINES [matru] *f pl* utrene

MATINEUX, **EUSE** *a* care obișnuște a se scula (dis)disdimineață

MATINIER, **ÈRE** *a* (în expres) *l'étoile matinale*, Venus

MATIE [mat] *v* 1 a deslupi două bucăți de metal lipite, 2 a deslustrui

MATIF *f* nezonoritate (a unui sunet)

MATOIR [mat] *m* unealtă pentru deslustrui

MATOIS, **E** *a* șmecher *fin matois*, pișcher

MATOISERIE *f* șmecherie

MATOU *m* 1 coloiu, motan, 2 *fam* om ciut [V Suplimentu]

MATRAQUE [ar] *f* ciomag, bătă noduroasă, rețeviu

MATRAS (tra) *m* Chum vas de sticlă cu gât lung

MATRIARCAL, **E** *a* matriarcal

MATRIARCAT *m* matriarcat, obicei ca femeile să domnească în casă (la unii negri din Africa sudică)

MATRICAIRE *f* Bot mătrice, granat

MATRICE [i matricis] *f* 1 matrice *a)* mîtră *b)* mîtră, tipar în care se toarnă (metale, etc.), 2. registrul original (cu rolurile contribuabililor), 3 etalon (unitate de măsură)

MATRICEDE [i mater, cœdere] *s* ucigaș de mamă || *m* ucidere de mamă

MATRICIEL, **ELLE** *a* ce ține de registrele administrative

MATRICULAIRE *a* înscris în matriculă, în roluri

MATRICULE [i matricula] *f* 1 registru cu cei înscrși, matriculă, 2 *a)* înscrierea în matriculă, *b)* extract din înscrierea aceasta || *m* numărul de înscriere în matriculă || *a* de înscriere *registre matricule*, matriculă

MATRICULER *v* 1 a trece în matriculă, 2 a însemna cu un număr din matriculă

MATRIMONIAL, **E** [i] *a* matrimonial, al căsătoriei, privitor la căsătorie

MATRIMONIALEMENT *adv* în căsătorie

MATRONE [i] *f* 1 matronă *a)* damă ro-mână, *b)* femeie în vîrstă, 2 (rar) moasă

MATTE *f* metal provenit din prima topire a minereului

MATTHIOLE (ti) *f* Bot micsandre

MATURATIE, **IVE** (uf, iw') *a* care grăbește coacerea, care coace

MATURATION [i] *f* coacerea

MÂTURE [mât] *f* 1 catarturile (unei corăbii), 2 felul așezării catarturilor, 3 mașină pentru asezarea catarturilor, 4 ateher unde se lucrează catarturi

MATUREMENT *adv* după matură chibzure

MATURITÉ [i maturitas] *f* coptură, *venir à maturité*, a se coace, 2 *fig* deplină desvoltare, 3 judecată *agir avec maturité*, a lucra cu judecată

MATUTINAL, **E** (ti) [i matutinus] *a* al dimineții

MAUDIRE [i maledicere] *v* a blestema [Se conjugă ca *medire*]

MAUDISSABLE *a* de blestemat

MAUDIT, **E** *a* 1 afurisit *temps maudit*, *maudit metier*, vreme afurisită, meserie afurisită, 2 blestemat

MAUGÈRE *f* Mar ferecătură în aramă

MAUGRÈER [malgrè] *v* *maugrèer contre*, a bombăni, a injura [Se conjugă ca *agréer*]

MAUPITEUX, **EUSE** *a* (†) 1 fără milă, crud, 2 nevednic de milă, 3 *faire le mau-piteux*, a se mugi, a se plînge fără motiv

MAURE *m* maur, *proverbe traver quelqu'un de Turc à Maure*, a trată pe cineva cu mare cruzime || *a* mauric

MAURELLE *f* V *tournesol*

MAURESQUE *f* 1 femeie maură, 2 șalvar, 3 dans mauric || *a* mauric

MAUSOLÉE (zo) [i -gr] *m* mauzoleu, monument funerar măreț

MAUSSADE *a* 1 posac, ursuz, 2 posomorît (despre vreme), 3 plicticos, neplăcut

MAUSSADEMENT *adv* posomorît, posac

MAUSSADERIE *f* ursuzlac posăcie

MAUVAIS, **E** *a* 1 prost, păcătos, 2 urât, *il fait mauvais (temps)*, e vreme urată, 3 urât, neplăcut *mauvais air*, maniere urată, *faire courir de mauvais bruits sur quelqu'un*, a răspândi șovouri urate pe seama cuiva, 4 rău *mauvaise femme*, *mauvais présage*, femeie rea, prevestire rea, 5 periculos *livre mauvais*, carte periculoasă, 6 răutăcios *mauvaise allusion*,

aluzie răutăcioasă, *air mauvais* înfățișare răutăcioasă, aspră, 7 slab, *avoir la vue mauvaise*, a avea vedere slabă, 8 (în expres) *mauvais ange*, drac, *mauvais cœur*, mare pestrițe *mauvais esprit* a) duh rău, b) om răutăcios, c) minte îngustă, d) om periculos, *mer mauvaise* mare foarte agitată, *mauvais œil*, denchiu, (V *œil*), *mauvais sujet*, om sincer, *mauvaise tête*, un încăpățanat, *de mauvaise vie*, desianat, *mauvais visage* a) mută urâtă, b) mută obraznică c) înfățișare bolnavă, d) *faire mauvais visage* (mauvaise mine) a *quelqu'un*, a arăta răceală, c) primi cu răceală pe cineva, *prendre en mauvaise part*, a lua în sens rău || *m* 1 rău, ceea ce este rău, 2 s cel rău, cea rea || *adv* 1 urât *sentir mauvais*, a mirosi urât *il fait mauvais*, e vreme urâtă, 2 rău *pas mauvais*, nu tocmai rău, bunice, *trouver mauvais*, a lua în sens rău, a nu găsi potrivit, 3 primejdios *il fait mauvais marcher*, e primejdios mersul [Vezi cuvintele în legătură cu *mauvais* și Suplimentul]

MAUVAISEMENT *adv* rău, prost

MAUVAISÉTÉ *f* răutate

MAUVE [malva] *f* Bot nalbă || *a* mov, de colorarea nalbei || *m* colorarea mov

MAUVIETTE *f* 1 ciocăriele grăsuță, 2 fam om slabut, plâpând *manger comme une mauviette*, a nu manca mai nimic

MAUVIS *m* 1 (specie de) sturz mic, 2 ciocăriele motată

MAXILLAIRE (ler) [l' maxillaris] *a* maxilar, al fălcii || *m* maxilar, osul fălcii

MAXIMA (A) *adv* la gradul cel mai înalt

MAXIME [l' maxima] *f* maximă, precept, regulă de urmat

MAXIMIER *o* 1 a fi la prețul maximum, 2 a da drept maximă

MAXIMUM (mom') [l' m maximum] *a* prefatul cel mai mare, b) cea mai mare (sumă, pedeapsă, etc) *au maximum*, în cel mai înalt grad || *a* maximum cel mai mare

MAYE (me y') *f* ghiabul în care curge uleiul de mășline din teasc

MAYONNAISE (ma) *f* maioneză

MAZAGRAN [nume propriu] *m* mazagran, cafea cu gheață înăuntru

MAZDEISME *m* mazdeism (religiunea Iranienilor)

MAZÉAGE *m* prima curățire a fontei

MAZEAU *m* placă supusă curățirii

MAZER *v* a supune la o primă curățire (tuci)

MAZERIE *f* curățitorie de fontă

MAZETTE *f* 1 (t) gloabă, 2 fig slăbănog, 3 ageamă *rouer comme une mazette*, a juca ca un ageamă || *int* drace! măi! [V Supl]

MAZURKA [polon] *f* mazurcă (dans)

ME [l' pron] 1 pe mine mă, 2 mie, tm

MEA CULPA [l' m idem] *faire sa mea culpa*, a se căl de, a recunoaște greșala făcută

MÉANDRES [gr] *m* pl 1 șerpuituri, 2 fig oculari, 3 Arh înălțături

MÉAT (me) [l' meatus] *m* canal le meat urinaire

MÉCANICIEN, E *m* mecanic || *m* mecanic

MÉCANIQUE [l-gr] *a* mecanic a) ce ține de mecanică, b) ce se face cu mașina, c) fig mașina *action mécanique*, faptă mașinală || *f* 1 mecanică, studiul mișcării și al echilibrului forțelor motrice și al mașinelor, 2 mașinărie la *mecanique d'une montre*, mașinăria unui ceasornic, 3 mașină *étouffe fabriquée à la mécanique*, stofă fabricată cu mașina, 4 fig intrigă, combinații de mijloace

MECANIQUEMENT *adv* mecanicește, mașinal

MÉCANISER *v* 1 a face o mașină (din cineva), 2 pop a pisă, a chinui

MÉCANISME *m* mecanism a) mașinărie, b) jug întorcător

MÉCENAT [l' m] *m* mecenate, protector al literelor și al științei

MÉCHAGE *m* afumatul (unui butori)

MÉCHANCEMENT *adv* cu răutate, răutăcios

MÉCHANCETE *f* 1 răutate, 2 faptă rea, vorbă rea

MÉCHANT, E a 1 rău *un homme méchant*, un om rău, *de méchante humeur*, rău dispus, loc *il a trouve plus méchant que lui*, și-a găsit stăpanul, 2 răutăcios *ecrivain méchant*, scriitor răutăcios, 3 prost, păcătos *méchant écrivain*, scriitor păcătos, *de méchants vers*, versuri păcătoase, *un méchant homme*, un om păcătos, 4 mic, neînsemnat *une méchante égratignure*, o mică zgârietură, 5 neplăcut, periculos, loc *s'attirer une méchante affaire*, a da de boală || *m* om rău, răutăcios, *faire le méchant*, a se infuria

MÊCHE *f* 1 fitil, festilă, muc, 2 fitil de tun, 3 sfichiu (de biciu), 4 suviță *mèche de cheveux*, suviță de păr, 5 piciorul unui burghiu, unei destupătoare, 6 a ră *mèche de gouvernail*, a ră de cârmă, 7 loc *eventer la mèche*, a descoperi un complot, *vendre la mèche*, a destăina a da pe față un complot, *il n'y a pas (de) mèche*, nu merge, *être de mèche avec quelqu'un*, a fi înțeles cu cineva [V Sup]

MÊCHIEF (seff) *m* (t) pacoste, beleă

MÊCHER [mèche] *v* a afuma cu pucioasă (un butori) [Se conjugă ca *accélérer*]

MÊCHEUX, EUSE *a* care formează fitil (vorbind de lanurile brute)

MÉCOMPTÉ (kont') [compte] *m* 1 greșală de calcul, 2 fig a) speranță înșelată, b) amăgire, decepție *vous avez un grave mécompte*, veti avea o mare decepție

MÉCOMPTER (kon) [mal compter] *v* 1 a bate greșit (o pendulă), 2 (t) a face eroare (într-o socoteală), 3 a face o excepție || *Se mécompter*, 1 a greși o socoteală, 2 *fig* a se înșela în așteptările sale, a fi decepționat

MÉCONNAISSABLE *a* de nerecunoscut

MÉCONNAISSANCE *f* 1 nerecunoaștere, 2, nerecunoștință

MÉCONNAISSANT, E a 1 care nu recunoaște, 2 (t) nerecunoșcător

MÉCONNAITRE *v* 1 a nu recunoaște, 2, a se face că nu mai (re)cunoaște *méconnaître*

un ami pauvre, 3 a nu aprecia cum merită a nesocoti *méconnaître un grand homme* || *Se méconnaître* a uită ce a fost, ce este, ce datorește altora

MÉCONTENT, *E* a nemulțumit

MÉCONTENTEMENT *m* nemulțumire

MÉCONTENTER *v* a nemulțumi || *Se mécontenter*, a fi nemulțumit

MÉCONNU, *E* a 1 nerecunoscut, 2 ncapreciat cum merită

MÉCRÉANCE *f* necredință

MÉCRÉANT, *E* [croyant] a și s necredincios, păgân, ? incredul

MÉCROIRE *c* (†) a nu crede [Se conjugă ca *croire*]

MÉDAILLE (*da l'*) [it] *f* 1 medalie, 2 imagine, icoană *medaille de la Vierge*, icoana sf Fecioare, 3 tinichea numerotată (la hamah, gardisli, etc) [Vezi *recers* și Suplimentul]

MÉDAILLÉ, *E* (*da ye*) a medalat

MÉDAILLER (*da ye*) *v* a medalha

MÉDAILLEUR (*da-yeur*) *m* cel ce gravează colțurile medalilor

MÉDAILLER (*da-ye*) *m* 1 colecție de medalii, 2 dulap cu colecții de medalii

MÉDAILLISTE (*da yist'*) *m* 1 cunoscător de medalii, 2 gravor de medalii

MÉDAILLON (*da-yon*) [it] *m* 1 medalion (de gât), 2 basrelief înfățișând un cap, un subiect, etc, 3 medalie mare [V Suplimentul]

MÈDE a și *m* med, din Media

MÉDECIN *m* 1 medic, doctor, 2 *fig me decin des âmes*, preot duhovnic, 3 *fig* leucitor *le temps est un excellent medecin*, viimea este foarte bună leucitoare || *a femme médecin*, doctoressă [V Suplimentul]

MÉDECINE [i] *medicina* *f* 1 medicină, *medecine légale*, medicina care se ocupă a rezolvi unele chestiuni de drept, 2 doctorie, (mai ales) curățenie *prendre une medecine* a lua o doctorie, *avaler la medecine*, a lua o hotărâre, prov *il ne faut pas prendre la medecine en plusieurs verres*, pentru a ne scăpa de un lucru neplăcut se cere grabă, 3 *fig* lucru desgustător, 4 *fig* *medecine de cheval*, doctorie ieapănă [V Suplimentul]

MÉDECINER *v* a trata cu doctorii || *Se médeciner*, a lua doctorii, curățeni

MÉDIAL, *E* [i] a medial, din mijlocul (unei vorbe)

MÉDIALEMENT *adv* în mijloc

MÉDIAN, *E* [i] a median, așezat la mijloc || *f* mediană, linie mijlocie

MÉDIANOCHÉ [sp] *m* (†) mâncare de dulce la miezul nopții după o zi de post

MÉDIANTE [i] *medians* *f* meciantă, notă cu o terță deasupra tonice

MÉDIASTIN [ml] *m* mediastin, membrana de despărțire a pieptului

MÉDIAT, *E* [i] a mijlocit

MÉDIATEMENT *adv* mijlocit, prin mijlocirea

MÉDIATEUR, **TRICE** [i] *s* mediator, mijlocitor

MÉDIATION [i] *f* 1. mediațiune, mijlocire, 2 mezul zii,

MÉDIATISER [média] *v* a face (ca o țară, un prinț german, etc), să nu mai depinză imediat de imperiu

MÉDICAL *E* a medical *a)* de medicină, *b)* întrebunțit în medicină

MÉDICAMENT [i] *m* medicament, leac, doctorie

MÉDICAMENTAIRE a care tratează despie medicamente, doctorices

MÉDICAMENTATION *f* *V medication*

MÉDICAMENTER *v* a prescrie, a da medicamente, doctorii || *Se médicamenter*, a lua medicamente

MÉDICAMENTEUX, **EUSE** a doctoricesc, leucitor

MÉDICASTRE [it] *m* doctor prost, șarlatan

MÉDIFICATEUR, **TRICE** a leucitor

MÉDICATION [i] *f* 1 prescriere, dare de doctorii, 2 tămăduire, leucire

MÉDICINAL, *E* [i] a medicinal, care slujește de leac

MÉDICO-LÉGAL, *E* a medico legal, de medicină legală

MÉDIÉVAL, *E* [i] *medium ævum*] a medievai, din evul mediu

MÉDIÉVISME *m* pătima de evul mediu

MÉDIÉVISTE *m* învățat care se ocupă cu istoria, literatura, etc din evul mediu

MÉDIMNE (*di-mn'*) *m* unitate de măsură la Atenieni (= 22 lit 82)

MÉDIOCRE [i] a mediocru *a)* mijlociu, *b)* de puțin merit, neînsemnat || *m* mediocru mijlocie

MÉDIOCREMENT *adv* mediocru, puțin slab, fam *assez médiocrement*, foarte puțin

MÉDIOCRITE [i] *mediocritas*] *f* mediocritate *a)* mijlocie, *b)* *fig* situație mijlocie *vivre dans la médiocrite*, a trăi într-o stare mijlocie, *c)* lipsă de merit *homme d'une grande médiocrite* om cu totul neînsemnat

MÉDIQUE a medic, al Meziilor

MÉDIRE *v* a vorbi de rău [Vezi *Tabloul* verbelor nereg]

MÉDISANCE *f* 1 vorbire de rău, bâfire, 2 clevețire, hulă, 3 clevetitori, bârfitori *fautes taire la medissance*, includeți gura bârfitorilor

MÉDISANT, *E* a și *s* clevetitor, hulitor, bârfitor

MÉDITATIF, **IVE** [i] a și *s* meditativ *a)* dat la meditație, *b)* gânditor, visător

MÉDITATION [i] *f* meditare *a)* cugetare adancă, *b)* adâncire în gândire, *c)* rugăciune în gând

MÉDITER [i] *meditari*] *v* a medita *a)* a cugetă adânc (asupra unui lucru), *b)* a plănui *mediter un crime*, *c)* a se adânci în gânduri, a se gândi, *d)* a se ruga în gând

MÉTIDERRANE *E* [i] a întie pământului || *f* marea Mediterană

MÉDITERRANÉEN (*en*), **ENNE** a al mării Mediterane

MÉDIUM (*om'*) [i] *m* 1 termen, mediu, 2 mijlocitor între spirite și oameni

MÉDIUS (*us*) [i] *m* degetul mijlociu,

MÉDOC (*dok*) *m* vin de Medoc
MÉDULLAIRE [i] *médullaris* *a* 1 al măduvei, 2 cu măduvă *os medullaire*
MÉDUSE [i] *Medusa* *f* 1 île de meduse, monștru, 2 meduză (zoofit marin)
MÉDUSER [*Meduse*] *v* a împietri de groază
MÉETING (*mi-ti ng*) [*angl*] *m* meeting, întrunire
MÉFAIRE [*mâl faire*] *v* (i) a face rău (cuiv), a face o faptă rea [Se conjugă ca *affaire*]
MÉFAIT *m* 1 faptă rea, 2 stricăciuni *les méfaits du renard*, stricăciunile vulpei
MÉFIABLE *a* în care nu trebuie să avem încredere
MÉFIANCE *f* neîncredere, *être en méfiance*, a nu avea încredere
MÉFIANT *E* a neîncredător
MÉFIER (*SE*) *v* a nu se încrede și nu avea încredere în a se ști de
MÉGALITHE [*gr*] *m* megalit, piatră monumentală preistorică
MÉGALITHIQUE [*gr*] *a* megalitic, construit din bolovani mari
MÉGALOCÉPHALE [*gr*] *a* și *s* megalocéfalic cu cap foarte mare
MÉGALOGUE [*log*] (*gr*) *a* *Min* cu unghii foarte obtuze
MÉGALOMANE [i-*gr*] *a* și *s* megaloman, atins de boala mărilor
MÉGALOMANIE [*gr*] *f* megalomanie, boala mărilor
MÉGALOSAURE (*sor*) [*gr*] *m* megalosaur, soparlă uriasă fosilă
MÉGAMÈTRE *m* megametrul, instrument de fixat lungitudinile în mare
MÉGAPTÈRE *m* megapter, cetaceu înrudit cu balena
MÉGARDE *f* loc *par megarde*, din nebagare de seamă din gresură
MÉGASCOPE [*gr*] *m* megascop, instrument de proiecție mărilor
MÉGATHÉRIUM (*om*) [*gr*] *m* megatoriu, urias mamifer fosil
MÉGRE (*jer*) [i-*gr*] *f* megeră *a*) *Mut Furie*, *b*) *fig* femeie rea, ciomă
MÉGIE *f* tăbăcărie subțire, *passer en mégie*, a argăsi, a tăbăci subțire
MÉHIR **MÉGISSER** *v* a argăsi piei subțiri
MÉGIS (*n*) *m* baie de cenușe și de alaun pentru tăbăcitul pieilor || *a* *ceau mégis*, piele de vitel trecut prin această baie
MÉGISSERIE *f* argăsiure
MÉGISSIER *m* tăbăcar subțire, argășitor
MÉGOT *m* pop mic de țigară
MÉHARI *m* dromader iute alergător *Pl des mehara*
MÉHARISTE *m* călăietul unui dromader iute alergător
MEILLEUR (*mê yeur*), *E* [i] *meliôr* *a* mai bun *le meilleur*, cel mai bun, prov *le meilleur n'en vaut rien*, totu o apă, *de meilleure heure*, mai de vreme, mai curând, *la meilleure part*, cea mai mare parte || *m* ceace este mai bun, *boire du meilleur*, a bea din cel mai bun vin; *du meilleur du cœur*, din toată inima

MÊ(Î)STRE [*mâttr*] *m* *mât de meistre*, cartă mare (la unele coăburi)
MÊJUGER [*mâl juger*] *v* a se înșela într-o judecată, într-o păiere [Se conjugă ca *arranger*]
MÊLAMPYRE (*lan*) [*gr*] *m* *Bot* ciormoiag (parazit al cerealelor), *mêlampyre des bois*, sor cu frate
MÊLANCOLIE [i-*gr*] *f* melancolie *a*) sentiment de tristețe adâncă sau nelămurită, *b*) alea, obida, *fam ne pas engendrer la mélancolie*, a fi foarte vesel
MÊLANCOLIQUE *a* melancolic *a*) trist, de dat tristeței, *b*) duos
MÊLANCOLIQUEMENT *adv* cu melancolie, cu tristețe adâncă
MÊLANÉMIE [*gr*] *f* întunecarea culorii sangelui
MÊLANÉSIEEN, ENNE *a* și *s* (locuitor) din Melanezi
MÊLANGE [*mêler*] *m* 1 amestecare, 2 amestec *mélange de liqueurs*, 3 amestecătură (ex de oameni), 4 *sans mélange*, desăvârșit, deplin *bonheur sans mélange*, 5 *pl* culegere de bucurii *melanges litteraires*
MÊLANGÉ, *E* *a* amestecat
MÊLANGEOR (*joar*) *m* recipient mobil de pisat și de amestecat unele substanțe
MÊLANGER *v* a amesteca || *Se mêlanger*, a se amesteca [Se conjugă ca *arranger*]
MÊLANGEUR, EUSE *s* amestecător || *f* aparat pentru amestecat
MÊLANOCETUS (*mê, sé-tûs*) *m* idem, gen de pești cu corpul scurt și capul foarte mare
MÊLANOSE *f* 1 îngrămădire de pigmenti negri în țesuturi, 2 boală a vier
MÊLASSE [*sp*] *f* melasă, sirop rămas din fabricarea zahărului
MELCHITE (*kir*) *m* melchit, creștin sirian
MÊLÉ, *E* *a* 1 amestecat, 2 încurcat, în calcat || *m* *sang mêlé*, om născut din tată și mamă de rasă diferită
MÊLÉE *f* 1 învâlmășeală, luptă corp la corp, 2 bătaie, încăierare (între indivizi), 3 luptă de cuvinte, ceartă, 4 vâlmășag, luptă la *mêler des intérêts*
MÊLER [i] *miscere*] *v* 1 a amesteca, 2 a încurca, a încălci *mêler ses cheveux*, a-și încalci părul, 3 *fig* a băga pe cineva într-o vină, 4 a uni, 5 *mêler les cartes* *a*) a amesteca cărțile, *b*) *fig* a incurca lucrurile, *mêler sont mot*, a se băga în vorbă || *Se mêler*, 1 a se amesteca, 2 a se băga printre *se mêler dans la foule*, a se vârti în mulțime, 3 a se lua după *se mêler au cortège*, a se lua după corteg, 4 *se mêler de*, *a*) a se ocupa de (ceva), *se mêler seul de ses affaires*, a-și vedea singur de trebile sale, *b*) a se amesteca în *de quoi vous mêlez-vous?* ce te amesteci? *mêlez-vous de vos affaires*, vezi-ți de trebile d-tale, *le diable s'en mêle*, treaba se îngroașă.
MÊLEZE *m* *Bot* zad
MÊLILOT [i] *m* *Bot* sulcină
MÊLI-MÊLO *m* *fam* talmeș-balmeș, încurcătură un *mêli-mêlo d'intrigues*.

MÉLINITE *f* melinită (substanță foarte explozibilă)

MÉLIGE *f* Bo' mărgică

MÉLISSE [*gr*] *f* Bot melisă, roiniță, iarba stupilor, *melisse turque*, mățăciune, *melisse des bois*, dumbravnic

MÉLITTE *f* Bot melisă sălbatică

MÉLITÈRE [*i* melis, ferre] *a* 1 care produce miere, 2 care secretă o licoare zaharisită

MELIFICATION *f* producerea mierei de către albine

MELLIQUE *a* care dă miere

MELLIU, E [*i*] *a* dulce ca mierea

MELLITE *m* doctorie cu miere

MÉLO *m* V *melodrame*

MÉLODIE [*i-gr*] *f* melodie

MÉLODIEUSEMENT *adv* melodios

MÉLODIEUX, EUSE *a* melodios

MÉLODIQUE *a* de melodie

MÉLODISTE *m* compozitor de melodii

MÉLODIUM (*om*) *m* harmonium

MÉLODRAMATIQUE *a* melodramatic, de melodramă

MÉLODRAMATISER *v* a pune în melodramă

MÉLODRAME [*i-gr*] *m* melodramă dramă mișcătoare

MÉLOÉ *m* gândac vizecatoriu

MÉLOGRAPHE [*gr*] *m* melografi *a*) scriitor, copist de muzică, *b*) instrument înregistrator de note

MÉLOGRAPHIE [*gr*] *f* melografie, scriere, copiere de muzică

MÉLOMANE [*gr*] *s* meloman, iubitor înecat de muzică

MÉLOMANIE [*gr*] *f* melomanie, patimă mare de muzică

MÉLON [*i* melonis] *m* 1 pepene, *melon d'eau*, pepene verde, lubeniță, *melon sucre*, pepene galben, 2 *pop* nățărau, 3 pălărie rotundă și bombată, 4 *melon de mer*, ariciu de mare || *a* rotundă și bombată (pălărie) [V Suplim]

MÉLONGÈNE [*i*] *f* pătlăgea vânăță

MÉLONIDE [*gr*] *a* Bot ca un măr

MÉLONNÉ, E *a* în formă de pepene || *m* dovleac

MÉLONNIÈRE *f* pepenărie

MÉLOPÉE [*gr*] *f* melopee *a*) arta de a declamă versuri (la cei vechi), *b*) cânt ritmat, cânt monoton

MÉLOPHAGE [*gr*] *m* păduche de oi

MÉLOPLASTE [*gr*] *m* tablou pentru învățarea muzicii

MÉLOTROPE [*gr*] *m* aparat reproducând muzica înregistrată pe o bandă de carton de melografi

MÉMARCHURE *f* (†) scrinteală din poticnire (la cai)

MEMBRANE (*man*) [*i*] *f* membrană

MEMBRANEUX, EUSE (*man*) *a* membranos

MEMBRANULE (*man*) *f* membrană mică

MEMBRE (*manbr*) [*i* membrum] *m* membru, mădular *les membres inférieurs*, membrele inferioare || *m* 1 membru (pl membrii), 2 *Alg* fiecare termen al unei ecuații.

MEMBRÉ, E (*man*) *a* bien membré, cu membrele groase

MEMBRURE (*man*) *f* 1 membrele (unui om) *membreure délicate*, membre delicate, 2 lemnașia chereștelei (unei corăbii), 3 pervaz de lemn

MÊME *a* 1 acelaș, 2 însus, însăș, etc., *ces plantes mêmes*, înseși aceste plante, *même*, eu însumi || *adv* chiar *je vous dirai même*, vă voi spune chiar, 2 până și, chiar și *les riches même*, până și bogașii, 3 *de même, tout de même*, tot așa, tot astfel, *tout de même*, oricum, 4 *boire à même*, a bea din sticlă, *manger à même*, a mânca din strachină || loc prep *a même* de în stare de a, liber de a || loc conj *de même que* *a*) precum, *b*) ca și || *m* acelaș lucru *cela revient au même*, e acelaș lucru, *faire au même* *a*) a răspițăi, *b*) *pop* a înșelă, *c*) a băgă în colt bila adversă (la biliard)

MÊMEMENT *adv* (r) 1 tot așa, 2 chiar

MÉMENTO (*men'*) [*i*] *m* memento *a*) semn de aducere aminte, *b*) notes de aducere aminte Pl *des mémentos*

MÉMOIRE [*i* memoria] *f* memorie *a*) ținere de minte, *b*) aducere aminte, *de mémoire*, din memorie, pe dinafară, *de mémoire d'homme*, de când lumea, *pour mémoire*, netrecut în socoteală, *c*) amintire *laisser une mémoire glorieuse*, a lăsa o amintire glorioasă, *l*) *les filles de Mémoire*, Muzele

MÉMOIRE *m* memoriu *a*) expunere pe scurt a unei chestiuni, *b*) socoteală, cont *mémoire de maçon*, cont de zidar, *c*) culegere de lucrările (unei societăți), *d*) descrierea evenimentelor (contemporane cuiva)

MÉMORABLE [*i*] *a* memorabil, demn de amintire

MÉMORABLEMENT *adv* în mod memorabil

MÉMORANDUM (*dom'*) [*i*] *m* memorandum, expunere pe scurt a stării unei chestiuni

MÉMORATIF, IVE *a* amintitor

MÉMORIAL, E [*i*] *m* memorial *a*) scriere care conține amintiri, *b*) memoriu privitor la instruirea unei afaceri diplomatică, *c*) registru zilnic al unui comerciant, etc

MEMORISATION *f* memorizare, fixare în memorie, învățare pe de rost

MENACANT, E *a* amenințător.

MENACE [*i* minaccia] *f* amenințare

MENACER *v* a amenința *menacer ruine*, a amenința, a sta să cază, (în poezie) *menacer le ciel*, a se înălța până la cer [Se conjugă ca *avancer*]

MÉNADE [*gr*] *f* menadă, bacantă furioasă

MÉNAGE *m* 1 menaj, căsnicie, gospodărie, *se mettre en ménage*, a trăi în căsnicie, 2 pereche *un jeune ménage*, o tânără pereche, 3 familie *il y a cinq ménages dans cette maison*, sunt cinci familii în această casă, 4 casă *ménage de garçon*, casă de holțeu, *pain de ménage*, pâine de casă, *femme de ménage*, îngrijitoare de casă, *menagieră*, *faire le ménage*, a directă prin casă, 5 economie *cure de ménage*, a trăi cu economie, 6 mobilier și lucrurile

trebuincioase unei gospodării *acheter un menage complet*, a cumpără toate cele trebuincioase unei gospodării [V Suplimentu]

MÉNAGEABLE (*jabl'*) *a* ce poate sau trebuie să fie menajat, cruțat, îngrijit

MENAGEMENT *m* 1 menajare, cruțare, 2 menajament, măsură, cumpătare

MÉNAGER [menage] *v* 1 a menaja, a cruța, loc *menager la chevre et le chou*, a împacă și capra și varza, 2 a pregăti, a procura *ménager une entrevue une surprise*, a pregăti o întrevedere, o surprindere, 3 a rezevă, a opri *menager un escalier dans le mur*, a rezervă o scări în zid, 4 a întebuița cu economie, cu cumpătare a economiei *menager son argent, sa santé*, a-și economisi banii să năstălea, 5 a alege cu prevedere, cu măsură *menager ses paroles*, a vorbi puțin, *menager ses expressions*, a-și măsura cuvintele, *n'avoir rien a ménager*, a nu avea nici o măsură de păstrat, 6 a împărți (cu îndemânare), a răndui *bien menager l'ombre et la lumière dans un tableau, les incidents dans un ouvrage*, a împărți bine umbra într'un tablou, a răndui frumos întâmplările într'o carte, 7 a profita de *menager une occasion*, a profita de o ocazie, 8 a nu atinge, a nu ofensă *menager les susceptibilités*, a nu se atinge de susceptibilități || *Se ménage*, a se menaja *a)* a se cruța, *b)* a umbla cu prevedere, cu binișorul, *c)* a și rezevă, a-și procura [Se conjugă ca *arranger*]

MÉNAGER, ÈRE *a* 1 menajer, casnic, gospodăresc, 2 care cruță || *f* menajeră *a)* gospodină, *b)* femeie în casă

MÉNAGERIE *f* 1 menajerie, colecție sau e. punere de animale într'un loc, 2 (†) coșară, găinărie

MÉNAGEUR EUSE *s* cruțător

MENJANT, E *s* cerșetor, *les quatre mendians*, desert din smochine, migdale, stafide și alune

MENDICITÉ [l mendicitas] *f* 1 cerșetorie, 2 cerșetorii, cerșetorie-mea

MENDIER [l mendicare] *v* a cerși, a cerșetori, *mendier sa vie*, a trăi din cerșit

MENDOLE *f* idem, pește acantopter (din Mediterana)

MENEAU *m* cruce de fereastră

MÉNECHME (*nekm'*) [l Menechmi] *m* asemănător, cel ce seamănă aduna cu altul

MENÉE *f* 1 urma, dăra (cerbului), *suiore la mence*, a se lua după dără, 2 *fig* mișcare ascunsă, uneltire *dejouer les menées d'un intrigant*, a zădărnici uneltirile unui intrigant

MENER *v* 1 a duce *mener à bonne fin*, a duce la bun sfârșit, la capăt, 2 a căra *mener des marchandises*, a căra mărfuri, 3 a conduce dansul, o afacere, *mal mener l'ennemi*, a abate pe dușman, 4 a trage o cucușmerință, 5 a trata *mener quelqu'un rudement*, a învăța minte, a scărmană frumușel pe cineva, 6 a mană *il mene bien*, mană bine, 7 loc *mener de front*, a se ocupa în același timp (cu două lucruri), *mener loun*, *a)* a avea urmări grele, *b)* a depărtă de la subiect, *mener bien sa barque*,

a ști să-și facă trebile, *mener grand bruit*, a face tâmbăliu, *mener grand deuil de*, a fi foarte mahnit din pricina unui lucru [Vezi cuvintele în legătura cu *mener* și Suplimentu] [Se conjugă ca *amener*]

MÉNESTREL *m* (†) menestrel cântăreț ambulant

MÉNÉTRIER *m* lăutar (la țară)

MENETEE *a* și *f* cucernică

MENEUR, EUSE *s* 1 conducător *meneur d'ours a)* ursai, *b)* *fig* bădăran, 2 căpetenia unei răsculări, etc.) || *m* cavaler care duce dărmă de mână || *f* procuratoare de doici

MENHIR (*me-nir*) [celt] *m* idem piatră monumentală (care stă în picioare)

MÉNINE [l mēnina] *m* balcon (la clădirile române, italiene)

MENIL *m* (r) 1 locuință, 2 sat

MÉNILLE (*ni-y*) *f* 1 maner la papetieri, 2 (†) cataaramă de înălțuit ocașii

MENIN [sp] *m* (†) cavaler de onoare al prințului înostentor

MÉNINGE [l gr] *f* meninge, membrana învelitoare a creierului.

MÉNINGITE (*nēm*) *f* meningită, inflamația meningei

MENISQUE (*nisk'*) [gr] *m* sticlă convexă de o parte și concavă de alta

MÉNOLOGE [l-gr] *m* calendar cu lista martirilor ortodocși

MENORRHEE (*re*) [gr] *f* scurgere menstruală

MENON *m* capia din Orient din a cărei piele se face marochinul

MÉNOPAUSE [gr] *f* încetarea definitivă a menstruației

MENOTTE [main] *f* 1 mână, 2 *pl* cătușă, fiare *mettre les menottes*, *fig* a încătușa, a lua libertatea (curva)

MENOTTER *v* a pune cătușe

MENSE [l mensa] *f* veniturile (unui prelat, etc.)

MENSOLE [it] *f* piatră servind ca cheie de boltă

MENSONGE *m* 1 minciună, 2 născocire *la poesie out de mensonges*, poezia trăiește din născociri, 3 *fig* deșărtăciune iluzie *le monde n'est que mensonge*, lumea nu e decât o iluzie

MENSONGER, ÈRE *a* 1 mincinos, 2 *fig* înșelător *plaisirs mensongers*

MENSONGÈREMENT *adv* pe cale mincinoasă, prin mincuni

MENTRUATION *f*, **MENTRUES** [l menstruus] *f* *pl* menstruație, perioadă (la femei)

MENSUALITÉ *f* 1 însușire a ceea ce este menstrual, lunar, 2 sumă care se plătește în fiecare lună

MENSUEL, ELLE [l] *a* menstrual, lunar

MENSUELLEMENT *adv* menstrual, lunar *a)* cu lunar, *b)* pe lună

MENSURABILITÉ *f* puțința de a se măsura

MENSURABLE *a* ce se poate măsura

MENSURATEUR *a* măsurător

MENSURATION [l] *f* măsurare

MENTAGRÉ [i] *f* boală de bărbie.

MENTAL, **E** [i] *a* mental *a*) în minte, în gând, *b*) a minți *altération mentale*, smintire, nebunie

MENTALEMENT *adv* în minte

MENTALITÉ *f* mentalitate, starea minții

MENTERIE *f* *fam* micuță

MENTEUR, **EUSE** *a* și *s* 1 mincinos, 2 *fig* înșelător

MENTEUSEMENT *adv* în mod mincinos

MENTHE [i-gr] *f* *Bot* mentă, ismă, *menthe frisee*, izmă creată

MENTHOL (*min*) *m* mentol (alcool, fenol extras din esența de mentă)

MENTION [i] *f* mențiune *a*) pomenială *faire mention*, a menționa, a pomeni, *b*) distincție *mention honorable*

MENTIONNER *v* a menționa, a pomeni

MENTIR [i] *mentir* *v* a minți, *sans mentir*, pe nemintite, cu adevărat, *prov bon sang ne peut mentir*, cum e tatăl și copilul [V *loun* și *Tabloul* verbelor neleg]

MENTON [i] *mentum* *m* bărbie, *double menton* două bărbii, *fig en avoir jusqu'au menton*, a fi sătul până în gât

MENTONNET *m* cârligul în care intră capul zăvorului (pentru a se închide ușa)

MENTONNIÈRE *f* 1 legătură sau cureauă sub bărbie, 2 bandă sub bărbie

MENTOR (*men*) [Mentor] *m* mentor, călăuză conducător de tână

MENU, **E** [i] *minutus* *a* 1 subțirel *de menus branches*, ramuri subțirele, 2 mic *menus plaisurs* *a*) plăceri mici, *argent pour les menus plaisurs*, bani de buzunar, *b*) (†) petreceri la Curte, 3 mărunt *menuis monnaie*, monedă măruntă, *menus frais*, cheltuieli mărunte, *menu gibier*, vanatul de piepelițe, de potârniche, etc, *menu plomb*, alic, *menus grains*, orzul, ovăzul, linte, etc, *menu beail*, vite mărunte, 4 *fig* neînsemnat, de jos *menu peuple*, gloată, prostimea || *adv* mărunt *ecrire menu*, a scrie mărunt || *m* 1 menui, listă de bucate, 2 mărunțișuri, *compter par le menu*, a socoti cu deamănuntul, bucată cu bucată, 3 rule mărunte, 4 clasă de jos *gens du menu*, oameni din clasa de jos, oameni simpli

MENUAILLE (*a-y*) [menu] *f* mărunțiș

MENUET [menu] *m* menuet, arie sau dans grav în trei timp

MENUISAGE *m* tâmplărit

MENUISAILLE (*sa y*), **MENUISÉ** *f* 1 alic, 2 plevușcă (pește mărunt)

MENUISER *v*. a subția lemnul, a lucra tâmplărie

MENUISERIE *f* tâmplărie

MENUISIER *m* tâmplar

MÉNURE *f* pasăre (din Australia) cu coadă în formă de liră

MÉNYANTHE *m* *Bot* trifoiște

MÉPHISTOPHÉLIQUE *a* meustofelic, diăcesc, răutăcios

MÉPHITIQUE [i] *mephiticus* *a*. mefitic, împuțit, înucumt

MÉPHITISER *v* a împuți

MÉPHITISME *m* împuțire

MÉPLAT, **E** *a* 1 mai gros de o parte decât de alta, 2 *lignes neplates*, linii care stălesc trecerea de la un plan la celalt al suprafeței || *m* fiecare plan al suprafeței unui corp

MÉPRENDRE (*SE*) *v* 1 a se înșela, a s'îi meprende, că te poți înșela, *se meprendre sur*, a se înșela asupra unui lucru, a nu-l înțelege, 2 a uita (cui se vorbește) [Se conjugă ca *prendre*]

MÉPRIS *m* 1 dispreț, *au mepris de*, în disprețul, fără a ține seama de, 2 *pl* vorbe sau fapte disprețuitoare

MÉPRISABLE *a* de disprețuit

MÉPRISABLEMENT *adv* [rar] într-un mod de disprețuit, cu dispreț

MÉPRISANT, **E** *a* disprețuitor

MÉPRISE *f* gresală, *par meprise*, din greșală

MÉPRISEER *v* 1 a disprețui, 2 a călca, a nu ține seama de *mepriser un ordre*, *ses engagements*, a nu ține seama de un ordin, de vorbe dată, 3 a înfrunța *mepriser le danger*, a înfrunța primejdia || *Se mepriser*, a se disprețui

MER (*mer*) [i] *mare* *f* 1 mare *pleine mer*, *haute mer*, lațul mării, *se mettre en mer*, a se imbarca, *prendre la mer*, a începe să navigheze, *par terre et par mer*, pe uscat și pe apă, *un homme a la mer* *a*) un om căzut în apă, *b*) *fig* un om pierdut, *hommes de mer*, *les gens de mer*, marinarii, matelotii, *coup de mer* *a*) talaz, *b*) furtună *trécatatoire* *il y a de la mer*, irarea (vietoasă), 2 *fig* ocean *la mer des passions*, oceanul pasiunilor, 3 *loc c'est la mer a boue*, e un ce foarte greu, lucru mare, *porter l'eau à la mer*, a se osteni în vânt, a da unde e belșug [Vezi și cuvintele în legătură cu *mer*]

MERCANTILE [it] *a* mercantil negustoresc

MERCANTILISME *m* mercantilism, spiritul negustoresc

MERCENAIRE [i] *mercenarius* *a* merce *nai* *a*) tocmii pe bani, *b*) pentru bani *travail mercenaire*, muncă pentru bani, *c*) lacom de bani *ame mercenaire*, suficit lacom de bani || *m* mercenar om tocmii pe bani, lefegiu

MERCENARIAT *m* stare de mercenar

MERCENARISME *m* spirit de mercenar

MERCERIE [mercier] *f* 1 prăvălie cu mărunțișuri, marchitanie, 2 mărunțișuri

MERCI [i] *mercedem* *m* 1 mulțumire, *Dieu merci*, mulțumită, slavă Domnului, *merci*, mulțumesc, (iron) voină să tie! *grand merci* foarte mulțumesc || *f* 1 îndurare, milă *crier* (*implorer*) *merci*, a cere îndurare, *demande* *merci*, a se recunoaște învins, a cere iertare, *recevoir* (*prendre*) *a merci*, a ierta, *sans merci*, fără milă, 2 *a la merci de*, *a*) la discreția, la cheremul cuiva, *b*) în voia *a la merci des vents*, în voia vânturilor

MERCIER, **ÈRE** [i] *mercierus* *s* negustor de mărunțișuri, marchitan, *prov à petit mercier petit panier*, înunde-te cât îți e plăpoma

MERCREDI [i] *Mercuri dies* *m* miercuri

MERCURE [l Mercurius] *m* mercuriu, argint-viu

MERCUREUX *a* mercurios, de mercur

MERCURIALE *f* 1 mercurială *a)* cuvântare la deschiderea tribunalelor, *b)* anană lungă, perdată, *recevoir une verte mercuriale*, a primi un perdată strâns, 2 prețul pe piață (al granelor) *la mercuriale du ble*, prețul pe piață al graului, 3 *Bot* breiu, buruiănă câinească

MERCURIEL, ELLE *a* cu argint-viu

MERCURIQUE *a* mercuric

MERDAILLE (*da y'*) *f* ceață de copiu, ceață de secături

MERDE [l merda] *f* căcat *couleur merde d'oe* (merdoaz), culoare între galben și verde

MERDELX, EUSE *a* călcios, *c'est un baton merdelux*, e o spurcăciune

MEUF [l mater] *f* 1 mână, mână, 2 maică *mere abbesse*, maică stărită, *la mere de Dieu*, Maica Domnului, 3 *fig* izvor *la Grecs mere des aris* Grecia izvorul artelor 4 *fig* cauză, pricină *l'oisiveté est la mere de tous les vices*, lenevia este cauza tuturor viciurilor, 5 (*epies*) *notre mere commune*, pământul, *notre premiere mere*, străbuna noastră Eva, *la mere des judeles*, biserică, *mere parie* țară care a întemeiat o colonie, *mere branche* *a)* ramură groasă, *b)* brațul principal la izvorul unei ape, *mere de vinaigre*, diușdie de otet, 6 contra-probă în ghips (a unui model de turnat) || *a idee mere*, ideea de căpetenie, *langue mere*, limbă din care au derivat altele, *reine mere*, mama regelui, *cau mere*, apă de cistă lizate (după depunerea cristalelor) [V Supl.]

MÈRE [l merus] *a* curaj *mere goutte*, ia vacul vinului (care iese din strugure înaintea stoarcerii), *mere laine*, lână fină de pe spatele (oilor)

MÉREAU *m* jeton de prezență distribuit membrilor unui consiliu (de călugări)

MÉRÉNDÈRE *f* liliacee în felul blândului de toamnă

MERIDIEN, ENNE [l meridianus] *a* ce ține de meridian || *m* meridian, cerc închisurat al sferei pământului

MÉRIDENNE [l merides] *f* 1 linie trasă în planul unui meridian, 2 somnul la amiază *faire la meridienne*, a-și face somnul de amiază, siesta

MÉRIDIONAL, E [l] *a* meridional *a)* dela miazăzi, *b)* propriu popoarelor dela miazăzi (e. accent) || *s* meridional, om dela miazăzi

MÉRINGUE (*reng*) [g] *f* berea (prătură cu frișcă pe deasupra)

MÉRINGUER (*ghe*) *v* a acoperi cu un strat de frișcă

MÉRINOS (*noss*) [sp] *m* merinos *a)* oaie spaniolă, *b)* pambriu (stofă din lane ou) *un chale de merinos* [V Suplementu]

MÉRISÉ *f* creșă păsărească

MÉRISIER *m* creș păsăresc

MÉRITANT, E *a* meritos, care merită

MÉRITE [l meritum] *m*, merit, *se faire un mérite d'une chose* a se făli cu ceva

MÉRITER *v* 1 a merita, 2 a fi vrednic de, 3 a avea nevoie de *cette nouvelle merite confirmation*, știrea aceasta are nevoie de a fi confirmată, 4 *bien mériter de*, a aduce mari servicii

MÉRITOIRE [l] *a* meritoriu, de ispravă, vrednic de laudă

MÉRITOIREMENT *adv* cu merit, cu laudă

MERL (*merl'*) *m* nisipiul plajelor (ca îngășământ)

MERLAN *m* 1 merlan, pește din familia gadideilor, 2 *Bot* peruchie [V Suplementu]

MERLE [l merula] *m* Zool merliou, *fig* *un merle*, psicher, *vilaun merle*, (iron) *beau merle*, om uracios, sucit, *un merle blanc*, om sau lucru rău, neritate, *prov c'est l'histoire du merle et de la merlette*, este cearta dacă Ștefan cel Mare a purtat barbă sau nu

MERLET *m* merliou mic

MERLETTE *f* 1 merlă, 2 Blaz păsărică lăudăcioc și lăudăcios

MERLIN *m* 1 săcură, topor, 2 ciocan de măcelor (pentru a ameli bou)

MERLON *m* partea parapetului între două deschizături sau două crenele

MERLUCHE *f* 1 peste anacantier, 2 batog (uscă dar neșită)

MEROVINGIEN, ENNE *a* merovingian, ce ține de Merovingien.

MERRAIN [l meraiemen] *m* 1 lemn tăiat în scanduri (pentru doage, butii), 2 trunchiul central al corinelor cerbului

MERVEILLE (*vo y'*) [l mirabilia] *f* 1 minune, minunăție *ce n'est pas merveille que*, nu e de mirare că, *faire merveille*, a face minuni, a excela, *prometre monts et merveilles*, a făgădui marea cu sarea, *crier merveille*, a se extazia, a se minuna, 2 *Bot la merveille du Perou*, baiba imfăratului || *loc adv a merveille*, de minune, minunat

MERVEILLEUSEMENT *adv* minunat (de)

MERVEILLEUX (*ye-yeu*), *EUSE* *a* 1 minunat, 2 umitor, *e. celeret un appétit merveilleux*, o poftă nemaipomenită || *m* 1 minunatul, supranaturalul, 2 minunăție, partea minunată, umitoare *le merveilleux de l'af-faire est que*, partea umitoare a lucrului este că, 3 (f) elegant, excentric

MERYCISME [gr] *m* rumegătură anormală (la oameni)

MES *a* ai mei, ale mele

MÉSAISE (*me-zee*) *f* (f) rea dispoziție

MÉSALLIANCE *f* mezahlanță, căsătorie cu o persoană de condiție inferioară

MÉSALLIER *v* a căsători (pe cineva) cu o persoană de condiție inferioară || *Se mésallier*, a se mezali, a se căsători cu o persoană de condiție inferioară

MÉSANGE (*zanj'*) *f* Zool pițigoiu, țiglean

MÉSANGETTE *f* colivie cu cursă de prins pițigoi

MÉSARRIVER (*za*) *v* (f) a se întâmpla ceva funest, ceva rău

MÉSAYEVANCE (*za*) *f* (f) neplăcere

MÉSAYEVANT, E (*za*) *a*, neplăcut

MESAVENIR *v* a ieși rău
MESAVENTURE (za) *f* boiașă pațanie
MÉSENTERÉ (zan) [gi] *m* mezentor membrana care susține matele
MÉSENTERIQUE *a* mezentor
MÉSENTERITE (zan) *f* mezentorită, inflamația membranei măjelor
MESESTIMATION (zes) *f* apăsare falsă a valorii unui obiect
MÉSESTIME (zes) *f* păiere rea (despre ceva), dispreț, *encourir la mesestime de*, a se expune disprețului cuiva
MÉSESTIMER (zes) *v* 1 a avea păiere rea (despre cineva), a-l disprețui, 2 a pretui mai puțin decât face
MÉSINTELLIGENCE (zen) *f* neînțelegere desbinare
MESINTERPRÛTER (zen) *v* a interpreta greșit [Se conjugă ca *accélérer*]
MESMÉRISME *m* 1 doctrina lui Mesmer cu privire la magnetismul animal, 2 lecuire prin magnetism
MÉSOCARPE (zo) [gr] *m* partea cărnosă a unui fruct || *f* alge din apele dulci
MÉSOCÉPHALE *a* în mijlocul creierului
MÉSODERME *m* (t) foia între ectodermă și endodermă
MÉSOFRRIR (zof) *v* (t) a oferi mai puțin decât face (o mafiă) [Se conjugă ca *offrir*]
MÉSOLOGIE (zo) *f* partea Biologiei tratând despre raporturile mediurilor și organelor
MÉSOPHYTE (zo) [gr] *m* partea incolțită a unui grăunte din care pleacă tulpina și rădăcina
MÉSOPOTAMIEN, ENNE sau **MÉSOPOTMIQUE** (zo) *a* din Mesopotamia
MÉSOTHORAX (zo) *m* 1 partea mijlocie a pieptului, 2 a doua parte a toracelui la insecte
MÉSOYAGE (zoa ya') *m* crăpătură
MÉSOZIQUE (zo ik) *a* mesozoic, din era secundară (teren)
MESQUIN, E (ken, kin') [it-ai] *a* meschin
a) sărăcăcios *repas mesquin*, mancare sărăcăcioasă, *b)* sgărcit, calic, *c)* fug josnic, mic la suflor, *d)* neînsemnat, păcătos *monument mesquin*
MESQUINEMENT *adv* meschin, sărăcăcios
MESQUINERIE (ki) *f* meschinărie *a)* sărăcie, păcătoșie, *b)* sgarcenie, calicie, *c)* fug josnic, micime de suflor
MESS [angl] *m* popotă
MESSAGE *m* mesaj, *a)* însărcinare, misiune, *b)* pachet, depeșă, *c)* comunicație oficială între puterea executivă și Cameră
MESSEGER, ÈRE *s* mesager *a)* trimis, vestitor, *la messagere du jour*, aurore, *les messagères du printemps*, rândunelele, *b)* purtător de mesaje, conductor de mesagerii, postas, *messager de malheur*, purtătorul unor știri rele || *m* Zool idem, pasăre mancătoare de reptile
MESSAGERIE *f* mesagerie *a)* serviciul de (trăsuri pentru) transportul călătorilor și mărfurilor, *b)* mărfuri trimise prin drum de fier
MESSE [ml missa] *f* 1 liturgie *grand'messe*, *messe haute*, liturgie cântată, *messe basse*, liturgie cântată, 2 muzică compusă pentru liturgie
V dure

MESSEANCE *f* (t) *f* 1 neconviniță, 2 lucruri urât
MESSÉANT, E *a* 1 neconvinițor, 2 care șade rău
MESSÉIEN, ENNE *a* al Meschiei
MESSEoir (me soar) *v* a seuca rău, a nu se cuveni [Se conjugă ca *seoir*]
MESSER (ser) *m* *V* *messire*
MESSIANIQUE *a* ce ține de Mesia
MESSELANISME *m* 1 credința în Mesia, 2 așteptarea Mesiei
MESSIDOR [-gi] *m* mesidor, luna a zecea a anului republican din 1793 (20 Iunie—19 Iulie)
MESSIE [ebr] *m* Mesia
MESSIER *m* (t) jitar pândar de câmp
MESSIEURS (me sieu) *m* pl dela *monieur*
MESSIN, E *a* și *s* (loruitor) din Metz
MESSIRE (sie) *m* 1 jupan, cni, 2 *messire* Jean, pară toamnălică dulce
MESTRE [it] *m* (t) 1 comandant, 2 Marcatariul cel mai mare
MESURABLE *a* de măsurat
MESURAGE *m* măsuratul
MESURE (zur) [l] *mesura* *f* măsură, *faire bonne mesure*, a da peste măsura cuvenită, *comblar la mesure* a împinge lucrurile prea departe, *donner sa mesure*, a-și aiață capacitatea, *prendre ses mesures*, a lua măsuri, *ce me sont de mortelles blessures de voir qu'avec le vice on garde des mesures*, suia de moarte văzând cum se cochetează cu căma (Molière)
|| loc *adv* *outré mesure*, peste măsură, *à mesure*, *au fur et à mesure*, pe măsură, încetul cu încetul, unul după altul || loc *a* *measure que*, pe măsură ce, cu cat
MESURE, E *a* 1 măsurat, 2 *jug* cumpănit
ton mesure, *ton cumpănit*
MESUREMENT *adv* cu măsură
MESURER [l] *mesurare* *v* 1 a măsură, 2 a cumpăni, *mesurer ses paroles*, a și cumpăni cuvintele, 3 a cheltui cu economie *mesurer la lumiere*, a cheltui lumina cu economie || *Se mesurer*, 1 a se măsură, 2 a se potrivi a se lua la întrecere cu cineva
MESUREUR *m* măsurător
MÉSUSAGE *m* întrebunțare rea
MESUSER (zu) [usei] *v* a se folosi rău (de)
METABOLE [gr] *f* repețirea aceluiaș lucruri în termeni diferiți
MÉTACARPE [gr] *m* metacarp, palma mâinii
MÉTACARPIEN, ENNE *a* ce ține de metacarp
MÉTACENTRE *m* metacentru, punct ideal (care joacă un rol însemnat în teoria corpurilor solide plătitoare)
MÉTACHRONISME [gr] *m* eroare de dată (când pui o dată înainte de timpul când a avut loc)
MÉTAGRAMME [gr] *m* metagram, schimbarea unei litere într'un cuvânt (pentru a găsi alte cuvinte)
MÉTAYER [métayer] *f* cășă(rie), arendă, moșgoară.

MÉTAL [lɛtal] *m* metal

MÉTALEPSE [gr] *f* metalepsă, figură prin care se lea ceea ce precede drept ceea ce urmează și viceversa

MÉTALLÉITE *f* însușire metalică

MÉTALLIFÈRE *a* metalifer, cu metal

MÉTALLIN *E a* ca metalul

MÉTALLIQUE *a* metalic

MÉTALLIQUÈMENT *adv* în metal, în specii

MÉTALLISATION *f* metalizare

MÉTALLISER *v* a metaliza *a)* a da un lucru metalic, *b)* a acoperi cu un strat ușor de metal, *c)* a preface în metal (un ovid)

MÉTALLOGRAPHIE [gr] *f* metalografie, știința metalilor, *b)* gravura în metal

MÉTALLOGRAPHIQUE *a* metalografic

MÉTALLOIDE (lo id) [gr] *m* metaloid (corp simplu nemetalic)

MÉTALLOIDIQUE (lo-i) *a* ce ține de metaloid

MÉTALLOTHÉRAPIE [gr] *f* cură prin aplicare de metal pe piele

MÉTALLURGIE [gr] *f* metalurgie, extragerea metalelor din minerale și purificarea lor

MÉTALLURGIQUE *a* metalurgic

MÉTALLURGIQUEMENT *adv* din punctul de vedere al metalurgiei

MÉTALLURGISTE *m* metalurgist, cel ce extrage mineralele și le purifică

MÉTAMÈRE [gr] *m* fiecare din inelele viermelui sau unui artropod

MÉTAMÉRIE *f* izomeria compunilor

MÉTAMORPHIQUE *a* metamorfic, modificat prin focul subteran (rocă)

MÉTAMORPHISME [gr] *m* metamorfism, modificarea fizică și chimică a unei roci

MÉTAMORPHOSABLE *a* ce se poate metamorfoza, schimbabil

MÉTAMORFOSE [l-gr] *f* metamorfoză *a)* preschimbare, prefacere, *b)* *fig* schimbare totală

MÉTAMORPHOSER *v* a metamorfoza, a schimba, a preface || *Se metamorphoser*, a se metamorfoza, a se preface

MÉTAPHORE [l-gr] *f* metaforă, expresiune figurată (ex *la fleur des ans*)

MÉTAPHORIQUE *a* metaforic

MÉTAPHORIQUEMENT *adv* metaforic, la figurat în figură

MÉTAPHORISER *v* a vorbi în metafore

MÉTAPHOSPHATE *m* metafostat, sarea acidului metafosforic

MÉTAPHOSPHORIQUE *a* (acid) metafosforic, al fosforului

MÉTAPHRASE [gr] *f* tâlcuire

MÉTAPHRASTE [gr] *m* tâlcuitor

MÉTAPHYSICIEN (en) *m* metafizician, cel ce se ocupă cu metafizica

MÉTAPHYSIQUE [l-gr] *f* metafizică *a)* știința principiilor cunoștințelor noastre, *b)* *fig* abuz de abstracțiune || *a* 1 metafizic, 2 *fig* prea abstract

MÉTAPHYSIQUEMENT *adv* metafizicește

MÉTAPHYSIQUER *v* *jam* a vorbi sau a scrie prea abstract

MÉTAPLASME [gr] (t) *m* metaplasma, schimbarea formei unui cuvânt

MÉTAPLASTIQUE *a* de metaplasma

MÉTARGON *m* metargon, gaz incolor aerul atmosferic (descoperit în 1898)

MÉTASTASE [gr] *f* metastază *a)* schimbare în sediul unei boli, *b)* *Ret* figură prin care oratorul pune pe seama altuia cele ce sînt să spună

MÉTATARSE [gr] *m* Anat metatars, parte dintre tars și degete

MÉTATARSIIEN, **ENNE** *a* și *m* (osul) cîine de metatars

MÉTATHÈSE [l-gr] *f* metateză, transpunerea unei litere (figură de gramatică)

MÉTATHORAX (raks) *m* metatorax (a trei diviziune a toracelui insectei)

MÉTAYAGE (te-yai) *m* arendă (în care exploatarea și proprietarul moșiei își împart câștigul pe jumătate)

MÉTAYER (te yé), **ÈRE** *s* 1 arendaș (care împarte câștigul cu proprietarul moșiei), 2 plugar tocmă cu leaia

MÉTAZOIRE *m* (în teoria lui Haeckel) animal posedând organe celulare diferențiale

MÉTÉIL (te) *m* sârjiță, grâu amestecat cu săcăra

MÉTÉMPSYCOSE (tan) [l-gr] *f* metempsicoză, trecerea sufletului din un corp în altul

MÉTÉORE [l-gr] *m* meteor *a)* orice fenomen atmosferic, *b)* *fig* apariție strălucitoare

MÉTÉORIQUE *a* meteoric, ce ține de meteor *pières météoriques*, pietre căzătoare

MÉTÉORISATION *f* V *météorisme*

MÉTÉORISER [gr] *v* Med a umfla (prin acumularea de gaze în interior)

MÉTÉORISME *m* umflătura abdomenului din pricina gazelor acumulate (la rumegătoare)

MÉTÉORITE *m* meteorit, fragment mineral din spațiul interplanetar

MÉTÉOROLOGIE [gr] *f* meteorologie, studiul metelor și al schimbărilor din atmosferă

MÉTÉOROLOGIQUE *m* meteorologic

MÉTÉOROLOGISTE, **MÉTÉOROLOGUE** *m* meteorolog, savant care se ocupă cu studiul metelor, etc

MÉTÉOROMANCIE [gr] *f* ghicire după schimbările atmosferice

MÉTÉOROMANCIEN *m* ghicitor după schimbările atmosferice

MÉTÈQUE (tek) [gr] *m* străin (în Atena)

MÉTHANE *m* metan (gaz incolor care se degajează din materiile în putrefacție)

MÉTHODE [l gr] *f* metodă *a)* mers măsurat, măsură, *b)* fel de a lucra, obiceiul *cha cun a sa méthode*, fiecare își are felul său de lucru, *c)* *Fil* mers rațional al spiritului spre cunoașterea sau demonstrarea adevărului, *d)* operă cu principalele elemente ale unei științe, arte, etc, dispuse în ordine logică, *e)* *Bot* mod de clasare a speciilor vegetale

MÉTHODIQUE *a* metodic *a)* cu metodă, cu ordine, cu măsură, *b)* făcut după o ordine logică

MÉTHODIQUEMENT *a* metodic, cu metodă, cu regulă, cu măsură

METHODISME *m* metodism doctrină anglicană bazată pe principii morale severe

MÉTHYLE *m* Chim metil (hidrogen carbonat gazos, servind ca radical)

MÉTHYLENE *m* metilen, alcool metilic

MÉTHYLIQUE *a* Chim metilic, derivat din metil

MÉTICULEUSEMENT *adv* cu migăleală, cu deamănuntul

MÉTICULEUX, EUSE [i] *a* meticulos *a)* sfincios, prea scrupulos, *b)* îngălos, *la* culme

MÉTICULOSITÉ *f* fire migălăcioasă

METIER (ti é) [i] ministerium] *m* 1 meșteșug, meserie *corps des métiers*, breslele, *de son métier*, par *metier*, de meserie, 2 prole, *une le metier des armes*, militărie, *faire métier*, a se ocupa cu, *homme de metier*, meșter, specialist, *les gens du metier*, specialiștii, *être du metier*, a se pricepe în ceva, *servir un plat de son métier*, a face, a spune un și bună, *faire metier et marchandise de quelque chose* a face un izvor de câștig din ceva, *faire son metier*, a face ceea ce e datorit, *apprendre a quelque'un son métier*, a învăța minte pe cineva, *prov il n'est point de son metier* toate meseriile sunt bune, *il n'est si petit métier qui ne nourrisse son maître*, orice meșteșug hrănește pe om, *chacun son métier*, *les vaches seront bien gardées*, când fiecare e la locul lui trebile merg strună, 4 răboiu (de țesut) *métier à broder*, gherghief, 5 *fig* masă de lucru *sur le metier*, în lucru

MÉTIS (tuss) ISSE [i mu tus] *s* metis, corctură

MÉTISAGE *m* corcoci

MÉTISSE [metis] *o* a corci

MÉTONOMASIE [gr] *f* metonomazie, schimbarea numelui traducându-l (ex *Lelong* în Lunguleșcu)

MÉTONYMIE [i-gr] *f* Ret metonimie figură prin care se desemnează un obiect cu numele altui obiect legat cu el dintai prin o relațiune de cauză la efect, de particular la general, etc (ex *la ville* în loc de *ses habitants*)

MÉTONYMIQUE *a* metonimic, de natura metonimiei

MÉTOPE [gr] *f* Arh metopă, interval între triglifele unei frize

MÉTOSCOPE *m* metoposcop, ghicitor după trăsăturile obrazului

MÉTOSCOPIE [gr] *f* metoposcopie, ghicirea viitorului după trăsăturile obrazului

MÉTRAGE *m* măsurătoare cu metru

MÈTRE [i-gr] *m* metru *a)* unitate de măsură, *b)* măsura sau piciorul unui vers grec sau latin

MÉTRÉ *m* măsurătoare cu metru

MÉTRER *o* a măsură cu metru [Se conjugă ca *accélérer*]

MÉTREUR *m* 1 măsurătorul cu metru al clădirilor; 2 măsurător de terenuri

MÉTRIQUE *a* metric || *f* metrică, știința metrilor în versurile antice

MÉTRO *m* V *métropolitain*

MÉTROLOGIE [gr] *f* metrologie, știința greutăților și măsurilor

MÉTROLOGIQUE *a* metrologic

MÉTROLOGISTE, MÉTROLOGUE *m* metrolog, cel ce se ocupă cu metrologia

MÉTROMANE *s* metroman (cel ce are mania de a face versuri)

MÉTROMANIE [gr] *f* metromanie, mania de a face versuri

METRONOME [gr] *m* metronom, instrument care arată măsura în muzică

MÉTROPOLE [i-gr] *f* metropolă *a)* reședința unui mitropolit, *b)* capitala unei țări, *c)* statul față de colonile sale

MÉTROPOLITAIN, E *a* 1 ce ține de metropolă, de capitala unei țări, 2 *chemin de fer métropolitain*, drum de fier subpământean, 3 *eglise métropolitaine*, mitropolie || *m* mitropolit, arhiepiscop

MÉTROPOLITE *m* mitropolit (ortodox)

METS (mc) *m* mâncare, bucate

METTABLE *a* ce se poate pune

METTAGE *m* punere, pusul

METTEUR *m* puitor *metteur en œuvre*, *a)* giuvierul, *b)* *fig* compilator, Tip *metteur en pages*, puitor în pagini, paginator, *metteur en scène*, puitor în scenă

METTRE [i mettre] *o* 1 a pune, 2 a băga *mettre en prison*, a băga la închisoare, *fig mettre dans*, a vâri în căpcană, a înșela, *mettre quelque'un au sac*, a încolți pe cineva, 3 a da *mettre au jour*, a da de lumină, *mettre a nu*, a da de gol, *mettre en nourrice* a da la doică, *mettre dehors*, *mettre a la porte*, a da afară, 4 *jam* a presupune, a zice *mettons que tu aies raison*, să zicem că ai dreptate, 5 a cheltui *mettre cent francs a un bibelot*, a cheltui o sută de franci pentru un biblou, 6 a înnebuni, a-i trebui *la terre met vingt-quatre heures a tourner autour de son axe*, i trebuie pământului 24 ore ca să se învântească în jurul axei sale, 7 a găti *mettre une poule au riz*, a găti un pilaf de pui, 8 *mettre bas* *a)* a făla, *b)* *fig* a da jos, a scoate, 9 (cu prep *a)* *mettre au monde*, a naște, a da naștere *mettre a la raison*, a învâji minte (pe cineva), *mettre a sec*, a secă, *mettre a profit*, a se folosi (de ceva), *mettre a mort*, a omori, *mettre a feu et a sang*, a țiece prin foc și prin sabie, *mettre au fait*, a informa, *mettre a bout*, a scoate din țășani, *mettre a la mer*, a da drumul pe mare (unei coiăbni), *mettre au cœur*, a inspira, *mettre a la voile*, a se imbarcă, *mettre au pied du mur*, a încolți (pe cineva), 10 (cu prep *en*) *mettre en pieces*, a sfâșia a face bucăți, *mettre un lievre en cuvet*, a face ostropel de iepure, *mettre une terre en blé*, a semăna o bucată de pământ, *mettre en feu*, a da foc, a arde, *mettre en peine*, a neliniști, 11 (cu prep *de*) *mettre d'accord*, a împăca, *il le met de tous ses plaisirs*, i făcu părtaș la toate plăcerile sale, *mettre du temps*, a-i trebui timp (ca să), *y mettre du sien* *a)* a se expune pe sine însuși, a face sacrificii de bani, *b)* a face concesii, *c)* a exagera, 12 (cu

dans) mettre de l'eau dans son vin, a mai lăsa din pretenții, 13 (cu *sur*) *mettre sur*, a face să vorbească (aducând inadins vorba) *je l'ai mis sur ce mariage*, l-am adus inadins să vorbească despre aceeași căsătorie (Molière) || *Se mettre*, 1 a se pune, 2 a se apuca de ceva, a începe *se mettre a travailler*, *se mettre a la diete*, a se apuca de lucru, a începe un regim, 3 a se îmbrăca, a se găti *mettez vous toujours simplement*, îmbrăcați-vă întotdeauna simplu, 4 *se mettre en colere*, a se mania, *se mettre en frais*, a face cheltuieli, *se mettre en tete*, a-și văli în cap, 5 *se mettre a son aise*, a se face comod, *se mettre au jai*, a se deprinde, *se mettre au beau*, a se înenina, 6 *se mettre dans ses meubles*, a-și mobila o casă pe seama sa, 7 *s'y mettre*, a se ocupa cu ceva, *se mettre bien aupres de quelqu'un*, a si itrage simpatia cuiva, *se mettre de*, a se asocia la, 8 *se mettre a fruit*, a da fructe [V cuvintele în legătură cu *mettre* Suplimentu și Tabloul verbelor negre]

MEUBLANT, E a 1 care mobilează, care face efect *une étoffe meublante*, o stofă care produce efect, 2 Jui *meubles meublants*, mobila unui apartament [V Suplimentu]

MEUBLE [l mobilu] a mobil a) mișcător *biens meubles*, bunuri mișcătoare, b) *terre meuble*, pământ moale lesne de arat || m 1 mobilă, mobiliei *se mettre (etre) dans ses meubles* a-și mobila o casă, 2 *Blaz* orice figură pe armorie

MEUBLÉ, E a 1 mobilat, 2 *avoir la bouche bien meublée*, a avea dinți frumoși

MEUBLER [meubles] v 1 a mobila, 2 *meubler sa memoire*, a-și împodobi memoria cu cunoștințe, 3 a face efect *ces tentures meublent bien*, aceste draperii fac un efect frumos || *Se meubler*, a-si cumpăra mobilă

MEUGLEMENT m muget

MEUGLER v a mugi

MEULARD m piatră mare de moară

MEULE [l mola] f 1 piatră de moară, 2 tocilă

MEULE [l metula] f 1 fundac, clare, șir, stog *meule de foin*, clare de fân, 2 *meule de grygere*, roată de șvaier

MEULERIE f tocilărie

MEULETTE f clare mică de fân

MEULIER, ÈRE a bun pentru pietre de moară de piatră de moară || m și a cioplitor de pietre de moară

MEULIÈRE f 1 piatră poroasă pentru facerea de pietre de moară, 2 mină de piatră poroasă

MEULON [meule] m 1 clare mică de fân, etc., provizorie, 2 grămadă de sare extrasă din bălțile sărate și acoperite cu strat de argil plastic

MEUNERIE f 1 morărie, 2 morărie

MEUNIER, ÈRE s morar, morăreasă, prov *il s'est fait d'évêque meunier*, s'a făcut din cal măgar

MEUT-DE-FAIM m sărăcăcios, nevoiaș

MEURTRE m 1 omor, *crier au meurtre*,

a strigă ajutor, 2 *fig* crimă, păcat *ce serait un meurtre*, ar fi mare păcat

MEURTREIER, ÈRE a ucigător || m ucigaș || f gaură în zid, în meterez

MEURTREIEREMENT adv in mod ucigător

MEURIRI, E a 1 vâlcet, vânat de lovituri, 2 strivit 3 *fig* fierț, prăpădit

MEURTRIR v 1 a face vanătăi, 2 a strivi despre (fructe), 3 *meurtir de coups*, a stăci în băți

MEURTRISSANT, E a strivitor

MEURTRISSURE f 1 vanătură, 2 strivitură (la fructe)

MEUTE f bată

MÉVENDRE v a vinde cu pierdere, sub cost [Se conjugă ca *vendre*]

MÉVENTE f vânzare cu pierdere, sub cost

MEXICAIN, E s me can

MÉZAIL (zai) m bucatărie mobile ale vinerii unui coil închis

MÉZÉREON m V *bois-gentil*

MEZZANINE (me-dza) [it] f 1 etaj mic între două mari, 2 ieșitură de antresol

MEZZO-SOPRANO (me-dzo) [it] m mezzo-soprano, glas de femeie între soprano și contralto

MEZZO-TERMINE (me-dzo, ne) [it] m termen de mijloc

MEZZO-TINTO (mè-dzo-tèn) [it] f gravură în maniera neagră

MI m *Muz* mi (a treia notă)

MI [l medius] a jumătate, a *mi-chemin*, la jumătatea drumului, a *mi-corps*, până la brau [Vezi și compusele sale]

MI-AOÛT (mi-u) m mijlocul lunii August

MIASMATIQUE a miasmatic a) plin de miasme, b) *fièvre miasmaticque*, friguri provenite din miasme

MIASME [gr] m miasmă, duhoare impuritate molișitoare

MIAULANT, E a miolăitor

MIAULEMENT m miolăit

MIAULER [onomatopée] v a miolăi

MICA [i] m mica (mineral)

MI-CHEMIN (A) adv la jumătatea drumului

MICACÉ, E a micaceu, ca mica

MI-CAREME f miezîpăresi

MICACHISTE m micacist (rocă)

MICHE f pame rotundă mare

MIC-MAC (mik mak) m fam 1 uneltire tainică, 2 intrigă, încurcătură

MICOCOULIER m sambovină (soru de ulm)

MI-CORPS (A) (kor) loc adv 1 până la brau, 2 pe jumătate

MI-CÔTE (A) loc adv la jumătatea țărâmului

MICROBE [gr] m microb (fință vie microscopică trăind în aer sau în apă)

MICROBICIDE [l cădere] a care omoară microbi

MICROBIE f V *microbiologie*

MICROBIEN, ENNE a de microbi

MICROBIOLOGIE [gr] f microbiologie, știința care se ocupă cu microbi

MICROCÉPHALE [gr] a cu capul mic

MICROCÉPHALIE [gr] *f* idioție provenită din micimea capului

MICROCOSME [gr] *m* microcosm *a*) lume mică, *b*) lumea în mic

MICROCOSMIQUE *a* microcosmic

MICROGRAPHE [gr] *m* descriptor al obiectelor văzute cu microscopul

MICROGRAPHIE [gr] *f* micrografie, descrierea obiectelor analizate la microscop

MICROGRAPHIQUE *a* micrografic

MICROLOGIE [gr] *f* micrologie, tratat asupra compunilor microscopice

MICROLOGIQUE *a* micrologic

MICROLOGUE (log') *m* cel ce se ocupă cu studiul micrologiei

MICROMÈTRE [gr] *m* micrometru, instrument care măsoară obiectele sau distanțele cerești foarte mici

MICROMÉTRIE *f* micrometrie, măsurarea dimensiunilor inițit de mici

MICROMÉTRIQUE *a* micrometric

MICROMILLIMÈTRE (li), **MICRON** [gr] *m* micromilimetru, a mia parte din milimetru

MICROORGANISME *m* microorganism, organism inițit de mic

MICROPHONE *m* microfon, instrument care măsoară puterea sunetului

MICROPHOTOGRAPHIE [gr] *f* fotografie de preparatu microscopice

MICROPYLE *m* orificiul ovulei plantei

MICROSCOPE [gr] *m* microscop, ochean care măsoară obiectele la vedere

MICROSCOPIE *f* examen la microscop

MICROSCOPIQUE *a* microscopic *a*) făcut cu microscopul, *b*) văzut cu microscopul, *c*) fig foarte mic *lure microscopique*

MICROSPORE *m* cei mai mici spori ai vegetalelor (cari au două leiuri)

MICROTOME *m* cuțit de tăiat felii subțiri din țesăturile organice spre a se studia la microscop

MICROZOAIRE [gr] *m* animal sau organism extrem de mic

MICTION (mik si-on) [l] *f* urinare

MIDI [l medius dies] *m* 1 amiază, miezul zilei *sur le midi*, pe la amiază, *en plein midi*, ziua năvăla mare, prov *chercher midi a quatorze heures*, a căuta nod în papură, 2 orele douăsprezece din zi *il est midi et quart* e douăsprezece și un sfert, 3 sud, miazăzi, 4 țările dela miazăzi *un homme du Midi*, un om dela miazăzi [V Suplimentu]

MIE [l mica] *f* 1 miez (de paine), 2 de loc *je ne veux mie*, nu vreau de loc

MIE [amie] *f* *jam* amică *ma mie* (m'amie), draguța mea

MIEL [l mel] *m* miere *miel vierge*, păstură

MIELLÉ, **E** (le) *a* 1 zaharisit cu miere, 2 de miere, ca miera

MIELLÉE *f* V *meillure*

MIELLEUSEMENT *adv* dulceag

MIELLEUX, **EUSE** *a* 1 mieroș, ca miera, 2 *fig* dulceag *paroles mielleuses*

MIELLURE *f* asudătura vâscoasă a unor frunze în timp de secetă

MIEN, **ENNE** [l meus] *a* al meu *un mien parent*, o rudă a mea *je n'en le mien*, al meu *la mienne*, a mea, *les miens*, ai mei, *les mien-nes*, ale mele || *m* ceva ce mi apuține *je ne demande que le mien*, nu cer decât ce este al meu, *je y mets du mien*, pun dela mine, fac concesii, *je mets du mien*, spun dela mine, exagerez, *du mien*, de partea mea || *m* pl ai mei (= cunoscuți, tovarăși, etc) || *l* pl *j'ai fait des miennes*, am făcut nebunii

MIETIE [mie] *f* 1 țărâmitură, 2 țărână, bucățică, 3 rămășiță, țărâmitură *les miettes d'une fortune*, rămășițele unei averi

MIEUX [l melius] *adv* mai bine, mai mult, *il fait mieux*, *mieux vaut*, e mai bine, *vaut mieux*, prețuște mai mult, *aimer mieux*, a prefera, a vrea mai bine, *je ne demande pas mieux*, aceasta e și dorința mea, *a qui mieux mieux*, pe întrecute, care mai de care, *de mieux en mieux*, din ce în ce mai bine, *tant mieux*, cu atât mai bine, *tout au mieux*, le *mieux du mode*, cât se poate de bine, *pour le mieux*, cât mai bine, *de son mieux*, cat a putut mai bine, *faire de son mieux*, a face cât îi stă curva în puțință, *en attendant mieux*, în așteptarea a ceva mai bun || *m* 1 îmbunătățire *le medecin constate du mieux*, medicul constată o îmbunătățire, 2 mai binele *viser toujours au mieux*, a ținti mereu la mai bine, *faute de mieux*, în lipsă de altceva mai bun, *prov le mieux est l'en-nemi du bien*, mai rău te rupi când vrei să te dregi, 3 lucrul cel mai bun *le mieux que l'on puisse faire*, cel mai bun lucru de făcut

MIEUX-DISANT, **E** *a* care vorbește mai bine decât alții

MIEUX-FAISANT (f-san), **E** *a* care se poartă mai bine decât alții

MIÈVRE *a* 1 (†) sglobiu, 2 dragălaș *style mièvre*, 3 slabuț, plâpând *enfar bien mièvre*

MIÈVREMENT *a* cu sburdălnicie

MIÈVRERIE, **MIÈVRETÉ** *f* 1 sburdălnicie, 2 șotie, borboacă, 3 afecțiune copilărească (în stil)

MIGNARD, **E** [mignon] *a* 1 (†) dragălaș, gingaș, 2 dragălaș dai afectat (ex un mod de a vorbi) || *m* 1 dragălașie afectată *faire le mignard*, a face pe afectatul

MIGNARDEMENT *adv* dragălaș

MIGNARDEB *v* 1 a răsfăță, a alina *mignarder un enfant*, 2 *fig* a afecta

MIGNARDISE *f* 1 dragălașie, gingăsie, 2 *fig* afecțiune dragălașă, iasoleală, marafeturi, 3 Bot garofiță, garoară sălbatică, 4 găitan împodobit (cu garnitură) *v*

MIGNON (min yon), **ONNE** *a* 1 draguț, micuț, 2 *argent mignon*, bani de buzunar (de cheltuit pe nimicuri), *péché mignon*, păcat care se comite foarte des || *m* favorit || *f* 1 puică, draguță, 2 caractere tipografice de 7 puncte, 3 pară roșiatică, 4 prună lungă galbenă

MIGNONNEMENT *adv* cu dragălașie

MIGNONNETTE [mignon] *f* 1 draguță, 2 hoi botă împletită foarte fină, 3 piper în grăunțe groase (întebunțat la pregătirea studenților), 4 Bot garofiță

MIGNOTER *v* (†) a alintă, a cocoli

MIGNOTISE *f* alintare, cocolire

MIGRAINE *f* migrenă durere în o parte a capului

MIGRATEUR, TRICE [1] *s* pribeg

MIGRATION [1] *f* migrațiune, pribegie, pribegie

MIGRATOIRE *a* de pribegie

MI-JAMBE (A) (*jamb'*) *loc adv* pana la jumătatea piciorului

MIJAUÉE *f* femeie năzuroasă

MIJOTER *v* 1 a fierbe înăbușit, 2 *v* (se) urzi, a (se) pregăti de demult, a (se) plănui *mijoter un complot*, 3 *fig* a alintă, a cocoli [V Supl]

MIKADO *m* milado, împăratul Japoniei

MIL [1 mille] *a* o mie (scotind anii dela era creștină)

MIL [1 millum] *m* meu

MILADY (*le*) [mil] *f* doamnă engleză

MI-LAINE *m* stofă jumătate lană

MILAN [1 milvus] *m* Zool ulgae, ulu, șoparlar

MILANEAU *m* puia de ulu

MILANIERE *f* loc unde se cresc ulii pentru vânătoare

MILDIU [angl] *m* boală a viei

MILDOUSÉ *a* atacat de boala viei

MILIAIRE [1 milierus] *a* ce seamănă cu boabele de meu, *fièvre miliaire*, fîguri cu spu-zeală

MILICE [1 militia] *f* milicie

MILICIEN *m* milițian

MILIEU [1 medius locus] *m* 1 mijloc, *au milieu*, în mijloc, *au milieu de*, în mijlocul, *au beau milieu de*, tocmai în mijlocul în totu, *il n'y a pas de milieu*, trebuie să te hotărăști în un fel sau în altul, 2 mediu (social sau fizic), 3 *juste milieu* *a*) justă măsură, măsura cuvenită (între două lucruri) *se tenir dans un juste milieu*, a păstră o justă măsură, *b*) conduită sau politică mijlocie, *c*) partizan al politicii mijlocii, *d*) guvern cu asemenea politică *député juste milieu*, deputat al partidei mijlocii

MILITAIRE [1] *a* militar, milităresc || *m* 1 militar, leșean, 2 militărie, 3 milităria, militari *le civil et le militaire*, civilii și militarii

MILITAIEMENT *adv* militărește

MILITANT, E [1] *a* militant, luptător, *l'eglise militante*, credincioși de pe pământ

MILITARISATION *f* militarizare

MILITARISER *v* a militariza

MILITARISME *m* militarism

MILITER [1 militaire] *v* 1 (†) a lupta, 2 a milita, a fi în favoarea cuiva

MILLE (*mil'*) [1] *a* num 1 o mie, 2 *fig* mii de *donner mille coups*, a da mii de lovituri || *m* o mie *un mille de clous*, o mie de cuie, *des mille et des cents*, sute și mii [V Sup]

MILLE (*mil'*) [1] *m* milă, leghe

MILLE-FEUILLES (*mil'-feu-y'*) *f* Bot pișnel, coada șoricelului

MILLE-FLEURS *f* substanță compusă din toate multe flori distilate, *eau de mille-fleurs*,

urina de vacă (ca leac) *huile de mille-fleurs*, ulei din baliga vacii

MILLENAIRE (*le*) [1 millenarius] *m* mileniu, spațiu de o mie de ani || *a* care cuprinde o mie de unități

MILLE PATTES *m* Zool cărcăiac (miriapod)

MILLE-PERTUIS (*mil'*) *m* Bot pojarnită, sunătoare

MILLE-PIEDS *m* V *mille-pattes*

MILLÉPORES (*le*) *m* polip pietros cu pori mulți

MILLÉSIME (*le-zum*) [1] *m* mizezim, dată, vealeat

MILLÉSIMO (*si*) [1] *adv* al o mielea

MILLET (*ye*) *m* mieu

MILLIAIRE (*li*) [1] *a* de milă de leghe

MILLIARD (*li-ar*) *m* miliard, o mie de milioane, billion

MILLIARD AIRE (*li*) *m* miliardar

MILLIASSE (*li*) *f* 1 (†) o mie de miliarde, un billion, 2 *a* uma enormă

MILLIÈME (*li*) *a* al o mielea || *m* a mia parte, o miume

MILLIER (*li-e*) *m* o mie *des milliers de*, mii de

MILLIGRAM (*li*) *m* miligram, a mia parte dintr'un gram

MILLILITRE (*li*) *m* mililitru, a mia parte dintr'un litru

MILLIME (*li-m'*) *m* a mia parte dintr'un franc

MILLIMÈTRE (*li*) *m* milimetru, a mia parte dintr'un metru

MILLION (*li*) *m* milion

MILLIONNIÈME (*li*) *a* al un milionulea || *m* a milioanea parte

MILLIONNAIRE (*li*) *s* milionar

MILORD (*lor*) [angl] *m* 1 milord (titlu dat lordilor când li se vorbește), 2 *pop* nabab *c'est un milord*, 3 cabrioletă pe patru roți

MILOUIN *m* rășoiu sălbatic

MIME [1-gr] *m* mim *a*) comic la Romani, *b*) comedie cu gesturi, *c*) bufon

MIMER *v* a mimă *a*) a jucă prin gesturi (de ex o scenă), *b*) a imita în mod hazliu vocea, gesturile cuiva

MIMÉTISME [gr] *m* mimetism, asemănare ce au unele ființe viu cu mediul în care trăiesc

MIMEUX, EUSE *a* care tremură când sunt atinse (unele plante)

MIMIQUE [1-gr] *a* mimă *a*) de comedii cu gesturi *poete mimique*, poet de comedii cu gesturi, *b*) care se exprimă prin gesturi (ex limbă) *f* mimica, aita de a exprima prin gesturi

MIMODRAME *m* dramă în gesturi

MIMOGRAPHE [gr] *m* autor de comedii în gesturi

MIMOLOGIE [gr] *f* mimologie, imitarea voci și a gesturilor

MIMOSA [1] *f* mimoză, sensibilă

MIMOSFES *f* pl subdivizia familiei leguminoaselor, ca sensibilă

MINABLE *a* 1 ce poate fi distins, 2 *fig* tucălos, vrednic de milă *tenue minable*

MINAGE *m* 1 vânzarea sau măsuratul grănelor cu măsura mina (= 78 litri), 2 taia semiorului din această vânzare

MINAQUET (*u-r*) *m* Mar scându-ă gău-nită pe unde se vără frânghiele

MINARET (*re*) [*ar*] *m* minaret

MINAUDER [*mime*] *v* a se fasoli, a face ghionghionele, mofturi

MINAUDERIF *f* fasoleală marafeturi

MINAUDIER, **ÈRE** *s* și *a* (om) care se fasolește, face mofturi

MINCE *a* 1 subțire, 2 *fig* subțirel, plăpând *une jeune fille mince*, o fată subțirică, 3 neînsemnat, mic *merite mince*, *mince recenseur*, merit neînsemnat, mic venit, 4 păcătos, neînsemnat *un mince auteur* [*V Suplim*]

MINCER *v* a tăia în bucățele [*Se conjugă ca avancer*]

MINCEUR *f* subțirime

MINE *f* mină, înfățișare, arătare, mutră, *sur la mine*, duză înfățișare *de bonne mine*, cu înfățișare plăcută, *avoir bonne mine*, a arăta bine, a se prezenta bine, *avoir la mine longue*, a arăta o mutră decepționată, *faire mine de* a se preface că, *faire bonne mine*, *mauvaise mine d quelqu'un*, a primi bine, rău pe cineva, *faire triste mine*, a face pe supăratul, *faire bonne mine a mauvais jeu*, a tăinuși dușerea, *faire la mine*, a face mutre, *payer de mine*, a impune cu exteriorul, *je paye de mine*, *mais*, arăt bine, dar, *faire des mines* a se fasoli a face mofturi, *faire des petites mines*, a privi cu ochi goaleși, a arunca ochiade

MINE [*miner*] *f* mină *a*) ocnă (din care se extrage metale, minerale), *b*) groapă drum sub pământ *mettre le feu à la mine*, a da foc pulberii din groapă (pentru a arunca în aer de ex o stancă), *chambre (fourneau) de mine* locul unde se ține materia explozibilă, *fig éenter la mine*, a da pe față un complot, *c*) *fig* izvor îmbelșugat *l'ore qui est une mine de renseignements*, carte care e un izvor îmbelșugat de informații, *une mine d'erdution*, un om foarte învățat, *d*) *mine de plomb* *V plombagine* [*V Suplementu*]

MINE [*gr*] *f* mină, monedă de aur atenuată de 90 lei

MINE [*hemini*] *f* (*r*) mină, măsură de capacitate de 78 litri

MINER [*miner*] *v* a mină *a*) a săpa o mină sub sau în *miner un rocher*, a săpa o mină în stancă, *b*) a găuri cu încetul *l'eau mine la pierre* apa găurește cu încetul piatra, *c*) *fig* a prăpădi cu încetul, *le chagrin le mine*, mahnirea îl prăpădește cu încetul

MINERAI *m* minerau, substanță minerală așa cum se extrage din mină

MINÉRAL *m* mineral

MINÉRALISABLE *a* ce poate fi transformat în minerau

MINÉRALISATEUR, **TRICE** *a* și *m* (corp) care transformă în minerau un metal

MINÉRALISATION *f* mineralizare

MINÉRALISER *v* a mineraliza, a transforma în minerau un metal.

MINÉRALITÉ *f* însușirea minerală

MINÉRALOGIE *f* mineralogie, știința mineralelor

MINÉRALOGIQUE *a* mineralogic

MINÉRALOGISTE *m* mineralogist, cunosător al mineralelor

MINÉRAL, **E** sau **MINERVIEN**, **ENNE** *a* a zeitei Minerva

MINERVE *f* 1 presa mică de tipărit, 2

mince fatiguer leur minerie, a si obosi minele

MINERVISTE *m* lucrător la o presă mică

MINET, **PTTE** *s* fam 1 pisoiu, pisicută, 2 fam puișor

MINEUR [*mine*] *m* minei *a*) lucrător în mine, *b*) săpător de mine

MINEUR **E** [*l* minor] *a* minor *a*) mai mic, *b*) ne-vârștur, *c*) Muz *terce mineure*, terță compusă din un ton și un semiton *d*) Trol *ordres mineurs*, ordinele preoțești sub diacon, *e*) *freres mineurs*, *V cordeliers* || *s* minor, ne-vârșturic || *f* minoră, a doua propoziție a unui silogism

MINIATURE [*tl*] *f* miniatură *a*) pictură fină cu culori murate în apă gomată, *b*) *fig* obiect mic artistic lucrat, *c*) *fig* persoană mică drăguță, *d*) *en miniature*, în miniatură, în mic

MINIATURISTE *m* miniaturist, pictor de miniatură

MINIER, **ÈRE** [*mine*] *a* minier, de mină, a minelor || *f* 1 mină de extras minerale, 2 mină sau carieră sub ceril liber

MINIMA (**A**) [*l*] *adv* (apel) făcut de rumeterul public când pedepsea e prea slabă

MINIMANT, **E** *a* care a atins minimum

MINIME [*l* minimus] *unim*, foarte mic foarte neînsemnat || *m* minim călugăr franciscan

MINIMUM (*mom*) [*l*] *m* minimum *a*) cel mai mic grad, *b*) centil de minim în că posibilă, *c*) *Jur* pedeapsă cel mai mică ce poate fi dată || *loc adv* au minimum, în cel mai mic grad posibil || *a* cel mai mic posibil

MINISTÈRE [*l*] *m* 1 minister *a*) funcțiune *ministère ecclésiastique*, funcțiune ecclésiastică, *b*) funcțiune de ministru, *c*) departamentul ministrului, *d*) ministru, 2 mijlocire intervenire *avoir recours au ministère d'un ami*, a merge la mijlocirea unui prieten, 3 *ministère public*, procuror general, *ministère des auctels*, preclia, *ministère de la parole*, funcția de predicator

MINISTÉRIABLE *a* fam misterabil din care se poate face un ministru

MINISTÉRIALISME *m* opiniunea acelor care susțin ministerul

MINISTÉRIEL, **ELLE** *a* 1 ministerial, al ministrului, 2 *officiers ministériels*, notarii, portăreni, etc || *m* partizan al ministrului

MINISTÉRIELLEMENT *adv* în formă ministerială

MINISTRABLE, **E** *a* de ministru || *s* partizanul unui ministru

MINISTRE [*l* minister] *m* 1 ministru, 2 servitor, unealtă *être le ministre des vengeances de quelqu'un*, a fi unealtă de răsunat a cuiva,

3 preot protestant, *ministre des autels de Dieu*, de la *religion*, preotul *ministre de la parole*, predicator, 4 *fig* instrument *le cerceau est le ministre de la pensée*, creierul este instrumentul cugetării [V Suplimentu]

MINISTRESSE *f* [am soția ministrului]

MINIUM (om) [l] *m* minium, oxid de plumb

MINOIS [mine] *m* fam 1 chip (drăguț), 2 fată drăguță

MINON *m* fam pisoiu

MINORATIF, IVE [l] *a* care scoate ușor afară || *m* purgativ ușor

MINORITÉ [l minoritas] *f* minoritate *a)* număr mai mic *b)* partea mai puțin numeroasă (a unei adunări), *c)* vârsta minoră, nevârstnicie

MINORQUIN, E *a* din Minoica

MINOT [mine] *m* (†) măsură de capacitate echivalând o jumătate mină (cun vreo 30 litri), *farines en minot* făină în butoaie

MINOT *m* Mar, stăp pentru a înșepeni cârtitul de dinainte

MINOTERIE [minot] *f* 1 făinărie, 2 moară de făină

MINOTIER (tu-é) *m* făinar, morar

MINUIT [mi-nuit] *m* miezul nopții ora 12 din noapte, *sur le minuit*, pe la miezul nopții, *messe de minuit*, liturgie la miezul nopții în ziua de Crăciun

MINUSCULE [l] *a* minuscul, foarte mic || *f* minusculă, literă foarte mică

MINUTAIRE *a* în original *acte minutaires*

MINUTE [l minuta] *f* 1 minut, 2 minută *a)* textul original al unui act de notariat, unor sentințe, *b)* ciornă *faire la minute d'une lettre*, a face ciorna unei scrisori, 3 *Arh* subîmpărțire a modulei || *int* mai domol

MINUTER *v* 1 a minuta *a)* a face o ciornă, *b)* a face originalul unui act, 2 a scrie mărunț, 3 *fam* a planui

MINUTIE (si) [l minutia] *f* minuție, fleac, nimic

MINUTIEUSEMENT *adv* minuțios

MINUTIEUX, EUSE (si) *a* minutios *a)* prea amănunțit, migălos, *b)* care se ocupă cu nimicuri

MIOCENE [gr] *a* și *m* miocen, subîmpărțire (a epocii terțiare)

MIOCHE *m* pop copilăș

MI-PARTI, E *a* 1 jumătate în un fel, jumătate în altul, 2 *Blaz* cu două jumătăți unite

MI-PARTITION (u-si) *f* împărțire pe jumătate

MIQUELET (mi-k-le) [sp] *m* (†) 1 *a* bandit spaniol, 2 soldat de gardă

MIRABELLE *f* corcodușă

MIRACLE [l miraculum] *m* miracol, minune, *par miracle*, prin minune, *crier miracle* a cădea în eter

MIRACULE, E *a* care a fost obiectul unei minuni

MIRACULEUSEMENT *adv* în mod miraculos, uimitor, ca prin minune

MIRACULEUX, EUSE *a* miraculos *a)* ce ține de miracol, *b)* minunat, uimitor || *m* miraculos

MIRADOR [sp] *m* 1 belvedere pe o casă, 2 observator pe un arbore

MIRAGE [mirer] *m* miraj *a)* fenomen optic care arată imaginea răsturnată a obiectelor, *b)* *fig* iluziune amăgitoare, amăgire *le mirage des promesses*, amăgirea promisiunilor

MIRBANE *f* *essence de mirbane*, nitrobenzina

MIRE *f* 1 călărea (puștei), *point de mire*, țintă, 2 jalon gradat pentru nivelare, 3 *fig* țintă

MIREMENT *m* Mar V mirage

MIRER [l mirare] *v* 1 a ochi, a ținti, 2 *fig* a pune ochii pe ceva *murer une place*, a pune ochii pe un loc, 3 *murer un œuf*, a vedea dacă un ou e proaspăt || *Se mirer*, 1 a se oglinzi, 2 *fig* *se mirer dans son ouvrage* a-și sorbi lucrarea

MIRETTE *f* unealtă de sculptor

MIREUR *m* (†) instrument de artilerie de evaluat distanțele

MIRIFIQUE [l mirificus] *a* fam mirific, uimitor, surprinzător

MIRIFIQUEMENT *adv* fam în mod uimitor

MIRIFLORE *m* fam coconas, califus

MIRLITON *m* trisă, vers de mirliton, versuri proaste

MIRMIDON [gr] *m* *fig* pitic

MIRMILLON (yon) *m* gladiator roman înarmat cu scut, sabie și coif

MIROBOLANT, E *a* fam surprinzător, minunat, uimitor

MIROIR [mire] *m* 1 oglindă *miroir ardent*, oglindă care concentrând razele solare, aprinde lucrurile din jurul ei, *miroir à alouettes*, instrument pe un pivot cu bucățele de oglindă care concentrând razele soarelui, atrage ciocărlile, 2 lucru *le miroir des eaux*, lucrul apelor, 3 *fig* model, 4 *crescătură* pe trunchiul unui arbore, 5 *œufs au miroir*, ochiuri la capac

MIROITANT *E* *a* oglinditor

MIROITÉ, E *a* oglinditor

MIROITANT, E *a* V bai

MIROITÉ, E *a* V bai

MIROITEMENT *m* oglindire

MIROITER *v* *a* oglindi, *fig* *faire miroiter aux yeux de quelqu'un un brillant avenir*, a ademni pe cineva cu un viitor frumos

MIROITERIE *f* 1 negoțul cu oglinzi, 2 atelier de oglinzi

MIROITER, ÈRE (ti) *s* lucrător sau vânzător de oglinzi

MIRONTON-MIRONTAINE (refren popular) și asă, mări, asă!

MIROTON *m* tocană *bœuf miroton*, tocană de vacă cu beapă

MIROUTTE *a* (al) pintenog

MISAINÉ (zen) [it] *f* mizenă, cârtitul de dinainte (al corăbiei)

MISANTHROPE [gr] *a* și *s* mizantrop *a)* urător de oameni, *b)* ursuz, posac

MISANTHROPIE [gr] *f* mizantropie *a)* ura de oameni, *b)* ursuzlăc, posăcie

MISANTHROPIQUE *a* mizantropic

MISCELLANÉES (mis sel-la) [l miscellanea] *f* pl felurite bucăți

MISCIBILITÉ (sz) *f* usurința de a se amesteca
MISCIBLE (*mis-sibl*) [l] *a* ușor de amestecat
MISE [metre] *f* 1 punere *mise en vente*, punere în vânzare, 2 *mise en accusation*, dare în judecată, 3 *mise en train*, pregătire, 4 miză (la joc) *doubler sa mise*, a și dubla miza, 4 partea cuiva în o tovărăsie, 5 îmbrăcăminte, port *mise élégante*, port elegant, loc *être de mise* a) a fi la modă, a se purta, b) a avea trecere, curs, 6 *mise bas*, fătare [Vezi cuvintele în legătură cu *mise* și Suplimentul]

MISER *o* fam a pune miza

MISERABLE [l] *a* și *s* mizerabil a) nenorocit, b) sărac *secourir les misérables*, a ajuta pe nenorociti, c) ticălos, nemernic, d) păcătos *fun miserable*, sfarsit păcătos

MISERABLEMENT *adv* în mod mizerabil a) în sărăcie, b) în ticăloșie

MISÈRE [l miseria] *f* mizerie a) sărăcie, *misere noire*, sărăcie lucie, b) sărăcie *secourir la misere*, a ajuta pe săraci, c) nenorocire *c'est une misere que de* e o nenorocire de a, d) păcătoșie, ticăloșie *misere humaine*, ticăloșie omenească, e) slăbiciune, nimicnicie *la misere de l'homme*, nimicnicia omului, f) fam b gatelă, fleac, nimic *se facher pour des miseres*, a se supăra pentru nimicuri, g) pl neajunsuri necurări *il me fait des miseres*, îmi face neajunsuri, h) loc *collier de misere*, muncă de salăhor, *lui de misere*, pat de suferință (a unei lăuze) [V Suplimentul]

MISERERE (*ze-re-ré*), **MISÉRÉRÉ** [l] *m* 1 psalmul 50 *Indură-te de noi*, 2 cântare asupra acestui psalm, 3 *colique de miséré*, colici foarte violente

MISÉREUX, EUSE *a* și *s* nevoiaș

MISÉRICORDE [l misericordia] *f* 1 mizericordie a) îndurare, milă, b) iertare *demandar misericorde*, a cere iertare, *plov a tout pêche misericorde* orice păcat e vrednic de iertat || *unt Domne, Dumnezeu!*

MISÉRICORDIEUSEMENT *adv* cu îndurare
MISÉRICORDIEUX, EUSE *a* mizericordios, îndurător, milostiv

MISS [angl] *f* miss, domnișoară engleză

MISSIL (*sel*) [ml missilis] *m* missel, carte de rugăciuni

MISSION [l] *f* misiune a) însărcinare, b) menire, chemare, c) șir de predici asupra Evangheliei *la mission est finie*, șirul de predici evanghelice s'a terminat, d) preoți trimiși ca să convertească pe păgâni

MISSIONNAIRE *m* misionar, preot trimis ca să convertească

MISSIVE [l missum] *f* misivă, scrisoare de afareie ce trebuie trimisă nemiadecăt || *a* ce trebuie trimis numai decăt (scrisoare)

MISTELLE *f* must adăogit cu alcool (pentru a se opri fermentația)

MISTIGRI *m* fam 1 pisică, 2 jocul în căști mistigri, 3 valețul de treflă între două cărți le aceeaș valoare

MISTRAL [prov] *m* mistral, vânt puternic, rece care suflă dela Nord sau Nord-Vest (în udul Franței)

MISTRESS [angl] *m* mistress, doamnă (în Anglia)

MITAINE [mite] *f* 1 mitenă a) mănusă fără despărțituri pentru degete, b) jumătate de mănusă femeiască, 2 fam *prendre des mitaines*, a fi cu băgare de seamă, *sans mitaines*, fără înconjur V *miton*

MITAINERIE *f* mănuserie, fabrică sau negoț cu mitene

MITE *f* molie, strepede

MITÉ, E *a* mâncat de molii

MITHRIDATE *m* (†) alifie *vendeur de mithridate*, sarlatan

MITHRIDATISME *m*, **MITHRIDATISATION** *f* imunizare contra otrăvurilor prin introducerea progresivă a unei otrăvi

MITIGATIF, IVE (*ti*) *a* ușurător

MITIGATION (*mi ti*) [l] *f* usurare

MITIGÉ, E *a* 1 ușurat, 2 desmătat *moral* *mitigé*, morală desmățată

MITIGER (*ti*) [l mitigare] *o* a ușura a îndulci, a cumpăta [Se conjugă ca *arranger*]

MITON *m* 1 mănusă de antebraț, 2 *onquent miton mitaine*, leac care nu face bine nici rău

MITONNER *o* 1 a fierbe mult timp în zeamă (despre paine), 2 a fierbe încet și mult, 3 *fig* a pregăti cu încetul și cu grijă *mitonner une affaire*, 4 fam a giuguili

MITOYEN, ENNE *a* mijlociu, mur *mitoyen*, zid despărțitor, zid comun

MITOYENNETÉ *f* (dreptul de) coproprietate a doi vecini peste un zid, puț, șanț, etc

MITRAILLADE (*tra-yad*) *f* foc de mitrală

MITRAILLE (*tra-y*) [ol] *f* mitrală, fiare vechi cu care se încărcă un tun

MITRAILLER (*tra-ye*) *o* 1 a trage cu tunul cu mitrală, 2 a trage cu mitrală în dușman

MITRAILLEUR (*tra-yeur*) *m* 1 mitralior, cel ce pune să se tragă cu mitrală (asupra mulțimii, etc), 2 îngrijitorul unei mitralize

MITRAILLEUSE (*tra-yeur*) *f* mitralizeză (grădă de foc care aruncă mai multe proiectile)

MITRAL *E* *a* în formă de mitră

MITRE [l gr] *f* 1 mitră a) căciulă înaltă și cu vârf a vechilor Persi, b) comănă de ceremonie al episcopilor *recevoir la mitre*, a fi numit episcop, 2 oală la gura cosului

MITRE, E *a* cu mitră

MITRON *m* pop băiat de brutărie sau de simigierie

MI-VOIX (A) *loc adv* cu jumătate glas

MIXTE [l mixtus] *a* mixt a) amestecat, b) de mijloc *genre mixte*, gen de mijloc

MIXTILIGNE *a* Geom miștiliniu, format din linii drepte și din linii curbe

MIXTION (*ti*) [l] *f* 1 amestecare, 2 amestec, amestecătură

MIXTIONNER (*ti*) *o* a amesteca

MIXTURE [l mixture] *f* mixtură a) amestec (de medicamente), b) amestecătură

MNÉMONIQUE [gr] *g* mnemonic a) care ține de memorie, b) care ajută memoria || *f* mnemonica, arta de a ajuta și ușura memoria

MNÉMOTECHNIE *f* arta de a ajuta memoria prin procedee ușurătoare

VNÉMOTÉCHNIQUE (tek'-nik') *a* mnemotecnica || *f* V *mnemotechnique*

MOBILE [i] *a* mobil *a*) mișcător, ce poate fi mișcat din loc *pont mobile*, pod mișcător, *b*) *fêtes mobiles*, sărbători cari n'au zile fixe în totî anu, *colonne mobile*, coloană organizată pentru a merge în expediție, *garde mobile*, gardă din tineri voluntari (1868—1874), *c*) *fig* schimbăcios || *m* mobil *a*) *Fix* corp în mișcare, *b*) forță motrice, *c*) soldat voluntar, *d*) *fig* pricină, motiv de cănetenie

MOBILIAIRE [mobile] *a* mobilă *a*) mișcător, *b*) peste bunuri mișcătoare (impozit)

MOBILIER, ÈRE [mobile] *a* mobilier *a*) mișcător, *b*) a mobilelor *vente mobiliere*, vânzarea mobililor, *c*) în mobilă *succession mobiliere*, succesiune în mobile, *d*) pe mobilă *saisie mobiliere*, sechestru pe mobilă || *m* mobilier, mobilele (unei case)

MOBILISABLE *a* ce poate fi mobilizat, pus pe picior de război

MOBILISATION *f* mobilizare, punere pe picior de război

MOBILISER [mobile] *v* a mobiliza *a*) a pune pe picior de război, *b*) Jui a preface în bunuri mișcătoare

MOBILITÉ [i] mobilitas] *f* mobilitate *a*) ușurința de a se mișca, *b*) *fig* ușurință de a se schimbă, *c*) nestătornicie *mobilité de caractère*, fire nestătornică

MODAL, E [mode] *a* modal *a*) restrâns, mărginit, *b*) *Gram* al modurilor *formes modales*, *c*) de anumit fel *dispositions modales*

MODALITÉ *f* modalitate *a*) *Fix* mod de a fi, *b*) subordonarea afirmării unei propozițiuni modurilor de posibilitate, de necesitate, *c*) *Muz* mod în care trebuie cântat, *d*) împrejurarea care însoțește un fapt

MODE [i] modus] *m* mod *a*) fel chip, *b*) *Fil* fel de a fi *les modes de la substance*, felurile de a fi ale substanței, *c*) *Gram* formă a verbului *mode indicatif*, moduli indicativi, *d*) *Muz* fel de a fi, dispoziție particulară a tonurilor || *f* 1 chip, fel, plac *chacun vit a sa mode*, fiecare trăiește în felul său, după placul său, 2 modă *a*) obiceiul timpului, *b*) *oncle, tante a la mode de Bretagne*, văr, verișor rău cu mama sau cu tata, *neveu a la mode de Bretagne*, nepot de văr, *c*) gustul zilei, *d*) la modă, la modă *à la vieille mode*, ca în vremele de odinioară, *personnage à la mode*, persoană foarte căutată, la ordinea zilei, *il est de mode*, e obiceiul, *passer de mode* a ieși din modă, a se învechi, *mettre a la mode*, a scoate la modă, a impune gustului public, 3 *pl* modă *a*) lucruri de toaletă (pentru femeie și copii), *b*) confecțiune sau comerțul cu asemenea lucruri *magasin de modes*, magazin de modă, *c*) *marchande de modes*, modistă, 4 *bœuf à la mode*, carne de vacă cu morcov, **MODELAGE** *m* modelatul

MODÈLE [it] *m* 1 model, 2 tânăr sau tânără care poartă ca model, 3 tipar, mostră, *modèle de robe*, tipar de rochie, 4 *fig* model, pildă

MODÈLE *m* 1 imitarea formelor (în pictură, sculptură), 2 eșeful formelor *statue d'un modèle tres exact*, statuie cu un relief de forme foarte exact

MODELER [modèle] *v* a modela *a*) a pregăti forma (unui obiect), *b*) a imita formele, *c*) *fig* a potrive după *modèles sa vie sur quelqu'un*, a-si potrive viața după cineva || *Se modeler sur a*) a se lua după cineva, a-l imita în toate, *b*) a imprumuta feșul de a fi al cuiva [Se conjugă ca *geler*]

MODELEUR *m* 1 artist care modelează, 2 lucrător sau vânzător de statuete, 3 lucrător de maștre de mașini

MODÉNATURE *f* (†) proporția și conturul cubucurilor (la clădiri)

MODÉRANTISME *m* sistem politic de moderățune

MODÉRANTISTE *m* partizan al sistemului de moderățune

MODÉRATEUR, TRICE [i] *s* moderator *a*) cumpănitor, *b*) cel ce caută a înfrâna patimile || *m* aparat care regulează mersul mașinilor

MODÉRATION [i] *f* moderățune *a*) cumpătare, *b*) micșorare *modération de taxe, d'une peine*, micșorarea taxei, a pedepsei

MODÉRÉ, E *a* moderat *a*) cumpătat, *b*) modest, potrivit *prix modéré*, preț potrivit, *c*) cu păreri cumpătate (ex un partid) || *m* om cu păreri cumpătate (în politică)

MODÉRÉMENT *adv* cu cumpătare, cumpătat

MODÉRER [i] moderari] *v* a moderă *a*) a cumpăta, *b*) a micșora *modérer la vitesse*, *c*) a înfrâna, a potoli *modérer ses désirs* || *Se modérer*, a se înfrâna, a se potoli [Se conjugă ca *accélérer*]

MODERNE [i] *a* modern, din timpurile noastre || *m* 1 ceea ce este modern, 2 om din timpurile noastre, 3 *pl* savanți, artiști din zilele noastre || loc *adv* *à la moderne*, după obiceiurile din ziua de azi

MODERNER *v* (†) a reclădi în gustul modern, a moderniza (un vechiu edificiu)

MODERNISATION *f* modernizare

MODERNISER *v* a moderniza, a da o înfățișare modernă, a întineri || *Se moderniser*, a lua o înfățișare modernă

MODERNISME *m* modernism, gust pentru ceea ce este modern

MODERNISTE *m* om care preferă timpurile de astăzi celor din vechime

MODFRNTE *f* însușirea de a fi modern

MODESTE [i] *a* modest *a*) cumpătat, *b*) nepretențios, *c*) rusinos *jeune fille modeste*, fată rusinoasă, *d*) mediocr, simplu

MODESTEMENT *adv* 1 cumpătat, 2 cu modestie, cu umilci

MODESTIE [i] *f* modestie *a*) cumpătare, *b*) s umilci, *c*) umilci

MODICITÉ [i] modicitas] *f* modicitate, micime

MODIFIABLE *a* modificabil

MODIFIANT, E *a* care modifică

MODIFICATEUR, TRICE *a* modificator

MODIFICATIF, IVE *a* și *m* (cuvânt) care modifică sensul

MODIFICATION [*f*] *f* modificare, schimbare

MODIFIER [*f* modificare] *v* a modifica *a*) și schimba, *b*) *Gram* a schimba sensul || *Se modifier* a se schimba

MODILLON (*yon*) [*m*] *Arh* consolă mică de chibrituri corintian

MOBIQUE [*f* modicus] *a* mic, neînsemnat

MODIQUEMENT *adv* în mică cantitate, puțin

MODISTE *m* vânzător de mode de obiecte de toaletă femeiești || *f* modistă

MODULATEUR, TRICE *s* cel care să moduleze

MODULATION [*f*] *f* Muz modulațiune, trecere de la un ton la altul

MODULE [*f* modulus] *m* *Arh* modulă *a*) măsură care regulează proporțiile unui edificiu, *b*) diametrul unei medalii, *c*) unitate de măsură *evaluer le module d'une source*, a evalua unitatea de măsură a unui izvor

MODULER [*f* modular] *v* a modula *a*) a face să treacă prin diferite tonuri sau moduri, a cânta, *b*) a reda prin acentele duiioase poeziei *moduler des paroles d'amour*, a reda în accente duiioase cuvinte de amor, *c*) a trece cu melodie de la un ton la altul, *d*) a cadența *moduler ses phrases*

MOELLE (*moal*) [*f* medulla] *f* 1 măduvă *moelle allongée*, bulbul rachidian, 2 jig mică la moelie d'une lûre

MOELLEUSEMENT (*moa*) *adv* cu moelciune, molater

MOELLEUX, EUSE (*moa*) *a* 1 cu măduvă, jig cu mică 2 moale lut *moelleux*, pat moale, 3 vin *moelleux*, vin dulce și tare, *voix moelleuse*, voce plină și dulce, *contours moelleux*, contururi miădioase și dragălașe, *étoffs moelleuses*, stofă catifelată || *m* aulceață miădioasă, molciune

MOELLON (*moa*) *m* praf de zădărie

MOEUF [*f* modus] *m* (*f*) *Gram* mod

MOEURS (*mœur* sau *mœurs*) [*f* more] *f* pl 1 moravuri, 2 obiceiuri (bune sau rele), *avoir des mœurs* *a*) a duce o viață regulată, *b*) a se purta cinstit, *n'avoir point de mœurs*, a avea o purtare urâtă, *sans mœurs*, imoral, prov *les honneurs changent les mœurs*, când s'a văzut țiganul împărat întâu pe țară-șău l'a spânzurat, 3 culoarea locală, *les mœurs sont bien gardées dans cette tragédie*, culoarea locală e respectată în această tragedie, 4 *Ret* partea care învață mijloacele de a câștiga încrederea auditorilor

MOFETTE [*f*] *f* 1 gaz nerespuabil din subterane, 2 Zool pescărel, corlă

MOHAIR (*mo-er*) [*engl*] *m* muihar, stofă din păr de capră, de ied

MOHATRA (*mo-a*) [*sp*] *m* contract mohatra, contract leonin, târg cămătăresc prin care (se vinde curva scump și pe datorie un obiect ce se răscumpără apoi imediat ieșind și cu bani peșun).

MOI [*i* mibi] *pron* 1 eu, 2 pe mine, mă *embrasse-moi*, sărută-mă, *aiee moi*, cu mine, *b*) mie, *c*) ajutor 'je ne suis plus a moi', nu-mai sunt stăpân de mine, (*ceci est dit*) de vous a moi, asta rămân întru noi, între noi fie vorba || *m* *le moi* *a*) eul, *b*) egoism

MOIGNON *m* 1 ciuntitura (la un membru), 2 cump, ciot

MOINAILLE (*moa na y')* *f* (iron) călugări

MOINDRE [*f* minoi] *a* 1 mai mic, le *moindre*, cel mai mic, *au moindre*, la cel mai mic, 2 mai puțin (bun) *m* cel mai neînsemnat, cel din urmă

MOINDREMENT *a* 1 (*†*) mai puțin, 2 le *moindrement*, puțin de puțin

MOINE [*-gr*] *m* călugăr *moine bourru* *a*) scelie, gogonță, *b*) jig om dur, prov *l'habu ne fait pas le moine*, nu hama face pe om, 2 încălțătoare de pat, 3 albitură în pagină tipărită, 4 arhișu de semnale de noapte, 5 un fel de focă [V Saplimentu]

MOINLAU *m* 1 vâhrie *moineau franc*, via hie de casă, *tirer (bruler) sa poudre aux moineaux*, a și cheltui banii în zadă, 2 pop un *culain moineau* un om al diacului o pocilnie, (iron) *c'est un joli moineau*, e o poimă bună

MOINERIE *f* (iron) lucră călugărească

MOINESSE *f* (iron) călugăriță

MOINILLON (*yon*) *m* călugăriș

MOINS [*f* minus] *adv* 1 mai puțin *moins*, *moins*, cu cât mai puțin, cu atât mai puțin, *moins à que*, nu atât cât, *100 moins que rien*, mai nimic, fleac, secătură, *rien moins que* *a*) nimic alt decât, *b*) nici decum *rien moins que jolies*, nicădecum fumușcă, *rien de moins que*, nimic alt decât, *en moins de rien*, cât ai clipi din ochi, *a moins* *a*) pentru mai puțin, *b*) mai puțin, *de moins*, mai puțin, lipsă, *au moins du moins*, de tout le moins, *tout au moins*, pour le moins, cel puțin, barem, *pas le moins du monde*, nicădecum, *je n'en ai pas moins*, voi merge totuși, 2 fără *dir heures moins un quart*, zece fără un sfert, 3 minus (la scădere) *en moins*, in minus || conj *a moins de* (sau *que*) *a*) decât, *b*) iarăși numai dacă || *m* 1 cel mai mic lucru *c'est bien le moins*, e lucrul cel mai mic ce se poate face, 2 semnul minus (—), 3 Tip liniuță, semn de suspensiune

MOINS-PERÇU *m* rămășiță (de datorie)

MOINS-VALUE *f* micșorare de valoare, valută scăzută, micșorare (a unui capital, etc)

MOIRAGE *m* 1 moaritul, 2 a/c, reflexul undulat (al unei stofe)

MOIRE [*angl*] *f* 1 moai (stofă), 2 ape *a*) aparență undulată (pe stofă, pe metale), *b*) lustru apos (pe pietre)

MOIRÉ, E *a* moarat, cu ape, cu aparență undulată || *m* aparență undulată *moire metallique*, tinichea sau zinc cu lustru apos

MOIRÉ [*moire*] *v* a moara, a da ape, o aparență undulată (unei stofe, unui metal)

MOIREUR [*moire*] *m* lucrător care dă apel o aparență undulată (stofei, metalei, etc)

MOIS [*f* mensis] *m*, 1 lună, *par mois*, pe

lună, lunar, *au mois, en lune*, 2 leaşa pe o lună *toucher son mois*, 3 şi primi leaşa lunară
MOISE [l mensa] *f* stînghie (la grindie)
MOISE (mo iz') *m* coşuleţ-leagăn (pentru copii de tală)

MOISER (ze) *o* a lega prin stînghie

MOISI *E* (zi) *a* mucezi, mucegăit || *m* mucezeală *sentir le mois*, *a* miroşi a mucegru

MOISIR (zur) [l muere] *o* a mucezi, a prinde mucegru, *iam moisir quelque part*, *a* mucezi, *a* stî mult undeva || *Se moisir*, *a* mucezi

MOISSURE (-i) *f* mucegru

MOISSINE *f* ramură de viţă cu frunze şi ciorchine pe ea

MOISSON [l messonem] *f* 1 seceriş, 2 vremea secerişului *la moisson s'approche*, *vie mea secerişului se apropie*, 3 recoltă (şi *fig*), 4 (poetic) *an*

MOISSONNAGE *m* seceratul

MOISSONNER [moisson] *o* 1 a secera, 2 a recolta, 3 culege *moissonner des lauriers*, *a* culege lauri, 3 *fig* a nimici *le fer moissonne tout*, *săbina nimiceşte tot*

MOISSONNEUR *EUSE* *s* secerător

MOISSONNEUSE *f* secerătoare (maşină)

MOITE [l mucidus] *a* (cam) umez, jilav

MOITEUR [moite] *f* umezeală, jilăveală, asudare usoră

MOITIÉ (ti) [l medietas] *f* 1 jumătate, 2 *moitie* *a*) pe jumătate, *b*) la jumătatea drumului, *par moitie*, pe din două, *de moitie*, de două ori (atat), *être de moitie* (avec quelqu'un), *a* avea parte egală la câştig şi pierdere (cu cineva), *fig* *a* fi părtaş la ceva, 2 *fam* soţie

MOITIR (tur) [moite] *o* a plăvi

MOL, MOLLE *a* V *mou*

MOKA *m* moka (cafea)

MOLAIRE [l molaris] *f* măseă || *a* *dents molaires* măsele

MOLDAVE *a* moldovenesc || *s* moldovean, moldovenă || *adv* moldoveneşte

MÔLE [l moles] *m* stăvilar, răgaz de piatră (la un port)

MOLÉCULAIRE *a* molecular

MOLÉULE [l moles] *f* *Fr* moleculă, cea mai mică particică dintr'un corp

MOLNE [angl] *f* *Bot* molenă, lumânărică, coada mîcului, *m* lene noir, capitan negru

MOLFSQUIN, MOLFSKINE [angl] *m* molenă *a*) materie pentru captuseală, *b*) pânză lustruită

MOLFSTATION *f* ch nuire

MOLÉSTER [l molestare] *a* chinul, a pricinuî nec zuri

MOLLETTE [l mole] *f* 1 rotita pîntenului, 2 pisică de mînnură (de pisat vopsele)

MOLINISME *m* păreră moniştilor asupra harului divin şi al literului arb tru

MOLINISTE *m* partizan al lui Molina asupra harului divin

MOLLAH (la) *m* mollah, preot musulman

MOLLASSE [mol] *a* moale de tot || *m* rocă compusă din calcar, nisip şi argil

MOLLEMENT *adv* 1 moale, 2 molatic,

alene travailler mollement a lucra alene, 3 în molicune *vivre mollement*, a trăi în molicune
MOLLESSE [mol] *f* 1 molicune, 2 dulceaţă (unei limbi, unei chimie)

MOLLET, ETE [mol] *a* cam moale, *œuf mollet*, ou fiert moale, *pain mollet* franzelă || *m* pulpă (piciorului)

MOLLETRIE *f* piele de vacă din care se face pîngele usoare

MOLLETEUR *m* ibric pentru fiertul ouălor moi

MOLLETIERE (ti) *f* leşătură de piele sau de panză pe pulpă

MOLLITON [mollet] *m* molton (stofă de lână bumbac sau mătăasă caldă şi moale)

MOLLETTONEUX *EUSE* *a* ca moltonul, moale şi cîld

MOLLIFICATION *f* muşare

MOLLIFIER (lu) [l mollificare] *c* a face moale, a muia

MOLLIR (lir) [mol] *c* 1 a se muia, a se face moale a se moleşi, 2 *fig* a ceda (prea repede), a se lăsa

MOLLUSCUM (kom') *m* tumoare a pielii (mai ales la copii)

MOLLUSQUE [l mollusca] *m* molusc, animal fără vertebre şi fără învelitură

MOLOCH (lok) *m* reptil saurian din Australia

MOLOSE [l-gr] *m* 1 dulău, 2 liliac din America

MOLYBDÈNE [gr] *m* molibden metal alb greu de topit

MÔME *s* pop copilas, broscuie [V Suplim]

MOMENT [l] *m* 1 moment minută, clipă, *un moment* o secundă ascultă! *n'a o'i pas un moment a soi*, a fi tare ocupat *compter les moments*, a sta pe ghimpi, *profiter du moment*, a se folosi de împrejurare, *la mode du moment*, moda de acum, *le bon moment* momentul prinos, *de bons moments*, clipe lu cide, senine, *b*) bună dispoziţie, toane bune *au plus beau moment*, în totu fericiri, 2 *Mec* produsul intensităţii (unei forţe) || loc *adv* *dans un moment*, numai decăt, *en un moment*, într'o clipă, *par moment* din cand în cand, uneori, *en ce moment*, în minutul de faţă, acum, *à ce moment*, atunci, *pour le moment*, deocamdată, *à tout moment*, într'una, *au moment de*, pe punctul de a, *au moment ou*, pe cand || loc conj *du moment que* *a*) de când, îndată, *b*) de vieme ce

MOMENTANÉ *E* *a* momentan, de o clipă

MOMENTANÉMENT *adv* 1 momentan, pentru o clipă, timp de o clipă, 2 în momentul acesta

MOMERIE *f* 1 (*i*) mascaradă, 2 maimuţărie, ocupaţie ridiculă

MOMIE [l-ar] *f* 1 mumie, corp îmbălsămat, 2 *fig* *a*) starv om îngăit, *b*) om nesimţitor, *c*) lămbrieză

MOMIER *m* om prefăcut

MOMIFICATION *f* mumificare

MOMIFIER [momie] *v* a prefăce în o mumie || *Se momifier* a se face o mumie, un starv

MOMON *m* 1 masc. i. dă, 2 joc n. / i. propus de măsuri dămelor, 3 concurer le momon a) a tine jocul, b) a tine piept (cuiva)

MON [meum] a și meu Pl mes

MONACAL *E* [l] i monacal, călugăresc, mănăstiresc

MONACALEMENT *adv* călugărește

MONACHISME [l. monachus] *m* călugărie

MONACO [prințul Monaco] *n* pop. bani

MONADE [gr] *f* monadă a) Fil elementul (din toate lucrurile), b) Zool animalul microscopic

MONADELPHE [gr] *a* monadelf, (stamină) cu sursoarele în un singur corp

MONADISME *m* Fil monadism, sistem după care universul e alcătuit din monade

MONADISTE *a* care aparține sistemului monadelor || *m* partizan al acestui sistem

MONANDRE [gr] *a* monandru, cu o sin gură stamină (flori)

MONARCHIE [l-gr] *f* monarhie, țară gu vernată de un monarh

MONARCHIQUE *a* monarhic

MONARCHIQUEMENT *adv* în mod monarhic

MONARCHISER *v* 1 a face să fie monarhic, 2 a supune la monarhie

MONARCHISME monarhism

MONARCHISTE *s* și *a* monarhist, partizan al monarhiei

MONARQUE [l-gr] *m*, monarh, stăpânitor de țară

MONASTÈRE [l-gr] *m* mănăstire

MONASTIQUE *a* călugăresc

MONASTIQUEMENT *adv* călugărește

MONAUT [gr] *a* *m* cu o singură ureche lapin monaut

MONCEAU (so) [l. monticellus] *m* 1 maldău, morman, vraf, 2 fig sumedenie un monceau de sottises, o sumedenie de prostii

MONDAIN *E* [l. mundanus] *a* monden a) lumesc, b) de lume, căruia îi plac petrecerile lumei (balurile, seratele, etc.), *femme mondaine*, femeie de lume, c) care se resimte de deșertăciunea lumei, *honneurs mondains*, onoruri lumesti || *s* om, femeie de lume, care nu lipsește dela nici o petrecere (bal, serată, etc.)

MONDAINEMENT *adv* în chip monden

MONDANITÉ [mondain] *f* 1 deșertăciunea lumească 2 gustul pentru petrecerile societății

MONDE [l. mundus] *m* 1 lume, 2 du monde, lume, mosafiri, oameni *avoir du monde à diner*, a avea oaspeți la masă, 3 lume, societate *aller dans le monde*, a fi primit în societate, *le grand monde*, societatea înaltă, *homme du monde*, om care trăiește în societatea înaltă, *savoir du monde*, *savoir son monde*, *savoir bien le monde*, a ști cum să se conducă, *le petit monde* a) clasa de jos, b) copiii, *le demi-monde*, clasa echivocă cu moravuri ciudate, *se moquer du monde* a) a-și bate joc de oameni, b) a nu-i păsa, 4 viața lumească, *quitter le monde pour le cloître*, a părăsi viața lumească pentru a se călugări, 5 lume (=

omeni, slugi, membrii familiei) *tout mon monde* toți ai mei, toți (cerei du beau monde, oameni bine îmbrăcați, *connaître son monde*, a ști cu cine are de a face, a-și cunoaște oamenii, 6 loc *pour tout au monde* pentru nimic în lume, *le muux du monde*, minunat, *le moins du monde*, cel puțin de puțin, *depuis que le monde est monde*, de când lumea, du monde, qui sont au monde din lume, care e pe lume, *pas le moins du monde*, nicidecum, *mettre au monde*, a da naștere, *venir au monde*, a se naște, *aller dans l'autre monde*, a da ortul po pii, *dire des choses de l'autre monde*, a spune bazacanii, *au bout du monde*, unde a întâlnit dracul copii, *de par le monde*, undeva, *tout le monde*, oricine, fiecare, *devant tout le monde* în fața tuturor [V Suplimentu]

MONDE [l. mundus] *a* cură (în sul biblic) *les animaux mondes et immondes*, animalele curate și cele murd re

MONDÉ, *E* a curătil

MONDER [l. mander] *v* a curăți

MONDIAL, *E* a mondial, care interesează lumea întreagă

MONDIFIER [l. mundificare] *v* *Chr* a curăți (o rină)

MONEGASQUE *s* din Monaco

MONÈRE [gr] *f* tință vie ca trăsură de unire între animale și vegetale

MONÉTAIRE [l. monetarius] *a* monetar privitor la monede || *m* (f) cel ce a scris asupra monedelor

MONÉTISATION *f* monetizare

MONÉTISER [l. moneta] *v* a preface în monedă

MONGOL, *E* a și *s* mongol, (locuitor) din Mongolia

MONGOLIQUE *a* mongolic

MONITEUR, **TRICE** [l] *s* 1 monitor (peste elevi), 2 dăttător de sfaturi, de lecții, 3 Monitor (ziar)

MONITION [l] *f* 1 avertisment, 2 publicarea unei citații bisericesti

MONITOIRE [l. monitorius] *m* citație bisericască || *a* de înștiințare

MONITOR *m* monitor, vas de război foarte curasat

MONITORIAL, *E* a în formă de citație bisericască

MONNAIE [l. moneta] *f* 1 monedă *papier-monnaie*, hartie monedă, 2 bani *batterie monnaie* a) a bate bani, b) fig a-și procura bani, 3 bani maiunși *rendre la monnaie*, a da restul (la o piesă), *prov rendre à quelqu'un la monnaie de sa pièce* a plăti cuiva cu aceeași măsura, *donnez moi la monnaie de vingt francs*, schimbă mi o presă de 20 de lei, 4 la Monnaie, *hôtel de la monnaie*, monetărie, tarapina, 5 Bot *monnaie du pape*, pana sburătorului, 6 *monnaie de singe*, bălăcură, ocară

MONNAYAGE (ne-yaj) *m* batere de bani

MONNAYER (né yé) [monnaie] *v* 1 a pie face în bani, 2 a bate bani

MONNAYEUR (né) *m* bătător de bani, *faux monnayeur*, a) calpuzan, b) șarlatan

MONOBASIQUE (zuk') *a* (acid) cu un singur atom de hidrogen de înlocuit

MONOCARPIEN, ENNE [gr] *a* (plantă) care nu înfloreste și nu fructifică decât o dată

MONOCHROME (krom') [gr] *a* monocrom, *a*) cu o singură culoare, *b*) în care nu se aplică culori pe piatră (sculptură)

MONOCLE [gr] *m* monoclu geam pentru un singur ochi

MONOCORDE [l gr] *m* instrument cu o singură strună || *a fam* monoton

MONOCOTYLÉDONE [gr] *a* monocotiledon, cu un singur cotiledon || *f pl Bot* monocotiledoane

MONODIE [gr] *f* 1 cântat de un singur glas, 2 cuplet liric (într'un dialog de tragedie)

MONÉCIE [l gr] *f* clasă de plante cu floare, răsucile și femele pe aceeași tulpină

MONOGAME [l-gr] *a* care nu se căsătorește decât cu un singur bărbat, cu o singură femeie

MONOGAMIQUE *a* monogamic, cu o singură soție

MONOGÉNISME (te) [gr] *m* monogenism sistem după care toate rasele se trag din același tip primitiv

MONOGRAMMATIQUE *a* în formă de monogram

MONOGRAMME [l-gr] *m* monogram, cifră compusă din principalele litere ale unui nume

MONOGRAMMISTE *m* artist care și-a semnat operele sale cu un monogram

MONOGRAPHIE [gr] *f* monografie, scriere asupra unei singure persoane, unei singure chestiuni

MONOGRAPHIQUE *a* monografic, asupra unei singure persoane

MONOGYNE [gr] *a* cu un singur pistil

MONOGYNIE [gr] *f* clasă de plante cu un singur pistil de floare

MONOHYDRATE [gr] *m* monohidrat, primul hidrat al corpurilor ce formează mai multe

MONOHYDRATÉ, E *a* în stare de monohidrat

MONOIQUE (uk') [gr] *a* Bot monoic, cu sevele reunite pe același picior

MONOLITHE [l-gr] *a* și *m* monolit, obiect format din o singură piatră

MONOLOGUE (log') [gr] *m* monolog, scenă cu un singur personaj

MONOLOGUER (ghe) *v* a vorbi în monolog, a vorbi singur

MONOLOGUER (gueur) *m* 1. spuior de monolog, 2. cel ce vorbește singur

MONOMANE, MONOMANIQUE *a* și *s* monoman, stăpânit de o idee fixă

MONOMANIE [gr] *f* monomanie, idee fixă

MONOME [gr] *m* monom, mărime algebrică a unui singur termen

MONOMÉTALLISME *m* sistem monetar care nu admite decât aurul ca etalon

MONOMÉTALLISTE *a* și *s* partizan al monometalismului

MONOMÈTRE [gr] *a* (poezie) cu un singur fel de vers

MONOPÉTALE [gr] *a* cu o petală

MONOPHYLLE [gr] *a* Bot format din o singură bucată (calciu)

MONOPODE [gr] *a* cu un singur picior

MONOPOLE [l gr] *m* monopol *a*) dreptul de a vinde sau de a exploata (ceva), *b*) *fig* drept, posesiune exclusivă

MONOPOLI(SAT)EUR *m* cel ce are un monopol, 2. aparatură

MONOPOLISATION *f* monopolizare

MONOPOLISER [monopole] *v* a monopoliza, a face un monopol

MONOPTÈRE [gr] *a* și *m* monopter *a*) *Arch* (clădire rotundă) cu un singur rând de coloane, *b*) cu o înnoțitoare (pești)

MONORIME [gr] *i* *a* cu aceeași rimă

MONOSEPALE [l-gr] *a* Bot cu o singură sepală

MONOSPERME [gr] *a* cu un graunte

MONOSTIQUE [l gr] *a* și *m* (epigramă în criptă) într'un singur vers

MONOSYLLABE [l gr] *a* și *m* monosilab cuvânt din o singură silabă

MONOSYLLABIQUE *a* monosilabic *a*) de o singură silabă, *b*) compus din monosilabe

MONOSYLLABISME *m* monosilabism, însușirea de a fi monosilabic

MONOTHÉIQUE (te-ik') *m* ce ține de monoteism

MONOTHÉISME [gr] *m* monoteism, cultul unui singur D-zeu

MONOTHÉISTE *s* monoteist, adorator al unui singur D-zeu || *a V* *monothétique*

MONOTHÉLISME [gr] *m* monotelism, doctrină eretică care nu recunoaște în I-C decât o singură voință

MONOTHÉLITE *s* monotelit, adept al monoteismului

MONOTONE [l gr] *a* monoton *a*) mereu pe același ton, *b*) *fig* plictisitor

MONOTONIE [gr] *f* monotonie *a*) uniformitate în ton, *b*) lipsă de varietate

MONOTRÈMES [gr] *m pl* clasă de animale între mamifere și păsări (ex ornitorineu)

MONOXYLE [gr] *a* făcut din o singură bucată de lemn

MONSEIGNEUR *m* 1 monsenior (= *a*) înalt Prea Sfânt, *b*) Măria Sa, *c*) înălțimea Sa *Pl* *monseigneurs*

MONSEIGNEUR *m V* *pince*

MONSEIGNEURISER *v* 1 a da titlul de monsenior, etc, 2 a domni (pe cineva)

MONSIEUR (m'sieu) [sieu] *m* 1 domn loc *faire le monsieur*, a-și da aere, *proverbe* *mon sieur vaut bien madame*, ce mi-e unul, ce mi-e altul, 2 *prune de Monsieur*, prună groasă albăstruie, 3 Alteță (titlu dat fratelui celui mai mic al regelor Franței) *Pl* *des messieurs*

MONSTRE [l] *m* monstru *a*) specie cu totul deosebită, *b*) dihanie, *c*) uraciune *épouser un monstre*, *d*) specie enormă *des monstres marins*, *e*) închipuire groaznică *se faire des monstres de tout*, a se speria de orice fleac || *a* colossal, uriaș

MONSTRUEUSEMENT *adv* în mod monstruos, peste măsură de, colossal de

MONSTRUEUX, EUSE [1] monstruos a) grozav de pocit, b) colosal, peste măsură de mare *grosseau monstrueuse*, c) îngrozitor, *groaznic crime monstrueux*

MONSTRUOSITÉ *f* monstruozitate, grozăvie (en)ie fântă îngrozitoare

MONT [1] mons] *m* învute *par monts et par vaux*, peste țări și mări, *un mont d'or*, un morman de aur V *merveille*

MONTAGE [monter] *m* 1 urcătul, 2 montarea, așezarea (unei mașini), 3 umilare (lap telui care fierbe)

MONTAGNAC *m* postav gros (de iarnă)

MONTAGNARD, E *s* muntean || *a* munte nesc, dela munte

MONTAGNE [mont] *f* 1 munte, *il n'y a que les montagnes qui ne se rencontrent jamais*, a) munte cu munte nu se întâlnește, dai om cu om b) las' că îi o coc eu, 2 morman *une montagne de livres*, 3 *montagnes russes*, scândaliu cu bărci cari alunecă

MONTAGNEUX, EUSE *a* muntos

MONTAISON *f* 1 bătaia somonilor, 2 vremea de reproducere a peștilor

MONTANT, E *a* suitor, care suie *robe montante*, rochie închisă până sus, *garde montante*, schimbui || *m* 1 uscior *les montants de la porte*, usciorii unei uși, 2 bratele (unei scări), 3 cureaua dela ureche până la zăbale, 4 suma (unei socotele) *le montant des dépenses*, suma cheltuielilor, 5 gust pișcător *un qui a du montani*, vin cu gust pișcător, 6 mișcarea de suire a mării

MONT-DE-PIÉTÉ *m* munte de pietate, casă de împrumut pe amanetui sub supraveghierea Statului

MONTÉ *E a* 1 prevăzut, îndestulat, asortat cu *être bien monté en linge*, a avea rufărie îndestulătoare, multă, 2 *être bien monté, mal monté* a) a călări pe un cal frumos, pe un cal urât, b) a călători într-o barcă bună, proastă, 3 *soldat monté*, soldat de cavalerie, 4 montat, pus în mișcare *machine montée*, mașină pusă în mișcare, 5 *coup monté*, lovitură plănuită, 6 *monté en couleur*, tare colorat, 7 *fig être monté contre quelqu'un*, a fi întăratat împotriva cuiva, *être mal monté*, a fi rău dispus, *avoir la tête montée*, a fi cam peticit

MONTÉE *f* 1 sutul, 2 suș, urcuș, drum suitor *graviu la montée*, a sui urcușul, 3 trep tele unei scări

MONTÉNEGRIN, E *a* și *s* muntenegrean

MONTÉ-PLATS *m* tispie care urcă în sus mâncările din bucătărie

MONTRE [mont] *v* (tranzitiv) 1 a urcă, a sui *monter un cheval*, a călări, *monter la garde*, a face schimbui, a fi de pază, *fig* a spionă de aproape, *fam monter une garde à quelqu'un*, a trage cuiva o săpuneală, *monter un instrument*, a urca tonul unui instrument, *monter un fleuve*, a merge în susul unui fluviu, 2 a (a)duce în sus *monter de l'eau*, a aduce sus apă; 3 a montă a) a îngriji (cu cele trebuincioase) *monter sa maison*, a-și îngriji casa cu cele trebuincioase, b) a potrivi, a așeza *mon-*

ter une machine, a așeza o mașină, c) a pune în scenă (o piesă de teatru), d) a lega a potrive în o garatură *monter un diamant*, a lega un diamant, e) *monter un métier*, a învunde panza, etc. pe răboiu, f) *fig* a întârâtă, a îndurji *ils l'ont monté contre moi*, l au întăratat împotriva mea, 4 a întărice (un cersornic), 5 a găti, a face *monter un habit*, a găti o haină, 6 (a) p (a)uă *monter sa couleur*, a face culoarea tabloului să ai pronunțată 7 *fig* a pregăti, a plănui *monter un coup*, a plănui, a pune la cale o lovitură, *monter une cabale*, a tesa o intriga, 8 *fam monter la tête*, a umila capul cuiva, a) întârâtă, *se monter la tête*, a-și băga reva în cap || (intransitiv) 1 a se urca, a se sui *monter sur les planches*, a se iace actor *monter a la tête*, a se urca la cap, a ameti, 2 a se umila, a clesie *la reine monte*, raul se umilă, *monter a cheval* a) a încăleca, b) a călări, *savoir bien monter*, a fi bun călăreț, *fig monter sur ses grands chevaux*, a o lua de sus, *monter a la breche*, a da asalt, 4 a se scumui *le hie a monte*, grav s'a scumpit, 5 a mână *monter en grade* a mână în grad, 6 a se ridică *la dépense monte a cent francs*, cheltucili se ridică la o sută de franci, 7 a se înălța (de ex glasui), 8 *luz* a trece dela grav la asupit a se monta, 1 a-și procură, a se îngriji cu (cele trebuincioase), *se monter en ligne*, a se îngriji cu rufăria trebuincioasă 2 a si lua un cal, 3 a se ridică (o sumă, un număr), 4 a se înălța, 5 a se mania, a se evalia

MONTEUR, EUSE *s* 1 ferecător de pietre scumpe, 2 potriveitor (unei mașini, unei haine), 3 *fig* *monteur de corps*, moitangiu, *un monteur d'affaires*, un șaitan

MONTGOLMIÈRE [Montgolfier] *m* balon (umflat cu aer, diletat prin caldura)

MONTICOLE [1] *a* care trăiește sau crește pe munți

MONTICULE [1] *m* deal, colnic

MONT-IOLE *f* 1 (t) morman de pietre în amintirea unei victorii, 2 *fig* *sumedenie*

MONTMORFANT *f* a) cașă acră cu coadă scuită

MONTOIR *m* bolovan sau buștean sluind la încălecat *côté du montoir*, partea din stânga a calului, *difficile au montoir*, greu de încălecat

MONTRABLE *a* ce poate fi arătat

MONTRE [monter] *f* 1 ceas, ceasornic (de buzunar), 2 marja expusă din untea prăvăliei, 3 viuină, galantar cu marfă expusă *mettre un article en montre*, a expune un articol la vitrină, 4 *fig* arătare *faire montre de*, a arăta, a da dovadă de, *n être que pour la montre*, a fi numai de paradă, *passer à la montre*, a fi acceptat, a avea trecere

MONTRE [1] *monstrae*] *v* 1 a arăta, *montrer au doigt*, a arăta cu degetul, *fig* a-și bate joc de cineva, 2 a dovedi *montrer qu'on a raison*, a dovedi cuiva că ai dreptate, 3 a preda, a învăța pe alții *montrer l'italien*, a preda limba italiană, 4 (în locuțiunile) *montrer la corde*, a fi ros, urat de tot, care nu mai

face doi paui, *montrer les dents* a) a râni, a arăta colții, b) a se supăra *montrer les talons*, a-și lua tâlpășita || *Se montrer*, a se arăta, se bien montrer, se *montrer mal*, a se arăta energic a se arăta sovăitor

MONTREUR, FUSE * arătător, *montreur d'ours*, ursar

MONTUCUX, EUSE [l montuosus] a muntos țîrit de dealuri

MONTURF [monter] f 1 animal de călărit *menager sa monture*, a nu-și obosei calul, măgarul etc., prov *qui veut voyager loin menage sa monture*, cine se îngrijește la tinerețe, o duce și la bătrânețe, 2 legătura (ochelaurilor, etc.), 3 ferecatul (unei pietre scumpe), 4 potrivitul ajustatului (unei mașini), 5 strunele (unei vioi), tacutul (unei aine)

MONUMENT [l m monument]

MONUMENTAL, E a monumental a) foarte mare, b) fig uriaș, măiest

MOQUE (mok') f 1 vas de tinicheă (pentru măsurat), 2 bustean găurit pe unde trece o tranghile

MOQUER (SI) v 1 a și bate joc, 2 a nu-și păsa, a nu se sinchisi, loc *je m'en moque* (comme de l'an quarante), nici nu mă sinchiesc, nu-mi pasă, *se moquer du tiers comme du quart*, a-și bate joc de toată lumea, 3 a nu vorbi serios *c'est se moquer que de*, nu e lucru serios de a 4 être moque, a fi luat în bătaie de joc, *se faire moquer*, a se face de rîs V pelle

MOQUERIE (mok'-ri) f 1 bătaie de joc batjocură, zeflemea, 2 obrăznicie, absurcitate *c'est une moquerie que de*, e o absurditate de a se

MOQUETTE (ket') f 1 pasăre pentru moțuit altele, 2 mochetă, materie de lână catifelată (pentru covoare, mobile), 3 Vanăt e-cremențele căpriorului

MOQUEUR, EUSE a și s batjocoritor, zeflemist || m mierloriu din America (care imită unele strigăle)

MOQUEUSEMENT adv în batjocură

MORAILLES (ra-y') f pl iabasă

MORAILLON (ra-yon) m limbă (la bioacă unui culăr)

MORAINÉ f Geol morenă, rămășițe de stancă cărate de ghețari

MORAITE (ra-ut') a din Marea

MORAL, E [l] a moral || m moralul, facultățile morale || f morală a) știința care învață a face binele și a evita răul, b) învățătură la morale d'une fable, învățătura unei fabule, c) muștră *faire de la morale*, a face morală, a muștră

MORALEMENT adv moralmente, din punctul de vedere moral

MORALISATEUR, TRICE s moralizator

MORALISATION f moralizare

MORALISER [morale] v a moraliza a) face să fie moral, b) a face morală, muștrări *moraliser un enfant*, a face muștrări unui copil, c) a face reflecție morale

MORALISEUR, EUSE s făcător de morală.

MORALISTE * și a moralist, (autor) care scrie asupra moravurilor

MORALITE [l moralitas] f moralitate a) reflecție morală *belle moralité*, frumoasă reflecție morală, b) înțeles moral, învățătură morală c) caracter moral (al cuiva), *homme sans morale*, om lipsit de caracter, d) (f) poem dramatic cu persoane alegorice

MORATOIRE [l moratorium] a fur de moratorium a) care acordă o amănare, b) interdicți moratoires, dobanzi cuvenite din momentul somatunii de plată

MORBIDE [l] a 1 morbid, bolnăvicios, 2 (Belle-arte) mlădios și delicat

MORBIDEMENT adv în mod bolnăvicios

MORBIDESSE [t l] f 1 (Belle-arte) mlădioșie și delicățea cârmuitorilor în o figură), 2 port mlădios la morbiditate des creoles

MORBIDITE f însușire bolnăvicioasă

MORBIQUE [l morbificus] a îmbolnăvitor

MORBILLEUX, EUSE (yeu) a de pojar *tucre morbilleux*, funguri de pojar

MORBILLIFORME (ti) a de natură pojarului

MORBLEU [mort de Dieu] int la diacul mii de diaci

MORCEAU [l morsus] m 1 bucată, par morceaux, în bucăți, *mettre en morceaux*, a face bucăți, a sfăși, fig *manger un morceau*, a lua ceva în gură, *aimer les bons morceaux*, a-i plăcea mâncările bune, *macher les morceaux de quelqu'un*, a da de furcă cuiva, *prendre le morceau*, a cădea în cușă, *s'oter les morceaux (de la bouche)*, a da și bucățica din gură, *tailler les morceaux a quelqu'un*, a ține de scurți pe cineva, *ne faire qu'un morceau de quelqu'un*, a prăpădi cu un cuvânt pe cineva, a l da gata dintr'odată, *c'est un morceau de prince*, e ceva prea scump, 2 fig *bucățuă un morceau d'homme*, o fărâmă de om, 3 fragment bucată

MORCELER [morceau] v a îmbucătăți || *Se morceler*, a se îmbucătăți [Se conjugă ca appeler]

MORCELLEMENT m îmbucătățire

MORDACHE [l morda] f clește

MORDACITÉ [l mordacitas] f mordacitate calitate corozivă (a unui acid), b) fig pornirea de a mușca, de a lua în ras

MORDANCER [mordant] v a aplică pe toată o substanță care înlesnește boirea [Se conjugă ca avancer]

MORDANT, E a 1 mușcător, 2 coroziv, care roade *acide mordant*, acid coroziv, 3 tăios, pătrunzător *voix mordante*, glas tăios, 4 calea mordante, căldură usturătoare (pe piele) || m 1 larul (aurilor), 2 substanță care înlesnește boirea stofelor, 3 fig ceva mușcător, spirit mușcător *avoir du mordant*, 4 Muz semn de ornament pe note (pentru a indica un trîl întrerupt)

MORDICANT, E [l] a 1 acru, coroziv, 2 fig mușcător *esprit mordicant*

MORDICATION f pisicătură

MORDICUS (kuss) [l] adv, mortis

MORDIENNE (mordieu) f pop 1 mordienne

de vous! lua-v'ar diacu! *a la grosse mordienne*, verde, curat pe șleau, 2 la năiba!

MORDIEU [mort de Dieu] *m* *V* morb'eu

MORDILLAGE (ya?) *m* mușcat

MORDILLER (di ye) *v* a mușca moct și des

MORDORE, **E** [maure doie] *a* mohorit, roșu-inclus cu roșea aurit

MORDOREL *v* a da o culoare mohorită

MORDORELE *f* culoare mohorită

MORDRE [l moideic] *v* 1 a mușca, 2 a tăia *la lime mord l'acier*, pila taie oțelul, 3 a roade *les flots mordent le rivage*, valurile rod țămul, 4 *mordie a* (sau *dans*) *a*) a mușca de, *b*) *fig* a pînepa, a pînde gust de *mordre au latin*, a pînde gust de limba latină, 5 a înjepta (despre insecte), 6 a săpa cu apă tare (piatra de gravat), 7 *Mar* a se înjepteni (ancora), 8 a pînde culoarea (o stoiă), 9 a pătrunde (în zăd), a se imbuca (o roată), 10 a ataca cu răutate || *Se mordre*, a se mușca [V *aboyer* și Suplimentu]

MORE, **MORESQUE** *V* *maure*, etc

MOREAL, **BELLE** [maure] *a* (†) negru ca pana corbului, murg

MORELLE [maure] *f* Bot zărnă, umbranoșii

MORFIL [fil mort] *m* ața cuștului (după ascuțire) || [sp.-ar] *m* fildeș nelucrat

MARFONDRE [morve, fondie] *v* a pătrunde (trigul), a amorți || *Se marfondre*, 1 a rebegi, a răci, 2 *fig* a muri de uși, a-și pierde vremea așteptând

MORFONDU, **E** *a* 1 amorțit, rebegit, 2 cu guturai (un cal), 3 din funii vechi, răsucite (o irânghie), 4 fără putere

MARFONDRE *f* guturai (la cai)

MORGANATIQUE [mi] *a* morganatic (căsătorie) între un prinț și o femeie care nu e de origină princiară (și căreia nu-i dă nici numele nici rangul său)

MORGANATIQUEMENT *adv* morganatic

MORGELINE *f* Bot nunteută, rocină

MORGUE (morg') *f* 1 morgă, înălțare trușă și disprețuitoare, truiie disprețuitoare, 2 morgă (local unde se depun cadavrele celor necunoscuți)

MORGLÉ, **MORGUENNE** (ghèn'), **MORGUENNE** (ghui enn') [mordieu] *int* la dracu!

MORGUER (ghe) [morgue] *v* (†) a înfruntă cu obraznicie, cu truiie

MORBOND, **E** [l moribundus] *a* și *s* muribund, (bolnav) pe patul de moarte, care trage să moară

MORICAUD, **E** [Maue] *a* și *s* harap

MORICAUDE *f* harăpoaică

MORIGÈNER *v* 1 (†) a forma caracterul curva, 2 a dojeni, a certa cu asprime, a dăscăli [Se conjugă ca *accélérer*]

MORILLE (ri-y') *f* sbârcoș, cruculete (cupercă)

MORILLON (ri-yon) *m* 1 strugure negru, 2 rădă sălbatică, 3 smarald năc brut

MORION [sp] *m* (†) coif cu marginile ridicate

MORMON, **ONNE** *a* și *s* mormon, care ține de mormonism

MORMONISME *m* mormonism, sectă și doctrină din America care admite poligamia și teocrația

MORNE *a* 1 posomorît, 2 întunecat, spălăcit (e. o culoare)

MORNE *f* (†) veigă groasă (la lance)

MORNE *m* deal rotund (în Antile)

MORNÉ, **E** *a* 1 cu o veigă groasă, 2 *Blaz* fără dinți, cioc, limbă, unghii, coadă (animal)

MORNIFLE *f* 1 pop ilească, palmă pe obraz, 2 (†) patru cărți la fel

MOROSE [l] *a* morocănos, posac

MOROSIF, **IVE** *a* (†) *Jur* țarzielnic, zăbovnic

MOROSITE [l morositas] *f* posăcie, urre morocănoasă, posacă

MORPHINE [l Morphesus] *f* morfină (alcaloid extras din opium)

MORPHINISME *m* morfinism, intoxicație cu morfină

MORPHINOMANE *s* morfinoman, om datat la patima morfinei

MORPHINOMANIE *f* morfinomanie, patima intoxicării cu morfină

MORPHIQUE *a* al morfinei

MORPHOLOGIE [gr] *f* morfologie *a*) studiul formei exterioare a lucrurilor și, *b*) istoria formei cuvintelor și a prelațiilor lor

MORPHOLOGIQUE *a* morfologic

MORPION *m* păduche lat

MORS (mor) [l morsus] *m* zăbală *prendre le mors aux dents* *a*) a lua vant (un cal), *b*) *fig* a se infuria, *hocher le mors*, a stimula

MORSURE *f* 1 mușcătură, 2 *fig* elect dăunător, alac răutăcios

MORT, **E** [l mortuus] *a* 1 mort, 2 *argent* mori, bani ce stau în ladă, *couleur morte*, culoare întunecoasă, *eau morte*, apă stătătoare, *morte* *eau*, timpul fluxului și refluxului celui mai mic, *feuille morte*, lăunză uscată, *nature morte* tablou înălțând obiecte neînsușite, *papier mort*, hartie netrimbrată, *bois mort*, vreascuri, *point mort*, *balle morte*, punct, glonte care și a pierdut impulsunea primă, *œuvres mortes*, ornamentele din alara apei (ale unei corăbii), *saison morte*, sezon când nu se fac daraveri, *avoir les yeux morts*, a avea ochii stinși || *s* mort, moartă, *faire le mort* *a*) se preface că e mort, *b*) a lăcea malc, *jour des morts*, sămbăta morților

MORT [l mortem] *f* moarte, loc *avoir la mort dans l'ame*, a fi adănc măhnit, *mort de l'ame* *mort éternelle*, chinurile iadului, *mort civile*, pierderea drepturilor cetățenești, *pop la petite mort*, flori, *mille morts*, chinuri nesfârșite *mort aux rats*, șoricioaică, *mort aux chiens*, brandușă de toamnă, *mort aux vaches*, boglar || loc *adv* 1 *à mort* *a*) la moarte, *b*) de moarte *blessé à mort*, rănit de moarte, *c*) *pop* peste măsură de mult *boire à mort*, a bea sdravăn, 2 *à la mort*, *a*) pe moarte *à la vie et à la mort*, pe vecie, *b*) până la moarte, *c*) de moarte *s'ennuyer à la mort*, a se plictisi de moarte [V toate cuvintele în legătură cu *mort*, *morte* și Suplimentu]

MORTADELLE [it] *f* salam gros italian
MORTAILLABLE (za-yabl') *a* și *s* șerb care nu putea lăsa nimic familiei

MORTAILLE (za-y') [mort] *f* dreptul seniorilor asupra moștenirii șerbilor lor

MORTAISAGE *m* scobitul gaurei (pentru intrarea capului)

MORTAISE *f* scobitura (capului)

MORTAISER *v* a scobi o gaură, a face o scobitură (pentru un cep)

MORTAISEUR *m* scobitor de găuri

MORTAISEUSE *f* mașină pentru scobit, găurit, etc

MORTALITÉ [l mortalitas] *f* mortalitate *a*) nevoia de a muri, *b*) numărul morților (scotit pe un timp anumit de pe urma unei epidemii)

MORT-BOIS *m* vreascuri

MORTE-EAU *f* cel mai mic flux și reflux între luna nouă și luna plină

MORTEL, **ELLE** [l mortalis] *a* 1 mortal
a) muritor, *la race mortelle*, neamul omenesc, *b*) de moarte *coup mortel*, lovitură de moarte, *ennemi mortel*, dușman de moarte, *c*) *fig* crud *douleur mortelle*, durere crudă, *d*) lung și plătisitor *deux heures mortelles*, două ceasuri lungi și plătisitoare, 2 *peché mortel*, păcat de neiertat, 3 *depouilles mortelles*, rămășițele pământului || *s* muritor, *les mortels*, oamenii, neamul omenesc

MORTELEMENT *adv* 1 de moarte, 2 *fig* peste măsură de, groaznic, mortal

MORTE-PAYE (pe-y') *m* 1 soldat sau servitor bătrân întreținut fără a mai sluji, 2 scutit de impozite

MORTE-SAISON *f* sezon mort, timp când se lucrează sau se lucrează puțin

RET-GAGE *m* amanet, din venitul cărma

ER (tr-é) [l mortarium] *m* 1 tenaciță, 3 mortieră, pivă, tun mic (al bombelor), 4 toca (magistratului mortier)

[l] *a* dător de moarte

E *a* 1 chinuitor, 2 foarte rău refuz mortifiant

MORTIFICATION *f* 1 mortificație *a*) chinului prin posturi, *b*) *fig* umilire, 2 *Med* gangrenarea (cărnei), 3 (a cărnei prin un început de descompunere), 4 *fig* jignire

MORTIFER [l mortificare] *v* 1 a mortifica, a chinul trupul (prin posturi), *b*) *fig* i, a mănuși foarte, a jigni foarte, 2 *Med* grena, 3 *mortifier de la viande*, a face a mai fragedă, a o frăgezi.

RETINATALITÉ (ti) *f* starea copului născut mort

MORT-NÉ *a* și *m*. născut mort Pl *des is-nés*

MORTUAIRE [l mortuarius] *a* mortuar, de moarte, *drap mortuaire*, gulgul, *maison mortuaire*, casa mortului, *registre mortuaire*, registrul morților, *extraite mortuaire*, act de deces
MORUE *f* Zool pește din Terranova (*gadus*

morrhua), *morue franche*, V. *cabillaud*, *morue verte*, batog, *huile de foie de morue*, untură de pește, *fig en queue de morue*, cu poale lungi

MORVE *f* 1 răpăucă, 2 muco (din nas)

MORVEUX, **EUSE** *a* 1 răpăucos, 2 mucos *enfant morveux*, loc *qui se sent morveux se mouche*, *a*) cine se simte cu musca pe căciulă se supără, *b*) cine e cu musca pe căciulă să înțeleagă || *m* jam mucos, ageamii

MOSAÏQUE (za-ik') [ml] *a* mozaic, a lui Moise

MOSAÏQUE [it] (za-ik') *f* mozaic *a*) lucrare compusă din tăblițe de diferite culori și înfășurând figuri, *b*) *fig* lucrare de spirit alcătuită din bucăți deosebite

MOSAÏSME (za-ism') *m* mozaism, religiuinea lui Moise

MOSAÏSTE (za-ist') *m* mozaist, artist în mozaicuri

MOSASAURE (za) *m* mozasaur, reptil saurian fosil în cretaceu

MOSCATELLE *f* Bot moscușor

MOSCOVADE [port] *j* *m* (†) zahăr brut

MOSCOVITE *a* și *s* moscovit, muscal

MOSQUÉE [ar] *f* moschee, geamie

MOT (mo) [l mutuum] *m* 1 cuvânt, vorbă *ne dire mot* a nu spune nici un cuvânt, a nu zice nici pis, a tăcea mălc, *dire son mot*, a-și da părerea, *compter ses mots*, a vorbi rar și apăsător, *jouer sur les mots*, a vorbi cu două înțelesuri, *manger ses mots*, a pronunța nelămurit, *avoir le mot*, a ști ce s'a hotărât, *prendre le mot de quelqu'un*, a face după cum îi dictează cineva, *prendre au mot* *a*) a primi numai decât (ex o propunere), *b*) a primi de bune cele zise, a lua în serios, *trancher le mot*, a spune pe șleau, *donner le mot*, a da tonul, *se donner le mot*, a se înțelege, *dire deux mots* *a*) a spune două cuvinte, *b*) a spune ceva, un mot, *s'il vous plaît*, numai o vorbă, te rog, *un mot d'écrit*, câteva vorbe, o scrisorică, un bilețel prov *qui ne dit mot consent*, cine tace aprobă, 2 deslegare, explicare, cheie *le mot de l'énigme*, de la situație, deslegarea enigmei, cheia situației, 3 zicătoare, 4 *a*) *mots couverts*, termeni cari ascund gândirea, *parler à mots couverts*, a vorbi pe de departe, *b*) *mot d'ordre*, parolă, *c*) *mot de ralliement*, răspunsul la parolă, *d*) *mot propre*, cuvânt propriu, potrivit, *e*) *mot pour rire*, glumă, haz, *au bas mot*, socotit la prețul cel din urmă, cel puțin, 5 *bon mot*, cuvânt spiritual, *beau mot*, maximă, *dernier mot*, ultimul preț, *fam le fin mot* *a*) cuvântul hotărâtor, *b*) adevăratul motiv; *c*) înțelesul ascuns (al unui lucru) *avoir des mots*, a-și face imputări, *grands mots* *a*) vorbe umflate, *b*) vorbe sfiorătoare sau prea înalte, *fam grand mot*, vorbă mare, hotărâtoare, *gros mots*, cuvinte grosolane, grosolănii, *avoir des gros mots avec quelqu'un*, a se certă cu cineva. || loc *adv* *mot à mot*, cuvânt cu cuvânt, *à demi-mot* *a*) numaidecât, *b*) fără a spune tot, pe jumătate *en un mot*, *comme en cent*, etc, scurt, într'un cuvânt, înfășurat. || *m*. *mot à mot*, (traducere) cuvânt cu cuvânt, literală.

MOTET [mot] *m* motet, tropar

MOTEUR, TRICE [l motor] *a* motor, care pune în mișcare || *m* motor *a*) mașină (sau mușchiu) care pune în mișcare, *b*) fig simbolizator, conducător

MOTIF [l motivus] *m* motiv *a*) pricină, *b*) *Muz* frază muzicală de câpetenie într-o bucată, *c*) (Bele Art) subiect de compoziție, intenția generală a opere

MOTILITÉ (tr) *f* motilitate, înclinația de a se mișca

MOTION [l] *f* 1 mișcare, imbold, 2 mișcare, propunere (în o adunare)

MOTIVER [motif] *v* a motiva *a*) a arăta pricina (unui lucru), *b*) a îndreptăți

MOTOCYCLE *m* motocicletă, velociped mișcat de un motor cu petrol, alcool sau electric

MOTOCYCLETE *f* motocicletă, bucată cu motor cu petrol, etc

MOTRICITÉ *f* motricitate, proprietatea (ce au unele celule nervoase) de a pricinui contracțiunea musculară

MOTTE *f* 1 bulgăre (de pământ), lostopan, 2 deluleț, 3 *motte a bruler*, bulgăre de turbă pentru ars, *motte de beurre*, bucată mare de unt (pentru înzăzarea în detaliu)

MOTTER [motte] *v* a arunca cu bulgări de pământ (în) || *Se motter*, a se ascunde după bulgări de pământ (un animal)

MOTTEREAU *m* rândunica de țărnam

MOTUS (tuss) [i] *int* nici o vorbă!

MOTTEUX *m* specie de mărăcinar (păsărică care se așează pe bulgări de pământ)

MOU, MOL *f*, **MOLLE** [l molis] *a* 1 moale, 2 cald și umed (ex vreme), 3 fig molatec *ve molle*, viață molatică

MOU *m* bojogi

MOUCHARD [mouchc] *m* spion (politienesc)

MOUCHARDAGE *m* spionaj

MOUCHARDER *v* a spiona, a face pe spionul

MOUCHE [l musca] *f* 1 muscă *mouche* *a viande*, muscă de carne, *mouche à miel*, albină, *faire la mouche du coche*, a face gălăgie multă și treabă puțină, *quelle mouche te pique?* ce-ți picănește prin cap? de ce te superi? *prendre la mouche*, a-și sări bătăcul din chiază senin, a se sbârlă, *gover des mouches*, a-și pierde vremea un fleacuri, *pop tuer les mouches au vol*, a-și puși teribil gura, *prov on prend plus de mouches avec du miel qu'avec du vinaigre*, vorba dulce mult aduce, 2 *a*) cantăridă, 3) platură cu cantăridă, 3 *fine mouche*, șiret și jumătate, 4 *pattes de mouches*, scriere mărunță și necitită, 5 mura, benghiu, 6 bucată de piele pe bumbul floretei, 7 muscă (sub buza inferioară), 8 punct negru al întrei *faire mouche*, a izbi în punctul negru, 9 picățele (pe o stofă), semne mici (pe un postav de biliard), 10 aluniță (de corp), 11 pată de noroi (pe haină), 12 vapor-omnibus (pe un fluviu), *mouche d'escaadre*, contratorpilor pentru recunoașteri, transmisi, de ordine, 13 *jam* spion, 14 (un joc în cărți în care se câștigă toate mizele cu 5 cărți de aceeași culoare), 15. momelă (la pescuit). [V. Suplimentu].

MOUCHER [l mucuș] *v* 1 a șterge nasul (cuiva), 2 *moucher une chandille*, a scoate murel unei lumânări, *moucher un cordage*, a tăia (câpățelele uzate) ale unei funii, 3 *pop* a lăsa nasul cuiva, a-l învârlă minte, a-l burduși, 4 *jam* a spiona || *Se moucher*, 1 a-și șterge nasul, 2 *il ne se moucher pas du pied*, e un om în lăzări nu e om de glumă, *se moucher sur sa maine*, a fi încă degeamă V *coude*

MOUCHEROLLE *m* Zool gelat (pășăre)

MOUCHERON [mouchc] *m* 1 musculiță, țânțar, 2 mure de lăzări e

MOUCHET *m* pînă de gardii

MOUCHETE, *E* *v* 1 cu pică, înepăstrat, cu picățele, 2 *fleur de mouche*, floretă cu un bumb de piele pe varf, 3 mărășor (grâu)

MOUCHETE [mouchc] *v* 1 a pune picățele, a înepăstră, 2 *moucheter un fleur*, a pune un bumb de piele pe varful floretei [Se conjugă ca *leter*]

MOUCHETTES *f* pl 1 mucări, 2 rămășițe netrecute prin ciur (din gips)

MOUCHETURE *f* 1 înepăstrătură, pată (pe unele animale), 2 picățele (pe stofă)

MOUCHEUR *m* 1 (f) cel ce scoală murel lumânării (la teatru), 2 cel ce se mucește într'una

MOUCHOIR [moucher] *m* 1 batistă, 2 basmă *mouchoir de cou de tête*, basma de gat, de cap [V. Suplimentu]

MOUCURE *f* 1 muc de lumânare tăiat, 2 muci din nas

MOUDRE [l molere] *v* 1 a măcina, a răzni (caleă), 2 fig *moudre quelqu'un de coups*, a snopi în băți pe cineva, 3 *moudre un air*, a cântă o arie cu flașnetă [Vezi Tabloul verbelor negre]

MOUE *f* mură, *faire la moue*, a face năse bozumilă

MOUETTE *f* Zool pescărel, corlă

MOUFETTE *f* Zool idem, r-nasier din America cu mires fet

MOUFLARD, *E* (t) *s* om cu

MOUFLE *f* 1 macară, scriș mănăș groasă cu un singur

MOUFLE *m* 1 vas de păm pentru arderea porțelanului

MOUFLÉ, *E* *a* fixat cu drugi de fier

MOUFLER [moufle] *v* (t) a lărgi obraj

MOUFLON *m* berbec sălbatec

MOUILLAGE (mu-ya') *m* 1 udat punerea de apă în băuturile spirtoase *le lage est stocement interdus*, este opărită pu de apă în băuturile spirtoase, 3 loc p angorat *mouillage peu sûr*, loc de an puțin sigur, 4 aruncatul ancorei

MOUILLE-BOUCHE *f* pară mălăuță

MOUILLEMENT *m* udatul, muaiatul

MOUILLER *v* 1 a uda, a muia 2 a bot (vinul), 3 a face un sos *mouiller un rago* a face un sos unei tocane, 4 a muia, aprunță muaiat (o literă), 5 *Mar mouiller l'ancr*, a arunca ancora *mouiller au large*, a ancoră în largul mării || *Se mouiller*, 1 a se muia, 2 a se pronunță muaiat. [V. Suplimentu].

MOULLERIE (mu-y'-ri) *f* parte umedă de câmp, de livadă

MOUILLETTE (yet') *f* bucăciică lungă (de pâine de întins în oul fierț moale)

MOUILLEUR (mu-yeur) *m* aparat care ușurează ancorarea

MOUILLOIR (yoar) *m* borcanei cu apă în care torcătoarele își moare degetele

MOUILURE (yur) *f* 1 udătură, muliere, 2 urmă de umezeală

MOUJIK *m* moic, țaran rus

MOULAGE *m* 1 turnatul (în tipar) *le moulage d'une statue*, 2 obiectul turnat, 3 mecanismul care învartește piatra morii

MOULAGE [moudre] *m* măcinatul

MOULE [l modulus] *m* 1 tipar *jeter en moule*, a turnă în tipar, *fig cela ne se jette pas en moule*, asta e mai greu decât își închipui, *être fait au moule*, a fi bine făcut, *le moule en est perdu*, așa ceva nu se mai găsește, 2 *moule de bouton*, forma necăptușită a nasturelui [V Suplimentu]

MOULE [l musculus] *f* 1 midie, 2 *fig* nă-tărău [V Suplimentu]

MOULÉ, *E* a 1 turnat, tipărit *lettre moulee*, literă turnată, 2 *fig* bine făcut, bine croit *un homme moule* || *m* ltere de tipar *ne savoir lire que le moule*, a nu cunoaște decât buchile

MOULE-BEURRE *m* tipar în care se toarnă untul

MOULER [moule] *v* 1 a turna (în tipar); 2 a lua un tipar, 3 *fig* a scoate în relief, a veni turnat pe *corsage qui moule le buste*, corsaj care vine ca turnat pe talie || *Se mouler sur a)* a veni ca turnat, a scoate în relief, *b)* *fig* a se lua, a se conforma după *se mouler sur les grands*

MOULLEURIE *f* turnători

MOULEUR *a* și *m* turnător

MOULIÈRE *f* loc pe marginea mării, unde, 2 este midii

MOULIN [l molinum] *m* 1 moară, *moulin à vent*, moară de vânt, *fig ce sont des moulins à vent*, astea-s gargăuni, *moulin à paroles*, moară spartă, *il viendra moudre à mon moulin*, las' că mi-o veni și mie apa la moară, *on ne peut être a la fois au four et au moulin*, nu poți fi cu curul în două luni, *jeter son bonnet par dessus le moulin*, a pierde orice rușine (o femeie), 2 moară, *moulin à bras*, râșniță, *moulin a café*, râșniță de cafea, *moulin à fromage*, mașină de tocat brânză [Vezi cuvintele în legătură cu *moulin* și Suplimentu]

MOULINAGE *m* răsucirea sau toarcerea (mătăsei) pe roată

MOULINER *v* 1 a răsucl sau toarce (mătasea) pe o roată cu fuse și țevi, 2 a roade lemnul (despre unii viermi)

MOULINET [moulin] *m* 1 roțița unei mori de vânt, 2 vârtel de barieră, crivac, *faire le moulinet*, a învăli cu țealea (ex un baston), a face morișca, 3. aparat de măsurat țealea cursurilor de apă

MOULINEUR, MOULINIER *m* lucrător care răsucește sau toarce (mătasea) pe roată.

MOULT [l multum] *adv* (†) mult

MOULU, *E* [moudre] *a* 1 măcinat, *fig être tout moulu*, avoir le corps tout moulu, a fi rupt de oboseală, 2 or moulu, aur redus în foițe (pentru dăruitul metalelor)

MOULURE *f* cruce, ornamente în relief (pe clădiri, etc.)

MOULURER *v*. a înfrumuseța cu cruce

MOULURIER *m* tâmplar care face cruce

MOUND [angl] *m* movilă uriasă artificială

MOURANT, *E* a 1 pe moarte, 2 stins *voix mourante*, 3 care dispăre, pierdere *liberté mourante*, || *s* murîndu, cel care moare

MOURIR [l mori] *v* 1 a muri, *bien mourir*, a muri creștinește, *faire mourir a)* a omori, *b)* *fig* a omori cu zile, a chinui de moarte, *c)* *V feu*, en mourant, pe patul de moarte, *a mourir*, de moarte, la culme, grațnic, *triste a mourir*, trist la culme, 2 *fig* a se stinge *laisser mourir le feu*, a lăsa să se stingă focul, *voix qui meurt*, glas care se stinge, *nous mourons tous les jours*, ne stingem zi cu zi, zi cu zi ne apropiem de moarte, 3 *fig* a dispărea, a pieri, 4 *fig* a se prăpădi *mourir de rive*, a se prăpădi de răs, *mourir d'amour pour quelqu'un*, a se prăpădi (din dragoste) pentru cineva, 5 a crăpa *mourir de dépit*, de faim, a crăpa de ciudă, de foame || *Se mourir*, 1 a fi pe moarte, a trage să moară, 2 *fig* a se stinge [Vezi Tabloul verbelor negre și Supl.]

MOURON *m* Bot mînteuță, scînteiuță

MOURRE [it] *f* joc de-a-degetele

MOUSQUET (ke) [it] *m* flintă, muschetă

MOUSQUETADE (k') *f* salvă de flinte

MOUSQUETAIRE (k') [mousquet] *m* mușchetar *a)* pușcaș, *b)* cavaler din garda regelui

MOUSQUETERIE (k'-r') *f* foc de flinte.

MOUSQUETON (k') *m* flintă mică

MOUSSAILLON (sa-yon) [mousse] *m* (iron) picior de marină

MOUSSE [it] *m* elev de marină (pe un vas).

MOUSSE [vg] *f* 1 Bot mușchru, prov *pierre qui roule n'amasse pas mousse*, cine schimbă stăpâni slugă îmbătrânește, 2 spumă (de lichide), 3 guler (la bere), 4 frișcă

MOUSSE [it] *a* 1 neascuțit, netăios, 2 fără coarne (capra), 3 *fig* mărginit

MOUSSEAU, MOUSSOT *m* franzelă (pâine).

MOUSSELINE [Mossul] *f* 1 muselină, tulpan, 2 *verre mousseleine*, pahar foarte fin

MOUSSER [mousse] *v* 1 a face spume, 2 *fig faire mousser qq.*, a) a face să turbaze pe cineva, b) a trîmbița meritele curva [V Sup]

MOUSSERON *m* mănătarcă, nicoreți (ciuperci)

MOUSSEUX, EUSE *a* spumos

MOUSSOIR *m* spumar

MOUSSON [ar] *m* muson, vânt pe Marea-Indiilor, care bate șase luni într-o parte și șase în cealaltă

MOUSSU, *E* a acoperit cu mușchru

MOUSTACHE [it] *f* mustață, *fig vieille moustache*, deșcă, *fam sur la moustache*, în ciudă

MOUSTACHU, *E* a mustăcios

MOUSTILLE (tr-y') *f* spumoș, a (unui vin)
MOUSTIQUEAIRE *m* perdeă împotriva Țan-
 țarilor

MOUSTIQUE [sp] *m* Țanțar

MOUT [l] mostum] *m* must

MOUTARD *m* pop pișu, Țingău

MOUTARDE *f* muștar, fig la moutarde lui
 saute au nez, fi sare Țandăra, bazdaui num
 decât, c'est de la moutarde apres diner, e colat
 peste pupăză

MOUTARDELLE *f* (specie de) hrean

MOUTARDIER *m* 1 botănel cu muștar,
 2 fabricant de muștar, fig se croire le premier
 moutardier du pape, a se sui scrioala in Țopai,
 a se crede luru mare

MOUTIER [l] monasterium] *m* (r) mănăstire

MOUTON *m* 1 berbere bățut, 2 du mouton,
 carne de berbere, 3 en mouton, in piele de
 berbere reture en mouton, legătura in piele
 de berbere, 4 fig om liniștit c'est un mou-
 ton, e bland cu un miel, 5 pop spion in inhi-
 soare, care ală secretete arestanților, 6 ber-
 bere de bățut pari, 7 pl oile un troupeau de
 moutons, o turmă de oi, loc recenons a nos
 moutons, ră se intoarcem la vorba noastră,
 8 pl a) talazuri spumegande, b) spuma acelor
 talazuri

MOUTONNÉ, *E* a 1 încrețit, 2 nuages
 moutonnées, nori albi și flocoși, 3 roches mou-
 tonnés, stan() cu ieșituri și vâgăuni

MOUTONNEMENT *m* spumegare

MOUTONNER [mouton] *v* 1 a se încreți
 (ca lăna), 2 a spiona (un arestant), 3 a spu-
 megă, a face spume (valurile mării)

MOUTONNERIE *f* Țam 1 fire blândă, spi-
 rit de imitație, 2 simplicitate, dobitocie,
 3 însușirea unor poezii pastorale

MOUTONNELX, *EUSE* a spumegos

MOUTONNIER, *ÈRE* a 1 berberesc, al
 berbeilor, la race moutonniere, rasa bovină,
 2 fig care imită prosteste pe alți

MOUTURE [l] molitura] *f* 1 măcinatul
 (graului), 2 oiem, piata măcinatului, 3 ames-
 tec de grau, secară și oiz pain de mouture,
 4 loc trer d'un sac deux moutures, a trage
 două foloase din acelaș lucru, a suge la două
 mame

MOUVANCE *f* atărnare (feudală)

MOUVANT, *E* a 1 mișcător, 2 fief moucant,
 feud care atarnă de altul

MOUVEMENT [mouvoir] *m* 1 mișcare,
 2 circulație, umblet, mers mouvement des
 voitures, mersul trăsurilor, 3 viață, însufle-
 țire, 4 viorieune, căldură (în stil), 5 pornire,
 imbold le premier mouvement, cea dintău por-
 nire, mouvement de puté, pornire de miță,
 mouvement de l'âme, pornirile sufletesti, 6 fier-
 bere les esprits sont en mouvement, spiritele
 sunt în fierbere, 7 Mus gradul de viteză sau
 de înetuneală a măsurii, 8 mouvement ora-
 toire, pasaj elocvent într'un discours, 9 mou-
 vement du sol, neegalitatea terenului, 10 me-
 canismul care pune arătătoarele în mișcare
 (la un ceasornic), 11. loc se donner bien du
 mouvement, a se osteni mult, a alerga mult,

agu de son propre mouvement, a face ceva dela
 sine, spontan eu, iară a fi imboldit de alți,
 le premier mouvement, gindul cel dintău, cher-
 cher le mouvement perpetuel, a se osteni za-
 dărnice

MOUVEMENTE, *E* a 1 plin de mișcare,
 de viață, de însuflețire, 2 accidentet terrain
 mouvemente

MOUVEMENTER *v* a da viață, a însufleți

MOUVEMENTER un recu, a însufleți o povestire

MOUVER *v* 1 a scormoni pământul pe de-
 asupra unui ghiveci, 2 a scormoni un lichid
 sau corp în fuziune

MOUVOIR [l] movere] *v* 1 a mișca, a pune
 în mișcare, 2 a fi în mișcare, 3 a așăta mou-
 voir une querelle, a așăta o ceartă, 4 etre mû,
 a fi condus de etre nu par l'interet, a fi condus
 de intercs, 5 (Ț) a atina de alta (o moșic) ||
 Se mouvoir, a se mișca, a fi în mișcare [Vezi
 Tabloul verb nereg]

MOXA [chinez] *f* moxa, cauterizarea pielii
 cu un corp ușor inflamabil

MOYE (moa) [moyer] *f* partea moale (a
 pielii)

MOYÉ, *E* (moa-ye) a cu părți moi (o piatră)

MOYEN, *ENNE* (moa-yen, yen') [l] media-
 nus] a mediu, mijlociu, de mijloc, moyen age,
 evul mediu, style moyen age, stil medieval;
 Țam moyen terme, tertip || *m* 1 mijloc, chip,
 trouver le moyen de, a găsi mijlocul de a, par
 tous les moyens, în toate chipurile, 2 puțință
 il n'y a pas moyen, nu se poate, le moyen?
 cum? le moyen de s'entendre, unde te poți înțe-
 lege? 3 mijlocire par le moyen de quelqu'un,
 prin mijlocirea cuiva, 4 pl mijloace, avere,
 stare vivre selon ses moyens, a trăi potrivit cu
 mijloacele sale, 5 pl Jur motive moyens de
 nullité, 6 pl capacitate, însușiri firești avoir
 de grands moyens, a avea însușiri mari firești,
 Țam les grands moyens, mijloacele, argumentele
 hotărâtoare, 7 Mai termen mediu || *f* medie,
 mijlocie en moyenne, termen mijlociu || loc
 prep au moyen de, par le moyen de, prin mij-
 locul, cu ajutorul

MOYENÂGEUX, *EUSE* a 1 din evul me-
 diu, 2 căruia îi place evul mediu.

MOYENNANT (moa yenan) prep cu, prin
 mijlocul, in schimbul moyennant salaire || loc

conj moyennant que, cu condiție ca, numai să

MOYENNEMENT (moa-ye-n'-man) adv 1 po-
 trivit, mijlociu, 2 în termen mijlociu

MOYENNER (moa-yè-ne) *v* 1 (Ț) a mijloci,
 2 il n'a a pas moyen de moyenner, nu văd
 nici o posibilitate, nu e nici un rost

MOYER (moa-yé) [l] mediere] *v* a tăia în
 două după vână (o piatră cioplită)

MOYÈRE (moa-yèr) *f* mlaștină acoperită
 cu trestii

MOYETTAGE *m* așezarea în clăi mici

MOYETTE *f* clăie mică, prepețicu

MOYEU (moa-yeu) [l] modiolus] *m* butucul
 roatei

MOYEU (moa-yeu) [l] mutulus] *m* 1 găl-
 benuș de ou, 2 dulceață de prune: un pot d'
 moyeux.

MOZARABE *m* creștin spaniol supus maur
MŪ, MUE [mouvoir] *a* 1 mișcat, 2 condus, împins de

MUABILITÉ *f* nestatornicie

MUABLE [i mutabilis] *a* schimbăcios, nestatornic

MUANCE *f* schimbarea vocii

MUCHE-POT (A) *adv* pe ascuns

MUCIDINÉES, MUCORINÉES, MUCORACÉES *f pl* familie de ciuperci, cu mucegaru ca tip

MUCILAGE [i mucilago] *m* mazăgă

MUCILAGINEUX, EUSE *a* mazăgos

MUCOR *m* mucegaru (ciupercă)

MUCOSITÉ *f*, **MUCUS** (küss) [i] *m* mucozitate, muci, lichid cleios

MUCRON *m* vârful (la unele organe vegetale)

MUE [muer] *f* 1 năpărire, năpăreală, 2 vremea năpării, 3 cotețul unei cloște, coteț pentru păsări de îngrășat, 4 schimbare în timbrul vocii (la pubertate), 5 *fig se tenir en mue*, a păzi casa

MUE [muta] *a* (în expres) *rage mue*, tui-bare mută (când câinele nu latră)

MUER [i mutare] *v* 1 a năpări (=*a* schimbă pielea, părul, penele, coarnele, 2 *a* se schimbă (vocea)

MUET, ETE [i mutus] *a* mut, *devenir muet, rester muet*, a amuți || *s* mut, mută || *loc adv à la muette*, mutește, prin gesturi

MUETTE [meute] *f* chioșc de vânatoare (într-o pădure)

MUEZIN, MUEZZIN (e-zin') [turc] *m* muezin (care anunță ora rugăciunii la mahometani)

MUFLE *m* 1 bot, 2 *fig a* mută pocită, b) nătarău, neghiob

MUFLIER *m* Bot gura leului

MUGE *m* Zool chefal (*mugil cephalus*)

MUFTI *m* mitru (șeful religiei musulmane)

MUGILIDÉS *m pl* familie de pești ca chefalul

MUGIR [i mugire] *v* 1 a mugii, 2 *fig a* urla, a vâjâi, a vuli

MUGISSANT, E *a* mugitor

MUGISSEMENT *m* 1 muget, 2 *fig* urlat, vâjâit, vuet

MUGUET (ghê) *m* 1 Bot măgăritar, lăcrămioare, 2 *fig* coconăș, 3 Med inflamația gurei și a gâtului la nou-născuți

MUGUETER (g'-iê) [muguet] *v* (†) 1. a curță a face curte, 2 a face pe coconășul

MUD [i modius] *m* 1 (†) obroc, banișă (de vreo 18 hectolitri), 2 butori de vreo 268 de litri

MUIRE [i muria] *f* apă sărată din mlaștinele sărate)

MULARD, E *s* rățoiu corcit.

MULASSERIE *f* prăsierea de catări

MULASSIER, ÈRE *a* 1 care dă naștere la catări, 2 prăsiitori de catări

MULÂTRE [sp] *m* mulatru, om născut din o negresă și un alb sau din negru și o albă

MULÂTRESSE *f* mulatră

MULE [i mulă] *f* cătarcă.

MULE [i mulleus] *f* 1 pantof, 2 pl degerătură, păducel

MULET [i mulus] *m* 1 catâr, loc *garder le mulet*, a aștepta mult și bine, 2 corcitură

MULET *m* ochiană, roșioară (pește)

MULETIER (ti é) *m* catârgiu

MULE-JENNY, MULL-JENNY *f* răsboru de de țesut în filatura lănei, a bumbacului

MUL(L)ETTE *f* 1 stomacul păsărilor de pradă, 2 moluse care dă un sifid frumos

MULOT *m* șoarece de câmp, chițcan

MULSION [i] *f* mulgere, muls

MULTIARTICULÉ, E *a* cu multe încheieturi

MULTICAULE *a* cu multe tulpine

MULTICOLORE [i] *a* multicolor, cu colori multe

MULTICUSPIDÉ, E *a* Bot cu vârful multe

MULTIFLORE [i] *a* cu flori multe

MULTIFORME [i] *a* cu forme multe

MULTILOBÉ, E *a* cu lobi mulți

MULTILOCULAIRE *a* Bot (ovariu) cu multe despărțăminte

MULTIPARE *a* care dă naștere la mai mulți copii, la mai mulți pui

MULTIPARITÉ *f* naștere de mulți pui

MULTIPLE [i multiplex] *a* multiplu *a*) felurit, pestrit, b) înmulțit || *m* multiplu, înmulțit

MULTIPLEX *m* multiplu, aparat telegrafic permițând transmiterea mai multor telegrame pe același fir și în același timp

MULTIPLIABLE *a* multiplicabil, care se poate înmulți

MULTIPLIANT, E care înmulțește

MULTIPLICANDE [i] *m* deînmulțit

MULTIPLICATEUR [i] *m* înmulțitor

MULTIPLICATIF, IVE *a* de înmulțire

MULTIPLICATION [i] *f* înmulțire

MULTIPLICITÉ *f* mare mulțime.

MULTIPLIER [i multiplicare] *v* a multiplica, a înmulți || *Se multiplier*, a se înmulți

MULTIPOLAIRE *a* cu poli mulți.

MULTITUBULAIRE *a* cu țevi multe

MULTITUDE [i multitud] *f* 1 mulțime 2 *la multitude*, norodul

MUNICIPAL, E [i] *a* municipal, al comunei, orașului, *officiers municipaux*, consilieri comunali

MUNICIPALITÉ [municipal] *f* municipalitate *a*) consilieri comunali, b) primărie

MUNICIPE [i municipium] *m* municipiu, comună (supusă Romei)

MUNIFICENCE [i munificentia] *f* munificență, mare dărnicie

MUNIFICENT, E *a* foarte darnic

MUNIR [i munire] *v* a îngriji cu cele trebuincioase || *Se munir*, a se îngriji cu cele trebuincioase, *se munir de patience*, a se înarma cu răbdare

MUNITION [i] *f* munițiune, provizie de război, *pain de munition*, pâine soldățească, *munitions de bouche*, merinde, *fusil de munition*, pușcă și ranită de infanterie

MUNITIONNAIRE *m* cel însărcinat cu aprovizionarea unei armate.

MUNITIONNER *v* a îngraji cu muniții, cu provizii

MUPHTI *m* *V* mufti

MUQUEUX, EUSE [i mucosus] *a* 1 mucos, de muci, 2 *fièvre muqueuse*, febră tifoidă ușoară || *f* mucoasa (membrană)

MUR [i murus] *m* 1 zid, percie, fig *mettre quelqu'un au pied du mur*, a încolți pe cinevă, 2 *pl* încălta unui oraș, orașul, *entrer dans les murs*, a pătrunde în oraș, 4 loc *où tirerait plutôt de l'huile d'un mur*, are inimă de piatră

MÛR, E [i maturus] *a* 1 copt, 2 *fig* matur *a*) în varșă, *b*) chibzuit, deplin *esprit mur*, minte chibzută, *après mûre délibération*, după o deplină chibzuire, 3 *pop* *habit mur*, zdreantă

MURAGE *m* 1 închidere cu zid, 2 zidărie

MURAIÉ [mûr] *f* plantișe cu duzi

MURAILLE (ra-y') [i muralia] *f* 1 zid gros, înalt, 2 grosimea bordurilor (unei corăbii)

MURAILLEMENT (ra-y'-man) *m* proptire cu ziduri

MURAILLER (ra yé) *v* a propti cu ziduri

MURAL E [i] *a* mural *a*) ce ține de zid, *b*) care crește pe ziduri *plante murale*, *c*) de perete *carte murale*, *d*) (la Romani) *couronne murale*, coroană care se dedea celui ce se arunca cel dintâu la un asalt

MÛRE [i mora] *f* dudă *mûre sauvage*, *mure de ronce*, mură

MÛREMENT *adv* cu chibzueală

MÛRENE [i] *f* *Zool* un fel de țipar (*anguilla murena*)

MURER [mur] *v* 1 a zidi, a închide, a înconjură cu ziduri, 2 *fig* a zăvoi, a ascunde *murer sa vie privée*, a-și ascunde altora viața sa privată

MUREX [i] *m* scoica sbarlită

MURIATIQUE *a* *V* *chlorhydrique*

MURIER [mur] *m* dud *mûrier sauvage*, mur

MÛRIE [mur] *v* 1 a (se) coace, 2 *fig* *a*) a face serios, a cumiși, *b*) a deveni serios, a se cumiși, 3 a plănui matur *mûrir un projet*, 4 *laisser mûr une affaire*, a nu pripri un lucru

MÛRISSANT, E *a* care se coace

MURMURANT, E *a* care murmură

MURMURATEUR, TRICE *s* murmurător, mormăitor

MURMURE [i murmur] *m* 1 murmur *a*) vuet, *b*) șoaptă, *c*) zgomot de nemulțumire

MURMURER [i murmurare] *v* a murmură *a*) a vui, *b*) a șopti *murmurer un secret*, a șopti o taină, *c*) a mormăi *murmurer entre ses dents*, a mormăi între dinți

MÛRON *m* mură

MURRHIN, E (mu-ren, rin') [i] *a* (vase) foarte prețioase (la Romani)

MUSAGÈTE (za) [gr] *a* călăuza Muzelor

MUSARAGNE (za) [i musaraneus] *f* șoa-rece cu botul ascuțit

MUSARD (zar), **E** [muser] *a* care-și pierde vremea în nimicuri. || *m* gură-cască.

MUSARDEE (sar) *v* *pop* a căscă gura, a-și pierde vremea cu nimicuri.

MUSARDERIE, MUSARDISE (zar) *f* pierdere de vreme în nimicuri

MUSC (musk') [i muscus] *m* mosc (= animal și substanță mrositoare)

MUSCADE *f* 1 mură tămăioasă, 2 ghiulecă mică a scamatorilor, fig *passer muscade*, treaba a reușit

MUSCADELLE *f* para tămăioasă de iarnă

MUSCADET *m* vin tămăios

MUSCADIER *m* păr tămăios

MUSCADIN [musc] *m* 1 hap cu miros de musc, 2 *fig* tânăr de vanilie, coconăș

MUSCARDIN [t] *Zool* *m* alunar (rozător la fel cu șoarecele)

MUSCARDINE *f* boală a viermilor de mătase

MUSCARI *m* *V* *jacinihe*

MUSCARINE *f* muscarină, alcaloid extras din diverse ciuperci otrăvitoare

MUSCAT *a* și *m* (vin) tămăios

MUSCHELKALK *m* *Geol* mușelkalk, des-părțământ în sistemul triazic

MUSCICAPE *m* *V* *gobe-mouchons*

MUSCIDÉS *m* *pl* muscideele, familia muștelor

MUSCINÉES *f* *pl* despărțământ de criptogame celulare (ca mușchieri)

MUSCLE [i musculus] *m* mușchiu

MUSCLÉ, E *a* cu mușchi țepeni

MUSCLER *v* a desvoltă mușchi

MUSCOÏDE (ko-id') *a* la fel cu mușchiu

MUSCULOGIE *f* știința mușchierilor

MUSCULAIRE *a* muscular, al mușchilor,

MUSCULATURE *f* musculatură, mușchi

MUSCULE [i] *m* mașină de răsoai (care acopereă pe asediatori)

MUSCULEUX, EUSE *a* musculos

MUSCULOSITÉ *f* tăria mușchilor.

MUSE [i-gr] *f* muză

MUSEAU *m* 1 bot, 2 *pop* mutră

MUSÉE [i-gr] *m* 1 muzeu, 2 *pl* serbări grecești în onoarea Muzelor

MUSELEB [museau] *v* 1 a pune botniță, 2 *fig* a impune tăcere [Se conjugă ca *appeler*]

MUSELIÈRE *f* botniță

MUSELEMENT *m* punere de botniță

MUSER *v* a-și pierde vremea cu nimicuri, prov *qui refuse muse*, cine alege mult, pierde și ce are

MUSEROLLE *f* cureaua de pe nasul calului

MUSETTE *f* 1 cimpoi, *bal musette*, dans la sunetul cimpoiului, 2 traista (cu ovăz) la gatul calor, 3 săculeț (ru pansamente), 4 mapa (școlarilor) [*V* Suplimentu]

MUSEUM (om') [i] *m* muzeu (de istorie naturală) *Pl* *muséums*

MUSICAL, E *a* muzical, *a*) al muzicii, *b*) cu muzică *sourée musicale*, serată cu muzică

MUSICALEMENT *adv* după regulile muzicii

MUSICIEN, ENNE (za) *s* muzicant

MUSICO *m* 1 muzicant de rând, 2 cafeșantan pentru popor

MUSICOGRAPHE *m*, scriitor muzical

MUSICOMANE (zi) *s* maniac de muzică

MUSICOMANIE *f* mania muzicii
MUSIQUE [i-gr] *f* muzică [V Suplimentu]
MUSIQUEUR *o* 1 a face muzică, a cânta,
 2 a pune în muzică, pe note
MUSIQUETTE *f* muzică ușoară
MUSOIR *m* cap de stăvilar
MUSQUÉ, E [musc] *a* 1 cu miros de mosc,
 2 tămișos *poires musques*, 3 *fig* afectat,
 mesetșugit *style musqué*
MUSQUER *o* a parfuma cu mosc
MUSSE-POT (A) *o* *muchepot*
MUSSER (SE) *o* (†) a se ascunde
MUSSIF, IVE *a* or *musșif*, bisulfure de staniu
 (pentru bronzat)
MUSSTATION [i] *f* slăbiciune de glas
MUSTÉLIDÉS *m* *pl* familie de carnișiere
 cu vizeurele ca tip
MUSULMAN, E (zu) *a* și *s* muzulman
MUTABILITÉ [i] *f* însușirea de a se schimba
MUTABLE *a* schimbăcios
MUTACISME [i] *m* pronunțare greșită a
 literelor m, b, p
MUTAGE *m* oprirea fermentării alcoolice
 prin sulfurare
MUTATION [i] *f* 1 schimbare, 2 mutare,
 înlocuire (a unei persoane cu alta), 3 trans-
 miteri (prin moștenire sau altminteri *droust*
de mutation, taxă asupra bunurilor transmise
MUTER *o* a opri fermentarea (ex a vinului)
 prin sulfurare
MUTILATEUR *m* mutilator, ciuntitor
MUTILATION [i] *f* mutilare, trunchiere,
 ciuntire, chilodire
MUTILER [i] mutilare] *o* a mutila, a schi-
 lodii, a ciunti
MUTILLE (tu-y') *f* gen de insecte himenop-
 tere cu bold a căror larve sunt paraziți altor
 himenoptere
MUTIN, E [meute] *a* 1 îndărătnic, 2 *fig*
 răsvrătit, 3 *fig* deștept *air mutin*, înfăți-
 șare deșteaptă
MUTINER [mutin] *o* a răsvrăti || *Se mutiner*,
 a se răsvrăti, 2 (în poezie) a sufla cu furie, cu
 turbare *les vents se mutinent*
MUTINERIE *f* 1 răsvrătire, 2 îndărătnicie
MUTISME [i mutus] *m* mutism *a*) mușenie,
 amuțire, *b*) *fig* tăcere îndărătnică
MUTITÉ *f* V *mutisme*
MUTUALITÉ *f* mutualitate *a*) însușirea a
 ceea ce este mutual, *b*) ajutor mutual
MUTUALISTE *s* V *mutuelliste*
MUTUEL, ELLE [i mutuus] *a* mutual, reci-
 proc, unul pe altul
MUTUELLEMENT *adv* mutual, reciproc,
 unul pe altul
MUTUELLISTE *m* membrul unei societăți
 mutuale
MUTULE *f* ornament (în stilul doric) care
 corespunde triglifului
MYCÉLIUM (om) *m* partea vegetativă a
 ciupercilor
MYC(ÉT)OLOGUE *m*. autorul unui tratat
 asupra ciupercilor
MYCÉTOLOGIE [gr] *f*. studiul ciupercilor
MYCODERME *m* drojdie

MÉCORHIZES (ru) [gr] *m* *pl* ciuperci pe
 dăcina vegetalelor
MYCOSE *f* boală de ciuperci
MYGALE *f* păiajen (care răcăe pământul
 sau stă în crăpăturile copacilor)
MYLABRE *m* coleopter aziatic (servind la
 fabricarea vezicatoarelor)
MIOGRAPHE *m* aparat care înregistrează
 contractatule musculare
MYOGRAPHIE [gr] *f* descrierea mușchilor
MYOLOGIE [gr] *f* Anat miologie, anatomia
 mușchilor
MYOPE [gr] *a* și *s* miop, (om) cu vederea
 scurtă
MYOPIE *f* miopie, vedere scurtă
MYOSOTIS (zo tuss) [gr] *m* Bot miozotis,
 nu-mă-uită
MYOTOMIE [gr] *f* disecția mușchilor
MYRIADE [gr] *f* miriadă *a*) zece mii, *b*)
 mii și mii
MYRIAGRAMME [gr] *m* miriagram (=zece
 mii de grame)
MYRIAMÈTRE [gr] *m* miriametru (=zece
 mii de metri)
MYRIAPODES [gr] *m* *pl* miriapodele, in-
 secte cu picioare multe
MYRICACÉES *f* *pl* miricacee, familie de
 plante dicotiledonice, cu cățina mică ca tip
MYRIOPHYLLE (ju') [gr] *m* Bot peniță
MYRMÉLÉONIDES *m* *pl* familie de insecte
 cu furnicarul ca tip
MYRMIDON [gr] *m* pitic
MYROBOLAN *m* idem, fruct uscat din Indii
MYROSINE *f* fermentul de muștar
MYROXILE *m* gen de leguminoase papilio-
 nacee
MYRRHE (mir') [i gr] *f* smirnă
MYRRHIS (mi russ) *m* Bot specie de asma-
 țuiu
MYRTACÉES *f* *pl* mirtacee, familie de
 plante cu mirtul ca tip
MYRTE [i gr] *m* Bot mirt
MYRTIFORME *a* ca frunza mirtului
MYRTIL *m*, **MYRTILLE (ti')** *f* Bot merișor
 de munte, afin
MYSTAGOGIE [gr] *f* inițiere în tainele re-
 ligiei
MYSTAGOGUE (gog') [gr] *m* preot inițiator
 în tainele religiei
MYSTÈRE [i-gr] *m* mister *a*) taină, *faire*
mystere de, a tănuși, *b*) piesă biblică religioasă
 din vîl mediu
MYSTÉRIEUSEMENT *adv* misterios, în taină
 tainic
MYSTÉRIEUX, EUSE *a* misterios *a*) tainic,
b) care se ascunde de alții
MYSTICISME [gr] *m* misticism, doctrină
 după care omul se pune în legătură cu D-zeu
 prin cădere în extaz, în contemplare
MYSTICITÉ *f* misticitate *a*) însușire mis-
 tică, *b*) cucernicie la culme
MISTIFICATEUR, TRICE *s* mistificator, pă-
 călător
MYSTIFICATION *f* mistificare *a*) păcălire,
b) păcăleală.

MYSTIFIER *v* a mistifica, a păcăli

MYSTIQUE [l-gr] *a* mistic *a* figurat, alegoric, *b*) de o cucernicie la cumc *caractere mystique*, *c*) plin de mistere || *s* mistic *a*) care se dedă extazului, *b*) scriitor de tratate mistice || *f* știința cucerniciei mistice, *a* extazului

MYSTIQUEMENT *adv* 1 în mod mistic, 2 după înțelesul mistic

MYTHE [l-gr] *m* mit *a*) povestire din timpurile eroice, *b*) legendă sub care se ascunde un fapt real, *c*) *fig* basm, naștere

MYTHIQUE *a* mitic, legendar

MYTHOGRAPHE [gr] *m* scriitor asupra miturilor, asupra fabulei

MYTHOGRAPHIE [gr] *f* știința miturilor

MYTHOLOGIE [gr] *f* mitologie *a*) povestirea vieții zeilor, *a* semizeilor și a eroilor din vechime, *b*) știința miturilor *la mythologie compare*, știința comparată a miturilor

MYTHOLOGIQUE *a* mitologic

MYTHOLOGISTE, MYTHOLOGUE *m* mitolog, cunosător al mitologiei

MYTHICULTURE [l myt. ius] *f* cultura scoicilor

MYXINOIDES (no-id) *m* pl pești cu notătoare dorsală foarte dezvoltată

MYXOMICÈTES *m* pl ordin de ciuperci ca piftia

MYURE [l-gr] *a* care devine din ce în ce mai slab (pulsul)

N

N (*ên* sau *n'*) *m* litera) *n*

NABAB [ar] *m* nabab *a*) prinț indian, *b*) *fig* om chibabur

NABABIE *f* 1 demnitatea de nabab, 2 *te* ritoriul suveran unui nabab

NABLE *m* gaură în fundul luntrei (pentru scurgerea apei)

NABOT, **E** *s* picior, popârjac

NACAIRE *f* țimbală de cavalerie (în evul mediu)

NACARAT [sp] *a* și *s* roșu deschis, pembed

NACELLE [l navicella] *f* 1 luntrișoară (fără catart și fără pânză), 2 naclă, coșul balonului

NACRE [persan] *f* sîdef

NACRE, **E** *a* ca sîdeful, 2 cu sîdef, sîdeful

NACRE *v* a da strălucirea sîdefului (mărgăritarelor ialte)

NADIR [ar] *m* *Astr.* nadir, punct de pe cer sub piciorale noastre

NÆVUS (nê-vÛss) [l] *m* leziune pe piele cu bază de lămaiță

NAGE *f* înotare, *à la nage*, înot, *fig* *être* (*tout*) *en nage*, *a* fi înotdusit (leoracă)

NAGEANT, **E** (*jan, jant*) *a* care înoată

NAGÉE *f* înotătură

NAGEOIRE (*joar*) *f* înotătoare

NAGER [l navigare] *v* 1 a înotă, *V eau*, 2 *a* pluti *le bois nage sur l'eau*, lemnul pluteste pe apă, 3 *Mar* *a* vâsli, 4 *fig* *a* se scâldea în *nager dans la richesse*, *a* se scâldea în bogății *Se conjugă ca arranger*

NAGEUR, EUSE *s* 1 înotător, 2 *Mar* vâslas

NAGUÈRE(S) (*ghêr*) [*naguère*] *adv* odinioară, nu demult

NAJADACÉES (*na-ya*) *f* pl familie de plante dicotiledoane cu înăriș ca tip

NAJADE (*na-yad*) [l-gr] *f* 1 naiadă, zei-tate de apă, 2 *Bot* înărișă

NAJF, ÎVE (*na-îf, îv*) [l nativus] *a* naiv *m.* genul naiv, simplu

NAIN, **E** [l. nanus] *s* și *a* pitic

NAISSAIN *m* stridai sau midii tinere din locul unde sunt crescute

NAISSANCE *f* 1 naștere, *de naissance*, din naștere, 2 neam, familie *de basse naissance*, de neam prost, *c'est un homme de naissance*, e un om de neam mare, 4 *fig* *a*) început, obârșie *naissance du monde*, începutul lumii, *prendre naissance*, *a* începe, *a* izvorî, *b*) ivirea *la naissance du jour*, ivirea zilei, *c*) buza, locul unde începe (un lucru) *la naissance de l'épine dorsale*, locul unde începe șira spinării

NAISSANT, **E** *a* 1 care se naște, se ivește, 2 care deabiă începe, proaspăt

NAÎTRE [l nascere] *v* 1 *a* se naște, 2 *fig* *a*) *a* începe, *a*-și avea obârșia, *b*) *a* izvorî (un râu), *a* se iscă (o ceartă), *d*) *a* se ivi, 3 *faire naître* *a*) *a* da naștere, *b*) *a* deșteptă, *a* ajăță, 4 *être né pour quelque chose*, *a* fi făcut pentru ceva (Vezi Tabloul verbelor nereg)

NAIVEMENT (*na î*) *adv* cu naivitate

NAIVETE (*na-iv*) [naif] *f* naivitate *a*) nevinovăție, *b*) simplitate firească și dragălașă, *c*) prostie *dire des naivetes*

NAJA *m* șarpe cu ochelari veninos

NANAN [onomatopee] *m* *fam* ceva bun

NANDOU *m* struț american

NANKIN *m* 1 stofă galbenă de nankin, 2 culoarea galbenă

NANSOUK *m* nansuk, țesătură de bumbac

NANTI, **E** *a* 1 îngrijit cu, 2 cu amanet, asigurat

NANTIR *v* 1 *a* da un zălog, un amanet 2 *a* îngriji cu (cele trebuincioase) *nantir de provisions*, *a* îngriji cu provizi, *être bien nanti*, *a* fi bine îngrijit, acoperit || *Se nanti*, 1 *a* lua un zălog, 2 *fam* *a* se îngriji (cu) *se nanti d'argent*, *a* se îngriji cu bani

NANTISSEMENT *m* 1 zălog, amanet, 2 amanetare, asigurare

NAPÉE [gr] *f* napee, nimfă de pădure

NAPHTALINE *f* naftalină, substanță solidă din gudron de ulei.

NAPHTE [gr] *m.* naft

NAPHTOL *m* naftol (antiseptic intestinal)

NAPHTYLIQUE *a* naftilic, derivat din naftalină.

NAPOLÉON *m* napoleon, pol
NAPOLÉONIEN, ENNE *a* și *s* care țin de Napoleon

NAPOLITAIN, E *s* 1 napolitan, 2 *onguent napolitain*, pomadă cu mercur

NAPPE [l mappa] *f* 1 față de masă *mettre la nappe* *a*) a pune masa, *b*) a da mese, 2 *nappe d'eau*, *a*) vastă întindere de apă, pânză de apă, *b*) cascadă în formă de pânză, *c*) nivelul general al apelor (unui canton)

NAPPERON *m* față mică de masă pusă în mijlocul mesei, șervețel

NARCISE [l-gr] *m* 1 *Bot* narcis, zarnacadea, 2 *fig a*) tânăr frumuseț, *b*) tânăr îndrăgît de sine-înșuș

NARCOSE *f* adormire din narcotic

NARCOTINE *f* narcotină, substanță veninoasă extrasă din opium

NARCOTIQUE [gr.] *a* și *m* narcotic *a*) (leac) adormitor, *b*) *fig* plictisitor

NARCOTISER *o* a adormi cu un narcotic

NARCOTISME *m* narcotism, efecte pricinuite de narcotice

NARD [l nardus] *m* *Bot* 1, nard, rădăcină mirositoare și parfumul ei, 2 țepoșică, iarbă aspră

NARGHILEH [pers] *m* nerghilea

NARGUE *f* *faire nargue a quelqu'un*, a nu-i păsa, a nu se sinchisi de cineva, *dire margue de*, a-și bate joc de, *nargue du chagrin*, la naiba, necazul!

NARGUER (ghé) [nargue] *o* *fam* a nu se sinchisi, a nu i păsa de, a-și bate joc

NARGUILE [ghu] *m* *V* narghuleh

NARINE [l naris] *f* nară

NARQUOIS (koa), *E* *a* 1 (†) șmecher, pișcher, 2 șiret, răutăcios, 3 *parler narquois*, a vorbi păsărește

NARQUOISEMENT (koa) *adv* cu șiretenie

NARQUOISERIE (koa) *f* fire șireată, vorbire șireată

NARRATEUR, TRICE [l] *s* narator, povestitor

NARRATIF, IVE *a* narativ, povestitor

NARRATION [l] *f* narațiune, povestire, descriere

NARRÉ [l] *m* povestire (a unui fapt)

NARRER [l narrare] *o* a nară, a povesti, a istorisi

NARTHEX [gr] *m*. nartex, vestibul

NARVAL *m* naval (cetaceu cu un dinte mare exterior de apărare) *Pl* *des narvals*

NASAL, E (zal') [l nasus] *a* nazal *a*) al nasului *fosses nasales*, găurile nasului, nările, *b*) care se pronunță din nas || *f* 1 nazală, (vocală, consoană), 2 partea vizierii unui coif cara apără nasul

NASALEMENT *adv* prin nas

NASALISATION *f* nazalizare

NASALISER *o* a nazaliza, a pronunța prin nas

NASALITÉ [nasal] *f* nazalitate, însușirea de a fi nazal

NASARD (zar) *m* sunet al orgei la fel cu glasul omenesc

NASARDE (zard') *f* bobârnac

NASARDE *o* a da bobarnace (peste nas)

NASEAU (zo) [l nasus] *m* nară (de animal)

NASILLANT (zi-yar), *E* *a* care vorbește pe nas

NASILLARD (zi-yar), *E* *a* fornăit, spus pe nas || *s* persoană care vorbește pe nas

NASILLEMENT (zi-y'-man) *m* fornăit, vorbire pe nas

NASILLER (zi-yé) *o* a fornăi, a vorbi pe nas

NASILLEUR (yeur), *EUSE* *s* persoană care vorbește pe nas

NASILLONNEMENT (zi-yo) *m* vorbitul pe nas

NASILLONNER (zi-yo-né) *o* a vorbi cam pe nas

NASIQUE (zik') *m* mamuță năsoasă

NASITOR(T) *m* *Bot* creson

NASSE [l nassa] *f* 1 varșă, 2 *fig* *tomber dans la nasse*, a fi în mare încurcătură, a cădea în cursă

NASTURCE [l nasturtium] *m* *Bot* năsturel

NATAL, E [l] *a* natal, de naștere, părintesc

NATALITÉ *f* natalitate, nașterile, numărul celor născuți (în o localitate)

NATATION [l] *f* înotatul

NATATOIRE [l natatorius] *a* 1 de înotat, 2 care slujește la înotat

NATIF, IVE [l] *a* nativ *a*) de loc din, născut la *natif de Paris*, *b*) înăscut, din naștere, firesc *qualites natives*, *c*) în stare brută *or natif* || *s* persoană născută (undeve)

NATION [l] *f* 1 națiune, 2 *pl* popoarele păgâne *l'apôtre des nations*, apostolul popoarelor păgâne

NATIONAL, E *a* național || *m* *pl* *les nationaux* *a*) cetățenii (unei națiuni); *b*) concetățenii

NATIONALEMENT *adv* 1 în mod național, 2 prin voința națiunii

NATIONALISFR *o* a naționaliza

NATIONALISME *m* naționalism

NATIONALISTE *s* și *a* naționalist

NATIONALITÉ *f* naționalitate

NATIVEMENT (iv'-man) *adv* 1 prin natura sa, 2 la început.

NATIVITÉ (ti) [l nativitas] *f* 1 naștere (a lui Christ, a sf Fecioare sau a unor sfinți), 2 nașterea Domnului, Crăciun

NATRON sau **NATRUM** (trom) [ar] *m* carbonat de sodă cristalizat

NATTA GE [natte] *m* 1 facerea de rogojină, 2 împletit

NATTE [l matta] *f* 1 rogojină, 2 împletitură *une natte d'or*, 3 pleată, cosiță de păr, coadă *treess en nattes*, împletit (în cosiță)

NATTER [natte] *o* 1 a împleti *natter de la paille*, a împleti paie, 2 a acoperi cu rogojină *natter une chambre*, 3 a împleti în cosiță || *Se natter*, a se împleti

NATTIER, ÈRE (ti) *s*. rogojinar

NATURALISATION *f* naturalizare, împă-mântenire, încetățenire.

NATURALISÉ, E *a* și *s* naturalizat, împă-mântenit, încetățenit

NATURALISER [] naturalis] *v* 1 a naturaliza, a împământeni *se faire naturaliser*, a se încetățeni, 2 a obișnui cu clima (un animal, o plantă), 3 a împăia (un animal)

NATURALISME *m* naturalism *a*) însușirea a ceea ce este natural, *b*) reproducerea exactă a naturii, *c*) cultul naturii, *d*) *Fil* privirea naturii ca principiu suprem

NATURALISTE *m* naturalist *a*) cunoscător al istoriei naturale, *b*) partizan al naturalismului (în literatură, artă și filozofie), *c*) cel ce împăiază (animale) || *a* întemeiat pe natură

NATURALITÉ *f* cetățenie

NATURANTE *a f* (natura) considerată ca forță activă

NATURE [] natura] *f* natură *a*) fire, *b*) ceea ce e firesc *ne pas forcer la nature*, a nu sili ceea ce e firesc, *plus grand que nature*, mai mare decât în realitate, *c*) fel de a fi, însușire, *d*) soru, fel de *différente nature*, de deosebite feluri, *e*) *payer en nature*, a plăti în produse de ale celui, *f*) *état de nature*, stare primitivă, sălbatică, *g*) legea naturii *contre nature* imoral, *h*) (în expr) *forcer la nature*, a face ceva peste puterile noastre, *payer le tribut à la nature*, a da ortul popei || *a* 1 natural *comme cela est nature*, ce natural este această 2 natur, fără pesmet *côtelette nature*, cotlet natur

NATURE, E *a* (natura) considerată în starea ei pasivă

NATUREL, ELLE [] naturalis] *a* natural *a*) firesc, *b*) curat *vin naturel*, vin curat, *c*) simplu, nemeșteșugit *langage naturel*, limbă nemeșteșugită, *d*) nelegitim, din flori *enfant naturel*, copil din flori, *e*) *Muz* nemodificat de niciun semn (ex ton), *f*) *science naturelle*, știință care se ocupă cu natura și producțiile sale, *g*) *histoire naturelle*, istorie care descrie funcțiile din natură, *h*) *il lui est naturel de*, e obișnuit ca să || *m* 1 naturalul *a*) însușire, fel de a fi, fire *chassez le naturel, il revient au galop*, năravul din fire n'are lecuire, *b*) simplitate, 2 *pl* pământeni, locuitorii de baștină (ai unei țări) || loc adv *au naturel* *a*) în mod firesc, viu, după natură, *c*) *Blaz* în colori adevărate, *d*) simplu (fără sos sau pesmet), *bœuf au naturel*, rasol de vacă.

NATURELLEMENT *adv* 1 în mod natural, firesc, 2 firește, 3 din fire, de felul său, 4 ușor simplu *écrire naturellement*, a scrie simplu, 5 fără înconjur, sincer *répondre naturellement*, a răspunde sincer

NAUCORE *f* gen de insecte hemiptere cu păduchele de lemn sau de apă ca tip

NAUFRAGE [] naufragium] *m* naufragiu *a*) sfărâmarea unei corăbii, *b*) *fig* ruină, pierdere desăvârșită

NAUFRAGÉ, E *s* naufragiat, cel perit în naufragiu sau scăpat din naufragiu || *a* care a făcut naufragiu.

NAUFRAGER *v* a face naufragiu.

NAUFRAGEUR, EUSE *a și s* provocator de naufragii.

NAUJAGE []-gr] *m* navlu, închiriatul unei corăbii)

NAUMACHIE [] gr] *f* simulacru de luptă navală (la Romani)

NAUSÉABOND, E [] *a* greșos, *fig* scârbos

NAUSÉE [] nausca] *f* grețuri

NAUSÉUX, EUSE *a* greșos

NAUTILE []-gr] *m* 1 nautic, corăbă de mare cu coaja în spirală, 2 cângătoare cu aer ce menține deasupra apii

NAUTIQUE []-gr] *a* nautic, al navigării, de navigare

NAUTONIER, ÈRE [] nautaj] *s* corăbier, carmaciu

NAVAL, E [] *a* naval, al corăbiiilor de război, *combat naval*, luptă pe mare, *école navale*, școala de marină *Pl* navals

NAVARIN *m* tocană de berbec (ca cartofi sau cu fasole)

NAVARRAIS, E *a* din Navarre

NAVARRIN, E *a* din Navarre

NAVÈ *f* încărcătura unei luntri

NAVET [] napus] *m* napi, broaște [V Sup]

NAVETTE [] navet] *f* n.p. sălbatic *grosse navette*, rașită

NAVETTE [] navis] *f* 1 cătune de afumat, 2 suveică, *fig faire la navette*, a umbla de colo până colo, a se bălăbăni

NAVICELLE *f* gheab de fantană

NAVICULAIRE *a* ca o luntre

NAVIGABILITÉ *f* 1 însușirea de a fi plutitor, 2 putința de a pluti

NAVIGABLE [] *a* navigabil, plutitor

NAVIGANT, E *a* plutitor

NAVIGATEUR [] *m* navigator *a*) călător pe mare, *b*) marinar || *a* dedat navigării

NAVIGATION [] *f* navigațiune *a*) călătorie pe mare, *b*) plutire

NAVIGUER (ghe) [] navigare] *v* a naviga, *a*) a pluti, *b*) a călători pe mare, *c*) a conduce o corabie

NAVILLE (vi-y') [it] *f* (†) canal mic pentru udarea pământului

NAVIRE [] navis] *m* corabie, navă

NAVRANT, E *a* sfășietor, mântuitor

NAVRÉ, E *a* pop adânc măhnit

NAVRER *v* 1 (†) a răni, 2 a măhni adânc

NAZARÉEN, ENNE *s*, nazarinean

NE [] adv nu

NÉ, E [] natus] *a* născut, făcut, *bien né*, de familie bună, *mal né*, cu obiceiuri urite

NÉANMOINS [néans, moins] *adv* 1 totuș, cu toate acestea, 2 (†) *ce néanmoins*, firește

NÉANT *m* neant *a*) nimic *réduire (mettre) à néant*, a nimici, a desființa, *homme de néant*, om de nimic, *b*) nimicnicie *le néant des grands*, nimicnicia mărilor.

NÉANTISE *f* 1 nulitate, 2 lenevie desăvârșită

NÉBULEUSE *f* nebuloasă *a*) stea cu o lumină mai slabă, *b*) norișor alb format din stele foarte depărtate

NÉBULEUSEMENT *adv* în mod nebulos, neguros, întunecat.

NÉBULEUX, EUSE [l nebulosus] *a* nebulos *a* neguros, *b*) *fig* întunecat, *c*) confuz
NÉBULOSITÉ [l nebulositas] *f* nebulozitate negură, întunericime

NÉCESSAIRE [l necessarius] *a* necesar *a*) trebuncios *il est nécessaire*, trebuie, *e* de trebuință, *b*) neapărat *la chaleur est l'effet nécessaire du feu*, căldura este efectul neapărat al focului || *m* necesar *a*) dichis, cele tre buincioase pentru trau, *b*) besacteă, cufăraș cu lucruri de cusătură

NÉCESSAIREMENT *adv* în mod necesar *a*) neapărat, *b*) prin urmare

NÉCESSITÉ [l necessitas] *f* necesitate *a*) trebuință, *b*) *pl* trebuințele firești, nevoile *c*) nevoie *ceder a la nécessité*, a cedă la nevoie, *faire de nécessité vertu*, a face fiindcă n'are încotro, *d*) lipsă, ananghie *extrême nécessité*, mare ananghie, prov *nécessité n'a point de loi*, la ananghie multe sunt permise || *loc adv de toute nécessité*, neapărat, *par nécessité*, de nevoie, silit, *de première nécessité*, neapărat trebuncios

NÉCESSITER *v* *a* necesită *a*) a cere, a avea nevoie de, *b*) a constrânge

NÉCESSITEUX, EUSE *s* nevoias

NÉCROBIE *f* insecte ce trăiesc pe cadavre, în materiale descompuse

NÉCROCOME [gr] *m* sală unde se expun cadavrele cu moarte aparentă

NÉCROLOGE [gr] *m* necrolog *a*) pomelnic de morți, *b*) scriere asupra unui mort

NÉCROLOGIE *f* amintirea persoanelor de vază, moarte în cursul unui an, etc

NÉCROLOGIQUE *a* necrologic, privitor la un mort sau la morți

NÉCROLOGUE *m* scriitor de necrologe

NÉCROMANCIE [gr] *f* necromanție, arta de a chema spiritele morților spre a le consulta asupra viitorului

NÉCROMANCIEN, ENNE *s* ghicitor prin evocare de spirite

NÉCROMANT *m* *V* *nécromancien*

NÉCROPHORE [gr] *m* insect coleopter care își depune ouăle în cadavre

NÉCROPOLE [gr] *f* necropolă *a*) subterană pentru morți, *b*) cimitir mare

NÉCROPSIE *f* *V* *autopsie*

NÉCROSE [gr] *f* cangrena țesăturilor

NÉCROSER *v* *a* produce cangrenă în țesături || *Se nécroser*, a fi atins de cangrenă în țesături

NECTAIRE *m* organul din flori cari distilează sucul nectar (ce-l sug albinele)

NECTAR [gr] *m* nectar *a*) băutura zeilor *b*) băutură delicioasă, *c*) sucul (unor flori)

NÉERLANDAIS, E *s* și *a* olandez

NEF (nef) [l navis] *m* 1 *Poet* navă, corabie, 2 tindă bisericii (dela ușă până la corul din fund)

NÉFASTE [l] *a* nefast *a*) (zi) de odihnă la Romani; *b*) *fig* nenorocit.

NÉFLE [l mespila] *f* *Bot* moșmoală

NÉFLIER *m*. *Bot* moșmol.

NÉGATEUR, TRICE *s* negatar, cel ce neagă.

NÉGATIF, IVE [l] *a* negativ *a*) care neagă, de negare, *b*) *Alg* precedat de semnul minus *électricité négative*, electricitate care se produce prin frecare, *epreuve négative*, probă (fotografică) în care părțile umbrite apar albe și viceversa || *f* negativă *a*) propozițiune care neagă, *b*) refuz absolut *il est fort sur la négative*, e tare în refuzuri

NÉGATION [l] *f* 1 negațiune, cuvânt care neagă, 2 negare, tăgăduire

NÉGATIVEMENT *adv* în mod negativ, că nu

NÉGATOIRE *a* de negare

NÉGLIGÉ, E *a* neglijat, neîngrijit || *m* neglijeu *a*) haină de dimineață, *b*) toaletă neîngrijită

NÉGLIGEABLE (abl') *a* neglijabil, ce poate fi trecut cu vederea

NÉGLIGEMENT (gli'-man) *m* neglijare, neîngrijire, lipsă de îngrijire

NÉGLIGEMENT (ja-man) *adv* 1 cu neglijență, cu neîngrijire, 2 nepăsător, a lene

NÉGLIGENCE [l negligencia] *f* neglijență *a*) neîngrijire, nepăsare, *b*) greșală (de stil), *c*) ținută neîngrijită

NÉGLIGENT (jan), *E* [l] *a* neglijent, neîngrijit, nebagător de seamă

NÉGLIGER [l negligere] *v* *a* neglijă *a*) a nu îngriji în deajuns, a nu și mai vedea de, *b*) a nu mai vizita, a nu se mai duce la cineva *negliger ses amis*, *c*) a lăsa să-și scape *négliger une occasion*, *d*) a nu cultivă, a lăsa în părăsire *negliger ses talents*, *e*) a nu ține seamă de *négliger les avis*, *f*) a trece cu vederea, a lăsa la o parte (câtini foarte mici), *g*) *ne rien néglicher*, a face tot ce-i stă în putință || *Se néglicher*, a se neglijă *a*) a nu se îngriji, *b*) a nu-și mai vedea de treabă [Se conjugă ca *arranger*]

NÉGOCE [l negotium] *m* 1 negoț, 2 sam-sarlăc, mijlocire (a unei afaceri)

NÉGOCIABLE *a* negociabil, ce se poate cumpără sau vinde

NÉGOCIABILITÉ *f* puțința de a fi negociat (pe piață)

NÉGOCIANT *m* negustor

NÉGOCIATEUR, TRICE *s* negociator, mijlocitor (pe lângă un priet, etc)

NÉGOCIATION [l] *f* negociere *a*) tratarea unei afaceri, *être en négociation*, a fi în vorbă, *b*) afacere *négociation délicate*, afacere delicată, *c*) vinderea sau transmiterea (de efecte publice)

NÉGOCIER [l negotiari] *v* *a* negocia *a*) (†) a face negoț *négocier en Amérique*, *b*) a mijloci *négocier un mariage*, *c*) a vinde sau transmite (efecte publice), *d*) a fi în vorbă pentru o afacere (două State)

NÈGRE [l nigrum] *m* negru, arap, loc *travailler comme un nègre*, a munci ca un bou || *a* care ține de rassa neagră.

NÈGRERIE *f* depou de negri.

NÈGRESSE *f* femeie neagră, negresă, ară-poaică

NÈGRICHON, ONNE *a* arăpesc.

NÈGRIER *a* și *s*. 1 (corabie) cu negri; 2

(vânzător) de negri, 3 (căpitanul unei corăbii) cu negri

NÉGRIL (gr) *m* gărgăriță de ghirdeu

NÉGRILLON, (yon) **ONNE** *s* copil de negru, puu de arap

NÉGROÏDE (gro-id') *a* ce ține de rassa neagră.

NÉGROPHILE *s* iubitor de negri.

NÉGUS (güss) *m* negus, titlul suveranilor din Abisinia.

NEIGE (nef') [neiger] *f* 1 zăpadă, omiăt, *tomber de la neige*, a ninge, *blanc comme neige*, alb ca neaua, 2 înghețată de fructe, 3 *confiture à la neige*, lapte de pasare

NEIGÉ, **E** *a* *V* *neigeux*

NEIGER (ne-je) *v* 1 a ninge, 2 *fig* *il a neigé sur sa tête*, a albit de tot [Se conjugă numai la a 3-a pers ca *arranger*]

NEIGEUX (nè-jeu), **EUSE** *a* acoperit cu zăpadă, zăpădos

NELAVAN *m* boală somnului la Negri

NEMATHELMINTHES *m* *pl* nematelminti, clasă de viermi paraziti lungi și rotunzi

NÉMATOIDE (to-id') *a* lung și subțire ca un fir

NÉMÉLÈS (en) [gr] *m* *pl* jocuri la Grecii vechi în onoarea lui Hercule care a învins leul din Nemea

NÉNORAL, **E** [i nemus] *a* de pădure

NÉNIENS [i] *f* *pl* cântec de funebre (la Romani și Greci)

NENNI (na-ni) *adv* *jam* nu, *oh! que nenni!* ba nicidecum || *m* 1 refuz, 2 *il n'y a point de nenni*, e lucru silit

NÉNUPAR, **NÉNUPHAR** [pers] *m* *Bot* nufăr

NÉOCATHOLICISME *m* neocatolicism, catolicism modernizat

NÉOCATHOLIQUE *a* neocatolic, catolic modernizat

NÉOCOMIEN, **ENNE** *a* *Geol* (stratul) neocomian, care constituie baza cretaceului

NÉOFORMATION *f* formațiune nouă

NÉOGAPHE [gr] *m* cel ce întrebuințează o ortografie nouă

NÉOGRAPHIE *m* teoria unei noi ortografii

NÉOGREC, **ECQUE** *a* grec modern

NÉOLATIN, **E** *a* neolatin, derivat din latinește

NÉOLITHIQUE *a* neolitic, ultima (perioadă) a vârstei de piatră

NÉOLOGIE [gr] *f* neologie, introducerea de noi termeni în limbă

NÉOLOGIQUE *a* neologic, nou introdus

NÉOLOGISME [gr] *f* *m* neologism, vorbă nouă sau luată cu sens nou

NÉOLOGISTE, **NÉOLOGUE** *m* cel ce întrebuințează des termeni noi

NÉOMÉNIE [gr] *f* lună nouă

NÉON *m* neon (gaz din aer)

NÉOPHOB [gr] *s* dușman a ce este nou

NÉOPHOBIE *f* ură a ce e nou

NÉOPHYTE [gr] *s* neofit *ab*) *fig.* partizan recent

NÉOPLASME *m.* umflătură patologică.

NÉOPLATONISME *m* sistemul lui Platon amestecat cu idei mistice

NÉOZOIQUE (zo-ik') *a* *Geol* neozoic, (era) terțiară

NEPE *f* ploșniță de apă

NÉPENTHÈS (pèn-tes) [i-gr] *m* 1 băutură magică împotriva înrădăcinării, 2 *Bot* plantă din tropice cu frunzele de o formă ciudată

NÉPHALISME [gr] *m* abstracție dela orice băutură alcoolică

NÉPHALISTE *m* cei ce se abțin dela orice băutură alcoolică

NÉPHELION [gr] *m* ușoară opacitate a corneei transparente

NÉPHRÉTIQUE [gr] *a* nefretic *a*) al rinichilor, *b*) (leac) împotriva colicii rinichilor || *s* persoană atinsă de colică de rinichi || *m* leac împotriva colicii de rinichi.

NÉPHRITE [gr] *f* nefrită, boală inflamatorie a rinichilor

NÉPHROCELE [gr] *f* hernia rinichilor

NÉPOTISME [i nepos] *m* nepotism, tendință de a-și favoriza rudele

NEPTUNIEN, **ENNE** *a* *Geol* neptunian, format de apele mării

NEPTUNISME *m* teoria formării stâncilor sub influența apelor

NEPTUNISTE *m* neptunist, partizan al neptunismului

NÉRIDE [i-gr] nereidă, nimfă a mării

NERF (nerff, pl *nèr*) [i nervus] *m* 1 nerv, *donner (porter) sur les nerfs*, a enerva, *avoir ses nerfs*, a fi nervos, a fi cu draci, *attaque de nerfs*, spasmuri nervoase, 2 vână *nerf* (ner) de băuf, vână de bou, 3 *fig* *a*) putere, tărie *l'argent est le nerf de la guerre*, banul este puterea războiului, 4 sfoara de pe dosul legăturii, 5 strună (la unele instrumente).

NERFÈRE (SE) *v* a-și răni vâna piciorului (un cal)

NERF-FÈBURE *f* rănirea vânei piciorului (la cai)

NERF-FOULURE (nerf) *f* strivirea tendoanelor

NÉRINÉE *f* molusc fosil din terenul secundar

NÉRITE [gr] *f* nerită (molusc gasteropod din mările calde)

NÉROLI *m* esență din flori de lămâiță

NÉRONIEN, **ENNE** *a* 1 al lui Nerone, 2 ca al lui Nerone

NERPRUN [noire prune] *m* *Bot* pașăchină, salbă moale, verigară

NERVAL, **E** *a* ce ține de nervi.

NERVATION *f* dispoziția firșoarelor pe o frunză

NERVER [nerf] *v* 1 a acoperi cu vine de bou (un lemn); 2. a pune sfori pe dosul unei cărți de legat

NERVEUSEMENT *a* cu nervositate, nervos

NERVEUX, **EUSE** [i nervosus] *a* nervos *a*) al nervilor, *b*) cu vine multe *viande nerveuse*, *c*) vânos, țepăn *homme nerveux*; *d*) cu toane, iritabil *femme nerveuse*, *e*) *fig* energetic

NERVIN [1] *m* și *a* (leac) care potolește sau întărește nervii

NERVOISME *m* 1 turburare a sistemului nervos, 2 stare de nervozitate

NERVOSITÉ *f* nervozitate

NERVURE [neri] *f* nervură *a*) aungile din dosul unei cărți de legat, *b*) Arh ciubuc în relief, *c*) înșoare pe frunze

NESTOR *m* *fig* nestor, bătrân cu experiență

NESTORIANISME *m* doctrină a lui Nestorius, care distinge două persoane în I C

NESTORIEN, ENNE *s* nestorian, partizan al credinței că se pot distinge două persoane în I C

NET, ETTE [1 nitidus] *a* 1 curat, 2 net *a*) neled *chemin net*, drum neted, *b*) deslușit, lămurit, *écriture nette*, *voix nette*, scriere deslușită, glas lămurit, *c*) scăzându se cheltuielile, cu reducerea iăcută (ex castig), 3 limpede *idees nettes*, 4 gol *faire les plats nets*, a desertă vasele, *faire place nette*, a goli locul, *faire maison nette*, a curăți casa, a goni toate slugile, *faire tapis net*, a câștiga toți banii de pe masă, 5 loc *en avoir le cœur net*, a avea conștiința împăcată || *m* 1 copie curată *dictée au net*, dicteu pe curat, *mettre au net*, a transcrie pe curat || *adv* net *a*) fără ocol, curat *tout net*, fără înconjur, lămurit, pe șleau, *b*) deodată *pour trancher net*, pentru a isprăvi odată, pentru a nu lungi vorba

NETTEMENT *adv* 1 lămurit, limpede, 2 curat

NETTETÉ *f* 1 curățenie, 2 *fig* limpezime *la netteté du style*

NETTOIEMENT, NETTOYAGE *m* curățitul

NETTOYER (*ne-toa yé*) [net] *v* 1 a curăți, 2 *Mil* a goni pe inamic dintr'un loc, 3 *pop.* a curăța de bani (pe cineva) || *Se nettoyer*, a se curăța [*Se conjugă (a employer)*] [V. Supl.]

NETTOYEUR, EUSE *s* curățător

NETTOYURE *f* gunoiu, gunoarie

NEUF (*neuf*), *neu* dinaintea unei consoane, *new* dinaintea unei vocale [1 novem] *a* 1 nouă, 2 al nouălea *Charles IX* || *m* 1 cifra nouă, 2 a noua zi a lunii *le neuf Mars*, nouă ale lunii Martie, 3 nouă (la cărți) *neuf de pique*, nouă de pică

NEUF, NEUVE [1 novus] *a* 1 nou *tout neuf*, nou nouț, 2 ageamui, începător *neuf aux affaires*, ageamui în afaceri || loc *adv* de *neuf*, în haine noi, *à neuf*, în stare nouă, *re-mettre à neuf*, a prelucra, a reînnoi || *m* *le neuf*, de *neuf*, lucru nou, ceva nou

NEUF-HUIT *m* *Muz* măsură în trei timpi cu neagra punctată ca unitate de timp

NEURASTHÉNIE [gr] *f* neurastenie, slăbirea puterii nervoase

NEURASTHÉNIQUE *a* neurastenic

NEUROGRAPHIE [gr] *f* descrierea nervilor

NEUROLOGIE [gr] *f* neurologie, știința nervilor.

NEUSTRIEN, ENNE *a*, din Neustria.

NEUTRALEMENT *adv* ca neutru

NEUTRALISANT, *e* neutralizator

NEUTRALISATION *f*. neutralizare.

NEUTRALISER (*ze*) [1 neutralis] *v* a neutraliză *a*) *Chim* a face neutru, *b*) *fig* a zădărnici *neutraliser les projets de quelqu'un*, a zădărnici planurile cuiva, *c*) a declara neutru un teritoriu || *Se neutraliser*, a deveni neutru, a se anula

NEUTRALITÉ *f* neutralitate, abținere de a lua parte la ceva

NEUTRE [1 neuter] *a* neutru *a*) *Gram.* nici masculin, nici feminin, *b*) intransitiv *verbe neutre*, verb intransitiv, *c*) *Chim sel neutre*, sare ce nu e nici alcalin nici acid, *d*) *Fiz* care nu prezintă nici un fenomen electric, *e*) care se abține de a lua parte (la război sau la lupte politice) || *m* 1 națiune neutră, 2. *Gram* genul neutru, ambigen

NEUVAINE [neuf] *f* posturi și rugăciuni de nouă zile

NEUVIÈME (neuf) *a* al nouălea || *m* a noua parte

NEUVIÈMEMENT *adv* al nouălea, în al nouăle rând

NÉVÉ [1 nix-nivis] *m* zăpada înghețată la obârșii unui ghețar,

NEVEU [1 nepos] *m* nepot, *nos derniers neveux*, strănepoții noștri *V mode*

NÉVRALGIE [gr] *f* nevralgie, durere de nervi

NÉVRALGIQUE *a* de nervi

NÉVRILÈME *m* învelșul nervilor

NÉVRITE *f* nevrită, inflamație a nervilor

NÉVRITIQUE *a* nevritic, ce ține de nevrită

NÉVROLOGIE *f* *V neurologie*

NÉVROPATHE [gr] *a* și *s* nevropat, cel ce suferă de nervi

NÉVROPATHIE *f* nevropatie, boală a sistemului nervos

NÉVROPTÈRES [gr] *m* *pl* nevroptere, insecte cu aripile ca o rețea

NÉVROSE [gr] *f* nevroză, boală a nervilor

NÉVROSÉ, E *a* și *s* bolnav de nervi

NÉVROSIQUE *a* de nevroză

NÉVROTOMIE [gr] *f* disecția unui nerv

NEZ [1 nasus] *m* 1 nas *parler du nez*, a vorbi pe nas, 2 *fig* miro *avoir du nez* *a*) a avea un miros puternic, *b*) *fig* a ghici ușor, 3 obraz *mettre le nez à la fenêtre*, a se uita prin fereastră afară, *mettre le nez dehors*, a ieși, *montrer son nez*, a se arăta, *donner sur le nez*, a da peste nas, *mettre le nez dans une affaire*, a cerceta o afacere, *saigner du nez*, a pierde sânge pe nas, *fig* a fi lipsit de energie, 4 *Mar* cap, proră, partea de dinainte, 5 loc *se casser le nez*, a nu găsi pe nimeni acasă, *mettre le nez dessus*, a ghici despre ce e vorba, *mener par le bout du nez*, a duce de nas, 6 *pied de nez*, tiflă || loc *adv* *nez à nez*, nas în nas, *față în față*, *au nez*, în nas, în față, *au nez de*, în nas, în față *rire au nez de quelqu'un*, a râde cuiva în nas [Vezi cuvintele în legătură cu *nez* și Suplimentul]

NI [1 nec] *conj* nici

NIABLE *a* ce poate fi negat

NIAIS, E *a* 1 (†) prins în cuib *faucon niais*, șoim prins în cuib, 2 ageamui, nepriceput încă, 3 *fig* neghiob || *s* neghiob, nerod, nătărău.

NIAISEMENT *adv* nerozește

NIAISER *v* a-și pierde vremea cu nerozii

NIAISERIE *f* nerozie

NICAISE *m* gogoman, găgăuță

NICE [i nescius] *a* (†) simplu

NICHE [it] *f* 1 adâncătură (în zid), fîrdă,
2 coteș, cușcă (pentru caini, pisici), 3 vatac
(pentru un pat), 4 *fam* cuib, locaș mic sau
ascuns

NICHE [nique] *f* șotie, pozna

NICHÉE *f* 1 un cuib plin, 2 *fam* o dioare
une nichée d'enfants

NICHER *v* 1 a-și face cuib, 2 *fam* a vâri,
a băga (intr-un loc) || *Se nicher*, 1 a se vaii,
2 a se pripăși

NICHET *m* ou pentru ciocit

NICHON *m* pop țără

NICHOIR *m* cuib de (ciocit), coș cu ajur
pentru ciocit

NICKEL (kel) *m* nikel (metal)

NICKELAGE (k') *m* nikelat

NICKELEB (nik-le) *v* a nikelă, a acoperi
cu un strat de nikel || *Se conjugă ca appeler*

NICKÉLIFERE *a* cu nikel

NICKÉLINE *f* kupfernikel

NICKELURE (k') *f* 1 nikelatul, 2 obiect
nikelat

NICODÈME *m* *fam* gogoman, nerod

NICOTIANE [Nicol] *f* (†) tutun

NICOTINE *f* nicotină (otrăvă extrasă din
tutun)

NICOTINISME *m* fenomenele bolnăvicioase
ce produce abuzul tutunului

NICTATION, NICTITATION *f* clipire

NICTITANT, E [i nictare] *a* 1 care clipește,
2 care temperează lumina zilei

NID [i nidus] *m* 1 cuib, loc *trouver la pie
au nid*, a da peste un chilpir, *petit a petit l'oi-
seau fait son nid*, încetul cu încetul se face
oșetul, 2 *fig* a) locuință, b) vizuină [V Sup]

NIDIFICATION [i] *f* facerea de cuiburi

NIDIFIER *v* a ași clădi cuibul

NIDOREUX, EUSE [i] *a* cu miros de ouă
ciocrite, împușit

NIECE [i nepotis] *f* nepoată, *niece à la mode
de Bretagne*, vară de mână a doua

NIELLAGE *m* ornare cu săpături

NIELLE [i nigella] *f* 1 neghină, 2 măsură,
tăciune (boală a grâului)

NIELLE *f* întipăritură (pe un giuvaer) um-
plută apoi cu smalț negru

NIELLER *v* 1 a strica prin tăciune, prin
mălură, 2 a împodobi cu săpături (ex o sabie)

NIELLEUR *m* întipăritor de ornamente
(pe giuvaeruri)

NIELLURE *f* 1 tăciunare (a grânelor), 2
împodobire cu întipărituri

NIER [i negare] *v* a negă, a tăgădui

NIGAUD, E *a* și *s* nățang || *m* bileț alb
(la loterie)

NIGAUDEMENT *adv* prosteste

NIGAUDEUR *v* a face nerozii

NIGAUDERIE *f* nerozie

NIGELLE [i] *f*. Bot. cernușcă, negriică.

NIGBIN, E *a*. negru lucios.

NIGRITIQUE (nik') *a* d.n Nigritia

NIHILISME (ni-i) [i nih'i] *m* nihilism *a*,
lipsă de orice credință, *v*) mimicria totală (a
stării sociale de astăzi)

NIHILISTE (ni-i) *s*. nihilist, partizan al ni-
micrii totale a stării sociale de azi

NILGAU(T) *m* antilopă de India

NILLE (ni y') *f* păpănișă

NILOMÈTRE *m* scandură gradată pentru a
măsura creșterile Nilului

NIMBE (nemb) [i] *m* nimb, cerc luminos
în jurul capului (la sfârșit de pe icoane)

NIMBÉ, E (nen) *a* cu nimb

NIMBER (nen-bé) *v* a împodobi cu un nimb,
cu un cerc luminos

NIMBUS (nen-buss) [i] *m* nor gros negri-
cios

NIPPE *f* îmbrăcămintă, găteală, 2 *pop*
straie vechi, sdrențe, 3 *fam* chilpir, picuș

NIPPER [nippe] *v* *fam* a îmbrăca cu haine,
a înțoli || *Se nipper*, a se înțoli

NIQUE (nik') *f* *faire la nique à quelqu'un*,
a-și bate joc de cineva, a-i arăta tifla

NIQUEDOUILLE *m* (†) nerod.

NITÉE *f* V *nichée*

NITOUCHE *f* *sainte nitouche*, femeie care
face pe nevinovată, pe sfântă

NITRATE *m* nitrat, sare a acidului nitric

NITRE [i-gi] *m* nitru, silitră

NITREUX, EUSE *a* ca silitră

NITRIÈRE [i nitria] *f* mină de silitră

NITRIFICATIONE, TRICE *a* care preface în
nitrate

NITRIFICATION *f* nitrificare, transformare
în nitrate (a sărurilor)

NITRIQUE *a* acide *nitrique*, acid nitric, apă
tare

NITRITE *f* nitrită (sare)

NITRIFIER [nitre] *v* a preface în nitru

NITRIQUE *a* acide *nitrique*, acid nitric, apă
tare

NITRITE *f* nitrită (sare)

NITROBENZINE (bén) *f* nitrobenzină

NITROGÈNE *m* V *azote*

NITROGLYCÉRINE *f* nitroglicerină (lichid
uleos detunător)

NITROSITÉ *f* însușirea de a fi ca silitră

NIVÉAL, E [i niv-nivis] *a* Bot de iarnă

NIVEAU *m* nivel *a* instrument de veri-
ficat dacă un plan e orizontal, *b*) stare orizon-
tală, *c*) *fig* grad, înălțime *le niveau de l'in-
telligence*, *d*) treaptă, egalitate de merit *il
n'est pas à votre niveau*, nu e pe aceeași treaptă
cu d-ta, n'are aceleași merite ca d-ta, *d*) loc
adv de *niveau*, *au niveau*, la nivel, la aceeași
înălțime, deopotrivă (cu), *mettre au niveau*, a
potrivii, a nivela

NIVÉEN, ENNE *a* ca neaua

NIVELEB [niveau] *v* a nivela *a*) a măsură
cu nivelul, *b*) a face orizontal, a netezi *ni-
veler un terrain*, a netezi un teren, *c*) *fig* a
potrivii || *Se conjugă ca appeler*

NIVELETTE *f* niveletă, jalon cu aparat vi-
zual pentru nivelatul distanțelor mici

NIVELEUR (nu') *a* nivelator. || *m*, cel ce ar

dori să ajungă la egalizarea absolută a stărilor sociale

NIVELLEMENT *m* nivelare

NIVÉOLE *f* Bot glucoei

NIVERNAIS, **E** *a* din Nevers

NIVET *m* pop câștig pe sub ascuns (din tr'un samsarlăc)

NIVÔSE [i nivosus] *m* gerar (21 dec—19 ian), a patra lună a anului republican

NIZERÉ *m* esență de trandafir albi

NOBILIAIRE *a* al nobililor || *m* catalog de familii nobile dintr'o țară

NOBLE [i nobilis] *a* și *s* nobil

NOBLEMENT *adv* 1 cu noblețe, 2 ca un nobil, boierește *vivre noblement*

NOBLESSE *f* 1 noblețe *a*) boierie *noblesse d'épée, de robe*, etc., aristocrația militară, a magistraturii, etc., *laisser dormir noblesse*, a mai lăsa fudulia la o parte, prov *noblesse oblige*, cum ți-e portul să-ți fie și fapta, *b*) *fig* înălțime morală *noblesse vient de vertu*, numai prin virtute și merit ne ridicăm deasupra altora, 2 boierime, nobilime, nobili *être de la haute noblesse*, a fi de neam mare

NOBILIAU *m* (iron) boierinas, boier suspect

NOCE [i nuptiæ] *f* 1 nuntă *aller a la noce*, a merge la nuntă, *noces d'argent*, nunta de argint, 2 *la noce, les gens de la noce*, nuntași, 3 chef, petrecere *faire la noce a*) a cheful, a petrece, *b*) a o duce în desfrâu, *n'être pas à la noce*, a se afla într'o poziție critică, a sta prost de tot, *il n'a jamais été à pareilles nocés*, niciodată n'a dat peste așa bocluc, prov *voyage de maîtres, nocés de valets*, când pisica nu e acasă șoarecii joacă pe masă, 4 *pl* căsătorie *épouser en secondes nocés*, a lua în a doua căsătorie [V Suplimentu]

NOGER *s* a cheful [V Suplimentu]

NOCEUR, **EUSE** *s* pop om (femeie) de petreceri, de cheful

NOCHER [i naulerus] *m*. luntraș, *le nocher des enfers*, Caron

NOCIF, **IVE** [i] *a* vătămător

NOCIVITÉ *f* vătămătură

NOCTAMBULE (*tan*) [ml] *s* noctambul, lutanatic

NOCTAMBULISME (*tan*) *m* noctambulism, umblare în somn noaptea

NOCTIFLORE (*tu*) *a* (plantă) care-și deschide florile noaptea

NOCTILUQUE (*ti*) *f* protozoar microscopic din mările calde

NOCTUELLE *f* fluture de noapte

NOCTULE *f* specie de (iliac).

NOCTURNE [i] *a* nocturn *a*) în timpul nopții, *b*) de noapte *oiseau nocturne*, pasăre de noapte || *m* 1 liturghie de noapte, 2 nocturnă, romanță duioasă, doină

NOCTURNEMENT *adv* în timpul nopții

NOCUITÉ [i nocuus] *f* vătămătură

NODAL, **E** *a* ce ține de linile acustice

NODOSITÉ [i nodositas] *f* 1 stare noduroasă; 2 *pl* noduri

NODULAIRE *a* 1 cu noduri, 2 al nodurilor

NODULE [i] *m* noduleț.

NODULEUX, **EUSE** *a* cu nodulețe

NODUS (*duss*) [i] *m* umflătură în formă de nod

NOEL (*el*) [i natalis] *m* 1 Crăciunul *arbre de Noel*, pomul de Crăciun, prov *quand Noel a son pignon, Paques a son tison* sau *quand à Noel on voit les moucherons, à Paques on voit les glaçons*, când iarna e târzie, la primăvară cade zăpadă, 2 cântec de stea, 3 (f) hurra *crier noel*, a striga hurra

NŒUD (*nœu*) [i odus] *m* 1 nod, înodătură, 2 nod, ciot (de arbore), 3 *nœud de cravate*, fundă, *nœud coulant*, juvăț, ochiu, 4 *fig* piedică, greutate, clenciu *voici le nœud de la question*, iată greutatea chestiunii, *la est le nœud*, aci e clenciu, 5 *fig* legătură *les nœuds de l'amitié* legăturile prieteniei, 6 încurcătura intrigei (în o piesă), 7 *Mar* nod *juler quinze nœuds*, a face cincisprezece mile pe oră, *fam juler son nœud a*) a o șterge, *b*) a da ortul popii, 8 nod, complicațiune pe care se bazează intriga unei piese, unei poeme, 9 încolăcitură (a unui șarpe) *couleuvre qui déroule ses nœuds*, năpărcă care își desfășoară încolăciturile, 10 ornament în formă de nod (ex la diamante), 11 *pl* *Astr* punctele opuse în care ecliptica e tăiată de orbita unui corp ceresc [V Supl.]

NOIR, **E** [i niger] *a* 1 negru, *fig rendre noir*, a înnegri, a ponegri, 2 *fig* întunecos *nuit noire*, noapte întunecoasă, 3 murdar *mains noires*, mâini murdare, 4 vanăt *noir de coups*, plin de vânătăi, bătut măr, 5 mârșav *action noire*, faptă mârșavă 6 trist, posomorit *humeur noire*, fire posomorată, 7 nenorocit *une noire destinée*, o soartă nenorocită, 8 *cumplit un froid noir*, un frig cumplit || *m* 1 negru *a*) colorarea neagră, *b*) arap *les noirs de l'Afrique*, arapii din Africa, 2 boia neagră, 3 *noir animal*, negru animal, praf negru din calcinarea oaselor, *noir d'ivoire*, praf negru de fildeş carbonizat, *noir de fumée*, chinoros, 4 stofă neagră, haină neagră, *être en noir*, a purta haine negre, rochie neagră, 5 vânătăie pe piele *être couvert de noirs*, a fi plin de vânătăi pe piele, 6 punctul negru al întrei *mettre dans le noir*, *a*) a nimeri în punctul negru al întrei, *b*) *fig* a reuși dela prima dată, 7 umbra (unui tablou, unui desen), 8 loc *passer du blanc au noir*, a trece dela o extremitate la alta, *broyer (faire, avoir) du noir*, a avea gânduri negre, a fi trist, *voir en noir*, a vedea sub o față posomorită || *f* neagră, notă de muzică || *adv* 1 negru *peindre noir*, a zugrăvi în negru, 2 *il fait noir*, e întunecet beznă [Vezi cuvintele în legătură cu *noir* și Suplimentu]

NOIRÂTRE *a* negricios

NOIRAUD, **E** *a* și *s* oacheș, țigan

NOIRCEUR *f* 1 negreală *noirceur de l'ébene*, negreală abanosului, 2 pată neagră, 3 *fig* negriciune, răutate *noirceur de l'ame*, răutatea inimii, 4 mârșăvie *dire des noirceurs de quelqu'un*, a spune mârșăviu despre cineva; 5 fire posomorită, tristețe adâncă

NOIRCIR *o* 1 a înnegri, 2 a întuneca *lecture qui noircit l'esprit*, citire care întunecă

scos: *mot pris du latin*, cuvânt împrumutat din latinește; 3. prins; 4. apucat: *pris de fièvre*, apucat de friguri; 5. *fig. înșelat: pris pour dupe*, tras pe sfoară; 6. *a) înghetât: fleuve pris*, fluviu înghețat; *b) închegat* (lapte); 7. *pris de vin*, beat, chircilit; 8. *fig. bien pris (dans sa taille), taille bien prise*, bine făcut, svelt.

PRISABLE *a.* de preț.

PRISE *f.* 1. luare, apucare, prindere, etc.: *prise d'armes: a)* luarea armelor; *b)* răscoală; *prise de corps: a)* arestare; *b)* ordin de arestare; *prise d'habit*, călugărire; *prise de possession*, luare în stăpânire, ocupare; 2. captură: *a)* prizonier, prins; *b)* jaf: *prise importante*, jaf însemnat; 3. trăgătură, priză: *une prise de tabac*, o priză de tabac; 4. *fig. ceartă: prise de bec*, ceartă; 5. înghetare (a unei ape), închegarea (laptelui); *faire prise*, a începe să se închege; 6. încăierare, luptă: *en venir aux prises*, a se încăiera (cu cineva); *être aux prises avec*, a se lupta (cu cineva); *être aux prises avec la mort, avec la mauvaise fortune*, a se lupta cu moartea, cu nenorocirea; 7. captură (a apei): *prise d'eau: a)* abaterăa unei ape; *b)* apă abătută; *c)* țevă, robinet de apă; 8. *prise à partie*, tragere în judecată (a judecătorilor); 9. mijloc, puțința de a lua, apucă, prinde: *avoir prise sur*, a avea motiv de a ataca; *donner prise à la critique*, a da prilej, a se expune de a fi criticat; *donner prise (sur soi)*, a se da de gol, a da prilej de a fi prins; 10. (în expres.) *lâcher (quitter) prise: a)* a da drumu; *b)* a cedă, a se lăsa de ceva; *c)* a da înapoi ce a luat; *de bonne prise: a)* de contrabandă, ce aparține inamicului; *b)* *fiz.* ce se poate lua pe drept; *avoir prise, trouver prise: a)* a putea să ia, să prinză; *b)* a avea putere asupra; *ne pas trouver de prise, n'avoir point de prise: a)* a nu se putea lua; *b)* a nu avea nici o înrăurire, nici o putere; *en prise*, ce se poate lua; *hors de prise*, ce nu se poate lua (la șah); *mettre en prise*, a expune de a fi luat de adversar; *être en prise*, a fi în pericol de a. [V. Suplimentu].

PRISÉE *f.* prețuire.

PRISER [l. pretiare] *v.* a prețui.

PRISER [prise] *v.* a trage tabac.

PRISEUR, EUSE *s.* trăgător de tabac.

PRISEUR, EUSE *s.* și *a.* prețuitor.

PRISMATIQUE *a.* prismatic, în formă de prismă; *couleurs prismatiques*, colori văzute prin prisma unui cristal.

PRISME [l.-gr.] *m.* prismă: *a)* solid cu două baze egale și paralele unite prin paralelograme; *b)* *Fiz.* cristal triunghiular care descompune lumina; *c)* *fig.* coloare sau imagine falsă.

PRISON [l. prehensio] *f.* închisoare. [V. Sup.].

PRISONNIER, ÈRE *s.* și *a.* prizonier, prins; *prisonnier de guerre*, cel prins în războiu.

PRIVATIF, IVE [l.] *a.* privativ, care arată o lipsă. || *m.* particulă privativă, care arată o lipsă.

PRIVATION [l.] *f.* privațiune: *a)* lipsă, pierdere; *b)* *m.* lipsă; *cine dans les privations*, cine e în lipsă; *care de privations*, a fi lipsit de toate.

PRIVATIVEMENT (*iv*) *adv.* (†) exclusiv.

PRIVAUTE [privé] *f.* (mare) familiaritate, intimitate, libertate (cu cineva, mai ales cu o femeie).

PRIVÉ, E [l. privatum] *a.* 1. privat: *a)* fără funcții publice: *homme privé*, un particular; *de son autorité privée*, cu dela sine putere; *b)* casnic, intim: *la vie privée*, viața casnică, intimă; 2. domesticit: *oiseau privé*, pasăre domestică; 3. lipsit de. || *m.* privată, umblătoare.

PRIVÉMENT *adv.* 1. ca simplu particular; 2. în mod intim.

PRIVER [l. privare] *v.* 1. a privă, a lipsi de (un folos), a nu da; 2. a domestici: *priver un moineau*, a domestici o vrăbie. || *Se priver*, a se lipsi de, a nu lua (ceva).

PRIVILÈGE [l.] *m.* privilej: *a)* drept sau folos particular (acordat cuiva); *b)* avantaj, ce au unele creanțe de a fi plătite înaintea altora; *c)* *par privilège d'âge*, ca fiind cel mai bătrân; *b)* *fig.* dar deosebit: *la raison est un privilège de l'homme*, judecata este un dar deosebit al omului; *e)* libertate, drept: *il a le privilège de faire ce qu'il veut*, are dreptul de a face ce vrea.

PRIVILÉGIÉ, E *a.* privilegiat: *a)* care se bucură de foloase, de drepturi; *b)* înzestrat cu daruri deosebite; *c)* *dette privilégiée*, datorie care trebuie plătită înaintea altora.

PRIVILÉGIER *v.* a privilegia, a da foloase, drepturi anumite cuiva, a-l părtini.

PRIX (*prî*) [l. pretium] *m.* 1. preț, cost; *prix fait*, preț tocmit; *avoir fait prix*, a conveni asupra prețului; *valoir son prix: a)* a face; *b)* a nu fi scăzut din preț (ex. o marfă); *c)* a fi interesant (ex. o carte); *d)* *chacun vaut son prix*, fiecare are calitățile și defectele sale; *de prix*, de preț; *hors de prix*, neprețuit, foarte scump; *à prix fixe*, cu preț fix, fără tocmală; *à bon prix*, ieftin; *à haut prix*, *à prix d'or*, foarte scump; *à tout prix*, cu orice preț; *à aucun prix*, cu nici un preț, în ruptul capului; *prix pour prix*, în total, una peste alta; 2. valoare: *le prix du temps*, valoarea timpului; 3. răsplată: *prix de vertu*, răsplată pentru virtute; *pour prix de*, ca răsplată; *mettre à prix la tête de quelqu'un*, a pune la preț, capul cuiva, a da răsplată aceluia care-l va omori; 4. pedeapsă: *recevoir le prix de son crime*, a-și primi pedeapsa pentru o crimă; 5. premiu: *remporter le prix*, *a)* a câștiga premiul, *b)* *fig.* a întrece pe ceilalți; 6. carte dată ca premiu: *un prix doré*, o carte de premiu aurită; 7. *a)* bursă: *prix de Rome*, bursă pentru a se perfecționa la Roma (dată de Stat unui sculptor, pictor, gravor, arhitect, muzicant); *b)* bursier al Statului la Roma: *épouser un (grand) prix de Rome*, a lua în căsătorie pe un artist care a obținut (marele) premiu pentru Roma. || loc. prep. *au prix de*, *a)* cu prețul: *au prix de sa vie*, cu prețul vieții sale, puindu-și viața în primejdie; *b)* pe lângă, față de: *la fortune n'est rien au prix de la santé*, averea nu prețuiește nimic pe lângă sănătate.

PROBABILISME *m.* probabilism, doctrină după care orice act e permis, orice învătătură

NON-CONFORMISTE *s* non-conformist, protestant englez (neanglican)

NON-CONFORMITÉ *f* nepotrivire

NONE [l nona] *f* rugăciunea dela 3 după amiază, (†) dela 9 dimineața || *f* pl none, a opta zi înainte de Ideli (în calendarul vechilor Romani)

NON-ÊTRE *m* neființă

NON-EXÉCUTION *f* neîndeplinire

NON-EXISTENCE *f* neexistență

NONIDI [l] *m* a zecea zi a decadel (în calendarul republican din 1793)

NON-INTERVENTION *f* neintervenire, neamestecare, abținere

NON-INTERVENTIONNISTE *m* partizan al politicii de neintervenire

NONIUS (nume de savant portughez) *m* scara unor instrumente de matematică

NON-JOUISSANCE *f* nebucurare

NON-LIEU *m* Jur neurmărire

NON-MOI *m* *Pl* obiectele deosebite de eu

NONNE, NONNAIN [ml nonna] *f* (iron) călugăriță

NONNETTE *f* 1 călugăriță tânără, 2 turtă dulce rotundă

NONOBSTANT [l obstans] *prep* cu toate, în ciuda || *adv* totuși, cu toate acestea

NON-PAIR, E *a* *V* *impair*

NON-PAREIL, ELLE (rèu, ră-y') *a* (†) fără pereche, fără seamăn || *f* 1 lucru foarte mic, 2 *Tip* nonpareil, caractere foarte mici, 3 coțeturi mărunte

NON-PAYEMENT (pè-y'), NON-PAIEMENT (pè-man) *m* neplată, neplătire

NON-RÉSIDENTE *f* lipsă din locul de reședință

NON-RÉUSSITE *f* nereușită, neînbândă

NON-SENS (sans) *m* non-sens *a*) un ce fără înțeles, lucru absurd, *b*) cuvânt fără de înțeles.

NONUPLE [l] *a* de nouă ori

NONUPLE *v*, 1 repetă de nouă ori, 2. *a* se face de nouă ori mai mare

NON-USAGE *m* neuzare, neîntrebuintare

NON-VALEUR *f* 1 lipsă de valoare, neproducere, 2 poliță expirată 3 *fig* om de niciun folos, 4 *fonds de non-valeur*, centime adiționale impuse în prevederea intrărilor bugetare și cari nu s'ar realiza

NON-VUE *f* *Mar* (†) ceață groasă

NOOLOGIE [gr] *f* știința spiritului omenesc

NOPAL *m* nopal (plantă grasă) *Pl* *nopals*

NOPE *f* nod în postavul fabricat

NOPEB [nope] *v* *a* curăța

NORD (nor) [angl] *m* 1 nord, miazănoapte, fam. *perdre son nord*, *a* nu mai ști unde te afli, 2. partea, regiunea de miazănoapte

NORD-EST *m* nord-est

NORDIQUE *a* dela Nord

NORDIE [nord] *v* *Mar*, *a* se întoarce spre nord (un vânt)

NORD-OUEST *m*, nord-vest.

NORIA [sp-ar] *f*. noria, mașină hidraulică formată din hârdăiașe legate de un lanț nesfârșit, care se scoboară goale și se urcă pline

NORMAL, E [l] *a* normal *a*) regulat, obișnuit, *b*) *écoles normales*, școală care scoate instituitori, *c*) perpendicular pe *ligne normale* *à un plan*, linie perpendiculară pe un plan || *f* *Geom* normală, linie perpendiculară sau verticală

NORMALEMENT *a* în mod normal

NORMALIEN, ENNE *s* elev al școlii Normale

NORMAND, E *s* normand *a*) (om) din Normandia, *b*) *fig* (om) șiret

NORME [l normal] *f* normă, regulă

NOR(R)OIS, E *a* dela nord-est

NOS [l] *a* noștri, noastre

NOSOGRAPHIE (zo) [gr.] *f* nozografie, descrierea și clasificarea boalelor

NOSOLOGIE (zo) [gr] *f* nozologie, tratat asupra boalelor în general

NOSSEIGNEURS *m* pl boieri, carmuitori (sub vechiul regim)

NOSTALGIE [gr] *f* nostalgie, dor de țară (= *mal du pays*)

NOSTALGIQUE *a* de dor de țară

NOSTOC *m* alge din locurile umede

NOSTRAS (trass) *a* *m* (holera) acclimatată.

NOTA [l] *f* 1 notă, observație pe de margini sau în josul unei pagini, 2 *nota bene*, adnos *Pl* *des nota*

NOTABILITÉ *f* notabilitate *a*) însemnătate, vază, *b*) persoană cu vază || *m* notabil, fruntaș

NOTABLEMENT *adv* foarte mult

NOTAIRE [l notarius] *m* notar

NOTAIRESSE *f* soția notarului

NOTAMMENT *adv* mai ales, mai cu seamă, de pildă

NOTARIAL, E *a* notarial, relativ la notariat sau la notari

NOTARIAT *m* notariat *a*) funcția de notar; *b*) breșla notarilor

NOTARIÉ, E *a* notariat, făcut de notar

NOTATEUR, TRICE *s* luător de note

NOTATION [l] *f* notațiune, însemnare prin semne convenite, notare

NOTE [l nota] *f* 1 notă, însemnare *prendre note*, *a* lua însemnare, 2 notă (dată unui elev de profesor), 3. socoteală, suma de plată *demande la note*, *a* cere socoteala, 4 observație scrisă, 5 *note diplomatique*, comunicare din partea guvernului către trimisul său la o Curte, 6 notă, semn muzical, *fig. changer de note*, *a* o lua pe foaia cealaltă, *a* mai vorbi și de altceva; *cela change la note*, *cu asta se schimbă totul, être dans la note*, *a* face ceea ce trebuie, *chanter toujours la même note*, *ne savoir qu'une note*, *a* cânta mereu pe aceeași strună, *donner la note*, *a* da tonul, *a* porunci [V. Suplimentul]

NOTÉ, E *a* notat, însemnat, *mal noté*, rău notat, rău văzut, rău însemnat.

NOTER [l notare] *v* 1 *a* notă *a*) *a* însemnă, *b*) *a* băga de seamă, *a* observă, *c*) *noter d'injanie*, *a* necinși, *a* acoperi de rușine, *a* scrie cu note (o arie). || *Se noter*, 1 *a* fi notat, 2 *a* fi cunoscut.

NOTEUR, EUSE *s* copist de muzică.

NOTICE [l. notitia] *f* notiță *a* însemnare, *b*) articolaj

NOTIFICATIE, IVE *a* de notificare

NOTIFICATION *f* notificare, înștiințare (oficială, legală).

NOTIFIER [l. notificare] *v* a notifica, a înștiința, a pune în vedere, a face cunoscut (în formele legale)

NOTION [l.] *f* noțiune *a*) cunoștință, *b*) idee (despre ceva)

NOTOIRE [l.] *a* notoriu, cunoscut de toți

NOTOIREMENT *adv* vădit.

NOTORIÉTÉ *f* notorietate, cunoștința tuturor *de notoriété publique*, cunoscut de toți *acte de notoriété*, act judecătoresc care arată că un fapt e cunoscut de toți

NOTRE [l. noster] *a* nostru, noastră *Pl nos*

NÔTRE (LE, LA) *pron* al nostru, a noastră, *pl les nôtres* *a*) ai noștri, ale noastre, *b*) ru dele noastre

NOTRE-DAME *f* Maica Domnului || *int* doamnei

NOTULE [ml] *f* notiță scurtă

NOTUS (*tuss*) *m* vânt de miazăzi (la vechii Romani)

NOUAGE *m* înnodatul

NOUE *f* 1 linia de unire a două acoperișuri în unghiu ascuțit, 2 olan gol pentru scurgerea apelor, 3 moină, pământ gras și umerd (servind la păscut)

NOUÉ, E *a* 1 înnodat, 2 *Med* rachitic, 3 care nu crește, pipernicit *enfant noué*

NOUEMENT (*nu-man*) *m* înnodatul

NOUER [l. nodare] *v* 1 a înnoda, 2 *fig* a lega *nouer amitié*, 3 a încolți (despre fructe), 4 a ticlui (o intrigă, acțiunea unei piese) || *Se nouer*, 1 a se înnoda, a se lega, 2 a se pipernici, a deveni rachitic, 3 a încolți (o plantă)

NOUET *m* săculeț de infuzat

NOUEUR, EUSE *s* înnodător

NOUEUX, EUSE [l. nodosus] *a* noduros, *cu* noduri

NOUGAT (*ga*) *m* nuga (un fel de halvîță)

NOUILLES (*nu y'*) [*g*] *f* pl tăieței

NOUILLETES (*yet'*) *f* pl tăieței mici

NOULET *m* linia de atingere între două acoperișuri de înălțime inegală

NOUMÈNE [*gr*] *m* *Fil* lucru ce se înțelege

NOURRAIN [l. nutriment] *m* peștișor de prăsilă, plevușcă

NOURRI, E *a* 1 nutrit, hrănit *grain nourri*, grâu pln; *style nourri*, stil bogat, îmbelșugat, 2 *Blaz* plantă sau copac a căror rădăcină nu se vede

NOURRICE [l. nutricia] *f* 1 doică *mettre en nourrice*, a da la doică, 2 mamă care-și alăptează copilul, 3 *fig* nutritoare, grănar *la Seale était la nourrice de Rome*

NOURRICIER, ÈRE *a* nutritor, *père nourricier*, bărbatul doicei

NOURRIER [l. nutritre] *v* 1 a nutri, a hrăni, *prov il n'y a si petit maître qui ne nourrisse son maître*, meseria e brăjară de aur, 2 a da

de mâncare (vitelor), a le crește, 3 a fi locuit! *l'Afrique nourrit beaucoup de fauves*, Africa e locuită de multe fiare sălbatice, 4 a alăpta *nourrir un enfant*, 5 *fig* a crește, 6 a face să crească, 7, a da energie, tărie *nourrir son style* || *Se nourrir*, a se nutii, a se hrăni

NOURRISSABLE *a* ce poate fi hrănit

NOURRISSAGE *m* creșterea vitelor

NOURRISSANT, E *a* nutritor

NOURRISEUR *m* crescător de vite

NOURRISSON *m* copil de țâță, *fig les nourrissons des Muses, du Pinde*, poezii

NOURRITURE *f* 1 hrană, 2 alăptare (a unui copil), 3 (†) copil de țâță

NOUS [l. noi] *pron* 1 noi, 2 pe noi, ne

NOUURE *f* 1 încolțire (a fructelor), 2 copil rachitic, pipernicit

NOUVEAU sau **NOUVEL, ELLE** [l. novus] *a* nou, *la saison nouvelle*, primăvara, *le nouvel an*, ziua de anul nou, *un nouvel homme*, un om cu totul altul, *homme nouveau*, parvenit, *habitu nouveau*, haină de modă nouă, *nouvel habit*, altă haină, *nouveau visage*, față necunoscută, *esprit nouveau*, spiritul de inovatie, vânt proaspăt (de primenire), *livre nouveau*, carte de curând apărută, *nouveau livre*, altă carte (decât cea citită), *le nouveau Monde*, America, *c'est du fruit nouveau*, e ceva rar, trufandă, 2 nou, de curând *nouveau marié*, tânăr de curând însurat, 3 ageamiu, neexperimentat, străin *être nouveau dans un genre d'affaires*, a fi încă ageamiu în cutare afacere || *m* 1 ceeace e nou, lucru nou, 2 *du nouveau*, ceva nou || *adv*, de curând *enfant nouveau-né*, copil de curând născut, *de nouveau* *a*) din nou, *b*) *que dites-vous de nouveau*, ce mai nou? *rien de nouveau*, nimic nou, *a nouveau*, din nou, de izvoară, pentru a doua oară, *prov tout nouveau tout beau*, tot ce e nou pare frumos

NOUVEAUTÉ *f* 1 noutate, 2 înnoire, lucru nou *aimer les nouveautés*, a-i plăcea tot ce e nou, 3 haină, stofiă, etc la modă *magasin de nouveautés*, magazin de articole la modă, 4 piesă nouă, carte nouă, 5 ceva nou *haute nouveauté*, ceva nou de tot

NOUVEL, ELLE *a* V *nouveau*

NOUVELLE *f* 1 noutate, știre *vous aurez de mes nouvelles*, veți primi știri dela mine, *vous m'en direz des nouvelles*, ai să vezi că am dreptate, *avoir nouvelle que*, a afla că *avoir des nouvelles*, a auzi vorbindu-se, *en voici la premiere nouvelle*, acum o aud și eu *envoyer aux nouvelles*, a trimite după știri, după informațiuni, *demandez des nouvelles de quelqu'un*, a se informă de cineva, de sănătatea cuiva, *voici bien des nouvelles*, cum văd, lucrurile s'au schimbat, *prov point de nouvelles*, *bonnes nouvelles*, lipsa de știri e semn bun, *les mauvaises nouvelles ont des ailes*, știrea rea se află repede, 2 *nuvelă*, 3 *nouvelles à la main* *a*) știri colportate din gură, *b*) note hazliu, anecdote de ziar [V *nouveau* și Supl.]

NOUVELLEMENT *adv* de curând

NOUVELLETÉ *f* *Jur* (†) întreprindere făcută asupra posesorului unei moșteniri,

NOUVELLISTE *m* *nuvelist*, scriitor de *nuvele*

NOVALE [1] *f* (†) 1 pământ de curând destelenit, 2 zecueala lui

NOVATEUR, TRICE [1 *novator*] *m* și *a* *novator*, *innoitor*

NOVATION [1] *f* 1 *novațiune*, *innoire*, 2 *preschimbare* (de poliță)

NOVATOIRE *a* de *innoire*

NOVELLES [1 *novelles*] *f pl* *novele*, *legile* publicate de *Justinian*

NOVEMBRE (*van*) [1 *november*] *m* *Noem-vrie*, luna lui *Brumar*

NOVER [1 *novare*] *v* 1 a *reinnoi*, a *innoi*, 2 a *preschimbă* (o poliță)

NOVICE [1 *novicius*] *s* *novice* *a* cel intrat (în o mănăstire) spre a se călugări, *b* *ucenic* de marină || *a* *novice*, *ageamui*, *incepător*, *b* *nevinovat* *une jeune fille novice*

NOVICIAT *m* *noviciat* *a* stagiul de călugări *faire son noviciat*, a-și face stagiul de călugărire, *b* casa celor destinați călugăriri, *c* *fig* *ucenicie*

NOYADE (*na-yad'*) *f* *insec*

NOYALE *f* *panză* *groasă*

NOYAU (*noa-yo*) *m* 1 *sâmbure*, 2 *fig* *partea* din mijloc (a unei scări în spirală), 3 *partea* cea mai luminoasă (a unei comete), 4 *fig* *persoanele* principale *le noyau d'une société littéraire*, *persoanele* de seamă ale unei societăți literare

NOYÉ, E *a* și *s* *înecat*

NOYER (*noa-ye*) [1 *noir*] *m* 1 *nuc*, 2 *lemn* de *nuc* *chambre en noyer*, *cameră* în *lemn* de *nuc*

NOYER (*noa-ye*) [1 *necare*] *v* a *îneca* *noyer sa raison dans le vin*, a-și pierde *muntea* la *beție* || *Se noyer*, 1 a se *îneca*, 2 a se *scălda* *se noyer dans le sang*, a se *scălda* în *sânge*, 3 a se *pie*de într'un *raționament* *V chien*

NOYON *m* *marginea* *între*

NOYURE (*noa-yur*) [*noyer*] *f* *gaură* care primește *căpătăiul* unui *furnal* (spre a fixa o *roată*, etc)

NU, E [1 *nudus*] *a* *gol*, *pieds nus*, *nu-pieds*, *desculț*, *ête nue*, cu *capul* *gol*, *nu comme la main*, *comme un ver*, *gol* *pușcă*, *mettre quelque'un nu comme la main*, a *despuia* pe *cineva*, *tout nu* *a* în *pielea* *goală*, *b* în *toată* *golciunea* *sa*, *à l'œil nu*, cu *ochiul* *liber*, *verue toute nue*, *adevărat* *adevărat*, *épée nue*, *sabie* *trasă*, *pays nu*, *ținut* *nepăduros*, *nue propriété*, *proprietate* al *cărei* *uzufuct* se *cuvine* *altuia* || *loc* *adv* *à nu* *a* pe *față*, *descoperit* *mettre à nu*, a *scote* la *ieală*, *b* *fără* *șea*, *monter un cheval à nu*, a *călări* pe *deșelate* || *m* *nud* *a* *gol*, *golciune*, *b* (*Bele-Arte*) *figuri* și *părți* de *figuri* *neacoperite*

NUAGE [*nue*] *m* 1 *nor*, 2 *nuage de lait*, *pic* de *lapte* (în *cafea*, *ceaur*)

NUAGEUSEMENT *adv* *innorat*, *intunecos*, *nelămurit*

NUAGEUX, EUSE *a* 1 *innorat*, *noros*, 2 *fig* *nelămurit*, *intunecos*

NUALSON (*e-son*) *f* *Mar* *vremea* *cât* *ține* un *vânt*, o *stare* *atmosferică*

NUANCE [*nuer*] *f* *nuanță* *a* *gradul* de *intensitate* a *unei* *colori*, *b* *fig* *deosebire* *ușoară*; *c* *Muz* *varietate* în *ton*

NUANCER [*nuance*] *v* a *nuanța* *a* a *trece* *treptat* *dela* o *nuanță* la *alta*, a *potriv*i *nuanțele*, *b* *fig* a *exprimă* *deosebirile* *ușoare* *nuancer sa pensée*, a *exprimă* *deosebirile* *ușoare* ale *gândirii* || *Se conjugă* ca *avancer*

NUBÉCULE [1] *f* 1 *fulgi* (în *urină*), 2 *pată* în *lamele* *externe* ale *corneei*

NUBIEN, ENNE *a* din *Nubia*

NUBILE [1] *a* *nubil*, în *vârstă* de a se *căsător*i (însură sau *mărită*)

NUBILITÉ *f* *nubilitate*, *vârsta* de a se *însură* sau *mărită*

NUCELLE [1] *f* *sâmburile* *ovulului* *unei* *plante* *fanerogame*

NUCLÉAL, E sau **NUCLÉAIRE** *a* ce *ține* de *sâmburile* *celulei*

NUCLÉE, E *a* cu *sâmburi*

NUCLÉOLE *m* *organul* de *fructificare* la *alge*

NUCLÉUS (*uss*) [1] *m* *nucleus*, *sâmburele* (unei *celule* *viu*)

NUDITÉ [1 *nuditas*] *f* *nuditate* *a* *goliciune*, *b* *figuri* *goale*

NUE [1 *nubes*] *f* *nor*, *tomber des nues*, a *cădea* din *nor* *a* a se *ivi* pe *neasteptate*, *b* a *incremeni*, *porter aux nues, élever jusqu'aux nues*, a *ridica* *pană* în *slăvile* *cerului*, *aller aux nues*, a *avea* un *suces* *enorm*

NUFE [*nue*] *f* 1 *nor* *gros*, 2 *fig* *mulțime* *mare* (= *roiu*, *cârd*, *stol*, etc)

NUEMENT *adv* *V nument*

NUER [*nue*] *v* (†) a *nuanța*, a *potriv*i *fețele*, *colorile* (la *lucrături* în *lână*, etc)

NUIRE [1 *nocere*] *v* a *vătăma*, a *face* *rău*, a *strică* (*cuiva*), *ne pas nuire*, a *fi* de *folos*, a *nu* *strică* || *Se nuire*, a-și *face* *singur* *rău*, *prov. abondance de biens ne nuit pas*, *când* *ai* *mai* *mult* *nu* *strică* [Vezi *Tabloul* *verbelor* *nereg*]

NUISANCE *f* (†) *însușirea* de a *vătăma*

NUISIBILITÉ *f* *vătămatură*, *putința* de a *vătăma*

NUISIBLE *a* *vătămător*

NUIT (*nu-i*) [1 *noix*] *f* 1 *noapte* *nuit blanche*, *noapte* *nedormită*, *bonne nuit*, *noapte bună* || *passer la nuit* *a* a *înnoptă*, a *rămâne* *peste* *noapte*, *b* a *petrece* *noaptea*, *nuit et jour*, *ziua* și *noaptea*, *intr'una*, 2 *fig* *intuneric* *il fait nuit*, e *intuneric*, 3 *la nuit des temps*, *timpurile* *cele* *mai* *depărtate*, *la nuit du tombeau, l'éternelle nuit*, *moartea*, *vecinicia*, *le flambeau de la nuit*, *luna*, *les feux de la nuit*, *stelele*, 3 *loc* *adv* *la nuit*, *noaptea*, în *timpul* *noptii*, *peste* *noapte*, *de nuit*, *peste* *noapte*, în *timpul* *noptii*, *à la nuit tombante*, *à l'entrée de la nuit*, pe *înnoptate*, *prov* *la nuit porte conseil*, *mică* *răsgândire* *nu* *strică* [Vezi și *cuvintele* în *legătură* cu *nuit*]

NUITAMENT (*man*) *adv* *peste* *noapte*.

NUITÉE *f* (†) 1 *lucru* de *noapte*, 2 o *noapte*, 3 *plata* *unei* *noptii* *dormite* (la *han*)

NUL, NULLE [1 *nullus*] *a* 1 (în *urma* *subst*) *nul* *a* de *nimic* *un homme nul*, un *om* de *nimic*; *b* *neînsemnat*, *fără* *valoare*, *c* *zadarnic*.

effet nul, efect zadarnic, 2 (înaintea subst)
a) niciun, nicio *nul homme, nulle femme*, nici un om, nici o femeie, b) *nulle part*, năciieri || *pron* nimeni || *f* nulă, literă fără valoare (în depeșile cifrate)

NULLEMENT *adv* nicidecum

NULLIFICATION *f* nulificare, anulare

NULLIFIER *v* a nulifica, a anula

NULLITÉ *f* nulitate a) nevaloare, cusur de anulare, b) nedestoinicie, mărginire, *être d'une nullité complete*, a fi cu totul mărginit, c) om de nimic

NUMANTIN, E *a* din Numantia

NUMENT *adv* 1 (rar) în toată golciunea, 2 *jug* pe față, verde, 3 numai

NUMÉRAIRE [l numerarius] *a* numerar cu cursul legal || *m* numerar a) bani peșin, b) banii din circulație

NUMÉRAL, E [l] *a* numeral, care arată numărul *lettres numériques*, cifre în litere romane

NUMÉRATEUR [l] *m* Arit numărător

NUMÉRATIF, IVE *a* de numărare

NUMÉRATION [l] *f* 1 numărare, 2 nu mărătoare

NUMÉRIQUE *a* numeric a) de număr, b) în număr

NUMÉRIQUEMENT *adv* 1 în număr exact, 2 în privința numărului, ca număr

NUMÉRO [it] *m* număr, fig *connaître le numéro de quelqu'un*, a ști cât plătește pielea curva, *d'un bon numero*, de calitate bună, *pop* *numéro un*! tot ce e mai bun, *premier numéro*, cel mai înalt grad, *un bon numero* a) un număr bun la loterie, b) scutire de serviciul militar

NUMÉROTAGE *m* numerotare

NUMÉROTÉ [numero] *v* a numerotă, a însemna cu un număr

NUMÉROTEUR *m* instrument de imprimat cu mâna numere succesive

NUMIDE *a* numid, din Numidia

NUMISMATE [l-gr] *m* numismat, cunosător al monedelor vechi, etc

NUMISMATIQUE *a* numismatic || *f* numismatica, știința monedelor și medalilor vechi

NUMISMATOGRAPHIE *m* cel ce scrie asupra medalilor

NUMISMATOGRAPHIE [l-gr] *f* 1 descrierea medalilor, 2 studiul medalilor

NUMMULAIRE [l nummularia] *f* 1 buruiană cu frunzele rotunde, 2 scoică fosilă impletită

NUMMULITE, NUMMULINE *f* numulit (fossil din jurasic)

NUMMULTIQUE *a* numulitic, ce conține numulți

NUNCUPATIF (*non*) [l nuncupare] *a* făcut prin simplă declarație înaintea unor martori

NUNCUPATION (*non*) [l] *f* Jur declarație solemnă în fața martorilor (un dreptul roman)

NUNDINAL, E (*non*) [l] *a* (la Romani) primele opt litere ale alfabetului cari indicau zilele de targ

NUNNATION (*nun-na-si-on*) *f* (pronunțarea unui) sunet nazal

NUPTIAL, E (*si*) [l] *a* nupțial, de cununie

NUPTIALITÉ (*si*) *f* statistica căsătorilor.

NUQUE (*nuk'*) *f* ceață, grumaz

NUTATION [l] *f* 1 (ușoară) balanțare a axei unei astru în jurul centrului său, 2 legănare continuă a capului

NUTRICIER, ÈRE *a* hrănitor

NUTRIMENT *m* substanță alimentară ce se asimilează direct

NUTRITIF, IVE *a* nutritiv a) hrănitor, b) de hrănire

NUTRITION [l] *f* nutrițiune, hrănire

NYCTAGE *m* Bot noptiță

NYCTAGINÉES *f* pl familie de dicotiledoane apetale cu noptița ca tip

NYCTALOPE [l-gr] *s* om care vede slab la lumină și mai bine la întuneric

NYCTALOPIE [l-gr] *f* vedere slabă la lumină și mai bună la întuneric

NYMPHE (*nen'*) [l-gr] *f* nimfă a) (zeitate mitologică), b) *fig* zână, fată frumoasă, c) insect ce iese din starea de larvă

NYMPHÉA (*nen*) *m* Bot nufăr alb

NYMPHÉACÉES (*nen*) *f* pl familie de plante cu nufărul alb ca tip

NYMPHÉE (*nen-fe*) [gr] *f* nimfee, fântână ornată cu statui, vase, etc

NYSTAGMUS (*muss*) *m* mișcări oscilatorii scurte și sacadate din ochi

O

O *m* (litera) o

O *int* oh! o!

OASIEN, ENNE (*zi*) *a* din oazele (Saharei)

OASIS (*ziss*) [l-gr] *f* 1 oază, insulă din verdeață în mijlocul pustiului, 2 *fig* lucru foarte plăcut într-un loc neplăcut

OBÉDIENCE [l obediencia] *f* 1 (†) ascultare, 2 învoire de concediu sau de permutare (dată unui călugăr), *lettre d'obédience*, diplomă de profesor (eliberată unui călugăr de către un șef al său)

OBÉDIENCIER *m* călugăr sluitor la ordinelul unui superior al său

OBÉDIENTIEL, ELLE *a* de supunere || *m* călugăr distribuitor

OBÉIR [l obedire] *v* 1 a ascultă (de, a da ascultare, 2 a se supune *obéir a la force*, a se supune forței, *je veux être obéir*, vreau ca toți să mi se supună, 3 a se îndoi *l'osier obéit*, răchita se îndoaie

OBÉISSANCE *f* 1 ascultare, supunere, 2 autoritate, putere *avoir sous l'obéissance d'un prince*, a trăi sub ocărmuirea unui prinț

OBEISSANT, E *a* ascultător, supus

OBELISQUE [l-gr] *m* obelisc, monument egiptean în formă de piramidă patrunghiulară (cu inscripții pe ea)

OBERER [l oberare] *o* a îngloba în datorii || *S'oberer*, a se îngloba în datorii [Se conjugă ca *accélérer*]

OBESE (o-bez') [l] *a* și *s* (om) prea gras

OBEȘITÉ (-i) [l obesitas] *f* obezitate, îngrășare, grăsimie prea mare

OBIER *m* Bot călin

OBIT (but) [ml obitus] *m* parastas de un an

OBITUAIRE *m* pomelnic, registrul morților (cu dreptul de a fi pomeniti)

OBJECTER [l objectare] *o* a obiecta *a)* a găsi pricină, *b)* a spune (împotriva), a reproșa, a da pretext

OBJECTIF, IVE (uf-iv') *a* obiectiv, care ține de obiect, al obiectului, care e în obiect || *m* obiectiv *a)* lentila unei lunete îndreptată asupra obiectului de văzut, *b)* punct de țință, scopul de atins

OBJECTION (si) [l] *f* obiecțiune, împotrivire (la o propunere, etc), *faire des objections*, a se împotrivi

OBJECTIVATION (u-va-si) *f* obiectivare

OBJECTIVEMENT *adv* în mod obiectiv

OBJECTIVER *o* 1 *Fil a)* a considera ca obiectiv, *b)* a face obiectiv, 2 a realiza o idee

OBJECTIVITÉ *f* obiectivitate, însușirea a ceea ce este obiectiv

OBJET (é) [ml objectum] *m* obiect *a)* lucru *objet agréable*, lucru plăcut, *objet (aimé)*, iubită, femeia iubită, *b)* scop, țință *avoir pour objet*, a avea drept scop, *c)* pricină, *objet de réflexion*, pricină de răs gândire, *d)* Gram *V complément*

OBJURGATEUR, TRICE *a* aspru muștrător

OBJURGATION [l] *f* mustrare violentă

OBLAT (bla) [ml oblatu] *a* 1 copil sorocit din naștere la călugărie, 2 cel ce dă averea sa unei mănăstiri, 3 soldat invalid întreținut într-o mănăstire

OBLATION (si) [l] *f* 1 jertfire, 2 jertfă

OBLIGATAIRE *m* posesor de obligații (de drum de fier, etc)

OBLIGATION (si) [l] *f* obligațiune *a)* îndatorire, *b)* datorie *faire honneur à ses obligations*, a-și plăti datorniile, a se ține de cuvânt, *c)* motiv de recunoștință *avoir de grandes obligations à*, a fi foarte recunoscător (cuiva), *je lui en ai l'obligation*, îi datorez aceasta, *d)* titlu de rentă emisă de o societate comercială

OBLIGATOIRE [l] *a* obligator *a)* îndatoritor, *b)* impus, la care trebuie să se supună (toți)

OBLIGÉ, E *a* obligat *a)* îndatorat *bien obligé*, foarte îndatorat, *b)* impus *conséquence obligée*, consecință impusă, *c)* silit, constrâns *obligé de partir*, constrâns de a pleca || *m* datornic, îndatorat *je suis votre obligé*, vă rămân îndatorat

OBLIGEAMMENT [a-man] *adv* cu îndatorire, cu bună voință

OBLIGANCE (jans') *f* îndatorire, bunăvoință,

OBLIGEANT, E *a* îndatoritor, binevoitor

OBLIGER (é) [l obligare] *o* 1 a sili, a constrânge, prov *noblesse oblige*, cum ți e portul să-ți fie și fapta, *b)* a îndatoră *obliger ses amis*, a-și îndatoră prietenii, *c)* *obliger de*, a face plăcerea de a || *S'obliger*, 1 a se îndatoră, 2 *s'obliger pour quelqu'un*, a chezași pentru cineva, 3 a se legă (să faci), a făgădui [Se conjugă ca *arranger*]

OBLIQUE (o-blik) [l] *a* oblic *a)* pieziș, aplecat, *b)* *fig* prefăcut, nesincer *conduite oblique*, *c)* Gram indirect *cas oblique*, *louange oblique*, caz indirect, laudă indirectă, *d)* Milit *oblique a droite* jumătate la dreapta! || *f* linie oblică || *m* Anat mușchiul le grand oblique de l'œil, mușchiul cel mare al ochiului (care scoboară privirea)

OBLIQUEMENT (o-blik' man) *adv* 1 oblic, pieziș, 2 *fig* nesincer *agir obliquement*, a se purta nesincer, 3 indirect *louer obliquement*, a lăuda indirect

OBLIQUER *o* Milit a lua o direcție oblică, a o lua la dreapta sau la stânga

OBLIQUITÉ (kui-) [l obliquitas] *f* oblicitate, *a)* înclinarea unei linii, unei suprafețe pe altă, *b)* *fig* nesinceritate, prefăcătorie.

OBLITÉRATEUR *a* care șterge.

OBLITÉRATION [l] *f* 1 ștergere *oblitération des manuscrits*, ștergerea manuscriselor; 2 Med astuparea (unui vas)

OBLITÉRER [l obliteration] *o* a obliterate, *a)* a șterge cu încetul, *b)* Med a astupa (un vas); *c)* a anula (un timbru), *d)* *fig* a întuneca, a distruge *l'ambition lui a oblitéré le sens moral*, ambiția i-a întunecat bunul simț

OBLONG, LONGUE [l] *a* lungăreț

OBNUBULATION [l] *f* întunecare bolnavicioasă a vederii

OBOLE [l gr] *f* obol *a)* monedă greacă veche (= 16 cent), *b)* *fig* sumă foarte mică, ban, *fig* cela ne vaut pas une obole, asta nu face o pară

OBOMBREER (bon) [l obumbare] *o* a adumbri, a adăposti

OBREPTICE [l] *a* căpătat prin surprindere

OBREPTION [l] *f* surprindere.

OBSCÈNE (ob-sé) [l] *a* obscen, necuvincios, murdar

OBSCENITÉ [l obscenitas] *f* obscenitate, necuvință, murdărie

OBSCUR, E [l] *a* obscur *a)* întunecos, *b)* *fig* greu de înțeles *style obscur*, *c)* puțin cunoscut, de rând *homme obscur*, *d)* retras, neștiut de nimeni *vue obscure*, *e)* spălăcit, fără lustru *couleur obscure* || *adv* *il fait obscur*, e întuneric

OBSCURANTISME *m* obscurantism, tendința de a ține în ignoranță poporul

OBSCURANTISTE *s* și *a* partizan al obscurantismului.

OBSCURATION *f* întunecime de eclipsă

OBSCURCIR [obscur] *o* a întuneca, || *S'obscure*, a se întuneca

OBSCURCISSEMENT *m* întunecare,

OBSCUREMENT *adv* 1 în mod obscur, neștiut de nimeni *finir obscurément sa vie*, a-și sfârși viața neștiut de nimeni, 2 nelămurit, nedeslușit, fără înțeles

OBSCURITÉ [l obscuritas] *f* obscuritate
a) întuneric, întunecime, b) *fig* zăpăceală *être dans l'obscurité*, a nu înțelege, c) nelimpzime (ex a stilului), d) stare necunoscută *vivre dans l'obscurité*, a trăi neștiut de nimeni, e) puținele cunoștințe ce avem despre, necunoștința *l'obscurité du passé, de l'avenir*, necunoștința trecutului, a viitorului

OBSCÉRATION [l] *f* 1 obsecrațiune, chemarea în ajutor a zeilor, a oamenilor (de către un orator), 2 *pl* rugăcuni publice (la Romani) când patria era în primejdie

OBSEDANT, *E a* plictisitor

OBSEDER [l obsider] *v* a obseda a) a nu slăbi deloc pe cineva (cu stăruințele), b) *fig* a plictisi, c) a chinui, a frământa (vorbind de idei), d) *le diable l'obsède*, e stăpânit de draci [Se conjugă ca *accélérer*]

OBSEQUES (sek') [l obsequæ] *f pl* înmormântare (cu pompă)

OBSEQUIEUSEMENT (ku-i) *adv* slugarnic

OBSEQUIEUX, **EUSE** (ku-i) [l obsequios] *a* slugarnic, smerit, prea plecat

OBSEQUIOSITÉ (ku-i) *f* slugarnicie

OBSERVABLE *a* de observat

OBSERVANCE [l observantia] *f* 1 păzirea, ținerea regulilor religioase, 2 tagma religioasă care păzește strict datorile religioase

OBSERVATEUR, **TRICE** [l] *s* observator
a) păzitor (al datorilor religioase), b) cercetător (al evenimentelor, fenomenelor), c) *privitor assister en simple observateur*, a fi de față ca simplu privitor || *a* observator, băgător de seamă

OBSERVANTIN *m* călugăr din tagma franciscanilor

OBSERVATION [l] 1 observațiune a) păzire *observation de la loi, des bienséances*, păzirea legii, a bunelor cuvințe, b) cercetare, pătrundere, băgare de seamă, c) *dojană faire une observation*, a dojeni, d) observare, critică, e) *pază être en observation*, a sta de pândă, *corps d'observation*, corp de armată care supraveghează mișcările inamicului

OBSERVATOIRE *m* observatoriu, foisor pentru observarea stelelor

OBSERVER [l observare] *v* a observa a) a păzi, b) a cerceta cu deamănuntul, c) a băga de seamă *observez que*, a băgați de seamă că, d) *faire observer*, a atrage atenția, a pune în vedere, e) a ține seama de, f) a spiona, a pândi *on nous observe*, suntem spionați || *S'observer*, a se observa a) a se păzi, a fi cu băgare de seamă, b) *fig* a se spiona reciproc

OBSESSION [l] *f* obsesivne a) chinuire, plictisire b) chin, tortură, plictiseală

OBSDIANE, **OBSDIENNE** [l] *f* sticlă vulcanică (feldspat)

OBSIDIONAL, *E* [l] *a* de asediu *couronne, monnaie obsidionale*, coroană de ierburii sau monedă oferită unui învingător (la Romani)

OBSELETE [gr] *a* învechit, ieșit din uz, *terme obsolète*

OBSTACLE [l obstaculum] *m* 1 obstacol, piedică, 2 împotrivire

OBSTÉTRICAL, *E a* obstetrical

OBSTÉTRIQUE [l obstetrix] *f* obstetrică, arta moștului

OBSTINATION [l] *f* obstinațiune, încăpățănare, îndărătnicie

OBSTINÉ, *E a și s* 1 încăpățânat, îndărătnic, 2 *fig* învinsurat *travail obstiné*, 3 de neînvins, afurisit (ex guturari)

OBSTINÉMENT *adv* cu îndărătnicie, cu încăpățănare

OBSTINER [l obstinare] *v* a îndăra || *S'obstiner*, 1 a se încăpățâna, 2 a nu voi să treacă *ce rhume s'obstine*, guturaiul nu vrea să treacă

OBSTRUCTION, **IVE a** *Med* astupător

OBSTRUCTION [l] *f* obstrucțiune a) *Med* astupare, b) *fig* piedică, împiedicare

OBSTRUCTIONNISME *m* obstrucționism, împiedecare de a se vota vreo lege

OBSTRUCTIONNISTE *a* de împiedecare || *m* obstrucționist, împiedecător

OBSTRUER [l obstruere] *v* *Med* a astupa

OBTÈMPÈRE (tan) [l obtemperare] *v* a se supune, a asculta de

OBTENIR [l obtenir] *v* a obține, a dobândi, a căpăta [Se conjugă ca *tenir*]

OBTENTION *f* obținere, căpătare, dobândire, **OBTURANT**, *E a* astupător

OBTURATEUR, **TRICE** *a* care astupa || *m* astupătoare, astupuș

OBTURATION [l] *f* *Chim* astupare

OBTURER [obturare] *v* a astupa (o gaură)

OBTUS, *E* (tu, tuz') [l] *a* obtus a) *Geom* mai mare de 90, b) tocit *pointe obtuse*, vârf tocit, c) *fig* îngust, tâmpit *esprit obtus*, minte mărginită

OBTUSANGLE (zangl') *a* cu un unghi obtus

OBUS (bu) *m* obuz

OBUSIER (zu-é) [obus] *m* obuzier, tun ee aruncă obuze

OBVENIR [l] *v* *Jur* a se cuveni, a reveni prin (ceva) [Se conjugă ca *venir*]

OBVERS [l obversus] *m* fața unei monede

OBVIER [l obviare] *v* a preîntâmpina, a lua măsuri pentru a înlătura (ex un scandal)

OC [l hoc] *m* *langue d'oc*, limba din sudul Franței (în evul mediu)

OCARINA *m* Muz instrument ovoid cu cloc și găuri

OCCASE *a* *Astr* *amplitude occase*, arcul de orizont cuprins între punctul unde apune un astru și apusul adevărat [V Suplimentu]

OCCASION [l] *f* ocaziune a) împrejurare (favorabilă), prilej, *prendre l'occasion aux cheveux*, a ști să te folosești de un prilej, b) *pricină occasion de proces*, pricină de proces, c) întâmplare *l'occasion fait le larron*, întâmplarea te face să cazi || *loc adv d'occasion*, de ocazie a) iestiv, vechiu *livres d'occasion*, cărți ieftine, b) de puțin merit *héros d'occasion*, viteaz caraghios, a *l'occasion*, la ocazie, în caz

prielnic, *par occasion*, din întâmplare, *en toute occasion*, în orice împrejurare || loc prep *à l'occasion de*, cu prilejul, cu ocazia

OCCASIONNEL, ELLE *a* ocazional *a*) pricinuitor, *b*) întâmplător

OCCASIONNELLEMENT *adv* ocazional, întâmplător

OCCASIONNER [ocasion] *v* *a* ocaziona *a*) *a* pricinui, *a* cășuna, *b*) *a* da prilej la

OCCIDENT (ok-si) [i] *m* occident, apus

OCCIDENTAL, E (ok-si) *a* occidental, apusean || *m* *pl* popoarele din Apus

OCCIPITAL, E [mi] *a* occipital, dela occiput || *m* os dinădărătul capului

OCCIPUT (ok-si-pu) [i] *m* occiput, partea inferioară de dinapoia capului

OCCIRE (ok-sir) [i] occidere *v* (t) *a* ucide [Vezi Tabloul verbelor nereg]

OCCISEUR (ok-si-zeur) *m* (t) ucigaș

OCCURE (o-klur) [i] occludere *v* *Chir* *a* astupă (cu un plastor, etc)

OCCUSIF, IVE *a* de astupare

OCCUSION [i] *f* 1 astupare, astupătură (a unui canal, *a* pleoapelor), 2 *Chim* proprietatea metalelor de *a* absorbi și condensa la diferite grade gazele și *a* le reține chiar în vid

OCCULTATION [i] *f* *Astr* întunecare, dispariție trecătoare (a unei stele)

OCCULTE [i] *a* ocult *a*) ascuns, *b*) tainic *sciences occultes*

OCCULTISME *m* ocultism, știința lucrurilor tainice

OCCUPANT, E *a* ocupător, stăpânitor

OCCUPATION [i] *f* 1 ocupațiune *a*) treabă, lucru, îndeletnicire *donner de l'occupation*, *a* da de lucru, *sans occupation*, fără de lucru, *b*) grijă (de ceva), 2 ocupare *a*) luare în stăpânire *occupation d'une ville*, luarea în stăpânire a unui oraș, *b*) stabilire, așezare, mutare (undeve) *occupation d'un logement*, mutare într-o locuință

OCCUPÉ, E *a* ocupat

OCCUPER [i] ocupațiune *v* *a* ocupa *a*) *a* lua, *a* umplea *le lit occupe toute la place*, patul ia tot locul, *la discussion a occupé toute la séance*, discuția *a* luat toată ședința, *b*) *a* locui, *a* ține *occuper une maison entière*, *a* ședeă în toată casa, *c*) *a* lua în stăpânire, *a* cuprinde (cu armele), *d*) *a* da de lucru *cette usine occupe cent ouvriers*, această uzină dă de lucru la o sută de lucrători, *e*) *a* îndeletnici, *f*) *a* avea *occuper une fonction*, *a* avea o slujbă, *g*) *a* întrebunța *occupe ses loisirs*, *a* întrebunța momentele libere în, *h*) *Jur* *a* reprezentă la judecată (pe cineva), *occuper pour le demandeur*, *a* reprezentă la judecată pe pârș, *i*) *a* preocupă || *S'occuper de*, 1 *a* se ocupa cu, *a* lucră (ceva), *a*-și da osteneala să, 2 *s'occuper de* *a*) *a* se îndeletnici cu ceva, *a* îngriji de ceva, *b*) *a* se gândi la cineva, *a* avea grije de cineva

OCCURRENCE *f* împrejurare, întâmplare, *en cette occurrence*, în acest caz, *dans l'occurrence*, întâmplându-se cazul

OCCURRENT, E [i] *a* 1 întâmplător, 2. *fișes pœcurrentes*, sărbători cari cad în aceeași zi.

OCEAN [i] *m* 1 ocean, 2 *fig* *a*) mare *ocean de verdure*, mare de verdeată, *b*) vâltoare *l'ocean des passions*, vâltoarea patimilor, *l'ocean des nges*, vâltoarea timpurilor

OCEANE *a* (r) *mer océane*, oceanul

OCEANIDE *f* *Mit* nimfă *a* mării

OCEANIE *f* meduză hidroidă

OCEANIE, ENNE *a* din Oceania

OCEANIQUE *a* al Oceanului

OCEANOGRAPHIE *f* studiul mării

OCEANOGRAPHIQUE *a* privitor la studiul mării

OCELLATION [ocelle] *f* pată în formă de ochiu pe aripile păunului, etc

OCELLE [i] ocellus] *m* 1 ochiu simplu al insectelor, 2 pată rotundă (pe aripă)

OCELLÉ, E *a* 1 în formă de ochi, 2 ce se aseamănă cu lumina ochiului, 3 cu pete rotunde ca lumina ochiului

OCELOT *m* pisică-tigru (din Mexic cu blana împetrită)

OCHOCRATIE (klo) [gr] *f* oclorație, stat unde mulțimea domnește

OCHOCRATIQUE (klo) *a* ocloratic, unde domnește mulțimea

OCRE [i-gr] *f* ocră (humă icoșie, galbenă sau negricioasă), brocu

OCREUX, EUSE *a* ca ocrul

OCTACORDE [i-gr] *a* cu opt coarde

OCTAÈDRE [gr] *m* octaedru, corp solid cu opt fețe

OCTAÉDRIQUE *a* octaedric, cu opt fețe **OCTAÉTÉRIDE, OCTAÉTÉRIS** (riss) [gr] *f* perioadă de opt ani

OCTANDRE [gr] *a* cu opt stamine

OCTANDRIE *f* clasă de plante cu opt stamine (după Linné)

OCTANT [i] *m* *Astr* instrument de 45° de măsurat înălțimile și distanțele

OCTANTE [i] octaginta] *f* (t) optzeci

OCTATEQUE [gr] *m* primele opt cărți ale vechului Testament

OCTAUAIRE [octave] *m* ceaslov cu rugăciunile celor opt zile consacrate prăznuirii sârbă torilor de peste an

OCTAVE [i] *f* 1 octavă *a*) opt zile consacrate a prăznuirii sărbătorilor de peste an, *b*) *a* opta zi (din aceste opt zile), 2 octavă *a*) stanță de opt versuri, *b*) *Mus* interval de opt grade, cele opt grade luate împreună, *c*) (scrimă) *a* opta ferre

OCTAVIER [octave] *v* *a* cântă un ton cu o octavă mai sus.

OCTAVIN *m* flaut mic care este la octava superioară a flautului mare

OCTAVO [i] *adv* al optulea

OCTAVON, ONNE *s* cel născut dintr'un pârinte corcit și o albă sau viceversa.

OCTIDI [i octo dies] *m* octidi, *a* opta zi a decadei republicane (1793)

OCTOBRE [i october] *m* octomvrie, brumărul (pop)

OCTOGÉNAIRE [i octogenarius] *s* și *a* octogenar, om de optzeci de ani

OCTOGONAL, E *a* octogonal.

OCTOGONE [gr] *m* octogon, poligon cu opt laturi || *a* cu opt fețe

OCTOGYNE [gr] *a* Bot cu opt pistiluri

OCTOSTYLE *a* cu opt coloane

OCTOSYLLABE [l-gr] *a* cu opt silabe

OCTROI *m* 1 îngăduire, acordare, 2 acsuz
Troctor de Paris

OCTROYER *o* a îngădui, a acorda [Se conjugă ca *employer*]

OCTUPLE [l] *a* (rar) de opt ori

OCTUPLER *o* (rar) a măli de opt ori

OCULAIRE [l] *ocularius* *a* ocular *a*) al ochiului, *b*) *témoin oculaire*, martor care a fost de față || *m* ocular, sticla unei lunete pe care se aplică ochiul

OCULAIREMENT *adv* chiar cu ochii săi

OCULI *m* a treia duminică a păresimilor

OCULISTE [l] *oculus* *m* oculist, doctor de ochi

OCULISTIQUE *f* oculistică, știința vindecării ochilor

ODALISQUE [turc] *f* odalișcă, femeie sclavă în serviciul femeilor Sultanului

ODE [l-gr] *f* odă

ODELETTE *f* odă mică

ODÉON [gr] *m* odeon *a*) loc unde se produceau poezii și muzicanții la Atena, *b*) numele celui de al doilea teatru național dramatic la Paris

ODEUR [l] *odor* *f* odoare, miros, *mauvaise odeur*, putoare, *fig être en odeur de sainteté*, a fi văzut cu ochi buni (undeva), *être en bonne, en mauvaise odeur*, a se bucura de un nume bun, prost

ODIEUSEMENT *adv* 1 în chip odios, mișelește, 2 peste măsură de

ODIEUX, EUSE [l] *odiosus* *a* odios *a*) urăcios, mârșav, *b*) *fig* scârbos || *m* mârșăvie

ODOMÈTRE [gr] *m* odometru, instrument de măsurat distanța parcursă

ODOMÉTRIE *f* odometrie, măsurarea distanțelor parcurse pe jos

ODONTALGIE [gr] *f* durere de dinți

ODONTALGIQUE *a* 1 ce ține de durerea de dinți, 2 împotriva durerii de dinți

ODONTOÏDE [gr] *a* în formă de dinte

ODONTOLOGIE [gr] *f* odontologie, studiul dinților

ODORANT, E *a* frumos, mirositor

ODORAT [l] *m*. odorat, miros

ODORER [l] *odorare* *o* 1 (t) a mirosi, 2 a răspândi miros, 3 a avea simțul mirosului

ODORIFÉRANT, E *a* care răspândește miros frumos

ODYSÉE [gr] *f* *fig* odisee *a*) povestire plină de aventuri; *b*) țesături de întâmplări ciudate și felurite

ŒCUMÉNICITÉ [l] *f* sobornicie

ŒCUMÉNIQUE [l-gr] *a* ecumenic, sobornicesc *concile œcuménique*, sobor

ŒCUMÉNIQUEMENT *adv* sobornicește

ŒDÉMATEUX, EUSE *a* 1 cu umflătură, 2 *a* umflătură.

ŒDÈME [gr] *m* umflătură moale a pielei (prin îngrămădure de serozitate)

ŒDICNÈME *m* gen de păsări alergătoare înrudite cu flueraul

ŒDIPE [l-gr] *m* *fig* edip, ghicitor.

ŒIL (*œil*) [l] *oculus* *m* (pl *yeux*) 1 ochiul, *coup d'œil* *a*) aruncătură de ochiul, privire, *b*) privește, *mauvais œil*, deochiul *jeter un mauvais œil*, a deochia, *clin d'œil*, clipă, 2 loc *avoir l'œil à tout*, a fi cu băgare de seamă în toate părțile, a avea grijă de toate, *s'en battre l'œil*, a nu-i păsa, *voir d'un bon œil*, a vedea cu ochi buni, *avoir bon pied, bon œil*, a fi sprinten și băgător de seamă, *donner dans l'œil*, a amăgi, *cela coûte les yeux de la tête*, asta costă prea scump, *faire les gros yeux à quelqu'un*, a dojeni pe cineva, *regarder entre les yeux*, a privi fix, bine în față (pe cineva), *faire l'œil à, a privi galeș la cineva, faire des yeux à quelqu'un*, a face semne din ochi cuiva, *pour les beaux yeux de*, de dragul cuiva, *être tout yeux*, a privi cu mare atenție, *ouvrir l'œil*, a deschide ochii, a fi cu băgare de seamă, *ouvrir les yeux*, a vedea ceea ce nu văzuse până atunci, *fermer les yeux* *a*) a se face că nu vede, *b*) a adormi, *c*) a fi de față la ultimelile momente ale cuiva, *cela saute aux yeux*, *cela crece les yeux*, asta sare în ochi, *n'avoir des yeux que pour*, a nu trăi derăt pentru, *n'avoir pas froid aux yeux*, a fi îndrăzneț, curajos, *n'avoir pas les yeux dans sa poche*, a vedea împede, *voir avec les yeux de la foi*, a crede orbește, *avoir mal aux yeux*, a-l durea ochii, *prov avoir un œil à Paris et l'autre à Pontoise*, a se uita cu un ochi la fănuș și cu altul la slănină, *loin des yeux loin du cœur*, ochii ce nu se văd se uită, 2 loc *adv à l'œil* *a*) după ochiul, *b*) gratis, *c*) pe datorie, *à l'œil nu*, cu ochiul liber, *à vue d'œil* *a*) cât vezi cu ochii, *b*) în mod vădit, *de l'œil*, cu ochiul, *à mes yeux*, în ochii mei, după mine, *aux yeux de*, de față cu, *par-dessus les yeux*, peste măsură de mult, peste cap, 3 *pl* ochiuri, găurele (în pâine, branză), rotocoale de grăsimi (în supă), 4 ochiul, mugure, 5 strălucire (a unor pietre prețioase) *cette perle à un bel œil*, perla aceasta are un lucru frumos, 6 lustru (la stofe), 7 relief de litere *cicéro gros œil*, cicero gros, 8 gaură rotundă (la unele instrumente) *l'œil d'une aiguille, d'un marteau*, gaura unui ac, unui ciocan [Vezi cuvintele în legătură cu *œil* și *yeux* și Suplimentul]

ŒIL-DE-BŒUF *m* 1 ferăstrue rotundă, 2 ceasornic rotund de perete, 3 (t) anticamera apartamentului regal dela Versailles
Pl des œils-de-bœuf

ŒIL-DE-BOUC *m* (un fel de) scorcă Pl *des œils-de-bouc*

ŒIL-DE-CHAT *m* quarț sculptor Pl *des œils-de chat*.

ŒIL-DE-CHÈVRE *m* Bot bănușei Pl *des œils-de-chèvre*

ŒIL-DE-PERDRIX *m* ochiul de găină, bățătură între degete Pl *des œils-de perdrix*

ŒILLADE (*yad*) [*œil*] *f* ochiadă, utătură

ŒILLARD (*yar*) *m* gărlicu, gaură pătrată

în centrul pietrei de moară

ŒILLÈRE (*yér*) *f* 1. obrază (la cai), țam.

avoir des œillères, a nu vedea din cauza pre-judecăților, 2 borcănel pentru spălatul ochilor, 3 dinte canin din falca de sus

CEILLET (*ye*) *m* 1 ochuleț, găurică, 2 *Bot* garoafă, *œillet d'Inde*, crăiță vâsdoage

CEILLETON (*y'*) *m* 1 visător, 2 ochrulețul (lunetei)

CEILLETONNAGE (*y'*) *m* tăierea vlăstarilor (unei plante)

CEILLETONNER (*œ-y'*) [*œilleton*] *v* a tăia vlăstarul plantei

CEILLETTE (*y'et*) *f* 1 mac de grădină, 2 uleiul scos din acest mac

CENANTHE [*l-gr*] *m* *Bot* joian

CENANTHIQUE *a* al vinului

CENOLINE *f* materii colorante găsite în vinul roșu

CENOLIQUE *a* cu vinu ca bază, *acide cenolique*, *V* *cenoline*

CENOLOGIE [*gr*] *f* știința care tratează despre vin

CENOMANCIE [*gr*] *f* ghicire prin vinul destinat sacrificiilor

CENOMÈTRE [*gr*] *m* unealtă de măsurat gradul alcoolic din vin

CENOMÉTRIE *f* determinarea gradului alcoolic din vin

CENOMÉTRIQUE *a* ce determină gradul alcoolului din vin

CENOPHILE [*gr*] *s* iubitor de vin

CENOPHORE [*gr*] *m* 1 urciur cu vin, 2 îngripitorul vinului

CENOTHÉRAIÉES *f pl* familie de plante cu luminița ca tip

CENOTHÈRE *m* *Bot* luminița

CESOPHAGE (*zo*) [*gr*] *m* esofag, canal care duce hrana în stomac

CESOPHAGIEN, ENNE *a* al esofagului

CESOPHAGITE (*zo*) *f* esofagită, inflamația esofagului

CESTRE [*gr*] *m* strechie

CESTRIDÉS *m pl* familie de insecte cu strechia ca tip

CEUF (*œuf* la sing, *œu* la pl) [*l*] ovum

m 1 ou, *œufs sur le plat*, ochiur, *œufs brouillés*, ochuri la capac, loc *marcher sur des œufs*, a călca în străchini, a umbla cu mare băgare de seamă, *tondre sur un œuf*, a) a fi tare sgârbit, b) a găsi pete în soare, *plein comme un œuf*, plin dolidora, 2 *œufs de poissons*, icre [*V* cuvintele în legătură cu *œuf* și Supl.]

CEUFRIER *m* 1 capac pentru fiertul ouălor, 2 borcănel pentru ou

CEUVÉ, E [*œuf*] *a* cu icre (pește)

CEUVRE [*l*] operă *f* 1 operă a) muncă, rezultatul muncii, b) lucru *se mettre à l'œuvre*, a se pune pe lucru, *mettre en œuvre*, a pune în lucru, a întrebuiți (la ceva), *voilà de vos œuvres*, vezi acum ce ai făcut! *à l'œuvre on connaît l'ouvrier*, pe meșter după lucru să-l judeci, *la fin couronne l'œuvre*, când începi un lucru, trebuie să-l și isprăvești, c) lucrare, carte, d) faptă *les bonnes œuvres*, faptele bune, e) loc *faire œuvre de*, a da dovadă de, a se arăta, *être en œuvre des œuvres de qq.*, a rămâneă înșăr-

cănată dela cineva, *il ne fait œuvre de ses dix doigts*, nu face nimic, stă cu mâinile în sân, 2 *exécuteur des hautes œuvres*, călău, *maître des basses œuvres*, căcănar, 3 *œuvres mortes*, părțile corăbiei afară din apă, *œuvres vives*, părțile corăbiei cari sunt în apă, 4 a) epitropia unei parohii, *banc d'œuvre*, bancă de epitrop (la biserică), b) venitul pentru întreținerea unei biserici, 5 ferecătura unei pietre *mettre une pierre en œuvre*, a ferecă o piatră, 6 pl arături, 7 *bois d'œuvre*, lemnărie || *m* 1 clădire, zidărie *à pied d'œuvre*, lângă casa care se zidește, *dans œuvre*, înăuntrul clădirii, *hors d'œuvre*, afară din clădire (*V* *hors-d'œuvre*), *sous œuvres*, de desubtul unei clădiri, *reprandre en sous œuvre* a) a reface temeliea, b) *fig* a preface tot ce s'a făcut, *gros œuvre*, temeliea unei clădiri, 2 operele, totalul lucrărilor (unu literat, pictor, etc), 3 *le grand œuvre*, piatra filozofală

OFFENSANT, E *a* ofensător, jignitor

OFFENSE [*l*] *f* ofensă a) insultă, b) greșeală, păcat *Seigneur, pardonnez-nous nos offenses*, iartă nouă, Doamne, greșelele noastre, c) jignire

OFFENSÉ, E *a și s* ofensat, care s'a simțit atins prin o insultă, jignit

OFFENSER [*l*] *offensare*] *v* a ofensă a) a insultă, b) *fig* a atinge *pamphlet qui offense la réputation*, pamphlet care atinge bunul nume, c) a turbură, a supără *offenser la vue*, a supără vederea, d) a răni *offenser le poumon*, a răni plămânul, e) a jigni *offenser le goût*, a jigni gustul, *il n'y a que la vérité qui offense*, numai adevărul ustură, f) a păcătu împotriva *offenser la grammaire, offenser Dieu*, a păcătu împotriva gramaticii, a lui D-zeu || *S'offenser*, a se simți ofensat, atins, a se supăra.

OFFENSEUR *m* ofensător, insultător

OFFENSIF, IVE *a* ofensiv a) de atac, b) care atacă || *f* ofensivă, atac *prendre l'offensive*, a atacă cel dintâu

OFFENSIVEMENT *adv* ofensiv, atacând cel dintâu, luând ofensivă

OFFERTE *f*, **OFFERTOIRE** [*ml*] *m* rugăciune înainte de jertfirea pâinii și a vinului

OFFICE [*l*] *officium*] *m*, 1 datorie *faire son office*, a-și face datoria, 2 post, funcțiune *remplir l'office de secrétaire*, a ocupa funcțiunea de secretar, *acheter un office*, a-și cumpăra o slujbă (mai ales aceea de *avoué*), 3 serviciu, ajutor *les bons offices*, bunele servicii, *faire l'office de*, a servi de; *offrir ses bons offices*, a se oferi să mijlocească (pentru), 4 slujbă bisericească *l'office divin*, slujba bisericească, *l'office des morts*, slujba morților, *livre d'office*, carte de rugăciuni, 4 birou *diriger un office de publicité*, a conduce un birou de publicitate, 5 *le Saint Office*, tribunalul inchiiziției || *f* câmară (unde se păstrează bucatele, vasele, etc) || loc. *adv. d'office* a) din propria sa voință, dela sine, b) din oficiu, fără a fi consultat *avocat d'office*, avocat numit de tribunal (spre a apăra pe un acuzat).

OFFICIAL [*ml*] *m*, judecător ecleziastic,

OFFICIALITĂȚE *f* oficialitate, tribunalul ju decătorului ecleziastic

OFFICIANT *m* oficiant, preot slujitor

OFFICIANTE *f* călugăriță cu rândul la dirijarea slujbei corului

OFFICIAT *m* doctorand

OFFICIEL, ELLE [i oficials] *a* oficial, venit dela stăpânire, al stăpânirii

OFFICIELLEMENT *adv* pe cale oficială, dela stăpânire

OFFICIER [office] *v* 1 a oficia, a sluji la biserică, 2 *fig bien officier à table*, a mânca și bea nu glumă

OFFICIER [office] *m* 1 funcționar, slujbaş, *officiers d'église*, slujbașii bisericii, *officier de justice*, magistrat, *officier de police*, *officier de paix*, polițar, 2 *ofișer*, 3 *ofișer* (al unui ordin), 4 *officier de sante*, doctorand în medicină, practicant [V Suplimentu]

OFFICIEUSEMENT *adv* 1 din bunăvoință, 2 pe cale oficioasă

OFFICIEUX, EUSE [i] *a* oficios *a* gata de a face serviciu, îndatoritor *homme officieux*, *c*) Teol *mensonge officieux*, minciună pentru a îndatora pe cineva || *m* îndatoritor *faure l'officieux*

OFFICINAL, E *a* oficial *a* care intră în facerea medicamentelor, *plantes officinales*, plante cu care se prepară medicamente, bucurii de leac, *b*) care se găsește gata în farmacie

OFFICINE [i officina] *f* oficină *a*) laboratoriu (de farmacist), *b*) *fig* loc unde se țese, se făurește ceva *des officines de scandale*

OFFRANDE [i] *f* ofrandă, prinos, dar

OFFRANT *m* și *a* oferitor, *au plus offrant*, celui care va da mai mult

OFFRE *f* 1 oferire, 2 ofertă, lucru oferit, propunere

OFFRIR [i offerre] *v* a oferi *a*) a da (din bunăvoință), *b*) a înfățișa ochilor, *c*) a pune la dispoziție, a da *je vous offre mon épée*, îți dau sabia mea, *d*) a prezenta, a expune (ochilor) || *S'offrir*, a se oferi *a*) a se da, a se jertfi, *b*) a se propune, a se pune la dispoziție, *c*) a se înfățișa, a se prezenta, *d*) *s'offrir aux coups*, a se expune loviturilor [V Suplimentu]

OFFUSCATION [i] *f* 1 supărare, 2 *Astr* întunecime trecătoare

OFFUSQUER [i ofuscare] *v* 1 a întuneca (vederea), 2 *fig* a lua (vederile), a orbi *le soleil ofusque les yeux*, soarele îți ia vederile, 3 a supăra, a dispăcea *tout l'offusque*, totul îi supără.

OGIVAL, E *a* ogival, ca ogiva

OGIVE *f* ogivă, arcadă terminată cu vârf ascuțit

OGIVETTE *f* ogivă mică

OGNETTE [it] *f* daltă de sculptor

OGNON *m* V *oignon*

OGRE *m* căpcăun, *manger comme un ogre*, mânca cât șeșe

OGRESSE *f* mama-pădurii

OH! *int* oh!

OHÉ! *int*, hai! mă!

OHM (om) *m* unitate electrică

OHMÈTRE (om) *m* instrument de măsură electrică pentru rezistență

ODIUM (o-i di-om) *m* vierme microscopic care atacă vița de vie

OIE *f* 1 gâscă, 2 *jeu de l'oie*, joc cu două zaruri pe un carton cu figuri de găște, *contes de ma mere l'oie*, basme pentru copii, *la petite oie*, bagatele, *prendre la petite oie*, a-și permite unele întinătăți cu o femeie V *patte-d'oie*

OIGNON (on-yon) [i onionem] *m* 1 ceapă, prov *marchand d'oignons se connaît en ciboules*, pe un meșter bun nu-l înșeli cu una cu două, 2 bățură (la pricioare), 3 *pelure d'oignon* *a*) foaie de ceapă, *b*) *fig* stofă foarte subțire, 4 ceasornic mare de buzunar (ceapă), 5 *flûte a l'oignon*, V *mirliton* || loc *adv en rang d'oignons*, pe aceeași linie, în șir, (iron) *aux petits oignons* *a*) cu ou și cu oțet, *b*) minunat, excelent [V Suplimentu]

OIGNONNADE (on-yo) [oignon] *f* mâncare cu ceapă multă, stufat

OIGNONNET (on-yo) *m* pară vâratecă

OIGNONNIÈRE (on-yo) *f* [oignon] cepărie

OIL (o-i) [i hoc illud est] *adv* (t) da, *langue d'oil*, limba din nordul Franței

OILLE (o-i) [sp] *f* ghiveci spaniol

OINDRE [i ungere] *v* 1 a unge, 2 a miru [Se conjugă ca *joindre*]

OING (oan) [i ungen] *m* (t) osânză

OING (oan) [i unctus] *m* uns

OISEAU *m* 1 pasăre, prov. *la belle plume* *fau le bel oiseau*, haina face pe om, *fam l'oiseau de saint Luc* boul, 2 (iron) exemplar rar, un original *un bel oiseau*, un *vilain oiseau*, un om respingător || loc *adv d'oiseau*, în linie dreaptă, *a vue d'oiseau*, văzut de sus, *aux (petits) oiseaux!* minunat! excelent! [V *nd* și Suplimentu]

OISEAU *m* găleată, scândură cu tencueală ce poartă salahorii pe spate

OISEAU-MOUCHE *m* pasăre-muscă

OISELER [oiseau] *v* 1 a prinde păsări cu lațul, 2 a dresa o pasăre [Se conjugă ca *appeler*]

OISELET *m* (t) păsărică

OISELEUR *m* prinzător de păsări

OISELIER *m* păsărar

OISELLERIE *f* 1 prindere de păsări, 2 păsărie

OISEUSEMENT *adv* în trândăvie

OISEUX, EUSE [i otiosus] *a* 1 trândav, 2 nefolositor, de prisos *paroles oiseuses*

OISIF, IVE [oiseux] *a* 1 neocupat, care stă fără lucru, trândav, 2 mort *laisser sont argent oisif*, a-și lăsa capitalul să doarmă

OISILLON (zi-yon) *m* păsărică

OISIVEMENT *adv* în trândăvie, fără a face nimic

OISIVETÉ (zi) *f* lipsă de ocupație, trândăvie

OISON [oie] *m* 1 boboc de gâscă, 2 *fig* găgăuță

OLÉACÉES [i olea] *f* pl familie de plante cu genurile liliac, măsline, iasomie, etc

OLÉAGINEUX, EUSE [i] *a* oleaginos, *a*) uleios, *b*) cu ulei,

OLÉANDRE *m* *Bot* leandru
OLÉATE *m* sare a acidului oleic
OLÉCRANE [gr] *m* ieșitură în căpătăiul de sus al osului cubitus
OLÉFIANT, **E** *a* care produce uleiuri
OLÉIFFRE *a* care dă uleiuri
OLÉIFORME *a* ca uleiuri
OLÉINE [i] *f* oleină, unul din principalele uleiurilor grase și al grăsimilor solide
OLÉINEES *f pl V* oléacees
OLÉIQUE *a* oleic
OLÉOLAT *m* uleiuri esențiali
OLÉOMÈTRE *m* instrument de măsurat densitatea uleiurilor grase
OLFACTIF, **IVE** [i] olfactus] *a* olfactiv, al mirosului
OLFACTION *f* miros
OLIBAN [i-gr] *m* rășina care dă tămara
OLIBRIUS (uss) [nume de împărat] *m* lău dăros, fulău
OLIFANT [éléphant] *m* (†) goarnă de fildeș
OLIGARCHIE [gr] *f* oligarhie, stat în care puterea e în mâna câtorva familii
OLIGARCHIQUE *a* oligarhic *a)* de oligarhie, *b)* guvernat de câteva familii
OLIGARCHIQUEMENT *adv* pe cale oligarhică
OLIGARQUE [gr] *m* 1 partizan al oligarhiei, 2 membrul unei oligarhii
OLIGISTE [gr] *m* oxid natural de fier
OLIGOCÈNE [gr] *a* *Geol* din terenurile terțiare
OLIM (lm') [i] *m* vechile registre ale Parlamentului din Paris *Pl des olim*
OLINDE *f* (†) fier foarte fin (de sabie)
OLINDER [olinde] *v* (†) a trage sabia
OLIVACÉ, **E** *a* de colorarea mășinii
OLIVAIE *f* loc plantat cu mășini
OLIVAIRE [i] *a* în formă de mășină
OLIVAISON *f* culesul mășinelor
OLIVATRE *a* mășini
OLIVE [i] olivă] *f* 1 mășină *huile d'olive*, untdelemn, 2 orice obiect de forma mășinii || *a* de colorarea mășinii
OLIVERIE *f* 1 moară de untdelemn, 2 locul unde se scoate untdelemnul
OLIVETTE [olive] *f* mășină mică, 2 mărgea, 3 teren plantat cu mășini, 4 strugure cu boabe ca mășinile, 5 *pl* dans în uz după recolta mășinilor
OLIVIER [olive] *m* mășină
OLLAIRE [i] olla] *a* (piatră) din care se fac oale
OLLA-POTRIDA [sp] *f* 1 ghiveci spaniol, 2 *fig* talmeș-balmeș
OLURE *f* sort de piele al tăbăcarilor
OLOGRAPHE [gr] *a* și *m* olograf, (testament) scris în întregime de mâna testatorului
OLYMPE (lemp') *m* *fig* cerul
OLYMPIADE (len) [gr] *f* olimpiadă, spațiu de 4 ani (la Grecii vechi)
OLYMPIEN, **ENNE** (len) *a* olimpic *a)* din Olimp, *b)* *fig* măiestros, nobil
OLYMPIQUE (len) *a* *jeux olympiques*, jocurile olimpice (celebrate din 4 în 4 ani)

OMBELLE (on) [i] umbrella] *f* *Bot* umbelă (de flori)
OMBELLÉ, **E** (on) *a* dispus în umbelă
OMBELLIFERE (on) *a* umbelifer, (planta) care poartă umbelă
OMBELLIFORME (on) *a* în formă de umbelă
OMBELLULE (on) *f* umbelă parțială
OMBILIC (on *bu-lik'*) [i] umbilicus] *m* 1 buric, 2 *fig* punct central
OMBILICAL, **E** (on) *a* 1 al buricului *cor-don ombilical*, majul buricului, 2 ca un buric
OMBILIQUE, **E** (on) *a* cu un buric
OMBRAGE (on) [ombre] *m* 1 umbrar, 2 umbră, 3 *fig* bănuială *donner de l'ombrage*, *prendre de l'ombrage*, a deveni bănuitor (gelos, invidios, neliniștit), *faire ombrage*, a da de bănuț
OMBRAGE, **E** (on) *a* adumbrat
OMBRAGEANT, **E** (on-jen) *a* adumbrător
OMBRAGER (on) *v* 1 a adumbri, 2 a acoperi *les lauriers ombragent sa tête*, laurii îi acoperă capul [Se conjugă *ca arranger*]
OMBRAGEUX, **EUSE** (on) *a* 1 (în pictură) care imită bine umbrele, 2 spericios (cal), 3 *fig* bănuitor
OMBRE (onbr') [i] umbră] *f* 1 umbră, *faire ombre à quelqu'un*, a pune în umbră, a întuneca pe cineva, *c'est une ombre (au tableau)*, e un defect prea mic, 2 întuneric, 3 *fig* irică, bănuială *tout lui fait ombre*, se sperie de toate, nu se încrede în nimic, *jeiter de l'ombre*, a da de bănuț, 4 pic *il n'y a pas l'ombre d'un doute*, nu e nici un pic de îndoeală, *pas l'ombre de*, nici pic || loc prep *à l'ombre de*, la adăpostul, *sous l'ombre*, *sous ombre de*, sub pretext de a [V Suplimentu]
OMBRE (onbr') *m* Zool lipan
OMBRE (on) *f* (terre d') ombre, pământ negricios slujind la umbră
OMBRE, **E** (on) *a* umbră
OMBRELLE (on) [ombre] *f* umbreluță de soare
OMBREUR (on) [i] umbrare] *v* a umbră (un tablou, un desen)
OMBREUX, **EUSE** (on) *a* umbros *a)* care dă umbră, *b)* plin de umbră
OMBRIEN, **ENNE** (on) *a* și *s* din Umbria || *m* dialectul umbric (din Italia)
OMÉGA [gr] *m* omega, ultima literă grecească, *fig l'alpha et l'oméga*, începutul și sfârșitul
OMELETTE *f* omletă, prov *tant de bruit pour une omelette*, atâtă gălăgie pentru un lucru de nimic! [V Suplimentu]
OMETTRE [i] omittre] *v* a omite *a)* a lăsa afară; *b)* a uita (de a spune sau de a face); *c)* a trece cu vederea o formalitate [Se conjugă *ca mettre*]
OMISSION [i] *f* omitere *a)* lăsaare afară; *b)* uitare; *c)* trecere cu vederea
OMNIBUS (büss) [i] *m* omnibus *a)* tram-car închis; *b)* trăsură pentru mai multe persoane, *c)* *train d'omnibus*, tren de persoane,
OMNICOLORE *a* de toate culorile,

OMNIPOTENCE [l] omnipotencia] *f* omni
potență, atotputernicie

OMNIPOTENT, **E** [l] *a* omnipotent, atot-
puternic

OMNIPRESENCE *f*. prezența pretutindeni

OMNISCIENCE [ml] *f* atotștiință

OMNISCIENT, **E** (*si-an, si-ant*) [l] *a* care
știe toate, a toate știutor || *m* Cel a toate
știutor

OMNIUM (*om-ni-om*) [l] *m* 1 întreprindere
comercială pentru toate mărfurile, 2 cursă
pentru toți caii

OMNIVORE [l] *a* omnivor, care se hră-
nește cu animale și cu vegetale

OMOPHAGE [gr] *s* omofag, mâncător de
carne crudă

OMOPHAGIE *f* hrănirea cu carne crudă

OMOPLATE [gr] *f* omoplat, lopățica umă-
rului

OMPHALOTOMIE [gr] *f* tăierea cordo-
nului ombilical

ON [l] homo] *pron* 1 cineva, se *on me l'a
dit*, mi s'a spus, *on dit*, se zice, *les on dit*,
gura lumei, 2 (nu se traduce) *en France, on
est tous égaux devant la loi*, în Franța, toți
cetățenii sunt egali în fața legii, 3 (se tra-
duce prin pers 2) *quand on est belle*, când
ești frumoasă, 4 cineva *on est venu vous
parler*, a venit cineva să vă vorbească

ONAGRAIRE *m* V *onagre* 2

ONAGRE [l-gr] *m* 1 colun, măgar săl-
batic; 2 *Bot* lumință

ONC, ONQUES (*onk'*) [l] unquam] *adv* (†)

1. niciodată; 2 vreedată

ONCE [l] uncia] *f* 1 uncie (= 32 gramme)

2 *fig* dram *une once de vanilé*, un dram de
deșertăciune; 3 (†) niciodată

ONCIAL, **E** [l] uncialis] *a* uncial, (literă)
mare pe morminte

ONCROSTRE [l] *a* cu cioc încârligat

ONCLE [l] avunculus] *m* unchiu, *grand
oncle*, fratele bunicii, bunicei, *oncle à la
mode de Bretagne*, văr primar al tatălui sau al
mamei, văr de al doilea

ONCTION (*onk-sion*) [l] unctio] *f* unctu-
iune *a*) ungere, miruire, *b*) *fig* vorbire dulce, în-
dușătoare (care îndeamnă la pietate) *l'on-
ction de saint François de Sales*, vorba mie-
roasă a sf François de Sales, *c*) V *extrême-
onction*

ONCTUEUSEMENT *adv* cu dulceață, miere

ONCTUEUX, **EUSE** *a* 1 untos, unturos,

2 *fig* mioros, îndușător

ONCTUOSITÉ *f* 1. unturoșie, 2 *fig* dul-
ceață

ONDE [l] unda] *f* 1 undă, val, 2 mare,
apă *voyager sur l'onde*, a călători pe apă,

3. (poetic) *l'onde noire*, Stixul, *passer l'onde
noire*, a muri, 4 ape, undulătură (la stufe),

5 *Fiz* undă

ONDÉ, **E** *a* 1 undulat, undos, 2 *Blaz* cu
sinuozițăți curbini regulate și paralele

ONDÉE *f* 1. povoiu, ploaie cu bășici, 2
fig ploaie *une ondée de coups de bâton*, o ploaie
de bețe.

ONDIN, **E** *s* undină, geniu de apă

ONDOIEMENT *m* 1 undoire, undulare,

2 botez provizoriu

ONDOYANT, **E** *a* 1 unduos, undulător,

2 *fig* schimbăcios, nestatornic. *caractere on-
doyant*

ONDOYER (*doa-yé*) [onde] *v* 1 a undi, a
undula, 2 a boteza provizoriu [Se conjugă
ca *employer*]

ONDULANT, **E** *a* undulător.

ONDULATION *f* 1 undulare, unduire, 2
undulătură, accidente (terenului)

ONDULATOIRE *a* undulator, unduos, ca
al undelor

ONDULÉ, **E** *a* undulat, unduos

ONDULER *v* 1 a undula (ex părul), 2 a
undi, a se legăna ca undele

ONDULEUSEMENT *adv* undulos

ONDULEUX, **EUSE** *a* 1 undulos, unduos,
cu undulași, 2 formând cute rotunjite

ONÉRAIRE [l] *a* Jur (†) care exercită
într'adevăr o funcție

ONÉREUSEMENT *adv* în mod împovă-
rător, cu sarcini

ONÉREUX, **EUSE** [l] *a* oneros, împovă-
rător *à titre onéreux*, cu anumite sarcini

ONÉROSITÉ *f* însușirea de a fi cu anumite
sarcini

ONGLADE [ongle] *f* unghie intrată în carne

ONGLE [l] ungula] *m* 1 unghie, loc *donner
sur les ongles*, a dojeni *couper, rogner les on-
gles à quelqu'un*, a tăia cuiva de unghioară,
savoir une chose sur l'ongle, a ști pe degete un
lucru, 2 ghiară. *ongle de lion*, 3 copită (la
cal).

ONGLÉ, **E** *a* cu unghii, cu ghiare || *f* 1 de-
gerătura vârfului degetelor, 2 umflătură la
unghiul calului

ONGLET [ongle] *m* 1 foaie de hârtie care
se adăogă la un volum pentru a se lipi pe ea
stampe sau hărți geografice, 2 vârf cu unghiu
de 45°, 3 creștătură (la briceag pentru a se
putea deschide cu unghia), 4 *Geom* partea
volumului unui corp rotund cuprinsă între
două planuri cari trec prin axă

ONGLETTE *f* pribori (al gravurilor)

ONGLIER *m* cutie cu cele necesare pentru
curățitul unghiilor, trusă de unghii

ONGLON *m* fiecare din cele două copite
la mamiferele cu copite

ONGUENT (*gan*) [l] unguentum] *m* unsoare,
alifie V *miton*

ONGUICULE (*ghu-î*) *f* unghie mică

ONGUICULÉ, **E** (*ghu-î*) *a* cu unghii mici

ONGUIFORME (*ghu-î*) *a* ca o unghie

ONGULÉ, **E** *a* cu copită || *m* pl mamife-
rele cu copită

ONIBOCRITIE (*si*) [gr] *f* tâlcuirea viselor

ONIROMANCIE [gr] *f* oniromanție, ghicirea
prin vise

ONIROMANCIEN, **ENNE** *a* al oniromanției
|| *s* ghicitor prin vise

ONOMASTIQUE [gr] *a* onomastic *a*) cu
numele proprii *index onomastique*, *b*) al nu-
melui || *f* studiul numelor proprii,

ONOMATOLOGIE [gr] *f* onomatologie, știința numelor și a clasificării lor

ONOMATOPÉE [gr] *f* onomatopee, cuvânt al cărui sunet imită obiectul ce reprezintă

ONOPORDE *m* gen de compuse cu scarul măgăresc ca tip

ONQUES *adv* V *onc*

ONTOGÉNESE, ONTOGÉNIE [gr] *f* seria prefacerilor oului fecundat

ONTOLOGIE [gr] *f* ontologie, știința ființei în genere

ONTOLOGIQUE *a* ontologic, privitor la știința ființei în genere

ONTOLOGUEMENT *adv* din punctul de vedere ontologic

ONTOLOGISTE *m* ontologist, cel ce se ocupă cu știința ființei în genere

ONYX [l-gr] *m* onix, agată lină cu straturi de diverse culori

ONZE [l undecim] *a* 1 unsprezece, 2 al unsprezecelea *chapitre onze*, capitolul al 11-lea

ONZIÈME *a* al unsprezecelea || *m* a unsprezecea parte

ONZIÈMEMENT *adv* al unsprezecelea

OOGONE [gr] *f* celulă în care se dezvoltă elementele femele la multe vegetale

OOLITHE [gr] *m* oolit, piatră calcară compusă din scoici împietrite la fel cu iclele peștilor

OOLITHIQUE *a* oolitic, compus din scoici împietrite

OOSPÈRE [gr] *f* Bot element femel care, fecundat de elementul mascul, dă oul

OOSPARE *f* Bot oul la alge și ciuperci

OPACIFÈRE *v* a face opac

OPACITÉ [l opacitas] *f* opacitate, nestrăvedere

OPALE [l-gr] *f* opal, piatră prețioasă cu culori schifoare || *a* de colorarea opalului

OPALESCENCE (*les sans'*) *f* relief opalin

OPALESCENT, E *a* care ia un reflex de opal,

OPALIN, E *a* de colorarea opalului

OPAQUE [l opacus] *a* opac, străvăzător

OPÉRA [it] *m* 1 operă (tragedie muzicală), 2 teatru de opere

OPÉRABLE *a* ce poate fi operat.

OPÉRA-COMIQUE *m* operă comică (vorbită și cântată, serioasă și veselă)

OPÉRATEUR [l] *m* operator

OPÉRATION [l] *f* operațiune o lucrare, *b*) Chir tăiere (a unui organ), *c*) mișcarea unei armate în campanie

OPÉRATEUR [l] *a* Chim operatoriu *a*) de operație, *b*) de tăiere

OPERCULAIRE *a* ce servă de căpăcel || *f* infuzoriu trăind pe insecte acvatice

OPERCULE [l] *m*. căpăcel care coperă unele critici

OPERCULÉ, E *a* cu un căpăcel

OPÉRÉ, E *a* și *s* Chir operat

OPÉRER [l operari] *v*. a opera *a*) a produce un efect *médicament qui opère*, leac care produce efect, *b*) a face o operație (de chirurgie, chimie, aritmetică, etc), *c*) a săvârși, a face *opérer des miracles*, *d*) a lucra. || *S'opérer*,

a se operă *a*) a-și face o operație, *b*) a se face, a se săvârși

OPÉRETTE [opére] *f* Muz operetă

OPES (op') [l opal] *m pl* găuri în zid pentru băgatul grinzilor (schelei)

OPHICÉIDE [gr] *m* oficeid, instrument de muzică cu chei

OPHIDIEN, ENNE [gr] *a* care seamănă cu șarpele || *m pl* Zool ofidien, ordinul șerpilor

OPHIOGLOSSACÉES *f pl* familie de plante cu limba-șarpelui ca tip

OPHIOGLOSSÉ [gr] *f* Bot limba șarpelui

OPHIOLÂTRIE [gr] *f* cultul șerpilor

OPHILOGIE [gr] *f* ofiologie, descrierea șerpilor

OPHILOGIQUE *a* privitor la studiul șerpilor *études ophiologiques*

OPHILOGISTE *m* cel ce scrie asupra șerpilor

OPHIOPHAGE [gr] *s* și *a* mancător de șerpi

OPHIOPHAGIE [gr] *f* obișnuința de a se nutri cu șerpi

OPHITE [gr] *m* 1 marmură verzui cu dungă galbenă, 2 membrul unei secte de gnostici din sec II, cari făceau din șarpe simbolul Messiei și sămburele religiei

OPHYS (*o-friss*) *f* Bot albina

OPHTALMIE [gr] *f* oftalmie, inflamația ochiului

OPHTALMIQUE [l gr] *a* oftalmic, al inflamației ochiului

OPHTALMOGRAPHIE [gr] *f* oftalmografie, partea care se ocupă cu descrierea ochiului

OPHTALMOLOGIE [gr] *f* oftalmologie, știința ochiului.

OPHTALMOLOGIQUE *a* oftalmologic, ocular

OPHTALMOMÈTRE [gr] *m* instrument de măsurat diferitele părți ale ochiului

OPHTALMOSCOPE [gr] *m* oftalmoscop, instrument pentru măsurat interiorul ochiului

OPHTALMOSCOPIE *f* examinarea interiorului ochiului viu

OPHTALMOSCOPIQUE *a*. oftalmoscopic

OPHTALMOTOMIE [gr] *f* tăierea ochiului

OPIACÉ, E [l opium] *a* cu opiu

OPIACER *v* a pune opiu în.

OPIAT [ml] *m* opiat, preparație cu opiu.

OPILATIE, IVE *a* astupător.

OPILOTION [l] *f* Med astupare

OPILER [opilare] *v* a astupa (conductele naturale)

OPIMES [l opima] *a* (în expres) *dépouilles opimes* *a*) trofeele (unui general roman care omorâse pe un general dușman), *b*) *fig* profit bogat

OPINANT *m* cel care-și dă părerea

OPINER [l opinari] *v* a opină, a-și da părerea, a fi de părere, *opiner du bonnet*, a fi vesnic de părerea celorlalți

OPINIÂTRE [opinion] *a* 1 îndărătnic, încăpățânat, 2 înverșunat, îndărăpt *haîne opiniâtre*, ură înverșunată, 3 care nu mai trece (ex friguri, guturaiu)

OPINIĂTRÉMENT *adv* 1 cu îndărătnicie, 2 cu învierşunare

OPINIĂTREB *v* 1 (†) a contrazice, a îndărăţi, 2 (†) a susţine cu învierşunare *opiniatrer une affaire*, a susţine cu învierşunare o afacere,

3 a prelungi cu învierşunare (ex o luptă) || *S'opiniatrer*, a se încăpăţâna, a se îndărăţi

OPINIĂTRETÉ *f* 1 îndărătnicie, încăpăţânare, 2 învierşunare, îndărărire

OPINION [l opinio] *f* opinie, părere, opinia publică *braver l'opinion*

OPISTHODOME [gr] *m* partea dindărăt a unui templu grec

OPISTHOGRAPHIE [gr] *a* manuscris scris şi pe faţă şi pe dos

OPIUM [l -gr] (*om*) *m* opiu, afion

OPONCE *m* *Bot* gen de cactee cu broasca ca tip

OPONTIACÉES (*si*) *f pl* familie de plante grase dicotiledoane

OPOPANAX [l -gr] *m* opopanax (plantă şi parfum din răşina ei)

OPPORTUN, E [l] *a* oportun, prinos, venit la timp şi la locul său

OPPORTUNEMENT *adv* la timp

OPPORTUNISME *m* oportunism, sistem de politică moderată

OPPORTUNITÉ [l opportunitas] *f* oportunitate, ocazie prinoasă, prilej bun

OPPORTUNISTE *m* oportunist, partizan al unui sistem de politică moderată

OPPOSABILITÉ *f* însuşirea de a se putea opune

OPPOSABLE *a* ce se poate opune, ce poate sta în faţă

OPPOSANT, E *a* şi *s* 1 opunător, împotrivor, 2 opozant, potrivnic

OPPOSE, E *a* opus *a*) pus faţă în faţă, *b*) potrivnic *intérêts opposes*, interese potrivnice, *c*) *Geom* cari se corespund (ex unghiuri) || *m* contrariul

OPPOSER [l opposere] *v* a opune *a*) a pune faţă în faţă, *b*) a pune înainte, a împotrivi *opposer une grande resistance*, a se împotrivi din toate puterile, *c*) a pune în paralel *opposer Racine à Corneille* || *S'opposer*, a se opune, a se împotrivi

OPPOSITE [l] *m* contrariul || *loc adv* *à l'opposite* *a*) în faţă, *b*) *fig* împotrivă

OPPOSITION [l] *f* 1 opunere, 2 opoziţie *a*) piedică, împotrivire *faire opposition*, a face opoziţie (unei sentinţe), a se împotrivi, *b*) nepotrivire, deosebire mare *opposition de sentiments*, nepotrivire de sentimente, *c*) partid potrivnic guvernului, *d*) *Astr* situaţia unui astru când pământul e între el şi soare, 2 *poprire* *faire opposition sur les appointements de quelqu'un*, a face poprire pe leaşa cuiva

OPPRESSE, E *a* 1 apăsător *être oppresse*, 2 cui îi apasă pe piept, îi e greu pe inimă

OPPRESSER [l oppressum] *v* 1 a apăsa, a asupri, 2 a-l apăsa pe, a-l sta greu pe inimă

OPPRESSEUR [l] *m* şi *a* apăsător, împilător, asupritor

OPPRESSIF, IVE *a* asupritor, împilător, de asuprire, etc

OPPRESSION [l] *f* opresiune *a*) apăsare, năduş *oppression de poitrine*, apăsare pe inimă, *b*) asuprire, împilare

OPPRESSIVEMENT *a* cu asuprire

OPPRIMANT, E *a* asupritor

OPPRIMÉ, E *a* şi *s* asuprit, împilat

OPPRIMER [l opprimere] *v* a asupri, a împila

OPPROBRE [l opprobrium] *m* oprobriu, ruşine, ocară, neînste

OPTATIF, IVE [l] *a* şi *m* optativ (mod) care exprimă o dorinţă

OPTATION *f* *Ret* optaţiune, figură care exprimă o dorinţă sub formă de exclamaţie

OPTER [l optare] *v* a opta, a alege (între două lucruri ce nu se învoiesc)

OPTICIEN (*en*) [optique] *m* optician *a*) cel ce cunoaşte sau predă optica, *b*) fabricant sau negustor de obiecte de optică

OPTICITÉ *f* însuşirea de a fi prielnic vederii

OPTIME [l] *adv* *fam* foarte bine

OPTIMISME [l optimus] *m* optimism, sistem sau credinţă că totul în lume e foarte bine

OPTIMISTE *a* şi *s* optimist, cel ce vede lucrurile în partea lor bună

OPTION [l] *f* opţiune, optare, alegere (între lucruri ce nu se învoiesc)

OPTIQUE [gr] *f* optică *a*) *Fiz* studiul luminii, *b*) perspectivă, aspectul obiectelor văzute la distanţă || *a* optic, al vederii, al văzului

OPTIQUEMENT *adv* din punctul de vedere al opticei

OPTOMÉTRIE [gr] *f* optometrie, partea Fizicii care se ocupă cu vederea

OPULEMENT (*la-man*) *adv* în belşug, în bogăţie

OPULENCE [l opulentia] *f* bogăţie mare, belşug

OPULENT, E [l] *a* foarte bogat, îmbelşugat

OPUNTIA (*o-pon-si a*) *f* *Bot* broască

OPUSCULE [l] *m* opuscul, cărticică

OR [l aurum] *m* 1 aur, 2 farfurie de aur *manger dans l'or*, a mânca în farfurie de aur, 3 monedă de aur *être payé en or*, a fi plătit în monedă de aur, 4 *fig* bani, bogăţie *la soif de l'or*, setea de bani, 5 colorarea galbenă strălucitoare *l'or de ses cheveux*, colorarea galbenă a părului său, 6 fir *brode d'or*, cusut cu fir, *galons d'or*, firetură, 7 *fig* d'or, minunăţ *marché d'or, affaire d'or*, târg minunăţ, afacere minunăţă, *parler d'or*, a da sfaturi minunate, a-î fi gura aurită, 8 *loc* *acheier au poids de l'or*, a cumpăra foarte scump, *valour son pesant d'or*, a fi nepreţuit, *pour tout l'or du monde*, pentru nimica în lume, *prov tout ce qui revient n'est pas or*, nu tot ce zboară se mănâncă [V cuvintele în legătură cu or]

OR [l hora] *conj* deci, (aşă) dar || *int or* (*ca*)! ei bine!

ORACLE [l oraculum] *m* oracol *a*) *Mit* răspunsul unei zeiţe păgâne la o întrebare pusă, *b*) zeitatea care dădea răspunsuri, *c*) *fig*.

sentință hotărâtoare, *ton d'oracle* ton hotărâtor, d) om cu greutate *il était l'oracle de son parti*, eră omul cu greutate al partidului său

ORAGE *m* 1 vijelie, 2 *fig* sbuciumare *les orages de la vie*

ORAGEUSEMENT *adv* în mod vijelios, în sbuciumări

ORAGEUX, EUSE *a* 1 vijelios, 2 *fig* sbuciumat *vie orageuse*, viață sbuciumată, 3 furtunos *discussion orageuse*

ORAISON [i oratio] *f* 1 cuvântare *oraison funèbre*, cuvântare funeabră, 2 rugăciune,

ORAL, E [i oris] *a* 1 transmis din gură în gură, 2 oral, zis sau făcut din viul graiu (examen)

ORALEMENT *adv* oral, din gură, prin vorbă

ORANGE [ar] *f* portocală, *orange douce*, năramză || *m* coloarea portocalie *un bel orange*, o frumoasă culoare portocalie || *a* portocaliu *rubans orange*, panglică portocaliu

ORANGÉ, E *a* portocaliu || *m* 1 coloirea portocalie *préférer l'orangé*, 2 Blaz unul din smălțurile armoriei

ORANGEADE (jad') *f* limonadă din portocale

ORANGEAT (ja) *m* dulceață din coajă de portocală

ORANGER [orange] *m* portocal, *fleurs d'orange*, flori de lămâiță

ORANGER, ÈRE *s* vânzător de portocale

ORANGER *v* a vopsi în portocaliu [Se conjugă ca *arranger*]

ORANGERIE *f* seră de portocali

ORANGETTE *f* portocală crudă (pentru dulceață)

ORANG-OUTAN(G) (oran-utan) *m* orangutan Pl *des oranges-outans*

ORATEUR [i orator] *m* orator, vorbitor în public, *orateur sacré*, predicator

ORATOIRE [i oratorium] *a* oratoric || *m* oratoriu *a*) camera de rugăciune (într-o casă particulară), *b*) congregație religioasă întemeiată în 1575, *c*) mănăstirea congregației

ORATOIREMENT *y* în mod oratoric

ORATORIEN *m* membru al congregațiunii oratorului

ORATORIO [it] *m* oratorio, dramă muzicală cu subiect religios

ORBE [i orbis] *m* 1 spațiul parcurs de o planetă învârtindu-se în jurul soarelui, 2 glob, sferă *l'orbe rouge du soleil*, globul roșu al soarelui

ORBE [i orbis] *a* *coup orbe*, lovitură care lasă numai vânătae, *mur orbe*, zid fără deschizătură, fără ușă și fără ferestre

ORBICOLE [i orbis, colere] *a* care crește peste tot globul (ex plantă)

ORBICULAIRE [i] *a* rotund

ORBICULAIREMENT *adv* în cerc

ORBITAIRE *a* al orbitei ochiului

ORBITAL, E *a* al orbitei

ORBITÉ [i-gr] *f* orbită *a*) drumul parcurs de un astru în spațiu, *b*) gaura ochiului

ORBITELLE sau **ORBITÉLAIRE** *a* (păianjen) cu pânza poligonală

ORCANÈTE, ORCANETTE *f* Bot limba boului

ORCHESTIQUE (kès-tik') [gr] *f* 1 arta dansului, 2 pantomimă || *a* de gimnastică în raporturile ei cu dansul și locul

ORCHESTRAL, E (kès) *a* de orchestra

ORCHESTRATION (kes) *f* orchestrațiune, aranjarea pentru orchestră a unei partițiuni

ORCHESTRE (kestr') [i-gr] *m* orchestră

ORCHESTRER (kès) *v* a orchestra, a întocmi pentru orchestră o bucată muzicală

ORCHIDÉES (kz) [orchis] *f* pl orhideele, plante ca orchisul

ORCHIS (kus) [gr] *m* Bot orchis, poroinic, untu-vacă

ORD, E [i horridum] *a* (†) murdar, spurcat

ORDALIE [angl] *f* ordalie, dovadă de nevinovăție

ORDINAIRE [i] *a* ordinar *a*) obișnuit, *b*) medicin ordinaire, doctor de casă, *vin ordinaire*, vin de masă, *c*) de rând *esprit à l'ordinaire*, minte grosolană || *m* obicei *vivre à l'ordinaire*, a trăi după obicei, *je l'ai fait contre mon ordinaire*, am făcut-o contra obiceiului meu, 2 masa obișnuită de toate zilele *l'ordinaire d'une personne*, 3 curier al poștei care pleacă și sosie la ora fixă, 4 grup de soldați hrăniți în comun *vivre à l'ordinaire*, a trăi din masa comună, 5 episcopul eparhiei, 6 *l'ordinaire de la messe*, rugăciuni de toate zilele la liturghie, 7 loc *adv pour l'ordinaire, d'ordinaire*, de obicei

ORDINAIREMENT *adv* ca de obicei

ORDINAL, E [i] *a* ordinal, care arată ordinea, rangul

ORDINANT [ml ordinandus] *m* preot, diacon ce trebuie hirotonisit

ORDINANT [i ordinans] *m* episcop care hirotonisește

ORDINARIAT *m* jurisdicția episcopului eparhiei

ORDINATEUR, TRICE *s* orânduitor || *m* V *ordinant*

ORDINATION [i] *f* hirotonire

ORDO [i] *m* calendar bisericesc privitor la slujbele de fiecare zi

ORDONNANCE *f* 1 rânduire, întocmire *ordonnance d'un poème*, întocmirea unei poeme; 2 poruncă (a unui suveran), 3 ordin (de plată), 4 rețetă (prescrisă de medic), 5 *a*) regulament de poliție, ordonanță, *b*) regulament militar. *uniforme d'ordonnance*, uniformă reglementară, 6 ordonanță *a*) ofițer atașat pe lângă un general, *b*) soldat în serviciul unui ofițer

ORDONNANCEMENT *m* ordonanțare (a unei plăți)

ORDONNANCER [ordonnance] *v* a ordonanța, a da ordin de plată

ORDONNATEUR *m* ordonator, *a*) cel ce dă ordin de plată, *b*) aranjatorul (unei mese, etc)

ORDONNÉ, E *a* 1 rânduit, întocmit, 2 așezat, de ordine *élève ordonné*, elev așezat; 3 hirotonit, 4 prescriș (de medic), 5 poruncit.

ORDONNÉE *f* Geom ordonată, linie dusă dela un punct al curbei pe axa ei.

ORDONNER [l. ordinaire] *v* 1. a orânduî, a întocmi, a pune la cale, 2 a hirotonî (un preot), 3 a ordona, a porunci, 4 a prescrie (o doctorie), 5 *ordonner de*, a dispune de (ceva) || *S'ordonner*, 1 a se supune, 2 a fi prescris

ORDRE [l. ordo] *m* 1 ordine *a*) rânduială *mettre en ordre*, a rânduî, *ordre du jour*, ordinea zilei, lucrările unei Adunări în timpul şedinţei, *b*) lege, regulă stabilită, *c*) disciplină, linişte *maintenir l'ordre*, a menţine liniştea, *d*) dispoziţia unei trupe, 2 ordin *a*) poruncă *ordre du jour*, ordin de zi, *bullet à ordre*, poliţă, *b*) clasă socială, *c*) tagmă religioasă, 3 hirotonirea preoţilor, 4 tagmă *ordre des avocats*, 5 Zool diviziune, 6 decoraţie *ordre de la Legion d'honneur*, decoraţia Legiunii de onoare, 7 rang *orateur de premier ordre*, orator de mână întâia, 8 Arh *ordre de rigue, corinthien*, ordin doric, corintian, 9 loc *adv par ordre*, *a*) din ordin, *b*) în ordine, *d*) l'ordre *a*) la ordin, *b*) la ordine

ORDURE [orad] *f* gunoiu, murdărie

ORDURIER, ÈRE *a* murdar

ORÉADE [l. gr] *f* nimfă de munţi

ORÉE *f* (†) margine (ex a pădurei)

OREILLARD (o-rè-yar) *E* a urechiat

OREILLE (o-rè-y) [l. auricula] *f* 1 ureche, 2 *fig* auz *avoir l'oreille fine*, a avea un auz fin, 3 ureche (de obiect) *les oreilles de la charrue*, coarnele plugului, 4 îndoitură în foaia unei cărţi, 5 loc *prêter oreille*, *a*) a ascultă, *b*) a crede *faire la sourde oreille*, a se face că n'aud, *se faire tirer l'oreille*, a se lăsa a fi rugat, *avoir l'oreille de qq*, a fi ascultat de cineva, *fermer l'oreille*, a rămânea surd (la), *ouvrir l'oreille*, a fi atent, simţitor (la), *avoir l'oreille basse*, a fi plouat, *laisser voir le bout de l'oreille*, a se trăda, a şti da arama pe faţă, *être tout oreilles*, a ascultă cu mare atenţie, a fi nu mai ureche, *échauffer les oreilles*, a întărătă, *frotter les oreilles*, a da bătaie, *dormir sur les deux oreilles*, a dormi dus, a nu-i păsa de nimic, *en avoir par dessus les oreilles*, a avea peste cap, a fi tare photisit [V *affamé* şi Suplimentu]

OREILLE-DE-SOURIS *f* Bot ochiul-şarpelui

OREILLE-D'OURS *f* Bot urechiuşă

OREILLER (rè-yé) [oreille] *m* pernă

OREILLETTE (re-yet') *f* 1 auriculă, 2 Bot crupercă, 3 cârpuliţă ce se pune pe o ureche bolnavă

OREILLONS (yon) *m* pl 1 inflamaţia glandelor de lângă urechi, 2 rozătură de piele din care se face cleu, 3 ieşitură în afară la urechea ilieicilor

ORÉOGRAPHIE *f* V *orographie*

ORÉMUS (muss) [l] *m* rugăciune

ORES *adv* d'ores et déjà, de pe acum

ORFÈVRE *m* aurar, argintar, loc *vous êtes orfèvre monsieur Josse*, tragi spuza pe turta d-tale

ORFÈVREBIE *f* argintărie

ORFÈVRI, E *a* lucrat de argintar

ORFRAIE [l. ossifraga] *f* vultur de mare

ORFROI [l. aurum Phrygium] *m* (†) ornamente de aur (la odăjdin).

ORGANDI *m* organin

ORGANE [l. -gr] *m* organ *a*) unealtă, *b*) mijlocire, *c*) glas *ce chanteur a un bel organe*, acest cântăreţ are glas frumos, *d*) *fig* mijlocitor (= persoană, carte, ziar, etc) *le juge est l'organe de la loi*, judecătorul este mijlocitorul legii, *c*) parte din o maşină, etc

ORGANEAU *m* Mar verigă prin care trece un cablu (la ancoră)

ORGANICISME [l. organicus] *m* 1 Med doctrină care atribuie bolile leziunii organelor, 2 Fil doctrină care pretinde că viaţa rezultă din organe chiar, iar nu din forţa care le animă

ORGANIQUE [l. organicus] *a* organic *a*) cu organe, *b*) al organelor *maladie organique*, boală a organelor, *c*) *fonctions organiques*, funcţiunile nutriţiunii, *d*) *chimie organique*, partea chimiei care cuprinde studiul carbonului şi al derivatelor sale, *c*) *loi organique*, lege fundamentală

ORGANIQUEMENT *adv* în mod organic

ORGANISATEUR, TRICE *s* organizator, întocmitor

ORGANISATION *f* organizaţiune *a*) întocmire, alcătuire, *b*) fire *organisation robuste* **ORGANISÉ, E** *a* organizat *a*) înzestrat cu organe, *b*) întocmit, înşchebat, *c*) *fig* *être bien organisée*, minte sănătoasă

ORGANISER [organe] *v* a organiza, a întocmi, a înşcheba || *S'organiser*, a se organiza

ORGANISME *m* organism *a*) organele (unui corp), *b*) întocmire

ORGANISTE [orgue] *m* organist, cel ce cântă din orgă

ORGANSIN [it] *m* fir de mătase răsucit de două ori, ibrişim

ORGANSINAGE *m* răsucirea de două ori a firului de mătase

ORGANSINER [organsin] *v* a răsuci de două ori un fir de mătase, a face ibrişim

ORGE [l. hordeum] *f* 1 orz, 2 *sucre d'orge*, acadea, 3 pop *faire ses orges*, a-şi face bine afacerile, a se îmbogăţi || *m* *orge mondé*, *orge perlé*, arpăcaş

ORGEAT (ia) [orge] *m* sirop de migdale

ORGELET [orge] *m* ulcior la ochi

ORGIAQUE *a* cu orgi

ORGIE [l. -gr] *f* orgie *a*) beţie, desfrânare, *b*) pl serbări în onoarea lui Băchus

ORGUE (org') [l. organum] *m* (fem la plural) 1 orgă *buffet d'orgue*, dulapul orgii, 2 *orgue de Barbarie*, flăsneta, 3 Muz *point d'orgue*, puncte de oprire, în care acompaniamentul este suspendat, 4 Fort bazalturi prismatice, 5 maşină din mai multe tunuri montate pe acelaşi alet

ORGUEIL (gheui) *m* orgoliu *a*) trufie, *b*) mândrie de sine însuş

ORGUEILLEUSEMENT (gheu-yeuz'-man) *adv* cu trufie, trufaş

ORGUEILLEUX, EUSE (gheu-yeu, yeuz') *a* orgolios *a*) trufaş, *b*) mândru *attitude orgueilleuse*

ORICHALQUE (kalk') [l. -gr] *m* oricalc *a*)

metal prețios din vechime, b) numele aramei, alamei, bronzului

ORIENT [l oriens] *m* 1 orient a) răsărit, b) țările răsăritene, 2 *perle d'un bel orient*, mărgăritar cu ape frumoase, cu luciu frumos

ORIENTAL, E [l] *a* oriental, dela Răsărit, răsăritean || *m* pl *les Orientaux*, răsăriteni, popoarele dela Răsărit

ORIENTALISME *m* cunoștințele privitoare la popoarele orientale

ORIENTALISTE *m* orientalist, cunoscător, al limbilor orientale

ORIENTATION *f* orientare a) stabilirea punctelor cardinale, b) pozițione conformă cu direcția punctelor cardinale, c) îndreptare spre

ORIENTEMENT *m* orientare, potrivire cu direcția punctelor cardinale

ORIENTER [orient] *v* a orienta a) a determina punctele cardinale, b) a potrivi după direcția punctelor cardinale, c) *fig* a îndrepta, a călăuzi || *S'orienter*, a se orienta a) a recunoaște răsăritul după direcția punctelor cardinale, b) *fig* a se conduce, a ști încotro să apuce, a se îndrepta spre

ORIFICE [l orificium] *m* orificiu, deschizătură, gură, gaură

ORIFLAMME [l auriflamma] *f* flamură

ORIGAN [l-gr] *m* *Bot* șovai

ORIGINAIRE [l] *a* original a) care-si trage origina, obârșia, b) dobândit prin naștere, înăscut *vce originaire*, c) dela obârșie, primitiv *l'état originaire des langues*, starea primitivă a limbilor

ORIGINAIEMENT *adv* la început

ORIGINAL, E *a* original a) făcut după niciun model, b) *écru* *vain original*, scrisor care scrie, sugrăvește ceva nou, c) particular, propriu curva, d) ciudat *personne originale*, ființă ciudată || *m* original a) manuscris, tablou, etc., care servă de model, b) persoana căreia se face portretul, *portrait qui ne ressemble pas à l'original*, portret care nu seamănă cu persoana însăși || *s* persoană bizară, ciudată

ORIGINALITÉ *f* originalitate a) însușirea de a fi nou, noutate, b) ciudățenie

ORIGINE [l originis] *f* origine a) obârșie, început, b) pricina cea dintâi *l'origine d'une querelle*, pricina cea dintâi a unei certe

ORIGINEL, ELLE [origine] *a* original a) care se trage dela obârșie *le péché originel*, păcatul strămoșesc, b) cel dintâi, primitiv, dela început *l'innocence originelle*, nevinovăția cea dintâi

ORIGINELLEMENT *adv* 1. dela început, 2 la început

ORIGNAL, ORIGNAC *m* elan (cerb din Canada)

ORILLARD, E *a* *V oreillard*

ORILLON (*yon*) [oreille] *m* urechiușă, toartă

ORIN *m* *Mar* oigon care leagă ancora de buștean

ORIEAU *m* 1 țiplă de aramă subțire imitând aurul, fluturaș, 2 broderie sau stofă cu fireturi, 3 *fig* strălucire falsă, zorzoane

ORLE *m* *Ark* 1 margine sub oulul unui

capitel, 2 *Blaz* bordură îngustă ce nu atinge marginea armoriei

ORLÉANISTE *s* cel ce vrea să readucă pe țion pe un prinț de Orleans

ORLÉANS *m* orleans, stoliă ușoară de lână și de bumbac

ORMAIE [orme] *f* dumbravă de ulm

ORME [l ulmus] *m* ulm, prov *attendez-moi sous l'orme*, culcă-te pe cea ucheie

ORMEAU *m* ulm tânăr

ORMILLE (*mi-y*) [orme] *f* 1 ulmuleț, 2 pădure de ulmuleți

ORMIN [l] *m* *Bot* plantă ca jaleșul

ORNE [l onus] *m* mojdrean, frasin de munte

ORNEMANISTE *s* și *a* sculptor sau pictor de ornamente

ORNEMENT [l ornementum] *m* 1 ornament, podoabă, 2 *ornements d'église*, odăjdii, 3 înflorituri, floricele (de stil)

ORNEMENTAL, E *a* ornamental, care poate servi ca podoabă

ORNEMENTATION *f* ornamentație mod de împodobire

ORNEMENTER *v* a împodobi cu înflorituri

ORNER [l orner] *v* a orna, a împodobi, a înfrumuseța

ORNIÈRE [orne] *f* făgaș, a) urma roatelor (unei trăsurii), b) *fig* rutină

ORNITHOGALE [gr] *f* *Bot* ceapa-cioarei, gănușe

ORNITHOLOGIE [gr] *f* ornitologie, studiul păsărilor

ORNITHOLOGISTE. ORNITHOLOGUE *m* ornitolog, cel ce se ocupă cu studiul păsărilor

ORNITHOMANCIE [gr] *f* ghicirea după cântecul sau sborul păsărilor

ORNITHORYNQUE (*renk*) [gr] *m* ornitorinc (mamifer)

OROBANCHE [l-gr] *f* *Bot* crăciuciu, verigel

OROBANCHÉES *f* pl familie de plante cu verigelul ca tip

OROBE [l-gr] *f* *Bot* orăstică

OROGÉNIE [gr] *f* studiul dislocărilor scoarței pământului și mai ales al munților

OROGRAPHIE [gr] *f* orografie, descrierea munților

OROGRAPHIQUE *a* orografic, privitor la munți

ORONGE *f* răscov (ciupercă), *fausse orange*, ciupercă foarte veninoasă

ORPAILLAGE (*pa-yaj*) *m* culesul aurului prin râuri

ORPAILLEUR (*pa-yeur*) *m* culegător de aur prin râuri, auriar, zăltar

ORPHELIN, E [l-gr] *s* orfan [*V Supl*]

ORPHELINAT *m* orfelinat, azil unde se crește orfan

ORPHÉON [Orphée] *m* orfeon, școală sau societate de canto

ORPHÉONISTE *m* membrul unei societăți de canto.

ORPHIE *f* pește ac (pește lung și subțire cu ciocul ascuțit)

ORPHIQUE [l orphicus] *a* orhic, (mistere

păgane) atribuite lui Orfeu, *vie orphique*, viață virtuoasă

ORPIMENT [l auripigmentum] *m* sulfure de arsenic

ORPIMENTER *v* a amesteca sau colora cu sulfure de arsenic

ORPIN *m* 1 (†) sulfură de arsenic, 2 *Bot* iarbă de școală

ORQUE [l orca] *f* *V epaulard*

ORSEILLE (*se y'*) *f* lichen care dă o vopsea roșie vânătă

ORT (*ortu*) *a* (†) *pese ort*, cântărit cu dara cu tot

ORTEIL (*tez*) [l articulus] *m* deget la picior (mai ales cel gros)

ORTHODOXE [gr] *a* și *s* ortodox, drept credințios, pravoslavnic

ORTHODOXIE *f* ortodoxie, dreptă creștină

ORTHODROMIE [gr] *f* drumul făcut de o corăbie în linie dreaptă

ORTHODROMIQUE *a* (drumul) cel mai scurt între cele două puncte extreme ale drumului unei corăbii

ORTHOGONAL, **E** [gr] *a* 1 care formează unghiuri drepte, 2 care e perpendicular pe un plan *projection orthogonale*

ORTHOGONALEMENT *adv* în unghiuri drepte, perpendicular

ORTHOGRAPHE [gr] *f* ortografie, arta de a scrie corect (vorbele unei limbi), *orthographe d'un mot*, modul cum trebuie să se scrie un cuvânt, *faute d'orthographe*, *a*) greșală în scrierea cuvintelor, *b*) fam gresală

ORTHOGRAPHIE [gr] *f* 1 desen înălțând lațura unui edificiu, 2 planul de fortificație

ORTHOGRAPHER *v* a ortografia, a scrie după regulile ortografiei

ORTHOGAPHIQUE *a* 1 ortografic, de ortografie, 2 *V orthogonal*

ORTHOGAPHIQUEMENT *adv* ortografic, după regulile ortografiei

ORTHOLOGIE [gr] *f* vorbire corectă

ORTHOPÉDIE [gr] *f* ortopedie, arta de a îndrepta sau preveni deformitățile la copii

ORTHOPÉDIQUE *a* ortopedic

ORTHOPÉDISTE *a* și *m* (medic) care practică ortopedia

ORTHOPHONIE [gr] *f* arta de a îndrepta defectele vorbirii

ORTHOPNÉE [gr] *f* greutate pe inimă care nu permite respirația decât în picioare sau scând

ORTHOPTÈRE [gr] *m* 1 pisăre mecanică, 2 *pl* insecte cu aripile inferioare încrucișate una peste alta și cu cele dindurate îndreptate

ORTIAGE (*ti*) *m* gălbenușul vîșii

ORTIE (*ti*) [l urtica] *f* urzică, *ortie blanche*, șugel alb, *ortie rouge*, linguriță

ORTIER (*ti*) [ortie] *v* a urzica, a înfeca sau freca cu urzici

ORTIVE [l] *a* amplitudo ortive, arcul orizontului, între punctul unde răsare un astru și răsăritul următor

ORTOLAN *m* *Zool* gangur pișcă în floare (pasăre)

ORVALE *f* *Bot* iarbă sfântului Ioan

ORVET *m* ceciliu (sarpe orb)

ORVIÉTAN [Orvieto] *m* 1 leac (minunat) 2 leac de șarlatan, 3 *marchand d'orvietan*, șarlatan

ORYCTÉROPE *m* gen de mamifere fâșă dinți din Africa

ORYCTOGRAPHIQUE, ORYCTOLOGIQUE *a* ce ține de știința fosilelor

ORYCTOGRAPHIE, ORYCTOLOGIE [gr] *i* orictologie, știința despre fosile

OS (*oss*, *pl os*) [l] *m* 1 os ciolan, 2 *pl* oseminte, 3 loc *ne pas faire de vieux os*, a muri tânăr, a nu ține mult, *avoir de l'os*, a avea bani, cheag *en chair et en os*, în persoană

OSANORE (*za*) *a* *dents osanores*, dinți artificiali din fildes de ipopotam

OSCILLATION (*os-si-la si on*) [l] *f* oscilație, clătănătură, mișcare într-o parte și alta

OSCILLER (*os-si-le*) [l] oscilați *v* 1 a oscila, a se clătina, a se bălăbăni a se mișca într-o parte și alta, 2 *fig* a șovăi

OSCITANT, **E** (*os-si*) [l] *a* *Med* cu căscături

OSULATEUR, TRIC'E [l] *a* *Geom* care se atinge (linii, planuri etc)

OSULATION [l] *f* *Geom* atingere

OSE, **E** *a* 1 cutețut, 2 cutețător, îndrăzneț *cous êtes bien osé*, ești foarte îndrăzneț

OSEILI (*o ze-i*) *f* *Bot* măcriș, *sel d'oseille*, ovalat de potașu [*V Suplimentu*]

OSER (*ze*) *v* 1 a cuteză, a îndrăzni, a se încumeta, 2 a încerca cu îndrăzneală a-i da meșu

OSERAIE (*z')* [l osier] *f* răchitiș

OSEUR EUSE *m* cutețător, îndrăzneț

OSIER (*zi*) *m* 1 răchită *osier fleurit*, iasă roșie, *osier brun*, salce, loc *être franc comme l'osier* a fi sincer, 2 nuia de răchită *un panier d'osier*, un cos din nuiele de răchită

OSMAZÔME [gr] *f* sucii cîinii care dă aomă bulionului

OSMIQUE *a* (acid) osmic, derivat din osmiu

OSMIUM (*oni*) [gr] *m* osmiu (corp simplu metalic)

OSMOLOGIE [gr] *f* osmologie, știință sau tratat despre miostu

OSMONDE *f* *Bot* gen de iugere

OSMOSE *f* osmoză, fenomen care, când două lichide sunt despărțite printr-un perete poros face să treacă unele corpuri din unul într-altul

OSMOTIQUE *a* de osmoză

OSSATURE [l ossa] *f* osatură *a*) oasele *b*) *fig* cherestă *ossature d'un drame*

OSSFINE *f* oseață subst nă care formează țesătura celulară a pielii și a mușchilor (la animale)

OSSEIET [os] *m* 1 osic, 2 osic *rouer aux osselets*, a jucă în arșice

OSSEMENTS [o-] *m* *pl* oseminte

OSNEUX, EUSE *a* osos

OSSIANIQUE *a* 1 a lui Ossian 2 în genul lui Ossian

OSSIFICATION *f* osificare *a)* formarea oaselor, *b)* prelucrare în oase

OSSIFIER [l os, iacere] *c* a osifica, a preface în oase || *S'ossifier*, a se prelucra în oase

OSSU, **F** a osos

OSSUAIRE [l ossuarium] *m* cameră sau mormant cu oseminte

OST [l hostis] *m* (†) lăgăr, armată

OSTALGIE [gr] *f* durere în oase

OSTÉALGIQUE *a* de oase, în oase

OSTÉINE [gr] *f* osieină substanța țesăturilor osoase

OSTÉITE *f* osteită, inflamația țesăturii osoase

OSTENSIBLE [l ostensum] *a* 1 ce se poate arăta, 2 învederat

OSTENSIBILMENT *adv* făcînd, pe față

OSTENTION (sz) [l] *f* arătare

OSTENSOIR(E) *m* 1 chivotul agnelului (la Catolici) 2 icoală, lădiță cu moaste

OSTENTATEUR, **TRI(E)** *s* lăudăros

OSTENTATION [l] *f* ostentațiune, lăndărie, lăldă, *par ostentation*, de lăldă, *faire ostentation de*, a se lăli cu

OSTÉOCOLLE [gr] *f* strat de carbonat de calce ce se depune pe obiectele băgate în apă unor fântâni

OSTÉOCOPE [gr] *a* (dureri) pătrunzătoare în oase

OSTÉOGÉNIE [gr] *f* osteogenie, partea embriogeniei ce se ocupă cu formarea țesăturii osoase

OSTEOGRAPHIE [gr] *f* osteografie, descrierea oaselor

OSTÉOLITHE [gr] *f* osteolit, os împietrit

OSTÉOLOGIE [gr] *f* osteologie, studiul oaselor

OSTÉOLOGIQUE *a* osteologic, ce ține de studiul oaselor

OSTÉOMALACIE *f* muierea oaselor

OSTÉOPLASTIE [gr] *f* osteoplastie, restabilirea unui os cu alte bucăți de oase

OSTÉOPLASTIQUE *a* osteoplastic, de restabilire a unui os cu alte bucăți de oase

OSTÉOTOMIE [gr] *f* osteotomie, disecția unui os (pentru a-l îndrepta)

OSTRACÉ, **E** [gr] *a* ca stridia || *f* pl familie de moluști cu stridia ca tip

OSTRACISER *v* a izgoni, a exila (prin ostracism)

OSTRACISME [gr] *m* ostracism *a)* exilare pe zece ani (la Grecii vechi), *b)* fig izgonire

OSTRACITE [gr] *f* scoică de stridie împietrită

OSTRÉICOLE *a* al culturii stridilor

OSTRÉICULTEUR *m* cultivator de stridii

OSTRÉICULTURE [l ostréa] *f*, cultura stridilor

OSTROGOT(H) (go), **E** *a* și *s* 1 ostrogot, 2 fig sălbatec

OTAGE *m* ostatic, zălog

OTALGIE [gr] *f* durere de urechi

OTALGIQUE *a* ce privește durerea de urechi

OTARIE *f* speșă de focă (a Pacificului)

OTÉ *pp* afară de

ÔTER *v* 1 a lua dintr'un loc, a depărta, 2 a scoate *ôter ses habits, son chapeau*, a-și scoate hainele, pălăria, 3 a lua înapoi, a retrage *ôter un emploi*, a lua înapoi o slujbă, 4 a lua *ôter la vie*, a lua viața, 5 a goni *ôter la fièvre*, a goni febrilele, 6 a scăpa *ôter quelqu'un d'un grand danger*, a scăpa pe cineva dintr'o mare primejdie, 7 Milit *ôter la charge*, a descărca, a scoate încărcătura unei arme) || *S'ôter*, a se depărta, a pleca *ôte toi de mes yeux*, pui din ochii mei! prov *ôte toi de la que je m'y mette*, scoală tu ca să ved eu

OTIQUE (uk') [gr] *a* al urechii

OTITE (ut') *f* otită, inflamația urechei

OTTOMANE *f* otomană divan

OU [l au] *conj* sau, ori

OU [l ubi] *adv* 1 unde *par ou*, pe unde, *d'ou*, de unde, 2 la care, *l'honneur ou j'ai pure*, onoarea la care răvnesc, 3 la ce *ou suis-je réduit?* la ce am ajuns? 4 în care, când *l'heure ou il sortait* ora (când ieșea) || loc *adv* cu *que*, oriunde

OUAILLES (u-a y') [l ovicula] *f* pl 1 (†) oile, 2 fig Teol enoriași

OUAIS *int* bie! mă! drace!

OUATE *f* vală {de la *ouate* sau de *louate*}

OUATER *v* a vălui

OUBLI *m* uitare, *oubli de soi*, uitare de sineș

OUBLIABLE *a* de uitat, ce se poate uita

OUBLIE *f* uscățel (prăjitură în formă de palmă, de tub, etc)

OUBLIÉ, **E** *pp* uitat

OUBLIER [l oblitus] *c* 1 a uita, 2 a nu ține seama de *oublier les conseils d'un pere*, a nu ține seama de sfaturile unui tată || *S'oublier*, a-și uita datoria, interesele, a nu-și da seama

OUBLIETTES *f* pl închisoare subpământeană, temniță adâncă, fam *passer par les oubliettes*, a dispărea fără a lăsa urme

OUBLIEUR, **EUSE** *s* vânzător de uscățele în formă de palmă, etc

OUBLIEUSEMENT *adv* cu uitare

OUBLIEUX, **EUSE** *a* uitare

OUË *f* grădină cu pomi

OUEST [angl] *m* vest, apus

OUF *int* uf!

OUI [l hoc illud] *adv* da || *m* da *dire le grand oui*, a se căsători, *pour un oui ou pour un non*, fără nici un motiv serios, pentru un lucru de nimic [V Suplimentu]

OUI-DA *int* bucuros!

OUI (u-i) *prep* auzind || *pp* auzit

OUICHE *int* pop ei așa!

OUI-DIRE *m* lucrul auzit, zisă, *par oui-dire*, din auzite

OUIE *f* 1 auzul *à perte d'ouïe*, cât de departe se poate auzi, 2 pl organele respiratorii (la pești), 3 găurile (unei viori).

OUILAGE (yay') *m* umplerea la loc (a unui butoi scăzut)

OUIILLER (u-yé) *v* 1 a umplea la loc un butoi cu vin scăzut, 2 (†) a ât ura

OUIE (u-w) [l audire] *v* a auzi, a asculta [Vezi Tabloul verbelor nereg]

OUISTITI *m* uistiti (mănuță americană)
OUILIERE (*li*) *f* alee între rândurile de vițe de vie

OUPILLE (*pi y'*) *f* toiță (de paie)

OURAGAN *m* uragan, vijelie

OURALIEN, ENNE *a* d.n. Urali

OURDIR [*i* ordiri] *v* 1 a auzi, 2 *fig* a unești *ourdir une conspiration* || *S'ourdir*, a se urzi, a se unești

OURDISSAGE *m* urzeală, urzit

OURDISSEUR, EUSE *s* urzitor

OURDISOIR *m* unealtă de urzit

OURLER *v* a tivii, a refecă

OURLET *m* tivitură, refec

OURS (*urs* la sing., *ur* la plural) [*i* ursus] *m* 1 urs, 2 *fig* om care fuge de lume, 3 *ours marin*, urs de mare (un fel de focă) [*V* *lèche, vendre* și Suplimentul]

OURSE *f* 1 ursoaică, 2 ursă (constelație)

OURSIN *m* 1 piele de urs *un bonnet d'oursin* o căciulă din piele de urs, 2 *aricru* de mare

OURSON *m* puui de urs

OUS(T)E *int* pașoi alivanta!

OUTARDE *f* Zool dropie

OUTARDEAU *m* puui de dropie

OUTIL (*ti*) *m* unealtă, sculă

OUTILLAGE (*yaj'*) *m* unelte, sculele (unei profesii, unei uzine)

OUTILLÉ, E (*ti-yé*) *a* înzestrat cu unelte, treburiicioase

OUTILLEMENT (*ti-y'*) *m* înzestrare cu unelte, cu scule

OUTILLER (*ti-yé*) *v* 1 a înzestra cu unelte cu scule, 2 *fig* a procura mijloacele *outiller un jeune homme pour lutter dans la vie*, a procura unui tânăr mijloacele în lupta pentru traiu || *S'outiller*, a-și procura uneltele treburiicioase

OUTILLERIE (*ti-y'-ri*) *f* fabrică sau negoț de unelte

OUTRAGE [*outo*] *m* 1 ultragiul, ocară, insultă gravă *dernier outrage*, insulta cea mai gravă ce se poate face, *faire outrage* *d*, a-și bate joc, a necinști, a insulta grav, 2 *les outrages du temps*, pustiriile vremii, 3 insultă adușă *outrage* *d* la religion

OUTRAGEANT (*jan*), *E* *a* ocărător, insultător

OUTRAGER *v* a ultragia *a*) a ocări, a insulta grav, *b*) *fig* a bațjocori || *S'outrager*, a se insulta [Se conjugă, ca *arranger*]

OUTRAGEUSEMENT *adv* 1 cu ocară, 2 cumplit de *outrageusement bête*, cumplit de prost

OUTRAGEUX, EUSE, a ocărător, insultător

OUTRANCE (*A*) *adv* 1 cu înviersunare, 2 înviersunat, crancen *combat* *d* *outrance*, luptă înviersunată

OUTRANCIER, ÈRE *a* și *s* care împinge lucrurile la exces, excesiv

OUTRE [*i* utrem] *f* burduf

OUTRE [*i* ultra] *prep* 1 peste, dincolo de *d'ouire mer*, de peste mare, *ouire mesure* peste măsură, 2, afară de *ouire cela*, afară de

aceasta. || *adv* 1 mai departe, peste *passer outre*, a trece înainte, mai departe, *en outre*, peste tot, dintr-o parte până'n cealaltă || *loc* conj *ouire que*, pe lângă că

OUTRÉ, E *a* 1 exagerat *pensée outrée*, 2 indignat, înălțat *je suis outré*, 3 istovit *cheval outre* || *m* ceea ce se exagerat

OUTRECUUDANCE *f* 1 încredere prea mare în sine însuș, 2 obrăznicie

OUTRECUIDANT, E *a* semeț, obraznic

OUTRECUIDER (*S'*) *v* (*†*) a avea o încredere prea mare în sine însuș

OUTRÉMENT *adv* (*†*) exagerat,

OUTREMER (*mer*) *m* ultramarin, culoare albastră azurie

OUTRE-MONTS (*D'*) *loc* *adv* de peste munți

OUTREPASSE *f* tăierea unei păduri peste marginea hotărâtă

OUTREPASER *v* 1 trece peste, a depăși, 2 *a o porni* pe alt drum (un câine la vânătoare)

OUTRER [*ouire*] *v* 1 a exagera, a împinge până la exces, 2 a covârși de muncă, a obosi prea mult *outrer ses chevaux*, a și obosi prea mult cai, 3 a înălță *outrer quelqu'un de colere*, a aprinde de manie pe cineva

OUTRE-RHIN *adv* dincolo de Rin

OUTRE-TOMBE *adv* dincolo de mormânt

OUTSIDER (*a ut-sai deur*) [*angl*] *m* cal de cursă ce poate câștiga, dar care nu inspiră încă încredere

OUVERT, E *a* 1 deschis, *d* *livre ouvert*, fără pregătire, *cille ouverte*, orăș neîntârît, *intelligence ouverte*, inteligență pătrunzătoare, *guerre ouverte*, războiul declarat, *a force ouverte*, cu armele în mână, *d* *bureau*, *a guichet ouvert*, la prezentarea titlurilor, *tenir table ouverte*, a avea masa pusă pentru orice masafir, 2 *fig* sincer *visage ouvert*, față sinceră, *d* *cœur ouvert*, sincer

OUVERTEMENT *adv* pe față, în mod sincer

OUVERTURE *f* 1 deschidătură (= ochiul, crăpătură, gaură, răsuflătoare, etc), 2 deschiderea *ouverture d'un coffre*, deschiderea unei lăzi, *d* *l'ouverture du livre*, deschizând cartea, 3 *Muz* uvertură, prefața unei opere muzicale (cântată de orchestră), 4 *fig* început, 5 *pl* cele dintâi propuneri *faire des ouvertures de paix*, a face cele dintâi propuneri de pace, 6 mărturisire *ouvertures indiscretes*, mărturisiri indiscrete, 7 *Geom* deschizătură, lărgime *ouverture d'un angle*, deschizătura unui unghiu, 8 *fig* *ouverture de cœur*, sinceritate, *ouverture (d'esprit)*, pricepere ușoară, 9 pricepere, dispoziție *il a de l'ouverture pour les sciences*, are dispoziție pentru științe, *des enfants qui manquent d'ouverture et d'attention*, copii lipsiți de pricepere și de atenție, 10 *Jur* momentul când începe dreptul de a intra în posesia (moștenirii)

OUVRABLE *a* 1 care poate fi lucrat *la manière ouvable*, 2 de lucru *jour ouvable*

OUVRAGE *m* 1 lucrătură; *les gros ouvrages*, pățile fundamentale ale unei clădiri, 2 lucru *se mettre d* *l'ouvrage*, a se pune pe lucru; 3

uvraj, operă, lucrare, carte; 4 *opéra le rétablissement de la religion en France fut l'ouvrage de Napoléon*, restabilirea religiei în Franța se datorește lui Napoleon, 5 (iron) creatură, 6 lucru de mână *sac à ouvrage*, coșulețul cu cele trebuincioase pentru lucru, *ouvrage à l'aiguille*, lucru de mână, 7 lucrări de întăritură *ouvrages avances*, lucrări de întăritură înaintate, *ouvrages d'art*, lucrările tehnice ce necesitează construirea unei căi ferate, etc

OUVRAGÉ, E a care cere multă muncă, multă grijă, lucrat cu multă băgare de seamă

OUVRAGER *o* 1 a lucra cu multă băgare de seamă, 2 a împodobi cu ornamente [Se conjugă ca *arranger*]

OUVRAISON *f* lucrătura (materiei prime)

OUVRANT, E a *à jour ouvrant*, când se crapă de ziua, *à porte ouvrante*, când se deschid porțile unui oraș

OUVRÉ, E a 1 lucrat, 2 fasonat *fer ouvré*, fier fasonat, 3 înflorat, cu figuri, cu flori *linge ouvré*, rufe înflorate, *toile ouvrée*, pânză cu alesături

OUVREAU *m* gura pede lături a unui cup-tor de sticlărie

OUVRÉE *f* (†) măsură agrară reprezentând bucată de loc cât poate ară un om într'o zi

OUVRER [operari] *o* 1 (†) a lucra, 2 a lucra, a fasona

OUVRER *m* deschizător

OUVREUSE *f* uvreză, deschizătoarea lojilor (într'un téntru)

OUVRIER, ÈRE [operariu] *s* 1 uvrier, lucrător, loc *à l'œuvre on connaît l'ouvrier*, la muncă cunoști pe muncitor, 2 *fig* autor, cauză *être l'ouvrier de sa fortune*, a-și fi câpătuit singur averea || a 1 lucrător *les classes ouvrières*, clasele muncitoare, 2 de lucru *jour ouvrier* zi de lucru *V cheville*

OUVRIR [operire] *o* 1 a deschide, 2 a începe *ouvrir un bal*, 3 a fi în fruntea, *le n m qui ouvre une liste*, numele care e în fruntea unei liste, 4 a da, a răspunde în *cette porte ouvre sur le jardin*, poarta aceasta dă în grădină, 5 a propune *ouvrir un avis*, a propune o părere, 6 a face o deschizătură în *ouvrir un mur*, a face o deschizătură într'un zid, *s'ouvrir un passage*, a-și croi un drum, 7 *ouvrir l'esprit*, a lumina mintea curva, a-l face să înțeleagă, *ouvrir l'appétit*, a afăți pofta de mâncare || *S'ouvrir*, 1 a se deschide, 2 *fig s'ouvrir à quelqu'un*, a-și deschide inima curva, a spune curva ce are de gând să facă, 3 *la scene s'ouvre*, scena începe [Se conjugă ca *offrir*]

OUVROIR *m* 1 lucrătorie, atelier de lucru, 2 așezământ de binefacere care procură de lucru fetelor și femeilor sărmâne

OVAIRE [i] *m* ovariu a) organ în care se formează ouăle (la animale), b) *Bot* partea de jos a pistilului cu semințele

OVALAIRE a de formă ovală

OVALE [i ovum] a oval, rotund și lunguieț || *m* *Geom* oval, figură ovală, plană sau solidă || loc adv *en ovale*, în formă de oval,

OVARIEN, ENNE a al ovarului

OVARIOTOMIE *f* tăierea ovarului

OVARITE *f* *Med* inflamația ovarului

OVATE *m* preot din clasa de mijloc (la ve-chii Gali)

OVATION [i] *f* ovațiune a) triumf mic (la Romani) b) onoruri șgometoase și entu-ziaște, alaiu

OVE [i ovum] *m* *Aih* ovă, ornament în formă de ou

OVÉ, F a în formă de ou (ex un fruct)

OVICULE *m* ovă mică

OVIDÉS *m* *pl* familie de maniere rume-gătoare (ca oile, caprele, etc)

OVIDUCTE [i ovum, ductus] *m* canal prin care oul iese din ovariu

OVIFORME [i ovum] a în formă de ou

OVINE [i] a *la race ovine*, oile

OVIPARE [i] a ovipar, (viețuitor) care se reproduce prin ou

OVIPARISME, OVIPARITÉ *f* punerea în libertate a embrionului prin ou care va ră-sări mai târziu

OVOIDAL, E (*co-i*) a ovoidal, cam ca oul

OVOÏDE (*o-vo-id*), a în formă de om

OVOVIVIPARE *s* și a (animal) la care oul răsare în chiar sânul mamei

OVULAIRE a al ovulului

OVULATION *f* funcțiunea ovarului

OVULÉ [i] *m* *Bot* ovul, rudiment de grăunte

OXACIDE *m* oxacid, acid din combina-țiunea unui corp simplu cu oxigenul și apa

OXALATE *m* oxalat, sare a acidului oxalic

OXALIDE *m* măcrișori

OXALIQUE a (acidul) oxalic, extras din măcriș

OXFORD [oraș în Anglia] *m* țesătură din bumbac vârgat sau cadrlat

OXHYDRIQUE (*ok-si*) a oxhidric, compus din hidrogen și oxigen

OXYCRAT [gr] *m* apă cu oțet

OXYDABLE a oxidabil

OXYDANT, E a oxidant, care oxidează

OXYDASE *f* ferment solubil oxidant

OXIDATION *f* oxidare schimbare în oxid

OXIDE [gr] *m* oxid, combinarea oxide-nului cu un corp simplu

OXYDER [oxyde] *o* a oxidă, a preface în oxid || *S'oxyder*, a se oxidă

OXYGÉNABLE a oxigenabil, care se poate combina cu oxigenul

OXYGÉNATION *f* oxigenare, combinare cu oxigenul

OXYGÈNE [gr] *m* oxigen (corp simplu)

OXYGÈNÉ, E a oxigenat

OXYGÈNER [oxygène] *o* a oxigenă, a com-bină cu oxigenul [Se conjugă ca *accélérer*]

OXYGÉNIFÈRE a purtător de oxigen

OXYGONE [gr] a (†) cu unghuile ascuțite

OXYHÉMOGLOBINE *f* materie colorantă a globulelor roșii din sânge

OXYMEL (*mél*) [gr] *m* băutură din apă, miere și oțet

OXYMÉTRIE *f* determinarea cantității acide libere (din o substanță)

OXYRRHYNQUE (*ok si-rènk*) [gr] *a* cu ciocul ascuțit
OXYSACCHARUM (*rom*) *m* amestec de oțet și zahăr
OXISULFURE *m* oxisulfură (compus din sulf, oxigen și un metal)
OXYTON [gr] *a* *Gram* oxiton, cuvânt cu accentul tonic pe finală
OXYURE *f* viermii din intestine
OYANT, E (*o-yan*) *pp* (în expres) *oyant* *comptu*, cel cui se dă socoteală (din partea fustiței)
OZENE [l-gr] *m* ulcer în nas (care dă respirației un miros fetid)
OZOKÉRITE, OZOCÉRITE *f* ozokerită, ceară fosilă

OZONE [gr] *m* ozon, oxigen modificat de electricitate
OZONÉ, E *a* cu ozon
OZONISATION *f* ozonizare, prefacerea oxigenului în ozon
OZON(IS)ER *v* *a* prefăce oxigenul în ozon
OZON(IS)EUR *m* aparat pentru a prepara ozonul
OZONOMETRE [gr] *m* ozonometru, aparat de evaluat proporția de ozon din atmosferă
OZONOMÉTRIE *f* ozonometrie, arta de a constata prezența ozonului și de a-i determina cantitățile
OZONOMÉTRIQUE *a* ozonometric

P

P (*pe* sau *p'*) *m* (litera) *p*
PACAGE [l pascuum] *m* pășune, islaz, imaș
PACAGER [pacage] *v* *a* pășuna, *a* duce la pășcut [Se conjugă ca *arranger*]
PACANE *f* nucă neagră
PACANIER *m* nuc cu nuci negre
PACHA [turc] *m* pașă
PACHALIK *m* pašalac
PACHIDERME (*gi* sau *ku*) [gr] *m* pachiderm, mamifer cu pielea groasă
PACIFICATEUR, TRICE [l] *s* și *a* pacificator, împăciuitor
PACIFICATION [l] *f* pacificare, împăciuire, împăcare
PACIFIER [l pacificare] *v* pacifică *a*) *a* împăciui, *a* împăca, *b*) *a* restabili liniștea
PACIFIQUE [l pacificus] *a* pacific *a*) cui îi place liniștea, *b*) de împăciuire *idees pacifiques*, *c*) pămîc, liniștit
PACIFIQUEMENT *adv* în mod pacific, în pace
PAKFOND (*fon*) *m* pakfon (aliaj de cupru, nikel și zinc)
PACOTILLE (*ti-y'*) [paquet] *f* 1 (t) mărfuri nefinanciare ce pot duce cu ei marinarul gratuit (pentru comerț), 2 mărfuri destinate schimbului, comerțului în țările depărtate, 3 marfă proastă *c'est de la pacotille*, 4 *fam* un pachet, o anumită cantitate de obiecte
PACOTILLER (*ti-ye*) *v* *a* face comerț cu marfă de ocazie
PACQUAGE (*ka'*) *m* alegerea peștelui și așezarea lui în butoaie
PACQUER *v* *a* alege și *a* așeza în butoaie peștele de expediat
PACTE [l pactum] *m* pact, învoială (între două persoane), legământ
PACTISER [pacte] *v* *a* pactiza *a*) *a* face un pact, legământ, *b*) *fig* *a* se învoi, *a* se înțelege
PADDOK [engl] *m* 1 țarc într-o livadă pentru reșe de prăsilă și mănzi lor, 2 loc închis unde cau sunt plimbați cu mîna

PADISCHAH sau **PADISCHAH** [pers] *m* pa-dîschah
PADOU [Padoue] *m* panglică jumătate ajă jumătate mătase
PÆONIE, E *a* *Bot* ce ține de bujor
PAE *int* pleosc! *V puf!*
PAGAIE (*ghe*) *f* vîslă (cu care nu se atinge barca)
PAGALE, PAGAIE (*ga-y'*) *f* învălmășeală
loc adv en pagaie, în dezordine
PAGANISER [paganus] *v* 1 *a* trăi ca un păgan, 2 *a* face păgân *paganiser un peuple*
PAGANISME [l paganus] *m* păganism
PAGAYER (*che-ye*) [pagaie] *v* *a* vîslă cu o lopată ce nu atinge barca [Se conjugă ca *balayer*]
PAGAYEUR (*ghe-yeur*), **EUSE** *s* persoană care vaslește cu o lopată ce nu atinge barca
PAGE [l pagina] *f* pagină
PAGE *m* paj, băiat, copil de casă în serviciul regelor, seniorilor, *effronté comme un page*, tate îndrăzneț, *hors de page*, neatârnat, de capul lui
PAGINATION 1 *f* paginare, 2 paginarea paginile
PAGINER [l pagina] *v* *a* pagini, *a* numerota paginile (unei cărți)
PAGNE [sp] *m* șorțul Negrilor
PAGNON [nume propriu] *m* postav negru foarte fin din Sedan
PAGNOTE (*pan-yot'*) *m* (t) (soldat) care nu se bate
PAGODE [port] *f* pagodă *a*) templu indian sau chinez, *b*) idol din acel templu, *c*) figură mică de portelan cu capul mobil
PAGNOTERIE *f* (r) lișcă de vlagă
PAGURE [l-gr] *f* crustaceu ce locuiește în scoa altui molusc
PATE PAIEMENT *V paye*, etc
PAÏEN (*pa-yen*), **ENNE** [l paganus] *a* păgănesc || *s* păgîn, *en païen*, ca un păgîn
PAILLAGE (*pa-yaj'*) *m* învălire în paie (ex, a unui arbore)

PAILLARD (pa-ya) *E s* 1 cel ce dușime pe paie 2 curvar

PAILLARDER (pa-ya-ré) *s* a uși în desfrâu

PAILLARDISE (pa-ya) *f* desfrâu

PAILLASSE (pa-yas) [paille] *f* 1 mîndu de paie, 2 parașă, cîrăghios de balcu [V Sup]

PAILLASSERIE (pa-yas' ri) *f* parașerie

PAILLASSON (pa-ya-son) *m* rogojină

PAILLASSONAGE (pa-ya) *m* acoperire cu rogojină

PAILLASSONNER (pa-ya) [paillasson] *s* a acoperi cu rogojină

PAILLE (pa-y') [l palea] *f* 1 paie, în de paiu, 2 paie *un de paille* vin din struguri uscați pe paie, *coulour de paille*, samaniu, *homme de paille* a) secătui, b) om de paie (care împrumută numele lui altui întîo afa-cere), 3 defect, crăpătură (în metale) *cette piece d'or a une paille*, areistă monedă de aur are o crăpătură, 4 *paille de fer*, așchi de fier (cu care se freacă paravetul), 5 loc *mettre sur la paille*, a lăsa pe drumuri, *rompre la paille avec quelqu'un*, a o rupe cu cineva, *tirer a la courte paille*, a trage la sorti, *coucher (etre) sur la paille* a fi în mizerie || a galben-deschis *des gants paille*, mănuși de un galben deschis [V Suplimentu]

PAILLÉ (pa-ye) *m* paie ne care cum n'au stat decât o singură ri

PAILLE, *E* (pa-ye) a 1 de colorarea parulul, 2 cu crăpătură, cu defect

PAILLE-EN-CUL sau **PAILLE-EN-QUEUE** *m* pasăre de mare cu coadă lungă și subțire

PAILLER (pa-yé) [paille] *v* 1 a învăli în paie, 2 a împleti cu paie *pailler des chaises*

PAILLER (pa ye) [paille] *m* 1 hambar cu paie, 2 clare înaltă de paie, 3 *être sur son pailler*, a fi la sine acasă, a putea să vorbească sau să facă ce vrea

PAILLET (pa ye) [paille] *m* 10su-deschis (vin) || *Mar* rogojină contra frecăturilor

PAILLETTE, *E* (pa y') a presărat cu fluturi

PAILLETTER (pa-y'-ré) [paillette] *v* a presăra cu fluturi [Se conjugă ca *jeter*]

PAILLETEUR (pa-y') *m* culegător de grăuncioare de aur (în nisipul râurilor)

PAILLETTE (pa-yét') [paille] *f* 1 grăuncior de aur (în nisipul unor râuri), 2 fluturaș (de aur)

PAILLEUR (pa-yeur), *EUSE* *s* 1 vânzător sau cărăuș de paie, 2 împleitor de scaune

PAILLEUX (pa-yeu), *EUSE* [paille] *a* cu crăpături (ex fierul)

PAILLIS (pa-yi) [paille] *m* paie mărunte de învelit unele plante

PAILLOLE (pa-yol') *f* (†) fluturaș de aur

PAILLON (pa-yon) [paille] *m* 1 fluture mare (de aur sau de argint), 2 foită de metal, 3 pumn de paie (pentru strecuratul unei leșu)

PAILLOT (pa-yo) [paille] *m* salteluță deasupra saltelui ordinar (la un pat de copil)

PAILLOTE (pa-yot') [paille] *f* (în țările calde) borderu din paie

PAIN [l. panis] *m*, 1 pâine, *peut pain*, fran-

zeală, *pain bis*, pâine neagră, *pain d'épices*, turtă dulce, *pain des anges*, *pain celeste* slăntă giugărie, *pain béni*, prescură, *ig c'est pain benit*, asta-i pedecapsă bine meritată, *pain de vie*, cuvântul lui Dumnezeu, *pain a chanter*, agnec înă neconșințit, 2 *pain a cacheter*, bulin, *pain de sucre* căpășană de zahăr, *pain de savon*, cîlup de săpun, *pain de vie* turtă de ceai, *pain de noix*, colic de nuu, 3 Boț urbie a pain, arboarele pâine, 4 loc *avoir du pain sur la planche*, a avea buni pusi deoparte, *avoir mange son pain blanc le premier* a fi cunoscut belsugul [V Suplimentu]

PAIR [l. pair] *m* 1 pair a) (†) mare vasal (al unui rege), b) membru al Camerei mîlte (în Franța dela 1815—1848), 2 pl egalii, cei deopotrivă, semenii, *avec ses pairs*, a trăi cu semenii săi, 2 *Com egalitate de preț a sperilor* (în diferite țări) *le change est au pair*, schimbul este al-pair, acelaș deoparte și de alta, *la rente est au pair*, renta se vinde și se cumpără cu prețul indicat pe dânsa, *être au pair dans une maison*, a avea casă și masă undeva dar leafă nu (în schimbul unui serviciu)

PAIR, *E* [l. pair] a 1 la fel, deopotrivă, 2 par, cu soț *nombre pair*, număr cu soț || loc adv *de pair*, deopotrivă, pe aceeaș treaptă, se pot lua de înă, *de pair a compagnon*, pe un picior de egalitate, *hors de pair*, mai presus decăt cei deopotrivă cu sine, fără rival

PAIRE [pair] *f* 1 pereche, 2 doi *une paire de bœufs*, doi boi, 3 loc *les deux font la paire*, amandoi se potrivesc de minune, și-a găsit tînguia (apacul [V manche și Suplimentu]

PAIREMENT adv pereche, *nombre pairement* *paire*, număr a cărui jumătate e tot un număr soț și divizibil cu patru

PAIRESSE *f* soția unui pair

PAIRIE *f* pairie, demnitatea de pair

PAIRLE *f* *m* Blaz figură în formă de Y pe armorie

PAISIBLE [paix] *a* pașnic, liniștit

PAISIBLEMENT (zi) adv în pace, în liniște

PAISSANCE [paître] *f* păscutul vitelor

PAISSANT, *E* a care paste

PAISSEAU *m* V *échalas*

PAISSON [l. pastio] *m* (†) pășune, tot ceea ce pasc animalele

PAÎTRE [l. pastore] *v* 1 a păște, 2 a duce la păscut *mener paître*, *faire paître*, idem, pop *envoyer paître quelqu'un*, a trimite pe cineva la plimbare, 3 a hrăni *paître un oiseau*, a hrăni o pasăre || *Se paître*, a se hrăni [V Tabloul verbelor neieg]

PAIX [l. paix] *f* 1 pace, 2 fig liniște, 3 loc *Dieu lui fasse paix*, Dumnezeu să-l ierte, *faire la paix avec son voisin*, a se împacă cu vecinul, *être en paix avec son âme*, a fi cu cugetul împăcat, 4 fafură cu ostile ce preotul dă de sărutat la liturghie || *int* tăcere

PAL [l. palus] *m* 1 țepă, 2 Blaz bandă care taie în două armoria și ocupă o treime din ea

PALABRE [sp] *f* 1 convorbire cu un șef arab, 2. discurs ce se pronunță atunci,

PALADIN [t] *m* paladin *a*) senior din suita lui Carolmagnu, *b*) cavaler răzător, aventurier, *c*) viteaz, cavaler

PALAFITTE [it] *m* clădire lacustră pe pari

PALAIS [l] palatium *m* 1 palat, casă impunătoare, 2 palatul Justiției *les gens du Palais*, magistrați, *style du palais*, stil judiciar

PALAIS [l] palatium *m* 1 cerul gurii, pălăuș, 2 *fig* simțul gustului *avoir le palais fin*, a avea gustul fin

PALAN [it] *m* macară

PALANCHE [gr] *f* cobiliță

PALANÇON [palanche] *m* paianță

PALANCRE, PALANGRE *f* fune în apă susținută de plute și în lungul căreia sunt prinse undițe cu carlige

PALANGRIN *m* luntre pentru pescuit

PALANGUER (ghe) [palan] *v* a se sluji de macară

PALANQUE [it] *f* palancă, întăritură din pari înfiși în pământ

PALANQUER *v* 1 *V* *palanguer*, 2 *Fortif* a întări cu bulamace

PALANQUIN [portug] *m* palanchin *a*) patăscă (în India), *b*) scaun purtător

PALASTRE, PALÂTRE *m* cutia broaștei

PALATAL, E [l] palatum *a* palatal (litera) care se pronunță lovind limba de cerul gurei

PALATAL, E (sz) [l] palatum *a* al palatului de justiție

PALATIN, E [l] *a* 1 al Palatului *comte palatin*, conte al Palatului, 2 ce ține de Palatinat, 3 *Anat* ce ține de cerul gurei *voûte palatine*, bolta cerului gurii || *m* palatin *a*) vice-rege (în Ungaria), *b*) carmuitor de provincie (în Polonia)

PALATINAT [palatin] *m* palatinat *a*) demnitate de elector palatin, *b*) teritoriu palatin, *c*) provincie poloneză

PALATINE *f* soție de palatin || *f* palatină, blană ce poartă femeile pe umeri și pe gat

PALE [l] pala *f* 1 partea lată a vâslei (care intră în apă, 2 lopăță de închis sau de deschis scutul unei mori)

PÂLE [l] palidus *a* palid

PALÉ, E [pal] *a* împărțit în benzi

PALÉAGE *m* *Mar* încărcatul sărei, al cerealelor cu lopata

PALE ALE (pel el) [angl] *m* bere albă

PALÉE [pal] *f* șir de pari înfiși în pământ

PALEIRENIE [paleiroi] *m* seiz, rândas

PALEFROI [l] paraveredum *m* (†) cal de paradă

PALÉMON *m* răculeț de mare

PALÉOGAPHE [gr] *a* și *m* paleograf, descifrător de scrieri vechi

PALÉOGRAPHIE [gr] *f* paleografie, descrierea scrierilor vechi

PALÉOGRAPHIQUE *a* paleografic

PALÉOGRAPHIQUEMENT *adv* din punct de vedere al paleografiei

PALÉOLOGUE [gr] *m* paleolog, cunoscător al limbilor vechi

PALÉONTOLOGIE [gr.] *f* paleontologie, știința fosilelor

PALÉONTOLOGIQUE *a* paleontologic, ce ține de știința fosilelor

PALÉONTOLOGISTE, PALÉONTOLOGUE *m* paleontolog, cercetător al fosilelor

PALÉOTHÉRIUM (om) *m* pachiderm fosil din eocenul Europei

PALÉOTHIQUE *a* din vechile timpuri ale vârstei de piatră

PALÉOZOIQUE (zo ik') [gr] *a* paleozoic, ce ține de cele mai vechi straturi geologice cu fosile

PALERON [pale] *m* spată

PALESTINE *f* 71p literă corp 22 puncte

PALESTRE [gr] *f* palestră *a*) loc rezervat exercițiilor corpului (la cei vechi), *b*) exercițiile corporale

PALESTRIQUE *a* palestric, privitor la exercițiile corporale

PALFT [pale] *m* piatră sau ghrulea rotundă de asvârlit

PAIETOT (to) *m* palton

PALETTÉ [pale] *f* 1 paletă, scândurică cu vâpselile (a pictorilor), 2 fiecare placă a unei roți de vapor, 3 lopăță, 4 *a*) (†) lighean pentru scursul sângelui, *t*) *fig* lighean cu sange

PALFŢUVIER *m* arbore uriaș din țările intertropicale

PÂLEUR [l] palloir *f* paloare, gălbeneală

PAII *m* pali, limba sfântă din insula Ceylan (ieșit din sanscrită)

PALIER (li é) *m* 1 tindă (scări), gang, provine *tre fort sur son palier*, a fi tare și mare în casa lui, 2 etaj, 3 porțiune de cale ferată

PALIERE *a* *marche paliere*, treaptă tot una cu tindă, *porte palure*, ușă ce dă în tindă.

PALIFICATION *f* întărire cu pari

PALIFIER [l] palus, facere] *v* a întări terenul cu bulamace, cu pari

PALIKARE, PAL(L)ICARE *m* palicar

PALIMPSESTE (lenp) [gr] *m* palimpsest, pergament din vechime a cărui scriere s'a șters din evul mediu și s'a scris altceva pe el

PALINGÉNÉSIE (len-je) [gr] *f* palingenezie, renaștere

PALINGÉNÉSIQUE *a* de regenerare

PALINOD (no) *m* poezie în onoarea și Fecioare (în evul mediu)

PALINODIE [l gr] *f* palinodie *a*) poezie (în vechime) în care poetul retratăa părerile sale de dinainte, *b*) retractarea celor zise, deszicere, *fig chanter la palinodie* a întoarce foaia, a spune contrariul de ceea ce a zis înainte, a-și schimba părerea

PALINODIQUE *a* prin care poetul își retractează părerile sale de mai înainte

PÂLIR [l pallere] *v* 1 a păli, 2 a face să pălească, 3 *fig palir sur les livres*, a studia cu înviersurare, a-și petrece viața citind mereu

PALIS [pal] *m* 1 șir de pari, 2 loc înconjurat cu un șir de pari

PALISADE [palis] *f* 1 palisadă, îngrăditură, gard din pari înfiși în pământ, 2 spalier

PALISADEMENT *m* înconjurare cu palisade, cu garduri din pari

PALISSADER [palissade] *v* a înconjură cu palisade cu garduri din pari înfipti

PALISSAGE [palisser] *m* întinderea și fixarea pe zid a ramurilor unui arbore

PALISSANDRE *m* palisandru (arbore exotic)

PĂLISSANT, **E** *a* 1 pâlind, care pălește, 2 întunecat *front pâlissant*

PALISSER [palis] *v* a întinde și fixa pe un zid rămurile unui arbore

PALISSON [palis] *m* unealtă de argăsitor

PALISSONNER *v* a subția pielea

PALISSONNEUR *m* lucrător ce subțiază piei

PALLADIUM (*om*) [l-gr] *m* 1 paladiu *ab*) fig pavăză, garanție, 2 paladiu (metal alb maleabil și fuzibil)

PALLIATIF, **IVE** [mi] *a* paliativ, care alină momentan || *m* paliativ *ab*) leac neîndestulător, măsură necompletă

PALLIATION [i] *f* alinare momentană

PALLIER [i paliare] *v* a paliă *a*) a ascunde sub aparențe false, *b*) *Med* a alina pentru un moment

PALLIUM (*om*) [i] *m* 1 mantie greacă, 2 mantie de arhiepiscop

PALWA-CHRISTI *m* ricin, căpușă

PALMAGE *m* 1 evaluarea în palme (măsură), 2 turtirea capului acului înainte de găurire

PALMAIRE [i palmaris] *a* al palmei mânu

PALMARÈS (*ress*) [i] *m* lista premianților unui liceu

PALMATURE *f* palmă cu degetele lipite printr-o membrană

PALME [i palma] *f* 1 (†) ramură de palmier, 2 (†) palmier *vin, huile de palme*, vin de palmier, untdelemn de palmier, 3 *fig* cunună *remporter la palme*, a reși victorios, *la palme du martyre*, cununa martirului, gloria veșnică, 4 *palmes académiques*, palme academice (decorație care se dă literaților, artiștilor, savanților și profesorilor)

PALME [i palmus] *m* palmă (veche măsură de 0,225 m sau 0,029 m)

PALMÉ, **E** [i palmatu] *a* palmat *a*) ca palma mânei, *b*) cu degetele reunite prin o piehiță (ca la găște, etc)

PALMER (*mer*) *m* instrument de măsurat desimea metalelor

PALMER [i palma] *v* 1 *Mar* a socoti un diametru în palme, 2 a turti capul acului înainte de a-l găuri

PALMERAIE [palmier] *f* teren cu palmieri

PALMETTE [palme] *f* ornament în forma frunzei de palmier

PALMIER [palmier] *m* *Bot* palmier

PALMIFIDE *a* *Bot* cu diviziunile până în mijlocul limbului

PALMILOBÉ, **E** *a* cu diviziunile rotunzite (o foaie palmată)

PALMIPARTI, **ITE** *a* cu diviziuni ce pătrund până aproape de baza limbului

PALMIPÈDE [i palmipes] *a* palmiped, cu labele palmate (ca găscă) || *m pl* palmipe-dele.

PALMISÉQUÉ, **E** *a* cu diviziuni cari se întind până la baza limbului

PALMISTE *m* palmist, palmier care produce în vârf un fel de varză

PALMITE [sp] *f* măduva palmierului

PALMURE [palme] *f* piehița care unește degetele la palmipede (ex. la găscă)

PALOIS, **E** *s* și *a* (locuitor) din Pau

PALOMBE (*lonb'*) [i palumba] *f* porumbiel de pădure, gugușcucă

PALON [pale] *m* lopată de lemn

PALONNIER *m* oricic

PALOT [pale] *m* lopățiță cu care se scoate din nisip viermii și peștișorii

PĂLOT, **OTTE** *a* cam palid, gălbior

PALOURDE *f* molusc comestibil

PALPABLE *a* palpabil *a*) ce se poate pipăi, *b*) prea învederat

PALPABLEMENT *adv* (rar) în mod palpabil, vădit

PALPATION *f* pipăitul

PALPE *f* palpă, antenă mică (la insecte și a crustacee)

PALPÉBRAL, **E** [i] *a* al pleoapelor

PALPER [i] palpăre] *v* a palpă, a pipăi, *fig palper de l'argent*, a pune mâna pe bani

PALPITANT, **E** *a* palpitant *a*) care găfăie, care svăcnește, care bate, *b*) *fig* mișcător

PALPITATION [i] *f* palpitație *a*) găfăeală, svăcnitură, *b*) bătăie de inimă *avoir des palpitations*, a avea bătăi de inimă

PALPITER [i palpitare] *v* a palpită *a*) a svăcni, a bate (inima), *b*) *fig* a fi foarte mișcat, a nu mai putea de *palpiter de joie*, a nu mai putea de bucurie

PALPLANCHE *f* 1 scândură groasă cu vârf ascuțit înfiptă în apă ca stăvilă, 2 scândură întrebunțată la blăniul galeriilor unei mine

PALSAMBLEU (*san*) [par le sang de Dieu] *int* la dracul

PALTOQUET *m* țopărian

PALUDÉEN, **ENNE** [i paludis] *a* de bălți

PALUDIER *m* lucrător din bălțile sărate

PALUDINE *f* molusc de bălți

PALUDISME [i paludis] *m* paludism, friguri intermitente în țăile mlaștinoase

PALUS (*luss*) [i] *m* baltă

PALUSTRE [i palustris] *a* palustru, care trăiește, crește în bălți

PĂMER [i spasmus] *v* a leșină, *se pămer de rire*, a leșină de râs, *fig se pămer d'admiration*, a cădea în extaz de admirație

PĂMOISON [pămer] *f* leșin

PAMPA (*pan*) *f* pampa, vastă câmpie de iarbă (în America de Sud)

PAMPE (*panp'*) [i pampinus] *f* (†) foaie de grâu sau de alte cereale

PAMPÉEN, **ENNE** (*pan*) *a* și *s* (locuitor) din Pampas *V* pampa

PAMPÉRO (*pan*) *m* vânt dinspre pampa

PAMPHILE (*pan*) *m* (joc de cărți)

PAMPHLET (*pan-flê*) [angi] *m* pamflet, scriere satirică sau defăimătoare

PAMPHLÉTAIRE (*pan*) [pamphlet] *m* pamfletar, autor de pamflete

PAMPLEMOUSSE (*pan*) *m* lămâiu cu fructe groase din Indii

PAMPRE (*panpr'*) [*l* *pampinus*] *m* viță de vie cu frunzele sale

PAN [*l* *panus*] *m* 1 poală, pulpană, 2 bucată (de zid, de perete), 3 fata, laturea (unui corp poliedric) *les pans d'une tour*, fetele unui turn, 4 *pan d'un comble*, pantă de acoperiș, *pan coupe*, suprafața care înlocuiește unghiul la întâlnirea a două bucăți de zid

PAN *int* toc! toc!

PAN [zeul păstorilor] *m* *la flûte de Pan*, naiul

PANABASE *f* panabaz (mineral de cupru)

PANACÉE [*l-gr*] *f* panaceu, leac universal

PANACHE [*it*] *m* 1 penaj, peniș, 2 *fam* lustru, tot ce strălucește *les Français aiment la panache*, Francezilor le place tot ce strălucește

PANACHÉ, **E** *a* 1 cu un penaj, 2 de diferite colori *un habit panaché*, o haină de diferite colori, 3 *fam* împestrițat *style panache*, 4 amestecat din diferite feluri *salade panachee*, *glace panachée*

PANACHER [*panache*] *v* 1 a împodobi cu un penaj, 2 a împestrița, a orna cu diferite colori || *Se panacher* a se împestrița, a lua colori diferite

PANACHURE *f* împestrițătură

PANADE [*pan*] *f* 1 păpară, supă falsă, *pop être dans la panade*, a sta rău de tot, 2 *fig* om moale

PANAGE *m* 1 ducerea porcilor la ghindă, 2 tava pășunatului ghindei

PANAGER (**SE**) *v* a se păuni [Se conjugă ca *arranger*]

PANAIRE [*l* *panis*] *a* al pâinei

PANAIS [*l* *panax*] *m* păslărnac

PANAMA *m* panama, pălărie de paie fină

PANARD, **E** *a* cu picioarele întoarse în afară (vorbind de cai)

PANARIS (*ru*) [*l* *panaricum*] *m* panaris, sugiu

PANASSERIE *f* (fabricațiunea de) pâini de fantezie

PANATELLA *m* ȱgară de foi lungă și subțire Pl *des panatellas*

PANATHÉNAIQUE (*na-ik'*) *a* în onoarea Minervei

PANATHÉNÉES *f* pl panateneele, serbări ce se dedeau în onoarea Minervei

PANATHÉNIEN, **ENNE** *a* privitor la panatenee

PANCALIERS *m* conopidă albă

PANCARTE [*l*] *f* 1 pancartă, afiș, 2 cămașă (învelind hârta)

PANCLASTITE *f* panclastită (explosiv cu bază de acid picric)

PANCRACE [*gr*] *m* luptă gimnastică cu brațele și cu pumnii (la Grecii vechi)

PANCRATIASTE (*si*) *m* luptător cu pumnii

PANCRÉAS (*ass*) [*gr*] *m* pancreas, glanda între ficat și splină

PANCRÉATINE (*tin'*) *f* substanță din suc pancreatic.

PANCRÉATIQUE (*uk'*) *a* al pancreasului

PANCRÉATITE *f* inflamația pancreasului

PANDANUS (*nuss*) *m* idem, plantă de ornament

PANDECTES [*l-gr*] *f* pl pundece, culegere de hotărâri transformate în legi de Justinian

PANDÉVRES [*gr*] *f* pl serbări în cari se serviau ospete publice

PANÉMONIUM (*om*) [*gr*] pandemoniu

a) *Mu* locul de întrunire al diavolilor, *b*) *fig* întrunire de oameni criminali, *c*) *fig* loc de corupțiuni și de dezordine

PANDICULATION [*l* *pandiculari*] *f* mișcare brăfulor în sus și a picioarelor căsărind

PANDORE [lip dintr'un cantec al lui Na daud] *m* *fam* jandarm

PANDOUR *m* 1 pandur *a*) (†) soldat ungur, *b*) *fig* tâlhar, 2 bătăran

PANÉ, **E** [*l* *panis*] *a* în pesmet, *eau pance*,

apă în care s'a fiert pâine sau s'a muiat pâine piăjită

PANÉGYRIQUE [*l-gr*] *m* panegiric *a*) cu-

vântare publică în lauda cuiva, *b*) laudă exagerată

PANÉGYRISTE *m* panegirist *a*) cel care face panegirice, *b*) lăudător exagerat

PANÉMONE [*gr*] *m* mașină care ridică în sus mîscată de vant

PANER [*l* *panis*] *v* a prăji în pesmet (un snitel, o costiță, etc.)

PANERÉE *f* un coș plin

PANEFERIE (*pan'*) *f* cămăraa pâinii

PANETIER (*te*) *m* 1 îngrijitorul pâinii (în un internat, etc.), 2 pitar

PANETIÈRE (*ti*) [*l* *panis*] *f* 1 desagă (cu pâine), 2 dulăpior ajur pentru pâine, atarnat de perete

PANETON *m* cosuleț (cuie slujeste brutarilor ca tipar de pâine)

PANGERMANISME *m* pangermanism, reu-

nirea tuturor popoarelor germanice într'unul

PANGERMANISTE *m* pangermanist, partizan al pangermanismului || *a* ce ține de pangermanism

PANGOLIN *m* pangolin, mamifer nedintat cu solzi (din Africa)

PANHELLÉNISME (*e-le*) *m* panelenism, reunirea tuturor Grecilor într'un singur popor

PANIC *m* Bot moho, meu-mărut

PANICAUT (*ko*) *m* Bot scaiu-diăcului

PANICONOGRAPHIE [*gr*] *f* gravură în relief pe zinc

PANICULE [*l*] *f* paniculă, floi în ciorchin sau în spic

PANTULÉ, **E** *a* 1 în formă de paniculă, 2 cu floi dispuse în paniculă

PANIER [*l* *panarium*] *m* 1 panier, coș, panier *a* ouvrage, cosuleț cu lucru de mână,

2 (†) malacof, 3 loc *panier perce*, mână spartă, *le dessus du panier*, crema, floarea, tot ce e mai bun, mai trumos, *le fond du panier* rămășă, *sci comme un panier*, prost de dă în gropi, *faire danser l'anse du panier*, a încălca socoteala (o servitoare), *pro* *adieu paniers*, *pendanges sont faites*, acum totul s'a isprăvit,

[Veri cuvintele în legătură cu *panier* și *Su plimentul*]

PANIFIABLE *a* ce poate fi făcut pâine
PANIFICATION *f* prefacerea materilor făinoase în pâine

PANIFIER [1 panis, facere] *v* a prefăce în pâine

PANIQUE [1 gr] *f* panică, spaimă năprasnică și fără temei || *a terreu panique*, groază năprasnică

PANLEXIQUE *m* dicționar universal

PANNE [1 pannus] *f* 1 imitație de plus, 2 *Tout* rol păcătos *ne jouer que des pannes*, a nu jucă decât roluri păcătoase, 3 *pop être dans la panne*, a fi în mizerie, 4 *Mar* pânzele unei corăbii *en panne*, cu pânzele astfel dispuse ca corebia să stea pe loc, 5 *jam* oprire întâmplătoare (a unui automobil, a unei biciclete) *avoir une panne, rester en panne*, a avea o pană, a se opri în drum, *fig rester en panne*, *a*) a aștepta un prilej mai bun, *b*) a nu izbuti, 6 fășe de nori deasupra orizontului [V Suplimentul]

PANNE *f* osanță

PANNE *f* 1 lat orizontal la căpriori, 2 partea lătă a ciocanului

PANNÉ, *E* *a* și *s* *pop* sărac lipit, golan

PANNEAU [p-n] *m* 1 panou, blănă, tăblie (de ușă, de perete), *panneau de glace*, oglindă ținând loc de panou, 2 laț (de prins iepuri, etc), *fig tomber (donner) dans le panneau*, a cădea în câpcăcă, 3 pernită de fiecare parte a șelii (ca să nu se jupoaie pielea calului), 4 *Mar* blana deschizăturii punței

PANNEAUTAGE *m* vanatul cu lațul

PANNEAUTER (panneau) *v* a vana cu lațul (iepurii, etc)

PANNEAUTEUR *m* și *a* vânzător cu lațul

PANNEQUET (*ke*) [angl] *m* clătită, *pannequet à la Richelieu*, clătite cu dulceață

PANNETON *m* 1 floarea cheii, 2 mânerul incuetoarei ferestrei

PANNICULE [i] *m* 1 strat de țesătură musculară sau celulară, 2 pielea de pe coarnele (unor rumeșaloare)

PANNONIEN, ENNE *a* din Panonia

PANONCEAU [pennon] *m* 1 marcă, pagură (care pe un stalp indică jurisdicția senzorului), 2 tăbliță (cu atribuțiile Justiției) de notar, portărel, etc

PANOPLIE [gr] *f* panoplie *a*) armură completă (de cavalier), *b*) colecție de arme atarnate artistic de perete

PANOPTIQUE [gr] *m* și *a* panopticum, clădire în care, dintr-o singură aruncătură de ochi, se poate cuprinde tot interiorul

PANORAMA [gr] *m* 1 panoramă, 2 privește, peisaj înțins ce se poate îmbrățișa cu privirea de pe o înălțime

PANORAVIQUE *a* de panoramă

PANOROGAPHE *m* idem, instrument cu care se obține pe o suprafață plană desfășurarea perspectivei obiectelor cari o înconjoară

PANOUFLE *f* *pop* bucată de piele de oaie cu lână sa care se pune pe opinci

PANSAGE *m* îngrijitul (= periatul, țesălutul) unui cal

PANSARD, a și *s* *V pansu*

PANSE [1 panice] *f* 1 ierbar, primul sto mac al rumegătoarelor, 2 (non) pantece, burtă, 3 burduul (unei sticle, unei oale), 4 partea rotunjită (a unei litere) *une pansé d'a, partie rotunjită a lui a*

PANSEMENT *m* 1 pansare, oblojirea unei răni, 2 pansament

PANSEUR *v* 1 a pansa, a pune doctorii la o rană, a obloji, 2 a înguiți (= a peria și a țesăla) un cal

PANSLAVISME *m* panslavism, tendința de a reuni pe toți Slavi sub un singur sceptru

PANSLAVISTE *a* panslavist

PANSU, E [panse] *a* burtos, pântecos

PANTAGRUÉLIQUE *a* *fig* uriaș, colosal

PANTAGRUÉLISME *m* filosofia lui Pantagruel

PANTAGRUÉLISTE *a* și *m* partizan al filozofiei lui Pantagruel

PANTALON [personaj de comedie] *m* 1 pantalon, 2 personaj, bufon în teatru italian, parașă, 3 (*f*) *fig* cameleon (om care joacă toate rolurile numai spre a-și ajunge scopul), 4 prima figură a cadrului francez [V Sup]

PANTALONNADE [pantalón] *f* 1 iarsă burlescă și grosieră 2 mascaralăc, bufonerie, 3 și călămbătură, făcătoare *les pantalonades de la politique*, scâlbăburile politice

PANTELAN, E *a* găfător, gafând, *chair pantelante*, carnea încă caldă a unui animal tăiat

PANTÉLÉGRAPHE *m* pantelegraf, aparat permițând a se reproduce la distanță scrisul, lesenuri, etc

PANTELER [pantois] *v* a găfăi, a palpită cu greu [Se conjugă ca *appellei*]

PANTENNE sau **PANTÈNE** *f* lanț vertical de prins păsări din sbor, *en pantenne* *a*) în dezordine *b*) *Mar* aplecat în semn de doliu

PANTHÉE [gr] *a* care întruște atribuțiile sau atribuțiile mai multor divinități

PANTHÉISME [gr] *m* panteism, sistem care nu admite alt D-zeu decât o substanță infinită

PANTHÉISTE *a* panteist, al panteismului *m* partizan al panteismului

PANTHÉON [gr] *m* panteon *a*) templu pentru toți zeii, *b*) monument (la Paris) dedicat a primi rămășițele oamenilor mari

PANTHÉON [gr] *f* Zool panteră

PANTÈRE (*ti*) *f* 1 tolbă cu găuri pentru vânat, 2 *V pantenne*

PANTIN *m* 1 năcușă cu sfori, 2 *fig* om astatic, *c* parașă [V Suplimentul]

PANTOGRAPH [gr] *m* pantograf, instrument de copiat mecanic orice desen, gravură

PANTOGRAPHIE *f* 1 pantografie, artă sau modul de a se servi de pantograf, 2 colecția tuturor alfabetelor

PANTOGRAPHIQUE *a* de pantograf

PANTOIS, E *a* 1 găfând, 2 *fig* încremenit *rester pantois*, a rămâne încremenit,

PANTOMETR [gr] *m* pantometru, măsurătoare de unghiuri și distanțe

PANTOMIME [gr] *m* pantomim, actor care exprimă ideile și sentimentele numai prin gesturi, *f* pantomimă *a*) arta de a exprima ideile și sentimentele prin gesturi, fără vorbe, *b*) piesă gesticulată

PANTOMIMER *o* a imita prin pantomimă, prin gesturi

PANTOUFLE *f* papuc, fam *en pantoufles*, foarte comod, fără a se jenă, *raisonner comme une pantoufle*, a judeca prosteste, a spune prostii, *raisonner pantoufle*, a vorbi de unele și de altele, *et cætera pantoufle*, și așa mai departe

PANTOUFLER *o* fam *1* a judeca anapoda, *2* a pune mereu întrebări, *3* a vorbi de unele și de altele (la sine acasă)

PANTOUFLERIE *f* fam vorbire de unele și de altele

PANTOUFLIER, ÈRE *s* papugu

PANURE *f* pesmet cu care se presară (un șnițel, etc)

PANURGE *m* una din părțile hamurilor (unui cal de tras)

PANUS (*nuss*) *m* cruperci agariciene cari cresc pe arborii bătrâni (toamna)

PAON (*pan*) [l pavo] *m* *1* păun, *2* ochiul păunului (fluture), *3* loc se *parer des plumes du paon*, a se împodobi cu penele altuia

PAONNF (*pann'*) *f* păuniță

PAONNEAU (*pa no*) *m* păunaș

PAONNER (*pan-né*) *o* a se păuni

PAPA *m* [în limba copiilor] tată, pop *a* la *papa*, nejenat, pe îndelete, *fuls a papa*, cheltuitor [V Suplimentul]

PAPABLE *a* (†) ce poate fi făcut papă

PAPAINÉ (*pa-in*) *f* papaină (ferment solubil extras din *papayer*)

PAPAL, E [pape] *a* papal, al papei

PAPALIN *m* soldat al papei

PAPAS (*pass*) [gr] *m* popă

PAPAUTÉ [papal] *f* papalitate *a*) demnitatea de papă, *b*) durata domniei unui papă

PAPAVÉRACÉES [l papaver] *f* *pl* papaveraceele, familia plantelor cu macul ca tip

PAPAYER (*pa yé*) *m* arbore american care dă un fruct ca pepenele galben

PAPE [l papal] *f* papă [V Suplimentul]

PAPEGAI (*ghé*) [ar] *m* pasăre de lemn sau de carton servind ca țintă

PAPELARD, E *s* fățarnic, preiăcut

PAPELARDISE *f* fățarnicie

PAPERASSE *f* hârtoagă, hârtie

PAPERASSER *o* *1* a răsfoi hârtii, *2* a terfelii la hârtie

PAPERASSIER, ÈRE *m* și *a* strângător de hârtoage, care umblă cu hârtoage

PAPESE *f* femeie-papă

PAPETERIE (*p'i'*) *f* papeterie, *a*) fabricarea hârtiei, *b*) negoț cu hârtie, *c*) cutii cu hartie și plicuri

PAPETIER (*ti-é*) [papier] *m* papetier, fabricant sau vânzător de hârtie

PAPIER (*pi-é*) [l papyrus] *m*, *1* hârtie,

papier à lettres, hârtie pentru scrisori, *papier libre* ou *mort* *a*) hârtie netrimbrată, *b*) hârtie obișnuită, *papier peint*, *papier de tenture*, tapete, *papier mâché*, hârtie muată, *un visage de papier maché*, un obraz palid și nesănătos, *papier verre*, glaspapir, *reglé comme un papier de musique*, cu obiceiuri foarte regulate, *2 pl* hârtii (= acte, documente, titluri, etc) *papiers d'affaires*, hârtii de afaceri, *3* pașaport *montrez vos papiers*, arată-ți pașaportul, *4* chitanță, poliță *refuser le papier d'un commerçant*, a refuza polița unui comerciant, *5* hârtie-monedă *payer en papier*, *6* gazete, ziare *papiers publics*, ziare, *7* loc *diez, rayez ça de vos papiers*, mută-ți gândul dela aceasta, *être bien (ou mal) sur les papiers de quelqu'un*, a fi bine (sau rău) notat la cineva [Vezi cuvintele în legătură cu *papier* și Suplimentul] **PAPIER-MONNAIE** *m* hârtie-monedă **PAPIFIER** *o* fam *a* alege papă **PAPILONACÉ, E** [l papilio] *a* cu corolele ca arpele fluturelui

PAPILLAIRE (*ler*) [l papilla] *a* papilar, cu papile

PAPILLE (*pi-y'*) [l] *f* Anat papilă, riducătură pe piele, pușchie

PAPILLEUX (*yeu*), **EUSE** *a* cu papile

PAPILLIFÈRE (*li*) *a* cu papile

PAPILLIFORME (*li*) *a* în formă de papilă

PAPILLOME (*lom'*) *m* leziune inflamatorie caracterizată prin hipertrofia papilelor

PAPILLON (*yon*) [l papilio] *m* *1* fluture, *2* fig hârhuu, flusturatec, *3* bec de gaz turcit, *4* hartă mică inserată în colțul uneia mari, *5* joc de cărți

PAPILLONNER (*yo*) [papillon] *o* a flutura

PAPILLOTAGE (*yo*) *m* *1* clipire din ochi, *2* fig scipeală, scriptură, *3* îngrămădire obositoare de efecte strălucitoare (în stil, într'un tablou, etc)

PAPILLOTANT, E (*yo*) *a* scripitor

PAPILLOTE (*yor'*) *f* *1* papilotă, bucăciță de hârtie de înfășurat părul buclat, fig *avoir les yeux en papillote*, a avea ochii cârpiți de somn, *2* bomboană, cofetură învălțită în hârtie, *3* cotelete *en papillote*, costiță prăjită în hârtie (unsă pe dinăuntru cu unt sau untdelemn)

PAPILLOTER (*yo*) [papillote] *o* *1* a clipi (ochii), *2* fig a scripi, *3* a pune papilote, *4* a obosi prin prea multe efecte sau reflexe scriitoare (un stil, un tablou), *5* a prăji în hârtie unsă cu unt (o costiță)

PAPIN [l pappare] *m* papă (în limba copiilor)

PAPION *m* idem, maimuță cu capul gros și cu coada scurtă

PAPISME *m* papism, papistăsie

PAPISTE *m* papist, papistaș

PAPOTAGE *m* trănăneală

PAPOTER *o* a trănăni, a flecări

PAPULE [l] *f* bubuliță

PAPULEUX, EUSE *a* cu bubulițe

PAPYRACÉ, E [l] *a* ca hârtia

PAPYROGRAPHIE [gr] *f* papirografie, arta de a tipări, desenă, etc pe glaspapir.

PAPYRUS (russ) [l-gr] *m* papirus *a*) trestie din Egipt, *b*) hârtie din scoarța ei, *c*) manuscris *dechiffrer un papyrus*

PÂQUF [l pascha] *f* paștele evreesc, *célébrer la paque*, *a* serbă paștele

PÂQUES (pak') [l pascha] *m* paștele creștin || *f* pl *paques fleuries*, Dumineca florilor *paques closes*, Dumineca Tomei, *faire ses paques*, *a* se cumineca de Paști

PAQUEBOT (pak'-bo) [angl] *m* pachebot, vapor accelerat pentru pasageri și scrisori

PÂQUERETTE *f* Bot bănușei, părălușe

PAQUET (ke) [angl] *m* 1 pachet, legătură, loc *faire son paquet*, *a* și strange catra fuzele, *faire ses paquets pour l'autre monde*, *a* se pregăti de duca, *donner à quelqu'un son paquet a*) *a* da un perdaf curva, *b*) *a* da afară, *recevoir son paquet*, *a*-și primi porția, *risquer le paquet*, *a* se încurca într-o afacere îndoiioasă, *fam avoir son paquet a*) *a* fi înșelat în așteptărule sale, *b*) *a* fi beat mort, 2 *a*) scrisori, depeși (aduse de un pachebot), *b*) pachebotu *monter a bord un paquet*, *a* se urcă pe bordul unui pachebot, 3 *fam a*) buflă, burdulea, *b*) bușean, 4 *Tip* o pagină de zaț, 5 *Mar paquet de mer*, talaz mare (care cade pe bord) [V Supl]

PAQUETAGE (k') *m* 1 împachetat, 2 efectele unui soldat

PAQUETER (k'-ie) [paquet] *v* *a* împachetă [Se conjugă ca *jeter*]

PAQUETEUR, **EUSE** *s* împachetator

PAQUETIER (ti-e) *m* *Tip* paginator, aranjatorul paginilor

PÂQUIS (ki) *m* pășune, pășunat

PAR [l per] *prep* 1 prin, 2 de *prendre par l'oreille*, *a* lua de ureche, *par tête*, de cap, 3 de (către) *pièce écrite par Voltaire*, piesă scrisă de Voltaire, 4 prin, printre *passer par Paris*, *a* trece prin Paris, *errer par les champs*, *a* rătăci prin câmpuri, 5 pe *sortir par un beau temps*, *a* ieși pe vreme frumoasă, *par eau*, pe apă, 6 prin *par hasard*, din întâmplare, 6 cu *jour par jour*, zi cu zi, 8 in *couper par morceaux*, *a* tăia în bucăți || loc *prep* de par, din ordinul, în numele, *de par la loi*, în numele legii, *de par le monde*, în lume || loc *adv* *par-ci par-là*, pe ici, pe colo, *par-dessus*, pe deasupra

PARABASE [gr] *f* parabază, loc în comedia greacă unde autorul se adresa în numele său spectatorilor

PARABOLE [l-gr] *f* parabolă *a*) pildă, *parler par paraboles*, *a* vorbi în parabole, nelămurit, *b*) *Geom* linie, curbă rezultând din tăierea unui con pe un plan paralel cu una din laturi, *c*) curbă descrisă în aer de un proiectil

PARABOLICITÉ *f* formă parabolică

PARABOLIQUE *a* parabolic, *b*) al parabolei, *b*) *Geom* curbat în parabolă

PARABOLIQUEMENT *adv* 1 în pilde; 2 descriind o parabolă

PARABOLOIDAL, **E** (i-dal) *a* ce are forma unui paraboloid

PARABOLOIDE (lo-id) *m* paraboloid, suprafață de gradul al doilea născută de o parabolă **PARACENTESE** [gr] *f* împungerea unei cavități pline de lichid

PARACENTRAL, **E** *a* situat aproape de centru

PARACHEVEABLE *a* ce poate fi isprăvit

PARACHEVEMENT *m* terminare completă, desăvârșire

PARACHEVER [achever] *v* *a* termina complet, *a* desăvârși [Se conjugă ca *achever*]

PARACHRONISME (kro) [gr] *m* greșală de cronologie prin care se pune un fapt mai târziu de când s'a întâmplat

PARACHUTE *m* parașut, aparat care înclănește căderea de sus

PARACLET [gr] *m* Teol sfântul duh

PARACROTTE *m* V *garde-crotte*

PARADE [l parade] *f* 1 paradă *a*) trupe ce au să fie trecute în revistă, *b*) fală *faire parade*, *a* se fâli cu, *mettre en parade*, *a* expune (spre vedere), *lut de parade*, pat impodobit (pentru morșii iluștii), 2 reprezentație caraghioasă la poarta unui teatru de bălău, 3 *parade*, evitarea unei lovituri, 4 oprirea în loc a calului *cheval sûr à la parade*, cal ușor de oprit sau de mânat [V Suplimentu]

PARADEU [parade] *v* 1 *a* face paradă, *a* se fâli, 2 *a* manevră (un cal), 3 *Mar* *a* merge încolo și înapoi, 4 *a* defila (trupe)

PARADIGME [l-gr] *m* paradigm, exemplu

PARADIS (di) [l-gr] *m* 1 paradis, *a*) raiu, *b*) cea din urmă galerie (la teatru), 2 *oiseau de paradis*, V *paradisier* [V Suplimentu]

PARADISIAQUE (zi) *a* din raiu

PARADISIÈRE (zi) *m* pasărea-paradis cu pene mari frumoase

PARADOS (do) *m* parapet care oprește proiectilele

PARADOXAL, **E** *a* paradoxal *a*) căruia îi plac paradoxele, *b*) contrariu tuturor *opinion paradoxale*

PARADOXALEMENT *adv* în mod paradoxal

PARADOXE [gr] *m* 1 paradox, părere contrarie celei generale, 2 fapt de necrezut || *a*, (*†*) paradoxal

PARADOXISME *m* paradoxism, unirea a două idei care se ciocnesc (ex *une sage folie*)

PARAFE *f* V *paraphe*

PARAFER *v* V *parapher*

PARAFFINAGE *m* ungerea cu parafină

PARAFFINE [l parum affinis] *f* parafină, substanță extrasă din uleiuri, schisturi

PARAFFINER *v* *a* unge cu parafină

PARAFOUDRE *m* instrument de ferit aparatele electrice de efectele electricității atmosferice

PARAGE *m* 1 neam, naștere, obârșie *de haut parage*, de neam mare, 2 întindere de mare, regiune țărmureană, 3 pl locuință (pe uscat), meleaguri *j'irai bientôt dans vos parages*, voi veni în curând prin meleagurile voastre, pe la voi, *que venez-vous faire dans nos parages?* ce căutați prin meleagurile

noastre, 4 *pl* ape, 5 arătura vier înaintea iernii, 6 lustru dat lemnăriei cherestelei (unei corăbii)

PARAGLACE *m* blană de scânduri apărând corabia împotriva ghețurilor

PARAGOGÉ [gr] *f* adăos la finele unui cuvânt (*avec* — *accroque*)

PARAGOGIQUE *a* adăogant

PARAGRAMME [gr] *m* întrebuintarea unei litere drept alta (greșală ortografică)

PARAGRAPHE [gr] *m* paragraf parte dintr'un capitol (—)

PARAGRELE *a* (tun) care poate sparge un nor de grindină în ploaie

PARAGUANTE (*gant*) [sp] *m* cadou pentru un serviciu

PARAISSON *f* 1 lucrătura masei de sticlă păsoasă pe o placă de fier, 2 masă de sticlă

PARAITRE [i] *parere* *v* 1 a se arăta, a se înfățișa, a se ivi, 2 a apărea, a ieși *le livre a paru*, cartea a apărut, *jaure paraître a)* a scoate la lumină, *b)* a arăta *jaure paraître son courage*, a-și arăta vitejia, 3 a părea *il paraît plus vieux que moi*, pare, arată mai bătrân decât mine, *il ne paraît pas son âge*, pare mai tânăr de cum e, 4 (impersonal) *il paraît*, se pare, se vede, *sans qu'il y paraisse*, pe ne simțite [Se conjugă ca *connaître*]

PARALIPSE [gr] *f* figură de retorică constând în luarea atențiunii asupra unui obiect prefăcându-se că nu-l vede

PARALLIQUE [gr] *a* propriu țărmurilor maritimi

PARALLACTIQUE *a* paralactic, al paralaxei

PARALLAXE [gr] *f* Astr. paralaxă, unghiul format din două linii imaginare care pleacă din centrul unui astru și trece una prin centrul pământului și alta prin ochiul observatorului

PARALLÈLE [gr] *a* paralel || *f* 1 linie paralela, 2 șanț paralel cu al învecinului || *m* paralel, *a)* cerc paralel cu ecuatorul, *b)* fig. studiu comparativ

PARALLELEMENT *adv.* paralel

PARALLÉLIPÈDE [gr] *m* paralelipiped, solid cu șase fețe

PARALLÉLISME *m* paralelism, starea paralelă a două lucruri

PARALLÉLOGRAMMATIQUE *adv.* în formă de paralelogram

PARALLÉLOGRAMME [gr] *m* paralelogram, figură cu laturile opuse paralele

PARALOGISER *v* a bate câmpii

PARALOGISME [gr] *m* paralogism, raționament fals

PARALYSANT, E *a* paralizator

PARALYSATEUR, TRICE *a* paralizator

PARALYSER (ze) *v* 1 a paraliza, 2 fig. a împiedica, a rădăcini

PARALYSIE (zi) [gr] *f* paralizie *a)* lipsă (totală sau parțială) a simțului sau a mișcării, *b)* fig. neputința de a lucra

PARALYTIQUE [gr] *e* și *a* paralizic, cel lovit de paralizie

PARAMÈTRE [gr] *m* parametru, linie constantă și invariabilă făcând parte din ecuația și construcția unei curbe

PARAMÉTRIQUE *a* ce ține de parametru

PARAMNÉSIE (ram) [gr] *f* pierderea memoriei cuvintelor

PARANGON [sp] *m* 1 model, tip, 2 (†) comparațiune *mettre en parangon*, a pune în comparație || *a* iarăși plată, fără cusur (diamant mărgăritar)

PARANGONNAGE *m* 1 (†) comparație, 2 Tip potrivirea literelor de grosimi diferite la aliniere

PARANGONNER [parangon] *v* 1 (†) a compara, 2 Tip a potrivi la aliniere caractere de grosimi diferite

PARANYMPHE (nenf) [i-gr] *s* 1 (†) însoțitorul cuiva, 2 fclențac adică a celui licențiat

PARAPET [it] *m* parapet *a)* vântea de sus a unei redute, *b)* zid până la brau, paramaulac

PARAPHE *m* parafă *a)* oada iscăliturii, *b)* iscălitura prescurtată

PARAPHER *v* a parafă *a)* iscăli cu parafă, *b)* a iscăli toate icile (unui registru)

PARAPHERNAL E [i gr] *a* (avere) în afară de zestie

PARAPHERNALITÉ *f* starea bunurilor parafenale

PARAPHRASE [gr] *f* parafrază *a)* e plicare sau traducere mai dezvoltată (a unui text), *b)* scriere lungă și incuicată *c)* fam. talmăcie răutăcioasă

PARAPHRASER *v* a parafraza *a)* a face parafraze, *b)* a desvicia pe larg

PARAPHRASEUR, EUSE *s* 1 cel ce explică prea pe larg, 2 fam. vorbă-lungă

PARAPHRASTE [i-gr] *m* autor de parafraze

PARAPHRASTIQUE *a* care explică pe larg de departe *traduction paraphrastique*

PARALÉGIE [gr] *f* paraliza membrelor inferioare

PARALÉGIQUE *a* 1 atins de paralizia membrelor inferioare, 2 ce ține de paralizia picioarelor

PARAPLUIE *m* umbrelă (de ploaie)

PARASANGE (zanj) *f* măsură de drum a vachilor Persi. (= 5,250 metri)

PARASÉLÈNE (ze) [gr] *f* imaginea lunii reflectată în nor

PARASITAIRE (zi) *a* parazitant

PARASITE [gr] (zi) *m* parazit *a)* dăltăuc, lăcău, *b)* plantă care trăiește pe spinațea altora || *a* parazit *a)* cine trăiește pe spinațea altora, *b)* care trăiește pe altă (despre plante), care trăiește pe altul (despre insecte), *c)* de păsori, năleșumăci *mois parasites*

PARASITIQUE (zi) *a* al parazitului

PARASITISME (zi) *m* parazitism, traiul pe spinațea altora

PARASOL (zi) [i] *m* umbrelă de soare

PARATONNERRE *m* paratrăsnet

PARATRE *m* (†) tată vitreg

PARAVENT (can) [it] *m* paraavan

PARBLEU [par Dieu] *int* pe credință! zău! vezi bine!

PARC (park') *m* 1 parc, grădină mare cu pașți, alee și îngrădită din toate părțile, 2 f. ic, ocol de vite, strungă, 3 *parc a huires*, basin pentru prăsitul stindilor, 4 *parc d'artillerie*, partea câmpului unde se așează artileria, 5 tunurile și urgoanele de artilerie ale unui corp de armată

PARCAGE *m* 1 ărcuțul, băgarea oilor în țarc, 2 fertilizarea solului cu muidăria oilor

PARCELLAIRE *a* parcelar făcut prin parcele

PARCELLE (sel') [l] particula] *f* parcellă, particică, bucată

PARCELLEMENT (sel man) *m* parcellare, împărțirea în bucăți, îmbucătățire

PARCELLER (se-le) *v* a parcella, a împărți în bucăți (pământul)

PARCE QUE *conj* fiindcă, pentrucă, *parce que*, prin ceace

PARCHEMIN [l] pergamenă] *m* 1 pergament, piele de oaie lucrată pe care se poate scrie, 2 *pl* titluri de boerie, *lig de parchemin*, uscă

PARCHEMINÉ, *E a* ca pergamentul

PARCHEMINER *v* a face țarc ca pergamentul

PARCHEMINERIE *f* 1 fabricația pergamentului, 2 negoul cu pergamente

PARCHEMINEUX, *EUSE a* ca pergamentul

PARCHEMINIFR, *ÈRE s* fabricant sau negustor de pergamente

PARCIMONIE [l] *f* calicie, sgaranie mare

PARCIMONIEUSEMENT *adv* calicește, cu mare economie

PARCIMONIEUX, *EUSE a* calic, sgăcit, toate econom

PARCLOSE *f* perete mobil din scânduri

PARCOURIR [l] percurrere] *v* 1 a parcurge, a străbate, a cutreeră, 2 a cercetă repede, a răsfot [Se conjugă *a courir*]

PARCOURS *m* 1 parcurs, drumul străbătut (de o apă, de o trăsură, etc), 2 parcurgere, străbătore, 3 *drou de parcours*, dieptul de a duce vite la păscut pe terenul alțuia

PARDESSUS *m* pardesiu

PAR-DEVANT *prep* pe dinainte

PARDI *PARDIENNE* *int* la dracu

PARDON [pardonnai] *m* 1 pardon, iertare, 2 scuză *mille pardons*, mu de scuze, 3 pelerinaj *le pardon de Ploemel*, pelerinajul la P 4 *pl* indulgențe acordate credincioșilor

PARDONNABLE *a* de iertat

PARDONNER [l] par donner] *v* 1 a ierta, 2 a scu a, 3 a cruță *la mort ne pardonne jamais*, moartea nu cruță niciodată || *Se pardonner*, a se ierta, a-și ierta

PARÉ, *E a* 1 împodobit *bal paré*, bal în care nu se poate intra decât în toaletă de bal *titre paré*, titlu în formă executorie || *int* M r *paré*! gata!

PARÉAGE *m* V *pariage*

PARÉATIS (tiss) [l] *m* Jur (†) ordin de executare a unei sentințe

PARE-FOLATS *m* adăpost de pământ pe bencheta unui parașut

PARREIL, **FILLE** (re-re-y') [l] par] *a* 1 la fel, dcopotivă, acelaș, 2 asemenea, așa *un crime pareil*, o asemenea crimă, 3 seamăn, pereche *mechancete sans pareille*, răutate fără seamăn || *s* egal, se amon *mes pareils a deux fois ne se font pas connaitre*, cei de o seamă cu mine se impun dintr'odată, *n'avoir pas son pareil*, sa *pareille*, 7 nu si aveă perechea, seamănu, *ne frequentez que vos pareils*, *vos pareilles*, nu veniți în contact decât cu cei de o seamă cu voi || *f* acelaș lucru *s'attendre a la pareille*, a se aștepta la acelaș lucru, *rendre la pareille*, a răspunde cu aceeaș monedă cu aceeaș măsură

PARREILLEMENT (re y'-man) *adv* la fel asemenea, aidoma

PARREIE [l] gr] *f* imaginea soarelui reflectată într'un noi

PARRELE [ml] paratella] *f* Bot dragaveiu, măcriș

PARREMENT *m* 1 (†) împodobire, 2 găteală, podoabă, 3 perdeă de alai, 4 marginea îndoită a mancoei, 5 fața, partea din afară, 6 pietrele mari cari măginesc un dium pavat

PARREMENTER *v* a blăni cu pătăi (un zid)

PARREMOLOGIE [gr] *f* paremiologie *a*) tratat asupra proverbelor, *b*) culegere de proverbe

PARRECHYMATEUX, **EUSE** (ran) *a* care este format sau tunc de parenchim

PARRECHYME (ran) [gr] *m* parenchim, țesătură spongioasă

PARRESE (nez') [gr] *f* parineză, discurs care îndcămnă la virtute

PARRENETIQUE (tik') [gr] *a* care îndcămnă la virtute (discurs)

PARENT, *E* [l] parens] *s* 1 rudă, 2 *pl a*) părinți, *b*) *les grands parents*, bunici, *c*) strămoși *issus de parents illustres*, născuți din strămoși vestiți, *nos premiers parents*, Adam și Eva, prov *les malheureux n'ont point de parents*, pe nenorociți nimeni nu-i bagă în seamă

PARENTAGE *m* 1 rudenie, 2 rudele, rubedeniile *convier tout le parentage*, a invita toate rudele, 3 înrudire

PARENTALES, **PARENTALIES** *f* *pl* parastace anuale în amintirea morților (la Romani)

PARENTÉ *f* 1 rudenie, 2 rudele, rubedeniile, 3 înrudire

PARENTÈLE [l] *f* (†) rubedenie, rudeniile **PARENTESE** [gr] *f* paranteză *a*) frază într'un period formând un sens aparte, *b*) semnul (), *c*) *fig* abatere, digresiune || loc *adv par parenthese, entre parenthèses*, în trează

PARER [l] parare] *v* 1 a găti, a împodobi, 2 a pregăti *parer la viande*, a pregăti carnea, 3 a înălțură, a se feri de, a se apăra de *parer un coup*, a se feri de o lovitură *et songeons à parer ce facheux mariage*, si acum să ne silim să înălțurăm căsătoria aceasta neplăcută, 4. *parer la balle*, a aruncă înșoră (fără a fi a'ine pământul, 5 *Mar a pune în*

ordine, a pregăti, 6 a opri (un cal) || *Se parer*, 1 a se găti, a se împodobi, 2 *fig* a se făli cu *se parer d'une fausse sensibilité*, a se făli cu o falsă sensibilitate, 3 a se apăra *se parer d'un ennemi*, a se apăra împotriva unui dușman [V Suplimentul]

PARERE [it] *m* (†) părere în scris (a unui negustor)

PARESE [l pigritha] *f* 1 lenevie, lene, trândăvie *avec paresse*, alene, *paresse d'esprit*, mînte greoaie, 2 dragoste de odihnă, inactivitate

PARESSER *v* a se da leneviei

PARESSEUSEMENT *adv* alene, trândav

PARESEUX, EUSE *a* și *s* leneș, trândav || *m* 1 leneșul (animal), 2 batlan de stuh, buhaiu de baltă

PAREUR, EUSE [parer] *s* lustruitor (de piei)

PARFAIRE *v* 1 a termina complet, 2 a completa, a împlini *parfaire une somme*, un *compte*, a împlini o sumă, o socoteală || *Se conjugă ca faire*

PARFAIT, E [l perfectus] *a* perfect *a*) desăvârșit, *b*) fără cusur, *homme parfait*, om fără cusur, *c*) excelent *un parfait*, vin excelent, *d*) deplin *bonheur parfait*, fericire deplină, *e*) rar, minunat || *m* 1 perfecțiune, desăvârșire *le parfait est rare*, desăvârșirea e rară, 2 cremă la ghiță (obișnuit parfumată cu cafea), 2 *Gram* perfectul, timpul trecut

PARFAITEMENT *adv* 1 în mod perfect, cu desăvârșire, 2 da, desigur, 3 foarte bine

PARFILAGE *m* destrămătură

PARFILER [fil] *v* a destrăma

PARFILURE *f* destrămătură

PARFOIS [fondre] *adv* câteodată, uneori

PARFONDRE [fondre] *v* a topi deopotrivă vopselile (pe smalț) [Se conjugă ca *fondre*]

PARFOURNIR *v* (†) a întregi, a completa

PARFUM (foen) *m* parfum *a*) miros plăcut, *b*) mireasmă, mirosenie

PARFUMER [fumer] *v* a parfuma || *Se parfumer*, a se parfuma

PARFUMERIE *f* parfumerie

PARFUMEUR, EUSE *s* parfumtor, fabricant sau vânzător de parfumi

PAR(H)ÉLIE (ré) [gr] *f* V *parélie*

PARGUÉ (ghé), **PARGUENNE!** (ghenn') *int*, drace!

PARI [parier] *m* pariu, rămășag, prinsoare

PARIA *m* paria, om respins de toată lumea

PARIADE *f* 1 împerechere (de păsări), 2 timpul împerecherii potârnicilor, 3 potârnicii împerechiate

PARIER [l pariare] *v* 1 (†) a împerechi, 2 a merge alături cu, 3 a paria, a pune rămășag, a face prinsoare

PARIÉTAIRE [l parietaria] *f* Bot pereche-niță, grăul-potârnicii

PARIÉTAL, E [l] *a* parietal *a*) Bot ce crește pe ziduri, *b*) Anat partea laterală a craniului (vorbind de oase)

PARIEUR, EUSE [parier] *cel s* care pariază, face prinsoare, pune rămășag

PARISETTE (zet') *f* Bot poama vulpei, dalac

PARISIANISER (zi) *v* a da o înfățișare pariziană

PARISIANISME (zi) *m* parizianism, fel de a fi sau vorbire proprie parizienilor

PARISIEN, ENNE (zi) *a* și *s* parizian

PARISYLLAB(IQU)E *a* parisilabic, cu acelaș număr de silabe la toate formele

PARITÉ [l paritas] *f* paritate *a*) egalitate, *b*) asemănare

PARJURE [l perjurium] *m* sperjur, jurământ fals

PARJURE [l perjurus] *s* și *a* sperjur, cel care jură fals

PARJURER (SE) [l perjurare] *v* a jură fals, a-și călca jurământul

PARLAGE *m* vorbe de clacă, vorbărie

PARLANT, E *a* 1 vorbitor, 2 *fig* foarte asemănător *portrait parlant*, 3 foarte expresiv *regards parlants*, puviri foarte expresive, 4 *leçon bien parlante*, învățătură de mînte destul de elocventă, care vorbește îndeajuns, 5 *armes parlantes*, arme cari prîti'un fel de rebus reamintesc numele de familie

PARLÉ, E *a* vorbit || *m* partea vorbită, ceea ce este exprimat prin vorbe

PARLEMENT [parler] *m* parlament *a*) adunarea nobililor regatului sub primul regi, *b*) curtea suverană de justiție înainte de 1791, *c*) Camerele legislative

PARLEMENTAIRE *a* parlamentar *a*) al parlamentului, *b*) (guvern) în care miniștrii sunt responsabili dinaintea Camerilor, *c*) *fig* cuvîncios, politicos, curtenilor *expression peu parlementaire*, expresiune puțin politicoasă, *d*) de sol, de trimis *drapeau parlementaire*, drapel de sol || *m* ofițer, etc trimis la inamic ca să facă sau să primească propuneri

PARLEMENTAIREMENT *adv* parlamentar, cuvîncios

PARLEMENTARISME *m* parlamentarism, regulul parlamentar

PARLEMENTER [parlement] *v* a parlamenta *a*) a face inamicului sau a ascultă dela inamic propuneri, *b*) *fig* a intra în vorbă, a sta de vorbă pentru o înțelegere

PARLER [ml parabolare] *v* a vorbi, *parler d'or*, a vorbi de minune, *parler en l'air*, a vorbi în vînt, *parler bien de*, a vorbi de bine (pe cineva), *parler musique*, a vorbi despre muzică, *parler littérature*, a vorbi despre literatură, *loc trouver a qui parler*, a-și găsi bacăul, a-și găsi ac de cojoc, *pour ainsi parler*, ca să zic așa, *parler raison*, a vorbi cu mînte, *parler en maître*, a porunci, *sans parler de*, fără a mai vorbi de, exceptând, *il parle de s'en aller*, voește să plece, *faue parler de soi*, a da prilej de vorbă, *prov trop pa ler nuit*, vorbă multă, sărăcia omului || *Se parler*, 1 a-și vorbi, 2 a se vorbi

PARLER *m* 1 vorbire, vorbă *un parler très doux*, o vorbire foarte blîndă, *loc avoir son franc parler*, a putea spune în față tot ce gîndește, *prov jamais beau parler n'ecorche*

la langue, vorba dulce mult aduce, 2 dialect, graiu *le parler provençal*

PARLERIE *f* (t) vorbire

PARLEUR, **EUSE** *s* 1 vorbitor, 2 vorbăreț

PARLOIR *m* vorbitor, sală de vorbit

PARLOTE *f* fam 1 odaia de vorbit (a avocatilor), 2 loc de exersare pentru tinerii avocați

PARMACELLE *f* moluște gasteropode cu melcul fără casă ca tip

PARMÉLIE *f* lichen din regiunile reci

PARMENTIER (*tu-é*) *m* *potage parmentier*, supă cu cartofi

PARMESAN (*zan*), **E** *a* și *s* (locuitor) din Parma || *m* brânză parmezan

PARMI *prep* 1 printre, 2 (t) în

PARNASSE [munte] *m* fig 1 parnas, poezia *nourrissons du Parnasse*, poezii, *les filles du Parnasse*, muzele, 2 culegere de versuri

PARNASSIEN, **ENNE** *a* parnasian, al Parnasului || *m* parnasian, poet obiectiv || *m pl* fluturi frumoși de munte din emisfera nordică [V Suplimentul]

PARODIE [l-gr] *f* parodie, imitație cara ghioasă a unei opere

PARODIEB [parodie] *v* a parodiă *a)* a face parodia (ex a unei tragedii), *b)* fig a imita în bătaie de joc

PARODISTE [parodie] *m* autor de parodii

PAROI [l paries] *f* 1 perete, 2 suprafața dinăuntru (a unui vas, etc.), 3 copita (calului)

PAROIR *m* cuștul (tăbăcarului, dogarului, potcovașului)

PABOISSE [l-gr] *f* 1 parohie, 2 biserica parohiei *aller à la paroisse*, 3 enoriașii, 4 loc *n'être pas de la même paroisse*, a nu fi de aceeaș părere, etc, *n'être pas de la paroisse*, a fi străin

PAROISSIAL, **E** *a* parohial

PAROISSIEN, **ENNE** *s* 1 enoriaș, 2 individ, *quel drôle de paroissien*, ce individ cu dat! || *m* carte de rugăciuni

PAROLE [l parabola] *f* 1 vorbă, cuvânt 2 vorbire *le don de la parole*, darul vorbirii, *perdre la parole*, a amuși, *porter la parole*, a vorbi în numele multora, *adresser la parole*, a vorbi (cuiva), 3 mod de a vorbi, 4 parolă, promisiune, cuvânt *homme de parole*, om de cuvânt, parolist, *ma parole (d'honneur)*, pe cuvântul meu (de onoare), 5 *pl* discuții, ceartă *se prendre de paroles*, a se lua la ceartă, *il y a eu quelques paroles entre nous*, neam cam certat împreună, 6 loc *avoir la parole haute*, a vorbi de sus, *avoir la parole douce*, a-1 fi vorba dulce, *avoir deux paroles*, a-și călca mereu cuvântul || loc adv *sur parole*, pe parolă, pe cuvânt, pe cuvântul de onoare

PAROLI [it] *m* paroli, dublul mizei în joc

PAROLIER [parole] *m* autorul cuvintelor (într-o operă muzicală)

PAROMOLOGIE [gr] *f* paromologie, figură de Retorică prin care se face o concesie din care se trage folos imediat

PAROMOLOGIQUE *a* (concesie) din care se trage imediat folos

PARONOMASE (*mas'*) [g] *f* paronomază, îngrămădire de vorbe ce sună la iel dar cu înțeles deosebit (ex *qui terre a guerre* *a*)

PARONOMASIE (*zi*) *f* asemănarea între cuvintele diferitelor limbi

PARONYME [gr] *m* paronim, cuvânt ce se aseamănă cu altul după formă iar nu după înțeles (*chasse* și *chasse*)

PARONYMIE *f* paronimie, asemănare după formă iar nu după sens

PARONYMIQUE *a* paronimic, asemănător după formă și nu după sens

PAROTIDE [l-gr] *f* parotidă *a)* glandă salivară îndărtul urechei, *b)* inflamația ei

PAROTIDIEN, **ENNE** (*ti*) *a* al parotidei

PAROTIDITE (*ti*) *f* inflamația parotidei

PAROXYSME [l-gr] *m* paroxism *a)* acces (de boală), *b)* fig culme

PARPAILLOT (*pa-yo*) [provençal] *m* fam nelegiuit

PARPAING (*pên*) *m* piatră ce ține toată grosimea unui zid

PARQUEMENT (*k'man*) *m* țărcuri

PARQUER (*ke*) [parc] *v* 1 a țărcuri, a închide într'un țarc 2 asta în țarc *les moutons parquent*, oile stau în țarc, 3 a îngrădi *parquer l'artillerie*, 4 fig a închide, a așeza în *parquer les hommes par castes*, a aș ză pe oameni în caste

PARQUES (*park*) [l Parcæ] *f pl* Mu Parcele, ursitoarele

PARQUET (*ke*) [parc] *m* 1 parchet, pardoseală, 2 agenți de schimb (la Bursă), 3 parchet (tribunal)

PARQUETAGE (*k'*) *m* parchetatul

PARQUETER (*k'*) [parquet] *v* a parchetă, a face parchete [Se conjugă ca *jeter*]

PARQUETERIE (*k'*) *f* parchetărie, arta de a face parchete

PARQUETEUR (*k'*) *m* lucrător care așează parchete

PARQUEUR, **EUSE** [parc] *s* îngrijitorul vitelor dintr'un țarc

PARRAIN *m* naș

PARRAINAGE *m* nașie

PARRICIDE [l parricida] *s* parricid, ucigaș de tată sau de mamă || [l parricidium] *m* parricid, ucidere de părinți

PASSEMER [semor] *v* a presăra [Se conjugă ca *amener*]

PARSI, **PARSE** *m* parsi, limba din Persia sub ultimii Sasanizi

PARSISME *m* religiunea parsi

PART [l partus] *m* 1 *Jur* nou-născut *suppression de part*, surpimarea noului-născut, 2 naștere *un part laborieux*, o naștere grea

PART [l partem] *f* 1 parte *avoir part à*, a-și avea partea din, a se înfruptă din, *prendre part à*, a lua parte la; *faire la part de qq*, a hotărî partea cuiva, *faire la part de quelque chose*, a ține seama de ceva, *faire la part des accidents*, a avea în vedere și întâmplările de tot felul, *faire la part du feu*, a sacrifica ceva pentru a salva ce rămâne, *faire la part du diable*, a ține seamă și de slăbiciunea omenească, *avoir part au gâteau*, a-și avea partea sa de câștig, *Mar*

naviguer à la part, a naviga cu condiția de a avea parte din câștig, 2 înștiințare *faire part à quelqu'un de quelque chose*, a înștiința pe cineva de ceva, *billet de faire part*, bilet de înștiințare, 3 parte, loc *nulle part*, nicăieri, *quelque part* a) undeva, b) oriunde, *autre part*, alturea, *prendre en bonne, en mauvaise part*, a lua în nume de bine, în nume de rău, *de bonne part*, din izvor sigur || loc adv *de part en part*, dintr-o parte și cealaltă, de tot, *de toutes parts*, din toate părțile, *de part et d'autre*, de amândouă părțile, *pour ma part*, cat mă privește, *a part* a) aparte, la o parte, b) deoparte, separat *mettre a part*, a pune deoparte, a nu ține seama, *faire ut a part*, a dormi separat, c) deosebit *homme a part*, om aparte, crudat, d) afară de *a part l'intérêt*, afară de dobândă, *intérêt a part*, deosebit de interes, e) *à part moi*, a part lui, în mine însumi, în sine însuș || loc prep *de la part de*, din partea [Vezi și cuvintele în legătură cu *part*]

PARTAGE *m* 1 împărțeală, *en partage*, spre împărțeală, *faire le partage de*, a împărți, 2 parte (ce se cuvine din o împărțeală) *avoir une ferme en partage*, a avea o moșie ca parte dintr-o împărțeală, fig *avoir en partage*, a fi primit dela natură, 3 paritate, egalitate de păreri, de voturi

PARTAGEABLE (*obl'*) *a* ce poate fi împărțit

PARTAGEANT (*jan*) *m* părtaş, împărțitor

PARTAGER [*partage*] *v* 1 a împărți, 2 a împărtași, a lua parte la *partager la joie d'un ami*, a împărtași bucuria unui prieten, 3 a) a avea o parte *partager dans un héritage*, a avea partea sa dintr-o moștenire, b) a da o parte, a lăsa o parte cuiva (dintr-o moștenire), 4 a înzestra *la nature l'a mal partagé*, natura n'a fost dărnica cu dansul, 5 a fi de *partager l'opinion de quelqu'un*, a fi de părerea cuiva, 6 a despărți în două sau mai multe taberi *cette question a partagé la Chambre*, această chestiune a despărțit în două pe deputați || *Se partager*, 1 *se* împărți, 2 *se partager entre ses amis*, a-și împărți dragostea, timpul între prieteni săi [Se conjugă ca *arranger*]

PARTAGEUR sau **PARTAGEUX**, **EUSE** *a* și *s* 1 (iron) care cere împărțirea și posesiunea în comun a tuturor averilor, 2 căruia îi place împărțea

PARTANCE *f* *Mar.* plecarea unei corăbii, *en partance*, gata de plecare

PARTANT *m* cel care pleacă || *conj* prin urmare, deci

PARTENAIRE [*angl*] *m* partener, tovarăș de joc, de petrecere

PARTERRE [*terre*] *m* parter a) florăria (unei grădini), b) Teat stalurile de jos

PARTHÉNOGÈNESE [*gr*] *f* reproducerea prin ouă nefecunde (ca la albine)

PARTHIQUE *a* al Parților

PARTI [*partir*] *m* 1 (†) leafă; 2 partid fig *prendre le parti de quelqu'un*, a lua partea cuiva, a-l părtini, *prendre parti contre quelqu'un*, a lavi în cineva, 3 *prendre son parti*,

a se resemna, 4 *e*) tabără *les deux partis sont face en face*, cele două taberi sunt față în față, b) trupe în cercetare *un parti de Cosaques*, o trupă de Cazaci în cercetare, 5 hotărâre *prendre son parti*, a) a se hotărâ, b) a nu-i păsa de orice s'ar întâmplă, *c'est un parti pris*, e un lucru hotărât dinainte, *de parti pris*, cu precauțare, înadins, 6 întreprindere *prendre en parti quelque chose*, 7 folos, câștig *tirer parti de*, a trage folos din, *tirer un bon parti*, a trage un folos mare, loc *faire un mauvais parti a quelqu'un*, a tiage cuiva o bătaie sdravănă, 7 partidă (de căsătorie) *un parti avantageux*, o partidă avantajoasă, *prendre parti a se căsători*, 8 meserie, carieră *le parti des armes*

PARTI, **E** sau **ITE** *a* *Blas* împărțit de jos în sus în două părți egale (o armorie) || *m* diviziunea în două părți a armoriei

PARTIAIRE (*si*) [*l* *partiaris*] *m* (colonist) care împarte recolta moșiei cu proprietarul

PARTIAL, **E** (*se*) *a* 1 (†) partizan, 2 parțial, părtinitor

PARTIALEMENT (*si*) *adv* cu părtinire, părtinitor

PARTIALITÉ (*sz*) *f* parțialitate, părtinire

PARTICIPANT, **E** *a* care participă, ia parte la ceva

PARTICIPATION [*l*] *f* participare a) luare de parte, b) partea luată (în ceva)

PARTICIPE [*l* *participium*] *m* 1 *Gram* participiul, 2 (†) asociat

PARTICIPER [*l* *participare*] *v* a participa a) a lua parte, b) a ține prin natura sa de *le mulet participe de l'âne et du cheval*, catarul ține prin firea sa de măgar și de cal

PARTICIPIAL, **E** *a* de participiu

PARTICULARISATION *f* particularizare restrângere la un singur caz

PARTICULARISER [*l* *particularis*] *v* a particulariza a) a specifica în mod precis, b) a restrânge la un singur caz

PARTICULARISME *m* particularism a) *Teol* doctrină după care I-C a murit numai pentru cei aleși, b) partid care dorește ca diversele State ale Germaniei să se conducă după legile lor particulare

PARTICULARISTE *m* și *a* (partizan) al particularismului

PARTICULARITÉ *f* particularitate a) împrejurare particulară, amănunt, b) însușire de a fi particular

PARTICULE [*l*] *f* particulă a) particulă, b) *Gram* cuvântul invariabil (ex *dis* în *difficile*), c) prepozițiune sau silabă (*de*, *du des*)

PARTICULIER, **ÈRE** [*l* *particulier*] *a* particular a) deosebit *avoir un talent particulier pour la musique*, a avea un talent deosebit pentru muzică, b) crudat *homme particulier*, c) propriu, personal *l'intérêt particulier*, d) amănunțit *détails particuliers* || *m* particular a) persoană privată, b) *jan* un individ oarecare, c) *en mon particulier*, în ce mă privește pe mine, *en son particulier*, în forul său intim, *dans le particulier* în viața intimă || loc, adv

en particulier, în particular a) deosebit, b) între patru ochi

PARTICULIÈREMENT *adv* 1 în deosebi, mai ales, 2 în mod deosebit *il vous honore particulièrement*, te cinstește în mod cu totul deosebit, 3 cu deamănuntul

PARTIE [partir] *f* 1 parte (dintr'un tot), 2 *Muz* partitură a) glas, melodie *morceau à deux parties*, bucată cu doua melodii, b) hârtie pe care e scrisă melodia *voici votre partie*, iacă partiția d-tale, 3 *Gram parties du discours*, părțile de cuvânt, 4 petrecere, plimbare *en elle de la partie*, aluă parte la ceva, a intra în joc, *partie de plaisir*, petrecere, *partie carree*, doi bărbai și două dame, *lier partie*, a se înțelege (cu cineva), 5 partidă, joc *partie de billard*, partidă de biliard, *la partie n'est pas égale*, partida nu este egală, luptătorii nu sunt de aceeași forță, *qui quitte la partie, la perd*, lucru părăsit e lucru pierdut, *quitter la partie*, a se retrage din joc, *fig* a renunța la ceva, a cedă locul, 6 *Com* partidă, mod de ținere (a registrelor) *tenue des livres en partie double*, ținerea registrelor în partidă dublă, 7 persoană care pledează împotriva altuia *les parties sont en presence*, părțile, împincații sunt la față în față, *avoir a faire à forte partie*, a avea un adversar puternic, *partie adverse*, persoana împotriva căreia se pledează, împincaț, *se porter (se rendre) partie*, a se prezenta la acuzator, *prendre quelqu'un à partie* a) a trage în judecată pe cineva, b) a dojeni, 8 meserie *travailler dans la même partie*, a lucra în aceeași meserie, 9 putere *les parties belligerantes*, puterile cari se războiesc, 10 rol, 11 *Anat parties nobles*, creierul licatului, mma, plămanii || loc *adv en partie*, în parte [V Suplimentu]

PARTIEL, ELLE (*si*) [i partialis] a parțial a) care face parte dintr'un tot, b) care se face în parte

PARTIELLEMENT (*si*) *adv* 1 parțial, în parte, 2 în părți, în rate *payer partiellement*

PARTINIUM (*ti, om*) *m* idem, aliaj de aluminium, tungsten și magneziu

PARTIR [i partir] *v* 1 a împărți, 2 a plecă, a se duce *faire partir*, a trimite, a expedia, 3 a porni, a ieși, a veni *les arrières partent du cœur*, arterele pornesc din inimă, 4 a se slobozi (o armă), 5 a izbucni *partir d'un grand éclat de ruse*, a izbucni într'un hohot de râs || *Se partir*, a plecă || loc *prep à partir de*, începând dela, cu începere de *V maille*

PARTISAN [it] *m* 1 părtaș, 2 glotaș, soldat de trupă neregulată

PARTITEUR (*ti*) *m* Arut împărțitor

PARTITIF, IVE (*ti*) [i partitum] a și *m* *Gram* partitiv, care arată o parte dintr'un tot

PARTITION [i] *f* 1 partițiune, partitură, toate părțile unei bucăți muzicale, 2 *Blas* diviziune (a unei armori)

PARTOUT [tout] *adv*, pretutindeni

PARTURITION [i] *f* 1 naștere, 2 fătare (a animalelor)

PARULIE [gr] *f* inflamație a gingiei din care a ieșit un abces

PARURE [parer] *f* 1 parură, gairitură (ca, de diamante), 2 podoabă, găteală *aimer la parure*, a-i plăcea găteala, 3 găte, 4 rozătură *les parures d'une peau*, rozăturile unei piei

PARVENIR [i parvire] *v* a parveni a) a ajunge, b) a ajunge la o țintă, c) la destinație, d) a se înălța, a face avere, *faire parvenu* a) a trimite, b) a reuși, a izbucni [Se conjugă ca *venir*]

PARVENU, E *s* parvenit, (iron) ciocoiu

PARVIFLORE *a* cu ilori mici

PARVIS (*vi*) [i paradisus] *m* 1 piața din lafa unui biserică, 2 tinda unui templu

PAS [i passus] *m* 1 pas, călătură, urma (piciorului), *pas accéléré*, pas repede, *pas de charge*, pas de atac, *pas de course*, pas aleșului, *porter ses pas*, a se îndreptă, a se duce, *retourner sur ses pas*, a se întoarce înapoi, *marquer les pas*, a ține pași pe loc, *s'attacher aux pas de quelqu'un*, a se ține scari după cineva, *marcher sur les pas de quelqu'un*, a merge pe urmele cuiva, a-l imita, *faire un faux pas* a) a aluneca, *fig* a greși, *mettre quelqu'un au pas*, a învâța minte pe cineva, *proverbe* *il n'y a que le premier pas qui coûte*, orice început e greu, 2 *fig* precădere *céder le pas*, *donner le pas*, a da precădere, a lăsa să treacă înainte pe cineva, *avoir le pas*, a avea precădere, a birui, 3 demersuri (pentru reușita unui lucru) *faire les premiers pas*, a face demersuri, primele avansuri, 4 trecătoare îngustă, strâmtoare *le pas de Calais*, strâmtoarea de Calais, *fig mauvais pas*, loc periculos (de trecut), *fig* situație critică, încurcătură, *fam passer le pas*, a) a rezista, b) a muri, *faire passer le pas a quelqu'un*, a-l omorî, *pop sauter le pas*, a mui, *le dernier pas*, moartea, *franchir le pas*, a trece peste picior, a se hotărî în sfârșit a face un lucru, 5 prag, treaptă *sur le pas de la porte*, pe pragul ușii, *attention, il y a un pas*, bagă de seamă, e o treaptă, 6 *pas de vis*, vâgăuna șurupului, ghint, 7 *pas de clerc*, gresală, prostie || 8 *Bot pas d'âne*, podbeal, cenușoasă || loc *adv pas à pas*, pas cu pas, *de ce pas*, numădecât, *a pas de loup*, încetinel, *à pas comptés*, cu pași grași [V Suplimentu]

PAS [i passus] *adv* *ne pas*, *non pas*, nu, *pas vrai?* nu e așa? *pourquoi pas?* de ce nu? *pas du tout*, nicidecum, de loc, *pas un*, niciunul, *pas le moindre bruit*, nici cel mai mic șgomot, *pas mal*, bineșor, *pas mal de monde*, lume multă

PASCAL, E [i paschalis] a pascal, de Paști

PAS-D'ÂNE *m* *Bot* podbeal

PASIGRAPHIE (*zi*) [gr] *f* scriere universală

PASQUIN (*ken*) [it] *m* 1 măscăriciu, 2 (†) epigramă răutăcioasă, scriere satirică

PASQUINADE (*ku*) *f* caraghioslăc

PASSABLE a trecător, bunice

PASSABLEMENT *adv* 1 bineșor, 2, des-
tul de.

PASSACAILLE (*ka-y'*) [sp] *f*. (†) arie populară (de dans)

PASSADE [it] *f* 1 trecere repede, 2 ge-
dere scurtă (într'un loc), *de passede*, în treacă,

ne faire qu'une passade à Paris, a sta numai în treacă la Paris, 3 capriciu trecător, 4 Teol schimbare de loc pe scenă, 5 *donner une passade*, a sfîndă în apă pe un înmătuitor care e dedesubtul său, 6 alergătura unui cal care execută o semivoltă la fiecare capăt al pistei

PASSAGE [passer] *m* 1 trecere *celte route est d'un grand passage*, e un drum foarte umblat, pe unde se trece mult, *de passage*, în treacă, *oiseau de passage* a) pasăre călătoare, b) *fig* călător, trecător, *saisir au passage* a) a prinde în treacă, b) a prinde pe cineva în drum, 2 trecătoare, drum *ôtez-vous du passage*, dați vă în lături! *se faire passage*, a-și croi un drum, *donner passage*, a da drumul, a da curs liber, *passage de Toulon a Alger*, drumul de la Toulon la Alger, 3 *ta* a de trecere (peste un pod, etc) *payer un passage* éleve, a plăti o taxă de trecere scumpă, 4 dreptul de a trece prin proprietatea altuia, 5 *passaj* a) drum acoperit cu geamuri, b) *fig* loc, bucată (dintr'un capitol), 6 *fig* lucru trecător *la vie n'est qu'un passage*, viața e un ce trecător, 7 *Astr* momentul când un astru trece între ochiul observatorului și un alt corp, 8 *passage à niveau*, locul unde o cale ferată este încrucișată de un drum la același nivel, 9 *mers mândru și cadentat* (al calului)

PASSE, ÈRE [passage] a *passager* a) călător *hote passager*, oaspete călător, b) trecător *beaute passagere*, frumusețe trecătoare || *s* *passager*, călător (pe mare)

PASSAGER [passage] *v* 1 a face (un cal) să execute pași mândri și cadentați, 2 a executa *passaj* (un cal) [Se conjugă ca *arranger*]

PASSAGÈREMENT *adv* pentru scurtă vreme

PASSANT, *E a* 1 care trece *troupes passantes*, trupe cari trec, 2 foarte umblat, pe unde trece multă lume || *pp en passant*, în treacă || *s* trecător, drumeț

PASSATION (*sz*) *f* facerea, iscălire (unui contract)

PASSAVANT [passe avant] *m* 1 trecerea de la o margine a punții (unei corăbii) la cealaltă, 2 permis de trecere a mărfurilor (la vamă)

PASSE [passer] *f* 1 trecere *la saison de la passe des caillies*, vremea trecerii prepelițelor, *moi de passe*, parolă, lozincă, *maison de passe*, casă de întâlnire, 2 *Com* mic adaos (pentru a întregi o sumă), 3 (la scimă) înaintare asupra adversarului, *passe d'armes*, întâlnirea a doi luptători cu lancea, 4 *Tip main de passe*, coli de încercare (la mașină), *volumes de passe*, exemplele tipărite în plus, 5 miză (la joc), 6 atingerea cu mâna pentru a adormi (a magnetizorilor), 7 *passe de caisse*, rezerva ca sîerului (spre a putea acoperi unele erori), 8 *Mar* canal între două prunduri *passe tres difficile*, canal greu de trecut, 9 cozoroc (la pălări femeiești), 10 învîrtitura unui cablu (pe scripete), 11 *être en passe de, en bonne passe*, a fi în ajun de a, în puțină, *être dans une mauvaise passe*, a se găsi într-o situație critică, 12 *pop* dragoste trecătoare, 13 *po-*mană dată trecătorilor nevoiași. [V Supl.]

PASSÉ, *E a* 1 trecut, 2 *fig* veștejit, ieșit *couleurs passées*, colori ieșite || *m* 1 trecut, timpul de odinioară, 2 *Gram* timpul trecut, || *prep* după *passe dix heures*, după orele 10

PASSE-BALLE *f* scândură străpunsă de găuri, pentru a verifica calibrul gloanțelor || *Pl des passe-balles*

PASSE-BOULE(S) *m* figură de om cu gura mare deschisă în care se aruncă cu bile

PASSE-CARREAU *m* scândura pentru călcat (a coritorilor) || *Pl des passe-carreaux*

PASSE-CHEVAL *m* podică pe care se trece peste apă (un cal) || *Pl des passe-chevaux*

PASSE-DEBOUT *m* permis de trecere prin oraș (a unor băuturi) [Plural invariabil]

PASSE-DIX *m* joc cu trei zaruri

PASSE-DROIT *m* 1 favoare nedreaptă, hatar, 2 nedreptate *être victime d'un passe-droit*, a fi victima unei nedreptăți

PASSÉE *f* 1 momentul serii când becatele ies din păduri, 2 urmele trecerii (vanatului), dără

PASSEFILAGE *m* dregerea cu ată

PASSEFILER *v* a dregi cu ată

PASSEFILURE *f* carpeală, dres

PASSE-FLEUR *f* Bot barba-împăratului, curcubeu

PASSÉGER *v* V *passager*

PASSE-LACET *m* ac mare de petrecut un șiret în gaura (unui corset, unei ghețe) || *Pl des passe-lacets*

PASSEMENT [passer] *m* ceapraz

PASSEMENTER *v* a împodobi cu ceaprazuri

PASSEMENTERIE *f* ceaprazărie

PASSEMENTIER, *ÈRE* (*tez*) *s* ceaprazar

PASSE-MÉTIL (*tez*) *m* amestec de grâu și secară (²/₃ și ¹/₃) || *Pl des passe-metils*

PASSE-MONTAGNE *m* căciulă îmblîntă în partea de jos și care se îndoaie peste urechi || *Pl des passe-montagnes*

PASSE-PAROLE *m* (†) *Milit* ordin dus din gură în gură || *Pl des passe-parole*

PASSE-PARTOUT *m* 1 pasparth, cheie falsă, 2 cadru (de fotografie, de desen, etc), 3 ferestră de mână [Plural invariabil]

PASSE-PASSE *m* *tour de passe-passe* a) scamatorie, b) *fig* cotoacă [Plural invariabil]

PASSE-PIED *m* dans viro breton (din secolul XVII-lea) [Plural invariabil]

PASSEPOIL *m* paspoal, viușcă

PASSEPORT *m* 1 pașaport, răvaș de drum, *demandeur (recevoir) ses passeports*, a cere (a primi) permisiunea de plecare (un ambasador pe lângă o putere străină), 3 permis de călătorie eliberat unui vas de comerț, 4 *fig* bilet de liberă trecere

PASSE-PURÉE *f* unealtă de bucătărie [Plural invariabil]

PASSER [l passum] *v* (intransitiv) 1 a trece, *passer à, passer chez*, a trece la, pe la, prin, *en passant*, în treacă, 2 a avea curs, a merge (o monedă), 3 a fi înaintat, a avansa *passer officier*, a fi înaintat ofițer, *passer bachelier*, a-și trece bacalaureatul, *passer maître*,

a ajunge meșter, a fi nemțrecut; *il était passé maître*, devenise foarte îndemânatic, 4 a trecutător *la beauté passe*, frumusețea e trecătoare, 5 (cu prep) *en passer par*, a se resemna, a primi, *passer pour*, a trece de, a se da drept (cineva sau ceva), *passer sur*, a trece peste, a nu ține seama de, *passer outre*, a trece cu vederea, *passer en proverbe*, a deveni proverb, 6 (la cărți) a se abține dela un joc *je passe*, pas, mă abțin, 7 a muri *il vient de passer*, a murit, 8 *y passer*, a se supune, 9 *loc cela peut passer*, *passer encore*, treacă-meargă, *passer pour cette fois là*, treacă și de astădată, *cela me passe*, asta n'o înțeleg || (transitiv) 1 a trece *passer un examen*, a trece un examen, 2 a trece peste *passer une rivière*, a trece peste o apă, 3 a trece dincolo (pe cineva), 4 *faire passer a)* a face să treacă, *b)* a da, a preda, *c)* a introduce, *d)* a scoate *faire passer une tache*, a scoate o pată, 5 a trece cu vederea, *aiertă passer (sur) une faute*, a iertă o greșală, 6 a da *passes-moi le pain*, dă-mi pâinea, *passer une procuration*, a da o procură, 7 a limpezi, *passer du bouillon*, a limpezi un bulion, 8 a strecură *passer une piece fausse*, de la contrebande, a strecură o monedă falsă, lucruri de contrabandă, 9 a pune *passer ses habits*, a-și pune hainele, a se îmbrăcă, *passer au feu*, a pune la foc, *passer une jambe*, a pune o pică, 10 a băga, a vâră *passer une corde sur une poulie*, a vâră o funie în scripete, 11 a mișca, a implanta *passer une épée au travers du corps*, a implanta o sabie în corp, 12 a trece peste, a depăși *passer le but*, a depăși ținta, 13 a întrece *cet écolier passe tous ses condisciples*, acest școlar întrece pe toți colegii săi, 14 a petrece *passer son temps à écrire*, a-și petrece vremea scriind, 14 a încheia, a face *passer un contrat, un marché*, a încheia, un contract, o învoială, 16 a lăsa afară, a său *passer une ligne*, a sări un rând, 17 a satisface *passer une envie*, a satisface o dorință, 18 a ieși *passer de mode*, a ieși din modă, a se învechi, 19 a intra în uz *le mot a passé*, cuvântul a intrat în uz, 20 *passer en couleur*, a da o vopsea (ex unui parchet), 21 *passer par les armes*, a împușcă, *passer un rasoir sur la pierre*, a ascuți un briciu, 22 *passer maître*, a declara meșter (pe cineva), 23 *loc passer son chemin*, a-și vedea de drum, *passer condamnation*, a se recunoaște vinovat, *cela me passe*, asta nu o pot pricepe || (reflexiv) *se passer* 1 a trece, 2 *fig* a se trece, a se vesteji, a se spălăci *cette étoffe se passera*, această stofă va ieși, 3 a se petrece, a se întâmpla *que se passe t-il?* ce se întâmplă? 4 a se lipsi de *se passer de feu*, a se lipsi de foc, 5 a-și ierta unul altuia (greșelile) [Acest verb se conjugă cu auxiliarul *avoir* sau *être* după cum vrem să exprimăm acțiunea sau starea] Vezi cuvintele în legătură cu *passer* și Suplimentu

PASSERAGE *m* Bot hreniță, urda vacii, păducherniță

PASSEREAU *m* Zool vrabie

PASSERELLE *f* punte îngustă, podișcă,

PASSERESSE *f* 1 lat, 2 furne subtile care trece să treacă alta groasă prin scripete

PASSERINE *f* vrabie americană

PASSERINETTE *f* Zool pitulice

PASSE-RIVIÈRE *f* franghie lungă fixată de un arbore și de care te atarnă pentru a sări peste obstacole Pl *des passe-rivières*

PASSE-ROSE *f* Bot nalbă de grădina

PASSE-TEMPS *m* petrecere, ocupație plăcută *se donner du passe-temps*, a-și petrece vremea [Pl invariabil]

PASSETTE *f* strecurătoare mică

PASSEUR, EUSE *s* luntraș-podar

PASSE-VELOURS *m* Bot văzdoage [Pl invariabil]

PASSE-VOLANT *m* 1 (†) soldat fals, 2 jug pasager de contrabandă, 3 mosafir nepoftit, parazit Pl *des passe-volants*

PASSIBILITÉ [l passibilitas] *f* însușirea de a simți simțirune

PASSIBLE [l] *a* pasibil *a)* în stare de a simți (plăcere sau durere), *b)* expus la, care a meritat (o pedeapsă)

PASSIF, IVE [l passivus] *a* pasiv, *a)* care suferă (acțiunea), *b)* care nu lucrează, *c)* *obéissance passive*, supunere oarbă, *dette passive*, sumă datorită || *m* pasivul *a)* forma pasivă (a unui verb), *b)* totalul datorilor (cuvă)

PASSIFLORACÉES *f* pl familie de dicotiledonae cu floarea-patimii ca tip

PASSIFLORE [l passif, floris] *f* Bot floarea patimii

PASSION [l] *f* 1 pasiune *a)* patimile lui I-C, *b)* predică asupra Pătămii *prêcher la Passion*, a ține predică asupra Pătămii, *c)* dragoste vie, 2 patimă, pornire pătimașă

PASSIONNAIRE *m* 1 cartea care conține Patimile lui Isus Cristos, 2 cartă veche povestind suferințele marturilor

PASSIONNANT, E *a* care te pasionează

PASSIONNÉ, E *a* pasionat *a)* pătimaș, plin de patimă, *b)* plin de dragoste || *s* pasionat, om cuprins de dragoste, îndrăgostit

PASSIONNEL, ELLE [l] *a* de pasiune

PASSIONNEMENT *adv* 1 cu pasiune, cu dragoste puternică, 2 cu patimă

PASSIONNER [passion] *v* a pasiona *a)* a înflăcăra, *b)* a interesa în cel mai înalt grad || *Se passionner*, a se pasiona, a se înflăcăra, a prinde patimă de

PASSIVEMENT *adv* în mod pasiv

PASSIVETÉ, PASSIVITÉ [passif] *f* pasivitate, nesimțire, neucrare

PASSOIRE [passer] *f* strecurătoare.

PASTEL (tel) [it-] *m* pastel *a)* creion tăcut din vâpseli pulverizate, *b)* desen cu asemenea creion || *a* (creion) din vâpseli pulverizate

PASTEL [provençal] *m* Bot drobușor

PASTELLAGE *m* pastă de zahăr cu care se ornează deserturile

PASTELLISTE *m* pastelist, artist de pastele

PASTENADE [provençal] *f* (†) păstărnac

PASTÈQUE [ar] *f* pepene verde, lubeniță, harbuz

PASTEUR [l. pastor] *m* 1 păstor, 2 pastor, preot protestant, *le bon Pasteur*, Isus Cristos || *a* păstor

PASTEURIEN *FNNE a* a lui Pasteur

PASTEURISATION *f* încălzirea berei, laptei etc după metoda lui Pasteur

PASTEURISER *v* a încălzi berea, vinul, laptele etc după metoda lui Pasteur (spre a omorî germeni de fermentați)

PASTICHAGE *m* pastisare, imitațiune

PASTICHE [it] *m* pastis *a*) operă literară sau artistică, în care s'a imitat procedeele altor scriitori, pictori, *b*) *Muz* operă compusă din bucăți luate dela diferiți maeștri

PASTICHER [pasti he] *v* a pastişa, a imita stilul, felul etc (al unui scriitor, pictor etc.)

PASTICHEUR, **EUSE** *s* pastişor, imitator al procedurilor maeștrilor

PASTILLAGE (*paʃ*) *m* 1 imitațiunea unui obiect (făcut de cofetari) cu o pastă de zahăr, 2 obiect de lut frământat cu mâna și copt

PASTILLE (*u-y*) [l. pastillus] *f* 1 pastilă, 2 lumânărică de sfumat, călugăraș [V Sup]

PASTILLEUR (*yeur*) *m* 1 clește pentru tăiatul pastilelor, 2 lucrătorul care prepară pastilele

PASTORAL, **E** [l] *a* pastoral, păstoresc || *f* pastorală *a*) piesă de teatru cu păstori și păstorițe, *b*) poezie pastorală, *c*) scrisoare episcopală || *m* genul pastoral

PASTORALEMENT *adv* 1 păstorește, ca păstori, 2 ca un bun păstor

PASTORAT *m* funcțiunea de pastor

PASTOUREAU *m* (†) păstoraș

PASTOURELLE *f* 1 (†) păstoriță, 2 o figură de contradicție

PAT (*pat*) *a m* (la șah) pat

PATACHE *f* 1 *Mar* ponton pentru serviciul de gardă, 2 (†) barcă de supraveghere (la vamă), 3 *a*) trăsură de piață care nu e pe resorturi, *b*) droșcă

PATACHON *m* 1 conducătorul unei bărci de supraveghere, 2 pop *vie de patachon*, viață de petreceri nesfârșite

PATAFIOLER *v* (în expres) *que le bon Dieu te patafiol*, Dumnezeu să te binecuvinteze, *que le diable te patafiol*, diavol să te iai! [V Sup]

PATAGON, **ONNE** *a și s* patagon, (locuitor) din Patagonia

PATAGONIQUE *a* patagonic

PATAPOUF *m* pop 1 burdulea, oim borțos și scurt, 2 cădere grea sau ridicolă *faire un patapouf*, a cădea buf la pământ, 3 *tără-bou faire patapouf*, a face țărăboui [V Sup]

PATAQUES (*kess*) [Je ne sais pas-t-à qu'est-ce] *m* legătură falsă, gresală de pronunțare (ex. *ce n'est point-z d-moi, ce n'est pas-t-à lui*)

PATARAPE [parape] *f* mângâitură, litere încurcate, necitite

PATARAS *m* înrânghie suplimentară

PATARASSE *f* pană, ic cu mâner

PATARD (†) *m* lețcaie, pop *n'avoir plus un patard*, a nu avea o pară

PATATE *f* 1 gulie, 2 *fam* cartof [V Sup]

PATATI ET PATATA *int* și dăi și dăi!

PATATRAS (*tra*) *int* bufl troncl băldăbăcl
PATAUD, **E** [*patte*] *a* grosolan, moșic || *s* 1 cățel cu labe groase 2 *fig* om borțos și greoiu

PATAUGEAGE (*paʃ*) *m* bălăcitură

PATAUGER *v* 1 a bălăci, 2 *fig* 1 se încurcă în vorbă sau în altceva [Se conjugă ca *arranger*]

PATAUGEUR, **EUSE** *s* bălăcitor

PATAGOUILL (*cu*) *m* paciuli (plantă aromatică și parfumul extras din ea)

PÂTE [l. pasta] *f* 1 pastă *a*) aluat, cocă, *fig avoir la main à la pâte*, a fi gata să faci ceva, *mettre la main à la pâte*, a pune singur mâna ca să faci ceva, prov. *être comme un coq en pâte*, a trăi ca în vată, de minune, *b*) substanță înrămantată, *c*) preparate doctoricească *pate de guimauve*, medicament de nălbă mare, 2 magiun *pate de coing*, magiun de gutui, 3 *Tip page tombee en pate*, pagină stricată, 4 *pates d'Italie*, stelușoare, 5 *fig* *lire une bonne pate d'homme*, o bucată de zahăr (om), *il est de bonne pâte*, e o fire prea bună, 6 toate colorile unui tablou [V Suplimentul]

PÂTE [*pâte*] *m* 1 pateu, plăcintă cu carne sau pește, *fig je mangerais des petits pâtés sur la tête*, sunt mai înalt decât tine, 2 pată de cerneală (pe hârtie) *faire un pate*, a face o pată de cerneală, 3 *a*) adunătură, mănunchiu de case (izolate de altele), *b*) *Mar* platou mic de stânci izolate, 4 *Tin* frază cu literele încurcate, 5 *fam* un gros paté, un dolean de copil, 6 *faire le paté*, a măsui cărțile [V Sup]

PÂTEE [*pâte*] *f* 1 mâncare din țărățe, iarbă, etc (cu care se îndoaie pășuni), 2 amestec de carne și paine (ce se dă câinilor, etc), porție de mâncare *prendre sa patée* a-și lua porția de mâncare, 3 *fam* bătaie

PATELIN, **E** [*Maltre Patelin*] *a* șiret, măglistor || *s* smecher, pischer [V Suplimentul]

PATELINAGE *m* **PATELINEURIE** *f* măglicseală, smecherie

PATELINER *v* 1 a măgliși, 2 a învârti cu iscusință (un lucru)

PATELINEUR, **EUSE** *s* *fam*, linguiștor, pehlivan

PATELLE [l. patella] *f* 1 (la Romani) farfurie de metal sau de pământ, 2 molusc cu scoara univalvă

PATELIFORME *a* în formă de farfurie

PATEMMENT (*ta-man*) *adv* în mod vădit

PATÈNE [l. patena] *f* farfuriușara cu ostiile

PATENÔTRE [l. Pater noster] *m* 1 Tatăl-Nostru (rugăciune), 2 rugăciune *marmottes des patenôtres*, a mormăi rugăciuni, 3 *pl* cuvinte neînțelese ce se repetă meru, 4 *pl a*) boabe de mătănii

PATENÔTRIER *m* (†) vânzător de mătănii, de brățări, de colane, etc

PATENT, **E** [l] *a* 1 patent, vădit, evident, 2 *lettres patentes*, decrete, ordine regale cu peccile Statului (adresate Parlamentului)

PATENTABLE *a* care poate fi supus la patentă

PATENTE [patent] *f* patentă *a*) diplomă,

b) contribuție anuală, c) certificat de sănătate eliberat unei corăbii la plecare, *patiente nelle*, dovadă că vasul ce pleacă e în bună stare de sănătate [V Suplimentu]

PATENTÉ, *E a* patentat, care plătește patentă, cu patentă

PATENTER [patente] *o* a patentă a) a supune la patentă, b) a elibera o diplomă *patenter un inventeur*

PATER (ter) [l] *m* 1 Tatăl-Nostru, 2 bobul cel mare al mătănniilor

PATIRE [l patera] *f* 1 (†) farfurioară de metal, 2 prizătoare de periele la pat, 3 acățătoare de haine (pe periele), cuier

PATERNE [l] *a* părintesc

PATERNEL, **ELE** *a* părintesc, de tată, *ligne paternelle*, linie din spate tată

PATERNELLEMENT *adv* părintește

PATERNITE *f* paternitate a) calitatea de tată, b) *fig* de autor

PÂTEUX, **EUSE** [pâte] *a* 1 ca aluatul, 2 cleios *bouche pateuse*, gură cleioasă, 3 *fig* greoiu, încărcat *style pateux*, 4 mălăcș *fruit pateux*, 5 gros *encre pateuse*

PATHÉTIQUE [gr] *a* patetic, mișcător || *m* genul patetic

PATHÉTIQUEMENT *adv* în mod patetic, în chip mișcător

PATHÉTISME *m* arta de a mișcă

PATHOGENE [gr] *a* patogen, pricinuitoi de boli (ex microbi)

PATHOGENIE *f* patogenie, cercetarea mecanismului cauzelor morbide

PATHOGENIQUE *a* patogenic privitor la mecanismul cauzelor morbide

PATHOGNOMONIQUE (gno) [gr] *a* (simptomele) propriu fiecărei maladii

PATHOLOGIE [gr] *f* patologie, tratat despre cauzele și simptomele bolilor

PATHOLOGIQUE *a* patologic

PATHOLOGIQUEMENT *adv* din punctul de vedere patologic

PATHOLOGISTE *a* și *m* patologic, medic care se ocupă cu cauzele și simptomele bolilor

PATHOS (toss) [gr] *m* patos a) întrebuinte de myloace patetice, b) *fam* emfază, afectajie

PATIBULAIRE [l patibulum] *a* 1 al spânzuratorei *fourches patibulaires*, furcile spânzuratorei, b) vrednic de spânzurătoare *mine patibulaire*

PATIENCEMENT (si-a-man) *adv* cu răbdare

PATIENCE (si) [l pacientia] *f* 1 paciență, răbdare *prendre patience*, a avea răbdare, *prendre en patience*, a îndura cu răbdare, cu răsunare, *prendre son mal en patience*, a se consola, *la patience vient à bout de tout*, cu răbdare îți ajungi ținta, *mettre la patience à bout*, a scoate din sărite, *patience passe science*, răbdarea prețuște mai mult decât învățătura, 2 pasență (joc), 3 *Bot* măcrișu cailor, ștevie, dragavei, 4 *Milu* scândurică pentru lustruțul năsturilor || *intery* nițică răbdare! răbdare! mai lasă! [V Suplimentu]

PATIENT (si an), *E a* 1 răbdător, 2 făcut

cu răbdare *vengeance patience*, răzbunare îndelung pregătită, 3 *Fil* care suferă sau primește (o acțiune) *l'etre est agent ou patient*, înțîi face acțiunea sau o suferă || *m* pacient, cel ce suferă o operație, un supliciu

PATIENTER (si an) [patient] *o* a pacientă, a răbda, a avea răbdare

PATIN [patte] *m* 1 (†) pantof cu talpa groasă, 2 galenți, 3 patine *patins à roulettes*, patine cu roțile, 4 talpa unei scări, a unei șini pe traversa ei [V Suplimentu]

PATINAGE *m* patinaj, patinatul

PATINE *f* 1 corleală, 2 murdărie, jeg (ce se depune pe obiecte) *la patine des tableaux anciens*, murdăria de pe vechile tablouri, 3 concretune pămăntoasă (pe o pată, etc)

PATINER [patin] *o* 1 a patină, a se da pe gheață cu patine, 2 a se învârti în loc (roțile unei locomotive), 3 a produce corleală (pe un bronz, etc), 4 *fam* a umbla cu mâna pe ceva, a țeseli *patiner des fruits* || *Se patiner*, *Mar* a se grăbi, a da zor [V Suplimentu]

PATINEUR, **EUSE** *s* patinor, 2 cupitor

PATINOT *m* olan de sobă în zid

PATIO (ti o) [sp] *m* curte pavată

PÂTIR [l pati] *o* 1 a suferi, a pătimi, a păși, *tel en pâti qui n'en peut mais*, unul face și altul pate, 2 a lăncezi *le commerce pait*

PATIRA *m* purcel american

PÂTIRA(S) *m* topor de oase, victimă

PÂTIS (ti) [l pastum] *m* isl iv, loc de pășune

PÂTISSAGE *m* facerea de plăcinte

PÂTISSANT, *E a* care suferă, pate

PÂTISSER [l pasta] *o* 1 a face plăcinte, prăjituri, 2 a lucra (ex făina) pentru plăcinte

PÂTISSERIE *f* 1 plăcintă, prăjitură, 2 plăcintărie

PÂTISSIER, **ÈRE** *s* și *a* plăcintar [V Su]

PÂTISSOIRE *f* masă pe care se face plăcintele, prăjiturile

PÂTISSON *m* bostan alb

PATOCHE [patte] *f* *fam* 1 labă, 2 *recevoir une patoche*, a mânca bătaie

PATOIS *m* 1 dialect, 2 limbă păsărească

PATOISER *o* 1 a vorbi în dialect, 2 a întrebuintă provincialisme, 3 a vorbi cu un accent provincial

PATOISERIE *f* expresie dialectică

PÂTON [pâte] *m* tăieței de îndopat păsări

PATOUILLARD (tu-yar) *m* *fam* corabie grea, care merge prost

PATOUILLER *o* V *patrouiller*

PATOUILLET (tu-ye) *m* aparat pentru spălătul minereilor

PATRAQUE *f* 1 mașină hodorogită, 2 *fig* hodorogă, căzătură [V Suplimentu]

PÂTRE [l pastor] *m* păstor, cioban

PATRIARCAL, *E* [l] *a* 1 patriarhal a) de pe vremea patriarhilor, b) al unui patriarh

PATRIARCALEMENT *adv* ca un patriarh

PATRIARCAT [ml] *m* patriarhie

PATRIARCHE [l gr] *m* patriarh a) bătrân din timpurile biblice, b) capul bisericii ortodoxe, c) *fig* bătrân venerabil, cu urmași numeroși

PATRICE [i patricius] *m* patriciu (titlu de onoare la regei franci)

PATRICIAT [i] *m* patriciat *a*) demnitatea de patriciu de patrician, *b*) patricianii romani

PATRICIEN, ENNE *s* patrician, nobil

PATRIE [i patria] *f* patrie, *mere-patrie* patria-mumă, metropolă, *céleste patrie*, cerul creștinilor

PATRIMOINE [i patrimonium] *m* patrimoniu *a*) avere dela părinți, *b*) *fig* avere, capital

PATRIMONIAL, E [i] *a* patrimonial, provenit dela părinți

PATRIMONIALEMENT *adv* dela părinți, ca avere dela părinți

PATRIOTE [i gr] *a* și *s* patriot

PATRIOTIQUE *a* patriotic

PATRIOTISME *adv* ca patriot

PATRIOTISME *m* patriotism

PATROCINER [i patrocinar] *v* (†) a-i dădai gura

PATROLOGIE [gr] *f* patrologie *a*) cunoștința vieții și operei Părinților Bisericii, *b*) colectarea scrierilor lor

PATRON ONNE [i] *s* patron *a*) ocrotitor, sfânt al cărui nume se poartă sau cărui se închină o biserică, etc., *c*) stăpânul (unui atelier), *d*) conducătorul (unei bănci) || *m* patron, tipar *a*) hârtie după care se croiește, *b*) hârtie după care se rugăvește, se brodează, *c*) *fig* model *ils sont taulles sur le même patron*, sunt toți o apă [V Suplimentu]

PATRONAGE [i patron] *m* patronaj *a*) protecție, *b*) societate de binefacere, de protecție, etc. *les patronages scolaires*, societățile de binefacere școlare, *c*) sediul unei asociații, societăți *aller au patronage*, a merge la sediul unei societăți de binefacere, etc

PATRONAL, E *a* patronal, al unui patron, al unui sfânt

PATRONAT [i] *m* 1 autoritate de patron, 2 patronii stăpâni

PATRONNER [i patron] *v* 1 a patrona, a sprijini, a lua sub ocrotirea sa, 2 a imprimă cu ajutorul unui tipar cu găuri (ca hârtia), 3 a croi după un tipar *patronner une chemisette*, a croi o cămăsuță după un tipar

PATRONNESSE [i patron] *f* pationesă, doamnă care ia sub protecția ei

PATRONNET *m* bănuț de plăcintărie

PATRONIMIQUE [gr] *a* și *s* patronimic, (nume) de familie

PATROUILLAGE (tru ya) *m* 1 bălăcitură, 2 locană scarboasă

PATROUILLE (tru-y) *f* patrulă [V Supl]

PATROUILLER (tru ye) *v* 1 a face patrulă, a merge în patrulă, 2 a bălăci, 3 a fleșcăi *patrouiller des gâteaux*, a fleșcăi prăjituri

PATROUILLIS (yi) *m* 1 bălăcitură, 2 bălătoacă

PATTE *f* 1 labă, *coup de patte*, șgârsetură, *patte de velours*, lingusire perfidă, *faire patte de velours*, a face pe mâța blândă, *patte de mouche*, sciere subțire și neînțeleasă, măzgăleală, *patte de chat*, litere necitețe, *patte de*

lapin, favorite foarte scurte, *fam graisser la patte*, a mitui, *marcher à quatre pattes*, a umbla de-a bușile, pe branci, *ne remuer ni pied ni patte*, a sta nemișcat, 2 *fam* mână, picior *se laver les pattes*, a-și spăla mâinile, *tomber sous la patte de quelqu'un*, a cădea în ghiarele, în mana cuiva, *mettre la patte sur quelqu'un*, a burduși pe cineva, *être sous la patte de quelqu'un*, a fi sub autoritatea cuiva, 3 *fig* îndemânare, mână ușoară *peindre qui a de la patte*, pictor îndemânat, 4 picior (de obiect) *verre à patte*, pahar cu picior, 5 piron de care se atarnă (o oglindă, etc.) 6 fâșie de stofă cu un nasture sau cu o butonieră (pentru a menține două părți ale unui vestment), 7 limbulă de piele care închide un portofel

PATTÉ, E *a* Blaz cu căpătaile lărgindu-se (o cruce)

PATTE-D'ARAIGNÉE *f* Bot chica-voinicului

PATTE-D'OIE *f* 1 răspântie, 2 sbărcitură care pleacă din coada ochiului, 3 căpătaul frângerii de pe bord împărțită în trei ramuri, 4 Bot frunză de potcă

PATTE-FICHE *f* piron Pl *des pattes-fiches*

PATTE-PELU, E *s* (†) mână blândă

PATINSONNAGE *m* mod de a desface argintul de plumbul cu care e amestecat

PATTU, E [patte] *a* 1 cu labe mari, 2 încălțat, cu pene pe labe *pigeon pattu*

PÂTURABLE *a* pe care se poate pășuna

PÂTURAGE *m* pășune, pășunat

PÂTURANT, E *a* care pășunează

PÂTURE [i pastura] *f* 1 nutreț, 2 pășune

boeufs mis en pature, boi duși la pășunat, *vaine pature*, islaz, loc viran pentru pășunat, 3 *fam* hrană (a omului), 4 *fig* pradă *les vaniteux sont la pature des flatteurs*, vanitosi sunt prada lăgușitorilor

PÂTURER *v* a paște, a pășuna [V Supl]

PÂTUREUR *m* soldat care duce caii la pășune (în timp de război)

PÂTURIN *m* Bot suvar de munte, *paturin annuel*, hirsor, *paturin des prés*, firuță

PATURON *m* chișită, chipotă (la piciorul calului) [V Suplimentu]

PAUCIFLORE *a* cu puține flori

PAULETTE [Paulet] *f* (†) taxa anuală pentru dreptul de a-și vînde funcțiile (magistrații, etc.)

PAULOWNIA (po-lo-nia) *f* idem, arbore de ornament japonez

PAUME [i palma] *f* 1 palma (mână), 2 joc de-a minge (cu o rachetă) oină, *jeu de Paume*, locul unde se joacă [V Suplimentu]

PAUMELLE [paume] *f* 1 oiz cu două rânduri de grăunte, 2 mănuaș de piele (a pielarilor), 3 bucată de fier (a ușii) care intră în fășană

PAUMER *v* a lovi cu palma mâinii [V Sup]

PAUMIER [paume] *m* 1 stăpânul unui loc unde se joacă oină, 2 negustor de accesorii necesare oinei.

PAUMOTER [paume] *v* 1 a trage un oigon

cu mâna, 2 a se sluji de mănășă de piele (a pielarilor) [Se conjugă ca *employer*]

PAUMURE *f* rădăcina ramurilor (unui cerb)

PAUPÉRISME [i pauper] *m* pauperism, sărăcie

PAUPIÈRE [i palpebra] *f* pleopă, *ouvrir la paupière*, a se deșteptă, *fermer la paupière*, a) a adormi, b) a muri, *fermer les paupières à quelqu'un*, a închide ochii cuiva

PAUSE [i pausa] *f* pauză a) întrerupere, oprire momentană, b) *Muz* interval de timp

PAUSER *v* a face o pauză

PAUVRE [i paupcr] a 1 sărac, 2 sărăcăcios *habut pauvre*, haină sărăcăcioasă, 3 sărman, biet *un pauvre enfant*, un viét copil, 4 prost, rău, păcătos *pauvre nourriture*, hrană păcătoasă, 5 fig *pauvre diable*, biet om, *pauvre sue*, *pauvre here*, om de nimic || *s* sărac, fig *pauvre d'esprit*, sărac cu duhul

PAUVREMENT *adv* 1 în sărăcie *vivre pauvrement*, a trăi în sărăcie, 2 fig prost

PAUVRESSE *f* femeie săracă

PAUVRET, ETTE a sărăcuț

PAUVRETÉ [paupertatem] *f* 1 sărăcie,

prov *pauvreté n'es pas vice*, nu e rușine a fi sărac, 2 *pl* prostii, *mojici dire des pauvretés*

PAVAGE *m* 1 pavaj, caldarâm, 2. pavatul, pardositul cu piatră

PAVANE *f* pavană (danț)

PAVANER (SE) [i pavo] *v* a se păuni, a-și da ifose

PAVÉ, E a 1 pavat, pardosit cu piatră, 2 fig *grosier pavé*, gâtlej cîtrănit, prov *l'enfer est pavé de bonnes intentions*, e ușor de a lua hotărîri, dar e greu să le îndeplinești

PAVÉ *m* 1 piatră de pardosit *recevoir un pavé sur la tête*, a-i cădea o piatră pe cap, 2 caldarâm, pavaj, drum pavat *être sur le pavé*, a fi pe drumuri, fără ocupație, *tenir le haut du pavé*, a ocupa un loc de frunte, *bruler le pavé*, a merge ca vantul *dominer le pavé*, a fi stăpan pe situație [V cuvintele în legătură cu *pavé* și Suplimentul]

PAVEMENT *m* 1 pavare, 2 pavaj *pavement de marbre*, pavaj de marmură

PAVER [i pavire] *v* a pavă, a șterge, a pardosi cu piatră [V Suplimentul]

PAVESADE (zad') [it] *f* șir de pavezi pe o corabie care mascau interiorul

PAVEUR *m* caldarâmgiu

PAVIE [Pavie] *f* piersică (cu carnea lipită de sambure)

PAVILLON (vi-yon) [i pavilionem] *m* 1 cort, 2 stofa (care acoperă artoforul), 3 polog de pat, 4 pavilion a) chioșc, căsuță într-o grădină, b) căsuță la extremitatea unei clădiri, c) partea din afară a urechei, 5 gură, partea deschisă (a unei trambii, etc); 6 pavilion, stîncard, steag (pe corăbii) *amener son pavillon*, *baisser pavillon*, *mettre pavillon bas*, a se predă, e se închină, fig a cedă, 7 *pavillon chinois*, instrument de muzică cu clopotei, 8. semn aparent [V Supl.]

PAVILLONNERIE (yo) *f* locul de păstrare al steagurilor

PAVOIS [it] *m* 1 pavăză, *élever sur le pavois*, a ridica în slavă, în onoruri, în faimă, 2 diaperie, găteala unei corăbii (într-o zi de sărbătoare), steagurile aranjate într-o ordine oarecare, 3 semnal de veselie

PAVOISEMENT *m* pavoazare, împodobire cu steaguri

PAVOISER [pavois] *v* a pavoază, a împodobi cu steaguri || *Se pavoiser*, a fi pavoizat

PAVOT [i papaver] *m* mac, fig *les pavots* (de *Morphée*), somnul

PAYABLE (pe-yabl') a plătibil

PAYANT (pé-yan), *E* a 1 care plătește, 2 cu plată, rare se plătește *spectacle payant*, spectacol cu plată || *s* platnic, plătitor

PAYE (pe-y') *f* 1 plată (= soldă, leafă, etc), *haute paye*, supliment peste plată obișnuită, 2 plătire, 3 *fam* platnic, datornic *bonne paye*, *mauvaise paye*, om bun de plată, om rău de plată

PAYEMENT (pé-y'-man) *m* 1 plătire, 2 plată, sumă plătită

PAYEN, INNE (pa-yèn, yènn') *s* V *païen*

PAYER (pe-yé) [i pacare] *v* 1 a plăti, *fam il le payera*, are să mi-o plătească, i-o coc eu *fam cela est a payer*, asta-i minunat, 2 a răsplăti *payer de*, a răsplăti cu, *payer de retour*, a răsplăti cu aceeași măsură, (iron) *on l'a payé de son insolence*, a fost pedepsit pentru obraznicia lui, *tout se paie*, nici o faptă fără răsplătă, 3 *payer de*, a da dovadă de *payer d'audace*, a se impune prin îndrăzneală, a face pe îndrăzneț, *payer de sa personne*, a-și pune viața în primejdie, a-și împlini datoria, *payer de mine*, a se impune prin înfalșare, a arăta bine, *payer quelqu'un de raisons*, a da cuiva (sau a-i împăcă cu) motive serioase, 4 *payer pour quelqu'un*, a o plăti din pricina cuiva || *Se payer*, 1 a se plăti 2 fig a se răsplăti, 3 *se faire payer* a cere plata (pentru ceva), 4 fig a se mulțumi cu *se payer de chansons*, a se mulțumi cu cantece, *se payer de mots*, a se mulțumi cu vorbe, 4 a-și plăti, a-și procura *se payer un voyage*, a-și plăti o călătorie [Se conjugă ca *balayer*] V Suplimentul

PAYEUR, EUSE *s* platnic, plătitor || a plătitor, care plătește lefurile

PAYS (pe-i) [i pagus] *m* 1 țară, *pays perdu*, țară depărtată, puțin civilizată, *les gens du pays*, locuitorii țării, *voir du pays*, a călători *voir bien du pays*, a călători mult, fig *faire cour du pays à quelqu'un*, a da de furcă cuiva, a *vue du pays*, într-o doară, 2 loc, ținut (= sat, târg, oraș, etc), 3 loc de naștere *mal du pays*, dor de acasă, de țară, *fam écrire au pays*, a scrie acasă, *être bîne de son pays*, a fi foarte naiv, tare mărginit, 4 locuitorii, *pays révolté*, locuitorii revoltați, 5 *târm le pays de l'érudition*, tărâmul erudiției, *être en pays de connaissance* a) a fi între cunoscuți, b) a ști despre ce este vorba, a fi în cunoștință de cauză

PAYS, PAYSE (pe-i, pé-i') *s* compatriot, din acelaș loc cu altul *tiens, voilà mon pays*, măi iacă și pe unul de la noi! *ma paysse*, compatrioata mea, din acelaș sat cu mine

PAYSAGE (pe-i-zaj) [pays] *m* peizaj *a*) priveliște, *b*) desen, tablou care înfățișează priveliști câmpenești

PAYSAGER, ÈRE (pe-i-za-jé, jer') *a* dispus astfel ca să producă efecte

PAYSAGISME (pe-i-za-jism') *m* 1 genul peizajului, 2 tendințele peizajistilor

PAYSAGISTE (pe-i-za-jist') [paysage] *m* peizajist, pictor de peizaje

PAYSAN (pe-i-zan), **ANNE** [pays] *s* 1 țărăn, țărancă, 2 *pl* moșie, bătăran || *a* țărănesc, de țărăn || *f* supă cu zarzavaturi || loc *adv* *à la paysanne*, țărănește

PAYSANNERIE (pe-i-zann'-ri) *f* 1 țărănie, stăruie de țărăn, 2 țărănie, 3 operă literară cu conținut țărănesc *les paysanneries de George Sand*, roman-tele țărănești ale d-nei G S

PAYSE *f* V *pays* și Suplimentu

PÉAGE [ml pedaticum] *m* 1 taxă de trecere (pe un drum pe un pod, etc), 2 vamă *arrêter au péage*, a opri la vamă

PÉAGER, ÈRE [peage] *s* 1 percepătorul taxei de trecere pe un pod, etc, 2 vameș

PÉAN, PÉAN [gr] *m* 1 imn în onoarea lui Apollo, 2 cântec de război, de victorie, de sărbătoare

PEAU [i pellis] *f* 1 piele *oimer sa peau*, a ține la pielea lui, *faire bon marche de sa peau*, a nu ține la viață, *risquer sa peau*, a-și pune viața în primejdie, *il mourra dans sa peau*, n'are să se mai schimbe, *crever dans sa peau* *a*) a crăpă de gras ce este, *b*) *fam* a crăpă de ciudă, *il craint pour sa peau*, îl mănâncă pielea, *il e frică de bătaie*, *ne pas tenir dans sa peau*, a nu mai putea de bucurie, de dor, *vendre cher sa peau*, a se apăra cu turbare, *faire peau neuve*, a se schimba cu totul, *prov coudre la peau du renard à celle du lion*, a fi șiret și curajos totddeauna, 2 coajă, pojghită *peau d'orange* [V Suplimentu]

PEAUCIER *a* și *m* (mușchiu) care ține de piele și o face să se miște

PEAUSSERIE *f* pielărie

PEAUSSIER [peau] *m* și *a* pielar

PEAUTRE *m* 1 (?) pat prost, 2 *envoyer au peautre*, a de naibii, 3 (?) suliman

PÉBRINE *f* boala viermelui de mătase

PEC (pek') [ol] *a* hareng pec, scrumbie de curând sărată

PÉCARI *m* porc din America de Sud

PECCABILITÉ *f* păcătuiță, putința de a păcătui

PECCABLE (pek-kabl') [i peccare] *a* ce poate păcătui, păcătuitor

PECCADILLE (pe-ka-di-y') [sp] *f* mică greșală, mică vină, păcăfel

PECCANT (pek-kan), **E** [i peccans] *a* (?) stricat (vorbind de umezelile din trup)

PECCATA (pe-ka) [i peccatum] *m* 1 (?) măgar, 2 *fam* și *fig* nățărau

PECCAŢI (pek-ka-vi) [i] *m* mărturisire (că a greșit) *faire son peccati*, a mărturisi că a greșit

PÊCHE [i persicum] *f* piersică [V Supl]

PÊCHE [pêcher] *f* 1 pescuit, pescărit, 2 peștele pescuit *vendre sa pêche*

PÊCHÉ [i peccatum] *m* păcat: *pêché mortel*, păcat de moarte, *pour mes pêches*, ca pedeapsă, *prov à tout pêché miséricorde*, să fim iertători cu greșile altora V *mignon*, misericorde

PÊCHER [i peccare] *v* a păcătui [Se conjugă *a alléger*]

PÊCHER [pêche] *m* piersic [V Suplimentu]

PÊCHER [i piscari] *v* 1 a pescui *pêcher a la ligne*, a pescui cu undița, 2 *fig* a scoate din apă *pêcher un cadavre*, 3 (non) a scoate, a lua *ou a-t-il pêché cette nouvelle?* unde a mai scos și știrea asta?

PÊCHERESSE *f* V *pêcheur*

PÊCHERIE *f* pescărie

PÊCHETTE *f* 1 luf mic de prins răculeți, lipitori, 2 balantă pentru raci

PÊCHEUR, EUSE [p che] *s* pescar, pescăriță || a pentru pescuit *bateau pêcheur*, luntie pentru pescuit

PÊCHEUR, ERESSE [pêché] *s* și *a* păcătuitor, păcătos

PÉCORE [i pecora] *f* 1 (?) vită, 2 *fig* dobitoacă, neroadă

PECQUE (pek') [i pecus] *f* dobitoacă în-lumurată

PECTINE *f* peclină (principiu particular care există în multe fructe)

PECTINÉ, E [i pecten] *a* 1 în formă de pieptene 2 (mușchiul) care face să se învârtască femurul

PECTINBRANCHES *m pl* subordon de moluști gastropozoi

PECTIQUE *a* care învârtoșează

PECTORAL, E [i] *a* 1 pectoral *a*) al pieptului, *b*) bun pentru piept *pate pectorale*, 2 *crois pectorale*, crucea de pe piept a episcopilor || *m* 1 armura de pe piept (la Romani), 2 pieptar brodat cu aur (al marilor preoți la Ebrei)

PÉCULAT [i] *m* (la Romani) sfeteisue, furt de bani publici (în exercițiul funcțiunii)

PÉCULE [i peculium] *m* sumă economisită, agonisită prin muncă

PECUNE [i pecunia] *f* (?) bănet

PÉCUNIAIRE [i] *a* pecuniar, *a*) de bani, bănesc, *b*) în bani *peine pécuniaire*, pedeapsă în bani

PÉCUNIAIREMENT *adv* bănește

PÉCUNIEUX, EUSE [i] *fam* *a* care are bani, chibabur

PÉDAGOGIE [gr] *f* pedagogie, arta de a crește și de a instrui pe copii

PÉDAGOGIQUE *a* pedagogic

PÉDAGOGIQUÉMENT *adv* pedagogicește, după cumtule pedagogiei

PÉDAGOGISME *m* 1 sistem de pedagogie, 2 manieră de pedagog

PÉDAGOGUE [gr] *m* pedagog *a*) cel ce crește și instruește pe copii, *b*) (non) dascăl, *c*) pedant, muștrulutor || *a* dascălesc *ton pédagogue*

PÉDALE [it] *f* 1 pedală, feavă (de orgă), pârghie (de piano) care se apasă cu piciorul, *c*) clapele (unui piano), 2 pedală (de bicicletă), 3 ciclism *les fervents de la pédale*, partizanii zeloși ai ciclismului

PÉDALĂ, E a ca o pedală

PÉDALER [pédale] *v* a pedala *a)* a pune în mișcare o pedală, *b)* a umbla cu bicicleta

PÉDALIER [pédale] *m* pedalele (unui piano, unei biciclete)

PÉDANÉ, E [i pedaneus] *a* judecător, care judecă în picioare în plin aer

PÉDANT, E [it] *s* pedant, cel ce face paradă de știință sa || *a* de pedant, dăscălesc

PÉDANTERIE *f* 1 (+) dăscălie, 2 pedanterie *a)* maniere, urre de pedant, *b)* erudiție giegăie, oboșitoare

PÉDANTESQUE *a* care imităse a pedant, dăscălesc

PÉDANTESQUEMENT *adv* ca un pedant

PÉDANTISER [pedant] *v* a face pe pedantul

PÉDANTISME [pédant] *m* pedantism, ton, caracter, apucături de pedant

PÉDARD *m* pop ciclist, moșic

PÉDÉRASTE [gr] *a* și *s* pederast

PÉDERASTIE [gr] *f* pederastie

PÉDESTRE [i pedester] *a* pedestru *a)* care merge pe jos, *b)* în picioare *statue pedestre*

PÉDESTREMENT *adv* pe jos

PÉDICELE [i] *f* codița (unei flori)

PÉDICELLÉ, E *a* Bot cu codiță

PÉDICULAIRE [i] pediculul] *f* Bot păducher, dărie || *a* de păduchi *maladie pédiculaire*

PÉDICULE [i] *m* cocean, stulete

PÉDICULÉ, E *a* cu cocean

PÉDICURE [i pes-pedis, durare] *m* pedicur, operișor de bățături

PÉDIEUX, EUSE *a* al piciorului *artère pedieuse*

PÉDILUVE [i pes-pedis, luere] *m* Med baie de picioare

PÉDIMANE [i pes-pedis, manus] *a* cu picioare în formă de mâini

PÉDON [it] *m* curier pe jos

PÉDONCULAIRE *a* peduncular, al pedunculului

PÉDONCULE [i pedunculi] *m* peduncul, coadă (de floare, fruct)

PÉDONCULÉ, E *a* cu peduncul, cu coadă

PÉDOM (pé-dom) [i] pedis] *m* 1 bătă, 2 moliște ce trăesc în stâncile madreporice

PÉGASE (gaz) *m* 1 Mu Pezaz, cal înăpat, 2 pește cu înmătoarea în formă de aripi

PÉGMATITE *f* pegmatită (rocă)

PÉGOT *m* 1 strat ușor ciros pe brânza roșu fort, 2 pitulice din Alpi

PEHLVI, E (pél-vi) *a* și *m* (limba) pehlvi, vorbită în Persia sub Sassanizi

PEIGNAGE *m* dărăcitur

PEIGNE (pén y') [i pecten] *m* 1 pieptene *coup de peigne*, pieptenătură, 2 dărac

PEIGNE, E *a* 1 pieptănat, tam un mal peigne, un om murdar, 2 fig îngrijit *style peigné* || *f* 1 un darac plin (cu lână, etc), 2 pieptenătură, 3 pop scărmanătură *recevoir une peignée*, a măca bătaie [V Suplimentu]

PEIGNER (pé-n-yé) [i pectinare] *v* 1 a pieptăna, 2 fig a îngriji (stilul), 3 a dărăci (lâna, etc), 4 pop a scărmana. || *Se peigner*, a se pieptăna

PEIGNERIE (pén-y'-ri) *f* pieptănărie

PEIGNEUR, EUSE *a* și *s* dărăcitor || *f* dărăcitoare (mașină)

PEIGNIER (pén-yu-é) *m* și *a* fabricant sau vânzător de piepteni

PEIGNOIR (pen yoar) *m* penioar *a)* mantă de baie, *b)* hamă lungă femească de casă, capot

PEIGNON (pen-yon) *m* scul de în, lână, etc pentru dărăcit

PEIGNURES [peigne] *f* pl 1 prin căzuți (la pieptănat), 2 Mar capătău distrămat de frânghie

PEILLE (pe-y') *f* sdieanță din care se face hârtie

PEILLEREAU (pe-y'-ro) *m* strângător de petice dela țară

PEINDRE (pend'-) [i pingere] *v* 1 a picta, a reprezenta prin linii, colori, a face portretul, *fau a peindre*, foarte bine făcut, *être à peindre*, a fi într-o poziție caraghioasă, 2 a zugrăvi, 3 a văpsi *peindre un mur* a văpsi un zid, 4 fig a-și închipu || *Se peindre*, 1 a se zugrăvi, 2 a se sulemenii, 3 fig *s'achever de peindre*, a se compromite, a se ruina cu totul

PEINE ('pen') [i pcena] *f* 1 pedeapsă *la peine capitale*, pedeapsa cu moartea, *sous peine de mort*, *sous peine de la vie*, sub pedeapsă de moarte, *porter la peine de quelque chose*, a ispăși, a plăti pentru ceva, 2 suferință, durere, chin *les peines éternelles*, chinurile iadului, *les peines du cœur*, chinurile inimii, *être en peine*, a fi îngrijat, ame en peine, suflet chinuit, *faire peine*, a face rău, a durea, *ce qui me met en peine*, ceace mă întristează, *faire de la peine*, *a)* a întrista, a măhni, *b)* a displacea, *cela fait peine à voir*, te doare să vezi așa ceva, *je vous avec peine* que, văd cu durere că, 3 neliniste, grijă, păs, *peines de cœur*, păsurile inimii, *être en peine*, a fi neliniștit, îngrijat, a se teme că, 4 osteneală, muncă *coûte pour votre peine*, poftim și pentru osteneala d-tale, *perdre sa peine*, a munci în zadar, *peine perdue*, osteneală zadarnică, *se donner de la peine*, a și da osteneala, a se trudi, *ce n'est pas la peine*, *cela ne vaut pas la peine*, asta nu merită osteneala, *en être pour sa peine*, a nu se alege cu nimic (din toată osteneala), *prenez (donnez-vous) la peine de vous asseoir*, binevoici a ședei, *mourir à la peine*, a muri muncind, *garçon de peine*, bărat pentru drumuri, *homme de peine*, muncitor, salahor, 5 strămoare, nevoie *être dans la peine*, a fi la ananghie; *ne laissez pas votre prochain dans la peine*, nu lăsați pe aproapele vostru la strămoare, 6 greutate *avoir (de la) peine à*, a-i fi greu, a nu putea să., *j'ai peine à le croire*, îmi vine greu să-l cred, 7 strădanie, străduință || loc. *adv* *à peine*, abia, deabia, *à grand' peine*, cu mare greutate, *sans peine*, ușor, fără greutate

PEINE, E (pé) *a* 1 măhnit, 2 muncit din greu *style peiné*

PEINER (pe-né) [peine] *v* 1 a măhni adânc; 2 a obosi *un mauvais cheval peine le chevalier* un cal prost obosește pe călăreț, 3 a munci

din greu *il peine du matin au soir*, « trudește de dimineață până seara, 4 *il me peine de*, mă doare, îmi vine greu să || *Se peiner*, 1 a se măhni, 2 a se trudi, a se munci

PEINT, E pp 1 pictat, 2 văpsit, zugrăvit

PEINTRE (pen-tr') [l pictor] m 1 pictor, 2 fig zugrăvitor, descriitor, 3 *peintre en bâtiments*, zugrav, vopsitor

PEINTRESSE (pen) f pictoriță, pictoică

PEINTURAGE (pen) m 1 zugrăvitul (unui perete), 2 pictură ordinară

PEINTURE (pen) [l pictura] f 1 pictură, *peinture à l'huile*, pictura în ulei, 2 pictatul, 3 a văpsitul, b) văpsirea, 4 fig zugrăvire, descriere *la peinture des mœurs*, zugrăvirea moravurilor || loc adv *en peinture* a) în i-coană, b) în aparență, c) în față *ne pouvoir voir en peinture (quelqu'un)*, a nu putea vedea în față pe cineva, a-i fi scârbă de el, *je ne voudrais pas m'y voir même en peinture*, mi-e scârbă de locul acela, numai acolo n'aș vrea să fiu

PEINTURER (pen) v 1 a zugrăvi, a văpsi, 2 fam a mângâi

PEINTUREUR, **EUSE** (pen) s 1 zugrav, vopsitor, 2 fam mângâitor

PEINTURLURAGE (pen) m 1 zugrăvitul, zugrăvirea în colori izbitoroare, 2 zugrăveală în colori izbitoroare

PEINTURLURER (pen) v fam a zugrăvi, a văpsi în colori izbitoroare

PÉJORATIF, **IVE** [i] a peiorativ a) înrăutățitor, b) care adăogă o idee defavorabilă || m ceea ce mărește un rău

PÉJORATION f peiorare, înrăire

PÉKIN [Péking] m 1 idem, ștofă de mătase zugrăvită din Peking, 2 *Milit* burghez, *ivil les administrateurs et les pékins*, administratorii și civilii [V Suplimentul]

PELADE [pelér] f căderea părului, năpărlire

PELAGE m 1 pernă (unui animal), 2 *Tehn* jumutul pieilor

PÉLAGIEN, **ENNE** [l pelagus] a ce ține de ligul mării

PÉLAGIQUE [gr] o 1 al mării *faune pélagique*, fauna mării, 2 *Geol* format de mare

PÉLAGOSCOPE [gr] m pelagoscop, instrument de văzut în fundul apei

PÉLAGOSCOPIE f pelagoscopie, arta de a examina fundul apelor

PÉLAMIDE [l-gr] f 1 reptil marin veninos din oceanul Indian), 2 pește de mare ce seamănă cu tonul

PELARD [peler] a *bois pelard*, lemn cojit

PELARDEAU m bucată de plumb sau scandură cu călți de astupat găuri (în corabie)

PÉLARGONIUM (om) [gr] m *Bot* mușcat

PÉLASGIEN, **ENNE** sau **PÉLASGIQUE** a pe lasgic, din Pelasg

PELATTAGE m operație prin care se obține căderea părului de pe piei

PELÉ, E a 1 fără păr, 2 sterp, lipsit de verdeață *terram pelé*, 3 cojit, curățit *fruits pelés*, fructe curățite de coajă || s plesuv, chelbos

PELE-MÊLE adv vraște, alandala, clăie peste grămadă || m arababură, talmeș-balmeș

PELER [l pilare] v 1 a jumuli părul, 2 a curăți de coajă (ex un fruct), 3 a se năpărlî, a se coji de piele *tout son corps a pelé*, tot corpul i s'a cojit de piele || *Se peler*, 1 a se coji, 2 a-i cădea părul [Se conjugă ca *acheter*]

PÉLERIN, E [l peregrinus] s pelerin a) hagnu, b) fam călător, c) (†) individ, loc *vent du soir et pluie du matin n'étonnent pas le pèlerin*, la ploaie nu strică la călătorie

PÉLERINAGE m pelerinaj a) hagialăc, călătorie spre un loc sfânt, b) loc sfânt de pelerinaj

PÉLERINE f pelerină

PÉLERINER [pèlerin] v fam a merge în pelerinaj, în hagialăc

PÉLICAN [l] m 1 *Zool* pelican, babiță (pasăre), 2 clete de scos măsele [V Supl]

PELISSE (p') [l pellicius] f 1 blănă, subă, 2 dolman de ofițer

PELLAGRE f pelagră (boală)

PELLAGREUX, **EUSE** a pelagros a) de pelagră, b) al pelagrei

PELLE [l pela] f lopată *pelle à feu*, vătianu, fam *remuer l'argent à la pelle*, a fi putred de bogat, pop *ramasser une pelle*, a cădea, fig a nu izbuti, prov *c'est la pelle qui se moque du fourgon*, râde dracu de pormbe negie și pe sine nu se vede [V Suplimentul]

PELLÉE, **PELLERÉE**, **PELLETÉE** [pelle] f o lopată (plină de ceva)

PELLETAGE, **PELLAGE** m scormolitul cu lopata

PELLETIER [pelle] v a scormoli cu lopata [Se conjugă ca *yeter*]

PELLETERIE (pel-tri) f 1 blănărie, cojocărie, 2 piei, blănuri

PELLETEUR m lucrător sau aparat care scormonește cu lopata

PELLETIER, **ÈRE** (ti) s și a blănar, cojocar

PELLETIERINE (ti) f alcaloid conținut în scoarta rodului

PELLICULAIRE a ca pielea

PELLICULE [l pellicula] f pelculă a) pie-liță, pojghiță, b) pl mătreață, c) foiță de golană sensibilizată care primește impresia luminei într'un aparat fotografic

PELLICULEUX, **EUSE** a cu pelculă

PELLOIR m partea unui plug în formă de lopată

PELLUCIDE [l lucidus] a străvăzător

PELOBATE m amfibieni fără coadă

PÉLODYTE m broască cenușie

PÉLOGÈNE [gr] a care se formează în pământurile argiloase

PÉLOPONÉSIE (en), **ENNE** a al Peloponezului, peloponeziac

PELOTAGE (p') m 1 depănat, 2 (la bilhard, la onă) joc neghgent, 3 fig ocupație cu fleacuri [V Suplimentul]

PELOTE (p') [l pila] f 1 ghem *mettre en pelote*, a face ghem, a depăna, 2 permite pentru înșipt ace *une pelote d'épingles*, 3 cocoloș, bulgăr *pelote de neige* bulgăr de zăpadă, *se battre à coups de pelotes de neige*, a-și arunca

cu bulgări de zăpadă, 4 ținută, stea (pe fruntea calului), 5 fam *faire (de la) sa pelote*, a strânge bani, a face stare, *la pelote se grossu*, treaba se îngroașă [V Suplimentul]

PELOTEB (p') [pelote] *v* 1 a face ghem, a depănă, 2 fam a scărmană *poloter un ad versaue*, 3 *fig* a lăngsa din inteies *peloter un homme influent*, 4 a jucă (un joc) în mod neglijent, fam *peloter en attendant partie*, a se îndeletnici cu lucruri mărunte până una alta || *Se peloter*, 1 a se face ghem, 2 a se bate, a se încăieră [V Suplimentul]

PELOTEUR, EUSE (p') *s* 1 depănător, 2 jucător de oină || *f* depănătoare (mașină)

PELTON (p') [pelote] *m* 1 ghem, ghemotoc, *se mettre en peloton*, a se ghemui, 2 *a*) pâlă un *peloton d'abeilles*, un palc de albine, *b*) ceată, grup un *peloton d'invités* o ceată de invitați, 3 *Milu* pluton

PELOTONNE, E *pp* 1 ghemuit, 2 depănat **PELOTONNEMENT** (p') *m* ghemuire

PELOTONNER [peloton] *a* 1 a face ghem, a depănă, 2 a ghemui, a îngămădi || *Se pelotonner*, 1 a se face ghem, a se depănă, 2 a se ghemui 3 a se îngămădi în pâlcuri *les abeilles se pelotonnent*, albinele se grămădesc în pâlcuri, 4 *Milu* a se grupă pe plutoane

PELOUSE (p') *f* pașiste, verdeață

PELTE [l-gr] *f* (în antichitate) mic scut în formă de semilună

PELTASTE [gi] *m* (la vechii Greci) infanterist ușor înarmat cu scutul numit *pelte*

PELTIGÈRE *f* lichen foios verzuiu

PELTRE *m* pânză groasă bretonă

PELU, E (p') [l pilus] *a* păr

PELUCHE (p') *f* pluș, plisă

PELUCHE, E (p') *f* *a* păr (stofă, plantă)

PELUCHER (p') *v* a deveni păr

PELUCHEUX, EUSE (p') *a* așos, păr

PELURE (p') [peler] *f* 1 coajă, 2 *papier pelure*, hârtie foarte subțire [V Suplimentul]

PELVIE, ENNE [l pelvis] *a* Anat al basiniului, *les os pelviens*, oasele basiniului

PELVIS (viss) [l] *m* partea superioară a basiniului

PENALCAN [angl] *m* preparat din carne uscată

PENAILLE (p'-na-y') *f*, **PENAILLON** (p'-na-yon) *m* 1 (t) sdreanță, 2 călugăr cerșetor

PÉNAL, E [l] *a* penal *a*) care supune la pedeapsă, *b*) (codul) cu legile cari pedepsesc

PÉNALEMENT *adv* 1 în materie penală, 2 din punctul de vedere penal

PÉNALITÉ *f* penalitate *a*) sistemă de pedepse stabilite de lege, *b*) pedeapsă

PÉNATES [l] *m* pl penați *a*) zeii casei (la Romani), *b*) merinde, *c*) *fig* locuință *revour ses pénates*, a-și revedea casa || *a* ai casei *les dieux pénates*, zeii casei.

PENAUD, E (p') [peine] *a* rușinat, plouat, uluit || *s faire le penaud*, a arăta o mină plouată

PENCE (pens') *m* pl V penny

PENCHANT, E [pencher] *a* 1 povârnat, 2

care stă să caza *tour penchante*, tuiu care amenință să cază, 3 pornit spre *l'homme est penchant à la liberté*, omul tinde spre libertate

|| *m* 1 povârniș, costișă, 3 *fig* *a*) capăt, sfârșit *le penchant de la vie, de l'âge*, capătul vieții, vârstei, *b*) margine *être sur le penchant de sa ruine, de sa chute*, a fi pe marginea prăpastiei, 3 aplecare, pornire *penchant à la colère*, pornire spre mânie, *suivre son penchant*, a-și urma imboldul (nimii)

PENCHÉ, E *a* 1 aplecat, povârnat, 2 *fig des airs penches*, mină suferindă

PENCHEMENT *m* aplecătură

PENCHER [l pendere] *v* 1 a aplecă *faire pencher*, a aplecă, 2 a se aplecă într-o parte, a se povârni, a sta să cază *ce mur penche*, acest zid amenință să cază, *on tombe toujours du côté où l'on penche*, mai curând sau mai târziu cazi victima greșurilor făcute, 3 *fig* a merge (spie) *pencher vers sa ruine*, a merge spre ruină, 4 a fi pornit *pencher a l'indulgence*, a fi pornit spre indulgență || *Se pencher*, a se aplecă

PENDABLE [pendre] *a* 1 vrednic de spânzurătoare, de ștrang *cas pendable*, crimă vrednică de spânzurătoare, 2 *tour pendable*, festă ordinară, de neiertat

PENDAISON [pendre] *f* spânzurare

PENDANT, E [pendre] *a* 1 care atârână *oreilles pendantes*, urechi pleoștite, 2 *fig* pendinte, nejudecat încă || *m* 1 atârânătoare (de centiron), 2 *pendants d'oreille*, cercei, 3 *a*) perechea (unui lucru) *un buste et son pendant*, un bust și perechea lui, *b*) *fig* la fel *l'un est le pendant de l'autre*, amândoi sunt la fel, deopotrivă || *prep* în timpul, peste *pendant le jour*, în timpul zilei, peste zi || *loc conj* *pendant que*, în timp ce, pe când

PENDARD, E *s* iam spânzurat, ticălos

PENDELOQUE [pendre, loque] *f* 1 piatră prețioasă care atârână de cercei, 2 ocheane, bucățele de cristal cari atârână de policandre, 3 *fam* petec, sdreanță care atârână

PENDENTIF [l pendens] *m* 1 *Arh* pendentiv, porțiunea bolii cuprinsă între arcuri, 2 pendentiv, sculă atârnată de un lănișor

PENDEUR, EUSE *s* spânzurător

PENDILLER (di-yé) *v* a fi atârnat și a se bălăbăni

PENDOIR *m* câlig de atârnat carnea

PENDRE [l pendere] *v* 1 a atârână *prendre des raisins au plafond*, a atârână struguri de tavan, *prendre aux arbres*, a atârână, a sta atârnat de arbori, *luc* *autant lui en pend à l'oreille*, nici el nu e ferit de aceasta, o să dea și el de dracu, *cela lui pend au nez, à l'œil*, o să dea de dracu, o s'o pățească, 2 a spânzura *prendre un assassin*, a spânzura pe un ucigaș; *fam* *je veux être pendu si*, să fiu al dracului dacă, *dire pis que prendre de quelqu'un*, a spune lucruri îngrozitoare despre cineva, *a prendre ou à dépendre*, pe viață sau pe moarte || *Se prendre*, 1. a se atârână de, 2 a se spânzura, 3 *fig* *se prendre au cou de quelqu'un*, a se arunca de gâtul cuiva, a-l îmbrățișa cu înlocare, *fam* *se prendre à l'oreille de quelqu'un*, a pisa,

a bate într'una capul cuiva, *il y a de quoi se pendre*, e lucru într'adevăr măhnitor

PENDU, **E** a 1 atârnat, 2 *jug V langue*, 3 spânzurat || *s* (om) spânzurat [V Supl]

PENDULAIRE *a* de pendulă

PENDULE [l pendulus] *m* pendul, greutate atârnată care face oscilați *pendule balistique*, instrument de măsurat viteza unui proiectil || *f* pendulă, ceasornic (de perete, de masă) [V Suplimentu]

PENDULETTE *f* ceasornic mic (de perete)

PÈNE *m* zăvor

PÉNÉTRABILITÉ *f* pătrunziciune, putința de pătrundere

PÉNÉTRABLE [l] *a* pătrunzicios *a*) în care se poate pătrunde, *b*) ce se poate pătrunde, de pătruns

PÉNÉTRANT, **E** a 1 care pătrunde *projectile pénétrant*, 2 *jug* pătrunzător *esprit pénétrant*

PÉNÉTRATION [l] *f* pătrundere

PÉNÉTRÉ, **E** a 1 pătruns, 2 convins, convingător *parler d'un ton pénétré*, a vorbi cu glas convingător

PÉNÉTRER [l penetrare] *v* 1 a pătrunde prin, a trece prin, 2 *jug* a pătrunde *pénétrer quelqu'un*, a ghici gândurile cuiva, 3 a mișca adânc *sa douleur me penetre le cœur*, durerea sa mă pătrunde la inimă || *Se pénétrer*, a se pătrunde *a*) a intra unul în altul, a se amesteca, *b*) *jug* a fi pătruns, convins de (ceva), *c*) a-și ghici gândurile (reciproc) *les diplomates cherchent à se pénétrer*, diplomații se silesc să-și ghicească gândurile, *d*) a se cunoaște bine *le philosophe cherche à se pénétrer* [Se conjugă ca *accélérer*]

PÉNIBLE [peine] *a* penibil *a*) dureros, *b*) *jug* greou, oositor

PÉNIBLEMENT *adv* penibil, cu greu

PÉNICHE [angl] *f* 1 caic, luntre (de curse de pază), 2 șalupă mică cu panze

PÉNICILLÉ (le) [l penicillum] *a* în formă de penel

PÉNIL (nil) *m* partea inferioară a burții care se acoperă cu păr

PÉNINSULAIRE (nen) *a* peninsular, al unei peninsule

PÉNINSULE (nen) [l] *f* peninsulă *a*) limbă de pământ inconjurată de mare, *b*) Ispania și Portugalia *voyager dans la péninsule*, a călători prin Ispania și Portugalia

PÉNITENCE [l pœnitentia] *f* 1 penitență, căință, pocăință *faire pénitence*, a se pocăi, *le tribunal de la pénitence*, jețul duhovnicului, 2 pedeapsă *mettre en pénitence*, a pedepsi, *être en pénitence*, a fi pedepsit, *enfant en pénitence*, copil pedepsit, *pour pénitence*, ca pedeapsă, 3 posturi, canoane *faire penitence*, a se canoni, a se supune la posturi, *jam* a mânca prost [V Suplimentu]

PÉNITENCERIE *f* 1 funcțiunea de duhovnic, 2 tribunal ecleziastic la Roma pentru anumite cazuri

PÉNITENCIER [pénitence] *m* 1 duhovnic (pentru anumite cazuri), 2 penitenciar *a*) închisoare, *b*) ocnă, temniță

PÉNITENT, **E** [l pœnitens] *a* penitent

a) care se căște, se pocăște, *b*) care se spovedește *femme penitente*, femeie care se spovedește, *c*) de pocăință *vie penitente*, viață de pocăință || *s* 1 pocăit, 2 membrul unor tagme religioase

PÉNITENTIAIRE (si) [l pœnitentia] *a* al penitenciarelor *administration pénitentiaire*, administrația penitenciarelor, *b*) de penitenciar *régime pénitentiaire*, regim de penitenciar, *c*) pentru îndreptarea celor închiși *colonie pénitentiaire*

PÉNITENTIAUX, PÉNITENTIELLES (si) *a* pl de pocăință *psaumes pénitentiaux, œuvres pénitentielles*, psalmi, opere de pocăințe

PÉNITENTIEL (si el) *m* ritualul pocăinței

PENNAGE (pen) *m* 1 pncle (păsărilor răpitoare) cari se reînnoiesc în fiecare an *faucon du second pennage*, șoim care si-a schimbat odată penele, 2 penele dela aripile pasărilor

PENNE (penn) [l penna] *f* pană lungă (din aripă sau coadă)

PENNE (penn) *f* *Mar* căpătâul de sus al unei antene

PENNE, **E** a *Bot* dispuse deoparte și de alta a pețiolului

PENNIFORME (pèn-nî) *a* în formă de pană

PENNON (pen-non) *m* 1 prepur, (?) steag cu coadă lungă ascuțită (pe vârful unei lance), 2 *Blaz* marcă încercată cu diversele alianțe din familia unui nobil

PENNONCEAU (pen) [pennon] *m* steguleț pe vârful unei lănci)

PENNY (pen-né) [angl] *m* penny, monedă de zece centime Pl *deces pence*

PÉNOMBRE (nomb'r) [l pœne, umbra] *f* penumbra

PENON (p') [penne] *m* sfarleară care arată direcția vantului

PENSANT, **E** *a* gânditor, cugetător

PENSÉ, **E** *a* gândit, cugetat

PENSÉE *f* 1 gândire, cugetare, 2 fel de a cugeta *avoir une pensée juste*, a avea un fel de a cugeta just, 3 gând *changer de pensée*, a-și schimba gândul, *avoir la pensée de*, a avea de gând să, *de la pensée, par la pensée*, prin gând, 4 cuget *lire dans la pensée de quelqu'un*, a citi în cugetul cuiva, 5 minte *il me vient dans la pensée*, îmi vine în minte, 6 amintire *la pensée d'un absent*, 7 schiță *la pensée d'un roman*, 8 intențiune *saisir la pensée de l'auteur*, a pătrunde intențiunea autorului, 9 părere *dure sa pensée*, a și spune părerea, 10 pl gânduri, visuri *s'enfoncer dans ses pensées*, a se adânci în gânduri

PENSÉE *f* *Bot* pansă catifelă || *a* de colorarea panselor *une robe pensée*

PENSER [l pensare] *v* 1 a cugetă, a gândi, *sans y penser*, pe negândite, tam-nes-m, 2 a judeca *penser juste*, 3 a se gândi la *penser d'un absent*, 4 a avea de gând să *penser s'établir*, a avea de gând să se așeze undeva, 5 a fi cu băgare de seamă *pensez à vous*, îi cu băgare de seamă asupra-ți, 6 a fi cât pe ce să

j'ai pensé mourir, eră cât pe ce să mor, 7 a crede, a socoti, a-și închipui *il pense reussir*, el socoate că va reuși, *vous pensez bien*, vă închipuiți, *je vous laisse a penser*, vă las să vă închipuiți, *qu'en pensez-vous*, ce socotiți? *il faut savoir ce qu'il pense*, ar trebui să știm ce gânduri are, *ce que je pense*, după părerea mea, 8 a trece prin gând, 9 a reflecta *penser tout haut*, a-și spune verde gândul, *penser tout bas*, a reflecta în sine, *penser bien, mal*, a avea o părere bună, rea

PENSER *m* 1 mod de a gândi, 2 gând, gândire, cugetare

PENSEUR, EUSE *s* 1 cugetător, 2 gânditor | a gânditor, pe gânduri

PENSIF, IVE *a* pansiv, gânditor, pe gânduri, adăncit în gânduri

PENSION [i] *f* 1 pensiune, plata șederii și a hanei, 2 gardă *inviter un ami à sa pension*, a-și invita un prieten la gazda sa, 3 *a*) pension, institut de educație, *b*) elevii unui pension *pension en promenade*, elevii unui pension în plimbare, 4 pensie [V Suplimentu]

PENSIONNAIRE [pension] *s* 1 pensionar *a*) chiuș abonat cu hrana și locuința, *b*) primitorul unei pensii (de la Stat), 2 elev intern de pension, 3 artist nesocietar (al Comediei Franceze), 4 *grand pensionnaire*, primul ministru al Olandei (ca Republică)

PENSIONNAT [pension] *m* pensionat (cu elevi interni)

PENSIONNER *v* a da pensii (cuiva)

PENSIVEMENT *adv* pe gânduri

PENSUM (pen-som) [i] *m* pedeapsă scrisă (dată elevilor)

PENTACLE (pèn) [gr] *m* stea cu 5 ramuri

PENTACORDE (pèn) [gr] *m* liră (la cei vechi) cu cinci strune

PENTADACTYLE (pen) *a* cu cinci degete

PENTADÉCAGON (pen) *a* și *m* (figură) cu cincisprezece laturi

PENTAÈDRE (pen) [gr] *m* și *a* pentaedru, solid cu cinci fețe

PENTAGONAL, E (pèn) *a* în formă de pentagon

PENTAGONE (pen) [gr] *m* și *a* pentagon, (poligon) cu cinci laturi

PENTAMÈRE (pen) [gr] *a* 1 (insecte) cu tarsul divizat în cinci încheieturi, 2 tăietură după a cincea silabă (în Prozodie)

PENTAMÈTRE (pèn) [gr] *m* pentametru, metru de cinci picioare

PENTAPÉTALE (pen) *a* cu cinci petale,

PENTAPOLE (pèn) [gr] *f* reunire de cinci orașe cu teritoriul lor

PENTARCHIE (pen) [gr] *f* guvernământ de cinci sefi

PENTATEUQUE (pen) [gr] *m* Pentateuc, cele cinci cărți ale lui Moise

PENTATHLE (pèn) [gr] *m* cele cinci exerciții atletice la Greci (luptă, alergat, salt, discul și sulița)

PENTATOME (pèn) *f* idem, insect hemipter și mros neplăcut ce trăiește pe plante

PENTATOMIDÉS (pen) *m* pl familie de in-

secte hemiptere puturoase ce trăesc pe plante

PENTE [pandre] *f* 1 pantă, povârniș, *aller en pente*, a fi povârniș, 2 cunvină (la polog), 3 *jig* aplecare, pornire *sivre la pente du vice*, a fi pornit spre viciu

PENTECÔTE [i-gr] *f* Rusaliu

PENTELIQUE *a* al muntelui Pentélique (ex maimura)

PENTÉE (pen) *f* smoc de păr pe creștetul capului (la Chinezi)

PENTURE *f* balamă

PÉNULTIÈME (u) [i penultima] *a* penultim, înaintea celui din urmă || *f* silaba penultimă

PÉNURIE [i penuria] *f* 1 lipsă mare *pénurie d'argent*, lipsă de bani, 2 sărăcie

PÉON *m* 1 păstor-călăuză în Anzi, 2 infant rist indian

PÉOTTE *f* gondolă mare

PÉPÈRE *m* jam tăcută, tăculiță

PÉPERIN [it] *m* rocă vulcanică (de lângă Roma)

PÉPIE *f* țâfnă, cobe (boală pe limbă la pășări), fig *avoir la pepie*, a-1 fi tare sete

PÉPIEMENT *m* piuit

PÉPIER *v* a piui, a chisăi

PÉPIN *m* sambure (de măr, etc) [V Supl]

PÉPINIÈRE (pepin) *f* pepinieră, răsadniță

PÉPINIÉRISTE *m* proprietarul unei pepinier, un răsadnițe

PÉPITE [sp] *f* pepită, bulgăre de metal nativ (mai ales de aur)

PÉPLUM (lom) sau **PÉPLON** [i] *m* pepium, mantie lemească fără mâneci (la cei vechi).

PÉPON *m* fructul dovleacului

PEPSINE [gr] *f* pepsină, principiu activ al fermentului din sucul gastric

PEPTONE *f* pepton, produsul unei soluțiuni acide de pepsină asupra cărnei de vacă tocate

PEPTONIFICATION *f* prefacere în pepton

PEPTONIFIER *v* a transforma în pepton

PÉRAMELE *m* mic mamifer marsupial din Australia

PÉRAGE *m* străpungere, găurit

PERCALE *f* percal (materie)

PERCALINE *f* percalină, pânză de bumbac cu lustru (ca căpușeală)

PERÇANT, E *a* 1 străpungător, 2 pătrunzător *froid perçant*, frig pătrunzător, 3 ascuțit *cris perçants*, șipete ascuțite, *voix perçante*, glas prișgăiat, 4 viu, *yeux perçants*, ochii vii, 5 *fig* pătrunzător, ager *esprit perçant*, minte ageră

PERCE *f* 1 șfredel, cep *une perce d'acier*, un cep de oțel, 2 gaură *les perces d'une fiute*, găurile unui flaut || loc *adv. en perce*, căruia s'a dat de cap, *mettre un tonneau en perce*, a da cep unui butor

PERCÉ, E *a* 1 găurit *habu percé*, haină găurită, 2, străpuns *cœur percé de douleur*, inimă străpunsă de durere; 3 prevăzut cu deschizături *maison mal percée*, bien percée, casă cu ferestre mici, cu ferestre mari, *ville fort bien percée*, oraș cu drumuri frumoase,

rue bien percée, strădă largă și dreaptă, 4 fig
être bas percé, a fi tufă de Veneția, lefter
 [Vezi și cuvintele în legătură cu *percée*]

PERCE-BOIS *m* cariu (vierme)

PERCÉE *f* 1 deschizătură, gaură, 2 drum
 prin pădure, luminiș, fig *faire une percée*, a
 pătrunde prin locuri neumblate

PERCE-FEUILLE *f* Bot urechelniță, ure-
 chea iepurelui

PERCEMENT *m* 1 găurit, 2 străpungere
 (ex, a unui tunel), deschidere (a unei străzi),

PERCE-MURAILLE *f* Bot paracherniță

PERCE-NEIGE *f* Bot ghiocel

PERCENTAGE *m* procent

PERCE-OREILLE *m* Zool urechelniță

PERCE-PIERRE *f* V *passé-pierre*

PERCEPTEUR [1] *m* perceptor, incasator
 de contribuții || *a* care percepe

PERCEPTIBILITÉ *f* perceptibilitate, putința
 de a percepe

PERCEPTIBLE [1] *a* perceptibil, ce se poate
 percepe, simți

PERCEPTIBLEMENT *adv* pe simțite

PERCEPTIF, IVE *a* perceptiv, de percepere

PERCEPTION [1] *f* 1 percepțiune, price-
 pere, simțire, 2 percepție *a*) strângerea con-
 tribuțiilor, *b*) biuroul unde se strâng contri-
 buțiile

PERCER *v* 1 a face o gaură, a găuri *per-
 cer un mur*, a face o deschizătură în un zid,
 fig *les os lui percent la peau*, 1 se văd coastele,
 2 a străpunge, a mănâni *percer la poitrine*,
 a străpunge pieptul, 3 *a*) a deschide *percer
 une rue*, a deschide o stradă, *b*) a deschide un
 zid, *percer une porte, une fenêtre*, a deschide
 în zid o ușă, o fereastră, *c*) a deschide drumuri
 în *percer un pays*, a deschide drumuri (noui)
 într-o țară, *d*) a da cep *percer un tonneau*,
du vin, a da cep unui butoiu, vinului, 4 a pă-
 trunde prin *la pluie a percer mes habits*, ploaia
 mi-a pătruns prin haine, 5 *fig* a pătrunde,
 a ghici *percer l'avenir*, a ghici viitorul, 6 a
 răzbi, a-și face drum prin, *percer la foule*, a
 răzbi prin mulțime, 7 a ieși la iveală *la haine
 percer dans ses paroles*, ura se trădează în cu-
 vintele sale, 8 a se face cunoscut, a se impune
auteur qui commence à percer, autor care începe
 a fi cunoscut, 9 a împrăști *la lumière percer
 les ténèbres*, lumina împrășteie întunericul, 10 a
 umplea *percer l'air de ses cris*, a umplea aerul
 cu țipetele sale, 11 a sparge *l'abcès a percer*,
 abcesul a spart 12 *cette maison percer dans deux
 rues*, casa aceasta dă în două străzi || *Se percer*,
 a se străpunge, a fi străpuns [Se conjugă ca
avancer] [V Suplimentul]

PERCERETTE [percer] *f* burghiu

PERCEUR, EUSE *s* și a găuritor

PERCEUSE *f* găuritoare (masină)

PERCEVABLE *a* de perceput

PERCE-VERRE *m* aparat de Fizică care
 arată că o scântee electrică trece prin sticlă

PERCEVOIR [1] percepere] *v* a percepe *a*)
 strânge (contribuții), *b*) *fig* a percepe, a simți

PERCHE [1] perca] *f* biban (pește) [V Supl.]

PERCHE [1] perțica] *f* 1 prăjină, *jam* pră-

jină de om, *tendre la perche à quelqu'un*, a
 întinde o mână de ajutor cuiva, 2 (†) prăjină
 (măsură agrară), 3 coarnele cerbului (de cari
 țin rămurile)

PERCHÉ, E *a* cocoțat

PERCHÉE *f* un rând de păsări cocoțate

PERCHER [perche] *v* 1 a se cocoța, 2 *jam*
 a locui, a ședeă *ou perche-t-il?* unde stă? || *Se
 percher*, a se cocoța

PERCHERON, ENNE *a* locuitor (sau cal)
 din *Perche*

PERCHEUR, EUSE *a* care are obiceiul de
 a se cocoța

PERCHIS *m* pădurice cu arbuști din care
 se face grinzii pentru cocoțat

PERCHLORATE (klo) *m* perclorat, sare din
 acidul percloric

PERCHLORIQUE (klo) *a* percloric, cel mai
 oxigenat din acizii clorului

PERCHLOBURE (klo) *m* perclorură, clorură
 cu cea mai mare cantitate de clor

PERCHOIR [perctar] *m* 1 stinghie pe care
 se cocotează găinile, 2 găinărie

PERCLUS, E [1 perclusus] *a* 1 paralizat
 (în parte sau în întregime), beteag olog 2
fig paralizat, neputincios

PERCLUSION *f* paralizie

PERCNOPTÈRE *m* vultur din țările mării
 Mediterane

PERÇOIR [percer] *m* unealtă pentru găurit

PERCOLATEUR *m* ibric mare cu filtru
 pentru preparata șvarțului

PERCUSSION [1] *f* ciocnire *arme à per-
 cussion*, armă de foc cu percusiune (în care
 capsula e izbită de cocoș), *instrument de per-
 cussion*, instrument care se bate (ca toba,
 etc)

PERCUTANT, E *a* 1 care produce o cioc-
 nire, 2 care se descarcă sau se aprinde prin
 ciocnire (ex proiectile), 3 *tu percutant*, tir
 executat cu asemenea proiectile

PERCUTER [1] percutere] *v* 1 a ciocni, a
 izbi, 2 *Med* a ascuți prin ciocnire (ex pieptul)

PERCUTEUR *m* percutor, limbulița care
 lovește capsula

PERDABLE *a* ce se poate pierde

PERDANT, E *a* 1 care pierde la joc, etc ,
 2 necăstigator *billets perdants* || *s* pierzător
 || *m* Mar *perdant de la marée*, reflux.

PERDITION [1] *f* 1 pierdere, 2 pierzare,
 peire, 3 Mar *en perdition*, în primejdie, fig
s'en aller en perdition, a se duce pe copcă, *lien
 de perdition*, loc de pierzanie, loc periculos,
enfant de perdition, copil pierdut, blestemat

PERDRE [1] pierde] *v* 1 a pierde *per-
 dre sur*, a pierde (la ceva), loc *on perd le
 boure et le manger*, își pierde și poita de man-
 care, uși de toate, *perdre terre* *a*) a nu mai
 atinge pământul, *b*) a pierde din vedere uscatul
 (o corabie), *perdre pied* *a*) a nu mai da de
 tînd, *b*) a nu ști unde se află, *perdre du terrain*,
 a da înapoi, *j'y perds mon latin*, nu pricep
 absolut nimic, 2 a strică, a prăpădi, *la pluie
 a perdu son habit*, ploaia i-a prăpădit haina,
perdre quelqu'un d'honneur, a strică onoarea

cuiva, a necinști, *perdre quelqu'un dans l'esprit de*, a ponegrî pe cineva în ochii altuia, 3 a nenoroci *le jeu perd bien des gens*, jocul nenoroceste mulți oameni, *la calomnie perd un homme*, calomnia nenoroceste pe un om, 4 a pierde din valoare, a se înrăutăți *ce vin a perdu*, vinul acesta s'a înrăutățit, 5 a se lăsa de *perdre une mauvaise habitude*, a se lăsa de un nărav, de un obicei prost, 6 Mar la mer perd, marea scade, *navire qui perd*, corabie care nu înaintează sau înaintează greu || *Se perdre*, 1 a se pierde a) a rătași, b) a dispărea *se perdre dans le foule*, a dispărea în mulțime, c) a face naufragiu, d) *fig* a se strică, a se nenoroci (ex un tânăr), e) loc *s'y perdre dans l'esprit de quelqu'un*, a se compromite în ochii cuiva, prov a *laver la tête d'un More on perd sa lessive*, strici orzul pe gaste [Vezi cuvintele în legătură cu *perdre* si Suplimentul]

PERDREAU [perdrɛ] *m* suu de potârniche

PERDRIGON *m* prună roșie

PERDRIX (drɛ) [ɛ] *f* 1 potârniche, 2 *œil de perdrix*, ochiu de găină, bățură [V Sup]

PERDU, *E* a 1 pierdut, 2 stricat, prăpădit *chapeau perdu par la pluie*, pălărie prăpădită de ploaie, 3 dispărut *des espèces perdues*, specii dispărute, 4 a) depărtat, puțin civilizat *quartier perdu*, *pays perdu*, cartier uespărtat, țară puțin civilizată, b) foarte aproape de inamic *sentinelle perdue*, 5 care nu mai dă speranțe *malade perdu*, 6 adâncit, cufundat *perdu dans sa douleur*, adâncit în durere, 7 (în expres) *coup perdu*, lovitură fără efect, *tirer à coups perdus*, a trage într-o doară, *puits perdu*, puț fără fund, *peine perdue*, osteneală zadarnică, *ouvrages à pierres perdues*, clădire în vânt, *fig tête perdue*, smintit, a *vos heures perdues*, în orele voastre libere, 8 (în expres) *perdu d'honneur, de reputation*, cu onoarea, cu reputația pierdută, *perdu de dettes*, înneecat în datorii, *perdu de debauches*, dezonorat || *m* smintit *crier, courir comme un perdu*, a țipa, a alerga ca un smintit, din toate puterile [Vezi și cuvintele în legătură cu *perdu*]

PÈRE [ɛ] *pater* *m* 1 tată, *peut pere*, tătuclu, *en pere*, părintește, pop un *gros père*, un burdulea, 2 *pl* strămoși *nos pères*, strămoșii noștri, 3 a) părinte (religios), *pere spirituel*, părinte sufletească, *les Peres de l'Eglise*, părinții Bisericii, b) *fig* părinte creator *le pere de l'histoire*, părintele istoriei, 4 principiu, obârșie, cauză *le travail est le pere de la santé*, munca este principiuul sănătății, 5 *jam* moș *pere Jean*, moș Ion, pop un *pere la jote*, un om vesel, un *pere aux écus*, un moș bogat și calic, 6 călugăr *les petits pères*, călugării Augustini (din Paris), 7 *le saint-père*, papa, 8 *Teat pere noble*, (actor care joacă) rolul de tată în tragedie și comedia înaltă

PÉRÉGRINATION [ɛ] *f* pribegire, călătorie în țări depărtate

PÉRÉGRINER [ɛ] *peregrinar* *v* (f) a pribegi, a călători în țări depărtate

PÉRÉGRINITÉ *f* *Jur* calitatea de străin într-o țară

PÉREMPTION (ranp-si-on) [ɛ] *f* perempțiune, anularea unei proceduri fiindcă n'a fost făcută în termenii fixați de lege

PÉREMPTOIRE (ranp) [ɛ] *a* peremptoriu a) anulător, b) hotărîtor, fără replică *argument peremptoire*

PÉREMPTOIREMENT (ranp) *adv* în mod hotărîtor

PERENNITÉ (rèn) [ɛ] *perennitas* *f* durată lungă, nesfârșită, veșnicie

PÉREQUATION (ki a si) [ɛ] *peræquatio* *f* împărțire deopotrivă *péréquation des impôts*

PERFECTIBILITÉ *f* perfectibilitate, puțința de a se desăvârși

PERFECTIBLE *a* perfectibil, ce poate fi perfecționat, desăvârșit

PERFECTION [ɛ] *f* 1 perfecțiune a) desăvârșire, b) însușire excelentă (trupească sau sufletească), 2 terminare completă, sfârșit *continuer une œuvre jusqu'à sa perfection*, a continua o lucrare până la sfârșit || loc *adv en perfection*, în mod desăvârșit, perfect

PERFECTIONNEMENT *m* perfecționare, desăvârșire

PERFECTIONNER [perfection] *v* a perfecționa, a desăvârși, a îmbunătăți

PERFIDE [ɛ] *a* perfid a) care-și calcă cuvântul, b) fals, viclean *serments perfides*, jurăminte viclene || *s* om perfid, trădător, viclean

PERFIDEMENT *adv* viclenește, cu perfidie

PERFIDIE *f* perfidie, trădare, viclenie

PERFOLIE, *E* [ɛ] *folium* *a* Bot crescut în jurul trunchiului (așa că-l acoperă)

PERFORANT, *E* *a* care găurește

PERFORATEUR, **TRICE** *a* găuritor || *f* mașină de perforat, de găurit

PERFORATION [ɛ] *f* 1 perforare, găurire, 2 *Med* perforație, ruptură accidentală (a unui organ)

PERFORER [ɛ] *perforare* *v* a perfora, a găuri

PERFORMANCE *f* [angl] *f* rezultatul obținut din exhibițiile sale de către un cal de cursă, un campion

PÉRI [pers] *f* zână (la Perși)

PÉRI, *E* *a* Blaz foarte scurt

PÉRIANTHE [gr] *m*. periant, învelișurile unei flori

PÉRICARDE [gr] *m* pericard, învelișul inimii

PÉRICARDIQUE *a* pericardic, a pericardului

PÉRICARDITE *f* pericardită, inflamația învelișului inimii

PÉRICARPE [gr] *m* pericarp, învelișul grăuntei, semințelor

PÉRICHONDRÉ (kon dr) [gr] *m* Anat învelișul cartilajelor

PÉRICLITER [ɛ] *periclitare* *v*. a periclita, a fi în primejdie *faire périliter*, a primejdi

PÉRICRÂNE [ɛ] *gr* *m* pericran, membrana care acoperă craniul

PÉRIDROME [gr] *m* Arh galerie acoperită în jurul unei clădiri.

PÉRIGÉE [gr] *m* perigeu, punctul orbitei unei planete cel mai apropiat de pământ.

PÉRIGOURDIN, *E a* din Perigord, din Périgord-u

PÉRIGUEUX (*gheu*) *m* piatră neagră foarte tare (a sticlărilor)

PÉRIHÉLIE (*e li*) [*gr*] *m* perielu, punctul orbitei unei planete cel mai apropiat de soare

PÉRIL (*rill*) [*m*] periculum] *m* pericol, primejdie *au peril de*, cu prețul, primejduindu-si, *à ses risques et périls*, pe răspunderea sa *V demeure 2*

PÉRILLEUSEMENT (*yeuz'-man*) *adv* primejdios, cu primejdie

PÉRILLEUX, **EUSE** (*yeu, yeuz'*) [*l*] periculos] *a* periculos, primejdios

PÉRIMER [*l*] perimere] *v* 1 a perima, a se pierde din cauză de neurmărire la timp (un proces), 2 a-și fi expirat termenul, a nu mai avea valoare (un bilet) || *Se périmer*, a se perimă, a nu mai avea valoare

PÉRIMÈTRE [*gr*] *m* perimetru, contur, ocol

PÉRINÉAL, *E a* al părții inferioare a basinelului (la bărbat)

PÉRINÉE [*gr*] *m* perineu, partea de jos a micului basin (la bărbat)

PÉRIODE [*l-gr*] *f* 1 period *a* *Arut* totalul cifrelor cari se repetă neconținut în o fracțiune zecimală periodică, *b* timpul învârtirii unui astru, *c* șir de cuvinte sau de fraze cu sens complet, 2 perioadă *a* epocă, *b* faza (unei boli) *la période de declin*, faza de descreștere || *m* perioadă *a* grad, punct *le plus haut période*, punctul cel mai înalt, culmea, *b* spațiu de timp, vreme *un long période de temps*, un lung spațiu de timp

PÉRIODICITÉ *f* periodicitate, însușirea de a fi periodic, de a se repetă

PÉRIODIQUE *a* periodic *a* care revine la timpuri anumite *fièvre periodique*, *b* care apare regulat *journal periodique*, *c* bogat în perioade (stil), *d* (fracție zecimală) ale cărei cifre se reproduc la infinit în aceeași ordine

PÉRIODIQUÉMENT *adv* 1 periodic, regulat, într-una, 2 în perioade

PÉRIOCIENS (*é-si en*) [*gr*] *m pl* locuitorii de pe ambele părți ale ecuatorului

PÉRIOSTE [*gr*] *m* periost, membrana fibroasă care acoperă osul

PÉRIOSTITE *f* perioștită, inflamația membranei ocului

PÉRIOSTOSE *f* umflarea periostului și a osului ce-l acoperă

PÉRIPATÉTICIEN, **ENNE** (*iz*) [*gr*] *m* și a peripatetic, partizan al filozofiei lui Aristotel

PÉRIPATÉTIQUE (*tik'*) *a* peripatetic, aris totelic

PÉRIPATÉTISME *m* peripatetism, filozofia lui Aristotel

PÉRIPÉTIE (*si*) [*gr*] *f* peripeție *a* schimbarea neașteptată de situație (a unui personaj de roman), *b* desnodământ (într-o piesă), *c* întâmplare neprevăzută *les péripéties d'une guerre*

PÉRIPHÉRIE [*l-gr*] *f* periferie, conturul unei figuri curbilini, marginea (unui oraș)

PÉRIPHÉRIQUE *a* periferic, al conturului

PÉRIPHRASE [*l gr*] *f* perifrază, exprimare prin cuvinte multe a ceea ce se poate exprima pe scurt

PÉRIPHRASES *v* a vorbi în perifraze, a exprima în vorbe multe

PÉRIPHRASTIQUE *a* perifrastic *a* de perifrază, *b* plin de perifraze

PÉRIPLÉ [*l-gr*] *m* (†) plutire în jurul unei mări, unei țări

PÉRIPNEUMONIE [*l-gr*] *f* peripneumonie, inflamația plămânului

PÉRIPNEUMONIQUE *a* de peripneumonie

PÉRITÈRE [*l-gr*] *m* și *a* edificiu înconjurat de coloane izolate

PÉRIR [*l*] perire] *v* 1 a pieri, *perir d'ennui*, a muri de urât, *d* *perir*, groaznic de, *s'ennuyer a perir*, a se plictisi de moarte, 2 *a* *Mar* a se prăpădi, a face naufragiu, *b* a cădea în ruină, 3 a dispărea

PÉRISCIENS (*si-en*) [*gr*] *m pl* locuitorii din zonele înghețate

PÉRISCOPE [*gr*] *m* *Mar* periscop, ochean

PÉRISCOPIQUE [*gr*] *a* (ochean) cu fata plană sau concavă și cealaltă convexă

PÉRISPERME [*gr*] *m* perisperm, învâlsul exterior al grăuntelui

PÉRISPLÉNITE *f*, peritonită localizată la regiunea splinei

PÉRISSEABLE *a* pieritor, trecător

PÉRISODACTYLES *m pl* mamifere ungulate, imparigiditate

PÉRISSEIRE *f* barcă lungă

PÉRISOLOGIE [*gr*] *f* pleonasm vișios (ex. *penser mentalement*)

PÉRISTALTIQUE [*gr*] *a* de contracțiune (a esofagului)

PÉRISTYLE [*l-gr*] *m* peristil *a* galerie cu coloane izolate în jurul unei clădiri, *b* coloanele izolate ale unei fațade

PÉRISYSTOLE [*gr*] *Med* perisistolă, mișcarea peristolică a tubului digestiv

PÉRITHÈCE [*gr*] *m* fructificarea (la unele ciuperci)

PÉRITOINE [*l-gr*] *m* peritoneu, învâlsul interior al abdomenului

PÉRITONITE [*l-gr*] *f* peritonită, inflamația peritoneului

PÉRITYPHLITE *f* inflamația peritoneului cecal

PERKINS (*kenss*) [după numele inventatorului] *m* mașină de aburi cu presiune limitată

PERLE *f* 1 perlă *a* mărgăritar, *gris (de) perle*, de colorarea mărgăritarului, *perles d'acier*, cihcuri, *fausse perle*, *perle de verre*, hurmuz, mărgea, *fig jeter des perles devant les pourceaux*, a da orzu pe gaște, 2 *fig* cel mai bun, *m u* desăvâșit *la perle des maris*, cel mai bun dintre bărbați, 3 perl, caracter tipografic de cinci puncte, 4 globulă *perles d'éther*, globule de eter, 5 *fig* picătură *les perles de la rosée*, picăturile rouei [V Suplimentu]

PERLÉ, *E* [perle] *a* 1 *Blas* împodobit cu mărgăritare (ex o coroană), 2 ca mărgăritare

dents perlees, 3 *écriture perlée*, scriere făcută cu multă îngrijire și cu mult gust, admirabilă, 4 *Muz roulade perlée*, ruladă strălucit executată, 5 *orge perle*, arpăcas

PERLER [perle] *o* 1 a da forma unor perle 2 *fig* a lucra cu multă îngrijire și cu mult gust, *perler un ouvrage*, 3 *Muz* a execută în mod strălucit, 4 a cuige în picături, a broboni (sudaorea)

PERLIER, ÈRE *a* care conține mărgăritar

PERLIMPINPIN (*len*) *m* *poudre de perlimpin* *a*) praf minunat, *b*) *fig* doctorie fără nici un *lect*

PERMANENCE *f* 1 permanentă, durată neîntreruptă *en permanence*, neîntrerupt, mereu, *se déclarer en permanence*, a nu ridica ședința până nu s'a votat o lege, 2 comisariat central, 3 serviciu permanent (slujba și locul)

PERMANENT, E [i] *a* permanent, care durează într-una, neîntrerupt, statornic

PERMANGANATE *m* permanganat, sare a acidului permanganic

PERMANGANIQUE *a* (acid) permanganic

PERMEABILITÉ *f* permeabilitate, puțința de a pătrunde

PERMEABLE [i] *a* permeabil, care poate fi pătruns, străbătut (de un lichid, de un fluid)

PERMETTRE [i] *permettre* *o* a permite, a îngădui, a da voie || *Se permettre*, a-și permite, a-și lua libertatea, a-și îngădui [*Se conjugă ca mettre*]

PERMIS, E *a* permis, îngăduit, *permis* *à* vous, liber esti să faci ce vrei || *m* permis *a*) voie, *b*) bilet de voie, autorizație scrisă

PERMISSION [i] *f* permisiune, voie, îngăduire, învoire [*V Suplimentul*]

PERMISSIONNAIRE *m* 1 învoit, cu bilet de voie, 2 soldat cu permis în regulă

PERMISSIONNER *o* a da un permis de vânzare pe stradă

PERMIXTION *f* amestec desăvârșit

PERMUTABILITÉ *f* puțința de a fi permutat

PERMUTABLE [i] *a* permutabil, ce poate fi permutat

PERMUTANT, E *s* permutător

PERMUTATION [i] *f* permutare *a*) strămutare, *b*) schimbarea (unei funcții cu alta)

PERMUTER [i] *permuter* *a*) a permuta *a*) a strămuta, *b*) a schimba o funcție cu alta, a se mută unul în locul altuia || *Se permuter*, a pune o literă în locul alteia

PERMUTEUR *m* permutător

PERNICIEUSEMENT *adv* în mod primejdios, vătămător

PERNICIEUX, EUSE [i] *pernicieux* *a* primejdios, vătămător *fièvre pernicieuse*, friguri foarte periculoase

PERNICIOSITÉ (*zi*) *f* răutatea (unor friguri)

PÉRONÉ [gr] *m* peroneu, osul lung și subțire al pulpei, furlou,

PERONIER *m* și *a* (mușchiu) fixat de peroneu

PÉRONNELLE *f* fam gâscă, neroadă

PÉRONOSPORÉES *f* *pl* familie de ciuperci parazite, cu mana ca tip

PÉRORAISON [i] *peroratio* *f* perorație, încheierea (unei cuvântări)

PÉROBER [i] *perorare* *o* a perora, a vorbi mult și cu emfază

PÉROREUR, EUSE *s* vorbitor, fam vorbălungă

PÉROT [pere] *m* arbore care are vârsta a doua tăieri

PEROXYDE *m* peroxid, oxid foarte oxigenat

PEROXYDER *o* a perocida, a oxida în cel mai înalt grad

PERPENDICULAIRE [i] *a* perpendicular, care cade drept pe un plan || *f* linie perpendiculară

PERPENDICULAIREMENT *adv* perpendicular

PERPENDICULARITÉ *f* poziția perpendiculară

PERPENDICULE [i] *m* 1 (†) sfoară cu un plumb, dreptar, 2 verticala unui loc

PERPÉTRATION [i] *f* săvârșire

PERPÉTRER [i] *perpetrare* *o* a săvârși, a făptui (ex o crimă)

PERPÉTUATION *f* perpetuare, durare continuă

PERPÉTUEL, ELLE [i] *a* perpetuu *a*) veșnic, neîncetat, *b*) pe viață *exil perpétuel*

PERPÉTUELLEMENT *adv* deapănarea, în veci, mereu

PERPÉTUER [i] *perpetuare* *o* a perpetua, a face să dureze veșnic sau foarte mult timp

|| *Se perpetuer*, a se perpetua *a*) a sta veșnic, a se menține (ex în un post), *b*) a se moșteni a trece (din tată în fiu)

PERPÉTUITÉ [i] *perpetuitas* *f* perpetuitate, veșnicie || loc *adv* *à perpétuité* *a*) în veci, *b*) pe viață

PERPIGNAN *m* mâner de biciu din lemn de sânbovină

PERPLEXE [i] *a* perplex *a*) nedumerit, *b*) greu, încurcat

PERPLEXITÉ [i] *perplexitas* *f* perplexitate, nedumerire

PERQUISITION (*ki-zi-si*) [i] *f* perchiziție, cercetare amănunțită (din ordinul justiției)

PERQUISITIONNER (*ki-zi-si*) *o* a face perchiziție, cercetare amănunțită

PÉRÉ [pierre] *m* zidărie din piatră care proptește pământul (la tranșee)

PÉRIÈRE *f* (†) mașină de războiu (ce arunca proiectile)

PÉRON [pierre] *m* peron, platformă (dinaintea unei case)

PÉROQUET (*pé-ro-ké*) [it] *m* 1 papagal, 2 *Mar* *a*) catart, *b*) pânză sau prăjină deasupra catartului de cafea [*V Suplimentul*]

PÉRUCHE *f* 1 pagagal (femellă), 2 papagal mic cu coadă lungă, 3 *Mar* echipamentul superior al catartului de dinapoi

PÉRUQUE (*pé-rük'*) [it] *f* perucă *a*) păr fals pe cap, *b*) fam *tele à perruque* *a*) cap de lemn cu perucă, *b*) *fig* tombateră, 2 (*vieilles*)

perruque, bătrân cu idei ruginite, 3 *fam c'est perruque*, asta-i lucru de modă veche, 4 *fam* erdaf, faier *ficher une perruque*, a trage un faier [V Suplimentu]

PERRUQUIER [perruque] *m* 1 peruchier, fabricant sau vânzător de peruci, 2 bărbier

PERRUQUIÈRE *f* sotia peruchierului

PERS, **E** [ml persus] *a* albastru (bătând în) verde, *la deesse aux yeux pers*, Minerva

PERSAN, **E** *a* și *s* (locuitor) din Persia || *m* limba persană

PERSE *f* cit (panză colorată)

PERSE *a* și *s* pers

PERSECUTANT, **E** *a* care persecută, prigonește

PERSÉCUTÉ, **E** *s* prigonit

PERSÉCUTER [l persequi] *v* a persecută *a*) a prigoni, *b*) *fig* a urmări cu învierșunare (ex un datornic)

PERSÉCUTEUR, **TRICE** [l] *s* persecutor *a*) prigonitor, *b*) (iron) următor învierșunat

PERSÉCUTION (si-on) [l] *f* persecuție, persecutare, prigonire

PERSÉVERAMENT *adv* cu perseverență, cu stăruință, stăruitor

PERSÉVÉRANCE [l perseverantia] *f* perseverență, stăruință

PERSÉVÉRANT, **E** *a* perseverent, stăruitor

PERSÉVÉRER [l perseverare] *v* a perseveră, a stăru [Se conjugă ca *accélérer*]

PERSICAIRE *f* Bot puricariță, iarbă-roșie

PERSICOT [l persicum] *m* băutură din spirt, zahăr, pătrunjel și sămburi de piersici

PERSIENNE [perse] *f* persiană, jaluzea, oblon de fereastră

PERSIFLAGE *m* persiflaj, bătaie de joc, zeflemele

PERSIFLER [siffler] *v* a persifla, a lua în bătaie de joc, în zeflemea

PERSIFLEUR, **EUSE** *s* batjocoritor, zeflemist

PERSIL (si) [l petroselinum] *m* pătrunjel

PERSILLADE (yadi) *f* bucată de rasol rece pregătită cu pătrunjel

PERSILLÉ, **E** (ye) *a* cu pete verzi în întreg (brânză, etc)

PERSILLER (ye) [persil] *v* a păta cu puncte sau pete verzi

PERSIQUE [l persicus] *a* persic, ce ține de Persia din vechime

PERSISTANCE *f* persistență *a*) statornicie, *b*) trăinicie, lungă durată

PERSISTANT, **E** *a* persistent *a*) statornic, *b*) care durează mult, *fievre persistante*, friguri care durează mult, *c*) trainic, *d*) care rezistă anotimpurilor (frunză)

PERSISTER [l persistere] *v* a persista *a*) a stăru, a fi neclintit în, *b*) a dură, a continua *le mal persiste*, răul continuă

PERSONNAGE [personne] *m* personaj *a*) persoană însemnată, cu vază *trancher du personnage*, a-și da aere, *b*) individ, ipochimen *un triste personnage*, o pușlamă ordinară, *un plaisant personnage*, un caraghios, *c*) rol (într-o piesă sau în viață), *faire un sot person-*

nage, a jucă un rol ridicol, *d*) (în pictură) figură

PERSONNALISER *v* a însufleți, a personalifica

PERSONNALISME *m* defect de a nu vorbi decât de sine

PERSONNALITÉ [l personalis] *f* personalitate *a*) fire proprie, *b*) însușirea de a fi personal, *c*) persoană *de hautes personnalités*, persoane distinse, *d*) *pl* vorbe ofensatoare la adresa cuiva *ne faites pas de personnalités*, nu te legă de altui, *e*) egoism, preocuparea numai de sine *la personnalité est haissable*, preocuparea numai de sine e lucru urăcios

PERSONNAT [ml] *m* (†) beneficiu ecleziastic ce da precădere

PERSONNE [l persona] *f* 1 persoană *a*) ființă, ins, om (= bărbat, femeie), *jeune personne*, domnișoară, fată, *grande personne* om în vârstă, 2 băiat sau fată mare *personne civile*, care se bucură de drepturile civile, *sans acceptation de personnes*, fără deosebire, *être personne* *a*, a fi în stare de *a*, 3 *les trois personnes divines*, sfânta Treime, 4 corpul, figura (cuiva), el însus, *soigner bien sa petite personne*, a se îngriji bine, *bien fait de sa personne*, bine făcut la trup, *on s'est assuré de sa personne*, au pus mâna pe dânsul, *être content de sa petite personne*, a fi mulțumit de sine însus, *payer de sa personne*, a plăti cu pielea sa, a se expune primejdiei, *aimer sa personne*, sa *petite personne*, a-i plăcea liniștea || loc. *adv en personne*, în persoană, *a*) eu însumi, tu-însuți, etc *j'irai en personne*, voi merge eu însumi, *b*) personificat, intruchipat *elle est la vertu en personne* || *pron* 1 nimeni *personne n'est venu*, nimeni n'a venit, 2 cineva *personne osera-t-il me contredire?* îndrăzni va cineva să mă contrazică?

PERSONNÉ, **E** [personne] *a* Bot (floare) cu mască

PERSONNEL, **ELLE** *a* personal *a*) propriu *toutes faites sont personnelles*, fiecare e răspunzător de greșelile sale, *b*) care atinge persoana cuiva, *c*) egoist *l'enfant est tres personnel*, copilul este foarte egoist, *d*) *Gram* care arată persoana *pronoms personnels*, *e*) în persoană || *m* personalul, toți angajații (unui stabiliment)

PERSONNELLEMENT *adv* în persoană, personal

PERSONNIFICATION *f* personificare *a*) intru(chi)pare, însuflețire, *b*) tip desăvârșit *X est la personnification de la bonte*, X este tipul desăvârșit al bunătății

PERSONNIER [l persona] *v* a personifica, a intru(chi)pa, a însufleți, a da însușire unei ființe

PERSPECTIF, **IVE** [l] *a* care arată în perspectivă || *f* perspectivă *a*) înfățișarea obiectelor sub diverse aspecte după depărtarea lor, *b*) aspect văzut din depărtare, priveliste, *c*) *fig* eveniment posibil în viitor, nădejde || loc *adv en perspective*, în perspectivă *a*) la o depărtare oarecare, *b*) *fig* în viitor, *c*)

avoir en perspective, a avea de gând, a-și propune.

PERSPICACE [l. perspicax] *a.* perspicace, pătrunzător, ager, isteț.

PERSPICACITÉ [l. perspicacitas] *f.* perspicacitate, pătrundere a minții, agerime.

PERSPICUITÉ [l.] *f.* (†) limpezime.

PERSPIRABLE *a.* pătrunzător.

PERSPIRATION [l.] *f.* *Med.* transpirație.

PERSUADANT, **E** *a.* convingător.

PERSUADEE [l. persuadere] *v.* a persuada: *a)* a convinge pe deplin; *b)* a înduplecă să facă ceva. || *Se persuader*, 1. a se convinge; 2. a-și băga în cap, a-și închipui.

PERSUASIBLE (zibîl') *a.* de convins.

PERSUASIF, **IVE** (zîf, zîv') [l.] *a.* deplin convingător.

PERSUASION (zi) [l.] *f.* persuaziune: *a)* convingere deplină; *b)* credință neclintită.

PERSUASIVEMENT (zi) *adv.* în mod convingător.

PERSULFURE *m.* persulfură, sulfură cu cea mai mare cantitate de sulf.

PERSULFURÉ, **E** *a.* persulfurat.

PERTE [perdre] *f.* 1. pierdere: *vendre à perte*, a vinde cu pierdere; 2. peire, moarte: *courir à sa perte*, a se expune pierzării, peirii; *être à deux doigts de sa perte*, a fi în ajunul peirii; *il a juré sa perte*, i-a jurat moartea; 3. Teol. *la perte de l'âme*, afurisenie, chinurile iadului; 4. loc. *adv.* *à perte*, cu pierdere; *à perte de vue*: *a)* până unde ajunge ochiul; *b)* fig. în dorul lelii; *à perte d'haleine*, din răsuțeri, gâfâind; *en pure perte*, fără niciun folos, în deșert; *être en perte (de)*, a pierde.

PERTINACITÉ [l.] (†) încăpățănare.

PERTINNEMENT (nă-man) *adv.* 1. cum trebuie, cum se cuvine; 2. cu pricepere.

PERTINENCE *f.* Jur. cuviință.

PERTINENT, **E** [l.] *a.* 1. cuvenit; 2. potrivit.

PERTUIS [l. pertusus] *m.* 1. (†) gaură, deschizătură într'un zăgaz (pentru trecerea vaselor); 3. trecătoare îngustă.

PERTUISANE *f.* baltaș cu fierul lung, lat și tăios.

PERTUISANIER *m.* soldat înarmat cu baltaș.

PETURBATEUR, **TRICE** [l.] *s.* perturbător, turburător.

PETURBATION [l.] *f.* perturbațiune, turbare.

PETURBER *v.* a perturba, a turbura.

PERUVIEN (én), **ENNE** *s.* și *a.* (locuitor) din Peru, peruvian.

PERVENCHE [l. pervinca] *f.* Bot. pervinca, brebenoc, sanchiu.

PERVERS, **E** [l.] *a.* și *s.* pervers: *a)* stricat: *des goûts pervers*, gusturi stricate, bolnăvicioase; *b)* rău, pornit la rele.

PERVERSEMENT *a.* cu perversitate.

PERVERSION [l.] *f.* perversiune: *a)* stricare; *b)* *Med.* perversiune, turburare, viciere.

PERVERSITÉ [l. perversitas] *f.* perversitate, pornire spre rău, răutate.

PERVERTIR [l. pervertire] *v.* a perverti: *a)* a strică; *b)* fig. a schimba în rău sensul (unei fraze), a-și da un înțeles greșit. || *Se pervertir*, a se perverti, a se strică.

PERVERTISSEMENT *m.* perversiune, stricare, corupere.

PERVERTISSEUR, **EUSE** *a.* pervertitor, corupător.

PESADE (p'-zad') *f.* săritură în sus cu picioarele de dinainte (calul).

PESAGE (p'-zaj') [peser] *m.* 1. cântăritul; 2. incinta îngrădită unde se cântăresc jockeyii (la alergările de cai).

PESAMMENT (p'-za-man) *adv.* greu, greoiu.

PESANT (p'-zan), **E** *a.* 1. greu: *il a la main pesante*, are mână grea, cu dansul nu e de glumit; 2. greoiu: *marche pesante*, mers greoiu; 3. fig. apăsător, supărător: *joug pesant*, || *m.* greutate; loc. *il vaut son pesant d'or*, e neprețuit. || *adv.* în greutate de: *dix kilogrammes pesant*, în greutate de 10 kg.

PESANTEUR (p'-zan) *f.* 1. greutate; 2. fig. lipsă de pătrundere de viciune; 3. incetăneală: *pesanteur de la marche*, incetăneala mersului.

PÈSE-ALCOOL *m.* V. alcoolomètre.

PESÉ, **E** (p') *a.* cântărit; loc. *tout bien pesé*, judecând bine, drept.

PÊSÉE (p'-zé) *f.* 1. cântărire; 2. cântăreală; 3. cantitate cântărită: *une pêche de quinine*; 4. apăsătură, împingătură: *d'une seule pêche*.

PÈSE-ESPRIT *m.* instrument de încercat densitatea (lichidelor spirtoase).

PÈSE-LAIT *m.* V. galactomètre.

PÈSE-LETRE *m.* cântar pentru scrisori. Pl. *des pêche lettres*.

PÈSE-LIQUEUR *m.* măsurătoare a greutății specifice a lichidelor. Pl. *des pêche-liquers*.

PÈSE-MOUT *m.* V. glucomètre.

PESER (p'-zé) [l. penser] *v.* 1. a cântări; 2. fig. a cumpăni: *peser ses paroles*, a-și cumpăni cuvintele; 3. a trage, a fi greu: *l'or pêche plus que l'argent*, aurul e mai greu decât argintul; 4. a atârna greu, a sta greu (ex. pe stomac); fig. *l'argent ne lui pêche guère*, nu ține de loc la bani; 5. *a)* a apăsa: *peser sur un levier*, a apăsa pe o pârghie; *b)* fig. a apăsa, a înrăuri: *peser sur la conscience*, a apăsa pe cuget; 6. a fi nesuferit, a supăra: *ce temps me pêche*, vremea asta mi-e nesuferită. || *Se peser*, a se cântări. [Se conjugă ca *amener*].

PÈSE-SEL *m.* instrument care determină densitatea soluțiilor saline. Pl. *des pêche-sels*.

PÈSE-SIROP (ro) *m.* instrument de măsurat grosimea zaharoasă a siropului.

PESETA (pé-ze-tá) *f.* pezeta, franc spaniol.

PESETTE (p'-zet') *f.* cântar mic de precizie (pentru monezi, etc.).

PESEUR, **EUSE** *m.* cântăritor.

PESON [peser] *m.* cântar.

PÊSSAIRE [l.] *m.* *Med.* bandă ce susține uterul.

PESSE [l. pica] *f.* molift.

PÊSSIMISME [l. pessimus] *m.* pesimismo.

PESSIMISTE *s* pesimist *a*) cel care vede totul în rău, *b*) cel ce urăște viața

PESTE [l pesta] *f* 1 ciumă, 2 dracu (*la peste* (*sott*) *de*, să-l ia dracu de, *une petite peste*, un drac de copil, 3 *fig* flagel, loc *dire la peste de qq*, a vorbi de rău pe cineva || *a* îndrăcit || *int* drace!

PESTER [peste] *o* 1 a drăcu, 2 *pester contre*, a fi furios pe, a critica cu asprime

PESTIFÈRE [l pestiferus] *a* care dă ciuma

PESTIFÈRE, *E* *a* și *s* incumat

PESTILENCE [l pestilential] *f* pestilență *a*) ciumă, mohmă, *b*) *fig* *chatre de pestilences*, tîrbună de pe care se propovăduiesc învătățuri periculoase

PESTILENT, *E* [l] *a* de ciumă

PESTILENTIEL, *ELLE* *a* pestilential *a*) incumat, *b*) contagios, *c*) otrăvitor *odeur pestilentielle*

PESTUM (*tom*) *m* rîndeă pentru ciubuce

PET (*pe*) [l peditum] *m* 1 bășină, 2 *pet de nonne*, gogoasă [V Suplimentu]

PÉTALE [l-gr] *m* Bot petală

PÉTALISME *m* sentință populară de exilare pe 5 ani din Syracuse (dată pe frunze de mășlin)

PÉTARADE [provențal] *f* 1 șir de bășini (*la cai*), 2 șir de detonături, de pocnituri

PÉTARD (*tar*) [pet] *m* 1 cutie de fier portativă care face explozie, 2 plesnitoare, 3 *fig* știre senzațională, scandalosă *journal qui lance des petards*, ziar care răspândește știri senzaționale, 4 *fig* *trier un petard*, a se face cunoscut prin vreo ciudățenie [V Suplimentu]

PÉTARDER [petard] *o* a sparge cu petarde, cu explozive (*ex o usă*)

PÉTARDIER *m* (†) 1 fabricant de explozive, 2 aruncător de explozive

PÉTASE (*taș*) [gr] *m* pălărie rotundă, scundă și cu borduri largi (*la cei vechi*)

PÉTAUD *m* fam *la cour du roi Pétaud*, târgul lui Cremene, lui Holbură (casă unde toți poruncos)

PÉTAUDIÈRE [Petaud] *f* 1 V Pétaud, 2 instituție condusă alandala, 3 *fig* balamuc

PÉTÉCHIAL, *E* *a* privitor la petele roșia tece pe piele

PÉTÉCHIE [it] *f* Med pete roșiatice cari apar pe piele (*la unele boli*)

PET-EN-L'AIR *m* hamă de casă foarte scurtă [Pl invariabil]

PÉTER sau **PETER** [pet] *o* 1 a da bășini, a se băși, 2 *fig* a pocni, a păra, a plesni *le bois vert pète dans le feu*, lemnul uscat părăie în foc [Se conjugă ca *accélérer* și *amener*]

PÉTERE sau **PÉTEUX**, *EUSE* *s* bășinos

PÉTILLANT (*ti-yan*), *E* *a* 1 părăitor, părăitor, 2 scăpărător, scânteietor *regards pétillants*, 3 spumos *champagne pétillant*

PÉTILLEMENT (*ti-y'man*) *m* 1 părăitură, scăpărătură, 2 scanteiere (*ex a ochilor*), 3 spumegarea (*a vinului*), 4 țâsnire (*aspiratului*)

PÉTILLER (*ti-yé*) [péter] *o* 1 a părăi, a scăpără, 2 a scanteia, *des yeux qui pétillent*,

ochi cari scânteiesc, 3 țâsni (*ex* vorbele de spirit), 4 a clocoti *le sang lui pétillait dans les veines*, sangele îi clocotește în vine, 5 *pétiller de*, a fi plin de *pétiller de joie*, a fi plin de bucurie

PÉTOLE (*si*) [l] *m* Bot codiță de frunză

PÉTOLE, *E* (*si*) *a* Bot cu codiță

PETIOT (*si*) [petit] *s* pop micuț

PETIT, *E* *a* 1 mic *tout petit*, micuț, *petit homme*, omuleț, prichindel, *petit mot*, vorbuită, *le petit nom*, numele de botez, *petit pere*, tătucă, *petite mere*, mămucă, *petit freire*, frățior, *petite sœur*, surioară, *petit marchand*, negustoras, *se faire petit*, a se pleca, *fig* a se umili, 2 slab *petit esprit*, minte îngustă, *petite santé*, sănătate șubredă, *petit vin*, vin slab, 3 de jos, neînsemnat *petites gens*, oameni de jos, săraci, *mon petit mart*, bărbățelul meu, *petit monde* *a*) lumea de jos, *b*) copii, *le petit peuple*, *a*) oameni de rând, *b*) copii, 4 (*in dragoste*) *drag mon petit ami*, dragul meu, 5 (*in dispreț*) *mon petit monsieur*, stimabil! *avec son petit air de*, cu înfățișarea sa nevinovată de, 6 loc *au petit pied*, simplu, *a petit bruu*, încetisor, *à petit feu*, cu încetul, *en être aux petits soins avec quelqu'un*, a umbli cu cineva ca cu un om moale, loc *adv en petit*, în mic, pe o scară mică, *petit à petit*, încetul cu încetul, prov *petit à petit*, *l'oiseau fait son nid*, încetul cu încetul se face oțetul || *s* 1 cel mic, cea mică, 2 *a*) mititel, copil *b*) (*la animale*) *peuu faire des petits*, a făta, a face pui, 3 iubit, *drag mon petit*, dragul meu! 4 lucru mic, câțime mică [V Suplimentu]

PETITE-FILLE *f* nepoată (de fiu) Pl *des petites-filles*

PETITE-MAÎTRESSE *f* tânără sclivisită și ridiculă Pl *des petites-maitresses*

PETITEMENT [petit] *adv* 1 puțin, în mică cantitate, 2 cel puțin *il a un million, petitement*, are un milion, pe puțin, 3 calicește, *vivre petitement*, a trăi calicește, 4 în mod josnic *se verger petitement*, a se răsbună în chip josnic, 4 în stramtoare *être logé petitement*, a sta în stramtoare

PETITES-MAISONS *f* pl spital de nebuni, balamuc, mărcuța

PETITESSE [petit] *f* 1 micime, 2 josnicie *faire des petites*, a face josnicii

PETITE-VÉROLE *f* V variole

PETIT-FILS (*fiss*) *m* nepot (de fiu, de fiică)

Pl *des petits-fils*

PETIT-GRIS *m* 1 Zool 1 jder (animal), 2 singl ap, blană de jder Pl *des petits gris*

PÉTITION (*ti si*) [l] *f* 1 petiție, cerere scrisă, jalbă, 2 *petition de principe*, raționament greșit (de a se lua drept adevărat ceea ce trebuie tocmai demonstrat)

PÉTITIONNAIRE (*ti-si*) [pétition] *m* petiționar, cel ce dă o petiție, o jalbă

PÉTITIONNEMENT (*si-si*) *f* petiționare, dare de petiții, de jalbi

PÉTITIONNER [pétition] *o* a petiționa, a da petiție, jalbă

PETIT-LAIT *m* zer

PETIT-MAÎTRE *m* tânăr schvisit și ridicul
Pl *des petits maitres*

PETIT-NEVEU *m*, **PETITE-NIÈCE** *f* nepoțel, nepoțiță (fiul sau fiica nepotului, nepoatei)
|| *m* pl urmasi Pl *des petites-nieces, des petits-neveux*

PÉTITOIRE [i] *m* și *a* jalbă de pretenție

PETITS-ENFANTS *m* pl nepoți (fii sau fiicele fiului sau fiicei) [Fără singular]

PETON *m* sam piciorus

PÉTONCLE [i] *pectunculus* *m* molusc acefal cu scoică bivalvă

PÉTRÉ, *E* *a* pietros *l'Arabie pétée*

PÉTRÉL *m* pasăre de mare palmpedă (care insotește de departe bastimentele cu pânze)

PÉTREUX, **EUSE** *a* Anat stâncos

PÉTRI, *E* *a* 1 frământat, 2 *fig* plin de *petri d'orgueil*, plin de trufie

PÉTRIFIANT, *E* *a* împietritor

PÉTRIFICATION *f* împietrire

PÉTRIFIER [i] *petra*, *facere* *v* *a* petrifică, *a* împietri || *Se pétrifier*, *a* se împietri

PÉTRIN [i] *pistrinum* *m* copaie, căpistere (de frământat pâinea), pop *être (mettre) dans le pétrin*, *a* fi (a pune) într-o mare încurcătură

PÉTRIR *v* 1 *a* frământă, *a* plămădi, 2 *fig* *a* formă *pétrir les jeunes esprits*, *a* formă mințile tinere

PÉTRISSABLE *a* ce se poate frământa

PÉTRISSAGE, **PÉTRISSEMENT** *m* 1 frământare, frământatul, 2 plămăditul

PÉTRISSEUR, **EUSE** *s* frământător || *f* mașină de frământat

PÉTROLE [ml] *m* petrol, gaz (de lampă)

PÉTROLERIE *f* uzină de petrol

PÉTROLEUR, **EUSE** *s* petrolist, puilor de foc (prin petrol) [V Suplimentul]

PÉTROLIER, **ÈRE** *a* al petrolului

PÉTROLIÈRE *a* petrolifer, care conține, produce petrol

PÉTROSILEX (să) *m* 1 varietate de feldspat, 2 piatră ca silexul

PETTO (IN) (un) *adv* în sine

PÉTULAMMENT *adv* cu vioierune, sburdalnic

PÉTULANCE [i] *petulantia* *f* sburdălnicie, neastâmpăr, vioierune

PÉTULANT, *E* [i] *a* sburdalnic, vioier

PETUNER *v* (†) *a* fumă

PÉTUNIA *f* Bot petunia (plantă solanee cu flori ornamentale)

PEU [i] *paucus* *adv* puțin, *peu de gens*, puțin oameni, *peu de chose*, puțin, mai nimic, *homme de peu*, om de nimic || *m* puținul *le peu que je possède*, puținul cât am, *le peu de fortune*, puțină avere, *vivre de peu*, *a* trăi cu puțin, *un peu*, puțin, *un peu de*, „nițel”, *un petit peu*, puțințel, (iron) *excusez du peu*, iertați pentru așa puțin, *homme de peu*, om de nimic || *loc adv*, *dans peu*, *sous peu*, în curând, *depuis peu*, de câțva timp, *quelque peu*, câțva, *tant soit peu*, cât de puțin, *peu à peu*, puțin câte puțin, *si peu que rien*, mai nimic, *à peu près*, *à peu de chose* prés, cam, aproape, vreo, *un peu loin*, cam departe, *un peu fort*, prea

de tot, din cale afară [loc conj *pour peu que, si peu que*, de îndată ce, oricât de puțin]

PEUH¹ (peu) int e! pfi!

PEUPLADE *f* 1 (†) populare, 2 colonie pentru popularea unei țări, 3 semănție, trib

PEUPLE [i] *populus* *m* 1 popor, 2 norodul, clasa de jos, *le petit, le menu, le bas peuple*, norodul, prostimea, fam *le petit peuple*, *a*) oamenii de rând, *b*) copii, 3 mulțime, gloată

|| *a* de jos, din popor *être bien peuple*, *a* fi din popor

PEUPLÉ, *E* *a* 1 populat, 2 *fig* plin

PEUPLEMENT *m* populare

PEUPLER [peuple] *v* 1 *a* popula, 2 *a* prăsi (cu animale), 3 *a* se prăsi, *a* se înmulți *les rats peuplent beaucoup*, șoareci se înmulțesc mult, 4 *a* sădi cu arbori *peupler un bois*, *a* sădi cu arbori o pădure, 5 *fig* *a* umplea, *a* îmbogăți cu *peupler sa mémoire de belles connaissances*, *a*-și îmbogăți memoria cu cunoștințe frumoase || *Se peupler*, *a* se popula

PEUPLIER [i] *populus* *m* plop

PEUR [i] *pavor* *f* frică, *avoir peur*, *a*-i fi frică, *a* se teme, *faire peur*, *a* speria, *en être quitte pour la peur*, *a* se alege cu frica, *a* scăpa din primejdie, *à faire peur*, groaznic de *mis à faire peur*, îmbrăcat groaznic || *loc adv* *de peur*, de frică || *loc prep* *de peur de*, de teamă să nu || *loc conj* *de peur que*, nu cumva să

PEUREUSEMENT *adv* cu frică

PEUREUX, **EUSE** *a* și *s* fricos

PEUT-ÊTRE *adv* poate || *m* un *peut-être*, un lucru foarte îndoielnic

PHACCHÈRE [gr] *m* mistreț din Africa

PHAÉTON [Phaeton, fiul Soarelui din Mitologie] *m* fam 1 vizitiu, cărușag, 2 factor, trăsurică înaltă

PHAGÉDÉNIQUE [gr] *a* ce roade cărnurile

PHAGÉDÉNISME *m* întinderea continuă a unui ulcer

PHAGOCYTE [gr] *m* fagocit, celulă care înghite părți organice sau neorganice vecine

PHAGOCYTOSE *f* fagocitoză, înghițirea de către unele celule *a* părților organice sau neorganice vecine

PHALANGE [gr] *f* falangă *a*) pedestrimă greu înarmată (la cei vechi), *b*) trupă, armată *les phalanges républicaines*, *c*) Anat os de deget, *d*) asociația de 100 de familii (în sistemul lui Fourier)

PHALANGER (jă) *m* idem, soiul de mamifer marsupial din Oceania

PHALANGETTE *f* osul unghiei

PHALANGIEN, **ENNE** *a* de falange

PHALANGITE *m* soldat de falangă

PHALANSTÈRE [phalange] *m* falanster, societate de lucrători trăind laolaltă (după sistemul lui Fourier)

PHALANSTÉRIEN, **ENNE** *s* 1 membrul unui falanster, 2 partizan al sistemului lui Fourier || *a* al falansterului

PHALAROPE *m* pasări alergătoare din regiunile arctice

PHALÈNE [gr] *m* și *f* fluture de noapte

PHANÉROGAME [gr] *a* fanerogam, cu păr-
țile sexuale vizibile

PHARAO *m* 1 faraon (titlul regilor egipteni), 2 stos (joc în cărți)

PHARAONIQUE *a* faraonic

PHARE [lgr] *m* 1 far *a*) turn luminător pe coasta mării, *b*) fig călăuză, 2 *Mar* pânzele unui catart, 3 felinar cu lumină puternică

PHARILLON (yon) *m* 1 far mic, 2 mangel de atras pește, 3 pescuitul cu mangelul

PHARISAJQUE (za-ik') [l-gr] *a* fariseic

PHARISAJQUEMENT (za ik') *adv* ca fariseii

PHARISAISME (za ism') *m* fariseism, fig fățarnicie

PHARISIEN (zi) [ebr] *m* fariseu

PHARMACEUTIQUE [gr] *a* farmaceutic, de farmacie || *f* farmaceutica, studiul doftorilor

PHARMACIE [l-gr] *f* farmacie *a*) arta de a prepara doftorii, *b*) spițerie, *c*) *pharmacie de poche*, colecție portativă de doftorii

PHARMACIEN *m* farmacist, spițer

PHARMACOLOGIE [gr] *f* farmacologie, teoria întrebunțării doftorilor

PHARMACOLOGIQUE *a* farmacologic, privitor la întrebunțarea doftorilor

PHARMACOPEE [gr] *f* farmacopee, tratat despre prepararea doftorilor

PHARMACOPOLÉ [gr] *m* (†) 1 vânzător de leacuri băbești, 2 șarlatan

PHARYNGIEN, (ren) ENNE *a* al farinxului

PHARYNGITE (ren) [gr] *f* faringită, inflamația farinxului

PHARYNGO-LARYNGITE *f* inflamația farinxului și a larinxului

PHARYNX (renks) [gr] *m* farinx, gâtul

PHASE [gr] *f* fază *a*) schimbarea succesivă *les phases du progres*

PHASIANIDÉS (zi) *m* pl familie de pasări ca fazanul, cocozul, etc

PHEBUS (buss) [gr] *m* fam stil întunecos și umflat *donner dans le phébus*, a se exprima păsărește

PHELLANDRIE *f* Bot mărăraș

PHÉNAKISTISCOPE [gr] *m* Fiz idem, aparat care dă iluzia mișcării prin mijlocul persistenței senzațiilor optice

PHÉNANTHRÈNE [gr] *m* idem, carbură în gudronul de huiță

PHÉNATE *m* fenat, fenol cu un alcalin

PHÉNICIEN, ENNE *a* și *s* fenician

PHÉNIQUE *a* (accidul) fenic

PHÉNIX (niks) [l-gr] *m* fenix *a*) pasăre măiastră, *b*) fig minune

PHÉNOL *m* fenol (dezinfecțant)

PHÉNOMÉNAL, E *a* fenomenal, ne mai potent, umitor

PHÉNOMÉNALEMENT *adv* fam umitor (de)

PHÉNOMÉNALITÉ *f* Fil fenomenalitate, caracterul fenomenului

PHÉNOMÈNE [gr] *m* fenomen *a*) efect perceput de simțuri sau de conștiință, *b*) fapt natural care izbește vederea sau imaginația, *c*) arătare (pe cer), *d*) lucru umitor, fință

umitoare, minunăție *montrer des phénomènes a la foue*, *a* arată minunății la bălcu, *e*) adevărată minune, raritate, *f*) ceva rar *c'est un phénomène de vous voir*, *a* te vedeă e ceva rar

PHÉNYLAMINE *f* fenilamină, bază organică derivată din amoniac (= anilină)

PHÉNYLE *m* Chum fenil, radicalul benzenului

PHÉOSPORÉES *f* pl familie de alge marine oacheșe

PHILANTHROPE [gr] *s* filantrop, iubitor de oameni, binefăcător

PHILANTHROPIE [gr] *f* filantropie, iubirea semenilor, binefacere

PHILANTHROPIQUE *a* filantropic, de binefacere

PHILANTHROPISME *m* sistemul filantropilor

PHILATÉLISME *m*, **PHILATÉLIE** [gr] *f* filatelism, știința mărcilor

PHILATELISTE *m* filatelist, strangător de mărci poștale

PHILHARMONIE (lar) [gr] *f* patima de muzică

PHILHARMONIQUE (lar) *a* filarmonic, iubitor înfocat de muzică

PHILHELLÈNE (fi le) [gr] *s* filo-elen, iubitor de grecii moderni

PHILHELLÉNISME (fi-lè) *m* filolenismul, iubirea de Greci

PHILIPPIQUE [gr] *f* filipică, fig cuvântare violentă și bicruitoare

PHILOLOGIE [gr] *f* filologie, știința limbii (ca gramatică, ca texte)

PHILOLOGIQUE *a* filologic, privitor la știința limbii

PHILOLOGUEMENT *adv* din punctul de vedere filologic

PHILOLOGUE (log') *m* filolog, cel ce se ocupă cu știința limbii

PHILOMATIQUE [gr] *a* iubitor de științe

PHILOMÈLE [gr] *m* Poet filomelă, privighetoare

PHILONTE *m* insecte coleoptere cu străluciri metalice ce trăesc pe ciuperci

PHILOSOPHALE *a* pierre *philosophale*, piatra filozofală, *a*) arta de a face aur din orice, *b*) fig lucru cu neputință de găsit

PHILOSOPHE [l-gr] *m* 1 filozof, 2 înțelept care se resemnează *soyez philosophe*, resemnează-te, 3 liber cugetător

PHILOSOPHER *v* 1 a face filozofie, 2 a discuta, a despică a fir a păr

PHILOSOPHIE [gr] *f* filozofie *a*) știința ființelor, a principiilor și a cauzelor, *b*) sistem filozofic *la philosophie d'Aristote*, *c*) fig resemnare *supporter le malheur avec philosophie*, a îndura nenorocirea cu resemnare, *d*) clasa de filozofie (la un liceu), *e*) *Tip*. caracter de zece puncte, garmond

PHILOSOPHIQUE *a* filozofic

PHILOSOPHIQUEMENT *adv* filozoficește, cu resemnare

PHILOSOPHISME *m* 1 falsă filozofie, 2. abuz de filozofie

PHILOTECHNIE (*ték*) [gr] *f* iubirea artelor
PHILOTECHNIQUE (*tek*) [gr] *a* filotecnic
 subtor de arte
PHILTRE [l-gr] *m* filtru, băutură fermecată
 de dragoste, etc
PHLEBITE [gr] *f* flebită, inflamația mem-
 branei interne a venelor
PHLEBOGRAPHIE [gr] *f* flebografie, des-
 crierea venelor
PHLEBOGRAPHIQUE *a* privitor la studiul
 venelor
PHLEBORRHAGIE [gr] *f* fleboragie, rup-
 tura unei vene, scurgerea de sânge într-o vână
PHLEBOTOME [gr] *m* lanțetă cu care se
 ia sânge
PHLEBOTOMIE [gr] *f* luarea de sânge
PHLEBOTOMISER *v* a lua sânge.
PHLEBOTOMISTE *m* 1 (†) lăcător de sânge,
 2 anatomist ce studiază vinele
PHLEGMASIE (*fleg-ma zi*) [gr] *f* flegmazie,
 inflamație internă
PHLEGMASIQUE *a* al inflamației interne
PHLEGME (*fleg-m'*) *m* V *flegme*
PHLEGMON (*ileg*) [gr] *m* flegmon, infla-
 mația țesăturii celulare sau conjunctive
FLEGMONEUX, **EUSE** *a* de flegmon
PHLOGISTIQUE (*ys-tik'*) [gr] *m* (†) flo-
 gistic, fluid care explică combustiunea
PHLOGOSE [gr] *f* Med flogoză, inflamația
 venelor
PHLOX [gr] *m* Bot brumărele (plantă de
 ornament)
PHLYCTÈNE [gr] *f* Med bășică apoasă
 străvezie sub piele
PHOCÈN, **ENNE** *a* focean, din Marsilia
PHOCIDIEN, **ENNE** *a* din Focida
PHENIX *m* palmier de cameră din regi-
 nile temperate
PHENICURE [l-gr] *m* pitulice cu coada
 roșie
PHOLADE *f* molusc ce trăiește înfundat în
 stânci
PHONATION [gr] *f* totalul fenomenelor
 cari produc vocea
PHONAUTOGAPHE [gr] *m* aparat acu-
 stic de înregistrat vibrațiunile
PHONÈME [gr] *m* sunet
PHONÉTIQUE [gr] *a* fonetic *a* care ex-
 primă sunetul, *b* *écriture phonétique*, scriere
 cum se pronunță || *f* fonetică, partea gramatice-
 icei care tratează despre sunete și articula-
 riuni
PHONÉTIQUEMENT *adv* din punctul de
 vedere fonetic
PHONÉTISME *m* fonetism, reprezentarea în
 scris a sunetelor vocale
PHONIQUE [gr] *f* fonic *a* al sunetului, *b*)
signe phonique, semn înfățișând sunetele voci
PHONOGRAPHE [gr] *m* fonograf, aparat
 care înregistrează și reproduce sunetele
PHONOGRAPHIE [gr] *f* 1 *Gram.* mod de
 a figura sunetele cuvintelor, 2 *Fig* mod gra-
 fic de a reprezenta vibrațiunile corpurilor so-
 nore
PHONOGRAPHIQUE *a* fonografic.

PHONOLIT(H)E [gr] *f* stâncă vulcanică care
 răsună fiind izbită de ciocan
PHONOMÈTRE [gr] *m* fonometru, instru-
 ment de măsurat intensitatea sunetelor
PHONOMÉTRIE *f* fonometrie, arta de a
 măsură intensitatea sunetelor voci
PHOQUE [l phoca] *f* Zool focă
PHORMION, **PHORMIUM** (*om*) [gr] *m* în
 din Noua-Zelandă
PHOSPHATE [gr] *m* fosfat, sare din acidul
 fosforic
PHOSPHATÉ, **E** *a* cu fosfat
PHOSPHATIQUE *a* fosfatic, cu combinații
 fosforice
PHOSPHÈNE [gr] *m* senzația luminoasă
 din ochi când sunt închisi
PHOSPHINES *f* pl compuși organici deri-
 vați din hidrogenul fosforat
PHOSPHITE *m* fosfit, sare din acidul fos-
 foros
PHOSPHORE [gr] *m* fosfor (corp simplu)
PHOSPHORE, **E** *a* cu fosfor
PHOSPHORESCENCE (*res sans*) *f* fosfores-
 cență, proprietatea de a lumina (în întuneric)
PHOSPHORESCENT, **E** *a* fosforescent, care
 luminează în întuneric
PHOSPHOREUX *a* *m* fosforos
PHOSPHORIQUE *a* fosforic
PHOSPHORISATION *f* fosforizare, forma-
 țiune de fosfat calcar
PHOSPHORISME *m* fosforism, intoxicație
 prin fosfor
PHOSPHORITE *m* fosforită, fosfat natural
 de calce
PHOSPHURE *m* fosfură, corp rezultat din
 combinația cu fosforul
PHOTOCHIMIE *f* fotochimie, studiul efec-
 telor chimice datorite luminii
PHOTOCHROMIE [gr] *f* fotocromie, foto-
 grafia în colori
PHOTO-ÉLECTRIQUE [gr] *a* care dă lu-
 mină electrică
PHOTOGENE [gr] *a* fotogen, care produce
 lumină
PHOTOGENIE [gr] *f* fotogenie, producți-
 unea luminii
PHOTOGENIQUE *a* care impresionează
 bine placa fotografică
PHOTOGLYPTIE (*u*) [gr] *f* fotoglyptie, gra-
 varea cu ajutorul luminii
PHOTOGLYPTIQUE *a* fotoglyptic, privitor
 la gravarea cu lumină
PHOTOGRAPHIE [gr] *m* fotograf
PHOTOGRAPHIE [gr] *f* 1 arta de a fixa
 o imagine pe o placă la lumină, 2 fotografie,
 imagine reprodușă
PHOTOGRAPHIER *v* 1 a fotografia, 2. *fig.*
 a descrie, a zugrăvi exact
PHOTOGRAPHIQUE *a* fotografic
PHOTOGRAPHIQUEMENT *adv*, cu ajutorul
 fotografiei
PHOTOGRAVEUR *m* și *a* fotograivor.
PHOTOGRAVURE *f* fotograivură, producere
 de planșe gravate ce permit tragerea la ti-
 par

PHOTOLITHOGRAPHIE [gr] *f* fotolitografie, aplicarea fotografiei pe piatra litografică
PHOTOLITHOGRAPHIER *v* a fotolitografia, a aplica fotografia pe piatra litografică

PHOTOMETRE [gr] *m* fotometru, instrument de măsurat intensitatea luminii

PHOTOMÉTRIE [gr] fotometrie, măsurarea intensităților luminoase

PHOTOMÉTRIQUE *a* fotometric

PHOTOPHOBIE [gr] *f* ura de lumină

PHOTOPHONIE [gr] *m* fotofon, aparat care transmite sunetele prin o rază luminoasă

PHOTOSCULPTURE (*skul tur*) *f* fotosculptură, reproducerea exactă, prin fotografie, a unei statui

PHOTOSPHERE [gr] *f* fotosferă, atmosfera luminoasă a soarelui

PHOTOTACTISME *m* fototactism, reacțiunea organelor vegetale sub influența luminii

PHOTOTHÉRAPIE [gr] *f* fototerapie, vindecarea bolilor prin lumină

PHOTOTYPE [gr] *f* fototipie, tipărire în colorii sub efectul luminii

PHRASE [l-gr] *f* frază *ab*) Muz *phrase musicale*, șir regulat de sunete, *c*) *pl* vorbe goale *faire des phrases*, a vorbi afectat, a spune vorbe goale

PHRASEOLOGIE (*ze*) [gr] *f* frazeologie *a*) construcție de fraze particulară (unei limbi, unui scriitor), *b*) cuvinte goale, vorbe late *la phraseologie politique*, cuvintele goale ale politicii

PHRASEOLOGIQUE *a* frazeologic, cu privire la construcția frazelor

PHRASER *v* 1 *a*) a face fraze, a se exprima *phraser elegant*, a se exprima în fraze elegante, *b*) (iron) a spune vorbe goale, 2 Muz a fraza, a marca bine fiecare frază (în execuția unei bucăți)

PHRASEUR, EUSE sau **PHRASIER, ÈRE** *s* făcător de fraze, (iron) făuritor de vorbe goale

PHRATRIE [gr] *f* subîmpărțire a unui trib (la Atenieni)

PHRÉNIQUE [gr] *a* frenic, al diafragmei

PHRÉNOLOGIE [gr] *f* frenologie, studiul caracterului și al intelectului la om după conformația craniului

PHRÉNOLOGIQUE *a* frenologic

PHRÉNOLOGUEMENT *adv* din punctul de vedere frenologic

PHRÉNOLOGISTE, PHRÉNOLOGUE *m* frenolog *a*) cel ce se ocupă cu frenologia, *b*) partizan al frenologiei

PHRYGANE *f* insectă nevropteră de eleste

PHRYGANIDÈS, PHRYGANIENS *m pl* famile de insecte nevroptere cu *phrygane* ca tip
PHRYGIEN, ENNE *a* din Figia, frigian
bonnet phrygien, boneta roșie a libertății

PHTALÉINES *f pl* ftaleine (substanțe colorate derivate din trifenilmetan)

PHTALIQUE *a* (acid) ftalic

PHTIRIASE sau **PHTIRIASIS** (*ziss*) [gr] *f* boală a pielii pricinuită de păduchi

PHTISIE, PHTISIE [gr] *f* ftizie, oftică

PHTISIQUE *a și s* ftizic, ofticos

PHYCOTIDÈS (*ko-i*) *f pl* algele (oacheșe)

PHYLACTÈRE [gr] *m* 1 talisman (la cei vechi), 2 *pl* filacterii, fruntar, corn (la Evrei).

PHYLARQUE [gr] *m* sef de trib (la Grecii vechi)

PHYLLADE *m* rocă tare care se desface în foi ca ardezia

PHYLLE [gr] *m* Bot foiță a poturului

PHYLLITHE [gr] *m* foaie impietrită, piatră cu urme de finze

PHYLOXÉRA sau **PHYLOXERA** (*ze*) [gr] *m* filoxera (insectă, boală a vieii)

PHYLOXÉRÉ, E *a* atins de filoxeră

PHYLOXÉRIEN, ENNE sau **PHYLOXÉRIQUE** *a* al filoxerei

PHYLOGÉNIE, PHYLOGÉNESE [gr] *f* filogenie, căutarea arborelui genealogic la organisme

PHYLOGÉNISTE *m* idem, cel ce se ocupă cu căutarea arborelui genealogic la organisme

PHYSALIE *f* Zool organism curioase cu un fel de vâl când plutesc pe apă

PHYSICIEN, ENNE *s* fizician

PHYSICO-MATHÉMATIQUE *a* fizico-matematic

PHYSIOCRATE (*zi*) [gr] *m* fiziocrat

PHYSIOCRATIE (*si*) [gr] *f* fiziocrație, doctrina economistilor de a socoti pământul drept singurul izvor de bogăție

PHYSIOGNOMIE (*zi-og-no*) [l-gr] *f* fiziognomie, ghicirea caracterului omului după trăsăturile feței

PHYSIOGNOMIQUE (*og-no*) *a* fiziognomic, după fiziognomie

PHYSIOGNOMISTE (*og-no*) *m* fizionomist, cel ce citește în trăsăturile feței

PHYSIOGRAPHE *m* descriptor al pământului și al fenomenelor ce se produc în el

PHYSIOGRAPHIE [gr] *f* fiziografie, descrierea pământului și a fenomenelor ce se produc în el

PHYSIOLOGIE [gr] *f* fiziologie, știința fenomenelor vieții și a funcțiunilor ei organice.

PHYSIOLOGIQUE *a* fiziologic, privitor la știința fenomenelor vieții

PHYSIOLOGISTE *m* fiziolog, cel ce se ocupă cu fiziologia

PHYSIONOMIE [l-gr] *f* fizionomie *a*) trăsăturile feței, înfățișare, *b*) *fig* caracter distinctiv

PHYSIONOMIQUE *a* al fizionomiei

PHYSIONOMISTE *s* fizionomist, bun cunoscător de fizionomie

PHYSIONOTYPE *m* instrument de turnat în ghips figura unei persoane vii

PHYSIQUE [l-gr] *f* fizică *a*) știința proprietății corpurilor și a fenomenelor ce se produc în ele, *b*) carte despre această știință, *c*) *physique amusante*, experiențe de fizică pentru copii || *m* fizic, înfățișare, fire || *a* fizic *a*) care se rapoartă la materie, *b*) material *le monde physique*, lumea materială, *c*) real, firesc *certitude physique*, siguranță reală, *d*) *geographie physique*, descrierea pozițiilor solului

PHYSIQUEMENT *adv* fiziceste a) în mod material, după organism, b) după legile naturii *chose physiquement impossible*, lucru cu neputință după legile naturii

PHYSOIDE (*zo-id'*) [gr] *a* în formă de bășică

PHYTEUMA *m* Bot banică

PHYTOBIOLOGIE [gr] *f* fitobiologie, știința biologică a pl ntelor

PHYTOGÈNE [gr] *a* produs de vegetale

PHYTOGRAPHE *m* descrizor de plante

PHYTOGRAPHIE [gr] *f* Bot idem, arta de a descrie plantele

PHYTOLITHE [gr] *m* vegetal fosil

PHYTOLOGIE [gr] *f* (†) botanică

PHYTOLOGUE *m* Bot cămaz

PHYTONYMIE [gr] *f* nomenclatura botanică

PHYTOPHAGE [gr] *a* (animal) mănăcător de materii vegetale

PHYTOZOAIRE [gr] *a* V zoophyte

PI *m* pi (a 16-a literă a alfabetului grec)

PIACULAIRE [i] *a* (la Romani) de ispășire

PIAFFE *f* fam fală, îngâmfare

PIAFFEMENT *m* tropăt cu picioarele de dinainte (la cal)

PIAFFER *v* 1 a tropăi, a lovi pământul cu picioarele de dinainte (un cal), 2 *fig* a da din picioare *piaffer d'impatience*, 3 *fig* a-și da aere, a se îngâmfă

PIAFFER *m* V *piaffement*

PIAFFEUR, **EUSE** *s* fălos || *a* care tropăie

PIAILLARD, **E** (*a-yar*) *a* piurtor, țipător

PIAILLER (*a-ye'*) [pie] *v* fam a piui

PIAILLERIE (*a-y-ri*) *f* 1 piurt, piurtură, 2 țipete

PIAILLEUR (*a-yeur*), **EUSE** *s* și *a* 1 piurtor, 2 gură-spartă

PIAN *m* boală de piele (a Negrilor)

PIANE-PIANE [it] *adv* fam încetșor, domol de tot

PIANINO *m* pianină

PIANISSIMO *adv* Muz pianissimo, foarte încet

PIANISTE *s* pianist, pianistă

PIANO [it] *adv* piano, încet

PIANO *m* piano, clavier

PIANOTER *v* a drăngăni din piano.

PIASTRE [it] *f* piastru (monedă de argint din diferite țări)

PIAT [pie] *m* puru de coțofană

PIAULEMENT *m* chiscuit

PIAULER *v* 1 a chiscul, 2 *fam* a se scânci

PIAULIS *m* chiscitură

PIBLE (A) *adv* din o singură bucată (catart)

PIBROCK *m* cimpoiou scoțian

PIC (*pik*) *m* 1 cazmă, târnăcop, 2 șaizeci (în jocul pichet) *je suis pic*, am făcut șaizeci, 3 *a* pisc, vârf de munte, b) munte foarte înalt *le pic de midi*, || loc *adv* *a* *pic*, drept în sus, drept în jos, perpendicular

PIC (*pik'*) [i] picus] *m* cățărațoare, gheo-noare (pasăre)

PICA [i] *m* Med poftă desfrănată

PICADOR [sp] *m* picador, călăreț, care atacă taurii cu lancea

PICAGE *m* găușul desenului pe pergamament (în fabricațiunea dantelelor)

PICAILLON (*ka-yon*) *m* 1 (†) lețcan, 2 *pop* bani *avoir des picaillons* a fi chiabur

PICARD, **E** *s* și *a* picard (locutor) din Picardia

PICARESQUE *a* (piesă) cu eroi sarlatani, intriganți

PICARO [sp] *m* intrigant, șarlatan

PICAUT *m* curcănaș

PICCINISTE (*pik-si*) *m* partizan al muzicii lui Piccini

PICCOLO [it] *m* 1 vin slab, 2 lovitură specială (la jocul boston)

PICHENETTE *f* bobărnac

PICHET *m* urciur (pentru vin, etc)

PICHOLINE (ko) [provențal] *f* măslina verde uscată (se mănâncă crudă)

PICKLES (*pikl'*) [angl] *f* pl murături în oțet

PICKPOCKET (*kett*) [angl] *m* idem, hot de buzunar

PICOREE [sp] *f* pleșcut, *fig faire la picoree*, a pleșcul, a plagia

PICORER [picorea] *v* 1 a umbla după miere (albinele), după hrană (pasările, 2 *fig* a pleșcul, a fură

PICOREUR *m* pleșcutor

PICOT (ko) [pic] *m* 1 așchie, țandără, 2. pană, ic de lemn, 3 ciocanul varfur (al pietrarilor), 4 spiț, colțșor (la dantele), 5 laț de prins pește lat

PICOTAGE *m* bateria de icuri

PICOTE *f* țesătură de lână ordinară (în sec XVII și XVIII)

PICOTÉ, **E** *a* însemnat cu un număr mare de punctulețe

PICOTEMENT *m* pișcătură (pe piele), mâncărime

PICOTER [piquer] *v* 1 a pișcă, a gădila, 2 a crufuli *picoter du raisin*, 3 *fig* a înțepi (cu vorba), 4 a bate icuri de lemn

PICOTERIE *f* pișcătură, înțepătură

PICOTEUX *m* barcă largă de pescuit, cu două catarturi și o pânză

PICOTIN *m* meric, tain de ovăz [V Supl]

PICOTURE *f* pișcătură, pată (la fructe)

PICPOUILLE (*pu-y'*), **PICPOULE** *m* vin din sudul Franței

PICRATE [gr] *m* picrat, sare a acidului picric

PICRIDE *f* Bot iarba găinei

PICRIQUE [gr] *a* (acidul) picric, vopsea și leac contra arsuri

PICROCHOLE (kol') *a* (†) cu firea neagră.

PICTURAL, **E** [i pictura] *a* al picturii l'art pictural

PIE [i pical] *f* coțofană, țarcă *fam* moară spartă *parler comme une pie*, a nu-și mai tăcea gura, (iron) *trouver la pie au nid*, a da de noroc, *fromage à la pie*, caș || *a* bălțat, breaz, pag, *cheval pie* || *m* colorarea negru-alb.

PIE [i pius] *a* (în expres) *œuvre pie*, faptă pioasă

PIÈCE *f* 1 bucată *pièce de bois*, bucată de-

lemn, *pièce de charpente*, lemn lucrat, cioplit, *mettre en pieces*, a face bucăți (= a sfărâma, a rupe, a ciopârți, a sfâșia), *tailler une armée en pièces*, a sfărâma o armată, 2 *fam* petec (de stofă) *mettre une piece a un corsage*, a pune un petec la un corsaj, *fait de pieces et de morceaux*, făcut din bucăți desperechiate, 3 cameră, încăpere *appartement de six pièces*, apartament cu șase încăperi, 4 răzor, loc sămănat cu *une piece de blé*, un răzor sămănat cu grau, 5 butoiu *une piece de vin*, un butoiu cu vin, *des pieces de montagne*, tunuri de munte, 7 *une pièce d'eau*, un lac mic, un eleșteu (pe o proprietate), 8 piesă a) monedă *une piece de dix centimes*, o monedă de 10 bani, b) act, înscris, pl dovezi *pieces justificatives*, acte doveditoare, dovezi de desvinovățire, *pièces de (sau à) conviction*, dovezile crimici (arme, obiecte, etc), 9 piesă (de teatru), 10 festă, renghiu *faire piece a quelqu'un*, a jucă o festă cuiva, a-l face în ciudă, a-l necăji, loc *emporter la piece*, a-și bate joc fără milă, 11 bacșiș *donner la piece*, a da bacșiș, 12 *fam* soru, tacam *une bonne piece*, *une mauvaise piece*, un soru bun, un soru rău, 13 *piece de resistance* a) mâncarea principală, bucată mare de carne (ce se servește la o masă), b) *fig* articol de fond umflat, piesă principală, 14 *Blaz* figurile de pe armori *pieces honorables*, figurile cele mai vechi, cari pot acoperi a treia parte din armori, 15 *pieces de betail*, capete de vite, *pieces de volaille*, pasări, *piece de gibier*, bucată de vânat || loc adv *à la piece*, cu bucata, *piece a piece*, bucată cu bucată, *arme de toutes pieces*, înarmat până în dinți, *fam* *ajuster de toutes pieces*, a face cu ou și cu oțet (pe cineva), *tout d'une piece* a) dintr-o bucată, b) necioplit, ca din topor, c) neîntrerupt *dormir tout d'une piece*, a dormi buștean [V Suplimentu]

PIÉCETTE *f* 1 piesă mică, 2 franc spaniol
PIED (*pi e*) [pes-pedis] *m* 1 picior, 2 (în expres) *vaiet de pied*, fecior, lacheu, *pied plat* a) picior lat și turtit, b) *fig* lichea, canale, *coup de pied*, picior (lovitură), *fam* *ne pas se donner des coups de pied*, a se lăuda singur, *donner du pied à*, a îndepărta cu piciorul, *n'être que d'un pied*, *avoir toujours un pied en l'air*, a fi veșnic pe ducă, *pied de nez*, tiflă, *faire un pied de nez a quelqu'un*, a jucă o festă cuiva, *lever le pied* a) a ridică piciorul, b) *fig* a o șterge, *avoir bon pied*, a fi încă verde, *être sur un bon pied*, a sta bine, a fi bine văzut, *mettre sur un bon pied* a) a procura avantaje, b) a îndreptă pe calea cea bună, *sur quel pied sont-ils ensemble?* cum ștau împreună? *se mettre sur le pied de faire quelque chose*, a-și permite să facă ceva, *sur ce pied*, *sur ce pied-là*, astfel fiind, dacă e așa, în aceste condiții, *ne savoir sur quel pied danser*, a nu mai ști ce hotărâri să ia, 3 loc *avoir pied*, a sta bine (în apă), *lâcher pied*, a se da înapoi, a fugi, *fig* a ceda, *prendre pied* a) a da de fund, b) *fig* a câștigă vază, *perdre pied*, a nu mai da de fund, *fig* a nu mai ști pe ce lume

se află, a-și pierde mințile, *mettre pied*, a se stabili, *remettre sur ses pieds*, a restabili (pe cineva), *mettre pied à terre*, a se da jos, (cu prep) *mettre à pied*, a scoate din slujbă, *être en pied*, a fi în slujbă, *peindre en pied*, a zugrăvi în întregime, *mettre sur pied quelqu'un*, a restabili afacerile cuivă, *être sur pied*, a fi sculat, *secher sur pied*, a se urca d'an picioarele, 4 stare *pied de guerre*, stare de războiu, 5 a) piciorul (unui arbore), b) copac, cocean, trunchiu, rădăcină *dix pieds de salade*, zece trunchiuri de salată, *du ble sur pied*, grau pe cocean, 6 poale *pied d'une montagne*, poalele unui munte, 7 picior de vers, 8 (†) picior (măsură de 33 centimetri) || loc adv *a pied* a) pe jos, b) pedestru, *être a pied*, a fi fără slujbă, *mettre à pied*, a pune în disponibilitate, *a pied sec*, fără a se uda, *a pied d'œuvre*, lângă casa în construcție, *pied à pied*, treptat, pas cu pas, *de pied*, pe jos, *sur pied* a) în picioare, sculat, b) *fig* cu reputație neatinată, c) înaintea recoltei, pe trunchiu, *sur le pied de* a) potrivit cu, b) ca, în calitate de, *de pied ferme*, țepăn, *fig* semeț, fără teamă, *des pieds à la tête*, din cap până în picioare, *mettre au pied du mur*, a incolți, a pune sula în coaste, *au petit pied*, în mic, în miniatură, *être réduit au petit pied*, a trăi mai restrâns, *au pied leve*, pe nepregătite, pe negândite [Vezi cuvintele în legătură cu *pied* și Suplimentu]

PIED-A-TERRE (*pi-e-ta*) *m* locuință provizorie, ocupată numai în treacăt *Pl des pied-a-terre*

PIED-D'ALOUETTE *f* Bot nemțșori de câmp

PIED-DE-BICHE *m* 1 clește (de dentist) de scos rădăcini, 2 clește de scos cuie

PIED-DE-CHEVAL *m* stridie mare *Pl des pieds-de-cheval*

PIED-DE-CHÈVRE *m* pârgăua macaralei *Pl des pieds-de-chevre*

PIED-DE-VEAU *m* Bot rodu-pământului

PIED-DROIT *m* 1 a) zid vertical (pe care se sprijină baza bolței), b) stalp pătrat (la baza unei arcade), 2 temelia (unei usi, unei ferestre) *Pl des pieds-droits*

PIÉDESTAL [it] *m* pedestal a) temelia, piciorul unei statui, b) *fig* propteă

PIED-FORT *m* monedă mai groasă (slujind ca model), *Pl des pieds-forts*

PIÉDOUCHE [it] *m* picior (de bust, de vas)

PIÈGE [l pedica] *m* cursă, căpcană *donner dans le piège*, a cădea în căpcană

PIE-GRIÈCHE *f* 1 sfrancioz (pasăre), 2 *fam* femeie cicălitoare, scorpie *Pl des pies-grieches*

PIE-MÈRE [l pia mater] *f* învelișul intern al craniului și al șirei spinării

PIÉMONTAIS, *E a* și *s* piemontez, (locutor) din Piemont

PIERIDE *f* fluture alb

PIERRAILLE ('ra-y') [pierre] *f* pietriș

PIERRE [l petra] *f* 1 piatră, *pierre à plâtre*, ghips, *pierre a fusil*, cremene, *pierre ponce*, pumice, *pierre de touche* a) piatră de încercat

(aurul), mehenghiu, *b) fig* încercătoare *le malheur est la pierre de touche de l'amitié*, în nenorocire se cunoaște prietenul, *fig pierre d'attente*, începutul, loc *avoir une mauvaise pierre dans son sac*, a fi pe ducă, *faire d'une pierre deux coups*, a face două trebi deodată, *être malheureux comme les pierres*, a fi tare nenorocit, *pierre qui roule n'amasse pas mousse*, cine-și schimbă des stăpânii slugă îmbătrânește, 2 piatră (în bășica udului) *avoir la pierre* (Vezi cuvintele în legătură cu *pierre* și Suplimentul)

PIERRÉE [pierre] *f* canal din piatră pentru scurgerea apei

PIERRERIES [pierre] *f pl* pietre scumpe, scule, giuvaericele

PIERRETTE [pierro] *f* 1 pietnică, 2 femeia lui Pierrot

PIERREUX, EUSE *a* pietros

PIERRIER *m* (†) tun mic de bronz de mână (ce se încarcă cu mitralii)

PIERROT *m* [Pierre] *m* 1 Pierrot, actor caricatios de pantomimă îmbrăcat în haină albă cu maneci lungi și cu fața plină de făină, 2 vrăbie [Vezi Suplimentul]

PIERRURES [pierre] *f pl* partea pietroasă dela rădăcina coarnelor

PIÉTAGE *m* scară care arată cât de adâncă e corabia în apă

PIÊTE [l pietas] *f* pietate *a)* cucernicie, cuvioșie, *b)* *piete filiale*, iubire frască pentru părinți

PIÊTER [pied] *v* 1 a ține piciorul pe locul însemnat (la jocul d'a ghulele), 2 a alerga (despre prepelită, etc), 3 a ațâța, a îndemna să se împotrivescă *piêter des revoltes contre toute conciliation*, a ațâța pe răsculați împotriva oricărei împăcări, 4 a însemna o scară de măsurat pe carena corăbiei || *Se piêter*, a se înălța în picioare

PIÊTINEMENT (*ti*) *m* 1 călcare în picioare, 2 tropăt

PIÊTINER (*ti*) [pied] *v* 1 a călca în picioare, 2 a călca cu picioarele *piêtiner des curss*, a călca pe cu picioarele, 3 a tropăi din picioare *piêtinere de colere*, a tropăi din picioare de mânie [V Suplimentul]

PIÊTISME [piete] *m* pietism, ținerea la litera Evangheliei

PIÊTISTE *m* pietist, partizan al literiei Evangheliei.

PIÊTON [pied] *m* 1 pieton, cel ce umblă pe jos, 2 (†) poștaș rural

PIÊTRE [l pedestris] *a* păcătos

PIÊTREMMENT *adv* prost, într'un mod păcătos

PIÊTRERIE [piêtre] *f* păcătoșie

PIÊU [l palus] *m* par [V Suplimentul]

PIÊUSEMENT *adv* cu cuvioșie

PIÊUVRE *f* 1 caracatiță, 2 *fig* om nesățios, pretențios

PIÊUX, EUSE [l pius] *a* pios *a)* cucernic, cuvios, *b)* *fig* respectuos

PIÊZOMETRE [gr] *m* aparat de măsurat compresibilitatea lichidelor

PIF *m* pop nas, năsoiu *ton pif de malheur*, nasul tău coborât, sinistru [V Supl.]

PIF' int *pif'* troscl' pleosc!

PIFFERARO (je) *m* cimpoier italian

PIFFRE, ESSE *s* pop 1 om foarte gras, 2 mancău

PIFFRER (SE) *v* (†) a se îndopă

PIGAMON *m* Bot rutisor

PIGEON (jon) [l pipionem] *m* 1 proumbel, 2 *fig* haplea, gască (de jumult) *plumer un pigeon*, a jumuli o gască, 3 *papier pigeon*, hârtie de format mic, 4 *a)* bucată de piatră în var, *b)* pumn de ghips frământat, 5 jumătățile de ochiuri cu cari se începe plasa, 6 *aile de pigeon a)* săritură în care se dă din picioare, *b)* cu părul deoparte și de alta, 7 *pigeon vole'* (joc de copii), 8 *gorge de pigeon*, coloare cu reflexe schimbăcioase, *une robe gorge de pigeon*, o rochie cu reflexe schimbăcioase [V Suplimentul]

PIGEONNE (jon') *f* porumbiță

PIGEONNEAU (jo) *m* 1 puu de porumbel, 2 *fig* gasculiță de jumult

PIGEONNIER (jo) [pigeon] *m* 1 porumbar, coteț pentru proumbei, 2 *fam* căsuță pe o înălțime, foisor

PIGER *v* pop 1 a privi, a admira *pige donc ce tableau!* ia'n privește tabloul acesta! 2 a căpăta *piger un rhume*, 3 a pune rana pe, a înhăță *piger un coleur* [Vezi Suplimentul]

PIGMENT (pig man) [l] *m* pigment, materia colorantă a pielii

PIGMENTAIRE *a* pigmentar, ce ține de materia colorantă a pielii

PIGMENTATION (pig) *f* formarea, îngrămădirea pigmentului

PIGNÈRE *f* toc pentru piepteni

PIGNOCHER *v* a molfăi [V Suplimentul]

PIGNON (pin-yon) [l pinna] *m* 1 creasta, coama (unui zid), loc *avoir pignon sur rue*, a avea casă proprie, 2 rotiță dințată care împinge alta mai mare

PIGNON [l pinus] *m* Bot coconară

PIGNORATIF, IVE (pig') [l pignus] *a* (contract de vânzare) prin care se prevede puțința răscumpărării

PIGNORATION (pig) *f* facerea unui contract cu puțința de răscumpărare (a lucrului vandut)

PIGNOUF (pig) *m* pop 1 calic, 2 bădăran [Vezi Suplimentul]

PIGOULIERE *f* corăbioară provăzută cu un cazan cu smoală.

PILAGE *m* pisatul

PILAIRE [l pilus] *a* privitor la păr

PILASTRE [it] *m* pilastru, stâlp pătrat (la o clădire, la o fațadă)

PILAU [turc] *m* pilaf

PILE [l pila] *f* 1 grămadă, *vra'* *pile de livres*, vra' de cărți, *en pile*, în grămezi, 2 stâlp *les piles d'un pont*, stâlpii unui pod, 3 (†) piatră pentru pisat, frecat, 5 *Blas colé* cu deschizătură largă în sus, 5 pop bătaie *donner (flanquer) une pile à quelqu'un*, a trage o bătaie țeapănă curva; 6 dosul unei monede,

pajură *pile ou face?* a) cu număr sau cu pa jură? față sau dos? b) *fig* la noroc *jouer pile ou face*, a jucă de-a rîșca, 7 pilă, instrument care produce curenți electrice [V Suplimentu]

PILER [l pilare] *v* a pisa [V Suplimentu]

PILET *m* specie de rățoru

PILEUR, EUSE *s* pisător

PILIER (li-ê) [l pilarum] *m* 1 stălp, prop-tea, 2 lemn despărțitor între cai (în grajduri), 3 *fig* mosafir sau client nelipsit *pilier de cafe*, clientul nelipsit al unei cafenele, stălp de ca-tienea [Vezi Suplimentu]

PILIFÈRE *a* cu păr, ce poartă peri

PILLAGE (ya-j') *m* 1 jefuire, 2 jaf, iama, *mettre (l'orer) au pillage*, a da jaf, a jăful *tout y est au pillage*, e jaf ciumplut în casa aceea

PILLARD (yar), **E** *s* 1 jefuitor, predător 2 *fig* plagiator, 3 câine care înhață || *a* jăfător, prădător [V Suplimentu]

PILLER (ye) [l pilare] *v* 1 a jăful, a prăda, 2 *fig* a plagiă, a fură din cărți, 3 *pille!* săi! înhață! (unui câine de vânătoare) || *Se piller*, a se jefui [V Suplimentu]

PILLERIE (pi-y' ri) *f* prădăciune

PILLEUR (yeur) **EUSE** *s* 1 jefuitor, 2 *fig* cel ce fură din cărți [V Suplimentu]

PILON [pîler] *m* 1 pisălog, maru de bătut, *fig mettre un hore au pilon*, a nimici toate exem-plele unei cărți, 2 *fam* partea de jos a unei pulpe fierte de pasăre [V Suplimentu]

PILONNER *v* a bate cu maul

PILORI *m* stălp (de infamie) *mettre (at-tacher) au pilori*, a țintui la stălpul de infamie, a face de ras și de ocară

PILORIER *v* a țintui la stălpul de infamie, a expune disprețului public

PILOSELLE [ml] *f* Bot vulturică

PILOT (lo) [pile] *m* 1 tarac, 2 cărpe pen-tru fabricarea hârtiei

PILOTAGE [piloter] *m* bateria (de) pari mari, șarampoi în apă

PILOTAGE [pilote] *m* cărmitul unei corăbi

PILOTE [t] *m* 1 pilot, cărmaci, 2 *fig* călăuză, conducător *que la raison sout votre pilote*, judecata să fie călăuza voastră, 3 peș-tele-călăuză || *a* conducător *bateau pilote*, luntre conducătoare

PILOTER [pilot] *v* a bate pari în *piloter un terrain*, a bate pari pe un teren || [piloter] 1 a conduce o corabie, 2 *fig* a călăuzi *pi-loter un étranger*, a călăuzi pe un străin

PILOTIN *m* 1 pilot ucenic pe un vas de rășboru, 2 peștele-pilot (pește călăuzitor)

PILOTIS (ti) [pilot] *m* șarampoi, pari mari bătuți în apă

PILOU *m* țesătură de bumbac ca plușul și foarte aprinzător

PILULAIRE *a* de pilulă, de hap || *m* in-strument de introdus hapuri

PILULE [l pilula] *f* pilulă, hap, *fig avaler la pilule*, a înghiți hapul

PILULIER *m* instrument cu care se fac pi-lulele, hapurile

PILUM (lom) [l] *m* sulțică grea romană

PIMBÈCHE (pen) *a* și *f* *fam* femeie fu-dulă și obraznică

PIMENT (man) [l pigmentum] *m* ardeu

PIMENTER *v* 1 a pune ardeu în (ceva), a pipără, 2 *fig* a spune fără perdea

PIMPANT, E (pen) *a* 1 diăguț gătit, fer-ches, spicuit, 2 elegant *toilette pimpante*

PIMPERNEAU (pen) *m* țipar din ape sărate

PIMPESOUÉE (pemp) *f* (†) femeie moftu-roasă, înșiptă

PIMPLE (pen-pl') *m* insect himenopter distrugător de omizi

PIMPRENELLE (pen) *f* Bot cebareă

PIN [l pinus] *m* pin, *pomme de pin*, gogoasă de pin

PINACLE [l pinnaculum] *m* coama tem-plului din Ierusalim, *fig au pinacle, sur le pinacle*, la culme, *porter au pinacle*, a ridica până'n slava cerului

PINACOTHEQUE [gr] *f* pinacotecă, muzeu (de tablouri)

PINASSE, PINACE [l pinus] *f* vas lung (cu pânze sau lopeți)

PINASTRE [pin] *m* pin maritim

PINCADE *f* ciupitură *donner des pinçades*, a ciupi

PINÇAGE *m* tăierea vârfului unui mugur sau a căpătâșului ramurilor (așa ca să afleaze seva în alte părți ale vegetalului)

PINÇARD, E [pinçe] *a* și *s* (cal) care calcă pe marginea copitei

PINCE [pincer] *f* 1 clește, pensă, 2 strân-gere cu cleștele *avoir bonne pince*, a strânge bine, *outil qui n'a pas de pince*, unealtă care nu poate strânge, 3 partea de dinainte a co-pitei (calului), 4 cută (largă de o parte și ascuțită de alta), 5 ghiarele (racului, staco-jului), 6 colți, dinți de dinainte (ai erbivo-rilor), 7 *pince (monseigneur)* parghia spărgă-torilor de uși [V Suplimentu]

PINÇE, E *a* 1 înșepat (*fig*), 2 *lèvres pin-ces*, buze subțiri și stranse, 3 afectat *style pincé*, || *m* afecțatie

PINÇÉE *f* *une pincée*, cât se poate apuca cu două sau cu trei degete, o țară, nișel

PINCEAU (pen so) [l penicillum] *m* 1 pen-ol, pensulă, 2 *fig* fel de a picta *avoir le pinceau delicat*, a picta delicat, 3 pictor *Rubens fut un pinceau vigoureux* [V Suplimentu]

PINCELEIR (s-li-ê) [pinceau] *m* farfurioara cu pensulele

PINCE-MAILLE (ma-y') *m* sgârie-brânză, sgârçit, murdar *Pl des pince-maile*

PINCEMENT *m* 1 ciupile, pișcare, 2 *V pinçage*

PINCE-NEZ *m* ochelari pe nas [Pl invar]

PINCER *v* 1 a ciupi, a pișcă, 2 *a)* prinde (cu degetele) *pincer une insecte*, *b)* a apuca cu cleștele, *c)* a prinde, a pune mâna pe *pincer un voleur*, a prinde un hoț, *se faire pincer*, a se lăsa să fie prins, a fi prins, 3 a strânge *cette robe lui pince bien la taille*, rochia aceasta îi strânge bine talia, 4 a sbârâi, a drângâni a cântă din *pincer de la guitare*, 5 a rupe mu-gurii sau vârful ramurilor *pincer la vigne*, a tăia

varfurile mugurilor unei vițe, 6 *fig* a fi pătrunzător, rece *le froid pince dur*, e un frig pătrunzător, 7 *pincer les levres, le bec*, a se arăta disprețuitor, înțepat, 8 a-și bate joc, a zefleми *pincer en riant*, a zefleми fără răutate [Vezi Suplimentul]

PINCE-SANS-RIRE *m* ceapcân, cel ce te ia peste picior fără să simți

PINCETE [*pince*] *f* 1 clește mic, pensă, 2 *pl* clește de sobă, *fig n'être pas à prendre avec les pinettes*, a fi foarte murdar, desgustător

PINCHARD *E a* (cu pielea) de culoare cenușie [V Suplimentul]

PINCHINA *m* postav gros de lână dar nu în patru ițe

PINÇON [*pince*] *m* urmă de pișcătură, d. cupritură, vânătaie

PINDARIQUE *a* pindaric, (în genul) lui Pin dar, entuziast

PINDARISER *v* *fam* a vorbi sau a scrie exagerat

PINDARISME *m* *fam* lirism exagerat și nelămurit

PINÉAL, **E** [*l pinee*] *a* glande pineale, glande de dinaintea creierului

PINEAU [*pin*] *m* strugure de Burgundia (care dă un vin excelent)

PINGOUIN, **PINGUIN** *m* pinguină (piscar de mare palmipedă cu aripi foarte scurte) [V Suplimentul]

PINGRE *m* sgârbit la culme

PINGRERIE *f* sgărcenie murdară, culcie

PINIÈRE [*pin*] *f* teren plantat cu pini

PINIFÈRE *a* care produce pini

PININE *f* rășină de pin

PINNE-MARINE *f* molusc (din mările calde)

PINNÉE *a* *f* *V penné*

PINNIPÈDES (*pin-ni*) *m* *pl* mamifere cu foca, calul de mare

PINNULE (*pin'-nul'*) [*l*] *f* tăbliță de aramă perpendiculară la extremitatea unuia și alidă de și găurită pentru a lăsa să treacă razele vizuale

PINQUE (*penk'*) *f* navă rotundă pe dinapoi și cu pânze

PINSON *m* cîntec (păsărică)

PINSONNIÈRE *f* pițigoiu

PINTADE [*portug*] *f* biblică, pichire, căță

PINTADEAU *m* puu de biblică

PINTE *f* 1 (†) măsură cam de un litru 2 cană *boire une pinte*, a bea o cană (d. vin), etc., pop *se faire une pinte de bon sang*, a se înveseli mult, a răd din toată inima, *faire une pinte de mauvais sang*, a-și face multă inimă ră

PINTER *v* pop 1 a trage la masea, 2 a bea sdravăn *pinter du rhum*

PIOCHAGE, **PIOCHEMENT** *m* săpatul, săgătura cu cazmaua, cu hârleț

PIOCHE *f* cazmă, hârleț [V Suplimentul]

PIOCHER *v* 1 a săpa, a scormoni cu cazmaua, cu hârlețu, 2 *fig a* munci din răsuputeri, pe capete, *b*) a prepara, a învăța *piocher ses examens* [V Suplimentul]

PIOCHEUR, **EUSE** *s* 1 lucrător cu cazmaua, 2 *fig* muncitor harnic

PIOCHON *m* cazmă mică

PIOLET *m* băd de munte cu cazmă mică la un vaif (de umblat pe ghețari)

PION [*l pedonem*] *m* 1 pion *a*) cea mai mică bucată din (le opt (la şah), *b*) pică (în jocul de tablă), 2 *fam* (iron) repetitor, supraveghetor (în un internat), *V damer*, 3 infanterist

PIONNER [*pion*] *v* 1 a căuta să ia (cât mai mulți) pionii (la joc), 2 a desțeleni (un drum)

PIONNIER *m* pionier *a*) (†) soldat săpător, *b*) d. st. limitor, *c*) *fig* pregătitor, cel ce deschis drumul *les pionniers du progrès*

PIOT (*pi-o*) *m* (†) băutură, vin

PIOUPIOU *m* pop infanterist

PIPE [*pipei*] *f* 1 pipă, luleă *fumer la pipe*, tuma din luleă, pop *fumer sans pipe*, a cloțoti de manie, 2 (†) butoiu (de 400 litri), 3 țevă [V Suplimentul]

PIPEAU [*pipe*] *m* 1 fluier ciobănesc, 2 *a*) țivitoare *b*) vargă cu cleiu (de momit pășărilor), 3 *pl* *fam* mom li, șmecherii

PIPÉE *f* 1 vânărea (unei pasări) cu țivitoare sau cu vugă de cleiu, 2 *fig* cursă, șmechie *les pipees des charlatans*

PIPER [*l pipare*] *v* 1 a țivil, a prinde cu țivitoare (păsări), 2 (†) a înșelă, 3 *piper des cartes*, a măslui cărțile, *piper des des*, a înșelă și apoi a înșelă [V Suplimentul]

PIPERACÉES *f* *pl* familie de plante cu pipetului (a tip)

PIPERIE *f* înșelătorie, șmecherie

PIPRIN *m*, **PIPÉRINE** *f* alcaloid din pipetului n. gr.

PIPÉRYAL *m* *V heliotropine*

PIPETTE [*pip*] *f* luo 1 sticlă prin care se potrivește un lichid [V Suplimentul]

PIPEUR EUSE sau **ÈRESSE** *s* 1 vânător cu țivitoare, 2 *fig* înșelător (la joc)

PIPI *m* pișat *faire pipi*, a se pișa

PIPI(T) *m* fluierar (păsărică)

PIPISTRELLE *f* specie de lilac (animal)

PIQUAGE (*kaj*) *m* 1 cusutul la mașină, 2 formă sa cuia lăță pîră [V Suplimentul]

PIQUANT, (*kan*), **E a** pîcant *a*) înț pător, pișcător, împungător, *b*) acrimos *sauce piquante*, *c*) pătrunzător *froid piquant*, *d*) cu ipociu, nostim *personne piquante*, *e*) fin, spiritual *conversation piquante*, *f*) mișcător, înț pător *mots piquants* || *m* 1 ghimpe, țep *les piquants des roses*, ghimpu trandafirilor, 2 acrima *le piquant d'une sauce*, acrima unui sos, 3 *fig* pîră a pîcantă, nostimă *le piquant de l'aventure* vîrtea nostimă a unuia în împlinire

PIQUE (*pi-k'*) [*piqu-r*] *f* 1 sulță, *fig d* cent *piques au-dessus de*, cu mult mai prejos, 2 pică, verde (la cărți) *dame de pique*, dama de verde, 3 *fig* pică, ciudă, ceartă *il y a de la pique entre nous*, suntem certați

PIQUÉ, **E a** 1 înșorit *vin piqué*, 2 Muz însemnată cu punct deasupra (notă), 3 ros le vierni, *fam n'être pas piqué des vers*, des honneurs, a fi de mare preț [V Suplimentul]

PIQUÉ *m* pîchet (stofă)

PIQUE-ASSIETTE *m* linge-talere, lingău. [Pl. invariabil].

PIQUE-BŔUF *m* pasăre ce se cocoșează pe boi spre a le goni insectele parazite *Pl des pique-bœufs*

PIQUE-NIQUE *m* picnic, masă de petrecere la care contribuie fiecare *Pl des pique-niques*

PIQUE-NOTES *m* cârlig care strânge la un loc foi izolate [*Pl invariabil*]

PIQUER [*pic*] *v* 1 a întepă, 2 a pișcă, a împunge *piquer des deux*, a da pînteni calului, *fig* a se grăbi, *fig je ne sais quelle mouche le pique*, nu știu de ce-i sare bîzdăcul, 3 a da tighel *piquer des manches*, a da la tighel mâneci, 4 a face un desen din punctulețe, 5 a împănă cu slănină *piquer un fricandeau*, a împănă cu slănină un fricando, 6 a roade, a atacă *les vers piquent les étoffes, le bois*, viermii atacă stofele, rod lemnul, 7 a atîta *piquer la curiosite*, a atîta curiozitatea, 8 a atînge, a supără *ce mot l'a piqué*, acest cuvînt l-a supărat, *piquer au vin*, a supără taro, a răni adînc, 9 *piquer de*, a face apel la, a atîta *piquer de generosite*, a atîta dărnicia (cuiva), *piquer d'honneur*, a aprinde ambiția (cuiva), 10 a ustură, a bîciui *le vent froid pique la peau*, vîntul rece bîciuește pielea, 11 a se înăcri (vinul), 12 a face colțuroasă (o piatră), 13 a avea un gust acru, întepător (o mîncare), 14 *piquer sur*, a o lua înainte unui adversar care are puncte multe, 15 (în expres) *piquer l'assiette*, a face pe lingăul, *piquer la bille*, a lovi o bilă cu tacu aproape perpendicular, *piquer les absents*, a notă pe cei ce lipsesc, *piquer un chien*, a dormi, a fi distrat, *piquer un soleil*, a se aprinde, a roși, *piquer un renard*, a se predă, *piquer une tete*, a se arunca cu capul înainte (în apă), *Mar piquer l'heure*, a bate ceasul || *Se piquer*, 1 a se întepă, 2 a fi ros de viermi *cette étoffe se pique*, stofta aceasta e roasă de viermi, 3 a se înăcri, a căpăta un gust sau miros ciudat, 4 a se înamora *se piquer d'une femme*, a îndrăgi o femeie, 5 *fig* a se simți atins, a se supără (de ceva), 6 a) a se lăuda, a se făli că are, că este *se piquer d'esprit, de courage*, a se făli că are spirit, curaj, b) a avea pretenția, a crede *il se pique de tout savoir*, își închipue că toate le știe, 7 *se piquer d'honneur*, a se pune la ambiție, a-și da mai multă osteneală decât deobiceiu, *se piquer au jeu*, a se aprinde la joc, 8 pop *se piquer le nez*, a se îmbătă [*V Suplimentul*]

PIQUET (*ke*) [*pique*] *m* 1 a) par, tîrșus *les piquets d'une tente*, parii unui cort, b) *fig* cort *planter le piquet*, a așeză cortu, a tăbări, 2 pichet, trupă de soldați *piquet d'incendie*, ceată de pompieri, 3 pichet (joc cu 32 de cărți), 4 ținerea în picioare a unui elev (în recreație ca pedeapsă) *mettre au piquet*, a pune să stea în picioare (un elev)

PIQUETAGE (*pi*k') *m* 1 batere de țărșuși, 2 traseul (unui drum, șanț, etc) cu țărșuși

PIQUETIF, **E** (*pi*k') a presărat cu punctulețe

PIQUETER (*pi*k') *v* 1 a marca o aliniere cu țărșuși, 2 a împeștrîa cu puncte [*Se conjugă ca jeter*]

PIQUETTE *f* 1 băutură din apă turnată

peste tescovină, 2 vin prost, spălătură de ploscă

PIQUEUR, **EUSE** *s* lucrător care dă tigheli (stofelor, ghetelor) || *m* 1 argat călare care duce cămini de vîntătoare, 2 servitor călare (care precedă trăsură boiească), 3 picher- a) supraveghetor de lucrări, b) ajutor de inginer-conducător, 4 fam *piqueur de vin*, încealcător de vinuri, *piqueur d'assiette*, lingetalere, lingău

PIQUIER (*ki*-é) [*pique*] *m* (†) 1 sulțas, infanterist cu sulța, 2 fabricant de sulți

PIQUOIR (*koar*) *m* ac cu maner (pentru a găuri)

PIQÛRE (*pi* kur') *f* 1 întepătură, pișcătură, 2 gaură (făcută de insecte) *des piqures dans le drap*, găuri în postav făcute de insecte, 3 tighel

PIRATE [*l*-gr] *m* 1 pirat, hoț de mare, 2 corabia unui pirat *couler un pirate*, a cufundă o corabie de pirat, 3 *fig* om îmbogățit prin jafuri

PIRATER *v* a face hoții pe mare

PIRATERIE *f* piraterie a) talhărie pe mare, b) meseria de pirat

PIRE [*l* pejor] *a* mai rău, *le pire*, cel mai rău || *m* *le pire*, lucrul cel mai rău *V dormi*

PIRIFORME *a* în formă de pară

PIROGUE (*rog*') *f* pirogă, barcă lungă dintr'un trunchiu scobit

PIROUETTE *f* piruetă a) stîrlează, b) învîrtitură, întoarcerea pe loc (pe călcăiul unui singur picior), *fig* *repondre par des pirouettes*, a răspunde prin glume la lucruri serioase, c) *fig* schimbare bruscă de părere

PIROUETTEMET *m* învîrtitură

PIROUETTER *v* 1 a face piruete, a se învîrți în loc, pe un călcăiu *faire pirouetter quelqu'un*, a învîrți pe cineva, 2 fam a se învîrți de colo până colo

PIS (*pi*) [*l* pectus] *m* țîță, uger

PIS (*pi*) [*l* pejus] *adv* mai rău *qui pis est*, ceeace este mai rău, *mettre quelqu'un à faire pis*, a desfide pe cineva de a face mai rău sau mai mult rău || *m* 1 *le pis*, ceeace este mai rău, *tout le pis, le pis du pis*, tot ce se poate mai rău, 2 *pis aller*, tot ce se poate întîmpla mai rău || loc *adv* *de mal en pis, de pis en pis*, din ce în ce mai rău, *mettre les choses au pis*, a admite cazul cel mai rău, *mettre quelqu'un au pis*, a nu se teme de cineva, *au pis aller*, în cazul cel mai rău

PISCICULTEUR (*pis-si*) [*l* piscis, cultor] *m* piscicultor, prăsritor de pești

PISCICULTURE (*pis-si*) *f* piscicultură, prăsire de pești

PISCIFORME (*pis-si*) *a* pisciform, în formă de pește

PISCINE (*pis sin'*) [*l* piscina] *f* 1 (†) eleșteu de pești, 2 piscină, bazin de înotat, 3 columbitră, 4 *piscine sacrée*, chruveta din altar în care se varsă apa cu care s'au spălat vasele sfinte

PISCIVORE (*pis-si*) [*l* piscis, vorare] *a* și *s* piscivor, care se hrănește cu pește.

PISE (ze) *m* pământ întărit, vălătuci
PISER [i pisare] *v* a clădi cu vălătuci
PISSEUR, PISEYEUR (pi-ze-yeur) *m* cel care
 clădește cu vălătuci

PISIFORME (zi) *a m* al corpului
PISOIR (zoar), **PISON** (zon) *m* pisălogul
 clăditorului cu vălătuci

PISOLITHE (zo) *f* pizolită, grăunte de cal-
 car de grosimea unui bob de mazăre

PISOLITHIQUE *a* format din pizolite (rocă)

PISSAT *m* pisat

PISSEMENT *m* pisare *pisement de sang*,
 pisare cu sânge

PISENILIT *m* 1 *Bot* păpădie, 2 *fam*
 copil pisecios

PISSER *v* a (se) pișă [V Suplimentu]

PISSEUR, EUSE *a* pișăcios

PISSEUX, EUSE *a* 1 ud de pisat, 2 de
 pisat, al pisatului

PISSOIR *m* pisoar, pișătoare

PISSOTER *v* a se pișă des și câte puțin

PISSOTIERE (ti) *f* 1 pisoar, 2 fantană
 mică fântoară

PISTACHE [i-gi] *f* fistic

PISTACHIER *m* pomul cu fisticuri

PISTE [it] *f* 1 urmă, *être à la piste de*,
 a fi în căutarea (cuiva), *le suivre à la piste*,
 a fi pe urmele cuiva, 2 loc de alergat (pentru
 cu), *piste gazonnée*, loc de alergat acoperit
 cu iarbă

PISTEUR *m* slujbas de hotel însărcinat cu
 aducerea de călători [V Suplimentu]

PISTIL [i pistillum] *m* *Bot* pistil, organ
 femel (al plantelor)

PISTOLE *f* 1 (†) pistol, monedă cam de
 vreo 10 franci, 2 *pop* băncuță, 3 *pop* odaie
 separată (la închisoare) *être à la pistole*, a
 avea odaie separată [V Suplimentu]

PISTOLET [it] *m* 1 pistol (armă de foc),
 2 *fem* un singur pistol, o lighioaie cru-
 dată, 3 rigla cu curbe variate (a desenato-
 rilor) [V Suplimentu]

PISTON [i pistare] *m* 1 piston, carămb,
 dop (de pompă), 2 nasture cu resort, 3 *fus-
 sil à piston*, pușcă cu percusiune, *cornet à pi-
 ston*, trâmbiță cu pistoane, 4 *pop* recoman-
 dație, protecție, proptele *avoir du piston*, a
 se bucura de protecție (la închisoare) [V Sup]

PISTONNER *v* *fam* 1 a săcăi, a nu da pace,
 2 a proleja *se faire pistonner par*, a fi pro-
 lejat de [V Suplimentu]

PITANCE *f* 1 hrana (de toate zilele), 2
 porția, tainul (unui călugăr)

PITANCHIER *m* (†) călugăr împărțitor de
 tainuri (într-o mănăstire)

PITAUD, *E s* 1 tărănoiu, 2 nățărau

PITCHPIN *m* picipen *a* pin rășinos (din
 America de Nord), *b*) lemn de picipen

PITE [sp] *f* 1 (†) lețcaie, 2 odogaci (din
 ale cărui frunze se face ață)

PITEUSEMENT *adv* în chip vrednic de milă,
 de dispreț, jalnic

PITEUX, EUSE *a* 1 (†) vrednic de milă,
 jalnic, 2 păcătos, jalnic *être en piteux état*,
 a se găsi într-o stare jalnică

PITHÉCANTHROPE [gr] *m* intermediar în-
 tre om și maimuță (fossil din care s'a găsit
 câteva oase la Java)

PITIÉ (ti) [i pietas] *f* 1 milă, compăti-
 mune, îndurare, *avoir pitié*, a i fi milă, a se în-
 dura, *prendre en pitié*, a-i fi milă de, a com-
 pătimi, *faire pitié a*) a-i fi milă de, *b*) a des-
 gusta, a face rău *vous me faites pitié*, îmi
 faci silă, *c'est une pitié de voir*, ție silă să
 vezi, *d faire pitié*, de i-e mai mare silă, foarte
 prost, *il raisonne à faire pitié*, rationează pro-
 stește, *il vaut mieux faire enoir que pitié*, mai
 bine să fim dușmăniți decât compătimiti, 2
 lucru vrednic de milă sau de dispreț, păcă-
 toșie *la politque, quelle pitié!* politica, ce pă-
 cătoșie! || loc *adv par pitié a*) de milă, *b*)
 fie-ți milă, îndură te!

PITON *m* 1 belciug cu șurub, 2 piscul
 (unui munte înalt), 3 *pop* năsou [V Supl]

PITOYABLE [pitie] *a* 1 (†) milos, îndu-
 rător, 2 vrednic de milă, jalnic *état pitoyable*,
 stare vrednică de milă, 3 păcătos, prost *rai-
 sonnement pitoyable*, raționament păcătos

PITOYABLEMENT *adv* într'un chip jalnic,
 vrednic de milă, în mod păcătos

PITRE *m* 1 parată de bălcu, 2 *fig* cara-
 ghios *les pitres de la politque*

PITRERIE *f* caraghioslăc

PITTORESQUE [it] *a* pitoresc *a*) al pic-
 turei *le genre pittoresque*, genul picturii, *b*)
 cu un efect plăcut (ex peisaj), *c*) zugrăvitor,
 plin de efect (ex stil), *d*) original || *m* ceea ce
 e pitoresc, cu efect

PITTORESQUEMENT *adv* într'un chip pi-
 toresc, cu mult efect

PITUITAIRE [i] *a* 1 al pitutei, 2 (mem-
 brană) mucoasă a nărilor

PITUTE [i pituita] *f* pitută, umezeală,
 (muci, bale, flegmă, etc)

PITUITEUX, EUSE *a* 1 ca pituta, de pi-
 tută, 2 plin de pitută

PITYRIASIS (ziss) [gr] *m* scămosirea pielii
 în solzi fini (boală)

PIVERT (ver) [pic vert] *m* *Zool* gheonoare
 verde, verdare

PIVOINE [i pœonia] *f* *Bot* bujor || *m* *Zool*
 pasăre domnească, botgros

PIVOT (vo) *m* 1 pivot, bucată rotundă de
 lemn sau de metal pe care se învârtesc un
 obiect (= par, stâlp, cap, fus, țâșnă), 2 *fig*
 bază, sprinț, punct esențial, loc *tourner tou-
 jours sur le même pivot*, a duce o viață mer-
 ceasă, 3 rădăcină înfiptă vertical în pământ

PIVOTANT, E *a* *Bot* pivotant, care se în-
 fundă vertical în pământ (o rădăcină)

PIVOTER [pivot] *v* 1 a se învârti (pe cep,
 pe fus, pe țâșnă, etc), 2 *Bot* a se înfundă
 vertical în pământ (o rădăcină)

PIZZICATO (pid-zi) [it] *m* *Muz* idem, pasaj
 executat atingând cu degetul strunele (vioarei).

PLACABILITÉ *f* putința de a fi domolit

PLACAGE *m* 1 placaj, blănitul, căptușitul
 unui lemn cu foile din altul mai scump, 2
 adaos străin, 3 *fig* operă cu buclă; luată de
 101 de colo

PLACARD *m* 1 placard, dulap în perete, 2 afiş (scris sau tipărit, şi mai ales defăimător) *placard séditieux*, a fi aţâţător la revoltă, 3 *Tip coloană, spalt éprouve en placards* [V Supl]

PLACARDER *v* 1 a afişa (pe un zid), 2 *fig placarder quelqu'un*, a defăima pe cineva prin afişe sau scrieri batjocoritoare, 3 a tipări pe şpalte

PLACE [i platea] *f* 1 loc *rester sur la place*, a rămâneă mort pe loc sau greu rănit, *demeurer en place*, a rămâneă locului, *ne pas tenir en place* a) a nu putea sta locului, b) a sta pe ghimpi, *tenir une grande place*, a ocupa un loc de frunte, *prendre place*, a lua loc, a şedea, *à la place*, în locul tău, *faire place nette*, a goli casa, 2 loc în clasă după merit *les prix se donnent d'après les places*, premiile se dau după gradul de ştiinţă, 3 slujbă *prendre sa place*, a-şi pierde slujba, *mettre en place*, a băga în slujbă, în păine, *homme en place*, slujbaş, *être en place* a) a fi în slujbă, b) a fi la stăpân, *être sans place*, a fi fără slujbă, 4 piaţă *voiture de place*, trăsură de piaţă, *faire la place*, a şi plasa marfa (un comisionar), 5 oraş întărit *place de Metz*, oraşul întărit Metz, *place forte*, cetate, *place d'armes* a) locul unde se fac dezlăuirile, b) *Foix* lărgirea drumului acoperit, c) oraş de frontieră cu pro vizii, munţii, etc

PLACÉ, *E* a plasat, pus *fig avoir le cœur bien placé*, a fi cu conştiinţa împăcată

PLACEMENT *m* 1 plasare a) pune în slujbă, în serviciu, b) vânzare (prin comisionari), 2 plasament, depunere de bani (pentru a fructifica) *faire un placement avantageux*, a băga bani într-o afacere bună

PLACENTA (*sen*) [gr] *m* placenta a) casa copilului, b) învelişul grăunţelii

PLACENTAIRE (*sen*) *a* ce ţine de plăcintă || *m pl* divizie de mamifer cu placenta

PLACENTATION (*sen*) *f* dispoziţia grăunţelor pe placenta

PLACER [place] *v* 1 a plasa a) a aşeza, a pune, *fig placer un mot*, a pune o vorbă (într'un loc), b) a statornici *placer bien, placer mal ses charités*, a da unde trebuie, unde nu trebuie milosteniile sale, c) a vinde, a des face *placer des marchandises*, a desface mărfuri (pe la negustori), d) a procura o slujbă, a găsi un loc, e) a băga în serviciu *placer un domestique*, a băga la stăpân pe un servitor, f) *fig* a aşeza după merit şcolarii, g) a pune la dobândă *placer de l'argent, ses économies*, a-şi pune la dobândă banii, economiile, h) a căpăţui *il a bien place sa fille*, şi-a căpăţuit bine fata || *Se placer*, 1 a se aşeza a lua loc, a ocupa, 2 a) a intra în slujbă, a-şi găsi un loc, b) a intra în serviciu [Se conjugă ca *avancer*]

PLACER (*ser*) [sp] *m* zăcământ aurifer

PLACET (*sej*) [i] *m* jalbă, cerere scrisă *Pl des placets*

PLACEUR, *EUSE* *s* plasator a) aşezător, b) procurator de slujbe, de servitori, c) comisar de mărfuri

PLACIDE [i] *a* blajin, liniştit, paşnic

PLACIDEMENT *adv* blajin

PLACIDITÉ [i placiditas] *f* fire blajină, firă pasnică

PLACIER, *ÈRE* *s* 1 comisionar de mărfuri, 2 cel ce vinde la meazt locurile la piaţă

PLAFOND [plat fond] *m* 1 tavan, 2 pictură pe tavan [V Suplimentu]

PLAFONNAGE *m* 1 facerea de tavanuri, 2 munca lucrătorului de tavanuri

PLAFONNER *v* 1 a face un tavan (într-o odăie), 2 *plafonner des figures*, a face figuri pentru tavanuri, *cette figure plafonne bien*, această figură e bine făcută pe tavan [V Sup]

PLAFONNEUR *m* şi a lucrător de tavanuri

PLAGE [it] *f* 1 piaţă, fărâ de mare *sur la plage*, 2 ţinut, regiune *les plages lointaines*, ţinuturile îndepărtate, 3 spaţiu de pământ care corespunde unei regiuni a cerului

PLAGIAIRE [i] *m* şi a plagiator

PLAGIAT [i plagium] *m* plagiat, furt (literar)

PLAGIER *v* a plagia, a fură din cărţi

PLAID (*ple*) [scoţian] *m* 1 mantă cu pătrăşele a Scoţienilor, 2 pled, cuvertură de călătorie

PLAID [i placitum] *m* (t) 1 pledoarie, 2 audienţă, 3 adunare (judiciară sau politică)

PLAIDABLE *a* de pledat

PLAIDANT, *E* *a* care pledează, pricinaş

PLAIDER [plaid] *v* a pleda a) a apăra o cauză, un acuzat, b) *fig* a lua apărare *plaider le faux*, a lua apărarea falsului, c) a vorbi în favoarea *son passé plaide pour lui*, trecutul vorbeşte în favoarea lui

PLAIDEUR, *EUSE* *s* 1 cel ce pledează în un proces, pricinaş, 2 cel ce se ţine numai de procese *un plaideur enragé*, un cărcotaş turbat

PLAIDOIRIE [plaid] *f* 1 arta de a pleda, pledare, 2 pledoarie

PLAIDOYER [plaid] *m* pledoarie, discurs de apărare rostit de un avocat

PLAIE [i plaga] *f* 1 rană *il ne demande que plaies et bosses*, umblă numai după bătăi şi certuri, 2 *fig* plagă, pedeapsă (dumnezească), nenorocire *les plaies d'Egypte*

PLAIGNANT (*plên-yan*), *E* *a* jăluitor || *m* reclamant, jăluitor, pricinaş

PLAIN, *E* [i planus] *a* şes neted *en plaine campagne*, în câmp deschis || loc *adv de plain pied* a) la acelaş nivel, la acelaş etaj, b) fără a se sui nici coborî, deadeptul, c) *fig* fără greutate, fără a şi bate capul || *m plain pied*, apartamente în acelaş etaj || *m* largul mării

PLAIN-CHANT *m* cântare tradiţională a Bisericii *Pl des plains champs*

PLAINDRE [i plange] *v* 1 a plânge, a deplânge, a compătimi, *être à plaindre*, a fi de plans, de compătimit, 2 a) părea rău de, a regreta (ceva) *plaindre sa peine, la dépense*, a-i părea rău de munca depusă, de cheltueala făcută || *Se plaindre*, a se plânge a) a se jeli, a se tânguî, b) a se jeli, a reclama, c) a nu fi mulţumit de (cineva) [Se conjugă ca *craindre*]

PLAINE [l plana] *f* 1 câmpie, șes, *la plaine liquide*, marea, 2 *Blaz* bandă care ocupă a șasea parte din lungime (în josul armoriei)

PLAIN-PIED *m* *V plain*

PLAINTÉ *f* 1 plânset, *vaiet pousser des plaintes*, a plânge, a se vâietă, 2 plângere *a)* imputare, acuzare, *b)* jalbă, reclamație *porter plainte*, a reclama, a se jeli

PLAINTIF, IVE *a* plângător *a)* duos, tânguitor, *b)* care se plânge într'una

PLAINTIVEMENT (*tu*) *adv* jainic, tânguitor

PLAIRE [l placere] *v* 1 a plăcea, a face plăcere, 2 a dori, a voi, a găsi cu cale *vous plait-il d'y aller?* doriți să mergeți? *ce qu'il te plait*, ce dorești, *fam cela vous plait à dire*, îți dă mâna (s'o spui), *qui bon me plait*, pe cine vreau, *s'il vous plaît*, dacă doriți, *vă rog, plait-il?* poftiți? *vă rog?* (*iron*) *tant qu'il vous plaira*, cât veți vrea, *plut a Dieu que*, deă Dumnezeu să , *a Dieu ne plaise*, să ierească Dumnezeu || *Se plaie*, 1 a-și plăcea unul altuia, 2 a i plăcea, a găsi plăcere *ils se sont plu a me tourmenter*, le-a plăcut să mă chinuiesc, *se plaie a la campagne*, a-i plăcea la țară, *se plaie avec quelqu'un*, a-i plăcea unuia societatea cuiva, 3 a crește de preferință (un vegetal), 4 a-i plăcea să stea undeva (unui animal) [V Tabloul verbelor nereg]

PLAISAMMENT (*sa-man*) *adv* 1 în mod plăcut, glumeț, 2 ridicul, caraghios *être plaisamment coiffe*, a fi caraghios coafat, 3 (*iron*) prost, rău *c'est plaisamment répondre*, ce răspuns prost!

PLAISANCE [plaisir] *f* 1 (+) plăcere, 2 *maison de plaisance*, căsuță la țară, *bateau de plaisance*, luntre de plăcere, pentru petreceri

PLAISANT *E a* 1 plăcut, 2 hazliu, de răs *conte plaisant*, poveste de răs, (*iron*) *je vous trouve plaisant*, prea te întreci cu gluma, 3 ridicol, caraghios *un plaisant homme*, un om caraghios || *m* 1 glumeț *un mauvais plaisant*, un glumeț de prost gust, *faire le plaisant*, a face pe glumețul, 2 partea hazlie, *nostimă le plaisant de l'affaire*, partea nostimă a lucrului

PLAISANTER [plaisant] *v* 1 a glumi, a face glume *dire en plaisantant*, a spune în glumă, 2 *plaisanter qq*, a lua peste picior, a-și bate joc de cineva || *Se plaisanter*, a glumi unul pe socoteala celuilalt

PLAISANTERIE *f* 1 glumă *tourner en plaisanterie*, a-și bate joc, *cela passe la plaisanterie*, asta întrece gluma, asta e prea lată *plaisanterie à part*, fără glumă, *serioz vorbind*, *entendre la plaisanterie*, a ști de glumă, 2 *juerie tous ces emplois n'étaient qu'une plaisanterie pour lui*, toate isprăvile astea erau simplă jucărie pentru dânsul, 3 bătaie de joc, batjocură *je suis las de cette plaisanterie*, sunt sătul de batjocura asta

PLAISANTIN *m* (*iron*) om care se ține de glume, păcăliciu

PLAISIR [l placere] *m* 1 plăcere *il y a plaisir de (sau à)*, *cela fait plaisir à*, e o plăcere de a , îți place să ; *prendre plaisir*

à, *avoir du plaisir à*, a-i plăcea să , a și face plăcerea de a , 2 *plac*, voință *bon plaisir*, bunul plac, *tel est mon plaisir*, așa îmi place, așa vreau, așa fac, *si c'est votre plaisir*, dacă e doriința d-tale, dacă așa voinști, 3 *petrecere homme de plaisir*, om de petreceri, *une partie de plaisir*, o petrecere, *l'hiver est le temps des plaisirs*, iarna e vremea petrecerilor *être de tous les plaisirs*, a lua parte la toate petrecerile, 4 *prăritură în formă de cornet* || *loc adv* 1 *à plaisir a)* cu plăcere, cu îngrijire *meuble fait à plaisir*, mobilă făcută cu îngrijire, *b)* după plac *conte fait à plaisir*, poveste plăsmuită, *c)* (*iron*) *laud à plaisir*, groaznic de urit, urit foc, *d)* fără pricină *se tourmenter à plaisir*, a se chinui fără pricină, 2 *à faire plaisir*, peste măsură *il est bête à faire plaisir*, e prost de dă în gropi, 3 *par plaisir*, de plăcere, de gust

PLAMÉE *f* var cu care tăbăcarii scot părul de pe piei și le moaie

PLAMER *v* a muia și a scoate părul (de pe piei) cu var

PLAN, E [l planus] *a* plan, neted *angle plan*, unghiu format din două plane cari se taie || *m* 1 *plan a)* suprafață plană; *b)* desen în mic (al unei clădiri), *c)* depărtare (într'un tablou) *mettre au premier plan*, a pune pe intaiul plan, *d)* Teat *premier plan*, partea de dinainte a scenei, *deuxieme plan*, mijlocul scenei, *troisieme plan*, fundul scenei, 2 *plan a)* urzeala (unei opere), *b)* *fig* proiect, scop, *f)* *laisser en plan*, a părăsi locul (pe cineva), a lăsa baltă (un lucru) [V Suplimentu]

PLANAGE *m* netezitul (cu cuțitoarea sau cu ciocanul)

PLANAIRE *f* vierme lat

PLANCHE [l planca] *f* 1 scândură, loc *faire la planche*, a înnota pe spate, *avoir du pain sur la planche*, a avea bani puși deoparte, *une (derniere) planche*, ultima scăpare, *faire la planche aux autres*, a înlesni altora ceva, 2 *planșă a)* bucată de lemn sau de metal pe care s'a gravat o figură, *b)* stampă scoasă de pe ea, 3 *brazdă*, *razor planche de salade*, 4 *pl* scenă *monter sur les planches*, a se face actor, *brûler les planches*, a jucă cu foc, 5 *fam faire planche*, a face prima încercare (în ceva greu), 6 *Mar jour de planche*, timp de descărcare (acordat unui șlep) [V Suplimentu]

PLANCHEIAGE *m* pardosire cu scânduri, punere de dușumea.

PLANCHEIER *v* a pardosi cu scânduri, a pune dușumele [planche]

PLANCHEIEUR *a* și *m* puitor, așezător de dușumele

PLANCHER [planche] *m* 1 pardoseală, dușumea, *fam le plancher des vaches*, pământul gol, 2 podea [V Suplimentu]

PLANCHETE [planche] *f* 1 scândurică, 2. planșetă, instrument de ridicat planuri.

PLANÇON *m* butaș

PLAN-CONCAVE *a* cu o față plană și alta concavă (lentilă)

PLAN-CONVEXE *a* cu o față plană și alta convexă (ex o sticlă)

PLANE [l plan] *f* cutitoare

PLANÉ [l platanus] *m* *Bot* arțar

PLANER [l planare] *v* a netezi cu cuștoara sau cu ciocanu

PLANER [plan] *v* a plana *a)* a pluti în aer cu aripile întinse, *b)* *fig* a pluti deasupra, *c)* *fig* a cuprinde cu muntea

PLANÉTAIRE *a* planetar

PLANÈTE [l planeta] *f* planetă, corp cerească care se învârteste în jurul soarelui

PLANETER *v* a subția o bucată de corn pentru a face din ea un pieptene [Se conjugă ca *leter*]

PLANÉTOIDE (to *id'*) *m* planetoid, planetă mică

PLANEUR *s* și *a* netezitor de obiecte de aur și de argint

PLANIMÈTRE [l gr] *m* planimetru, instrument de măsurat suprafețele plane

PLANIROSTRE [l-gr] *a* cu ciocul turtit

PLANISPHERE [l-gr] *m* planisferă, hartă cu cele două emisfere

PLANISPHERIQUE *a* planisferic

PLANKTON *m* animalele microscopice în suspensiune în apele sărate sau dulci

PLANOIR *m* unealtă de netezit

PLANORBE *f* molusc cu scoica cărnosă (care trăiește prin smârcuri)

PLANT (*plan*) *m* 1 butaș, 2 răsad, copăcul, 3 răsadnită un *plant d'asperges*, o răsadnită de sparanghel, 4 pop *laisser en plant*, a lăsa baltă, *mettre en plant*, a amaneta

PLANTAGE *m* 1 plantare, sădire, 2 răsad niță (de tutun), etc

PLANTAGINÉES *f pl Bot* familie de plante cu platagina ca tip

PLANTAIN [l plantego] *m Bot* patlagină, limba on, *plantain d'eau*, limbariță, *plantain des Alpes*, arnică

PLANTAIRE *a* al tălpei piciorului

PLANTARD *m V* *plançon*

PLANTATION [l] *f* 1 plantare, sădire, 2 plantație *a)* teren sădit cu arbori, *b)* așezământ agricol (în colonii)

PLANTE [l planta] *f* 1 plantă, 2 *la plante du pied*, talpa piciorului [V Suplimentu]

PLANTÉ, *E* *a* 1 plantat, sădit, 2 așezat, 3 *fig* *etre bien planté sur ses pieds*, a fi bine făcut ca trup, *etre planté quelque part*, a nu se mișca de undeva, *cheveux bien plantés*, păr frumos aranjat, *poil plante*, păr vâlvoi, sbarlit

PLANTER [l planter] *v* 1 a planta, a sădi, 2 a implanta, a înfișa în pământ *planter des pieux*, a implanta pari, 3 *fig* a pune, a așeza *planter une échelle contre un mur*, a așeza o scară de zid, *planter sa tente*, a-și așeza cortul, *fig* a se așeza (undeva), 4 a înălța *planter un drapeau*, a înălța un drapel, 5 (în expres) *arrive qui plante*, fie ce-o fi, *fam planter son poireau*, a aștepta în zadar, (*V chou*), *planter là* *a)* a părăsi (pe cineva), *b)* a-l face zădarnic să aștepte, *c)* a lăsa baltă, *fam planter quelque chose au nez de quelqu'un*, a da cuiva peste nas || *Se planter*, 1 a se planta, a se sădi; 2 *fig a)* a sedea, 1 locui, *b)* *fig* a se înfișa (undeva) [V Suplimentu]

PLANTEUR *m* plantator *a)* sădător *a)* de arbori, *b)* proprietarul unei plantații din colonii

PLANTIGRADE [l] *a* și *m* plantigrad (animal) care merge pe talpă

PLANTOIR *m* cotonoață

PLANTON [planter] *m* planton, soldat de serviciu, *de planton*, de serviciu

PLANTULE *f* embrion vegetal

PLANTUREUSEMENT *adv* cu îmbelsugare

PLANTUREUX, **EUSE** *a* 1 îmbelsugat, bogat, 2 roditor, mănos *terre plantureuse*, pământ mănos, 3 *fig* bogat în idei *style plantureux*, 4 cu forme bogate

PLANURE *f* așchii (căzute din ceva)

PLAQUE (*plak'*) *f* 1 placă, foaie de metal 2 tăblită cu numele și adresa proprietarului (pe trișuri, etc), 3 placă, decorație (de ordin)

PLAQUE, *E* *a* (*en*) *plaque*, aurit, argintat (cu lanț) || *m* placat, metal acoperit cu o foaie de aur sau de argint, *du plaque* *a)* farfurii aurite, argintate, *b)* *fam* imitație

PLAQUEMINE (*plak'*) *f* fructul arborelui *plaqueminier*

PLAQUEMINIER (*plak'*) *m* specie de abanos (al cărui lemn se întrebuințează în ebanisterie)

PLAQUER (*ke*) *v* 1 a placă *a)* a auri, a arginti (un metal), *b)* a blăni un lemn (cu unul mai scump), 2 *Muz* *plaquer des accords*, a face ca toate notele să răsună deodată, 3 *pop* a părăsi *plaquer un om*, 4 *plaquer un soufflet*, a cârpi o palmă [V Suplimentu]

PLAQUETTE [plaque] *f* 1 plachetă, broșură, 2 tăbliță (bătută în amintirea unui om, unui lucru)

PLAQUEUR, **EUSE** *s* lucrător care plachează, umbracă (un lemn cu altul, un metal cu aur sau cu argint)

PLASMA [gr] *m* plasma, partea lichidă a țesăturilor organice

PLASTICITÉ *f* plasticitate, puțința de a căpăta forme diferite

PLASTIDE *m* masele protoplasmice fără membrană de înveliș

PLASTIQUE [gr] *d* plastic, care reproduce formele corpului || *f* plastică *a)* ata de a modela figuri, *b)* formele unei persoane

PLASTIQUEMENT *adv* din punctul de vedere plastic, prin procedurile plasticului

PLASTRON [it] *m* plastron *a)* partea de dinainte a platosei, *b)* pieptar (la scrimă), *c)* piept (de cămașă) *plastron souple*, piept de cămașă moale, *d)* *fig* tinta batjocurilor *servir de plastron*

PLASTRONNER *v* 1 a pune un plastron, 2. a trage în plastron (exersându-se), 3 *fig* a face pe grozavul, a se răfoi

PLAT, *E* *a* 1 șes, neted, lat, turtit *pied plat*, picior lat, *fig* secătură, 2 gol, desert *avoir le ventre plat*, la bourse, a fi cu burta

goală, cu punga goală, 3 desăvârșit *calme plat*, liniște desăvârșită (a mării), *fig* stagnațiunea afacerilor (*mer plat*, mare liniștită, 4 *fig* searbăd, anost (*ex* stil, poezie), *rimes plates*, rime cari se succed la fel, două câte două, 5 ordinar, prost *plat courtisan*, lingușitor josnic, *vin plat*, vin prost, *plat personnage*, lichea, 6 (în expres) *cheveux plats*, păr lins *teinte plate*, de culoare uniformă, *vaisselle plate*, farfuriu de argint, *souliers plats*, ghețe fără tocuri, 7 loc *tomber a plat ventre* a) a cădea cât e de lung, b) *fig* a cădea, a face fiasco, *battre à plate couture*, a bate cumplit, a snopi în bătai || loc *adv* a *plat*, *tout plat*, *tout à plat* a) de jos, pe pământ, b) pe burtă, c) cu desăvârșire, cu totul *la piece est tombee tout à plat*, piesa a căzut cu desăvârșire, *refuser tout a plat*, a refuza cu totul [V Suplimentul]

PLAT *m* 1 partea lată, latul *le plat de la main*, latul mâinii, *fig faire merveille du plat de la langue*, a-1 dărdăi gura, a spune la verzi și uscate [Vezi Suplimentul]

PLAT *m* 1 farfurie, 2 (fel de) mâncare *un plat de poisson*, o mâncare de pește, loc *servir un plat de son metier* a) a arăta ceva din ce știe, b) a spune una și bună, *mettre les petits plats dans les grands*, a face o primire strălucită, *mettre les pieds dans les plats*, a deveni necuvincios, (iron) *voilà un bon plat*, ce mai tacăm! 3 *des œufs sur le plat*, ochiuri la capac [Vezi Suplimentul]

PLATANAIE *f* teren sădit cu platan

PLATANE *m* Bot platan

PLATANÉE *f* pl familie de plante ca platanul ca tip

PLATANISTE *m* loc umbrat cu platan (unde se xersă tineretul din Sparta)

PLAT-BORD *m* 1 parmacăluc pe marginile (unei corăbii), 2 scândură groasă de brad din lăuntrile sfărâmate Pl *des plats-bords*

PLATE *f* imbarcațiune lată

PLATEAU [plat] *m* 1 tîpsie, teler (de balanță), 2 tavă (pe care se servește ceai, cafea, bere, etc), 3 platou, 4 movilă (de nisip, roce pe marginea mării), 5 Fiz disc *plateau electrique*

PLATE-BANDE *f* 1 tarlă, 2 Arh cubur plat și neted Pl *des plates-bandes*

PLATÉE *f* 1 farfurie plină cu *une platee de choux*, o farfurie cu varză, 2 toată temelia unei clădiri

PLATE-FORME *f* plat-formă a) terasă pe un acoperiș, b) ridicătură de pământ pe care se așează tunurile, c) Mar dușumea fixă sau mobilă, d) *fam* proptea de idei, de principii *plate-forme electorale* Pl *des plates-formes*

PLATE-LONGE *f* curea lată și lungă de oprit caii iuți Pl *des plates-longes*

PLATEMENT *adv* 1 în chip josnic, slugarnic, 2 searbăd, 3 *tout placement*, fără vorbă multă, pe șleau, verde

PLATERIE *f* pietre late (în ceramică)

PLATHELMINTHES *m* pl clasă de viermi cu corp lung și turtit

PLATIN *m* 1 Mar laviță, 2 partea unui

țarm de mare care se arată la reflux, 3 fund lat și neted

PLATINAGE *m* platinare, acoperirea cu un strat de platină

PLATINE [sp] *m* platină (metal)

PLATINE [plat] *f* 1 a) placa cu oțelele (unei arme), b) placa cu toate bucățile (unei ceasornic), c) placa din afară găurită a unei broaște (pentru trecerea chen), 2 fier de uscat și de călcat rufe, 3 discul unei mașini pneumatice, 4 *Tip* partea prosei care calcă pe ramă, 5 *pop* limbă, ușurință de vorbă *avoir une bonne platine*, a umbla cuiva gura ca o moară, a fi bun de gură

PLATINER *v* a acoperi cu un strat de platină

PLATINIFÈRE [l ferre] *a* care conține platină

PLATINOIDE (no id)¹ *m* platinoid, aliaj de argint chinez și de tungsten

PLATINOTYPIE *f* platinotipie, impresiune fotografică prin acțiunea luminii asupra sărurilor de platină și a sărurilor de fier

PLATITUDE [plat] *f* platitudine a) slugănicie, josnicie, b) vorbe seci, prostii *dure des platitudes*, a spune nerozii, b) sârbezime, anosteală, c) *vin d'une grande platitude*, vin fără nici un gust, vin foarte ordinar

PLATONICIEN, ENNE *a* și s platonicien, (partizan) al filozofiei lui Platon

PLATONIQUE *a* 1 al lui Platon, 2 platon, a) curat, ideal (*ex* amor), b) fără efect, netemeinic *protestation platonique*

PLATONISER *v* a urma filozofia lui Platon

PLATONISME *m* 1 sistemul filozofic al lui Platon, 2 iubirea platonică, curat ideală

PLÂTRAGE *m* 1 tencuitul cu ipsos, 2 lucru făcut din ghips, ipsos, 3 *fam* lucru de cârpăcu, 4 îngrășarea (unui câmp) cu ipsos

PLÂTRAS (tra) [platre] *m* 1 moloz, 2 material prost

PLÂTRE [l emplastrum] *m* 1 ghips, ipsos, *battre le platre*, a pisă ghipsul, *fig battre comme platre*, a pisăgi în bătai, 2 obiect turnat în ipsos *de beaux plâtres*, frumoase obiecte turnate în ipsos, 3 statuie de ipsos *une platre de Voltaire*, o statuie de ipsos al lui Voltaire, *tirer un platre sur quelqu'un*, a scoate figura curva în ipsos, 4 a) zidări ușoare în ipsos, b) pereți de curand tencuiți, 5 suliman, dres [V *essuyer* și Suplimentul]

PLÂTRÉ, *E* *a* 1 tencuit cu ipsos, 2 limpezit cu ipsos (*ex* vin), 3 *fig* prefăcut, ne sincer *reconciliation plâtrée*

PLÂTRER *v* 1 a tencui cu ipsos; 2 a îngrăși cu ipsos *platrer une prairie*, 3 a limpezi cu ipsos (*ex* vinul), 4 *fam* a carpăci, 5 a ascunde, a acoperi *platrer une sottise*, a ascunde o prostie || *Se platrer*, 1 a fi îngrășat cu ipsos, 2 a se sulemenii, a da cu suliman

PLÂTREBE *f* lucru făcut în ipsos

PLÂTREUR, EUSE *a* ghipsos, cu ipsos

PLÂTRIÈRE *m* lucrător, vânzător de ipsos

PLÂTRIÈRE *f* 1 carieră de ipsos, 2 cup tor, uzină de ipsos

PLAUSIBILITÉ *f* puțința de a fi admis
PLAUSIBLE [l] *a* plauzibil ce poate fi admis

PLAUSIBLEMENT *adv* în mod plauzibil, ce poate fi admis

PLÈBE [l plebs] *f* plebe, poporul de jos, norodul, pleava

PLÈBEIANISME *m* starea de plebeu, de proletar, *pop* mitocănimie

PLÈBEIEN, ENNE *s* plebeu, om din popor

PLÈBISCITAIRE *a* al plebiscitului

PLÈBISCITE (*bis su'*) [l] *m* plebiscit, hotărâre a poporului prin da sau nu

PLÈBISCITER (*bis-si*) *v* a vota prin plebiscit, prin voința poporului

PLECTOGNATHES *m pl* pești acantopte rigieni cu falci în formă de cioc

PLÉIADE (*yad'*) [gr] *f* pleiadă, grup de poeți, literați, etc

PLEIN, E [l plenus] *a* 1 plin, *fig* *plein de jours*, încărcat de ani, *plein de soi-même*, înfumurat, *être plein d'une idee*, a fi pătruns de o idee, *avoir le cœur plein*, a-1 fi inima grea, a fi amărât, *fig* *être plein*, a fi sătul, 2 deplin, *desavârsit un jour plein*, o zi deplină, *pleins pouvoirs* puteri depline, *plein succes*, succes desăvârșit, 3 (în expres) *la pleine mer*, largul mării, *la mer est pleine*, marea este agitată, *plein de vin*, beat, *pleine lune*, lună plină, *fig* *față plină*, *usage plein*, obraji grași, *voix pleine*, glas plin, tare și răsunător, 4 *Blaz* cu o singură culoare, fără figuri (pe armori), 5 *borjoasă une chatte pleine* || *loc adv* 1 *en plein* *a*) în mijloc *en plein hiver*, în totul iernei, *en plein jour*, în *plein midi*, ziua nămieza mare, *en plein air*, în aerul liber, afară, *en plein mer*, în largul mării, *en plein vent*, expus vântului din toate părțile, *fig* în libertate, *en pleine campagne*, în mijlocul câmpului, 2 *a pleine bouche*, din toată gura, *à pleines voiles*, cu toate pânzele întinse, *à plein verre*, cu paharul plin, 3 *tout plein*, foarte mulți, *il a tout plein d'envieux*, prea mulți îl invidiază, *avoir de l'or plein ses poches*, a fi chibabur || *m* 1 plinul *le trop plein*, prisosul, 2 partea plină, grasă (a unei litere), 3 *Mar* timpul fluxului *port où l'on ne peut entrer qu'au plein*, port în care nu se poate intra decât în timpul fluxului, 4 *la lune est dans son plein*, e lună plină, 5 (la jocul de table), *courir son plein*, a face șase porți în casă, 6 *le plein d'un bois*, mijlocul unei păduri, 7 mijlocul fetei, centru *frapper en plein*, a lovi din plin, tocmai în mijloc, 8 *en plein*, cu totul [V Suplimentu]

PLEINEMENT *a* cu totul, pe deplin

PLEIN-VENT *m* pom ce crește în libertate

PLÉNIEER, ÈRE [plein] *a* 1 plenar, complet, în plinul său *séance plénière*, ședință plenară, 2 Teol. *indulgence plénière*, iertare deplină a tuturor pedepselor pentru păcate

PLÉNIREMENT *adv* deplin

PLÉNIPOTENTIAIRE (*si*) [l plenus, potentia] *a* și *s* plenipotențiar, (ministru) trimis cu depline puteri (în o țară străină)

PLÉNITUDE [l plénitudo] *f* plenitudine

a) *Pat* abundență excesivă *plénitude d'humours*, abundență prea mare de zemuri (în corp), *fig* *la plénitude du cœur*, sentimentele înbelșugate ale inimii, *b*) întregime, deplinătate *la plénitude de ses facultés*, *c*) (în stilul biblic) *plénitude de jours*, vârstă înaintată, *la plénitude des temps*, timpul venirii Mesiei.

PLÉONASME [l-gr] *m* pleonasm, repetiție nefolositoare de cuvinte

PLÉONASTIQUE *a* a de pleonasm

PLÉSIOSAURE (*zi*) [gr] *m* pleziosaur (reptil fosil din terunul secundar)

PLESSIMÈTRE [gr] *m* Med instrument de ascultat cu urechea

PLET (*ple*) *m* fiecare din învârtiturile unui cablu încolăcit în jurul său

PLÉTHORE [gr] *f* pletoră *a*) supraabundență de sânge, de zemuri (în trup), *b*) *fig* supraabundență, belșug prea mare

PLÉTHORIQUE *a* pletoric, cu prea mult sânge sau zemuri

PLEUR *m* 1 plânset *un pleur éternel*, un plânset veșnic, 2 *pl* lacrimi *essuyer les pleurs de quelqu'un*, a șterge lacrimile cuiva, a-1 mângâia, 3 *pl* seva (din arbori tăiați) *les pleurs de la vigne*, seva viei [Sing se întrebunțează numai ironic sau în poezii]

PLEURANT, E a plângând

PLEURARD, E *a* 1 care plânge într'una, plângăcios, 2 plângător, jalnic *ton pleurard* || *s* copil care plânge într'una, scâncitor

PLEURE-MISÈRE *s* om care se plânge într'una de sărăcia sa

PLEURER [l plorare] *v* 1. a plânge *pleurer une larme*, a vărsa o lacrimă, 2 a jeli, a deplânge, *pleurer un pere*, 3 a regreta fierbinte *pleurer ses fautes*, a-și regreta fierbinte greșelile, 4 a lăcrima, a-1 ieși seva (mai ales viei)

PLEURÉSIE [gr] *f* pleurezie, inflamația pleurei, junghiu

PLEURETIQUE [gr] *a* 1 ce ține de pleură, 2 atins de pleurezie, de junghiu || *s* bolnav de pleurezie

PLEUREUR, EUSE *s* plângător, plângătoare || *a* 1 plângăcios, care plânge mereu, 2 *saule pleureur*, salcie cu crăcile pletoase

PLEUREUSE *f* bocitoare (la Greci și Romani) || *f pl* (†) manșete largi de doliu

PLEUREUR, EUSE *a* plâns *mine pleureuse*

PLEURITE *f* pleurezie uscată

PLEURNICHEMENT *m* scâncit

PLEURNICHER [pleur] *v* 1 a se schifosi, a se scânci, a se face că plânge, 2 a plânge fără nici o pricină

PLEURNICHEURIE *f* schifoseală, plânsete

PLEURNICHEUR, EUSE *s* și *a* scâncitor care se schifosește

PLEURODYNIE [gr] *f* durere foarte vie în mușchii toracici

PLEURONECTE [gr] *m* cambula (pește pleuronect lat și turtit)

PLEURONECTIDÈS *m pl* familia peștilor pleuronecti lași și turtiți (ex cambula)

PLEUROPNEUMONIE [gr] *f* pleuropneumonie, inflamația pleurei și a plămânilor

PLEUOTE *m* păstrăv (cupercă)

PLEUTRE *s* ticălos, netrebnic

PLEUTRERIE *f* netrebnicie, ticăloșie

PLEUVOIR [pluere] *o* 1 a ploua *il pleut*, plouă, *loc comme s'il en pleuvait*, în foarte mare cantitate, *il pleut dans son escarcelle*, a dat de noroc, 2 *fig a cuce*, a se revărsa, a cădea cu grămadă, 3 a face să plouă [Veri cuvintele în legătură cu *pleuvour*, Suplimentu și Tabloul verb nereg.]

PLÈVRE [gr] *f* pleviă, membrana seroasă care tapisează interiorul pieptului și înfășură plămâni

PIEXUS (plek-süss) [l] *m* Anat plex, rețea de nervi sau de vase

PLEYON (ple-yon) *m* mlaib

PLI *m* 1 îndoitură, cută *prendre son pli*, a prinde cută, *fam cela ne jera pas un pli*, asta va merge de minune, 2 *fig les plus du cœur*, colțurile cele mai tainice ale inimii, 3 *a) phc* (de scrisoare), *b) scrisoare pli chargé*, scrisoare de valoare, 4 *sbârcitură les plus de la peau*, sbârciturile pielii, 5 *fig obicei*, *nărav*, *prendre un bon pli*, a lua un obicei bun *prendre son pli*, a se nărași, *le pli est pris*, a intrat în obicei, 6 *întorsătură les plus du terrain*, întorsăturile terenului, *fig donner un bon pli a une affaire*, a învârti bine o afacere

PLIABLE *a* 1 ce se poate îndoi, ușor de îndoit, 2 *fig* mlădios

PLIAGE *m* îndoitul

PLIANT, *E a* 1 ușor de îndoit, 2 *fig* mlădios || *m* scaun care se îndoaie

PLICATURE *f* îndoitul

PLIE [l] platessa] *f* cambula (pește turtit și lat)

PLIÉ, *E a* îndoit, etc

PLIÉ *m* îndoitura genunchilor (la dans)

PLIEMENT *m* îndoie

PLIER [l] phicare] *o* 1 *a) a* îndoi, a încovoia, *b) a* se îndoi, 2 *a) a* strânge, a chiti *plier du linge*, a chiti rufe, *b) a* fâltui (ziare, coli tipărite), 3 *a* obșnuși cu *plier à la discipline*, 4 *a* se încovoia *plier sous le poids des années*, a se încovoia sub povara anilor, 5 *fig a* se plecă, a se supune *plier sous un ordre*, a se supune unui ordin, *il faut mieux plier que rompre*, capul plecat, sabia nu-l taie, 6 *a* cedă, a se da învins *l'armée plait*, 7 *fam plier bagage*, a se cărăbăni, *plier son paquet*, a da ortu popu || *Se plier*, 1 *a* se îndoi, 2 *a* se frânge, a se încovoia, 3 *fig a* se plecă, a se supune, a se da după [V Suplimentu]

PLIEUR, *EUSE* *s* fâltuitor

PLINTHE [gr] *f* Arh plintă *a) brăul* pe care se odihnește columna, *b) brău* la temelia unei clădiri, unui perete

PLIOCÈNE [gr] *a și m* phocen, (etaj) deasupra terțarului

PLIOIR *m* 1 cușit pentru fâltuit sau tăiat hârtia, 2 scândurică pe care se înfășură o undiță

PLIQUE (plîk') [l] implica] *f* împășirea pă-rului din barbă (boală datorită necurățeniei)

PLISSAGE *m* phsatul

PLISSÉ, *E a* phsat, cu cute || *m* îngreștură, cută (ex la o rochie)

PLISSEMENT *m* 1 phsare, încreșire, facere de cute (la o stofă), 3 deformarea straturilor geologice prin ridicarea munților

PLISSER [pli] *o* 1 *a* face cute, încreșturi (la o stofă), 2 *a* se încreși, a se cută *cette étoffe plisse bien*, stoffa aceasta se încrește frumos || *Se plisser*, a se încreși, a face cute

PLISSURE *f* 1 mod de a face încreșturi, 2 încreșturi, cute

PLIURE *f* 1 fâltuitul coalelor tipărite, 2 ateler de fâltuit coli

PLOC (plik) *m* călți (cu care se astupă crăpăturile corăbiei)

PLOIEMENT (ploa-ma) *m* îndoitul, etc

PLOMB (plon) [l] plumbum] *m* 1 plumb (metal), *coliques de plomb*, colici pricinuite de intoxicația cu plumb, *fig avoir du plomb dans la tête*, a fi om cu mintea sănătoasă, *n'avoir pas de plomb dans la tête*, a fi un smintit, *avoir du plomb dans l'aile*, a fi pe ducă, *sommeil de plomb*, somn greu, adânc, 2 *du plomb*, gloanțe, alică, 3 buclăciță de plumb, pecete de plumb (pe stofe), 4 lighean pentru lățuri, 5 *Mar* bucată de metal fixată de o undiță (slujind la sondaj), 6 *les plombs de Venise*, închisorile din Veneția, 7 *fil à plomb*, ață, cumpăna (zidarului), 8 *mine de plomb*, plumbagină, 9 *loc adv a plomb*, perpendicular, *fig tomber à plomb*, a nimeri drept (în cineva) [V Supl]

PLOMBAGE (plon) *m* 1 plumbuitul, 2 plombatul (dintilor)

PLOMBAGINE (plon) [l] *f* plumbagină, substanță minerală din care se face creioane

PLOMBÉ, *E* (plon) *a* 1 plumbuit, 2 cu pecete de plumb *sac plombe*, 3 plombat (dinte), 4 *fig* ca plumbul, plumburu, pământos *tenir plombe*

PLOMBER (plon) [plomb] *o* 1. *a* plumbiți, 2 *a* pune pecete de plumb (unui colet), 3 *a* plomba (un dinte stricat), 4 *a* cumpăni cu ață zidarului (un zid), 5 *a* bate pământul ca să se întărească || *Se plomber*, a căpăta o culoare plumburie, a deveni livid [V Suplimentu]

PLOMBERIE (plon) *f* 1 plumbărie, 2 plombare

PLOMBEUR (plon) *m* 1 plumbuitor, 2 purtor de pecete de plumb

PLOMBIER (plon) *m* plumbar

PLOMBIÈRES (plon) *f* pl înghețată cu fructe zaharosite

PLOMBIFÈRE (plon) *a* ce conține plumb

PLOMBOIRE (plon) *m* plombă (instrument de plombat dinți)

PLOMMÉE *f* Arh 1 buzdugan de plumb, 2 sabie scurtă și grea

PLONGEANT (jan), *E a* 1 cufundător, 2 îndreptat de sus în jos *tir plongeant*

PLONGÉE *f* 1 scufundătură; 2 *Fortif* talusul superior (la parapet)

PLONGEMENT *m* scufundare

PLONGEON (jon) *m* 1 scufundătură *faire le plongeon a)* a se da afund, *b) fig a* se plecă *c) fam a* spală putina; 2 *Zool* cufunder, corlă

PLONGER *o* 1 a scufundă, 2 a băga, a vari
plonger sa main dans un sac, a-și vâri mâna
într-un sac, 3 a înfige, a implanta *plonger un
poignard dans le cœur*, a înfige un pumnal în
inimă, 4 a aruncă *plonger dans les fers*, dans
la misere, a aruncă în lanțuri, în mizerie, 5
a se afundă (ex. în apă), fig *être plonge dans
un profond sommeil*, a dormi buștean, 6 a se
îndrepta de sus în jos, a se coborî, a se adânci
l'œil plonge dans l'abîme, privirea se adâncise
în prăpastie, 7 fig a dispărea || *Se plonger*,
1 a se scufundă, 2 fig a se afunda, a se adânci,
a se da cu totul [Se conjugă cu *arranger*]

PLONGEUR, **EUSE** *s* 1 scufundător, 2
cloche de plongeur, clopot cu lucrători care se
afundă în apă, 3 rânduș, rândușoaică (într'un
restaurant), 4 pl scundătoare, familie de
păsări palmipede cari se afundă în apă

PLOQUEB [ploc] *v* *Mar* a căptuși și astupa
cu câlți gudronați (o navă)

PLUTOCRATE [gr] *m* bogătaş

PLUTOCRATIE (si) [gr] *f* plutocrație, dom-
nia bogăților

PLUTOCRATIQUE (tik') *a* ce ține de pluto-
crație

PLOYABLE *a* ce se poate îndoi

PLOYAGE *m* îndoitul, încovoiatul

PLOYANT, **E** *a* mîldios

PLOYER (ploa-ye) [l] plicare] *v* 1 a îndoi,
a încovoia, 2 a strange, a chiti *ployer un
habit*, 3 a) a se încovoia, a se plecă *ployer
sous le poids*, a se încovoia sub povară, b) fig
a se aplecă sub jugul, a se supune *ployer sous
la tyrannie* || *Se ployer*, 1 a se îndoi, etc., 2
se ployer à, a se supune, a cedă, a se obișnu-
i cu *il se ploie à tout ce qu'on veut*, primește orice
spui [Se conjugă ca *employer*]

PLUCHE *f* *V peluche*

PLUIE [l pluvia] *f* 1 ploaie *il tombe de la
pluie*, plouă, fig *faire la pluie et le beau temps*,
a fi cu trecere, a fi tare și mare (undeva),
parler de la pluie et du beau temps, a vorbi de
fleacuri, *ennuyeux comme la pluie*, tare plicticos,
le temps est à la pluie, are să plouă, fig *s'en
aller en pluie*, a se alege praf, prov *petite pluie
à grand vent*, buturuga mică răstoarnă carul
mare, 2 fig ploaie, cantitate mare *une pluie
de balles*, o ploaie de gloanțe

PLUMAGE *m* penele (pasărei), penis, penaj

PLUMAIL (ma-') *V* *plumeau*, 2 (†) penaj

PLUMARD (mai) [plume] *m* mătură de pene

PLUMASSEAU [plume] *m* 1 măturică de
pene, 2 vârf de pană (la săgeți), 3 mototol
de scamă (pe răni)

PLUMASSERIE *f* negoșul cu pene, cu fulgi

PLUMASSIER, **ÈRE** *a* și s negustor de pene

PLUME [l pluma] *f* 1 pană (de pasăre)
lit de plume a) saltea de puf, b) fig situație
foarte plăcută, fig *il y a lais de ses plumes*,
a ieșit ciopârțit (din ceva), *il a eu de ses plu-
mes*, l-a jumulit (la joc), *passer la plume par
le bec*, a hrăni cu iluzii zadarnice, *jeter la plume
au vent*, a se lăsa în voia soartei, 2 penis,
penele *la plume tachetée de la grive*, penele
pestrigate ale sturzului, 3 pană de scris,

tailler sa plume, a-și ascuți pana, 4 condeiu,
fig *tenir la plume*, a sluji de secretar, *homme
de plume*, scriitor, *guerre de plume*, polemici
între scriitori, *au courant de la plume*, în voia
inspirației, 5 fig scriitor *Voltaire fut une
plume hardie*, Voltaire a fost un scriitor îndrăz-
neț, 6 fig stil, scris *une plume mordante*, un
stil mișcător [V Suplimentu]

PLUMEAU *m* 1 mătură din pene, 2 pla-
pomă cu fulgi, 3 *V plumier*

PLUMÉ, **E** *a* jumult

PLUMÉE *f* 1 un condeiu cu cerneală, 2 ju-
mulirea penelor (unei pasări), 3 smoc de penc

PLUMER [plume] *v* a smulge penele, a ju-
mulii [V Suplimentu]

PLUMET (mè) *m* 1 pană (la pălărie), 2
penaj (la coif), surguciu [V Suplimentu]

PLUMETÉ, **E** *a* 1 *Blas* presărat cu pestri-
țături ca firele penelor, 2 ca pana

PLUMETIS *m* plumetită, broderie cu dese-
nuri în relief, anevată

PLUMEUR, **EUSE** jumultor de pasări

PLUMEUX, **EUSE** *a* 1 acoperit cu penă,
2 (†) ca pana

PLUMIER (mi-é) *m* penal, cutie cu condeie,
creioane

PLUMITIF *m* 1 manuscrisul original al unei
hotărîri judecătorești, 2 fam conșopist, scri-
toras

PLUM-PUDING (plom') *m* *V pouding*

PLUMULE [l] *f* 1 pană mică, 2 Bot partea
germenului răsărită în afară

PLUPART [plus] *f* la plupart, cea mai mare
parte, cei mai mulți, *la plupart du temps*, mai
totdeauna, de obicei, *pour la plupart*, în mare
parte, mai toți

PLURAL, **E** *a* ce conține mai multe unități

PLURALISER *v* a pune la plural

PLURALITÉ [l pluralitas] *f* 1 pluralitate
a) mulțime *la pluralité des mondes*, mulțimea
lunilor, b) cea mai mare parte *a la pluralité
des voix*, cu cele mai multe voturi, 2 plural

PLURIEL, **ELLE** [l pluralis] *a* plural, care
arată mulțimea || *m* pluralul (număr)

PLUS (plû, dinaintea unei vocale *pluz'*) [l]
adv 1 mai, 2 mai mult *cela ne vaut pas plus
de cinq francs*, asta nu face mai mult de cinci
franci, 3 plus, precum *si un lit, une table, plus
six chaises*, un pat, o masă, plus patru scaune,
4 *le plus* a) cel mai, *la plus*, cea mai, b) mai
mult (decât pe toți), în cel mai înalt grad
c'est mon pere que j'aime le plus, pe tata îl iubesc
mai mult decât pe toți, 5 loc *adv au plus*,
tout au plus, cel mult, *tant et plus*, cu imbel-
șugare foarte mult, *bien plus, de plus, qui
plus est*, mai mult încă, ceva mai mult, *de plus*,
mai mult, *rien de plus*, nimic mai (mult), *de
plus en plus*, din ce în ce mai mult, *plus ou
moins*, mai mult sau mai puțin, *ni plus ni moins*,
nici mai mult nici mai puțin, *sans plus* a)
(cu infinitivul) fără a mai, b) fără niciun, c)
nimic mai mult, *d'autant plus*, cu atât mai
mult, *plus plus*, cu cât, cu atât (mai mult),
plus, moins, cu cât, cu atât mai puțin,
plus de, a) nu mai sunt, b) destul cu, *non*

plus, nici *moi*, *non plus*, nici *eu*, *pas plus*, nici, *pop plus souvent*, asta mai lipsial || *m* 1 maximum, cea mai mare sumă, 2 prisosul, 3 (*pluss*) semnul plus (+) [V Suplimentu]

PLUSIEURS [1 plures] *adv* mai mulți, mai multe || *pron* unii, unele

PLUS-PÉTITION (*pluss*) *f* cerere în plus peste ce se cuvine

PLUS-QUE-PARFAIT (*pluss*) *m* Gram mai mult-ca-perfectu

PLUS-VALUE (*plu*) *f* 1 supravaloare, valoare mai mare, 2 mǎrire de preț (pentru unele lucrări grcic), 3 excedent din produsul unui import peste prevederile budgetare Pl *des plus-values*

PLUTONIEN, ENNE [Pluton] *a* Geol plutonic, format de vulcani

PLUTONISME *m* plutonism, teoria formării coarței pământesti prin acțiunea focului intern

PLUTONISTE *m* partizan al plutonismului

PLUTÔT [plus tôt] *adv* 1 mai de grabă, mai bine, 2 *plutôt que*, decât să V *tôt*

PLUVIAL, E [l] *a* de ploaie

PLUVIAL [l pluvia] *m* sfită mare

PLUVIATILE *a* 1 produs de ploaie, 2 format de ploi

PLUVIER [l pluvia] *m* fluierar (pasăre)

PLUVIEUX, EUSE [l pluviosus] *a* 1 ploios, 2 aducător de ploaie *vent pluvieux*

PLUVIOGRAPHE, PLUVIOMÈTRE [l-gr] *m* pluviometru, instrument de măsurat cantitatea de apă căzută

PLUVIOSE [l pluviosus] *m* a cincea lună a anului republican 1893 (20 ian — 20 febr)

PNEU *m* cauciuc cu aer golit care înfășură roata (unei biciclete, etc)

PNEUMATIQUE [l-gr] *a* pneumatic, (mașină) cu care se scoate aerul || *f* pneumatică, știința proprietății aerului și a altor gaze || *m* V *pneu*

PNEUMATOLOGIE gr[*f* pneumatologie, știința spiritelor

PNEUMATOSE [gr] *f* îngrămădire de gaze în cavitățile organismului

PNEUMOCOQUE *m* penumococ, microbul pneumoniei

PNEUMOGASTRIQUE *a* pneumogastric, comun plămânului și stomacului

PNEUMONIE [gr] *f* pneumonie, inflamația învelșului plămânilor

PNEUMONIQUE *a* care poate vindeca pneumonia

PNEUMOTHORAX *m* expansiune de gazuri în cavitatea pleurală

POCHADE *f* schiță fugitivă

POCHARD, E *s pop* bețivan

POCHARDER *v pop* a îmbătă || *Se pochar-*

der, a se îmbătă

POCHARDISE *f pop* beție

POCHE *f* 1 buzunar, fig *mettre sa langue dans sa poche*, a-și pune botniță la gură, *n'a voir pas sa langue dans sa poche*, a ști să vorbească și să răspundă, *tenir une affaire dans sa poche*, a fi siguri de izbândă unei afaceri,

connaître quelqu'un comme sa poche, a cunoaște pe cineva ca pe un cal breaz, *se mettre dans la poche de quelqu'un*, a se ține scări de cineva, *il semble sortir de ma poche*, e un pitic pe lângă mine, *il le mettrait dans sa poche*, îi vine până la călcăru, *des yeux qui ne sont pas dans les poches*, ochi vii, pătrunzători, 2 gușă (la pășări), pungă (la canguru, etc), 3 polonic, lingură mare de supă, 4 sac pentru grau, ovăz, etc, 5 laț de prins iepuri cu năvăstuica, 6 *Pat* cavitătea unui abercu [V *chat* și Supl]

POCHÉE, E *a* 1 *yeux poches*, ochi umflați, învinetiți, 2 *œufs pochés*, ouă românești, 3 *fig* cu ornamente *écriture pochée*, scriere ornamentală

POCHÉE *f* un buzunar plin

POCHER [poche] *v* 1 a umflă, a învineti *pocher l'œil a quelqu'un*, a umflă ochiul cuiva (cu o lovitură de pumn), 2 *pocher des œufs*, a face ouă românești, 3 a ornamenta (o literă), 4 a mazgăli, a face neciteț (prin pete de cerneală) *pocher une écriture*, a mazgăli ceva scris [V Suplimentul]

POCHETÉE *f* poșetă, un buzunar plin

POCHETER *v* a ține în buzunar [Se con jugă ca *jeter*]

POCHETTE [poche] *f* 1 buzunar, 2 săculeț, 3 vioară mică de buzunar (a unui profesor de dans), 4 plasă mică de pescut [V Sup]

POCHEUSE *f* tigae pentru ochiurile românești

POCHON *m* 1 lingură de oală, 2 vanătaie pe ochi (dintr'o lovitură de pumn) *recevoir un pochon*

PODAGRAIRE *f* Bot piciorul-caprei

PODAGRE [gr] *f* podagră || *a* și *s* podi-gros, bolnav de podagră

PODESTAT *m* 1 primul magistrat din orașele Italiei (în evul mediu)

PODIUM (om) [l] *m* galeria în jurul amfiteatrelor (la Romani)

PODOMÈTRE [gr] *m* podometru, aparat care numără pașii făcuți

POËIE (pe) [gr] *m* portic ornat cu picturi (la Grecii vechi)

POËLE (poal') [l pallium] *m* 1 a) văl pe capul mirilor, b) baldachin, fig *mettre un enfant sous le poêle*, a legitimă un copil prin căsătorie, 2 giulgiul (de pe sicriu)

POËLE (poal') *m* 1 sobă, 2 (†) odaie în călviță

POËLE (poal') [l patella] *f* 1 tigae, *tenir la queue de la poêle*, a avea direcția în mână, a conduce, *tomber de la poêle dans la braise*, a cădea din lac în puț *être dans la poêle*, a sta foarte prost, 2 cazon

POËLÉE (poa) *f* o tigae plină

POËLIER (poa) *m* sobar

POËLON (poa) *m* tigăiță

POËLONNÉE (poa) *f* o tigăiță plină

POÈME [l gr] *m* poem

POÉSIE [l-gr] *f* poezie a) arta de a face versuri *cultiver la poésie*, b) simțământul poetic *vers pleins de poésie*, c) gen poetic, d) larmec poetic *la poésie de la mer*, farmecul poetic

al mării, e) bucată de versuri, f) pl opere în versuri

POÈTE [l poeta] *m* poet, *femme poète*, poetă

POËTEREAU *m* poet-basmă, poet prost

POËTESSE *f* poetă

POËTIQUE *a* poetic || *f* poetică *a*) tratat asupra artei de a face versuri, *b*) expresia idealului (în bele-arte)

POËTIQUEMENT *a* în mod poetic

POËTISER *v* 1 a poetiza, a înfrumuseța prin versurile sale, 2 a face versuri

POIDS (poa) *m* 1 greutate *monnaie de poids*, monedă cu greutatea legiuită, *faire le poids*, *faire bon poids* *a*) a cântări bine, *b*) *fig* a fi drept, *au poids du bon sens*, la cântărilor bunului simț, *avoir deux poids et deux mesures*, a fi pentru unul mămă și pentru altul ciură, *au poids de l'or*, foarte scump, 2 *fig* povară *le poids des ans*, povara anilor, 3 *fig a*) importanță, *b*) vază *homme de poids*, om cu greutate, cu vază, *de peu de poids*, ne însemnat, *mettre peu de poids*, a da puțină importanță, *faire meilleur poids*, a se prezenta mai bine

POIGNANT, E [poindre] *a* 1 cumplit *une douleur poignante*, 2 sfâșietor

POIGNARD [it] *m* 1 pumnal *signer le poignard sur la gorge*, a semna cu cuțitul de gât, cu durerea în inimă, 2 petec adăogat unei haine (spre a o lărgi)

POIGNARDER [poignard] *v* 1 a înjunghia, 2 *fig* a sfâșia inima *fam* la *curiosité la poignarde*, moare de curiozitate

POIGNE (poan-y') [pong] *f* *fam* 1 tăria pumnului *avoir de la poigne*, a avea mâna grea, 2 *fig* energie *un gouvernement à poigne*, un guvern energetic, *avoir de la poigne*, a fi un om energetic [V Suplimentu]

POIGNÉE [poing] *f* 1 o mână de, un pumn de (ceva), 2 mănunchiu *une poignée de fleurs*, 3 mâner, plăseă *la poignée d'un sabre*, 4 *fig* un număr mic, cațiva, 5 *fig* *une poignée de main*, o strângere de mână, 6 loc adv *à poignée* *a*) cu mâna plină, *fig* cu îmbelșugare, *b*) cu grămada

POIGNET [poigne] *m* 1 încheietura, mâner, 2 betelia mânecii, bantă

POIL [l pilus] *m* 1 păr, peri (la om, la animale, la plante) *a long poil*, cu păr lung, lățos, *bonnet à poil*, căciulă, *gubier à poil*, vânat de animale, *monter un cheval à poil*, a încăleca un cal pe deșălate, *fam gens de tout poil*, oameni de tot soiul, *avoir du poil dans la main*, a fi leneș, *homme à poil*, om energetic, *un brave à trois poils* *a*) un viteaz mare, (iron) un bătuș, *fig au poil et à la plume*, versat în toate, bun de orice, 2 *poil follet*, tuleu la barbă, 3 partea păroasă (a stofelor), 4 coloirea pielii (la cai) *à quel poil est votre cheval*, de ce culoare e calul d-tale? [V Suplimentu]

POILU, E *a* pârș || *m* infanterist (din tranșee) [V Suplimentu]

POINÇON *m* 1 sulă, potricală, 2 daltă, pibroiu, 3 stampilă, marcă (pe obiectele de aur, de argint), 4 bucată de oțel gravată

în relief pentru reformarea matritelor (medalilor, monedelor), 5 popârțac, 6 (†) poloboc de 20 vedre

POINÇONNAGE, **POINÇONNEMENT** *m* 1 găuritul cu sula, 2 marcatul (aurului, etc.)

POINÇONNER *v* 1 a găuri cu sula, 2 a marca (aurul, argintul)

POINÇONNEUSE *f* unealtă de găurit (plăcile de aramă, tablele de fier)

POINDRE [l pungere] *v* 1 (†) a împunge, 2 a miși, a (răpă de riu), 3 a se ivi, a răsări *le poil commence a lui poindre*, barba începe să-i răsără [V *clair* și Tab verbelor negre]

POING (po-en) [l pugnus] *m* 1 pumn, mână închisă *un coup de poing*, un pumn, un ghiont, *à coups de poings*, cu pumnii, 2 mână, braț *couper le poing*, a tăia mâna, *fig pieds et poings liés*, legat cobză, de mâini și de picioare

POINT (po-en) [l punctum] *m* 1 împunsătură de ac *couture à petits points*, cusătură cu împunsături mici, *point arrière*, țigheț; 2 horbotă, dantelă lucrată cu acu *point d'Alençon*, dantelă din Alençon lucrată cu acu, 3 punct (în toate nuanțele sale) *point d'appui*, punct de sprijin, *fig* sprijin, *point de vue*, punct de vedere, *point de départ*, punct de plecare, începutul, 4 punct, direcție *les points cardinaux*, punctele cardinale, 5 (la cărți de joc) *a*) ochiu *dix du point*, zece ochi, *b*) punct, *fig rendre des points à quelqu'un*, a da puncte înainte (cuiva), 6 notă (dată unui școlar), *marquer un bon point*, un *mauvais point*, a da o notă bună, proastă, a notă bine, rău, 7 punct, mărime de carcter tipografic *ce Dictionnaire est composé en caracteres de 7 points*, Dicționarul acesta e tipărit cu caractere de 7 puncte, 8 loc *point d'arrivée*, loc de sosire, 9 *Blas* fiecare din careurile, pătratele (unor armori), 10 *Mar* poziția pe hartă a unui vas care plutește pe mare, *faire le point*, a determina lungitudinea și latitudinea locului unde se află corabia, 11 centimetru cu care cismarii iau măsura (ghetei), 12 *Fiz* grad *point de fusion*, de *liquéfaction*, grad la care un corp se topește, se face lichid, 13 *fig* grad, treaptă *au plus haut point*, în cel mai înalt grad, 14 chestiune *point d'honneur*, chestiune de onoare, un *point de droit*, o chestiune de drept, *n'insister pas sur ce point*, nu insistă asupra acestei chestiuni, 15 pauză *point d'orgue*, pauză de orgă, 16 stare, situație *se trouver au même point*, a se afla în aceeași situație, 17 *sur le point de*, pe cale, în ajun de a *être sur le point de mourir*, a fi în ajunul morții, 18 parte *le point difficile*, partea grea, *sermon en trois points*, predică în trei părți, 19 *point du jour*, crăpatul, revărsatul zilei, 20 *point de côté*, junghiu, 21 *mettre au point* *a*) a potrivi, *b*) *fig* a regulă *mettre une affaire au point*, a regulă o afacere || loc adv *à point* *a*) la timp, tocmai bine, *b*) în deajuns, potrivit, *cui* *à point*, fiert (copt) în deajuns, *a point nommé*, la vremea hotărâtă, *de point en point*, cu deamănuntul, *au dernier point*, foarte, în cel mai înalt grad, *en tout*

point, de tout point, cu totul, *pour un point*, pentru un lucru de nimic [V Suplimentu]

POINT (*po-en*) *adv* nu, de loc, de fel, *point du tout*, de loc, nici decum

POINTAGE *m* 1 împungerea cu vârful săbiei, 2 însemnare cu puncte, punctatul, 3 îndreptarea spre un punct (a unui tun)

POINTAL [*pointer*] *m* proptea

POINTE [*poindre*] *f* 1 varf, *en pointe* (cu vârful) ascuțit, *tailler en pointe*, a ascuți, *à la pointe de l'épee*, cu sabia în mână, *sur la pointe des pieds*, pe vârful degetelor, *marcher sur ses pointes*, a călca mândru, *se disputer sur la pointe d'une aiguille*, a se ceita pentru un lucru de nimic, 2 *fig a*) poantă, trăsura de spirit, joc de cuvinte *ne parler que par pointes*, a face într-una spirite, *pointe d'epigramme*, trăsura de spirit la sfârșitul unei epigrame, *la pointe du plaisir*, viciuțuna plăcerii, 3 limbă de pă mânt care înaintează în mare, 4 *a*) bucată de stofă tăiată în lung, *b*) fișu (în colțuri), 5 împunsătură *pointe seche*, instrument de făcut împunsături delicate (pe armă), *b*) desen cu asemenea împunsături delicate, 6 *pointe d'asperge*, vlăstar de sparanghel, 7 foarte mică cantitate *une petite pointe de jalousie*, nițică gelozie, *une pointe de malice*, o leacă de răutate, *avoir une petite pointe de vin*, a fi cam chirculit, a fi cu chef, 8 *pointe du jour*, revărsatul, zorii zilei, *à la pointe du jour*, când se crapă de ziua, 9 *pl* cuie lungi subțiri, 10 *Mil* țintă, scop *faire une pointe*, a se depărta dela linia de operație, *pousser (suivre) une pointe*, a urmări de departe (o trupă), *fig suivre, pousser sa pointe*, a-și urmări înainte scopul, a merge drept înainte fără a se da înapoi, 11 *loc faire une pointe a*) (la vânătoare) a-și lua vânt (un animal), *b*) *fam* a se abate dela drumul său, a face o excursiune, *faire des pointes à quelqu'un*, a căuta ceartă cuiva, 12 *Blaz* partea de jos (în armori), 13 cuișor, țintă

POINTÉ, *E* a punctat || *m* le *pointé*, îndreptarea unui instrument de optică spre un obiect

POINTEMENT *m* V *pointage*

POINTER [*point* și *poindre*] *v* 1 a împunge cu vârful săbiei, 2 a marca cu puncte, a puncta, 3 a îndrepta spre un punct, a ținti *pointer un canon*, 4 a sbura în sus *l'oiseau pointe*, pasărea zboară în sus, 5 a se termina cu un varf ascuțit (ex o clopotniță), 6 a ieși a încolți *les bourgeois commencent à pointer*, mugurii încep să iasă, 7 *Muz pointer une note* a puncta o notă, a-și mări valoarea cu o jumătate, 8 a cruți (urechile), 9 a se ridica în două picioare (un cal), 10 a lovi cu vârful (săbiei), 11 a face vârfuri (la ace)

POINTER (*têr*) [*angl*] *m* câine prepelicar englez

POINTEUR *m* 1 artilerist care îndreptează spre țintă (un tun), 2 însemnător de puncte (pe o listă, etc)

POINTILLAGE (*ti-yaj*), **POINTILLEMENT** (*ti-y')* *m* 1 punctatul, 2 punctulețe în o minatură

POINTILLE (*ti-p')* *f* cicăleală, cărcotă

POINTILLÉ, *E* (*ti ye*) a punctat || *m* desen cu punctulețe

POINTILLER (*ti-ye*) [*pointer*] *v* 1 a puncta, a face puncte (pe ceva), 2 a împunge, a pîsca, 3 *fig* a se cicăli pentru lucruri de nimic

POINTILLEUX (*yeu*), **EUSE** a 1 carcotas, cicălitor, 2 migălos, pretențios *pointilleux sur le cérémonial*

POINTU, *E* a 1 (cu vârful) ascuțit, 2 *fig* ciufut [V Suplimentu]

POINTURE [*l punctura*] *f* 1 (†) înșepătură împunsătură, 2 *Tip a*) limbulița pe cilindru care oprește foaia de imprimat, *b*) găurică făcută de această limbuliță, 3 numărul (unei perechi de ghete, de mănuși, unei pălării), *avoir tant de pointure*, a avea cutare număr (ex la ghete)

POIRE [*l pirum*] *f* 1 pară, *fam entre la poire et le fromage*, către sfârșitul mesei, *garder une poire pour la soif*, a păstra bani albi pentru zile negre, *la poire n'est pas mûre*, n'a venit încă vremea, 2 *pop* mutră, 3 cercel în formă de pară, 4 *poire (à poudre)*, corneci [V *angloise* și Suplimentu]

POIRÉ *m* must din pere

POIREAU [*l porum*] *m* 1 *Bot* praz, 2 neg pe piele [V Suplimentu]

POIRÉE *f* *Bot* specie de steclă

POIRIER (*rié*) [*poire*] *m* 1 păr (pomul); 2 lemn de păr

POIS (*poa*) [*l pisum*] *m* mazăre, *pois vert*, *petits pois*, mazăre boabe, *pois chiche*, năut; *fig la fleur des pois*, floarea, crema, *rendre a qq pois pour feve*, a-1 plăti cu aceeaș monedă, *manger des pois chauds*, a nu ști ce să spuie [V *feve* și Suplimentu]

POISON [*l potionem*] *m* otravă

POISSARD, *E* [*poix*] *a* de precauț, mitocănesc || *f* 1 precauț, 2 mitocancă

POISSER [*poix*] *v* 1 a unge cu smoală, 2 a mânji cu ceva cleos, a înclăi, a năclăi *les bonsbons poissent les mains*, bomboanele înclăiesc mâinile

POISSEUX, **EUSE** *a* năclăios

POISSON *m* (†) ¹/₆ din litru

POISSON [*l piscis*] *m* pește *poisson d'avril a*) scrumbie, *b*) *fig* păcăleală de 1-iu Aprilie, *les gros poissons mangent les petits*, cei tari înghit pe cei slabi, *ni chair ni poisson*, nici carne nici pește, nici așă nici așă [V *Su*].

POISSONNAILES (*na-y')* *f* peștișori, ple vufți

POISSONNERIE *f* pescărie

POISSONNEUX, **EUSE** *a* plin de pește (ex lac)

POISSONNIER, **ÈRE** *s* pescar, vânzător de pește || *f* vas de fierț pește

POITEVIN, *E* *a* și *s* (locutor) din Portou

POITRAIL (*trai*) [*l pectorale*] *m* 1 pieptul (calului, etc), 2 hamurile de sub pieptul calului, 3 bătă groasă

POITRINAIRE *s* și *a* oficios

POITRINE [*l pectus*] *f* piept, *maladie du poutrine*, atac, ofică

POITRINIÈRE *f* 1 presenă, curea care

trece sub pieptul calului, 2 bucată de plută pe piept (ce-și pune jucătorul de oină), 3 bucată din răsborul de țesut

POIVRADE *f* si *a* sos de piper

POIVRE [l piper] *m* 1 piper *pouvre rouge*, ardeu, *pouvre et sel* a) negru-alb, cărunt, b) pop nru tânăr nici bătrân, *cher comme pouvre*, scump foc, fig *moudre du pouvre*, a înainta greu, 2 *pouvre long*, aideu, 3 *pouvre d'eau*, dintele dracului [V Suplimentu]

POIVRE, **E** *a* 1 cu piper, pipărat 2 dics, cu piper, 3 decoltat *recut pouvre*, povestire cam decoltată, 4 *pop* scump foc

POIVRE *v* 1 a pipeia, 2 a drege cu piper

POIVRETTE *f* Bot cernușcă

POIVRIER *m* 1 copăcelul cu piper, 2 pipernită

POIVRIERE *f* 1 solniță cu piper, 2 loc ădit cu copăcei de piper, 3 *Fortuș* gheintă de zid în colțul unui bastion, 4 acoperiș în formă de con *tour coiffée d'une poivriere*, turn pe deasupra cu un acoperiș în formă de con

POIVBON *m* ardeu

POIX [l pri] *f* smoală, *poix de Bourgogne*, amestec de rășină și ceară

POIX-RÉSINE *f* rășină ordinară

POKER (*kèr*) [angl] *m* 1 poker (joc în cărți), 2 vâtraru (de scormonit hula care arde)

POLACRE [it] *f* 1 corabie cu pânze și cu vâsle din Mediterana, 2 dans polonez

POLAIRE [pole] *a* polar a) de lângă poli, b) ce ține de poli unui magnet sau unei pile

POLAQUE *m* cavalier polon (în serviciul Franței în sec al XVII-lea)

POLARIMÈTRE *m* polarimetru, aparat care determină deviațiunea planului de polarizare

POLARISATION *f* polarizațiune, proprietățile diferite ce prezintă o rază de lumină reflectată sau refractară *plan de polarisation*, plan determinat de raza incidentă și de raza polarizată, *polarisation d'une pile*, micșorarea intensității curentului unei pile în urma reacțiunilor chimice lăuntrice

POLARISCOPE *m* V *polarimetre*

POLARISÉ, **E** *a* care a suferit fenomenul polarizațiunii

POLARISER *v* a polariză, a face incapabilă de a se mai refractă a doua oară (o rază luminoasă)

POLARITÉ *f* polaritate, proprietatea ce are acul magnetic de a se îndreptă către poli

POLATOUCHE *f* veveriță șburătoare (mamifer rozător din emisferul Nord)

POLDER (*der*) [ol] *m* regiune mlăștinoasă (în Olanda)

PÔLE [l-gr] *m* 1 pol, unul din cele două capete ale unei sfere, ale unui magnet, etc., 2 fig *deux pôles*, două lucruri cu totul contrarii

POLÉMARQUE [gr] *m* polemarc, comandant de armată (la Greci)

POLÉMIQUE [gr] *f* polemică, ceartă de condeiu || *a* de polemică

POLÉMISER *v* a polemiză

POLÉMISTE *m* polemist, cel ce polemizează cu altul

POLÉMONIACÉES *f* pl familie de plante în felul scării-Domnului

POLÉMONIE *f* Bot scara-Domnului

POLENTA (*len*) [it] *f* 1 mămăligă din mălaiu sau din făină de castane, 2 (la Romani) mămăligă din făină de orz

POLI, **E** *a* 1 neted, lucios, 2 fig politicos, bine crescut *homme poli*, 3 civilizat *les peuples polis* || *m* lustrul luciu

POLICE [l-gi] *f* 1 buna ordine, siguranța publică (în un Stat, etc.), 2 poliție *simple police*, poliție care se ocupă numai cu contraventurile, *salle de police*, arestul (soldaților), *bonnet de police*, capelă de serviciu la polițiști

POLICE *f* poliți (de asigurare)

POLICEMAN [angl] *m* agent de poliție englez Pl *des policemen*

POLICER *v* 1 (*) a cârmui, 2 a îndulci, a ciopli (moravurile), 3 a stabili legi într-o țară [Se conjugă ca *avancer*]

POLICHINELLE [it] *m* polișnel a) personaj caraghios din farsele italiene, b) parașă de lemn cu două cocoase, c) fig bufon ridicul, d) lichea *les polichinelles de la politurue*, e) fig *le secret de Polichinelle*, lucru știut de toată lumea [V Suplimentu]

POLICIER, **ERE** *a* polițenesc, al polițier, la *gente policiere*, polițiștii || *m* polițist, om al polițier

POLIGNAC *m* V *mistigr*

POLIMENT *m* (*) polițitul, lustruitul || *adv* în mod politicos

POLIORBÉTIQUE [gr] *f* arta de a asedia orasele (la Greci)

POLIR [l polire] *v* 1 a polai, a lustrui, a netezi, 2 a îndulci, a ciopli *polir l'esprit*, 3 fig a pieptăna, a îndreptă *polir un discours*

POLISSABLE *a* ce se poate lustrui, etc

POLISSAGE, **POLISSEMENT** *m* lustruitul, netezitul, etc

POLISSEUR, **EUSE** *s* lustruitor

POLISSOIR *m* unealtă de lustruit, etc *polissoir à ongles*, lustruitoare de unghii

POLISSOIRE *f* perie de curățat noroiu

POLISSON, **ONNE** *s* 1 haimană de uliși, 2 ștrengar, 3 om desfrânat || *a* desmățat, ștrângăraș [V Suplimentu]

POLISSONNER *v* 1 a ștrângări, 2 a face ștrângări

POLISSONNERIE *f* 1 ștrângărie, 2 murașărie

POLISSURE *f* 1 poleitură, lustruitură, 2 lustru, lustrusală

POLITESSE [it] *f* politetă, vorbire sau purtare de om bine crescut, omenie *manquer de politesse*, a fi mojit, b) bunăvoință, c) lucruri amabile *dire des politesses*, a spune lucruri amabile, *brûler la politesse* d) qq, a părâsi brusc pe cineva [V Suplimentu]

POLITICIEN, **ENNE** *s* (iron) politician

POLITIQUE [l-gr] *a* politic a) al Statului, b) care se ocupă cu trebile Statului, c) fig

dibacu *soyez politique*, în dibacu, *d)* cetățenesc *les d'ouls politiques*, drepturile cetățenești, *e)* *V economie* || *m* om politic || *f* 1 politică *a)* arta de a guvernă un Stat, *b)* treburile Statului, *c)* conducerea treburilor Statului *politique interieure*, conducerea lăuntrică a treburilor Statului, 2 *fig* dibăcie, șmecherie

POLITIQUEMENT *adv* 1 politiceste, după regulile politice, 3 *fig* cu dibăcie

POLITIQUER *v* a face politică

POLKA [polon] *f* polka (dans) [V Supl]

POLKER *v* a dansa polka

POLKEUR, EUSE *s* dansator de polka

POLLEN (*lenn*) [l] *m* polen, pulbere fecundătoare a florilor

POLLICITATION [l] *f* promisiune sau ofertă făcută dar încă neacceptată

POLLINI(D)E *f* masă formată din grăunțe de polen lipite între ele (ca la orhidee)

POLLINIQUE *a* ce ține de polen

POLLINISATION [pollen] *f* fecundarea unei flori prin polen

POLLUER [l polluerre] *v* a spurcă, a pân-gări, a păta

POLLUTION (*si*) *f* 1 pângărire, spurcare la *pollution d'une église*, spurcarea unei biserici, 2 polutie

POLONAIS, E *a* și *s* polonez, locuitor din Polonia, leah || *v* polonez, leșesc || *f* poloneză *a)* danț național polonez, *b)* ara lui, *c)* redingotă scurtă cu ceaprazuri [V Suplimentu]

POLTRON, ONNE [it] *s* poltron, mișel, fricos || *a* muselesc, frisos

POLTRONNERIE *f* poltronerie *a)* friică de mișel, *b)* mișelie

POLYADELPHE [gr] *a* Bot poliadelf

POLYADELPHIE *f* clasa plantelor cu 20 stamine, inserate sub un pistil simplu sau multiplu

POLYANDRE [gr] *a* 1 (femeie) cu mai mulți bărbați, 2 Bot cu mai multe stamine

POLYANDRIE [gr] *f* căsătoria unei femei cu mai mulți bărbați

POLYCHÈTES (*k-v*) *m* pl anelizi cu capul deosebit

POLYCHRESTE [gr] *a* cu efecte multe (leac)

POLYCHROISME (*kro-ism*) *m* tendința (unui corp transparent) de a manifesta colori diferite după cum îl pătrunde lumina

POLYCHROME [gr] *a* policrom, de mai multe colori

POLYÈDRE [gr] *m* poliedru, solid cu mai multe fețe

POLYÈDRIQUE *a* poliedric, cu mai multe fețe (cristal)

POLYGALACÉES *f* pl Bot familie de plante cu amăreala ca tip

POLYGALE *f* Bot amăreală,

POLYGAME [l-gr] *m* poligam, bărbat căsătorit cu mai multe femei || *a* Bot cu stamine și pistiluri pe același picior

POLYGAMIE [l-gr] *f* poligame, căsătoria cu mai multe femei

POLYGLOTTE [gr] *a* scris 'n mai multe

limbi || *s* poliglot om care vorbește mai multe limbi

POLYGONACÉES *f* pl familie de plante cu trăscofu ca tip

POLYGONAL, E *a* 1 cu mai multe unghii, 3 a cărui bară e un poligon

POLIGONE [gr] *m* poligon *a)* figură cu mai multe laturi, *b)* loc de exercițiu pentru artilerie

POLYGONÉES *f* pl V *polygonacees*

POLIGRAPHE [gr] *m* poligraf, autor care a scris despre diverse matern

POLYGRAPHIE *f* poligrafie, raftul bibliotecii cu scrierile poligrafilor

POLYHALITE *f* sulfat natural de potasru, calciu și magneziu

POLYMASTIE [gr] *f* anomalie datorită ivirii de mamele suplimentare

POLYMATIE [gr] *f* cunoștințe multe în toate direcțiile

POLYMATIQUE *a* 1 care știe multe, 2 unde se învață multe științe *ecole polymatique*

POLYMERIE *a* format prin reunirea mai multor molecule într'una

POLYMERIE [gr] *f* reunirea mai multor molecule într'una singură

POLYMERISATION *f* starea corpurilor formate prin reunirea mai multor molecule într'una singură

POLYMERISER *v* a se uni mai multe molecule într'una singură

POLYMORPHE [gr] *a* polimorf, care poate lua felurite forme

POLIMORPHISME *m* polimorfism, proprietatea (unor substanțe) de a lua felurite forme fără a-și schimba firea

POLYNÔME [gr] *m* Alg polinom, câtime compusă din mai mulți termeni separați prin + sau —

POLYPE [l-gr] *m* polip *a)* Pat umflătură carnoasă formată pe mucoasele (nasului), *b)* Zool animal de apă fără organ de locomoțiune

POLYPÉTALE *a* cu mai multe petale

POLYPEUX, EUSE *a* ca polipu

POLYPHAGE [gr] *a* 1 care mănâncă mult, 2 care mănâncă de toate

POLIPHAGIE *f* foame nesățioasă

POLYPHASÉ *E* *a* schimbăcios

POLYPHONE [gr] *a* Gram polifon cu mai multe sunete

POLYPHONIE [gr] *f* polifonie *a)* Gram însușirea de a avea mai multe sunete, *b)* cântarea simultană a mai multor instrumente cari nu sunt la unison

POLYPHONIQUE *a* cu instrumente cari nu cântă de acord

POLYPIER [polype] *m* polipier *a)* grup de polipi trăind pe un arbust secretat de ei, *b)* arbustul însuși

POLYPODE [gr] *m* Bot fereguță (care crește pe arbori, pe piatră)

POLYPORE *m* Bot vâcălie (de salcie, de brazi, de mesteacăn), buretele oilor

POLYPTIQUE [gr] *a* cu mai mult de două

forțe (tăblișele la Romani) || *m* condica de recensământ de impozite (până în sec VII)

POLYSARCIE (*sar*) [gr] *f* desvoltarea prea mare a mușchilor, a grăsimii

POLYSÉPALE (*sé*) *a* cu multe sepale

POLYSPERME [gr] *a* care conține un nu măr mare de semințe

POLYSTYLE [gr] *a* cu multe coloane

POLYSYLLABE. POLYSYLLABIQUE [gr] *a* polisilabic, cu mai multe silabe

POLYSYNTHÉTISME (*sen*) *m* tendința (unor limbi) de a reuni mai multe cuvinte în unul singur

POLYTECHNICIEN (*tek*) *m* elev sau fost elev al școlii Politehnice

POLYTECHNIQUE (*tek*) [gr] *a* politecnic, care cuprinde mai multe aite, mai multe științe, *ecole polytechnique*, școala politecnică, de inginerie

POLYTHÉISME [gr] *m* politeism, credință în mai mulți zei

POLYTHÉISTE [gr] *m* politeist, cel ce crede în mai mulți zei

POLYTRIC *m* Bot mușchiu de pământ

POLYTYPE [gr] *Tip* obținut prin poliupie

POLYTYPÉ *v* *Tip* V *clicher*

POLYTYPÉ *f* V *clichage*

POLYURIE [gr] *f* urinare deasă

POLYURIQUE *a* 1 al urinării excesive, 2 care urinează excesiv

POMICULTEUR *m* cultivator de pomi

POMMADE [it] *f* pomadă, alifie [V Supl]

POMMADER *v* 1 a unge cu pomadă, cu alifie, 2 a face pomadă [V Suplimentu]

POMMARD *m* vin de Burgundia de prima calitate

POMME [l pomum] *f* 1 măr, *donner la pomme à une femme*, a găsi o femeie cea mai frumoasă dintre toate, *il a emporté la pomme*, a câștigat, a biruit, 2 *pomme de pin*, gogoasă de pin, *pomme d'amour*, pătlăgea roșie, *pomme de chou*, căpățână de varză, 3 *pomme de terre*, cartof, *pommes sautes*, cartofi în felii prăjiți în unt, 4 măciule *pomme d'une canne*, măciula unui baston, 5 placa cu găurele, ciurul (stropitoare), 6 orice obiect în formă de măr, măciule, *pomme d'Adam*, beregata [V Supl]

POMMÉ, *E* *a* 1 rotunjit, în formă de măr, 2 *fig* gogonat, cu vârful *sottisse pommée*, prostie gogonată [V Suplimentu]

POMMEAU *m* 1 măciule (la mânerul unei arme), 2 ciocină

POMMELÉ, *E* *a* 1 *ciel pommelé*, cer acoperit cu norșori rotunzi, 2 *cheval pommelé*, cal rotat *grus pommelle*, vânt rotat

POMMELER (*sé*) [pomme] *v* 1 a se acoperi cu norșori rotunzi, 2 a fi rotat (un cal)

POMMELLE [pomme] *f* placa cu găurele (la căpățâna unei țevi, ciur)

POMMER [pomme] *v* a face căpățână, a se rotunzi (ex o varză, etc)

POMMEBAIE *f* livadă de meri

POMMETÉ, *E* *a. Blas* terminat în formă de măciule

POMMETTE [pomme] *f* 1 umărul obrăzului, 2 măciule, gămăle

POMMIER [l pomme] *m* 1 măr (pomul), *pommier à cidre*, măr pădureț, 2 oală de copt mere la foc [V Suplimentu]

POMOLOGIE [l-gr] *f* știința pomilor cu fructe

POMOLOGISTE, POMOLOGUE *m* cel ce se ocupă cu studiul pomilor

POMPE (*pomp'*) [l-gr] pompă *a)* alau, *b)* *pompe funebre*, drc, *c)* procederi solemne, măreție *la pompe de Bossuet*, *d)* *pl fig* desertăciuni *renoncer au monde et à ses pompes*, a renunța la lume și la desertaiciunile ei

POMPE (*pomp'*) *f* pompă, tulumbă *pompe a incendie*, tulumbă de foc [V Suplimentu]

POMPÉIEN, ENNE *a* din Pompei

POMPER (*pon*) [pompe] *v* 1 a mănăvră o tulumbă, 2 a pompa *a)* a scoate cu tulumba, *b)* *fig* a atrage, a absorbi *le soleil pompe les eaux*, soarele absoarbe apele, 3 tam a scoate informații dela cineva, a-l descoase, 4 *fig* a sorbi, a trage la măsă [V Suplimentu]

POMPETTE (*pon*) *a* jam aghezmit

POMPEUSEMENT (*pon*) *adv* pompos, cu pompă, măreț

POMPEUX, EUSE (*pon*) *a* pompos, măreț || *m* măreție

POMPIER (*pon*) *m* 1 fabricant de pompe, 2 pompier, 3 *pop* lucrător croitor [V Supl]

POMPON (*pon*) [pompe] *m* 1 fiong, 2 pampon, moț de lână (la chipiu), *fig avoir le pompon*, a întrece pe toți [V Suplimentu]

POMPONNER (*pon*) [pompon] *v* 1 a impodobi cu fiongi, 2 a găti *pomponner une mariée*, a găti o mireasă, 3 a găti cu floricele, a înzorzonă *pomponner son style* || *Se pomponner*, a se găti, a se splicui, a se impopofoză

PONANT *m* (†) apusul

PONANTAIS, E *a* și *s* (locutor) din apus, dela Ocean

PONCACE *m* 1 lustruitul cu pumice, 2. scoaterea calcului unui desen cu pumice

PONCE [l pumicem] *f* 1 (*pierre*) *ponce*, pumice, 2 săculeț cu cărbune pisat (de scos tiparul unui desen), 3 cerneală din untdelemn și chinoros (de marcat pânzele)

PONCEAU [pont] *m* podeț

PONCEAU *m* garoafă || *a* roșu-aprins

PONCEU [ponce] *v* 1 a lustrui cu pumice, 2 a scoate tiparul unui desen cu cărbune pisat, 3 *poncer une toile*, a marca unui din căpățile pânzei cu cerneală din untdelemn și chinoros [V Suplimentu]

PONCEUX, EUSE *a* ca pumicea

PONCIF, IVE *a* poncif *a)* scos cu pumicea, *b)* *fig* imitat, banal *litterature poncive*, literatură lipsită de originalitate || *m* poncif *a)* desen impus al cărui tipar se poate scoate cu pumicea, *b)* *fig* lucrare imitată banală, lipsită de originalitate

PONCIS *m* V *poncif* *m*

PONCTION [l punctio] *f* *Chir* puncțiune, împungerea unei cavități pline de puroi sau de lichid, împunsătură

PONCTIONNER (*ksi*) *o* Chir a face punctu-
șuneu, împunsătura

PONCTUALITÉ *f* punctualitate

PONCTUATION *f* punctuație *a*) arta de a
pune puncte, *b*) punctele

PONCTUÉ, *E a* 1 punctat *page mal ponc-
tuee*, pagină cu punctele rău puse, 2 compus
din puncte *ligne ponctuée*, 3 cu pete în formă
de puncte (ex la pene)

PONCTUEL, *ELLE a* punctual, exact, foarte
precis

PONCTUELLEMENT *adv* punctual, exact,
la timp, hotărît

PONCTUER [*l* punctum] *o* a puncta *a*) a
pune puncte, *b*) a marca

PONDAGE [*angl*] *m* taxă engleză pe șlepurî

PONDAISON *f* 1 ouatul unei (pasări), 2
vremea ouitului

PONDÉRABILITÉ *f* puțința de a fi cân-
tărit

PONDÉRABLE [*l*] *a* ponderabil, care poate
fi cântărit

PONDÉRAL, *E a* de greutate

PONDÉRATEUR, *TRICE a* cumpănitor

PONDÉRATION [*l*] *f* ponderațiune *a*) *Fiz*
știința echilibrului, *b*) cumpănire, cumpănă,
echilibru

PONDÉRÉ, *E a* ponderat, cumpănit

PONDÉRER [*l* ponderare] *o* a cumpăni, a
stabilî echilibrul între

PONDEUR, *EUSE s* făuritor, producător

PONDEUSE *f* și *a* (găină) ouătoare

PONDOIR *m* coș pentru ouat

PONDRE [*l* ponere] *o* 1, a ouă, 2 *pop a*
da naștere, a produce a zămîși [*V Supl*]

PONEY (*ne*) [*angl*] *m* poney, căluș cu pă-
rul lung [*V Suplimentu*]

PONT [*l* pons] *m* pod *pont de bateaux*,
pod de luntî, loc *laisser passer l'eau sous le
pont*, a nu se sinchisi, a-și vedeă de treabă,
faire le pont à quelqu'un, a servi de propteă
cuiva, prov *la joute n'est pas sur le pont*, nu
e niciun zor, 2 *Mar* punte *a*) dușumeaua
unei corăbi, *b*) dușumeaua de sus a corăbiei,
3 *pont aux ânes a*) teorema pătratului ipo-
tenusei, *b*) *fig* lucru cunoscut de toți, banal,
4 prohab, turî (de nădrag), 5 (la joc) *faire
le pont*, a îndoi puțin o carte de joc astfel ca
adversarul să taie cărțile la acea cartă, *fig
couper dans le pont*, a cădeă în cursă, a se lăsa
să fie păcălit [*V Suplimentu*].

PONTE [*l* pondre] *f* 1 ouaie, 2 vremea
ouatului, 3 ouătură, ouă ouate *une ponte
abondante*, ouă multe ouate

PONTE *m* 1 pontator, cel ce pontează (la
joc), 2 asul de tobă sau de cupă (în jocul
pomme) [*V Suplimentu*]

PONTÉ, *E a* cu mai multe punți (corabie)

PONTER [*l* ponte] *o* a pontă (la cărți)

PONTER [*l* pont] *o* a așeză o punte (pe o
corabie)

PONTET *m* predica trăgaciului

PONTIER (*ti-ê*) [*l* pont] *m* supraveghetorul
unui pod mobil

PONTIFE [*l* pontifex] *m* pontifex *o*

preot, *b*) părinte bisericesc (arhiereu, episcop,
etc), *souverain pontife*, *le pontife romain*,
papa, *c*) *fam* (iron) înruțăș *les pontifes de
la cruique* [*V Suplimentu*]

PONTIFICAL, *E a* pontifical *a*) preoțesc,
b) episcopal *serge pontifical*, scaun episcopal,
m *le pontifical romain*, ritualul Papei și al
episcopilor

PONTIFICALEMENT *adv* 1 în veșmintele
preoțești, îmbrăcat în odăjdii, 2 *fig* cu so-
lemnitate

PONTIFICAT [*l*] *m* pontificat *a*) demni-
tatea de pontifex, de papă, *b*) timpul domniei
unui papă

PONTIFIER (*ti*) *o* 1 a oficia în calitate de
pontifex, 2 *fig* a-și da aere

PONT-LEVIS *m* podișcă care se lăsa în
jos peste un șanț (pentru a intra în castel)

PONT-NEUF *m* cântec de uliță, cântec
popular *Pl des ponts neufs*

PONTON [*l* pont] *m* 1 ponton *a*) pod de
luntî unite, *b*) luntre ce slujește de îmbarcat
pe o corabie, 2 corabie veche (slujind ca
spital sau cazarmă)

PONTONAGE *m* podărit

PONTONNIER *m* 1 pontonier, artillerist,
care lucrează la poduri, 2 podar, 3 slujbas
la stațiile luntîlor [*V Suplimentu*]

PONTUSEAU (*zo*) [*l* pontcellus] *m* 1 vargă
de metal care susține linile de sârmă în tiparul
hârtiei, 2 *pl* urmele vergelii pe hârtie

POPE frus] *m* popă ortodox

POPELINE *f* poplin (materie de lână cu
tîre de mîtare)

POPLITÉ, *E* [*l* poplitis] *a* al nucei genuchi-
lui (muşchi)

POPOTE *f* *fam* popotă, bucătărie, menaj
faire la popote [*V Suplimentu*]

POPULACE [*it*] *f* poporul de jos, norodul.

POPULACIER, *ÈRE a* mitocănesc

POPULACERIE *f* mitocănie

POPULAGE *m* Bot calcea-calului

POPULAIRE [*l*] *a* popular *a*) al poporului;
rendre populaire, a populariză, *se rendre po-
pulaire*, a deveni popular, *b*) pentru popor,
poporan *écrits populaires*, *c*) favorabil, priin-
cios poporului *mesure populaire*, *d*) de a po-
porului *expression populaire*, *e*) iubit de popor
roi populaire *m* *le populaire*, poporul, norodul

POPULAIREMENT *adv* în mod popular

POPULARISATION *f* popularizare, tălmă-
care pîntu popor

POPULARISER *o* a populariză *a*) a tăl-
măci pîntu popor *b*) a face să fie iubit de
popor

POPULARITÉ [*l* popularitas] *f* populari-
tate *a*) dragostea poporului, *b*) tendința de
a se impune dragostei poporului

POPULATION [*l*] *f* populațiune *a*) nu-
mărul locuitorilor (unei țări), *b*) locuitorii (unei
țări, etc)

POPULÉUM (*om*) [*l*] *m* alifie de muguri
de plop

POPULEUX, *EUSE a* foarte popular, lo-
cort de lume multă

POQUER *v* a arunca bila în sus
POQUETTE *f* joc cu bile mici cari se aruncă dela distanță în o grupă

PORACÉ, E [poiréau] *a* verde ca prazu

PORC (por) [l] porcus] *m* 1 porc, 2 *du porc*, carne de porc, *du porc frais*, carne de porc nesărată

PORCELAINE [it] *f* portelan

PORCELAİNIER, ÈRE *a* al portelanului
 || *m* lucrător de porțelan

PORCELET *m* porceluș

PORC-ÉPIC (pork'-epik') *m* porc ghimpos

PORCHAIŞON *f* timpul când mistretul e gras și bun de vanat

PORCHE [l] porticus] *m* portic, tindă

PORCHER, ÈRE [porc] *s* porcar

PORCHERIE *f* cocină

PORCINE [l] *a* 1 la race porcine, neamul porcesc

PORE [l-gr] *m* por, găurice între moleculele pielii, etc

POREUX, EUSE *a* poros, cu pori

PORION *m* contra-maistru într-o mină de huliă

PORISME [gr] *m* propozițiune matematică (la Greci)

PORNOCRATIE [gr] *f* influența curtezanelor în guverna

PORNOGRAPHE *a* și *s* pornograf, cel care scrie lucruri obscene

PORNOGRAPHIE [gr] *f* pornografie, literatură obscenă

PORNOGRAPHIQUE *a* pornografic, cu conținut obscen

POROSITÉ (zu) [pore] *f* porozitate, stare poroasă (a unui lucru)

PORPHYRE [it] *m* 1 porfir, marmoră foarte tare de un roșu-verde, 2 pisălog de porfir (pentru pisat)

PORPHYRIQUE *a* 1 al porfirului, 2 care conține porfir

PORPHYRISATION *f* prefacere în un praf foarte fin

PORPHYRISER [porphyrie] *v* a porfiriza, *a* prefăce în un praf foarte fin

PORPHYROGÈNE [gr] *m* porfirogenet (nume ce se da sub împărații greci prinților născuți în timpul domniei tatălui lor)

PORRACÉ, E *a* *V* porace

PORREAU *m* *V* pourceau

PORRECTION [l] *f* (la Catolici) atingerea de către hirotoniți a obiectelor sfințe

PORRIGINEUX, EUSE *a* care provoacă căderea părului

PORRIGO *m* Pat boală care aduce căderea părului

PORT [l portus] *m* port, *fig* liman (loc de adăpost, *prendre port, arriver au port* *a*) a intra în port, *b*) *fig* a ieși la liman, a-și atinge scopul, *arriver à bon port*, a sosi la portul dorit, *fig* *a*) a sosi cu bine, *b*) a izbui în, *faire naufrage au port*, a se înneacă ca Țiganul la mal

PORT [porte] *m* 1 port, purtare *le port des cannes plombee est interdit*, purtarea de bastoane plumbuite este interzisă, 2 încărcătura

maximă (a unei corăbii), 3 transportul (unui obiect) *franc de port*, franco, plătit, 4 ținută, înfățișare *un port noble*, 5 dreptul de a purta *le port d'armes*, dreptul de a purta arme, 6 prezentarea armei, 7 *port d'arme*, ținută militară, *se mettre au port d'armes*, a lua ținută militară, 8 cărțile bune cari se opresc, *jeu mon port est de carreau*, cărțile mele sunt carale

PORTABLE *a* portabil, ce se poate purta de purtat

PORTAGE *m* 1 transportul, căratul, 2 *Mar* locul de atingere a două obiecte

PORTAIL (tai) [porte] *m* portal, fatad, unei biserici unde-i poarta principală *Pl des portails*

PORTANT, E *a* 1 care poartă, care susține, 2 *bien portant*, sănătos, *mal portant*, bolnav, 3 loc adv *à bout portant*, de foarte aproape
 || *m* 1 mâner, toartă (la ladă, cufăr), 2 stînguliile ce susțin cusele sau aparatele de lăminat (la teatru)

PORTATIF, IVE *a* portativ, ușor de purtat, purtăric

PORTE [l porta] *f* 1 poartă, ușă, *fausse porte*, ușă ascunsă, *porte de derrière*, ușa de din dos, *fig* *a*) înfrângere, *b*) mijloc de scăpare, *fig* *enfoncer une porte ouverte*, a se lupta cu morile de vânt, *refuser sa porte à quelqu'un*, a opri pe cineva de a-și mai veni în casă, *ouvrir ses portes*, a deschide porțile, a se preda, *forcer a porte a qq*, a intra cu deasila la cineva, *faire défendre sa porte*, a interzice cuiva de a mai veni la dânsul, *mettre à la porte*, a da (pe ușă) afară, *gagner la porte*, a o tui, prov *il faut qu'une porte soit ouverte ou fermee*, trebuie să te hotărăști într'un fel sau într'altul, ori, ori, 2 *fig* cale, drum (spre ceva) *la vertu est la porte du bonheur*, virtutea este calea care duce la fericire, *la porte aux emplois*, drumul spre funcții, 3 arc de triumf, 4 *pl* strâmtoare, *les portes du Caucase*, strâmtoarele Caucazului, 5 Poarta Otomană, 6 *porte d'agrafe*, cheoatoare de copcă, 7 *les portes de l'Enfer*, demonul, răul, 8 loc adv *a la porte de, aux portes de*, pe pragul *aux portes du tombeau*, pe pragul mormantului, *porte a porte*, ușă în ușă, vecin, *a la porte* *a*) afară, *b*) la intrare, *de porte en porte*, din casă în casă, *a portes ouvertes*, cu ușile deschise [*V* cuvintele în legătură cu *porte*]

PORTE *a* *veine porte*, vana gîoasă care duce sangele la ficat

PORTÉ, E *a* 1 purtat, dus, 2 *fig* înclinat, aplicat, pornit spre (ceva), *être porté sur sa bouche*, a nu-și fi gîndul decît la mâncare și băutură

PORTE-AFFICHES *m* placard pentru lipitul afiselor [Plural invariabil]

PORTE-AIGLE *m* ofișer port-drapel (sub primul Imperiu) [Plural invariabil]

PORTE-AIGUILLE (e ghr-y') 1 *Chir* mîncărul acului de împuns, 2 acarnită

PORTE-ALLUMETTES *m* chibritelniță port-chibrituri

PORTE-AMARRE *m* aparat cu care se asvârle un otgon *Pl des porte-amarres*

PORTE-ARQUEBUSE *m* (†) ofițer ce ducea pușca regelui la vanătoare [Pl invariabil]

PORTE-ASSIETTE *m* tavă de pus mâncările calde Pl *des porte-assiettes*

PORTE-BAGUETTE *m* scobitură în care intră vergeaua puștii Pl *des porte-baguette*

PORTE(-)BALLE *m* boccegiu [Pl invariabil]

PORTE-BAIONNETTE (*ba yo*) *m* port-baionetă Pl *des porte-baionettes*

PORTE-BANNIERE *m* purtătorul de prapui Pl *des porte-banniere*

PORTE-BÂT *m* vită de povară [Pl invar]

PORTE-BOBECHE *m* partea sfesnicului care susține lăcăza Pl *des porte-bobeches*

PORTE-BONHEUR *m* 1 brățară, 2 mic obiect aducător de noroc Pl *des porte-bonheur*

PORTE-BOUQUET *m* vas cu flori Pl *des porte-bouquet*

PORTE-BOURDON *m* pelerin [Pl invariabil]

PORTE-BOUEILLES *m* ladă pentru sticle

PORTE-BRANCARD *m* cureaua sau arcuț ce susține huluzele

PORTE-CARNIER *m* purtătorul tolber de vânat al vânătorului Pl *des porte-carnier*

PORTE-CARTES *m* vas în care se țin cărți de vizită Pl *des porte cartes*

PORTE-CHAISE *m* purtătorul scaunului de purtat

PORTECHAPE *m* preot îmbrăcat în stită

PORTECHOUX *m* măroagă de zarzavagiu

PORTE-CIGARE *m* port-țigar, un portecigare, tabachere cu ținări de loi [Pl invar]

PORTE-CIGARETTE *m* port-țigar, portecigarettes, tabachere cu ținări [Pl invariabil]

PORTE-CLEFS *m* 1 țențenierul cu cheile, 2 veriga cu cheile Pl *des porte-clefs*

PORTE-COUTEAU *m* scăunaș de sticlă pentru cuțite, furculițe Pl *des porte-couteau*

PORTECRAYON *m* portcreion

PORTE-CROIX *m* purtătorul crucii în o ceremonie religioasă Pl *des porte-croix*

PORTE-CROSSE *m* purtătorul cârjei dinaintea episcopului Pl *des porte-crosse*

PORTE-DAIS *a* purtător de baldachin

PORTE-DIEU *m* preot care duce ostiile la bolnavi Pl *des porte-Dieu*

PORTE-DRAPEAU *m* port-drapel, stegar Pl *des porte-drapeau*

PORTE-DIEU *m* preot care duce ostiile la bolnavi Pl *des porte-Dieu*

PORTÉE *f* 1 pui fătaș (într-o singură dată) *une portée de quatre chats*, patru pisoi fătași, 2 bătaie de puscă, etc *s'éloigner à portée de pistolet*, a se depărta cât ține bătaia unui pistol, 3 întindere (a vederii, a vocii, a auzului) *à portée de voix*, depărtare de unde se poate auzi glasul (cuiva), *hors de la portée*, prea departe, *être hors de portée*, a nu putea face, *à la portée (de la main)*, la îndemână; 4 *fig* putere a mîinii, *prendre ceci n'est pas à sa portée*, asta-i prea greu pentru mîntea lui, *cela passe la portée de notre esprit*, asta nu-i de competența noastră, *se mettre à la portée de*, a se face înțeles de, a se pune la nivelul mîinii (cuiva), *cette place est à sa portée*, locul acesta

e potrivit pentru dănsul, *hors de la portée*, ce nu poate înțeles, ce nu-i de mîntea omului, 5 putere *cette dépense n'est pas à ma portée*, cheltueala aceasta nu e în puterile mele, *être portée a de*, a fi în stare (de a face ceva), 6 însemnătate, interes *cette idee a une portée immense*, ideea aceasta e de foarte mare însemnătate, 7 *Muz* portaliv, 8 spațiul liber sub o piatră, grindină susținută de ambele căpătate

PORTE-ENSEIGNE *m* stegar Pl *des porte-enseigne*

PORTE-ÉPÉE *m* chingă de sabie Pl *des porte-épée*

PORTE-ÉPERON *m* cureaua ce susține pînțenul Pl *des porte-eperon*

PORTE-ÉTENDARD *m* 1 port-standard, 2 punga în care stă coada standardului Pl *des porte-etendard*

PORTE-ÉTRIERS *m* curea la obiăncul de dîndărit al șelei Pl *des porte-étriers*

PORTE-ÉTRIVIÈRES *m* belciugul curelei dela scara șelei Pl *des porte-étrivières*

PORTE-FAINÉANT *m* rogozină atârnată de huluza din stînga carelor grele pe care se odihnește căruțașul Pl *des porte-faineant*

PORTEFAX [fai] (*je*) *m* hamal salahor

PORTE-FENÊTRE *f* feneastă pînă jos care slujește și de ușă Pl *des porte fenêtres*

PORTE-FER (*fer*) *m* săculeț cu potcoave atarnate de șea Pl *des porte-fer*

PORTEFEUILLE (*feu-y*) *m* portofoliu a) ghiozdan, b) *fig* *ministre le portefeuille de la marine*, c) electe publice sau comerciale (ale unei bănci) [V Suplimentu]

PORTEFEUILLISTE (*feu-yist*) *m* fabricant de portofoliu

PORTE-FORT *m* garant Pl *des porte-fort*

PORTE-FOUET *m* tocul tășurei de pus coada birului Pl *des porte-fouet*

PORTE-GLAIVE *m* curea legată de centron de care stă atârnată baioneta infanteriștilor Pl *des porte-glaive*

PORTE-HACHE *m* teacă de topor (la pom-pieri) Pl *des porte-hache*

PORTE-HAUBAN(S) *m* Mar platformă orizontală exterioară care dă franghilor depărtarea suicientă

PORTE-JUPE *m* cârlig de ținut rochia mai ridicată || a care poartă rochie, femeie

PORTE-LETTRES *m* portofoliu cu scrisori, hârtii Pl *des porte-lettres*

PORTE-LIQUEURS *m* portativ pentru lichioruri Pl *des porte-liqueurs*

PORTE-MAIN *m* V *appui-main*

PORTE-MALHEUR *m* pacoste, cobe, piază-rea Pl *des porte-malheur*

PORTEMANTEAU *m* 1 (†) ofițer care ducea mantaua regelui, 2 cuier, 3 geamantan *portemanteau de voyage*, geamantan de călătorie, 4 sacul cu rușine, etc al soldatului de cavalerie purtat altădată pe șea, 5 stâlpi pe bordul corăbiei de care se agață bărcile

PORTE-MÔCHE *m* cârligul unui fitil sulfurat într'un butoiu [Plural invariabil]

PORTEMENT *m* (rai) ducerea ciuci (de către Mântuitorul)

PORTE-MENU *m* ramă cu lista de bucate
Pl *des porte-menu*

PORTE-MINE *m* portereion [Pl invar]

PORTE-MONNAIE *m* pormoneu, portofel
Pl *des porte-monnaie*

PORTE-MONTRE *m* cutic sau pînă pentru ceasornic Pl *des porte-montre*

PORTE-MORS *m* curelele zăbalelor

PORTE-MOUSQUETON *m* 1 cârlig sau a grafă la bandulieră de care atarnă un *mousqueton*, 2 agraifă la un lant de ceasornic Pl *des porte-mousqueton*

PORTE-OUTIL (*ti*) *m* propteaua unei unelte [Pl invar]

PORTE-PARAPLUIES *m* teacă de umbrele de ploaie [Pl invar]

PORTE-PAROLE *m* cel ce ia cuvântul în numele altora, puitător de cuvânt Pl *des porte-parole*

PORTE-PLAT *m* sclertaş Pl *des porte-plats*

PORTE(-)PLUME *m* toc (de condeiu) Pl *des porte plume*

PORTER [l portaire] *v* (tranzitiv) 1 a purta (ex o haină), 2 a duce *portez cela chez moi*, du asta la mine acasă, *porter la main à l'épée*, a duce mâna la sabie, *porter le poids*, a duce greul, *porter en terre*, a duce la groapă, *porter le pied en avant*, a duce piciorul înainte, 3 a aduce, a produce *argent qui porte intérêt*, bani cari aduc dobândă, *porter bonheur*, a aduce fericire, a fi cu noroc, *porter dommage, prejudice*, a aduce pagubă, *que portent les journaux?* ce ştiri aduc ziarele, ce mai spun ziarele? *faire porter*, a trimite, 4 a da *porter des fruits*, a da fructe, *porter la vie*, a da viaţă, *porter la mort*, a raspândi moartea, *porter un coup*, a da o lovitură, *porter une loi*, a promulga o lege, *porter un jugement*, a da o hotărîre, a judecă, *porter secours*, a da ajutor, a ajută, *porter témoignage* a) a da mărturie, b) a mărturis, a dovedi, 5 a face *porter plainte*, a se plange, a reclama, *porter les armes*, a face războiu, *porter ombre*, a face umbră cuiva, a i întunecă, 6 a tine *porter la tête haute*, a ţine fruntea sus *porter un toast*, a ţine un toast, a bea în sănătatea cuiva, 7 a susţine prin voturi, a prezenta (ex un candidat la deputăţie), 8 a ridică *porter aux nues*, a ridică în slăvele cerului, *porter la main sur quelqu'un*, a ridică mâna asupra cuiva, a lovi, 9 a) a avea *porter la mine de*, a avea o înfăişare de, *cette pierre porte tant de long*, această piatră are atîta lungime, *porter un nom*, a se numi, b) a avea asupraşi *porter une somme d'argent*, a avea asupraşi o sumă de bani, c) (la cărţi) a avea în mână, 10 a trece în *porter un article sur un registre*, a trece o marfă în registru, *porter en recette, en dépense*, a trece la intrări, la cheltuieli, 11 a împinge, a îndemna (la ceva) *porter quelqu'un au mal*, a împinge pe cineva la rău, *porter à la réverie*, a îndemna la meditaţie, 12 a fi *porter des fers*, a fi în lanşuri, *porter les armes*, a fi soldat, *porter la robe*,

a) a fi magistrat, avocat, b) a aparţine sexului slab, *porter le deuil*, a fi în doliu, *porter bateau*, a fi navigabil, 13 a îndreptă *porter ses regards vers* a-şi îndreptă privirile către, a aţui, *porter ses pas*, a şi îndreptă paşii, a se duce la, 14 a fi însărcinată (o femeie), 15 a merge *cette montre porte trente heures*, ceasornicul acesta merge treizeci de ore, 16 asuna, spune *l'arrêt porte que*, sentinţa sună că, 17 a socoti *porter a 3 millions*, a socoti la trei milioane, 18 (în expres) *porter bien son age*, a o duce bine cu vârsta, a se ţine bine *porter bien le vin*, a o duce bine la băutură, la chef, Mai *porter bien la toile*, a înainta repede, *ce fusil porte bien son plomb*, puşca aceasta bate departe, *fam il ne portera pas loin* a) n'are s'o ducă departe, b) are să mi-o plătească, *porter la peine de quelque chose*, a suferi pentru ceva, *porter la parole*, a vorbi în numele altora, *porter envie*, a invidia, a pizmui, a jîndui, *l'un portant l'autre*, una peste alta, în termen mijlociu || (intransitiv), 1 a se odihni, a se răzîmă *tout edifice porte sur une colonne*, orice clădire se răzîmă pe un stâlpi, 2 a bate, a nimeri, a tînti *ma carabine porte a cinq cents metres*, puşca mea bate la 500 metri, 3 a se întinde, a merge *sa vue porte loin*, vederea i se întinde departe, 4 a avea efect *vos paroles ont porté juste*, vorbele d-tale au avut efect bun, au nimerit bine, *il n'y a pas un mot qui ne porte*, nu i cuvânt la dânsul care să n'aibă efect, 5 *Mar* a se îndreptă spre *porter au sud*, a se îndreptă spre sud, 6 (cu prep sur) a) a tînti, a avea ca scop *la critique porte sur tel point*, critica ţinteşte la cutare punct, b) a aţaja *porter sur les nerfs*, a aţaja nervii, 7 (cu prep a) *porter a la tête*, a ameţi, a se urcă la cap, *porter a faux* a) a sta înclinat un *porte a faux*, parte dintr'o clădire, dintr'o lucrare, nespusă pe nimic, b) *fig* a fi greşit *ce raisonnement porte de faux*, acest raţionament e greşit, 8 *la glace porte*, ghişa e tare, 9 *porter contre*, a se izbi de (ceva) || *Se porter*, 1 a se puită, 2 a se duce, a se îndreptă spre, 3 a se da, a se dedă la *se porter à des excès* a se dedă la excese, 4 a se prezentă ca *se porter candidat, heritier*, a se prezentă ca candidat, ca moştenitor, 5 a se afla *comment vous portez-vous?* ce mai faceţi? *se porter bien, mal*, a fi sănătos, bolnav, 6 *se porter fort pour quelqu'un*, a garantă pentru cineva [V cuvintele în legătură cu *porter* şi Supl.]

PORTER (teur) [angl] *m* bere amară

PORTEREAU *m* 1 stăvilă din pari (pe rauri), 2 tagă pentru căratul cherestelei

PORTE-RESPECT *m* 1 armă de apărare, 2 înfăişare care însuflă respect, 3 persoană care însuflă respect Pl *des porte-respect*

PORTE-TAPISSERIE *f* pervazul ulei, ferestrei acoperit cu draperii Pl *des porte-tapisserie*

PORTE-TRAIT *m* trăgătoare de hamuri Pl *des porte-trait*

PORTEUR, EUSE *s* 1 puitător, aducător *porteur d'eau*, sacagiu, *porteur de fardeaux*,

hamal, *porteur (de lettres)* aducător de scrisori, *chaise à porteurs*, scaun purtător, *porteur de paroles*, purtător de cuvânt, cel însărcinat de a face o propunere, 2 Com *valeur au porteur*, valoare la purtător, făcă arătare de posesor, *payable au porteur*, plătitibil celui care se prezintă (cu polita) || *m* calul călărit de surugiu

PORTE-VEINE *m* *V* *porte-bonheur*

PORTE-VENT *m* țeava care conduce aerul în orgă *Pl des porte vent*

PORTE-VERGE *m* paralizier care poartă cărja în cerimonii *Pl des porte verge*

PORTE-VIS (*viss*) *m* bucată de metal de care se razimă vârful suruburilor cari fixează oțelele unei puști

PORTE-VOIX *m* trompetă ce duce glasul în depărtare *Pl des porte-voix*

PORTIER (*ti*), **ÈRE** [*porte*] *s* portar

PORTIERE *f* portieră *a*) ușă de cupeu, *b*) pordcă de ușă *portiere de peluche*, peida de plus (la ușă) || *a f* borțoașă *une vache portiere*

PORTILLON (*yon*) *m* poartă

PORTION (*si*) [*l*] *f* 1 porțiune, parte, bucată, 2 porție, tain *manger a la portion*, a mânca cu portia

PORTIONCULE (*si*) [*l*] *f* porție mică

PORTIONNAIRE (*si*) *s* și *a* cel care poate pretinde la o parte din o moștenire

PORTIQUE (*tik*) [*l*] *porticus*] *m* portic *a*) galerie deschisă cu boltă sprințată pe coloane, *b*) școala filozofică stoică a lui Zenon (care o propovăduia sub un portic), *c*) cheresteaua de care se atârnă aparatele de gimnastică

PORTLANDIEN, ENNE *a* portlandic, de deasupra sistemului jurasic

PORTO *m* porto, vin renumit din Portugalia

POTOR *m* portor, marmoră neagră cu vine galbene

PORTRAIRE *v* (*†*) *a* face portretul cuiva [Uzitat numai la infinitiv]

PORTRAIT *m* portret *a*) chipul (unei persoane), *être le portrai de quelqu'un*, a semăna perfect cu cineva, a fi leit el, *b*) (în literatură), descrierea unui caracter, unei epoci

PORTRAITISTE *m* portretist artist de portrete

PORTRAITURE *f* (*†*) portret

PORTUGAIS (*ghe*), *E s* și *a* portughez (locutor) din Portugalia || *m* limba portugheză

POTULACACEES *f* *pl* familie de plante dicotiledoane cu planta iarbă-grasă ca tip

POTUIAN [*it*] *m* carte cu descrierea porturilor de mare, a curenților și fluxurilor

POSAGE (*sa*) *m* punere, așezare

POSE *f* 1 punere, așezare, 2 sedere nemışcată (la fotografiare), 3 poză *a*) ținută *prendre une pose inconvenante*, a lua o ținută necuvincioasă, *b*) *jam* afețiație *soyez sans pose*, nu afețiați, nu vă dați aere, *faire de la pose*, a afeția, a-și da aere; 4 așezarea santinelor, 5 rândul de a așeză pietrele (la domino) *à vous la pose*, e rândul dumatile să pui, să joci [V Suplimentu]

POSE, E *a* 1 scios și cumpănit, așezat, 2 cu vază, cu trecere *homme pose*, om cu vază, cu greutate, 3 pus *question bien posée*, ches tione bine pusă, 4 *a main posée*, mic t, dându-și ostentala, 5 *cela pose*, aceasta fiind stabilit, *le cas pos*, admiaand cazul

POSEMENT *adv* încet cumpătat, fără grabă

POSFR [*l* pause] *v* 1 *a* pune, a așeza, 2 *fig* *a* stabili *poser un principe*, un fapt, 3 *a* face (cunoscut, a da vază *un succes pose un auteur*, succesul face cunoscut pe un autor 4 *a* pune *poser une question*, *a* pune o întrebare, 5 *a* depune, a lăsa jos *poser les armes* *a*) *a* depune armele, *b*) *a* face pace, 6 *a* presupune *posez le cas que*, presupuneri cazul că, 7 *a* se odihni, *a* se sprijini (pe ceva) *poudre qui pose sur le mur*, bairă care se odihnește pe zid, 8 *a* poza *a*) *a* lua o ținută oarecare (pentru a-și se face portretul), *poser debout*, *a* poză în picioare, *b*) *a* afeția (în atitudine și gesturi), *a-și da acre* (pentru a face efect), *a* voi să pară *la plupart des femmes posent*, cele mai multe femei voi să pară, 9 *fam* *faire poser* *a* face să aștepte mult și bine, *a* păcăli || *Se poser*, 1 *a* se pune, *a* se așeză, 2 *a*-și face un nume, *a* și creă o poziție în lume, 3 *a* trece, *a* se da drept, *a* se mițășă *ca se poser en victime*, *a* se da drept victimă [V Suplimentu]

POSEUR, EUSE *s* și *a* 1 puntor, așezător, 2 *fam* om afeția în ținută, în vorbă

POSITIF, IVE [*l*] *a* pozitiv *a*) sigur, hotărit, *b*) întemeiat pe fapte *science positive*, *c*) realist, care fuge de ideal *homme positif*, *d*) *Alg* *quantities positives*, cantități precedente de semnul +, *e*) *Jui* *droit positif*, drept scris, *f*) *électricité positive*, electricitatea care se obține prin frecarea sticlei cu o bucată de postav, *g*) *epreuve positive*, proba obținută prin expunerea la lumină a negativului pus în contact cu o foaie de hârtie, placă, etc || *m* 1 pozitivul *a*) ceea ce este real, sigur, *b*) folos material *aimer le positif*, *c*) *Gram* întărit grad de comparație (la adjective), 2 *a*) lădiță de orgă, *b*) clavir care acompaniază o orgă mare

POSITION (*zi-si*) [*l*] *f* 1 pozițiune *a*) locul unde se află și cum se află (un lucru), *b*) ținută, port, *la position du corps*, ținuta corpului, *c*) teren ocupat de trupe, *d*) *fig* situațiune, stare *être en position de*, *a* fi în stare de *a*, *c*) funcție, slujbă *avoir une position de six mille francs*, *a* avea o slujbă de șase mii de franci, 2 punere *position d'une question*, punerea unei întrebări, interpelare

POSITIVEMENT *adv* în mod, pozitiv, sigur

POSITIVISME (*ti*) *m* Fil pozitivism, sistem ce nu admite decât ce e evident, sigur

POSITIVISTE (*ti*) *a* și *s* pozitivist, cel ce admite numai ce este pozitiv

POSPOLITE [*polon*] *f* pospolită, corp militar de nobili polonezi

POSSÉDÉ, E *a* stăpanit || *s* 1 cel stăpanit de draci, 2 cu draci, furios

POSSÉDER [*l* possider] *v* 1 *a* posedă, *a*) *a* avea, *b*) *a* ști bine *posséder plusieurs*

langues, a ști mai multe limbi, *c)* a stăpâni *la fureur le possède*, e stăpânind de furie, *d)* *posseder l'esprit ou l'oreille de quelqu'un*, a fi ascultat de cineva, *posseder le cœur d'une personne*, a i iubit de cineva, *posseder quelqu'un*, a se bucura de societatea cuiva, a-l avea la sine, *le diable le possède*, e cu draci || *Se posséder*, 1 a se stăpâni, 2 *ne pas se posséder de joie*, a nu mai putea de bucurie [Se conjugă ca *accélérer*]

POSSESEUR *m* posesor, stăpânitor, cel ce are (ceva)

POSSESSIF, IVE [i] *a* Gram posesiv, care arată că un lucru este al cuiva

POSSESSION [i] *f* 1 posedare, stăpânire *prendre possession*, a lua în stăpânire, 2 posesiune *a)* lucru în stăpânirea cuiva, *b)* ținut stăpânit (de o națiune), *c)* stăpânirea de către draci (a unui om)

POSSESSIONNEL, ELLE *a* ce arată posesia

POSSESSOIRE [i] *a* Jur privitor la o posesie || *m* dreptul de posesiune a unui bun mișcător

POSSIBILISME *m* concepția posibilităților

POSSIBILISTE *a* și *s* posibilist, socialist oportunist (care vrea realizarea cerințelor sale fără violențe)

POSSIBILITE [i] *possibilitas* *f* posibilitate, putință

POSSIBLE [i] *a* posibil, cu puțință, ce se poate, *le moins possible*, cât mai puțin *le plus possible*, cât mai mult, *le plus tôt possible*, cât mai curând, *autant que possible*, pe cât se poate || *m* posibilul, ceea ce se poate, ceea ce stă în puțință cuiva *faire son possible*, a face tot ce-i stă în puțință || loc *adv possible*, poate, nu zic nu, *au possible*, la culme *avoir au possible*, sgârbit la culme

POSTAL, E [poste] *a* postal

POSTCOMMUNION (post) [i] *f* rugăciune după cuminăcare

POSTDATE (post) *f* (rar) dată posteroară celei adevărate

POSTDATER *v* (rar) a postdată, a pune o dată posteroară celei adevărate

POSTE *f* 1 poștă, stațiune de cai cu schimbul *maître de poste*, directorul unei stațiuni de cai cu schimbul, *chaise de poste*, poșta, diligența, *fig courir la poste* *a)* a alerga foarte repede, *b)* a face ceva la repezeală, 2 poștie (distanța dintre două stațiuni de schimb), 3 poștă, administrația pentru transportul scrișonilor, *par poste*, prin poștă, *courir la poste*, a alerga foarte repede, a face la rușeală

POSTE [it-i] *m* 1 post *a)* locul unde e așezată o santinelă, *b)* corp de gardă, soldații unui post, *c)* *fig* funcție, slujbă, *fig mourir à son poste*, a muri împlinându-și datoria, 2 Mar locuință *poste des aspirants*, locuința aspiranților, 3 *pop* secție *mener au poste*, a duce la secție

POSTER [posto] *v* a așeză (undeva) || *Se poster*, a se postă, a se pune de pază

POSTÉRIEUR, E [i] *a* posterior *a)* care vine în urmă, făcut mai târziu *testament pos-*

érieur, *b)* de dindărăt *la partie postérieure de la tête*, partea dindărăt a capului || *m* posteriorul, șezutul

POSTÉRIEUREMENT *adv* posterior, mai târziu, după

POSTÉRIORI (A) (ité) [i] *adv* a posteriori, care pleacă dela efect la cauză || *m* metodă experimentală

POSTÉRIORITÉ *f* posterioritate, starea de a fi posterior

POSTÉRITÉ [i] *posteritas* *f* posteritate *a)* urmași, seminție *la postérité d'Abraham*, semintia lui Avram, *b)* generațiunile viitoare, viitorime

POSTES *f* *pl* *Art* ornament de sculptură în formă de încolăcitură

POSTFACE (post) *f* postfață, înștiințare la sfârșitul unei cărți

POSTHUME [i] *a* postum *a)* născut după moartea tatălui, *b)* publicat după moartea autorului *ouvrage posthume*

POSTICHE [it] *a* poștăș *a)* adăogat după aceea, mai târziu, *b)* netiebuincios *vers postiches*, *c)* *fig* fals, prefăcut *douleur postiche*, *d)* fals nenatural *cheveux postiches*, păr fals

POSTIER (tu-e) *m* 1 cal de poștă, 2 fam funcționar la poștă

POSTILLON (yon) [it] *m* 1 poștaş, 2 poștahon, șurugru [V Suplimentul]

POSTSCÉNUM (se-ni-om) *m* partea dindărăt a scenei (la cei vechi)

POSTSCOLAIRE *a* 1 care are loc după școală, 2 după terminarea studiilor școlare

POST-SCRIPTUM (tom) *m* post-scriptum, adaos (la o scrisoare)

POSTULANT, E *s* postulănt *a)* cel ce umblă să capete un post, *b)* cel care cere să fie primit în o mănăstiră

POSTULAT [i] *m* postulănt *a)* ceea ce cere unui adversar la începutul unei discuții ca fapt recunoscut, *b)* *Geom* principiu prin necesar stabilirea unei demonstrații [Se zice și *postulatium*]

POSTULATEUR, TRICE *a* și *s* cel care cere, ceea care cere stăruitor

POSTULATION [i] *f* cerere stăruitoare

POSTULER [i] *postulare* *v* 1 a postulă, a umbla după, a cere stăruitor (ex o slujbă), 2 (†) *Jur* a reprezenta (pe un client)

POSTURE [it] *f* postură *a)* ținută, *b)* situație, stare, hal *être en bonne posture* *a)* a se aila într-o situație bună, *b)* a avea trecere la, a fi bine văzut de

POT (po) *m* 1 oală (de bucătărie), 2 oală cu supă *mettre au pot*, *faire bouillir le pot*, a pune oala cu supă la foc, *fig* a sălta gospodăria, *mettre la poule au pot*, a pune supă la foc, *fig* a trăi din beșug, a avea de toate, *à la fortune du pot*, cu condiția de a se mulțumi cu ce s'o găsi (ce mancare), *fig* fără ceremonie, *courir la fortune du pot*, a se expune să rămăie iluzând, *tourner autour du pot*, a umbla cu gând rău, cu șoldă, *être à pot et à rôt*, a trăi ca un pașă unde va, *faire petit pot*, a trăi calicește, *faire pot à part*, a trăi

deoparte, 2 oală, cană *pot à eau*, cană pentru apă, *pot d'eau*, cană cu apă, *pot au lait* oală cu lapte, *pot a fleurs*, ghiveci, glesiță, *pot de chambre*, vas de noapte, țural, *pot aux roses*, cutia cu suliman, *fig decouvrir le pot aux roses*, a descoperi misterul, *pot felé dure longtemps*, uneori lucrul piost dureră mult, 3 loc *sourd comme un pot*, foarte surd, *payer les pots cassés*, a plăti oalele sparte, paguba, *mettre les petits pots dans les grands*, a se găli de mutat, 4 *pot pourri* a) a ghiveciu din felurte cărnuri, b) *fig* potpuri, cântec cu felurite arii, c) lucrare literară alcătuită din bucăți descurse, 5 format de hârtie (cam 0,40 m pe 0,31 m), 6 *pot à feu* a) artificiu, b) oală de fier cu artificiu [V *pot au-feu*, *pot-de vin* și Suplimentu]

POTABLE [l] a 1 potabil de băut, ce se poate bea, 2 *fig* satisfăcător *vers potables*, lichid or *potable*

POTABILITÉ f putința de a fi băut

POTACHE m *fam* liceean

POTAGE [pot] m supă, *potage aux vermicelles*, supă cu fidea, *au potage*, în momentul de a lua supă, *fig pour renfort de potage*, pe deasupra, pe lângă toate, *pour tout potage*, peste tot, cu totul, în total *j'ai trois francs pour tout potage*, am trei franci mari și lași

POTAGER, ÈRE [potage] a) potager a) de grădină *planes potageres*, zarzavaturi, verdețuri, b) cu verdețuri *jardin potager* || m 1 grădină cu zarzavaturi, cu verdețuri, 2 mașină (de bucate) pentru gătitul supelor, al tocanelor

POTAMÈES f pl plante cu broască apei brocarița ca tip

POTAMOT m *Bot* broasca apei

POTASSE f potasă, oxid de potasiu

POTASSIQUE a de potasiu

POTASSIUM (om) m potasiu (metal extras din potasă)

POT-AU-FEU m 1 rasol, carnea din supă, 2 oală de supă Pl *invai* [Vezi Suplimentu]

POT-BOULE (po-bu-y') m masa de toate celele (într-o gospodărie) [V Suplimentu]

POT-DE-VIN m 1 a) băgșis, b) aldămaș, 2 sfânturală, mită *toucher un pot-de-vin*, a fi mituit, *s'enrichir par des pots-de-vin*, a se îmbogăți din mită Pl *des pots-de-vin*

POT-DE-VINIER m *fam* om care a mită, se lasă a fi slănjuit Pl *des pots-de-vinier*

POTE a 1 smorțit *main pote*, 2 umflat

POTEAU m 1 stâlp, 2 (la cursele de cai) locul de plecare, de sosire [V Suplimentu]

POTEE, E [pot] f 1 o oală, o cană plină, 2 *fig* o drogie, o laie *une potée d'enfants*, 3 praf de oxid de staniu

POTELÉ, E a grăsului, durdului

POTELET (lə) m stalpuț

POTENCE [l] potențial f 1 spânzurătoare, furcă, *fig du gibet de potence*, un ticălos, un spânzurat, 2 aparat de luat măsura omului, a animalelor, 3 stâlp *la potence d'un réverbère*, stâlpul unui felinar, 4 câră în formă de T

POTENCÉ, E a *Blaz* terminat în formă de spânzurătoare

POTENTAT (ta) [l] m potențial, suveran atotputernic

POTENTIEL, ELLE (si) [l] a potențial, care există în putere, în cauză, dar nu în fapt, b) *remède potentiel*, leac care-și face efectul dar cu timpul, c) *Gram* care exprimă numai posibilitatea condițională a acțiunii || m potențial, cantitate de electricitate cu care un corp este încărcat

POTENTIELLEMENT (si) *adv* în mod potențial

POTENTILLE (ti-y') f *Bot* scrinuitoare, buiană de încălzire

POTENTIOMÈTRE (si) m *idem*, aparat de măsurat diferențele de încărcătură electrică

POTERIE [pot] f 1 olărie, 2 a) oală de pământ de *riches poteries*, oale bogate de pământ, b) oală de metal, 3 olane (de sobă)

POTERNE [l] posterula f 1 ușă tainică, la o fortificație subterană, 2 *poterne vouïée*, boltă sub un cheu

POTESTATIF, IVE [l] a după voința unuia dintre contractanți

POTICHE [pot] f 1 vas de porțelan de China sau de Japonia, 2 vas de sticlă decorat cu picturi chinezești imitate

POTIER (ti-e) [pot] m olar

POTIN [pot] m 1 tombac, amestec de aramă galbenă și roșie, 2 *fam* a) gălăgie, tălăburi, scandal, b) *svon* răutăcios, trâncăneli, clevetiri [V Suplimentu]

POTINER [potin] v a cleveti, a răspândi zvonuri răutăcioase

POTINIER, ÈRE a și s 1 zurlăgău, scandalagău, 2 clevetitor, gură-rea

POTION (si) [l] f poziune, doza lichidă luată cu lingurița

POTIRON (ti) m 1 dovleac, 2 ciupercă, mănăstăru [V Suplimentu]

POTRON-JAQUET m loc *des le potron-jaquet*, de cand se crapă de ziua

POT-POURRI m V *pot*

POU [l] pediculus m păduche, *chercher à quelqu'un des poux à la tête*, a căuta cu artă cum a Pl *des poux*

POUACRE a (†) 1 murdar, scârbos, 2 zgârcit murdar

POUAH *interj* plui!

POUCE [l] pollex m 1 policar, degetul cel gros, *mettre les pouces*, a cedă în cele din urmă, *se mordre les pouces de*, a-și mușcă degetele, a se căi că, *manger sur les pouces*, a îmbucă ceva repede, d'an picioarele, *avoir le pouce rond*, a fi îndemânat, *lire du pouce*, a răsfoi, *fam donner un coup de pouce*, a strânge de gat, *tourner ses pouces*, a nu face nimic, 2 (†) palmar, șchioapă (măsură de 0,255), 3 *fig* bucăjică *ne pas céder un pouce de terre*, a nu cedă nici un petec de pământ [V Suplimentu]

POUCET [pouce] m ghemș

POUCETTES f pl cătuși pentru cele două degete groase (dela mâini)

POUCIER (si) m degotar de metal sau de piele la degetul cel gros

POU-DE-SOIE *m* stofă de mătase nețedă și fără lustru Pl *des poux-de soie*

POUDING(UE) (*dəng'*) [angl] *m* puding, (un fel de) budincă

POUDRE [i pulvis] *f* 1 praf, pulbere, colb, *n'avoir pas inventé la poudre*, a nu fi lucrul mare de cineva, a fi un piost, 2 *en poudre*, pisat, *sucré en poudre*, zahăr pisat, *tabac en poudre*, tabac de tras, *café en poudre*, cafea rasnită, b) fig sfâșiat, nimic *mettre, réduire (en poudre)*, a sfâșia, a face praf, a nimici cu totul, 3 *lâchez vous êtes poudre et vous retourneriez en poudre*, ești jărănă și în tărână te vei întoarce, 4 praf (medical) *poudre purgative*, praf de ieșire afară, 5 nisip (de călă-mări), 6 *poudre (à canon)*, praf, iarbă de pușcă, fig *faire parler la poudre*, a începe războiul, *il est vif comme la poudre*, numai decât îi sare țandăra, *tirer sa poudre aux moineaux*, a se scamea fără folos, 7 pudră V *escampette*

POUDRER *v* a pudra [V Suplimentu]

POUDRIERE *f* pulberărie, ierbărie

POUDRETTE *f* pulbere de exciteamente uscate (pentru îngrășarea solului)

POUDREUX, EUSE *a* prăfuit, plin de praf

POUDRIER [poudrie] *m* 1 nisiparniță, 2 lucrător de praf de pușcă

POUDRIERE [poudre] *f* 1 ierbărie, 2 comerț cu iarbă de pușcă, 3 corn, corneci, 4 cutie cu iarbă de pușcă

POUDRIEMENT (*drea-man*) *m* prăfuitul

POUDROYER (*drea-ye*) [poudre] *v* 1 a prăfui, 2 a fi plin de praf *la route poudroie*, șoseaua e plină de praf, 3 a se ridica în praf || *Se poudroier*, 1 a se prăfui în praf, a se pulveriza, 2 a se prăfui || [Se conjugă ca *employer*]

POUF *int* buf, *faire pouf*, a face buf la pamânt || *m* fig *faire un pouf*, a nu-și plăti datorile, a da faliment [V Suplimentu]

POUF *a* făramicios (o piatră) || *m* 1 taburel rotund (pentru sezut), 2 (†) coafură femeiească, 3 turnel de rochie

POUFFER [pouf] *v* a pufni (de râs)

POUILLARD (*yai*) *m* 1 pui de potarniche, 2 pui de fazan

POUILLE (*pu-y'*) [pou] *f* dojană plină de ocări, *chanter pouilles a qq*, a ocări pe cineva

POUILLE (*yé*) *m* registru cu veniturile businessului

POUILLER (*pu-yé*) [pou] *v* 1 a căuta păduchi, 2 a ocări

POUILLEUX (*yew*), **EUSE** *a* și *s* 1 păduchios, 2 murdar

POUILLOT (*yo*) *m* pitulice cenușiu-verzue

POULAILE (*pu-la-y'*) [poule] *f* (†) găinic (unei curți)

POULAILLER (*ta-yé*) [poule] *v* 1 gănărie, coteș de găini, 2 găinar, precepeș de păsări, 3 ultima galerie din teatru

POULAILLERIE (*la y'*) *f* piață de păsări

POULAIN [i pulvis] *m* 1 mânz 2 bănel pe care se scoboară butoarele în pivniță

POULAINE *f* 1 a) ciocul corăbiei, b) privăta de pe el, *soulers à la poulaïne*, ghețe cu vârf ascuțit întors în sus

POULARDE *f* găinușă îngrășată

POULE [i pulla] *f* 1 găină, fig *poule mouillée*, *poule laitee*, *cœur de poule*, curcă plouată, *avoir la chair de poule*, a tremura ca varga, *cela fait venir la chair de poule*, asta îți zăbăleşte părul în cap, 2 *poule de bruyère*, cocoș de munte, gotcan, *poule d'eau*, lișcă, sarce, *poule d'Inde*, curcă, 3 femeușcă, parte brăbătească *poule faisane*, femeușcă iazanului, 4 *lait de poule*, sodd, 5 a) miză, b) miză totală, sumele puse (la un joc) *gagner la poule*, a castiga toate mizele, *plumer la poule*, a curăta pe cineva, 6 a treia din figurile cadrilului francez (mână dreaptă), 7 fam *ma petite poule*! puica mea, draga mea! [V Suplimentu]

POULET [poule] *m* pui de găină, 2 *poulet d'Inde*, cucănaș, 3 fig bilete de diagnostic, 4 *Mut* cal de călărie, 5 *mon poulet*, dragul meu! [V Suplimentu]

POULETTE *f* 1 puică, 2 fig puicuță, iubită, 3 *à la poulette*, cu sos alb

POULICHE [poulain] *f* iapă tânără, manzoaică

POULIE [angl] *f* scripete, macara

POULIER *m* 1 bancă de pietricele și de nisip, 2 (†) coteș de găini

POULIERIE *f* fabrică de macarale

POULIEUR *m* fabricant său vânzător de macarale

POULINEMENT [poulain] *m* fătare de manzi

POULINER [poulain] *v* a făta mânzi

POULINIÈRE *f* iapă de pișală

POULIOT *m* 1 *Bot* busuocul cerbilor, *poulot batard*, cimbrișor, 2 mic vârtel de ridicat greutate (îndăltul unei corăbii)

POULOT, ÔTE *s* pușor, draguț

POULE [i polypus] *m* calacatiță

POULS (*pu*) [i pulsus] *m* puls, bătaia inimii, *le pouls lui bot*, îi bate inima, îi e frică, *tâter le pouls*, a-și cerca puterile (maiunde de a lua o hotărâre), *sans pouls*, în nesimțire

POUMON [i pulmonem] *m* plămân

POUPARD *E* a durduhu || *m* 1 copil în fașe, 2 păpușă fără picioare

POUPART *m* (specie de) crab mare

POUPE [it] *f* pupă partea de dinapoi a corăbii, fig *avoir le vent en poupe* a) a sta bine, b) a-și merge bine, c) a-și merge de minune

POUPÉE [i pupa] *f* 1 păpușă, fig *sa poupe en sait autant qu'elle*, e tare proastă, 2 manechin (de modistă, de croitoreasă), 3 figură de ghips care slujește ca țintă de tras, 4 caier, fuor

POUPIN *E* a de păpușă || *s* 1 gătit ca o păpușă, 2 dragut, 3 afectat

POUPON, **ONNE** *s* 1 copil de țată, 2

băiețel durduhu, fetiță durdule

POUPONNIÈRE [poupon] *f* 1 puponieară, secția copilașilor (într-un azil maternal), 2 aparat cu care copilașii fac primul pași (ca să nu cază)

POUPOULE *f* fam puicuță

POUR [i pro] *prep* 1 pentru, 2 spre a, ca să *pour aller*, spre a merge, 3 fiindcă *pour être venu*, fiindcă am (ai, etc) venit, 4

in hataul *fautes cela pour moi*, fă-o in ha-
tărul meu, 5 *de acheter pour dix francs de*
sel, a cumpără saie de 10 franci, 6 *droit je*
vous ai pris pour mon frère, v'am luat drept
frate-meu, *pour toute réponse*, drept orice răs-
puns, 7 *a* în locul *partir pour un autre*, a
pleca în locul altuia, *b*) în loc de *avoir pour*
lui un mauvais matelas, a avea un mindir pă-
câtos în loc de pat, 8 *ca annoncer pour cer-*
tain, a anunță ca sigur, 9 *câtre son devoue-*
ment pour moi, devotamentul său către mine,
10 *cu toate că, deși pour être grand, il n'en*
est pas plus fort, deși înalt crescut, nu e tare
de loc, 11 *spre, la il est parti pour Paris*, a
plecat la Paris, 12 *pe éprouver de la haine*
pour quelqu'un, a avea ură pe cineva, 13 *la*
cinq pour cent, cinci la sută, 14 *cât despre,*
cât privește pe (cineva) pour moi, je n'en
ferai rien, cât despie mine, n'am să fac nimic,
pour ce qui est de, în ceea ce privește, 15 *cu*
l'opinion publique est pour lui, opinia publică
e cu dansul, *jour pour jour*, zi cu zi, 16 *loc*
pour de vrai, pour de bon, serios, d'a binele,
pour rue, în glumă, *pour lois*, atunci, *n'y être*
pour rien, a nu avea nici un amestec (în ceva),
en être pour sa peine, a-și pierde oste-
neala || loc conj, *pour que*, ca să, *pour peu*
que, (ori) cât de puțin || *m* pro, pentru *sou-*
tenir le pour et le contre, a fi și pentru și con-
tra [Vezi și cuvintele în legătură cu *pour*]

POURBOIRE [pour bonne] *m* bacșiș

POURCEAU [i porcillus] *m* porc, fig *pour-*
ceau d'Epicure, om cufundat în plăcerile sim-
furilor

POUR-CENT *m* la sută, procent

POURCENTAGE *m* 1 fixarea procentului,
2 procent la sută

POURCHAS *m* (†) urmărire, căutare

POURCHASSER *v* a urmări cu înviersunare,
a da goana în

POURCHASSEUR *m* urmăritor *pourchas-*
seurs de dots, vânzători de zestre

POUR(-)COMPTE (*kont*) *m* acceptația unei
mării proaste cu condiția de a o vinde pe
seama expeditorului ei [V Suplimentul]

POURFENDEUR *m* 1 spintecător, 2 (iron),
pourfendeur (de geants), moftangiu, fulău

POURFENDRE *v* a spinteca

POURLECHEMENT *m* lingere de jur im-
piejur

POURLECHER *v* a linge de jur împrejur ||
Se pourlécher, a se linge pe buze [Se conjugă
ca *accélérer*]

POURPARLER *m* întrevorbire, *engager des*
pourparlers, entrer en pourparler, a intra în
vorbă [Se întrebuințează mai ales la plural]

POURPIER (*e*) *m* Bot iarbă-grasă, porcină

POURPOINT *m* 1 tunică scuită din sec
XIII—XVII, 2 *V* *biule pourpoint*

POURPRE [i purpura] *f* purpură *a*) vâp-
seă roșie, *b*) stofă vâpsită în roșu, *c*) *Poet*
roșu, roșeață, sânge, *d*) demnitate de suve-
ran *recêtre la pourpre*, a investi demnitatea
de suveran, *e*) *la pourpre romaine*, demnitatea
de cardinal || *m* 1 culoarea roșu-închis, 2

(†) *Med* *pourpre* avoir le *pourpre*, i *Blaz* unul
din smalturile blazonului de culoare roșu
închis || *a* roșu-închis, roșu (ca purpura)

POURPRE, *E* *a* 1 purpuriu, îmbujorat, 2
fièvre pourprée, pojar

POURPRIN, *E* *a* *V* *purpurin* || *m* culoarea
purpurie (a unor flori)

POURPRIS *m* (†) ogradă, locuință, *les ce-*
lestes pourpris, cerul

POURQUOI (*koa*) conj pentru ce, de ce
c'est pourquoi, iată pentru ce, de aceea || *m*
1 cauză, pricină *nous ne savons le pourquoi*
de rien, nu știm pricina niciunui lucru, 2 în-
trebare *repondre a tous les pourquoi*, a răs-
punde la toate întrebările

POUREL, *E* *a* 1 putrezit, putred, stricat,
2 *temps pourri*, vreme umedă și nesănătoasă
|| *m* ceea ce e putred *sentir le pourri*, a mirosi
a putred *V* *pot*

POURRIE [i putrire] *v* 1 a putrezi, 2 *fig*
a sta multă vreme (ex într-o închisoare), *il*
ne pourrira pas dans cet emploi, n'are să ră-
mâie mult în slujba aceasta, are să înainteze,
pourru dans le vice, a nu se mai lăsa de nă-
ravurile rele, 3 a strica

POURRISSABLE *a* putrezicios, ce poate
putrezi

POURRISSAGE *m* 1 mușatul cârpelor în
apă (pentru a face din ele hârtie), 2 păstra-
tul pastelor ceramice la o umezeală prinoasă

POURRISSOIR *m* loc de mușat cârpele
(pentru facerea hârtiei)

POURRITURE *f* 1 putreziciune, 2 *pourri-*
ture d'hôpital, gangienă (din spitalele de răniți
de altădată, 3 partea putredă (a unui fract)

POURSUIRE *f* 1 urmărire, goană (după
ceva), *à la poursuite*, în urmărirea, *être (se*
mettre) à la poursuite, faire la poursuite de, a
urmări pe (cineva), 2 urmărire (prin tribunal),
3 continuare, 4 *pl* stăruință

POURSUIVANT, *E* *s* 1 candidat *a*) stă-
ruitor *il y a cent poursuivants pour un em-*
ploi, o sută de mii stăruiesc pentru o slujbă,
b) (†) peștor (de femeie), 2 *Jur* urmăritor, cel
ce face urmărire (prin tribunal) || *s* urmăritor
la partie poursuivante, reclamantul

POURSUIVEUR *m* urmăritor

POURSUIVI, *E* *a* urmărit

POURSUIVRE *v* 1 a urmări a se lua după,
2 a umbla după, a stărui pentru *poursuivre*
un emploi, a stărui pentru un post, 3 a urmă,
a continua (ex cititul, drumul, etc.), 4 a ur-
mări (pe cale judiciară), 5 a urmări, a nu da
pace, a chinui *le remords poursuit le coupable*,
remușcarea chinuște pe vinovat, 6 a se ține
după cineva || *Se poursuivre*, 1 a se urmări,
2 a se continua [Se conjugă ca *suivre*]

POURTANT *adv* totuș

POUETOIR *m* înconjur, ocol

POUEVOI *m* recurs *pourvoi en grâce*, ce-
rerea de reducere a pedepsei sau de iertare a ei
(adresată șefului Statului)

POURVOIR [voir] *v* 1 a avea grijă de, a
îngriji (ou cele trebuincioase) *contre père pour-*
voir d'avoir besoins, tatăl d-tale vă îngrijește

cu cele ce vă trebuie, *pourvoir une place de vices*, a îngriji cu merinde o cetate întărită, 2 *fig* a căpătui (prin căsătorie, prin slujbă) *avoir deux filles a pourvoir*, a avea două fete de căpătuit, de măritat, *bien pourvoir ses amis*, a-și căpătui bine prietenii, 3 *fig* a înzestra, a împodobi cu *la nature l'a pourvu de toutes les graces*, natura l-a înzestrat cu toate dărurile, 4 a numi *pourvoir à un emploi* (sau *d'un emploi*), a numi într-o slujbă, *sans pourvoir à l'empire*, fără a lăsa pe cineva la domnie || *Se pourvoir*, 1 a se îngriji cu ceva *se pourvoir d'argent*, a se îngriji cu bani, 2 a se mărita (o fată), 3 a se *pourvoir en cassation*, a face recurs la casație, *b) se pourvoir en grace*, a face cerere de iertare sau de mișcare a osândei (către șeful Statului) [Vezi Tabloul verbelor nereg.]

POURVOIRIE *f* (f) cămara cu proviziile (ce trebuiesc furnizate)

POURVOYANT *m* îngrijitor

POURVOYEUR, EUSE *s* 1 îngrijitorul unei case cu toate cele trebuincioase, 2 tunar care aduce munițiile celui ce dirijează tunul

POURVU, E a provăzuit cu, înzestrat cu, având || loc conj *pourvu que*, numai să

POUSSA(H) [chinez] *m* figură caraghioasă pe o minge umplută cu nisip, care ia mereu poziția verticală

POUSSE [pousser] *f* 1 mlădiță, vlăstar, 2 creștere *la pousse des dents*, 3 tecnefes (la cai), 4 turburarea vinului (boală) [V Sup]

POUSSE-CAFÉ *m* fam păhărel cu rom, etc., după cafea [Pl invariabil]

POUSSE-CAILLOUX (ka-yu) *m* fam infanțist [Pl invar]

POUSSEE *f* 1 împingere, 2 împingătură, îmbrânceanță, brânciu *donner une poussée à qq*, a da brânciu cuiva, *d'une seule poussée*, dintr-o singură împingătură, 3 apăsare (a unei bolfi etc., pe ziduri), 4 zor, îmbulzeală de lucru [V Suplementu]

POUSSE-PIED *m* luntăsoară ce se poate împinge pe nămol cu picioru Pl invar

POUSSE-POUSSE *f* trăsucică trasă de un om alegețoi (în extremul Orient) Pl invar

POUSSER *v* 1 a împinge, 2 a îmbrânca, a da brânci *pousser dehors*, a îmbrânca afară, *pousser du coude, du genou*, a lovi cu cotul, cu genunchiul, 3 a) a ațăta, a scormoni *pousser le feu*, a scormoni focul, *b) fig* a îndemna a îmboldi *pousser à la révolte*, a îndemna la răsccoală, 4 a scoate *pousser des cris*, a scoate țipete, 5 a crește *les enfants poussent vite*, copiii cresc repede, 6 a da *pousser un coup d'épée*, a da o lovitură de sabie, *pousser des feuilles*, a da frunze, 7 a lucra cu îngrijire *pousser un dessin*, 8 a duce *pousser jusqu'au bout*, a duce până la capăt, a termina *pousser trop loin la raillerie*, a se întrece cu gluma, *pousser plus loin a)* a aduce mai departe *b)* a prelungi, *c)* a continua, a urmări (ex o povestire), 9 a) a grăbi, a zori *pousser le temps*, a se zori, *b)* a da zori *pousser des travaux*, a da zor unor lucrări, *pousser des que-*

tions, a da zor cu întrebările, 10 a bate, a băga *pousser un clou*, a bate un cuiu în perete, 11 a) a înainta, a năvăli asupra *pousser d'ennemi*, a înainta spre dușman, *b)* a face să înanteze, a gonii *pousser ses troupes*, 12 a merge, a-și urmări drumul până la *pousser jusqu'à la ville*, a merge până la oraș, 13 a ieși *les dents lui poussent*, îi ies dinți, 14 Ark a apăsa (pe ziduri), 15 Tehn *pousser des moulures*, a forma ciubucuri în lemn, în ipsos (cu rândeaua), 16 Mar *pousser au large*, a pluti spre largul mării, 17 loc *pousser à bout*, a scoate din sărite, *fig pousser a la roue*, a ajuta din răspuneri, *fam pousser des cailloux*, a servi în infanterie, *pousser au noir*, a înnegri, *fig a exagere în rău, pousser sa pointe*, a înainta mereu, *va comme je te pousse*, care merge dela sine, *il va comme on le pousse*, poți să faci din el ce vrei, *pousser sa chance sa fortune*, a-și încerca norocul, *se pousser de l'air*, a spăla puțina, *se pousser de la nourriture*, a se îndopă || *Se pousser*, 1 a se împinge, 2 a străbate, a-și croi un drum *se pousser dans le monde*, a-și croi un drum în lume, 3 a fi zorit, grăbit, 4. a se ajuta unul pe altul [V Suplementu]

POUSSETTE *f* 1 joc de copil cu două ace cu gămbăle încruciate, 2 înșelătorie la joc (când se pune pe furis o miză după ce rezultatul e cunoscut)

POUSSEUR, EUSE *s* împingător

POUSSIER *m* 1 praf de cărbune, 2 praf din resturi [V Suplementu]

POUSSIÈRE *f* 1 praf, pulbere, colb, *il fait de la poussiere*, e praf, *réduire en poussiere*, a face praf, a nimici, *tirer de la poussiere*, a scoate din noroiu, 2 țărăna *mordre la poussiere*, a musca țărăna, a fi ucis în luptă, *laisser sur la poussiere* a lăsa mort în bătălie, 3 Poet țărănă, îmănușele pământestei *n'être plus que poussiere*, a nu mai fi decat țărănă, 4 Bot *poussière fécondante*, polen [V Supl]

POUSSIÈREUSE *EUSE* a 1 prăfuit, plin de praf, 2 prăfos, ca praful *teint poussiereux*

POUSSIF, IVE [pousse] a 1 cu tecnefes (cal), 2 cu respirație grea, cu năduf

POUSSIN [pl pollicenus] *m* puu deabia ieșit din ou [V Suplementu]

POUSSINIÈRE [poussin] *f* 1 cotet pentru puu din ou, 2 etuvă pentru a-i usca

POUSSOIR *m* buton, nasture dela sonerie

POUT-DE-SOIE *m* V *pou-de-soie*

POUTRAGE *m* bărne, grindis

POUTRE *f* bârnă

POUTRELE *f* grindă

POUTURE *f* îngrășarea vitelor cu materii

făinoase
POUVOIR *v* 1 a putea *je ne puis*, nu pot, *je ne puis pas*, nu pot de loc, *je ne puis qu'y faire*, n'am ce-i face, n'am încotro *n'en pouvoir plus*, a nu mai putea, a fi prăpădit de, *n'en pouvoir plus de jam*, a fi lăhnit de foame *je n'en puis mais*, nu sunt eu de vină, *tel en pâtit qui n'en peut mais*, cel nevinovat plătește gloaba, *qui peut le plus peut le moins*, cine poate mult poate și puțin, 2 (în expres)

puisse dea Dumnezeu, fie ca *puissiez vous réussir*, dea Dumnezeu să răușție, 3 (impers) a se putea *il peut arriver que*, se poate întâmpla să, 4 a avea influență, trecere asupra (cuiva) *il peut beaucoup sur lui*, are multă putere asupra-*i* || *Se pouvoir*, a se putea, a fi cu puțință [Vezi Tabloul verbelor nereg] || *m* 1 putere, 2 puțință *cela passe mon pouvoir*, asta nu e în puțința mea, 3 trecere, influență *avoir du pouvoir auprès du ministre*, a avea trecere la ministru, 4 procură *donner un pouvoir par devant notaire*, a da o procură cuiva în fața notarului, *fondé de pouvoir a* procurist, 6 imputernicit, *donner de pleins pouvoirs*, a imputernici, *avoir de pleins pouvoirs*, a fi imputernicit, 5 autoritate, guvern *critiquer le pouvoir*, a critica guvernul, 6 stăpânire *avoir une chose en son pouvoir*, a poseda, a avea în mână sau un lucru, *tomber au pouvoir de quelqu'un*, a cădea în griarele cuiva, *femme en pouvoir de mari*, femeie măritată (care nu poate face nici un act fără învoirea bărbatului ei), 7 drept, *un mineur n'a pas pouvoir de tester*, un minor n'are dreptul de a se prezenta ca martor

POUZZOLANE (zo) [it] *f* puzzolana, ciment din figură, nisip vulcanic și calce

PRAGMATIQUE [l-gr] *a* și *e* pragmatic (sanctiun, decret) care regulează în mod suveran interesele familiei unui monarh (la succesiune) sau acele ale Statului

PRAIRIAL [prame] *m* idem, luna a noua a anului republican 1793 (20 Martie—18 Iunie)

PRAIRIE [pré] *f* livadă *prairie naturelle*, livadă cu iarbă care crește singură, *prairie artificielle*, livadă cu fânțe sămănate

PRALINAGE *m* fabricația pralinelor, 2 învelirea grăunțelor sau rădăcinilor într-o substanță roditoare

PRALINE [Prashin] *f* pralină, cofetură, rugădală zahărisită

PRALINER *o* 1 a prăji în zahăr, a zahărisi, 2 a înveli semințele sau rădăcinile în o substanță roditoare

PRAME *f* (†) luntre largă și turtită cu vâsle și pene

PRATICABILITÉ *f* puțința *a*) de a fi pus în practică, *b*) de a se deschide

PRATICABLE *a* practicabil *a*) care poate fi pus în practică, *b*) pe care se poate umbla *chemin praticable* || *m* Teat decoruri reale

PRATICIEN, ENNE *s* 1 practician, medic care practică, 2 practicant, lucrător însărcinat cu cioplirea unei statui pentru sculptor (care o va desăvârși)

PRATIQUANT (kan), *E a* și *s* care păzește legile religiei

PRATIQUE (uz') [l-gr] *f* 1 practică *a*) aplicare, întrebunțarea regulilor și a principilor unei arte, unei științe, *b*) aplicare *mettre en pratique*, a pune în aplicare, *c*) experiență *la pratique des affaires*, experiența afacerilor, 2 practicare, facere *la pratique du bien*, facerea binelui, 3 obiceiul *connaître les pratiques d'un pays*, a cunoaște obiceiurile

unei țări, 4 cunoștință, pricepere *la pratique du théâtre*, priceperea scenei, 5 rutină, știință băbească, 6 pl *les pratiques religieuses*, îndatoririle religioase 7 client, musteru *avoir bien de la pratique*, a avea clientelă numeroasă (un medic), fam *mauvaise pratique*, client care plătește prost, *loin de toute pratique*, departe de orice contact cu lumea, 8 stil de procedură *connaître la pratique*, a se pricepe în stilul de procedură, *les détours de la pratique*, chițibușurile procedurii, 9 instrument cu care își subțiază glasul cel ce face păpușile să joace (la Vasilache), 10 venirea în contact cu *la pratique des gens instruits est utile*, venirea în contact cu oameni învățați este folositoare, 11 Mar *libre pratique* permisie de comunicare dată unei corăbii după vizita medicală, 12 pl intrigi, unelturi ascunse || *a* practică *a*) în care se lucrează, nu se face teorie, *b*) care cunoaște realitatea lucrurilor, știe să tragă profit din orice (un om) || *m* Mar *pratique d'une côte*, marinari care știe din experiență dacă un țarm e periculos sau abordabil

PRATIQUEMENT *adv* 1 în practică, 2 în mod practic, profitabil

PRATIQUER [pratique] *o* 1 a practica *a*) a pune în aplicare, *b*) a exercita (o profesiune) *pratiquer la médecine*, 2 a face, a deschide *pratiquer un trou*, un *chemin*, a face o gaură, a deschide un drum, *pratiquer une saignée*, a lăsa cuiva sânge, 3 a veni în contact cu, a frecventa *pratiquer le grand monde*, a frecventa societatea înaltă, 4 a-și atrage, a lăsa *pratiquer partout des sympathies*, a-și atrage pretutindeni simpatii, 5 (†) a corupe *pratiquer des témoins*, a corupe martorii, 6 a ține cu sinceritate la prescripțiile religioase || *Se pratiquer*, a se practica, a se face, a se obișnui

PRÉ [i pratum] *m* 1 livadă, mazăre, fânat, 2 tern *aller sur le pré*, a se bate în duet [V *pre salé* și Suplimentul]

PRÉACHAT *m* plată anticipată

PRÉACHETER *o* a plăti înainte anticipat || *Se conjugă ca acheter*

PRÉADAMITE *a* 1 preadamit, anterior lui Adam, 2 *théorie préadamite*, teoria după care au trăit oameni înainte lui Adam || *s* 1 om anterior lui Adam, 2 partizan al preadamismului

PRÉALABLE *a* prealabil, ce trebuie făcut, zis, ceretă înainte (de a trece mai departe) || *loc adv au préalable*, înainte de toate

PRÉALABLEMENT *adv* prealabil, înainte

PRÉAMBULE (an) [i] *m* 1 preambul introducere, precuvântare *un ennuyeux préambule*, 2 considerativ care preced (un proiect de lege)

PRÉAU (pré) 1 curte (de mănăstire de închisoare), 2 loc acoperit (pentru jucat)

PRÉAVERTIR *o* a înștiința de mai înainte, a preveni

PRÉAVIS *m* înștiințare de mai înainte, prevenire

PRÉBENDE [i] / venitul unui canonic

PRÉBENDÉ, *E a* cu un venit de canonic

PRÉBENDIER *m* titularul unui venit de canonic

PRÉCAIRE [i] *a* precar *a)* provizoriu, *b)* nesigur, *c)* subred *santé précaire*

PRÉCAIREMENT *adv* în mod precar, nesigur

PRÉCARITÉ *f* stare precară, nesiguranță

PRÉCAUTION (su) [i] *f* precauțiune *a)* măsură *prendre ses précautions*, a lua măsuri, *b)* prevedere, băgare de seamă *user de précautions en cas qq*, a fi prevăzător cu cineva, *c)* *précautions oratoires*, mijloace îndemnatice pentru a și atrage bunăvoința auditorului

PRÉCAUTIONNÉ, E *a* prevăzător

PRÉCAUTIONNER [precaution] *v* a feri cu sfatului (pe cineva de ceva), a preveni || *Se precautioner*, a lua măsuri împotriva a se feri de, a lua precauțiuni

PRÉCAUTIONNEUX, EUSE *a* foarte prevăzător

PRÉCÉDE, E *pop* precedea *il était précédé*, înaintea lui mergea, venea

PRÉCÉDEMENT (*de man*) *adv* mai înainte

PRÉCÉDENT, E [i] *a* precedent, de dinainte || *m* precedent, fapt sau caz anterior (ce se ia ca motiv)

PRÉCÉDER [i] *præcedere* *v* a preceda *a)* a merge înaintea (altuia), *b)* a fi mai înainte *dans le chapitre qui précède*, în capitolul de mai înainte, *c)* a veni înainte *sa réputation l'y avait précède*, îi sosise faima înainte acolo, *d)* a avea precădere

PRÉCEINTE *f* *Mar* bordură groasă în jurul unei corăbii

PRÉCEPT [i] *m* precept *a)* învățămintele, povață, *b)* regulă *les préceptes de l'art*

PRÉCEPTEUR, TRICE [i] *præceptor* *s* preceptor, învățător

PRÉCEPTORAL, E *a* (rai) de preceptor

PRÉCEPTORAT *m* funcția de preceptor, de învățător

PRÉCESSION [i] *f* mișcarea retrogradă (a echinoctiilor)

PRÉCHABLE *a* ce poate fi predicat

PRÉCHÉ *m* 1 predica (unui preot protestant, 2 religia protestantă *Henri IV renonça au préche pour la messe*, Henri IV renunță la religia protestantă pentru cea catolică)

PRÉCHER [i] *prædicare* *v* 1 a predica, a propovădui, 2 a răspândi cuvântul bun printre *Pierre l'Ermite prêchant les nations*, Petre Eremitul răspândia cuvântul bun printre popoare, 3 *fig* a îndemna la *prêcher l'économie*, 4 a dojeni, a dăscăli *prêcher son fils*, 5 loc *prêcher un converti*, a se sili să convingă pe un convins, a vorbi de-a surda, *prêcher d'exemple*, a face singur ceea ce sfătuiești pe alții, *prêcher dans le desert*, a vorbi de-a surda

PRÉCHEUR, EUSE *s* 1 dojenitor, muștrător, 2 *les frères précheurs*, călugării dominican || *m* (*) 1 predicator, 2 muștrător

PRÉCHÉ, PRÉCHA *loc pop* sporovăeala (unui orator)

PRÉCIEUSE *f* prețioasă, *a)* femeie care reprezintă eleganța și finețea în scris, cugetare și maniere, *b)* (azi) femeie afectată în vorbă și în maniere

PRÉCIEUSEMENT *adv* 1 cu mare îngrijire, 2 afectat *parler précieusement*

PRÉCIEUX, EUSE [i] *prétiosus* *a* 1 prețios, scump, 2 afectat (ex stil) || *m* 1 ceea ce este prețios, 2 genul afectat

PRÉCIOSITÉ [i] *prétiositas* *f* prețiozitate

a) afectare (în maniere și vorbă), *b)* stil afectat

PRÉCIPICE [i] *præcipitum* *m* precipițiu

a) prăpastie, *b)* *fig* primejdie îngrozitoare

PRÉCIPITAMENT *adv* în toată graba

PRÉCIPITANT *m* *Chim* precipitant, corp care aruncă la fund (pe un altul)

PRÉCIPITATION [i] *f* precipitațiune *a)* grabă, prpire *trop de précipitation nuit*, prea multă grabă strică, *b)* (f) aruncare în jos, *c)* *Chim* rămânere la fund (prin dizolvare a unui corp)

PRÉCIPITÉ, E *a* precipitat *a)* grăbit, pripit, *b)* aruncat în jos || *m* precipitat, depozitul rămas în fundul unui vas prin dizolvare

PRÉCIPITER [i] *præcipitare* *v* a precipita *a)* a arunca de sus (în o prăpastie), *fig* *præcipiter qq dans le tombeau*, a-i picănuui, grăbi moartea, *b)* a grăbi a ruți *præcipiter ses pas*, a-și grăbi pași, *c)* *Chim* a separa prin dizolvare partea solidă a unui corp || *Se précipiter*, 1 a se precipită *a)* a se arunca în jos *se précipiter par la fenêtre*, a se arunca prin fereastră afară, *b)* *fig* a se arunca *se précipiter dans les bras de qq*, a se arunca în brațele cuiva, 2 a se asvârl, a se repezi asupra (cuiva), a da iuruș în, 3 *se précipiter au devant de qq*, a alerga întru întâmpinarea cuiva, 4 a se grăbi, a se pripi *ne vous précipitez pas*, nu vă grăbiți

PRÉCIPUT (pu) [i] *præcipuum* *m* *Jur* partea dată unui moștenitor înainte de împărțirea averii

PRÉCIPUTAIRE *a* *Jur* căpătat înainte de împărțirea moștenirii

PRÉCIS, E [i] *præcisus* *a* precis *a)* hotărât, fix, *b)* exact (ex informație), *c)* scurt și cuprinzător (ex ordin, stil) || *m* prescurtare *precis d'histoire de France*

PRÉCISÉMENT *adv* 1 în mod precis, hotărât, 2 locmai

PRÉCISER [precis] *v* a preciza, a arăta în mod exact, a lămurii

PRÉCISION [i] *præcisio* *f* precizie *a)* exactitate *instrument de précision*, instrument foarte exact (destinat celorțărilor științifice), *b)* scurtime (de stil)

PRÉCITE, E *a* citat mai sus, mai sus poment

PRÉCOCE [i] *præcocius* *a* precoce *a)* copt înainte de vreme, timpuriu, *b)* care dă fructe prea timpuriu (ex un pom), *c)* care vine prea de vreme *hiver precoce*, *d)* *fig* (cu mintea sau cu corpul) prea dezvoltat

PRÉCOCÉMENT *adv* prea timpuriu

PRÉCOCITÉ *f* precocitate *a)* coacere prea timpurie, înainte de vreme, *b)* *fig* dezvoltare prea timpurie (a minții sau a trupului)

PRÉCOMPTÉ (*konf*) *m* sumă de scăzut socotită de mai înainte,

PRÉCOMPTER (*kon-té*) *v* (†) a socoti de mai înainte sumele de scăzut

PRÉCONCEPTION *f* 1 idee formată de dinainte, 2 prejudecată

PRECONCEVOIR *v* a-și forma de mai înainte o idee, a preconcepe [Se conjugă ca *recevoir*]

PRECONÇU, *E a* preconcept, format de mai înainte

PRÉCONISATEUR *m* 1 consfințitor de episcop, 2 lăudător înfocat

PRÉCONISATION *f* preconizare *a)* consfințirea de către papă a alogerii (unui episcop), *b)* laudă, recomandărie stăruitoare

PRÉCONISER [*præconisare*] *v* a preconiza *a)* a consfinți alegerea (unui episcop), *b)* a lauda în public, a recomanda stăruitor *preconiser un remède*

PRECORDIAL, *E a* în regiunea inimii

PRÉCURSEUR [*l*] *m* și *a* precursor, premergător

PRÉDÉCÈDE, *E a* mort înainte

PRÉDÉCÉDER *v* a muri înainte [Se conjugă ca *accélérer*]

PRÉDÈCES (*se*) *m* moarte înaintea (altuia)

PRÉDÈCESSEUR [*l*] *m* predecesor, cel ce a fost înaintea altuia (ex în o funcție)

PRÉDESTINATION [*l*] *f* 1 predestinațiune *a)* Teol intenția lui D-zeu de a aduce pe unii aleși la fericirea veșnică, *b)* doctrină după care unii oameni sunt dinainte aleși, iar alții osândiți, 2 menire, preursire, scris

PRÉDESTINÉ, *E a* predestinat, merit, ursit || *s* 1 cel ales pentru fericirea veșnică, 2 cel urzit pentru împlinirea de fapte mari

PRÉDESTINER [*l* predestinare] *v* 1 a predestina *a)* Teol a alege pentru fericirea veșnică, 2 a menii, a preursi

PRÉDÉTERMINATION *f* determinarea de către D-zeu a voinței omului

PRÉDÉTERMINER *v* a determina, a conduce voința omului (despie D-zeu)

PRÉDICABLE [*l* prædicabilis] *a* care se poate aplica (unui subiect)

PRÉDICANT [*l*] *m* (†) preot protestant

PRÉDICAT [*l* prædicatum] *m* predicat, atributul unei propoziții, unei judecăți

PRÉDICATEUR, *TRICE* *s* 1 predicator, 2 *fiz* propovăduitor

PRÉDICATION [*l*] / 2 predică, propovădune

PRÉDICTION (*duk-sion*) [*l* prædictio] *f* prezicere, prevestire

PREDILECTION (*lek-sion*) [*l* prædilectio] *f* predilecțiune *a)* preferință de dragoste, dragoste deosebită, *b)* *autent* de *prédilection*, scriitor favorit

PRÉDIRE [*l* prædicare] *v* a prezice, a prevesti [Se conjugă ca *due*, afară de *vous prédissez*]

PRÉDISPOSANT, *E a* care predispoze (la)

PRÉDISPOSER *v* a predispoze, a dispune de mai înainte (la ceva)

PRÉDISPOSITION *f* predispoziție, aplecare

PRÉDOMINANCE *f* predominare

PRÉDOMINANT, *E a* predominant

PRÉDOMINER *v* a predomina

PRÉÉMINENCE [*l* præminencia] *f* proeminență, întâietate, precădere

PRÉÉMINENT, *E a* preeminent, deasupra tuturor celorlalți, cel dintâu (ca rang, ca merit, ca drepturi)

PRÉEMPTION (*anp si*) [*l* præemptio] *f* cumpărare mai dinainte *droit de preemption*, dreptul de a cumpăra sau de a revendica un obiect înaintea altora

PRÉÉTABLI, *E a* prestabilit, stabilit de mai înainte, *harmonie præetablie*, sistem filozofic prin care Leibnitz caută să explice armonia ce există între suflet și corp

PRÉÉTABLIR *v* a stabili de mai înainte

PRÉEXCELLENCE (*ek-sé*) *f* precădere, superioritate

PRÉEXISTANT, *E* (*ek-sis*) *a* preexistent, care exista înainte

PRÉEXISTENCE (*eg sis*) *f* preexistență, existența anterioară

PRÉEXISTER (*eg sis*) *v* a preexistă, a exista mai înainte

PRÉFACE [*præfatio*] *f* prefață, precuvântare, 2 Teol introducerea în liturgie

PRÉFACER *v* a scrie o prefață (unei cărți)

PRÉFECTORAL, *E a* prefectoral *a)* al prefecturii *hotel préfectoral*, palatul prefecturii, *b)* al prefectului

PRÉFECTURE [*l*] *f* 1 guvernământ (la Romani), 2 prefectură, 3 oraș (cu prefectură) *Craiova est une prefecture*, 4 *a)* funcțiune de prefect, *b)* durată ei

PRÉFÉRABLE *a* preferabil *il est préférable*, e mai bine

PRÉFÉRABLEMENT *adv* preferabil, mai mult decât, cu preferință

PRÉFÉRÉ, *E a* preferat, mai iubit decât alții

PRÉFÉRENCE *f* 1 preferință, *de préférence*, mai cu deosebire, *donner la préférence*, a prefera a alege (pe unul din mai mulți), 2 *Jur* precădere, 3 *pl* dragoste deosebită, gusturi *il est l'objet de vos préférences*, e omul la care tu mai mult, 4 preferanță (joc în cărți)

PRÉFÉRER [*l* præferre] *v* a prefera *a)* a iubi mai mult, a-i plăcea mai mult, *b)* a voi mai bine *préférer mourir* || *Se préférer*, a se iubi pe sine mai mult decât (orice) [Se conjugă ca *accélérer*]

PRÉFET (*fé*) [*l* præfectus] *m* 1 guvernator (la Romani), 2 prefect *prefet maritime*, prefectul (vice-amiral) unui județ maritim, 3 (†) *prefet des études*, director de studii și supraveghetor la un liceu internat

PRÉFÈTE *f* fam soția unui prefect

PRÉFINIR *v* a fixa un termen în care un lucru trebuie să fie gata

PRÉFIX, *E a* hotărât de dinainte

PRÉFIXE [*l* præfixus] *m* prefix, particulă pusă înaintea vorbei

PRÉFIXION *f* 1 hotărâre a unui termen 2 termen fixat

PRÉFLORAISON, **PRÉFLEURAISSON** *f* starea floarei înainte de înflorire

PRÉFOLIATION, PRÉFOLIAISON *f* dispoziția frunzelor pe mugur

PRÉ-GAZON *m* livadă artificială

PRÉGNANT (*pren-yan*), **E** [*prægnans*] *a* 1 care conține un germen de reproducere, 2 *Gram* care conține în sine o lipsă, 3 borțoașă

PRÉGNATION (*pren-ya-si*) [*l*] *f* fătare

PRÉHENSEUR (*an-seur*) [*præhensum*] *a* și *m* de apucare, apucător

PRÉHENSIBLE (*an-sill*) *a* ce poate fi apucat

PRÉHENSILE (*an-sil*) *a* ce poate apuca apucător *queue préhensile*, coadă apucătoare

PRÉHENSION (*an-si*) [*l*] *f* 1 prehensiune apucare, 2 (*γ*) *Jur* (drept de) rechiziție

PRÉHISTOIRE (*is*) *a* preistorie, lucrările făcute asupra epocii preistorice

PRÉHISTORIQUE (*is*) *a* preistoric *a* din epoca de dinaintea istoriei, *b* privitor la preistorie *archéologie préhistorique*

PRÉJUDICE [*præjudicium*] *m* prejudiciu, pagubă *porter préjudice*, a aduce pagubă, a vătăma, *au préjudice de*, în paguba, *sans préjudice de*, fără a renunța la, cu rezerva, *sans préjudice de mes droits* fără a renunța la drepturile mele

PRÉJUDICABLE *a* păgubitor

PRÉJUDICIAUX *a m pl* (cheltuieli de judecată) ce trebuie achitate înainte facerii unui recurs

PRÉJUDICIEL, ELLE *a* 1 (pricină) care se judecă înainte celei principale, 2 (myloacele) prin care se susține această pricină

PRÉJUDICIER [*præjudicium*] *a* a prejudicia, a rău-păgubi

PRÉJUGÉ *m* 1 prejudecată, judecată, 2 părere preconcepută, 3 lucru judecat înainte (care poate influența într-un caz analog)

PRÉJUGER [*præjudicare*] *a* 1 a prejudica *a* a hotărî dinainte fără cercetare, *b* a presu-pune, *c* a da înainte într-căușă o hotărîre care face să se prevedă sentința înaltă [*Se conjugă ca arranger*]

PRÉLAT *m* Mar covilitor

PRÉLASSER (**SE**) [*prelat*] *a* a se lăsa, a se întinde (ex într'un fotoliu)

PRÉLAT [*prælatus*] *m* 1 prelat, demnitar ecleziastic, 2 ofițer ecleziastic al papei

PRÉLATURE *f* 1 demnitatea de prelat *recevoir une prélature*, 2 corpul ofițerilor ecleziastici (ai papei)

PRÊLE, PRÊLE *f* Bot harba ursului *prêlo d'hiver*, piping

PRÉLEGS (*le*) [*legs*] *m* parte care trebuie dată înainte de împărțirea moștenirii

PRÉLEQUER (*ghe*) [*prælegare*] *a* a prevedea (într'un testament) o parte ce trebuie dată înainte de împărțire [*Se conjugă ca accé-lérer*]

PRÉLÈVEMENT *m* 1 prelevare, scoaterea unei părți dintr-un tot, 2 partea scoasă *analyser un prélèvement de lait*, a analiza o cantitate scoasă dintr'un lapte

PRÉLÈVER [*prælevare*] *a* a preleva, a

lua înainte, a scoate o parte dintr'un tot [*Se conjugă ca achever*]

PRÉLIBATION [*l*] *f* scoaterea unei părți din beneficiul brut

PRÉLIBER [*prælibare*] *a* a scoate o parte din beneficiul brut

PRÉLIMINAIRE [*ml*] *a* preliminar, pregătitor, lămuritor || *m* 1 introducere, 2 *pl* preliminarii puncte de înțelegere pregătitoare, 3 *fam* vorbă multă *chasser quelqu'un sans préliminaire*, a gonii pe cineva fără vorbă multă

PRÉLIMINAIREMENT *adv* înainte de a intra în subiect, înainte de toate

PRÉLUDE [*præludium*] *m* preludiu *a* cântare pregătitoare, pregătire pentru a cânta, *b* introducere orchestrală (la o operă muzicală), *c* *fig* introducere, semne prevestitoare *les frissons sont le prélude de la fièvre*, fiorii sunt semnele prevestitoare ale frigurilor

PRÉLUDER [*præludare*] *a* 1 a preluda *a* a-și încerca vocea, un instrument, *b* a improviza (la piano) *préluder à une bataille par des escarmouches*, a începe o luptă prin încercări

PRÉMATURÉ, E [*præmaturatus*] *a* prematur *a* copt înainte de vreme, *b* *fig* prea timpuriu *vieillesse prématurée*, *c* anuntat prea din vreme *nouvelle prématurée*

PRÉMATURÉMENT *adv* prea de timpuriu, prea curând

PRÉMATURITÉ *f* coacere înainte de timp, dezvoltare prea timpurie

PRÉMÉDITATION [*l*] *f* premeditare *a* pre-
cugetare, chibzuință, *b* plan chibzuit înainte

PRÉMÉDITÉ, E *a* premeditat precugetat, chibzuit dinainte

PRÉMÉDITER [*præmeditari*] *a* a premedita, a chibzui dinainte

PRÉMICES *f pl* trufandale, primele roade (ale pământului ale vitei), 2 *fig* primele încercări ale minții, 3 *fig* început *prémices du carnage*

PREMIER, ÈRE [*primarius*] *a* 1 primul, cel dintâu, 2 *matieres premieres*, materiile prime, încă nelucrate, 3 *Arit nombre premier*, număr prim (care nu poate fi divizat decât prin sine însuși), *nombres premiers entre eux*, numere prime care n'au decât un singur divizor comun unitatea (ex 8 și 11), 4 *premier ministre*, prim-ministru, 5 de odinioară *retrouver sa gazette première*, a-și regăsi veselia de odinioară, 6 loc *tomber la tête la premiere*, a cădea cu capul înainte, *au premier jour*, peste câteva zile || *m* 1 cel dintâu *passer le premier*, a trece cel dintâu, *un des premiers*, printre cei dintâi, 2 etajul dintâu, 3 *le premier du mois*, ziua întâi a lunii, 4 *mon premier*, prima mea silabă (în șarade), 5 *premier Bucarest*, articol de fond într'un ziar din București, 6 *le premier venu*, primul venit, un individ oarecare, oricine, 7 *un jeune premier*, un prim amoroș (într'un teatru), 8 *être premier*, a fi protos (la joc), 9 *en premier*, sef *capitaine en premier*, căpitan-sef || *f* 1 clasa întâia (în

tren), 2 premieră, reprezentanța cea dintâi (a unei piese), 3 *Tip* prima corectură, 4 *pl* stialul întărit, lopile de rangul întâi, loc în primul balcon, 5 *jeune premiere*, prima amoroasă (într'un teatru), 6 premieră, lucrătoare-seșă (într'un atelier) [V Suplimentul]

PREMIÈREMENT *adv* mai întâi, în prima linie

PREMIER-NE *m* cel dintâi născut (copil)

PREMIER-PARIS

m articolul de fond într'un ziar parizian

PRÉMISSÉ [i prēmisse] *f* premisă, fiecare din primele două propoziții ale unui silogism

PRÉMONITOIRE *a* (semne) care prevestesc o boală imințioasă

PREMUNIR [i prēmunie] *v* a feri, a apăra din vicie || *Se prémunir*, a se feri de, a se asigura, a se apăra din vreme

PRENABLE *a* 1 ce se poate lua, de luat, *ville prenabile*, oraș cu se poate lua, 2 *fig* ce se poate amăgi, înșela

PRENANT, *E a* 1 care se lipește *glu bien prenante*, cleru foarte lipicios, 2 *partie prenante*, persoană care are de primit bani, 3 *queue prenante*, coadă apucătoare V *caîème*

PRENDRE [i prehendere] *v* 1 a lua (în toate nuanțele sale), *fig prendre pour*, a lua drept (cineva) *pour qui me prenez-vous?* drept cine măiei? *prendre pour*, a lua drept (ceva), *prendre pour dupe*, a înșela, 2 a apucă *prendre le bon chemin*, a apucă pe calea cea bună, *l'orage nous a pris*, ne-a apucat furtuna, *prendre le plus court*, a apucă pe drumul cel mai scurt, *prendre une épée*, a apucă o sabie, *la fièvre lui a pris*, i-au apucat ingurile, *l'envie me prend*, mă apucă pofta, 3 a atacă *prendre les ennemis en flanc*, a atacă încaleul dușmanului, 4 a prinde *prendre un voleur*, a prinde un hoț, *fig prendre en faute*, a prinde cu ocaua mică, 5 a prinde rădăcină, a se înrădăcină *cet arbre prend bien*, acest copac prinde bine rădăcină, *fig cette habitude a pris*, obiceiul acesta s'a înrădăcinat, 6 a lua prins, prizonier, 7 a îngheță, *le Danube a pris cette année*, Dunărea a înghețat anul acesta, 8 a se încheagă *le lait prend*, laptele se încheagă, 9 a fură *prendre une montre*, a fura un ceasornic, 10 a căpăta *prendre la fièvre*, a căpăta inguri, 11 a primi, a găzdui *prendre un ami chez soi*, a găzdui un prieten, 12 a susține *prendre les intérêts de quelqu'un*, a susține interesele cuiva, 13 a cere *prendre cher*, a cere scump, *cela prend du temps*, asta cere timp, 14 a reuși *ce livre n'a pas pris*, cartea aceasta n'a reușit, 15 a izbi în (un miros) *cette odeur prend au nez*, mirosul acesta te izbește în nas, 16 a presupune *prenez que j'accepte*, presupune, că primesc, 17 a îmbucă *je n'ai rien pris de la journée*, n'am îmbucat nimic toată ziua, 18 a cuprinde *le feu a pris de cette maison*, focul a cuprins casa aceasta, 19 *prendre sur*, a rupe din *prendre sur sa nourriture*, *sur sa dépense*, a rupe dela gură, din cheltueală, 20 *prendre mal* a) a tăia rău, b) a înțelege rău, c) a se supără de *il a pris mal mon*

silence, a înțelege rău tăcerea mea, d) a alege rău *prendre mal son temps*, a-și alege rău momentul, 21 (în legătură cu un substantiv fără articol) *prendre haleine*, a rasufliă, *prendre femme*, a se însura, *prendre courage*, a-și iace curaj, *prendre patience*, a avea răbdare, *prendre frais*, a se răcoi, *prendre froid*, a rău, *prendre gout*, a se dedulci, *prendre plaisir à*, a simți (a găsi) plăcere în (ceva), *prendre soin*, a avea grijă, a îngriji (de ceva), *prendre terre*, a debarcă, *prendre (la) mer*, a se imbarca, a merge pe mare, *prendre jour*, a hotări o zi, *prendre fait et cause pour*, a interveni pentru (cineva), *prendre jeu*, a lua foc, *fig* a se apinde, 22 (cu articol sau cu *adj*) *prendre sa source*, a izvoii, *prendre du corps*, *du ventre*, a se îngrișă, *prendre l'eau*, a-i intra apă (în ghet), *prendre la cuirasse*, a se face soldat, *prendre le voile*, a se călugări, *prendre la mouche*, a-i săui țandăra, a se supără, *prendre l'air* a) a se plimba, a lua aer, b) *jam* a o șurge, *prendre des airs*, a-si da ilose, *prendre la fuite*, a o lua la fuga, *prendre son vol*, a sbura, *prendre des forces*, a se întări, *prendre de l'age*, a îmbăliani, *prendre des libertés*, a deveni îndrăzneț, *Mal prendre le vent*, a întinde panzele în direcția vantului, *prendre du repos*, a se odihni, *prendre son temps* a) a nu se grăbi, b) a alege momentul priincios, *prendre du bon temps*, a petiece, *prendre du tabac*, a trage tabac, 23 (cu *prep*) *prendre au mot* a) a se grăbi să primească o propunere, b) a crede numai decăt, *Teat prendre au souffleur*, a se lăzu pe sufler, *prendre en affection*, a prinde dragoste (de cineva), a îndrăgi, *prendre en amitie*, a se împrieteni (cu cineva), *prendre en patience*, a răbdă, a îndura, *prendre en mal* a) a înțelege rău, b) a se supără, *prendre à cœur* a) a pune la inimă, b) a se interesa (serios) de ceva, *prendre à tache*, a se sili, a căuta să, *prendre au corps*, a înhăță, a arestă (pe cineva), 24 *loc c'est a prendre ou a laisser*, nu merge pe gândite, trebuie să te hotărăști, *à tout prendre*, în totul luat, la urma urmei, ori cum ar fi, *où prenez vous, ou avez-vous pris cela?* cine ți-a mai spus-o și pe asta? *la prendre en riant*, a o lua în glumă, *bien lui prend de*, norocul lui că, *bien lui a pris de parur*, bine a făcut că a plecat, *il lui en prendra mal*, o să vadă pe dracu, n'are să-i pară bine, *qu'est-ce qui lui prend?* ce-i trăsneste? *je vous y prends*, te am prins! *on ne m'y prendra plus*, nu mai iac eu prostia asta. || *Se prendre*, 1 a se lua, *se prendre aux cheveux*, a se lua de păr, a se lua la ceartă, 2 a îngheță (un rău), a se încheagă (laptele), 3 *se prendre à* a) a se agăță de ceva, *fig* a se legă de cineva, b) a începe, a se pune, a se apucă să *elle se prit à pleurer*, se puse pe plâns, c) *ne savoir a quoi se prendre*, a nu ști ce să mai faci? *s'en prendre à quelqu'un*, a se legă de cineva, a-l face răspunzător de, 4 *se prendre d'amitié*, a se împrieteni cu, *se prendre d'amour*, a se îndrăgosti, *se prendre de paroles*, a se lua la ceartă, *se prendre de vin*, a se îmbătă, 5 a) *s'y prendre*, a cădea în cursă, b) *s'y prendre bien*, a se pricepe bine, *s'y prendre*

mai, a nu se pricepe (în ceva), *b se lăsași prendre à des paroles*, a se lua după vorbele cuiva, a se lăsa a fi amăgit, *se laisser prendre au piège*, a cădea în cursă [Vezi cuvintele în legătură cu *prendre*, Supl și Tabl. verbelor nereg.]

PRENEUR, EUSE *s* 1 luător *preneur de café*, băutor de cafea, 2 prințător *preneur de rats*, prințător de soareci, 3 cel ce ica cu chirie, în arendă, etc

PRÉNON (*non*) *m* [1 *prænonemen*] *m* prenume, numele de botez

PRÉNOMMÉ, E *a* și *s* sus numit

PRÉONOMMER [1 *prænonimare*] *v* 1 a da ca nume de botez, 2 a pomeni mai sus

PRÉNOTION [1 *prænotio*] *f* primă noțiune, ideea slabă

PRÉOCCUPATION [1] *f* preocupare *a*) stare de absorbire (a minții), *b*) neliniște, grijă *les préoccupations d'une mere*, *c*) idee preconcepțuită, prejudecată *juger sans préoccupation*, a judeca fără prejudecată, fără gând rău

PRÉOCCUPÉ, E *a* preocupat *a*) absorbit, *b*) îngrijat

PRÉOCCUPER [1 *præoccupare*] *v* a ocupa *a*) a absorbi cu totul mintea, *b*) a preveni în favoarea cuiva || *Se préoccuper*, 1 a se ocupa mult, 2 a lua hotărâri preconcepțuite

PRÉOPINANT, E *s* preopinent, cel cu și dă părerea înaintea altuia

PRÉOPINER *v* preopină, a-și da părerea înaintea altuia

PRÉORDONNER *v* a ordona dinainte

PRÉPARATEUR, TRICE [1] *s* preparator, pregătitor

PRÉPARATIFS *m pl* preparative, pregături (*e*) pentru un bal, o plecare)

PRÉPARATION [1] *f* 1 preparare, pregătire, 2 preparație *a*) *Chim* preparație, *b*) *Anat* bucată disecată și păstrată pentru studiu

PRÉPARATOIRE [1] *a* preparatoriu, pregătitor

PRÉPARER [1 *præparare*] *v* a prepara *a*) a pregăti, *b*) a găti *préparer le dîner* || *Se préparer*, a se prepara, a se pregăti, a se găti

PRÉPONDÉRANCE *f* preponderanță, înțelțitate, precădere

PRÉPONDÉRANT, E [1] *a* preponderant, precumpănitor, cu precădere

PRÉPOSÉ, E *a* pus peste, însărcinat cu, || *m* slujbaş

PRÉPOSER *v* 1 a pune ca supraveghetor, ca îngrijitor, a însărcina cu, 2 a pune înaintea

PRÉPOSITIF, IVE [1] *a* 1 prepozitiv, care se pune înaintea unui alt cuvânt, 2 *locution prépositive*, locuțiune prepozitivă, reunire de cuvinte jucând rolul unei prepoziții

PRÉPOSITION (*zi-si*) [1] *f* prepozițiune (parte de cuvânt)

PRÉPOSITIVEMENT (*zi-ti*) *adv* ca prepoziție

PRÉPOTENCE [1 *præpotentia*] *f* putere mai mare, superioară

PRÉPUCE [1 *præputium*] *m* prepușin, pielea de dinainte (a membrului viril)

PRÉRAPHAÉLITE *m* partizan al doctrinei *prétraphaélisme*

PRÉRAPHAÉL(ITE)ISME *m* doctrină estetică după care apogeul picturii ar fi operele predecesorilor lui Rafael

PRÉROGATIVE [1] *f* prerogativă *a*) folos, *b*) privilegiu exclusiv

PRÉS [1 *pressum*] *adv* 1 aproape, *tout prés*, foarte aproape, *à quelques siècles prés*, câteva secole aproximativ, 2 *de prés* *a*) de aproape, *b*) mărunț de tot *couper les cheveux de prés*, a tunde părul mărunț de tot, *c*) *fig serrer quelqu'un de prés*, a strânge în chingi pe cineva, a-1 pune sula în coaste, *tenir quelqu'un de prés*, a lua la ochi pe cineva, a-1 ține de scuit, *ne pas y regarder de si prés*, a nu o lua așa în serios, *cela me touche de prés*, asta mă mișcă adanc, *ils se touchent de prés* sunt inruditi, 3 *prés de* *a*) aproape de, *b*) *fig* pe punctul de a *pres de partir*, pe punctul de a pleca, 4 *a cela prés*, afară de, numai că, *a beaucoup prés*, mai va, lipsește mult, *a peu prés*, *a peu de choses prés*, cam, aproape, *un a peu prés*, o cantitate aproximativă, lucru cu se apropie, *Mar au plus prés*, în direcția vântului || *prep* 1 aproape de, lângă, 2 pe lângă *night ambassadeur près le sultan*, ambasadorul nostru pe lângă sultan, 3 *prés de* *a*) aproape de, alături, lângă, *b*) *fig* pe punctul de a, în ajun de *a prés de mourir*, în ajun de a muri, *c*) aproape *il touche prés de cent francs*, primește aproape o sută de franci, *d*) *être prés de ses pièces*, a fi pe sfârșite cu banii

PRÉSAGE (*zaj'*) [1 *præsagium*] *m* 1 prevestire, piază, semn, 2 semn bun sau rău

PRÉSAGER *v* 1 a prevesti, 2 a presupune, a presimți [Se conjugă ca *arranger*]

PRÉ-SALÉ *m* 1 câmpie de pășunat udată de apă sărată a mării, 2 berbece care a pășcut pe un asemenea loc, 3 carne de asemenea berbece *Pl des pres-sales*

PRESBYTE [gr] *s* și *a* presbit (om) care vede numai din depărtare

PRESBYTÉRAL, E [mi] *a* preoțesc

PRESBYTÈRE [1] *m* presbiteriu, locuința preotului parohic

PRESBYTÉRIANISME *m* presbiterianism *a*) secta, *b*) învățătură presbiterienilor

PRESBITÉRIEN, ENNE *s* presbiterian, protestant scoțian care nu recunoaște autoritatea episcopilor ci numai a preoților

PRESBYTISME *m*, **PRESBYTIE** (*ti*) *f* vederea numai din depărtare

PRESCEIENCE [1 *præscientia*] *f* preștiință, cunoașterea viitorului

PRESCEIENT (*pr-i-sian*), *E* *a* preștitor, care cunoaște viitorul

PRESCEIPTIBILITÉ *f* putința de a fi prescrist (de lege)

PRESCEIPTIBLE *a* prescriptibil, care poate fi prescrist

PRESCEIPTION [1] *f* 1 prescripție *a*) *Jur* mijloc legal de a dobândi proprietatea pe o stăpânire neîntreruptă sau scăparea de o datorie prin nereclamarea ei de către creditor într'un timp prescrist de lege, 2 ordin formal și amănunțit (ex al unei legi), 3 rețeta prescristă de un medic

PRESCRIRE [i] *prescribere* v 1 a prescrie a) a dobândi prin prescripție (stăpânirea unui lucru) *prescrire un immeuble*, b) a da, a scrie, *prescrire un remède*, a da o rețetă, c) a recomanda, a ordona, 2 *prescrire contre*, a nimici, a desființa || *Se prescrire*, a se prescrie a) a-și pierde valoarea prin trecerea termenului legal, b) a-și impune de a [Se conjugă ca *écrire*]

PRÉSÉANCE (se) f *precădere*

PRÉSENCE [i] *présentia* f 1 prezentă, aflare de față, *faire acte de presence*, a fi de față, 2 Teol *presence réelle* alinaarea adevărată a trupului și sangelui lui Cristos în sfânta giu-lanie, 3 *presence d'esprit*, prezentă de spirit || loc adv *en presence*, de față, față în față, || loc prep *en presence de*, în fața, de față cu, față lînd

PRÉSENT, **E** [i] *pærsens* a 1 prezent, de față *les personnes présentes*, *le présent dictionnaire*, persoanele de față, dicționarul de față, 2 aci! (la apelul nominal), 3 fig *avoir la mémoire présente*, a-și aduce aminte numai decât și la timp, *avoir l'esprit présent*, a avea spiritul și a fi gata de a răspunde, *avoir présent à l'esprit*, a-și aminti bine, fig *il n'est jamais présent*, e vegnic cu gândul în altă parte, *lui présent*, de față cu dânsul, *être présent partout*, a se afla pretutindeni || f *la présente*, scrisoarea de față

PRÉSENT (zan) m dai, plocon, *faire présent*, a face cadou (un lucru), *les petits présents entretiennent l'amitié*, prietenia se întreține cu atuncu || m 1 prezentul, timpul de față, 2 pl cei prezenți, cei de față || loc adv *a présent*, acum, *des a présent*, depe acum

PRÉSENTABLE a prezentabil, ce se poate prezenta, aiătos

PRÉSENTATION f 1 prezentare, înfățișare, 2 recomandarea cuiva (unei persoane sau pentru o slujbă), 3 *présentation de la Vierge*, în trarea în Biserică (21 Noemvrie)

PRÉSENTEMENT adv acum

PRÉSENTER [i] *présentare* v a prezenta a) a înfățișa, b) a oferi *présenter un bouquet*, c) a recomanda (pe cineva cuiva sau pentru o slujbă), d) *présenter les armes*, a prezenta arma, *présenter la baïonnette*, a pune baioneta (pentru atac), e) *présenter sa poitrine à l'ennemi*, a-și întoarce pieptul spre inamic, *présenter le dos à quelqu'un*, a întoarce cuiva spatele, f) a arăta, a expune *présenter les faits en ordre*, a expune faptele în ordine, g) a da *présenter une requête*, a da jalbă (la tribunal) || *Se présenter*, a se prezenta a) a se înfățișa, b) a se oferi *se présenter pour une place*, a se oferi pentru un loc, c) a se ivi *une difficulté se présente*, se ivește o piedică, *il se présente beaucoup d'occasions*, se ivesc multe ocazii, d) *se présenter à la mémoire*, d'espirt, a-și veni în minte, e) fig *affaire qui se présente bien*, afacere care promise să iasă bine

PRÉSERVATEUR, **TRICE** (zér) a prezervator, de apărare, apărător

PRÉSERVATIF, **IVE** a prezervativ, de apă-

rare || m prezervativ, loc de apărare, mijloc de ferire

PRÉSERVATION f prezervare a) apărare, ferire, b) mijloc de apărare

PRÉSERVER (zér) [i] *præservare* v a prezervă, a apăra, a feri de, *Dieu m'en preserve*, să mă ierească Dumnezeu! || *Se préserver*, a se feri, a se păzi de

PRÉSIDE (zid) [sp] m port spaniol întărit din colonii unde se trimit ocnașii

PRÉSIDENCE (zi) f 1 președinție, funcțiunea de președinte, 2 palatul președintelui *écriture la présidence*, a scrie la palatul președintelui, 3 divizie teritorială în India *la présidence de Bombay*, divizia teritorială Bombay.

PRESIDENT (zi-dan) [i] m președinte

PRÉSIDENTE f președintă

PRÉSIDENTIEL, **ELLE** (zi-dan-si) a prezidențial, al președintelui

PRÉSIDER (zi) [i] *présidère* v 1 a prezida (o adunare), 2 *présider à* a) a conduce, a supraveghea *présider à une entreprise*, b) a avea grijă, a îngriji de *Ceres présidant aux moissons*, Ceres îngrijea de semănături, c) a inspira *la religion présidant à tous ses actes*, toate acțiunile lui erau inspirate de sentimentul religios, d) a dirija, a conduce

PRÉSIDIAL (zi) m (†) tribunal care judecă în ultima instanță || a al unui tribunal de ultimă instanță *sentence présidiale*

PRÉSIDENTIALITÉ (zi) f jurisdicția unui tribunal prezidial

PRÉSLE f V *prêle*

PRÉSUMPTIF, **IVE** (zon-tif, tiv) [i] a prezumtiv, destinat dinainte (a urmă la tron)

PRÉSUMPTION (zon-si) [i] *præsumptio* f prezumțiune a) judecată bazată numai pe îndoieli, nu pe dovezi, b) presupunere, c) îngâmfare, idee prea mare de sine însuși, *être tout rempli de presumption*, a fi prea îngâmflat, prea închipuit

PRÉSUMTUEUSEMENT (zon-tu) adv cu semeție, cu îngâmfare

PRÉSUMTUEUX, **EUSE** (zon-tu) [i] a prezumptos a) închipuit, b) semeț, îndrăzneț *des présumptueux*, sîdare semeață || s îngâmflat, închipuit

PRESQUE (près quel) prep aproape

PRESQU'ÎLE f peninsulă

PRESSAGE m presatul

PRESSAMMENT (sa-man) adv stăruitor

PRESSANT, **E** a 1 stăruitor *prières pressantes*, rugăminți stăruitoare, 2 grabnic, 3 aprig, care nu dă pace *créancier pressant*, creditor aprig, 4 violent, viu *douleurs pressantes*, durerii vii, 5 *vous êtes trop pressant*, prea mă zorești, *devenir trop pressant*, a insista prea mult, *l'occasion est pressante*, trebuie să ne folosim repede de ocazie

PRESSE f 1 presă a) teasc, mașină de presat, *presse à copier*, presă de copiat, *mettre en presse*, a presă, a strânge cu teascu, fig a amanați, b) tipar *mettre sous presse*, a da la tipar, c) ziarele, ziaristica *la petite presse*,

ziarele de scandal, ziarele nepolitice, d) ziariștii *toute la presse y assistait*, erau de față toți ziariștii, 2 îmbulzeală, gloată *fendre la presse*, a răzbi prin mulțime, *fig urer de la presse*, a scoate din gloată (pe cineva), *se urer de la presse*, a se scăpa de belea, 3 îngheșueală (joc în care toți școlarii se înghemuesc într'un colț al clasei), 4 grabă, *zor dans les moments de presse, les ouvriers veillent*, în vremele de zor, lucrătorii nu dorm, *il y a grande presse*, e zor mare, 5 stăruință neîncetată, 6 fam *être en presse*, a fi tare măhnit, a fi într'o situație critică [V Suplimentul]

PRESSÉ, E a 1 presat, strâns (cu presa sau altminteri), 2 *citron pressé*, lămaie stoarsă, 3 grăbit *être pressé de partir*, a se grăbi să plece, 4 urgent, grabnic *commission pressée*, comisiun urgent, 5 constrâns, harțuit *ouille pressée de toutes parts*, oraș harțuit din toate părțile, 6 chinuit *pressé par la soif*, chinuit de sete, 7 *pressé d'argent*, strâmtorât, având mare nevoie de bani || f 1 presare, strângere, 2 un teasc plin *une pressée de pommes*, un teasc plin de mere

PRESSE-ÉTOFFE m ladă ce menține stofa pe mașina de cusut [Pl invar]

PRESSE-ÉTOUPE m dispozitiv ce împiedică aburul de a ieși (la mașini) [Pl invar]

PRESSÉMENT (pre) m presimțământ, presimțire

PRESSÉNTIR (pre) [l præsentire] o 1 a presimți, 2 a căuta să pătrundă, să afle părerea cuiva, a-1 ghici gândul *pressentir un plaideur*

PRESSE-PAPIERS m prespapir, mic obiect greu ce se pune pe hârtie (ca să nu se risipească) [Pl invar]

PRESSE-PURÉE f unealtă de tocat legumele în piasă

PRESSER [presse] o 1 a presa, a strânge (cu presa sau altminteri), a tescui, 2 a stoarce *presser un citron*, a stoarce o lămaie, 3 a călca, 4 a apăsa (pe ceva), 5 a strânge *presser dans ses bras*, a strânge în brațe, 6 a îndeși *presser les rangs*, a îndeși rândurile, *presser son écriture*, a scrie mai strâns, *fig presser son style*, a se exprima scurt, 7 a hărțui, a nu slăbi *presser un ennemi*, a hărțui un dusman, *presser de questions*, a nu slăbi, a năpădi cu întrebări, *presser quelqu'un*, a nu-l slăbi, a-l plictisi cu stăruințele, cu rugămințile, 8 a grăbi, a zori *presser son départ*, a-și grăbi plecarea, 9 *fig* a sili, a constrânge, 10 a fi urgent, a nu suferi nici o întârziere *l'affaire presse*, afacerea e urgentă, *le temps presse*, trebuie să ne grăbim, *rien ne presse*, nu e nici o grabă, *il presse*, e urgent, 11 a se înțeți *la douleur presse*, durerea se înțește, *le malheur le presse de toutes parts*, primejdia îl amenință din toate părțile, 12 a chinu *la faim le presse*, foamea îl chinuiește, 13 a amenința || *Se presser*, 1, a se îmbulzi, a se îngheșui, 2 a se grăbi, 3 a se strânge de durere (ex inimă); 4 a se combate cu argument strânse

PRESSETTE f presă mică de scrisit hârtia

PRESSIER m Tip dragar, lucrător la mașina

PRESSION [i] f presiune a) apăsare *la pression de l'atmosphère*, b) *fig* constrângere, intervenție stăruitoare

PRESSIS (si) m sucul stors din carne din ierburii

PRESSOIR m 1 lin, teasc, 2 cram *porier au pressoir*, a duce la cramă

PRESSURAGE m 1 storsul, tescuitul, 2 vin de tescovină

PRESSURE f ascușitul vârfului acului, a acului cu gămălie

PRESSURER o 1 a stoarce, a tescui, 2 *fig a)* a stoarce, *b)* a stoarce prin biruri, a împila *pressurer un peuple*

PRESSUREUR m călcător de struguri, învartitorul teascului

PRESTANCE [it] f prestață, ținută, înfățișare impunătoare *avoir de la prestance*

PRESTANT [it] m jocul principal al orgii (după care se acordă celelalte)

PRESTATAIRE m cel ce plătește prestația cu zile de lucru în loc de bani

PRESTATION [i] 1 dare (cu împrumut), împrumutare *prestation de capitaula*, dare de capitaluri, 2 *prestation de serment*, prestare, depunere de jurământ (a funcționarilor și demnitarilor publici), 3 prestație, impozit pentru întreținerea drumurilor și a șoselelor, *prestation en nature*, impozit plătit cu zile de lucru în loc de bani

PRESTE [it] a sprinten, iute || *int* iute!

PRESTEMENT *adv* degrabă, iute

PRETESSE [it] f iuteală, sprintenie

PRESTIDIGITATEUR (ru) [l præstus, digitus] m prestidigitator, scamator

PRESTIDIGATION (ru) prestidigațiune, scamatorie

PRESTIGE [l præstigiũ] m prestigiu a) iluziune, năluire, b) *fig* farmec, viață *le prestige de l'éloquence*, c) autoritate morală, influență, vază

PRESTIGIEUX, EUSE (ru) a 1 care iace minuni, lucruri uimitoare, 2 *fig* minunat, fermecător, uimitor *éloquence prestigieuse*

PRESTIMONIE [i] f venit destinat pentru întreținerea unui preot

PRESTO, PRÆSTISSIMO [it] *adv* repede, foarte repede

PRETOLET (le) m fam preot păcătos

PRÉSU (su) a preștiut, știut dinainte

PRÉSUMABLE (zu) a de presupus

PRÉSUMÉ, E a presupus

PRÉSUMER (zu) [l præsumere] o 1 a presupune, a socoti, 2 a avea idee prea mare de sine *trop præsumer de soi, de son talent*, a avea o idee prea mare de talentul său

PRÉSUPPOSER (su) o a presupune de mai înainte

PRÉSUPPOSITION (su) f presupunere de mai înainte

PRÉSURE (zur) [it] f chiag, mară

PRÉSURER o a face să închege cu ajutorul chiagului (ex laptele)

PRÉSURIER (zu) *m* negustor de chiag, de maia

PRÊT, *E a* gata *tout prêt*, gata în orice minut, *prêt a partir*, gata de plecare, *être prêt à tomber*, a sia aproape să cadă, *prêt de*, aproape de *a*

PRÊT (pre) *m* 1 împrumutare *prêt a intérêt*, împrumutare cu dobândă, 2 împrumut *restituer un prêt*, a înapoia un împrumut, 3 solda subofițerilor și a soldașilor

PRÊTABLE *a* ce se poate împrumuta

PRETANTAINE *f* loc *courir la pretantaine*, a hoinări

PRÊTÉ, *E a* împrumutat, dat cu împrumut || *m* lucru împrumutat *prête rendu*, *c'est prête (pour un rendu)*, asta-i o dreaptă răsplătă

PRÉTENDANT, *E s* pretendent, care aspiră la ceva || *m* pretendent *a)* principe care pretinde a avea drepturi asupra unui tron, *b)* peștor, cel ce cere mana un i fenier

PRÉTENDRE [*i* pretendere] *v* 1 a pretinde *a)* a cere ca un dr.pt al său, *b)* a cere, a vrea *que pretendes-vous de moi?* ce vrei dela mine? 2 a susține *je pretends que c'est faux*, susțin că e fals, 3 a aspira, a râvni, a năzui (la ceva) *prétendre aux honneurs*, 4 a cere mâna (unei femei)

PRÉTENDU, *E a* pretins *a)* cerut, *b)* așa zis *un prétendu gentilhomme*, un așa zis boierinaș || *s* mire, mireasă

PRÊTE-NOM (nom) *m* 1 om care împrumută numele său altuia (într'un contract), 2 *fam* om de paie

PRETANTAINE *f* *V* *pretantaine*

PRÉTENTIEUSEMENT (sz) *adv* cu pretenții în mod pretențios

PRÉTENTIEUX, *EUSE* (sz) *a* pretențios *a)* cu pretenții, *b)* *fig* înfumurat, afectat *style prétentieux*

PRÉTENTION [*i* prætentum] *f* pretenți(une) *a)* cerniță *avoir trop de prétentions*, a cere prea mult, a fi prea pretențios, *b)* dorință, voință *j'ai la prétention d'être le premier*, am dorința de a fi eu cel dintâu, *c)* înfumurare, credință deșătită în sine *homme a prétentions*, om înfumurat, închipuit, *homme sans prétentions*, om modest, simplu, *cette femme a encore des prétentions*, femeia aceasta își închipuie că mai este încă tânără și draguță, *avoir des prétentions à l'esprit*, a se crede, spiritual

PRÊTER [*i* prætare] *v* 1 a împrumuta, a da cu împrumut, 2 a da *prêter aide, secours, main forte*, a da ajutor, 3 a atribui *prêter ses défauts aux autres*, a atribui defectele sale altora, 4 a oferi, a procura *prêter des armes à la colonne*, a oferi arme coloniei, 5 a da pricină, prilej *prêter au ridicule*, *prêter à rire*, a da pricină de râs, 6 *a)* a se întinde *cette étoffe prête*, stofa aceasta se întinde, *b)* *fig* a fi bogat în idei *c'est un sujet qui prête*, e un subiect bogat în idei, 7 (în expres) *prêter attention*, *prêter l'oreille*, a da ascultare, a ascultă, *prêter serment*, a depune jurământ, a jură, *prêter la main* *a)* a da ajutor curva,

b) a fi complicele cuiva, *fig* *prêter le flanc*, a da pricină, a se expune, *prêter sa voix, son ministère à quelqu'un*, a vorbi, a interveni pentru cineva, *si Dieu me prête vie*, dacă voi trăi || *Se prêter*, 1 a se împrumuta, 2 a consimți, a se învoi *se prêter a un arrangement*, a consimți la învoeală, *se prêter aux desirs de quelqu'un*, a face pe placul cuiva, 3 a se potolivi *se prêter aux circonstances*, a se potolivi cu, a se da după împrejurări, 4 a fi amabil *savoir se prêter*, a ști să fie amabil, 5 a admite *se prêter a la plaisanterie*, a admite gluma, a ști de glumă, *se prêter aux caprices de qq*, a admite capriciile, a se supune capriciilor cuiva

PRÉTERIT (ru) [*i*] *m* timpul trecut

PRÉTERITION (sz) [*i* prætēritio] **PRETERMISSION** *f* Ret preteritiune, figură prin care declarăm că nu vom să vorbim despre un lucru, despre care totuși vorbim

PRÉTEUR [*i* prætōr] *m* pretor, judecător (la vechii Romani)

PRÉTEUR, *EUSE* [prêter] *s* împrumutător

PRÉTEXTE [*i* prætēxtum] *m* pretext, motiv, pricină (ascunsă), chichită *prétexste à dispute*, pricină de ceartă, *sous prétexte de, sous prétexte que*, sub cuvânt de, sub cuvânt că

PRÉTEXTE [*i* prexta] *f* pretextă, hană albă cu chenar de pupură (la nobili Romani)

PRÉTEXTER [prextē] *v* a pretexta, a da ca motiv, ca pricină

PRÉTINTAILLE (ten-ta-y') [*f*] 1 falbală (la rochi), 2 *fig* accesoriu, nimicuri

PRÉTINTAILLER (ta-yé) *v* a împodobi cu falbalale, cu nimicuri

PRÉTOIRE [*i* prætōrium] *m* 1 pretoriu *a)* cortul generalului într'un lagăr (la Romani), tribunalul pretorului, 2 (astăzi) judecătorie, tribunal

PRÉTORIAL, *E a* al pretorului

PRÉTORIEN, *ENNE* [*i*] *a* pretorian *a)* al unui pretor *dignité pretorienne*, demnitatea pretorului, *b)* din gada împărașilor romani (soldat) || *m* 1 soldat pretorian, 2 *fig* soldat

PRÉTRAILLE (tra-y') [prêtre] *f* (iron) popimea, popii

PRÊTRE [*i* p̄csbyter] *m* 1 preot, popă, 2 *bonnet de prêtre* *a)* Bot salbă-moale, *b)* Fortuș întăritură al cărei cap este format din trei colțuri ieșite în afară

PRÊTRESSE *f* preoteasă

PRÊTRISE *f* 1 preoție, 2 darul preoției *recevoir la prêtrise*, a primi darul preoției

PRÉTROPHOBE *a* dușman înversunat al popilor

PRÉTURE [*i* prætura] *f* pietură, demnitatea sau funcțiunea de pretor

PREUVE [*i* proba] *f* probă *a)* dovadă *faire preuve de*, a da dovadă de, *b)* verificarea exactității unei socoteli, *c)* încercare *faire ses preuves*, a arăta ce poate || loc conj *a* *preuve que* *a)* *fam* dovadă este că, *b)* *pop* fiindcă

PREUX (preu) *m* voinic, viteaz

PRÉVALOIR [*i* prævāler] *v* a prevala, a avea mai multă tăcere, a biui || *Se prevailoir*,

1 a se pievala, a se folosi, a trage folos din
ils se sont prévalus de ces avantages, s'au folosit de aceste avantaje, 2 a se mândri cu *se prevalor de sa fortune*, a se mândri cu averea sa [Se conjugă ca *valour*, afară de sub] *que je prévale*]

PRÉVARICATEUR, TRICE [i] a și s cel ce-și calcă datoria *magistrat prévaricateur*

PRÉVARICATION [i] f călcare a datoriei

PRÉVARIQUER [i] *prævaricare*] *o* a-și călca datoria (din interes, din rea credință)

PRÉVENANCE f prevenință, atenți

PRÉVENANT, E a 1 prevenitor, a) îndatoritor, b) plăcut, atrăgător *mine prévenante*

PRÉVENIR [i] *prævenire*] *o* 1 a veni înainte *le goul prévient la reflexion*, gustul vine maintea chibzuului, 2 a apuca înainte altuia *prevénir l'ennemi*, a apuca înainte dușmanului, 3 a prevedea, a presimți, a ghici *prevénir les objections, les désirs de quelqu'un*, a presimți obiecțiunile, dorințele cuiva, 4 a pînă-tâmpina, a înălătura *prevénir un malheur*, a înălătura o nenorocire, 5 a feri *prevénir d'un danger*, a feri de o nenorocire, 6 a preveni, a înștiința de mai înainte, a da de știu *prevénir la police*, a da de știu poliției, *faire prevénir*, a înștiința, 7. a dispune (favorabil) *être prévenu en faveur de quelqu'un*, a fi bine dispus pentru cineva, *il prevénir en sa faveur*, are ceva care atrage, are pe vino 'noace || *Se prevénir*, a fi prevenitor unul pentru altul, 2 a se înștiința unul pe altul, 3 a fi bine dispus (față de cineva), a fi rău dispus, întârțit (impotriva cuiva) [Se conjugă ca *venir*]

PRÉVENTIF, IVE (*uf, tw*) [i] *præventum*] a preventiv a) de prevenție, de opire, b) *prison preventive*, arest preventiv

PRÉVENTION [i] f prevenție a) părere preconcepută, b) *en prévention de*, urmărit de, *mise en prevention*, urmărire, c) arest până a fi judecat

PRÉVENTIVEMENT (*tw*) *adv* 1 în prevenție, până la judecată, 2 spre a preîntâmpina, mai dinainte

PRÉFENU, E a 1 prevenit a) cu ideii preconcepute, b) înștiințat, c) dispus pentru, întârțit împotriva *être prévenu en faveur de quelqu'un*, a fi bine dispus față de cineva, *être prévenu contre*, a fi întârțit împotriva cuiva, d) învinuit || s prevenit, învinuit, inculpat

PRÉVISION [i] prevedere, presupunere

PRÉVOIR [i] *prævidere*] *o* 1 a prevedea, 2 a lua toate măsurile, *j'ai tout prévu*, am luat toate măsurile [Se conjugă ca *avoir*, afară de viitor *je prévoirai* și condiț *je prévoirais*]

PRÉVÔT [i] *præpositus*] m 1 (i) a) ofiter superior al justiției, armaș, b) întendent general, 2 staroste *prévôt des marchands*, starostele negustorilor, 3 *prévôt de salle*, ajutorul unui profesor de arme (care dă lecții de scrimă), 4 *Milit* comandantul jandarmeriei din cartierul general al unui corp de armată, 5 servitoare-șef *la vieille domestique lui servait de prévôt*, pe bătrâna servitoare o avea ca servitoare-șef

PRÉVÔTAL, E a de competența unui armaș, *cour prevolante*, tribunal excepțional (care judecă fără drept de apel)

PRÉVÔTE m 1 funcția, jurisdicția, reședința unui armaș, 2 jandarmeria carticrului general într-o armată

PRÉVÔTEMENT *adv* fără drept de apel
PRÉVOYANCE f însușirea de a prevedea, prevedere

PRÉVOYANT, E a prevăzător, de prevedere
PRÉVU, E a prevăzut || m ceea ce e prevăzut, ceea ce se poate prevedea din

PRIAPÉE [i] f poezie sau pictură obscenă

PRIAPISME [i] gr] m nitară bolnăvicioasă

PRIÉ, E a 1 invitat, poștit, 2 la care se vine cu invitații *repas prié, souee priece*, masă, serată cu invitații || s poștit, invitat, oaspete

PRIE-DIEU m scăunel (pe care se îngenunchiază) pentru rugăciune Pl *des prie-Dieu*

PRIER [i] *pricari*] *o* 1 a se ruga (lui D-zeu),

2 a) a ruga, b) a se ruga de *prier un juge*, a se ruga de un judecător, 3 a poști *prier quelqu'un à dîner*, a poști pe cineva la masă, 4 *je vous en prie* a) te rog, b) poștim, c) ia lă bine, *se faire prier*, a se lăsa să fie rugat, a face nazuri, 5 *prier pour quelqu'un*, a interveni pentru cineva

PRIÈRE f 1 rugă, rugăciune (către D-zeu), *priere à la Vierge*, acalișt, *faire dire des prières à la Vierge*, a da acalișt, 2 rugăciune, rugă minte a *ma priere*, la rugăciunea mea, fiind rugat de mine, 3 poștire *priere de ne pas fumer*, publicul e rugat să nu fumeze

PRIEUR [i] *prior*] m stariț

PRIEURE f stariță || a *mère prieure* maica stariță

PRIEURÉ m stăreție

PRIMA DONNA [it] f primadonă, primă cântăreață de operă Pl *des prime donne* (*prime donne*)

PRIMAGE [prime] m despăgubire dată une ori căpitanului unei corăbii închinate

PRIMAIRE [i] *primarius*] a 1 primar, cel dintău, de primul grad *ecole primaire*, 2 Geol *terrains primaires*, terenurile cele dintău depuse de ape

PRIMAT [ml] m primat, arhiepiscop sau mitropolit-șef

PRIMATES m pl clasa mamutelor (în ordinul mamiferelor)

PRIMATIAL, E (*sz*) a al arhiepiscopului-șef

PRIMATIE (*sz*) [primat] f demnitatea sau jurisdicția unui primat

PRIMAUTÉ [i] *primus*] f 1 întâietate; 2 (la joc) prote

PRIME [i] *præmium*] f 1 primă a) sumă plătită anual unei societăți de asigurare, b) premiu (oferit de Stat cu încurajare), c) premiu (oferit cumpărătorilor), d) diferența dintre prețul momentan al unei hăuți de bursă și prețul ei de emisiune, fig *faire prime*, a face furori, a fi foarte căutat, 2 piatră care imitează pietrele pretioase *prime d'emeraude*, piatră de smarald imitată

PRIME [i] *primus*] a 1 cel dintău *prime*

jeunesse, vârsta copilăriei, 2 *fig* prim, la întâia putere || *f* 1 prima oră de rugăciune (la șase dimineața) *chanter prime*, 3 primă poziție (la scrimă) *riposter en prime*, a riposta în prima poziție, 3 lână de prima calitate *prime de Ségovie*, lână de Segovia de prima calitate || loc *adv* de prime abord, mai întâi, din capul locului, dela început, de prime saut, dintr'odată

PRIMER [prime] *v* 1 a primă *a)* a avea înaltațete asupra, a fi mai presus de, *b)* a covârși, a întrece, 2 a da o primă, un premiu *primer un cultivateur*, 3 (la oină) a avea locul cel dintâi

PRIMEROSE *f* *V* *passerose*

PRIME-SAUT (DE) locl *adv* deodată fără veste

PRIME-SAUTIER, ÈRE *a* care se ia după prima inspirație, pripit

PRIMEUR [prime] *f* 1 cel dintâi timp al coacerii, 2 *pl* cele dintâi fructe de legume, părgă, trufandale, 3 *fig* început, noutate *avoir une chose en sa primeur, avoir la primeur de quelque chose*, a avea cel dintâi un lucru

PRIMEURISTE *m* grădinar care produce roade părguite înainte de vreme

PRIMEVÈRE [i primum, ver] *f* *Bot*, agliciu, ciuboșica-cucului

PRIMICIER [i primicerius] *m* cel dintâi demnitar în unele biserici

PRIMIDI [i primus dies] *m* prima zi a decaderi (în calendarul republican)

PRIMIPILAIRE, PRIMIPILE [i] *m* (la Romani) centurion-comandant al primei companii a unei cohorte

PRIMITIF, IVE [i] *a* primitiv *a)* dela începutul omenirii, *b)* străvechiu, cel mai vechiu *langue primitive*, limbă străveche, *c)* *couleurs primitives*, cele șapte culori ale spectrului solar, *d)* *la primitive Eglise*, biserica din primele veacuri ale creștinismului, *e)* *Gram mot primitif*, cuvânt care slujește de radical altor cuvinte, *temps primitifs*, timpurile verbului care slujește a formă celelalte timpuri || *m* pictor sau sculptor de dinaintea Renașterii

PRIMITIVEMENT *adv* la început

PRIMO [i] *adv* întâiu

PRIMOGENITURE [i primogenitus] *f* primogenitură, întâietate de naștere

PRIMORDIAL, È [i] *a* primordial, cel mai vechiu

PRIMORDIALEMENT *adv* (rar) la început

PRIMORDIALITÉ *f* vechime adâncă

PRIMULACÉES *f* *pl* familie de plante cu ciuboșica-cucului ca tip

PRINCE [i princeps] *m* 1 principe, prinț, *en prince*, ca un prinț, *fig être bon prince*, a avea inimă bună, *vivre en prince*, a trăi împărătește, 2 suveran *tous les princes de la terre*, toți suveranii lumii; 3 *fig* fruntaș *les princes des poètes*, fruntașii poeziei, 4 *les princes de l'Eglise*, capii Bisericii (= cardinali, arhiepiscopi), *le prince des ténébres*, Satana, *le prince des apôtres*, sfântu Petru, 5 (†) *Mon-*

sieur le prince, primul prinț din ianuhia regală [V *sang* și Suplimentul]

PRINCEPS (seps) [i] *a* educație principes, educația întâia

PRINCESSE [prince] *f* 1 principesa, prințesă, *faire la princesse* a face pe cucoana, a se furlândisi, 2 *fam* iubita inimei, mandra *adieu, ma princesse* || *a amandes princesses*, migdale cu coada subțire

PRINCIER, ÈRE *a* principiar *a)* al prințului, *b)* de prinț, măreț

PRINCIÈREMENT *adv* în mod principiar, ca un prinț, în mod splendid

PRINCIPAL, È [i] *a* principal *a)* cel mai însemnat, de căpetenie, *b)* (care stă) în primul rând, *c)* *principal locataire*, chiriașul ce ia o casă pentru a o subinchiria || *m* 1 principalul, partea sau lucrul de căpetenie *le principal, c'est l'honnêteté*, lucrul de căpetenie, e cinstea, 2 capital *principal et intérêt*, capital și dobânzi, 3 directorul unui gimnaziu comunal, 4 șef, 5 *pl* fruntași *les principaux de la ville*, fruntașii orașului

PRINCIPALAT (la) *m* funcția unui director de gimnaziu comunal

PRINCIPALEMENT *adv* mai ales, mai cu seamă

PRINCIPALITÉ *f* *V* *principalat*

PRINCIPAT [i] *m* 1 demnitate de prinț, 2 demnitate imperială (la Romani) *le principat d'Auguste*

PRINCIPAUTÉ *f* 1 demnitate de principe, de domnitor, 2 principat, țară guvernată de un principe, de un domnitor, 3 *pl* al treilea din cele nouă coruri ale inginerilor

PRINCIPE [i principium] *m* 1 principiu *a)* început, cauză primă *dans le principe*, la început, *b)* element esențial *les atomes sont les principes des corps*, atomii sunt elementele esențiale ale corpurilor, *c)* agent natural *le principe de la chaleur*, *d)* primele elemente (ale unei științe, etc) *principes de geometrie*, *e)* parere, mod de a vedea *rester fidele à ses principes*, a rămânea credincios părerilor sale, *f)* *Fiz* lege *principe d'Archimède*, legea lui Archimede, *g)* bază, *h)* *pl* reguli de morală, *un homme sans principes*, un om lipsit de morală, *avoir des principes*, a fi moral

PRINCIPICULE *m* (iron) prințisor

PRINTANIER, ÈRE [printemps] *a* 1 primăvăratec, de primăvară, 2 (supă) cu verdețuri proaspete

PRINTEMPS (pren-tan) [i primus] *m* 1 primăvară, loc *une hirondelle ne fait pas le printemps*, un fapt izolat nu confirmă regula, 2 *fig a)* tinerețe *profuez de votre printemps*, profitați de tinerețea voastră, *b)* *an* *avoir vécu seize printemps*, a fi trăit 16 ani.

PRIORAT [prieur] *m* funcție de stareț

PRIORI (A) [i] loc *adv* a priori, după un principiu anterior și evident

PRIORITÉ [i prior] *f* prioritate *a)* întâietate, *b)* dreptul de a vorbi cel dintâi *réclamer la priorité*

PRIS, È [prendre] *a* 1 luat, 2 împrumutat,

scos *mot pris du latin*, cuvânt imprumutat din latină, 3 prins, 4 apucat *pris de fièvre*, apucat de friguri, 5 *fig* înșelat *pris pour dupe*, tras pe sfoară, 6 *a*) înghetăt *fleuve pris*, fluviu înghetăt, *b*) închegat (lapte), 7 *pris de vin*, beat, chircălit, 8 *fig bien pris (dans sa taille)*, *taille bien prise*, bine făcut svelt

PRISABLE *a* de pief

PRISE *f* 1 luare, apucare, prindere, etc *prise d'armes* *a*) luarea armelor, *b*) răscoală, *prise de corps* *a*) arestare, *b*) ordin de arestare, *prise d'habit*, călugărire, *prise de possession*, luare în stăpânire, ocupare, 2 captură *a*) prizonier, prins, *b*) *jaî prise importante*, *jaî* însemnat, 3 trăgătură, *priză une prise de tabac*, o priză de tabac, 4 *fig* ceartă *prise de bec*, ceartă; 5 înghetare (a unei ape), înclăgarea (laptelui), *faire prise*, a începe să se închege, 6 încăierare, luptă *en venir aux prises*, a se încăiera (cu cineva), *être aux prises avec*, a se lupta (cu cineva), *être aux prises avec la mort*, *avec la mauvaise fortune*, a se lupta cu moartea, cu nenorocirea, 7 captură (a apei) *prise d'eau* *a*) abateră unei ape, *b*) apă abătută, *c*) *travă*, robinet de apă, 8 *prise a partie*, tragere în judecată (a judecătorilor), 9 mijloc, putință de a lua, apuca, prinde *avoir prise sur*, a avea motiv de a ataca, *donner prise à la critique*, a da prilej, a se expune de a fi criticat, *donner prise (sur soi)*, a se da de gol, a da prilej de a fi prins, 10 (în expres) *lacher (quitter) prise* *a*) a da diumu, *b*) a cedă, a se lăsa de ceva, *c*) a da înapoi ce a luat, *de bonne prise* *a*) da contrabandă, ce aparține inamicului, *b*) *fig* ce se poate lua pe drept, *avoir prise*, *trouver prise* *a*) a putea să ia, să prinză, *b*) a avea putere asupra, *ne pas trouver de prise*, *n'avoir point de prise* *a*) a nu se putea lua, *b*) a nu avea nici o înfrumre, nici o putere, *en prise*, ce se poate lua, *hors de prise*, ce nu se poate lua (la sah), *mettre en prise*, a expune de a fi luat de adversar, *être en prise*, a fi în pericol de a [V Suplimentu]

PRISÉE *f* prețuire

PRISER [l. pietare] *v* a prețui

PRISER [prise] *v* a trage tabac

PRISEUR *EUSE* *s* trăgător de tabac

PRISEUR, *EUSE* *s* și a prețuitor

PRISMATIQUE *a* prismatic, în formă de prismă, *couleurs prismatiques*, colori văzute prin prisma unui cristal

PRISME [l-gr] *m* prismă *a*) solid cu două baze egale și paralele unite prin paralelograme, *b*) *fig* cristal triunghiular care descompune lumina, *c*) *fig* coloană sau imagine falsă

PRISON [l. închisoare] *f* închisoare [V Sup]

PRISONNIER, *ÈRE* *s* și a prizonier, prins, *prisonnier de guerre*, cel prins în războiu

PRIVATIF, *IVE* [l] *a* privativ, care arată o lipsă || *m* particulă privativă, care arată o lipsă

PRIVATION [l] *f* privațiune *a*) lipsă, pierdere, *b*) *pl* lipsuri *œuvre dans les privations*, a trăi în lipsuri, *œuvre de privations*, a fi lipsit de toate

PRIVATIVEMENT (ti) *adv* (r) exclusiv

PRIVAUTE [privé] *f* (mare) familiaritate, intimitate, libertate (cu cineva, mai ales cu o femeie)

PRIVÉ, *E* [l. privatum] *a* 1 privat *a*) fără funcții publice *homme privé*, un particular, *de son autorité privée*, cu dela sine putere, *b*) casnic, intim *la vie privée*, viața casnică, intimă, 2 domesticit *oiseau privé*, pasăre domestică, 3 lipsit de || *m* privată, umblătoare

PRIVÉMENT *adv* 1 ca simplu particular, 2 în mod intim

PRIVER [l. priver] *v* 1 a privă, a lipsi de (un folos), a nu da, 2 a domestici *priver un mouneau*, a domestici o vrăbie || *Se priver*, a se lipsi de, a nu lua (ceva)

PRIVILÈGE [l] *m* privilej *a*) drept sau tolos particular (acordat cuiva), *b*) avantaj, ce au unele creante de a fi plătit înaintea altora, *c*) *par privilege d'âge*, ca fiind cel mai bătrân, *b*) *fig* dar deosebit *la raison est un privilege de l'homme*, judecata este un dar deosebit al omului, *e*) libertate, drept *il a le privilege de faire ce qu'il veut*, are dreptul de a face ce vrea

PRIVILÉGIÉ, *E* *a* privilegiat *a*) care se bucură de foloase, de drepturi, *b*) înzestrat cu daruri deosebite, *c*) *dette privilégiée*, datorie care trebuie plătită înaintea altora

PRIVILEGIER *v* a privilegia, a da foloase, drepturi anumite cuiva, a-l părtăni

PRIX (pri) [l. pretium] *m* 1 preț, cost, *prix fait*, preț tocmit, *avoir fait prix*, a conveni asupra prețului, *valou son prix* *a*) a face, *b*) a nu fi scăzut din preț (ex o marfă), *c*) a fi interesant (ex o certă), *d*) *chacun vaut son prix*, fiecare are calitățile și defectele sale, *de prix*, de preț, *hors de prix*, neprețuit, foarte scump, *a prix fixe*, cu preț fix, fără tocmeală, *à bon prix*, ieftin, *a haut prix*, *a prix d'or*, foarte scump, *a tout prix*, cu orice preț, *a aucun prix*, cu nici un preț, în ruptul capului, *prix pour prix*, în total, una peste alta, 2 valoare *le prix du temps*, valoarea timpului, 3 răsplată *prix de vertu*, răsplată pentru virtute, *pour prix de*, ca răsplată, *mettre a prix la tête de quelqu'un*, a pune la preț, capul cuiva, a da răsplată aceluia care-l va omori, 4 pedeapsă *recevoir le prix de son crime* a-și primi pedeapsa pentru o crimă, 5 premiu *remporter le prix*, *a*) a câștigă premiul, *b*) *fig* a întrece pe ceilalți, 6 carte dată ca premiu *un prix dore*, o carte de premiu dăruită, 7 *a*) bursă *prix de Rome*, bursă pentru a se perfecționa la Roma (dată de Stat unui sculptor, pictor, gravor, arhitect, muzicant), *b*) bursier al Statului la Roma *épouser un (grand) prix de Rome*, a lua în căsătorie pe un artist care a obținut (marele) premiu pentru Roma || loc prep *au prix de*, *a*) cu prețul *au prix de sa vie*, cu prețul vieții sale, punându-și viața în primejdie, *b*) pe lângă, față de *la fortune n'est rien au prix de la santé*, avorea nu pretuiește nimic pe lângă sănătate

PROBABILISME *m* probabilism, doctrina după care orice act e permis, orice învătătură

îngăduință, dacă se bazează pe o autoritate sau o rațiune serioasă

PROBABILISTE *s* probabilist, partizan al probabilismului

PROBABILITÉ [l] probabilitas *f* probabilitate *a*) puțința de a se întâmpla, *b*) *calcul des probabilités*, regulile după care se calculează puțința (unei întâmplări viitoare)

PROBABLE [l] *a* probabil *a*) aproape de adevăr, *b*) cu puțință, ce se poate întâmpla

PROBABLEMENT *adv* probabil, pe semne, poate

PROBANT, *E a* doveditor

PROBATION [l] *f* 1 vremea de încercare înaintea stagiului de călugărire, 2 stagiul de călugărire

PROBATIQUE [l] probaticus *a* (piscină la Ierusalim) în care se spăla animalele jertfite

PROBATOIRE [l] doveditor, constatat

PROBE [l] *a* prob, cinstit

PROBITÉ [l] probitas *f* probitate, cinst

PROBLÉMATIQUE [l-gr] *a* problematic *a*) îndoios, *b*) îndoielnic, care dă de bănuț *conduite problématique*

PROBLÉMATIQUEMENT *adv* în mod problematic, îndoios, îndoielnic

PROBLÈME [l-gr] *m* 1 problemă, 2 lucru greu de explicat *le vie est un problème* [V Sup]

PROBOSCIDIENS (*bo-si-di-èn*) [l-gr] *m. pl* proboscidieni, animale cu trompă

PROCÉDÉ *m* 1 procedare *a*) purtare *n'ayez que de bons procédés pour autrui*, să vă purtați frumos față de semenii voștri, *b*) mod de a lucra, 2 procedeu, metodă de urmat (pentru a face o operație), 3 bătăcie de piele de pe vârful tacului (de biliard)

PROCÉDER [l] procéder *v* 1 a proceda *a*) a purcede, a porni, a izvoi din, *b*) a lucra, a umbla *procéder avec lenteur*, a umbla cu încetinelă, *c*) a se purta (cu cineva), *d*) a se ocupa cu *procéder au tirage du jury*, a se ocupa cu tragera la sorți a juraților, *e*) *procéder par périodes*, a face perioade, 2 *procéder contre quelqu'un*, a trage în judecată pe cineva, a da jalbă împotriva-

PROCÉDURE *f* procedură *a*) formă după care se judecă un proces, *b*) instruirea unui proces, *c*) actele unui proces *procédure volumineuse*

PROCÉDURIER, *ÈRE a* și *s* 1 cel ce cunoaște procedura, 2 cărciocar

PROCÈS [l] processus *m* 1 proces, judecată, *un mauvais arrangement vaut mieux qu'un bon procès*, mai bine o învoială proastă decât o judecată bună, *fig faire le procès à quelqu'un*, a trage în judecată, a judeca pe cineva, a-l critica, *faire le procès à*, a osândi, a ataca, *sans autre forme de procès*, fără altă vorbă, 2 hartile unui proces, 3 *Anai* prelungire

PROCESSIF, *IVE a* căruia îi plac procesele, cărcotaș

PROCESSION [l] *f* procesiune *a*) plimbare a sfințelor moaște, *b*) *fam* alaiu, droaie *une procession de fournisseurs*

PROCESSIONNAIRE *a* care merge la pro-

cesiune || *fig* omizi (periculoase) cari vin în gloată

PROCESSIONNAL *m* carte cu rugăciunile dela procesiuni

PROCESSIONNEL, *ELLE a* de procesiune, solemn *cortège processionnel*

PROCESSIONNELLEMENT *adv* în ordine de procesiune, solemn

PROCESSIONNER *v* a face o procesiune

PROCESSUS (*sê suse*) [l] *m* processus *a*) prelungire *processus cérébelleux*, prelungirea cerebelului, *b*) *fig* mers *le processus de l'évolution intellectuelle*, mersul evoluției intelectuale

PROCÈS-VERBAL *m* proces-verbal *a*) darea de seamă a unei ședințe, *b*) act de constatare a unui fapt de către un reprezentant al legii

PROCHAIN, *E* [proche] *a* 1 apropiat, învecinat, din apropiere, 2 viitor *la semaine prochaine*, săptămâna viitoare, 3 de aproape direct *la cause prochaine d'un fait*, pricina directă a unui fapt || *m* aproapele, seamăn *aimer son prochain*, a iubi pe aproapele

PROCHAINEMENT *adv* în curând

PROCHE [l] propius *a* 1 aproape, apropiat *l'heure est proche*, ora s'a apropiat, 2 de aproape *mon proche voisin*, vecinul meu de aproape, *proche parent*, rudă de aproape || *adv* aproape, *tout proche*, aproape de tot, *ici proche*, aproape de aici, *de proche en proche* *a*) din ce în ce mai aproape, *b*) *fig* treptat || *prep* aproape de, lângă *proche le theatre*, lângă teatru || *m pl* rudele de aproape *on n'est jamais irahi que par ses proches*, păzește-mă, Doamne, de puieteni, că de viașmași mă păzeș eu

PROCHRONISME [gr] *m* eroare cronologică socotind o dată mai înainte de epoca ei

PROCLAMATEUR, *TRICE s* cel ce proclamă

PROCLAMATION [l] *f* 1 proclamare *a*) publicare solemnă, *b*) înștiințare, vestire *proclamation d'un résultat*, vestirea unui rezultat, 2 proclamație, încunoștințare solemnă (către popor, către soldați)

PROCLAMER [l] proclamer *v* a proclama *a*) a încunoștința în mod solemn, *b*) *fig* a face cunoscut, a vesti, a da pe față || *Se proclamer*, a se proclama, a se declara în mod solemn

PROCLITIQUE [gr] *a* proclitic, care dă accentul său vorbei următoare

PROCONSUL [l] *m* proconsul *a*) guvernator de provincie (la Romani), *b*) *fig* satrap

PROCONSULAIRE *a* proconsular *a*) al proconsulului, *b*) (provincie) guvernată de un proconsul

PROCRÉATEUR, *TRICE* [l] *s* procreator, zămisliitor, născător

PROCRÉATION [l] *f* procreare, zămisliuie, facere

PROCRÉER [l] procreare *v* a procrea, a zămisli, a face (copii)

PROCURATEUR [l] *m* procurator, guvernator de provincie (la Romani)

PROCURATIE (*sa*) *f* 1. demnitatea de procurator; 2 palatul procuratorului,

PROCURATION [i] *f* 1 procură, 2 act de procură *dresser une procuration*, a face o procură

PROCURATRICE *f* procuristă

PROCURER [i] procurare] *v* a procură *a)* a găsi ceva (o ocupație), *b)* a aduce *procureur du sommeil*, a face să doarmă || *Se procurer*, a-și procura, a și aduce

PROCUREUR *m* 1 procurist, cel ce lucrează în numele altuia, 2 procuror (magistrat) *procureur général*, prim-procuror (la Casație), *procureur de la République*, procuror la tribunal, 3 procurator, mijlocitor

PROCUREUSE *f* *fam* 1 soția unui procuror, 2 mijlocitoare

PRODIGALEMENT *adv* cu risipă

PRODIGALITÉ [i] prodigalitate] *f* risipă mare

PRODIGE [i] prodigium] *m* 1 prodigiu, minune, *un prodige de mémoire*, om cu memorie uimitoare, 2 mină uimitoare (prin faptele și aptitudinile ei) || *a un enfant prodige*, un copil minunat

PRODIGIEUSEMENT (*ji*) *adv* 1 în mod uimitor, 2 peste măsură de (mult) *prodigieusement riche*, peste măsură de bogat

PRODIGIEUX, EUSE (*ji*) [i] *a* prodigios *a)* minunat, uimitor, *b)* peste măsură de mare, uriaș *sottise prodigieuse*, nerozie boacăna

PRODIGIOSITÉ (*ji-o*) *f* minunăție

PRODIGUE (*dig*) [i] prodigus] *a* și *s* 1 mare risipitor, mână-spartă, 2 darnic *prodigue de conseils*, darnic în sfaturi, 3 *l'enfant prodigue*, fiul răătăcit (din parabola Evangheliei), 4, *être prodigue de soi-même*, a face mari jertfe, a se jertfi pentru

PRODIGUER (*ghé*) *v* 1 a risipi, a cheltui nebunește, 2 a fi darnic în, a da în belșug *prodiguer les eloges*, a fi darnic în laude, 3 a nu crușă, *prodiguer sa santé*, a se pie, a nu-și crușă sănătatea, viața, 4 a arăta, a da pe față, a acordă *prodiguer ses talents, ses secrets*, a-și da pe față talentele, secretele || *Se prodiguer*, 1 a se risipi, 2 a nu se crușă, a fi nelipsit în societate

PRODROME [gr] *m* 1 introducere (a unei cărți), precuvântare, 2 *Med* semnele, simptomele (care preced o boală) *les prodromes de la fièvre*, semnele prevestitoare ale frigurilor

PRODUCEUR, TRICE [i] *s* producător

PRODUCTIBILITÉ *f* productibilitate, puțința de a fi produs

PRODUCTIBLE *a* productibil, care poate fi produs

PRODUCTIF, IVE *a* productiv *a)* producător, *b)* roditor

PRODUCTION [i] *f* 1 producere, 2 *Jur* arătare, prezentare (în fața tribunalului) *production d'une pièce*, arătarea unui act (dovezitor), 3 producțiune, produs, rod *productions agricoles*

PRODUCTIVITÉ *f* productivitate *a)* puterea de a produce, *b)* rodnicie

PRODUIRE [i] producere] *v* 1 a produce *a)* a da naștere, a da lumei *la France a produit de grands hommes*, Franța a dat lumii oameni

maii, *b)* a scoate la iveală, a pune în evidență *produire le mérite*, a scoate la iveală meritul, *c)* a da, a face *les arbres produisent les fruits*, pomii dau fructe, *d)* a face *produire un mauvais effet*, a face un efect urt, *e)* a aduce *cette entreprise a produit de grands bénéfices*, întreprinderea aceasta a adus câștiguri mari, *f)* a pricinui, a cauza, 2 a arăta, a aduce *produire des raisons, des témoins*, a arăta motive, a aduce martori, 3 a introduce, a duce *produire sa fille dans le monde*, a și introduce fata în societate, 4 a compune *produire un ouvrage*, a alcătui o lucrare || *Se produire*, 1 a ieși la iveală, a se ivi, 2 a se face cunoscut, a se arăta în lume [Se conjugă ca *reduire*]

PRODUIT [i] productus] *m* 1 venit, 2 *pl* produse, roade *les produits du sol*, 3 rezultat *les basaltes sont un produit volcanique*, bazalturile sunt un rezultat al vulcanilor, 4 vâstar, puru *les produits d'une rument*, puru unei iepe, 5 *Art* produs

PROÉMINENCE *f* proeminentă *a)* ieșitură, *b)* partea ieșită în afară

PROÉMINENT, E [i] *a* proeminent, ieșit în afară

PROFANATEUR, TRICE [i] *s* profanator, pângăritor

PROFANATION [i] *f* profanare *a)* pângărire, *b)* *fig* necinstire *la profanation du génie*

PROFANE [i] *a* profan *a)* împotriva religiei, neleguit, *b)* lumesc *histoire profane*, *c)* laic, mrean, *d)* *fig* nestiutor (în ceva) || *s* profan *a)* cel ce nu e înținat în tanele religiei, *b)* cel ce nu se pricepe în (ceva), necunosător *éloigner les profanes*, a îndepărta pe necunosători || *m* ceea ce e profan, lucru profan

PROFANER [i] profanare] *v* a profană *a)* a pângări, *b)* *fig* a necinsti

PROFECTIF, IVE [i] perfectus] *a* *Jur* care provine din moștenire

PROFFÉRER [i] proferre] *v* a proferă, a rosti a spune *profférer des injures*, a înjură, *profférer des menaces*, a amenință [Se conjugă ca *accélérer*]

PROFES, FESSE [i] professus] *s* 1 cel, cea care a făcut jurământ de călugărire, 2 inițiat

PROFESSER [i] professus] *v* 1 a profesă *a)* a mărturisi în public, a avea (ex o religie), *b)* a exercită, a se ocupa cu *professer la médecine*, *c)* a predă (un curs) *professer l'histoire*, 2 a avea, a arăta *professer du respect pour quelqu'un*, a avea respect pentru cineva

PROFESSEUR [i] *m* 1 profesor, *professeur femme*, profesoară, 2 *fig* propovădutor

PROFESSION [i] *f* 1 profesie, mărturisire publică, declarație, *faire sa profession de foi*, a-și mărturisi credința, *fig* părerea (mai ales cele politice), *fig faire profession de*, a se fali, a se lăuda *il fait profession d'injurier*, se laudă că înjură, 2 profesie, meserie, *de profession* *a)* de meserie, *b)* din obișnuință, de felul său, 3 făgăduință de călugărire

PROFESSIONNEL, ELLE *a* profesional *a)* ce ține de o profesie, de o meserie *devoirs professionnels*, datorile legate de o profesie,

b) unde se învață meseri (ex școală), c) care învață meseri (învățămint) || *m* profesionist, cel ce se ocupă cu *les professionnels du cyclisme*, cei ce se îndeletnicesc cu ciclismu

PROFESSORAL *a* 1 al profesorului, 2 de profesor, dascălesc

PROFESSORAT *m* profesorat dascălie

PROFIL (*fil*) [*f*] *m* profil a) trăsăturile feței văzute dintr-o parte, b) tăietura perpendiculară (care permite a se vedea interiorul unei clădiri, poziția lăuntrică a straturilor solului)

PROFILÉE *f* șir de obiecte văzute în profil une *profiler de colonnes*, un șir de coloane văzute în profil

PROFILER *v* a înfățișa în profil || *Se profiler*, a se arăta în profil, a-si arăta conturul

PROFIT (*fu*) [*f*] *m* profit, câștig, folos, *à profit*, folositor, *usé à profit* ros de tot, *au profit de*, în folosul, *faire (sau tirer) profit*, a trage folos, *mettre à profit*, a profita, a se folosi, 2 *spor faire du profit*, a fi de folos, a fi spornic sau tracic, *faire son profit de*, a trage folos din, a se folosi de, *c'est tout profit*, e avantajos, 3 *pl* mici hacșuri ce capătă servitorii, picusuri

PROFITABLE *a* profitabil, folositor, de folos

PROFITABLEMENT *adv* cu folos

PROFITANT, **E** *a* 1 economicos, tracic *étouffe profutante*, 2 care caută să profite dela altii, interesat

PROFITER [*profit*] *v* 1 a profita a) a trage folos din, a se folosi de, b) a folosi (cuiva), *prov bien mal acquis ne profite pas*, de haram a venit, de haram s'a dus, 2 a câștiga la (ceva), *profiter sur une marchandise vendue*, a câștiga la o marfă vândută, 3 a aduce câștig *son argent lui profite beaucoup*, banii ce are îi aduc un câștig frumos, 4 a face progrese, a înainta (într-o știință), 5 a crește (= a se îngrișa, a se mări, a prinde puteri) *enfant qui profite*, copil care crește

PROFITEUR, **EUSE** *s* profitor, chilpirgiu

PROFOND, **E** [*f*] *a* profund a) adânc, b) *fig* cumplit *haune profonde*, ură cumplită, c) foarte mare, desăvârșit un *profond scélérat*, un ticălos fără seamăn, d) greu de pătruns (ex mister), e) foarte pătrunzător (ex cugetător) || *m* profunzime, adânc

PROFONDÉMENT *adv* 1 adânc, 2 *dormir profondément*, a dormi greu, *saluer profondément*, a saluta până la pământ, 3 foarte *profondément instruit*

PROFONDEUR *f* profunzime a) adâncime, (uneori) lungime, b) *fig* adâncă pătrundere, știință vastă *la profondeur d'un philosophe*, c) nepătrundere *la profondeur d'un mystère*

PROFUS, **E** [*f*] *a* produs în mare cantitate, îmbelșugat

PROFUSÉMENT *adv* (t) cu îmbelșugare, cu risipă

PROFUSION [*f*] *f* profuziune, risipă, *à profusion*, în belșug,

PROGÉNITURE [*f*] *progenitum*] *f* progenitură, a) copii, b) pu

PROGNATHE (*prog*) [*gr*] *a* cu fălcile lungite în afară (ca negrii)

PROGNATHISME *m* tendință de lungire în afară a fălcilor (ex la negrii)

PROGNOSTIQUE (*prog*) [*gr*] *a* *Med* prevestitor de boală

PROGRAMME [*gr*] *m* program a) dispoziție anumită a unor măsuri, b) *fig* plan, linie de conduită

PROGRÈS (*grè*) [*f*] *m* progres a) mers înainte, propășire, b) creștere, întindere *le progrès d'une inondation*

PROGRESSER *v* a progresă, a face progrese, a propăși

PROGRESSIF, **IVE** *a* *progresiv*, a) propășitor, b) înainte *marche progressive*, mers înainte, c) *impôt progressif*, impozit pe averi (potrivit cu mărimea lor)

PROGRESSION [*f*] *f* 1 mers înainte, *fig* mers treptat și neîntrerupt, 2 *Mat* progresiune *progression arithmétique*, șir de numere în care fiecare este egal cu precedentul plus sau minus aceeași cantitate numită rațiune, *progression géométrique*, șir de numere în care fiecare este egal cu precedentul înmulțit sau împărțit cu aceeași cantitate numită rațiune

PROGRESSISTE *a* progresist, princiios progresului || *m* progresist, partizan al progresului

PROGRESSIVEMENT *adv* progresiv, treptat, încetul cu încetul

PROGRESSIVITÉ *f* însușirea a ceea ce este progresiv, mers treptat

PROHIBÉ, **E** (*pro-i*) *a* prohibit, oprit de lege

PROHIBER (*pro-i*) [*f*] *prohibere*] *v* a prohibi, a opri prin lege

PROHIBITIF, **IVE** (*pro-i*) *a* prohibitiv, opritor, de interzicere

PROHIBITION (*pro-i*) *f* 1 prohibire, oprire, interzicere, 2 prohibițiune oprirea importării unei mărfi străine

PROHIBITIONNISTE (*pro-i*) *m* prohibiționist, partizan al prohibițiunii

PROIE [*f*] *præda*] *f* pradă, *en proie à*, a) pradă, b) *fig* expus la, c) chinul de *en proie à la fièvre*, chinul de frigură

PROJECTIE, **IVE** *a* care proiectează (de ex raze luminoase)

PROJECTILE [*f*] *projectum*] *m* proiectil (ghiuile, obuz, etc) || *a* care asvârle *force projectile*, putere asvârlitoare

PROJECTION [*f*] *f* 1 proiectiune a) *Geom* înfățișarea unui obiect pe un plan după anumite reguli, b) aruncare, asvârlire *projection de boulets*, de *capeurs*, asvârlire de ghiulele, de aburi, c) raze luminoase aruncate de un focar, d) imagine luminoasă astfel obținută, 2 proiectare, planuire

PROJECTURE [*f*] *f* *Arch* ieșitură în afară orizontală a unor părți (la o clădire)

PROJET *m*, proiect a) plan; b) ciornă *projet d'acte*, c) schiță, d) planul pe hârtie al

unui întreprinderi, *e*) fig *avoir des projets sur une femme*, a avea de gând să ceară mâna unei femei

PROJETTER *v* a proiecta *a*) a arunca, a asvârlă *projecter de l'ombre*, *b*) *Geom* a înfățișa un obiect pe un plan după anumite reguli, *c*) fig a plănuși, a avea de gând (să facă) [Se conjugă ca *peter*]

PROLEGOMÈNES [gr] *m pl* prolegomene *a*) introducere lungă (la începutul unei cărți), *b*) noțiunile preliminare ale unei științe

PROLEPSE [gr] *f Ret* prolepsă, figură prin care se preîntâmpină sau se combate o obiecțiune

PROLEPTIQUE [gr] *a Med* proleptic, (figură) ale căror accese anticipează unul asupra celuilalt

PROLÉTAIRE [l] *m* proletar *a*) (la Romani) om sărac, nevoiaș, *b*) muncitor care nu câștigă îndeajuns din munca sa

PROLÉTARIAT (ru s) *m* proletariat *a*) sărăcie, *b*) clasa proletarilor

PROLÉTARIEN. ENNE *a* al proletarilor

PROLIFÉRATION *f* 1 (în biologie) înmulțirea unei celule prin împărțire, 2 *Bot* ivirea unui mugur cu floare pe o parte neobișnuită a unei plante

PROLIFÈRE [l] *a* prolifer *a*) care înmulțește, *b*) *Bot* (organ) care produce alte organe

PROLIFIQUE [l] *a* prolific, zămlsitor, prăstitor, *être prolifique*, a se înmulți repede

PROLIGÈRE *a* care poartă germeul

PROLIXE [l] *a* prolix *a*) prea lung, *b*) vorbăreț, care se întinde la vorbă, la scris

PROLIXEMENT *adv* prea mult, prea pe larg

PROLIXITÉ [l] prolixitas] *f* prolixitate *a*) lungime prea mare, *b*) întindere la vorbă

PROLOGUE (log) [l-gr] *m* prolog *a*) mică piesă introductivă la o piesă mare, la o operă muzicală, *b*) introducere (la un roman)

PROLONGATION [l] *f* prelungire (ex de concediu)

PROLONGE *f* 1 *Milit* *a*) (r) frânghie pentru manevratul tunurilor, *b*) car de artilerie, cheson, 2 frâna trenurilor

PROLONGEMENT *m* prelungirea (ex a unei străde)

PROLONGER [l] prolongare] *v* 1 a prelungi, 2 *Mar* *prolonger une côte*, a pluti dealungul unui țărm || *Se prolonger*, 1 a se prelungi, 2 a se întinde (în spațiu) [Se conjugă ca *aranger*]

PROMENADE *f* 1 plimbare, 2 promenadă, loc de plimbare

PROMENER [l] prominare] *v* 1 a plimbă, 2 *fam* *promener quelqu'un*, a purta pe cineva cu vorba, a l înșelă, *cela vous promènera*, mișcarea n-o să îți strice || *Se promener*, a se plimbă [Se conjugă ca *amener*]

PROMENEUR, EUSE *s* 1 plimbător *promeneur d'étrangers*, cel ce plimbă pe străini, 2 *fam*, femeie care se plimbă

PROMENOIR (oss) *m* 1 loc acoperit pentru plimbare, 2 partea unei săli (de teatru sau

de concert) pentru circulație sau stat în picioare

PROMESSE [l] promissa] *f* promisiune, făgăduială, învoială *promesse de mariage*

PROMETTEUR, EUSE *s* *fam* promițător, cel ce făgăduiește multă || *a* plin de promisiuni

PROMETTRE [l] promittere] *v* a promite *a*) a făgădui *promettre et tenir sont deus*, a promite și a se ține de cuvânt sunt două lucruri dăoscbite, *b*) a prevesti, a anunța *le temps couvert promet la pluie*, timpul înorat nunți ploaie, *c*) a încuraja *je vous promets qu'il s'en repentira*, îi asigur că el se va căi de aceasta, *d*) a da speranță *cet enfant promet*, copilul acesta dă speranțe || *Se promettre*, 1 a se făgădui, 2 a se hotări, și propune energic se *promettre de travailler*, a lua hotărârea energică de a se spune pe lucru, 3 a spera, a nădăjdui *se promettre la victoire*

PROMIS, E *a* promis, făgăduit *terre promise* *V* *promission* || *s* logodnic, logodnică

PROMISCUE [l] promiscuus] *a f* 1 amestecată *procession promiscue*, 2 deavalma *possession promiscue*

PROMISCUTE [l] promiscuitas] *f* promiscuitate, amestec deavalma, arababură

PROMISSION [l] *f* *Terre de promission* 1 pământul făgăduinței, 2 fig *a*) țară un cuie lapte și miere, *b*) lucru zadarnic *dor* din toată inima

PROMONTOIRE [l] *m* promontoriu, limp de pământ înaltă în mare, cap înalt

PROMOTEUR, TRICE [l] *s* promotor *a* (r) conducător (al unei afaceri), *b*) cel ce dă primul imbold îndemnător

PROMOTION [l] *f* 1 promovare, înaintare (la un grad mai înalt), 2 promoție, serie în treagă de persoane înaintate la același grad în același an

PROMOUVOIR [l] promovere] *v* (r) 1 a face să izbândească, 2 a promova, a înainta (pe cineva) [Vezi Tabloul verbelor nereg]

PROMPT (pron), *E* [l] promptus] *a* 1 prompt, grabnic, repede *avoir la repartie prompte*, a avea întotdeauna un răspuns, *avoir la main prompte*, a fi gata de bătaie, 2 care înțelege repede *esprit prompt*, minte repede pricepătoare, *avoir l'esprit prompt*, a pricepe repede, 3 iute *humeur prompte*, fire iute, mănoasă, 4 zelos *soyez prompts*, fiți zelosi, 5 gata *prompt à*, gata de a (face ceva)

PROMPTEMENT (pron-t-man) *adv* repede, iute, în grabă

PROMPTITUDE (pron-ti) *f* 1 promptitudine, repeziciune, grabă, 2 *promptitude d'esprit*, ușurința de a pricepe, 3 pornire spre mânie

PROMPTUAIRE (promp) [l] promptus] *m* (r) manual, prescurtare

PROMULGATION [l] *f* promulgare, publicare (oficială)

PROMULGUER (ghe) [l] promulgare] *v* a promulga, a face cunoscut (pe cale oficială)

PRONAOS (oss) [gr] *m* partea din fața unui templu din vechime,

PRONATEUR, TRICE *a și s* (mușchiu) care slujește la rotația mâinei

PRONATION [ml] *f* rotația înainte a brațului, așa ca palma mâinei să fie paralelă cu pământul

PRÔNE *m* 1 predica de Dumneacă la liturghie, *recommander auelqu'un au prône* *a*) a cere mila pentru cineva, *b*) (iron.) a reclama împotriva cuiva superiorilor săi, 2 *fig* mustrele plictisitoare

PRÔNER [prône] *v* 1 a ține predica de Dumneacă *prôner les fideles*, a ține dinaintea credincioșilor predica de Dumneacă, 2 a trage la mustări plictisitoare, 3 *fig* a lăuda peste măsură, a tămăia *prôner un remede* || *Se prôner* a se tămăia

PRÔNEUR, EUSE *s* 1 dojenitor, 2 lăudă-tor tămăietor

PRONOM (non) [l pronomen] *m* pronume, cuvânt care ține locul unui substantiv

PRONOMINAL, E *a* pronominal *a*) la pronumelui, *b*) *verbe pronominal*, verb care se conjugă cu două pronume, reflexiv (*Ex il se lave*)

PRONOMINALEMENT *adv* 1 ca pronume, 2 ca verb reflexiv

PRONONÇABLE *a* ușor de pronunțat, care se poate pronunța

PRONONCÉ, E *a* pronunțat *a*) deslușit *traits prononcées*, trăsături deslușite, *b*) hotărât *caractere prononce*, *c*) ferm, neclintit *avoir l'intention prononcee de*, a avea intențiunea fermă de a, *d*) *fig* declarat *ennemi prononcé*, dușman declarat || *m* rostire *faire le prononcé d'un jugement*, a rosti sentința, a da hotărârea

PRONONCEUR [l pronunțare] *v* 1 a pronunța a rosti, 2 a hotărî, a se rosti *le tribunal a prononce*, 3 (în pictură) a indica bine, a deslusi *prononcer un bras* || *Se prononcer*, a se pronunța *a*) a se rosti, *b*) a-și da părerea || *Se conjugă ca avancer*

PRONONCIATION [l pronunțatie] *f* pronunțare, rostire

PRONOSTIC (tik) [l-gr] *m* prognostic *a*) prevestire, *b*) semn

PRONOSTIQUE *a* prevestitor *signes pronostiques*

PRONOSTIQUER *v* a pronostica, a prevesti

PRONOSTIQUEUR, EUSE *s* prevestitor

PRONONCIAMENTO (mon-si-a-men) [sp] *m* pronunțament, refuz de a se supune legii (din partea unui sef militar)

PROPAGANDE [l] *f* propagandă, propovădure pentru răspândirea (unei idei, etc)

PROPAGANDISME *m* spiritul de propagandă

PROPAGANDISTE *a și s* propovădătorul (unei idei, etc), cel ce face propagandă

PROPAGATEUR, TRICE [l] *s* propagator, răspânditor (de idei, etc)

PROPAGATION [l] *f* propagațiune *a*) înmulțire *propagation du genre humain*, înmulțirea neamului omenesc, *b*) *fig* răspândire, împrăștiere, lăfire, *c*) *Fiz* modul cum se transmite sunetul, lumina

PROPAGER [l propagare] *v* a propaga *a*) înmulți prin reproducere, a prăsi *propager une espèce dans un pays*, a prăsi o specie într-o țară, *b*) *fig* a răspândi, a împrăști || *Se propager*, a se propaga, a se răspândi || *Se conjugă ca arranger*

PROPENSION [l] *f* propensiune *a*) aplecare (a unui corp spre celalt), *b*) *fig* pornire, aplecare spre ceva *propension au bien, au mal*, pornire spre bine, spre rău

PROPHÈTE [gr] *m* 1 profet, prooroc *prophete de malheur*, cobe, piază ieă, *nul n'est prophete dans son pays* mai repede te impui între stăini decât între ai tăi, 2 prezicător *il a été bon prophete*, a prezis bine

PROPHÉTESSE *f* profetă, prooroacă

PROPHÉTIE (si) [l prophetia] *f* profeție *a*) proorocie, *b*) prevestire

PROPHÉTIQUE (tik) *a* profetic *a*) de profet, de prooroc, *b*) prevestitor

PROPHÉTIQUEMENT (tik-man) *adv* ca un profet, ca un prooroc

PROPHÉTISER *v* a profetiza *a*) a prooroci *b*) a prevesti, a prezice

PROPHYLACTIQUE [gr] *a* Med profilactic, de prezervare, de ferire

PROPHYLAXIE [gr] *f* Med profilaxie, partea medicinei (care studiază mijloacele de prezervare, de ferire (de boli)

PROPICE [l propitius] *a* propice *a*) priincios, prielnic, *b*) bun, dispus a ajuta *soyez propices aux malheureux*, fiți buni cu cei nenorociți

PROPITIATEUR, TRICE (si) *s* îngăduitor

PROPITIATION (si-a) [l] *f* sacrificie de propitiatie, jertfă spre a împăca pe Dumnezeu

PROPITIATOIRE (si) *a* de împăcare a lui Dumnezeu || *m* masă de aur deasupra chivotului

PROPOLIS (liss) [l-gr] *f* păstură

PROPORTION (si) [l] *f* 1 proporțiune *a*) potrivire (dintre diferitele părți), *b*) întindere, dimensiune *ouvrage de grandes proportions*, lucrare foarte întinsă, *c*) *pl* măsură *sa taille dépasse les proportions ordinaires*, e de o statură care întrece măsura obișnuită, 2 *Mat* proporție, două rapoarte egale || *loc adv* *à proportion*, proporțional, potrivit, *sans proportion*, neasămuit, (*toute*) *proportion gardee*, ținându-se seama de deosebirea || *loc prep* *en* (sau *d*) *proportion de*, potrivit cu || *loc conj* *à proportion que*, cu cât

PROPORTIONNALITÉ (si) *f* starea de proporție, de potrivire

PROPORTIONNÉ, E (si) *a* proporționat, potrivit

PROPORTIONNEL, ELLE (si) *a* proporțional, în proporție, potrivit

PROPORTIONNELLEMENT (si) *adv* proporțional *a*) ca proporție, *b*) potrivit cu

PROPORTIONNEMENT (si) *adv* în proporție

PROPORTIONNER (si) *v* a proporționa, a potrivi cu || *Se proportionner*, 1 a fi proporționat,

potrivit cu, 2 a se pune la nivel cu, 3 a fi în tonul subiectului

PROPOS (po) [l propositum] *m* 1 (†) hotărâre neclintită, 2 vorbă *propos de table*, vorbele ce se spun la masă, *propos amusant*, vorbă de răs, *de propos en propos*, din vorbă în vorbă, dintr-una într-alta, *entrer en propos*, a intra în vorbă, *propos interrompus*, cuvinte fără şir, *jouer aux propos interrompus*, a discuta dând răspunsuri alandala, 3 *pl* bârfeli, clevetiri *méprisons les propos*, să dispreţuim clevetirile, *tenir des propos*, a bârbi, a ci v t || *loc adv* *à propos*, aproape a) fiindcă veni vorba, b) la timp, c) tocmai bine *arriver à propos*, a sosi tocmai bine, d) la locul său, e) cu cuvânt nimerit *il est plus à propos*, e mai nimerit, f) cuvinčios *juger à propos*, a crede, a găsi de cuvință, g) *à propos de quelques*, pentru niste, *à tout propos*, în tot minutul, *à ce propos*, relativ la aceasta, *mal à propos*, hors de propos, la timp nepotrivit, fără cuvânt, *de propos délibéré*, cu dinadinsul || *loc prep* *à propos de*, fiindcă vorba vine de, *à propos de rien*, a *propos de bottes*, fără nici o pricină, iac'asa, *à propos de quoi*, *à quel propos?* cu ce prilej? *V a-propos*

PROPOSABLE *a* ce se poate propune, de *propos*

PROPOSANT *E* a propunător || *m* student în teologie protestant

PROPOSER [poser] *v* 1 a propune, 2 (cu *prep de*) a oferi, a da *proposer vingt francs d'un objet*, a oferi douăzeci de lei pentru un lucru *proposer pour exemple*, a da ca pildă, ca model || *Se proposer*, 1 a-şi propune, a pune în gând (să facă ceva), 2 a se oferi *se proposer pour un emploi*, a se oferi pentru o slujbă, 3 a se discuta *ces questions se proposent souvent*, aceste chestiuni se discută des

PROPOSITION (zi-si) [l] *f* 1 propunere, 2 propoziţiune a) *Gram* cugetare exprimată, b) *Mat* teoremă enunţată, c) *Ret* expunerea subiectului, 3 *pains de propositions*, cele 12 pâini ce se depuneau în fiecare săptămână în sanctuarul templului din Ierusalim

PROPRE [l proprius] *a* 1 propriu a) însuș, chiar *de mes propres yeux*, cu însuși ochii mei, *écriture de sa propre main*, a scris chiar cu mâna sa, *en mains propres*, chiar în mâinile lui, *biens propres*, bunuri cari aparțin fiecărui soț în parte, *se rendre propre*, a-și însuși, b) personal, firesc *chaque creature a ses caractères propres*, fiecare făptură își are însușurile ei firești, c) (cu *prep* *à*) bun de, ce poate sluji la *bois propre à la construction*, lemn bun de construcţiune, d) care se pricepe, priceput în *homme propre aux affaires*, om care se pricepe în afaceri, *être propre à tout*, 1 se pricepe la toate, *être propre à rien* a nu se pricepe la nimic; *qui est propre à tout n'est propre à rien*, cine se pricepe în toate nu se pricepe în nimic, *je suis mal propre à décider la chose*, nu sunt apt a-mă da părerea, *peu propre*, puțin în stare, puțin priceput, f) *non propre*, nume de persoană, g) adevărat, firesc *sens propre*, înțe-

lesul adevărat, h) care redă înțelesul, potrivit *expression propre*, *mot propre*, expresie potrivită, cuvânt potrivit, 2 curat *mains propres*, mâini curate, fig *il est propre*, *le voilà propre*, halal să-i fie!, 3 *Astr mouvement propre*, mișcarea reală (a unui astru) || *m* 1 proprietate *avoir en propre*, a posedă, a avea ca proprietate, a-i aparține, 2 sensul firesc, adevărat, 3 însușirea firească *le propre de l'oiseau c'est de voler*, însușirea firească a pasărei este de a zbura, 4 *fam c'est du propre*, *en voilà du propre!* ce murdărie! *c'est du propre que vous m'offrez*, în frumoasă belea vrei să mă bagi! 5 *pop* cămășă *être réduit à ses propres a* ră mâneă sărac lipsit, 6 *de son propre*, dela sine din mintea sa || *s un propre a rien*, o secătură, *une propre à rien*, o desmățătură [V *mouvement* și *Suppliment*]

PROPREMENT *adv* 1 în sens propriu *l'Angleterre proprement dite*, Anglia propriu zisă, singură, 2 întocmai *voilà proprement ce qu'il a dit*, iată întocmai ce a zis, 3 curat *manger proprement*, 4 cuvinčios, 5 corect *parler proprement*, a vorbi corect, *à proprement parler*, la adică vorbind, 6 binișor *chanter proprement*

PROPRET, ETTE *a* curățel

PROPRETÉ *f* curățenie

PROPRÉTEUR [l propretoi] *m* proprietar, locuitor de pretor (la Romani)

PROPRÉTURE *f* proprietură, funcția de locuitor de pretor (la Romani)

PROPRIÉTAIRE [l] *m* proprietar, stăpan

PROPRIÉTÉ [l proprietas] *f* proprietate a) acaret, bun, b) (drept de) stăpânire, c) însușire firească (a unui lucru) *l'élasticité est une propriété des corps* elasticitatea este o însușire firească a corpurilor, d) *Gram* înțeles firesc, corect (al unui cuvânt), *avec propriété*, corect

PROPULSEUR *a* și *m* Mec (mecanism) de împingere înainte

PROPULSIF, IVE *a* care împinge înainte (ex o roată)

PROPULSION [l] *f* propulsiune, mișcare de împingere înainte

PROPYLÉE [gr] *m* (la vechii Greci) propilee a) poartă monumentală, b) vestibul (în un templu sau palat), c) *pl* intrarea monumentală a Acropolei din Atena

PROQUESTEUR *m* (la Romani) procestor, cel care a mai fost chestor

PRORATA [l] *m* partea cuvenită sau proporțională (din ceva), cota-parte, *au prorata* (de), potrivit cu

PROROGATIF, IVE *a* de amânare

PROROGATION [l] *f* prorogare a) amânare, b) suspendare vremelnică

PROROGÉ [l prorogare] *v* a proroga a) a amâna, b) a suspenda ședințele Camerei și a-i fixa redeschiderea la o dată ulterioară || *Se proroger*, a se proroga, a se amâna

* **PROSAÏQUE** (za-ik') [l prosaicus] *a*. prozaic a) al prozei, b) de rând, vulgar

PROSAIQUEMENT (za-ik'-man) *adv* în mod prozaic, ordinar, fără ideal

PROSAÏSER o (za-i-zé) 1 (†) scrie în proză, 2 a da o înălțare prozaică, comună

PROSAISME (za-ism') *m* prozaism a) lipsă de poezie, de ideal, b) *fig* banalitate

PROSATEUR (za) *m* prozator, scriitor în proză

PROSCÉNIUM (pros-se-ni-om) [gr] *m* prosceniu, avantscena la cei vechi

PROSCRIPTEURS [l] *m* proscriptor, cel ce osândește sau surghiunează

PROSCRIPTION [l] *f* proscriere a) osândire la moarte fără judecată, b) izgonire, surghiunire, c) *fig* desființare *proscription d'un usage*

PROSCRIRE [l] proscribere] o a proscribe a) a osândi la moarte fără judecată, b) a izgoni, a surghiuni, a alungă, c) *fig* a desființa || *Se proscrire*, a se proscribe reciproc [*Se conjugă ca écrire*]

PROSCRIT E a proscris, desființat, oprit || *s* proscris a) osândit la moarte fără judecată, b) izgonit, surghiunit

PROSE [l] prosa] *f* 1 proză, prov *faute de la prose sans le savoir*, a avea mai mult noroc decât munte, 2 imn bisericesc rimat

PROSECTEUR (sek) [l] *m* Anat prosector, preparator de disecții

PROSÉLYTE (ze) [gr] *s* prozelit a) cel de curând convertit la o religie, b) *fig* nou adept, nou partizan

PROSÉLYTISME (zé) *m* prozelitism, zel de a converti

PROSODIE (zo) [l-gr] *f* prozodie a) pronunțarea cuvintelor după accent și cantitate, b) regulile privitoare la calitatea vocalelor, c) cartea cu aceste reguli, d) *prosodie musicale*, aplicarea cuvintelor la muzică și a muzicii la cuvinte

PROSODIQUE (zo) *a* prozodic, de prozodie **PROSOPÉE** (zo) [l-gr] *f* prozopopee a) (în retorică) figură prin care facem să vorbească un mort, o persoană absentă, b) în-sufletește (a unui lucru), c) *fam* cuvântare violentă și emfatică

PROSPECT (pek') [l] *m* 1 vedere, priveliște, 2 mod de a vedea

PROSPECTER o a cerceta un teren pentru zăcămintele sale minerale

PROSPECTEUR *m* agent însărcinat cu examinarea zăcămintelor unui teren

PROSCRIPTION *f* cercetarea unui teren pentru zăcămintele sale

PROSPECTUS (uss) [l] *m* prospect, program care dă planul, descrierea (unui lucru tipărit) [V Suplimentul]

PROSPÈRE [l] *a* prosper a) prinicios, b) înfloritor *maison prospère*

PROSPÉRER [l] prosperare] o a prospera a) a merge bine, a înflori *tout lui prospère*, toate i-au mers bine, *il ne prospérera jamais*, n'are s'o ducă la bun sfârșit, (iron.) *mon mal prospère*, boala mea face progrese.

PROSPÉRITÉ [l] prosperitas] *f* prosperitate.

a) stăte înfloritoare, *être dans la prospérité*, a-i merge foarte bine, b) *pl* fereire, întâmplare fericită *les grandes prospérités nous aveuglent*, fericirile prea mari ne iau mințile

PROSTATE [gr] *f* Anat prostată, glanda situată la unirea bășicii cu uretru

PROSTERNATION *f*, **PROSTERNEMENT** *m* 1 prosternare, închinare până la pământ, 2 închinăciune, temenele.

PROSTERNER [l] prosternare] o a face să se închine până la pământ || *Se prosterner*, a se prosternă a) a se închina până la pământ, b) *fig* a se ploconi, a face temenele

PROTHÈSE [gr] *f* proteză a) adăugarea unei litere la începutul unui cuvânt fără a-i se schimba înțelesul, b) litera astfel adăugată (ex *é* în *étude*, dela lat *studium*), 2 *Chir V prothèse*

PROSTITUÉ, E *a* prostituat, necinstit || *f* prostituată, femeie publică

PROSTITUER [l] prostituere] o 1 a prostitu, 2 *fig* a necinsti, a înjosi

PROSTITUTION [l] *f* 1 prostituere, 2. *fig* necinstire, înjosire, 3 prostituție

PROSTRATION [l] *f* prostrațiune, slăbire mare a nervilor, nesimțire

PROSTRÉ, E [l] prostrat] *a* abătut, slert peste măsură, cu nervii istoviți

PROSTYLE [gr] *m* și *a* prostil a) fațadă cu coloane (a unui templu), b) tinda formată de aceste coloane

PROTAGONISTE [gr] *m* protagonist a) eroul principal al unei piese (la cei vechi), b) *fig* îndemnător, ațățător

PROTAGOL *m* sare de argint (în Medicină)

PROTASE [gr] *f* protază a) expunerea unei piese de teatru, a unei poeme (la cei vechi), b) *Gram* prima parte a unui period

PROTE [gr] *m* Tip prot, șeful lucrărilor unei tipografii

PROTEACEES *f* *pl* familie de dicotiledoane apetală

PROTECTEUR, TRICE [l] *a* și *s* protector a) ocrotitor, sprijinitor, b) șeful guvernului (în Anglia)

PROTECTION [l] *f* 1 protejare, ocrotire, 2 protecție, sprijin, 3 favorizarea produselor indigene asupra celor importate, 4 *Com* plățirea (unei poliți)

PROTECTIONNISME *m* protecționism, sistem de a încărca cu taxe mărfurile străine

PROTECTIONNISTE *m* protecționist, partizan al protecționismului

PROTECTORAT (ra) *m* protectorat a) demnitate de Protector sau domnia unui Protector (în Anglia), b) sprijin (ce dă un Stat altuia mai mic)

PROTÉE [gr] *m*. proteu a) *fig* om ce-și schimbă mereu opiniile, manierele,ameleon, b) amfibiu din lacuri subterane

PROTÉGÉ, E *s*. protejat

PROTÉGER [l] protegere] o a proteja a) a sprijini, b) a ocroti *protéger les faibles*, a ocroti pe cei slabi, c) a apăra *un mur qui protège contre le froid*, un zid care apără de

frig || *Se protéger*, a se apăra [*Se conjugă ca arranger*]

PROTÉIQUE (iʔ) [protée] *a* proteic, care își schimbă des forma

PROTESTABLE *a* protestabil, care poate fi protestat

PROTESTANT, *E* *s* protestant

PROTESTANTISME *m* protestantism *a*) religiunea protestantă, *b*) protestanți

PROTESTATAIRE *a* și *s* cel ce protestează

PROTESTATION [ɪ] *f* protestare *a*) împotrivi, declarare împotriva, *b*) act de declarare împotriva, *c*) tăgăduială, asigurare, încredințare *protestations de dévouement*

PROTESTER [ɪ protestari] *v* *a* protestă *a*) a se împotrivi, a se ridică împotriva, *b*) a asigura, a se încredința pe deplin *protester d quelqu'un qu'on ne l'abandonnera pas*, a încredința pe cineva că nu va fi părăsit, *protester de sa bonne foi*, a asigura cu tărie de bună sa credință, *c*) a declara (la tribunal) refuzul de plată al unei poliți

PROTET *m* protest, act constatator de refuzul de plată a unei poliți (al cărei termen expiră)

PROTHÈSE [gr] *f* proteză, înlocuire artificială a unui lucru cu altul *prothèse dentaire*, punere de dinți falși

PROTHORAX *m* segment anterior al toracelui (la insecte)

PROTOBROMURE *m* Chim protobromură, combinarea unui corp simplu cu puțin brom

PROTOCARBONÉ, *E* *a* protocarbonat, combinat cu cea mai mică cantitate de brom

PROTOCABBURE *m* protocarbură, combinație carbonată la primul grad

PROTOCABBURÉ, *E* *a* protocarburat, în stare de protocarbură

PROTOCHLORURE *m* protoclorură, combinație clorată la primul grad

PROTOCHLORURÉ, *E* *a* Chim în stare de protoclorură

PROTOCOLAIRE *a* conform protocolului

PROTOCOLÉ [ɪ-gr] *m* protocol *a*) formular pentru redijarea actelor publice, *b*) procesul-verbal al unui congres de diplomați, *c*) ceremonialul uzitat în diplomație, în recepțiile suverane, în lumea mare *le protocole mondain*, ceremoniile din lumea mare

PROTOGYNE [gr] *a* în care pistilul se coace înainte staminelor (la florile ermafrodite) || *m* rocă acidă eruptivă (a masivului lui Mont-Blanc)

PROTOIODURE *m* protoiodură, combinația unui corp simplu cu iodul

PROTONOTAIRE *m* protonotar, ofițer papal însărcinat cu înregistrarea și expedierea actelor pontificale

PROTOPHOSPHORÉ, *E* *a* protofosforat, în stare de protofosfură

PROTOPHOSPHURE *m* protofosfură, primul grad de combinație a unui corp simplu cu fosforul

PROTOPLASMA, **PROTOPLASME** *m* protoplasm, substanța care constituie corpul celulei vii,

PROTOPLASMIQUE *a* ce ține de protoplasm
PROTOSULFURE *m* protosulfură, combinarea unui corp simplu cu sulfu la primul grad
PROTOSYNCELLE (sèn) [gr] *m* protosinghel

PROTOTYPE [gr] *m* prototip *a*) tipul cel dintâiu, *b*) exemplul cel mai perfect, model

PROTOXYDE *m* protoxid, oxid oxigenat la gradul întâiu

PROTOXYDÉ, *E* *a* în stare de protoxid

PROTOZOAIRES [gr] *m* pl protozoarii

cele mai mici forme vitale din regnul animal

PROTUBÉANCE *f* protuberanță, ieșitură

în afară, umflătură

PROTUBÉRANT, *E* [ɪ] *a* ieșit în afară, scos

afară

PROTUTEUR, **TRICE** *s* locuitor de tutore

PROUE [ɪ prora] *f* proră, ciocul corăbiei

PROUESSE [preu] *f* 1 iaptă vitească viteje, 2 voinicie, ispravă *les prouesses d'un suveur*, isprăvile unui beșivan

PROUVABLE *a* ce poate fi probat, dovedit

PROUVER [ɪ probare] *v* *a* proba, a dovedi, prov *qui prouve trop ne prouve rien*, când vrei să te dragi mai rău te rupi || *Se prouver*, a se dovedi

PROVÉDITEUR [ɪt] *m* inspector sau guvernator de provincie, etc (în vechea republică a Veneției)

PROVENANCE [provenir] *f* proveniență *a*) origine, *b*) marfă, obiect provenit din *les provenances des colonies*, mărfurile venite din colonii

PROVENANT, *E* *a* 1 care provine, 2 care vine din

PROVENÇAL, *E* [Provence] *a* provençal, (locuitor) din Provence || *m* limba provençală || loc adv *à la provençale*, după moda provençală

PROVENDE [ml prăbenda] *f* 1 mearde, 2 amestec de grăunțe și de furaj (pentru îngrășatul vitelor)

PROVENIR [ɪ provenire] *v* *a* proveni, a veni din, a se trage din, a ieși din [*Se conjugă ca venir*]

PROVERBE [ɪ] *m* 1 proverb, zicătoare *passer en proverbe*, a deveni proverb, *fig* a deveni proverbial, faimos, *comme dit le proverbe*, vorba ăluia, 2 comedioară cu un proverb ca subiect *jouer un proverbe*

PROVERBIAL, *E* *a* proverbial *a*) devenit proverb *expression proverbiale*, *b*) care a ajuns proverb, *fig* faimos *la cruauté proverbiale d'Attila*, cruzimea vestită a lui Attila

PROVERBIALEMENT adv în mod proverbial, ca proverb

PROVIDENCE [ɪ providentia] *f* providență *a*) promie *b*) D-zeu, *c*) *fig* înghițitor

PROVIDENTIEL, **ELLE** *a* providențial *a*) dumnezeesc, ceresc, *b*) merit de Providență, de soartă *homme providentiel*

PROVIDENTIELLEMENT adv în mod providențial, printr-o întâmplare cerească

* **PROVIGNAGE**, **PROVIGNEMENT** *m*, butășire,

PROVIGNER [provin] *v* 1 a butăși, 2 a se înmulți prin butăși, 3 *fig* a se întinde

PROVIN [i] propaginem] *m* 1 butășu (de viță), 2 groapa în care se află butășu

PROVINCE [i] provincia] *f* 1 provincie, 2 lumea din provincie

PROVINCIAL, E *a* provincial, de provincie, al provinciei || *s* provincial, locutor din provincie || *m*, egumenul mai multor mănăstiri (de același ordin)

PROVINCIALAT *m* egumena peste mai multe mănăstiri

PROVINCIALISME *m* provincialism *a*) expresie provincială, *b*) spiritul provincial

PROVISEUR [i] *m* directorul (unui liceu)

PROVISION (zi) [i] *f* 1 provizie *a*) strânsură, grămadă, *faire provision* de, a face provizie, a strânge, *b*) *fig* a se înarma *faire provision de beaucoup de courage*, a se înarma cu mult curaj, *c*) *pl* cele trebuincioase vieții *faire ses provisions*, a face târguilele trebuincioase, *aller aux provisions*, a merge după târguile, *d*) merinde *provisions de guerre* merinde de război, *e*) *Jur* sumă acordată provizoriu de un tribunal, sau pe care absentul o depune mai înainte, *verser une provision à son avocat*, a înmăna avocatului o sumă provizorie, 2 Com *a*) *V couverture*, *b*) provizion, samsariac || loc *adv par provision* *a*) provizoriu, deocamdată, *jugement par provision*, hotărâre executată provizoriu, *b*) din prevedere

PROVISIONNEL, ELLE (zi) *a* dat provizoriu, deocamdata

PROVISIONNELLEMENT (zi) *adv* deocamdată

PROVISOIRE (zoar) [i] *a* provizoriu *a*) vremelnic, numai pentru scurt timp, *b*) *jugement provisoire*, hotărâre dată provizoriu, *c*) prealabil, deocamdată *entente provisoire*, înțelegere pentru un scurt timp

PROVISOIREMENT *adv* 1 provizoriu, vremelnic, 2 deocamdată

PROVISORAT (zo-ra) *m* funcțiunea de director de liceu, direcție

PROVOCANT, E *a* provocător

PROVOCATEUR, TRICE [i] *s* și *a* provocător, ațățător

PROVOCATION [i] *f* provocațiune *a*) ațătare, *b*) sfidare

PROVOQUER [i] provocare] *v* a provoca *a*) a ațăta, *b*) a sfida, a înfruntă (pe cineva), *c*) a chema la duel, a sili să se bată, *d*) a pricinui, a aduce *l'opium provoque le sommeil* || *Se provoquer*, a se provoca, a se înfruntă

PROXÈNE [gr] *m* (la vechii Greci) magistrat încârcat cu primirea trimisilor și persoanelor dc seamă

PROXÉNÈTE [gr] *s* proxenet, mijlocitor

PROXÉNÉTISME *m* meseria de proxenet, de mijlocitor

PROXIMITÉ [i] proximitas] *f* 1 proximitate, apropiere, vecinătate, 2 *proximité du sang*, rudenie || loc *adv* și *prep* *a* *proximité (de)*, în apropiere de, lângă.

PROYER (proa-yé) *m*. presură (pasăre)

PRUDE *f* 1 femeie prefăcută, 2 virtuoasă prefăcută, mironosiță || *a* de femeie prefăcută, de mironosiță

PRUDEMMENT (da-man) *adv* cu prudență, cu prevedere

PRUDENCE [i] prudentia] *f* prudență, prevedere, *piov* *prudence est mere de la sureté*, paza bună trece primejdia rea

PRUDENT, E [i] *a* prudent *a*) prevăzător, *b*) cu minte reponse prudente

PRUDERIE *f* 1 sfîntenie prefăcută, 2 fam *la pruderie*, femei care fac pe sfintele, mironosițe, 3 *pl* prefăcători, 4 *fig* rezervă excesivă sau afectată *la pruderie de son langage*

PRUD'HOMIE (de) *f* (†) cinste desăvârșită (în afaceri)

PRUD'HOMME (dom') *m* 1 (†) om de o cinste desăvârșită, 2 membru în comitetul unei corporații de patroni și lucrători [V Sup.]

PRUDHOMMERIE (dom ri) *f* afecțiune ridiculă burhezească (în felul lui Prudhomme)

PRUDHOMMESQUE (do-mesh') *a* foarte banal, de burță-verde

PRUNE [i] prună] *f* 1 prună, loc *pour des prunes*, pentru un lucru de nimic, iac'ășa, *ce n'est pas pour des prunes*, nu de florile mărlui, *ce ne sont pas des prunes*! asta întrece gluma! *viennent les prunes, aux prunes*, vara virtuoare, 2 *pop* glonte de pușcă *il a reçu une prune*, a primit un glonte [V Supliment]

PRUNEAU *m* 1 prună uscată, 2 *pop* glonte, 3 fam un *petit pruneau*, o fetiță brunetă, ochșică [V Suplimentu]

PRUNELAIE *f* prunet

PRUNELÉE *f* dulceață de prune

PRUNELLE *f* 1 porumbea, 2 lumina ochiului, *jouer de la prunelle*, a face cu ochiul, 3 materie de lână neagră *des souliers de prunelle*, pantofi de lână neagră

PRUNELLIER *m* Bot porumbar

PRUNIER [prune] *m* Bot prun

PRURIGINEUX, EUSE [prurigo] *a* 1 de bube pe piele, 2 care pricinuește mâncărime *éruption prurigineuse*

PRURIGO [i] *m* bube pe piele (care produc mâncărime)

PRURIT (rit sau ri) [i] pruritus] *m* mâncărime strâșnică pe piele

PRUSSIATE *m* prusiat (sare)

PRUSSIEN, ENNE *a* și *s*. prusian, prusac || loc *adv* *à la prussienne* *a*) ca la Prusaci, *b*) *fig* cu o regularitate automată

PRUSSIQUE *a* acide prussique, acid prusic (otrăvă puternică)

PRYTANÉ [gr] *m* (la Grecii vechi) pritan *a*) frunțașul (unei cete), *b*) unul din cei 50 senatori ai Atenei

PRYTANÉE [gr] *f* 1 școală de educație militară *le prytanée de la Flèche*, 2 școală pentru copii de cor (ai unei biserici)

PSALLIOTE *m* ciupercă (de gunoi) cu un inel pe vârful piciorului

PSALMIQUE *a* de psalmi

PSALMISTE [i-gr] *m* psalmist *a*) autor de psalmi, *b*) regele David

PSALMODIE [l-gr] *f* psalmodie *a*) mod de a cânta, de a recita psalmii, *b*) *fig* fel monoton, de a recita, de a scrie

PSALMODIEB *v* a psalmodia *a*) a cânta, a recita psalmii, *b*) *fig* a spune, a citi monoton

PSALTÉRION [gr.] *m* psalteriu (un fel de harpă)

PSAUME [l psalmus] *m* psalm

PSAUTIER (ti e) *m* 1 psaltire, 2 vălul (unor călugărițe), 3 mătânii mari cu 150 de boabe, 4 foiosu, al treilea stomac la rumegătoare

PSEUDO [gr] (particulă care se pune înaintea unor cuvinte) fals, neadevărat

PSEUDONYME [gr] *m* pseudonim *a*) nume neadevărat, *b*) autor care își publică operele sub un nume neadevărat, imprumutat

PSEUDONYMIE *f* însușirea de pseudonim

PSI *m* psi (a 23-a literă a alfabetului grec)

PSITT *int* psst!

PSITTACIDÉS *m pl* familie de păsări căță-rătoare ca papagalul

PSITTACOSE [gr] *f* boală a papagalilor

PSOAS (ass') [gr] *m* mușchiul saletor

PSOQUE [gr] *m* păduche de lemn

PSORA, PSORE [gr] *f* psora, răie

PSORIASIS (tiss) *m* boală a pielii (cu scame albicioase peste umflături roșii)

PSORIQUE *a* Med ca răia

PSYCHÉ (sè) [gr] *f* oglindă mare mobilă

PSYCHIATRE (sè) *m* psihiatru, vindecător al sufletului, al minții

PSYCHIATRIE (sè) [gr] *f* psihiatrie, știința vindecării sufletului a minții

PSYCHIQUE (pik') *a* psihic, sufletesc

PSYCHOGRAPHIE (ko) [gr] *f* istoria sau descrierea sufletului

PSYCHOLOGIE (ko) [gr] *f* Psihologie, studiul sufletului și al fenomenelor conștienței și inteligenței

PSYCHOLOGIQUE (ko) *a* psihologic, fam *moment psychologique*, momentul cel mai potrivit

PSYCHOLOGIQUEMENT (ko) *adv* din punctul de vedere psihologic

PSYCHOLOGISTE, PSYCHOLOGUE (ko) *m* psiholog, cel ce se ocupă cu studiul psihologiei

PSYCHOPOMPE (ko) [gr] *m* conducătorul sufletelor

PSYCHOSE (koz') *f* psihoză boală a minții

PSICHROMÈTRE [gr] *m* psicommetru, aparat care determină proporția vaporilor de apă în atmosferă

PSYCHROMÉTRIE [gr] *f* determinarea proporției vaporilor de apă din atmosferă

PSYLLE [gr] *m* îmblânzitor de șerpi

PTÉRODACTILE [gr] *m* pterodactil, reptil sburător fosil

PTÉROPODES [gr] *m* pteropode, moluște cu înnoțătoare la picioare

PTOLÉMAIQUE (ma-ik') *a* al Ptolemailor

PTOMAINÉ (ma-in') *f* ptomaină, alcaloid provenit din descompunerea materiei organice

PTYALINE *f* ptialină, fermentul saliv

PTYALISME [gr] *m* Med scurpatul abundent,

PUAMMENT (a-man) *adv* 1 puturos, cu putoare, 2 *fig* cu nerușinare *mentir puamment*

PUANT, E *a* 1 puturos, împuștit, 2 *fig* nerușinat *un puant mensonge*, o minciună nerușinată, 3 care pute, răspândește miros urât || *m* l'chea, secătură *c'est un puant*

PUANTEUR *f* putoare, miros greu

PUANTISE *f* puturosenie, lucru puturos

PUBÈRE [l puber] *a* vârstnic, adolescent

PUBERTÉ [l pubertas] *f* pubertate, vârstnicie, adolescență

PUBESCENCE (bès-sans') *f* stare păroasă

PUBESCENT (bès-san), **E** [l] *a* păros

PUBIEN, ENNE *a* al pubisului

PUBIS (biss) [l] *m* pubis, osul rușinii

PUBLIC, IQUE [l publicus] *a* public *a* al unui popor întreg, al tuturor, *obștesc intèret public*, *b*) *brut public*, svon cunoscut de toți, *rendre une chose publique*, a face ceva cunoscut tuturor, a da în vîltag (un lucru), *c*) de față cu toată lumea (ex o sedintă), *d*) pentru toți, pentru toată lumea (ex o școală, un loc de plimbare), *e*) *fonctionnaire public*, funcționar al Statului, *homme public*, funcționar, *vie publique*, viața de funcționar, *chose publique*, Statul, *la dette publique*, datorii țării, *f*) *charges publiques*, impozite, biruri, *droit public* știința care tratează despre constituția Statelor, a drepturilor lor etc || *m* publicul *a*) oamenii, lumea, *b*) mulțimea || loc *adv en public*, în public, de față cu toată lumea

PUBLICAIN [l publicanus] *m* 1 publican, cel ce ține în arendă încasarea impozitelor (la Romani), 2 (iron) preceptor încasator

PUBLICATION [l] *f* 1 publicare *a*) aducere la cunoștința tuturor, *b*) stigara *publications de mariage*, *c*) tipărire (a unei cărți), 2 publicare, lucrare tipărită

PUBLICISTE *m* publicist, cel ce scrie asupra politicii, etc

PUBLICITÉ *f* publicitate *a*) însușirea de a fi public, deschis pentru toți (ex desbateri), *b*) cunoștința de obște, *c*) anunciu, reclamă *la publicite coûte cher*, reclama e scumpă

PUBLIER [l publier] *v* 1 a publica *a*) a face în deobște cunoscut *publier une loi*, *b*) a vesti, a trâmbița, a răspândi (ex o știre), *c*) a tipări, a scoate la lumină (ex o carte), 2 *publier les bans*, a face strigărit pentru o căsătorie || *Se publier*, a se publica *a*) a se face cunoscut, *b*) a se tipări, *c*) a se lăuda că este

PUBLIQUEMENT *adv* în public, de față cu toți, obștește

PUCINIE (puk-si) *f* rugina grăului, ciupercă microscopică, parazită

PUCE [l puce] *m* 1 purece, tig *avoir la puce à l'oreille* a fi tare îngrijit, neliniștit, *être la puce à l'oreille de quelqu'un*, a băga în răuun pe cineva || *a* de colorarea purcelui, castaniu

PUCELAGE *m* feciore virginată

PUCELLE [l pucella] *f* fecioară, virgină

PUCERON [puce] *m* păduche de capaci

PUCHE *f* plasă cu mâner de pescut în nisip (răculeți, etc)

PUCHEUX *m* polonic, lingură mare (la ra-
finarea zahărului)

PUDDING *m* *V pouding*

PUDDLAGE *m* subțierea tuciului

PUDDLER [angl] *o* a subția tuciul

PUDDLEUR *m* lucrător la subțiatul tuciului

PUDEUR [l pudor] *f* pudoare *a*) rușine,
b) rezervă, modestie

PUDIBOND, *E* [l] *a* pudibund, rușinos

PUDIBONDERIE *f* 1 fire rușinoasă, 2 afec-
ție de pudoare exagerată

PUDICITÉ [l pudicitas] *f* pudicitate, sim-
țul rușinii, curățenia sufletească

PUDIQUÉ *a* 1 pudic, rușinos, 2 *Bot* care
își închide foile când este atinsă (*o* floare)

PUDIQUEMENT *adv* rușinos, cu rușine

PUER [l putere] *o* 1 a puti, 2 a mirosi a
puer le vin, a mirosi a vin [*V Suplimentul*]

PUÉRIL, *E* *a* pueril *a*) copilăresc, *b*) co-
pilăros *amusement pueril*, petrecere copilăroasă

PUÉRILEMENT *adv* copilărește

PUÉRILITÉ [l puerilitas] *f* 1 copilăric, 2
pl mofturi, fleacuri

PUERPÉRAL, *E* [l] *a* al lăuziei *fuero puer-
pérale*, infecția locului după o naștere

PUFF *m* *V pouf*

PUFFISME *m* 1 meșteșugul de a face anun-
țuri înșelătoare, 2 reclamă nerușinată

PUFFISTE *m* reclamagiu nerușinat

PUGILAT (*la*) [l] *m* pugilat *a*) luptă cu
pumnii (la cei vechi), *b*) (*ari*) bătaie cu pumnii

PUINE *m* copăcel considerat ca lemn fără
valoare

PUINÉ, *E* [pui ne] *a* și *s* 1 al doilea născut,
2 cel născut după altul

PUIS [l post] *adv* apoi, după aceea, *et puis*
a) după aceea, *b*) de altminteri, *c*) *et puis?*
și apoi?

PUISAGE (*zaj'*) *m* scoatere din apă

PUISARD (*zar'*) [puit] *m* groapă pentru
lăături

PUISATIER (*za-ti-e*) *a* și *s* săpător de pu-
țuri, fântănar

PUISEMENT (*z'man*) *m* scoatere, puizare

PUISER (*zé*) [puit] *o* 1 a scoate apă din
puț, 2 *fig* a scoate, a lua (dela alții), a puiza,
puiser aux sources, a consulta lucrările scriito-
rilor specialiști asupra unui subiect

PUISETTE (*zei'*) *f* găleată mică

PUISOIR (*zoar*) *m* cană sau lingură mare de
scos un lichid

PUISQUE (*pu-is-k'*) [pus que] *adv* fiindcă,
deoarece

PUISSAMMENT *adv* 1 puternic, foarte
mult, 2 foarte strâns de *puissamment riche*

PUISSANCE *f* 1 putere (în toate nuanțele
sale), *pop être en puissance de a*) a atâna,
a depinde, *b*) a avea *des merces qui sont en
puissance de filles à marier*, mame cari au fete
de măritat, *c*) *il est en ma puissance*, stă, este
în mâna mea, *trauer de puissance à puissance*,
a trăi cu cineva ca dela egal la egal, 2 *Jur*
puissance paternelle, stăpânire părintească, 3
pl unul din corurile îngierilor, 4. *les puissances*
célestes, Dumnezeu, sfinți și îngeri, *les puis-*

sances des ténèbres, infernales, demonii, 5 *Mat*
putere, 6 *pl a*) suveranul, *b*) *jam* cei dintâi
demnitari ai țării, 7 *pl les grandes puissances*,
Statele cele mari

PUISSANT, *E* [l possens] *a* 1 puternic, 2
fig mare, tare, cu vază, foarte bogat, 3 *jam*
gras, gros, 4 *être puissant sur*, a avea autori-
tate, trecere, efect, asupra (cuiva) || *m pl* pu-
ternici || *m le Tout puissant*, Atotputernicul

PUITS (*pu-i*) [l puteus] *m* 1 puț, 2 *fig*
un puits de science, un om foarte învățat, 3
Mar puits à chaînes, groapă specială pentru
lanțuri (pe bord)

PULCAIRE *f* *Bot* puricariță

PULLULATION [l] *r* înmulțire repede, țoie

PULLULER [l pullulare] *o* 1 a se înmulți
repede, 2 *fig* a mișuna, a foi

PULMONAIRE [l] *a* pulmonar, al plămă-
nului || *f* *Bot* miera urului

PULMONIE *f* boală de plămâni

PULMONIQUE *a* cu plămâni atinși

PULPATION [pulpe] *f* prefacere în magiun

PULPE [l pulpa] *f* 1 carnea (fructelor, le-
gumelor) boștină, 2 *Farm* magiun, must
(din fructe strivite), 3 *Anat pulpe cerebrale*,
moalele capului

PULPER *o* *Farm* a prefaca în magiun, a
terciui (fructe, legume)

PULPTUX, *EUSE* *a* 1 cărnos, 2 tare

PULPOIR *m*, **PULPOIRE** *f* iopăjură pentru
terciuitul fructelor etc

PULSATEUR, **TRICÉ** [l] *a* care bate, care
produce bătăi (de puls)

PULSATIF, *IVE* *a* *Med* care pricinuește bă-
tă (de puls)

PULSATION [l] *f* pulsațiune *a*) bătăre a
pulsului, *b*) *Fiz* mișcare de vibrațiune în flu-
ide elastice

PULVÉRIN [it] *m* 1 praf de pușcă foarte
mărunt, 2 corneci

PULVÉRISABLE *a* ce se poate prefaca în
pulbere, fărmăcios

PULVÉRISATEUR *m* pulverizator (cu care
se stropște obrazul, etc)

PULVÉRISATION *f* pulverizare, prefacere
în pulbere, pisare mărunță

PULVÉRISER [l pulverisare] *o* 1 a pulve-
risa *a*) a face praf, *b*) a sfărâma, *c*) a pisă
mărunt, 2 *fig* a nimici *pulvériser l'ennemi*
3 a stropi cu pulverizatoru (*o* floare), 4 *fig*
a spulbera *pulvériser une objection*

PULVÉRISEUR *f* cel ce pisează, prefaca în
pulbere (medicamentele)

PULVÉRULENCE *f* stare de pulbere

PULVÉRULENT *E* [l] *a* pulverulent *a*) în
stare de pulbere, *b*) încărcat cu pulbere, prăfos
arbre pulvérent, *c*) ușor de prefăcut în pul-
bere, fărmăcios

PUMA *m* *o* rougar

PUMICIN *m* ulei de palmier

PUNA *f* boală de munte

PUNAIS, *E* [puer, nez] *a* (†) căruia îi pute
nasu

PUNAISE [punais] *f* 1. păduche de lemn,
ploșniță, stelnită, 2 piunează, țintisoară (de

fixat o hârtie, 3 *fam* femeie desmățăță [V Suplimentu]

PUNAISIE *f* putoare (a nasului)

PUNCH (*pons*) [angl] *m* ponș (licheori)

PUNL, *E* a pedepsit || *s* cel pedepsit

PUNIQUE [i] *punicus*] *a* punic, cartaginez, *fig* *for punique*, rea credință, pciidie

PUNIR [i] *punire*] *v* 1 a pedepsi *punir de mort*, a pedepsi cu moartea, *j'en suis puni*, mă căiesc acum, *vous etes plus puni que moi*, ești mai tare lovit decât mine, 2 a răsplăti cu rău, *vous me punissez bien de ce que j'ai fait pour vous*, frumos mă răsplătești pentru cele ce am făcut pentru d-ta

PUNISSABLE *a* ce merită a fi pedepsit

PUNISSEUR, **EUSE** *a* care pedepsește || *m* pedepsitor

PUNITON (*sz*) [i] *f* 1 pedepsire, 2 pedepsă

PURAZZO [it] *m* paiață italiană

PUPILLAIRE (*lér*) [i] *pupillars*] *a* 1 *Anat* ce ține de pupila ochiului, 2 *Jur* ce privește pe un pupil, pe o pupilă *intéreis pupillaires*

PUPILLARITÉ (*la*) *f* epitropie (a unui copil)

PUPILLE (*pi'*) [i] *s* 1 pupil, pupilă (orfan sau orfană sub tutelă, sub epitropie), 2 copil adoptat de o municipalitate, etc

PUPILLE (*pi'*) [i] *f* pupila, limba ochiului

PUPITRE [i] *m* pupitru

PUR, *E* [i] *a* pur *a* curat, *b*) neamestecat cu nimic (ex un lichid), *c*) corect *style pur*, *d*) nevinovat *une jeune fille pure*, *e*) împede *ciel pur*, *f*) neturburat *joie pure*, *g*) neprihănit (ex inimă), 2 sadea, gol *mensonge pur*, micuună goală, *de l'eau pure*, apă goală, 3 simplu *un pur caprice*, un simplu capriciu, 4 *pur et simple*, simplu, fără nici o condiție *promesse pure et simple*, simplă promisiune, 5 *en pure perte*, în zadar || *m* pl *les purs*, adevărați credincioși || loc adv *à pur et à plein*, în întregime, cu totul, *en pur don*, dat fără condiție

PUREAU *m* partea unui olan neacoperită de alt olan (pe acoperiș)

PURÉE *f* 1 pirea, sleită, *purée de pois*, mazăre bătută, 2 *pop* strămoare, 3 *fam* *purée de septembre*, must [V Suplimentu]

PUREMENT adv 1 cu sufletul curat *ovore purement*, 2 corect *decure purement*, 3 numai (din) *faire une chose purement par intérêt*, a face ceva numai din interes, 4 *purement et simplement*, pur și simplu *a*) fără nici un motiv, fără nici o condiție, *b*) curat

PURETÉ [i] *puritas*] *f* puritate, curățenie

PURGATIF, **IVE** [i] *a* curățător || *m* purgativ, (leac de) curățenie

PURGATION [i] *f* 1 curățire (a stomacului), 2 curățenie (leac)

PURGATOIRE [i] *purgatorium*] *m* purgatoriu *a*) leac de ispașire definitivă a păcatelor, *b*) *fig* loc de suferință *faire son purgatoire en ce monde*, a suferi chinurile iadului în viață

PURGE *f* 1 curățenie (leac) *prendre une purge*, a lua o curățenie, 2 dezinfectare de

măluri, 3 *purge légale*, formalitățile pentru ridicarea ipotecii (unui imobil)

PURGEOR (*joar*) *m* basm din nisip pentru înțitratul apelor din izvoare

PURGER [i] *purgarie*] *v* 1 a da o curățenie (cuiva) *purger un malade*, 2 a curăți, a descărcă (stomacul), 3 a curăți *purger des métaux*, 4 a scăpă, *fig* a curăți *purger une mer de pirates*, a curăți marea de pirăți, 5 a descărcă, a desbrăcă de *purger son esprit de tout préjugé*, a se desbrăcă de orice judecată, *purger sa conscience* *a*) a nu suferi nimic pe cuget, *b*) a se spovedi, *purger un livre*, a tăia dintr-o carte tot ce e potrivnic religiunii sau moralei, 6 a ispăși *purger ses peches, un crime*, a-și ispăși păcatele o crimă, 7 *fig* a spăla *purger une offense*, *Jur* *purger les hypotheques*, a descărca de ipotecă, a dezălogi (un imobil), 9 *purger sa contumace*, a se constitui prizonier (spre a fi judecat din nou) după ce a fost osândit în lipsă || *Se purger*, 1 a se desvinovați de *se purger d'un crime* [Se conjugă ca *arranger*]

PURGEUR *m* robinet de curățenie

PURIFIANT, *E* *v* curățător

PURIFICATEUR, **TRICE** *s* curățător

PURIFICATION [i] *f* 1 purificare, curățire, 2 întâmpinarea Domnului (la Catolici)

PURIFICATOIRE *m* procovăț

PURIFIER [i] *purificare*] *v* a purifică, a curăți

PURIFORME *a* care seamănă cu puroiu

PURIN *m* zeamă de balegă

PURISME [pur] *m* purism curățire exagerată a limbii

PURISTE *s* purist, curățitor exagerat al limbii

PURITAIN, *E* [agl] *s* puritan *a*) presbiterian sever, care ține la litera legii, *b*) *fig* om cu principii severe

PURITANISME *m* puritanism *a*) doctrina puritanilor, *b*) *fig* severitate strașnică în moravuri

PUROT *m* groapă pentru zeama de balegă

PURPURA *m* spuzeală

PURPURIN, *E* [i] *a* purpurin, roșiatic || *f* purpurină, verniu din bronz topit și ulei

PURULENCE [i] *f* purulentă, puroie

PURULENT, *E* [i] *a* purulent, puroios

PUS (*pu*) [i] *m* puroiu

PUSEYSME (*zé*) [Pusey] *m* tendința de apropiere de catolicism a unei fractiuni a Bisericii galicane

PUSEYISTE (*ze*) *m* partizan al apropierii de catolicism

PUSILLANIME (*zi-la*) [i] *a* fricos, becisnic

PUSILLANIMITÉ (*zi-la*) [i] *pusillanimitas*] *f* 1 sficruie, frică, 2 becisnicie

PUSTULE [i] *f* pustulă, bubulă cu puroiu, *pustule maligne*, buba neagră (la om) buhțe

PUSTULEUX, **EUSE** *a* pustulos, cu bu-

PUTAIN *f* prostituată

PUTATIF, **IVE** [i] *a* 1 pretins, așa *zis mariage putatif*, căsătorie pretinsă legală, 2,

enfant putatif, copil presupus a fi născut din cutare sau cutare.

PUTOIS [putidus] *m* 1 dihor, 2 pensulă de colorat olăria

PUTRÉFACTIF, IVE *a* putrezitor

PUTRÉFACTION [i] *f* putrefacție, putreziciune, putrezire

PUTRÉFIABLE *a*. putrezicios

PUTRÉFIÉ, E *a* putrezit

PUTRÉFIER [i] putrefacere] *v* a lăsa să putrezească || *Se putrefier*, a putrezi a se strică

PUTRESCENCE (*très sans*) *f* putrezire

PUTRESCENT (*tres-san*), **E** [i] *a* care începe a putrezi

PUTRESCIBILITÉ (*très-si*) *f* puțința de a putrezi, putregăre

PUTRESCIBLE (*très-subl*) [i] *a* putregăios

PUTRIDE [i] *a* 1 putred, 2 *fièvre putride*, lăngoare neagră

PUTRIDITÉ *f* putregune

PUY [i] podium] *m* deal, munte

PYCNIDE *f* forma spongioasă a ciupercilor

PYCNOCÉPHALE *a* Bot cu flori asemenea unor capituli mari

PYCNOCARPE [gr] *a* Bot cu fructe groase

PYLÉITE [gr] *f* inflamațiunea membranei mucoase a bazinului și rinichilor

PYGARGUE *m* Zool. vultur de mare

PYGMÉE [gr] pigmeu, pitic

PYGMÉEN, ENNE *a* 1 de pigmeu, 2 *fig* meschin, neînsemnat

PYJAMA [japonez] *m* 1 salvari, 2 pijama, costum de casă larg și ușor (strâns la brâu)

PYLÔNE [gr] *m* 1 pilon, portal la vechile temple egiptene, 2 turn ridicat provizoriu, 3 stâlpi dreptunghiulari puși de fiecare parte a unei intrări (motiv decorativ)

PYLOBE [gr] *m* pilor, oficiul inferior al stomacului

PYLORIQUE *a* piloric

PYRALE *f* omidă a vier

PYRAMIDAL, E *a* piramidal *a*) în formă de piramidă, *b*) *fam* umitor *succes pyramidal*

PYRAMIDALEMENT *adv* ca piramidă

PYRAMIDE [i-gr] *f* piramidă *a*) *Geom* solid cu baza de poligon și cu fețe triunghiulare reunite în un singur punct, *b*) monument egiptean în forma piramidei, *c*) obiecte așezate în formă de piramidă (ex fructe)

PYRAMIDER *v* 1 a fi aranjat în formă de piramidă, 2 *fig* a se păuni, a-și da ifose

PYRAMIDON *m* 1 piramidă mică pe un obelisc, 2 piramidon (praf împotriva migrenei)

PYRÉNÉEN, ENNE *a* al Pirineilor

PYRÉTHRE [gr] *m* Bot vetrice, tufănică

PYREXIE [gr] *f* frigur infectioase

PYRIDINE *f* piridină (bază organică produsă în distilarea uscată a oaselor)

PYRIQUE [gr] *a* de foc, *feux pyriques*, focuri de artificii

PYRITE [gr] *f* pirtă, sulfură (de fier, cupru)

PYRITEUX, EUSE *a* ca pirtă

PYROGALLATE *m* pirogalat (sare).

PIROGALLIQUE *a* (fenol) obținut prin distilarea uscată a acidului galic

PYROGRAPHIQUE *a* pirografic, (urmă) rămasă prin combustiunea prafului de pușcă pe o hârtie reactivă

PYROGRAVURE *f* pirogravură, decorarea lemnului cu un ac metalic roșit la foc

PYROLIGNEUX, EUSE [gr și i] *a* Chim (acid) obținut prin distilarea lemnului

PYBOMÈTRE [gr] *m* pirometru, instrument de măsurat căldura

PYROMÉTRIE *f* măsurarea temperaturilor înalte

PYROPHORE [gr] *m* pirofor, combinație chimică ce se aprinde la aer

PYROPHORIQUE *a* Chim care se aprinde în contact cu aerul

PYROPHOSPHATE *m* Chim pirofosfat, sare a acidului pirofosforic.

PYROPHOSPHORIQUE *a* (acid) pirofosforic, născut din încălzirea acidului fosforic

PYROSCAPHE [gr] *m* (?) piroscaf, vapor

PYROSCOPE [gr] *m* piroscoop, instrument de măsurat intensitatea căldurii

PYROSIS (*ziss*) [gr] *m* arsură la esofag.

PYROTECHNIE (*tek*) [gr] *f* pirotecnie *a*) arta de a prepara materiale inflamabile și explozibile, *b*) fabrica de asemenea materiale

PYROTECHNIQUE *a* pirotecnic

PYROXÈNE [gr] *m* piroxen, metal foarte tare din produsele vulcanice

PYROXYLE [gr] *m* piroxil, rezultatul acțiunii acidului azotic asupra lemnului, hârtiei

PYROXYLINE *f* V *fulmicoton*

PYRRHIQUE (*pir-rik*) [gr] *m* picior (de vers) compus din două scurte (—) || *f* dans rășboinic (la Eleni)

PYRRHONIEN, ENNE (*ro*) *s* pirrhonian, om care se îndoaie de toate

PYRRHONISME (*ro*) *m* 1 sistemul filozofic al lui Pyrrhon, 2 obiceiul de a se îndoi de toate

PYRROL *m* pirol, substanță extrasă din gudronul de huilă

PYTHAGORICIEN, ENNE *a* și *s* pitagorician, partizan al doctrinei filozofului Pitagora (metempsicoza)

PYTHAGORIQUE *a* al lui Pitagora

PYTHAGORISER *v* a urma doctrina lui Pitagora (metempsicoza)

PYTHAGORISME *m* pitagorism, învățătura lui Pitagora

PYTHIE (*ti*) [gr] *f* pitia, preoteasă a oracolului lui Apolon la Delfi

PYTHIEN (*ti-èn*), **ENNE** [gr] *a* pitian *a*) al preotesei dela Delfi, *b*) Apollon *pythien*, Apollon, învingătorul șarpelui Python

PYTHIQUES, PYTHIENS *m* pl jocurile pitice (cari se celebră din 4 în 4 ani la Delfi în onoarea zeului Apollon).

PYTHON *m* piton *a*) Mu șarpe uriaș ucis de Apollon, *b*) șarpele boa

PYTHONISSE [i-gr] *f* pitonișă *a*) femeie care preziceă viitorul, *b*) ghicitoare, cârtură-reasă

PYXIDE *m* 1. pixidă, broască mică țestoasă din Madagascar, 2 Bot. învăliș, capsă care se deschide pe la mijloc cu un capac

Q

Q (*kū* sau *k'*) *m* (litera) q.

QUADRAGÉNAIRE (*ku a*) [l] *quadragenarius* s om, femeie de patruzeci de ani || *a* care conține patruzeci de unități (număr)

QUADRAGÉSIMAL, **E** (*ku-a*, *jé-si*) *a* din postul Paștelui, din Păresimi

QUADRAGÉSIME (*ku-a-dra jé-zim'*) [l] *f* 1 postul Paștelui, Păresimi, 2 prima duminică a Păresimilor

QUADRANGULAIRE (*ku-a*) *a* patrunchiular

QUADRANT (*ku-a*) *m* sfertul circonferinței cercului

QUADRAT *m* *V* *cadrat*

QUADRATIN *m* *V* *cadratin*

QUADRATIQUE (*ku-a*) *a* de pătrat, ca pătratul

QUADRATRICE (*ku-a*) [l] *f* curbă înclinată pentru a ajunge la cuadratura cercului

QUADRATURE (*ku-a*) [l] *f* cuadratură *a*) readucerea unei figuri curbilini în pătrat, *quadrature du cercle*, readucerea unui cerc într-un pătrat echivalent, fig *chercher la quadrature du cercle*, a umbra după un lucru imposibil, *b*) Astr situația a două stele depărtate una de alta cu un sfert de cerc, *c*) *quadrature d'une courbe*, expresia analitică a unei limitează

QUADRICOLORE (*ku-a*) *a* cu patru culori

QUADRICORNE (*ku-a*) *a* Bot (anteră) terminată cu patru cornulețe

QUADRICYCLE (*ku-a*) *m* cuadriciclu, velociped pe patru roate (cu motor)

QUADRIENNAL, **E** (*ku-a*) [l] *a* 1 care durează 4 ani, 2 din patru în patru ani

QUADRIFIDE (*ku-a*) *a* cu patru împărțituri

QUADRIFOLIÉ, **E** (*ku-a*) *a* cu florile dispuse pe grupe de patru

QUADRIFLORE (*ku-a*) *a* Bot cu patru flori

QUADRIGE (*ku-a*) [l] *quadrīga* *m* car roman tras de patru cai

QUADRIJUMEAUX (*ku-a*) *a* *tubercules quadrijumeaux*, cele patru eminente ale bulbului rachidian

QUADRILATÉRAL, **E** (*ku-a*) *a* cu patru laturi sau fețe

QUADRILATÈRE (*ku-a*) [l] *m* cadrilater, figură cu patru laturi || *a* cu patru laturi

QUADRILLAGE (*ka-dri-yaj'*) *m* cadrilatul (unei stofi)

QUADRILLE (*ka-dri-y'*) [sp] *m* 1 cadril (un dans), *quadrille des lanciers*, lansie, 2 joc de cărți în patru || *f* ceață de călăreți, de toreadori, etc

QUADRILLÉ, **E** (*ka-dri-yé*) *a* cadrilat, cu patrate mici, în careuri

QUADRILLER (*ka-dri-yé*) *v* *a* cadrila, *a* trage pătrate mici pe ceva

QUADRILLON (*ka-dri-yon*) *m* o mie de trihoane

QUADRILOBÉ, **E** (*ku-a*) *a* cu patru lobi

QUADRIOCULAIRE (*ku a*) *a* Bot cu patru ochiuri

QUADRINÔME (*ku a*) [l+gr] *m* Alg quadrinom, expresiune de patru termeni

QUADRIPÉTALE (*ku-a*) *a* Bot cu 4 petale

QUADRIÈRE (*ku-a*) [l] *quadrirerms* *f* corabie cu patru rânduri de lopeți

QUADRI SYLLABE (*ku-a*) *m* cuvânt de patru silabe

QUADRI SYLLABIQUE (*ku a*) *a* compus din patru silabe

QUADRIVALVE (*ku-a*) *a* cu patru valve

QUADRIVIVUM (*ku-a*, *om*) [l] *m* (în evul, mediu) cele patru arte matematice (= aritmetică, muzică, geometria și astronomia)

QUADRIUMANE (*ku-a*) [l] *a* și *m* cuadruman, animal cu patru mâni

QUADRUPÈDE (*ku a*) [l] *a* și *m* patruped, animal cu patru picioare

QUADRUPLE (*ku-a*) [l] *a* 1 împărțit, de patru ori mai mare, 2 *quadruple alliance*, alianță între patru State, 3 Muz *quadruple croche*, $\frac{1}{4}$ din o croșă || *m* 1 sumă de patru ori mai mare *payer le quadruple*, a plăti de patru ori mai mult, 2 cuadruplu, monedă de aur spaniolă

QUADRUPLÉMENT (*ku-a*) *m* împărțire || *adv* de patru ori mai mult

QUADRUPLER (*ku-a*) [l] *quadruplare* *v* *a* (se) împărți, *a* (se) face de 4 ori mai mare

QUADRUPLLETTE (*ku-a*) *f* bicicletă cu patru locuri

QUADRUPLÉX (*ku-a*) *m* sistem telegrafic prin care se expediază dintr-o dată patru depeseli felurite

QUADRUPLICATION (*ku-a*) *f* împărțire

QUAI (*ka*) [celtic] *m* 1 cheru, 2 peron între linile ferate (la gări)

QUAICHE (*keș'*), [angl] *m* navă cu o punte (în mările Nordului)

QUAKER (*kua ker*), **QUAKERESSE** *s* quaker, adept al quakerismului

QUAKERISME (*kua k'*) *m* quakerism (doctrină religioasă cu totul simplificată)

QUALIFIABLE (*ka*) *a* calificabil, ce poate fi calificat

QUALIFICATEUR (*ka*) *m* teolog inchiזור consultat în afacerile de delict

QUALIFICATIF, **IVE** (*ka*) [l] *a* calificativ, care arată (însușirea) || *m* calificativ, termen care arată însușirea *qualificatif injurieux*, termen injurios

QUALIFICATION (*ka*) *f* calificare *a*) denumire, *b*) destoinicie (la ceva)

QUALIFICATIVEMENT (*ka*) *adv* 1 în mod calificativ, 2 *a* calificativ

QUALIFIÉ, **E** (*ka*) *a* 1 calificat *a*) denumit *b*) în drept *vous n'êtes pas qualifié pour m'adresser des reproches*, nu ești în drept a-mi face imputări, 2 nobil, cu vază, de merit *personne qualifiée*, persoană de seamă; 3. *col*

qualifié, fuit comis cu circumstanțe îngreunătoare (efracție, etc)

QUALIFIER (ka) [ml calificare] *o* a califică *a)* a arăta însușirea, *b)* a da o însușire, a numi *qualifier quelqu'un de voleur*, a numi pe cineva hoț, *c)* a da titlu de *l'arrêt le qualifie prince*, decretul îi dă titlu de prinț || *Se qualifier*, a-și da numele, titlul de, a se numi

QUALITATIF, IVE (ka) *a* calitativ, *a)* ca calitate, *b)* Chim *analyse qualitative*, analiză care cercetează calitatea elementelor dintr'un corp compus

QUALITATIVEMENT (ka) *adv* calitativ, ca calitate

QUALITÉ (ka) [l] *qualitas* *f* 1 calitate, însușire, 2 sou *vin qui a de la qualité*, vin de sou, 3 *personne de qualité* *a)* persoană însemnată, *cu vază*, *b)* nobil, 4 *titlu prendre la qualité de prince*, a lua titlul de prinț, 5 *a)* destoinicie *avoir qualité de faire un acte*, a fi destoinic de a face un act, *b)* *fam* drept *avoir qualité pour faire une chose*, a fi în drept, a avea dreptul de a face ceva || *loc prep en qualité de*, ca, în calitate de

QUAND (kan) [l] *quando* *adv* și *conj* 1 când, 2 chiar dacă, chiar când *quand vous me haïrez*, chiar dacă m'ai urî, 3 *quand (bien) même* *a)* chiar dacă, *b)* oricum, totuși, fie ce o fi *j'irai quand même*, voi merge totuși

QUANQUAM (ku-an-ku am) [l] *m* discurs latin pronunțat odinoră la începutul unei teze

QUANT (kan), **E** [l] *quantus* *a* cât de mare, *loc toutes et quantes fois*, oride câte ori

QUANT A (kan-ta) [l] *quantum* *prep* cât despre, cât privește *quant à moi*, cât despre mine, cât mă privește

QUANT-A-MOI, QUANT-À-SOI *m* *fam* rezervă înțepată *tenir (se tenir sur) son quant à-moi*, *son quant-à-soi*, a face pe înțepatul, pe mândrul (față de cineva)

QUANTIÈME (kan) [quant] *a* (†) al câtelea || *m* dată *quel quantième tenons (avons)-nous?* *quel est le quantième aujourd'hui?* în câte ale ale lunii suntem astăzi? *montre à quantième*, ceas ce arată data zilele lunii

QUANTITATIF, IVE (kan) *a* cantitativ, al cantității, de cantitate

QUANTITATIVEMENT (kan) *adv* cantitativ, din punctul de vedere al cantității, ca cantitate

QUANTITÉ (kan) [l] *quantitas* *f* cantitate *a)* cătime, *b)* mulțime, număr mare, mulți *quantité de personnes*, mulți oameni, *c)* măsura silabelor lungi și scurte || *loc adv en quantité*, în număr mare

QUANTUM (ku-an-tom) [l] *m* cuantum, cifră (nehotărîtă)

QUARANTAINE (ka) *f* 1 *une quarantaine*, vreo patruzeci, 2 vârsta de 40 ani *avoir la quarantaine*, a fi în vârstă de 40 de ani, 3 *la sainte quarantaine*, postul de 40 de zile înainte Paștelui, 4 *carantînă mettre en quarantaine* *a)* a pune la carantină, *b)* *fig* a izgoni pentru un timp din sânul său, a ține departe pe cineva) || *f* *Bot* micsandre

QUARANTE (ka) [l] *quadranta* *a* patru-

zeci *s'en soucier* (sau *s'en moquer*) *comme de l'an quarante*, a nu se sinchisi de fel, a nu-și pasă nici cât negru sub unghie || *m pl les quarante*, cei 40 de membri ai Academiei franceze.

QUARANTENAIRE (ka) *a* 1 care ține patruzeci de ani, 2 *Mar* de carantină *mesures quarantenaires*

QUARANTENIER (ka) *m* otgon din trei frânghii răsucite

QUARANTIÈME (ka, ti) *a* al patruzecilea || *m* a patruzecia parte

QUARDERONNER (kar) *v* *Arh* a rotunzi la colțuri cu un sfer de cerc

QUART (kar) [l] *quartus* *m* 1 sfer, *fam les trois quarts*, cea mai mare parte, *les trois quarts du temps*, mai toată vremea, *être aux trois quarts ivre*, a fi chircilit, afumat, *le tiers et le quart x și y*, 2 *quart d'heure* *a)* sfer de oră, *b)* moment *pour le quart d'heure*, momentan, în momentul de față, *passer un mauvais quart d'heure*, a trece printr'o mare spaimă, a trece prim momente critice, *le quart d'heure de grâce*, termen foarte scurt, *avoir de bons et de mauvais quarts d'heure*, a avea momente plăcute și neplăcute, *le quart d'heure de Rabalais* *a)* momentul de plată (într'un restaurant, etc) când n'ai cu ce plăti, *b)* moment critic, foarte neplăcut, 3 *Mar* serviciul de pază de patru ore (pe o corabie), *être de quart*, *faire son quart*, a și face serviciul de pază pe corabie, 4 poloboc, 5 tinichea de $\frac{1}{4}$ litru, 6 *Arh quart de rond*, cubuc în forma unui sfer de cerc (împărțit în grade, minute și secunde), 8 *quart d'agent de change*, samsar de bursă în contul cuiva care se mulțumește cu $\frac{1}{4}$ din câștig [V Suplimentu]

QUART (kar), **E** [l] *quartus* *a* *fièvre quarte*, friguri ce revin din patru în patru zile.

QUARTAGER (kar) *v* a da a patra arătură (unui ogor)

QUARTANIER (kar) *m* mistreț de patru ani

QUARTAUD (kar-to) *m* 1 (†) vechea măsură de capacitate de vreo 70 litri, 2 (astăzi) poloboc dela 57—137 litri

QUARTE (kari') [l] *quartus* *f* cuartă *a)* *Mai*, a 60-a parte a unei terțe, *b)* *Muz* interval de patru grade, de patru tonuri și jumătate, *c)* mod de a pară sau da o lovitură de spadă cu încheietura mâinei în afară

QUARTEFEUILLE (kar) *f* *Blaz* figură cu o floare cu patru foi ascuțite.

QUARTELETTE (kar) *f* 1 250 kgr. de săpun negru, 2 specie de ardezie

QUARTENIER (kar) [quartier] *m* (†) ofițer de pază peste un cartier al orașului

QUARTERON (kar) [quart] *m* 1 douăzeci și cinci, sfer de sută, 2 (†) un sfer de livră, $\frac{1}{8}$ de kilo

QUARTERON, ONNE (kar) [sp] *s.* 1. corcitură, (trei sferturi sânge dintr'o rasă, și un sfer din alta), 2 om născut dintr'un alb și o mulatră sau vice-versa

QUARTETTE (ku-ar) [it] *m* quartet, patruor mic.

QUARTID- (*ku-ar*) *m* idem, a patra zi a decadel (în calendarul republican din 1793)

QUARTIER (*kar-tie*) [*quart*] *m* 1 *sîert un quartier de poure*, un *sîert de pară*, 2 *felie quartier d'orange*, o *felie de portocală*, 3 *bucată quartier de ierre*, *bucată de pământ*, *quartier de pierre*, *bolovan*, *bois de quartier*, *lemne crăpate în patru*, *mettre en quartiers*, a *face bucăți*, 4 *ciosvartă quartier d'agneau*, *ciosvartă de miel*, 5 *sîert de an*, *trimestru*, termen *payer son loyer par quartiers*, a-și *plăti chiria din trei în trei luni*, *on lui doux quartiers de sa pension*, *îi se datorează pensia pe două trimestre*, 6 *pătîr de lună premier quartier*, *primul pătîr de lună*, 7 *cartier*, *mahala changer le quartier*, a *se muta în altă mahală*, *rentrer au quartier*, a *se întoarce acasă*, 8 *cartier*, *cvartir* (de soldați), *tabără quartier général*, *cartier general*, *quartier d'hiver*, *cvartir de iarnă*, *iernatec*, *mettre l'alarme au quartier*, a *da alarma în garnizoană*, *fig a răspîndi vești de groază*, *prendre des quartiers*, a-și *așeza tabăra*, a *lua cvartir*, 9 *iertare demonder quartier*, a *cere iertare*, *faire quartier*, a *crută pe cei învinși*, *point de quartier*, *sans quartier*, *fără milă*, *nici o milă*, 10 *sala de meditație* (a elevilor unui liceu internat), 11 *grad de condescendență la familiile nobile*, *quartier de noblesse*, *strămoși*, *il compte seize quartiers de noblesse*, *numără șaisprezece strămoși în familia lui*, 12 *quartier de soulier*, *bucată de piele care înconjoară pe dinăuntru tocul gheții*, 13 *Blaz sîert de armorie*, 14 *fiecare din părțile șelei de o parte și de alta a călărețului* || *loc adv a quartier*, *deoparte*, *laoparte*

QUARTIER-MAÎTRE (*kar-ti-ê*) *m* *Mar* ca *poral de marină* *Pl des quartiers maîtres*

QUARTIER-MESTRE (*kar-ti-ê-mest'*) *m* (†) *sergent de cavalerie* *Pl des quartiers-mestres*

QUARTO (*ku-ar-to*) [l] *adv* al *patrulea* *V in-quarto*

QUARTZ (*ku-artz*) [angl] *m* *quarț*, *cvarț*

QUARTZEUX, **EUSE** (*ku ar*) *a* *quarțos*

QUARTZIFÈRE (*ku ar*) *a* *cu quarț*

QUASI (*ka-zi*) [l] *adv* *aproape*, *mai mai*, *ca și* || *m* *bucată dela rinichi quasi de veau*, *bucată de vacă dela rinichi*

QUASI-CONTRAT (*ka-zi*) *m* *angajament de a conduce afacerile cuiva* (în lipsa sa *fără o înțelegere de mai înainte*)

QUASI-DÉLIT (*ka-zi*) *m* *pagubă făcută fără gând rău*

QUASIMENT (*ka-zi-man*) *adv* *aproape*, *mai mai*

QUASIMODO (*ka-zi*) *m* *dumneca Tomei*, *întâia după Paști* [*V Suplimentul*]

QUASSIA, **QUASSIER** (*ku-a*) [l] *m* 1 *Bot* *lemn amar*, 2 *scoarța*, *rădăcina lui*

QUATER (*ku-a-ter*) [l] *adv* *pentru a patra oară*

QUATERNAIRE (*ku a*) [l] *quaternarius* *a* 1 *Geol* *cuaternar*, *din epoca a patra*, 2 *care prețuește cât patru sau e divizibil prin 4*

QUATERNE (*ku-a*) [l] *m* 1 (†) *dubla de*

patru (la *table*), 2 *combinațiune de 4 numere* la o *loterie* și *ieșite la aceeaș tragere*, 3 *serie de patru numere pe aceeaș linie orizontală* (la *loto*)

QUATERNÉ, **E** (*ku-a*) *a* *Bot* *câte patru pe un singur punct*

QUATERNION (*ku-a*) *m* 1 *caiet cu patru foi*, 2 *Mat* *expresii imaginare servind a rezolvi probleme relative la geometria în spațiu*

QUATERNITÉ (*ku-a*) *f* *alcătuire din patru părți* (a unui lucru)

QUATORZE (*ka* [l] *quatordecim*) *a* 1 *patrusprezece*, 2 *al patrusprezecelea* *Louis XIV* || *m* 1 *a 14-a zi a lunii*, 2 (la *pichet*) *cei patru ași*, *popi*, *dame*, *valeți* sau *zecuri* *V mudi*

QUATORZIÈME (*ka*) *adv* al 14-lea || *m* 1 *numărul 14*, 2 *a 14-a parte a unui tot*

QUATORZIÈMEMENT (*ka*) *adv* al 14-lea

QUATRAIN (*ka*) [*quatre*] *m* *catren*, *strofă* *din patru versuri*

QUATRE (*katr'*) [l] *quatuor* *a* 1 *patru*, 2 *al patrulea*, a *patra* *Henri quatre*, 3 *loc comme quatre*, *cât șapte*, *foarte mult*, *il mange comme quatre*, *mănâncă cât șapte*, *mănâncă de stinge pământul*, *se mettre en quatre*, a *se face luntre și punte*, a *face pe dracu în patru*, *faire le diable a quatre*, a *face un tărăboiu drăcesc*, *se tenir a quatre*, a *se stăpani cât poate*, *j'ai la tête en quatre*, *mi-e capul toabă*, *descendre*, *monter quatre à quatre*, a *se scoboi*, a *se sui în toată rușeala*, *d'a bușile* || *loc adv a quatre pas*, la *cățiva pași*, *foarte aproape* || *m* 1 *numărul patru*, 2 *le quatre du mois*, a *patra zi* (a *lunii*) [*V* *cuvintele în legătură cu quatre*]

QUATRE-ÉPICES *f* *Bot* *negrică*

QUATRE-FEUILLES *m* *ornament de arhitectură* *din patru lobi circulari în formă de arcuri sfărșimate*

QUATRE-HUIT *m* *Muz* 1 *măsură de patru timpi* *cu crosa ca unitate de timp*, 2 *bucată muzicală în patru timpi*

QUATRE-SAISONS *f* *marchande de quatre-saisons*, *precepeață*, *zarzavagioacă*

QUATRE-TEMPS (*katr'-tan*) *m* *pl* *cele trei zile de post la începutul fiecărui anotimp*

QUATRE-VINGTIÈME (*kat'-sen-ti-em'*) *a* 1 *al optzecilea*, 2 *a optzecca parte*

QUATRE-VINGTS (*kat'-ven*) *a* 1 *optzeci*, 2 *al optzecilea* *chapitre quatre-vingt*, *capitolul al optzecilea* [*în compuneri cu un alt numeral quatre-vingt-un, quatre-vingt-deux*]

QUATRIÈME (*ka*) *a* 1 *al patrulea* || *m* 1 *a patra parte (dintr'un tot)*, 2 *al patrulea etaj* *loger au quatrieme*, a *sedea în etajul al patrulea*, 3 *clasa a patra într'un liceu* (= *classe de grammaire*), 3 *patru cărți succesive de aceeaș culoare* [*V Suplimentul*]

QUATRIÈMEMENT *adv* 1 *al patrulea*, 2 *în al patrulea rând*

QUATRIENNAL, **E** (*ka*) [l] *a* 1 *ce se exercită un an din patru*, 2 *ce ține patru ani*

QUATRILLION (*ku-a-tri-lion*) *m* *quadrilion*, o *mie de trilioane*

QUATUOR (*ku-a*) [l] *m* *quatuor*, *bucată*

muzicală din patru părți, *quatuor a cordes* quatuor de viori, *quatuor de bois*, quatuor din flaut, oboe clarinet fagot

QUAYAGE (*kə ʔaj*) [qual] *m* taxa pentru mărfurile depuse pe cheiuri

QUE [l qui, quae, quod] *pron* 1 pe care, ce, ce que, ceace, 2 ce? *que dites-vous, qu'est ce que vous dites?* ce zici? 3 de ce, pentru ce *que ne se corrige-t-il?* de ce nu se îndreptează? 4 când, în care *le jour qu'il partit*, ziua în care plecă || *adv* cât de, ce *que vous êtes bon*, cât ești de bun! || *conj* 1 că, 2 să, ca să *je veux que vous veniez*, vreau ca să veniți, *que je meure si*, să mor dacă, 3 cât *il est aussi grand que vous*, e mare cât d-ta, 4 de cât *on ne regarde que lui*, toată lumea nu se uită decât la dânsul, 5 (se întrebunțiază în locul altor conjuncțiuni) *a*) până ce *ne venez point que vous n'ayez de mes nouvelles* să nu vii până ce nu te voi înștiința, *b*) de când *il y a dix ans qu'il est parti*, sunt zece ani de când a plecat, *c*) chiar dacă *il le voudrait, qu'il ne l'oserai pas*, chiar dacă ar vrea, n'ar îndrăzni-o *d*) (se întrebunțiază în locul altor conjuncțiuni spre a le evita repetirea) *a*) de oarece *comme il était malade et qu'il ne pouvait marcher*, de oarece era bolnav și nu putea să umble, *b*) când *quand on est jeune et qu'on se porte bien*, când ești tânăr și ești sănătos, *c*) dacă *si vous le rencontrez et qu'il vous parle* dacă îl vei întâlni și-ți va vorbi, *d*) etc , 7 loc *conj* *bien que*, deși, *afin que*, pentru ca, *avant que*, înainte ca, etc (a se vedea și aceste cuvinte la locul lor), 8 (în galicisme) *c'est de vous que je parle*, de d-ta vorbesc, *c'est a vous*, *a*) d-ta, *b*) dumințale, *ce que c'est que de nous*, ce e și cu noi! *si j'étais que de vous*, dacă aș fi în locul d-tale, *que je sache*, după cât știu, etc [V cuvintele în legătură cu *que*]

QUEL (*kəl*), **QUELLE** [l qualis] *a* 1 cine, *quel est cet homme?* cine e omul acela, 2 ce *quel malheur!* ce nenorocire! *quelle heure est-il?* ce oră este? 3 ce fel *il demanda quel homme c'était*, el întrebă ce fel de om este, 4 (în compuneri) *tel quel*, așa cum e, *quel que, quelle que*, oricare, oricât *quel que soit votre malheur*, oricare ar fi nenorocirea voastră, *quelle que soit cette femme*, oricine ar fi această femeie

QUELCONQUE (*kəl-konk*) [l qualiscumque] *a* oarecare

QUELLEMENT (*kəl-man*) *adv* *tellement* *quellement*, așa și așa

QUELQUE [quel que] *a* 1 vreun, vreo, 2 *pl* niște, câțiva, unii *quelques gens*, unii oameni, 3 orice' *de quelque religion qu'il soit*, de orice religie ar fi, 4 oarecare *il a quelque sujet de se plaindre*, are nițică dreptate să se plângă || *adv* 1 oricât *de quelque méchant, qu'il soit*, oricât de răutăcios ar fi, 2 vreo *j'ai rencontré quelque vingt personnes*, m'am întâlnit cu vreo douăzeci de persoane, 3 (în expres) *quelque chose* *a*) ceva, *b*) orice, *quelque part*, undeva, *pop* *avoir quelqu'un quelque part*, a avea la stomac pe cineva.

QUELQUEFOIS *adv* câteodată, uneori
QUELQU'UN, UNE *pron* 1 cineva, *à quelqu'un*, cuiva, *fam* *ce quelqu'un*, cutare, 2 *viens quelqu'un de vos parents*, vreo rudă a d-tale, 2 *pl* *quelques-uns*, unii, *quelques-unes*, unele, 3 *fig* *se croire quelqu'un*, a-și închipui, a se crede lucru mare [V Suplimentu]

QUÉMANDER (*kə*) *v* a cerși (cu stăruință)
QUÉMANDEUR, EUSE *s* cerșetor

QU EN-DIRA-T-ON (*kan*) *m* gura lumii *se moquer du qu'en dira-t-on*, a nu-și păsa de ce zice lumea

QUENELLE (*k*) [gr] *f* carnea din pateu
QUENOTTE (*k*) *f* dințisor

QUENOUILLE (*k'-nu-y'*) *f* 1 furcă de tors, caier, 2 furor, caier, *fig* *allez fûler votre quenouille*, vezi-ți de furcă, 3 linie femeiască *tomber en quenouille*, *a*) a fi moștenit de o femeie (un tron), *b*) a cădea pe mâna unei femei

QUENOUILLE *f* un caier plin

QUERABILITÉ *f* *Jur* trebuința de a fi cerută de creditor (ex o rentă).

QUÉRABLE [querir] *a* *Jur* pe care creditorul trebuie să se ducă ca s'o ia (ex rentă)

QUERCITRINE (*kér*) *f* vâpsea galbenă din scoarța stejarului *quercutron*

QUERCITRON (*ker*) *m* stejar verde din America de Nord

QUERELLE (*k*) [l querella] *f* 1 ceartă, gâlceavă, *faire une querelle à quelqu'un*, a certă pe cineva, *faire des querelles*, a căuta ceartă, *querelle d'Allemand*, ceartă cu lămanarea, *épouser la querelle de quelqu'un*, a lua partea cuiva împotriva altora, *se prendre de querelle*, a se lăua la ceartă, 2 neînțelegere între popoare [Vezi și cuvintele în legătură cu *querelle*]

QUERELLER (*k*) [querelle] *v* 1 a certă, 2 a căuta ceartă || *Se quereller*, a se certă

QUERELLEUR, EUSE (*k*) *a* gâlcevitor || *s* cată-ceartă, gâlcevitor

QUÉRIMONIE [l] *f* (†) lăcrămație, plângere

QUÉRIR (*k*), **QUÉRIR** [l quérere] *v* (în expres) *aller, envoyer querir*, a se duce să cheme, a trimite după cineva

QUESTEUR (*ku-es*) [l questor] *m* chestor

a) administrator financiar (la Romani), *b*) administrator financiar al Senatului și Camerei

QUESTION [l question] *f* 1 chestiune *a*) întrebare, *b*) punct de discutat *question théologique*, 2 tortură, caznă *donner la question*, a pune la caznă, a chinui, *fig* *mettre à la question*, a pune pe foc, a schingui, 3 *en question*, despre care e vorba, *qu'il n'en soit plus question*, să nu mai vorbim despre aceasta, *c'est une question*, nu se știe, *être question de*, a fi vorba de, *être en question*, a fi în discuție, în desbatere; *mettre en question* *a*) a aduce vorba despre, *b*) a se îndoi, *c*) *fig* a compromite, a sgudui, a pune în discuție, *faire question*, a fi îndolnic, de discutat, *venir en question*, a deveni în dolnic

QUESTIONNAIRE *m* [l] 1 chestionar, cu legere de întrebări *remplir un questionnaire*, a răspunde la orice serie de întrebări

QUESTIONNER (*kés*) *v* a chestiona, a pune întrebări, a întrebă.

QUESTIONNEUR, EUSE *s* și a cel ce pune întrebări multe, întrebător

QUESTORJEN, ENNE (*ku-es*) *a* al chestorului || *m* fost chestor

QUESTURE (*ku'ès*) [*l*] *quæstura* *f* chestura, funcția de chestor

QUÊTE [*l*] *quæstus* *f* 1 cercetare *se met tre en quête*, a începe să cerceteze, *être en quête de quelque chose*, a fi în căutarea unui lucru, a căuta ceva, 2 căutarea vânatului *son de quête*, sunat de trâmbiță spre a atâta câinii în căutarea vânatului, 3 chetă *a*) cererea de milostenie, colectă *faire une quête*, a strânge bani, a umbla cu talerul, *b*) colectă strânsă *quête abondante*

QUÊTE *f* *Mar* unghiul format de tâlpoaia corăbier și de grinda implantată în ea

QUÊTER [*quète*] *v* 1 a căuta, a umbla după *quêter des eloges*, a umbla după laude, 2 a fi pe urma vânatului (un câine) *quêter des perdrix*, a fi pe urma unor potârniche, 3 a face chetă, a strânge colectă

QUÊTEUR, EUSE *s* cel ce umblă după chetă

QUEUE [*l*] *codâ* *f* 1 coadă (în toate nuanțele), *fig pas la queue d'un chat*, nici țepenie de om, *prov quand on parle du loup, on en voit la queue*, vorbești de lup și lupul e la ușă, 2 coadă de păr, *pop faire (la) queue de qq*, *a*) a înșela pe cineva, *b*) a-l încasa pe cineva, 3 codița (unui fruct, unei flori), 4 tuiu *pacha à trois queues*, pașă cu trei tuiuri, 5 mâner *la queue d'une casserole*, mânerul unei crătiți, 6 trenă (la rochie), 7 *queue de billard*, tac, *faire fausse queue*, a face chics, 8 și lung de persoane (cari așteaptă să intre undeva) *faire (la) queue*, *prendre queue*, a aștepta la rând, *a la queue leu leu*, unul după altul, *d'a puigaia*, 9 sfârșit *la queue de l'hiver*, sfârșitul iernii, *avoir une queue*, a avea urmări, 10 dără luminoasă, coadă (ex a unei comete), 11 urmă *commencer par la queue*, a începe dela sfârșit, anapoda, *prendre en queue*, a apuca pe la spate, 12 *Tip* partea netipărită a unei pagini [Vezi și cuvintele în legătură cu *queue* și Suplimentul]

QUEUE *f* poloboc de 25 vedre

QUEUE [*l*] *cos* *f* tocilă

QUEUE-D'ARONDE (*EN*) *V* *aronde*

QUEUE-DE-COCHON *j* siredel *Pl* *des queues-de cochon*

QUEUE-DE-MORUE *f* 1 pensulă lată și turtită a pictorilor și arsarilor, 2 *fam* frac *Pl* *des queues de-morues*

QUEUE-DE-RAT *m* 1 pilă rotundă, 2 ta bachere de lemn de mesterăcăn, 3 *Boi* barbarușului

QUEUE-ROUGE *m* parață cu coadă roșie *Pl* *des queues-rouges*

QUEUSSI-QUEUMI *loc* *adv* *fam* totmai așa

QUEUTER [*queue*] *v* a lovi cu tacul două bile dintr'odată (la biliard)

QUEUX (*keu*) [*l*] *coquus* *m* (†) bucătar

QUEUX (*keu*) [*l*] *cos* *f* (†) tocilă

QUI [*l*] *pron* 1 *a*) cine *qui est là?* cine e acolo? *qui vive?* cine-i? *d* *qui*, cui, *b*) pe cine

aimez qui vous aime, rubiți pe cine vă rubeste, 2 care, *a* *qui*, căruia, căreia, cărora, *de qui*, despre ceva, 3 *qui* *qui*, unui alții, *tous se plaignent, qui de l'estomac, qui du foie*, toți se plâng, unui de stomac, alții de ficat, 4 (în unele galicisme nu se traduce) *c'est toi qui l'as fait*, tu ai făcut-o, 5 *qui que ce soit* *a*) nimeni, *b*) oricine ar fi, 6 *c'est à qui arriverait plus tôt*, cine va ajunge mai repede, 7 *că le voici qui vient*, iată-l că vine

QUIA (*À*) (*kui-ya*) [*l*] *adv* 1 *être à quia*, a nu putea răspunde, *mettre à quia*, a pune în neputință de a răspunde, 2 *être réduit à quia*, a fi într'o sărăcie lucie

QUIBUS (*kui-büss*) [*l*] *m* *pop* *du quibus*, bani peșin, bani ghiafă

QUICHE (*kis*) *m* un fel de tortă

QUICONQUE (*ku-kouk'*) [*l*] *quicumque* *pron* 1 oricine, oricare, 2 cine, care

QUIDAM (*ki-dam*), **DANE** [*l*] *m* oarecine, cutare *un quidam les rencontre*, un oarecare îl întâlnește

QUIDITE (*ku-id-di-té*) [*l*] *quid* *f* (†) totalul condițiunilor care determină o fință particulară

QUIET (*kui-e*), **ÊTE** [*l*] *a* (†) liniștit, pașnic

QUIÉTISME (*kui-e*) *m* quietism, doctrina contemplării pasive, a nimicirii voinței în Dumnezeu

QUIÉTISTE (*kui-é*) *m* quietist, partizan al quietismului

QUIETUDE (*kui-é*) [*l*] *quietudo* *f* liniște desăvârșită, tihnă

QUIGNON (*ki*) *m* codru de pâine, coituc

QUILLAGE (*ki-yai'*) *m* (†) *Mar* taxă de prima abordare în un port

QUILLE (*ki-y'*) [*g*] *f* 1 tâlpoaia corăbier, 2 popic, cheglă *jour aux quilles*, a juca popice, *fam prendre, troussez (son sac et) ses quilles*, a pleca cu cățet și cu purcel, a-și lua catrafusele, *ne laisser aux autres que le sac et les quilles*, a lăsa numai sărăcie în urma sa, *recevoir comme un chien dans un jeu de quilles*, a primi cu huiديو, *un abatteur de quilles*, un incurcă-lume, 3 *pop* picior *dans six semaines vous serez sur vos quilles*, până'n șase săptămâni veți fi în picioare [V Suplimentul]

QUILLER (*ki-yé*) [*quille*] *v* 1 a vedea cine începe (în jocul de popice), 2 a ridică popicele, 3 a aruncă popice, a pune bețe între picioare cuiva, 4 a aruncă un proiectil într'o țintă [V Suplimentul]

QUILLETTE (*ki-yet'*) *f* nuță de răchită înfiptă în pământ (ca să prinză rădăcină)

QUILLER (*ki-ye*) *m* spațiul cu cei 9 popici

QUILLOIR (*yoar*) *m* *Mar* prăjină de învârtit depănătoare (la fabricile de frânghin)

QUILLON (*ki-yon*) *m* fiecare braț al crucei în mânerul unei săbii, baionete

QUINAIRE (*kûi*) [*l*] *quinaris* *a* 1 care e divizibil cu 5, 2 care are ca bază numărul 5, *numeraireur quinaire*, numărător cu numărul 5 ca bază || *m* monedă de argint romană

QUINAUD, E (*ki-no, nod'*) *a* (†) ploaie, rușinat.

QUINAUDERIE [Quinault] *f* 1 vorbe nesărate, 2 stil searbăd

QUINCAILLE (ken-ka-y') *f* 1 unelte de bucatărie, 2 fam gologani

QUINCAILLIER (ken-ka-ye) *m* marchitan

QUINCAILLERIE (ken-ka-y') *f* marchitanie

QUINCONCE [quincunx] *m* 1 (teren cu) copaci așezați în linii drepte încrucișate (formând un careu), 2 obiecte așezate astfel

QUINCONCIAL, **E** (ken) *a* așezat în careuri cu unu în mijloc

QUINDECAGONE (ku-en) [1 și gr] *m* figură cu 15 unghiuri și 15 laturi

QUINDECIMVRIS (ku'en) [1] *pl* cei 15 magistrați însărcinați cu paza cărților sibiline

QUINE [1 quina] *m* 1 șir de cinci numere (cari, pentru a câștiga, trebuie să iasă toate), *fig un quine a la loterie*, lucru greu de izbândit, 2 dubla de cinci (la table), 3 cinci numere în șir plasate (la loton)

QUINÉ, **E** *a* Bot câte cinci

QUININE [1 quina] *f* chinină

QUINOLA [sp] *m* valetul de cupă

QUINOLÉINE *f* idem, substanță extrasă din uleiul gudronului de huilă

QUINQUAGÉNAIRE (ku-en-ku-a-je-nèr') [1 quinquagenarius] *s* și *a* (om) de 50 de ani

QUINQUAGÉSIMÉ (ku-èn-ku-a-jé-zim') [1] *f* duminica lăsatului de sec

QUINQUENNAL, **E** (ku-èn-ku-èn-nal) [1] *a* 1 ce se ține din 5 în 5 ani, 2 la fiecare 5 ani

QUINQUENOVE (kü-en-k') [1 quinque novem] *m* joc de zară în care câștigă 5 și 9

QUINQUERCE (ku-èn-ku-èrs') [1 quinquertium] *m* V pentahle

QUINQUERÈME (ku-èn-ku-è) [1 quinqueremis] *f* galeră cu 5 rânduri de vâsle

QUINQUET (ken-ke) [nume de fabricant] *m* lampă cu dublu curent de aer [V Suplimentu]

QUINQUINA (ken-ki-na) *m* chinchină (scoarța acestui arbore dă chinina)

QUINT (kèn) [1 quintus] *a* al cincilea

Charles Quint, Carol Quintu

QUINTAINE *f*, **QUINTAN** [1] *m* 1 momâie, popândău de exersat cu lancea sau cu arcul, 2 *fig* țință a atacurilor, cal de bătaie *servir de quintaine*, a servi ca țință de atacuri

QUINTAL [ar] *m* (†) cântar de 50 de kilograme, *quintal métrique*, cântar de 100 de kilograme

QUINTE (kènt') [quint] *f* 1. *Muz* quintă, interval de cinci note consecutive, 2 vioară mare, 3. cvintă, cinci cărți de aceeași culoare (la pichet), 4 *quinte de touz*, acces de tuse violentă, 5 *fig* toamnă || *a fièvre quinte*, friguri ce vin din 5 în 5 zile

QUINTEFEUILLE *f* Bot cinci-foi, cinci-degete

QUINTESENCE (kèn) [1 quinta essentia] *f* 1 chintesență *aFil* partea cea mai subțire și eterică din un corp, *b*) tot ce e mai bun, mai fin (din ceva (= floare, cremă, măduvă, etc), *la quintessence de la philosophie*, d'un livre, 2 (iron) drojdie, 3 tot profitul ce se poate trage dintr-o afacere,

QUINTESENCIÉ, **E** *a* foarte fin, foarte subtil

QUINTESENCIER (kèn) *v* 1 a scoate chintesenta, tot ce e mai fin, mai bun (din ceva), 2 *fig* a rafină, a subția

QUINTETTE (ku-en) [1] *m* quintet, bucată muzicală din 5 părți

QUINTEUX, **EUSE** (kèn) [quinto] *a* 1 cu accese violente de tuse, 2 *fig* cu toane

QUINTIDI (ku-én) [1 quintus dies] *m* a 5-a zi a anului republican 1793

QUINTIL (ku-en-til') [1] *m* strofă de cinci versuri pe două rime

QUINTO (ku-èn-to) [1] *adv* al cincilea

QUINTUPLE (ku-en) [1] *a* încincit, de 5 ori mai mult || *m* număr, cantitate de 5 ori mai mare || *m le quintuple*, de cinci ori atât

QUINTUPLES (ku-en) *v* a încinci, a face de 5 ori mai mare

QUINZAINE (kèn) [quinze] *f* 1 *une quinzaine*, vreo cincisprezece, 2 cincisprezece zile, două săptămâni *attends une quinzaine*, asteaptă cincisprezece zile, 3 cheniză

QUINZE (kènz') [1 quindecim] *a* 1 cincisprezece, 2 al cincisprezecelea *Louis XV* || *m* 1 numărul 15, 2 în 15 ale lunii

QUINZE-VINGTS (kènz'-ven) *a* (†) de 15 ori douăzeci || *m* ospiciu de orbi (la Paris) || *m* orb din ospiciu de orbi

QUINZIÈME *a*, al 15-lea, a 15-a || *m* a 15-a parte

QUINZIÈMENT *adv* 1 al 15-lea, 2 în al 15-lea rând

QUIPROQUO (ki-pro-ko) [1] *m* quiproquo, greșală de a se lua un lucru (un om) drept altul, încurcătură.

QUIRITE (ku-i) [1] *m* cvirit, cetățean roman de oraș (la vechii Romani)

QUITANCE *f* chitanță, adeverință

QUITANCER *v* a da chitanță de, a adeveri

QUITTE (ku') [1 quietus] *a* 1 chit, achitat (de o datorie, de o îndatorire), *être quitte envers quelqu'un*, a nu mai datora nimic cuiva, *nous voilà quittes*, nu ne mai datorăm nimic, *être (sau faire) quitte à quitte*, a fi chit, a nu-și mai datora nimic unuia altuia, *tenir quitte*, a scuti, a descărca de (o datorie), 2 scăpat *quitte d'embarras*, scăpat din încurcătură, *vous voilà quitte*, atât-te scăpat, *en être quitte à bon marché*, a scăpa ieftin, 3 *en être quitte pour* *a*) a se alege numai cu, *en être quitte pour la peur*, a se alege numai cu spaima, *b*) a scăpa numai cu *en être quitte pour cent francs*, a scăpa numai cu 100 de franci, *c*) *quitte pour*, cu riscul de a *quitte pour être grondé*, cu riscul de a fi dojenit, 4 *jouer (à) quitte*, a juca la fit || *adv* *quitte ou double*, ori chit ori dublu, ori Stan, ori căpitan, *jouer quitte ou double*, a risca

QUITTER (ki-îé) [quitte] *v* 1 a țineă chit, a scuti de *quitter quelqu'un cent intérêts*, a scuti, a ierta de dobânzi pe cineva, 2 a da, a cedă, *quitter ses droits à quelqu'un*, a cedă cuiva drepturile sale, 3 a părăsi *quitter ses études*, a-și părăsi studiile, 4 a scoate *quitter ses habits*, a-și scoate hainele, 5, a se despărți

de *quitter sa famille*, 6 a lăsa la febre l'a *quitté*, l-au lăsat frigurile, 7 a se lăsa de *quitter ses mauvaises habitudes*, a se lăsa de relele obiceiuri, 8 (în expres) *quitter la chambre*, a ieși din casă, *quitter le lit*, a se scula, *quitter le monde*, a se călugări, *quitter le service*, a ieși din serviciu, din slujbă, *quitter la terre*, *quitter la vie*, a se duce pe lumea cealaltă, *quitter la partie* a) a nu mai juca, b) fig a cedă locul, a renunța la ceva, a plecă, *quitter la place*, a cedă locu (cuiva), *ne pas quitter des yeux*, a nu slăbi din ochi, *ne pas quitter un auteur*, a citi într-una pe un scriitor, *quitter sa peau*, a se coji de piele (un șarpe), fig a se lăsa de năruirile rele, *quitter prise* a) a se lăsa, a da drumu, b) fig a se lăsa de, a renunța la un plan || *Se quitter*, a se despărți, a se părăsi

QUITUS (ku-i-ti-s) [i] m descărcare *donner quitus à un caissier*, a descărca de socoteli pe un cassier

QUI(-)VA-LĂ *int cine-1?* [V Suplimentu]

QUI-VIVE *loc int cine?* || m *être sur le qui-vive*, a fi cu ochii în patru Pl *des qui-vive*

QUOAILLER (ku-a-yé) [queue] o a da mereu din coadă (un cal)

QUOI (koa) [i quod] *pron* ce *à quoi*, la ce, la care, *de quoi* a) despre ce, b) fam tot ce trebuie *de quoi vivre*, cele trebuincioase pentru viață, fam *mon petit de quoi*, unica mea avere,

il n'y a pas de quoi, n'ai pentru ce, *il n'y a pas de quoi rire*, nu e de loc de ras, *avoir de quoi* a) a avea dreptul de, a nu putea decât să, b) pop a sta bine *après quoi*, după care, *sans quoi*, fără de care, de unde nu, *comme quoi*, cum și ce fel, *en quoi*, în ce, cu ce, *quoi faisant*, ceeace făcând, *ni quoi ni qu'est-ce*, nimic, *ni qui ni quoi*, pe nimeni, *quoi que ce soit* a) orice, b) cât de puțin, *en quoi que ce soit*, întru nimic, câtuș de puțin, *quoi que vous fassiez*, orice ai face || *int* cel ce fel! cum!

QUOIQUE (koak') *conj* deși, cu toate că

QUOLIBET (ko-li-bé) [i quod libet] m 1 (†) chestiune de discutat, 2 glumă proastă, vorbă de spirit mitocănească

QUORUM (ko-rom') [i] m numărul necesar pentru a fi majoritate

QUOTE-PART (kot-par) [i quota pars] f cota parte, partea ce se cuvine fiecăruia

QUOTIDIEN, ENNE (ko-ti) [i] a cotidian, zilnic, de toate zilele || m ziar zilnic

QUOTIDIENNEMENT (ko-ti) *adv* zilnic

QUOTIDIENNÉTÉ (ko-ti-di-e-n-té) f apariția zilnică (a unui ziar)

QUOTIENT (ko-si-an) [i] m Arit câtul

QUOTITÉ (ko-ti) [i quotus] f quotitate, sumă la care se ridică partea fiecăruia, *quotité disponible*, parte (dintr-o avere) de care se poate dispune după plac.

R

R (ér sau r') m (litera) r

RA m scurtă bătaie de tobă.

RABÂCHAGE m fam repețire continuă, sporovăeală *tomber dans le rabâchage*, a se repetă într-una, a spune mereu același lucru

RABÂCHER o. fam a repetă într-una, a sporovăi

RABÂCHERIE f fam repețire plictisitoare, sporovăeală

RABÂCHEUR, EUSE s fam cel ce repetă mereu același lucru

RABAIS (be) m rabat, reducere de preț, *au rabais*, cu rabat *adjuger au rabais*, a da prin licitație celui ce oferă a executa ceva pe prețul cel mai mic

RABAISSEMENT m 1 micșorare, scăderea (prețurilor), 2 fig umilire

RABAISSEUR [abaissur] o. 1 a da, a pune, a lăsa mai jos; 2 a micșora, a scădea *rabaisser le prix du blé*, a scădea prețul grâului, 3 a scădea prețul, valoarea *rabaisser une marchandise*, a scădea prețul unui articol, 4 fig a umili, a înjosi *rabaisser l'orgueil de qq*, a umili trufia cuiva, 4 *rabaisser la voix*, a vorbi mai încet || *Se rabaisser*, a se înjosi

RABAISSEUR m fig înjositor

RABAN [L] m Mar funie de vergă

RABAN(T)ER o Mar 1 a strânge cu un otgon, 2 a lega o pânză de vergă

RABAT (ba) m 1 guler ce cădea pe piept, 2 guler, bucată de pânză albă ce-și atârna pe piept (preoții, magistrații, etc), 3 sgornirea vânatului, 4. *rabat de prix*, reducere de preț, rabat

RABAT-(L')EAU m piele sau cârpă care împiedică toila de a stropi

RABAT-JOIE m 1 pricină de mâhnire, 2 om posac (care strică cheful, veselia altora) Pl *des rabat-joe*

RABATTAGE m 1 V *rabais*, 2 sgornirea vânatului, 3 scurtarea (unui copac), 4 netezirea (lâneli)

RABATTEMENT m 1 Geom învârtirea unei figuri plane spre a o aduce într-unul din planele de proiectiune, 2 V *rabattre*

RABATTEUR m hăitaș

RABATTOIR m 1 bardă de tăiat ardezia, 2 bardă de tăiat marginile unei buciți

RABATTRE [abattre] o 1 a da mai jos, a lăsa în jos, 2 (la scrimă) *rabattre un coup* a) a pară o lovitură (respingând fierul adversarului), b) fig *rabattre les coups*, a pune capăt unei certe, c) a înlătura răul, d) a feri de primejdie, 3 a netezi *rabattre des plis*, a netezi cute, *rabattre les ornieres, les sillons*, a umplea cu pământ făgașurile, a turti brazdele, 4 fig. a înjosi, a umili *rabattre l'orgueil de qq*, a umili trufia cuiva, 5 a lăsa din preț, a scădea

din *je n'en rabattrai pas un centime*, nu las o centimă mai jos, *il n'y a rien à rabattre sur cette somme*, din suma asta nu se poate reduce nimic, *fig sans en rien rabattre*, fără nici un scăzământ, *il n'y a rien à rabattre*, așa rămâne, nu se poate altminteri, *n'en vouloir rien rabattre*, a nu voi să cedeze nimic, *en rabattre*, a mai lăsa din pretenții, a mai lăsa din ceva, a renunța la ceva, 6 a tăia, a scădea din *rabattre de ses dépenses*, a mai tăia din cheltuieli, 7 a sgorni vânatul, 8 *rabattre un arbre*, a tăia un arbore până unde încep crăcile, *rabattre une branche*, a scurtă o cracă, 9 Jur *rabattre un défaut*, a ridica o pedeapsă prin contumacie, 10 *rabattre le maître*, a netezi, a lustrui marmora cu un praf de teracotă, 11 *rabattre une couleur*, a slăbi o vâpșeă, 12 a apuca (pe un alt drum), a se abate *rabattre à droite*, a o lua la dreapta || *Se rabattre*, 1 a se lăsa în jos, a cădea, 2 a lua pe neașteptate un alt drum, a se abate *l'armee se rabattit sur la ville*, armata luă drumul orașului, 3 a iece deodată la altceva, a aduce vorba despre *se rabattre sur la politique*, a aduce vorba despre politică, 4 a se mângâia la, a se mulțumi cu, *se rabattre sur qqch*, a nu avea încotro [V *caquet, couture*]
RABATTU, E a lăsat în jos peste *chapeau rabattu*, pălărie cu bordurile lăsate în jos, *rameaux rabattus*, ramuri plecate în jos, loc *tout compté, tout rabattu*, după o matură chibzuială

RABBI *m* V *rabbîn*

RABBIN [ebr] *m* 1 rabin, 2 haham

RABBINAGE *m* studiul cărților rabinice

RABBINAT *m* funcțiunea de rabin

RABBINIQUE *a* rabinic

RABBINISME *m* știința rabinică

RABBINISTE *m* rabinist, cel ce studiază cărțile rabinice

RABDOLOGIE [gr] *f* calcul făcut cu bețișoare cu numere simple scrise pe ele

RABDOMANCIE [gr] *f* ghicire printr'o nuia (ex a unei comori, fântâni)

RABDOMANCIEN, ENNE *s* ghicitor cu ajutorul unei nuele

RABELAISERIE *f* glumă fără perdeă (în felul lui Rabelais)

RABELAISIEN, ENNE *a* 1 al lui Rabelais, privitor la Rabelais, 2 în felul lui Rabelais || *m* partizan al lui Rabelais

RABÊTI, E *p p* înecă și mai năuc

RABÊTIR [bôte] *v* a (se) năuc, a (se) prosti și mai mult

RABIBOCHAGE *m* 1. împăcare (la copii), 2 despăgubire, mângâiere

RABIBOCHER *v* *pop* 1 a cârpi, a drege, 2 *fig* a împacă || *Se rabiboche*, 1 a se împacă, 2 a recăpăta ce a pierdut

RABIOLE *f* gulie groasă

RABIOT, RABIAU *m* *Mult.* zile (de făcut) în oaste pentru serviciul reglementar, din cauza pedepselor [V. Suplimentul]

RABIQUE [rabies] *a* rabic, al turbării

RÂBLE [rutabulum] *m* 1 vâtraru, coiorbă, 2 partea dindărăt, spinarea (seurelui)

RÂBLE, E sau **RÂBLU, E** *a* spătos, țeapăn

RÂBLURE *f* scobitură (în tălpoaia corăbiei)

RABONNIR [bon] *v* a îmbunări

RABOT (bo) *m* 1 rândea *donner un coup de rabot a)* a da puțin la rândea, *b) fig* a mai ciopli puțin, 2 unealtă de mestecat varul

RABOTAGE, RABOTEMENT *m* 1 dare la rândea, 2 lucru dat la rândea

RABOTER [rabot] *v* 1 a da la rândea, 2 *fig* a netezi, a ciopli [V Suplimentul]

RABOTEUR *m* lucrător care dă la rândea, cioplit

RABOTEUX, EUSE *a* 1 noduros, 2 gloduros *chemin raboteux*, 3 *fig* aspru, necioplit *style raboteux* || *f* mașină-rândea

RABOUGRI, E [bougre] *a* pipernicit, îngărit

RABOUGRIR *v* 1 a întârziă creșterea, a zărni *le froid rabougrit les plantes*, gerul zărnește plantele, 2 a se zărni || *Se rabougrir*, 1 a se pipernici, a se face covrig, 2 a slăbi *l'esprit se rabougrit dans l'inaction*, mintea slăbește în tândăvie || *Se rabougrir*, a se pipernici, etc

RABOUGRISSEMENT *m* pipernicire

RABOUIILLER (bu yé) *v* a turbură apa (pentru a prinde mai ușor peștele)

RABOUIILLERE (bu-yér) *f* vizuină de vâtu.

RABOUIILLEUR (yeur), **EUSE** *s* cel, ceea ce turbură apa pentru a prinde mai ușor peștele

RABOUIILLOIR (yoae) *m* bățul cu care se turbură apa (eleșteului)

RABOUTER, RABOUTIR [bout] *v* a înădăi

RABOUTISSAGE *m* înădire

RABROUER *v* a bruftui, a lua în răspăr, a lua la vale

RABROUEUR, EUSE *s* bruftuitor

RACA [termen siriac] *m* *crier à quelqu'un* *raca*, a ocări pe cineva

RACAGE *m* lanț în jurul catartului care slăbește frecăturile vergei

RACAHOUT (ka-u') [ar] *m* pastă alimentară din felurite elemente

RACAILLE (ra-ka-y') 1 drojdia poporului, pleavă, 2 *fig* lepădătură

RACCASTILLAGE *m* reparația părții din afară a corăbiei

RACCASTILLER (ti yé) *v* a repara partea de din afară a corăbiei

RACCOMODABLE *a* ce poate fi dres, etc

RACCOMMODAGE *m* dregerea, dresul (unei mobile, haine, etc)

RACCOMMODEMENT *m* împăcare.

RACCOMMODER *v* 1 a drege, 2 a împacă *raccommoder des amis*, 3 a întremă, a face bine. *le bon air vous raccommodera*, aerul bun te va întremă, 4 a îndreptă *raccommoder ses affaires*, a-și îndreptă afacerile, 5. a restabili *raccommoder sa fortune*, a-și restabili averea || *Se raccommoder*, a se drege, a se împacă, etc
RACCOMMODEUR, EUSE *s* reparator, *raccommodeur de soulers*, cârpaci.

RACCORD *m* 1 legătură, unire. *faire un raccord entre deux scènes d'une pièce*, 2 imbinare

RACCORDEMENT *m* unire, îmbinare, împreunare

RACORDER *o* 1 a uni, a îmbina, a împreună, 2 *fig* a potrivi, a îndrepta *raccorder un tableau*, 3 *fig* a împăcă din nou

RACCOURCI, *E* a 1 scurtat, 2 prea scurt *taille raccourcie*, statură prea mică, 3 *fig* pe scurt, 4 *fig à bras raccourcis*, din toate puterile || *m* 1 drum mai scurt, 2 efect de perspectivă care arată obiectele mai mici, 3 prescurtare || loc *adv en raccourci* a) în mic, b) din toate puterile

RACCOURCIR [court] *o* 1 a (se) scurta, a (se) face mai scurt, 2 a (se) micșora, 3 *raccourcir le bras*, a-și trage brațul înapoi || *Se raccourcit*, 1 a se scurta, 2 a intra (o stofă), 3 a se face mai mic, a se sîmbuli [Se conjugă cu *avoir* sau cu *être*, după cum exprimă o acțiune sau o stare]

RACCOURCISSEMENT *m* scurtare

RACOUTREER *o* (†) a cârpi (ceva)

RACOUTUMER (SE) [coutume] *o* a se obișnui iar (cu ceva)

RACROC (*kro*) [accroc] *m* 1 dăltătură norocoasă (la biliard), 2 *fig* noroc neașteptat, întâmplare fericită || loc *adv par (un) racroc*, *de racroc*, printr-o întâmplare fericită

RACROCHER [accrocher] *o* 1 a atârna, a agăța din nou, a pune la loc, 2 a căpăta din nou *racrocher un prix*, a pune mâna pe un nou premiu, 3 a da lovitură norocoasă (la joc), 4 a opri în drum (pe trecător) || *Se racrocher*, 1. a se agăța (de cineva sau ceva) ca de o scândură de scăpare, 2 a recăștiga (ce s'a pierdut înainte, 3 a se apuca iar (de ceva)

RACROCHEUR *m* om norocos la joc (mai ales la biliard)

RACROCHEUSE *f* bulevardistă

RACE *f* 1 rasă a) semințe, neam, b) generațiune *les races futures*, generațiile viitoare, c) soi *cheval de bonne race*, cal de soi bun, *mauvaise race*, soi prost, sămânță rea, *méchante (petite) race*, neam al dracului, d) breaslă *la race des usuriers*, breasla cămătarilor *V chasser*

RACER [race] *o* a da naștere la indivizi la fel cu sine [Se conjugă ca *avancer*]

RACER (*rè-seur*) [angi] *m* 1 cel ce ia parte la cursele fără obstacole, 2 yacht de cursă

RACHALANDER *o* a readuce chențu (ex unei prăvălii)

RACHAT *m* 1 luare înapoi a unui lucru vândut restituind costul *vendre avec faculté de rachat*, a vinde cu dreptul de a răscumpăra, 2 răscumpărare, liberare, mântuire, 3 plată unei sume pentru stingerea (ex a unei rente)

RACHETABLE *a* ce poate fi răscumpărat

RACHETER [acheter] *o* 1 a răscumpăra, a) a cumpăra înapoi, b) a cumpăra din nou, c) *fig* a mântui, a scăpa *J-C a racheté les hommes*, Isus Christos a mântuit lumea, d) a compensa *racheter ses défauts par des qualités* a-și compensa defectele prin calități, e) a obține prin jertfe iertarea, a ispăși *racheter ses péchés*, a-și ispăși păcatele, f) a scăpa de ser-

viciul militar (pe un tânăr) || *Se racheter*, a se răscumpăra

RACHIDIEN, ENNE (*gi*) [gr] *a* rachidian, al șirei spinării

RACHIS (*giss*) [gr] *m* 1 *Anat* șira spinării, 2 *Bot* axul central al spicului

RACHITIQUE (*gi*) [gr] *a* rachitic a) cu șira spinării strambată, b) *fig* pipemicit

RACHITIS(ME) (*gi*) *m* rachitism, strâmbarea șirei spinării (la copii)

RACINAGE [racine] *m* 1 burueni, rădăcini alimentare, 2 vâpșea din scoarță și frunze de nuc, din coji de nuci fierte, 3 desen imitând frunze (pe scoarța cărților)

RACINAL [racine] *m* tălpoae

RACINE [l radice] *f* 1 rădăcină *prendre racine*, a prinde rădăcină, a se înrădăcina, *couper le mal dans sa racine*, a tăia răul din rădăcină, *aller à la racine*, a pătrunde până în adâncul (unui lucru), 2 picior *les racines des montagnes*, poalele munților, 3 rădăcină a) cuvânt primitiv *les racines grecques* cuvintele primitive grecești, b) *Mat* număr care înmulțit produce o putere [V Suplimentul]

RACINER [racine] *o* 1 a scoate rădăcină, 2 a imita frunze (pe scoarța cărților), 3 a vâpși în roșiu aprins

RACING-CLUB (*ra-seng-kleub*) [angi] *m* clubul turiștilor

RACINIEN, ENNE *a* 1 al lui Racine, privitor la Racine, 2 în felul lui Racine

RACK *m* V *arack*

RACLAGE *m* 1 răzuire *le raclage d'un os*, 2 *Med* raclay, 3 rănirea unui stufiș.

RACLE, RACLETTE *f* răzuitoare

RACLÉE *f* pop chelfăneală *flanquer une raclée*, a trage o chelfăneală

RACLER *o* 1 a răzui, 2 a face raclayul (unui organ), 3 *fam* a răcăi, a sgăriă în gât (vinul), *fig cela racle les boyaux*, (vinul ăsta) îți răcăie mațele, 4 *racler du volon*, a scărțâi din vi ară; 5 *racler une mesure de grain*, a rade o măsură de grâu, 6 a răn (desigurile)

RACLERIE *f* răzătură

RACLEUR *m* 1 răzuitor, 2 scripcar

RACLOIR *m* răzuitoare

RACLOIRE *f* scândurică de ras banișă plină

RACLURE *f* răzătură, răsură

RACOLLAGE *m* 1 recrutare prin mijloace necunoscute, 2 atragere prin momeli pe drum, 3 meserie de strângător

RACOLER *o* 1 a recruta soldații cu sila sau ademănându-i, 2 *fig* a strânge (de pe drum), a atrage prin momeli *racoler des partisans*,

RACOLEUR *m* 1 înrolător (de soldați), 2 *fig* strângător (prin momeli), ademănitor

RACOLEUSE *f* femeie care își caută mușterii pe drum

RACONTABLE *a* de povestit

RACONTAGE, RACONTAR *m* 1 poveste, scoarnitură, 2 trîncăneli (pe seama cuiu)

RACONTER [conter] *o* a povesti, *en raconter*, a povesti pe larg, a tăia la brașoave

RACONTEUR, EUSE *s* povestitor, palavragiu, **RACORNI, E** *a* spărcit, strîjit,

RACORNIE [corne] *o* a învârtosă || *Se racornir*, 1 a se învârtosă, 2 *fam* a se sbărca, a se uscă, 3 *fig* a-și pierde frăgezimea

RACORNISSEMENT *m* 1 învârtosare, 2 sbarcire, uscare

RACQUITTER [acquitter] *v* a face să recaștige ce a pierdut, a despăgubi || *Se racquitter*, a recăștiga ce a pierdut, a se despăgubi

RADE [scand] *f* radă, țarm ce slujește de adăpost corăbilor [V Suplimentu]

RADEAU *m* 1 plută, 2 lemne transportate pe apă

RADER [rade] *v* a trage la țarm (o corabie)

RADER [l radere] *v* (t) a rade, a potrivi (ca să nu treacă o baniță de grâu)

RADIAIRE *a* dispus în raze || *m pl* radia-tele, vertebre cu organele dispuse în raze

RADIAL, **E** [l] *a* ce ține de radius

RADIANT, **E** *a* care aruncă raze || *m* punct pe cer de unde pleacă stelele căzătoare

RADIATEUR *m* radiator, aparat care emite raze luminoase

RADIATION [l] *f* radia-re, steigere (din o listă), 2 radiațiune, emitere de raze luminoase

RADICAL, **E** *a* radical *a)* Bot al rădăcinii, *b)* *fig* întreg, deplin, desăvârșit *guérison radicale*, vindecare desăvârșită, *c)* dela obârșie, primitiv *vice radical*, vișu dela obârșie, *d)* *depute radical*, deputat care e pentru reforme complete în politică || *m* radical *a)* rădăcina unui cuvânt, *b)* partizan al unei reforme complete în politică, *c)* *Chim* substanță care formează un acid combinându-se cu oxigenul, *d)* *Mat* semnul $\sqrt{\quad}$ — sub care se pune numărul a cărui rădăcină trebuie extrasă

RADICALEMENT *adv* radical, cu totul

RADICALISME *m* radicalism, sistem care prevede o reformă completă în politică

RADICANT, **E** [l] *a* care scoate rădăcini suplimentare

RADICELLE *f* 1 firșoarele unei rădăcini, 2 rădăcină mică

RADICIVORE [l vorare] *a* care mănâncă, mistue rădăcinile

RADICULAIRE *a* al radiclei

RADICULE [l] *f* radiculă, partea embrionului care formează mai întâi rădăcina

RADIÉ, **E** [l radiatus] *a* radiat, dispus în formă de raze

RADIER *m* 1 temelie pe care se așează o stăvilă, picioarele unui pod, 2 blana unui zid care-l apără de acțiunea apelor

RADIER *v* a radia *a)* a șterge (de pe o listă, etc.), *b)* a străluci *visage qui radie de satisfaction*, figură strălucitoare de mulțumire

RADIEUX, **EUSE** [l] *a* radios *a)* strălucitor, *b)* *fig* răzător, vesel, voios *visage radieux*

RADIOGRAPHIE [l-gr] *f* radiografie, fotografie prin razele X

RADIOGRAPHIER *v* a radiografia, a fotografia o rană (internă cu razele X)

RADIOLAIRE *m. pl* radiolari, protozoari acvatici a căror protoplasmă emite raze luminoase,

RADIOMÈTRE [l-gr] *m* radiometru, instrument de măsurat intensitatea razelor luminoase

RADIOPHONE [l-gr] *m* radiofon, aparat care transformă radiațiile luminoase sau termice în energie mecanică sub formă sonoră

RADIOSCOPIE [l gr] *f* radioscopie, cercetarea unui obiect cu razele X ca sorginte luminoasă

RADIOTHÉRAPIE [l-gr] *f* radioterapie, metodă de tratare prin razele X

RADIS (*di*) [l radix] *m* rădiche [V Supl]

RADIUM (*om*) *m* radium, metal extras din oxidul natural de uranium

RADIUS (*uss*) [l] *m* radius, cel mai mic din cele două oscioare ce constituie antebrațul.

RADOIRE *f* unealtă de răzuit

RADOTAGE *m* fleoncănit *tomber dans le radotage*, a începe să spună prostii, să dea în doaga copilăriei

RADOTER *v* *fam* 1 a fleoncăni, 2 a spune lucruri fără șir, prostii

RADOTERIE *f* *fam* 1 obiceiul de a fleoncăni, 2 vorbire fără șir

RADOTEUR, **EUSE** *s* toacă-gura, vorbă-lungă, cel ce spune lucruri fără șir, prostii.

RADOUB [angl] *m* reparație făcută unui catarg, unei pânze, etc (a corăbiei)

RADOUBER *v* a drege, a face meremet (unei corbi) || *Se radoubier*, a se întremă, a se meremestisi [V Suplimentu]

RADOUBEUR *m* reparator de corăbii

RADOUICER [adoucir] *v* 1 a îndulci, 2 *fig* a îmblânzi, a potoli, a liniști || *Se radoucir*, 1 a se îndulci, 2 *fig* a se îmblânzi, a se potoli, a se liniști

RADOUICISSEMENT *m.* 1 îndulcire, 2 *li* îmblânzire, potolire, liniștire

RAFALE *f* 1. rafală, vânt puternic și brus, vijelie, 2 *fig* a nenorocire bruscă, *b)* *Mar* a-nanghe [V Suplimentu]

RAFALE, **E** *a* 1 izbîd de rafale (o corabie), 2 *fig* om scăpătat [V Suplimentu]

RAFFERMIR [ferme] *v* a întări (din nou), a mai întări *raffermir le courage*, a îmbărbăta, *raffermir la santé*, a întremă || *Se raffermir*, a se întări, etc

RAFFERMISSEMENT *m* întărire.

RAFFINADE *f* zahăr rafinat, foarte pur

RAFFINAGE *m* rafinatul, curățitul (zahărului, etc)

RAFFINÉ, **E** *a* 1 rafinat *a)* curățit, *b)* *fig* fin, delicat, *c)* *fig* dibaciu, șmecher. *politicien raffiné*, politician ascuțit, 2 *fromage raffiné*, brânză veche || *s* om rafinat, cu gusturi delicate (în artă, literatură etc)

RAFFINEMENT *m* rafinare *a)* mare finețe, *b)* căutare rece și chibzuită *raffinement de cruauté*, cruzime rece și chibzuită, *c)* afectare, exagerare *les raffinements du luxe*

RAFFINER [fin] *v* 1 a rafina *a)* a curăți, *b)* *fig* a face mai fin, *c)* a exagera finețea, a despică de-a fir a păr *raffiner sur les sentiments*, a despică sentimentele de-a fir a păr || *Se raffiner*, a se rafina *a)* a deveni mai fin, a se ciopli, *b)* *fam.* a deveni mai șiret.

RAFFINERIE *f* rafinerie (de zahăr, de petrol, etc)

RAFFINEUR, EUSE *a* și *s* rafinor, lucrător sau proprietar al unei rafinerii

RAFFOLEB [fol] *o* a se înnebuni după (ceva), a-1 plăcea la nebulie

RAFFOLER [fol] *o* (†) a înnebuni

RAFFÛTAGE *m* ascuțitul

RAFFÛTER *o* a ascuți (ex o foarfecă)

RAFIAU *m* luntre ușoară

RAFISTOLER *o* fam a cârpi || *Se rafistoler*, a pune straie noi [V Suplimentu]

RAFLE [vg] *f* ciocăniță fără boabe

RAFLE *f* 1 pradă, *jaif faire une rafle en pays ennemi*, a face jaif, a da iama în țară străină, 2 arestare în masă *faire rafle a)* a da o raită și a aresta (indivizi suspecți), *b)* a curăța (la joc), 3 ruletă (la bălciuri), 4 dubla (la jocul de zar), 5 plasă de pescar, de păsărar

RAFLER *o* a lua tot, a șterpeii, a curăța (la joc) [V Suplimentu]

RAFRAÎCHIR [frais] *o* 1 a răci *rafraichir le vin*, 2 a răcori, 3 *rafraichir les cheveux*, a mai tăia puțin, a potrivea părul, 4 a improspăta *rafraichir la memoire*, 5 a reînnoi, a dregere, a primi *rafraichir un tableau*, 6 a face să răsuflă, a odihni (trupe), 7 Milit *rafraichir un canon*, a curăți un tun, 8 a se răci *on a mis le vin rafraichir*, s'a pus vinul ca să răcească || *Se rafraichir*, 1 a se răcori, 2 a bea ceva, a trage o dușcă, 3 a se odihni *troupes qui ont besoin de se rafraichir*, trupe cari au nevoie de odihnă [V Suplimentu]

RAFRAÎCHISSANT, E *a* răcoritor || *m* băutură răcoritoare

RAFRAÎCHISSEMENT *m* 1 răcorire, 2 răcoreală, 3 *pl* mâncări, băuturi răcoritoare, 4 primenire

RAFRAÎCHISSOIR *m* răcitoare

RAGAILLARDIE (*ga-yar*) [gaillard] *o* a învioră, a înveseli iar

RAGE [i rabies] *f* 1 turbare, fam *faire rage a)* a turbă, a se deslănțui cu turbare, *b)* a prăpădi, *c)* a se impune, a face furor *il dure rage de quelqu'un*, a se porni cu turbare împotriva cuiva, 2 durere cumplită *rage de dents*, *a)* durere cumplită de dinți, *b)* *pop* foame de lup, 3 patimă (violentă) *la rage du jeu*, 4 furie, mânie *ecumer de rage*, a spumegă de mânie || *loc adv à la rage*, până la turbare, la nebulie

RAGER [rage] *o* fam 1 a turbă, a fi furios, 2 a urla *les arbres rageaient*, copaci urlau [Se conjugă ca *arranger*].

RAGEUR, EUSE *s* fam om furios, turbat

RAGEUSEMENT *adv* cu turbare

RAGLAN *m* 1 (în 1855) 1 manta cu peletină, 2 (astăzi) pardesiu

RAGLE *m* 1 halucinație a vederi

RAGOT, E *a* bondoc || *m* 1 mistreț de doi-trei ani, 2 cârligul dela proșap [V Supl]

RAGOTER *o* (†) a cicăli

RAGOTIN *m* om scurt și gros, bondoc

RAGOUT *m* 1 mâncare cu sos, tocană (de carne), iahnie (de pește), 2, *pop* gust, farmec,

plăcere *quel ragout trouvez-vous à cela?* ce plăcere găsești în asta? [V Suplimentu]

RAGOUTANT, E *a* 1 gustos *mets ragoutants*, mâncare gustoasă, 2 *fig* plăcut, atrăgător *figure ragoutante*

RAGOUTER *o* 1 a face poftă de mâncare, 2 *fig* a destepăta dorința, a ațașa gustul

RAGRAFER [agrafe] *o* a inciopea din nou, a prinde din nou cu copci

RAGRANDIR [grand] *o* a mări, a face mai mare

RAGRÉER [agreer] *o* 1 a da de ultima formă, a desăvarași, 2 a dregere *ragreer un mur*, 3 *fig* a da un lustru *ragreer sa reputation*, 4 *Mar* a echipă din nou (o corabie) [Se conjugă ca *agréer*]

RAGRÉMENT, RAGRÉEMENT *m* 1 desăvârșire, 2 dregere, reparație

RAGUER (ghe) [angl] *o* a uză, a se uză prin frecare (ex un cablu)

RAIA [turc] *m* raia, creștin supus turc

RAID (red') [angl] *m* red *a)* Milit *a)* năvălire repede pe teritoriul inamic, *b)* Sport alergare de antrenament

RAIDE [i rigidus] *a* 1 țeapăn, 2 repede, răpos, anevoie de suit *montagne raide*, 3 foarte întins *une corde raide*, 4 *fig* nelinduplecat, aspru *caractere raide*, 5 fam *cela est raide*, c'est raide, e prea din cale afară || *adv* 1 pe loc *il tomba raide mort*, a căzut mort pe loc, 2 foarte repede iute *mener une affaire raide*, a conduce o afacere foarte repede

RAIDEMENT *adv* cu țieală [V Supl]

RAIDEUR [raide] *f* 1 înțepeneală tărie, 2 țieală, putere *pierre lancée avec raideur*, piatră asvârlită cu putere, 3 repeziș, povârniș *la raideur d'un chemin*, 4 nemlădioșie, bătoșie *saluer avec raideur*, a saluta bășos, 5 *fig a)* îndărătnicie, *b)* severitate prea mare, strășnicie, *avoir de la raideur dans le caractère*, a avea o fire aspră, *apporter beaucoup de raideur dans les affaires*, a fi foarte sever în afaceri [V Supl]

RAIDILLON (*yon*) *m* pantă mică în povârniș, *fig un monsieur Raidillon*, un om sever

RAIDIR [raide] *o* 1 a întinde tare *raidir une corde*, 2 a se înțepeni || *Se raidir*, 1, a se înțepeni, 2 *fig* a sta țeapăn, a ține piept, a înfruntă *se raidir contre des difficultés*, a ține piept greutăților [V Suplimentu]

RAIDISSEMENT *m* 1 înțepenire, 2 întindere tare

RAIE [i riga] *f* 1 trăsătură, linie *passer une raie sur une phrase*, a trage o linie peste o frază, a o șterge, 2 dungă (pe stofe, etc), 3 cărare (în păr) *faire sa raie*, a-și face cărare în păr, 4 spațiul, poteca între două brazde, 5 *raie du spectre*, linie întunecoasă deacurmezișul colorilor spectrului solar

RAIE [i raja] *f* calcan (pește)

RAIFORT (*re-for*) [i radix fortis] *m* hrean

RAIL (*rai*) [angl] *m* șină

RAILLER (*ra-yé*) *o* 1 a lua peste picior, a-și bate joc, a lua în răs, 2 a glumi *vous voulez railler*, vre. să glumești || *Se railler*, a-și bate joc, a face haz de,

RAILLERIE (ra-y'-ri) *f* 1 bătaie de joc, *tourner en raillerie*, a-și bate joc de, 2 glumă, *raillerie à part*, gluma la o parte, serios, *il n'y a point de raillerie à cela*, nu glumesc de loc, e lucru serios, *entendre la raillerie*, a ști să glu-mească, *entendre raillerie*, a pricepe gluma, a ști de glumă, *cela passe la raillerie*, asta prea e boacănă *le jeu passe la raillerie*, gluma merge prea departe

RAILLEUR (yeur), **EUSE** a 1 batjocoritor, 2 glumeț, *esprit railleur*, zelmist

RAILLEUSEMENT (ra yeuz') *adv* 1 în batjocură, în bătaie de joc, 2 în glumă

RAILWAY (rel-ue) [angl] *m* cale ferată

RAIN *m* marginea unei păduri

RAINE [l rana] *f* 1 (†) broască, 2 brotac

RAINER *v* a face o scobitură (în ceva)

RAINETTE [raïne] *f* 1 brotac, broască verde, 2 renetă, măr cu coaja pestrătată

RAINURE *f* scobitură în lung (făcută unei scânduri, unui metal)

RAIPONGE *f* Bot bănică, clopoțel

RAIRE *v* a rage (despre cerb, căprioară) [Se conjugă ca *traire*]

RAIS (re) [l radius] *m* spiță de roată

RAISIN (re-zen) [l racenus] *m* 1 strugure *raisin sec*, de Corinthe, stafidă, *raisin vert*, aguridă, 2 *grand raisin*, hartie format mare de tipar (cam 0,65 m pe 0,50 m) *V figue*

RAISINÉ *m* mermeladă din pere sau gutui și must din struguri

RAISON [l ratonem] *f* 1 rațiune *a*) facultatea de a cunoaște și de a judecă, *b*) judecată, bun simț, *age de raison*, vârsta judecății, *mariage de raison*, căsătorie de conveniență, *avoir toute sa raison*, a fi cu mintea întreagă, *parler raison*, a vorbi cu judecată, *perdre la raison*, a-și pierde mințile, *entendre raison*, *se rendre (se mettre) à la raison*, a înțelege de vorbă, a se supune, *n'entendre pas raison*, a nu cedă, *mettre à la raison*, a face să înțeleagă, a învâja minte pe cineva, *se faire une raison*, a se resemna, *il n'y a ni rime ni raison*, n'are nici o noimă, *c*) interes *raison d'État*, *de famille*, 2 argument *raisons convaincantes*, 3 motiv *avoir de bonnes raisons pour*, a avea motive serioase pentru a, 4 cont, seamă, socoteală, *demander raison d'une affaire*, a cere socoteală pentru o ofensă, *tenir raison de quelqu'un*, a cere socoteală cuiva, *rendre raison*, a da seamă, *faire raison de quelqu'un*, a se răzbuună pe cineva, *avoir raison de quelqu'un*, a da gata pe cineva, a-l doborî, 5 rezon, dreptate *avoir raison*, a avea dreptate, *faire raison à quelque chose*, a da dreptate unui lucru, *se faire raison (à) soi-même*, a-și face singur dreptate, *c'est raison*, *ce n'est pas raison*, e drept, nu e drept, *c'est bien la raison que*, e just ca, *ce que de raison*, ceea ce este just, 6 *raison écrite*, dreptul roman, 7 *Mat rapport en raison inverse*, în raport invers, 8 *Com* firmă *raison sociale*, firma casei, 9 ceată *avoir raison avec quelqu'un*, a se certă cu cineva [loc *adv* *à raison de* a) în raport cu, potrivit cu, b) cu prețul, c)

fig din pricina, *en raison de*, în proporție cu, în vederea, *a telle fin que de raison*, ca prevedea, *à plus forte raison*, cu atât mai mult, *à juste raison*, cu drept cuvânt, *plus que de raison*, mai mult decât se cuvine, *comme de raison*, cum e și drept

RAISONNABLE a 1 raționabil *a*) înzestrat cu rațiune, cu judecată, *b*) cu minte *se montrer raisonnable*, a se arăta cu minte, 2 rezonabil *a*) just, drept *pretentions raisonnables*, *b*) potrivit *prix raisonnables*, *c*) modest *revenu raisonnable*

RAISONNABLEMENT *adv* 1 cu minte, cu judecată, 2 potrivit *manger raisonnablement*

RAISONNÉ, **E** a 1 raționat, 2 bazat pe raționament, *méthode raisonnée*

RAISONNEMENT *m* 1 raționament *a*) facultatea de a raționa, judecată, *b*) argumentare, argumente (deduse unul dintr-altul), 2 răspuns, vorbă, scuză *pas de raisonnement*, nicio vorbă, *pas tant de raisonnements*, nicio vorbă mai mult

RAISONNER [raison] *v* 1 a raționa, a judecă, 2 a da motive, a obiecta, a răspunde *ne raisonnez pas tant*, mai slăbește-mă cu răspunsurile, 3 a vorbi, a discuta *raisonner politique*, a vorbi despre politică, 4 a-și da seama de *cet acteur raisonne bien ses rôles*, actorul acesta își dă bine seama de rolurile sale, 5 a judecă, a căuță să convingă prin argumente, prin motive (ex pe un bolnav) *vous avez beau me raisonner*, în zadar cauți să mă convingi || *Se raisonner*, 1 a-și da seama de ceea ce face, a-și da osteneala să judece, 2 a se lăsa a fi convins prin argumente

RAISONNEUR, **EUSE** a și s 1 (om) care raționează, 2 (om) care face obiectu la orice, contrazicator, 3 (om) de obiectu, de răspunsuri, 4 personaj (într-o piesă) care face pe cumintele, pe moralistul, care judecă pe alții

RAJA(H) *m* raja, prinț indian

RAJEUNIR [jeune] *v* a întineri, a (se) face mai tânăr || *Se rajeunir*, a întineri, a se face mai tânăr

RAJEUNISSANT, **E** a care întinerește

RAJEUNISSEMENT *m* întinerire

RAJOUTER *v* a adăuga din nou

RAJUSTEMENT *m* potrivire (din nou)

RAJUSTER [juste] *v* 1 a potrivi (din nou), a îndreptă, 2 *fig* a împacă || *Se rajuster*, 1 a-și potrivi toaleta, 2 *fig* a se împacă după o ceartă

RĂLANT, **E** a. care horcăie, horcăitor

RĂLE *m* Zool cristeu

RĂLE, **RĂLEMENT** *m* horcăire, horcăit

RALENTIR [lent] *v* a micșora iușeala, a (se) încetini, a (se) domoli || *Se ralentir*, a se încetini, a se domoli

RALENTISSEMENT *m* micșorarea iușelii, încetinire, domohre

RALINGUE (lêng') [scand] *f* *Mar* frânghie cusută pe marginea pânzei (spre a o întări)

RALINGUER (ghé) *m* a întări cu frânghii marginea pânzelor.

RALLIDÉS *m pl* familie de păsări cu cris-
teru și gănușă de apă ca tip

RALLIÉ, *E a și s 1* cel care s'a alipit de
un partid, etc, 2 (monarhist) care s'a alipit
de Republică

RALLIEMENT, **RALLIEMENT** *m* raliere
a) strângere la un loc, adunare (de persoane ri-
sipite), *point de ralliement*, loc de adunare la
trupe), *mot de ralliement*, cuvânt de ordine,
signe de ralliement, semnal de adunare

RALLIER [allier] *v 1 a* raliă *a)* a adună,
a strânge (la un loc), *b)* *fig* a uni, a aduce la
aceeaș idee, *rallier les partis*, a uni partidele,
c) *fig* a câștiga (pentru o părere, etc), 2 a
ajunge *rallier un vaisseau*, a ajunge o corabie,
rallier la terre, a se apropia de uscat || *Se*
rallier, a se raliă *a)* a se strânge din nou, *b)*
a se alipi (de un partid, etc), *c)* a fi câștigat
(la o părere, etc)

RALLYE-PAPER (*ra-li-pe-peur*) sau **RALIE-
PAPIER** *m* sport în care un călăreț, pleat
înaintea altora, împrășteie hârtuțe în drumul
lui și pe cari le ridică următorii săi

RALLONGE [long] *f* înădătură, *table a*
rallonges, masă ce se poate prelungi la ne-
voie

RALLONGEMENT *m* prelungire

RALLONGER [allonger] *v a* prelungi, a
înădi || *Se conjugă ca arranger*

RALLUMER [allumer] *v a* aprinde din nou

RAMADAN *m* ramadan, a noua lună a
anului la muzulmani, consacrată postului

RAMAGE [l ramus] *m 1.* desen de crengi,
flori, frunze (pe stofe) *velours à rames*,
catifea cu desene de crengi, etc, 2 cîrpit

RAMAGER *v 1 a* acoperi cu deseneuri,
flori, frunze (o stofă), 2. a cîrpi || *Se conjugă*
ca arranger

RAMAIGRIE [maigre] *v 1 a* mai slăbi,
2 a slăbi iar (pe alți)

RAMAIGRISSEMENT *m* slăbire din nou

RAMAS (*ma*) *m 1* adunătură (de lucruri),
morman, 2 *fig* haită *ramas de bandits*

RAMASSAGE *m* strânsul de jos

RAMASSE *f* sanie (pe munți cu zăpadă)

RAMASSÉ, *E a 1* adunat, strâns (de jos),
2 scund, bonboc

RAMASSE-MIETTES *m* tavă pentru fără-
miturile culese dela masă [Pl invar]

RAMASSER [amas] *v 1 a* adună, 2 a
strânge de jos, a culege *ramasser du bois*
mort, a strânge vreascuri, 3 a ridica de jos
ramasser son gant a-și ridica mînușă, 4 *ra-*
masser ses forces, a-și încorda puterile, a se
opinti, 5 *pop a)* a burduși, *b)* a ocări (pe ci-
neva), 6 *pop a* areastă *se faire ramasser*, a se
lăsa să fie arestat, 7 (în expres) *ramasser*
son paquet, a o șterge || *Se ramasser*, 1 a se
strânge, a se adună, 2 *pop a* se ridica de jos,
3 a se sgribuli, 4 *fig a* se concentra, a se
îngrămădi [V Suplimentu]

RAMASSER [ramasse] *v a* se da jos cu sania
(de pe munte)

RAMASSETTE *f* leasă ușoară la o coasă
care strânge vrejile tăiate

RAMASSEUR [ramasse] *m* conducătorul
unei săni (pe munți acoperiți cu zăpadă)

RAMASSEUR, **EUSE** [amas] *s* strângător,
culegător

RAMASSIS (*si*) *m* adunătură *a)* grămadă,
b) haită

RAMAZAN *m* V *ramadan*

RAMBA(R)DE (*ran*) *m* parapet

RAMBOUR, **RAMBURES** (*ran*) *m* măr
crețesc

RAME [l remus] *f* vâslă, lopată, *trier (a)*
la rame, *être à la rame a)* a vâsli, *b)* *fig* a
munci pe branci, *faire force de rames*, a vâsli
din răspuțeri, *mettre à la rame*, a osândi la
galere

RAME [l ramus] *f* arac de fasole

RAME [ar] *f 1* top de hârtie, 2 douăzeci
de suluri de hârtie de tapitat

RAMÉ, *E a 1* arăcit *pois rames*, mazăre
arăcită, 2 legat cu lanț, cu sârmă *boulets*
rames, ghiulele legate cu sârmă (cu cari se
distrugeau catartele vaselor dușmane)

RAMEAU [l ramus] *m 1* cracă, rămurică,
2 *dimanche des Rameaux*, duminica Florilor

RAMÉE *f 1* rămuri tăiate cu frunza lor
verde *un fagot de ramee*, o legăturică cu crăci
verzi, 2 frunziș, boltă de ramuri împletite
danser sous la ramee

RAMENABLE *a 1* ce poate fi adus înapoi,
2 *fig* ce poate fi îndreptat

RAMENDER [amende] *v 1 a* se îngrășă
din nou (pământul), 2 a dauri părțile șterse
ale unui obiect daurit, 3 (†) a scădea prețul
(ex al pâinii)

RAMENER [amener] *v 1 a* readuce *a)* a
aduce înapoi, a întoarce, *b)* a aduce din nou,
a aduce cu sine, 2 a reduce *ramener tout*
au plaisir, a reduce totul la plăcere, *ramener*
a soi, a reduce totul la sine, 3 (cu prep *sur*)
a da peste *ramener un chape sur ses épaules*,
a da un șal peste umeri, *ramener les cheveux*
sur le devant de la tête, a da părul pe frunte,
4 a reda *ramener la sante*, a redă sănătatea,
a întremă, 5 (în expres) *ramener a la vie*, a
scăpa dela moarte, *ramener un malade*, a scăpa
dela moarte un bolnav, *ramener un ennemi*, a
împăcă pe un dușman, *ramener une affaire*, a
restabili o afacere || *Se ramener*, 1 a se con-
centra *se ramener en soi*, a se concentra în
sine-însuș, 2 a se întoarce la, a relua firul
(unei povestiri), 3 a se reduce, a reveni la,
4 *se ramener bien a* ține frumos capul (un cal)
[Se conjugă ca amener]

RAMENER *m* dresarea unui cal ca să aplece
capul

RAMENTEVOIR *v* (†) a reaminti

RAMER [l remus] *v 1 a* vâsli, 2 *fig* a

munci din greu, a se osteni mult

RAMER [l ramus] *v a* arăci, *il s'y entend*
comme à ramer des choux, a nu pricepe nimic

RAMEREAU, **RAMEROT** [ramer] *m* puru
de gustuțuă

RAMESCENCE (*mès-sans'*) *f* dispozițiunea
în rămurele

RAMETTE *f* 1 top de hârtie de scrisori,
: *Tip* răstăv (pentru afişe)

RAMEUR, EUSE *s* vâslag, lopătar

RAMEUX, EUSE *a* rămuros *a)* cu ramuri
multe, *b)* cu ramificații multe

RAMIER [*ramus*] *f* și *a* guguștiucă, po-
rumbel sălbatec

RAMIER *m* *V* ramée

RAMIFICATION [*ml*] *f* ramificațiune *a)*
dispoziția rămurilor pe o cracă, *b)* împărțirile
și subîmpărțirile (unui obiect)

RAMIFIER *o* *a* ramifica, *a* împărți în mai
multe rămuri || *Se ramifier*, *a* se ramifică, *a*
se împărți, *a* se subîmpărți în ramuri

RAMILLES (*mz-y'*) *f* *pl* 1 rămurele, 2
uscături, vreascuri, găteje

RAMINGUE (*meng'*) [*it*] *a* cal năvălos,
(care nu vrea să meargă fiind lovit de pînteni)

RAMOINDRIE [*moindre*] *o* *a* (se) mai mic-
soră, *a* (se) mai împutină

RAMOTIR [*moite*] *o* 1 *a* mai plăvi, 2 *Tip*
a mai udă cu o perie îmbibată de apă

RAMOLLI, E *s* ramolit

RAMOLLIR [*mol*] *o* 1 *a* muia din nou, *a*
face moale (ex o piele), 2 *fig* *a* moleși || *Se*
ramollir, 1 *a* se muia *la cire se ramollit au*
feu, ceara se moale la foc, 2 *fig* *a* se moleși,
a se ramoli

RAMOLLISSABLE *a* ce se poate muia

RAMOLLISSANT, E *a* și *s* (leac) care moale

RAMOLISSEMENT *m* 1 muire, 2 ramo-
lisment, muirea creerului

RAMON *m* târn, mătura coșarilor

RAMONAGE *m* măturatul coșului

RAMONEE *o* *a* mătură coșul [*V* Supl.]

RAMONEUR *m* coșar, măturător de co-
șuri

RAMPANT, E (*ran*) *a* 1 târîtor, 2 căță-
rător, agățător *tige rampante*, tulpină agă-
țătoare, 3 *Arh* în povârniș *arc rampant*,
4 *Blaz* pe picioarele de dinapoi *lion rampant*,
5 *fig* târîtor, gudurător *caractere rampant*,
6 josnic, slugarnic *style rampant*

RAMPE (*ramp*) *f* 1 rampă *a)* parmaclac
(dealungul unei scări), *b)* rând de lumini la
marginea scenei, *c)* suis, povârniș ușor (ser-
vind ca scară), *d)* plan înclinat (al unui drum,
al unei căi ferate) [*V* Suplimentu]

RAMPEAU (*ran-po*) *m* revanșă (la joc),
faire rampeau, être rampeau, a-și lua revanșa,
a face chit [*V* Suplimentu]

RAMPEMENT (*ran*) *m*. târîre

RAMPER (*ran*) *o* 1 *a* se târi (un reptil),
2 *a* se agăța, *a* se cățăra (plantele), 3 *fig*
a se târi, 4 *a* avea un stil ordinar, 5 *Arh*
a se povârni

RAMPIN (*ran*) *a* *m* (cal) care calcă pe vâr-
ful unghiei

RAMPISTE (*ran*) *m* lucrător care face par-
maclăcuri de scară

RAMS (*rams*) [*angl*] *m*. rams (un joc de
cărți), *faire rams*, *a* face marț

RAMURE [*rame*] *f* 1 rămurile unui copac,
2 rămurile coarnelor (unui cerb)

RANATRE *f* ploșniță de apă

RANCART (*kar*) *m* loc *mettre au rancart*,
a aruncă într'un colț, *a* aruncă pe garlă

RANCE [*l rancidus*] *a* ranced || *m* rance-
zeală, *sentir le rance*, *a* mirosi *a ranced*

RANCE *f* 1 podvale pentru poloboace, 2
pl grinzii bătute în bordura (unui bastiment
vechiu) pentru *a-l consolida*

RANCESSIBLE *a* ce poate rancezi

RANCHE [*l ramex*] *f* 1 fustel, spetează
de scară, 2 par ce susține lortrele (unei căruțe)

RANCHER *m* prepeleag

RANCI, E *a* rancezit

RANCIDITÉ [*l rancidus*] *f* rancezeală

RANCIR [*rance*] *o* *a* rancezi

RANCISSEMENT *m* rancezire

RANCISSURE *f* rancezeală

RANCŒUR [*l rancor*] *m* ură, pizmă

RANÇON [*l redemptio*] *f* 1 preț de răscum-
părare *payer la rançon*, *a* plăti răscumpărarea,
2 *mettre a rançon*, *a* jefui, *a* prăda, 3 *fig*.
ispășire, preț *la folie est parfois la rançon du*
genie, nebulnia este uneori ispășirea geniului.

RANÇONNEMENT *m* 1 răscumpărare cu
bani, 2 jefuire

RANÇONNER *o* 1 *a* cere bani pentru răs-
cumpărarea cuiva, 2 *a* jefui, *a* prăda *ran-*
çonner la ville, 3 *a* jupui *aubergiste qui ran-*
çonne les voyageurs, hangiu care jupoale pe
călători

RANÇONNEUR, EUSE *s* storcător de bani,
jupuitor

RANCUNE [*l rancor*] *f* pizmă, *garder ran-*
cune à qq, *a* purta Sâmbetele cuiva, *a* avea

pică pe cineva, *fam sans rancune*, fără ură

RANCUNEUX, EUSE sau **RANCUNIER, ÈRE**
s și *a* pizmaș, hain, pestriț la mate

RANDON *m* (†) mișcare violentă

RANDONNÉE *f* 1 învârtitură, ocoale ce face
animalul pe locul unde a fost prins de vâ-
nător, 2 *fam* mers lung și neîntrerupt, *faire*
une longue randonnée, *a* face o lungă călătorie,
un drum lung

RANG (*ran*) *m* rang *a)* rând, șir *mettre*
au rang de, *a* pune în rândul, printre, *serrer*
les rangs, *a* îndeși, *a* strânge rândurile, *b)*
mettre sur les rangs a) *a* intră în luptă, *b)*
a se prezintă printre candidații la o slujbă,
c) treaptă *au même rang*, pe aceeași treaptă,
egal cu, *d)* poziție, situație *personne de haut*
rang, persoană de condiție înaltă, sus pusă,
e) demnitate *garder son rang*, *a-și păstra dem-*
nitatea, *f)* loc *tenir un rang honorable*, *a*
ocupă un loc onorabil, *g)* *pl* clasele societății,
h) *du premier rang, a)* de mîna întâia, *b)* *Mar*.
cu trei punți (un vas) || loc adv *en rang*
d'oignons, pe un singur rând

RANGÉ, E *a* 1 așezat, 2 *bataille rangée*,
bătălie în regulă, *en bataille rangée*, în ordine
de bătaie, 3 *fig* de treabă, serios

RANGÉE *f* șir șireag

RANGEMENT *m* *fam*. așezare, orânduire.

RANGÉ [*rang*] *o* 1. *a* așeză, *a* rândul, *a*
însură, 2 *a* pune la loc, *a* da la o parte *ranges*
cette table, dați masa la o parte, 3 *a* deretică
o odăie, 4. *a* pune printre, *a* pune în rândul

ranger un auteur parmi les classiques, a pune pe un autor în rândul clasicii, 5 *fig ranger quelqu'un de son parti*, a atrage pe cineva în partea sa, 6 a aranja, a pune ordine, rânduială în *ranger une bibliothèque, une armoire*, a supune *ranger une province à sa domination*, a supune o provincie stăpânirii sale, 8 *ranger quelqu'un a)* a înfrână pe cineva, *b)* a face om serios din cineva *le mariage l'a range*, 9 *Mar* a merge dealungul, a trece pe lângă *ranger une côte*, a merge dealungul unei coaste || *Se ranger*, 1 a se înșiră, 2 a se da în lături (pentru a face loc) *se ranger contre la muraille*, a se da la o parte de perete, 3 a se randui, a se așeza, a se pune, 4 *fig a)* *se ranger du parti de, du côté de*, a trece în partea , *b)* *se ranger à l'avis de*, a se uni cu părerea cuiva, 6 *fam* a deveni om așezat, serios *Se conjugă ca arranger* [V Suplimentu]

RANGEUR, EUSE *s* persoană căreia îi place să fie toate în ordine, om ordonat

RANIDÉS *m pl* Zool familie de batracieni cu brotacul ca tip

RANIMABLE *a* ce poate fi insuflăit

RANIMER [animer] *v* a reînsuflă *a)* a reînvia, *b)* *fig* a învioră, a înflăcăra, *e)* *ranimer le feu*, a ațuta, a sgâncări focul || *Se ranimer*, a se reînsuflă, etc

RANULE [ranula] *f* limbariță, unghișoară **RANZ** (ranz' sau raniz) *m le ranz des va ches*, doină ciobănească elvețiană

RAOUT (ra u) [angl] *m* petrecere, sindrofie *donner un raout*

RAPACE [rapacis] *a* 1 hrăpitor, 2 *fig* lacom de câștig *usurier rapace*, cămălar lacom de câștig || *m* pasăre hrăpitoare

RAPACITÉ [rapacitas] *f* 1 lăcomie de pradă, 2 *fig* lăcomie de câștig

RÂPAGE *m* răzuitul

RAPATTELLE *f* țesătură de păr din coamă pentru site și crururi

RAPATRIAGE *m* (†) împăcare

RAPATRIEMENT *m* 1 împăcare, 2 retrimțerea cuiva în țară (prin consulat), 3 reîntrire în țară

RAPATRIER [patrie] *v* 1 a retrimite în țară (prin consulat), 2 *fam* a împăcă *rapatrier deux frères* || *Se rapatrier*, a se împăcă

RAPATRONNAGE *m* alipirea unui trunchiu tăiat de buștean (spre verificare)

RÂPE [g] *f* 1 răzătoare (ex de ridiche), 2 pilă groasă, 3 ciorchină fără boabe

RÂPE, E *a* 1 ras cu răzătoarea, 2 răzuit; 3 *fam* jerpelit *habut râpé* || *m* 1 vin din tes-covină și apă, 2 surcele ce se pun în butori spre a se limpezi vinul [V Suplimentu]

RÂPER *v* 1 a rade cu răzătoarea, 2 a răzuil *râper du bois*, a răzuil lemne, 3 *fam* a roade, a jerpeli *le temps râpe les habits*, ha-nele se jerpesc cu vremea || *Se raper*, a se jerpeli [V Suplimentu]

RÂPES *f pl* crăpături în cuta genuchiului (la cai)

RÂPERIE *f* atelier unde se rade cu răz-toarea sticlă (pentru zahăr)

RAPETASSAGE *m* cârpițuț, cârpițuț
PATETASSER *v* *fam* a cârpi, a cârpi
RAPETASSEUR, EUSE *s* cârpiător

RAPETISSEMENT *m* micșorare

RAPETISSER (u) [petit] *v* a micșora a) a face să pară mai mic, b) *fig* a înjosi || *Se rapetisser*, a se micșora, a se face mai mic

RAPHAÉLESQUE *a* 1 cu cahițiile lui Ra-phael, 2 în genul lui Raphael *madone ra-phaellesque*

RAPHÉ *m* Anat mică ieșitură în afară imi-tând o cusătură

RAPHIA *m* rafia (specie de palmier)

RAPIAT, E *a* pop lacom [V Suplimentu]

RAPIDE [i] *a* 1 repede, 2 iute *cheval rapide*, 3 povarnit, în pantă repede *côte ra-pide*, 5 repede făcut *conquête rapide*, 5 viciu *style rapide* || *m* 1 curent de apă foarte re-pede, 2 tren expres

RAPIDEMENT *adv* cu iuteală, repede, iute

RAPIDITÉ [i rapiditas] *f* 1 repeziune,

iuteală, 2 *fig* viciune *la rapidité du style*

RAPIÉAGE, RAPIÈCEMENT *m* dresul,

peticiuț, cârpiuț (rufelor)

RAPIECER [pièce] *v* a drege, a pune petece,

a cârpi (rufe, haine) [Se conjugă ca *accelerer*]

RAPIECETAGE *m* dresul, cârpiuț

RAPIECETER *v* a cârpi, a pune petece

(multe) [Se conjugă ca *jeter*]

RAPIERE *f* spadă cu tăis lung

RAPIN *m* 1 ucenic de pictor, 2 pictor tânăr

fără talent

RAPINE [i rapina] *f* 1 răpire cu violență, prădare, 2 pradă, jaf, 3 stoarcere, mită *s'enrichir par ses rapines*, a se îmbogăți din stoaarcere, din mită

RAPINER *v* a jefui, a stoaerca, a lua cu japecă

RAPPOINTIR [point] *v* a ascuți din nou
RAPPAREILLEMENT (ré-y'-man) *m* împe-rechiere, potrivire câte doi

RAPPAREILLER (re-yé) [pareil] *v* 1 a pot-riți câte doi, a face ca să fie pereche, 2 a asortă, a potrivi la fel (mai multe lucruri)

RAPPARIEMENT (ri-man) *m* potrivire ca să fie pereche, împerechiere

RAPPARIER [pair] *v* a potrivi ca să fie pereche (ex mânuși)

RAPPEL (pél) *m* 1 rechemare, chemare înapoi *rappel a l'ordre*, chemare la ordine, 2 semnul de adunare, *battre le rappel*, a sună semnalul de adunare, 3 achitarea unei părți (dintr-o datorie rămasă în urmă)

RAPPELABLE *a* ce poate fi rechemat

RAPPELER [appeler] *v* 1 a rechemă *a)* a chemă înapoi, *b)* a chemă *rappeler a l'or-dre*, a chemă la ordine, *c)* a readuce *rappe-ler qq à la vie*, a readuce la viață pe cineva, *d)* a destitui *le juge fut rappelé de ses fonctions*, judecătorul fu destituit din funcția sa, *e)* *rappeler ses esprits, ses sens*, a-și veni în fire, 2 a aminti *rappelez-moi à son souvenir*, adu-i aminte de mine, salută-l din parte-mi, *rap-peler qq à son devoir*, a aminti cuiva datoria ce are, a-l pofti să-și facă datoria || *Se rappeler*,

a-și aminti, a-și aduce aminte (de ceva) [Se conjugă ca *appeler*]

RAPPLIQUER *v* a aplica din nou [V Supl.]

RAPPOINTIS *m* țărș de fier înfipt în lemn ca să reție tencuiala

RAPPORT *m* 1 produs, venit anual *le rapport d'une ferme*, venitul anual al unei ferme, 2 raport *a*) spusă *au rapport d'un tel*, după spusa cutăruia, *b*) comunicare (mai ales răutăcioasă), *faire des rapports*, a face păre răutăcioase (pe socoteala cuiva), *c*) dare de seamă, descriere, expunere *faire un rapport fidele*, *d*) expunere sumară a unui proces, *e*) mărturia medicilor sau experților din ordinul justiției, *f*) privință *sous tous les rapports*, în toate privințele, 2 *a*) legătură, *potrivire des personnes qui ont des rapports de caractere*, persoane a căror caractere se potrivesc, *etre en rapport avec*, a fi în contact cu, *rapports de commerce, d'amitié*, legături de prietenie, *b*) Gram legătură între cuvinte, 3 *Jurispr* adăogarea la succesiune a unei sume sau unui bun căpătat înainte, dar de care trebuie să se țină seama la mostenire, 4 *asemănare la langue roumaine a de grands rapports avec la langue latine*, limba română se aseamănă mult cu cea latină, 5 *Mat rapport de deux nombres*, cătăl a două numere, *rapport de deux grandeurs*, numărul care exprimă măsura unuia când celălalt e luat ca unitate, 6 *terres de rapport*, pământ cărat dintr'un loc într'altul, *maison de rapport*, casă care aduce venit, 7 *răgăială, ghiorțăială* (a stomacului) || loc prep *par rapport à* *a*) în raport cu, în comparație cu, pe lângă, *b*) pentru *il a fait cela par rapport à vous*, a făcut aceasta pentru d-la, în hatărul d-tale, *sous le rapport de*, din punctul de vedere al, în privința

RAPPORTABLE *a* 1 *Jur* ce trebuie făcut la succesiune, 2 ce poate fi raportat

RAPPORTER [apport] *v* 1 a produce, a aduce venit *maison qui rapporte*, casă care aduce venit, 2 a aduce înapoi *rapporter un livre*, 3 *a*) a aduce *rapporter des cigares de la Havane*, a aduce țigări de Havana, *b*) a căra de undeva *rapporter des terres*, a căra undeva pământ din altă parte, 4 a adăogă, a înnădi *rapporter un bout de planche à une étagere*, a înnădi o scândurică la o policioară, 5 a da, a face *cette terre rapporte beaucoup de ble*, această moșie dă mult grâu, 7 a atribui *rapporter un fait à telle époque*, a atribui un fapt cutărei epoce, 8 a deslinuși *rapporter une loi, un décret*, 9 a îndreptă totul spre *rapporter tout à son profit*, 10 *Geom* a desenă pe hărte în mărime mai mică (măsurile luate pe teren) *rapporter des angles*, a desenă în mic pe hărte unghiuri (luate pe teren), 11 a raportă *a*) a face un raport, o dare de seamă, o expunere, etc., *b*) a povesti, a descrie, a spune (din auzite) *historien qui rapporte des faits curieux*, istoric care povestește fapte curioase, *c*) a spune lucruri răutăcioase sau indiscrete pe seama cuiva, *fam* a trāncāni || *Se rapporter*, 1 a se potrivi *les dépositions de ces témoins ne se rapportent pas*, spusele acestor martori nu se

potrivesc, 2 a se raportă, a fi privitor la ceva, a se referi, 3 *s'en rapporter à* *a*) a se bizui pe ceva sau pe spusa cuiva, a avea încredere în cele spuse, *b*) a se lăsa la hotărârea cuiva

RAPPORTEUR, **EUSE** *s* și *a* raportor *a*) pâritor, denunțător, *b*) persoană care raportează tot ce aude, *fam* teleleică || *m* raportor *a*) cel însărcinat cu facerea unui raport, *b*) *Geom* semicerc de măsurat și tras unghiuri

RAPPRENDRE *v* a învăța din nou [Se conjugă ca *apprendre*]

RAPPROCHEMENT *m* 1 apropiere, 2 alăturare, comparație (între texte), 3 *fig* împăcare

RAPPROCHER [proche] *v* 1 a mai apropiă, 2 *fig* a apropiă (pe unii de alții), a uni, a împăcă, 3 a alătură, a compară *rapprocher deux dates*, 4 a privi dintr'odată *rapprocher des circonstances* || *Se rapprocher*, 1 a se apropiă, 2 *fig* a se împăcă

RAPPROPRIER *v* a-și însuși din nou

RAPPROVISIONNER *v* a se aprovizionă

RAPSODE [gr] *m* rapsod, cântăreț ambulant (la Grecii vechi)

RAPSODER *v* *fam* 1 a face o lucrare din bucăți stranse de ici de colo, 2 a cărpăci

RAPSODIE [gr] *f* rapsodie *a*) fragment de epoece cântat de un rapsod, *b*) ghiveciu literar *une ennuyeuse rapsodie*

RAPSODISTE *m* autor de ghiveciuri

RAPT (*rapt*) [l raptus] *m* rapt, răpire (a unei femei), *faire un rapt de*, a răpi

RÂPURE [rape] *f* răzătură

RAQUETIER (*k'-it-é*) *m* fabricant de rachete

RAQUETTE *f* rachetă (cu care se aruncă mingea) [V Suplimentul]

RARE [i] *a* 1 rar, 2 *fig* rar *a*) neobișnuit, *b*) puțin *un des rares connaisseurs*, unul din puținii cunoscători, *c*) *fam* *vous devenez rare*, nu mai vii decât din Joi în Pasti, ai început s'o rarești, *d*) *fig* cum rar întâlnești (ex om)

RAREFACTION *f* rărire

RARÉFIABLE *a* ce se poate rări

RARÉFIANT, **E** sau **RARÉFACTIF**, **IVE** *a* răritor, care rarește

RARÉFIE, **E** a rărit

RARÉFIER [ml rarefier] *v* a rări

RAREMENT *adv* rar, rareori

RARESCENCE (*rè-sans'*) *f* răritură

RARESCENT (*rè-san*) *E* *a* care se rarește

RARETÉ [l raritas] *f*. raritate *a*) neobișnuită, *b*) lucru rar, *c*) puținătate *la rareté de l'air*, *d*) crudățenie *pour la rareté du fait*, pentru crudățenia faptului

RARISSIME *a* *fam* foarte rar

RAS, **E** (*ra*, *raz'*) [l rasus] *a* 1 *ras barbe* *rased*, 2 fără păr, tuns, 3 cu părul foarte scurt *velours ras*, catifea cu părul mărunț, *basset à poil ras*, baset cu părul scurt, 4 *neted*, șes *rase compagne*, câmp șes, loc șes, 5 *plin până sus mesure rase*, baniță plină, 6 *fig faire table rase*, a face tabula rasa, a distruge tot || *adv* mărunț *couper ras*, a tăia mărunț || *m* 1 stofă netedă, nepăroasă, 2 *au ras de l'eau*, la nivelul apei, *à ras de*,

până la, *à ras de bord*, până sus, până 'n vârf

RAS (*ra*) [i ratis] *m* plută plutitoare (pentru a se lucra la carena corăbiilor)

RAS *m* *V* *raz*

RAS (*rass*) *m* ras, șef etiopian

RASADE *f*, un pahar plin până sus

RASAGE *m* rasul părului unei stufe

RASANT, *E* *a* 1 *a*) care atinge în treacăt, *b*) care atinge pământul *tir rasant*, 2 scund, *jos fortification rasante*, 3 *pop* plictisitor la culme *il devient rasant*

RASÉ, *E* *a* ras

RASEMENT *m* 1 (i) radere, 2 dărâmare până la temelie, 3 uzura progresivă a dinților incizivi (la cal, bou)

RASER [ras] *v* 1 a rade, 2 a atinge în treacăt, 3 *raser la côte, les murs*, a trece dealungul țărmlui, al zidurilor, 4 a dărâma până la temelie *raser un édifice*, 5. Mar *raser un navire*, a tăia catarturile unei corăbii, 6 *pop* a plictisi la culme pe cineva, 7 *prov un barbier rase l'autre*, o mână spală pe alta || *Se raser*, 1 a se rade *se faire raser*, a se rade, 2 a se piti, a se ghemui la pământ (vânatul) *le tigre se rase dans les herbes*, tigru se pitește prin ierburii

RASEUR, **EUSE** *s* 1 tunzător de stufe, 2 *fig* pisălog

RASH (*rag*) *m* erupțiune ușoară [V Supl.]

RASIBUS (*zi-buss*) [ras] *prep* *fam* foarte alături, foarte aproape [V Suplimentu]

RASIÈRE *f* (†) măsură de capacitate de 70 litri, 14

RASOIR *m* briciu *cuir à rasoir*, piele de ascuțit briciu, *fam il pleut des rasoirs*, plouă cu găleata, *marcher sur des rasoirs*, a face ceva foarte greu [V Suplimentu]

RASADE *f* mârgea

RASSASIANȚ, *E* *a* care satură, săturător

RASSASIEMENT *m* săturare

RASSASIER [i satiare] *v* a sătura || *Se rassasier*, a se sătura

RASSEMBLEMENT (*san*) *m* 1 adunare, strângere, 2 strânsură, mulțime adunată gloată

RASSEMBLER (*san*) [assembler] *v* 1 a aduna, a strânge (la un loc), 2 a se aduna din nou, 3 a împreună *rassembler les mains*, 4 a reculege *rassembler ses forces, ses idées*, 5 a ține din mâini și din picioare (un cal) ca să execute mișcările ce dorim || *Se rassembler*, a se aduna, a se strânge

RASSEOIR (*soar*) *v* 1 a se așeza din nou, 2 a pune la loc *rasseoir une pierre*, 3 *fig* a reculege, a odihni, a liniști *rasseoir ses idées, son esprit*, 4 *laisser rasseoir*, a lăsa să se limpezească (un lichid) || *Se rasseoir*, 1 a se așeza la, 2 *fig* a se reculege, a se liniști *se rasseoir après une émotion*, a se liniști după o emoție [Se conjugă ca *asseoir*]

RASSÉRÈNEMENT *m* înșeninare

RASSÉRÈNER [serein] *v* a înșenina || *Se rassérèner*, a se înșenina [Se conjugă ca *accélérer*]

RASSIS, *E* [assis] *a* 1 așezat din nou, 2 *pain rassis*, pâine rece, 3 *fig. esprit rassis*,

minte liniștită, chibzuită, 4 *de sens rassis*, fără a se turbura, nepăsător

RASSORTIMENT *m* reasortare

RASSORTIR [assortir] *v* a reasorta, a asorta din nou (cu mărfuri)

RASSOTER [sot] *v* *fam* a prosti || *Se rassoter*, a se înnebuni (după cineva)

RASSURANT, *E* *a* liniștitor

RASSURER [assurer] *v* 1 a reîntări, a sprijini *rassurer une voule*, a sprijini o boltă, 2 a liniști || *Se rassurer*, a se liniști

RASTAQUOERE, **RASTA** (*ku*) [sp] *m* (cavaler de industrie străin (în lumea de sus), străin cheltuitor care nu se știe de unde ia bani

RASTEL (*iel'*) *m* tovarăș de băutură

RASURE *f* rasul (bărbi)

RAT (*ra*) *m* 1 șoarece mare (= guzgan, șobolan, etc) *rat des Alpes*, piț, ținutul pământului, *rat de blé*, hârciog, mișunel, loc, *être comme un rat en paille*, a trăi în largul său a nu duce lipsă de nimic, *prendre un rat*, a nu lua foc, a nu nimeri, *c'est un rat fini*, e dus pe copcă, 2 sgârcit, calic *c'est un rat*, e un calic, 3 *pl* toane, capricii *avoir des rats dans la tête*, a avea gărgăuni în cap, 4 *rat de cave* *a*) perceptor de contribuții indirecte (care vizitează pivnițele), *b*) lumânărcă înghemuită, 5 *rat d'opéra*, figurantă de operă, metresa, 6 *rat d'église* *a*) stâlp de biserică, *b*) țârcovnic, *c*) *gueux comme un rat d'église*, sărac lipit, 7 *mort aux rats*, șoricioacă [V Suplimentu]

RATA *m* 1 mâncare cu cartofi sau cu fasole, 2 tocană, 3 *pop* porție *un maigre rata*, o porție mică [V Suplimentu]

RATAFIA *m* licheor din fructe

RATATINÉ, *E* *a* sbârcit, sfrîjit, sgrîbulit

RATATINER *v* a sbârci || *Se ratatiner*, a se sbârca, a se sfrîji, a se sgrîbuli

RATATOUILLE (*tu-y'*) *f* *pop* mâncare sau tocană proastă [V Suplimentu]

RATE [rat] *f* femeruşca guzgănilui

RATE *f* splină, *fig désopiler* (*dilater, épanouir*) *la rate*, a face să răză, a amuza, *ne pas se fouler la rate*, a nu se prăpădi muncind, *decharger sa rate*, a-și vărsa focul de pe inimă

RATÉ, *E* *a* 1 care n'a luat foc, 2 *fig* care n'a izbutit || *m* 1 ratat, paraponisit, 2 *faire un raté*, a nu lua foc [V Suplimentu]

RATE, *E* [rat] *a* ros de guzgan

RÂTEAU [i rastellus] *m* greblă [V. Supl.]

RÂTELAGE *m* greblatul

RÂTELÉE *f* o greblă plină, *pop dire sa râtelée*, a spune ce are pe inimă

RÂTELER *v* a greblă [Se conj ca *appeler*]

RÂTELEUR, **EUSE** *s* greblaș

RÂTELIER (*li-é*) [râteau] *m* 1 iesle, *fig manger à deux, à plusieurs rateliers*, a sluji la doi, la mai mulți stăpâni, a avea mai multe slujbe grase, *mettre le ratelier bien haut* *a qq*, a mai tăia din tainul cuiva, a-i împuțina myloacele de trau, 2 rastel (pentru puști), 3 dantură *a*) cele două șiruri de dinți din gură, *b*) dantură falsă, dinți falși, 4 *râtelier de perles*, colan de perle (în forma unei danturi).

RATELURES *f pl* ce se strange cu grebla
RATER *v* 1 a nu lua foc, 2 *fig a*) a nu izbuti *entreprise qui rate*, întreprindere care nu izbuteste, *b*) a scăpa din mână *rater une place*, a scăpa din mână un post, 3 a nu nemeri, a-și scăpa din mână [V Suplimentul]

RATIBOISER *v* a lua (la joc) [V Supl]

RATIER, ÈRE (*ti é, ti-er*) [*rat*] *a* cu toane || *m* câine de prins șoareci || *f* cursă de șoareci, capcană [V Suplimentul]

RATIFICATIE, IVE (*ti*) *a* care ratifică

RATIFICATION (*ra-ti*) *f* ratificațiune, confirmare, întărire

RATIFIER (*ti*) [*ml* ratificare] *v* a ratifică, a confirma, a întări || *Se ratifier*, a se ratifică

RATINAGE (*ti*) *m* încrețitul unei stofi

RATINE (*ti*) *f* stofă de lană creată

RATINER (*ti*) *v* a încreți o stofă

RATIOCINATION (*si*) *f* (†) judecată logică

RATIOCINER (*si*) *v* (†) a judeca cu logică

RATION [*i*] *f* 1 porție, tain, rație, 2 *mettre à la ration*, a pune la regim

RATIONAL [*i*] *m* pieptarul marelui Preot (la Ebrei)

RATIONALISER (*si-o*) *v* a întemeia pe rațiune

RATIONALISME (*si-o*) *m* Fil rationalism, doctrină care nu admite din religie decât principiile bazate pe rațiune

RATIONALISTE (*si*) *a* și *s* raționalist, partizan al raționalismului

RATIONALITÉ (*si*) *f* însușirea a ceea ce este rațional, a ceea ce poate fi rațional

RATIONNEL, ELLE [*i* rationalis] *a* rațional *a*) întemeiat pe rațiune, temeinic, *b*) dedus prin raționament *mechanique rationnelle*, 2 Astr *horizon rationnel*, cerc mare al sferei cerești al cărui plan este perpendicular pe verticala locului de observație, *d*) Mat *nombre rationnel*, număr al cărui raport cu unitatea poate fi exprimat prin un număr, *quantité algebrigue rationnelle*, câțimea algebrică care nu conține indicația unei rădăcini de extras

RATIONNELLEMENT *adv* conform cu judecata, în mod rațional, cu judecată

RATIONNEMENT *m* împărțire în porții, în tainuri

RATIONNER (*si-o*) *v* 1 a împărți în porții, în tainuri *rationner le pain*, 2 a îngriji cu tainuri, 3 a supune la regim *rationner un convalescent*

RATISSAGE *m* răzuitul cu o greblă

RATISSER *v* 1 a răzu, a da cu grebla, 2 a curăți (ex legume) [V Suplimentul]

RATISSETTE (*ti*) *f* unealtă de strâns pământul (a cărămidarilor)

RATISSOIRE *f* răzuitoare

RATISSURE *f* răzuitură

RATITES (*ti*) *m pl* clasa pasărilor alergătoare (ca struțul, cazuarul, etc)

RATON *m* plăcintă cu brânză

BATON [*rat*] *m* 1 guzgan mic, șobolan mic, 2 specie de viezure, 3 *fam* copilăș, puu

BATTACHAGE, RATTACHEMENT *m* legare din nou.

RATTACHER [*attachei*] *v* 1 a lega (din nou), 2 *fig* a lega, a face să atârne (de ceva) *une passion le rattache a la vie*, o pasiune îl leagă de viață || *Se rattacher*, a se lega a se atârna de, a se alip

RATTEINDRE [*atteindre*] *v* 1 a ajunge (din nou) pe cineva, 2 a pune iar mâna pe [Se conjugă ca *atteindre*]

RATRAPAGE *m* 1 apucare, etc, 2 recăștigare, redobândire [V Supl]

RATTRAPER [*attraper*] *v* 1 a prinde, a apuca din nou, a pune iar mâna pe, 2 *ajunge aller devant, je vous rattraperai*, mergi înainte, am să te ajung, 3 a recăștiga, a redobândi *rattraper son argent, son temps*, a-și recăștiga banii, timpul pierdut, 4 *fig on ne m'y rattrapera plus*, nu mai fac prostia asta, nu mai mă las a fi înșelat || *Se rattraper*, 1 a se apuca de *se rattraper aux branches*, a se apuca de crăci, 2 *fam se rattraper sur quelque chose*, a-și scoate câștigul din pagubă, a se despăgubi prin ceva, *se rattraper sur* (sau *par*) *la qualité*, a nu fi mult dar bun, *il sait toujours se rattraper*, știe să-și facă afacerile

RATURAGE *m* ștersul

RATURE *f* ștersătură

RATURER *v* a șterge, a rade

RAUCHEUR *m* lucrător minei însărcinat cu supravegherea blănei pereților

RAUCITÉ [*i* raucitas] *f* răgușeală, asprime a glasului

RAUCUE [*i* raucus] *a* aspru, răgușit (glas)

RAVAGE [*ravir*] *m* 1 pustire, stricăciune, pagubă, *fam faire ravage dans une maison*, a face dezordine mare într-o casă, a o răscoli
RAVAGE, E *a* pustit

RAVAGER *v* a pustii [Se conjugă ca *arranger*]

RAVAGEUR *m* 1 pustitor, 2 (†) căutător de fiare vechi în râu

RAVALÉ, E *pp* înjosit, josnic

RAVALEMENT *m* 1 bruftueală, tencueală (dată unui perete), 2 *fig* înjosire *le ravalement du mérite d'autrui*, înjosirea meritului altuia, 3 subțierea (unui lemn), 4 curățitul, răzuitul (unui zid), 5 adâncătură într-o coloană, într'un zid, etc

RAVALER [*avaler*] *v* 1 a înghiți (din nou) *ravaler sa salive*, *fig* a se opri de a spune ceva, *ravaler ses paroles a*) a se opri de a spune ceva, *b*) a retracta înjururile la adresa cuiva, 2 a bruftui, a tencui (un zid), 3 a subția, a micșora *ravaler une branche*, a tăia o cracă până unde se leagă cu alta, 4 a netezi (pământul), 5 *fig* a înjosi *ravaler la dignité d'un médecin*, a înjosi demnitatea unui medic; 6 a scădea din preț, a se ieftini *le blé ravale*, grâul se ieftinește, *fig ravaler son prix*, a-și pierde din valoare || *Se ravaler*, a se înjosi

RAVALEUR *m* lucrător ce dă tencuială

RAVAUDAGE *m* 1 cârpitul, 2 *fig* cârpăceală, lucru prost făcut, 3 *fam* sporovăială

RAVAUDER *v* 1 a cârpi, a încăpută *ravauder des bas*, a încăpută ciorapi, 2 a cârpăci, 3. a ocări. *vous n'avez pas besoin de tant me*

ravauder, nu e nevoie să mă ocărăști așa, 4 *fig* a hondroni, a flecări, a spune prostii; 5 *fam* a lucra încet, 6 a răscoli prin (ceva)

RAVAUDERIE *f* V *ravaudage*

RAVAUDEUR, **EUSE** *s* 1 cârpitor, 2 câr paciu, 3 flecar plictisitor

RAVE [l rapa] *f* Bot napî turcești

RAVELIN [it] *m* semilună (meterez)

RAVELIN *m* gheață învechită în magazin

RAVI, **E** *a* 1 răpit, 2 *fig* încântat

RAVIER [rave] *m* farfurie pentru ridichi, mezeluri (în formă de barcă)

RAVIÈRE [rave] *f* teren plantat cu napî

RAVIGOTE *f* sos picant (din verdețuri, oțet și usturoiu), *à la ravigote*, picant

RAVIGOTER [l vigor] *v* a redă poftă de mâncare, a da putere, sănătate

RAVILIR [avilir] *v* a înjosi || *Se ravilir*, a se înjosi

RAVIN *m* 1 văgăună, 2 drum săpat între doi munți, răpă

RAVINE [l rapina] *f* 1 povoiu, 2. drumul săpat de un povoiu [V Suplimentul]

RAVINEMENT (vi) *m* surpături (tăcute de ploi, ape)

RAVINÉE *f* surpătură formată de trecerea torentului

RAVINEB *v* a săpă, a mânca pământul (un povoiu), a face răpe

RAVIOLI *m* pl proști

RAVIR [l rapere] *v* 1 a răpi, 2 *fig* a încântă || loc adv *à ravir*, a dmirabil, minunat

RAVISEMENT *m* răzgândire

RAVISER (SE) [aviser] *v* a se răzgândi, a-și schimba părerea

RAVISSABLE *a* ce poate fi răpit

RAVISSANT, **E** *a* răpitor, *fig* încântător

RAVISSEMENT *m* 1 răpire, 2 *fig* încântare, bucurie nespūsă, admirație

RAVISSEUR, **EUSE** *s* răpitor

RAVITAILLEMENT (ta-y'-man) *m* reaprovizionare cu merinde

RAVITAILLER (ta-yé) [l victuailles] *v* a reaproviziona cu merinde

RAVIVER [l aviver] *a* 1 a ațăță, a sgândări *raviver le feu*, a ațăță focul, *fig* *raviver une place*, a sgândări o rană, 2 a redeșteptă, a reînvia *raviver les forces*, 3 *fig* a reînsufleți, a reînviioră *raviver l'esperance* || *Se raviver*, a se învioră, etc

RAVOIR [avoir] *v* 1 a avea din nou, 2 a recăpăta [Uzitat numai la infinitiv]

RAYAGE (re-yaj') *m* 1 vârgatul, 2 ghintuitul *le rayage d'un canon*

RAYÉ, **E** (re-ye) *a* 1 vârgat, vârstat cu dungă, 2 ghintuit (un tun)

RAYEMENT (rè-yé-man) *m* vârgare, etc

AYER (rè-yé) [raie] *v* 1 a vârgă, a vârsta, 2 a sgări *le diamant raye le verre*, diamantul sgărie sticla, 3 a șterge *rayez cela de vos papiers*, șterge-o din carnetul D-tale, 4 a ghintui (un tun)

RAYÈRE (rè-yér') *f* 1 muță deschizătură luminoasă în zidul unui turn, 2 canal strâmț care asvârie apa deasupra unei roți.

RAY-GRASS (re-i) *m* Bot zizanie

RAYON (re-yon) [l radius] *m* 1 rază, 2 *Geom* rază, jumătate de diametru, 3 spiță *les rayons d'une roue*, spițele unei roți, 4 raion, ocol *dans un rayon de dix lieues*, într'un ocol de zece leghii, 5 brazdă mică *planter en rayons*, 6 reion, rait poliță, 7 *rayon de miel*, iagure, 8 *les rayons X*, razele luminoase X (cari trec prin corpurile opace)

RAYONNAGE (re-yo) *m* 1 tragere de brazde pe un camp, etc, 2 ochiurile dela rafturi (intr'o bibliotecă, un magazin, etc)

RAYONNANT, **E** (re-yo) *a* 1 care aruncă raze, 2 *pouvoir rayonnant*, putere de a da căldură prin emitere de taze, 3 *fig* strălucitor, strălucind

RAYONNÉ, **E** (re-yo) *a* 1 dispus în raze || *m* pe radiatale, animale nevertebrate cu organele dispuse în raze

RAYONNEMENT (rè-yo) *m* 1 radiare, aruncare de raze, 2 *fig* strălucire

RAYONNER (re-yo) [rayon] *v* 1 a radia, a aruncă, raze, 2 *fig* a străluci, a exprima o bucurie foarte vie *rayonner de joie*, 3 a pune rafturi de pereți

RAYONNEUR *m* trăgător de brazde în șir
RAYURE (re-yur') *f* 1 vârgătură *les rayures d'une étoffe*, 2 sgarietură, 3 ștersătură, 4 ghint, ghintuit

RAZ (ra) *m* curent de mare foarte violent, *raz de merée*, clocotul apei din ciocnirea a două curente opuse

RAZZIA (ra-zi-a sau rad-zi a) [ar] *f* razzia *a*) invazie, iurș pe teritoriul inamic, *b*) arestare în masă

RAZZIER (ra-zi-é sau rad-zi-é) *v* a da iurș, a piada

RÉ *m* re (notă muzicală)

RÉABONNEMENT *m* abonare din nou

RÉABONNER *v* a (se) abonă din nou

RÉABSORBER *v* a absorbi din nou

RÉABSORPTION *f* absorbiere din nou

RÉACCOMTUMER *v* a obișnui din nou

RÉACTIF, **IVE** *a* reactiv, care produce o reacțiune || *m* reactiv, substanță ce permite chimicește a se cunoaște natura unui corp

RÉACTION [action] *f* reacțiune *a*) Chim acțiunea unui corp asupra altuia, *b*) *fig* acțiunea în sens contrariu, *c*) tendința de a se întoarce la starea de dinainte, la formele trecutului, *d*) Med împotrivire, luptă împotriva

RÉACTIONNAIRE *a* și *m* reacționar, cel ce tinde la o întoarcere la formele trecutului

REAJUDICATION *f* licitație nouă

RÉADJUGER *v* a pune din nou la licitație [Se conjugă ca *arranger*]

RÉADMETTRE *v* a admite din nou. [Se conjugă ca *mettre*]

RÉADMISSION *f* readmitere

RÉAFFIRMER *v* a afirmă din nou

RÉAGIR *v* 1 a exersă o reacțiune, a reacționă, 2 *fig* a luptă împotriva, a se împotrivi *réagir contre ses passions*, a se împotrivi patimilor

RÉAIMANTER *v* a magnetiză din nou.

RÉAJOURNEMENT *m* amânare din nou
RÉAJOURNER *v* a amâna din nou
RÉAL, **E** [sp] *a* numai (în câteva expresii)
 regal *pavillon réal*, pavilion regal
RÉAL [sp] *m* real (= 25 bani)
RÉALGAR [ar] *m* sulfură roșie de arsenic
RÉALISABLE *a* realizabil, de realizat
RÉALISATION *f* realizare, împlinire
RÉALISER [l] *realis* *v* a realiza *a)* a înfăptui, *b)* împlini *a)* a face *realiser une grande fortune*, a face o avere mare, *d)* *realiser sa fortune*, a-și preface în bani averea
RÉALISME *m* reanism *a)* sistem filozofic din evul mediu care considera ideile ca ființe reale, *b)* (în literatură și artă) tendință de a înfățișa natura în forma ei reală, dimpreună cu părțile ei urâte sau vulgare
RÉALISTE *a* realist, ce tinde a reda realitatea || *m* realist, partizan al realismului
RÉALITÉ *f* realitate *a)* existență reală, *b)* lucru real || loc *adv en realité*, în realitate, într'adevăr, cu adevărat
RÉAPPARAÎTRE *v* a reapărea, a se ivi din nou [Se conjugă ca *connaître*]
RÉAPPARITION *f* reapariție, ivire din nou
RÉAPPEL *m* a doua chemare
RÉAPPELER *v* a rechemă, a chemă a doua oară, a chemă din nou [Se conjugă ca *appeler*]
RÉAPPOSER *v* a pune din nou
RÉAPPOSITION *f* punere din nou
RÉAPPROVISIONNEMENT *m* reaprovizionare, aprovizionare din nou
RÉAPPROVISIONNER *v* a reaproviziona, a aproviziona din nou
RÉARGENTER *v* a arginti din nou
RÉARMEMENT *m* înarmare din nou
RÉARMER *v* a înarma din nou
RÉASSIGNATION *f* chemare din nou în judecată
RÉASSIGNER *v* a chemă din nou în judecată
RÉASSURANCE *f* reasigurare, asigurare din nou
RÉASSURER *v* a reasigura, a asigura din nou
RÉATTELER *v* a inhăma din nou [Se conjugă ca *appeler*]
REBAISSER *v* a lăsa din nou în jos
REBANDER *v* a lega din nou
REBAPTISATION (*ba-ti*) *f* botezare din nou
REBAPTISER (*ba-ti*) *v* a boteza din nou
REBARBATIF, **IVE** *a* aspru și respingător
REBÂTIR *v* a clădi din nou
REBATTRE *v* 1 a bate din nou, 2 a străbate din nou, 3 *rebattre un matelas*, a preface o saltea, *rebattre un tonneau*, a întări bine cerurile doagelor unui butoiu, 4 *fig a repeta mereu* (aceiași lucru), *rebattre les oreilles*, a împura urechile || *Se rebattre*, a se bate din nou [Se conjugă ca *battre*]
REBATTU, **E** *a* 1 bătut din nou, 2 pe unde se trece des (drum), 3 care a fost repetat sau tratat de multe ori, *en avoir les oreilles rebattues*, a-ți silă de când tot aude același lucru
REBAUDIR *v* 1 a ațălă căniți prin mângâieri (la vânat), 2 a da din coadă, a se excita

REBEC (*bek*) [ar] *m* (†) vioară cu trei strune

REBELLE [l] *a* rebel *a)* nesupus, răsvrătit, *b)* care se împotrivesc *rebelles à la justice*, *c)* îndărătnic, greu de vindecat *fièvre rebelle*, fîguri grele de vindecat, *d)* greu de tratat *sujet rebelle*, *e)* *les esprits rebelles*, dracii || *s* răsvrătit(or)

REBELLER (SE) [l] *rebellare* *v* a se răsvrăti, a se răscula (împotriva)

RÉBELLION [l] *f* 1 răsvrătire *a)* nesupunere (către agenții autorității), *b)* răscoală, 2 *fig* împotrivire, revoltă

REBÉQUER (SE) [bec] *v* a răspunde neconvincios sau dărz [Se conjugă ca *accélérer*]

REBIFFER (SE) *v* *fam* a se sborși [V Supl.]

REBLANCHIR *v* 1 a spăla din nou, 2 a văru din nou, 3 a se albi din nou

REBOISEMENT *m* reimpădurire

REBOISER *v* a resădi cu arbori o pădure.

REBOND *m* 1 săltătură *les rebonds d'un torrent*, 2 săritură înapoi

REBONDI, **E** *a* rotunzit, plin

REBONDIR *v* a sări din nou în sus, a face o săritură sau sărituri înapoi, a sălta || *Se rebondir*, a se îngrășa, a se rotunzi

REBONDISSANT, **E** *a* care face sărituri înapoi sau în sus

REBONDISSEMENT *m* sărire înapoi, sărire în sus, săltătură

REBORD (*bor*) *m* 1 margine adăogată *rebord d'une table*, 2 margine îndoită, răsfrântă (la o haină), 3 margine din afară *rebord d'un fossé*

REBORDÉ, **E** *a* tivit din nou, *oreilles rebordées*, urechi cu bordura ridicată

REBORDER *v* a tivi din nou, a pune altă bordură

REBOTTER (SE) *v* a se încălzi din nou

REBOUCHER *v* a astupa din nou

REBOUILLIR (*bu-yir*) *v* a fierbe din nou [Se conjugă ca *bouillir*]

REBOUISER *v* 1 a da lustru unei pălării, 2 (†) a petici (ghete vechi)

REBOURS, **E** [l] *rebursum* *a* 1 ursuz îndărătnic, 2 *bois (de) rebours*, lemn cu noduri multe || *m* 1 răspăr (la o materie) *prendre le rebours d'une étoffe*, a peria o stofă în răspăr; 2 *fig* contrariu *tout ce qu'il dit est le rebours du bon sens*, tot ce spune e contrariul bunului simț || loc *adv a rebours, au rebours* *a)* în răspăr, *b)* *fig* pe dos, d'andoasele *lure a rebours*, a citi d'andoasele

REBOUTEMENT *m* vindecarea unei frânturi prin leacuri băbești

REBOUTER *v* *pop* a vindeca o scrinteală, o frântură prin leacuri băbești [V Supl.]

REBOUTEUR sau **REBOUTEUX**, **EUSE** *s.* vindecător prin leacuri băbești

REBOUTONNER *v* a încheia iar nasturi

REBRIDER *v* a pune din nou hăturile

REBROCHER *v* a brosa din nou

REBRODER *v* a broda din nou

REBROUSSEMENT *m* luarea părului în răspăr

REBROUSSE-POIL (À) *adv* 1 în răspăr, 2 *fig* d'andoasele

REBROUSSER (rebours) *v* 1 a lua în răspăr, a da părul în sus, 2 *fig* *rebrousser chemin*, a se întoarce (deodată) din drum, 3 a se întoarce, 4 a nu impresiona, a nu face impresie, 5 *rebrousser le cours d'une rivière*, a pluta împotriva curentului

REBUFFADE [it] *m* 1 primire unită, 2 refuz însoțit de vorbe aspre

RÉBUS (buss) [l] *m* 1 rebus, joc prin care se înlocuiesc unele cuvinte prin figuri de obiecte, 2 enigmă *parler par rebus*, a vorbi în enigme, 3 glumă proastă

REBUT (r' bû) *m* 1 răspuns aspru, 2 *fig* lepădătură *avoir le rebut d'un autre*, a avea ce a lepădat altul, *mettre au rebut* a) a lepăda, a arunca la rebut, a arunca la coș, b) a scoate din uz, *tomber au rebut*, a se lepăda, *marchandise de rebut*, marfă de lepădat

REBUTANT, *E* a 1 descurajator, 2 degustător, respingător *mine rebutante*

REBUTER [rebut] *v* 1 a respinge cu asprime, *essuyer des rebuts*, a primi răspunsuri aspre, 2 a) a desgușta, a scârbi, b) a fi respingător, 3 a gonî pe cineva de lângă sine, 4 a descuraja *la moindre chose le rebute*, lucrul cel mai mic îl descurajează, îl înspăimântă, 5 *Com* a lepăda, a arunca la o parte || *Se rebuter*, a se descuraja

RECACHETER *v* a sigila din nou [Se conjugă ca *jeiter*]

RÉCALCITRANT, *E* a recalcitrant, îndărătnic, potrivnic

RÉCALCITRER [l recalcitrare] *v* 1 a fi îndărătnic, cu nărav (un cal), 2 *fig* a se împotrivi cu încăpățănare

RÉCAPITULATIF, *IVE* a de recapitulare, care repetă pe scurt

RÉCAPITULATION [l] *f* recapitulare, repetare, pe scurt

RECARDER *v* a dărați din nou

RECARRELAGE *m* punere de pinge

RECARRELER *v* 1 a pune pinge (la ghetă vechi), 2 a pardosi din nou cu piatră [Se conjugă ca *appeler*]

RECASSER *v* a sparge din nou

RECAUSER *v* a mai vorbi (despre ceva)

RECÉDER *v* a ceda din nou [Se conjugă ca *accélérer*]

RECEL, **RECELÉ**, **RECELEMENT** *m* ascundere (de lucruri furate)

RECÉLER *v* 1 a ascunde (lucruri furate de alții), 2 a ascunde, a găzdui la sine *recéler un criminel*, 3 *fig* a ascunde într'insul, a conține *que de beautés cet ouvrage recéle* ce de frumuseți conține această lucrare! || *Se receler*, a se ține ascuns [Se conjugă ca *accélérer*]

RECÉLEUR *m* ascunzător de obiecte furate de alții; gazdă (de criminali)

RÉCEMENT (*sa-man*) *adv*. recent, de curând, nu de mult

RECENSEMENT *m*. 1 recensământ, numărătoare, 2 inventariul mărfurilor

RECENSER (r'san-sé) [l recensere] *v* a face recensământul, numărătoare

RECEUSEUR *m* funcționar însărcinat cu facerea recensământului

RECENSION (si) [l recensio] *f* compararea unei ediții tipărite a unui scriitor vechi cu manuscrisele rămase

RÉCENT, *E* [l recens] a recent, nou, proaspăt, făcut sau întampiat de curând

RECEPAGE, **RECÉPAGE** *m* cotorire a viei, tăierea copacilor până aproape de pământ

RECEPÉE, **RECÉPÉE** *f* partea unei păduri cu arbori tăiați până aproape de pământ [Se conjugă ca *accélérer*]

RECEPER, **RECÉPER** [cep] *v* a cotori via, a tăia copaci până aproape de pământ [Se conjugă cu *accélérer*]

RÉCÉPISSÉ [l] *m* recepisă, adeverință de primire *Pl des récépisses*

RÉCEPTACLE [l] *m* 1 receptacul, fundul poturului unei flori, 2 locul de întâlnire, 3 loc de scurgere, haznă

RÉCEPTEUR *m* receptor, aparat care primește impresii, semnale

RÉCEPTIF, *IVE* a receptiv, care poate primi (impresii)

RÉCEPTION (si) [l] *f* recepțiune a) primire, b) primire de vizite *il y aura demain réception à la Cour*, mâine va fi primire de vizite la curte, c) mod de a primi, d) luare în primire *réception d'un pont*, luarea în primire a unui pod, e) intrare, admitere (în o Academie) *lire le discours de réception*, a-și citi discursul de admitere în Academie

RÉCEPTIONNAIRE *m* recepționar, cel însărcinat cu luarea în primire

RÉCEPTIVITÉ *f* receptivitate a) *Fil* aptitudine de a primi impresii, b) *Med* aptitudine de a căpăta unele boli

RÉCEPTRICE *f* (mașină) receptoare de energie electrică dela distanță

RECECLAGE *m* cercutul din nou

RECERCLER *v* a cercui din nou

RECETTE [l recepta] *f* 1 intrare, sumă încasată *compter la recette et la dépense*, a face socoteala intrărilor și cheltuielilor, 2 încasare *aller en recette*, a merge după încasări, 3 percepție, cassierie *recette générale d'un département*, cassieria județului, 4 *garçon de recette*, angajat însărcinat cu încasarea efectelor de comerț (în o bancă sau casă comercială), 5 *Med* rețetă, doctorie, 6 *fam* leac, mijloc *recette pour conserver les fruits*, leac pentru păstrarea fructelor

RECEVABILITÉ *f* putință de a fi primit

RECEVABLE a ce poate fi primit, admis

RECEVEUR, **EUSE** *s* încasator, percepțor (la Stat)

RECEVOIR [l recevoir] *v* 1 a primi, 2 a admite *fin de non recevoir*, refuz de a admite, 3 a lua *la cire reçoit toutes les formes*, ceara ia toate formele, 4 a suferi *recevoir des pertes*, a suferi pierderi, 5 a) a avea zi de primire, a primi vizite: *nous recevons le lundi*, lumea e ziua noastră de primire, b) a fi zi de audiență

on reçoit demain au ministère, mâine e zi de audiență la minister, 6 a încassă *recevoir sa pension*, a-și încassă pensia, *recevoir des coups*, a încassă lovituri, 7 a simți, a încercă *recevoir une grande joie*, a încercă o mare bucurie, 8 a ține piept *recevoir chaudement l'ennemi*, a ține piept cu învierșunare inamicului, 9 a se supune *recevoir des lois*, a se supune legilor || *Se recevoir*, a fi primit

RECEZ (sè) [1 recessus] *m* (†) proces-verbal de desbateri

RÉCHAMPIR (san) *o* 1 a scoate în relief (prin contururi sau colori opuse), 2 a scoate petele de pe un loc ce trebuie aurit

RÉCHAMPISSAGE (san) *m* scoatere în relief (prin contururi, etc)

RECHANGE *m* 1 schimbare, 2 primeneală, schimb *habus de rechange*

RECHANGER *o* a preschimbă, a schimbă din nou || *Se rechanger*, a se primesti

RECHANTER *o* a cântă din nou, *fig* a repetă

RÉCHAPPER *o* 1 a scăpa teafăr, 2 a scăpa

RECHARGEMENT *m* reîncărcare

RECHARGER *o* 1 a încărca din nou, 2 *recharger une route, un chemin de fer*, a pietrui o șoseă, o cale ferată, 3 a da un nou atac, 4 a însărca din nou, 5 a înlocui scândurile vechi ale unei podele || *Se recharger*, a relua o sarcină

RECHASSER *o* 1 a goni din nou, a goni din loc, 2 a goni înapoi (mingea)

RÉCHAUD *m* 1 mangel, 2 reșo, mașină portativă de încălzit bucate *rechaud à alcool*

RECHAUFFAGE *m* 1 încălzitul, 2 *fig* vechitură înnoită, lucruri răsuflate

RÉCHAUFFE, *E a* încălzit (din nou) || *m* 1 lucru încălzit, mâncare încălzită, 2 lucruri răsuflate [V Suplementu]

RÉCHAUFFEMENT *m* 1 încălzire, 2 bălgar nou pentru încălzitul straturilor răcite

RÉCHAUFFER *o* 1 a încălzi (un lucru răcit), 2 *fig* a aprinde, a atăța, a învioră *réchauffer le zèle* || *Se réchauffer*, a se încălzi

RÉCHAUFFEUR *m* aparat de încălzit cazele cu aburi

RÉCHAUFFOIR *m* mașină mică pentru încălzitul bucatelor

RECHAUSSEMENT *m* reîncălțare

RECHAUSER *o* 1 a încălți din nou, 2 a arunca pământ proaspăt la rădăcina (unui copac), 3 a întări temelia (unui zid) || *Se rechausser*, a se încălți din nou

RÊCHE *a* 1 aspru la pipăit, 2 acru la gust *vin rêche*, 3 încăpățânat *caractère rêche*

RECHERCHE *f* 1 cercetare, căutare *être à la recherche de*, a căuta, a umblă să găsească, 2 umblare după *la recherche des honneurs*, umblare după onoruri, *recherche en mariage*, pețire, 3 meșteșugire, prea multă îngrijire *sans recherche*, nemeșteșugit, simplu,

RECHERCHE, *E a* 1 căutat, 2 *table recherchée*, masă aleasă; 2 *fig* prea îngrijit, meșteșugit, silît

RECHERCHER *o* 1 a căuta (din nou), 2 a cercetă, a căuta cu îngrijire, 3 a umblă

după, a căuta să capete *rechercher l'amour de qq*, a umblă după prietenia cuiva, *rechercher (en mariage)*, a umblă să pețască, să ceară în căsătorie 4 a dori să vadă, să vină în legătură *tout le monde le recherche*, toată lumea dorește să-l cunoască, 5 a prelucra cu multă îngrijire, a meșteșugi || *Se rechercher*, 1 a se cere, a se căuta, 2 a căuta să se întâlnească la o altă, a-și dori societatea

RECHERCHEUR *m* cercetător, etc

RECHIGNÉ, *E a* morocănos, ursuz

RECHIGNEMENT *m* posăcie, ursuzlăc

RECHIGNER [reche] *o* 1 a arătă o față posacă, a se stramba, 2 a arătă scârbă (pentru ceva) *il rechignait à faire cela*, îi era scârbă să facă aceasta

RECHOIR *o* 1 a cădea din nou, 2 a reveni (o boală) [Se conjugă ca *choir*]

RECHUTE *f* 1 recădere, cădere din nou, 2 revenirea, întoarcerea (unei boli), 3 *fig* reîntoarcere (la păcat)

RECHUTER *o* a recădea în păcat

RÉCIDIVE [i] *f* recidivă *a)* cădere în același delict, *b)* *Med* revenirea (aceleas boli)

RÉCIDIVER *o* 1 a recidivă, a se face vinovat pentru a doua oară de același delict 2 *Med a)* a-i reveni aceeași boală (unui bolnav), a se întoarce, a reveni *cette tumeur recidivait*, umflătura se va întoarce din nou

RÉCIDIVISTE *m* recidivist, cel ce s'a făcut vinovat a doua oară de același delict

RÉCIDIVITÉ *f* 1 tendință de a recidivă, 2 *Med* tendință de revenire (a unei boli)

RÉCIF (suf) [ar] *m* recif, șir de stânci la suprafața mării

RÉCIPE [i recipe] *m* (†) 1 rețetă, 2 *fig* leac **RÉCIPIENDAIRE** [i recipiendus] *m* recipiendar, cel primit solemn într-o societate

RÉCIPIENT (an) [i] *m* recipient *a)* vas de primit un lichid, un gaz, *b)* clopot de sticlă în care se face golul cu mașina pneumatică

RÉCIPROCITÉ [i reciprocitas] *f* reciprocitate, însușirea de a fi de o parte și de alta

RÉCIPROQUE (prok) [i] *a* reciproc *a)* ce e de o parte și de alta, *b)* *Gram* *verbe réciproque*, verb care exprimă acțiunea mai multor subiecte unele asupra altora (ex *Pierre et Paul se louent*), *c)* *termes réciproques*, expresii cari au aceeași însemnare, *d)* *Mat* *figures réciproques*, figuri egale întoarse, *raison réciproque*, proporție întoarsă || *f* reciproca, inversa unei propoziții demonstrate

RÉCIPROQUEMENT *adv* reciproc *a)* unul altuia, unul pe altul, *b)* în mod invers, întors

RÉCIT (si) [réciter] *m* 1 povestire, 2 poveste, expunere amănunțită, 3 *Muz* solo un *recit de soprano*, 4 (†) *V récutatif*

RÉCITAL [angl] *m* recital, audițiunea unui singur artist pe un singur instrument

RÉCITANT, *E a* *Muz* (despre vocile și instrumentele) cari execută singure sau cari execută partea principală || *m* cel însărcinat să cânte (ex în un oratoriu, etc) părțile nesupuse măsurii

RÉCITATEUR, **TRICE** *s.* recitator, spurtor

RÉCITATIF *m* recitativ, cântec nesupus măsurii muzicale, cântec declamat

RÉCITATION [] *f* recitare *a*) spunere pe din afară, *b*) *Muz* cântare a ceea ce e supus măsurii

RÉCITER [] *f* recitare *o* 1 a recită *a*) a spune cu glas tare pe dinafară *reciter sa leçon*, *b*) a povesti, a spune *reciter des historiettes*, a spune la povești, 2 *Muz* a cânta declamând

RÉCLAMANT, E reclamant

RÉCLAMATION [] *f* reclamațiune, pâră, jalbă (împotriva cuiva)

RÉCLAME *m* țipăt și semn cu care se chiamă înapoi un șoim

RÉCLAME *f* 1 reclamă *a*) articolăș lăudăros (în ziare), *b*) anunț comercial, 2 *Tip* cuvânt ce se puneă odinioară în josul unei pagini și cu care începeă pagina următoare, 3 *Muz* cântec final al corului (după verset), 4 *Teat* replică [V Suplimentu]

RÉCLAMER [] *reclamer* *v* a reclama *a*) a cere cu stăruință *reclamer la parole*, a cere cuvântul, *b*) a cere ceva (ca un diept al său) *réclamer le prix d'un travail*, a cere prețul muncii, *c*) a avea nevoie de *plante qui réclame des soins*, plantă care are nevoie de îngrijiri, *d*) a se jeli, a se plânge, *e*) a interveni, a mijloci *réclamer en faveur des absents*, a mijloci pentru persoane ce nu sunt de față

RECLouer *v* a țintui din nou

RECLURE [] *recludere* *v* (†) a închide într-un loc strâmt și bine păzit || *Se reclure*, a se închide, a se izola de lume [Se întrebunțează numai la infinitiv, participiu și timpurile compuse]

RECLUS, E *a* 1 închis, 2 care trăește retras de lume, *demeurer reclus*, a sta închis, a trăi retras, *être reclus dans sa chambre*, a sta închis în casă, a nu primi pe nimeni || *s* 1 schimnic, om care trăește retras de lume *cure en reclus*, a duce o viață retrasă, de pus nic, 2 deșinut

RECLUSION, RÉCLUSION *f* reclusiune *a*) viață retrasă, izolată *se condamner à la reclusion*, *b*) deșinere (în o închisoare) *raison de reclusion*, închisoare

RECLUSIONNAIRE, RÉCLUSIONNAIRE *s* reclusionar, cel osândit la închisoare

RECOGNÉ *v* a bate din nou (ex un cuju)

RECOGNITIF, IVE (*kog*) [] *recognitus* *a* 1 de recunoaștere, 2 *acte recognitif*, act prin care se recunoaște o obligație

RECOGNITION (*kog*) [] *f* 1 recunoaștere (a stării unei persoane, a calității unui lucru), 2 cercetare nouă (a unui lucru)

RECOIFFER *v* 1 a coafă, a pieptăna din nou, 2 a drege părul

RECOIN *m* 1 colțisor ascuns, răscolț, ascunzătoare, 2 *pl fig* culele ccle mai tainice *les recoins de la conscience*

RÉCOLEMENT *m* verificare (a obiectelor unui inventariu, unui sevestru)

RÉCOLER [] *recolere* *v* 1 a verifica din nou, 2 *Jur* a citi martoriilor mărturiile lor spre verificare.

RECOLLAGE *m* lipitul din nou

RÉCOLLECTION *f* 1 reculegere, 2 sforțare de a-și aminti

RECOLLEMENT *m* lipire din nou

RECOLLER *v* a lpi din nou [V Supl]

RÉCOLLET, ETTE [] *recollectus* *m* călugăr reformat franciscan, călugăriță reformată

RECOLLIGER (SE) *v* a se reculege, a-și adună mințile

RECOLORER *v* a colora din nou

RÉCOLTABLE *a* ce poate fi recoltat

RÉCOLTE [] *recollecta* *f* recoltă *a*) cules, secerș, *b*) *fig* culegere

RÉCOLTER [*récolte*] *v* a recoltă, a culege

RECOMMANDABLE *a* recomandabil, ce merită a fi recomandat

RECOMMANDATION *f* recomandatiune *a*) sprijin, sprijuire, *b*) sfat *oublier les recommandations paternelles*, a uită de sfaturile părintești, *c*) stimă, vază *être en grande recommandation*, a se bucura de o mare stimă

RECOMMANDER *v* 1 a recomanda *a*) a prezenta, a sprijini pe cineva (pe lângă alții), *b*) a însărcina *recommandez au domestique de vous réveiller*, însărcinați pe servitor să vă scoale, *c*) a sfătui (energic), a îndemna *on lui a recommandé d'être sage*, l-au sfătuit să fie cuminte, *recommander le silence*, a sfătui să tacă, *recommander le secret*, a ruga să nu spună nimănui, *d*) a face demn de stimă, a impune *sa vertu le recommande*, se impune prin virtutea sa, 2 a trimite recomandat (o scrisoare), 3 *recommander son âme à Dieu*, a-și încredința sufletul lui D-zeu || *Se recommander*, 1 a se recomanda, 2 a cere sprijinul, ajutorul cuiva, 3 a se impune *le vrai mérite se recommande tout seul*, adevăratul merit se impune dela sine, 4 *se recommander de qq*, a se baza pe mărturia, pe sprijinul cuiva

RECOMMENCEMENT *m* reîncepere, începere din nou

RECOMMENCER *v* a reîncepe, a începe iar, din nou, *fam c'est toujours à recommencer*, cu ăștia nu mai ispiăvești niciodată V *bel*

RECOMMENCEUR, EUSE *s* reîncepător

RECOMPARAÎTRE (*kon*) *v* a compare, a se înfățișa din nou [Se conjugă ca *connaître*]

RÉCOMPENSE (*kon*) *f* 1 recompensă, răsplată *pour récompense*, ca răsplată, 2 despăgubire *récompense d'une perte qu'on a faite*, despăgubire pentru o pierdere făcută, 3 (iron) pedeapsă *recevoir la récompense de son crime*, a și primi pedeapsa crimei || loc adv *en récompense*, în schimb

RÉCOMPENSER (*kon*) [] *recompensare* *v* 1 a recompensa, a răsplăti, 2 a despăgubi, 3 (iron) a pedepsi *récompenser un traître de ses perfidies*, a pedepsi pe un trădător pentru ticăloșniile sale || *Se récompenser*, a se despăgubi

RECOMPOSER (*kon*) *v* 1 a alcătui, a compune din nou, a face la loc, 2 *Tip* a zețui din nou

RECOMPOSITION (*kon*) *f* 1 alcătuire, compunere din nou, 2 *Tip* zețuire din nou

RECOMPTER (*kon-té*) *v* a număra din nou
RECONCILIABLE *a* ceea ce se poate împăca, de împăcat

RECONCILIATEUR, TRICE [] *s* reconciliator, împăcuiitor

RECONCILIATION [] *f* 1 împăcare, 2 târnosirea din nou a unei biserici profanate, 3 iertarea unui eretic

RECONCILIER [] *reconciliare* *v* 1 a împăca, 2 a târnosi, a sfinși din nou, 3 a ierta de păcate (un eretic) || *Se reconcilier*, a se împăca

RECONDAMNER (*da-ne*) *v* a osândi din nou

RECONDUCTION, RECONDUCTION [] *f* reînnoirea unui contract, *tacut reconduction*, continuarea unui contract în aceleași condițiuni fără să fi fost reînnoit

RECONDUIRE [] *reconducere* *v* 1 a reconduce, a însoți, a petrece, 2 (iron) a da afară, a gonii *reconduire un insolent à coups de bâton*, a gonii în bătaie pe un obraznic [Se conjugă ca *conduire*]

RECONDUITE *f* 1 însoțire, 2 (iron) expediere aspră *faire la reconduite à qq*, a da afară pe cineva [V Suplimentul]

RECONFORT *m* mângâiere, îmbărbătare, ajutor (în nenorocire)

RECONFORTANT, E *a* întăritor || *m* medicament sau aliment întăritor

RECONFORTATION *f* 1 întărire, 2 *fig* îmbărbătare

RECONFORTER *v* a reconforta *a*) a întări, a da putere, *b*) *fig* a mângâia, a îmbărbăta, *reconforter un malheureux* || *Se reconforter*, a se reconforta, a-și veni în puteri

RECONNAISSABLE *a* de recunoscut

RECONNAISSANCE *f* 1 recunoaștere, 2 recunoștință, 3 mărturisire *la reconnaissance d'une faute*, mărturisirea unei greșeli, 4 cercetare amănunțită *reconnaissance des lieux*, cercetarea amănunțită a locurilor, 5 *a*) chitanță (a unei datorii), *b*) adeverință de primire (a unui depozit sau amanet), 6 *Mili* recunoaștere *a*) spionarea situațiunii dusmanului *aller en reconnaissance*, a merge în recunoaștere, *b*) trupă însărcinată cu recunoașterea, *c*) explorare *faire une reconnaissance en Afrique* [V Suplimentul]

RECONNAISSANT, E *a* recunoscător

RECONNAÎTRE [] *reconoscere* *v* 1 a recunoaște (cu toate nuanțele sale), 2 a mărturisii *reconnaître ses fautes*, a-și mărturisi greșelile, a se recunoaște vinovat, 3 a cerceta cu deamănuntul *reconnaître les positions de l'ennemi*, a cerceta cu deamănuntul pozițiile dusmanului, 4 *reconnaître un enfant*, a se declara părintele unui copil, *reconnaître un gouvernement*, a declara un guvern legitim stabilit, *je reconnais avoir reçu*, declar că am primit || *Se reconnaître*, 1 a se recunoaște, 2 a-și regăsi opiniile, sentimentele în altcineva, 3 a-și da seama, a-și veni în fire, a se dumeri *je commence à me reconnaître*, încep a mă dumeri, 4 *fig* a se căli *il s'est reconnu avant de mourir*, s'a călit înaintea morții, 5 a mărturisi că este

se reconnaître coupable, a mărturisi că este vinovat [Se conjugă ca *connaître*]

RECONNU, E *a* recunoscut

RECONQUÉRIR *v* 1 a recuceri, 2 *fig* a recăștiga, a redobândi [Se conjugă ca *acquérir*]

RECONSOLIDATION *f* reîntărire

RECONSOLIDER *v* a reîntări

RECONSTITUANT, E *a* întremător || *m* leac întremător

RECONSTITUER *v* a reconstitui, a întocmi din nou, a reface

RECONSTITUTION *f* reconstituire, refacere, întocmire din nou

RECONSTRUCTION *f* reconstruire, reclădire

RECONSTRUIRE *v* a reconstrui, a reclădi, a zidi din nou [Se conjugă ca *conduire*]

RECONTINUER *v* a relua șirul

RECONVENTION *f* contra-învinuire (adiesată aceluiaș judecător)

RECONVENTIONNEL, ELLE *a* de contra-învinuire

RECONVENTIONNELLEMENT *adv* prin o jalbă de contra-învinuire

RECOPIER *v* a copia, a prescrie din nou

RECOUILLEMENT (*ki-y'-man*) *m* înco-lăcire

RECOUILLER (*ki-y'e*) [*couille*] *v* a înco-lăci în formă de melc || *Se recoquiller*, a se încolăci ca un melc, a se scribuli

RECORD (*ko*) *m* record maximul de viteză (un alergător) [V Suplimentul]

RECORDER [] *recordari* *v* 1 a repetă, a reaminti (altora) ce au de făcut, 2 a-și reaminti ce are de făcut || *Se recorder*, 1 a-și reaminti ce are de făcut sau de zis, 2 *fam* a se chibzuu cu cineva, [V Suplimentul]

RECORRIGER *v* a mai corecta odată, a îndrepta din nou

RECORDS *m* 1 (+) martorul unui act, 2 ajutorul unui portărel

RECOUCHER *v* a culcă din nou

RECOUDRE *v* 1 a coase din nou, a coase ce s'a descusut, 2 *fig* a strânge *recoudre ses souvenirs* [Se conjugă ca *coudre*]

RECOULER *v* 1 a turna din nou, *recouler un canon*, 2 a curge din nou

RECOUPAGE *m* 1 tăiere din nou, 2 amestecare a diferite vinuri între ele.

RECOUPE *f* 1 fâină din tărațe măcinate a două oară *pain de recoupe*, pâine din fâină de tărațe măcinate a doua oară, 2 țândări din cioplitul pietrelor, 3 bucățele de stofe căzute la crotul hanelor, 4 răzături din me-tale prețioase, etc

RECOUPEMENT *m* intrarea treptată în zid a cărămidzilor (spre a da mai multă tărie clădirii)

RECOUPER *v* 1 a tăia din nou, 2 a amesteca diferite vinuri între ele

RECOUPETTE *f* a treia fâină ieșită din măcinatul tărațelor

RECOURBEMENT *m* încovoier

RECOURBER *v* a recurbă, a încovoia || *Se recourber*, a se încovoia, a se cocăria.

RECOURBURE *f* încovoietură

RECOURIR [i recurrere] *o* 1 a alergă din nou, 2 a recurge la *a)* a alergă la cineva, a cere ajutorul cuiva *recourir à un ami*, *b)* a uza de, a alergă la *recourir à la ruse*, 3 a face recurs (la caşaie) [Se conjugă ca *courir*]

RECOURS [i recursus] *m* 1 recurgere, cerere de ajutor *avoir recours*, a recurge, *je n'ai recours qu'à vous*, speranţa mi e în D-ta, 2 recurs (împotriva unei sentinţe) la o instanţă superioară *recours en cassation*, recurs la caşaie, *recours en grâce*, cerere către şeful Statului a modificării unei sentinţe, 3 refugiu, scăpare *la fuite est le recours des êtres faibles*, fuga este refugiu al celor slabi

RECUSSE *f* *V* *rescousse*

RECOUVRABLE *a* de incassat

RECOUVRAGE *m* acoperire, îmbrăcare

RECOUVRANCE *f* ajutor, însănoşire (în expres *Notre-Dame de recouvrance*)

RECOUVREMENT [recouvrer] *m* 1 recăpătare, redobândire, regăsire, 2 incassare *faire des recouvrements*, 3 percepere *recouvrement des impôts* || [recouvrir] *m* 1 acoperire, invehire, 2 tencueală pe lemnăria (unui zid), 3 capac (la telescop)

RECOUVRER [i recuperare] *o* 1 a recăpăta, a redobândi, a recăştiga *recouvrer la santé*, a se întremă, 2 a incassă, a percepe

RECOUVRI [couverir] *o* 1 a acoperi, a înveli (din nou), 2 a acoperi de tot, 3 *fig* a ascunde (sub ceva), *recouvrir de beaux prétextes une mauvaise action*, a ascunde pretexte frumoase sub o faptă urâtă

RECRACHER *o* 1 a scuipă din nou, 2 a scuipa afară

RÉCRÉANCE *f* 1 folosinţă provizorie a venitului unui bun care e în judecată, 2 *lettres de récréance*, scrisori de rechemare (a unui ambasador)

RÉCRÉATIF, IVE *a* recreativ, care te distrează, odihnitor

RÉCRÉATION [i] *f* 1 odihnă *prendre un peu de récréation*, a se odihni puţin, 2 distracţie, petrecere, 3 desfătare *recreation des yeux*, desfătarea ochilor, 4 recreaţie, interval de libertate între ore (dat elevilor) *être en récréation* *a)* a avea oră de recreaţie, *b)* a fi liber

RÉCRÉER [i recreare] *o* a distra, a desfăta || *Se recreer*, a se recrea, a se distra, a petrece

RECRÉER [creer] *o* a crea din nou

RECRÉMENT [i recrementum] *m* produsul secreţiunilor absorbite din nou (saliva, etc)

RECRÉMENTEUX, EUSE sau **RÉCRÉMENTIEL, ELLE** *a* ce se absoarbe din nou

RÉCRÉPIMENT sau **RÉCRÉPISSAGE** *m* tencuiala din nou, pospăeală

RÉCRÉPIR *o* 1 a tencui din nou, (iron) a pospăi, 2 *fam* a sulemenii *recrépir son visage*, 3 *fig* a înprospăta *recrépir une nouvelle*, a înprospăta o informaţie, 4 a ascunde

RECREUSER *a* săpa din nou

RÉCRIER (SE) *o* 1 a scoate un şipăt (de surpriză, de spaimă), 2 a se ridica împotriva,

a protestă *se récrier contre une injustice*, a se ridica împotriva unei nedreptăţi

RÉCRIMINATEUR, TRICE *s* acuzator

RÉCRIMINATION [ml] *f* recriminare *a)* acuzare reciprocă, *b)* imputare, dojană

RÉCRIMINATOIRE *a* de contraacuzare

RÉCRIMINER [ml recriminari] *o* a recrimina, a răspunde la acuzaţi, la insulte, etc, prin altele

RÉCRIRE *o* 1 a scrie din nou, a prescrie, 2 a prefăce (ceva scris), a redacta din nou, 3 a face o nouă scrisoare, 4 a răspunde prin scrisoare [Se conjugă ca *écrire*]

RECROISER *o* a încrucişa din nou

RECROÎTRE *o* a creşte din nou [Se conjugă ca *croître*]

RECROQUEVILLER (SE) (*krok' vi yé*) [croc]

o a se sgârci, a se strânge

RECRU, E *a* (†) rupt de oboeală

RECRŪ *m* copaci crescuţi la loc după o tăiere

RECRUDENCE [i recrudescere] *f* recrudescenţă *a)* înrăutăţire, înrăire (a unei boli), *b)* *fig* izbucnire nouă

RECRUDESCENT, E (*des-san, sant'*) *a* recrudescenţ, care izbucneşte din nou

RECUE *f* 1 recrut, 2 ridicare de recruţi *faire une recrue*, a ridica recruţi, 3 *fig* sporire *cette recrue continuelle du genre humain*, sporirea această continuă a neamului omenesc, 3 achiziţie *faire la recrue de qq*

RECRUTEMENT *m* recrutare

RECRUTER *o* a recrută *a)* a strânge soldaţi noi, *b)* *fig* a atrage (într-o societate, într'un partid), a strânge *recruter des associés* || *Se recruter*, 1 a fi recrutat, 2 a se întregi

RECRUTEUR *m* şi *s* recrutor

RECTA [i] *adv* punctual *payer recta*, a plăti până la o pară

RECTAL, E *a* ce ţine de rectum

RECTANGLE [i] *m* şi *a* dreptunghi

RECTANGULAIRE *a* dreptunghiular

RECTEUR [i rector] *m* 1 rector de universitate, de academie, 2 directorul unui colegiu de jesui, 3 preot *le recteur de la paroisse*

RECTEUR, TRICE *a* conducător

RECTIFIABLE (*ti*) *a* ce se poate îndrepta

RECTIFICATIF, IVE (*ti*) *a* îndreptător

RECTIFICATION (*ti*) [ml] *f* rectificare *a)* îndreptare, *b)* curăţire prin o nouă distilare

RECTIFIER (*ti*) [ml rectificare] *o* a rectifică *a)* a îndrepta, *b)* a curăţi prin distilare *rectifier de l'eau-de-vie*

RECTILIGNE (*ti*) [i rectilneus] *a* 1 în linie dreaptă *mouvement rectiligne*, 2 ale cărei toate liniile sunt drepte *figure rectiligne*, 3 privitor la linia dreaptă

RECTITUDE [i rectitudo] *f* rectitudine *a)* stare dreaptă a unei linii, *b)* *fig* spirit de dreptate, sinceritate *rectitude du jugement*, judecată dreaptă

RECTO [i] *m*, recto, prima pagină a unei foi

RECTORAL, E *a* de rector

RECTORAT *m* rectorat, funcţiune de rector

RECTUM (*tom*) [l] *m* rectum, ultima parte a intestinului gros

RECU, E a primit || *m* chitanță de primire (a unei sume)

RECUEIL (*keu*) *m* culegere, (iron) strâng-sură

RECUEILLEMENT (*keu-y'-man*) *m* 1 culegere, strângere, 2 *fig* reculegere, meditație

RECUEILLI, E a meditativ, pe gânduri

RECUEILLIR, E (*keu-yir*) [l] recolligere] *v* 1 a culege, a strânge, *fig* *recueillir le fruit de*, a culege roadele, a trage folos din, 2 a căpăta *recueillir un heritage*, 3 a primi la sine (cu bunăvoință), a adăposti *recueillir un mal-heureux*, 4 a primi într'un recipient, 5 a rezuma, a strânge în un mănunchiu || *Se recueillir*, 1 a se culege, 2 *fig* a se reculege, a-și aduna gândurile, a medita, 3 a-și strânge puterile, 4 a se rezuma [Se conjugă ca *cueillir*]

RECUIRE *v* 1 a fierbe, a coace din nou, 2 a pune din nou la foc, a arde din nou (un metal), 3 a răci încet într'un cuptor anume sticlăria fabricată [Se conjugă ca *cuire*]

RECUIT, E a 1 copt, fiert din nou, 2 răscopt, fiert prea mult [V Suplimentu]

RECUIT *m*, RECUITE *f* punere din nou la foc, ardere din nou

RECUŁ (*kul'*) *m* 1 dare înapoi, svăcnitură (a unei arme), 2 depărtare necesară pentru a vedea bine un lucru

RECUŁADE *f* 1 dare înapoi, 2 *fig* retragere *une honteuse recuľade*

RECUŁÉ, E a 1 îndepărtat *quartier recule*, 2 *fig* îndărăt, în urma (altora) *cet eleve est bien recule*, elevul acesta a rămas cu totul îndărăt

RECUŁÉE *f* spațiu ce permite (sau silește) de a se da înapoi, *feu de recuľe*, foc puternic ce silește la darea înapoi, la retragere

RECULEMENT *m* 1 tragere înapoi, retragere, 2 opritoare la hamuri, 3 îndepărtare (ex a frontierei)

RECULER [*cul*] *v* 1 a da, a trage înapoi, 2 a se da înapoi, a se retrage *faire reculer*, a împinge înapoi, 3 a întinde mai departe, a îndepărta *reculer les frontières d'un Etat*, a întinde mai departe granițele unui Stat, 4 a depărta (ex un scaun), 5 a amâna a întârzia *reculer un payement*, a amâna o plată, 6 a svăcni (o armă), 7 *fig* a șovăi *reculer devant une difficulté*, a șovăi în fața unei greutăți, 8 a se da înapoi *il n'y a plus moyen de reculer*, nu mai e cu putință a se da înapoi, *quand on n'avance pas, on recule*, cine nu înaintează rămâne în urmă || *Se reculer*, 1 a se da înapoi, 2 a se amâna

RECULONS (*À*) *adv* d'andaratele

RECUPÉRABLE a ce se poate redobândi

RECUPÉRATION [l] *f* redobândire

RECUPÉRER [l] recuperare] *v* a redobândi, a recăpăta || *Se récupérer*, a se despăgubi [Se conjugă ca *accélérer*]

RÉCURAGE *m* frecatul din nou

RÉCURER *v* a freca (vascele) din nou

RÉCURRENCE *f* revenirea înapoi (ex a unui muschiu)

RÉCURRENT, E [l] a 1 care revine înapoi (ex un nerv), 2 care cetit d'andaratele dă acelaș sens *vers récurrents*, 3 *Mat série récurrente*, serie în care fiecare termen este suma unui număr anumit de termeni precedenți

RÉCURSOIRE [recours] a *Jur* care deschide un recurs *action récursoire*

RÉCUSABLE a recuzabil a) ce poate fi refuzat, respins, b) de puțină încredere *testoignage recusable*

RÉCUSATION [l] *f* recuzare, refuz de a recunoaște competența (unui tribunal), buna credință (a unui martor)

RÉCUSER [l] recusare] *v* a recuză a) a refuza hotărîrea (unui tribunal, unui jurat, unui expert), b) a respinge mărturia (unui martor) || *Se récuser*, a se declara incompetent pentru a judeca un proces, a hotărî asupra unei chestiuni

RÉDACTEUR *m* redactor

RÉDACTION [l] redactum] *f* 1 redactare, redijare, compunere, 2 redacțiune, lucru redactat, 3 redacție (de ziar)

REDAN [dent] *m* 1 redan, întăritură din două fețe de aceeaș lungime formand un unghiu ieșit în afară, 2 ieșitură din distanță în distanță pentru construirea unui zid pe un teren în pantă

RÉDARGUER *v* (†) a dojeni, a mustră

REDDITION (*red-di-si-on*) [l] *f* 1 predare *reddition d'un ville*, predarea unui oraș, 2 predare, dare (de seamă) *reddition d'un compte*

REDECLARER *v* a declară din nou

REDEFÀIRE *v* a desfăce din nou [Se conjugă ca *faire*, afară de *vous redefaisez*]

REDEMANDER *v* 1 a cere din nou, iar *redemander un air*, 2 a cere înapoi

RÉDEMPEUR (*damp*) *m* mântuitor

RÉDEMPTION (*damp-si*) [l] *f* 1 mântuire, izbăvire, 2 *fig* răscumpărare

REDENT (*dan*) *m* *Arch* tăieturi în piatră în formă de dinți

REDENTÉ, E a (tăieturi) formate de trei arcuri de cerc făndu-se două câte două

REDESCENDRE *v* 1 a se lăsa în jos din nou (ex un balon), 2 a se scobori (din nou), 3 a da jos, a scobori din nou

REDEVABLE a 1 dator încă cu, 2 *fig* *etre redevable de*, a datoră || 2 datornic

REDEVANCE *f* câștu, datorie, venit (ce trebuie plătit la termen fix)

REDEVANCIER, ÈRE *s* răspunzător de câștu

REDEVENIR *v* a redeveni, a deveni din nou [Se conjugă ca *venir*]

REDEVOIR *v* a mai datoră (un rest)

RÉDHIBITION (*di-bi-si*) [l] *f* anularea unei vânzări când lucrul vândut e defectuos

RÉHIBITOIRE (*di*) a redibitoriu a) care poate anula o vânzare, b) care cere anularea,

RÉDIGER [l] redigere] *v* 1 a redija, a așterne în scris, a întocmi, 2 a redactă (un articol de ziar) [Se conjugă ca *arranger*]

RÉDIMER [1 redimere] *o* a răscumpără || *Se redimer*, a se răscumpără plătind *se redimer du pillage*

REDINGOTE [angl.] *f* redingotă, haină lungă cu poale, surtuc

REDIRE *o* 1 a zice, a spune din nou, a mai spune, 2 a povesti, 3 a repetă *redire des vérités utiles*, a repetă adevăruri folositoare, 4 a destăinui, a spune *redire un secret*, 5 a defăimă, a cărti, a critica *trouver à redire*, a găsi de cărtit, de criticat, *il y avait à redire aux comptes qu'il a remis*, eră ceva de obiectat la socotelile prezentate || *Se redire*, a se repetă [Se conjugă ca *dire*, afară de *vous redisez*]

REDISCUETER *o* a mai discuta odată

REDISEUR, EUSE *s* 1 repefitor de aceleași lucruri, flecar, 2 destăinuitor

REDIT *m* *les dits et redits du quartier*, tranșănele mahalalei

REDITE *f* repefitre (nefolositoare)

REDONDANCE *f* prisos de cuvinte, umplutură

REDONDANT, E *a* 1 de prisos, 2 cu umpluturi *style redondant*

REDONDER [1 redundare] *o* 1 a fi de prisos, 2 a fi prea încărcat *ouvrage qui redonde de citations*, operă prea încărcată de citate

REDONNER *o* 1 a da iar, din nou, 2 a redă, a da înapoi, 3 a reîncepe *le froid redonne*, începe a fi iar frig, 4 a se dedă iar la, a cădea iar în *redonner dans les excès*, 5 a da un nou atac *l'infanterie redonna* || *Se redonner*, 1 a se da din nou (cuiva sau unul altuia), 2 a se apuca iar (de ceva) *se redonner aux affaires*

REDORER *o* a aui din nou

REDORMIR *o* a mai dormi [Se conjugă ca *dormir*]

REDOUBLÉ, E *a* 1 grăbit, repede, 2 repefit, *a coups redoubles*, de mai multe ori, 3 *pas redoublé*, pas îndoit

REDOUBLEMENT *m* 1 îndoire, mărie, 2 *Gram* redublare, repetire a silabei inițiale, 3 *Pai* întetire *redoublement de fièvre*, întetire a frigurilor [V *Suplimentu*]

REDOUBLER *o* 1 a îndoii, 2 a mări și mai mult *redoubler de zèle*, a-și da și mai multă silință, *redoubler de soins*, a îngriji și mai bine, *redoubler d'attention*, a deveni și mai atent, *fam redoubler de jambes*, a alerga și mai tare, *redoubler ses cris*, a țipa și mai tare, *redoubler ses coups*, a bate și mai tare, 3 a câptuși din nou (o haină), 4 a se întetii, a începe și mai tare, 5 *redoubler sa classe*, a rămâne repetent (într-o clasă), 6 (*Scrimă*) a da un atac după altul || *Se redoubler*, a se îndoii *a)* a se mări, *b)* a se încolăci

REDOUL *m* *Bot* oșetar, scumpie

REDOUTABLE *a* de temut, îngrozitor

REDOUTE [it.] *f* 1 redută, fort mic izolat, 2 *a* local de petrecere, *b)* petrecere într'un local public *organiser une redoute costumée*

REDOUTÉ, E *a* (de) temut

REDOUTER *o*, a se teme de, *se faire redouter*, a se face de temut,

REDRESSE *f* *Mar* frânghii ce slujesc a ridică o corabie aplecată [V *Supl*]

REDRESSEMENT, REDRESSAGE *m* 1 îndreptare *redressement de la taille*, 2 *fig* repararea (unei greșeli, etc)

REDRESSER *o* 1 a îndreptă, 2 a ridică (din nou) *redresser la tête*, 3 a da o formă justă *redresser le jugement*, 4 (iron) a pune la locul lui, a da o lecție *on a bien redressé l'impertinent*, obraznicul a fost pus la locul lui, *je l'ai redressé d'importance*, i-am dat o lecție să o ție minte, 5 *fam* a înșelă || *Se redresser*, 1 a se îndreptă, 2 a se ridica, a se scula în picioare, 3 *fig* a se umfla în pene

REDRESSEUR *m* îndreptător, *redresseur de torts* *a)* cavalier care luă apărarea celor nedreptățiți, *b)* *fig* îndreptător de abuzuri, om ce vrea să reformeze lumea

REDU *m* rest dintr-o datorie

RÉDUCTEUR, TRICE *a* 1 reducător, 2 *Chim* dezoxidant

RÉDUCTIBILITÉ *f* puțința de a fi redus

RÉDUCTIBLE *a* reductibil *a)* care poate fi redus, *b)* *Chir* care poate fi pus la loc *luxation réductible*, os scrântit ce poate fi pus la loc

RÉDUCTIF, IVE *a* de reducere

RÉDUCTION [1] *f* 1 reducere, micșorare, scădere, 2 subjugare *réduction d'une province*, 3 copie micșorată *réduction d'une statue*, 4 *Art* reducere, prefacere (a unei cărți) în alta (echivalentă), 5 *Chim* dezoxidare, 6 punere la loc (a unui os frânt)

RÉDUIRE [1 reducere] *o* 1 a reduce *a)* a micșoră, a scădea, *b)* a face mai mic *réduire un tableau*, *c)* a constrânge, a silii *réduire au silence*, *d)* *Farm* a scădea prin fierbere, 2 a reproduce sau copia în mic, 3 a aduce, a împinge la *réduire au désespoir*, a împinge la desperare, *réduire à la misère*, a aduce la săpă de lemn, *réduire au devoir*, a reduce la datorie, *réduire à la raison*, a face să înțeleagă, a aduce la supunere, 4 a supune, a subjugare *réduire une province, un peuple*, 5 a prefaca *réduire du grain en farine*, a prefaca grăunte în făină, 6 a rezumă, a scuiță *réduire son avis à peu de mots*, a-și rezumă părerea în câteva cuvinte, 7 *Art* a aduce (prin calcul) *réduire deux fractions au même dénominateur*, a aduce două fracții la același numitor, 8 *Chim* a dezoxidă, 9 *Chir* a pune la loc (oase frânte), 10 a înfrâna (un cal) || *Se réduire*, 1 a se retrage (se) *réduire à la vie privée*, a se retrage în viața privată, 2 a se mulțumi cu, a se mărgini la *se réduire à la solitude*, a se mulțumi cu singurătatea, 3 a se supune, 4 a se prefaca în *se réduire en poussière*, a se face praf, *se réduire en acte*, a deveni fapt, 5 a se reduce, a se micșoră, a scădea, *se réduire à rien*, a nu se alege nimic, 6 a se înfiână [Se conjugă ca *conduire*]

RÉDUIT (du-ı) *m* 1 căsuță retrasă, colțușoi, 2 odăiță în o odăie mai mare, 3 cocoabă *miserable réduit*, 4 *Fortif* întăritură în alta mai mare, 5 despărțământ curiasat (pe o corabie) unde se află tunurile.

RÉDUPLICATION, *IVE* *a* de reduplicare, repetitor || *m* particulă de redublare

RÉDUPLICATION [1] *f* reduplicare *a*) repetire (a unei silabe, litere), *b*) *fil* repetirea unor auzumte cuvinte care deșteaptă interesul

RÉDUVE *m* păduche de murdărie

RÉÉDIFICATION *f* reedificare

RÉÉDIFIER *v* a reedifica

RÉÉDITER *v* a edita din nou

RÉÉDITION *f* 1 reeditare, 2 ediție nouă

RÉÉDUCATION *f* educare din nou

RÉEL, **ELLE** [1 *realis*] *a* 1 real *a*) care există, firesc, *b*) adevărat, în ființă, 2 în bani *offres réelles*, oferte în bani || *m* realul, ceea ce există

RÉÉLECTION *f* realegere

RÉÉLIGIBLE *f* putința de a fi ales

RÉÉLIGIBLE *a* ce poate fi reales

RÉÉLIBRE *v* a realege [Se conjugă ca *lire*]

RÉELLEMENT *adv* într'adevăr, în realitate

RÉENGAGEMENT *m* *V* *renngagement*

RÉENGAGER *v* *V* *rengager*

RÉENSEMENCER *v* *V* *rensement*

RÉESCOMPTE (*es kont*) *m* scontare din nou

RÉESCOMPTER (*kont te*) *v* a resconta, a scanta din nou (la altcineva)

RÉEXPÉDIER *v* a reexpedia

RÉEXPÉDITION *f* reexpediere

RÉEXPORTATION *f* reexportare

RÉEXPORTER *v* a reexporta

RÉACTION *f* reducere din preț (asupra mărimilor ajunse în stare proastă)

REFAIRE *v* 1 a reface, a face din nou, iar, *refaire sa vie*, a începe o nouă viață, *si c'était à refaire*, dacă ar fi să reîncep, 2 a preface (ex o haină), 3 a îndreptă, a drege *refaire sa coiffure*, 4 a redă putere, a întări, a odihni *refaire des troupes fatiguées*, a odihni trupe oboșite, 5 a căpăta din nou *refaire ses dents*, a-1 ieși dinți noi, 6 *pop* a trage pe sfoară *il s'est laissé refaire*, s'a lăsat să fie păcălit, 7 a da încodată (cărți) || *Se refaire*, 1 a se reface, 2 a se schimba, 3 a recăpăta putere, a se îndreptă, a-și reveni în fire *se refaire à la campagne*, a prinde puteri la țară, 4 a-și restabili situația, afacerile, 5 a căpăta ramuri noi (un cerb) [Se conjugă ca *faire*, afară de *vous refaisez*] *V*. Suplimentu

REFAIT, *E* a 1 refăcut, prefăcut, etc, *fig* *c'est fait et refait*, s'a isprăvit de mult, asta-lucru vechi, 2 *pop* păcălit, tras pe sfoară *il a été refait au même*, a fost păcălit la rândul lui || *m* 1 rămurile noi ale cerbului, 2 par-tidă ce trebuie reîncepută (situația fiind deo-potrivă)

REFAUCHER *v* a cosi din nou

RÉFECTION [1] *f* 1 facere din nou, reedificare, reparare, 2 întemare (prin mâncare și odihnă), 3 mâncare, hrană

RÉFECTOIRE [ml *refectorium*] *m* refectoriu, sala de mâncare, sofragerie

REFEND (*r' fan*) *m* despicare din nou, *bois de refend*, lemn despicat, spintecat, *mur de refend*, perete despărțitor, *lignes de refend*,

linii scobite pe un perete cari ascund sau arată încheeturile dintre cărămizi sau pietre

REFENDRE *v* 1 a despică, a spinteca din nou, 2 a tăia în lung cu fereștrăul *refendre l'ardoise*, 3 *Jur* a reîncepe (partajul unei moșteniri)

RÉFÉRÉ *m* 1 recurs la judecător care, în cazurile urgente, poate hotări provizoriu *juger en état de référé*, a judecă provizoriu, *assigner en référé*, a trage în judecată provizoriu, 2 sentință provizorie *solliciter un référé*, 3 referat, raport depus

RÉFÉRENCÉ *f* 1 raportare, referire (la o autoritate), 2 *ouvrage a reference*, operă de consultat, 3 *pl* referințe, dovezi, certificate (de capacitatea și purtarea cuiva)

RÉFÉRENDAIRE *m* referendar, verficator la Curtea de Conturi

RÉFÉRENDUM (*ren-dom*) [1] *m* referendum *a*) *m* depeșă a unui ambasador către guvernul țării sale (pentru a cere noi instrucțiuni), *b*) dreptul cetățenilor de a se pronunța direct asupra marilor chestiuni de interes general

RÉFÉRER [1 *referer*] *v* 1 a raportă, a referi, a atribui, 2 a face raport *il faut en référer à la Chambre*, trebuie făcut un raport către Cameră || *Se referer*, a se referi *a*) a se raportă la, *b*) a se lăsa la *je m'en réfère à votre avis*, mă las la aprecierea d-tale

REFERMER *v* a închide din nou.

REFERRER *v* a potcovi din nou

REFEUILLETER *v* a răstori din nou [Se conjugă ca *jeter*]

RÉFLÉCHI, *E* a 1 chibzuit, cugetat, 2 chibzuitor, care lucrează cu chibzuită, cu doză la cap, *jeune homme réfléchi*, tânăr chibzuitor, 3 *Gram* reflexiv, 4 reflectat, resfrânt

RÉFLÉCHIR [1 *reflectare*] *v* 1 a reflectă, a (se) resfrânge (lumina sau sunetul), *b*) *fig* a cugetă, a se gândi (la ceva), a chibzu *faire réfléchir*, a pune pe gânduri, a da de gândit || *Se réfléchir*, a se reflectă, a se resfrânge.

RÉFLÉCHISSANT, *E* a care reflectă, resfrânge (lumina, sunetul)

RÉFLÉCHISSEMENT *m* reflectare, resfrângere (a luminei, a sunetului)

RÉFLECTEUR *m* și a reflector, (aparat) care resfrânge lumina

REFLET (*r'fle*) *m* 1 reflectare, resfrângerea luminii, etc pe un alt corp, 2 reflex *a*) *lucru* *reflet d'une étoffe*, *b*) *fig* slabă resfrângere, palidă lumină

REFLECTER [1 *reflectare*] *v* a reflectă, a resfrânge lumina, colorarea pe un alt corp. || *Se reflecter*, a se reflectă, a se resfrânge asupra [Se conjugă ca *accélérer*]

REFLEURIR *v* a înflori din nou [Se conjugă cu *avoir* sau *être* după sens]

REFLEURISSEMENT *m* reînflorire

RÉFLEXE [1 *reflexus*] *a* reflex *a*) care se face prin resfrângere, *b*) *fig* nechibzuit, inconștient *action reflexe*, faptă nechibzuită

RÉFLEXIBILITÉ *f* putința de a se reflectă, de a se resfrânge.

RÉFLEXIBLE *a* reflexibil, care poate fi reflectat, resfrânt

RÉFLEXION [] *f* 1 reflexiune, fenomen de resfrângere (a luminii, etc), 2 *fig* reflecție (une), gândire, chibzuință *homme de réflexion*, om cu chibzuință, *faire réflexion*, *faire ses réflexions*, a se gândi bine, *faire réflexion sur*, a se gândi la, *à la réflexion*, gândindu-mă, (*toute*) *réflexion faite*, gândindu-mă bine, 3 reflecție, observare

REFLUER [] *refuere*] *v* 1. a se vărsa înăpoi, 2 *fig* a se întoarce înapoi

REFLUX (*r'-flu*) *m* reflux *a*) mișcare de retragere a mării, *b*) *fig* întoarcere înapoi, *la fortune a son flux et reflux*, norocul e neastatornic, aci crește aci scade

REFONDRE *v* 1 a topi din nou, a turna din nou, 2 *fig* a prefaca totu, a da o nouă formă *refondre un ouvrage*, 3 a schimba (fi reă cură), 4 (†) *Jur* a rambursa || *Se refondre*, 1 a fi prefăcut, 2 a se schimba *on ne peut se refondre*, firea nu ț-o mai schimba

REFONTE *f* 1 topire din nou, turnare din nou, 2 *fig* prefacere, schimbare totală *re fonte d'un ouvrage*

REFORGER *v* a făuri din nou [Se conjugă ca *arranger*]

RÉFORMABLE *a* ce poate fi reformat

RÉFORMATEUR, TRICE [] *s* reformator, îndreptător, schimbător

RÉFORMATION [] *f* 1 reformare, îndreptare, schimbare a forme, 2 Reforma

RÉFORME *f* reformă *a*) schimbare *la réforme du calendrier*, *b*) schimbare în felul de viață *vivre dans une grande réforme*, a-și fi schimbat cu totul felul de viață, *c*) economie *avoir une grande réforme dans sa maison*, a introduce multe economii în casa lui, *d*) îmbunătățire, îndreptare, *e*) scoaterea din serviciul armatei *mettre a la réforme*, a scoate la reformă, a reformă, *f*) brăcuire, înlocuirea cailor prăpădiți *cheval de réforme*, cal de brac, *g*) schimbările aduse în religie de către reformatori, revoluția religioasă din sec XVI-lea, *h*) concedierea unei părți a personalului

RÉFORMÉ, E reformat *a*) depărtat din armată, *b*) scos din serviciu *cheval réformé*, cal de brac, *c*) *Religion réformée*, protestanismul || *m* reformat, protestant || *m pl* reformați (= protestanți, în special calvinisti)

REFORMER [] *reformare*] *v* a reformă *a*) a îndreptă, a schimba (în bine), *b*) a îndepărta din armată, *c*) a brăcu (cari), *d*) a desființa *réformer les abus*, *e*) a reînnoi, a primesti, *f*) a concedia o parte din funcționari, din trupe, *g*) *réformer les monnaies*, a topi din nou monedele, *h*) a introduce economii *réformer la dépense*, a micșora cheltuielile || *Se reformer*, 1 a se îndreptă, a se lăsa de vechile obiceiuri, 2 a se retrage, 3 a-și impune economii

REFORMER *o* a formă din nou || *Se reformer*, 1 a se reformă din nou, 2 *Milit* a forma la loc rândurile, a se aduna.

RÉFORMISTE *m. și a* reformist, partizan al

unei reforme religioase sau politice, în (Anglia) partizan al unei reforme electorale

REFOUILLEMENT *m* scobire, găurire

REFOUILLER (*fu-yé*) *v* 1 a scobi din nou, a găuri, 2 a scotoți, a scormoni din nou

REFOULEMENT *m* 1 călcare din nou, 2 *fig* respingere înapoi

REFOULER *v* 1 a călca din nou, 2 a îndesa *refouler un gaz*, 3 a băga cu forța *refouler des chevilles*, a băga cu forța țăruse, 4 a respinge înapoi *refouler une invasion*, 5 a opri *refouler ses larmes*, 6 a înăbuși, a stăpâni din toate puterile *refouler sa colère*, 7 a se da înapoi, a fi împins înapoi, a se retrage *la mer refoule*, marea se dă înapoi, 8 *Mar refouler le courant*, la marea, a înainta în ciuda curentului, a fluxului și refluxului [V Supl]

REFOULOIR *m* îndesător (la tun)

REFOURRER *v* a vari din nou

RÉFRACTAIRE *a* refractar *a*) care nu vrea să se supună *refractaire à la loi*, care nu vrea să se supună legii, *b*) *Chim* care rezistă la o temperatură înaltă (ex argila) || *m* nesupus, cel care se sustrage recrutării sau refuză de a face serviciul militar

RÉFRACTER [] *refractum*] *v* 1 a refractă, a frânge (rarele luminoase), 2 *Med* a da în doze mai multe

RÉFRACTEUR *a* (aparat) refractor, care slujește la refractare

REFRACTIF, IVE *a* de refracție

RÉFRACTION [] *f* refracțiune, frângerea (unei raze de lumină)

RÉFRACTOMÈTRE *m* instrument de măsurat indicele de refracțiune

REFRAIN *m* 1 refren *a*) vers care se repetă la sfârșitul fiecărei strofe, *b*) cântec, vorbă mereu repetată *c'est toujours le même refrain*, e tot mereu același lucru, 2 *Mar* țâșnirea înapoi a valurilor sfărâmate de stânci

RÉFRANGIBILITÉ *f* proprietatea de a se putea frânge (o rază)

RÉFRANGIBLE *a* ce se poate frânge

REFRAPPER *v* a bate din nou

REFRÈNEMENT *m* înfrânare

REFRÈNER [] *refrenare*] *v* a înfrâna, a pune frâu [Se conjugă ca *accélérer*]

RÉFRIGÉRANT, E a 1 răcoritor, 2 *Med* răcoritor *potion réfrigérante* || *m* refrigerant *a*) leac răcoritor, *b*) aparat răcoritor, răcitoare, *c*) rezervoriu cu apă rece (de strâns aburul unui alambic)

RÉFRIGÉRATIF, IVE *a* răcoritor || *m* leac răcoritor

RÉFRIGÉRATION [] *f* răcire

RÉFRIGÉRER [] *refrigerare*] *v* a răci, a răcori [Se conjugă ca *accélérer*]

RÉFRINGENCE (*jans'*) *f* însușirea de a refractă lumina

RÉFRINGENT (*jan*), *E* [] *a* refringent, care poate schimba direcția razelor luminoase

REFRISE *v* a (se) freza din nou

REFROGNÉ, E *a* posomorit

REFROGEMENT *m* încrețire (a frunții), posomorire, încruntare.

REFROGNER *o* a încreți, a posomori || *Se refrogner*, a-și încreți fruntea, a se posomori
REFROIDIR [froid] *o* a răci || *Se refroidir*, a se răci

REFROIDISSEMENT *m* 1 răcire, 2 răceală
attraper un refroidissement, a răci, 3 răceală (în sentimente)

REFUGE [l' *refugium*] *m* 1 refugiu *a)* loc de scăpare, adăpost, *b)* *fig* sprijin *vous êtes mon refuge*, sunteți sprijinul meu, *c)* *maison de refuge*, azil pentru săraci, 2 pretext (pentru a se scuză)

RÉFUGIÉ, *E a* și *s* refugiat, pribeag || *m pl* protestanții cari pribegiră după revocarea edictului din Nantes

RÉFUGIER (SE) (*ju-è*) [l' *refugere*] *o* a se refugia *a)* a se adăposti, a fugi (pentru a-și scăpa viața), *b)* *fig* a recurge, a alerga la *se réfugier dans des mensonges*

REFUIR *o* a alerga înainte și înapoi (vănatul) || *Se conjugă ca fuir*

REFUITE *f* 1 fugire din nou, 2 alergăturile înainte și înapoi (ale cerbului), 3 locul pe unde trece de obicei vanatul când este urmărit *connaître les refuites d'un lièvre*, a cunoaște toate locurile pe unde trece un iepure când este urmărit, 4 *pl fig* pretext, clenciu, 5 deschizătură prea mare a unui cap de butoiu

REFUS (*r'-fu*) *m* 1 refuz, refuzare, neprimire *essuyer un refus*, a fi refuzat, *cela n'est pas à votre refus*, nici nu ți s'a oferit d-tale, *fam* *cela n'est pas de refus*, asta o primesc cu plăcere, *faire quelque chose au refus de qq*, a face ceea ce altul a refuzat să facă, *avoir le refus d'un autre*, a căpăta ceea ce altul a refuzat, *je ne veux point de vos refus*, nu vreau ce ai refuzat d-ta, *être au refus*, a nu voi să pătrundă mai mult, 2 *refus du lait*, nevenirea laptelui, 3 *cerf de refus*, cerb de trei ani

REFUSABLE *a* de refuzat, ce se poate refuza

REFUSER [l' *recusare*] *o* 1 a refuza *a)* a nu primi (un lucru oferit), *b)* a respinge *refuser un candidat*, *c)* a nu voi *refuser obéissance*, a nu voi să se supună, *refuser de se marier*, a nu voi să se însoare, să se mărite, *d)* a nu voi să deă ce s'a cerut, *e)* *refuser la porte à qq*, a nu voi să primească pe cineva, *f)* a nu recunoaște *refuser toute qualité à un ennemi*, a nu recunoaște nici o calitate unui dusman, *g)* *ne refuser aucun travail*, a nu se da înălături dela nici o muncă, 2 *Mar.* a fi neprielnic *le vent refuse*, vântul e neprielnic, 3 a nu voi să se supună (un cal), a nu voi să pătrunză în pământ (un berbec) || *Se refuse*, 1 a se refuza, a nu se primi, 2 a se lipsi de *se refuser le nécessaire*, a se lipsi de lucrurile cele mai trebuincioase, 3 a nu consuma la, a nu voi să facă ceva [Vezi *muser*]

RÉFUTABLE *a* refutabil, de combătut

RÉFUTATION [l'] *f* 1 combatere prin motive serioase, 2 motive pentru a combate, 3 dovada contrarie *ses actions sont la réfutation de ses paroles*, faptele sale sunt dovada contrarie a cuvintelor sale, una zice și alta face.

RÉFUTÉ, *E a* combătut cu succes prin dovezi contrarii

RÉFUTER [l' *refutare*] *o* a refuta, a combate cu motive temeinice

REGAGNER *o*. 1 a recăștiga, a redobândi, 2 a se întoarce, a ajunge la *regagner son logis*, a se întoarce acasă, *regagner la rive*, a ajunge din nou la țărm, *regagner du terrain*, a înainta, *regagner le dessus*, a birui, *regagner le dessus du vent* *a)* a căpăta un vânt prinnicios, *b)* *fig* a izbuti, a și restabili afacerile, 4 *regagner le lit*, a se duce să se culce, 5 a recăștiga simpatia, stima, dragostea (cuiva) || *Se regagner*, a se recăștiga, a se redobândi

REGAILLARDIR *o* V *regailardir*

REGAIN *m* 1 otavă, 2 *fig* înprospătare, înflorire *un regain de vie*, o nouă viață

RÉGAL [it] *m* 1 ospăț, masă mare, ziafet, 2 mâncare delicioasă *c'est un régál pour moi*, e mâncarea mea favorită, 3 *fig* plăcere, desfătare *Pl des régals*

RÉGALADE *f* 1 ospățare, 2 *boire à la régálade*, a bea turnând de sus în gură, 3 foc viu și luminos de lemn subțire

RÉGALANT, *E a* desățător, plăcut (iron) *cela n'est pas régálant*, asta nu-i tocmai plăcut.

RÉGALE [l' *regalist*] *f* 1 (†) dreptul de uru-fruct (al regilor Franței) asupra unei episcopii vacante, etc., 2 un joc al orgei || *a eau régale*, apă tare

RÉGALEMENT RÉGALAGE *m* 1 (†) nivelare (a unui teren), 2 impunere la fel (a unei taxe) peste toți

RÉGALER *o* 1 a da un ospăț, a ospăta, 2 a cinsti, a desfăta cu, a oferi *régaler d'un concert*, 3 (iron) *régaler de coups*, a burduși în bătai, 4 a face cinste, a plăti *c'est son tour de régaler*, e rândul lui să facă cinste || *Se régaler*, 1 a face chef, 2 a se desfăta (de ceva), 3 a se trata unii pe alții, a se cinsti [V Suplimentu]

RÉGALER *o* (†) a nivela (un teren)

RÉGALIEN, **ENNE** [l' *regalis*] *a* (†) al regelui *droit regalien*

RÉGARD (*r'gar*) *m* 1 privire, căutătură, uitătură *mauvais regard*, deochiu, 2 deschizătură, gură (într'un canal) *regard d'égout*, gură de canal || loc adv *en regard*, față în față, alături || loc prep *au regard de* *a)* în comparație cu, *b)* privitor la *aux regards de*, după părerea, *pour mon regard*, în ochii mei, după mine.

REGARANT, *E a* 1 care se uită, 2 *fam* *a)* migălos, *b)* economicos, sgărcit la pungă *maîtres de maison très regardants*, gospodini foarte econoamă || *m* privitor [V Suplimentu]

REGARDER *o* 1 a privi, a se uita la *regarder de bon œil*, a privi cu ochi buni, *regarder de travers*, a se uita cu dispreț, mândos la cineva, *se faire regarder*, a se expune privirilor; 2 a privi, a socot *regarder comme un ami*, ai socoti ca prieten, 3 a fi cu fața la *maison qui regarde le midi*, casă cu fața spre miazăzi, 4 a lua în seamă, a considera, 5 a privi, a înțereșă *cela vous regarde*, asta vă privește, prov. *mêlez-vous de ce qui vous regarde*, nu te

amestecă unde nu-ți fierbe oala, 6 a da atențiune, a se gândi *ne regarder qu'à ses intérêts*, a se gândi numai la interesele sale, *y regarder de pres*, *y regarder à deux fois*, a fi cu mare băgare de seamă, a se gândi bine, *c'est un homme avec qui il n'y faut pas regarder de si pres*, cu omul acesta nu trebuie să fim prea pretențioși, 7 *y regarder*, *regarder à la dépense*, a cheltui cu părere de rău, a fi sgarcit la pungă, *regarder à deux sous*, a se pune pentru un gologan, 8 a șovăi *il regarde à prononcer un mot de trop*, îi e toamnă să spue un cuvânt de prisos || *Se regarder*, 1 a se privi, 2 a sta față în față *maisons qui se regardent*, case care stau față în față, 3 a se socoti, a se considera

REGARNIR *o* a garnisi din nou

RÉGATE [it] *f* regată, cursă în luntre

RÉGAYOIR (ghe-yoar) *m* pieptene de curățit cânepa

REGAZONNEMENT *m* așternere din nou cu iarbă

REGAZONNER *o* a așterne din nou cu iarbă

REGEL (r'-jél') *m* îngheț din nou

REGELER (r'-j'-lê) *o* a îngheța din nou [Se conjugă ca *geler*]

RÉGENCE *f* 1 regență, domnie provizorie în timpul minorității unui suveran, 2 funcția de diriginte, dirigienție (în un liceu), 3 *la regence de Tunis*, regența Tunisului || a de pe timpul Regenței lui Philippe d'Orleans [V Su]

RÉGÉNÉRATEUR, **TRICE** *a* și *s* regenerator, primenitor

RÉGÉNÉRATION [i] *f* 1 regenerare a) reînviare *régénération des chairs*, reînviorearea cărnurilor, *b*) *fig* reînnoire, primenire

RÉGÉNÉRER [i] regenerare] *o* a regenera a) a înviora, *b*) *fig* a reînnoi, a primeni, a da o viață nouă [Se conjugă ca *accélérer*]

RÉGEN (jan), **E** [i] *s* regent, șeful Statului în timpul minorității sau absenței unui monarh || *m* 1 a) profesor diriginte *régent de rhétorique*, dirigintele clasei de retorică, *b*) (i) profesor de gimnaziu *régent de septième*, profesor de clasa II gimnazială, 2 regent, diamant al coroanei Franței de 136 carate, 3 guvernator *régent de la Banque de France*

RÉGENTER (an) *o* 1 a conduce, a fi diriginte *régenter une classe de rhétorique*, a fi dirigintele unei clase de retorică, 2 *fig* a impune ideile sale, a domina, (iron) a duce de nas

RÉGICIDE [i] *m* regicid a) ucigașul unui rege, *b*) ucidearea unui rege *commettre un régicide* || a care împinge la uciderea de rege || *m pl* cei ce votaseră osândirea lui Ludovic al XVI-lea

RÉGIE [régir] *f* regie a) administrație de bunuri (cu condiția de a se da socoteala de ele), *b*) administrație însărcinată cu strângerea impozitelor indirecte, *c*) *travaux de régie* (sau *mis en régie*), lucrări publice făcute de Stat pe seama sa

REGIMBEMENT (jên) *m* 1 asvărîlire din picioare (cal), 2 *fig* împotrivire, răsvrătire

REGIMBER (jên) *o* 1 a azvărîli, a da din

picioare (cal), 2 *fig* *regumber contre*, a se revoltă împotriva, a nu vrea să se supună, a se împotrivi

REGIMBEUR, **EUSE** (jen) *s* și *a* nesupus, îndărătnic

RÉGIME [i regimen] *m* 1 regim a) mod de a trăi, de a se nutri, etc., *b*) dietă *se mettre au régime*, a se pune la dietă, *être au regime*, *vivre de régime*, a ține dietă, *c*) sistem de guvern, cărmuire *l'ancien regime*, guvernul din Franța înainte de 1793, 2 regulă, regulamente *regime d'une prison*, regulamentele unei închisori, 3 *Gram* complement *regime direct*, 4 ciorchină mare *regime de dattes*, ciorchină mare de curmale

RÉGIMENT (i-man) *m* 1. regiment, 2 *fig* gloată, mulțime *il sont la un regiment*, sunt cu durumul acolo [V Suplimentul]

RÉGIMENTAIRE *a* de regiment

REGINGLARD (jen) *m* fam vin acricos.

REGINGLETTE *f* cursă de păsări

RÉGION (i-on) [i] *f* regiune a) ținut, loc, parte (a pământului sau a cerului), *b*) *Anat* parte, *la region du cœur*, *c*) *fig* sferă, treaptă

RÉGIONAL, **E** (i-o) *a* regional, ce ține de o regiune anumită, de o parte a țării

RÉGIONALISME (i-o) *m* netinerea în seamă decât de interesele ținutului său

RÉGIR [i regere] *o* 1 a cărmui, a conduce, 2 a administra *regir les finances*, 3 *Gram* a fi complinit, a cere ca compliment

RÉGISSEUR [regir] *m* 1 regisor, 2 conducător, administrator *régisseur d'une propriété*.

REGISTRE [ml regestum] *m* 1 registru, condică, catastif, 2 întinderea scării vocale, 3 butonul ce se apasă și pun în mișcare diversele sunete ale orgii, 4 *Tip* potrivire de linii a două pagini opuse din aceeas foaie, 5 aparat care regulează introducerea aburului în cutia de distribuție și în cilindru [V Supl]

REGISTRER *o* a înregistra

RÉGLAGE *m* 1 liniatul hârtiei, 2 regularea mersului unui mecanism, 3 *reglage du tir*, potrivirea tirului (unui tun)

RÈGLE [i regula] *f* 1 riglă, linie dreaptă, 2 *fig* regulă a) bună ordine *rétablir la règle dans un lycée*, a restabili buna ordine într'un liceu, *b*) pildă *il est la règle de ses collègues*, e pilda colegilor săi, *c*) principiu *les règles de l'architecture*, *d*) lege, obicei *il est de règle que*, e un obicei ca, *e*) precept, învățătură *les règles de la politesse*, *f*) *Art* operațiune *les quatre règles*, cele patru operații, *g*) statutele (unui ordin religios) *la règle de Saint-Benoît*, statutele ordinului sf Benedict, *h*) pl soroc, period (la femere), *f*) *règle générale*, regulă generală, de cele mai multe ori, *en bonne règle*, în bună regulă, cum trebuie, cum se cuvine, *se mettre en règle*, a se conforma cu (cerințele, etc.), *être en règle a*) a fi împlinit toate formalitățile, cerințele, *b*) a nu mai datoră nimic curva

RÉGLÉ, **E** a 1 liniat, 2 regulat *pouls réglé*, puls regulat, 2 *fig* cu minte, așezat, cum

se cade, 4 hotărât dinainte, 5 cu accese regulate *fièvre réglée*, figuri cu accese regulate

RÈGLEMENT *m* 1 regulare *reglement de comptes*, răfuire de socoteli, descărcare, *fam avoir son reglement de compte*, a da de bocluc, 2 reglement *reglement de police*, îogulament de poliție, 3 regulament, 4 regulă, ordine *se faire un reglement de vie*, a-si regulă viața după un plan anumit

RÈGLEMENT *adv* în mod regulat

RÈGLEMENTAIRE *a* reglementar

RÈGLEMENTAIREMENT *adv* în virtutea regulamentelor, în mod reglementar

RÈGLEMENTATION *f* reglementare, fixare prin reglemente, orânduire

RÉGLENTER *v* a reglementa *a)* a supune la reglemente, a orându, *b)* a face la reglemente

RÉGLER [*l* regulare] *v* 1 a liniă cu rigla, 2 *fig* a regulă *a)* a pune ordine, a orându *égler ses affaires*, *b)* a fixa, a hotărî dinainte *égler un itinéraire*, *c)* a isprăvi, a pune capăt (unui lucru) *regler un différend*, a pune capăt unei neînțelegeri, *d)* a răfu, a plăti *régler un compte*, *e)* a întoarce, a face să umble regulat (un ceasornic), *f)* a verifica (socoteli), *h)* a conduce *régler sa maison*, *i)* a supune unei reguli anumite *régler sa vie*, a-si trăi viața după anumite reguli, *j)* a cumpăta, a micșora *régler sa dépense*, a-si cumpăta cheltueala, *k)* a potrivi (după) *regler ses dépenses sur son revenu*, a-si potrivi cheltueile după venit || *Se régler*, 1 a deveni regulat, 2 *se régler sur*, a conduce, a se lua după [*Se conjugă ca accélérer*]

RÉGLE [*rég*] *m* 1 *Arh* ciubuc mic îngust, 2 riglă cu scobituri (a tâmplarilor), 3 *v* *filet* 8

RÉLETTE *f* riglă mică, liniuță [*V Supl*]

RÉGLEUR *m* liniator

RÉGLISSE [*gr*] *f* *Bot* lemn dulce, *réglisse sauvage* unghia gâii, (*jus de*) *reglisse*, miambal

RÉGLOIR *m* 1 instrument pentru liniat, 2 osul (de care se slujesc cismarii)

RÉGLURE *f* liniere, liniatură

RÉGNANT, *E* *a* 1 domnitor *prince regnant*, 2 *fig* *a)* care domnește, care e la modă, *b)* care bate des, care bântue *cent regnant*

RÉGNE [*l* regnum] *m* 1 domnie, 2 timpul domniei *du règne de*, din timpul domniei lui, 3 regn, reunire de tipuri *regne animal*

RÉGNER [*l* regnare] *v* 1 a domni, 2 a cărmui, a guvernă *l'art de régner*, 3 *fig* *a)* a domni, a avea trecere, a fi la modă, *b)* a bântui *le chelera régné dans le pays*, holera bântue în țară, 4 a se întinde *une chaîne de montagnes régné du nord au midi de l'Amérique*, un lanț de munți se întinde dela nord până la sudul Americii, 5 a dura, a ține (ex un anotimp), 6 a exista, a fi *il régné partout un esprit de réforme*, suflă pretutindeni un vânt de reformă, 7 *régner sur soi, sur ses passions*, a se stăpâni, a-si înfrâna patimile [*Se conjugă ca accélérer*]

RÉGNICOLE (*rég-ni*) [*ml*] *m* pământean, băstinaș

REGONFLEMENT *m* umflare din nou

REGONFLER *v* a (se) umfla din nou

REGORGEANT (*ran*), *E* *a* plin până sus, ticsit

REGORGEMENT *m* revărsare, debordare

REGORGER *v* 1 a vărsa (ce s'a mâncat sau băut) *regorger son vin*, a vărsa vinul băut, 2 a da înapoi *faire regorger*, a constrânge pe cineva să dea înapoi (ce a luat pe nedrept), 3 a se revărsa (ex o apă), 4 *fig* *a)* a avea în belșug, a fi plin de, a fi ticsit, *regorger de biens*, a avea bunuri în belșug, *b)* a fi berechet *l'argent regorge sur la place*, sunt bani berechet pe piață [*Se conjugă ca arranger*]

REGOULER *v* (†) 1 a lua în răspăr, a gonii cu asprime, a bruia, 2 a ghițui

RÉGOÛTER *v* 1 a gusta din nou, iar; 2 a prânzi a doua oară

REGRAT *m* vânzare cu mărunțișul (a sămii)

REGRATTAGE *m* răzuitul din nou

REGRATTER *v* 1 a răzu din nou, 2 *fig* a scoate un câștig dintr-o vânzare cu mărunțișul, 3 a tăia, a ciupii, a rupe cate ceva (din preturile unei socoteli), 4 *fig* a ciupii

REGRATTERIE *f* negoț sau marfă de mărunțișuri

REGRATTIER, *ERE* (*ti*) *s* 1 negustor ce vinde cu mărunțișul, 2 *fam* cel ce ciupește, rupe câte ceva din prețul fiecărei mărfi, sgărie-brânză, 3 scriitor sau compilator [*V Supl*]

REGREER *v* a înlocui funiile unei corăbii [*Se conjugă ca agréer*]

REGREFFER *v* a altoi din nou

RÉGRESSIF, *IVE* [*l* regressus] *a* regresiv, care merge înapoi

RÉGRESSION [*l*] *f* regresivune *a)* mers înapoi, *b)* repetirea unei propoziții în sens contrariu, *c)* reîntoarcere înapoi spre o formă mai simplă

RÉGRESSIVEMENT *adv* în mod regresiv

RÉGRET (*r-gré*) *m* 1 regret, părere de rău, *avoir du regret*, a se căi, a-i părea rău, *être aux regrets*, a-i părea foarte rău (de a fi zis sau făcut ceva), 2 *pl* jeli *cesser des regrets inutiles*, a încetă cu jeli zadarnice || loc *adv* *à regret*, cu regret, cu părere de rău, fără să vreau, să vrea

REGRETTABLE *a* regretabil *a)* vrednic de părere de rău, *b)* supărător, neplăcut *une erreur regrettable*

REGRETTER *v* 1 a regreta *a)* a-i părea rău (de ceva), *b)* a se căi (de ceva) *regretter son imprévoyance*, a se căi că n'a fost prevăzător; *c)* a jeli, a duce dorul *regretter un ami*, *d)* *il est à regretter aue*, e de regretat, e păcat că

REGRIMPER (*grên*) *v* a se sui din nou

REGROS (*gro*) *m* scoarța groasă de stejar din care se face argăseală

RÉGULARISATION *f* regulare

RÉGULARISER [*l* regularis] *v* a regulă, a pune la ordine

RÉGULARITÉ *f* regularitate *a)* buna ordine, armonie; *b)* conformitate cu reguli

anumite, c) punctualitate, exactitate *régularité dans les repas*, punctualitatea meselor, d) porție justă, e) *régularité des mœurs*, observarea exactă a regulilor datoriei, bunei cuvințe, f) observarea minuțioasă a principiilor estetice

RÉGULATEUR, TRICE *a* regulator, care regulează || *m* regulator *a*) aparat care regulează mersul unei mașini, *b*) pendulă care merge exact

RÉGULATION *f* regulare

RÉGLE [l regulus] *m* regulus, substanță metalică neductilă

RÉGULIER, ÈRE [l régularis] *a* regulat *a*) conform regulii, supus regulilor, *b*) bine proporționat *ouïsage régulier*, obraz bine proporționat, *c*) aranjat cu simetrie *édifice régulier*, *d*) exact, punctual *employé régulier*, slujbas punctual, *e*) *Geom* ale cărui laturi și unghiuri sunt deopotrivă, *f*) *Gram* *verbe régulier*, verb care urmează regulile generale ale conjugării, *g*) *clerge régulier*, călugării, *habitu régulier* hoină călugărească

RÉGULIÈREMENT *adv* regulat

RÉHABILITABLE (*ré-a*) *a* de reabilitat

RÉHABILITATION (*ré-a*) *f* reabilitare, redarea drepturilor pierdute

RÉHABILITÉ, E (*re-a*) *a* reabilitat, cel ce și-a recăpătat onoarea pierdută

RÉHABILITER (*ré-a*) *v* a reabilita *a*) a redă cuiva drepturile pierdute prin o condamnare nemeritată, *b*) *fig* a-i redă onoarea, stima || *Se réhabiliter*, a se reabilita, a recăpăta onoarea stimei pierdută,

RÉHABITUER (*ré-a*) *v* a obișnui din nou

REHAUSSAGE (*r'-o*) *m* scoatere în relief prin o vâpșeă mai deschisă

REHAUSSEMENT (*r'-o*) *m* înălțare, ridicare (*ex* a unui zid)

REHAUSSER (*r'-o*) [*haus-er*] *v* 1 a înălța, a ridica puțin, 2 a mări, a scumpi (prețul unui lucru), 3 *fig* a însușești *rehausser le courage*, 4 a exagera *rehausser le mérite d'une action*, 5 a scoate în relief, a mări efectul || *Se rehausser* 1 a câștiga în valoare, în merit, 2 a se scumpi (prețurile)

REHAUT (*r'-o*) *m* *Pict* retusare cu o culoare mai deschisă (pentru a scoate în relief o parte a tabloului)

BEILLÈRE (*re-ye'r*) *f* țevă care aduce apă pe roată morii

RÉIMPORTATION (*èn*) *f* importare din nou

RÉIMPORTER (*èn*) *v* a importa din nou

RÉIMPOSER (*èn*) *v* 1 a pune noi dări, 2 *Typ* a așeza din nou coala în ramă

RÉIMPOSITION (*èn*) *f* punere de noi dări

RÉIMPRESSION (*èn*) *f* 1 retipărire, tipărire din nou, 2 carte retipărită

RÉIMPRIMER (*èn*) *v* a retipări, a tipări din nou

REIN (*rèn*) [l ren] *m* 1 rărunchiu rîm chiu, 2 *pl* șale *avoir mal aux reins*, a-l durea șalele, *pousser à qq*, *l'épée dans les reins*, a pune cuiva sula în coastă, *avoir du rein*, *avoir les reins forts*, a fi puternic, *fam* *avoir les reins*

solides, a fi un om bogat, influent, *ceindre ses reins*, a se pune pe muncă

RÉINCARCÉRER (*èn*) *v* a băga din nou în carcă

RÉINCORPORER (*èn*) *v* a încorpora din nou **REINE** (*ren'*) [l regina] *f* 1 regină, *pop* crăiasă, 2 *fig* cea mai frumoasă floare *la rose est la reine des fleurs*, trandafirul este floarea florilor, 3 *reine des abeilles*, matcă, 4 *reine du ciel*, des angs, sf Fecioară, 5 *Bot* *reine des bois*, vinărieză *reine des près*, crețuscă, *reine marquerite*, rușă de toamnă

REINE-CLAUDE (*glod'*) *f* ringlodă, culducusă golană

REINETTE *f* măr cițesc

RÉINSTALLATION *f* reinstalare, așezare din nou

RÉINSTALLER *v* a reinstala, a așeza din nou

REINTÉ, E (*ren*) [*reins*] *a* cu șale țepene, spătos

RÉINTÉGRABLE *a* ce poate fi reintegrat

REINTÉGRANDE *f* *Jur* reintegrare în posesiunea unei averi spoliata

RÉINTÉGRATION (*èn*) *f* reintegrare *a*) punere din nou în stăpânirea (unui lucru), *b*) redarea unei funcții

RÉINTÉGRER (*èn*) [l reintegrare] *v* 1 a reintegra *a*) a pune din nou în stăpânirea (unei averi), 2 a întoarce la loc *faire réintégrer des meubles*, a da ordin ca niște mobile să fie întoarse la locul (de unde au fost luate), 3 a băga din nou *réintégrer en prison*, a băga din nou la închisoare (pe cineva), 4 a se întoarce la *réintégrer le domicile conjugal*, 5 a intragi din nou [Se conjugă ca *accélérer*]

RÉINVITER (*èn*) *v* a invita din nou, încă odată

RÉITÉRABLE *a* ce poate fi repetat

RÉITÉRATIF, IVE *a* făcut încă odată

RÉITÉRATION (*ré-i*) [l] *f* repetare

RÉITÉRATIVEMENT (*ré-i*) *adv* în repeșite rânduri

RÉITÉRER (*ré-i*) [l reiterare] *v* a repeta, a face încă odată ce a făcut [Se conjugă ca *accélérer*]

REÎTRE (*rètr'*) [g] *m* (†) 1 cavaler mecenar german (în evul mediu), 2 *fam* *vieux reître* *a* ceapcân, *b*) soldatou, deșcă

REJAILLIR (*r'-ja-yu*) *v* 1 a țâșni din nou 2 a cădea pe, a stropi, 3 *fig* a cădea asupra *la honte rejaillit sur nous*, rușinea cade asupra noastră [Se conjugă ca *jailir*]

REJAILLISSANT, E (*ja-yis*) *a* tăsnitor

RÉJAILLISSEMENT (*r'-ja-yis-man*) *m* 1 tăsnire, 2 *fig* recădere

REJET (*r'-jè*) *m* 1 aruncare din nou, 2 respingere înălturare *rejet d'une loi*, 3 trecere la altă soroteală, 4 mlădută, lăstar *les rejets d'un arbre*, 5 pământul scos din săpărea unui sânt, 6 *V* *enjamement*

REJETABLE *a* ce poate fi respins

REJETEAU, REJETTEAU *m* cubuc în partea de jos a lemnului ferestrei (care împiedică ploaia de a pătrunde în odaie)

REJETER [jeter] *o* 1 a aruncă din nou, a aruncă încodată, 2 a aruncă înapoi *rejeter la balle*, a aruncă înapoi mingea, 3 a aruncă afară, a vârsa afară *le volcan rejetau des torrents de lave*, vulcanul vârsa timente de lavă, 4 a lepădă, 5 a respinge *rejeter une offre*, a respinge o ofertă, 6 *fig* a aruncă *rejeter une faute sur une autre* a aruncă vina pe altcineva, *rejeter qq dans l'incertitude*, a face pe cineva din nou să se îndoiască, 7 a depărta *cela nous rejette bien loin de notre sujet*, asta a depărtează foarte mult de subiectul nostru, a amâna (pentru o dată nesigură) *rejeter un voyage*, a-și amâna pentru altă dată călătoria, 9 a da, a scoate (noui ramuri), 10 a trece (aurea) *rejeter un mot au vers suivant*, a trece un cuvânt la versul următor || *Se rejeter* 1 a se da înapoi, 2 a se întinde asupra, a se ocupa cu, 3 a pune vina pe *se rejeter sur les circonstances*, a aruncă vina pe împrejurări [Se conjugă ca *jeter*]

REJETON [rejet] *m* 1 lăstar, mlădiță, 2 *fig* vâstar, odraslă *le dernier rejeton d'une illustre famille*, ultimul vâstar al unei familii vestite

REJOINDRE [joindre] *o* 1 a împreună a lipi la loc, 2 *fig* a uni din nou *la mort les a réjoints*, moartea i-a împreunat din nou, 3 a întâlni, a găsi iar, a ajunge *je vous rejoindrai* am să vă ajung, *venez me rejoindre*, vino de mă ia, *rejoindre la compagnie*, a veni și dânsul numai decât, *rejoindre son régiment*, a se duce la regiment || *Se rejoindre*, 1 a se împreună, 2 a se uni din nou, 3 a se întâlni cu [Se conjugă ca *joindre*]

REJOINTOEMENT (toa-man) *m* tencuire din nou rostuită

REJOINTOYER (toa-yé) *o* a tencui din nou crăpăturile dintre pietre, a rostui [Se conjugă ca *employer*]

REJOUER *o* 1 a jucă o nouă partidă, 2 a cântă din nou

REJOUI *E* a vesel voios || *s* băiat vesel, fată veselă

REJOUIR *o* 1 a înveseli, a bucură, a face bucurie, 2 a face să petreacă *réjouir une société*, 3 a plăcea *cette couleur réjouit la vue*, culoarea aceasta place ochilor || *Se réjouir*, 1 a se bucură a-i plăcea bine, 2 a petrece

REJOUISSANCE *f* 1 veselie, bucurie *se livrer à la réjouissance*, a se veseli a petrece, 2 *os* de dăruială bucată proastă de carne cu care măcelarii împlinesc greutatea), 3 *pl* serbări publice, petreceri *on a organisé des réjouissances* s'au organizat serbări publice

REJOUISSANT, *E* a înveselitor, îmbucurător

REJUGER *o* a judecă din nou

RELACHANT, *E* a 1 care mai dă drumul, 2 *Med* care moaie || *m* leac care moaie

RELACHE *m* 1 întrerupere *sans relâche*, fără întrerupere, 2 *Teat* relaș, întrerupere momentană (a reprezentatilor), *faire relâche* a nu jucă, 3 odihnă, răgaz *prendre un peu de relâche*, a lua nișcă odihnă, *son mal ne lui*

donne pas de relâche, boala nu-i dă răgaz || *f* *Mar* 1 poposire momentană (a unei corăbii) pe un țărm, 2 locul de oprire, popas

RELÂCHÉ *E* a 1 slăbit, destins, moale, 2 *fig* prea slobođ, desmățat *morale relâchées*

RELÂCHEMENT *m* 1 destindere, slăbire, 2 iesire deasă afară, diaree, 3 *fig* odihnă, *donner du relâchement à l'esprit*, a-și odihni mintea, 4 desmățare, 5 lenevire, încetinire *relâchement dans le travail*, lenevire în muncă, b) răcire (a zelului, a entuziasmului), c) îndulcire muere, *il y a du relâchement dans le froid* s'a muat frigul, 6 *Pat* lăncezeală

RELÂCHER [l relaxare] *o* 1 destinde, a slăbi, 2 a da drumul *relâcher un prisonnier*, 3 a mai lăsa din *relâcher de ses prétentions*, 4 *fig* a prosti, a slăbi *relâcher la discipline*, 5 *Mar* a face popas (o corabie), 6 *fig* a se muia *relâcher de son zèle* a se mai muia zelul || *Se relâcher*, 1 a se destinde, a slăbi, 2 a se mai lăsa de *se relâcher de ses prétentions*, a mai lăsa din pretentii, 3 *fig* a se muia vremea, zelul, entuziasmul, etc) *cet écolier se relâche*, școlarul acesta nu si mai dă silință, 4 a se desmăța *la morale s'est relâchée*, morala s'a desmățat, 5 a se odihni

RELAIS (le) [relayer] *m* 1 cai proaspeți, 2 postă, locul unde se schimbă cai, conac, popas *au second relais* la al doilea popas, 3 căini postați dealungul unei vânători pentru a înlocui pe cei obosiți, 4 *ête de relais*, a fi gata, *donner le relais*, a pune pe lucru (pe cineva)

RELAIS (le) *m* 1 aparat telegrafic care face să treacă într'un curent prea slab un curent al unei pile adăogate, 2 teren rămas uscat prin retragerea apei

RELAISSÉ *E* a care cade jos de oboselă (un iepure fugărit)

RELAISSER (se) *o* a se opri rupt de oboselă (un iepure fugărit)

RELANCER [lancer] *o* 1 a aruncă din nou, 2 a gonii, a șorni din nou *relancer un cerf*, 2 *fig* a plictisi, a nu da pace *on m'a relancé chez moi*, au venit să mă plictisească la mine acasă, 4 a trage un perdat, *je l'ai violemment relancé*, i-am tras un zavrasc strâns, 5 (la joc) a oferi mai mult [Se conjugă ca *lancer*]

RELANCIS *m* înlocuirea, în o clădire, a matematicului vechiu cu altul nou

RELAPS, *E* (laps) [l] a întors la erezie **RELARGIR** *o* a mai lărgi, *faire relargir*, a da să se mai lărgască (ex bainele)

RELARGISSEMENT *m* lărgire

RELATÉ *E* a relatat, povestit, spus

RELATER [l relatum] *o* a relată, a povesti, a spune

RELATIF, *IVE* a relativ a) privitor la, cu privire la, b) care are legătură raport *termes relatifs*, c) nestatornic *valeur relative*, d) care unește o propoziție cu restul frazei, e) *proposition relatives*, propoziție legată prin un pronume sau adverb relativ, f) *Muz tons relatifs*, tonuri cu același număr de diezi și de bemoli la chier || *m* relativul, ceea ce există numai în unele condiții

RELATION [ɛ] *f* 1 relațiune *a)* raportul unui lucru către altul, *b)* legătură (între lucruri, persoane), *c)* *fig* persoană cu care ești în legătură, cunoștință *il est éloigné de toutes ses relations*, s'a depărtat de toate cunoștințele sale, 2 *Muz* interval, 3 relatate, expunere (amănunțită), raport *relation d'un voyage*

RELATIVEMENT *adv* 1 în mod relativ, întrucâtva, 2 proporțional, 3 *relativement a*, privitor la, cu privire la

RELATIVITÉ *f* relativitate, însușirea a ceea ce este relativ

RELAYER *v* a spăla din nou

RELAXATION [ɛ] *f* 1 ieșire deasă afară, diaree, 2 slăbire, mușiere *relaxation d'un muscle*, 3 punere în libertate, slobozire

RELAXE *f* slobozire

RELAXER [ɛ] *relaxare* *v* a da drumu, a lăsa, a slobozi

RELAYER (lè-yè) *v* 1 a schimba can (la un popas), 2 a schimba, a înlocui la lucru *relayer des ouvriers*, a înlocui lucrători prin alții || *Se relayer*, a se schimba la lucru, a lucra cu schimbul la același lucru [*Se conjugă ca balayer*]

RELAYEUR (le-yeur) *m* cel ce ține cai de schimb la popasuri

RELÉGATION [ɛ] *f* surghinire (într'un loc)

RELÉGUER (ghe) [ɛ] *relegare* *v* 1 *Jur*-a închide într'o colonie *releguer un recidiviste*, 2 a surghini în un loc anumit, a depărta, a asvârli *reléguer un fonctionnaire en province*, 3 a arunca deoparte *reléguer un portrait au grenier* a arunca un portret în pod, 4 (iron) a clasa, a pune *reléguer une tradition parmi les fables*, a clasa o tradiție în rândul poveștilor || *Se reléguer*, 1, a se retrage (undevea), 2 a fi surghinit || [*Se conjugă ca accélérer*]

RELENT (lan) *m* 1 miros urât (al cărnei ce a stat la umezeală) *sentir le relent*, a mirosi a băhlit, 2 miros urât, putoare *relent des egouts*, mirosul urât al canalelor de scurgere

RELEVAILLES (r'-l'-va-y') *f pl* moliță, ieșire la biserică după lăurie

RELEVANT, *E* a care atârână, care e dependent de

RELEVÉ *f* 1 înlocuirea unei trupe de sol dată cu alta, 2 trupa cu schimbu (care a înlocuit altă trupă) [*V Suplimentul*]

RELEVÉ, *E* a 1 ridicat în sus, 2 distins, nobil *mine relevée*, înfățișare distinsă, 3 *fig* înalt, 4 picant, cu gust pronunțat *sauce très relevée*, sos foarte plăcut, 5 *relevé de*, împodobit cu *tapisserie relevée d'or*, tapiserie împodobită cu aur, 6 *V relever*

RELEVÉ *m* 1 ridicare în sus *le relevé de la paupière*, ridicarea în sus a pleoapei, 2 extras, copie *faire le relevé d'un compte*, a face copia unei socoteți, 3 listă, însemnare *relevé des fautes d'un ouvrage*, lista greșelilor unei cărți, 4 cută făcută la o rochie, 5 *a)* un alt tacâm sau o altă mâncare, *b)* *relevé de potage*, prima mâncare după supă, 6 potcoavă scoasă și pusă la loc

RELEVÉE *f* după prânz *à deux heures de relevée*, la două după amiază

RELEVEMENT *m* 1 ridicare, 2 sculare (după o boală, etc), 3 listă, însemnare, enumerare amănunțită *faire le relevement de toute la dépense*, a face o listă de întreaga cheltueală, 4 *Mar* determinarea exactă (a poziției unui loc pe mare și pe uscat), *prendre des relevements*, a lua poziția exactă a unor locuri, 5 *fig* ridicare, înălțare *le relevement d'un peuple*

RELEVER [ɛ] *relevare* *v* 1 (tranzitiv) *v* 1 a ridica (în sus, de jos), *relevier la tête a)* a ridica capul, *b)* a mai prinde curaj, *relevier la moustache*, a-și răsuci mustața, *fig relevier le gant*, a primi sfidarea, *fig relevier la maison*, a redă casei sale strălucirea de odinioară, 2 a ridica în sus (ex dusumeaua), 3 a sumete, a suflcă *relevier les manches*, a suflcă mânecile, 4 a reclădi *relevier un édifice*, 5 *fig* a restabili *relevier ses affaires*, 6 a înălța *le travail relève l'homme*, munca înălța pe om, 7 a reinsuflă *relevier le courage*, 8 a mări, 9 a scoate în relief, a iveauă, a face să reiasă *relevier les beautés d'un ouvrage*, a da la iveauă frumusețile unei opere, 10 *relevier qq* a muștră, a trage o săpuneală curva, 11 a înlocui, a schimba *relevier la garde*, a schimba garda, *relevier un plat*, a ridica de pe masă o mâncare, a o înlocui cu altă mâncare, 12 a scoate, a destitui (din funcție), 13 a deslegă *relevier d'un serment*, *relevier qq de ses vœux*, a deslega pe cineva de un jurământ făcut, 14 a răspunde repede la *relevier une impertinence*, a răspunde numai decât la o obraznicie, 15 a însemna, a notă *relevier une date*, *des fautes*, a însemna o dată, greșeli, 16 a determină poziția, a ridica planul (unui loc) *relevier une côte*, a ridica planul unei coaste, 17 a ajuta (să se ridice) *relevier une famille* a ajuta unei familii să se ridice, 18 a da un gust mai pronunțat *relevier une sauce*, a da unui sos un gust mai picant, 19 a da drumul în apă (unui vas), *vous relevez de mon autorité*, depinzi de autoritatea mea, 20 a face extractul, copia *relevier une inscription*, a face copia unei inscripții, 21 (la biliard) *relevier une balle*, a jucă o bilă din gaură, 22 a scoate și pune la loc o potcoavă (unui cal) || (intransitiv) 1 a atârna de, 2 a se sculă (din o boală, din lăuzie) *on ne voit pas qu'il en relève*, nu e speranță să mai scape, 3 a putea a proveni din *toutes les sciences relèvent de la philosophie*, toate științele puerd dela filozofie || *Se relever*, 1 a se ridica (iar), 2 a se sculă în picioare, 3 a se scula din pat, 4 *fig* a se înălța, 5 a se restabili, a-si veni în fire, a scăpa din mizerie *il ne s'en relevera jamais*, n'o să-si mai vie în fire niciodată, 6 a se schimba, a se înlocui (la lucru) [*Se conjugă ca achever*]

RELEVEUR a ridicător || *m* mușchiu indicător

RELIAGE *m* cercutul buților

RELIEF (éf) *m* 1 relief *a)* partea ridicată (a unui lucru), *b)* lucru sculptat în afaiă, *c)* *fig*, strălucire, aparență exterioară *donner*

du relief a a) a pune în adevărata sa lumină, b) a înălța, a da oarecare demnitate (ex stilului), *mettre en relief*, a scoate la iveală, a pune în evidență, 2 *pl* rămășițele (unei mese), resturi neîntrebuințate *des reliefs d'ortolan*, resturi din carnea unui gangur

RELIEU (en) *m* pulbere ordinară (pentru artiști)

RELIER [l religare] *v* 1 a lega din nou, 2 a lega, a uni *relier le passé a l'avenir*, a lega trecutul de viitor, 3 a lega (o carte), 4 a cer-
cui (buși)

RELIEUR, EUSE *s* legător de cărți

RELIGUEUSEMENT *adv* 1 cu religiozitate, cucernic, 2 cu sfințenie

RELIGIEUX, EUSE [l] *a* religios a) ce ține de religie, bisericesc *chant religieux*, b) cucernic, c) *fig* exact, strașnic *religieux observateur de sa parole*, cel ce ține cu sfințenie la cuvântul său, d) călugăresc *habut religieux* || *s* călugăr, călugăriță

RELIGION [l] *f* 1 religi(un)e, lege, credință (în D-zeu), 2 cucernicie *avoir de la religion*, a fi cucernic, pios, 3 *la religion* (réformee), protestantismul, *ceux de la religion*, calvinismul, 4 călugărie *entrer en religion*, a se călugări, *nom de religion*, nume de călugăr, *en religion*, cu numele său (ei) de călugăr (de călugăriță), 5 datorie sfântă, lege *se faire une religion d'une chose*, a socoti un lucru ca o datorie sfântă, *surprendre la religion de qq*, a înșela bunacredința a cuiva, 6 cult, respect

RELIGIONNAIRE *m* (†) reformat

RELIGIOSITÉ (ji-o-si) *f* religiozitate, cucernicie, cult

RELIQUAIRE (ker') [relique] *m* raclă cu moaște

RELIQUAT (ka) [l reliquatum] *m* 1 rămășiță, rest de datorie, 2 urme, rămășițe (ale unei boli)

RELIQUATAIRE (ka) *s* cel ce mai datorește un rest de bani

RELIQUE (lik') [l reliquae] *f* 1 moaște, sfințe rămășițe, *iam je n'en veux pas faire des reliques*, nu țin s-o păstrez în ladă, *je n'ai pas grande foi à ses reliques*, nu prea am încredere în el, 2 rămășițe

RELIRE *v* a reciti, a citi din nou, încodată || *Se relire*, a citi ce a scris [Se conjugă ca *lire*]

RELIURE *f* 1 legatul (unei cărți), 2 legătorie, *apprendre la reliure*, a învăța legătoria, 3 legătură *reliure doree*, legătură daurită

RELOCATION *f* 1 reînchiriere, 2 subînchiriere

RELOUAGE *m* bătaia scrumburilor (către sfârșitul lui Decembrie)

RELOUER *v* 1 a reînchiria, a închiria a doua oară, 2 a subînchiria

RELUIRE *v* a străluci, a luei, *faire reluire*, a da lustru [Se conjugă ca *luire*] *V or și Suplimentu*

RELUISANT, E *a* strălucitor

RELUQUER *v* *jam* 1 a privi cu coada ochului, 2 a ochi, a pune ochi pe *reluquer une maison* [V Suplimentu]

RELUSTRE *v* a mai da un lustru

REMACHEMENT *m* amestecare din nou

REMÂCHER *v* 1 a mesteca din nou, a rumega, 2 *fig* a repeta în gând (același lucru)

REMAILLER (ma ye) *v* a curăți de coji pieile șamuzate

REMANIER *v* a mânca din nou, iar

REMANIABLE *a* ce poate fi remaniat, prefăcut

REMANEMENT, REMANIMENT *m* remaniere, rpeiacere, prelucrare

REMANIER *v* 1 a mânui din nou (ex o stoftă), 2 a remania, a prelface, a prelucra

REMANIEUR, EUSE *s* prelucrător

REMARIAGE *m* recăsătorire, a doua căsătorie

REMARIER *v* a căsători din nou || *Se remarier*, a se căsători din nou, a doua oară

REMARQUABLE (kab') *a* remarcabil, de seamă, însemnat *chose remarquable*, lucru curios

REMARQUABLEMENT (ka) *a* admirabil, în mod distins

REMARQUE *f* 1 observare, luare în seamă *chose digne de remarque*, lucru vrednic de luat în seamă, 2 observație, 3 notă, însemnare *ouvrage plein de remarques*, operă plină de însemnări

REMARQUER [remarque] *v* 1 a marca, a însemna din nou *remarquer du linge*, a marca din nou rufe, 2 a observa, a privi cu băgare de seamă, 3 a zări, a deosebi *remarquer qq dans la foule*, a zări pe cineva din mulțime

REMASTIQUAGE (kaj') *m* 1 lipie din nou cu chit, 2 lipitură din nou cu chit

REMASTIQUER *v* a lipi din nou cu chit

REMBALLAGE (ran) *m* reîmpachetatul

REBALLER (ran) *v* a reîmpacheta, a împacheta din nou

REMBARQUEMENT (ran) *m* rembarcare, imbarcare din nou

REMBARQUER (ran) *v* a imbarca din nou, a reîmbarca || *Se rembarquer*, 1 a se reîmbarca, a pleca din nou pe mare, 2 *fig* a se băga din nou *se rembarquer dans une affaire*, a se vârî din nou într-o afacere

REMBARRER (ran) *v* 1 a respinge energic, 2 *fig* a pune la locul său, a trage un perdaf

REMBLAI (ran) *m* 1 *V remblayage*, 2 rambleu, pământ cu care se înalță un teren, se astupă o groapă

REMBLAVER (ran) *v* a se amâna iar

REMBLAYAGE (ran-ble-yaj') *m* astupare sau înălțare de teren

REMBLAYER (ran-ble-yé) *v* a astupa sau a înalța cu rambleu [Se conjugă ca *balayer*]

REMOÛTEMENT (ran) *m* punere la loc (a unui os scrintit)

REMOÛTER (ran) *v* a pune la loc (ex un os scrintit)

REMOUGER (ran) *v* a ține plin (un butoiu prin adăogire de lichid)

REMOUBRAGE, REMBOURREMENT (ran) *m* 1 umplere cu câlți, lână, păr, etc., 2 umplere cu câlți, etc., 3 pop ghiture

REBOURRER (ran) *b* 1 a umplea cu lână, câlți, păr, etc., 2 *pop* a ghiftui

REBOURSABLE (ran) *a* rambursabil, ce poate fi, ce trebuie plătit

REBOURSEMENT (ran) *m* 1 rambursare, înapoiere, plătire, 2 bani înapoiati, 3 ramburs, plătire în urmă *faire suivre en remboursement*, a trimite prin ramburs

REBOURSEER (ran) *v* 1 a rambursă, a înapoi (cuiva) banii ce a avansat, a plăti, *rembourser un billet*, a plăti o poliță (de către girantul ei), 2 *rembourser qq de*, a despăgubi pe cineva de || *Se rembourser*, 1 a-și plăti singur, a reintra în capital, 2 a se rembourser *par la poste*, prin ramburs

REMBRUNI, **E** (ran) *a* 1 înnegrit, 2 *fig* posomorît, întunecat

REMBRUNIE (ran) *v* 1 a înnegri, a face mai oacheș, 2 *fig* a posomorî || *Se rembrunir*, a se întuneca, a se posomorî

REMBRUNISSEMENT (ran) *m* 1 înnegrire, 2 *fig* posomorire

REMBUCHEMENT (ran) *m* întoarcerea vânatului în viziuna sa

REMBUCHER (ran) *v* a gonî vânatul până ce a dispărut în viziuna sa

REMÈDE [i remedium] *m* 1 remediu, doctorie, leac, 2 *chistur prendre un remede*, a lua un chistur, 3 *fig* leac, alinare

REMÉDIABLE *a* de lecut

REMÉDIEE [i remediare] *v* 1 *remédier à*, a remedia, a lecu, 2 *fig* a îndrepta

REMÊLER *v* a amesteca din nou

REMEMBRANCE (mam) *f* (†) amintire

REMÉMORATIF, **IVE** *a* de aducere aminte

REMÉMORER [i rememorare] *v* a rememora, a aduce aminte, a aminti || *Se remémorer*, a-și aminti, a-și aduce aminte

REMENER *v* 1 a aduce, 2 a duce din nou, (Se conjugă ca *amener*)

REMERCIEMENT, **REMERCIEMENT** *m* mulțumire

REMERCIER [merci] *v* 1 *remercier de*, a mulțumi pentru (ceva), 2 a mulțumi (cuiva) *remercier un bienfaiteur*, a mulțumi unui binefăcător, 3 a rețuza în mod politicos, a nu primi (ex o invitație) *on l'invita à diner, il remercia, îl invită la masă, dar el nu primi*, 4 a congedia, a da drumu *on a remercié deux employés, s'a congediat doi amplotați* [V Suplimentu]

RÉMÉRÉ *m* învoeala de a putea răscumpără un lucru vandut, *vente à reméré*, vânzarea cu putință de răscumpărare

RÉMÉRER [i redimere] *v* a răscumpără pe baza unei învoeli [Se conjugă ca *accélérer*]

REMESURER *v* a măsura din nou

REMETTRE [i remittere] *v* 1 a pune din nou, *remettre dans son chemin*, a arăta (cuiva) drumul, *remettre qq chez lui*, a duce, a însoți pe cineva acasă, *fig* *remettre dans son esprit*, a-și aminti, *ça me remet dans la mémoire*, asta îmi aduce aminte, 2 a pune (la loc) *remettre son épée au fourreau*, a-și băga înapoi sabia în teacă, *Chir remettre un bras*, a pune la loc un braț scindit, *fig* *remettre qq à sa*

place, a pune pe cineva la locul său, 3 a remite, a predă, a înmâna, a da *remettre une lettre, un paquet*, a înmâna o scrisoare, a predă un pachet, 4 a întrema, a însănoși, a face bine *l'air de la campagne l'a remis*, aerul dela țară i-a făcut bine, 5 a amana *remettre toujours au lendemain*, a amâna veșnic pe maine, 6 a ierta de păcate, de o amendă 7 a liniști *ça l'a un peu remis*, asta l-a mai liniștit puțin, i-a făcut să-și mai vie în fire puțin, 8 a se demite, a și da demisia din *remettre une charge*, a și da demisia din o însărcinare, 9 a încredința *je lui ai remis mes fonds*, i-am încredințat capitalul meu, *remettre sa cause entre les mains d'un avocat*, a încredința procesul său unui avocat, 10 a împacă *on les a remis ensemble*, i-a împăcat lumea, 11 a recunoaște, a-și aduce aminte de *je vous remets à présent*, te recunosc acum, 12 a restabili || *Se remettre*, 1 a se pune din nou (pe ceva) *se remettre au travail*, a se pune din nou pe muncă, *se remettre en route*, a porni din nou, 2 a începe din nou să *se remettre à jouer*, a începe din nou să joace, *le temps se remet au beau*, vremea începe să fie iar frumoasă, se îndreptează, 3 a se așeza iar *se remettre à table*, a se așeza iar la masă, 4 a se însănoși, a-și veni în fire *remettez vous, monsieur, vino-ți în fire*, domnule, 5 a se împacă *ils se sont remis*, s'au împăcat, 6 a-și aduce aminte, a se recunoaște, 7 a se restabili *se remettre d'une faillite*, a se restabili după un faliment, 8 a se amana *ce que j'ai à faire ne peut se remettre*, ce am de făcut nu poate fi amânat, 9 a se lăsa pe *je m'en remets à vous*, mă las pe d-ta, la hotărîrea d-tale, *je me remets à votre décision*, primesc ce veți hotărî d-ta [Se conj ca *mettre*]

REMEUBLER *v* a mobilă din nou

KÉMIGE *s. pl* pene mari țepăne în aripa unei păsări (care îi ajută la sburat).

RÉMINISCENCE (sans) [i reminiscență] *f* reminiscență, amintire (vagă)

REMISAGE *m* punere sub șopron

REMISE *f* 1 -punere la loc, 2 remitere, predare, înmânare, 3 încredințare *remise de fonds*, încredințare de fonduri, 4 efect comercial, sumă de bani *porter une remise au compte courant*, a trece o sumă la contu-curent, 5 remiză *a)* scăzământ, *reducere* *accorder une forte remise*, a acordă o reducere serioasă, *b)* comision, 6 reluarea (unei piese), 7 amânare, întârziere *remise d'une audience*, amânarea unei audiențe, *parir sans remise*, a plecă fără întârziere, negreșit, 8 iertare de o parte (din datorie, din o pedeapsă), 9 remiză șopron (*voiture de remise*, trăsură fără număr care se ia cu chirie, *voiture de grande remise*, trăsură ce se ia cu ziua, cu luna sau cu anul, *fam être mis*) *sous la remise*, a sta cu mâinile în sân, *mettre qq sous la remise*, a nu se mai servi de cineva, 10 crang în care se furizează vânatul gonit

REMISER *v* 1 a pune sub șopron, a pune la adăpost, 2 a pune o nouă miză (la joc) || *Se remiser*, a se ascunde undeva (potârnichea gonită) [V Suplimentu]

REMISIER *m* iemizier, comisionarul unui jucător la bursă

RÉMISSIBILITÉ *f* putința de a fi iertat

RÉMISSIBLE *a* ce poate fi iertat, de iertat

RÉMISSION [1] *f* 1 iertare, (†) *lettre de rémission*, grație cerută de rege judecătorilor, 2 *Med* potolire momentană || *loc adv sans rémission*, 1 fără milă, 2 neîntrerupt

RÉMISSIONNAIRE *m* cel ce obținuse grațierea prin rege

RÉMITTENCE *f* *Med* potolire momentană (a unei boli)

RÉMITTENT, **E** [1] *a* *Med* care se potolește la intervale

REMAILLAGE (*ran'-ma-yaj'*) *m* prinderea ochiurilor (unei țesături)

REMAILLER (*ran-ma ye*) *v* a cârpi ochiurile (unui țicou)

REMAILLOTER (*ran'-ma-yo-te*) *v* a înfășă din nou

REMMANCHER (*ran*) *v* a pune alt mâner

REMMENER (*ran-m'-ne*) *v* a readuce, a aduce înapoi [Se conjugă ca *amener*]

RÉMOIS, **E** *a* din Reims || *s* locuitor din orașul Reims (Franța)

RÉMOLADE *f* sos picant din muștar, untdelemn, zeamă de lămașe, etc

RÉMOLE *f* volbură, vartej de apă

REMONTAGE *m* 1 întorsul unui ceasornic, 2 potrivirea (bucăților din care e alcătuită o mașină, o armă), 3 încăputare (de ghetă)

REMONTANT, **E** *a* care mai înflorește odată toamna (o plantă)

REMONTE *m* 1 mersul în susul unei ape, 2 pești cari urcă curentul apei pentru a-și lăsa ouăle, 3 *Milit* remontă *a* serviciu care furnizează corpurilor de armată cari trebuincioși, *b*) grup de cari trimiși unui corp de armată

REMONTER [monter] *v* I (intransitiv) 1 a se sui, a se sui din nou *remontez dans votre chambre*, suie-te în odaia d-tale, 2 a se urcă *la rente remonte*, renta se urcă, 3 a se urcă în sus *son collet remonte*, gulerul i se urcă în sus, 4 a se întoarce înapoi *remonter de quelques siècles*, a se întoarce cu câteva veacuri înapoi, 5 *remonte à*, a dată, a-și avea originea *cette maison remonte aux croisades*, casa aceasta datează din vremea cruciadelor, *qui vont jusqu'à Cyrus remonter ses aieux*, ai căruți strămoși se scoboară, își trag obârșia tocmai dela Cyrus, *b*) a se întoarce la *remonter (jusqu') à la source*, a se întoarce până la obârșia (unui lucru), *remonter jusqu'au XV-e siècle*, a se întoarce până la veacul al XV-lea, 6 a înflori a doua oară (o plantă), 7 *Muz* a cânta cu un ton mai sus, 8 *remonter sur l'eau* *a*) a ieși la suprafața apei, *b*) *fig* a-și recăpăta creditul, *remonter sur la bête*, *V bête* || II (transitiv) 1 a sui, a urcă din nou, 2 *Teat* *remonter la scene*, a se îndreptă spre fundul scenei, 3 a urcă la loc (un obiect), 4 a ridica, a înălța *remonter un mur*, 5 a întoarce (un ceasornic), 6 *remonter un fleuve*, a merge în susul unui fluviu, a pluta împotriva curentului (o co-

rabie), 7 a îngriji din nou cu cele trebuin- cioase *remonter un magasin, une maison*, 8 a potrivi la loc părțile (unei mașini) *remonter un violon*, a pune alte strune unei vioare, 9 *a*) a da cai proaspeți *remonter un cavalier, un escadron*, a da un cal nou unui cavalerist, cai noi unui escadron, *b*) a cumpără cai noi pentru *remonter une écurie*, a cumpără cai noi pentru un grajd, 10 a încăputa (cisme), 11 *remonter une pièce de théâtre*, a pregăti din nou o piesă pentru a o juca, 12 *fig* a reînsu- ūieși, a îmbărbăta *remonter le moral*, a reînsu- ūieși moralul || *Se remonter*, 1 a-și lua un alt cal, 2 a se îngriji din nou cu cele trebuincioase, 3 a prinde iar putere, a se înmîpă, 4 a fi întors (un ceasornic) [Se conjugă cu *avoir* sau *être* după cum arată o acțiune sau o stare [V Supl.]

REMONTEUR, **EUSE** *s* întorcător

REMONTOIR *m* remontoar *a*) mecanism de întors fără cheie un ceasornic, *b*) ceasornic cu remontoar

REMONTRANCE *f* 1 muștrare, dojană, 2 (†) protestare a parlamentului către rege

REMONTRER *v* 1 a arăta din nou, 2 a arăta *remontrei à qq les conséquences de sa conduite*, a arăta cuiva, a-l face să vadă urmările purtării sale, 3 a arăta (cuiva) că n'are dreptate sau ce trebuie să facă, 4 a da lecție, a muștra, 5 *en remontrei a qq*, a da lecții cuiva, a se crede mai abilit decăt alii, *ce n'est pas à moi que vous en remontrez la-dessus*, n'ai să mă înveți d-ta pe mine, știu eu asta mai bine decăt d-ta, prov *c'est Gros Jean qui en remontre à son curé*, nătangul se crede mai abilit decăt Vodă || *Se remonter*, a se arăta din nou

RÉMORA [1] *m* 1 remora, peștele agățător, 2 *fig* piedică, obstacol

REMORDRE *v* 1 a mușca din nou, 2 *fig* a remcepe ce a făcut odată fără succes

REMORDS (*moi*) *m* remușcare

REMORQUAGE (*kaj'*) *m* remorcatul

REMORQUE *f* 1 remorcare, tragere după sine, 2 remorcă, 3 otgon de tras (o luntre), *jeter la remorque*, a aruncă otgonu, *prendre à la remorque*, a trage cu otgonu, *fig se mettre à la remorque de quelqu'un*, a se ține orbește după cineva

REMORQUER *v* a remorcă, a trage după sine (vorbind de o luntre, de o trăsură, etc)

REMORQUEUR *m* remorcher, luntre care trage alte luntri după sine

REMORQUEUSE *f* și *a* (locomotivă) care trage vagoane după ea

REMOUCHER *v* 1 a mucl din nou, 2 *fig* a pune la locul lui pe cineva || V Suplimentul]

REMOUDRE *v* a măcina din nou

RÉMOUDRE *v* a ascuți din nou

REMOUILLAGE (*mu-yaj'*) *m* 1 muere din nou, 2 aruncarea din nou a ancorei

REMOUILLER *v* 1 a muia din nou, 2 *Mar* a aruncă din nou ancora

RÉMOULADE *f* *V* *remolade*

REMOULAGE *m* 1 măcinatul din nou, 2 tărare

RÉMOULER *v* a da din nou la tociță

RÉMOULEUR *m* tocițar

REMOUS *m* 1 vâitoare (produsă de mersul corăbiei), 2 vârtej de apă

REMPAILLAGE (*ran-pa-ya?*) *m* împletitul din nou cu paie

REMPAILLER (*ran-pa-ye*) *v* 1 a împleti din nou cu paie, 2 a umplea cu paie, a împăia *rempailler des oiseaux*

REMPAILLEUR (*ran-pa-yeur*), **EUSE** *s* împletitor (de scaune vechi)

REMPAQUETER (*ran-pak'-ie*) *v* a reîmpacheta

REMPARER (*ran*) *v* a apăra printr'un val || *Se remparer*, a-și face un val de apărare

REMPARER (**SE**) (*ran*) *v* a pune din nou mâna pe

REMPART (*ran-par*) *m* meterez, zid de apărare

REMPIÊTER (*ran*) *v* a încăputa (ciorapi)

REMPPLAÇABLE (*ran*) *a* ce se poate înlocui

REMPPLAÇANT, **E** (*ran*) *s* locuitor, înlocuitor

REMPPLACEMENT (*ran*) *m* 1 înlocuire, 2 *Jur V remploi*

REMPPLACER (*ran*) *v* a înlocui, a ține locul (altuia) [*Se conjugă ca avancer*]

REMPPLAGE (*ran*) *m* umplere din nou

REMPPLI, **E** (*ran*) *a* plin *rempli de soi-même*, îngâmfat, *vue bien remplie*, viață bine întreținută || *m* îndoitură, cerc (făcut stofei)

REMPPLIER (*ran*) *v* a îngusta, a face cerc (unei rochi)

REMPPLIR (*ran*) *v* 1 a umplea din nou, 2 a umplea, 3 a împlini, a întregi *remplir un nombre*, 4 a ocupa, a îndeplini *remplir une fonction*, 5 a ține *remplir une promesse*, 6 a întrebunța, a-și trece *bien remplir son temps*, 7 *fig* a împlini, a îndeplini, a face *remplir ses devoirs*, a-și împlini datoria, 8 a răspunde la *remplir l'attente*, a răspunde așteptării, 9 *remplir du point, de la dentelle*, a drege cu iglița florile rupte ale dantelei, *remplir un canवास*, a broda o canavă, 10 a sătura, a îndopa, 11 (la table) a și aduce pionii în casă, 12 *remplir une quittance*, a scrie pe o chitanță ce a rămas în alb, a o completa, 13 *Jur* a rambursa || *Se remplir*, 1 a se umplea, 2 a fi rambursat de, 3 a fi plin de

REMPPLISSAGE (*ran*) *m* 1 umplere, 2 *fig* umplutură, prisos, 3 dregerea unei horbote cu iglița, 4 *Muz* voci mijlocii, 5 *Mar* bucată de lemn care astupă un gol

REMPPLISSEUSE (*ran*) *f* lucrătoare care drege dantele rupte

REMPLOI (*ran*) *m* nouă întrebunțate (a banilor proveniți din vânzarea unei proprietăți personale sau de zestre)

REMPLOYABLE (*ran*) *a* ce poate fi întrebunțat din nou

REMPLOYER (*ran*) *v* a întrebunța din nou [*Se conjugă ca employer*]

REMPPLUMER (*ran*) *v* a pune alte pene noi || *Se remplumer*, 1 a căpăta pene noi, 2 *fig* a) a se îngriși, b) a recăștiga ce a pierdut, a-și veni în fire, a se restabili [*V Supl*]

REMPOCHER (*ran*) [*poche*] *v* a băga la loc în buzunar

REMPOISSONNEMENT (*ran*) *m* prăsiere din nou cu pește

REMPOISSONNER (*ran*) [*poisson*] *v* a prăsi din nou cu pește (un eleșteu)

REMPORTEUR (*ran*) *v* 1 a lua, a lua înapoi, 2 a aduce înapoi, 3 a ridica *on le remporta mort*, iu ridicat mort, 4 a câștiga, a obține *remporter une victoire, un grand succes*, 5 a se alege *il n'en a remporté que des mecomptes*, nu s'a ales decât cu decepții [*V Supl*]

REMPOTAGE (*ran*) *m* mutare în alt ghi vechi (a unei plante)

REMPOTER (*ran*) [*pot*] *v* 1 a muta în alt ghi vechi, 2 a pune la loc în griveci

REMPRUNTIER (*ran*) *v* a (se) împrumuta

REMUABLE *a* ce se poate mișca din loc

REMUAGE *m* vanturatul (graului), turburatul (vinului)

REMUANT, **E** *a* 1 neastămpărat, 2 *fig* *esprit remuant*, minte vioaie, ageră

REMUE-MÉNAGE *m* arababura, balamuc

REMUEMENT, **REMUMENT** *m* 1 mișcare, 2 căratul (pământului dintr'un loc într'altul), 3 *fig* a) agitație, b) turburare, neliniște *causer du remuement*, a pricinui turburare

REMUER [*muer*] *v* 1 a mișca, a da din *remuer la tête*, a mișca capul, a da din cap, *remuer la queue*, a da din coadă, *il ne remue ni pieds ni pattes*, nu dă semne de viață, 2 *fig* a mișca (sulițelul) *remuer l'auditoire*, a mișca sulițelul auditorului, 3 a mișca din loc *remuer un meuble*, 4 a pune în mișcare, a ațăța, *remuer les masses*, 5 a căra dintr'un loc într'altul (pământul), 6 a scormoni, a scotoci, a săpa *remuer un champ*, *fig* *remuer la bile d quelqu'un*, a aprinde mania curva, *remuer ciel et terre*, a se face luntre și punte, 7 a învarti *remuer beaucoup d'argent*, a învarti la ataceni, 9 a discuta *remuer une affaire*, 10 a se mișca, a se clătina *dont qui remue*, dinte care se clătina, 11 a nu sta locului, a fi neastămpărat *cet enfant remue continuellement*, acest copil e veșnic neastămpărat || *Se remuer*, 1 a se mișca, 2 a nu sta locului, 3 *fig* a se frământa, a se sili ca să reușească

REMEUSE *f* (†) femeie care leagănă și primește copilul de lăță

REMUGLE *m* miros înădușit (din lipsă de aer)

RÉMUNÉRATEUR, **TRICE** [*l*] *a* 1 răspălător, 2 avantajos || *s* răspălător.

RÉMUNÉRATION [*l*] *f* 1 răsplată, 2 plată (a unui lucru, unui serviciu), leală

RÉMUNÉRATEUR *a* remuneratoriu, care tine loc de răsplată

RÉMUNÉRER [*l* remunerare] *v* a răsplăti, a plăti

BENÁCLER *v* 1 a sforă, 2 *fig* a se da înapoi dela, a arăta scârbă pentru [*V Supl*]

RENAISSANCE *f* renaștere || *a* din vremea sau în stilul Renașterii

RENAISSANT, **E** *a* care renaște

RENAÎTRE *v* 1 a renaște a) a se naște

din nou, b) a se ivi din nou, a reapari, c) a crește, a înflori din nou (florile), d) a se întremă, a-și reveni în puteri, fig a se înviora, e) fig *faire renaitre*, a reînvia, 2 *renaitre a*, a recăpătă, *renaitre a la vie*, a se întrema, *renaitre au bonheur*, a fi iarăș fericit, *renaitre à l'espoir*, a recăpătă speranța, a începe din nou să sperie [Se conjugă ca *naître*, dar n'are part trecut, nici timpurile compuse]

RÉNAL, E [l] a ce ține de șale, al saielor

RENARD (r'-nar) [vg] m 1 vulpe, prov *en sa peau mouria le renard*, lupul își schimbă părul, dar nărașul ba, *vendre la poule au renard*, a da în vileag un secret, 2 fig vulpoi, pișicher *un vieux renard*, un vulpoi bătrân, 3 piele de vulpe, 4 pop vârsătură [V Supl]

RENARDE o vulpoaică

RENARDEAU m puru de vulpe

RENARDER o 1 a umbla cu viclesuguri, 2 pop a vârsa, a borî

RENARDIER m vanători de vulpi

RENARDIERE f vizuina vulpei

RENCAISAGE, RENCAISSEMENT f 1 punere din nou în glastre, 2 reîncasare

RENCAISSE o 1 a pune la loc în glastre, 2 a vârsa din nou în cassă

RENCHÂINER o a lega iar de lanț

RENCHÉRI, E a scumpit || m mofturos, grozav *faire le renchéri*

RENCHÉRIR o 1 a scumpi, 2 a se scumpi, *le blé rencherit*, grâul se scumpește, 3 fig *rencherir sur*, a exagera, a întrece, a spune sau face mai mult (decât alții)

RENCHÉRISSEMENT m scumpire

RENCHÉRISSEUR, EUSE s 1 scumpitor 2 exagerator, cel ce le spune sau le face și mai și

RENCOGNER o fam a încolți, a vâri într'un colț, fig *rencogner ses larmes*, a-și reține lacrimile || *Se rencogner*, a se închide (undevea)

RENCONTRE [encontre] f 1 întâlnire, 2 întâmplare, brodeală *singuliere rencontre*, ciudată întâmplare, 3 ciocnire (între trupe), 4 duel *rencontre au pistolet*, duel cu pistolul, 5 întâmplare *aller à la rencontre*, a merge întru întâmpinarea (cuiva), a-î ieși înainte, 6 împrejurare *en toute rencontre*, în orice împrejurare, 7 ocazie *de rencontre a)* de ocazie, cumpărat chulipir, b) nechibzuit || m *Blaz* cap de animal [V Suplimentu]

RENCONTRÉ, E a 1 întâlnit, 2 găsit, nimerit *mot bien rencontré*, cuvânt foarte nimerit

RENCONTRER o 1 a întâlni pe, a se întâlni cu (cineva), 2 a da peste *rencontrer un obstacle*, 3 a găsi, a nimeri, a brodi *rencontrer le vrai sens*, a nimeri adevăratul înțeles, *vous avez rencontré juste*, ai nimerit întocmai, *avoir toujours bien rencontré*, a li nimerit bine întotdeauna || *Se rencontrer*, 1 a se întâlni, 2 a se găsi *un homme s'est rencontré qui*, un om s-a găsit care, 3 a se întâmpla, 4 a se potrivi în minte. *les grands esprits se rencontrent*, oamenii mari se potrivesc la minte, 5 a se ciocni, 6 a se bate în duel

RENCORSER o a pune coisaj nou

RENDANT, E a. care dă înapoi || m cel ce dă seamă de ceva

RENDEMENT m produs, venit, rendement

RENDETERE (SE) o a se îndatora din nou, a face noui datorii

RENDEZ-VOUS m 1 întâlnire, 2 locul de întâlnire

RENDORMIR o a adormi din nou

RENDOSSER o a pune din nou, a îmbrăcă din nou (o haină)

RENDOUBLER o a scurta îndoind

RENDRE [l reddere] o 1 a da înapoi, a înapoia, a întoarce, 2 a duce, a aduce *rendre des marchandises a domicile*, a aduce mărfuri acasă, 3 a vârsa (a iarăși) *rendre son déjeuner*, a vârsa ce a mâncat, *rendre gorge a)* a vârsa, b) fig a da înapoi ce a luat pe nedrept, 4 a redă *rendre la santé, la liberté*, a reda sănătatea, libertatea, fig *rendre la vie a)* a scăpa din o mare primejdie, b) a muri, 5 a predă *rendre les armes*, a predă armele, 6 a da *rendre compte*, a da seamă, socoteală, pop *rendre ses comptes*, a da oțul popei, *rendre l'ame*, a-și da sufletul, *rendre la justice*, a da, a împărți dreptatea, a judeca, *rendre justice*, a da dreptate, *rendre justice au mérite*, a recunoaște meritul, *rendre les derniers honneurs*, a da ultimile onoruri, *rendre graces*, a mulțumi, *rendre témoignage*, a mărturisi, a da mărturie, 7 a deslega *lui rendre sa parole*, a deslega pe cineva de cuvântul dat, 8 fig a răsplăti *rendre la pareille*, a răsplăti cu aceeași măsură, *je le lui ai bien rendu*, i-am răsplătit cu vaif și îndesat, 9 a face *rendre heureux*, a face fericit, a fericii, *rendre malheureux*, a nenoroci, *rendre fou*, a înnebuni, a scoate din minți, *rendre visite*, a face vizită, *rendre une visite*, a înapoia o vizită (făcută), *rendre service*, a face un serviciu, a îndatora, 10 a produce, a aduce *cet impôt rend beaucoup*, acest impozit aduce mult, 11 a duce *ce chemin rend au hameau*, drumul acesta duce la cătun, 12 a scoate *rendre des sons*, a scoate sunete, 13 a răspândi, a exala *rendre une odeur agreable*, a răspândi un miros plăcut, 14 a repeta *l'écho rend les mots*, ecoul repetă cuvintele, 15 a exprima, a înfățișa (în un portret), 16 a traduce *mal rendre un passage*, a traduce prost un cuvânt, 17 a pronunța (o sentință, etc), 18 a da fructe *le figuier rend deux fois l'an*, smochinul dă fructe de două ori pe an || *Se rendre*, 1 a se duce, a plecă la *se rendre a Paris*, a se duce la Paris, 2 a se vârsa (apele), 3 a se predă (inamicului), 4 a se arăta, a se face *se rendre utile, ridicule*, a se face folositor, a se face de răs, *se rendre malade*, a se îmbolnăvi, *se rendre maître*, a pune mâna pe, 5 a se supune, a se închina *je me rends à son avis*, mă supun părerii sale, *se rendre a des preuves*, a se închina dinaintea dovezilor, 6 a se exprima, 7 a se traduce, a se redă [V Suplimentu]

RENDU, E a 1 înapoia, 2 rupt de oboseală, *l'attelage était rendu*, caii erau rupți de oboseală, 3 istovit *enfin, nous voilà rendus*, în

sfârșit, iată-ne istoviti, 4 predat, 5 (un alt tablou) exprimat *les mains sont mal rendus*, mâinile nu sunt bine exprimate || *m* 1 răsplătire cu aceeași măsură, *V prete*, 2 lucru înapoiat, 3 ceea ce este puternic exprimat (în opera de artă) *le rendu d'un dessin*, partea puternic exprimată într'un desen [*V Suplimentu*]

RENDUIRE [enduire] *v* unge din nou, a tencui din nou [Se conjugă ca *conduire*]

RENDURCIR *v* a întări și mai mult, a învartosi

RENDURCISSEMENT *m* învartoșare

RÊNE [i reținere] *f* 1 hăț, darlog, 2 *pl fig* trâne *les rênes du gouvernement* [*V Supl*]

RENÉGAT, **E** [i renegare] *s* renegat *a)* cel ce s'a lepădat de o religie (ca să îmbrățișeze alta), *b)* cel ce și leapădă principiile, părerile *un renégat politique*, un politician ce și leapădă principiile

RÊNER [trene] *v* a pune hățurile (calului)

RÉNETTE *f* cuțitoare de potcovar

RENETTE *v* a tăia cu cuțitoarea (copita)

BENNETTOYER *v* a curăți, a înălătura din nou [Se conjugă ca *employer*]

RENEFATAGE *m* dregerea coamei (unui acoperiș)

RENFERMÉ, **E** *a* închis || *m* miros înăbușit, *sensir le renferme*, a mirosi greu, a ceva închis

RENFERMER *v* 1 a închide din nou, 2 a închide *renfermer un vagabond*, 3 *fig* a cuprinde, a conține *ce livre renferme de grandes beautés*, cartea aceasta conține pături foarte frumoase, 4 a restrânge, a mărgini *renfermer une pensée dans peu de mots*, a exprima o cugetare în puține cuvinte, 5 a ascunde, a ține ascuns *renfermer ses projets, ses chagrins*, a-și ascunde planurile, necazurile || *Se renfermer*, 1 a se cuprinde, 2 *se renfermer en soi-même*, a-și aduna mințile, a se reculege, *se renfermer dans le silence*, a nu vrea să vorbească, a păstra tăcerea, 3 a se mărgini, a se restrânge la *se renfermer dans son sujet*, a se mărgini la subiect

RENFLER *v* 1 a înșiră din nou, 2 a băga din nou în urechea acului

RENFLAMMER *v* a reaprinde, a aprinde din nou, a înălăcăra din nou

RENFLÉ, **E** *a* umflat

RENFLEMENT *m* 1 umflare, mărire pe neștiință, 2 umflătură, parte umflată

RENFLER *v* a (se) umfla || *Se renfler*, a se umfla

RENFOUAGE, **RENFOUEMENT** *m* despotmolia (unui vas naufragiat)

RENFOUER *v* a desnămolii, a despotmoli (un vas naufragiat)

RENFORCEMENT *m* 1 infundare, 2 infundătură, adâncătură (în ceva), 3 *pop* pumn (în pălărie) *donner un renforcement*, 4 *Teat* depărtare

RENFORCER *v* 1 a infundă din nou sau mai tare, a adânci. *renforcer son chapeau*, a-și îndesa pălăria în cap, *renforcer un chapeau*, a turti o pălărie, 2 a-și înăbuși (ex durerea,

lacrimile), 3 a pune fund (unui butoiu) [Se conjugă ca *avancer*]

RENFORCÉ, **E** *a* 1 întărit, 2 mai des, mai gros, 3 *fig* desăvârșit *un soi renforce*, un baș neghioab

RENFORCEMENT, **RENFORÇAGE** *m* 1 întărire, întăritură, 2 (la fotografe) mărirea intensității (a culorii negre)

RENFORCER *v* 1 a întări, 2 *fig* a mări, a spori *renforcer la dépense*, a-și spori cheltuielile, *renforcer sa voix*, a-și îngroșa glasul || *Se renforcer*, 1 a se întări, 2 *fig* a deveni mai tare, mai dibaciu (în ceva) [Se conjugă ca *avancer*]

RENFORCIR *v* *pop* a face mai tare

RENFORMIR *v* a meremetisi, a dregi

RENFORMIS *m* dresul unui zid

RENFORT [fort] *m* 1 întărire (= ajutor, adaos, spor, mărire), 2 întăritură, 3 partea cea mai groasă a unui tun, 4 *chevaux de renfort*, cai ce ajută la urcat, 5 (sosire de) nou trupe, 6 loc prep *à grand renfort de*, cu foarte mult(ă), *renfort de potage*, mâncările ce vin după supă, *fig pour renfort de potage*, ca culme

RENFROGNER *v* *V refrogner*

RENGAGÉ *m* reangajat (militar)

RENGAGEMENT *m* reangajare

RENGAGER *v* 1 a reangaja, a tocmi din nou, 2 a amaneta din nou, 3 a începe din nou || *Se rengager*, 1 a se tocmi iar (unde va), 2 a se începe iar [Se conjugă ca *arranger*]

RENGAINE (ghen') *f* *pop* 1 lucru mereu același, veșnic același cântec, 2 tertip

RENGAINER (ghe) *v* 1 a băga iar sabia în teacă, 2 *fig* *rengainer son compliment*, a înghiți restul, *rengainez vos pleurs*, nu mai plangeți

RENGORGEMENT *m* îngâmfare

RENGORGER (SE) *v* a se îngâmfă, a se umfla în pene, a se rătoi [Se conjugă ca *arranger*]

RENGRAISSER *v* a (se) îngroșa din nou

RENGRÈGEMENT *m* (f) mărire, înăsprire

RENGRÈNEMENT *m* umplerea din nou a coșului morii (cu grăunțe)

RENGRÉNER, **RENGRÈNER** *v* 1 a umplea din nou coșul morii (cu grăunțe), 2 a bate din nou monedele rău bătute, 3 a potrive o roată dințată în alta [Se conjugă ca *accélérer* și *amener*]

RENIABLE *a* de tăgăduit, ce se poate tăgădui

RENIEMENT, **RENIMENT** *m* tăgăduire, tăgăduială

RENIER *v* a tăgădui, a se lepăda de

RENIEUR, **EUSE** *s* tăgăduitor

RENILARD *m* supapă de cazan cu abur pentru aspirarea aerului

RENFILEMENT *m* smorcăleală

RENIFLER *v* 1 a smorcăi, 2 a trage în sus pe nas *renifler du tabac*, a trage tabac pe nas, 3 *pop* *renifler sur*, a-ți fi scarbă de a se da înapoi dela (ceva) [*V Suplimentu*]

RENIFLEUR, **EUSE** *s* cel ce smorcăe

RENIFLERIE *f* smorcăit.

RÉNIFORME *a* în formă de rinichi

RÉNITENCE *f* *Med* rețuț de supunere

RÉNITENT, *E* [1] *a Med* 1 care rezistă la presiunea degetului, 2 nesupus

RENNE [scand] *m* Zool ren

RENOLICUR *v* a înneghi din nou

RENOM (*r'-nom*) *m* renume, faimă

RENOMMÉ, *E* *a* renumit, faimos || *f* 1 renume, faimă, *bonne renommée*, numele bun, 2 gura lumii, *svon apprendre une chose par la renommée*, a afla ceva din *svon*, *Jur enquete par commune renommée*, anchetă întemeiată pe spuse, pe *svonuri*

RENOMMER *v* 1 a numi, a alege din nou, 2 a citi cu elogiu, a lăuda || *Se renommer*, a se lăuda cu

RENONCE *f* 1 lipsa unei colorii cerute (la cărți), 2 rețuțare a unei colorii cerute (la joc)

RENONCEMENT *m* renunțare, *renoncement* *a* (sau *de*) *soi-même*, uitare de sine însuș

RENONCER [1] *renunciare* *v* 1 a renunța, la, a se lăsa de (ceva), a părăsi, 2 a înceta, 3 a tăgădui, a se lepăda de *renoncer sa patrie*, 4 a nu da carte de colorarea cerută [*Se conjugă ca avancer*]

RENONCIATAIRE *s* persoană în favorul căreia se renunță la ceva

RENONCIATEUR, **TRICE** *s* persoana care face un act de renunțare

RENONCIATION [1] *f* act de renunțare

RENONCULACÉES *f pl* renunculaceele, plante cu piciorul-cocoșului ca tip

RENONCULE [1] *f Bot* piciorul-cocoșului, floare broștească, găbenele de munte

RENOUÉE *f Bot* moșu-cuicanului

RENOUEMENT, **RENOUEMENT** *m* înnoiere din nou, reînnoire

RENOUER *v* 1 a înnoia din nou, 2 *fig* a relua, a reîncepe din nou *renouer la conversation*, 3 a reînnoi o prietenie, a se împrieteni din nou (cu cineva) || *Se renouer*, a se reînnoi

RENOUEUR *v* *V* rebouteur

RENOUEAU *m* 1 primirea vremii, 2 primăvara

RENOUVELABLE *a* care poate fi reînnoit

RENOUVELANT, *E* *s* copil care se împărtășește a doua oară

RENOUVELÉ, *E* *p p* reînnoit

RENOUELER *v* 1 a reînnoi, a primi, 2 a improspăta *renouveler un souvenir*, 3 a prefăce *renouveler un habit*, 4 a face din nou (ex un contract), 5 a reîncepe *renouveler un proces*, 6 a schimba, 7 a preschimba (ex o poliță), 8 *renouveler de*, a-și mări, a-și îndoi || *Se renouveler*, a se reînnoi, a se reîntoarce [*Se conjugă ca appeler*]

RENOUVELLEMENT *m* 1 reînnoire, primire, 2 improspătare, 3 începutul din nou *le renouvellement de l'année*, 4 mări, sporire *renouvellement d'affection*, mări a dragostei, 5 preschimbare (ex a unei polițe).

RÉNOVATEUR, **TRICE** *s* renovator, primitor, înnoitor

RÉNOVATION [1] *f* renovare *a*) reînnoire, primire, *b*) prefăcere în bine

RENOVER [1 renovare] *v* a reînnoi, a primi

RENSEIGNEMENT (*sen-y'-man*) *m* deșlușire

RENSEIGNER (*sen-ye*) *v* 1 a învața din nou (pe cineva), 2 a da deșlușiri || *Se renseigner*, a lua informații, a se informa

RENSEMENT *v* *V* reensemencer

RENTAMER *v* a reîncepe, a începe din nou

RENTE [iendre] *f* rentă *a*) venit, anual

vivre de ses rentes, a trăi din veniturile sale anuale, *a*) dobândă anuală a unui capital plasat (în hârtii)

RENTÉ, *E* *a* cu venituri

RENTIER [rente] *v* a asigura un venit

RENTIER [ente] *v* a încăpută

RENTIER, **ÈTE** (*ti*) *m* rentier [*V Supl*]

RENTOLAGE *m* mutarea picturii unei panze vechi pe una nouă

RENTOLLER *v* 1 a pune pânză nouă, 2 a muta pictura veche (a unui tablou) pe o pânză nouă [*V Suplementu*]

RENTOLLER, **EUSE** *s* lucrător care primește pânzele

RENTREAGE *m* căratul înăuntru

RENTAÎNER *v* a tăi din nou

RENTAÎRE *v* a coase un petec fără a se vedea cusătura [*Se conjugă ca urare*]

RENTAÎTURE *f* cusătură ce nu se vede

RENTANT, *E* *a* intrat înăuntru || *m* jucător care ia locul altuia care a pierdut partida

RENTAYAGE (*tre-yaj'*) *m* cusătură ascunsă

RENTAYEUR, **EUSE** (*tre*) *s* cel ce coase așa încât să nu se vadă cusătura

RENTÉE, *E* *a* 1 intrat înăuntru *sueur rentée*, sudoare intrată înăuntru, 2 întors, 3 înundat *yeux rentés*, 4 înăbușit *colère rentée* || *f* 1 întoarcere, reîntreare, 2 deschidere, reîncepere *rentée des classes*, redeschiderea cursurilor, 3 strânsul, băgatul înăuntru *la rentée des foins*, strânsul fânului, 4 percepere (de bani), încasare *rentée difficile*, încasare grea, 5 revenirea (unui actor), 6 cărțile luate în locul celor lepădate *mauvaise rentée*, proaste cărți preschimbate [*V Supl*]

RENTREER *v* 1 a intra din nou, lig *renter dans le devoir*, a se întoarce la datoria sa, *renter en soi-même*, a cugetă, a reflectă, *renter en jureur*, *en colère*, a se înfuriă, a se mâniă din nou, 2 a se întoarce *renter chez soi*, a se întoarce acasă, *renter dans son sujet*, a se întoarce la subiectul său, *faire rentrer*, a readuce, 3 a se îmbucă (jevi), 4 a se cuprinde *cet article rente dans le précédent*, articolul acesta se cuprinde în cel dintâu, 5 a intra, a se încasă (fonduri, impozite etc.), *fonds qui rentrent mal*, sume ce se încasează cu greu, *faire rentrer*, a încasă, 6 a redeschide a începe din nou (școlile, teatrele, tribunalele), 7 a intra, a se strâmbă din nou (o stofă), 8 a strâmba, a băga înăuntru (grâne, etc.), *faire rentrer*, a băga, 9 a reține *renter ses larmes*, a-și reține lacrimile, 10 *renter le corps*, a trage înăuntru corpul, a suga burta,

11 *rentier dans* (sau *en*), a iecăpăta a, 11 câștiga. *rentrer dans ses biens*, a-și iecăpăta averea, *rentrer en jonction*, a-și iecăpăta înunț, *rentrer en grace*, a iecăpăta favoarea cuiva, 13 (la joc) a cere alte cărți *il m'est rentre un vilain jeu*, am cumpărat cărți proaste, 13 *faire rentrer qq cent pieds sous terre*, a face de ocară pe cineva, a-l băga în spaimă

RENTROUVIR *v* a reintredeschide

RENVELOPPER *v* a înfășura din nou

REVERSABLE *a* ce poate fi răsturnat

REVERSANT, *E* *a* *jam* nemi pomenit, umitor

RENVERSE *f* 1 răsturnătură, 2 *Mar* vânt sau curent de direcție opusă celei ce avusese înainte || *loc adv* *a la renverse*, pe spate, de-a berbeleacă

RENVERSE, *E* *a* 1 răsturnat *c'est le monde renverse*, e lumea pe dos, 2 prăpădit, de nerecunoscut *physionomie renversée*

RENVERSEMENT *m* 1 răsturnare, 2 *fig* a) întoarcere pe dos, b) distrugere, ruina, 3 perturbare, zăpăceală, arăbatură *renversement d'esprit*, nebulie

RENVERSER [*envers*] *v* 1 a răsturna a) a pivăni, b) a întoarce pe dos, a schimba cu totul *renverser un ordre de bataille*, 2 *fig* a umi la culme, a încremeni *cette nouvelle nous renverse*, stirea aceasta ne uimește, 3 perturba, a turbura *renverser l'esprit*, a zăpăci, a scoate din minți, 4 a înlătuia, a mîmici *renverser les obstacles*, 5 a se răsturna, a cădea *voiture qui renverse*, tîstură care se răstoarnă, 6 *Mar* a-și schimba direcția (curentul fluxului sau refluxului), 7 a da pe loc (lăptele) || *Se renverser*, 1 a se răsturna, 2 a cădea pe spate, 3 *fig* a se turbura, a-și pierde cumpătul [V Suplimentul]

RENVI *m* supramiză, mazu

RENVIBAGE *m* înșurătură pe mosor

RENVIBER *v* a înșua firul pe mosor

RENVIBERUK, *EUSE* *s* cel, ceea care înșuă firul pe mosor || *f* mașină ce înșuă firul pe mosor

RENVIER *v* 1 a pune o supramiză, 2 (*f*) *fig* a face și mai mult, a întrece

RENOU *m* 1 întoarcere, retrimțire, 2 concediere *renvoi de troupes*, 3 acustuire *le renvoi d'un fonctionnaire*, 4 amănare, *renvoi d'un proces*, 5 trimțire spre cercetare (a unei cerei), 6 răgăeală, 7 msemnare trimțire la alt pasaj *faire renvoi*, a trimțire la alt pasaj (dintr-o carte), 8 *Muz* semn care arată o repetare

RENOUER *v* 1 a întoarce, a trimțire înapoi, 2 a trimțire din nou, 3 a arunca înapoi, *renvoyer la balle*, a arunca înapoi mungea, *fig* a răspunde cu viorciunt, *se renvoyer la balle*, *fig* a arunca vina unul asupra altuia, 4 a congedia, a da drumul *renvoyer un domestique*, a da drumul unui servitor, *renvoyer qq bien loin*, a-l ieluză cât colo, a l trimțire la plini bare, 5 a acustui *renvoyer un fonctionnaire*, 6 a răgăi, 7 a amănă *renvoyer au lendemain*, a amănă pe mâine, 8 a îndreptă, a trimțire

la *renvoyer quelqu'un a son a cat*, a trimțire pe cineva la avocatul său, 9 a descărca de o acuzare, a achita *renvoyer un accusé*, a achita pe un acuzat, *renvoyer de la plainte*, de l'accusation, a găsi nevinovat, a achita

REOCCUPATION *f* ocupare din nou

REOCCUPER *v* a ieocupa, a ocupa din nou

REORCHESTRER (*kes*) *v* a orchestra din nou

REORDINATION *f* hiootonire din nou

REORDONNANCEMENT *m* ordonanțare nouă

REORDONNANCE *v* a ordonanța din nou

REORDONNER *v* 1 a hiootoni din nou, 2 a da un nou ordin

REORGANISATEUR, *TRICE* *s* reorganizator

REORGANISATION *f* ieoganizare, întocmire din nou

REORGANISER *v* a reoganiza, a întocmi din nou

REOUVERTURE *f* redeschidere

REPAIRÉ *m* 1 vizuină, 2 *fig* cuib de hoți, 3 bălgă (de lup, etc), 4 reper, semn de orientare

REPAIRER [i repatriare] *v* 1 a fi în vizuină, 2 a arăta puncte de reper || *Se repaître*, a se orienta

REPAIRE [*paire*] *v* 1 a manca (despie animale), 2 a da de mancare, a hrăni animalele, 3 *fig* a hrăni cu *repaire d'esperances*, a nutri cu speranțe, 4 *repaire ses yeux, ses regards de*, a privi cu lăcomie la, a manca cu ochii || *Se repaître (de)*, 1 a se hrăni, a se îndopa cu *se repaître d'illusions*, 2 a găsi plăcere în, a se acstata cu *se repaître de sang, de carnage*, a găsi plăcere în a văsa sânge, în a macelari [Se conjugă ca *paire*, dar aie în plus, *je repus, j'ai repu*, etc]

RÉPANDRE [*epandre*] *v* 1 a vărsa *repandre du vin*, 2 a raspandi, a împrăștiia, 3 a împrăști *repandre des bienfaits*, a împrăști la binețacii || *Se repandre*, 1 a se vărsa, 2 a se răspandi, a se împrăștiia, a se lăși, 3 se repănare en compliments, a face la complimente, *se repandre en invectives*, a se năpusti cu ocări, 4 se repandre (dans le monde), a fi om a lume, a veni în societate [V Suplimentul]

RÉPANDU, *E* *a* 1 vărsat, 2 împrăștiat, lășit *bruit répandu*, sgomot împrăștiat, 3 răspandit, de toți acmris *opinion répandue*, 4 pe care-l vezi pretutindeni, cunoscut *être (tres) répandu dans le monde*, a merge (foarte) des prin societăți, a fi nelipsit din saloane

RÉPARABLE *a* de reparat

RÉPARAIRE *v* a ieapare, a apare din nou [Se conjugă ca *paraire*]

RÉPARATEUR, *TRICE* *s* reparator || *a* care ieda puterile, iecutor, 2 care răzbună

REPARATION [*i*] *f* 1 reparare, dregere, îndicțare, 2 reparație a) muremt, dregere, b) *fig* socoteala (la o insultă) *refuser réparation*, a ieluza să dea socoteală, *réparation d'honneur*, reiaclarea unui cuvânt injurios, *réparation par les armes*, satisfacție pe calea armelor, duel

RÉPARER [i reparare] *v* 1 a repară a) a

drege, *b*) *fig* a îndreptă *réparer une faute*, a îndreptă o greșeală, 2 a întremă *réparer ses forces*, a-și întremă puterile, 3 *fig* a șterge, a ispăși *réparer ses fautes, une honte*, a-și ispăși greșile, o rușine, *réparer le passé*, a șterge greșelile trecutului, 4 a da socoteală de *réparer une offense*, a da socoteală de o insultă, 5 a recăștiga *réparer le temps perdu*, a-și recăștiga vremea pierdută, 6 a despăgubi de *réparer d'une perte*, a despăgubi de o pierdere, 7 a recăpăta *réparer l'honneur* || *Se réparer*, a se repara, etc

REPARLER *v* a mai vorbi (despre ceva)

REPARTAGER *v* a împărți din nou

REPARTIE (*ti*) *f* răspuns (vîu la timp), *sans repartie*, netăgăduit *V prompt*

REPARTIR *v* 1 a plecă din nou, 2 a răspunde vîu și repede *qu'avez-vous de me repartir?* ce ai de răspuns? [*Se conjugă ca partir*]

RÉPARTIR *v* a împărți [*Se conjugă ca finir*]

RÉPARTITEUR, TRICE (*ti*) *s* 1 împărțitor, 2 cîșlutor al impozitului în o comună

RÉPARTITION (*ti-si*) *f* 1 repartizare, împărțeală, 2 *impôt de repartition*, impozit fixat după comune

REPAS (*r'-pa*) *m* mâncare, masă *ne faire qu'un repas*, a nu mânca decât odată pe zi, *l'heure du repas*, ora mesei, *son repas est le diner*, nu mîncă decât seara, *repas de brebis*, mîncare fără băutură, *repas prie*, masă pentru invitați

REPASSAGE *m* 1 trecerea din nou peste *repassage d'une rivière*, trecerea din nou peste un râu, 2 ascuțitul (unui cuțit, etc), 3 călcatul (rufelor), 4 rufe de călcat

REPASSE *f* fîină groasă cu țărare

REPASSER *v* 1 a mai trece odată a trece (din nou), 2 a trece dincolo *le bachelier vous repassera*, lîntreșul vă va trece dincolo, 3 a trece (în minte), a-și reamîni de *repasser dans son esprit les années de jeunesse*, a-și reamîni de anii tinereții, 4 a repetă, a învăța pe din afară *repasser sa leçon*, 5 a revedea, a cercetă din nou (ex o socoteală), 6 a ascuți *repasser son couteau*, a-și ascuți cuțitul, 7 a călca *repasser du linge*, a călca rufe, 8 a răzui cu grebla o alee || *Se repasser*, a se călca [*V Suplimentul*]

REPASSEUR *m* tociar

REPASSEUSE *f* călcătoare

REPAVAGE, REPAVEMENT *m* pavatul din nou

REPAVER *v* a pava din nou

REPAYER *v* a plăti din nou [*Se conjugă ca balayer*]

REPÊCHAGE *m* pescuire din nou

REPÊCHER *v* 1 a pescui din nou, 2 a scoate din apă *repêcher un noyé*, a scoate din apă pe un înnecat, 3 *fig* a scoate (din incurcătură), a scăpa *repêcher un parent dans l'embarras*, a scoate din incurcătură pe o rudă strămoșată

REPÊCHEUR *m* scoțător din apă, pescuitor

REPEINDRE *v* a zugrăvi din nou [*Se conjugă ca atteindre*]

REPEINT (*pèn*) *m* parte zugrăvită din nou (într'un tablou)

REPENDRE *v* a atârna din nou

REPENSER *v* a se mai gândi odată

REPENTANCE *f* căință, pocăință

REPENTANT, E *a* căit, pocăit || *f pl* (azi) *de* femei pocăite

REPENTIR (*SE*) [*l* pœnitere] *v* a se căi, a se pocăi a-și părea rău [*Se conjugă ca mentir*]

REPENTIR *m* 1 căință, pocăință, 2 *Piet* urma din prima schită (retușată), 3 *pl* cărlionți

REPÉRAGE *m* 1 potirivul după anumite semne, 2 însemnare cu puncte anumite (pentru a se putea legă laolaltă)

REPERCER *v* a căui din nou

RÉPERCOUSSIF, IVE *a Med* care gonește înapoi || *m* leac de goneire înapoi

RÉPERCUSSION [*l*] *f* 1 repercusiune, resfrângere (a sunetului), 2 *Med* goneire înapoi

RÉPERCUTER [*l* repercutare] *v* 1 a repercută, a resfrange, a retrimite în altă direcție (sunetul, căldura, etc), 2 *Med* a goni înapoi (zemurile în trup)

REPERDRE *v* a pierde din nou

REPÈRE *m* reper, semn de aliniere (pe un zid, un jalon, etc), *fig* indiciu *point de repere* punct de recunoaștere, loc de regăsire

REPÉRER *v* a pune semne de potirivire, de aliniere etc) [*Se conjugă ca accélérer*]

RÉPERTOIRE [*l*] *m* repertoriu *a*) tablă, culegere *répertoire alphabétique* *b*) listă de piesele (ce un teatru va jucă), *c*) *fig* comoară (de cunoștințe) *c'est un repertoire vivant*, omul aceasta e o comoară de cunoștinți

RÉPERTOIRIER *v* 1 a face un repertoriu din, 2 a înscrie într'un repertoriu

REPESER *v* 1 a cântări din nou, 2 *fig* a cercetă cu îngrîșie [*Se conjugă ca acheter*]

RÉPÉTALLER (*ta-yé*) *v fam* a repetă mereu acelaș lucru până ți se urăște

RÉPÉTER [*l* repetare] *v* 1 a repetă *a*) a spune din nou *ne pas se le faire répéter*, a nu aștepta să-și se spună a doua oară, *b*) a spune după altu (ceva), *c*) a spune pe din afară de mai multe ori (un rol, o lecție), *d*) a reîncepe, a mai face odată (ceva); 2 a reflectă (ex o imagine), 3 *Jur* a cere înapoi (ce s'a împrumutat sau ce s'a luat pe nedrept), 4 a reproduce pentru simetrie *répéter un ornement*, 5 a da meditați, a medita (pe elevi), 6 *répéter une classe*, a rămâne repetent într'o clasă || *Se répéter*, 1 a se repetă, 2 a spune mereu acelaș lucru [*V Suplimentul*]

RÉPÉTITEUR *m* maître répétiteur, pedagog

RÉPÉTITION (*ti-si*) [*l*] *f* 1 repetare, repetiție, 2 lecție particulară (dată unui elev) *donner des répétitions*, a da lecții particulare, 3 repetiție, încercare înainte a jucă sau cântă, 4 *montré à répétition*, ceasornic cu repetiție (care sună oricând ți apăsăm mecanismul), *armes à répétition*, arme cu care se poate trage de mai multe ori în șir (fără a le reîncărca), 5 copia (aceleiaș statuete, etc) [*V Supl*]

RÉPÉTITORAT *m* funcția de pedagog

REPEŢIRII *o* a frământa din nou

REPEUPLEMENT *m* împopulare din nou

REPEUPLER *o* 1 a împopula din nou, 2 *repeupler une forêt*, a sădi din nou cu arbori o pădure, *repeupler un étang*, a prăsi din nou cu peşte un eleşteu || *Se repeupler*, a se împopula din nou

REPIC (*pih'*) *m* nouăzeci (în jocul pichet), *fam faire qq repic et capot*, a-l face marf

REPINCER *o* *fam* a înhăţa iar

REPIQUAGE (*kaj'*) *m* 1 răsădirea (unui copăcel), 2 dregerea pavajului [V Supl.]

REPIQUEUR *o* 1 a împunge din nou, 2 a resădi aurea (o plantă), 3 a dregre pavajul

RÉPIT (*pi*) [] respectum] *m* răgaz

RÉPLACEMENT *m* punere la loc

REPLACER *o* 1 a pune la loc, 2 a numi din nou în o slujbă || *Se replacer*, a intra din nou în slujbă [Se conjugă ca *avancer*]

REPLAIDER *o* a pleda din nou

REPLANTR *o* a ciopli din nou

REPLANISSAGE, REPLANISSEMENT *m* ciopliere din nou

REPLANISSUR *m* ciopliitor în

REPLANTABLE *a* ce poate fi resădit

RÉPLANTAGE *m*, **REPLANTATION** *f* plantare din nou resădire

RÉPLANTER *o* a planta din nou, a resădi

REPLÂTRAGE *m* 1 tencuitul din nou, pospăeală, 2 *fig* spoeală, 3 *fam* cârpeală mujloc prost de a îndrepta o greşală, 4 împăcare neîncredere de scurtă durată, 5 muşamalizare

REPLÂTRER *o* 1 a tencui din nou, a pospăi, 2 *fam* a cârpa, 3 a umbla să ascunză, a muşamaliza

RÉPLÉT. ÊTE [] repletus] *a* prea gras

RÉPLÉTIF *IVE* *a* de umplere

RÉPLÉTION (*et*) [] *f* 1 îngrăşare prea mare 2 supraîncărcare cu alimente, îndopare

RÉPLIFURER *o* a plânge din nou

REPLUVOIR *o* a plouă din nou [Se conjugă ca *pleuvour*]

REPLI *m* 1 cută (îndoită), îndoitură, 2 *pl a*) încolăcituri, şerpuituri, *b*) *fig* colfulurile cele mai tainice (ale inimii)

REPLIÉ *E p* 1 strâns, chitit, 2 îndoit, 3 retras înnoi

REPLIEMENT *m* baterea în retragere (a unei trupe)

REPLIER [] replicare] *o* 1 a strânge, a chiti (ex o stofă), 2 a îndoii *replier son corps*, 3 *Mil replier un détachement*, a sili un detaşament să bată în retragere, 4 a apropiă de armată *le général replia son avant-garde*, generalul apropiă avangarda de armată || *Se replier*, 1 a se îndoii din nou, 2 a se încolăci a se învârti, 3 *fig* se replier sur soi-même, a-şi aduna minţile a se gândi în sine, 4 a se retrage înapoi (în ordine)

RÉPLIQUE (*plik'*) *f* 1 replică *a*) răspuns (la un răspuns) *être fort sur la réplique*, a fi tare în răspunsuri, *sans réplique*, fără murmur, *avoir la réplique prompte*, a răspunde la ţanc, *b*) *Teat* ultimul cuvânt ce zice un actor (înainte de a-i răspunde celălalt, *donner la réplique*,

a da replica (a spune ultimul cuvânt după care începe celălalt actor), 2 copia unei opere de artă

RÉPLIQUER [] replicare] *o* a replică *a*) a răspunde, a face obiecţi, *b*) *Teat* a da replica

REPLISSER *o* a plisa din nou, a face din nou cute

REPLOIEMENT *m* retragere

REPLONGER *o* 1 a cufundă din nou, 2 a se cufundă din nou || *Se replonger*, a se cufundă iar [Se conjugă ca *arranger*]

REPLOYER *o* V *replier*

REPOLIR *o* 1 a lustrui din nou, 2 *fig* a corecta din nou

REPOLISSAGE *m* lustruitul din nou

RÉPONDANT *m* 1 candidat la un examen, 2 cel ce răspunde (la liturghie), 3 răspunzător, garant

RÉPONDRE [] respondere] *o* 1 a răspunde, 2 a da răspuns (la liturghie), 3 a răspunde, a garană (pentru cineva), 4 a asigura, a încredinţa *je vous en réponds*, te asigur despre aceasta, 5 a fi răspunzător de (ceva), 6 a rezolvi, a da un răspuns *répondre à une pétition*, 7 a trece un examen *répondre en philosophie* a trece examenul de filozofie, 8 a duce la, a da în *ce chemin répond à la forêt*, drumul acesta dă în pădure, 9 a corespunde *il a répondu à mon attente*, a corespunde aşteptărilor mele, 10 a se potrivi cu || *Se répondre*, 1 a-şi răspunde unul altuia, 2 a corespunde, a fi faţă în faţă *ces allées se répondent*, aleeele acestea sunt faţă în faţă, 3 a se înţelege *nos cœurs se répondent*, inimile noastre se înţeleg

RÉPONS [] responsum] *m* cuvinte zise sau cântate ca răspuns (la liturghie)

RÉPONSE *f* răspuns [V Suplimentu]

REPOPULATION *f* prăsiere din nou

REPORT (*r-par*) *m* report *a*) trecerea unui total la altă pagină, *b*) suma trecută, *c*) (Bursă) vinderea unei valori contra bani peşin cu condiţia de a o răscumpăra până la un termen dat

REPORTAGE *m* reportaj, culegere de informaţii

REPORTER (*ter*) *m* reporter, culegător de informaţii pentru ziare

REPORTER *o* 1 a purta din nou, 2 a duce înapoi, 3 a trece (o sumă la altă pagină) || *Se reporter*, 1 a se întoarce cu gândul *se reporter aux jours de son enfance*, a se întoarce cu gândul la zilele copilăriei, 2 a se referi *se reporter à tel document*, a se referi la cutare document [V Suplimentu]

REPOS (*r-po*) *m* 1 repaos, odihnă *prendre du repos*, a se odihni, 2 pauză oprire, 3 *soirée avoir perdu son repos*, a nu mai putea dormi, *prendre son repos*, a se culcă, 4 *fig* linişte, tihnă *pace en repos*, liniştit, *mettre en repos* a linişti, *laissez-moi en repos* dă-mi pace, *de tout repos*, sigur, liniştit, 5 *champ du repos* locaşul de veci, cimitir

REPOSÉ *E a* odihnit || *loc adv à tête reposée*, cu mintea liniştită || *f* locul de odihnă al unei fiare (în timpul zilei)

REPOSER [] repausare] *o* 1 a pune din

nou, a pune la loc, 2 a odihni *reposer sa tête sur un oreiller*, a-și odihni capul pe o pernă, *fig n'avoir où reposer la tête*, a fi fără căpătău, *faire reposer*, a odihni, 3 a liniști, 4 *reposer ses yeux sur*, a-și opri cu plăcere ochii pe ceva, 5 a dormi *ne pas reposer de la nuit*, a nu dormi toată noaptea, 6 a se odihni, 7 a se afla, a fi depus *le saint sacrement repose dans cette chapelle*, sfânta grănicie este depusă în această capelă, 8 a zăcea *ici repose*, aici zace, 9 a) a fi clădit pe ceva (ex o casă), b) *fig* a fi întemeiat pe *la Republique repose sur le suffrage universel*, Republica e întemeiată pe votul universal, 10 a se limpezi (un lichid) || *Se reposer*, 1 a se pune din nou, 2 a se odihni, 3 a se liniști, 4 a se opri cu plăcere (pe ceva), 5 *fig se reposer sur* a) a se întemeia, a se bizi, 6 a se lăsa pe cineva, în grija cuiva

REPOSOIR *m* 1 loc de odihnă, 2 altarprozoriu (în drumul unei procesiuni religioase)

REPOSSÉDER *v* a stăpâni din nou

REPOUSSANT, *E* a respingător

REPOUSSÉ *a* și *m* (lucrare) executată în relief cu ciocanul

REPOUSSER *m* 1 (†) respingere, 2 svăcnitura (unei arme de foc)

REPOUSSER *v* 1 a împinge din nou la loc *repousser un tiroir*, a împinge o cutie din nou la loc, 2 a respinge, 3 a gonii, a alungă *repousser du pied*, a alungă cu piciorul, 4 a se împotrivi *repousser une tentation*, a se împotrivi unei ispite, 5 a scoate din nou (ramuri, frunze), 6 a crește, a ieși din nou *ses cheveux repoussent*, îi crește părul din nou, 7 a svăcni (o armă), 8 a scărbi, a însuflă scârbă *ses manières repoussent*, are maniere respingătoare, 9 *Tip* a scrie cu mâna o literă lipsă pe o foaie deja tipărită, 10 (în pictură) a ieși în relief dominând celelalte colori || *Se repousser*, a se respinge

REPOUSSOIR *m* 1 făruș de fier (de scos alt făruș de lemn sau de fier), 2 *Pict* parte mai în relief executată (dintr'un tablou) care arată părțile celelalte mai depărtate 3 *fig* om sau lucru care scoate prin contrast pe altul în relief [V Suplimentul]

RÉPRÉHENSIBLE (*an*) [l] *a* vrednic de dojană

RÉPRÉHENSIF, *IVE* (*an*) *a* muștrător

RÉPRÉHENSION (*an*) [l] *f* dojană, muștrare

REPRENDRE [l reprehendere] *v* 1 a relua a) a lua din nou, a mai lua odată, b) a prinde iar *prendre haleine*, a mai răsufla, *prendre courage*, a mai prinde curaj, *prendre ses sens*, la connaissance, *ses esprits*, a-și veni în fire, a se desmetici, *prendre le dessus*, a birui iar, c) a lua înapoi *prendre sa parole*, a-și lua cuvântul înapoi, *je vendrai vous reprendre*, voi veni să te iau (acasă), d) a urma, a continua *prendre une lecture*, a continua o citire, *reprit-il*, continuă el, *prendre de plus haut*, a o lua de departe, a începe dela Moș Adam, e) a pune din nou, iar *prendre ses habits d'été*, a-și îmbrăca iar hainele de vară, f) a juca din

nou (o piesă), 2 a pune din nou mâna pe *prendre un évadé*, 3 a dojeni, a muștra *prendre un enfant*, 4 a critica, a cărti, a găsi de zis *il trouve à reprendre à tout*, găsește de cărtit la toate, 5 a) a cărpi, a țese (un ciorap), b) a drege (un zid), *prendre en sous-œuvre*, a preface temelia unei clădiri, *fig* a preface (tot ce a făcut), 6 a recăpăta *prendre ses forces*, a-și veni în fire, 7 a apuca iar *la fièvre l'a repris*, l'a apucat iar frigurile, 8 a prinde din nou rădăcină *cet arbre reprend bien*, copacul acesta prinde din nou rădăcină, 9 a reîncepe iar *le froid a repris*, a început să fie iar frig, 10 a îngheța din nou (o apă) *la rivière a repris*, râul a înghețat din nou, 11 a se întremă (un bolnav) *sa santé reprend*, începe să se întrezeze, să-și vie în puteri, 12 a se prinde la loc (carnea dela o rană), 13 a începe să meargă bine, a se îndreptă *le commerce reprend*, comerțul se îndreaptă, 14 a îndreptă *rien ne reprend mieux les hommes que la peinture de leurs défauts*, nimic nu îndreaptă mai bine pe oameni ca descrierea cusurilor lor, 15 a prinde iar, a reveni *cette mode a repris*, iar a venit moda aceasta, 16 loc *on ne m'y reprendra plus*, nu mai fac eu prostia asta || *Se reprendre*, 1 a se lua iar, 2 a se împrieteni iar, 3 a-și reveni în fire, 4 a se îndreptă (când a făcut o greșală) *se reprendre à temps*, a se îndreptă la timp când a greșit, 5 a prinde plăcere de *se reprendre à la vie*, a prinde iar gust de viață, 6 a-și lua cuvântul înapoi, 7 a începe iar *se reprendre à rire*, a începe iar să râză [Se conjugă ca *prendre*]

REPRÉSAILLE (*za-y'*) [ml] *f* represală, rău sau pagubă făcută în amicului pentru a se despăgubi, răsbunare *user de représailles*, a uza de represală, a plăti cu aceeași măsură [Se întrebuințează mai ales la pl]

REPRÉSENTABLE (*zan*) *a* ce poate fi reprezentat jucat

REPRÉSENTANT (*zan*) *m* reprezentant a) locșitorul (cuiva), b) *représentant de commerce*, com-voiajor comercial, c) *représentant du peuple*, deputat

REPRÉSENTATIF, *IVE* (*zan*) *a* reprezentativ a) care înfățișează ceva b) *gouvernement représentatif*, guvern care reprezintă națiunea în facerea legilor

REPRÉSENTATION (*zan*) [l] *f* 1 reprezentare a) înfățișare, b) jucarea (unei piese de teatru), 2 *Com* reprezentanță, 3 reprezentatie (de teatru), 4 muștrare (ușoară), *reproș faire des représentations à qq*, a face cuiva muștrări ușoare, 4 lux, poziția înaltă a unei persoane *fraus de représentations*, cheltueli cerute de poziția înaltă (a cuiva), *j'ame la représentation*, îmi place fastul, luxul, 6 *représentation nationale*, deputații aleși de națiune, 7 *Jur* luarea unei moșteniri în locul unui ascendent mort înainte

REPRÉSENTER (*zan*) [l repræsentare] *v* 1 a reprezenta a) a prezenta din nou, b) a juca (o piesă, un rol), c) a ține locul cuiva, d) a înfățișa (ex un tablou), 2 a readuce aminte,

a reaminti *cet enfant me représente son père*, copilul acesta îmi reamintește pe tată-său, 3 a arăta, a pune în vedere *représenter les inconvénients d'une chose*, a pune în vedere neajunsurile unui lucru, 4 a face cheltuieli cerute de poziție, a primi cum trebuie (ex. un ambasador), 5 a avea o înfățișare impunătoare, *il représente bien*, are o înfățișare impunătoare, e impunător, 6 *Teol* a întrupa || *Se représenter*, 1 a se arăta, a se înfățișa din nou *qu'il ne se représente plus ici*, să nu mai calce pe aici, 2 a-și închipui *représente-toi son étonnement*, închipuiește ți mirarea lui, 3 a reveni în minte, 4 a se reprezentă, a se jucă (o piesă)

RÉPRESSIBLE *a* ce poate fi înfrânat

RÉPRESSIF, IVE [] *a* de reprimare

RÉPRESSION *f* reprimare, înfrânare

REPRÊTER *v* a împrumuta din nou, iar

REPRIER *v* a rugă din nou

RÉPRIMABLE *a* de înfrânat

RÉPRIMANDE [] *f* 1 muștrare aspră, dojană, 2 pedeapsă disciplinară pentru greșeli ușoare

RÉPRIMANDER *v* a dojeni, a lua la trei păzește, a muștra

RÉPRIMANT, E *a* înfrânător

RÉPRIMER [] *reprimere* *v* a reprimă *a)* opri, a împiedică, *b)* *fig* a înfrână, a înăbuși | *Se réprimer*, a se înăbuși

REPRIS *m* *un repris de justice*, un individ care a mai fost osândit, om certat cu justiția

REPRISAGE *m* cârpițul, dresul

REPRISE *f* 1 reluare *a)* luare din nou, *b)* urmare, continuare *reprise de la lecture*, 2 priză *a)* jucare din nou (a unei piese), *b)* *Muz* parte a unei arti ce trebuie repetată de două ori, *c)* ficcare parte a unui asalt de scrimă, a unui duel, 3 cârpire, dregere, țesere cu acul *faire une reprise à un bas*, a cârpi un ciorap, 4 *Jur* ceea ce fiecare din soți are dreptul de a lua înaintea împărțelii averii comune || *loc adv* *à plusieurs reprises* *a)* cu întreruperi, *b)* în mai multe rânduri

REPRISER *v* a drege, a carpi, a țese

REPRISEUSE *f* lucrătoare care drege, cârpește, care țese cu acul

RÉPROBATEUR, TRICE [] *s* muștrător

RÉPROBATION [] *f* 1 judecată prin care D-zeu alungă pe cei nepocăiti dela fericirea veșnică, blestem, 2 dezaprobare, dispreț

RÉPROCHABLE *a* reproșabil *a)* vrednic de dojană, *b)* care merită imputări *homme reprochable*, *c)* *Jur* (martor) care poate fi recuzat ca suspect

RÉPROCHE *m* reproș, imputare, dojană *sans reproche*, *a)* căruia nu i se poate imputa nimic, *b)* fără supărare

RÉPROCHER *v* 1 a reproșa, a impută, a dojeni pentru, 2 *Jur* a recuză ca suspect *reprocher des témoins* || *Se reprocher*, 1 a-și impută; 2 a-și refuză, a se lipsi de *l'avare se reproche le nécessaire*, sgârbitul se lipsește și de cele trebuincioase

REPRODUCTEUR, TRICE *a* reproducător || *m* animal de reproducere

REPRODUCTIBILITÉ *f* putința de a se reproduce

REPRODUCTIBLE *a* ce poate fi produs

REPRODUCTIF, IVE *a* reproductiv, care

poate produce din nou

REPRODUCTION [] *f* 1 reproducere *a)* înmulțire (a speciei), *b)* prăsilă, 2 reeditare *droits de reproduction*, drepturi de retipărire, 3 reproducțiune, imitație fidelă (a unei opere de artă)

REPRODUIRE *v* a reproduce *a)* a produce, a zămislă din nou, *b)* a arăta din nou *reproduire ses motifs*, *c)* a imită fidel *reproduire la nature*, *d)* a reedită, a publică din nou || *Se reproduire*, a se reproduce *a)* a se înmulți, a se plăsi, *b)* a se repetă [Se conjugă ca *conduire*]

REPRODUIT, E *a* produs

REPROMETTRE *v* a mai promite odată

RÉPROUVABLE *a* reprobabil, de osândit

RÉPROUVÉ, E *a* și *s* reprob, osândit

RÉPROUVER [] *reprobare* *v* a reprobă *a)* a osândi *b)* a afurisi

REPROUVER *v* a probă din nou

REPS (*reps*) *m* rips (stofă)

REPTATION [] *f* târrire

REPTATOIRE *a* de târire

REPTILE [] *a* târitor || *m* 1 reptil (animal târitor), 2 *fig* înuță târitoare

REPU, E [*repaître*] *a* sălul, ghifruit

RÉPUBLICAIN, E *a* și *s* republican

RÉPUBLICAINEMENT *adv* în mod republican

RÉPUBLICANISER *v* 1 a face să fie republican, 2 a institui republica

RÉPUBLICANISME *m* republicanism, însușire republicană, sentimente republicane

REPUBLIER *v* a publică din nou

REPUBLIQUE [] republică *f* republică, *la republique des lettres*, literatură

RÉPUDIABLE *a* ce poate fi părăsit

REPUDIATION [] *f* 1 repudiare, despărțire de o soție, 2 *Jur* renunțare voluntară, refuzul (unei mosteniri), 3 *fig* lepădare

RÉPUDIÉ [] *repudiare* *v* 1 a repudia, a se despărți de soție (conform legii), 2 a renunța la, a refuza *répudier une succession*, 3 *fig* a se lepăda de (ceva)

RÉPUGNANCE [] repugnanță *f* scârbă

RÉPUGNANT, E *a* 1 scârbos, 2 potrivnic *choses repugnantes à la raison*, lucruri potrivnice judecării

RÉPUGNER (*pun-yé*) [] repugnare *v* a repugnă *a)* a însuși scârbă, a-i fi scârbă *de cet homme me repugne*, mi-e scârbă de omul acesta, *b)* a simți scârbă de a, *c)* a fi potrivnic *cela repugne à la raison*, bunul simț o respinge

REPUILLER, RÉPUILLER [] repullulare *v* a foi, a misuna din nou

RÉPULSIF, IVE *a* repulsiv *a)* respingător, *b)* *fig* desugustător, scarbos

RÉPULSION [] *f* repulsivă *a)* putere de respingere, *b)* *fig* scârbă mare *éprouver de la repulsion pour qq*, a-i fi scârbă de cineva

REPURGER *v* a face o nouă curățenie

RÉPUTATION [] *f* reputațiune, nume

(bun sau rău), renume, vază *être en réputation*, a se bucura de nume bun

RÉPUTÉ, *E a* 1 socotit ca, 2 renumit *médecin réputé*, medic renumit

RÉPUTER [l reputare] *v* a socoti ca, a privi ca, a crede *on le répute pour homme de bien*, lumea îl crede om cum se cade || *Se réputer*, a se socoti

REQUERABLE *a* (†) care trebuie cerut de creditor

REQUÉRANT, *E s* 1 (†) care caută, 2 cel ce trage în judecată, reclamant, pârș

REQUÉRIR [l requiere] *v* 1 a chema *requérir un passant de vous venir en aide*, a chema pe un trecător să vă vie în ajutor, 2 a cere (pe cale judiciară) *requerr l'application d'une peine*, a cere aplicarea unei pedepse, 3 a soma *je vous requiers de me suivre*, te somez să mă urmezi, 4 a reclama, a cere *requerr la force armée*, a cere ajutorul forței armate, 5 a rechiziționa *requérir des chevaux* || *Se conjugă ca acquérir*

REQUÊTE [l requisita] *f* 1 cerere, jalbă, reclamație *maître des requêtes*, raportor la consiliul de Stat, *chambre des requêtes*, secția Curții de Casație care hotărăște asupra cererilor în recurs, 2 fam cerere, rugămintă, 3 nouă goană (a vântului)

REQUÊTER *v* (în stil vânătoresc) a da o nouă goană în vânat

REQUIEM (*ré-kui-em*) [l] *m* recviem, parastas

REQUIN (*r'kèn*) *m* rechin (pește) [V Supl]

REQUINQUER (*r'-ken-ké*) *v* pop a înfoli din nou, (iron) a împopotona || *Se requinquier*, 1 a se împopotona, 2 a se furlandisi [V Supl]

REQUIS, *E* (*r'-ki, kiz*) *a* 1 chemat, 2 cerut de lege, convenit

RÉQUISITION (*ki-si-si*) [l] *f* 1 rechiziție, ordin dela autoritate de a se ridică, în interesul public, oameni, cai, merinde, etc, 2 *Jur* cerere, recurs *à la réquisition du procureur*, la cererea procurorului, 3 cerere, la judecată, de înfățișare a unui act, a unei persoane

RÉQUISITIONNEMENT (*ki-si-si*) *n* rechiziționare

RÉQUISITIONNER (*ki si si*) *v* a rechiziționa, a cere din ordinul autorității (cai, merinde)

RÉQUISITOIRE (*ki-si*) *m* rechizitoriu *a*) acuzare făcută de ministerul public într'un tribunal, *b*) cuvântare plină de acuzări, *c*) imputări îngrămadite împotriva cuiva

RÉQUISITORIAL, *E* (*ki-si*) *a* de rechizitoriu

RESALER *v* a săra din nou

RESALUER *v* a saluta din nou

☞ **RESCINDABLE** (*rès-sèn*) *a* ce poate fi anulat

☞ **RESCINDANT**, *E* (*rès-sèn*) *a* anulător || *m* *Jur* cerere de anulare

☞ **RESCINDER** (*rès-sèn*) [l rescindere] *v* a anula (un act, etc), a declara nul

RESCISION (*rès-si-xiom*) [l] *f* *Jur* anulare

RESCISOIRE (*rès-si-zoar*) *a* care dă loc la anulare || *m* acțiune intentată asupra fondului după anulare (a unui act, etc)

RESCOUSSE *f* ieluare, luare înapoi || loc *adv a la rescousse a*) în ajutor, *b*) sărit, ajutor

RESCRIPTION [l] *f* ordin, mandat de ridicaie a unei sume

RESCRIT [l rescriptum] *m* rescript, ordin răspuns, hotărâre (care emană dela un suveran, dela papa).

RÉSEAU (*zo*) *m* 1 rețea, 2 rețea de căi ferate *reseau du Nord*

RÉSECTION (*sèk-si*) *f* *Chir* tăiere

RÉSÉDA (*ze*) [l] *m* Bot rozetă

RÉSÉDACÉES (*ze*) *f* pl familie de plante cu rozeta ca tip.

RÉSÉQUER (*sé ké*) [l. resecare] *v* *Chir* a tăia.

RÉSERVATION (*zer*) [l] *f* *Jur* rezervare

RÉSERVER *f* 1 rezervare, păstrare, 2 rezervă *u*) partea armatei în neactivitate, *b*) partea armatei ce slujește ca ajutor (în timp de război), *c*) lucru sau bani puși deoparte, *d*) fig discieție, cumpărare *parler avec beaucoup de réserve*, *e*) fig restângere, reținere *faire ses réserves*, a nu fi de aceeaș părere deocamdată, *user de réserve avec quelq'un*, a fi reținut față de cineva, *n'avoir aucune réserve pour quelqu'un*, a destăinuți totul cuiva, *g*) bois de réserve, parte a pădurii ce trebuie cruțată, opritură, *h*) réserves nutritives, excrementele || loc *adv sans réserve*, fără deosebire, *sous toute réserve*, cu puțința de a fi desmințit, *en réserve*, la o parte || loc prep *à la réserve de*, cu excepțiunea, afară de || loc con *à la réserve que*, cu excepțiunea că, afară numai dacă

RÉSERVÉ, *E a* rezervat *a*) *Jur* de care nu se poate atinge (testatorul), *b*) cumpătat, măsurat, *c*) oprit, păstrat, *d*) cas réservés, păcate ce nu pot fi iertate decât de papa, *e*) tout droit réservé, sub rezerva drepturilor || *s* rezervat, *faire le réservé*, a face pe înțepatul

RÉSERVER (*zér*) [l rezervare] *v* a rezervă *a*) a opri, a reține (o parte dintr'un tot), *b*) a păstra, a pune la o parte (pentru altă dată), *c*) fig a destina *à quoi réservez-vous cela?* la ce destinezi aceasta? *il lui était réservé de*, i-a fost scris să || *Se réserver*, 1, a se rezervă *a*) a-și propune (ceva), *b*) se réserver pour, a aștepta se réserver pour une autre occasion, a aștepta altă ocazie, 2 a-și rezervă, a păstra pentru sine

RÉSERVISTE (*zén*) *m* rezervist, militar în neactivitate

RÉSERVOIR (*zér*) *m* 1 loc de păstrare pentru unele lucruri, 2 rezervoriu, havuz, 3 coteț în apă cu pește

RÉSIDENT, *E a* rezident, care locuiește, stă **RÉSIDENCE** (*zi*) *f* reședință *a*) locuința (obicituită), *b*) ședere obligatorie în locul unde-ți ai funcția *évêque astreint à la résidence*, episcop obligat a sta în eparhia lui, *c*) locul de ședere (al unui suveran, prinț, etc)

RÉSIDENT (*zi-dan*) *m* rezident, trimisul unui Stat pe lângă un suveran străin

RÉSIDER (*zi-dé*) [l residere] *v* a rezidă *a*) a-și avea reședința, a locui, *b*) fig a sta, a fi *voilà où réside la difficulté*, iată în ce stă greutatea

RÉSIDU (zi) [l residuum] *m* reziduu, ră
mășită (la fund)

RÉSIGNANT, E (zi) *m* cel care renunță
la o slujbă, la un venit

RÉSIGNATAIRE (zin-ye) *m* cel în favoarea
cărui se renunță la o slujbă, la un venit

RÉSIGNATION (zin-ya si) *f* 1 resignațiune,
renunțare la drepturi în favoarea altuia, 2 *fig*
resemnare, supunere la voia lui D-zeu, supu-
nere soartei

RÉSIGNÉ, E (zin yé) *a* resemnat, care se
supune, suferă fără a căuti

RÉSIGNER (zin-ye) [l resignare] *v* 1 a
renunța la o slujbă, la un venit în favoarea
altuia, 2 *resigner son ame a Dieu*, a se lăsa
în nădejdea lui D-zeu || *Se resigner*, a se re-
semna, a se supune fără a căuta

RÉSILIATION, RÉSILIEMENT (zi) *f* rezu-
here, anulare (a unei învoiel, etc)

RÉSILIER (zi) [l resiliere] *v* a rezili, a anula
(un contract, etc)

RÉSILLE (zi y') *f* rutea de păr

RÉSINE (zo-i') [l iesina] *f* rășină

RÉSINER (zi) *v* 1 a scoate rășina din,
2 a unge cu rășină

RÉSINEUX, EUSE (zi) *a* 1 rășinos, 2
(electricitate) negativă

RÉSINGLE (zen) *f* unealta cu care argin-
tarul îndreptează obiectele scofalcite

RÉSINIER, ÈRE (zi) *s* lucrător însărcinat
cu scoaterea rășinei

RÉSINIFÈRE (zi) *a* care dă rășină

RÉSIPISCENCE (zi) [l resipiscență] *f* po-
căință *venir à resipiscence*, a se pocăi, *rece*
voir à resipiscence, a ierta pe un pocăit

RÉSISTANCE (zis) *f* rezistență *a*) împo-
trivire *faire resistance*, a se împotrivi, *b*) tărie
(de a îndura foamea, oboseala, frigul) *avoir*
de la resistance, a fi rezistent *a*) a îndura ușor
foamea, oboseala, etc, *b*) a fi ieapăn, a fi
tramic, *résistance électrique*, împotrivire la un
curent electric (a unui corp) *V* *pièce*

RÉSISTANT, E (zis) *a* rezistent *a*) teapăn,
tramic, *b*) potrivnic

RÉSISTER (zis) [l rezistare] *v* a rezista
a) a se împotrivi, a fi potrivnic, *b*) *fig* a răbdă,
a îndura *résister aux fatigues*, a îndura obo-
seala, *c*) a ține piept *resister aux chagrins*,
a ține piept necazurilor, *d*) a o duce la ceva,
a nu se slăci *chapeau qui résiste à la pluie*,
pălărie care o duce la ploaie

RÉSOLU, E (zo) *a* 1 rezolut, (ferm) hotărât,
2 îndrăzneț, *semoť* *homme résolu*, 3 rezolvat
probleme résolu

RÉSOLUBLE (zo) *a* 1 ce poate fi rezolvat,
2 ce poate fi anulat *contrat résolvable*

RÉSOLUMENT (zo) *adv* 1 (ferm) hotărât,
2 cu îndrăzneală, cu curaj

RÉSOLUTIF, IVE (zo) *a* *Med* care moaie,
care face să se dea îndărăt

RÉSOLUTION (zo) *f* rezoluție, hotărâre
former une résolution a lua o hotărâre, *prendre*
sa résolution à deux mains, a se hotărâi cu
greu, 2 tărie de caracter, curaj, energie
homme de résolution, om energetic, *manquer de*

résolution, a nu fi energetic, 3 rezolvire, desle-
gare *résolution d'un probleme, d'une difficulté*,
deslegarea unei probleme, rezolvirea unei gre-
utăți, 4 topire, descompunere, prefacere
résolution de l'eau en vapeurs, descompunerea
apei în vapori, 5 *Jur* anulare, cassare (a
unui act, etc), 6 *Med* micșorarea treptată,
muiera (unei umflături)

RÉSOLUTOIRE (zo) [l] *a* de anulare

RÉSOLVANT, E (zo) *a* și *m* (leac) care
moaie, face să dea îndărăt umflăturile

RÉSONANCE (zo) [l resonanță] *f* rezonanță
a) însușirea de a prelungi durata și intensi-
tatea sunetelor, *b*) modul de transmitere a
undelor sonore (ex la metale)

RESONGER (son) *v* a se gândi din nou

RÉSONNANT, E (zo) *a* răsunător

RÉSONNATEUR (zo) *m* *a* care face să ră-
sune

RÉSONNEMENT (zo) *m* răsunet, răsunet

RÉSONNER (zo) [l rezonare] *v* 1 a răsună,
2 a fi sonor *cette salle résonne parfaitement*,
sala aceasta e foarte răsunătoare

RESORBER (zor) [l resorberie] *v* a produce
absorbirea unei umezeli || *Se résorber*, a fi
absorbit din nou

RÉSORPTION (zor) *f* 1 absorbiere din nou,
2 atrofierea unui organ

RÉSOUFRE (zu-dr') [l rezolvare] *v* 1
Chim *a*) a descompune, *b*) a prefăce *le feu*
resout le bois en cendres, focul prefăce-
lelemnul în cenusă, 2 a topi, 3 *Med* a muia, a face
să dea îndărăt *resoudre une tumeur*, a face să
se moaie o umflătură, 4 a rezolvi, a deslegă,
5 *Jur* a cassa, a anula *résoudre un contrat*,
6 a hotărâi *il résolut d'en finir*, hotărâi să sfâr-
sească odată, *resoudre qq* *a*, a hotărâi pe ci-
neva să, *résoudre de*, a lua hotărârea de a
|| *Se résoudre*, 1 a se rezolvi, 2 a se prefăce
se résoudre en pluie, a se prefăce în ploaie,
3 a se hotărâi, a lua hotărârea *se résoudre à*
partir, a se hotărâi să plece, 4 *se résoudre à*
rien, a se reduce la nimic (Vezi Tabloul ver-
belor nereg)

RÉSOUS *pp* prefăcut, decompus în

RESPECT (pe) [l] *m* respect, *respect humain*,
teama de gura lumii, *tenir en respect*, a ține
în frâu, *manquer de respect*, a fi obraznic, ne-
cuvincios, *sauť* *votre respect*, *parlant par*
respect, cu voia d-tale, să nu vă fie cu bănat,
2 *pl* respecte, plecăciuni *présenter ses respects*
à qq

RESPECTABILITÉ [angl] *f* înfățișare cinstită
RESPECTABLE *a* respectabil *a*) vrednic de
respect, *b*) însemnat, destul de mare *une*
respectable quantité de livres, o cantitate destul
de mare de cărți

RESPECTABLEMENT *adv* în mod respectabil

RESPECTER *v* 1 a respectă, a cinști, 2 a
nu supăra, a nu jigni *respecter la croyance*
de qq, a nu jigni credința cuiva, 3 a cruța
le temps ne respecte rien, timpul nu cruță
nimic || *Se respecter*, 1 a se respectă, a se
cinști, 2 a-și păstra demnitatea *se faire*
respecter, a se face vrednic de stimă

RESPECTIF, IVE *a* respectiv *a)* ce privește pe fiecare în parte, *b)* ce privește reciproc

RESPECTIVEMENT *adv* respectiv

RESPECTUEUSEMENT *adv* respectuos, cu respect, merit

RESPECTUEUX, EUSE *a* respectuos, smerit, plecat

RESPIRABLE *a* de respirat

RESPIRATION [] *f* respirație, răsuflare *avoir la respiration difficile*, a răsufla greu

RESPIRATOIRE *a* respirator, răsuflător

RESPIRER [] respirare] *o* 1 a respira *a)* a răsufla, *b)* a (se) arăta, a vesti *tout ici respire la joie*, totul aici vestește bucuria, *c)* a înghiți *respirer un bon air*, a înghiți un aer curat, 2 a părea că trăește *portrait qui respire*, portret care pare că trăește, 3 *respirer en*, a retrăi în, 4 a răvni (după ceva) *respirer apres la gloire*, a răvni după glorie, 5 a dori cu ardore *respirer la vengeance* a dori cu înfocare să se răsbune

RESPLENDIR (*res*) [] resplendere] *o* a străluci (puternic)

RESPLENDISSANT, E *a* strălucitor, strălucind

RESPLENDISSEMENT *m* strălucire

RESPONSABILITÉ *f* responsabilitate, răspundere

RESPONSABLE [] responsum] *a* responsabil, răspunzător

RESPONSIF, IVE *a* *Jur* care conține un răspuns

RESSAC (*r'sak'*) *m* întoarcerea violentă a talazurilor când s'au izbit de vreo stâncă

RESSAIGNER (*r'-sen-yé*) *o* 1 a lăsa sânge, 2 a curge din nou sânge, a sângera

RESSAISIR (*r'-se-sir*) *o* a apuca iar || *Se ressaisir*, 1 a-și reveni în fire, 2 a relua în stăpânire *se ressaisir d'un droit*, a reintra în stăpânire unui drept

RESSASSER (*r'-sa*) *o* 1 a cerne din nou, 2 *fig* a cerceta cu deamănuntul, a cumpăni din nou în minte *ressasser un compte*, 3 a repeta într'una' *ressasser toujours les mêmes choses*, a repeta mereu aceleași lucruri

RESSASSEUR (*r' sa*) *m* cel ce repetă mereu aceleași lucruri, pisălog

RESSAUT (*r'*) *m* 1 ieșitură (la un zid), 2 trecerea bruscă dela un plan orizontal la altul înclinat 3 *fig* trecere bruscă, salt

RESSAUTER (*r'-so*) *o* 1 sări din nou, 2 *Arh* a fi ieșit în afară

RESSAYER (*ré-se-yé*) *o* a încerca din nou [Se conjugă ca *balayer*]

RESSELLER (*r'-sè-lé*) *o* a pune iar șeaua

RESSEMBLANCE (*r'-san*) *f*. asemănare

RESSEMBLANT, E (*r'-san*) *a*. asemănător

RESSEMBLER (*r'-san-blé*) *o* a semăna a se asemăna cu *cela ne ressemble à rien*, asta n'are nici un D-zeu || *Se ressembler*, a se asemăna, a semăna unul cu altul, prov *qui se ressemble s'assemble*, gușași cu gușași se întâlnesc

RESSEMELAGE (*r'-s'-m'*) *m* punere de pingeale noi

RESSEMELER (*r'-s'-m'-lé*) [semelle] *o* a pune tălpi, pingeale noi

RESEMER (*r'-s'-me*) *o* a semăna din nou

RESENTI, E (*r'*) *a* resimțit

RESENTIMENT (*r'-san*) *m* 1 resentiment, ură, 2 (*f*) atac ușor un *ressentiment de goutte*, un atac ușor de podagră

RESENTIR (*r'-san*) *a* a resimți, a simți || *Se ressentir*, 1 a resimți urmele (unei boli), urmările (unui lucru), 2 a-și aduce aminte (cu spaimă despre ceva), *il s'en ressentira* *a)* o să tragă profit din aceasta, *b)* (iron) o să văză pe dracu, 3 a se resimți de *il se ressent de sa mauvaise education*, se vede că a primit o creștere rea

RESSERRE (*r'-se-r'*) *f* loc unde se strânge ceva

RESSERRÉ, E (*r'*) *a* strâns, etc

RESSERREMENT (*r'*) *m* 1 strângere, îngustare, 2 *fig* constrângere

RESSERRER (*r'-ser-re*) *o* 1 a strânge mai mult, a îngusta, 2 a închide și mai bine *resserrer un prisonnier*, 3 a pune la loc îndărăt *resserrer des papiers dans un coffre*, a pune la loc hârtii într'un cufăr, 4 *fig* a restrânge a micșora *resserrer ses besoins*, a-și restrânge nevoile, 5 *fig* a întârzi, a strânge și mai tare, 6 a încuia pantecele, a împiedica ieșirea afară *les coings resserrent*, gutuile încuie pantecele || *Se resserer*, 1 a se strânge, a se strămta, 2 a se mai restrânge în cheltueli, 3 a se încuia (pantecele), 4 *fig* a se strânge (de teamă, spaimă)

RESSERVIR (*r'*) *o* 1 a servi din nou, 2 a fi iar întrebuințat [Se conjugă ca *mentir*]

RESSORT (*r'-sor*) *m* 1 însușirea de a reveni la starea de dinainte *le ressort de l'air*, 2 resort *a)* bucată de metal ce revine la starea de dinainte (=zimberec, arc, coadă), *b)* motor, *c)* *fig* mijloc de succes *faire jouer tous ses ressorts*, a pune în mișcare toate mijloacele, toate suruburile, *d)* *fig* tărie, energie *caractere qui a du ressort*, caracter energic, *donner du ressort à l'esprit*, a încorda mintea || *m* resort *a)* întindere de jurisdicțiune, *juger en dernier ressort*, a judeca în ultima instanță, *b)* *fig* competență, pricepere *ceci n'est pas de mon ressort*, în asta nu mă pricep, asta nu atârnă de mine

RESSORTIR (*r'*) *o* (Imperf *ais*) 1 a ieși în relief *faire ressortir*, a face să reiasă, a scoate în relief, 2 a decurge, a rezultă, a reieși [Se conjugă ca *sortir*]

RESSORTIR *o* (Imperf *issais*) a fi de resortul unui tribunal, a atârnă de [Se conjugă ca *finir*]

RESSORTISSANT, E (*r'*) *a* care e de resortul (unui tribunal)

RESSOUDER (*r'*) *o* a lipi din nou

RESSOURCE (*r'-surs*) [source] *f* 1 resursă *a)* mijloc de scăpare, ajutor, *b)* *pl* mijloace de trai, bani, oameni *être sans ressources*, a fi lipsit de mijloace, 2 *homme de ressources*, om priceput, care găsește ușor mijloace, *ville de ressources*, oraș înzestrat cu toate cele trebuincioase, 3 *fam* *faire ressource* *a)* a căuta să se

ridice, b) a strânge ceva parale din vânzare
c) *faire ressource de tout*, a scoate bani din
piatră seacă [V Suplimentu]

RESSOUVENANCE (r^o-su) (†) reamintire

RESSOUVENIR (SE) (r^o-su) *o* a-și aduce
din nou aminte, a-și reaminti [Se conjugă ca
venir]

RESSOUVENIR (r^o-su) *m* 1 reamintire, 2
resimțirea (unei dureri care se reînnoește)

RESSUAGE (r^o-su) *m* asudatul

RESSUER (r^o-sü-ê) *o* 1 a asuda din nou,
a scoate umezeala din sine, 2 a scoate prin
topire sau batere, părțile străine dintr'un met-
tal, 3 a fi igrasios (un perete)

RESSUI (ré su-î) *m* locul de uscare a vâna-
tului după ploaie

RESSUIEMENT (ré-süi-man) *m* evaporarea
unei părți a umezelii (solului)

RESSUSCITER (re-sü-sü-tê) [1] resuscitare] *o*
1 a învia, 2 *fig* a reînvia

RESSUYER (ré-su-yê) *o* 1 a șterge din
nou, 2 a usca || *Se ressuyer*, a se usca [Se
conjugă ca *appuyer*]

RESTANT, *E* a 1 care rămâne, rămas, 2
poste restante, *bureau restant*, pe adresa poștei
|| *m* rest, rămășiță

RESTAURANT, *E* a întărit || *m* 1 leac
întărit, 2 restaurant, birt

RESTAURATEUR, *TRICE* [1] *s* restaurator
a) reparator *restaurateur d'un tableau*, b) re-
înnoitor, reazăzător || *m* restaurator, birtaș

RESTAURATIF, *IVE* a care repară, care
întărește puterile

RESTAURATION [1] *f* 1 restaurare a) re-
parare, dregere, b) *fig* restabilire, restato-
ricare, 2 restaurațiune, perioada dela 1815—
1830 (în Franța), restabilirea Bourbonilor

RESTAURER [1] restaurare] *o* a restaură
a) a repară, a dregere, *restaurer une statue*, b)
a restabili, a reazăză pe tron *restaurer une
dynastie*, c) *fig* a reînnoi, a restatornici, a
face să renască, d) a îndreptă *restaurer ses
forces*, a-și veni în puteri. || *Se restaurer*, a se
restaură, a se învioră, a mai prinde puteri
(prin hrană)

RESTE *m* 1 rest, rămășiță, urmă *un reste
d'espoir*, o leacă de nădejde, *les reste des nau-
fragés*, ceilalți naufragați, *être en reste*, a fi
în urmă cu plata, *fig être en reste de politesse*,
a fi mai puțin politicos, *jouer (faire) son reste*,
a) a juca până la ultimul ban, b) a încerca tot
ce stă în putință, *faire de son reste*, a profita
de ultimele momente prinoase, *ne pas de-
mander le reste*, a spăla puțină, *donner son
reste à qq*, a da cuiva o bătaie, *et le reste*,
ainsi du reste, și așa mai departe, 2 frumusețe
de altădată *ce n'est plus qu'un (beau) reste*,
nu mai e decât o rună (frumoasă), 3 restu-
rile de mâncări *manger les restes*, 4 *Arti*
rămășiță || loc *adv de reste*, de prisos, mai
mult decât trebuie, *au reste*, *du reste*, dealt-
minteri, dealtfel

RESTER [1 restare] *o* (cu être), 1 a rămă-
nea, *V court*; 2 a trebui *vous êtes resté long-
temps à faire cela*, ți-a trebuit mult până să

faci aceasta, 3 a se opri *en rester là*, a nu
merge mai departe, a se opri aci, *où en somme
nous restés*, unde ne-am oprit? 4 *rester sur
le champ de bataille*, a-și lăsa oasele pe câmpul
de bătaie, 5 a sta *il est resté dix ans à Pa-
ris*, a stat zece ani la Paris [V Suplimentu]

RESTITUABLE a de restituit

RESTITUER [1 restituere] *o* a restitui a)
a înapoi, a redă, b) a redă forma de mai
înainte, a restabili *restituer un texte*
RESTITUEUR *m* 1 cel ce restituie, 2 cel
ce restabilește (ex un text)

RESTITUTION [1] *f* restituire a) înapoiere,
b) restabilire în starea de mai înainte

RESTITUTOIRE a de restituire

RESTREINDRE (res-trên-dr^o) [1 restrângere]
o a restrânge, a mărgini || *Se restreindre*, 1
a se restrânge, 2 a-și micșora cheltuielile [Se
conjugă ca *attendre*]

RESTRICITIF, *IVE* a restrictiv, de restrân-
gere

RESTRICTION [1] *f* restricțiune, rezervă,
restriction mentale, darea unui alt înțeles cu-
getării sale

RESTRINGENT, *E* a și *s Med* restringent,
(un ce) care strânge

RÉSULTANT, *E* (zül) a care rezultă, reiese
|| *f Mec* rezultată, forță unică care înlocuiește
mai multe forțe

RÉSULTAT (zul-ta) *m* rezultat, urmă,
(iron.) ispravă

RÉSULTER (zul) [1] rezultare] *o* a rezultă,
a reieși, a urmă [Se întrebuințează numai la
infinitiv, la partic și la pers 3 din timpuri]

RÉSUMÉ (zu) *m* rezumat, prescurtare || loc
adv au résumé, *en résumé*, în rezumat, pe scurt

RÉSUMER (zu) [1 resumere] *o* a rezumă,
a redă în puține cuvinte || *Se résumer*, a se
rezumă, a repeta pe scurt cele zise înainte

RÉSURE *f* plasă pentru pescuitul sardelelor
RÉURECTION (zu) [1] *f* 1 înviere, 2
a) tămăduire neașteptată, b) *fig* renaștere,
reînviere [V Suplimentu]

RETABLE, **RÉTABLE** *m* catapeteazmă

RÉTABLIR *o* a restabili a) a așeză din
nou, b) a restatornici, a reclădi, c) *fig* a în-
tremă, a îndreptă *rétablir sa santé, ses finances*
|| *Se rétablir*, a se restabili a) a se îndreptă,
b) a se întremă, a se însănătoși

RÉTABLISSEMENT *m* 1 restabilire a) re-
statornicire, b) întremare, însănătoșire; 2 (la
gimnastică) ridicare în sus pe palma mâinei

RETAILE (r^o-ta-y^o) *f* bucăciță tăiată, petec

RETAILLER (ta-yê) *o* a tăia din nou

RÉTAMAGE *m* spoitul din nou

RÉTAMER *o* a spoi din nou (tingiri)

RÉTAMEUR *m* spoitor (de tingiri)

RETAPER *o* 1 a da o călătorie (unei pă-
lării), 2 a repară, a dregere ceva [V Supl]

RETARD (r^o-tar) *m* întârziere, *être en re-
tard* a) a fi întârziat, a veni prea târziu, b)
a rămâne înapoi (un ceasornic) c) a fi îna-
poi (în idei)

RETARDATEUR *s* cel întârziat, zăbavnice

RETARDATEUR, *TRICE* a *Fiz* încetător

RETARDATION *f* (rar) întârziere, încetinire a mișcării

RETARDEMENT *m* 1 întârziere, 2 amânare

RETARDER [*l* retardare] *v* 1 a întârziă *a)* a sosi cu întârziere, *b)* a zăbovi, a face să întârzieze *retarder le progres*, *c)* a amâna *retarder un payement*, a amâna o plată, 2 *a)* a da mai îndărăt *retarder une montre*, *b)* a fi rămas îndărăt (un ceasornic), *c)* *fig* a fi rămas înapoi cu ideile || *Se retarder*, a fi întârziat, a fi amanat

RETÂTER *v* 1 a pipăi din nou, 2 a mai descoase odată, 3 a gusta din nou (din ceva)

RETEINDRE (*r' ten-dr'*) *v* a vopsi din nou [Se conjugă ca *atteindre*]

RETENIR *v* 1 a reține, a opri *retenir à dîner*, a opri la masă, 2 a tine în frâu (un cal), *b)* *fig* a înfrână *retenir sa colere*, a-și înfrână mania, 3 a ține minte *retenir par cœur*, a ține minte pe dinafară, *retenez bien ceci*, țineți bine minte aceasta, 4 a păstră, a nu se desbără de *on retient l'accent de son pays*, de accentul țării tale nu te poți desbără, 5 a tocmi dinainte *retenir un domestique*, 6 a opri, a face poprire (din leafă), 7 a prinde (cu un ac), 8 *Arut* a ține la mână, 9 *Jur* a păstra împotriva cuiva un cap de acuzare, *b)* a se judecă competent într'un proces || *Se retenir*, 1 a se reține, 2 a se ține de ceva să nu cază, 3 a se înfrână, a se stăpani, 4 a se ține minte [Se conjugă ca *tenir*] [V Suplim].

RETENTER *v* a încerca din nou

RÉTENTEUR, TRICE *a* reținător

RÉTENTION [*l*] *f* reținere, oprire *rétention d'urine*, oprire a udului

RÉTENTIONNAIRE *s* opritor

RETENTIR [*l* tinnire] *v* 1 a sună *la trompette retentit*, trâmbița sună, 2 a răsună, *fig* a face vâlvă mare

RETEISSANT, E *a* răsunător

RETEISSEMENT *m* răsunare, răsunet

RETENTUM (*re-ten tom*) [*l*] *m* 1 partea unei sentințe ținută în secret de judecători, 2 *fam* ceea ce nu se spune, ceea ce se păstrează

RETENU, E *a* 1 reținut, oprit, 2 cumpătat, rezervat || *f* 1 cumpătare (în vorbă, în faptă), modestie, 2 reținere, răbdare, *c'est trop de retenue*, *il faut que s'éclate*, prea mult am răbdat, trebuie să izbucnesc, 3 reținere (din leafă), poprire, 4 arest *mettre un élève en retenue*, a pune pe un elev la arest, 5 opri-toare, 6 *Arut* cifra care se reține, și se adaugă la coloana următoare, 7 spațiul dintre două stăvilare

RETERÇAGE, RETERSAGE *m* darea unei a patra arături viei

RETERCER, RETERSER *v* a da a patra arătură viei [Se conjugă ca *avancer*]

RÉTIARE (*st*) [*l* retiarius] *m* gladiator care luptă cu lațul

RÉTICENCE [*l* reticentia] *f* reticență, omi-tare intenționată de cuvinte (ce ar trebui spuse).

RÉTICULAIRE (*ti*) *a* ca rețeaua

RETICULE (*ti*) [*l* reticulum] *m* 1 (†) săculeț de mână, 2 *V micrometre*

RÉTICULÉ, E (*ti'*) *a* cu linii încrucișate ca o rețea

RÉTIF, IVE *a* îndărătnic

RÉTIFORME (*ti*) *a* în formă de rețea

RÉTINACLE (*ti*) *m* corpuleț granulos al maselor de polen la orchidee

RÉTINE (*tin'*) [*l* rete] *f* retină, învălis, membrana din fundul ochiului

RÉTINERVE *a* cu nervure încrucișate ca o rețea

RÉTINITE *f* inflamația retinei

RETIRADE *f* meterez înapoia unei întâr-turi

RETIRATION *f* tipărirea pe partea cealaltă a coalcii *presse a retiration*, presă care tipă-rește o coală pe o față și pe alta [V Supl]

RETIRÉ, E *a*, retras

RETIREMENT *m* 1 (†) retragere, 2 sgâr-cirea nervilor, mușchilor

RETIRER (*ti*) *v* 1 a trage din nou, 2 a retrage *a)* a trage înapoi *retirer la jambe*, a-și trage înapoi piciorul, *b)* a lua înapoi *retirer sa parole*, a-și lua cuvântul înapoi, *retirer sa confiance à qq*, a nu mai avea încredere în cineva, 3 a scoate *retirer qq de prison*, a scoate pe cineva din închisoare, *retirer une balle d'une plaie*, a scoate un glonte dintr'o rană, 4 a lua *retirer une arme à un enfant*, a lua unui copil arma, 5 a adăposti, a găzdui *il m'a retiré chez lui*, m'a găzduit la dânsul, 6 a culege, a trage, a câștigă *retirer de la gloire*, a câștigă glorie, *retirer du profit*, a trage folos, *il n'a retiré que de la honte de sa conduite*, nu s'a ales decât cu rușine de pe urma pur-tării sale || *Se retirer*, 1 a se retrage *a)* a se depărta, a plecă, *retirez vous d'ici*, pleacă de aici, *se retirer sur son gain*, sur sa piete, a părăsi jocul după ce a câștigat, după ce a pierdut, *fam se retirer sur la bonne bouche*, a părăsi conversația, jocul după un mic suc-ces *b)* a se întoarce acasă *se retirer de bonne heure*, a se întoarce de vreme acasă, *c)* a da înapoi, a bate în retragere, *d)* a intra în marea sa (o apă), *fig se retirer en soi-même*, a se izola, *se retirer de qq*, a o rupe cu cineva, 2 *fig* a se lăsa de, a părăsi (ceva), 3 a intra, a se strânge (o stofă)

RETIRONS *m pl* lână rămasă în piept-ne după țesălat

RETIREUR *f* gaură (ce se face într'o bucată topită)

RÉTIVETÉ, RÉTIVITÉ (*ti*) *f* îndărătnicie

RETOMBE (*tonb'*) *f* 1 *V retombee*, 2 *feuilles de retombe*, foi lipite la marginea unui stat (pentru observațiile verificatorului)

RETOMBÉE (*ton*) *f* buza unei arcade, unei bolți

RETOMBER (*ton*) *v* 1 a recădea *a)* a cădea din nou, iar, *b)* a se revărsa, a cădea *la honte retombe sur moi*, rușinea se revărsă asupra mea, *c)* a atârna *l'anneau qui retombe en guirlande*, l'ane care atârna ca niște ghirlande, 2 a cădea din nou bolnav, a se îmbolnăvi din nou, a da

din nou (de ceva) *s'il retombe, il en mourra*, de s'o mai îmbolnăvi, de așlădată moare, 3 a reveni, a se întoarce la *conversation qui retombe sur le même sujet*, convorbire care se învârteste mereu asupra aceluiaș subiect, *retomber sur sa conscience, sur soi même*, a se căi, 4 *faire retomber la faute sur*, a arunca vina, a învinovăți (pe altcineva)

RETONDRE *o* 1 a tunde din nou, 2 *Arr* a degaja, suprimand ieșiturile în afară

RETOQUER *o* *pop* a trânti la un examen, *être retoque*, a fi trântit la examen

RETORDEMENT, RETORDAGE *m* răsucire

RETORDERIE *f* atelier de răsucit

RETORDEUR, EUSE *s* răsucitor

RETORDOIR *m* răsucitoare

RETORDRE *o* 1 a răsuci, *fig donner du fil a retordre*, a da de furcă (cuiva), 2 a stoarce din nou (rufle)

RÉTORQUABLE (*kabl'*) *a* ce poate fi întors împotriva cuiva

RÉTORQUER [*l* retorquere] *o* a întoarce împotriva cuiva

RETORS, E *a* 1 răsucit, 2 încovoiat *au bec retors*, cu ciocul încovoiat, 3 *fig* șmecher, pișcher || *m* pișcher

RÉTORSIF, IVE *a* care întoarce împotriva cuiva un argument

RÉTORSION (*st*) [*l* retorsum] *f* întoarcere împotriva cuiva a argumentelor sale

RETORSOIR *m* *V* *retordoir*

RETOUCHE *f* retusare, îndreptare (făcută unui tablou, etc)

RETOUCHER *o* 1 a pipăi din nou, 2 a retușa, a face îndreptări (unui tablou, etc), 3 *fig* a prelucra, a desăvârși *retoucher (a) un ouvrage*, a desăvârși o lucrare

RETOUR *m* 1 întoarcere, *faire son retour*, a se întoarce (din depărtare), *aller et retour*, dus și întors, *au retour*, la întoarcere, *de retour*, *chez moi*, întors acasă, *être de retour*, a se fi întors, a se înapoi, *être sur son retour* *a*) a fi gata de a se întoarce, *b*) a fi pe cale de a dispărea (o boală), 2 *repetire le retour des mêmes motifs musicaux*, repetirea aceluiaș motive muzicale, 3 înapoiere, 4 *colț retour d'une façade*, 5 *fig* schimbare, nestatornicie *retour de l'opinion*, schimbare în opinia publică, *fam avoir de facheux retours*, a fi cu toane, 6 schimb *donnez-moi tant de retour*, dă-mi atât în schimb, 7 reciprocitate (de sentimente, de servicii, etc), *payer qq de retour*, a plăti cu aceeaș monedă pe cineva, *prov d beau jeu, beau retour*, cum te porți cu mine așa mă port cu tine, 7 *priver inapoi faire un retour sur soi-même*, a reflecta asupra purtării sale din trecut, 8 *retour de conscience*, muștrare de cuget, *retour à Dieu*, pocăință, *faire un retour à Dieu*, a se pocăi, 9 *tours et retours* *a*) învârtituri încoaci și încolo, *b*) întorsături, încolăciruri (ale unei ape), 10. *retour d'âge*, vârsta la care începi să îmbătrânești, *être sur (son) le retour*, a începe să dea înapoi, a îmbătrâni, 11 vicleșug, șiretlic *fécond en retours*, fecund în șiretlicuri, 12 re-

tour de noces, masa de după nuntă oferită tinerilor căsătorii, 13 *Jur droit de retour*, dreptul de a se întoarce la primul proprietar (prin deces), *faire retour*, a reveni de drept primului proprietar, 14 loc *adv sans retour*, *a*) pentru totdeauna, *b*) fără putință de schimbare, *sans esprit de retour*, fără gând de întoarcere, *en retour*, în schimb, 15 loc *prep en retour de*, în schimb

RETOURNE *f* cartea întoarsă (la unele jocuri) [*V* Suplement]

RETOURNEMENT *m* răstălmăcire

RETOURNER *o* 1 a învârti din nou, 2 a întoarce *retourner la tête*, a întoarce capul, *retourner une carte*, a întoarce o carte (de joc), 3 a întoarce pe dos (ex o haină), 4 a cerceta în toate amănuntele *retourner un projet*, 5 a suci, a descoase, *tourner et retourner un prévenu*, a descoase în toate felurile un prevenit, *tourner et retourner une chose*, a întoarce în toate chipurile un lucru, a-l spune în toate felurile, 6, *retourner qq*, a-l pricini o vie emoțiune, 7 a face rău *spectacle qui vous retourne*, privește care îți face rău, 8 a retrimite, a trimite din nou, 9 a săpa, a scormoli (pământul) *retourner une vigne*, 10 a învârti *retourner une salade*, 11 a se întoarce *retourner dans son pays*, a se întoarce în țara sa, *retourner sur ses pas*, a se întoarce înapoi, *retourner à Dieu*, a se pocăi, 12 a reveni, a se înapoi (un lucru stăpânit), 13 a recădea, a se revărsa *méchanceté qui retourne à son auteur*, răutate care recade pe spinarea făptuitorului său, 14 a se întoarce cu gândul la *retourner sur le passé*, a se întoarce cu gândul la trecut, 15 a se apucă iar de, a se pune din nou pe *retourner au travail*, a se pune din nou pe lucru, 16 (impers) *qu'est-ce qui retourne? de quoi retourne-t-il?* ce carte s'a întors? *fig vous ne savez pas de quoi il retourne*, nu știu cum stau lucrurile, despre ce e vorba, ce se petrece || *Se retourner*, 1 a se întoarce (altminteri), 2 a privi îndărătul său, a întoarce capul, 3 a se învârti, a se svârcoli (în pat), 4 *s'en retourner*, a se întoarce acasă, a pleca, 5 *fig savoir se retourner*, a ști să iasă din încurcătură [*V* Supl]

RETRACEMENT *m* desenare

RETRACER *o* 1 a desena (din nou), 2 *fig* a descrie, a povesti, a aminti || *Se retracer*, 1 a-și aminti, 2 a se aminti, a reveni în minte [*Se conjugă ca avancer*]

RÉTRACTABLE *a* ce poate fi retractat

RÉTRACTATION [*l*] *f* retractare, retragere (a unui lucru zis), recunoaștere că a greșit

RÉTRACTER [*l* retractare] *o* 1 a retrage înapoi *le colimaçon retracte ses cornes*, melcul își retrage coarnele înapoi, 2 *fig* a retracta, a retrage (un lucru zis sau făcut), a lua înapoi, 3 *Med* a se sgârbi || *Se retracter*, a se retracta, a recunoaște că a greșit, a-și lua cuvântul înapoi, a tăgădui cele zise

RÉTRACTIF, IVE *a* de strângere

RÉTRACTILE (*ut'*) *a* care se poate trage înapoi, care se poate strânge.

RETRACTIBILITE (*u*) *f* însuşeaa de a se putea trage înapoi, de a se strange

RÉTRACTION [*l*] *f* *Med* strângere, sgâr-cie (a unei păţi)

RETRADUIRE *v* a traduce din nou, înco' dată

RETRAIRE *c* *Jur* a lua înapoi un drept [Se conjugă ca *traire*]

RETRAIT, *E a* 1 *bois retrait*, lemn scorojit, *ble retrait*, grâu chircit, 2 *Blaz* care nu înaintază până la marginea pajurii, 3 *heritage retrait*, moştenire luată înapoi || *m* 1 scădere de volum (a unui corp care se strange), 2 retragere (a unui proiect de lege depus, a mării, a unei sume), 3 luare înapoi *retrait d'emploi*, scoatere, destituire dintr'o slujbă, *être en retrait d'emploi*, a fi în disponibilitate, 4 *Jur* re luarea unui bun, unui drept înstrăinat, 5 re tiradă, 6 contractare *le retrait de l'argile*

RETRAITE *f* 1 retragere *retraite aux flam-beaux*, retragere cu torţe, *battre en retraite*, a bate în retragere, 2 depărtare de lume, izolare *mourir dans la retraite*, a muri departe de sgomotul lumii, 3 semnal de retragere, 4 loc de retragere *possible retraite*, loc paşnic de retragere, *faire huit jours de retraite*, a se retrage pentru opt zile (undeve), 5 adăpost *donner retraite a qq*, a da adăpost cuiva, 6 scoatere din serviciu, 7 scoatere la pensie *militaire en retraite*, militar în retragere, scos la pensie, *mettre à la retraite*, a scoate la pensie, *prendre sa retraite*, a fi scos la pensie, 8 pensie *avoir tant de retraite*, a avea cutare pensie, *caisse de retraite*, casa pensilor, 9 retragere, reîntrare în matca ei (a unei ape), 10 *en retraite*, a) intrat, îngustat, b) dincolo de aliniere (o casă), 11 *Com a*) trată reciprocă, b) trată asupra girantului unei poliţe protestate

RETRAITE, *E a* la pensie, în retragere || *s* pensionar

RETRAITER *c* 1 a trata din nou, 2 a scoate la pensie, a pune în poziţie de retrage-re

RETRANCHÉ, *E a* 1 apărât cu metereze, 2 scos afară, 3 izolat

RETRANCHEMENT *m* 1 tăiere, scoatere afară, scădere (din ceva), 2 retransanşament, meterez, şanş, 3 *fig* poziţie de apărare *forcer qq dans ses derniers retranchements*, a dărâma toate argumentele cuiva

RETRANCHER *v* 1 a tăia *on lui a retran-ché sa pension*, i s'a tăiat pensia, 2 a scoate afară, a suprima *retrancher un passage d'un livre*, a scoate afară un pasaj dintr'o carte, 4 a desfinţa *retrancher une fête*, a desfinţa o sărbătoare, 4 a întări cu metereze, cu şanşuri || *Se retrancher*, 1 a se întâli, a se apăra prin metereze, prin şanşuri, 2 *fig* a se apăra *se retrancher dans le silence*, a se apăra prin tăcere, *se retrancher derrière un prétexte*, a se ascunde după un pretext, 3 a se mărgini, a se restrânge (în cheltueli), 4 a fi suprimat

RETRANSCRIRE *v* a prescrie din nou [Se conjugă ca *écrire*]

RETRAVAILLER (*va-ye*) *v* a prelucra

BRETRAVERSER *v* a străbate din nou, a trece din nou (pe undeve)

RETRAYANT (*tre-yan*), *E s* *Jur* ccl ce-şi ia înapoi un bun, un drept înstrăinat

RÉTRECİ, *E a* 1 strâmt, îngust *esprit ré-treci*, minte îngustă, 2 strâmtat, îngustat

RÉTRECİR [*étrécir*] *v* 1 a strâmta, a în-gusta, 2 a se strâmta, a intra *le drap a ré-trecir*, postavul a intrat || *Se retrecir*, 1 a se strâmta, 2 *fig* a deveni mărginit

RÉTRECISSEMENT *m* strâmtare, îngustare

RETREMPE (*tran*) *v* 1 a muia din nou, 2 a căli din nou (otelul), 2 *fig* a da noi pu-teri, a ofeli (şi mai mult) *le malheur retrempe les hommes*, nenorocirea ofeleşte pe om || *Se retremper*, a prinde noi puteri, a se ofeli (şi mai mult)

RÉTRIBUER [*i* retribuere] *v* a retribui, a plăti, a da leafă

RÉTRIBUTION (*sz*) [*i*] *f* 1 plată, leafă, 2 răsplată

RÉTRO *m fam* (la biliard) întoarcere înapoi

RÉTROACTİF, *IVE a* retroactiv, care are puterea asupra trecutului

RÉTROACTIVEMENT *adv* cu putere asupra trecutului

RÉTROACTIVITE *f* retroactivitate, însuşe de a avea putere asupra trecutului

RÉTROAGIR [*i* retroagere] *v* a avea putere asupra trecutului

RÉTROUCÉDANT, *E a* care dă înapoi

RÉTROCÉDER [*i* retrocedare] *v* a retroceda a) 1 da înapoi, b) a ceda (un lucru al său) [Se conjugă ca *accélérer*]

RÉTROCESSIF, *IVE a* de înapoiere

RÉTROCESSIONNAIRE *s* cel cui se în-poniază un bun, un drept

RÉTROFLEXION *f* reflexiune înapoi

RÉTROGRADATION [*i*] *f* retrogradare a) dăre înapoi, b) dare înapoi în grad, c) *Attr* înscăare înapoi

RÉTROGRADE [*i*] a retrograd a) înapoi *marche retrograde*, mers înapoi, b) *fig* care merge înapoi, înapoiat || *m* retrograd, om cu idei înapoiate

RÉTROGRADER [*i* retrogradare] *v* a retro-grada, a da înapoi (în grad)

RÉTROGRESSION *f* mişcare înapoi

RÉTROSPECİF, *IVE a* retrospectiv a) care priveşte înapoi, b) cu privire la trecut

RÉTROSPÉCTIVEMENT *adv* cu privire la trecut

RETROUSSAGE *m* a patia arătură dată vierii (puţin înaintea culesului)

RETROUSSÉ, *E a* 1 suflecat, sumes, 2 *nez retroussé*, nas bărligat, ridicat în sus

RETROUSSEMENT *m* suflecare

RETROUSSER *v* 1 a ridică în sus *retrousser ses cheveux*, a-şi da în sus părul, 2 a sufleca, a sumele || *Se retrousser*, a-şi ridică puţin în sus rochia, mantaua (spre a nu le murdări)

RETROUSSIS *m* 1 bordul (unei pălării) (ri-dicate după moda veche, 2 rever, resfrantură (la o hană), 3 resfrantură la cismă [V Supl]

RETROUVER *v* 1 a găsi din nou, a regăsi,

2 a întâlni, a căuta *j'urai vous retrouver*, voi veni să te caut, 3 a recunoaște *je ne le re trouve plus dans ses écrits*, nu-l mai recunosc în scrierile sale || *Se retrouver*, 1 a se găsi iar, 2 *fig* a-și veni în fire, 3 a-și recunoaște ormul (după ce s'a rătat), 3 a se recunoaște (reciproc)

RÉTROVERSION [i] *f* retroversiune, răsu-
turnătură

RETS (re) [i retu] *m* 1 plasă, laț, 2 *fig* mreji, curse *dans les rets d'une coquette*

RÉUNI, E a reunit, întrunit *droits reunis*, impozitele indirecte sub primul Imperiu

RÉUNION *f* 1 reanire, alipire de *reunion de la Dobroudja a la Roumanie*, 2 (împreunare) *reunion des leores d'une plaise*, împreunarea bu-
zcloi unui râni, 3 strângere într'un mănunchiu *reunion des preuves*, 4 întrunire *reunion nom-
breuse*, 5 unire, împăcare, apropiere *réunion des partis politiques*

RÉUNIR *v* 1 a reuni *a)* a alipi, *b)* a îm-
precuna, 2 a strange la un loc *reunir les frag-
ments d'une lettre*, a strange la un loc bucățile
unei scrisori, 3 a strange, a aduna *réunir des
preuves*, a strange dovezi, 4 a întruni, 5 *fig*
a împăcă, a apropiă *l'interet réunit les hommes*,
interesul apropie pe oameni || *Se reunir*, 1 a
se strânger, a se întruni, 2 a contribui *tout
se réunit pour m'accabler*, totul contribuie să mă
doboare

RÉUNISSAGE *m* împreunarea firelor de
bumbac (în țesături)

REUNISSEUSE *f* mașină care înșiră ață pe
mosor

RÉUSSI, E a reușit, izbutit [V Supl]

RÉUSSIR *v* 1 a reuși, a izbuti, a izbândi
2 a ieși *cela a mal reussi*, aceasta a ieșit rău,
3 a nimeri, a face cu succes *peintre qui réussit
bien le portrait*, pictor care nimește bine por-
tretele, 4 a prinde *la vigne n'a pas reussi
cette année*, vița n'a prins anul acesta

RÉUSSITE *f* 1 reușită, izbândă *mauvaise
reussite*, neizbândic, 2 dătătură în cărți *faire
une reussite*, a da în cărți [V Supl]

REVACCINATION (vak-si) *f* revaccinare

REVACCINER (vak si) *v* a revaccină, a al-
toi din nou

REVALESCIÈRE (le-si) *f* substanță alimen-
tară din diverse făini

REVALIDATION *f* revalidare

REVALIDER *v* a revalida, a face să fie din
nou valabil

REVALOIR *v* a răsplăti, a plăti cu aceeaș
măsură [Se conjugă ca *valour*]

REVANCHE *f* revanșă *a)* răsbunare *prendre
la revanche*, a se răsbună, *j'aurai ma re-
vanche*, am să-l servesc la rândul meu, (iron)
am să-l învăț eu minte, *b)* a 2 a partidă cu
scop de a recăștiga pe cea pierdută *prendre
sa revanche*, a-și lua revanșa, a reuși, a bate,
c) *charge de revanche*, cu condiția de-a face la fel,
c) loc adv *en revanche*, ca răsplătă, în schimb

REVANCHER [i vindicare] *v* a răsbună,
a apăra || *Se revancher*, a-și lua revanșa, a
plăti cu aceeaș măsură, a face la fel

REVANCHEUR *m* (†) răzbunător

RÉVASSER [rever] *v* 1 a visa într'una,
2 *pop* a se gândi vag *rèpasser à une affaire*

RÉVASSERIE *f* fam 1 visare continuă, vi-
sărie, 2 visuri goale, himere

RÉVASSEUR, EUSE *s* fem visător, cel ce
visează într'una

RÊVE *m* 1 vis *faire un rêve*, a visa, 2
fig închipuire, iluzie [V Suplimentu]

RÉVÊCHE a 1 acru *vin revêche*, 2 aspru,
greu de lucrat *diamant revêche*, 3 *fig* po-
sac, ursuz *femme revêche*, 4 îndărătnic *il
est revêche à mes raisons*

RÉVEIL (vei) *m* 1 deșteptare, trezire, 2
semnal de deșteptare *batire (sonner) le reveil*,
a suna deșteptarea, 3 V *veillee matin*

RÉVEILLÉE (ve-ye) *f* muncă neîntrepută
(în uzinele de ghiață)

RÉVEILLE-MATIN (ve-y') *m* 1 deșteptător
(ceasornic), 2 sgomot de dimineață care te
deșteaptă (făcut de cârue, de un lăcătuș, etc),
3 fam un *agréable, un facheux reveille-matin*,
o veste proastă, neplăcută aflată dimineața,
4 *Bot* laptele-cucului

RÉVEILLER (ve-yé) [veiller] *v* 1 a deștepta
prov *réveiller chat qui dort*, a sgândari o rană
veche, 2 a trezi din somn, 2 *fig* a redeștepta,
a trezi || *Se réveiller*, 1 a se deștepta, a se
scula, 2 a se trezi

RÉVEILLEUR (ve-yeur) *m* deșteptător (că-
lugar sau paznic)

RÉVEILLON (vè-yon) *m* 1 mic dîneu în
tovărășia curva, 2 revelion, masă după mie-
zul nopții (în noaptea de Crăciun)

REVEILLONNER (v'-yo) *v* a face revelion

RÉVÉLATEUR, TRICE [i] *a* revelator, care
dă pe față || *s.* destăinutor, dătător pe față
|| *m* (în fotografie) baie destinată desvoltării
imaginii latente

RÉVÉLATION [i] *f* 1 revelați(un)e *a)* des-
tăinuire, dare pe față, *b)* religunea destăinută,
c) lucru destăinuit, 2 revelație, ceva neaștep-
tat, minune, 3 *fig* *savoir une chose par révé-
lation*, a ști un lucru fără a-l fi aflat

RÉVÉLÉ, E a revelat, destăinuit, dat pe
față

RÉVÉLER [i revelare] *v* 1 a revelă, a des-
tăinui, a da pe față, 2 a face să apară ima-
ginea latentă pe placa fotografică, 3 a arăta,
a dovedi *roman qui révèle un grand talent*,
roman care trădează un talent mare || *Se re-
véler*, a se relevă, a ieși la lumină, a se mani-
festă pe neașteptate

REVENANT, E a 1 care se întoarce, 2 care
revine, 3 *fig* plăcut *physionomie revenante*,
înfățișare plăcută || *m* stîngou, stafie

REVENANT-BON *m* 1 chilpir, câștig ne-
prevăzut, 2 prisos (la o socoteală)

REVENDEGE *m* telălăc

REVENDEUR, EUSE *s* revânzător, re-
vendeuse *à la halle*, precupeață, *revendeuse à la
toilette*, telălăoică

REVENDICATION [i vindicatio] *f* revendi-
care, pretinderea unui lucru ca fiind al său

REVENDIQUER [i vindicare] *v* a revendica

a) a cere înapoi ca fiind al său, b) a lua asupra *revendiquer une responsabilité*

† **REVENDEUR** *v* 1 a vinde un lucru cumpărat, 2 a vinde din nou, 3 *fig en revendre à qq*, a fi mai șmecher decât cineva, *revendre à la toilette*, a fi telălăoacă, 3 loc adv *a revendre*, în belșug, berechet

† **REVEZ-Ÿ** (*r'v'ne-zu*) *m* 1 întoarcere spre trecut, 2 *plat qui a un gout de revez-y*, mancare care te îmbie să tot mănânci din ea [V Suplimentu]

REVENIR (*r'v'nir*) *v* 1 a reveni a) veni din nou, a veni încodată, b) a se întoarce *ma santé revient*, încep a mă însănătoși, *revenir sur ses pas*, a se întoarce înapoi, 3 a crește la loc *ses cheveux reviennent*, îi crește părul la loc, 4 a-i veni în minte, a-și aduce aminte *ce nom ne me revient pas*, nu-mi aduc aminte de acest nume, 5 a produce iagăleală *ce boudin revient*, acest cârnat produce răgăeli, 6 a plăcea, a conveni *sa figure me revient*, *cela me ne revient pas*, mura lui nu mi place, asta nu-mi convine, 7 a costa *cette étoffe revient cher*, stofa aceasta costă scump, 8 a se împacă *une fois fache, il ne revient plus*, odată supărat nu se mai împacă, 10 (cu prep) a) *en revenir a*, a aduce din nou vorba despre, *revenir a ses études*, a se întoarce la studiile sale, *revenir a la charge*, a reînoi atacul, *fig a stăru* din nou, *revenir à soi* a) a-și reveni în fire, b) a se face mai bun, *cela revient au même*, asta-i tot una, 11 a se potrivi *son humeur revient à la mienne*, firea sa se potrivește cu a mea, 12 (cu prep de) a) *revenir d'une maladie*, a se vindeca de o boală, b) *ne pas revenir de son étonnement*, a nu se putea dumeri, c) *revenir d'une erreur*, a recunoaște că a gresit, d) *revenir de ses égarements*, a renunță la răutățile sale, e) *revenir de loin*, a scăpa dintr-o mare încurcătură, 13 *en revenir a*) a scăpa dintr'un pericol, din vr'o boală, a se însănătoși *il n'en reviendra pas*, nu mai scăpă, *fam il en est revenu d'une belle*, a scăpat teafăr, b) *je n'en reviens pas*, nu pot să mă dumiresc, c) *j'en suis revenu*, m'am răsgândit, 14 (cu prep sur) *revenir sur une matière*, a vorbi din nou asupra unei materii, *revenir sur ce qu'on a dit*, a-și schimba părerea, a se răsgândi, *revenir sur le compte de quelqu'un*, a-și schimba părerea despre cineva, *revenir sur l'eau* a) a reveni pe tapet, a ieși la iveală, b) a se restabili, 15 (impers) a) a câștiga, a profita *il me revient tant de bénéfice*, îmi rămâne atata profit, *il ne m'en revient rien*, nu mă aleg cu nimic, *quel fruit m'en revient il?* care mi-e folosul din toate acestea? b) *il me revient que*, află că, *il m'est revenu que*, am aflat că, c) a se arăta *il revient des esprits dans cette maison*, apar vedeni, stafi în casa aceasta, *cela revient au même*, e tot una, *cela ne revient à rien*, asta n'are nici o noimă, e) *cela me revient a tant*, asta mă costă atata, 15 *faire revenir de la viande*, a prăji puțin carnea în unt || *S'en revenir*, a se întoarce [Se conjugă ca *venir*] V *mou-*
ton

REVENOIR *m* unealtă de ceasornicar pentru roșirea la foc a oșelului

REVENTE *f* vindere din nou, nouă vânzare

REVENU, *E* a întors || *m* 1 venit, 2 profit, iolos || *f* 1 întoarcere *à la revenue de coquecigrue*, la Sf așteaptă, 2 creștere din nou (a unei păduri tinere), 3 iesirea la pășunat (a vanatului)

RÉVER [*rêve*] *v* 1 a visa, 2 a aiuri, a vorbi aiurea *on rêve dans la fièvre*, omul vorbește aiurea în frigură, 3 a fi dus pe gânduri, 4 a se gândi *la rêver a un problème*, 5 a închipui *rever à un poème*, a închipui un poem, 6 a dori cu patimă *rêver le pouvoir, les grandeurs*, a dori mult puterea, măririle

RÉVERBÉRANT, *E* a resfrângător

RÉVERBÉRATION *f* resfrângerea (luminii), a căldurii

RÉVERBÈRE *m* 1 reverber a) oglindă reflector la lampă, b) felinar (de stradă), 2 pietre (de cuptor) care resfrâng căldura

RÉVERBÉRER [*l* reverberare] *v* a (se) resfrânge (lumina, căldura)

RÉVERDIR *v* 1 a reînverzi, a înverzi din nou, 2 *fig a întineri ce vieillard reverdit*, acest moșneag întinerește, 3 a vopsi din nou în verde

REVERDISSEMENT *m* reînverzire

REVERDOIR *m* rezervoriu așezat sub hârda în (berărn)

RÉVÉRÉ, *E* a respectat, cinstit

RÉVÈREMENT (*ra-man*) *adv* cu respect cu smerenie

RÉVÉRENCE [*l* reverență] *f* 1 reverență a) respect, smerenie *réverence parler, sauf réverence*, cu voi d-voastră, b) închinăciune pleacăciune, *tuer sa réverence*, a saluta, a se închină, 2 *Votre Réverence*, Cuvioșia-Voastră

RÉVÉRENCIEL, *ELLE* a *crainte révérencielle*, teamă respectuoasă, cuvioasă

RÉVÉRENCIEUSEMENT *adv* cu respect, cu smerenie, cu pleacăciune

RÉVÉRENCIEUX, *EUSE* a *reverențios* a) prea plecat, smerit, b) care prea face la temenele

RÉVÉREND, *E* [*l* reverendus] a *cucernic*

RÉVÉRENDISIME *m* înalt prea sfânt

RÉVÉRER [*l* revereri] *v* a respecta, a cinsti, a slăvi [Se conj ca *accellerer*]

RÉVERIE [*rêve*] *f* visuri, visare

REVERS (*r'ver*) [*l* reversus] *m* 1 dos, partea din dos (a unui lucru) *revers de la main*, dosul mâinei, *frapper de revers*, a lovi cu latul mâinei, *fig le revers de la médaille*, partea urâtă a unui lucru, *chaque médaille a son revers*, orice lucru își are și partea bună și partea sa rea, 2 *rever*, resfrântură, partea sumeasă (a unei haine pe piept, a unei cisme), 3 *fig lovitură revers de fortune*, lovitură de ale soartei, 4 *revers d'un fosse*, marginea exterioară a unui șanț || loc adv *à revers*, pela spate *prendre (battre) à revers une position*, a lua (a bate) o poziție pe de lături și dela spate [V Suplm]

REVERSAL, *E* [*l* reversus] a 1 dat pe baza

unei îndatoriri precedente (un act de asigurare), 2 (scrisori) prin care se face o concesie în schimbul alteia.

REVERSEMENT *m* 1 (†) transbordare, 2 schimbare în direcția fluxului și refluxului

REVERSER *v* 1 a vărsa din nou, a turna din nou *reverser à boire*, a turna din nou de băut, 2 a turna la loc *reverser du vin dans la bouteille*, a turna la loc vinul într-o sticlă, 3 a trece (pe numele curvii), 4 a trece la alt fond (o socoteală), 5 a revărsa, a arunca *reverser le blâme sur d'autres*, a arunca rușinea asupra altora, 6 *Mar* a transborda, a căra mărfurile de pe o corabie pe alta

REVERSI [l reversus] *m* joc de cărți în care câștigă cel ce face mai puține levate

RÉVERSIBILITÉ *f* reversibilitate, însușire de a se întoarce înapoi

RÉVERSIBLE *a* *Jur* reversibil *a*) care se întoarce înapoi la posesorul ei (o proprietate), *b*) care revine urmașilor (o pensie)

REVERSION [h] *f* reversiune, drept de întoarcere la donator, bunuri cedate unei persoane, dacă acea persoană moare fără copii

REVERSIS *m* *V reversi*

REVERSOIR *m* stavilă deasupra căreia apa se scurge ca o pânză

REVERTIER (tu-é) *m* joc de table (în care pietrele trebuiesc readuse din casa inamicului în casa proprie)

REVÊTEMENT *m* 1 sprjoană, garnitură de piatră, fier etc (la un șanț), 2 blană, căptușeală din lemn, piatră (la un zid, etc)

REVÊTIR *v* 1 a îmbrăca din nou, 2 a îmbrăca, a îngriji cu îmbrăcăminte *revêtir les pauvres*, a 3 pune, a îmbrăca *revêtir un habit*, 4 a blăni, a căptuși cu piatră, lemn etc (ex un bastion), 5 *revêtir le plâtre*, a tencui (un zid), 6 a acoperi cu *revêtir de gazon*, a acoperi cu iarbă, 7 *jug* a investi *a*) a însărcina *revêtir d'une charge*, a însărcina cu o funcție, *b*) a iscăli *revêtir un acte de sa signature*, a-si pune iscălitura pe un act, 8 a lua (o formă oarecare) *revêtir la forme humaine*, a lua chip omenesc a se intrupa *revêtir un personnage*, a imita chipul curvii, 9 a acoperi, a îmbrăca *revêtir le mal des apparences du bien*, a ascunde răul sub înfățișarea binelui || *Se revêtir*, a se îmbrăca [Se conjugă ca *vêtir*]

REVÊTISSEMENT *m* *V revêtement*

REVÊTU, *E pp* 1 îmbrăcat, 2 îmblănit, căptușit cu *bassin revêtu de ciment*, 3 prevăzut cu *acte revêtu de toutes ses formes*, act prevăzut cu toate formele, 4 *un guez revêtu*, un calic boierit, îmbogățit

RÉVEUR, *EUSE s* 1 visător, 2 gânditor

RÉVEUSEMENT *adv* visând

REVIDAGE *m* 1 golire din nou, 2 schimb de vechituri cumpărate (între telah) [V Sup]

REVIDER *v* 1 a goli din nou, 2 a face schimb de vechituri cumpărate [V Supl]

REVIENT *m* *prix de revient*, prețul costului, prețul fabricii

REVIS *m*, mișcare de creștere a fluxului și refluxului.

REVIRADE *f* 1 întoarcere (a unei corăbii), 2 (la table) desfacerea unei porți

REVIREMENT *m* 1 întorsătură (a unei corăbii), 2 *fig* *revirement*, schimbare desăvârșită *revirement d'opinion*, schimbarea desăvârșită în opinunea publică, 3 *Com* *revirement*, achitarea unei sume prin darea unei creanțe echivalente cu suma datorată

REVIRER *v* 1 *Mar* a se întoarce în sens contrariu (o corabie), *fig* *revirer de bord*, a întoarce cojocul, 2 (la table) a strica o poartă făcută || *Se revirer*, a se întoarce împrejur

REVISABLE, **RÉVISABLE** *a* ce poate fi revizuit, cercetat din nou

REVISER, **RÉVISER** *a* a revizui

REVISEUR, **RÉVISEUR** *m* 1 revizuitor, 2 *Tip* cel ce face revizie (la o coală zețuită), **REVISION**, **RÉVISION** [l] *f* 1 revizuire, cercetare din nou, 2 *Tip* revizie, 3 *conseil de revision* *a*) consiliul de recrutare, *b*) consiliul de revizie, tribunal militar superior

REVISIONNISTE *m* 1 revizuitor (mai ales al Constituțiunii), 2 partizan al revizuirii

REVIVAL [angl] *m* tagmă călăgărească

REVIVIFICATION *f* 1 reînsuflețire, 2 readucerea unui oxid la starea metalică

REVIVIFIER *v* 1 a reînsufleți, 2 *Chim* a readuce la starea metalică un oxid

REVIVISCENCE (sans') *f* întoarcere la manifestările vieții

REVIVISCENT (san), *E* *a* care renaște

REVIVISCIBLE (sibl') *a* care poate renaște

REVIVRE *v* a trăi din nou, a reînoi, a renaște *faire revivre*, a reînnoi, a reînsufleți [Se conjugă ca *vivre*]

RÉVOCABILITÉ *f* putința de a fi revocat

RÉVOCABLE [l] *a* revocabil, ce poate fi revocat *a*) destituit, *b*) desființat

RÉVOCACTION [l] *f* revocare *a*) destituire, *b*) desființare *révocation d'un testament*

RÉVOCATOIRE *a* care revoacă, de destituire, de desființare

REVOICI, **REVOILA** *prep* *jam* iată din nou, *me revoci*, iată-mă din nou

REVOIR *v* a revedea *a*) a vedea din nou *au revoir*, *au plaisir de vous revoir*, la revedere, *b*) a revizui, a cerceta din nou *revoir un manuscrit* || *Se revoir*, a se revedea [Se conjugă ca *voir*]

REVOIR *m* revedere *adieu, jusqu'au revoir*, adio, până la revedere

REVOLER *v* a sbura din nou *revoler aux combats*, a alerga din nou la luptă

RÉVOLIN *m* devierea vântului, curentului

RÉVOLTANT, *E* *a* revoltător

RÉVOLTE *f* revoltă, răscoală, răsvrătire

RÉVOLTÉ, *E s* și *a* revoltat, răsculat

RÉVOLTER *v* a revoltă *a*) a răscula, a răsvrăti, *b*) a indigna, a supăra *cela vous revolté*, asta te indignă || *Se révolter*, a se revoltă *a*) a se răsvrăti, *b*) a se indigna

RÉVOLU, *E* [l revolutus] *a* împlinit, trecut *avoir vingt ans révolus*, a avea douăzeci de ani împliniți

RÉVOLUTÉ, *E* *a* învârtit în afară.

REVOLUTIE, IVE *a* 1 de învârtire *mouvement revolutif*, mișcare de învârtire, 2 *Bot* care se învârtiște în afară

RÉVOLUTION [i] *f* revoluți(un)e *a* învârtire completă (a unui astru), *b* *fig* întoarcere (a veacurilor, a anotimpurilor), *c* schimbare (în natură), *d* schimbare violentă (în instituții)

RÉVOLUTIONNAIRE *a* revoluționar, de revoluțiune || *m* revoluționar, răsvrățitor

RÉVOLUTIONNAIREMENT *a* prin mijloace revoluționare

RÉVOLUTIONNER *v* a revoluționa *a*) a răsvrăți, a răscula, a pune în mișcare, *b*) *fig* a turbura adânc

REVOLVER (*ver*) [angl] *m* revolver

REVOMIE *v* a vărsa afară, a vărsa iar

RÉVOQUER [i] *revocare*] *v* 1 a revoca *a*) a destitui, *b*) a destința, a anula, 2 *revoquer en doute*, a contesta, a pune la îndoială || *Se revoquer*, a fi revocat, etc

RÉVOYEUR *m* luntre cu ajutorul căreia se curăță un canal

REVU, E *a* revăzut

REVUE *f* 1 revistă, cercetare *passer en revue*, a trece în revistă, a cerceta, 2 inspecție, revizuire, cercetare amănunțită (a lucrurilor sale), 3 inspecția trupelor în defilare, 4 revistă *a*) foaie periodică, *b*) piesă teatrală care înfățișează ce s'a petrecut mai însemnat în cursul unui an, 5 *fam* revedere *nous sommes gens de revue*, avem des prilejul să ne vedem [V Suplimentu]

REVUISTE *m* autor dramatic de reviste

RÉVULSER *v* a muta din loc

RÉVULSEUR *m* instrument care produce o erupție pe piele

RÉVULSIF, IVE *a* *Med* (leac) care scoate erupții pe piele

RÉVULSION [i] *f* scoatere de erupții pe piele

REZ (*re*) [i] *rasus*] *prep* alături, lângă (numai în expres) *rez de pied*, *rez de terre*, dela pământ, *a rez de*, la nivel cu

REZ-DE-CHAUSSEE *m* 1 nivelul pământului, 2 apartamentul de jos, parter

RHABDITIS (*rab-di-tiss*) *m* viermi nematozi din intestinale (unor animale)

RHABILLAGE, RHABILLEMENT (*ra, yaj'*) (*y'-man*) *m* reparatul, dresul

RHABILLER (*ra-bi-ye*) [habiller] *v* 1 a îmbrăca din nou, 2 a da haine noi *rhabilles domestiques*, a da haine noi servitorilor, 3 a repara, a dregi (ex un ceas), 4 *fig* a înfățișa sub o altă formă || *Se rhabiller*, 1 a se îmbrăca din nou, 2 a se primesti cu haine noi

RHABILLEUR, EUSE (*ra*) *s* reparator

RHAGADE (*ra*) [gr] *f* crăpătură a tegumentului extern al pielii

RHAMNACEES (*ram'*) *f pl* familie de plante cu pașachina ca tip.

RHENAN, E (*re*) [i] Rhenanus] *a* dela Rin

RHÉOMÈTRE (*re*) [gr] *m* reometru, instrument de măsurat forța curentului electric

RHÉOPHORE (*re*) [gr] *m* reofor, fiecare din firele metalice ale pilei electrice

RHEOSTAT (*ré*) [gr și i stare] *m* reostat, rezistență electrică care face să varieze intensitatea curentului

RHÉOSTATIQUE (*re*) *a* reostatic

RHÉOTOME (*re*) [gr] *m* reotom, bucată care interupe curentul electric

RHÉLEUR (*re*) [i-gr] *m* retor *a* cel ce învață pe alții elocința, *b*) vorbitor emfatic

RHÉTIEN, ENNE (*ré-ti-en, e n'*) *a* și *m* rețian, strat geologic bază a jurasicului

RHÉTORICLEN (*re*) *m* retorician *a*) cel versat în retorică, *b*) elev în clasa de retorică (= cl VII-a liceală)

RHÉTORIQUE (*re*) [i-gr] *f* 1 retorică *a*) arta de a vorbi frumos, *b*) afecțiune de elocință, (iron) vorbe goale *ce n'est que de la rhétorique*, nu s decât vorbe goale, 2 *fig* elocință, 3 clasa de retorică (= cl VII-a de liceu)

RHINALGIE (*gi*) [gr] *f* durere în nas

RHINANTE *m* Bot clocotici

RHINGRAVE (*ren*) [gr] *m* raingraf (titlul unor prinți germani)

RHINGRAVIAT (*ren*) *m* demnitate de raingraf

RHINITE [gr] *f* V *coryza*

RHINOCÉROS (*ri, ross*) [i-gr] *m* rinocer

RHINONÉCROSIE (*ri*) *f* gangrena despărțiturii foselor nazale

RHINOPLASTIE (*ri*) [gr] *f* rinoplastie, operație prin care se pune un nas la loc

RHINOSCOPIE (*ri*) [gr] *f* rinoscopie, examinarea nărilor

RHIPIPTÈRES (*ri*) [gr] *m pl* idem, insecte cu aripile de jos largi și cele de sus scurte

RHIZOCTONE (*ri*) *f* mătasa-broaștei (algă)

RHIZOME (*ri*) [gr] *m* tulpină sub pământ

RHIZOPHAGE (*ri*) [gr] *a* care se hrănește

din rădăcini

RHIZOTOME (*ri*) [gr] *m* instrument de tăiat rădăcinile

RHODANIEN, ENNE (*ro*) *a* al Ronului

RHODIOLE (*ro*) *f* Bot ruță

RHODIQUE (*ro*) *a* (oxid) de rodii

RHODIUM (*ro-di-om*) *m* rodii (metal)

RHODODENDRON (*ro, den*) [gr] *m* Bot rododendru, smîrdar

RHOMBE (*romb'*) *m* Geom romb

=**RHOMBOÈDRE** (*ron*) [gr] *m* romboedru, cristal cu fețele romburi

RHOMBOÉDRIQUE (*ron*) *a* romboedric, în formă de romboedru

RHOMBOIDAL, E (*ron bo-i*) *a* romboidal, în formă de romb

RHOMBOIDE (*ron-bo-ud*) [gr] *m* romboid, figură în forma rombului

RHOTACISME (*ro*) [gr] *m* rotacism, înțebunțarea deasă a literei r

RHUBARBE (*ru*) *f* Bot revent, loc *pas-ses-moi la rhubarbe, je vous passerai le séne*, serviciu contra serviciu, o mână spală pe alta

RHUM (*rom*) [angl] *m* rom

RHUMATISANT, E (*ru*) *a* și *s* (om) care suferă de reumatism

RHUMATISMAL, E (*ru*) *a* de reumatism.

RHUMATISME (ru) [l-gr] *m* reumatism, dureri în mușchi, în încheieturi

RHUMB *m* V *rumb*

RHUME (rum') [gr] *m* catar pulmonar, *rhume de cerveau*, guturau

RHUMERIE (ro) *f* povarnă de rom

RHYAS (ri-ass) *m* Pat scurgere continuă a lăcrărilor

RHYTIDOME (ri) *m* Bot strat de țesătură celulară între liber și învelișul erbaceu

RHYTON (ri) [gr] *m* vas de băut în formă de corn și cu cap de animal

RIANT, E [rire] *a* 1 răzător, vesel, 2 plăcut la vedere *aspect riant*, 3 plăcut minții *idées riantes*, 4 înveselitor

RIBAMBELE (ban) *f* cârd, droaie, spuză

RIBAUD, E *a* desfranat

RIBAUDEURIE *f* desfrâu

RIBLAGE *m* (†) crailac

RIBLER *o* (†) *a* umbli în crailăcuri

RIBLETTE *f* felie de carne friptă la grătar

RIBLEUR *m* (†) 1 craiu, 2 haimană, derbedeu

RIBORDAGE [bord] *m* 1 pagubă pricinuită unei corăbii prin ciocnirea ei cu alta, 2 despăgubirea plătită

RIBOTE *f* pop chef, beție, *être en ribote*, *a* fi cu chef, *se mettre en ribote*, *a* se îmbătă

RIBOTER *o* fam face chef, *a* cheful

RIBOTEUR, EUSE *s* pop om de chefuri

RICANEMENT *m* ranjitul

RICANER *o* *a* râni

RICANERIE *f* rânjeală

RICANEUR, EUSE *s* rânjitor

RIC-A-RAC, **RIC-À-RIC** (ri-ka-rak, ri-ka-rik) *loc adv* pop până la o pară, foarte exact *payer ric-a-ric*, *a* plăti până la o pară

RICHARD, E *s* bogătaş

RICHE [vg] *a* și *s* bogat, avut *nouveau riche*, îmbogățit de rășburi [V Suplimentu]

RICHEMENT *adv* bogat, cu belșug, măreț

RICHESSSE *f* bogăție, avere

RICHISSIME *a* fam foarte bogat

RICIN [i ricinus] *m* ricin, căpușă

RICINE, E *a* muiat în ulei de ricin

RICOCHER *o* ricoșa, *a* sări înapoi

RICOCJET *m* 1 săritură înapoi, 2 *fig* sur de întâmplări aduse unele de altele *dans ce monde tout marche par ricochets*, în lumea asta totul se repetă la infinit, 3 *tir a ricochet*, tir în care proiectilul ricoșează pe pământ înainte de a atinge ținta || *loc adv* *par ricochet*, indirect *j'ai su cela par ricochet*, am aflat-o pe cale indirectă

RICTUS (tuss) [l] *m* rictus, deschidere largă a gurei, strambătură *rictus moqueur*

RIDE *f* 1 sbăritură, încrețitură, 2 Mar funie slujind la întinderea unei frânghii gioac

RIDÉ, E *a* zbarcit, încrețit

RIDEAU *m* 1 perdeă, 2 cortină (la teatru) *lever le rideau*, *a* ridică cortina, *un lever de rideau*, piesă într'un act jucată înaintea celei mari, *lever le rideau sur*, *a* trage cu buretele peste, *tuez le rideau*, totul s'a sfârșit! *en tenir derrière le rideau*, *a* trage sforile fără

a fi văzut; 3 sur, zid de arbori *un rideau de peupliers*, un zid de plop, 4 tablă de fier (la sobele franceze, și care se poate ridică sau lăsa în jos) [V Suplimentu]

RIDÉE *f* laț pentru ciocarlu

RIDELLE *f* 1 loitră, scângă, 2 ramură de stejar (ntrebuințată în rotărie)

RIDER *o* 1 *a* sbarci, *a* încreți, 2 Mar *a* întinde cu ajutorul funiilor || *Se rider*, *a* se sbarci, *a* se încreți

RIDICULE [l] *a* ridicul, vrednic de răs, caraghios || *m* 1 om ridicul, 2 ridicul *a*) caraghioslăc *tomber dans le ridicule*, *a* deveni caraghios, *b*) batjocură *l'arme du ridicule*, 2 pl moravuri caraghioase *peindre les ridicules de son temps*, *a* zugrăvi moravurile caraghioase din timpul său || *m* săculeț de mană al femeilor [V Suplimentu]

RIDICULEMENT *adv* în mod ridicol, caraghios

RIDICULISER *o* *a* ridiculiză, *a* lua în răs, *a* face de ras, *a*-si bate joc

RIEN (en) [i rem] *m* 1 nimic, 2 lucru de nimic *se facher de rien*, *a* se supără pentru nimica toată, 3 pl *des riens*, nimicuri, fleacuri *dire des riens* *a* spune fleacuri, 4 *une rien du tout*, *o* nimica toată, 5 *en un rien*, într'o clipă || *pron* 1 nimic, 2 ceva *est-il rien de plus beau que la vertu*, este oare ceva mai frumos decât virtutea, 3 (în expr) *rien de rien*, absolut nimic, *si peu que rien*, mai nimic, *faire semblant de rien*, *a* se face că nu știe nimic, *comme si de rien n'était*, ca și când nu s'ar fi întâmplat nimic, *pour rien* *a*) pe nimic, de graba, *b*) întru nimic *il n'est pour rien dans cette affaire*, n'are nici un amestec în această daraveie *rien que*, numai, *rien qu'à entendre*, numai auzind, *rien que d'y penser*, numai gândindu-te la aceasta, *rien que cela*, numai atât, *rien moins que*, de loc, *rien moins que brave*, de loc curajos, *cela me fait moins que rien*, nici nu-mi pasă, *il n'en est rien*, nu e nimic serios, adevărat, *en moins de rien*, cât ai zice pis

RIEUR, EUSE *s* 1 cel, ceea care râde, cui îi place să răză *avoir les rieurs de son côté*, *a* fi aprobat de toți, 2 zeflemist

RIEUSE *f* pescărel (pasăre)

RIFLARD (flar) *m* 1 rândea cu două mâner, 2 daltă de zidari, 3 pilă mare (de pilit metalele), 4 lăna cea mai groasă și mai lungă (din o lană de oaie) [V Suplimentu]

RIFLE [angi] *f* pușcă cu țeava lungă

RIFLER [rafler] *o* 1 *a* sgări, 2 *a* netezi cu rândea sau cu daltă, 3 *pop* *a* mânca cu lăcome, 4 *pop* *a* șterpeți *il lui a rifle son porte monnaie*, *a* șterpelește portmonedul

RIFLOIR *m* pilă (de netezit)

RIGIDE [l] *a* rigid *a*) țeapăn, *b*) strâșnic, foarte aspru

RIGIDEMENT *adv* cu strâșnicie

RIGIDITÉ [l rigiditas] *f* rigiditate *a*) țeapeneală, *b*) strâșnicie, cinstă severă

RIGODON *m* 1 arie în doi timpi, 2 dans pe această arie (în sec XVII și XVIII)

RIGOLAGE *m* săparea de ighebuțe între

răzoare pentru sădirea în ele a unor saduri tinere

RIGOLE *f* rigolă, uluc, sănțuleț

RIGOLER *v* a tăia cu rigole (o livadă)

RIGORISME [l rigor] *m* rigorism, strășnicie, morală severă

RIGORISTE *s* rigorist, cel care împinge prea departe severitatea

RIGOUSEUSEMENT *adv* 1 într'un mod riguros, 2 cu strășnicie, 3 absolut

RIGOREUX, EUSE [l rigorosus] *a* riguros *a*) foarte sever, *b*) aspru, strașnic *hiver rigoureux* iarnă strașnică, *c*) *fig* foarte exact

RIGUEUR (*gheur*) [l rigor] *f* 1 rigoare, severitate prea mare, *tenir rigueur à qq*, a fi neînduplecat cu cineva, *vous ne m'en tiendrez pas rigueur*, n'ai să-mi iei în nume de rău, *user de rigueur envers quelqu'un*, a trata cu asprime pe cineva, 2 asprime, strășnicie *rigueurs de l'hiver*, strășnicia iernii, 3 *fig* exactitate riguroasă *la rigueur des règles*, 4 formă exactă *la rigueur d'un raisonnement* || loc *adv* 1 *à la rigueur*, la rigoare *a*) în tot cazul, la adică vorbind, *b*) în cazul cel mai rău, *de rigueur*, de rigoare, riguros cerut

RILLETES (*yet*) *f pl* carne de porc tăiată mărunț și prăjită în grăsime

RILLONS (*yon*) *m pl* jumări

RIMAILLER (*mă-yé*) [rimer] *v fam* a face versuri proaste

RIMAILLEUR (*mă yeur*) *m* versificator prost

RIME [l rythmus] *f* rimă, prov *il n'y a ni rime ni raison*, n'are nici o noimă

RIMER [rime] *v* 1 a rimă *a*) a se potrivi stărșitului a două versuri, *b*) a face versuri, *c*) a pune în versuri *rimer un conte*, a pune un basm în versuri, 2 *fig* a corespunde *cette démarche ne rime à rien*, acest demers n'are nici o noimă, *à quoi rime ce chantage?* ce înseamnă și amenințarea aceasta? *V hallesbarde*

RIMEUR *m* versificator *V balles*

RINÇAGE *m* clătut

RINCEAU *m* *Arh* frunziș desenat, sculptat

RINCE-BOUCHE *m* 1 pahar cu apă de gură și lighenaș (ce se prezintă invitaților după masă), 2 clătirea gurei [Pl invar]

RINCÉE *f pop* calcavură

RINCER [scand] *v* 1 a spăla, a clăti *rincer des verres*, a clăti pahare, 2 *fig* a săpuni *rincer du linge*, a săpuni rufe, 3 *fam* a deșerta (o cassă de bani), a goli punga (unui jucător); *se faire rincer*, a mânca bătaie [V Supl]

RINCEUR, EUSE *s* spălător (de vase)

RINÇOIR *m* vas în care se clătește, se spală

RINCURE *f fam* lături

RINFORZANDO (*rên*) [it] *adv* Muz idem, din ce în ce mai tare.

RINGARD (*gar*) *m* cârligul cu care se sgândărește focul în cuptoare

RIOTER *v pop* a chicoti

RIOTEUR, EUSE *s* cel ce chicotește mereu

RIPAILLE (*pa-y*) *f* chef *faire ripaille*, a mânca și bea zdrăvăn, a chefui, a benchetui

RIPAILLER (*pa-yé*) *v* a benchetui, a chefui

RIPAILLEUR (*yeur*), **EUSE** *s fam* om, femeie care se ține numai de chefuri

RIPE *f* 1 răzuitoare, 2 scoc în care se mișcă piatra de moară

RIPER [vg] *v* 1 a răzui, 2 *Mar* a face să alunece, 3 a aluneca *V dérapper* [V Supl]

RIPOÉE *f* 1 *fam* spălăcitură de vinuri, de sosuri, 2 *fig* talmeș-balmeș

RIPOSTE [it] *f* ripostă *a*) răspuns viu, repede, *b*) contra-lovitură

RIPOSTER *v* a ripostă *a*) a răspunde (repede și bine), *b*) a respinge o insultă, *c*) (la scrimă) a ataca la rândul său după o ferire

RIPUAIRE [l ripa] *a* (locuitor din vechime) de pe țărmul Rinului

RIRE [l ridere] *v* 1 a râde, prov *rira bien qui rira le dernier*, cine râde la urmă râde mai cu poftă, *tel qui rit vendredi dimanche pleurera*, veselie e de scurtă durată, *mourir (crever) de rire*, a se strica de râs, *rire aux anges*, a râde prostește, a nu mai putea de bucurie, *rire aux éclats*, a râde în hohote, 2 a surâde *la fortune me rit*, soarta îmi surâde, 3 a glumi *tu veux rire*, vrei să glumești, *c'est pour rire*, în glumă, *avoir le mot pour rire*, a ști să glumească, să spună glume, 4 a fi vesel, a petrece *j'aime à rire*, îmi place să fiu vesel, să petrec, 5 *rire de qq*, a-și bate joc de cineva, *prêter à rire*, a da pricină de râs, de ocară, 6 *fam* *cet habit rit*, haina aceasta are o gaură || *Se rire de*, a-și râde, a-și bate joc de [Vezi cuvintele în legătură cu *rire*, Tabloul verb nereg și Supl]

RIRE, RIS (*ri*) [l risus] *m* râsul, *fou rire*, râs nebun *V jeu*

RIS (*ri*) [danez] *m* *Mar* partea pânzei ce se îndoaie când bate vântul, *prendre un ris*, a strânge pe vergă o parte a pânzei

RIS (*ri*) *m* *ris de veau*, ghinduri dela gâtul vițelului, lapți de vițel

RISBAN [ol] *m* ridicătură pe care sunt așezate tunurile (într'un port)

RISBERME [il] *f* 1 spațiu umplut cu fașine încărcate cu pietre (pentru a sprîjni temeliea unei lucrări hidraulice), 2 adâncătură garnisită cu fașine la piciorul unui zid de pământ, 3 interval dintre parii uniți prin scândurele și zăgaz

RISÉE [ris] *f* 1 răs, răset (zgomotos), hohot de răs, 2 bațjocură *être un objet de risée*, a fi (un obiect) de bațjocură, 3 obiect de bațjocură, cal de bătaie *être la risée de tous*, a fi de bațjocura tuturor, 4 *Mar* vânt furios năpraznic dar trecător

RISER [ris] *v* *Mar* a strânge pânzele

RISSETTE [ris] *f* 1 răs ușor, *faire la risée*, a surâde, a râde puțin, 2 undulațiune ușoară a mării la bătaia vântului [V Suplimentu]

RISIBILITÉ (*zi*) *f* 1 puțința de a râde, 2 însușirea de a fi de răs

RISIBLE [l] *a* 1 de răs, 2 vrednic de răs

RISIBLEMENT *adv* în chip vrednic de răs

RISQUABLE (*kab'*) *a* ce se poate riscă

RISQUE (*rișk'*) *m*. risc, pericol, *courir les risques*, a riscă *a*) a primejdui, *b*) a păgubi, *à ses risques et périls*, pe răspunderea sa, *à*

tout risquer, într'un noroc; *au risque de*, cu riscul de a, chiar de ar trebui să

RISQUER *v* a riscă *a)* a primejdui *risquer sa vie*, a-și primejdui viața, *b)* a încerca la noroc *risquer une bataille*, prov *qui ne risque rien n'a rien*, cine nu încearcă soarta nu-l ajută, *c)* a se expune (unei primejdii) || *Se risquer*, a se expune, a-și încerca norocul

RISQUE-TOUT *m fam* om foarte îndrăzneț

RISSOLE *f* 1 plăcintăoară cu carne, 2 plasă de pescuit căciuge

RISSOLER *v* a rumeni, a prăji (ex cartofi)

RISSOLETTE *f* pâine prăjită învâlită în carne tocată și coaptă la cuptor

RISTO(U)RNE [it] *f* revizierea unei polițe de asigurare maritimă în profitul asigurătorului

RIT (rit), **RITE** [l ritus] *m* rit, ordinea ceremoniilor unui cult religios *Pl des rites*

RITOURNELLE [it] *f* 1 ritornelă, simfonie la începutul, mijlocul sau sfârșitul unei arii, 2 *fam* repetiția aceluias lucru

RITTE *f* plug fără coarne

RITTER *v* a ară cu plugul fără coarne

RITUALISME *m* ritualism, tendința spre înmulțirea ceremoniilor religioase

RITUALISTE *m* 1 scriitor despre felurile rituri, 2 (în Anglia) partizan al ritualismului

RITUEL, **ELLE** [rit] *a* ritual, care ține de rituri, de ceremoniile unui cult || *m* ritual, carte cu toate ceremoniile unui cult religios

RIVAGE [rive] *m* 1 țărmul (mării, unui fluviu, etc), 2 ținut

RIVAL, **E** [l rivalis] *s* și *a* rival, potrivnic

RIVALISER *v* a rivaliza, a se lăua la întrecere în, a se întoarce cu

RIVALITÉ [l rivalitas] *f* rivalitate, întrecere, concurență

RIVE [l ripa] *f* 1 mal, țărm (de fluviu, de lac, etc), 2 ornament în teracotă pe unghiu de jos al unei coame de acoperiș, 3 margine (ex de cuptor)

RIVÉ, **E** *a* 1 nituit, ținut, 2 fig strâns legat împreună

RIVELAINE *f* târnăcop de miner

RIVEMENT *m* nituit, ținut

RIVER [ol] *v* 1 a nîui, a ținui un cuiu, 2 a înșepeni, 3 loc *river à qq son clou*, a închiide cuiva gura cu o vorbă

RIVERAIN, **E** [rive] *s* și *a* 1 țărmurean (locutor) pe un țărmure, 2 (proprietar) dealungul unei păduri, unei șosele

RIVET [ol] *m* 1 nit, 2 vârf nituit al cuiului, din potcoavă

RIVETAGE *m* înșepenire cu nituri

RIVETER *v* a înșepeni cu nituri [Se conjugă ca *reter*]

RIVETIER (ti-ê) *m* unealtă cu care se bate țintele la gheață

RIVEUR *s* și *a* nituitor

RIVIÈRE [rive] *f* 1 (t) livadă, țărm *veau de rivère*, vițel ce a păscut lângă o apă, 2 râu, gârlă, prov *les petits ruisseaux font les grandes rivières*, înecul cu înecul se face oțetul, *porter de l'eau à la rivière*, a îmbogăți pe un om bogat, 3 *rivieră*, colan (de diamante)

RIVOIR *m* 1. ciocan pentru nituit, 2 mână pentru nituit

RIVULAIRE *a* care crește pe malul apei

RIVURE *f* 1 nituire, 2 cuiu de fier care intră în balama

RIXDALE [ol] *m* (t) 1. xdal, monedă de 5 lei (din mai multe țări)

RIXE [l riva] *f* ceartă, bătaie

RIZ (ri) [l -gr] *m* orez, *riz au lait*, lapte cu orez, *eau de riz*, băutură răcoritoare din orez fiert

RIZERIE *f* uzină de orez

RIZIERE *f* câmp de orez

RIZ-PAIN-SEL *m* pesmet (porecla ofițerilor din administrație, de intendență)

ROB (robb) [ar] *m* bolteă

ROB, ROBBE [angl] *m* robei, reunire a trei partide (la wist)

ROBAGE, ROBELAGE *m* despozierea robei de coaja ei

ROBE [vg] *f* 1 rochie, 2 caftan *robe d'honneur*, caftan, 3 robă (de magistrat) *gens de robe* *a)* magistrați, *b)* *fam* popii, *noblesse de robe*, înalta magistratură, *être de robe*, a fi magistrat, avocat, *entrer dans la robe*, a îmbrățișa magistratura, avocatura, *quitter la robe*, a părăsi magistratura, prov *c'est la robe qu'en salue*, se salută gradul nu omul, *ventre de son robe de velours*, burta goală și cu rochie de mătase, 4 *robe de chambre* halat (la bărbat), capot (de femeie), 5 coajă (la unele fructe) *robe d'un oignon*, coaja unei cepe, *des pommes de terre en robe de chambre*, cartofi copti în coaja lor, 6 piele, blană, păr, pene *ce cheval a une belle robe*, calul acesta are o piele frumoasă, 7 învâșul unei țigări [V Suplimentu]

ROBER [robe] *v* a despuia roba de coaja ei, 2 a învâș țigările cu o foaie

ROBEUSE *f* lucrătoare care pune ultima învelitoare a țigărilor

ROBIN, **E** *a* *fam* șmecher || *s* *fam* 1 magistrat, avocat, 2 (iron) cărciocar, 3 *fam* *c'est un plaisant robin*, e o secătură patentată

ROBINE *f* canal de navigație

ROBINET *m* 1 robinet, cană, cep, 2 *fam* *robinet d'eau tiède*, vorbă-lungă

ROBINETIER (ti-ê) *m* fabricant de robinete

ROBINETTERIE *f* uzină, fabrică de robinete

ROBINIER *m* Bot salcâm

ROBORATIF, **IVE** [l robur] *a* și *s* *Med* (leac) întăritor

ROBURITE *f* roburnă (exploziv).

ROBUSTE [l] *a* robust *a)* voimic, puternic, sdравн, *b)* fig neclintit *for robuste*, cre dinț neclintită

ROBUSTEMENT *adv* cu putere, vârtos

ROBUSTESSE *f* putere, tărie

ROC (rok) *m* stâncă, stană de piatră, fig *ferme comme un roc* neclintit

ROCAILLAGE (ka-yaf) *m* 1 îmblănitul cu scoici, 2 lucrătură de scoici

ROCAILLE (ka-y) [roc] *f* 1 scoicărie, scoici sau pietricele care îmbogățesc o peșteră, o boltă etc, 2 mobilă din scoici || *a le genre rocaill* scoicăria

ROCAILLEUR (*ka-yaur*) *m* lucrător în scoici
ROCAILLEUX (*ka-yeu*), **EUSE** *a* 1 pietros, plin de pietricele, 2 *fig* așpru, anevoios, bolovănos *style rocailleux*

și **ROCAMBEAU** (*kan*) *m* Mar cerc de fier cu cârlig

și **ROCAMBOLE** (*kan*) *f* 1 usturoiu de Ispania, aiul-șarpelui, 2 (†) farmec (pătrunzător) *le souvenir des peines passées est la rocambole des temps présents*, amintirea durerilor trecute face farmecul momentelor de față, *et toute la rocambole*, și tot restul [V Suplimentul]

și **ROCELLE** (*rok-sel'*) *f* specie de lichen

ROCHAGE *m* 1 acoperirea cu umflături a argintului în fuziune, 2 presărarea cu borax a două metale spre a le lipi

ROCHE *f* rocă, stâncă *cœur de roche*, inimă de piatră, *de la vieille roche*, de vîșă veche, *eau de roche*, apă foarte limpede, *clair comme de l'eau de roche*, limpede ca cristalul, *fig* limpede ca lumina zilei V *anguille*

ROCHER *m* 1 stâncă înaltă și ascuțită, 2 *fig* piatră, *fam parler aux roches*, a vorbi pereților, de-a surda, 3 *Anat* partea pietroasă a osului tîmplii, 4 scoică sbârilită

ROCHER *o* 1 (†) a presăra cu borax două bucăți de metal spre a le lipi, 2 a face spumă (berea), 3 a se acoperi cu umflături (argintul în fuziune)

ROCHET *m* 1 haină cu mâneci strâmte a episcopilor catolici, 2 mosor de înșirat mătasea, 3 *roue a rochet*, roată cu dinți încovoiați

ROCHEUX, **EUSE** *a* stâncos

ROCK [*ar*] *m* pasăre uriașă în basmele Orientului

ROCKING-CHAIR (*ro-keng'-cer*) [*angl*] *m* scaun legănător

ROCOO *m* rococo *a*) stil de arhitectură foarte încărcat după vremea lui Ludovic al XV-lea, *b*) *fig* lucru de prost gust, de modă veche || *a* de modă veche

și **ROCOU** *m* vopsea roșie

ROCOUER *o* a vopsi, a boi în roșu

ROCOUYER *m* plantă din al cărei grăunte se scoate o vopsea roșie

RODAGE *m* roadere prin frecătură

RODER *o* a roade prin frecătură două obiecte care trebuie să se îmbuce sau să se potrivească unul într'altul

RÔDER *o* a se învârti încoaci și încolo, a da târcoale

RÔDEUR, **EUSE** *s* vagabond, care se învârtiște încoace și încolo || *a* de vagabond

RODOIR *m* unealtă de ros prin frecare

RODOMONT [*personaj*] din Aristotel] *m* fanfaron, lăudăros, caraghios

RODOMONTADE *f* lăudăroșie, laudă sfârșitoare

ROGATIONS [] *f* pl rugăciuni publice trei zile înainte de Înălțare

ROGATOIRE [] *a* rogatoriu *commission rogatoire*, comisiune rogatorie, invitație adresată de un tribunal altui tribunal, ca să facă o cercetare la fața locului pe care el nu o poate face

ROGATOIREMENT *adv* pe cale rogatorie

ROGATON [1 rogatum] *m* 1 cerere umilă, 2 *pl* fărâmituri, rămășițe *vivre de rogatons*, a trăi din fărâmituri, 3 fleac, lepădătură

ROGER-BONTEMPS *m* om fără griji, om de petreceri

ROGNAGE, **ROGNEMENT** *m* 1 roadere, 2 tăiere (din ceva)

ROGNE *f* râie învechită [V Supl.]

ROGNE-PIED *m* cuțitoare de cioplit copita calului

ROGNER *o* 1 a roade, a tăia, 2 *fig* a mai tăia, a mai rupe (din ceva) *rogner le salaire de quelqu'un*, a mai tăia din simbria cuiva, *rogner les ongles a quelqu'un*, a tăia cuiva din unghisoară

ROGNEUR, **EUSE** *s* 1 tăietor (de bani), 2 lucrător care taie hârtia || *f* mașină de tăiat, de potrivit

ROGNEUX, **EUSE** [*rogne*] *a* râios

ROGNOIR *m* tăietoare

ROGNON *m* 1 rinichi (de animal), 2 *pl* fudului, 3 *Geol* masa minerală cuprinsă în o stâncă de natură deosebită

ROGNONNER *o* 1 a roade, 2 *pop* a mărâi, a bombăni

ROGNURE *f* 1 răzătură, bucățele tăiate (din ceva) *rognure de papier*, bucățele de hârtie, 2 *pl* *fam* material rămas neîntrebunțat în o lucrare, crâmpăe [V Suplimentul]

ROGOMME *m* *pop* băutură alcoolică *voix de rogomme*, glas de betivan

ROGUE (*rog'*) *a* semeț, bășos

ROGUE (*rog'*) [*scand*] *f* 1 ouă de pește, 2 ouă de pește sărate (pentru pescutul sardelei)

ROGUÉ, **E** (*ghé*) *a* cu ouă

ROHART (*ro-ar*) *m* fildeș de ipopotam, de cal de mare

ROI [1 rex] *m* 1 rege *le roi très chrétien*, regele Franței, *le roi catholique*, regele Spaniei, 2 *jour des Rois*, Boboteaza, *gâteau des Rois*, plăcinta de Bobotează, *fig morceau de roi*, o bucată gustoasă, un lucru delicios, 3 *fig* stăpân *chacun est roi chez soi*, fiecare e stăpân la dânsul acasă, 4 (în cărți) regele, rîga, popa (de fiecare culoare), 5 (în expres) *vivre en roi*, a trăi împărătește, *parler en roi*, *trancher du roi*, a porunci, a vorbi de sus, *se croire le roi du monde*, a se crede în culmea fericirii, *prova le royaume des aveugles*, *les borgnes sont rois*, în țara orbilor domnesc chiorii [Vezi și cuvintele în legătură cu roi]

ROIDE, **ROIDEUR**, **ROIDIE** V *raude*, *raudeur*, *raudir*

ROITELET [*roi*] *m* 1 regișor (de țară mică), 2 *afredelug*, bourel (pășărică)

RÔLAGE *m* punerea tutunului în păpuși

RÔLE [1 rotulus] *m* 1 roi *a*) listă *le rôle des contributions*, *b*) personaj într-o piesă jucată de un actor, *c*) parte (ce se ia în ceva), *d*) funcțiune *le rôle de pere*, 2 condică (în care se scrie acte), 3 foaie sau două pagini scrise), 4 păpușă de tutun, 5 loc *adv* *à tour de rôle* *a*) după listă, *b*) *fig* fiecare la rândul său

RÔLER *o* 1 a scrie multe foi de hârtie, 2 a pune în tuburi (tutun)

RÔLET (*le*) *m* rol mic, rolisor

ROLLIER (*li é*) *m* Zool dumboaveancă

ROMAILLET (*ma ye*) *m* Mar astupuș, bucată de lemn astupat

ROMAIN, E [*i* romanus] *a* roman, *l'Eglise romaine*, Biserica Catolică, *Tip du caractère roman*, litere drepte || *s* roman, romană || *pl* pop *les Romains*, cei plătuți la teatru ca să aplaude || *m* *Tip literă dreaptă* || *f* 1 lăptucă, 2 balanță, cântar

ROMAIQUE (*ma-ik'i*) [*gr*] *a* greacă modernă || *m* limba greacă modernă

ROMAN, E [*i* romanus] *a* roman, romanic || *m* 1 limbă romanică, 2 limbile romanice, 3 arhitectura romană

ROMAN *m* 1 (*t*) povestire în limba romană în proză sau versuri, 2 *fig* poveste, lucru neadevărat *ce'a a tout l'air d'un roman*, *cela tient du roman*, asta ı curată poveste, 4 himeră, închipuire

ROMANCE [*sp*] *f* romanță *a*) istorioară veche în versuri naive, *b*) cântec tânguș, *c*) *Mut* cantecei duos

ROMANCERO (*se*) [*sp*] *m* romancero, colecție de poeme spaniole eroice sau duioase

ROMANCHE *m* limbă reto-romană vorbită în Tirol etc

ROMANCIER *m* romancier, scriitor de romane

ROMAND, E *a la Suisse romande*, Elveția franceză

ROMANESQUE [*roman*] *a* romanesc *a*) ce ține de roman, închipuit, *b*) *fig* vizător, în felul eroilor din romane, romantios *esprit romanesque*, minte vizătoare || *m* ceva închipuit || *f* *pl* vizătoare în felul eroinelor din romane, romantioase

ROMANESQUEMENT *adv* într'un mod în chipuit

ROMAN-FECILLETON *m* roman-foleton roman care apare cu urmări într'un ziar

ROMANISANT *E* *a* cu tendința de a se apropia de cultul catolic

ROMANISER *o* 1 a romaniza, a da moravurile Romanilor, 2 a scrie în caractere romane araba și persana, 3 a îmbrățișa religia catolică

ROMANISTE *m* romanist, care se ocupă cu limbile romanice

ROMANTIQUE *a* romantic *a*) *V* *romanesque*, *b*) ca în romane *sute romanesque*, peizaj ca în romane, *c*) *littérature romantique*, literatură care ține de Romanticism || *m* romantic, scriitor (din prima jumătate a sec al XIX-lea) care se desbărase de regulile de compunere și de stilul autorilor clasici

ROMANTIQUEMENT *adv* în mod romantic, ca în romane

ROMANTISME *m* romanticism, școala, sistemul scriitorilor romantici

ROMARIN [*i* rosmarinus] *m* Bot rosmarin

ROMESTECQ (*més-tek*) *m* romstec, joc de cărți, care o aduce cu ramsul

ROMPEMENT (*ron*) *m* rupere *rompement de tête*, oboșeală de creier

ROMPRE (*ron pr'*) [*i* rumpe] *o* 1 a rupe, a frânge, 2 a (se) sparge, a (se) sfărâma, 3 *rompre un criminel*, a supune un criminal la tortura rofei *Cartouche fut rompu vif*, *Cartouche* a fost de viu sfărâmat pe roată, 4 a opri în drumul său, a tăia (cursul unei ape) *rompre le fil de l'eau*, a tăia cuspul apei, 5 a întrerupe, a înceta *rompre le jeune*, a înceta postul, 6 a turbura *rompre le sommeil*, a turbura somnul, 7 a închide (o ședință), 8 a desface, a strica *rompre un mariage*, a strica o căsătorie, 9 a desfundă, a strică *la pluie a rompu les chemins*, ploaia a desfundat drumurile, 10 a împrăștiă *rompre un bataillon* a risipi un batalion, 11 *fig* a îmblânzi *rompre le caractère de qq*, a îmblânzi firea cuiva, 12 a plectisi, a asurzi *rompre la tête*, a sparge capul, a năuci, *rompre les oreilles*, a asurzi, 13 a obișnui, a deprinde cu *rompre au travail*, a deprinde cu munca, *rompre aux affaires*, a deprinde, a deda cu afacerile, 14 *rompre le silence*, a pune capăt tăcerii, a vorbi, 15 *fig* a o rupe cu cineva, a se certă cu dânsul *ils ont rompu*, s'au certat, *rompre avec le monde*, a o rupe cu lumea, a se depărta de lume, 16 a încovoia, a domoli, a muiă, prov *il vaut mieux plier que rompre*, capul plecat sabia nu-l taie, 17 (la vânătoare) a chirmă înapoi (câinii), 18 (în expres) *rompre le ban*, a fugi din locul unde e osândit să stea, *rompre une lance avec qq*, a intră în luptă, (*fig* în discuție) cu cineva, *rompre la glace*, a învinge primele greutăți (ale unei afaceri), *rompre la paille avec qq*, a se certă cu cineva, *rompre en visière*, a spune vorbe grele cuiva în față, 10 *a tout rompre*, cu sgomot *applaudir a tout rompre*, a aplaudă sgomotos || *Se rompre*, 1 a se rupe, 2 a se obișnui cu *se rompre à la fatigue*, *au travail*, a se deprinde cu oboșeala, cu munca, 3 etc [Acest verb ıa un *t* la pers 3 sing indic prez *il rompt* [*V* Suplimentul]

ROMPU, E (*ron*) *a* rupt, spart, sfărâmat, etc, 2 rupt de oboșeală *je suis rompu*, sunt rupt de oboșeală, 3 deprins cu *rompu aux affaires*, deprins cu afacerile, 4 loc *a bâtons rompus* *a*) pe întrerupte, fără sir, *b*) trecând dela una la alta *conversation à bâtons rompus*

ROMPURE (*ron*) *f* 1 locul unde se frânge un caracter tipografic, 2 frângerea de către turnător a literei

ROMSTECK [*angl*] *m* ramsteck, bucată de carne de dinapoi a vitei

RONCE [*i* rumicem] *f* 1 mărăcină, 2 *pl* *fig* piedică, greutate *les ronces de la vie*, 3 sârmă răsucită și ghimpată (pe garduri)

RONCERAIIE *f* mărăcinis

RONCEUX, EUSE *a* 1 plin de mărăcină, 2 cu noduri (lemnle)

RONCHONNER *o* pop a mormăi

RONCHONNEUR, EUSE *s* mormăitor

RONCIER *m*, **RONCIÈRE** *f* tufis de mărăcină.

RONCINÉ, E *a* (frunză) cu lobii ascuțiți îndreptați spre bază

ROND, E [1 rotundus] *a* 1 rotund, 2 *fam* scurt și gros bondoc *petite femme toute ronde*, o femeușcă scundă și grasă, 3 *fig* hotărît, fără mofturi *il est tout rond* *a* e un om sincer, fără fașoane, *b*) e gras ca un pepene, *être rond en affaires*, a fi culant în afaceri, 4 *la machine ronde*, pământul, 5 *nombre rond*, cifră rotundă, fără fracți, 6 *bourse ronde*, pungă plină, dol-dora, 7 *pop beat* || *m* 1 roată, cerc *être assis en rond*, a sedea roată, 2 *incl* (pentru șervețe), 3 *pop* un rond un gologan || *f* 1 rond, însoțirea de noapte (a unei patrule) *faire la ronde* *a*) a merge în inspecție de noapte, *b*) a trece din mână în mână (un lucru), 2 raită, ocol 3 *ronde de table*, cântat de masă în care fiecare cântă la rândul său, 4 horă, 5 rotundă *a*) scriere rotundă și dreaptă, *b*) *Muz* notă care prefacește două albe, 6 partea ce plătește fiecare pentru cărțile de joc (înaintea începerii jocului), 7 loc *adv* *à la ronde* *a*) împrejur, *b*) la rand, unul după altul *boire a la ronde* a bea la rând [V Suplimentul]
RONDACHE [rond] *f* (†) scut rotund (al infanteriștilor)

RONDEAU [rond] *m* 1 rondel, poezioară pe două rime, cu repetiții obligate, 2 *Muz* rondó, arie a cărei temă principală se repetă de mai multe ori

RONDEAU *m* 1 disc de metal, de pământ, etc., 2 vălătuc

ROND-DE-CUIR *m* *fam* 1 pernă de scaun, 2 functionar, conștopist Pl *des ronds-de-cuir*

RONDE(-)BOSSE *f* sculptură în plin relief Pl *des rondes(-)bosses*

RONDELET, ETE *f* 1 rotunjour, 2 *fig* *bourse rondelette*, pungă bine ticșită

RONDELET *m* băț cu care șelarul înfundă călții în hamuri

RONDELETTE *f* 1 mătasă inferioară, 2 pl pânzetură pentru pânzele corăbier, 3 *Bot* pochinivric

RONDELLE [rond] *f* 1 bucată rotundă, găurită în mijloc, rotocol, 2 (†) pavăză rotundă, 3 daltă rotundă de sculptor, 4 spadă cu gardă rotundă

RONDEMENT *adv* 1 egal, regulat *travailler rondement*, a munci regulat, 2 iute, repede *marcher rondement*, a merge repede, 3 cu zel, cu grabă și cu bun sfârșit *mener rondement une affaire*, a duce un lucru la un bun sfârșit, 4 *fig* sincer, fără înconjur *il y va rondement*, nu giiumeste

RONDEUR *f* 1 rotunzime, 2 lucru rotund *des rondeurs*, lucruri rotunde, 3 armonie, *la rondeur des périodes*, armonia perioadelor, 4 *fig* sinceritate *rondeur de caractère*, sinceritatea caracterului, fire sinceră, 5 viciuine, *mener une affaire avec rondeur*, a trata o afacere repozier

RONDIE *f* cilindru de lemn pentru rotunjitul foilor de plumb (la tevi)

RONDIN *m* 1 lemn de ars rotund, 2 trunchi de brad despuiat de scoarță, 3 reteveru, ciomag, 4 *V* rondie [V Suplimentul]

RONDINER *v* (†) a ciomăgi

ROND-POINT *m* rond, răspântie rotundă, punctul de întâlnire a mai multor drumuri

RONFLANT, E *a* sforător, *promesses ronflantes*, promisiuni mari mincinoase [V Supl]

RONFLEMENT *m* 1 sforăit, 2 uruit *ronflement d'une toupee*, uruitul unei sfârleze, 3 sunetul (orgei)

RONFLER *v* 1 a sforăi, a horăi, 2 a urui, a trăsni [V Suplimentul]

RONTLEUR, EUSE *s* sforăitor

RONGE *m* *faire le ronge*, a rumegă (cerbul)

RONGÉ, E *a* 1 ros, 2 *fig* chinuit

RONGEANT (jan), *E* *a* 1 iozător, care roade, 2 *fig* chinuitor

RONGE-MAILLE (ma-y') *m* soarere || *a le peuple ronge-maille*, șoricimea

RONGEMENT *m* roadere

RONGER [1 runigare] *v* 1 a roade *donner un os à ronger*, a da un os de ros, *fig* *ronger son frein*, a si stăpâni furia, 2 a săpă, a mănca (un teren, un farm, vorbind de ape), 3 *fig* a mistui, a chinui *le chagrin le ronge*, necazul îl mistuie || *Se ronger*, 1 a se roade, 2 a se mistui [Se conjugă ca *arranger*]

RONGEUR, EUSE *a* 1 rozător, 2 care roade, distruge *ulcère rongeur*, 3 *fig* mistuitor, chinuitor *remords rongeurs*, remușcări chinuitoare || *m* pl rozătoarele (clasă de animale)

RONRON *m* 1 torsul pisicii *faire ronron*, a toarce (pisica), 2 clocotitul *le ronron d'une bouilloire*, clocotitul unui ceainic

RONRONNER *v* a toarce (pisica) [V Supl]

ROQUEFORT *m* brânza *Roquefort*

ROQUELAURE *f* haină lungă bărbătească (în sec al XVII-lea)

ROQUENTIN (kan-ten) *m* 1 veteran la pensie, 2 bătrân caraghios, tombateră

ROQUER *v* (la șah) a așeza turnul în locul regelui și pe lege în partea opusă a turnului

ROQUET *m* 1 potaie, javră, 2 *V* *roquetin*

ROQUETIN *m* mosoraș pentru depănatul firelor de argint sau de mătase

ROQUETTE [it] *f* varză sălbatecă

ROQUILLE (ku-y') *f* (†) $\frac{1}{8}$ din litru, 2 dulceață din coaje de portocale

ROQUAL (ku-al) *m* *V* *balenoptère*

ROS (ro) [gr] *m* pieptene la țesătorie

ROSACE *f* 1 *Arh* rozace, ornament în formă de trandafir sau de stea, 2 fereastră mare colorată de biserică sau la fel cu acest ornament

ROSACÉ, E *a* ca trandafirul

ROSACÉES *f* pl rozaceele, familie de plante cu roza ca tip

ROSAGE *m* 1 *V* *rhododendron*, 2 înviorarea unei țesături cu culoarea rozei

ROSAIRE [1 rosarius] *m* 1 măștină mai, 2 rugăciuni *dire le rosaire*, a spune rugăciuni

ROSAT (za) [1 rosatum] *a* de trandafir *miel rosat*, miere de trandafir

ROSÂTRE (zair') *a* de un roz murdar

ROSBIF [angl] *m* rosbif, carne de vacă friptă la frigare

ROSE [1 rosa] *f* *Bot* roză, trandafir, *rose trémière*, nalbă de grădină, *rose de Noël*, spânț

negru, *rose blanche*, trandafir alb, *rose d'Inde*, vâsdoage, *rose des Alpes*, smîrdar, *rose de Jericho*, mana Maicu-Domnului, *rose à cent feuilles*, trandafir de dulceață, *rose de tous les mois*, trandafir de grădină, 2 *cau de rose*, apă de trandafir, *teint de rose*, față trandafirie, *être sur des roses*, a trăi fericit, *cour tout couleur de rose*, a vedea toate în roz sub o culoare frumoasă, *découvrir le pot aux roses*, a descoperi misterul (unui lucru), 3 diamant tăiat în fațete pe deasupra și din pînă dedesubt, 4 *Ark* (în bisericile gotice) frumusețe mare rotundă formată din vitralii dispuse în despărțăminte, 5 *rose des vents*, rozeta vântului, figură cu cele 32 de direcții ale vântului || *m* culoarea roz, colorii a trandafirului, *cour tout en rose*, a vedea toate sub o culoare frumoasă || *a* trandafiriu *pembe*

ROSE, *E a* roșu-deschis

ROSEAU *m* trestie

ROSE-CROIX *m* membru în secta de vizionari Rosa-cruce [Pl. inv.]

ROSIE [l. ros] *f* rouă, fig. *tendre comme rosee*, foarte fraged

ROȘINE *f* rozină (substanță roșie)

ROSELET *m* Com. blana de racom

ROSELER, ÈRE *a* (teren) unde cresc trestii

ROSÉOLE *f* pojar ușor

ROSER *v* 1 a da o culoare roșu-deschisă, 2 a înviora cu culoarea roșiei

ROSERAIE *f* loc sădit cu trandafir

ROSETTE *f* 1 trandafir mic, 2 rozetă *a*) ornament (de fereastră) în formă de roză, *b*) fiang, fundă, *c*) nod de panglică în formă de roză, al vîntului o din (la butonieră), 3 rotita ceasornicului ar. rusă arătătorul, 4 *a*) cerniță roșie *regler des registres avec de la rosette*, a linași registra cu cernă ală roșie, *b*) cretă roșie pentru desenit, *c*) aramă roșie bine curățită

ROSIER [rosé] *m* trandafir (copăcel), *rosier saucier* răsun măcioc

ROSIÈRE [rosé] *f* rozieră, față cere a obținut un merit pentru virtutea ei

ROȘIFRISTE *m* grădinar de trandafir

ROSIR *v* a se colora în roz pal

ROSSARD [rosse] *m* pop. mărtoagă, 2 om lenes păcătos

ROSSE [g] *f* 1 mărtoagă, gloabă, 2 fig. otrăpă; 3 păcătos || *a* *ecrivain rosse*, scriitor care deside morala publică

ROSSER *v* a burduși, a bate

ROSSIGNOL *m* 1 privighetoare, 2 fam. un *rossignol d'Arcadie*, un măgar, un *rossignol à gland*, un porc [V. Suplimentul]

ROSSIGNOLER *v* a cânta ca o privighetoare

ROSSIGNOLET *m* privighetoare mică

ROSSINANTE [sp] *f* rossinantă, gloabă

ROSSOLIS [ml] [ros solis] *m* 1 băntură din zeamă de trandafir (în Italia), 2 Bot. roua cerului

ROSTRAL, *E* [l] *a* împodobit cu ciocuri de corăbii (o coloană) *couronne rostrale*, coroaună care se dădea soldatului intrat cel dintâiu în corabia dușmană (la Romani)

ROSTRE [l. rostra] *m* 1 ciocul de dinainte al corăbii din vechime, 2 *pl* tribuna oratorilor (la Romani)

ROSTRÉ, *E a* în formă de cioc

ROT (ro) [l. ructus] *n* pop. răgăială, ghiort,

RÔT (ro) [rôtir] *m* V. *rôtir*

ROTACÉ, *E a* în formă de roată

ROTANG (tang) *m* palmier indian

ROTATEUR, TRICE [l. rotator] *a* 1 învârtitor, care învârtește *force rotatrice*, puterea în artitoare, 2 rotator, care produce mișcarea rotațională (despre un muschiu) || *m* *pl* clasă de viermi microscopici cu un aparat rotator

ROTATIF, IVE *a* rotativ, care lucrează învârtindu-se || *f* mașină rotativă de tipărit

ROTATION [l] *f* rotațiune, învârtire (în jurul unei axe fixe)

ROTATOIRE *a* de învârtire

ROTE [ml. rota] *f* sinodul curții papale

ROTÉ [rot] *v* pop. a ghiortăi

RÔTI *m* carne friptă, friptură [V. Supl.]

RÔTIE *f* felie de pâine prăjită

ROTIFÈRES *m* *pl* V. *rotateurs*

ROTIN *m* ramură de palmier de India (din care se face bastoane, scaune, etc.) [V. Supl.]

RÔTIR *a* 1 a frige (la frigare, la grătar, pe jăratec), 2 a prăji *rôtir du pain*, 3 a usca, *le soleil rôtit les fleurs*, soarele usucă florile, *f* *fig* a se prăji *on rôtit ici*, te prăjești aici || *Se rotir*, 1 a se frige, 2 *fig* a se prăji, a se încălzi *la se rôtit au soleil*, 3 *V. balai*

RÔTISSAGE *m* friptul la grătar

RÔTISSERIE *f* grătar (local unde se frige carne), cărnățărie

RÔTISSEUR, EUSE *s* frigător de carne, cărnățiu

RÔTISSOIRE *f* grătar de fript

ROTONDE [l. rotundus] *f* 1 rotundă, clădire rotundă cu o cupolă, 2 chioșc rotund (de grădină), 3 compartimentul de dinapoi al diligenței, 4 pelerină largă de damă, rond

ROTONDITÉ [l. rotunditas] *f* 1 rotundime, 2 fam. grosime, grăsime

ROTROUENGE (anj) *f* (în sec. XII și XIII), poezie din stiofe de lungimi nedeterminate din sfârșind cu un refren

ROTULE [l] *f* rotulă, nuca genunchiului

ROTULIEN, ENNE *a* al rotulei

ROTURE *f* 1 condiție joasă *nautre dans la roture* a se naște din popor, 2 lumea de rând *fréquenter la roture*, a veni în contact cu lumea de rând, *en roture*, *a*) aparținând moșiei, *b*) *fig* decăzut

ROTURIER, ÈRE *a* de rând || *s* om de rând, bădăran

ROTURIÈREMENT *adv* 1 (†) ca în lumea de rând, 2 de oameni de rând

ROUABLE [roue] *a* vrednic de întins pe roată

ROUABLE [l. rutabulum] *m* 1 prăjina cu cârlig a brutarilor (de tras jeratecul), 2 greblă fără dinți (cu care se strânge sarea în salină)

ROUAGE [roue] *m* 1 roțile (unei mașini), 2 *fig* rușine, surupuri, mașinărie

ROUAN, ANNE [roue] *a* deieș, mure || *m* (al deieș murg)

ROUANNE *f* burghiu de însemnat buțile lăncle de chierescă

ROUANNER *o* a însemna butile

ROUANNETTE *f* burghiulet de însemnat (al dulcherilor)

ROUBLARD, Es *s* *s* *pop* ceapcân, pișcher

ROUBLARDISE *f* *pop* pișcheriâr [V Supl.]

ROUBLE [rus] *m* rublă

ROUCOU *m* *V* rocou

ROUCOULANT, E *a* ugiutor

ROUCOULEMENT *m* ugiut

ROUCOULER *o* 1 *a* ugui, *a* gongoni, 2 *fig* *1* vorbi *1* cânta diuos

ROUCOUYER *m* *V* roucouyer

ROUE [l rotă] *f* 1 roată *faire la roue* *a* se năni, *pousser à la roue*, *a* da o mană de apitor, 2 roată de tortură *Cartouche perit sur la roue*, *C* muii tras pe roată, *être sur la roue* *a* suferi (umplit [V Suplementu])

ROUÉ, E *a* 1 tres pe roată, 2 *roue de fatigue*, ruit de oboseală, *roué de coups* stăcit în bătaie, 3 *pop* smecher || *m* 1 destrăbălat, derbedru, 2 pișcher, sret *une petite rouee*, o mică sireată

ROUELE [roue] *f* 1 felie rotundă *rouelle de citron*, 2 bucată rotundă din coapsa (vacii, vitelului)

ROUENNERIE (*a-n'-ră*) [Rouen] *f* panză de bumbac colorată

ROUER [roue] *v* 1 *a* trage pe roată, 2 *fam* *rouer de coups*, *a* stâlci în bătaie, 3 *a* obosi peste măsură [V Suplementu]

ROUET (*e*) [roue] *m* 1 vârtelniță, depănătoare, 2 cerc de lemn slujind ca fundament unui puț, 3 *Mar* rotită de scripete (pe care se învârteste frânghia), 4 bucată rotundă de oțel care apasă pe cremene (la o armă de foc)

ROUETTE *f* curmeu de legat

ROUÉ [angl] *m* *Mar* 1 căscioară pe punte în locul unei dunete, 2 locuința pe puntea de dinainte pentru personalul echipajului

ROUGE [l rubes] *a* roșu, *fer rouge*, fier roșit la foc, *des cheveux rouges*, un păr roșcat *rouge bori*, pahar plin de vin, *devenir rouge*, *a* se roși, *fam. se facher tout rouge*, *a* se face foc || *m* 1 roșu, colorarea roșie, 2 suliman roșu *se mettre du rouge*, *a* se sulemenii, *avoir un pied de rouge* *a* fi tare sulemenită, 3 roșăță, *le rouge lui monte au visage* *a*) roșeața i se suie la obraz, *b*) se face roșu de mânie, de rușine, 4 *pop* republican liberal, 5 răfoiu cu labe roșu

ROUGEÂTRE (*iar'*) *a* roșatic || *m* amantă (cimpică ce se mănâncă)

ROUGAUD (*ro*), *E* *a* roșcovan

ROUGE-GORGE *m* Zool prihor

ROUGE-NOIR *m* Zool specie de cîntez

ROUGEOLF (*ol'*) *f* 1 pojar, 2 *Bot* ciormoiag grăul prepolifer, 3 boală a secarei, a orzului

ROUGEoyer (*roa-yé*) *o* *a* deveni roșatic [Se conjugă ca *employer*]

ROUGE-QUEUE *m* nucusoară piepteneș (suceică)

ROUGET, ETTE *a* roșoi || *m* 1 Zool oceană, roșică (pește), 2 boală infecțioasă porci [V Suplementu]

ROUGETTE *f* *Bot* liliac din Madagasc

ROUGEUR *f* 1 roșeață, 2 *pl* pete roșii

ROUGIR *v* 1 *a* roși *rougir son eau*, *a* turna vin în apă, 2 *a* se roși

ROUGISSANT, E *a* care roșește, roșind

ROUGISSURE *f* boală a frăgarului

ROUI, E *a* topit || *m* 1 topeala cănepe 2 *sens* *le roui*, *a* avea un gust de rușină

ROUILLE (*ru-y'*) [l rubig] *f* 1 rușină 2 *V* mldiou

ROUILLER (*ru ye*) *v* 1 *a* rușini 2 *a* rușina (în cereale)

ROUILLEUX (*yeu*), *EUSE* *a* de colora rușinei, ca rușina

ROUILLEUR (*yur*) *f* rușinitură

ROUIR *v* *a* (se) muiă, *1* (se) topi în *a* (cânepa)

ROUISSAGE *m* topire în apă (a cănepe)

ROUSSOIR *m* topitoare (de cănepe), etc

ROULADE *f* 1 rostogolire *il a fait une belle roulade*, s'a rostogolit trumșel, 2 *Mr* rulață, cântarea mai multor note pe aceeași tablă

ROULAGE *m* 1 rostogolire, 2 transport pe camioane a mărfurilor, 3 birou care însarcină cu transportul pe camioane, 4 *n* lezura ogorului cu vâlătucul, cu tăvăluși

ROULAISON (*zon*) *f* totalul operațiunii

ROULANT, E *a* rulant, care se rostogolește *un carrosse bien roulant*, trăsură care umbrește bine, *chemin roulant*, drum bun de umbla *matériel roulant*, material rulant (=trăsuri vagoane, locomotive etc întrebuințate de înțepundore), *feu roulant* *a*) foc de puș neîntrerupt, *b*) *fig* salvă (de epigrame), etc *trottoir roulant*, trottoar miscător care transportă dintr-un loc într-altul [V Suplementu]

ROULEAU [rôle] *m* 1 sul, 2 val *un rouleau de papier*, 3 fișic *rouleau de pieces* d'o fișic de monede de aur, 4 *a*) vâlătuc tăvălu (de sfărâmat bulgări), *b*) cilindru de tuciu de netezit macadamul unei șosele, 5 *fam* *être au bout de son rouleau* *a*) *a* fi sleit toate argumintele, *a* nu ști ce să mai zică, *b*) *a* nu mai avea pară chioară [V Suplementu]

ROULÉE *f* burdușoară *recevoir une roulée de coups de bâton*, *a* mănca o bătaie strâmică

ROULE-PEU *m* *Mar* înaltru de tablă d'într-un joc înaltu [V Suplementu]

ROULEMENT *m* 1 rostogolire, 2 uruit (unei trăsuri), merul (unei biciclete), buhătu (trăsnetului), 3 bătaia (tobelor), 4 rușment (învărtire de capitalu), *fonds de roulement*, banii din casă, capitalu disponibil

5 *roulement de tribunaux*, mișcarea de înlocuire în tribunale, 7 succesiune *un roulement dans les travaux de l'année*, o succesiune în lucrări de peste an [V Suplementu]

ROULER [l rotulave] *v* 1 a rostogoli, a da de-a dura, fig *rouler doucement sa vie*, a-și petrece în tihnă viața, 2 a se rostogoli, a se da de-a dura *tonneau qui roule*, butoi care se rostogolește, 3 a tăvăli *rouler dans de la farine*, a tăvăli în făină 4 *a)* a învăți (ochii) în dreapta și în stânga, *b)* a învăți în cap, a medita *rouler un projet*, 5 *a)* a înfășura, a face sul *rouler une piece d'étoffe*, a face sul o bucată de stofă, *b)* a pune în fireuri (bani), 6 a umbli a umi (o tri-ară), 7 *pop a)* a insola, a păcăli *rouler un acheteur*, a păcăli pe un cumpărător, *b)* a veni curva de hac, *c)* a trînti, a buie, 8 a trage cu vîlătucul peste *rouler un champ* a da cu vîlătucul peste un ogor, 9 *a)* a umbli, a bălătoci *avoir roulé par le monde*, *b)* a călători (cu trenul, cu trăsura, etc) *nous roulâmes toute la nuit*, călătorirăm toată noaptea, 10 *rouler une cigarette* a răsuci o țigară, 11 a se învăti în cap (plănuți, etc), 11 *rouler sur*, se învăti, a avea ca bază *tout roule sur lui*, totul stă în mână lui, *notre conversation roulait sur*, vorbeam despre, *son discours roule sur la morale*, în discursul său vorbește despre morală, *tout roule là dessus* totul atîrnă de aci, *rouler sur l'or* a se sculda în bani, a fi putred de bogat, 12 a se clătina (o corabie), 13 a bubui (trîsnetul) || *se rouler* a se rostogoli a se tăvăli a se svârcoli [Vezi cuvîntele în legătură cu *rouler*]

ROULET *m* fus de lemn pentru călcatul pălîmilor

ROULETTE *f* 1 rotișă, fig *aller comme sur des roulettes*, *v* merge stîună 2 ruletă (joc la noroc), 3 metru-uleț (panglică) înfășurat în jurul unui rotii

ROULEUR. EUSE *a* 1 cel ce rostogolește, 2 fig care merge de colo până colo || *m* 1 cel ce cară (butorie roabe etc), 2 lucrător care își schimbă mereu stîpînii, 3 *Mar* corabie care se clătina rău || *f* 1 prostituată ordinară, 2 omidă care răsucește frunza în forma de f avă și se așază larvele

ROULIER. ÈRE *a* a cărîiului industrie *rouliere* industrie cărărilor, cărăușia || *m* cărăuș || *f* bluză de cărăuș

ROULIS *m* clătinașurile corăbierii când la un bord (cînd la altul [V Suplimentu])

ROULOIR *m* vîlătuc pentru lămînări

ROULON *m* spețază rotundă de lemn

ROULOTTE *f* rulotă, vagon ambulant al celor cu panorame (la circuri) [V Supl]

ROULURE *f* 1 rostogolire, etc, 2 deslîvire a strătoilor lemnoase la arbori (boală), 3 *pop* tîrșă [V Suplimentu]

ROUMAIN *E* a românesc || *s* român românesc || *m* limba românească || *adv* românește *parler roumain*

ROUMI *m* creștin (după Arabi) [V Supl]

ROUPIE *f* muci (în picături)

ROUPIE [pers] *f* rupie (monedă indiană)

ROUPIEUX. EUSE *s* mucos

ROUPILLER [yé] *v* fam a moșăi [V Supl]

ROUPILEUR [yeur], **EUSE** *s* cel ce moșăie într'una, moșăilă, somnoroș

ROURE *m* V *rouors*

ROUSSABLE *m* loc de afumat sciunbin

ROUSSÂTRE *a* roșcat, roșovan

ROUSSEAU *m* fam roșcovan

ROUSSELET [roux] *m* pară rosatică de vară

ROUSSEROLLE *f* pitulice de trestii

ROUSSET *m* V *roussette* 1

ROUSSETTE [roux] *f* 1 căine de mare (pești), 2 bureți galbeni (ciuperci), 3 liliac mare

ROUSSEUR [roux] *f* 1 roșeață, 2 *taches de rousseur*, pistriuri

ROUSSI *m* pârleală *ça sent le roussi*, miroase a părliț

ROUSSIN *m* 1 (t) cal înalt și gros, 2 *roussin d'Arcadie*, măgar [V Suplimentu]

ROUSSI [roux] *v* 1 a părli, 2 a se părli, 3 a deveni roșcat

ROUSSISSEMENT *m* parlire

ROUT *m* V *raout*

ROUTAILLER [ta-yé] [route] *v* a gonii prin cîmp o fiară sălbatică în direcția vînturilor

ROUTE [l rupta] *f* cale, drum *grand' route*, so ea, *feuille de route*, foaie de drum, permis (al unui soldat), *se mettre en route*, a pleca la drum, a porni, *faire fausse route*, a) a apuca un drum greșit, *b)* fig a se insola, a greși, *être sur la route de qq*, a sta în drumul cuiva, *en route* înrîntat

ROUTIER. ÈRE (ti) *a* 1 care indică drumurile (ex. hartă), 2 *machine routière*, mașină care poartă cîrulă pe pavaj sau pe pietris

ROUTIER *m* 1 haită, călăuză pentru călători pe mare 2 ciclist care cutreeră drumurile, 3 *form vieux routier* om experimentat, 4 *pl* (bande de) soldați prădători (din evul mediu)

ROUTIN *m* potecă lungă (în o pădure)

ROUTINE [route] *f* rutină *a)* de stoinicie cîmpătată din obișnuință, *b)* deprindere de a lucra mereu în același chip (un lucru)

ROUTINER *v* a rutină, a deprinde

ROUTINIER. ÈRE *a* 1 care se ține de ce a apucat odată, 2 învechit *procédés routiniers*, procedee învechite || *m* rutinar, tipicar

ROUTINÈREMENT (ti) *adv* prin rutină

ROUTOIR *m* V *roussour*

ROUVERIN *a* și *m* (fier) care rămâne tare chiar rosit la foc

ROUVIEUX. ROUX-VIEUX *m* rapăn, iale (la cai căini) || a răpănos

ROUVRAIE *f* teren sădit cu tufani

ROUVRE [l robur] *m* gorun tufan

ROUVRIRE *v* a redeschide [Se conjugă ca *ouvrir*]

ROUX. ROUSSE [l russus] *a* 1 roșcat, roșcovan, 2 *lune rousse*, lumina lunii de Aprilie || *s* roșcovan || *m* 1 roșiul, culoarea roșie || *un roux ardent*, un roșu aprins, 2 rîntăș

ROYAL. E [l regalis] *a* 1 regal, regesc, 2 de specia cea mai mare *tigre royal*

ROYALE *f* cioculeț sub buza de jos, muscă

ROYALEMENT *adv* 1 împărătește, măreț, 2 *royalement bête*, tare prost

ROYALISME *m* regalism, devotament către monarhia regală

ROYALISTE *s* regalist, partizan al regelui, al regalității, *etre plus royaliste que le roi*, a fi mai catolic decât papa

ROYAUME *m* 1 regat, 2 *fig* împărțire *royaume des cieux, des morts*, împărăția cerurilor, a morților

ROYAUTÉ *f* 1 regalitate *a)* demnitatea de rege, *b)* regii *les erreurs de la royauté*, greșelile regilor, 2 *fig* domnie suverană *la royauté des salons*, domnia suverană a saloanelor

RU [i rivus] *m* raulel, părau

RUADE [ruer] *f* 1 zvarlitură (a calului), 2 *fig* lovitură neașteptată, moșie

RUBAC(ELL)E *f* rubin împede

RUBAN *m* 1 panglică, lentă, 2 panglică (de decorație), *v* *Arh* ornament în formă de panglică (care înălșură un beșior), 4 *Bot* *ruban d'eau*, buzdugan [V Suplimentu]

RUBANÉ, *E* *a* 1 acoperit cu panglici, 2 *canon* *rubane*, țeavă de pușcă, etc fabricată din fir răsucit

RUBANER *v* 1 a acoperi cu panglici, 2 a țuți în formă de panglici (hierul)

RUBANERIE *f* panglicărie

RUBANIER, ERE *a* a panglicilor *industrie rubaniere*, panglicărie || *m* 1 vânzător de panglici, 2 *Bot* buzdugan [V Suplimentu]

RUBÉFACTION *f* roșea pielei

RUBÉFIANT, E *a și s* (leac) ce roșește pielea

RUBÉFIER [i rubefacere] *v* a roși (pielea)

RUBESCENT (san), *E* [i] *a* 1 roșior, 2 care se roșește *peau rubescente*

RUBIACÉES [i rubia] *f pl* rubiacee, familie de plante cu robia ca tip

RUBICAN [sp] *m* cal negru, etc cu peri albi pe ici pe colea

RUBICOND, E [i] *a* roșu, rumen, arămiu

RUBIDIUM (om) *m* rubidiu (metal alcalin)

RUBIGINEUX, EUSE [i rubigo] *a* 1 plin de rugină, 2 de colorarea ruginei, 3 supus ruginirii *metal rubigineux*

RUBIS (bi) *m* rubin, *fig* *faire rubis sur l'ongle*, a deșerta până 'n rind, *payer rubis sur l'ongle*, a plăti peșm, până la o pară

RUBRICATEUR *m* 1 zugrăvitor de miniaturi pe manuscrise, 2 scriitor de cuvinte colorate pe hrisoave.

RUBRIQUE [i rubrica] *f*. 1. crata roșie (a dulgherului), 2 rubrică *a)* titlu în roșu, *b)* titlu, dată (de unde o informație a venit) *sous la rubrique de.*, sub titlu de, *c)* materie. *sous la rubrique Histoire*, 3 *jam* reguli privitoare la modul de a sluji în biserică, 4 *fig* suetic, vicieșug *il sau toutes les rubriques*, știe toate șuruburile

RUBRIQUER *v* a însemna cu roșu

RUCHE *f* 1 stup, știubeu, 2 *fig* rușă, bandă încrețită de dantelă, de tui, 3 *fig* cubar, locuință *des ruches humaines*, cuibare omenescu

RUCHÉE *f* un stup plin

RUCHER *m* stupărie, prisacă

RUCHER *v* 1 a garnisi cu dantelă încrețită, 2 a plisa în formă de dantelă (o ștoifă)

RUDANIER, ERE *a* (†) grosolan

RUDE [i rudis] *a* 1 aspru, 2 acru, amar *vin rude*, 3 gloanos, stricat *chemin rude*, 4 obositor, anevoios *une rude tâche*, o muncă obositoare, 5 strășnic *rude joueur*, jucător în, strășnic, 6 greu *temps rudes*, vremuri grele, 7 grosolan, puternic *un rude choc*, o lovitură teapănă || *f* *jam* lucru neplăcut

RUDEMENT *adv* 1 cu asprime, cu strășnicie, 2 greu, tare, crud *etre rudement éprouvé*, a fi greu mceicat, 3 *jam* strășnic, foarte mult, 4 *a rudement travaille*, a muncit strășnic, 4 cu violență *il y va rudement*, nu giumești

RUDENTÉ, E [i rudens] *a* *Arh* cu ornamente în formă de bețe

RUDENTER *v* a împodori cu bețe ciubucurile coloanelor

RUDENTURE *f* *Arh* ornament în formă de bețe cu care se umple ciubucurile coloanelor

RUDERAL, E [i rudaris] *a* care crește pe dălmături (plantă)

RULÉRATION *f* 1 pavaj cu pietricele, 2 tencueală (pe zid)

RUDESE [rude] *f* 1 asprime, 2 acruie, 3 greutate, 4 strășnicie, 5 *fig* violență, grosolănie *traver avec rudesse*, a se purta grosolan

RUDIMENT [i] *m* rudiment *a)* elemente, primele principii (ale unei arte, științe), *b)* *Anat* organ redus la cele mai mici dimensiuni

RUDIMENTAIRE *a* rudimentar, *a)* elementar, *b)* redus la ultima dimensiune, *fig* în fașe

RUDOLEMENT, RUDOYEMENT (*doa-man*) *m* răsteală, brutilală

RUDOYER [rude] *v* a se purta aspru, n o jcește cu, a se răsti la, a bruii [Se conjugă ca *employer*]

RUE [i ruta] *f* *Bot* rută, virmnț (plantă foarte amară), *rue des pres*, ruțior galben

RUE [i ruga] *f* stradă, uliță, *cette histoire court les rues*, lucrul acesta îl știe toată lumea, *vieux comme les rues*, de când cu moș Adam, *la grand' rue*, șoseaua [V Suplimentu]

RUEE *f* grămadă de paie putrezite care se amestecă cu gunoii

RUELLE *f* 1 stradală, ulcioară, 2 *a)* spațiul dintre pat și perete, *b)* odara de culcare (unde se primeau musafiri), *fig* *en style de ruelle*, în stil afectat

RUER [i ruere] *v* 1 a zvârli (despre cal etc), 2 *ruer a tort et à travers*, a da în dreapta și în stânga || *Se ruer*, a se năpusti, a se azvârli asupra

RUER, EUSE *s și a* cel ce asvârlă, dă din picioare

RUFLEN, RUF(F)IAN *m* destrăbălat. [V Su]

RUGINATION *f* răzuire, pilul

RUGINE *f* unealtă de răzuire (oase dinți)

RUGINER *v* a pili, a răzu (oase, dinți)

RUGIE [i rugire] *v* 1 a răci, 2 a uia (vântul), 3 *rugir des menaces*, a amenința cu violență

RUGISSANT, E *a* răcnitor

RUGISSEMENT *m* 1 răcnet, 2 muget, urlet *les rugissements de la tempête*

RUGOSITÉ [i rugositas] *f* șbarceală

RUGUEUX (gheu), **EUSE** a zbarit, zgîntuios

RULÉE *f* bordură de ciment pentru a lipi olanele sau ardezia cu zidul

RULER *c* a lencui cu ciment pentru a umplea crăpătura dintre perete și acoperiș

RUINE [l ruina] *f* 1 ruină, cadere, dărâmare *lomber en ruine* a sc datăpăna, a sc năruit, *menacer ruine*, a sta să cadă, 2 sădăure, 3 ruinat, stăruit (a sanătăii), 4 peire, prăpadenie *il court a sa ruine*, aleargă la pierrea sa, 5 *pl* ruine, rămășițe, dărămaturi, 6 *fig* pricina căderii *Helene fut la ruine de l'roue*, Elena a fost pricina căderii Troiei, 7 *fig* *c'est une ruine*, e o căzătură

RUINE-Maison *f* mană spartă, risipitor

RUINER *v* a ruina *a)* a dărâma *ruiner une ville*, *b)* a sărăci *ruiner le commerce*, *c)* a prăpădi, a stăruia *la grêle a ruine les vignes*, grindina a prăpădit vîile, *d)* a nimici *objection qui ruine un raisonnement*, *e)* *fig* a stăruia *ruiner d'honneur, de reputation*, a stăruia onoarea, banul nume al cuiuă, *ruiner qq dans l'esprit de*, a dărâma pe cineva în ochii altora || *Se ruiner*, a se ruina *a)* a se datăpăna, *b)* a-și pierde averea *se ruiner au jeu*, a-și pierde averea la joc, *c)* a se prăpădi

RUINEUSEMENT *adv* în mod ruinător

RUINEUX, **EUSE** a 1 ruinător *entreprise ruineuse*, 2 care stă să cadă

RUINURE *f* creștăturile în bărne (ca să sustină tencucala)

RUISSEAU *m* 1 parău, râuleț, gâră, 2 apă care curge dealungul trotuarelor sau la mijlocul străzii, 3 șiroi *ruisseau de larmes*, 4 *fig* noroiu, băltoacă *ramassé dans le ruisseau*, sos din noroiu, din clasa de jos *V ruiere*

RUISSELANT, **E** a 1 care curge (șiroaie), 2 de pe care curge șiroaie de *front ruisselant de sueur*, frunte pe care curge nădușeala

RUISSELER *v* 1 a curge șiroaie, a șiroi, 2 a îi scăldat în, a curge șiroaie de pe [Se conjugă ca *appeler*]

RUISSELET *m* paraiaș

RUISSELEMENT *m* 1 curgere (ca un părau, în șiroaie), 2 strălucire orbitoare *le ruissellement des pierres*, strălucirea orbitoare a pietrelor prețioase, 3 scurgere repede în pantă,

RUISSON *m* șănțuleț pentru scursul apelor

RUMB (romb) [angl] *m* fiecare din cele 32 diviziuni ale rozei vânturilor

ROMEN (men) [l] *m* ierbar, primul stomac al rumegătoarelor

RUMEUR [rumor] *f* rumoare *a)* sgomot de nemulțumire *grande rumeur*, mare sgomot de nemulțumire, *b)* gălăgie *rumeur d'une assemblée*, gălăgia unei adunări, *c)* zvon *la rumeur publique*, gura lunei, *d)* sgomot, vuet *la rumeur des flots*, vuetul valurilor

RUMEX [l] *m* Bot ștevie de grădina

RUMINANT, **E** a rumegător || *m pl* Zool rumegătoarele.

RUMINATION [l] *f* rumegatul

RUMINER [l ruminaire] *v* 1 a rumega, 2 *fig* a medita (asupra unui lucru)

RUMISTECKA (rom) *m* V romsteck

RUNES [scand] *f pl* rune, scriere a vechilor Scandinavi

RUNIQUE a runic, în felul scrierii vechilor Scandinavi

RUOLZ (olss) [chimist francez] *m* ruolz, metal surit, argintat [V Suplimentu]

RUPESTRE [l rupes] a care crește pe stanci

RUPILE [l ruptus] a Bot care se rupe deschizându-se (organ)

RUPTURE [l] *f* 1 ruptură, rupere, 2 ruptură, neînțelegeri *rupture passagere*, neînțelegeri trecătoare, 3 deslăcere *rupture de mariage*, deslăcere de căsătorie, *en rupture de ban*, evadat

RURAL, **E** [l] a rural, sătesc || *s* sătean

RUSE *f* viclenie, șicărie, user de ruse, a umbla cu șicărie

RUSÉ, **E** a și *s* viclean, șicărie

RUSER *v* a umbla cu șicărie, a umbla să înșele

RUSLER, **EUSE** *s* om, iemene care umblă cu șicărie

RUSH (reusc) [angl] *m* siorțare firală pentru a înțice pe alții (la alegări)

RUSMA *f* praf ce face să cadă părul

RUSSE a rusească || *s* rus, ruseaica || *m* limba rusească, rusește

RUSSIER *v* a rusitica

RUSSOPHILE a rusofil, iubitor de ruși

RUSCULE *f* Bot vinețică (ciupercă)

RUSTAUD, **E** a grobian, moșic

RUSTADERIE *f* bădărănie

RUSTICAGE *m* tencueală ușoară, pospăială

RUSTICIÉ [rusticitas] *f* 1 rusticitate *a)* lire țărănească, *b)* grosolănie, bădărănie, 2 împotriva la frig, căldură, etc (a unei plante)

RUSTIQUE [l] a rustic (a țărănesc), *b)* grosolan, aspru *langage rustique*, vorbire grosolană, *c)* care rezistă intemperiilor (o plantă), *d)* ordine rustique, ordin de arhitectură în care coloanele sunt ornate cu umblături în formă de viermi || *m* 1 ceea ce este grosolan, 2 clocan al pietrarilor cu țâș dințat

RUSTIQUEMENT *adv* țărănește

RUSTIQUER *v* 1 a clădi sau a tencui în genul rustic, 2 a ciopli o piatră (dându-i un aspect brut)

RUSTRE *m* țărănoru || a bădărănesc, grosolan

RUT (rut) [l rugitus] *m* timpul goanei, al împănării (la animale)

RUTABAGA *m* nap galben, nap de Suedia

RUTACEES [l ruta] *f pl* familie de plante cu ruta ca tip

RUTHENIUM (om) *m* ruteniu (metal)

RUTILANT, **E** a sclipitor

RUTILE *m* oxid de titan

RUTILER [l rutilare] *v* a străluci, a sclipi, a lua vederile

RYTHME [gr] *m* ritm, măsură, cadență

RYTHMÉ, **E** a ritmat, cu cadență

RYTHMIQUE a ritmic *a)* al ritmului, *b)* cadențat (ex o citire)

S (*èss* sau *s'*) *m* (literă) *s*

SA pron *V son*

SABAYE (*ba-y'* sau *bé*) *f* otgon de tras

SABAYON (*ba-yon*) [it] *m* mișmaș făcut din gălbenuș de ouă, zahăr, vin și dresuri

SABBAT (*ba*) [ebr] *m* sabat *ab*) adunare de vrăjitori în timpul nopții, *c*) *fig* gălăgie infernală, iad, tăvănoir *c'est un veritable sabbat*, e un adevărat tăvănoir diăcesc

SABBATAIRE *m* evreu convertit sau anabaptist care păziă sâmbăta

SABBATHIEN, ENNE *s* și *a* sabatian, membrul unei secte (sec IV) care serba Paștele ca Evreii, *a* 14-a zi a lunii Martie

SABBATINE *f* teză de controversă filozofică susținută în o sâmbătă la slăsrul anului întâu de filozofie

SABBATIQUE *a* 1 al sâmbetei *repos sabbatique*, repaosul sâmbetei, 2 al 17-lea an la Evrei (sințit prin încetarea muncii câmpului)

SABÉEN (*en*, ENNE [siriac] *a* și *s* 1 sabeiian, sabeu, (locuitor) din ținutul Saba, 2 adept al sabeismului

SAB(É)ISME *m* sabeism *a*) închinare la foc, la soare și la stele, *b*) religia Creștinilor de pe vremea Sf Ion

SABELLE *f* vierme ce trăește în țevi de nămol

SABELLIANISME *m* doctrina care negă sf Treime

SABELLIEN (*en*), ENNE *s* partizan al lui Sabellius care nega sf Treime

SABELLIEN, ENNE sau SABELLIQUE *a* sabeic, (idiomele indoeuropene) cele mai vechi din Italia antică

SABINE *f* Bot celenă de negri

SABIR *m*. sabir, limbă amestecată (vorbită în Levant)

SABLAG *m* așternere cu nisip

SABLE [i sabulum] *m* 1 nisip, 2 nisip (în rinichi), *batur sur le sable*, a da pe gât un vânt

SABLE [rus] *m* 1 samur, 2 blana de samur, 3 *Blaz* culoarea neagră

SABLÉ, E *a* 1 așternut cu nisip, 2 *fontaine sablee*, filtru cu nisip, 3 *statue sablee*, statuă turnată într'un tipar de nisip în || *m* uscățele

SABLER *v* 1 *a* așterne cu nisip, 2 *fam* *a* turnă pe gât, *a* înghiți într'o dușcă *sabler une coupe de champagne*, *a* da pe gât un pahar cu șampanie, *sabler le champagne*, *a* beă șampanie 3 *a* turna într'un tipar de nisip

SABLERIE *f* atelier unde se fac tiparurile de nisip

SABLEUR *m* și *a* lucrător care face tiparurile de nisip

SABLEUX, EUSE *a* 1 nisipos, 2 cu punctulețe ca nisipul (o stofă)

SABLIER *m* 1. ceasornic cu nisip, 2 nisiparniță.

SABLIÈRE *f* 1 nisipărie, 2 grindă de care se reazămă căpniorn

SABLON *m* nisip fin, mărunț

SABLONNER *v* *a* ireca cu nisip mărunț

SABLONNEUX, EUSE *a* nisipos, plin de nisip

SABLONNIER *m* vânzător de nisip mărunț (pentru lecal)

SABLONNIÈRE *f* caniera de nisip mărunț

SABORD *m* sabord, deschizătură patrunghiulară (un vas) pentru gura tunului, acrisitul odăilor, *sabord de charge*, deschizătură mare prin care se încăcă mărfurile ordinare [V Sup]

SABORDAGE, SABORDEMENT *m* gănuirea unui vas dedesubtul liniei de plutire pentru a-l înnece

SABORDER *v* *a* gauri un vas dedesubtul liniei de plutire pentru a-l înnece

SABOT (*bo*) *m* 1 pantof de lemn, galenț, 2 copită *les aminaux à sabots*, animalele cu copită, 3 picdeca (roate), 4 *utrică*, 5 *fam* *a*) scripcă, diblă, *b*) biliard păcătos, *c*) lucru prost, 6 *a*) ornament de metal (în josul piciorului unui birou, unui scrin, *b*) terecătură la căpătăru unui stălp, 7 randeă arcuită de tamplar, 9 unealtă de lemn a frânghierului, 9 *fig* *dormir comme un sabot*, *a* dormi dus, buștean, *avoir du foin dans ses sabots*, *a* fi țăran chibaur [V Suplimentu]

SABOTAGE *m* 1 pantofărie de lemn, 2 crestarea oblică a traverselor pentru fixarea șinelor, 3 *Teln* sabotaj, stricarea intenționată a materialului (din partea unui lucrător)

SABOTER *v* 1 *a* tropăi cu galenții, 2. *a* învarti un titirez, 3 *fam* *a* execută în grabă și prost, *a* da rasol *saboter un morceau de musique*, 4 *a* garnisi cu metal, *a* ieracă piciorul unui stălp, 5 *a* distruge materialul (un lucrător) [V Suplimentu]

SABOTERIE *f* fabrică de pantofi de lemn

SABOTIER (*ti*) *m* lucrător sau negustor de pantofi de lemn

SABOTIÈRE *f* 1 lucrătoare de pantofi de lemn, 2 dans în pantofi de lemn

SABOULER *v* *pop.* *a* târbăci, *a* hârțui, *a* sgâlțâi

SABRE [g] *m* 1 sabie, paloș *traqueur de sabre*, militar care târăște sabia după dânsul, *fam. sabre de bois*, carnați 2 *fig.* militarime *le regne du sabre*, domnia militarimii, 3 scrimă cu sabia *faire du sabre*, *a* face scrimă cu sabia

SABRE-BAIONNETTE *m* sabie-baionetă.

SABRER [sabrié] *v* 1 *a* lovi cu sabia, 2 *fig* *a* face de mantueală, *a* cărpăci *sabrer un travail*, 3. *a* tăia, *a* șterge cu nemilunța (din ceva) *sabrer un manuscrit*, 4 *a* face haicea-parcea

SABREACHE [g] *f.* săculeț atârnat de centiron lângă șale

SABREUR *m* 1. militar care nu știe decât

să se bată, ofițer brutal și ignorant, 2 fig un *sabreur de besogne*, dătător de rasol, carpaciu
SABURRAL, E a *langue saburrale*, limbă încârcată

SABURRE [l sadurra] f mucozităţi, necurăţeni în stomac (în urma unei rele digestii)

SAC (sak) [l saccus] m 1 sac *petit sac*, săculeţ, *sac a blé*, sac cu grau, loc *mettre qq au sac*, a încolţi pe cineva, *avoir le sac*, a poseda, *l'affaire est dans le sac*, afacerea e ca şi răsunată, *avoir la iute dans un sac*, a nu şti nimic din ce se petrece, n'aude, nu vede, *vider son sac* a) a spune tot ce ştii, b) a spune curva tot ce-i apasă pe inimă, *donner son sac*, a da paşaportul, *le fond du sac*, hartiile cele mai secrete, *c'est un sac perce*, e o mană spartă, *homme de sac et de corde*, ticălos, om viednic de spanzurătoare, 2 *sac à ouvrage*, săculeţul cu lucru, 3 *sac à vin* a) butoiu, b) beţivan, *sac a voyage*, *sac de nuit*, geamantan, *sac a papier*! carnavil 3 raniţă, 4 haină groasă de pocăniţă, 5 *Anat* cavitate înconjurată de un peret membranos, 6 *pop* stomac, burtă *emplir son sac*, a-şi umplea burtă [Vezi cuvintele în legătură cu *sac* şi Suplimentul]

SAC (sak) [it] m *j'ai mettre a sac une ville*, a prăda, a jelu un oras

SACCADE f 1 sacadă, mişcare bruscă şi neregulată, 2 smucitură, 3 sdruncinătură, sgduntură violentă, 4 fig perdea, zavrac, 5 loc *adv par (des) saccades*, prin sdruncinături, în răstimpuri

SACCADÉ, E a 1 brusc, neregulat, 2 fig intricitat *style saccade*

SACCADER o a smuci (un cal)

SACCAGE [sac] m jaf

SACCAGEMENT m (t) prădare, pustiire

SACCAGER [sac] v 1 a prăda, a pusti, 2 fig a scotoci, a rascoli, a răsturna *saccager une bibliotheque* [Se conjugă ca *arranger*]

SACCAGEUR m jăluitor, pustiitor

SACCHARATE (sak-ka) m zaharat, combinaţie de zahăr şi un acid metalic

SACCHAREUX, EUSE (ka) a de natura zahărului.

SACCHARIFERE (ka) [l] a care conţine sau produce zahăr

SACCHARIFICATION (ka) f prefacerea în zahăr

SACCHARIFIER (ka) o a prefaca în zahăr

SACCHARIGÈNE (sak-ka) a care dă zahăr prin hidratare

SACCHARIMETRE (ka) m instrument de măsurat doza zahărului topit (din un lichid)

SACCHARIMÉTRIE (sak-ka) f procedeul de măsurarea cantităţii de zahăr din un lichid.

SACCHARIN, E (sak-ka) a 1 ca zahărul, 2 al zahărului

SACCHARINE (sak-ka) [l saccharum] f zaharnă, praf alb de zahăr

SACCHAROIDE (sak-ka-ro-id) a zaharoid, cu aparenţa zahărului

SACCHAROLOGIE (sak-ka) [l-gr] f tratat asupra zahărului.

SACCAROMYCE (sak-ka) m drojdi (ciupercă)

SACCHAROSE (sak ka) f zaharoză, substanţă la fel cu zahărul

SACCHARURE (sak-ka) m medicament solid cu baza de zahăr

SACCULE (sak-kul') m săculeţ membranos plin de limfă în urechea internă

SACCULIFORME a în formă de săculeţ

SACERDOCE [l sacerdotium] m sacerdotiu, a) preotie, b) protoime, preotii *le sacerdoce français*

SACERDOTAL, E a preotesc

SACHÉE [sac] f un sac plin

SACHET [sac] m 1 săculeţ, 2 saşeu, perniţă (cu parfumuri), 3 săculeţ cu cartuşe

SACOCHE [it] f 1 trastă, torbă, 2 pungă mare de piele, geantă

SACOME [it] m 1 ciubuc ieşit în afară, 2 profilul acestui ciubuc

SACRAMENTAIRE m 1 protestant care nu crede în sintele taine, 2 carte cu rugăciunile liturghiei şi grăjaniei

SACRAMENTAL, E sau **SACRAMENTEL**, ELLE [l] a sacramental a) ce ţine de sfintele taine, b) *jug* solemn, hotărîtor

SACRAMENTALEMENT, **SACRAMENTELLEMENT** *adv* în mod solemn

SACRAMENTAUX m pl obiecte ce ţin de sfintele taine (ca aiasma, etc)

SACRARIUM (om) [l] m 1 (la Roma) locul de rugăciune al casei, 2 partea Templului unde se păstrau obiectele sfinte

SACRE [ar] m 1 şoim mare, 2 pop *c'est un sacre*, e un ticălos, o puşlamă

SACRÉ, E a 1 sfânt, 2 sfinţit, 3 pop afurisit, blestemat *sacre temps*, timp afurisit, *sacre menteur*, mincinos al dracului, 4 fig sacru *le jeu sacre*, focul sacru, 5 (în expres) *le sacre college*, colegiul cardinalilor (la Roma), *ordres sacrés*, preoţia, diaconia şi sub-diaconia || m ceea ce e sfânt, sfinţenie

SACRE-BLEU [sacre Dieu] *int* la naibai

SACRÉ-CŒUR m inima lui Isus

SACREMENT [ml sacramentum] m 1 sfinţire, 2 taină bisericească, 3 taina căsătoriei *se lier par le sacrement*, a se uni prin taina căsătoriei, 4 *le saint sacrement*, sînta cuminăcătura, grăjanie, *les derniers sacrements*, ultima grăjanie, *approcher (recevoir) les sacrements*, a se spovedi şi grăji, *frequenter les sacrements*, a se spovedi şi cuminăca des

SACRER [l sacrare] o 1 a unge (de rege), a sfinţi (un episcop), 2 a înjura, a blestema

SACRET m şoim mascul

SACRIFIABLE a sacrificabil, de sacrificat

SACRIFICATEUR [l] m 1 jertfitor, 2 haham

SACRIFICATEUR a de jertfire.

SACRIFICATEUR f funcţia de jertfitor

SACRIFICE [l] m sacrificiu, jertfă.

SACRIFIER [l sacrificare] o 1 a sacrifică a) a jertfi, b) a aduce jertfă *sacrifier aux idoles*, a aduce jertfă idoloilor, c) a se lua după, a se lăsa în voia *sacrifier a la mode*, *aux préjugés*, a se lua după modă, a se lăsa în voia

prejudecăților, 2 *sacrificer* *aux Graces*, a fi grațios în manierele sale, în stilul său || *Se sacrificer*, a se sacrifica, a se jertfi (pentru)

SACRILEGE [i] *m* nelegiuire, fărădelege

SACRILEGE [i] *a* 1 sacrileg, nelegiuit,

2 pangărit *main sacrilege*

SACRILEGEMENT *a* cu nelegiuire

SACRIPANT [it] *m* blestemat, nevrednic

SACRISTAIN *m* paraclezier

SACRISTI! (tu) *int* drace!

SACRISTIE (tu) *f* sacristie, locul cu odorele (în o biserică)

SACRISTINE *f* îngripitoare a sfințelor odore în o mănăstire de femei

SACRO-SAINTE, *E a* foarte sfânt

SACRUM (la om) [i] *m* sacrum, osul șezutului

SAD(D)UCÉEN (en), **ENNE** [cbi] *s* saduceu (sectă creștină)

SAD(D)UCÉISME *m* saduceism, doctrină care nega nemurirea sufletului și învierea

SAFRAN [ar] *m* sofran, *safran printanier*, blănășă de primăvară || *a* de culoarea sofranului, sofraniu

SAFRAN *m* Mar partea exterioară a carmii care spintecă valul

SAFRANÉ, *E a* sofraniu

SAFRANER *o* a vopsi sau pregăti cu sofran

SAFRANIER *m* plantator de sofran

SAFRANIÈRE *f* plantație cu sofran

SAFRE *a* (?) foarte lacom

SAFRE *m* oxid albastru de cobalt amestecat cu silice calcinat

SAGACE [i] *sagax* *a* ager la minte, pătrunzător

SAGACITÉ [i] *sagacitas* *f* agerime de minte, pătrundere

SAGAIE *f* V *zagare*

SAGE *m* tăietorul lemnului în scanduri

SAGE [i] *sapiens* *a* 1 înțelept, 2 deștept, cu minte *devenir sage*, a se cuminti, 3 cumpătat *sage dans ses desirs*, cumpătat în dorinți, 4 ascultător *enfant sage*, 5 cinsit *une femme sage* || *m* înțeleptul, omul înțelept.

SAGE-FEMME *f* moașă.

SAGEMENT *a* înțelepțește, cuminte

SAGESSE [sage] *f* 1 înțelepciune, minte, 2 cumintenie, deșteptăciune *sagesse d'une réponse*, 3 cumpătare, 4 *a* purtare cinstită (a unei femei), 5 bună purtare, supunere (a unui copil) *remporter le prix de sagesse*, a câștiga premiul de bună purtare

SAGETTE (sa-jet) [i] *sagitta* *f* (†) săgeată

SAGITTAIRE [i] *m* 1 arcaș (la Romani),

2 săgetător (zodie), 3 *Bot* săgeata apei

SAGITTAL, *E a* 1 ca o săgeată, 2 *Anat* suture sagitală, cusătura celor două oase parietale (ale craniului)

SAGITÉ, *E a* în formă de săgeată

SAGOU [indian] *m* sago (feculă din măduva arborelui-paine)

SAGOUIN *m* 1 mamușă cu coadă lungă, 2 *fig* om murdar

SAGOUINE *f* femeie murdară, paceaură

SAGOU(T)IER *m* arborele-paine.

SAGUM (gom') [i] mantă scurtă de ras-boiu (la Romani, Gah)

SAI (sa-i) *m* mamușă americană

SAIE *f* 1 mantă ordinară, *bas de saie a* haină lungă de personaj din vechime, *b* actor care îi juca, 2 perișă (a argintarilor)

SAIÉTTER (se-ye-te) *o* a curăți cu perișă argintarilor

SAIGNANT, *E a* 1 sangerând, 2 *vrande saignante*, carne puțin friptă, cu sânge

SAIGNEE *f* 1 lăsată de sânge, *fig* *jaure une large saignée a la bourse*, a face o gaură prea mare în pungă, 2 scurgere, sângele scurs (la o lăsată de sânge) *saignée abondante*, lăsată umbelugată de sânge, 3 ghiab de scurgere, 4 locul de împunsătură a brațului

SAIGNEMENT *m* sangerare, scurgere de sânge din nas

SAIGNER [mi] *sanguinare* *o* 1 a lăsa, a lua sânge cură (ex unui bolnav), 2 *saigner la viande*, a scurge sângele din carne, 3 a tăia *saigner un porc*, 4 a sangea, a curge sânge din *saigner au nez a* a curge sânge din nas, *b* *fig* a nu avea curaj, a fi moale, *saigner comme un boeuf*, a pierde foarte mult sânge, 5 *fig* a sangea, a durea *le cœur me saigne de voir*, mă doare inima când văd, 6 a trage, a curge apa în ghiaburi (dintr'un rau), 7 *fig* a storce de bani, a lua nouă piei (dela) *saigner les contribuables* || *Se saigner*, 1 a-și lua sânge, 2 *se saigner (a blanc)*, a se speli.

SAIGNEUR *m* 1 tăietor (de animale), 2 (†) medic care prescrie lăsarea de sânge

SAIGNEUX, **EUSE** *a* pătat de sânge

SAILLANT (sa-yan), *E a* 1 ieșit, scos în afară, 2 *fig* izbitor *idée saillante*, 3 *Blaz* ridicat pe picioarele de dinapoi (capre, oi, inorogi) || *m* 1 partea ieșită în afară a unei fortificații, 2 *du saillant*, ceva scânteiitor

SAILLIE (sa-yi) *f* 1 ieșitură, scosătură *en saillie*, ieșit în afară, *faire saillie*, a ieși în afară, 2 săitură *avancer par saillies*, a înainta prin sărituri, 3 *avoir de la saillie*, a reieși, a ieși în relief, a se desprinde (în un tablou), *mettre en saillie*, a face să reiasă, a scoate în relief (la citire), 4 *fig* glumă, pornire *les saillies de la jeunesse*, glumele tinereții, 5. *fig* scântei de spirit *ouvrage plein de saillies*, lucrare plină de scântei de spirit

SAILLER (sa-yi) [i] *sailire* *o* 1 (†) a țâșni, a sări, 2 a fi ieșit, scos afară. [Vezi Tabloul verbelor nereg]

SAIN, *E* [i] sanus] *a* 1 sănătos *sain et sauf*, tealăr, *sain d'esprit*, cu muntea întreagă, 2 nestricat, în bună stare *ce bois est encore sain*, acest lemn e încă verde, 3 *Mar* neprimedios *rade saine*

SAINBOIS *m* *Bot* tulichină

SAINDOUX (du) [i] *sagina* *f* osânză topită

SAINEMENT *adv* 1 sănătos, cu muntea întreagă *juger sainement*, 2 în condițiuni igienice *être logé sainement*, a locui într-o casă igienică

SAINFOIN *m* *Bot* dulcișor, sparcetă

SAINTE, *E* [i] sanctus] *a* 1 sfânt, *de petits*

saints, sfințișori, 2. cucernic, pios **un saint homme**, un om cucernic, **une vie sainte**, o viață de sânt, 3 mare **la semaine sainte**, săptămâna mare, 4 **fam toute la sainte journée**, cat e ziua de mare, toată ziua, 5 **la Terre sainte, les lieux saints**, Palestina || **s** sfânt, stânt, **la Saint Pierre, la Saint Jean**, ziua de sf Petrie, de sf Ion, **fam un petit saint (de bois)** un tăfarnic, **un pauvre saint**, un biet păcătos, **le saint au jour**, iurtașul zilei, **prêcher pour son saint**, a-și lăuda singur marea **communion des saints**, tagma drept credincioșilor, **lasser la patience d'un saint**, a scoate din răbdări, **ne savoir a quel saint se vouer**, a nu ști ce să mai facă, a da din colț în colț, **comme on connaît les saints on les honore**, fiecine după meritul său, **il faut mieux avoir affaire au bon Dieu qu'à ses saints**, până la Dumnezeu te mănuiește sfinții, **la fête passée, adieu le saint**, ce a trecut s'a uitat || **m** 1 **le saint des saints**, sfânta sfinților (un templul din Ierusalim, 2 Dumnezeu

SAINT-AUGUSTIN *m* caracter tipografic de 13 puncte

SAINT-CREPIN *m* V *crepin*

SAINT-EARBE *f* 1 locul ierbării și mușilor (pe o corabie), 2 sărbătoarea tunarilor (4 Decembrie)

SAINTEMENT *adv* cu sfințenie

SAINT-ESPRIT *m* stântul Duh

SAINTELE [*l* sanctitas] *f* 1 sfințenie, 2 *Sa Sântete*, Sfinția Sa

SAINT-FRUSQUIN *m* V *frusquin*

SAINT-GERMAIN *m* pară zmoasă

SAINT-OFFICE *m* V *office*

SAINT-PÈRE *m* papa

SAINT-SIÈGE *m* stântul scaun

SAIQUE (*sa ik'*) *f* șaică, șalupă turcească

SALSI *m* datornic căruia s'a pus sevestru

SALSIE *f* 1 sevestru, sevestrare, poprie, 2 confiscare (provizorie), 3 *Mar* pindirea unui vas neutru

SALIS-ARRET *m* poprire pe banii ce are de luat un debitor

SALSIE-BRANDON *m* sevestru pe recolta de fruct neuleasă a debitorului

SALSIE-EXÉCUTION *f* sevestrare și scoatere la mezat a mobilelor debitorului

SALSIE-GAGERIE *m* sevestru pe obiectele ce pot sluji ca amanet

SALSIE-RENDICATION *f* poprire în mânăre Justiției a unor obiecte asupra cărora avem pretențiune

SALSINE *f* 1 luarea în stăpanire a unei moșteniri cuvenite de-a dreptul, 2 *Mar* otgon

SALIS *v* 1 a apuca, a lua, **fam a înhăță saisir au collet**, a înhăță de guler, 2 a pune mâna pe **saisir le pouvoir**, a pune mâna pe putere, 3 a pune sevestru pe **saisir un mobilier**, 4 a pune pe cineva în stăpanire **saisir qq d'un heritage**, a pune pe cineva în stăpânirea unei moșteniri, 5 a găsi, a prinde, a se folosi de **saisir l'occasion, un pretexte**, 6 *fig* a înțelege, a pricepe **saisir une pensée**, a pricepe un gând, o cugetare, 7 a cuprinde

la douleur l'a saisi, l-a cuprins durerea, **etc saisi** a) a fi cuprins (de spaimă, de mirare, etc), a înmărmui, b) a fi sesizat **la Chambre est saisie d'un projet**, s'a deșus un proiect pe biroul Camerei, 8 **saisir un tribunal (d'une affaire)**, a aduce (o pricină) dinaintea unui tribunal || **Se saisir**, 1 a pune mâna pe, a înhăta, 2 a se înhăta reciproc

SAISSABILITÉ *f* puțința de a fi poprit, de a fi sevestrat

SAISSABLE *a* pe care se poate face poprire, *cu poată fi sevestrat*

SAISSANT, **E** a 1 bâtrunzător **froid saissant**, 2 surprinzător, 3 *fig* înmărmuritor **succès saissant** || *m* cel din ordinul căruia se pune un sevestru

SAISSEMENT *m* 1 înșănare, înțorcare, lău (de trig), 2 *jur* motic, pătura (= înmărmurire, spaimă, etc) **mourir de saissement**, a muri de spaimă

SAISON [*l* saison] *f* 1 anotimp, **saison nouvelle**, primăvara, **la belle saison**, vara, **l'arrière saison**, toamna, **marchand(e) de quatre saisons**, preocupat, preocupată, 2 **vieme la saison des pluies**, vremea ploilor, **la saison de la moisson**, vremea secerșului, 3 **vieme la saison de saison**, potrivit, la locul său, **hors de saison**, la vreme nepotrivită, **ce n'est plus de saison**, nu mai e potrivit, **tout vient en sa saison**, totul vine la vremea sa, 4 sezon a) epoca afacerilor, **saison morte**, sezon mort, vremea când e lipsă de afaceri, b) vremea plăcerilor, a băilor **une saison de 21 jours a Sinaita**, o cură de aer de 21 zile la Sinaita, 5 **vaist la premiere saison de la vie**, junctea V morte **saison**,

SAISONNIER, **ÈRE** (*zo*) *a* al cărui mers e regulat după anotimpuri

SAJOU *m* marmuță cu coadă apucătoare

SALADE [*salat*] *f* 1 salată, 2 **fam talnș-balmeș**, 3 **panier a salade**, dubă [V Supl]

SALADE [*it*] *f* (†) colț rotund ușor

SALADIER *m* castron cu (sau de) salată

SALAGE [*salat*] *m* 1 sâratul **le salage des harengs**, sâratul scrumurilor, 2 (†) bir pe sare, sârăritul

SALATRE [*l* salarium] *m* 1 salariu, leafă, simbrie, 2 *fig* plată, răsplată **tout crime se çout son salaire**, orice fără delege își primește răsplata

SALAIION *f* 1 sârarea (cărnuilor), 2 a rătura

SALAMALEC [*turc*] *m* pleacăcrune

SALAMANDRE [*l*-gr] *f* salamandră, săd-măzdă

SALANGANE *f* randuneă de mare din China (al cărei cuib se mănâncă)

SALANGE *f* vremea producerii sării (în bălțile sarate)

SALANQUE *f* smârc pe care se aduce apa mării spre a obține sarea ei prin evaporare

SALANT, **E** a **marais salant** V *salanque* || *m* smârc (lângă mare)

SALARIAT *m* salariat, starea de lefegiu

SALARIE, **E** a plătit, cu leafă || *s* lefegiu

SALARIER [*salare*] *v* a plăti, a da leafă

SALAUD, E [salé] *s* *pop* 1 nespălat, 2 grobian, moic

SALE *a* 1 murdar, 2 spălăcit *un jaune sale*, un galben spălăcit, 3 necinstit, scârbos *c'est une sale affaire*

SALÉ, E *a* 1 sărat, 2 hazliu *saillerie salee*, glumă hazie, 3 *fig* pipăiat *un conte sale*, o poveste pipărată, 4 *jam* sărat, exagerat, *un prix sale*, un preț sărat || *m* 1 pastramă, *petit sale*, carne de porc proaspăt sărată, 2 *tip* lui ru plătit înainte [V Suplimentu]

SALÈGRE *m* 1 saic ce rămâne pe fund, 2 piatră sărată de lins (pentru vite)

SALÈMENT *adv* în chip murdar [V Supl]

SALEP (*lep*) *m* salip

SALER [l salir] *c* 1 a pune sare (în bucate), 2 a săra (carne crudă), 3 *fig* a încerca prețul (unei mărfi) [V Suplimentu]

SALLRON *m* gavanătuia solnișii

SALIERÉ *f* 1 murdărie, 2 scanăvie *dure des saletes*, a spune scanăvii, 3 mărăsăvie,

SALÉUR, EUSE *s* sărător

SALICAIRE [l saliv] *f* Bot răchitan

SALICINE *f* salicină (extrasă din scoarța salciei)

SALICINE, E *a* al sălciei || *f* pl familia sălcilor și a plopiilor

SALICOLE [l sans, colore] *a* 1 care produce sarea, 2 a sării *industrie salicole*

SALICOQUE *f* răculeț cenușiu de mare (care nu roșește la fierț)

SALICOR(NE) *f* Bot brâncă

SALICULTURE *f* exploatarea unei salme

SALICYLATE *m* salicilat, sare din acidul salicilic și o bază

SALICYLIQUE *a* acidul (salicilic)

SALICYLOL *m* salicilol, aldehidă salicilică

SALIEN, ENNE *a* salic, al Saliilor (popoare france)

SALIÈRE [l sal] *f* 1 solniță, 2 adâncătură de asupra ochilor (la cai bătrâni), 3 adâncătură înapoia claviculelor (la oamenii slabi) [V Suplimentu]

SALIFIABLE *a* ce poate forma săruri

SALIFICATION *f* prefacerea unei sări

SALIFIER *v* a prefăce în sare

SALIGAUD, E *s* *pop* parșiv, scârbos

SALIGNON *m* bulgăre de sare scos dintr'un puț sărat

SALIN, E [l] *a* care conține sare || *m* V *salanque* || *i* 1 (f) carne sărată, pește sărat, 2 sărărie, 3 mină de sare gemă

SALINAGE *m* 1 scoaterea sărei prin evaporarea apei marine, 2 locul unde se culege sarea

SALINER *v* a scoate sarea prin evaporare

SALINIER, ÈRE *s* fabricant de sare

SALINITÉ *f* însușirea de a fi sărat

SALIQUE *a* loi *salique*, legea salică (a Francilor salici)

SALIR [sèle] *v* 1 a murdări, 2 *fig* *a*) a mânji, *b*) a necinsti || *Se salir*, a se murdări

SALISSANT, E *a* 1 carc murdărește, 2 care se murdărește ușor

SALISSON *f* *jam* paceaură

SALISSURE *f* murdărie

SALITRE *m* sulfatul de magnezie

SALIVAIRE [l] *a* salivai *a*) al salivei, *b*) care secretăază saliva (glandă)

SALIVANT, E *a* ce produce salivă

SALIVATION [l] *f* curgere de salivă

SALIVÉ [l] *f* salivă, scupat, *fig* *depenser beaucoup de salive*, a-ți umblă gura într'una, *peindre sa salive*, a vorbi în van

SALIVER [salive] *v* a scuipa mult

SALIVEUX, EUSE *a* ca saliva

SALLÉ [g] *f* 1 sală, 2 *salle a manger*, suflagerie, 3 *salle de police*, arest, 4 *salle d'asile*, gradină de copii, 5 *salle d'armes*, sală de scrimă, *salle d'étude*, clasă, *salle de police*, arest || [V Suplimentu]

SALLERAN, E *s* lucrător papetier

SALMIGONDIS *m* 1 ghiveciu din mai multe resturi de mâncări încălzite, 2 *fig* talmeș balmeș *un salmigondis de citations*

SALMIS *m* ostiopol de vanat

SALMONIDES *m* pl 1 miie de pești cu somnul, etc ca tip

SALOIR *m* putina cu sărăturile

SALOL *m* salol, salicilat de icnil

SALON [it] *m* salon, *a*) sală de primire, *b*) expoziție anuală (de pictură și sculptură la Paris) *visiter le salon*, *c*) *fig* lumea bună, societatea aleasă *c'est la nouvelle des salons*, e o știre din lumea aleasă

SALONNIER *m* critic de artă

SALOPE *f* *pop* parșivă, țără || *a* foarte murdar

SALOPEMENT *adv* murdar

SALOPEUR *v* *jam* a carpăci [V Suplimentu]

SALOPERIE *f* *pop* 1 parșivenie, murdărie, 2 carpăceală, rasoleală, 3 marfă ordinară

SALOPETIE *f* bluza de lucru subțire (ce o pun peste haine lucrătorii)

SALORGE [l sal] *m* măglă, grămadă de bolovanii de sare

SALPÉTRAGE *m* formarea silitrei (pe cale artificială)

SALPÊTRE [ml] *m* 1 salpetru, silitră, 2 *Poet* praf de pușcă *le salpêtre homicide*, praful de pușcă ucigător de oameni, 3 *jam* om neastampărat, svăpăiat *c'est un vrai salpêtre*, e tot nu altceva

SALPÊTRER *v* 1 a acoperi cu silitră, 2 a amesteca, cu silitră (spre a face impenetrabil)

SALPÊTRERIE *f* fabrică de silitră

SALPÊTREUX, EUSE *a* silitros

SALPÊTRIÈRE *m* lucrător la fabricarea silitrei

SALPÊTRIÈRE *f* 1 fabrică și depozit de silitră, 2 numele unui ospiciu pentru bătrâne și înfrum la Paris

SALPÊTRISATION *f* prefacere în silitră

SALPICON [sp] *m* ghiveciu (mancare)

SALSE [l salsus] *f* vulcan mic ce aruncă noroiu sărat și gazeii abundente

SALSEPAREILLE (*re-y*) [sp] *f* Bot sal-sapariță, sarce

SALSIFIS *m* Bot barba-caprei (salată de iarnă) *salsifis d'Espagne*, iarba lui Tatin

SALSOLACÉES *f pl* Bot plante dicotiledoane cu sărăcica, iarba sărată ca tip
SALSUGINEUX, EUSE [i] *salsugo*] *a* pătruns de sare marină

SALTATION [i] *f* dansul, pantomima și jocul teatral (la Romani)

SALTIMBANQUE (*ten*) [it] *m* saltimbanc
a) jucător pe piețele publice, *b)* fig comediant, șarlatan

SALUBRE [i] *a* salubru, sănătos

SALUBREMENT *adv* în stare sănătoasă

SALUBRITÉ [i] *salubritas*] *f* salubritate, sănătate, *saluorite publique*, administrația care îngrijește de sănătatea publică

SALUER [i] *salutare*] *v* 1 *a* saluta, *a se închina*, 2 *a* proclama *l'armée le salut en pereur*, armata îl proclamă împărat [V Supl.]

SALUERE *f* sărătura (mișuri)

SALUT [i] *salutem*] *m* 1 mântuire, scăpare, *ne devoir son salut qu'a la fuite*, a-și datoră scăparea prin fugă, 2 mântuirea sufletului, ieșirea vecinica *travaux a son salut*, a umbra după mântuirea sufletului, 3 salut, salutare, închinăciune, *loc a bon entendeur, salut*, cine are urechi, să audă, 4 rugăciune de diseară pentru slăbta grijă *assister au salut*, 5 *armee du salut* armata mântuirii, (asociație religioasă cu scop de a reînsoflete credința în mântuirea sufletului.

SALUTAIRE [i] *a* salutai, folositor, priincios.

SALUTAIREMENT *adv* în mod salutar, priincios, folositor

SALUTATION [i] *f* salutare, închinăciune, *salutation angelique*, rugăciune către sf. Fecioară [V Suplimentu]

SALUTISTE *s* membru în armata mântuirii (V *salut* 3)

SALVANOS (*noss*) [i] *salva nos*] *m* celc de plută (de scăpare)

SALVAGE *m* V *sauvetage*

SALVAGE-CORPS *m* secție de pompieri însărcinați cu salvarea din incendiu a lucrurilor prețioase

SALVATELLE *f* vană a feței dorsale a mânei

SALVATION [i] *f* (†) scăpare

SALVE [it] *f* salvă *a)* descărcare de tunuri, *b)* fig *salve d'applaudissements*, aplauze unanime

SALVE [i] *m* rugăciune către sf. Fecioară

SALVINIE *f* Bot peștișoară

SAMARITAIN, E *s* samaritan, locuitor din Samaria

SAMBUQUE (*san*) [i] *saunbucă*] *f* 1 mașină de rășboiu (un evul mediu), 2 instrument muzical cu strune (la vechii Greci)

SAMEDI *m* sâmbătă *samedi saint*, sâmbătă din săptămâna mare

SAMOLE *m* Bot scanteuță

SAMOVAR [rus] *m* samovar

SAMPAN (*san-pan*) *m* barcă cu o pânză pentru transport

SANATORIUM (*om'*) *m* sanatoriu, așezământ igienic.

SAN-BENITO (*be*) [sp] *m* haina osanditului la tortură

SANCER *v* Mar *a se scutunda*

SANCTIFIANT, E *a* care sfințește

SANCTIFICATEUR, TRICE *a* și *s* sfințitor, *le Sanctificateur*, sf. Duh

SANCTIFICATION [i] *f* 1 sfințire, 2 păzire *sanctification du dimanche*

SANCTIFIER [i] *sanctificare*] *v* 1 *a* sfinți, 2 *a* păzi cu sfințenie (o sărbătoare), 3 *a* aduce pe calea mântuirii *sanctifier des hommes par son exemple*, *a* aduce prin pildă *a* pe oameni pe calea mântuirii

SANCTION (*ksu*) [i] *f* sancțiune *a)* înputernicire, *b)* consințire, încuviințare, *mettre ce mot n'a pas encore reçu la sanction de l'usage*, acest cuvânt n'a fost încă consințit cu uz, *c)* putere, țârc (a unei legi)

SANCTIONNER (*ksu*) *v* *a* sancționa *a)* *a* împuternici, *b)* *a* consinți, *a* întări

SANCTUOSITÉ *a* foarte sânt

SANCTUAIRE [i] *sanctuarium*] *m* sanctuar *a)* altar, *b)* biserică, *c)* fig locaș sânt *le sanctuaire de l'honneur*, locaș sânt al cinstei

SANCTUS (*kass*) *m* parte a leturghiei în care se cântă cuvântul sântului petat de 1000

SANDALE [i] *gr*] *f* sandală, opinca

SANDALIER, ÈRE *s* jucător de sandale

SANDARAQUE [i] *gr*] *f* sandaracă, rășină miroitoare

SANDJAK, SANGIAK [turc] *m* sangiac, subdespătimant al unui pašalac

SANDRE *m* Zool șalău

SANDWICH (*du rei*) [angl] *m* 1 sandvici, nițică gună sau 1000 între două lămoare de paine, 2 *homme sandwich*, omul-aiș

SANG (*san*, *sanh* dinaintea unei vocale) [i] *sanguis*] *m* 1 sange *coup de sang*, damblă, *se faire du mauvais sang*, *a* și face sange rău, *a se necăji*, *se faire du bon sang*, *a se înveseli*, *a fi mulțumit*, *être tout en sang*, *a înnota în sange*, *mettre qq en sang*, *a umplea de sange* pe cineva, *fouetter le sang*, *a excita*, *a întârâtă*, *le sang lui monte a la tête*, *îi sare înadăria*, *avoir le sang chaud*, *a se aprinde repede*, *suer sang et eau*, *a se speti*, *mettre à feu et a sang*, *a pusii*, *bon sang ne peut mentir*, sângele apă nu se face, 2 *fig* sange *a)* rudenie *les liens du sang*, legăturile de rudenie, *b)* naștere *drou de sang*, dreptul ce dă nașterea, *prince du sang*, prinț din casa regală, *c)* neam, viță, origine *être d'un sang illustre*, *a fi de neam mare*, *je reconnais mon sang*, *imi recunosc în tine oarșia mea*, *d)* familie *être du même sang*, *a fi din aceeași familie*, *e)* viață *donner son sang pour la patrie*, *a-și da viața pentru patrie*, *f)* *voix du sang*, *împătul naturii*, 3 *pur sang*, *pur sange*, (cal) de rasă, de soi bun, *demi-sang*, jumătate sange [Vezi cuvintele în legătură cu sang și Suplimentu]

SANG-DE-DRAGON *m* Bot 1 sânge, 2 sange de nouă trăfi, sange de godie

SANG-FROID *m* sange-rece, *de sang froid*, cu sange rece

SANGLADE *f* lovitură de biciu

SANGLANT, *E a* 1 sânge^{ros}, 2 însângerat, pătat de sânge *epee sanglant*, 3 roșu de sânge *eau sanglante*, 4 roșu ca sângele *un nuage sanglant*, 5 *fig* cumplit, foarte jignitor *af-front sanglant*, 6 violent, cu vărsare de sânge *mort sanglante*

SANGLE [i cingula] *f* chingă, taffur, *lut de sangle*, pat purtător

SANGLER [sangle] *v* 1 a închinga, 2 a da, a plesni (cu biciul, cu palma), 3 *fig* a biciui || *Se sangler*, a se strânge

SANGLIER [i singularis] *m* mistreț [*Vezi laie, marcassin și Suplimentul*]

SANGLON [sangle] *m* chingă mică

SANGLOT [i singultus] *m* sughiț, suspin, hohot de plâns

SANGLOTER [i singulture] *v* a plânge în surzitură în hohote

SANGSUE (*san-sü*) [i sanguis, suga] *f* 1 lipitoare, 2 săntuleț pentru scurgerea apelor

SANGUIFICATION (gü-i) [i sanguis] *f* formarea sângelui

SANGUIN (ghên), *E* [i sanguineus] *a* sanguin, *a*) de sânge *emission sanguine*, vărsare de sânge, *b*) sāngeros, *c*) ca sângele *d'un rouge sanguin*, de un roșu ca sângele, *d*) *vaisseaux sanguins*, vasele care slujesc la circulațiunea sângelui, *e*) *maladie sanguine*, boală periculoasă de vreo stricare a sângelui

SANGUINAIRE (ghî) [i sanguinarius] *a* 1 vărsător de sânge, 2 sāngeros *lutte sangnave*, 3 cumplit, crunt *loi sanguinaire*

SANGUINE (ghun') *f* sanguină *a*) creion gros, brociu, *b*) crochiu cu creion roșu, *c*) piatră prețioasă de colorarea sângelui

SANGUINOLE (ghî) *f* pieisică roșiatică

SANGUINOLENT, *E* (ghu) [i] *a* amestecat cu sânge

SANGUISORBE (ghû) *f* Bot ceabaia

SANHÉDRIN (*sa-né-dren*) [gr] *m* sanhedrin, tribunal suprem (la Ebrei)

SANIE [i] *f* Bot sâncioară, cincii-foi

SANIE [i sanies] *f* puroiu

SAVIEUX, *EUSE* *a* puroios

SANITAIRE [i sanitas] *a* sanitar, de sănătate, *cordon anitaire*, cordon sanitar, trupe la frontieră pentru a împiedica lăfșirea maladiilor

SANS [i sine] *prep* fără, *sans quoi*, altfel, altminteri, dacă nu

SANS-CŒUR *m* *fam* 1 om fără inimă, 2 om fără curaj

SANSCRIT, *E a* (limba) sanscrită || *m* limba sanscrită limba sfântă a Indiei

SANSCRITISME *m* științele privitoare la cunoașterea sanscritei

SANSCRITISTE *m* sanscritist, savant versat în cunoștința sanscritei

SANS-CULOTTE *m* pantalonar, revoluționar între 1792-1794 (porcăii dată de aristocrați revoluționarilor care lepădaseră pantalonii scurți pentru cei lungi)

SANS-CULOTTIDES *f* *pl* cele cinci zile adăugate la ultima lună în calendarul republican

SANS-CULOTTISME *m* sistemul sau vremea revoluționarilor *sans-culotte*

SANS-DENT *f* babă stîrbă

SANS-FAÇONS *m* lipsă de maniere cere-monioase, maniere simple

SANS-GÈNE *m* lipsă de jenă, nestînghereală

SANSONNET *m* 1 Zool grauri (pasăre), 2 sîrumbie mică

SANS-PEAU *m* *V rousselet*

SANS-SOUÇI *m* om fără griji

SANTAL *m* santal (arboare din India cu lemn mirositor), antep, calembec *Pl des santals*

SANTALACÉES *f* *pl* familie de plante dicotiledonae apetale cu santalul ca tip

SANTALINE *f* santalina (principiu extras din lemnul de santal cu ajutorul eterului)

SANTÉ [i sanitas] *f* sănătate *corps de santé*, corpul medical, *la Santé*, cordon sanitar (în porturi), *être en bonne santé*, a fi sănătos, *figure de santé*, față sănătoasă, *avoir une petite santé*, a fi cam șubred, *porter une santé*, a bea în sănătatea cuiva, *à votre santé*, în sănătatea d-tale, *officier de santé*, doctorand

SANTOLINE [i] *f* Bot lemnul Maicei Domnului

SANTONINE *f* 1 (specie de) peliniță, 2 materie cristalizată purgativă extrasă din semințele santolinei

SANVE [i sînapî] *f* mustar de câmp

SAOUL, **SAOULER** *V soul, soûler*

SAPA *m* must îngroșat

SAPAJOU *m* mamuțică (din America)

SAPAN *m* lemn de boit din Japonia

SAPÉ *f* 1 săpătură (la piciorul unui zid spre a-l dărâma), 2 tranșee susținută de gabioane, de saci cu pământ, 3 *fig* dărâmare (progresivă) *la sape des préjugés*, distrugerea treptată a prejudecăților

SAPEMENT *m* săpatul

SAPER [sape] *v* 1 a săpa (pentru a dărâma), 2 *fig* a dărâma cu încetul *saper les fondements d'une église*, a dărâma cu încetul temeliele unei biserici; 3 a tăia cu coasa *saper des bles*, a tăia grâne cu coasa

SAPEUR *m* 1 săpător, soldat din geniu, 2 tăietor cu coasa, 3 *sapeur pompier*, pompier

SAPHÈNE [gr] *f* și *a* vână la picior

SAPHIQUE [Sappho] *a* safic, ce ține de Sapho, *vers saphique*, vers safic (de 11 silabe)

SAPHIR [i-gr] *m* safir, zamfir

SAPHIRINE *f* agată de colorarea safirului

SAPIDE [i] *a* gustos

SAPIDITÉ *f* gust ales

SAPIENCE [i sapientia] *f* (†) înțelepciune

SAPIENTIAUX (*an-si-o*) *m* *pl* cărțile cu sentințe din Sf Scriptură

SAPIN [i sapinus] *m* 1 brad (alb), 2 lemn de brad [*V Suplimentul*]

SAPINAIE *f* *V sapinière*

SAPINDACÉES *f* *pl* familie de arbori cu bradul ca tip

SAPINE *f* 1 scândură, bârnă de brad, 2 găleată din lemn de brad, 3 mașină pentru ridicat greutatea la înălțimi mari

SAPINETTE *f* băntură din muguri de brad, luntre din brad care (însoțește o luntre mare)

SAPINÈRE *f* brădet

SAPONACÉ, E *a* săpunos
SAPONAIRE *f* săpunel odogaci
SAPONIFIABLE *o* ce se poate preface în săpun
SAPONIFICATION *f* prefacere în săpun (a corpurilor grase)
SAPONIFIER [*l* sipo, facere] *o* a prefăce în săpun (grăsimi)
SAPONINE *f* saponină, principiu extras din rădăcina săpunelului
SAPORIFIQUE [*l* sapor] *a* care dă gust
SAPOTE, SAPOTILLE (*u y*) *f* fructul copacului *sapotier*
SAPOTIER (*ti*), **SAPOTILLIER** (*li*) *m* arbore în Antile cu fructe delicioase
SAPRISTI *int* li naibi! draci!
SAPROPHYTE [*gr*] *m* organism vegetal născut pe substanțe în descompunere
SARABANDE [*sp*] *f* sarabandă (dint în timp)
SARBACANE [*ai*] *f* țevă lungă pentru aruncat mici proiectile
SARBOTIERE (*ti*) *f* tinicheaia în care se fac sarbaturi sau înghețată
SARCASME [*l*-gr] *m* sarcasm, batjocură amară
SARCASTIQUE *a* sarcastic, batjocoritor
SARCELLE [*l* quercudula] *f* Zool lișță
SARCLAGE *m* plivitul
SARCLER [*l* sarcler] *o* a plivi
SARCLEUR, EUSE *s* plivitor
SARCLEUR *f* plivitoare (unealtă), plivă
SARCLURE *f* plivitură
SARCOCARPE [*gr*] *a* cu fruct cărnos
SARCOPILE [*gr*] *m* și *f* înfărire a boaselor
SARCOCOLLE *m* *Bac* id. *m*, substat înfărire și înfărire a boaselor
SARCOCOLLER *m* copăci din Etiopia *sarcocolle* care dă rășină
SARCOLOGIE [*gr*] *f* parte a anatomiei care tratează despre cărnuri
SARCOMATEUX, EUSE *a* de natura unei umflături cărnoase
SARCOME [*gr*] *m* Pot sarcom, umflătură cărnoasă
SARCOPHAGE [*gr*] *m* sarcofag *a*) morământ înțec, *b*) cociug || *a* care roade cărnurile (medicament)
SARCOPHYLLÉ [*gr*] *m* parenchimul frunzelor
SARCOPE [*gr*] *m* insecta ranci
SARCOTIQUE [*gr*] *a* care grăbește vindecarea rănei (substantă)
SARDANAPALESQUE *a* în felul lui Sardanapal, de orgii
SARDINE [*gr*] *f* 1 sardea *sardine de d'olive*, sardeă groasă, 2 fam galon de subofiter
SARDINERIE *f* loc unde se prepară sardelele în cutii
SARDINIER, ÈRE *s* 1 pescuitor de sardele, 2 lucrător întrebunțat la fabricarea conservelor de sardele || *m* plasă, luntre pentru pescuitul sardelor
SARDOINE [*l* gr] *f* agată portocalie

SARDONIEN, ENNE sau **SARDONIQUE** [*gr*] *a* sardonic, batjocoritor, răutăcios
SARDONIQUEMENT *adv* sardonie în mod batjocoritor
SARGASSE [*sp*] *f* algă oacheșă (din mările tropicale) *mer des Sargasses*, partea Atlanticului între Azore și Capul Verde (plină de alge menea alge)
SARIGUE (*rig*) *m* sarig (mamifer cu pungă sub burtă pentru puși)
SARMENT [*l* sarmentum] *m* viță cu meru
SARMENTEUX, EUSE *a* 1 cu viță multă, 2 cu trunchiul cu viță
SARRACÉNIQUE *a* al Sarrazinilor
SARRASIN, E [*u*] *s* sarazin musulman (din Europa și Africa) || *f* stăvilă de ponică (1 cetăț, castel) || *m* (blé) *sarrasin*, hrăscă
SARRAU, SARROT *m* 1 bluză groasă a lucătorilor dela țară (purtată peste haină), 2 sort cu manșă (al copilor)
SARRETTE [*l* serratula] *f* Bot gălbinaie
SARRIETTE [*l* satureja] *f* Bot cimbru
SAS (*sa*) *m* stă, ciur
SAS (*sa*) *m* bazin de canal cuprins între două stăvilare
SASSAFRAS (*fra*) *m* sasafraș (mare copac din Africa de Sud)
SASSE *f* lopată găvănată cu care se scoate pa din corabi
SASSEMENT *m* cernutul
SASSER *o* a cerne, fig *sasser et ressasser une affaire*, a cerceta cu deamănuntul o afacere
SASSEUR *m* 1 lucrător care cerne, 2 un altă pentru cernut
SATANE, E *a* al dracului, afurisit pândălnic
SATANIQUE *a* satanic, drăcesc
SATELITE [*l* satellitis] *m* satelit *a*) om înarmat în serviciul curții, (iron) bădășul și slugă (curva, b) stă (care se învârtă în jurul unei planete)
SATIÉTÉ (*sz*) [*l* satietas] *f* 1 săturare, învârtare, 2 fig dis gust de *satiété des plaisirs*
SATIE, IFE [*l* sativus] *a* ce vine din grădina le semănate
SATIN [*it*] *m* 1 atlas, 2 materie lustruită, 3 fig *peau de satin*, piele catifelată
SATINADE *f* imitație de atlas
SATINAGE *m* satinat, lustruitul
SATINÉ, E *a* satinat, cu lustru de atlas
peau satinée, piele moale catifelată || *m* lustru
 1) al atlasului
SATINER (*ti*) [*satin*] *o* a satina, a da lustru de atlas (unei stoffe)
SATINETTE *f* satinetă, mățăsică satinată
SATINEUR *m* lucrător care satinează (stoffe)
SATIRE [*l*] *f* satiră *a*) poezie sau scriere batjocoritoare, *b*) defăimare, batjocură
SATIRIQUE *a* satiric *a*) ce ține de satiră, *b*) batjocoritor, *c*) defăimător *esprit satirique* || *m* satiric, autor de satiră
SATIRIQUEMENT *adv* în mod satiric, batjocoritor
SATIRISER *o* a satiriza, a-și bate joc

SATISFACTION [i] *f* 1 satisfacere îndes-
tulare, 2 satisfacțiune, mulțumire, bucurie,
3 satisfacție, reparație (la o insultă) *donner*
satisfaction, a da socoteală de o insultă

SATISFACTOIRE *a* care poate repara, is-
păși o greșală făcută

SATISFAIRE [i satisfacere] *v* 1 a satisface,
a mulțumi, 2 a împlini *satisfaire l'attente*,
a împlini așteptarea (cuiva), *satisfaire un besoin*,
a împlini o nevoie, *satisfaire a*, a împlini, a în-
deplini (ceva) *satisfaire a ses desirs*, a-și îm-
plini dorințele, 3 a plăti (o datorie) *satisfaire*
pour quelqu'un, a plăti datorile cuiva, 4 a da
satisfacție, a repara o insultă (făcută cuiva)
|| *Se satisfaire*, a-și împlini dorința [Se con-
jugă cu *faire*]

SATISFAISANT (f'zan), *E a* satisfăcător,
mulțumitor, îmbucurător

SATISFAIT, *E a* satisfăcut *a)* mulțumit,
b) împlinit *desirs satisfaits*, dorinți împlinite

SATISFECIT (fé-su) [i] *m* certificat de
bună purtare

SATRAPE [i-pers] *m* satrap

SATRAPIE *f* satrapie

SATURABILITÉ *f* *Chim* putința de a fi
saturat

SATURANT, *E a* care saturează

SATURATION [i] *f* saturațiune

SATURER [i saturare] *v* 1 *Chim* a satura,
a dizolva într'un lichid cea mai mare cantitate
de materie, 2 *fig* a satura pe deplin

SATURNALES [i Saturnalia] *f pl* saturnale

a) serbări destrăbălate în onoarea lui Saturn,
b) *fig* timpuri de desfrâu, orgii

SATURNIEN, **ENNE** *a* saturnian al lui Sa-
turn

SATURNIN, *E* [Saturne] 1 (†) trist, 2 *Med*
bolnav din pricina plumbului

SATURNISME *m* intoxicare prin plumb

SATYRE [i-gr] *m* satir *a)* *Mit* semizeu
cu picioare de capre trăiește în păduri, *b)* *fig*
desfrânat, bestie || *f* dramă greacă cu satiri

SATYRION *m* *Bot* orchidee cu miros urât
(*Satyrion hircinum*)

SATYRIQUE *a* 1 de satiri *danse satyrique*,
dans de satiri, 2 *drame satyrique*, dramă greacă
cu cor de satiri

SAUCE [i sals] *f* 1 sos, zeamă, fam *bon*
à toutes sauces bun la orice, prov *il n'est sauce*
que d'appetit, când îți foame toate bucatele
îți par bune, *je ne sais à quelle sauce le mettre*,
nu prea știu la ce să-l întrebunțez, *à toutes*
les sauces, sub toate formele, la orice, 2 *pop*
perdaf *donner une sauce, faire la sauce à qq*,
a tiage un perdaf cuiva, 3 accesoriu *la sauce*
vaut mieux que le poisson, la sauce fait passer
le poisson, accesoriile sunt câteodată
mai bune decât principalul, 4 creion negru
foarte moale pentru stompat

SAUCÉ, *E a* acoperit cu un strat ușor de
argint (monedele antice de aramă)

SAUCER *v* 1 a întinde în sos, în zeamă,
2 a muiă (în lichid), 3 a muiă, a uda leocăcă,
être saucé, a fi udaf leocăcă, până la piele, *être*
saucé dans la boue, a cădea în noroiu, *fig* a fi

baljconit, 4 *pop* a tiage un faier a ocărt
[S conjugă ca *avancer*]

SAUCIER *m* 1 vânzător de sosuri, 2 bu-
cătar specialist în sosuri

SAUCIÈRE *f* sosieră, ceașcă pentru sos

SAUCISSE [i salsicia] *f* cârnaf *ne pas atta-*
cher ses chiens avec des saucisses, a fi sgărcit
foc [V Suplimentu]

SAUCISSON [it] *m* 1 cartaboș, salam,
2 țicic cu iarbă de pușcă (de asvârlit în aer
mine), 3 umplutură din fasine (în formă de
cârnaf) [V Suplimentu]

SAUF, **VE** [i salvus] *a* 1 nevătmăat, sdra-
van *avoir la vie sauve*, a scăpa cu viață, *l'hon-*
neur est sauf, onoarea e scăpată, 2 *sain et*
sauf, teafăr, *se tirer sain et sauf*, a scăpa teafăr
(din ceva) || *prep* 1 fără a vătăma, fără a jigni
sauf votre respect, cu voia d-voastră, 2 afară
de tout est perdu, sauf l'honneur, totul e pierdut
afară de onoare, 3 cu rezerva *sauf meilleur*
avis, în lipsa unei păreri mai bune, *sauf erreur*,
cu dreptul de a reveni dacă s'agreșit (socoteala),
sauf à recommencer, cu dreptul de a reîncepe,
4 *sauf a*, cu rezerva de a *sauf à changer*, cu
rezerva de a schimba, afară numai dacă schim-
băm, 5 *sauf que*, afară numai dacă

SAUF-CONDUIT *m* salv-conduct, bilet de
liberă trecere

SAUGE [i salvia] *f* *Bot* salvie, jaleș șerlaru

SAUGÉ, *E a* care conține salvie

SAUGRENU, *E* [sel grenu] *a* caraghios,
absurd

SAUGREUNITÉ *f* caraghioslăc, crudățenie

SAULAIE *f* teren sădit cu sălcii

SAULE [i salix] *m* salcie, *saule pleureur*,
salcie plătosa

SAULÉE *f* șir de sălcii

SAUMÂTRE *a* sălcii

SAUMON [i salmone] *m* 1 somon (pește),
2 bucată de fier, plumb, etc așa cum a ieșit
după topire || *a* iosu ca și carnea somonului

SAUMONÉ, *E a* cu carnea roșie ca a somo-
nului, truite *saumonée*, crașor

SAUMONEAU *m* somon mic

SAUMURAGE *m* punerea de materii ali-
mentare în saramură

SAUMURE *f* saramură

SAUMURÉ, *E a* pus în saramură

SAUNAGE *m*, **SAUNASON** *f* 1 extragerea
sării (din mare), 2 fabricația sării sau nego-
țiu cu sare, 3 (†) *faux saunage*, contrabandă
de sare

SAUNER *v* 1 a face sare, 2 a da sare
(băile sărate)

SAUNERIE *f* 1 sărăne, 2 unelte pentru
facerea sării

SAUNIER *f* 1 lădiță cu sare, 2 amestec
de lut și sare (în parcuri, ca să lingă cerbii)

SAUPIQUET *m* zeamă acră

SAUPOUDRER *v* a presăra

SAUPOUDROIR *f* presărătoare

SAUB [ol] *a* sărat și afumat *hareng saur*

SAURAGE *m* 1 săratul, 2 primul an al
unei pasări

SAURE *a* galben-măchis

SAURER *v* a afumăSAURET *m* *V* saurSAURIENS (ên) [gr] *m pl* saurieni (ordin de reptile)SAURIN *m* scrumbic cu lapți, de curând aumatăSAURIR *v* *V* saurerSAURIS *m* apă săturată de sare de saramură, în care s-a sărat scrumbiiSAURISSAGE *m* *V* saurage 1SAURISSEUR *f* afumătorieSAURISSEUR *m* afumătorSAUSSAIE *f* *V* saulau

SAUT [i sa'tu] *m* 1 săritură, *au saut du lit*, la scuturarea din pat, 2 salt, săritură *saut perilleux*, salt mortal, 3 *fig* hotărâre îndrăgăstă, *fig faire le saut a)* a lua în stăruire o hotărâre, *b)* a se da peste cap, 4 *faire le saut a qq*, a da peste cap pe cineva, *faire le saut en l'air*, a fi spânzurat, 5 *cadre le saut du Niagara*, cădere Niagara, 6 *saut de carpe*, săritură pe buclă, *saut de loup*, salt care apără intrarea unei proprietăți, *saut de mouton*, joc de-a capra, *leur id de plein saut, tout d'un saut*, deodată, dintr-o dată [*V* Suplimentu]

SAUTAGE *m* aruncarea în aer (a unei mine)SAUTE *f* *Mar saute de vent*, schimbare subită în direcție (a vântului)SAUTÉ, *E a* 1 sărit, 2 gătit (în unt) *pommes sautees*, cartofi tăiați și gătiți în unt || *m* (specie de) toranăSAUTÉE *f* săriturăSAUT-EN-BARQUE *m* *Mar* bluză scurtă de cantonierSAUTELER *v* (î) *V* sautillerSAUTELLE *f* lujer sădit în pământSAUT-MOUTON *m* joc în care copiii sar la rând unul peste altul, jocul de-a măgarul

SAUTER [i sa'ta] *v* 1 a sări *sauter au cou*, a sări de gât, *sauter aux yeux*, a sări în ochi, *fig sauter au plafond*, *aux nues* a se mânia foc, *sauter le fossé*, a lua în stăruire o hotărâre, *sauter le pas*, a lua o hotărâre îndrăgăstă, *reculer pour mieux sauter*, *a)* a și face vânt, *b)* a sta puțin pe gânduri înainte de a și lua o hotărâre, 2 a sări în aer, a lăsa explozie *la poudrière a sauté*, pulveră a sărit în aer, 3 *faire sauter*, a arunca în aer (o casă, o mină, etc), *faire sauter la cervelle*, a sbura creierii cuiva, *faire sauter la banque*, a câștiga toți banii bancherului, a-l curăța, *faire sauter la coupe*, a așeza la loc pe furiș o pereche de cărți tăiate, *faire sauter quelqu'un*, a da peste cap pe cineva, a-l face să-și piardă locul, 4 (*faire*) sauter, a fierbe înăbușit (un pui), 5 *il a sauté*, a dat faliment [*V* Suplimentu]

SAUTEREAU *m* clapă de lemn la clavierSAUTERELLE [sauter] *f* 1 lăcustă, 2 drep-tar (al tâmplarilor, etc) [*V* Suplimentu]SAUTERIE *f* fam 1 săritură, sărituri, 2 serată intimă cu dansSAUTERNES *m* vin alb din SauternesSAUTE-BUISSEAU *m* ucenic pentru drumuri (la un notar, etc), trepăduș *Pl des saute-ruisseau*SAUTEUR, EUSE *s* și *a* 1 săritor, 2 *fig* om schimbăcios || *m* cal dressat a face sărituriSAUTEUSE *f* 1 vals în doi timpi, 2 *pop* femeie ușuratică, 3 tigare de fierț înăbușitSAUTILLANT (yan), *E a* 1 săltăreț, 2 *fig* descusut (stil)SAUTILLEMENT (tu-y'-man) *m* săltătură, joșăralăSAUTILLER (tu-yé) [sauter] *v* 1 a sălta, a țoșăli, 2 *fig* a sări dela un lucru la altul, 3 a fi descusut (stilul)SAUTOIR *m* 1 *en sautoir*, încrucișat, în formă de cruce (pe piept), *porter un ordre en sautoir*, a purta un ordin atârnat de gât, *porter qd lque chose en sautoir*, a purta ceva în spinare cu ajutorul unor bucle care cad pe piept, 2 fișu femeiesc cu căpătăie încrucișată pe piept, 3 orice obiect peste care se sare, 4 *V sauteuse*SAUVAGE [i salvaticus] *a* și *s* sălbatec, *viadre sauvage*, a sălbătic, 2 *pădureț pommes sauvages*, mere pădurețe || *s* 1 om sălbatec, 2 *fig* om care țuge de lume [*V* Suplimentu]SAUVAGEMENT *adv* sălbăteceșteSAUVAGEON (yon) *m* 1 copăcel sălbatec, 2 pom înănealtorSAUVAGERIE *f* sălbăcieSAUVAGESSE *f* sălbatecăSAUVAGIN, *E a* (miros, gust) de carne de pasăre sălbatecă || *m* *cela sent le sauvagin*, asta miroase a carne de pasăre sălbatecă || *f* pasăre sălbatică (cu mirosul ei special)SAUVEGARDE [sauve, garde] *f* 1 apărare, ocrotire, 2 gardă de apărare, 3 permis de liberă trecere *obtenir une sauvegarde*, 4 laț care împiedecă cârma sau alt obiect de a cădea în mare, 5 *fig* pavăză, scăpare *sa ferme se sa notre sauvegarde*, statornicia lui va fi pavăza noastrăSAUVEGARDER *v* 1 a apăra, a ocroti, 2 *fig* a salva, a scăpaSAUVE-QUI-PEUT *m* învălmășeală, fugă generalăSAUVER [i salvare] *v* 1 a salva *a)* a scăpa, *V apparence*, *b)* a mântui *sauver les pêcheurs*, a mântui pe cei păcătoși, 2 a scuza, a justifica *sauver sa conduite* || *Se sauver*, 1 a scăpa, 2 a fugi *se sauver de prison*, a fugi din închisoare, 3 a se mântui *travailler a se sauver*, a lucra pentru mântuirea sa, 4 a se despăgubi *se sauver sur la quantite*, a se despăgubi asupra cantității [*V* Suplimentu]SAUVETAGE *m* salvare, scăpare dela înec, din naufragiu *drou de sauvetage*, premiu pentru scăpare dela înecSAUVETEUR *a* *m* de salvare || *m* salvator, om care scapă pe alții dela înecSAUVEUR [i salvator] *m* mântuitorSAUVE-VIE *f* (specie de) mică fuierăSAVANNEMENT *adv* 1 cu ștință, 2 în cunoștință de cauză, cu pricepereSAVANE *f* savană, livadă întinsă cu iarbăSAVANT, *E* [savoar] *a* 1 savant *a)* învățat, *b)* plin de ștință *l'ore savant*, 2 dibacu, încusit *main savante*, mână dibace, *manceuvres*

savantes manopere dibace, 3 *armes savantes*, genul și utilitatea, *chien savant* câine dressat, *de savantes recherches*, cercetări pricepute, științifice || *s* savant, învățat

SAVANTASSE *m* (†) pedant

SAVANTISSIME *a* foarte învățat

SAVARIN [Brillat-Savarin] *m* savarină (prăjitură rotundă)

SAVATE *f* 1 pantof vechiu, gheată ruptă, 2 gheată cu pară a dindărăt scălăciată *mettre ses souliers en savate*, a-și scălăciat ghetele *fam trainer la savate*, a fi în mișcare, 3 *fig* om stângaci, 4 *savate*, luptă cu picioarele, 5 *pop* punerea unui picior cuiva pentru a-l răsturna, 6 *battre la savate*, a da cu talpa la pământ pentru a-și încălzi picioarele, 7 bătaia cu pantoful (p-deapă soldătească) [V Suplimentul]

SAVATRE *v* *pop* a cărpăci

SAVATERIE *f* prăvălie de ghete vechi

SAVETIER (*ti-é*) *m* carpeciu

SAVEUR [*i* savor] *f* savoare, gust

SAVOIR [*i* sapere] *v* 1 a ști, *faire savoir*, a face cunoscut, a încunostiința, *savoir vivre*, *savoir son monde*, a ști să umble, să se poarte cu lumea, *en savoir bien long sur a*) a ști multe despre, *b*) a fi foarte priceput, 2 a putea *je ne saurais vous dire*, nu pot să vă spun, *je ne saurais que faire*, nu pot să fac nimic, *on n'en saurait trop prendre*, oricât ai lua e prea puțin, 3 *savoir gré*, a mulțumi, 4 *loc c'est à savoir*, „întrebare, (a) *savoir*, anume *que je sache*, după cât știu, *je ne sache personne*, rien, nu știu pe nimeni, nimic, *je ne sache pas que*, nu știu că, *un je ne sais qui*, un individ oareșcare, *un je ne sais quoi*, un ce nehotărât || *Se savoir*, a se ști [Vezi Tabloul verbelor nereg și Suplimentul]

SAVOIR *m* știință, cunoștință, învățătură

SAVOIR-FAIRE *m* dibăcie, pricepere, iscusință

SAVOIR-VIVRE *m* cunoștința obiceiurilor lumii, deprinderea cu lumea

SAVOISIEN, **ENNE** *a* din Savoia

SAVON [*i* saponem] *m* 1 săpun, 2 spălare cu săpun, 3 *fam* săpuneală, perdaf

SAVONNAGE *m* spălare cu săpun, săpunire

SAVONNER *v* 1 a săpuni, a spăla cu săpun, 2 *fam* a da o săpuneală || *Se savonner*, a se spăla cu săpun [V Suplimentul]

SAVONNERIE *f* săpunerie

SAVONNETTE *f* 1 bucăluță de săpun (pentru rasul barbei), *fig savonnette de vilain*, boiere cumpărată, 3 *montre à savonnette*, ceasornic cu capac

SAVONNEUX, **EUSE** *a* ca săpunul

SAVONNIER, **ÈRE** *s* săpunar || *m* arborele săpun (a cărui scoarță dă lemnul de panama) || *a* al săpunului *industrie savonnaire*

SAVOUREMENT *m* gustare

SAVOURER *v* a gustă, a sorbi cu încetul

SAVOUREUX, **EUSE** *a* gustos

SAVOUREUSEMENT *adv* cu nesăț

SAVOYARD, **E** *a* și *s* 1 (iron) locuitor din Savoia; 2 coșar

SAXATILE [*i*] *a* saxatul, ce crește prin stânci

SAXE *f* porțelan de Sa oia

SAXHORN (*sak-sorn*) *m* instrument de suflat de aramă, cu pistoane

SAXIFRAGACEES, **SAXIFRAGÉES** *f* *pl* familie de plante cu saxifraga ca tip

SAXON, **ONNE** *a* și *s* saxon, (locuitor) din Saxonia

SAXOPHONE *m* saxofon, instrument de suflat în aramă și cu piscoiu simplu

SAYETTE (*sè-yet*) *f* (†) saia (serjă de lană)

SAYNETE (*se*) [*sp*] *f* scenetă, presă mică hazlie, comedioară

SAYON (*sè-yon*) *m* cojoc

SBIRE [*it*] *m* sbir

SCABELLON [*it*] *m* 1 pedestal mic, soclu, 2 scaun (în ebeneristerie)

SCABIEUSE [*i* scabiosa] *f* *Bot* mușcatul din acului, sipică

SCABIEUX, **EUSE** [*i*] *scabies*] *a* în felul răiei

SCABRIFUX, **EUSE** [*i*] *a* 1 anevoie de urcat *chemin scabreux*, 2 *fig* greu, anevoios *entreprise scabreuse*, 3 *fig* scabros, anevoie de spus, murdar

SCAFERLARI *m* tutun ordinar

SCALDE *m* vechiu poet scandinav

SCALÈNE [*gr*] *a* (triunghiul) scalen, cu toate laturile neegale

SCALOPE *m* cârțiță din America

SCALPE *m* suviță de păr cu pielea ei (ca trofeu la Pierre-Roșu)

SCALPEL (*pel*) [*i*] *m* scalpel, cuțit de chirurg

SCALPEMENT *m* tăierea pielii de pe cap cu păr cu tot

SCALPER [*angl*] *v* a scalpă, a scoate pielea de pe cap cu păr cu tot

SCAMMONÉE *f* scamonee, gumărășină purgativă

SCANDALE [*gr*] *m* 1 scandal *pierre de scandale*, pricină de scandal, 2 indignare *au grand scandale de tous*, spre marea indignare a tuturor

SCANDALEUSEMENT *adv* în mod scandalos

SCANDALEUX, **EUSE** *a* scandalos

SCANDALISER *v* a scandaliza *a*) a strică (prin exemple rele), *b*) a indigna, a supăra || *Se scandaliser*, a se scandaliza, a se indigna, a fi jignitor

SCANDER [*i* scandere] *v* a scandă, a desparti în picioare (un vers)

SCANDINAVE *a* și *s* scandinav

SCANDIX *m* *Bot* acu-Doamnei

SCANSION *f* scandare

SCAPHANDRE [*gr*] *m* scafandru *a*) brâu de plută, *b*) aparat de scufundare

SCAPHANDRIE *m* scufundător prevăzut cu un scafandru

SCAPHOIDE (*fo-ide*) [*gr*] *a* și *s* scaford (os al mâinii al piciorului) în formă de luntre

SCAPULAIRE [*i*] *m* scapular *a*) bucată de stofă purtată pe umeri (de unu călugăr), *b*) cele două bucățele de materie sfântă ce se poartă pe piept atârinate de gât cu o panglică || *a* *Anai* care ține de umăr

SCARABÉE [*i*] *m* cărbuș

SCARABÉIDÉS *m pl* familia cărăbușilor
SCARAMOUCHE [it] *m* caraghios
SCARE *m* peste acantopter cu colorii vii
SCARIFICATEUR *m* hărăzitor
SCARIFICATION [i] *f* hărăzire
SCARIFIER [i] scarificare) *v* *Chir* a scarifica, hărăzi (pielea)
SCARLATINE [it] *f* scarlatină
SCARIOLE *f* *V* *escarole*
SCATOLOGIE [gr] *f* scatologie, glume sau literatură privitoare la excremente
SCATOLOGIQUE *a* scatologic, privitor la excremente

SCATOPHILE [gr] *a* care trăiește sau crește pe excremente
SCAZON [gr] *m* vers iambic cu un spondeu la început (vers)

SCÉAU (sə) [i] sigillum] *m* 1 sigiliu, pecete, *fig* *mettre le sceau à une chose*, a desăvârși un lucru, a pune vârf, *sous le sceau du secret*, în mare taină, 2 *fig* *pecete cet ouvrage porte le sceau du genre*, ac astăzi operează poartă pecetea genului, 3 ministerul de justiție, *donner le sceau à quelqu'un*, a da portoloiului justiției cuiva, *rendre les sceaux*, a-și da demisia de ministru al justiției, *garde des sceaux*, ministrul justiției, 4 *Bot* *sceau de Salomon*, coada cocoșului

SCÉL *m* *V* *sceau*

SCÉLÉRAT *E* (sé) [i] *a* sclerată *a*) criminal, *b*) ticălos, mârșav || *s* sclerată *a*) ticălos, *b*) (iron) răutăcios

SCÉLÉRATESSE (sé) *f* sclerateță, răutate neagră ticăloșie

SCÉLLAGE (se) *m* pecetluirea

SCÉLLÉ (sé) *m* pecete (oficială)

SCÉLEMENT (sé) *m* înșepănare în zid (cu plumb, ciment etc)

SCÉLLER (sé) *v* 1 a sigila *a*) a pune pecetea, a pecetlui, *b*) a pune peceti (pe ceva), 2 a înșepăni într-un zid cu plumb, ciment, etc (o bucată de lemn sau de metal), 3 a închide ermetic a astupa *sceller un tube*, 4 *fig* a cimentă *sceller une religion de son sang*, a cimentă o religie cu sângele său || *Se sceller* a fi sigilat

SCÉLLEUR (sé) *m* puitor de peceti

SCÉNARIO (sé) [it] *m* scenariu *a*) cana (unei piese), *b*) punerea în scenă

SCÈNE (sen) [i] scenă] *f* 1 scenă (a unui teatru), *fig* *paraître sur la scène*, a se face actor, 2 scenă *a*) arta dramatică *avoir une parfaite connaissance de la scène*, a avea o cunoștință desăvârșită a artei dramatice, *b*) *fig* privește, întâmplare *scène affligeante*, privește mahnitoare, *c*) local unde s'a petrecut ceva *la scène du crime*, locul unde s'a făcut crimea, *d*) scandal *faire une scène à qq*, a trage ura o gură, a-și face scandal, *e*) domeniu, *târm la scène politique*

SCÉNIQUE (sé) *a* scenic, al scenei

SCÉNIQUEMENT (sé) *adv* din punctul de vedere al scenei

SCÉNOGRAPHIE (sé) *m* pictor de decoruri

SCÉNOGRAPHIE (se) [gr] *f* zugrăvirea decorurilor scenei

SCÉNOGRAPHIQUE (sé) *a* scenografic

SCÉNOPEÉGIE (sé) [gr] *f* sărbătoarea Cuștelor la Ebrei

SCEPTICISME (sép) [sceptique] *m* scepticism, îndoeală (de tot ce nu e evident)

SCEPTIQUE (sép) [i-gr] *a* sceptic, care se îndoește (de tot ce nu e evident)

SCEPTIQUEMENT *adv* sceptic

SCEPTRE (sép) [i-gr] *m* sceptru *a*) toiag, *b*) *fig* stăpânire, domnie *sceptre de fer*, domnie despotică, *c*) înfățișarea peste *l'Angleterre tient le sceptre des mers*, Anglia are înfățișarea pe mări

SCHABRAQUE [turc] *f* cioltar, arșă

SCHAH *m* *V* *chah*

SCHAKO *m* ciacăr, chipiu de paradă ungurească

SCHAPSKA [polon] *m* coif

SCHÉMA (se-ma), **SCHÈME** (șem) [gr] *m* schemă, figură redusă la linii care reprezintă nu forma adevărată ci numai planul obiectelor

SCHÉMATIQUE (șé) *a* schematic, care reprezintă numai planul nu și forma adevărată (a unui lucru)

SCHÉMATIQUEMENT (șé) *adv* în mod schematic

SCHÉRIF *m* *V* *chérif*

SCHERZO (sker-tso) [it] *m* scherzo, bucată de muzică veselă

SCHIBBOLETH (șî) [ebr] *fig* probă de capacitate a unei persoane

SCHILLING [angl] *m* șiling

SCHISMATIQUE (șis) *a* schismatic, care s'a despărțit de o biserică

SCHISME (șism) [i-gr] *m* schismă *a*) desbinare religioasă, *b*) *fig* desbinare, neînțelegere

SCHISTE (șî) [gr] *m* schist, rocă ce se despică în foi subțiri

SCHISTEUX, **EUSE** (șis) *a* schistos

SCHISTOIDE (șis-to-îd) *a* ca schistu

SCHLAGUE [g] *f* bătaie în armată

SCHLAGUER (șla-ghê) *v* a bate cu nuiaua (în armată)

SCHLICH (șlik) [g] *m* minerale în grăunțe (gata de topire)

SCHLITTE [g] *f* sanie cu care se coboară lemnele de pe munți

SCHLITTEUR *v* a cobori lemnele de pe munți cu sania

SCHLITTEUR *m* cel ce coboară lemne de pe munți cu sania

SCHNIK [g] *m* pop basamac

SCHOONER (șu-nêr) [angl] *m* vas mic cu două catarte

SCIABLE (si) *a* ce poate fi tăiat cu fierăstrăul

SCIAGE (si) [scier] *m* tăiatul cu fierăstrăul, *bois de sciage*, lemn bun de tăiat cu fierăstrăul

SCIAT(H)ÉRIQUE (si) [gr] *a* (cadran orar orizontal cu o lunetă pentru observațiunea timpului adevărat, și) care arată ora prin umbra bățului

SCIATIQUE (si-a tik') [gr] *a* sciatic, dela șale || *f* (goutte) *sciaticque*, durere de șale

SCIE (si) *f* 1 fierăstrău, *scie à main*, fierăstrău de mână, *trait de scie*, linia urmată de fierăstrău, 2 *pop a*) om plictisitor, pisălog, *quelle scie!* ce pisălog! *b*) lucru plictisitor, pisălogălie (= glumă, păcăleală, prostie des repetată), *monter une scie*, a plictisi la culme (pe cineva) repetând într-una același lucru, *c*) cântec veșnic repetat *une scie de café-concert*, 3 peștele fierăstrău [V Suplimentu]

SCIENCEMENT (si-a man) *adv* cu știință, cu dinadinsul

SCIENCE (si-ans') [l] *scientia* *f* știință, *de science certaine*, din izvor sigur, *science du monde*, cunoștința lumii, deprinderea cu lumea

SCIENTIFIQUE (si an-ti-fik') *a* științific

SCIENTIFIQUEMENT (si-an-ti-fik'-man) *adv* în mod științific, științificește

SCIER (si-e) [l] *secare* *v* 1 a tăia cu fire răștrăul (lemn), 2 *scier du blé*, a tăia grâu cu secera, 3 *pop scier quelqu'un*, a pisă pe cineva, a plictisi la culme, 4 *fig scier le boyau*, du bois, a scârțâi din vioară, 5 *Mar* a vâsli dânduratele pentru a se întoarce înapoi

SCIERIE (si-rî) *f* fierăstrău pe apă, joagă
SCIEUR (si) *m* tăietor cu fierăstrăul, *scieur de bois*, joagăr

SCILLE (sil') [l-gr] *f* Bot scilă, *scille à deux feuilles*, vioarele

SCILLITIQUE (si-li-tik') *a* extras din planta scilă

SCINDEMENT (sên) *m* scindare, despicare, despărțire

SCINDER (sen-dê) [l] *scindere* *v* a scindă a despica, a despărți

SCINQUE (senk') [l] *scincus* *m* șopărlă din nisipurile Saharei

SCINTILLANT (sên-ti-lan sau sên-ti-yan), **E** a scânteietor, scipitor

SCINTILLATION (sên-ti-la-si-on) *f* **SCINTILLEMENT** (sên-ti-l'-man sau sên-ti-y'-man) *m* scântierire scipire

SCINTILLE (sen-ti-lê sau sen-ti-yê) [l] *scintillare* *v* a scânteia, a scipi

SCIOGRAPHIE (si-o) [gr] *f* 1 *Arh* tăietură verticală (a unei clădiri, a unei mașini), 2 *Astr* găsirea orei după umbra proiectată de soare sau lună

SCION (si-on) *m* mlădiță, vlăstar, loază

SCIOTTE (si-ot') *f* fierăstrău de mână

SCIRPE (sirp') [l] *m* papură, rogoz, *scirpe des bois*, cipric

SCISSILE (si) [l] *a* *Min* ce se poate despică

SCISSION (si) [l] *sciziune* *a*) desbinare,

b) împărțire a voturilor, a părerilor

SCISSIONNAIRE (si) *m* cel ce face sciziune, desbinător

SCISSIPARE (si) *a* (funție) cari se înmulțesc prin despicarea în două a corpului

SCISSIPARITÉ (si) [l] *scissus*, *parere* *f* naștere prin împărțirea organismului în două părți

SCISSURE (si) [l] *f* *Anat* despicătură pe suprafața unor organe

SCIURE (si-ur') *f* fierăștiuitură, pilitură dela fierăstrău

SCIURIDES (si) *f* *pl* familie de rozătoare cuprinzând veverițele

SCLERANTHE *m* Bot buruiana surpăturii

SCLÉROSE, **EUSE** *a* scleros, îngroșat (vorbind de o țesătură)

SCLÉROPTALMIE [gr] *f* inflamația ochiului însoțită de roșăță

SCLÉROSE [gr] *f* sclerosă, învârtogare patologică a unei țesături, a arterelor

SCLÉROTIQUE [gr] *f* sclerotica, albul ochiului

SCOLAIRE [l] *scola* *a* școlar

SCOLARITÉ *f* cursurile urmate (în o școală)

SCOLASTIQUE [l] *a* scolastic *a*) de școală, *b*) școlar, *c*) *philosophie scolastique*, filozofia ce ține de școalele din evul mediu || *m* cel ce scrie asupra teologiei din evul-mediu || *f* scolastica, învățământul filozofiei din evul-mediu

SCOLIASTE [gr] *m* scolast, anotator de opere din vechime

SCOLIE [gr] *f* scole *a*) anotare gramaticală sau critică asupra autorilor din vechime, *b*) *Geom* observație privitoare la ceva deja demonstrat

SCOLIOSE [gr] *f* deviere laterală a coloanei vertebrale

SCOLOPENDRE [l-gr] *f* scolopendră *a*) Bot limba-cerbului, năvalnic, *b*) Zool cărcăiac

SCOMBÉROÏDES (skon-bé-ro-id') *m* *pl* familie de pești cu scrumbia ca tip

SCOMBRE *m* genul scrumbiei

SCONSE *m* blană de skongs

SCORBUS (bu) [ol] *m* scorbut, umflarea și sângerarea gingiilor

SCORBUTIQUE *a* de scorbut || *s* cel atins de scorbut

SCORIE [l-gr] *f* scorie, șgură

SCORIFICATION [scorie] *f* prefacere în șgură

SCORIFICATOIRE *m* strachină care slujește la prefacerea în șgură

SCORIFIER *v* a preface în șgură

SCORPENE *f* drac de mare (pește)

SCORPIOÏDE (o-id') [gr] *a* însoit ca coada scorpiei

SCORPION [l-gr] *m* scorpie

SCORSONÈRE *f* Bot iarba lui tatin

SCOTIE (si) [gr] *f* *Arh* ciubuc concav (la baza unei coloane)

SCRAMASAXE *m* cuțit de rășboiu la Franci

SCRIBE [l] scriba *m* scrib *a*) cărturar la Ebrei, *b*) copist, (ron) scriitor

SCRIPTEUR [l] scriptor *m* 1 ofițer papal care scrie bulele, 2 cel ce a scris cu mâna lui (un document)

SCRIPTURAL, **E** *a* al Scripturii

SCROFULAIRE [ml] *f* Bot iarbă-neagră, buberic, brânca-porcului

SCROFULARIAEES *f* *pl* plante cu iarbă-neagră ca tip

SCROFULES [l] scrofule *f* *pl* scrofule, umflături în gât, gâlcă

SCROFULEUX, **EUSE** *a* scrofulos

SCRUPULE [i] *m* scrupul *a* mustrare de conştiinţă, uşurinţă, îndoielă (de a fi gresit) *je me terais des scrupules*, m'ar mustră cugetul, *b*) punctualitate desăvârşită (în împlinirea unei datorii) *faire quelque chose avec scrupule*, a face ceva cu o punctualitate desăvârşită, *c*) fig cantitate foarte mică, un dram

SCRUPULEUSEMENT *adv* în mod scrupulos cu mare exactitate

SCRUPULEUX, **EUSE** *a* scrupulos *a* mustrător *conscience scrupuleuse*, *b*) fig exact, îngălos

SCRUTATEUR [i] *a* scrutător, care cercetează cu deamănuntul || *m* scrutator *a*) cercetător, *b*) cel însărcinat cu numărarea voturilor

SCRUTER [i] *a* scrutare || *v* a scruta a cerceta cu deamănuntul

SCRUTIN [i] scrutinium || *m* scrutin *a*) vot, alegerea prin bile sau bileţele aruncate în urnă, *scrutin de liste*, votarea deodată a unei liste întregi, de nume

SCRUTINER *v* a vota prin scrutin

SCULPTABLE (*skul-tabl'*) *a* ce poate fi sculptat

SCULPTÉ, **E** (*skul-té*) *a* sculptat

SCULPTER (*skul-te*) [i] sculptare || *v* a sculpta, a săpa în piatră, etc

SCULPTEUR (*skul-teur*) *m* sculptor

SCULPTURAL, **E** (*skul-tu*) *a* sculptural, de sculptură

SCULPTURE (*skul-tür*) [i] *f* sculptură

SCUTELLAIRE [i] *f* Bot gura lupului

SCUTHIFORME (*ti*) *a* în formă de scut

SCYTALE (*si*) [gr] *f* scriere taurică la Iacomonii || *m* sarpe veninos

SCYTIQUE (*si-tik'*) *a* scitic, al Scitilor

SE [i] *pron* 1 *sc*, pe vine, 2 *se*, siesi

SÉANCE (*seor*) *f* 1 şedinţă *avoir séance*, a avea dreptul de a lua parte la o şedinţă, *seance tenante*, în timpul şedinţei, *fig* pe loc, numai decât, 2 *s* dere (pentru a poză, la masă, la o vizită, etc) *nous avons fait la une longue séance*, am făcut un lung popas acolo

SÉANT, **E** (*soir*) *a* 1 care îşi tine şedinţele la, cu reşedinţa în *tribunal séant à Craiova*, tribunal cu reşedinţa în Craiova, 2 cuvinčios, care şade bine, se cuvine *il n'est pas séant à votre âge de*, nu şade bine la vârsta d-tale de a || *m* şezut *se mettre sur son seant*, a se aşeza pe şezut

SEAU (*so*) [i] *a* situla || *m* găleată, ciutură, fam *il pleut à seaux* plouă cu găleata [V Supl]

SÉBACÉ, **E** [i] *a* 1 ca seul 2 *glandes sébacées*, glandele sebacee (care secretă un suc unsuros)

SÉBACIQUE *a* sebacic (acid care se poate scoate din seui)

SÉBESTE *m* fructul arborelui *sébestier*

SÉBESTIER *m* arbore din Egipt cu fructul ca pruna

SÉBILE *f* 1 vas rotund de lemn (= hârdău, copae, covată, etc), 2 tălăraş de lemn

SEC (*sék*), **SÈCHE** [i] *siccus* *a* 1 *sec*, uscat, *passer une rivière à pied sec*, a trece o gârlă

când e secată, *fig d'un cœl sec*, nepăsător, *perte sèche*, pierdere netă, *pain sec*, pâine goală, *argent sec*, bani peşni, 2 uscăţiv, slab *un homme sec*, 3 *fig* fără graţie, fără podorobă *style sec*, 4 aspru, rece nesimţitor *âme sèche*, suflet nesimţitor, 5 scurt, brusc *bruit sec*, *réponse sèche*, sgomot brusc, răspuns scurt, 6 ingrat, arid *sujet sec*, subiect ingrat, anevoros, 7 *fam fruit sec*, tânăr ce n'a fost în stare să obţie o diplomă, respins la examen, 8 *coup sec*, lovitură dată cu putere, 9 *un merci tout sec*, o simplă mulţumire, nimic mai mult, 10 *Mar vergue sèche*, vergă fără pânză || *m* 1 uscăruine, *Mar mettre les voiles au sec*, a pune pânzele să se usuce, 2 lucru uscat (= pui, fan, etc), *mettre un cheval au sec*, a pune un cal la fân, 3 *un grand sec*, un om uscăţiv, o prăjină lungă, 4 *fig employer le vert et le sec*, a se sluji de orice mijloc || *adv* 1 scurt *répondre sec à quelqu'un*, a răspunde scurt cuiva, *tout sec*, fără altceva, 2 *boire sec*, a bea sdravăn, 3 *loc adv à sec*, fără apă, *mettre a sec*, a usca, a desceia, a goli, *fig* a ruina, a curăţi de bani, *être à sec*, a) a nu mai avea pară chioară, *b*) *fig* a nu mai avea ce spune, *Mar à sec de toile*, cu toate pânzele strânse, *tout sec*, pur şi simplu, fără altceva [V Suplimentu]

SÉCABLE *a* ce poate fi tăiat

SÉCANT, **E** [i] *a* care taie (o linie) || *f* secantă, linie care taie alta, *sécante d'un cercle*, linie dreaptă care taie circumferinţa în două puncte

SÉCATEUR *m* foarfece de grădinar

SÉCESSION [i] *f* secesiune, despărţire (politică)

SÉCESSIONNISTE *a* şi *s* despărţitor, desbinător

SÉCHAGE *m* uscare, uscătul

SÈCHE *f* 1 *Mar* fund, 2 pământ rămas uscat în vremea refluxului [V Suplimentu]

SÈCHE *f* V *seiche*

SÉCHÉ, **E** *p p* uscat, secat [V Suplimentu]

SÉCHÉF *f* uscătură

SÈCHEMENT *adv* 1 la loc uscat, 2 *fig* scurt şi aspru, rece *répondre sèchement*

SÉCHER [i] *siccare* *v* 1 a (se) usca *sécher au vent*, a svânta, 2 a (su) seca, 3 *sécher les larmes à qq*, a şterge lacrimile cuiva, a l consolă, *sécher sur pied*, a stânjeni, a se usca d'an picioarele || *Se sécher*, 1 a se usca, a seca, 2 a încetă de a mai cădea *la pluie se sèche tout à coup*, ploaia încetă numai decât [Se conjugă ca *accélérer* V Suplimentu]

SÉCHERESSE [*secher*] *f* 1 uscăruine, 2 secete, 3 *fig a*) răceală, asprime *répondre avec sécheresse*, a răspunde cu răceală, *b*) lipsă de sentimente, nesimţire *secheresse du cœur*, inimă nesimţitoare, *c*) sărăcie de idei, de imagini *secheresse du style*, *d*) lipsă de graţie (în săvârşirea unei opere de artă)

SÉCHERIE *f* uscătoare

SÈCHEUR, **EUSE** *s* uscător

SÈCHOIR *m* loc de uscat

SECOND, **E** (*s'-gon, gond'*) [i] *secundus* *a*

al doilea *eau seconde*, apă tare subțiată || *m* 1 etajul al II-lea *monter au second*, a se suia în etajul al II-lea, 2 secundant, apărător la un ducl, 3 ajutor, adjunct *capitaine en second*, căpitan de clasa II-a, *medecin en second*, medic secundar || *s* cel d-al doilea, cea de a doua || *f* 1 secundă, 2 *Tip* a doua corectură || *loc adv en second*, ajutor, secundar *commander en second* a comanda sub ordinul altuia, *sans seconde*, fără seamăn

SECONDAIRE (*s'-gon*, *s' hon*) *a* secundar *a)* de a doua mână *motifs secondaires* motive nu tocmai însemnate, *b)* mijlociu *enseignement secondaire*, *c)* *Geol* caracterizat prin marea număr de reptili și amoniți și prin aparițiunea mamiferelor și a păsărilor

SECONDAIREMENT (*s'-gon*) *adv* în mod secundar

SECONDEMENT (*s'-gon*) *adv* al doilea, în al doilea rând

SECONDER (*s'-gon*, *s' hon*) [*i* secundare] *v* a secunda *a)* a ajuta, a ajuta, a sprijini, *b)* a servi ca martor

SECOURMENT (*ku-man*), **SECŌUMENT** *m* scuturat, scuturătură

SECOUER [*i* sucuteic] *v* 1 a scutura, a clătina, 2 a sdruncina *cette nouvelle l'a secoue*, vestea aceasta l-a sdruncinat, 3 *secouer la tête*, a da din cap, *fig* a dezaproba, a refuza, 4 *fig* a deșteptă, a sgalțai *secouer un ecouier parisien*, a dojeni pe un școlar lencș, *secouer les pucés a qq*, a-i burlăși || *Se secouer* a se mișca, a și desmorți, membrele, a ieși din amorțală [V Suplimentu]

SECOURABLE a ajutător

SECOURIR [*i* succourir] *v* a ajuta

SECOURS (*s'kur*) *m* 1 ajutor *prêter un secours*, a da un ajutor, 2 *Milit* trup, în ajutor, *recevoir des secours* || *int* *au secours!* săriți! ajutor!

SECOUSSE [*i* succussus] *f* 1 sguduitură, sdruncnătură, 2 *fig* lovitură, vătămare, 3 *loc adv* *par secousses*, cu intreruperi [V Supl]

SECRÉT, ÊTE [*i*] *a* secret *a)* tainic, ascuns, *b)* pe sub ascuns, *c)* care nu se dă pe față *un ennemi secret*, *d)* tăcut *entre secrets*, a fi tăcut, *e)* doznic, ascuns *porte secretes* || *m* 1 secret *a)* taină, *b)* mesteșug ascuns *le secret de plaisir*, arta tainică de a plăcea, *c)* mijloc (de a reuși), *d)* pricina adevărată, lămurire *je voudrais avoir le secret de sa conduite*, așa vica să știu pricina adevărată a purtării sale, *e)* mecanism, încheietoare tainică *le secret d'une serrure*, *serrure à secret*, mecanismul unui lacăt, 2 dubă *mettre au secret*, a pune la dubă || *loc adv en secret*, în taină, pe sub ascuns [V polichernelle]

SECRÉTAIRE *m* 1. secretar *a)* scriitorul particular al cuiva, *b)* scriin, birou de păstreț hârtii, *c)* masă de scris, 2 *secrétaire d'Etat*, secretar de Stat, ministru cu portololu, *secrétaires général*, secretar general (de minister, de prefectură, etc.), *secrétaires de rédaction*, redactor înșărcinat cu primirea și revizuirea articolelor pentru un ziar, 3 *V serpentaire*

SECRÉTAIRERIE *f* cancelaria secretarilor (unui guvern unui minister)

SECRÉTIARIAT *m* secretariat *a)* funcție de secretar, *b)* birou de secretar

SECRÈTE *f* rugăciune înăciată înaintea liturghiei

SECRÈTEMENT *adv* 1 în secret, în taină, 2 în sine însus

SÉCRÈTER [*i* secretare] *v* a secreta, a da a produce [*Se conjugă ca acculerer*]

SÉCRÉTION (*sz*) [*i*] *f* 1 secretare, producere (din sânge), 2 secrețiune, materii cscite

SÉCRÉTOIRE *a* de secretare, de producere (org m)

SÉCTAIRE [*secte*] *m* sectar, membrul unei secte || *a* sectar, care ține morțiș la ideile lui

SÉCTATEUR [*i*] *m* sectator, partizan al unui sistem, al unei opinii, al unei secte

SECTE [*i*] *f* sectă *a)* tigmă, *b)* despărțire religioasă, *fig* *faire secte*, a se despărți de alții

SECTEUR [*i*] *m* sector *a)* *Geom* porțița cercului între două raze și un arc, *b)* partea unui inchițe întărite sub comanda unui ofițer

SECTION [*i*] *f* 1 *a)* tăiere, *b)* tăietură *les sections des tendons*, tăietura tendonilor, 2 secțiune, despărțitură, subîmpărțire (în o carte), 3 secție despărțământ (în un birou), 4 *Geom* tăiere, întărire a două linii, etc, 5 *Milit* secție, subîmpărțire de pluton

SECTIONNEMENT *m* secționare, subîmpărțire

SECTIONNER *v* a secționa, a subîmpărți

SÉCULAIRE [*i*] *a* secular *a)* în vârstă de o sută de ani, *b)* care se serbează din sută în sută de ani *fete seculare*, *c)* *annee séculaire*, anul cu care se sfârșește un veac

SÉCULAIREMENT *adv* timp de secol, veacuri de arândul

SÉCULARISATION *f* secularizare

SÉCULARISER *v* a seculariza, a preface în civile avemii mănăsturești

SÉCULIER, ÈRE *a* 1 secolar mican, *prêtre seculier*, 2 lumesce *vie séculaire*, 3 laic *tribunaux seculiers*, 4 *bras seculiers*, justiția temporală || *m* laic

SÉCULIÈREMENT *adv* lumesțe, minnește

SECONDO (*se-con do*) *adv* al doilea, în al doilea rând

SÉCURITÉ [*i* securitas] *f* siguranță, încredere, înștișe

SEDAN *m* postav în fabricat la Sedan

SÉDATIF, IVE [*mi*] *a* și *s*. sedativ, (locac) care potolește, anină durerile

SÉDATION *f* potolire

SÉDENTAIRE [*i*] *a* sedentar, *a)* care cade pe scaun, *b)* care tot șade în casă, casnic, *c)* *fixat rendre sédentaire*, a fixa într-un loc *d)* *vie sédentaire*, viață petrecută în același loc, *e)* *Milit* care nu și schimbă garnizoana (trupă)

SÉDENTAIREMENT *adv* casnic

SÉDIMENT [*i*] *m* sediment *a)* rămășiță pe fund, drojdie, *b)* depozit, straturi formate pe coaja globului

SÉDIMENTAIRE *a* sedimentar, rămas pe fund

SÉDIMENTATION *f* 1 formațiunea de depozit, 2 progresiunea încaală a unui depozit
SÉDITEUSEMENT (*se*) *adv* în chip răsvrătit

SÉDITEUX, EUSE (*se*) [*i*] *a* sedișos, răsvrătit

SÉDITION [*i*] *f* sedițiune, răsvrătire, răscălă

SÉDUCTEUR, TRICE [*i*] *s* și *a* seducător, amăgitor, ademenitor

SÉDUCTION [*i*] *f* seducțiune, amăgire, ademenire

SÉDUIRE [*i* seducere] *v* *a* seduce *a)* *a* ademeni, *a* amăgi, *b)* *a* corupe cu bani, *c)* *a* dăure des temoins, *a* corupe martori cu bani, *d)* *a* firmuie [*Sé* conjugă *a* *conduire*]

SÉDUISANT, E *a* seducător *a)* ademenitor, *b)* amăgitor

SÉGALA *f* loc sămănat cu săcăiă

SÉMENT [*i*] *m* segment, partea dintre arc și coarda

SÉMENTAIRE *a* segmentar, format din mai multe segmente

SÉMENTER *v* *a* segmenta, *a* tăia, *a* împăi în segmente

SÉGRAIRIE [*se* grais] 1 stăpânirea unei păduri în comun cu Statul sau cu particulari, 2 pădure stăpânită deavalmă

SÉGRAIS [*i* segrais] *m* pădure izolată și exploată deosebit

SÉGRÉGATIF, IVE *a* *cc* se despart dintr-un lot

SÉGRÉGATION [*i*] *f* despărțire dintr'un tot, deosebire punită deoparte

SÉQUEDILLE (*g-di-y'*) **SÉGUIDILLA** (*gu-di-ya*) *f* (un ispania) 1 scurtă compoziție metrică, 2 arie populară și dans

SEICHE (*ses*) *f* 1 sepie, 2 variațiune în nivelul apei pe unele locuri

SÉILE (*se-id*) *m* seid, adept fanatic

SEIGLE (*segl'*) [*i* secal] *m* săcăiă

SEIGNEUR (*sên-yeur*) [*i* senior] *m* 1 senior

a) proprietar feudal în evul-mediu, *b)* nobil *les seigneurs de la cour*, curtenii, 2 boier *être en seigneur*, *a* trăi boierește, *faire le (trancher du) seigneur*, *a* face pe boierul, loc *a tout seigneur tout honneur*, înecăruia după cum merită, *un gros seigneur*, un bogătaş, 3 *le seigneur et maître d'une femme* soțul unei femei, *être maître et seigneur chez soi*, *a* fi stăpân pe deplin la sine acasă, 4 *le Grand Seigneur*, Sultanul, 5 *le Seigneur*, Dumnezeu, *Notre Seigneur*, Domnul-Nostri (Isus Cristos)

SEIGNEURAGE (*sen-yeu*) *m* 1 drepturile unui senior, 2 dreptul regelui asupra fabricării monedelor

SEIGNEURIAL, E (*sên-yeu*) *a* rectorial, al unui nobil

SEIGNEURIE (*sen-y'-ri*) *f* seniorie *a)* puterea unui senior, *b)* moșia, domeniul unui senior *c)* Domnie (titlu) *Votre Seigneurie* *a bien voulu*, Domnia Voastră *a binevoit*, *d)* guvernul republicii Veneției *l'illustrissime Seigneurie* prea ilustrul guvern al republicii Veneției

SEIGNEURIE (*sen-y'-ri*) *f* seniorie *a)* puterea unui senior, *b)* moșia, domeniul unui senior *c)* Domnie (titlu) *Votre Seigneurie* *a bien voulu*, Domnia Voastră *a binevoit*, *d)* guvernul republicii Veneției *l'illustrissime Seigneurie* prea ilustrul guvern al republicii Veneției

SEIGNEURIE (*sen-y'-ri*) *f* seniorie *a)* puterea unui senior, *b)* moșia, domeniul unui senior *c)* Domnie (titlu) *Votre Seigneurie* *a bien voulu*, Domnia Voastră *a binevoit*, *d)* guvernul republicii Veneției *l'illustrissime Seigneurie* prea ilustrul guvern al republicii Veneției

SEIGNEURIE (*sen-y'-ri*) *f* seniorie *a)* puterea unui senior, *b)* moșia, domeniul unui senior *c)* Domnie (titlu) *Votre Seigneurie* *a bien voulu*, Domnia Voastră *a binevoit*, *d)* guvernul republicii Veneției *l'illustrissime Seigneurie* prea ilustrul guvern al republicii Veneției

SEIGNEURIE (*sen-y'-ri*) *f* seniorie *a)* puterea unui senior, *b)* moșia, domeniul unui senior *c)* Domnie (titlu) *Votre Seigneurie* *a bien voulu*, Domnia Voastră *a binevoit*, *d)* guvernul republicii Veneției *l'illustrissime Seigneurie* prea ilustrul guvern al republicii Veneției

SEIGNEURIE (*sen-y'-ri*) *f* seniorie *a)* puterea unui senior, *b)* moșia, domeniul unui senior *c)* Domnie (titlu) *Votre Seigneurie* *a bien voulu*, Domnia Voastră *a binevoit*, *d)* guvernul republicii Veneției *l'illustrissime Seigneurie* prea ilustrul guvern al republicii Veneției

SEIGNEURIE (*sen-y'-ri*) *f* seniorie *a)* puterea unui senior, *b)* moșia, domeniul unui senior *c)* Domnie (titlu) *Votre Seigneurie* *a bien voulu*, Domnia Voastră *a binevoit*, *d)* guvernul republicii Veneției *l'illustrissime Seigneurie* prea ilustrul guvern al republicii Veneției

SEIGNEURIE (*sen-y'-ri*) *f* seniorie *a)* puterea unui senior, *b)* moșia, domeniul unui senior *c)* Domnie (titlu) *Votre Seigneurie* *a bien voulu*, Domnia Voastră *a binevoit*, *d)* guvernul republicii Veneției *l'illustrissime Seigneurie* prea ilustrul guvern al republicii Veneției

SEIGNEURIE (*sen-y'-ri*) *f* seniorie *a)* puterea unui senior, *b)* moșia, domeniul unui senior *c)* Domnie (titlu) *Votre Seigneurie* *a bien voulu*, Domnia Voastră *a binevoit*, *d)* guvernul republicii Veneției *l'illustrissime Seigneurie* prea ilustrul guvern al republicii Veneției

SEIGNEURIE (*sen-y'-ri*) *f* seniorie *a)* puterea unui senior, *b)* moșia, domeniul unui senior *c)* Domnie (titlu) *Votre Seigneurie* *a bien voulu*, Domnia Voastră *a binevoit*, *d)* guvernul republicii Veneției *l'illustrissime Seigneurie* prea ilustrul guvern al republicii Veneției

SEILLE (*se-y'*) [*i* situla] *f* doniță

SEIME (*sêm*) *f* crăpătură la copita calului.

SEIN (*sen*) [*i* sinus] *m* 1 san, piept, 2 țaiță *donner le sein* *a* un *enfant*, *a* da țaiță unui copil, *a* lăptă, 3 pântec *elle l'a porté dans son sein*, *a* purtat în pântecul său, 4 san

a) lăuntru, *b)* mijloc *du sein des grandeurs*, în mijlocul măririlor, *c)* inimă *garder un secret dans son sein*, *a* păstră o taină în inima sa, *deposer un secret dans le sein d'un ami*, *a* încredința o taină unui prieten, *d)* *le sein de l'Eglise*, comunitatea bisericii catolice

SEINE (*sên*) [*i* sagena] *f* năvod

SEINER (*se*) *v* *a* pescui cu năvodul

SEINETTE (*se*) *f* năvod mic

SEING (*sen*) [*i* signum] *m* înscălitură, semnătură, *acte sous seing prive* act nelegalizat

V blanc-seing

SEIZAINÉ (*se*) [*seiz*] *f* vreo 16

SEIZE (*sez*) [*i* sedim] *a* 1 șaisprezece, 2 al 16-lea, *a* 16-a *Louis XVI* || *m* 1 numărul 16, 2 *a* 16 *a* zi *a* luni *le 16 Septembre*

SEIZIÈME (*sê*) *a* al 16-lea, *a* 16-a || *m* *a* 16-a parte

SEIZIÈMENT (*se*) *adv* al 16-lea

SÉJOUR *m* 1 ședere (într'un loc), *faire un séjour* *a* la *campagne*, *a* sta catva timp la țară, 2 *sejedință* locaș *sejour enchanteur*, locaș incantător, *celeste séjour*, raiul, *nou, sombre, ténébreux, infernal séjour*, iadul

SÉJOURNER 1 *a* sta, *a* ședeă un timp undeva, 2 *a* stagnă *endroit ou l'eau séjourne* loc unde apa stagnează

SEL [*i* sal] *m* 1 sare (de bucatărie), *être de bon sel*, *a* fi bine sărat, *grande au gros sel*, rasol bine sărat, 2 *Chim* sare, compus rezultat din mlocuirea cu un metal *a* hidrogenului unui acid, *sel d'Angleterre*, *de Sedlitz*, *d'Epsom*, *de magnésie*, sulfat de magnezium, *sel de Glauber*, sulfat de sodiu, *sel de Saturne*, acetat de plumb cristalizat, *sel de Seignette*, *des tonbeaux* tartrat de potasiu sau de sodiu, *sel de Vichy*, bicarbonat de sodiu, *sel d'oseille*, broxalat de potasiu, 3 *pl* săruri (de tras pe nas) *flacon de sels*, flacon cu săruri, 4 *fig* spirit, haz *sel auique*, spirit lin, *du gros sel*, spirit grosolan, cu două inflecțiuni, giume de prost gust, *au gros sel*, cu o veselie grosieră

SÉLACIEN, ENNE [*gi*] *a* cu pielea cartilaginuoasă

SÉLECTION (*si-on*) [*it*] *f* selecți(une), alegere de prăsisori pentru îmbunătățirea specilor, *selection naturelle*, supraviețuirea specilor mai bine organizate în paguba celor slabe cari dispar în cele din urmă

SÉLÉNIHYDROQUE (*lê-ni-drik'*) *a* (acid) selenhidric

SÉLÉNATE *m* *Chim* seleniat, sare din acidul selenic

SÉLÉNIEUX, SÉLÉNIQUE *a* selenic (acid al selenului)

SÉLÉNITE [*gr*] *m* selenită, sare din acidul selenios cu o bază || *f* sulfat de calce

SÉLÉNITEUX, EUSE *a* care conține sulfat de calce *eau séléniteuse*.

SELENIUM (om) [gr] *m* seleniu (metaloid)

SÉLÉNIOGRAPHIE *m* seleniură, sare din ac. dul seknhidric

SÉLÉNOGRAPHIE [gr] *f* descrierea lunii

SÉIÉNOGRAPHIQUE *a* selenografic, privitor la descrierea lunii

SELF-INDUCTION [angl] *f* inducțiunea unui curent electric pe propriul său circuit

SELF-GOVERNMENT (ment) [angl] *m* 1 autonomie în conducere (atare de interesele generale lăsate pe mâna puterii centrale)

SELAGE *m* inseuatur

SELLE [l sella] *f* 1 șea *cheval de selle*, cal de călărie, *en selle*, călare, pe cal, *fig être bien en selle*, a fi neclintit (în o slujbă), *selle à tous chevaux*, *fig a*) leac pentru orice, *b*) banalitate, loc comun, *remettre en selle*, a pune din nou pe cal (un om care a căzut), *fig a* restabilii pe cineva, 2 *a*) latrină *aller à la selle*, a merge la latrină, *b*) ieșire afaiă *selles abondantes*, ieșirea afaiă abundentă, 3 tăblișă pe trieped de așezat pe ea obiectul de sculptat

SELLER *v* a pune șeava, a înșeuă

SELLER (SE) *v* a se învârti, a se strange (un pământ argilos)

SELLERIE *f* șelărie

SELLETTE [selle] *f* 1 (†) scăunasul acuzatorilor *mettre (tenir sur) la sellette*, a descoase, 2 cutia văsurilor de ghetă, 3 bărsa cobila plugului, 4 scăunaș (de zidar), 5 tăblișă (de sculptor)

SELLIER *m* șelar

SELON *prep* după *selon moi*, după mine, *c'est selon*, depinde || loc conj *selon que*, după cum

SEMAILLE (s'ma-y') [l semmalia] *f* 1 sămănatul, 2 sămănatură

SEMAINE *f* 1 săptămână, *travailler à la semaine*, a lucra cu săptămâna, *prêter à la petite semaine*, a împrumută cu dobândă foarte mare pe un timp scurt, *être de semaine*, a fi de serviciu timp de o săptămână, 2 *a*) lucrul unei săptămâni, *b*) plata pentru o săptămână de lucru *recevoir sa semaine*, a-și primi leaful pe o săptămână, 4 bani de buzunar pe o săptămână [V cuvintele în legătură cu *semaine*]

SEMAINIER, **ÈRE** *s* persoană de serviciu în timpul unei săptămâni

SEMAISON *f* 1 (†) vremea semănăturilor, 2 împrăștierea firească a grăunțelor

SÉMANTIQUE [gr] *a* semantic, privitor la înțeles || *f* semantică, studiul tranziției sensurilor cuvintelor

SÉMAPHORE [gr.] *m* semafor, telegraf aerian pe jărmur

SÉMAPHORIQUE *a* semaforic, al telegrafului aerian pe jărmur

SEMBLABLE (san) *a* 1 asemănător, 2 asemenea, 3 *semblable à*, la fel cu || *s* seamăn, pereche *elle n'a pas son semblable*, nu-și are perechea || *m* seamăn *nos semblables*, semenii noștri, cei de seamă cu noi

SEMBLABLEMENT (san) *adv* la fel, de o potrivă

SEMBLANT (san) *m* asemănare, arătare

un semblant d'amitié, o oarecare prietenie, *faux semblant*, pretăcătoric, aparență falsă, mincinoasă *faux semblant d'être malade*, a se prefăca că e bolnav, *ne faire semblant de rien*, a se face că nu știe nimic, a se marginoli

SEMBLER (san) [l simulare] *v* a părea *il me semble*, îmi pare, *mi se pare il semble que cette chose soit facile*, pare că acest lucru e ușor, *a ce qu'il semble*, precum se pare, *ce me semble*, după mine, după părerea mea, *pare-mi-se*, și *bon vous semble*, de veți crede de cuvânt, *que crûs en semble?* cum îți se pare?

SÉMÉIOLOGIE, SÉMÉIOTIQUE [gr] *f* semeiologică, studiul semnelor arătătoare de boli

SÉMÉIOLOGUE *m* cel ce se ocupă cu studiul semnelor arătătoare de boli

SEMELLE *f* 1 pingeă, talpă *ne pas reculer d'une semelle*, a nu se uni din loc, a nu cedă de fel, *ne pas avancer d'une semelle*, a sta pe loc, a nu face nici un progres, *bourse la semelle*, *a*) a bate pingealele, a hoinări, *b*) a-și bate pingealele unui de alții (ca să se încălzească), 2 bucată de plută sau de paslă deasupra pingelei (pentru a feri piciorul de umzeală), branș, 3 măsura mărării piciorului încălțat *rompre d'une semelle*, a sc da înapoi cu un picior

SEMENCE (s' mans') [l sementis] *f* 1 sămânță, *ble de semence*, grâu pentru sămânțare, 2 *fig* pricină *semence de guerre*, 3 lăntșoară, 4 *semences de perles*, mărgăritare foarte mici

SEMENCINE *f* V *semen contra*

SEMEN-CONTRA (sé men) [l] *m* grăunte împotriva viermelor

SEMER [l seminare] *v* 1 a sămăna *il faut semer pour récolter* cine sămăna culege, 2 *fig* a presăra cu *semer des fleurs*, a presăra cu flori, *fig a* lăuda, 3 a împrăști *semer la terreur*, a împrăști groaza, 4 a împrăști *semer de l'argent*, a împrăști bani (la oameni pentru a-i caștiga), *semer l'argent*, a risipi bani [V Suplimentu]

SEMESTRE [l] *m* semestru *a*) timp de șase luni, *b*) pensie, leaful pe șase luni *toucher son semestre*, *c*) concediu de șase luni (acordat unui militar) *officier en semestre congé de semestre*

SEMESTRIEL, ELLE *a* semestrial *a*) de șase luni, *b*) la șase luni *assemblée semestrielle*, adunare ce se strânge la șase luni

SEMESTRIELLEMENT *adv* semestrial, pe șase luni

SEMESTRIER *m* (†) militar în concediu de șase luni

SEMEUR, EUSE *s* semănător || *f* V *semoir*

SEMI [l] *a* jumătate

SEMI-DOUBLE *a* Bot (floare) în care unele organe sexuale s'au transformat în ptele

SÉMILLANT (yan), *E* *a* foarte viu, sglobu

SÉMINAIRE [l seminarium] *m* seminar

SÉMINAL, *E* [l] *a* ce ține de sămânță, *feuilles seminales*, cotiledoane

SÉMINARISTE *m* seminarist

SÉMINATION *f* împrăștierea și înolăcirea sămânței

SÉMIS (s'-mi) *m* 1 sămănatură, 2 loc

sămănat *marcher dans un semis*, a merge pe un loc sămănat, 3 răsad *un semis d'œillets*, un răsad de garoafe

SEMITIQUE *a* semitic

SÉMITISME *m* semitism, caracter semitic

SEMITON *m* *Mus* semiton

SEMI-VOYELLE (*voa-yel'*) *f* semi-vocală, vocală sl. bădint' un diaton

SEMNOPITHIQUE (*sem*) *m* semnopoitic (maniculi primit)

SEMOIR *m* 1 -sămănător (mașină), 2 sacul cu grăunți

SEMONCE *f* muștrare, dojană

SEMONCER *v* 1 a muștra a dojni, 2 *Mar* a înșușii să înalț. pivilionul [Sc conjugă a *avancer*]

SEMONDRE [*submonere*] *v* 1 (*f*) a invita a poita la (*crv*), 2 a dojni *semondre un ecclier* [Acces verb aproape nu se întrebuințează]

SEMOULE [*sl*] *f* giuș

SEMPER-VIRENS (*sen per virens*) [*l*] *m* capilou vesnic verde

SEMPITERNEL, ELLE (*sen*) [*l*] sempiternu-
a 1 veșnic, necurmat, 2 uitat de D-zeu

SEMPIERNELLEMENT (*sen*) *adv* veșnic deapănurea

SÉNAT [*senatus*] *m* senat [V Suplimentu]

SÉNATEUR *m* senator, fam *train de se nateur*, umbilc greou, inec [V Suplimentu]

SÉNATORERIE *f* venit de senator (sub primul Imperiu)

SÉNATORIAL, E *a* senatorial, de senator

SÉNATORIEN, ENNE *a* de senator roman

SÉNATRICE *f* soție de senator

SÉNATUS-CONSULTE (*tuss*) *m* [*l*] *senatus consult*, hotărre a Senatului

SENAU *m* bostiment cu două catarturi

SENE [*ar l m*] *Bot* smunchie

SÉNÉCHAL, E *m* senesal, ofițer care urpăia dr. ptava în numele regelui, *grand se néal de France*, supraintendentul general al casei regelui

SÉNÉCHALE *f* soție de senesal

SÉNÉCHAUSSEE *f* jurisdicția, reședința unui *seneschal*

SENEÇON [*senecio*] *m* *Bot* cruciuliță, bățărnică

SENESTRE, SENESTRE [*sinistrei*] *a* stang || *f* *Blaz* mana stangă

SÉNESTROCHERE [*gr l m*] *Blaz* brațul drept pe o armorie

SÉNESTROGYRE *a* *Fiz* ce are puterea de a devia raza luminoasă dela dreapta la stang

SÉNÉVÉ [*sinapi*] *m* muștar

SÉNILE [*l*] *a* senil, bătrănesc

SÉNILITÉ *f* senilitate, bătrănetate

SENNE *f* *V* *seine*

SÉNONIEN, ENNE *a* din Sens

SENS (*sanss*, dinaintea unei consoane *san*) [*l* *sensus*] *m* 1 simț *reprandre ses sens*, a și veni în simțuri, *tomber sous les sens*, a baie la ochi, 2 noțiune *perdre le sens du oral*, a pierde noțiunea adevărului, 3 judecată *homme de sens*, om cu judecată, *le sens commun*, judecata sănătoasă, *le bon sens*, bunul simț dreapta

judecată (innăscută) *ga n'a pas le sens commun*, asta n'are nici o noimă, 4 părere a *mon sens*, după părerea mea, *j'abonde dans votre sens*, sunt de aceeași părere cu d-ta, *donner dans le sens des autres*, a fi de părerea altora, 5 sens, înțeles, însemnare *moi à double sens*, cuvânt cu două înțelesuri, 6 direcție *couper dans le sens de la longueur*, a tăia în direcția lungimii, *dans tous les sens*, în toate direcțiile, în toate felurile, *du mauvais sens*, pe dos, 7 *le sens intime*, interne, conștiința, *le sens moral*, conștiința binelui și a răului moral, 8 pl simțuri *les plaisirs des sens*, poftele uruoști, 9 loc *adv en tous sens*, în toate direcțiile, *sens dessus dessous*, alandula, clare peste graniadă, *sens devant dervre*, anapoda

SENSATION (*si*) [*l f*] *sens tiv a* simțire, *b* *fig* impresi *faire sensation*, a face mare impresie, *nouvelle a sensation*, veste senzațională, adânc mișcătoare

SENSATIONNEL, ELLE *a* *sensational*, adânc mișcător

SENSATION(N)ISME *m* sensualism

SENSE, E *a* 1 cu judecată, mintos, cu bun simț, 2 plin de bun simț *discours sense*

SENSÉMENT *adv* cu judecată, cu bun simț

SENSIBILISABLE *a* ce poate deveni sensibil la acțiunea lumii

SENSIBILISATEUR, TRICE *a* (în fotografie) care face sensibil la acțiunea luminei, etc

SENSIBILISATION *f* sensibilizarea (hârtiei fotografice)

SENSIBILISER *v* a sensibiliza *a*) a face simțitor, *b*) (în fotografie) a face sensibil la acțiunea lumii

SENSIBILITÉ [*sensibilitas*] *f* sensibilitate

a) facultate de a simți, simțire, *b*) simțire, compătimire *avoir trop de sensibilité*, a fi prea simțitor, *c*) însușirea de a arăta cele mai mici variații (*e*) o balantă, un termometru)

SENSIBLE [*l*] *a* sensibil *a*) simțitor, *b*) care cade sub simțuri *le monde sensible*, lumea care cade sub simțurile noastre, *c*) *fig* *côté*, *endroit sensible* partea unde te doare, *d*) *Fiz* cere uată cu mai mici diferențe sau variații *balance sensible*, *e*) *Mur* note *sensible*, notă cu un semiton de deșubtul tonului

SENSIBLEMENT *adv* 1 în mod simțitor, pe simțite, 2 *vădit sensiblement*, *mu*, *vădit mișcat*

SENSIBILITÉ *f* *jam* sensibilitate falsă (sau exagerată), moituroasă

SENSITIF, IVE *a* sensitif *a*) simțitor, *b*) de simțire *faculte sensitive* || *f* 1 *Bot* sensitivă, nu-mă-atinge, 2 *fig* înțelegătoare simțitoare

SENSORIAL, E *a* sensoriel, care ține de centrul comun (în creier) al simțurilor

SENSORIEL, ELLE *a* privitor la centrul comun (din creier) al simțurilor

SENSORIUM (*sen, on'*) [*l*] *m* sensoriu, centrul comun (în creier) al simțurilor

SENSUALISER *v* a sensualiza *a*) a atribui simțurilor, *b*) a da un caracter sensual

SENSUALISME *m* *Fil* 1 sensualism, doctrină care derivă din simțuri toate ideile noastre, 2 *V* *sensualit'*

SENSUALISTE *m* sensualist, partizan al sensualismului

SENSUALITÉ [1 sensualitas] *f* sensualitate a) pornire spre plăcerile simțurilor, b) plăcerile simțurilor, poftile trușești

SENSUEL, ELLE [1] *a* sensual a) datat la plăcerile simțurilor, b) care satisface simțurile *plaisurs sensuels*

SENSUELLEMENT *adv* sensual, în plăceri trușești

SENTANT, E *a* care simte, simțitor

SENTE [1 scnta] *f* potecă

SENTENCE [1 sentential] *f* 1 sentință, maximă, cugetare (moral), 2 sentință, hotărâre

SENTENCEUSEMENT *adv* sentențios, în sentințe

SENTENCIEUX, EUSE *a* sentențios a) care vorbeste în sentințe, b) plin de sentințe *langage sentencieux*, vorbire plină de sentințe, c) în forma unei sentințe *phrase sentencieuse*, d) de o seriozitate afectată (ex ton)

SENTEUR *f* miros, pois de senteur, mază în he

SENTIER (ti) *m* 1 cărare, potecă, 2 *fig cale les sentiers de l'honneur*

SENTI, E *a* simți

SENTIMENT *m* 1 sentiment, simțire, simțimant, 2 părere *c'est mon sentiment*, e părerea mea, *au sentiment de beaucoup de gens*, după părerea multora, 3 conștiință *avoir le sentiment de sa force*, a fi conștient de puterea sa, 4 noțiune, cunoștință *avoir le sentiment des convenances* a avea cunoștința conveniențelor, 5 precepte, 6 patimă, pornire *sentiments bas*, porniri josnice, 7 dragoste *éprouver un sentiment durable*, a simți o dragoste traică, 8 *avoir des sentiments*, a fi cinstit, delicat, etc

SENTIMENTAL, E *a* sentimental a) plin de simțimant, b) (iron) care are sau arată prea mult sentiment

SENTIMENTALEMENT *adv* în mod sentimental

SENTIMENTALISME *m* sentimentalism a) afectare în simțiminte, b) genul sentimental

SENTIMENTALITÉ *f* sentimentalitate a) stare sentimentală, b) simțiminte prefăcute exagerate

SENTINE [1 sentina] *f* 1 fundul unei corăbii, 2 *fig cloacă les sentines du vice*

SENTINELLE [it] *f* sentinelă, *faire sentinelle*, a sta la pândă [V *perdu* și Suplimentul]

SENTIR [1 sentire] *v* 1 a simți, *faire sentir*, a face să se simtă, 2 a mirosi *sentir un bouquet*, 3 a mirosi (frumos, urât) *cette fleur sent bon*, această floare miroase frumos, 4 a mirosi ceva *sentir la violette*, a mirosi a parfum de violete, *fig cela ne sent pas bon*, nu miroase a bine, treaba se încurcă, se îngroașe, *sentir le sapin*, a mirosi a colivă, 5 a suferi *ne pouvoir sentir qq*, a nu putea suferi pe cineva, a) ui, b) a pricepe *sentir les beautés d'un livre* a pricepe frumusețile unei cărți, 7 a prețui, a-și da seama de *sentir la grandeur d'une perte*, a prețui mărimea unei pierderi, 8 a avea conștiință a fi conștient de, a ști *sentir ce*

que l'on vaut, a avea conștiință de ceea ce prețuiești, 9 a avea înfățișarea *sentir l'homme de qualité*, a avea o înfățișare nobilă, a păica a fi om de soru, 10 a avea un gust deosebit *ce vin sent son terroir*, vinul acesta are gustul deosebit al locului său, *sentir le terroir*, a avea deosebite fărni sale (un om), cusururile locale (o carte) || *Se sentir*, 1 a se simți, a se ști, 2 a-și recunoaște *se sentir du (sau le) courage*, a se simți în stare, 3 *se sentir de quelque chose*, a se simți, a rămâne cu ceva din, *on se sent toujours d'une bonne éducation*, te alegi totdeauna cu ceva depe urma unei bune creșteri, 4 *ne pas se sentir de*, a nu mai putea de, *il ne se sent pas de joie*, nu mai poate de bucurie [Vezi cuvintele în legătură cu *sentir* și Suplimentul] [Sc conjuță a *mentir*]

SEoir (oar) [1 sedere] *v* 1 a ședeă, *lam sied*, *lor*, *s zi*, 2 (impers) a se cuveni, a se cădea, a ședi (hine, rău) *il vous sied mal de parler ainsi*, îți șade rău să vorbești astfel [Vezi Tabloul verbelor nereg]

SEP (sep) *m* plaz (la plug)

SÉPALE *f* sepală, frunzișoara calicelui la floare

SEPALOIDE (lo id) *a* ca o sepală

SÉPARABLE [1] *a* separabil, ce poate fi despărțit

SÉPARATEUR, TRICE *a* despărțitor

SÉPARATIF (ti), IVE *a* de despărțire

SÉPARATION [1] *f* 1 separare, despărțire, 2 separație, despărțitură (zid, perete, etc), 3 Jur *separation de corps*, despărțire între soți, *separation de biens*, despărțirea averilor a doi soți

SÉPARATISME *m* separatism, tendința de a se deschide, de a tăia deosebit

SÉPARATISTE *a* separatist, de despărțire || *m* cel ce umblă să se despartă de un Stat, de o religie

SÉPARÉ, E *a* separat a) despărțit, b) deosebit *des intérêts séparés*, interese deosebite

SÉPARÉMENT *adv* separat, deosebit

SÉPARER [1 separare] *v* a separa, a despărți, a deosebi || *Se séparer*, a se despărți

SÉPIA [1] *f* sepia a) materie negricioasă, b) desen făcut în sepia *un belle sepia*, un desen frumos făcut în sepia

SEPS (seps) *m* sopărlă cu labe foarte scurte

SEPT (sét și se) [1 septu] *a* 1 șapte, 2 al șaptelea, a șaptea || *m* 1 numărul șapte, 2 a șaptea zi a lunii [V Suplimentul]

SEPTAIN (se-ten) *m* poezie în șapte versuri

SEPTANTE (sep) 1 [septuaginta] *a* (†) șaptezeci [m pl *les Septantes*, cei șaptezeci traducători ai Bibliei în grecește]

SEPTEMBRAL, E (sep tan) *a* ce ține de luna Septemvrie

SEPTEMBRE (sep-tan br) [1 september] *m* Septemvrie

SEPTEMBRISADES (sep tan) *f* pl măcelul deținuților politici în închisorile din Paris în Septemvrie 1792

SEPTEMBREUR (sep-tan) *m* pârtaș la măcelurile din Septemvrie 1792

SEPTEMVIR (*sep-tiè-vir*) [l] *m* (la Romani) septemvir, cei 7 preoți însărcinați cu meselc oferite în onoarea zeilor

SEPTÉNAIRE (*sép*) [l] septenarius] *a* 1 ce ține șapte zile, șapte ani, 2 dc șapte picioare și jumătate (vers latin) || *m* spatiu de șapte zile (în durata bolilor)

SEPTENNAL, **E** (*sep-ten*) [l] septem, annus] *a* care durează 7 ani, se repetă din 7 în 7 ani

SEPTENNALITÉ (*sép-ten*) *f* durată de 7 ani

SEPTENTRION (*sép*) [l] *m* miazănoapte

SEPTENTRIONAL, **E** (*sep*) *a* septentrional, dc miazănoapte || *m* pl *les Septentrionaux*, popoarele de miazănoapte

SEPTICÉMIE (*sép*) [gr] *f* infecția sângelui prin introducerea de microbi infecțioși

SEPTICITÉ (*sép ti*) *f* septicitate, însușirea de a fi pricinuit de microbi

SEPTIDI (*sép ti*) [l] septem dies] *m* a 7-a zi a decadelor republicane

SEPTIÈME (*se ti*) *a* al șaptelea, a șaptea || *m* a șaptea parte, o septime

SEPTIÈMEMENT (*se ti*) *adv* al șaptelea, în al șaptelea rând

SEPTIME (*sep*) *f* septimă *a*) linie de atac la scrimă, *b*) ferie în această linie

SEPTIMO (*sep*) [l] *adv* al șaptelea

SEPTIQUE (*sep*) [gr] *a* 1 putrezitor, 2 pricinuit de microbi

SEPTUAGÉNAIRE (*sép*) [l] *a* și *s* septuagenar, de șaptezeci de ani

SEPTUAGESIME (*sep*) [l] *f* a treia duminică înaintea celei dintâi din postul Paștelor

SEPTUOR (*sep*) *m* Muz septuor, bucată muzicală cântată de șapte voci

SEPTUPLE (*sép*) [l] *a* înșeptit || *m* de șapte ori atât

SEPTUPLE (*sep*) *v* a înșepti, a (se) face de șapte ori mai mare

SÉPULCRAL, **E** *a* mormântal, *voix sépulcrale*, glas ieșit din mormânt

SÉPULCRE [l] *m* mormânt, *le saint se pulcre*, sf Mormânt

SÉPULTURE [l] *f* 1 loc de înmormântare, mormânt, 2 înmormântare, îngropare *être privé de sépulture*, a rămâne neîngropat

SÉQUANAIS (*ku-a*) [l] Sequana] *a* al Sennei

SÉQUANIEN, **ENNE** (*ku-a*) *a* (strat geologic) al părții superioare a jurasicului

SÉQUELLE (*kel*) [l] sequela] *f* 1 clică, ceată, 2 șir, pomelnic

SÉQUENCE (*kans*) [l] sequentia] *f* 1 șir de cârți de aceeași culoare, 2 proză ce se cântă la liturghie după ahluia

SÉQUESTRATION (*kes*) [l] *f* secestrare

SÉQUESTRE (*kestr*) [l] sequestum] *m* 1 secestru, 2 deținătorul unui secestru, 2,

3 *Med* bucată de os cangrenat în țesuturi || *a* care deține un secestru

SÉQUESTRE (*kes*) [l] *v* a secestră || *Se séquestrer*, a se depărta de lume, a trăi izolat

SÉQUIN (*ken*) [it-pers] *m* sechin (monedă de aur de 6—12 lei)

SÉRAIL (*rai*) [it-pers] *m* seraiu

SÉRAN *m* rașă

SÉRAŢŢAGE *m* 1 tragete în rașă, 2 atele unde se trage în rașă

SÉRANCER *v* a trage în rașă (cânepa) [Se conjugă ca *avancer*]

SÉRANCEUR *m* și *a* lucrător care trage în rașă

SÉRAPÉUM (*om*'), **SÉRAPÉON** *m* idem, templul lui Scapis

SÉRAPHIN (*ebi*) *m* serafim

SÉRAPHIQUE *a* serafic, îngereșc, *ordre séraphique*, tagmă de franciscani

SÉRASQUIER (*ku-é*) *m* seraschier, generalism (la Turci)

SERBE *s* sârb, sârboară || *a* sârbesc || *adv* sârbește

SERDEAU *m* 1 (†) cămărașul regelui Franței, 2 cămăra cu mâncările

SEREIN (*ren*), **E** [l] sereneus] *a* 1 senin, 2 *Med* *goutte seréne*, *V* *amaurose*

SÉRÉNADÉ [it] *f*, serenadă, concert seara sub lămpi

SÉRÉNISIME *a* 1 foarte senin, 2 *votre alléssé sérénissime*, Luminăția Voastră, *la sérénissime république de Venise*, sublima republică a Venetiei

SEREUX, **EUSE** [l] serum] *a* seros, apos

SERF (*serf*), **SERVE** [l] servus] *a* și *s* robag, șerb, rob

SERFOUETTE *f* săpălună

SERFOUIR *v* a scoimonii pământul cu săpălună

SERFOUISSAGE *m* scoimonitul pământului cu săpălună

SERGE [l] serica] *f* serj sară

SERGÉ *m* țesătură în pături iețe la fel cu serj

SERGEANT [l] serviens] *m* 1 (†) ofiter de justiție executiv, 2 sergent *sergent-major*, *sergent-major*, *sergent fourrier*, sergent fuier, *sergent de ville*, gardist, 3 *Mar* cârlig de ridicat butoaiele pe bord, 4 unealtă de stăns

SERGER, **SERGIER** *m* lucrător care fabrică stola serj

SERGERIE *f* 1 manufactură de serj, 2 magazin cu stola serj

SERGETTE *f* serj subțire

SÉRICICOLE [l] sericum, colerc] *a* ce ține de cultura mătasei

SÉRICULTURE *f* sericicultură, cultura mătasei

SERICIGÈNE [l] *a* care produce mătasea *glande sérícigéne*

SÉRICINE *f* sericină, principiul constitutiv al mătasei

SÉRIE [l] series] *f* serie, șir, *par série*, în șir [V Suplimentu]

SÉRIER *v* a clasă în serie

SÉRIEUSEMENT *adv* serios, deabinele

SÉRIEUX, **EUSE** [l] serius] *a* serios || *m* 1 seriozitate *prendre au sérieux*, a lua în serios, 2 genul serios [V Suplimentu]

SERIN, **E** *s* 1 canar, 2 *serin des Canaries*, canar, 3 *fam* gogoman, nătărău *c'est un serin*, e un nătărău [V Suplimentu]

SERINER *v* 1 a învăța cu minoveta să

cante (pasării), 2 *fig* a repetă de multe ori un lucru cuiva (spre a-l ține minte) *seriner une règle a un eccler*

SERINETTE *f* minavetă

SERINGA(T) [l syringa] *m* broștean, sirindică

SERINGAGE *m* stropire sub formă de ploaie mărunță

SERINGUE (reng') [l syringa] *f* seringă
a) proșcă, tuleribă, b) clistir

SERINGUEMENT (g'-man) *m* injectare cu seringă [V Suplimentu]

SERINGUER (glé) *v* a injectă cu seringă

SERMENT [l saciamentum] *m* jurământ, *prêter serment*, a jura, a depune jurământ

SERMON [l] *m* 1 predică, 2 *fam* dojană (plutitoare)

SERMONNAIRE *a* al predicei || *m* 1 predicator, 2 culegere de predici

SERMONNER *v* 1 a ține o predică, un discurs, 2 a dojeni *sermonner un jeune homme*

SERMONNEUR, **EUSE** *s* dojenitor phticos

SÉROSITÉ [sé-ru:s] *f* serozitate, partea apoasă a sangelui

SÉROTHÉRAPIE *f* seroterapie, tratare preventivă sau curativă cu serum

SERPE *f* cosor, *fig faut à la serpe, a coups de serpe*, făcut grosolan

SERPENT [l serpens] *m* 1 șarpe *serpent a lunettes*, șarp. cu ochelari, *serpent a sonnettes*, V *crotaie*, 2 limbă de longs *serpents de feu*, limbă mare de foc, 3 *Muz* instrument în formă de șarpe, 4 *fig* șarpe, viperă *langue de serpent*, limbă invinată [V Suplimentu]

SERPENTAIRE [l] *f* Bot un fel de cactus cu tulpina tarătoare, *serpentaire femelle*, răculeț || *m* 1 constelația emisferului boreal, 2, pasăre de pradă mănăitoare de reptili

SERPENTE *f* *papier serpente*, hârtie foarte subțire transparentă (pentru gravuri)

SERPENTEAU *m* 1 puru de șarpe, 2 rachetă sbuătoare

SERPENTER *v* a șerpu

SERPENTIN *m* serpentin, țeava alambicului în spirală [V Suplimentu]

SERPENTINE *f* 1 serpentină, 2 rocă verde sau pătată cu colorii, 3 piatră fină și pestrițată, 4 (†) tun mic [V Suplimentu]

SERPETTE [serpe] *f* cosoraș

SERPIGINEUX, **EUSE** *a* peșinginos

SERPILLIÈRE (yer') *f* 1 pânză groasă de împachetat, 2 sorț de pânză groasă, 3 grulgu ordinar

SERPOLET *m* Bot cimbrisor, săpun(el)

SERRAGE *m* strânsul

SERRAN *m* Zool biban de mare (pește)

SERRATE [l] *a* cu zămă la dinții fierăstrăului

SERRATIFORME (tă) *a*, în formă de fierăstrău

SERRATULE *f* Bot gălbinaș

SERRE [serrei] *f* 1 strangere, 2 tescure *donner une première serre au raisin*, a da întâia tescureală strugurilor, 3 ghiară *les serres de l'aigle*, ghiarele vulturului, 4 seră, florărie

mchisa, 5 *serre fine*, pensă de apropiat marginile unei răni

SERRE, **E** a 1 strans, ticsit, 2 stramt *habu serré*, haină stramtă, 3 *fig* stians a) *luguros logique serrée*, b) concis *style serré*, 4 *fam* *l'air d'un homme très serré*, om foarte sgărcit, 5 *jeu serré*, loc prudent, 6 *pouls serré*, bătaie de inimă încordată, 7 *des pluie serrée*, ploaie deasă, 8 *avoir le cœur serré*, a fi tare mâhnit, 9 *serre du devant, du derrière*, cu picioarele de dinainte, de dinapoi prea apropiate

|| *adv* 1 strans, unul lângă altul *marcher serré*, 2 foarte tare *pincer serré*, a ciupi foarte tare, 3 *strapsic mentir serré*, a minti strapsic, 4 de aproape, de scurt *tenir les enfants trop serré*, a ține copiii de scurt, 5 *jouer serré*, a juca cu țaraita, cu multă prevedere, *fig* a fi prudent, a umbli cu mare băgare de seamă

SERRE-BOUCHON *m* strângătoarea dopului (unei sticle) [Pl invariabil]

SERRE-FLE *m* codaș a) ofițer sau subofițer îndrăgăstul unei trupe, b) corabie care merge în urma tuturor Pl invar

SERRE-FILS (fil) *m* unealtă de unit două fire electrice Pl invar

SERRE-FINE *f* pensă de strâns buzele unei răni Pl invar

SERRE-FREIN *m* frânar Pl invar

SERRE-JOINT *m* clește (de dogar, tamplar) de strâns scânduri Pl invar

SERREMENT *m* 1 strangere, 2 *serrement de cœur*, măhnire adancă

SERREMENT *adv* cu zgarcenie

SERRE-NEZ *m* iabașă Pl invar

SERRE-PAPIERS *m* 1 dulap, masă de păstrat hârtii, 2 V *Presse-papiers* Pl invar

SERRER *v* 1 a strânge (cu toate nuanțele sale), 2 a strânge, a pune bine *serrer le linge*, a chiti rufele, 3 (în expres) *serrer les dents*, a scrâșni din dinți, *serrer une place*, a înconșuiă din toate părțile un loc întărit, *serrer la muraille*, a trece pe lângă zid, *serrer la terre*, a pluti dealungul tărâmului, *serrer le vent*, a pluti în direcția vântului, *serrer son écriture*, a se scrie mai îndesat, *serrer son style*, a scrie mai concis, *lig serré la botte, la mesure*, a înfunda (în discuție), *serrer son jeu*, a juca cu prudență, cu țaraita, *serrer de pres*, a nu da pară, a urmări de aproape, *serrer les rangs*, a îndeși rândurile, *serrer un texte de trop dres*, a tăduce prea literal, *lig cela serre le cœur*, ți se rupe inima || *Se serrer*, a se strânge, *fig le cœur se serre*, ți se strânge inima, *se serrer contre le mur*, a se lipi, a se înghemui de zid, *se serrer les uns contre les autres*, a se înghemui unii în alții [Vezi cuvintele în legătură cu *serrer* și Supl.]

SERRE-RAILS (ra-i) *m* icuri de lemn cari înțepnesc sinele pe traveise Pl invar

SERRE-TÊTE *m* 1 basmă de cap, tulpan, 2 panglică de strâns scufia Pl invar

SERRICOORNE *a* cu antene dințate

SERRURE [serrer] *f* broască (de ușă), lacăt, încuetoare [V Suplimentu]

SERRURERIE *f* lăcătușerie

SERRURIER *m* lăcătuș

SERTE *f* aşezarea unei pietre scumpe (în căsuşa inelului)

SERTIR [i sertus] *v* 1 a aşeza o piatră scumpă (în căsuşa inelului, etc), 2 a băga

SERTISSEUR *m* lucrător care aşează pietre scumpe (în inele, etc)

SERTISSEUR *f* legatul, legătura unei pietre scumpe

SÉRUM (rom') [i] *m* serum, partea apoasă a sângelui)

SERVAGE [sɛrʁ] *m* şerbie, robăgie

SERVAL *m* pisică tigră Pl *des servals*

SERVANT *a* care serveşte *frere servant*, călugăr care serveşte pe călăuşi || *m* servant, îngrijitorul unui tun

SERVANTE *f* 1 servitoare, slujnică *je suis votre servante*, sunt sluga d-tale, mă închin, 2 servanţă, măsură pentru fariuri, etc (în o sufragane)

SERVEUR *m* aruncătorul mingii la lawn-tennis

SERVIBILITE *f*. îndatorinţă, îsuşirea de a fi servibil

SERVICE *a* servibil, îndatoritor

SERVICE [i servitium] *m* 1 serviciu, slujbă *se mettre en service*, a intra în slujbă, a se băga, *entrer au service* a) a se băga la stăpân, b) a intra în armată, *être au service de*, a fi în slujbă la (cuiva) *être de service*, a fi de rând în slujbă, a fi în exerciciul funcţiunii, *fig je suis à votre service*, sunt la dispoziţia d-voastră, *hors de service*, scos din se serviciu, ce nu mai e bun la nimic, *hommes de service*, slugile, 2 slujbă de Stat *avoir trente ans de service*, a fi slujbă trezeci de ani Statului, 3 slujbă militară *ască prendre du service*, a intra în armată, 4 *service (divin)*, slujbă biserică, 5 slugile sau personalul (unui aşezământ), 6 *induitoire rendre (un) service a quel qu'un*, a aduce un serviciu cuiva, a-l îndatora, *qu'y a-t-il pour votre service?* cu ce pot să te servesc, să te îndatoresc? *j'ai un service a vous demander*, vreau să te rog ceva, 7 întrebun-ţare *cet habit m'a fait un bon service*, haina asta mi-a făcut mult, 8 tacâm de masă *service de porcelaine*, farfuri de porţelan, *service de linge*, rufărie de masă, 9 rugăciuni pentru odihna sufletului, parastas, *fonder un service perpétuel*, a lăsa un fond pentru un parastas vesnic, 10 (*billet de service*, intrare gratuită (la teatru) [V Suplimentu]

SERVLETTE *f* 1 şervet, 2 prosop, ştergar, 3 servietă, geantă de piele sau de panză lustruită

SERVILE [i] *a* 1 servil a) slugarnic, b) /ug josnic *âme servile*, c) vorbă cu vorbă *traduction servile*, 2 Teul *œuvres serviles*, lucru de mână

SERVELEMENT *adv* 1 slugarnic, 2 servil, vorbă cu vorbă *traduire servilement*

SERVILISME *f* servilitate, spiritul de slugarnicie

SERVILITÉ *f* servilism, slugărnicie

SERVIR [i servir] *v* 1 a servi a) a sluji (la cineva), b) a îndatora *servir ses amis*, c) a

sluji *servir la patrie*, d) a îngriji cu cele tre-buincioase, a vînde *ce marchand me sert depuis longtemps*, gustatorul acesta imi vînde de multă vreme, e) a da la masă, *servir le potage*, a da supă la masă, *le dîner est servi*, s'a dat la masă, *vous êtes servis*, poitiţi la masă! f) a da de mancare (cuiva) *servir un enfant*, g) a ţine loc de *servir d'interprète*, h) a folosi a fi bun la ceva *cet habit ne peut plus servir*, haina aceasta nu mai pote fi purtată, *cela ne sert a rien*, asta nu foloseşte la nimic, *à quoi sert ce que vous dites*, la ce foloseşte ce spui d-ta? i) a face slujbă bisericească *servir Dieu*, a se închina lui Dumnezeu, *servir la messe*, a însoţi cu glasul pe preot la liturgică, j) *servir l'État*, a fi slujbaş al Statului, a sluji ca soldat, 2 a îngriji a), a mănărea *servir un canon, une pompe*, 3 a incuraja, a mulţumi *servir les passions de qq*, a incuraja patimile cuiva, 4 *servir une rente* a plăti dobânzile unui venit, 5 *fig servir quelqu'un d'un conte*, a spune gogoşi cuiva, 6 a vînde o buclă în colţită, 7 *Mar faire servir*, a-şi lua diumul || *Se servir*, 1 a se servi a) a se sluji (singur), b) a se folosi de, a întrebuinţa, c) a lua din o mâncare, a gusta din, 2 a cumpăra deobiceiu, a-şi face cumpărăturile *se servir chez tel épicer* a cumpăra obişnuit la cutare băcan [Se conjugă ca *dormir*] V Suplimentu

SERVITEUR *m* servitor, slugă, *fig serviteur de Dieu*, om cuceinic, *serviteur de l'Etat*, slujbaş al Statului, (*je suis votre serviteur*, sluga D-tale)

SERVITUDE [i servitudo] *f* 1 servitute a) scribie, robie, b) supunere, atinare, c) în-josire *c'est une grande servitude d'être volge de*, e o mare înjosire să lu silit să, 2 servi-tudine, îndatorire, sarcină impusă (unei pro-prietăţi)

SERVO-MOTEUR *m* unealtă reglatoare a motoarelor

SER pron V son

SÉSAME [i-gr] *m* susan

SÉSAMÉES (za) *f* pl grup de plante cu susanul ca tip

SÉSAMOIDE (za-mo-id') *a* 1 care seamănă cu grăuntele de susan, 2 *os sesamoides*, oscioa-rele carpului şi tarsului

SÉSÉLI (se-ze) *m* séseli (plantă colorantă)

SÉSQUALÈRE (ses ku-i) [i] *a* care co-pinde odată şi jumătate de ori

SESSILE [i] *a* Bot fără codiţă

SESSION [i] *f* sesiune timpul cat tin des-baterile unei adunări

SESTERCE [i] *m* sesterţiu (monedă ro-mână), *le grand sesterce*, o mie de sesterţi

SÉTACE, E [i seta] *a* ca părul porcului

SETER (ti-e) [i sextarius] *m* 1 (t) măsură de greutate d. 156 litri, de lichide 7 1/2 litri, 2 *demi setier*, 1/4 litru (la Paris)

SÉTIFÈRE (ti) [i seta, ferre] *a* care poartă păr aspiu

SÉTIFORME (ti) *a* în formă de mătură

SÉTON [i seta] *m* buclă de panză care sugă zămurile dintr-o rană

SETTER (*se-ter*) [aŋgl] *m* (câine) prepelicer
(1 pînă la jumătate, răscolit și ondulat)

SEUIL (*seuil*) [l] *solum* *m* prag

SEUL, **E** [l] *solus* *adv* 1 singur, 2 unic, 3 (chiar) numai *la seule idee m'effraye*, chiar numai ideea mă înspăimîntă || *adv* singur *tout seul*, singur de tot *cela va tout seul*, asta merge dela sine || *m* unul singur *le gouvernement d'un seul*, stăpanirea absolută

SEULEMENT *adv* 1 numai, 2 dar, însă *il consent, seulement il demande des garanties*, consimte, dar cere garanții, 3 cel puțin, măcar *si seulement il rendait l'argent*, dacă cel puțin ar înapoița banii, *pas seulement*, nici măcar, 4 non seulement, nu numai, 5 (cu negațiunea *ne*) nici măcar

SEULET, ETTE *a* singurel

SÈVE [l] *sapa* *f* sevă *ab*) fig tîrnie, vîscă

SÉVÈRE [l] *a* sever *a*) neîngăduitor, *b*) aspru, strășnic, *c*) fără podoabă *architecture sévère* || *m* cerceș *a* sever [V Suplimentu]

SÉVÈREMENT *adv* cu severitate, cu asprime, cu strășnicie

SÉVÉRITÉ [l] *severitas* *f* severitate, asprime, strășnicie

SÉVICES [l] *servitia* *f pl* maltratări, purtare aspră (față de ai săi)

SÉVIR [l] *sœvire* *v* 1 (cu *contre*) a pedepsi cu strășnicie *sévir contre un coupable*, a pedepsi cu asprime pe un vinovat, *b*) a întrebunța asprime față de, a maltrată *sévir contre sa femme*, a-și maltrată soția, 2 a băntui, a pusti *la peste sévir*, ciurma bantuire

SEVRAGE *m* întărcatul

SEVRER [l] *separare* *v* 1 a întărea (un copil de față), 2 *fig* a lipsi, a desvătă *sevrer quelqu'un de ses droids*, a lipsi pe cineva de drepturile sale, 3 a despărți un butaș de tulpina plantei || *Se sevrer*, a se lipsi de, a renunța la [Se conjugă ca *achever*]

SÈVRES *m* portelan de *Sevres*

SEVRÉUSE *f* întărcătoare

SEXAGÉNAIRE [l] *s* sexagenar, (om) de 60 de ani

SEXAGÉSIMAL, **E** (*je-zî*) [l] *ce* ține de numărul 60

SEXAGÉSIME (*je-im'*) [l] *f* a doua duminică din postul Paștelor

SEXIDIGITAIRE *a* și *s* (persoană) ce are șase degete

SEXIDIGITAL, **E** *a* cu șase degete

SEXE [l] *sexus* *m* sex, gen *sexe masculin*, partea bărbătească *sexe féminin*, parte femească, *des deux sexes*, de amândouă sexele

SEXENNAL, **E** (*sêk-sên*) [l] *se*, *annuus* *a* 1 care durează șase ani, 2 care se repetă din șase în șase ani

SEXENNALITÉ (*sêk-sên*) *f* înșuşirea de a dura șase ani

SEXTANT [l] *m* sextant, instrument de 60° de măsurat unghiurile și distanțele

SEXTÉ [l] *sexta* *f* rugăciune la prânz (a treia din orele canonice)

SEXTÉLLAGE, **SEXTÉRAGE** [l] *sextarius* *m*

(†) taxă ce percepea seniorul asupra fiecărei măsură de 156 litri de grâu vândut în piață

SEXTIDI [l] *sextus dies* *m* a șasea zi a decăzii anului republican

SEXTIL, **E** [l] *a* de 60 grade

SEXTO [l] *adv* al șaselea

SEXTOLET *m* *Mar* două triolete

SEXTUOR [l] *sex* *m* *Muz* sextuor, bucată pentru șase voci sau instrumente

SEXTUPLE [l] *a* înșesit || *m* număr de șase ori mai mare

SEXTUPLER [sextuple] *v* a înșesi, a face de șase ori mai mare

SEXUALITÉ [l] *sexualis* *f* sexualitate în sușirile speciale de sex

SEXUÉ, **E** *a* care are un sex

SEXUEL, **ELLE** [l] *sexualis* *a* sexual, de sex

SEYANT (*sé-yan*), **E** *a* care stă bine

SFORZANDO (*dzan*) [it] *a* *Muz* idem, triptat dela piano la forte

SGRAFFITE [it] *m* idem, pictură cu fresc, prin care se produc luminile unui desen, imitând bas-relieful

SHAH *m* *V* *chah*

SHAKO [ung] *m* ciacău (un fel de chipru)

SHAKE-HAND (*șek-hand'*) [aŋgl] *m* strângere de mână

SHAKESPEARIEN (*șeks-pi-ri-ên*), **ENNE** *a* al lui Shakespeare

SHAMPOOING (*șan-po-ên*) *m* sampooon, udatul părului, fricțiune

SHERIF (*șê*) [aŋgl] *m* șerif, ofițer municipal (în Anglia)

SHOCKING (*șo-kung'*) [aŋgl] *a* urât

SHRAPNELL (*șrap*) *m* șrapnel

SHUNT (*șunt'*) [aŋgl] *m* circuit secundar care nu lasă circuitului principal decât o fracțiune de curent

SI [l] *conj* 1 dacă *il viendra s'il peut*, va veni dacă va putea, *je ne sais si je pourrai*, nu știu dacă voi putea, 2 ce ar fi dacă *si nous allions nous promener*, ce ar fi dacă ne-am duce la plimbare? 3 (în expres) *si ce n'est que*, afară numai, *si tant est que*, dacă e adevărat că, *si bien que*, în așa chip că, *si petit qu'il soit*, ori cât ar fi de mic, *si heureux qu'on soit*, ori cât am fi de fericit, *si peu que*, ori cât de puțin || *adv* 1 așa, așa de *si grand*, așa de mare, 2 (ca răspuns la o întrebare negativă) *da si si, si fait, mais si*, ba da

SI *m* *Muz* si a șaptea notă

SIALAGOGUE [gr] *a* *Med* care pricinueste secrețiunea salivei

SIALISME [gr] *m* scumpare abundentă

SIAM (*am'*) *m* 1 joc de popice, 2 porc asiatic

SIAMOIS *s* siamez || *f* materie de bumbar foarte ordinară || *m* limbă siameză.

SIBÉRIEN, **ENNE** *a* siberian

SIBILANT, **E** [l] *a* sibilant, șuierător

SIBYLLE [l] *gr* *f* sibilă, *a*) ghicitoare (la cei vechi), *b*) *fam* *une vieille sibylle*, o hoască bătrână, o bătrână care se crede

SIBYLLIN, E a sibilin, de sibilă, *lores sibyllins*, culegeri de oracole asupra soartei Romei

SIBYLLIQUE a sibilic, de sibilă, de prezicere

SICAIRE [i sicarius] m ucigaș plătit

SICCATIF, IVE [i] a și m care usucă repede

SICCITÉ (sik-si) [i siccitas] f uscăruine

SICILIEN, ENNE a și s sicilian, din Sicilia || f dans sicilian

SICLE [ebr] m siclu a) măsură de 10 grame, b) un leu și 25 bani (la Ebru)

SICYDION m pește cu colorii vii

SIDÉRAL, E [i] a sideral a) privitor la aștri, b) ce țin de aștri, c) a unui astru *révolution siderale* întoarcerea unui astru la același punct pe cer

SIDÉRATION f (f) influența unui astru asupra vieții sau sănătății cuiva

SIDÉRITIS (tuss) m Bot Jaleș de câmp, încheietoare

SIDÉROLITHIQUE [gr] a bogat în mine rare de fier (ferenurile terțiare)

SIDÉROSE f sideroză, carbonat natural de fier

SIDÉROTECHNIE (tek) [gr] f metalurgia fierului

SIDÉURGIE [gr] f lucratul sau fabricarea fierului

SIDÉURGIQUE a al fabricării fierului *l'industrie sidérurgique*

SIÈCLE [i saeculum] m secol, veac, *du siècle*, lumean, *il faut être de son siècle*, trebuie să ne conformăm cerințelor timpului, *dans tous les siècles des siècles*, în veacii vecilor

SIÈGE [i sedium] m 1 scaun *prenez un siège*, ia un scaun, sezi, 2 capra trăsuri *monter sur le siège*, a lua loc pe capra trăsuri, 3 *siège épiscopal*, episcopie, 4 sediu, reședință *le siège du gouvernement*, reședința guvernului, 5 asdiu împiesurat *le siège de Troie*, asediul Troiei, *faire le siège* a impresură, *lever le siège*, a despresură (o cetate), *fig* a o șterge, *état de siège*, stare de asdiu 6 centru *le siège d'une maladie*, centrul unei boli, *le siège de* a pensă, creierul, 7 *bain de siège* bau de șezut

SIÈGER [siège] v 1 a și avea reședința sediul, 2 a și ține ședințele (un tribunal), 3, a) a ocupa un scaun (în o adunare, un tribunal, etc.), b) a sta în scaunul episcopal sau pontifical *Léon XIII siegea vingt six ans*, Leon XIII a păstorit 26 de ani, 4 *fig* a sta, a ședeă *c'est là que siège le mal*, aicea stă răul, buba [Se conjugă ca *accélérer* și *arranger*]

SIEN, ENNE pron al său, a sa, *les siens*, *les siennes*, ai săi, ale sale, *regarder une chose comme sienne*, a socoti un lucru ca al său || m 1 *le sien*, averea sa, munca sa *à chacun le sien*, fiecareva după munca sa, *y mettre du sien*, a pune dela sine, 2 *les siens*, ai săi, rudele || f pl *faire des siennes*, a face nebunii

SIESTE [sp] f siestă, somnul de după amiază

SIEUR [i. senior] m 1 domn; 2 (iron) individ *le sieur un tel*, individul cutare

SIFFLABLE a de fluierat

SIFFLAGE m V *cornage*

SIFFLANT, E a șuerător || f siflantă, interă șuerătoare

SIFFLEMENT m fluierat, șuerat

SIFFLER v 1 a fluiera, 2 a șueră [V Supl]

SIFFLET m 1 fluier, șuerătoare, 2 (*coup de sifflet*, fluierătură, 3 *pop* beregată *couper le sifflet* a qq, a tăia cuiva gâtul, *fig* a tăia cuiva poarta de a mai vorbi, 4 pl fluierături (la o picșă), 5 *en sifflet*, tă at teșit [V Supl]

SIFFLEUR, EUSE s fluierător

SIFFLOTEMENT m fluierătură înceată

SIFFLOTER v a fluiera încet

SIFILET m pasăica-paradisului

SIGILLAIRE (ju-ler) [i sigillum] a privitor la pecți *légende sigillaire*

SIGILLAIRE (ju-ler) f arbore fosil din terenurile huliere

SIGILLÉ, E (le) a pecetluit

SIGILLOGRAPHIE (ju-lo) [i-gr] f studiul pecetilor

SIGILLOGRAPHIQUE (ju-la) a privitor la studiul pecetilor

SIGISBÉE (jus) [it] m curtezan, cavalier

SIGLE [i siglum] m (în paleografie și epigrafie) literă inițială care exprimă un cuvânt sau un grup de cuvinte

SIGMA [gr] m sigma a 18-a literă din alfabetul grecesc

SIGMOIDE (mo id') a ca un sigma grecesc

SIGNAL (sin-ya) m semnal Pl *des signaux*

SIGNALÉ, E a semnalat, însemnat

SIGNALEMENT m semnalmente, toate semnele (unei persoane)

SIGNALER (sin-ya le) v 1 a da semnalmente, semnele (unei persoane), 2 a da semnale, a înștiința prin semnale, 3 a semnala a) atrage atenția asupra (unui lucru), a da de veste, b) a arăta prin faptă, a pune în evidență *signaler son zèle*, a-și arăta zelul || *Se signaler*, a se semnala, a se deosebi

SIGNALÉTIQUE (sin-ya) a care dă semnalmente, arată semnele

SIGNELEUR m cel însărcinat cu serviciul semnalelor (la căile ferate, etc.)

SIGNATAIRE (sin-ya) s semnatar, iscălitor

SIGNATURE (sin-ya) [i] f 1 semnătură, iscălitură, 2 semnare, iscălire *la signature d'un contrat*, semnarea unui contract, 3 cifră în josul unei coli tipărite (ce arată numărul coalei)

SIGNE (sin-y') [i signum] m semn *marquer d'un signe*, a însemna cu un semn, *signe de fête*, semn din cap, *faire signe* a qq, a face semn din ochi, curva

SIGNÉ, E p p semnat, iscălit

SIGNER (sin-yé) [i signare] v a semna a iscăli || *Se signer*, a-și face cruce, a se închina

SIGNET (si-né) m panglică în foile unei cărți (de însemnat o pagină)

SIGNIFIANT, E (sin-yi) a 1 însemnat, 2 care înștiințează (prin portărei)

SIGNIFIER $\frac{3}{4}$ (sin-yi) [i significare] v 1 a semnifica a) a însemna, b) a face cunoscut,

a declară, *signifier sa volonté*, a-și face cunoscută voința, 3 a înștiința, a notifica pe cale judiciară (prin portărei)

SILENCE [l silentr̥m] *m* 1 tăcere *réduire au silence*, a silii să tacă, a închide gura (cuiva), *passer sous silence*, a trece cu vederea peste, 2 *fig* liniște, 3 nelămurire *bénéficiaire du silence de la loi*, a beneficia de nelămurirea legii, 4 *Muz* paură

SILENCIEUSEMENT (z'-man) *adv* în tăcere

SILENCIEUX EUSE *a* tăcut, liniștit

SILÈNE *f* Bot lipicioasă

SILEX [i] *m* silic, cremene

SILHOUETTE (si lu) *f* siluetă, desen în profil după umbra unei figuri

SILICATE *m* silicat, sare a acidului silicic

SILICE [i silɛ] *f* silice

SILICEUX, EUSE *a* 1 ca cremenea, 2 care conține multă silice

SILICIQUE *a* silicic (acid derivat din siliciu)

SILICIUM (om') [i] *m* siliciu (metaloid)

SILICIURE *m* siliciură, compus din un metal și siliciu

SILICULE (silique) *f* păstăie mică

SILICULEUX, EUSE *a* cu păstăi mici

SILIGINEUX, EUSE [i siligo] *a* făinos

SILIQUE [i siliqua] *f* păstăie

SILIQUEUX, EUSE *a* cu păstăi

SILLAGE (vaj') *m* 1 urna, dăra (unei corăbii în mers), 2 rușinea mersului (unei corăbii), spațiul străbătut de ea (într'un timp dat), *quel sillage avez-vous?* ce rușeală aveți? 2 *doubler le sillage*, a îndoi rușeala, 3 vână de pește (în o mână de huiță), 4 *fig* urmele *marcher dans le sillage d'un homme puissant*, a merge pe urmele unui om puternic

SILLE (sil') [gr] *m* (la Greci) poem satiric în care parodia jineă un loc însemnat

SILLER (yé) *v* a spinteca valurile

SILLET (yé) *m* călș de vioară

SILLOMETRE (yo) *m* instrument de măsurat viteza parcursului unei corăbii

SILLON (yon) *m* 1 brazdă, *fig creuser son sillon*, a-și trage cu încetul brazda ce și-a propus, 2 *Poet* câmpii, holde, ogoare *trop de sang inonda nos sillons*, prea mult sânge a inundat holdele noastre, 3 *pl* urmele ce lasă un lucru (= sbăcitură, dungă, etc)

SILLONNER (yo) *v* a brazda

SILŌ [sp] *m* groapă de grăunțe

SILPHE *m* silf, coleopter din țările reci

SILURE [i] *m* somn (pește)

SILURIEN, ENNE *a* Geol silurian (teren) dedesubtul de vonianului

SILVES [i silva] *f* *pl* culegere de poezii latine desprecuate

SIMAGRÉ, E *f* 1 prefăcătorie *faire la simagrée de refuser*, a se prefăca că nu vrea, 2 *pl* nazuri, fasoleli *voilà bien des simagrées*, ce de mai mofturi!

SIMARRE [it] *f* 1 (†) rochie lungă cu trenă, 2 antenu lung sub robă (la magistrați, etc)

SIMARUBA *m* arbore american a cărui scoarță oprește dezinterna

SIMARUBACÉES *f* *pl* familie de plante dicotiledoane cu sinaruba ca tip

SIMBLEAU (sen-blo) *m* sfoară de tras cercuri mari (a dulgherilor)

SIMBESQUE sau **SIMIEN, ENNE** [i simus] *a* de maimuță, maimuțes

SIMILAIRE [i similis] *a* similar, de același fel

SIMILARITÉ *f* însușirea de a fi la fel, asemănare

SIMILI [i similis] *a* care imită

SIMILIGRAVURE [i] *f* similigravură, foto-gravură înfățișând imagini în umbre ușoare

SIMILITUDE [i similitudo] *f* similitudine, asemănare, potrivire

SIMILOR *m* V *chrysocole*

SIMONIAQUE [mi] *a* simoniac, vinovat de a fi traficant cu cele sfinte

SIMONIE [Simon] *f* simonie, trafic cu cele sfinte

SIMOUN (mun) [ar] *m* simun, vânt fierbinte și aprig (în Sahara)

SIMPLE (sênpl') [i simplex] *a* 1 simplu, 2 singur, numai *croire quelqu'un sur sa simple parole*, a crede pe cineva numai pe cuvânt, 3 ușor *nourriture simple*, hrană ușoară, 4 *fig* sincer, naiv *simple comme un enfant*, naiv ca un copil, 5 prost *il est si simple que*, e așa de prost că, 6 *simple soldat*, soldat prost, *simple particulier*, un particular oarecare, *pur et simple*, fără rezervă și fără modificare, 7 *Gram* *temps simple*, timp care se conjugă fără ajutor, *sujet simple*, subiect exprimat printr'un singur cuvânt, *attribut simple*, atribut care nu exprimă decât un mod de a fi al subiectului || *m* 1 ceea ce e simplu, 2 om simplu, sărac cu duhul *Dieu aime les simples*, Dumnezeu rușește pe cei săraci cu duhul, 3 *pl* Bot buruieni, ierburi *étudier les simples*

SIMPLEMENT (sên) *adv* 1 într'un mod simplu, 2 în mod naiv *répondre simplement*, a răspunde în mod naiv, 3 numai *il dit simplement cela*, zice numai aceasta, 4 *tout simplement*, curat, fără înconjur, *purement et simplement*, pur și simplu

SIMPLESSE (sên) *f* simplitate firească, naivitate

SIMPLET, FTTE (zên) *a* (†) 1 cam simplu, 2 prosticel

SIMPLICITÉ (sên) [i simplicitas] *f* 1 simplitate, 2 nerozie *c'est une simplicité de parler ainsi*, e o nenorocire de a se vorbi astfel

SIMPLIFIABLE (sên) *a* simplificabil, ce poate fi simplificat

SIMPLIFICATEUR, TRICE (sên) *a* și *s* simplificator, care simplifică

SIMPLIFICATION (sên) *f* simplificare, facere mai simplu

SIMPLIFIER (sên) [simple] *v*. a simplifica, a (se) face mai simplu

SIMPLISME (sên) *m* simplism *a*) întrebuințare de mijloace simple, *b*) viciu de raționament care constă în a neglija elementele necesare soluțiunii

SIMPLISTE (*sên*) *a* simplist *a*) peste măsură de simplu, *b*) care neglijează elementele necesare soluțiunii

SIMULACRE [i] *m* simulacru *a*) icoană, statuie, *b*) închipuire, vedenie, *c*) imitație, piefăcătorie *simulacre de bataille*, bătaie prefăcută, *d*) aparență deșartă, umbră *un sunu laere de liberté*, o umbră de libertate

SIMULATEUR, TRICE *s* 1 prefăcător, 2 om care se prefacă că e bolnav

SIMULATION [i] *f* simulare, prefăcătorie,

SIMULÉ, E *a* simulat, prefăcut

SIMULER [i] *simulare* *v* a simula *a*) a se prefacă că este, că are (ceva), a fățărnicii, *b*) *simuler un combat*, a face o luptă închipuită

SIMULIE *f* *V moustique*

SIMULTANE, E [ml] *a* simultan, în același timp

SIMULTANÉITÉ *f* simultaneitate, întâmplare în același timp

SIMULTANÉMENT *adv* simultan, în același timp

SINAPISATION [i] *sinapis* *f* aplicarea medicamentelor cu făină de muștar

SINAPISÉ, E *a* cu făină de muștar (cataplasma)

SINAPISER [i] *sinapizare* *v* a aplica un cataplasma cu făină de muștar

SINAPISME *m* sinapism, medicament din făină de muștar și apă

SINCÈRE [i] *sincère* *a* sincer

SINCÈREMENT *adv* în mod sincer

SINCÉRITÉ [i] *sincérité* *f* 1 sinceritate, 2^a vorbire sinceră

SINCIPIUT (*put*) [i] *m* sinăput, creștetul

SINCIPIUTAL, E *a* al creștetului capului

SINDON [i-gr] *m* 1 giulgiul lui Isus, 2 bucată de pânză ce se vâra în gaura craniului făcută cu tr. panu

SINÉCURE [i] *sine, cura* *f* sinecură, post bine plătit fără muncă

SINÉMURIEN *a* și *m* sinemurian, etaj geologic ce ține de liazie

SINGE (*senj*) [i] *simius* *m* 1 maimuță *monnaie de singe*, strâmbături, grumbuslucuri, *payer en monnaie de singe*, a plăti cu grumbuslucuri, a-și bate joc, 2 *pop* jupân, patron || *a* care maimuțarește [V Supl.]

SINGER *v* a maimuț(ări), a imita prostete [Se conjugă ca *arranger*]

SINGERIE (*sen-j'ri*) *f* 1 maimuțenie, grumbuslucuri, 2 imitație proastă și ridiculă, 3 fasoleală, naruri

SINGEUR, EUSE *s* cel care maimuțește, imită cu slugărnicie (pe alții)

SINGLETON (angl.) *m* singură carte ca coloare în mâna jucătorului (la boston și whist)

SINGULARISER [i] *singularis* *v* a deosebi de ceilalți || *Se singulariser* a se deosebi de ceilalți (prin ciudățeni)

SINGULARITÉ [i] *singularitas* *f* singularitate *a*) deosebire de ceilalți *singularité d'opinion*, *b*) ciudățenie

SINGULIER, ÈRE [i] *a* 1 singular *a*) deosebit de ceilalți, *b*) ciudat, *c*) rar, unic

în felul său *beauté singulière*, frumusețe unică în felul ei, 2 *combat singulier*, luptă între doi oameni || *m* și *a* *Gram* singular

SINGULIÈREMENT *adv* 1 mai ales, 2 foarte mult, *être singulièrement affecté*, a fi foarte tare atins, 3 în mod ciudat, deosebit de ceilalți, *s'hahiller singulièrement*

SINISTRE [i] *sinistre* *a* sinistru *a*) rău prevestitor *symptômes sinistres*, semne rău prevestitoare, *b*) nenorocit *evenement sinistre*, *c*) înfrorător *visage sinistre*, figură înfrorătoare, *d*) prințdios *un homme sinistre* || *m* sinistru *a*) întâmplare nenorocită, *b*) pagubă, pierdere (prin incendiu, etc) *évaluer le sinistre*

SINISTRÉ, E *a* care a suferit o pagubă (ex o casă) || *s* sinistrit, cel care a suferit o pagubă, pierdere (= incendiat, devastat, etc)

SINISTREMENT *adv* în mod sinistru, înfrorător

SINOLOGIE *f* sinologie, știința limbii, a istoriei și a instituțiilor Chinei

SINOLOGIQUE *a* sinologic, privitor la sinologie

SINOLOGUE *m* sinolog, cunoscător adânc al limbii chineze, etc

SINON [si non] *conj* dacă nu

SINOPLÉ *m* verdele (pe armori)

SINUÉ, E *a* cu scobituri

SINUEUX, EUSE [i] *a* sinuos, plin de cotitură

SINUOSITÉ *f* sinuozitate, cotitură, întorsătură

SINUS (*nū-ss*) [i] *m* 1 *Anat* găunoșitură, 2 *Geom* sinus, perpendiculara dusă dela căpătâul unui arc pe raza ce trece prin celălalt căpătâu

SINUSOIDAL, E (*so-î*) *a* 1 al sinuzoidelor, 2 în formă de sinuzoidă

SINUSOIDE (*so-îd*) *f* sinuzoidă, curbă plană înălțându-se grafic variațiunile sinusului când arcul variază

SIPHONDE (*fo-îd*) *a* în formă de sifon

SIPHON [gi] *m* 1 sifon, 2 *Mar* vârtel de apă, valtoare

SIRE [i] *senior* *m* 1 (†) domn, 2 *pauvre sire*, păcătos, *triste sire*, ticălos, 3 (la vocativ) *sire*, maiestate!

SIRÈNE [i] *sirena* *f* sirenă *a*) fluierul (locomotivei), *b*) aparat în care se determină numărul vibrațiilor fiecărui sunet, *c*) *fig* fermecătoare *voix de sirène*, voce fermecătoare, plădăsoasă, *d*) *Zool* reptil care se amănă cu salamandra

SIROCO [ar] *m* vânt fierbinte de sud-est

SIROP (*ro*) [ar] *m* sirop

SIBOTER *v* a sorbi câte puțin

SIROPEUX, EUSE *a* ca siropul

SIRVENTE [i] *serviens* *f* sirventă, poezie satirică a Troubadurilor

SIS, E (*si, sis*) [seoir] *a* situat, aflător, *maison sise à Paris*, casă situată în Paris

SISMAL, E *a* (unui) care urmează ordinea de sgudure (în cutremur)

SISMIQUE [gr] *a* seismic, al cutremurelor de pământ

SISMOGRAPHIE [gr] *m* seismograf aparat care înregistrează ora, durată, etc a mișcărilor unui cutremur

SISMOLOGIE [gr] *f* sismologie, știința cutremurelor de pământ

SISTRE [l-gr] *m* sistru, instrument de muzică la vechii Egipteni

SISYMBRE (zén) [l-gr] *m* Bot voinicică, gălbeneă

SITE [l situs] *m* s.t, loc, poziție

SITÔT (to) *adv* îndată, *suôt pris suôt perdu*, cum a fost prins a și fost spanzurat, *de suôt*, așă de curând || *con* *suôt que*, îndată ce, cum

SITELLE *f* ciocănitore (păsărică)

SITUATION *f* situați(un)e *a*) poziție, *b*) stare, hal *situation déplorable*, hal de deplâns, *c*) condiție, *d*) (în dramă) momentul în care e-afășat interesul, *mot de situation*, cuvânt cu efect momentan, *faire situation*, a face efect

SITUÉ, *E* *a* situat, așezat

SITUER *v* a situa, a așeza

SIUM (om) *m* Bot cosișel

SIX (sis' izolat, și dinaintea unei consoane, sis' dinaintea unei vocale) [l sex] *a* 1 șase, 2 al șaselea, a șasea *Charles VI*, Carol al VI-lea || *m* 1 numărul șase, 2 a șasea zi a lunii

SIXAIN (zen) *m* V *sizain*

SIX-BLANCS *m* (†) monedă de 12½ bani

SIX-CLEFS *m* me! cu chei de întors orice ceasornic

SIXIÈME (zi) *a* al șaselea, a șasea || *m* 1 o șesime, a șasea partea, 2 al 6-lea etaj || *f* clasa II-aliceală (în Franța), 2 elevii cl II-aleale.

SIXIÈMEMENT (zi) *adv* al 6-lea

SIX-QUATRE-DEUX (A LA) (sis') *loc adv* cârpăcește, în grabă

SIXTE [l sexta] *f* Muz sexta, interval de ton între șase note.

SIZAIN [six] *m* 1 stânță de șase versuri, 2 pachet cu șase perechi de cărți

SIZERIN *m* (specie de) cănepar

SIZETTE [six] *f* joc între 6 persoane, trei contra trei, cu o pereche de 36 cărți dela popă până la șase

SKATING (ske-tin'gh') [angl] *m* idem, patinatul cu patine pe roțițe

SKI [danez] *m* ski, patină lungă de alergat pe zăpadă

SKIELKE (skul'k) *m* săniuță pe pantale de ghiță cârmă cu o prăună

SKIER (skur), **SKIEUR** *m* soldat încălțat cu patinele ski

SKUN(G)S *m* V *sconse*

SLAVE *a* și *s* slav

SLAVISME *m* slavism

SLAVON, **ONNE** *a* și *s* slavon || *m* slavona, limba veche slavă

SLAVOPHILE *s* și *a* slavofil *a*) iubitor de Slavi, *b*) (în Rusia) dușman a tot ce este străin

SLEEPING-CAR (sli-pin'gh') *m* idem, vagon de dormit

SLOOP (slup) [angl] *m* corăbioară cu un singur catar, șlep

SMALAH (la) [ar] *f* smala. *a*) curte boie-

rească a unui șef arab (în Algeria și Maroc), *b*) *fam* familie numeroasă

SMALT [it] *m* smalț

SMALTINE *f* arseniură naturală de cobalt

SMARAGDIN, **E** [l smaragdus] *a* verde ca smaraldul

SMARAGDITE *f* smaragdită, mineral de un verde frumos ca smaraldul

SMÉRINTHE *m* fluture mare de noapte

SMILACÉES *f pl* Bot plante liliacee

SMILAX [gr] *m* salsaparilă, salce

SMILLAGE (ya') *m* ciophrea cu un ciocan cu două căpătaie ascuțite

SMILLE (smi y') [gr] *f* ciocan cu două căpătaie ascuțite

SMILLER (yé) [smille] *v* a ciopli cu un ciocan cu două căpătaie ascuțite

SMITHSONTE *f* carbonat natural de zinc

SMOGLER [angl] *v* a face contrabandă de mare

SNOB [angl] *m* snob, imitator naiv a tot ce e la modă

SNOBISME *m* snobism, admirație prostescă a tot ce e la modă

SNOW-BOOT (sno-but) [ang] *m* șoșoni-galoși

SOBRE [l sobrius] *a* sobru *a*) cumpătat, *b*) neîncărcat, simplu *dessin sobre*, desen neîncărcat, *c*) *fig* măsurat în *être sobre de louanges*, a fi măsurat în laude

SOBRIÉTÉ [l sobrietas] *f* sobrietate *a*) cumpătare, *b*) măsură, *c*) nemeșteșugire *la sobriété de l'art florentin*

SOBREMMENT *adv* 1 cumpătat, 2 *fig* cu măsură

SOBRIQUET (ké) *m* poreclă

SOC (sp'k) [celt] *m* brăzdar

SOCIABILITÉ *f* sociabilitate, destoinicia de a trăi în societate

SOCIABLE [l] *a* sociabil *a*) născut pentru a trăi în societate, *b*) care poate trăi în societate, *c*) cu care te poți învîl *cet homme n'est pas sociable*, nu e om cu care să te învîiești || *m* trăsură mare de lux

SOCIABLEMENT *a* în mod sociabil

SOCIAL, **E** [l socialis] *a* social *a*) care privește societatea, *b*) de societate, *c*) de tovarășie *signature sociale*, semnătura de tovarășie, *d*) *science sociale*, știința organizării și dezvoltării societății

SOCIALEMENT *adv* în ordinea socială

SOCIALISATION *f* 1 punerea în tovarășie, 2 mărirea foloaselor societății

SOCIALISER *v* 1 a întinde asupra întregii societăți, 2 a pune în tovarășie generală

SOCIALISME *m* socialism, sistem politic care urmărește prefacerea stării actuale a societății prin întoarcerea proprietății la colectivitate

SOCIALISTE *a* și *s* socialist, partizan al socialismului

SOCIÉTAIRE *s* societar, membru al unei societăți literare, științifice sau artistice

SOCIÉTARIAT *m* calitatea de societar

SOCIÉTÉ [l societas] *f* societate *a*) reu-nire, adunare *vivre en société*, a trăi laolaltă,

b) legătură *rechercher la société de quelqu'un*, a căuta legătura cu cineva, c) tovarăşie *société commerciale*, tovarăşie comercială, d) lumea la (haute) *société*, lumea aleasă, *frequenten la société*, a intra în lumea aleasă

SOCINIANISME [Socin] *m* socinianism, erezie care respinge divinitatea lui Cristos

SOCINIEN, ENNE *a* şi *s* socinian, cel care tăgăduieşte divinitatea lui Cristos

SOCIOLOGIE *f* sociologie, ştiinţa fenomenelor sociale

SOCIOLOGIQUE *a* sociologic, privitor la sociologie

SOCIOLOGUE *m* sociolog, savant care se ocupă cu fenomenele sociale

SOCLE [it] *m* 1 soclu, piciorul (unui bust, unui vas, etc.), 2 temelie

SOCQUE (soh') [i] *soccus* *m* 1 papuc al comilor (la cei vechi), 2 galenţi

SOCRATIQUE *a* a lui Socrate

SODA, SODA-WATER (u-a ter) *m* apă gazoasă

SODÉ, E *a* cu sodiu

SODIQUE *a* sodic, de sodă

SODIUM (om') *m* sodiu (metal alb)

SOEUR [i] *soror* *f* 1 soră, 2 călugăriţă, 3 *les neuf sœurs*, cele nouă Muze [V Supl.]

SOEURETTE *f* fam surioară

SOFA [ar] *m* sofă

SOFFITE [it] *m* Arh tavan încălcat cu despărşăminte şi izoace

SOFI *m* călugăr persan

SOI [i se] *pron* sine, se *parler de soi*, a vorbi de sine, *en soi*, în sine, *chez soi*, acasă, *avoir un chez soi*, a avea casa sa proprie, *être (rester) chez soi*, a fi întotdeauna acolo, a nu şi schimba caracterul, *être a soi*, a fi în toate minţile, *n être pas a soi*, a-şi fi pierdut minţile, *prendre sur soi*, a lua asupra-şi, *revenir à soi*, a-şi veni în fire, *rentrer en soi*, a se răzgândi, a cugeta bine, *à part soi*, în sine însuşi, *soi-même*, el însuşi, *rentrer en soi-même*, a reflecta, a cugeta

SOI-DISANT *a* aşă zis || *adv* ca să zic aşă, chipurile *il est parti, soi-disant pour revenir*, a plecat chipurile ca să se întoarcă

SOIE [i seta] *f* 1 mătase, 2 ata de păiajen, 2 a) părul aspru, ţepos (al porcului, etc.), b) păr moale şi lung, 3 partea cuşitului, etc. intrată în mâner, în plăsele

SOIERIE (soa-ri) [soie] *f* 1 mătăsură, 2 mătăserie

SOIF [i sitis] *f* sete *avoir soif*, a-î fi sete, *avoir la soif de*, a fi însetat după [V *pouie* şi Suplmentu]

SOIGNÉ, E *a* îngrijit || *m* du *soigne*, ceva fin, ceva delicios || *f* pop bătaie bună, frecuş

SOIGNER (soan-ye) [soin] *v* 1 a îngriji, a căuta, a avea grijă de, 2 a face cu îngrijire *soigner son ouvrage*, a-şi face lucrul cu îngrijire, 3 *pop* a târbăci (pe cineva) || *Se soigner*, a se îngriji, a se căuta [V Suplmentu]

SOIGNEUSEMENT *adv* cu îngrijire

SOIGNEUX (soan-yeu), **EUSE** *a* 1 îngrijat *soigneux de sa reputation*, îngrijat de numele

său, 2 care are grijă de toate *ménagère soigneuse*, gospodină care are grijă de toate, 3 (care lucrează cu îngrijire *ouvrier soigneux*, 4 făcut cu îngrijire

SOIN (so-en) *m* 1 grijă, *prendre soin, avoir soin* a avea grijă de, a îngriji de, 2 îngrijire *les soins d'un médecin*, 3 ocupaţiune *les soins du ménage*, trebile gospodăriei, 4 *pl* atenţiuni *des soins empressés*, atenţiuni prevenitoare, *rendre des soins à qq*, a arăta atenţiuni cuiva, a-i face curte, *être aux petits soins auprès de qq*, a nu şti ce să mai faci pentru cineva, 5 *pl* necazuri *cet enfant a couté beaucoup de soins a sa mere*, acest copil a costat pe mamă sa mult, necazuri, 6 *Poet* *soins ambitieux*, ambiţioase *soins jaloux*, gelozie

SOIR [i serum] *m* 1 seară, a ce *soir*, la vedere pe diseară, *fig le soir de la vie*, bătrâneţea, *c'est le soir d'un beau jour*, e sfârşitul unei vieţi frumoase, 2 după prânz *à trois heures du soir*, la trei după amiază

SOIRÉE *f* 1 seara, vremea serii, 2 serată, petrecere de seară

SOIT (soat, izolat sau dinaintea unei vocale) [être] *adv* fie *ainsi soit il*, aşă să fie, amin! *tant soit peu*, cât de puţin

SOIT-COMMUNIQUE *m* înaintarea dosarului unei proceduri parchetului din partea judecătorului de instrucţie

SOIXANTAINÉ (san) *f* 1 *une soixantaine*, vreo şaizeci, 2 şaizeci de ani *avoir la soixantaine*, a avea şaizeci de ani

SOIXANTE (sant') [i sexaginta] *a* 1 şaizeci, 2 al şaizecilea, a şaizecea *chapitre soixante* || *m* a şaizecea parte dintr'un tot

SOL [i soum] *m* sol, pământ

SOL m *Muz* sol (notă)

SOLAIRE [i solaris] *a* solar, al soarelui, ce ţine de soare

SOLANACÉES *f* *pl* solanacee, mare familie de plante alimentare şi medicinale (ca cartoful, măsălară, etc)

SOLANDRE *f* *V* *malandre*

SOLANÉES || *pl* solanee, trib din familia solanaceelor (cu zărna ca tip)

SOLARD *a* *m* bou rămas stingher

SOLBATU, E (solo-battu) *a* cu copita strivită

SOLBATURE *f* strivitura copitei

SOLDANELLE *f* Bot degetăruş

SOLDAT [it] *m* 1 soldat, ostaş, 2 militar, 3 *fig* apărător *un soldat de l'ordre* [V Supl.]

SOLDATESQUE *a* soldătesc || *f* 1 soldăţime, 2 soldăţie

SOLDATESQUEMENT *adv* soldăteşte

SOLDE [it] *f* soldă, leafa unui soldat, *être à la solde de*, a fi în serviciul cuiva, a fi plătit de cineva, *tenir à sa solde*, a ţine în serviciul său || *m* 1 saldo a) răfuşala unei socoteli, b) rămăşiţa unei sume de plătit, c) diferenţa dintre debitul şi creditul unui cont, 2 rest dintr'o marfă vândută cu scăzământ [V Supl.]

SOLDÉ, E *a* răfuit, plătit

SOLDER [solde] *v* 1 a plăti solda soldaţilor, 2 a întreprinde cu soldă, a plăti *solder*

des espions, 3 a plăti, a răui (o socoteală), 4 a vinde cu scăzământ (o marfă)

SOLE [l solum] *f* lan, ogor care a primit felurite culturi

SOLE [l solea] *f* 1 talpă, 2 limb (pește turtit și oval)

SOLEAIRE [sole] *a* 4nat (muschiul) din partea dindărăt a piciorului

SOLECISME [l-gr] *m* solecism *a*) greșală de sintaxă, *b*) greșală (oarecare)

SOLEIL (lev) [l soi] *m* 1 soare *il fait du soleil*, e soare, *il fait déjà grand soleil*, e ziua nămuza mare, *avoir du bien au soleil*, a avea proprietăți imobiliare, *adorer le soleil levant*, a se închina unei persoane care se ridică, *le soleil luit pour tout le monde*, orice om are drept la viață, 2 *pl* aștri, soți, 3 *fig* luceafăr *la verue est le soleil des intelligences*, adevarul este luceafărul celor inteligenți, 4 chivotul agnelului, 5 *Bot* floarea soarelui, 6 *coup de soleil*, insolajie, soare sec, *fam avoir un (coup de) soleil*, a se roși, 7 *V an* [V Suplimentu]

SOLENNEMENT *m* adancătură pentru a susține jghirabul unui acoperiș

SOLENN (len) [l gr] *m* scoică în formă de teacă sau de mâner de cuțit

SOLENNEL, ELLE (la) [l solennis] *a* solemn *a*) serbat în fiecare an *fêtes solennelles*, *b*) măreț, falnic, *c*) însoțit de toate formalitățile *acte solennel*, *d*) emfatic, îngâmfat

SOLENNEMENT (la) *adv* în mod solemn, cu solemnitate, falnic

SOLENNISATION (la) *f* solennizare, prăznuire

SOLENNISEB (la) [l solennizare] *v* a serba cu pompă (în fiecare an), a prăznui

SOLENNITÉ (la) [l solenniter] *f* solemnitate *a*) ceremonie măreață, măreție, *b*) formalități, valabilități (unui act) *solennite d'un serment*, *c*) emfază, îngâmfare *parler avec solennité*

SOLÉNOIDE (no id') [gr] *m* solenoid, fir metalic, întors în formă de elice, parcurs de un curent și având proprietățile magnetului

SOLERET *m* armura piciorului

SOLFATARE [it] *f* mină de pucioasă

SOLFÈGE [it] *m* solfegiu *a*) exercițiu de muzică vocală, *b*) culegere gradată de bucăți muzicale

SOLFIER [sol] *v* a cânta note

SOLIDAGE *m* *Bot* sânziană de grădină, splinuță

SOLIDAIRE [solide] *a* solidar *a*) răspunzător unul pentru altul, *b*) *obligation solidaire*, obligație de a plăti unul pentru altul (în lipsă)

SOLIDAIEMENT *adv* în mod solidar, și unul și alții

SOLIDARISER *v* a face să fie solidar, răspunzător unul pentru altul || *Se solidariser*, a se solidariza, a răspunde unul pentru altul

SOLIDARITÉ *f* solidaritate *a*) răspunderea unuia pentru altul, *b*) atârănarea oamenilor unul de altul

SOLIDE [l] *a* solid *a*) tare, vârtos, *b*) țeapăn, *viguros un solide gaillard*, un vâlgan

voinic, *c*) trăinic *amuse solide*, *d*) statornic, neclintit *ami solide*, *e*) puternic, temeinic *de solides raisons*, motive temeinice || *m* 1 ceea ce este solid, real, adevărat, 2 *fam le solide*, avere, poziție bună, 3 corp solid, 4 *Mat* solid, spațiu mărginit prin suprafețe

SOLIDEMENT *adv* cobză *ligoter solidement*, a lega cobză

SOLIDIFICATION *f* solidificare, trecerea de la lichid la starea solidă

SOLIDIFIER *v* a solidifica, a preface în corp solid

SOLIDITÉ [l soliditas] *f* soliditate *a*) tărie, *b*) trănicie, *c*) *fig* temeinicie, sănătoșie *solidité de l'esprit, du jugement*, starea sănătoasă a minții, temeinicia judecării, *d*) (†) volum *mesures de solidité*, măsuri de volum

SOLILIQUE [l soliloquium] *m* solilo, convorbire cu sine-insuș

SOLIN [sole] *m* 1 distanță între grinzi, între olane, 2 tencuială dintre goluri, ieșitură pentru a acoperi un gol

SOLIPÈDE [l solus, pes] *s* și *a* soliped, (animal) cu o singură copită

SOLISTE *s* solist, artist care execută un solo

SOLITAIRE [l solitarius] *a* solitar *a*) căruia îi place să trăiască singur, departe de toți, *b*) singuratec, depărtat *village solitaire*, sat singuratec, *c*) *Bot inflorescence solitaire*, inflorescență care crește singură pe tulpină, *d*) *ver solitaire*, panglică (vierme) || *m* 1 pustnic, sihastru, *fig* om care trăiește foarte retras, 2 mistreț bătrân, 3 joc complicat (cu o tăbliță cu 36 de găurele și cu aschii) pentru o singură persoană, 4 solitar, diamant montat deosebit [V Suplimentu]

SOLITAIREMENT *adv* solitar, singuratec

SOLITUDE [l solitudo] *f* solitudine, singurătate

SOLIVAGE *m* 1 facerea de grinzi din lemn, 2 grindisul (unei clădiri)

SOLIVE [sole] *f* grindă

SOLIVEAU *m* 1 grindă mică, 2 *fig* om nul, om moale, mămăligă

SOLLICITATION [l] *f* sollicitare, cerere stăruitoare

SOLLICITER [l sollicitare] *v* 1 a sollicita *a*) a cere cu stăruință, a stăruii, *b*) a umbli după, *solluciter un emploi*, *c*) a cere *solluciter l'attention*, 2 a atârta, a îndemna la *solluciter à la révolte*, 3 *Fiz* a împinge la *pesanteur sollicité les corps à tomber*, greutatea împinge corpurile să cadă, 4 *solluciter ses juges*, a căuta să câștige în partea sa pe judecători *solluciter une affaire*, a stăruii ca o afacere să izbutască, 5 (†) a îngrijii (ex un bolnav)

SOLLICITEUR, EUSE *s* sollicitator, cel care cere o slujbă, o favoare, etc., stăruitor

SOLLICITUDE [l sollicitudo] *f* sollicitudine *a*) îngrijire deosebită, stăruință, *b*) griji

SOLMISATION *f* cântarea notelor după vechiul sistem.

SOLMISER (sol, mi) *v* a cânta notele după vechiul sistem

ȘOLO *m* *Muz* solo, buceță cântată de unul singur *Pl des solos, des soli*

SOLSTICE [l solstitium] *m* solstițiu, timpul când soarele e cel mai depărtat de ecuator

SOLSTICIAL, **E** *a* al solstițiilor

SOLUBILITÉ *f* solubilitate, puțină *a)* de rezolvire, *b)* de topire

SOLUBLE [l] *a* solubil *a)* ce se poate rezolvi, *b)* ce se poate topi

SOLUTÉ [l solutum] *m* dizoluțiunea unei substanțe active într'un lichid apos

SOLUTION [l] *f* 1 soluțiune *a)* rezolvire *solution d'un probleme*, *b)* dizolvare, topire *en solution*, dizolvat, topit, 2 soluție, deslegare (a unei dificultăți), 2 desfacerea părților (care au fost unite), *solution de continuité* *a)* întrerupere, gol, *b)* *Chir* rană, frantură, 4 *Jur* plată finală, liberare

SOLVABILITÉ *f* solvabilitate, puțină de a plăti

SOLVABLE *a* solvabil, bun de plătit

SOMATIQUE [gr] *a* al corpului

SOMATOLOGIE [gr] *f* (r) tratat asupra părților solide ale corpului

SOMBRE (*sombr*) *a* 1 întunecos, 2 posomorit *jour sombre*, 3 închis, mohorit, *couleur sombre*, 4 *fig* întunecat, 5 *les sombres bords*, le *sombre empire*, infernul, iadul, 6 *il fait sombre*, e întuneric, 7 *sombre accueil*, privire jalnică

SOMBRER (*son*) *v* 1 a se cufundă (o corabie), 2 *fig* a se prăbuși, a se duce pe copcă *fortune qui sombre*, avere care se prăbușește, 3 (la agricultori) a da prima arătură (unui ogor), 4 a-și întineca (ex *glasul*)

SOMBRERO (*son bre-ro*) [sp] *m* pălărie de păsă cu borduri mari

SOMNAGER *v* a pune cercuri la căpătăiele (unui poloboc) [Se conjugă ca *arranger*]

SOMMAIRE [l summarium] *a* sumar *a)* pe scurt, *b)* fără multe formalități *justice sommaire* || *m* sumar, prescurtare

SOMMAIREMENT *adv* în mod sumar, pe scurt, fără multă vorbă

SOMMATION [sommér] *f* somațiune *a)* învitare pe cale legală, *b)* invitare de a se piedă, *c)* *sommation respectueuse*, cerere respectuoasă a unui copil major către părinții săi ca ei să consimtă la căsătoria lui

SOMMATION [somme] *f* *Mat* facerea sumei a mai multor câțumi

SOMME [l summa] *f* 1 sumă, total, 2 rezumat al tuturor părților unei științe, unei doctrine *la Somme theologique de Saint Thomas d'Aquin*, rezumat al doctrinei sf. Toma d'Aquin 3 bancă de nisip (la intrarea unui port, la îmbucătura unui fluviu) || *loc adv* *somme toute*, *en somme*, scurt, într'un cuvânt

SOMME [l gr] *f* sarcină, povară, samar, *bête de somme* *a)* vită de povară, *b)* *fig* salahor

SOMME [l somnus] *m* somn, *l'am faire un petit somme*, a trage un somnuleț, *dormir d'un somme*, a o duce într'un somn, *faire la nuit tout d'un somme*, a dormi dus toată noaptea

SOMMEIL (*me-i*) [somme] *m* 1 somn, som-

meil de plomb, somn greu, adânc, *avoir sommeil*, a-ți fi somn, 2 *fig* amorțire *l'hiver est le sommeil de la nature*

SOMMEILLER (*me ye*) [sommeil] *v* 1 a moși, a dormita, a dormi pe jumătate, 2 *fig* a fi în amorțală

SOMMELIER, **LRE** [somm] *m* chelar, îngrătorul primizei, al suțrageriei

SOMMELLERIE [somme] *f* 1 slujbă de chelar, 2 cămura cu ale mâncării

SOMMER [somme] *v* 1 a soma, a invita (pe cale legală), 2 *Mat* a face suma, a adună o serie de termeni

SOMMET (*me*) [l summum] *m* varf, creștet, *fig* culme *au sommet*, în vârf, în culmea

SOMMIER [l summarium] *m* *Com* catastif

SOMMIER [l sagnarium] *m* 1 vită de povară, de samir, 2 somnică, saltea (elastică) din păr de cal, 3 (la orgă) cutia care primește aerul și-l distribuie în țevi, 4 *Arh* piatră care sustine un clopot mare, 5 pragul de sus (al unei uși, terestre)

SOMMITÉ [l summitas] *f* 1 culmea cea mai înaltă (a unor lucrări), 2 *Farm* vârful ramurilor, al plantelor, 3 somitate, frunțas *les sommities de la litterature*

SOMNAMBULE (*som*) [l somnus, ambulare] *s* somnanbul, lunatic

SOMNAMBULISME (*som*) *m* somnanbulism *a)* starea de a fi lunatic, *b)* *somnanbulisme provoqué ou magnétique*, adormire prin ipnotizare

SOMNIFÈRE (*som*) [l somnifer] *a* somnifer, adormitor

SOMNOLENCE (*som*) [l somnolentia] *f* somnolență *a)* piroteală, *b)* *fig* amorțală

SOMNOLENT, **E** (*som*) [l] *a* somnolent, somnoros, de piroteală

SOMNOLER (*som*) *v* a piroti

SOMPTUAIRE (*somp-tuer*) [l somptuarius] *a* 1 privitor la cheltueală, 2 *lois somptuaires*, legi de înfrânare a luxului și a cheltuelei

SOMPTUEUSEMENT (*somp-tù*) *adv* în mod sumptuos, măreț

SOMPTUEUX, **EUSE** (*somp-tù*) [l sumptuosus] *a* sumptuos *a)* măreț, strălucit, *b)* care cheltuește enorm pentru lux *prince somptueux*

SOMPTUOSITÉ (*somp-tu*) [l sumptuositas] *f* 1 măreție, strălucire, 2 cheltueală enormă, lux măreț

SUN [l sonus] *m* 1 sunet, 2 sunatul *le son des cloches*, trasul clopotelor

SUN *m* 1 lărațe, 2 *fam* pistru, 3 *boule de son*, pâne soldătească *V celours*

SUN, **SA**, **SES** [l suus, sua, sui, suae] *pron* său, sa, săi, sale, *posseder son Ciceron*, a ști pe dinafară pe Ciceron

SONATE [it] *f* *Muz* sonată, bucată compusă din 3—4 bucăți diferite

SONATINE *f* sonată mică

SONDAGE *m* sonday *a)* cercetare cu sonda, *b)* *fig* cercetare, pătrundere

SONDE *f* sondă *a)* instrument ce determină adâncimea apei, natura unui teren, etc *b)* unealtă de găurit pământul (pentru a se extrage petrol, etc), *c)* *Chir* instrument de

cercetat o rană, *d*) vergea de ciucelat (aiele (la barietă), *e*) unealtă cu care se apucă *sonde* *d* frange, unealtă de apucat brânza

SONDER [sonde] *v* a sonda *a*) a cerceta, a verifica cu sonda, *b*) *fig* a pătrunde, a căuta să afle (gândurile curva), *sonder le terrain*, a cerceta terenul

SONDEUR *m* cel ce sondează [V Supl]

SONGE [l somnium] *m* 1 vis *en songe*, în vis, 2 *fig* închipuire, *tout songe est mensonge*, speranțele sunt înșelătoare, prov *mal d'autrui n'est que songe*, răul altuia nu ne doare

SONGE-CREUX *m* visător care se nutrește cu iluzii deșarte

SONGER [l somnare] *v* 1 a visa, 2 a se gândi *songer à son salut*, a se gândi la mântuirea sa, *y songez-vous*, *songez y*, nu vă gândiți? *songer a deux fous*, a se gândi binc, 3 a avea de gând *songer a se marier*, a avea de gând să se căsătorească [Se conjugă ca *arranger*] V Suplementu

SONGERIE *f* visăme

SONGEUR, EUSE *s* 1 visător, gânditor, 2 om care visează, face visuri

SONNAILLE (na-y') [son] *f* talangă

SONNAILLER (na-ye) *m* vită cu talangă || *v* a suna într-una, a bălăngăi

SONNANT, E a 1 sunător *espèces sonnantes*, monede sunătoare, 2 *à huit heures sonnantes*, punct la ora opt

SONNÉ, E a 1 sunat, 2 *fig* implinit, trecut *il a 60 ans sonnés*

SONNER [l sonare] *v* 1 a suna *sonner du cor*, a suna din corn, *sonner creux*, a suna a gol, a fi gol, 2 a fi anunțat prin un sunet *la messe sonne*, toacă de leturghie, 3 a bate, a sosi *midi est sonne*, a bătut de douăsprezece, a venit ora mesei, 4 *fig* a trâmbița *sonner une conquête*, a trâmbița o cucerire, *faire sonner quelque chose bien haut*, a trâmbița prea mult un lucru, 5 a trage *sonner les cloches*, 6 a chema (prin sonerie), a suna să vie (ex o servitoare), 7 a bate *sonner le tocsin*, a bate toaca, 8 *faire sonner*, a pronunța cu putere (ex o literă), 9 *ne sonner mot*, a nu crâncni, a nu zice nici pis [Se conjugă cu *avoir* sau cu *être* după înțeles] Vezi Suplementu

SONNERIE *f* 1 sunatul mai multor clopote deodată, bătare de clopote, 2 *la (grosse) sonnerie*, toate clopotele unei biserici, 3 sonerie (la ceasornic), 4 semnale de goarnă, 5 *sonnerie électrique*, sonerie electrică

SONNET (né) [it] *m* sonet, poezie din două catrene și două terțete

SONNETTE [son] *f* 1 sonerie, clopoțel, *serpent à sonnettes*, șarpele cu clopoței, 2 *pl* zurgălăi, 3 berbece de bătut pari [V Suplementu]

SONNEUR *m* 1 trăgător de clopote, 2 lăutar.

SONNEZ *m* dubla de șase (la table)

SONOMETRE [l-gr] *m* sonometru, instrument de măsurat și de comparat sunetele și intervalele armonice

SONORE [l] *a* sonor *a*) sunător, cu sunet puternic (sau frumos), *b*) răsunător, *salle so-*

nore, *c*) sfoiător, umflat *promesses sonores*
SONORITÉ [l sonoritas] *f* sonoritate *a*) sunet frumos *b*) răsunet

SOPHA *m* V *sofa*

SOPHI *m* V *sofi*

SOPHISME [gr] *m* sofism, raționament fals ce pare adevărat

SOPHISTE *m* sofist, cel ce face sofisme (pentru a induce în eroare)

SOPHISTICATION *f* falsificare

SOPHISTIQUE *a* sofistic *a*) ce ține de sofism, *b*) cui îi place să facă sofisme

SOPHISTIQUEMENT *adv* în mod sofistic, prin raționamente false

SOPHISTIQUEUR *v* 1 a sofistica, a face raționamente false, 2 a falsifica (un lichid, etc), *fig* *charité sophistiquée*, caritate falsă

SOPHISTIQUEUR, EUSE *s* cel ce se servește de raționamente false, 3 falsificator

SOPHORA *m* idem arbore japonez de ornament înalt de zece metri

SOPHRONISTE [gr] *m* magistrat care supraveghea efefii (în gimnaziile grecești)

SOPOR [l] *m* Med toropeală

SOPORATIF, IVE *a* adormitor || *m* leac de adormit

SOPOREUX, EUSE *a* care adoarme greu
SOPORIFIQUE, SOPORIFÈRE [l sopor, ferre]

a soporific *a*) adormitor, *b*) *fig* plictisitor *livre soporifique* || *m* soporific, leac adormitor

SOPRANISTE *m* scopit cu glas de soprano

SOPRANO [it] *m* soprano, glasul cel mai subțire (de băiat, de fată)

SORBE [l sorbum] *f* scorușă

SORBET [ar] *m* șerbet

SORBÉTIÈRE *f* vas pentru prepararea șerbetului

SORBIER [l sorbe] *m* Bot scoruș

SORBONIQUE *a* ce ține de Sorbonna || *f* (t) *a* treia teză pentru licență în teologie (îndcă avea loc în Sorbonna)

SORBONISTE *m* 1 student în teologie al Sorbonnei, 2 doctor al Sorbonnei

SORCELLERIE *f* vrăjtorie

SORCIER, ÈRE [l soris] *s* vrăjitor, fam. *il n'est pas sorcier*, nu se prea pricepe, *il ne faut pas être grand sorcier pour cela*, nu e nevoie să fii piea priceput pentru aceasta, *vieilles sorcières*, scripționarii bătrâni

SORDIDE [l] *a* murdar, scârnăv, scârbos.

SORDIDEMENT *adv* murdar, scârnăv

SORDIDITÉ *f* scârnăvie, murdărie

SORE [gr] *m* grup de corpuri reproducătoare (la fugere)

SORGHO (go) [it] *Bot* sorgo, costreiu.

SORIE *f* lână de Ispania

SORITE [gr] *m* sorită, raționament de poziții înlănțuite

SORNETTE *f* fleac, moft *laissez là toutes ces sornettes*, ia mai lasă fleacurile astea, *conter des sornettes*, *a*) turnă la brașoave, *b*) a încânta.

SORT [l sors] *m* 1 soarte, ursită, 2 *pl* sorți *tirer au sort*, a trage la sorți, *le sort en est jeté*, sorți s'au aruncat, acum iasă ce o

ieși, 3 fermece; vrăji *jeter un sort sur un troupeau*, a pune fermece unei turme, 4 situație *faire un sort à qq*, a procura o situație cuiva, a-l căpătuși, 5 (în dreptul roman) *sort principal* capital

SORTABLE *a* potrivit

SORTABLEMENT *adv* binisor, potrivit

SORTANT, *E a* 1 care iese, 2 al cărui termen a expirat *deputés sortants*, deputați al căror termen a expirat || *m* cel ce iese

SORTE *f* 1 *fel, sou* toutes sortes *de*, tot felul de, *une sorte de*, un fel de, *un homme de sa sorte*, un om de feapa lui, 2 chip, *fel de telle sorte*, în așa chip, *de la sorte*, de cele sorte, astfel, *un homme de la sorte*, un astfel de om, *en sorte que*, în așa chip că, *de la bonne sorte*, în mod riguros, serios, bine || *loc adv en quelque sorte*, oarecum, ca să zic așa || *loc conj de sorte que, en sorte que*, așa că

SORTIE *f* 1 ieșire *faire sa premiere sortie*, a ieși pentru întâia oară, 2 ieșire, loc pe unde se iese *cette maison a deux sorties*, casa aceasta are două ieșiri, 3 năvală, atac (ce dă o trupă impresurată), 4 *fig* atac *je ne m'attendais pas à cette sortie de sa part*, nu mă așteptam la acest atac din parte i, *faire une sortie sur (contre) qq a* a se năpusti împotriva cuiva, *b*) a trage un fier cuiva, 5 sfârșit *a la sortie de l'hiver*, pe la sfârșitul iernii, 6 *sortie de bal*, idem, pelerină ce pun pe umăr femeile la ieșirea din bal

SORTILÈGE [*l* sortilegium] *m* vrajă, farmece

SORTIR *v* 1 a ieși, 2 (în expres) *sortir de bonne famille*, a fi de neam bun, *sortir du lit*, a se da jos din pat, a se scula, *sortir de ma lade de table*, a se scula dintr'o boală, dola masă, *sortir du sujet*, a se depărta dela subiect, *sortir des bornes*, a depăși marginile, *sortir de son caractère*, a se infuria, a se mânia împotriva obiceiului, *il sort d'ici*, chiar acum a ieșit, *cet ouvrage sort des mains de l'ouvrier*, e lucru nou, isprăvit chiar acum, *cela sort des mains d'un tel*, asta i opera cutăruia, *sortir du college*, a absolvi cursul secundar, 3 a răsări *les bles sortent*, granele răsar, 4 (cu avoir) a scoate (afară) *sortir un cheval de l'écurie*, a scoate un cal din grajd, *fig* *sortir de grands mots*, a spune vorbe mari, 5 (impers) a ieși, 6 *loc prep au sortir de*, la ieșirea din [Se conjugă ca *mentir*] || *m* ieșire *au sortir du theatre*, la ieșirea din teatru

SORTIR [*l* sortir] *v Jur* a produce a obține *cette sentence sortira son plein et entier effet*, sentința aceasta își va produce efectul ei deplin [Se conjugă ca *finir*]

SOSIE (*xi*) *m* persoană care seamănă leit cu alta *c'est votre Sosie*, seamănă leit cu d-ta

SOT, SOTTE *a* 1 prost, neghiob, 2 uluit, năuc *il resta tout sot*, rămase uluit de tot, *faire une sottie figure*, a se face de ras || *m* om prost, neghiob, *loc* *sottes gens* *sotte besogne*, de la un prost să nu te aștepți la lucru mare

SOTÉRIES [*gr*] *f pl* serbări de mulțumire zeilor la scăparea din vreo primejdie

SOTIE (*tu*) [*sol*] *f* farsă satirică (în evul-mediu), soție

SOT-LY-LAISSE *m* târziuă [*Pl* invar]

SOTTEMENT *adv* nerozește

SOTTISE *f* 1 nerozie, neghiobie, 2, înjurătură *dire des sottises a qq*, a-l înjura

SOU [*l* solidum] *m* gologan de cinci, un gros sou, un gologan de zece, *cent sous*, o piesă de cinci lei, *n'avoir pas le sou, être sans le sou*, a nu avea para chioară, a fi lefter, *n'avoir pas un sou de, pour un sou*, a nu avea nici măcar de o pară, a nu avea pic de, *un sans le sou*, un golan, *une couturiere de quatre sous*, o cusătoreasă săracă, *sou du franc*, remiza de cinci bani la franc făcută servitorilor de către furnizori, *être propre comme un sou (neuf)*, a fi curat ca aurul, *cela vaut mille francs comme un sou*, asta face o mie de franci cu ochii închiși, *au sou la livre*, fiecăruia un raport cu suma depusă în o afacere, *pop il a mange ses quatre sous*, și-a mâncat puținul ce a avut, *loc adv sou par sou, sous a sou*, para cu para, *pour un sou de*, pentru nișcă

SOUBARBE *m V* sous barbe

SOUBASSEMENT [*sous, bas*] *m* 1 postament temelie (a unei clădiri), 2 garnitură de stofă la piciorul patului și care atârna până jos

SOUBRESAUT [*l* super, saltus] *m* 1 săritură bruscă (a calului), 2 tresărire bruscă, svaenitură, emoție subită

SOUBRETTE [*sp*] *f* subretă, servitoare (în comedii), fată în casă

SOUBREVESTE [*l* supra, vestis] *f* (f) vestă fără maneci purtată peste haine

SOUCHE *f* 1 butuc, bustean, 2 *fig* bustean, tampit *c'est une souche*, e un bustean, *rester comme une souche*, a rămâne bustean, 3 *fig* strămoș *faire souche*, a întemeia o familie, a lăsa urmași, 4 *fig* tulpină, izvor *la souche indo-européenne*, tulpina indo-europeeană, 5 sușă, matca unui registru cu chitanțe, 6 coș, horn (pe acoperiș)

SOUCHE *m* 1 piatră scoasă de desubtul ultimului strat (în ocnă), 2 Bot căprisor

SOUCHEPAGE [*souche*] *m* verificarea butucilor dintr'o pădure

SOUCHETTE *f* ciupercă ce crește la piciorul stejarului

SOUCI *m* 1 grijă, păș, *c'est la le moindre (le cadet) de mes soucis*, grija asta s'o am, *prendre souci a* a se sînchisi, a-i pășă, *b*) a se sînși să, 2 Bot călnică, gălbinele, *souci-d'eau* calcea calului || *a* de colorarea gălbinelelor

SOUCIER (*SE*) *v* a se îngriji, a se sînchisi, a-i pășă, *je me soucie bien de lui*, puțin îmi pasă de el, *je ne me soucie pas qu'il vienne*, nu mi pasă de o veni, nu țin să vie *V quarant*

SOUCLIEUSEMENT *adv* cu grijă

SOUCLIEUX, EUSE *a* îngrijat, grijuliv

SOUCOUPE [*coupe*] *f* furturioară (de ceașcă, de pahar)

SODABLE *a* ce poate fi hpit

SODAIN, E [*l* subitaneus] *a* năpraznic, fără veste || *adv* deodată, pe neașteptate, năma; decăt,

SOUDAINEMENT *adv* pe neasteptate, nă praznic, fără veste

SOUDAINETÉ *f* ıuteală năpraznică

SOUDAN [ar] *m* sudan, titlu dat altă dată sultanilor din Siria, Egipt

SOUDANIEN, ENNE *a* din Sudan

SOUDARD *m* soldat bătrân, soldăŝoi

SOUDE *f* 1 *Bot* sârcicică, 2 sodă (sare)

SOUDER [l solidare] *v* 1 a lipi (prin to-pire), 2 a lipi două căpătaie, a îmbina || *Se souder*, a se lipi

SOUDEUR, EUSE *s* lipitor

SOUDIER, ÈRE *a* al sodei *industrie sou-dière*, industria sodei || *m* 1 fabricant de sodă, 2 lucrător care lucrează la sodă || *f* uzină unde se fabrică sodă

SODOYER [solde] *v* 1 a atrage cu bani *soudoyer des assassins*, 2 a plăti, a mânui, a tocmi cu leaŝă (oameni, slugi, etc.) [*Se con-jugă ca employer*]

SOUDRE [l solver] *v* (r) a rezolva

SOUDEUR *f* 1 pihtul, 2 materie de lipit, 3 loc lipit

SOUE [l sus] *f* coccină de porc

SOUFFLAGE *m* 1 suflatul sticlei, 2 străt de scânduri adăogat la carena corăbiei

SOUFFLE *m* 1 suflu, suflare, *n'avoir plus que le souffle*, a fi în doaga morŝii, *ne tenir qu'a un souffle*, a fi foarte plăpând, 2 răsuflare *écouter le souffle d'un malade*, a ascultă răsu-flarea unui bolnav, *manquer de souffle* *a*) a avea respiraŝia scurtă, *b*) *fig* a nu se putea sustine, 3 bătaie, adiere (a vântului), 4, miros *le souffle empoisonne des marécages*, mirosul otrăvitor al mlaștinelor, 5 *fig* putere de inspiraŝie a genului

SOUFFLÉ, E *a* umflat (prin coacere) || *m* prăitură umflată, gogoasă

SOUFFLER [l suflare] *v* 1 a suflă, 2 a răsuflă, 3 a bate (despre vânt), 4 a aŝăŝa *souffler le feu*, a aŝăŝa focul, *fig souffler la discorde*, a aŝăŝa vrajbă, 5 a stinge *souffler la chandelle*, a stinge lumânarea, 6 a umflă cu aer (ex o băsică), 7 *soufflet le ver, l'email*, a lucra sticla, smaltul suflând aer înăuntru printr'o ŝeavă, *souffler l'orgue*, a suflă aer în ŝevile orgiei, *souffler un animal*, a umflă cu aer un animal (pentru a-l jupui mai bine), 8 *fig souffler le froid et le chaud*, a fi când pentru când contra, 9 a șopti *souffler un élève, un acteur*, a șopti cuvintele ıtate din lecŝie unui elev, din rol unui actor, *ne pas souffler mot*, a nu zice nici pis, 10 1 luă, a șterpeli *souffler un emploi à quelqu'un*, a luă postul cuiva din mână, *souffler la bourse*, a șterpeli punga (cuiva), 11 *Mar* a pune un străt de scânduri carenei (unei corăbii), 12 *fam* a bea într'o dușcă, a turnă dintr'odată pe gât [V. Supl.]

SOUFFLERIE *f* foalele (unei orgie, unei fierări, etc)

SOUFFLET *m* 1 foale (unealtă cu care se suflă), 2 burduf de trăsură; 3 petec, 4 palmă, 5 *fig* rușine, afront ıa *a reçu là un rude souf-flet*, a păŝti o mare rușine

SOUFFLETADE *f* pâlmeală.

SOUFFLETER *v* 1 a pâlmu, 2 *fig* a înșosi, a insultă *souffleter de son mépris*, a arunca (cuiva) în obraz dispreŝul său

SOUFFLEUR, EUSE *s* 1 lucrător care suflă în sticlă, 2 suflător (la orgă), 3 sufler (la tea-tru), 4 om cu răsuflarea grea, 5 *fam* atătă-torul focului || *m* 1 cetaceu care iespirând varsă apă prin nări, 2 ajutor-supraveghetor la transportul pietreloi

SOUFFLURE *f* bășcută formată în fontă sau sticla ce se lucrează

SOUFRANCE *f* 1 suferință, 2 îngăduire, suferin (a unui lucru), *jour de souffrance*, fe-reastră care dă în curtea vecinului, 3 *fig en souffrance* *a*) în părăsire, *b*) în ıntârziere, rămas în urmă

SOUFRANT, E *a* 1 suferind, 2 îndurător, răbdător, îngăduitor *il n'est pas d'humeur souffrante*, nu prea obișnueste să rabde, 3 *l'Eglise souffrante*, sufltele din Purgatoriu

SOUFRE-DOULEUR *s* topor de oase, cal de bătaie, om răbdător

SOUFRETEUX, EUSE *a* 1 bolnăvicios, suferind, pătimas, 2 nevoias *vieillard souf-freteux*

SOUFRIR [l sufferie] *v* 1 a suferi, a pă-timi *a*) îndură, a răbdă, a o duce la *il souffre bien la fatigue*, o duce bine la oboseală, *b*) a îndură *souffrir mort et passion, le martyre*, a îndură dureri cumplite, iadul pe pământ, *souf-frir un affront*, a păŝti o rușine, 2 a îngădui, a permite *souffrez que je vous parle*, permite-mi să-ŝi vorbesc, *cela ne souffre aucun retard*, asta nu îngăduie nici o ıntârziere, 3 a durea *je souffre de le voir ainsi*, mă doare când îl văd așa, 4 *fig* a lăncezi *le commerce souffre*, comerŝul lăncezește || *Se souffrir*, a se suferi [*Se conjugă cu offrir*]

SOUFRAGE *m* 1 ungere cu pucioasă, 2 presărare cu praf de pucioasă (a viei)

SOUFRE [l sulfur] *m* sulf, pucioasă

SOUFRÉ, E *a* 1 uns cu pucioasă, 2 de co-loarea pucioasei

SOUFRER [soufre] *v* 1 a unge cu pucioasă, a muia în pucioasă *soufrer des allumettes*, a unge chibrituri cu pucioasă, 2 a presără cu praf de pucioasă, 3 a expune la aburi de pu-cioasă, a afumă la pucioasă

SOUFRÈRE *f* mină de pucioasă

SOUFROIR *m* etuvă în care se trece lăna prin aburi de pucioasă

SOUHAIT (su-ê) *m* 1 dorință *à souhai*, după dorință, după pofta mimei, *à vos sou-haits*, să trăești! (celui care strănută), *former le souhait*, a avea dorința, a dori, 2. urare. *souhaits de bonne année*, urări de fericire cu prilejul anului nou, *former des souhaits*, a face urări

SOUHATTABLE (e) *a* de dorit

SOUHAITER (ê-iê) *v* 1 a dori *souhaiter la santé*, a dori sănătate, 2 a ură *souhaiter le bonjour, la bonne année*, a ură bunăzua, un an fericit, *je vous en souhaite*, să dea Dum-nezeu, (iron.) paște murgule!

SOUILLARD (yar) *m* 1, gaură într'o piatră

(pentru scursul apelor), 2. piatră găurită (pentru scurs)

SOUILLARDE (su-y') *f* hârdăul cu sodă (al săpunarului)

SOUILLE (su-y') [l sucula] *f* 1 băltoacă de mistreț, 2 adâncătură în nămol sau nisip făcută de o corabie înecată

SOUILLER (ye) *o* 1 a mânji, a păta, a ter fel, 2 *fig* a pângări, a spurcă

SOUILLO (yon) *s* 1 om foarte murdar, spurcăciune, 2 *souillon de cuisine*, rândușoacă

SOUILURE (yu)' *f* 1 pată, mânjitură, 2 *fig* pată rușinoasă

SOUL, **E** (su) [l satullus] *a* 1 sătul, săturat, 2 sătul până'n gât *être soul de musique*, a fi sătul până'n gat de muzică, 3 *pop* beat || *m* săturare *boire et manger tout son sou!*, a se îndopa până'n gât, *en avoir tout son sou!*, a avea berechet, *pleurer tout son sou!*, a se sătura de plâns *V grise*

SOULAGEMENT *m* ușurare

SOULAGER [l sublevare] *o* 1 a ușura, 2 *fig* a alina, 3 a ajuta *soulager les malheureux*, 4 a micșora o greutate *soulager une porte* || *Se soulager*, 1 a se ușura, 2 *fig* a-și vărsa focul, 3 a ieși afară, a se deșerta [Se conjugă ca *arranger*]

SOULARD, **E** *a* și *s* *pop* bețivan

SOULER [soul] *o* *pop* 1 a îndopa, a imbuia, a sătura (până'n gât), 2 a îmbăta || *Se souler*, a se îmbăta

SOULEUR *f* (†) spaimă

SOULÈVEMENT *m* 1 ridicare *soulèvement des flots*, 2 ridicătură (a scarfei pământului), 3 *fig* răsvrătire, răsculare *les soulèvements des paysans*, răscaloale țărănești, 4 *fig* întăritare, indignare, 5 *soulèvement de cœur*, greață

SOULEVER [l sublevare] *o* 1 a ridica, 2 a răscula, a răsvrăti *soulever le peuple*, a răscula poporul, 3 *fig* a întărită, a stărni *soulever les haines*, a stărni urile, 4 a indigna *son insolence souleva l'assemblée*, obiăznicia sa indignă adunarea, 5 *soulever le cœur*, a produce greață, *le cœur me soulève*, îmi vine greață, 6 *pop* a șterpeli cu dibăcie, 7 a prezenta, a suscita (ex dificultăți), a provoca (ex o discuție) || *Se soulever*, 1 a se ridica, 2 a se răscula, 3 a fi cuprins de indignare *son orgueil se souleva*, trufia lui fu cuprinsă de indignare, 4 a fi cuprins de greață [Se conjugă ca *achever*]

SOULIER *m* pantof, *fig* *il n'a pas de souliers*, e sărac lipit, *être dans ses petits souliers*, a fi la ananghie

SOULIGNEMENT *m* sublimiere

SOULIGNER [ligne] *o* a sublinia

SOULOIR [l solere] *o* (†) a obișnui [Vezi Tabloul verbelor nereg]

SOUL(Ţ)TE [l solutus] *f* 1 răfuirea unui rest de datore, 2 *Jur* suma datorită de un comostentor pentru a se egaliza părțile

SOUMETTRE [l submettre] *o* 1 a supune, a subjuga, 2 a înfrâna, a stăpâni *soumettre*

ses passions || *Se soumettre*, a se supune [Se conjugă ca *mettre*]

SOUMIS, **E** *a* supus.

SOUMISSION [l submissio] *f* 1 supuneie, *faire sa soumission*, a se supune, 2 *Jur* submisune, îndatorire scrisă de a face ceva în condiții anumite

SOUMISSIONNAIRE *s* sumisionar, cel ce ia asupra și de a face ceva în condiții anumite

SOUMISSIONNER *o* a lua asupra și înscris (o întreprindere, etc) în condiții anumite

SOUPAPE [sp] *f* supapă, capac [V Supl]

SOUPÇON [l suspicio] *m* 1 bănuială, 2 *fig* o idee, putințel *un soupçon de fièvre*, un început de friguri, *un soupçon de lui*, un pic de lapte

SOUPÇONNABLE *a* de bănuț

SOUPÇONNER [soupçon] *o* 1 a bănu, 2 a presupune, a socoti

SOUPÇONNEUSEMENT *adv* cu bănuieală, cu un aer bănuitor

SOUPÇONNEUX, **EUSE** *a* bănuitor

SOUPE [g] *f* 1 felie de pâine peste care se toarnă bulionul, 2 supă, bulion *soupe aux oignons*, supă cu ceapă, 3 loc *trempe comme une soupe*, ud leoarcă, *s'emporter comme une soupe au lait*, a-și sări țandăra, *tremper la soupe*, a muia buclăci de franzele în supă, *fig* *tremper une soupe*, a muia spinarea cuiva, *marchand de soupe*, directorul unui pension, 4 furaj muat în apă pentru îngrășarea vitelor

SOUPENTE *f* 1 curele ce țin corpul trăsorei, 2 podeală atârnată (de culcat slugi)

SOUPER, **SOUPÉ** *m* 1 cină, masa de diseară, 2 supeu, mâncare de răcitură după miezul nopții

SOUPER [soupe] *o* 1 a lua cina, masa de diseară, 2 a supă după miezul nopții [V Supl]

SOUPESER *o* a cântări din mână [Se conjugă ca *acheter*]

SOUPER, **EUSE** *s* cel ce ia masa după miezul nopții (la ieșirea din teatru, etc)

SOUPIÈRE *f* supieră, castron de supă

SOUPIER [soupper] *m* 1 suspin, oftă, *rendre le dernier souper*, a-și da sufletul, *pousser des soupire*, a oftă, 2 *Muz* pauză (de o pătrime)

SOUPIRAIL (rai) [soupper] *m* răsuflătoare de pivniță *Pl des soupiraux*

SOUPIRANT, **E** *a* care suspină, oftează || *m* adorator

SOUPIRER [l soupire] *o* 1 a suspina, a oftă *soupirer après quelqu'un*, a dori cu înfocare pe cineva, 2 a exprima în suspine *soupirer ses peines*, a-și spune în suspine păsurile, 3 a cânta duos *soupirer une romance*

SOUPIREUR *m* om care oftează (după ceva)

SOUPLE [l supple] *a* 1 mlădios *rendie souple*, a mlădiă, 2 *fig* foarte supus, blajin, 3 (iron) slugarnic *courtisan souple*, curtean slugarnic, *avoir l'échine souple*, les reins souples, a avea spete moi, a fi slugarnic

SOUPLEMENT *adv*, cu mlădioșie.

SOUPLESSE *f* 1 mlădioșie, 2 *fig* supunere, (iron) slugărnice

SOUQUENILLE (*ni y'*) *f* 1 mantă de pânză groasă a rândușilor de cai, 2 haină păcatoasă

SOUQUER *o* *Mar* 1 a întări, 2 a se opinti cu energie

SOURCE [sourdre] *f* 1 sursă, sorginte *remonter a la source*, a se întoarce la obârșia (unui lucru), 2 *a*) izvor, șipot *eau de source*, apă de izvor, *prendre sa source, avoir sa source*, a izvorî, *b*) *fig* izvor *les sources de l'histoire*, izvoarele istoriei, *couler de source*, a țâșni ca dintr'un izvor, a fi curgător, *de bonne source*, din izvor sigur, dela o persoană demnă de încredere

SOURCIER *m* descoperitor de izvoare

SOURCIL (*si*) [i supercilium] *m* sprânceană, *fig* *froncer le sourcil*, a încrunta fruntea

SOURCILIER, ÈRE (*li*) *a* al sprâncenii

SOURCILLER (*si-ye*) *o* 1 a mișca din sprâncene *ne pas sourciller*, a nu clinti, a sta nepăsător, 2 (rar) a țâșni, a izvorî

SOURCILLEUX (*yew*), **EUSE** *a* 1 înalt *roc sourcilieux*, 2 mandru, sever

SOURD, E [i surdus] *a* 1 surd *devenir sourd*, a surzi, 2 *fig* nepăsător, nesimțitor, *sourd aux prières*, nesimțitor la rugă, 3 înăbușit, nesigur *bruit sourd*, șgomot înăbușit, 4 spălăcit, nedeslușit *teinte sourde*, nuanță de colorii nedeslușite, 5 tainic, ascuns *de sourdes intrigues*, intrige ascunse, 6 neho țărît *douleurs sourdes*, dureri neho țărîte, 7 *lanterne sourde*, felinar cu care poți vedea fără a fi văzut || *s* surd *crier comme un sourd*, a țipa ca un besmetic, *frapper comme un sourd*, a da orbește, *parler pour les sourds*, a vorbi de-a surda [V și cuvintele în legătură cu *sourd*]

SOURDAUD, E *s* om tare de ureche

SOURDEMENT *adv* 1 înăbușit, 2 *fig* pesub ascuns, în taină

SOURDIÈRE *f* fereastră căptușită cu saltea (spre a opri șgomotele de afară)

SOURDINE [sourd] *f* surdină (de slăbit tonul unui instrument) *jouer en sourdine*, a cânta în surdină, *à la sourdine, en sourdine*, pe ascuns, în taină

SOURD-MUET, ETTE *s* surdomut

SOURDRE [i surgere] *o* 1 a izvorî, a țâșni, 2 *fig* a ieși [V Tabloul verb nereg]

SOURIANT, E [sourire] *a* surâzător, zâmbitor

SOURICEAU [souris] *m* șoricel

SOURICIÈRE [souris] *f* 1 cursă de șoareci, *fig* *se jeter dans la sourcière*, a cădea în cursă,

2 cursă întinsă de către polițiști criminalilor

SOURIQUOIS, E (*koa, koas'*) [souris] *a* le peuple *souriquois*, neamul șoricesc

SOURIRE [i subridere] *o* 1 a surâde, a zâmbi, 2 a conveni, a plăcea *cette affaire me sourit*, afacerea aceasta îmi convine [Se conjugă ca *rire*]

SOURIRE *m* surâs, surâdere.

SOURIS *m* surâs (țin), zâmbet.

SOURIS [i sorex] *f* 1 șoarece *quand les*

chats n y sont pas, les souris dansent, când pisica nu e acasă, șoarecii joacă pe masă, 2 partea cărnăasă a pulpei, a brațului || *a gris (de) souris*, cenușiu-argintat [V Suplimentu]

SOURNOIS, E *a* prefăcut, ascuns, viclean

SOURNOISEMENT *a* pe sub ascuns

SOURNOISERIE *f* prefăcătorie, șiretic, viclenie

SOUS [i subtus] *prep* sub *sous la table* sub masă, *sous enveloppe*, în plic, *sous clef*, încuiat, *sous peu*, în curând, *sous voiles*, cu pânzele întinse, *faire une chose sous huit jours*, a face ceva în opt zile, *sous Louis XIV*, pe vremea lui Ludovic XIV lea, *sous main*, pe sub mână, *avoir sous la main*, a avea la îndemână, *faire mourir sous le bâton*, a omori în bătaie, *sous le secret, sous le sceau du secret*, în taină

SOUS-AFFERMER *o* a subarendă

SOUS-AIDE *m* subajutor *Pl des sous-aides*

SOUS-AMENDEMENT *m* adaos sau modificarea unui amendament *Pl des sous-amendements*

SOUS-AMENDER *o* a modifica un amendament

SOUS-ARBRISSEAU *m* copăcel *Pl des sous arbrisseaux*

SOUS-ARRONDISSEMENT *m* plasă de județ maritim *Pl des sous-arrondissements*

SOUS-BAIL (*ba î*) *m* contract de subarendă *Pl sous-baux*

SOUS-BARBE *f* partea de jos a fălcii cu struna (la cai) [Pl *invar*]

SOUS-BIBLIOTHÉCAIRE *m* subbibliotecar

SOUS-BOIS *m* 1 vegetație care crește sub arborii unei păduri, 2 tablou de interior de pădure *peindre un sous-bois*

SOUS-BRIGADIER *m* caporal, căprar

SOUS-CHEF *m* subșef *Pl des sous-chefs*

SOUS-CLAVIER, ÈRE *a* Anat de sub claviculă *veines sous clavieres*

SOUS-COMMISSAIRE *m* subcomisar

SOUS-COMMISSION *f* subcomisie

SOUSCRIPTEUR *m* subscritor

SOUSCRIPTION [i subscriptio] *f* subscriere, subscripție, sumă subscrisă

SOUSCRIRE [i subscribere] *o* a subscrie *a*) a iscăli, *b*) a consimți (la ceva) *je souscris à ce projet*, mă unesc și eu la planul acesta, *d*) a se îndatora să plătească (un preț convenit pentru o publicație) [Se conjugă ca *écrire*]

SOUS-CUTANÉ, E *a* sub piele

SOUS-DÉLÉGUÉ *m* subdelegat

SOUS-DÉLÉGUER (*ghé*) *o* V *subdéléguer*

SOUS-DIACONAT *m* sub diaconie

SOUS-DIACRE *m* subdiacon

SOUS-DIRECTEUR, TRICE *s* subdirector

SOUS-DOMINANTE *f* Muz *a* 4-a notă a unei game

SOUS-ÉCONOME *m* subeconom

SOUS-ENTENDRE *o* a subînțelege

SOUS-ENTENDU *m* subînțeles

SOUS-ENTENTE *f* subînțelegere

SOUS-ÉPIDERMIQUE *a*, de sub epidermă,

SOUS-FAITE *m* grândă sub acoperiş
SOUS-FERME *f* *V* *sous-bail*
SOUS-FERMIER, **ÈRE** *s* subarendăş
SOUS-FRUTESCENT (*tsé san*), *E* *a* caic sea-mână cu un copăcel (*e* *x* plantă)
SOUS-GARDE *f* piedică (la armă)
SOUS-GENRE *m* subgen
SOUS-GORGE *f* cureluşe sub gatul călului
SOUS-GOUVERNEUR *m* ajutor de guvernator *Pl* *des sous gouverneurs*
SOUS-INSPECTEUR *m* subinspector
SOUS-INTENDANCE *f* subintendenţă
SOUS-INTENDANT *m* 1 subintendent maior de intenidenţă, 2 subintendent *sous-intendant militaire*, maior de intenidenţă
SOUS-JACENT, *E* *a* aşezat dedesubt
SOUS-JUPE *f* fustă de desubt, jupon
SOUS-LIEUTENANCE *f* (†) grad de sublocotenent
SOUS-LIEUTENANT *m* sublocotenent
SOUS-LOCATAIRE *m* subchirias
SOUS-LOCATION *f* subinchiriere
SOUS-LOUER *v* *a* subinchiria
SOUS-MAIN *m* caiet, foi sau hârtie sugătoare ce se găseşte pe birou [*Pl* *invar*]
SOUS-MAÎTRE *m*, **ESSE** *f* ajutor de profesor, ajutoare de profesoare
SOUS-MARIN, *E* *a* 1 sub apă *navigation sous-marine*, navigaţie sub apă, 2 care e în fundul mării || *m* submarin
SOUS-MAXILLAIRE (*ler*) *a* de sub falcă
SOUS-MENTONNIÈRE *f* cureaua chipiului sub gât
SOUS-MULTIPLE *a* şi *m* (număr) care se cuprinde, intră de mai multe ori (în altul)
SOUS-NAPPE *f* bucată de stofă ce se pune sub fata de masă *Pl* *des sous-nappes*
SOUS-NORMALE *f* partea unei curbe între o ordonată şi o perpendiculară
SOUS-OCCIPITAL, *E* *a* de sub occiput, dela ceafă *nerfs sous-occipitaux*
SOUS-ŒUVRE *m* *V* *œuvre*
SOUS-OFFICIER *m* subofiţer
SOUS-ORBITAIRE *a* situat sub orbită
SOUS-ORDRE *m* 1 lucrător sub direcţia altuia, 2 subordin, subîmpărşire, 3 *en sous-ordre*, de mâna a doua, în al doilea rând
SOUS-PERPENDICULAIRE *f* *V* *sous-normale*
SOUS-PIED *m* curea sub pantaloni
SOUS-PRÉFECTORAL, *E* *a* de subprefect, al subprefecturii
SOUS-PRÉFECTURE *f* subprefectură
SOUS-PRÉFET *m* subprefect
SOUS-PRÉFÈTE *f* *fam* soţia prefectului
SOUS-SCAPULAIRE *a* de sub osul umărului
SOUS-SECRÉTAIRE *m* subsecretar, *sous secrétaire d'Etat*, subministru (în Franţa)
SOUS-SECRÉTARIAT *m* 1 funcţia de subsecretar, 2 birourul subsecretarului
SOUS-SEING (*sen*) *m* *m* *V* *seing*
SOUSSIGNÉ, *E* *a* şi *s* subsemnat, jos iscălit
SOUS-SOL *m* subsol *a*) beciu, dedesubtul unei clădiri; *b*) strat dedesubtul pământului vegetal, *Pl*, *des sous-sols*

SOUS-TANGENTE *f* partea unei curbe dintre ordonată şi tangenta corespondentă
SOUS-TENDRE *v* *Geom* *a* uni cele două extremităţi ale unui arc (o linie)
SOUS-TITRE *m* subtitlu *Pl* *des sous titres*
SOUSTRACTIE, **IVE** *a* de scăzut
SOUSTRACTION [*l* substractio] *f* 1 scădere, 2 sustragere, sfeterisire *soustraction de papiers*, sustragere de hartii
SOUSTRAIRE [*l* subtragre] *v* 1 a scădea, 2 *a* sustrage *a*) a scăpa dela *soustraire a la vengeance de*, a scăpa de răsbunarea (curva), *b*) a sfeterisi *soustraire des effets*, a sfeterisi efecte || *Se soustraire*, a se sustrage, a scăpa dela [*Se conjugă ca tratre*]
SOUS-TRAITANT *m* subantreprenor
SOUS-TRAITÉ *m* tratat conţinând o obligaţiune prevăzută într-un tractat anterior
SOUS-TRAITER *v* *a* lua o întreprindere din a doua mână
SOUS-TRIPLE *a* şi *m* (număr) care se cuprinde de trei ori în (altul)
SOUSTYLAIRE *f* linie dreaptă perpendiculară pe arătătorul unui cadran solar şi dusă pe un alt plan perpendicular pe cadran
SOUS-VENTRIÈRE *f* presenă, curea sub pieptul călului [*V* *Suplimentul*]
SOUS-VERGE *m* cal înhamat dar necălărit lângă un altul călărit [*Pl* *invar*]
SOUTACHE *f* găitan
SOUTACHER *v* *a* orna cu găitane
SOUTANE [*it*] *f* anteru
SOUTANELLE *f* (†) anteru scurt
SOUTE [*l* subtus] *f* camera cu provizii (la o corabie)
SOUTENABLE *a* 1 ce se poate suferi, îndura *joug qui n'est pas soutenable*, 2 ce poate fi susţinut *opinion soutenable*
SOUTENANCE *f* 1 susţinere în public (a unei teze), 2 planşă scobită de bătut şi curăţit cânepa
SOUTENANT *m* susţinătorul (unei teze)
SOUTÈNEMENT *m* 1 susţinere, etc., 2 sprijin, reazăm, propteă
SOUTENEUR *m* 1 susţinător, 2 *pop* *fig* peste, tuturor unei femei desfrânate
SOUTENIR [*l* sustinere] *v* *a* susţine *a*) a ţine, *a* sprijini *soutenir une poutre*, *a* sprijini o bârnă, *b*) a întreţine, *c*) a hrăni, *a* da putere *les viandes soutiennent bien l'estomac*, cărnurile hrănesc bine stomacul, *d*) a îmbărbăta *soutenir le courage*, *e*) *a* se împotrivi cu energie *soutenir une attaque*, *f*) *a* da ajutor *soutenir des troupes*, *g*) *a* afirma, *a* pretinde *je soutiens que*, eu susţin că, *h*) *a* apăra cu argumente, *i*) *a* prelungi sunetul *soutenir la voix*, *a* prelungi sunetul vocii, *j*) *a* ţine, *a* menţine *soutenir son rang*, *k*) *a* apăra *soutenir ses droux*, *l*) *a* îndura *soutenir un coup du sort*, *a* îndura o lovitură a soartei, *m*) *a* ţine *soutenir une gageure*, *a* ţine o prinsoare, *n*) *soutenir la conversation*, *a* nu lăsa conversaţia să lăncezească || *Se soutenir*, *a* se susţine *a*) *a* sta în picioare, *b*) *a* se sprijini reciproc să nu cadă, *c*) *a* se ţine, *a* pluti *se soutenir sur l'eau*,

a se ține pe apă, *d*) a se ajută, *e*) *fig* a continuă *le mieux se soutient*, îmbunătățirea continuă [*Se conjugă ca tenir*]

SOUTENU, *E* [*a* susținut *a*) sprijinit, *b*) întreținut, 2 înco dat, puternic, care nu lănezește *attention soutenue*, 3 ales, înalt *style soutenu*

SOUTERRAIN, *E* [*l* subteraneus] *a* suteran *a*) subpământean, *b*) *fig* tainic, ascuns *voies souterraines*, mijloace ascunse || *m* suterană, loc boltit sub pământ

SOUTERRAINEMENT *adv* 1 în mod suteran, 2 *fig* tainic

SOUTIEN (*tu en*) *m* 1 sprijin, proptea, 2 *fig* sprijinitor, reazăm, susținător

SOUTIER (*tu e*) *m* supraveghetorul camerai cu provizii (pe corabie)

SOUTIRAGE *m* 1 pritocire, 2 vin prito cit *une piece de soutirage*, un butoiu cu vin pritocit

SOUTIRER *v* 1 a pritoci (vinul, etc.), 2 *fig* a sustrage, a smulge cu dibăcie *soutirer de l'argent*, a stoarce (cuiva) cu dibăcie bani

SOUTRA *m* idem, tratat indian cuprinzând, sub formă de scurte aforisme, regulile culturii, moralei și vieții de toate zilele

SOUVENANCE *f* (†) aducere aminte, amintiri vagi *j'ai souvenir*, îmi aduc aminte

SOUVENEZ-VOUS-DE-MOI *m* V '*myosotis*

SOUVENIR *m* 1 suvenir, aducere aminte *si j'ai bon souvenir*, dacă-mi aduc bine aminte, 2 amintire, 3 carnet, notes *j'ai écrit cela sur mon souvenir*, am notat-o în carnetul meu, 4 lucru dat ca amintire

SOUVENIR (*SE*) [*l* subvenire] *v* a ține minte, a-și aduce aminte, a-și aminti, *faire souvenir*, a aminti, *il me souvient*, îmi aduc aminte, *je m'en souviendrai*, o să-și arăt eu lui, *il s'en souviendra*, o să se căiască [*Se conjugă ca venir*]

SOUVENT [*l* subinde] *adv* adesea

SOUVENTESFOIS, SOUVENTES FOIS *adv* adeseaori

SOVERAIN, *E* [*l* super] *a* 1 suveran *a*) în cel mai înalt grad *souverain bonheur*, *b*) fără nici un control *puissance souveraine*, *c*) cu autoritate deplină *prince souverain*, *d*) care judecă în ultima instanță *cour souveraine*, *e*) cu efect puternic *remède souverain*, 2 *le souverain pontife*, papa || *s* suveran, monarc, rege, etc || *m* suveran, monedă de aur engleză

SOVERAINEMENT *adv* 1 în gradul cel mai înalt, 2 cu desăvârșire *lors souverainement ennuyeux*, carte cu desăvârșire plictisitoare, 3 absolut, cu putere suverană, 4 fără apel *la Cour de cassation juge souverainement*, Curtea de Casație judecă în ultima instanță

SOVERAINETÉ *f* suveranitate *a*) autoritate supremă, *b*) țară stăpânită de un suveran

SOYEUX (*soa-yeu*), **EUSE** [*soie*] *a* mătăsos, ca mătasea

SPACIEUSEMENT *adv* spașios, încăpător

SPACIEUX, EUSE [*l* spatium] *a* spașios, încăpător, întins

SPADASSIN [*it*] *m* spadasin, bătaș, duelgu

SPADILLE (*di y*) [*sp*] *m* osul de pica (în jocul *hombre*)

SPAHİ (*spa-i*) [*peis*] *m* spahiu

SPALMER [*it*] *v* *Mar* a unge cu seu amestecat cu gudron

SPALT [*gr*] *m* idem, piatră care mlesnește topirea unor metale

SPALT [*it*] *m* smoală de Judeea

SPARADRAP (*dra*) [*mi*] *m* plator

SPARDECK *m* punte ușoară deasupra cabinelor și saloanelor puntei de sus a vapoarelor

SPARGANIER *m* *Boi* buzdugan

SPARKLET (*alet*) *m* ampuță metalică în formă de mășină, conținând anhidrită carbonică lichidă (pentru fabricarea băuturilor gazoase)

SPART *m*, **SPARTE** [*gr*] *m* rogoz (din care se face împletituri)

SPARTÉINE *f* sparteină (ca tonic al inimii și diuretic)

SPARTERIE [*sparte*] *f* 1 împletitură din rogoz, 2 atelier de împletituri, rogojinărie

SPARTIATE (*si*) *s* 1 spartan, 2 *fig* sever, 3 loc *adv* *à la spartiate*, cu severitate

SPASME [*gr*] *m* spasm, scădere involuntară și convulsivă a mușchilor, a nervilor

SPASMODIQUE [*gr*] *a* spasmodic, de spasmuri

SPASMODIQUEMENT *adv* prin spasmuri

SPASMOLOGIE [*gr*] *f* stadiu asupra spasmurilor

SPATANGOIDES (*go-id*) *m* *pl* ordinul aricilor de mare

SPATH [*g*] *m* spat (mineral pietros)

SPATHE [*gr*] *f* înveliș (de floare)

SPATULE [*l* spatula] *f* 1 lopățică (de întins alifule), 2 lopătar (pasăre cu ciocul ca o lopățică)

SPÉCIAL, *E* [*l*] *a* special, anumit, deosebit *armes spéciales*, artileria și geniu, *mathematiques spéciales* V *spéciale*

SPÉCIALE *f* *spéciale*, secția reală (în licee)

SPÉCIALEMENT *adv* în mod special, în deosebi

SPÉCIALISATION *f* specializare

SPÉCIALISER *v* a specializă, a arăta anume, precis || *Se specialiser*, a se specializă, a-și alege ca specialitate

SPÉCIALISTE *s* specialist *a*) cel ce se ocupă în deosebi cu ceva, *b*) medic pentru anumite boli

SPÉCIALITÉ *f* specialitate *a*) însușirea de a fi special, *b*) ocupație anumită (a curva) *c*) om care se ocupă în o direcție oarecare, *consulter les spécialités médicales*, a consulta specialiști în ale medicinei, *d*) *Farm* medicamente cu numele inventatorului

SPÉCIES (*si-ess*) [*l*] *m*. eporă de istorie naturală cu descrierea speciilor

SPÉCIEUSEMENT *adv* specios, într'un chip ce pare a fi adevărat

SPÉCIEUX, EUSE [*l*] *a* specios, care pare a fi adevărat || *m* aparență de adevăr

SPÉCIFICATION [*mi*] *f* 1 specificare, arătare amănunțită, 2, *Jur* facerea unui lucru

nou cu materialul altuia (ex. munca bijuterului care face un inel cu aurul care nu e al lui)

SPÉCIFICITÉ *f* stare specifică

SPÉCIFIER [*i*] specificare] *v* a specifica, a arăta anume, amănunțit

SPÉCIFIQUE [*i*] *a* specific *a*) bun în deosebi la ceva, *b*) *poids spécifique*, greutatea unui corp în raport cu altul luat ca unitate, *c*) care ține de specie, al speciei *caractère spécifique*, *d*) care e particular unui specii morbide *microbe spécifique de la tuberculose*, microb particular tuberculozei, *e*) *droits spécifiques*, taxe de vamă percepute după natura produselor importate, *f*) *chaleur spécifique*, cantitatea de căldură absorbită de un kilogram al unui corp, când temperatura sa se ridică la un grad || *m* specific, leac, care vindecă regresiv

SPÉCIFIQUEMENT *adv* în mod specific

SPÉCIMEN (*mèn'*) [*i*] *m* specimen, model, mostră

SPÉCIOSITÉ *f* aparență de adevăr, adevăr aparent,

SPECTACLE [*i*] *m* spectacol *a*) privește, *b*) reprezentație teatrală *avoir le spectacle*, a-i plăcea (a)tră, *c*) punere în scenă *féerie a grand spectacle*, feerie spectaculoasă, cu puneri în scenă numeroase, *d*) *fig être (se donner) en spectacle*, servii de spectacole, a fi (a se face) de râsul lumii

SPECTATEUR, TRICE [*i*] *s* spectator *a*) privitor (la ceva), *b*) *pl* public

SPECTRAL, E *a* spectral *a*) al spectrului solar, *b*) de stație *visions spectrales*

SPECTRE [*i*] *m* 1 spectru, vedenie, stație, 2 sperietoare *le spectre de la guerre*, 3 *fig* un schelet, 4 *spectre solaire*, spectru solar, imaginea rezultată din descompunerea unei raze solare trecând prin o priză

SPECTROMÈTRE, SPECTROSCOPE [*gr*] *m* spectroscop, aparat pentru studiul diferențelor spectri

SPECTROMÉTRIE, SPECTROSCOPIE [*gr*] *f* spectroscopie, studiul spectrului luminos

SPECTROMÉTRIQUE, SPECTROSCOPIQUE *a* privitor la spectroscopie

SPECTROSCOPISTE *a* cel ce se ocupă cu spectroscopia

SPÉCULAIRE [*i*] specularis] *a* care resfrânge lumina, străvăzător (piatră)

SPÉCULATEUR, TRICE [*i*] *m* speculator, speculant

SPÉCULATIF, IVE [*i*] *a* speculativ *a*) ce ține de teorie, *b*) *esprit spéculatif*, spirit care studiază numai în teorie || *m* speculativ, om dedat meditației pure

SPÉCULATION [*i*] *f* speculațiune *a*) meditare, aprofundare în teorie, *b*) teorie *cela n'est bon que dans la speculation*, asta nu e bun decăt în teorie, *c*) speculă, afaceri comerciale, de bancă, etc

SPÉCULATIVEMENT *adv* în mod speculativ

SPÉCULER [*i*] speculari] *v* a speculă *a*) a medita, a raționa asupra (unui lucru), a face teorie pură, *b*) a face operațiune financiară *spé-*

culer sur les gains, sur la rente, a face operațiune financiară asupra granelor, rentei, *c*) *fig* a explo. tă

SPÉCULUM (*lom'*) [*i*] *m* speculum, instrument de chirurg pentru a lărgi o cavitate și a o examina

SPEECH (*spici*) [*angl*] *m* spici, mică cuvantare

SPÉLÉOLOGIE [*gr*] *f* studiul formațiunii peșterilor, izvoarelor, etc

SPÉLÉOLOGUE, SPÉLÉOLOGISTE *m* idem, cel ce se ocupă cu studiul formațiunii peșterilor, izvoarelor, etc

SPENCER (*spen-sér*) [*angl*] *m* 1 spencer, hamă fără pulpane, 2 corsaj fără fustă

SPERGULE *f* Bot spurgulă, hrana vacii

SPIRITUEL *f* sulțură de fier

SPERMACETI (*se-ti*) [*i* și *gr*] *m* spermanțet

SPERMATOBRHÉE (*re*) [*gr*] *f* spermatooree, scurgere de spermă, poluție

SPERMATOZOIRE, SPERMATOZOIDE [*gr*] *m* animalculul din spermă și polen

SPERME [*i*-*gr*] *m* sperma

SPERMOGONIE *f* fructificare accesorie la unele ciuperci

SPHACELE [*gr*] *m* gangrenă uscată (care atacă un membru întreg)

SPHACÈLE, E *a* gangrenat

SPHÉNOÏDAL, E (*i*-*dal*) *a* al sfenoidului

SPHÉNOÏDE (*no-id'*) [*gr*] *m* sfenoid, os al bazei craniului

SPHÈRE [*i*] *f* 1 sferă, glob, 2 *fig* cerc, întindere *sphere d'activité*, loc sortit de sa

sphere, a ieși din lumea lui, din obiceiurile sale

SPHÉRICITÉ *f* sfericitate, rotundime

SPHÉRIQUE *a* sferic *a*) rotund ca o sferă, *b*) *Geom* ce ține de sferă

SPHÉRIQUEMENT *adv* în formă sferică

SPHÉRISTÈRE [*gr*] *m* locul de exercițiu cu mingea (la Greci)

SPHÉRISTIQUE [*gr*] *f* exercițiul cu mingea

SPHÉROÏDAL (*ro-i* *dal*), *E* *a* sferoidal, care seamănă cu o sferă

SPHÉROÏDE (*ro-id'*) [*gr*] *m* sferoid, solid care seamănă cu o sferă

SPHÉROÏDIQUE (*i*-*dik'*) *a* de sferoid

SPHÉROMÈTRE [*gr*] *m* sferometru, instrument de măsurat curbile suprafețelor sferice

SPHÉROMÉTRIE *f* sferometrie, măsurarea micilor grosimi

SPHÉRULE [*sphère*] *f* sferă mică

SPHEX (*sfeks*) *m* viespe cu patru aripi și un bold de înțepat

SPHINCTER (*s'en-kiér*) [*i*] *m* sfincter, mușchi care închide sau deschide un orificiu

SPHINX (*sfenks*) [*gr*] *m* sfinx *a*) monstru din mitologie, *b*) fluture de noapte, *c*) *fig* om de nepătruns

SPHAGISTIQUE [*gr*] *f* știința peceților

SPHYGMOGRAPHE [*gr*] *m* instrument de măsurat viteza și forța pulsului

SPHYGMOGRAPHIE *f* măsurarea vitezei și a forței bățăilor de puls

SPHYRÈNE *f* sfirenă, ștrucă de mare,

SPIC [*i*] *m*. Bot, spichinat,

SPICA [l] *m* bandaj încrucișat

SPICIFLORE [l] *a* cu flori dispuse în formă de spic

SPICIFORME *a* în formă de spic

SPICILÈGE [l spicilegium] *m* 1 colecție de acte, tratate, etc., 2 culegere de bucăți, cugetări, observații

SPINA RIFIDA [l] *f* depărtarea apofizelor spinosae

SPINAL, E [l] *a* al sîrei spinării

SPINA-VENTOSA (ven) *f pl* oftică în oasele degetelor (la copii)

SPINELLE *m* 1 spinel, rubin, de o culoare roșie galbenă, 2 păr gros și tare

SPINESCENT (nes san), *E a* acoperit cu spini

SPINULE *f* spinioșor

SPINULEUX, EUSE *a* țepos

SPIRAL, E [l] *a* în spirală || *m* mic resort regulator în spirală (la ceasornic) || *f* spirală, curbă ce se învârtițe depărtându-se de centru || loc adv *en spirale*, în formă de spirală

SPIRANT, E *a* și *f* (consoana) spirantă produsă printr-o îngustare a canalului vocal (ex *f v s z s j*)

SPIRATION [l] *f* Teol modul cum sf Duh procedează din Tatăl și din Fiul

SPIRE [gr] *f* învîrtitura unei linii spirale, unei helice

SPIRÉE [l spiraea] *f* Bot spiree, tavalgă

SPIRITE [l spiritus] *m* spiritist, cel ce pretinde a fi în contact cu sufletele celor morți || *a* privitor la spiritism *revue spirite*

SPIRITISME *m* spiritism

SPIRITUALISATION *f* 1 spiritualizare, extragere de spirit, 2 interpretare în sens spiritual

SPIRITUALISER [spirituel] *v* 1 a spiritualiza *a)* a da un înțeles spiritual, *b)* a însușiți *spiritualiser la matiere*, *c)* a scoate de sub simțuri, *d)* a interpreta în sens spiritual (ex un text), 2 (†) *Chim* a extrage spiritul din corpuri

SPIRITUALISME *m* Fil spiritualism, doctrină care admite realitatea sufletului și nemurirea lui

SPIRITUALISTE *s* și *a* spiritualist, partizan al spiritualismului

SPIRITUALITÉ *f* spiritualitate *a)* însușire spirituală, *b)* Teol viața sufletescă

SPIRITUEL, ELLE [l] *a* spiritual *a)* sufletesc, netrupesc *êtres spirituels*, ființe sufletești, *b)* cu (de) spirit *écriture spirituel*, *c)* plin de spirit, inteligent *physionomie spirituelle*, *d)* religios, bisericesc *pouvoir spirituel*, putere bisericească, *e)* sufletesc *parente spirituelle*, rudene sufletescă, *f)* sens spiritual, înțeles figurat (în interpretarea scripturilor), *concert spirituel*, concert din bucăți religioase || *m* puterea bisericească

SPIRITUELLEMENT adv. 1 cu spirit, 2 în spirit, sufletește

SPIRITUEUX, EUSE *a* spirtoș || *m* băutură spirtoasă

SPIROIDAL, E (io-i) *a* în spirală

SPIROMÈTRE [gr] *m* spirometru, instrument de măsurat puterea de respirație a plămânului

SPIROMÉTRIE *f* spirometrie, măsurarea puterii r spiratoare a plămânului

SPIZAÈTE *m* vultur moțat

SPLANCHNIQUE (splanhnik') [gr] *a* al măruntaclor *cavités splanchniques*

SPLANCHNOLOGIE (splanh) [gr] *m* tratat despre măruntae

SPLEEN (splun') [angl] *m* spleen, desgust de viață, urit, stenhoric

SPLENDEUR [l splendor] *m* splendoare, măreție, strălucire

SPLENDIDE [l] *a* splendid, măreț, strălucitor

SPLENDIDEMENT adv în mod splendid, măreț, strălucit

SPLÉNIQUE [l gr] *a* ce ține de splină

SPLÉNITE [gr] *f* splenită, inflamarea splinei

SPLÉNIUS (us) *a* și *m* Anat mușchiul dela partea dindărăt a gâtului

SPODE [l gr] *f* fildes calcinat, oxid de zinc

SPOLIATEUR, TRICE [l] *s* spoliator, despuător, jefuitor

SPOLIATION [l] *f* spoliare, despuare, jaf

SPOPLIER [l spoliare] *v* a spoliă, a despuă, a jăful

SPONDAIQUE (da-ik') [l gr] *a* spondaic, cu un spondeu la al 5 lea picior

SPONDÉE [l-gr] *m* spondeu, picior din două silabe lung (— —)

SPONDIAS (ass) *m* plantă al cărei fruct comestibil se numește mărlu Cyterei

SPONDYLE [gr] *m* (†) vertebra

SPONGIAIRES *m pl* clasa bureților

SPONGIEUX, EUSE [l] *a* spongios, ca buretele

SPONGIOSITÉ (ju-o-zé) *f* însușirea de a fi spongios

SPONGITE [l-gr] *f* spongită, piatră cu găuri ca buretele

SPONTANÉ, E [l] *a* spontan *a)* dela sine, de bună voie, *b)* *generation spontanée* prăsire fără sămânță

SPONTANÉITÉ *f* spontanitate *a)* hotărîre fără înraurire din afară, *b)* liberă voință, facere dela sine

SPONTANÉMENT adv în mod spontan, dela sine, de bună voie

SPORADICITÉ *f* sporadicitate, însușirea de a fi răsleț, întâmplător.

SPORADIQUE [gr] *a* sporadic, care atacă ici și colea (boală), răsleț

SPORADIQUEMENT adv sporadic, în mod răsleț, ici și colea

SPORANGE *m* săculeț cu sporiu criptogamelor

SPORE [gr] *f* spor, sămânța de reproducere a criptogamelor

SPORT (spor) [angl] *m* sport, exercițiul gimnastic sub aerul liber

SPORTSMAN (man') [angl] *m* sportsman, amator de sporturi Pl *des sportsmen*.

SPORTULE [i] *f* ceeace patricienii împărțeau zilnic clienților lor

SPORULATION *f* reproducere prin spori

SPUMAIRE *f* ciupercă care crește pe pazele gramnelor

SPUMESCENT (*mês-cn*), *E a* 1 ca spuma, 2 care aruncă spumă

SPUMEUX, EUSE *a* spumos *a)* cu spumă *salive spumeuse*, *b)* ca spuma

SPUMOSITÉ (*zu*) *f* spumozie

SPUTATION [i] *f* *Med* scuipare, sputa

SQUALE (*sku-al'*) [i] *m* rechin

SQUAME (*sku am'*) *f* coajă a pielei

SQUAMEUX, EUSE (*sku a*) [i] squamosus] *a* 1 solzos, 2 cu coji

SQUAMIFÈRE (*sku-a*) *a* cu solzi

SQUAMIFORME (*sku-a*) *a* în formă de solzi

SQUAMULE (*sku-a*) *f* solzișor

SQUARE (*sku-ar'*) [angl] *m* squar, grădină îngrădită în mijlocul unei piețe publice

SQUELETTE (*sk'*) [gr] *m* 1 schelet (și la *fig*), 2 *Mar* cherestea *squelette d'un navire*

SQUELETTIQUE (*sk'*) *a* 1 al unui schelet, 2 *maigreux squelettique*, numai oasele

SQUILLE (*sku-y'*) *f* 1 lăcustă de mare (crustaceu), 2 *Bot* ceapă de mare

SQUIRRE, SKIRRE (*skur'*) [gr] *m* schiros, cancer tare dar nedureros

SQUIRREUX, EUSE *a* ca schirosu

STABAT (*batt*) [i] *m* idem, cântarea din săptămâna mare a suferințelor sf. Fecioare

STABILITÉ [i] stabilitas] *f* stabilitate *a)* statornicie, *b)* trănicie, tărie

STABLE [i] *a* stabil *a)* trainic, *b)* *fig* statornic

STABULATION [i] stabulum] *f* șederea vitelor în făr, în staul

STACCATO [it] *adv* *Muz* idem, deslușit, rar || *m* bucată executată deslușit (*Pl des staccatos, des staccati*)

STADE [i] *m* stadium *a)* arenă de alergat, *b)* măsură de 185 metri (la Greci), *c)* *fig* perioadă de intensitate (a unei boli), *d)* *fig* perioadă, treaptă *les differents stades d'une évolution*

STADIA *m* instrument de măsurat, fără a se deplasa, distanța între două puncte

STAFF [angl] *m* staff, amestec din ghips, ciment, glicerină, dextrină, etc pentru decorarea arhitecturală a clădirilor temporare

STAFFEUR *v* și *a* zidar care lucrează cu staff.

STAGE [ml] *m* stagiu *a)* timp de cercare (înainte de a fi admis), *b)* *fig* situație trecătoare, pregătire

STAGIAIRE *a s* stagiar *a)* care își face stagiul, *b)* de stagiu *periode stagiaire*

STAGNANT, E (*stag'*) [i] stagnum] *a* stagnant *a)* stătător, *b)* *fig* care stă pe loc, care stagnează *l'état stagnant des affaires*, starea de lăncetare a afacerilor

STAGNATION (*stag*) [i.] *f* stagnare, stare pe loc, lăncetare

STALACTITE [gr] *f* 1 stalactit, piatră formată din picături pe bolta peșterii, 2 *Arh* ornament în formă de stalactită

STALAGMITE [gr] *f* stalagmit, piatră formată din picături pe pământul peșterii

STALAGMÈTRE [gr] *m* idem, instrument de măsurat volumul picăturilor

STALLE [ve] *f* 1 stal, loc (la teatru), 2 jeț în stradă, 3 despărțământ (într'un grajd) **STAMINÉ**, *E* [i] stamen] *a* numai cu stamine (flori)

STAMINIFÈRE *a* care poartă stamine

STAMINODE *m* stamină laterală și rudimentară a orcnideelor

STANCE [it] *f* stanță, strofă

STAND (*stand'*) [angl] *m* 1 tribuna publicului la alergări, 2 loc de masă la țință, 3 spațiu rezervat concurenților (în expoziție)

STANNATE *m* stanat, sare din acidul stanic

STANNIFÈRE *a* cu staniu

STANNIQUE *a* (acidul) stanic

STAPHISAIGRE [gr] *f* *Bot* iarba-păduchilor

STAPHYLÉACÉES *f pl* familie de dicotiledoane dialipetale cu clocotigu ca tip

STAPHYLIN, E [gr] *a* ce ține de omșor || *m* insect coleopter din materile putrezite

STAPHYLOCOQUE [gr] *m* stafilococ, microb care trăște în murdări și vegetează pe pielea omului, dând naștere la puroi

STAPHYLÔME [gr] *m* umflătură sub globul ochiului

STAROSTE [rus] *m* staroste, vătăf

STAROSTIE *f* moșia unui staroste

STARTER (*teu*) *m* dătătorul semnalului (la alergări)

STASE (*staz'*) [gr] *f* stagnare de zemuri (în o parte a corpului)

STATÈRE, STATER (*ter*) [gr] *m* stater *a)* greutate variabilă, *b)* monedă de argint de 2—4 drahme, *c)* monedă de aur de 20—25 drahme

STATHOUDER [ol] *m* statuder, capul republicii olandeze (XVI—XIX-lea secol)

STATHOUDÉRAT (*tu*) *m* idem, demnitatea de statuder de cap al republicii olandeze

STATHOUDÉRIEN, ENNE *a* de statuder || *s* partizan al statuderatului

STATICE (*tiss*) *m* *Bot* limba pestelui, sică

STATION [i] *f* 1 stațiune *a)* scurtă ședere într'un loc, popas *faire une station*, *a* popos, *ne faire qu'une station*, *a* nu sta decât puțin, 2 stație (de trăsură, de tren), 3 spațiu de mare explorat de un crucșător, 4 localitate de băi, 5 *a)* vizită într'o biserică pentru anumite rugăcuni, *b)* predici ținute în timpul postului (în o biserică), 6 statul în picioare

STATIONNAIRE [i] *a* staționar, care stă pe loc || *m* corăbioară de război care staționează la intrarea unei rade (însărcinată cu poliția)

STATIONNALE *f* biserică destinată unor anumite rugăcuni (în timpul iertării păcatelor de către papa)

STATIONNEMENT *m* staționare, statul în loc

STATIONNER (*station*) *v* *a* staționa, *a* poposi, *a* stă în un loc.

STATIQUE (*uk'*) [gr] *f* statica, studiul echilibrului corpurilor || *a* static, care ține de echilibrul forțelor

STATISTICEN (*u su en*) *m* statistician

STATISTIQUE (*uk'*) [gr] *f* statistică, știința întinderii, populațiunii și isvoarelor unui Stat || *a* statistic, de statistică

STATUAIRE [*i* statuarius] *m* sculptor de statui || *f* arta de a face statui || *a* *marbre statueire*, marmură bună de făcut din ea statui

STATUE [*i* status] *f* 1 statue, 2 *fig* funjă rece, fără viață

STATUER [*i* statueure] *v* a statua, a hotărî, a rându

STATUETTE *f* statueta, statue mică

STATURE [*i*] *f* stat, statură

STATU QUO (*ko*) [*i*] *m* statu-quo, starea actuală

STATUT [*i*] *m* statut *a*) rânduire, întocmire, *b*) constituția regatului Italiei

STATUTAIRE *a* în conformitate cu statutele

STEAMER (*sti-meur*) [angl] *m* steamer, navă cu aburi

STÉARATE *m* stearat, sare a acidului stearic

STÉARINE [gr] *f* stearină

STÉARINER *v* a unge cu stearină

STÉARINERIE *f* fabrică de stearină

STÉARINIER *m* fabricant de stearină

STÉARIQUE *a* 1 (acidul) stearic, 2 fabricant din stearină *bougie stearique*, lumânare de stearină

STÉATITE [gr.] *f* steatită, piatră moale verze

STÉATITEUX, EUSE *a* cu steatită

STÉATÔME [gr] *m* umflătură care conține o materie ca seul

STÉATOSE *f* steatoză, prefacere în grăsime a unei țesături

STEEPLE-CHASE (*stupl'-cez'*) [angl] *m* idem, cursă de cai cari sar peste obstacole

STEEPLE-CHASER (*stu-pl'-cêzeur*) *m* cal ce sare peste obstacole

STÉGANOGRAPHIE [gr] *f* idem, scriere secretă convențională

STÉGANOGRAPHIQUE *a* steganografic

STÉGANOGRAPHIQUEMENT *adv* prin procedee secrete convenționale

STÈLE [gr] *f* stea *a*) monument monolit în formă de piatră ce stă în picioare (la Egipteni și Greci), *b*) coloană sfărâmată sau tăbliță de piatră cu inscripție

STELLAIRE [*i* stellaris] *a* stelar *a*) al stelelor *lumiere stellaire*, lumina stelelor, *b*) în formă de stele

STELLEBE *f* *Bot* stelujă

STELLIONAT [*i*] *m* *Jur* vânzarea unui imobil ce nu e al său sau care e ipotecat

STELLIONATAIRE *s* vinovat de *stellionat*

STEMMATE [gr] *m* ochiul simplu al insectelor

STÉNOGRAPHE [gr] *m* cel ce scrie prescurtat prin semne

STÉNOGRAPHIE [gr] *f* stenografie, artă de a scrie prescurtat prin semne

STÉNOGRAPHIER *v* a stenografia, a scrie prescurtat prin semne

STENTOR (*stan*) [gr] *m* stentor, om cu glas răsunător

STEPPE [rus] *f* stepă, bărăgan

STEPPER (*peur*), **STEPPEUR** [angl] *m* cal de trap vioru

STÉRAGE *m* măsuratul cu sterul

STERCORAIRE [*i* stercus] *a* 1 care trăiește în excremente, 2 care ține de excremente || *m* 1 (soru de) pescărel, 2 coleopter care trăiește în murdărie

STERCORAL, E *a* ce ține de excremente

STERCORATION [*i* stercus] *f* producere de excremente

STERCORITE *f* fosfatul de amoniac sau de sodiu din pământul îngrășat

STERCULIER *m* arborele puturos

STÈBE [gr] *m* ster, metru cub

STÉRÉOBATE [gr] *m* *Arch* idem, temelie fără cubuce

STÉRÉOCHROMIE [gr] *f* stereocromie, metoda de fixare a colorilor pe corpuri solide

STÉRÉODONTE [gr] *m* idem, aparat pentru înțepenirea dinților (la dentisti)

STÉRÉOGRAPHIE [gr] *f* stereografie, arta de a înfățișa, prin proiecțiune, solidele pe o față plană

STÉRÉOGRAPHIQUE *a* stereografic

STÉRÉOMÈTRE [gr] *m* stereometru, instrument de măsurat solidele

STÉRÉOMÉTRIE [gr] *f* stereometrie, știința măsurii solidelor

STÉRÉOSCOPE [gr] *m* stereoscop, instrument cu care se vede în relief imagini plane

STÉRÉOSCOPIQUE *a* prin stereoscop

STÉRÉOSTATIQUE *f* statistica solidelor || *a* privitor la statistica solidelor

STÉRÉOTOMIE [gr] *f* stereotomie, știința tăerii solidelor

STÉRÉOTOMIQUE *a* privitor la stereotomie

STÉRÉOTYPAGE *m* stereotipare

STÉRÉOTIPE [gr] *a* stereotip *a*) tipărit cu clișee, *b*) *fig* neschimbat || *m* lucrare stereotipată.

STÉRÉOTYPER *v* a stereotipa *a*) a fixa pe planșe tiparul (unei cărți), *b*) *fig* a lăsa neschimbat

STÉRÉOTYPEUR *m* lucrător care stereotipează

STÉRÉOTYPIE [gr] *f* stereotipie, arta de a stereotipa

STÉRER [stère] *v* a măsură cu steru

STÉRILE [*i*] *a* steril *a*) sterp, *b*) *fig* care produce puțin (ex autor), *c*) zadarnic, fără folos *discussion sterile*

STÉRILEMENT *adv* sterp, fără rod

STÉRILISATION *f* sterilizare

STÉRILISÉ, E *a* sterilizat,

STÉRILISER *v* a steriliza *a*) a face să fie steril, nerodnic, *b*) a distinge fermentul de tot soul (ex din apă)

STÉRILITÉ [*i* sterilitas] *f* sterilitate *a*)

sterpiciune, *b*) *fig* sărăcie, lipsă totală (de ceva), *c*) *fig* lipsă de idei

STERLET *m* Zool cegă (pește)

STERLING (*len*) [*engl*] *m* și *a* livră sterlină

STERNAL, *E* *a* al osului, steinului

STERNOMAXILLAIRE (*ler'*) *m* mușchiul gâtului calului

STERNUM (*nom'*) [*l*] *m* steinum, osul lat al pieptului

STERNUTATIF (*uf'*), *IVE* *a* care te face să strănuți

STERNUTATION *f* strănutare

STERNUTATOIRE [*l*] sternutare] *m* și *a* (leac) care pricinuește strănutarea

STÉTHOMETRE [*gr*] *m* instrument de măsurat dimensiunile pieptului

STÉTHOSCOPE [*gr*] *m* instrument de ascultat pieptul

STÉTHOSCOPIE [*gr*] *f* studiul cavității toracice cu stetoscopul

STEWART (*sti-u ard*) [*angl*] *m* 1 bucătarșef, 2 chelner pe vapoare, în cluburi

STIBIE, *E* [*l*] stibium] *a* stibiat, cu antimoni

STIBINE *f* sulfure de antimoniu

STICK [*angl*] *m* bastonaș mlădios

STIGMATE [*l* *gr*] *m* stigmat *f*) semn rămas (dela o rană, dela o boală); *fig* semn de infamie, urmă rușinoasă *les stigmates du vice*, *c*) *Bot* partea de deasupra a pistilului, *d*) orificiu respirator (la animale articulate)

STIGMATIQUE *a* al stimatului

STIGMATISER [*stigmat*] *v* *a* stigmatiza *a*) *a* însemna cu un fier roșu, *b*) *a* lăsa semne, urme *la petite vérole stigmatise le visage*, vârsatul lasă crupituri pe obraz, *c*) *fig* *a* înflera *stigmatiser le vice*

STIL DE GRAIN *m* (în pictură) culoare galbenă verzie (extrasă din boabele de nerprun)

STILLATION (*la*) [*l*] *f* picurare

STILLATOIRE (*la*) *a* picurător, care curge picătură cu picătură

STIMULANT, *E* [*l*] *a* ațățător, *fig* îmbolditor || *m* stimulent *a*) leac ațățător, *b*) *fig* îmbold

STIMULATEUR, *TRICE* *s* stimulator, îmbolditor

STIMULATION [*l*] *f* 1 stimulare, îmboldire, 2 *Méd* efectul stimulenților

STIMULER [*l*] stimulare] *v* *a* stimula *a*) ațăță, *b*) *fig* *a* îmbold

STIMULUS (*luss*) [*l*] *m* *Méd* stimul, ațățător (al economiei animale)

STIPE [*l*] stipes] *m* 1 trunchiul (palmierului), 2 cotorul lemnos al unor plante, 3 *Bot* pănușă, năgară

STIPELLE *f* codiță mică (la frunze)

STIPENDIAIRE *a* și *s* stipendist, ținut cu leafă, plătit

STIPENDIE, *E* *a* și *s* (iron) stipendiat, cel tocmnit cu bani pentru a face ceva

STIPENDIER [*l*] stipendiar] *v* *a* stipendia, *a* ține cu leafă, cu plată

STIPITE, *E* [*l*] stipitis] *a* (organ) prevăzut cu un suport.

STIPULATION [*l*] *f* stipulațiune, condiție prevăzut (în un contract)

STIPULE [*l*] *f* stipulă, codiță lângă baza pețiolelor (unei frunze)

STIPULER [*l*] stipular] *v* *a* stipulă, *a* prevede o clauză, o condiție (în un contract)

STOCK [*angl*] *m* stoc *a*) cantitate de mărfuri, etc), *b*) fond în numerar, depou

STOCKFISCH [*gr*] *m* 1 pește sărat și uscat, 2 batog uscat la aer

STOFF [*angl*] *m* materie ușoară de lână

STOICIEN, *ENNE* (*sto-i si ên*) *a* stoic *a*) ce ține de stoicism, *b*) *fig* neclintit || *s* stoic, *a*) adept al stoicismului, *b*) *fig* om neclintit, statornic

STOICISME (*sto-i*) *m* *Fil* stoicism *a* sistemă care puneă fericirea în împlinirea datoriilor și în practicarea virtuții, *b*) *fig* statornicie

STOIQUE *a* *V* stoicien

STOQUEMENT (*sto-ik'-man*) *adv* în mod stoic, cu neclintire

STOMACAL, *E* [*l*] stomachus] *a* stomacal *a*) al stomacului, *b*) bun pentru stomac, de stomac *vins stomacaur*

STOMACHIQUE *a* și *s* (leac) care drege, întărește stomacul

STOMATIQUE (*uk'*) [*l*] *a* (leac) întrebunțat pentru afecțiunile gurii

STOMATITE (*ut'*) [*gr*] *f* stomatită, inflamația mucoasei gurii

STOMOXE *m* musca ce dă buba neagră

STOP [*angl*] *int* *Mar* stă!

STOPPAGE *m* stopat, oprit

STOPPER [*stop*] *v* 1 asopa, *a* (se) opri (ex un tren, un vapor), 2 *a* țese o stofă destrămată

STOPPEUR, *EUSE* *s* 1 opritor, 2 cel ce țese o stofă destrămată

STORAX *m* rășină miresitoare

STORE [*it*] *m* stor, jaluzeă

STRABISME [*gr*] *m* strabism, uitătură crucișă

STRABOTOMIE [*gr*] *f* tăierea mușchiului ochiului (pentru a îndrepta uitătura crucișă)

STRADIVARIUS (*uss*) *m* idem, vioară fabricată de Stradivarius

STRAMONIUM *m* *Bot* cumăfaie, bolundarița

STRAMONINE *f* otrava din cumăfaie

STRANGULATION [*l*] *f* 1 strangulare, strângere de gât, sugrumare, 2 sugustare (*a* unui cavai)

STRANGURIE [*l* *gr*] *f* greutate foarte mare, de a lăsa udul

STRAPONTIN [*it*] *m* strapontin, scăunel mobil (la teatru și la trăsură)

STRAS(S) [*Stras*] *m* stras *a*) imitație de diamant și de pietre scumpe, *b*) *fig* strălucire falsă

STRASSE [*it*] *f* călți de mătase

STRATAGÈME [*l*-*gr*] *m* stratagemă *a*) mijloc șiret (la război pentru a înșela pe dușman), *b*) *fig* viclenie, șiretic, tertip

STRATEGIE [*l*-*gr*] *m*, strateg, general (la vechii Greci)

STRATÉGIE [l-gr] *f* strategie *a*) arta de a conduce o armată în fața inamicului, *b*) *fig* arta de a conduce işele (unui lucru) *la stratège politique*

STRATÉGIQUE *a* strategic

STRATÉGIQUEMENT *adv* după regulile strategice

STRATÉGISTE *m* strateg *a*) cel ce cunoaște strategia, *b*) scriitor de strategie

STRATIFICATION [ml] *f* stratificațiune, dispoziție în straturi suprapuse

STRATIFIER [ml stratificare] *v* a stratifica, a dispune în straturi suprapuse

STRATIGRAPHIE [l-gr] *f* Geol partea care se ocupă de rocele stratificate

STRATIGRAPHIQUE *s* stratigrafic, privitor la straturi

STRATIGRAPHIQUEMENT *adv* după regulile stratigrafiei

STRATIOMYS (si-o-miss) *m* muscoiu

STRATIOTE (st) *m* Bot foarfecea-bălfii

STRATUS (tuss) [l] *m* fâșie lungă de nor

STREPTOCOQUE *m* streptococ, microb din materii putrezite, cari formează puroii

STRETTE [it] *f* ultima parte a unei fugue

STRIGATION *f* vârgare

STRICT, *E* (strikt) [l] *a* strict *a*) strâns, riguros, *b*) exact, foarte serios

STRICTEMENT *adv* în mod strict, riguros

STRIDENT, *E* [l] *a* strident, zăuitor, șuierător

STRIDULATION [l] *f* țipătul ascuțit al greierului

STRIDULEUX, *EUSE* [l stridulus] *a* 1 cam zăuitor, 2 Med, *bruits striduleux*, horcăituri ascuțite și șuierătoare

STRIE [l strial] *f* 1 dungă, vargă, 2. *Arh* brazde paralele.

STRIE, *E* [l striatus] *a* 1 dungat, vârgat, 2 cu brazde paralele.

STRIER *v*. a dungă, a vârgă

STRIGE [l striga] *f* vampir, strigoiu

STRIGIDÉS [strix] *m* *p* familie de pasări răpitoare cu cucușia ca tip

STRIGILE [l] *m* perie metalică de frecat la baie (în vechime)

STRIQUEUR [g] *v* 1 a da ultima formă postavului, 2. a coase florile pe tui pentru a forma dantela

STRIQUEUR, *EUSE* *s* și *a* cel care coase florile pe tui

STRIURE *f* vârgătură

STRIX *m* *V effraie*

STROBILE [gr.] *m* fruct în formă de con

STROMBE (stronb') *m* molusc din a cărui scoică se fabrică camee

STRONGLE *m* vierme parazit pe carnasieri

STRONTIANE *f* oxid de stronțiu.

STRONTIANITE (si-a) *f* carbonat natural de stronțiană

STRONTIUM (si-on') *m* stronțiu (metal galben)

STROPHE [l-gr] *f* strofă

STRUCTURE [l] *f* structură *a*) modul de clădire, *b*) întocmire, orânduire

STRUMEUX, *EUSE* [l strumosus] *a* scrofulos

STRYCHNINE (strih) [l strychnus] *f* stricină (otrăvă)

STUC (stuk) [it] *m* stuc, tencueală de gips imitând marmora

STUCATEUR *m* lucrător de stuc

STUD (steud) [angi] *m* 1 herghelie 2 adunătură de cai pentru curse, pentru vânzare

STUD-BOOK (steud-buk) [angi] *m* registru cu numele, genealogia, victoriile cailor pur sange

STUDIEUSEMENT *adv* cu silință

STUDIEUX, *EUSE* [l] *a* studios, silitor

STUPEFACTION [l] *f* 1 încremenire, 2 Med amorțe (parțială)

STUPEFAIT, *E* [l stupefactus] *a* încremenit, trăsnit

STUPEFIANT, *E* *a* 1 încremenitor, trăsnitor, 2 Med care amorțește în parte *la belladone est stupefiante* || *m* medicament care amorțește în parte

STUPEFIÉ, *E* *a* V stupefact

STUPEFIER [l stupefacere] *v* 1 a încremeni, a înlesni, 2 Med a amorzi în parte

STUPEUR [l stupor] *f* 1 amorțeală *la stupeur de l'ivresse*, 2 *fig* încremeneală

STUPEDE [l] *a* stupid *a*) încremenit, *b*) tâmpit, năuc

STUPEDEMENT *adv* în mod stupid

STUPIDITÉ [l stupiditas] *f* stupiditate, tâmpenie

STUPRE [l stuprum] *m*. murdărire (a unei femei), ispravă ticăloasă

STUQUER *v* a stucă, a tencui cu stuc

STYLE [l gr] *m* 1 stil *a*) bold cu care cei vechi scriau pe tăblițe, *b*) mod deosebit de a scrie, de a zugrăvi, de a sculpta, etc, *c*) mod de a vorbi, limbă *le style du palais*, limbajul judecătoresc, *d*) Bot partea pistilului între ovariu și stigmat, *e*) calendar *vieux style*, *ancien style*, vechiul calendar, 2 arătătorul unui cadran solar. (V Suplimentu)

STYLER [style] *v* a deprinde, a învăța (ce trebuie să facă)

STYLET [it] *m* stilet, pumnal cu limba tringhulară și foarte ascuțită

STYLISME *m* meșteșugire a stilului

STYLISTE *m* stilist, scriitor care strălucește prin forma stilului

STYLITE [l-gr] *m* stâlpnic, chimnic trăind pe o columnă

STYLOBATE [l-gr] *m* stilobat, temeliea unui șir de colonne

STYLOGRAPHE [gr] *m* stilograf, toc cu cerneală într'însul (servind ca condei).

STYLOGRAPHIE [gr] *f* stilografie, procedeu imitând pe planșe desenul cu condei sau cu apă tare

STYLOÏDE (lo-id') *a* în formă de stilet

STYPTICITÉ *f*. însușirea de a strânge cu putere mucoasa gurii

STYPTIQUE (uk') [gr] *a* și *s* (astringent) care strânge cu putere mucoasa gurii

STYRACÉES *f* *pl* familie de plante gamopetale cu straxul ca tip

STYRAX *m* Bot strax (din a cărui scoarță se scoate smirna)

SU, *E a* știut, cunoscut || *m* cunoștință *au vu et au su de toute de monde*, de față cu toată lumea, cu știrea tuturoaia

SUAGE *m* 1 umezeala care iese din lemnul băgat în foc, 2 țivitură pe chearul unui far furn de cositor, 3 partea pătrată a piciorului unei făcli

SUAIRE [l suarium] *m* grulgu, linfoliu

SUANT, *E a* 1 care asudă, nădușeste *avoir les mains suantes*, a-i năduși mâinile, 2 igrasios *des murailles suantes*

SUAVE [l] *a* suav, dulce, foarte plăcut

SUALEMENT *adv* cu dulceață, în mod suav

SUAVITÉ [l suavitas] *f* suavitate, dulceață

SUBAIGU, *UE a* puțin acut

SUBALPIN, *E a* dela picioarele Alpilor

SUBALTERNE [l] *s* subaltern *a*) sub ordinul altuia, care atarnă de altul, *b*) inferior, secundar *role subalterne*

SUBDÉLÉGATION *f* 1 delegare în locul său,

2 însărcinare dată unui locșitor de delegat

SUBDÉLÉGUÉ (*ghé*) *m* locșitor de delegat

SUBDÉLÉGUER (*ghé*) *v* a trimite ca delegat în locul său

SUBDIVISER *v* a subdiviza, a subîmpărți

SUBDIVISION [l] *f* subîmpărțire

SUBDIVISIONNAIRE *a* al unei subîmpărțiri

SUBÉREUX, **EUSE** [l suber] *a* tare ca pluta

SUBINTRANT, *E a* (boală) al cărei acces nou începe înaintea sfârșitului celui dintâru, succesiv

SUBIR [l subire] *v* 1 a îndura, a suferi, 2 a se supune *subir sa destinée*, a se supune soartei, 3 a fi supus la *subir un interrogatoire*, 4 a trece *subir un examen*, 5 a primi *subir des transformations*, 6 *subir son jugement*, a-și face pedeapsa la care a fost osândit

SUBIT, *E* [l] *a* subit, neașteptat

SUBITEMENT *adv* pe neașteptate, năprasnic, deodată

SUBITO [l] *adv* fam năprasnic

SUBJACENT, *E a* *V sous-jacent*

SUBJECTIF, **IVE** [l] *a* subiectiv, ce ține de eu, personal || *m* ceea ce este subiectiv

SUBJECTION [l] *f* figură de retorică prin care oratorul pune o întrebare auditorului la care răspunde tot el

SUBJECTIVEMENT *adv* în mod subiectiv

SUBJECTIVER *v* a reduce la starea unui simplu subiect, a face a considera ca subiectiv

SUBJECTIVITÉ *f* subiectivitate, însușirea a ceea ce este subiectiv

SUBJONCTIF, **IVE** [l subjunctivus] *a* care ține de modul subjunctiv || *m* subjunctiv, mod care arată îndoeala

SUBJUGATION *f* subjugare

SUBJUGUER (*ghé*) [l subjugare] *v* a subjugă, a robi

SUBJUGUEUR, **EUSE** *s* subjugător

SUBLIMATION [l] *f* Chim sublimațiune, trecerea unui corp direct din stare solidă în stare - zoasă

SUBLIMATOIRE *m* vas în care se culeg aburii răciți

SUBLIME [l] *a* sublim, măreț, foarte înalt || *m* sublimul *a*) ceea ce este sublim, măreție, *b*) genul măreț [V Suplimentu]

SUBLIME *m* sublimat *a*) corp volatilizat și cules în stare solidă, *b*) biclorură de mercur (antiseptic și otrăvă)

SUBLIMENT *adv* în mod sublim

SUBLIMER *v* Chim a sublimă *a*) a trece un corp direct dela starea solidă la starea gazoasă, *b*) fig a idcaliza, a înnobili [V Supl]

SUBLIMITE *f* sublimitate, măreție, înălțime

SUBLINGUAL, *E* (*len-gu-al*) [l lingua] *a* de sub limbă

SUBLUNAIRE [l] *a* care e între pamânt și orbita lunii, *le monde sublunaire*, pământul

SUBMERGEMENT *m* *V submerston*

SUBMERGER [l submergere] *v* 1 a inunda, 2 a îneca, a scufunda, 3 fig a copleși *la douleur l'avait submerger*, durerea îl copleșise [Se conjugă ca *arranger*]

SUBMERSIBLE *a* ce poate fi scufundat, înecat || *m* submersibil, scufundător (vapor)

SUBMERSION [l] *f* 1 inundare, 2 înecare scufundare *mourir par submersion*, a muri prin înec, 3 fig copleșire

SUBODORER [l subodorari] *v* a miroși de departe, a presimți

SUBORDINATION [l] *f* subordinațiune *a*) supunere, *b*) atărnare

SUBORDONNÉ, *E a* subordonat *a*) care atarnă de altul, *b*) (propoziție) care atarnă de una principală || *s* supus, inferior

SUBORDONNEMENT *adv* 1 sub ordinul altuia, 2 într'un raport de atărnare

SUBORDONNER [ordonner] *v* a subordona *a*) a supune, *b*) a face să atarne un lucru de altul, *ing subordonner ses dépenses à son revenu*, a-și potrivi cheltuielile după venit

SUBORNATION [l] *f* ademenire, corupere

SUBORNER [l subornare] *v* a ademeni, a corupe (ex martori)

SUBORNEUR, **EUSE** *s* ademenitor, coruptor

SUBRECARGUE (*karg'*) [sp] *m* supraveghetorul încărcăturii unei corăbii

SUBRECOT *m* 1 sumă de dat în plus, supliment, 2 cerere în plus (peste cele cuvenite).

SUBREPTICE [l] *a* care se face pe sub mână și nedrept

SUBREPTICEMENT *adv* pe sub ascuns, pe sub mână, pe nedrept

SUBREPTION [l] *f* (†) mijloace necinstite.

SUBROGATEUR *m* al doilea raportor || *a* (act) care substituie un raportor altuia, un tutor altuia

SUBROGATIF, **IVE** *a* care constituie sau exprimă o substituie

SUBROGATION [l] *f* subrogațiune, substituie (de) persoane în exercițiul unui drept).

SUBROGATOIRE *a* *V subrogaieur*

SUBROGÉ, *E a* substituit, pus în locul altuia, *subrogé tuteur*, locșitor și supraveghetor de tutore.

SUBROGER [1 subrogare] *o* a subrogă, *a*) a substitui, a înlocui, *b*) a cedă (altuia) dreptul său [Se conjugă ca *arranger*]

SUBSEQUENT (*ka-man*) *adv* pe urmă, apoi, după aceea

SUBSEQUENCE (*kans'*) *f* înșușire sau existență a ceea ce vine posterior

SUBSEQUENT (*kan*), *E* *a* subsequent, care urmează, următor (ex testament)

SUBSIDE [1] *m* subsidiu *a*) impozit scos în anumite împrejurări, *b*) ajutor în bani (dat unui aliat), *c*) *fam* ajutor oarecare

SUBSIDIAIRE *a* subsidiar *a*) dat în urmă spre a veni în ajutor, ajutător, *b*) care vine în sprijinul unui lucru, *c*) ce vine în al doilea rând *conclusions subsidiaires*

SUBSIDIAIREMENT *adv* în mod subsidiar, în al doilea rând

SUBSISTANCE *f* 1 subsistență, traiu, hrană și întreținere, 2 *pl* mijloace de traiu, merrinde

SUBSISTER [1 subsistere] *o* 1 a subsistă, a ține, a dură, a dăinui *cet edificiue subsiste encore*, această clădire dăinuiește încă, 2 a trăi, a viețui, a se întreține *ne subsister que d'aumones*, a nu trăi decât din pomeni, 3 a fi în vigoare (ex o lege)

SUBSTANCE [1 substantia] *f* substanță *a*) ființa de sine *substance spirituelle*, ființa sufletească, *b*) materie, *c*) partea cea mai bună a unui lucru (= esență, miez, suc, etc), *d*) ideile principale (ale unei cuvântări, unei lucrări), rezumat, *e*) *en substance*, în substanță, pe scurt, în rezumat

SUBSTANTIEL, ELLE (*si*) *a* substanțial *a*) ce ține de substanță, *b*) hrănitor *aliment substantiel*, *c*) *fig* cu miez, plin de idei *discours substantiel*

SUBSTANTIELLEMENT (*si*) *adv* în mod substanțial, în substanță

SUBSTANTIF, IVE [1] *a* care exprimă substanța, ființa, *verbe substantif*, verbul a fi || *m* substantiv, nume care arată o ființă un lucru

SUBSTANTIVEMENT *adv* ca substantiv

SUBSTITUER [1 substituire] *o* a substitui, a înlocui (prin altul) || *Se substituer*, a se pune, a fi pus în locul altuia

SUBSTITUT [1] *m* substitut *a*) locșitor, *b*) locșitor de procuror general (în magistratură)

SUBSTITUTIF, IVE *a* care provoacă o inflamație acută pentru a combate un procesus cronic.

SUBSTITUTION [1] *f*. substituere, înlocuire, punere în loc

SUBSTRATUM (*tom'*) [1] *m* *Fil* substrat *a*) ceea ce formează partea esențială a ființei, *b*) bază, temelie

SUBSTRUCTION [1] *f*. 1 temeliea unei clădiri, 2 clădire dedesubtul alteia

SUBTERFUGE [1] *m*. subterfugiu, mijloc șiret de a scăpa din încurcătură, tertip

SUBTIL, E [1] *a* subtil *a*) foarte mărunț *poussière subtile*, *b*) care pătrunde ușor *venin*

subtil, *c*) pătrunzător, ager *vue subtile*, *d*) foarte fin, rafinat

SUBTILEMENT *adv* cu dibăcie, cu finețe
SUTILISATION *f* 1 subtilizare, șterpelire, 2 subțiere

SUTILISER [subtil] *o* 1 a subtiliza *a*) a subția, a mărunți, *b*) a rafina *subtiliser son style*, *c*) a raționa cu (sau a întrebuintă) prea multă finețe, 2 *pop a*) a înșelă cu dibăcie (ex un mușteriu), a amăgi, a trage pe sfoară, *b*) a șterpeli *on lui a subtilisé la bourse*, i s'a șterpelit punga || *Se subtiliser*, a deveni mai fin, mai pătrunzător, a se ageri

SUTILITAS [1 subtilitas] *f* subtilitate *a*) subțirime, *b*) pătrundere, *c*) *fig* dibăcie, șiretenie, agerime, *d*) finețe prea mare

SUBULÉ, E [1 subula] *a* ascuțit la vârf
SUBURBAIN, E [1] *a* de suburbie, mărginaș

SUBURBICAIRE *a* (provinciile) cari alcătuiesc eparhia Romei)

SUBVENIR [1 subvenire] *o* a veni în ajutor, a îngriji de [Se conjugă ca *venir*, dar cu auxiliarul *avoir*]

SUBVENTION [1] *f* subvenții(un)e, ajutor în bani (dat de Stat)

SUBVENTIONNEL, ELLE *a* de subvenție.

SUBVENTIONNER *o* a subvenționa, a ajuta cu bani (ex un teatru)

SUBVERSIF, IVE [1 subversum] *a* subversiv, nimicitor, distrugător.

SUBVERSION [1] *f* nimicire

SUBVERSIVEMENT *adv*. subversiv, în mod nimicitor

SUBVERTIR [1 subvertire] *o* a răsturnă, a nimici, a distruge

SUC [1 succus] *m* suc

SUCCÉDANNÉ, E [1] *a* și *m* (doctorie) ce se poate lua în locul alteia (fiindcă produce acelaș efect)

SUCCÉDER [1 succedere] *o* 1 a succedă *a*) a urmă, a veni după, *b*) a moșteni *habile à succéder*, în drept de a moșteni averea cuiva, 2 a reuși *tout lui succède*, totul îi reușește, || *Se succéder*, a se succedă, a urmă unul după altul [Se conjugă ca *accélérer*]

SUCCENTURIE, E (*sūk-san*) *a* care înlocuiește un alt organ la fel *ventricule succenturié* || *m* crescătură a ezofagului (la păsări)

SUCCÈS (*sūk-se*) [1] *m* succes, izbândă

SUCCESSEUR (*sūk-se*) [1] *m* succesor, urmaș

SUCCESSIBILITÉ (*sūk-se*) *f* 1 drept de a moșteni, 2 ordin de moștenire

SUCCESSIBLE (*sūk-se*) *a* 1 cu drept de moștenire *parents successibles*, 2 ce poate moșteni

SUCCESSIF, IVE [1] *a* succesiv, *a*) care urmează unul după altul, neîntrerupt, *b*) de moștenire *droits successifs*

SUCCESSION (*sūk-se*) [1] *f* succesiune *a*) șir neîntrerupt, *b*) moștenire

SUCCESSIVEMENT (*sūk-se*) *adv* succesiv, unul după altul

SUCCESSORAL, E *a* privitor la moșteniri

SUCCIN (*suk-sen*) [1 succinum] *a* chihlimbar

SUCCINATE (*suk-si*) *m* succidat, saic a acidului succinic

SUCCINCT, E (*suk-sèn, senkr'*) [1] *a* 1 sucint, în puține vorbe, scurt, 2 *fam* simplu *repas succint*, masă simplă

SUCCINTEMENT (*sük-sen*) *adv* 1 pe scurt, 2 puțin *dejeuner succintement*, a dejună pe sponci

SUCCINIQUE (*suk-si*) *a* (acidul) succinic, (care se găsește în chihlimbar)

SUCCION (*sük-si*) *f* sugcre, sugătură

SUCCOMBER (*kon*) [1] succumbere] *v* *a* sucumbă *a*) a cădea (sub o povară), *b*) a fi copleșit, doborât *succomber a la douleur*, a fi doborât de durere, *c*) a muri *le malade a succombe*, *d*) *fig* a cădea *succomber a la tentation*, a cădea în ispită, *e*) a fi învins (ex într'un proces)

SUCCUBE (*sü-kub'*) [1] *m* și *a* iazmă, demon-femeie

SUCCULEMMENT (*la man*) *adv* în mod suculent, delicios

SUCCULENCE *f* succulentă, gust delicios

SUCCULENT, E [1] *a* succulent, *a*) zemos, gustos, *b*) delicios

SUCCURSALE [1 succursus] *f* 1 sucursală, așezământ comercial care atârnă de altul mai mare, 2 biserică ce ține de alta mai mare

SUCCURSALISTE *m* preotul slujitor al unei biserici ce atârnă de alta

SUCCUSSION [1] *f* scuturare (a bolnavului)

SUCEMENT *m* sugere

SUCER [1 sugere] *v* *a* sugere *sucer avec le lait*, a suga ofdată cu laptele [Se conjugă ca *accancer*] *V* Suplimentu

SUCEUR, EUSE *s* sugător

SUÇOIR *m* sugătoare

SUÇON *m* 1 vanătaie pe piele dușă ce a fost subț, 2 a cădea [V Suplimentu]

SUÇOTER *v* *a* suga încetșor

SUCRAGE *m* zaharisitul

SUCRATAGE *m* tratarea pături siropoase a zahărului spre a-i scoate zahărul cristalizabil

SUCRATE *m* zaharat

SUCRATERIE *f* fabrică de zaharate

SUCRE [ar] *m* zahăr *sucres candi*, candel, *sucres d'orge*, acadea, *pain de sucre*, căpățână de zahăr, *en pain de sucre*, în formă conică, *fam sucre (de vous)*! dracu să te ia, *fam casser du sucre*, a bârfa, a vorbi de rău, *loc être tout sucre et tout miel*, a fi ca pâinea caldă

SUCRÉ, E *a* 1 cu zahăr dulce *café sucré*, 2 zaharisit *fruit sucré*, 3 dulce (ca zahărul) *langage sucré* || *f* *faire la sucrée*, a se marghioli

SUCRER *v* *a* pune zahăr (în ceva) [V Supi]

SUCRERIE *f* 1 fabrică de zahăr, 2. *pl* zaharnicale

SUCRIER, ÈRE *a* al zahărului || *m* 1 zaharniță, 2 fabricant de zahăr, 3 lucrător la o fabrică de zahăr

SUCRIN *a* și *m* pepene dulce

SUD [angls] *m* sud, miazăzi

SUDATION [1] *f* asudare, nădușeală

SUDATOIRE *a* însoțit de sudoare

SUD-EST (*dèst'*) *m* sud-est || *a* sud-estic

SUDORIFICATION *f* formațiunea sudoarei
SUDORIFIQUE [1 sudor, faceie] *a* și *s* sudorific, (leac) de asudare

SUDORIPARE, SUDORIFERE *a* care prinuște asudare

SUD-OUEST (*su du est*) *m* sud vest || *a* sud vestic

SUÉDOIS, E *a* și *s* suedez, (locutor) din Suedia || *m* limba suedeză

SUEE *f* 1 asudare, 2 *pop* sudoare rece, spaimă *il a eu une suee*, l-au trecut nădușelile, *donner la suee a quelqu'un*, a băga spaima în cineva [V Suplimentu]

SUER [1 sudare] *v* 1 a asuda, a năduși, *pop faire suer quelqu'un*, a plictisi, a amări viața (cuiva), *faire suer une affaire*, a storce din ceva tot ce se poate storce, *il a bien sue sur cet ouvrage*, l-au trecut multe sudori până ce a făcut această lucrare, *suer sang et eau*, a se speți, a munci din greu, *suer les grosses gouttes*, a-l tiece mu de nădușeli, *suer l'orgueil*, a fi foarte mândru, *suer la peur*, a-l trece nădușelile pe cineva de frică, *suer l'ennui*, a fi tare plicticos, *suer le crime*, a-i fi gândul numai la crime, 2 a picură, a piști *les murs suent par les temps humides*, pereții picură pe vremea umedă, 3 *suer un métal*, a trece prin foc un metal [V Suplimentu]

SUETTE *f* friguri cu nădușeală

SUEUR [1 sudor] *f* 1 sudoare, nădușeală, *être en sueur*, a fi tare înădușit, 2 *pl fig* sudori, muncă *vivre des sueurs du peuple*, a trăi din munca poporului

SUFFÈTES [1] *m pl* sufeți, magistrați înalți la Cartaginezi

SUFFIRE [1 sufficere] *v* 1 a fi de ajuns, a ajunge, a fi destul, *prov a chaque jour suffit sa peine*, *a*) să nu ne facem dinainte necazuri iără rost, *b*) fiecare zi cu munca ei, 2 *suffire a*, a îngriji de, 2 (impers) *il suffit, (cela) suffit*, ajunge, destul || *Se suffire*, a nu avea nevoie de ajutorul altora [V Tabl verb ner]

SUFFISAMMENT (*za-man*) *adv* în deajuns, destul (de)

SUFFISANCE *f* suficiență *a*) pricepere suficientă, *b*) îndestulare *avoir sa suffisance de blé*, a avea grâu îndestul, *prov qui n'a suffisance n'a rien*, cine n'are ce-i trebuie, n'are nimic, *c*) vanitate neroadă, înfumurare, *d*) *a suffisance, en suffisance*, cu îndestulare, în deajuns

SUFFISANT, E *a* 1 suficient, îndestulător, *être suffisant*, *a* ajunge, 2 *fig* înfumurat *don suffisant*

SUFFIXE [1] *a* și *m* sufix, (particulă) adăogată la urmă

SUFFOCANT, E [1] *a* sufocant, înăbușitor

SUFFOCATION [1] *f* sufocare, înăbușire

SUFFOQUER [1 suffocare] *v*, *a* sufocă *a*) a înăbuși, a îneca, *b*) a crăpă, a plesni *suffoquer de colere*, a plesni de mânie, *c*) a-și pierde răsuflarea, a se îneca *il suffoque*, se înăbușe, *d*) *fig* a fi foarte emoționat

SUFFRAGANT *a* și *m* sufragant, care atârnă de un metropolit

SUFFRAGE [i] *m* 1 sufrag *a* vot *suffrage universel*, votul universal (în care toți cetățenii au dreptul la vot), *donner son suffrage*, a și da votul, *b*) aprobare *obtenir les suffrages, du public*, a fi bine primit de public, 2 Teol rugăciuni

SUFFUMIGATION [i] *f* afumare cu mirezme

SUFFUSION [i] *f* înșneea (sangelui sub piele)

SUGGERER (*sugh-je*) [i] suggerare *o* a sugera, a însufla [Se conjugă ca *accélérer*]

SUGGESTIF, **IVE** (*sugh-jes*) *a* sugestiv, (idee) care însuflă alte idei

SUGGESTION (*sugh-jes-ti*) *f* sugesti(une) *a* însuflare în minte, *b*) idee însuflată, *c*) *suggestion hypnotique*, voință, dorință, idee în suflată unei persoane adormite

SUGGESTIONNÉ (*sugh-jé-ti*) *a* sugestionat

SUGGESTIONNER (*sugh-jes-ti*) *m* a sugestionă, a însuflă voința sa, o idee unei persoane adormite

SUICIDE [i *sui*, *cædes*] *m* 1 sinucidere, 2 sinucigaș

SUICIDÉ, **E** *s* sinucis

SUICIDER (**SE**) *v* a se sinucide

SUIE (*su-i*) [angl] *f* funingine

SUIF (*sû-îf*) [i] sebum *m* 1 seu, 2 *l'arbre a suif*, arborele-seu (*stilingia setifera*), *suif végétal*, uleiul din semințele acestui copac, *suif mineral*, talc, 3 *pop* săpuneală *recevoir un suif* [V Suplimentul]

SUIFFER [*sui*] *v* a unge cu seu

SUINTE (*su-en*) *m* 1 usuc (materie grasă ce picură din trupul vitelor lanoase), 2 șgură pe sticlă în fuziune

SUINTEMENT (*ên*) *m* picurare

SUINTER (*ên*) *v* a picură, a piști, a se prelunge, *ce mur suinte*, peretele e igrasios

SUISSE *a* elvețian || *m* elvețian || *m* 1 ușier cu baltaș și încins cu sabie (la biserică), portar (la casă mare), prov *point d'argent, point de suisse*, n'ai bani, răbdări prăjite 2 *pl* (†) soldați elvețieni plătiți (în armatele străine) [V Supl] **SUISSESSE** *f* elvețiană

SUITE [*sui*] *f* 1 suită, alaiu, însoțitori (unui mare personaj) *suite d'un prince*, însoțitori unui prinț, 2 *fam* urmași *il n'a pas de suite*, n'are copii, 3 perindare *suite des événements*, perindarea evenimentelor, 4 șir *suite des pensées*, șirul cugetărilor, 5 *urmă* la *suite d'un dèmon*, urmarea pe mâine, 6 consecință, *urmă* *les suites d'un duel*, 7 fir, legătură *sans suite*, fără legătură, 8 *Med* serie, 9 *esprit de suite*, atenție continuă, încordare a minții || loc *adv de suite*, necurmat, fără întrerupere, *dearându-l, tout de suite*, numai decât, *par suite*, prin urmare, deci, *par la suite*, mai târziu, *à sa suite*, după sine || loc *prep à la suite a*) în suita (cuiva), în uram, după, *b*) la rând *officier à la suite*, ofițer care își așteaptă rândul pentru a fi trecut în activitate, *c*) *des esprits à la suite*, oameni slugarnici, *par suite de*, din cauză, *par suite de décès*, din cauză de moarte, *en suite de quoi*, pentru care (motiv)

SUITÉE *f* răpă cu mânăzuie

SUIVANT, **E** *a* următor || *m pl. 4. Însoți-*

tori (unui personaj), 2 servitori, slugi, 3 dis cipoli || *f* 1 fată în casă, 2 domnișoară de serviciu (la o prințesă) || *prep* după *a*) în direcția, *b*) potrivit cu *suiwant le merite*, *c*) după părerea, *suiwant Bossuet* || loc *conj* *suiwant que*, după cum

SUIVI, **E** *a* 1 urmat, însoțit, 2 nentrerupt, 3 legat, înlănțuit, cu șir *raisonnement bien suivi*, 4 frecventat, care atrage lume multă *cours suivi* **SUIVRE** [i *sequi*] *v* 1 a urmă *a*) a veni după (cineva), *b*) a însoți *suiure un ami dans son exil*, a însoți pe un prieten în exil, *c*) a continua *suiure sa lecture*, 2 a urmări *a*) a se lua, a se ține după *suiure un voleur, un lievre*, a se lua după un hoț, după un iepure, *b*) *suiure des yeux*, a urmări cu privirile, a pândi, *suiure un raisonnement*, a urmări cu atenție un raționament, 3 *a*) a merge *suiure les traces de quelqu'un*, a merge pe urmele cuiva, *suiure un chemin*, a merge pe un drum, *b*) a merge dealungul *suiure la côte*, a merge dealungul țărmlui, 4 a frecventă, a veni regulat la *suiure un cours*, 5 a ascultă cu atenție (pentru a înțelege) *suiure un discours*, 6 a veni după *le printemps suit l'hiver*, primăvara vine după iarnă, 7 a exersă, a se ocupa, a se îndelețnici cu *suiure une profession*, 8 *fig* a urmă *a*) a păzi, a se conformă cu *suiure la mode*, a se lua după modă, *b*) a ascultă (un sfat, o părere) *suiure Aristote*, a ascultă de părerea lui Aristotel, 9 a reieși *il suit de là*, de aici reiese; 10 *faire suivre*, a remite o scrisoare acolo unde se află momentan un adresant absent din localitate, 11 (în expres) *suiure une affaire*, a se ocupa serios cu o afacere, *suiure ses goûts*, a se lua după gusturile sale, *suiure un parti*, a îmbrățișa un partid || *Se suivre*, 1 a veni unul după altul *les jours se suivent et ne se ressemblent pas*, zilele trec dar nu se aseamănă, 2 a se înlănțui, a se ține lanț [Vezi Tabloul verbelor nereg]

SUJET, **ETTE** [i *subjectus*] *a* 1 supus, 2 aplecat, pornit spre *sujet à s'enivrer*, pornit spre beție, 3 expus *sujet à la fièvre*, expus frigurilor, 4 îndatorat (la ceva), 5 *sujet à caution a*) de puțină încredere, pe care nu se poate pune temeiul, *b*) de puțină durată *emploi où l'on est fort sujet*, slujbă de care ești prea legat, *sujet à des inconvénients*, legat cu neajunsuri, *sujet à plusieurs interprétations*, care se poate tălmăci în mai multe feluri || *s* supus || *m* 1 subiect *a*) materie, *b*) obiectul (unei științe), 2 *Gram* subiect, funția sau lucrul despre care se vorbește în o propoziție, 3 motiv, pricină *se plaindre sans sujet*, a se plânge fără motiv, *donner sujet de*, a da pricină de, 4 om, individ *bon sujet*, om de treabă, fată cuminte, 5 *Med* pacient, bolnav, 6 *Anat* cadavru || loc *adv* *au sujet de*, în privința, *à leur sujet*, în privința lor, *à ce sujet*, în această privință

SUJETION (*sê*) [i *subjectio*] *f* 1 supunere, atârănare, robie, 2 *emploi d'une grande sujétion*, slujbă care cere, prea multă muncă, de care ești prea legat, 3 nevoie neapărată

SULCATURE [i sulcare] *f* urmă în formă de brazdă

SULCIFORME [i sulcus] *a* în formă de brazdă

SULFATAGE *m* stropire cu sulfat de cupru

SULFATE [i sulfur] *m* sulfat, sare a acidului sulfuric

SULFATE, E *a* cu sulfat

SULFATER *o* a stropi cu sulfat de cupru (ex vile)

SULFHYDRATE (*fi*) *m* sulfhidrat, sare a acidului sulfhidric

SULFHYDRIQUE (*fi*) [i și gr] *a* acidul sulfhidric (idrogen sulfurat)

SULFHYDROMÉTRIE (*fi*) *f* dozarea acidului sulfhidric cuprins în unele ape

SULFITE *m* sulfit, sare a acidului sulfuros

SULFOCARBONATE *m* sulfocarbonat

SULFOCARBONIQUE *a* anhidride sulfocarbonice, sulfure de carbon

SULFORGANIQUE *a* (acid) obținut prin acțiunea acidului sulfuric asupra alcoolului

SULFOSEL (*sêl*) *m* combinație a două sulfuri

SULFOVINIQUE *a* (acid) obținut prin acțiunea acidului sulfuric asupra alcoolului

SULFURATION *m* sulfurare, combinare cu sulfur

SULFURE *m* Chim sulfură, compus format din combinația sulfurică cu alt corp

SULFURÉ, E *a* sulfurat

SULFURER [i sulfur] *v* a sulfură, a combina cu sulfur

SULFUREUX, EUSE *a* sulfuros, de pucioasă, acide sulfureux, acid sulfuric

SULFURIQUE *a* (acidul) sulfuric, vitriol

SULTAN [ar] *m* 1 sultan, 2 coșuleț garnisit cu mătăsură, 3 sașeu mic cu parfumuș ținut într-o ladă cu rușe).

SULTANAT *m* 1 demnitate de sultan, 2 domnia unui sultan

SULTANE *f* 1 sultană, 2 rochiă lungă din stofă bogată și deschisă în față, 3 veche corabie turcească

SULTANIN *m* monedă egipteană, algeriană și tunisiană

SUMAC *m* Bot scumpie, oțetar

SUMMUM (som'-mom') [i] *m* cel mai înalt grad (ex al unei civilizații)

SUNNA [ar] *f* sunna *ab*) ortodoxia musulmană

SUNNITE *m* sunit, musulman ortodox

SUPER [angl] *v* Mar 1 a pompă (murdăru când nu mai e apă), 2 a se astupa

SUPERBE [i] *a* superb *a*) trufaș, semet *vainqueur superbe*, învingător trufaș, *b*) măreț, minunat, *c*) trufie *le superbe des monarques*

SUPERBEMENT *adv* 1 cu trufie, 2 măreț, minunat, falnic

SUPERCHERIE [it] *f* înșelătorie, șiretic

SUPERCRÉTACÉ, E *a* deasupra terenului cretaceu.

SUPÈRE *a* Bot V. *supérieur*

SUPERFÉTATION [i] *f* 1 prisosință, belșug prea mare; 2. repețire neîncetătoare *superfétation de mots*

SUPERFICIALITÉ *f* superficialitate, lipsă de adâncime, pospăeală

SUPERFICIE [i superficies] *f* 1 suprafață, întindere, 2 *fig* cunoștință slabă, nedeplină

SUPERFICIEL, ELLE *a* superficial *a*) care e numai la suprafață, deasupra *plais superficielle*, *b*) a suprafeței *etendue superficielle*, *c*) *fig* ușor, neserios, lipsit de adâncime, *d*) care nu adâncește nimic, care are numai spoaia *homme superficiel*

SUPERFICIELLEMENT *adv* 1 ca suprafață, 2 în mod superficial, pe deasupra, neserios, în treacăt *lire superficiellement*

SUPERFIN, E *a* suprafîn, cât se poate de fin || *m* tot ce e mai fin

SUPERFLU, E [i] *a* superfluu, de prisos || *m* prisos, prisosință

SUPERFLUITÉ [i superfluitas] *f* 1 prisos *superfluité de paroles*, 2 pl lucruri de prisos

SUPÉRIEUR, E [i] *a* superior *a*) deasupra, de mai sus, *etage supérieur*, *b*) ridicat *température supérieure*, *c*) de sus *les classes supérieures*, *d*) care e mai presus de ceilalți, de al altora, *e*) *être supérieur aux événements*, a primi împrăjurările cu răceală, cu tărie || *m* 1 superior, mai mare peste alții, 2 stăriș, egumen || *f* maica stărișă

SUPÉRIEUREMENT *adv* 1 mai presus de tot, într'un chip desăvârșit, 2 perfect, foarte bine, minunat *chanter supérieurement*

SUPÉRIORITÉ *f* 1 superioritate, înălțime, tărie mai presus de alții, 2 demnitatea de stăriș, de stărișă

SUPERLATIF, IVE [i] *a* și *m* superlativ, (cuvânt) care exprimă o calitate în gradul cel mai înalt, loc *adv* *au superlatif*, în gradul cel mai înalt, peste măsură de

SUPERLATIVEMENT *adv* *jam* peste măsură (de)

SUPEROVARIE, E *a* Bot cu ovarul deasupra

SUPERPHOSPHATE *m* hiperfosfat, acid de calce (ca îngrășământ)

SUPERPOSABLE *a* ce se poate suprapune

SUPERPOSER *v* a suprapune, a pune unul peste altul

SUPERPOSITION *f* suprapunere

SUPERSÉCRÉTION *f* V *hypersécrétion*

SUPERSTITION (*sti-si*) *adv* 1 superstițios, 2 cu o exactitate prea mare.

SUPERSTITION, EUSE (*sti-si*) [i] *a* și *s* superstițios

SUPERSTITION (*sti-si*) [i] *f* superstiție *a*) credință greșită, eres, *b*) *fig* dragoste pătimășă *avoir la superstition du passé*, a avea dragoste pătimășă de trecut

SUPERSTRUCTURE *f* părțile de deasupra (ale unei clădiri, corăbii)

SUPIN [i] *m* Gram supin

SUPINATEUR *m* mușchi care întoarce palma mâinei

SUPINATION [i] *f* 1 ședere pe spate, 2 mișcare în afară a palmei mâinei

SUPLANTATEUR *m* (rar) înlocuitor, cel ce ia locul altuia

SUPLANTATION *f* înlocuire

SUPPLANTER [I supplantare] *o* a suplantă, a înlocui, a lua locul cuiva

SUPPLÉANCE *f* 1 suplinire, înlocuire, 2 loc de supleant

SUPPLÉANT, *E* a înlocuitor, locuitor || *m* 1 suplinitor, locuitor, 2 supleant (magistrat)

SUPPLÉER [I supplere] *o* 1 a suplini, a ține locul, a înlocui, 2 a împlini, a adăuga ceea ce lipsește *suppléer le reste*, 3 *suppléer à*, a compensa *la valeur supplée au nombre*, meritul compensează numărul

SUPPLÉMENT [I] *m* supliment *a*) adaos, *b*) Geom *supplément d'un angle*, ceea ce-i lipsește unui unghi pentru a avea 180 gr

SUPPLÉMENTAIRE *a* suplimentar *a*) în plus, *b*) Geom *angles supplémentaires*, unghiuri a căror sumă prețuește cât două unghiuri drepte

SUPPLÉMENTAIREMENT *adv* în mod suplimentar, ca supliment

SUPPLÉTIF, *IVE* [I] *a* întregitor

SUPPLÉTOIRE *a* Jur (jurământ) cerut de judecător în lipsă de dovezi

SUPPLIANT, *E* *a* rugător || *s* suplicant, rugător

SUPPLICATION [I] *f* 1 rugămintă smerită, rugă fierbinte, 2 dojenire a regelui de către Parlament

SUPPLICE [I] *m* supliciu *a*) pedeapsă trupească, caznă *le dernier supplice*, pedeapsa cu moartea, *b*) *fig* chin, tortură, *fam être au supplice*, a sta pe cărbuni, *les supplices éternels*, chinurile iadului

SUPPLICÉ, *E* *s* osândit la moarte care a fost executat

SUPPLICIER *o* 1 a execută (un criminal), 2 *fig* a pune pe cărbuni, a chinui

SUPPLIER [I supplicare] *o* a rugă (respectuos, fierbinte, stăruitor)

SUPPLIQUE *f* suplică, cerere, jalbă (pentru a cere o grațiere)

SUPPORT *m* suport *a*) răzămătoare, proprietate, *b*) *fig* razim, sprijin

SUPPORTABLE *a* suportabil *a*) ce se poate îndura, *b*) de suferit

SUPPORTABLEMENT *adv* nu tocmai rău, blănos

SUPPORTER [I supportare] *o* a susține *a*) a purta, a susține (ceva), *b*) a lua asupra-si *supporter les frais d'un voyage*, a lua asupra-si cheltuielile unei călătorii, *c*) a îngădui, *d*) a îndura, a răbda *supporter le froid*, *e*) a rezista la *ce vase peut supporter le feu*, vasul acesta poate rezista la foc, *ce livre ne supporte pas l'examen*, cartea aceasta nu rezistă criticei, *f*) a suferi, a păți *supporter des chagrins*, a suferi necazuri

SUPPOSABLE *a* de presupus

SUPPOSÉ, *E* *a* 1 presupus *cela supposé*, presupunându-se aceasta, aceasta fiind admis, 2 dat ca adevărat, fals *enfant supposé*, copil dat ca adevărat || loc conj *supposé que*, presupunând că, admitând că

SUPPOSER *o* 1 a presupune, a socoti, a crede, 2 a închipui *supposer un complot*, 3

a da drept adevărat (ceea ce e fals) *supposer un testament*, a da un testament drept cel adevărat, 4 a recunoaște, a atribui *supposer à quelqu'un du mérite*, a recunoaște cuiva meritul

SUPPOSITION [I] *f* 1 supoziți(un)e, presupunere *une supposition que*, să presupunem că, 2 producerea unui act fals *supposition d'un titre*, producerea unui titlu fals, 3 *supposition d'enfant*, atribuirea cuiva a unui copil născut din alte persoane

SUPPOSITOIRE *m* supozitor, medicament solid conic (de băgat în anus)

SUPPÔT [I suppositus] *m* 1 membrul unei corporații, breslas, 2 complice, mână în ajutor, 3 *fig suppôt de Bacchus*, bețivan, *suppôt de Satan*, om afurisit, al dracului

SUPPRESSION [I] *f* suprimare *a*) desființare, *b*) lăsare afară, omitere

SUPPRIMER [I supprimer] *o* a suprimă, *a*) a desființa, *b*) a lăsa afară, *c*) a face să dispară *supprimer un acte*, *d*) a trece sub tăcere *supprimer une circonstance* || *Se supprimer*, a se suprimă *a*) a se desființa, *b*) a se omori

SUPPURANT, *E* *a* care poartă

SUPPURATIF, *IVE* *a* și *m* (leac) care înlesnește scurgerea puroiului

SUPPURATION [I] *f* supurațiune, scurgerea puroiului puroire

SUPPURER [I suppurare] *o* a supura, a scurge puroiul, a puroi

SUPPUTATION [I] *f* socotire

SUPPUTER [I supputare] *o* a socoti, a face socoteala

SUPRANATURALISME *m* 1 însușirea a ceea ce e supranatural, 2 credința în supranatural

SUPRANATURALISTE *s* partizan al creștinței în supranatural

SUPRASENSIBLE *a* ce depășește simțurile

SUPRÉMATIE (*ma-si*) [suprême] *f* supremăție, întâietate, precădere

SUPRÊME [I] *a* suprem *a*) mai presus decât tot, *l'Être suprême*, Dumnezeu, *b*) cel mai însemnat, hotărâtor *voici l'instant suprême*, iată clipa hotărâtoare, *c*) cel mai înalt *au suprême degré*, în cel mai înalt grad, *d*) cel din urmă *moment, heure suprême*, minutul din urmă, ceasul morții, *volontés suprêmes*, voința din urmă, *honneurs suprêmes*, ultimele onoruri, înmormântarea || *m* părțile delicate ale unei pășări în zeama lor

SUR [I super] *prep* 1 pe, peste (de)asupra, 2 după *juger sur les apparences*, a judeca după înfățișare, 3 spre, cam pe la, către *sur le soir*, către seară, cam spre înserate, *sur le tard*, târziu de tot, 4 din *sur dix*, din zece, 5 asupra, 6 (în expres) *s'excuser sur son âge*, a cere iertare pentru vârsta-î înaintată, *sur ce*, cu astă vorbă, zicând acestea, *sur toutes choses*, mai ales, *faire sottise sur sottise*, a face prostii peste prostii, *prendre sur soi*, a lua asupra-si, *retourner sur ses pas*, a se întoarce înapoi [Vezi cuvintele în legătură cu *prep sur*]

SUR, *E* [vg] *a* acru *pomme sure*, măr acru.

SŪR, E [securus] *a* sigur *avoir le coup d'œil sûr*, a judecă sănătos dela prima vedere *avoir la main sure*, a nu-i trebuia mână, a fi energic; *avoir le pied sur*, a nu poticni, a nu greși, *avoir le goût sur*, a avea un gust ales, *fug a ști să apreciere*, *avoir jeu sur*, *jouer à jeu sûr*, a merge la sigur, a câștigă negreșit, *le temps n'est pas sûr*, e posibil ca vremea să se strice, *mettre quelqu'un en lieu sûr* a) a ascunde pe cineva, b) a băga la dubă || loc adv *bien sûr* a) într'adevăr? b) de sigur, fără îndoială, *pour sur*, negreșit, *à coup sûr*, *pour sur*, de sigur, nu încapă îndoială || *m le plus sûr*, lucrul cel mai sigur, *aller au plus sur*, *prendre le plus sûr*, a lua drumul cel mai bun

SURABONDAMMENT (man) adv mai mult decât trebuie, cu prisos

SURABONDANCE *f* supra-abundență, prisos

SURABONDANT, E *a* 1 foarte abundent, 2 de prisos *détails surabondants* || *m* ceea ce e de prisos

SURABONDER *o* a fi în mare abundență, a prisosi, a fi în mare cantitate

SURAH (ra) *m* (stofă de mătase ușoară (din Indii)

SURAIGU, UE *a* 1 foarte ascuțit, 2 *Med* foarte uscat

SURAJOUTER *v* a adăoga pe deasupra, a mai adăoga încă

SURAL, E [sura] *a* ce ține de pulpa de jos a piciorului

SURALIMENTATION *f* supraalimentare

SURALIMENTER *o* a supraalimenta, a mări progresiv cantitatea de mâncare

SURANNATION (si) *f* (†) încetarea de a fi valabil, expirarea termenului (unui act)

SURANNE, E *a* 1 care nu mai e valabil, al cărui termen a trecut, 2 învechit *habu surannée*, 3 (care s'a) trecut *une beauté surannée*

SURANNER *o* a nu mai fi valabil, a expira termenul (unui act)

SUR-ARBITRE *m* supraarbitru

SURARD [sureau] *m* oțet din floare de soc

SURATE [ar] *f* surată, capitol din Coran

SURBAISSÉ, E *a* *Arh* care se lasă în jos spre mijloc (o boltă)

SURBAISSEMENT *m* lăsătura în jos, apăsătura (unei bolți)

SURBAISSER *o* a construi (o boltă) care se lasă în jos spre mijloc

SURCHARGE *f* 1 prea mare abundență (de ornamente), 2 suprasarcină, supraîncărcătură, 3 greutate în plus (la bagajele la care are drept un călător), 4 cuvânt scris deasupra altuia *faire une surcharge*, a scrie un cuvânt deasupra altuia

SURCHARGER *o* 1 a supraîncălca, a încălca prea mult, 2 a împovăra prea mult *surcharger ses employés*, 3 a pune noi biruri grele peste *surcharger une ville*, 4 a scrie cu vînte deasupra altora

SURCHAUFFE *f* încălzire prea tare

SURCHAUFFER *v* a încălzi foarte tare, peste măsură

SURCHAUFFEUR *m* aparat pentru încălzitul excesiv al aburului

SURCHAUFFURE *f* crăpătură (a fierului) prin încălzire excesivă

SURCHOIX *m* prima alegere, prima calitate (a unei mărfi)

SURCOMPOSÉ, E (kon) *a* Gram de două ori compus (un timp)

SURCOSTAL, E *a* de pe coastă

SURCOT *m* hană de deasupra a ambelor sexe în evul-mediu

SURCOUPE *f* tăiere cu un atu mai mare

SURCOUPER *o* a tăia (o cartă) cu un atu mai mare

SURCROÎT *m* adaos, spor *pour surcroît de malheur*, ca culme a nenorocirii, *de surcroît*, *par surcroît*, pe deasupra, bașca

SURCROÎTRE *o* a crește peste măsură, a spori [Se conjugă ca *croître*]

SURDENT *f* 1 dinte crescut pe altul, 2 dinte de cal mai lung decât cellalt

SURDI-MUTITÉ *f* surdo-muțenie

SURDITÉ [l surditas] *f* surzenie

SURDON *m* dreptul ce avea cumpărătorul de a nu primi marfa în caz de avarie

SURDORER *o* a auri de două ori

SURDOS (do) *m* curea pe spinarea calului

SUREAU *m* Bot soc

SURÉLEVATION *f* 1 clădire înălțată peste alta, 2 scumpire

SURÉLEVER *o* 1 a înălța (ex o clădire), a ridică nivelul (unui canal), 2 a ridică, a scumpi *surelever les prix*, a scumpi prețurile [Se conjugă ca *achever*]

SURELLE *f* Bot măcrisul iepurelui

SUREMENT adv 1 cu siguranță, în mod sigur, 2 de sigur, negreșit

SURÉMINENT, E *a* foarte înalt

SURÉMISSION *f* emiteră prea mare

SURENCHÈRE *f* supraofertă

SURENCHÉRIR *o* a oferi o sumă mai mare, a supraofertă, a scumpi [Se conjugă cu intercalarea lui *iss*]

SURENCHÉRISSEUR, EUSE *a* și *s* 1 cel ce oferă mai mult (la licitație), supraofertant, 2 scumpitor

SURÉROGATION [l supererogatio] *f* binefacere peste limita datoriei

SURÉROGATOIRE *a* care trece măsura cuvenită, peste ce impune datoria

SURESTARIE *f* Mar zilele trecute dela neridicarea legală a unei mărfi descărcate

SURESTIMATION *f* prețuire în plus

SURESTIMER *o* a supraieși, a prețui în plus, peste valoarea reală

SURET, ELLE [sur] *a* acricos

SÛRETÉ [l securitas] *f* 1 siguranță *en surete* a) în siguranță, b) la închisoare, c) la adăpost, *en sûreté de conscience*, cu cugetul împăcat, *lieu de sûreté*, loc sigur, adăpost, 2 la *Sûreté*, poliția de siguranță, 3 garanție, cheazășie *prendre toutes ses sûretés*, a lua toate măsurile, a se asigura pe deplin, *place de sûreté*, cetate dată cu cheazășie până la încheierea păcii, 3 tărie, energie *parler avec sûreté*

SUREXCITABILITÉ *f* pornire spre excita-
tare

SUREXCITANT, *E a și m* surexcitant, (leac)
care excită prea mult

SUREXCITATION *f* surexcitare, excitare
prea mare

SUREXCITER *v* a surexcita, a ațăfă prea
tare, mai mult

SURFACE [face] *f* 1 suprafață, 2 *fig* apa-
rență, spoeală *esprit qui n'a que de la surface*,
spirit care e numai spoeală, 3 credit, vază,
la surface d'un commerçant

SURFAIRE *v* 1 a cere un preț mai mare,
a scumpi (o marfă), 2 *fig* a exagera, a lăuda
prea mult, *surfaire le talent d'un écrivain*
[Se conjugă ca *faire*]

SURFAIT, *E p p* 1 scumpit, 2 exagerat

SURFAIX (*fe*) *m* chingă cu care se înfe-

peneste șeaua

SURFUSION *f* Fiz fenomen prin care un
corp rămâne la întâmplare lichid la o tempe-
ratură inferioară fuziunii sale

SURGEON (*jon*) *m* vâstar crescut pe
trunchi

SURGIR [*i surgie*] *v* 1 a sosi (la țarm),
fig *surgir au port*, a-și ajunge țința, 2 a se
rîi, a se arăta *de nouvelles difficultés surgis-
sent*, noui greutăți se ivesc, 3 a se iscă, a se
naște, *faire surgir*, a da naștere, a produce,
4 a izvorî (ex o apă)

SURHAUSSÉ, *E* (*sûr o-se*) a înălțat

SURHAUSSEMENT (*ro*) *m* 1 ridicare și
mai sus, 2 înălțătura (unei bolti), 3 scum-
pire și mai mare

SURHAUSSER (*sur-ose*) *v* 1 a ridica și
mai sus, 2 a ridică, a înălța (o boltă), 3 a
scumpi și mai mult

SURHUMAIN, *E* (*su-ru*) a suprauman, su-
praomenesc

SURIMPOSER (*su-ren*) *v* a supraimpune, a
lovi cu un nou impozit

SURIMPOSITION (*su-rên*) *f* supraimpunere,
lovire cu un nou impozit

SURIN *m* măr tânăr încă nealțoit

SURINTENDANCE *f* 1 (†) funcția de mi-
nistru de finanțe, 2 supraintendență

SURINTENDANT (*en*) *m* supraintendent,
2 (†) *surintendant des finances*, administra-
torul general al finanțelor

SURINTENDANTE *f* 1 soția unui suprain-
tendent, 2 directoria unei școli de educa-
țiune a Legiunii de onoare

SURIR [*sûr*] *v* a se acrí

SURJET *m* cusătură pe margine

SURJETEB *v* a coase pe margine [Se con-
jugă ca *jeter*]

SURLÉ *m* creștere a pinului

SURLENDEMAIN *m* a treia zi

SURLIER *v* *Mar* a înconjură cu o frânghie
(ca să nu se destrame)

SURLONGE *f* coș (la viță)

SURMENAGE *m* surmenaj, oboseire prea
mare (a organelor)

SURMENÉ, *E a* surmenat

SURMENER *v* a surmena, a obosei peste

măsură || *Se surmener*, a se surmena, a se
obosi peste măsură [Se conjugă ca *amener*]

SURMONTABLE *a* 1 peste care se poate
trece, 2 *fig* lesne de învins

SURMONTÉ, *E pp* pe deasupra cu

SURMONTER *v* 1 a trece peste, a se ridica
deasupra *eau qui surmonte les maisons*, apa
care se ridică deasupra caselor, 2 a fi așezat,
a sta deasupra *une statue surmonte cette co-
lonne*, o statuă se află deasupra acestei coloane,
3 *fig* a birui, a înfrânge

SURMOULAGE *m* scoaterea unui tipar
după un alt tipar

SURMOULER *v* a scoate un tipar după
un alt tipar

SURMOUT [*mout*] *m* must scurs din teasc
înainte de călcarea strugurelui

SURMULET *m* oceană, roșioară (pește)

SURMULOT *m* guzgan mare, șobolan

SURNAGER *v* 1 a înnotă deasupra (apei),
a ieși deasupra, 2 *fig* a supraviețui [Se con-
jugă ca *arranger*]

SURNATURALISME *m* supranaturalism,
sistem religios care admite supranaturalul

SURNATUREL, *ELLE a* supranatural *a)*
peste firea omului, *b)* *fog* de necrezut, peste
măsură de mare

SURNATURELLEMENT *adv* în mod supra-
natural, extraordinar, de necrezut

SURNOM (*non*) *m* poreclă, supranume

SURNOMBRE (*nombr'*) *m* *en surnombre*,
în număr prea mare

SURNOMMÉ, *E a* supranumit, poreclit

SURNOMMER *v* a supranumi, a po-
recli

SURNUMÉRAIRE *a* supranumerar, în plus,
prea mult || *m* slujbaş fără leafă (luat ca în-
cercare)

SURNUMÉRIAT *m* 1 funcție fără plată,
2 timpul cât cineva servește fără plată.

SUROÎT *m* *Mar* pălărie de pânză imper-
meabilă

SUROS (*ro*) [*os*] *m* umflătură osoasă la pi-
ciorul (calului, boului)

SUROXIDATION *f* supraoxidare, oxidarea
în cel mai înalt grad

SUROXIDER *v* a supraoxida

SUROXIGÉNATION *f* supraoxigenare, adă-
ogirea unui exces de oxigen

SUROXIGENÉ, *E a* supraoxigenat

SURPASSER *v* 1 a fi mai înalt *surpasser
de toute la tête*, a fi cu un cap mai înalt, 2 *fig*
a întrece, a depăși, 3 *fam* a uimi *cet événement
me surpassa*, întâmplarea aceasta mă uimește
|| *Se surpasser*, a se întrece.

SURPAYE (*pèi*) *f*. 1 plătire mai scump,
2 bacșiș peste plată

SURPAYER (*pé-yé*) *v* a plăti prea scump
[Se conjugă ca *balayer*]

SURPLIS *m* stihar

SURPEAU *f* (†) epidermă (la plante)

SURPLOMB (*plon*) *m* stare aplecată, *en
surplomb*, înclinat

SURPLOMBÉ, *E* (*plon*) *pp* pe care stă
povârnit

SURPLOMBEMENT (*plon*) *m* stare povârniță, aplecare peste ceva

SURPLOMBER (*plon*) *v* 1 a sta pieziș, po varnit, 2 a atârna peste

SURPLUS *m* prisos, loc adv *au surplus*, dealtfel pe lângă aceasta

SURPRENANT, *E* *a* surprinzător

SURPRENDRE *v* 1. a surprinde *a*) a apuca pe neașteptate, *b*) a prinde (asupra faptului), fig *surprendre en mensonge*, a prinde cu minciuna, *c*) a da peste *surprendre une lettre*, *d*) a mira foarte, a uimi, 2 a înșela *surprendre la bonne foi*, a înșela buna credință (a cuiva), 3 a stoace prin viclenie *surprendre une signature*, 4 a zări *j'ai surpris chez lui un moment de faiblesse*, am zărit la el o clipă de șovăire || *Se surprendre à*, a se pomeni *je me suis surpris à pleurer*, m'am pomenit plângând [Se conjugă ca *prendre*]

SURPRIME *f* supraprimă pentru riscuri excepționale (la asigurări)

SURPRIS, *E* *a* surprins, foarte mirat

SURPRISE *f* surpriză *a*) surprindere, *b*) mirare, *c*) cadou neașteptat, plăcere neașteptată

SURPRODUCTION *f* supraproducere

SURRECTION *f* ivire

SURRENAL, *E* *a* deasupra rinichilor

SURSATURATION *f* 1 suprasaturare, 2 stare de suprasaturație

SURSATURER *v* a suprasatură, a satura peste limita obișnuită

SURSAUT *m* tresărire bruscă, *en sursaut*, deodată, brusc, năpraznic

SURSAUTER *v* a sări în sus

SURSEANCE *f* (termen de) amânare, *faire surseance*, a amâna

SURSEMER *v* a mai sămăna odată [Se conjugă ca *amener*]

SURSEOIR (*soar*) *v* a amâna, a lăsa pe altădată, *surseoir à un procès*, a amâna un proces [V Tabloul verbelor nereg]

SURSIS [*surseoir*] *m* amânare, termen, *peine avec sursis*, pedeapsă pe care inculpatul n'o execută decât dacă mai comite un nou delict (timp de 5 ani)

SURSOLIDE *m* pătratul pătratului, a patra putere a unei mărimi

SURTAUX *m* impozit prea ridicat

SURTAXE *f* suprataxă

SURTAXER *v* a pune noui taxe

SURTONDRE *v* a tăia părul lănei (după ce pielea a fost spălată)

SURTONTTE *f* tăierea părului lănei (după spălare)

SURTOUT *m* 1 surtuc, 2 vas mare (cu fructe, etc) pe masă, 3 cărucior pentru bagaje, 4 rogojină mică conică ce acoperă un stup

SURTOUT *adv* mai cu seamă, mai ales

SURVEILLANCE (*vè-yans'*) *f* supraveghere

SURVEILLANT, *E* *a* supraveghetor.

SURVEILLE (*vè-y'*) *f* ziua dinaintea ajunului

SURVEILLER (*vè-yè*) *v* a supraveghea

SURVENANCE *f*. venire neașteptată, neprevăzută

SURVENANT, *E* *a* care vine pe neașteptate || *s* cel ce vine pe neașteptate

SURVENDRE *v* a vinde prea scump

SURVENIR *v* 1 a surveni, a veni pe neașteptate, 2 a veni pe deasupra [Se conjugă ca *venir*, cu auxiliarul *être*]

SURVENIR *f* 1 vânzare cu un preț mai mare, 2 *Mar* înțeleg a vantului

SURVENTER *v* *Mar* a se înțeți, a bate și mai tare (vântul)

SURVIDER *v* a deșerta prisosul (dintr'un vas, etc)

SURVIE *f* supraviețuire *gain de survie*, avantaj (intr'un act) lăsate de contractanții celui ce supraviețuiește

SURVIVANCE *f* 1 supraviețuire, 2 dreptul de a moșteni funcția cuiva, de a-i succeda după moarte

SURVIVANCIER, *ÈRE* *s* succesorul în drept (la o funcție)

SURVIVANT, *E* *s* supraviețuitor, care supraviețuiește

SURVIVRE *v* a supraviețui, a mai trăi (după o pierdere oarecare) || *Se survivre*, 1. a mai trăi după ce a pierdut totul, *se survivre à soi même*, a duce o viață moartă, *fig* a fi dat uitării, 2 a trăi mai departe, a lăsa un nume *se survivre dans ses enfants*, a trăi mai departe prin copii săi [Se conjugă ca *vivre*]

SUS (*suss*) [l sursum] *prep* pe, asupra *courir sus à quelqu'un*, a se arunca asupra cuiva || loc adv *en sus*, peste, pe deasupra || loc prep *en sus de*, peste || interj *sus!* aide!

SUSCEPTIBILITÉ (*sep-ti*) *f* susceptibilitate *a*) însușirea de a fi prea simțitor, de a se supăra ușor, *b*) aplecare spre boli, spre înrauriri, *c*) *Fil* capacitatea de a primi (impresi)

SUSCEPTIBLE (*sep-tibi'*) [l] *a* susceptibil *a*) destoinic de a primi, primitor *susceptible de toutes les formes*, ce primește toate formele, *b*) foarte simțitor *l'œil est un organe susceptible*, ochiul este un organ foarte simțitor, *c*) supărăcios, care se supără ușor

SUSCEPTION (*sus-sep-si*) [l] *f* 1 primire (în sine), 2 primirea (unui cin bisericesc)

SUSCITATION (*suss si*) [l] *f* suscitare, stârnire

SUSCITER (*sūs-si*) [l] suscitare] *v* a suscita *a*) a face să se nască, să apară *Dieu suscite les prophètes*, D-zeu făcu să se nască proorocii, *b*) *fig* a stârni, a isca, a provoca *susciter des affaires* *à qq*, a băga în bocluc pe cineva, *susciter des ennemis à qq*, a stârni dușmanii împotriva cuiva

SUSCRIPTION (*sus*) [l] *f* adresă pe partea dinafară a plicului

SUSDÉNOMMÉ, *E* (*sus*) *a* sus numit

SUSDIT, *E* (*sūs*) *a* sus zis

SUS-DOMINANTE (*sus*) *f* notă deasupra dominantelor

SUS-HÉPATIQUE (*sus*) *a* deasupra ficatului

SUS-MAXILLAIRE (*sūs, lèr'*) *a* și *m* osul

fălcii de sus

SUSMENTIONNÉ, *E* (*sus*) *a* și *s* sus menționat, sus pomenit.

SUSNOMMÉ, E (*sus*) *a* sus numit

SUSPECT (*spé, spekt'*), **E** [1] 1 suspect *a* ce dă de bănuț, *b*) de care trebuie să ne ferim, *c*) de calitate îndoiioasă *vin suspect*, 2 *suspect de*, bănuț de [1] *m* om suspect, ce dă de bănuț

SUSPECTER *v* *a* suspecta, *a* bănu.

SUSPENDRE [1] suspendere] *v* 1 *a* atârna 2 *a* ține atârnat *suspendre les chatiments sur la tête des coupables*, *a* ține pedepsele atârnate peste capul vinovaților, 3 *a* suspenda *a*) *a* întrerupe *suspendre sa marche*, *a*-și întrerupe mersul, *a* se opri din drum, *b*) *a* amana *suspendre une exécution*, *c*) *a* ține în nehotărâre, *d*) *a* destitu pentru un timp (un funcționar), *a* opri pentru un timp (aparitia unui ziar), *e*) *suspendre ses paiements*, *a* si încetă plățile || *Se suspendre*, 1 *a* se suspenda, 2 *a* se atârna, *a* se spanzură de [Se conjugă ca *pendre*]

SUSPENDU, **E** *a* 1 atârnat, 2 nehotărât, 3 *voutre suspendue*, trăsuri pe arcuți, 4 suspendat

SUSPENS (*sus-pan*) *a* *prêtre suspens*, preot caterisit || loc adv *en suspens*, în nehotărâre, la îndoială

SUSPENSE *f* luarea darului preotesc pe un timp oarecare (unui preot), caterisire vremelnică

SUSPENSEUR *a* *Anat* suspensor, care ține atârnat *ligament suspenseur*

SUSPENSIF, IVE *a* suspensiv, care oprește executarea (unei sentințe, unui contract), *b*) *Gram points suspensifs*, puncte de întrerupere

SUSPENSION [1] *f* 1 suspendare *a*) atânare, *b*) încetare momentană, întrerupere *suspension de paiements*, încetare de plăți, *suspension d'armes*, întreruperea ostilităților, *c*) destituire pe un timp oarecare *la suspension d'un fonctionnaire*, 2 atârnațoare de tavan (în care se așază o lampă, un vas cu flori), 3 *Gram* suspensiune, întrerupere a frazei (exprimată în scris prin puncte), 4 *Chim* amestecul unui corp (foarte divizat) la masa unui fluid fără *a* fi dizolvat de el, 5 *Fiz suspension à la Cardan*, atârănare riguros verticală (a unui instrument)

SUSPENSOIR *m* suspensoriu, bandaj de bozorigi

SUSPICION [1] *f* suspiciune, bănuială

SUSPIED (*su*) *m* cureaua pintenei

SUSSEYEMENT *m* *V* *désagement*

SUSSEYER *v* *V* *désayer*

SUSTENTATION [1] *f* 1 hrănire, întreținere, 2 poziția unui corp pe un altul care îl susține

SUSTENTER [1] sustentare] *v* *a* întreține, *a* susține, *a* hrăni

SUSURRATION (*su-sûr*) *f*, **SUSURREMENT** *m* freamăt, murmur.

SUSURRER (*sû-sur-ré*) [1] susurire] *v*, *a* murmură, *a* foșni, *a* fremătă

SUSURRUS (*sû-sur-russ*) *m* murmur, freamăt caracteristic unor anevrisme

SUTÉE, SUTIE *f* văduvă indiană arsă pe mormântul soțului ei

SUTURAL, E *a* al cusăturii

SUTURE [1 sutural] *f* 1 încheietura dințată *a* două oase *les sutures du crane*, încheietura oaselor craniului, 2 cusătura unei răni

SUTURER *v* *a* coase (o rană)

SUZERAIN, E *a* și *s* suzeran, (senior) *c*. *re* are vasali

SUZERAINETÉ *f* suzeranitate, stăpânirea unui senior

SVELTE [1] *a* svelt *a*) subțire *colonne svelte*, *b*) subțire de talie

SVELTESSE *f* 1 formă sveltă, 2 subțirime de talie, svelteță *sveltesse des formes*

SYBARITE [gr] *m* sibarit *a*) locuitor din Sybaris, *b*) *fig* om molatec și afemeiat

SYBARITIQUE *a* al Sybariților

SYBARITISME *m* viață molatecă, moravuri ca ale Sybariților

SYCOMORE [1-gr] *m* sicomor (arbore din Egipt)

SYCONE *m* fruct cărnos (ca smochina)

SYCOPHANTE [gr] *m* sicofant *a*) denunțătorul (la Atenieni) al celor ce exportau sau furau smochine, *b*) denunțător, *c*) *fig* șarlatan, ticălos

SYÉNITE *f* sienită (rocă primitivă, un fel de granit fără quartz)

SYÉNITIQUE (*ik'*) *a* cu sienită

SYLLABAIRE *m* abecedar

SYLLABE [1-gr] *f* silabă, *ne pas repondre une syllabe*, *a* tăcea mălc

SYLLABER *v* silabis

SYLLABIQUE *a* silabic, de silabe

SYLLABIQUEMENT adv în silabe

SYLLABISME *m* silabism, scriere în care fiecare literă e înfățișată prin un semn propriu

SYLLABUS (*buss*) [1] *m* listă de erori osândite de papă

SYLLEPSE [gr] *f* silepsă, concordanță cu înțelesul și nu cu gramatica (*x les vieilles gens sont soupçonneux*)

SYLLEPTIQUE *a* sileptic, care ține de silepsă

SYLLOGISER (*ji sé*) *v* *a* raționa prin silogisme

SYLLOGISME [1] gr *m* silogism, argument care conține trei propoziții majora, minora și concluzia

SYLOGISTIQUE (*jis-ik'*) *a* silogistic, de silogism

SYLPHE [1] *m* silf, geniu aerian, sburător

SYLPHIDE *f* silhidă *a*) geniu aerian, femeie, *b*) *fig* femeie grațioasă

SYLVAIN [1] sylvanus] *m* zeu de pădure

SYLVESTRE [1] *a* de pădure, pădureț

SYLVICOLE [1 sylvia, colere] *a* 1 al silviculturii, *l'industrie sylvicole*, 2 care trăiește în pădure

SYLVICULTEUR *m* silvicultor, inginer silvic

SYLVICULTURE *f* silvicultură, știința culturi pădurilor

SYLVINE *f* clorură de potasiu

SYMBIOSE (*sên*) [gr] *f* unirea a două sau mai multe organisme deosebite pentru trai

SYMBOLE (*sên*) [1-gr] *m* simbol *a*) semn,

închipuire, *b)* *Teol* crezul *le symbole des apôtres*, crezul apostolilor, *c)* *Chim* semn, ară tarea unui corp prin o literă

SYMBOLIQUE (*sên*) *a* simbolic || *f* 1 sim bolele (unei religii, unui popor, etc), 2 știința care explică simbolele, 3 carte asupra simbolelor

SYMBOLISATION (*sên*) *f* simbolizare, înfă țisarea prin simbole, închipuire

SYMBOLISER (*sên*) *v* a simboliza, a exprima prin un simbol, a închipui

SYMBOLISME (*sên*) *m* symbolism *a)* si stem de simbole pentru a exprima credința sau amintiri fapte, *b)* tendință de a înfățișa rap porturile tainice dintre lucruri și sufletul nostru

SYMBOLISTE *a* ce ține de symbolism || *a* partizan al symbolismului

SYMÉTRIE [i-gr] *f* simetrie *a)* dispoziție regulată, orânduieală exactă, *b)* *fig* armonie

SYMÉTRIQUE *a* simetric

SYMÉTRIQUEMENT *adv* simetric

SYMÉTRISER *v* a face simetric, a (se) ar moniza

SYMPATHIE (*sên*) [i-gr] *f* simpatie *a)* legătură între deosebitele părți ale corpului, *b)* potrivire *sympathie entre deux couleurs*, *c)* atragere (către cineva)

SYMPATHIQUE (*sên*) *a* simpatie *a)* de simpatie, *b)* care inspiră simpatie, *c)* *encre sympathique*, cerneală cu care scrisul nu se vede decât expus la căldură, etc) || *m* *grand sympathie*, marele simpatie, nervul sirei spinării

SYMPATHIQUEMENT (*sên*) *adv* în mod simpatie, cu simpatie

SYMPATHISER (*sên*) *v* a simpatiza a se învoi

SYMPHONIE (*sên*) [i-gr] *f* simfonie *a)* împreunare de sunete muzicale, *b)* compoziție pentru orchestră

SYMPHONIQUE (*sên*) *a* simfonic, de in strumente

SYMPHONISTE (*sên*) *m* compozitor sau executant de simfonii

SYMPHORINE (*sên*) *f* *Bot* hurmuz

SYMPHYSE (*sên*) [gr] *f* 1 legătură a două oase, 2 încheietură fixă

SYMPLECTIQUE (*sên*) *a* înlănțuit cu un alt corp

SYMPTOMATIQUE (*sên*) [gr] *a* simptoma tic, care e un semn al (unei alte boli)

SYMPTOMATOLOGIE (*sên*) [gr] *a* partea medicinii care studiază simptomele boalelor

SYMPTÔME (*sên*) [gr] *m* simptomă, semn (prevestitor)

SYNAGOGUE (*gog'*) [gr] *f* sinagogă, biserică evrească

SYNALÉPHE [gr] *f* sinalefă, reunire a două vorbe într'una

SYNALLAGMATIQUE [gr] *a* sinalagmatic, cu îndatoriri reciproce

SYNANTHÉREES [gr] *f* *pl* *Bot* cu atereale staminelor lipite

SYNARTHROSE [gr] *f* încheietură fixă (a două oase)

SYNCELLE (*sên*) [gr] *m* singhel

SYNCHONDROSE (*sên-kon*) [gr] *f* unirea a două oase prin un cartilagi

SYNCHRONÉ [gr] *a* sincron, care se face în același timp (mișcări)

SYNCHRONIQUE (*sên*) [gr] *a* sincronic, care se petrece în același timp

SYNCHRONISME (*sên*) [gr] *m* sincronism, apropiere de două sau mai multe fapte, cari se petrec în același timp

SYNCHISE (*sên-kiz'*) [gr] *m* confuziune în ordinea cuvintelor (asa că fraza nu se înțelege)

SYNCOPAL, E (*sên*) *a* ce ține de sincopă

SYNCOPE (*sên*) [gr] *f* sincopă *a)* nesimțire *tomber en syncope*, a cădea în nesimțire, *b)* eliminarea unei litere, silabe (în un cuvânt), *c)* *Muz* notă de legătură

SYNCOPER (*sên*) *v* a sincopă *a)* a elimina (o silabă, o literă), *b)* *Muz* a uni, a fi unit prin o sincopă

SYNCRÉTISME (*sên*) [gr] *m* sincretism, tendința de a împacă păreri diverse

SYNCRÉTISTE (*sên*) *a* ce ține de sincretism || *m* partizan al sincretismului

SYNDACTYLE (*sên*) [gr] *a* cu degetele lipite între ele

SYNDIC (*sên-dik'*) [i-gr] *m* sindic, înșirătorul intereselor (cuiva), *syndic d'une faillite*, cel însărcinat cu girarea unui faliment

SYNDICAL, E (*sên*) *a* sindical, al sindicatu lui

SYNDICAT (*sên*) *m* sindicat *a)* funcție de sindic, *b)* societate care apără interesele unei corporații

SYNDICATAIRE (*sên*) *a* de sindicat

SYNDIQUER (*sên*) *v* a face sindicat || *Se syndiquer*, a se organiza în sindicat

SYNDROME (*sên*) [gr] *m* toate semnele care caracterizează o boală

SYNECDOCHE, SYNECDOQUE [gr] *f* sinecdochă, figură prin care se ia totul în locul părții, și viceversa

SYNÈRESE [gr] *f* sinereză, reunire a două silabe dintr'una (*adit=ou*)

SYNERGIE [gr] *f* unirea mai multor organe pentru îndeplinirea unei funcțiuni

SYNGÉNÉSIE (*sên-jé*) *f* lipirea staminelor între ele prin antere

SYNGNATHE (*sên-gnat'*) *m* pește-șopărlă

SYNODAL, E *a* sinodal, de sinod

SYNODALEMENT *adv* în sinod

SYNODE [gr] *m* sinod, sobor

SYNODIQUE *a* 1 sobornicesc, 2 *Astr* dela o lună nouă la alta

SYNONYME [gr] *a* și *m* sinonim, (cuvânt) cu același înțeles ca altul

SYNONYMIE [gr] *f* sinonimie, asemănare de sens

SYNONYMIQUE *a* sinonim || *f* sinonimică, știința sinonimelor

SYNOPTIQUE *a* sinoptic *a)* care permite a cuprinde totul cu o privire, *b)* *évangiles synoptiques*, cele trei evanghelii (cari se asemănă între ele)

SYNOVIAL, *E a* ce ține de umezeală cleioasă dela încheietura oaselor || *f* glandă, sac care secretază sau conține această materie

SYNOVIE [gr] *f* umezeala cleioasă dela încheietura oaselor

SYNTAXE (sen) [l-gr] *f* sintaxă *f* meșteșugul de a lega vorbele și frazele între ele, *b*) cartea cu aceste reguli

SYNTAXIQUE (sen) *a* sintactic

SYNTHESE (sen) [l-gr] *f* sinteză *a*) recompunere (metodă care procede dela simplu la compus, dela cauză la efecte, dela principii la consecințe), *b*) generalizare, *c*) *Chim* compoziție, combinare de corpuri simple pentru a forma compuse

SYNTHÉTIQUE (sen) *a* sintetic, ce ține de sinteză

SYNTHÉTIQUEMENT (sen) *adv* in mod sintetic, prin recompunere

SYNTHÉTISER (sen) *v* a sintetiza, a reuni prin sinteză, a recompune

SYPHILIS *f* sifilis, șancăr

SYPHILITIQUE *a* sifilitic

SYRIAQUE *m* limba siriacă

SYRIEN, **ENNE** *a* sirian, din Siria

SYRINGA *f* Bot liliac

SYRINGATOMIE [gr] *f* *Chir* tăierea fistulei anusului)

SYRTES [gr] *f pl* sirte, nișipuri mușcătoare

SYSTALTIQUE [gr] *a* sistaltic, care contractă și dilată inima

SYSTÉMATIQUE *a* sistematic *a*) ce ține de un sistem, *b*) combinat cu sistem, *c*) care lucrează cu sistem *ecrivain systematique*, *d*) voit *doute systématique*, *e*) care se conduce numai după sine *homme systematique*

SYSTÉMATIQUEMENT *adv* sistematic, în mod regulat

SYSTÉMATISER *v* a sistematiza, a reduce la un sistem

SYSTÈME [l-gr] *m* sistem *a*) adunare de principii legate între ele, *b*) totalitatea părților unui lucru *système nerveux*, *c*) chip *système d'éducation*, *d*) *Geol* perioadă, *e*) metodă de clasificare bazată pe un număr de caractere *système de Linné*, *f*) mod de guvernare, *g*) *par système*, înadins, *esprit de système*, spiritul de gașcă, pornire de a lucra după capul său, *se faire un système de*, a ține morțiș la [V Suplimentu]

SYSTOLE [l-gr] *f* sistolă, contractarea inimii și a arterelor

SYSTYLE [l-gr] *a* *Arch* cu depărtarea dintre cele două coloane de doi diametri

SYZIGIE [l-gr] *f* aflare în acelaș plan sau pe un plan opus (a lunii, a planetelor) cu soarele

T

T (*té* sau *t'*) *m* (litera t)

TA V ton

TABAC (ba) *m* 1 tutun, *bureau de tabac*, debit de tutun, tutungerie, 2 tabac (de tras pe nas) *prendre du tabac*, a trage tabac pe nas, 4 *pl* administrația tutunurilor, regie *entrer dans les tabacs*, a intra ca funcționar la regie, 5 local de fumat || *a* de colorarea tutunului (o ștofă) [V Supl]

TABAGIE [tabac] *f* 1 local de fumat, 2 odare unde se fumează, 3 mic necesar de fumător

TABAR(D) (t) mantă (peste armură)

TABARIN [Tabarin] *m* (t) caraghios

TABARINAGE *m* (t) caraghioslăc

TABATIÈRE (ti) [tabac] *f* 1 tabachere, 2 *fenêtre à tabatière*, fereastră oblică pe acoperiș, 3 *fusil à tabatière*, pușcă care se încarcă prin culasă

TABELLAIRE [l tabella] *a* în formă de tăbliță, *impression tabellaire*, imprimare cu planșe gravate.

TABELLION [l] *m* 1 (t) ofițer public care făcea pe notaru, 2 (iron) notar

TABELLIONNAGE *m* (t) slujba de notar

TABERNACLE [l] *m* 1 tabernacol *a*) cort (la Ebrei), *b*) templu portativ cu chivotul legii, *c*) dulăpior la altar cu utoforu, *d*) *fig* *tabernacle éternel*, cerul, locașul celor aleși, *fizer son tabernacle*, a se așeza, a se statornici

TABESCEANCE (bes-sans) [l tabes] *f* slăbire extremă din boală

TABIDE *a* (t) subred

TAB(I)S *m* taftă groasă cu ape

TABISER *v* a face să bată în ape

TABLATURE *f* 1 (t) tablou cu însemnările sunetelor (la instrumente de vânt), 2 *fig* lucru greu *donner de la tablature à quelqu'un*, a-1 da cuiva de furcă, *il eieud la tablature*, se pricepe la șmecherii

TABLE [l tabula] *f* 1 masă, *table de nuit*, măsuță de noapte, noptieră, *fig faire table rase*, a face tabula rasa, a da cu buretele peste, 2 masă, mâncare *mettre la table*, a pune masa, *aimer la table*, a-1 plăcea mâncarea bună, *sortir de table*, a se scula dela masă, *tenir table ouverte*, a primi întotdeauna mosafiri la masă, *tenir la table*, a face onorurile mesei, *reformer sa table*, a se restrânge în cheltuieli de masă, *donner la table à quelqu'un*, a da de mâncare cuiva, *table d'hôte*, masă de hotel servită cu preț fix și la oră fixă, 3 *tabli les tables de la loi*, tablele legii, 4 *tabli a*) placă *une table de marbre*, o placă, o tăbliță de marmoră, *b*) listă, însemnare *table des matieres*, lista maternilor, 4 *la sainte table a*) altarul pentru cuminicare, *b*) *fig* cuminicătură *s'approcher de la sainte table*, a se cumineca, a se grui, 6 *table d'harmonie*, partea de sus a unui instrument pe care strunele sunt întinse, 7 *Blaz table d'attente*, armorie pe care nu e nici o figură [V Suplimentu]

TABLEAU [table] *m* 1 tablou *a*) pictură, cadru, *b*) listă, tabelă *tableau des avocats*,

c) privești, d) descrie *faire un tableau fidèle des guerres civiles*, a face o descriere fidelă a războaielor civile, d) schimbare de decor (în o piesă), 2 tablă (de scris cu creta pe ea) *aller au tableau*, a ieși la tablă, 3 *Mar* partea pupei unei corăbii pe care se vede numele și emblema corăbiei, 4 *tableau de baie*, perizaul gros din alafă (al unei fercstre sau porți în zid) [V Supl.]

TABLEAUTIN *m* tablouaș

TABLEE *f* mesenii

TABLER [table] *v* 1 a benchetui, 2 *fig* a se bizui *vous pouvez tabler la dessus*, poți să te bizui pe asta, 3 a face poartă (la table)

TABLIER, ÈRE (*ti*) *s* fabricant, vânzător de table, șah, etc., strungar

TABLETTE [table] *f* 1 policioară, 2 tăbliță *tablette de chocolat*, 3 *pl fig* notes *rayez cela de vos tablettes*, să-ți muți gândul dela aceasta, șterge-te pe bot, *vous êtes sur mes tablettes*, te-am însemnat (la catastif)

TABLETTERIE *f* strungărie

TABLIER [i tabularium] *m* 1 șorț, *fig rendre son tablier*, a-și da demisia (din slujbă, din serviciu), 2 pielea din tăsură (care apără pe călător de ploaie, noroiu), 3 *tablier*, podeaua unui pod umblător sau militar, 4 tablă de fier (la sobele franceze) care se poate ridica și lăsa în jos, 5 partea șahului pe care se joacă, *fig rester maître du tablier*, a fi câștigat partida, 6 *Mar* căptușeala (unei panze de corabie)

TABOU *m* instituție religioasă (la Polinezieni) || a sfânt, sfințit

TABOURET *m* 1 taburel a) scaun fără brațe și fără spate *le droit du tabouret*, dreptul de a ședei în fața regelui sau reginei, b) scaun de piano, c) scăunel ținut de picioarele pe el, d) *tabouret électrique*, izolator, 2 *Bot* V *thlaspi*

TABOURIN *m* aparat învartitor deasupra unui coș de casă

TABULAIRE *a* în formă de tablă

TABULARIUM (*om*) *m* (la Romani) arhivele publice sau private

TAC *m* rapăn (la cai)

TAC *m* zăgănit de spezi încrucișate, *riposter du tac au tac*, a răspunde la țanc V *tic*

TACAMAQUE (*mak*) *m* rășină de terebint

TACET (*sèt*) [i] *m* *Muz* tăcere, *garder le tacet*, a tăcea

TACHANT, E *a* care (se) pătează *être tres tachant*, a se păta foarte ușor

TACHE *f* 1 pată, *faire tache* a) a face o pată, a păta, b) *fig* a nu fi la locul său, 2 cusur (în o operă literară), 3 *Teol* prihană *tache originelle*, prihana păcatului primitiv, *sans tache*, neprihănit, *l'agneau sans tache*, Christos, 4 *Astr* parte întunecoasă pe discul soarelui, al lunii, 5 *tache de rousseur*, piștru

TÂCHE [i tacher] *f* 1 lucru (ce trebuie făcut într'un timp dat), *être (travailler) à la tâche*, a lucra cu bucată, cu tocmală, 2 *fig* sarcină, datorie *prendre à tâche de faire quelque chose*, a-și da osteneala de a face ceva, prov *à chaque jour suffit sa tâche*, cât câștig îmi ajunge

TACHÉ, E *a* pătat

TACHÉOGRAPHE (*ke*) [gi] *m* tacheograf, aparat întrebuțat în construcția hărților

TACHÉOMÈTRE (*ké*) [gr] *m* tacheometru, instrument cu care se ridică repede planul nivelat al unui teren

TACHÉOMÉTRIE (*ke*) *f* tacheometrie, procedeul pentru ridicarea repede a unui plan

TACHER [tache] *v* a păta, a mânji || *Se tacher*, a se păta, *fig* a se mânji

TÂCHER [i tache] *v* (cu prep *a* sau *de*) 1 a se sili, a si da osteneala să, 2 a căuta, a umbla să *il tache a me nuire*, umblă să-mi facă rău, *tachez qu'il soit content*, căutați să-l mulțumiți, 3 *iam il n'y tachait pas*, n'a făcut-o inadins

TÂCHERON *m* lucrător cu bucată

TACHÉTÉ, E *a* pestrițat

TACHETER *v* a pestrița [Se conj ca *jeter*]

TACHYGRAPHE (*ki*) [gr] *m* V *stenographe*

TACHYGRAPHIE (*ki*) *f* V *stenographie*

TACHYMÈTRE (*ti*) [gr] *m* instrument de măsurat vitezele

TACHYMÉTRIE [gr] *f* metodă care permite demonstrarea teoremelor geometrice prin materializarea figurilor

TACITE [i] *a* 1 tacit, (făcut) pe tăcute, 2 subînțeles, care se subînțelege

TACITEMENT *adv* pe tăcute

TACITURNE [i] *a* taciturn, tăcut din fire

TACITURNITÉ [i taciturnitas] *f* 1 tăcere, 2 fire tăcută

TACT (*takt*) [i tactus] *m* tact a) pipăit, b) *fig* judecată sigură, înțețe de spirit

TAC-TAC *m* V *tic-tac*

TACTICIEN (*en*) [tactique] *m* tactician

TACTILE [i] *a* tactil a) cure se pipăie sau se poate pipăi, b) a pipătului *l'impressionnable tactile*, puțința de impresionale a pipătului

TACTILEMENT *adv* prin pipăit

TACTILITÉ *f* pipătul

TACTIQUE [i-gr] *f* tactică a) arta de a manevra trupele pe teren, b) *fig* mijloace de reușită || *a* tactic, de tactică

TACTISME *m* influența exersată de unele substanțe sau de unele forme ale energiei pentru dezvoltarea fințelor unicelulare

TADORNE *m* rățoiu mare cu colorii vii

TAEI (*ta el*) *m* tael (monedă chineză)

TÉNIA *m* V *ténia*

TAFETAS (*taf-ta*) [pers] *m* taftă

TAFIA *m* taifiă, rachiu din spuma și siropul trestiei de zahăr

TAGÈTE *m* *Bot* văzdoage

TAIAUT (*yo*) *int* săi

TAIE [i theca] *f* 1 față de pernă, 2 albeață la ochi

TAILLABILITÉ (*ta-ya*) *f* supunerea la birum

TAILLABLE (*ta-yabl*) *a* birnic, supus la birum

TAILLADE (*ta-yad*) *f* tăietură

TAILLADER (*ta-ya*) *v* a face tăieturi, a tăia

în lung, în fâșii

TAILLADIN (*ta-ya*) *m* felie subțire de portocală sau de lămâie

TAILLANDERIE (ta-yan) *f* 1 fierărie, 2 unele mici de fier

TAILLANDIER (ta-yan) *m* fierar, lucrător de unele pentru pluguri, etc

TAILLANT (ta-yan) *m* tăiş

TAILLE (ta-y') *f* 1 tăiere, tăietură, *taille des pierres*, cioplitul pietrelor, *taille de taille*, piatră pentru construcții, *taille des arbres*, tunsoarea pomilor, 2 tăietură, croială *taille d'un habit*, croiala unei haine, 3 tăişul (unei săbii) *frapper d'estoc et de taille*, a lovi orbește în dreapta și în stanga, 4 talie *a)* statură, *bois de haute taille*, de statură înaltă, *ne pas avoir la taille*, a nu avea statură, a fi nepotrivit pentru serviciul militar, *n'avoir pas de taille*, a fi scurt și gros, *fig être de taille à faire quelque chose*, a fi în stare de a face ceva, *b)* brâu, mijloc *prendre par la taille*, a lua de mijloc, *c)* înălțime *obélisque de grande taille*, obelisc foarte înalt, *d)* hamă pe talie, 5 ramură tăiată care crește din nou, 6 răboj, 7 bir greu (peste popor) *être exempt de la taille*, a fi scutit de birul greu, 8 săpătura (gravorului), 9 *Chir* extragerea pietrei din bășica udului, 10 (†) glas de tenor *haute taille*, prim tenor, *basse-taille*, bariton, bas

TAILLÉ, *E* (ta-ye) *a* 1 tăiat, 2 croit, 3 pregătit, gata, *c'est de la besogne toute taillee*, asta nu-i lucru greu, 4 *fig* făcut, croit *il n'est pas taillé pour cela*, nu e croit pentru așa ceva, *homme bien taille*, om bine croit, 5 Blaz tăiat în două părți egale prin o diagonală dela stânga la dreapta

TAILLE-CRAYONS (ta-y') *m* ascușitoare de creion [Pl invar]

TAILLE-DOUCE (ta-y') *f* 1 săpătură în metal fără apă tare, 2 stampă astfel săpată [Pl *des tailles-douces*]

TAILLE-LÉGUMES (ta-y') *m* unealtă de tăiat legume (dându-le diferite forme) [Pl invar]

TAILLE-MER (ta-y') *m* partea de dinainte a corăbiei care spintecă valurile [Pl invar]

TAILLE-ONGLES (ta-y') *m* foarfecă de tăiat unghiile [Pl invar]

TAILLE-PLUMES (ta-y') *m* unealtă de tăiat pene de gâscă [Pl invar]

TAILLER (ta-yé) *v* 1 a tăia, *fig tailler en pieces une armée*, a înfrânge cu totul o armată, *tailler et rogner*, a tăia și spânzura, 2 a ciopli (o piatră), a tunde rămurile (unui pom), a croi (o hamă), 3. *fig* a croi, a scoate *tailler un drame dans un roman*, a scoate o dramă dintr'un roman, 4 a supune la biruri grele *tailler un pays*, a supune o țară la biruri grele, 5 *Chir* a extrage piatra din bășica udului, 6 a jucă singur contra tuturor, 7 *tailler la soupe*, a tăia pâinea în bucățele peste care se toarnă supă, 8 loc *tailler de la besogne à quelqu'un*, a da de furcă curva, *tailler les morceaux à quelqu'un*, a număra curva bucățile || *Se tailler*, a se tăia [Vezi cuvintele în legătură cu *tailler* și Supl.]

TAILLERIE (ta-y'-ri) *f* 1 tăiatul cristalului, 2. atelier de tăiat cristale

TAILLEUR (ta-yeur) *m* 1 croitor, 2. *taillleur de pierres*, pietrar, *taillleur de li-*

TAILLEUSE (yeuz') *f* croitoreasă, 2 bă-

TAILLIS (ta yi) *m* desis, crâng (ce se taie din cand în cand), huceag || *a bois taillis*, desis, crâng

TAILLOIR (ta yoar) *n.* 1 tocător (pe care se toacă carnea), 2 *Arh* partea superioară a capitelului care susține arhitrava (la coloane)

TAILLON (ta yon) *m* (†) bir nou, bir suplimentar

TAIN [etain] *m* amalgam de cositor cu argint-viu (la oghnzi)

TAIRE [† tacere] *v* 1 a tăcea, 2 a tănuu a trece sub tăcere, 3 *faire taire* *a)* a închide gura curva, *b)* a înăbuși *faire taire sa passion*, a-și înăbuși pasiunea, *c)* a pune capăt *faire taire la calomnie*, a pune capăt calomniei, *d)* *taire taire le canon de l'ennemi*, a silii pe inamic să înceteze focurile || *Se taire*, 1 a tăcea din gură, 2 a fi trecut sub tăcere, 3 *se taire sur* (sau *de*), a trece sub tăcere, a nu spune nimic despre [Vezi Tabloul verbelor neiege]

TAISSON *m* V *blaireau*

TALAPOIN *m* călugăr buddist

TALC (talk) [ar] *m* talc (piatră silicoasă)

TALCIQUE *a* compus din talc

TALÉ, *E* *a* strivit, călcat

TALENT [† talentum] *m* 1 talent (monedă greacă de 5500 franci), 2 *fig* *a)* talent, *b)* om talentat

TALENTUEUX, *EUSE* *a* fam talentat, care are talent

TALER *v* (†) a strivi || *Se taler*, a se strivi

TALETH, **TALED** *m* talarul Evreilor (în rugăciuni)

TALON [†] *m* talon, pedapsire cu aceeași faptă (ochi pentru ochu)

TALISMAN [ar] *m* talisman, salafiu

TALISMANIQUE *a* de talisman

TALLAGE *m* 1 ieșire de noi ramuri cu rădăcini de copileți (la piciorul unui copac), 2 rămurile astfel ieșite

TALLE *f* copileț, vlăstar ieșit (la piciorul unui copac)

TALLER *v* a da copileți (un pom).

TALLIPOT *m* palmer din Ceylan

TALMOUSE *f* 1 (balamîș-) balmoș (plăcintă), 2 *pop* palmă, ghiont *recevoir une talmouse*

TALMUD [ebr] *m* talmud, culegere de legi și tradiții iudaice

TALMUDIQUE *a* talmudic

TALMUDISTE *m* talmudist, partizan al Talmudului

TALOCHE *f* 1 lovitură cu mâna peste cap, 2 tăbăci cu mâner (cu care zidarul întinde tencueala pe un perete)

TALOCHER *v* a da câteva la cap *taloche un enfant*

TALON [† talus] *m* 1 tocul gheței, 2 călcău, *fig le talon d'Achille*, partea slabă, slăbiciunea, 3 loc *tourner les talons*, a plecă, *montrer les talons*, a-și lua tălpășița, *être sur les talons de quelqu'un*, a se ține scau de cineva, *se donner des talons* *a)* a țopa de bucurie, *b)* a nu-i păsa de nimic, *c)* a trăi în libertate, 4 fam *talon rouge*, curtean, boier

mare, 5 ultima bucată (din ceva început) *talon de pain*, ultima bucată dintr-o paine începută, 6 cărțile rămase după împărțire, 7 *Arh* cubuc concav jos și convex sus, 8 *talon de souche*, cotor (de registru), 9 pîntenul călcaului (la călăreți) [V Suplimentul]

TALONNER [talɔn] *v* 1 a urmări de aproape, 2 *fig* a se ține scau (de cineva), 3 a da cu pîntenul călcaului în *talonner son cheval*, 4 *Mar* a atinge fundul mării cu călcaul tăl poasei *navire qui talonne*

TALONNETTE *f* 1 bucată de tricò care încăputează călcaul ciorapului, 2 bucată de plută, etc în gheață sub călcău

TALONNIER *m* lucrător de tocuri la ghete

TALONNIÈRE *f* 1 arăpă la călcăiele lui Mercur, 2 bucată de piele sub călcăie (în andalele călugărilor, ziși descuți)

TALPACK *m* căciulă de roșior

TALPIFORME *a* în formă de cârpiță

TALQUEUX, **EUSE** [tal] *a* ca talcu

TALUS (*kuss*) [l] *m* talus, povarniș *tail-ler en talus*, a tăia pieziș

TALUTAGE *m* povarnice

TALUTER *v* a construi pieziș a povârni

TAMANDUA *m* furnicar (manifer nedințat din America tropicală)

TAMANOIR *m* furnicar mai mic (din America-de-Sud)

TAMAR *m* bomboană laxativă (din pulpa fructului tamarindului și siminichie)

TAMARIN [ar] *m* 1 pulpa fructului tamarindului, *tamarin de France*, cătină-roșie

TAMARINIER *m* tamarind (pom din țările calde)

TAMARIS [l] *tamarix* *m* tamarisc (copăcel)

TAMARISCINÉES *f pl* familie de dicotiledoane cu tamariscul ca tip

TAMBOUR (*tan*) *m* 1 tobă *battre du tambour*, a bate toba, *gros tambour*, toba mare, *tambour battant*, în bătaia tobei, *fig mener quelqu'un tambour battant*, a mi-ți-l frecă pe cineva cum se cade, *partir sans tambour ni trompette*, a plecă pe sub ascuns, 2 toboșar *tambour-maitre*, caporal însărcinat cu instrucția toboșarilor, 3 *tambour de basque*, daiera, tobă cu clopoței, 4 tîgaie de cafea, 5 gherghet rotund, 6 timpan (de ureche), 7 cilindru (de ceasornic), 8 îngrăditură dinaintea unei uși (spre a opri vîntul ca să intre), 9 apărătoare a roților (la vapoare) [V *flûte* și *Supl*]

TAMBOURIN (*tan*) *m* 1 tamburnă, tobă lungă, 2 jucărie în formă de tobă mică, 3 toboșar de tamburnă

TAMBOURINAGE (*tan*) *m* 1 baterea din tamburnă, 2 baterea din tobă (pentru a informa despre ceva), 3 *fig* tărăboiu

TAMBOURINAIRE *m* cel ce bate din tamburnă

TAMBOURINER (*tan*) *m* 1 a bate din tamburnă, 2 a bate cu degetele pe ceva (imitând bătaia tobei), 3 a bate toba (pentru un lucru pierdut), 4 *fig* a trîmbița *tambouriner une nouvelle*, a trîmbița o știre

TAMBOURINEUR (*tan*) *m* toboșar

TAMBOUR-MAJOR (*tan*) *m* tambur-major
TAMIER, **TAMINIER** *m* *Bot* fluerătoare
TAMIS (*m*) *m* sită, ciur, *passer au tamis*, a strecura prin sită, a cerne, *fig passer par le tamis*, a cerceta cu strășnicie

TAMISAGE *m* cernutul

TAMISER [tamis] *v* 1 a cerne, 2 a lăsa să se strecoare *vitraux qui tamisent le jour*, vitralii cari lasă lumina să se strecoare, 3 *voile qui tamise*, pânză ciuruită de corabie (care lasă să se strecoare vîntul prin ea)

TAMISERIE *f* fabrică de site, de ciururi

TAMISEUR *m* lucrător care cerne

TAMISIÈRE *m* sitar

TAMOUL, **TAMIL** *m* limba Tamulilor

TAMPON (*tan*) *m* 1 tampon *a)* cocoloș de astupat, astupătoare, *b)* mototol de scamă de oprit o hemoragie, *c)* disc de metal (care desparte vagoanele), 2 cârpă de frecat, lustruit, etc, 3 *fam a)* caschetă turtită, *b)* ordonanță (soldat), 4 *pop coup de tampon*, pumn, ghiont

TAMPONNEMENT (*tan*) 1 astupare cu un tampon, 2 tamponare, ciocnire a două renuri

TAMPONNER (*tan*) *v* a tampona *a)* a astupa cu un tampon, *b)* a se ciocni (trenuri)

TAM-TAM (*tan'-tam*) *m* 1 tam-tam, instrument muzical din Extremul-Orient (ce se lovește cu un ciocănel), 2 *fam du tam-tam a)* gălăgie, sgomot, scandal, *b)* ceartă, gălceavă

TAN *m* fînă din scoarța stejarului, etc pentru argăsit, argăseală

TANAISIE *f* *Bot* calapăr

TANCER *v* a dojeni, a certă [Se conjugă ca *avancer*]

TANCHE [l] tinca *f* lin (pește)

TANDEM (*dèm*) [angl] *m* tandem *a)* cabrioletă cu doi cai înaintași, *b)* bicicletă cu două locuri

TANDIS QUE (*dè*) [l] tamdiu *conj* pe când, în timp ce

TANDOUR *m* masă acoperită până jos și cu mangel de desubt (la Orientali)

TANGAGE [tanguer] *m* tangaj, legănatul corăbiei dinainte înapoi

TANGENCE *f* tangență, contactul într'un singur punct

TANGENT, **E** [l] *a* tangent, care atinge un singur punct

TANGENTE *f* tangență, linie dreaptă care atinge o curbă într'un singur punct, *fig s'échapper par la tangente*, a scăpa cu fața curată dintr-o mare încurcătură

TANGENTIEL, **ELLE** (*tan sè*) *a* de tangență

TANGENTIELLEMENT *adv* ca o tangență

TANGIBILITÉ *f* puțința de a fi pipăit

TANGIBLE [l] *a* tangibil, care poate fi pipăit

TANGIBLEMENT *adv* în mod tangibil

TANGUE (*tang*) *f* nămol nisipos (întrebunțat ca îngrășământ)

TANGUER (*ghé*) *v* a se legăna dinainte în (un vas)

TAILLAD, **UBÈRE** (*ghi*) *m* locul unde se strînge nisipos

locală sau d.

TANNIÈRE *f* 1 vizuină, 2 jug ascunzătoare, cocioabă

TANNIN [tan] *m* tanin, substanță extrasă din scoarța stejarului, principiul activ al argăsiilor

TANNAGE *m* argăsitul, tăbăcitul

TANNANT, *E a* 1 bun la argăsit, 2 poezicist, nesuferit

TANNE *f* 1 semn negricios pe o piele preputată, 2 mică umflătură cenușie în porii pielii

TANNÉ, *E a* 1 argăsit, 2 cafeiniu închis, 3 fug pârhit || *m* colorarea caiei închisă a argăsiilor || *f* argăseală veche lipsită de taninul ei

TANNER [tan] *o* 1 a argăsi picii, a tăbăci, 2 *pop* a picta, a pisa [V Suplimentu]

TANNERIE *f* tăbăcărie

TANNEUR *m* argăstitor de piei, tăbăcar

TANNIN *m* V *tanin*

TANNIQUE *a* cu tanin, cu argăseală

TAN(N)ISAGE *m* adăogare de tanin (vinului), de argăseală (unui praf)

TAN(N)ISER *o* a adăoga tanin (vinului sau mustului), a adăoga argăseală (unui praf sau unui lichid)

TANT [tan] [I tantus] *adv* atât *tant de*, atâtă, atâtă, atâtă, *fam nous sommes tant a tant*, stăm deopotrivă (la joc), *tant soit peu*, cât de puțin, *tant que a*) atât cât *tant que la vie peut s'étendre*, atât cât poate cuprinde chinul, *b*) cât timp *tant que je vivrai*, cât timp voi trăi, *c*) *tant bien que mal*, cu mare greutate, *tant mieux*, *tant pis*, cu atât mai bine, cu atât mai rău, *tant et plus*, și mai mult || loc conj *tant s'en faut que*, nu numai că nu, *tant s'en faut qu'au contraire*, dimpotrivă, *si tant est que*, admitând că, dacă într-adevăr, *en tant que a*) cât timp, atât cât, *b*) în calitate, ca *en tant que magistrat*, ca magistrat, *tant y a que*, oricum ar fi, atât se știe că

TANTALE *m* 1 tantal (metal în stare de praf negricios strălucitor), 2 tantar (pasăre lărgătoare din America tropicală).

TANTE *f* mătușă, *tantie à la mode de Bretagne*, vorbă bună a tatălui sau a mamei

TANTET [tan] *a* puținel-

TANTIÈME (u) [tan] *a* cutare la tantieme *partie d'un tout*, cutare parte dintr-un tot || *f* tantiemă, atata sumă, sumă fixă (din ceva)

TANTINET *m* un tantinet, o bucăică, nițel, nițică

TANTÔT [tan tî] *adv* 1 în curând, peste puțin *j'irai tantôt*, voi merge peste puțin,

2 adineauri *je suis venu tantôt*, am venit adineauri, 3 *tantôt*, *tantôt*, când, când, aici, aceluși, 4 *à tantôt*, în curând, la revedere,

5 *fam sur le tantôt*, ce *tantôt*, azi după amiază

TAON (tan) [I tabanus] *m* tăun (insect)

TAPABOR(D) *m* pâlărie cu bordură lată de resfrânt în jos (în voiaj)

TAPAGE [tape] *m* tapaj, gălăgie, sgomot, scandal *faire du tapage*

TAPAGEUR, *EUSE a* 1 gălăgios, 2 bă-

tător la ochi *toilette tapageuse*, 3 căruia îi place sgomotul *vanite tapageuse* || *s* om gălăgios, *f* m ie gălăgiosă

TAPAGEUSEMENT (jeu s' mon) *adv* în mod gălăgios cu gălăgie

TAPE *f* 1 lovitură cu palma, palmă, 2 dob, 3 *Mar* astupus

TAPE, *E a* 1 turtit și uccat în cuptor *poire tapee*, 2 *fam bien tape!* l'ai usé *une réponse bien tapee*, un răspuns foarte nimerit, 3 *tableau tape*, tablou făcut în linii largi

TAPEE *f* lare droaie *une tapee d'enfant*

TAPEBORD *m* V *tapabord*

TAPECU(L) [cu] *m* 1 cumpăară, 2 trăsuri mică hodorigită, 3 *Mar* pânză pe pupa unei corăbii

TAPEMENT *m* lovire cu palma

TAPER *o* 1 a lovi (cu palma), a bate, *taper du pied*, a bate din picior, *taper les cheveux*, a da părul în sus, *fam taper deux coups à la porte*, a bate de două ori în ușă 2 *fam* a se urcă, a ameji *ce vin tape à la tête*, vinul acesta se urcă la cap, amețește, 3 *pop* a tăbări, a se năpusti *taper sur les vires*, a tăbări asupra mâncării, 4 (în pictură) a picta, a exprima în trăsături îndrăznețe, 5 *Mar* a astupa [V Suplimentu]

TAPETTE *f* 1 lovitură mică cu palma, palmă mică, 2 băț, lopățică pentru înfundarea dopurilor în sticle, 3 atingerea bilei la margine, 4 tampon de gravor, 5 *pop* limbuliță [V Suplimentu]

TAPIN *m* 1 tobă, 2 *pop* tobă pioastă

TAPINOIS (EN) *loc* *adv* pe sub ascuns

TAPIOCA *m* 1 tapioca, feculă pentru supă, 2 supă cu tapioca

TAPIR *m* Zool tapir (patruped)

TAPIR (SE) *o* a se piti, a se ascunde

TAPIRIDÉS *m* grup de mamifere cu tapirul ca tip

TAPIS (pi) *m* 1 covor, preș, velință, 2 *tapis vert*, masa de joc, *le tapis brûle*, mizele, vă rog! 3 *tapis* *mettre sur le tapis*, a pune pe tapet, *fam amuser le tapis*, a întreține societatea cu fleacuri, *être sur le tapis*, a fi obiectul conversației *tenir quelqu'un sur le tapis*, a vorbi de rău pe cineva în lipsa lui, 4 *tapis franc*, speluncă, cârciumă de pungași, de hoți

TAPISSE [tapis] *o* a tapeta, a îmbrăca cu tapițerie sau cu tapete; *b*) *fug* a acoperi *mur que tapisse le lierre*, zid pe care-l acoperă iedera || *Se tapisser*, a se îmbrăca, a se acoperi, a se așterne cu ceva

TAPISSERIE *f* 1 tapițerie *a*) lucrătură la gherghief, pe canavă, cu lână, mătase, etc *chaise de tapisserie*, scaun tapetat, *b*) pânze mari lucrate pe război cu lână, mătase și aur, *c*) arta tapetării, 2 tapet, hârtie zugrăvită (ce se aplică pe pereții odăilor), *fam faire tapisserie*, a servi ca decor, a sta la un bol fără a dansa, în o societate fără a lua cuvântul, *être derrière la tapisserie*, a sta după perdele, a asculta fără a fi văzut

TAPISSIER ÈRE s tapițer, tapițereasă

TAPISSIÈRE *f* 1 camion închis pentru transportul mobililor, 2 tramcar mare de excursie

TAPON [ol] *m* 1 mototol *en tapon*, mototolit, 2 cocoloș de astupat

TAPONNAGE *m* (†) încrețirea părului

TAPONNER *v* (†) a face creț (părul)

TAPOTER [tapet] *v* 1 a lovi încet și de mai multe ori cu mâna, 2 a drângăni din piano

TAQUE (tak) *f* placă de fier topită

TAQUER (ke) *v* a bate zatul cu ciocanul (ca să se azeze lăcra)

TAQUET (ke) *m* 1 țărș, 2 Mar opritoare,

TAQUIN, *E a* 1 cîcăhtor, 2 sâcăhtor

TAQUINER *v* a tachina, a sâcăi, a necăi

TAQUINERIE *f* tachinărie *a)* sacăială, *b)* chibricu de a cicăli, de a necăi

TAQUOIR (koar) *m* ciocan de lemn cu care se bate litera zatlului, călfușă

TAQUON (kon) *m* garnitură sub litera de tipar spre a-i mări mălțimea

TAQUONNER (ko) *v* a pune o garnitură dedesubtul literelor de imprimat

TARABISCOT *m* Arh 1 mică cavitate între două ciubuce, 2 unealta cu care se face această cavitate

TARABISCOTER *v* 1 a face cavități între ciubuce, 2 *fig* a împopoșona

TARABUSTER *v* fam a sâcăi, a cicăli

TABARE *m* îmblăuiri, hădărag || *int* mof turi, tranșă-fleanca, ei aș

TARASQUE *m* momac, iazmă, brezaie

TARAUD (ro) *m* sfredel

TABAUDAGE *m* sfredelire

TABAUDER *v* a sfredeli [V Suplimentu]

TARBOUCH(E) *m* fes roșu cu ciucure albastre

TARD (tar) [l tardus] *adv* târziu *il fait tard*, e târziu, *tôt ou tard*, mai curând sau mai târziu, *pas plus tard que demain*, chiar maine || *m sur le tard* *a)* târziu de tot, prea târziu, *b)* spre seară, *au plus tard*, cel mai târziu

TARDER [l tardare] *v* 1 a întârzia, a zăbovi, 2 (impers) a fi nerăbdător, a dori *il me tarde de vous voir*, sunt nerăbdător, ard de nerăbdare să te văd, *tant il lui tardait de savoir*, într-atâta dorea să știe

TARDIF, IVE [tard] *a* tardiv *a)* care vine (prea) târziu *regret tardif*, *b)* care se coace încet, *c)* *fig* care se desvoltă târziu, *d)* încet, *à l'avance pas tardif*

TARDIFLORE *a* care înflorește târziu

TARDIGRADES [l] *m* pl tardigrade, mamifere cu mers încet

TARDIVEMENT *adv* (cam) târziu

TARDIVETÉ *f* creștere, coacere, desvoltare târzie

TARE [ar] *f* 1 dară, 2 lipsă, 3 cusur, defect *un homme sans tare*, un om fără cusur

TARÉ, *E a* 1 stricat, 2 *fig* cu cusur, cu pată, 3 *Blaz* întors, așezat *casque tare de profil*, coif așezat în profil

TARENTELE [Tarente] *f* tarantelă, horă italienească

TARENTIN, *E a* din Tarent

TARENTISME [Tarento] *m* boală nervoasă atribuită înepăturii tarantulei

TARENTULE [it] *f* tarantulă, păiajen mare *fig être pique de la tarentule*, a fi apucat de altealea

TABER [tare] *v* 1 a strica, 2 *fig* a păta, 3 *Com* a lua daraua lăzii unei mărfi pentru a-i afla greutatea brută

TARET *m* molusc care roade lemnul corăbii, șarampon

TARGE [vg] *f* scut mic (în evul mediu)

TARGETTE *f* incuetoare, zăvor

TARGUET (SE) (ghe) [it] *v* a se făli cu

TARGUMISTE *m* traducătorul Bibliei în limba haiducă

TARI *m* vin de palmier

TARIÈRE *f* 1 burghiu mare, 2 lingură, sondă de găurit solul, 3 organul insectelor, femele care găurește substanțele dure (pentru d punerea ouălor)

TARIF [it-ar] *m* tarif, listă de prețuri, taxă de intrare, etc

TARIFER *v* a tarifa, a fixa prețul, a taxa

TARIFICATION *f* stabilire prin tarif a prețurilor, a taxelor, etc

TARIN *m* Zool scatiu

TARIR *v* 1 a seca, a slei, 2 *fig* a înceta *ses pleurs ne tarissent pas*, plânsetele sale nu se mai sfârșesc, *ne paint tarir sur un sujet* a nu mai isprăvi de vorbit de un lucru || *Se tarir*, a seca

TARRISABLE *a* ce poate seca, slei

TARRISSEMENT *m* 1 secare, sleire, 2 *fig* istovire

TARLATANE *m* tarlatan (sou de muselină foarte ușoară)

TAROTÉ, *E a* vâpsit pe dos cu pătrățelș cenușu (cărțile de joc)

TAROTS [it] *m* pl taroce, cărți de joc vâpsite pe dos cu pătrățelș cenușu *jeu de tarots*, joc de cărți care mai cuprinde și o serie de 20 de figuri

TAROTIER (tu) *m* 1 fabricant de cărți de joc taroce, 2 fabricant de hârtie de fantezie

TAROUPE *f* (†) părul des dintre sprâncene

TARPAN *m* cal redevenit sălbatec

TARSALGIE [gr] *f* durere în partea dinădăiat a piciorului

TARSE [gr] *m* tars, partea dinădăiat a piciorului

TARSECTOMIE *f* Chir tăierea totală sau parțială a oaselor tarsului

TARSIEN, ENNE *a* al tarsului

TARSIER *m* mamifer din Malaezia cu picioarele de dinapoi foarte lungi

TARTAN *m* tartan *a)* stofă de lână, cu pătrate de felurite culori, *b)* șal de tartan

TARTANE [it] *f* tartană, luntre lungăreașă cu un catarg mare și o panză

TARTAREUX, EUSE *a* ca tartru

TARTE *f* tortă (prăjitură), *tarte à la creme*, *a)* tortă cu cremă, *b)* pop gogoșile candidațlor la deputăție

TARTELETTE *f* tortă mică

TARTINE *f* 1 felie de pâine *tartine de sucre*, felie de pâine cu unt, 2 *fig a)* picătură plictisitoare, *zeamă lungă*, *b)* articol lung și plictisitor, articol pe lînea *quelle tartine, mes enfants*, ce mai pîlîeă, dragii mei! *il y en a une vraie tartine*, c o pîlîeă nîsfarșită, 3 *Teat*, replică lungă (făcută înadins pentru un actor), tiradă nîsfarșită

TABRAGE *m* adăugire la struguri a acidului tartric sau a tartratului de calciu

TATRATE *m* *Chim* tartrat, sare a acidului tartric

TARTRE [i tartarum] *m* 1 tartru *a)* drojdia ce lasă vinul în buti, în sticle, *b)* piatră pe dinți, 2 *creme de tartre*, cremotartru

TARTREUX, EUSE *a* ca tartru

TARTRIFUGE *m* substanță destinată a fieri puțetu dinăuntru al unui cazan de depozite ale tartru

TARTRIQUE *a* (acidul) tartric

TARTUFE *m* *fig* făjarnic, ipocrit

TARTUFERIE *f* făjarnicie

TARTUFIER [Tartufi] *o* 1 a mărită cu un făjarnic, 2 a imbrobodi făjarnic

TAS [ta] [ol] *m* 1 grămadă (=clăie, mor man, vraf, teant, etc.), *en tas*, grămadă, în grămezi, *trier dans le tas*, a trage în grămadă, în mulțime, *se mettre tout en un tas*, a se ghemui, 2 *fig* droaie, ceată *tas de frpons*, ceată de pungăși, 3 nicovală mică portativă (a lăcătusului), 4 *Arh* *tas de charge*, temelie așternută [V Suplim-ntu]

TASMANIEN, ENNE *a* din Tasmania

TASSE [ar] *f* *casă tasse en porcelaine*, ceașcă de porțlan [V Suplim-ntu]

TASSE, E *a* 1 îngrămădit, îngh murt, 2 scund, îndesat [V Suplim-ntu]

TASSEAU *m* 1 scandurică ce susține o policoară, 2 *Tup* bucată de fier ce menține cărligele benzilor prîsei de mână [V Supl]

TASSEMENT *m* lăsare în jos (a zidului)

TASSER [tas] *o* 1 a strange în grămezi, 2 a îngrămădi pe un spațiu mic, a îndesa *peintre qui tasse trop ses figures*, pictor care prea își înghemuește figurile, 3 a se umflă, a se face stufos *la salade commence à tasser*, salata începe să se umfle || *Se tasser*, 1 a se îndesa, 2 a se lăsa în jos, a se prăbuși *le mur se tasse*

TASSETTE *f* partea armurei care apără coapsck

TÂTEMENT *m* pipăit

TÂTER *o* 1 a pipăi *fig tater le pouls a quelqu'un, tater quelqu'un*, a sonda pe cineva, a cerca să-i aile intențile, *tater l'ennemi*, a ataca de departe pe inamic cu artileria, *tâter le pavé*, a merge cu băgare de seamă, *tatre le terrain*, a sonda terenul, 2 *tâter de*, a în-cercă, a se încercă în *tâter de la littérature*, a încercă să facă literatură, 3 *tater à (sau de)*, a încercă, a gustă din *tater a un mets*, a gustă din o mâncare *je veux tâter de cette vie*, vreau să gust din viața aceasta, 4 (în pictură) a lucra moale || *Se tâter*, 1 a se pipăi, 2 *fig a*

se sonda, a-și cercetă gândurile, 3 a se în-grui prea mult de sănătatea sa

TÂTEUR, EUSE *s* 1 pipăitor, 2 încercător, 3 dibuitor, om nehotărît

TÂTE-VIN *m* țevă de tras vinul din butoaie pentru gustare

TATILLON (yon), ONNE *a* și *s* *fam* cel ce se ocupă cu fleacuri

TATILLONNAGE (tu ys) *m* *fam* ocupațiune cu fleacuri, cu nimicuri

TATILLONNER (yo) [tâter] *o* a se ocupa cu toate nimicurile, a-și vari nasul în toate

TÂTONNEMENT *m* dibuitul, bojbăitul

TÂTONNER [tater] *o* 1 a dibui, a bojbăi, 2 *fig a* umblă cu sfială

TÂTONNEUR, EUSE *s* dibuitor

TÂTONS (A) loc *adv* dibuind, bojbăind

TATOU *m* tatu, mamifer nedînjat cu solzi din America de Sud

TATOUAGE *m* tatuaj

TATOUER *o* tatuă, a tăia în piele desenuri, figuri

TATOUER *m* cel ce tatuază

TATTERSAL (sal) [angl] *m* bălău de cai

TAU *m* 1 figură pe armori în formă de T, 2 litera greacă t

TAUD *m*, **TAUDE** *f* cort din pânză groasă, gudronată de deasupra baracelor cand plouă

TAUDION, TAUDIS *m* 1 cocioabă, 2 casă murdară și păcătoasă

TAUPE [i talpă] *f* 1 Zool cârțiță, sobol, *fig ne voir pas plus clair qu'une taupe*, a nu vedea mai nimic, pop *il est allé au royaume des taupes*, a dat ortul popei, *c'est une taupe*,

1 neghiob, *noir comme une taupe*, negru ca tîndul ceanului [V Suplim-ntu]

TAUPE-GRILLON *m* chîrțență, coropișniță

TAUPIER *m* prinzător de soboli

TAUPIERE *f* cursă de prins soboli.

TAUPIN *m* 1 (t) săpător la meterezurile cetăților, 2 *pl* trupe de soldați sub Carol VII, 3 (specie de) coleopter [V Suplim-ntu]

TAUPINIÈRE, TAUPINÉE *f* 1 mușuroiu, 2 *fig* bordeiu [V Suplim-ntu]

TAURE [i taură] *f* viță, juncă.

TAUREAU [i taurus] *m* taur

TAURIDES *f* *pl* sticle căzătoare (ce par a cădea din zodia Taurului)

TAURILLON (yon) *m* puu de taur

TAUROBOLE [gr] *m* jertfă de taur

TAUROMACHIE [gr] *f* luptă de tauri

TAUROMACHIQUE *a* al luptelor de tauri

TAUTOCHRONÉ [gr] *a* V *isochrone*

TAUTOCHRONISME *m* V *isochronisme*

TAUTOGRAMME [gr] *m* poezie în care toate cuvintele încep cu aceeași literă

TAUTOLOGIE [gr] *f* tautologie, repețire, nefolositoare

TAUTOLOGIQUE *a* tautologic, repetat fără trebuință

TAUX (to) *m* 1 nart, preț curent de vânzare, 2 dobândă *au taux de*, cu dobânda de,

3 taxă, dare

TAVAILLON, TAVAILON (va-yon) *m* șindrilă

TAVAIÖLE, TAVAIÖLLE (*ca-yol'*) *f* rufă
fîmă la botez și cîmîneacă (în biserica catolică)

TAVELAGE *m* (†) 1 pestrîțatul, 2 pătatul
la umerală a mîcelor, perlor

TAVELEB [l tabula] *v* (†) 1 a pestrîta,
2 a păta [Se conjugă ca *appeler*]

TAVELURE *f* (†) 1 pestrîțătură, 2 pată
pe mere și pere de umerală

TAVERNE [l taberna] *f* tavernă, carciumă
murdară

TAVERNIER, ÈRE *s* tutorul unei tavernă,
cârciumar

TAXATEUR *a* și *m* taxator

TAXATIF, IVE *a* de taxare

TAXATION (*si*) *f* taxare

TAXE *f* taxă, *a*) preț hotărîrî, *b*) dare,
c) sumă fixată de justiție ca cheltuieli de judecată sau ca onorariilor, avocatilor, etc

TAXER [l taxare] *v* a taxa *a*) a hotărî
prețul (unei mărfuri), *b*) a încălca cu o dare,
taxer les objets de luxe, *c*) fig a învinovăți,
taxer d'avance, *d*) *Jur* a hotărî cheltuieli de
judecată, onorariile unui avocat, etc || *Se*
taxer, a se taxa *a*) a hotărî suma de dat,
b) a se învinovăți

TAXI *m* trăsură sau automobil cu taxă
metru

TAXIDERMIE [gr] *m* împîiatul

TAXIDERMIQUE *a* privitor la împîiat

TAXIMÈTRE [gr] *m* taximetru, instrument
de măsură care arată distanța străbătută sau
timpul ocupării trăsorii

TAXINÉES *f* pl grup de conifere cu țigă
ca tip

TAXIS (*tak-siss*) [gr] *f* apăsarea cu mîna
spre a micșora o hernie

TAXOLOGIE [gr] *f* știința clasificărilor

TAXONOMIE, TAXINOMIE *f* știința legilor
clasificației

TCHEQUE (*cek'*) *a* ceh || *m* limba cehă

TE [l] *pron* 1 te, pe tine, 2 ție, îți

TÉ *m* 1 cupitor de mînă în formă de T,
2 teu ugiă în formă de T

TECHNICITÉ (*tek'*) [gr] *f* însușirea de a fi
tehnic

TECHNIQUE (*tek'*) [gr] *a* tehnic, ce ține
de o artă, de o știință || *f* tehnica, toate pro-
cedeele unui meșteșug, etc

TECHNIQUEMENT (*tek*) *adv* în mod tehnic

TECNOLOGIE (*tek*) [gr] *f* tehnologie
a) știința artelor și a meseriilor, *b*) termenii
numiți ai unei arte, etc

TECNOLOGIQUE (*tek*) *a* tehnologic, pri-
vitor la arte și meserii

TECOME *m* Bot iasomie din Virginia

TECTRICE [l tectum] *a* *f* (penele) cari

se operă arpele, coada (pasărei)

TE DEUM (*te dê-om'*) [l] *m* tedeum, imn
de mulțumire către D-zeu [V Suplimentul]

TEGÉNAIRE *f* parașută de pînă, etc

TÉGUMENT [l] *m* tegument *a*) înveliș
(iele, păr, pene, solzi), *b*) învelișul grăuntelui

TÉGUMENTAIRE *a* de natura tegumen-
tului

TEIGNASSE *f* V *tegnasse*

TEIGNE (*tên' y*) [l tine?] *f* 1 mohe (in-
sectă), 2 (†) cheibă, 3 iare (pe scoarta copă-
cilor, la copita calului) [V Suplimentul]

TEIGNEUX, ÈJSE *a* și *s* cheibos

TEILLAGE, TEILLE, TEILLER V *uillage*,
tulle, tiller

TEINDRE (*tên'dr'*) [l tîngea] *v* 1 a boi,
2 a colora, 3 vopsi (o stofă), a-și căni (părul),
3 fig a păta, a mânji *teindre sa main du sang*
de, dans le sang de, a si păta mîna în sîngele
cuiva, a l răni, a l omori

TEINT (*tên*), **È** [l tinctus] *a* 1 boit vop-
sit, 2 cîmît, 3 fig pătat, mânjit *teint de*
sang || *m* 1 boială, coloare (dată unei stufe
prin boire), *bon teint a*) cu coloare frumoasă,
b) cu coloare care nu iese, 2 tîn, lată, pielită
un teint brun, o pielită oacheasă

TEINTE *f* (†) 1 nuanță (de colorii ameste-
cate) *teinte grise*, nuanță cenușie, 2 grad de
putere (a unei colorii) *demi teinte*, nuanță
slabă, umbră ușoară, 3 fig spoală, umbră
apărentă (ușoară), pic *une teinte d'ironie*, un
pic de ironie

TEINTÉ, È (*tên*) *a* colorat

TEINTER (*tên*) *v* a colora (uniform), a văpsi

TEINTURE (*tên*) [l tinctura] *f* 1 boială,
văpsea *mettre a la teinture*, a boi, 2 coloare
drap d'une belle teinture, postav de o colorii
frumoasă, 3 boitul, văpsitul, 4 tinctură,
soluțiune în spît sau eter *teinture d'ode*,
5 fig spoală, umbră, cunostință superficială
avoir une teinture de philosophie

TEINTURERIE (*tên*) *f* boierie

TEINTURIER, ÈRE *s* boieru [V Supl]

TEL, TELLE [l talis] *a* și *pron* 1 așa,
astfel de, asemenea *de tels hommes*, niste ase-
menea oameni, *tel est mon avis*, așa-î părerea
mea, *on n'a jamais rien de tel*, văzutu-s-a
vreodată așa ceva? *il n'y a rien de tel que*,
nimic nu e de comparat cu, prov *tel maître*,
tel valet, cum e saul și peticul, cum e turcul
și pistolul, 2 acela, cutare, prov *tel qui rit*
vendredi dimanche pleurera, după ris vine
plîns, 3 așa de mare *son pouvoir est tel que*,
puterea lui e așa de mare că, 4 *tel quel*,
așa cum e *je vous rends votre livre tel quel*,
vă maponez cartea așa cum a fost || conj *tel*
que, ca, cum, *un homme tel que lui*, un om ca
dănsul, *tels que nous sommes*, așa cum suntem
|| *s* un tel, une telle, cutare

TÉLAMON *m* chip omenesc susținând o
coinșă, o consolă

TÉLÉDYNAMIE [gr] *f* teledinamie, arta de
a transmite în depărtare puterea

TÉLÉDYNAMIQUE *a* care transmite în
depărtare puterea

TÉLÉGRAMME [gr] *m* telegramă, depeșă

TÉLÉGRAPHE [gr] *m* telegraf [V Supl]

TÉLÉGRAPHIER *v* a telegrafia, a depeșa
prin telegraf

TÉLÉGRAPHIQUE *a* telegrafic

TÉLÉGRAPHIQUEMENT *adv* telegrafic,
prin telegraf

TÉLÉGRAPHISTE *s* telegrafistă

TÉLÉMÈTRE *m* telemetru, instrument de

măsurat distanța dintr'un obse vator și un punct inaccesibil

TÉLÉMETRIE [gr] *f* arta de a măsura distanțele cu telmetru

TÉLÉMETROGRAPHIE [gr] *f* arta de a cuta pe teren perspective cu camera lucioasă

TÉLÉLOGIE [gr] *f* teleologie, specula și une reflecție la noțiunile de cauză finală, de finalitate

TÉLÉOLOGIQUE *a* ce se rapoartă la teleologie

TÉLÉOSAURE (sor') *m* telcosaur (crocodil fosil din ter. nui secundar)

TELEPATHIE [gr] *f* telepatie, presimțire la depărtare a unei întâmplări reale

TELEPHONE [gr] *m* telefon, aparat care reproducă în depărtare cuvintele și sunetele

TELEPHONER *v* a telefona

TELEPHONIE *f* telefonie, comunicare la distanță, meri prin sunete

TELEPHONIQUE *a* telefonic

TELEPHONISTE *s* teleforist, telefonistă

TÉLÉPHOTE [gr] *m* aparat care transmite electric în depărtare o imagine luminoasă

TÉLÉPHOTOGRAPHIE [gr] *m* aparat de culs imaginile transmise prin electricitate

TÉLÉPHOTOGRAPHIE *f* arta de a culege imaginile depărtate transmise electric

TELESCOPE [gr] *m* telescop, ochian care rărește și apropie obiectele depărtate

TELESCOPE (se) *v* a se imbucă, a intra unul într'altul (prin ciocnire)

TELESCOPIQUE *a* telescopic *a)* făcut cu telescopu, *b)* ce nu se poate vedea decât cu telescopu *planete telescopique*

TÉLÉSIE (zi) *f* varietate de corindon

TÉLIFORME [i telum] *a* ca săgeata

TELLEMENT [tel] *adv* așa de, în așa chip, *tellement quellement*, așa și așa, mai mult rău decât bine

TELLIÈRE [Le Tellier] *f* și *a* hârtie ministerială (0,44 m pe 0,34 m)

TELLURE [i tellus] *m* teluriu, metaloid alb albastru

TELLUREUX, EUSE *a* combinat cu oxigen și telurii

TELLURHYDRIQUE (ri-drik') *a* (acidul) teluridric

TELLURIEN, a ENNE care vine din pământ (ex. curent)

TELLURIQUE *a* (acidul) teluric

TELLURE *m* sare a acidului teluridric

TÉMÉRAIRE [i temerarius] *a* și *s* temerar *a)* îndrăzneț, semeț, *b)* jurement temeraire, judecată fără probe destule

TÉMÉRAIREMENT *adv* cu îndrăzneală, cu semeție

TÉMÉRITÉ [i temeritas] *f* 1 temeritate, îndrăzneală, semeție, 2 vorbă sau faptă semeață

TÉMOIGNAGE (moan-yaf') *m* 1 mărturie *recueillir des témoignages*, a culege mărturi, *rendre (porter) témoignage*, a da mărturie, a fi martor, *être appelé en témoignage*, a fi chemat

ca martor, *rendre témoignage a la verité*, a recunoaște adevărul, *je vous rends ce témoignage que*, îți recunosc acest merit că, *ne s'en raporter qu'au témoignage de ses sens*, a nu crede decât ceea ce a văzut sau auzit în persoană, 2 semn, dovadă *témoignage d'amitié*, dovadă de prietenie, *en témoignage de quoz*, drept car.

TÉMOIGNER [temoin] *v* 1 a servi de martor, a depune mărturie *témoigner en justice*, a da mărturie dinaintea tribunalului, 2 a arăta, a dovedi, a da dovezi *de témoigner de la jour*, a arăta bucurie

TÉMOIN [i testimonium] *m* 1 martor, *temoin oculaire*, martor care a văzut, *temoin auriculaire*, martor care a auzit, *être temoin de*, a fi martor la (ceva), a fi de față, *prendre a temoin*, a lua ca martor, *elle a été temoin*, a fost martoră, *temoin ces blessures*, martore sunt aceste răni, 2 dovadă, semn, 3 urme lăsată pentru recunoaștere (moviliță de moloz, rămășițe sub hotăcele unei proprietăți, copaci rezervați pentru vânzare, foi rămase la legat cu marginile netăietă)

TEMPE (tanp') [i tempora] *f* 1 tâmplă, 2 bucată de lemn care ține deschisă o burță spintecată (a viter tăiate), 3 parte a războiului de țesut

TEMPÉRAMENT (tan) [i temperamentum] *m* 1 temperament, fire, 2 *fig a)* ușurare, *b)* mijloace de împăcare, chichițe *chercher des temperaments*, a căuta mijloace de împăcare, 3 *venir a temperament*, vânzare cu ușurință de plată, în rate, *acheter a temperament*, a cumpăra în rate

TEMPÉRANCE (tan) [i temperantia] *f* cumpătare, temperanță

TEMPÉRANT, E (tan) *a* 1 cumpătat, 2 *Mod potolitor*

TEMPÉRATURE (tan) [i] *f* temperatură *a)* starea atmosferică (a aerului), *b)* grad de căldură (ex. al unei băi)

TEMPÉRÉ *E* (tan) *a* temperat *a)* nici prea cald nici prea rece, potrivit, *b)* *fig* asezat, cumpătat, *c)* de mijloc (între sublim și simplu) *style tempere*

TEMPÉREMENT (tan) *adv* în mod temperat, potrivit

TEMPÉRER (tan) [i temperare] *v* a tempera *a)* a micșora (prisosul unei cantități), *b)* *fig* a potoli

TEMPÊTE (tan) [i tempestas] *f* 1 furtună, vijelie, 2 *fig* ploaie *une tempête d'injures*, 3 discuție sau ceartă violentă *tempête qui s'élève entre deux amis*, ceartă violentă iscată între doi prieteni, 4 turburare, sbuciumare *les tempêtes de la Révolution*

TEMPÊTER (tan) *v* a face gălăgie mare, a țipa în gura mare

TEMPÉTUEUSEMENT (tan) *adv* vijelios, furtunos

TEMPÉTUEUX, EUSE (tan) *a* furtunos, **TEMPLE** (tanpl') [i templum] *m* templu, biserică *chevalier du temple*, templier

TEMPLIER (tan) *m* templier, cavalier al unui ordin religios și militar.

TEMPO (*ten*) *m* *Muz* timp, mișcare, a *tempo*, a-și re lua mișcarea normală un minut întreruptă sau puțină

TEMPORAIRE (*tan*) [*l* temporarius] *a* *t* nu porar, *vr* mălaur

TEMPORAIREMENT (*tan*) *adv* temporar, pe un scurt timp

TEMPORAL, E (*tan*) [*l*] *a* temporal, a timpurilor || *m* *pl* les temporaux, oasele timpurilor

TEMPORALITE (*tan*) *f* (*) puterea temporală (a unui, a pusei, etc.)

TEMPORILL, ELLE (*tan*) *a* temporal *a*, *vr* mălaur, treacător, *b*) pământesc, lumesc *les biens temporis* *m* *le* temporel, 1 puterea temporală, mărșă, 2 venitul ce revine unui cehizastic din averea a mănăstirească

TEMPORELLEMENT (*tan*) *adv* temporal, vreme lungă

TEMPORIS(AT)EUR, TRICE (*tan*) *s* zăbovitor târăgănuitor

TEMPORISATION (*tan*) *f* temporizare, zăbovire târăgănuire

TEMPORISER (*tan*) [*l* tempus] *v* a temporiza, a zăbovi în așteptarea unui timp mai priincios, a târăgăni

TEMPS (*tan*) [*l* tempus] *m* 1 timp (*pl* timpuri), vreme *du temps de*, *au temps de*, *d* pe timpul lui, *gros temps*, *vr* nu furtunoasă pe mare, *avoir le temps*, a avea timp, a nu fi grăbit; *prendre son temps*, *a*) nu se prisa grăbi *b*) a prinde momentul priincios, *prendre bien (mal) son temps*, a-și alege bine (rău) momentul *il y a beau temps que* *v* (foarte) mult de când, *avoir bon temps* a fi înmăst, *se d'annier (prendre) du bon temps*, *pr* în cer, *avoir jart son temps*, a-și fi trăit timpul, *le bon vieux temps*, timpurile feteite de odinioară, *c'était alors le bon temps*, erau vremuri frumoase pe atunci, *n'avoir qu'un temps*, a ține foarte puțin, *prendre le temps comme il vient*, a nu se sinchisi, *faire la pluie et le beau temps*, a avea o mare trecere (undă va), *le temps de*, numai să *le temps de déteier*, numai să deslăim, *par le temps qui court*, în vremele de azi, 2 *Muz* (*pl* timpuri) *mesure à trois temps*, măsură în trei timpuri, 3 *Gram* timp (*pl* timpuri), 4 *Astr* *temps oral*, timpul măsurat de mișcarea reală a pământului, *temps moyen*, timpul măsurat de viteza mișcării a pământului || *loc* *adv* *a temps* *a*) la timp, *b*) pe un timp hotărât *travaux forcés à temps*, muncă silnică pe un timp hotărât *de (sau en) tout temps*, de când lumea, *de temps en temps*, *de temps à autre*, din când în când, *en temps et lieu*, la timpul și locul potrivit, *avant le temps*, prea de vreme, *avec le temps*, cu timpul, *entre temps*, la intervale, câteodată, *dans le temps*, altădată, odinioară [V Supl.]

TENABLE *a* care se poate ține împotriva inamicului, *la place n'était plus tenable*, nu mai era de stat în slujba aceea

TENACE [*l* tenax] *a* 1 tenace *a*) țepăn, anevore de smuls *herbes tenaces*, ierburile anevore de smuls, *b*) lipicios *colle tenace*, cleiu lipicios; *c*) *fig* greu de desrădăcinat *les pre-*

juges, sunt tenace, cu greu se desrădăcinară *prejudiciable*, *d*) încercat *un homme, memoire tenace*, un om țăpănit, *memoire de fin*, 2 *garit*

TENACITÉ [*l* tenacité] *f* 1 tenacitate *a*) varietate, *b*) *fig* învătătoare, 2 *sg* *garit* **TENAILL(S)** (*t'na y'*) [*l* tenail] *f* *pl* 2 *fig* clește, stransoare

TENAILLER (*t'na-y'*) [*l* tenailles] *f* *pl* 1 *cleste*, 2 *intăritură* în formă de clește, 3 *fig* *cleste*, stransoare

TENAILLER (*t'na ye*) *v* 1 a strânge în clește roșite la foc (un osândit), 2 *fig* a chinu (sufletele)

TENAILLON (*t'na yon*) *m* *Fortif* intăritură mică în formă de clește

TENANCIER, ÈRE [*l* nant] *s* 1 (*†*) cel c ținut a moșii a unui leud, 2 *ținător* *tenancier d'une maison de jeu*, ținător unei case de joc

TENANT, E *a* care ține *seance* *tenant* în timpul și dintr-un loc || *m* 1 cavalier care, într'un turnir, chema la luptă pe cei ce voiau să se măsoare cu dansul, 2 *fig* apărător *le tenant d'une opinion*, 3 *Blaz* figură omenească care susține o părură, 4 *il est le tenant dans cette maison*, el stăpân în casa aceasta, 5 *pl* les tenants, pământurile învecinate, *fig* *V* *aboutissants* || *loc* *adv* *tout d'un tenant*, *tout en un tenant*, neîntrerupt, dintr'o bucată

TENDANCE *f* tendință *a*) mișcare către ceva, *b*) *fig* pornire, aplecare *tendance a la vertu*

TENDANT, E *a* care tinde la, care are de scop de a tinzând la

TENDE *f* *je* de *tranche*, bucată de carne de la partea de jos a croșvetei dinapoi (la bou)

TENDELLT *m* cortul în partea de dinapoi (a corăbiu)

TENDER (*ten-der*) [*angl*] *m* tender, vagon cu apă și cărbuni la locomotive

TENDERIE *f* vânătoare la care se întinde cursul

TENDEUR *m* 1 întinzător *tendeur de preges*, întinzător de pieci, 2 aparat de întins o cură, un fir metalic

TENDINEUX, EUSE *a* 1 ceține de tandoane, 2 *vrande* *tendineuse*, carne cu fibre tari

TENDOIR *m* 1 prăjini sau frânghie pe care se usucă rufe, 2 băi din răsboiul țesătorului

TENDON [*l*] *m* tendon, fâșie fibroasă ce leagă mușchii de oase, *tendon d'Achille*, tendon gros și turtit în partea de jos înalțării piciorului (singura parte vulnerabilă a eroului grec)

TENDRE [*l* tendre] *v* 1 a întinde, *tendre la main* *a*) a întinde mana, *b*) a cersii, *tendre les bras*, a deschide brațele, *tendre le dos*, a întinde spatule, a se lăsa să fie bătut, 2 a ridica *tendre une tente*, a ridica un cort, 3 a tapeta *tendre une piece de papier bleu*, a îmbrăca, a tapeta o odaie cu tapete albastre, 4 *fig* *tendre son esprit*, a-și încorda mintea, 5 *tendre a* *a*) a ținde, a năzu, a ținti la *b*) a aduce, a merge *ou tend ce chemin?* unde duce drumul acesta? || *Se tendre*, a se întinde

TENDRE [*l* tener] *a* 1 moale, 2 proaspăt

pain tendre, pâine proaspătă, 3 *fig fraged*, plâpând *des sa plus tendre jeunesse*, din vârsta cea mai fragedă, 4 *simțitor un cœur tendre*, 5 iubit, inimos *un pere tendre*, 7 duos, rușcător *des paroles tendres*, 8 slab, delicat *une tendre*, vedere delicată, 9 *couleur tendre*, culoare deschisă, *rose tendre*, roz dulce, 10 *tendre à la tentation*, lesne de ispitit, *tendre à l'eperon*, simțitor la lovitură pintelului || *m. dragoste, patimă, slăbiciune avoir du tendre*, un *tendre pour quelqu'un*, a-i fi drag cineva, *le pays de Tendre* țara amoroșilor

TENDREMENT *adv* 1 cu dragoste, cu drag, 2 duos, 3 delicat *peindre tendrement*

TENDRESSE *f* 1 gingășie, frăgezime, dușoșie, 2 iubire, dragoste *la tendresse d'une mère*, 3 *pl de simțiri, dovezi de dragoste combler du tendresses*, a copilă cu dovezi de dragoste, cu atenții drăgălașe

TENDRETÉ [l tencritas] *f* 1 frăgezime (a cărnurilor), moliciune (a legumelor), 2 *fig (t) iubire, dragoste*

TENDRON [t ndr] *m* 1 vlăstar tânăr, odiaș, 2 *fig fată tanără*, 3 *pl sgârciunile pieptului* (la unele animale)

TENDU, **E** a întins, încordat, 2 *fig style tendu*, stil mesteșugit, slit, 3 *tapetat, îmbrăcat chambre tendue de nou*, cameră cernită

TENDUE *f* 1 întindere (a plaselor), 2 loc unde sunt întinse plase (de prins păsări), 3 curs, întinse

TENEbres [l tenebrs] *f pl* 1 întuneric *beznă marcher dans les tenebres*, a merge în întuneric, *le prince (l'esprit) des tenebres*, diavolul, *l'empire des tenebres*, iadul, *œuvre des tenebres*, operă drăcească, 2 slujba de seară în săptămâna mare (la Catolici)

TÉNÉBREUSEMENT *adv* pe întuneric, tainic, mîsește

TÉNÉBREUX, **EUSE** a 1 tenebros, întunecos, 2 *fig posomorit, întunecat*, 3 *fig drăcesc, afurisit des projets tenebreux*, 4 greu de pătruns de înfelcs *style tenebreux*

TÉNÉBRION *m* 1 insect coleopter (a cărui larvă trăiește în fămă), libarcă, 2, (t) moroiu (amicul întunericului)

TÈNEMENT *m* (t) moșie ținută în arendă

TÈNESME [l-gr] *m* dorința continuă dar zadarnică de ieșire afară

TENETTE *f* clește cu care se scoate piatra din bășică

TENEUR [l tenor] *f* cuprins, conținut

TENEUR, **EUSE** s ținutor, *teneur de livres*, ținutor de registre

TÈNIA [l-gr] *m* tenia, panglică (vierm intestinal)

TÉNIFUGE a și *m* (leac) care scoate afară panglica.

TENIR [l tenere] *v* 1 a ține *tenir à bail*, a ține în arendă, *ce qu'il tene, il le tient bien*, ce i-a intrat în mână, nu mai scapă, *qu'à cela ne tiennent*, să nu-ți pese de aceasta, puțin important, *à quoi cela tient-il que*, cum se face că, prov *un tiens vaut mieux que deux tu l'auras*, ce e în mână nu-i muncună, *tiens!* iacă, uite,

ascultă, mă! *tiens tiens!* mă! drace! *tenez!* iacă! 2 a apuca *voilà la folie, la fièvre qui le tient*, iată că l-a apucat nebulia, fîgurile, *nous le tenons*, l-am apucat, l-am prins, *qu'est-ce qui le tient?* ce l-a apucat? 3 a avea *tenir sous sa puissance*, a avea în puterea sa, *tenir une bonne conduite*, a avea o purtare bună, *tenir boutique*, a avea prăvălie, 4 *tenir quelque chose de quelqu'un*, a datorî cuiva ceva, *je tiens la vie de cet homme a)* îi datorez acestui om viața, m'a scăpat dela moarte, *b)* acîst om e tatăl meu, *ceux dont je tiens la vie*, pămint mei, 5 a auzi, a ști, a aîia ceva dela cineva *je tiens cette nouvelle de mon frere*, am aîit această știre dela frate-meu, 6 a semăna *il tient de son pere*, seamănă cu tatăl său, *il a de qui tenir*, are cui semăna, *cela tient du conte, du prodige*, asta seamănă a poveste, a ceva minunat, 7 a ocupa *tenir une place*, a ocupa o slujbă, 8 a întreține, 9 a confina, a intră, a încăpea *cette cruche tient un litre*, în acest ureior încape un litru, 10 a primi, a socoti *je tiens l'affaire comme faite*, socotesc afacerea ca și isprăvită, *tenir pour vrai*, a crede, a socoti ca adevărat, *tenir a injure*, a honneur, a privi ca o insultă, ca o onoare, 11 a retine, a opri *je ne sais qui me tient que je ne lui dise tout*, nu știu ce mă oprește de a nu-i spune tot, 12 a stăpâni *la colère le tient*, mânia îl stăpânește, 13 a conduce *tenir une classe*, a conduce o clasă, 14 a depinde, a atârna *il ne tient qu'à moi*, numai de mine atârna, *cela tient a un fil*, asta atârna de un fir, e subred, 15 a se mărgini, a fi alături cu *sa maison tient à la nôtre*, casa lui se mărginește cu a noastră, 16 a rezista, a se împotrivi *cette place ne peut tenir*, această cetate nu se mai poate împotrivi, *tenir bon*, *tenir ferme*, a nu se lăsa, a se împotrivi, a ține picpt, *fig on n'y peut plus tenir*, c'est à un fil, asta *tenir, le moyen d'y tenir*, numai e de suferit, 17 a putea sta *on tient huit a cette table*, poți sta opt înși la masa aceasta, 18 a ține ședință *les tribunaux tiennent trite l'année*, tribunalele țin ședință tot anul, 19 a dori mult *il tient a vous voir*, dorește mult să vă vază, 20 a păstră *tenir en bon etai*, a păstră în bună stare, 21 a proveni *cela tient à plusieurs raisons*, asta provine din mai multe motive, 22 (în expres) *tenir le piano*, a sta la piano, a compania, *tenir des propos, des discours*, a spune vorbe (neplăcute), *tenir la main à quelque chose*, a supraveghea ceva, *tenir la mer*, a naviga, *tenir garnison*, a fi cu garnizoana, *tenir la chambre, le lit*, a sta în casă, în pat, *tenir secret*, a nu spune nimănui, *tenir table ouverte*, a da mese, 23 *tenir pour a)* a fi în partea cuiva, a fi partizan al, *b)* a privi, a socoti *je vous tiens pour un savant*, te socotesc drept un om învățat, 24 *en tenir a)* a fi într'un hal fără hal, *b)* a fi beat, *c)* a fi înamorat || *Se tenir*, 1 a se ține, *se tenir de rire*, a se feri să nu răză, *se tenir à quatre*, a se stăpâni din răspuțeri, 2 a sta *tenez-vous là*, stăi acolo; *tenez-vous droit*, stăi drept, *se tenir les bras croisés*, a sta cu mâinile încrucișate, a nu face nimic, *se tenir*

chez soi, a sta acasă, *se tenir en repos*, a sta în repaos, a se odihni, *se tenir sur ses gardes*, a fi pe pază, 3 a fi unit, legat unul de altul, a atârna unul de altul *ces deux causes se tiennent*, aceste două pricini sunt legate una de alta, 4 *s'en tenir à quelque chose*, a se mulțumi cu ceva, *je ne m'en tiendrais pas là*, n'arui să mă opresc aci, n'am să mă mulțumesc cu atât, *je sais à quoi m'en tenir*, știu ce mi-am de făcut, 5 *se le tenir pour dit se tenir pour avéré*, a nu mai fi nevoie să repetiți încă oară, a-și băga biră înafă de m. c. a., 6 *se tenir pour satisfait*, a se simți mulțumit, 7 a se simți *se tenir pour dit*, a se simți mulțumit, *il ne se tient pas pour battu*, nu s'a dat învin, 8 a se spini, *il s'est tenu beaucoup de propos sur son compte*, s'a spinat mult vorba pe seama lui [Vizi cuvintele în legătură cu *tenir*, Tab. verb. neg. și Supl.]

TENON *m* capătul unui bușăi de metal sau al unui cui intră în scobitură

TÉNOR [it] *m* tenor

TENORINO (ie) *m* tenor foarte lejer

TÉNORISANT, *E a* care se apropie de tenor

TÉNORISER *c* a canta ca un tenor

TÉNOTOMIE [gr] *f* Chir. tăierea a unui sau a mai multor tendoane

TENSOR [tensur] *m* tensor, mușchi care produce o întindere, o întindere

TENSION [tensi] *f* 1 tensiune a) întindere, *tension de nu ch.*, b) fig. încordare, opintire, c) tensiune d'une capeur, puterea de apărare a unui om

TENSION [tensi] *m* 1 dialog în versuri (n. c. p. t. s. c. riau între ei)

TENTACULAIRE *a* care ține de tentacule

TENTACULE [i] *m* tentacul, orgen de pr. păine (n. m. b.)

TENTANT, *E a* spitalitor

TENTATEUR, **TRICE** [i] *s* ispitor, *le tentateur*, *l'esprit tentateur*, diavolul

TENTATION [i] *f* tentațiune, ispită

TENTATIVE *f* tentație, încercare

TENTE [i] *f* 1 cort, șatră, fig. *se retirer sous sa tente*, a părăsi din supărare (un partid, etc.), 2 bușor cu cârpă ce se introduce în rană

TENTE-ABRI *f* cort foarte ușor al trupelor în campanie

TENTER [i] *tentar* *v* 1 a tenta, a ispiți, a duce în ispită, 2 a căuta să sdruncine *tenter la patience* de qq, 3 a ațâța pofta, 4 a încerca *tenter la fortune*, a încerca norocul, *tenter Dieu*, a întreprinde ceva peste puterile omenestii

TENTER [tente] *v* a acoperi cu un cort

TENTURE *f* 1 tapiserie a) tapete, b) covoare, diaperii, etc (dintr-o odăie) *tenture de velours*, draperii de catifea, 2 dolu

TENU, *E a* 1 ținut a) păstrat, b) ținut, îngrijit *enfant bien tenu*, copil bine îngrijit; c) în regulă, în (bună) orânduială, d) îndatorat, obligat *être tenu à* (sau *de*), 2 (la Bursă) *valeurs tenues*, valori cari stau la prețul lor || *f* 1 ținere, 2 *tenu* des lires, contabilitate, 3 ținută a) port, îmbrăcăminte

en tenue, în uniformă, în îmbrăcăminte de paradă, *grande tenue*, mare ținută, îmbrăcăminte sau uniformă de paradă, *petite tenue*, îmbrăcăminte sau uniformă de serviciu, a *sur une tenue*, a fi însoțit, îmbrăcat, b) mod a) a-și ține corpul, *il est en tenue*, a) a-și ține corpul, b) a-și ține corpul, c) a-și ține corpul, d) a-și ține corpul, e) a-și ține corpul, f) a-și ține corpul, g) a-și ține corpul, h) a-și ține corpul, i) a-și ține corpul, j) a-și ține corpul, k) a-și ține corpul, l) a-și ține corpul, m) a-și ține corpul, n) a-și ține corpul, o) a-și ține corpul, p) a-și ține corpul, q) a-și ține corpul, r) a-și ține corpul, s) a-și ține corpul, t) a-și ține corpul, u) a-și ține corpul, v) a-și ține corpul, w) a-și ține corpul, x) a-și ține corpul, y) a-și ține corpul, z) a-și ține corpul

TÉNI, *E* [tenu] *a* 1 subținel, 2 *en tenue*, în uniformă, în îmbrăcăminte de paradă

TÉNUROSTRE [i] *a* cu cioră subțire

TÉNUITE [i] *f* subțirime

TÉNURE [i] (t) dep. dințita și întindere, unu, fud

TÉORBE [it] *m* teorb, lăută

TÉPIDITÉ [i] *f* tendință / stare căldică

TER (tr) [i] *adv* 1 de t. ori, 2 partit

TÉRATOLOGIE [gr] *f* teratologie, studiu monstrozităților organice (la plante și animale)

TÉRATOLOGIQUE *a* teratologic, privitor la monstrozități

TÉRATOLOGISTE *m* *cel* care se ocupă cu teratologia

TERBIUM (om) *m* terbiu, metal izolot

TERCER *v* *V* *tenir*

TERCET [it] *m* tercet, cuplet sau stantă de trei versuri

TEREBENTHÈNE *m* terebentin, cubur constituit din esența de terebentină

TÉRÉBENTHINE [gr] *f* terebentină

TÉRÉBINTHACÉES *f* pl familie de plante cu terebentinul ca tip

TEREBINTHE [gr] *m* terebint (arbore răsinos vermic verde)

TÉRÉBIQUE *a* (acid) terebic, care derivă din oxidarea esenței de terebentină

TEREBRANT, *E a* găurilor

TÉREBRATION [i] *f* găurire

TERGAL, *E* [i] *tergum* *a* al spatelui

TERGIVERSATION [i] *f* codicie

TERGIVERSEE [i] *tergiversari* *v* a tergiversa, a se codi, a ocoli, a sta la îndoaială

TERME [i] *terminus* *m* 1 termen (pl. *termes*) a) limită, sfârșit, *être à son dernier terme*, a fi pe ducă, *mettre un terme*, a pune capăt, b) soroc, timp hotărât *payer à terme*, a plăti la timpul hotărât, c) facere, nasteri *approcher de son terme*, a fi aproape să nască, d) chiria pe trei luni *il me doit trois termes*, îmi datorește trei termene, chiria pe nouă luni, *pop le dieu Terme*, termenul de chiria al fiecărui trimestru, e) câștig, rată, *payer par termes*, a plăti în rate, 2 termen (pl. *termeni*) vorbă, zicere, expresie *en termes express*, anume, *en termes propres*, în termeni potiviți, *en propres termes*, chiar cuvintele sale, *aux termes du contrat*, după cum sună contractul, *parler en bons termes*, a vorbi de bine (pe cineva),

ne pas menager ses termes, a spune cuvinte grele și jignitoare, a nu și măsură cuvintele, 3 *pl* legături, relațiuni *en quels termes êtes-vous avec lui?* cum stai cu dansul? *nous sommes dans les meilleurs termes*, suntem cât se poate de bine împreună, 4 iam être (sau rester) plante comme un terme, a rămânea locului ca impietrit, *et mariage est en terme de se conclure*, căsă totuși aceasta (pe cale) de a se încheia

TERMINAISON [l terminatio] *f* 1 terminațiune, parte a din urmă a unei vorbe, 2 sfârșit *terminaison d'un proces*

TERMINAL, *E a* *Bot* a) zet la varf

TERMINI, *L n p* terminat, isprăvit, sfârșit

TERMINER [l terminare] *v* a termina, a sfârși, a isprăvi || *Se terminer*, a se termina, a se sfârși a se isprăvi

TERMINOLOGIE [l -gi] *f* terminologie, terminii tehnice ai unei științe sau arte

TERMINOLOGIQUE *a* terminologic, ce tine de o știință, de o artă

TERMINUS (nus) *a* și *m* (stația) ultimă de oprire a unui tramvaiu

TERMITE [l termitis] *m* termit, furnică (ins. clă rozătoare)

TERMITIERE (tu) *f* cub de termiți

TERNAIRE [l ternarius] *a* ternar, compus din trei unități

TERNE *a* turbure, spălăcit, șters

TERNÉ [l ternus] *m* 1 reunire de trei numere (la loterie), 2 trei numere pe acelaș rând (la loton), 3 (la table) dubla de trei, 4 *fig* succes extraordinar

TERNÉ, *E a* întunecat, șters, spălăcit

TERNIR [vg] *v* 1 a întuneca, a șterge lustrul, 2 *fig* a păta, a terfeli *tenir sa réputation*, a-și terfeli bunul nume || *Se ternir*, a se șterge, a se terfeli

TERNISSEMENT *m* stergere

TERNISSURE *f* ștersătură (a lustrului)

TERPÈNES *m pl* hidrocarburi ca terebentinul, etc

TERPINE *f* hidrat de terebentină

TERRAGE *m* 1 albirea zahărului, 2 (?) dijmuitul seniorului

TERRAIN [l terrenus] *m* 1 teren, tărâm, loc, pământ, *terrain vague*, loc viran, maidan *aller sur le terrain*, a se bate în duel, *gagner du terrain*, a înainta cu încetul, *ménager le terrain*, a umbla cu mare prevedere, *être sur son terrain*, a fi în elementul său, *disputer le terrain*, a-și apăia interesele, *sonder le terrain*, a sonda spintele, *connaître le terrain*, a-și cunoaște oamenii, lucrurile, *se placer sur un mauvais terrain*, a se pune în o situație nepriincioasă, 2 *Geol* pătură, strat

TERRAL *m* Mar vânt dinspre uscat

TERRAMARE *f* pământ amoniacal (ca îngrășământ)

TERRASSE [l terraceus] *f* terasă *a*) înălțătură de pământ pe o clădire, *b*) acoperiș plan (pe o casă), *c*) pridvor, ceardac, *d*) trotuarul dealungul unei cafenele, *e*) *Blaz*, pământ figurat pe o armorie

TERRASÉ, *E a* doborât, sdorbit.

TERRASSEMENT *m* 1 săpatul și cărățul pământului, 2 terasament, pământ săpat și cărăt, 3 doborire la pământ, *fig* sdorbit

TERRASSER *v* 1 a propți cu pământ (cu rid), a îngrămădi pământ într'un loc, 2 a trânti la pământ, a doborî *terrasser un lutteur*, 3 *fig* a sdorbi *cette nouvelle l'a terrassé*, vestea aceasta l-a sdorbit

TERRASSIER *m* lucrător de terasament

TERRASSON *m* mic acoperiș orizontal în formă de terasă

TERRE [l terra] *f* 1 pământ *ouvrage de terre*, întăritură din pământ, *en pleine terre*, chiar în pământ, în pământul liber, *terre ferme*, uscat, *terre cuite*, pământ ars, teracotă *la terre sainte*, Țara sfântă, *terre sainte*, cimitir catolic, *a terre*, *a* pe jos, la pământ, *bi* de pământ, *tomber d* (sau *par*) *terre*, a cădea jos, *porter en terre*, a îngropa, *mettre un genou en terre*, a îngnuchia, *être sur terre*, a fi, trăi, *prendre terre*, a aborda, *mettre pied a terre* a se da jos, a descăleca, *aller terre a terre*, a fi banal, a nu se ridica cu mîntea sus, *les choses de la terre*, cele pămăntesti, *se detacher de la terre*, a se depărta de bunurile lumesti, *enfant de la terre*, omul, 2 *terre de Sienne*, (culoare întrebunătă în pictură), *terre de la Chine*, kaolin, 3 lut, 4 moșe *chasser sur les terres d'autrui*, a vâna pe moșile altuia, *provi* *qui terre a*, *guerre a*, cine are moșie, are și balele, *fonds de terre*, proprietate la țară, 5 uscat *armee de terre*, armată de uscat, 6 țara, 7 *tenut une terre inhabitee*, un ținut nelocuit, 8 globul pămăntesc, 8 *fig* lume *toute la terre a entendu parler de lui*, toată lumea a auzit vorbindu-se de el [V *perdre*]

TERRÉ, *E a* 1 acoperit cu pământ, 2 ascuns sub pământ

TERRÉAU [terre] *m* pământ amestecat cu substanțe vegetale și animale

TERRÉAUDE, **TERRÉAUTER** [terre] *a* a înconjură sau a acoperi cu pământ gunoios

TERRÈMENT *m* înălțarea unui teren cu pământ cărăt prin ape

TERRÉ-NEUVE *m* câine *terre-neuve*, cu părul lung și mătăsoș [Pl *invar*]

TERRE-NOIX *f* *Bot* alunelă, mândănac

TERRE PLEIN *m* 1 suprafața plană a unor grămezi de pământ, 2 înălțătură de pământ Pl *des terre-pleins*

TERRER [terre] *v* 1 a înconjură cu pământ (ex un arbore), 2 a acoperi cu pământ *terrer des semis*, a acoperi cu pământ semănături, 3 a albi (zahărul) cu humă îmbibată în apă, 4 a-și face locuința sub pământ *la taupe terre*, cârțașă își face locuința sub pământ || *Se terrer*, 1 a se piti, a se ascunde sub pământ, 2 a se adăposti de focul vrăjmașului.

TERRÊSTRE [l] *a* terestru *a*) pămăntesc; *b*) de pe pământ, *c*) *fig* lumesc *pensées terrestres*

TERRÉUR [l terror] *f* teroare, groază, spaimă V *panique*

TERRÉUX, **FUSE** *a* 1. pămăntos, 2 amestecat cu pământ (ex un metal), 3 murdărit cu pământ: *mains terreuses*, 4 *fig* visage

TÊTE-BLEU [tête de Dicu] *int* la dracu!
TETER, TÊTER [tɛtɛ] *v* a suge la țâță
 (Căldantaru se conjugă ca *jeter*, cel de al doilea
 la *acciderer*)

TITTERELLE *f* aparat cu care se suge din
 țâță (pîntru copii)

TÊTÈRE (*tu*) *f* 1 scufiță, 2 cureașă de la
 frâuul calului

TÊTIGUÉ (*ghé*), **TÊTIGUENNE** (*ghen'*) *int*
 (†) la naiba!

TÊTIN, TÊTIN *m* sfarcul țatei, gurgui

TÊTINE, TÊTINE *f* 1 țâța vacii, a scroafelor,
 2 sfarcul biblionului

TÊTON, TÊTON *m* țâță [V Suplimentu]

TÊTONNIÈRE *f* temeta țatoasă

TÊTRACORDE [gr] *m* tetracord, liră cu
 patru strune (la cei vechi)

TÊTRADACTYLE [gr] *a* cu patru degete
 la picior

TÊTRADYNAME [gr] *a* cu șase stamene,
 din care patru sunt mai lungi

TÊTRADYNAMIE *f* însușirea de a avea
 șase stamene din care patru mai lungi

TÊTRAÈDRE [gr] *m* tetraedru, solid cu
 patru fețe, plan

TÊTRAÈDRIQUE *a* tetraedric

TÊTRAGONE [gr] *a* și *m* tetragon, cu patru
 unghiuri și patru laturi

TÊTRAGONIE *f* ghizderu cu patru muchi

TÊTRAGRAMME [gr] *m* tetragram, cuvânt
 compus din patru litere

TÊTRAGYN(IQ)U *E* *a* (flori) cu patru pistiluri

TÊTRALOGIE [gr] *f* tetralogie *a*) ansamblu
 de patru piese jucate una după alta (la vechii
 Greci), *b*) ansamblu de patru opere

TÊTRAMÈRE [gr] *a* divizat în 4 părți

TÊTRANDRE [gr] *a* cu patru stamene

TÊTRANDRIE *f* însușirea de a avea patru
 stamene

TÊTRAONIDÉS *m* pl familie de păsări cu
 cocoșul de munte ca tip

TÊTRAPODE [gr] *a* cu patru picioare

TÊTRAPTÈRE [gr] *a* cu patru perechi de
 aripi

TETRARCHAT (*ka*) *m* 1 demnitate de
 tetrarc, 2 durată funcțiunii sale

TÊTRARCHIE [gr] *f* 1 funcție de tetrarc,
 2 a patra parte a unei țări

TÊTRARQUE [gr] *m* tetrarc, guvernatorul
 unui sfert din o țară împărțită

TÊTRAS (*tra*) *m* cocoș de munte

TÊTRASTYLE [gr] *m* templu cu patru
 stâlpi în față

TÊTRASYLLAB(IQ)U *E* *a* cu patru silabe

TÊTRODON *m* pește sferic din mările calde

TETTE *f* sfârc de uger

TÊTU, E [tɛtɛ] *a* încăpățânat

TEUCRIETTE *f* Bot dumbet, sugărel

TEUF-TEUF *m* 1 șgomotul exploziei unui
 automobil, 2 automobil

TEUGUE (*teug'*) [l tegula] *f* dunetă mică
 pentru adăpostit pasagerii înaintea și îndă-
 rătul corăbierii

TEUTON, ONNE *a* și *s* teuton

TEUTONIQUE *a* teutonic, vechi-german

TEXTE [i] *m* text *a*) operă originală,
b) subiect de predică (luat după un pasaj din
 Biblie), *c*) fig subiect marelui *revenir* a
son texte, a se întoarce la ce a fost vorba
d) Tip caractere de 20 puncte, *gros texte*
 caractere tipografice de 14 puncte, *mittel*
petit texte, caractere de 7½ puncte (între
 colonel și pctit)

TEXTILE [i] *a* textil *a*) ce poate fi țesut
b) a țesutului *industrie textile*

TEXTILITÉ *f* însușirea de a se putea țese

TEXTUAIRE *m* text fără comentariu || *a*

privitor la text

TEXTUEL, ELLE *a* textual, vorbă cu vorbă

TEXTUELLEMENT *a* textual, vorbă cu
 vorbă

TEXTURE [i] *f* textură, țesătură

THALER (*ler*) *m* taler (monedă germană)

THALIE *f* Talia, muza comediei

THALLE *f* Bot aparat vegetativ rudimen-
 tar (ca la alge, ciuperci)

THALLIUM (*om'*) *m* talium (metal ce există
 în spirite)

THALLOPHYTES *m* pl plante cu aparat
 vegetativ rudimentar (fără tulpină, fără rădă-
 cină și fără frunze)

THALWEG (*veg'h*) [g] *m* idem, linia ce
 mai povârnită a unei văi

THAPSIA *m* plator tapsia

THAUMATURGE [gr] *m* taumaturg, fă-
 cător de minuni

THAUMATURGIE *f* taumaturgia, puterea
 de a face minuni

THAUMATURGIQUE *a* de taumaturgic

THÉ [chinez] *m* ceai

THÉATIN *m* călugăr teatin

THÉÂTRAL, E *a* teatral, de teatru

THÉÂTRALEMENT *adv* în mod teatral

THÉÂTRE [i-gr] *m* 1 teatru, 2 scenă,
paraitre sur le théâtre, a apărea pe scenă, 3

arta dramatică *se destiner au théâtre*, 4 cule-
 gere de piese *le theatre de Corneille*, 5 fig

coup de théâtre, lovitură neașteptată, 6 fig
 loc (unde se petrece ceva tragic sau mare)

le théâtre de la guerre, câmpul de război

THÉÂTRICULE *m* teatru foarte mic

THÉÂTROPHONE [gr] *m* teatrofon (apa-
 rat care transmite printr-un telefon și micro-
 fon o audiție teatrală, de muzică, etc)

THÉBAÏDE (*ba-îd'*) *f* fig pustiu, deșert

THÉBAIN, E *a* și *s* teban din Teba

THÉBAÏQUE (*ba-îk'*) *a* ce ține de opium
extract thébaïque, extract din opium

THÉBAÏSME (*ba-ism'*) *m*. intoxicare prin
 opium

THÉÏÈRE [thé] *f* ceamă

THÉIFORME *a* 1. ca ceai, ce seamănă
 cu ceai, 2 *infusion théiforme*, infuzie în felul
 ceaiului

THÉISME [gr] *m* teism, credință în exis-
 tența lui Dumnezeu

THÉISTE [gr] *m* cel care crede în Dumnezeu.

THÉMATIQUE *a* 1 *Gram* ce ține de ra-
 dical *suffixe thématique*, 2 *Muz* privitor la
 temele muzicale

THÈME [l gr] *m* 1 temă *a*) subiect (de tratat), materie *theme ingrat*, materie grea de tratat, *b*) traducere din limba maternă în o limbă străină, fig *un fort en theme*, un elev tare în teme, dar cărui îi lipsește imaginația și energie, *il a mal pris son theme*, nu poate dovedi ceace afirmă, *c*) *Gram* radicalul unei vorbe, 2 Muz motiv, arie pe care se compune variațiuni

THÉNAR [gr] *m* iesitura din partea exterioară a palmei manei

THÉOBROME *m* Bot cacao

THÉOCRATE [gr] *m* teocrat, partizan al teocrației

THÉOCRATIE (st) [gr] *f* teocrație, guvern în numele divinității

THÉOCRATIQUE (tik') *a* teocratic

THÉOCRATIQUEMENT (tik'-man) *adv* în mod teoretic

THÉODICÉE [gr] *f* *Fu* teodicee *a*) dreptatea lui Dumnezeu, *b*) studiul atributelor lui Dumnezeu

THÉODOLITE [gr] *m* teodolit, instrument cu care se ridică planuri

THÉODOSIEN, ENNE *a* lui Teodosiu (cod)

THÉOGONIE [gr] *f* teogonie *a*) genealogia zeilor păgâni, *b*) toți zeii unui cult

THÉOGONIQUE *a* teogonic, privitor la zei

THÉOLOGAL, E *a* teologal, ce ține de teologie, *vertus theologales*, credința, speranța și milostenia || *m* canonic de catedrală care predă teologia

THÉOLOGIE [gr] *f* teologie *a*) știința religiei, *b*) învățătură catolică la *théologie de Bossuet*, *c*) curs de studii privitoare la știința religiei

THÉOLOGIEN (en) *m* teolog *a*) scriitor asupra teologiei, *b*) student la teologie

THÉOLOGIQUE *a* teologic

THÉOLOGIQUEMENT *adv* după principiile teologiei

THÉORBE *m* V *teorbe*

THÉORÈME [l-gr] *m* teoremă, propoziție de demonstrat

THÉORICIEN, ENNE *s* teoretician, cunosătorul principiilor, teoriei unei arte

THÉORIE [l-gr] *f* teorie *a*) cunoștința principiilor, *b*) principiu

THÉORIQUE *a* teoretic

THÉORIQUEMENT *adv* teoreticeste

THÉOSOPHE (sof') [gr] *m* teozof, cel ce pretinde a fi în contact cu Dumnezeu

THÉOSOPHIE (so) [gr] *f* teozofie, doctrina teozofilor

THÈQUE [gr] *f* celulă înăuntrul căreia se formează sporii ciupercilor

THERAPEUTES [gr] *m* pl călugări ebrei din Egipt (în primul veac dela Cristos)

THERAPEUTIQUE [gr] *f* Med terapeutică, tratamentul boalelor || *a* privitor la tratamentul boalelor

THERAPEUTISTE *m* cel ce se ocupă cu terapeutică

THÉRIACAL, E *a* al teriacului

THÉRIACUE [gr] *f* teriac, doftona împotriva otrăvurilor

THERIDION *m* păiajn de ziduri

THERMAL, E *a* termal, de ape minerale calde

THERMALITÉ *f* natura, însușirea apelor termale

THERMES [gr] *m* pl termoc *a*) băi publice (la cei vechi), *b*) eșezământ cu băi medicinale calde

THERMIDOR [gr] *m* termidor, a 11-a lună a anului republican 1795 (20 iulie — 18 august)

THERMIDORIEN, ENNE *a* privitor la evenimentele din 9 termidor, anul II || *m* pl instigatorii dela 9 termidor

THERMIQUE *a* termic, privitor la căldură *variations thermiques*, variațiunile căldurii

THERMOCAUTÈRE *m* cauteriu de platină menținut incandescent printr'un curent de aer carbunat

THERMOCHIMIE [gr] *f* termochimie, partea chimiei care se ocupă cu cantitățile de căldură puse în joc prin combinații

THERMODYNAMIQUE [gr] *f* Fiz termodinamică, partea chimiei care tratează despre legăturile dintre fenomenele mecanice și cele calorifice

THERMO-ÉLECTRICITÉ *f* termoelectricitate, electricitate produsă prin căldură

THERMO-ÉLECTRIQUE *a* termoelectric, de natura termoelectricității

THERMOGÉNIE [gr] *f* producerea căldurii

THERMOGRAPHE [gr] *m* termograf, instrument de măsurat variațiile temperaturii

THERMOLOGIE [gr] *f* termologie, partea studiului fizicii privitoare la căldură

THERMOLOGIQUE *a* termologic, ce privește studiul căldurii

THERMOMAGNÉTIQUE (mag) *a* al magnetismului dezvoltat prin căldură

THERMOMAGNETISME (mag) *m* termomagnetism, magnetism dezvoltat prin căldură

THERMOMÈTRE [gr] *m* termometru, instrument ce arată schimbările de temperatură

THERMOMÉTRIE *f* măsura căldurii

THERMOMÉTRIQUE *a* termometric

THERMOMÉTROGRAPHE [gr] *m* termometru înregistrator

THERMOMULTIPLICATEUR *m* Fiz aparat de studiat căldura care radiază

THERMOSCOPE [gr] *m* termoscop, termometru cu aer care studiază deosebiri de temperatură între două medii

THERMOSCOPIE *f* termoscopie, măsura căldurii

THERMOSCOPIQUE *a* al măsurii căldurii

THERMOSIPHON [gr] *m* aparat de încălzit cu apă fierbinte

THERMOTHÉRAPIE [gr] *f* termoterapie, tratarea boalelor prin căldură

THÉSAURISATION *f* strângere de bani, de comori

THÉSAURISER (so ri-ze) [l] thezaurizare] *v* a strânge bani, comori

THÉSAURISEUR, EUSE *s* strângător de bani, de comori

THESE [i-gr] *f* teză *a*) propoziție emisă cu scop de a susține, *b*) subiect tratat în public (la o facultate), *c*) broșură tipărită ca se mena subiecte, *d*) *en these générale*, în mod general, *changer la these*, a schimba chestiunea, starea lucrurilor

THESMOPHORIES *f pl* serbări în onoarea lui Ceres și a Prozeipinci (de către femeile din Atena și alte orașe grecești)

THESMOTHETE [s] *m* păzitor al legilor (la Atenici)

THUSSALIEN, ENNE *a* din Tessalia

THÉURGIE [gr] *f* teurgie, magie bezată pe legătura cu spiritele cerești

THÉURGIQUE *a* teurgic, de teurgie

THÉURGISTE *m* teurg, cel ce practică teurgia

THIBAUDE *f* țesătură ordinară din pânză

THIBÉTAIN, E *a și m* (locutor) din Tibet

THIONNE *f* materie colorantă albastră

THIONIQUE *a* serie *thionique*, serie de acizi oxigenați ai sulfului

THLASPI [gr] *m* Bot punguliță, iarbă-roșie

THON [i-gr] *m* ton (pește mare), *du thon* ale, lăcherdă

THON(N)AIRE *m* plasă mare pentru pescuitul tonului

THORACENTESE *f* puncțiunea pieptului (pre a descărca un lichid sau un puroi)

THORACIQUE [gr] *a* toracic, ce ține de piept

THORAX [i-gr] *m* torace, piept

THORITE *f* torită, silicat hidratat de torium

THORIUM (om') *m* torium, metal rar extras din torită

THRIDACE [g] *f* suc de lăptucă (leac calmant)

THROMBUS (tron-buss) [gr] *m* umflătură în o vână

THURIFÉRAIRE [i thus, ferre] *m* 1 paraclizier care umblă cu cădelnița, 2 *fig* tămăitor

THURIFÈRE *a* (arbore) care produce tămăia, livan

THUYA [i-gr] *m* Bot tuyă, arboarele-vietnam (arbore conifer verșnic verde)

THYADE [gr] *f* bacantă

THYM (ten) [i gr] *m* Bot cimbru

THYMIQUE *a* al cimbrului

THYMUS (muss) [i] *m* timus, glandă din partea inferioară a gâtului

THYROÏDE (ro-id') *a* tiroid (glandă vasculară sanguină) situată înaintea lăminxului

THYROIDIEN, ENNE (ro-i) *a* al corpului tiroid

THYRSE [gr] *m* tirs, sulță împrejmuțată cu viță și cu iederă

TIARE (tu) [i-gr] *f* tiară *a*) diadema regelor Persiei și Mediei, *b*) tripla coroană a papilor, *c*) *fig* demnitate papală *aspirer à la tiare*

TIBIA [i] *m* tibia, fluierul piciorului

TIBIAL, E *a* al tibiei

TIC (uă') *m* 1 năvâ (la cai), 2 tic *a*) mișcare convulsivă din obișnuință, *b*) *fig* apucătură ridiculă, obiceiul prost *avoir le tic de longer ses ongles*, a avea obiceiul prost de a-și roade unghiile *V tic tac*

TICAGE *m* starea calului cu năvâ

TICKET [angl] *m* ticket, bilet de intrare de drum de fier, etc

TIC TAC *m* tic-tac, ticăit

TIÈDE [i tepidus] *a* 1 căldicel, încropit 2 *fig* rece, moale *un ami tude* || *adv* *bou tuede*, a bea băuturi calde

TIÈDEMENT *adv* cu răceală

TIÈDEUR *f* 1 stare căldică, încropeală

2 *fig* răceală, nepăsare

TIEDIR *v* a se încropi

TIEN, ENNE *pron* al tău, a ta || *m* 1 ceea ce e al tău *defends le tien*, apără ce e al tău, 2 *pl* al tăi, iudele tale *toi et les tiens*, tu și rudele tale || *a* al tău *un tien ami*, un amic al tău

TIERCE [i tertius] *f* 1 terță *a*) *Muz* interval de trei note, *b*) ferire (la scrimă) având pumnul întors înăuntru, *c*) serie de trei cântec de aceeași culoare, *d*) a 60-a parte a secundei 2 *Tip* ultima revizii, 3 a doua oră canonică

TIERCE, E *a* *Blaz*, împărțit în trei părți

TIERCEFEUILLE *f* *Blaz* floare cu trei petale

TIERCELET *m* bărbătel (la unele animale de pradă)

TIERCEMENT *m* suire a prețului cu o treime

TIERCER [tiers] *v* 1 a (se) sui cu o treime, (prețul, o sumă oferită), 2 a da a treia săpătură (unei țărini, vii)

TIERCERON *m* arc care iese din unghiuri (la o boală gotică)

TIERS, TIERCE [i tertius] *a* al treilea *une tierce personne*, o terță persoană, *fièvre tierce*, frigur care revin la trei zile odată, *le tiers état*, burghezimea, poporul, *tiers arbitre*, al treilea arbitru (chemat de cei doi arbitri), *tierce opposition*, opoziția unei a treia persoane împotriva unei hotărâri judecătorești, *tiers ordre*, tagmă de laici ce se supun unui ordin religios || *m*. 1 a treia persoană *il survient un tiers*, se ivi o a treia persoană, 2 fam *le tiers et le quart*, tot felul de oameni, 3 *être et tiers*, a fi părtaș la a treia parte (cu alte două persoane), 4 a treia parte, o treime (din ceva) *le tiers d'une pomme*, a treia parte dintr'un măr

TIERS-POINT *m* 1 punctul de întretăiere a două arcuri din bolta ogivală, 2 pilă trunchulară *Pl* des *tiers-points*

TIGE [i tibia] *f* 1 trunchiu, tulpină, cocean, 2 *fig* tulpină, strămosul (unei familii mari, al unui popor) *faire tige*, a lăsa urmași, 3 carâmb, tureată (de cizmă), 4 parte lunguță și subțire, botul (ex al penișii)

TIGELLE *f* partea embrionului care dă naștere trunchiului, tulpinei

TIGETTE *f* *Arch* (trunchiu de coloană) împodobit cu frunze de unde ies voluturile în capitelul corintian

TIGNASSE [teigne] *f* fam 1 perucă proastă, 2 ciuf, păr ciufuit

TIGNON *m* V *chignon*

TIGRE [i tigris] *s* tigru || *a* V *ti, re*

TIGRÉ, E *a* pestrițat ca tigrul

TIGRER *o* *a* pestrița ca tigrul

TIGRESSE [tigré] *f* tigoraică

TILBURY [angl] *m* tilbury, cabrioletă deschisă și foarte ușoară

TILDE *m* accent în formă de *s* culcat care se pune pe *n* în cuvinte spaniole, spre a-1 da pronunțarea de *gn* murat francez (ex *España* = *Es-pan-ya*)

TILIACEES [i tili] *f* pl tiliacee, familie de plante cu teiul ca tip

TILLAC (yak) [scand] *m* cea mai înaltă punte de pe vapor *franc tillac* punte care se întinde de la un capăt la celălalt al corăbiei

TILLAGE (yaʃ) *m* melișatul

TILLE (ti y') [i tili] *f* 1 curmeru de tei, 2 scoarță de câneapă

TILLE (ti-y') *f* 1 ciocan-bardă (la tinichigru, dogar), 2 odăită înaintea sau înapoia unei luntri

TILLER (yé) *o* a meliță

TILLEUL (yeul) [i tihola] *m* Bot tei

TIMBALE (ten) [it-ar] *f* 1 țimbal, timpană, 2 teas, pahar, de metal (fără picior) fig *decocher la timbale*, a lua premiul, a birui, 3 pop tingire, 4 friptură învelită în cocă și fiartă la tângire

TIMBALIER (ten) *m* cel ce bate din țimbal

TIMBRAGE (ten) *m* timbratul

TIMBRE (tenbr') [i tympanum] *m* 1 clopot fără limbă, 2 timbru, sunet, 3 timbru *a*) stampila postei pe scrisori, *b*) semn imprimat pe hârtiile publice, judiciare, *c*) burou unde se timbrează *aller au timbre*, a merge la biroul de timbrare, *d*) semnul unei case comerciale, *e*) stampilă *timbre en caoutchouc*, stampilă în cauciuc, *f*) marcă, 4 partea de deasupra a unui coif, 5 fam *avoir le timbre jete*, a fi ținut, 6 *Blas* coif sau coroană deasupra armoriei

TIMBRÉ, E (ten) *a.* 1 timbrat, 2 fig cam ținut, 3 *voix timbrée*, glas sonor

TIMBRE POSTE (ten) *m* marcă postală

TIMBRE-QUITTANCE (ten) *m* timbru de chitanță

TIMBRER *o* 1 a timbră, 2 a stampila cu pecetea poștei

TIMBREUR (ten) *m* ștampilator

TIMIDE [i] *a* timid, sf(ici)os

TIMIDEMENT adv cu sfială, sf(ici)os

TIMIDITÉ [i timiditas] *f* timiditate, sfială

TIMOCRATIE (kra-si) [gr] *f* regim politic în care domnesc bogașii

TIMOCRATIQUE *a* în care domnesc bogașii

TIMON [i temo] *m* 1 oiste, 2 drogul cârmei unei corăbi, 3 fig cârmă *prendre le timon des affaires*, a lua cârma afacerilor

TIMONERIE *f* 1 locul din corabie cu cele necesare cârmaciului, 2 personalul acestui serviciu

TIMONIER *m* 1 cârmaci (la corabie), 2 cal rotaș

TIMORÉ, E [i timoratus] *a* 1 temător de Dumnezeu, 2 sfios, fricos

TIN *m* bărnă (care sprijinește tâlpoia unei corăbi, un butoiu)

TINCTORIAL, E (tenk) [i tinctor] *a* tinctorial *a*) ce servește la boi, *b*) privitor la arta boitului

TINE [i tinal] *f* sacă

TINETTE [tine] *f* 1 saca mică, putinică, 2 butoiu de câcănăr [V Suplmentu]

TINTAMARRE *m* țărăbriu, zarvă, gălăgie mare

TINTEMENT *m* 1 sunatul (unui clopot), 2 dangăt, 3 *tintement d'oreilles*, ținută în urechi

TINTER *o* 1 a bălăngăni, a bate clopotul (numai în o singură parte), 2 a sună, a toca *la cloche tinte*, clopotul sună, 3 a țin, a văja *les oreilles me tintent*, îmi ținesc urechile

TINTER [tin] *o* a sprijini cu barne

TINTOUCIN *m* 1 ținură văjătură (în urechii), 2 fig necazuri, bătăi, bătaie de cap, *cette affaire me donne du tintouin*, daraverea asta îmi dă multă bătaie de cap

TIPULE [i] *f* țanțar

TIQUE (uk') *f* melărită, păduche (de oi),

TIQUER (ke) [tic] *o* a fi cu nărav [V Supl]

TIQUETE, E (uk') *a* pestriț

TIQUEFURE *f* pestrițătură

TIQUEUR, EUSE *s* cu nărav (vătă)

TIR *m* tir *a*) tragere la țință, *b*) loc de tras la țință, *c*) *ligne de tir*, linia de tragere, *plan de tir*, plan vertical dus de linia de tragere

TIRADE [it] *f* tiradă *a*) bucată lungă în proză sau în versuri, *b*) umflătură de vorbe || loc adv (†) *tout d'une tirade*, într-o răsulare

TIRAGE *m* 1 tragere, trasul, *tirage au sort*, tragere la sorți, 2 întinderea (metalelor), depănatul (măței), 3 tiraj, trasul la tipar (din un jurnal, o carte) *un beau tirage*, un tiraj frumos, 4 trăgătură *il y a du tirage sur ce chemin*, drumul acesta e foarte greu pentru cai, 5 pop greutate *il y aura du tirage pour arriver*, are să fie greu de ajuns, o să dăm de greutate multe, o să tărăgănească mult, fig *il y a du tirage*, sunt piedici, greutate multe

TIRAILLEMENT (ra y'-man) *m* 1 tragere mcoaci și încolo, smucire, 2 tăieturi, cârcei (în stomac), 3 fig neliniște, ciornăvălă, hărțueală *tiraillements entre administrations rivales*

TIRAILLER (ra-yé) [tirer] *o* 1 a trage într-o parte și într-alta, a smuci, 2 a hărțui, 3 a trage într-una și fără ordine *ils ne font que tirer*, ei trag orbeste la focuri de pușcă

TIRAILLERIE (ra-yi-ri) *f* 1 hărțueală, 2 foc prelung de tiratori

TIRAILLEUR (yeur) *m* 1 trăgător (a discreție, 2 tirahor

TIRANT *m* 1 bazele pungi, 2 ureche, (de gheață), 3 cheotoare, încheetură (la colțul

zidurilor), 4 vine gălbui (în carnea de măce-lărie), 5 adâncime, afundătura verticală în apă (a unei corăbii)

TIRASSE *f* 1 plasă de prins pasări, 2 clape de pedale cari, în orgile mici, scoboară basurile clapelor pentru mână

TIRASSER *v* 1 a vâna cu plasa (unele pasări), 2 (†) a trage într'una

TIRE *f* 1 *Blaz* fiecare rând orizontal de pătrățele colorate de pe o armorie, 2 *tout d'une ture*, dintr'odată, 3 *ture d'aile*, într'un zbor, neîntrerupt, ca vântul, 3 *voleur a la ture*, hoț de buzunare, *vol a la ture*, furt de buzunare

TIRÉ, *E* a 1 tras, 2 slăbit, oboșit, 3 fam tras de păr *vos raisonnements sont trop tires* raționamentele d-tale sunt prea trase de păr *V boire și epingle* || *m* 1 cel asupra cui s'a tras o poliță, 2 vanatul cu pușca, 3 desigur mai jos de înălțimea unui om *les tires de la forêt de Rambouillet*, desisurile scunde din pădurea R.

TIRE-BALLE *m* 1 rac (de scos încărcătura puștii), 2 unealtă de scos glonțul din rană [Pl *des tire-balles*]

TIRE-BONDE *m* unealtă de scos vrană din butoiu [Pl *des tire bondes*]

TIRE-BOTTE *m* trăgătoare de cizme [Pl *des tire-bottes*]

TIRE-BOUCHON *m* tîrbuson, destupătoare, fig *cheveux en tire-bouchons*, păr frezat în cârlionți, pericuri [Pl *des tire-bouchons*]

TIRE-BOURRE *m* rac (de scos furtuna la pustă) [Pl *des tire-bourres*]

TIRE-BOUTON *m* cârlig de încheiat nasturi [Pl *des tire-boutons*]

TIRE-BRAISE *m* lopată cu care se scoate jăraticul din cuptor [Pl *des tire-braise*]

TIRE-CARTOUCHE *m* trăgătoare afară a rămășițelor unui cartus (din țeava unei arme) [Pl *des tire cartouches*]

TIRE-CLOU *m* trăgătoare de cuie [Pl *des tire-clous*]

TIRE-D'AILE *m* bătaie rep de din aripă || *adv* a *ture-d'aile*, ca vântul [Pl *invar*]

TIRE-FEU *m* unealtă de dat foc încărcăturii unui tun [Pl *des tire-feu*]

TIRE-FILET *m* unealtă de tras lînă, dungă în metal, în lemn [Pl *des tire-filets*]

TIRE-FOND *m* 1 unealtă de dogar de pus ultima dogă în fundul unui butoiu, 2 virgă înfiptă în tavan de atârnat un policandru sau un polog de pat, 3 surub gros de întepent o șină pe traversă [Pl *des tire-fond*]

TIRE-LAINE *m* (†) hoț de mantale [Pl *des tire-laine*]

TIRE-LARIGOT *m* V *larigot*

TIRE-LIGNE *m* trăgătoare de lînă [Pl *des tire-lignes*]

TIRE-LIRE [it] *m* pușculiță, cegmea

TIRE-PIED *m* curea de cismar (cu care menține gheata pe genuchi) [Pl *tire-pieds*]

TIRE-PLOMB (*plon*) *m* rotiță de tras plumbul în forțe mici [Pl *invar*]

TIRE-POINT, TIRE-POINTE *m* unealtă cu care se face împunsătură [Pl *invar*]

TIRER [vg] *v* 1 a trage (cu toate nuanțele sale), 2 a tipări *bon à tirer*, bun de tipări, 3 a scoate *tirer de prison, de la boue*, a scoate din închisoare, din noroiu, *tirer la langue*, a scoate limba, *tirer de l'argent*, a scoate bani, *tirer du sang*, a lua, a lăsa sângi, 4 a trage (cu pușca, etc.) în, a împușca *tirer un oiseau*, a împușca o pasăre, prov *tirer sa poudre aux moineaux*, a da orzul pe găște, *tirer un canon*, a trage cu tunul, 5 a extrage, 6 a alunca *tirer une bombe, une fleche*, a arunca o ghiukă, a asvârli o săgeată, 7 a) a întinde *tirer la corde*, a întinde înrînghia, b) a se întinde, a i întinde *la corde ture*, înrînghia se întinde, e) a tînsă, 8 a mulgi (*vac*), 9 *tirer les armes*, a mânui armele, *tirer les cartes*, a da în cărți, 10 a se afundă în apă *ce navire tire quinze pieds d'eau*, această corabie se afundă de 15 picioare în apă, 11 a merge, a apuca *trons de ce côté*, să apucăm încoace, 12 a aduce *tirer des marchandises d'un pays*, a aduce mărfuri din o țară, 13 a bate, a da în *cette étoffe ture sur le violet*, stofa aceasta bate în violet, 14 a apuca *tirez de ce côté* apucați pe aici, 15 *tirer (une lettre de change) sur quelqu'un*, a desemna ca platnic al unei poliți pe cineva, 16 a deriva, a trage *tirer un mot du latin*, a trage o vorbă din latinește, 17 (în xpr's) *tirer a sa fin*, a merge spre sfârșit, *tirer en longueur*, a târăgăna, a nu si mai sfârși, *tirer au large, au long*, a spală putina, *tirer sa révérence*, a saluta, *tirer vengeance*, a se răzbuna, *tirer satisfaction*, a căpăta satisfacție, *tirer vanité d'une chose*, a se fâh cu ceva, *se faire tirer l'oreille*, a se lăsa să fie rugat, *tirer des larmes des yeux*, a stoarce lacrimi din ochi, *tirer les cors du nez*, a discosa pe cineva, *tirer au clair*, a limpezi, a lămurii, *tirer l'œil*, a bati la ochi, *tirer son origine* a proveni, *tirer une épine du pied*, *tirer son épingle du jeu*, a scăpa din o mare încurcătură || *Se tirer*, 1 a se trage, 2 a se scăpa, a ieși cu țifa curată (din ceva), *s'en tirer*, a scăpa teafăr, a se discursa, 3 a se achită cum se cade (de o sarcină) [Vezi cuvintele în legătură cu *tirer* și Suplimentul]

TIRE-SOU *m* pop 1 mlog, 2 cămătar, [Pl *des tire-sous*]

TIRET *m* 1 șnur de hârtie, 2 trîsură de unire de despărțire, 3 linuță (la începutul unui dialog)

TIRETAINE *f* postav jumătate bumbac, jumătate lână

TIRETTE *f* 1 trăgătoare, sfoară de stor, (cu care se ridică și se lasă în jos), 2 șnururi dedesubtul unei fuste spre a o ridică, 3 șireturi de mînuși

TIREUR *m* 1 trăgător, 2 *tireur d'armes*, trăgător, mînuitor de arme, 3 cel cu trage o poliță asupra altuia, 4 *tireur d'or*, lucrător de aur, 5. *tireur d'horoscope*, zodiaș [V Supl]

TIREUSE *f* 1 trăgătoare, 2 *tureuse de cartes*, cînturăreasă

TIRE-VIEILLE *m* Mar 1 înrînghie slujind

de rampă la urecatul pe Lord, 2 ogoarne de manevrat o cârmă [Pl *des tire-cueille*]

TIROIR *m* 1 cutie, sertar, 2 *piere a tiroirs*, 3 *tesă* cu scene descusute [V Suplimentu]

TIRONIEN, EXNE *a notes tironiennes*, stenografie la Romani (inventată de Thron, sclavul liberat al lui Cicero)

TISANE [l ptisana] *f* tizănă *a)* ceaiu (de musătel, etc), *b)* *tisane de champagne*, sampanie mai ușoară

TISANERIE *f* locul unde se prepară tizanele (într'un spital)

TISON (*zon*) [l titio] *m* tăciune, fig *tison enfer*, demon, *tison de discorde*, băgător de zădărnici, învrăjbitor

TISONNÉ, E *a* cu pete negre (cal)

TISONNER *v* a sgândări tăciunii

TISONNEUR, EUSE *s* sgândăritor

TISONNIER *m* cociorbă, vătrau

TISSAGE *m* 1 țesut, țesătură, 2 țesătorie

les tissages de Roubaix

TISSER [l texere] *v* a țese

TISSERAND *m* țesător

TISSERANDERIE *f* țesătorie

TISSERIN *m* gen de pășărelă din regiunile calde care se țese cu îndemănare curbii

TISSÉUR *m* țesător

TISSU, E *a* țesut || *m* țesătură

TISSU-ÉPONGE *m* stofă spongioasă

TISSURE *f* țesătură

TISSUTERIE *f* lucrătură de ceaprazărie, de panglicărie

TISSUTIER (*ti-té*) *m* lucrător de ceaprazărie, de panglicărie

TISTRE [l texere] *v* a țese [Vezi Tabloul verbilor nereg]

TITAN *a* și *m* titan, urias

TITANE *m* titan (corp metalic)

TITANÉ, E *a* cu titan

TITANESQUE *a* titanice, urias

TITANIFÈRE *a* care conține titan

TITANIQUE *a* V *titanesque*

TITANITÉ *f* titanită silicat, natural de titan

TITI *m* pop stuengar din Paris

TIILLAGE (*ti-lai*) [l] *f* 1 clătinătură ușoară, 2 gădilătură

TITILLER (*ti-lé*) [l titil'are] *v* agadilă, a pișcă

TITRAGE *m* determinarea porțiunii de aur, argint, într'un metal prețios

TITRE [l titulus] *m* 1 titlu *a)* inscripțiune în fruntea unei cărți, unui capitol, *b)* demnitate *titre de baron*, *c)* act care stabilește un drept, *hisoav titre de noblesse*, *d)* drept de a fi, de a exercita ceva *titre de notaire*, *e)* nume, înșușire *titre d'ami*, 2 drept, pretenție *avoir des titres a quelque chose*, *a* avea drepturi asupra unui lucru, 3 grad de finețe a aurului sau a argintului, 4 Chim *titre d'une solution*, greutate de materie dizolvată în un volum determinat de dizolvant, 5 titlu (de rentă), 6 calitate, drept *a titre d'office*, în puterea funcțiunii mele (sale, etc) || loc adv *à titre de*, în calitate de, *ca, à bon titre, à juste titre*, cu drept cuvânt, *a titre définitif*, cu titlu definitiv, *à ce titre*, în această calitate, *à quel*

titre, cu ce drept, în .. calitate? *professeur en titre*, profesor titular

TITRE, E *a* titrat, cu un titlu

TITRE *v* 1 a da un titlu de onoare, 2 Chim *a* determina titlul unei soluțiuni, *a* determina porția de aur, argint (dintr'un metal prețios)

TITRIER *m* (1) călugăr mănăsticat cu puterea actelor, hrisoavelor (în o mănăstire)

TITUBANT, E *a* care se clătină

TITUBATION [l] *f* clătinare pe picioare impleticire

TITUBER [l titubare] *v* a se clătina pe picioare, a se impletici

TITULAIRE [titularis] *a* 1 titular, cu titlu, 2 onorific *conseiller titulaire* || *m* posesor

TITULARIAT *m* posesiunea unei funcții ca titular

TITULARISER *v* a face titular (ex pt un suplinitor)

TITUS (A LA) (*tuss*) loc adv tuns mărunt și în față și la ceafă

TIÈSE [gr] *f* Gram intercalarea unui cuvânt între jumătățile unui cuvânt scindat (ex *lors meme que* din *lorsque*)

TOAST (*tos*) [angl] *m* toast, închinare în sănătatea cuiva

TOASTER (*tos-te*) *v* a toasta, a bea în sănătatea cuiva

TOBOGGAN [american] *m* tobogan, sănuță dintr'o blană pe două patine

TOCANE *f* vin nou de șampanie făcut din ravaul vinului

TOCSIN *m* 1 toacă, clopot de alarmă *sonner le tocsin*, a trage clopotul de alarmă, 2 toacă de alarmă

TOGE [l toga] *f* togă *a)* haină lungă peste tunică (la Romani), *b)* roba de magistrat, de avocat, etc

TOHU BOHU (*to-hu-bo-hu*) [ebr] *m* talmeș-balmeș, arababură,

TOI [l te] *pion* 1 tu, 2 pe tine, *à toi, tie, al tău*

TOILAGE *m* câmpul unei dantele

TOILE [l tela] *f* 1 panză, *toile creue*, mușamă, 2 panză, țesătură (de păien), 3 cortină, perdeă (la teatru), 4 (panză de) tablou *des toiles de maître*, tablouri de maeștri, 5 cortul soldatilor *coucher sous la toile*, a dormi sub cort, 6 *a)* pânzele (unei corăbii), *b)* panză de corabie *ramasser une toile*, a strânge o panză, *toile de voile*, panză de vântrele

TOILLERIE *f* 1 pânzărie, 2 panzoturi

TOILETTE [toile] *f* 1 toaletă *a)* mășută cu cele trebuincioase pentru gătit, 2 gătire (= spălat, îmbrăcat, pieptănat) *faire sa toilette* a se găti, *faire la toilette d'un condamné*, a tăia părul (pe ceață) unui osândit la moarte, 3 găteală, îmbrăcăminte *porter une riche toilette*, a purta o îmbrăcăminte bogată, 4 boccea de învâlit (o haină, o roche), 5 membrană unturoasă cu care măcelarii și cârnătarii acoperă unele bucăți, 6 *cabinet de toilette*, odăiță pentru spălat și dichisit, *marcande à la toilette*, telă-loaucă, vânzătoare de obiecte de toaletă

TOILIER, ÈRE *m* panzar || *a* al pânzei, al pânzării *industrie toiliere*

TOISE [i tɛnsɔ] *f* 1 vechi măsură de lungime valorând 1 m 949, 2 aparat de măsurat talia omului, fig *mesurer les autres a sa toise*, a judeca pe alții după sine, *long d'une toise*, cat o prăjină de lung, prov *on ne mesure pas les hommes a la toise*, nu se judecă omul după înălțime

TOISÉ, E *a* măsurat, fig *c'est un homme toisé*, e o secătuiă, știm noi cu cine avem de aface, *c'est une affaire toisée*, e o afacere pierdută || *m* 1 evaluarea lucrărilor făcute în ce privește clădirea, 2 măsuratul suprafețelor soliare

TOISER *v* 1 a măsura cu la toise, 2 fig *toiser quelqu'un*, a măsura pe cineva din cap până'n picioare

TOISEUR *m* măsurător

TOISON [i tonsio] *f* lană (oilor și a altor mamifere), *la Toison d'or*, lană de ur

TOIT [i tectum] *m* 1 acoperiș, învalitoare (de casă), 2 fig casă, locuință *le toit paternel*, casa părintească, 3 fig *publier, crier sur les toits*, a bate toba, a trambii, 4 *toit d cochon*, cocină, fig odaie murdară

TOITURE *f* învalitoare, acoperiș

TÔLE *f* table de fier

TOLÉRABLE *a* tolerabil, ce se poate suferi

TOLÉRABLEMENT *adv* în chip de suferit

TOLÉRANCE [i toleran] *f* toleranță, îngăduie *maison de tolerance*, casă publică

TOLÉRANT, E *a* tolerant, îngăduitor, răb dator

TOLÉRANTISME *m* tolerantism, îngăduirea tuturor religiunilor

TOLÉRER [i tolerare] *v* a tolera, a îngădui, a răbda

TÔLERIE [tôle] *f* 1 lucrătură de tablă de fier, 2 tinichigerie

TOLET *m* *Mar* țărșuș înlăpt

TOLETIÈRE (u) *f* bucată de lemn înțepentă pe plathord în care sunt înfipți țărșuși

TÔLIER [tôle] *m* lucrător de table de fier, tinichigiu

TOLLÉ [i] *m* țipăt de indignare *crier tolle contre quelqu'un*, a huidui pe cineva

TOLUÈNE *m* toluen, hidrocarbur care însoțește benzina în gudronul de huiă

TOMAHAWK (ma-ok) *m* săcurea de rășboru a Pieilor-Roșii

TOMAIISON [tome] *f* indicarea tomului din care trebuie să facă parte o coală

TOMATE *f* pătlăgea roșie

TOMBAC (ton-bak) [sp] *m*. tombac, aliaj de zinc și aramă galbenă

TOMBAL, E (ton) [tombe] *a* mormântal

TOMBANT, E *a* 1 care cade (în) jos, 2 *a la nuit tombante*, spre înserare, cand se îngână de noapte, 3 *voix tombante*, voce care se stinge

TOMBE (tonb') [i tumba] *f* 1 mormânt, groapă, 2 piatră mormântală, 3 *Poet* moarte

TOMBÉ, E *a* căzut *V tomber*

TOMBEAU (ton) [tombe] *m* 1. monument

indicat pe un mormant, 2 mormant, 3 fig moarte *descendre au tombeau*, a muri, *tirer du tombeau*, a scăpa de la moarte, *mettre (con duire) quelqu'un au tombeau*, a omorî cu zile pe cineva, a fi cauza morții cuiva [V Supl.]

TOMBÉE (ton) *f* cădătură a la tombée de la nuit, spre noaptea, a la tombée du jour, spre înserare

TOMBELIER (ton) [tonbereau] *m* (i) cărușas (de căruță pe două roate)

TOMBELE (ton) *f* movilă de pământ pe un mormânt

TOMBLÉ (ton) *v* [cu être] 1 a cădea *tomber malade*, a se îmbolnăvi, *tomber en faiblesse*, a leșina, *tomber en putrefaction*, a putrezi, *tomber en faute*, a greși, a păcătu, *tomber dans l'oubli, dans le mepris*, a fi uitat, a fi disprețuit, *tomber de son haut, des nues*, a fi foarte înalt, *les bras m'en tombent*, stau micșenit, fig *tomber sur ses pieds*, a ruși cu fața curată dintr'o incurcătură, *tomber sous les sens*, a fi vădit, *tomber en poussiere*, a se face praf, *tomber d'accord*, a se învoi, *tomber en ruine*, a se năui, *tomber dans l'erreur*, a se înșelă, *tomber à plat*, a face iiasco, *tomber a rien*, a nu se înlege nimic, 2 fig a cădca, a nu izbuiți *la piece est tombée*, piesa n'a reușit, 3 a sta să cadă *cette maison tombe*, casa stă să cadă, 4 a cădea, a slăbi *son intelligence tombe*, inteligența-i dă înapoi, 5 a încetă, a se potoli (despre vânt), 6 a lancezi *la conversation tombe*, conversația lăncează, 7 a atârna în jos, 8 a se arunca *tomber aux pieds de*, a se arunca la picioarele (cuiva), 9 *tomber sur a)* a se arunca, a tăbări asupra (cuiva), *b)* a da peste *tomber sur un passage*, a da peste un pasaj, *c)* a veni asupra, a veni vorba despre *l'entretien tombe sur vous*, veni vorba despre d-ta, 10 a decădea *cet homme est tombe bien bas*, omul acesta a decăzut rău, 11 a dispărea *cette coutume tombe*, obiceiul acesta dispare, *le jour tombe*, se înopțează, 12 *tomber le Jeudi, le dimanche*, a cădea într'o joi, într'o duminică, etc (o sărbătoare), 13 a se nimici *toutes mes espérances tombent*, toate speranțele mi se nimicesc, 14 a-și pierde poziția, vaza, 15 *tomber bien* (sau juste), a veni la timp, *tomber mal*, a nimeri rău, *il est bien tombé*, a avut noroc, 16 *faire tomber*, a înălțura, *faire tomber les difficultés*, a înălțura toate greutățile, 17 (impers) *il tombe de la pluie, de la neige*, etc, plouă, ninge || [cu avoir] a trăni (pe un adversar) [Vezi cuvintele în legătură cu tomber și Supplementu]

TOMBEREAU (ton) *m* camion pentru cărat pe două roate, cotușă

TOMBERELLE (ton) *f* plasă mare de prins potârnică

TOMBEUR (ton) *m* 1 lucrător care dăramă ziduri vechi, 2 *jam* trântitor la pământ, învingător [V Supplementu]

TOMBOLA (ton) *f* tombolă, loterie în care se câștigă obiecte

TOME [i-gr] *m* tom, parte (din o operă)

TOMENTEX, EUSE *a* Bot. lanos, flocoș

TOMER [tome] *v*. a împărți în tomuri *tomere*

les feuilles, a înscmnă în dosul coalelor numărul tomului

TON, TA, TES [l tuus, tua, tui, tuæ] a tău, ta, tăi, tale

TON [l tonus] *m* 1 ton *aMuz* intonație, sunet, *b*) glas *parler d'un ton de maître*, a vorbi cu glas poruncitor, *faire baisser le ton*, a mai scobiți glasul, *fig* a tăia nasul cuiva, *sur ce ton*, pe glasul acesta, *fig* în modul acesta, *c*) mod de a-și exprima cugetările, stil *ton noble*, stil nobil, *d*) lustru mai mult sau mai puțin viu al nuanțelor (în pictură), 2 tărie, energie *ce mets donne du ton*, mâncarea aceașă dă tărie (organelor), 3 colorarea dominantă (într'un tablou), 4 putere, maniere *le bon ton*, maniere alose, *donner le ton*, a da direcția (obiectelor, manerelor, modei), *changer de ton*, a și schimba purtarea, *être au ton de qq*, a fi potrivit cu cineva în toate, *se donner un ton*, a face pe grozavul

TONAL, E a *Muz* al tonurilor

TONALEMENT a potrivit cu tonul, după ton

TONALITÉ [ton] *f* tonanțitate, însușirea unei bucăți muzicale scrisă pe un ton determinat însușirea unui sunet

TONDAJE *m* tunsul postavului

TONDAILLE (da y') *f* 1 tunsoarea vitelor lănoase, 2 sărbătoarea ei

TONDAISON *f* 1 tunsul lanii oilor, 2 lână tunsă

TONDEUR, EUSE *s* tunzător, cel ce tunde

TONDEUSE *f* mașina de tuns

TONDRE [l tondere] *v* 1 a tunde, fam *il tondrait sur un œuf*, își mănâncă de sub unghii, *tondre sur tout*, a scoate bani dela vii și dela morți, 2 *fig* a jupui cu biruri *tondre les contribuables*, 3 a tăia (iarba, crăcile, etc)

TONDU, E a 1 tuns, *pré tondu*, livadă de curând cosită || *m* 1 fam călugăr, 2 pop *il n'y avait que trois tonduis et un pele*, nu era decât nea Ștan și nea Bran, nu mai era nimeni

TONICITÉ *f* tonicitate, putere de întindere (a mușchilor)

TONIFICATION *f* întărire

TONIFIER *v* *Med* a întări

TONIQUE [gr] *a* tonic *a*) întăritor, *b*) care indică tonul || *m* tonic, leac întăritor || *f* *Muz* notă tonică

TONITRUANT, E [l tonitru] *a* tunător, bubuitoar

TONKINOIS, E a și *s* tonkinez, din Tonkin

TONNAGE [tonne] *m* tonaj *a*) greutatea în tone (a unei corăbii), *b*) taxa de greutate (a corăbiei)

TONNANT, E a 1 care tună, 2 tunător *voix tonnante*

TONNE [vg] *f* 1 butie, butoiu mare, 2 tonă, greutate de o mie de kg, *fig* une *tonne d'or*, o bogăție imensă

TONNEAU [tonne] *m* 1 butoiu, pop *c'est un tonneau*, e un bețivan, *le tonneau des Danaïdes*, butoiu fără fund, *rouler son tonneau*, a-și găsi o ocupațiune, 2 greutatea de o mie de kgr, 3 măsură cu găuri în care se auncă cu pietricele (joc), 4 pop soru *ils sont du*

même tonneau, sunt amândoi un soru, 5 trăsurcă pe două roate și două banchete (în care le urci pe dindărit)

TONNELAGE *m* 1 dogăritul, 2 *marchandise de tonnage*, marfă de pus în butoaie

TONNELER *v* a prinde potarnichi cu plasa [Se conjugă ca *appeler*]

TONNELET *m* butoraș

TONNELEUR [tonn-ile] *m* vânzător de potarnichi cu lațu

TONNELIER [tonne] *m* dogar

TONNELLE [tonne] *f* 1 boltă acoperită cu verdeață, umbră, 2 lat de prins potarnichi

TONNELLERIE *f* dogărie

TONNER [l tonare] *v* 1 a tună, 2 a bubui (tunul), 3 *fig* a tună și a tulgeră (impotriva)

TONNERRE [l tonitru] *m* 1 tuncet, bubuitură, 2 trăsnet *le tonnerre est tombe sur un chêne*, a căzut trăsnetul pe un stejar, *coup de tonnerre*, lovitură de trăsnet, *maître du tonnerre*, Jue *voix de tonnerre*, glas bubuitoar, 3 *fig* tuncet, 10pot un *tonnerre d'applaudissements*, 4 locul armei unde se descarcă iarna de pușcă

TONSURE *f* tonsură *a*) tăierea părului din creștetul capului unui clerical (de către un episcop), *b*) urma tunsă

TONSURÉ, E a și *m* cel ce a primit tonsura

TONSURER *v* 1 da tonsura, a tunde părul de pe creștetul capului

TONTE *f* *V* *tondaison*

TONTINE (tin') [Tonti] *f* 1 societate de asigurare pe viață, 2 rentă viageră

TONTISSE *a* *f* [lâna] tunsă de pe postav || *f* tapiserie de pânză pe care se aplică lâna tunsă (ca să imite postavul)

TONTURE [it] *f* 1 tunsoarea (postavului), 2 părul, lâna ce s'a tuns, 3 tăierea (ierbei, a crăcilor unui deșis), 4 curbura (unei corăbii)

TONTUREB *v* *Mar* a da o curbura (unui vas)

TOPAZE [gr] *f* topaz (piatră scumpă)

TOPE [g] *int* adu mâna! primesc! fie!

TOPEB *v* a da mana a primi *tope-lă*, adu mâna încoace, neam învoit! [*V* Suplimentu]

TOPETTE *f* sticlăuță lungă și îngustă (ex de cerneală)

TOPINAMBOUR (nan) *m* Bot napi

TOPIQUE [gr] *a* și *s* topic *a*) *Med* (medicament) local, *b*) (argument general) care se aplică la toate cazurile analoage

TOPIQUEMENT *adv* topic, cu un argument general, cu un loc comun

TOPO [topographie] *m* plan [*V* Suplimentu]

TOPOGRAPHIE [gr] *f* topografie, descriere și înfățișare pe hârtie a unui loc

TOPOGRAPHIQUE *a* topografic

TOQUADE (kad') *f* toană, sminteală

TOQUE (tok') *f* tocă, pălărie fără borduri, comănac

TOQUÉ, E (ke) *a* smintit

TOQUER [vg] *c* 1 a atinge, a lovi, a ciocni, 2 *fig* a sminti, a înnebuni [*V* Suplimentu]

TOQUET *m* caciuniță, scufiță [*V* Supl]

TORCHE [torchet] *f* 1 torță, făclie, masală,

2 colac pe (cap), 3 șomoltoc, dop din paie răsucite, 4 *fig* facilă

TORCHE-CUL *m* 1 cârpă de șters undeva,

2 *fig* scârnăvie

TORCHE-NEZ *m* iabașă

TORCHE-POT *m* ciocănitoare (păsărică) *Pl* des *torche-pots*

TORCHÉ, *E a* iam 1 *un homme mal torche*, un om prost îmbrăcat, 2 făcut, lucrat, bien, mal *torche*, făcut bine, făcut prost

TORCHER [*l* torquer] *v* 1 a irecă, a șterge cu un șomoltoc (de hartie, de carpe, etc), *fig il n'a qu'à s'en torcher le bec*, se poate șterge pe bot, *il se fera torcher*, are să mănânce bătaie, 2 *pop* a da zor, a lucra în grabă, a rasoli *torcher son ouvrage* [*V* Suplimentu]

TORCHÈRE *f* 1 vas de metal pe un picior în care se așează făclii (pe scări, în antreu)

TORCHETTE *f* 1 spălător mic, 2 astupuș din paie răsucite

TORCHIS *m* tencueală din lut și paie tocate, vălătuci

TORCHON *m* 1 spălător, carpă de bucătărie, *pop le torchon brule a la maison*, e ceartă în cămin, *se donner un coup de torchon*, a se bate cu sabia (despre soldați), 2 *pop* paceaură, 3 mototol de paie ce se pune sub muchile pietrelor lăuate (pentru a le feri) || a *papier torchon*, hârtie specială pentru aquarele

TORCHONNER *y* 1 a șterge, a frecă cu o carpă, 2 *fig* a lucra în grabă *torchonner un dessin* [*V* Suplimentu]

TORCOL *m* Zool cap-intortură (pasăre)

TORDAGE *m* răsucitul

TORD-BOYAUX *m* *pop* basamac

TORD-NEZ *m* *V* *torche-nez*

TORDOIR *m* băț pentru răsucitul funiei

TORDRE [*l* torquere] *v* 1 a suci, a răsuci 2 *tordre du linge*, a strânce rufe, 3 a strâmbă *tordre la bouche*, a strâmbă gura, 4 a frânge *tordre les mains*, ași frânge mâinile, 5 *tordre le cou*, a strânge de gât, 6 *fig* a răstălmăci *tordre une loi*, a răstălmăci o lege || *Se tordre*, 1 a se suci, 2 a se strâmbă (de răs) *rive à se tordre*, a se strâmbă de răs

TORDU, *E a* răsucit, strambat, etc

TORÉ [*l*-gr] *m* crubuc rotund la columne

TORÉADOR [*sp*] *m* toreador, luptător cu fiarele

TORÉUTIQUE [*gr*] *f* toreutica, arta de a cizela pe lemn, pe fildes, pe metale

TORG(Ń)OLE *f* *pop* palmă, pumn

TORIL (*rill*) *m* cușca cu tauri, în arenă

TORMENTILLE (*tu-y'*) *f* *Boi* schipeț

TORMINEUX, *EUSE* [*l* torminal] *a* ce ține de tranșee

TORNADA, **TORNADE** [*it*] *m* ciclon puternic pe coasta apuseană a Africei

TORON [*l* torus] *m* 1 frânghie, pâlmar, 2 *Arh* crubuc mare rotund la extremitatea unei suprafețe drepte

TORPEUR [*l* torpor] *f* amortișe, toropeală

TORPILLE (*pr-y'*) [*it*] *f* 1 torpilă (pește turtit cu descărcări electrice), 2 torpilă (explozantă)

TORPILLER (*ye*) *v* 1 a găsi cu torpile, 2 a ataca cu torpile

TORPILLEUR (*yeur*) *m* 1 torpilor, iunire care svaie torpilă, 2 marinăr care manevrează torpile

TORQUE (*tor'*) [*l* torques] *f* 1 fir de fier, de alamă răsucit în cerc, 2 tutun de mesteecat în suluri

TORQUES (*tor'*) *m* colan galic

TORQUELLE *f* cos de răchită pentru transportul poștelui

TORRÉFACTEUR *m* mașină de prăjit (cafea,

TORRÉFACTION *f* prăjire (de cafea)

TORRÉFIER [*l* torrefacere] *v* a prăji (cafea etc), a dogori

TORRENT (*ran*) [*l* torrents] *m* torenț a) puhoi, șiroai, b) șiroii *torrents de larmes*, șiroac de lacrimi, *pleuvor a torrents*, a plouă cu găleată, c) potop *un torrent de paroles*, un potop de cuvinte

TORRENTIEL (*st-el*), *ELLE a* torențial a) al torenților, b) cu șiroaie

TORRENTUEUX, *EUSE a* iepede, furios (ca râu)

TORRIDE [*l*] *a* torid, arzător, fierbinte

TORS, *E* [*tordie*] *a* 1 răsucit *fil tors*, fir răsucit, 2 în spirală *colonne torse*, 3 stramb *jambe torse* || *m* 1 răsucitul firelor *donner du tors*, a răsuci, 2 funia groasă de mătase (în tapiserii)

TORSADE *f* torsadă, ciucure răsucit (ca ornament la draperii, etc), *torsade d'épaulette*, înșoarele franjurilor unui epolet

TORSE [*it*] *m* tors (partea statuii dela brâu la gât), bust fără cap și iără mâini

TORSION [*l*] *f* (răsucire, răsuceală

TORT [*l* tortus] *m* 1 nedreptate *avoir tort a* nu avea dreptate, b) a fi nedrept (față de cineva), *mettre quelqu'un dans son tort a* a arăta cuiva că n'are dreptate, b) a-l face să n'aibă dreptate, a pune vina pe cineva, 2 pagubă, rău, neajuns *faire (du) tort à quelqu'un*, a face rău, a vătăma cuiva, *faire tort de quelque chose*, a face să piarză ceva, *réparer ses torts*, a se despăgubi || loc adv *à tort*, pe nedrept, *à tort et à travers a* în bobote, alandala, b) orbește, *a tort ou à raison*, pe drept sau pe nedrept

TORTE a *f* strâmbă *épaule torte*

TORTELE *f* *Boi* brâncuță

TORTICOLIS (*tu*) [*it*] *m* țepeneală de gât

TORTIL (*tu*) *m* *Blas* cerc de aur imbobit cu pietre scumpe și jur-împrejur în spirală cu un colan de perle (coroana baronilor)

TORTILE a ce se poate răsuci

TORTILLAGE (*tu-aj'*) *m* 1 vorbire întortochiată, 2 *fam* tertip, chichiță

TORTILLE (*tu-y'*) [*l* tortilis] *f* alee umbroasă cu cotituri (în parc, o grădină)

TORTILLEMENT (*tu-y'*) *m* 1 întortochiare, răsucire, 2 întortochietură, 3 *fam* cliențuri, tertipuri

TORTILLER (*tu-yé*) *v* 1 a răsuci, a întortochia, 2 *tortiller des hanches*, a merge legănându-se, a se fățăi, 3 *fam* a umbli cu șoala,

cu chichite, *il n'y a pas à tortiller*, aici nu e de glumit, 4 *pop* a mânca repede || *Se tortiller*, a se încolăci (un reptil) [V Suplimentu]

TORTILLÈRE *f* V *tortille*

TORTILLIS (*ti y*) *m* *Arh* imitație de viermi pe partea de ornamentat

TORTILLON (*tu-yon*) *m* 1 conciu, 2 colac (pe cap), 3 *fam* slujnicuță luată dela sat, fărâncuță

TORTIONNAIRE (*su*) [1] *a* torționar *a*) de schingiuit *appareil tortionnaire*, aparat pentru torturi, *b*) *Jur* nedrept și violent *saisie tortionnaire* || *m* călău, schingiutor

TORTIS (*tu*) [1] *tortum* *m* 1 toiț, scul, jurubiță din fire răsucite, 2 coroană sau ghir landă de flori

TORTOIR [1] *tortum* *m*. băț cu care se răsucesc franghia care susține încărcătura unei căruțe pe două roți

TORTU, **E** [1] *tortus* *a* 1 sucit, stramb, 2 *fam bois tortu*, via, 3 *fig* sucit *raisonnement tortu* || *f* 1 broască țestoasă, *fam a pas de tortue*, agale, încet, 2 acoperământ de scuturi (la Romani)

TORTUER [*tortu*] *v* a suci, a strâmba

TORTUEUSEMENT *a* 1 întortochiat, 2 *fig* în mod necinstit

TORTUEUX, **EUSE** [1] *a* 1 întortochiat, 2 *fig* necinstit *conduite tortueuse*

TORTUOSITÉ *f* întortocheatură

TORTURANT, **E** *a* chinuitor

TORTURE [1] *f* tortură *a*) caznă, schingiure *donner la torture*, a supune la cazne, a chinui, *b*) *fig* chin *mettre a la torture*, a se chinui, *se mettre l'esprit a la torture*, a se căzni, a-și spaie capul, *être a la torture*, a suferi cumpnit

TORTURER *v* 1 a tortura, a căzni, a chinui, a schingiui, 2 *fig* a răstălmăci înțelesul (unui cuvânt)

TORTUREUR, **EUSE** *s* torturător, chinuitor, schingiutor

TORULE *m* drojdii, ciupercă negricioasă care crește pe scoarțe și pe frunze

TORY [*angl*] *m* tory, membru al partidului conservator în Anglia

TOBYSME *m* partidul conservator în Anglia

TOBYSTE *m* partizan al partidului conservator în Anglia

TOSCAN, **E** *a* și *s* toscan, din Toscana || *m* toscană, dialect italian vorbit în Toscana

TOSTER *v* *V toaster*.

TÔT (*to*) *adv* 1 curând, repede *tôt ou tard*, mai curând sau mai târziu, 2 de vreme *se coucher tôt*, a se culcă de vreme, *plus tôt que plus tard*, mai bine de vreme decât târziu, *au plus tôt*, cât mai de vreme, cât mai repede

TOTAL, **E** [1] *a* desăvârșit, întreg, deplin || *m* total, sumă || *loc adv* *au total*, în total, peste tot, una peste alta.

TOTALEMENT *adv* la. totul.

TOTALISATION *f* facerea totalului, a sumei întregi.

TOTALISER [*total*] *v* a face totalul, suma întreagă, a aduna la un loc.

TOTALISEUR *m* aparat cu care se face mecanicește suma

TOTALITÉ *f* totalitate, toți *la presque totalité des hommes*, aproape toți oamenii, *en totalité*, cu totul, cu desăvârșire

TOTEM (*tem'*) *m* totem, animal venerat de sălbatici ca strămoș al neamului omenesc

TOTÉMIISME *m* credința în totem

TÔT-FAIT *m* prăjitură umflată (care se face foarte repede)

TOTON [1] *totum* *m* zar care se învârtesc pe un fus, tîneaz, *fig faire tourner quelqu'un* *toton*, a suci pe cineva ca pe o sîrlează

TOUAGE *m* 1 tragere la edec, 2 prețul plătit pentru o luntre trasă la edec

TOUAÎLLE (*tu-y'*) *f* prosop pe un sul

TOUCAN *m* tucan (pasăre agățătoare cu cioc foarte gros și lung)

TOUCHANT *prep* privitor la, cu privire la

TOUCHANT, **E** *a* mișcător, atingător || *m* *occac* este mișcător, parte mișcătoare

TOUCHAU(*u*), **TOUCHEAU** *m* stea de aur sau de argint, a căreia fiecare spiță este cu un titlu determinat (care slujește la încercările metalelor prețioase)

TOUCHE *f* 1 atingere *manque de touche*, neatingere, 2 cântare (din piano), 3 clapă de fildes, de abanos (la un piano, etc.), 4 băț de imboldit boni, 5 turmă de boi grași (dusă la târg), 6 mod de a picta, de a grava *toucher vigoureuse*, fel viguros de a picta, 7 *fig* mod de a descrie, de a trata, stil, 8 *pierre de touche* *a*) mehenghiu, piatră de cercat (aurul), *b*) *fig* nîlc de încercare, 9 *pop avoir une sacree touche*, a fi îmbrăcat ca vai de lume

TOUCHÉ, **E** *a* 1 atins, lovit, 2 exprimat *une tête bien touchée*, un cap bine exprimat, 3 scris, făcut *article bien touché* [V Supl.]

TOUCHE-A-TOUT *s* om care-și vară nasul în toate

TOUCHER [*vg*] *v* 1 a atinge *toucher du doigt*, a atinge cu degetul, *fig toucher au but*, a-și atinge scopul, *il n'a pas l'air d'y toucher*, *on ne dirait pas qu'il y touche*, se face că nu pricepe, 2 a cânta dintr'un (instrument) *toucher du piano*, *toucher le piano*, a cânta din piano, la piano, 3 a încerca (o monedă), 4 a primi, a încasa *toucher de l'argent*, a primi bani, 5 *fig* a mișca, a emoționa *toucher le cœur*, a mișca inima, 6 a privi, a interesa *cela ne me touche en rien*, asta nu mă privește întru nimic, 7 a trata *toucher un sujet*, 8 a mană (cu bicul, cu boldul) *toucher les bœufs*, 9 a pomeni, a spune la timp *touchez-lui deux mots de mon affaire*, pomeniți-i două vorbe de afacerea mea, 10 a fi rudă *il me touche de pres*, m-e rudă de aproape, 11 a fi lipit, a se mărgini cu *ma maison touche l'église*, casa mea e lipită de biserică, 12 *toucher à* *a*) a ajunge până la *toucher au plafond*, a ajunge până la tavan, *b*) a se apropia, a fi aproape de *toucher à une île*, a se apropia de o insulă, *fig toucher au printemps*, *à sa dernière heure*, a se apropia pe primăvară, de ceasul din urmă, *c*) a se atinge de, a pune mîna pe, a gustă din

toucher à un plat, a gustă dintr'o mâncare, d) a se legă de *toucher aux lois*, a se legă, a se atinge de legi, e) a fi pe cale de a ajunge *toucher à sa fin*, a fi pe isprăvite, *fig* a fi pe ducă, f) a fi privitor la *les choses qui touchent à l'honneur*, lucrurile privitoare la onoare, 13 *toucher dans les mains*, a se învoi, *touchez là!* adu mâna încoace, 14 a se izbi (de fund, de stânci) *le vaisseau a touché*, vasul a dat de fund || *Se toucher*, a se atinge, a se mărgini [V cuvintele în legătură cu *toucher* și Supl.]

TOUCHER *m* 1 pipăitul, 2 mod de a cântă (dintr'un instrument)

TOUCHETTE *f* fiecare din bucățile de fier deș încrustate în mânerul ghitarei, și care permit a da tonurile și semitonurile

TOUCHEUR *m* cel ce mână vite, bolditor

TOUE *f* 1 luntre de trecut, 2 tragere la edec

TOUÉE *f* 1 tragere la edec, 2 a) cablu de 120 de brase (= vreo 195 metri), b) lungimea otgoanelor de tras

TOUER [angl.] *o* a trage la edec

TOUEUR, EUSE *a* care trage la edec || *m* om sau luntre care trage la edec

TOUFFE *f* smoc, mânuchi, etc (din lucruri de același fel)

TOUFFEUR *m* zăpușeală, evalație năbusitoare (când întrî într'o odaie prea încălzită)

TOUFFU, E *a* stufos

TOUG (*tug*) *m* tunu, steag turcesc

TOUILLER (*ye*) *o* a amestecă, a clăti

TOUJOURS [tous les jours] *adv* 1 întotdeauna *pour toujours*, în veci, 2 încă *malgré ses défauts, je l'aime toujours*, cu toate cusurile lui îl iubesc încă, 3 cel puțin, totuși *măcar si je n'ai pas réussi, toujours ai-je fait mon devoir*, deși n'am reușit, mi-am făcut totuși într'una datoria, 4 tot îl en restera *toujours quelque chose*, tot o să mai rămâie ceva, 5 mereu *travailler toujours*, lucrând mereu, 6 *aller toujours!* a) mai departe! (în scris, în cetit), b) spune în tot cazul, 7 sigur *elle n'est pas toujours née en Angleterre*, sigur că ea nu s'a născut în Anghia, *toujours est-il que*, ori și cum, în tot cazul

TOULINE *f* frânghie pentru manevrarea unei luntri de tonaj mic

TOUNDR *f* bărgan siberian

TOUPET (*pe*) *m* 1 smoc de păr, 2 mot pe frunte, *faux toupet*, porucă mică pe creștetul capului, 3 *fig* tupeu, îndrăzneală, nerușinare *avoir du toupet*, a avea neobrăzare, a fi nerușinat [V Suplimentul]

TOUPIE *f* titirez, sfârlează *toupie d'Allemagne*, sfârleătoare [V Suplimentul]

TOUPILLER (*yé*) [toupie] *o* 1 a se învârti ca o sfârlează, 2 a se învârti încoaci și încolo

TOUPILLON (*yon*) *m* 1 smoculeț, 2 buchet de crăci rău aranjate pe un pom

TOUR [tunis] *f* 1 turn *petite tour*, turnuleț, 2 turlă, clopotniță *la tour de l'horloge*, turla orologului, 3 *fig. tour de Babel*, babilam, babilonie

TOUR [i turnus] *m* 1 învârtitură *tour de*

roue, învârtitură de roată, *faire ses tours*, a se învârti încoaci și încolo, *faire ses quinze tours*, a se ocupă cu mii de fleacuri, *à tour de bras*, din toată puterea brațului, *fermer à double tour*, a încuia de două ori, 2 ocol, înconjur *faire le tour du monde*, a face ocolul lumii, *faire son tour de France*, a străbate Franta exercitându-și meșeria, 3 cotitură *les tours et retours d'une rivière*, cotiturile nesfârșite ale unui râu, 4 plimbare, raită, drum *faire un tour à la chaussée*, a face o plimbare la șoseă, 5 contur *le tour des yeux, du visage* conturul ochilor, feței, 6 lucru de jur împrejur (basmă, fișu, guler, etc) *tour de cou*, fișu de gât, 7 mișcare dibace *tour d'escamoteur*, scamatorie, *tour de force*, opintire, *faire voir le tour à quelqu'un*, a păcăli pe cineva, 8 festă, renghiu *jouer un mauvais tour à quelqu'un*, a jucă o festă păcătoasă cuiva, *le tour est fait*, festa s'a jucat, 9 mod de a exprima o idee, întorsătură *tour gracieux*, 10 întorsătură, turnură *tour de phrase*, *prendre un mauvais tour*, 11 rând *chacun (à) son tour*, fiecare la rândul său, *à tour de rôle*, unul după altul, *tour à tour*, rând pe rând, 12 strung, mașină de rotunzit (metale, lemne, etc), *fig. fait au tour*, foarte bine făcut, 13 ladă, cutie mișcătoare (în spitale, ospicii) *tours (d'exposition)*, cutii, dulapuri pentru depunerea copilor părăsiți, 14 (în expres) *tour de bâton*, câștiguri necinstite pe de lături, *tour de lit*, draperie de pat, *tour de reins*, frântură de șale; *tour de main*, dibăcie, *en un tour de main*, într'o clipă, cât ai zice pis, 15 pop *le petit tour*, le grand tour, nevoia mică, nevoia mare [V cuvintele în legătură cu *tour* și Supl.]

TOURAILLE (*ra-y'*) *f* 1 etuvă în care berarul usucă grăunțele, 2 grăunțele de orz urscate în etuvă

TOURAILLON (*ra-yon*) *m* germene de orz uscat la etuvă

TOURANGEAU, GELLE *a* și *s* din Turena

TOURANIEN, ENNE *a* turanic || *m* limbile turamice, uralo-altaice

TOURBE [vg] *f* turbă, tizic || [i turba] *f* gloată, pleavă [V Suplimentul]

TOURBER *o* 1 a exploata turba, 2 a culca turba, tizicul (din)

TOURBEUX, EUSE *a* cu turbă

TOURBIER *m* lucrătorul sau stăpânul unui zăcămint de turbă

TOURBIÈRE *f* zăcămint de turbă

TOURBILLON (*yon*) [i turbo] *m* 1 vârtej, volbură, 2 ochiu, sorb (de apă), 3 nor *tourbillon de poussière*, 4 *fig* vârtej *le tourbillon des affaires*

TOURBILLONNANT, E (*yo*) *a* volburos

TOURBILLONNEMENT (*yo*) *m* vârtej, vârtejire

TOURBILLONNER (*yo*) *o* a se vârteji, a merge val-vârtej, a se învârti (ca un vârtej)

TOURDILLE (*di-y'*) *f* checal grs *tourdille*, cal de culoare gri cu smoculețe de păr roșcovan

TOURELE [la tour] *f* turnuleț, foisor

TOURET [la tour] *m* 1 rotiță (mișcată de

o roată), 2 sucală (a funierilor), vartelniță, 3 cuu de căpățână fixat în ramurile zăbalei, 4 strungul gravorului de pietre prețioase, 5 țărșu înfipt de vasilă, 6 morișcă de undită de pescuit

TOURETTE *f* Bot găscăriță, turcel

TOURIE *f* sticlă mare îmbrăcată în răchită, papornită

TOURIER, ÈRE *a* (călugăr) de rând la o mănăstire || *f* călugăriță portăreasă (la mănăstiri)

TOURILLON (*yon*) [*le tour*] *m* 1 țâfână (de poartă), 2 fus, cep, cuu (în jurul cărui se învârteste ceva), 3 cilindru de metal de fiecare parte a tunului (slujind a-l înțepeni pe afet)

TOURISME [*le tour*] *m* turism, gustul de călătorii

TOURISTE *m* turist, persoană care călăătorește de plăcere

TOUROLROU *m* pop infanterist, răcan

TOURMALINE [provența] *f* turmalină (piatră ce devine electrică prin frecare)

TOURMENT [*l tormentum*] *m* 1 tortură, chin, 2 durere cumplită *les tourments de la goutte*

TOURMENTANT, E *a* chinuitor

TOURMENTE *f* 1 vijelie (pe mare sau în munți), viscol, 2 fig sbucium

TOURMENTÉ, E *a* 1 turmentat *a*) chinuit *a*) fig căznit, meșteșugit *style tourmenté*

TOURMENTER *v* 1 a turmenta *a*) a chinui, *b*) a face să sufere, *c*) a hârtui, a nu da pace *ses creanciers le tourmentent*, creditorii îl hârtuiesc, *d*) fig a căzni, a meșteșugi (stilul), 2 a arunca încoace și încolo *le vent tourmente le navire*, vântul aruncă corabia încoace și încolo || *Se tourmenter*, 1 a se chinui, a se munci, a se frământa, 2 a se scoroji (lemnul)

TOURMENTEUR, EUSE *s* chinuitor

TOURMENTEUX, EUSE *a* expus furtunilor

TOURMENTIN *m* 1 pânză mică triunghiulară întinsă pe vreme de furtună, 2 *V pétrel*

TOURNAGE *m* 1 învățitul, 2 strungărit, 3 par înfipt în jurul cărui se învârteste o frânghie

TOURNAILLER (*na-ye*) *v* a se învârti în coaci și încolo, a da târcoale

TOURNANT, E *a* care se învârteste *escaher tournant*, scară învârtită, *mouvement tournant*, mișcarea în cerc înconjurătoare, *allee tournante*, alee cu ocoluri multe || *m* 1 colț (de stradă), 2 cotitură, întorsătură (de râu), 3 vârtej, ochiu (locul unde se învârteste o apă), 4 *Mar* loc primejdios unde apa se învârteste mereu, 5 locul unde se întoarce o trăsură *prendre mal un tournant*, a întoarce prost (o trăsură), fig *il n'a pas bien pris son tournant*, n'a cărmui bine, 6 *moulin à deux tournants*, moară cu două roate, 7 fig *prendre des tournants*, a ocoli, a umbla cu marafeturi [V Suplimentu]

TOURNE-À-GAUCHE *m* 1 pârghie provăzută cu un ochiu care servă a învârti un trunchiu în jurul său, 2 unealtă cu care se înco-

voae în sens contrar dințu unui fierăstrău, 3 unealtă de făcut spirala unui șurub [V Supl.]

TOURNÉ, E *a* 1 lucrat la strung, 2 fig *a*) ticlul *pétition mal tournée*, petiție rău ticluită, *b*) făcut, așezat *eglise bien tournée*, biserică bine așezată, 3 închegat (lapte), oțet (vin)

TOURNEBRIDE *f* (†) han lângă un castel (de primit servitori și cai)

TOURNEBROCHE *m* 1 mașină de învârtit frigarea, 2 băietel sau câine care învârteste o figură [V Suplimentu]

TOURNÉE *f* 1 turneu, călătorie în diferite locuri, 2 pop rând *chacun a paye sa tournée*, fiecare și-a plătit rândul [V Supl.]

TOURNEFEUILLE *f* întoarcere de foi (la un caet de muzică)

TOURNEMENT *m* 1 învârtire, 2 *tournement de tête*, ameteală

TOURNE-OREILLE *m* și *a* plug cu cormană mobilă (când deoparte când de alta) Pl invai

TOURNER [*l tornare*] *v* 1 *a*) învârti, *b*) a se învârti *la terre tourne*, pământul se învârteste, 2 a întoarce *tourner la tête*, a întoarce capul, fig a scoate din minți (pe cineva), *tourner le dos à quelqu'un*, a întoarce curva spatelui, fig a-i arăta dispreț, 3 a îndreptă spre ceva (pași, gândirea, etc), 4 a cărmi, a o lua, a apuca la *tourner à droite*, a apuca la dreapta, 5 *a*) a face înconjurul, a ocoli *tourner une forêt*, a ocoli o pădure, *b*) fig a ocoli, a înlătură *tourner une difficulté*, a înlătura o greutate, 6 a tălmăci *tourner tout en bien, tout en mal*, a lua totul în bine, în rău, 7 a rotunzi la strung *tourner un pied de table*, a rotunzi la strung un picior de masă, 8 a cerceta, a examina *tourner une affaire en tous sens*, a examina o afacere sub toate fețele, 9 a ticlui *bien tourner une lettre*, a ticlui bine o scrisoare, 10 a scălcăi, a toci *tourner ses souliers*, a-și scălcăi ghetetele, 11 a ocoli, a înconjură (pozițiile inimicului), 12 a se întoarce, a-și schimba direcția (vântul), fig *tourner (a tout vent)*, a fi foarte nestatornic, a se închină la toți sfinții, *tourner court* *a*) a întoarce deodată, *b*) fig a se schimba deodată, *c*) fig a fugi pe neașteptate, *tourner du côté de quelqu'un*, a se da de partea cuiva, 13 a se schimba, a se preface *abondance qui tourne à l'exces*, belșug care se schimbă în prisos, *le temps tourne au froid*, vremea se răcește, 14 a avea aplecare, a tinde spre *tourner à la dévotion*, a deveni cucernic, 15 *tourner bien, mal*, a reși, a sfârși bine, rău (o afacere, un om), *tourner au tragique* a deveni tragic *sa chance a tourne*, norocul i s'a schimbat, 16 a se frământa *tourner longtemps avant de prendre un parti*, a șovăi mult timp înainte de a lua o hotărâre, 17 *tourner en plaisanterie*, a lua în râs, a zefleמיסי, *tourner en ridicule*, a face de râs, *tourner à la gloire*, a aduce glorie, *tourner à la honte*, a aduce rușine, *tourner quelqu'un à son gré*, a duce pe cineva după plac, 18 a se roace (unele fructe), a se pârgui le

raisin commence à tourner, strugurii încep a se coace, 19 a se stică (= a se închegea, a se ofeli, etc.), 20 *la tete lui tourne*, are amețelă la *la langue m'a tourné*, m'a luat gura pe dinainte, *tourner de l'œil*, a da ortu popii, *tourner les talons*, a se depărta, *faire tourner (l'esprit)* a zăpăci, a scoate din minți, 21 (*impers*) a ieși *il tourne carreau*, a ieșit tobă || *Se tourner*, 1 a se învârti, *fig n'avoir pas le temps de se tourner*, a nu ști unde i e capul, a fi ocupat peste cap, 2 a se întoarce *il se tourne vers moi*, se întoarce spre mine, 3 a-și îndrepta pasul, gândirea, 4 a se schimba, a se prefăce *l'amour se tourne souvent en haine*, dragostea se schimbă adeseori în ură [Vezi cuvintele în legătură cu *tourner* și Suplimentul]

TOURNERIE *f* siungărie

TOURNESOL *m* 1 *Bot* ochiul soarelui, vanilie sălbatecă, 2 turnesol (materie colorantă)

TOURNETTE *f* 1 vâtelniță, depănătoare care se învârteste pe un fus, 2 colivie care se învârteste (a unei veneișe)

TOURNEUR [*i* tornatore*m*] *m* și a 1 strungar, 2 *deviche tourneur*, devis care se învârteste în jurul

TOURNEVENT *m* cilindru de coș care se învârteste în direcția vântului

TOURNEVIS (*viss*) *m* surupelniță

TOURNILLER (*yé*) *v* a se învârti încuaci și în clo

TOURNOIE *f* sugiu în jurul unghiei

TOURNOIQUET [*turner*] *m* 1 cruce de bărieră, de răspântie, 2 turnichet a) învârtitoare, aparat care nu lasă să treacă decât o persoană, b) *Chim* aparat de comprimare ațele, de oprit emoragiile, 3 ferestruie care se mișcă în o scobitură, 4 aparat care desemnează pe acela care va plăti pentru toți ceilalți (în o cărciumă)

TOURNIS *m* capic, răstug (boală la oi)

TOURNISSE *f* stalp de umplutură în c paranjă

TOURNOI *m* turnu a) serbare militară în care se luptă călare și cu arme neascușite, b) *fig* asalt, concurs *tournoi industriel*

TOURNOIEMENT (*noa-man*), **TOURNOIEMENT** *m* învârtire *tournoiement de tete*, amețelă

TOURNOIS [*Tour*] *a* (monedă) bătuță la Tours

TOURNOYANT, **E** *a* învârtitor

TOURNOYER (*noa yé*) [*turner*] *v* 1 a se învârti de mai multe ori, a roti, 2 *fig* a coti [Se conjugă ca *employer*]

TOURNURE *f* 1 turnură a) întorsătură, b) aparență *donner une certaine tournure à sa conduite*, a da o oarecare aparență purtării sale, c) înfățișare, boru *avoir une jolie tournure*, a avea o înfățișare drăguță, d) mod de așezare a cuvintelor în frază *tournure incorrecte*, așezare necorectă de cuvinte într-o frază 2 turnul, 3 rămășițele metalice ce cad din strung

TOURTE [*torta*] *f* pateu (cu carne, pește)

TOURTEAU *m* 1 pâine mare rotundă și

rece, 2 boihol *tourteau d'olives*, 3 iac gros de mare, 4 *Blaz* figură circulară totdeauna în snal, 5 *dic de l'ann de sfârșit* a călătoriei

TOURTEREAU [*i* turturel*a*] *m* curucă, turturel, *fig ce sont des tourtereaux*, sunt ca niște turturei

TOURTERELLE [*i* turturella] *f* turturică

TOURTIERE (*tu*) [*tourté*] *f* tigare pentru pateuri

TOUS (*tu*) *a* pl toți || (*tuss*) *pron* toți

V tout

TOUSSELE *f* alac, gtau cu spicul fără barbă

TOUSSAINT *f* sărbătoarea tuturor sfinților

(1 Noembrie)

TOUSSER [*i* tussic] *v* a tusi [V Supl]

TOUSSEUR *f* tușie

TOUSSEUR, **EUSE** *s* fam om, femeie care tușește întruna

TOUT, **E** (*tu, lui*) [*i* totus] *a* (pl *tous*, care se pronunță *tu*) 1 tot *tous les jours*, în toate zilele, *tous les deux jours*, la fiecare două zile *toutes les semaines*, în fiecare săptămână, *a toutes jambes*, din răsuputeri, 2 orice *toute peine merite son salaire*, orice osteneală își merită răsplata, *toute femme*, orice femeie, *tout autre*, oricare altul, *a toute force*, a tot pră, în orice chip, cu orice preț, 3 *V somme* || *pron* 1 tot *il sait tout*, știe tot, *tout ce qu'il y a de* tot ceea ce este, 2 pl *tous* (se pronunță *tuss*) toți *tous sont partis*, toți au plecat || *m* 1 totul *prendre le tout*, a lua totul, *lor difference du tout au tout*, deosebire ca dela cei la pământ, *se tromper du tout au tout*, a se înșela amarnic, *a tout prendre*, în total luat, *après tout*, la urma urmelor, *en tout*, peste tot, *point du tout*, de loc, *rien du tout*, nimic, *comme tout*, foarte, peste măsură, 2 toate lucrurile, orice *bonne a tout faire*, bună pentru toate, 3 principal *le tout est de réussir*, principalul e să izbutești, 4 toți *tout s'arma pour lui*, cu toți se înarmară pentru el, 5 totul, întregul *risquer le tout pour le tout*, a riscă totul pentru a câștiga totul, 6 *Blaz sur le tout*, care trece deasupra altora || *adv* 1 cu totul, de tot *tout heureux*, cu totul fericit, *être tout yeux et tout oreilles*, a fi numai ochi și urechi, 2 *tout que*, ori cât de *tout savant qu'il est*, îl se înșală, cu toată știința lui se înșală, *toutes femmes que vous êtes*, desu sunteți femei, 3 *tout en* (cu part prez), *desi je l'aide tout en le blamant*, îl ajut desu îl dezprob, *tout en riant*, râzând, 4 loc *pour tout de bon*, serios, *tout beau*, *tout doucement*, mai încet, mai domol, *c'est tout un e lot una*, *tout au plus*, cel mult, *tout à fait*, cu totul, cât se poate de, *tout à coup*, deodată, *tout de même* a) oricum, b) tot astfel, *tout autour*, jur împrejur, *tout de suite*, îndată (V cuvintele în legătură cu *tout*)

TOUT-À-L'ÉGOUT *m* totul la canal

TOUT-BEAU *int* stă! ho! mai domol!

TOUTE-BONNE *f* 1 *Bot* a) iarba sf Ioan,

b) spanacul ciobanilor, 2 pară mălăiață

TOUTE-ÉPICE *f* chimion negru

TOUTEFOIS *adv* totuș

TOUTENAGUE (nag') [persan] *f* tutnag, alia; alb din cupru, zinc și arsenic

TOUTOU *m* câine, cătel

TOUTE-PUISSANCE *f* 1 atotputernicie, 2 puterea suverană

TOUT-PUISSANT, TOUTE-PUISSANTE *a* atotputernic(ă) || *m* le Tout-puissant, D-zeu

TOUTE SAINTE *f* Bot sunătoare

TOUT-VENANT *m* huiță nealțăasă, ordinară

TOUX (tu) [i tuss, s] *f* tuse

TOXÉMIE *f* accidentele provocate prin toxine

TOXICITÉ *f* toxicitate *a*) însușirea de a fi toxic, *b*) cantitate necesară din o substanță pentru a ucide un animal

TOXICOLOGIE [gr] *f* toxicologie, studiul otrăvurilor

TOXICOLOGIQUE *a* toxicologic, privitor la studiul otrăvurilor

TOXICOLOGUE (log') *m* toxicolog, cel ce studiază otrăvurile

TOXINE *f* toxină (otrăvă produsă de microbi în intestine)

TOXIQUE [gr] *a* toxic, otrăvitor || *m* otrăv, venin

TRABAN [gr] *m* trabant, alebardier în garda printilor scandinavi sau în armatele elvețiene

TRABE [i trabs] *f* 1 traversa ancorei, 2 bățul unui drapel, unui steag

TRABÉE [i trabea] *f* trabee, hamă de coramion (la Romani)

TRABUCO [sp] *m* trabuc (șigară de foi de Havana)

TRAC (trak') *m* 1 umblețul (unui cal) 2 urma (vanatului) *suivre un loup au trac* a urmări un lup după dăra lăsată, 3 *pop* fr co, spaimă *avoir le trac* e l apuca tremuriciu a tremura de frică *un frac a tout casser* o spaimă teribilă, *flanker le trac*, a băga spaima în

TRACAGE *m* trasul

TRACANER [it] *v* a trece prin depănătoare

TRACANOIR *m* depănătoare (pentru firle de mătase, aur, argint)

TRACANT, È *a* (rădăcină) care se târăște pe pământ

TRACAS (ka) *m* 1 învălmășeală, arababură, 2 neceș, trîiță, belea, 3 *pop* neserie, meșteșug *savoir son tracas*, a-și cunoaște meseria

TRACASSER [traquer] *v* 1 a se necăji, 2 a chinui, a hărțui

TRACASSERIE *f* 1 necazuri, belele, 2 hărțueală, 3 trănăneli, barfeli *cessez ces tracasseries inutiles*, încetează cu trănănelile astea zadarnice

TRACASSIER, ÈRE *a* hărțuitor, supărător, cicălitor

TRACE *f* 1 urmă, dără *suivre les traces de*, a se lua pe urmele, *à la trace*, după urma, 2 semn (rămas) *les traces d'une brulure* semnele unei arsuri, 3 primele împunsături cu acul (p o canavă), 4 *fig* impresie

TRACÉ *m* traseu *a*) înfățișare prin linii a conturului unui plan, *b*) linie strălătită de *le tracé du Metropolitain*, linia drumului de fier subpământean

TRACELET *m* unealtă ascuțită de însemnat împărțiturile (instrumentelor de matematică)

TRACEMENT *m* trasare

TRACER [i tracus] *v* 1 a trasa, a trage (ex liniiile unui plan), 2 a însemna, a înfățișa (în scris) *tracer une esquisse*, 3 a indica, a arăta *tracer une ligne de conduite à quelqu'un*, a arăta cuiva calea de urmat, cum trebuie să se poarte, 4 *fig* a descrie, a înfățișa, 5 a se tâi pe pământ (despre rădăcini), 6 a-și săpa galerii subterane aproape de nivelul pământului (un animal) [Se conjugă ca *avancer*]

TRACERET *m* unealtă de însemnat și de înțepat lemnul

TRACEUR, EUSE *s* desenator (de planuri),

TRACHÉAL È ((ge) *a* al tracheei

TRACHÉE (gé) [gr] *f* trachee, vas respirator (la insecte și la plante), *trachée-artère*, trachee-artară, canal respirator

TRACHÉEN (gé en), **ENNE** *a* trachean, prin trachee

TRACHÉITE (ge) *f* inflamație a tracheei

TRACHEOCÈLE (gé) [gr] *m* umflătură gazoasă a gâtului în legătură cu tracheea

TRACHEOTOMIE (ge) [gr] *f* tracheotomie, deschiderea tracheei-artere

TRACHYSAURE (ki sor') *m* trachisaur, reptil saurian din Australia

TRACHYTE (ku') *m* trachit (un porfir)

TRACHYTIQUE (ku tik') *a* ca trachitul

TRACOTIR *m* sulă de însemnat

TRACTION [i] *f* tracțiune, tragere

TRACTOIRE *a* de tracțiune

TRADE-UNION (trad-u-nioun') [angl] *f* idem, asociația lucrătorilor organizați pentru protecția intereselor lor, sindicat

TRADITEUR [i] *m* creștin care, în timpurile persecuției, predă cărțile sfinte păgânilor

TRADITION (sz) [i] *f* 1 predare, 2 tradiție *a*) transmitere prin viu graiu (a diferitelor fapte), *b*) fapte transmise, *c*) datine, obiceiuri transmise din tată în fiu

TRADITIONALISME (sz) *m* sistem de credință bazat pe tradiție

TRADITIONALISTE (sz) *m* evreu care explică Biblia prin Talmud

TRADITIONNAIRE *m* și *a* (evreu) care recurge la tradiția talmudică în tălmăcirea Bibliei

TRADITIONNEL, ELLE (sz) *a* tradițional, întemeiat pe tradiție

TRADITIONNELLEMENT *adv* după tradiție

TRADUCTEUR [i] *m* traducător

TRADUCTION *f* 1 traducțiune *a*) traducere *b*) operă tradusă, 2 tălmăcire

TRADUIRE [i traducere] *v* 1 a traduce, a tălmăci (din o limbă într'alta), 2 a exprima, a înfățișa *traduire ses sentiments sur le papier*, a-și exprima simțimintele pe hârtie, 3 *traduire* (en justice), a trage în judecată || *Se traduire*, 1 a se traduce, 2 a se exprima, a se manifesta, 3 a se arăta *ces gens qui se traduisent en ridicules*, oamenii aceștia cari se arată ridicoli

TRADUISIBLE *a* de tradus, (e poate fi tradus

TRAFIG (fık') [it] *m* trafic *a*) negoț, *b*) fig comert, profit rușinos

TRAFIGUANT (kan') *m* traficant, negustor

TRAFIGUER [trafic] *v* a trafica *a*) a face negoț, *b*) a trage profit rușinos din *trafiguer de son honneur*, *c*) a negocia o poliță

TRAFIGEUR, **EUSE** *s* fam făcător de matrapazlacuri

TRAGACANTHE *f* Bot unghia-găiei

TRAGÉDIE [i-gr] *f* tragedie *a*) piesă tristă în versuri, *b*) întâmplare tristă *les tragédies de la vie*, *c*) genul tragic

TRAGÉDIEN, **ENNE** *s* tragedian, actor tragic

TRAGI-COMÉDIE *f* tragi-comedie *a*) tragedie cu sfârșit bun, *b*) fig amestec de lucruri serioase și comice

TRAGI-COMIQUE *a* tragi-comic, și trist și vesel

TRAGIQUE [i-gr] *a* tragic *a*) de tragedie, *b*) fig sângeros, groaznic *fin tragique*, sfârșit groaznic || *m* 1 genul tragic, 2 autor de tragedii, 3 partea tragică *le tragique de certaines situations*, partea tragică a unor anumite situații, *prendre au tragique*, a lua prea în serios ceva, *tourner au tragique*, a deveni tragic, 4 actor de tragedii

TRAGIQUEMENT *adv* în mod tragic, trist

TRAHIR (tra-ır) [i trahere] *v* a trăda *a*) a înșela *trahir un ami*, *b*) a da pe față *trahir un secret*, *c*) a da de gol (pe cineva), *d*) *trahir la érite*, a minți, *trahir ses serments*, a-și călca jurământul, credința, *e*) a nu ajuta *ses forces l'ont trahi*, puterile nu l-au ajutat, *f*) a tălmăci rău, a nu exprima *ma parole a trahi ma pensée*, nu m'am exprimat așa cum am vrut, m'am exprimat rău || *Se trahir*, a se trăda, a se da pe față, de gol, *se trahir soi-même* a lucra contra propriilor sale interese

TRAHISON (i-zon) [i traditio] *f* trădare

TRAILLE (tra-v') [i tragula] *f* 1 pod umblișor, 2 *V chalut*

TRAIN *m* 1 mers, umblet (de vită) *le mulet a le train plus rude que le cheval*, cătârul are mersul mai greu decât calul, fig *train du monde*, mersul lumii, loc *aller son train*, a merge înainte, a continua mai departe, *aller bon train*, a umbla ușor, *être en bon train*, a merge bine, *mener bon (beau, grand) train* *a*) a mână în goana mare, *b*) fig a nu cruța, a da mult de lucru (cuiva), *c*) a-l zori, *marcher grand train*, a merge foarte repede, fam *être dans le train*, a fi în curent cu timpul său, *être en train* *a*) a umbla, a fi în mișcare, *b*) a fi vesel, cu cheif, bine dispus, *c*) a fi dispus, pornit (la ceva), *d*) a fi pe cale de a *être en train de se ruiner*, a fi pe cale de a se ruina, *mettre en train* *a*) a «pune în mișcare, a face să umble, a începe ceva, *b*) a înveseli, a dispune (pe cineva), *mise en train* *a*) punere în mișcare, *b*) pregătire pentru punerea în mașină (la tipografie), *à fond de train, d'un train d'enfer* în galop, în goană nebună, *tout*

d'un train, dintr'odată, 2 fel: *il a repris son train de vie*, și-a reluat felul său de viață, *mener grand train*, a cheltui mult, a trăi în lux, *mener qq bon train*, a nu cruța pe cineva, *au train dont vont les choses*, în felul, așa cum merg lucrurile, 3 fig tîmbălău, sgomot *faire du train*, a face sgomot, *faire un train de diable*, a face un tîmbălău drăcesc, 4 turmă *un train de bœufs*, a turmă de boi, 5 suită (= servitorimea, trăsurile etc unei persoane însemnate), 6 tren (cu vagoane trase de locomotivă), (*V express, direct, rapide, plaisir, omnibus*), 7 trupe însărcinate cu transportul bagajelor, 8 *train d'artillerie*, toate cele trebuincioase pentru ercicul tunurilor, *trains des équipages*, corp special înzestrat cu materialul necesar pentru a asigura aprovizionările unei armate și evacuările, 9 *train de bois*, lemnărie transportată pe apă, plută, 10 Tip *masse en train*, pregătirile în vederea regularității traifului, 11 *train de devant, train de derriere*, partea de dinainte, partea de dinapoi (a unui animal), 12 *train de maison*, serviciile, menajul unei case [*V Suplimentu*]

TRAINAGE *m* 1 trasul, 2 transportul în sănni

TRAINANT, **E** *a* care se târăște, fig *voix trainante*, voce târăgănată, *style trainant*, stil lăbărțat, monoton

TRAINARD *m* 1 om sau soldat rămas în urmă, 2 fig zăbavnic, 3 frînghie ce se târăște în apă îndărătul unui vapor spre a face dăra vizibilă

TRAINASSE *f* 1 lanț lung târător (de prins păsări), 2 Bot iarba câmpului, troscot, 3 vișțar (la unele plante)

TRAINASSER *v* 1 a trăgăni, 2 a târî, a duce *trainasser une vie monotone*, 3 a umbla hainanț, a hoinări *trainasser dans les rues*

TRAÎNE *f* 1 trenă, coadă (a unei rochi), 2 tîrre, 3 *bateau à la traîne*, luntre trasă de altă, remorcă, 4 năvod, 5 căruță a funierilor, 6 frînghie ce atîrnă în apă (pentru salvarea celor căzuți în apă)

TRAÎNEAU *m* 1 sanie, 2 năvod

TRAÎNÉE *f* 1 dără, 2 pop tîrță

TRAÎNE-MALHEUR, **TRAÎNE-MISÈRE** (†) *fam* nenorocit, om care o duce în mizerie

TRAÎNER [train] *v* 1 a trage (după sine), 2 a târî *traîner les pieds*, 3 fig a duce *traîner une vie mourante*, a duce o viață moartă, *il traîne depuis longtemps*, duce o viață păcătoasă de atîta vreme, 4 a târî după sine, 5 a trăgăni *traîner en longueur*, a trăgăni, *traîner les mots*, a trăgăni cuvintele, *traîner quelqu'un*, a purta cu vorba, a-l amâna mereu, 6 a se târî pe jos *son manteau traîne*, mantaua i se târăște pe jos, 7 a se găsi *cela traîne dans tous les livres*, asta se găsește în toate cărțile, 8 a rămâne în urmă, *des soldats qui traînent*, soldați cari rămân în urmă, 9 a se risipi (pe jos) *laisser traîner des papiers*, a risipi pe jos hîrtii, 10 a fi risipit, a nu fi la locul său *tout traîne dans cette maison*, nimic nu e la locul său în casa

aceasta || *Se trainer*, 1 a se târî (pe jos), 2 a merge târându-se, 3 a lăncezi (o opea literară) [V Suplimentul]

TRAÎNEUR, EUSE s 1 cel rămas în urmă 2 cel ce trage după sine (ceva) || m *un traîneur de sabre* a) un militar gălăgios, un moșteacă, b) *fig* un pierde-vară, un târde brău

TRAINGLOT m soldat de tren

TRAÎNOIR m sfărâmătoare de bulgări de pământ

TRAINTRAIN m *fam* mers, rost, rutină, făgaș *le traintrain quotidien de la Bourse*, mersul zilnic al Bursei [V Suplimentul]

TRAIRE [l trahere] v a mulge [V Tabloul verbelor nereg]

TRAIT (tre) [l tractus] m 1 săgeată, suflă de asvârlit *comme un trait*, ca o săgeată, 2 șleau, trăgătoare, curea de tras, 3 tras *cheval de trait*, cal de tras, 4 trăgătură duscă *d'un seul trait*, dintr'odată, pe nerăsuflet *boire a longs traits*, a sorbi cu încetul, 5 tășătură, linie *trait de plume*, trăsătură de condei, *trait d'union*, trăsătură de unire, *passer un trait sur*, a trage o linie peste, *trait pour trait*, exact, *peindre l'amitié en traits touchants*, a zugrăvi prietenia în culori mușcatoare, 6 trăsăturile, linile (fetei) *traits fins*, *traits grossiers*, 7 dungă, linie *dessiner au trait*, a de sena în linii (ce nu formează umbră), *à grands traits*, în linii mari, 8 *fig* ispravă, întâmplare *trait de vertu*, faptă virtuoză, *trait d'histoire*, întâmplare istorică, 9 stil înepător *écrivain qui a du trait*, scriitor mușcător, 10 *avoir trait à quelque chose*, a se raporta la, a fi în legătură cu ceva *cela a trait à ce qu'on vient de dire*, aceasta privește cele spuse mai înainte, 11 infidelități *faire des traits a sa femme*, a-și înșela soția, 12 *fig* împunsătură *les traits de la satire*, 13 *Muz* succesiune repede de note, 14 (în expies) *un trait de calomnie*, o defămare, *trait de lumière*, rază de lumină, *trait d'esprit*, scântee de spirit, *trait de génie*, scântee de geniu, *trait de sue*, tăietură de fierăstrău, 15 protie (la șah) *avoir le trait*, a fi protos, *donner deux traits*, a da două puncte înainte [V Suplimentul]

TRAIT, E a tras, făcut sarmă *de l'or trait*

TRAITABLE a 1 de tratat *sujet difficile ment traitable*, subiect greu de tratat, 2 de învoit, blând *caractere traitable*

TRAITANT m (†) perceptor || a (medic) care vizitează pe bolnavi acasă

TAITE f 1 bucată de drum (făcută fără a te opri) *longue traite*, o bună bucată de drum, *tout d'une traite*, fără a te opri, ne întrerupt, 2 trată, poliță comercială *faire traite sur quelqu'un*, a trage o poliță asupra cuiva, 3 negoț de mărfuri (ce fac corăbii de comerț pe coastele Africei) *la traite des nègres*, comerțul cu sclavi, *la traite de l'ivoire*, comerțul cu fildeșul, 4 mulsul laptelui

TRAITÉ [l tractatus] m 1 tratat (ex de matematici), 2 tratat, învoială, convenție *passer un traité avec une compagnie*, a face o convenție comercială cu o companie.

TRAITEMENT m 1 mod de a se purta cu cineva *subir de mauvais traitements*, a fi rău tratat de cineva, a primi (a suferi) bătaie, 2 tratament a) căutarea (unei boli), b) cură *suivre un traitement* a urmă o cură, 3 leafă (a unui funcționar) *son traitement a été augmenté*, i s'a mărit leafa, 4 operați de transformare *les différents traitements des mines de fer*, diferitele operații de transformare ale minelor de fier, 5 tratare (a unei chestiuni)

TRAITER [l tractare] v 1 a trata a) a se purta cu *traiter bien les animaux*, a se purta bine cu animalele, b) a primi *il m'a fort bien traité*, mi-a făcut o primire foarte bună, c) a cinsti, a ospăta *il nous a traités splendidement*, ne-a ospătat minunat 2 a da de mâncare *il traite a tant par tête*, dă de mâncare pentru atata de ins, 3 a vorbi despre, a trata *traiter une question*, 4 a negocia a mijloci încheierea unei afaceri, etc) *traiter la paix*, a mijloci încheierea păcii, 5 a căuta, a îngriji (pe un bolnav), 6 a înfățișa a face (în pictură), 7 a supune la acțiunea unui agent chimic *traiter un minerai par le mercure*, a supune un minerai la acțiunea mercurului, 8 *traiter de* a) a trata, a face *traiter quelqu'un de voleur*, a face pe cineva hoț, b) a socoti ca, drept *traiter de bagatelle*, a socoti drept nimic

TRAITEUR m birtas

TRAITRE, ESSE [l traditor] s trădător, hain || a 1 trădător, 2 *liqueur traitresse*, băutură amețitoare, periculoasă, 3 viclean, răutacios, hain *les chats sont traitres*, pisicile sunt viclene, 4 *pas un traître mot*, nici măcar un cuvânt, niciun cuvîntel, 5 loc adv *en traître*, ca un trădător

TRAITRISE f *fam* trădare

TRAITREUSEMENT adv cu trădare, în mod perfid, ca un trădător, hain

TRAJECTOIRE [l trajectum] f și a trajec-torie, (linie) ce descrie un corp aruncat în spațiu

TRAJET [l trajectus] m 1 drum, spațiu de străbătut (dela un loc la altul), 2 trecere, călătorie, drum *un trajet difficile*

TRALALA m *fam* mare lux, paradă gălăgioasă *faite du tralala* [V Suplimentul]

TRAMAIL (ma) [l tres macula] m lat cu trei rețele suprapuse

TRAME [l trama] f 1 trama, urzeală, bă-tătură, băteală, 2 *fig* complot, uneltie *ourd'r une trame odieuse*, a unelti un complot mârșav, 3 Poet *la trame de nos jours*, firul, durata vieții noastre

TRAMER v 1. a urzi, a nevedi, 2 *fig* a unelti *tramer une conspiration*

TRAMEUR, EUSE s 1 cel, cea care întinde pe mosorase firele ce servesc urzului, 2 *fig* uneltitor || f aparat mecanic de făcut fuele urzeli

TRAMONTANE [it] f 1 vânt de miază-noapte (pe Mediterana), 2 nodul, steaua polară, *fig* *perdre la tramontane* a) a nu mai ști unde se află, b) n-și pierde cumpătul, a se ului

TRAMWAY (mu-e) [angl] *m* tramvau
tramway a chevaux, tramvau cu cai

TRANCHANT, *E* a 1 tranșant *a* tăios,
b) *fig* hotărîtor *ton tranchant*, *c*) prea viu,
prea băcător la ochi *couleurs tranchantes*, 2
V écuyer || *m* tăiș, ascuțiș *épée à deux tran-*
chants *a*) sabie cu două tăișuri, *b*) *fig* mijloc
cu două efecte contrarii

TRANCHE *f* 1 felie, bucată, 2 bucată din
coapsa boului, 3 muchia foilor tăiete *licre*
doré sur tranches, carte cu muchile foilor au-
rite, 4 pământul ridicat de plug de pe brazdă,
5 serie de cifre consecutive în același număr,
6 bucată subțire (din ceva) *une tranche de*
marbre, o bucată subțire de marmură, 7 (în
tun) partea plană ce constituie o rază perpen-
diculară pe axa unui element cilindric, 8 gro-
simea monezilor care poartă legenda și șnu-
rulețul [*V Suplimentu*]

TRANCHE, *E* a 1 hotărît, deosebit *cou-*
leurs tranchées, colori cu totul deosebite, 2
Blaz tăiat în două prin o linie oblică dela
dreapta la stînga || *f* 1 șanț, 2 tranșee,
șanț cu parapet, meterez *ouvrir la tranchee*,
aller à la tranchee, ași începe serviciul în
tranșee, *monter, descendre la tranchee*, a în-
cepe serviciul în tranșee, *être de tranchee*, a fi
de pază, a lucra într'un șanț, 3 săpături în
sol (pentru a pune o temelie, a sădi un arbore),
4 *Med* colici, tăieturi violente (în stomac),
tranchees rouges, colici violente ale cailor

TRANCHEE-ABRI *f* tranșee, meterez cu
șanturi servind de adăpost soldaților

TRANCHEFIL (fil') *m* 1 lăntșoi în jurul
zăbalei, 2 unealtă de format fața mătăsoasă
a covoarelor

TRANCHEFILE *f* hârtiușe înfășurate în sfori
în dosul cărților legate (caii în strînsă colie)

TRANCHEFILIER *v* a gamisi cu hârtiuf
înfășurate în sfori (dosul cîrilor unei cărți)

TRANCHELARD (lar) [tranche-lard] *m* cuiț
de bucătărie cu limba subțire

TRANCHE-MONTAGNE *m* iulău, lăudăros
ridicul *Pl des tranche-montagnes*

TRANCHER *v* 1 a tăia *trancher sur le*
vif, a tăia în cerne vie (și *fig*), 2 a tăia în
bucăți subțiri *trancher du marbre*, 3 *fig* a
tranșa *a*) a rezolvi dintr'odată *trancher une*
question, *b*) a înlătură *trancher la difficulté*,
c) a hotărî cu energie, cu îndrăzneală *il trancha*
sur tout, își impune părerea în toate (direcțiile)
4 a nu se potrivi, a se deosebi *ces couleurs*
tranchent, colorile acestea nu se potrivesc, 5
a pune capăt *ce fer tranchera sa destinee*,
fierul acesta va pune capăt vieții sale, 6 (în
expres) *trancher court*, a curmă vorba, *trancher*
net, a isprăvi repede, *trancher le mot*, a spune
verde gândul, *tranchons là!* basta! *trancher*
du grand seigneur, a-și da iose de boier, a face
pe grozavul, *trancher du bel esprit*, a-și da
iose de literat

TRANCHET *m* 1 cuiț de cismar, 2 cuiț
de tăiat plumbul, fierul

TRANCHEOIE *m* tocător, scândură pentru
tocat carnea

TRANQUILLE (kil') [] *a* liniștit, fam
laissez-moi tranquille, lasă-mă în pace, *avoir*
l'ame tranquille, a fi cu inima liniștită

TRANQUILLEMENT (kil'-man) *adv* liniștit,
în liniște

TRANQUILLISANT, *E* (ki-li) *a* liniștitor

TRANQUILLISER (ki-li) *v* a liniști || *Se*
tranquilliser, a se liniști

TRANQUILLITÉ (ki-li) [] tranșilțtas] *f*
liniste

TRANSACTION (zak-si) [] *f* tranzacție
a) act de învoire, *b*) învoială

TRANSACTIONNEL, *ELLE* (zak-si) *a* de
tranzacție, de învoială

TRANSACTIONNELLEMENT (zak-si) *adv*
prin tranzacție, prin învoială

TRANSALPIN, *E* (zal) [] *a* transalpin,
dincolo de Alpi

TRANSATLANTIQUE (zat) *a* transatlantic,
dincolo de oceanul Atlantic || *m* transatlan-
tic, vapor între Europa și America

TRANSBORDEMENT *m* transbordare (din
o corabie într'alta, dintr'un tren într'altul)

TRANSBORDER [bord] *v* a transborda, a
trece din o corabie într'alta, din un tren în-
tr'altul

TRANSBORDEUR *a* de transbordare || *m*
aparat de transbordare

TRANSCASPIEN, *ENNE* *a* transcaspian, de
dincolo de marea Caspică

TRANSCAUCASIEN, *ENNE* *a* transcauca-
zian, de dincolo de Caucaz

TRANSCENDANCE (san) *f* transcendență,
superioritate vădită

TRANSCENDANT, *E* [transcendens] *a* trans-
cendent *a*) superior, sublim, care excelează
în genul său, *b*) (geometria) care se sluiește
de calculul infinitesimal și de cel integral,
c) *Fil* care pornește dela rațiunea pură

TRANSCENDANTAL, *E* (san) *a* transcenden-
tal, care se ocupă cu lucruri transcendente

TRANSCONTINENTAL, *E* *a* transcontinen-
tal, care străbate un continent

TRANSCRIPTEUR *m* transcriptor

TRANSCRIPTION [] *f* transcripție *a*)
transcriere, copiere, *b*) copia (unui act) *la*
transcription d'un acte de vente, copia unui act
de vânzare, *c*) potrivirea unei bucăți muzicale
pentru un alt instrument

TRANSCRIRE [] transcribere] *v* a transcrie
a) a prescrie, *b*) a copia, a lua copia (unui act),
c) a potrivi pe un alt instrument (o bucată
muzicală) [Se conjugă ca *écrire*]

TRANSE [transr] *f* neliniște foarte mare,
spaimă *ivre dans les transes*, a trăi într'o
mare neliniște, *ivre dans des transes mortelles*,
a trăi în grozile morții

TRANSEPT (sept) *m* *Arch* transept, partea
din biserică care desparte nava de cor și for-
mează brațele crucii

TRANSFEREMENT *m* 1 transferare *a*) stră-
mutare. *le transferement des condamnés*, stră-
mutarea osândiților, *b*) permutare, 2 trecerea
supra altuia (ex a unei creanțe)

TRANSFERER [] transfere] *v* a transfera.

a) a strămută, b) a permută (un funcționar), c) *fig* a trece asupra altuia [Se conjugă ca *accélérer*]

TRANSFERT (*sfèr*) *m* 1 transferare, 2 permutare, 3 act de trecere pe numele altuia (proprietatea unui lucru)

TRANSFIGURATION [*i*] *f* 1 schimbare a unei figuri în alta, preschimbare, 2 pană ce reprezintă schimbarea la față, 3 schimbare la față (sărbătoare la 6 Aug st n), 4 transfigurare, schimbarea la față (a lui Ius Cristos)

TRANSFIGURER [*i*] transfigurare] *v* a schimba figura, forma, caracterul, etc || *Se transfigure*, a se transfigura, a se schimba la față

TRANFFILER *f* *Mar* a unui marginile a două lucruri de o linie

TRANSFIXION *f* procedeu de operare la unele amputări

TRANSFORMABLE *a* transformabil, ce se poate transforma

TRANSFORMATEUR, TRICE *a* și *s* transformator, prefăcător, preschimbător

TRANSFORMATION [*i*] *f* transformare, prefacere, preschimbare

TRANSFORMER [*i*] transformare] *v* a transforma, a prefaca, a preschimba || *Se transformer*, a se transforma a) a se prefaca, a se preschimba, b) *fig* a se deghiza, a lua diverse caractere (după interesele ce-l mână)

TRANSFORMISME *m* transformism, sistem biologic după care speciile animale și vegetale se prefac și dau naștere unor specii noi sub influența adaptării

TRANSFORMISTE *m* partizan al transformismului || *a* ce privește transformismul

TRANSFUGE [*i*] *transfuga*] *m* *transfug* a) dezeritor, fușar, b) *fig* cel ce trece dintr'un partid într'altul

TRANSFUSOR [*i*] *transfusum*] *v* a tranfuza a) a turna din un vas într'altul, b) *Med* a turna sânge sănătos în vinele unui om bolnav

TRANSFUSION [*i*] *f* transfuziune a) turnare din un vas într'altul, b) *transfusion du sang*, turnare de sânge sănătos în vinele unui om bolnav

TRANSGANGÉTIQUE *a* de dincolo de fluviul Gange *l'Inde transgangétique*

TRANSGRESSER [*i*] *transgressum*] *v* a călca, a înfrânge *transgresser la loi*

TRANSGRESSEUR *m* și *a* călcător, înfrângător

TRANSGRESSION [*i*] *f* călcare, înfrângere

TRANSHUMANCE (*zu*) *f* emigrația oilor de munte vara și scoboirea lor la vale iarnă

TRANSHUMANT, E (*zu*) *a* care emigrează pe munte vara și se scoboară la vale iarnă (despre oi)

TRANSHUMER (*zu*) [*i*] *trans*, *humus*] *v* a (se) duce să pască oile pe munte vara și a se scobori la vale iarnă

TRANSI, E (*zi*) *a* 1 pătruns înghețat, început (de frig), 2 sfios *amoureux transi*

TRANSIGER (*zi-jé*) [*i*] *transigere*] *v* 1 a se învoi, a cădea la învoială, 2 *fig* a face concesii (ce n'ar trebui), a sta la tocmeală cu

transiger avec son devoir, sa conscience, 3 a ocoli cu dibăcie *transiger avec l'erreur* [Se conjugă ca *arranger*]

TRANSIR (*zir*) [*i*] *transire*] *v* 1 a pătrunde, a îngheța *le froid nous transi*, frigul ne îngheață, 2 a degeră, 3 *fig* a) a înfioră, b) a tremura (de frică, de spaimă)

TRANSISSEMENT (*zis*) *m* (†) degerătură, rebegeală

TRANSIT (*zit*) [*i*] *m* tranzit, trecerea de marfă printr'un Stat fără a se plăti vamă

TRANSITAIRE (*zi*) *a* 1 privitor la tranzit, 2 *pays transitaire*, țara prin care trec mărfuri fără plata de vamă || *m* comisionar de mărfuri care se ocupă cu tranzitul

TRANSITER [*transit*] *v* a face să treacă, a tiece tranzit, fără a plăti drepturile de vamă

TRANSITIF, IVE (*zi*) [*i*] *a* 1 tranzitiv, (verb) a cărui acțiune trece asupra obiectului, 2 *Geol* de tranziție (terenuri)

TRANSITION (*zi-si*) [*i*] *f* tranziție a) trecere (de la un lucru la altul), legătură, b) *Geol* trecere dela un gen de rocă la altul, c) *fig* trecere dela o stare la alta

TRANSITIVEMENT (*zi*) *adv* ca tranzitiv

TRANSITOIRE (*zi*) [*i*] *a* tranzitoriu, trecător

TRANSITOIREMENT (*zi*) *adv* tranzitoriu, în mod trecător

TRANSJURAN, E *a* de dincolo de munți Jura

TRANSLATER [*i*] *translatum*] *v* (†) a traduce

TRANSLATIF, IVE *a* prin care se trece asupra altuia (un lucru)

TRANSLATION [*i*] *f* 1 translațiune, trecerea unei proprietăți asupra altuia, 2 strămutare *translation d'un prisonnier*, 3 *Mec mouvement de translation*, mișcare prin care un corp își schimbă poziția în spațiu

TRANSLUCIDE *a* translucid, care lasă să treacă lumina, străveziu

TRANSLUCIDITÉ *f* transluciditate, străvezie

TRANSMETTEUR *m* și *a* aparat transmisor de semnale telegrafice

TRANSMETTRE [*i*] *transmettre*] *v* a transmite a) a trimite, a predă, b) a trece altuia, a lăsa (cuiva) || *Se transmettre*, a se transmite, a se întinde [Se conjugă ca *mettre*]

TRANSMIGRATION [*i*] *f* transmigațiune, pribegie (a unui popor dintr'o țară într'altă), *transmigration des âmes* *V metempsychose*

TRANSMIGRER [*i*] *transmigrare*] *v* a pribegi (dintr'o țară într'altă, dintr'un loc într'altul)

TRANSMISSIBILITÉ *f* transmisibilitate, putința de a transmite, de a fi transmis

TRANSMISSIBLE *a* transmisibil, ceea ce poate fi transmis

TRANSMISSION [*i*] *f* 1 transmisțiune a) trecerea unui lucru asupra altuia, b) negociere de titluri, c) comunicarea mișcării dela un organ la altul, trecere, 2 transmitere, predare

TRANSMU(T)ABLE *a* ce poate fi prefăcut

TRANSMUER [l] transmutare] *v* a (pre)schimbă, a prefăce (metalele)

TRANSMUTABILITÉ *f* putința de a fi prefăcut

TRANSMUTATION [l] *f* transmutație, prefăcere, (pre)schimbare

TRANSPADAN, E *a* situat dincolo de Po

TRANSPARAȚIE *v* a apărea ca sub un văl, a fi străvăzător [Se conjugă ca *paraître*]

TRANSPARENCE *f* transparență, străvăzătorie

TRANSPARENT, E [l] *a* transparent *a)* străvăzător, *b)* *fig* străveziu, cunoscut cu ață albă *allusion transparente* || *m* 1 transparent cu linii negre groase, 2 tabloul luminat de o lumină doamnă

TRANSPERCEUR *v* 1 a străpunge, 2 a pătrunde prin, a răzbi [Se conjugă ca *avancer*]

TRANSPIRABLE *a* transpirabil, care poate transpira, ce poate fi eliminat prin transpirație

TRANSPIRAȚION [ml] *f* 1 transpirație, înădușire, 2 transpirație, nădușcă *etre en transpiration*, a asuda, 3 *fig* ieșirea la iveală a (unor secrete)

TRANSPIRER [ml] *v* a transpira, *a)* a năduși, a asuda, *b)* a ieși a rasuila (din piele), *c)* *fig* a ieși la iveală, a răsuila *ses projets transpirent*, planurile sale ieși la iveală

TRANSPLOTABLE *a* ce poate fi transplantat, sădit aurea

TRANSPLANTATION *f*, **TRANSPLANTEMENT** *m* transplantare *a)* răsădire aurea, *b)* *fig* strămutare

TRANSPLANTER *v* a transplantă *a)* a răsădi aurea, *b)* *fig* a strămută aurea *planter une colonie*

TRANSPORT *m* 1 transportul, căratul, dusul, 2 bastiment de transport, 3 trecere, *faire le transport d'une rente*, etc., a trece pe seama altuia o rentă, etc., 4 trecerea unei sume pe altă pagină, 5 *transport sur les lieux*, mergerea la fața locului (din porunca autorității), 6 *fig* pornire violentă *transport de joie*, bucurie nebună, nespusă, 7 entuziasm *transport poétique*, 8 *Méd* delir, congestie, *transport au cerveau*, rădăcire a minții, auzare

TRANSPORTABLE *a* transportabil, ce poate fi transportat

TRANSPORTATION [l] *f* transportare *a)* trecere din o țară în alta, *b)* trimiterea (unui osândit la munca silnică) în colonii ca să-și facă osânda

TRANSPORTÉ, E *a* transportat, înălăcărat, răpit || *s* cel ce și-a făcut osânda în colonii

TRANSPORTER [l] transportare] *v* 1 a transporta, a căra, a duce, 2 a ceda, a trece asupra altuia un drept, etc., 3 a trece pe altă filă (o sumă), 4 a strămuta, a transpune *transporter un drame anglais sur la scène française*, 5 *fig* *a)* a răpi, a înălăcăra, *b)* a scoate din fire, din minți *la fureur le transporte*, 6 a trimite în colonii ca să-și facă pedeapsa un osândit || *Se transporter*, 1 a se transporta, *a)* a merge, a se duce (într'un loc), *b)* a se plimba cu muntea *transportez-vous dans le*

passé, întoarceți-vă cu mintea în trecut, 2 a ieși din fire

TRANSPORTEUR *m* 1 cărător, cărauș, 2 mașină cărătoare

TRANSPONABLE *a* 1 ce se poate strămuta, 2 *Muz* ce se poate transpune

TRANSPUSER *v* 1 a strămuta, a pune un ucr în locul altuia, 2 a transpune, a schimba tonul unei buci muzicale

TRANSPPOSITEUR *s* și *a* (piano, orgă) care schimbă mecanicește un ton în altul

TRANSPOSITIVE, IVI *a* care are puțința de a transpune *langues transpositives*, limbi (ca greacă, latină) în care raporturile cuvintelor între ele sunt indicate prin terminațiile lor, ceea ce scutește de a le așeza în ordinea logică

TRANSPPOSITION (*si-si*) [l] transpoziție] *f* transpunere *a)* strămutare, *b)* răsturnarea ordinii obișnuite a cuvintelor, *c)* *Muz* schimbare de ton a unei buci

TRANSEHÉNAN, E (*re*) *a* de dincolo de Rin

TRANSsAHARIEN, ENNE (*za-a*) *a* (care străbate Sahara

TRANSsIBÉRIEN, ENNE *a* 1 care străbate Siberia, 2 dincolo de Siberia

TRANSsUBSTANTIATION (*si-as*) [ml] *f* prefăcere pămî și a vinului în trupul și sângele lui Christos

TRANSsUBSTANTIER [ml] transsubstantiar] *v* 1 a preschimbă, a prefăce, 2 a prefăce pâinea și vinul în trupul și sângele lui Christos

TRANSsUDATION *f* trecerea (unui lichid) prin porii vasului

TRANSsUDER [l] sudare] *v* 1 a trece prin porii unui corp un fel de sudoare, 2 a lăsa să treacă prin porii unui fel de sudoare

TRANSsIÉVERIN, E *a* situat dincolo de Tibru

TRANSsALEMENT *m* turnare dintr'un vas într'altul, pritoare

TRANSsASER [vase] *v* a turna dintr'un vas într'altul, a pritoci

TRANSsVERSAIRE *a* al apofizelor transverse

TRANSsVERSAL, E *a* transversal, de-a curmezișul || *f* linie de-a curmezișul

TRANSsVERSALEMENT *adv* transversal, de-a curmezișul, pieziș

TRANSsVERSE [l] *a* oblic, pieziș || (mușchi) transvers, cu direcția de-a curmezișul în raport cu axa corpului

TRANSsVIDER *v* *V* transvaser

TRANSsYLVAIN, E sau **TRANSsYLVANIEN, ENNE** *s* transilvănean, ardelean || *a* ardeleanesc

TRANSsTRAN *m* *V* transtrain

TRANSsPAN *m* 1 partea de sus a unui scări 2 scanduri găurite pentru scursul toilor de hârtie

TRAPEZE [l-gr] *m* 1. trapez *a)* *Geom* cadrilater cu două laturi neegale și paralele, *b)* (gimnastică) bară de lemn alăturată de două frânghii, 2 *Anat* mușchiul regiunii dorsale

TRAPÉZOËDRE *m* idem, solid ale cărei fețe sunt trapeze

TRAPÉZOÏDAL, **E** (zo-i) *a* în formă de trapez

TRAPÉZOÏDE (zo-id') [gr] *m* trapezoid, figură care seamănă cu un trapez

TRAPPE [vg] *f* 1 chepeng *a*) ușă orizontală de pivniță *baisser la trappe*, a lăsa ușă în jos, *b*) deschizătura însăș, 2 ușă, fereastră care se mișcă în o scobitură (= tarabă, oblon), 3 capcană, cursă cu bascula deasupra unei gropi, 4 *fig* cursă, capcană

TRAPPEUR *m* vânător (din stepele Americii) care întinde capcane

TRAPPISTE *m* trapist, călugăr aln tagma religioasă *la Trappe*

TRAPPISTINE *f* 1 călugăriță trapistă, 2 trapistină (licher fabricat de trapiști)

TRAPPON *m* ușă de pivniță la nivel cu pământul (pe stradă sau în prăvălie)

TRAPU, **E** [vg] *a* scund, bondoc

TRAQUE [trac] *f* hăitueală, goană

TRAQUENARD (trak'-nar) *m* 1 cursă de prins animale vătămătoare, 2, *fig* cursă întinsă, 3 trap defectuos al calului

TRAQUER [trac] *v* 1 a hăitui (vânatul), 2 *fig* a a hărțui, a urmări cu înverșunare

TRAQUET (ke) *m* 1 cursă de prins (animale puturoase), *fig* *donner dans le traquet*, a cădea în cursă, a se păcăli, 2 terteleag, tîrzure lui morii, 3 Zool mărăcinar (păsărică)

TRAQUEUR *m* hăitaș

TRAULET (lə) *m* unealtă de împuns un desen de arhitectură

TRAUMATIQUE (tk') [l-gr] *a* Chir ce ține de răni

TRAUMATISME *m* traumatism, turbură- nile provocate de răni

TRAUMATOLOGIE [gr] *f* traumatologie, știința ce se ocupă de răni

TRAVAIL (vai) (pl *travaux*) *m* 1 muncă *les travaux de l'esprit*, munca minții, *se mettre au travail*, a se pune pe lucru, a începe să lucreze, *il a le travail facile*, lucrează ușor, 2 lucrătură *vas d'un beau travail*, vas frumos lucrat, 3 lucrare, operă, 4 Mec lucru, 5 *être en travail d'enfant*, a fi în facție, 6 fierbere, irământare *le travail d'un volcan*, 7 crăpae, strambaie (a lemnului), 8 pl lucrări, desbateri *les travaux d'une commission*, 9 (în expres) *homme de travail*, salahor, *homme de grand travail*, muncitor harnic, *maison de travail*, inchoare unde se lucrează, *travaux forces*, muncă silnică, 10 pl isprăvi *les travaux d'Hercule*, isprăvile lui Hercule, *contem- moi tes glorieux travaux*, povestește mi ispră- vile tale vitezești, 11 *travail au tour*, dare la strung || (pl *travaux*) 1 mașina, războiul pot- covarilor, 2 (†) raportul (adresat de un in- terior către superiorul său) *le ministre a eu plusieurs travaux avec le roi*, ministrul a adresat mai multe rapoarte regelui [V Suplimentu]

TRAVAILLÉ, **E** (va-yé) *a* 1 lucrat, 2 mun- cit, meșteșugit *style travaillé*, 3 chinuit, fră- mântat

TRAVAILLER (va-yé) *v* 1 a munci, a lucra, *il se tue a travailler*, se istovește muncind, 2 *fig* *son argent travaille*, *il fait travailler son argent*, lucrează cu banii, își pune banii la dobandă, 3, *fig* a se strădui (la ceva), 4 a ieșența, a fierbe (ex vinul), 5 a crăpă, a se stramba *le bois veut travailler*, lemnul verde se strambă, 6 *fig* a fi în neastampăr, a se frământa *sa cervelle travaille*, creierul său se frământă, 7 *fig* *a*) a frământa *se travailler l'esprit*, a și irământa muntea, *b*) a munci, a meșteșugii *travailler son style*, *c*) a chinui *la fièvre le travaille*, irigunile îl chinuesc, nu-i dau răgaz, *d*) a așăla, a îndemna la răsăvrate *travailler les esprits*, a așăla mințile, 8 *travailler le vin*, a falsifica vinul || *Se travailler*, 1 a se lucra, 2 a se munci, a se trudi, a se căzni [V Suplimentu]

TRAVAILLEUR (va yeur), **EUSE** *s* și *a* lucrător, muncitor

TRAVEAU *m* V *soliveau*

TRAVÉE *f* 1 spațiu ntre două bărne, în- tre căpriori, 2 galerie de sus (la biserică), 3 *travee de pont*, talpa podului cu taraci

TRAVERS (ver) [l traversus] *m* 1 curmeziș, lat, lățime *un travers de doigt*, un lat de de- get, 2 neregularitate (la o clădire), 3 defect, cusur *donner dans un travers*, a se purta uât, 4 toană, ciudățenie *les travers de l'esprit*, ciu- dățeniile minții || loc adv *en travers*, de-a curmezișul, *de travers* *a*) oblic, strâmb, *b*) *fig* chiorăș *regarder de travers*, a se uita chio- raș, *c*) anapoda, pe dos, *d*) *esprit de travers*, munte scutit, *a tort et à travers* *a*) în dodii, alandala, *b*) orbește || loc prep *a travers*, *au travers*, razna prin *courir à travers les champs*, a alerga razna prin câmpii, *au travers de*, în mijlocul, printre *au travers de perils*, printre primejdii, în mijlocul primejdiilor, *au travers d'un discours*, în mijlocul unei vorbiri

TRAVERSABLE *a* peste care se poate trece

TRAVERSE *f* 1 traversă, grindă pusă de-a curmezișul, 2 stinghie (de ușă), 3 *chemin de traverse*, drumul mai scurt (care taie un drum mai lung), *prendre la traverse*, a tăia drumul, *fig par les traverses*, pe cale in- directă, 4 *Mar* bancă de nisip, etc la intrarea unui port, 5 *Fortif* masiv de pământ pe un parapet într-o tranșee, baterie, 6 *fig* piedici, nenorociri, necazuri *les traverses de la vie humaine*, restriștile vieții omenești, *essuyer bien des traverses*, a îndura multe necazuri || loc adv *a la traverse*, de-a curmezișul, *se mettre a la traverse*, a pune piedici, bete în roate

TRAVERSEE *f* 1 trecere, călătorie pe apă, 2 *faire la traversee d'un pays*, a străbate o țară, 3 *traversee de vote*, punct de întretăiere a două căi

TRAVERSER [travers] *v* 1 a traversa *a*) a trece peste, *b*) a trece de partea cealaltă *traverser une rue*, a trece pe trotuarul celalt, *c*) a trece prin *traverser une forêt*, a trece prin o pădure, *traverser l'esprit*, a trece prin minte, 2 a străbate, a cutreera, 3 a străpunge *une*

balle lui a traverse le cœur, un glonț i-a străbătut inima, 4 a pătrunde, a răzbi prin *la pluie a traverse mes habits*, ploaia mi-a pătruns prin haine, 5 a tăia *des allees traversent le jardin*, grădina e tăiată de alei, 6 *fig* a pune piedici, a zădărnici *traverser les desseins de quelqu'un*, a zădărnici scopurile cuiva || *Se traverser*, 1 a se trece, a se străbate, 2 *Mar* a-și arăta ilancul (o corabie), 3 a se frânge (un cal)

TRAVERSIERE, **ÈRE** *a* 1 pentru trecut, trecător, 2 *flute traversiere*, flaut ce se ține orizontal pe buze

TRAVERSIŢĂ *m* 1 gîndă de-a curmezişu, 2 (peină orizontală sub) căpătaiu, 3 fiecare bucată din tundul unui butoiu, 4 varga de tici a balanţei [V Suplimentu]

TRAVERSINE *f* 1 gîndă care uneşte paini, 2 scânduri pe care se trece de pe o luntre într-alta, 3 traversiă a unui grilaj, 4 lemnăria sprînjitoare a stăvilariului

TRAVERTIN *m* mîsa depozitelor, adesea calcaroase, precipitate de apele unor izvoare

TRAVESTI, **E** *a* trăvestit, străvestit *bal travesti*, bal (costumul, *rôle travesti*, rol în care actorul se deghizează || *m* haină străvestită, costum pentru deghizat *un piquant travesti*

TRAVESTIR [it] *v* 1 a străvesti, a îmbrăcă (cu alte haine) *travestir des hommes en femmes*, a îmbrăcă bărbaţi în haine femeieşti, 2 *fig* a parodiă, a traduce în stil comic (pe un autor), a face din serios comic *Scarron a travesti l'Eneide*, Scarron a făcut o Eneidă comică, 3 a falsifica, a tălmăci rău *travestir une pensee*, a tălmăci greşit un gând || *Se travestir*, a se străvesti, a se deghiza

TRAVESTISSEMENT *m* 1 străvestire *prendre les travestissements*, a se străvesti, a se deghiza, 2 *fig* falsificare, răstălmăcire

TRAVESTISSEUR, **EUSE** *s* străvestitor, prefăcător de opere literare

TRAVOUIL, **TRAVOUL** *m* depănătoare de pus firul în scul

TRAYEUR (*trè*), **EUSE** *s* mulgător (de vaci)

TRAYON (*tre-yon*) [traire] *m* tăţă de vacă

TRÉBUCHAGE *m* venficarea greutăţii monedelor cu vînzarea

TRÉBUCHANT, **E** *a* care are greutatea cerută (monedă)

TRÉBUCHEMENT *m* 1 poticare, 2 efigia la cântar

TRÉBUCHER *v* 1 a poticni, a se împiedica *trébucher sur une pierre*, a se împiedica de o piatră, 2 *fig* a greşi, a aluneca *on trébuché souvent*, se greşeşte adesea, 3 *a)* a cântări cu vînzarea piese de aur, *b)* a bate la cântar

TRÉBUCHET *m* 1 cursă pentru păsări, 2 vînză, 3 (în evul mediu) maşină de asvîrlit cu care se doboră zidurile

TRÉFILEAGE *m* tragerea sârmei

TRÉFILER *v* a trage sârma

TRÉFILERIE *f* 1 maşină de tras sîrmă, 2 fabrică de sârme

TRÉFILEUR *m* sârma

TRÉFLE [l trifolium] *m* 1 *Bot* trifoiu *trèfle d'eau*, trifoişte, 2 triflă, spaţiu [V Supl]

TRÉFLÉ, **E** *a* *Biaz* terminat în formă de

frunză de trifoiu

TRÉFLER *v* a întipări de două ori efigia

(pe o monedă) medalie [Se conj ca *accélérer*]

TRÉFONCIER, **ÈRE** *a* care ţine de subsol

|| *m* (†) proprietar pe sol şi pe subsol

TRÉFONDS *m* ceea ce este sub pămînt, subsol, *fig* *connaître le fonds et le tréfonds d'une affaire*, a sti tot rostul, toate chichitele unei afaceri

TREILLAGE (*tre-ya j'*) *m* parmaclăc, grătui, zăbriele

TREILLAGER (*tre-ya-jé*) [treille] *v* a pune zăbriele, grătui, parmaclăc

TREILLAGEUR (*tre-ya-jeur*) *m* lucrător de grătui, zăbriele

TREILLE (*tre y'*) [l trichilaj] *f* boltă sau parmaclăc de viţă de vie, *le jus de la treille*, vinul

TREILLIS (*tre-yi*) [l trileis] *m* 1 parmaclăc, zăbriele (în formă de ochiuri de laş), 2 cutie cu despărţituri pentru copiat (a picturilor), 3 panză groasă (de saci, de haine), drul gros *pantalon de treillis*, 4 muşama

TREILLISER (*tre-yi-zé*) *v* a înconjură cu parmaclăc, cu zăbriele

TREIZAIN *f* vreo treisprezece

TREIZE [l tredecim] *a* num 1 treisprezece, 2 al treisprezecelea *tome treize* || *m*

1 a 13-a zi a lunii, 2 numărul 13 [V Sup]

TREIZIÈME *a* num al 13-lea, a 13-a || *m* a treisprezecea parte

TREIZIÈMENT *adv* 1 al treisprezecelea, 2 în al treisprezecelea rând

TREJETAGE *m* transvazarea sticlei topite (pentru oglinzi) în lighiane

TREJETER *v* a transvază sticla topită în lighiane [Se conjugă ca *jeter*]

TRELINGAGE [it] *m* *Mar* frînghie groasă care uneşte babordul cu tribordul

TRELINGUER (*len-ghe*) *v* *Mar* a strange, a înşepeni cu frînghia groasă

TREMA [gr] *m* tremă, semn care arată că vocala trebuie citită deosebit (ex *noel, cigue*)

TREMAIL *m* V *trama*

TREMATODES *m* pl ordin de viermi laşi paraziţi ai vertebratelor

TREMBLAIE (*tran*) *f* loc sădit cu plop tremurător

TREMBLANT, **E** (*iran*) *a* 1 tremurând, tremurător *il était tout tremblant*, tremură ca varga, 2 *fig* spăimîntat || *f* tremuriciul (oilor)

TREMBLE (*tranbl'*) [l tremula] *m* plută, plop tremurător, plop de munte

TREMBLÉ, **E** (*iran*) *a* scris cu mîna tremurîndă, *sans tremblés*, sunete care n'au aceeaşi intensitate || *m* *Tip* linie despărţitoare când steară când gras tipărită.

TREMBLEMENT (*tran*) *m* 1 tremurătură, 2 *tremblement de terre*, cutremur de pămînt, 3 *Muz* cadenţă precipitată în cântatul unui instrument [V Suplimentu]

TREMBLER (*tran*) [*l*] tremulus] *o* 1 a tremură, 2 a-1 fi teamă *je tremble qu'il n'apprenne la nouvelle*, m-e teamă să nu aleasă, 3 *faire trembler*, a îngrozi, a *faire trembler*, peste măsură, groaznic, 4 a se cutremura (de groază, etc.), 5 *trembler la fièvre*, a fi sguduit, scuturat de friguri

TREMBLEUR, EUSE (*tran*) *a* care tremură || *s* 1 tremurător, 2 fricos || *m* *V interrupteur*

TREMBLOTANT, E (*tran*) *a* tremurător

TREMBLOTEMENT (*tran*) *m* tremur, tremurătură

TREMBLOTER (*tran*) *v* a tremura, a dărdăi (ex de frig)

TREMELLACÉES *f* ciuperci moi ce cresc pe trunchiul copacilor (ca tremuriciu, etc)

TREMELLE *f* tremuriciu, burete de soc, (ciupică moale care crește pe copaci)

TREMIE *f* 1 coșul morii, 2 spațiul din odaie rezervat sobei, 3 covata cu mâncare (a pășănilor de curte)

TREMIÈRE *a rose tremiere*, nălbă de grădină

TREMILLON (*yon*) *m* propteală la coșul morii

TREMULO (*tre*) [*it*] *m* tremolo *a)* tremurătura dată vocii, *b)* mușcare vie și repede pe o notă

TREMOUSSEMENT *m* învârtire de colo până colo, fațait

TREMOUSER *v* 1 a se învârti de colo până colo, a se fațai, 2 a pune în mișcare (pe cineva), a-1 mai suci, 3 *tremousser des ailes*, a da din aripi, a sbura || *Se tremousser*, 1 a se învârti de colo până colo, 2 *fam* a alerga, a se osteni (pentru cineva)

TREMOUSSOIR *m* fotelu cu resort

TREMPAGE (*tran*) *m* *Tip* mușarea hârtiei înainte de a o aplica peste zaț

TREMPE (*tranp'*) *f* 1. muiatul (în apă), 2 călirea, oțelirea (unui metal), 3 *épée d'une bonne trempe*, sabie bine oțelită, *fig homme d'une solide trempe*, om de o constituție puternică, *esprit, ame, caractère d'une bonne trempe*, minte, suflet, caracter bine oțelit, ales, 4 teapă, soru *gens de la même trempe*, oameni de aceeași teapă, 5 *pop* chelifăneală, burdușeală

TREMPÉ, E (*tran*) *a* 1 muiat, 2 *du vin trempé*, vin amestecat cu apă, 3 călit, *fig oțelit*, 4 *être trempé*, a fi ud hoarcă || *f* *pop* bătaie, burdușeală

TREMPER (*tran*) [*l*] temperare] *v* 1 a muiă, a întinge *tremper la soupe*, a muiă bucățele de pâine în supă, *pop tremper une soupe à quelqu'un*, a da o bătaie bună cuiva, *tremper son vin*, a amesteca vin cu apă, *tremper de larmes*, a scălda în lacrimi, *tremper ses mains dans le sang*, a-și mânji mâinile în sânge, 2 a căli *tremper une lame*, a căli o lamă de cuțit, 3. *fig* a oțeli, 4 a se muiă, a sta în apă *le ling trempé avant d'être lavé*, rufeile se moaie înainte de a fi spălate, 5 *fig* a fi amestecat, băgat în, părtaș la *tremper dans un crime* || *Se tremper*, 1 a se muiă, 2 a se oțeli

TREMPERIE (*tran*) *f* *Tip*. locul unde se moaie hârtia (în tipografie)

TREMPETTE (*tran*) *f* feluță de pâine muiată în un lichid *faire la trempette*, a mânca feluțe de pâine muiate în un lichid [V Supl.]

TREMPÉUR (*tran*) *m* lucrător care călște, moaie, etc

TREMPIN (*tran*) *m* 1 trambulină, scandură oblică de pe care se sare în ceva, 2 *fig a)* viteză, *b)* impicjurare norocoasă

TREMUE *f* 1 blană de scanduri la corăbiile mici, 2 streășină prin care se trece lanțul pe punte

TRÉMULATION *f* tremurătură repede după o bruscă contractare musculară

TRÉMULER [*l*] tremulare] *v* a pricnui o tremurătură repede

TRENTAIN *m* *nous sommes trentain*, avem fiecare câte 30 puncte (la jocul *paume*)

TRENTAINE [*trēte*] *f* 1 *une trentaine*, vreo treizeci, 2 *fam la trentaine*, vârsta de 30 de ani

TRENTE [*l*] triginta] *a* num 1 treizeci, 2 al 30-lea, a 30-a || *m* a 30-a zi a lunii

TRENTE-DEUX-PIEDS *m* una din țevile orgii

TRENTENAIRE *a* ce durează 30 de ani

TRENTIÈME *a* al treizecilea, a treizecea || *m* a treizecea parte

TRÉOU *m* *Mar* panză patrată

TRÉPAN [*gr*] *m* 1 trepan *a)* *Chir* siredel de găurit oasele craniului, *b)* operațiunea găuririi craniului *subir le trepan*, a-1 se face operația găuririi craniului, 2 *unealtă de lăcătuș de găurit*, de străpuns vertical, 3 *unealtă de găurit roțe, pietre, etc*

TRÉPANATEUR *m* trepanator, cel ce face operația găuririi craniului

TRÉPANATION *f* operația trepanării, a găuririi craniului

TRÉPANEUR [*trépan*] *v* 1 a trepana, a găuri craniul, 2 *trépaner une mine*, a străpunge galeria unei mine cu trepanu

TRÉPAS (*pa*) *m* *Poet* moarte, *fam passer de vie à trépas*, a muri

TRÉPASSÉ, E *s* moit, răposat *la fête des trépasses*, ziua morților (2 noemvrie) 2

TRÉPASSÉMENT *m* răposare

TRÉPASSER *v* a răposa, a muri

TRÉPIDATION [*l*] *f* 1 tremur usor, 2 cutremurătură *trépidation des vagues*, cutremurătura geamurilor, 3 *svacnătură trépidations d'une voiture*

TRÉPIED (*pr-ē*) [*l*] *tripes*] *m* 1 prostern sau cratiță pe trei picioare, 2 *triped*, scaun cu trei picioare (la oracole)

TRÉPIGNEMENT *m* tropăit

TRÉPIGNER *v* a tropăi, a bate din picioare, a sări (de bucurie, de mânie) [V Suplimentu]

TRÉPOINTE *f* fâșie de piele cusută între alte două mai groase (la cizmar, etc)

TRÈS (*trē*) [*l*] *trans*] *adv* foarte

TRÉSAILLE (*za-y'*) *f* bucată orizontală de lemn care menține loitrele unei cărufe

TRÉSAILLÉ, E (*za-lé*) *a* crăpat sub acțiunea căldurii (un *te blou*, o faianță)

TRESAILLURE (za-yur') *f* crăpături în faianță din cauza căldurii

TRESILLON *m* *V* *etresillon*

TRESILLONNER *v* *V* *étrésillonner*

TRESOR (zor) [*l*] *thesaurus* *m* 1 comoară, 2 tezaur, visticie, 3 odor *cel enfant est mon trésor*, copilul acesta e odorul meu, 4 odoare bisericești și locul unde se păstrează *le trésor de Notre-Dame*, altarul cu odoarele bisericești dela N-D, 5 *les trésors de Cérès, de Bacchus, de l'automne*, grânele, strugurii, fructele

TRESORERIE (zo) *f* 1 visticie, haznaua Statului, 2 ministerul de finanțe (în Anglia) *lords de la trésorerie*, lorzii Ministerului de finanțe, 3 (†) administrația financiară, casieria (unui județ), 4 beneficiul sau casa visticiernicului unei biserici

TRESORIEN (zo) *m* tezaurar, visticiernic, casier, *trésorier-payeur general*, administratorul casieriei (unui județ)

TRESORIERE (zo) *f* iconoamă, casierică (în mânăstiri, asociații)

TRESSAGE *m* împletit

TRESSAILLEMENT (tre-say'-man) *m* 1 tresărire, 2 ieșirea din loc (a unui nerv sau mușchiu)

TRESSAILLI (tre-sa-yi) *a* (nerv sau mușchiu) ieșit din loc, sucit

TRESSAILLIR (tre-sa-yir) [sailir] *v* a tresări [Vezi Tabloul verbelor neeregulate]

TRESSAUT (tre so) *m* sărire în sus, tresăltare

TRESSAUTER (tre-so) *v* a sări în sus, a tresălta

TRESSE *f* 1 treasă, galon, 2 pleată, cosită, 3 otgon lat sau împletit cu mână, 4 hârtie groasă cenușie, 5 *Arh* ornament din împletitură

TRESSER *v* a împleti

TRESSEUR, EUSE *s* împletitor

TRESSOIR *m* unealtă pe care se împletește pârul

TRÉTEAU [ol] *m* 1 scândură lungă și îngustă pe patru picioare, capră, 2 *pl* teatru de băici, de saltimbanci, fig *monter sur les tréteaux*, a se face actor

TREUIL (treui) *m* vartej (de ridicat greutate)

TRÊVE [vg] *f* 1 încetarea ostilităților, *trêve de Dieu*, armistițiu impus de Biserică seniorilor feudali în luptă unii cu alții, 2 *fig a)* pace *faire trêve*, a face pace, a înceta dușmănia, *faire trêve à ses plaintes*, a înceta cu plânsul, *b)* moment de liniște, răgaz *son mal ne lui donne point de trêve*, boala nu-i dă un minut răgaz; *n'avoir ni paix ni trêve*, a nu avea nici o odihnă, 3. *trêve de*, destul cu, să încetăm cu *trêve de railleries*, destul cu glumele, gluma laoparte, *trêve de cérémonies*, vă rog, fără ceremonii

TRÉVIRE *f* 1. *Mar* frânghie îndoită în două fixată de vârful unui plan înclinat și slujind a învârti pe ea un corp cilindric, 2 (un fel de) proptea

TRÉVIER *v* a face să alunece cu ajutorul frânghiei *trévire*

TRI [trier] *m* alegere, alecșul

TRI *m* 1 (la whist) *faire le tri*, a face o le vată mai mult decât adversarul, 2 jocul *homme* jucat în trei

TRIADE [gr] *f* triadă *a)* reunire de trei unități, *b)* treime

TRIADELPHIE [gr] *a* (flori) cu stamine luate de firele lor în trei făscii deosebite

TRIAGE [trier] *m* 1 triaj, alegere, 2 persoane sau lucruri alese

TRIAIRES *m pl* soldați cari formau al treilea rând în o legiune romană

TRIANDRE [gr] *a* cu trei stamine libere

TRIANDRIE [gr] *f* triandrie, însușirea de a avea trei stamine libere

TRIANGLE [*l*] *triangulum* *m* 1 triunghi, figură cu trei unghiuri, 2 *Mar* pavilion triunghiular pentru semnale

TRIANGULAIRE *a* triunghiular || *m* mușchiu triunghiular

TRIANGULAIREMENT *adv* în mod triunghiular, în triunghi

TRIANGULATION *f* lucrări pentru a ridica planul unui teren

TRIAS (ass) [gr] *m* trias, sistem geologic (care se divide în trei etaje)

TRIASIQUE *a* *Geol* al triasului

TRIATOMIC *a* triatomic, (corp) al cărui atomi se pot combina cu trei atomi de hidrogen sau cari se pot substitui la trei atomi al unui corp monoatomic într'un compus

TRIBEAD *f* aceea care caută în o persoană de sexul ei plăceri contra naturii

TRIBAL, *E* *a* care trăiește în triburi

TRIBALLE *f* vergea cu care blănarii bat pieile pentru a le mlădi

TRIBALLER *v* a bate pieile cu o vergea pentru a le mlădi

TRIBART *m* opritoare de gâtul porcilor, câinilor, etc

TRIBASICITÉ (zi) *f* însușirea de a fi tribazic

TRIBASIQUE *a* (acid) tribazic, care conține trei atomi de hidrogen, ce pot fi înlocuiți cu echivalențe metalice

TRIBOMÈTRE [gr] *m* idem, instrument de măsurat puterea frecatului

TRIBOMÉTRIE *f* idem, partea științei care se ocupă cu măsura forțelor frecatului

TRIBORD [angl] *m* tribord, partea dreaptă a corăbiei

TRIBORDAIS (de) *m* om al corăbiei ce ține de sfertul tribordului

TRIBRAQUE (brak') [gr] *m* picior format din trei scurte (— — —)

TRIBU [*l*] *tribus* *f* trib, semănție [V Supl]

TRIBULATION [*l*] *f* tribulațiune, amărăciune, necaz, neplăcere

TRIBUN [*l*] *m* tribun *a)* reprezentant al poporului (la Romani), *b)* orator popular

TRIBUNAL [*l*] *m* 1 tribunal, 2 *le tribunal de la pénitence*, jețul duhovnicului

TRIBUNAT *m* funcție de tribun

TRIBUNE [it] *f* 1 tribună *a)* loc înalt de unde vorbește oratorul *tribune sacrée*, amvon,

b) loc ridicat în interiorul unei săli, etc., 2 locul din biserică unde se află așezat dulapul orgii

TRIBUNITIEN (*si-en*), **ENNE** *a* ce ține de funcția de tribun

TRIBUT (*bu*) [*i*] tributum] *m* tribut *a*) haraciu, *b*) *fig* contribuție, dare, *c*) leafă, salariu *irer* un tribut de son travail, *d*) scoate un castig din munca sa, *e*) datoric, *bui* payer le tribut a la nature, *a* da oitul popii

TRIBUTAIRE *a* și *m* tributar *a*) (cel ce plătește tribut, *b*) *fig* datornic, supus, *c*) care se varsă într'altul (rau)

TRICAGE *m* 1 ridicarea țesclor opuse ale pieselor cu cari se construiește un catart de împreunare, 2 împreunarea lemnelor plute toare ale aceluiaș proprietar

TRIENNAL, **E** (*sen na*) [*i*] triceni] *a* care cuprinde un spațiu de trei ani

TRICÉPHALE [*gr*] *a* tricefal cu 3 capete

TRICEPS (*seps*) [*i*] *m* triceps, mușchiu cu trei fâșii fibroase la căpătare

TRICHER *c* 1 a trișă, a înșelă (la joc), 2 a ascunde un efect de simetrie, 3 a lua toate măsurile spre a nu face copii

TRICHERIE *f* înșelătorie (la joc)

TRICHEUR, **EUSE** *s* măsluitor, șuler, trișor

TRICHINAL, **E** (*ku*) *a* care aparține trichinei

TRICHINE (*kin'* sau *șin'*) [*gr*] *f* trichină (vierme din intestine) [*V* Suplimentu]

TRICHINÉ, **E** (*ku* sau *șu*) *a* cutropit de trichină

TRICHINOSE (*ku* sau *șu*) *f* trichinoză, boală produsă de trichină

TRICHITE (*ku'*) *f* idem, cristale grupate asemănătoare cu niște pachete de fire

TRICOCEPHALE (*ko*) [*gr*] *m* tricocefali, viermi așoși paraziți (în om și în animale)

TRICHOPHYTON (*ko*) [*gr*] *m* idem, cu percă care trăiește pe pielea omului

TRICLINIUM (*om'*) [*i*] *m* trichiniu, sală de mâncare cu trei scaune sau paturi (la Romani)

TRICOISES *f* pl clește de potcovar

TRICOLOR [*i*] *m* 1 șir sau garoafă de trei culori, 2 blană de pisică în trei culori

TRICOLORE [*i*] *a* tricolor, în trei culori

TRICORNE [*i*] tricornis] *a* tricorn, (pălărie) cu trei colțuri

TRICOT (*ko*) *m* 1 tricou *a*) împletitură cu ochuri, *b*) veșmânt din această împletitură, 2 (†) pop băta rețevau

TRICOTAGE *m* 1 împletitul, 2 împletitură

TRICOTER *c* 1 a tricota, a împleti cu cârlig, la gheighcf, 2 pop a umbla hărtiș

TRICOTEUR, **EUSE** *s* împletitor [*f* mașină de împletit [*f* pl femei din popor cari în timpul Revoluțiunii, asistau împletind la ședințele Convențiunii ale adunărilor populare și ale tribunalului revoluționar

TRIC-TRAC *m* trictac *a*) table, *b*) jocul în table, *c*) partidă de table

TRICUSPIDE *a* prevăzut cu trei vârful

TRICYCLE [*gr*] *m* triciclu, trăsura, plug sau ciclu cu trei roate

TRIDACNE *m* molusc cu ghiocuri unașe

TRIDACTYLE [*gr*] *a* cu trei degete

TRIDE [*sp*] *a* vioru (cal)

TRIDENT (*dan*) [*i*] trident] *m* trident *a*) iurcă cu trei araci, *b*) scriptul lui Neptun, *c*) cazmă cu trei dinți

TRIDENTE, **E** *a* cu trei dinți

TRIDI *m* tridi *a* tricia zi adecadei din calendarul republican (1793)

TRIDUO, **TRIDUUM** (*om'*) *m* rugăciuni timp de trei zile

TRIÈDRE [*gr*] *m* tricidru figură cu trei fețe [*a* cu trei fețe

TRIENNAL, **E** (*en-na*) [*i*] triennis] *a* trienal *a*) care ține trei ani, *b*) timp de trei ani, *c*) pe timp de trei ani

TRIENNALITÉ *f* durată de trei ani

TRIFENAT *m* trinat *a*) spațiu de trei ani, *b*) ciclu al unei funcțiuni timp de trei ani

TRIENNIUM (*en-nom'*) [*i*] *m* spațiu de trei ani în cari se învătă teologia înainte de obținerea unui titlu

TRIER *c* a tria, a alege *V* colet

TRIÉRARCHIE [*gr*] *m* comandamentul peste o galără

TRIÉRARQUE [*gr*] *m* comandantul unei galere (la Greci)

TRIÈRE [*gr*] *f* galără, vas cu trei randuri de lopoți

TRIEUR, **EUSE** *s* cel ce alege, alegător

TRIEUSE *f* mașină de ales, de despărțit

TRIFACIAL, **E** *a* *V* trijumeau

TRIFIDE [*i*] *a* Bot despărțit în trei

TRIFLORE [*i*] flos] *a* cu trei flori

TRIFOLIOLÉ, **E** *a* cu petiolul terminat în trei foaje

TRIFOLIUM (*om'*) *m* *V* cytise

TRIGAME [*gr*] *a* trigam *a*) căsătorit de 3 ori, *b*) Bot cu trei flori de sexe deosebite

TRIGAUD, **E** *s* (†) viclean, papugiu

TRIGAUDEUR *c* (†) *a* umbla cu viclesuguri, a înșelă

TRIGAUDEURIE *f* (†) înșelăciune

TRIGÉMELLAIRE *a* (sarcină) cu trei gemeni

TRIGÉMINÉ, **E** [*i*] trigéminus] *a* de trei ori gemen, în număr de șase, dispusi doi câte doi

TRIGLE *m* trigl (pește acantopter)

TRIGLYPHE [*gr*] *m* tighif, ornament al fizeiice

TRIGONE [*gr*] *a* cu trei unghii

TRIGONETTE *f* Bot molotru, sulfină albastră

TRIGONOCÉPHALE [*gr*] *a* cu capul triunghiular [*m* trigonocefal, șarpe foarte veninos

TRIGONOMETRIE [*gr*] *f* trigonometrie, știința care calculează toate elementele triunghiului cu date numenice suficiente

TRIGONOMETRIQUE *a* trigonometric, de trigonometrie

TRIGONOMETRIQUEMENT *adv* după regulile trigonometriei

TRIGYNE [*gr*] *a* cu trei pistile libere

TRIGYNIE *f* starea florilor cu 3 pistile libere

TRIEBDOMADAIRE (eb) *a* de trei ori pe săptămână

TRIJUMEAU *m* niv al craniului împărțit în trei ramuri

TRILATERAL, **E** [l] *a* cu trei laturi

TRILINGUE [leng'] [l] *a* 1 care stie trei limbi, 2 scris în trei limbi

TRILITHE [gr] *m* trilit, monument megalitic din trei pietre două verticale, a treia de-a curmezisul

TRILITTÈRE [littera] *a* 1 Gram compus din trei litere, 2 *langues trilitteres* limbile semitice

TRILLE (tril sau tri-y') [gr] *m* tril, repetiție repetă și alternativă a două note consecutive

TRILLER (ye) *v* a împodobi cu triluri

TRILLION (li) *m* trilion, un milion de milioane

TRILOBÉ, **E** [lobe] *a* cu trei lobi

TRILOBITES *m pl* trilobiți, ordin de crustacei fosili din leziunurile primare

TRILOCULAIRE *a* cu trei despărțituri

TRIOLOGIE [gr] / (la Greci) trilogie sir de trei tragedii, de trei poeme, de trei bucăți cu același subiect

TRIOLOGIQUE *a* a unei trilogii

TRIMBALAGE, **TRIMBALEMENT** (trin) *m* căratul, târerea după sine

TRIMBALER (tren) *v* 1 a târî după sine (pretutindeni), 2 a merge la plimbare, a se plimbă [V Suplimentu]

TRIMBER *v* 1 a srupe piciorul aleigand, 2 a munci din greu [V Suplimentu]

TRIMÈRE *a* 1 compus din trei articoli, 2 după al treilea picior (cenzură)

TRIMESTRE [l] *m* trimestru *a)* spațiu de trei luni, *b)* sumă plătită pe trei luni, *c)* funcțiunea ce durează trei luni

TRIMESTRIEL, **ELLE** *a* trimestrial *a)* de trei luni, *b)* din trei în trei luni

TRIMESTRIELLEMENT *adv* 1 pe trimestru, 2 din trei în trei luni

TRIMÉTHYLAMINE *f* idem, amoniac compus derivat din amoniacul simplu în care s'a substituit trei grupe de metili cu trei atomi de hidrogen

TRIMETRE [gr] *m* vers din trei metri

TRIMORPHE [gr] *a* trimorf, care poate cristaliza în trei forme deosebite

TRIMORPHISME *m* idem, însușirea de a cristaliza sub trei forme deosebite

TRIN sau **TRINE** [l] *a* (t) 1 împărțit în trei une *trine* unită, o unitate împărțită în trei, 2 Astr *trin(e) aspect*, depărtate una de alta cu treimea zodiacului (două planete)

TRINEVÉ, **E** *a* Boi cu trei nervuri

TRINGLE *f* 1 vergea de fier (de care atârna o perdeă), 2 stânghie cu care se astupă crăpătura dintre două scânduri, 3 *Arh* stânghie de tras ciubuce, 4 semn făcut cu o sfoară văpsită pe o bucată de lemn, 5 ciubuc lat la partea de jos a tringhului doric

TRINGLER *v* trage o linie dreaptă (pe un lemn) cu o sfoară văpsită

TRINGLETTE *f* 1 vergeluță, 2 stânghie mică

TRINITAIRE *s* 1 cel, ceea ce crede în existența Treimeii, 2 călugăr, călugăriță din tagma Treimeii

TRINITÉ [l trinitas] / trinitate *a)* Treimea, *b)* Dumnezeu cea dintrai după Rasali (-tr-băloare)

TRINÔME [gr] *m* Alg trinomi calinir de trei termeni [l] *a* cu trei termeni

TRINQUART (kar) *m* luntric pentru pescuitul scriumbiei

TRINQUER (li) [g] *v* a ciocni paharele, a si ura sănătate [V Suplimentu]

TRINQUET (ke) *m* Mar catart de dinaintea vase cu pânze triunghiulare

TRINETTE *f* Mar panză triunghiulară (la catartul de dinainte)

TRINQUEUR *m* cel care ciocnește mureu pahare cu alin, beșivan

TRIO [it] *m* 1 trio *a)* Mus bucată pentru trei voci, *b)* icunio de trei persoane, lucruri

TRIOLE [gr] *m* triobol (măsură, monedă de trei oboli)

TRIOLET (trio) *m* 1 triolet *a)* poezioasă de opt versuri, *b)* grup de trei note care pierzesc cât două, 2 Bot triforiu alb

TRIOMPHAL, **E** (on) *a* 1 de triumf *char* triumphal, car de triumf, 2 pompiș, năreț

TRIOMPHALEMENT (on) *adv* în triumf, triumfător

TRIOMPHANT, **E** (on) *a* 1 triumfător, 2 hotărâtor *argument triumphant*

TRIOMPHATEUR, **TRICE** (on) *s* triumfător

TRIOMPHE (onf') [l triumphus] *m* 1 triumf, buvință, succes splendid, 2 intrare pompișă în oraș (a unui general biruitor), onorurile triumfului *obtenir le triomphe*

TRIOMPHE (onf') *m* 1 triumf (joc de cărți, un fel de *ecarte*), 2 atu

TRIOMPHER (on) [l triumphare] *v* a triumfa, a birui, *fig* a izbândi, *b)* a primi onorurile triumfului, *c)* a se fâli cu ceva *il triomphe de sa perfolie*, *d)* a fi răpit de bucurie *trionpher du malheur d'autrui*, a se bucura de nenorocirea altuia, *e)* a înfrânge *trionpher de ses passions*, a si birui patimile, *f)* a excela a fi foarte tare *trionpher dans un art*, a fi foarte tare într-o artă, *g)* a bate pe toți, a fi cel mai tare (în o discuție, asupra unei materii)

TRIONYX *m* trionyx, broască țestoasă enormă (din apele dulci, tropicale)

TRIPAILLE (pa-y') *f* fam măruntar, mașă (la animale)

TRIPARTI, **E** sau **ITE** *a* împărțit în trei părți

TRIPARTITION (ti sa) *f* împărțirea unei

câtimi în trei părți egale

TRIPLE *f* 1 măruntarie (= mase, drob, bijog, burță), 2 *couts à la tripe*, ouă răscopite tărate în felii și prăjite cu ceapă, 3 *tripe de celours*, stofă de lână sau de ață lucrată ca catifeaua, 4 partea dinăuntru a unei țigări

TRIPENNÉ, **E** *a* Boi cu peștelele secundare divizate în peștele terțiare

TRIPERIE [tripa] *f* 1 cărnățarie unde se vînde măruntar, mașă de vite, 2 neșoșul cu mașă de vite

TRIPÉTALE *a* cu trei petale

TRIPETTE *f* 1 maș mic, 2 joc *cela ne paut pas (une) tripette*, asta nu face o pară

TRIPHASÉ, E *a* (curenți cari suferă diverse schimbări) în număr de trei

TRIPHÉNYLMÉTHANE *m* idem, compus derivat din metan (foarte important în chimia materilor colorante)

TRIPHTTONGUE (*tong'*) [*gr*] *f* triftong, trei vocale citite ca una singură

TRIPHYLLE (*ful'*) *a* *Bot* cu foile dispuse câte trei

TRIPIER, ERE [*tripc*] *s* vanzător de măruntaie de vite

TRIPLE [*l* triple] *a* triplu *a*) întreit, *b*) *a triple ciage*, cu trei etaje, *c*) în cel mai mare grad *triple sot*, bașneghiob || *m* de trei ori mai mare decât

TRIPLEMENT *m* triplu, întreit || *adv* 1 întreit, 2 în trei feluri

TRIPLER *v* a tripla, a (se) întrei

TRIPLET *m* obiectiv fotografic compus din trei lămpi corectate fiecare izolat pentru imprimarea razelor luminoase

TRIPLETTE *f* cicletă cu trei locuri

TRIPLEUR *m* mașină de întreit firele fără mijlocuri a lucrătorului

TRIPLICATA [*l*] *m* idem, a treia copie

TRIPPLICATE [*l* triplicatas] *f* 1 număr întreit, 2 treime

TRIPLIQUE *f* *Jur* excepție opusă răspunsului unei replici

TRIPOLI *m* tripoli (substanță minerală ce se găsește la polul) [V Suplimentul]

TRIPORTER *m* truck cu cutie de transportat mărfuri

TRIPOT (*po*) *m* tripou *a*) casă de joc, *b*) speluncă

TRIPOTAGE *m* 1 amestec murdar, bălăcitură, mîșmaș, 2 *pl fam* micile daraveri *les tripotages d'un ménage*, 3 bărieți, uneltiri, intrigi josnice, 4 *fam* matrapazlăc, mitueală, gheșeft

TRIPOTÉE *f* *pop* 1 chelfăneală, bătaie, 2 droaie *une tripotée d'enfants*

TRIPOTER *v* 1 a bălăci, 2 a face un mîșmaș, 3, *fig* a bălăci, a face intrigi josnice, 4 a specula cu *tripoteur l'argent des autres*, a specula banii altora, 5 a mîșmași (cărțile de joc), 6 a face gheșefturi, operați necinstite *tripoter sur les blés*, a face gheșefturi cu grânele, 7, *fig* a strica, a încurca *tripoter un mariage*, 8 a pipăi cu mana *tripoter un enfant*

TRIPOTEUR, EUSE *s* 1 bălăcitor, 2 *tripoteur d'affaires*, gheșeftar, speculant [V Supl]

TRIPOTIER, ÈRE (*tr*) *s* 1 întorul unui tripou, 2 intrigant josnic

TRIPTYQUE [*gr*] *m* triptic, tablou pe trei tăblițe din cari două se îndoaie peste cea din mijloc

TRIQUE (*trik'*) *f* bătă, ciomag [V Supl]

TRIQUEBALLE *m* 1 cotușă de tun, 2 ruță pe două roate de transportat greutatea *trique-madame* *f* *Bot* porcină albă

TRIQUER *v* 1. a lăsa cu bătă *triquer un*

ane, 2 a alege lemnul după speță și calitate, 3 *Mar* a face operațiunea *tricage* la un catart

TRIQUET *m* 1 (†) lopăciță îngustă (la jocul *paume*), 2 scară dublă, 3 schelă în formă de triunghi (a învelitorului de case)

TRIQUETRAC *m* sgomot confuz de lovituri

V trichac

TRIQUÈTRE [*gr*] *s* 1 cu trei fețe, 2 împreunare de trei picioare în formă de triunghi pe uncie medalii din vechime

TRIQUEUR *m* alegătorul lemnurilor plutoare (ce aparțin unui singur proprietar)

TRIRENGLE *a* cu trei unghuri drepte

TRIRÈVE [*l* trirèms] *f* tireră, galeră cu trei rânduri de lănci (la cei vechi)

TRIBOTE *f* scaun pe trei roți mișcător

TRISAIEUL (*za-yeul*) [*aiul*] *m* strămoș, străbun

TRISANNUEL, ELLE (*sa*) *a* 1 care ține trei ani, 2 care se repetă la trei ani

TRISECTEUR, TRICE *a* care împarte în trei părți

TRISECTION *f* *Geom* împărțirea în trei părți (ex a unui unghi)

TRISÉPALE *a* *Bot* cu trei sepale

TRISÉQUER *v* a împărți în trei părți [Se conjugă ca *accélérer*]

TRISMEGISTE [*l*] *a* de trei ori mare (poreclă dată de Grecii lui Hermes sau zeului Tot al Egiptenilor)

TRISMUS (*muss*), **TRISME** *m* sgărcirea maxilarilor

TRISPERME [*gr*] *a* cu trei grăunțe

TRISSE *f* franghie de apropiat sau de îndepărtat tunul de gaura zidului vaporului

TRISSER *v* 1 a curpi (rândunica), 2 a cere să se repete pentru a ține oară

TRIS(S)YLLAB(IQ)E *a* trisilab(ic), de trei silabe

TRISTE [*l*] *a* 1 trist *a*) mîhnit, *b*) mahnitor, jalnic, *c*) posomorit, întunecat *temps triste*, 2 prost, păcătos *triste écrivain* || *m* ceașce e trist

TRISTEMENT *adv* trist

TRISTESSE [*l* tristitia] *f* tristețe *a*) întristare, mîhnire, *b*) dușoșie, jale, *c*) posomorare, *d*) *ce bal a été d'une grande tristesse*, balul acesta a fost tare plictisitor

TRISULCE, TRISULTIQUE [*l*] *a* cu trei copii

TRITON [*l*] *m* triton *a*) zeu marin, *b*) salamandră de apă, *c*) vechiu aparat scufundător

TRITON [*ml*] *m* interval de trei tonuri (în cantarea bisericească)

TRITONEN, ENNE *a* [teren] în care se găsesc rămășițe de fosile marine

TRITOXIDE *a* al treilea oxid al unui metal

TRITURABLE *a* ce poate fi măcinat

TRITURATEUR *m* măcinătoare, mașină de măcinat

TRITURATION [*l*] *f* măcinatul

TRITURE [*l*] *f* deprinderea de a mânui (afaceri publice sau private)

TRITURER [*l* triturare] *v* 1 a măcina, 2

fig *triture la besogne à quelqu'un*, a da muiă în gură cuiva

TRIUMVIR (om') [l] *m* triumvir, magistrat (la Romani) însărcinat cu alți doi a administra Statul

TRIUMVIRAL (om') *a* triumviral, al triumvirilor

TRIUMVIRAT (om') [l] *m* triumvirat *a*) funcția de triumvir, *b*) ceată de uzurpatori

TRIVELINADE [bufonul Trivelin] *f* (†) caraghioslac, cabazlac

TRIVIAL, **E** [l] *a* trivial *a*) prea comun, prea cunoscut, *b*) josnic || *m* trivialul, ceea ce e prea comun

TRIVIALEMENT *adv* în mod trivial

TRIVIALISER *v* a face trivial

TRIVIALITÉ *f* trivialitate *a*) josnicie, *b*) gândire sau expresie josnică

TRIVIMUM (om') [l] *m* trivium, partea învățământului (din evul mediu) care cuprindea gramatica, retorica și dialectica

TROC (trok) [troquer] *m* trampă, schimb, *troc pour troc*, schimb definitiv

TROCART *m* Chir instrument de făcut împunsături (= *trois quarts*)

TROCHAÏQUE (ka-ik') [l gr] *a* trocaic, compus din trochee

TROCHANTER (kan ter) [gr] *m* Anat trocater (numele a două umflături la capătul de sus al femurului)

TROCHE *f* 1 fașie, 2 scorică împantofată, 3 *pl* balegă pe jumătate formată a fiarelor sălbatic

TROCHÉE [l-gr] *m* trocheu, picior de vers latin sau grec compus din o silabă lungă și una scurtă (— —)

TROCHÉE *f* ramurile ce răsar la un copac tăiat aproape de sol

TROCHET *m* flori fructe ce cresc în formă de buchet

TROCHILE (ku'), **TROCHILUS** (ku-lus) *V colibri*

TROCHILIDÉS (ku) *m pl* familie de păsărele cu colibri ca tip

TROCHIN *m* mică tuberozitate a extremității de sus a osului brațului

TROCHISQUE *m* 1 *Farm* pastilă de afumat, 2 alge cilindrice grupate în șiruri

TROCHITER (ku-ter) *m* tuberozitate gîoasă în capătul de sus al osului brațului

TROCHLÉE (kle) [l] *f* încheietură articulară în care un os alunecă pe un scripete ce-i prezintă osul alăturat

TROCHOÏDE (ko-ud') [gr] *f* *V cycloïde*

TROCHURE *f* a patra răsărare de ramuri (la cerbi)

TROËNE *m* *Bot* lemn cănesc

TROGLODYTE [gr] *m* 1 troglodit *a*) locuitor de peșteri, *b*) mamuță de peșteri (= simpanzeu, gorilă, etc), 2 *Zool* împărățel, sfredeluş

TROGLODYTIQUE *a* trogloditic, ce ține de peșteri

TROGNE *f* obraz aprins de băutură sau mâncare), *rouge trogne*, față de bețivan

TROGNON *m* 1 mîzul poamelor (după ce s a scos ceeace se înmîncă), 2 *trognon de chou*, ceeace de varză, 3 *fam un petit trognon*, o feliscană [*V Suplimentu*]

TROIKA (tro-i ka) [rus] *f* troică, sarmă mare

TROIS [l tres] *a num* 1 trei, 2 al treilea, a treia *volume trois* || *m* 1 a treia zi a lunii, 2 *trois pour cent*, trei la sută

TROIX-DEUX *m* *Muz* măsură în trei timp, cu alba ca unitate de timp

TROIS-ÉTOILES *m*, trei steleuțe (***) *madame trois etoilles* doamna X

TROIS-HUIT (tro-u-ut) *m* *Muz* 1 măsură în trei timp, cu croşa ca unitate de timp, 2 bucată cu această măsură

TROISIÈME *a* al treilea, a treia || *m* 1 ctajul al treilea, 2 cl V-a liceală

TROISIÈMENT *adv* al treilea, în al treilea rând

TROIS-MÂTS *m* corabie cu trei catarturi verticale

TROIS-PIEDS *m* *V trépiéd*

TROIS-PONTS *m* corabie cu trei punți

TROIS-QUARTS *m* 1 cupeu mare, 2 vioară mică de copil, 3 *V trocart*

TROIS-QUATRE *m* *Muz* 1 măsură în trei timp, cu neagra ca unitate de timp, 2 bucată cu asemenea măsură

TROIS-SIX (siss) *m* spirt de 36 grade

TROÛLE *f* *ouvier a la trôle*, lucrător de mobile mici care umblă singur să le vînză

TROÛLER [angl] *v* 1 a țări (în toate părțile), 2 a face comerț ambulant, 3 a hoinări

TROLLE *f* mod de a vîna în voia goanei

TROLLEY (le) [angl] *m* 1 vagonaș ce alunecă dealungul unui cablu, 2 trolley (la tramvauale electrice)

TROMBE [it] *f* trombă, coloană de aburi ce cade din nori și face mari stricăciuni

TROMBIDION (tron) *m* părajen pe plante (a căror înepătură produc mîncărime usturătoare)

TROMBLON (tron) *m* 1 pușcă scurtă cu țevă lărgită, 2 *pop* pălărie largă sus

TROMBONE (tron) [it] *m* 1 trombon (un fel de trâmbiță), 2 *V tromboniste* [*V Supl*]

TROMBONISTE (tron) *m* cel ce cântă din trombon

TROMPE (tromp') *f* 1 corn de aramă (la vînatoare), 2 trâmbiță *publier à son de trompe*, a trâmbiță, 3 trompă *a*) nasul elefantului, *b*) sugătoare (la unele insecte), 4 *Arh* porțiune din boltă iseră afară care susține un turnuleț, 5 *trompe d'Eustache*, canalul din ureche, 6 ventilator hidraulic pentru fărări, 7 *trompe à vide*, mașină pneumatică hidraulică de rărit aerul [*V Suplimentu*]

TROMPE-LA-MORT *m* ființă care rezistă morții (deși slabă sau bătrână)

TROMPE-L'ŒIL (tromp' læz) *m* 1 tablou ce pare a imita perfect natura, 2 *fig* iluzie, aparență înșelătoare

TROMPER (tron) *v* 1 a înșelă, a amăgi, 2 a zădărnici *tromper les calculs de quelqu'un*, a zădărnici socotelile cuiva 3 a nu răspunde

il a trompe notre attente, n'a răspuns așteptărilor noastre, 4 (în expres) *tromper la vigilance de quelqu'un*, a scăpa de vegherea cuiva *tromper son ennui*, a alunga plictiseala, *fam tromper le temps, l'heure*, a-și trece vremea, 5 a întoarce repede (un cal) || *Se tromper*, 1 a se înșală, 2 a greși *se tromper de route*, a greș drumul, 3 *ressembler à s'y tromper*, a semăna foarte mult, grozav

TROMPERIE (tron) *f* înșelătorie, înșelăciune, amăgire

TROMPETER (tron) [trompe] *v* 1 a trambita, 2 a țipa (de pe vultur), 3 a bate toba (pentru un lucru pierdut)

TROMPETEUR (tron) *m* 1 trambitas, 2 muzicant obrăzilor numiți și bucinatori

TROMPETTE (tron) [trompe] *f* 1 trompetă, trambită, *nez en trompette*, nas ridicat, *déloger sans tambour ni trompette*, a se mută pe fuiș, (non) *emboucher la trompette*, a lua un ton poetic înalt, un avant eronc, 2 *fig* toba *c'est la trompette du quartier*, e toba mahalalei || *m* trambijaș, gornist [V Suplimentul]

TROMPETTISTE (tron) *m* trambijaș, gornist

TROMPEUR, EUSE (tron) *s* înșelător

TROMPEUSEMENT (tron) *adv* cu înșelătorie

TROMPILLON (yon) *m* Arh trompă mică

TRONC (tron) [truncus] *m* 1 trunchiu, 2 *fig* tulpină (ca a unei familii), 3 cutia marelor (în biserică), 4 *Geom* trunchiu (de piramidă, de con)

TRONCATURE [tronc] *f* 1 trunchitură, ciuntitură, 2 *Mun* înlocuirea unei arete prin trei fațete

TRONCE, TRONCHE [tronc] *f* buturugă mare ce se pune în sobă în noaptea de Crăciun

TRONCHET [tronc] *m* butuc gros de lemn pe trei picioare

TRONÇON [tronc] *m* 1 crampeu bucată ruptă (din ceva), 2 partea din coada calului ce poartă părul și ce ține de crupă

TRONÇONNEMENT *m* crampoșitul, ciopăr titul

TRONÇONNER [tronçon] *v* a crampoși, a ciopărți, a tăia în bucăți

TRON DE L'AIR [provençal] *int* mii de draci!

TRÔNE [l-gr] *m* 1 tron, scaunul domniei, *fig* puterea suverană, *aiement au trône*, surse pe tron, 2 scaun de episcop (la cermenii), 3 *pl* una din cele 9 rețe de îngeri

TRÔNER *v* a trona, a domni

TRONQUÉ, E a 1 trunchiat, ciuntit, 2 *Geom* cu vârful retezat

TRONQUER [l truncare] *v* 1 a trunchia, a ciunti, a reteza, 2 *fig* *tronquer un livre, un passage*, a ciunti înțelesul unei cărți, unui pasaj

TROP (tro) *adv* 1 *prea trop tard*, prea târziu, *je ne sais trop comment*, nu prea știu cum, *il ne s'y entend pas trop*, nu prea se pricepe, 2 *prea mult il parle trop*, vorbește prea mult, 3 (în expres) *par trop*, prea de tot, *de trop*, de prisos, *en trop*, peste măsură, *pas trop*, nu prea, nu tocmai || *m* ceea ce e prea mult, prisosul

TROPE [l-gr] *m* *Ret* trop, expresie luată în sens descriptiv de alei

TROPEOLÉES *f pl* familie de dicotiledoane cu conduru-Doamnei ca tip

TROPHEE [l-gr] *m* trofeu a) lucruri luate dela inamic, b) *fig* biruință, *faire trophée d'une chose* a se tăli cu ceva, c) legătură, mănuchi (de obiecte felurite) *trophée de dra peau*

TROPIQUE [gr] *a* ce ține de hrană, de nutrițiune *nervs trophiques*, nervi de contibuie la nutrițiunea țesăturilor

TROPHOLOGIE [gr] *f* știința alimentării

TROPICAL, E a tropical a) al tropicului, *region tropicale*, regiunea tropicului, b) *cha leui tropicale*, căldură peste măsură de mare

TROIQUE [l-gr] *m* tropic, cerc paralel cu ecuatorul || a 1 ce ține de tropice, 2 *an née tropique*, interval de timp scurs între două treceri succesive ale soarelui la echinocliul primăverii, *baptême des tropiques*, botezul tropicelor, stropirea cu apă a aceluia ce trec pentru întâia oară linia Ecuatorului (festă de marinari)

TROIQUE [gr] *a* (flori) care se deschid la răsăritul soarelui și se închid la apusul lui

TROPOLOGIE [gr] *f* vorbire figurată

TROPOLOGIQUE *a* figurat

TROP-PLEIN *m* 1 prisos, 2 groapă lângă un rezervor pentru a primi prisosul

TROQUE *m* V troc

TROQUER [troc] *v* a da un lucru în schimb altuia, a face schimb

TROQUEUR, EUSE *s* fam cel ce face schimb, trampă

TROT (tro) *m* trap, teapăd, *prendre le trot*, a o lua la trap, *au trot*, în trap, *fig* în rulare, *mener une affaire au grand trot*, a duce o afacere în toată graba, *au trot!* aide! grăbeste-te

TROTTABLE *a* pe care se poate merge în m trap *chemin trottable*

TROTTE *f* cursă mică călare sau cu trăsura

TROTTE *f* o bucată de drum

TROTTE-MENU *a* care merge încet de tot, *la gent trotte-menu*, șoncime

TROTTER *v* 1 a merge în trap, 2 a umbla, a alerga *trotter toute une journée*, a alerga o zi întreagă, 3 *fig* *trotter par (sau dans) la cervelle (sau la tête) de quelqu'un*, a umbla prin creierul cuiva, a-l preocupă || *Se trotter*, a se căra, a o sterge, a se cărăbani

TROTTEUR *m* cal dresat la trap

TROTIN [tro] *m* băiat, fetiță de făcut diumuri [V Suplimentul]

TROTINER *v* 1 a umbla în trap ușor, 2 a umbla repede și cu pași mărunți

TROTING (tèng'h) [angl] *m* creșterea calului ce umblă în trap

TROTTOIR *m* trotuar, *fig* *être sur le trottoir*, a fi pe drumul fericii [V Suplimentul]

TROU *m* 1 gaură, borbă, deschizătură, *loc boire comme un trou*, a bea zdravăn, *boucher un trou*, a plăti o datorie, *faire son trou*, a-și

ciea o poziție socială, a-și (ori un drum a parveni, *mettre la piece a côté du trou*, a se servi de un mijloc ce nu duce la niciun rezultat, *faire un trou à la lune* a) a spăla putina fără a și plăti datorniile, b) a câștiga bani pe căi necinstite, 2 *fig* coteneasă, cocioabă *vivre dans un trou*, a trăi într-o coteneasă, 3 oiășel, colțisor *trou de province*, 4 *Mar trou de chat*, deschizătură în podeala cafasului catartului pentru trecerea marinamlor [V Suplimentu]

TROUBADOUR [provençal] *m* trubadur, poet provençal din evul mediu

TROUBLANT, *E* a turburător, amețitor

TROUBLE *a* 1 turbure, 2 *fig* întunece || *adv* turbure, nedeslușit, nelămurit || *m* 1 turburare a) învâlmăseală, dezordine, b) sgomot, agitație sgomotoasă *ne pouvoir parler au milieu du trouble*, a nu putea vorbi în mijlocul sgomotului, c) neliniște sufletească, emoție, frământare *troubles du cœur*, emoțiile inimii, neliniștile sufletești, d) neliniștele, zănie, e) *pl* răcoale *exciter des troubles*, 2 *pl* amețeli

TROUBLE *f* *V trouble*

TROUBLE-FÊTE *m* individ care strică cheful altora, om supărător [Pl invar]

TROUBLER *v* a turbură a) a face turbure, b) *fig* a băga vrajbă, zănie în *troubler une famille*, c) a strică, a împiedica *troubler une fête*, a strică o petrecere, *troubler la digestion*, a împiedica mistuirea, d) *fig* a zăpăci, a burlăci *votre présence la trouble*, prezența d-tale îl burlăcește, *troubler la raison*, a lua mințile || *Se troubler*, 1 a se turbura, a se face turbure, 2 *fig* a se zăpăci, a se burlăci *l'orateur se trouble*, 3 a se împăienjeni (ochi)

TROUÉE [trou] *f* 1 spărtură, deschizătură, parieaz (într'un gard, etc.), 2 gol (făcut cu tunul în rândurile inamicului *faire une trouée*, 3 trecătoare între doi munți *la trouée de Belfort*

TROUER [trou] *v* a găuri, a face o gaură în

TROU-MADAME *m* joc care constă în a se băga bile mici de fildeș în găuri [Pl *des trous-madame*

TROUPE *f* 1 trupă (de soldați, de actori, etc.), 2 bandă *troupe de voleurs*, 3 ceată *une troupe d'hommes*, 4 cârd, stol *une troupe d'abeilles*, 5 droaie *une troupe d'enfants*

TROUPEAU [troupe] *m* 1 turmă, cireadă, 2 *fig* turmă a) ceată, cârd *troupeau d'hommes*, b) credincioșii unei parohii, 3 *troupeau de Jésus Christ*, biserică

TROUPIER [troupe] *m* fam soldat, deșcă

TROUSSE *f* 1 legătură (de obiecte), 2 geantă de chirurg, de bărbier, *en trousse*, la spate, 3 *pl* (†) pantaloni (largi) de paj, 4 *fig* urmărire *être aux troussees de quelqu'un*, a se ține scau de cineva, *avoir à ses troussees*, a fi urmărit de

TROUSSE, *E* a 1 suflecat, 2 îmbrăcat, gătit *notre latière ainsi trousseé*, lăptăreasa noastră astfel gătită, 3 fam *bien trousseé*, bine făcut, fercheș, *trousseé à la diable*, prost gătit, *un compliment bien trousse*, un compliment

bine ticlucit, 4 *affaire trousseé*, afacere pierdută, 5 *être trousseé*, a da ortul popei

TROUSSEAU [trousse] *m* 1 legăturică *trousseau de clefs*, 2 trusou a) restica unei fete, b) rufăria unei eleve de pension

TROUSSE-ÉTRIERS *m* *V porte étiuers*

TROUSSE-GALANT *m* holera sporadică care dă repede gata pe bolnav, boală fulgerătoare

TROUSSE-PIEDS *m* curea care îndoaie piciorul (calului)

TROUSSE-QUEUE *m* poșol

TROUSSEQUIN *m* 1 oblăncul dindărițului șolii, 2 *V trusquin*

TROUSSER [trousse] *v* 1 a sufleca, a sumete, a ridică *trousser sa jupe*, a-și ridică puțin rochea, *trousser quelqu'un*, a ridică hainele cuiva, 2 a da gata repede a) a isprăvi repede *trousser une affaire*, b) a doborî *ce mal l'a troussé en trois jours*, boala aceasta l-a doborât, l-a dat gata în trei zile, 3 *trousser une colaille*, a pregăti o pasăre pentru fript, *trousser un compliment*, a ticlui un compliment, 4 a face legătură *trousser bagage* a) a-și face bagajul, b) *fig* a și lua tălpășițe, a se cărăbăni *V sac* || *Se trousser*, a-și sumese (mă-necile), a-și ridică puțin (rochia, mantaua)

TROUSSIS *m* cerc (la o rochie)

TROUVABLE *a* ce se poate găsi, de găsit

TROUVAILLE (*va y'*) *f* 1 descoperire (fe-licită), 2 chilipir

TROUVÉ, *E* a găsit *bien trouvé*, nemeit? *c'est trouvé* e reușit, nou, original, *enfant trouvé*, copil lepădat, părăsit

TROUVER *v* 1 a găsi, 2 a brodi, a nemi, 3 a vizita *aller trouver quelqu'un*, a se duce să vază pe cineva, 4 a simți *trouver du plaisir*, 5 a socoti *trouver un ouvrage bien fait*, a socoti o lucrare că e bine făcută, 6 a i se părea *vous trouvez?* fi-se pare, crezi? 7 (în expres) *trouver bon*, a încuviința, a găsi cu cale, *trouver mauvais*, a nu găsi cu cale, *trouver grâce aux yeux de quelqu'un*, a plăcea cuiva, a-i câștiga încrederea, *trouver à dire*, a avea de zis, *trouver en faute*, a prinde greșind, *trouver la mort*, a fi omorît, 7 (impers) *il se trouve* a) sunt, există, b) se întâmplă || *Se trouver*, 1 a se găsi, 2 a se întâlni, 3 a fi, a se afla *trouvez-vous demain ici*, află-te mâine aci, *se trouver bien*, a fi sănătos, *se trouver mal*, a-i veni rău, a leșina, *il s'en trouvera fort mal*, o să vază pe dracu, 4 *se trouver bien de quelque chose*, a fi mulțumit cu ceva, *se trouver heureux*, a se simți fericit [V Suplimentu]

TROUVÈRE *m* trovatore, poet din nordul Franței (în evul mediu)

TROUVEUR, *EUSE* *s* descoperitor.

TROX *m* idem, insect coleopter (din im-prejurimile Parisului)

TROYEN, *ENNE* (*tro-yèn, yen'*) *s* și a troian, cuitor) din Troia

TRUAND, *E* [celt] *s* (†) harmană, cerșetor

TRUANDAILLE (*da-y'*) *f* harmanale

TRUANDER *v* a umbla harmană, a cerșetori

TRUANDERIE *f*, cerșetorie(m)e,

TRUBLE [l tribula] *m* plasă de pescuit (în formă de sac)

TRUBLEAU *m* plasă mică

TRUC (*truk*) *m* truc *a*) mașinărie pentru schimbare de decoruri (la teatru), *b*) *fig* di băcie *avoir le truc*, a avea dibăcie, a se pricepe, *connaître sau savoir le truc*, a ști taina unui lucru, *manquer de truc*, a nu ști rostul lucrurilor, *c*) marafet, chichiță *les trucs du métier*, marafeturile unui mesetug [V Supl.]

TRUC(K) [angl] *m* camion deschis pentru transportul mărfurilor grele

TRUCAGE *m* 1 procedeele prin cari se dă unor obiecte moderne o aparență de vechime, 2 întrebunțare de mijloace viclene pentru a înșela

TRUCHEMAN, TRUCHEMENT *m* tălmăcitor, tălmăcitor

TRUCHER *o* (†) a cerși pe subț ascuns

TRUCULENCE *f* grosolănie

TRUCULENT, E [l] *a* brutal și fanfaron

TRUELLE [l trulla] *f* 1 mistrie, *fig* *amer* la *truille*, a avea mania clădirilor, 2 cuțit de tăiat pește la masă [V Suplimentu]

TRUEILLÉE *f* o mistrie plină

TRUFFE *f* Bot trufe [V Suplimentu]

TRUFFER *o* a împănă cu truffe [V Supl.]

TRUFFICULTURE *f* cultura trufelor

TRUFFIER, ÈRE *a* 1 al trufelor, 2 care conține trufe *region truffiere*, regiune bogată în trufe, 3 dresat în căutarea trufelor *chien truffier*, 4 *chêne truffier*, stejar la piciorul cărui se găsesc trufe

TRUFFIÈRE *f* teren cu trufe

TRUIE *f* 1 scroafă, purcă, 2 *trufe de mer*, drac de mare, pește acantopterigian

TRUISME [angl] *m* adevăr banal, foarte simplu, de nici o însemnătate [V Suplimentu]

TRUITE [l tructa] *f* păstrăv, *truite saumonée*, craișor, lostruță

TRUITÉ, E *a* 1 cu pete ca păstrăvu, 2 cu crăpături în rețele (la olărie), 3 *fonte truitee*, fontă albă amestecată cu fonta cenușie

TRULISATION [l] *f* tencuire pe dinăuntru

TRUMEAU *m* 1 spațiu dintre două ferestre sau uși, 2 oglinda între două ferestre, 3 nuca genunchiului boului

TRUQUET *o* *fam* 1 a falsifica, 2 a vinde drept vechi lucruri noi *truquer un bijou*, a vinde ca nouă o sculă veche, 3 a întrebunță trucuri, chichițe, marafeturi [V Suplimentu]

TRUQUEUR, EUSE *s* 1 cel ce umblă cu trucuri, cu marafeturi, 2 falsificator [V Supl.]

TRUSQUIN (*trās ken*) *m* 1 unealtă de tras paralele (a tâmplarilor), 2 unealtă de curelar de împuns pielea

TRUSQUINER *o* a trage linii paralele cu unelea *trusquin*

TRUST (*treust*) [angl] *m* trust, sindicat de speculanți (pentru scumpirea lucrurilor prin acapare)

TRUSTE, TRUSTIS (*tiss*) *f* ucenicie răsbornică (la Franci) pe lângă un șef militar

TSAR, TSAREVITCH, TSARIEN, TSARINE *V. czar, czarévitch, etc.*

TSÉ-TSÉ *f* țrțe, muscă africană cu înțepături teribile

TU [l] *pron* tu, *fam* *être à tu et à toi avec quelqu'un*, a se tutui cu cineva

TUABLE *a* 1 ce poate fi omorât, 2 ce poate fi tăiat *cochon tuable*

TUANT, a *fam* 1 doborator, pumbil, 2 foarte plictisitor

TU-AUTEM (*o-tem*) [l] *m* *fam* nodul, greutatea lucrului

TUB (*teub*) [angl] *m* baie *prendre son tub*

TUBAGE *m* 1 introducerea unei țevi în laringe pentru a împiedică asfria, 2 (în sondage) aşzarea de tuburi pentru a împiedică prăbușirea pământului

TUBE [l tubus] *m* 1 tub, țeavă, 2 *tube Berlier*, tunel îmblănit cu tăbli de otel pe dinăuntru, servind trenurilor subterane, mai ales sub apele curgătoare, *tube de Branly*, receptorul undelor în telegrafia fără fir, *tube de Geisler*, tub cu aer rărit (în care descărcătura electrică produce efecte luminoase deosebite)

TUBER *a* pune tuburi (la un sondaj)

TUBÉRACÉ, E [l tuber] *a* ce ține de trufe || *f* pl grup de ciuperci cu trufele ca tip

TUBERCULE [l] *m* tuberculu, umflătură (pe plante, organe) [V Suplimentu]

TUBERCULEUX, EUSE *a* tuberculos *a*) ca tuberculu, *b*) cu tuberculi || *s* fizic, ofticos

TUBERCULIFORME *a* în formă de tuberculu
TUBERCULINE *f* tuberculină, extractul unei culturi a tuberculozei

TUBERCULISATION *f* formarea tuberculu

TUBERCULISER *o* a produce tuberculi || *Se tuberculiser*, a deveni ofticos

TUBERCULOSE *f* tuberculoză

TUBÉREUSE *f* Bot tiparoasă

TUBEREUX, EUSE [l tuberosus] *a* tuberosu cu noduri carnoase

TUBÉROSITÉ *f* tuberozitate, umflătură (osoasă sau carnoasă)

TUBICOLE *a* care trăiește într'un tub, într'o țeavă (anelid)

TUBITÈLE, TUBITÉLAIRE *a* ce-și construiește pânza cu un tub (păiașenul)

TUBULAIRE [l tubulus] *a* tubular *a*) în formă de tub, *b*) compus din un șir de tuburi

TUBULÉ, E [l tubulatus] *a* 1 Bot în formă de tub, 2 cu deschizătură pentru a primi o țeavă

TUBULEUX, EUSE *a* în formă de tub, de țeavă

TUBULURE [l tubulus] *f* 1 deschizătură în vase de primit o țeavă, 2 țevișoare (în unele plante)

TUDESQUE [vg] *a* 1 vechiu-german, 2 *fig* grosolan *manieres tudesques* || *m* limba veche germană

TUDIEU [tue Dieu] *int* doamne!

TUE-CHIEN *m* brândușă toamnătică, zărnă

TUE-MOUCHES *m* 1 (hârtie) de muște, 2, ciupercă foarte veninoasă

TUÉ, *E pp* omori [V Suplimentu]

TUER *v* 1 a omori, a ucide *se faire tuer*, a pieri, a căuta moartea, 2 a tăia (vite), 3 a distruge *la gelée tue les plantes*, înghețul distruge plantele, 4 *fig* a prăpădi, a doborî *ses excès le tuent*, excesele îl prăpădesc, 5 a phtisi de moarte *il me tue avec ses compliments*, mă phtiseste de moarte cu complimentele sale, 6 *tuer le temps*, a-și trece vremea || *Se tuer*, 1 a se omori, 2 *fig* a se prăpădi [V Supl]

TUERIE (*tu-ri*) *f* 1 măcel, vărsare de sânge, 2 măcelărie

TUE-TÊTE (*A*) loc adv *crier à tue-tête*, a țipă cât îl tine gura

TUEUR, **EUSE** *a* 1 omonitor, fam *c'est un tueur de gens*, e un mare fanfaron, 2 măcelar, tăietor de vite

TUE-VENT *m* adăpost împotriva vântului (pentru a feri arborii)

TUF [*tophus*] *m* 1 piatră moale și albă (de desubțul pământului vegetal), 2 tuf, substanță calcară și poroasă (prin ape)

TUF(F)EAU *m* cretă micacee ce se întărește la aer

TUFIER, **ÈRE** *a* ca tuful

TUILE [*tegula*] *f* 1 țigă, olan, 2 tăbliță de marmură, piatră, bronz, etc., 3 *fig* p-acoste, întâmplare nenorocită, *bolea quelle tuile* ce boala! 2 scândură pentru așezarea părului postavului

TUILEAU *m* bucătică de olan spart

TUILER *v* a da ultima formă postavului (așezându-i părul) [V Suplimentu]

TUILERIE *f* fabrică de olane

TUILETTE *f* 1 olan mic, 2 placă de lut ars cu care se deschide deschizătura unui cupțor

TULIER *m* lucrător de olane

TULIPE [*pers*] *f* tulpă, lăleă [V Supl]

TULAPIER *m* tulpier (arboie mare american)

TULLE [*Tulle*] *m* tul

TULLERIE *f* negoțul sau fabrică de tuluri

TULLIER, **ÈRE** *a* al tulului

TULLISTE *m* negustor, fabricant de tuluri

TUMÉFACTION [*i*] *f* *Méd* umflătură

TUMÉFIER [*i* tumefiere] *a* *Méd* a (se) umflă

TUMESCENCE (*més-sans'*) *f* umflătură

TUMESCENT, **E** (*messan, sant'*) [*i* tumescere] *a* care se umflă

TUMEUR [*i* tumor] *f* tumoare, umflătură (în o parte a corpului)

TUMULAIRE [*i* tumulus] *a* tumular, mormântal *pierre tumulaire*

TUMULTE [*i*] *m* 1 tumult *a*) zarvă, *b*) *fig* sgomot, agitație (furtunoasă), 2 loc adv *en tumulte*, în neorânduială, în dezordine

TUMULTUAIRE *a* sgomotos, în dezordine *assemblée tumultuaire*

TUMULTUAIREMENT adv în dezordine, cu sgomot

TUMULTUEUX, **EUSE** *a* sgomotos, furtunos

TUMULTUEUSEMENT adv, sgomotos, furtunos

TUMULUS (*huss*) [*i*] *m* tumulus, măgură sau piatră de formă conică pe morminte

TUNAGE *m*, **TUNE** *f* așternut de fascine străbătut de pari și de lese și încărcat cu o pătură de pietriș (pentru a opri acțiunea apelor)

TUNGSTATE (*tongs*) *m* tungstat, sare a acidului tungstic

TUNGSTÈNE (*tongs*) [*g*] *m* tungsten (metal foarte tare)

TUNGSTIQUE (*tongs-tik'*) *a* tungstic, (oxid sau acid) derivat din tungsten

TUNICIERS *m* ramură a regnului animal cuprinzând animale marine moi în formă de sac, cu un înveliș extern numit tunică

TUNIQUE [*i* tunica] *f* 1 tunică, 2 haină bisericască de ceremonii, 3 *Anat* membrană, înveliș

TUNIQUE, **E** *a* cu unul sau două învelișuri

TUNISIEN, **ENNE** *a* și *s* tunizian, (locutor) din Tunis

TUNNEL (*tâ-nèl*) [*anl*] *m* tunel, drum, suteran pentru trecerea trenurilor

TURBAN [*i*-pers] *m* turban, cealmă

TURBE [*i* turba] *f* Jur *enquêtes par turbe*, anchete pentru a se cercetă obiceiul asupra unei chestiuni de drept

TURBINE [*turbinis*] *f* turbină, roată hidraulică pusă orizontal și cu axă verticală

TURBINÉ, **E** *a* în formă de turbine (ex o scoică)

TURBINITE *f* scoică în spirală

TURBITH [*ar*] *m* (†) substanță iritantă sau purgativă

TURBOT *m* calcan, cambulă (pește lat)

TURBOTIÈRE (*tî*) *f* țigae de gătit calcani

TURBOTIN *m* calcan mic

TURBULEMMENT (*la man*) adv cu sgomot

TURBULENCE [*i* turbulence] *f* turbulență, neastâmpăr

TURBULENT, **E** [*i*] *a* turbulent, neastâmpărat, sgomotos

TURC, **TURQUE** *a* turcesc || *s* 1 turc, turcoaică, 2 *fig* om neînduplecat, 3 loc *de Turc à More*, fără milă, *le grand Turc*, Sultanul, *fort comme un Turc*, foarte tare, *ête de Turc*, om pe care toată lumea îl bate, pop *s'en soucier comme du grand Turc*, a nu se sinchisi de loc || *m* limba turcească, turcește *parler le turc*, a vorbi turcește || loc adv *à la turque* 1 turcește, după moda turcească, 2 *fig* fără cruțare

TURC *m* 1 larva cărăbușului, vierme între coaje și lemni (la arbori), 2 unealtă (de căl dărar, de năsturar, etc) de reținut capetek niturilor în timpul nituitului

TURCIE *f* zăgaz de râu, șoseă pe țărmul unui râu (spre a opri apele)

TURCO *m* fam turco, tirahor algerian, în serviciul Franței

TURCOMAN *m* idiomă Turcomanilor

TURDUS (*düsse*) *m* gen de păsărele coprinzând mierlele și sturzi

TURRLURE *f* refren *toujours la même turrlure*, veșnic același cântec,

TURF [angl] *m* turf *a*) loc de alergare pentru cai, *b*) sportul de cai

TURFISTE *m* turfist, amator de alergări de cai

TURFOL *m* turfol, produs ulinos din distilarea a turbei

TURGESCENCE (*jes sans'*) *f* Med umflătură

TURGESCENT (*jes-san*), *E* [l] *a* a umflat

TURION [l] *m* mugur (ex al sparanghe lului)

TURLUPIN [nume de actor de farse] *m* glumeț prost

TURLUPINADE *f* glumă proastă

TURLUPINAGE *m* 1 săcăială, 2 facerea de glume proaste

TURLUPINER *v* 1 a face glume proaste, 2 a luă în zeflemea, a săcăi

TURLURETTE *f* 1 (†) ghitară de cercetor, 2 refrenul unor cantece || *int* tia la la la!

TURLUTAINÉ *f* 1 fluer de păsări, 2 *fam* lucru des repetat, 3 toană, gărgăuni, capriș

TURLUTUTU *m* *fam* fluer, trișcă || *int* 1 na coltuc! 2 (imită sunetul fluierului)

TURPITUDE [l] turpitude) *f* turpitudine, mârșăvie, infamie, faptă mârșavă

TURQUE *a* *f* *V* *turc*

TURQUERIE (*ki' ri*) [turc] *f* *fam* 1 cruzime, 2 sgârcenie murdară, 3 tablou, operă literară înfățișând scene turcești

TURQUET *m* 1 cătel cu nas cărn și fără păr, 2 porumb, păpușoi

TURQUETTE *f* Bot iarba suipătuin, feciorică

TURQUIN *a* *bleu turquin*, albastru închis și mat || *m* marmoră albastră cu vine albe

TURQUOISE (*koaz'*) *f* turcoază, peruzea

TUSSICULATION *f* tuse mică seacă

TUSSILAGE *v* Bot podbeal

TUTÉLAIRE [l] *a* tutelar *a*) ocrotitor, *b*) priincios, *c*) de epitrop *gestion tutélaire*

TUTELLE [l] tutella) *f* tutelă *a*) epitropie, *b*) *fig* ocrotire *la tutelle des lois*, ocrotirea legilor, *c*) *fam* *se mettre en tutelle*, a se băga la stăpan, *tenir en tutelle*, a purta de nas

TUTEUR, TRICE [l] tutor) *s* tutore, epitrop || *m* arac, prăjină care propiește un arbust

TUT(H)IE (*ti*) *f* *Chim* oxid de zinc produs din lucrătura unor minerale de plumb

TUTOIEMENT, TUTOIEMENT *m* tutuital

TUTOYER [tu, toi] *v* a tutui [Se conjugă ca *employer*] *V* Suplimentu

TUTTI [ti] *m* 1 *Mus* tutti, pasaj de an samblu al întregii orchestre, 2 *tutti quanti*, și toți ceilalți

TUTU *m* pantalon bufant al dansatoarelor jupa lor de gaz scurtă și falfatoare

TUYAU *m* 1 burlan, teavă, 2 țeavă (de pană), 3 urlou, olan, 4 paru, 5 cută cilindrică (la rufele scrobite), 6 coș de sobă, 7 *fam* *dire quelques chose dans le tuyau de l'oreille*, a șopti ceva la ureche [V Suplimentu]

TUYAUTAGE *m* 1 facerea de cute cilindrice (la rufele scrobite), 2 toate tuburile (unei mașini cu aburi, etc)

TUYAUTER *v* a mașină, a face cute cilindrice (la rufele scrobite) [V Suplimentu]

TUYAUTERIE *f* 1 fabrică de tuburi metalice, 2 *V* *tuyautage* 2

TUYÈRE *f* deschizătură la partea de jos a unui cuptor și destinată a primi țeava foalelor

TYLOSE *f* bățătură neg (la picioare)

TYMPAN (*ten*) [l-gr] *m* timpan *a*) membră răsunătoare dinăuntrul urechii *fig* *bruit a briser le tympan*, sgomot ce ți ia auzul, *briser le tympan à quelqu'un*, a-i sparge urechile cuiva, *b*) *Arh* spațiul încadrat de cele trei cornișe ale frontonului, 2 *Tip* ramă (în care se pun foile de tipărit), 3 toată dințată care se încheștează în o roată cu dinți

TYMPANIQUE (*ten*) *a* 1 al timpanului *membrane tympanique*, 2 al tobei || *f* arta de a executa băta de tobă

TYMPANISER (*ten*) *v* a da în vileag

TYMPANISME (*ten*) *m* umflarea abdomenului (prin îngîmădrea de gaze în intestin)

TYMPANITE (*ten*) [l-gr] *f* timpanită, umflătura pântecelui (prin îngîmădrea de gaze)

TYMPANON (*tèn*) [gr] *m* timpanon, tambal

TYPE [l-gr] *m* tip *a*) model, original, *b*) figură simbolică pe o medalie, *c*) caracter tipografic, literă, *d*) trăsurile deosebitoare (ale unei rase) *le type anglais*, *e*) figură caracteristică *c'est un vrai type*, *e*) adevărată figură caracteristică, *f*) om ciudat *quel type!* ce om ciudat! [V Suplimentu]

TYPHA *m* Bot papură

TYPHACÉES *f* pl familie de plante cu papura ca tip

TYPHIQUE *a* de tifos

TYPHLITE *f* inflamația cecumului și a apendicelui său

TYPHOLOGAPHE [gr] *m* instrument cu care orbii pot scrie

TYPHOÉMIE [gr] *f* stucarea sângelui prin boale tifoide

TYPHOGÈNE [gr] *a* care produce tifosul

TYPHOIDE (*fo-id*) [gr] *a* tifoid, de tifos *fièvre typhoide*, tifosul || *f* tifosul

TYPHOIQUE (*fo-ik'*) *a* al tifosului

TYPHON *m* tifon, uragan violent, ciclon

TYPHUS (*fuss*) [gr] *m* maladie contagioasă epidemică

TYPIQUE [gr] *a* tipic *a*) ce caracterizează un tip, *b*) simbolic, *c*) de o puternică originalitate (ex un om)

TYPOCHROMIE (*kro*) [gr] *f* idem, tipărire în colorii

TYPOGRAPHE [gr] *m* și *a* tipograf, tipăritor

TYPOGRAPHIE [gr] *f* tipografie, tiparniță

TYPOGRAPHIQUE *a* tipografic

TYPOGRAPHIQUEMENT *adv* tipograficește, pe calea tiparului

TYPOMÈTRE [gr] *m* tipometru, riglă divizată în puncte tipografice

TYPOPHOTOGRAPHIE *f* tipofotografie, arta de a obține clișee tipografice prin fotografie

TYRAN [l-gr] *m* tiran *a*) uzurpător al puterii suverane, *b*) despot, stăpân absolut,

TYRANNEAU *m* tiran mic

TYRANNICIDE [i] *m* 1 ucideare de tiran, 2 ucigaș de tiran

TYRANNIE [gr] *f* tiranie *a*) putere suverană uzurpată și ilegală, *b*) guvern despotic, *c*) putere asupritoare *la tyrannie de la mode*, *c*) *fig* impulare

TYRANNIQUE *a* 1 tiranic, despotic, asupritor, 2 care exercită o putere fascinatoare

TYRANNIQUEMENT *adv* în mod tiranic, despotic, asupritor

TYRANNISER *v* tiranisi *a*) a asupri, *b*) *fig* a stăpâni *la passion du jeu le tyrannise*, patima jocului îl stăpânește cu putere

TYRIEN, ENNE *a* din Tîr

TYROGLYPHE [gr] *m* molu din branză

TYROLIEN, ENNE *a* tirolian, din Tirol

|| *f* arie tiroliană cântată din gât

TZAR, TZARIEN, TZARINE, TZARÉVITCH *V* *czar*, etc

TZIGANE, TZINGARI *s* și *a* țigan, țigancă

U

U m (litera) *u*

UBÉREUX, EUSE *a* foarte fecund

UBRIQUISTE (*ku-iz'*) [i] *ubique* *m* 1 om cărui îi place pretutindeni, 2 (iron) om care e pretutindeni și nicăieri, 3 doctor al Universității ce nu era atașat la nici o facultate particulară

UBIQUITAIRE (*ku-i*) [i] *ubique* *m* membrul unei secte de luterani care susține că corpul lui Isus Christos e pretutindeni, ca și dumnezeirea sa

UBIQUITÉ (*ku-i*) [i] *ubiquitas* *f* ubiquitate, aflare pretutindeni

UDOMETRE [gr] *m* *V pluviomètre*

UHLAN [polon] *m* ulan, lăncier

UKASE [rus] *m* ucaz, decret al țarului

ULCÉRATIF, IVE *a* care produce ulcerarea

ULCÉRATION [i] *f* ulcerare *a*) formațiunea de ulceri, *b*) ulcer, *c*) rană pe arbori

ULCERE [i] *ulcus* *m* ulcer bubor

ULCÉRÉ, E *a* ulcerat *a*) cu ulcere, cu buboane, *b*) *fig* adânc măhnit, rănit, sângărând *cœur ulcéré*, inimă adânc rănită, *c*) *conscience ulcérée*, conștiință chinată de remușcări

ULCÉRER [i] *ulcerare* *v* a ulceri *a*) ascoate bubor, *b*) *fig* a pricinui o măhnire, o rană adâncă (inimii) a chinui de remușcări (conștiinței)

ULCÉREUX, EUSE *a* ulceros *a*) plin de buboane, *b*) ce tîne de bubor *plaie ulcéreuse*

ULCÉROIDE (*ro-id'*) *a* ca un ulcer

ULÉMA [ar] *m* ulemă, doctor al legii, teolog muzulman

ULEX *m* *V ajonc*

ULIGINAIRE sau **ULIGINEUX, EUSE** (i) *a* care trăiește în locurile umede

ULITE *f* inflamația mucoaselor gingivelor

ULMACÉES *f* *pl* familie de dicotiledoane cu ulmul ca tip

ULMAIRE *f* *V Bot* crețușcă

ULMIQUE *a* (acid) ulmic, care se naște din descompunerea materilor animale și vegetale

ULNAIRE [i] *ulna* *a* al osului cotului

ULTÉRIEUR, E [i] *a* ulterior *a*) de dincolo la *Calabre ultérieure* *b*) *fig* venit mai târziu *nouvelle ultérieure*

ULTÉRIEUREMENT *adv* ulterior, mai târziu

ULTIMATUM (*tom'*) [i] *m* ultimatum *a*) ultimele condițiuni ale unui tratat, *b*) *fig* hotărâre definitivă, *c*) ultimul cuvânt

ULTIME, ULTIÈME [i] *a* cel din urmă, ultimul, ultima

ULTIMO [i] *adv* însfârșit

ULTRA [i] *m* om cu opinii politice exagerate

ULTRA-LIBÉRAL, E *a* ultraliberal, care împinge liberalismul până în ultimele limite

ULTRAMONTAIN, E *a* ultimontan *a*) de dincolo de munți, (și mai ales) de Alpi, *b*) papist *les prétentions ultramontaines*

ULTRAMONTANISME *m* doctrina religioasă a papistilor

ULTRA-PETITA *m* statuier ultra-petita, a decide asupra unor lucruri cari nu-i erau supuse (un tribunal)

ULTRA-RÉVOLUTIONNAIRE *a* și *s* ultrarevoluționar, revoluționar infocat

ULTRA-ROYALISTE *s* și *a* regalist infocat

ULTRA-VIOLET, ETE *a* ultraviolet mai susceptibil de refracție (radiațiunile obscure)

ULTRA-ZODIACAL, E *a* (planete) a cărei orbită nu este cuprinsă în întregime între planurile cari mărginesc zodiacul

ULULATION *f* **ULULEMENT** *m* tipătul pasărilor de noapte

ULULER [i] *ululare* *v* a țipa (o pasăre de noapte)

ULVACÉES *f* *pl* alge verzi în formă de lamă

ULVE *f* *Bot* gen de alge gelatinoase

UMBLE (*onble*) *m* lipan (pește)

UN, UNE [i] *unus, una* *a* *num* unu, una (o) || *m* unu, pas unu, nici unu, un *a* un, unul câte unul, unul după altul, *l'un l'autre*, reciproc, *ne faire qu'un*, a fi ardoma, *en donner une à quelqu'un*, a păcăli pe cineva, *il m'en a donné d'une*, m'a înșelat, m'a mințit, *de deux choses l'une*, una din două, *c'est tout un*, e tot una, *et d'un! et d'une!* unu până acum! n'en faire ni une ni deux, a nu sta mult pe gânduri, a face la mină [*V* *autre* și *Supplément*]

UNANIME [i] *a* unanim *a*) general, al tuturor, *b*) toți de o părere

UNANIMENT *adv* unanim, într'un singur glas.

UNAU *m* Zool leneș (cu două degete)
UNCIAL, **E** *a* V *uncial*
UNCIFORME (*on*) *a* în formă de cârlig
UNCINÉ, **E** (*on*) [*uncus*] *a* cu un cârlig
UNGUÉAL, **E** (*on-ghu*) *a* al unghiei
UNGUINEUX, **EUSE** (*on-ghu-z*) [*ungere*]
a Anai uleiș
UNI, **E** [*unir*] *a* 1 unit, 2 neted *surface*
unie, 3 simplu, sadea *étioffe unie*, fig *uni*
comme bonjour, simplu ca bună dimneata, 4
nemeșteșugit, fără ornamente, 5 liniștit *vie*
unte, 6 fig potrivit || *m* 1 stofă de o sin-
gură culoare *ne porter que de l'uni*, a purta
numai stoffe de o singură culoare, 2 unică
culoare || *adv* în acelaș fel
UNIATE *a* și *s* unit, ortodox care iecu-
noaște autoritatea papei
UNICAULE *a* Bot cu o singură tulpină
UNICELLULAIRE *a* din o celulă
UNICOLORE *a* de o singură culoare
UNICORNE *a* cu un corn
UNICOTYLÉDONÉ, **E** *a* Bot cu un singur
cotiledon
UNÎME *a* num *vingt et unîme*, al două-
zecișunuilea, a douăzecișuina
UNÎEMENT *adv* *vingt et unîement*,
în al douăzecișunuilea rând
UNIFICATION *f* unificare
UNIFIER [*ml* unificare] *v* *a* unifică, *a*
face tot una din mai multe părți
UNIFLORE *a* cu o floare
UNIFOLIÉ, **E** *a* cu o singură frunză
UNIFORME [*i*] *a* uniform *a*) cu aceeaș
formă, la fel, *b*) care nu se schimbă, veșnic
aceiaș *vie* *uniforme*, *c*) *mouvement uniforme*,
mișcare a unui corp care parcurge spați egale
în timpuri egale || *m* uniformă, fig *endosser*
l'uniforme, *a* se face soldat, *quitter l'uniforme*,
a părăsi armata
UNIFORMEMENT *adv* uniform, în acelaș
mod, la fel
UNIFORMISATION *f* uniformizare, facerea
la fel
UNIFORMISER *v* *a* uniformiza, *a* face să
fie la fel
UNIFORMITÉ [*i*] *uniformitas*] *f* uniformi-
tate *a*) însușirea a ceeace este uniform, acelaș
fel de a fi, *b*) statornicie, *c*) *șir* în idei
UNIJUÉ (*ghé*), **E** *a* (foare) cu o singură
pereche de foliole
UNILABÉ, **E** *a* cu o singură buză
UNILATÉRAL, **E** *a* unilateral *a*) Bot
ășezat numai deoparte, *b*) *jur* (contract)
care nu angajează decât pe una din părți
UNILATÉRALEMENT *adv* în mod unilateral
UNIOBÉ, **E** *a* cu un singur lob
UNIOCLAIRE *a* Bot cu o singură des-
părțitură
UNIMENT *adv* 1 deopotrivă, în acelaș fel,
2 fig simplu, fără înconjur *voilà tout uni-*
ment ce que j'ai vu, iată pe șleau ce am văzut
UNINOMINAL, **E** *a* 1 cu un singur nume,
2 *scrutin uninominal*, scrutin care nu se poate
face decât indicând un singur nume
UNIOCLÉ, **E** *a* cu un singur ochiu

UNION [*i*] *f* uniune *a*) unire, *b*) legă-
tură, *c*) căsătorie *union bien assortie*, căsă-
torie bine potrivită, *d*) tratat de alianță, *e*)
tovărășie *union commerciale*
UNIONISME *m* unionism, doctrina uniu-
ni, a confederării într-un singur Stat
UNIONISTE *m* 1 membrul unei uniuni de
lucători, 2 partizan al unirei (în un Stat
confederat)
UNIOVULÉ, **E** *a* cu un ovul
UNIPARE [*i*] unus, pareie] *a* care dă na-
ștere unui singur pui
UNIPERSONNEL, **ELLE** *a* Gram unipeiso-
nal, cu o singură persoană (*vid*)
UNIPERSONNELLEMENT *adv* în felul ver-
belor unipersonale
UNIPÉTALE, **E** *a* cu o singură petală
UNIPOLAIRE *a* cu un singur pol
UNIQUE [*i*] unicus] *a* unic *a*) singur, *b*)
fig fără pereche, fără seamăn, *un talent uni-*
que, *c*) crudat, extravagant *ah! vous êtes*
unique, *a*! crudat mai ești!
UNIQUEMENT *adv* 1 numai, 2 mai pres-
us de orice, mai presus de toate, *il l'aime uni-*
quement, o iubește mai presus de orice
UNIR [*i*] unire] *v* 1 *a* uni, *a* împreună, 2
a căsători *unir deux fiancés*, a căsători doi
logodiși, 3 *a* potrive, *a* netezi *unir une al-*
lee || *S'unir*, 1 *a* se uni, 2 *a* se căsători, 3
a se netezi, 4 *a* se întovărăși
UNIRÉFRINGENT (*fren jan*), **E** *a* care pro-
duce o singură refracțiune
UNISÉRIÉ, **E** *a* 1 cu o singură serie, 2
ășezat pe un singur rând
UNISEXUALITÉ *f* unisexualitate, însușirea
de a avea un singur sex
UNISEXUEL, **ELLE** sau **UNISEXUÉ**, **E** *a*
Bot cu un singur sex
UNISSON [*cul*] *m* unison, acord pe acelaș
ton a diferitor voci, instrumente *chanter à*
l'unisson, *a* cântă pe acelaș ton, *mettre à*
l'unisson, *a* potrive, *se mettre à l'unisson des*
circonstances, *a* se potrive după împrejurări,
lig être à l'unisson de quelqu'un, *a* se potrive
în sentimente cu cineva
UNISSONNANT, **E** *a* Muz la unison
UNITAIRE *a* unitar, ce tinde la unitate ||
m unitar *a*) cel ce recunoaște o singură per-
soană în D-zeu, *b*) partizan al unității, al cen-
tralizării în politică
UNITARISME *m* unitarism, doctrina uni-
taristilor
UNITÉ [*i*] unitas] *f* 1 unitate *a*) unime,
b) însușirea de a fi unu *l'unité de Dieu*, în-
sușirea de a fi unu al lui D-zeu, *c*) fig înțe-
legere, armonie *il n'y a pas d'unité entre eux*,
nu e înțelegere între ei, *il ny a pas d'unité*
dans sa conduite, nu e acelaș om întotdeauna,
2 în (literatură) unitate *unité d'action*, uni-
tate de acțiune, acțiune unică
UNITIF, **IVE** *a* 1 care unește, 2 Teol *vie*
unitice, viața de veșnică unire cu D-zeu
UNIVALVE *a* cu o singură valvă
UNIVERS [*i*] *m* univers *a*) lumea (în-
treagă), *b*) toți oamenii

UNIVERSALISATION *f* universalizare, însăpândirea în tot universul

UNIVERSALISER *v* a universaliza, a răspândi în toată lumea, peste tot globul

UNIVERSALISME *m* universalism *a*) opinie (care nu recunoaște altă autoritate decât conștiințământul tuturor, *b*) credință după care Dumnezeu a voit mântuirea tuturor oamenilor, iar nu numai a câtorva aleși

UNIVERSALISTE *m* partizan al universalismului

UNIVERSALITÉ [*ml* universalitas] *f* universalitate *a*) totalitate, *b*) însusirea de a fi universal, de a îmbrățișa toate cunoștințele *universalié d'esprit*, minte care îmbrățișează toate cunoștințele, *c*) *Fil* calitatea unei poziții universale

UNIVERSAUX *m pl* (†) idei generale

UNIVERSEL, **ELLE** [*l* universalis] *a* 1 universal, obșteșc, 2 *remède universel*, leac bun la orice, *esprit universel*, minte care îmbrățișează toate cunoștințele, *legataire universel*, cel cui s'a lăsat întreaga avere, moștenitorul întregii averi || *m* cecace este universal

UNIVERSELLEMENT *adv* obștește, de toată lumea

UNIVERSITAIRE *a* universitar al Universității || *m* 1 profesor reșit din Universitate, 2 profesor al Universității

UNIVERSITÉ [*l* universitas] *f* 1 universitate, 2 profesorii Statului pentru învățământul primar, secundar și superior), învățământul oficial

UNIVOLT(A)IN [*it*] *m* vierme de mătase care dă o singură generație pe an

UNIVOQUE [*l* univocus] *a* 1 care desemnează mai multe obiecte deosebite, dar de același gen, cu același sens (ex *animal* este un termen univoc cu *agle* și cu *lion*), 2 *Gram* care desemnează cu același sunet obiecte diferite (ex *son* = sunet, țărăște, său), 3 *Muz* *consonance univoque*, consonanță cu același nume

URAEȚE *m* vultur australian

URANATE *m* *Chim* uranat, sare din acidul uranic

URANE *m* *Chim* oxid de uraniu

URANIE *f* flutură strălucitor de culorile cele mai vii

URANIQUE *a* uranic, al uraniului

URANITE *f* uranită, fosfat hidratat natural de uraniu

URANIUM (*om'*) *m* *Chim* uraniu (corp simplu)

URANOGRAPHE [*gr*] *m* uranograf, învățat care se ocupă cu descrierea cerului

URANOGRAPHIE [*gr*] *f* uranografie, descrierea cerului

URANOGRAPHIQUE *a* uranografic, privitor la descrierea cerului

URANOMÉTRIE [*gr*] *f* uranometrie, arta de a măsura distanțele cerești

URANOPLASTIE (*iz*) [*gr*] *f* uranoplastie, restaurarea vâului, palatului (gurei)

URANORAMA *m* idem, mașină înfățișând corpurile cerești și mișcările lor

URANOSCOPE [*gr*] *m* uranoscop, pește de mare cu ochii în cap și îndreptați spre cer

URAO *m* carbonat hidratat natural de sodiu

URATE *m* urat, sare a acidului uric

URBAIN, **E** [*l* urbanus] *a* urban, orașean, de oraș || *m* orașean

URBANISTE *f* membră unei congregații de femei care urmează statutele ordinului sfinței Clare

URBANITÉ [*l* urbanitas] *f* urbanitate, omenie, politeță

URCÉOLAIRE *f* gen de licheni ce trăiesc pe pământ, pe arbori pe stânci

URCÉOLE [*l* urceolus] *m* 1 organ în formă de sac, 2 potir în formă de burduf, 3 hană ce dă cauciuc

URCEOLÉ, **E** *a* Bot umflat în formă de sac

URE [*l* urus] *m* *V* *urochs*

URÉDINÉES *f pl* ordin de ciuperci parazite pe vegetale (ca rugina grâului)

URÉDO *m* fructificația ciupercilor parazite pe vegetale, rugina grâului

URÉE [*gr*] *f* uree, substanță azotată din urina omului

URÉIDES *m pl* derivatele ureei

URÉMIE *f* uremie, intoxicația sângelui prin uree

URÉMIQUE *a* al uremiei

URÉOMÈTRE *m* *V* *urometre*

URÉTÉRALGIE [*gr*] *f* durere în canalele care duc urina din rinichi în bășică

URÉTERE [*gr*] *m* fiecare din cele două canale ce duc urina din rinichi în bășică

URÉTÉRIQUE *a* al canalelor ce duc urina dela rinichi la bășică

URÉTRAL, **E** *a* al uretrului

URÈTRE [*gr*] *m* uretru, canal care duce urina afară din bășică

URGENCE (*jans'*) [*l* urgentia] *f* urgență, grabă, *d'urgence*, numai decât

URGENT, **E** (*jan*) [*l*] *a* urgent, grabnic

URGONIEN, **ENNE** *a* *Geol* urgonian, din partea de jos a cretaceului

URINAIRE *a* al urinei

URINAL *m* vas cu gât lung pentru urinarea (bolnavilor)

URINATION *f* urinare

URINATOIRE *a* care ușurează urinarea

URINE [*l* urina] *f* urina, udul

URINER *v* a urina, a lăsa udul

URINEUX, **EUSE** *a* ca urina

URINIFÈRE *a* care produce urina

URINOIR *m* loc pentru urinat, pisătoare

URINOMÈTRE *m* *V* *uromètre*

URIQUE *a* *Chim* (acidul) uric (eliminat din urină), *calcul urique*, piatră în rinichi din acid uric sau urat

URNE [*l* urna] *f* urnă *a*) oală, urciur (la cei vechi), *b*) vas, cutie (pentru buletinele de vot, etc.) [*V* Suplimentu]

UROBILINE *f* pigment al fierii (constituind una din materiile colorante ale urinei)

UROCYSTITE [*gr*] *f* urocistită, inflamația bășiciei udului

URODELES *m* *pl* ordin de batracieni cu salamandra ca tip

URODYNIE [gr] *f* durere la urinare

UROMETRE *m* aparat de măsurat densitatea urinei

UROGASTRE *m* coada crustaceilor

UROLITHE *m* urolit, piatră din urină

UROPODE *m* apendice la capătul abdomenului (la unele crustacee)

UROPYGIAL, **E** [gr] *a* al tailfeii păsărilor

UROSCOPIE *f* examinarea urinei

URSULINE *f* călugărie ursulină (ordin fondat în 1537 la Brescia)

URTICACEE *f* *pl* Bot tamiie de dicotiledoane cu urzica ca tip

URTICAIRE [i urtica] *a* *éruption, fièvre urticaire*, blândă

URTICANT, **E** *a* urzicător

URTICATIE [i urtica] *f* 1 urzicătură, 2 biciuire cu urzici proaspete

URUBU *m* vultur american de mărimea unui curcan (mancător de stărvuri și murdării)

URUS (u russ) *m* *V aurochs*

US (uss) [i usus] *m* *pl* les us et coutumes, datinile și obiceiurile

US (uss) *m* fam *savant en us*, pedant

USABLE (u-sabl') *a* ce se poate uză

USAGE (u-saʒ') [us] *m* 1 uz *a*) dreptul de a uză, de a se folosi (de un lucru), *b*) datină obiceiul *il est d'usage*, *e*) obiceiul, se obișnuiește, *c*) întrebunțare *mettre en usage, faire usage de*, *a* întrebunțare, *e* se servi de, *être en usage de*, *a* se întrebunțare, *a l'usage de*, pentru trebuință, *hors d'usage*, care nu se mai întrebunțarează, *d*) folosință *se réserver l'usage d'une chose*, *a* păstra numai pentru sine folosința unui lucru, *e*) deprinderea cu lumea, bunele maniere *avoir l'usage du monde*, *a* ști cum să se poarte în societate, *a* cunoaște regulile bunele cuvinte, *manquer d'usage*, *a* nu fi umblat cu lumea, 2 *pl* mardane pe cari locuitorii puteau să-și pască vitele

USAGÉ, **E** (za) *a* 1 cu bune maniere, care știe să se poarte în societate, 2 care a servit *vêtements usages*, veșminte cari au servit

USAGER, **ÈRE** (za) *a* destinat întrebunțării obiceiurile *effets usagers*, efecte nesupuse taxelor de vamă || *s* cel ce are dreptul de a tăia lemne sau de a-și duce vitele să pască în pădure

USANCE (zans') *f* 1 (t) obicei, 2 termen de 30 de zile pentru plata unei polițe

USANT, **E** *a* care uzează, se folosește de

USÉ, **E** *a* uzat *a*) învechit, *b*) fig prăpădit istovit *un homme usé*, *c*) banal, răsuflat *sujet usé*

USER (ze) [i usus] *v* 1 *user de*, *a* uză *a*) *întrebunțare*, *a* se servi de, *b*) *a* se folosi *user bien ou mal de quelque chose*, *a* se folosi bine sau rău de ceva, *c*) *user mal de*, *a* abuză de, *d*) *a* consumat *cette lampe use beaucoup d'huile*, lampa aceasta arde prea mult ulei, *e*) *a* roade *le grès use le fer*, gresia roade fierul, *f*) *a* stăcă, *a* prăpădi (ex *veșmintele, sănătatea, etc*), 2 *en user*, *a* se purta rău *en a mal usé*

avec moi, s *a* prunune. || *et peut cu mine* || *S'user*, *a* se uză *a*) *a* se fi *union* || *a* se prăpădi, *3* *a* și picăde vara, buă, *d*) *trav* || *unle* (în ochii lumii) || *m* *trâncie*, durată *eciale* || *ingă* *cette étoffe est d'un bon user*, stofa aceasta *m*, *doe* foarte trancică, *o* duce la tăvăleală, fig *cagur* || *homme est bon à l'user*, *e* un om care din zi în zi *într-un* || *ti place mai mult, on ne connaît bien les gens qu'à l'user*. nu cunoști bine pe cineva decât *trâncă* || *cu el*

USINE [i usus] *f* uzină, fabrică

USINIER (zu) *m* stăpanul unei uzini

USITÉ, **E** (zi) [i usitatus] *a* uzitat între buințat, obișnuit

USTENSILE [i ustensilia] *m* unealtă

USTILAGINEE *f* *pl* ordin de cupeici parazite pe vegetale ce produc tăciunile, mătura

USTION (ti) [i] *f* Chir ardeie

USUCAPION (zu) [i] *f* Jur mod de a dobândi prin uz, prin stăpânire

USUEL, **ELLE** (zu) [i usus] *a* uzual, de care cineva se servește, obișnuit

USUFRACTUAIRE *a* uzufructuar, ce dă numai folosința unui lucru

USUFRUIT (zu) [i usufructus] *m* uzufruct, folosința unui lucru

USUFRUITIER, **ÈRE** (ti) *s* cel ce are folosința (unui lucru) || *a* *réparations usufruitières*, meremeturi cari privesc pe uzufructuar

USURAIRE *a* uzuar, cu cămătă

USURAIREMENT *adv* cămătărește

USURE [i usura] *f* 1 uzură, cămătă, 2 fig uzur, prăpădire *usure d'un habit*, prăpădirea unei haine, 3 fig *rendre avec usure*, *a* plăti, *a* înapoia însuțit (ex *o insultă punită*)

USURIER, **ÈRE** *a* de cămătar || *s* cămătar

USURPATEUR, **TRICE** (uzr) [i] *s* uzurpator, răpitor, stăpanitor pe nedrept

USURPATION [i] *f* uzurpațiune, răpire, luare de nedrept

USURPATOIRE *a* de uzurpare

USURPÉ, **E** *a* uzurpat, însușit pe nedrept

USURPER [i usurpare] *v* *a* uzurpa *a*) *a* răpi, *a*-și însuși pe nedrept, *b*) *usurper sur*, *a* încălca dreptul altuia

UT (ut') [i] *m* *Muz* ut, do

UTÉRIN, **E** [i] *a* uterin, vitreg, din aceeași mamă dar din tată deosebit

UTÉRUS (uss) [i] *m* uterul, organul care poartă sarcina

UTILE [i] *a* util, folositor || *m* utilul, ceea ce e folositor

UTILEMENT *adv* în mod util, cu folos

UTILISABLE *a* ce poate fi întrebunțat

UTILISATION *f* utilizare întrebunțare

UTILISER *v* *a* utiliză, *a* întrebunțare, *a* se folosi de

UTILITAIRE *a* utilitar, care are de scop folosul || *s* 1 omul interesului, 2 *Fil* par tizan al utilitarismului

UTILITARISME *m* utilitarism sistem care pune interesul mai pr sus de orice

UTILITÉ [i utilitas] *f* 1 utilitate, folos, 2 *pl* *Teat* *a*) umpluturi, *b*) actori întrebunțat || *a* ca umpluturi

UTOPIE [g] *f* utopie, plan sau sistem cu neputință de realizat

UTOPIQUE *a* utopie, cu neputință de realizat

UTOPISTE *s* utopist, cel ce face utopii, planuri zadărnice

UTRICULAIRE *m* *Bot* otrăfel de apă || *a* ca un burunăraș

UTRICULARIAČES *f pl* familie de plante dicotiledoane cu otrăteul de apă ca tip

UTRICULE [i] *m* *Bot* buzunăraș, celulă mică

UTRICULEUX, EUSE *a* cu buzunăraș

UVRAIE *a* cu boabe

UVA-URSI *m* buruiănă ale cărei frunze sunt întrebunțate în inuluzuri pentru urinat

UVE *f* pomadă de stuhereu

UVÉE [i] *uva* *f* 1 uvă, învâlișul irisului ochiului, 2 *V choroid*

UVÉITE *f* inflamația uvei

UVIFORME *a* ca strugurele

UVULAIRE *a* al omușorului || *f* *Bot* oușor

UVULE [i] *f* omușor

V

V (*ve* sau *o'*) *m* (litera) *v*

VA *V aller* || *unt aide' lusa'* *a* *pou*, fie și, treacă, merge || *a pour dir francs*, hai, fie și zece franci

VACANCE [i] *vacanția* *f* 1 vacanță *vacance d'une chaire*, 2 *pl* vacanțele (elevilor, tribunalelor, etc)

VACANT, E *a* vacant *aun logement vacant*, *d*) fără titular (funcțiune, demnitate), *e*) nereclamată de moștenitori (succesiune)

VACARME [ol] *m* tăărăbriu, zarvă

VACATION [i] *f* 1 timp de lucrare (a unui funcționar), *ședință*, 2 onorariul cuvenit unui magistrat (pentru aceste ședințe) *toucher de fortes vacations*, a primi onorarii grase, 3 *pl* vacanțune, încetarea *ședințelor* unui tribunal, 4 *chambre des vacations*, tribunal provizoriu chemat a judeca în timpul vacanței tribunalelor

VACCIN (*vak-sin*) [i] *m* vaccin, altor

VACCINABLE (*vak-si*) *a* ce poate fi vaccinat, altor

VACCINAL, E (*vak-si*) *a* 1 al vaccinului, 2 ce tine de altoire

VACCINATEUR (*vak-si*) *m* vaccinator

VACCINATION (*vak-si*) *f* vaccinare altoire

VACCINE (*vak-sin*) *f* 1 altor, 2 altoire

VACCINÉ, E (*vak-si*) *a* și *s* vaccinat

VACCINELLE (*vak-si*) *f* erupțiune ușoară de vaccin

VACCINER (*vak-si*) *v* a vaccina, a altoi

VACCINIFÈRE (*vak-si*) *a* care servă la vaccinat (limba junciei)

VACCINIQUE (*vak-si-nik*) *a* de vaccin, de altor

VACHE [i] *vacca* *f* 1 vacă, 2 carne de vacă *manger de la vache*, a mânca carne de vacă, 3 piele de vacă tăbăcită *des souliers en vache*, ghețe din piele de vacă, 4 *vache à lait* *a*) vacă pentru muls, lăptoasă, *b*) *fig* vacă de muls, *poul de vache*, păr roșcat, *le plancher des vaches*, uscătuț, loc *parler français comme une vache espagnole*, a vorbi foarte prost tranțuzește, *manger de la vache enragée*, a îndura multe mizerii, a păți multe, *quand chacun fait son métier, les vaches sont bien gardées*, când fiecare își face datoria trebile

merg strună, *le diable est aux vaches*, e ceartă, zarvă mare, *c'est le grand chemin des vaches*, e lucru cunoscut de toți || *V Suplmentul*

VACHER, ÈRE *s* văcar, văcăniță

VACHERIE *f* 1 staul de vaci, 2 lăptărie

VACHETTE *f* piele de văcăuș

VACIET *m* *Bot* ceapa cioarei

VACILLANT, E (*si lan* sau *si yan*) *a* 1 tremurător, 2 *fan* sovăitor, nehotărât *esprit vacillant*

VACILLATION (*la-si*) [i] *f* 1 tremurătură, clătănătură *vacillations d'une barque*, 2 *fig* sovăire, nehotărâre

VACILLATOIRE (*la*) *a* 1 tremurător, 2 *fig* nesigur, nehotărât

VACILLEMENT (*si-l*) *m* 1 tremuratuț, clătănatuț, 2 *șovăitul*

VACILLER (*le*) [i] *vacillare* *v* 1 a tremura, a se clătina, 2 *fig* a șovăi, a fi nehotărât *mémoire qui vacille*, memorie sovăitoare

VACILLITÉ (*si-li*) *f* 1 clătănătură, 2 *fig* stare șovăielnică

VACUITÉ [i] *vacuitas* *f* stare de goliciune

VACUUM (*om*) [i] *m* golul

VADE [it] *f* cea dintâiu miză (la unele jocuri de cărți)

VADE-IN-PACE (*va-dé-en'-pa-sé*) [i] *m* închisoare de mănăstire

VADEMANQUE *f* împușinarea fondului unei case de bani

VADE-MECUM (*va de-mé-kom*) [i] *m* vademecum, lucru, carte ce porți obșnuit cu tine

VADROUILLE (*dru-y*) *f* șomolțoc de lână de curățit corăbule (V Suplmentul)

VA-ET-VIENT (*vi-en*) *m* 1 partea unei măsuri care umblă de colo până colo, 2 frânghie (care stabilește legătura între două puncte), 3 pod mic umblător tras de o frânghie (între două mașini), 4 *fig* alergături, umblate continue

VAGABOND, E [i] *a* vagabond *a*) care iătăcește încoaci și încolo, hoinar, *b*) *fig* neînfrânt *imagination vagabonde* || *m* vagabond, derbedeu, om fără căpătău, hamană

VAGABONDAGE *m* vagabondaj, umblare fără căpătău

VAGABONDER *v* a vagabonda, a umbla fără căpătău, a umbla hamană

VAGIR (*jur*) [*l* vagire] *v* a scanci, a se vâietă ca un copil nou născut

VAGISSANT, **E** scâncitor

VAGISSEMENT *m* 1 scâncit, vâietatul unui copil nou născut, 2 țipătul crocodilului și al iepurelui

VAGON *m* *V* wagon

VAGUE (*oag'*) *f* talaz, val mare

VAGUE (*oag'*) [*l* vagus] *a* vag *a*) fără margini hotărâte, *b*) desert *terrain vague*, loc viran, *c*) *fig* nehotărît, nedeslușit *de vagues désirs*, dorinți nedesluite || *m* 1 gol, 2 ceea ce e nehotărît, nedeslăsit *il y a du vague dans sa pensée*, e ceva nehotărît în gândirea sa, 3 greblă de retezat spuma berii (la berari)

VAGUEMENT (*oag'man*) *adv* nehotărît în mod vag

VAGUEMESTRE (*oag'*) [*l*] *m* 1 vagmăstru, 2 *Mar* soldat însărcinat cu distribuirea scrisorilor pe vapor

VAGUER (*ghé*) [*l* vagari] *v* a hoinări, a umbla încoaci și în colo, a bate trotuarul

VAGUER (*ghé*) *v* a reteza spuma berii (vorbind de berar)

VAGUESSE (*ghess'*) *f* însușirea a aceea ce este vag, nedeslușit

VAIGRAGE *m* *Mar* blăniile unei corăbii

VAIGRE (*scand*) *f* scândură întrebuințată ca blană de corabie

VAIGRER *v* a căptuși cu blană (o corabie)

VAILLAMENT (*va-ya-man*) *adv* vitejește

VAILLANCE (*va-yans'*) *f* vitejie, bărbăție

VAILLANT (*va-yan*), **E** *a* și *s* viteaz, viteaz, loc *n'avoir pas un sou vaillant*, a nu avea pară chioară || *adv* ca toată avuție *cent francs vaillant*, o sută de franci ca toată avuție

VAILLANTISE (*va-yan*) *f* vitejie, vitejă

VAIN, **E** [*l* vanus] *a* 1 van, zadarnic, desert, 2 înfumurat *esprit vain*, cap înfumurat, 3 *aine pature*, loc liber pentru pășunat || loc *adv* *en vain*, în zadar

VAINCRE [*l* vincere] *v* 1 a învinge, a înfrânge, a birui, 2 a întrece, a depăși *vaincre en générosité*, a întrece în dărnicie, 3 a stăpâni, a înăbuși *vaincre sa colere*, a-și înăbuși mânia, 4 a înduplecă, a muia *se laisser vaincre*, a se lăsa să fie înduplecat || *Se vaincre*, a se stăpâni [V Tabloul verbelor nereg.]

VAINCU, **E** *a* 1 învins, 2 convins *vaincu par un raisonnement*, convins de o judecată || *m* învinsul, biruitul

VAINEMENT *adv* 1 în van, în zadar, 2 vanitos

VAINQUEUR (*keur*) *m* și *a* învingător, biruitor *air vainqueur*, aer triumfător

VAIR [*l* varius] *m* 1 blană singipie, 2 *Blaz* smalt cu blană din puncte albe și albastre alternate

VAIRÉ, **E** *a* 1 cu blană singipie, 2 *Blaz* cu blană din puncte galbene și roșu

VAIRON [*vair*] *a* 1 cu ochii de culoare difentă; 2 *œil viron*, ceacăr (se zice despre cai)

VAIRON *m* peștișor (de gărlă)

VAISSEAU *m* 1 vas (pentru lichide) - *un vaisseau de terre*, o oală de pământ, 2 vas,

corabie, 3 vastă galerie boltită (ex a unei catedrale), 4 *Anat* și *Bot* canal, vas

VAISSELER (*s'*) *m* poliță pentru farfurii

VAISSELLE *f* vase, farfurii (de masă), vesselă *vaisselle plate*, farfurii de argint

VAISSELLERIE *f* 1 industrie, negoț de farfurii, sticlărie, etc., 2 farfurii, vesselă

VAL [*l* valis] *m* (†) vale strâmtă între două delulețe, loc *par monts et par vaux*, peste munți și peste văi, peste tot

VALABLE *a* valabil *a*) care are valoare, *b*) care poate fi primit, *c*) temeinic *raisons valables*, motive temeinice, *d*) de preț

VALABLEMENT *adv* în mod valabil, ca temei

VALAQUE *a* și *s* valah, (locuitor) din Valahia || *m* limba valahă

VALENCE *f* 1 portocală de Valcnța (Ispania), 2 *Chim* valență, valoarea de combinate

VALENCIENNES *f* valansiene, dantelă fabricată la Valenciennes

VALENTIN *m* tânăr pe care fiecare fată și-l alegea, în unele orașe, la sărbătoarea torțelor și care eră îndatorat să i ofere cadouri

VALENTINE *f* fată care își alegea un tânăr

V *valentin*

VALENTINITE *f* oxid natural de antimoniu

VALÉRIANACEES *f* *pl* familie de plante cu valeriana ca tip

VALÉRIANATE *m* valerianat, sare a acidului valerianic

VALÉRIANE *f* *Bot* valemană, odolean (întrebuințat ca antispasmodic și febrifug)

VALÉRIANELLE *f* *Bot* fetica

VALÉRIANIQUE sau **VALERIQUE** *a* (acidul) valerianic

VALET (*le*) *m* 1 argat, slugă, *valet de pied*, slugă care însoțește pe stăpanul său, *valet de chambre*, fecior de casă, *valet de ferme*, argat de plug, *valet d'écurie*, seiz, rândas, *maitre valet*, vâtaf peste argeți, *je suis votre valet*, sluga D-tale! *tel maitre tel valet*, cum e turcu și pistolul, 2 valet, fante (în jocul de cărți), 3 unealtă de înțepnit un lemn pe masa de lucru (la tamplari), 4 cumpănă care închide o ușă automată

VALETAGE *m* slugărit, slugărnice

VALETAILLE (*ta-y'*) *f* (*iron*) servitorimea, slugile

VALET-A-PATIN *m* *Chr* cleste ce apucă vase deschise ce trebuie să fie legate

VALETER [*valet*] *v* 1 a face pe slugoiu, a se ploconi, 2 a face alergături încoaci și în colo

VALÉTUDINAIRE [*l*] *a* și *s* 1 bolnăvicios, 2 subred

VALEUR [*l* valor] *f* 1 valoare *a*) preț *etre en valeur*, a sta la preț, *b*) a produce, a rentă *mettre en valeur*, a face să renteze, *c*) însemnare justă, *valeur d'un mot*, însemnarea justă a unui cuvânt, *d*) însemnătate *attacher de la valeur*, a da importanță, *e*) efecte de bani (= poliți, bilete de bancă, etc.), *f*) *Pict* intensitate relativă, *g*) *Muz* durată, *h*) *Mat*

determinarea unei cătăm, 2 merit, 3 bărbăție *une valeur indomptable*, o bărbăție de neînfrănat, 4 cantitate aproximativă *bonne la valeur d'un verre d'eau*, a bea cam un pahar de apă

VALEUREUSEMENT *adv* cu bărbăție

VALEUREUX, EUSE *a* valoros, viteaz

VALIDATION *f* validare

VALIDE [i] *a* 1 sănătos, sdravăn, 2 *fig* valid, care întrunește condițiile cerute de lege *contrat valide*

VALIDÉ [turc] *f* validé, sultana-mamă

VALIDEMENT *adv* în mod valabil

VALIDER [ml] *validum* *v* a valida, a declara că întrunește condițiile cerute

VALIDITÉ [i] *validitas* *f* validitate, stare de a fi conform legii

VALISE *f* 1 valiză, geantă, 2 geamantan

VALKYRIE [scand] *f* valkyrie, zeițe cari duc în palatul din Walhalla corpurile vitejilor căzuți în bătălie

VALLAIRE [i] *vallum* *a* *couronne pallaire*, coroană ce dădeau Romanii celui ce intră în foc

VALLÉE [i] *valhs* *f* 1 vale, *fig* la *vallee de larmes* a) valea plângerilor, b) lumea aceasta, 2 basinel (unui fluviu)

VALLON [val] *m* vâlcea, *le sacré callon*, *le double vallon*, locuința Muzeilor

VALLONER *v* a săpa în formă de vâlcea

VALOIR [i] *valere* *v* 1 a valoră, a prețui, a face, 2 *fig* a) a merita *personne qui vaut qu'on s'occupe d'elle*, persoană care merită să te ocupi de ea, *valour la peine*, a merita osteneala, a face, b) a avea un merit oarecare *valour quelqu'un*, a avea aceleași merite cu cineva, 3 *valour mieux*, a fi preferabil, mai bine, *il vaut mieux*, mai bine este, *autant vaudrait*, ar fi mai bine, 4 a aduce, a produce, a rentă *cette terre vaut beaucoup*, această moșie e foarte productivă, *à valour*, în socoteala unei sume mai mari, în cont, *n'avoir (ne faire) rien qui vaille*, a nu avea, a nu face nimic bun, *provi vaille que vaille* a) într'un noroc, b) nici bine, nici rău, *un rien qui vaille*, un nimica toată, o secătură, 5 a folosi *cette liqueur ne vous vaut rien*, băutura aceasta nu vă face nici un bine, 6 a atrage, a câștiga *son courage lui a valu des honneurs*, și-a atras onoruri prin vitejia sa, 7 *faire valour*, a valorifica a) a trage folos din, a exploata (o moșie), b) a pune în evidență, a lăuda meritul (unui lucru) *faire valour ses titres*, a-și prezenta titlurile, *faire valour ses droits à la retraite*, a-și regula drepturile la pensie, c) a expune, a arăta *faire valour ses raisons*, a-și arăta motivele, d) *se faire valour*, a se gurguța, a se impune || *Se valour*, a avea aceleași merite, a fi deopotrivă [V cuvintele în legătură cu *valour*, Tabloul verbelor nereg și Suplimentu]

VALSE *f* vals

VALSER *v* vals, a juca vals (V Supl.)

VALSEUR, EUSE *s* valsator

VALUE *f* valută, preț, valoare V. *plus-value, moins-value*

VALVACÉ, E *a* Bot indehiscent deși format din valve

VALVAIRE *a* al valvelor

VALVE *f* valvă, ghioc

VALVÉ, E *a* cu valve

VALVIFORME *a* în formă de valvă

VALVULAIRE *a* cu valvule

VALVULE [i] *f* valvulă, membrană ce dirijează lichidele în un sens dar nu le permite a se întoarce

VALVULITE *f* inflamația valvulelor

VAMPIRE (*van*) *m* vampir a) strigori, b) *fig* jupuitor de oameni, c) *fig* liliac mare din America

VAMPIRIQUE (*van*) *a* de vampiri

VAMPIRISME (*van*) *m* vampirism a) credința în vampiri, b) stricăciunea vampirilor, c) lăcomia acelor cari se îmbogățesc din averea altuia

VAN [i] *vannus* *m* vânturătoare

VANADATE *m* sare a acidului vanadic

VANADIQUE *a* vanadic, (acid) derivat din vanadium

VANADIUM (*om'*) *m* vanadiu (metal alb)

VANDALE *m* vandal, nimicitor

VANDALISME *m* vandalism a) tendința de a distruge, de a ciunti tot ce e frumos, b) faptă de vandal

VANDOISE *f* specie de crap

VANESSE *f* fluture cu aripi dantelate și cu color bogat strălucitoare

VANILLE (*ni-y'*) *f* vanilie

VANILLÉ, E (*yé*) *a* cu vanilie

VANILLERIE (*y'-ri*) *f* loc unde se cultivă vanilia

VANILLIER (*yé*) *m* vanilier, plantă ce dă vanilia

VANILLISME (*yism'* sau *lism'*) *m* vanillism, accidentele provocate la lucrători prin mănuierea vanilier

VANILLON (*yon*) *m* vanilie mexicană

VANITÉ [i] *vanitas* *f* vanitate a) desertăciune, b) mândrie desartă *faire vanité de*, a se mândri cu, *sans vanité*, fără a mă mândri

VANITEUSEMENT *adv* cu mândrie desartă, cu înfumurare

VANITEUX, EUSE *a* vanitos, înfumurat

VANNAGE *m* 1 vânturatul grâunțelor, 2 aparat format din stăvilare

VANNE *f* stăvilar, zăgaz

VANNEAU [i] *vannus* *m* Zool cioclivă, libuș, nagăț (pasăre)

VANNÉE *f* V *vannure*

VANNER [i] *vannare* *v* a vântura [V Supl.]

VANNER [*vanne*] *v* a pune stăvilare

VANNERIE *f* meseria sau negoțul de coșuri de nulele

VANNET *m* plasă ce se întinde pe prunduri acoperită cu apă când marea e agitată

VANNETTE *f* coș rotund și sound de vânturat ovăzul ce se dă calilor

VANNEUR *m* vânturător

VANNIER *m* lucrător de coșuri

VANNOIR *m* basîn de aramă în care se

netezesc, frământându-le, bucăți de sârmă de alamă din care se fac ace cu gămăhe

VANNURE *f* praful din grăunțele vânturate

VANTAIL (*tal*) *m* canat (de ușă) Pl *des pantaux*

VANTARD, *E a și s* lăudăros

VANTARDISE *f* lăudăroșie, lăudă

VANTER *o* a lăuda prea mult || *Se vanter*,

1 a se lăuda, 2 a se făli

VANTERIE *f* lăudăroșie

VA-NU-PIEDS *m fam* descuț

VAPEUR [*l* vapor] *f* 1 abur, vapor, *ma-chine à vapeur*, mașină cu aburi, *bateau à vapeur*, vapor, *fig à la vapeur*, a toute *vapeur*, *à pleine vapeur*, cu toată rușeală, 2 *pl* nevricale, toane *être sujet aux vapeurs*, a fi cu nevricale, 3 *fig* fumuri, gârgăuni *les vapeurs de l'orgueil*, fumurile truției || *m* vapor

VAPOREUX, **EUSE** [*l* vaporosus] *a* vaporos *a* încărcat cu aburi, aburit, *b* *fig* nehotărit, vag, *lumière vaporeuse*, *c* Med cu nevricale, cu toane *personne vaporeuse*, *d* *fig* noros, nelămurit (ex stil)

VAPORISATEUR *m* vaporizator *a* recipient în care se operă prefacerea în aburi, *b* instrument de toaletă servind a stropi cu parfum

VAPORISATION *f* vaporizare, prefacere în aburi

VAPORISER [*l* vapor] *o* a vaporiza, a preface în aburi || *Se vaporiser*, a se preface în aburi

VAPORISEUR *m* *V* *vaporisateur*

VAQUER [*l* vacare] *o* 1 a fi vacant, ne-ocupat, 2 a avea sau a lua vacanță *les tribunaux vaquent*, tribunalele au luat (sunt în) vacanță, 3 *vaquer à*, a se ocupa cu (ceva), a și vedea de *vaquer a son ouvrage*, a-și vedea de treabă

VARAIGNE *f* gură prin care apa mării intră într-o mlaștină de sare

VARAN *m* reptil saurian carnasier

VARANGUE (*rang*) *f* *Mar* bucată cu două ramuri formând partea de jos a laturii

VARECH (*rek*) [*scand*] *m* varec *a* plantă aruncată de mare pe țărmuri, *b* iarbă de mare

VARENNE *f* loc de pășune pășăginit

VAREUSE *f* bluză de pânză groasă a marinarii pe bord *vareuse de laine*, bluză de lână (ce poartă marinarii pe uscat sau duminică)

VARGUE (*varg*) *f* etaj într-o moară pentru depănatul mătăsii

VARIA [*l*] *m* varia, culegere bibliografică de opere felurite

VARIABILITÉ *f* variabilitate *a* puțința de a se schimba, *b* *Gram* puțința de a-și schimba terminația

VARIABLE [*l* variabilis] *a* variabil *a* schimbăcios, *b* *Gram* a cărui terminațiune se schimbă || *m* 1 timp schimbăcios (al barometruului), 2 *Mat* cantitate variabilă

VARIABLEMENT *a* în mod variabil

VARIANT, *E a* schimbăcios

VARIANTE *f* variantă, formă diferită unui text

VARIATION [*l*] *f* variațiune *a*) schimbare; *b*) *pl* *Muz* ornamente adăose la o temă muzicală

VARICE [*l* varix] *f* vance, umflături prin dilatarea unei vine

VARICELLE *f* varicelă, vărsat ușor

VARIÉ, *E a* 1 variat, diferit, 2 *mouvement varie*, mișcare neregulată

VARIER [*l* variare] *o* a varia *a*) a se schimba, *b*) a da diferite forme (ex stilului), *c*) a diferi, a se deosebi *témoin qui varie* dans leurs *depositions*, martori cari se deosebesc în spusele lor, *d*) a se deosebi în vederi, *e*) *Muz* *varier un air*, a bioda ornamente pe o arie || *Se varier*, a lua diferite forme

VARIÉTÉ [*l* varietas] *f* varietate *a*) felurime *variété des opinions*, *b*) soru diferit din aceeaș speță, *c*) *pl* culegere de diferite bucăți *variétés littéraires*

VARIOLAIRE *a* cu pete ca ale vărsatului

VARIOLE [*l*] *f* variolă, vărsat

VARIOLÉ, *E a* ciupit de vărsat

VARIOLEUX, **EUSE** *a* ce privește vărsatul || *m* bolnav de vărsat

VARIOLIQUE *a* de vărsat

VARIOLOIDE (*lo-îd*) *f* vărsat ușor

VARIORUM (*om*) [*l*] *m* carte clasică, tipărită cu note și comentariu de diferiți scriitori

VARIQUEUX, **EUSE** *a* de varice

VARLET *m* tânăr nobil care-și făcea ucenicia la un senior (în evul-mediu)

VARLOPE [*ol*] *f* randeă mare

VARLOPER *o* a da la îndea

VARME *m* partea de jos a unui cuptor de uzină cu o singură deschizătură pentru țeava foalelor

VARPIÉ *m* placă de fontă cu care se acoperă urechia plugului

VARRE *f* cange dințată cu care se apucă broaștele țestoase

VARTIGUÉ (*ghe*) [vertu Dieu] *int* la naiba!

VARUS (*russ*) [*l*] *a* întors, surit (picior)

VASARD (*zar*), *E a* nămolos || *m* fund de nămol moale

VASCULAIRE sau **VASCULEUX**, **EUSE** [*l* vasculum] *a* vascular *a*) al vaselor corpului, *b*) format din vase *tissu vasculaire*, *c*) cu țesătură formată din vase (ex plantă)

VASCULARISATION *f* producere de vase

VASCULARITÉ *f* dispoziția, anatomică a vaselor

VASE (*vaș*) [*l* vas] *m* vas, oală, *fig* *vase d'élection*, cela pe care D-zeu l'a ales

VASE (*vaș*) [*angl*] *f* nămol

VASE, *E* (*zê*) *a* cu nămol

VASELINE (*z*) *f* vaselină (grăsime muncală extrasă din petrol brut)

VASEUX, **EUSE** *a* cu nămol, noroios

VASIÈRE (*zi*) *f* rezervoriu la capătul unei bălți de sare pentru a primi fluxurile mării

VASISTAS (*zis-tass*) [*g*] *m* ferestrele mobile într-o casă sau fereastră [V Suplimentu]

VASO-MOTEUR, **TRICE** (*zo*) *a* și *s* (nerv)

care determină contradicțiunea sau destinderea vaselor

VASON (*zon*) *m* bucată de pământ din care se face olane

VASQUE (*vask'*) [*it*] *f* basîn în care cade apa din o țevă

VASSAL, **E** *a* și *s* vasal, cel ce atârna de un senior

VASSALITÉ *f* vasalitate, starea de vasal, atârnaie

VASSELAGE [*vassal*] *m* 1 starea, datorile de vasal, 2 *droits de vasselage*, drepturile seniorului asupra vasalului

VASSIVE *f*, **VASSIVEAU** *m* mieluşa, mieluşel mai mic de doi ani

VASTE [*i*] *a* vast *a*) foarte întins, larg, *b*) foarte mare

VASTEMENT *adv* în mod vast

VATICANE *a f* vatican, a Vaticanului

VATICINATION *f* precizarea viitorului

VATICINER [*i* vates] *v* (iron) *a* prezice viitorul

VA-TOUT *m* toți banii de pe masă (la joc), *jouer son va-tout*, *a* riscă totul într'o întreprindere, *faire va-tout*, *a* jucă pe toți banii de pe masă

VAUCHÉRIE *f* alge de ape dulci sau de locuri umede

VAUCOUR *m* masă de olar

VAU-DE-ROUTE (**A**) *loc adv* în cea mai mare dezordine, în mare gâlă

VAUDEVILLE (*vil'*) [*Vau-de-Vil*] *m* vodevil

a) cântec satiric asupra unui eveniment al zilei, *b*) comedie cu cântece

VAUDEVILLISTE (*list'*) *m* vodevilist, autor de vodevili

VAUDOIS, **E** *a* din cantonul Vaud

VAU-L'EAU (**A**) *loc adv* în josul apei, *fig* în dezordine, *fig aller a vau-l'eau*, *a* nu izbuti, *a* se alege praf

VAURIEN, **ENNE** (*en*) [*vaut rien*] *s* 1 om de nimic, secătură, derbedeu, 2 svăpăiat, haihuru, 3 fam *un petit vaurien*, un ştrengar

VAUTOIR *m* rastel pe care se distribuie natrele covoarelor

VAUTOUR [*i* vultur] *m* 1 vultur, 2 *fig* *a*) om hrăpitor, *b*) cămătar

VAUTRAIT (*tre*) *m* tot ceea ce trebuie pentru vanatul mistreţului

VAUTRE *m* copoiu care nu aleargă decât după mistreţi, etc

VAUTRE, **E** *a* tăvălit (în noroi)

VAUTRER *v* 1 *a* tăvăli în noroi, 2 vâna mistreţul cu copoi anumiți sau cu toate dichinurile || *se vautrer*, 1 *a* se tăvăli în noroi, 2 *fig* *a* se tăvăli

VAU-VENT (**A**) *loc adv* *chasser à vau-vent*, *a* vâna cu vântul în spate, *aller à vau-vent*, *a* fugi cu vântul în spate (vorbind de vânat)

VAUXHALL (*vok-sal*) [*angl*] *m* grădină pu blică cu bal și concert

VAVAIN *m* Mar cablu gros

VAVASSAL, **VAVASSEUR** *m* vasalul unui vasal

VAVASSERIE, **VAVASSORIE** *f* foud înut de vasalul unui vasal

VAYSONIER (*ve zo ni-é*) *m* oală cu găurele și plină de turbă pentru transportul lipitorilor

VAYVODE (*vé*) *m* voevod

VAYVODIE (*vé*) *f* voevodat

VEAU [*i* vitulus] *m* 1 vitel, boulean, *pleurer comme un veau*, *a* se boci, *tuer le veau gras*, *a* da masă mare, ziafet, *faire le veau*, *a* avoa atitudine greoaie, 2 *du veau*, carne de vițel, 3 piele de vițel *relic en veau*, legat în piele de vițel, 4 *veau marin*, focă [V Suplimentul]

VEAU-LAQ (*vo-lak*) *m* piele de vițel subțire (pentru ghețe, etc)

VECTEUR [*i* vectum] *m* dreptă definită în mărime, direcție și sens

VÉCU, **E** [*vivre*] *a* trăit, viețuit

VÉDA [*sanscrit*] *m* vedas, cartea sfântă a Indienilor

VÉDASSE *f* sare extrasă din drobușor (într-unbușă în boiangerie)

VEDETTE (*v'*) [*it*] *f* 1 vedetă, santinelă de cavalerie, 2 gheaită de meterez, 3 mic vas de răsbou de pază, 4 *fig* înaintas, 5 loc *adv en vedette* *a*) de santinelă, *b*) în susul paginei, izolat, *c*) cu litere mari (pe un afiș)

VÉDIQUE *a* vedic, ce ține de vedas, de cărțile sînte indiene

VÉDISME *m* vedism, religiunea veche a indienilor

VÉGÉTABILITÉ (*je*) *f* puținja de *a* vegetă

VÉGÉTABLE (*je*) *a* care poate vegetă

VÉGÉTAL, **E** (*je*) *a* vegetal *a*) al vegetalelor, *b*) *terre végétale*, pământ propriu vegetațiunii || *m* vegetal (arbore, plantă) *Pl* *vegetaux*

VÉGÉTALITÉ (*je*) *f* firea vegetalelor

VÉGÉTANT, **E** (*je*) *a* 1 care vegetează, 2 care se dezvoltă pe un organ

VÉGÉTARIEN (*en*) **ENNE** *a* și *s* vegetarian, care se hrănește cu vegetale

VÉGÉTARISME (*je*) *m* vegetarianism, hrănirea numai cu vegetale

VÉGÉTATIF, **IVE** (*je*) *a* vegetativ *a*) care face să vegeteze, *b*) în stare de vegetație, *c*) *fig vie végétative*, viață trandavă, obscură

VÉGÉTATION (*je*) [*i*] *f* vegetațiune *a*) nutreia și creșterea unei plante, *b*) dezvoltarea plantelor, *c*) arbori, plantele

VÉGÉTÉ (*je*) [*i* vegetare] *v* *a* vegetă *a*) *a* se nutri și crește (vegetale), *b*) *fig* *a* trăi în mizerie sau în nelucrare *végéter en province* [*Se conjugă ca accélerer*]

VÉGÉTO-ANIMAL, **E** *a* care ține de regnul vegetal și de cel animal

VÉGÉTO-MINÉRAL, **E** *a* care ține de regnul vegetal și de cel mineral

VEHÉMENTE (*vé-é*) [*i*. vehementia] *f* vehement nă, violență

VEHÉMENT (*vé-é-man*), **E** *a* vehement *a*) violent, *b*) plin de căldură și energie, înlocat

VEHÉMENTEMENT (*vé-é*) *adv* vehement *a*) cu violență, *b*) prea tare, foarte mult

VEHME (vém') *f* tribunal secret mascat din sec XIV și XV

VEHICULE (vé-i) [l] *m* 1 vehicul, mijloc de transport, 2 conducător *l'aur est le véhicule des sons*, aerul este conducătorul sunetelor, 3 fam trăsură

VEHICULER (vé-i) *v* a căra

VEIEN, ENNE *a* al cetății Veni

VEILLE (ve-y') [l] *vi*gilă *f* 1 veghe, 2 veghiere, 3 ajun *la veille de mon départ*, în ajunul plecării mele, *la veille*, în ajun, *fig etre a la veille de*, a fi în ajun de, pe cale de a, 4 *pl* munci *c'est le fruit de ses veilles*, e rodul muncilor sale, 5 *insomnie* pricinuită de neliniste, *nesomn causer à quelqu'un bien des veilles*, a pricinui cuiva multe nopți de nesomn

VEILLEE (ve-yé) *f* 1 priveghiu *a)* seară toare, *b)* vegherea (unui bolnav sau mort) în timpul nopții, 2 timpul între cină și culcare *passer sa veillee chez son voisin*, a și potrece seara la un vecin, 3 munca serei

VEILLER (ve-ye) [l] *vi*gila *v* 1 a veghea *a)* a sta de veghe, *b)* a nu dormi, a sta despt, *c)* a sta de pază *gardien qui veille*, paznic care stă de pază, *d)* a fi pe pază, 2 a supraveghea *veiller un enfant*, 3 a priveghea (ex un mort), 4 *veiller au grain*, a băga de seamă la, loc *veiller au grain*, a fi cu ochii în patru, a și păzi bine avutul

VEILLEUR (ve-yeur) *m* veghetor

VEILLEUSE (ve-yeux') *f* 1 vegheză *a)* lămpiță de noapte, *b)* candelă, 2 veghetoare (femeie), 3 *Bot* bălură, brandusă de toamnă

VEILLOIR (ve-yoar) *m* masa cu unelte a curelarului

VEINARD, E (ve) *a* și *s* pop norocos, om cu noroc

VEINE (ven') [l] *vână* *f* 1 vână, 2 *fig etre en veine*, a fi în vervă, *la veine poetique*, genul poetic, 3 *pl* vine, ape (în pământ, piatră, lemn), 4 *veine d'eau*, izvor de apă, 5 *fig* materie, împiejurare (de întrebuintat) *trouver une bonne veine*, a da de o împiejurare prielnică, 6 *pop* noroc *être en veine, avoir de la veine*, a avea noroc, a fi norocos (la ceva), *quelle veine!* ce noroc!

VEINÉ, E (ve) *a* 1 cu vine, 2 cu deseniuri care imită vinele lemnului, ale petrelor tari

VEINER (ve-ne) [v] *ine* *v* a imita prin pictură vinele lemnului, etc

VEINEUX, EUSE (ve) *a* 1 vânos *a)* compus din vine *systeme veineux*, sistemul vinelor, *b)* cu vine multe, *c)* sang *veineux*, sânge de vine

VEINULE (ve) *f* vână mică

VÉLAGE *m* fătarea (vacilor)

VÉLAIRE [l] *velum* *a* articulat lângă vâlcu cerului gurei (consoane sau vocale)

VÉLANÈDE [gr m] *f* ghindă a unui stejar întrebuințată în botanologie

VÉLAR *m* *Bot* brancușă

VÉLARJUM (om') [l] *m* valarium, pânză ce acoprea teatrele, amiteatrele (la Romani)

VELCHE [g] *m* 1 străin, 2 om grosolan și prost

VÉLEMENT *m* *V vélage*

VELER *v* a făta viței

VELET (v') [voile] *m* căptușeala voalului de deșub al călugărișilor

VÉLIN [veau] *m* velin *a)* piele de vițel preparată, *b)* dantelă d'Alençon || *a papier vélin*, hârtie velină, foarte albă și lustruită

VÉLIQUE [l] *velum* *a* al pânzelor *point velique*, punct unde pare a fi aplicată rezultanta influențelor vântului asupra pânzelor corăbiilor

VÉLITE [l] *velitus* *m* 1 infanterist ușor la Romani, 2 corp de voluntari (sub Napoleon I)

VELLÉTÉ [ml] *velleitas* *f* velutate, voință (slabă), dorință, intenție (trecătoare)

VÉLOCE [l] *velox* *a* repede, sprinten

VÉLOCEMAN (angl) *m* amator de sport velocipedic *Pl velocemen*

VÉLOCI MANE *m* cal pe trei sau patru roate (pentru copii)

VÉLOCI PÈDE [l] *velox* [pes] *m* velociped, bicicletă

VÉLOCI PÉDIE *f* velocipedie

VÉLOCI PÉDIQUE *a* velocipedic

VÉLOCI PÉDISTE *m* velocipedist

VÉLOCITÉ [l] *velocitas* *f* viteză, vitează, repeziciune

VÉLODROME [l] *gr* *m* velodrom, pistă pentru velocipediști

VELOT (v' lo) *m* piele de vitel născut mort

VELOURS (v') [l] *villosus* *m* 1 catifea, loc *faire palette de velours*, a umbla cu soșele și cu momelile, a face pe mata blândă, *jouer sur le velours*, a juca din câștig prov *habit de velours ventre de son*, în haine negre și cu stomacul gol, 2 lustrul catifelat (ex al unei persici), 3 *fam* greșală de legătură în pronunțare *s sau z în loc de t* (ex *il etait-z-a la campagne*) [V Suplementul]

VELOUTÉ, E (v') *a* catifelat *a)* care seamănă cu catifeaua *b)* moale ca catifeaua, dulce ca catifeaua || *m* 1 față mătăsoasă *le velouté de la pêche*, pielța mătăsoasă a pierșicei, 2 galon fabricat ca catifeaua

VELOUTER (v') *v* a catifela, a face moale ca catifeaua

VELOUTEUX, EUSE (v') *a* cu peri ca catifeaua

VELOUTIER (v'-lu-ti é) *a* și *m* lucrător care face catifeaua

VELOUTINE (v') *f* 1 velutină, stofă de mătase din sec al XVIII-lea, 2 pudră de oier preparată cu bismut

VÉLTAGE *m* măsuratul cu *velie*

VELTE *f* 1 (t) măsură de capacitate de 7 litri 45, 2 unealtă de cotărit butoaiele

VELTER *v* a măsură cu *velte*, a cotări

VELU, E [l] *villutus* *a* păros || *m* păroșie

VÉLUM (lom') [l] *m* velum, pânză mare care acoprea un circ

VELVET *m*, **VELVANTINE** sau **VELVENTINE** *f*, [angl] *f* catifea de bumbac, plisă

VELVOTE *f* *Bot* veronică de câmpuri

VENAISON (v') [l] *venatio* *f* vânat de dobitoace mari.

VÉNAL, **E** [] *a* venal *a* care se (poate) vinde, care se cumpără cu bani *une charge vénale*, o funcție cumpărată cu bani, *aleux venale*, valoare negociabilă, *c*) *fig* interesat, care-și vinde conștiința pe bani *homme venal*

VÉNALEMENT *adv* în mod venal

VÉNALITE [] *venalitate* *a*) vânzătorie, *b*) *fig* interes, mutuală

VENANT, **E** *a* 1 care vine *bien venant* *a*) care vine bine, care face mari progrese, *b*) care crește bine, 2 plătit regulat *six mille livres de rente bien venantes*, șase mii de franci venit plătit regulat || *m* *pl* *les allants et les venants*, cei ce vin și se duc, *à tout venant*, primului venit, pentru oricine, pentru toți

VENDABLE *a* ce se poate vinde, de vandut

VENDANGE [] *vindemia* *f* 1 culesul viilor, 2 strugurele cules, 3 vremea culesului strugurilor *se louer pour les vendanges*, a se tocmi pentru culesul strugurilor, 4 *faire vendange*, a câștiga parale bune, *providieu panier, vendanges sont faites*, nu mai sunt struguri anul ăsta, *fig* s'a isprăvit! *parapanghelos*!

VENDANGEABLE (*jabl'*) *a* în stare de a fi cules

VENDANGEOIR (*joar*) *m* coș de culegător de struguri

VENDANGER [] *vindemiare* *v* a culege struguri, a face culesul viilor [Se conjugă ca *arranger*]

VENDANGETTE *f* *V grive*

VENDANGEUR, **EUSE** *s* culegător de struguri

VENDÉEN (*ên*) **ENNE** *a* și *s* din Vendee

VENDELIN *m* nacelă de care se servesc pontonieri

VENDÉMAIRE [] *vindemia* *m* brumărel, întâia lună a anului republican (22 sept — 21 oct)

VENDETTA (*ven*) [it] *f* vendeta, vrajbă între două familii

VENDEUR, **EUSE** *s* vânzător

VENDEUR, **ERESSE** *s* vânzător, persoana care face un act de vânzare

VENDRE [] *vendere* *v* 1 a vinde *prendre chèrement sa vie*, a se apăra cu curaj, *provid il ne faut pas vendre la peau de l'ours avant de l'avoir mis par terre*, ce-î în mână nu-î minciună, nu te bucură până ce nu ești sigur de ceva, 2 a trădă

VENDREDI [] *Veneris dies* *m*. vineri, *vendredi saint*, vinerea mare *V rure*

VENDU, **E** *a* și *s* vândut

VÉNÉFICE [] *m* (†) Jur otrăvire

VENELLE (*v*) *f* 1 (†) străduță, ulcioară, 2 *fam* *enfiler la venelle*, a-și lua tâlpășița

VÉNÉNEUX, **EUSE** [] *a* veninos, otrăvitor

VÉNÉNIFIQUE, **VÉNÉNIPARE** *a* care face, produce otrăvă

VÉNÉNOSITÉ *f* veninoșie

VENER (*v*) [] *venari* *v* a gonî un animal domestic pentru a-î frăgezi carnea, *faire venger la viande*, a frăgezi carnea (mainte de a o mânca) [Se conjugă ca *amener*]

VÉNÉRABLE [] *a* venerabil, vrednic de respect || *m* președinte al unei loji masonice

VÉNÉRABLEMENT *adv* venerabil, cu venerație, cu respect adanc

VÉNÉRATION [] *f* venerație, respect adanc

VÉNÉRER [] *venerari* *v* a venera, a avea un respect adanc sau religios pentru, a cinși [Se conjugă ca *accélérer*]

VÉNÉRIE [*veneri*] *f* 1 vânătoarea cu copoi, 2 vânzătorie, 3 locul de păstrat uneltele de vânătoare

VÉNÉRIEN, **ENNE** *a* venețian

VENET (*v*) *m* îngrăditură de plase întepente vertical spre a opri peștele în fluxurile mici ale mării

VENETTE (*v*) *f* *fam* spaimă, frică

VENEUR (*v*) *m* gonitor de copoi *grand veneur*, șeful vânătoarei unui print

VÉNÉZUELIEN, **ENNE** *a* din Venezuela

VENEZ-Y-VOIR *m* lucru care merită a fi văzut *voilà un beau venez-y voir*, veniți de vedeți un lucru frumos și demn de văzut, (iron) *grand venez-y-voir*! ce mai lucru mare!

VENGANCE (*jans'*) *f* răzbunare *tirer vengeance de quelqu'un*, a se răzbuna pe cineva

VENGER [] *vindicare* *v* a răzbună || *Se venger*, a se răzbună [Se conjugă ca *arranger*]

VENGEUR, **ERESSE** *a* și *s* răzbunător

VÉNIAT (*aut*) [] *m* ordin de înfățișare dat de un judecător superior unui inferior spre a da socoteală de purtarea sa

VÉNIEL, **ELLE** [] *venialis* *a* ce se poate ierta ușor, ușurel, păcat

VÉNIELLEMENT *adv* ușor *pécher véniellement*, a păcătu ușor

VENIMEUX, **EUSE** [*venim*] *a* veninos, cu venin

VENIMOSITÉ (*v*) *f* veninoșie

VENIN (*v*) [] *venenum* *m* venin, otrăvă

VENIR [] *venire* *v* 1 a veni *venir au monde*, a veni pe lume, a se naște, *venir à l'esprit*, a veni în minte, *d'où vient que*, cum se face că, *qu'il vienne*, să poftască, dacă îi dă mâna, să îndrăznească, *faire venir*, a trimite după, a chema, a aduce, *se faire bien venir de quelqu'un*, a se face iubit de cineva, a căpăta simpatia cuiva, *laisser venir, voir venir*, a aștepta fără a se grăbi, *voir venir quelqu'un*, a ghici gândul cuiva, a pricepe ce vrea cineva, *ne faire qu'aller et venir a*) a umbla forfota, *b*) a se întoarce numai decăt, 2 a sosi *fig son heure est venue*, i-a sunat ceasul, 3 a se trage, a ieși *venir d'une illustre origine*, a se trage dintr-o obârșie vestită, 4 a crește *le blé vient partout*, grăul crește pretutindeni, 5 a ieși *les dents lui viennent*, îi ies dinți, *il lui est venu une tumeur*, i-a ieșit o umflătură, 6 a rămâne, a avea *cette maison lui vient de son pere*, casa aceasta i-a rămas, o are dela tat-său, 7 a ajunge *venir au trône*, a ajunge la tron, *où en veut-il venir?* unde vrea să ajungă? ce vrea să spuie? unde țintește? *c'est là que j'en voulais venir*, aci voiam să ajung, *nous vinmes à parler de lui*, ajunserăm să vorbim despre dânsul, 8. a se întâmpla *qu'il vient à*

mourir, de se va întâmplă să moară, 9 a se deriva, a se trage din *ce mot vient du grec*, cuvântul acesta derivă din grecește, 10 a căpăta *il lui vint une grosse fièvre*, capătă niste fînguri violente, 11 *venir à*, a ajunge *venir à son but*, *à ses fins*, a și atinge scopul, *venir à maturité*, a se coace, 12 *venir de* (se traduce cu tocmai, mai adineaori) *il vient de sortir*, tocmai acum a ieșit, *je viens de manger*, am mâncat (mai adineaori), 13 *venir sur*, a se aruncă asupra (cuiva), 14 *en venir à* a) a merge până acolo *il en est venu à nous insulter*, a mers până acolo că ne-a insultat, b) a ajunge să *en venir à mendier*, a ajunge ca să cerșească, *il faut en venir là*, n'avem încotro, c) *en venir aux mains*, a se încăieră a se lua la bătaie, 15 *loc vouloir en venir*, a voi să ajungă, a avea de gând, *venir à bout*, a izbuti, a veni de hac, a da de căpătău, *venir à rien* a) a nu se alige nimic, b) a se micșora peste măsură, *à venir*, viitor *les siècles à venir*, veacurile viitoare, *l'année qui vient*, anul viitor, *va-t'en voir s'ils viennent*, spune altora gogoși! || *S'en venir*, a veni, a se întoarce înapoi, a se duce || *m l'aller et le venir* dusul și venitul, *à venir*, în viitor [V cuvintele în legătură cu *venir*, precum și Tabloul verbelor nereg.]

VENTIEN (*si-èn*), **ENNE** s și a venețian, (locuitor) din Veneția

VENT [l ventus] m 1 vânt *se faire du vent*, a-si face vânt, *il fait vent*, e vânt, *il fait grand vent*, vântul bate tare, *au vent*, în vânt, *en plein vent*, în bătaia vântului, *le nez au vent*, cu nasul în sus, *des quatre cents*, din toate părțile orizontului, din toate țările, *être logé aux quatre vents*, a ședea într-o casă fără uși și ferestre, *coup de vent*, vijelie, *entrer en coup de vent*, a intra năprasnic, ca o vijelie, *tourner à tout vent*, a se da după împrejurări, a fi nestatornic, fig *avoir vent d'une chose*, a află de ceva, prov *selon le vent*, la velle, cât și-e plapoma, atât te întinde, *autant en emporte le vent*, toate's treacătoare, 2 vânt (din intestine), gaze *avoir des vents*, a avea gaze în intestine, 3 Muz *instruments à vent*, instrumente de vânt, în cari se suflă, *moulin à vent*, moară de vânt, 4 muros lăsat de bestie în urma ei, 5 pop răsufare *repandre son vent*, a răsufă, 6 (la călărie) *avoir du vent*, a avea tecofe (un cal), 7 *donner vent à un tonneau*, a da cep unui butoi; fig *donner vent*, a da drumu, 8 *chasser au vent*, a vână împotriva vântului, *le vent n'est ni chasseur, ni pêcheur*, vântul nu e prielnic nici vânătorului nici pescutului, *avoir le vent debout*, a avea vântul neprielnic, *avoir le vent en poupe*, *avoir bon vent*, a avea un vânt prielnic, fig a fi favorizat de împrejurări, *être sous le vent*, a fi îndărătul unei corăbii în raport cu direcția vântului [Vezi cuvintele în legătură cu *vent*]

VENTAGE m vânturatură

VENTAIL (*taî*) m deschizătura viziunii unui coif închis prin care intră aerul

VENTAISON f, boală de vânt (la cereale)

VENTE [l venditus] f 1 vânzare, vindere, *en vente*, de vânzare, *être de (bonne) vente*, a se vinde (bine), *être dur à la vente*, a se vinde (cu greu), *être hors de vente*, a nu se mai putea vinde, 2 tăiere a pădurii (la diferite termene), 3 partea tăiată din o pădure, 4 întrunire de (ar)bonari

VENTÉ, E a împins de vânt

VENTEAUX f pl deschizături cu supape pe unde aerul pătrunde în foalele unei uzini

VENTER [vent] o a bate vântul

VENTEUX, **EUSE** a vântos a) supus la vânturi, b) pricinuit de vânturi *colique venteuse*, c) ce produce vânturi în stomac *légers vents*

VENTILATEUR [l] m ventilator a) aparat de remorț aerul, b) mașină ce produce un curent de aer pentru alimentarea focului

VENTILATION [l] f ventilare, primenirea aerului

VENTILER [l ventilare] o 1 a ventilă, a reînvi, a primeni aerul, 2 Jur a pretui valoarea unor obiecte vandute împreună

VENTILLON (*yon*) m supapă care închide deschizăturile unor foale

VENTIS m pl arbori doborîți de vânt

VENTOLIER a m care rezistă vântului, *oiseau bon ventolier*, pasăre căreia îi place să zboare în aer

VENTOSITÉ f vânturile, gazele din stomac

VENTÔSE [vent] m a șasea lună a anului republican (19 fevr.-20 mar)

VENTOUSE [l ventosa] f 1 ventuză, *appliquer des ventouses*, a pune pahare, 2 deschizătură în un conduct, într-o casă, etc (spre a lăsa să se treacă aerul)

VENTOUSEUR o a pune ventuze, pahare

VENTOUSEUR m puitor de ventuze, pahare

VENTRAL, E a al pântecului

VENTRE [l venter] m pântece, burtă *bas-ventre*, burtă, *ventre à terre* a) pe bînci, b) ca vîntu, în goana mare, *être à plat ventre*, a sta pe burtă, pe brînci, fig a se umili, *il n'a pas six mois dans le ventre*, nu mai are nici șase luni de trăit, *dans cette famille le ventre anoblit*, în familia aceasta noblitea vine prin mamă, *passer sur le ventre à quelqu'un*, a doborî pe cineva, a reuși în pofta curva, *rire à ventre deboutonne*, a rîde cu mare poftă, *se brosser le ventre* a) a flămâna, b) a-și pune pofta în cuu, *remettre le cœur au ventre*, a redă curajul, *avoir quelque chose dans le ventre*, a fi capabil, a avea talent, a promite mult, prov *ventre affamé n'a point d'oreilles* flămîndul nu mai ascultă de nimic, *robe de velours, ventre de son*, cu haine scumpe, dar cu burta goală, 2 partea umflată (a unui lucru) *le ventre d'une bouteille*, partea umflată a unei sticle, 3 partea ieșită în afară (a unui zid) *cette muraille fait ventre*, peretele acesta e ieșit în afară [Vezi cuvintele în legătură cu *ventre* și Suplimentul]

VENTREBLEU [ventre de Dieu], **VENTRE-SAINT-GRIS** int drace! pe toți dracii!

VENTRICULAIRE a, al ventriculelor

VENTRICULE [i] *m* ventricul, cavitate (la unele organe)

VENTRIÈRE [ventre] *f* 1 chungă, taftur, preasă, 2 bucată de lemn, în mijlocul altor două pe care le unește, 3 bucată de lemn pusă provizoriu la carena corăbiei, spre a o împiedica de a se aplică în momentul lansării

VENTRILOQUE (lok') [i] *m* ventriloc, vorbitor din pânțec

VENTRILOQUE (kə) *f* vorbirea din pânțec

VENTRIPOIENT, **E** [i] venter, potens] *a* cu burtă mare, pântecos

VENTRU, **E** *a* pântecos, burtos

venu, **E** *a* 1 venit *être le bien venu*, a fi bine venit, *mal venu* *a*) care n'a crescut bine, *b*) nereușit, 2 reușit, executat *estampe bien venue* || *s* le premier venu, la première venue, cel dintâu venit, cea dintâu venită, un (o) oarecare, *nouveau venu*, *nouvelle venue*, venit(ă) de curând

VENUE *f* 1 venire, sosire *allées et venues*, umblete multe, alergături încoaci și încolo, 2 creștere *être d'une belle venue*, a fi frumos crescut, *fig* bine făcut, *être tout d'une venue* *a*) a fi făcut otova, dintr'o bucată, pocit, *b*) *fig* a fi drept, sincer

VÉNUS (nuss) *f* 1 zeița Venera, 2 planeta Venus, 3 *fig* femeie de o frumusețe rară, 4 gen de moluște cu scoici ovale

VENVOLE (À LA) *loc adv* (†) ușuratec

VÉPRES [i] vesper] *f pl* vecernie

VER [i] vermis] *m* vierme, *ver de terre* *a*) rămă, *b*) *fig* biet păcătos, *ver solitaire*, panglică, *ver à soie*, vierme de mătase, *ver blanc*, larva cărăbușului, *ver luisant*, hauriciu, *fig ver rongeur*, vierme care roade, remuscare, necaz mare, *tirer les vers du nez à quelqu'un*, a descoase pe cineva, a-l face să spuie ce nu vrea, *fam avoir le ver solitaire*, a mânca foarte mult, *tuer le ver*, a trage un rachiu pe nemâncate dimineața, a-și udă gâtulejul

VÉRACITÉ [i] veracitas] *f* veracitate *a*) dragoste de adevăr, *b*) adevăr

VERANDA *f* veranda, pridvor, geamlăc

VÉRATRE *m Bot* stingoae cu rădăcină emetică, purgativă

VERBAL, **E** [i] *a* verbal *a*) prin viu graiu, *b*) *Gram* care vine dela verb, propriu verbului, *c*) *adjectif verbal*, adjectiv derivat din verb *V procès*

VERBALEMENT *adv* verbal, din gură

VERBALISATION *f* încheierea unui proces-verbal

VERBALISER [verbal] *v* 1 a încheia un proces-verbal, 2 a face prea multă vorbă

VERBASCÈES *f pl Bot* trib de plante ca lumânărica, captalan-negru, coada-mielului

VERBE [i] verbum] *m* 1 *Gram* verb, 2 vorbă, glas *avoir le verbe haut*, a vorbi tare, *fig* cu autoritate, 3 Cuvântul, a doua persoană din Trăime *le Verbe s'est fait chair*, Cuvântul s'a întrupat

VERBÉNACÈES *f pl* familie de plante cu verbina ca tip.

VERBÉRATION [i] *f* (†) *Fiz* vibrațiune a aerului care produce sunetul

VERBEUX, **EUSE** [i] verbosus] *a* care se întinde la vorbă, vorbăreț

VERBIAGE *m* vorbă multă, poliloghie

VERBIAGER *v* a face vorbă lungă, a sporovăi [Se conjugă ca *arranger*]

VERBIAGEUR *m fam* vorbă lungă

VERBOQUET *m* 1 frânghie legată de vârful clopotnișei (pentru ardicaul ultimelor elemente ale chereștelei), 2 frânghie care dîmjează de jos o povară ce se ridică în sus ca să nu se izbească de pereți

VERBOSITÉ [i] verboritas] *f* sporovăeală, limbușie, vorbă multă

VER-COQUIN *m* 1 omida vișei de vie, 2 capre (boală la oi), 3 *fig* toană, ciudățenie *avoir son ver-coquin*, a-și avea toanele

VERDAGE *m* recoltă în floare, îngropată ca îngrășământ

VERDAL *m* masă de sticlă ce s'a topit dintr'odată

VERDÂTRE [vert] *a* verziu, ce bate în verde

VERDELET, **ETTE** *a* 1 cam verde, 2 încă verde, *fig* *vieillard verdelet*, bătrân încă verde, *jeapăn*, 3 acrisor *vin verdelet*

VERDERIE *f* întindere de pădure sub para unui inspector de pază

VERDET *m V vert-de-gris*

VERDEUR [vert] *f* 1 sevă, 2 *fig* putere, tinerețe *la verdeur de l'âge*, puterea și tinerețea vârstei, 3 acrimie *ce vin a trop de verdeur*, vinul acesta e prea aciū, 4 asprime, strășnicie *la verdeur d'une réponse*

VERDICT (dikr') [angi] *m* verdict *a*) hotărîrea jurului, sentință, *b*) *fig* judecată

VERDIER *m* 1 Zool florant *verdier buissonnier*, scatiu, 2 brotac

VERDIER [i] viridarius] *m* (†) inspector de pază al unei păduri

VERDILLON (yon) *m*. pârghie servind a deslipi blocurile de ardzie

VERDIR [vert] *v* 1 a înverzi, 2 a văpsi în verde

VERDISSAGE *m* văpsirea în verde

VERDISSANT, **E** *a* care înverzeste

VERDISSEMENT *m* înverzire

VERDOYANT, **E** *a* înverzit

VERDOYER [vert] *v* a înverzi, a fi verde [Se conjugă ca *employer*]

VERDURE *f* 1 colorarea verde, 2 verdeată; 3 *pl* verdețuri *ovre de verdure*, a trăi din verdețuri, 4 tapișerie care reprezintă mai ales arbori

VERDURETTE *f* broderii verzi

VERDURIER, **ÈRE** *s* zarzavagiu

VÉREUX, **EUSE** [ver] *a* 1 viernănos *fruit véreux*, 2 *fig* veros *a*) suspect, *b*) necinstit, necurat *une affaire véreuse*

VERGE [i] virga] *f* 1 vargă *passer par les verges*, a da în târbacă, *prov donner des verges pour se fouetter*, a da arme împotriva sa însus, a-și face singur de cap, *n'être plus sous la verge de quelqu'un*, a nu mai atârna de cineva, 2,

baston cu fildes (ce purtau portărcii și acum parachizierni), 3 *pl* mănuchiul de nuele *être battu de verges*, a fi bătut cu nuele, 4 (†) sfert de pogon, 5 cumpăna (la unele cântare), 6 băț de ancoră, 7 (†) cot, 8 membrul virii
VERGÉE, *E* [l virgatus] *a* 1 cu unele fire mai groase sau mai tare colorate (la stofe), 2 liniat (hârtie)

VERGÉE *f* (†) măsură de 40 de prăjini

VERGEOISE (*joas'*) *f* 1 zahăr fabricat din rămășițe de rafinărie, 2 formă mare în care se toarnă zahărul pentru a-l transforma în căpățână

VERGER (*jé*) [l viridarium] *m* livadă

VERGER *o* (†) a măsura cu cotul [Se conjugă ca *arranger*]

VERGERON *m* vegea mică, nuleluță

VERGETE, *E* *a* 1 vârgat, 2 *Blaz* împărțit în vergeluțe

VERGETER [vergette] *o* 1 a poria, *vergeter un habit*, 2 a vârga, 3 *fig* a biciui [Se conjugă cu *jeter*]

VERGETIER, *ÈRE* (*tu*) *s* fabricant sau vânzător de perni, de vergeluțe

VERGETTE [verge] *f* 1 perie de haine, 2 vergeluță, 3 *Blaz* dungă mijlocie dealungul armoriei și repetată de cinci ori, etc

VERGETURES *f pl* dungă mică roșu pe piele

VERGEURE (*jūr*) [verge] *f* 1 fire de sârmă pe tipar pentru liniatul hârtiei, 2 linii ce sârmele lasă pe hârtie

VERGLACÉ, *E* *a* cu poleiu

VERGLACER *o* a face poleiu [Se conjugă ca *arranger*]

VERGLAS (*gla*) [verre, glace] *m* poleiu, alunecuș, ghețuș

VERGNE, **VERNE** [celtic] *m* alun

VERGOGNE [l verecundia] *f* rușine *sans vergogne*, fără rușine, nerușinat

VERGUE (*vèrg*) [l virga] *f* vârgă de vântrelă

VÉRICLE *m* piatră falsă

VÉRIDICITÉ *f* veridicitate, caracter de adevăr, însușire de a fi adevărat

VÉRIDIQUE [l] *a* veridic *a*) care spune adevărul, *b*) demn de credință, adevărat

VÉRIDIQUEMENT (*dik'-man*) *adv* veridic, în mod adevărat

VÉRIFICATEUR *m* verificator, cel însărcinat cu cercetarea unui lucru

VÉRIFICATIF, **IVE** *a* de verificare

VÉRIFICATION *f* verificare *a*) examinare, cercetare *vérification d'écriture*, cercetarea judiciară a unui act privat, *b*) adevăr

VÉRIFIER [ml verificare] *o* a verifica *a*) a cerceta dacă un lucru e așa cum trebuie să fie, *b*) a adevăra

VÉRIN [l veru] *m* mașină de ridicat greutate foarte mare

VÉRINE *f* 1 tutun din America (cel mai bun din toate), 2 (†) lampă lângă busolă, 3. frânghe volantă cu cârlig de tras la edec lanțurile unei corăbii

VÉRITABLE *a* veritabil, adevărat

VÉRITABLEMENT *adv* 1 cu adevărat, într'adevăr, 2 conform cu adevărul

VÉRITÉ [l veritas] *f* 1 veritate, adevăr, *la vérité vraie*, adevărul adevărat, *toutes vérités ne sont pas bonnes a dire*, adevărul nu e bine de spus câte odată, 2 (pictură) imitație exactă a naturii, exactitate *ce portrait est d'une grande vérité*, acest portret e foarte asemănător, 3 sinceritate *parler avec l'accent de la vérité*, a vorbi sincer, *dire a quelqu'un ses vérités*, a spune cuiva sincer greșelile, defectele ce are || *loc adv en vérité*, într'adevăr, *d la vérité*, e adevărat, ce-1 drept

VERJUS (*ju*) [vert jus] *m* 1 zeamă de aguridă, prov *c'est jus vert ou vert jus*, ce mi-e Baba Rada, ce mi-e Rada Baba, 2 aguridă
VERJUTÉ, *E* *a* 1 cu zeamă de aguridă, 2 cam acru *vin blanc verjuté*

VERJUTER *o* a pune zeamă de aguridă

VERMEIL, **EILLE** (*mei, me y'*) [l vermiculus] *a* rumen || *m* vermeliu, argint aurit

VERMICELIER (*s'*) *m* fabricant sau vânzător de fideă

VERMICELLE [it] *m* 1 fideă, 2 supă cu fideă

VERMICELLERIE *f* fabricare, fabrică de fideă

VERMICIDE [l cædere] *o* vermicid, care omoară viermii

VERMICULAIRE [l vermiculus] *a* ce seamănă unor viermi *mouvement vermiculaire*, contracțiune succesivă a diferitelor părți ale unui canal muscular

VERMICULÉ, *E* *a* în formă de vierme, cu urme de vierme

VERMICULURES *f pl* *Arh* lucrare ce seamănă cu urme de viermi

VERMIFICATION *f* producere de viermi

VERMIFORME *a* în formă de viermi

VERMIFUGE [l vermis, fugare] *a* și *m* vermifug, (leac) ce gonește viermii, limbricariți.

VERMILLE (*mi-y'*) *f* *V trainée*

VERMILLER (*ye*) *o* a răcăi, a scormoli cu ratul (un mistreț, un porc)

VERMILLON (*yon*) [vermeil] *m* 1 vermillion, chinovar, 2 *fig* rumeneală *le vermillon des joues*, rumeneala obrazilor

VERMILLONNER (*yo*) *o* 1 a văpsi cu chinovar, a rumeni, 2 a scormoli pământul (viezurele), 3 a fardă, a sulemen

VERMINE [ver] *f* 1 vermină, insect, parazite (viermi, păduchi, etc), 2 *fig* pleavă

VERMINEUX, **EUSE** *a* Med pricinuit de limbrici

VERMINÈRE *f* groapă în care se cresc viermii pentru nutrețul păsărilor

VERMIS (*mz*) *m* partea creierului mic cu aspect de viermi

VERMISSEAU [l vermis] *m* viermuleț, viermușor

VERMIVORE [l vermis, vorare] *a* care se hrănește cu viermi

VERMOULER (*SE*) [l ver] *o* a se face viermănos

VERMOULU, *E a viermănos*

VERMOULURE *f* urmă de viermă, viermă-
noșie

VERMOUT(H) [g] *m* vermut (licher)

VERNACULAIRE [i] vernaculus] *a* propriu

unei țări || *m* limba proprie unei țări

VERNAL, *E* [i] *a* de primăvară

VERNATION *f* *V* *préfoliation*

VERNE *f* *V* *vergue*

VERNIFICÈRE [vernîs, l ferre] *a* care pro-
duce verniu

VERNIER [nume propriu] *m* riglă gradată
de măsurat precis cele mai mici mărimi

VERNIR *v* a lustrui, a da lustru

VERNIS *m* 1 verniu, lustru, 2 *fig* speoală
un vernis d'elegance, 3 vegetal care dă ver-
niul le vernis du Japon, cenușei

VERNISSAGE *m* 1 lustruitul, 2 vernisaj,
ajunul deschiderii unei expoziții de tablouri,
de sculpturi

VERNISSÉ, *E a* lustruit, dat cu verniu

VERNISSER [vernîs] *v* a lustrui, a smălțui

VERNISEUR *m* 1 fabricant de verniuri,
2 lustruitor

VERNISSURE *f* lustrueală, lustruitul

VÉROLE *f* pop 1 sifilis, 2 la petite vérole,
vârșatul

VÉRONIQUE [i-gr] *f* Bot veronică, bu-
bornic

VERRAT (ra) [i verrem] *m* porc misteț, vici

VERRE [i vitrum] *m* 1 sticlă verre à
lampe, sticlă de lampă, verre à vitres, sticlă
de geamuri, papier de verre, glaspapir, verre
double, sticlă groasă, 2 geam verre de lunette,
geam de ochelari, 3 pahar verre à biere, pahar
de bere, petit verre a) păhărel, b) pop pă-
hărel cu rachiu, faire voir dans le verre, a ghici
în pahar, 4 *fig* maison de verre, casă în care
oricine știe tot ce se petrece, fam a mettre
sous verre, (iron) a) bun de pus în ramă, b)
ciudat, bizar, faire répandre le verre, a da gata
pe cineva [V Suplimentul]

VERRÉ, *E a* papier verre, glaspapir

VERRÉE *f* un pahar plin cu (ceva)

VERRERIE *f* sticlărie

VERRIER *m* 1 sticlă, 2 coș pentru pa-
hare || a peindre verrier, pictor pe sticlă

VERRIÈRE, **VERRINE** *f* 1 lighean cu apă
în care se pun paharele cu picior, 2 geam
zugrăvit, geamlăc de biserică les verrières
de Notre-Dame, 3 (f) geam de tablou, etc,
4 cutie de sticlă (pentru palte)

VERBILLON (yon) [verre] *m* instrument
muzical din bucăți de sticlă lovite cu beti-
șoare acoperite

VERROTIERIE *f* obiecte mici de sticlă
(brățare, coloane, măgele, etc)

VERROU [i veruculum] *m* zăvor, être sous
les verrous, a sta închis, a fi la dubă, porter
l'épée en verrou, a purta sabia orizontal

VERROILLER (ru-yé) [verrou] *v* 1 a ză-
vorî, a se închide cu zăvorul, 2 a închide, a
pune la dubă

VERRUCAIRE [i verucama] *f* hochenă ce
cresc pe crăcile căzute

VERRUE [i veruca] *f* 1 neg, 2 *fig* cusur,
3 Bot herbes aux verrues, rostopască

VERRUQUEUX, **EUSE** *a* 1 plin de negi,
2 în forma unui neg

VERS [i versus] *m* vers, vers blancs, ver-
suri albe, nerimate, vers libres, versuri de
diferite mărimi || *prep* 1 către, spre, 2 pe
la vers les six heures, pe la oiele șase

VERSAGE *m* 1 cea dintâi arătuță dată unei
felini, 2 goituit vagonetelor aduse la cuptor

VERSANT, *E a* care se răstoarnă ușor (tră-
suișă) || *m* povârniș, coastă

VERSATILE [i] *a* versatil, schimbăcios,
nestatornic

VERSATILITÉ *f* nestatornicie

VERSE *f* trântirea la pământ (ex a grău-
lui) || loc adv d'verse, cu găleata il pleut d'
verse, plouă cu găleata || a Geom sinus verse,
partea razei unui arc cuprinsă între arc și
piciorul sinusului

VERSÉ, *E* [i versatus] *a* 1 vărsat, 2 versat,
care se pricepe în, tare în verse dans les scien-
ces, 3 Blaz răsturnat

VERSEAU *m* vărsătorul (zodie)

VERSEMENT *m* vărsare, vărsământ (de
ban)

VERSER [i versare] *v* 1 a vărsa, 2 a tur-
nă verser a boire, a turna de băut, 3 a depune,
a vărsa vers des fonds, a vărsa, a depune
fonduri, 4 a) a răsturna le cocher nous a ver-
ses, vizitiul ne-a răsturnat, b) a se răsturna
(o trăsură), 5 a) a culcă la pământ (grânele),
b) a fi culcat la pământ (de vânt), 6 *fig* a
aruncă, a acoperi cu verser le mepris, le ridi-
cule sur quelqu'un, a acoperi cu dispreț, cu
ridicol pe cineva [V Suplimentul]

VERSET (sé) [vers] *m* verset, vers biblic
de 2 sau 3 rânduri

VERSEUR *m* 1 turnător (într-o cafea),
2 distribuitorul pestelui (în hale) înainte de
a-l pune în vânzare

VERSEUSE *f* cană, ibric cu mâner din care
se toarnă cafeaua

VERSCOLORE *a* de felurite colori

VERSIQUE, **VERSIULET** *m* vers mic

VERSIFICATEUR *m* versificator

VERSIFICATION [i] *f* versificațiune, aita
de a face versuri

VERSIFIER [i versificare] *v* a versifica a)
a face, a ticlui versuri, b) a pune în versuri

VERSION [i] *f* versiune a) traducere din
o limbă străină în limba maternă version la-
tine, b) mod de a povesti il y a sur ce fait
différentes versions, faptul se povestește în
mai multe feluri

VERSO [i] *m* verso, dosul unei foi

VERSOIR *m* cucură, cormană (la plug)

VERSTE [rus] *f* verstă, leghe rusească
(= 1067 metri)

VERT, *E* [i viridis] *a* 1 verde - cert, foncé,
verde închis, 2 verde, neuscat bois vert, lemn
verde, volée de bois vert, bătaie strâșnică, 3
proaspăt légume vert, a necopt raisin cert,
struguri acri, aguridă, prov il trouve les rai-
sins trop verts, unde nu ajunge, zice că pute,

5 fig tânăr, voinic, viguros *une verte vieillisse*, o bătrânețe care se ține bine, 6 aspru, strâșnic *une verte semonce*, un perdanț strâșnic, 7 (în expies) *vin vert*, vin nefăcut, acru, *langue verte*, jargon, *pois vert*, mazăre boabe, *des cours verts*, piei încă nelucrate, *pierre verte*, piatră încă neluciată, bolovan, *ver galant*, craidon, *avoir la tête verte*, a fi svăpăiat, hai hui, *fam en dire de vertes*, a spune porcării || *m* 1 verdele, culoarea verde, 2 iarbă *mettre un animal au vert*, a lăsa o vită să pască, a o da la iarbă, fig *se mettre au vert*, a se duce să se odihnească la țară 3 acrimea vinului, 4 fig *prendre quelqu'un sans vert*, a apuca pe cineva pe neașteptate [V Supl]

VERT-DE-GRIS *m* cocleală [V Supl]

VERT-DE-GRISE, *E* *a* coclit

VERTÉBRAL, *E* *a* vertebral, al vertebrelor, *colonne vertébrale*, șira spinării

VERTÈBRE [*l* vertebral] *f* vertebra, os din șira spinării

VERTÈBRÉ, *E* *a* vertebrat, cu vertebre

|| *m* *pl* vertebralele, animalele cu vertebre

VERTÈBRO-ILIAQUE *a* ce ține de vertebre și de osul iliac

VERTELLE *f* vrană care închide deschizăturile mlaștinelor de saie

VERTEMENT *adv* verde, răspicat, aspru

VERTEVELLE *f* 1 vinga în care alunecă un lacăt, 2 balamă de cârmă

VERTET *m* con metalic ce garnisește vârful unui fus

VERTEX [*l*] *m* creștetul capului

VERTICAL, *E* [*l*] *a* vertical *a*) situat deasupra capului nostru, *b*) drept de sus în jos

|| *f* linie verticală

VERTICALEMENT *adv* vertical, drept de sus în jos

VERTICALITÉ *f* starea verticală

VERTICILLE (*su'*) [*l* verticillus] *m* verticil, mănunchiu de flori, frunze în jurul unei axe comune

VERTICILLÉ (*le*) *a* verticilat, în formă de verticil

VERTIGE [*l* vertiginis] *m* 1 amețeață *donner des vertiges*, a ameți, *avoir le vertige*, a avea amețeață, 2 *fig* ieșirea din muni, nebunie momentană *avoir le vertige*, a căpia

VERTIGINEUSEMENT *adv* în mod vertiginos, amețitor

VERTIGINEUX, *EUSE* *a* vertiginos, amețitor

VERTIGO [*l*] *m* 1 capie, răsfug (boală la cai), 2 *fig* toană, capriciu

VERTU [*l* virtutem] *f* 1 virtute *a*) dispoziția sufletului de a face binele, *b*) iubirea binelui și a onestului *pratiquer la vertu*, a rubi binele și cinstea, loc *noblesse vient de vertu*, omul nu e superior altora decât prin virtute și meritul său, 2 însușire, putere *certu d'une plante*, d'un remède, 3 om virtuos, femeie virtuoasă, 4 tărie, curaj, 5 *pl* Teol al cinstei cor de îngeri || loc prep *en vertu de*, în puterea, ca urmare a, în baza

VERTUBLEU, **VERTUCHON** (*nt*) [*t*] la dracul

VERTUEUSEMENT *adv* în mod virtuos.

VERTUEUX, *EUSE* *a* virtuos

VERTUGADIN *m* 1 (*†*) turnel purtat sub rochie, 2 pașie în pantă dulce

VERVE [*l*] *f* vervă, căldura de imaginație

VERVEINE [*l* verbenă] *f* Bot verbină, sponș

VERVELLE [*l* vertibula] *f* inel cu marca proprietarului care se atârnă de picioarele pășarilor

VERVEUX, *EUSE* *a* cu vervă

VERVEUX *m* plasă de pescuit (în formă de palmie), varșă

VESANIE (*za*) [*l* vesania] *f* nebunie

VESCE (*cess*) [*l* vicia] *f* mazărice, boabșor

VESCERON (*oè-s'*) *m* mazărice mică

VÉSICAL, *E* (*zi*) [*l* vesica] *a* al bășicei ușdului

VÉSICANT, *E* (*zi*) [*l*] *a* care scoate bășici pe piele

VÉSICATION (*za*) *f* bășicare a pielii

VÉSICATOIRE *m* vezicătoare

VÉSICULAIRE *a* 1 în formă de bășicuță, 2 cu bășicuțe

VÉSICULATION *f* bășicare, producere de bășicuțe

VÉSICULE [*l* vesica] *f* bășicuță

VÉSICULEUX, *EUSE* *a* cu bășicuțe

VESOU (*zu*) *m* zeamă ce iese din trestia de zahăr strivită

VESPASIENNE [*l* Vespasianus] *f* vespasiană, loc de urnat

VESPÉRAL, *E* [*l* vesper] *a* al seiei || *m* carte cu rugăciunile de diseară

VESPERTILIONIDÉS *m* *pl* familia libecilor

VESPÉTRO *m* (*†*) băutură spirtoasă pentru stomac (din grăunțe de anghelică, anison, molotru și pucioasă muate în rachiu)

VESSE *f* vânt (din pântece) [V Supl]

VESSE-DE-LOUP *f* bășina-porcului (ciurcă)

VESSER [*l* visire] *o* a se băși

VESSÉUR, *EUSE* *s* bășinos

VESSIE [*l* vesica] *f* bășica udului

VESSIGON [*it*] *m* umflătură moale la nua ghenuchului calului

VESTALAT *m* 1 tagma vestalelor, 2 spațiu de 30 de ani în care vestalele nu se puteau mărita

VESTALE *f* vestală *a*) preoteasă a zeiței Vesta (la Romani), *b*) *fig* fecioară castă

VESTALIES *f* *pl* vestali, serbări în onoarea zeiței Vesta (la Romani)

VESTE [*l* vestis] *f* vestă, loc *remporter sa veste*, a se alege cu o pagubă, a fi fluierat, a cădea cu rușine, *retourner sa veste*, a și schimba părerea

VESTIAIRE [*l* vestiarium] *m* vestiar *a*) loc unde se depune momentan haine, pălări, *b*) dulap cu haine

VESTIBULAIRE *a* ce ține de intrarea urechii

VESTIBULE [*l* vestibulum] *m* vestibul, sală de intrare, antreu

VESTIGE [*l*] *m* vestigiu, urmă, rămășiță.

VESTITURE *f* p.ăul, țepu (dc pe unele vegetale sau animale)

VESTON [veste] *m* gheroc

VÊTEMENT [l vîstimentum] *m* 1 vechmant, haină, 2 *Blas* armorie cu câte un triumfhu în fiecare colț

VÉTÉRAN [l] *m* 1 veteran *a)* soldat bătrân în retragere (la Romani), deșcă, *b)* *fig* om îmbătrânit în o profesiune *un vétéran de l'enseignement*, un dascăl bătrân, 2 repetent (elcv)

VÉTÉRANCE *f* starea de veteran

VÉTÉRINAIRE [l veterinarius] *a* veterinar, ce ține de vindecarea animalelor || *m* veterinar, doctor de cai, de animale

VÉTILLARD (yar), **E** [vétillc] *s* pedant(ă) ce găsește pete în soare

VÉTILLE (ti-y') [sp] *f* lucru de nimic, fleac, cigă mișă

VÉTILLER (yé) *v* 1 a-și trece vremea cu nimicuri, 2 a găsi nod în papură, a găsi pricină

VÉTILLEUR (yeur), **EUSE** *s* 1 cel ce-și petrece vremea cu fleacuri, 2 căciocai

VÉTILLEUX (yeu), **EUSE** *a* mișălos, *ouvrage vetilleux*, 2 care ține la chichițe *personne vetilleuse*

VÊTIR [l vestire] *v* a îmbrăcă, a pune (o haină) || *Se vêtir*, a se îmbrăcă [Vezi Tabloul verbelor nereg.]

VÉTIVER, **VÉTYVER** *m* vetivar (plântă a cărei rădăcină fereste blănurile de moiu)

VÊTO [l] *m* veto, opoziție, refuz

VÊTU, **E** *pp* îmbrăcat

VÊTURE [l vestitura] *f* investitură

VETUSTÉ [l vetustas] *f* vechime

VEUF *m*, **VEUVE** *f* [l viduus] văduv, văduvă || *a* văduv, lipsit de [V Suplimentu]

VEUGLAIRE *f* tun ce se încălzește prin culasă (în veacul al XIV-lea și XV-lea)

VEULE *a* moale, slab, fără vlagă

VEULERIE *f* lipsă de vlagă

VEUVAGE [veuf] *m* văduvie

VEUVE [l vidua] *f* văduvă

VEXANT, **E** *a* jignitor

VEXATEUR, **TRICE** *a* vexator, jignitor,

VEXATION [l] *f* vexațiune, supărare, jignire

VEXATOIRE *a* vexator, supărător

VEXER [l vexare] *v* a vexă, a jigni, a supăra

VIA [l] *prep* prin, pe calea

VIABILITÉ *f* viabilitate *a)* puțința de a trăi, *b)* buna stare *la viabilité d'une route*

VIABLE [vie] *a* viabil, destul de forte ca să poată trăi

VIADUC (duk) [l via, ductus] *m* viaduct, pod de drum de fier în arcade peste o apă

VIAGER, **ÈRE** [l viaticum] *a* viager *a)* pe viață, *b)* cu venit pe viață *rentier viager* || *m* venit pe timpul vieții *placér son bien m viager*, a-și asigura un venit pentru toată viața

VIAGÈREMENT *adv* pe viață, în timpul vieții,

VIANDE [l vivenda] *f* 1 carne *viande blanche* *a)* carne de peste, *b)* carne de pui, de vitel, *viande noire*, carne de misteț, de iepure, de cal, de becață, etc., *grosse viande*, carne de măcelărie, *viande de careme*, pește sărat, *fig se repaire de viandes oreuses*, a se hrăni cu iluzii goale, *ce n'est pas la ma viande*, nu e ce-mi place mie [V Suplimentu]

VIANDER *v* a paște (vorbind de fiare sălbatică)

VIANDIS (ri) *m* pășunea unei fiare

VIATIQUE (uk') [l viaticum] *m* 1 sfânta împărtășanie dată unui bolnav pe moarte 2 bani sau merinde de drum

VIBICES *f* pl pete vinete pe piele

VIBORD *m* scândură groasă ce servește de palapet unei corăbii

VIBRATEUR *m* aparat telegrafic care transmite vibrațiuni

VIBRATILE *a* ce poate vibra

VIBRATILITÉ *f* puțința de a vibra

VIBRANT, **E** *a* vibrant *a)* tremuător, *b)* răsunător *voix vibrante*, glas răsunător || *f* consoană răsunătoare

VIBRATION [l] *f* vibrațiune *a)* tremurare, *b)* răsunare, *c)* tremurătură, sunet

VIBRATOIRE *a* vibratoriu, compus din vibrați

VIBRER [l vibrare] *v* a vibra *a)* a tremura, *b)* a răsună

VIBRION [l] *m* vibriou, vierme tremurător, bacterie

VIBRISSE *f* 1 periu din nările (omului), 2 părul tactil (al unor mamifere), 3 pană filiformă (la pasări)

VICAIRE [l vicarius] *m* vicar *a)* ajutor de popă, *b)* locuitor *grand vicare*, *vicare général*, locuitorul unui episcop, *vicare de Jesus-Christ*, locuitorul lui Christ, papa

VICAIRIE *f* biserică sucursală cu un singur preot

VICARIAL, **E** *a* de vicar

VICARIAT *m* vicariat *a)* funcția de vicar, *b)* locuința vicarului

VICARIER *v* 1 a sluji ca vicar într'o parohie, 2 *fig* a sta în slujbe inferioare

VICE [l vitium] *m* viciu *a)* defect, cusur, greșală *vice de construction*, *b)* aplicare obișnuită spre rău, nărav, *c)* desfrâu *avoir horreur du vice*, a-i fi groază de desfrâu [V pauvre și Supl.]

VICE [l vicis] (în compuneri) vice, sub

VICE-AMIRAL *m* 1 vice-amiral, 2 vas cu pavilion de vice-amiral *Pl. des vice-amiraux*

VICE-AMIRAUTÉ *f* funcția de vice-amiral

VICE-CHANCELLIER *m* vicecancelar

VICE-CONSUL *m* viceconsul

VICE-CONSULAT *m* viceconsulat

VICE-GÉRANCE *f* funcția de vicegerant

VICE-GÉRANT *m* vicegerant

VICE-LÉGAL *m* locuitor de ambasador al Papei *Pl. des vice-légals*

VICE-LEGATION *f* funcția de locuitor de ambasador al Papei *Pl. des vice-légations*,

VICENNAL, *E* [*vicennalis*] *a* de 20 de ani
ce se face după 20 de ani

VICE-PRÉSIDENCE *f* vicepreședinția

VICE-PRÉSIDENT *m* vicepreședinte

VICE-RECTEUR *m* 1 vicerector, 2 capul învățământului public în Franța (al cărui rector oficial e Ministrul instrucțiunii publice)

VICE-RECTORAT *m* vicerectorat

VICE-REINE *f* viceregină *Pl des vice-reines*

VICE-ROI *m* viceroi *Pl des vice rois*

VICE-ROYAUTÉ *f* 1 viceregat, 2 demnitatea de vicerege *Pl de vice-royautés*

VICÉSIMAL, *E* (si) [*vicissimus*] *a* care are ca bază numărul 20

VICE-VERSA (*vi sé*) [*i*] *adv* viceversa, reciproc

VICIALE *a* ce se poate vicia

VICIATEUR, **TRICE** *a* care viciază

VICIATION *f* viciare, stricare

VICIER [*i* vitiare] *v* a vitiă *a)* a strică, a năvăli, *b)* *Jur* a face nul

VICIEUSEMENT *adv* greșit

VICIEUX, **EUSE** [*i* vitiosus] *a* vitios *a)* greșit, defectuos, cu cusur, *b)* cu nărav *che val vicieux*, *c)* desfrânat, stricat

VICINAL, *E* [*i*] *a* vicinal, care pune în comunicare satele, cătunele învecinate (vorbind de drumuri)

VICINALITÉ *f* calitatea de drum vicinal, *chemin de grande vicinalité*, drum care pune în comunicare comunele cu soselele județene și naționale

VICISITUDE [*i* vicissitudo] *f* vicisitudine, *a)* schimbare prin care se trece un lucru sau o ființă, nestatornicie, *b)* variațiune

VICOMTE (*kon*) [*i* vice comes] *m* viconte

VICOMTÉ (*kon*) *m* moșie, ținut stăpanit de un viconte

VICOMTESSE (*kon*) *f* vicontesă

VICTIMAIRE [*i* victimarius] *m* cel ce pregătea jertfele (la Romani)

VICTIME [*i* victimă] *f* 1 victimă, jertfă, 2 *fam* topor de oase

VICTIMER *v* 1 a jertfi, a face victime, 2 a face de ras, a trata ca pe o victimă

VICTOIRE [*i* victoria] *f* victorie, izbândă, biruință *remporter la victoire sur*, a birui, a înfrânge

VICTORIA *f* victorie, trăsură mare descoperită, calească

VICTORIEUSEMENT *adv* în mod victorios, biruitor, cu biruință

VICTORIEUX, **EUSE** *a* victorios *a)* biruitor, *b)* *fig* hotărât *preuve victorieuse*

VICTUALLE (*a-y*) [*i* victualia] *f* *fam* provizii de gură, merinde, de ale gurei

VIDAGE [*i* vide] *m* golit

VIDAME [*i* vice dominus] *m* locșitorul civil al ținuturilor unui episcop (în evul mediu)

VIDAMÉ *m*, **VIDAMIE** *f* demnitatea de locșitor de episcop

VIDANGE [*i* vidar] *f* 1 golire, deșertare, 2 *tonneau, bouteille en vidange*, butoiu început, sticlă începută, 3 *pl* materni scoase din privăși

VIDANGER *v* a deșerta privășile [*Se conjugă ca arranger*]

VIDANGEUR *m* curățitor de privăși, căcănar

VIDE [*i* viduus] *a* 1 vid, gol, desert *les mains vides*, cu mâinile goale, 2 *sec cerveau vide*, cap sec, 3 *fig* lipsit, fără *vide de sens*, lipsit de înțeles || *m* 1 vid, gol *faire le vide*, a face golul (în jurul curva), a l izola cu totul, *faire des vides dans les rangs*, a răni randurile, 2 goliciune *le vide de l'esprit*, goliciunea minții, 3 deșetăciune, zădărnice *le vide des grandeurs*, deșetăciunea mărimilor || *loc adv* *à vide*, gol, sec *macher à vide*, a înghiți în sec, *fig* a se hrăni cu iluzii deșarte

VIDE-BOUTEILLE(S) *m* 1 căsuță cu grădină lângă oras, 2 sifon cu robinet

VIDÉ, *E* *a* golit, deșertat

VIDE-CITRON *m* unealtă de stois *ceama din lămâie Pl des vide-citrons*

VIDE-GOUSSET *m* *fam* hoț de buzunare

VIDELLE *f* 1 unealtă de cofetar de golit fructele, 2 unealtă de plăcintă de tăiat a luatul, 3 carpire fără petec a unei găuri

VIDEMENT *m* golire, deșertare

VIDE-POCHE(S) *m* mobilă de deșertat buzunările în ea

VIDE-POMME(S) *m* unealtă cu care se scoate inima mărului

VIDER [*i* vide] *v* 1 a goli, a deșerta, 2 a curăța, a scoate mașele, măruntaiele (dintr'un animal tăiat) *vider une volaille*, a curăța o pasăre, 3 *fig* a isprăvi, a regulă, a pune capăt, a răfui *vider une querelle*, a răfui o ceartă, *vider des comptes*, a răfui socotelile, *quand les choses par le fer sont vidées*, când sabia pune capăt lucrurilor, 4 *vider le pays, les lieux*, a părăsi o țară, un loc (de teamă sau de nevoie), 5 *vider les arçons*, a cădea jos de pe cal, 6 a găuri, a face o gaură în *vider une clef*, a face o gaură unei chei, 7 a scoate miezul, inima, sâmburul (din fructe) || *Se vider*, a se goli, a se deșerta [*V Supl*]

VIDIMER [*i* vidimus] *v* a colașona copia unui act cu originalul și a o adevăra

VIDIMUS (*muss*) [*i*] *m* adevărință că copia este conformă cu originalul

VIDRECOME [*g*] *m* pahar mare cu bere

VIDUITÉ [*i* viduitas] *f* văduvie

VIDURE *f* 1 lucru ajur, 2 ceace s'a scos în afară (după slăbire)

VIE [*i* vita] *f* 1 viață *donner la vie* *a)* a naște, *b)* a dăruia viața, a ierta, *rendre la vie dure* a *quelqu'un*, a face curva zile fripte, *se nourrir du pain de vie*, a se împărtași, *rendre la vie*, a reînvia, a reînșufleți, 2 *traiu gagner sa vie*, a-și câștiga traiul, *mendier sa vie*, a-și cerși existența, a trăi din cerșetorie, *faire vie qui dure*, a-și economisi sănătatea, punga, *fam faire la vie* *a)* a bea și manca bine, a petrece, *b)* a se da desfrâului *un homme de mauvaise vie*, un om desfrânat, 3 *viociune*, viață, căldură *style plein de vie*, stil plin de viociune, 4 *profusionne embrasser la vie religieuse*, a se călugări, 5 biografie (de om mare)

les Vies de Plutarque, Biografia lui Plutaric || *adv à vie*, pe viață, *a la vie, pour la vie*, pentru totdeauna, pe vecie, *de ma vie*, în viața mea, niciodată, *sa vie durant*, cât va trăi

VIE [1 via] *f* drum printre bazine sau rezervori în o mlaștină cu apă sărată

VIEIL (*vi-ei* dinaintea unei vocale sau *h* mut) sau **VIEUX** *f*, **VIEILLE** (*vie y'*) [1 vetulus] *a* 1 bătrân *vieille femme*, bătrână, *se faire vieux a)* îmbătrâni, *b)* pop *a* se plictisi, 2 învechit *vieil habit*, haină învechită, 3 vechiu, de demult *vieux chateau*, vechiu castel, *les vieux jours*, bătrânețurile, *le bon vieux temps*, vremurile bătrânești, 4 în vârstă *je suis plus vieux que vous*, sunt mai în vârstă decât d-ta || *s* 1 bătrân, bătrână, pop *un vieux de la vieille*, un moșneag care a servit în garda lui Napoleon I, 2 (în glumă) *mon vieux*, dragul meu || *m* 1 lucru vechiu *ce cordonnier fait le vieux et le neuf*, acest cîșmar drege încălțăminte veche și nouă, *cordonnier en vieux*, cîșmar de încălțăminte veche, 2 ceea ce e vechiu *le vieux vaut bien le nouveau*, și lucrurile vechi își au prețul lor [Vezi cuvintele în legătură cu *vieil* și Suplimentu]

VIEILLARD (*vi e-yar*) [*vieil*] *m* 1 moșneag, uncheaș, 2 *pl* bătrâni

VIEILLARDER (*vi e-yar-dé*) *v* *a* prinde calitatea vinului vechiu, *a* se învechi

VIEILLE *f* bătrână, babă, *petite vieille*, băbuță, bătrânică *V vieil*

VIEILLERIE (*vi-è-y'-ri*) [*vieil*] *f* 1 vechitură, 2 *fig* idei învechite, lucruri răsuflete

VIEILLESSE (*vi-e-yess'*) *f* 1 bătrânețe, *fig* *baton de la vieillesse*, sprijin la bătrânețe, 2 vechime, 3 bătrâni *honorez la vieillesse*, cinștiți pe bătrâni *V jeunesse*

VIEILLI, **E** (*vi-e-yi*) *a* 1 învechit, 2 îmbătrânit

VIEILLIR (*vi-è-yir*) [*vieil*] *v* 1 a îmbătrâni, 2 a arăta bătrân *ce costume vous vieillit*, haina aceasta te face mai bătrân, 3 a se învechi, *a* se trece *les modes vieillissent*, modele se învechesc, 4 a rămâne mult timp, *a* mucezi (într'un post), 5 a da (unui vin) calitățile vinului vechiu || *Se vieillir*, *a* se face mai bătrân de cum este

VIEILLISSANT, **E** (*vi-è-yi*) *a* care îmbătrânește, se învechește

VIEILLISSEMENT (*vi-è-yis'-man*) *m* 1 îmbătrânire, 2 învechire

VIEILLOT (*vi-e-yo*), **OTTE** *a* bătrânior || *m* uncheaș || *f* băbușcă

VIELLE (*el'*) [1 vitella] *f* dîblă *vielle organisee*, flașnetă

VIELLER (*e-lè*) *a* a cânta cu dîbla

VIELLEUR, **EUSE** *s* cântăreț din dîblă

VIENNOIS, **E** *a* și *s* vienez

VIERGE [1 virgo] *f* virgină, fecioară, *la (sainte) Vierge*, sfânta Fecioară || *a* 1 virgin, feciorelnic, 2 (în expres) *forêt vierge*, pădure ce n'a fost tăiată niciodată, *vigne vierge*, viță sălbatecă, curpen, *cure vierge*, păstură, *huile vierge*, untdelemn fără a se storcea măslinile, *terre vierge*, pământ ce n'a fost lucrat niciodată,

métaux vierges, metale în stare curată în sanul pământului, *argent vierge*, argint curat, neamestecat, 3 *fig* curat, nepătat *reputation vierge*

VIEUX *a* *V vieil* și Suplimentu

VIF, **VIVE** [1 vivus] *a* 1 viu, în viață, *chair vive*, carne vie, *être brûlé vie*, a fi ars de viu, 2 viou, sprinten *enfant vif*, 3 ager, pătrunzător *œil vif*, 4 violent, aprig *passions vives*, 5 iute *caractère vif*, fne iute, *être vif*, a fi iute, *être tres vif*, *être vif comme la poudre*, a-și săui repede tandăra, 6 *fig* viu, puternic *imagination vive*, *vif désir*, imaginație vie, dorință puternică, 7 strălucitor, aprins *couleur vive*, *teint vif*, culoare aprinsă, ten aprins, 8 repede *attaque vive*, 9 mușcător, piscător *propos vifs*, vorbe piscătoare, grele, 10 pătrunzător *froid vif*, 11 (în expres) *have vive*, gard viu, gard din arbuști (spinoși), *choux vive*, var nestins, *roche vive*, stancă nealterată la suprafață, *eau vive*, apă curgătoare, apă de izvor, *vives eaux*, flux și reflux de lună plină sau de lună nouă, *vive arête*, muchie ascuțită, *œuvres vives*, părțile din apă ale corăbiei, *air vif*, aer răcoros, *foi vive*, credință neclintită, *bois vif*, arbore care dă în fiecare an ramuri și frunze, *foiêt vive*, pădure cu pomi mari și frumoși || *m* 1 carne vie, *piquer au vif a)* a înțepa în carne vie, *b)* *fig* a răni adânc, a jigni greu, *trancher, couper dans le vif*, a tăia în carne vie, *toucher au vif*, a impresiona adânc, *être touché au vif*, a fi adânc mișcat, 2 persoană vie *acte entre vifs*, act făcut între persoane în viață, 3 partea vie, importantă *entrer dans le vif de la question*, a veni la partea importantă a chestiunii, 4 natură *prendre sur le vif*, a imita, a prinde după natură || loc *adv de vive force*, cu deasila, *de vive voix*, prin viu graiu, din gură

VIF-ARGENT *m* 1 argint-viu, *fig avoir du vif argent dans les veines*, a nu avea astampăr

VIGESIMO (*je-si*) [1] *adv* în al 20-lea rând

VIGIE (*vi*) *f* 1 santinelă pe catar, 2 paznic pe țărm care observă largul mării *installer une vigie*, 3 foisor pe țărm, 4 căsuță cu geamuri pe vârful unui vagon (pentru frănar)

VIGIGRAPHE [1-gr] *m* telegraf între paznici de pe țărmul mării

VIGIGRAPHIE *f* sistem telegrafic între paznici de pe țărmul mării

VIGILAMMENT *adv* cu băgare de seamă, cu luare aminte

VIGILANCE [1 vigilantia] *f* veghere, luare aminte, pază bună

VIGILANT, **E** *a* 1 veghiător, băgător de seamă, 2 atent, plin de băgare de seamă, *soins vigilants*, îngrijiri stăruitoare

VIGILE [1 vigilia] *f* ajunul (unor sârbători), *vigile des morts*, rugăcuni pentru morți (în ajunul unui parastas) || [1 vîgil] *m*. (la Roma) gardian de noapte

VIGNE [1 vinea] *f* 1 viță de vie, 2 vie, *fig travailler à la vigne du Seigneur a)* a propovădui credința, *b)* *jam* a trage la maseă, *être dans les vignes (du Seigneur)*, a fi beat,

2 *vigne vierge*, viță sălbatecă, *vigne du Nord*, hameiu, *vigne de Judee*, losnicior, *vigne blanche*, împărăteasă

VIGNEAU *m* 1 colnic cu potecă în formă de helice și în vârf cu o boltă de viță de vie, 2 măciș, 3 molusc comestibil (lat *littorina littorea*)

VIGNERON, ONNE *s* vier

VIGNETTE [*vigne*] *f* vinietă, mică stampă sau mic desen că ornament (la cărți)

VIGNETTISTE *m* desenator sau gravor de vignete

VIGNETURE *f* ornament de foaie de viță, care încadră miniaturile

VIGNOBLE *m* teren acoperit cu vin, podgorii || *a* podgorean, cu vin multe

VIGNON *m* Bot bucsău cu țepi

VIGOGNE *f* 1 oase din Peru, 2 lână de oase din Peru

VIGOREUSEMENT *adv* viguros, cu putere

VIGOREUX, EUSE [*i*] *a* viguros, puternic, vârtos

VIGUERIE [*vig'-re*] *f* funcția sau titlul unui *viguer*

VIGUEUR [*i* vigor] *f* 1 vigoare, putere, tărie *être en vigueur*, a fi în vigoare, a avea putere, trecere (ex o lege), 2 fig energie, bărbăție *agir avec vigueur*, a lucra energic

VIGUIER [*ghu-e*] [*i* vicarius] *m* (†) magistrat, judecător în sudul Franței

VIL, E [*i* vilis] *a* 1 de puțin preț *vendre à vil prix*, a vinde pe un preț de nimic, 2 fig josnic, mârșav *âme vile*, suflet josnic

VILAIN, E [*i* villanum] *a* 1 urat *vilain temps*, 2 urăcios *une vilaine action*, o faptă urăcioasă, *il est fort vilain à vous*, e foarte urăcios din partea d-tale, 3 răutăcios, păcătos, al dracului *un vilain homme* || *s* 1 țăran, moșuc, om de jos, loc *poignez vilain il vous vindra*, *ognez vilain il vous poindra*, cu omul de jos să nu ai afaceri, 2 om de nimic om urăcios, fam *fi le vilain!* scârba dracului! 3 calic [Vezi cuvintele în legătură cu *vilain*]

VILAINEMENT *adv* într'un chip urăcios, murdar, moșcește

VILAINAGE *m* condiția, locuința, pământul unui țăran

VILAYET [*la-ye*] [*turc*] *m* vilaiet

VILBREQUIN [*ken*] [*ol*] *m* sfredel

VILEMENT [*vil*] *adv* josnic, mârșav

VILENIE [*vil*] *f* 1 mârșăvie, 2 moșcie *dire des vilénies*, a spune moșcii, 3 calicie

VILÉTÉ sau **VILITÉ** [*vil*] *f* 1 preț de nimic, foarte scăzut, 2 puțină însemnătate (a unui lucru), 3 josnicie

VILPENDER [*i* vilpendere] *v* a defăimă, a terfelii, a trata cu dispreț

VILLA [*la*] [*i*] *f* vilă, casă elegantă la țară

VILLAGE [*laf*] *m* 1 sat, fig *il est bien de son village*, e ageamă, 2 locuitorii satului

VILLAGEOIS [*la-joa*], *E* *s* sătean || *a* sătesc

VILLANELLE [*la*] [*it*] *f* vilanelă *a*) poezie păstorească, *b*) un dans însoțit de cânt

VILLE (*vil'*) [*i* villa] *f* 1 oraș *ville d'eau*, oraș la mare, *ville d'eaux*, stație termală, balneară, *à la ville*, la oraș, *en ville*, în oraș, *bruit de ville*, svon nesigur, fals, Tip *ouvrage de ville*, lucru pentru oraș (ca bilete, invitații, etichete, etc), 2 locuitorii unui oraș *la ville debilité*, viața de oraș slăbește, *hotel de ville*, primăria

VILLEGIATEUR (*le-ji*) *m* fam cel ce stă în vilegiatură

VILLEGIATURE [*it*] (*le-ji*) *f* vilegiatură, sedere la băi sau la aer curat în timpul verii

VIL(L)ENAGE *m* V *vilainage*

VILLETTE (*let'*) *f* orașel, târg

VILLEUX (*leu*), **EUSE** [*i* villosus] *a* păros

VILLIFÈRE (*lu*) *a* Zool cu asperități

VILLIFORME (*lu*) *a* Zool ce seamănă cu o blană

VILLOSITÉ (*lu*) [*i* villositas] *f* 1 părosie, 2 perii (unei supialete), 3 *Anat* mici asperități pe unele supiațe

VIMAIRE sau **VIMÈRE** *f* (†) stricăciuni făcute în pădure de vijehe, etc

VIME *m* răchită (în unele districte)

VIN [*i* vinum] *m* 1 vin, 2 fig beție *poussé par le vin*, sub efectul beției, *être sujet au vin*, a avea darul beției, 3 loc *être entre deux vins*, a fi tălmăit, afumat, *avoir le vin mauvais*, gat, etc *a* fi arțăgos, bine dispus etc când se îmbată, *porter bien son vin*, a o duce bine la băutură, *être pris de vin*, a fi beat, *sac à vin*, bețivan, *cuver son vin*, a dormi în beție, *mettre de l'eau dans son vin*, a se potoli, *chaque vin a sa lie*, fiecare lucru își are neajunsurile sale, nu e om fără cusur, *prov quand le vin est tire*, *il faut le boire*, ai intrat în horă trebuie să joci, *à bon vin point d'enseigne*, lucru bun n'are nevoie de reclamă [Vezi cuvintele în legătură cu *vin*]

VINAGE *m* adăogarea de spirit vinului ca să nu se acrească

VINAIGRE [*i* vin aigre] *m* oțet *vinaigre de bois*, oțet din surcele, *vinaigre raffiné*, esență de oțet, *vinaigre de toilette*, oțet aromatic, *habit de vinaigre*, haină prea subțire pentru sezon, *prov on prend plus de mouches avec le miel qu'avec le vinaigre*, vorba bună mult aduce

VINAIGRÉ, E *a* cu oțet, oțetit

VINAIGRER *v* 1 a pune oțet, a oțeti, 2 *vinaigrer une lettre*, a trece puțin oțet o scrisoare (spre a o demnifica)

VINAIGRERIE *f* oțetărie

VINAIGRETTE *f* 1 vinegetă, sos din oțet, undelemn, pătrunjel și ocapă *bœuf à la vinaigrette*, rasol pregătit cu asemenea sos, 2 trăsurică pe două roate trasă de un om [V Supl.]

VINAIGRIER *m* 1 oțelar, 2 sticlăuță cu oțet

VINAIRE [*i* vinarus] *a* de vin(uri)

VINASSE *f* 1 vin slab și spălăcit, 2 drojdie (rămăsa din distilarea băuturilor alcoolice)

VINDAS (*dass*) *m* 1 vâteaj vertical cu pârghii, 2 aparat de gimnastică cu care se fac curse șurătoare

VINDICATIF, IVE [*i* vindicare] *a* vindicativ, care nu iartă care cauză să-și răzbuie.

VINDICATIVEMENT *adv* răzbunător, pe calea răzbunării

VINDICTE [i vindicta] *f* urmărire, pedepsire a crimelor *vindicta publique*, urmărirea unei crime în numele societății

VINÉE [vin] *f* 1 recoltă de vin *une bonne vinee*, 2 cramă

VINER [vin] *v* a adăoga spirt vinului (ca să nu se acrească)

VINETTE *f* *V epine-vinette*

VINEUX, EUSE [i vinosus] *a* 1 tare, cu spirt mult *un vin bien vineux*, un vin spirtos, 2 cu gustul, mirosul sau de colorarea vinului *pêche vineuse*, piersică cu gustul vinului, 3 bogat în vinuri *la vineuse Bourgogne*, Burgundia bogată în vinuri

VINGT (*ven*, în legătură *vent*) [i vingt] *a* num douăzeci, *loc on vous l'a dit vingt fois*, ți s'a spus de atâtea ori, 2 al 20-lea, a 20-a *tome vingt* || *m* 1 numărul douăzeci, 2 *le vingt*, a 20-a zi a lunii

VINGTAÎN (*ven-ten*) *m* (în timpul feudalității) dreptul seniorului asupra a 20-ei părți din fructe

VINGTAÎNE (*ven-ten*) [vingt] *a* vreo 20

VINGT-HUIT-JOURS (*ven tu-i*) *m* manevrele de 28 de zile impuse rezerviștilor în Franța

VINGTIÈME (*ven-ti*) *a* al douăzecilea || *m* a douăzecea parte

VINGTIÈMENT (*ven-ti*) *adv* 1 în al douăzecilea rând, 2 al douăzecilea

VINGTUPLÉ (*ven*) *a* și *m* (număr) de douăzeci de ori mai mare

VINGTUPLER (*ven*) *v* a face de douăzeci de ori mai mare

VINICOLE [i vinum, colere] *a* vinicol, privitor la cultura viilor

VINIFÈRE [i vinum, ferre] *a* care produce vin (teren)

VINIFICATEUR *m* aparat pentru facerea vinului

VINIFICATION [i vinum, facere] *f* 1 facerea vinului, 2 fermentația vinului

VINIQUE *a* ce provine din vin

VINOSITÉ (*zi*) [i vinositas] *f* însușirea vinoasă

VIOL [violier] *m* viol, silure

VIOLABILITÉ *f* violabilitate, puțința de a fi violat

VIOLABLE *a* 1 ce poate fi violat, siluit, 2 ce poate fi călcat, pângărit

VIOLACÉ, E [i violaceus] *a* vioriu

VIOLACER *v* a se acoperi cu pete vinete, a se învineți [Se conjugă *a avancer*]

VIOLARIACÉES, VIOLARIÉES *f pl* familie de plante cu vioreaua ca tip

VIOLAT [i viola] *a* făcut cu esență de viorele (*ex sirop*)

VIOLATEUR, TRICE *s* violator *aex* al unei legi), *b*) pângăritor

VIOLATION [i] *f* violare *a*) călcarea (*a unei legi*), *b*) pângărire

VIOLÂTRE [violet] *a* care bate în violet, vioriu

VIOLÉ *f* violă, vioară cu șapte coarde, *virole d'amour*, vioară ceva mai mare.

VIOLEMENT *m* *V viol, violation*

VIOLEMENT (*la-man*) *adv* în mod violent *a*) cu asprime, *b*) cu putere, *c*) foarte

VIOLENCE [i violentia] *f* violență *a*) pornire rute, furie, *b*) silincie, silă, constrângere, *fig faire violence à la foi*, a răstălmăci legea, *a-i* da un sens sucit, *se faire violence*, a se constrânge, a se sili

VIOLENT, E [i] *a* violent *a*) putarnic, repede, *b*) ce nu se poate stăpâni, furios (*ex om*), *c*) foarte mare, cumplit *douleurs violentes*, *d*) silnic, constrângător *mesures violentes*, *e*) *mort violente*, moarte silită, nefirească

VIOLENTIER [violent] *v* a violenta *a*) a constrânge, a sili, *b*) silui

VIOLÉ [i violare] *v*, a violă *a*) a călca, a înfrânge *violé une loi*, a călca o lege, *b*) a silui (o fată), *c*) a pângări *violé un temple*

VIOLET, ETE [i viola] *a* violet, vioriu, micșuniu, de colorarea micșunelei || *m* colorarea vioară, micșunie

VIOLETER *v* a văpsi în vioriu [Se conjugă ca *jeier*]

VIOLETTE *f* Bot violetă, micșuneă, toporăși

VIOLIER *m* Bot micșandre

VIOLISTE *m* cântăreț din violă

VIOLON [i viola] *m* 1 vioară, 2 cântăreț din vioară, violonist, *fam se donner les violons de*, a se făli cu, *payer les violons*, a plăti chefu altor, 3 *pop* diblă, 4 *pop* dubă, *arest mener au violon*, a duce la dubă [V Supl]

VIOLONCELLE [it] *m* violoncel *a*) vioară foarte groasă ca patru coarde, *b*) cântăreț din violoncel, violoncelist

VIOLONCELLISTE *m* *V violoncelle*

VIOLONEUR sau **VIOLONEUX** *m* lăutar

VIOLONISTE *m* violonist, cântăreț din vioară

VIORENE [i viburna] *f* Bot dărmoz

VIPÈRE [i vipera] *f* viperă, *fig langue de vipère*, gură afurisită

VIPÉREAU *m* puu de viperă

VIPÉRIDES sau **VIPÉRIDÉS** *m pl* familie de reptili cu vipera ca tip

VIPÉRIN, E *a* 1 al viperii, 2 de viperă, otrăvit *langue vipérine*, limbă otrăvită || *f* 1 năpărcă (ce seamănă cu vipera), 2 Bot capul șarpelui, iarba-șarpelui

VIRAGE *m* 1 întoarcere, întorsătură, 2 Mar cârmitul, 3 Fot muiera probei în o disoluțiune de metal care-i dă mai multă intensitate

VIRAGO [i] *m* virago, femeie cu fire și maniere de bărbat, omoare.

VIRE *f* sugiu sub piele

VIRELAI [i virer, lai] *m* (†) poezie din versuri scurte pe două rime.

VIREMENT *m* 1 cârmitul, întoarcerea într-o parte și alta (*a unei corăbi*), 2 *fig* întorsătură, 3 viriment *a*) trecerea unei datorii active asupra unui alt creditor, *b*) (în politică) *virement de fonds*, viriment de fonduri, trecere de fonduri dela un capitol al bugetului la alt capitol

VIRER *v* 1 a se întoarce într-o parte și într-alta, a merge învârtindu-se, 2 *ouer de bord a*) a cârmi dintr-o parte într-alta (corabia), *b*) *fig* a și schimba părțile, a trece dintr'un partid într-altul, 3 *fig tourner et virer quelqu'un*, a umbla să descoasă pe cineva, 4 a-si schimba nuanța (o stofă boită), 5 *Fot* a muia proba în o disoluțiune de metal (pentru a-i da mai multă intensitate), 6 *virer d*, a tinde spre, a se schimba în *le noir virer souvent au jaunâtre*, colorarea neagră se schimbă adesea în gălbui, 7 a trece dela un cont la altul *virer une somme*, a trece o sumă la alt cont

VIRESCENCE (*res sans*) *f* schimbarea părților colorate ale florilor în frunze verzi

VIRETON *m* săgeată de arbalet înarmată cu un fier în formă de piramidă, și ale cărei lame oblice imprimau o miscare de rotație, care făceau rana și mai dureroasă

VIREUR *m* disc circular găurit prin care trece o pârghie (spre a învârti mașina)

VIREUX, EUSE [*i* virus] *a* 1 otrăvitor *plante vireuse*, 2 grășos *sageur vireuse*, gust greșos

VIREVEAU, VIREVAUT *m* vartej (pe luntrile cu tonaj mic)

VIRE-VIRE *m*, **VIREVAUDE** *f* volbură (în navigațiunea fluvială)

VIREVOLE *f* neluarea nici unei levate (în jocul *hombre*)

VIREVOLTE *f* întoarcere repede într-o parte și într-alta (a calului)

VIREVOLTER *v* (*t*) 1 a se întoarce repede într-o parte și într-alta (calul), 2 *fig* a se schimba la față, 3 a alerga încoaci și încolo

VIRGINAL, E [*i* a virginat] fecioresc, de fecioară, *laur virginat*, alifie de albit pielea obrazului

VIRGINALEMENT *adv* ca o virgină, fecio rește

VIRGINITÉ [*i* virginitas] *f* virginitate *a*) feciorie, *fetie b*) *fig* curăție

VIRGOULEUSE *f* pară mălăiașă de iarnă

VIRGULE [*i*] *f* virgulă [V Supl]

VIRGULER *v* a pune virgulă

VIRIDITÉ *f* *V verdeur*

VIRIL, E [*i*] *a* viril, bărbătesc

VIRILEMENT *adv* bărbătește, ca un bărbat

VIRILITÉ [*i* virinitas] *f* virinitate, bărbăte

VIROLAGE *m* punerea unei vergele la mână nerul unei unelte

VIROLE *f*, 1 verigă lată de metal în jurul mânerului unei unelte *couteau à virole*, cuțit cu verigă lată la mâner, 2 tipar de oșel în care se bate moneda

VIOLER *v* 1 a pune o verigă la mânerul unei unelte, 2 a băga buclăile de metal în tipar (pentru a face din ele monede)

VIOLET *m* 1 sul vertical de brad, 2 vârtej de scarpete

VIRTUALITÉ *f* virtualitate, puțință de acțiune

VIRUEL, ELLE [*ml*] *a* virtual *a*) putincios, *b*) fără efect actual, momentan *façulté virtuelle*

VIRTUELLEMENT *adv* virtual, cu puțință, în mod posibil

VIRTOUSE (*se'*) [*it*] *s* virtuos, muzicant de talent

VIRTUOSITÉ (*sz*) *f* virtuoziitate, talent de virtuos

VIRULENCE [*i* virulentia] *f* virulență, violentă extremă, furie

VIRULENT, E [*i*] *a* virulent *a*) *Med* produs de un virus *maladie virulente*, *b*) *fig* foarte violent, plin de fiere *saitre virulente*

VIRURE *f* *Mar* șir de blăni dealungul corăbiei pe carenă

VIRUS (*russ*) [*i*] *m* virus *a*) principiul unei boli contagioase, *b*) *fig* molimă *le virus révolutionnaire*

VIS (*viss*) *m* șurub *escalier a vis*, scară învârtită în spirală, *vis d'Archimede*, mașină în spirală de ridicat apa [V Suplimentul]

VISA (*za*) [*i*] *m* viza, formulă adeveritoare că un act a fost verifcat

VISAGE [*i* visus] *m* obraz, față, chip *faire bon, mauvais visage a quelqu'un a*) a arăta o față zămbitoare, posomorâtă curva, a surade, a se uita rău la cineva, *b*) a primi bine, rău pe cineva *se composer le visage*, a lua o înfățișare serioasă, *changer de visage*, a păli, a roși, a face fețe, fețe, *a visage decouvert a*) fără mască, *b*) *fig* deschis, verde, pe față, *loc trouver visage de bois*, a găsi casa încuiată, a nu găsi pe nimeni acasă [V Suplimentul]

VIS-A-VIS (*vi-za-vi*) [*i* visus] *adv* în față, peste drum || *loc prep* în față, peste drum de *vis-a-vis* (de) *la mairie*, în fața primăriei, 2 *fig* față cu *être sincere vis-a-vis de soi-même*, a fi sincer față cu sine însus, *loc se trouver vis-à-vis de rien*, a rămâne lefter de parole || *m* vizavi *a*) persoana din față (la bal, la masă, etc.), *b*) canapelelă pentru două persoane, *c*) trăsură pe roate cu două canapele față în față

VISCÉRAL, E (*se*) *a* al viscerelor

VISCÈRE (*vi sei'*) [*i* viscera] *m* viscer, organ așezat într-una din cavitățile corpului (ex creier, plămân, inimă, etc)

VISCOSITÉ [*ml* viscositas] *f* stare vâscoasă, cleioasă

VISÉE (*zé*) [*i* visus] *f* 1 țintire, ochire *prendre sa visée trop haut, trop bas*, a ținti prea sus, prea jos, 2 *fig* țintă, plan, scop

VISER [*i* visum] *v* 1 a viză *a*) ținti, a ochi *viser un oiseau*, a ochi o pasăre, *b*) a iscăli de vedero, *c*) *fig* a ținti, a năzu la *viser à l'effet*, a ținti la elect, *d*) *viser un article du code*, a cită de preferință un articol din cod

VISEUR, EUSE *s* cel ce ocheste, țintește || *m* cămăruță neagră cu o oglindă înăuntru înclinată cu 45

VISIBILITÉ (*sz*) *f* puțința de a fi văzut

VISIBLE (*zib'*) [*i*] *a* 1 vizibil *a*) ce poate fi văzut, *b*) *fig* invederat, vădit, *c*) *être visible*, a fi acasă, a primi (în vizită)

VISIBLEMENT *adv* 1 în mod vădit, 2 pe față, 3 văzând cu ochi

VISIÈRE (*ze*) [*i* visus] *f* 1 viziură, cozoroc

rompre en visière, a frânge lancea de viziera dușmanului, *fig a)* a o rupe pe față cu cineva, *b)* a spune vorbe grele în față (cuiva), *c)* a contrazice în față pe cineva, *fam avoir la visière courte*, a fi cam prosticel, *avoir la visière nette*, a vedeà lămurit, 2 cătarea (puștei)

VISION (zi) [i] *f* 1 vedere, 2 viziune *a)* vedenie, năluca, *b)* *fig* nălucire, idee nebună, *pl* găgăuni, *c)* *Teol* arătare *les visions des prophetes*

VISIONNAIRE *s* vizionar *a)* cel ce crede că are viziuni, *b)* *fig* om cu idei nebune, extravagante, visător

VISITANDINE *f* călugăriță din tagma Bunei Vestiri

VISITATRICE *f* călugăriță inspectoare de mănăstiri

VISITATION [i] *f* 1 vizitare, 2 Buna-Vestire a Mariei (sărbătoare catolică la 2 Iulie), 3 tagmă de călugărițe a Bunei-Vestiri

VISITE *f* 1 vizită, vizitare, 2 persoană venită în vizită, 3 inspecție *visite pastorale*, inspecție preoțească, 4 cercetare amănunțită, percheziție *faire la visite d'un navire*, a face o cercetare amănunțită unei corăbii

VISITER (zi) [i] vizitare] *v* 1 a vizită *a)* a se duce în vizită la cineva, *b)* a se duce să vază *visiter un musée*, un malade, 2 a inspecta *visiter les arsenaux*, 3 a cerceta cu deamănuntul *visiter une place*

VISITEUR, **EUSE** *s* vizitator, cel ce vizitează, face vizită sau iese la vizită || *m* 1 inspector *visiteur de la douane*, inspector vamal, 2 cercetător

VISON (zon) *m* (specie de) dihor

VISON-VISU *loc adv fam* unul în fața altuia, față în față

VISORUM (om') *m* proptea pe care lucrătorii tipografi în manuscrisul

VISQUEUX, **EUSE** [i viscosus] *a* vâcos, cleos, lipicios

VISSAGE *m* înșurubatul

VISSER *v* a înșurubă [V Supl]

VISSERIE *f* 1 șuruburi, piroane, etc., 2 ateher unde se lucrează șuruburi, etc

VISUEL, **ELLE** (zu) [i visualis] *a* vizual al vederii, *b)* *rayon visuel*, linie dreaptă care merge din ochiul observatorului drept la obiect

VITAL, **E** [i vitalis] *a* vital *a)* al vieții, ce ține de viață, *b)* *fig* de viață, de căpetenie *question vitale*

VITALISME *m* vitalism, doctrină biologică care admite un principiu vital deosebit de suflet și de organism și de care atârnă acțiunile organismelor

VITALISTE *m* vitalist, partizan al vitalismului

VITALITÉ [i vitalitas] *f* vitalitate, puterea de a trăi, viață, trâmție

VITE *a* și *adv* iute, repede *aller vite en besogne a)* a se grăbi la lucru, a da zor, *b)* *fig* a-și risipi repede averea, *au plus vite*, cât mai repede

VITELLIN, **E** *a* a gălbenușului de ou

VITELLUS (luss) [i] *m* totalul substanțelor ce constituie oul afară de sămbure și de membrana vitelină

VITELOT *m* aluat lungăieț fierț în lapte și servit cu un sos picat

VITELOTTE *f* cartof roș și lung [V Sup]

VITEMENT *adv fam*, repede

VITESSE [vite] *f* viteză, rușeală, repezi-ciune

VITICOLE [i viticola] *a* viticol, care se ocupă cu cultura viei

VITICULTEUR [i vitis, cultor] *m* viticultor, cultivator de vii

VITICULTURE [i vitis, cultura] *f* viticultură, cultura viei

VITILIGO *m* dispariția formării de pigment (pe piele)

VITONNIÈRE *f* Mar frecătura cărmei

VITRAGE [vitre] *m* 1 puneia de geamuri, 2 geamlac, toate geamurile (unei clădiri), 3 ușă cu geamuri

VITRAIL (trai) [vitre] *m* 1 geamlac, 2 vitraliu, fereastră mare cu geamuri (colorate) *Pl des vitraux*

VITRE [i vitrum] *f* geam, *fig casser les vitres a)* a spune adevărul, a-1 da pe foaie, *b)* a o lua cu zorul, a face tărăboiu [V Sup]

VITRÉ, **E** *a* cu geamuri, *électricité vitrée*, electricitate produsă prin frecarea sticlei, *humour vitrée*, umezeală din fundul globului ochiului

VITRER [vitre] *v* a pune geamuri

VITRERIE *f* sticlărie

VITRESCIBILITÉ (tres si) *f* puțința de a se preface în sticlă

VITRESCIBLE (très-sibl') [vitre] *a* ce se poate preface în sticlă

VITREUX, **EUSE** *a* sticlos

VITRIER [vitre] *m* 1 sticlă, 2 geamgru, *au vitrier!* geamuri! geamuri! 3 *fam* vânzător infanterist [V Suplimentul]

VITRIÈRE *f* 1 nevasta geamgiului, 2 fier în vergi

VITRIFIABLE *a* V *vitrescible*

VITRIFICATIF, **IVE** *a* care preface în sticlă

VITRIFICATION *f* vitrificățiune, prefacere în sticlă

VITRIFIER [i vitrum, facere] *v* a vitrifica, a preface în sticlă

VITRINE [vitre] *f* vitrină, galantar cu geam mare (la o prăvălie) [V Supl]

VITRIOL [mi] *m* 1 vitriol, *vitriol blanc*, sulfat de zinc, *vitriol bleu*, sulfat de cupru, *vitriol vert*, sulfat de fier, (*huile de vitriol*, acid sulfuric concentrat, 2 *pop* basamac

VITRIOLAGE *m* 1 vitriolaj, trecerea pânelor prin o baie de acid sulfuric (spre a distruge materiile feruginoase și calcare), 2 aruncare cu vitriol asupra curva

VITRIOLÉ, **E** *a* cu vitriol || *s* om asupra căruia s'a aruncat cu vitriol

VITRIOLER *v* 1 a supune la vitriolaj, 2 a arunca cu vitriol în

VITRIOLERIE *f* fabrică de vitriol

VITRIOLEUR, EUSE *s* cel, ceea care aruncă cu vitriol în cineva

VITRIOLIQUE *a* ca vitriolul

VITROSITÉ [vitre] *f* starea sticloasă

VITULAIRE [l vitulus] *a* (febră) puerperală a vacilor

VITUPÉRER [l vituperare] *v* (†) a defăima [Se conjugă ca *accélérer*]

VIVACE [l vivacis] *a* vivace *a*) care trăeşte mult, *b*) *fig* înrădăcinat *prejures vivaces*, prejudecăţi înrădăcinate, *c*) *Bot* care trăeşte mai mult de doi ani (ex plantă)

VIVACE (*ca-se*) [it] *a* *Muz* vivace, repede, iute

VIVACITÉ [l vivacitas] *f* vivacitate *a*) viociune, *b*) *pl* pornii vii *reprimer ses vivacités*, a-şi înăbuşi pornirile prea vii

VIVANDIER, ÈRE [l vivanda] *s* vivandier(ă), persoană ce însoţeşte o trupă spre a-i vinde merinde, băuturi

VIVANT, E [vivie] *a* 1 viu, care trăeşte, în viaţă *enterre vivant*, îngropat de viu, *ame vivante*, şipenie de om, nimeni, 2 *fig* însuflit, plin de viaţă, de mişcare *rue vivante*, *quartier vivant*, stradă însufleţită, cartier însufleţit, 3 (m expres) *portrait vivant*, portret foarte asemănător, *c'est son portrait vivant*, este el leit, *langue vivante*, limbă vorbită, *une bibliotheque vivante*, un om foarte învăţat || *m* 1 cel viu, cel ce trăeşte *les vivants et les morts*, cei vii şi cei ce nu mai sunt, 2 *bon vivant*, om vesel, om de petreceri, de chefuri, 3 *du vivant de*, când trăia, *de* (sau *en*) *son vivant*, în timpul vieţii sale, *de mon vivant*, cât timp voi trăi eu, *iam de la vie vivante*, niciodată

VIVAT (*vait*) [l] *int* vivat! hura! || *m* vivat, hura *des vait(s)*, urale

VIVE *f* tipar mic care face intepături dueroase

VIVE-LA-JOIE *m* om fără griji

VIVEMENT *adv* 1 cu viociune, cu aprindere, 2 foarte mult, 3 adânc, foarte tare *etre vivement touche*, a fi adânc mişcat || *int* repede!

VIVEUR *m* om de petreceri, de chefuri

VIVIER [l vivarium] *m* elesteu

VIVIFIABLE *a* ce poate fi însufleţit

VIVIFIANT, E *a* care însufleţeşte

VIVIFICATEUR *m* însufleţitor

VIVIFICATION [l] *f* însufleţire

VIVIFIER [l vivificare] *v* a vivifica, a în sufla, a da viaţă

VIVIFIQUE *a* dăător de viaţă

VIVIPARE [l] *a* vivipar, (animal) care naşte pui cu totul vii

VIVIPARITÉ *f*, **VIVIPARISME** *m* viviparitate, mod de reproducere a animalelor vivipare

VIVISECTEUR *m* vivisector, chirurg care face disecţii animalelor vii

VIVISECTION *f* vivisecţiune, disecarea animalelor vii

VIVOTEER [vivre] *v* *fam* a trăi de azi pe mâine, a-şi trăi viaţa (de azi pe mâine)

VIVRE [l. vivre] *v* 1 a trăi, a vieţii *vi-*

vre bien, a trăi bine, *bien vivre*, a duce o viaţă virtuoasă, *faire vivre*, *a*) a da putinţa de trai, *b*) a prelungi viaţa, 2 *fig* a se hrăni, 3 *savoir vivre*, a cunoaşte manierele frumoase, a fi umblat cu lumea, *apprendre à vivre* a *quelqu'un*, a învăta pe cineva cum să se poarte, a-1 învăta minte, *un homme difficile* a *vivre*, un om cu care greu te poţi înţelege, 4 (m expres) *Dieu vive*, pe viul D zeu, *qui vive?* cine-î? *vive!* trăiască! [Vezi cuvintele în legătură cu *vivre* precum şi Tabloul verbelor nereg || *m* 1 hrană *le vivre et le vêtement*, hrana şi îmbrăcămintea, 2 *pl* merinde, mijloace de traiu *couper les vivres* a *quelqu'un* *a*) a nu lăsa ca proviziunile să ajungă la cineva, *b*) *fig* a nu-1 mai trimite bani

VIVRE, E *a* *Blaz* cu mărginile tăiate în forma unor dinţi mari de ferestreu

VIVRIER, ÈRE *a* care produce substanţe alimentare || *m* administratorul sau furnizorul proviziunilor pentru armată

VIZIR [ture] *m* vizir

VIZIRIAT *m* vizirat, demnitate de vizir

VLAN! VLAN! *int* tianc! [V Suplimentu]

VOCABLE [l vocabulum] *m* 1 cuvânt, 2 patronajul unui sfânt

VOCABULAIRE [l vocabularium] *m* vocabular *a*) lista termenilor (unei limbi, unei ştiinţe, etc.), *b*) dicţionarş (fără exemple)

VOCABULISTE *m* autorul unui vocabular

VOCAL, E [l] *a* vocal *a*) al vocii, ce ţine de voce, *b*) *musique vocale*, muzică cantată din gură, *priere vocale*, rugăciune din gură

VOCALEMENT *adv* prin glas

VOCALIQUE *a* vocalic, de vocale

VOCALISATEUR, TRICE *s* cel ce cântă fără a numi notele sau cuvintele

VOCALISATION *f* vocalizare *a*) emitere de vocale, *b*) schimbarea unei consoane în vocală, *c*) *V* *vocalise* 2

VOCALISE *f* 1 mod de a vocaliza, 2 cantare fără a numi notele sau cuvintele

VOCALISER [vocal] *v* a vocaliza, a cânta fără a numi notele sau cuvintele

VOCALISME *m* vocalism *a*) teoria vocalilor, *b*) sistemul vocalilor unei limbi, *c*) vocalele unui cuvânt

VOCATIF [l] *m* vocativ (cazul)

VOCATION [l] *f* 1 chemare, 2 vocatiune *a*) aplicarea (spre ceva), *b*) dispoziţie, talent, *c*) consacrare la preoţie, la călugărie

VOCERO (*ce*) *m* jelirea mortului (în Corsica)

VOCIFÉRANT, E *a* care vociferează, tipă

VOCIFÉRATEUR, TRICE *s* cel, cea ce face gură, vociferează

VOCIFÉRACTIONS [l] *f* *pl* vociferări, tipete, sbierete

VOCIFÉRER [l vociferare] *v* a vociferă, a tipă, a sbiera [Se conjugă ca *accélérer*]

VŢEU [l votum] *m* 1 făgăduinţă tăcută lui D-zeu *faire vœu*, a jură solemn, *faire vœu de pauvreté*, a jură că va trăi în sărăcie, 2 hotărâre fermă *faire vœu de travailler*, a lua hotărârea fermă de a lucra, 3 dorinţă (foarte

vie)' *exprimer un vœu*, a exprima o dorință
vie, 4 *pl* jurământ solemn de călugărire
prononcer ses vœux, a face jurământ de călu-
gărire, 5 *pl* urări *faire des vœux pour la*
santé d'un ami, a face urări pentru sănătatea
unui amic, 6 cerință *le vœu de la loi*, cerința
legii, 7 *vœux de la religion, vœux monastiques*,
cele trei jurăminte că va trăi în sărăcie, în
supunere și în neprisărire (la călugărire)

VOGUE (vog') *f* fig reputație, vară, bunul
nume, *en vogue* a) cu trecere, b) la modă,
c) bine primit de public *livre en vogue*

VOGUE (vog') *f* sărbătoare patronală (în
sudul Franței)

VOGUER (ghe) [it vogare] *v* 1 a pluti
voguer a pleines voiles, a pluti cu panzele în-
tinse, *fig* a pasi cu pași mari spre succes, loc
vogue la galere, acum fie ce o fi, întâmplă-se ce s'o
întâmpla, 2 (i) a vâsli, 3 *fig* a rătăci *voguer*
sur la mer du monde, a rătăci pe oceanul lumii

VOICI [vois ici] *prep* iată, iacă *me voici*,
iacă-mă, *la lettre que voici*, scrisoarea de față,
voici qui vous dira, aceasta vă va spune, *en*
voici d'une autre, iacă alta acum!

VOIE [i via] *f* 1 cale, drum *voie publi-*
que, strădă, piață, drum, *fig* *voie lactée*, ca-
lea lui Traian, *voie de droit*, recurs la justiție
după formele legale, *voies de fait*, violente,
voies d'accommodement, împăcare, învoială, *les*
voies de Dieu, planurile lui Dumnezeu, *mettre quel-*
qu'un sur la voie, a pune pe cale, a îndreptă
pe cineva, *être en voie de*, a fi pe cale de a,
être en bonne voie, a se îndreptă, 2 mijloc de
transport *par la voie de la poste*, prin mijlocul
postei, prin poștă, *par voie de terre, de mer*,
pe uscat, pe mare, *prendre le voie de terre, de*
mer, a lua drumul pe uscat, pe mare, *fig* *par*
la voie de la persuasion, prin convingere, 3
fig mijlocire *par la voie d'un ministre*, prin
mijlocirea unui ministru, 4 a) urmă, dară
îsată de vânat *suivre un loup par les voies*,
a se lua pe urmele lăsate de un lup, b) drumul
străbătut de vânat, 5 spațiu între roate (la
o trăsură), 6 rând de șine *chemin de fer a*
une voie, cale ferată cu un rând de șine, *tra-*
verser la voie, a trece peste șine, 7 *voies et*
moyens, izvoarele impozitului, 8 *voie de bois*,
cărută cu lemne (doi steri), *voie d'eau* a)
două donițe cu apă (conținând treizeci litri),
b) *Mar* deschizătură, crăpătură în partea de
dedesubt a corăbiei, *voie de charbon de terre*,
cam un metru cub de cărbuni de pământ,
9 canal, cale *les voies digestives*, căile di-
gestive, ale mîsturni, 10 despărțitura dintre
dintru unu fierăstrău

VOILA [vois là] *prep* iată *le voilà*, iată-l,
le voilà qui vient, iată-l că vine, *voilà bien*
parler, așa se vorbește, *l'homme que voilà*, omul
acesta, *voilà tout*, asta-i tot, nimic mai mult,
voilà trois ans que, sunt trei ani de când,
vous y voilà, ai nimerit-o, *comme le voilà*
fait, în ce hal este, *voilà qui est bien*, destul!
en voilà t-il! ce mulțime! *ne voilà-t-il pas*,
ia vezi, nu vezi cum, *voilà qui est fait*, numai
decât, *en voilà assez*, destul!

VOILE [i velum] *m* 1 perdea, 2 vâl, voal'
baisser son voile, a-și, așa jos voalul, 3 zăvon,
fig *prendre le voile*, a se călugări (o femeie),
4 *fig* vâl, mască *sous le voile de l'amitié*, sub
masca prieteniei, *les voiles de la nuit*, întunericul,
5 Anat *voile du palais*, vâlul palatului gurei,
membrana care desparte nările de gură || [i
vela] *f* 1 pânză de corabie, vântreia *voile*
latine, pânză triunghiulară, *mettre a la voile*
a) a întinde panzele, a porni (o corabie), b)
fig a întrebuiți toate mijloacele, *remettre a*
la voile, a porni din nou, *faire voile*, a naviga,
a pluti, *faire voile pour*, a porni spre, *faire*
force de voiles, *mettre toutes les voiles au vent*
a) a întinde toate pânzele, b) *fig* a face ce-i stă
în putință, a întrebuiți toate mijloacele,
voguer a pleines voiles a) a pluti cu toate
panzele întinse, b) *fig* a avea noroc orb, a fi
favorizat de impiejurări, *fig* *mettre voile au*
vent, a o șterge, *prov il faut tendre sa voile*
selon le temps, trebuie să te întinzi cât ți-e
plapoma, 2 corabie *flotte de trente voiles*,
flotă de treizeci, de vase

VOILÉ, *E* a 1 cu vâl, voalat, 2 acoperit,
fig întunecat *soleil voilé de nuages*, soare
acoperit de nori, 3 *Mar* cu pânze, 4 *regard*
voilé, privire împăienjenită, *voix voilée*, voce
stinsă, 5 strâmbat, încovoait *planche, roue*
voilée, scândură încovoaită, roată strâmbată,
6 ascuns *verite voilée*, adevăr ascuns

VOILER [i velare] *v* 1 a acoperi cu un vâl,
a voală, 2 a întuneca *un nuage a voile le soleil*,
un nor a întunecat soarele, 3 a ascunde
voiler ses desseins, a și ascunde planurile, 4
Mar a pune pânze (unei corăbii) || *Se voiler*,
1 a pune un voal, a se acoperi, 2 a se întuneca,
3 a se strâmba, a se încovoia *planche qui se*
voile, scândură care se încovoie

VOILERIE *f* atelier unde se lucrează și se
repară panzele de corăbii

VOILETTE *f* voaleță, voal mic

VOILER *m* 1 panzar de corăbii, 2 cora-
bie cu pânze *un fin voilier*, corabie cu panze
ce merge repede || a cu sborul lung (ex pasăre)

VOILURE *f* 1 pânzele unei corăbii, 2 în-
covoierea, strâmbarea (unei scânduri, unei
foițe de metal)

VOIR [i videre] *v* 1 a vedea, *faire voir*, a
arăta, *laisser voir*, a da pe față, a da (a lăsa)
să se înțeleagă, *voir de loin*, a prevedea, *voir*
faire, a asista (la ceva), *voir venir quelqu'un*,
a pricepe intențiile cuiva, a aștepta să vor-
bească, 2 a fi martor la *j'ai vu cette révolution*,
am fost martor la acea revoluție, 3 a vizita,
a veni în contact cu *il ne voit que des gens*
riches, nu vizitează decât oameni bogați, 4
a căuta, a îngriji *quel médecin vous voit*, ce
medic te caută? 5 a cutreera *voir bien des*
pays, a cutreera multe țări, *fig* *faire voir du*
pays à quelqu'un, a da de furcă cuiva, 6 a fi
cu fața, a da spre *cette maison voit sur un*
jardin, casa aceasta dă într-o grădină, 7 a
încerca, 8 loc *voir le feu*, a intra în luptă
n'y voir que du feu a) a vedea stele verzi,
b) a nu pricepe nimic, *voir à quelque chose*, a

îngrijii de ceva, *voyons! aide! pour voir*, pentru a-și face o idee, *va voir si j'y suis*, mai slăbește-mă! *va-t'en voir s'ils viennent*, spune altora goași, *voyez un peu*, ia mi-te uită, *voyez-moi cette petite poulette*, ia mi-te uită, ia ruțai-vă la puciuța asta, *il ferait beau voir*, ar fi ridicol într'adevăr, ce caraghioslăci! *ceci est à voir*, asta cere răsgândire, *n'avoir rien à voir à*, a nu avea de aface cu, a nu avea nici o legătură cu, *a voir a)* de văzut, *b)* văzând || *Se voir*, 1 a se vedea *ne point se voir*, a fi certai, 2 a se vizita, 3 a se întâmpla *cela se voit tous les jours*, așa ceva se întâmplă zilnic [Vezi cuvintele în legătură cu *voir*, Tabloul verbelor nereg și Supl.]

VOIRE [I vere] *adv* 1 (i) într'adevăr, 2 *voire*, chiar, *voire même*, ba chiar

VOIRIE [voie] *f* 1 serviciul drumurilor, *grande voirie*, serviciul căilor mari de comunicație, 2 căile de comunicație, drumurile, 3 a) serviciul gunoaielor, b) locul unde se aruncă, 4 *pl fig* gunoium

VOISIN, E [I vicinus] *a* 1 vecin, învecinat, 2 care stă aproape de *les peuples voisins de l'Océan*, popoarele din apropierea Oceanului, 3 *fig* apropiat, aproape *il est voisin de sa ruine, de la mort*, e pe ducă, 4 *fig* puțin deosebit *deux espèces voisines*, două specii puțin deosebite || *s* vecin, vecină || *m* aproapele, seamănul *medire des voisins*, a bârbi pe semenii săi, *prov qui a bon voisin, a bon matin*, cine are vecin bun, trăește în pace, *grand clocher, mauvais voisin*, vecinătatea cu cei mari e periculoasă

VOISINAGE *m* 1 vecinătate *a)* vecinii, *b)* locurile vecine, *c)* trau la olaltă, înțelegere (între vecini), 2 *apropere dans le voisinage*, în apropiere

VOISINER *v* a merge pe la vecini

VOITURAGE *m* 1 cursele în trăsură, 2 căratul, transportul cu camionul, etc

VOITURE [I vectura] *f* 1 trăsură, car, camion, etc, *voiture publique*, bură, 2 a) transportul, căratul, *voiture par eau*, călăușie pe apă, *lettre de voiture*, irahit, b) tava transportului, 3 *en voiture, messieurs*, poftiți în vagoane, domnilor!

VOITURER *v* 1 a transporta, a căra, 2 a plimba cu trăsura, a duce cu trăsura

VOITURETTE *f* 1 trăsuriță, 2 automobil mic

VOITURIER *m* călăuș

VOITURIN *m* 1 chirgiu, 2 trăsură luată cu chirie

VOIVODAT *m*, **VOIVODE** *m*, **VOIVODIE** *f* *V* *voivode, voyvodie*

VOIX [I vox] *f* 1 voce, glas *à haute voix*, tare, cu glas tare, *à voix basse*, încet, *d'une voix blanche*, cu un glas stins, *de vive voix*, prin viu graiu, din gură, *être en voix*, a avea dispoziție de cântat, *la déesse aux cent voix*, Faîma, 2 *fig* urlet, bubut *la voix de la tempête*, urletul vijehiei, 3 *vot aller aux voix*, a merge la vot, *mettre aux voix*, a pune la vot, *il n'y a qu'une voix pour le blamer*, toți în una-

nimitate îl dezaprobă, *donner sa voix a)* a-și da votul, *b)* a consimți, a primi, 4 *pâiere*, sfat *écouter la voix d'un ami*, a ascultă de sfatul unui prieten, *avoir voix au chapitre*, a avea dreptul să-și dea părerea, 5 *Giam* formă *voix active*, formă activă, 6 *Muz* voce, cântăreț, 7 imbold, pornire *voix des passions*, 8 lătratul (câinilor) după vânat *donner de la voix*, a lătra

VOL [voler] *m* 1 furt, hoție, furtișag, 2 lucrul furat *V qualifie* || *m* 1 sbor, *prendre son vol*, a și lua sborul, 2 *fig* *avant le vol de la pensée*, avântul gândirii, 3 stol un *vol de perdreaux*, un stol de potârnică, 4 sburătură, 5 *Blaz* două aripi alipite || *loc adv* *au vol*, din sbor, *a vol d'oiseau a)* în linie dreaptă, *b)* de sus, din sbor

VOLABLE *a* ce se poate fură

VOLAGE *s* flușturăteac, ușurel nestatornic

VOLAGEMENT *adv* în mod flușturăteac

VOLAILE (*la y'*) [I volatiila] *f* pasăre de cuie (găină, gâscă, etc)

VOLANT, E *a* 1 sburător *feuille volante*, foaie volantă, ruptă din ceva, *fusee volante*, rachetă, 2 mobil, care se poate mută din loc *table volante*, masă mobilă, *pont volant*, pod mișcător, *camp volant*, trupă însărcinată a hărții sau observă pe inamic, *fam être en camp volant*, a nu avea locuință statornică, a fi nomad, *assiettes volantes*, farfuri pentru mâncări ușoare, *Mar manœuvres volantes*, iunii provizorii, *petite école volante*, *V caricelle*, 3 *Blaz* cu aripi întinse (o pasăre) || *m* 1 volan *a)* garnitură în partea de jos a rochei, *b)* bucată de plută garnisită cu pene (ce se asvârlă în sus cu o rachetă), 2 aripa unei mori de vant, 3 roată grea (care regulează mișcarea unei mașini) *volant de fonte*, roată reglatoare de tuciu, 4 prăjină care se îndoaie (pe care se așează rămurile încleite)

VOLAPUK [angl] *m* volapuk, limba universală inventată în 1879 de Iohann Martin Schlerer

VOLARDS (*lar*) *m pl* rămurele cu care se face gardul unui parc

VOLATIL, E [I] *a* volatil, ce se evaporează ușor, *alkali volatil*, amoniac țiprig

VOLATILE *m* 1 animal sburător, sburătoare, 2 pasăre de casă

VOLATILISABLE *a* ce se poate volatiliza, evaporă ușor

VOLATILISATION *f* volatilizare, prefacere în aburi, în gaz

VOLATILISER [volabil] *v* a volatiliza, a prefăce în aburi, în gaz

VOLATILITÉ *f* volatilitate, puțința de a se prefăce în aburi, în gaz

VOL-AU-VENT *m* volovan, plăcintă umplută cu pește sau carne

VOLCAN [Vulcanus] *m* vulcan, munte care varsă foc, *fig a)* imaginație aprinsă, *b)* pericol amenințător dar ascuns

VOLCANICITÉ *f* *V* *volcanisme*

VOLCANIQUE *a* 1 vulcanic, 2 *fig* aprins; *imagination volcanique*

VOLCANISÉ, *E a* în stare vulcanică

VOLCANISME *m* vulcanism, manifesta-
țile vulcanice și teorii explicând cauzele lor

VOLCANITÉ *f* vulcanită, pîrită a vulca-
nilor

VOLE *f* *faire la vole*, a face toate levatele
(la cărți)

VOLÉE [voler] *f* 1 sbor *prendre sa volée*
a) a-și lua sborul, b) *fig* a plecă, a se eman-
cipă, 2 stol, *cârd volée de pigeons*, un stol
de porumbei, 3 ceață, *droaie une volée d'eco-
liers*, 4 *fig* condiție, neam *la haute volée*, ari-
stocrația, *personne de haute volée*, persoană
de neam mare, de condiție înaltă, 5 salvă
(de tunuri), 6 bătaie sdравănă *recevoir une
volée de coups de bâton*, a mânca o bătaie sdrav-
vănă, *volée de coups*, ploaie de pumni, de bețe
etc., 7 partea scălei coprinsă între două gan-
guri, 8 profap la oște (de care sunt înhămați
caii), *chevaux de volée*, caii înaintași înhămați
la huluțe, 9 a) partea unui tun între gură și
prima întăritură, b) partea cercuită care poartă
întăriturile (servind a înțepeni tunul pe afet) ||
loc adv 1 *à la volée* a) din sbor, b) în pripă,
fără judecată *parler à la volée*, a vorbi cum
ți vine la gură, c) *semer à la volée*, a răspândi
grăunțele cu pumnii, d) *prendre à la volée*, a
întoarce mînea din sbor, *fig* a apucă de chică,
2 *à toute volée*, din toate puterile *sonner à
toute volée*, a trage clopotele din toate puterile

VOLER [i volare] *v* 1 a sbura, *voler de
ses propres ailes*, a nu atârna de nimeni, a fi
liber, *voler en éclais*, a sbura în țandări, a se
sfărâma, *fair voler la tête à quelqu'un*, a tăia
capul curva, 2 a alerga *voler au secours*, a
alerga în ajutor, 3 a se răspândi, a umbla ||
v a fura, *fam ne l'avoir pas volé*, a fi meritat
ce-i s'a întâmplat

VOLERAU *m* *fam* 1 hoț mic, 2 hoț
ageamru, neîndemînat

VOLERIE *f* 1 furtașag, 2 vânătoare făcută
cu păsări de pradă

VOLET *f* 1 jaluzele din afară (la ferestre),
oblon (de fereastră sau de ușă), 2 scîndurică
pe care se alege grăunțele, etc., *fig trié sur le
volet*, ales pe sprînceană, 3 *Blas* panglică
lată pe creștetul coifului, 4 lopata (unei roți
de moară), 5 oblon, uscioară (la un coteț de
porumbei)

VOLETER *v* a sbura încet, a flutura [Se
conjugă ca *jetter*]

VOLETTE *f* 1 leasă pe care se scurge brân-
zeturile, 2 leasă pe care se curăță lăna, 3
panghucă de rețea (care apără caii de muște)

VOLEUR, *EUSE* *s* și *a* hoț, hoată, *au
voleur!* sărăci, hoțu!

VOLIERE *f* coteț, colivie mare

VOLIGE *f* scîndură subțire, laț

VOLIGEAGE (*gal'*) *m* punerea de lați.

VOLIGER *v* a pune lați [Se conjugă ca
arranger]

VOLIS *m* coamă de arbore ruptă de vînt

VOLITIF, *IVE* *a* de volitune

VOLITION (*si*) [i] *f* volitune, act prin care
voința se hotărăște la ceva

VOLONTAIRE [i voluntarius] *a* 1 voluntar
de bunăvoie, 2 încăpățînat *enfant volon-
taire* || încăpățînat, îndărătnic || *m* voluntar,
soldat înrolat de bunăvoie

VOLONTAIREMENT *adv* 1 de bunăvoie,
2 cu încăpățînare, 3 cu intențiune, înadins

VOLONTARIAT *m* voluntariat, serviciul de
voluntar

VOLONTÉ [i voluntas] *f* 1 voință, *bonne
volonte*, bunăvoință, *de bonne volonte* a) supus;
b) îndatoritor, *mauvaise volonte*, rea voință,
fam n'en faire qu'à sa volonte, a-și face de cap,
a fi încăpățînat, *prov les volontes sont libres*,
fiecare e liber să facă ce vrea, 2 *pl* capricii,
toane *faire ses volontes*, a-și face capriciile,
fam il fait ses quatre volontés, face totdeauna
ce vrea, 3 *dernieres volontés*, ultimele dorințe,
ultima voință (a unui om mort), *acte de der-
niere volonte*, testament, 4 loc adv *à volonte*,
după voie, după plac (cât sau cînd vrei) *vol-
ture à volonte*, trăsuri ce poți lua cînd vrei,
service à volonte, serviciu ce-l poți face cînd
vrei

VOLONTIERS (*ti-é*) *adv* 1 bucuros, cu plă-
cere, 2 ușor

VOLT (*volt'*) *m* volt, unitate electrică de
forță electromotrice

VOLTA [i] *f* *Muz* voltă, dată *prima volta*,
seconda volta, întaia dată, a doua oară

VOLTAGE *m* 1 diferența de potențial
între capătățile unui conducător, 2 numărul
de volte necesare funcționării unui aparat
electric

VOLTAÏQUE (*ia ik'*) [Volta] *a* voltaic, ce
ține de pila lui Volta sau de electricitatea des-
voltată prin piele

VOLTAIRE *m* fotoliu mare cu răzămătoare
pentru cap

VOLTAIRIANISME *m* filozofia și necre-
dința lui Voltaire

VOLTAIRIEN, *ENNE* *a* volterian, în felul
operelor lui Voltaire || *s* volterian 1 discipol
al lui Voltaire, 2 om sceptic și zeflemist

VOLTAISATION (*ta-i*) *f* tratament medical
prin pila lui Volta

VOLTAISME (*ta ism'*) *m* voltaism, electri-
citate desvoltată prin pilă

VOLTAMÈTRE *m* voltametru, aparat care
descompune (apa) prin un curent electric

VOLTE [i] *f* voltă a) mișcare în cerc a
cailor, b) întorsătură (la scrimă), c) *fig mettre
quelqu'un sur ses voltes*, a preveni pe cineva să
se păzească

VOLTE-FACE *f* 1 întoarcere completă, *faire
volte-face* a se întoarce cu totul, 2 *fig* schim-
bare repede (în părere, în idei), schimbare la
față

VOLTER [volte] *v* 1 a face o voltă, 2 *fig*
a face demersuri

VOLTI [i] *m* *Muz* (la sfîrșitul paginei)
întoarcere foaia!

VOLTIGE *f* 1 voltigiu, călărie fără scări,
2 frînghe pe care umblă saltimbani, 3 exer-
cițiul pe frînghe *exceller dans la voltige*, 4. exer-
cițiul de călărie

VOLTIGEANT (*jan*), **E** a care aleargă încoace și încolo, etc

VOLTIGEMENT *m* 1 fluturatul, 2 fâlfăitul, 3 umblatul pe frânghii

VOLTIGER [*l* volta] *v* 1 a flutura, 2 a alergă încoaci și încolo *cavaliers qui voltigent sur le champ de manoeuvres*, călăreți cari aleargă încoaci și încolo pe câmpul de manevre, 3 a fâlfăi, 4 a fa ce exerciții pe frânghii sau pe cai fără scări, 5 *fig* a fi fluturatec, nestatornic [Se conjugă ca *arranger*]

VOLTIGEUR, **EUSE** *s* cel ce face exerciții de umblare pe frânghii sau de călărie pe cai fără scări || *m pl* voltijori, soldați (înainte de 1870) de statură mică formând o companie de elită așezată la stânga batalionului

VOLUBILE [*l*] *a* *Bot* volubil, care se încolăcește în spirală în jurul unui alt corp

VOLUBILIS (*luss*) *m* gen de plante agățătoare cu flori ca zorelele

VOLUBILITÉ [*l* volubilitas] *f* volubilitate *a*) ușurința de a se învărti, *b*) *fig* ruteală în vorbire), vorbirea iute

VOLUME [*l* volumen] *m* volum *a*) carto, *b*) mărime, întindere, cuprins, *c*) *Mus* putere tare (a unui tunet)

VOLUMÉMETRE *m* instrument de măsurat volumul corpurilor

VOLUMÉTRIQUE *a* ce ține de determinarea volumelor

VOLUMÉTRIQUEMENT *adv* prin determinarea volumelor

VOLUMINEUX, **EUSE** *a* voluminos *a*) cu multe volume, gros, *b*) coprinzător, care ocupă loc mult

VOLUPTE [*l* voluptas] *f* voluptate *a*) plăcere a simțurilor, *b*) desfătare, plăcere mare, nesațiu

VOLUPTUAIRE *a* *Jur* de lux

VOLUPTUEUSEMENT *adv* cu voluptare, cu desfătare,

VOLUPTUEUX, **EUSE** [*l*] *a* voluptuos *a*) desfrănat, *b*) desfătător || *s* desfrănat

VOLUTE [*it.*] *f* 1 *Arch* volută, ornament în spirală, 2 rotocol *des volutes de fumées*, rotocoale de fum, 3 scoică în formă de con

VOLUTÉ, **E** *a* în spirală

VOLUTER [*volute*] *v* 1 a face volute, 2 a depăna firul din fus

VOLVACÉ *a* ca o pungă

VOLVAIRE *f* cupercă veninoasă

VOLVULUS (*luss*) *m* *Med* astupare intestinală (din cauza strâmbării intestinelui)

VOMI-PURGATIF, **IVE** *a* care este și vomitiv și purgativ

VOMIQUE [*l* vomica] *f* giămadă de puroi scoasă prin o vărsătură || *a* *noix vomique*, nuca vomică (otrăvă)

VOMIQUEUR (*ki é*) *m* turta-lupului

VOMIR [*l* vomere] *v* 1 a vomită, a vărsa, *avoir envie de vomir*, a-i veni greață, a-i veni să verse, *vomir tipes et boyaux*, a-și vărsa și mâțele din sine, 2 *fig* a arunca les canons *vomissent le fer et la mort*, tunurile varsă gloanțe

și moarte, 3 *fig* a tună *vomir des injures*, a înjură surugiește, a face albie de porci

VOMISSEMENT *m* vărsare, vărsătură

VOMITIF, **IVE** *a* și *m* vomitiv, (leac) care te face să versi

VOMITOIRE [*l* vomitorium] *m* (la Romani) ușă largă de ieșire la cuc

VOMITURITION [*l* vomitus] *f* 1 vărsare înecată, 2 opintire zadarnică de a vărsa

VORACE [*l* vorax] *a* lacom

VORACEMENT *adv* cu lăcomie

VORACITÉ, [*l* voraxitas] *f* voracitate *a*) lăcomie de mâncare, *b*) *fig* lăcomie mare

VORGE *f* *V* *voire*

VORTEX *m* dispoziția concentrică și împărăstitoare de raze a unor organe

VORTICELLE *f* gen de infuzori din ape dulci și sărate

VOS *a pl* *V* *voire*

VOTANT, **E** *a* și *s* votant, (persoană) care votează

VOTATION *f* votage

VOTE [*l* votum] *m* 1 vot, 2 votare *vote d'une loi*, votarea unei legi

VOTER *v* a vota

VOTIF, **IVE** [*l*] *a* votiv *a*) făgăduit sub jurământ, *b*) oferit pentru a împlini o făgăduință (ex icoană, tablou)

VOTRE [*l* vester] *a* vostru, voastră

VÔTRE [*l* vester] *pron* al vostru, a voastră || *m* 1 averea voastră *vous en serez du vôtre*, veți pierde ce aveți, *fig il faut y mettre du vôtre*, trebuie să contribui și d-ta cu ceva, 2 *pl les vôtres* *a*) ai vostri, ale voastre, *b*) rudele voastre, *c*) partizanii voștri

VOUER [*l* votare] *v* 1 a făgădui prin jurământ, 2 a jura *vouer obéissance au roi*, a jura supunere regelui, 3 a închină *vouer sa plume a la vertu*, a-și închina condeul apărării adevărului || *Se vouer*, 1 a se da cu totul *se vouer aux études grecques*, a se da cu totul studenților grecești, 2 a se făgădui prin jurământ, 3 *ne savoir plus à quel saint se vouer*, a nu ști ce să mai faci, la ce mijloace să mai recurgă, *se vouer à tout les saints*, a nu ști ce să mai faci, a se da cu capul de pereți

VOUGE *m* 1 seceră de curățit copaci, 2 armă tăioasă pe un băț lung de 4—6 picioare

VOUGIER *m* pieton înarmat cu un baltag lung (în evul mediu)

VOULOIR [*l* velle] *v* 1 a voi, a vrea *je le veux*, o vreau, *ne pas vouloir de quelqu'un*, de qualche chose, a nu vrea pe cineva sau ceva, *sans le vouloir*, fără să vreau, din greșală, *voulou c'est pouvoir*, voește și vei putea, 2 a dori *voulou du bien à quelqu'un*, a dori binele cuiva, 3 a cere *cela veut du temps*, aceasta cere timp, *que voulez vous de cela?* cat ceri pentru aceasta? 4 a avea nevoie de *cette plante veut un terrain humide*, planta aceasta are nevoie de un pământ umez, 5 a consimți, a primi *si je mens, je veux être pendu*, să mă ia dracu dacă mint, 6 a putea *ce bois ne veut pas brûler*, lemnul acesta nu poate să arză, 7 *voulou bien* *a*) a consimți, a primi, *b*) 'a

admite *je veux bien qu'il soit ainsi*, să admit că e așa, *c)* a binevoi *veuillex (bien) me dire*, binevoește a-mi spune *8 vouloir dire*, a m-semna, a vrea să înțelegă, *que veut dire ce mot?* ce însemnează acest cuvânt? *qu'est ce que cela veut dire?* ce însemnează asta? *9 en vouloir a quelqu'un a)* avea pică, necaz pe cineva, a-i purta gând rău, *b)* a pune gând rău, *en vouloir à la vie de quelqu'un*, a-si pune în gând să omoare pe cineva, *en vouloir à l'argent de quelqu'un*, a pune gând rău avereii cuiva, *c)* a condamna, a urî *en vouloir aux préjugés*, a urî prejudecățile, *d)* a *qui en voulez-vous?* pe cine căutați? la cine faci aluzie? *à qui en veut il?* de cine se plange? *que lui en voulez-vous?* ce vrei cu dansul? ce-i reproșezi? *c'est a vous que j'en veux*, pe d-ta am pus ochii || *S'en vouloir, 1 a-i fi necaz, a-i părea rău je m'en veux mal d'une telle faiblesse*, mi-e necaz de așa o slăbiciune, *il s'en veut mal de mort, il e necaz de moarte, 2 a avea necaz, pică unul pe altul, a se urî reciproc* [V Tabloul verbelor neregulate] || *m* 1 voință, 2 intenție, *gand bon vouloir*, *gand bun, malin, mauvais coulour*, *gand rău*

VOULU, E a voit

VOUS pron voi, d-ta, d-voastră

VOUSOIR, VOUSSEAU *m* piatră de boltă

VOUSSURE *f* boltitură

VOÛTE *f* boltă *cle de voute*, bolta din mijloc care susține pe toate celelalte, *2 fig* parlea de deasupra *la voute du crâne*

VOÛTÉ, E a 1 boltit, în formă de boltă, *2 fig* încovoiat, cocoșat, garbovit *dos voûte*

VOÛTER [voûte] *v* 1 a bolti, 2 a încovoi, a gheboși *l'age lui a voûté la taille*, vârsta i-a încovoiat spatele || *Se voûter, 1 a se bolti, 2 fig* a se încovoi, a se cocoșa

VOYAGE (voo-yaȝ') [l viaticum] *m* 1 voiaj, călătorie, 2 alergătură *faire dix voyages chez quelqu'un sans le trouver*, a alerga de zece ori la cineva fără a-l găsi acasă, 3 tara unui drum, unei curse (de comisionar) *payer ses voyages à un charretier*, a plăti unui căruțaș cursele făcute

VOYAGER (voo ya ȝe) *v* a voiaja, a călători [Se conjugă ca *arranger*]

VOYAGEUR, EUSE (voo ya) *m* voiajor, călător || *a commis-voyageur*, comi-voiajor (al unei case de comerț [V Suplimentu])

VOYANT (voo-yan), **E** [vou] a 1 băcător la ochi *couleur voyante, 2* care vede frere *voyant*, bărbatul unei oarbe, *sœur voyante*, soția unui orb (în spitalele de orbi din Paris), 3 (la veterinari) miop (un cal) || *f* cărturărească care prezice viitorul *consulter une voyante* || *m* 1 prooroc, 2 tăbliță mobilă de două colori (la nivelare)

VOYELLE (voo-ye) [l vocalis] *f* vocală

VOYER (voo-ye) [l vicarium] *m* funcționar însărcinat cu întreținerea drumurilor *grand voyer*, ofițer (sub vechea monarhie) însărcinat cu administrația generală a căilor publice || *a* însărcinat cu întreținerea drumurilor

VOYER (voo-ye) [voie] *v* a scuige [Se conjugă ca *envoyer*]

VOYOU (voo-you) [voie] *m* pop șteingar de ulți parizian [V Supl]

VRAC (vraȝ') [ol] *m* en *vrac a)* talmeș-balmeș, *b)* expediat neîmpachetat

VRAI, E [l verus] a adevărat || *m* adevărul || *adv* adevărat *vrai? pas vrai?* nu e așa? *dire vrai*, a spune adevărul, loc *adv a vrai due, a due vrai*, la dieptul vorbind, *pour de vrai*, în serios, *au vrai, pour vrai, de vrai*, într'adevăr, *etre dans le vrai*, a fi nimeit-o

VRAMENT *adv* într'adevăr, cu adevărat, 2 *craiment!* serios! *vraiment oui*, a! da! fieste!

VRAISEMBLABLE (san) *a* verosimil, ce pare adevărat || *m* verosimilul, ceea ce pare adevărat

VRAISEMBLABLEMENT (san) *adv* precum se pare

VRAISEMBLANCE (san) *f* verosimilitate, aparență de adevăr

VRILLAGE (yaȝ') *m* defect al materialelor textile în care sucirea firelor a fost dusă prea departe

VRILLE (vri y') [l vîhcula] *f* 1 burghiu, sfredel, 2 *Bot* cărcel de viță

VRILLÉ, E (ye) a 1 sfredelit, 2 *Bot* cu carci de viță, 2 sucit, încărligat *ficelle vrillée par l'humidité*, sfoară sucită de umezeală

VRILLÉE (yé) *f* *Bot* hrîșcă deasă

VRILLER (ye) [vrille] *v* 1 a sfredeli, a găuri cu burghiu, 2 a se înălța descriind o elice (ex un foc de artificiu), 3 a se suci, a se înco-lăci (ex o funic)

VRILLERIE (y'-ri) *f* 1 fabricare de burghiu-uri, 2 atelier unde se lucrează burghiuuri, 3 tot felul de scule ca burghiuuri, potrcnale, etc

VRILLETTE (yet') *f* goangă a cărei larvă face mîci găurele în arbore

VRILLIER (vri-ye) *m* luciator de burghiuuri

VRILLIFÈRE (yi) *a* cu cărci de viță

VRILLON (yon) *m* burghiu lat

VU, E [vou] *a* văzut || *prep* având în vedere, dat fiind || *conj* *vu que*, de oarece, fiindcă || *m* 1 vedere *sur le vu des pieces*, după cercetarea actelor, 2 *au vu et au su de tout le monde*, de față și cu știrea tuturor

VUE *f* 1 vedere *perdre de vue*, a pierde din vedere, 2 văzul, vederea *avoir la vue perçante*, a avea o vedere ageră, 3 ochi, privire *tourner la vue du côté de la mer*, a întoarce privirile spre mare, *le soleil me donne dans la vue*, soarele îmi bate în ochi, *jeter la vue*, a arunca ochii, a cerceta, *détourner la vue*, a întoarce privirile, *tant que la vue peut s'étendre*, cât poți vedea cu ochii, *avoir la vue sur qq*, a supraveghea de aproape purtarea cuiva, *avoir des vues sur qq*, a pune ochii pe cineva, a-și pune în gând să și-l atragă, să-l procopsească, 4 vedere, priveliște *avoir une belle vue*, a avea o priveliște frumoasă, *une vue de Rome*, o vedere a Romei, 5 fereastră, deschizătură (într-un zid) *avoir vue sur un jardin*, a avea o fereastră spre grădină, 6 *fig*.

scop, plan, gând *des vues ambitieuses*, 7 cercetare *la vue des pieces*, cercetarea actelor, 8 mod de a vedea, vedere *vues ingénieuses sur une question*, vederi ingenioase asupra unei chestii, 9 privire asupra *vue du passé*, privire asupra trecutului, 10 pătrundere, prcepere *seconde, double vue*, putința de a pătrunde, de a vedea cu mintea lucruri depărtate, 11 *point de vue*, punct de vedere a) obiect asupra căruia se îndreaptă vederea, țință, b) privești, c) loc unde se poate vedea bine, d) *fig* mod de a privi lucrurile, *au point de vue de*, din punctul de vedere al, sub raportul, *fam c'est là son point de vue*, asta e țința lui || loc adv 1 *à vue*, la vedere *garder à vue*, a nu slăbi din ochi, *payable à vue*, plătitibil la termen, la înfățișare, *a vue d'œil*, văzând cu ochii, *à vue d'oiseau*, care se vede de sus în jos, *à deux jours de vue*, două zile după termen, *à perte de vue*, cât poți vedea cu ochii, *raisonner à perte de vue*, a face raționamente zadarnice cari nu duc la nici un rezultat, *a premiere vue*, la prima vedere, 2 *de vue*, din vedere *perdre de vue qq*, a-l pierde din vedere, a nu-l mai vedea, *connaître de vue*, a cunoaște din vedere, *tout d'une vue*, dintr'o singură privire, 3 *en vue* a) cu vază *personne en vue*, om cu vază, b) în vedetă *mettre en vue*, a pune în relief, a scoate la iveală, c) față în față || loc prep *en vue de*, în vederea, cu scop de a, *à la vue de*, la vederea, față cu

VULCANALES *f pl* (la Romani), serbări în onoarea lui Vulcan

VULCANIEN, ENNE *a* al lui Vulcan

VULCANISATION *f* preparatiunea cauciucului cu sulf

VULCANISER [*l* Vulcanus] *v* a vulcaniza, a combina cauciucul cu sulf

VULCANITE *f* *V ebonite*

VULGAIRE [*l* vulgaris] *a* vulgar a) ordinar, comun, b) josnic *pensée vulgaire*, gândire josnică, c) *langue vulgaire*, limbă vorbită de popor || *m* 1 lumea de rând, prostimea *les préjugés du vulgaire*, 2 ceeace e vulgar

VULGAIREMENT *adv* vulgar a) în deobște obicinuit, b) în mod ordinar

VULGARISATEUR *m* vulgarizator, cel ce răspândește știința și o face pe înțelesul tuturor

VULGARISATION *f* vulgarizare

VULGARISER [*l* vulgaris] *v* a vulgariza, a răspândi și a face pe înțelesul tuturor (știința)

VULGARITÉ [*l* vulgaritas] *f* vulgaritate, grosolanie

VULGATE *f* vulgata, versiunea latină a Bibliei făcută după Septante

VULGO [*l*] *adv* *fam* aplă

VULNÉRABILITÉ *f* putința de a fi răpit

VULNÉRABLE [*l*] *a* vulnerabil a) ce poate fi rănit, b) *fig* ușor de atins, slab *reputation vulnérable*

VULNÉRAIRE [*l* vulnerarius] *a* vulnerar, ce vindecă rănilile || *m* doftorie pentru răni || *f* Bot vătămătoare

VULNÉRATION *f* rană pricinuită de instrumentul chirurgului

VULPIN *m* Bot coada-vulpei

VULTUEUX, EUSE [*l* vultus] *a* roșu și umflat (obrazul)

VULTURIDÉS *m pl* familia vulturilor

VULVE [*l*] *f* orificiul părților genitale (la femei)

W, X, Y.

W *m* (litera) *v*

WAGAGE *m* nămol de gărlă întrebuințat ca îngrășământ

WAGNÉRIEN, ENNE *a* și *s* wagnerian

WAGNÉRISME *m* sistemul muzical al lui Wagner

WAGON [*angl*] *m* 1 vagon, 2 coșul de căramidă din perete (al unei sobe)

WAGON-BAR *m* vagon cafenea

WAGON-LIT *m* vagon de culcare

WAGONNET *m* vagonet

WAGONNETTE *f* trăsurică joasă pe 4 roți

WAGONNIER *m* om în serviciul vagoanelor

WAGON-POSTE *m* vagonul poștal

WAGON-RÉSERVOIR *m* vagon rezervoar (pentru lichide)

WAGON-RESTAURANT *m* vagon-restaurant

WAGON-SALON *m* vagon-salon

WAGON-TOMBEEAU *m* vagonet pentru târîntul obiectelor grele

WALLACE *f* idem, fântâna la Paris, clădire de filantropul Richard Wallace

WALLON, ENNE *a* și *s* valon, (locuitor) din sudul Belgiei

WARRANT (*ua-rant'*) [*angl*] *m* warrant, recipisă dată celui ce depune mărfuri într'un dock sau în magazii (și negociabilă ca o poliță)

WARRANTÉ, E (*ua*) *a* garantat prin o recipisă

WARRANTER (*ua*) [*varsant*] *v* o garanție prin o recipisă (mărfuri depuse)

WATERBALLAST (*ua-ter-ba last*) *m* despărțământ pe vapor ce se poate umplea cu apă spre a se echilibra vaporul după voie

WATER-CLOSET (*ua-ier*) [*angl*] *m*, clozet, privată

WATERINGUE (*va-t'-rèng*)' *f* lucrări de secare a terenurilor de sub nivelul Oceanului

WATERMAN (*ua-teur-man'*) [*angl*] *m* mașină de săpat solul în fundul apei

WATERPROOF (*ua-teur-pruf*) [*angl.*] *m* vaterpiuf, mantă impermeabilă

WAT (*uai*) *m* unitate practică de putere
WATTMAN (*uai-man'*) [angl] *m* vatman, mecanic însărcinat cu conducerea unui automobil, unei locomotive, etc

WHARF (*uarf*) [angl] *m* cheu pentru acostarea corăbiilor

WHIG (*uig'*) [angl] *m* whig, membru în partidul liberal (Anglia)

WHISK(E)Y (*uis-ke*) [angl] *m* whiskey (rachiu din grâne)

WHIST (*uist*) [angl] *m* whist (joc de cărți)

WISKI (*uis-ki*) [angl] *m* viski, cabrioletă ușoară și înaltă pe două roate

WITHERITE (*ui*) *f* carbonat natural de barită

WOLFRAM *m* acidul tungstic natural (întrebuințat în fabricarea oțelului)

WURTEMBERGEOIS (*ten-ber-joa*), **OISE** *a* și *s* (locutor) din Wuttemberg

X (*iks*) *m* (litera) *x*

XANTOPHYLLE (*gzan-to-fil'*) [gr] *f* Bot clorofil galben

XENELASIE (*kse*) [gr] *f* oprirea străinilor de a se dea în oras la (Greci)

XENOPHILE [gr] *a* xenofil, iubitor de străini

XENOPHOB [gr] *a* și *s* xenofob, uritor de străini

XENOPHOBIE [gr] *f* xenofobie, urirea a ce e străin

XÉRANTHÈME [gr] *m* Bot siminoc

XÉRASIE [gr] *f* boală ce produce uscarea părului

XÉRÈS (*kse-ress*) [sp] *m* vin de Xeres

XÉRODERMIE [gr] *f* întărirea și cojirea pielii (boală)

XÉROPHAGE [gr] *m* mâncător exclusiv de alimente uscate

XÉROPHAGIE [gr] *f* hrană numai din alimente uscate

XÉROPTHALMIE [gr] *f* boală de ochi cu roșeață și uscăciune

XIPHODE (*fo-id'*) [gr] *a* Anat xifoid, (apendicele) care termină partea inferioară a sternului

XIPHODIEN, ENNE (*fo i*) *a* Med al xifoidului, al apendicelui xifoid

XYÈNE *m* carbură de hidrogen (ce se găsește în distilarea hulei)

XYLOGRAPHE *m* xilograf, gravor în lemn.

XYLOGRAPHIE [gr] *f* xilografie, gravarea în lemn

XYLOGRAPHIQUE *a* xilografic

XYLOLÂTRE *m* închinător la idoli de lemn

XYLOLÂTRIE [gr] *f* cultura idolilor de lemn.

XYLOLÂTRIQUE *a* privitor la cultura idolilor de lemn

XYOLOGIE [gr] *f* tratat asupra lemnelor întrebuințate în arte

XYLOPHAGE [gr] *m* și *a* xilograf (insectă care trăiește în lemn și din lemn)

XYLOPHONE [gr] *m* xilofon, instrument muzical ce se bate cu bețigoare

XYSTE [gr] *m* xist, galerie acoperită pentru exerciții (la Grecii cei vechi)

XYSTIQUE (*kxis-tik'*) *a* xistic, în xisturi || *m* atlet făcând exerciții în xisturi

XISTRE *m* Med răzuitorul pietrei de dinți

Y (*i grec*) *m* (litera) *y*

Y [i ib] *adv* acolo, || *pron* 1 într'însul, etc *ne vous y fiez pas*, ne vă încredeți în el, 2 la aceasta *j'y pense*, mă gândesc la aceasta, 3 *il y a*, există, este (Vezi cuvintele în legătură cu *y*)

YACHT [ol] *m* yacht, luntie pentru plimbări pe apă

YACHTING (*yak'-tung*) *m* 1 sport nautic, 2 navigațiune de plăcere pe mare

YA(C)K *m* bivoli cu coada de cal (din Tibet)

YANKEE (*ki*) [angl] *m* (iron) american

YARD (*yard'*) [angl] *m* cot englezesc (de 91 centimetri)

YATAGAN [tunc] *m* iatagan

YÈBLE *f* V *huele*

YEABLING (*yeur-lung'*) [angl] *m* cal pur-sânge de un an

YEUSE *f* stejar veșnic verde

YEUX *m* pl V *œil*

YLANG-YLANG (*ilan-ilan*) *m* ilang-ilang (parfum)

YOLE *m* barcă ușoară și lungă cu mai multe rânduri de lopeți

YOLEUR *m* barcaș

YOURTE *f* V *ourte*

YOUYOU *m* barcă lungă

YPRÉAU (Ypres) *m* ulm cu frunze late

YTERBIUM (*om'*) *m* yterbium (metal)

YTRIUM (*om'*) *m* itrium (metal simplu)

YUCCA (*yü-ka*) *m* ruca (plantă exotică)

Z

Z (*zéd*) *m* (litera) *z*

ZABRE *m* goangă care roade grâu

ZAGAIE (*ghe*) *f* suliță a Negrilor

ZAIN [it] *a* (cal) fără nici un fir de păr alb

ZÈBRE *m* zebru (cal sălbatec vârgat din Africa), loc *courir comme un zèbre*, a alerga ca un bezmetic [V. Suplimentu]

ZÈBRÉ, E *a* vârgat ca zebrul

ZÈBRER *o* 1 a vârga, 2 a brăzdă *les éclairs qui zèbrent un ciel d'orage*, fulgerele care brăzdează un cer încărcat de nori groși [Se conjugă ca *accélérer*]

ZÈBRUBE *f* vârgătură pe piele

ZÈBU *m* taur cu cocoșe

ZÉDOAIRE *f* rizomul unor soframă cu gust de camfor,

ZÉLATEUR, TRICE [l zelator] *s* zelator, cel ce lucrează cu mare zel, zelos

ZÈLE [l gr] *m* zel, râvnă, sângeunță, fam *faire du zèle*, a se arăta prea zelos

ZÈLÉ, E *a* zelos, cu râvnă, sângeunțor

ZÈLEUR *m* procurorul general al călugărilor mănăstirilor

ZÉLOTE *m* *V* *zelateur*

ZÉLOTISME *m* modul de a gândi și lucra al zelatorilor

ZEMSTVO (*zems-tvo*) [rus] *m* adunare provincială (în unele guvernăminte rusești)

ZEND, E (*zend'*) *a* în limba zendă || *m* 1 limba zendă, 2 comentariu la revelațiunile lui Zoroastru

ZEND-AVESTA (*zen da*) *m* zendavesta, cărțile sfinte ale credincioșilor lui Zoroastru

ZÉNITH (*niti*) [ar] *m* zenit *aAstr* punctul cerului situat exact deasupra observatorului, *b*) *fig* culme, punctul cel mai înalt (la care se poate ajunge)

ZÉNTHAL, E *a* al zenitului

ZÉOLIT(H)E [gr] *m* *Min* zeolit, substanță pietroasă care la topire se face ca piftia

ZÉOPHAGE [gr] *s* mâncător de porumb

ZÉPHIRE sau **ZÉPHIR(E)** [l-gr] *m* 1 zefir *a*) vant dulce și lin, *b*) vânt de apus, 2 *pas de zéphire*, dans pe un picior învârtind pe celălalt, 3 *pop* soldat pedepsit trimis în o companie disciplinară (din Algeria)

ZÉPHIRIEN, ENNE *a* dulce și ușor ca un zefir [*V* Supl]

ZÉPHIRINE *f* zefirină, stofă colorată

ZÉRO [ar] *m* zero, nulă, *fig c'est un zero*, *en chiffres*, e o nulitate patentă

ZÉROTAGE *m* operațiunile pentru fixarea unui zero de termometru

ZEST (*zest'*) *int* fuști! tranc! || *m* *entre le zist et le zest* *a*) între ciocan și nicovală, *b*) așa și așa

ZESTE [l schistus] *m* 1 lemnul care desparte sferturile de nucleu, 2 coaja (la portocale, lămâi), 3 *fig* fleac *cela ne vaut pas un zeste*, asta nu face o pară

ZESTER [*zeste*] *v* a tăia în fâșii coaja (pe o portocală, etc)

ZÉTÈTE [gr] *m* magistrat atenian care căută și acoperea creanțele Statului

ZÉTÉTIQUE [gr] *f* metodă de investigare, de cercetare || *a* (metoda) prin care se descoperă motivul și firea lucrurilor

ZEUGMA, ZEUGME [gr] *m* figură prin care se unesc două substantive prin un verb care în realitate se referă numai la unul

ZEUZÈRE *f* insecte lepidoptere (a căror omidă sapă în trunchiurile arborescilor galerii adânci)

ZÉZAIEMENT sau **ZÉZAYEMENT** (*zè man, zè-y'-man*) *m* zădăreală

ZÉZAYER (*zè-zè-yé*) *v* a zădări, a pronunța pe *h*, *f* și *g* ca *z*

ZIBELINE [rus] *f* zibelnă, samur

ZIBETH (*bèt*) *f* civetă din Asia tropicală

ZIGZAG (*zig'-zag'*) [g] *m* zigzag, linie să-

rămată, frântă, *en zigzag*, în zigzag *a*) cu cotituri, *b*) *fam* pe două căări

ZIGZAGUÉ, E (*ghé*) *a* în zigzag

ZIGZAGUER (*ghé*) *v* a face zigzaguri

ZINC (*zeng'*) *m* zinc (metal) [*V* Supl]

ZINCOGRAPHIE *m* gravor în zinc

ZINCOGRAPHIE [gr] *f* zincografie, gravare în zinc

ZINGAGE *m* acoperire cu zinc

ZINGARI *m* tigan

ZINGIBÉRACÉ, E *a* al ghimberului || *f* *pl* plantă cu ghimberu ca tip

ZINGUER (*ghe*) [zinc] *v* 1 a acoperi cu zinc,

2 a galvaniza cu zinc (ex fierul) [*V* Supl]

ZINGUEUR (*gheur*) *m* lucrător de zinc

ZINGUERIE (*gh'-u*) *m* 1 comert de zinc,

2 atelier unde se lucrează zincul

ZINNA (*zi ni-a*) *m* *Bot* carciumăreșe

ZINZOLIN, E [it-ar] *a* vioriu roscat || *m* culoare vioriu roscat

ZINZOLINER *v* a văpsi în vioriu-roscat

ZIRCON *m* zircon, piatră prețioasă ce ia diferite culori

ZIRCONÉ *f* oxid de zirconiu

ZIRCONIEN, ENNE *a* (rocă) cu zircon

ZIRCONITE *f* varietate de zircon

ZIRCONIUM (*om'*) *m* zirconiu, metal între aluminiu și siliciu

ZIST *m* *V* *zest*

ZIZANIE [l-gr] *f* 1 (†) neghină, 2 *fig* zizanie, vrajbă

ZIZYPHÉ *m* *V* *jujubier*

ZOANTHROPIE [gr] *f* nebulie în care bolnavul se crede schimbat în animal

ZODIACAL, E *a* al zodiacului

ZODIAQUE (*ak'*) [gr] *m* zodiac, zonă circulară cu cele 12 constelații

ZOILE (*zo-il*) *m* *fig* zoil, critic pălmaș

ZOISME (*zo ism*) [gr] *m* totalitatea caracterelor care decid clasarea unui organism viu printre animale

ZON *m* onomatopee care redă un sgomot de vioară, cobză, etc, o rezonanță

ZONA [gr] *m* afecțiune dureroasă a pielii caracterizată prin erupții bășicoase, localizate pe traseul nervilor sensibilității

ZONAL, E *a* cu fâșii transversale colorate

ZONE [l-gr] *f* zonă *a*) porțiune de cerc cuprinsă între un arc și o coardă, *b*) partea suprafeței unei sfere cuprinsă între două paralele, *c*) despărțitură a globului pământesc, *d*) spațiu de teren, regiune *zone militare*, *e*) *Hist nat* fâșie circulară

ZONÉ, E *a* cu bande concentrice

ZOOGENIE [gr] *f* zoogenie, partea zoologiei care se ocupă cu dezvoltarea progresivă a animalelor

ZOOGLÉE [gr] *f* microbi incleriși

ZOOGLYPHITE *m* urmă de fosil

ZOOGRAPHIE *m* descriptor de animale

ZOOGRAPHIE [gr] *f* zoografie, descrierea animalelor

ZOOGRAPHIQUE *a* zoografic, ce privește studiul animalelor

ZOOIATRIE (*zo o-i-a-tri*) [gr] *f* veterinăria

ZOOIDE (*o-id'*) [gr] *a* la fel cu animalul
ZOOLÂTRE [gr] *m* adorator de animale
ZOOLÂTRIE [gr] *f* zoolatrie, închinarea la animale

ZOOLIT(H)E [gr] *m* zoolit, rămășiță împietrită a unui animal

ZOOLITHIQUE *a* zoolitic, care conține rămășițe împietrite de animale

ZOOLOGIE [gr] *f* zoologie, știința animalelor și a clasării lor

ZOOLOGIQUE *a* zoologic *a*) privitor la zoologie, *b*) cu animale *jardin zoologique*

ZOOLOGISTE, ZOOLOGUE *m* zoolog, naturalist care studiază animalele

ZOOMAGNÉTISME [gr] *m* zoomagnetism, magnetism animal

ZOOMORPHISME [gr] *m* zoomorfism, prefacerea în animal

ZOONOMIE [gr] *f* zoonomie, legile care conduc viața animală

ZOOPHAGE [gr] *m* zoofag, care se hrănește cu carnea animalelor

ZOOPHAGIE [gr] *f* idem, hrănirea cu carne

ZOOPHORE [gr] *m* friza antabulamentului cu înfățișări de animale

ZOOPHORIQUE *a* care se erved ca suport unei figuri de animal

ZOOPHYTE [gr] *m* zoofit, animal ce se apropie de plantă prin formele sale

ZOOPHYTIQUE *a* cu zoofiți

ZOOPHYTOLOGIE *f* zoofitologie, partea zoologiei care se ocupă cu zoofiții

ZOOSPORE [gr] *f* spora (unei ciuperci)

ZOOSPORÉ, E *a* a căror spore au perit viațatili

ZOOTECNIE (*ték*) [gr] *f* zootehnie, per-

fecționarea animalelor domestice și adaptarea lor cu nevoi anumite

ZOOTECNIQUE (*ték*) *a* zootehnic, privitor la perfecționarea animalelor

ZOOTHERAPHIE [gr] *f* zooterapie, terapeutică animală

ZOSTÈRE [gr] *m* Bot iarbă de mare

ZOUAVE [ai] *m* zuav, infanterist francez din Algeria

ZOUZOU *m* pop V *zouave*

ZUT' (*zut*) *int* pasol! la dracu! [V Supl]

ZWINGLIEN, ENNE *a* și *s* zvinglian, (partizan) al doctrinei lui Zvingli

ZYGOMA [gr] *m* osul fălcilor

ZYGOMATIQUE *a* al osului fălcilor

ZYGOPHYLLACÉES (la) *f* *pl* familie de plante dicotiledoane cu gaiacu ca tip

ZYGOSPORE *m* organ reproducător format prin reunirea a două filizoare vecine

ZYMASES *f* *pl* ferment solubil secretat de masele protoplasmice fără învâș

ZYMOGENE *m* substanța celulelor glandulare care dau naștere fermentului

ZYMOLOGIE [gr] *f* *Chim* zimologie, studiul fermentării

ZYMOSEMÈTRE (*mo zi*) *m* Fiz instrument de măsurat gradul de fermentare

ZYMOTECNIE (*tek*) [gr] *f* zimotehnie, arta de a produce și conduce fermentarea

ZYMOTECNIQUE *a* zimotehnic, privitor la zimotehnie

ZYMOTIQUE *a* ce ține de fermentul solubil

ZYTHOGALE [gr] *m* amestec din bere și lapte (băutură în unele țări)

ZYTHUM (*om'*), **ZYTHON** [gr] *m* bere din orz fermentat (la Egipteni)

LE LANGAGE PARISIEN

SUPPLÉMENT¹⁾

A

A' [= ils, elles] *pron* ei, ele *a' s' disent*, ei își zic

A f les petites A, asociațiunile foștilor elevi ai școalelor publice primare

ABAFONTÉ *a* uimit, uluit *qu'il en est resté abafonté*, că a rămas uluit

ABAJOUES *f pl* buci

ABALOBÉ *a* zăpăcit, uluit *quel potin! j'en suis encore tout abalobé*, ce gălăgie! sunt încă cu totul uluit (Bruant)

ABANDON *m T* *faire l'abandon*, a cere autorului piesei plata celor tocmiți ca să aplaude

ABAT-RELUIT *m* abajui

ABAT(T)AGE *m* 1 critică violentă, doborâtore *dans toute la presse, c'est un véritable abattage*, în toată presa e un adevărat masacru, 2 muncă zdrobitoare *graisse d'abattage*, zel la muncă, zor la lucru, 3 perdaf, zavrac *écoper un abattage*, a piimi un zavrac, 4 *vente d'abattage*, vânzare pe trotoare dinaintea prăvăliilor (a mărfurilor învechite), 5 lovitură strașnică (la biliard), 6 (la macă) darea pe față imediată a cărților (îndată ce ai văzut că ai 8 sau 9 puncte dela primele cărți), *sauver l'abattage*, a nu pune miza decat după ce ți-ai văzut cărțile, *bel abattage*, numeroase lovituri de 9 și 8, 7 *avoir de l'abattage*, a fi bine croit, înalt, puternic

ABATTEUR *m* 1 muncitor, 2 vânzător de trotuar

ABATTIS sau **ABATIS** *m pl* 1 ciolane, mâini, degete *il se fera donner sur les abattis*, are să mănânce bătae, *avoir les abattis canailles*, a avea mâini bătărești, *tu peux numérotter tes abattis*, are să te dea gata, 2 destituire, dare afară (de funcționari)

ABATTOIR *m* 1 tripu, 2 iad, atelier în care lucrătorii sunt maltratați, 3 celula condamnaților

ABBAYE *f* 1 cuptor (ascunzătoare de vagabonzi, 2 *abbaye de monte à regret*, de monte-à-rebours *a*) spânzurătoare, *b*) ghilotină

ABEISE *f* furt

ABDUCTION *f A* ocolire (în marș)

ABEILLE *f* *abeille* (de cimetière) *m* glonte

ABELARD(IS)ER [Abelard] *v* a scopi

ABÉQUER *v* a hrăni gratis

ABÉQUEUSE *f* 1 hoată de magazine cu un copil în brațe, 2 doică

ABIGOTIR (S') *v* a se face un cucernic infocat

ABLATIVO loc adv *ablative tout en un tas*, clare peste grămadă, talmeș-balmeș

ABLOQUER *v* a cumpăra

ABONNÉ *m* client naiv || *a être abonné*, a avea noroc întotdeauna, *être abonné au guignon*, a fi un ghinionist, om fără noroc

ABORD loc adv *primo d'abord*, mai întâiu și întâiu

ABOULAGE *m* îmbelșugare, belșug

ABOULÉE *f* lăuză

ABOULEMENT *m* facere, lăuzie

ABOULER *v* 1 a sosi, a veni (mai ales în grabă) *maintenant, Poupardin et sa fille peuvent abouler quand bon leur semblera*, acum P și fică sa pot sosi când le va plăcea, 2 a aduce *on te l'aboule*, ți-l aduce, 3 a da

ABOYER *v* a striga ajutor

ABOYEUR *m* 1 om care țipă (pe cineva sau ceva), 2 scandalagiu (la întruniri), 3 *aboyeur de places*, vânzător de posturi

ABRENTIO *f* tăgăduire prin jurământ *aller à abrenuntio*, a tăgădui

ABREUVOIR *m* 1 cârciumă, 2 *abreuvoir à mouches*, rană sângerândă pe obraz, pe cap

ABRI *m* *être à l'abri*, a fi pișcher

ABRUTI *m* elev care învață pe capete, tocilă

ABRUTIR *v* *s'abrutir sur quelque chose a)*

a) învătă sau munci pe capete, a toci (cartea),

b) a târăgăni, a nu mai isprăvi un lucru

ABS *m V* *absinthe*

ABSINTHAGE *m* obiceiul de a bea absint

ABSINTHE *f* *faire son absinthe*, a-și prepar absintul cu apă, *l'heure de l'absinthe*, ora luării absintului (între 4 și 5 seara), ora de taias la cafenea, *faire l'absinthe en parlant*, a stropi vorbind, *avaler son absinthe*, a-și îneca durerea, necazul [Sunt mai multe feluri de a prepara absintul *Voici amazone bourgeoise, husarde, panachée, purée, vichy*]

ABSINTHER (S.) *v* a bea zilnic absint

ABSINTHEUR, **ABSINTHIER** *m* băutor sau vânzător de absint

ABSINTHEUSE *f*, băutoare de absint

ABSINTHISME *m* boala absintului

1) Dans ce Supplément figurent aussi, par ci par là, des termes français de création récente, la plupart de provenance étrangère ou provinciale, que l'Académie n'a pas encore consacrés, bien que répandus par la presse et la littérature, ainsi que certaines omissions, corrections et nouvelles additions

ABSORBER *v.* a mânca sau a bea zdravăn
ABSORPTION, ABSORPTION *f.* beție, petecire (oferită promoțiunii vechi de către promoțiunea nouă sau de elevii din anul I celor din ultimul an (la școala Politehnică sau la Saint-Cyr)

ABSTRAIT *a.* pița înalt

ACACIAS *m.* pl. *faire les Acacias* a și face plimbarea prin aleea de salcâmi, a se plimba la șoseă

ACADÉMICIEN *m.* 1 barba literară (cumi numeau Romanticii dela 1830 pe reprezentanții clasicismului), 2 băutor de absint

ACADÉMIE *f.* loc *c'est de l'Académie*, asta! de modă veche, *montrer de belles académies dans les maillots*, a arăta forme plastice frumose sub tricou.

ACADÉMIQUE *a.* alcs, curat, cioplit (des pre limbă)

ACAJOU *m.* 1 cap plesuv, 2 *tête d'acajou* negru, arap, *être dans l'acajou*, a fi tamplat de lux

ACCENT *m.* scurpătură, semn de recunoaștere între hoți, *avoir de l'accent*, a se cunoaște că e hoț (după anumite semne)

ACCENTUER *v.* *accentuer ses gestes*, a căra la pumni, la palme

ACCESSOIRES (D') *a.* prost, rău (ex vin)

ACCIDENT *m.* 1 femeie, muier, 2 sarrină (de femeie), 3 copil venit tarziu de tot după naștere, 4 *figure d'accident*, față tristă, mahnită

ACCIPIER *v.* a lua

ACCOLADE *f.* *donner l'accolade*, a mângâia cu o palmă, *donner de fréquentes accolades a la bouteille*, a mângâia des sticle

ACCOLER *v.* a spanzură

ACCOMMODER *v.* *accommoder au beurrier noir*, a cotonogi, *accommoder a la sauce piquante a)* a strange în chingi, a înfundă, *b)* a da curva o lovitură de sabie sau de pumnal, *accommoder les restes*, a umbla să se facă mai târă (o femeie) || *S'accommoder*, a se chinuși
ACCORDEUR *m.* 1 *accordeur (de flutes)*, ju decător de pace, 2 *accordeur de pianos*, ciupitor de femei

ACCOUCHER *v.* 1 a vorbi, a scoate odată o vorbă *faire accoucher*, a face să vorbească, 2 a mărturisi *accouche donc*, puisque c'est le même prix, mărturisește, căci nu pierzi nimic (tot una e)

ACCOUFFER (S') *v.* a se stărui, a se așeza pe vine

ACROCHE-CŒURS *m.* pl. 1 cârlionți pe tamplă, pieptănătura unui pește, 2 întreținut, pește

ACCROCHER *v.* 1 a pune amanet *ah! les bibelots sont accroches*, ah! biblourile sunt amanetate, 2 a consemna (soldați), 3 *accrocher un paletot*, a muși, a ascunde adevărul || *S'accrocher*, a se încăiera *nos braves s'accrochent*, se prentau aux cheveux, voinicii noștri se încăieră, seiau de păr, 2 a se spanzură

ACCROCHEUSE *f.* prostituată care înghăță mușterii pe stradă

ACCUEILLANCE *f.* primire

ACHAR (D') [acharnement] *ado* cu înversunare, fără contrazicere, neîncetat V *autor*

ACHATE *m.* amic credincios

ACHETER *v.* 1 *acheter quelqu'un* a-și bate joc de cineva, a-l duce de nas *as tu fini de m'acheter?* ai de gând să nu-ți mai bătăi joc de mine? 2 *acheter a la course*, a fura în treacă (dintr'un galantari)

ACHETOIR(E)S *m.* pl. monede, bani *si j'ai des acheteurs, je me paierais un complet*, de aș avea bani, mi-as cumpăra un rând de haine, *sans acheteurs on ne va pas au marché*, fără bani nu poți merge în piață

ACIER *m.* *baume d'acier*, instrumente chirurgicale sau dentistice, *langue d'acier*, limbă afurisită

ACLIQUER (S') *v.* a se înhăita cu o femeie

ACQUINER (S') *v.* a se înhăita (cu o femeie), a trăi în concubinaj

A-COUP *m.* schimb violent de vorbe

ACOUTER *v.* a ascultă

ACRÉ *m.* *il y a de l'acre*, lucrul merge prost, și ful nu e mulțumit || *int acre!* atenție! tăcere! lăsați vorba! (mai ales la intrarea seinelui în atelier)

ACROBATE *m.* cel ce ajută la mutat în momente de grabă

ACTEUR *m.* 1 tunel la rochie (pentru a fi buiantă), 2 *acteur articulé*, marionetă, 3 *acteur guitare*, actor aplaudat numai în rolurile plângătoare

ACTEUSE *f.* 1 statistică, 2 partencă

ACTIONNAIRE *m.* om lesne crezător, gască

ADJECTIF *m.* A sergent aghiotant

ADJECTIVER *v.* a ocăi

ADJUDANT *m.* A 1 *tremper un adjudant*, a întinde o bucată de pâine în grăsimă superă, 2 (iron) *adjudant de manège*, înșurătorul manejului, 3 *chistui laissez moi vite passer, j'ai un adjudant dans le ventre*, lăsați mă repede să trec că m'apucă diareea

ADJUPÊTE, ADJUVACHE *m.* A sergent aghiotant

ADMINISTRACE *f.* administrație

ADMISS *f.* S examen de admitere

ADOLPHE *m.* amant întreținut

ADROIT *a.* *adroit du coude*, hamană, golă, *être adroit du coude*, a se îmbătă mai bine decât să muncească

AD USUM DELPHINI *loc* pentru tineri

AF *m.* V pont

AFF [affaire] *f.* 1 afacere lovitură, 2 *eau d'aff*, rachiu, basamac *tu vas me payer l'eau d'aff ou je te fais danser*, ai să-mi plătești basamacul, că de nu te stropesc, 3 *pour l'aff*, în batjocură, în râs

AFFAIRE *f.* 1 *avoir son affaire a)* a vedea pe dracu, a-și găsi beleaua, *b)* a fi greu rănit, *c)* a fi beat mort *je propose l'absinthe apres quoi j'avais mon affaire*, lă, dans le solide, eu propun absintul după care mă îmbăta, dar știu, *tun! avoir affaire a la veuve et aux héritiers*, a avea de furcă cu multe și cu mulți, *avoir ses affaires*, a avea menstruația (o femeie), *avoir certaine affaire, aller a ses affaires*, a se

duce la privată, *manquer ses affaires*, a și neglija interesele (potrecând cu alesul inimici), *affaire de canape*, dragoste de canapea, aventură amoroasă, 2 hojie (plănuită)

AFFALEMENT *m* ticăloșie

AFFALER *v* 1 a trânti la pământ *du premier coup de poing, je l'ai affalé*, cu un singur pumn l-am trântit la pământ || *S'affaler*, a cădea, a se trânti jos *je vais m'affaler sur le pieu*, mă duc să mă trântesc în pat, să mă culc, *se laisser affaler*, a muri

AFFE *f* viață

AFFISTOLER *v* a drege

AFFOURCHER (*S'*) *v* *s'affourcher sur ses ancres*, a se da odihnii, a se retrage din afaceri

AFFRANCHI *m* 1 emancipat, 2 judecător necinstit, 3 hoț lipsit de orice remuscare

AFFRANCHE *f* emancipată (fată)

AFFRANCHIR *v* 1 a corupe, 2 a castră (animal)

AFFRANCHISSEMENT *m* 1 scopitul, 2 corupere

AFFRANCHISSEUR *m* 1 cel ce scopeste, 2 corupător

AFFRES *f* pl dojeni, muștrări

AFFRUSQUER *v* a împopotona

AFFRE *m* 1 avans (de plată), 2 profit *double affaire a mézage*, profit îndoit pentru mine (Rosny, p 312)

AFFURER *a* 1 a înșelă, 2 a câștiga

AFFÛT *m* un *d'affut*, un viclean, un siret, *être d'affut*, a fi șiret

AFFÛTÉ *a* foarte bolnav, pe ducă

AFFÛTER *v* 1 *affuter ses meules*, a da din făclii, a mânca sdravăn, *s'affûter le sifflet*, a-și uda gâtulejul, a bea, *affûter ses pucettes*, a se găti de ducă, 2 a ademeni (lucrători) || *S'affûter*, a se îmbracă, a se găti

AFFUTIAUX *m* pl găтели, zorzoane *en voilà des femelles avec leurs chiffons! je m'a-sseots sur les affutiaux*, iată și muierile cu și-foanele lor, mă asez pe zorzoanele lor

AGA *m* *A faire l'aga*, a pingelui pe mai marele său, a tocă cate în lună și în soare

AGACER *v* *agacer la dent de l'hippopotame*, a drângăni la piano, *agacer un polichinelle sur le zinc*, a bea un pahar de rachiu la teigheă

AGACEUR *m* armăsar de probă

AGACIN *m* bătătură la picior

AGATE *f* faianță

AGATER *v* 1 a ademeni, a momi (Bruant), 2 a glumi (Rossignol), 3 a mânca bătaie (H France), 4 a fi prins

AGENT DE CHANGE *m* *quart, cinquième, système d'agent de change*, proprietar pe un șfert, pe o cincime, pe o șesime din funcția de agent de schimb

AGISSEMENTS *m* pl uneltiri, intrigi

AGONIR, **AGONISER** *v* *agonir de sottises*, a ocări, a face albie de porci

AGOUA *f* apă

AGOUANT *a* pretențios, de loc modest

AGRAPAGE *m* 1 vorbă lungă, plictiseală, 2 arestare

AGRAFE *f* 1 mână, 2 *casser l'agrafe*, a rupe cu cineva

AGRAFER *v* 1 a arcăsti, a înhăța *le premier rousse qui se présentera pour m'agrafer*, cel dintâru politaru care va veni să mă aresteze, 2 a consemna *on l'a agrafe pour huit jours*, a fost consemnat timp de opt zile, 3 *T se faire agrafe*, a displicea || *S'agrafer*, a se agăta (de cineva)

AGREMENT *m* 1 *T avoir de l'agrément*, a avea succes, a fi aplaudat, 2 *agrément de banque*, castig realizat chiar în ziua cumpărării valorilor, 3 *se pousser de l'agrément*, a mai petrece o leacă

AGRICHER *v* a înșelăca, a înhăța, a opri *il se sauait, je l'ai agriché par un abatus*, el voia s'o șteargă, dar eu îl apucau de mână

AGRIFIER *v* *V agrafe*

AGUICHANT *a* atrăgător, gales

AGUICHER *v* a atrage cu ochiade, a ademeni *si tu l'avais pas aguiche, il t'aurait laissé tranquille*, dacă nu-i trăgeai ochiade, te lăsa în pace

AGUICHEUR *a* ademenitor

AGUIGNER *v* a săcăi, a tachina

AH *a* și *int V pschuit, v'lan*

AIDANCE *f* ajutor, serviciu

AIDE-CARGOT *m* *A slugă la bucătărie*, ajutor de bucătar

AIDE-MARI *m* amantul unei femei măritate, amicul casei

AIDES *f* pl *aller a la cour des aides*, a da bărbatului mai mulți colaboratori

AIE-AIE (*a i*) *m* omnibus, tramcar

AIGREFIN *m* cavalier de industrie, coțcar

AIGRETTE *f* *avoir son aigrette*, a fi pilit

AIGUILLE *f* 1 barbă nerasă de o săptămână, 2 chee (falsă), 3 cartă însemnată cu o îndoirătură aproape invizibilă, 4 *A grande aiguille, aiguille à tricoter*, sabie, vâtrau

AIGUILLER *v* a îndoi o carte de joc în așa chip încât cel care taie cărțile le taie fără voie în locul unde ea se află

AIGUILLEUR *m* 1 jucător necinstit care însemnează cărțile cu câte o îndoirătură (Rigaud), 2 furt cu chei false (Virmaître)

AIL *m* *A astique a l'air*, strălucitor, lucios

AILE *f* 1 brat *appuie-toi sur mon aile*, reazămă-te de brațul meu, 2 *aile de chapeau*, bord de pălărie, 3 *aile de pigeon*, de modă veche

AILERON *m* 1 braț *elle avait de sacres ailerons, cette dessalée de Clémence*, avea niste brațe al dracului de lungi șireata aia de C, 2 *A flanc*

AIMANT *m* *faire de l'aimant*, a face pe amabilul, a ademeni

AIMER *v* *il aime bien ses parents*, e un zev-zec, *aimer comme la colique*, a rubi ca sarea în ochi, a nu putea suferi (pe cineva), *aimer à crédit*, a fi amantul de inimă al unei femei

AIMOIR *m* odaia de toaletă a unei femei

AIR *m* *se donner de l'air, se pousser de l'air, jouer la fille de l'air*, o a sterge, a spăla putina, *se donner de l'air à pattes*, a merge pe jos, *se*

donner de l'air, avoir de l'air, a arăta o mină întristată, *avoir l'air a la danse*, a părea vesel, *dispus, être a plusieurs airs*, a fi ipocrit, taler cu două fețe, *se donner des airs penches*, a fi melancolic, dus pe gânduri, *mettre de l'air dans l'estomac*, a vari cușitul în inimă, a ucide, *fait pas le finir à l'air*, să nu-ți tai beirgata (Rosny, p 172)

AISSELE *f* *blague sous l'aisselle* gluma la o parte

ALAISER, ALÉSER *v* a lustrui interiorul, *allaiser son cylindre*, a fi foarte bolnav

ALARMISTE *m* dulău, câine de pază

ALBINOS *m* culoarea albă într'un joc de domino

ALBOCHE *m* neamț

ALÈNES *f* *pl* uneltele hoșului *balancer ses alènes*, a se lepăda de uneltele de hoș, a se face om de treabă

ALERTER *v* 1 a înviora, a înveseli, 2 a speria, a neliniști (Pouvilleon)

ALFA *m* păr blond (Virmaitre), *A n'avoir plus d'alfa sur les hauts plateaux*, a fi chel ca în palmă

ALFRED *m* *Monsieur et mademoiselle Alfred*, două persoane cari se ceartă la urmă

ALIGNER (S') *v* 1 *A* a lua poziție de apă rare, a intra în luptă, a încrușișa săbule *à la suite d'une bataille, ils sont descendus pour s'aligner*, în urma unei curte s'au dus să încrușișeze săbule, 2 *s'aligner avec quelqu'un*, a avea daravari, a intra în vorbă cu cineva, 3 *se faire aligner sur la pancarte*, a fi trecut pe lista de pedepse.

ALINÉALISTE *m* scriitor care face multe alineate

ALLE [elle] *pron* ea

ALLEMANDE *f* lumanare de ceară

ALLER *v* 1 *y aller*, a se lăsa să fie înșelat *fallait pas qu'il y aille*, nu trebuia să se lase a fi înșelat, *y aller garment (gamar)*, a merge cu voie bună, a consimți, *allons-y*, să începem, înaintea *je vais y aller de mon petit bonnet*, am să încerc (acum) să vorbesc, 2 *y aller de ses cinq francs*, a participa cu cinci franci, *y aller d'une, de deux*, a plăti o sticlă, două; *y aller de sa goutte (de sa larme)*, a plânge, a fi atins, mișcat până la lacrimi, *y aller de sa polka*, a juca o polcă, *y aller de son voyage, y être allé de son voyage*, a face un drum zadarnic, a fi făcut degeaba ceva, *allons-y de cette histoire*, ci ia spune odată ce s'a petrecut, 3 *allez donc!* a) și acum să vezi! b) și dă-i! c) și p'aci ție drumul! 4 *faire aller*, a înșelă, a trimite după ție verzi *essaie d'en faire aller d'autres que Florine*, *mon petit*! cărcă de spune altora, gogoși, nu Florinei, dragul meu, 5 *le cheval va pour l'argent*, stăpânul calului a parat pe el, 6 a avea relași (cu un bărbat), 7 *allez vous asseoir* a) tacă-ți gura, b) hai, cară-te! *aller a ses affaires, aller où le roi n'envoie personne, aller où le roi va à pied*, a merge la privată, *aller à la chasse avec un fusil de toile*, a cerși, *aller à la cour des aides*, a da bărbatului mai

mulți colaboratori (o femeie), *aller au diable Vauvert*, a face o excursiune aventuroasă, *Tip aller en Galilée (en Germanie)*, a schimba o formă, *aller sur la hauteur*, a face pe grozavul, a-și da aere, *aller a Noix*, a tăgădui, *allez voir si j'y suis!* slăbește-mă! || *S'en aller*, 1 a împuștati, a fi dus pe copcă, 2 *s'en aller faire*, a se duce dracului, a se căărăbăni, *s'en aller les pieds devant*, a reși cu picioarele înainte, a muri, 3 *la messe s'en va due*, liturghia e pe sfârșite [Vezi cuvintele în legătură cu *aller*]

ALLIANCES *f* *pl* cătușe, fiare de mâini

ALLICIAN *a* ademenitor

ALLONGE *f* satar de tăiat carnea

ALLONGER *v* 1 a scoate bani, a plăti, 2 *S allonger une punition*, a da o pedeapsă (unui școlar), *A allonger la courroie (la ficelle)*, a îngreuia pedeapsa, 3 *allonger le compas*, a se mișca mai repede || *S'allonger*, 1 a cădea cât e de lung *mon capitaine en cet endroit s'est allongé*, căpitanul meu, ajuns aci, a căzut de pe cal, 2 a se întinde căscand, 3 a face o cheltucală ncobșnuită, a reși din buget, 4 *se les allonger (les jambes)*, a-și lua repede picioarele la spinare, a o șterge repede

ALLUMAGE *m* 1 cheful, căleală ușoară, 2 *avancer à l'allumage*, a da zor (un automobilist)

ALLUMÉ *a* 1 cu chef, cam călit, 2 entuziasmat, 3 aprins de poște sensuale, 4 *être allumé*, a fi foc și pară

ALLUMER *v* 1 a plăti (Rossignol), 2 a aprinde, a așaja, a întărătă, a excita entuziasmul sau simțiunile *avec un costume neuf elle allumerait une salle*, cu o haină nouă ea ar așaja admirația sălii, *allumer les chandels*, a atrage mușterii (cu stigăte de bălcu), 2 a da bice calor, a-i excita cu bicul *allume! allume!* dă bice calor! 3 a băga de seamă, a fi atent la mușterii ca să nu fure, *allumer ses clairs*, a sgaî ochii, a fi cu ochii în patru, *allume!* fii cu băgare de seamă! 4 a privi, a se uita *la petite te guigne, allume, allume!* micuța își aruncă ochiade, privește, privește! 5 a denunța, a descoperi, 6 a spiona, a pândi *je l'ai allumé pendant deux heures*, l-am spionat timp de două ore || *S'allumer*, a se aprinde a) a se însufleși, b) a fi coprins de poște sensuale (Zola), c) a se face foc și pară, d) a se îmbătă *il laissait l'autre s'allumer*, îl lăsa pe celălalt să se imbete (Zola) [Vezi cuvintele în legătură cu *allumer*]

ALLUMES *m* *pl* surcele

ALLUMETTES *f* 1 *pl* fuse, picioare lungi și subțiri, 2 *attrapper une allumette ronde*, a se îmbătă ușor, *avoir son allumette de marchand de vin*, a căpăta chef, a spune viute și nevrute, *prendre son allumette de campagne*, a prinde chef

ALLUMEUR *m* 1 atăgător de mușterii, ademenitor, 2 om tocmit ca să ofere preț mare (la licitați) spre a ademeni pe amatori, 3 hoș care îmbătă pe un lucrător și-l pradă cu ajutorul unui complice leafa ce a primit, 4 instigator turburător (pus de poliție), 5 judecător de instrucție

ALLUMEUSE *f* 1 femeie de consumație, atrăgătoare de mușteri, ademenitoare

ALLURÉ *m* *c'est un gaillard bien alluré*, e un mare pișicher

ALMANACH *m* *almanach des vingt-cinq mille adresses*, femeie cu amănți câți peii în cap

ALORS *adv et alors*, firește

ALORSSE [alors] *adv* atunci

ALPA, ALPAGA *m* haină *se payer un alpa*, a și cumpăra o haină

ALPAGUE *m* gheroc de lustrin *Alpi, passe-moi mon alpague*, Nineto dă-mi haina de lustrin

APLHA *m* *couper l'alpha*, a bea absint

ALPHONSE *m* 1 întreținutul unei femei, pește, 2 protejatul fustelor

ALPHONSISME *m* pescărie

ALPIOU *m* șarlatan, jucător necinstit

ALTEQUE *a* 1 bun *frangine alteque* *a)* frate bun, *b)* cumnat, 2 frumos, măieș *frume d'altique*, figură frumoasă, 2 *centre d'altique*, numele adevărat, *gandin d'altique*, medalie de onoare, *môme d'altique*, tânăr, băicândiu, *parraun d'altique*, marlor de descărcare

AMADOU *m* om care s'apinde ca lasca de ușor

AMADOUAGE *m* căsătorie

AMADOUE *m* om însurat

AMADOUEE (S') *v* 1 a se căsători, 2 a-si vopsi obrazul făcându-se sbarcitură artificială (spr. a înscă)

AMANDE *f* *amandes de pain d'épice*, dinți mari de englezoarcă

AMANT *m* *amant de cœur*, amant ce nu plătește, *amant sérieux*, amantul cu pungă

AMAR, AMARRE [camarade] *m* prieten, camarad

AMARRE *f* 1 cuscă, capcană, 2 *files son amare par le bout*, a da ortul popii

AMARRER *v* 1 a lega, 2 a prinde în cursă (Larchey), 3 a atrage pe cineva prin ceva *je vais tacher de l'amarrer par des boniments pour savoir ce qu'il a dans le ventre*, am să încerc să-l atrag cu vorbe frumoase ca să văd ce gânduri are (Rossignol), 4 a pune mâna pe cineva (Virmaître)

AMATEUR *m* 1 amator de femei, 2 *a)* scriitor sau redactor fără plată, *b)* artist sau scriitor în orele sale libere, *travailler en amateur*, a lucra puțin și prost, 3 *A a)* ofițer care nu-și vede de serviciu și se ocupă cu altele, *b)* țivil *il y avait là cinq ou six amateurs*, se aflau acolo vreo cinci-șase țivili, 4 hoț sau criminal de ocazie || *a* *clerc amateur*, ajutor de notar, fără plată

AMAZONE *f* 1 complicea unui jucător necinstit, 2 *faire son absinthe à l'amazone*, a-și prepara absintul turnându-l picătură cu picătură, apoi adăugându-i două lingurițe cu sirop de gomă

AMBASSADE *f* balul peștilor eleganți

AMBASSADEUR *m* 1 cismar, 2 pește elegant îmbrăcat, 3 vizitor de comerț

AMBASSADRICE *f* pezevenghe

AMBIANT *m* vagabond

AMBIER *v* a lugi

AMBULANCE *f* *tendeu en ambulance*, van-zător de stradă

AMBULANT *m* 1 *a)* vagonul poștal, *b)* funcționarul dintr'un vagon poștal, 2 snit de bere, 3 brânză stricată

AMBULANTE *f* 1 uviuieă care face și pe prostituată, 2 hoată ce vinde din casă în casă obiecte furate

AMENDIER *m* T *amendier fleurit*, 1 grivă

AMENER (S') *v* a veni *amene* tot ce sou d ma bout, vino astăseară la mine, *qui s'amene* *en consommateurs*, cari vin ca consumatori

AMER *m* 1 un amer, un pclin, un bițer, 2 *fiere ils gueulent a se crever l'amer*, tipă de crapă fieră în ei, tipă ca niște turbați || *a* prost *la trouver amer*, a ticbui să înghiță hapu

AMÉRICAIN *a* *l'œil américain* *a)* privire ageră, pătrunzătoare *j'ai l'œil américain*, *je ne me trompe jamais*, am o privire ageră, nu mă înșel niciodată, *faire l'œil américain*, a scrută cu privirea, *b)* privire jui împrejui, *c)* privire sau ochiadă seducătoare, *d)* uitătură de șarlatan || *m* 1 *l'américain*, *le chemin de fer américain*, omnibus pe șine, 2 punș american, 3 șarlatan care se dă drept american, 4 complice la o șarlatanie V *américaine*

AMÉRICAINÉ *f* trăsură pe patru roată || *adv a l'américaine*, cu picioarele pe masă, *vol a l'américaine*, fuit prin înșelătorie (doi hoti propun unui naiv să-i dea aur în schimbul argintului ce are și, lăsându-l în mână fîs curi de plumb, o șterg)

AMI *m* 1 iubit, amarez, 2 *ami de collége*, tovarăș de închisoare, 3 Tip (*bon*) *ami*, camarad care ajută în nevoie, 4 hoț iscusit, șmecher, hoț mandru de meseria lui (Balzac)

AMIE *f* *bonne-amie*, iubită, ibovnică

AMICHALEMENT *adv* prietenește

AMINCHE *m* *amic tu as toujours été pour moi un aminche*, mi-ai fost totdeauna prieten, *ça y est, les aminches?* priuți, tovarășilor?

AMINCI *m* ghigheil, tânăr la modă cu pantaloni strâmți

AMITEUX *a* prietenos, amabil

AMITIÉ *f* dragoste

AMOCHEE *v* 1 a stalci în băta, 2 a desfigură *être amoché*, a fi desfigurat, rănit

AMORCÉ *a* garnisit (Richepin)

AMOUR *m* un *amour de*, un draguș, sau o draguță de , *balle d'amour*, figură draguță, *y a pus d'amour*, nu mai merge, s'a isprăvit!

AMOUREUX *m* *jouer aux amoureux*, a face amor V *careme* || Tip *papier amoureux*, hârtie care sugere cerneala

AMPHI [amphithéâtre] *m* 1 amfiteatru, 2 curs, prelegere

AMPHI-CHEVÉ, AMPHI-DANSE *m* S 1 lecție de dans, 2 sală de dans

AMPHIBIE *m* Tip zețar care e și tipograf

AMONGHE *m* V *aminche*

AMUSER *v* *amuser le tapis*, a face glume în loc de a juca, *s'amuser*, a face chef, a pețice, *s'amuser à la moutarde*, a-si pierde vremea cu prostii

AMYGDALE *f* gâtlej *se caler les amygdales*, a mancă

ANA [analyse] *f* calculul diferențial și integral

ANARCHISSE, ANARCHO *m* anarhist

ANASTASIE *f* 1 cucoana Censura, 2 femeie necredincioasă care se toacă ică verzi

ANATOLE *m* pres-dintile jurului unei Curți cu jurați

ANÇ *m* *V* ancien

ANCE *f* apă

ANCHITIBER *m* 1 de pune la închisoare *il a été anchitibé ce matin par les roussettes*, a fost depus azi dimineață de poliști

ANCHOTS *m* *yeux bordes d'anchors* ochi cu pleoapele umflăte roșii și fără gine

ANCIEN *m* 1 bătrân, unchiuș, 2 vechi prieten (a termen de obște), 3 s repetent, 4 l'Ancten, împăratul Napoleon I-lea, 5 A elev în anul al doilea sau în prima divizie (la școala militară), 6 absolvent al școlii Politehnice sau al școlii de la Saint Cyr, 7 veteran, deșcă

ANCIENNE *f* 1 bătrână, babă, 2 fostă iubită, 3 fostă prostituată *certaines tables d'hôte souvent tenues par une ancienne*, unele pensiuni ținute adesea de câte o fostă prostituată

ANCIILLAIRE *a* Cupidon l'ancillaire, dragoste cu servitoarea, intrigues ancillaires, intrigi de servitoare

ANCRES *f* Mar tenir bon sui ses ancres, a fi sănătos, a se ține bine

ANDALOUSERIE *f* cântec sentimental în care e vorba de cavaleri spanici și de femei frumoase

ANDERLIQUE *m* 1 buloiaș de privată, 2 fug murdărie, cloacă, le general A est l'anderlique du grand monde (Poulot)

ANDOSSE *f* *V* endosse

ANDOUILLE *f* 1 otreapă om fără energie, 2 găgăuș, sacree andouilles zvezculi 3 faire son andouille, face nazuri, a se fasoli, 4 grand dependeur d'andouilles a) tembel, b) om ling și prost

ANDRÉ *m* om sub papucii femeii

ÂNE *m* 1 cutia în care cad răzătoarele de cârți, 2 être comme l'âne de Buridan, a nu ști ce notărire să ia, boire en âne, a nu bea din hîndată

ANESTHÉSIEUR *m* șarlatan, hoț care operează amfînd victimele cu narcotice

ANGE *m* 1 ange gardien a) ingerul păzitor, însoțitorul unui om beat, b) înșu pe sânul femeilor, c) vol a l'ange gardien, jurea unui bolnav sau rănit sub pretext de îngrijire, 2 loc les anges pissent, pîouă, donner un ange au bon Dieu, a lepădă, faire voir les anges a quelqu'un, a procura o mare plăcere cuiva, 3 servitor de călău

ANGÉLISME *m* fire îngerească (Lemaitre)

ANGLAIS *a* bonbon anglais, bubă mică, uscată || *m* 1 creditor avoir un tas d'Anglais a ses troussees, a avea o droaie de creditori nevoiași cari se mulțumesc la masă cu

câteva prune, cu mai nimic, 3 întreținător sau amant generos, 4 elle a ses Anglais, les Anglais sont debaigués, i-a venit periodul

ANGLAISE *f* 1 pl bucle lungi de păr une femme aux anglaises blondes, o femeie cu bucle lungi blonde, 2 iatrine engleze, vater-closet, 3 faire une anglaise, a se cotiza pentru a bea un litru la cârcumar, 4 haute anglaise, gheată lungă și turtită, 5 cheval qui a de l'anglaise, cal care aduce cu un puisange || adv s'esbigner à l'anglaise, a o șterge, a plecă fără a-și lua rîul bună, jouer a l'anglaise, a jucă de-a rîșca, danser a l'anglaise, a avea relații cu cineva, mariage a l'anglaise a) căsătorie de scurtă durată, b) căsătorie în care soțul și soția trăiesc separat

ANGLUCHE *m* 1 englez, 2 gască

ANGOULEME *f* gură, gâtlej se caresser l'angouleme, a mîncă și bea, faire passer par la callee d'Angoulême, a înghiți, a tișge pe gat

ANGUILLE *f* 1 brau, pungă cu bani, 2 anguille de buisson, năpară, il vend des anguilles de buissons, vinde năpari drept țipari

ANHYPRE *m* rasol || a 1 uscat, 2 être anhydre, a țâcea malc (la exameine)

ANIMEUSE *f* tată de consumație

ANIS *m* l'auras de l'anis dans une écoper a) să în refuzat și ai să mînanici bătaie, de l'anis' nici gînd n'emi nici idee l'cu aș!

ANISSETTE *f* anisete de barbillon, de goujon, apă goală

ANNONCIEB *m* Tip rațul anunșurilor unei gazete

ANNUAIRE *m* passer l'annuaire sous le bras, a fi înaintat după vechime

ANOUILLEUSE *f* hooță ce ascunde lucrul furat între picioare

ANSE *f* 1 braț daignes arcponcei mon anse, binevoiește a-mi luă brațul, offrir son anse, o oferi brațul, 2 une paire d'anses, o pereche de urechi mari, 3 panier a deux anses, om cu câte o femeie de fiecare braț

ANSESSADE *m* S elev din anul întâiu (la Saint Cyr)

ANTICIE *f* l'turghie

ANTIENNE *f* moule d'antiennes, popă

ANTIF *m* drum, mers battre l'antif a) a bate podurile, b) a face trotuarul (o prostituată), c) a spiona, d) a vorbi în graul convențional, păsărește

ANTIFFE *f* h'serieă

ANTIPATHER *m* a uni je l'antipathe, mi-e antipatic

ANTIQUÉ *m* 1 reacționar, tombateră, 2 S absolvent al școlii Politehnice || a se faire antique, a aștepta cu mare nerăbdare, a se chinui

ANTIQUITÉ *f* baborniaș

ANTITALA *m* S ateu, anticlerical

ANTONY [eroul piesei cu același nume de Al Dumas père] *m* tânăr romantic, palid, slab, melancolic, cu vocea stinsă și cu privirea pierdută

ANTONYISME *m* antonism, melancolie afectată

APACHE *m* apaș, pungaș de stradă (care e și pește și asasin)

APAISSER *v* a asasină *je l'ai apaisé la vieille*, am omorât o pe bătrâna (Rictus)

APÉRITIVE *f* femeie

APÉRO *m* aperitiv

APIÉCEUR *m* califă de croitor care lucrează bucățile grele (ca surtuor, paltoane)

APLATIR *v* 1 *aplatir une punaise*, a astupa gura curva, 2 *s'aplatir*, a se scuza pentru ceva

3 *s'aplatir comme une punaise*, a se țări

APLATISSEMENT *m* 1 lipsă de curaj 2 critică doborâtore

APLATISSEUR *m* *aplatisseur de pieces de size lards*, vânzător de mărunțisuri

APLOMB (D') *adv* cu siguranță, vântos, țepăn || a vorbii

APONICHE *a* șezand pe vine

APONICHER (S') *v* a se ascunde, a dispărea

APOSTROPHE *f* 1 palmă, pumn în fălci,

2 Tip *cassette aux apostrophes*, casete cu litere

APOTHICAIRE *m* *apothicaire sans sucre*, soldat fără armă, meseriaș fără uneelte

APÔTRE *m* deget

APPAREILLER *m* *Mar* a se găti de plecare, a merge la plimbare

APPAS *m* pl sanul, fațete (temcilor)

APPEL *m* 1 privne galeșă *faire des appels*, a trimite ochiade curva, 2 și *f* *A rendre l'appel*, a face un raport asupra unui apel,

3 *faire un appel du cul*, a încerca să se scoale (un om beat)

APPELÉ *m* A recrut

APPELER *v* *appeler un peu*, a șchiopăta

V azor

APPÉTIT *m* *avoir de l'appétit*, a se cîde prea mult, *être en appétit*, a sta țepăn

APPIÈMENT *m* ademănare prin laude expresive, prin mijloace șarlatanești

APPIPER *v* a ademăni prin mijloace șarlatanești, a înșela

APPLIQUE *f* 1 bucată decorativă pe trblourile culiselor

APPOINTÉ *m* *appointé de la cagnotte*, om tocmnit pentru a aduce clienți la o casă de joc

APPUYER *v* 1 *T* a așază, a pune un decorație, 2 *a appuyer sur la crosse* a mări o pe deapsă, 3 *je me suis appuyé cette gonzeesse*, am avut relații de aproape cu această muieră

|| *S'appuyer*, 1 a-și lua, a-și oferi *coûlé une côtelette que je t'ais m'appuyer*, iată o costică pe care am să mi-o ofer, 2 *s'appuyer des kilomètres*, a face un mars lung

AQUARIUM *m* 1 adunătură de pești (la un bal ordinar), pescărie, 2 locul de întâlnire al peștilor (între Porte Saint Denis și la Madeleine)

AQUIGER *v* 1 a lua, a stăpîni, 2 *a*) a bate, a palpită, *b*) a răni, 3 a face scrime (pe cărțile de joc), 4 a înșela

AQUILIN *m* *faire son aquilin*, a face mută, a se bozumflă

ARAIGNE *f* calig de fier pentru atârnatul cărții în mărșă

ARAIGNÉE *f* 1 trăsură pe roți înalte și

cu un singur loc pentru șezut, 2 prostituată, 3 *araignée de comptoir*, vânzător într-o prăvălie de mărunțisuri

V *plafond și patte*

ARBALETTE *f* 1 cruce, cruceulă, 2 puscă

ARBI *m* A 1 arab, 2 limba arabă

ARBICOT *m* copil arab

ARBIF *s* violent, furios

ARBRE *m* *arbre de justice*, spânzurațoară

V *monter*

ARCA [Arcadien] *m* S elev al secției clasice

ARCANDERIE *f* incurcătură, greutate *y a rien à gagner avec toutes ces arcanderies la*, nu e nimic de câștigat cu incurcăturile astea (Métiénier)

ARCASINEUR *m* 1 individ care înșală cu scrisori false, 2 individ care cerșeste din ușă în ușă

ARCASSE *f* escrocherie

ARCAT *m* păcălălaș *monter un arc*, a păcăli

ARC-EN CIEL *m* *le regiment de l'arc-en-ciel*, lăchii

ARCHE *f* 1 *prendre l'arche*, a țura cu ală, 2 *fendre l'arche*, a plutiși mor, *ça commençait à me fendre l'arche*, începusem a mă plutiși în draci, *il avait bougrement l'air de se fendre l'arche*, părea al diavolului de înțat, 3 *aller à l'arche*, a căuta bani, 4 *l'arche de Noe*, adema

ARCHET *m* *acour passe sous l'archet*, a fi fost pedepsit

ARCHEVÊQUE *m* 4 *fil d'archevêque*, fiu de om mare, fecior de banii gata

ARCHI *f* S arhitectura

ARCHICUBE *m* S elev mai vechiu, înțiat cu câțiva ani înainte (la școala Normală) *vous êtes mon archicube*, ești normalist mai vechiu decât mine

ARCHIFOUTU *a* dus pe copcă

ARCHIPOINTU *m* arhiepiscop

ARCHI-SUPPÔT *m* *archi-suppôt de l'argot*, bas pungaș, hoț și jumătate

ARCO *a* sgărcit

ARÇON *m* semn de recunoaștere între holi

ARÇONNER *v* a face să vorbească, a sondă

ARCPINCER *v* *V arquepincer*

ARCURÉ *f* A încovoare greșită a unei arme turnate

ARDENT *m* 1 lumânare, 2 *pl* ochi *allumer ses ardents*, a-și deschide ochii

ARDOISE *f* 1 *avoir l'ardoise*, a avea cont curent la carcumă, 2 *cap*, pălărie *se fourrer quelque chose dans l'ardoise*, a-și vârî ceva în cap, 2 S tabla neagră

ARGENT *m* 1 *argent mignon*, bani câștigați de femei măritate prin adulter, 2 *troupe d'argent*, trupă de mână două

ARGENTIER *m* procurator de londuri, capitalist

ARGENTS *m* pl sume *des argents énormes*, sume enorme (Mirbeau)

ARGOTE *a* deștept, pișcher

ARGOTÉ *m* 1 *a* cerșu, 2 a vorbi jargon

ARGOTIER *m* calic

ARGOUSIN *m* maistru de stelu sau contra maistru

ARGUCHE *m* argot

ARIA *m* 1 incurătură, greutate *j'ai eu bien des arias avec la douane*, ce de greutate, am întâmpinat la vamă 2 lux de toaletă

ARISTO [aristocrat] *m* 1 aristocrat, boier *faire l'aristo*, a face pe grozavul, 2 aristocrat care are dreptul la o viață cinstită și înfrînere proprie

ARLEQUIN *m* ramașita de manta *V manteau*

ARME *f* 1 *A passer l'arme a gauche*, a da unui popu, *faire les armes*, a se lăsa, *porter les armes* a) a aduce an gheții un popu, a mura stand pe celălalt picior, b) a sta înalt *V place si port*

ARMOIRE *f* 1 cicoasă, 2 piano, 3 *armoire a pelard* (a schproun), scripă, vinară, 4 *Armoire* (a poizi), ranță, 5 *armoire à glace*, patiu (un jocul de cărți)

ARMONE *f* armonie

ARNACHE *f* 1 șulatanie, 2 înșelătorie *V unaque*

ARNAQUE *f* 1 șulatanie, 2 agent al șulataniei

ARNAQUER *c* a înșela la joc

ARNAQUEUR *m* șulatan

ARNAUD *m* 1 a dispoziție *avoir son arnaud*, a fi rău dispus 2 individ gălăgios, 3 deputat

ARNAUDER *c* a fi rău dispus, a măra

ARNIF *f* poliție

ARPETTE *m* ucenic

ARPION *n* 1 picior *j'aime mieux avoir des philosophes aux arpiens*, prefer să am ghețe în picioare, *plomber des arpiens*, a-i murașuri piciorilor, 2 jargonul străngărilor de petice

ARPOSER [treposer] *v* a se odihni

ARQI EPINCER *v* a pune mâna pe, a prinde *les genouilles étaient a ses trousses sans jamais l'arquer pincer*, jandarmin erau pe urmele lui fără să pută a prinde vreodată

ARQUIN *m* soldat vagabond

ARRACHE-PION *m* 1 oră liberă mainte a împărțiri premurilor când elevul poate nepedeșit să necăjească pe repetitor

ARRACHER *v* *arracher du chandent*, a umbla sau a aștepta în zădărie (pe cineva, o victimă, o ocazie, etc.) *V coperu*

ARRACHE-SCÈNE *f* 1 *T jouer a l'arrache-scène*, a juca pentru public

ARRANGEMAN *m* om păcălit

ARRANGER *c* 1 a tâlni (pe cineva), a lăsa gata *je n'aurai besoin de personne pour l'arranger*, *mômagie* l' n'am nevoie de nimeni (a să le dau gata, copilele ills seront salement arranges, o să le facem noi de petrecanie, 2 a (se) înșela, 3 a umplea de sifilis

ARRÊTER *v* *arrêter les frais*, a se lăsa de un lucru început a se opri la mijloc

ARRIÈRE-TRAIN *m* sezut

ARRIVANT, *E* s nou sosit, nou sosită

ARRIVÉ *a un homme arrivé* un om ajuns departe

ARRIVER *v* *arriver premier* a) a ieși întâiul, b) *fig* a întrece pe toți ceilalți *sous arrivez premiere au chame des yeux et des cœurs*, întreci pe toate femeile în farmecul ochilor și al inimii

ARRONDIR (') *v* a-și mări avere

ARRONDISSEMENT *m* *chef-lieu d'arrondissement*, tenacie însărcinată în a noua lună, *être riere de son arrondissement*, a fi însărcinată, *se marier au troisième arrondissement*, a trăi în concubinaj

ARROSAGE *m* 1 unătură, baut, 2 acout dat unui iriditor, 3 slănuială, 4 *tonneau d'arrosage*, putoană sau un butoiu

ARROSEE *f* 1 ploare mare, povoru, 2 udatura, aldămas (după tuguială)

ARROSER *v* 1 a unge a slănu (pentru a unge un halat), 2 a face cinste, a plăti aldămasul (pentru ceva), 3 *A arroser ses galons*, a uda galoanul, a face cinste camarazilor sai devenind caporal sau sergent, 4 (la joc) a) a mări miza după primul cazug, b) a risca

ARROSEUR *m* *arroseur de verdouse*, grădinar

ARROSOIR *m* *coup d'arrosou* a) pahar de vin baut la teague, b) rand de vinuri, de tuci pătate de unul și lute la teague

ARSAUT a necăjit

ARSOUILLE *m* 1 bețivan, 2 canalie, turtă malsă *milord l'Arsouille*, crău murdar || a *avoir l'air arsouille*, a avea mișcarea de canalie

ARSOUILLER *c* a comi ticălosii || *S'arsouille*, 1 a se înhăita cu canalii, 2 a trăi în desfrâu

ARTAGNAN *m* *coup d'Artagnan*, lovitură puternică pe sub ascuns

ARTHUR *n* 1 amantul de inimă al unei femei întrinate, 2 crău un *Arthur de soixante ans*, un crău bătrân de șaptezeci de ani

ARTICHAUT *m* 1 pungă, portmoneu, 2 *cœur d'artichaut*, inima nestătorică, 3 pui-cuta în mui

ARTICHE *m* portolai

ARTICLE *m* 1 *faire l'article*, a lăuda pe cineva a face reclamă, 2 *être fort (porté) sur l'article* a fi deslanat, 3 *Tip payer son article quatre*, a face cinste la intrarea în serviciu, 4 *article de foi*, pălăuș cu rachiu

ARTICLER *m* scriitor de articole la ziare

ARTIE *m* 1 sabie, 2 pâine *V Gros Guilaume*

ARTIF(AILLES) *pl* strae

ARTIFLOT *m* artificist

ARTILLEUR *m* 1 bețivan, 2 *artilleur à genoux*, infirmier militar însărcinat cu chistirele, 3 5 imn *pique* un *artilleur*, a intona imnul școlarilor

ARTINSE *m* artist

ARTISTE *m* 1 veterinar, 2 tovarăș de lucru, amarat, 3 cadavru la Morgă, 4 *artiste en chambre*, prostituată, 5 om nepăsător *être trop artiste*, a nu-i păsa de vint, a nu se sinchisi de nimic

ARTON *m* pâine

AS *m* 1 masa No 1, clientul acestei mese
un pied de cochon à l'as, un picior de porc
 pentru No 1, 2 *as percé*, as văduv, as a cărui
 culoare nu se potrivește cu niciuna din cărți,
avoir des as dans son jeu, a avea noroc, *as de*
carreau a) 1 miță, b) comandantul pietei, c)
avoir l'as de carreau dans le dos, a fi cocosat,
as de pique a) A galonaș de postav negru
 pe gulerul tunicii soldaților batalioanelor din
 Africa, b) anus *fichu comme l'as de pique*,
 pocit, c) năfărău, secătură *taisez-vous, as de*
pique, tacă neodul! 3 *bouffer à l'as*, a posti,
envoyer à l'as, a trânti jos, *aller à l'as*, a că-
 dea, *veiller à l'as*, a holba ochii, a fi cu ochii
 în patru, *être à l'as* a) a avea mulți bani,
 b) a fi lăfțar

ASCHARD *m* pastramă (Zola)

ASPERGE *f* *asperge montée*, lungan, pră-
 jină de om

ASPHALTE *m* trotuar de asfalt *polir l'as-*
phalte, se balader sur l'asphalte, a se plimbă,
 a băt trotuarul

ASPHALTEUR *m* bate-poduri, haimana

ASPHALTEUSE *f* prostituată de stradă

ASPHYXIE *a* beat mort

ASPHYXIER *v* a bea *asphyxier le perro-*
quet, a bea un pahar de absint *asphyxier*
le pierrot, a bea un pahar de vin alb

ASPIC *m* 1 gura satului, 2 defăimător,
 3 sgârșit, calic *le gonce est aspic*, individul e
 sgârșit

ASPIQUERIE *f* defăimare, bârfeală

ASSEOIR (S') *v* 1 a cădea, 2 *envoyer quel-*
qu'un s'asseoir a) a trânti jos pe cineva, b)
 a se scăpa de cineva *allez vous asseoir*, v-ați-ți
 de treabă, tacă-ți gura! 3 *s'asseoir sur quel-*
que chose, s'asseoir dessus, a nu-i păsa, a nu se
 sînchisi de ceva *asseyez vous dessus!* a) păș-
 trează asta pentru tine, asta nu-i treaba ta,
 b) fă-l să tacă, închide-i gura! *s'asseoir sur*
qq, a închide gura cuiva a-l face să tacă,
 4 (la crimă) *asseyez-vous!* Îndoare mai mult
 genunchii

ASSERMENTÉ *a* *être assermenté*, a fi că-
 sătorit, *filles assermentées* prostituată cu con-
 dicuță

ASSESEUR *m* (la macă) ajutorul ban-
 cherului

ASSIETTE *f* *accaparer l'assiette au beurre*,
 a lua toată prada, *avoir l'assiette au beurre*,
 a fi unul dintre feticșii acestei lumi, a înnotă
 în cașcaval

ASSISTER *v* 1 *assiste toi!* ștezi! 2 a aduce
 unu arestant alimente pe furis

ASSOCE [associée] *f* 1 tovarășă de lucru
 (la aceeași bucată), 2 asociație

ASSOCIÉE *f* *Tip* femeie legitimă, soață

ASSOIFFEMENT *m* sete

ASSOMMADE *f* 1 bătaie, 2 socoteală prea
 sărată, jupueală

ASSOMMÉ *a* beat turtă

ASSOMMOIR *m* cărciumă ordinară *poivre*
d'assommoir basamac, vitriol; *style Assom-*
moir, stil împetritat cu expresii argo-
 tice

ASSORTIE *a* *assiette assortie*, farfurie cu
 mezeluri sau cu prăjituri (Zola)

ASSORTISSEUR *m* negustor de resturi de
 stofe

ASTÈQUE *m* om pipernicit

ASTIC *m* A alifie din tibișu, iachiu și să
 pun (pentru frecatul nasturilor) 2 sabie

ASTICOT 1 fideă, 2 întoare de peste
 3 *être en asticot*, a fi gol puscă, *êti e asticot*
dans la noisette, a fi utuc, zăpăit, 4 *S as-*
ticot de cercueil, pahar cu bere, 5 membrul
 bărbătesc

ASTICOTEMENT *m* cicăleală

ASTIQUE *f* *S faire l'astique*, a-și curăți
 efectele, a-și face patul, cismele *au retour de*
la manœuvre on endosse sa toilette d'astique,
 la întoarcerea dela exercitiu fiecărui își îmbracă
 efectele curate, se face fercheș

ASTIQUE *a* 1 gătit, spicuit, fercheș, 2
astiqué à fond, perfect curățit (Mirbeau)

ASTIQUER *v* 1 a bate, a snopi *si non, je*
t'astique, de nu, te snopesc! *astiquer ses flûtes*,
 a-și bate picioarele, a dansa, 2 a curăți, a
 frecă *il n'a pas son pareil pour astiquer les*
cuvres, nimeni nu freacă mai bine ca dânsul
 nasturi, 3 *A astiquer sa plaque de couche*, a
 rămâne în pat || *S'astiquer*, 1 a se certă cu
 toată lumea, 2 a se plictisi

ASTUCE *f* *S colle d'astuce*, întrebare la care
 nu te ai așteptat

ATAIA *m* S om religios

ATELIER *m* odara de culcare (a cocotelor)

ATOME *m* *atomes crochus*, acel ceva tainic
 prin care se zămislește amorul reciproc

ATOUSER *v* a incuraja

ATOUT *m* 1 *le plus d'atouts*, jocul atulelor
 (joc de cărți șarlatanesc prin cărciumi), *avoir*
tous les atouts dans son jeu, a avea toate șansele
 de reușită, 2 curaj *puiteu tu es un cadet qui*
as de l'atout, ești un băiat curajos, 3 lovitură,
 pumn *voilà mon dernier atout*, na, ultimul meu
 pumn, *et atout! atout! atout!* și na! na! na!
il a reçu un fameux atout, a mâncat o bătaie
 strașnică, *retourner atout*, a cârpi o palmă
avoir de l'atout, a avea pumni țepeni, 4 a)
 bani, b) talcni

ATROPHIE *a* uluit

ATTACHE *f* 1 cercel, 2 copcă, legătură

ATTACHER *v* *attacher un bidon*, a denunță
s'attacher une gamelle a părăsi, *attacher une*
gamelle, a o șterge

ATTACHE (D') *a* 1 energic, curajos, care
 nu se dă în lături dela ceva *c'est un de mes*
pays qu'est d'attaque, e un compatriot al meu
 foarte energic, 2 *froid d'attaque*, frig cumplit,
 3 *un amunche rien d'attaque*, un amic atât de
 credincios || *ado* 1 repede, la munit, 2 *être*
d'attaque, a fi energic, harnic, a nu se da în
 lături dela nimic *y aller d'attaque*, a începe
 voincește || *m un d'attaque*, un om energic,
 hotărât

ATTELAGE *m* 1 *double attelage*, câteși pa-
 tru popi, 2 *A un bon attelage*, doi prieteni
 nedespărțiți

ATTELER *v* 1 *être bien attelé*, a se găsi

AVOIR *v* 1 a-și băl joc de *tu voudrais m'avoir*, vrei să-ți bați joc de mine, 2 *l'avoir encore*, a fi încă virgină, virgin, 3 a prinde, a aresta, 4 a avea ca amant *elle l'avait eu*, l a avut ca amant, 5 a posedă (o femeie), 6 *avoir le vin triste*, a se întristă la băutură, *avoir l'ivresse tendre*, a prinde chei la beție, *avoir des mots avec qq*, a se certă cu cineva, 7 *avoir un cheval*, a pariă pe un cal, 8 *avoir à la bonne*, a face caz mare de, 9 *s'avoir quelque chose*, a căpăta ceva, *y a pas*, nu merge! nu se poate! [V. și cuvintele în legătură cu *avoir*]

AZOR *m* 1 câine, 2 fig *un azor*, un tovrăș nedeșpărțit, 3 *T appeler azor*, a fluiera pe un artist *il me semble qu'am appelé azor*, mi se pare că începe să se fluiere, 4 *A raniță lorsqu'il s'est agi de mettre azor sur les epaules*, când a fost vorba să pue ranița în spate, *j'ai lave jusqu'à mon azor*, mi-am vândut până și ranița, *partir a cheval sur azor*, a plecă cu ranița în spate, 5 *revolver une paire d'azors a six coups*, două revolvere cu câte 6 gloanțe

AZTÈQUE *m* pitic, om pipernicit (ca și oamenii fostului popor cu același nume)

B

BABA *a* uluit, paf *il était tellement épaté, qu'il en est resté baba*, a fost așa de uimit, încât a rămas paf

BABAHISSANT *a* încremenitor

BABIGNER *v* a mărturisii

BABILLANDIER *m* librar

BABILLARD *m* 1 gazetă *griffonneur de babillards*, gazetar, 2 duhovnic de închisoare, 3 carte tipărită, 4 petiție, scrisoare *ma lettre lui fonce un babillard pour me faire défourailler*, soția m.a fi înmână (Regelui) o petiție cerând liberarea mea din închisoare, 5 procuror

BABILLARDE *f* 1 ceasornic, pendulă, 2 scrisoare *la menteuse de babillarde*, mincinoasa ta scrisoare

BABINAGE *m* mărturisire

BABOU *f* 1 joc în zari, 2 *faire la babou*, a face mutre

BABOUIE *f* gură *se caler les babouines*, a mânca

BABOUIER *v* a mânca *le samedi, on baboune le zing de la pare, sâmbătă, se mănâncă hanu simbrici (Poulet)*

BAC [baccarat] *m* macă, *tailer un petit bac a)* a face o macă, *b)* a jucă la noroc

BACHASSE *f* muncă silnică, ocnă

BACHE *f* 1 miză, 2 *A pat*, cearceaf, pătură *se mettre dans la bache*, a se culcă, *piquer une bache*, a așipi, 3 caschetă

BACHELIERE *f* amanta unui student

BACHER *v* *A* a se culcă *il est tard, je vais me bacher*, e târziu, mă duc să mă culc

BACHO, **BACHOT** *m* 1 bacalaureat *faire son bacho*, a-și trece bacalaureatul, 2 bacalaureat, 3 *boite (four) à bacho*, școală pregătitoare pentru bacalaureat, 3 șarlatanie (la biliard)

BACHOTIER *m* 1 preparator pentru bacalaureat, 2 candidat pentru bacalaureat

BACHOTTER *v* 1 a înșelă (la jocul de cărți sau la biliard), 2 *S* a-și pregăti bacalaureatul (într-o școală pregătitoare) *bachetter son examen*

BACHOTTEUR *a* 1 conducătorul unei partide de biliard în patru, care se prefacă că pro-

tejează pe cel înșelat (cauialți doi șarlatani fiind *l'emporteur și la bête*), 2 elev care învață mecanică, papagal

BACKER *m* 1 bockmaker, 2 cel ce pariază pe un singur cal

BACILLE *m* nemernic, ticălos

BACLEUR *m* *bacleur d'affaires*, om de afaceri, *bacleur d'articles*, scriitor, gazetar

BACON *m* porc

BADAUDIÈRE *f* Parisul, orașul curioșilor gură-cască

BADE *f* buză

BADER *v* *bader le bec*, a câscă gura, a fi gură-cască

BADIGEON *m* suliman *se coller du badigeon*, a da cu suliman

BADIGEONNER *v* a sulemenți *se badigeonner*, a se sulemenți

BADIGOINCES *f* pl buze, făclă *se caler les badigoines*, a mânca

BADINES *f* pl picioare

BADINGU(ETT)ISTE *m* bonapartist, partizan al lui Napoleon III

BADINGUE, **BANDIGUET** *m* Barbișon (porecla lui Napoleon III)

BADINGUETTE *f* (porecla împărătesei) Eugenia

BADOUILARD, *E s* om, femeie de petreceri (tip la modă între 1840 și 1850)

BADOUILLE *f* bărbat sub papucul temeei

BADOUILLE *v* a umblă după petreceri, a duce în petreceri (prin localuri publice)

BADOUILLEIE *f* viață de petreceri nesfârșite

BADROUILLE *f* *V vadrouille*

BAFFE *f* 1 aplaudatori tocmiți la teatru, 2 palmă *je me suis contenté de t'envoyer deux baffes*, m'am mulțumit să-ți cârlesc două palme (Rosny)

BAFFER *v* a palmui

BAFFRE *f* palmă, pumn *je sais pas ce qui m'a retenu d'y foutre une baffre*, nu știu ce m'a oprit să nu-i cârlesc o palmă

BAFRERIE *f* îndopătură

BAGATELIER *m* cel ce spune sau se ține numai de fleacuri,

BAGATELLE *f les bagatelles de la porte*
a) scene comico la poarta unei barace de sal-
timbanici (spre a atrege publicul), b) atracțiile
unei femei, *faire la bagatelle*, a face amor,
ne penser qu'à la bagatelle a nu se gândi decât
la plăcerea sensuală

BAGNARD *m* ocaș

BAGNE *m* atelier

BAGNEUX *m* 1 predeștit cu închisoare
2 on n'est pas encore à Bagneux, nu sunt
încă la închisoare

BAGNOLE *f* trăsuri on va te chercher une
bagnole, trimi să îți se aducă o trăsură

BAGNOLET *m* părie caraghioasă fe-
meiască

BAGOT *m* faire des bagots, a uita și de-
când bagaj

BAGOTER *v* 1 a căra bagaj 2 a mări
des fois a bagote presque en première ligne
câteodată, l meigs aproape în prima linie

BAGOTIER *m* hamal care aburgă după
trăsuri ca să urce bagajul

BAGOU *m* vorbă, ușurință de vorbă, b) fie
de cuvinte *avoir du bagou*, a fi bun de gură,
retenir son bagou, a pune frâu gurii, a-și ține
gura

BAGOLLER *v* 1 a tăia la palavie, a flecăli,
2 a numi

BAGUENAUDE *f* buzunar *baguenaude à*
sec, buzunar gol

BAGUETTE *a baguettes de tambour*, bețe
de picior, *asaler les baguettes*, a da ortul
popii, *la baguette est cassée* a) atențiune, b)
asculțat una, două tri

BAHUT *m* locuință, căscioară *oahut ra*
ternel căsă pînțarască, 2 pensionat, școală
je te croyais au bahut Rabourdon, te credeam
în pensionatul R., *bahut (spécial)*, școală mili-
tară d la Saint Cyr, 3 mobilier, mobilă
bazarder tout le bahut, a-și vinde toată mo-
bila

BAHUTAGE *m* scandal, tărăboiu

BAHUTÉ *a tenue bahutée*, ținută de paradă,
de gală, *ceci est bahutée* asta-i șic, *un col ba-*
huté, un guler necreglementar

BAHUTER *v* 1 a face scandal, tărăboiu,
2 a juca a rengluri recruiților, 3 a da o ținută
eleganță uniformei, sepozi

BAHUTEUR *m* S 1 scandalagiu, gălăgios
2 șolar care schimbă de pensioanele, școala
en o'ld un bahuteur câte pensioane a mai
schimbat

BAIGNE-DANS-LE-BEURRE *m* întreținut

BAIGNER *v* aller se baigner, a spăla puțină

BAIGNEUSE *f* pălărie femeiască, 2 cap

BAIGNOIRE *f* baignoire à Bon-Dieu, potir

BAIL *m* A nouveau bail de cinq années, ca-
pitulare

BÄLLER *v* 1 *bäiller tout bleu*, a rămâne a
paf, cu gura căscată, *bäiller sa vie*, a se plictisi
într'una, a o duce într-o plictiseală, 2 T *bäiller*
au tableau, a se vedea cu mirare anunțat pe
tabla din foaier cu un rol mic în piesa pusă
în repetiție

BAILLIVE *f* mijlocitoare

BAILLOIR *m* loc unde se cascade, loc de plic-
tiseală

BAIN *m* 1 *bain qui chauffe*, căldură nă-
busitoare (care aduce ploaie după dansa), 2
prendre un bain, a iașe la maseă, *au bain*, în
altă parte, *aller au bain*, a pleca, a spăla puțină,
3 *bain dans le lac*, de portare (Roșny), *bain de*
pied a) prisosul scurs pe o furtunoasă dintr'un
pilar prea plin, b) *prendre un bain de pied*, a)
a fi d portat la Cayenne, b) a se îneca

BAIN-MARIE *m* 1 om de caracter sau de
temperament moale, 2 ținută rea, 3 *femme*
au bain marie o nevastă frumoasă

BAISE CUL *m* lingușitor jocos, ținută ta-
ritoare

BAISER *v* 1 a năședă (o fi mic), 2 *se faire*,
se laisser baiser, a se lăsa prostestă că fi ju-
puit, înșelat, furat, 3 *baiser le cul de la vieille*
a) a fi făcut marț, b) a mânca rahat, 4 *être*
baisé, a fi învinș, bătut

BAISOTAGE *m* pupături

BAISSER *v* Mar 1 *baissier la tête*, a pierde
la joc, 2 *baissier le verbe*, a și ține gura, a o lua
domol

BAJAF *m* gros bajaf, mitocan, moșic, gio-
bian

BAJOUES *f* pl obraji care atarnă (mai ales
la femeie bătrani destănate)

BAL *m* 1 *bal de l'estomac*, chiorăzala ma-
ț lor în stomac, stomac stricat, 2 bătaie *o'ld*
le bal qui commence, iată că începe bătaia,
donner le bal, a muștra, a pedepsi aspru, 3
situație critică, 4 *se metre dans le bal*, a se
înfrinca într-o partidă de joc, 5 A companie
de pedeapsă *aller au bal*, a fi trimis la o com-
panie de disciplină, 6 închisoare *poteaux de*
bal, tovarăși de închisoare V tête

BALADAGE *m* chanteur au baladage, cân-
tăreț ambulant

BALADE *f* 1 plimbare, hoinăreală *être en*
balade, *faire la balade*, a se plimba, 2 *Trip*
plimbare cu oprire prin cărciumi, berării, 3
escrocherie

BALADER *v* 1 a umbla după cerșit, 2 a
hoinări, a pleca dintr'un loc, 3 a algea, a
căuta || *Se balader*, a se plimba, a hoinări *se*
balader sur l'asphalte, a bate trotuarul V
chandelle

BALADEUR *a* care umblă încoace și în-
colo, ambulant || *m* hoinar *humeur baladeuse*,
temperament de hoinar

BALADEUSE *a* care umblă încoace și în
colo || *f* bulevardistă

BALAI *m* 1 sergent, jandarm, 2 ultimul
tramvai întors la bucur, ultimul tren de
noapte, *le manche du balai*, penultimul tren
sau tramvai, 3 fată subțirică și slabă (Zola),
4 A surguciu, 5 *balai de l'estomac*, spanac,
6 *balai de erin*, nimic! 7 *donner du balai*,
a mătura, a da afară, *faire balai neuf* a) a pri-
meri personalul (unei administrații), b) a se
schimba

BALANCE, **BALANCEMENT** *m* conge-
diere, dare afară din slujbă

BALANCELE *f* leagăn, scrâncioabă

BALANCER *o* 1 a arunca jos, 2 a părăsi, a da pașaportu, a da afară, a goni *quand votre femme vous ennue*, *on la balance*, când nevasta te plictisește, 11 dai pașaportu, 3 a înșlă *nous balançons ou sommes balances*, înșelăm sau suntem înșelați, 4 a lua în răs, 5 a mustra, a trage un faier [Vezi cuvintele în legătură cu *balancer*]

BALANCEUR *m* *balanceur de braise*, zaraf

BALANCIER *m* *faire le balancier*, a se învârti în sus și în jos în așteptarea cuiva

BALANCINE *f* *être pris dans la balancine* a se găsi într-o situație foarte critică

BALANÇOIRE *f* 1 cântec sau basm fără starșit, 2 înșlătorie, minciună *tout est ici balançoire ou ficelle*, totul aci e minciună sau înșlătorie, 3 mistificare, bâtaie de joc *le rappel des acteurs est devenu une mauvaise plaisanterie et dégénère en véritable balançoire*, rechemarea actorilor pe scenă a devenit o glumă de prost gust și degenează în adevărată bătaie de joc, *faire des balançoires à quelqu'un*, a face glume cu cineva, 4 *envoyer à la balançoire*, a da dracului, a trimite să se plimbe (Zola)

BALANÇONS *m* *pl* gratii la fereastră

BALANDRIN *m* boccea de mărfașu

BALANDRINER (SE) *o* a se plimba

BALANSTIQUER *o* a arunca *on balanistique un vieux chapeau* se aruncă o pălărie veche

BALAYAGE *m* 1 măturătură, alungare din slujbă, 2 lepădare, desființare

BALAYER *o* 1 a mătura, a da afară, 2 a mătura strada cu trena rochiei, 3 *T balayer les planches* a) a-și face debutul într-o picșă în un act, b) a cânta primele numere într-o cafenă-concert

BALAYEUR *m* văpșitor de case

BALAYEUSE *f* 1 a) rochie cu trenă lungă b) damă cu trenă lungă la rochie, 2 redingotă până la pământ, 3 jupon fals din dantele (după moda între 1876—79)

BALCON *m* *il y a du monde au balcon*, are sân frumos

BALCONNIER *m* orator popular care vorbește mulțimii de pe un balcon

BALCONNIÈRE *f* femeie care-și chiamă clienții prin fereastră

BALEINE *f* *Mar* 1 val, talaz al mării *veux-tu fermer la bouche, brailard, ou tu avaleras la première baleine qui tombera à bord*, ai de gând să-ți în gura, urlătorule, că de nu ți-o astup cu primul talaz ce va cădea pe punte, 2 gură spartă *rare comme une baleine*, a râde în hote, 3 a) femeie legitimă, b) femeie desfrănată, 4 *landau à baleines*, umbră de ploare, 5 *faire sa baleine*, a înnotă pe coaste ca un pește

BALINSTRINGUER *o*. a aruncă de sus în jos (Larchey)

BALIVERNEUR *m* flecar, moftangiu

BALLADE *f* cântec de uliță

BALLADEUSE *a* *goulette balladeuse*, cântec de uliță || *pl* testicul

BALLANT *m* braț

BALLE *f* 1 cap, figură, mutră *est-ce que*

ma balle ne te va pas? oare mutra mea nu-ți place? *balle d'amour*, figură drăguță, *rude balle*, figură cnergică, *bonne balle*, mutră caghiioasă, *oh! c'ette balle!* o, ce mutră! 2 ocaziune, lucru *c'était bien ma balle, ça faisait ma balle*, asta-mi convenea de minune, *manquer (raier) sa balle*, a pierde ocazia, 3 *franc deux cents balles*, două sute de franci, 4 balet, 5 *balle de coton*, ghiont *il lui allonge sa balle de coton*, el îi dă un ghiont, 6 *ronde comme une balle*, cu burta doidora, indopat, *raide comme balle*, verde, la minut, *faire la balle de quelqu'un*, a fi pe placul cuiva, *faire sa balle*, a trage un profit din ceva), *fare balle*, *faire la balle élastique*, a nu avea ce mânca, 8 secret *si'l crampe Madeleine, il aura ma balle*, dară o scapă pe M, îi voiu destăinuî secretul, *frotter sur la balle*, a vorbi de rău, a trăda

BALLERINE *f* dansatoare, clientă a sălilor de dans

BALLON *m* 1 burtă, pântece, *faire ballon*, a avea stomacul gol, a fi lîhnit, *gonfler son ballon*, a-i se îngroșă cu încetul burtă (la femeie însărcinată), *systeme ballon*, sarcină, îngreunare, *promener son ballon capif*, a se plimba de brat cu o femeie însărcinată, 2 dos *enlever le ballon*, a da un picior în spate, 3 balon, tunel femeiesc *se donner (se pousser) du ballon*, a puită un tunel mai umflat ca toate celelalte femei, *carguer son ballon*, a o șterge repede, 4 pahar cu bere, 5 glob de lampă, 6 (în coreografie) sărire puternică în sus și recădere gratioasă pe vârful degetelor, săritură, 7 *A monter en ballon*, a fi asvârlit în sus (festă jucată unui recrut care este ridicat din pat cu funii), 8 închisoare, dubă *d'où viens tu? je sors du ballon*, de unde vii? vin din închisoare, *y a pas quatre jours qu'elle sort du ballon*, nu sunt patru zile de când a ieșit din închisoare (Metenier), *ceux du ballon*, paznici

BALLONNÉ *a* în închisoare, arestat

BALLONNER *o* a aresta, a băgă la închisoare

BALLOT *m* 1 lipsă de lucru *il y a du ballot*, nu e de lucru, 2 nățărau, 3 *pl* testicul

BALLOTTAGE *m* *V* ballot

BALLOTER *o* 1 a nu avea de lucru, 2 a aruncă

BALOCHARD *m* 1 mască de carnaval între 1840—1850 (cu bluză de lucrător, brău roșu, pantaloni albi și joben fără fund, 2 *V balocheur*

BALOCHER *o* 1 a frecventă cărciumile unde se dansează, a petrece, 2 a se călătini, a se bălăbăni, 3 a face daraveri necinstite

BALOCES *pl* testicul

BALOCHÉUR *m* 1 harmană veselă, 2 lucrător vesel și nepăsător care petrece prin cărciumi

BALOCHÉUSE *f* lucrătoare veselă și nepăsătoare care se ține numai de petreceri

BALOUF *a* 1. tare (Larchey), 2 greou (Virmatre)

BALTHAZAR *m* masă mare, chulhan

BALUCHON *m* pachet bun a face sau
baluchon a) a-și strânge (cărțile), b) a-și
ridica rochia pe timp de ploaie se monter le
baluchon, a-și face iluzii

BALZAC *m* (un fel de) totoliu comod

BAMBAN *m* schiop

BAMBOCHARD *m* om de strănăt, craiu

BAMBOCHE a être *bambochu*, a fi chibzuit,
cu chef, faire des *bamboches*, a poartă lucruri
obscure

BAMBOULA *f* 1 *bamboula* politice corin-
tor gălăgios, donner la *bamboula* du succès
devant le plus fort, a se umili dinaintea lui
tare, 2 Negru avansează, *Bamboula* fu le
sergent vino încoace, ciară zise și regretul
(Bruant)

BAN *m* battre un *ban* (un triple *ban*, pour
quelqu'un, a aclamă de trei ori pe cineva (bă-
tând din palme, din picioare sau din tobe)

BANALE *f* 5 masă de servetele tuturor le-
vilor și pentru toate scopurile

BANANE *f* gardien de banane, soldat de
marină

BANC *m* 1 petit *banc* scaunul pentru ni-
cloare (pentru care se plătește un bășicuvieu-
zi, donner pour le petit *banc* a da un bășic
servitorului unei corote, 2 le *Banc de Terre*
Neuve, porțiunea bulvardului (din Paris) din-
tre *Porte Saint Denis* și *la Madeleine*, aller
au *banc* (de *Terre-Neuve*), a merge în căutare a
unei femei, 3 envoyer au *banc* a gonii în ser-
viciu, 4 A pied de *banc*, sergent, 5 *pieds de*
banc, picioare hantose, strâmbe, 6 *banc du*
ciel, stăutul de deasupra într-o cameră de pia-
tră, 7 *Tip* masă pe care se de pînă toate tipa-
rit, 8 pat poitativ, 9 eșafod

BANCAL a maison *bancale* a, casă cu num-
rări, b) casă de joc clandestină "m. sabir de
cavalerie

BANCALIER o a merge strănă hantă

BANCO *m* tenir le *banco*, faire *banco* a fi-
nanț, a banca! fiu!

BANDE *f* 1 *bande noire*, poimnea, 2 *coller*
sous bande a) a băga în mână a b) juca
înfunla a înfunda gura ou nous voila collés
sous bande, da, iată-ne miunțați, 3 *T il y a*
une bande sur l'affiche, înd spu-ș (o) scrișă, 4
bande d'air, fîș o albastră roșu z nădăruș, 5
Un un bande d'aise a) o cară nu om d
nimic, b) nu impotat, 6 *bande à l'indoc*,
agent al poliției criminale

BANDER a 1 *bander la caisse*, a scria pu-
tina, a juca cu bani 2 a sta băș

BANDISTE *m* scriitorul adăslor p. bandă

BANLIEUSARD [banliuș] *m* măgănaș lo-
cutor dela margina a orașului

BANNIERE *f* cămașă quand aura-tu fini
de te promener en *bannière*? ai să mi te scrii
de a te plimbă în cămașă?

BANQUE *f* 1 bandă de saltimbanci, coșca
șarlatani, truc de *banque*, cuvânt de troc pe
la saltimbanci, etc (pentru a intra liber în ba-
raca acestora), la *grande banque*, proprietarii
de menajeri, circouri, etc, la *petite banque*, sal-
timbanci, negustorii de bălcuri, etc, 2 me-

... d'altimbanii nous verrons si tu as des
dispositif pour la *banque*, vom vedea dacă
ai stăfă pentru a scria de saltimbanci, 3 ba-
raca de saltimbanci, etc, 4 șarlatanie, coșcă
ne faire une *banque*, a combina o șarlatanie,
faire la *banque*, a atîng muștii (pînă și
latanii) être de la *banque* a fi părtaș la o șar-
latanie 5 *Tip* oltă jour de *banque*,
zi de piață, faire *banque* a plăti lucrătorilor,
la *banque* a șușle, nu sunt bani, être bloqué
a la *banque* faire *banque* blêche a nu apăta
nimic 6 mettre en *banque*, a vinde în vînt, în
vîntură (*Fin de siècle* No 998)

BANQUER a a plăti, a face plăți

BANQUET *m* bancă

BANQUETIER *m* bancier

BANQUETTE *f* bărbie

BANQUISTE *m* 1 saltimbanc bogat, 2
monietarul un baracă mari

BAPTEME *m* 1 cap, 2 se mettre sur les
bonts du *baptême* a-și cîpăti blesua, a se
băga în mîncătură

BAPTISÉ a baptisé au secaleur, circumcis

BAPTISTE *m* nățăruș tranquille comme
Baptiste, din cal afuă linștit

BAQUET *m* 1 *baquet insolent* a) albu de
spălătoreasă, b) spălătoreasă, 2 *baquet de scien-*
ce, gălăta în care cîșinarii udă pîrile vechi
si tu ne vut pas marcher mieux que ça, je te
fous dans un *baquet* de science, dacă nu mergi
mai repede, te arunc într-o gălăta de cîșmar,
3 *baquet de colle*, sîn moal

BARAQUE *f* 1 les deux *baragues*, dubla de
nostru (în gîrul domnino), 2 la *baraque*, joc de
biliar la noștri (se pune într-un coș al biliar-
ului o făbîră cu 25 de adancături num. rotate
și omul, a căruia bilă se oprește la numărul cel
mare, cîștigă partida), 3 rad a) casă păcă-
toare (ca stîndăni albi și răi) je suis dans une
mauvaise *baraque*, mă aflu într-o casă cu stă-
pîni răi, b) stîlier unde se plătește prost, c)
funcție grea (în care se cere muncă de salohar),
4 *gîră și taper sur la baraque* a) a nu avea c
pune la gură, pe măsca, b) a se masturba, 5
S pupitru pentru cărți, 6 4 galon un *vieux*
pied de banc a trois *baragues*, un bătrîn sergent
cu trei galioane

BARAQUEUR *m* 1 amator al jocului de
biliar *baraque*, 2 proprietarul acestui joc care
are drept la 10 la sută din miza

BARBAGVOCHE *m* barbă abia miștă

BARBANT a plictisitor

BARBAQUE *f* carne n'allons pas dans ce
restaurant, il y a de la mauvaise *barbaque*, să
nu intrăm în restaurantul ăsta, se mănîncă
carne proastă, étaler sa *barbaque*, a cădea jos

BARBARE *m* 1 cornet umplut cu apă și
aruncat jos în capul cuiva (obiectul al elevilor
școlii Normale superioare)

BARBAUDIER *m* 1 parnic de spital, 2
portar

BARBE *f* 1 *Tip* beție avoir la *barbe*, avoir
son extrait de *barbe*, a fi beat, prendre la *barbe*,
a se îmbătă, *barbe indigne*, ultimul grad de
beție, 2 S a) meditație pentru pregătirea

bacalaureatului, b) plata acestei meditații, 3 *ceuille barbe* a) veteran democrat (dela 1848), tombateră, b) căzătură, răbă, moșneag, 4 *avoir de la barbe*, a fi vechiu, lucru cunoscut *avoir une barbe de sapeur*, a fi foarte vechiu, arhicunoscut, 5 *T faire sa barbe*, a încasa banii sa barbe faite, notre chanteuse quitte le salon, după ce încasă ară brun, cântăreata părăsesc salonul, 6 *A la femme à barbe*, femeie trecută și unica iubită a soldaților unei garnizoane, 7 întreținut tânăr, pustișor, 8 *la barbe* mofturi! oh! mais oh! mais! la barbe! o, d' stu! ah! la urma urmelor, știți că mă plictisiți!

BARBEAU m S 1 pată de carneală, 2 în trecinut, pește

BARBE-BLEUE m 1 bărbat uerșas al femeilor sale, 2 antreprenor de lucrări de terasament

BARBELÉ a ascuțit

BARBER c a plictisi

BARBEROT m bărbier (la ocnă)

BARBET m le barbet, diavolul

BARBETTE f 1 S arta fortificațiunii en colle de barbetie, la un examen de fortificațiune, 2 ofițer de geniu

BARBICHON m călugăr capușin

BARBICULAIRE a ce ține de barbă

BARBIFIER (SE) v 1 Tip a se îmbătă, 2 a se plictisi

BARBILLON m 1 anisete de barbillon, vin prost, 2 barbillons de Beauce, legume, barbillons de Varennes, napi, 3 întreținut tânăr, peștișor

BARBISTE m 1 pește acmuu, 2 elev al liceului Sainte-Barbe, 3 Tip lucrător tipograf care trage des la măsă

BARBITE f Tip b-ție

BARBOT m, **BARBOTTE** f 1 răfă, 2 (ool au) barbot, furt de buzunar, buzunăreală, faire le barbot, a buzunări

BARBOTAGE m 1 buzunăreală, 2 percheziție făcută unui arestant înainte de încarcerare, 3 bolborosire

BARBOTER v 1 a fură, a șterpeli tu l'as barboté à ta sœur, a furat-o dela soră-ta, Tip a furi litera ce-i lipsește din castele unui coleg, 2 a percheziționa (buzunarele cuiva), a-l buzunări, 3 a răzu (Zola)

BARBOTIN m furt

BARBOTTIER m 1 rățoi, 2 cel însărcinat cu percheziția buzunarelor

BARBOUILLÉ a măhnit greu se sentir le cœur tout barbouillé a-și simți inima foarte grea (Zola)

BARBUE f condeiu, pană de pasăre

BARCA ad destul! bastal

BARDA m raniță le barda ne te fait pas caponner, ranița nu te face să șovăești

BARDAPE f păduche de lemn (Bruant)

BARDEAU m Tip lada cu unelele

BARDEE v 1 A a munci harnic on bardee, e muncă multă, 2 a fi greu j'ai coltivé toute la journée des cols qui bardaient, am dus în spinare toată ziua colete cari erau grele, 3 a

aleiga revede încoace și încolo ça bardee? merge? et ça bardee, vous autres? cîl ce ziceți, merge? vă convine? 4 a împinge departe, 5 a întredeschide

BARNUM m expunător de curiozități ome-nesti

BAROMÈTRE m 1 semn distinctiv al depușiilor, 2 jus de barometre, argint viu, sirop de baromètre, vin prost, apă

BARON m 1 baron de la crasse, bădăranul boierit, 2 clapon

BAROUFE m gălăgie, scandal à peine a-t-elle fichu le nez au vent que subito on entend le baroufe, cum iese afară, număidecăt începe scandalul

BARQUE f à la barque! stridu! stridu! stridu! la barque embaume! marfă! marfă!

BARRABAS m connu comme Barrabas à la passion cunoscut ca un cal breaz

BARRAGE m părăsire, izolare

BARRAQUE f A gazon

BARRE f 1 compter à la barre, tenir sa comptabilité à la barre, a însemna cu cieta consumațiile (un cărciumar), 2 A se rafraichir les barres, a-și uda maseaua, a bea, 3 avoir barres sur quelqu'un, a fi superior cuiva

BARRE a 1 tâmpit, 2 la rue est barrée, nu e de trecut pe aici, dau de creditori

BARRE v 1 a dojeni, a tragi un refec, 2 a părăsi (lucrul) barrer le boulon, înceta, a părăsi lucrul, 3 barrer le visage à quelqu'un a da peste obraz cuiva || Se barrer, a pleca a fugi qu'y s' barre, să plece! voulez-vous vous barrer, oui ou non? vrei s'o ștergi, da sau ba?

BARRICAILE f commerce de barricaille, comerț cu vinuri în cantități mici

BARRIQUE f sticlă

BAS m 1 bas de buffet, cârpă, om de nimic, vieux bas de buffet, bătrân caraghios, bătrână caraghioasă, 2 bas du dos, curul, bas du cul, du plafond, bondoc, 3 les bas, legăturile ordinare, 4 pour les bas, bacșiș ce se dă unei prostituate, 5 avoir un vieux bas quelque part, a avea ceva bani economisiți, ça lui va comme des bas de soie à un cochon, îi stă urît foc coup de bas, lovitură periculoasă V bérir și perdre

BASANE f 1 piele tanner la basane a quelqu'un, a târbăci pielea cuiva, 2 A tailler une basane, a face cuiva un gest de batjocură, 3 A câlăraș, 4 iască

BASANÉ m 1 infanterist de marină, 2 S a) (Politehnica) pantaloni durabili de călărie, b) (Saint-Cyr) elev ce vrea să treacă în cavalerie

BAS-BLEUISME m femeie învățate, scriitoare

BASCULE f 1 ghilotină, 2 pl umerni, 3 coup de bascule, răsturnare prin punere de piedică

BASCULER v a ghilotina, a tăia capul pe ghilotină

BAS-DE-PLAFOND m 1 ghugheri cu pâlăria turtită, 2 bondoc

BASE *f* *A se porter sur la base* a se pune în şu, în front

BASILE [personaj din *le Barbier de Séville*] *m.* calomniator

BASOCHIEEN *a* *jeunesse basochienne*, tinerimea juridică

BAS-OFF [bas officier] *m* *S* subofiter (la Politehnică)

BASOURDIR *v* 1 a tului, 2 a omorî

BAS-PERCÉ *m* sârac lipit

BAS-ROUGE *m* republicană socialistă

BASSE *f* *la basse*, clasa de jos, plebea

BASSET *m* revolver

BASSIN *m* plictisitor *es-tu bassin!* dai plictisitor mai eşti!

BASSINET *m* *cracher au bassin* a) a da bani de nevoie, b) a se hotărî să vorbească a mărturisă

BASSINOIRE *f* *V* bassin

BASTA *adv* destul! basta!

BASTAUD *m* 1 gheată, 2 lovitură de picior *j'allais le fabriquer aux bastards*, era cat pe aci să-i dau câteva lovituri de picior, *fa briquer aux bastards*, a călca în picioare (pe cineva)

BASTION *m* şan

BASTO *m*, **BASTOCHE** *f* piaţa Bastiliei (la Paris)

BASTINGUER (SE) *v* a se ascunde

BASTINGUE *m* 1 han pentru saltimbanci etc 2 târboi, scandal *c'la le bastingue qui commence*, rată că mure şi scandalul, 2 a) complet, b) de cărciumă, b) lăutar, c) casă păcătoasă, d) păhăruş de rachiu, 3 a) pilă, b) toc conţinând un paspor, b) şi zimb recunoscând de ce soareşte pentru plict (pe care hoţii nămisă în vâra în anus), c) fierăstrău (Virgauri)

BASTINGUEUR, EUSE *s* client obişnuit al balurilor de cărciumă

BÂT [bâtiment] *m* clădire || *m* *porter son bâ* a şi duce crucea, sarcina

BATACLAN *m* 1 *et tout le bataclan*, şi toate celelalte, 2 zgomet, târboi, 3 unele de lucru

BATAILLE *f* 1 *chapeau en bataille*, pălărie în trei colturi aşezată pe cap de acurmezişul || *int* de toţi dracii!

BAT D'AFF *m* 1 batalionul de disciplină din Africa, 2 soldat din acest batalion

BATE *f* 1 *être de la bate*, a fi bine situat, a fi fericit, 2 *faire bate*, a arestă *decarrer à la bate*, a o şterge, a spăla putina || *m* 1 *du bate*, argint curat sau aur, 2 *bate à faire*, nătarău, 3 *bate au pieu*, craru, om desfrănat, 4 *V bath*

BATEAU *m* 1 *bateau, bateau de lu*, lemnăria patului (Zola), 2 *bateau de fleurs*, loca de joc, de dans şi bordu în China, 3 gheaţă mare *Antoine, t'as pris mes bateaux*, Antoane, mi-ai luat gheţele, 4 *de l'autre bateau*, de modă veche, burghez, *du dernier bateau*, nou de tot, splendid, minunat, 5 *mener en bateau* a) a trage pe sfioră, a înşelă, b) a giumi *monter un bateau*, a jucă o festă (curva), *conduire quelqu'un en bateau*, a băgă frică în cineva *V couper, pousser*

BATEAU MOUCHE *m* 1 luntre mică pe Sena, 2 gheaţă mare şi uriaş

BATELÉE *f* mulţime de oameni cari nu se cunosc unul pe altul

BATELIER *m* făcăleţul spălătoarelor

BAT-FLANC *m* *A* perete despărţitor (la grăjd)

BATH, BATE *a* 1 frumos, nostim, minunat *c'est rien bate*, e nu se poate mai frumos, *bate aux pommes*, răpitor, încântător

BÂTI *m* *T* dusumă (care iese din fundul scrii din tavanul scenei, destinată a purta decorurile şi la nevoie pe actori)

BATI *m*, **LES BATI** *f* *pl* cartierul Batignolles din Paris

BATIAU *m* *Tip jour de batiau*, zi în care zeţul şi soroteşte leafa pe 8 sau 14 zile, obişnuit cu opt zile înainte de plată *aligner son batiau*, a se aranja aşa încât să iasă o plată frumusea, *parler batiau*, a vorbi de afacerea de spirit lucruri privitoare la tipografie

BATIF, BATIFON, fem BATIVE, BATIFONNE *a* nou, nouş

BATIFOUILLE *v* a bolborosi *il batifouille au moins une heure*, bolboroseşte un ceas întreg (Rossignol)

BÂTIMENT *m* 1 *être du bâtiment*, a fi de aceeaşi meserie cu alţii, 2 *travailler dans le bâtiment*, a sparge uşi şi dulapuri

BÂTIR *v* 1 *Tip* a pune pagini *bâtir la deux* a potirvi în coloane a doua pagină a unui ziar, 2 a fi însărcinată *bâtir sur le de vant* a căpăta huri

BATISTE *f* dans les petites batistes, în cel mai mare neguş

BAT-LA-DÈCHE, BAT-LE-PAVE - SANS-BOUFFER *m* un biet nenorocit

BAT-LA-FLEVE *m* leşeş, puturos

BÂTON *m* 1 *S* (Politehnică) unu, penul tima notă, 2 *bâton creux*, puşcă, 3 *baton blanc* a) comisar de poliţie, b) gardist, 4 *bâton rompu*, individ certat cu justiţia şi supăveghetat de poliţie, 5 *bâton merdeux*, om ursuz, ciudat, ciufut, 6 *tour de baton*, şmecherie, *baton de chaise*, de cure, de tremplin, picior, *mener une cue de batons de chaise*, a duce o viaţă ticăloasă, a trăi ca vai de lume, *noce de batons de chaise* a) bătaie cu scaunele după o beţie straginică, b) bătaie obişnuită între bărbat şi femeie, *baton de perroquet*, corioabă, *bâton de régusse* a) sergent de stradă, b) popă, c) negru, arap *V perdre*

BÂTONNET *m* *avoir de la chance* (n'avoir pas de chance) au bâtonnet, a avea (a nu avea) noroc în afaceri sau în amor

BATOUSE *f* pânză

BATTAGE *m* 1 înşelătorie, minciună *du battage!* minciună! *monter un battage à quelqu'un* a) a jucă o festă curva, b) a minţi, a înşelă pe cineva, 2 prefăcătorie, plan viclean, 3 ruptură (la o hamă), spărtură, crăpătură (la o mobilă), 4 *Mar* atacare răutăcioasă a unei alte luntre, ploaie de injurături dela o luntre la alta

BATTANT *m* 1 gâtie, stomac *j'ai le ventre*

crava, rien a me coller dans le battant, nu e sto macul gol și n'am ce mănca, *se pousser dans le battant*, a nu i pus încă nimic în gură, 2 limbă *elle a un bon battant*, e bună de gură, 3 inimă *il a nou-rouf*

BATTAQUA *f* temce murdără

BATTERIE *f* 1 burdușală, bătaie scia vând, 2 aplauze, 3 spălător, scândură pe care se spală (Zola), 4 *batterie de cuisine*, unelte pentru mănca (dințu, limba, cerul gurii, gâtciul), 5 *batterie de deuil*, arătare de condoleanțe, 6 *A mettre en batterie*, a răsturna patul unui recrutar care doarme, 7 mincună, 8 cruce, decorafic, tinichea

BATTEUR *m* 1 mincinos, 2 gălăgios, leneș, 3 pl locuitorii din Normandia (cari trec drept vicleni) [V cuvintele în legătură cu *battre*]

BATTEUSE *f* 1 șarlatancă, mincinoasă, 2 femeie din Normandia, femeie șineată, 3 *battuese d'asphalte*, bulvardistă

BATTOIR *m* palmă groasă *faire trimer les battoirs*, a bate din palme, *donner des battoirs*, a bate în palme

BATTRE *v* 1 a înșela, a minți *je battrais si bien que je defie le plus malin de ne pas me croire*, am să mint așa de bine, încât destul pe cel mai deștept să nu mă crează, *t as beau battre*, degeaba vrîi să mă minți, să mă înșeli, 2 *T battre des ailes*, a face gesturi desperade, exagerate, *s'en battre les ailes en zig zag*, a nu-și ușa de nimic, 3 *battre la Bourse*, a juca la Bursă, 4 (în expres) *battre de l'œil*, a face un semn din ochi (Zola), *s'en battre l'œil*, l'orbite, la *paupiere*, a nu-și păsa de nimic, *lui se battait joliment l'œil du quartier*, lui nu-și păsa de fel de ce va zice mahalaua, *je m'en bats l'œil*, nu-mi pasă, *battre l'œil*, a fi pe moarte, *battre son plein* a) a fi în tocul, în culmică (îrmuseșii sau talentului său), b) a fi în tocul c) *la fete bat son plein*, scribarea e în tocul ei, c) a se umflă în pene (despre prostituate), *battre son quart*, a momi, a ațage mușterii, *battre un quart*, a fleoncăni, a spune neori, *battre en ruine*, a percheziționa, a cerceta, *battre la semelle*, a cutreera lumea, *battre le tambour*, a-și clănțani dinții în gură [Vezi și celelalte cuvinte în legătură cu *battre*]

BATTU *m* *il sent son vieux battu*, n'a mai fost bătut de mult, iar si-a luat nasul la purtare (un copil)

BATTURE *f* bătaie

BAUCHE *f* femeie, fată

BAUDROUILLE *v* 1 a o șterge, 2 a toaice

BAUDRUCHE *f* *en baudruche*, pufăit, huliav, bozumflat

BAUFFRÉE *f* palmă

BAUGE *f* 1 ladă, 2 bărdăhan, burtă, 3 *à bauge*, cu îmbelsugare

BAUME *m* bani

BAUSSE *m* 1 patron, stăpân, 2 gazdă

BAUSSERESSE *f* 1 patroană, maistră, stăpână, 2 gazdă

BAVARD *m* 1 ajutorul unui șarlatan, 2 A

foara unui soldat din registriul de condunită, 3 a vocat

BAVARDAILLER *v* a flecarî

BAVARDE *f* 1 gură, limbă *boucler (remiser) sa bavarde*, a și ține gura, 2 dinamită

BAVE *f* flecăleală

BAVARDOIR *m* oada de flecălî

BAVAROISE *f* *bavaroise au chocolat*, ciocolată cu ciulină, *bavaroise aux choux*, pahar de absint cu sirop de migdale, *bavaroise de cocher*, pahar cu vin

BAVER *v* 1 a bălăcăni, a toca la prostii, a și perde șutul, 2 *baver sur quelqu'un*, a vorbi d rîu pe cineva, 3 *baver des chignots*, a plange, 4 *en baver*, a rămanea încrămănit, *il en bave*, sta încrămănit

BAVEUX *m* 1 flecar, spiovăitor, 2 săpun

BAVIÈRE *f* 1 *baviere*, o bute de Bavaria

BAVOCHER *c* Tip a murdăii

BAVURE *f* carpă (Zola)

BAZAINE *m* (la jocul domino) dubla de patru

BAZAR *m* 1 casă, casă păcătoasă, (la servitori) casă cu stăpâni răi, 2 bordel, 3 mobile, h une *vendre (louer) la moitié de son bazar*, a-și vinde jumătate din mobilă, 4 *S* liceu, pensionat *Bazar Louis*, liceul Saint Louis, *Monsieur Bazar*, elev al școlii Saint-Cyr, 5 un străin, aur prost

BAZARDAGE *m* 1 negustorie, 2 vindere de lucruri (pentru a da de bani)

BAZARDER *v* a-și vinde hainele, rufele, (pentru a da de bani) *elle aurait bazarde la maison*, eră în stare să-și vândă toate lucrurile din casă (Zola)

BAZARDIER *m* 1 negustor, 2 comerțiant care închiniază cu preț scăzut pentru catva timp o prăvălie neisprăvită

BAZIR *v* a omori

BAZOF(F) *m* V *bas off*

BAZOUGE *m* cioclu (Zola)

BÊ *m* coșul stîngătorilor de petece || a V *béard*

BÉARD *a* 1 achitat de justiție, 2 liniștit *veux-tu rester beard?* ai să încetezi odată? *faire beard*, a privi fără a juca

BEAU *m* tânăr elegant (sub primul Imperiu), *vieux beau, ex-beau*, bătrân cochet, *beau du jour*, tânăr fărceș, tânăr la modă, *beau jeune*, tânăr elegant și cochet

BEAUCE *f* V *barbillon* || *m* telai

BEAUGERESSE *f* telăloaică

BEAUSSE *m* V *bausse*

BEAUTÉ *f* la *beauté*, sexul frumos, *beaute de diable*, frăgezimea tinereții

BÉBÉ *m* 1 fată costumată ca copilăș, 2 îngiaș, diăguț *mon bébé*! îngerașule! 3 stăpîtură, pitic *ce bébé littéraire et turlupin tiagique*, această stăpîtură literară și acest caraghios tiagic

BÉBÊTE *f* dobitoc || a dobitoc, nătărău

BEC *m* 1 gură, *fin bec*, lacom, mănăcios, *se refaire le bec*, a mănca bine, *casser, chekn-guer, troubler du bec*, a i miori urât gura, *river le bec*, a închide gura curva, *taire son bec*,

a tăcea, *tortiller au bec*, a mânca, *avoir la rue du bec mal passée*, a fi ştirb, *passer devant le bec* a) a nu lua parte la, b) a trece pe dinaintea cuiva fără a fi văzut, *cela m'a passé devant le bec*, am pierdut-o fără să ştiu (ând), 2 *bec de gaz*, gardist, *parler pour les becs de gaz*, a vorbi de florile măului (Rosny, p. 79), 3 tăbliţă de lemn a xilografilor, lucru *ourler son bec*, a termina o lucrare

BÉCANE *f* 1 maşină cu aburi, locomotivă, 2 bicicletă, *velociped faire de la becane*, a bicicleta, *un tour de becane*, o plimbare cu bicicleta

BÉCANT *m* pasăre, pui

BÉCARRE *a* elegant, minunat *fin le monde du dernier bécarre*, lumea cea mai elegantă, cea mai aleasă, *les uns les plus bécarre*, vinurile cele mai fine, *extra becarre*, extrafin || *m* tânăr, elegant, coronaş || *f* barbă

BÉCARREUX *a* ales, distins || *m* tânăr distins

BÉCARRISME *m* eleganţă disavansită, maniera distinse

BÉCASSE *f* femeie uscată şi fanşoasă || *a* nerod, nătang

BECFIGUE *m* *becfigue de cordonnier* a) găscă, b) prostituată

BÊCHE *f*, **BÉCHAGE** *m* 1 batjocură, zeflemea, 2 critică usturătoare

BÉCHER, **BÉCHER** *v* a vorbi de rău, a defăima *becher en douce*, a-şi bate joc în mod ironic

BÉCHEUR *m* 1 defăimător, cumătru, 2 *A becheur capistrin* a) aghiotant de hata lion, b) raportor la tribunalul militar 3 procuror

BÉCHEUSE *f* bălărică, defăimătoare

BÉCOT *m* beză a (guriţă)

BÉCOTAGE *m* pupat, pupătură

BÉCOTEUR, **EUSE** *m.* *f* pupăcios, pupăcioasă

BECQUANT *m* *V* *becant*

BECQUER *v* a privi, a se uita

BECQUETANCE *f* hrană, papă

BECQUETER *v* a mânca *dis-donc, viens-tu bequeter?* ascultă vii să mănânci? (Zola), *becqueter des clarinettes*, a înghiţi în sec

BEDON *m* burţă *avoir un môme dans le bedon*, a fi borţoasă

BEDONNANT *a* 1 burtos, 2 cu burta înainte

BEDONNER *a* a căpăta burţă, a se îngrăşa (pe seama contribuabililor)

BEDOUILLE *f* burţă

BÉDOUIN *m* 1 jucător şarlatan care opezează în călătorie, 2 gardist naţional, 3 om crud sălbatic

BÉDOUINERIE *f* piesă cu beduini

BÉGUEULISME *m* răceală prefăcută

BÉGUIN *m* 1 dragoste, patimă, capriş *avoir un béguin pour quelqu'un*, a fi înamorat(ă) de cineva, *faire des béguins*, a face dragoste, a *béguin*, cu toane, caprişos, 2 cap *taper sur le béguin*, a da în cap

BÉGUINSKOFF *m* om vrednic de a fi iubit

BEIGNE *f*, **BEIGNET** *m* 1 palmă, pumn, 2 *frotter une beigne à quelqu'un*, a tăgădui

BEIL *m* burţă mare

BÉJOITER *v* a mai da cu o coloare (Zola)

BÉLANT *m* oare

BELETTE *f* băncuţă

BELGE *f* 1 lukă belgiană din lut, 2 *Tip distribue à la belge*, împărşit alandala || *a* 1 *épouse edouon belge*, cocotă, 2 *Tip manuscrit belge*, carte tipărită la Paris care servă de manuscris tipografilor din Belgia pentru a contraface lucrarea, manuscris tipărit

BELGIQUE *f* la fute en Belgique, fugă grabnică în altă ţară din cauză de faliment sau de stăruire de bani

BÉLIER *m* 1 bărbat cu coarne, 2 *coup de belier*, izbirea cu capu de piptul (cuiva) spre a l putea jefui

BELLE *f* 1 ocaziune favorabilă, prilej *attendre sa belle*, a aştepta prilejul, 2 (la joc) a treia partidă, partidă decizivă *faire la belle*, a juca partidă decizivă, *la perure belle* a puri partidă decizivă, 3 *belle a la chandelle*, fiu muşei numai aparentă, *belle de nuit*, fiutur de noapte (femeie), 4 *être a la belle*, a dormi sub cerul liber (Mureau), 5 *la faire belle*, a se folosi de ceva, 6 *servir de belle* a) a dinunţa fals, b) a iersta, *être de belle*, a nu avea a se tine de de poziţi ingreunătoare, *se passer de belle* a) a nu găsi ce iură, b) a nu şi primi partea sa dintr-o lotie, c) a primi bătaie în loc de bani

BEN *adv* bine *ah ben, par exemple!* asta ai fi frumos!

BENAR *m* nătărău

BÉNARD [nume de cioror] *m* pant lon (de vestic)

BÉNÉDICTIN *m* *travail de benédicte*, lucrare uriasă

BÉNÉDICTION *f* *bénédictio* de parade, lovitură de picior în spate

BÉNÉF [bénéfice] *m* beneficiu, câştig, profit

BÉNÉVOLE *m* student în medicină într'un spital

BENI-BOUFFE-TOUT *m* jandarm (Rictus)

BENI-COCO *a* *être de la tribu des Beni Coco*, a fi un nătărău

BENI-MOUFFETARD *m* şi a parizian din cartierul Mouffetard, mitocan

BENI-OU *m* pl *Beni-oui*, deputaţi cari zic, da, deputaţi guvernamentali

BÉNIR *v* *benir bas*, a da un picior în spate, *benir des pieds*, a fi spanzurat, a spanzura de un pom

BÉNISSEUR *m* 1 T tată nobil, tată de comedie, 2 a) om care laudă sau scuză toate, b) om care promite multe şi nu face nimic, c) om care face pe virtuosul şi pe moralistul, 3 făţarnic

BÉNIT *a* ficit, notocos

BENJAMINE *f* iubită

BEÑOÎT *m* 1 pr-zevenghin, 2 intructant, peşte

BENOÎTON, **ONNE** [după p. 100] *m* *dou la famille Benoiton*, mugher care vrea

sa imiteze în vorbe sau în fapte lumea aleasă dar stricată || *a* m. fiul celor ale familiei Benoiton *audaces benoitonnes*, îndrăzneți în fiul celor ale familiei B

BENOITONNER *v* 1 a se purta ca un sau ca o Benoiton, 2 a se îmbăcă în toaletă ridiculă *à vous voir ainsi benoitonner*, văzându-te într-o așa toaletă ridiculă

BENOITONNERIE *f* desfrânare elegantă

BEO [beotien] *m* *S* elev al secției reale

BEQUET *m* 1 (la xilografii) *a*) tăbăie de lemn pentru gravat, *b*) lucrare sau bucată de lucru neînsemnată, 2 *T* *a*) prelucrare, rețușare (făcută unui art), *b*) probă parțială (pentru schimbările făcute în presă), 3 tinte de cioboate

BEQUILLARD *m* olog

BÉQUILLARDE *f* ghilotină

BÉQUILLE *f* 1 spânzurătoare, 2 *paire de béquilles*, numărul 77 la domino, 3 *cuille bequille*, bătrân ileac

BÉQUILLER *v* 1 a mânca *il a de quoi béquiller*, are ce să mănance (Poulot), 2 a șchiopăta

BERDOUILLE *f* burtă *t'as la berdouille gonflée*, ai burta umflată (Richopin)

BERGE *f* an *avoir dix berges*, a fi în varstă de 10 ani

BERGÈRE *f* 1 femeie, soție, *Tip* femeia legitimă a tipografului, 2 iubită, 3 carte de joc (la o pereche de cărți tăiate)

BERGERON *m* bluză de pânză

BERGOSSE *m* oase (Rossignol)

BERLAUDE *f* carne de oase tare

BERLAUDER *v* a umbla haionna, a umbla din cărciumă în cărciumă

BERLOQUE *f* 4 semnal de repaos

BERNARD *m* anus, șzutul *aller pour (comment se porte) madame Bernard*, a merge la privată, *bon pour Bernard*, bun de șters undeva

BERNARDIN în *repas de bernardin*, masă copioasă, *face de bernardin*, față buhavă

BERNATEUR, BERNATIER *m* căcănu

BERNIQUE *adv* nimic *vous comptez sur lui? bernique!* te încrezi în vorbele lui, și la urmă nimic

BERNIQUE-SANSONNET *int* totul s'a isprăvit! nu mai este nimeni sau nimic aci

BERNIQUEUR *v* a se duce pentru totdeauna, a se prăpădi

BEROARDS *m* pl nătărăi

BERRI *m* cosul strângătorilor de petice

BERRICHONNE *f* danser la berrichonne avec quelqu'un, a trage pe sfoară pe cineva

BERRY *m* 1 *marqué au nez comme les moutons de Berry*, cu o rană mare pe obraz 2 haină de lucru (a elevilor școlii Politehnice)

BERTRAND *m* șarlatan înșelat de tovarășul său, *Bertrand salue Macaure*, s'au potrivit doi șarlatani

BERZELIUS [chimistul B] *m* *S* ceasornic

BÊTAINE *f* gască, femeie lesne de înșelat

BÊTE *f*, 1 vacă, 2 la *bête*, mititelu, 3 (la Protestanți) la *bete*, biserică catolică, 4 șar

latan care ademenește victima prefăcându-se că pierde câteva partide, 5 *grosse bête!* prostule! proastă! *sale bête*, păcătos, ticălos, 6 *bête rouge*, republican, radical, 7 *bête à bon Dieu*, *bête à pain*, om bun ca pâinea caldă, *bête à concours*, pregătitor de examene, 8 *ce invată pe capete*, 5 *bete à cornes*, turculiș, *bête à chagrin*, soție legitimă, jumătata, *bête à deux fins*, baston, 9 *chercher la petite bête*, a fi prea mișalos la lucru, a viea să pătrunză toate, *remonter sur sa bête*, a-și reveni în fire, în puteri

BÊTEMENT *adv* al dracului *c'est bêtement chic*, e al dracului de frumos (Zola)

BÊTIFIER *v* 1 a îndobitoci, 2 a face pe dobitocul

BÊTISES *f* pl *dire des bêtises*, a spune porcării

BÊTISIANA *m* colecție de prostii

BETTERAVE *f* 1 roșii ca sfecla (nas), 2 cap, muliă, 3 *ordre de la betterave*, decorația ofițerilor de academie (pungică violetă)

BEUGLANT *m* șantan

BEUGLANTE *f* cântăreață de șantan, șanteză

BEUGLER *v* a urla, a plânge

BEUGLON *m* instrument sgomotos

BEUROL *m* patronul unei cizmării mici

BEURLOQUIN *m* patronul unei cizmării ordinare

BEURRE *m* 1 bani *à c't'heure que j'ons du beurre*, cum cand am bani, *au prix où est le beurre*, pe vremea asta de scumpete, *faire son beurre* *a*) a câștiga bani mulți, *b*) a trage faloase nepermuse, *Tip du (bon) beurre*, za de făcut la care se poate câștiga parale frumoase, *mettre du beurre dans les épinards*, a ajuta (cuiva) într-o afacere, a i împunătăși si situația, *u aller de son beurre*, a nu se da înlătură delă chitueli, *hautre le beurre* *a*) a duce o viață desfrănată (Zola), *b*) a juca la Bursă, *le beurre a bien rendu*, uieșit parale frumoase, 2 *mauvais de beurre*, mâini de humbac din care cade totul (Zola), *gros comme deux liards de beurre*, mare cat o șchioapă, *beurre demi-sel*, femeie pe jumătate depravată, *œil au beurre noir*, ochi uanșt cu plapele umflate (din bătaie), 3 lucru plăcut *ce sera un beurre*, are să fie frumos, *c'est (comme) un beurre*, e ceva nostim, *c'est un petit beurre*, e ceva delicios, 4 *entrer comme dans du beurre*, a intra foarte ușor, *c'est bien son beurre*, asta-i chiar pentru el, 5 *beurre d'oreilles*, clău din urechi, 6 *avoir du beurre sur la tête*, a fi comis multe crime [Vezi și cuvintele în legătură cu *beurre*]

BEURRE *a* 1 *Tip l'ouvrage est beurré*, are prea multă cerneală la tipari, 2 neted, mlădios (Zola)

BEURRIER *m* 1 *auteur beurrier*, autor de maculatură, 2 hancher, om chiabur

BEZEF *adv* A mult *c'est pas bezef*, nu e mult, *y a bezef*, e mult, *bono bezef*, foarte mult

BI *m* pupătură (la copii)

BIARD *m* teigheă de cărciumă

BIBARD *m* mișe beșivan sugaciu

BIBARDE *f* hoască bătrână
BIBARDEE *o* 1 a ajunge la o bătrâncă
 păcătoasă, 2 a duce o viață desfrănată

BIBASSE *f* *V* *bibarde*

BIBASSER *o* a bea a suge

BIBASSERIE *f* vârstă înaintată, bătrânețe (adancă)

BIBASSIER *m* 1 bețivan bătrân 2 Tip om ursuz, om care tine la mărunțisuri, maniac

BIBELOT *m* 1 A toate fetele soldatului, (în special ranita), 2 părțile genitale, 3 *pl* Tip lucrări nișniste, mărunțisuri, 4 u nealță de m. sc. (a), 5 sculă, bijuterie *don nez moi les plus reluisants bibelots*, dă-mi bijuteriile cele mai scumbe

BIBELOTAGE *m* negot cu mărunțisuri

BIBELOTER *o* 1 a și vinde (efectele, ca trafuscul), 2 a aranja, a compune cu îngrijire *réclame que j'avais bibelotée la veille*, reclama pe care o redactasem cu îngrijire din ajun, 3 *bibeloter une affaire*, a uclui ceva, 4 a cum-pără sau a vinde tot felul de varietăți de obiecte de curiozitate, 5 a face negoț cu măr-unțisuri, 6 Tip a lucra cu mugăle albe (la ce va), 7 se *bibeloter*, a se îngrijii

BIBELOTIER *m* amator de rarități, de fleacuri || a Tip (z. tar) de mărunțisuri

BIBENDUM *m* balon observator

BIBERONNER *o* a suge, a sorbi cu nesatru (Pouillon)

BIBI *m* 1 a) joben *j'ai tache le bibi*, am pus job n., b) pădărie mică de damă, 2 inglușc *mon bibi* ingrașule, 3 tu *ça c'est pour Bibi*, asta e pentru mine, *j'aime pas qu'on fasse des manures avec Bibi*, nu-mi plac moiturile, *c'est comme ça qu'il t'a conduit avec bibi*, așa te poți cu mine, 4 A soldat de linie, 5 Tip balamuc *envoyer à Bibi* a trimite la balamuc, 6 cheiță falsă

BIBICHE *f* inger dulce || *m* iubit

BIBINE *f* 1 cărciumă (pentru poporul cel mai de jos) *tache de te trainer jusqu'à la bibine de Pere Thomas*, uarcă de te du până la cărciuma lui Moș Toma, 2 speluncă de joc mui-dară, 3 băutură proastă, *bire de la sale bibine des bistros*, băutură păcătoasă de-a cărciumarilor, 4 soră de caritate *c'ête bibine qu'elle a* ce mută de soră de caritate!

BIBOIRE *m* cupă din piele sau gumlastic (în formă de luntre)

BICANET *m* șăran

BICARRÉ *m* 1 elev în anul al patrulea la școala Politehnică sau la școala Centrală

BICEPS *m* *tater le biceps a quelqu'un*, a mă-guli, a lingusi pe cineva

BICHE *f* 1 cotă *forte buche*, cocotă + l. gantă (cu palat, lăcher automobil), 2 dragă *ma buche* draga mea!

BICHER *o* 1 a și prinde în undiță *cela biche-t-il?* merge? și prinde bine pește? *fig ça biche*, merge, se face, *ça ne biche plus!* nu mai merge (despre persoane)! *ça ne biche pas*, ei nu se suferă (două persoane certate), 2 a

BICHERIL *f* 1 linie de moșilor, cocotele, *la haute bicherie*, cocotele elegante, 2 *toutes les bicheries de cette époque*, toate vicăniile acelor vremi

BICHON *m* ingeraș draguț *mon bichon!* dragușul meu!

BICHONNER (SF) *o* a se găti

BICORNE *f* palam cu două coțuri

BICOT *m* tricolor algișan

BIDARD *a* și *m* om cu noroc, bogătaş

BIDE *m* burță (Rictus)

BIDEL [un îmblânzitor de fiare] *m* 1 ser-gent-major aghiotant, 2 *la fosse a Bidel*, duba dela Prefectura poliției

BIDET *m* 1 baie de putină, 2 fii de ață (pînă care comunică arestanții)

BIDOCHÉ *f* 1 carne *j'ai besoin de bidoche*, îmi trebuie carne, *on n'en mange pas tous les jours de la bidoche chez toi?* nu se mănâncă în toate zilele carne la tine? (Descaves), *étaler bidoche*, a cădea jos, *A portion de bidoche*, porție de rasol, 2 cal de lemn

BIDON *m* buticică

BIDONNANT *a* m. s. litor *V* *bedonnant*

BIDONNER *o* a bea zdrăvăn, a trage la măsă *allons bidonner un coup*, ia să tragem o dușcă

BIDONNIER *m* vanzător ambulant, sar-laten

BIEN *m* 1 *mon bien*, băbățul meu, soția mea, 2 *laisser perdre inutilement le bien du diable*, a rămană a fericoasă, 3 *un bien mis*, un domn elegant, *lecheș* || a și *avo* 1 ales, elegant *elle aime a causer, surtout avec les mes-sieurs bien*, îi place să stea de vorbă mai ales cu domni + le m. s. litor, *des gens bien*, oameni cum se cade, 2 *être bien*, în chipulit, *bien en chair*, foarte cărnos, plin de carne

BIENFAITEUR *m* întăcinătorul unei acțiuni

BIENSÉANT *m* scuzut

BIÈRE *f* 1 cutie cu petice de domino, 2 *n'être que de la petite biere auprès de*, a fi mai nimic alături de, *fichie!* *voilà qui n'est pas de la petite biere*, drace! asta nu e lucru tocmai ușor!

BIFFE *f* 1 sițon, petic, 2 A trăsătură dintr-o țigară

BIFFER *o* a strange petice

BIFFERIE *f* marfă proastă, lepădătură

BIFFETON *m* 1 bileț (de tren, loterie, te-s tru), 2 *as les biffetons?* (Courteline), 2 cărpacii

BIFFIN *m* 1 strângător de petice, peticar *j'vois deux biffins et leurs femmes*, văd de peticarii cu femeile lor, *voilà les biffins qui passent le crochet au pouce*, iată și peticarii cari trec cu cărligul în mană (Richopin), scursoni, 3 A infanterist

BIFFINE *f* peticăreasă

BIFFINER *o* a strange petice

BIFFRE *f* hrană, mâncare

BIFFECK *m* 1 *heure du biffeck*, timp mesei, 2 *biffeck à corbeau*, hoască, bătrân 3 *biffeck à Maquart*, om murdar, femeie m.

BIGER *v* a pupa *on ne bige pas son petit bonhomme avant de partir* nu-ți pupi barbă înainte de plecarea (Mélenier)

BIGNE *f*, **BIGNET** *m* lovitură *manger des bignes apres la Pentecote*, a mânca bălăie

BIGOR *m* *S* atitricist de mână

BIGORNE *m* limba notilor *ja-piner (rou cailler) bigorne*, a vorbi limba hotelor

BIGORNEAU *m* atitricist de mână

BIGOTER *v* a supara, a mahni

BIJOU *m* 1 vagabond, pungaș *bijou de St-Lase* arăstăntă din închisoarea Saint-Lazare, 2 locuință comodă, 3 pl. rămășițe de nuanță (ce se vand săracimii)

BIJOUTER *v* a fura cu dibăci bijuterii

BIJOUTERIE *f* avans de bani

BIJOUTIER *m* 1 vânzător de rămășițe de mână (la restaurant), 2 *bijoutier sur le genou (en cuir)*, carpaci

BIJOUTIERE *f* 1 vânzător de rămășițe de mână, 2 hăușă dibac de giuvaeriale

BILAN *m* *ingurgiter son bilan*, a da ortul popei

BILBOQUET *m* 1 bondoc, 2 obiect de batjocură, cal de bătaie, 3 litru de vin *il accepta un bilboquet a quinze*, pimi un litru de vin de 75 bani, 4 *Tip mănușuri*

BILE *f* *ne pas se faire de bile*, a nu-și face inimă rea, *il se fait une bile*, își face inimă rea, se necăjește într-una

BILER *v* *ne pas se biler*, a nu se sinchisi

BILEUX *m* icaț *la pas bileux*, nepăsător

BILLANCHER *v* a plăti cu bani peșin

BILLARD *m* *decoller le billard*, *deviser son billard*, a da ortul popei

BILLARDIER *m* hoț de bile de biliard

BILLE *f* 1 cap *bille luisante*, *bille de billard*, cap de hel, *bille a chatagne*, figură posnașă, 2 bani, monedă de alamă *fausse bille*, bani falși

BILLET *m* 1 *billet bleu*, hâtie (de 20, 100, etc de franci), *billet de cent*, sutar, *le bon billet a la Chaire*, hâtie fără valoare, garanție iluzorie, *donner (ficher) son billet*, a da înscris, a garanția pentru ceva, *prendre un billet de parterre*, a cădea jos, *billet d'aller et retour*, perche de palmă pe amândoi obraji, *billet de la Sainte-Farce*, bilet păcălitor (de 20, 100, etc lei), *un billet direct pour Charenton*, un absint curat, *chaque bille a son billet*, fiecare glonț numerăște, 2 *f* a) hârtie scrisă anunțată de public pe scenă, b) tăbilită de toaier anunțând proba unei pieșe și împărțirea rolurilor

BINAISE [combinaison] *f* combinație, le-gătură *nous voudrions bien trouver une binaise*, am vrea să găsim o combinație

BINE *f* coșul (petecariilor)

BINELLE *f* fahmant

BINELLIER *m* talit

BINET [cabinet] *m* *S* cabină separată (în școala Politehnică)

BINETTE *f* cap, mutră *quelle drôle de binette!* ce mutră caraghioasă *binette à la désastre*, mutră dezastruoasă

BINGRE *m* calău al cărui titlu n'are fost că-lău (Bruant)

BINOME *m* *S* camarad de studiu, de laboratoriu (în școala Politehnică)

BIOGRAPHE *m* *se faire biographe*, a calomnia, a defăima

BIPÈDE *m* biped, om

BIQUE *f* 1 iată prosticioasă, *vulgu bique*, cotoroașă, 2 *bique et bouc*, predeast, 3 mârșoagă (Bruant)

BIRBADE, **BIRBASSE** *f* babă

BIRBE *m* (*vieux*) *birbe*, moș, moșneag

BIRBON *m* bărbat de 50 ani

BIRIBI *m* 1 companie de pedeapsă (în Africa) *rouler la brouille a biribi*, a fi deținut într-o companie de pedeapsă

BIRLIBI *m* joc în zări (șarlatanesco) *passer au biribi a)* a juca în zări, *b)* a fi înșelat

BISCHOFF *m* mișmas din vin alb, zeamă de lămaie și zahăr

BISE *f* sărutare *donnez bise*, dă-mi o sărutare, pupă-mă, *non, pas de bise*, a cause de mon rouge, nu, nu mă săruta, căs cu suliman (Mauguerite, la Garçonne, p. 7)

BIS(CE)NESS *m* muncă obișnuită, treabă, afacere

BISER *a* a săruta pe obraji

BISMARCK *m* 1 piesă de două mărci, 2 culoare neagră, negru, *la baronne est en Bismarck de pieds en cap*, baroana e în negru de sus până jos

BISQUANT *a* neplăcut, supăciuos

BISQUER *v* a ieși, a scoate din răbdare

BISTINGO *m* bui-carciună (Goncourt)

BISTAUD, **BISTOT** *m* ucenic tânăr, ucenic comisionar din provincie

BISTOQUETTE *f* membrul viril

BISTOUILLE *f* 1 calea cu coniac, 2 fleac, moft *dire des bistouilles*

BISTRINGUE *f* *V* *bastringue*

BISTRO, **BISTROT**, **BISTROC** *m* carciumar

BISTROUILLE *f* fleac, muncună, basm, *tout cela c'est de la bistrouille*, toate astea s fleacuri

BIT [bitume] *m* trotoar de asfalt

BITE *f* membrul viril *V* *bosse*

BITUME *m* trotoar de asfalt *demoiselle du bitume*, bulevardistă, *fouler (piler) le bitume*, a bate trotoarul, *faire (piler) le bitume*, a momi, a chema pe trecători, *fraction du bitume*, politicianni de stradă, haimanalele

BITUMEUSE *f* femeie de stradă

BITURE *f* 1 senzație de fericire supremă (după o băutură strâșnică), 2 consumație imbelșugată, beție *le cortege fait halie pour une biture generale*, alaiul se oprește ca să tragă o beție generală, *je peux me flatter de m'être flanque une biture soignée*, pot să mă fâlesc că am tras o beție numără ant

BITURER (SE) *v* a trage un chef strâșnic

BIZET *m* gardist național civil între 1830-48

BIZUTH *m* elev din anul I (al școalei Politehnice sau școalei Centrale) || a de anul I

BLAFARD *m* monedă, piesă de argint *bla-*

BLAFARDE / 1 iuna, 2 la blafarde, moarte.
BLAGUE / 1 verivă, ușurință de vorbă, darul convingerii *un homme qui a de la blague*, un om talentat la vorbă, *avoir une blague d'acier*, a fi bun de gură, *il a une jambeuse blague*, are o verivă strășnică, *il n'a que de la blague*, vorbește frumos dar n'are fond, 2 glumă, prostie *blague dans le coin* gluma la o parte, *blague sous les aisselles*, blague a part, gluma la o parte, fără glumă, *prendre quelque chose a la blague*, a lua în gluma, a-și bate joc de cineva, *plastron a blague*, jumă batjocurilor, cai de bătaie, *sans blague*, fără glumă, serios, *par blague*, în glumă, 3 opera teatrală fără valoare, *il ne fait que des blagues*, nu scrie decât fleacuri, 4 minciună *faire avaler toutes sortes de blagues a quelqu'un*, a face pe cineva să creadă minciuni, gogoși, *pousser une blague a quelqu'un*, a spune gogoși de tuiă cuiva, 5 convingere, încredință, palavră *j'ai fait deux heures de blagues avec lui*, am încredințat două ore cu el, *moulin a blagues*, moara spartă, 6 blagues a tabac, țigări înșcăite.

BLAGUE a luat în ras *un homme blague*

BLAGUER a 1 a avea verivă, a vorbi cu ușurință *enfin, elle blague aujourd'hui, elle qui ne connaît rien de rien*, în sfârșit, are verivă, azi, ea care nu știe absolut nimic, 2 a vorbi, a încredința despre *blaguer morale, politique*, 3 a glumi *vous blaguez, glumești* 4 a lua în bătaie de joc, în zeflemea *si on te blague, fais semblant de rire*, dacă te ia cineva în bătaie de joc, fă te cărazi, 5 a aminti, a spune la gogoși.

BLAGUER, EUSE a 1 palavragiu, flecar, 2 batjocurilor, zeflemea *blagueur fini*, zeflemist strășnic, o mininos, *vous n'êtes qu'un vieux blagueur*, ești un gogoșar bătrân.

BLAIR, BLAIRE m nas enlever le blai, a țara nasul (cuiva), *meis pas ion blaie dedans*, nu-ți băga nasul, nu te amesteca (Rusny, p. 79), *se bouffer le blai*, a se țita strășnic.

BLAIREAU m 1 tanăr literat, dilectant, 2 A mătură *cire de garde au blaireau*, a fi de corvoadă la măturat, 3 A recurs, *racan moi j'ai carrote un blaireau*, eu am sloas bani dela un recurs.

BLAIREAUTER v a zugrăvi prea în fa meusement *blaireaute*, extenu de în zugrăvit.

BLANC m 1 alb, legitimist francez, 2 a) vin alb *allons, vivement, du blanc a un franc*! audeți repede, un vin alb de un franc, *petit blanc* a) vinșor alb, b) basamac, 3 franc (piceșă), 4 (în jocul domino) *blanc d'Afrique*, piatra cu cinci și cu șase, 5 carte în colț, încă nebroșată, 6 *faire du blanc*, a spune vorbe dulci (unei femei), a-și face curte, *envoyer au blanc*, a gonî din serviciu, a da afară, *manger du blanc*, a fi pește, a fi întreținut de o femeie, *mangeur de blanc*, întreținut, pește, Tip *jeter du blanc*, a rări randurile [Vezi cuvintele în legătură cu blanc].

BLANC, BLANCHE a și adv *bal blanc*, bal pentru fete tinere, *soiree blanche*, serată în-

timă, *blouse blanche*, agent polițienesc îmbrăcat ca lucrător, *mariage blanc*, căsătorie fictivă, *rage blanche*, turbare gvoznică, *dame blanche*, sticlă cu vin alb, *train blanc*, tren cunoscut între Monaco și Nizza, *ronne a blanc*, rochie alba, *avoir le fore blanc*, a fi roșu la față, *etre blanc*, a fi curățit, curat, *n'etre pas blanc*, a nu sta tocmai bine, a fi tare compromis, *ecrire en blanc*, a scrie cu cerneală simpatică.

BLANCHET m vin alb

BLANCHETTE / băncuță

BLANCHI a arhicunoscut, cusut cu ața albă.

BLANCHINET m (la domino) dubla de alb

BLANCHIR v 1 a face prea multe alimiate, 2 *gardez-vous de lui, son fore blanchit*, păzește-te de el, umblă să te denunțe, 3 a apăra umaintea Justiției, a achita.

BLANCHISSAGE m pledoarie de apărare

BLANCHISSEUR m 1 corectorul stihului (unui manuscris stein), 2 avocat, apărător.

BLANCHISSEUSE / 1 *porter le acuit au sa blanchisseuse*, a purta ruit murdare, 2 olog te umbra pe șezut.

BLANCHITE / 1 argintare, 2 bani de argint.

BLANQUETIER m 1 argintar, 2 falsificator de bani.

BLASE m nume *sous jaur blase*, sub nume fals.

BLASONNÉ a cu blazon, robil, de neam.

BLAVIN m 1 batista, 2 pistol de buzunar.

BLÉ în ble butu, bani, *n'avoir pas de ble*, a nu avea para chivodă, *ble en grenier* a) mară sigură, b) avere.

BLEAU m 1 școala de aplicație dela *fontainebleau*, 2 elev al acestei școli.

BLECHE a urat, neplăcut, (în jocul de zar) cu pătriate *faire bleche*, a nu amunca nimic, *faire banque bleche*, a nu căpăta nimic.

BLESCHE m gustator de mărunchișuri.

BLETTE a veseliu, stilit || f hoasă bătrână.

BLEU a umitor, de necrezut *c'est bleu, elle est bleu celle la*, asta e de necrezut, *en etre bleu*, a sta încredințat de mirare, *bailler tout bleu*, a ramașea cu gura căscată, *si bleu!* nu suntem așa de proști! *colere bleue*, manie violentă, *vin bleu*, vin prost, *pied bleu*, recurs, *peur bleue*, spaima teribilă, 1 *etre bleu*, a fi rău (despre un actor, o piesă) || m 1 bleu, *petit bleu*, vin roșu prost, *etre voue au bleu* a) a margaia sticlă, a fi un adorator al sticlei, b) a trăbi să poartă în continuu haine albastre, *gros bleu*, vin tare din sudul Franței, *mettre le piston au bleu*, a bea vin cu litru, 2 telegramă, *petit bleu*, cartă poștală pneumatică (în oraș), 3 *il voyant du bleu*, lacrimile îl podidură (Zola), *ne voir que du bleu*, a nu vedea nimic, a vedea stele verzi, 4 *passer au bleu* a) a se margaia de o pierdere, b) A a ascunde, a face să dispară, c) a-și toca (averea), d) a dispăcea, a se șterge *tout cela passait au bleu*, toate acestea dispăreau, 5 A recurs, *racan celui des bleus qui est le plus jobard*, acela dintre recuși care

ei mai năstărau, 6 *les bleus*, bonapartiști, 7 nebun dela bătălie, 8 *pays (royaume) du bleu*, țară imaginată și mântătoare, 9 *duel de bleus*, duel necorect

BLEUE *f* 1 *des bleues*, lucruri neplăcute (sau teribile, incremențoare, etc.) *il en verra des bleues*, are să vadă pe dracu! *en faire voir des bleues*, a învața minte (pe cineva), 2 absint *ce que je prends 'une bleue*, ce iau 'un absint

BLEUEF *m* bancnotă *V* *payse*

BLEUETÉ *m* abstracție la *bleuté du ciel*, albastriea cerului

BLEUSALLE *f* 4 recuș, recușuri

BLÉMARQUE *v* T a-și căia vorba unui altuia, a împiedica de a-și termina fraza

BLINÉ *a* 1 beat mort *je me blindeche* le dimanche, *et je suis blinué* le lundi, ma imbat duminică și sunt beat mort luni, 2 *être blinde* a) a fi marnat contra unui lucru, b) a fi ghinuit, c) a fi cu băgare de seamă || *m* vespasiană cu intrare ascunsă

BLINDER *v* a fi beat turtă

BLINDOCHÉ *a* cam churchilit

BLINDOCHER (SE) *v* a se îmbata *V* *blinde*

BLOC *m* 1 *A* arestul poștei, închisoare, *vous allez vous faire juhe au bloc*, o să vă bage la arestul poștei (Courtenne), 2 blocuri, particule unite ale stangei (în Parlamentul Francez), 3 casă de împrumut

BLOCARD *m* membru al stangei reunite

BLOCK(H)AUS *m* 1 cameră mobilată, 2 ținându, joben

BLOND *m* 1 *beau blond*, ținău, (mon) om care nu e nici lămos nici blond, 2 *blond d'Egypte*, Negru, atap

BLONDE *f* 1 iubită, amanta (unui om înșurat) *aller voir sa blonde*, a se duce la ibovnică, la metoasă, 2 (stăcia cu) vin alb *être porte (peloter) sur la blonde*, a bea cu plăcere vin alb, *se coller une ou deux blondes pour tasser les imbéciles*, a bea una sau două sticle de vin alb pentru a-și câia gura, *courtiser la brune et la blonde*, a bea la masă și vin negru și vin alb, 3 pahar cu bere blondă

BLOQUÉ *a* 1 *A* arestat, închis, 2 *être bloqué a la banque*, a se întoarce cu mâinile goale dela piață

BLOQUER *v* 1 a împiedeca (pe cineva) de a se întoarce, a-și tăia drumul, 2 a consuma, a băga la arest (pe un soldat) 3 *T* ip a înlocui o literă cu alta întoarsă, 4 *bloquer le mastroquet*, a rămâne dator carciumarului un chet tias, 5. *bloquer quelqu'un*, a lua partea ce se cuvine cuiva, a-l uita cu totul

BLOT *m* 1 pieșul (unui lucru), ertinătate *c'est (cela fait) mon blot*, asta-mi convine, 2 lucru, treabă, alacere *j'ai songe j'ai trouvé ton blot*, m'am gândit, ți-am găsit o alacere

BLOUM *m* ținându, joben

BLOUSE *f* 1 *la blouse*, poporul de jos, *blouse blanche*, om îmbrăcat ca lucrător, agent poștenesc secret, 2 *mettre dans la blouse* a) a pune în cursă, b) a băga la închisoare, *se mettre dans la blouse*, a se înșela

BLOUSIER *m* 1 lucrător în bluză, 2 hui mană, derbodeu

BLUFF *m* înșelătorie prin surprindere *c'est pas du bluff*, nu giuimesc

BLUFFER *a* a înșela prin surprindere

BOBE *f* *V* bobino

BOBARD *m* gogoasă *tout ça c'est des bobards*, on nous l'a trop fait, toate astea-s gogosi, prea am fost păcăniți (Barbussc)

BOBÈCHE *m* *chez Bobèche* cum ' cana ' unac ' *chez Bobèche*! micușată!

BOBÉCHON *m* se monter le bobéchon, a si iaci muru

BOBINARD *m* 1 bordel

BOBINÉ *f* 1 cap mutra bobine *dividée*, cap chel, *ne plus avoir de fil sur la bobine*, a fi chel ca în palmă, *s'qu'on va s'payer leurs bobines*! ce o să mai raueu moine de mulțu tot! 2 *mettre en bobine*, a amână, *laisser en bobine*, a părăsi

BOBINETTE 1 *jeu de la bobinette* a) joc în zar, b) șarlatanie *V* *brulbi*

BOBINECK *m* figurant în teatru

BOBINO *m* ceasornic de buzunar

BOBINSHOFF *m* întietnător bugal

BOBO *m* *il n'y a pas de bobo*, nu c nimic! *au mouindre bobo*, pentru orice ilac

BOBONNE *f* 1 servitoare, 2 *remueuse* ma bobonne! pucuto!

BOBOSSE *m* 1 marțaforu bătran, 2 *intanierist quand les bobosses ont mis les voiles*, cand au plectat intanierii || *f* 1 cocozăta, 2 *cocoasă avoir une bobosse dans l'estomac*, a fi boțoasă

BOCAL *m* 1 căsuță, coteț *voyons si le sudit bocal est toujours a louer*, să vedem dacă sus zisul coteț mai e de închiriat, 2 stomac *emplir (se garnir) le bocal*, a manca, *se rincer le bocal*, a bea, 3 sezut

BOCCARD, BOCAET *m* 1 carciumă ordinară, 2 bordel

BOCHE (= Alboche) *m* german, *tete de boche*, cap gnos, om tampit

BOCHON *m* ghiont, punin peste cap

BOCHONNER (SE) *v* a-și cară la punini

BOEUF *m* 1 rege (un câșile de joc), 2 a doua callă (într'o cismărie), callă de croitor înșărunat cu bucățile mai grele, *petit boeuf*, ucenic de croitoric, 3 *être le boeuf*, a se trudi pentru alții, a plăti sau suferi pentru alții, *se mettre dans le boeuf*, a ajunge într'o situație păcătoasă, *tomber dans le boeuf*, a cădea în mizerie, 4 *T* ip a) ne-caz, mânie *avoir (gober, prendre) son boeuf*, a se mânia, a intra în mânie, b) greșală boacăină la sezut, paginat, etc, *faire un boeuf*, a înlocui momentan un camarad, 5 *c'est d'un boeuf*! ce marnat! 8 *faire du boeuf a la mode*, a face pe grozavul, pe înșepatul || a 1 uriaș, colosal *un succes boeuf*, un succes colosal, *toupet boeuf*, tupeu strânic, 2 *c'est boeuf*, e minunat, e admirabil, *c'est rien boeuf*, e foarte nostim, foarte plăcut

BOUË *m* membrul viril

BOËME *f* boema, luma desmățăută a studenților sau artiștilor (cari duc o viață

hoimară) 1 m boem student sau artist de talent (între 20 și 30 ani) dar hoinar și săra geniu vagabond

BOIRE c 1 *T boire du lait*, a fi încântat de audu (c) și adu, a nu mai putea de bucurie, *boire une goutte*, a fi înmăscat, 2 *boire dans la grande tasse*, *boire l'obstacle*, a mătura picioare, a învinge greutatea, *boire le bouillon*, a năuși, *il y boira son sacre bouillon*, a să cu p-arolo, 3 a mânca apă, *faire boire*, versu a boire, a da o băutură, 4 *Tip boire de l'écure*, a veni pînă la țară după ce s-a băut deja un rând (V *bouillon*)

BOIS m 1 *bois pourri*, iasă, 2 *bois tortu*, vîrjit, *le jus du bois tortu sera mon but* toate mătura, astfel sărui (ei) va fi ținta vieșei mîci mîci, 3 *mobiles être dans ses bois*, a avea mobila lui, 4 *les bois durs*, osanșii, 5 *bois peut*, obișnuit toată gîră, 7 *on n'est pas de bois*, nu suntem de piatră, suntem oameni, 8 *dracul ! T mettre du bois*, a încălzi sală, a o umplea cu spectatori grațioși ca să amuze, *demeurer a la cloche de bois*, a dormi sub cerul liber, *avoir du bois*, des bois, a purta coarne, *casser du bois*, a cădea cu acropianu, *casseur de bois*, aviator, *pousser le bois*, a juca sală sau jocul în damă

BOISÉ a încornorat mari boise, bărbat cu coarne

BOISER v a păm coarne (cuiva)

BOISSEAU m joben, clipiu unguresc

BOISSONNIERE, BOISSONNIER m beșivan

BOITE f 1 cocoabă, șandramă, 2 cosciug (Zoiu), 3 s insușit, pînionat, 4 alina, biuro, intracție (cu țară), cu etre de la boite, a juca într-un loc oarecare, 5 *Tip a) typographe*, b) cașu țare sa boite, a împărși litere (în cașu), *peilleur de boites*, țetăr care țetărește castele colegilor săi, 6 A arest, dubă grosse boite, închisoare, *flanquer a la boite*, a băga la dubă, *coucher a la boite*, *boulonner de la boite*, a fi bagat la dubă, a fi des pîdepsit, arestat, *avoir une tete a boite*, a grăi întruna la exercițiu, 7 pîctectura polișii *ceux de la boite*, polișii, *etre de la boite*, a fi polișit, 8 prăvălie *fermer la boite*, a închide prăvălia, 9 gură *fermer la boite*, a-și ține gură, a tăcea, 10 trăsură *elle demanda sa boite*, ca porunci să i vițăsură, 10 (un expres) *les nuits de boite*, nopțile pîrețute în arest, *boite a musique*, arestul polișiei, *boite a bachots*, fabrică de bacalaureați, *boite du bord de l'eau*, pîctitura polișiei, *boite a chagrins*, soție legitimă, jumătate a, *boite a chocolat*, țargă ciocolier din lașareturi, *boite a claques*, vorbitoriu (la școala Politehnică), *la boite aux claques*, aux degeles, morga, *boite aux dominos*, cosciug, *boite a jennes* a) berărie unde scriesc dame, b) bordel, *boite a gaz*, stomac, gatiu (E de S 1900), *boite aux jaunets*, lădiță cu scule, *boite au lait* a) țafete, b) doică, *boite aux ordures*, curul, *boite a ouvrage*, vaginul femeiei, *boite a pource*, (circum) inlectă, *boite a puces*, păt, *boite aux refrains*, arest, dubă, *boite aux refroidis*, morga, *boite au sel* a) cap, căpățîna *avoir un moustique*

dans la boite au sel a) lipsa a deșe b) mătărău, *boite a verole* a) bordel, b) prostituată, *boite en zinc*, țîndruș alb al bujarilor perituri [V cuvintele în legătură cu *boite*]

BOITER v *boiter des chasses* a) a fi chior, b) a se uita chioraș

BOITER v a mătășii în curi

BOITEUX a *boiteux d'une chasse*, chior de un ochiu

BOLDUC m panglică de matase (cu care se ține canotile cu bomboane)

BOIVAR [nume propriu] m păian, palărie cu borduri late

BOMBARDIER c 1 a forma, 2 a numi, a fi numit dintr'odată (a prefect, etc), se *bombarder general*, a bombarda, a se numi singur general

BOMBE f 1 sferă sau jumătate de litru de vin, 2 cocoasă, 3 *bombe glace*, țară înghețată, 3 chei, beșie *etre en bombe*, țare la bombe, a face chei, a pîșii, *partir en bombe*, a se duce să petică

BOMBE a și m corosă

BOMBER c 1 a bat, a snopi și tu ne mîșie pas la paix, je suis te tomber, dacă nu-mi dai pace, să știu că u snopesc, 2 a mîșia au țetăr care mîșia țetăr je bombe, în timp cu cu țetăr mîșie (Bianchi), 3 se bomber, a se șterge pe bot nous, les pures, on s'bombe, noi sărui, ne ștergem pe bot

BON a și adv 1 *arriver bon premier*, a ajunge cel dintău, a întrece pe toți ceilalți, *arriver bon dernier*, a ajunge cel din urmă, a fi întrecut de toți, 3 *bon prisonnier*, arestant care se pîșie la deștănuș, *avoir bon queique un*, a pîșie în ilagant deșt pe ci nevă, *etre bon a la pierant*, 4 *le bon endroit*, curul, 5 *il est bon comme*, e nostim, 6 *bon enfant*, bini vitor, blăni *au bon enfant*, mîndă blăni, *le bon motif*, căsătorie, *la bonne presse*, pîșia catolică, m 1 urag *mon bon* dragul meu 1 *excellent bon*, țetăr țetăr, cocoasă, 3 *un bon*, un țetăr, un pîșit, 4 *cest un bon*, c) e un republican sincer, 5 *etre des bons* a) a fi un lucrător dintre cei buni, b) a avea perspectivă frumoasă, a avea noroc, c) *nous sommes des bons*, suntem scăpați, țetăr, 6 *le bon*, vinovatul (cel care țetăr arestat), 7 *lip coia bună de țetăr la masă*, 8 *avoir du bon*, a) a avea bani, b) a mai avea de ciut la regularea socotimoi, 9 *A bons de tabac*, medalii comemorative, *sonnerie des bons de tabac*, semnalul pentru soldați consemnați, 10 formulă de răspuns la telegramă, 11 *le bon, Monsieur le bon*, om lesne de prădat, victimă [V și cuvintele în legătură cu *bon*]

BONBON m *bonbon anglais*, bubuliță uscată, *bonbon fondant* (a liqueur), bubuliță cu puroiu

BONBONNIERE f bombonieră, sală mică și frumusea de țetăr *la bonbonniere du pas sage Chorseul*, muul și cocheul țetăr din pașajul Chorseul

BONDE f branză de închisoare *la Centrouse aux bondes*, închisoarea centrală

BON DIEU *m* 1 S nedeapsă (de a se scrie o frază în diferite părți), 2 4 scrie scrie puțin (a înfînt în franceze)

BON DIEUSARD *m* 1 pictor de icoană, 2 vânzător de icoană sau de lucruri sfinte, 3 creștin pravoslavnic

BONDIEUARDERIE *f* cuernicie

BONDIEUSERIE *f* neajor cu obiecte bune și cesti

BONDY scut lângă Paris cu gropi în care se aruncă fecerimentul *m* *refouler à Bondy* (à Bondy sous-merle), a trimis la dracu

BONGARCONNISME *m* bunătațe, fire imabilă de holtei

BONHOMME *m* 1 a) *son petit bonhomme* b) *mon bonhomme* dragul meu, fiul meu 2 *T'rol entrer dans la peau du bonhomme* a se identifica cu rolul, creuser *son bonhomme* a a-si studia adânc rolul, b) a scunda o inimă 2 sfânt (icoană, statuie) 3 om simțulu, capabil de lucruri mărunte *le directeur avait enfin trouve un bonhomme* directorul găsiu în sfîrșit o umplutură

BONI a bonu *que per* a) nici o vorbă!

BONICARD *m* muncitor

BONICARDE *f* babă

BONICHE *f* servitoare bună

BONICOT a bun

BONIFACEMENT *adv* naiv

BONIMENT *m* 1 discours pentu a a trage mustorii *débiter (lancer) son petit boniment* a-si lăuda marfa pentru a atrage mustorii, *tout le monde lance son petit boniment*, fiecare vrea să-si laude marfa, să-si spuie cuvântul *faire du boniment*, a vorbi mult pentru a convinge, pentru a atrage, *la faire au boniment* a fi bun de gură *j'envoyais bien mes boniments*, înțeam niste discursuri bine simțite, *ils de goissent leur boniment sans magie*, ei spun ce au de spus fără floricele, *je n'aime pas les boniments*, nu-mi place vorbele, *je lui détaillerais mon petit boniment*, o să-i spun și eu ce am de spus, 2 reclama (de scriatun), 3 discurs cu vorbe dulci (pentru a păcăli) *mauvais boniments* cuvinte insultătoare

BONINTER *v* 1 a felicită a îmbucură, 2 a vorbi într'una

BONINETEUR *m* V *bonisseur*

BONIQUE *m* moșneag

BONIR *v* 1 a vorbi mult (pentru a-si vinde marfa), *n'en bonir pas une*, a nu spune o vorbă, a tăcea *ne bonir que peau*, a tăcea în mâle, 2 a spune *ce que je te bonissais dans la babillarde*, ce-ace-ți spuneam în scrisoare, 3 a atrage prin vorbe dulci

BONISSE *f* *être en bonisse* a) a nu-i tăcea gura, b) a ocări

BONISSEUR *m* 1 cel ce atrage publicul prin vorbă la sale, 2 candidatul la deputăție (în timpul alegerilor)

BONJEAN *m* bărbat cu coarne

BONJOUR *m* 1 *faire son bonjour*, a se spovodi, *dire un petit bonjour*, a spune o vorbă (Zola), *simple comme bonjour*, foarte simplu, 2 *col au bonjour*, furt săvârșit disdedimneată

(când servitoarele deschid ușa) *et bonjour, bonsoir* și cu asta bună!

BONJOURNEY, BONJOURNER *m* hof cari operează dimineața (când sluga deschide ușile)

BONJOURIERE *f* femeie de stradă, care adună de un tânăr acasă, îl pradă spre ziua

BONNE *f* *une bonne, une bien bonne*, una nostimă, *en c'la une bonne*, încă una nostimă, *en due de bonnes* a spune lucruri nostime nostimate, *en faire de bonnes*, a face la boro boate, *avoir a la bonne* a) a fi iubit, b) a iubi a fine la cineva, c) a pretui, a pune mare preț pe cineva, *prendre a la bonne* a) a iubi, a se înamora, b) a lua în nume bun ceva, *être a la bonne*, a fi iubit, *être de la bonne*, a avea noroc, a fi bogat, *être dans ses bonnes*, a fi în toane bune, *dispus a la bonne*, cinstit, fără șarlatanie || *a avoir été bonne pour un homme*, a se fi dat unui bărbat, *bonne amie*, metru să || *int bon!* a prinde!

BONNE-GRÂCE *f* nână de înfășurat (a ciobitorilor)

BONNET *m* 1 *bonnet de coton* a) V *bonneteau*, b) V *bonneteur*, c) om înapoiat, mescia, *la gent bonnet de coton*, burtăverzimea, 2 *bonnet de nuit* om posomorit și tăcut, 3 *grand bonnet* episcop, 4 *bonnet d'évêque* a) loje mică din a pîtra galerie, b) partea din dăiat a unui curem fript, *bonnet jaune*, pol, presă de 20 lei, *bonnet vert*, condamnat la 20 ani sau pe viață, 5 *intélegere secrète* (intimă fără mai vechi ai unei tipografii, întîrziat dintr-un atelier), 6 *prendre quelque chose sur son bonnet* a lua ceva pe răspunderea sa || a binișor

BONNETEAU *m* joc de cărți pe la balcuri (la care nu se câștigă nici odată)

BONNETFR *v* a linguși, a ad-mi

BONNETEUR *m* întor la balcuri a unor jocuri la care nu se câștigă niciodată, șarlatan

BONNETIER *m* luntă-verde

BONNETON *m* vânzător însărcinat cu raionul ciorapilor într'un magazin

BONICHON *m* căruță femerască

BONO a foarte bine V *marache*

BONSHOMMES *m* pl des-nuri, măzgăleli (de scolar) *il couvre ses cahiers de bonshommes*, își acoperă caștel cu măzgăleli

BONTEVPS *m* un gros rețor bontemps, un om de petreceri

BONZE *m* 1 preotul școlai dela Saint-Cyr, 2 politician, scriitor, etc care vrea să trăiască de pontifice în meseria sa, 3 *les bonzes de la haute*, cei din elită, cei de sus

BOOK *m* registru de pariuri la cursele de cai

BORDA. BORDACHE *m* școala de navigație

BORDACHINE *m* cadet într-o școală de navigație

BORDE *f* casă la țară

BORDE *a être borde* a fi renunțat la plăcerile amorului

BORDEAUX [orasul Bordeaux] *m* (*petit*) *bordeaux*, țigară de cinci bani

BORDÉE *f* umblare (prin cârciumi, berării), petrecere, *chef courir (urer) une bordée*, a) a face (chef, b) părăsirea motiv sau fără permisiune (ieșirea dintr-o cameră), *ces bordées duraient six semaines*, aceste chefuri durau șase săptămâni

BORGNE *m* 1 *le borgne* (la cărbuni), 2 *culul || a maison borgne* casa cu o singură fereastră la față

BORGNER *v* a privi

BORNE *f* 1 *la borne* (cu puiet) care n are în vedere decât murle sale interese personale, 2 *camp de exercices* loc pentru silestă într-un cîmîr

BORNIBUS [nume le fabricantului] *m* muștar
BOSCO(T) *m* **BOSCOTTE** *f* cocoșat, cocoșă

BOSS *m* stăpîn sau patron

BOSSARD *a* *le bossard* cu două înțelesuri

BOSSÉ *f* 1 cunoștință *posséder la bosse des localités*, a) cunoaște toate locurile, toate localitățile, 2 *chiulhan* (cros de maniere, etc) *se donner (se flanquer) une bosse*, a se îndopă norcește, *hitte et bosse* chef chiulhan, *se donner une bosse de rire* se umfla, a plesni de rîs, *se faire des bosses*, a petrece de minune, 3 *mură* (vuler sa bosse a) a-și plimbă mutra, b) a se mută din loc *nous roulons notre bosse dans un beau carrosse*, n plimbăm mutrele într-un cureau frumos, *tomber sur la bosse de quelqu'un* a cădea peste cineva

BOSSÉLER *v* 1 a bate 2 *se bosseler le tube* a se fîriza cu țigări

ROSSER *v* 1 a călări pe ține, 2 a munci *ce que ça me rendrait contente de bosser pour toi*, ce mîmîrită are la să pot munci pentru tine (Rou.v. p. 157)

BOSSOIRS *m* pl tîțe mari tîțoane

BOSSU *m* 1 *T il y a des bossus*, se fluieră, 2 (la loton) *les deux bossus*, numărul 33

BOTTE *f* 1 *bottes en gaites, bottes de neuf jours*, cismă găurită, 2 *A grosse botte*, soldat de cavalerie, 3 *S n'être reçu qu'à la botte*, e nu fi admis la examen decât gratis, 4 (la școală Politehnică) *la botte*, funcțiuni civile la cari nu sînt admisi decât cei mai buni elevi, *en avoir des bottes*, a avea mormane întrași, cantități mari (din ceva) 5 *T faire des bottes* a înbui să faci muzică într-o societate, 6 *bouffer (manger) la botte*, a juhi platonie a fi înțat în rîs de o femeie, *gausser ses bottes*, a se căță de duță, *laisser ses bottes quelque part* a și lăsa papiuși undeva a muri

BOTTER *v* 1 a ține bine, a sta bine *ce chapeau me botte*, pălăria asta îmi stă bine, 2 a conveni *cela me botte*, asta-mi convine, primăsc, *de ne rien faire c'est justement ce qui me botte* să nu fac nimic, iată ce-mi place, *ma femme me botte* soția îmi convine, 3 *botter quelqu'un* a) a da cuiva un picior în spate, b) a săli *rien que peu causeur, je l'avais assez botte pour qu'il me contat ses nombreuses am-*

pagnes, d-și puțin vorbărește și sibi totus alai că-mi povestii numeroasele sale expediții

BOTTICELLI *m* pl pâr despărțit în mijloc și lins căzând în jos

BOTIER *m* 1 cel ce dă picioare în spațelor în disgrație, 2 (la școala Politehnică) lev care se prepară pentru o funcție civilă

BOUBOUILLE *f* bucătărie sărăcăcioasă (Rigod)

BOUC *m* 1 bărbat cu oarne, 2 *A barba* în furculiță, 3 *bours de regiment* săpătorii

BOUCAN *m* 1 scandal, tărăboiu, sgomot teribil *faire du boucan*, a face scandal, 2 *avoir perdu donner un boucan* a trage un pordai (cuiva), 3 bordel

BOUCANER *v* 1 a puși a țap, 2 a face scandal, tărăboiu, gălăgie teribilă, 3 *T boucaner une piece*, a fluiera o piesă, a împiedica prin fluierături jucarea piesei, 4 a mitui, a sfînși

BOUCANEUR *m* stalp de bordel

BOUCANIER *a* scandalagiu

BOUCARD *m* prăvălie

BOUCARDIER *m* 1 hoț de prăvălie, 2 năgustor

BOUCHÉ *a* *être bouché* a nu mai avea copii, a fi sterilă (o femeie)

BOUCHE DE PAIN *f* ospătarie unde să-iazi capătă paine, nămeș zilnică

BOUCHE EN-CŒUR *m* spuior de vorbă luh

BOUCHE L'ŒIL *m* piesă d 5, 10, 20 li (ce se pune în ochiu dintru o ademenie cu care)

BOUCHER *m* doctor chirurg

BOUCHER *v* *boucher un trou* a da un accont dintr-o datorie și plăti o datorie din alte mult, *boucher une fenêtre a quelqu'un*, a scoate cuiva ochi, *boucher un coin a quelqu'un*, a închide cuiva via (Mîrb au), *tu m'en bouches un coin*, mă mînti, *boucher une fille*, a defloro o fată (Zola)

BOUCHE-TROU *m* 1 umplutură a) cel ce iese bucătăria unui ziar, b) *T* actor de roluri mici, 2 *S* locuitor

BOUCHON *m* 1 fel, soi, *être d'un bon bouchon* a a fi de calitate bună, b) a fi no-tim ceraghios, 2 sticlă cu vin infundată, 3 umplutură, cel care umple un gol, 4 *s'asseoir sur le bouchon*, a șede pe jos, *ramasser un bouchon*, a cădea, 5 *un bouchon*, zece ani de închisoare

BOUCHONNER *v* a căra la pumni, a burduși

BOUCI-BOULA *int* tot una || *m* (în jocul loton) 69

BOUCLAGE *m* 1 lanțuri cătuși de mâini, 2 arestare

BOUCLE *f* 1 închisoare *défaire la boucle* a eluda, a fugi din închisoare, 2 *se serrer la boucle*, a nu avea ce manca

BOUCLÉ *a* închis, ar stat

BOUCLER *v* 1 a o sterge, a pleca *tu vas me la boucler*, pier dinaintea mea! 2 a aresta, 3 a închide *boucle (la)*, tacă și fleoanca! 4 a termina, a găti *boucler une affaire*

BOUCLETTE *f* lacătul unei uși

BOUDER *v* 1 a-î fi teamă de, a se da înapoi (de la ceva) *bouder turbid*, a fugi de muncă, 2 *bouder au cheveu*, a încope să chelească, *bouder aur dominos* a fi stîrb, a-î lipsi dinți

BOUDIN *m* 1 stomac *puisque tu en avais plein le boudin*, fiindcă ți-eră stomacul plin, 2 *pl* degete grase și roșii, 3 *faire du boudin*, a face mutre, a se înbușna, 4 zăvor

BOUDINAGE *m* mîncare de cărnăți, mizerii în noaptea de Crăciun

BOUDINÉ *m* V *gommeux*

BOUDINE *f* hînic

BOUDINER *v* 1 *T* a desena, a zugrăvi membrele flescite și fără caracter, 2 a mânca cărăiți, mizerii în noaptea de Crăciun

BOUET *m* gaură

BOUBUX *m* 1 măturitor de strade, 2 *Tip* literă rău tipărită

BOUFFARD *m* fumător

BOUFFARDE *f* luleă, pișă

BOUFFARDER *v* a fumă

BOUFFARDIÈRE *f* local pentru fumat

BOUFFÉ *a* 1 mîncat, 2 fript *tu es bouffé*, te a dus pe copcă

BOUFFE *f* nalmă

BOUFFE-GALETTE *m* buclător

BOUFFE-LA BALLE *m* mîncăcios

BOUFFER *v* 1 a mânca, a se îndoi *bouffer l'as*, a posti, *A bouffer de la boite*, a mîncă ărest, *se bouffer (le nez)*, a se ocări, a se juă la colți, 2 *en bouffer* a fi intracut *comme chez la cavalerie en bouffe*, în ce privește manierele elegante, cavaleria a rămas înapoi, 4 *en bouffer*, a-și opri partea cuvenită ca pește

BOUFFEUR *m* mîncăcios, *A bouffeur de kilomètres* into mergător

BOUGIE *f* bisă de 5 franci

BOUGNET *m* auvergnat cărbunar

BOUGNONNE, **BOUGNONNERIE** *f* mărșăla ciicăla

BOUGRE *m* 1 băiat, om *bon bougre*, băiat bun, cum se cade, *pauvre petit bougre*, nenorocitul de el! (Mirbeau) 2 (mauvais) bougre, ticălos, *bougre de bougre*, ticălos și nemernic, 3 un bougre de poul, un om energic, curajos

BOUGRESSE *f* ticăloasă, *pauvre bougresse*, hăit nenorocită *petite bougresse*, ștrengăriță

BOUL-BOUI *m* 1 păpușă, marionetă, 2 a) un fațur mic șantan, b) casă suspectă

BOUF *a* înfumat închipuit || *m* 1 om închipuit *faire du bouf*, a-î da aere, a se crede, 2 cărnaș

BOULLABAIS *m* Măslăez

BOULLABAISE *f* arababură, talmeș-balmeș

BOULLANTE *f* A supă

BOULLIR *v* *laisser bouillir le bouillon* a lăsa o afacere în voia ei

BOULLON *m* 1 restaurant *bouillons Duocal* restauranturile D (din Paris), 2 ploaie torențială *il ca tomber du bouillon*, are să cadă o ploaie torențială, *bouillon qui chauffe*, nor de ploaie amenințător, 3 dezastru financiar, ruină *la liquidation fut si complète qu'elle se changea en un parfait bouillon*, lichidarea fu

atât de completă că se schimbă într'un adevărat dezastru, *il boira un fameux bouillon*, va suferi o pierdere enormă, se va ruina cu totul, *boire le bouillon*, a) a se ruina, b) a muri, 4 *bouillon d'onze heures* a) otrăvă, b) înneacă *prendre un bouillon d'onze heures*, a se sinucide, a se îneca, a se otrăvi, 5 exemplare nevândute (dintr'o carte, dintr'un ziar) *rendre le bouillon*, a înapoiă numerile nevândute, 6 *comment trouves-tu le bouillon*, ce zici despre asta? 7 *employé aux yeux de bouillon*, buclător care face un birturile ordinare stele de grăsimi în supă stropind din gură în oală, 8 *bouillon aveugle*, supă slabă *bouillon de canard*, vin prost, apă zoală, *bouillon de la mariée*, îmbucătură după cununie, *bouillon pointu* a) chistri *le meilleur topique c'est le bouillon pointu*, cel mai bun leac e chisturul, b) lovitură de baionetă *nous te ferons boire un bouillon pointu*, o să-ți dăm o lovitură de baionetă, *bouillon de veau*, literatură dulceagă (dusmană romantismului)

BOULLON-GRAS *m* vitriol

BOULLONNER *v* 1 a pierde hînic, a ră-măneă cu exemplare nevândute *on ture à 10000, on bouillonne de 2000 sousent*, se tipă-rieste 10000 și 2000 rămân adesea nevândute, 2 a lua masa într'un restaurant

BOULLONNEUSE *f* sp cialistă în supe

BOULLOTTE *f* cap *tu as une sale boulotte*, nu-mi place mutra ta!

BOUIS *m* *donner le bouis* a) a se face sim-patic, a captiva prin vorbe, mîiere, b) a da mîiere frumoase

BOUISSE *f* prostituată

BOULANGE *f* 1 brutărie *faire dans la bou-lange*, a fi lucrător brutar, 2 *la boulange*, bu-langismul

BOULANGEMAR *m* brutar

BOULANGER *m* 1 diavolul, 2 *A boulanger de l'impératrice*, soldat dintr'o companie din Africa, *remercier son boulanger*, a da ortul popei

BOULE *f* cap, figură *ils ont la boule noire comme de l'encre*, au o figură neagră ca cerneala, *bonne boule*, figură minunată, *polissonne de boule*, figură de ștrengăroaică *perdre la boule*, a-și pierde mințile, a înnebuni, *boule de billard*, cap chel, *boule de con*, nătărău, tâmpit, *boule de loto*, ochi rotund ieșit în afară, *yeux en boule de loto*, ochi holbați, ieșiți din orbite, *boule de neige*, negru, arap, *boule de Siam*, figu-ră posnașă, *boule de singe*, figură porcă, *boule de son* a) față plină de pistrui, b) pâinea neagră (a soldaților sau arestanților), 2 băl-ciu, tîrg, 3 A voluntar, 4 *jouer à la boule*, a fi executat

BOULEAU *m* 1 vargă, 2 bătaie, 3 lucru, muncă *scier le bouleau*, a nu lucră, a prăznui

BOULENDOS *m* cocoșat

BOULER *v* 1 a bate, a stropși *si tu dis mot, j'te boule*, dacă zici o vorbă, te și strop-șesc, 2 a mustră, a da un faier, 3 a refuza, a respinge *je l'ai boulé avec perte*, l'am respins cu pierdere, 4 a merge, a umbli *envoyer bouler*, a trimite să se plimbe, a da dracului, 5 (la billard) a nimeri două bile cu tacu

BOULET *m* 1 om plictisitor, scariu, 2 pesmet de corabie

BOULETTE *f* stângăcie

BOULEUR, EUSE *s* *T* dublura unui rol principal

BOULEVARDIER *m* 1 om care-și face zilnic plimbarea pe pulevard (de la faubourg Montmartre până la Grand-Hotel), 2 reporter de mână a doua 'a de boulevard *esprit boulevardier*, spiritul parizian al bulvardului

BOULEVARDIERE *f* bulvardistă

BOULEVARDITE *f* dorul de bulvard, de Paris

BOULINE *f* cl. tălă balciu (făcută de servetani)

BOULINER *v* a fură

BOULINGUE *v* 1 a conduce, savoir se *boulinguer*, ști cum să se conducă, 2 a rapu a sfârși

BOULMICH *m* Bulvardul Sânti Mihail

BOULONNER *v* a munci, a lucra

BOULOT, OTTE *a* 1 gras și gros, 2 *pain boulot*, paine mare întrăgă || *m* bursuc || *f* femeie grasă și durdulie

BOULOTTAGE *m* 1 existență, traiu, mancară *turbiner pour le boulotage*, a munci pentru a trăi, 2 masă, ospăț *un boulotage épantant*, o masă minunată

BOULOTTER *v* 1 a fi sănătos și bine dispus, 2 a prospera, a fructifica *il resterait donc cent mille francs à faire boulotter*, rămân deci o sută de mii franci de fructificat, 3 *ça boulotte a)* merge bine, *b)* cum îți merge? 4 a mânca *je vais boulotter*, mîi duu sa mă nanc, 5 a trăi *pouvoi que nous ayons de quoi boulotter*, numai de am avea cu ce să trăim, *boulotter l'existence a)* a-și trăi timpul, a-și trece viața (în tihnă), *b)* a manca *boulotter son argent, sa galette*, a-și totă bonii

BOUV *int* 1 gata vine! (strigătul chelnerului când e chemat să-i s'a comandat ceva)

2 *faire boum*, a avea relații sexuale

BOUM-BOUM *m* vânător de noză, alviță

BOUQUET *m* 1 sfârșitul (unei întâmplări, unei conversații) *voilà le bouquet!* astă-i sfârșitul! *c'est le bouquet*, astă-i partea cea mai frumoasă, mai umilitoare (a sfârșitului), 2 *Tip literar* șteruș loc alb în tipar, 3 calificative într-oț

BOUQUINE *f* barbă d'șap, bărbă

BOURBE *f* la Bourbe, Maternitatea (din Paris)

BOURBEUX *m* tărâș

BOURBILLONS *m* S urme de carneală grasă pe varful penței

BOURDIN *m* măcar (Bourant)

BOURDON *m* 1 prostituată care nu caștigă, 2 mătoară (Rossignol)

BOURDONNISTE *m* *Tip* zefar care lasă cuvinte afară

BOURGEOIS, Ea boieresc || *m* 1 mahalagiu burdăvesc, 2 *gros bourgeois*, bogătaş, *faire son bourgeois*, a cheltui mult, a face pe bogatul, 3 *le Bourgeois*, Dumnezeu, 4 client, domn boier *ou allons-nous, bourgeois*, încotro, boie

ule? 5 patronul (unui atelier), stăpanul (unor slugi), 6 *A țivil* || *f* 1 patroană, stăpână, cocoană, 2 femeie legitimă, 3 *à la bourgeoise*, (mod de a prepara absintul), jumătate absint și jumătate lichier de anason

BOURGERON *m* 1 păhăruț de rachiu, 2 *A țivil*

BOURGUIGNON, JEAN BOURGUIGNON *m* soarele *tous les matins au point du jour c'est Jean Bourguignon qui me réveille*, în toată diminețile lui de stăpă soarele în zorii zilei

BOURLINGUE *f* 1 conștiență, alungare din viață, 2 mizerie *être dans la bourlingue*

BOURLINGUER *v* 1 a da drumul din serviciu (unui lucrător), 2 a o duce greu de azi de mâine, a îndura mizeria

BOURLINGUEUR *m* 1 meșter, șef de atelier (care am năpă murea cu darea afară), 2 năpă, buclă, noie

BOURRACHE *f* 1 *a)* de la *bourrache*! plictisitor la culme! cumpănit de mahmure, *b)* *faire de la bourrache*, a intra în mânie, 2 cuită cu jurată

BOURFASQUE *f* goană a poliției (printru hoți etc.) *razzie*

BOURRE-BOYAUX *m* birt ieftin

BOURREE *f* pumn, ghiont *soldat de deuxième bourrée*, soldat din anul al doilea

BOURRER *v* en *bourrer* une a-și umplea luleaua, a fumă una *bourrier le canon*, a se îndopa

BOURREUR *m* *Tip bourreur de lignes* țar care complocteară un țar în ultimul moment, uleșător de ziare

BOURRICHE *f* 1 mismaș bibliografic, 2 *a)* năfără *b)* femeie bogată dar ridică, 3 *V bourrichen*

BOURRICION *m* cap *monter le bourricion*, a umflă capu cuiva

BOURRICOT *adv* *c'est kif-kif bourricot*, e tot una, tot aia, cr mi e baba Rada, ce mi e Rada baba

BOURRIER *m* noroiu, murdărie *je ne suis qu'un bourrier de la rue*, nu sunt decât noroiul din stradă (Bourac)

BOURRIQUE *f* 1 năfără *tourner en bourrique*, a tâmpii, *faire tourner quelqu'un en bourrique*, a înnebuni de tot o cineva, 2 *la bourrique* a tourne le fouon noroiul a lura o întorsătură mai bună, *eventail en bourrique*, bată, bărdoață, 3 *être rond comme une bourrique*, a fi beat tun (Zola), 4 *a)* *avant* polițienesc, *b)* denunțator *faire la bourrique* a denunța dinaintea Justiției

BOURRIQUER *v* a munci din greu

BOURSER (SE) *v* a se culcă (Rigaud)

BOURSCOTÉRISME *m* arta de a specula cu îndrăzneală la Bursă, de multe ori chiar fără bani

BOURSIER *m* jucător la Bursă

BOURSILLONNEE *v* a strânge bani

BOUSCAILLE *m* noroiu

BOUSCULEUR *m* provocător de trecători

BOUSILLER *v* a omorî *si j'étais bousillé*, dacă as fi ucis, *ça te fout par terre mais ça te*

bousile pas, la trântesc la pământ, dar nu te omoară (Barbusse)

BOUSIN *m* 1 sgomot infernal, tărăboiu *faire du bousin*, a face un scandal teribil, a se bate cu scaune, sticle, etc., 2 cărciumă suspectă, 3 iad *un vrai bousin, leur chez eux, a cette heure*, casa lor a devenit acum un adăvrat iad (Zola)

BOUSINER *v* a face scandal, gălăgie

BOUSINEUR *m* scandalagiu, gălăgios

BOUSINGOT *m* 1 tânăr romantic (cu nălăme înuciată, părul tuns, cu barbă și cu vestă a la Rob spierie), 2 cărciumă, cafenea suspectă *un petit bousingot ou il y avait un billard*, o mică cafenea unde oră și un biliard

BOUSOLE *f* cap *j'ai ça dans la boussole*, mi-a intrat esta în cap

BOUSTIFAILLE *f* 1 de ale mâncării, hrană, 2 mâncare bună *voie la boustifaille!* trăiască mâncarea!

BOUSTIFAILLER, BOUSTIFFER *v* a mânca

BOUT *m* 1 concediu *recevoir son bout*, a fi concediat, *flanquer son bout*, a-și da demisia, a-și părăsi stăpânul, 2 *le gros bout*, sezutul, 3 *bout coupé* a) figură de foi de cinci bani tăiată de ambele capete, b) circumcis, evieuv, *bout d'homme*, omuleț, picu

BOUTANCHE, BOUTANGE *f* prăvălie

BOUTEILLE *f* 1 *avoir de la bouteille* a) a fi de mult tras în sticle, b) a aștepta mult și bine *vous sortez donc d'une bouteille!* așa de prost ești! *coup de bouteille*, față congestivă după un exces de băutură, *avoir un coup de bouteille*, a fi beat turtă, *bonne bouteille*, a trece la masea, 2 *Tipre bouteille à l'encre*, atelaj, 3 *se laisser mettre en bouteille*, a se lăsa să fie păcălit, *casser sa bouteille* a face pe fantaroa

BOUTERNE *f* cutie cu geam conținând câștigurile (în baracile de jos dela bălcuri)

BOUTERNIER ÈRE *s* om, femeie care tine un joc de zar la bălcuri

BOUTIEN *m* *les gros boutiens et les petits boutiens* a) cei ce sunează cântărele treburilor sparte dela capătul eror și c) ei susțineau contra lui, b) *fig* oameni cari discută la infinit pentru lucruri de nimic

BOUTIQUE *f* 1 sandrama (= casă păcătoasă, birou, administrație prefectura poliției, etc.), *être de la boutique*, a fi al casei, a face parte dintr-un partid, dintr-o cotrie, dintr-o administrație, etc., *envoyer promener toute la boutique*, a concedia, a da afară tot personalul, *monter toute sa boutique*, a-și arăta toată prăvălia (o femeie cand cade sau când e piea decoltată), *et toute la boutique*, și întreaga șarlatanie), 2 casă infectă, iad, 3 tocul cu ușițe la brăul (măcelarilor)

BOUTQUIER *m* hurtă-verde om cu sentimente înguste

BOUTON *m* 1 pol, piesă de 20 de franci, 2 zar, 3 clișor

BOUTONNIÈRE *f* se *brosser la boutonnière*, a nu căpăta nicio decorație

BOUZOU *m* mamutușă

BOYUS (*us*) *m* *S* (la Politehnica) bretele

BOX(E) *m* desparțitură în grajd

BOXON *m* bordel

BOY *m* *S* servitor de școală

BOYARD *m* străin bogat

BOYAU *m* *avoir les boyaux en detresse*, a fi hâmcit, lăhnit de foame, *boyau rouge*, bețivan numărul ainf, *aimer comme ses petits boyaux*, a iubi ca pe sine însuși

BOYAUTER (SE) *v* a iada a peticea

BRACAILLE *f* furt de vanatură

BRACELET *m* câțuse de mână

BRACQ, BRACONNEAU *m* hoj de vanatură

BRACONNER *v* a înșela (la joc)

BRADER *v* a vinde pe preț de nimic

BRADERIE *f* inspire, vindere pe nimic

BRAIRE *v* a urla, a plange

BRAISE *f* bani *abouler de la braise*, a da bani, *balanceur de braise*, zara, cîmătar, *coqueux de braise*, furnizor de capitaluri

BRAISER *v* a plăti, a da bani

BRAISEUR *m* om chiabur, bogătaş

BRAISILLER *v* a sculpi, a scântea

BRAMÉE *f* muga tul mării (Daudet)

BRAME-LA-FAIM *m* flămând (Daudet)

BRANCARD *m* 1 picior, mână *serrer le brancard*, a strânge mâna, (*vieux*) *brancard*, fostă corotă ce face pe mijlocitoarea, 3 *recevoir une éducation bien dans les brancards*, a primi o educație aleasă

BRANCHE *f* 1 *vieille branche* vechiule! bătrâne! 2 purtare aleasă, *avoir beaucoup de branche* a) a avea o purtare foarte aleasă, b) a avea un corp frumos *avoir de la blanche*, a fi noușim

BRANCHER *v* a spânzura

BRANDILLANTE *f* clopoțel

BRANLE-BAS *m* tîmbălău alaiu

BRASÉE *f* apucare cu mână (a treptelor unei scări) (Zola)

BRAYE *m* *faire le brave*, a amenința

BRECHETELLES *pl* covrigi cu sare

BRED-A-STREET *m* stradă Breda (cartier de cocote în Paris) *dame (habitante) de Breda-Street*, cocotă

BREDOUILLE *t* *chevalier de la bredouille*, vîntor de Dunărea || *adver* *rentrer bredouille* a) a se întoarce acasă beat mort, b) a se întoarce acasă fără musteriu

BREDOUILLES *m* bolborosire, blodogorire

BREDOUILLON *m* desiluzionat, om neno rocit ale cărui osteneli sunt zadarnice

BRELOQUE *f* 1 ceasornic de piete, pendulă *battre la breloque*, a bate câmpii, 2 *pl* testicul

BRÈME, BRÈME *f* 1 bilet de întărire, 2 cartă de joc *manquiller la brème*, a jucă cărți, 3 conducă de prostituată *être en brème*, a fi sub supravegherea poliției

BRÈMIER *m* fabricant de cărți de joc

BRÉSILIEN *m* om chiabur

BRESSANT *m* *cheveux taillés à la Bressant*, păr scurt și drept în sus

BRETELLES *f* *pl* *en avoir par dessus les bretelles*, a se plictisi de moarte

BRIC-A-BRAC *m* 1 comerț cu vechituri, cu lucruri vechi, 2 n gustor de lucruri vechi, de antichități *ce voleur de bric à brac* hoțul ăsta de n-gustor de vechituri

BRICABRACOLEUR *m* caligător, 1 lucruri vechi, amator de lucruri vechi

BRICABRACOLOGIE *f* 1 știința vechiturilor, 2 n gustor cu vechituri

BRICABRACOTANTE *f* mârșă de lucruri vechi

BRICABRAQUER *c* a face n-ot cu lucruri vechi

BRICABROIS *a la valeur bricabroise de* Pons n-otul lui Pons în știința vechiturilor (Balzac)

BRICAJE *m* *Mor* curățirea mui (pe un corb)

BRICHET, BRICHETON *m* pâine *c'la* *un bricheton et ta buloche*, iată-ți pâinea și cain a

BRICOLAGE *m* muncă n însemnată

BRICOLE *f* 1 *a)* lucrare neînsemnată, *b)* muncă prost plătită *c'est de la bricole* 3 un lucru 3 personalul, muncitorii

BRICOLER *c* 1 a lucra (în grabă și fără gust, 1 cărpăci) *et bricolons tout plus vite que cela*, și cărpăci, odată mai repede toate astă 2 a face tot felul de meșteșuguri, de treburi a se înșirăna cu orice *M Janvier bricolait a la Halle*, d J învârtă tot felul de treburi la hală 3 a se obosi *bricoler des casse tête* a se anosi peste măsură

BRIDE *f* 1 lanț, 2 *oville bride* *a)* lucruri vechi, vechitură *b)* fig. haladăreă, boască bătrână

BRIDER *c* 1 a pune în lanțuri 2 *a)* a refuza un cerșet, *b)* a discuti pe cineva

BRIDIDI *m* *bridade paye*, dansator plătit (de proprietarul unui local de dans)

BRIFFE *f* hrană *c'la la briffe*, *cria il en riant*, iată de ale mâncării, zise el râzând

BRIFFER *c* a mânca *où c'est que c'est qu'on va pouvoir briffer*, dar unde am pută merge să mâncăm? (Courteline)

BRIFFEUR *a* mâncăcios

BRIGADIER *m* 1 obercheiner într-o cafenea, 2 *brigadier-fourrier* *a)* primul călă de brutărie, *b)* șef de lucrători (la tren)

BRIGAND *m* vechiule!

BRIG-FOUR [brigadier-fourrier] *m* 1 șef de pară

BRIGNOL, BRIGNOLET *m* *paine nas de brignolet* *d se coller entre les mandibules* și nici o bucată de pâine de mâncat

BRIMADE *f* 1 dojană nemeritată

BRIVARD *m* călău

BRIMBALLER *c* a lenuvi

BRIMER *c* 1 a târbăci (pe un elev nou venit), 2 a lua în ras (pe cineva) *il se laisse brimer*, se lăsa să fie luat în ras

BRIMEUR *m* S târbăcitor

BRINDEZINGUE *m* 1 *etre dans les brindeziques*, a fi pe jumătate beat, *se mettre dans les brindeziques*, a se îmbăta (Zola)

BRINGUE *f* 1 chef, betie, 2 bucată en bringue, sfărâmat, 3 lungană *sa bringue de*

sœur lungana-i de sorsa (Zola), *une grande bringue*, o corotă lungană

BRINGUEUR *c* a bea strașnic

BRINQUEBALLE *f* talangă

BRINQUEBALLER *c* a se bălăbăni cu sgomot

BRIOCHE *f* stangărie

BRIOLET *m* vin prost, spălătură de ploscă

BRIQUE *f* 1 *se coller des briques* a nu avea o manca, *s'enfiler des briques*, a posti di nevoie, 2 prostituată ordinară

BRIQUET *m* 1 două feluri de paine une cu unt și suprapuse, 2 *A* *baionetă la latte et le briquet* avalarea și infanteria, 3 *battre le briquet* *a)* a bălăbăni picioarele în mers, *b)* *Tip* a ciocni

șteră de vinăclac înainte de a o băga înăuntru

BRIQUETER (SE) *c* a se izbi de ceva

BRISAGE *m* 1 conil stricat (care și rupe sau murdărește hainele), 2 târăboiu drăcesc scandal *vous coulez faire du brisage* *ici* vreți să faci o mial aici? 3 scandalagiu

BRISCARD *m* veteran, deșed

BRISER *c* 1 *se la briser* a o șterge, 2 *Tip* a întrerupe lucrul, 3 a escroca

BRISEUR *m* escroc

BRISQUE *f* 1 *A* *a)* semn onorific, galon, *b)* *cicile brisque*, veteran deșed, 2 (în jocul *jeuig*) zeaurile și asu

BRISURE *f* *Tip* întrerupere momentană a lucrului la zeauri unor ziare

BROCANTE *f* 1 lucruri suplimentare *il a fait une brocante qui lui a valu trois livres*, a făcut o muncă suplimentară care i-a adus trei franci, 2 negot cu marfă de ocazie, afacere mică comercială *sa mère fait la brocante*, mă-sa e n-gustoreasă de mărfuri de ocazie

BROCANTEUSE *f* *brocanteuse d'amour*, pe-venghie (Mithra)

BROCHE *f* 1 polită pe o sumă mică, 2 pl dinti *broches rouillées*, dinti stricăți, 3 arbie, 4 centimă *il ne payerait pas une broche pour ton bonnet*, nu ți-ar da o centimă pentru laudele ce-i aduci

BROCHET *m* întreținut, peste

BROCHETON *m* peștisor

BROCHURE *f* *T* piosă de teatru tipărită

BRODANCHER *c* 1 a tatuă, 2 a broda

BROQUES *pl* bani

BROUILLE *f* 1 *T* *ne pas dire une broquille*, nu ști o vorbă din roi, 2 inel, 3 minută

BROUILLEUR, EUSE *s* hoț de bijuterii

BROSSE *f* 1 nu, nimic *brosse pour lui* nimic pentru el *ça s'était brosse* nimic pentru tine *2 porter ses chapeux en brosse*, a purta părul în sus 3 *Tip* *imprimer a la brosse*, a tipări fără masină de tipărit (adică cu peria pentru corcturi)

BROSSÉE *f* 1 bălăie, 2 înfrângere *Les Turcs ont reçu une fameuse brosse*, turcii au pățit o strașnică înfrângere

BROSSER *c* 1 *se brosser le ventre* a înghiți la noduri a se culca nemâncat, *se brosser la boutonniere*, a nu căpăta nici o decoratie, a se șterge pe bot, 2 *se faire brosser* a fi bățut, a păți o înfrângere

BROUÉE *f* bălăuc, trântă ală

BROUILLARD *m* *faire du brouillard*, a lumă, *chasser le brouillard*, a bea un rachiu dimineața, *être dans le brouillard* a fi chirculit

BROUILLE *f* la *brouille*, numeroasele chirciri cu ajutorul cărora se poate ține dintr-o procedură cîl mai mare folos posibil

BROUILLE *a* *carreau brouillé*, ochiu ce se uită chiorș, *carreaux brouillés*, casă cu nume rîu bordal

BROUSSAILLES *f* pl *en broussailles*, sbârhit, ciufuit, *être dans les broussailles*, a fi beat

BROUTA [Broua, fost profesor la Saint-Cyr] *m* discurs

BROUTASSER *v* a vorbi mult, a ține discursuri

BROUTASSEUR *m* 1 orator, ținător de discursuri, 2 flăcar

BROUTE *f* mancară, pâine

BROUTER *v* a mânca

BROUTEUR *m* *brouteur sombre*, om ursuz care mănîncă singur, posac

BROUTILLES *f* pl crampoie de idei

BROUTILLER *v* a expedia, a vota un șir de mici proiecte de legi (în Parlament)

BROYER *v* *je vous la broie*, îți strâng mâna

BROYEUR *m* *broyeur de noir en chambre*, om cu toană, scriitor pesimist, om care vede toate în negru

BRÛLAGE *m* rună, dezastru (complet), *crach c'est un brûlage général*, e un crach general

BRÛLANT *m* a greu, spinos

BRÛLÉ *a* 1 pierdut, fript, dus pe copcă *je suis brûlé chez mon tailleur*, croitorul meu nu mai vrea să-mi dea pe datone, *notre fille est brûlée*, fata no stră a îmbătănit, nu se mai mărită *le coulé brûlé*, acum s'a dus pe copcă, a fost pîns, *affaire brûlée*, afacerea pierdută, neîmbutită, 2 *enchère brûlée*, licitație șarlatenească făcută în grabă și cu pieturi ridicule, 3 domascat, dat pe față *le truc est brûlé*, sarlatania e dată pe față

BRÛLÉE *f* bătaie strașnică, *A foutre une brûlée aux ennemis*, a bată strașnic pe inamic, *recevoir une brûlée* a mânca o bătaie strașnică

BRÛLER *v* 1 *en bruler une*, a fumă o țigară, 2 a începe a ghici, a nimeri *ah! je crois que je brûle*, cred că încep a ghici, *vous brûlez*, începi a ghici, *ça brûle*, ești pe punctul de a ghici, 3 *A* a face lucios, 4 a denunța, 5 *brûler le cul* a da faliment, *brûler les cartes*, a pedia banca (un bancher la cărți), *brûler paul-las* a trage chirlu (unei femei), *brûler une station*, a trece o stație fără a se opri, *brûler une couture*, a întrece o trăsură, a i-o lua înainte, *brûler du sucre* a) *T* a fi aplaudat, b) a o rupe cu cineva sau ceva || *Se brûler*, 1 a fi pierdut, demascat *je commençais à me brûler*, începeam să mă trăder, 2 *T se bruler à la rampe* a) a veni aproape de rampă, b) a juca pentru sine (fără a-i păsă de piesă)

BRÛLEUR *m* 1 jucător îndrăzneț; 2 *T brûleur de planches*, actor consumat, actor care joacă cu for

BRÛLOT *m* maca jucată foarte repede

BRUNE *f* 1 vin negru, 2 bere neagră

BRUSQUER *v* *brusquer la marque*, a înșelă la joc numărând mai mult decât s'a câștigat

BRUTAL *m* 1 tun *as tu entendu ronfler le brutal?* auzit ai bubuind tunul? 2 (rar) pâine

BRUTION *m* elev din Prytanul militar la Flèche

BRUTIUM *m* Prytanul la Flèche

BÛCHE *f* 1 bătaie, buchiseală, 2 nătarău, neghiob, 3 *coller (rendre) sa bûche au grêle*, a predă, a da gata mesterului o bucată de postav lucrată (palton, naină, etc), 4 placă de lemn pentru gravat, 5 *avoir sa bûche*, a fi însărcinată, *ramasser une bûche*, a cădea, a nu izbuti, 6 (la maca) figurile și zecurile *tirer une bûche*, a trage o figură sau un zec, 7 *S temps de bûche*, săptămânile de muncă (înaintea examenului)

BÛCHER *v* 1 a lucra din răspuțeri, 2 a învăța pe capete *depuis dix ans je bûche*, de zece ani de când învăț pe capete, 3 a bate, a buchisi *c'est pour me bûcher* vine să mă buchisească || *Se bûcher*, a se snopi în bătaie

BÛCHERIE *f* bătaie strașnică, încăierare

BUDGÉTIVORE *a* și *m* bugetivor, care trăiește din buget

BUENRETIRO [castel la Madrid] *m* 1 căsuță la țară, 2 umbliătoare

BUFFET *m* 1 burtă, pântec *buffet garni*, burtă doldora, *avoir le buffet vide*, a fi cu stomacul gol, a fi lîhrit, *danser devant le buffet* foame neastămpărată (Zola), 2 orză *remouleur de buffet*, organist, flautist, 3 *bas de buffet*, om de nimic, secătură

BUL *m* hârtie veche, murdără, cărpă

BULGARE *m* *cherchez le Bulgare!* glucește dacă poți!

BULETINIER *m* scriitorul informațiilor zilei, scriitorul articolului de fond

BUQUER *v* a fura la schimbatul banilor (într-o prăvălie)

BUREAU *m* *A bureau arabe*, absint cu sirop de migdale, *bureau des pieds*, secția antropometrică (la prefectura poliției)

BURETTE *f* cap

BURINER *v* a munci harnic, a învăța pe capete

BURNES pl *mes ounes!* de loc!

BURQUE *f* *appeler burque*, a vărsa

BUS *m* omnibus

BUSERIE *f* nătașie, nerozi

BUSTINGUE *f* han unde trag coțcarii, etc

BUTIN *m* *A* echipamentul soldatului

BUTTE *f* ghilotină

BUTTE (LA) *f* dealul Montmartre

BUTTER *v* 1 a ucide *voulez pour butter le premier rousse*, iată (un cuțit) cu care să omori pe cel dintai agent polițienesc, 2 a ghilotina

BUTTEUR *m* călău, ucigaș

BUVAILLER *v* a sorbi în înghițituri mici, a sorbi cu încetul

BUVAILLEUR, BUVAILLON *m* băutor ageamă

BUVERIE *f* cărciumă

CADRE *m* 1 *T* personalul baletului și al statuiștilor după mărime, 2 personalul poliției de siguranță, 3 sursoare falsă, scris fals
CAFARD *m* 1 *S* denunțator, 2 *avoir un cafard*, a i umbla găgăuni în cap, 3 *A* oțăr necăscut trupe pentru toancie lui

CAFARDE *f* luna

CAFALDER *v* *S* 1 a denunța, 2 *A* a ocroti

CAF CONCE *m* cateu concert

CAFE *m* *café d'abbé*, calca toate subite, *fort de café*, toate tare, *c'est un peu fort de café*, asta i prea din cafe alară, *asta i prea piea*

CAFETE *f* *A* calea cu apă multă (dată soluțioi vada)

CAFETIERE *f* cap, mată *en plein sur la cafetiere*, drept în cap, *se mouiller la cafetiere*, a se îmbăta

CAFIGNON *m* mios unit (de picioare)

CAFIOT *m* calea proastă

CAFOUILLE *v* a scotoi, a scoimoni

CAFOUILLEUR *m* luntreș agamru

CAFOUILLEUX *m* nălărau

CAGE *f* 1 atelier cu tavan de sticlă, 2 *Tip* saia de zejuit, 3 închisoare *mettre en cage*, a băga la închisoare, *oiseau en cage*, prizonier, 5 *cage a lapins (poulets)*, cotet, odare murdară, 5 cap *ne plus avoir mouron sur la cage*, a fi chel

CAGIBIS *m* cocioaba, loc de adăpost

CAGNA *f* ascunzătoare în transee

CAGNARD *m* caic

CAGNE *m* 1 mârșogă, gloabă, 2 jandarm || *f* 1 căta care mușă, 2 laș, trandav, 3 *S* clasă de liceu preparatorie pentru școala Normală, 4 trandăvie *avoir (faire) la cagne*, a trandăvi

CAGNER *v* a trandăvi.

CAGNEUX *m* *S* școlar al unei clase pregătitoare pentru școala Normală

CAGNOTARD *m* crupier șarlatan

CAGNOTTE *f* *faire une cagnotte*, a pune bani castigați la o parte pentru a-i cheltui apoi în priutul tutuioia

CAGOU *m* meșter în hoști, hoj-meșter

CAHORS *m* *S* hardau cu resturile de man-cări la (școala Politchnică)

CAHOUA *A* (la soldași întorși din Africa) calea

CAILLOU *m* 1 cap (tuns mărunț) *n'avoir plus de mousse sur le caillou*, *avoir le caillou démoussu*, a fi chel, *se sucer le caillou*, a se sărută pe obraji, 2 *avoir son caillou a)* a fi cam chinchit, *b)* a da peste un naiv, 3 *avoir un caillou*, a fi cocosat, 4 *pere Caillou*, individ ce nu se lasă a fi înșelat

CAIVAN (*ka-i*) *m* *S* (la șc Normală), supraveghetor de studii (care-și pregătește și teza)

CAIRE *m* (f) bani

CAISSE *f* 1 *battre la caisse*, a umbla după bani, a-și procura bani, *battre (donner) la grosse caisse*, a lăuda pește măsură, a face reclamă, *sauver la caisse*, a fugi cu cassa de bani, 2 *caisse noire*, fondurile secrete (pentru ministerul de

interne, prefectura poliției), *caisse des rep- ules*, fondurile secrete pentru zăie, *caisse des pauvres*, cosciugul (Zola), *caisse d'épargne*, a) gura *mettre a la caisse d'épargne*, a mânca, *se taper sur la caisse*, a nu avea nimic ce mânca b) curcuma, *A la grosse caisse*, închi-soara

CAISSON *m* *A* cap *se faire sauter le cais- son*, a-și tragi un glont în cap

CALABRE *f* rare

CALANCE *f* 1 trândăvie, 2 oprire din lucru, șomaj (la tipografi)

CALANCHE *a* mort

CALANCHER *v* a muri *il est bien malade, il va calancher*, e foarte bolnav, are sa moara (Rossignol)

CALANDRINER *v* a duce o viață păcă-toasă, a trage pe diacu de coadă

CALÉ, *E* a 1 bogat, 2 tare *dans cette sai- son, les plus cales sont quelquefois genes*, în acest anotimp pana și bogatii sunt uneori strămtoiați, *cale en dessin, en histoire*, tare în desen, în istorie, 3 în tihnă *calc dans mon sofa*, trantit în tihnă pe sofa, *j suis cale*, stau foarte bine aci, nu mă mușc d'aci, *être cale*, a și totdeauna bine lertule, a învăța bine

CAL(E)BOMBE *f* lumânare *on eleint toutes les calibombes*, se sting toate lumânările

CALÉBASSE *f* 1 cap, 2 adăpost *vendre la calebasse*, a da pe față, a denunța

CALER *v* 1 *Tip* a nu face nimic, a nu lucra, 2 a se da mapoi dela ceva, a fugi, a-i fi înică de ceva, 3 *S caler l'école*, a trage la fit școala, 4 a refuza o plată, 5 a maltrata, a da cu pumnii, 7 *se caler les amygdales*, a bea, *se caler les joues, se les caler*, a mânca || *Se caler*, 1 a se așeza în mobilile sale, a ieși din sărăcie, 2 a se așeza comod, a se tolăni *se caler dans son fauteuil*

CALETER *v* a o știrge (la ivirea unui po- lițist)

CALÉUR *m* lucrător leneș (zejar, chelner)

CALIBORNE, CALIBORNON *m* miop

CALIC [calicot] *m* lăiat sau vânzător de prăvălie

CALICOTE / vânzătoare de prăvălie

CALIFORNIE *f* (la telegraf) muncă supli- mentară

CALIFORNIEN *a* bogat

CALIJATTE *f* celula de închisoare *boulot- ter la calijatte*, a fi băgat la închisoare

CALIN *m* nătărău

CALINAUX, CALINO *m* 1 nerod, Nero- rescu, 2 (unic) Păcală

CALINOTADE *f* 1 piesă de teatru al cărei personaj principal e un om de o navitate caraghioasă, 2 nerozie, năzbătie

CALLOT *m* client morocănos

CALOQUET *m* pălărie de femeie (Zola)

CALOBGNE *m* chior, chiorăș

CALOT *m* 1 *S* (școala Saint-Cyr) a) chi- priu, b) general *le grand calot*, comandantul școalei, b) (la notari) bătrân caraghios, bă- trâna caraghioasă, 2 chit care răscolește toată maria fără a cumpără nimic sau mai

nimic, 3 *pi* ochi (man) *ribouler des calots*, a holbă ochii și a privi cu lăcomie, 4 *popă calot à blaureau* stropitor de aiasmă, 5 joc cu coji de nuc (cu o bilă de desubt)

CALOTTE *f* 1 *A chef de calotte*, ofițer care prezidează popola ofițerilor, 2 prajitură cu dulceața (Litté)

CALOTTÉE *f* cutie de tinut hăa cu monedă de pescuit

CALOTTINISME *m* popimă

CALOUCHÉ *a* chior, chiuraș

CALOUQUET *m* student în medicină (după pălărie purtă)

CALYPSO *f* *faure sa Calypso* a se tasoii, a face moituri

CAMARDE *f* moartea baisei (*épouser la camarde*, a muri

CAMARO *m* camarad, prieten *c'est ton camaro qui t'appelle*, te chiamă prietenul tău, *les deux cents camaros se tuoyaient*, cele două sute de camarazi se tuiau

CAMBOUIS *m* zăpăcălă, nedumerire

CAMBRIOL(L)É *f* udat, locuință

CAMBRIOL(L)É *a* pradat, călcat de hoți

CAMBROUNN [general francez] *m* 1 *mort de Cambronne*, acat, *faure son cambronne*, a se căca în munda *M Valout avait l'ama bulle un peu cambronne*, d-l V era de o amă bilitate (am obscenă)

CAMBROUCHE *f* 1 prostituată de bordel, 2 servitoare dela țară

CAMBROUSE *f* țară

CAMBROUSER *v* a servi, a fi la stăpan

CAMBROUSIER *m* 1 țarian om dela țară, 2 hoț dela țară

CAMBUSE *f* 1 *casă la cambuse pouvait manquer de pain, ça ne le regardait pas*, putea să lipsească painea în casă, pe ci nu-l privea, 2 *carcămă păcătoasă*

CAMELIA, CAMELLIA *m* 1 *avoir un camélia pour quelqu'un*, a fi nebunește mamoiat de cineva, 2 *absint cu grenadină*

CAMELOT *m* *camelot du roi*, partizan al restaurării regalității în Franța

CAMELOTAGE *m* maria negustorului am bulant de mărunțișuri

CAMELOTE *f* 1 mărunțișuri ieftine (lucrate în pripă), 2 conținutul coșului unui peticar, 3 *marfă furată*, 4 *afacere productivă*, chilipii

CAMELOTIER *m* 1 vânzător ambulant de mărunțișuri, 2 hoț

CAMERLUCHE *m* camarad

CAMIGEOTTE *f* adăpost de tranșee

CAMIONNER *v* a însoți, a duce la plimbare

CAMISARD *m* 1 *soldat dintr-o campanie de disciplină*

CAMOUFLE *f* *lumanare la camoufle était éteinte*, lumanarea eră stinsă

CAMOUFLÉ *m* om deghizat cu barbă falsă

CAMOUFLER *v* 1 a falsifica, a deghiza, 2 *T a drege (ex un decor) || Se camoufler*, a se deghiza

CAMOUFLEUSE *f* femeie care îmbracă pe artiști (în teatru)

CAMOUFLURE *f* deghizare

CAMP *m* *lever le camp*, 1 a se scula și pleca, 2 *apuca iar de lucru, piquer une romance au camp*, a trage un somn, *jucher le camp*, a o șterge, a se cara, *a la icie du camp*, deschis, pe față, *camp volant*, ligau nomiau, *menage de camp volant*, menaj nepotrivit

CAMPAGNE *f* 1 *aller a la campagne*, a fi internat la închisoarea Saint-Lazare (o femeie cu moravuri ușoare), 2 *(la maca) neuf de campagne* nouă alus de acat sau iurat cu care șarlatanul vrea să câștige *j'a toilette campagne*, toaletă de țară, *siege bien campagne*, adu vai il jeț de gradină

CAMPER *v* 1 a lugi, a o șterge, 2 a rămană *vous comperez tous ici, veți rămâne toți aci*, 3 *A faire camper*, a răsturna patul unui recrut adormit, 4 *se faire camper*, a fi arestat

CAMPHRE *m* rachiu ordinar, basamă

CAMPHKÉ *a* alcoolizat, ais de basamă *guster camphé*, galie alcoolizat

CAMPHRE (SL) *v* a lua palma bătă macului

CAMPHRIER *m* 1 bautor sau vânzător de basamă, 2 *carciuna în care se vinde basamă*

CAMPHRIERE *f* baulat de basamă

CAMPLUCHE *f* țară

CAMPLUCHARD *m* țarian

CAN [canon] *m* pahariu de vin

CANAGE *m* 1 *agonie*, 2 *spaimă*, groază

CANAILLE *a* 1 *șiret*, dat eracului, 2 *draguț dans la canaille d'oreille*, în urechea ta dragută

CANAILLON *m* știrgarci

CANARD *m* 1 *a) foaie volantă vandută pe strada, l'ip ziar*, *b) vânzător (ambulant) de ziare*, 2 *bărbat (redincos și supus vouci mon canard, du elle, rată pe bărbătețului meu, zise ea*, 3 *bucată de zahăr niurată în rom sau în cafea*, 4 *gravură proastă în lemn*, 5 *cal j'ai un bon canard, bourgeois, nous marcherons vite*, am un cal bun, boierule, și o să mergem repede, 6 *(la domino) les deux canards*, dubla de două, 7 *canaraa nesucit de ateluri*, 8 *mon petit canard*, dragul meu! 9 *canard sans plumes*, vană de bou, *bouillon de canard*, vin prost, *faure un canard*, a răsună (un pocnet, o batere în palme)

CANARDIER *v* a înșelă, a trage pe stoață, a spune gogoși de tuță

CANARDIER *m* 1 vânzător (ambulant) de ziare și de foi volante, 3 *răspanditor de știri false*, ziarist, 4 *l'ip culgător de ziare*

CANARI *m* nătărău

CANASSON *m* *vieux canasson*, marțoagă, *mon vieux canasson!* vechiule!

CANCAN *m* 1 *discurs latin făcut de un școlar la deschiderea unor teze*, 2 *zarvă mare V quanguam*

CANCRELAT *m* *Mar avoir un cancrelat dans la boule*, a fi cam chircăit

CANEÇON [caleçon] *m* ismană

CANER *v* 1 a-i fi înică, a se da înapoi în- grozit *les approches de la mort vous font caner*,

moartea care se apropie te îngrozăște, *alors, tu crois que je vais caner devant ces andouilles*, crezi, într'adevăr, că mi-e frică de secătura asta? (Rosny, p. 21) 2 a o șterge, a-și lua picioarele la spinare, 3 a) a fi în agonie, b) a muri, 4 a-și face treburința, a ieși afară, 5 a nu lace (din lene sau din neputință) *caner son article*, a nu ținește la ziar articolul promis, *caner l'école*, a trage la fiț școala

CANETER *v* a umbra ca rațele

CANETON *m* 1 *up* riar mic, foiță

CANETTES *f* *p* dinți mici

CANEUR *m* laș, fricos

CANFOUINE *f* 1 cotoabă, 2 *A* canită de soldați

CANICHE *m* *se mettre un caniche sous l'œil*, a pune loimior la ochi

CANIF *m* *coup de canif*, adulteriu, infidelitate *donner un coup de canif dans le contrat*, a făcut un adulteriu

CANIJATIE *f* *V* *calijatie*

CANIVET (*madame*) *f* client care răscolțe toată mairainta o prăvălie iară a cumpărani

CANNE *i* *offrir une canne*, *flanquer sa canne à quelqu'un*, a da pe cineva pe ușă afară, a i da pașaportul, *être en canne*, a fi sub supravegherea poliției (un osanait liberal), *caler sa canne*, a da ortul popii, *tete de canne*, cap grotesc

CANON *m* 1 cinzeacă de vin, 2 *bourrer le canon*, a se îndopa, *tirer le canon (d'alarme)*, a da o bășină

CANONNADE *f* salvă de bășini

CANONNER *v* 1 a bea la cinzecuri de vin, 2 a trage o salvă de bășini

CANONNIER *m* *canonnier de la pièce huide*, infirmier militar

CANONNIÈRE *f* *cur charger la canonniere*, a manca, *gargousses de la canonniere*, vară, fasole, etc

CANOT *m* închisoare

CANTOADE *f* plimbare cu luntrea

CANTINIÈRE *f* *A* urciol de apă în arestul poliției

CANTONADE *f* *écrire à la cantonade*, a scrie pentru a nu fi citit

CANULANT *a* plictisitor

CANULARD *m* 1 spițer, 2 *V* *canularium*, nou-sosit (la școala Normală)

CANULAR(IUM) *m* *S.* târbăcirea elevilor nou sosiți (la șc Normală)

CANULE *f* om foarte plictisitor, pisălog

CANULER *v* a plictisi pe cineva, a-i sta pe cap, a-l pisă

CAOUA *m* cafea

CAOUDJI *m* *A* cafea

CAOUTCHOUC *m* 1 om de cauciuc, 2 casă de împrumut pe amanet, munte de pietate

CAOUTCHOUTÉE *f* femeie distinsă

CAP *m* 1 *cap des Tempêtes*, 1 și 15 ale lunet (ca termene de plată) *doubler un cap*, a trece cu succes peste termenul de plată, *doubler le cap*, a face un ocol pentru a nu trece pe dinaintea casei unui creditor, 2 supraveghe tor la ocnă

CAPAHUTIER *v* a omori un complice pentru a i lua ce a furat

CAPET, **CAPUT** *m* pălăme

CAPISTON *m* *A* căpitan *alorsse le capiston l'a fait venir*, atunci căpitanul l-a chemat

CAPITAINE *m* 1 *A* *capitaine de la soupe*, căpitan care n'a văzut niciodată lăntul, 2 *capitaine de place* cataplasma le major m'a fait coller deux capitaines de place dans le ventre, chirurgical a poruncit să mi se puie două cataplasme pe burtă, 3 capitainist, speculator necinstit la Bursă

CAPITAL *m* *perdre son capital*, a pierde teccionia

CAPITALO *m* capitalist

CAPITOLE *m* 5 carcere *monter au capitole*, a fi pus la carcere

CAPITONNER (*SÈ*) *v* a se vătui, a se umbră cu haine calduroase

CAPITULARD *m* soldat care se predă (mai ales generalul care predă o fortăreță), *roi des capitulars*, generalul Bazaine

CAPON *m* 5 denunțator, 2 șnapan, șatalan

CAPORAL *m* 1 *le petit caporal*, Napoleon I-ru, 2 tutun de canitea a doua, 3 oberkelner

CAPORALESQUE *a* de caporal

CAPOT *m* 1 *T* gaura suflerului, 2 partea de dinainte a automobilului unde e motorul

CAPOTE *f* 1 (la pichet) marț *chercher la capote*, a umbra să facă marț pe potrivnicul său, 2 *A* *Pere la Capote*, seigent cu echiparea

CAPOTER *v* 1 (la pichet) a face marț, 2 a acoperi cu un burdui (o trăsură)

CAPOUT *a* *faire capout*, a omori

CAPRICE *m* 1 *faire des caprices*, a seduce dela prima vedere *j'en fais t'y des caprices*, cate femei nu m'au îndrăgit! 2 amant care nu plătește, amant de inimă, *caprice sérieux*, amant de pungă, întreținător

CAPSULE *f* chipiu de infanterist

CAPTIF *m* *enlever le captif*, a da un picior în spate

CAPUCINE *f* *jusqu'à la troisième capucine*, enorm, peste măsură *s'ennuyer jusqu'à la troisième capucine*, a se plictisi la culme

CARABINE *f* metresa unui student în medicină

CAR *m* cabina unui tramvaru cu cai

CARABINE *a* enorm, foarte tare, violent *guigne carabinée*, ghinion teribil (la joc), *mon cieux, je me suis payé une cuite carabinée*, mi-am plătit dragul meu, o pileală stragună (Virmantie)

CARABINER *v* 1 a jucă cu frică, 2 a întâri, a face mai tare *carabiner le bouillon*

CARABINIER *m* *carabinier de la Faculté*, spițer, *arriver comme les carabiniers d'Offenbach*, a sosi la spartul târgului

CARAFE *f* 1 gătlej. *jouetter de la carafe*, a-i puși gura, *je te jords la carafe*, te strâng de gât, 2 *faire rre (suer) les carafes*, a face să rază cu posnele sale până și pe oameni cei mai seriosi, 3 *bouchons de carafe* dismanate false foarte mari

CARAMBOLAGE *m* 1 încălcare generală, 2 zdruncinătură, izbitură a două trăsură

CARAMBOLER *v* 1 a săvârși mai multe trebi, doada, 2 a se da peste cap, *leur père qui carambole, en ruinant son fils et sa fille*, tatăl lor care se dă peste cap, ruinându-și băia tul și fata (Balzac)

CARAPATTER *v* a merge (în marș), a aleargă || *Se carapatter, a o șterge, a se ascunde dans l'Midi vont s'carapatter* ei o șterge spi, sud, dis donc, ma biche, faut nous carapatter, i ascultă, puico, trebuie să ne cărăbănim de aici (Zola)

CARAVANE *f* 1 baracă de siamatori sau negustori la bălău || *c'était un des meilleurs flambeurs de la caravane*, că a unui din ei mai bun actor ai baracei (Briant), 2 pl reünune de cocote

CARCAN *m* 1 mălăoagă, gloabă a turbiner *pire qu'un carcan*, de muncit mai rău decât o mălăoagă (Rictus), 2 femie lungană și slabă, *vieux carcan*, noașă bătrână și slabă, (ăzătună

CARCASSE *f* trup, corp *avoir une mauvaise carcasse*, a avea un trup subred, *charogne de carcasse*, stărv, mortăciune, *ne savou que faire de sa carcasse*, nu ști unde-i e capul de atât a trebi

CARCASSIER *m* 1 lucrător care face grîndișul unui decor, 2 cel ce face scenariul unei piese

CARDEE *v* 1 a sgăria obrazul, 2 *carder le poil*, a se lua de păr

CARDINAL *m* 1 *Cardinal de la mer*, stacoj, 2 *madame Cardinal*, mamă care-și vinde fi-tete și face pe cinstită

CARDINALE *f* pl menstruație

CARDINALISER *v* a se roși, a se face roșu || *il buvait a se cardinaliser la figure*, bui până ce devenea roșu ca sticla

CARÈME *m* *amoureux de carême*, amor zătimia

CARESSER *v* *caresser de la prunelle*, a face cu ochiul, a se uita galeș, *se caresser l'angou-lème*, a mânca

CARFOUILLER *v* a cercetă cu deamănuntul, a scormoni

CARGUER *v* *carguer ses voiles*, a lucra cu prevedere, a se retrage din comiș, *carguer son ballon*, a-și ridica rochia

CARICATURE *f* *faire la caricature*, a desena după un model drăpit (vorbind de clăvii școalei de Belle-arte)

CARISTADE *f* Tip ajutorare în bani, pomana

CABLO *m* bani

CABME *m* 1 bani, 2 pâine albă *la carne ne manque pas non plus*, nici de paine nu e lipsă

CARNAVAL *m* brezaie

CARNE *f* 1 mălăoagă, gloabă, 2 a) carne, b) carne stricată, proastă, 3 mortăciune, pu-toare *ah! la carne! voilà pour la carne!* a mortăciune, na pentiu murdăria ta! (Zola) || *m du carne*, bani

CAROGNER *v* a înjură

CAROLINE *f* auditoare asiduă a prelege-

rilor la Sorbona și în special a cursului de il-lozofie spirituaistă a lui Caro

CARON *m* capă abastă

CAROTTAGE *n* 1 atla a trage chiului, de a stoarce uva bani, 2 sgai un cumpă

CAROTTE *f* 1 stoaicere de bani prin pie-tate, prin momeli, chiul *tenir une carotte de longuini, d'épaisseur*, a trage un chiul pie-găit de multa vreme, *vi re de carottes, cul-tiver la carotte*, i trā din chiului, diu șula-tării, 2 *avoir ses carottes cuites*, a fi pe moartă, 3 *avoir ses carottes dans le plomb*, a cânta la's, 4 a vizita medicului la gimnast, 5 (în jocul *awa tennis*) *pour la carotte*, a arunca rău munga, 6 *avoir une indigestion de carotte*, a fi însărcinată

CAROTTE *a* *être carotte*, a fi înșelat, ti as pe sloară

CAROTTER *v* 1 a stoarce bani prin șarla-tană, a trage un chiul, a înceia *allons, ça au marche, maman, et ne me carotte pas*, aida! du-te în piață, mamă, și vezi să nu mă jupoi, *passer sa vie a carotter*, a si putea viața tră-gand la chiului, înșelând, 2 a juca cu fărîta, a risca suma mică (la Bursă), 3 *carotter l'exas-tence*, i trā cum poți a răzi pe inane, 4 *A carotter le service*, a prosti mîntia părăsind destori serviciul

CAROTTIER *a* stoaicatul de bani, sarlatanesc || *m* chiulangiu, șaiatan || *f* stoaicătoare de bani

CAROUBLE *f* cheie falsă

CAROUBLEUR *m* hot care operează cu chei fals

CARPE *f* *faire la carpe*, a lăcina

CARQUOIS *m* *carquois d'osier*, de Cupidon, coșul născăului

CARRÉ *a* *être carré*, a procede foarte enei-gic, a fi foarte hotărât || *m* 1 *carré de papier*, fișucă, foită, 2 *S* elev în anul al doilea (la școala Centrală), 3 numărul (ce și-l pun în-crușul la pălăuc), 4 *jouer le carré*, a mira pe pațu numere de dădă, 7 (în pictură) conturul părților născău (a) corpului omenesc)

CARREAU *m* 1 a) *de carreau*, V as, 2 *car-reau de vitre*, lornion monocul un *carreau dans l'œil*, cu monocul la ochi, 3 *rester sur le carreau*, a cădea la alegere, la examn, *garder a carreau*, a păzi cu cea mai mare atenție, *se garder a carreau a)* a fi pe pază, b) a nu lăsa-tui toți banii, 4 *râspantie le carreau des Heu-les*, râspântia halelor, *aller au carreau*, a m a după angajament (un lăutar), 5 ochiul *carreau brouilles a)* ochi șășu, b) casă de toleranță

CARRÉE *f* *odair de grandes carrees toutes pleines d'air et de soleil*, odăi mari pline de aer și soare (Bercy)

CARREFOUR *m* *carrefour des écrasés*, râspântia strășilor (formată prin intersecția bu-levardului, străzii și foburgului Montmartre)

CARRELURE *f* *carrelure de ventre*, mănecare strășnică

CARRER *v* a ascunde

CARRIÈRE *f* *la carrière*, diplomația

CARTE *f* 1 *être en carte*, a avea condicuță,

a fi înscrisă la poliție (o prostituată), *mettre en carte*, a liberă condicută (unei prostituate), a o înscrie la poliție, 2 *prendre des cartes*, a căuta ceva mai bun *s'il n'est pas content, qu'il prenne des cartes*, dacă nu e mulțumit, caute ceva mai bun, 3 *revoir la carte*, a vărsa, a bori, 4 *carte de geographie*, hartă, poliție

CARTELLO *m* *artiste di (primo) cartello*, artist de mana intua

CARTON *m* 1 *carton (peint)*, cartă de joc *manter (graisser, patner, remuer, travailler, tripoter) le carton*, a juca cărți, *manquiller le carton*, a măslui cărțile, *donner le carton*, a împinge să joace *ces tables d'hôte ou on donne le carton*, acle mese în pcnsium unde ești împins să joci, 2 *client care nu dă bacșiș*, 3 *A changements de carton*, schimbarea foaiei de notă, 4 de carton, în aprență, numai cu numele, necunoscut *roi de carton*, rege numai cu numele, *troupe de carton*, trupă mediocră, 5 *nuche de carton*, amant care pleacă fără a plăti, *cire carton*, a se întoarce fără bani (o prostituată)

CARTONNER *v* a juca cărți *je ne cartonne pas mal*, joc cărți destul de bine

CARTONNEUR, **EUSE** *s* cartofo

CARTONNEMENTS *m pl* manuscris de piesă uitată în dulapul directorului de teatru

CARTONNIER *m* 1 cartofor, 2 lucrător carpatic (în meșeria lui), 3 vânzător de locuri nume rotate la poarta unui teatru

CARTOUCHE *f* A *caler sa cartouche*, a muri

CARTOUCHIÈRE *f* *cartouchière à portée*, cutie sub vesta măslutorului, conținând tot felul de cărți în ordinea numerică, cari pot fi scoase cu înlesnire la nevoie

CARUCHE *f* închisoare

CAS *m* 1 *montrer son cas*, a-și arăta rușinea, 2 *casino*

CASAQUE *f* T *la grande casaque*, la *petite casaque* specialitatea lacheilor mari sau mici

CASAQUIN *m* *sauter (tomber) sur le casaquin a quelqu'un, grimper (tanner, travailler) le casaquin d quelqu'un*, a târbăci, a pisăgi în bădă pe cineva, *avoir quelque chose dans le casaquin*, a fi neliniștit, torturat din pricina unui lucru, *se faire creier le casaquin a)* a se speti, a fi omorât, *avoir le casaquin garanti*, a fi bine acoperit

CASBA *V* *kasba*

CASCADE *f* 1 *glumă*, *voră de spirit être à la cascade*, a fi vesel, a pricepe gluma, 2 *T pl* improvizații hazlu, situații caraghioase (ce actorul adăogă dela sine piesei), 3 *nebunii*, *pozne*, *craillăcuri sur la terre j'ai fait mes cascades*, în lumea asta am făcut la nebunii, *pozne*

CASCADER *v* 1 a aluneca, a poticni, a greși *dis-moi, Vénus, pourquoi t'obstines-tu à faire ainsi cascader ma vertu?* spune-mi, Venero, de ce te încapățânzi tu astfel a mă face să greșesc? 2 *T* a improviza dela sine, a adăogă vorbe de haz la rolul său, 3 a face nebunii, *pozne*, *craillăcuri*; 4 a juca dansuri desmățate

je suis fatiguée de cascader sur les planches m'am plictisit jucând dansuri desmățate pe scenă.

CASCADEUR *m* 1 *glumeț*, *farsor je suis chaque matin environné d'une douzaine de cascadeurs*, în fiecare dimineață sunt plictisit de o duzină de farsori, de caraghioși, 7 actor care improvizează dela sine vorbe hazlu, situații caraghioase, 3 *trăilă*, om de petreceri, 4 om nehotărît

CASCADETTE, CASCADEUSE *f* 1 *femeie excentrică* care frecventează localurile de petrecere, 2 *femeie glumeață*

CASCARET *m* 1 om cu înfățișare de deplâns, un biet păcătos

CASE *f* 1 *odăie*, *închisoare bouffer de la case*, a fi băgat la închisoare, *case des mac(h)abées*, cimitir, 2 *casino*

CASER *m* S (la școala Centrală) încazar mare, *șederea în școală în timpul săptămânii*

CASIER *m* *n'avoir pas de casier judiciaire*, a nu fi avut înec daravni cu tribunalele

CASOAR *m* S (Saint Cyr) 1 *peniș la chipiu*, 2 *mancaie de pasăre*

CASQUE *m* 1 *pălărie casque à auvent*, *caschetă*, *sapcă cu cozoroc*, *casque à mèche*, *bonetă de noapte*, *scufie*, 2 *îndrăzneală*, *talent la vorbă (la saltambanci) avoir du casque*, a avea talentul de convingere, 3 *capriț*, *patimă trecătoare pentru cineva, avoir le casque*, a avea un caprițiu pentru cineva (o femeie întreținută), 4 *avoir son casque, prendre le casque*, a se fi îmbătat, *avoir son casque de pompier*, a fi bolnav după beție, 5 *en arriver au coup du casque*, a vinde ceva, 6 (iron) *le casque de pompier*, simbolul artei oficiale.

CASQUER *v* 1 a plăti (fără să vrea), *Tip. faire casquer un plaite*, a lăsa pe un camarad să plătească, *ne pas casquer*, a nu plăti, a refuza ceva, 2 *faire casquer a)* a imputa cuiva beția, *b)* *Tip* a-și bate joc, a lua în răs pe cineva, 3 a cădea într-o cursă, 4 a îmbrăca cu o sapcă, 5 *j'ai casqué pour le roubillard*, îl socoteam pișicher, 6 *se casquer pour quelqu'un*, a îndrăgii pe cineva

CASQUETTE *f* 1 *pălărie (femeiască) t'as là une casquette un peu chouette*, ai o pălărie foarte draguță, 2 *casquette à pont, à trois ponts*, *pește întreținut*, 3 *banii pierduți la joc (în cafenea) le café Voltaire, créancier du réaliste pour des casquettes pyramidales*, *cafeneaua Voltaire*, *creditoarea realității pentru sume enorme de bani pierdute la joc* || a *être casquette a)* a fi beat, *b)* a fi moic, brutal

CASQUEUR *m* 1 *cel ce plătește pentru ceilalți*, 2 *T* *publicul care plătește*.

CASSAGE *m* *cassage de gueule*, *bătăie strâșnică*, 2 *cassage de sucre*, *denunțare*

CASSE *f* 1 *fărămituri de prăjituri ce se vând cu 10 bani cornetul*, 2 *spărturile (ce se fac într-un restaurant) payer la casse*, 3 *truc à la casse*, *șarlatanie prin care un băiat cade cu niște farfuri (dejă sparte) și un om bine îmbrăcat îi strânge o chetă*

CASSE-CŒUR *m* *seducător elegant*

CASSE-GUEULE *m* 1 complet unde se întâmplă des bătăi, 2 basamac ordinar, 3 pumn în făci

CASSE-MUSEAU *m* pumn în gură

CASSE NOISETTE *m* om cu nasul și bărbia foarte apropiate

CASSE-POITRINE *m* basamac

CASSER *v* 1 a bate, a frange în băți *je te vas casser*, am să te bat, *j'as l'a casser*, am să te învăț cu nunte, 2 a manca *j'avons déjà casse trois gigots*, mâncasem deja trei ciocvarte, 3 a cheltui, a risipi, 4 *casser sur*, a denunța poliției *pari a deux ou je casse sur toi*, să împărșim pe jumătate sau tu denunți, 5 *je t'en casse*, astă nu e de nasul tău, poși să aștept mult și bine, 6 *j'en casse*, nu înțeleg nimic, *mais du grec j'en casse*, dar grecește înțeleg, 7 a mototoli (un cornet de bomboane pregătindu-l, 8 a măturisi *il me l'a dit*, il me l'a casse, *m-a spus-o*, *m-a măturisit-o*, 9 *se la casser*, a fugi, a o șterge (dintr'un loc unde te plictisești) *c'est assommant ici, je me la casse*, nuă plictisesc la culme aci, o șterg, 10 *a tout casser*, enorm, minunat *un succes à tout casser*, un succes enorm, colosal, *elle est belle à tout casser*, e minunat de frumoasă, 11 a schimba (o monedă), 12 *casser du sucre sur (la tête de) quelqu'un*, a vorbi de rău pe cineva, a-l denunța, *A casser du sucre à deux sous le metre*, a spargi pietre cu 10 bani metru cub (un ocaș) [V cuvintele în legătură cu *casser*]

CASSEROLE *f* 1 spital pentru boli sifilitice, *passer à la casserole*, a fi în cura tratamentului cu mercur, *recurer la casserole*, a lua curățenie, 2 a) student în al zecelea an de studiu, haimana, b) moftangiu, 2 prostituată *casserole en argent*, prostituată care aduce peștelui ei un venit mare, 4 pălărie femeiească de modă veche, 5 pl decorată purtate pe piept, tunichele, 6 spion, denunțător *remuer la casserole*, a denunța, *coup de casserole*, denunțare, *passer à la casserole*, a fi denunțat

CASSETIN *m* Tip *passer la cassetin*, a sări peste caștele cu literă

CASSEUR *m* 1 scandalagiu *mettre son chapeau en casseur*, a purta pălăria pe ceafă, la o parte, 2 *casseur (de sucre)*, calomninator, denunțător || a *air casseur*, mutră obraznică, de bandit

CASSINE *f* 1 casă păcătoasă, atelier greu, 2 S sală de studiu

CASSIS *m* *avoir une voix de cassi-cognac*, a fi răgușit (din beție)

CASSURE *f* T 1 expunere, dicțiune musicală (a unui actor), 2 *jouer une cassure*, a juca un rol de căzătură, de om foarte bătrân

CASTAPIANE *f* A poală albă

CASTAGNETTES *f* pl *coups de castagnettes*, pumni

CASTELET *m* baracă de ghiniol, de Vasilache

CASTOR *m* 1 pălărie, 2 A ofițer de marină care nu merge pe mare niciodată

CASTORISER *v* A a se sustrage marșurilor lungi, expedițiilor pe mare (un ofițer)

CASTROT *m* clapon

CASTU *m* 1 spital, 2 închisoare, dubă
CATAPLASME *m* 1 supă deasă, treu, 2 A comandantul pieței || *le cataplasme m'a donné deux jours de planche*, comandantul pieței m-a dat două zile de arst, 3 om greoiu, grosolan

CATAPULTEUX *a* minunat de frumos, uimitor *jamais femme ne sut mieux porter des chapeaux catapulteux*, niciodată femeie n'a purtat pălării mai splendide

CAT(E)AU, CATICHE, CATIN, CATO *f* 1 prostituată, 2 metrușă

CATHÉCHISME *m* catehism

CATOGAN *m* conciu fais pe ceafă de care atarnă o panglică de mătase lungă

CATULA [= qu'as-tu là] *m* funcționar la vamă

CAUCHEMAR *m* om plictisitor la culme

CAUCHEMARDANT *a* plictisitor la culme, de nesuferit

CAUCHEMARDER *v* a plictisi la culme, a chinui || *Se cauchemarder*, a se plictisi groaznic, a se chinui

CAUSER *v* a se bate, a se măsura (cu cineva), *tu causes*, mai e vorbă, de sigur, *causer à rebours*, a face dragosti nefirească

CAVALANT *a* supărător

CAVALCADE *f* aventură de amor, dragoste.

CAVALE *f* 1 femeie lungă și slabă, iapă, 2 fugă grabnică, evadare *jouer la cavale*, se payer une cavale, a fugi în galop, a o șterge în grabă

CAVALER *v* 1 *cavalier dessus*, a se arunca pe, a înbăla pe cineva, 2 *cavalier après quelqu'un*, a urmări pe, a se lua după cineva, 3 a plictisi *c'que ça m'cavale*, ce plictiseală! 4 a o șterge, a se căra *tous allez me faire le plaisir de cavalier au corps de garde*, fă bine și șterge-o la corpul de gardă || *Se cavalier*, a) a o lua repede la picior, a o șterge cavale tot, șterge-o! *je me cavale*, o șterg, b) a se plictisi, [Vezi cuvintele în legătură cu *cavaler*]

CAVALERIE *f* 1 *grosse cavalerie* a) T statistele unui balet, b) curățitori de cloace, canale, c) criminalii cei mai periculoși (într'o ocnă), ocașu, 2 *cavalerie de Saint Georges*, bani englezești

CAVALO *m* A soldat din cavalerie

CAVIAR *m* *passer un caviar*, a păta la masă pasaje într'un articol sau într'o carte ca să nu poată fi citite

CAYENNE *m* 1 (pere Cayenne) cimitirul celor executați (afară din Paris), 2 atelier (la marginea orașului, afară din Paris)

CAYEUX *m* *aux gros cayeux*! cumpărați scoici! scoici!

CAZIN *m* joc de biliard cu o bilă

CAZINER *v* a juca biliard cu o singură bilă.

CÉANS *m* *maitresse du roi Ceans*, stăpâna casei

CEINTURE *f* *s'en donner plein la ceinture*, a se îmbătă

CEINTURER *v* a pune brâu, a încinge

CELCU pron *avoir celui de*, a avea onoare de a, *mam'selle, aurai je celui d'aller*

avec vous? domnișoară, pot avea onoarea de a te însoți?

CENT *a faire les cent coups*, a făptui tot felul de nebunii, de năzbăni, *être aux cent coups*, a fi scos din minti || *m le cent* (100), umblă toarea

CENT KILOSER [=s'ankyloser] *v* a cântări o sută de kilograme

CENTRAL *m* 1 arestant al penitenciarului *Maison Centrale*, 2 biroul central al poștei pe piața Bursei, 3 (pl *Centraux*), elev al școlii Centrale, 4 funcționar în biroul central al unei administrații

CENTRALO *f* 1 Școala Centrală, 2 *maison centrale* (un penitenciar)

CENTRE *m* 1 *centre de gravité*, sezut, *perdre son centre de gravité*, a se clătina (un bețiv) *connaître le centre de quelqu'un*, a cunoaște caracterul cuiva, 2 nume propriu

CENTRÉ *a être centre*, a fi făcut daraveri proaste

CENTRE-GAUCHARD, CENTRE-GAUCH(I)-ER, CENTRE-GAUCHISTE *m* deputat al stângii

CENTRIER *m* 1 deputat din centrul conservator sub Louis-Philippe, 2 infanterist

CENTRIPÈTE *m* infanterist

CENTROUSE *f* penitenciarul *maison centrale*, casă de corecțiune

CEP *m avoir un cep de vigne*, a avea un nas de bețivan

CERBÈRE *m* cerber *a)* portar (моиц), *b)* gardist

CERCEAU *m* monoclu *avec ton cerceau dans l'œil*, cu monoclu în ochi

CERCHER *v* a căuta, a aduce

CERCLÉ *m* butoiu

CERCLER *v* a aresta *ils ont tout de même réussi a en cercler trois*, au izbitut totuș să aresteze trei din ei (Bercy)

CERCLEUX *m* membrul unui club, unuic || *a care-și trece vremea în cluburi*

CERCUEIL *m* 1 cutie de vioară, 2 bere

CÉRÉMONIE *f pousser une cérémonie a se răsti*, a trata cu asprime

CERF *m* 1 bărbat cu coarne, 2 *se déguiser en cerf*, a o știege repede, *à la prochaine occasion il se déguisera en cerf*, data viitoare, o va știege repede (Bulot)

CERF-VOLANT *m* hoafă ce desbracă copilașii într'un loc depărtat

CERISE *f marchand de cerise a)* călăreț prost, *b)* zidar din împrejurimile Parisului, *se refaire la cerise*, a mânca, *faire sa cerise de l'eau de vie*, a înnotă pe spate

CERISIER *m* mărtoagă mică (ca și călușei cari aduc cireșile la târg)

CERNEAU *m* fetiscană nevinovată

CERTIFICAT, CERTIF *m* *A certificat de bêtise*, galoane

CES *a pl 1 ces dames, ces demoiselles*, damele, domnișoarele de soiul acesta, 2 *ces mess* (= ces messieurs), poitgiști

CEUSS(E) [ceux] *pron* aceia, *à ceusses*, acei-lora

CHABAN(N)AIS [bordel în str de Chabanaus la Paris] *m* târâboiu, scandal *en voilà un chabannais!* ce mai târâboiu! *faire un joli chabannais*, a face un scandal frumușel, *il s'attendait a un chabannais monsire*, se aștepta la un scandal enorm (Poulot)

CHABIER *v* a evada

CHABROL *m* bulion amestecat cu roșii

CHACAL *m* *A* zuav

CHAFAUT *m* esafod, schele

CHAFFOURER (SE) *v* a scărpina

CHAGRIN *m* *noyer son chagrin*, a bea

CHAHUT *m* sau *f* dans desmățat || *m* 1 ceartă, gălceavă, 2 scandal, târâboiu *faire du chahut*, a face gălăgie, *monter un chahut*, a provoca un scandal, 3 bătaie

CHAHUTER *v* 1 a juca dansul *chahut*, a juca desmățat *bacchanale chahutée par quatre filles*, un dans desmățat jucat de patru fete, 2 a face scandal, gălăgie *chahuter un professeur*, a face gălăgie la cursul unui profesor, al hundi, 3 a răsturna, a imbrânci

CHAHUTER, EUSE *s* 1 dansator de *chahut*, dansator desmățat, 2 scandalagiu, om gălăgios, femeie gălăgioasă || *f* femeie desmățată

CHAHUTOIR *m* local de dans, complet

CHAILLOT [mahala din Paris] *m* *à Chaillot!* du-te dracului, *à Chaillot les gêneurs!* afară cu ei! afară! *ahuri de Chaillot*, dobitoac, neghiob, *une Agnes de Chaillot*, o fată necinstită

CHAÎNE *f* 1 *doubler la chaîne à quelqu'un*, a mai tăia din tainul cuiva, a-l strânge și mai tare în chingi, 2 (la cărți) *chaîne d'oignons*, zece, 3 *casser sa chaîne*, a părăsi atelierul înainte de vreme

CHAÎNISTE *m* lucrător de lanțuri de aur

CHAIR *f* *chair à canon*, soldat, *chair à misère*, proletar, nenorocit, *chair à plaisir*, *à prostitution*, prostituată

CHAISE *f* *manquer de chaises dans la salle à manger*, a fi stîrb, *avaler une chaise percée*, a-i puși gura

CHALEUR *f* *oh, chaleur!* o, la dracul asta mai lipsi! *avoir chaleur de quelque chose*, a se teme de ceva

CHALOUPE *f* 1 femeie cu jupoane umflate, femeie grasă, 2 *chaloupe orange* *a)* cancan desmățat, *b)* dansatoarea unui cancan desmățat, *faire la chaloupe a)* a dansa cancanul în mod desmățat, cu clătînături violente din solduri, *b)* a lua o poziție unită

CHALOUPEE *f* varietate de vals (1909)

CHALOUPER *v* 1 a juca un cancan desmățat, 2 a merge bătălbănindu-se, 3. a face pozne

CHAMAILLERIE *f* gălceavă

CHAMARRE *f* bluză

CHAMBAR *m* 1 târâboiu drăcesc, zgomot infernal *ça va faire du chambard*, o să facă zgomot, *se liurer au chambard*, a face un târâboiu drăcesc; 2 vorbe de clacă, sporovăeală, 3 *S faire le chambard*, a prăpădi, a arunca (prin fereastră afară), 4 prăpăd

CHAMBARDEMENT *m* *V* *chambard*

CHAMBARDER *v* a răsturnă, *chamberder* *par la fenêtre*, a asvârlî prin fereastră afară

CHAMBARDEUR *m* scandalagi, turburător al liniștii publice

CHAMBE *f* cameră

CHAMBERLAN *m* meșteșugar care lucrează acasă

CHAMBOULER *c* a se clătina (ca un om beat)

CHAMBRE *f* 1 *être en chambre*, a locui o odaie mobilată, *mettre une fille en chambre*, a întreține o femeie, a-î lua casă, *avoir une chambre à louer*, a fi cam ținut, 2 *chambre des comptes*, camera de dormit a soților, *plein de chambre*, plin, 2 *A être de la chambre*, a fi însărcinat cu curățenia odăiei

CHAMBREÉ *f* 1 sala de culcare a soldaților

CHAMBERLAN *m* *V* *chamberlan*

CHAMBRER *v* 1 a momi pe cineva spre a-l convinge, spre a-l atinge, 2 a băga pe cineva într-o odaie și a-î fură toți banii (la joc), 3 *A chamber une arme à feu*, a face o cameră într-o armă de foc || *Se chamber*, a sta închis în odaie

CHAMBRISTE *m* cel ce are o odaie pe seama lui

CHAMEAU *m* 1 *a*) prostituată ordinară, târă, *b*) scaun pentru examinarea medicală a prostituatelor cu condică, 2 bădăran, mitocan, 3 păcătos *vieux chameau*, bătrân păcătos

CHAMELIER *m* 1 *les chameliers*, călăuzele de odinioară

CHAMP *m* 1 *les Champs* [Champs Elysées], Câmpiile-Elișce (gosea pentru plimbare), 2 *champ d'oignon*, cimitir, *champ des navets*, cimitirul celor executați, 3 toți cei destinați pentru a alerga la o cursă, *prendre le champ*, a pariă contra calului favorit, 4 *aller aux champs*, a se înfățișa dinaintea justiției, 5 șampanie *coulez-vous un verre de champ?* do rești un pahar cu șampanie?

CHAMPAGNE *f* 1 *fine champagne*, coniac de calitate mai bună, 2 *atrape, champagne*, *c'est du lard!* și acum înghite Agachi! 3 *les Champagnes*, societatea celor ce călătoresc de plăcere

CHAMPAGNISER *v* 1 *champagner un repas*, a b-ă șampanie la o masă, 2 *fig* a excita

CHAMPÊTRE *a* nostim *c'est champêtre!* e nostim de tot!

CHAMPIGNOL *a* nostim

CHAMPOREAU *m* 1 cafea preparată arăbește, 2 cafea cu lapte și cu rom sau cu absint, 3 mișmaș din tot felul de licheruri *le temps d'aller se gargariser avec un champoreau*, numai cât să-mi ud gâtul cu un mișmaș

CHANCELLERIE *f* *coup de la chancellerie*, atac la luptă dreaptă cu palma (în timp ce capul adversarului e ținut sub subțioară)

CHAND, *E* [marchand] *s* *chand d'habus* *a*) bădinar, *b*) telal, negustor de haine vechi; *chand de vin*, cărciumar

CHANDAIL *m* tricou de lană (Rosny)

CHANDELIER *m* 1 nas, 2 puște, întrefi-nut, 3 *coup du chandelier*, bacișul servitoarei cocotri când însoțesc pe client până la ușă

CHANDELIÈRE *f* 1 întoarea unei case de joc clandestină

CHANDELLE *f* 1 *belle à la chandelle*, frumoașă la lumină, urilă, *il me doit une belle, une fiere chandelle*, l'am scos dintr-o mare încurcătură, 2 *faire une chandelle*, a arunca mingea în sus așa ca s-o poată iar prinde, 3 muci sau murdărie atârnată de nas *souffler sa chandelle*, a-și sufla muci cu degetele, *étrangler la chandelle*, a scoate muci prin gură, 4 agent polițienesc, spion, 5 baroneta, pușcă de muniție *être (se ballader) entre quatre chandelles*, a fi escortat între patru soldați, între patru puști, 6 *moucher la chandelle*, a urma legile lui Malthus (un bărbat), 7 litru de vin *faire fondre une chandelle*, a turna o sticlă cu vin pe gat

CHANFREIN *m* *coup de chanfrein*, târăburi drăceșc

CHANGE *m* 1 obiectele de îmbrăcăminte imprumutate de pezevenghe fetelor din stabilimentul ei, 2 cărți măsluite puse în locul altora

CHANGER *v* 1 *Tip changer de composteur*, a schimba vorba, a se apuca de altceva (de ex., a mânca după ce a flecărit, a rade după ce a plâns), 3 *A changer de position*, a d-î rî, a fugi, 4 *ça te change*, asta te miră! [Vezi cuvintele în legătură cu *changer*]

CHANGEUR *m* 1 pungaș care, ieșind dintr-un restaurant, etc., ia un palton bun în locul paltonului său vechiu, 2 închirietor de costume (pentru deghizarea hoșilor)

CHANSTIQUER *v* a schimba

CHANT *m* *chant de poule*, sughițat (Zola).

CHANTELOUP *m* 1 borderu de tăietor de lemne, 2 vizuina unui lup

CHANTEMIÈRE *m* sugubăț

CHANTER *v* 1 a fi victima unui șantaj, a plăti pentru a obține tăcerea cuiva, *faire chanter*, a face șantaj asupra cuiva, a i stoarce bani pentru a păstră tăcerea, 2 a striga, a țipa *chanter au charpentier*, a striga hotul! 3 *être chanté*, a fi denunțat, *cela me chante*, îmi place.

CHANTERELLE *f* *appuyer sur la chante-relle* *a*) a atinge, a lovi unde doare, *b*) a strange de gât, *c*) a repeta cu insistență o cerere, *d*) *T* a trage în sus un decor

CHANTEUR *m* 1 șantajist, 2 *chanteur de la Chapelle Sixtine*, sconi

CHANTEUR RECETTE *m* *T* cântăreț de operă al cărui nume pe aș atrace lumea

CHANTIER *m* 1 (la joc) *installer un chantier*, a pregăti o partidă de macă, 2 nedumerrire, încurcătură

CHANTILLY *f* 1 horbotă de Chantilly, 2. *la Chantilly*, fanfară de vânătoare

CHANTE-QUI-VEUT *m* birt-cafenea în care cine vrea cântă

CHAPAL *m* pălărie

CHAPARDAGE *m* 1 pleșcut

CHAPARDER *o* *A* a pescui *nous avons chapardé des cerises*, am dat iuruș în cires

CHAPARDEUR *m* *A* plescan, plesăuitor

CHAPEAU *m* 1 om de paie, 2 înlocuitor în glumă, 3 *les chapeaux ierres*, jandarmii, 4 *chapeau du commissaire*, patru (în jocul loton), nouă (în jocul domino), 5 cateva randuri explicative ca introducere la un articol de ziar sau pasaj dintr-o carte

CHAPEAUTÉ *a* *chapeauté à neuf*, gătită cu o pălărie nouă

CHAPEAUTER *o* a găti cu o pălărie

CHAPELET *m* *chapelet (de Saint-François)*, lanț pentru încătușarea criminalilor

CHAPELLE *f* 1 *faire chapelle*, a-și ridica fusta pentru a se încălzi la gura sobei, *faire chapelle ardente*, a-și încălzi picioarele fără a ridica în sus rochia, 2 carcumă, teigheă de cărcumă *faire (fêter) des chapelles*, a cutreeră toate carcumele, 3 *A préparer sa petite chapelle*, a-și băga catrafusele în raniță, 4 clică, bisericuță *être de la chapelle*, a fi din aceeaș clică, *faire petite chapelle*, a se despărți, a face bisericuță aparte, *faire la petite chapelle*, a se prostituă, *resier en chapelle*, a rămâneă legat (un cal) până ce parlagui îl taie, 5 *Tip* exemplarele reținute de tipograf

CHAPELURE *f* *ne plus avoir de chapelure sur le jambonneau*, a fi chel

CHAPITRE *m* *faire un chapitre à quelqu'un*, a trage cuiva un fier

CHAPUISER *o* a tăia lemne (Rigaud)

CHARABIA *m* 1 auvergnat, om din Auvergne, 2 vânzător de cărbuni || a care vorbește pasărește *cette charabia d'italienne*, Italianca aceasta care vorbește pasărește

CHARBONNIER *m* 1 *faire son petit charbonnier*, a-și fi singur stăpân, 2 *faire (comme le) charbonnier*, a urmă perceputele lui Malthus în căsătorie

CHARBOUGNA *m* cărbunar

CHARCUTAGE *m* operație chirurgicală

CHARCUTER *o* 1 a ampută, a tăia (un membru), a face operație chirurgicală, 2 a cărpăci

CHARCUTERIE *f* 1. chirurgie, operație chirurgicală, 2 *train de charcuterie*, tren de persoane în care pasagerii se aprovizionează cu mezeluri

CHARCUTIER *m* 1 chirurg, 2 cărpaci, lucrător prost

CHARDONNET *m* al treilea batalion de infanterie ușoară din Africa

CHARENTON *m* 1 a Charenton! la Mărcuța! la Golia! 2 *un charenton, un billet (une correspondance, un train direct) pour Charenton*, un pahar cu absint curat

CHARENTONNADE *f* nebunie, sminteală

CHARENTONNESQUE *a* nebun

CHARGER *o* 1 a căpăta un misteriu (bir-jaru), 2 *charger des petits produits*, a lucra, 3 *T* a trage în jos un decor (contrar *appuyer*), 4 *A charger en ville*, a ieși din oraș, 5 a înlocui cu bere gulerul țapului, 6 *être chargé*, a fi beat *chargez!* turnați și beți, 7 (despre

femei) *avoir charge*, a fi însărcinată, *être chargée*, a fi pescuit un amant || *Se charger*, 1 a se îmbătă, 2 *se charger par la culasse*, a lua un clistir

CHARIBOTAGE *m* scriură încuicată, neciteață *ils savent lire un charibotage*, ei știu să citească ceva necitit (Metenier)

CHARIBOTÉE *f* o droaie *elle a une charibotée d'enfants* (Virmaitre)

CHARIBOTER *o* 1 a incurcă, a zăpăci, 2 a face zeflemele *j'aime pas les gens qui charibotent tout le temps*, nu-mi plac oamenii cari fac zeflemele tot timpul (Bruant)

CHARLEMAGNE *m* 1 A baionetă, 2 *faire charlemagne*, a se retrage din joc după ce a câștigat ceva

CHARLOT *m* călău *la femme à Charlot*, ghilotina

CHARLOTTE *f* clește de efracțiune

CHARMER *v* *charmer les puces*, a se îmbăta

CHAROGNEUX *a* 1 gretos, 2 *article charogneux*, marfă la care amplotul de prăvălie nu câștigă nimic || *m* om ursuz

CHARPENTER *o* 1 a schiță planul unei piese de teatru, 2 a chinui

CHARPENTIER *m* T colaborator însărcinat cu sch tarea planului unei piese, aranjatorul scenariului piesei

CHARRETÉE *f* *en avoir une charretée*, a fi beat turtă

CHARRIAGE *m* 1 furt prin înșălătorie, escrocherie, 2 curiozitate (de a afla) *j'aime pas le charriage, moi*, nu-mi place deloc curiozitatea, 3 batjocură, glumă [Vizi cuvinetele în legătură cu *charriage*]

CHARRIER *o* 1 a jefui pe cineva prin escrocherie, 2 a sluji de mijlocitor, de complice, 3 a căută cu curiozitate de a afla, 4 a calomnia, a defăimă, 5 *charrier à la mécanique*, a strânge victima de gât cu batista, în timp ce complicele o pradă, 6 a glumi *sans charrier nous voilà chez nous*, fără glumă iată-ne ajunși acasă || *Se charrier*, a se învăli incoace și încolo fără nicio țință, a umblă lela

CHARRIEUR *m* 1 șarlatan, 2 hoț, 3 complice (la un joc șarlatanesc), ademenitor (la o casă de joc), 4 om curios, doritor de a afla, 5 zeflemist, batjocoritor

CHARRIEUSE *f* 1 hoată, 2 femeie curioasă, 3 *charrieuse posée*, femeie care înșeală la joc în casa ei, 4 cărătoare, femeiehamal (Pouvillon)

CHARRON *m* V *charrier*

CHARRUE *f* *avoir la charrue complète*, a avea quintă, patrușprezece și asul (la pichet)

CHARTRON *m* T poziția actorilor la sfârșitul piesei *faire (former) le chartron*, a rându pe actori în semicerc la cupletul final

CHASSE *f* 1 zavrăc, perdat *foutre une chasse à quelqu'un*, a trage un zavrăc cuiva, *chasse à courre*, dojană aspră cu gonire din serviciu, 2 *A peloton de chasse*, pluton pedepșit, *chasse d'Aff*, vânător din batalionul de Africa

CHASSE *m* 1 ochiu *avoir froid aux chasses*, a nu avea curajul *j'en crois pas mes chasses*, nu mi vine a crede, *balancer ses chasses*, a învârti ochii în toate părțile, a căuta o ocazie, 2 *pl* ochelari [Vezi și cuvintele în le gătură cu *chasse*]

CHASSER *v* 1 *Tip chasser les lignes*, a face desparțitură mari între linii, 2 a puși

CHASSEUR *m* 1 picolo, băiat pentru curse (în restaurantele și cafenile mari), 2 ucenic, lucrător prost

CHASSIS *m* 1 ochiu, 2 ochelari

CASSBLARD *m* popă, piroț

CHAT *m* 1 *puise de casă*, 2 *avoir des chats dans la gorge, avoir bouffe du chat*, a fi răgușit, 3 *mon gros chat*, purulea dragul meu! 4 *fouilleux de chats*, otrăpă (bărbat), 5 organul femeii || *a etre chat, avoir des manures chattes*, a avea ceva pisice în firea sa

CHATAIGNE *f* 1 palmă, *laisser tomber des chataignes*, a da palme, lovituri, 2 *bille de chataigne*, figură poșnișă, 3 *faire pter la chataigne*, a desvirgina

CHÂTEAU *m* *chateau branlant*, fință sovăitoare, lucru nestatornic

CHÂTEAU-CAMPÊCHE *m* vin prost roșit cu un lămn roșu, cu băcan

CHÂTEAU-LA-POMPE *m* apă de băut *pas de Chateau la-Pompe dans une maison pareille*, nu găsești apă într-o asemenea casă! (Provins)

CHATELLEREAU *m* rușit

CHATON *m* pisicuță, fință încântătoare

CHATOUILLE *f* gadilat *faire des chatouilles*, a gădila

CHATOUILLER *v* 1 *T chatouiller le public*, a excita rasul publicului cu caraghiosități improvizate de actor, 2 *chatouiller les cots*, a scălmâna

CHATOUILLEUR *m* 1 *chatouilleur marion*, samsar de Buisă (care laudă o nouă emisiune, o nouă hârtie), 2 *T* om plătit ca să învesalească galeria și s'o facă dispusă pentru piesa ce se va juca

CHÂTRÉ *m* *V billet*

CHATTLEMENT *adv* pisicește, prin lingușiri pisicești

CHATTENTEUX *a* și *m* om rușinos

CHAUD *a* *il y faisait chaud*, lupta eră în focată, *quand tu me reverras, il fera chaud*, ai să mă mai vezi la Paștile calului, *quand je l'inviterai, il fera chaud*, poate să aștepte mult până să-l mai invit, 2 viclean, prevăzător *être (se tenir) chaud*, a fi pe pază, cu băgare de seamă, *avoir chaud*, a i fi frică, *tu parles, si j'avais chaud*, îți poți închipui cât de turburat am fost, *il l'a chaud*, e un pișicher, 3 erotic, care ațâță poftile *etre chaud, l'avour chaud*, a se înflăcăra ușor, *c'est un chaud a)* e un om aprins după orice femeie, *b)* e un pișicher

CHAUDIÈRE *f* prostituată ordinară

CHAUDRON *m* 1 piano hodorogit *taper sur le chaudron*, a dăngăni din piano, 2 *ecurer son chaudron, ecumer le chaudron*, a se spovedi

CHAUDRONNER *v* a cumpără din patimă tot felul de lucruri și apoi a le revinde

(CHAUDRONNIER *m* 1 țelal, 2 *A les chaudronniers*, curasieri)

CHAUFFE-LA-COUCHE *m* 1 bărbat încornorat, 2 bărbat sub papucul femeiei, 3. militar avansat prin protecția fustelor

CHAUFFER *v* 1 a aprinde, 2 a se aprinde, a se înfierbanta *il paraît que ça chauffe en Afrique*, pare că lupta e înfocată, e aprinsă în Africa, *ça va chauffer*, lupta începe să devie înfocată, 3 a bate, a pedepsi, 4 a prinde *Joseph a chauffe sa femme en partie fine avec un amoureux*, Iosif a prins în flagrant delict pe soția sa cu un iubit, *se faire chauffer*, a fi prins, arestat, *se faire chauffer une affaire*, a se lăsa să i se ia o idee, o afacere, 5 a face curte, 6 (în compunerii) *chauffer la colle*, a se împăca, a trăi iar bine împreună, *chauffer un eleve*, a încolți pe un elev, *chauffer des encheres*, a urca suma oferită la meșat, *T chauffer (les entrees et les sorties d') un artiste*, a aplauda cu putere pe un artist (la intrarea și la ieșirea din scenă), *chauffer le four*, a se îmbăta, a bea peste măsură, *chauffer une place*, a alegi cu limba scoasă după un post, *chauffer une puce*, a face unei pise o reclamă puterinică în ziare înaintea reprezentăției și a plăti s'o aplaudă în seara reprezentăției, *chauffer la scene*, a exagera scena în focul jocului

CHAUFFERETTE *f* 1 piano, 2 *renverser sa chaufferette*, a da ortul popei

CHAUFFEUR *m* 1 om de petreceri, om de viață, 2 cel ce împinge pe altul la cheltuieli, 3 om plătit ca să laude o piesă și s'aducă publicul la teatru, 4 *amorce c'est l'officier, le chauffeur de la petite*, e ofiterul care face curte micuței

CHAUFournIER *m* chelner de cafenea

CHAUSSETTE *f* 1 *chaussette de deux parois*, ciorapi despetechiați, *chaussettes polonaises (russes)*, ciorapi zdrențuiți, *essence (extra) de chaussettes*, mirosul de picioare, 2 *pl* *A* mănuși

CHAUSSUR *m* cismar

CHAUSSON *m* 1 prostituată ordinară *vieux chausson*, hoască bătrână, *putain (sau legere) comme chausson*, foarte desfrănată, foarte ordinară, 2 bătaie cu lovituri de picioare

CHAUSSEONNER *v* a da lovituri de picior

CHAUSSEONNIER *m* ciorăpar

CHÉCHIA *m* fes

CHEF *m* 1 *chef (de cuisine)* a) bucatar prima, b) maistru într-o fabrică de bere, 2 *A* *vaqmistru*, 3 *le grand chef*, prefectul poliției

CHEF-D'ŒUVRIER *m* compunător de capodopere

CHEFFESSE *f* 1 *cheffesse de rayon*, conducătoarea unui rayon dintr'un magazin, 2 *dirigența unei orchestre*

CHEF-LIEU *m* *V arrondissement*

CHELASSE *a* *V schlasse*

CHELINGUER, CHELIPOTER *v* a puși

il chelingue rudement ton linge, put al dracului

rufeale tale (Zola), 2 a și face nevoie

CHELOF *m* *je vais à chelof*, mă duc să mă culc

CHEMIN, CHEMIN DE LA VALLÉE *m* *gali*

CHEMINÉE *f* *T* coș prin care se coboară franghile

CHEMINEUX *m* vagabond

CHEMINOT *m* funcționar la căile ferate

CHEMISE *f* 1 *être dans la chemise de quelqu'un*, a fi intim cu cineva, a nu-l părăsi, *tous les deux, c'est le cul et la chemise*, ei sunt nedespărțiți, 2 *compter ses chemises*, a vărsa, a boi, *lancer sa chemise par dessus les moulins*, a nu-i păsa de lume, a fi desfranat, 2 *A chemise ronde*, cartea cea din urmă și înțoarsă a pachetului, pe care bancherul o ține în mână

CHEMISER *v* a îmbrăca cu cămăși

CHENAILLER *v* a ocări

CHENILLE *f* 1 fată ce umblă după cunos-tinți, 2 femeie urâtă, pocitanie.

CHENILLON *m* pocitură

CHENIQUE *m* rachiu

CHENIQUEUR *m* băutor de rachiu

CHENOF *m* pat *il est au cheno*, e în pat (Meténier)

CHENU *a* excelent (foarte bun) || *m* *du chenu*, lucru fain

CHENUMENT *adv* foarte bine

CHERCHE *adv* nimic (la biliard, etc) *avoir dix à cherche*, a avea zece puncte iar adversarul nici un punct

CHERCHER *v* a șicana, a necăji [V cuvintele în legătură cu *chercher*]

CHÉRIR *v* *chérir une blessure*, a ținea rana deschisă

CHERRER *v* a strânge de gât *s'il ne rap-plique pas, c'est moi qui irai lui cherrer le kiki*, dacă nu vine, mă voi duce eu să-l strâng de gât (Rosny)

CHETIBES *m* pl cizme.

CHÉTIF *m* copil de zidar care ajută tată-lui său la lucru

CHETOUILLE *V* *schtouille*

CHEULARD *m* mândăcios, sugaciu

CHEUX [chez] *prep* la *c'est qui se passe cheux nous*, ce se petrece la noi

CHEVAL *m* 1 (la macă) figură și zece *jour-er à cheval* (sau *le cheval*), a juca o sumă jumătate într-o parte jumătate într-alta, 2 *les chevaux de bois*, călușii, *jeu des petits chevaux*, joc de hazard cu cinci călușei de plumb mișcători prin elasticitate, 3 *faire son cheval de corbillard*, a umbla după efect, a face pe gro-zavul, 4 *cheval de retour*, criminal recidivist, 5 *A petit cheval de bataille* (de *vaiselle*), baie de zut || a violent, grosolan *la suite d'une lettre tres a cheval que je lui ai écrite*, în urma unei scrisori foarte violente ce i-am scris

CHEVALET *m* *chevalet de torture*, scaunul dinaintă a biroului

CHEVALIER *m* 1 *chevalier de l'aune* (du *mètre*), vânzător cu cotul, *chevalier de bidet*, pește, înțepinut, *chevalier du cordon*, portar, *chevalier du crochet*, peticar; *chevalier de la*

courte lance, cârpaci, *chevalier grimpant*, pun-gaș care oprează în odăile de sus ale servito-rilor, *chevalier de l'Hellade*, măsliutor, *chevalier du lustre*, om plătit ca să aplaude la teatru; *chevalier de mercredi*, cel ce face pe criticul sau pe protectorul la lucruri neînsemnate, *cheva-liers du parapluie*, prinții de Orleans, *chevalier du printemps*, nătăiaș cu garoafă la buto-nieră, *chevalier du rateau*, crupier

CHEVAUCHAGE *m* *Tip* starea strâmbă a linilor

CHEVÉ *m* *méthode Cheve*, joc de biliard cu două tacuri

CHEVELU *m* poet romantic, poet cu plete (pe la 1839) || *a* romantic *l'école chevelue*, *l'art chevelu*, școală romantică, arta romantică

CHEVEU *m* 1 necaz, grujă chinuitoare *veux-tu que je te dise, t'as un cheveu*, vrei să ți-o spun curat, tu ai un necaz pe inimă, *trouver un cheveu a la vie*, a fi sătul de viață, *avoir un cheveu dans son existence*, a avea un necaz pe inimă de nebiruit, *se faire des cheveux (gris)* a) a-și face inimă rea (a se supăra), b) a-i albi părul de durere, c) a se plitisi, 2 *predica ne-prevăzută*, greutate *il y a un cheveu*, e o predică la mijloc, *trouver un cheveu a quelque chose*, a întâmpina o predică la ceva, *trouver des cheveux à tout*, a găsi chichițe în orice, a găsi mereu nod în papură, *voilà le cheveu*! aici e acil *faire man-ger ses cheveux a quelqu'un*, a întârziata împo-triva sa pe cineva, 3 *faire de beaux cheveux*, a avea o înfățișare urâtă (a fi prost îmbrăcat, a fi prost făcut), *bouder au cheveu*, a începe să chelească, 4 *capriț elle a un cheveu pour lui*, e înamorată de dansul, 5 *Tip* lucrare grea, plitistitoare și neproductivă, 6 *T* schimbare din rușeală a ordinei verbelor într-o frază (de ex *Majesté, votre Sire est bien bonne*)

CHEVEUX-BLANCS *m* moșneag (Pouyillon),

CHEVILLARD *m* zalhanagiu care vinde cu toptanul măcelarilor

CHEVILLE *f* *cheval de cheville*, cal înaintas, *avoir des chevilles d'or*, a fi chiabur

CHÈVRE *f* 1 *Tip* necaz *avoir la chèvre*, a fi necăjit, maniat, *gober (prendre) sa chèvre*, a se necăji, a se mânia, 2 marțoagă

CHEVRON *m* *avoir des chevrons*, a fi avut mulți amanți (o cocotă)

CHEVRONNÉ *a* 1 excelent, bătrân și mor-ritos, 2 *Tip* mândos, supărăcios, arțăgos || *f* *chevronnée de l'amour* (de *la galanterie*), cocotă bătrână uzată

CHEVROTIN *a* *Tip*. mândos, supărăcios, ar-țăgos || *m* om posac, morocănos

CHEZ *prep* *être chez soi*, a se simți bine (în-tr-o rochie nouă), *elle y est chez elle*, îi vine bine (o rochie nouă) [Vezi și cuvintele în legătură cu *chez*]

CHEZEAU *m*. casă, locuință

CHIALER *v*. a plânge *faut pas chialer*, nu plânge! (Rosny, p 97)

CHIARDER *v* 1 *S* a munci pentru examen, 2 a ruga stăruitor pentru ceva

CHIASSE *f* *avoir la chiasse*, a fi fricos, a-i fi frică

CHIBIS *ado* închisoare *faire chibus*, a evadă,

CHIC *m* 1 distracție, eleganță, gingășie, șic (în maniere, îmbrăcăminte, mers, talie, mobilită) *avoir du chic*, a fi elegant, a fi drăguț, a avea șic, *quel chic la liberté donne aux femmes*, ce distincție dă femeilor libertatea! *c'est le dernier mot du vrai chic*, e ultimul cuvânt al adevăratei eleganțe, *être pourri de chic*, a fi extrem de elegant îmbrăcat, a avea o înfățișare, maniere extrem de eleganțe, *dans le (grand) chic*, foarte elegant, 2 petete artistică, originalitate *une première série du Carnaval de Gascogne est loin d'avoir le chic etourdissant de la seconde*, prima serie a carnavalului lui Gascogne e departe de a avea originalitatea următoare a celei de a doua, *il a le chic*, e un om original, 3 ușurință banală, dibăcie mediocră *il n'y a la dedans ni chic ni ficelles*, nu vezi (în acest tablou) nici lucrătură mediocră nici marfaturi artistice, *faire de chic*, a picta sau desena fără model, după fantazie sau memorie, *vous avez le chic pour éveiller les gens en sautant*, ai talentul de a scula morții din groapă (Burnstein, Samson, III, 6), 4 *parleur de chic* orator banal, mediocru, 5 *affectation*, aparență urâtă *ce chic que le tripot colle à l'épiderme des gens*, acea înfățișare urâtă pe care tripoul o dă pielii, feței oamenilor, 6 tovarăș, complice, 7 (la acrobați) *chic et contre*, atenție! *a* 1 distins, elegant, *ales une femme chic*, o femeie elegantă, distinsă, *les gens chic*, oameni din elită, distinși, *c'est chic*, așa-i distins, eleganț *une connaissance chic*, o cunoștință distinsă, 2 bine făcut, bine îmbrăcat, 3 frumos *etait très chic*, eră foarte frumos

CHICANDARD *a* V *chicard*

CHICANOU *m* 1 cată-ceartă, 2 avocat, carciocar (Pouvillon).

CHICARD *a* șic de tot, foarte elegant, foarte distins, extraiu || *m* 1 Carnaval între 1830 și 1850) brezaie cu coif, cu pană enormă, cu bluză de flanelă și cu cisme uriașe, 2 cara gnos, Păcală, 3 *le pas Chicard*, pasul de dans Chicard (după numele maestrului care l-a inventat), 4 filifson

CHICARDER *o* a jucat pasul Chicard

CHICHARD *a* calic, sgârbit la culme

CHICHE *l* int nal utel *chiche que sr*, uite, *că dai chiche que tu l'fais pas*, ba că n'ai să o faci || *a* statornic, nestrămutat

CHICHERIE *f* calicie

CHICHI *m* 1 mofturi, fasoane *faire un tas de chichis*, a face prea multe fasoane, *mince de chichis!* ce de fasoane! *elles en font du chi chi*, pour peu de chose, iac fasoane pentru nimica toată (Mirbeau), 2 sgomot, sbâr năut

CHICOTTER *o* a se calici

CHICHSTRAC *m* A căcat *corvée de chichstrac*, măturatul bucătărilor, al curșilor, curățitul privășilor (Merlin)

CHICMANN *m* croitor

CHICOCANDARD *a* distins, extraiu.

CHICORÉ *a* afumat, beat

CHICORÉE *f* 1 perdat strașnic, 2 femeie

mofturoasă care face nazuri, *faire sa chicorée*, a și da arse

CHICOT *m* *cracher ses chicots*, a stropi la cantit

CHIE *a* leit, asemănător *c'est lui tout chié*, e leit *!*

CHIEE *f* cantitate mare *des chiées d'enfants*, droaie de copii

CHIEN *m* 1 tovarăș *après ça tu deviendras chien*, după aceasta ai să te faci tovarăș, 2 *le chien aimé*, amicul rubit, *mon (petit, gros) chien*, dragușu meu! 3 diavol, om răutăcios *vieux chien*, arțăgos, bătran, 4 avar, calic, 5 capriș *avoir un chien pour un homme*, a avea un caprișu pentru un bărbat, 6 critic literar sau artistic, 7 *rachiu sacre chien*, *chien tout pur*, basamac, *il nous a fait goûter du chien qu'il venait de recevoir*, ne-a dat să gustăm niștrachiu ce primise acasă (Poulot), *une mine a pource ou l'on buvait du chien tout pur*, o *ar-ciumă* unde se bea basamac (Zola), *avoir du chien a)* a avea foc sacru, flacăară artistică, originalitate, *avant elle a du chien dans la voix*, are foc sacru în voce, *b)* a avea o turnură provocatoare, *avoir du chien dans le centre*, a avea îndrăzneală, curaj, *faire du chien*, a face pe elegantă, pe cocheta, *faire le chien*, a merge la piață cu stăpana, *cela lui donne du chien*, asta îi mai dă putere, 10 *du chien a)* ceva d licios, *b)* burhiseală, burduș ală *voult du chien*, *attends*, să vezi ce (trântă-ală) o să mai iasă, *așt'apți* numai, 11 (în compunerii) *chien du commissaire*, secretarul comisariului de poliție, *chien courant*, cel ce deschide și închide ușile (la vagoanele căilor ferate), 12 *chien de cour*, de college, supravghetor la un liceu, internat, 13 *chien de quartier*, caporal sau brigadier, *chien du regiment*, aghiotant, (Saint-Cyr) *chien vert*, prei geri asupra codului militar, 14 *voult le chien*, aci e aci, se regarder en chiens de faïence, a se privi încremenți, *s'éprendre du premier chien coiffé*, a se înamora de primul venit, *garder à quelqu'un un chien de sa chienne*, a-i coace turtă cuiva, a avea pică pe cineva, *piquer un chien*, a face neasta, a trage un somnul ț (p ste zi), 15 *Trip* litere căzute sub formă *chiens perdus*, *chiens noyes*, literă întoarsă, umplutură, 16 *chiens égarés*, știri diverse (rubrică la ziari) || *a* 1 căinos, răutăcios, calic *camarade chien*, camarad răutăcios (care nu împrumută bani) 2 prost, rău *voult du pommard qui n'est pas chien*, iată o bere care nu e rea, *le plus chien de ménage*, menajul cel mai păcătos, *ce n'est pas tant chien* (sau *pour les chiens*), nu e tocmai le disprețuit, 3 *n'être pas chien en affaire*, a om de treabă, cinstit în afaceri || *adv* en *chien*, căinște, horos, *en chien de fusil*, stăruit, chemuit, *à la chien* (cu părul) sbârilit pe trunț. Vezi și cuvintele în legătură cu *chien*]

CHIENCHIEN *m* drăguț pnu

CHIENDENT *m* *voult le chiendent*, aci e aci

CHIENLIT *m* parață de Carnaval *à la chienlit!* hoo! (înjurătura cu care mulțimea urmărește măștile din timpul Carnavalului),

crier à la chienlit, a ocări, a-și bate joc, a hui-
dui

CHIENNERIE *f* 1 porcărie, patimă bestială,
2 caucie, sgărzenie murdărie, 3 coteț de câine,
poiată

CHIER *o* 1 a se căcă pe cineva sau ceva,
a avea cel mai mare dispreț (pentru cineva
sau ceva), 3 *faire chier quelqu'un*, a plictisi,
a scoate din sărite pe cineva (cu stupiditățile
sale), *envoyer chier*, a trimite dracului, 4 (în
compunerii) *chier sur ses bas*, a fi cu totul
distrat, *chier dans ses bas*, a fi incos, *chier
des bâonnnettes*, a face imposibilul, *chier sur la
besogne*, a fi un lenos și jumătate, a adormi
pe lucru, *chier dans les bottes (dans la malle,
dans le panier) de quelqu'un*, a face o rușine,
o boroboată curva, *chier des carottes*, a avea
ieșire grea, *Tip chier dans le cassetin aux
apostrophes*, a se lăsa de tipografie, *chier des
chasses*, a plânge, *avoir chie la colonne*, a fi
foarte fudul, *ne pas chier de grosses crottes*, a
fi mancat prost, a nu fi mâncat de loc, *chier de
petites crottes*, a câștiga puțin, a trăi de azi
pe mâine, *chier dur a)* a lucra cu râvnă, *b)* a
lua o hotărâre repede și energică, *avoir chie
sa graisse*, a fi slăbit de tot, *chier dans la main
à quelqu'un*, a fi foarte familiar cu cineva,
chier sur le mastic, a nu lucra de loc, a lucra
foarte prost, *chier sur l'œil à quelqu'un a)* a
fi foarte nerecunoscător cuiva, *b)* a avea un
dispreț desăvârșit pentru cineva, *chier du
pouvoir*, a și călca vorba, a fugi tocmai când e
nevoie de dânsul, a pricinui mahnire cuiva,
chier des yeux a) a plânge, *b)* a avea ochi
urduși, 5 *mune à chier dessus*, figură pocită,
nutră scârboasă, *guelleton à chier partout*,
mâncare peste măsură de multă [Vezi cuvintele
în legătură cu *chier*]

CHIERIE *f* 1 căcat, fleac, 2 necaz mare,
mahnire

CHIEUR *m* *chieur d'encre a)* scriitor,
b) conșopist

CHIFFAILLE *f* zdrențe

CHIFFARDE *f* lulea

CHIFFE *f* 1 meseria peticarului, 2 oțreapă,
om fără energie

CHIFFON *m* 1 fetiță cu figură drăguță,

2 fetiță cu roche mototolită, 3 batistă

CHIFFONNAGE *m* 1 strânsul peticelor,

2 conținutul unui coș de peticar, peticării

CHIFFONNÉE *f* cocotă

CHIFFONNER *o* 1 a strânge petice, zdrențe,
2 a croupi, a pipăi moșcește (o femeie), 3 a ne-
căji, a supăra, a jigni (cu o observație nedelicată)

CHIFFONNIER *m* 1 cată-ceartă, arțăgaș,
2 *parfait amour du chiffonnier*, rachiul || a
care strânge petice.

CHIGNEE *o* 1 a plânge *ça lui fera du bien
de chigner*, plânsul o să-și facă bine, *je veux
savoir pourquoi que tu chignes*, vreau să știu
pentru ce plângi? (Méténier)

CHIGNOLE *f* trăsură de mână

CHIGNON *m* bucată de pâine (Bruant)

CHINAGE *m* 1 telălăc, 2 luare în răs,
3 critică aspră și batjocoritoare, frecătură

CHINE *f* 1 *aller à la chine, faire la chine*, a
umbliă cu o bocceă pe stradă strigând marfă
V *chinage*

CHINER *o* 1 a umbliă să cumpere ieftin
obiecte de ocazie scumpe *Remoneng allait
chiner dans la banlieue de Paris, R* cutreera
mahalalele dosnice ca să cumpere ieftin obiec-
tele de ocazie scumpe, 2 a umbliă cu bocceaua
în spinare strigând marfă, a vinde ieftin marfă
din casă în casă, 3 a lua în ras, în zeflemea
(pe cineva), 4 a frecă, a critica cu asprime
il a chiné la pièce toute la soiree, și-a bătut joc
de presă toată seara, 5 a munci *ça m'rend
malad' quand que j'chine*, de câte ori muncesc,
mă îmbolnăvesc

CHINEUR *m* 1 cel ce umbliă să cumpere
ieftin obiecte de ocazie scumpe, 2 vânzătorul
ambulant cu marfă în spinare (ce umbliă din
casă în casă), 3 A zeflemist, frecător, critic
nimicitor

CHINOIS *m* 1 *chinoise (de paravent)*, om
cruțat, caraghios, burtă-verde, 2 chelner,
cafegiu *chinois, amene les liquides*, chelner,
adu de băut, *o'la mon Chinois qui se fâche*,
iată-l pe chelneru meu că se supără, 3 servitor
mes pauvres chinois, je ne les oublierai pas,
bieții mei servitori, n'am să-i uit

CHINOISERIE *f* 1 glumă, festă, nerozie,
2 pedanterie

CHIOLÉE *f* droiaie

CHIOTTE *f* 1 colică, 2 *pl* umbliătoare,
être aux chiottes, a fi absent

CHIPE *f* 1 *la chipe*, șterpelire (de obiecte
de mică valoare), 2 *boire chipe sur chope*, a
bea halbe peste halbe

CHIPETTE 1 lesbiană, 2 *ça ne vaut pas
chipette*, nu face o pară

CHIPER *v* se *chiper de (sau pour)*, *être
chipé pour quelqu'un*, a fi înamorat de cineva

CHIPIE *f* femeie preîncăută

CHIPOTER *o* 1 a linge numai pe deasupra,
a mânca puțin din ceva, 2 a se calici, a se
scumpli *chipoter sur le prix de la viande*, a se
scumpli la carne, 3 a trâncăni

CHIPOTEUR, **EUSE** *s* calic.

CHIQUE *m* bătaie, ceartă

CHIQUE *m* și a *V chic* || *f* 1 *poser sa chi-
que a)* a tăcea *pose ta chique et fais le mort*,
taci și nu te mișcă, *b)* a muri, *couper la chi-
que (coller sa chique) à quelqu'un*, a întrerupe
brutal, a tăia vorba, *couper la chique à quinze
pas*, a trăzni prin muros încă din depărtare,
coller sa chique, a lăsa capul în jos; 2 *cela ne
vaut pas une chique*, nu face o pară, *avoir une
chique*, a fi cam pilit, *avoir sa chique*, a fi ur-
suz, 3 A *jus de chique*, cafea, (mai ales) ca-
feaua de dimineață a soldaților, 4 *chique de
pain*, codru de pâine

CHIQUE *a* elegant, distins, fin || *m* 1 scenă
închipuită, minciună, înșelăciune *je leur en
ferai des discours et des chiqués*, am să le torn
la cuvântări și la minciuni, *c'est du chiqué*, e
o comedie, *ce n'est pas de chiqué*, asta nu-
i glumă, *mais, je ne me laisse pas prendre à
mon chiqué et j'ai eu des femmes*, nu mă lăsa

pradă închipuirii mele, și avui femei (Bernstein), *ton bagou, c'est du chiqué*, fanfaronada te e minciună (Rostand), 2 pictură după fantazie *un tableau au plus odieux chique qu'on puisse voir*, un tablou de cel mai păcătos gust posibil

CHIQUEMENT *adv* cu sic

CHIQUEUR *o* 1 a face cu sic, a executat cu eleganță, cu finețe, 2 (la pictori) a pictat a desena superficial, a zugrăvi după fantazie, 3 a mânca, a mistui, a cheltui *n'avoir pas de quoi chiquer*, a nu avea ce mânca, je me dispose a *chiquer les vices*, mă pregătesc să mi mănânc proviziunile, *il m'a fallu tout mettre en plan, j'en quitte jusqu'aux reconnaissances*, a trebuit să ananțez totul, și am cheltuit până și chitanțele de amanet, 4 a bate, a burduși, 5 *chiquer (contre)*, a minți, a se pie face *tu n'as pas besoin de me chiquer contre*, n'ai nevoie să te prefaci, să mă minți! (Rosignol), *pour chiquer*, în glumă, 6 *chiquer des sortes*, a pusti miltia sau meseria || *Se chiquer*, a se bate, *se chiquer la gueule*, a si da pumni în facl

CHIQUERIE *f* bătare

CHIQUEUR *m* 1 pictor care lucrează după inspirație *un tas de chiqueurs et de chiqueuses font de petites ordures*, o mulțime de pictori și de pictorite, lucrând după inspirație, fac niste scarboscu fără normă, 2 mancăcios, 3 minciinos

CHISNOUTTE *f* palmă

CHLOROPORMISTE *m* hoț care ametește victima cu vin sau cu țigări

CHOC *m* V *chic*

CHOCOTTE *f* ma chochette, iubita mea, *faire sa chochette*, a face pe virtuoașă

CHOCNOSOFF *a* briliant, minunat, extrafin *un diner chocnosoff*, o masă faină || *m străin bogat*

CHOCOLAT *m* 1 *medaille en chocolat*, medalia Sfanta Elena, 2 *c'est du chocolat*, asta-i bun! 3 măsluitor complice, 4 om pierdut și tu restes, *tu es chocolat*, dacă rămâi ești pierdut (*F de S*, 1900), *moi seul je serais chocolat*, numai eu să rămâi fieri (Bernstein, Samson I, 2), 5 supă de sicclă (servită în închisoare), 6 om sport în negru, arap

CHOCOTTE *f* V *choquette*

CHOLET *m* paine albă (Delesalle)

CHOLÈRA *m* 1 a) zinc, b) învictor cu zinc, 2 răzătură de branză (ce se vinde puțin săracilor), 3 furtă rea, holeră

CHOPER *o* 1 a epuca în fugă, A a fura lucruri mărunte, 2 *se faire choper*, a fi prins

CHOMEUR *m* lucrător care nu lucrează

CHOPIN *m* 1 lucru furat, 2 boție *monter un chopin*, a pregăti o hotie, 3 câștig, chipuri, *tu as fait un sale chopin*, ai făcut un câștig murdar, 4 *faire un chopin*, a face cunoștința unei femei, *ça fait mon chopin*, asta-mi convine

CHOPINE *f* *bonne chopine*, a bea vin

CHOPINER *o* a bea vin

CHOPINETTE *f* litră

CHOQUOTTE *f* ciolan gras, *c'est de la choquette*, e minunat, e excelent, *et les incommo-*

dués deviennent de la choquette, și neplăcerile devin lucruri plăcute (Richpin)

CHOSE *f* 1 *cutare chose est malade*, cutare bolnav, 2 rușine, demnitate *si tu avais la moindre chose, tu ne ferais pas ce que tu fais*, dacă ai avea cea mai mică demnitate, n'ar lare crare faci, 2 nedemnitate *c'est ce gucusard d'italien qui a eu la chose de tenir des propos sur Jacques*, golanul acela de italian a avut nerușinarea de a vorbi de rău pe Jacques, 3 *avoir la chose de*, a avea bunătatea de a *avoir quelque chose pour quelqu'un*, a iubi pe cineva, 4 *le gen-ral Chose*, generalul Boulanger. || a 1 ciudat, curios, 2 întristat, mahnit *avoir un air chose*, a fi trist, *Mamselle, c'est la que vous me rendez tout chose*, domnișoară mă mahnești pe la masă, *se sentir tout chose* etre tout chose a) a fi foarte mahnit, b) a fi foarte mscat, jins, *ça me rend tout chose*, mă mscă adanc, sunt foarte mscat, 3 încurcat perplex *avoir l'air chose*, a părea perplex, nedumerit

CHOU *m* 1 nătărău *il est bete comme chou*, e prost de că în gropi, *c'est bete comme chou*, e mare prostic, 2 *chou colossal*, escrocherie colosală, întreprindere șarlatanească (cu promisiuni ademenitoare), 3 S murdărie din nas, 4 drag, îngur *mon petit chou*, îngerașul meu, 5 coțcărie, șarlatanie, 6 *faire ses choux*, a-si scoate foloasele din ceva, 7 *Tip aller chou pour chou*, a urmări rând cu rând, *etre dans les choux* a) a fi îndărăt cu lucrul, b) a nu se putea ține după ceilalți cai (un cal) la curse, 8 foaie, fițucă *entrer dans le chou*, a intra în redacția unei foi V *bararose*

CHOUAN *m* *debacler son chouan* a *quelqu'un*, a deschide inima cuiva

CHOUBERSKY [nume propriu] *m* sobă parigină, *demonter son choubersky*, a da ortul popei

CHOUCARDE *f* A roabă

CHOUCHOU *m* îngeraș

CHOUCHOUTE *f* păpușică

CHOUCHOUTER *c* a giugui, a alintă

CHOUCHOUTARD, CHOUCHOUTEUR,

CHOUCHOUTEMAN *m* neamț, alsacian

CHOUCHROUTE *f* tête de chouchroute, mangeur de chouchroute, neamț

CHOUCHROUTER *o* 1 a mânca varză călită; 2 a vorbi neamț ste

CHOUCHROUTLAND *f* (ironic) Germania

CHOUETTE *a* 1 minunat excelent, foarte, frumos *oui, elle est chouette votre eau-de-vie*, da, e excelent rachiu d tate, *un peu chouette*, nostim, frumos l, *une noce un peu chouette*, o petrecere frumusuă, 2 gentil, amabil *t'es chouette, toi, c'est gentil, tu*, 3 *c're chouette*, a fi prins, arestat || *f* 1 *faire la chouette*, a jucă singur contra mai multora (la biliard), 2 *co-* cotă diăguță

CHOUETTEMENT *adv* foarte bine, perfect, minunat

CHOUFLIQUE *m* cărpaci

CHOUIA-CHOUIA *adv* A încet încet

CHOUIGNER *o* a plânge

CHOUNE *f* tabac (Zola)
CHOULE *f* sinagogă (Bruant)
CHOUAQUE *m* cismar, cârpaci
CHOURINAGE *m* înjunghiere, omorîre
CHOURINER *v* a da cu cuțitul în, a înjunghia, a ucide
CHOURINEUR *m* 1 parlagiu, tăietor de cai, 2 ucigaș, omorîtor
CHOURINICULTURE *f* descrierea pe larg în ziare a asasinatelor
CHOUTER *v* 1 *V chouchouter*, 2 *S* a se deda la acte contra naturii asupra unui coleg mai tânăr
CHOUTERIE *f* desmierdare
CHOUTEUR *m* *S* a desmierda
CHOZIKOFF *m* cutare
CHRÉTIEN *m* om || *a du lait chrétien*, lapte botzat, lapte cu apă
CHRIST *m* *V bozon*
CHRISTALDINOS *m* nătăfleată (Balzac)
CHRISTMAS *m* Crăciun
CHRONOMETRE *m* ceas
CHUCHOTIS *m* șoptit (Daudet)
CHUTE *f* (ironic) *chute d'estime*, cădere nu tocmai rușinoasă, *chour de sa belle chute*, a cădea cum se cuvine
CHUTER *v* 1 a cădea, a nu reuși, *T* a face fiasco, 2 a păcătu (c'o fată), 3 (*jaure*) *chuter*, a trânti (la un examen, etc), a face să cază, a flueră (o piesă)
CIBIGF *f* țigară
CIBOULOT *m* cap *ne te casse pas le ciboulot*, nu fi chinu capul de geaba
CICHNOUF *f* palmă
CI-DEVANT *m* unchiș *le ci devant des provinces n'abandonne jamais riflard*, unchișul provincial nu-și lăpădă niciodată umbrela
CIERGE *m* 1 sergent de stradă, 2 spion, 3 *le cierge est éteint à Saint-Jean de Belleville*, n'am nici un as
CIGALE *f* 1 *la Cigale*, societate a poezilor provențali în Paris, 2 cântăreață de stradă, 3 *ferre les cigales*, a-și pierde vremea cu nimicuri
CIGALIER *m* membru în societatea *la Cigale* a poetilor provențali din Paris
CIGOGNE *f* *A* dragon, curasier
CIMAISE *f* *flanquer un tableau sur la cimaise*, a așă ză un tablou în locul unde poate fi mai bine văzut, *jaure sa cimaise*, a se fâli
CINABRE *m* (la pictori) *piquer un cinabre*, a roși de rușine
CINÉMA *m* cinematograf || *a pitaine cinéma*, monitorul general (al elevilor dela șc Politehnică)
CINGLÉ *a* beat turtă
CINGLÉE *f* beție, pîcălă
CINQ *a* 1 *les cinq a sept*, vizite de prieteni intimi între 5 și 7 seara, 2 *un cinq et trois font huit*, un șchiop, *cinq et quatre*, două palme (Delvaux), 3 (la jocul *écarté*) *en cinq sec*, în cinci puncte, fără revanșă
CINQ-SIX *m* alcool distilat din vin la 60°
CINQUÈME *m* 1 pahar cu vin (de 200 grame), 2 *cinquème d'auteur*, al cincilea co-

laborator la o dramă, a cincea roată la căruță;
 3 *A attraper son cinquème de iène*, a se apuca de coama calului (de fîică să nu cadă)
CINQUINTE *a* cincizeci
CINTIÈME *a* al cincilea
CINTRER *v* *être cindre*, a fi ținut cu putere, a nu se putea mișca
CIPAL *m* gardist sau consilier municipal
CIRAGE *m* laudă strălucită, reclamă tămăitoare, recensiune ditrambică *passer du cirage a quelqu'un*, a tămăia pe cineva
CIRARD *m* *S* elev al școlii de Saint-Cyr
CIRCONFÉRENCE *f* conferință
CIRE *f* 1 *avoir de la cire (aux yeux)*, a avea ochii împănîjniti, 2 *être en cire*, a fi elegant îmbrăcat
CIRÉ *m* negru, arap
CIRER *v* 1 a lăuda peste măsură (pe cineva), *cirer les bottes à quelqu'un*, a linguși pe cineva, 2 *S* a trage încoaci și încolo pe un coleg pe bancă, 3 *A se cirer en fourrier*, a-și șterge cismele între pat și saltea
CIREUX *a* urduros
CISEAUX *m* pl *redacteur aux ciseaux*, ziarist însărcinat cu reproducerea din ziare *tenir les ciseaux*, a îngriji de tăieturi din ziare, *travailler a coups de ciseaux*, a lucra lufind din alte cărți
CITRON *m* 1 cap *devisser le citron*, a sugrumă, 2 notă pitigăiată *trois citrons à la clef*, trei note pitigăiate din cheia muzicală
CITROUILLE *f* 1 dragon, 2 cap *qu'est-ce que tu as dans la citrouille?* ce-ti trece prin cap?
CIVILISER *v* a face politete, a linguși
CLAIRER *v* *Tip* a spălă formele
CLAMER *v* a chemă, a strigă, a face sgomot.
CLAMPIN *m* leneș, trantor, *arrive, clampin*, vino leneșule
CLAMPINER *v* a merge lela, a hoinări
CLAMSER *v* a muri *je tiens pas encore à clamser*, mor, nu ții încă să mor (Courteline)
CLAPETTE *f* limbă
CLAPOTER *v* 1 a răsturnă (o luntre), 2 a mânca
CLAPSER *v* a muri
CLAQUE *f* 1 *en avoir sa claque*, a-si fi luat porția, a avea în deajuns, a fi sătul de ceva, 2 *prendre ses cliques et ses claques*, a-și lua catrafusele, a se cără, 3 *ficher une claque à quelqu'un*, a îmbugă ceva, *pas une claque*, nici un aplaus, 4 *bordel les gonzesses de la claque*, prostituțele
CLAQUEFOSSE *m* bordel
CLAQUÉ *m* cadavru *la boîte aux claques*, moirga || a mort
CLAQUÉDENT *m* bordel speluncă, cărciumă cu nume rău *y a pas moyen de dormir ici*, *nous allons aller au claquédent*, nu se poate dormi aici! să mergem la cărciumă (Courteline)
CLAQUE-FAIM *m* muritor de foame
CLAQUEPATIN *m* golan, muritor de foame
CLAQUER *v* 1 a mânca, a tocă *il a tout claqué*, a mânca, a cheltui tot, *claquer sa galette*, a-și tocă banii, *claquer son mobilier*, a-și vinde mobilierul și a cheltui banii, *claquer du*

bec, des dents, a fi flămând, a crăpa de foame, 2 *claquer, se laisser claquer*, a muri *mon pauvre adjutant s'est laissé claquer*, bietul meu aghtotant a murit, *tu t'en feras claquer le cœuron*, ai să crăpi, *si j'en claque, j'aurai de la chance*, mare noroc de noi muri din prima asta.

CLARINETTE *f* A *clarinette* (de cinq pieds), pușcă de infanterie, ciomag, *jouer de la clarinette*, a trage cu pușca

CLASSE *f* 1 *un classe dirigeant*, om de condiție, notabil, fruntaș, 2 A *la classe*, soldat în ultimul an al serviciului, de gă *ohé, la classe, viens tu payer un dur?* hăi, d-ă, nu faci cînte cu un rîchir *être de la classe*, a nu-i pîsă de nimic, *c'est classe!* destul, basta! *avoir de la classe*, a fi cui jos (Bernstein, Samson, I, 5)

CLASSÉ *a l'affaire est classée*, s'a isprăvit

CLASSIQUE *a* monoton, plictisitor

CLAUDE *m* nătărău

CLAVIGÈRE *m* A purtător de ciomag

CLAVIOT *m* flegmă din gât, scuipat gros,

CLÉ CLEF *f* 1 *il y a des femmes à la clef*, sunt femei aci, *il y a eu des embêtements à la clé*, au fost plictiseli îndeajuns, *sans archeologie à clef*, fără amestecul arheologiei, 2 *rendre sa clef*, a muri (despre un vagabond), *avoir perdu sa clef*, a avea diaree, 3 T *pièce à clef*, piesă cu surpriză, cântece, etc., 4 A *clef de champ de manoeuvre*, festă jucată unui recrut

CLEB *m* caine *ça habitude le cleb à notre odeur*, asta obișnuiește câinele cu mirosul nostru (Rosny)

CLÉBJER *v* a mîncă *pus rien à clébjér*, nimic de mîncat

CLÉRICAILLE *f* popimea

CLICHE *f* colică (Bruant)

CLICHÉ *m* *sur la foi d'un vieux cliché*, pe baza unei legende, *urer (sortir) sous cliché* a repeta mereu același lucru || a năsimibat, vermic același *discours cliché*, vesnic același discurs, *c'est cliché*, e vesnic același lucru

CLICHY *m* *aller à Cluchy*, a avea diaree

CLIENT *m* mușteriu bun de jumulit (de către prostituate și pungăși)

CLIGNETTE *f* jocul d'a vașascunsele

CLIQUE *f* 1 diaree, 2 A a) gornist, b) muzică militară V *claque*

CLIQUER *v* a face sgomot

CLIQUETTES *f* pl picioare slabe, fuse

CLOCHARD *m* golan, biet om fără casă

CLOCHE *f* 1 pălărie rotundă, 2 *être à la cloche*, a) a nu avea casă, b) a sta și a trage cu urechea, *à la cloche de bois*, pe furiș, *demeurer à la cloche de bois (refiler la cloche)*, a dormi sub cerul liber, 3 *jupe cloche*, fustă bilonată

CLOCHETTE *f* crucea de comandor a Legiunii de onoare, 2 buzunar

CLODOCHE *m* dansator care execută danșuri prin dezarticularea picioarelor (1840)

CLOQUE *f* cocoașă

CLOS-CUL *m* mezinul familiei

CLÔTURE *int* destul! basta!

CLOU *m* 1 casă de împrumut *mettre au clou*, a pune amanet, 2 dubă, A. areșt, în chisoare *coller au clou*, a băga la închisoare,

3 casă pentru copii lăpădați 4 a) persoană principală, partea principală (am. cava), b) glumă principală, c) T. punct principal (al unei piese), d) punct de staționare, elect. *le clou de la source*, atracția principală a sursii, 5 *c'est un clou*, e un păcătos, *il joue comme un clou*, joacă prosteste, 6 Tip *petits clous*, litere, *lever les petits clous*, a zătui, *des clous, tries de clous*, caractere uzate, nemai întrebunțate, 7 obiect fără valoare, la care se pierde, 8 A baionetă, 9 A *trente six clous*, infanterist (din cauza celor 36 țintă la cisme), 10 lucrător prost, 11 *clou de girofle*, măsea găunoasă și neagră, 12 S directorul școlii Normale

CLOUER *v* 1 a pune amanet, 2 *clouer le bec à quelqu'un*, a închide gura cuiva printr'un răspuns sdobitor

CLUBER *v* a sta la club

CO *m* 1 [coq] cocoș, 2 [copain] S coleg de școală

COCAMBO *m* ochiu învinețit din bătaie

COCARDE *f* 1 cap *taper sur la cocarde*, a se urca la cap, a ameți (un vin), 2 pileală *avoir sa cocarde*, a fi amețit, pilit, *se pousser une cocarde soignée*, a se îmbătă zdravăn

COCARDER (SE) *v* a se pili *elle quitta les hommes qui achevaient de se cocarder*, ea părăsi pe bărbaii cari erau gata de a se pili (Zola)

COCASSERIE, COCASSITÉ *f* caraghioslac, nerozie, lucru fără normă

COCHON *m* 1 calic, sgârcit murdar *c'est un cochon*, e un calic, 2 *amis comme cochons*, prieteni la toartă *mon pauvre cochon!* sârmanul meu prieten! *soigner son cochon*, a-și îngriji stomacul, 3 *ce costume est d'un cochon!* haina asta e din cele afară necuvincioasă, 4 *cochon malade*, om murdar și nesănătos, 5 T *cochon de payant*, spectator cu plată, *cochon vendu*, locuitor, *yeux de cochon*, ochi mici scânteietori || a 1 slobod în vorbă, rafinat în porcării, porc, 2 stingăresc *nez cochon*, nas strengăresc, 3 *ce n'est pas trop cochon*, nu e rău, *ce n'est pas cochon du tout*, e draguț de tot, *c'est cochon de le tromper ainsi*, e o marșăvie să li înșeli astfel

COCHONNEMENT *adv* necuvincios (Zola)

COCHONNERIE *f* 1 mezeluri de porc, 2 mănăre porcărescă, 3 în (ras) *Votre Cochonnerie*, Porcra Voastră

COCHONNIER *m* 1 tăietor de porci, 2 craiu, dișfranat

COCHONNISME *m* moda de a purta purcei la lanțul cerșoriciului

COCKTAIL *m* cocktail (lichior american)

COCO *m* 1 cap *coco déplumé*, chel, pl.șuv, *se monter le coco*, a se înfuriat, *avoir le coco fêlé*, a nu fi în toate mințile, 2 gătlee *alors il se le vidait dans le coco*, atunci și-l turnă în gătlee (Zola), 3 *stomac n'avoir rien dans le coco*, a nu fi mîncat nimic, *se garnir le coco*, a mîncă, 4 *finger, drag mon coco!* îngerul meu! 5 individ *un vilain coco*, un individ păcătos, un nemernic, *drôle de coco*, individ ciudat, *joli coco pour vouloir me faire aller*, frumos șarlatan, să vrea el să mă tragă pe sfioră, 6 cal *huc, coco!* hă! calule! 7 (ironic) *graisser*

la patte a coco, a mitui, *couper la patte a coco*, a jucă o farsă bună, a face ceva cu îndemănare, 8 *A a)* sabie, baionetă, *b)* soldat în compania de disciplină, 9 ou de găină, 10 rachiu prost amestecat cu apă, (ironic) *marchand de coco*, carciumar, 11 burtăverde

COCODES *m* fișion tanăr după ultima modă

COCODETTE *f* femeie după ultima modă

COCO FÊLE *m* chircălit

COCON *m S* coleg din același an

COCONNER *v S* a p trece intim

COCOTTE *f* 1 lapă, 2 cratiță, 3 *avoir la cocotte*, a avu sculament, 4 puru, puică *ma petite cocotte de vie*, draguta mea de viață, 5 (la loton) *les deux cocottes*, numărul 22, 6 durere de ochi, febră aftoasă

COCOTTER *v* a puși (Rigaud)

COCOTTERIE *f* 1 lumea cocotelor, 2 mănere de cocotă, 3 limba cocotelor

COCQUEBIN *m* făcău (cast)

COCQUEBINAGE *m* feciorie

COCQUELIN *m* tânăr ageamău

COCU *m* om norocos *veine de cocu*, noroc orb

COEFF *m S* coeficient

COÈME *m* ticălos

CŒUR *m* *jouer du cœur, mettre (jeter) du cœur sur le carreau*, a vârsă, a bori

COFF *m* cutăr

COFFIN *m S* (Politehnica) masă de lucru cu dulap (după numele generalului Coffinières)

COFFRAGE *m* arestare

COFFRE *m* bîrdăhan, stomac *se garnir le coffre*, a mânca, a se ghițui

COFFREB *v* a băgă la închisoare, *se faire coffrer*, a fi arestat, băgat la dubă

COGNAC, COGNARD *m* 1 polițist, jandarm, 2 scolar voinic (ce apără drepturile clasei sale împotriva școlărilor altei clase)

COGNE *m* 1 coniac, 2 jandarm, polițist

COGNEGI *m* coniac *encore un coup de cogneg*, încă un pahar cu coniac (Bruant)

COGNER *v* a bate *taut-toi, ou je cogne*, taci, că de nu, te pocnesc, *cogner fort (dur)*, a bate măr, a da din toate puterile || *Se cogner*, a se bate

COIFFER *v* 1 a trage pe sfoară, a îns-lă, 2 *se coiffer le chignon avec quelqu'un*, a se luă la pîrnea cu cineva, *se coiffer le heaume*, a se găti de luptă, *se coiffer sur l'oreille*, a-și da aere

COIN *m* *n'être pas au coin du quai*, a fi mai bun (un magazin), *chercher quelque chose au coin du quai*, a căuta ceva aiura, *le coin du quai*, prefectura poliției, *ceux du coin du quai*, polițisti, *prendre sa figure en coin de rue*, a luă o mină serioasă, supărată (Zola), *œil en coin*, ochi uivptos, 2 *un coin du feu*, un halat foarte scurt, 3 *la connaitre dans les coins*, a ști rostul unui lucru, a se pricepe la toate, 4 *coin sans :* (= cōn), neghiob *V boucher*

COIN-COIN *m* dascăl sau elev clericalist

COINSTO *m* adăpost *j'aurais peut-être un coinsto pour moi seul*, voi avuă poate un adăpost pe seama mea proprie (Bruant)

COL *m* *se pousser du col*, a și da ifose

COLBACK *m* 1 *A* păiatic, calpac, 2 recut, răcan, 3 pahar cu vin ($\frac{1}{4}$ litru), 4 (la luptători) lovitură în ceafă *passer un colback*, a da adversarului o lovitură în ceafă, *faire un colback*, a sugrumă

COLBASSE *m* odaie *je prends mes clous et je plaque la colbasse*, îmi iau lucrurile și părăsesc odaia (Méténier)

COLBERT *m* *sauce Colbert*, sos din unt și zeamă de lămâie, *sole à la Colbert*, poapă umplută

COL CASSÉ *m* ghigheri

COLDREAM *m* 1 *le faire au coldream*, a măgăsi prin șos li si momeli, 2 spermă

COL DE-ZINC *m V* *pschutt*

COLIBRI *m* corotă destrănată

COLIQUE *f* *aimer quelqu'un comme la colique*, a iubi ca sarea în ochi pe cineva, *pere la Colique*, bolnav de diaree

COLLABO *m* colaborator

COLLAGE *m* 1 concubinaj, 2 (în ras) *collage sec*, ș dere cu o femeie numai de formă, 3 concubină, ținătoare

COLLANT *a* lipicios, de care nu mai poți scăpa *c'est une femme collante*, e o femeie de care nu te mai poți scăpa || *m* 1 pantalon strâmt, 2 izmene

COLLE *f* 1 *la faire à la colle à quelqu'un*, a se ține scau de cineva, *vivre à la colle avec quelqu'un, être marié à la colle*, a trăi în concubinaj cu cineva, 2 minciună, moft *ficher la colle à quelqu'un*, a toră minciuni cuiva, a căuta să-l îns le, 3 *a)* examen pregătitor, *être tangent à une colle*, a fi amenințat cu un examen pregătitor, *poser (ficher) une colle*, a pune întrebări grele, *b)* examen, *c)* cădere la examen, 4 arest, 5 *colle de pâte*, sân moale

COLLÉ *a* *être collé a)* a nu mai ști ce să răspundă, a se zăpăci, *b)* a trăi în concubinaj cu o femeie, *c)* a fi consemnat *je suis collé pour dimanche*, sunt consemnat pe ziua de duminică

COLLER *v* 1 a da *pas un zigue, même un gogo, qui lui colle un monaco*, nici un om, nici măcar un nătărău, care să-i dea cinci pîrale, *coller un soufflet (un poing)*, a da cuiva o palmă, *colles-y une beigne*, dă-i o palmă, 2. a spune *coller des blagues*, a spune la gogoși de tufă, 3 a face *il lui a collé son affaire*, i-a făcut pozna (a însărcinat-o), *avoir colle un gosse à une femme*, a fi făcut un copil unei femei, 4 a pune, a băgă, a aruncă, a trimite *on l'a colle au dépôt*, l-au băgat la dubă, 5 *S* a încolți, a face să nu răspundă o vorbă (prin întrebări) *coller sous bande*, a încolți, *se faire coller*, a cădea la examen, 6 a prinde asupra faptului, a prinde greșind *me prêtes-tu 500 francs si je te colle*, mă împrumuți cu 500 lei dacă te-oi prinde greșind? 7 a confiscă *le pion m'a collé ma traduction d'Homère*, pda-gogul mi-a confiscat traducerea mea din Homer, 8 *ça colle*, merge bine || *Se coller*, 1 *se coller, être colle*, a trăi în concubinaj, a se înhăță (cu o femeie); *se coller un homme sur*

le dos, a-și lua un bărbat, 2 a manca, a bea
j'ai pris du Tokai à six francs la bouteille,
je m'en suis colle deux, am luat vin de Tokai,
de șase franci sticla, și am băut două, Colle toi
ga dans le fusil, înghite-o! 3 se coller quelque
part, a se pune într-un loc și a nu se mai misca
de acolo [Vezi cuvintele în legătură cu coller]

COLLEUR *m* 1 *S* a) repetitor însărcinat
cu chestionarea elevilor asupra materilor exa-
menului, b) examinator, 2 scaiu de care nu
te poți scăpa

COLLIDOR *m* coridor

COLLIER *m* 1 a) gât, b) cravată, c) *collier*
de chanvre, funie de spanzurat, 2 (la luptă-
tori) passer un collier de force, a opri respirația
adversarului, coup de collier, apucare repede,
avoir donné le coup de collier du desespoir, a fi
incercat totul, 3 collier de Venus, cute delicate
în jurul gâtului femeilor

COLLIGNON [nume de birjar] *m* birjar
(mojic)

COLLOQUER *v* 1 a găsi un loc curva, 2
colloquer à l'ombre, a aresta, a pune la răcoare,
3 il m'a colloque les consommations a la ma-
nille, m'a pus să plătesc consumatiile jocului,
il m'a colloque son bonhomme, et j'ai été cram-
ponne toute la journée, mi a trântit în spate
un individ care s'a ținut scaiu de mine toată
ziua, 4 a vari elle reussit a lui colloquer une
puce de deux francs de plomb, ea izbuti să-i
vare în mână o piesă falsă de doi franci (F de
S, No 1236), 5 se colloquer, a se așeza, a
găsi un loc

COLO [colonel] *m* A colonel

COLOMBE *f* 1 damă (în jocul în cărți), 2
față ușurică

COLON *m* 1 colonel, 2 camarad mon
pauvre colon, t'as pas de veine, sărmane prie-
tene, n'ai noroc (Courteline)

COLONNE *f* 1 chapeau en colonne, pălărie
în trei colțuri cu vârful înainte, 2 avoir chue
la colonne, a nu fi vreo scofală de cineva, ase pri-
cepe în meseria sa, il n'a pas chuté la colonne,
n'a descoperit praful de pușcă, nu e vreo sco-
fală de el, démolir la colonne, a se pișa, dé-
boulonner sa colonne, a muri, 3 faire sa colonne
(Vendôme), a se furlândisi, monter une colonne
à quelqu'un, a spune o poveste nesfârșită curva,
a-i umfla capul, 4 A faire colonne, a servi
într-un corp care merge în colonii

COLOQUINTE *f* cap avoir une araignée
dans la coloquinte, a i lipsi o doagă, donne vite
un fauteuril, je perds la coloquinte, repede un
scaun că-mi vine ameteală

COMAC *adv* așa

COMBLE *m* 1 pălărie, 2 c'est un comble,
e extraordinar! 3 jeu des combles, joc de cu-
vinte

COMBUSTIBLE *m* du combustible! repede!
rute!

COME *m* comerț

COMÉDIE *f* être à la comédie, a nu lucra,
a fi lefter, voilà quinze jours que je suis à la
comédie, iată 15 zile de când sunt fără lucru,
(Poulot), envoyer a la comédie, a nu da de lucru,

a congedia c'est y pas vexant d'envoyer les ou-
vriers a la comédie? nu e cam pignitor lucru să
congediezi pe lucrători? (Poulot)

COMÈTE *f* 1 manila (joc), 2 targă pentru
transportul copilor morți, 3 tirer des plans
sur la comète, a-și bate capul pentru a reuși,
4 carabins de la comète, pungași, 2 vaga-
bond filer la comète, a dormi sub cerul liber

COMME *adv* comme tout, extraordinar

COMME IF [comme il faut] *f* l'as rien l'air
comme if, pară a fi foarte cum se cade

COMMÈRE *f* 1 ziar, 2 cumătra, rol prin-
cipal femeiesc într-o revistă

COMMISS [= commission] *f* S tribunal com-
pus din eli vi vechi cari judecă pe cei noi ve-
niți (la Polit hnică)

COMMISSAIRE *m* 1 s'arreter pour dire
deux mots au commissaire, a se abate la căr-
cumă, 2 A commissaire du quartier, aghio-
tant, 3 va chez le commissaire! șterge-o repede!
5 toupet de commissaire, nerușinare V chien

COMMISSION *f* la petite, la grande com-
mission, treaba mică, treaba mare

COMMODE *f* 1 A ranță avec sa commode
sur les reins, cu ranța în spate, 2 la com-
mode, Comuna din 1871, 3 cos, cămin

COMMUNARD, E s partizan al Comunei
din 1871

COMP [comptoir] *m* teighea

COMPAGNON *m* Tip tovarăs (de haima-
nalăcuri)

COMPAS *m* picioare, gaibarace ouvrir le
compas, a merge, allonger le compas, a umbra
mai repede, fermer le compas, a se opri

COMPASSER *v* A a potrive o feavă de tun

COMPÈRE *m* 1 compere cochon, om intim
și nepoliticos, 2 T cumătru, rolul principal

bărbătesc într-o revistă
COMPLET *a* être complet, a fi beat turtă,
a fi gata || *m* 1 costum complet (din aceeaș
stofă, 2 ras, tuns, spălat și frezat

COMPLIMENT *m* rengainer son complimen-
ti, a se opri de a spune ce voia să spună, a rămă-
neă cu vorba în gură

COMPOSTEUR *m* Tip changer de compo-
steur, a schimbă vorba, a face altceva decât
ce a făcut înainte

COMPENETTE, COMPENOTTE *f* minte
avoir la compenotte un peu bouchée, a fi cam
mărginit la minte

COMPTE *m* 1 avoir son compte a) a fi beat
turtă, b) a si căpăta poiziă, c) a-și fini trarul,
rendre ses comptes, a vârsă, a bori, 2 teighea
prendre un canon sur le compte, a lua o cin-
zeacă la teighea

COMPTER *v* compter son linge, ses chemises,
a vârsă (din gură), compter des pauses, a dormi
la pupitrul său de muzică, compter les pous
du chat, a face nazuri, compter les clous de la
porte, a aștepta mult și bine

COMPTÉUR-VERSEUR *m* furnisor de măr-
furi (Zola)

COMTOIS *m* battre comtois a) a se face că
e prost, că nu înțelege, b) a mînți, c) a atrage
publicul, d) a face infidelități soțului

CON *m* 1 organul femeiesc, 2 *un c-o-n*, un neghiob, un nătărău

CONDÉ [conge] *m* 1 libertate, 2 *a)* permisiune, *involve on leur donne le condé de stationner sur certaines places*, li se permite să staționeze pe unele piețe, *b)* concesie la joc

CONDICE *f* 1 celula ocașilor deportați pe vapor, *être en condice*, a fi în serviciu

CONDITION *f* 1 *être dans les conditions*, a fi bine făcut, în regulă, *cheval en condition*, al bine dresat, *changer de condition*, a se mută, *faire une condition*, a fură lucruri dintr'o odare, *filer une condition*, a sta de pandă dinaintea unei case pentru a fură

CONDUITE *f* 1 *faire la conduite a quelqu'un*, a gonii cu alaiu pe cineva, *conduite de Gre noble*, izgonire zgomotoasă, *faire la conduite de Grenoble a quelqu'un* *a)* a da pe ușa afară, *b)* a huidui, a fluiera, *acheter une conduite*, a duce o viață regulată, a se îndreptă, 2 *T* conducerea piesei de către regisor (care stă cu cartea în mână în culise)

CONERIE *f* nerozie

CONFÉRENCIER *v* a ține conferințe

CONFIRMER *v* a cărpi pe cineva, a-l pălmu

CONFORTABLE *m* 1 halbă mare de bere (cam $\frac{1}{2}$ dintr'un litru), 2 *T*. tricou vătuit, cu sân și pulpe false

CONFÉRIE *f* *être de la confrérie*, a purta coarne

CONFUSION *f* profuziune, belșug

CONNAISSANCE *f* metresă, ibovnică

CONNAISSEURS *m pl* clacori, *T* cari în locurile scumpe aprobă tare prin murmure sau observații jocul artiștilor sau jocul din piesă

CONNAÎTRE *v* *connaître le journal (le menu)*, a ști rostul unui lucru, *connaître la manique*, *le numero de quelqu'un*, a cunoaște din fir până în ată pe cineva, *connaître de visage*, a cunoaște din vedere, *la connaître* *a)* *A* a ști teoria, *b)* a ști bine ceva, *la connaître dans les coins*, a cunoaște în toate amănuntele, *je la connais*, asta-i lucru vechiu, *moft! celle-là je la connais*, *je la connais celle là*, las că știu eu!

CONNASSE *f* găscă, fată cinstită

CONNU *interj* asta o știam! asta-i lucru vechiu! moft!

CONSCIENCE *f* 1 *s'omac*, corp *se mettre un verre de vin dans la conscience*, a bea un pahar cu vin, *se coller un cataplasme sur la conscience*, a mancă supă, *colle-toi ça sur la conscience*, mănancă asta, 2 *Tip la conscience*, *homme de conscience*, zețar sau lucrător cu ziua, *ce n'est rien, c'est la conscience qui range*, nu face nimic, zețarii vor pune toate la loc

CONSCRIT *m* 1 *S* (Politehnica) student în anul I-IV, 2 (la loton) *le petit conscrit*, numărul 1

CONSEQUENT *a* mare, gros, voluminos *en lettres conséquentes*, în caractere mari, grase, *affaire conséquente*, afacere importantă, *un tableau conséquent*, un tablou de preț

CONSIGNE *f* 1 *A* *consigne à gros grains*, închisoare, 2 cocioabă, vâtrau

CONSOLANCE *f* consolare

CONSOLATEUR *m* șarlatan care invită la jocul de arșice sau în cărți

CONSOLATION *f* 1 rachiu *début de consolation*, cârciumă, *après son premier verre de consolation*, după primul pahar de rachiu (Zola), 2 joc la noroc în zari

CONSOLER *v* *consoler son café*, a-și turna coniac în cafea

CONSOMM(E) *f* consumație *jouer la consommation*, a jucă pentru a vedea cine plătește consumația

CONSPIRATION *f* *conspiration du silence*, înțelegere tacită a Presei de a zădărnici un nou ziar nepomenind de el

CONSTANTE *f* 1 elev bursier trimis de un guvern străin, 2 elev ce frecventează altă sală de studiu decât pe a sa

CONSULTER *v* *consulter Larousse*, a merge la berărie cu o femeie, pretextând că are mult de lucrat

CONTER *v* *A* *conter quelque chose au per-ruquier des zouaves*, a nu crede în ceva

CONTRAVENCE *f* contravenție

CONTRE *m* cel ce atrage publicul *V chi-quer*

CONTREBASSE *f* șezutul

CONTRE-COUP, **CONTRE-FICHE** *m* mais-trul (unei fabrici)

CONTREBATTRE *v* *je m'en contrebaits le blair et les chasses*, nu-mi pasă cătuș de pușcă

CONTRE-FICHER (SE) *v* *tant qu'à moi*, *je m'en contre-fiche*, și apoi nu-mi pasă nici mie

CONTRE-FOUTRE *v* *je m'en contre fous*, nu-mi pasă.

CONTRE-PASSE *f* contra-trăgătură, par-tidă contrarie *ces loustics là ne s'entendent jamais dans la contre-passe*, șugubefii ăștia nu merg niciodată până la sfârșit (Bernstein)

CONTRE-SORT *m* descântare

CONVALO *m* convalescență *j'urai en convalo*

CONTRE-SORT *m* descântare

COPAILLE *f* pederast

COPEAU *m* 1 sculptor în lemn, 2 *arra-cher son copeau*, a nu se da îndărăt dela nimic, *souffler son copeau*, a munci

COPIE *f* *Tip* manuscris (pentru zețar), *faire de la copie*, a scrie un articol de ziar, *faire de la copie sur quelqu'un*, a vorbi de rău, a defăima pe cineva, *pisser de la copie*, a scrie mult și cu mare ușurință, *pisser de copie*, ziarist sau scriitor prolix

COPIER *v* *A* *copier l'ordre, le rapport*, a mătura curtea

COPINE *f* camaradă, prietenă (de școală)

COPURCHIC *m* bărbat elegant îmbrăcat, domnisor, coconaș || *a* foarte elegant, măreț, strălucit

COPURCHISME *m* 1 eleganță desăvârșită, 2 elită, lumea aleasă *ce sera bientôt le der-nier cri du copurchisme*, va fi în curând ultima modă a lumii elegante.

COQUARD *m*, ou proaspăt

COQUARDEAU *m* nătărău (ce se lasă a fi tras pe sfoară de femei), bărbat cu coarne, amant de pungă, caraghios

COQUER *v* 1 a denunța, 2 a da *coquer son centre*, a-și da adevăratul nume, 3 *coquez!* pune mana! (exclamația complicei către hoț când vede că amplotatul prăvăliri se uită în altă parte)

COQUEUR, EUSE *s* 1 denunțator, 2 dă tătör (de fonduri)

COQUILLARD *m* 1 *A* cunșășor, 2 *je m'en tamponne le coquillard*, nu-mi pasă, 3 *Tip zțar* care face multe greșeli de tipar, 4 nă tărău

COQUILLE *f* *coquille de noix*, corăbioară *Napoleon mit le pied sur une coquille de noix*, N puse piciorul într-o corăbioară

COQUILLON *m* păduche

CORBEAU *m* 1 a) călugăr, b) cioclu, 2 nrștor de tablouri care cumpără pe nimic tablouri dela pictorii nevoiași la închiderea Salonului (Balzac), 3 hoț de cimitire

CORBEILLE *f* *gratter a la corbeille*, a re nuntă la afacurile de bursă neavând cheazăe

CORBILLARD *m* *faire son cheval de corbillard*, a face pe șiretul, a-și da aere, *corbillard a deux roues*, om trist și melancolic, *un caillou a caler les roues du corbillard*, fată tristă și posomorită

CORDE *f* *tenir la corde*, a fi cel mai meritos, cel mai rubit, cel mai tare *qui est ce qui tient la corde en ce moment dans le monde dramatique?* cine oare în momentul de față e cel mai talentat în lumea artiștilor? *avoir la corde*, a nimeri tonul mișcător și patetic în exprimarea sentimentelor și pasiunilor, *se mettre la corde au cou* a) a se legă, a șiclegă mâinile, b) a avea o legătură nenorocită, *mettre la corde au cou d'un colonel*, a da unui colonel la retragere crucea de comandor, *coucher a la corde*, a dormi în cărciumă, *faire des cordes*, a fi constipat, *avoir de la corde de pendu*, a avea un noroc orb (în toate)

CORDEE [s'accorder] *v* 1 a trăi frățeste, 2 [corde] *corder (la peau d) quelqu'un*, a face numai vanătăi corpul cuiva

CORDON *m* *rendre son cordon*, a muri (un portar)

CORE [encore] *adv* încă

CORIO [generalul Cornolis] *m* *S* fântână fășnitoare (la Politehnică)

CORNARD *m* 1 purtător de coarne, incor-norat, 2 *S* (S-Cyr) *faire un cornard*, a-și păstră o bucată de carne dela prânz pentru a o mânca de nămezi cu bucată de pâine reglementară, *pour son cornard*, pentru mâncarea sa de nămezi, 3 *du cornard*, mijloace de traiu, 4 *faire cornard*, a se retrage într'un colț pentru a ține o consfătuire

CORNE *f* 1 corn (de mâncat), 2 stomac, gătleej *se rincer la corne*, a-și udă gâtul, a beă

CORNEMUSE *f* stomac

CORNET *m* 1 gătleej, stomac *s'en pousser, se mettre quelque chose dans le cornet*, a mânca, a beă, *n'avoir rien dans le cornet*, a fi cu stomacul gol, a fi flămând, 2 *faire un cornet*, a face o colecție în folosul unui camarad bolnav.

CORNETTE *f* femcie cu coarne || a încor-norat

CORNICHE *f* 1 pălăne, 2 *S* școala Militară dela Saint Cyr, 3 a) clasă de licu pu găitoare pentru Saint-Cyr, b) elevii pregătiti pentru Saint Cyr

CORNICHERIE *f* dobitocie

CORNICHON *m* 1 a) gogoman *en o'la u r cornichon!* ce mai nătărău! b) om timid (cu temele), 2 aspirant pentru școala dela Saint-Cyr || a nerod *il a l'air follement cornichon*, pare a fi tare nerod

CORON *m* casă de miner *de tous les coronas arrivait une cohue de mineurs*, din toate casele sosia o droaie de mineiri

CORONEL *m* *A* colonel

CORRESPONDANCE *f* 1 îmbucătură în carciună (mai al s ½ duzină de stridin, o fran-zăluță și un pahar cu vin de Chabl's în așteptarea omnibusului pentru care s'a luat un bilet de corespondență, apertiv înainte de de-jun, 2 *faire la correspondance*, a purta un arestant din post în post, 3 *correspondance pour Charenton*, un absint

CORRIDA *f* luptă de tauri

CORRIDOR *m* gătleej *astiquer le corridor*, a mânca și a bea, *se rincer le corridor d'une fiole de Moet*, a goli o sticlă de șampanie, *repousser du corridor*, a-i mirosi urit gura

CORSER *v* 1 *corser l'étreinte*, a strânge tare la dans o damă, 2 a încurea și mai mult desnodământul, 3 *se corser*, a se încurcă, a se agravă

CORSET *m* *quinte ans et pas de corset*, așa de tânără și cu forme așa de frumoase

CORVEE *f* *aller à la corvee*, a merge la lucru.

CORVETTE *f* amor anti fizic

COSAQUE *m* 1 bomboană învâlită în hâr-tie aurită sau argintată, 2 grobian, bătăran; *cosaque du don*, persoană care cere cadouri de anul nou

COSMO *f* *S* cosmografie

COSNI *a* mort

COSSARD *m* tare leneș *car les Fcoissais sont cossards*, căci Scoțienii sunt tare len și,

COSE *f* lenevie mare *je t'ai pas écrit, j'avais la cose*, nu ți-am scris, am fost tare leneș (Bruant)

COSSU *a* nebușesc, posnaș

COSTAUD, COSTO *a* voinic *il a des gas costauds*, are băieți voinici || *m* 1 voinic, 2 obuz de mare calibru, 3 *V* costel

COSTEL *m* pește, întrețutul unei femei.

COTE *f* 1 la cote *G* (la primirea inventa-rului unei moșteniri) obiect fără valoare șter-pelit de conșopiști, *frere de la cote*, amplotatul unui agent de schimb, unui zaraf, 2 tabela ținuturilor registrelor (la curse), 3 *S* *seance des cotes*, târbăceala elevilor nou sosiți (la Poli-tehnică), 4. *S* precădere *avoir la cote près d'un professeur*, a se bucura de protecția unui profesor, 5 *cote d'amour*, certificat de bună sau rea purtare, 6 *S* serată în care profesorii sunt șflemisiți într-o piesă

CÔTE *f* 1 situație critică *être à la côte*, a

sta prost, a nu mai avea para chioară, *il est échoué à la côte*, s'a înneccat la mal, toate planurile i s'au zădărnicit, *frère de la cote a)* tovarăș de nenorociri, *b)* cel ce trebuie să tragă la un car pe o stradă în povarni pentru a-și câștiga existența, *2 avoir les côtes en long*, a fi lung și a nu vrea să muncească, *travailler les côtes à quelqu'un*, a muia oasele cuiva

CÔTÉ *m* n'avoir rien du cote gauche, a nu avea inimă de loc, *cote des caissiers* partea gărei de Nord în Paris unde se vand bilete pentru Belgia, *S femme de l'autre cote*, cocotă de pe malul drept al Senei, *A cote qui n'est pas vrai*, *cote hors du montoir*, partea greșită, ială, *marries du cote qui n'est pas vrai*, căsătorii nelegitim, necăsătorii, *T cote cour*, *cote jardin*, culis de din dreapta, culisele din stanga, *côte gobeur*, naivitate, *il est côte monde*, e din lumea cea bună || a și adă a côte, care nu se raportă la subiect (e un articol) *répondre à côte*, a răspunde ocolind

COFELETTE *f* 1 cotelette de perruquier, de menuisier, de vache, bucată de brânză de Brie, cotelette polonoise, murdărie din nas, 2 *T* aplaud avoir la cotelette, a avea succes, a fi aplaudat, *pane comme une cotelette*, ruinat cu totul

CÔTIER *m* 1 cal înaltaș, 2 conducătorul acestuia

COTILLON *m* femeie aimer les cotillons, a-i plăcea femeile, *faire danser le cotillon*, a și bate femeria

COTILLONNER *v* a dansa cotilionul

COTISE *f* S cotizație la casa școlai,

COTON *m* 1 jambes en coton, picioare moi, slabe, 2 bătaie *il y aura du coton*, are să fie bătaie, *balle de coton*, ghiont, *avalier du coton*, a mânca bătaie, 3 muncă grea, grija *cela lui donne du coton*, asta-i dă mult de lucru, *il y a du coton*, e lucru greu, e o afacere delicată, *éviter le coton*, a evita scandalul, sgomotul

COTONNEUX *a* greoiu, obositor

COTTE *f* pantaloni albaștri de pânză pentru lucru

COUAC *m* 1 notă falsă, 2 couac-couac, popă

COUCHE *f* 1 les nouvelles couches, păturile cele noi (democrate), 2 en avoir une couche, a fi tare neghiob, 3 poluție

COUCHER *v* 1 a fi lenș, a merge încet cu un lucru, 2 *il y couche*, nu se mișcă din loc, e veșnic acolo, *il a une tête a coucher dehors*, are o mutră respingătoare, 3 a nu se prea obosi la un lucru, a târși, 4 *être couche*, a fi pedepsit cu 25 bani pentru întârziere (un vânzător de magazin), 5 *coucher et lever quelqu'un*, a se ține scut de cineva, *à quelle heure qu'on te couche?* când te culci? nu ești încă obosit? (unui supărăcios de care vrem să ne scăpăm), 6 *coucher avec*, a avea noroc la joc, 7 *coucher, se faire coucher sur un testament*, a coprinde, a fi coprins (într-un testament), *coucher avec la veuve*, a fi decapitat

COUCHOTER *v* a dormi (Zola)

COUCOU *m* 1 bărbat cu coarne, 2. cea-

sornic, 3 *faire coucou*, a se jucă d'avașan-unselea strigand cucu

COUDE *m* *lacher le coude à quelqu'un a)* a părăsi pe cineva, *b)* a muri *lache-moi le coude!* cară-te, dă-mi pace! *prendre sa permission sous son coude*, a nu mai cere de loc permisiunea de a face ceva, *être adroit du coude*, mai bine a bate ceva decăt a lucra, *sentir les coudes à gauche*, a merge cot la cot ca la școală de inianterie, *jouer des coudes a)* a-și face loc cu coatele, *b)* a lucra cu zel

COUECHE *f* obraz suceri la coueche, a săruta (Bruant)

COUENNE *f* 1 piele, carne *se racler (se ratisser) la couenne*, a se rade, *gratier la couenne à quelqu'un*, a freca ridicăea cuiva, 2 *couenne de lard*, perie, 3 *pl* buci cari atârnă || a neghiob, prost, neîndemaneat *ah, que t'es couenne!* vai, ce neghiob ești!

COUETTES *f* pl couettes de cheveux, cărioni pe frunte și pe ceafă *avoir des couettes au cul*, a fi caraghios

COUC *m* le couc de la fin, efectul final,

COUILLES *f* pl avoir des couilles, a fi curajos

COUILLON *m*. 1 muerce, fricos, 2 fulău, moftangiu

COUILLONNADE *f* 1 neghiobie, 2 lasitate mișele

COUILLONNER *v* 1 a glumi *le directeur qui ne couillonne pas*, directorul care nu glumește, 2 a se arăta fricos în momentul hotărîtor, 3 *couillonner le service*, a-și bate joc de slujbă, a prosti serviciul, 4. a înșelă

COUILLONNERIE *f* 1 neghiobie, 2 lasitate

COUINER *v* a se văieta

COULAGE *m* 1 sfeterisire de bani publici (pentru cheltuieli inutile), 2 risipire de bani (de către slujbași, servitori) *on ne se figure pas le coulage qui desolait notre caissier*, nu-și poate cineva închipui risipa personalului care desepera pe cassier

COULE *f* 1 *V* coulage, 2 être à la coule, a) a priveghia personalul cassei ca să nu facă delapidări, b) a fi la curent cu toate je suis à la coule, moi! sunt la curent cu tot ce se petrece aci, c) a fi amabil cu toată lumea, d) a fi șmecher, a ști tot rostul unui lucru, e) *Tip* a fi în curent cu lucrul cu obiceiurile și trebuințele unei tipografii; *mettre à la coule*, a pune în curent cu mersul unui lucru, *à la coule a)* experimentat, cu experiența lucrului, b) la curent *j'aime mieux faire les choses à la coule*, îmi place mai bune să fac lucrurile la curent, când trebuie (Rosny)

COULÉ *a* 1 cu desăvârșire pierdut, cu totul runat, scăpat *être coulé dans l'opinion de quelqu'un*, a se fi discreditat, a-și fi mâncat credința în ochii cuiva, 2 *professeur coulé*, profesor pierdut (care nu poate impune tăcere elevilor)

COULER *v* 1 la, couleur douce, a trăi fericit, minnat, 2 *couler en douceur quelque chose à quelqu'un*, a comunica cuiva ceva trist făcând a-l mâhni; 2. en couler, a spune la minciuni

la gogoși, 3 *couler quelqu'un* a) a căștiga curva toți banii, b) a ruina pe cineva, c) a strica buna reputație a cuiva, a-l distruge la ochii cuiva, 4 *faire couler un enfant*, a-l pada un copil, 5 *se couler*, a se distruge.

COULEUR *f* 1 *vin de quatre couleurs*, vin gros francez servind la fabricarea vinurilor de Bordeaux, 2 minciună, moft *monter une couleur*, a spune la minciuni, *on connaît ces couleurs*, cunoșc eu mofturile astea, *en dire de toutes les couleurs* a mijura în toate chipurile, *en faire ou de toutes les couleurs a quelqu'un*, a juca curva, tot felul de feste, *être de toutes les couleurs* a se schimba în felul de manier, 3 *être à la couleur*, a ligă de răspuns, la cument cu un lucru *eux qui étaient à la couleur*, ei erau cument în cunoștință de cauză (Zola), 4 *palmé appliquer (jucher) une couleur a quelqu'un*, a carpi o palmă cuiva, *passer a la couleur*, a se lăsa să fie carpit.

COULEURE *f* 1 minciuna *contenir des couleurs*, a țoca minciuni, 2 *couleur putative*, 3 *couleur* înșelătoare.

COLLISSEUSE *f* 1 femeie de teatru.

COLLISSIER *m* samsar, speculant în haină, ruple *à la culise* intrigues *collissieres*.

COUP *m* 1 viclăzug, marelui *il a le coup*, cunoaște toate marăturile unui lucru, *il a un coup*, are o iscusință care-i este proprie, *mais, a present, tenez le coup*, dar acum fiți consecvenți (Bernstein, Samson I, 2), 2 osteneală, atenție *ga ne vaut pas le coup*, asta nu merită osteneala, atenția, 3 înșelătorie *il m'a fait le coup*, m'a înșelat, m-a jucat festa, *monter un coup*, a prigăli o hoțu, *monter le coup (un coup) a quelqu'un*, a înșela, a minți pe cineva, *se monter le coup*, a și face iluzii, *coup a monter*, intră-pundă șalatănească de realizat, cursă de mîns, lovitură de făcut, 4 moment, oră *c'est le coup*, e momentul hotărîtor *le coup de l'absinthe, de l'attendrissement*, ora absințului, momentul chircăririi, 5 lovitură, crimă *c'est moi qui ai fait le coup*, eu sunt autorul crimei, *sur ce coup-la*, atunci, *le même coup*, tot una, 6 *tirer un coup*, a trage un număr, *elle ne sait pas le coup*, nu face parale (o femeie), 7 dată *pour un coup*, de dată asta, 8 *faire les cent coups*, a duce o viață de crailacum, distonanță, *être aux cent coups*, a fi foarte maniatic, *ca j'ai dix minji il était aux cents coups quand il les croyait saches*, eră ca nebun când îi vedeă supărați (Zola), *commettre les cent dix neuf coups*, a face cele mai păcătoase excese (Zola), a face un tărăboi drăcesc, 9 (în compuneri) *coup de blanc*, pahar de vin alb, *coup de bleu*, pahar cu vin roșu, *coup de chasse*, priver, căutătură, *coup de chien*, festă păcătoasă, trădare, *coup de deuil*, nemorocire, *coup double*, gemeni, *coup de feu* a) moment hotărîtor, moment de grea cumpănă, b) Tip căleală ușoară, *Tip coup de feu de société*, grad de beție când începe veselia, *chef, coup de foudre*, iubire năpraznică, *coup de marteau*, nebunie, smunteală, *coup de l'oreiller*, pahar cu vin înainte de culcare, *coup*

de peigne, balau *on se donna un coup de peigne*, o să se ia la bătaie, *coup de pied*, avans de bani, *donner un coup de pied a* a cere un avans, b) a face un drum (pană într-un loc), *ne pas se donner de coups de pied (dans le derrière)*, a se lăuda singur, a nu se pricepe nimic de rău, *donner un coup de pied a* scana cîntecul de îndrăzneală, b) scenă foarte originală, extravagantă *avant de scop a attirer l'attention*, c) pontarea pe cate o sumă mare în diferite rânduri, d) *trier un coup de pistolet*, a face o atîcere cu totul izolată, *coup de poing de la fin*, grabă, zonă de a termina, *coup de poing américain* a) boi, b) o armă avînd a da lovitură uciagătoare, *revolver coup de poing*, revolver de buzunar, *faire (sau expulser) un lit a coups de poing*, a face patul în gîlbă și neglijență, *faire a mûre* a silaia, *coup de premier*, lovitură magistrală, *coup de sonnette*, mulțirea parului (când două femei se mîncă), *coup de telephone*, dîpșea, *coup de telephone*, chemare la telefon, *en coup de vent*, cu rușala vântului, *les cheveux en coup de vent*, cu părul falșind (despică limba) *à la cumințele* în legătura a cuie].

COUPAILLON *m* croitor neclăbaci.

COUPÉ *f* 1 lungina a brațelor la înnotat *tirer sa coupe* a) a înnotă, b) a fugi, a oșterea, 2 *saut de la coupe*, volta cărților, *faire sauter la coupe*, a face volta cărților, 3 *être sous la coupe de quelqu'un*, a atîna de cineva, *tomber sous la coupe de quelqu'un*, a cădea în mîinile cuiva.

COUPÉ *a* 1 Tip *être coupe*, a fi stramtorat, lefter de parale, 2 *Tre spectacle coupe*, reprezentație alcătuită din piese diferite.

COUPE (HOUX) *m* sabie de infanterie, vâtrau.

COUPE CUL *m* *jouer a coupe cul*, a nu juca decît o singură partidă (fără revanșă).

COUPE FICELLE *m* artilerie de artilerie.

COUPE FIGURE *m* basamac.

COUPE-FILE *m* bilet de liberă trecere (dat unui diplomat, polițaiu sau ziarist).

COUPER *v* 1 a cădea în cursă, a fi înșelat, 2 (red) (civa) ce nu e adevărat *je n'ai coupe pas*, eu unul nu o crea, *je couperai dans ce bateau la?* și tu îți mchipi că am să te cred? *est ce que tu y coupes, toi, dans ces machines-la?* ce, tu dai cazămînt acestor prostii? *ne pas couper dans*, a nu se crede în, *ah! dit Marlot, elle a donc coupé dans le mariage*, ah! zise M, ea s'a încrezut în căsătorie? *faire couper quelqu'un*, a înșela, a spune gogoși de tufă cuiva, *couper dans la pommade*, a se lăsa a fi înșelat, 2 *couper dedans, dans le pont*, a cădea în cursă, a fi înșelat, a crede prostie ce i se spune, *laisse-la couper dans le pont*, las-o să cază în cursă, 3 *couper dans les idées de quelqu'un*, a fi de o părere cu cineva, 4 a) *ga te la coupe*, la asta nu te aștepta, asta te scoate din sîrte, b) *ga vous la coupe*, asta pute groaznic, *ga vous coupe par la gueule (a quinze pas)*, simți putoarea încă din depărtare, *ga m'a coupé la chique*, n'am mai zis nimic, 5 y

couper a) a nu putea sau a nu ști să fac, a nu se pricepe la ceva, b) *il n'coupera pas* (avant d'avoir mon couteau dans le ventre), nu va scăpa (pană ce nu-i voi implanta cuțitul în burtă), c) *A a scăpa de o lucrare, de un mîiș, etc mon vieux, tu n'y couperas pas, le double ça te ramasser*, ascultă, vezi bine, de pînă cînd n-ai să scapi, scingîntul-mă-joi o să te mîișe, d) *a îi scutit dela apîl, 7 se couper, a se da singur de gol, a se trăda* [Vezi cuvîntele în legătură cu *couper*]

COUPE-TOUJOURS m *pere Coupe-toujours*, călăul

COUPEUR m *coupeur de pices, piclucrător de melodrame pentru un teatru de păpuși*

COUPURE f idee de sprit

COUR f 1 *côte cour*, culicic din dieapă

COURAGEUX a hainic

COURANT m 1 meșteșug, taină *connaître le courant*, a ști rostul unui lucru, a se pricepe, *montrer le courant a quelqu'un*, a înșila pe cineva în ceva, 2 *se donner un (se déguiser en) courant d'air*, a o știege, a spăla putina, *se jourrer un courant d'air dans l'œil*, a se înșela prostște || a 1 nescutit, plicticos, 2 *chien courant*, (eschizătorul ușilor (la tîen)

COURANTE f diaree

COUEUR m băiat de drumuri (al unui ibrai)

COURGE f *courge molle*, om nepăsător

COURIR v 1. a umbli în craiăcuri *Monsieur n'est pas heureux quand il court*, domnul nu e norocos cînd umbli în craiăcuri, 2 *courir sur le nœud, sur le système a quelqu'un*, a sacai, a plictisi pe cineva, 3 *faire courir*, a avea cai de cîrse, 4 *se la courir*, o a știege

COURRE f *chasse à courre*, izgonire din serviciu cu alaiul

COURRIER m *courrier de la prefecture*, car cu destăvîlturi

COURRIERISIE m zăuist însărcinat cu cînerul zilei

COURTISER v *courtiser la dame de pique*, a juca cărți, a-i plăcea foiața V *blonde*

COURU a *c'est couru*, e sigur

COUSIN m *cousin de Moise*, bărbat cu coarne

COUSINAILE f verni, toată rubeđenia

COUSINE f 1 rubită, 2 *cousine de vendange*, tovarașă de băutură, 3 pederast

COUTURASSE f 1 cusătoreasă, croitoreasă, 2 femeie ciupită de vîisat

COUVERTE f *A battre la couverte*, a dormi, *faire passer a la couverte*, a trage pe stoară

COUVRANTE f 1 șapcă, 2 cuvertură

CRABOSSE v a strîcă (Dellesalle)

CRACHER v 1 a vorbi, a spune *crache-nous ton affaire*, spune ce ai de spus, vorbește, 2 *cracher son ame, cracher son embouchure*, a muri, 3 *cracher blanc, du coton, des pices de dix sous*, a-i fi gătul uscat a doua zi după o beție, 4 *ne pas cracher dessus*, a nu disprețui ceva, a-i plăcea *il ne crache pas sur la vendange*, nu disprețuiește vinul, bea cu plăcere, 5 a plăti fără voie *faire cracher de l'argent*, a storce bani (cuiva), *c'est que je crache!* nicio

para! b 1 *crache! sur les cinquies*, a se da pe scenă lîră aici un rezultat, 7 *cracher dans le sac, cracher sa lête dans le panier*, a li ghilotinat, a-i cadea capul în sacul cu lîtățe

CRACHOIR m 1 *l'air de crachoir*, a vorbi mult și bine, *bien jouer du crachoir*, a avea vîiță, lăknt la vorba, *abuser du crachoir*, a plictisi cu vorba lungă, 2 *revolver*

CRACHOTER v *crachoter sur quelqu'un*, a trîta cu dispreț pe cineva

CRACHOUILLE v a scuipa des

CRACK m *calul cel mai bun* (pe care si pune bază la călăre)

CRACOVIE f *venir de Cracovie*, a minți, a spune la brașoave, *avoir ses lettres de Cracovie*, a li cunoscut ca mincinos de trînte, ca mortangiu

CRAMER v *S cramer une sache*, a fuma o țigară

CRAMPE f *luga uren sa crampe*, a lugi, a o știege, *ah! la crampe!* destul! basta!

CRAMPER v 1 a lugi, 2 *se cramper*, a se agăța

CRAMPON m om plictisitor, scau *quel crampon!* ce scau! *son vieux crampon*, baba lui, *tourner au crampon*, a deveni supăalor || a plictisitor la culme (Zola)

CRAMPONNER v 1 a sacai, a plictisi, 2 *cramponne-toi Gugus, fin-te binc, Gogule*, să nu te dai peste cap (de incrimenit)

CRAMPONNAGE m plictiseală la culme, urât

CRAMPONNANT a nesuferit, plicticos

CRAMPSE v V *clamsse*

CRAN m 1 *lacher quelqu'un d'un cran*, a pîiași pe cineva năpăianic, *lacher un cran*, a da drumul unui nasture (din prea multă mîncare), *avoir (sau bouffer) son cran*, a li pîit, 2 *avoir son cran, etre a cran*, a fi rău dispus, în manie, *A etre a cran*, a li gata de a deluna, de a exploda, *se mettre a cran*, a se mînia, a se supăra, 3 *A prendre un premier cran*, a trage prima dușcă, 4 *faire un cran*, a lua notă, *se serrer le (sau un) cran*, a-și strînge curea, 5 *A pe l'apsa distribuer des crans*

CRÂNAGE m *indrăzneală, semeție*

CRÂNE a 1 *indrăsnct, semeț*, e *il crâne, cet enrage!* lăi dai semeț mai e și turbatul ăsta, *plus de crâne*, mai mult curaj, 2 *loarte humos, minunat, fainos* *c'est ça qui donne une crâne idee de l'homme*, iată ce dă o trumoasă idee despie om, *il avait du crâne tabac*, avea un tutun foarte bun, *avoir un crâne talent*, a avea un talent minunat || m om *indrăneț, semeț, gălăgios* *faire le (sau son) crâne*, a face pe semețul, pe grozavul, *mettre son chapeau en crâne*, a-și pune pălăria pe o ureche V *faire*

CRÂNEMENT adv foarte, foarte bine, foarte mult *je t'rais crânement*, trîgeam foarte bine, *elle faisait une lête assez crânement*, destina un cap destul de bine, *je suis crânement content de vous voir*, sunt foarte mulțumit că te văd

CRÂNER v a face pe semețul, pe grozavul, *crâne donc pas et vas-y*, nu mai fă pe grozavul și du-te (Meténier)

CRÂNEUL *m* om îndrăguc, *n* nu
CRÂNEN *a* colosal, enorm
CRÂNOTAGE *m* *se* mârșie
CRÂNULE *v* *V* *cranei*
CRAPAUD *m* 1 bîscuit, pîcui, portitar, 2 boală a carlor, 3 1 prîngă cu bîni, porton, 4 *jaune crapaud*, a b a singur, 5 mîndrie din nas, o totonu cînu *avancez plus un crapaud*, adu mai repede un locolu, 7 *ceit de crapaud*, pîsă de au, 8 *crapaud seipomeus*, iachelă sădăitoare || *a* respingător, scabos
CRAPAUDER *v* a lîpa, a iaci
CRAPAUDINE *f* 1 crapodină (p deapsă în legumile militare mai au în America constând m i gata de spate a mainilor și picioarelor de lîngu alui), pus m o gîcapă pusă în soare)
CRAPOULLAT [miorol Crapoullat] *m* 8 cor, pentru hartie
CRAPOULLOT *m* bombă, ghiulă
CRAPSER *v* a muri
CRAPULE *i* *crapule du vice*, mârșavie (ca mai ordinară)
CRAPULERIE *f* desfrâu
CRAPULIN *m* filison
CRASSE *f* mârșăvie, infamie *jaune des crasses a quelqu'un*, a se pîta murdar, infam cu cineva *V* *baron*
CRASSERIE *f* pîntre mârșăvie, mârșăvie
CRATICULER *v* 8 (Politimica) a copia mecanicește (un desen)
CRAVACHE *i* *cire a la cravache* a) a i de pîtat de celalalt (ai la distanță de o cravasă, b) *jug a se afla într'o situație păcătoasă*
CRAVACHEI *f* bădale (cu cravasă)
CRAVAIL *m* *lucru s-tu venu chercher du travail?* ai venit să cauți de lucru? (Rucus)
CRAVATE *f* *cravate verte*, întîmînt, *jaune* *le coup de cravate*, a sugruma
CRAVATÉ *m* un *cravatu de rouge*, un ghiolînat
CRAYON *m* funcționar la bursă, secretarul unui agent de schimb
CRE [sacie] a *cre chien!* cre non! carnavi
CRÉATURE *f* 1 mușet, individ, 2 prosrituată
CREBLEU [sacrebicu] *V* *cre*
CREDO *m* credit *j'ai credo chez le bistrot*, am credit la caicimă
CRELOTTE *int* pe toți draci
CRÈME *f* 1 cel mai bun, cea mai bună (dintre) *la creme des oncles*, cel mai bun din toți unchi, *crème du gratin*, gratin de crîme, lumca cea mai aleasă, 2 *crème au chocolat*, noroiu de pe stradă, o netiebnic, secătură
CRÉPAGE *m* *crépage de chignon*, mcaerare (într-o temei)
CREPER *v* (despre femei) *se creper le chignon*, (despre bărbati) *se creper le toupet*, a se înhăia de păr, a se mcaera
CRÉPON *m* crepon, pachetel de pîi de cal ce femeile își pun sub pîi pentru a-i face să se umfle
GRES CRESTO *adv* drace!
CRESSON *m* 1 pîr *il n'a plus de cresson*

sui le cresson (sui la fontaine), (cres, c plepov, 2 bani)
CREUX *m* 1 voce *bon creux*, voce limpede frumoasă, *fichu creux*, voce spaltă, mîndă busită, 2 locuință, gîară
CREVAILLE *f* tinîmea garb, vită, il și altă
CREVAISON *f* agonie, moarte *jaune sa crevaision*, a muri, a căpa
CREVANT *a* 1 *c'est crevant a)* de un (ca a ghioslac mînsi b) e slășietoi
CREVARO *m* copil născut mort || *a* năbuș, sucit
CREVE *m* *petit creve*, goinos, filison
CREVE-FAIM *m* 1 voluntar
CRÈVE LA FAIM, CRÈVE-MISERE *m* mîntor de foame
CREVER *v* 1 a prăpădi, a omorî *on a crever le cleb*, canicel a fost omorît, *crever la gucule a quelqu'un*, a umplea de sîngue p (mîna), *crever la patilase a quelqu'un*, a pisagi în bă ai pe (mîna), *se crever le plafond*, a-si bașa un glonle în cap, 2 *Tip* a da diumul (unui lucrător) *il a etc crever*, a fost concediat, 3 *crever la ligne*, a nu se socoti jumătățile sau slăritul unui rand (în zărelc francie cari pîdese cu randul), 4 *crever l'ail au diable*, a izbûti învingand toate greutățile, 5 *crever la faim*, a muri de foame, *crever la misere*, a trăi într'o mizerie neagră, 5 *se crever de travail*, a munci din răspuțeri, *tu t'en ferais crever a)* nu, niciodată, b) ai să te prăpădești, ai să crapi!
CREVETTE *f* tovarășa u ui tanăr alemanat, cocotă
CRIC *m* rachiu *un petit verre de cric ça me donne du chien*, *ça me donne des couleux*, un pîhărel cu rachiu mîi dă putere, mă învioră
CRIER *v* *crier aux petits pates*, a lîpa nascând (o femeie mîscîmălă), *crier a la garde*, a se plange de orice ileac
CRINCRAINER *v* a scărțai din vioră
CRISTALLISER *v* (se) *cristalliser au soleil*, a se odihni, a se prăji la soare
CRISQUER (SE) *v* a fugi *on criait au voleur*, je me suis crigue, am șters-o cînd s'a strîgat ajutorul (Rossignol)
CRISTI [sacristu] *int* drace!
CROC *m* *V* *cric*
CROCHE-PIEDS *m* piedica pusă
CROCHER *v* 1 *crocher une poile*, a spași o ușă cu un cîrlig, 2 a bate
CROCHET *m* 1 *chevalier du crochet*, strîn gîtor de petice, peticar, 2 *crochet du vijjin*, șapte (la loton), 3 *pl dinți se rincer les crochets*, a bea
CROCJI *m* gheată
CROCODILE *m* 1 crocodil, om fără credință și sinceritate, 2 bădăran, 3 cîrdilor, 4 8 strîn care urmează cursurile școlii Saint-Cyr
CROCOMOLE, CROQUEMOLE *f* rachiu *je m'étais enfilé pas mal de croquemole dans le cul*, m-am vîrît m gati; destul basamac (Bissac)
CROIRE *v* *croire que c'est arrive*, a luă în serios ceva, *je te crois*, că bine zici, *croyez ça*, pîs buvez de l'eau, culcă-te pe cea ureche! *crois-tu!* nu mai spune!

CROISEUSE *f* bulevardistă

CROISSANT *m* loge rue du croissant, a purtă coarn

CROIX *f* 1 *croix de Dieu*, abecedar, 2 *S faire des croix d Malte*, a-și încrucia brațele, 3 piesă de cinci franci

CROULE *f* blid, străhină

CROMPIRES *pl* cartofi

CROPIOTE *f* a la *cropiote*, ghemuit

CROQUAILLON *m* schită proastă

CROQUANT *m* 1 bătăran, 2 gurcan

CROQUENOTS *m pl* ghele noi scârțătoare des *croquenots de facteur*, ghele de gardist (Rosny) *le droit de secher des croquenots au poêle de la maison*, dreptul de a-și usca ghețele la soba casei (Me enier)

CROQUE-POUX *m* reparator de haine

CROQUER *v* 1 a călăi (ghetle), 2 *croquer la pie*, a bea, *croquer une poulette*, a adormi

CROQUET *m* om iritabil *être comm un croquet*, a-și face inimă rea pentru omul fiac

CROQUETTES *f pl* A pesmeti

CROSSE *f* *aller à crosse*, a mărțuris

CROSSER *v* a defăimă, a vorbi de rău

CROTALE *m* S sergent de clasă (la Politehnică)

CROTTE *f* 1 ticăloșie, mizerie infamă *être dans la crotte*, a duce o viață mârșavă, 2 *bonne crotte! ma crotte!* drăguțul meu! drăguța mea! || *int* drace!

CROTTIN *m* *être crottin*, a servi în cavalerie, *baron du crottin*, amator de cai, *ramasser le crottin des chevaux de bois*, a nu avea de lucru a trândăvi *V prendre*

CROTTOIR *m* trotoar

CROUCROU *adv* *se mettre à croucrou*, a se ghimui

CROUSTILLE *f* hrană *passer à la croustille*, a căpăta alimente în închisoare

CROUSTILLON *m* pornograf, povestitor de obscenități

CROÛTE *f* 1 bobă bahaderniță, 2 *s'embêter comme une croûte de pain derrière une malle*, a se plictisi la culme, *faire juste la croûte*, a nu câștiga decât pâinea pentru sine

CROÛTEUM *m* 1 pânză proastă, mângăleală, 2 colecție de pânze proaste

CROÛTER *v* a mânca

CROÛTON *m* zugrav prost, cărpaci

CROÛTONER *v* a zugrăvi prost, a mângăli

CRUCHE *f*, **CRUCHON** *m* 1 dobitoacă, dobitoac; 2 *mariage à la cruche cassée*, căsătorie nelegitimă, *casser sa cruche*, a-și pierde fecioria

CRUCIFIÉ *m* decorat cu ordinul Legiunii de onoare

CT, CTE [cet, cettel] *pron* acesta, acasta

CTI [celui] *pron* acela

CUBE *m* el-v în anul al 3-lea la școala Centrală sau la Politehnică

CUILLER *v* a arestă repede și fără șgomot pe stradă (pe cineva)

QUI [celui-ci] *pron* acela

CUIGNER *v* a face (ceva)

CUILLER *f* 1 *cuiller a pot* a) *Tip* vîngă-lac, b) lingură, polonic, c) pumn *trois coups de cuiller à pot et sa coupe est trempee*, 1 ei pumni, și apoi îi e de ajuns 2 *A main serrei (boucher) la cuiller a quelqu'un*, a strângă cuiva mîna, 3 *avaler sa cuiller*, a muia

CUILLERÉE *f* *vas pour une cuilleree*, nimic, nici o para

CUIR *m* 1 *pele se racler le cuir*, a s-rade *cuirs à rasoir*, tăte fleșcăite, *tanner le cuir a quelqu'un*, a tărbăci pielea cuiva, *faire tanner le cuir*, a avea relații cu un bărbat, *escarpin en cuir de brouette*, galenț, pantof de lemn, 3 *gants en cuir de poule*, mănuși de piele prea subțire, 4 *vendre un tableau en cuir et poils*, a vinde un tablou cum se află, fără garanție

CUIRASSE *f* piept

CUIRASSÉ *a* milit

CUIRASSER *v* a face greșeli de vorbă sau de legături între vorbe

CUIRASSIER *m* 1 cel ce leagă gresit vorbele între ele, 2 *cuirassier blanc*, pădure

CUIRE *v* *cuire dans son jus*, a fi înțată în sudoare, a fi opărit, *se cuire*, a se pili, *se faire cuire*, a fi arestat, prins, *c'est pas de pains à cuir au four*, e lucru serios (Rosny, p 179)

V cuir

CUISINE *f* 1 administrație, bucatăria (unui ziar) *faire la cuisine d'un journal*, a fi înșărmnat cu lucrurile melei reportaj, informațiuni, etc (la un ziar), *cuisine d'art*, instrucțiune amănunțită «upra tehnicii unei arte, 2 *batterie de cuisine*, elementele mâncării (= dinții, ureau, cătlejul, etc), 3 *faire sa cuisine à l'alcool*, a bea des basamac

CUISINER *v* 1 prelucra, a confecționa, a pregăti *il cuisinait une cigarette*, își pregătea o țigară, 2 a aranj, a combina (ex o afacere), 3 a chestiona *le juce n perdut pas son temps à le cuisiner*, judecătorel nu-și pierde vremea canonindu-l cu întrebări

CUISINIER *m* 1 secretar de redacție (al unui ziar), 2 denunțator, spion *lui qui avait servi plusieurs fois de cuisinier à la police*, el care servise în mai multe rânduri de spion polițier

CUISSE *f* *ça me fait une belle cuisse*, asta nu-mi folosește la nimic, *se taper sur les cuisses*, a fi încântat, *avoir un retour de cuisse pour quelqu'un*, a trăi iar laolaltă cu cineva, *avoir la cuisse givrée (hospitalière)*, a fi usurică, destrănată (o femeie)

CUISTANCE *f* bucatărie

CUISTAUD *m* bucătar

CUIT *a* *être cuit* a) a fi pierdut, b) a fi beat turtă, *la face cuite*, cu fața roșie de bețivon

CUITE *f* 1 beție, pileală *attraper une cuite*, a se pili, *cuser sa cuite*, a dormi după beție, 2 dojană, corecțiune

CUIVRE *m* 1 bani de aramă, 2 *les cuivres*, instrumentele de tînchea *travailler dans le cuivre*, a cântă dintr'un instrument de tînchea, 3 nasturi *V astucier*

CUI *m* cur, fug dobitoac nățăruș, groș cul

petica cui a stăns mîncă avere, *un bas du cul*, un bîndoc, *cul erotte*, prostituîti, *adina ră, cul d' faulecul* uchi sau ure, *cul goud on né mamour, pour d' cul l' f* jucă a asa mod ca mîncă din el și cel care ăltura locul *cul d' plomb a)* om cu mîntă rîndă la lac u lipi de scapă *b)* cucuîl care așteaptă clienți în locașu i public, *l'ar er le cul d' la vieille* a fi marf, *enle r le cul o a quelqu'un*, a dă cuiva un pîrcior în șau, *que cul et cumuse*, a fi pîrcioru la toată *de mor ul, taré valoare, stre a cul l' f* uchi i, *au cul a)* a lucra pîrcioru, *b)* a posti mîntă sau mîncă, *montrer son cul*, a da călăpiment, *rire c' mine un cul a r de ca gu a m lu ră, silit, faire beau cul l' f* se pîrcioru cu mîntă

CULASSE *f* 1 *A r'ue des culasses mobili s*, consiliu de lună medicală, 2 *culasse mobile*, gară

CULBUTE *f* 1 *faire la culbute a)* a îneca plimbă, *b)* (d' soie femer) a se da, a pierde frumusețea *c)* a mîncă 2 pantaloni *mon pau'vreur [mon pau'vreur] i* *ceux pas critter ma culbute*, deși ul meu, nu vreau să mi se te pantaloni (Comit Jini)

CULCINANT *m* 4 1 pîntașon roșu, 2 om n' r'at fr necu

CULOTTER *v* 1 d' floare totă (Zoli)

CULOT *m* 1 îndrăgălat *en as un culot*, d' un îndrăgălat mai ostil *c'est pas l'age qui fait, c'est le culot*, vîrstă n' a e importantă, îndrăgălaș n' a e totu (Rosny, p. 45), 2 cel din urmă, c' dosul, *être culot*, a avea mai puțin puncte d' cît adversarii (la Lillard)

CULOTTE *f* 1 *figure de culotte*, obrar gras și roșu, 2 *grosse culotte* lăruător c' stă mai mult prin carciuni decât la lucru, *culotte de peau*, soldat bătrun descă, *culotte rouge*, infanterist, 3 mîndre la joc, la Bursă, (la domino) număr foarte mare de pietre c' nu s'au putut mîncă, *se flanquer une bonne culotte (une culotte a pont)*, vîndre sa culotte, a pierde o sumă mare *empoi ner une culotte*, a pierde totu n' a l' le multi bani 4 beție, chef le lendemain de culotte, le zingmar așut mal aur che-
culot a doua zi după pete, clientul era pîlit (Zoli), *membre (attraner se flanquer, se donner) n' a culotte*, a se îmbrăța *avoir une culotte* a fi în it *se donner une fameuse culotte*, a lua la joacă *culotte* a se îmbrăța zdrăvăn, 5 *fi-
 cul de cuvinte nous nous sommes donne
 une fameuse culotte monarchique et religieuse*

am discutat foarte adînc chestiunile monarhice și cele religioase

CULOTTÉ *a* 1 întărit, otelit *oh! ma chère je suis culotte, oars-tu! i* scumpa mea, sunt întărit, n'arai grijă! 2 *nez culotté*, nas de bî-
 fican, 3 *avoir les yeux culottes*, a avea cră-
 cîn cînte în jurul ochilor, 4 *toute culottée*, pictură în uliu cu nuanțe închise

CULOTTER *c* 1 a jură într'una, pe capete la c' v' *je culotte la bache (le bache)*, lucrăz pe cap te pentru bacalaureat, 2 a îmbrăca cu pantaloni *on en pourrait culotter un regi-
 ment*, s'ar pută a cu pantalon i aceeași îmbrăca un regiment întreg, 3 *culotter le calendrier*, a nota în calendar zilele destinate petrecerilor 4
Se culotter, 1 a se îmbrăta, 2 a se îndopă *nous
 pouvons donc enfin nous culotter avec du vin
 put m dai înstărit și ne îmbrățăm cu vin,
 2 a se întări, a se oț li (în nevoi și necazuri),
 3 a căpăli o față roșie, 4 a pierde sume mari
 hărni multi la joc, 5 a îmbrățni, a deveni
 nestăruin la lucru*

CULOTTEUR *m* *culotteur de pipes*, haimana, d' r' d' u

CUR ROUGE *m* infanterist

CUL TERREUX *m* tîran

CURE *m* 1 *donner (tomber) dans les cures*

1 a se u a deveni bisneșos (Mirbeau)

CUPIDON *m* (*coueur*) Cupidon peticar

CURE DENTS *m* 1 *venir en cure dents*, a
 veni la o serată (la a călăia masă n' a fost in-
 v' tă), 2 *A baionetă*, 3 *olevă baletistă*

CURETTE *f* *A baionetă*

CUYAISSON *f* *être en cuyaison d'wresse*, a
 dormi după beție

CUYE *f* *cure humain*, formă boișoasă

CUYER *c* a mistu (Zoli)

CYCLARD *m* ciclist

CYCLER *c* a face ciclism

CYCLOPE *m* curul *faire trumer le cyclope*, a
 a se u a lăd

CYLINDRE *m* 1 *alerer son cylindre*, a fi
 greu bolnav, 2 *filindru*, joben *tu s'en feras
 eclater (peter) le cylindre* a să răpi asta-
 p'at putrile tute

CYR *m* școala militară de la Saint-Cyr

CYRARD *m* lev al școlii militare de la
 Saint-Cyr și aspirant la această școală

CYTHÈRE *f* tout *Cythère est la*, toate demo-
 nond n'le sunt c'olo

CYTHÉRÉEN *a* din lumea demimondelor,
 a cocotălor

D

DAB(E) *m* 1 tată, 2 patron, stăpan *c'est
 notre dab*, e patronul nostru, 3 *dab de la ci-
 gogne*, procuror general *on vient me chercher
 de la part du dab de la cigogne*, vin să mă
 cheame din partea procurorului general.

DABESSE *f* 1 regină, 2 mamă.

DACHE *m* dracul *enlever à Dache* a fi-

mută la dracu! *allez raconter cela à Dache* a
 mină nu fi se prinde

DADA *m* *aller à dada*, a călători, *avoir un
 dada*, a avea o idee fixă

DAGOBERT *m* *je m'en soucie comme du
 roi Dagobert*, nu-mi pasă de loc

DAM *m* 1 nățărau gogoman *quel dam!*

ce nătărău! 2. domn galant care se lasă a fi jefuit de femei; *daim huppé*, burghez bogat, bogătaş.

DALLE *f.* 1. gătlej: *avoir la dalle sèche*, a avea o sete teribilă; *se rincer la dalle*, a-şi udă gătlejul, a bea; 2. a) taler, b) bani; 3. nimic: *le populo entrave que dalle*, poporul nu pricepe nimic.

DAMAS *m.* țigară de havana pentru dame.

DAME *f.* 1. *ces dames*, prostituatele de prin bordeluri; *petite dame*, cocotă; *dame aux camélias*, femeie frumoasă și de spirit; *dame du cordon*, portăreasă; 2. *dame verte*, absint; *dame blanche*, sticlă cu vin alb. *V. courtiser*.

DAMER *v.* a înșelă (o fată).

DANDILLER *v.* a sună.

DANDILLON *m.* clopot.

DANDINE *f.* bătaie.

DANSE *f.* 1. bătaie: *flanquer une danse*, *allonger une fameuse danse*, a buchisi, a trage o bătaie strașnică; 2. luptă, bătaie: *la danse va commencer*, lupta trebuie să înceapă; 3. *danse devant le buffet*, *danse du ventre*, postire forțată; *danse du panier*, picușuri (de la târgueală); 4. *danse assise*, curte (la un bal).

DANSER *v.* 1. a plăti, a da bani: *danser de quelque chose pour quelqu'un*, a plăti pentru cineva ceva, a-l cinsti cu ceva: *je dansai pour c'te reine d'un joli châte tarian*, plății pentru această regină un șal frumușel de tartan; *danser d'une demi-douzaine de consommés*, a plăti consumație pentru șase prieteni: *faire danser quelqu'un*, a pune pe cineva să plătească, să facă cinste; *et je me mets à faire danser mes 300 francs*, și încep să-mi cheltuesc cele trei sute de franci; *ils savoient danser*, erau buni de plată: *la danser de vingt francs*, a suferi o pierdere de douăzeci de franci; *il en dansera*, are să-l coste mult asta, o să văză pe dracu; 2. *danser devant le buffet*, a nu avea ce mânca, a posti, a fi lihnit; *fig. je me suis lassé de danser devant le buffet de la gloire*, m'am plictisit de atâta lihnire după glorie; 3. *faire danser*, a bete, a burduși, a snopi în bătai; *tu vas me payer l'eau d'aff*, *où je te fais danser sans ciolon*, ai să-mi plătești rachiul, că de nu, te snopesc în bătai; 4. *la danser*: a) a mânca bătaie: *oh! je te tiens, et tu vas la danser*, înșfârșit te-am prins, și am să te burdușesc; b) a-și pierde slujba; c) a plăti cu viața, a muri: *Ruffard la dansera*, *Ruffard* trebuie să moară; d) a ocări: *témoin une jeune fringante qui la dansa tout du long*, martoră o tânără elegantă care a fost strașnic ocărită; *danser la malaisée*, a mânca bătaie; *faire danser la malaisée*, a bate, a da bătaie; 4. a puși: *danser tout seul*: a) a-i puși gura; b) a puși (ex. brânza); *danser du bec*, a-i puși gura.

DANSEUR *m.* curcan.

DARDEULE *f.* gologan, mare.

DARDUNE *f.* piesă de cinci lei.

DARIOLE *f.* palmă.

DARON *m.* 1. tată; 2. jupân, stăpân.

DARONNE *f.* 1. mamă; 2. stăpână, cocotă.

DARRIERE *f.* derriere; *m.* sezu.

DASTICOTER *v.* a vorbi jargon, o limbă neînțeleasă altora.

DATTE *f.* *ne pas en foutre une datte*, a, le-nevi; *des dattes*, nimic, nici o lețeaie; *c'est comme des dattes*, nu merge, în zadar.

DAUCHE *f.* mamă.

DAUDÉE *f.* bătaie: *passer à la daudée*, a mânca bătaie.

DAUDER, DAUDINER *v.* a bate.

DAUFE, DAUFIER, DAUPHIN *m.* pește, întreținut.

DAUSSIÈRE *f.* *V. dossière*.

DAVID [numele unui fabricant] *m.* șapcă de mătase cu cozoroc (a peștilor).

DE *prep.* *se pousser du de*, a se fâli cu particula «da», a da zor cu originea-i aristocratică.

DÉ *m.* 1. *dé (à coudre)*, degetar, păhărel mic de tot; 2. piatră de domino; *dé culotte*, (la domino) piatră la care nu se poate pune nimic.

DEAD-HEAT [angl.] *m.* cursă care nu con-tează (când doi cai ajung la țintă în acelaș moment).

DÉAMBULATOIRE *m.* loc pentru plimbare.

DÉAMBULER *v.* a plecă, a se cărăbăni; *faire déambuler*, a goni.

DÉBAGOUER *v.* a spune la gogoși, a flecări.

DÉBAGOLEUR *m.* spuiitor de fraze late, politician de cafeună.

DÉBALLAGE *m.* 1. desbrăcătul: *être volé au déballage*, a te vedea înșelat, la desbrăcătul comoleț al unei femei iubite (care avea forme false); *gagner au déballage*, a arăta mai bine desbrăcată fiind; *perdre au déballage*, a pierde desbrăcată fiind; 2. *au grand déballage*, cu prețuri foarte scăzute; 3. rufărie femeiască.

DÉBALLER *v.* a desbrăca, a-și scoate po-doabele artificiale (o femeie).

DÉBALLEUSE *f.* *déballeuse de mômes*, moașă.

DÉBANDER *v.* a se muia.

DÉBARAQUEMENT *m.* mutare (de undeva).

DÉBARAQUER *v.* a se muia (dintr-o casă).

DÉBARBOUTILER *v.* 1. *débarbouiller à la potasse*, a lovi peste obraz; 2. (la luptă) a veni de hac (adversarului); *débarbouiller un mort*, a-și pierde vremea în zadar.

DÉBARQUEMENT *m.* *débarquement des Anglais*, menstruație.

DÉBARQUER *v.* 1. a părăsi, a-și lua rămas bun; 2. *se débarquer*, a renunța la ceva.

DÉBAUCHER *v.* *Tip.* a da drumul (de la ju-cru); *être débauché*, a fi dat afară.

DÉBARRASSER *v.* *débarrasser-moi le plan-cher*, marș d'aci! cărăți-vă de aci!

DÉBEQUETER *v.* a vârsă, a bori.

DÉBIDARD *m.* om fără noroc, piață rea. || a. nenorocos.

DÉBINAGE *m.* 1. clevetire, vorbire de rău; 2. fugă; 3. denunțare, părtie.

DÉBINER *v.* 1. a vorbi de rău, a defăima, a calomni; 2) a deprecia; *très bien, débina la marchandise à présent*, foarte bine, acum bate-i joc de marfa; 2. *débiter le truc*: a) a trădi secretul unei scamatorii pentru bani; b) a răsi secretul unui lucru; 3. a o sterpe-

patron, je débûne, jupâne, o șterg; *débûnez!* aide, cară-te! 4 a fură *tu débûnes mes panties*, tu furi pe mușterii mei (pe cari mi-i-am rezervat eu) || *Se débûner*, 1 a se ocărî reciproc, 2 a o șterge, a fugi, *a s'a débûné et al' n'a pas venue*, a șters o și nu s'a mai întors, *je suis presse, je me débûne*, sunt grăbit, o sîerg, 3 a slăbi, a-și pierde puterea *se débûner des jume-rons*, a nuli tine picioarele pe cineva, 4 a se deschide, a se desface (ex o legătură de gât)

DÉBINEUR *m* 1 cloveticitor, 2 denunțator
DÉBLAYER *v* *T* a declamă foarte repede încușutul unei tirade, apoi încet și apăsât restul pentru a starni aplauzele

DÉBLAYEUR *m* *T* actor care bălbăie

DÉBLOQUER *v* a desîntîia, a ridica o oprire, un ordin

DÉBONDÉ *v* *S* (Politehnica) a trânti pe un elev la examenul pentru o funcție civilă

DÉBOUCLE *v* 1 a da drumul, a pune în libertate (un arestat) *j'etais enferme, on vient de me déboucler*, eram arestat, acum mi s'a dat drumul, 2 a deschide, a sparge *déboucler ses naseaux* a sondă bine terenul, *déboucler sa valise*, a muri, 3 a face un copil, a naște

DÉBOULONNÉ *a* scăpăt (Daudet)

DÉBOULONNER *v* (la librari) a vinde, a desface

DEBOURÉ *a* *cheval débouree*, cal care și-a pierdut corpolența artificială

DÉBOURER *v* *se débouerrer le cœur*, a-și ușura inima

DÉBRANCHER *v* *débrancher de la besogne*, a munci zdăvăn

DÉBRINGÉ *a* *allure debringuée*, mers des mățat

DÉBRINGUER *v* a strica, a sfîșia

DÉBOUILLARD *m* și *A* care își cu naște bine meseria, psicher

DÉBOUILLE *f* înlăturarea unei piedici, descurcare *débouille!* drum liber! *sans de brouille*, nu luă nimic!

DÉBOUSSER *v* a se găti

DÉCADENT *a* decăzut, căzut în ruină || *m* pl decadenți, grup poetic ce urmărește ne înțelesul (1885)

DÉCADENTISME *m* decadentism, sistemul școala telul de a seme al decadenților

DÉCADENTISTE *m* *V* *décadent*

DÉCALITRE *m* joben înalt

DÉCAPILLER *v* a o șterge a spăla putna

DÉCANILLER (SE) *v* a se lăsa de contactul cu lumea ordinară a nu mai umblă cu oameni stricați

DÉCANILLAGE *m* fugă

DÉCANILLER *v* a o șterge *decanillons et presto*, s'o ștergem și, numai decăt, *voux-tu décaniller de là?* ai de gând s'o ștergi de acolo?

DÉCARBILLER *v* a descură, a limpezi *il fut monter quelques litres, histoire de se décarbiller la vue*, porunci să se aducă câțiva litri sus, chipurile să-și limpezească ochii

DÉCARCASSÉ *a* (despre o piesă) prost înghebată, (despre persoane) prost făcut

DÉCARCASSER *v* 1 a frînge oasele cuiva, a speti în bătai, 2 *se décarcasser*, a se speti, a se bate, *se décarcasser la botte au sel* (la calèche), *se decarcasser le bousseau*, a-și chinul mînea, a și munci capul (cu ceva fără folos)

DÉCARPILLER *v* a împărți o hotie

DÉCARRER *v* a o șterge, a fugi

DÉCARTONNER (SE) *v* 1 a îmbătrîni, 2 a ofica, a se stînge de slăbiciune *on dirait que tu te décartonnes*, parcă te-ai coscovit (Bruant)

DÉCATI *a* îmbătrînit, fleșcăit

DÉCATIR (SE) *v* a se prăpădi, a se urăști, a se vestiți

DÉCATISSAGE *m* scăpitar, ruină *quel décatissage!* cât de tare au scăpătat!

DÉCAVAGE *m* ruină, mizerie

DÉCAVER (SE) *v* a îmbătrîni

DÉCHARD *m* nevoias, sărăcăcios

DÉCHARME *m* *S* tăbliță neagră pentru înștiințările oficiale (la Politehnica)

DÊCHE *f* 1 sărăcie, 2 strămtoare *battre en dêche* (la dêche), a fi în strămtoare, a fi sărac lipit

DÊCHIFFRAGE *m* cântare după note

DÊCHIRER *v* (iron) *ne pas se déchirer*, a-și spune politețe unul altuia, a se lăuda singur, *elle n'est pas trop déchirée*, e încă destul de frumoasă

DÊCI [dêcision] *f* *S* hotărîrile luate de Direcțiune și afișate pe tăbliță (la Politehnica)

DÊCLANCHER (SE) *v* a-și scrînti umărul, soldurile

DÊCLOUER *v* a scoate un amanet, a dezamăna

DÊCOGNOIR *m* Tip năsoiu

DÊCOLLAGE *m* despărțirea de o firmă nelegitimă, părăsirea unei futoare

DÊCOLLER *v* 1 a părăsi un loc, a se căra, 2 a fură, a luă, 3 *décoller le billard*, a muri, 4 *décoller un nûb*, a descoperi o afacere (Rosny, p. 163) || *Se décoller*, 1 a nu izbuti, a nu avea loc, 2 a se despărți (o pereche), 3 a se învechi a se prăpădi [Vezi și cuvîntele în legătură cu *décoller*]

DÊCOLLETÉ *a* 1 *être décolleté*, a fi fără jenă, a vorbi prea deschis, 2 desmățat

DÊCOMPTE *m* *A* rană mortală *recevoir son décompte*, a primi ultima lovitură, a muri

DÊCONSIGNER *v* *A* a ridica consemnul

DÊCORS *m* pl odoare, cuivaeruri

DÊCOUCHEUR *m* *A* soldat care doarme în oras, nu la cazarmă

DÊCOUDRE *v* *A* *en découdre*, a se bate în duel

DÊCOULINER *v* *V* *dégouliner*

DÊCOUVERT (Â) *adv* *achet* (venie) *à découvert*, cumpărare (vînzare) la Bursă, fără a avea banii necesari pentru speculațiune *être à découvert*, a speculă la Bursă fără a avea în realitate mijloacele de a cumpără sau vinde

DÊCRAMPONNER *v* 1 a scăpa pe cineva de un om nesuferit, 2 *se décramponner*, a-și părăsi metresa

DÉCRASSER *o* 1 a jupui (ve cineva), 2 a defloră

DÉCROCHER *o* 1 a dezamăna, a scoate n amanet, 2 a cădea sub curs (o valoare), 3 a pune mâna, a căpăta, a obține *décrocher les étoiles*, a fi avansat general, *décrocher la lune avec les dents*, a voi să faci un lucru imposibil, 4 *décrocher ses cymbales, ses pannonceaux*, a muri (despre un notar), 5 a sună, a bate *il se décroche deux plombs*, a bătut orele două, 6 *décrocher un enfant*, a lăna da un copil, se face *décrocher*, a lua leacuri de lepădat, *décrocher un gargon*, a face înfărsit și un băiat, 7 *décrocher ses tableaux*, a și scoate mundația din naș, 8 a fură din buzunar, a buzunări [Vezi cuvintele în legătură cu *décrocher*]

DÉCROCHEUR *m* obținător, câștigător

DÉCROCHEZ-MOI ÇA *m* pâlărie femeiască de croșier

DÉCULOTTER *o* a da faliment

DÉDANS *adv* 1 *mettre dedans a)* a băga la dubă, *b)* a înșala *nous avons été mis tous dedans*, am fost păcăliți cu toții, am căzut cu toți în capcană, *c)* a îmbătă *quand on trinque avec une fille aimable, il est permis de se mettre dedans*, când ciocnești cu o fată amabilă ti-e îngăduț să te îmbeti? 2 *marcher dedans*, a călca în murdărie (și a avea prin urmare noroc la joc), *fug a da ceva de gol în povestire*, 3 *avoir en dedans, être dedans*, a fi iluminat, a și vorbi sie-insus (furd beat)

DÉDICASSER *o* a scrie o dedicație

DEF *m* caschetă de peste

DÉFILER *c* 1 *S* e răsturnă și aruncă în toate părțile lucrurile unui școlar nou venit cu cinci minute înainte a inspecțiunii (la Saint-Cyr), 2 *aller voir defiler les dragons* a posti fără voie, a nu căpăta mâncare de amiazi, 3 a cheiui bani, 4 *se defiler*, a o știige a fugi

DÉFINITIF *m* *S* examen de absolvire

DÉFINITION *f* sfârșit, realitate *que je fasse parler ma mere a votre mere, afin que je croions la définition de tout ça*, să pun mama să vorbească cu mama d tale, ca să văd cam ce o să iasă de aci (Vodé)

DÉFONCER *o* 1 *defoncer le caillou*, a munci peste măsură, 2 a lovi în piept, a doborî

DÉFOU *f* [după numele pălămerului] șapcă cu corozor foarte înaltă (purtată de prești)

DÉFOURAILLAGE *m* *en défourailloge*, liber, în libertate

DÉFOURAILLER *c* 1 a fugi, a alerga, 2 a cădea, 3 a iesi, a scăpa din închisoare

DÉFRUSQUER *o* a desbrăca

DÉGEL *m* 1 moarte, 2 mortalitate *il y aura un rude degel*, are să fie o mortalitate teribilă

DÉGELÉ *m* cadavru *boite aux dégelés*, morga || a mort

DÉGELÉE *f* bătaie, trântea *elle finissait par se ficher des dégelées comme du reste* încuse să nu-i mai pese de bătai ca de nimic

DÉGELER *o* 1 a se descheța, a se muri (un om), 2 *a)* a omorî *il a dégelé le cabot e)* a omorî câinele (Rosny, p 178), *la dégèle pas*,

nu o omorî! 3 a muri, 4 *se dégeler*, a se sinucide

DÉGLINGUE *f* mizerie, ruină *tomber dans la déglingue*, a fi cu totul doborât, prăpădit

DÉGLINGUE *a* 1 moloțolit, 2 desmăfat

DÉGLINGUER *o* a prăpădi

DÉGOBILLER *o* a bori, *il vous degobille les insultes les mieux choisies*, vă toarnă înjurăturile cele mai grozave

DÉGOISER *o* 1 a cântă (*F de S* No 997), 2 a vorbi *dégoisez, à la fin*, dai voiște odată (Bernstein, Samson III, 6), *je le sais, on me l'a dégoisé*, o știu, mi s'a spus

DÉGOISILLAGE *m* sporovăsală

DÉGOMMADE *f* ramolisment

DÉGOMMAGE *m* 1 ruină, scăpătare, 2 destitutie dintr-o slujbă, 3 mizerie

DÉGOMMÉ *a* 1 uzat, ramolit, prăpădit

2 care și-a pierdut slujba, destituit *prefet dégomme*, 3 mort

DÉGOMMER (SE) *c* 1 e se urât, a se ofili, a se prăpădi *je me rouille, je me degomme*, rușin se, mă prăpădesc, 2 a și omorî unu pe altul

DÉGONDER *o* a scoate din tălăni

DÉGORGER *o* a mărturisii *faire degorger*, a stoarce, a face să dea înapoi, 2 a cântă *dégorger une valse* [V ulcère, etc]

DÉGOTAGE *m* 1 superioritate (corporală ori morală), 2 găsire norocoasă, chipir

DÉGOTER *o* 1 a lua locul cuiva *il a beau faire, il ne la dégotea pas*, degeaba, n'are să-ia locul, *ça nous dégote joliment*, ne ia bunșor locul, 2 a scoate din funcție, a destitui, 3 a vedea, a privi *dégotez-moi donc ça!* ia'n privește-mi asta! *quoi donc que je dégote dans l'hour*, dar ce văd în întinerie? 4 a descoperi a găsi *l'affaire est à moi, je l'ai dégotée*, afacerea ste a mea, eu am dat peste ea *j'ai fini par la dégoter*, în sfârșit am găsit-o, 5 a numeri a brodi, 6 a căpăta a obține *all' a dégote une médaille à la Prefectanche* ea a căpătat o pernișune de vânzare dela Prefectura poliției, 7 a pătea *dégoter bien*, a fi bine îmbrăcat, *la degoter*, a ști să-și dea ilose *il la dégote mal*, oia se arată grozav, 8 a plăcea, a interesa *le cochon dont je vais vous entretenir me dégote singulièrement*, avarul de care vreau să vă vorbesc, mă interesează îndeosebi, 9 a fura *dégoter de ci de là*, a fura de ici de colo, 10 a păcăli, 11 a întrece, a umi (Delvaux)

DÉGOULER *o* 1 a scădea *le travail dégoule*, lucrul scade, 2 a cădea (Désalle)

DÉGOULINAGE *m* 1 apă ce picură încet, 2 plâns încet

DÉGOULINEMENT *m* picurare înceată

DÉGOULINER *o* 1 a picura, a curge încet, *une grosse larme lui degoulina les cils*, o lacrimă cât un bob îi picură pe gene, 2 *degouliner ce qu'on a sur le cœur*, a și vărsa, a spune tot ce are pe inimă

DÉGOURDI *a* 1 prost, stângaci *cuire en degourdi*, a arde mocnit (oala) la foc

DÉGOUTATIF *a* gretos, scârbos

DÉGOUTATION *f* scârba *une dégoûtation d'homme*, o scârba de om

ÉGOÛTÉ *a* (iron) *n'être pas dégouté* a
e pricepe la ceva, a avea un gust bun tu
n'esi fichtre pas dégouté știu că n'ai gust prost
știu că nu ești dificil

DÉGRAFÉE *f* corotă

DÉGRAIGNER *v* a desorește

DÉGRAISSER *v* 1 a scoate bini delicioase
a jumuri, 2 a muia spinarea

DÉGRAISSE *R m* 1 jupuitur, totuși e de
bani, 2 inca-sitor

DÉGRIVO(N)NER *c* a se rământa, a se
scurcolă

DÉGRINGOLER *v* a cădea

DÉGRUPPER (*SE*) *v* a se desprinde

DÉGUEULADE *f*, **DÉGUEULAGE** *m* văr
sătură

DÉGUEULASSE, **DÉGUEULATIF** *a* și *m*
c ârbos, greșos (un sau lucru)

DÉGUEULER *c* 1 cărei, a înjură a
denunță pe complici, 3 a cântă post, 4 s
a scita papagaliește o lecțiune

DÉGUULIS *m* vârsătură, ceea ce s'a văr-
at afară

DÉHOTTER *v* a pleă

DEJETÉ *a* corot, urtă *n'être pas ti p de-
jeté* a nu fi tocmai urât, a arăta bine or

DÉJEUNER *m* *déjeuner à la fourchette*, duel
cu sabia, *déjeuner de perroquet* pisot muiat
în vin, *c'est un déjeuner de soleil* a) culoarea
soarelui are înțeles, b) asta n'are să fie mult

DELD NEK *m* evreu (Berex)

DÉLOUFFER *v* a holi (Rossignol)

DEMAIN *adv* a miodată

DÉMANCHER *v* 1 a desprinde (o pereche
care se iubește) 2 se *démancher le cou*, a si
suci gâtul (Zola) *Se démancher*, 1 a se speli
lucrând, 2 a se desprinde

DÉMANTEBULER (*SE*) *c* 1 a si sfărâma oa-
sele unui altuia, 2 a se osîni pe a mult, a
se speli

DÉMARQUER *v* *déniquer le ling* a repro-
duce articole firi a arăta izvoarele lor, a plasa

DÉMARQUEUR *m* *démarqueur de ling*,
plagiator

DÉMARRER *c* a se vînd, a se desface
(mărfuri)

DÉMÉNAGEMENT *m* smintu (Zola)

DÉMÉNAGER *v* 1 a omi, a auri a *j'ai
te démenager*, am să te gonesc, 2 a sminti, a
vorbi aiurea, 3 *déménager a ant le terme* a
se da de gol, a greși (în vorbă), *d ménager par
la cheminee*, a si arde mobila (când trebuie
să se mute), *démener à la cloche de bois*, a
la fuiele, a la luna a) a se muta pe întuneric,
a o sterge pe furie, b) *fug* a se copila, a se
ramoli

DÉMERDER (*SE*) *v* 1 a se curăți de mur-
dărie 2 a se găti 3 *mes d'incertitude*
d merdes grăbiște te!

DEMI-AUNE *f* braț, mână

DEMI-CERCLE *m* *re)pincer rapiaper au*
demi-cercle, a surprinde pe negândite, a prinde
în flagrant delict

D'EMI-CHOIX *m* de *demi-choix*, de puțină
valoare

DEMI-FEMME *f* muiere

DEMI-LUNE *f* buca de zutulu

DEMI-MELON *m* pălărie largă și rotundă

DEMI-MONDAINE *f* *demi-mondaine*, corotă
lărgă

DEMI-MONDE [după c pricepe a lui Dumis-
tils *le Demi Monde*] *m* lumea corotelor (le-
gion), a domeniului de clasă

DEMI-PEAU *f* *en demi-peau* jumătate de
caltă

DEMI-ROD *m* doi bani și jumătate

DEMI-SIGUR *m* jumătate de pol de aur

DEMI-SUP [demi-supérieur] *f* 1/2 litru de
vin cetrat

DEMI-VERTU *f* fată decăzută dar care si-a
păstrat condiția

DEMI VIERGE *f* scimi virgină, fată depra-
vălă și rămasă virgină

DÉMOC [démocrate] *m* *démocrat* tabu de
démoc, tu nu din mucuri de țigări *démoc soc*
cioră de miorit

DEMOISELLE *f* 1 *ces demoiselles* corotel,
demoiselle du bitume, du Pont Neuf bulevard
distă, 2 jumătate sticlă cu vin negru sau
cu rachiu, *foutre un soufflet à la demoiselle*,
au'on lui envoie le derviche a înghiți o sticlă
cu vin dintr-o sorbitură fără a o atinge de
buz, 3 *temps de demoiselle*, viene nehotărâtă,
schimbăciinosă

DÉMOLIR *v* 1 a critica cu inversunare, a
tărbăci, a distruge, 2 a destitui, a suprima,
3 a omorî *c'est une raille à démolir* acest agent
politicesc trebuie omorît, *se faire démolir*, a
muri a pieri *L'admirant s'est fait démolir comme
un héros*, aghiotantul a căzut ca un viteaz

DÉMOLISSEUR *m* critic inversunat dobo-
ritor

DÉMONÉTISER *c* 1 a scoate nume rău, a
defăima (pe cineva), 2 se *démonétiser*, a se
discredita a si pierde buna reputație

DÉMONTER *v* *démonter son poile*, a muri

DÉMOUCHETÉ *a* *A n'être pas demouchete*
a nu fi de paie, sa cuie n'erau pas *démou-
chete* erau boate turtă

DÉMURGER *v* 1 a se muta (dintr-o lo-
cuintă), 2 a se cărăbăni a plecă *allez, démur-
gez*, haide, cară te!

DÉMUSELER *v* 1 (la Politehnica) a da
dumnu, 2 a deschide (un lăcăt gura)

DÉNONCE *f* denunțare

DENT *f* *donner par les dents a quelqu'un*
a da cuiva peste gură, *ne vas en avoir pour
sa dent creuse*, a nu avea mai nimic (sau prea
puțin) de mâncat, *avoir une dent pour quelqu'un*,
lui garder une dent de sagesse, a avea la cati-
tiv pe cineva, a-i purta sâmbetele, *avoir de la
dent*, a fi încă tânăr, *avoir toutes ses dents*, a fi
matur, copt la minte, *il n'a pas encore toutes
ses dents*, e încă aveau, *n'avoir plus mal aux
dents*, *les dents ne lui font plus mal*, a muri,
mal de dents, boală silitică, *avoir la dent dure*
a avea o limbă spurcată, *tirer une dent à
quelqu'un*, a stoarce prin șurlicuri o sumă de
bani cuiva; *montrer les dents*, a triage (sabia)
din teacă

DENTELLE *f* de la dentelle bancnotă, dentelle de millet hartie de o mie de lei

DENTISTE *m* faire le coup du dentiste a) a scos-o înă lile cuiva, b) a ar sfârșit o neașteptat

DÉPAILLER *v* a goli casa

DÉPEINTURER *v* a scoate vopsirea (de pe)

DÉPENDEUR *m* dépendre d'andouilles, prăjună de om lungan

DÉPIAUTER, DÉPIOTER *v* 1 a despuia a d sbrăca y en avant deux qui se dépioutaient à la sortie, doi din ei se d sbrăcau la iesire (Zola), 2 a snopi în bătu tu serais trop salement dépiouté, te-ai snop rău de tot în bătu

DEPIS [depuis] *adv* de atunci

DÉPLAQUER *v* a scoate un lucru amanet

DÉPLUMÉ *m* chel, plesuv

DÉPOITRAILLÉ *a* cu neptul gol

DÉPORTER *v* a du afară, a da drumul, être déporté a fi congediat, dat afară

DÉPOSER *v* a păși, déposer son mandat, a muri

DÉPÔT *m* prestul politiei, dubă

DÉQUILLER *v* 1 a gonu dintr'un loc sau functie, 2 a schilodi ah! l'heur! ce qu'il a tant fait de déquiller les prolos, oh! iarna, căți proletari n'a schilodit ea

DER [dernier] *a* cel din urmă c'est moi qui suis l'der, eu sunt cel din urmă

DÉBAILLÉ *m* declassat

DÉRAILLER *v* a deraiă, a se abate dela subiect

DÉRAPER *v* a încetă, a plecà il travaille un mois sans déramer, muncăște o lună ne-ucimat (Poulot)

DÉRAPER *v* a pleca (Briant)

DÉRIVE *f* desfrâu s'en aller en dérive, a se da desfrâului, s'en aller à la dérive, a fi prea bolnav ne dură

DERNIER *m* avoir le dernier, a avea cu-vântul din urmă

DÉROBER (SE) *v* a trece peste linia de demarshune (un cal)

DÉROUILLE *v* a mlădiă ça me dérouille les genboles, asta-mi desmorțese picioarele

DÉROULER (SE) *v* a potrece a sta câtva timp undeva elle va se dérouler sur moi à la Préfecture, ave să petreacă sase luni la Prefectură

DÉROUMISER *v* a desmorti (Frescely)

DERRIÈRE *m* se lever le derrière le premier, a se sculă cu curu în sus, enlever le derrière d quelqu'un, a da un picior în spate cuiva, prendre son derrière pour sa figure, a se înslă amarnic, de mon derrière fără valoare, neînsemnat

DESCENDRE *v* 1 a culcă la pământ, a dobori (cu un lonte) j'ajuste le Prussien et je le descends, ocheșc în Prusac și-l dobor la pământ, à moi Tatet, c'te chienne de bête va m'descendre, săi Tatet, că afurisita asta de bestie vreă să mă doboare, 2 a câștigă în valoare (un cal), 3 descendre la garde, a muri, faire descendre la garde, a omorî, 4. descendre une fille a silu o prostituată să facă bulevardu

DÉSENCANAILLER (SE) *v* a se lăsa de obiceiurile sale mitocănești

DÉSENTLAQUER (SE) *v* a scăpă dintr'o mare încurcătură

DÉSENGUIGNONNER *v* a scăpă din ghinion, din strămtoare, din încurcătură

DÉSENNUYEUR *m* întreținut

DÉSENDIMANCHÉ, E *a* fără hainele de duminică (Ponvillon)

DÉSERT *m* 1 S loc retras de unde nu poți fi au it, privată 2 église du désert biserică calvină în țară străină

DÉSFOUX *m* caschetă de neșie c'est pas la peine de foutre tes desfoux sur l'œil, nu eră nevoie să-ți spui caschetă peste ochi (Méténier)

DESGENAIS [personaj din piesa Filles de marbre de Barrère] *m* Desgenais en chambre, moralist blnd, faire son Desgenais, a face pe moralistul

DESGRIEUX [personaj romanului Manon Lescaut de Provost] *m* amant, întreținut și calvar de industrie

DÉSHABILLAGE *m* calomnierea unui coleg absent

DÉSHABILLÉ *a* jupuit (un animal)

DÉSHABILLER *v* 1 a scutur hainele cuiva, a-l burdusi, 2 se deshabiller, a face mărturisiri

DÉSHABILLEUR *a* îndrăzneț, obraznic regard deshabileur, privire obraznică (Mirbeau)

DÉSOSSE *f* ruină, mizerie jouer la désosse, a fi ruinat

DÉSOSSE *a* 1 foarte slab, numai oasele, 2 lester de bani || *m* om foarte slab, schelet

DÉSOSSEMENT *m* mlădiere membrelor

DÉSOSSEUR *v* a sfărâma oasele cuiva în bătu

DESSALER *v* a înneacă || Se dessaler, 1 a beă când tie sete, 2 a face o baie în găriă

3 Tip a face un lucru pentru un avans luat

DESSOUS *m* 1 lenjerie soigner ses dessous, a purta lenjerie fină și cu broderii, 2 troisième dessous, drojdia omenii, tomber dans le troisième (le trente-deuxième) dessous a) a ajunge în cea mai mare mizerie b) T a face fiasco complet, c) a rămânea ca trăsuri

DÉSUR [dessus] *prep* pe tu marchais même desur la mer, mergeai chiar pe mare

DÉTACHER *v* 1 a da détacher un coup de pied, a da cuiva un picior în spate, 2 détacher un coupon, a tăia un cupon (când calul pe care s'a pariat o sumă mare câștigă cu ușurință), être détaché du reste du champ, a fi cu mulți înaintea celorlalți cai

DÉTAIL *m* c'est un détail, o un nimic, un mofi

DÉTAILLER *v* T détailler le couplet, a desface un cuplet în frazele sale și a scoate cu tărie în relief intențiile dela sfârșitul lor, détailler un rôle, a scoate în lumină toate amănuntele unui rol asă încât nimic să nu rămâne pierdut

DÉTELER *v* a renunță la plăcerile amoro-lui, a îmbătrâni

DÉTOSSE *f* mizerie, ticăloșie être de la détosse, a fi în mare mizerie

DÉTOURNER o a şterpeti

DÉTRACAGE m 1 smintală, 2 nervozitate exagerată

DÉTREMPE f baronni a la *détrempe*, ba roană falsă, *personne en détrempe* persoană neînsemnată

DETE f *dette de cœur*, favoarea femeinii de achitat

DEUIL m 1 *batterie de deuil*, cântare de condoleanțe, 2 *ongles en deuil* unghii murdare, *ongles en demi-deuil*, unghii pe mîmîitate murdare, *porter le deuil de sa blanchisseuse*, a purta rufe murdare, 3 *il y a du deuil*, me nașul merge prost, 4 *grand deuil*, viața cu coniac, *demi-deuil*, cafea fără coniac

DEUX a 1 *les deux cocottes*, numărul 22, *le deux d'amour*, numărul 2, 2 A *la troisième du deux*, compania a treia din batalionul al doilea, 3 *aller aux deux*, a se cunună civil și religios, 4 *deux fois*, niciodată *ceur tu me prêter cinq ronds?* — *deux fois*, vrei să mă împrumuți cu 60 de bani? — *niciodată*, *la peau de mes deux*, nimic! 5 *les deux sœurs*, bucle sezutului, 6 *deux sur dix!* (= *les deux yeux sur les dix doigts du client*, ochii la mîini! atențiune! *deux mille deux cent vingt deux* două de pică, două de tobă, două de treflă și două carale

DEUXIÈME a *bibi de deuxième à la unième du trois*, soldat de clasă a doua în compania întâia a batalionului al treilea

DEVANT m *devant de quiet*, sânul femeii || *adv sortir les pieds devant*, a ieși mort

DÉVASTÉ m om îmbătrânit înainte de timp

DEVANTEAU m soif

DÉVERGNER (SE) c a se săpă, a ieși

DÉVIDAGE m sporovăceală

DÉVIDER o a sporovăi

DÉVISSER o 1 a stropși, a snopi în bățai *viens pas ou j'te la devisse*, nu fă pe grozavu, că te stropesc! 2 a fugi, a o sterge, a se că-răbăni, 3 *devisser le coco*, *le trognon à quelqu'un*, a sugruma pe cineva, 4 *devisser son billard*, a muri, 5 S a însărcina pe un coleg să prezinte urări directorilor (la școala Politehnică) || *Se dévisser*, 1 a plecă, 2 a se desmetici, 3 a îmbătrâni, 4 a fi greu bolnav, 5 *se dévisser la petronille*, a-și sparge capul (pentru a găsi ceva)

DÉVORANT m membru al Soc călilor, tovarăș al datoriei

DIABLE m 1 *que le diable en prendrait les armes* c a nici dracu nu s'ar amestecă, ceva revoltător nemi pomenit, *faire une cour de cinq cents diables*, a face o curte turbată, *loger le diable dans le porte-monnaie*, a fi lefter

DIABOLO m diabolito (jucărie)

DIAMANT m 1 (piatră de) caldarâm, 2 țintă de pantof *prendre garde d'user les diamants de tes godillots*, ia sama să nu-ți prăpădesti țintele pantofilor

DIEU m 1 *il n'y a pas de bon Dieu* a) nici Dumnezeu nu mă poate împiedica, b) totul e în zădar A. *bon Dieu*, sabie 3 afurisit

c'est bon Dieu d'Republicaine afurisita asta de Republică (F de S, 1900)

DIFFICULTÉ f *être en difficulté* a-ți fi greu c a mîntic a veni cu căștigat

DIGONNER c a mări

DIG DIG, DIGUE-DIGUE m atac de c a mîntic a-ți tonder în *digue digue*, a lesa, a batteur de *digue* a hot care simulează epilepsia

DIGUE f nimic *celui qui ne possède rien n'a que la digue*, cine nu posedă nimic n'are nimic (Rossignol), *pour la digue* nimic

DIJONNIER [orșeu] Dijon n uftie cu mustar

DIYANCHE m *monsieur Diyanche* dîmniș creditor

DINDON m (*franc dind* m pîrîșău) c a vrea par-*tie le dindon de ces attraits* nu vreau să fiu calul voștru de bățai ctre le *dindon* (de la farce), a plăti o mîle sputu, a plăti pe-*tru tot*, *mari dindon* bîrbaț cu corne

DINDONNÉ c *être dindonné* a fi trîs pe sfioară

DINDONNIER a vanuț dindonnure de sc a cîmne prostescă

DINGO m nebun *t'es donc dingo?* (Briant)

DINGUE f *aller a dingue*, a cădea, *envoyer a dingue*, a asvărli, a trânti jos a trimite la plimbare

DINGUER o 1 *envoyer dinguer* a) a trimite la plimbare, a trimite la dracu, b) a concedia, c da drumu din serviciu, 2 T a nu sta dînt echilibru (un decor), 3 a asvărli, a trânti jos *je l'envoie dinguer sur le trottoir*, îl trântesc jos pe trotuar (Metenui)

DINGUEUR m intrigant

DIRE o 1 a plăcea *cela ne me dit pas* csta nu e pe gustul m u 2 *dure quelque chose* a excita simțurile, 3 *ne rien dire*, a lăsa răce *cette femme ne me dit rien*, fi mea aceasta mă lasă rece 4 *on durait du bœuf!* minunat! *ce n'est pas pour dire*, nu că mă laud

DIRIGEANT m *les dirigeants*, păturile de sus

DIRLINGUE f gologan de cinci (Briant)

DISQUALIFIÉ a *cheval disqualifié* c) scos din alergare pentru vreo neregularitate

DISQUE m *siffler au disque*, a cere deschi derea căi ferate

DISTRIBUTION f bățai *il était là le jour de la distribution*, îi lipsește o doagă

DIX-HUIT m 1 gheată dreasă aproape nouă 2 haină întoarsă *se mettre sur son dix-huit* a-și pune hainele de cărbătoare (Littre)

DIX-HUIT-CENT-TRENTE a de modă veche

DIX-SEPT m *chut! dix-sept!* tăcere! vine seful!

DOCHE f mamă

DOG-CART m trăsură de vânătoare pe două roate

DOIGT m 1 *se fourrer le doigt dans l'œil*, a se înșelă, a-și închipui a-și face iluzii *il s'est un peu fourré le doigt dans l'œil*, le brave garçon, prea și-a făcut iluzii, bietul băiat, *se fourrer le doigt dans l'œil jusqu'au coude*, a se înșelă amarnic, si Madame se fourre dans l'œil qu'on restera chez elle pour six cents francs

DOGINA *f* înșeala dăcu, vede ca voi rămâne a la dansa pentru 600 lei pe an, *être (faire partie) de la société du doigt dans l'œil (dans la outre)*, a fi un om mulțumit, a-și face iluzii asupra propriului său merit, *2 un doigt*, puțin un *doigt de rouge*, nițel suliman, *faire deux doigts de cour a quelqu'un*, a face nițică curte cuiva

DOIGTELET *m* *doigt* mic, un *doigtelet*, un pic, puțin

DOMESTIQUE *m* (la jocul în cărți) valet

DOMINAR *v* *T* a sta înapoi la partenerului său, a sta mai în fundul scenei

DOMINO *m* dantă *jeu de dominos*, dantă, dantura, *jouer des dominos*, a manca, *bouder au domino* a fi stih, *boute a dominos*, sicriu, se face *retapei le domino*, a-și drege dantura, a-și pune dantă falsă

DON CARLOS *m* mucișnut, pestă

DONNER *v* *1 la donner* a) a canta *entends tu comme le gosse la donne?* auzi, cum cantă mucișnul acela? b) a privi *donnez lui* fiți cu lui, aminte, *2 a accușă ceux qui donneront un poteau*, cei cari vor denunța pe un camarad, *3 a intra în loc*, *4 a cădea în cursă si les hommes ne donnent pas*, dacă bărbatul nu voi cădea în cursă, *5 donner dans* a) a veni în contact cu, a se înhăța cu, b) a ține la, a avea patimă pentru, credință în *6 la c'que c'est donner dans l'militaire*, iată ce va să zică să ții la militari, *donner dans la vue*, a izbi în ochi, *donner de son corps*, a se prostituă, *donner un pont*, a întinde o cursă, *donner sur les nerfs*, a ațată nervii, *donner dans le travers*, a se lăsa să fie sedusă, *donner du rague*, a cercă norocul || *S'en donner*, *1 a pitrece minunat*, *2 a ataca cu putere*, *3 se la donner* a) a o sterge, a fugi, b) a se burdusi [Vizi cuvintele în legătură cu *donner*]

DONNEUR *m* cel ce primește pariurile (la jocigăni)

DOS *m* *gagner sur le dos*, a câștiga ca prostituată (Zola), *dos, dos fin, dos vert*, întieșnut, pește, *deux femmes se battaient pour un dos vert*, două femei se băteau pentru un pește, *2 avoir les pieds dans le dos*, a fi călțat de poliție

DOSE *f* neplăcere, scarbă *comment trouvez-vous la dose?* ce zici de scarba mea? *en avoir une dose*, a fi tare nerod, *avoir sa dose*, a fi chinat

DOSSIÈRE *f* prostituata unui pește

DOUBLAGE *m* *1 hoție*, furt, *2 minciună* *monter un doublage a quelqu'un*, a spune gogoși de tufă cuiva, *3 pingea dublă*

DOUBLARD *m* sergent-major

DOUBLE *m* *1 a* sergent-major, *2 (la cărți) double attelage*, cei patru regi, *3 double six* a) nătrău care caută efecte la fiecare mișcare, b) cele două măsele mijlocii din falca de sus, *4 T mettre un role en double*, a dubla un rol || *f* porție dublă de vin

DOUBLE-FACE *f* garderob cu oglindă

DOUBLÉE *f* bătaie țepănă

DOUBLER *v* *doubler la chaîne a quelqu'un*,

a mai țări din lanțul cuiva, a l strauge și mai tare în chingi

DOUBLURE *f* *1 doublure de la piece*, sân, țafe, *2 la doublure se touche*, buzunările sunt goale, iără parale, *3 cracker s-s doublures*, a-și scuipa plămanii, a oțica

DOUCE *a* și *adv* *1 o la douce* a) binișor, *comment que ça va, vous, a ce matin?*—*Mais, merci, a la douce!* dar cum îți merge acum dimineața?—*muifumesc, binișor!* asă și asă! b) *incetbinișor faire quelque chose a la douce*, a face ceva incetbinișor, a nu se grăbi, *2 la couler douce*, se la *passer douce*, a duce o viață lină iără griji

DOUILLARD *m* bogătaş *le pere Douillard*, om bogat, întreținător

DOUILLE *f* *1 bani* *gagnez-vous de la douille?* câștiga bani? *la douille manque a la caserne*, la cazarmă nu prea sunt bani, *2 pl V douillels*

DOUILLETS *m* *pl* păr un *qui voulait me prendre par les douillels* (Caylus)

DOULEUR *f* *avaler (évanglier) la douleur*, a-și îneca necazul, a bea un rachiu, *papier a douleur*, hartie timbrată, hartie de congediu, poliță protestată

DOULOSSE *m* palău a *s'a paye un bath doulosse*, și-a cumpărat o pălărie frumoasă (Borey)

DOULOUREUSE *f* socoteală, plată (într'un restaurant)

DOUTANCE *f* îndoeală

DOUX *m* *du doux*, un *verre de doux*, un păhăruț cu licner dulce (ca curăciao, etc)

DOUZE *num* *quand je vous dis et quand je vous douze*, când îți spun odată

DRAGÉE *f* *1 glonte* de pușcă *recevoir une dragée*, gobei la dragée, a fi lovit de un glonte, *2 ecarter la dragée*, a scuipa când vorbește, *3 nas se piquer la dragée*, a-și roși nasul, a se îmbătă

DRAGON *m* se *faire des dragons*, a-și lua griji nefolositoare *V défiler*

DRAGUE *f* *1 sandramă* de coțcar, de acrobat, de șarlatan, etc, *2 coțcărie, șarlatanie*, hoție *monter une drague* a) a-și construi o sandramă de saltimbanc, b) a uneli o șarlatanie, etc

DRAGUERIE *f* meserie de coțcar, de acrobat, de șarlatan ambulant

DRAGUEUR *m* șarlatan, coțcar

DRAP *m* *1 S prendre ses draps*, a merge la închisoare (la Saint-Cyr), *2 mettre-vous dans mes draps*, pune-te în poziția mea

DRAPEAU *m* *1 cearșaf* de pat *être sous les drapeaux*, a fi culcat, *2 pl scutece*, *3 A être de garde au drapeau* a) a fi la închisoare, b) a nu veni seara la popotă ci a trimite să-și se aducă o porție acasă pentru două persoane, c) a-și însoți femeia în societatea ei sau a rămânea acasă cu mosafirii femei sale, *4 datorie* (cu intenția de a nu o plăti)

DREUX *m* *côtelette à la Dreux*, costiță împănată cu slănină

DRILLE *f* colcă

DRINGUE *f* *1 diaree* *avoir la dringue*, a

avea diaree, a avea pantalonii plini, 2 ieșim
gotă, padesiu

DRINGUELLE *f* bacșiș

DRINGLER *o* a avea diaree

DRISSE *f* colică

DRIVE *f* cranic, orig. *V* derive

DROGUE *f* somn rău a) lăria, b) om li
călos

DROUER *o* a aștepta pe cineva plim
bându-se *vous droquez nuit et jour autour de*
sa maison, te învârteli zi și noapte în jurul
casei sale; *faire droguer*, a face să aștepte nimeni
și bine

DROITIER *m* dreptul al dreptilor

DROLE a ce n'est pas drôle, asta-i plictisitor, foarte neplăcut, *tu sais aussi bien que moi que tu n'es pas drôle*, știu tot așa de bine ca mine că ești plictisitor, *je ne sais si je mangerai ce soir et ça n'est pas drôle*, nu știu dacă voi avea ce mâncă astăzi și asta-i foarte neplăcut || *m* *drole de paroisien*, de coro
a) om antipatic, greșos, b) caraghios, ciudat

DROMADAIRE *m* *V* creame,

DROUILLE *f* *V* drulle

DUCE *m* semn convențional întă maslur-
tor *envoyer la duce*, a face semn cu mâinile

DUJOUR *m* 1 *monieur Dujour*, posibil
unul obiect rămas neamă la un ză, 2 *monieur Dujour est dans la salle*, ai să fi
ilicuat (c'pasia unui actor către un altul
care joacă prost)

DUMANET [personaj în vodevilul *la Co*
carde tricolore de fratii Legnard] *m* soldat
naiv și leac crezător

DUR *m* 1 rachiu, basamac *pour faire place*
aux petits verres de dur, pentru a face loc pă
hățelei cu rachiu, 2 *il y a etre dans soi dur*
a lucra cu răvna, cu ză, 3 *caru* care se vinde
gicu || a 1 care se vinde cu greu (o carte), 2
ce este un lucru dur a curie, e un om care nu se
lasă a li nici mică, nici multă, 3 *cest un*
dur a diguer (a avaler), e ceva greu de ci zut

DYNASTIE *n* 3 lui unui producător influent
cu care experimenții sunt indulgenți

E

EAU *f* 1 *eau d'aff*, rachiu, *eau benite de*
cave, vin, *marchand d'eau chaude*, calegiu,
marchand d'eau de javelle, carciumar, 2 *etre*
dans les eaux grasses, a primi o funcție grasă
(într-o administrație), a sta în cașcaval, *A*
employe dans les eaux grasses, tîzător, casier,
3 *eaux basses*, lipsă de bani *cette delieieuse*
noce dura au moins trois jours jusqu'enfin que
les eaux soient devenues tellement basses qu'il
faillit retourner a ce maudit atelier, această
petrecere delicioasă ținu cel puțin trei zile
când lipsa de bani deveni atât de simțitoare,
că trebui să se întoarcă la blestematul de ate-
lier, 4 *lig de la plus belle eau*, de prima specie
EBLE [general Eble] *m* 3 iuridic la cu
săpun pentru ras (la Politehnică)

EBERLIER *o* a incrimina, a umi

ÉBOUFIER (s') *v* a izbucni într'un hohot
de răs

ÉBOULÉ a tolnit alene

ÉBRANLE-SCÈNE *m* *T* actor care stărnește
admirațiune în sală.

ÉCAFOTER *o* a curăți de coajă

ÉCALVANTER (s') *o* a se stivii

ÉCART *m* cartă de joc ascunsă în mană
(spre a servi la nevoie)

ÉCART *m* *exceuter le grand écart*, a se ies
cracăna

ÉCARTER *v* *ecarter (du fusil, la dragee)*,
a stropi vorbind, a-i mirosi gura

ÉCHALAS *m* 1 *pus d'echalas*, vin, 2 *pl*
picioare subțiri, bețe *prends tes echalas à ton*
cou, ia-ți picioarele în spate, șterge-o! 3 om
subțire și înalt, lungan, prăjină de om, *avoir*
avali un échalas, a fi foarte slab

ÉCHAUDER *o* a jupul, *être echaudé*, a fi
jupuit

ÉCHEC *m* *donner (infliger) un échec a quel*
qu'un, a cauza cuiva o pierdere mare

ÉCHELETTE *f* *compte par echellette*, soco-
teală prin care acconturile servesc a plăți în-
taiu dobanzile apoi cu încetul capitalul

ÉCHELLE *f* *monter à l'échelle* a) a urca
eșalodul, b) *fig* a-i sări repede îndără, c)
a reși la ivăală, a se pune în evidență, *faire*
monter a l'échelle, a păcăli, a fi înșelat

ÉCHELLIER *m* bărbier

ÉCHELONNE *a* *paument echelonné*, plată
în rate

ÉCHI(G)NER *o* 1 a bate măr, a ologi în
bătăi, 2 a stăși, a critică cu învierșunare
|| *S'échigner*, a se speli, a se obosi

ÉCHI(G)NEUR *m* critic răutăcios, trecător

ÉCHO *int* de la început, da capo!

ÉCHOPPE *f* ateliei

ÉCLAIRAGE *m* suma de pe masa de joc,
mizele *donnez-vous le coup? oui, mais où est*
l'eclairage, începi? da, dar unde sunt mizele?
eclairage au gaz, grămadă mare de bani
dinaintea unui jucător

ÉCLAIRER *o* 1 a pune mizele *priez ces*
dames d'eclairer leurs bancos, rugați doamnele
să și pună mizele pe masă, *eclairer le tapis*,
le velours, a pune banii pe masa de joc, 2 a
plăti *c'est pas tout ça, i' faut eclaver*, nu e
destul numai atât, trebuie să plătești, 3 a
plăti înainte (la prostituate)

ÉCLAIREUR *m* complice al măsliștorului

ÉCLUSE *f* *lacher les ecluses* a) a plange,

b) a se pișă

ÉCOPAGE *m* 1 lovitură ușoară, izbitură,
2 dojană, refec, 3 chipir (arta de a ști să
vii undeva tocmai la ora mesei, și de a reuși
să fii invitat la ea)

ECOPER *v* 1 a se izbi, a se lovi, 2 a pași, 3 a fi pedepsit *n'est encore moi qui ecoperai pour vous*, tot eu am s-o pălesc pentru d-ta, *il a ecopé*, a păși-o, *j'ai ecopé de deux jours*, am fost pedepsit cu două zile, *ceux qui ecopent ce sont les protos*, cei ce sunt pedepsiți sunt proletarii, *j'ai ecopé mon ballage*, (iron) am primit laude pentru munca mea, 4 *lip a bea*, 5 a fi condamnat la închisoare *j'y ai rendu service a un moment ou il allait ecoper*, l-am îndalorat într-o vreme când era să fie închis

ÉCOPEUR *m* chulpirgu, mosalir ncașptai

ÉCORNER *v* 1 *ecorner la foi conjugale*, a călca datoria conjugală, 2 a vorbi de rău, a face reproșuri *t'as l'air de nous ecorner*, parcă răvri să ne faci reproșuri

ÉCOSSAIS *ni en Ecossais*, fără izmene

ÉCOT *m* 1 *être a son ecot*, a manca pe socoteala sa, *être a l'ecot de quelqu'un*, a trăi pe pînarea altuia, 2 *T payer son ecot*, a executa partea sa într-un *Pas de trois*

ÉCOUTER *v* 1 *je l'écoute*, da, desigur, 2 *écoute s'il pleut* ia mai tacă-ți gura, 3 *le temps s'écoule*, c liniște completă (într-o zi întregă oasă)

ÉCOUTILLE *f* ureche *ouvrir ses ecoutilles*, a ascultă, a trage cu urechea

ÉCRABOUILLE *v* a sfărâma, a sdrobi *il s'était écrabouillé la tête sur le pave*, își sfărâmașe capul de pavaj (Zola)

ÉCRASEMENT *m* imbulzeală mare

ÉCRASER *v* 1 *écraser une bouteille*, a goli o sticlă, *écraser un grain*, a bea un păhăruș, 2 *écraser des tomates*, a avea perioadă (o femeie), 3 *en écraser*, a doormi

ÉCRASEUSE *f* trăsură ușoară

ÉCREVISSE *f* 1 *écrevisse de boulanger*, făjainic, cucernic mincinos, 2 *A écrevisse de rempart*, infanterist, 3 *T quatorzième écrevisse*, figurantă, 4 *fig avoir une écrevisse dans la tourte* (dans le vol-au-vent), a aiură, a spune la prostii, a fi țicnit

ÉCRITURE *f* stil, fel de a scrie

ÉCRIVASSER *v* a carpăci la cărți, a scrie la prostii

ÉCRIVEUR, **EUSE** *s* pasionat al scrisului

ÉCUMOIRE *f* obraz crupit

ÉCUREUIL *m* 1 *Tip* învartitorul roalei de la mașină, 2 *faire l'écureuil*, a face ceva de prisos

ED, **EDVANT** = *de*, *devant*

ÉDITION *f* *V belge*

EDJA *adv* = *déja*

EFFACER *v* a îngheți, a goli (mâncări, băuturi)

EFFAROUCHER *v* a șterpeli *qu'est ce qu'a effarouché ma veste?* cine mi-a șterpelit vesta?

EFFECTIF *m* *avoir son effectif*, a avea un amanet

EFFET *m* *faire des effets de biceps*, a da o probă de puterea mușchilor săi, *faire des effets de manchettes*, a arăta că are manșete elegante, *faire un effet de dessous*, a-și arăta lenjeria dedesubt, *faire des effets de poche* a) a sună banii în buzunar, a arăta că are bani, b) a plăti, *faire des effets de plage*, a și arăta grațiile (la baie de mare), *couper les effets*, a strica efectul jocului unui roleg

EFFRACTIONNAIRE *m* spărgător (de case)

ÉGAILLER *v* *égailier les cartes* a da pe lajă (cărțile)

ÉGALIER *v* 4 a țara (cărțile)

ÉGALITÉ *f* 1 *parfaite égalité*, (un fel de) joc la noroc, 2 *donner a l'égalité*, a paria, *cheval cole égalité*, cal pentru care și contra căruia s'a pariat sunt mari egale

ÉGAYER *v* 1 a flutura *égayer l'ours*, a flutura pînea, *se faire egayer*, a fi fluiert

ÉGAFFER *v* a umi la culme

ÉGNOLER *v* a minuna, a mira

ÉGOUT *m* 1 *uerce a l'égout*, terță minoia, 2 *prima dona de l'égout*, cântăreață ordinară de cântec obscene, 3 gură, galeș, 4 *rat d'égout*, curățitor de canale

ÉGRATIGNÉE *a* *elle n'est pas trop égratignée*, pare a fi încă tânără și dragușă

ÉGREFIN *m* ghelei

ÉGRENÉ *m* *service des egrenes*, expediția ziarelor la abonați (adică cauc un exemplar iar nu în pachete)

ÉGRUGEOR *m* amvon

ÉGYP TIEN *m* 1 actor prost

ÉIFFEL *m* *on ne lui a pas fait sucer la tour Eiffel pour la rendre pointue*, n'a descoperit pralul de pușcă

ÉIFFELESQUE *a* colosal, extraordinar

EJ *conj* = *je*

ÉLANGUEMENT *m* tăierea afară a limbii

ÉLASTIQUE *a* *miädios nous sommes plus élastiques que ça*, ne acomodăm ușor cu împrejurările

ELBEUF *m* haină (de postav din Elbeuf)

ÉLECTEUR *m* 1 *A se mettre en electeur*, a se umbrăca civil

ÉLIXIR *m* *elixir de hussard*, basamac

ELLE *f* regina (în cărți)

ÉMAILLER *v* a face să dispară sbărciturile de pe obraz prin injecții sub piele

ÉMAILLEUSE *f* femeie care face să dispară sbărciturile prin injecții sub piele

ÉMARCEUR *m* funcționar, lefegiu

EMBABOUINÉ *a* prins, înșelat

EMBALLAGE *m* *piquer un emballage*, a aleși din răspuțeri

EMBALLÉ *m* 1 entuziast, infocat (pentru o idee), fire aprinsă, 2 cal care a luat vânt || a surscat

EMBALLEMENT *m* 1 entuziasm mare la culme, aprindere, orbre, 2 izbucnire de mânie, 3 ambalarea (unui cal)

EMBALLER *v* 1 a arestă, a băga în închisoare *tu vas nous suivre à la Préfecture*, *je t'emballe*, ai să ne urmezi la Prefectura poliției, te arestez, 2 *emballer quelqu'un*, a da un pumn curva, 3 a carpăci, a găti repede un lucru (Zola), 4 *fig a aprinde*, a entuziasma || *S'emballer*, 1 a lua vânt (un cal), 2. *fig a)* a-și lua avânt, a se înfierbîntă, *b)* a se entuziasma, a se aprinde (pentru ceva), 3 a mânca papară, a fi pus la mână

EMBARBER *v* a intra *jaure* imbarbei, a băga, a introduce || *S'embarber*, a se îmbăta

EMBARDE *v* 1 a umbia cu clemturi, 2 a lua parte la ceva, 3 a intra *j'ai embarde dans une carree*, am intrat într-o ocaie

EMBARQUER *v* a intra (H. Fiancé)

EMBARQUER *v* 1 a lua ur lucrui, 2 a suci astfel pe adversar încât să atingă pământul cu umărul

EMBERLIFICOTEMENT *m* incurcatură

EMBERLIFICOTER (S) *v* a se incurca

EMBERQUINÉ [Berquin, scintor pentru copii] a de o morală scarbădă, plictisitoare

EMBERQUINER *v* a plictisi cu nerozii || *S'embarquer*, a se plictisi

EMBETER *v* ne pas *s'embeter* a) a nu fi prost, a-și cunoaște interesul, b) a fi într-o poziție de invidiat ne pas se laisser embeter, a nu se lăsa să fie influențat sau intimidat

EMBISTROUILLER *v* a incurca les gros ses legumes ont tellement de roubardise pour nous embistrouiller, ai de sus sunt așa de șutici când e vorba să ne încurce

EMBLÈME *m* munciuță, motif *faire des emblemes*, a minți, des emblemes! moituri!

EMBLÈME *v* a înșela, a minți

EMBOBINER *v* a ademeni (prin vorbe)

EMBOBINEMENT *m* ademenire prin limbaj

EMBOISER *v* a înșela *emboisez-moi bien ces gens-la*, să mi-î pinguiești bine pe oamenii ăștia (Balzac)

EMBOÏTAGE *m* T situație critică

EMBOÏTER *v* 1 *emboiter le pas*, a consimți la (înclăpăndu-te curva), 2 a) a da un ghionț, b) a ocari, c) a bate, 3 T *se faire emboiter*, a fi fluierat, 4 a ademeni, a decide y a pas moyen de t'emboiter pour t'en faire payer pour deux sous, nu e cu puțință să te ademenesc ca să faci cinste cu zece bani, 5 a intra, a pătrunde, 6 (la maca) a avea, după ce a mai tras o carte, 10 sau 20, 7 *etre complètement emboite*, a se fi lăsat radicalmente fără nici o para

EMBOUCANER *v* a miroși urat, a puși || *S'emboucaner*, a se plictisi (Delvaux)

EMBOURGEOISER (S') *v* 1 a deveni burghez, burtă-verde, 2 a veni în contact burtă-verzeala

EMBROCHINER (S') *v* a se încurca cu o femeie

EMBROUILLARDER (S') *v* a se afuma, a se chihli

EMBROUILLER *v* ni cu ni connu, je t'embrouille, și ia-î de unde nu e!

EMBOSQUÉ *m* A soldat scutit de serviciul activ, trecut la partea sedentară

EMBOSQUER (S') *v* A a-și căutat un loc în cancelaria companiei sau la partea sedentară (spre a se scăpa de serviciu)

ÉMIETTER *v* a face mărunțis *Rosalie se chargea d'émettre le demi sigue*, R se însărcină să schimbe jumătatea de pol (Rosny, p 152)

EMBARGOUILLIS *m* mândare

EMERDANT *a* plictisitor la culme.

EMERDEMENT *m* plictisală la culme *emmerdement sur toute la ligne*, plictisală cumplită

EMMERDER *v* 1 a plictisi la culme, 2 a se cața pe, a disprețui *j'emmerde la cour*, je respecte plusieurs les jures aunc disprețui meu Curții, dar respectez pe domnii jurați || *S'emmerder*, 1 a se plictisi la culme, 2 *il ne s'emmerde pas la pine en chiant*, nu e prost, își înțelege bine interesele

EMMERDEUR *m* om plictisitor la culme, pisălog

EMMIELLER (S') *v* a plictisi la culme *tu t'emmuelles*, ești tare plicticos

EMMIELORE *f* plictiseală la culme

EMMIEFLORE *v* a înșela la joc

EMMOUSSELINER *v* a înveli în mușelauri

EMMOUTARDER *v* a plictisi la culme *qu'est-ce qu'il a a m'emmoutarder?* ce i-a venit să mă plictisească așa de tare? (Zola)

EMMISTOUFLER *v* a plictisi

ÉMOS(S)I [emotion] *f* emoțiune

EMPAIER *v* a îmbăta || *S'empaffer*, 1 a se îmbăta, 2 a se îndopa, a se ghitui

EMPAILLÉ *a* 1 neotid, 2 avoir l'air empaille a) a avea o înfățișare înțepată, b) a fi moale, fădănergie || *m* 1 om neindemanatic, om de paie, 2 nătărău, cap sec

EMPAPAOUTAGE *m* 1 plictiseală, 2 pederastie

EMPAPOUTER (S') *v* a se plictisi

EMPAUMER *v* a înșela

EMPAUMEUR *m* înșelător vicelan

EMPAYSANNER *v* a da o înfățișare fără-nscăscă

EMPLICHEUR *m* A empêcheur de tourner en rond, cel ce nu vrea să supere vexațiunile celor mari

EMPEREUR *m* gheată veche

EMPESEUR *m* empeseur des Muses, scriitor cu un stil aspru

EMPEIGNE *f* gueule d'empeigne, mustră urată, respingătoare

EMPIFFRAGE, EMPIFFREMENT *m*, **EMPIFFRERIE** *f* îndopătură, mâncare lacomă

EMPLIER *v* a trișa, a înșela, a fura

EMPIRE *a* (în stilul primului împărat) searbăd, fără gust, de modă veche

EMPLÂTRE *m* 1 om moale, carpă *emplantre de Thapsia*, cravată care atarnă și pe piept, 2 joc cu cărți false *faire un emplantre*, a așeza șalafanește un rând de cărți într-o ordine anumită, 3 pecete, urmă în ceară

EMPLÂTRER *v* 1 a plictisi (ca un piastor), 2 a însărcina (o femeie) || *S'emplantre de*, a-și lua în spinare pe cineva, etre emplantre, a nu putea ieși dintr-o încurcătură

EMPLOYÉ *m* employe aux écritures, copist, ținător de registre, A employé dans les eaux grasses, employe comptable, trezorier, rure à gorge d'employé, a râde ca de comandă

EMPOIGNADE, EMPOIGNAGE *m* 1 în-căierare, luptă de cuvinte, 2 cântăc turbat, trecătură (a unei opere, a unei piese)

EMPOIGNE *f* furt *acheter a la foire d'empoigne*, a fura, *elles les avait achetées à la foire l'Empoigne*, l*i* iurase (Zola)

EMPOIGNÉ *a* emoționat, mișcat

EMPOIGNER *v* 1 *a* critică cu turbare, a dubori (un autor, o carte) *attends donc a de main, tu verras comment Lucien t'a empoigne*, aibi răbdare până mâine și vei vedea cum te-a friecat Lucian, 2 *a* fluiera (un actor), 3 *a* răpi, *a* mșca, *a* emoționă adanc (o scenă, etc.), 4 *a* scduce, *a* fermeca *il paraît que vous avez été solidement empoigne*, pare că (ea) te-a fermecat cum se cade, 5 *a* căpăta (o boală), *empoigner son pain*, a și primi partea (Zola), 6 *fig* *s'empoigner* *a* intra într-o discuție adancă

EMPOIGNEUR *m* critic înviersunat

EMPOISONNEUR *m* carciumar

EMPOIVRÉE (S') *v* *a* se îmbăta zdravăn

EMPORTER *v* *emporter le chat* *a)* a-și băga nasul unde nu-i fierbe oala, *b)* *a* se opări la ceva, *emporter la grenouille*, *a* o șterge cu cassa de bani, *cela vous emporte la gueule*, asta îți arde stomacul (despre băutură tare), *emporter le morceau (la piece)* *a)* *a* răni cu cuvinte, *a* spune curva cuvinte grele, *b)* *a* reuși din primul moment

EMPORTEUR *m* înșelător

EMU *a* emu, *légerement emu*, afumat

ENCADRER *v* *il faudrait le faire encadrer*, *il est a faire encadrer*, e bun de pus în ramă *a)* *piea* e caraghios, *b)* *piea* e nătărău, naiv

ENCARRER *v* *a* intra (Vidocq)

ENCARTÉE *f* prostituată cu conducă

ENCAUSTIQUE *f* *nez passé a l'encaustique*, nas roșu de bețivan

ENCHARIBOTÉ *a* încurcat, nedumerit *vous avez l'air tout encharibote* (V Hugo)

ENCHARIBOTER *v* *a* încurcă, *a* zăpăci

ENCHETIBER *v* *a* arestă *a* trimite la închisoare

ENCHIFERNÉ *a* cu guturai

ENCRE *f* *buseur d'encre*, conțopist

ENDECHER (S') *v* *a* se ruina, *a* sărăci

ENDIMANCHÉ *a* caraghios îmbrăcat

ENDIMANCHER (S') *v* *a* și pune redingota

ENDORMIR *v* *endormir (du coup)*, *a* omori, *a* dobori || *S'endormir sur le rôti, sur le friicot*, *a* se mai potoli cuiva zelul și atenția, *ne pas s'endormir sur le rôti*, *a* și să profite întotdeauna, *a* nu lăsa niciodată ocazia din mână

ENDROIT *m* 1 birt, restaurant, 2 *le bon endroit, certain endroit du dos*, sezutul

ÉNERVANT *m* leac de slăbire

ENFAGOTER (S') *v* *s'enfagoter de quelqu'un*, *a* se înhăta cu cineva

ENFER *m* 1 suterana unei tipografii (unde un ziar este turnat și tipărit), 2 despărțământul Bibliotecii naționale din Paris care conține publicațiuni periculoase sau obscene

ENFIÉRÉ *a* fituit, scuturat de bani (la joc)

ENFILADE *f*, **ENFILAGE** *m* serie de pierderi, pierzanie continuă.

ENFILER *v* *enfiler des perles*, *a* lucră domol, *se faire enfiler* *a)* *a* fi prins asupra faptului,

a intra cu sume mari la joc || *S'enjuer*, 1 *a)* *a* juca pe gros, *a* pierde într-una, *a* intra cu sume mari și *a* le pierde, *b)* *a* intra în datorii, 2 *a* cheltui *je m'enfile de douze sous*, cheltuesc șaiszeci de bani, 3 *s'enfiler quelque chose* *a)* *a* mânca ceva, *b)* *a* bea ceva, *s'enfiler des briques*, *a* trebui să filămânzească

ENFILEUR *m* 1 jucător care vrea să facă pe adversarul său să intre cu o sumă mare, 2 *enfileur de paroles*, vorbăreș, palavragiu, 3 șailatan, găinar

ENFONCÉ *a* pierdut, ruinat, dus pe copcă, *être enfoncé*, *a* fi pierdut partida, *a* fi bătut, *enfoncé le jobard!* nătărăul *a* fost frumușel tras pe sfoară! *homme enfoncé*, om răutăcios

ENFONCER *v* 1 *a* da pe usă afară, 2 *a* păcăli, *a* înșelă *il m'apprenait la vie qu'il fallait mener pour ne pas être enfoncé*, mă învăța cum trebuie să trăiesc ca să nu fiu înșelat, *papa vous a bien enfoncé dans les suifs*, tata te-a înșelat frumușel în seuri, 3 *a* întrece cu mult, *a* bate *vous n'êtes pas de force au piquet, je vous enfoncé*, nu ești tare în pichet, eu te bat, 4 *a* dobori, *a* ucide (un ziar, un teatru, prin pomegniri și atacuri continue) || *S'enfoncer*, *a* mânca, *a* bea

ENFONCEUR *m* 1 critic teribil, 2 lăudăros, caraghios

ENFOURCHER *v* *enfourcher un pantalon*, *a* îmbrăca un pantalon

ENFRAYER *v* *a* termeca, *a* vrăji *ah! Fatma! tu m'enfrayes! tu m'engueuses! t'es trop baih!* o, Fatma, tu mă viăjești, tu mă prinzi în mreșile tale, tu ești piea frumușă (Hirsch)

ENFRIMER, ENFRIMOUSSER *v* *a* privi pe cineva în obraz

ENGAGER *v* *a* înscrie (un cal) pentru *a* lua parte la curse

ENGAGISTE *m* cel care *a* amanetat ceva

ENGAINER *v* *a* sosi

ENGAYER *v* 1 *a* momi la joc, 2 *a* săcăi

ENGAYEUR *m* 1 cel ce momeste la joc, complice, 2 săcător

ENGANTER *v* 1 *a* pune mâna pe cineva, *a* l prinde *elle avait espéré l'enganter*, sperase să-l prinzi în mreșile ei, 2 *a* fură || *S'enganter de*, *a* se amoreză de (cineva)

ENGANCEMENT *m* înșiră-te mărgărite

ENGERBER *v* *a* arestă

ENGLANDER *v* *a* da ghinde

ENGRAINER *v* *a* atrage, *a* ademeni

ENGRAISSEUR [agresseur] *m* agresor

ENGROSSEMENT *m* îmborșoșare

ENGUEULADE *f*, **EUGNEULAGE** *m*, **ENGUEULEMENT** *m* răstire, potop de înjurături, ocări

ENGUEULER *v* 1 *a* se răsti la cineva, *a* l lua la înjurături, 2 *avoir des semelles qui engueulent le trottoir*, *a* purta ghețe scălcăite și rupte, 3 *a* mânca || *S'engueuler*, *a* se ocări

ENGUEULEUR *m* 1 înjurător, ocăritor, 2 ziarist care nu face decât să înjure în polemicile sale

ENGUEUSER *v* *a* ademeni cu vorba, *a* prinde

în aceeași *c'est un homme qui engueuse tout le monde*, e un om care atrage pe toți cu vorba

ENGUIGNER *v* a plictisi

ENGUILANDER *v* 1 a infrumuseța, 2 a pune ceva în adevărata sa lumină, 3 a umbli cu șoșle și niomele, a mormi, 4 a îmborțosi (Mirbeau)

ENHASÉ a foarte ocupat

ENHOTTE a micuit

ENLEVÉ a 1 ieșit, admirabil un *artele enlevé*, un articol admirabil, 2 *T scène enlevée*, scenă jucată admirabil și cu toc, 3 *etre enlevé a)* a plăcea mult publicului, *b)* a avea de vânzare (o marfă), 4 *danse enlevées*, dans cu sărituri în aer

ENLEVÉE *f* refic, zavrac

ENLEVER *v* *T enlever une scene*, a juca o scenă cu foc și admirabil, *enlever une tyrolienne*, a cantă o tiroleză într'un chip răpitor, admirabil || *S'enlever*, a se castiga, a se lua une *œuvre s'enlève a la plume comme une position ennemie a la baïonnette*, o operă se ia cu condeiul precum o poziție înamică cu baioneta

ENLEVEUR *m* 1 Don Juan răpitor de fete, 2 actor celer și iubut

ENNUYÉ a în situație păcătoasă

ENQUILLER *v* a intra (într'o slujbă) || *S'enquiller*, 1 a intra, a sosi *faut esperer que la démoq enquillera*, trebuie să nădăjdum că democrația va veni, 2 *Tip* a intra, a se băga (într'o tipografie)

ENQUIQUINER *v* a plictisi, a supăra *ce qui l'enquiquine le plus*, ceea ce îl supără mai mult

ENRHUMER *v* a plictisi

ENSECRETER, ENSECRÉTER *v* a pune me canismul într'o jucărie *V boni bout*

ENSEIGNE *f* *loger a l'enseigne de la lune* a locui sub cerul liber

ENSEMBLE *m* 4 *feu d'ensemble*, foc de pluton, de companie, etc

ENTABLEMENT *m* umerni, șoldurile

ENTERREMENT *m* 1 bucată de carne, de drob într'o bucată de pâine, 2 carăceală de ucrme sau de calită, 3 înlăturarea baligilor prin ascunderea lor sub așteptuțiile de paie, 4 *etre a l'enterrement*, a fi foarte rău dispus, *enterrement de premiere classe* a) critică mimicoare cu apaiență bunăvoințaoare (a unei opere), *b)* despășire pompoasă, 5 respingerea unui proiect de lege după lungi dezbateri

ENTERREUR *v* a respinge, a trânti (o lege)

ENTÔLER *v* 1 a intra, a pătuinde (într'o casă), 2 a jefui pe un mușteriu (o prostituată)

ENTOLEUSE *f* prostituată care își jefuește mușterii în timpul somnului

ENTONNOIR *m* 1 băutoi strasic, bețivan, 2 gatelj gură

ENTORTILLER *v* a plictisi

ENTOURNURE *f* *gêne aux entournures a)* silț, afectat, înțepat, *b)* stramtorat

ENTR'ACTE *m* 1 *faire entr'acte*, a opri o întreprindere, 2 țigară mică

ENTRAÎNÉ a, supus unui regim de slăbire

ENTRAÎNER (S') *v* a se supune unui regim de slăbire

ENTRAINLUR *m* jug imbolditor

ENTRAVER *v* a ști, a pricepe

ENTRE-BOCK (A L') *ado* la bere

ENTRE-COURSE *f* 1 interval între două alergări, 2 alergare mică

ENTREE *f* 1 *entree des artistes*, anus, 2

T faire l'entree d'un acteur, a aplauda pe un actor la intrarea în scenă, *faire une entree de bal*, a intra fără să salute, 3 plata posesorului unui cal la înscierea lui pentru alegări, 4 tăbliță cu ordinele de peste 41 (într'o administrație)

ENTREMET(T)IER *m* bucatar însărcinat cu *entre mets-urile*, bucatle dintre fripturi și desert

ENTRESORT *m* baracă, vagon de scamatori

ENTRIPAILLER (S') *v* a capăta buită a și îngreșa

ENTURER *v* 1 a înșela *quand on a été assez pied pour se laisser enturer*, când ai fost așa neghib ca să te lași a fi înșelat (Rossignol), *se faire enturer*, a pierde banii la joc (H France)

ÉNUTILE [inutile] a inutil

ENVERGNER *v* a înșela

ENVOLÉ a om ce n are astampă (Daudet)

ENVOLÉE *f* 1 *une envolée de lumière*, un torent de lumină, *une envolée de parfums*, un miros puternic de parfumerii, *des envolées aériennes de legères mousselines*, ialfături de mușelină ușoară, 2 *envolée de gaze*, tupan, 3 *svetle envolée de son corps*, desvoltarea milă dionă a corpului ei

ENVOLEMENT *m* arababură diăgălașă de-zordine grațioasă

ENVOLER (S.) *v* 1 a fi flămând, 2 *Tip* a lăsa lucru baltă și a umbli homar

ENVOYER *v* 1 *envoyer des coups de pieds aux mouches* a nu tine a seamă de nimic, *envoyer dormir*, a trânti jos pe spate, *A envoyer chercher le parapluie de l'escouade*, a căuta să se scape de un om plictisitor, 2 *T* a sufla (actorului vorba, fraza), 3 a răspunde răstit, a pune la rezon *bien envoyer! bine răspuns!* 4 *s'envoyer*, a-și procura, *qu'est-ce qu'on s'a s'envoyer*, ce luăm? (Rosny, p 70), *tu ne me l'envoies pas dire*, mi o spu în față (Rosny, p 41) [Vezi cuvintele în legătură cu *envoyer*]

ÉPAISSEUR *f* *en tuer d'épaisseur a)* a cioci o minciună gogonată, *b)* a stoarce prin vicleșug o sună mare cuiva, *se tirer d'épaisseur*, a ieși dintr'o încurătură mare

EPARGNEUR *m* econom

ÉPA(SY)TROUILLANT a umitor *une découverte épastroillante*

ÉPASTROUILLER *v* a se mira

ÉPATAMMENT *ado* umitor

ÉPATAROUFLANT a umitor, extraordinar, minunat

ÉPATAROUFLER *v* a umi

ÉPATE *f* *faire de l'épate, faire son épate a)* a se furlândisi, a face pe grozavul, *b)* a povesti lucruri umitoare

ÉPATER *v* a epată, a umi în ultimul grad, a înmărmuri, *ne pas s'épater* a rămâne rece, a nu se mai sînchisi

EPATEUSE *f* femeie care face pe grozava, moștangoaică

ÉPATOULANT *a* *V épatarouflant*

ÉPATOULIER *o* *V épater*

ÉPICEMAR *m* băcan

ÉPICIER *m* 1 burtă-verde, 2 elevul unui gimnaziu real, 3 *épicer cher*, om care ia nouă piei dela cineva || *a* burtăverzesc

ÉPINARDS *m* *pl* 1 *mettre du beurre dans les épinards*, a ajută curva să se ridice, a-i îmbunătăți soarta, 2 *plat d'épinards a)* peizaj de un verde ca spanacul, zarzavat, *b)* balegă de vacă, 3 *A grains d'épinard*, epolet de ofițer superior, 4 *aller (passer) aux épinards*, a-și lua veniturile (ca pește al unei prostituate) || *a* verde ca spanacul *des paysages épinards*, peizaje de un verde ca spanacul

ÉPINGLE *f* 1 *avoir une épingle à son col*, *avoir son épingle au col*, a fi beat, 2 *ramasser des épingles*, a se dedă pederastic, 3 *pl* bacșis dat unei femei după o afacere cu sotul ei

ÉPINGLE *a* 1 spiculit, 2 (la pictori) mannerat, ornai, 3 *sardine épinglée*, femeie, fată slabă, scoasă din cutie

ÉPISTOLE *f* scrisoare

ÉPITONER (S') *o* a fi necăjit (Rigaud)

ÉPOCHE *f* rodul pădăcelului

ÉPOILANT *a* minunat mai presus de orice

ÉPOILER (S') *o* a se muri

ÉPONGE *f* 1 metesă de peste *tiens, que je te fasse voir mon éponge*, stăi vă fi prezint pe metresa mea (Huysmans), 2 betivan, sugaci, 3 *éponge a sottises*, nătărău

ÉPOULARDEUSE *f* lucrătoare la tutunuri

ÉQUERRE *m* 1 craci, picioare *fendre son équerre*, a fugi, *faire l'équerre*, a se plăcă, a saluta

ÉQUIANGLE, ÉQUILATERAL, ÉQUIPOLLENT *a* egal, tot una *ça m'est équiangle*, mi-e tot una

ÉQUIPAGE *m* 1 *maître d'équipage* directorul materialului de artilerie

EQUIPE *f* *Tip* echipă, retaiu unui ziar, asociație de lucrători pentru un scop anumit

ÉREINTER *o* 1 a frecă, a critica cu înverșunare (un autor, o carte), 2 a fluiera (pe un artist), 3 a bea *éreinter une negresse*, a bea o sticlă cu vin negru

ERNEST *m* comunicat al guvernului către un ziar

ERREUR *f* *pas d'erreur*, negreșit, hotărât

ERRIÈRE (EN) [= *arrière*] *adv* înapoi

ERTIFICE [= *artifice*] *m* șiretic

ESBASIR *o* a omorî

ESBIGNER (S') *o* a o șteige, a fugi

ESBLINDER *o* a pune în umire, a înmărmuri *ce qui m'esblinde*, ceea ce mă umește

ESBLOQUER *o* a înmărmuri, a umi

ESBROUFFANT *a* neuzit, de necrezut

ESBROUFFER *o* 1 a impune curva, a intimida pe cineva, 2 a trage un perdaf, un zavrac, 3 *s'esbrouffer*, a se muri, a se scandaliza de ceva (Mirbeau)

ESBROUFFEUR, EUSE *a* lăudăros, fanfaron

ESCAFE *m* lovitura de picior

ESCAFIGNON *m* lovitură de gheata

ESCALE *f*, **ESCALIN** *m* monedă de trei franci

ESCALIER *m* *faire l'escalier* buissonnier, a se abate din povestire

ESCAPOUCHER *m* a asasina

ESCARCELLE *f* *s'en pousser dans l'escarcelle*, a mancă, a bea

ESCARGOT *m* 1 *A* soldat cu cortul său pe camp, 2 vagabond, 3 *escargot de trottoir*, gardist, 4 om cu cocoasă, 5 *escargot d'hiver*, bătran neputincios, 6 tembel, 7 lămpiță pe răzoare (la serbări)

ESCARPE *m* hoț care nu se dă m lăunici dela omor

ESCARPER *o* a ucide, a asasina (pentru a fură) *mais tu veux donc que je t'escarpe*, tu vrei așa dar să te ucid?

ESCARPOLETTE *f* *T* vorbă de spirit intelectuală de actor

ESCAYER *m* scară

ESCLAFFER (S') *o* a izbucni în hohote de ras

ESCOFFIER *o* a omori, a jupui

ESCOGRIFFE *m* (*grand*) *escogriffe*, nănilă de om suspect

ESCRABOILLER *o* a strivi

ESCOUANE *f* ureche *tachez de bien ouïrir vos escouanes*, deschideți bine urechile (Rosny)

ESGOURDER *o* a trage cu urechea, a asculta

ESGOURDE, ESGOURNE *f* ureche *crui dans les esgourdes*, a țipa în ureche

ESPACER (S') *o* a se căra

ESPAÑOL *m* păduche

ESPALIER *m* *T* figurantă, statistică

ESPATROUILLANT *o* colosal

ESPÈCE *f* poamă bună (femeie)

ESPERANCE *f* *avoir des esperances*, a se aștepta la o moștenire gras

ESQUELETTE *m* = *squelette*

ESPERER *o* a aștepta *j'ai su hier qu'elle m'espérait à la gare*, am aflat ieri că ea m'aștepta în gară (Descaves)

ESPÉREUR *m* om care speră

ESQUINTEMENT *m* spetire, oboseală mare

ESQUINTER *o* 1 a sdrobi, a prăpădi, 2 a burduși, a bate *ceux qui veulent se faire esquinter peuvent venir me trouver*, cei cari voi să fie burdușiți, pot veni la mine, *esquinier le tempérament (les tripes)*, a se speli, a se prăpădi

ESSE *f* *faire des esses*, a umblă pe două călări, a se bălăbăni (bețivii)

ESSENCE *f* *essence de chaussettes*, miros de picioare, *essence de parapluie*, apă

ESSENTIEL *m* amant cu punga

ESSUYER *o* 1 *essuyer les plâtres a)* a primi primele favoruri ale unei femei frumoase, *b)* a săruta o femeie prea sulemenită

ESTAFE *f* bătae *il a reçu son estafe*, a mâncat bătare pe negândite

ESTAFILER *v* *estafiler la frimousse*, a pleși obrazul curva

ESTAMPER *v* a escroca, a pungăsi

ESTATUE, *f* = statue

ESTHETE *f* femeie înamorată de artă, lemele care face pe sentimentală

ESTIME *f* succes *d'estime*, succes îndoios

ESTOMAC *m* 1 inimă, curaj *avoir de l'estomac*, a juca fără sfială, *un peu d'estomac*, *voyons*, niște curaj mă rog *avoir beaucoup d'estomac* a) a juca pe glos, b) a fi chiabur, c) a oferi siguranță deplină *un des plus fiers estomacs de la Bourse*, unul din înutași Bursei, 2 sânul (femeilor)

ESTOMACUÉ *a* 1 umit, înmărmurit, 2 așa de emoționat că nu poți spune o vorbă

ESTOMAQUER *v* a umi, a înmărmuri || *S'estomaquer*, a se îndopa

ESTOME, *m* stomac

ESTOMERER (S) *v* a se extiza asupra (unui lucru), a rămăni a în extaz, înmărmurit

ESTOMPE *f* fig încurcătură, confuziune

ESTOURBIR *v* a omori || *S'estourbir*, a muri

ESTOUROULLER *v* a se întinde

ESTRINGOLER *v* a sugrumi

ET (conj *et d'un, et de deux*, unul la mână două la mână

ÉT [etie] *v* a fi

ÉTAL *m* sanul (une, lenic)

ÉTALAGE *m* 1 tabel, sanul *montrer a nu son etalage*, a-și arăta pieptul desvelit

ÉTALER *v* 1 *etaler sa marchandise* a) a umbli prea decoltată, b) a trânti jos, 2 *s'étaler*, a cădea jos, a se lungi

ÉTALON *m* *étalon royal*, soțul unei regine domnitoare

ÉTAMINE *f* *passer par l'étamine*, a trece prin cior și prin daimon

ÉTANCHE *f* *avoir le goulot en étanche*, a-ți gâtciul uscat, a-ți fi sete, *être à l'étanche*, a fi în stramtoare, a fi lefci

ÉTANGER (S') *v* a jindu, a duce lipsa (unui lucru)

ÉTAT *m* *ça me met dans tous mes états*, asta mă bagă în draci

ÉTAT-TAMPON *m* 1 stătutele între două state, 2 statul ca lap ispășitor pentru toate

ÉTE *m* T *pièce d'éte*, piesă mediocră, *troupe d'éte*, trupă mediocră

ÉTEIGNOIR *m* 1 om al întinericului, *ordre de l'éteignoir*, ordinul Jeziților, 2 om ursuz, posac, 3 nas cu găuri mari *quel éteignoir!* ce năsoi! 4 suflie de noapte

ÉTENDRE *v* *étendre de la brasse* a) a primi bani, b) a cheltui bani, *étendre son gaz* a) a se culcă, b) a muri

ÉTERNUER *v* 1 a muri, 2 *éternuer un nom*, a pronunța cu griu un nume (din cauza multor consonante), *éternuer dans le sac*, dans le son, a fi ghilotinat, *éternuer sur une negresse*, a bea o sticlă cu vin negru.

ÉTINCELLE *f* panglicuță roșie (a Legiunii de onoare) în butonieră

ÉTOILAT *m* epoca de glorie a unui artist

ÉTOILE *f* 1 T stea, artistă de mână înțelu, 2, *l'étoile de l'honneur* crucea Legiunii

de onoare 2 A *avoir les deux, les trois étoiles*, a fi general de brigadă, de divizie, *chamarre d'étoiles*, încălcat (cu trei, cu galoani, 4 *étoile du bazar*, soldat dintr-o companie disciplinară

ÉTOILISME *m* necesitatea sticlei pentru un teatru, tendința unui director de teatru de a se impune publicului prin stele

ÉTONNEUR *m* realist

ÉTOUFFAGE *m* 1 ascunderea unei sume de bani (în cismă, pălăie, etc), 2 ascundere pe furis a unei părți din suma câștigată, 3 sustragere din banii jorului, 4 furt, hoție

ÉTOUFFÉ *m* V *pschutt*

ÉTOUFFER *v* 1 a ascunde undeva în san (bani furați), 2 *étouffer un lapin*, a nu suna un loc plătit (pentru a-și opăi țigara), 3 a ascunde o parte din banii câștigați, 4 a cheltui, a prăpădi, 5 a înghiți *étouffer une bougie*, un *perroquet*, a trage pe gal o sticlă cu vin, un absint, 6 a fura, a stipeți *étouffer un jeton*, a stipeți de la cassă un jeton, 7 *étouffer sous la cendre*, a coace la spuză

ÉTOUFFEUR, **EUSE** *s* 1 băutor, bețivan, 2 librar care nu se poate vinde cărțile editate sau care nu vrea să le vândă celorlalți editori 3 lucrător, lucrătoare care în ziua plății ascunde în san o parte a simbrilor pentru a nu o da toată gospodinei, 4 măsluitor, jucător fals, 5 hoț, hoată

ÉTOUFFOIR *m* 1 tripod, 2 agentie de informajuri

ÉTOURDIR *v* 1 a vinde bile tele destinate «clacelor», 2 a înșelă, a spune la vici și uscate, 3 *étourdir quelqu'un*, a stoarce, a solicita (bani) dela cineva

ÉTRANGÈRE *f* S *piquer l'étrangere*, a se ocupa cu altceva, a fi distrat

ÉTRANGLER *v* *étrangler la chandelle*, a scoate muci prin gură, *étrangler une dette*, a stinge o datorie, a o plăti, *étrangler la douleur*, a bea un rachiu, *étrangler le perroquet*, a trage pe gat un absint, *étrangler à jeun*, a bea pe nemancate

ÊTRE *v* 1 *l'être* a) a fi înșelat de femeie sau de metresa sa, a i se pune coarne, b) a fi fecioară *je le suis encore, m'a-t-elle dit en riant*, sunt încă fecioară, mi a răspuns ei rîzând, 2 *être avec quelqu'un*, a trăi cu cineva, *être avec un Anglais, c'était pour les femmes une fortune*, a trăi cu un Englez, era pentru femei o fectire, 3 *être a quelque chose* a avea aplecare, înclinare spre ceva, 4 *en être* a) a apartine politiei secrete *il n'est pas assez malin pour en être*, nu e destul de șiret pentru politica secretă, b) a fi pedărat, 5 *ça y est*, a reușit, a nimerit [Vezi cuvintele în legătură cu *être*]

ÉTRENNER *v* 1 a începe rău ziua, a căpăta de cu dimineața un zavrac, 2 a mânca bătaie *si tu n'es pas sage tu vas étreonner*, dacă nu ești cuminte, ai să mănânci bătaie, 3 a da de o boală venerică (Zola)

ÉTRIER *m* A *avoir les étriers trop courts*, a avea picioare strâmbe

ÉTRILLAGE *m* pierdere de bani un *bon*

soup d'étrillage est de l'argent prête, bani împrumutați sunt tot una cu bani pierduți

ÉTRILLER *v* a jupui, a face să plătească scump

ÉTROITE *f* *faire l'étroite*, a se fasoli, a face pe gîrozavul

ÉTUDIANT *f* iubita unui student

ÉTUI *m* 1 pielea (corpului omenesc), 2 îmbrăcăminte

EUDOXIE *f* A fucal, vas de noapte

EUGENE *m* porecla tunului 75 *pour les Boches*, ou il y a de l'Eugène, il n'y a pas de plaisir, pentru nemți, unde e tunul 75, nu e bucurie

EUNE [unc] *o* una, o

ETUSSES [ilic] *pron* ele

EUSTACHE *m* cuțit de buzunar

EVACUER *v* *evacuer du couloir*, a vărsa, a bori

ÉVANOUIR (S') *v* 1 a părăsi repede un loc, 2 a șterge, 2 a muri

ÉVANOUISEMENT *m* fugă grabnică

ÉVAPORED *v* a șterge, a fura || *S'évaporer*, 1 dispărea, a o șterge *puisque'il ne vient pas*, je m'évapore, deoarece nu vine, o șterg

ÉVENTAIL *m* *éventail à bourrique*, băță, ciomag, *retourner son éventail*, a renunța la plăcerile amorului

ÉVENTREUR *m* spintecător *Jack l'éventreur*, Jack spintecătorul

ÉVU [= eu] *part trecut*, avut *il a s'évu des malheurs*, a avut nenorocii

EX *m* son ex, fostul ei bărbat, fosta lui soție

EXAM [examen] *m* examen

EXCELLENT *a* 1 être excellent, a-1 puti între subțiori, 2 excellent *bon a)* tânăr țafandache coconas, *b)* drag, neprefiut *tiens, cet excellent bon, comment vas-tu?* tu ești dragul meu, ce mai faci?

EXCELSION *f* excellență

EXCURSIONNER *c* a face o excursiune

EXCUSEZ! **EXCUSEZ DU PEU!** **EXCUSO!** (ironic) iertati de sa puțin, o bagati la attention! o'la Oscar il fume un cigare d'un sou excuso! a n'se refuse rien, ascultă! vine Oscar el fumează țigări de foi de cinci bani iartă-l luxul acesta

EXÉCUTER (S') *v* s'exécute a la bonne franquette, a se da (o femeie)

EXÉCUTION *f* excludere din Bursă

EXHIBER *v* *exhiber son prussien*, a o lua la fugă, a fugi

EXHIBITER [angl] *v* a expune

EXISTENCE *f* en jeter un sur l'existence a naște

EXPÉDIER *v* 1 a respinge, a goni pe cineva, 2 a trimite pe cineva pe lumea cealaltă

EXPLIQUE *f* explicare

EXPROPRIÉ *a* être exproprié, a fi muțit

EXTINCTION *f* jusqu'à extinction de chaleur naturelle, până la nesimțire, până ce cazii jos

EXTRA *m* 1 masă mai bogată *on peut bien se permettre un petit extra une fois par mois*, oricine își poate permite o masă mai bogată odată pe lună, 2 mâncare deosebită, 3 (garçon d') extra, ajutor de chelneri (în zilele de sărbători și duminică), 4 extrafin l'extra de l'extra, tot ce e mai bun, mai fin, *faire les extras*, a înlocui din când în când pe amant

EXTRAAGANT *m* pahar peste măsură de mare cu beie

EXTREME-ONCTION *f* suma de bani acordată jucătorilor ce și-au pierdut avutul (de către administrația casei de joc din Monaco pentru a se putea întoarce în țara lor

F

F *m* être de l'F [= être flambé, frit, fricasse, fchu, foutu, fume] a fi pierdut, a fi dus pe copcă

FABRICATION *f* passer a la fabrication a) a fi arstat, b) a fi înșelat, jefuit

FABRIQUE *f* marque de fabrique, pată de murdărie pe cămasă

FABRIQUÉ *a* 1 femme fabriquée, bătrână cochetă, 2 être fabriqué a) a fi arstat, b) a fi înșelat

FABRIQUER *v* 1 a face qu'est-ce que tu fabriques là? ce faci acolo? 2 a arestă, 3 a jefui le pègre s'échine à fabriquer les portemonnaie, hoțul se cărnește să fure portmoneuri (Rictus)

FAÇADE *f* fața, obraz *démolir la façade* a quelqu'un, a sfâșia obrazul cuiva, *faire la façade*, a se sulemenii

FACE *f* 1 T. fața scenei, avanscena, 2 pl cârlionți cari acoperă urechile (peștilor), 3 gologan de cinci bani

FACIES *m* față, mutiă

FACTIONNAIRE *m* 1 relever un factionnaire, a părăsi atelierul și a merge în grabă la cărmănușă pentru a bea un păhărel, oferit de un camarad, 2 grămadă de excremente

FACTURIER *m* T poet care are specialitatea cupletelor artistice

FADARD *a* și m elegant, fin, frumos *Dieu m'damne! y porte lorgnon! est-y fadard!* Drace! poartă lornion! dar boier mai e!

FADASSE *f* blondă searbădă || a searbădă, fără gust

FADE *m* 1 om închipuit, anost, 2 partea curva dintr-o hoție *avoir son fade chez quelqu'un*, a-și avea partea sa din furt ascunsă la cineva, *être de fade pour la monnaie*, a-și primi partea sa cuvenită din bani, 3 leafă *toucher son fade*, a-și primi leafa, plata ce i se cuvine, *paumer son fade*, a-și cheltui leafa dinainte, 4 partea curva la o petrecere, beție *carmer*

son fade, a-și plăti o beție, *mettre son fade*, a da partea sa la o beție, *Tip avoir son fade*, a-și primi partea sa meritată (la o împărțire de mâncări și de băuturi), a fi churchilif, 5 *payer son fade (le fade)*, a-și face osânda, 6 *donner son fade*, a-și plăti dănila

FADÉ a *être fade* a) a fi înzestrat cu, b) a fi pedepsit *fadé de soixante jours de prison*, pedepsit cu 60 zile închisoare, c) a fi în prost hal *non, mais oui, nous sommes fades*, dar stii, sincer, suntem pierduți, d) a fi beat

FADER o 1 a împărți, 2 A a măli o pedeapsă, 3 a omori *lui ou moi, y en a un qui doit fader l'autre*, eu sau el, unul trebuie să omoare pe celălalt (Hirsch)

FADEURS f pl *des fadeurs* mofturi lăida de

FAFFE m, **FAFIOT** m hartie

FAGOT m 1 aspirant sau elev al școlai fu restiere, 2 mosneag, unchiș, femeie urit gătită, 4 *de derrière les fagots*, ceva excelent (ex o sticlă cu vin vechiu), 5 *débiter des fagots*, a spune la neghiobii, 6 fost ocnaș, osândit

FAGOTEUR, **FAGOTEUX** m moftingiu

FAGOTIÈRE f modistă pioasă, cârpăcioaică

FAGOTIN m vagabond, haimană

FAGZIE m ocnaș

FAIGNANT m leneș, trândav, muerce

FAIGNANTISER o a trândăvi

FAILLOUSE f S un joc de-a mingea, oină

FAINÉANTE f capra cărutasului

FAIRE o 1 *faire la vie*, a o duce numai în petreceri și chefuri, *ne faire qu'un avec quel qu'un*, a fi nedespărțiți, 2 a stoarce prin și rețicuri *ils m'ont fait mes cinquante francs*, mi-au luat cu șiretlicuri cei cincizeci de franci ai mei, 3 a înșela, a trage pe sfoară *je veux faire ces drôles-ci*, vreau să înșel pe păcătoșii ăștia, *faire le paysan*, a înșela pe cei proști, *il m'a fait faire* a) m'a tras pe sfoară, b) m'a trădat, *ce brigand-là, dit-il, ferait le diable au même*, tâlharul acesta, zise el, ar înșela până și pe dracu, *je veux faire ces drôles-ci*, vreau să prind în cursă pe nemernicii ăștia, *faire au même*, a înșela, *faire la barbe*, *faire aller*, a-și bate joc de, a trage pe sfoară, 4 a fura, a jefui *il m'a fait le parapluie*, mi a furat umbrela, *faire les mariages*, a fură, a opera la cu numi, 5 a arestă *quand mon lard était fait*, când soția mea era arestată, 6 a tăia, a omori *s'aller faire faire*, a se duce să se spânzure, a se duce la dracu, 7 a se ocupa cu, a lucra în *faire les cafés, les huiles, les vins de Bordeaux*, a face comerț cu cafea, cu uleiuri, cu vinuri de Bordeaux, *faire la place*, a umbla cu mărfa din casă în casă, *faire une place*, a servi, *faire une ville*, a vizita un oraș în afaceri comerciale, *faire le boulevard, le Bois*, a bate bulevardele, pădurea dela Boulogne în căutarea unui mușteriu, a face pe bulevardista, 8 a-i păsa *ne t'en fais pas*, nu-ți face nimică rea, nu te enervă! 9 a jucă pe ceva *faire le café, la consommation*, a jucă pe o cafea, pe o consumație, 10 a seduce *faire un amant*, a-și lua un amant, *faire une femme*, a cuceri o femeie, *faire un homme, faire le client*, a prinde un bărbat, a-și lua un amant

(cu brni) *tu as donc fait ton journaliste?* — *Non, je l'aime!* așa dar ti l'ai luat ca amant de punga pe jurnalstul tău? — nu, îl iubesc *faire l'homme*, a se prostituți 11 a) a da cărți, b) a jucă pe, a risca *nous faisons l'absinthe au piquet a trois*, jucam pe un absint un picheț în trei, 12 a învinge, a veni de hac cuiva *il se glorifiait d'avoir fait le Crane-des-Grânes*, se fălea că a învins pe toți luptătorii, 13 *faire le pied*, a atinge piciorul unei femi sub masă, *faire la tête a quelqu'un*, a arăta cuiva o mutră urită a-i face primire urită, 14 *T faire la salle*, a umplea a sala, în seara unei prime reprezentări, cu un public favorabil intrat cu bilete de favoare, *faire une scene, un air*, a pregăti unei scene, unei arii, un succes hotărâtor, 15 *Mar faire de l'eau*, a lua apă, 16 *A faire une heure*, a dormi un ceas, 17 *la faire à quelqu'un* a) a spune la gogoși cuiva, a umbla să l înșele *je la connais celle-là, tu sais! il ne faut pas me la faire*, las'că știu vorba asta! spune altora gogoși! b) *la faire à*, a căuta să arate, a face să se creadă în *il nous la fait à l'héroïsme, à la vertu, à l'innocence*, vrea să ne facă să credem în eroismul, în virtutea, în nevinoșia lui, c) *elle nous la fait à la Calypso*, ea se conduce în felul Calypsoi, d) *la faire à la pose*, a-si da aere, f) *la faire à l'oreille*, a înșela într'un chip grosolan, g) *la faire à la fe nêve*, a momi prin fereastră să intre, h) *la faire belle*, a fi fericit, a fi bine situat, 18 *j'y fais* a) sunt mulțumit, îmi convine, b) mă asociez și eu, consimt *ça n'y fait pas*, nu face nimic, 19 *en faire*, a înșela la joc, 20 *se faire*, a se îmbunătăți (un vin), 21 *se faire vieux*, a avea o spaimă mare [Vezi cuvintele în legătură cu *faire*]

FAIRE SUIVRE m *savoir le faire-suivre*, a ști rostul unui lucru

FAISABLE a (femeie) lesne de ademenit

FAISANDER (SE) o a îmbătrâni

FAISANDERIE f comerț suspect

FAISANT m S camarad

FAISEUR m 1 escroc, 2 *faiseur d'embarras*, fulau, *faiseur de flon-flons*, autor de vodeviluri, *faiseur d'œil*, aruncător de ochiade, *faiseur de dunes*, șarlatan

FAISEUSE f *faiseuse d'anges* a) mumă vitregă ce ucide copii, b) femeie care face să avorteze

FAIT a *tout fait* gata

FAITEMENT [parfaitement] adv perfect, minunat

FALOT m A chipiu || a strălucitor

FALOURDE f 1 (la domino) dubla de șase, 2 fost ocnaș, ocnaș liberat, 3 nățărău

FALZAR m pantaloni *tu m'as erturé mon falzar* (Courteline)

FANA a fanatic

FANAL m gătlej, stomac *s'éclairer le fanal*, a-si udă gătlejul, *une fois le fanal rempli*, odată stomacul doldora

FANADEL m prieten, camarad

FANFAN f fetișă, fetișcană || m *fanfan*

Benetton, băiat ce n'are nimic din copil în-
ti'nsul, copil obraznic

FANFARE *f* *sale coup pour la fanfare*, lu-
cu prost, păcătos

FANFARER *c* a face seclună (unui cărli,
unei prese)

FANGEUX *m* *5 fangeux et galipoteux*, etc.
nou înscris

FANOCHÉ *a* cam vestit și începe a se
slăbi

FANTABOSSE *m* *4 infanterist*

FANTAISIE *f* *1 caprici, rubic hărătoare*,
2 1 faire fantaisie a nu fi îmbrăcat regl-
mentar

FANTASIA *f* petrecere pe cai

FANTASSIN *m* *4 prinț de cap*

FAQUIN *a* și *terches Jean etai faquin*
dumanche, Ioan a fost terches duminică

FARAMINEUX *a* umitor, grozav la re-
colte *ne sera pas faramineux*, recolta nu va fi
grozavă

FARAUD *E* *1 faire son faraud*, a face
pe grozavul, a-și da arie, *2 domn, coconas*

FARCE *a* hazlu, caraghios *il est farce*, e
nostim || *1 pl faire des farces à quelqu'un*, a
face infidelități, a fi necredincios (rubitei sale,
etc.), *faire des farces*, a face datorii cu intenția
de a nu le plăti, *être le dindon de la farce*, a
plăti toată consumația, a plăti oalele sparte

FARCEUSE *f* târfă

FARD *m* roșată pe obraz *avoir un coup*
de jard, piquer un fard, a se roși

FARFÈR (SE) *c* *1 a se churchili*, *2 a se*
găti (pisica)

FARIDON, FARIDONDAINE *f* mizerie *être*
la faridon, a nu avea pară chioară

FAUBOURG *m* *1 le faubourg (= faubourg*
Saint Antoine), cartierul lucrătorilor, *le noble*
faubourg (= faubourg Saint Germain), cartierul
aristocrației *il est faubourg Saint-Germain*,
c nobil, e aristocrat, *le faubourg souffrant*, car-
tierul Saint-Marceau, cartierul săracimii, *2 ge-
zutul détruire le faubourg a quelqu'un*, a da
curvă picioare în spate

FAUCHER *v* a înșela, a fura, a jefui *être*
fauche, a fi jefuit, prădat, a fi ras (la joc), *fauch-
er dans le pont*, a fi înșelat, a cădea în
cursă

FAUCHEUR *m* călău

FAUCHEUSE *f* ghilotină

FAUSSE-COUCHE *f* *1 poluțiune*, *2 stăp-
tătură, lepădătură* *remballe pas, fausse cou-
che*, nu te aprinde, stăpîtură!

FAUSSE-MANCHE *f* bluză albastră de m
(a elevilor dela Saint-Cyr)

FAUTER *c* *1 a greși, a păcătu*, *2 a-și pierde*
secioria *fauter avec quelqu'un*, a se da cuiva

FAUTEUIL *m* *1 fauteuil de plafond*, loc pe
imperiala unui omnibus, *2 dans un fauteuil*,
încet, tăi grabă, *3 le pere Fauteuil*, cimitirul
Père Lachaise

FAUTEUIL-DORMEUSE *f* fotoliu pentru
dormit (Zola)

FAUVE *m* *1 sălbatic, hără sălbatică*, *2*
(mon.) *examinatori de fine de an (la școala*

Politehnică), *3 pictori cei mai îndrăzneți în*
Salonul de toamnă

FAUX *f* *être à la faux*, a fi în strămoare

FAUX COL *m* *1 spumă, guler (la un pa-
hai cu bere)* *sans faux-col* fără guler! *2 A*
faire faux col, a lăsa să se vadă ariar din cra-
vată un capăt al gulerului cămășii, *3 société*
du faux col, societate de ajutor reciproc (între
artiști) pentru a se scăpa de sarcini plictisitoare

FAYOT *m* fasole uscată

FAYOUSSE *f* *1 fasole*, *2 jouer a la fa-
yousse*, a introduce într-o gaură mai multe
prese deodată

FECTIVEMENT [effectivement] *adv* într'a-
devăr

FÉE *f* *1 rubiță*, *2 fată, domnișoară ma-
fee*, iata mea

FÉE BOSSE, FÉE-CARABOSSE *f* ciurnă,
bătăiană urtă și rea

FEIGNASSE *m* lenș

FÉLÉ *a* *avoir le coco féle*, a fi ficit

FÉLAN *a* investitor

FÉLER (SE) *v* a petrece de minune, a fi
vesel

FÉLIBRÉE *f* sărbătoarea felibrilor

FÉLICITEUR *m* felicitator

FÉLINERIE *f* lire piscescă, lingușitoare

FEMELLERIE *f* femeile *la haute femellerie*,
aristocrația femeiască

FÉMINITÉ *f* femeile, femeimea

FEMME *f* *1 metresă, întoarcă, petite fem-
me*, metresă, *2 prostituată* *femme de la troi-
sième catégorie*, curvă ordinară, *femme du*
quartier, de l'autre côté (de la Seine), metresă
de student, *femme sérieuse*, cocotă ce se gân-
dește la viitor, care pune bani la o parie,
femme à soldats, curvă de soldați, *A faire*
femme (avoir une femme en consigne), a reși
întotdeauna, a avea de aface cu aceeași târfă,
2 A a) *armă le temps de donner un coup*
d'astic à ma femme, numai să-mi curăț puțin
arma, *b) femme de l'adjudant*, arest, închi-
soare, *c) femme du régiment*, toba mare

FENASSE *f* toloscan, fluieră-vânt

FEMME-MÉDECIN *f* doctoiesă în medicină

FENDANT, FENDARD *m* *1 faire son fen-
dant*, a tăia la palavre *fais pas le fendand*,
nu face pe grozavu, *2 pantalon*

FENDRE *v* *1 fendre le cul à une carte*, a
tăia cu atît o carte, *2 fendre son equerre*,
fendre son ergot, se le fendre, a tugi, a o lua la
picior, *3 A fendre l'oreille à quelqu'un*, a con-
cedia pe cineva ca impropriu pentru serviciu,
a pune în retragere, a scoate la pensie || *Se*
fendre, a face pe generosul contra obișnuinței
sale, a plăti *se fendre d'une demi-douzaine de*
books, a plăti, a face cînste cu șase regale,
il s'est fendu à fond (à s'écorcher), s'a trudit,
s'a opintit strașnic *V arche*

FENÊTRE *f* *1 ochiu boucher une fenêtre*
a quelqu'un, a scoate cuiva un ochiu, *2 faire*
la fenêtre, la faire à la fenêtre, a chema muș-
terii prin geam, *3 mettre la tête (le nez) à la*
fenêtre, a urcă eșafodul, a fi ghilotinat, *4, des-
chizătură a pantalonilor*.

FER *m* 1 *fer chaud*, arsură în gat, *fer a cheval*, favorite, *fer à repasser*, gheată, 2 *pl fers* *a*) clește de mamoș, forțeps, *b*) piciorare, mâini *j'peux pas m'foutre les quatre fers en l'air*! nu pot să mă răstorn cu craci în sus! (*Fin de Siecle*, No 997)

FER-BLANC *m* 1 *A* ordin, tinichea, 2 *de fer blanc* *a*) fără valoare nestatornic *journaliste de fer-blanc*, ziarist neînsemnat, gazetaras, *b*) prost *rognures de fer blanc* trupă de actori prosti, *c*) laș, fricos *soldat de fer blanc*, soldat fricos

FERBLANTERIE *f* decorați, tinichele (pe piept)

FERBLANTIER *m* 1 om încărcat cu decorați, 2 sergent aghiotant

FERBLANTIÈRE *f* procuratoare de decorați, de tinichele

FERLAMPER *v* a umbla hațmană, a bate podurile

FERLAMPPIER *m* pungaș din cea mai ordinară specie, bandit

FERLAMPILLE *f* fleac, vechitură (Daudet)

FERMER *v* 1 *on ferme*, toți amușesc, *la ferme ferme* *ça!* destul! tacă! *i* gural *fermer son plomb*, a-și ține gura, a tăcea, 2 *T* a înțepeți bine (un decor) [*Vezi cuvintele în legătură cu fermer*]

FÉROCE *m* *c'est un feroce*, e un om care ține strâșnic la împlinirea datoriei || *a il n'est pas féroce*, nu e tocmai așa de grozav, nu e capabil

FERRAILLE *f* monedă de aramă

FERRÉ *a* *être ferré*, a fi arestat

FERRER *v* *V cigale, goujon*

FERTE *f* *la bonne ferte*, norocul

FESSE *f* *s'en battre les fesses*, a nu-ți păsa de ceva, *j'en ai pleines les fesses*, sunt sătul până în gat, *de mes fesses*, fără valoare

FESTONNAGE *m* clătinăturile, mersul în zigzag (al unui bețiv)

FESTONNER *v* a umbla pe două cărări, a umbla impletindu-se (un bețiv)

FÊTE *f* *fête de boudin*, Crăciun, *la fête*, toată banda, *être de la fête* *a*) a fi invitat, a lua parte la o petrecere, *b*) a fi vesel, *c*) a fi bogat *moi je suis toujours de la fête*, eu am totdeauna bani, *se mettre de la fête*, a lua parte la petrecere, a intra în horă, *faire la fête*, a petrece, a duce o vieță desmățăată, *faire fête de quelque chose*, a se bucura de ceva

PÉTARD *m* craiu, om de petreceri

PÊTEUR, EUSE *s* 1 felicitator de ziua nașterii sau numelui curva, 2 om de petreceri || *a* care face curte

FÉTICHE *m* 1 jeton, marcă, 2 talisman norocos

FEU *m* *bouder au feu*, a se da înapoi din fața dușmanului, *mettre le feu à la cheminée*, a-și aprinde gătlejul (cu băuturi tari, etc), *T faire feu*, a accentua sfârșitul fiecărei fraze cu piciorul; *ne pas faire long feu* *a*) a nu rămâne mult (undevea); *b*) a nu îndura mult, *faire feu de toutes les pièces*, a pune totul în mișcare, a nu se da înapoi de la nimic; *faire*

feu des dents, a mânca de să-și scapere fălcile, *ne pas s'embêter (s'embrouiller) dans les feux de file* *a*) a rămâne a rece, *b*) a fi inutil, neputând, *être sur le feu*, a fi pe cale, *n'y voir que du feu*, a fi înmărmurit, orbit, *as tu du feu* *vrei* să schimbi cu mine? *coup de feu* *V coup* 9

FEUILLE *f* 1 *feuille de chou* *a*) ziar păcătos, fituică foiaș, *b*) 4 ghință de pile, *c*) uriche *prendre quelqu'un par ses feuilles de chou*, a lua pe cineva de urchi, *d*) soldat de marină, 2 *faire voir les feuilles à l'envers*, a face amor sub un pom, *regarder les feuilles à l'envers* *i* se da (Zola), *feuille de rose*, iubire contra naturii, 3 *vin de trois feuilles*, vin de trei ani

FEUILLETÉ *a* cu pingeaua desăcută

FEUILLETON *m* mâncări adăugate cu condei pe o listă tipărită a unui restaurant

FÈVE *f* *attraper la fève*, a plăti pentru alții, a primi lovituri destinate altora, *rendre une fève pour un pois* *a*) a plăti cu dobandă, (o lovitură, etc), *b*) a răsplăti răul prin bine

FLAQUE *m* geșutul

FLASSE *m* pieten

FICELE *a* gătit, îmbrăcat

FICELER *v* 1 a găti sau compune cu îngrijire, 2 a trage pe sfoară || *Se ficeler*, a se găti (frumos), a se spîlcui

FICELEUR *m* pedant care face toate după sfârșit, după regulile Academiei

FICELLE *f* 1 șiretic, tertip, minciună *on voit la ficelle*, se vede șiretlicul, se vede cum e făcut, 2 *pl a*) sfiori, marafeturi artistice ascunse *les ficelles d'un art* marafeturile unei arte, mijloacele uzate, făgăduială clasic *il ne connaît pas les ficelles de la scene*, nu cunoaște mijloacele uzate ale scenei, 3 *A ficelle rouge*, soldat din primul an, *allonger la ficelle*, a măști pedeapsa, 4 *tirer la ficelle*, a trece la un alt tablou, la altceva, *c'est pas de la ficelle*, nu e glumă! 5 *cavalier de industrie*, 7 funcționar care nu avansează decât prin lingusuri, josișii și denunțări, 8 *rôti a la ficelle*, luptură gătită simplu || *a* 1 șiret, smecher *homme ficelle*, om smecher, pungaș iscusit, *si on était ficelle*, de am fi șireți, 2 *cheval ficelle*, cal de cursă desolat

FICELLIER *m* șarlatan, vagabond

FICHAISE *f* fleac, moft, bagatelă *c'est de la fichaise*, e moft

FICHANT *a* supărător, mahnitor

FICHARD *m* *ça-ï-en au fichard*! du-te dracului!

FICHE *v* *va te faire fiche*, du-te dracului!

FICHER *v* 1 a arunca, a băga *on va te fiche(r) au violon*, ai să fi băgat la dubă, *je l'ai fichue à l'eau*, am aruncat-o în apă, *ficher dedans*, *V dedans*, 2 a pune *qui m'a fichu un couvert de la sorte?* cine mi-a pus un astfel de tacâm? *ficher les pattes quelque part*, a pune piciorul, a călca pe undevea, 3 a face *elle ne fichait plus rien dans la maison*, ea nu mai făcea nimic prin casă, *ne rien fiche(r)* *a*) a nu face daravari, *b*) a nu face nimic, a trăndăvi, *ficher la paresse* a trăndăvi, *ça ne vous ficherait*

pas un point, asta nu-ți-ar face o împunsătură, nu ți-ar pune mâna pe un ac, 4 a da *j'y ai fichtu des guffes*, i-am dat, i-am cârpit niște palme, 5 a păsă *qu'est-ce qu ça te fiche?* ce-ți pasă, ce te privește? *je (ne) m'en fiche pas mal*, je t'en fiche, je t'en ficherais, puțin îmi pasă, 6 *ficher une colle*, a croi, a pune o minciună, *ficher la misere par quartiers*, a duce o viață ticăloasă || *Se ficher*, 1 a băga *ne ca pas te ficher cela dans la cervelle (dans le toupet)*, vezi dc nu-ți băga în cap aceasta, vezi de nu-ți închipui aceasta, 3 *s'en ficher*, a nu-i pasă, *se ficher*, a-și bate joc, a nu-i pasă (de) *se ficher du monde, du peuple, du public*, a-și bate joc de lume, a nu-i pasă de ce zice lumea, poporul, publicul, *se ficher comme de Colin-Tampon*, a nu se sinchisi de fel, *se ficher un coup de latte*, a și da o lovitură de sabie, *se ficher un pieu*, a se pune în pat, a se culcă

FICHETREMENT *adv* teribil (de frumos, etc)

FICHU *a* 1 *être fichu de*, a fi în stare de *ils sont fichus de ne point ouvrir*, ei sunt în stare să nu deschiză, *être mal fichu*, a fi într-o situație critică, *être fichu comme quatre sous*, a fi îmbrăcat oribil, *fichu comme l'as de pique*, groaznic, pocit

FICHUMACER *o* a face *c'qu'il peut fichu-macer à l'heure qu'il est?* ce o fi făcând acum?

FIDIBUS *m* chibrit de hârtie, hârtie înfășurată de aprins

FIER *a* 1 afumat de vin, 2 strasnic (= puternic, tare, mare, însemnat) *ça lui portera un fier coup*, asta o să-i dea o strașnică lovitură

FIEU *m* copil || *a* (bon) *fieu*, binevoitor

FIFERLIN *m* 1 soldat *faire la pauvre au fiferlin*, a fi căzut la sorți, 2 elevul unui căpitan de caic, 3 *V fifrelin*

FIFILLE *f* fetiță

FIFLOT *m* 1 infanterist

FIFRE *m* *jouer du fifre*, a posti de nevoie

FIFRELIN *m* 1 fleac, chițibuș, 2 pară *j'ai dû donner jusqu'à mon dernier fifrelin*, am trebuit să dau până la ultima centimă (Bernstein, Samson)

FIGARO *m* client ce nu dă bacșiș

FIGER (SE) *o* 1 a îngheța, 2 a se înșepeni, a sta prea mult (la cârciumă, la privată, etc)

FIGNARD *m* șezutul

FIGNO *m*, elev în anul I'al școlărie de meserii

FIGNOLADE *f* *T* ruladă prelungită

FIGNOLAGE *m* 1 gătitul, 2 grijă penibilă în execuțiune

FIGNOLE *a* nostim, drăguț

FIGNOLE *a* executat cu o mare îngrijire

FIGNOLEUR, **EUSE** *s* înfumurat, coconăș

FIGNOT *m* șezut.

FIGURANT *m* *figurant de la morgue* a) cadavru, mortăciune, b) sinucis

FIGURE *f* 1 *ma figure*, eu ce n'est pas pour ta figure, nu e pentru tine, nu-i de nasul tău, 2 față *figure de campagne*, "dosul, *figure de ville*, față; *figure de culotte*, obraz gras și rumen, *figure à hommes*, figură femeiască care place

bărbatilor, 3 căpățână de berbece, de vișel *demu-figure*, jumătate căpățână de berbece, 4 *se flanquer un coup de figure*, a căpăta durere mare de cap în urma unei beții, *laisser en figure*, a lăsa baltă, a părăsi [Vezi cuvintele în legătură cu figure]

FIGURER *o* *T* a figura, a intra ca figurant

FIL *m* 1 *T* franghie, funie *descendre un fil*, a scobori o franghie, 2 fir de păr *ne plus avoir de fil sur la bobine*, a nu mai avea fir de păr în cap, a fi chel, *fil bis*, păr cărunt, 3 *n'avoir pas inventé le fil à couper le beurre*, a nu fi inventat iarba de pușcă, a fi un prost, *avoir le fil*, a fi șmecher, șiret *t'as volé le fil*, dar șiret mai ești! *je connais ce fil-là*, cunosc eu marafetul ăsta, *c'est une langue qui a le fil*, e o limbă bine ascuțită, 4 *fil à la patte*, metresa-scau, 5 *fil (de fer)*, rachiu, *prendre un fil*, a bea un rachiu, 6 *lâcher un fil*, a urină, 7 *A passez-moi le fil!* ce mai neghib e!

FILAGE *m* 1 a) sustragerea unei cărți, b) păsure, abținere dela un joc, 2 *V filature*

FILANDREUX *a* și *m* o n sau scriitor plictisitor, *du filandreux*, lucru plictisitor

FILARD *m* jucător care se abține într'una când n'are cărți excelente

FILASSE *f* 1 păr bălau, 2 saltea *se fourrer dans la filasse*, *faire une tête dans la filasse*, a se culcă, 3 bucată fiartă de carne de vacă

FILATEUR *m* *V* *filard*

FILATURE, **FILE** *f* *lacher de la filature à quelqu'un*, *prendre quelqu'un en filature*, a urmări, a se pune în urmărirea cuiva, 2 *V filage* 1

FILE *a* urmărit pas cu pas

FILENÉCHE *m* biet om

FIL-EN-DOUBLE *m* vin

FIL-EN-QUATRE *m* rachiu

FILER *o* 1 a o șterge, a fugi, *filer raide*, a înainta viguros (spre cineva), *filer son nezud*, a o șterge, a plecă *viens-tu ou je file mon nezud*, vii sau o șterg? 2 *S* a trage la fit școala, 3 a face cu grijă *vous vous êtes donné un mal de tête pour filer des scenes*, ți-ai dat o oste-neală doborâtore ca să faci scene desăvârșite, 4 *filer le parfait (amour)*, a avea o iubire romantică, a face o curte asiduă, *filer le plat*, a iubi platonice, 5 a) a pune numai cât e absolut necesar, b) a pășui, a se abține, 6 a urmări pas cu pas, a se pune pe urma cuiva, *être filé*, a fi urmărit pas cu pas, *filer une affaire*, a urmări o afacere, 7 a fură *filer une pelure*, a fură un palton, *faire filer*, a fură; 8 *filer la carte*, a schimba cărțile, *filer sa comète*, a dormi sub cerul liber, *filer moustache*, a și răsuci mustața. || *Se filer*, 1 a se furișă, a se strecură, 2 *se faire filer*, a-și atrage [Vezi cuvintele în legătură cu filer]

FILET *m* 1 un filet de , o idee, ceva, puțin din , 2 *avoir le filet bien coupé*, a nu-i fi tors mama pe limbă, a fi bun de gură, 3 *ten dre les filets*, a momi, a căuta să prinză în mreji, a-și pune găurile în evidență, 4 *T* glas tipător, 5 *sentir le vieux filet*, a fi de

modă veche, ruginit, 6 *lâcher un filet*, a se pișă, 7 *coup de filet*, razzia poliției într-o cărciumă frecventată de prostituate

FILEUR *m* 1 *S* școlar care trage școala la fit, 2 *T* *fileur de plato* a) amoroze platonice, b) *T* al doilea, al treilea amoroze, 3 agent de urmărire (a unui pungaș, hoț etc), 4 *filuse de comète*, individ ce doarme sub cerul liber, 5 picior care ornează cu verigi de aur farfurii și cești

FILEUSE *f* 1 *fileuse d'hommes*, prostituată care aleargă după bărbați, 2 pățan, 3 stea

FILLE *f* 1 servitoare, fată 2 prostituată *filles d'amour*, prostituată exploataată, *filles en carte*, *filles soumises*, prostituată cu conducă, *filles crotées*, curvă ordinată, *filles de maison*, prostituată de bordel, *filles insoumises*, prostituată fără conducă, *filles de marbre*, cocotă fără inimă, interesată, *filles de plâtre*, curtezană, *filles remisées*, fostă prostituată, *filles de tourneur*, femei desmățăată, *filles à collage*, metesă (redincioasă, 3 sticlă cu vin *allons élarger une grande fille*, hai să golim o sticlă mare cu vin, *petite fille*, jumătate de litru de vin infundat, 4 cărțile rămase după împărțire *voilà le cul de la fille*, sunt curios să știu ce cărți am cumpărat, 5 acțiune de curând emisă, 6 *jouer de la fille de l'air*, a o șterge || a *bonne fille*, bună, îndatoritoare

FILLETTE *f* jumătate litru cu vin infundat

FILLOCHER *v* a ști să te descuici (în orice împrejurare) a se pricepe de minune

FILON *m* noroc *y a des malins gars qu'ont le filon*, sunt unii băieți șireți cari au noroc (Barbusse)

FILOU *a* și *m* trișor

FILS-DE-FER *m* pl piciorale lungi și slabe

FIN *f* *faire une fin*, a pune un capăt becheriei, a se însură, *être a fin de mort* a fi pe moarte, *à cette fin*, numai ca să

FIN-DE-SIECLE *a* desăvârșit, nec plus ultra

FINE *f* rachiu, licheor *un verre de fine*, un pahar de licheor

FINE-BASANE *m* (la școala Saint-Cyr) elev care vieă să devie ofițer de cavalerie

FINE-GALETTE *f* (la școala Saint-Cyr) elev care nu poartă galoane

FINETTE *f* buzunar ascuns îndăiatul pantalonilor (unde se ține cărțile preparate)

FINI *a* 1 *homme fini*, om pierdut om cu totul ruinat, 2 *cheval fini*, cal istovit

FINIR *v* *as-tu (bien) fini?* ai să încetezi odată cu prostiile tale? ai să faci odată!

FIOLÉ *f* 1 sticlă cu vin, 2 *A* *j'ai soupe de votre fiole*, știu cât îți datorez, destul cu asta! sunt sătul de tine, 2 cap, față *mettez vous bien ça dans la fiole* băgați-vă bine asta în cap

FIOLER *v* a bea, a goli (o sticlă)

FION *m* 1 desăvârșire, poduabă *donner le coup de fion à quelque chose*, a da ultimul lustru unui lucru, a-l desăvârși, 2 întorsătură *cette affaire prend un mauvais fion*, afacerea ia o întorsătură urtă; 3 dibăcie *avoir le fion*, a avea îndemănare, 4 șezut

FIONNER *c* a tace pe elegantul, pe frumosul

FIONNEUR *m* coconas elegant, pretențios

FISCAL *a* elegant, în *son costume fiscal*, haina lui elegantă

FISH *m* *fig* peste

FISQUER *v* a fixa

FISURE *f* *avoir une fissure*, a-i lipsi o doagă

FISTAILLE *m* elev în anul I la școala de Marină

FISTON *m* 1 *mon fiston*! fiul meu!

2 (iron) cadet de marină care n'a trecut încă examenul de ofițer

FISTOT *m* *V* *fustaille*

FIXE *a* 1 *A* în repaos 2 *ne pas être fixe*, a fi liniștit, 3 gata (la școala Politehnică)

FIXÉ *adv* destul *c'est fixe*, destul! am înțeles!

FLA *m* lovitură, pumn || a slei, istovit

FLACON *m* cizmă

FLAFLA, FLA FLA *m* 1 fanfaronadă *faire du flaflo*, a se furlandi; *une réception a flaflo*, o recepție grandioasă, 2 lustru fals, spoeală *pas de flaflo*, nici o spoeală

FLAGEOLEUR *v* a lingui

FLAGEOLETS *pl* piciorale

FLAGEOLEUR *m* linguișitor josnic

FLAIRER *v* *T* *flairer au foyer* a) (despre un actor) a se urta pe tablita din foaier dacă numele său figurează printre interpreții unei noi piese, b) (despre un autor) a vedea în foaier dacă ziua următoare se joacă sau se face probă, c) a căuta, prin linguișiri pe lângă director și actori, a obține jucarea unei noi piese sau jucarea unei piese de mai multe ori

FLAMBANT *a* prea frumos, minunat strălucit *tout flamboyant*, nou nou, *toute flamboyante* nouă, monedă de curând bătută || *A* tunai călare

FLAMBARD *a* *V* *flamboyant* || *m* 1 matelot, corăbier, 2 luntras (pe Sena), 3 *A* sabie

FLAMBARDE *f* 1 luleaua (unui luntras), 2 lumânare de se

FLAMBART *m* 1 *V* *flamboyant*, 2 fulău p-lavragiu

FLAMBÉ *a* pierdut, ruinat

FLAMBEAU *m* 1 pricepere *avoir le flambeau* a fi foarte dibăciu, tare în ceva, *être un flambeau*, a fi o facă, un geniu, 2 meșteșug, secret *je sais où est le flambeau*, știu cum stă lucrul, 3 jocul de cărți *faire voir ton flambeau*, a arăta-ți cărțile, 4 afacere *un chouette flambeau*, o afacere frumoasă, 5 articol de ziar, 6 *le même flambeau*, tot una, tot aia

FLAMBER *v* 1 a străluci *des raretés qu'on offre à des filles qui aiment à flamber*, rarități ce se oferă femeilor cărora le place să strălucească, 2 a amuza publicul 3 a jucat comedie (acrobafii) *tu n'as jamais mieux flambe*, niciodată n'ai jucat mai bine, 4 a face afacere, 5 (la școala Politehnică), a atarnă un ziar de nasturele hamei (unui coleg) și a-l aprinde pe când el lucrează

FLAMBEUR *m* comediant de bălcicu

FLAMBOTER *v* a jucat la noroc (Rossignol)

FLAMBOTEUR *m* trișor

FLAN *m* 1 *du flan!* aida del nici gând n'am! *donner du flan*, a nu da nimic, *à la flan* a) sincer, b) la noroc, la întâmplare, c) păcătos *sociales à la flan*, socialiști păcătoși

FLANC *m* 1 *être sur le flanc* a) a zăcea în pat, b) a zăcea greu rănit, c) a nu lucra, 2 *coup de flanc*, hoție sau pozna pe negândite, *s'en battre les flancs* a nu-și păsă de ceva, 3 *tirer au flanc* a) a nu-și tine cuvântul, b) a o șterge din serviciu, a prosti miliția

FLANCHE *f* joc oprit, *grande flanche*, ru-lică || *m* 1 glumă, 2 lucru, treabă *c'est un mauvais flanche*, e un lucru păcătos, *bath flanche*, frumos lucru, 3 discurs, articol de ziar *toutes les semaines le Père Peinard y va de ses flanches*, în fiecare săptămână moș P își publică un articol de ale lui, *le même flanche*, tot aia, absolut același lucru

FLANCHER *v* 1 a glumi *parles-tu sérieux-ment ou flanches-tu?* vorbești serios sau glumești? 2 a șovăi, a tremura, a se teme *sûr, qu'y flancheraient tous devant Charlot*, sigur că vor tremura toți dinaintea lui Charlot, 3 a juca cărți, 4 a face comerț

FLANCHEUR *m* 1 șovăitor, 2 jucător de cărți

FLÂNE *f* hoinăreală

FLANELLE *f* client neserios *dans la grande salle il n'y avait plus que quelques flanelles*, în sala cea mare nu mai rămăsesse decât câțiva clienți neserioși (Méténier), *c'est de la flanelle*, așa-s clienți neserioși, *faire flanelle*, a sta ore întregi dinaintea aceleiaș consumatu

FLÂNEUSE *f* canăveluță

FLÂNOCHER, FLÂNOTTER *v* a hoinări agale

FLANQUER *v* 1 a arunca, a băga, 2 a da *flanquer-nous la paix*, dă-ne pace, lasă-ne în pace! [V cuvintele în legătură cu *flanquer*]

FLANQUETTE *f* *à la bonne flaquette*, sincer

FLAP(P) *i* a spetii, prăpădit de oboseală

FLAQUER *v* *faire flaquier quelqu'un*, a scoate din sărite pe cineva cu stupiditățile sale a-l pluctisi la culme

FLASQUER *v* *flasquer du poivre à quelqu'un*, a fuși, a se feri de cineva V *flaquer*

FLATIBULER *v* a băga în spaumă

FLAUPER *v* V *flopper*

FLÉCHARD *m*, **FLÈCHE** *f* gologan de cinci

FLÉMARD *m* 1 lucrător leneș, om leneș, toloșcan, 2 hamană, om cărui îi place mai mult să hoinărească decât să muncească

FLÉMARDER *v* a lenevi, a nu avea poftă de lucru

FLÈME, FLEMME *f* 1 lene, scârbă de lucru (treacătoare) *avoir la flème*, a nu avea poftă de lucru, *jour de flème*, zi de hoinăreală, de lenevie, *battre sa flème*, a hoinări, a trăndăvi, 2 leneș *tas de fl mes*, ceată de leneși, de toloșcani

FLEUR *f* *fleurs rouges*, period, soroc (la femei), *fleur de macadam*, bulevardistă, *fleur du mal*, femeie destrănută, lesbiană; *respecter ses fleurs*, a rămâneă virgină, *fleur des pois*,

a) temeia la modă cea mai elegantă, b) cel mai ales, cea mai aleasă, *fleurs de cimetière*, peri albi, *fleur d'araignée*, mreasă

FLEURIR *v* *fleurir de jonquille*, a înșela

FLIBOCHEUSE *f* prostituată, hoiață

FLIBUSTE *f* *société de haute flibuste*, societate de pungași de mână întâi

FLIC *m* agent de politie, sergent

FLIC-FLAQUER *v* a târși (papuci)

FLIGADIER *m* gologan de cinci

FLINGOT *m* 1 pușcă de infanterie *cinq ans de (forcés au) flingot*, serviciul militar de cinci ani, 2 soldat, 3 pantece, burtă *se garnir le flingot*, a-și îndopa burta, a mânca

FLIPE *f* canahe

FLIQUE *m* comisar de poliție

FLIRTEUR *m* cel ce face curte, cochetează (cu toate femeile)

FLIRTEUSE *f* 1 cochetă, 2 femeie ușuratică

FLISQUER *v* a băga de seamă

FLOC *m* nod

FLOGNER *v* a linguși

FLONFLONNER *v* a cânta cântece de uliță

FLON(-)FLONS *m* pl cântece vesele *fauteur de flon-flons*, autor de vodeviluri

FLOPÉE *f* 1 mulțime, droaie *toute la flopée de mioches*, toată droaia de copilași (Zola), 2 bătaie strașnică

FLOPER *v* a snopi în bătai, *se faire flopper*, a mânca bătaie

FLOTTE *f* 1 pensie, subvenție (unui student) *il a reçu sa flotte*, sa flotă est arrivée i-a sosit banii de acasă, 2 lucrătorii unui atelier, 3 droaie grămadă *nous étions une flotte*, eram o droaie în *avoir des flottes*, a avea cu grămadă, 4 apă *boire de la flotte*, a bea apă

FLOTTER *v* 1 a înnota, 2 *faire flotter*, a înnece

FLOTTEUR *m* 1 înnotător, 2 înneceat

FLOU *adv* nimic *faire flou*, a nu găsi nimic

FLOUMAN *m* pungaș, trisor

FLUBARD *m* fricos

FLUBE *f* frică, spaimă *il a la flube*, i-e frică (Rosny, p 28)

FLUBER *v* 1 a-i fi frică, 2 a juca comedia

FLUME *m* flegmă, scuipat, *avoir des flumes*, a se astupa

FLÛTE *f* 1 *astiquer ses flûtes* a) a dansa, b) a se găti de fugă, 2 sticlă cu vin, pahai cu bere, cu sampanie, 3 chistir *avoir toujours la flûte au cul*, a-și pune mereu chistire, *joueur de flûte*, infirmier care pune chistire, 4 *flûte! des flûtes!* a) mută-ți gândul! nici gând n'am! căcat! b) la naiba! pașoi! 5 A tun

FLÛTER *v* 1 *envoyer flûter*, a da pe ușă afară *elle envoyait joliment flûter le monde*, ea știa să dea frumușel lumea afară (Zola), 2 *c'est comme si vous flûtez*, e ca și cum ai vorbi în vânt, 3 *se faire flûter*, a-și pune un chistir

FLUX *m* *avoir flux*, a-i fi frică

FOCARD *m* smintit

FOIN *m* 1 *faire du foin* a) a face gălăgie, tărbou; b) a dansa; 2 tutun

FOIRE *f* V *empoigner*

FOLICHONNE, FOLICHONNETTE *f* fată de petreceri

FOLICHONNER *v* a umbla după petreceri, a frecventa completurile

FOLICHONNEUR *m* glumeț, șugubăț, om de petreceri

FONCÉ *a* 1 avut, cu stare, 2 *un republican foncé*, un republican radical

FONCER *v* 1 a plăti, 2 a alerga, 3 *se foncer*, a fi churchilit

FOND *m* *fond de bain*, picu, *de petits fonds de bain*, debutante, femeușce, *avoir son fond de caisse*, a fi cu chef, *fond de revue*, figurantă

FONDRE *v* 1 a o șterge, 2 *T fauve fondre la trappe*, a lăsa jos un oblon, 3 *fondre la cloche*, a termina o afacere, *fondre une chandelle*, a bea o sticlă de vin

FONDSECRÉTAIRE *m* reptil (ziar)

FONTS DE BAPTÊME *m* pl *se mettre sur les fonts (de baptême)*, a fi incurcat într-o afacere de care ar dori să se scape

FOOTING [angl.] *m* marșuri pe jos sportive

FORCIR *v* a se face mare și voinic *il forcé d'oeil*, a crește într'una

FORGER *v* a-și lăsa în mers copita de dinainte cu copita de dinapoi

FORGERIE *f* 1 minciună, 2 înșelătorie, 3 document falsificat, fals literar

FORME *f* *ce cheval est en forme*, calul acesta nu lasă nimic de dorit în ce privește sănătatea și constituția sa

FORMISTE *m* pictor, sculptor care dă o atenție deosebită formei

FORT *a* *c'est un peu fort de café (de chicorie, de moka)*, asta-i prea din cale afară, asta-i prea prea, *cela n'est pas fort*, asta nu-i tocmai așa grozăvenie mare, *c'est plus fort que de jouer du bouchon*, asta nu cere tocmai multă bătaie de cap, *il est fort pour taquiner le monde*, plăcerea lui e să tachineze lumea, *l'homme fort*, paisprezece în jocul domino || *m* hamal, descărcător *fort aux blés, aux poissons*, descărcător de grâne, de peste

FORTANCHE *f* noroc

FORTE *f* *en dire de fortes*, a spune la brașoave, *en faire de fortes*, a face posne boacăne, borboafă

FORT-EN-GUEULE *m* palavragiu, moară-spătă

FORT-EN-MIE *m* om foarte gras, burduf

FORT-EN-THEME *m* scolar excelent

FORTE-QUEUE *f* jucător excelent de biliard

FORTIFICATION *f* mandaneă de biliard *être protégé par les fortifications*, a fi lipit de mandaneă

FORTIFS *f* pl fortificațiuni *un coin de fortifs*, un colț lângă fortificați

FOSSE *f* *fosse des aisselles*, adâncătura subțoarei, *fosse commune*, dejun ieftin, *fosse aux lions* a) *T* avanscena cea mai de jos (din care tinem la modă privesc baletul), b) dubă (la prefectura poliției sau pe un vapor)

FOSSE *m* *sauter le fossé*, a sări hopul, a se însura

FOSSILE *a* de modă veche, ruginit || *m* academician

FOUAILLÉ *f* bătaie, budașcă

FOUAILLER *v* 1 a se da inapoi, a-și fi frică, 2 (despre lucruri) a-și pierde, a-și greși efectul, 3 a da faliment, *Tip la banque a fouailler*, nu mai sunt bani

FOUAILLEUR *m* om nehotărît, șovăitor

FOUCADE *f* 1 idee năpraznică, capriț *travailler par foucades*, a lucra după poftă, la răstimpuri, 2 pasiune trecătoare

FOUCHTRA *m* 1 auvergnat, 2 jugonul auvergnat *savez-vous parler fouchtra?* știu să vorbești jaigonul din Auvergne? știu să vorbesti pășărește? (Richopin)

FOUETTER *v* a puși

FOUETTEUX *m* *fouetteux de chats*, otreapă, om de nimic

FOUILLE *f* *des foulles!* niciodată! odată cu capul nu!

FOUILLER *v* *pouvoir se fouiller*, a se șterge pe bot *tu peux te fouiller*, șterge-te pe bot! mută-ți gândul!

FOUILLEUSE *f* 1 amplotată care perculionează femeile la vamă sau în închisori, 2 arestul poliției pentru femei suspecte

FOUILLON *m* om care se amestecă în daraverile altuia

FOUILLOUSE *f* pungă, buzunar

FOURNARD *m*, **FOUNE** *f* 1 ficos, mișel, 2 devertor, fugar, 3 treflă (la cărți)

FOUNER *v* 1 a se amesteca în lucruri cari nu-l privesc, a spiona, 2 a fugi, a o lua la sănătoasă *s'il est presse, qué qui l'empêche de fourner?* dacă e grăbit cine îl împiedică de a o șterge?

FOUNEUR *m* 1 om care-și bagă nasul în toate părțile, spion, 2 *S* denunțator

FOULAGE *m* lucru grabnic, *foulage de la rate*, grabă la lucru, *il y a du foulage* e tot e lucru mult acum

FOULE *f* *faire foule*, a atrage mulțime, a avea succes (o piesă)

FOULER *v* *se la fouler*, a lucra cu zel, *il ne se la foule pas*, nu prea se priăpădeste lucrând, *fouler le bitume*, a bate trotuarul, a hoinări

FOULTITUDE *f* mulțime *foultitude* *T* de monde, mulțime de oameni

FOUR *m* 1 gatel *chauffeur le four*, a se îmbătă, 2 *T* loje avanscănă din ultima galerie (rezervată mai alis figurantelor) *je quitte le four et je poursuis ma promenade aux quatreièmes loges*, părăsesc avanscena din ultima galerie și-mi urmez plimbarea în lojele de rangul al patrulea, 3 fiasco *quel four!* ce fiasco! *faire four*, a nu izbuti, 4 iad, infern, 5 (celui-là) *y n'est pas encore sorti du four*, individul acela nu s'a născut încă, 6 *four à bachelot*, fabrică de bacalaureați

FOURBI *m* chichiță, șiretenie, clencru, 2 iscusință, marafet *connaître le fourbi*, a ști toate marafetiurile, toate clencuriile, *connaître son fourbi*, a nu se lăsa a fi păcălit, înșelat, 3 efectele (unui ofițer, soldat) *mon*

brasseur juit bien mon fourbi, ordonauța lui curăță bine efectele, 4 locuință *bacher un fourbi*, a pregăti o locuință pentru oșteri, 5 lucruri *j'ai mis tout mon fourbi dans une malle*, mi-am pus toate calafusele într'un cutiar, et tout le fourbi, și tot calabalăcul, 6 meserie, afacere a *c'fourbi-là*, on n'a fait pas fortune, la așa afacere nu te poți îmbogăți, 7 muncă grea *c'en est d'un fourbi dans cette boutique-là*, dar (muncă, nene, în casa asta, en voula d'un fourbi, dai ce mai încurcătură! 8 mici chilipiruri, picușuri, hoji

FOURCHE *f* hoț de buzunar

FOURCHETTE *f* 1 mîncăcios *être une belle fourchette*, avoir un bon coup de fourchette, a fi un mîncăcios strâșnic, se servir de la fourchette, a manca, coup de fourchette, dejun, masă, 2 A baionetă travailler a la fourchette, a muri, marquer a la fourchette, a încondeia o socotăală, jouer des fourchettes, a și lua tîl pîșișă

FOUR-FOUR *m* fiasco enorm

FOURMILLON *m* targ

FOURNAISE *f* organul femeiesc

FOURNEAU *m* 1 nătlăru, dobitoc, 2 vagabond, cerșetor, 3 fourneau philanthropique, om nevoiaș, cerșetor || a păcătos

FOURNIER *m* 1 cafegiu, preparatorul cafelei (într-o cafenea), 2 chelner de cafenea, 3 petit fourneur, plăcintu

FOURNIÈRE *f* manne de la fourniere, coș în care poliția aruncă carnea proastă (conștită în pișă)

FOURRER *v* se fourrer le doigt dans l'œil, a se înși-lă amarnic, s'en fourrer, a se îndopa, a se ghițui, s'en fourrer jusqu'au coude (jusque la), a se îndopa până în gât, s'en fourrer dans le gilet, a manca sau bea zdrăvăn, fourrer de l'air dans la boutique de gaz, a strînge de gat

FOURIER *m* 1 faire le bon fourrier, a împărți în părți egale și a-și receivă o parte, faire le mauvais fourrier, a rămanea cu nimic după împărțire, 2 elev admis la școala Polytechnică printre cei dinlăi, 3 brigadier fourrier, prima califică de brutărie, 4 A se cirei en fourrier, a-și șterge cîșinele între pat și saltea

FOURRURE *f* pays des fourrures, speculanții Buiser

FOURTAISE *f* 1 fleac, moft, 2 pl prostii, neozii

FOUTIMASSER *v* a nu face, a nu spune decît prostii

FOUTIMASSERIE *f* nerozie

FOUTISTE *m* V j'm'enfoutiste

FOUTRE *v* 1 a da foutre la paix, a da pace, a lăsa în pace, foutre en bas, a da jos, foutre un coup de pied dans les jambes à qq, a scoate bani dela cineva, n'en pas foutre un coup, ne rien foutre, a trîndăvi, a nu face nimic, foutre une brûlée aux ennemis, a da o bătaie strâșnică inamicilor, foutre une chasse à quelqu'un, a trage un refec curva, je t'en fous mon billet, îți dau aceasta înscris, j'la fous en bas, o scot, o dau diacului (rochea),

2 a face, a lucra v'la c'qu'y jout d'ses croches, iată ce a făcut cu mîinile sale, foutre le camp, a o șterge, foutre la misere, a duce o viață ticăloasă (Zola), 3 a vîrî, a băgă se foutre quelque chose dans les esgourdes, a-și vîrî ceva în uiechi, se foutre le cul sur, a se așeza pe, 4 a arunca j'ai foutu ma robe dans un coin, mi-am aruncat rochia într'un colț || Se foutre de, a nu-i păsa de, a nu se sinchisi de, a-și bate joc de, se foutre du monde, a nu-i păsa de ce zice lumea, je me suis foutu à rigoler, mi'am pus pe un rîs

FOUTRE *int* drace!

FOUTREAU *m* bătaie il va y avoir du foutreau, are să fie bătaie aci

FOUTRIQUET *m* c'est un petit foutriquet, e un lingău, un mucos

FOUTRO *m* A joc în care greșile se pedepsesc cu o batistă răsucită

FOUTU *a* 1 pierdut, dus pe copcă, 2 blestemat, arhi-, mare foutue canaille, mare canalie, 3 mol foutu, foutu comme quatre sous, urât îmbrăcat, urât făcut, 4 être foutu de, a fi în stare de a

FOUYON *m* ștengari parizian

FOYER *m* gratter au foyer, a aștepta până ce vine randul piesei sale (un dramaturg), a aștepta până ce-i vine randul să joace (un artist)

FRACAS *m* petit fracas, femeie elegantă

FRACASSER *v* a stropi (pe cineva)

FRACTURER *v* se la fracturer, a o șterge, a fugi

FRAGRANCE *f* miros plăcut

FRAÎCHE *f* aller à la fraîche, a avea vreme giroasă, a îngheța

FRAIS *a* être frais, a fi halal de cineva, me voilà frais, în ce încurcătură mă aflu acum! voilà l'ouvrage, il est frais, iacă și lucrul, halal să-i tie! mettre quelque'un au frais, a-l pune la răcoare, la arest || m pl arrêter les frais, a se opri în mijloc, a renunța la ceva pe neașteptate, faire ses frais a) a-și scoate cheltuielile, a se despagubi, b) a avea trecere pe lângă o femeie, c) a pînde în cursă un tînar, aux frais de la princesse, gratis, degeaba || m en frais, la răcoare, la închisoare

FRAISE *f* la petite fraise, stîrcul țâței

FRAIS-VOMI *m* A recrut, răcan

FRANC *a* 1 jos, scund, 2 A bun, plăcut pas d'exercice demain, c'est franc! mâine nu e exercițiu, ce bine! 3 tapis franc, cărciumă de șarlatani, de hoji, franc(-)bourgeois, inginer de poduri, franc-carreau, carcere être puni de franc-carreau, a fi pedepsit să doarmă pe scîndurile goale, franc de collier, om sincer || m 1 tovarăș, complice, 2 om hotărît

FRANÇAIS *m* le petit Français, tunul 75

FRANCE *f* cheveux à la France qui pleure, frizură la modă după războiul dela 1870, cu părul pe frunte

FRANC-FILEUR *m* fugar (termen de dispreț la adresa celor ce au fugit din Paris de teama impresurării)

FRANCO *adv* tout est franco, totul e în îngulă, nu-i nimic de temut

FRANÇOIS *m* *coup du père François*, gătura cuiva cu o batistă sau curea

FRANGIN *m* frate

FRANGINE *f* soră

FRAPOUILLE *f* sdreanță

FRAPPE-DEVANT *m* baros

FRAPPER *o* *T* *frapper le lerci du rideau*, *frapper les trois coups*, a suna de ridicarea cortinei

FRATERNEL *m* *S* frate

FRAUDER *o* a se păzi să nu conceapă femeia

FRAUDEUR *m* cel ce face fraudă în actul conjugal (Zola)

FREGATE *f* amor antifizic

FRÉGATON *m* *Mar* căpitan de fregată

FREINEUR *m* infranător (Zola)

FRÉMY *m* flacon cu mustar (în școala Politehnică)

FRÈRE *m* 1 *Tip* membru al societății ti-pografilor, coleg, 2 *frère et ami* a) demagog, camarad, b) mahalagiu necioplit, 3 *frère de lait*, predecesorul cuiva la favorurile unei iubite, 4 *frère Jacques*, unealtă de efracție, 5 *gros frères*, cavalerștii de rezervă [Vezi cuvintele în legătură cu *frère*]

FRESSURE *f* inima și accesoriile ei (ca se-diu al dorințelor (iron) *prends garde de te décrocher la fressure*, vezi de nu-ți scoate sufletul alergând! (unui om care merge încet)

FRICASSÉ *a* pierdut, ruinat, condamnat

FRIC *m* bani

FRICASSÉE *f* 1 bătaie strașnică, 2 *fricassee* (de *museaux*), pupătură

FRICHTI *m* 1 mâncare cu cartofi, 2 masă, dejun *patie-moi un petit frichti*, plătește-mi o masă

FRICOT *m* 1 bani *être au fricot*, a fi chibbur, 2 *s'endormir sur le fricot*, a mai slăbi din zel, din atențiune

FRICOTAGE *m* 1 camătă, 2 *A* *faire du fricotage*, *V* *fricoter*

FRICOTER *o*. 1 a risipi, a tocă bani, *fricoter tout son bien*, a-și manca tot avutul, 2 a cheful, a petrece, 3 a se ocupa cu afaceri murdare, 4 *A* a) a sti să se sustragă dela toate serviciile grele, a prosti mulțimea, b) a câștiga pe de lături în orele libere, 5 *Tip* a șterpe-li litere din castele unui coleg, 6 *fricoter le lundi*, a nu lucra Lunea din pricina beției de duminică, 7 a trăi din plească, din hoțu

FRICOTEUR *m* 1 desfrănat, risipitor, 2 *A* a) soldat care se sustrage serviciilor grele (coronari, cismarii, furteri și ordonanțele), b) soldat ce trăiește minunat pe socoteala camarazilor săi, 3 mijlocitor de afaceri murdare, 4 *Tip* zefar care jefuiește castele colegilor săi

FRIGOUSSE *f* 1 bucată, tocană, 2 mână care bună, masă bună *l'amour de la frigousse*, patima mâncării bune (Zola), 3 desfrâu

FRIGOUSSER *o* 1 a găti, 2 a mânca, 3 face câștiguri necinstite

FRILEUX, **EUSE** *s* laș, fricos

FRIME *f* 1 aparență, prefăcătorie *pour la*

frime, pe nimic, *tout ça c'est de la frime*, astea toate sunt prefăcătorii, *c'est de la frime*, e moft, 2 obraz, fizionomie

FRIMER *o* a se prefăca că

FRIMOUSSE *f* obraz, mutră *c'est pour ma frimousse*, asta e pentru mine

FRINGUE *f* joale, haine *il n'y avait pas de fringue a la boîte*, nu se găsea nici o îmbrăcăminte în casă

FRIO, **FRIOI** *m* frig *j'ai si frio que ça*, mi-e așa tare frig

FRIFE *f* 1 mâncare bună, bucată, hrană *voilà ou mène l'amour de la frife*, iată unde duce patima mâncării (Zola), 2 secătură, păcătos, 3 *vieille frife*, hoască bătrână

FRIPER *o* a tiage la fit

FRIPER *m* birtaș

FRIPON *m* 1 lacom, 2 *S* *fripon de college*, randaș de bucătărie

FRIPONNER *o* a-și permite tot felul de familiarități (îndăgostii)

FRIPOUILLARD *m*, **FRIPOUILLE** *f* 1 ticălos, ciolingar, 2 *c'est de la fripouille*, asta-i moft, fleac

FRIBE *o* 1 *rien a frure*, nimic de-ale mâncării, 2 *frure des œufs a qq*, a i-o coace cuiva

FRISBI, **FRISCO** *a* ger, frig

FRISÉ *m* pericunat

FRISE-POULET *m* bărbat elegant.

FRISER *v* *se friser de quelque chose*, a nu-i păsă de ceva

FRISES *i* pl *toucher les frises*, *aller aux frises*, a se ridica până la sublim pe scena dramatică, a avea un succes enorm, *mademoiselle Rachel, dans la scene de Camille, touchait les frises*, d-i Rachel, în scena Camilei atingea sublimul

FRISQUET *m* ger, iug *cet hiver il n'a pas fait frisquet*, iarna asta n'a fost ger (Rossignol)

FRISQUETTE *f*, fetișcană frumușică

FRISTOUILLES *f* pl zaharicale

FRITES *f* pl cartofi prăjiți

FRITEUR *m* *V* *fruturier*

FRITURE *f* sgomot în telefon

FRITURER *o* 1 a găti, a mânca, 2 a o scoate la căpătăru

FRITURIER, **ÈRE** *s* vânzător de cartofi prăjiți

FRITZ *m* tunar german

FRIVOLINETTE *f* femeie ușuratică

FRIVOLISTE *m* scriitor de articole ușurele, mai ales în ziarele de modă

FRÖCAILLE *f* clerul, popimea

FROID *m* *avoir froid aux yeux*, a fi fricos, *n'avoir pas froid aux yeux*, a fi curajos, a nu se da în lături dela nimic, *jeter un froid*, a arunca o vorbă nesocotită în conversație a face o impresie penibilă

FROIDUREUX *a* geros, friguros

FRÔLEUSE *f* prostituată de stradă

FROMGI [fromage] *m* brânză

FROMAGE *f* *manger du fromage*, a se încălzi tenibil, a intra în manie, *il nous fera manger du fromage*, e în ultimele momente, il

▼om inmortanta în curând, *aller manger du fromage*, a merge la înmormantare

FROTTE *f* 1 tratarea răiei prin fiercarea cu unsoare de pucioasă, 2 *passer a la frotte*, a se supune tratamentului răiei, 3 spitalul Saint-Louis din Paris (pentru curarisirea răiei)

FROTTEUR *m* pipăitor

FROTTIN *m* biliard *il alla faire un frottin au caoua*, meise să facă o partidă de biliard la cafenea (Courteline)

FROTTIS *m* *frottis des affaires*, dibăcu în afaceri

FROUÏE *t* *pipe a la frouee*, prins în inieș

FROUER *o* a țusa la joc

FROUFROU *m* 1 *faire du froufrou*, a si da zere, ifose, 2 femeie ușuratică

FROUFROUTANT *a* cu roche de mătase care face fu-fu, foșnet

FROUFROUTEMENT *m* loșnetul (unei rochi)

FROUFROUTER *c* a face fu-fu, a loșni (o rochie)

FROUSSE *f* spaimă, groază

FRUCHE *f* marlă proastă

FRUGES *f* pl câștig aparte la vanzare

FRUIT *m* copil nou născut

FRUIT(-)SEC *m* elev care în școală n'a învățat nimic *sortir fruit sec de l'ecole Polytechnique*, a cădea la examenul de absolvire la școala Politehnică, *jaune fruit-sec*, a cădea la examene, a fi respins, *les fruits secs de la vie*, acei ce și-au gresit calea, *il est un des fruits secs de son temps*, e unul din aceia care n'a învățat nimic în școală

FRUSQUE *a* îmbrăcat

FRUSQUER *a* îmbrăca

FRUSQUEUR *m* croitor

FUITE *f* 1 conștină din armată, 2 *fuite de gaz*, vânt din intestine *V Belgique*

FUMAILLON *m* fumător de duminică

FUMANTE *f* țigară

FUMELLE *f* femeie

FUMER *o* 1 a se bate, 2 a se necăji teribil, a se mania *cela va me faire fumer*, asta are să mă necăjească teribil, *un* să mă scoată din tăian, *avoir fume une pipe neuve*, a fi bolnav după beție, *un qui fume et qui ne crache pas*, grămadă de gunoiu, *fumer sa pipe a)* a suflă în somn cu bucle umflate, *b)* a se necăji, *c)* a-și da ifose, *fumer à froid a)* a fumă fără foc, *b)* a se necăji, *c)* se mahnii, 3 *fumer ses terres a)* a fi înmormantat pe propriul său domeniu, *b)* a lua o burgheră bogată (un nobil

scăpătat), 4 *être fumé* a fi pierdut pe duca *V locomotiv*

FUMERIE *f* 1 fumatul, 2 fumătorie

FUMERON *m* 1 fumător slab, 2 făjarnic, piefăcut, 3 calcătoare (de cămăși), 4 *pl* picioare subțiri, fuse, 5 *se tirer les fumerons*, a o șterge, 6 muc de țigară

FUMET *m* mirosul caracteristic al femeiei

FUMEUR *a* în mâine

FUMEUSE *f* 1 fotoliu pentru fumat, 2 stășnic

FUMIER *f* femeie puturoasă

FUMISME *m* pozna, glumă

FUMISTE *m* 5 țivil, particular *être en fumiste*, a umbla țivil

FUMISTER *o* 1 a face glume proaste, 2 a minți, a spune minciuni, 3 a se îmbrăca ca țivil (un elev al școlai Politehnice)

FUNAMBULISER *o* a debută ca acrobat

FUSEAUX *m* pl fuse, picioare foarte subțiri

FUSÉE *f* 1 văisătură *lâcher une fusée*, a vărsa din gură, 2 urcarea unei valori

FUSER *o* a o șterge fără a plăti

FUSEUR *m* datornic ce fuge fără a plăti

FUSIL *m* 1 vanător *douze fusils des deux sexes*, doispiezece vânători de ambele sexe, 2 *changer son fusil d'épaule*, a-și schimba opinia politică, vorba, atitudinea, etc, 3 *logement en coup de fusil*, locuință lungă și îngustă, 4 stomac, gâtlee *n'avoir rien à mettre dans son fusil*, a nu avea nimic de mâncat, *s'en pousser dans le fusil*, a bea, a mânca, *se rincer le fusil*, a-și udă gâtleejul, a bea, *coup de fusil*, dejun prost, *a présent, mon vieux, colle-toi ça dans le fusil*, acum, vecinule, toamnă și asta în stomac, *repousser du fusil*, a-și mușoi urit gura, *ecarter du fusil*, a scuipa fără voie când voi bește, 5 *fusil de toile*, tolbă de vânătoare, *aller a la chasse avec un fusil de toile a)* a merge după incasări de bani, *b)* a cersi, 6 *A fusil a deux coups*, pantalon tare garnisit cu piele, *fusil a poil*, mătură *V ouisque*

FUSILLER *o* 1 a stropi vorbind, 2 a vinde pe pieș de nimic (un lucru furat), 3 *A* a da o masă proastă *fusiller ses invités*, a da mâncare proastă invitaților, 4 *fusiller le pave*, a se muci cu degetele, a trânti muci pe jos, 5 *fusiller le plancher*, a o șterge în grabă, a se (ărăbăni

FUSILLEUR *m* 1 călăul libertății, 2 cel ce vinde pe pieș de nimic marfă furată

FUTAIE *f* *voleur de haute futaie* hoț bă-tran și experimental

G

G *m* la cote **G** *f* cote

GA [garçon] *m* băiat

GABARI *m* *passer au gabari*, a pierde la joc, *avoir passé un camaro au gabari*, a fi câștigat unui camarad o partidă

GABATINE *f* brasoave, gogoși glumă don-

ner de la gabatine a qu'ilqu'un, a spune gogoși de tușă cuiva

GABER *o* a-și bate joc

GABEUR *m* zeflemist

GĂCHAGE *m* 1 arababură, 2 risipă

GĂCHER *o* 1 *gacher serré*, a lucra cu răvnă,

neobosit, *gacher du gros*, a și goli pânțele, *gâcher de l'eau*, a urină, 2 *il gache*, e vreme urită, noroioasă || *Se gacher*, a se da pe un preț de nimic

GÂCHEUR *m* calfă dulgher

GÂCHEUSE *f* 1 cocotă, 2 isipitoare

GÂCHEUX *a* *il fait gacheux*, e vreme urită, noroioasă

GÂCHIS *m* 1 strâmtorare (de bani), 2 răscoală *il y aura du gachis*, are să fie scandal aci

GADOUAN *m* gardist național din cuprinsul Parisului

GADOUE *f* femeie desfrantată, putoare

GADOUILLE *f* nătărău

GAFFE *f* 1 neghiobie, gresală boacăne *vous ne faites que des gaffes*, faci numai la greșeli boacăne, *faire gaffe sur gaffe*, a face o neghiobie după alta, 2 gresală de limbă, 3 gură, limbă *coup de gaffe*, gură, țipete, *avaler sa gaffe*, a da oitul popoi, 4 curent nimicitor (prin care toți banii pontatorilor sunt câștigați de bancher), 5 *Mar avoir la terre au bout d'une gaffe*, a rămâne pe bord, a fi pedepsit, 6 prăjină de femeie, 7 *au truc de la gaffe*, în momentul mesei

GAFFER *v* a face neghiobii, greșeli boacăne

GAFFEUR, **EUSE** *s* nătărău, neghiob

GAGA *m* 1 plăcintă, turtă, 2 glumă, nebunie, 3 *c'est gaga*, nu face două parale

GAGATISME *m* becismicie, găgăuție

GAGNER *v* *T gagner à droite, à gauche*, a face câștiga pași la dreapta, la stanga

GAÎ *a être gai (en gaie)*, a fi cu chef, *oh! gai tout au plus* oh, nițel numai cu chef

GAIL *m* cal

GAILLARD *m* *Mar gaillard a trois brins*, bătrân marin

GAILLARDE *f* femeie care permite multe

GAIMAR *adv* vesel

GALA *m* 1 ospăț bogat, 2 petrecere de sărbătoare, benchetueală *faire le gala*, a benchetui

GALAFRE *m* mândăcios

GALAMINER *v* a se desfătă

GALANTERIE *f* *la haute galanterie*, lumea cocotelor

GALAPIAT *m* bădăran

GALBE *m* eleganță, înfățișare răpitoare *être truffe (pourri) de galbe*, a fi un model de eleganță

GALBEUX *a* 1 în, elegant, apelpisit, 2 (despre o piesă) *c'est tout ce qu'il y a de plus galbeux*, e încântător, e minunat

GALE *f* 1 corupție morală, 2 *mauvaise gale*, femeie cicălitoare, viespe

GALÉJADE *f* glumă, păcăleală

GALERIE *f* 1 cerc de privitori (în jurul unei mese de joc) *demander à la galerie*, a cere părerea spectatorilor, *faire galerie*, a privi la, 2 mulțime, lume, gloată (pe o piață), consumatori (dintr-o cafenea, cârciumă) *épater la galerie*, a umi lumea, *parler pour la galerie*, a umbla după efect oratoric pentru a fi aplaudat de mulțime, 3 *Tip* zețăria

GALÉRIENNE *f* spectatoare sulemenită și grasă la Cazino

GALETOUZE *f* bani *quand la galetouze a rappliqué, aurait fallu tortoier*, când a avut bani, ar fi trebuit să mănânce (Metenier)

GALETTE *f* 1 franzeleț rotundă, chiflă, 2 bani *boulotter sa galette*, a-și cheltui banii, 3 saltea (păcătoasă și subțire), 4 *a*) femeie slabă, *b*) om mărginit și moale, *vueille galette*, otreapă, cârpă de om, 5 *pl* ghetе vechi (cu lese de peticari pe stradă), *galette feuilletée*, pingea ruptă, 6 *pl* contra-epolette *pour revêtir l'uniforme et les galettes des pousse-cailloux*, pentru a îmbrăca uniforma și contra-epolettele infanteriștilor, 7 *pl petites galettes*, fetițe, fetișane, 8 *T* artist prost, 9 *mangeur de galette* *a*) trădător, denunțator, *b*) funcționar ce se lasă a fi mituit || *a* (la școala Saint Cyr) mare, complet, general *promenade galette*, plimbare mare

GALETTEUX *a* moale, fără energie.

GALFATRE *m* mândăcios

GALIBOT *m* salahor care duce în fundul minei

GALIFARD *m* 1 cismar, 2 comisionar

GALILÉE *f* *Tip aller en Galilée*, a pune zațu pe galion

GALIQUE *f* *Mar* secătură

CALIMAFRÉE *f* mâncare din amestecăturile de resturi diferite din alte mâncări

GALIPETEUR *m* clovn

GALIPETTE *f* săritură în aer

GALIPOT *f* exciement

GALIPOTER *v* a-și face nevoia

GALLIFRETIER *m* ticălos

GALLINETTE *f* măruță

GALLIPOTEUX *m* 1 (școala Saint-Cyr) *fan-geux et gallipoteux*, începător, elev în anul întâu, 2 *A* recrut, răcan

GALLI-TRAC *m* om fricos

GALOCHE *f* jocul cu dopuri

GALONARD, **GALONNÉ** *m* Moș Teacă

GALONS *m* *pl* *A galons d'imbecule* *a*) ga-loane sau trese cari arată vechimea serviciului într'un regiment, *b*) grad subaltern căpătat prin vechime *deux galons*, locotenent *V ar-roser*

GALOP *m*, **GALOPADE** *f* zavrăc, frecuș

GALOPANTE *f* diaree

GALOPER *v* 1 a lucra strașnic, 2 *a*) a se ține după cineva, a-l urmări, *b*) a face curte unei femei, 3 a plictisi

GALOPIN *m* 1 ucenic, 2 calic, calendrou, 4 *petit galopin*, păhăruț cu bere mai mic decât regala

GALOUBET *m* *T* voce *avoir du galoubet*, un bon galoubet, a avea o voce frumoasă, *donner du galoubet*, a cânta

GALOUFFE *m* mândăcios

GALTOS, **GALTOZ** *m* *M* gameiă

GALUCHET *m* valet, fante (la cărți)

GALUPE *f* prostituată

GALUPIER *m* pește (*fig*)

GALUBE, **GALURIN** *m* joben *qui s'est assis sur mon galure?* cine s'a așezat pe jobenul meu?

GALVAIN *m* (la școala Politehnică) elev care se prepară pentru serviciul telegrafului

GALVAUDAGE *m* 1 hoinăreală, haimană, 2 risipire a averii, 3 crailăc, 4 înhărlare cu oameni stricați, 5 înjosire morală, necinste, 6 sporovăială, trănțăneli

GALVAUDER *v* a risipi || *Se galvauder*, 1 a duce o viață vagabondă, desfrănată, 2 a se necinști, a se compromite prin tripotaj, 3 a sporovi, a spune absurdități

GALVAUDEUX *m* 1 haimană ordinară, vagabond, 2 om desfrănat, craiu, 3 lucrător întrebuințat când la un lucru când la altul, 4 secătură

GALVAUDEUSE *f* femeie de stradă

GAMAHCHE *f* amor între femei

GAMBETTE *f* picior *jouer des gambettes*, a o șterge, a spăla putina, *gambette de bois* a) cârjă, b) picior de lemn

GAMBIER *m* 1 lulea de lut, 2 *moule à gambier*, nătlău

GAMBILLARD *m* 1 stragnic mergător, 2 dansator

GAMBILLE *f* picior *se tirer des gambilles*, a o șterge

GAMBILLE *v* 1 a jucă, a topăi, 2 *se la gambiller*, a o luă la sănătoasă, a pleca

GAMBILLEUR *m* 1 politician nestatornic, stălează, 2 dansator || a ambulant

GAMBILLEUSE *f* 1 dansatoare, 2. fată nebună după pteceri, care frecventează toate balurile

GAMBILLOTTE *f* schiop, olog

GAMBRIADE *f* 1 femeie elegant îmbrăcată, 2 dans desmănat, cancan

GAMELLE *f* 1 găleata cu var (a zidarilor), 2 *n'avoir ni quart ni gamelle*, a nu avea nimic de făcut pe bord

GAMELON *m* bliduleț

GAMER *v* 1 a înșelă, 2 a șterpeți

GAMINAILLE *f* strengărima, băieți de pe stradă

GAMINANT *a* strengăresc

GAMME *f* corecțiune, bătare. *monter (faire chanter) une gamme* a) a mărăi, a mormăi, b) a învăța munte, a dojeni un copil, a-i da bătaie

GAMMIFÈRE *f* pianistă

GANACHE *f* 1 om ruginit, clasic, 2 *T père Ganache*, bătran înșelat, moșneag nerod, *ganaches et pères dindons*, roluri de bătrâni careghioși, 3 fotolu scund

GANACHERIE *f* dobitoacie

GANCE *f* clică, teapă, bandă de criminali

GANDIN *m* *monter un gandin à un client* a) a înșelă pe un naiv, b) *A* a umblă să înșele pe chelner, pe birșă la plată, c) a introduce cu deasla pe un trecător în prăvălie și a-l silii să cumpere ceva || a 1 tare, 2 elegant, 3 minunat

GANDINE *f* 1 cocotă caraghioasă, 2 curtezana elegantă.

GANDOISES *f* pl mofturi, fleacuri

GANDOUSE *f* murdărie (Rigaud).

GANT *m* 1 *gant jaune*, tanăr elegant, mănușă (pe la 1840), 2 *pour les gants* a) filo-dormă, sumă oferită peste învoială, b) cadou

peste taxa obișnuită *on donne ce qu'on veut à la femme pour ses gants*, se dă după plac unei femei pentru favorurile ei, 3 *se donner des gants*, a să pune în evidență, în lumină, a moule de gant, palmă

GANTÉ *a* *pied etroitement ganté*, picior cu porapi strâmți

GANTER *v* 1 a sta, a îmbrăcă mine *cette robe la gante*, rochia aceasta îi stă bine, 2 a plăcea, a convencer *cette femme le gante*, femeia aceasta îi convine, 3 a umblă să prindă în mreji (ex un bătran), 4 *gantier juste, gantier 7½ (cinq et demi)*, a fi calic, a trage chrlului, *gantier large, gantier 8½ (huit et demi)*, a fi nobil, a plăti gras, 5 *gantier six et demi*, a purta mănuși mari

GARANCE *f* *A la garance*, pantalonii roșii ai infanteriștilor francezi

GARCE *a* *cette garce de vie*, viața asta ticăloasă

GARÇON *m* 1 *T garçon d'accessoires*, supraveghetor peste requisite, 2 *garçon de lettres*, tânăr scriitor, *garçon à deux mains*, calic de măcelar, 3 *T'es un garçon*, ești un strengar uragios, (iron) *nous voilà jolis garçons*, iată-nă într-o situație nostimă acum || a *air brave garçon*, înfățișare blajină

GARÇONNE *f* chelncriță

GARÇONNER *v* a se jucă cu băieți

GARÇONNISME *m*. mania femeilor de a se îmbrăcă bărbătește, *le bon garçonnisme*, maniera unui *bon garçon*

GARÇONNIER *v* *garçonner une fille*, a crește bărbătește o fată.

GARDANNE *f* resturi din cupoane de mătase (Larchcy)

GARDE *f* 1 *avoir une garde à carreau*, a fi pe pază, a fi geta să pareze orice, 2 *crier à la garde*, a se plânge fără motiv, 3 *descendre la garde*, a muri, 4 *être de la garde nationale*, a ține de regimentul Sapei, a se da plăcerilor lesbice, *vieille garde*, curvă bătrână

m 1 *garde national* a) soldat prost, b) nătlău, c) burtăverde, 2 *gardes nationaux*, f. sole (în închisoarea Mazas) *V monter GARDE CÔTES* *m* pl țate fleșcâte

GARDE-MITES *m* paznicul unei prăvălii

GARDER *v* *garder les poules de monsieur le curé*, a fi murit || *Se garder à carreau* a) a fi pe pază, b) a nu-și chețui toți banii [Vezi cuvintele în legătură cu *garder*]

GARDIEN *m* 1 grămadă de excremente, *A gardien de bananes*, soldat din infanteria de Marină

GARÉ *a* *garé de voitures*, care s'a lăsat de vâltoarea plăcerilor, prudent, așezat

GARE-L'EAU *m* vas de noapte

GARGALET *m* răs plescăitor

GARGAMELLE *f* gât, gătje, gură *les dragées lui chatouillaient la gargamelle*, cofeturile îi gădilau gătjeul (Zola)

GARGARISER (SE) *v* 1 a se întinde exagerat în arpeggi (pe un piano), 2 *T* a face melode (la cântare), a vorbi din gât (la declamație), a prelungi pe *r*, *se gargariser avec une*

romance, a cântă din gât o romanță, 3 a bea pe înfundate, A *se gargariser le fusil*, a și uda gâtulejul, a lua un basamac, 4 a se întreține cu ceva *se gargariser des potins du jour*, a se întreține cu știrile zilnice

GARGARISME *m* 1 întindere exagerată în arpegiu, 2 ghiorțăcălă în stomac, 3 pahar cu rachiu, basamac

GARGAROUSSE *f* gâtlej

GARGOT *m* 1 but ieftin, 2 a) antrăprienor de cărnuri, b) măcelar angrosist

GARGOTER *v* a lucra prost, a cărpăci

GARGOUILLE *f* ghiorțăcălă în stomac

GABGOUILLE *f* gâtlej, gură

GABGOUINE *f* gâtlej, gură *la gargouine me demange*, mi-e uscat gâtulejul

GARIBALDI *m* 1 bluză, cămașă, pălărie, a la Garibaldi, 2 pesmet uscat

GARIDELLE *f* prihoru

GARIOLE *f* potârniche

GARNAFLE *f* V gorinfle

GARNISON *f* 1 păduchi (în cap sau pe corp), găngănu, insecte (într'o casă), 2 *mariage de garnison*, șederea unui ofițer cu o femeie cât ține serviciul său într'o garnizoană, căsătorie trecătoare

GARNO(T) *m* casă cu odăi mobilate, han

GAS *m* 1 *mauvais gas*, un stricat, un terchea-berchea, 2 șiret *l'employe etait un gas*, funcționarul eră un pișicher

GASCARD [gascon] *m* negustor ambulant

GASPARD *m* 1 șmecher, pișicher, 2 pisică, 3 soarece

GASPIILLAGE *m* *au gaspillage*, cu prețuri ridicole

GASPILLE *f* risipitor

GASSOUILLE *v* a bălăci într'o băltoacă

GÂTEAU *m* 1 *papa gâteau*, tată care își răsfăță copii, 2 *gâteau feuilleté*, gheață cu pingeaia desfăcută, 3 *pl T* bucăți de nori din cari ies duhuri

GÂTE-PÂTE *m* atlet, luptător puternic

GÂTER *v* 1 a-și lăsa murdăria sub sine (la spital), 2 *gâter de l'eau*, a urină, 3 *gater la taille*, a fi însărcinată, 4 *ça va s'gater*, o să-ți pară rău!

GÂTE-SAUCE *m* *gate-sauce littéraire*, ziarist prost

GÂTEUSE *f* halat lung și larg

GÂTEUX *a* și *m* 1 tâmpit, becisnic, 2 scriitor prost, cărpaci, 3 bacceă, crăidon ridicol

GATEZAR *m* elevul unei școli de meserie

GÂTISME *m* 1 tâmpenie, 2 becisnicie și mărginire politică, 3 crădorie ridicolă, 4 ramohsment, sleire totală a nervilor

GAU *m* păduche *pire que des gaus sur un macchabée*, mai rău decât păduchi pe un cadavru (Rosny)

GAUCHE *f* 1 *aller a gauche*, a se duce la masă (un funcționar de magazin), 2 *a gauche* e vremea mesei 2 *passer l'arme a gauche*, a muri, *faire passer l'arme a gauche*, a trimite pe lumea cealaltă, 3 *A la gauche*, la coadă *jusqu'à la gauche*, până la moarte, până ce nu

va mai putea, 4 *mettre a gauche*, a economisi, 5 *mettre quelqu'un a gauche avec quelqu'un*, a băga dușmănie între două persoane

GAUCHER, GAUCHIER *m* deputat sau senator al stânger

GAUDICHON *m* *chantons la mere Gaudichon!* să fim veseli, să ne înveselim!

GAUDINEUR *m* pictor de decoruri, decorator

GAUDISSERT *m* 1 glumeț, posnaș, 2 voiajor comercial, palavragiu

GAUDRILLE *f* desmătat, desmățată

GAUDRIOLER *v* a face glume (am slo-bode, a petrece

GAUDRIOLEUR *m* hătru bun de glume

GAUFFEUX *m* lingusitor, șarlatan

GAUFRE *f* *moule a gaufres*, obraz ciupit de vărsat, *faire des gaufres*, a și face mtipărituri (despre ciupiți cari se sărută)

GAULÉ *m* cidru, must din mere

GAULE-BON-TEMPS *m* om de petreceri, bonvivant

GAULER *v* a bate

GAUPERIE *f* viață desmățată

GAUSSILLER *v* a-și bate joc de

GAVACHE *a* laș, fricos || *m* Auvergnat

GAVÉ *m* capitalist, bogătas

GAVÉE *f* îndopătură *se donner une gavée*, a și îndopa burta, a se ghițui

GAVER *v* *gaver le chanteur*, a astupa gura șantajistului

GAVEUR *m* plătitor

GAVROCHE [tip din *les Misérables* de V Hugo] *m* ștrengar, picu deștept și batjocoritor, copil al Parisului

GAYE *m* cal

GAZ *m* 1 vânt (în stomac) *avoir une fuite de gaz dans l'estomac*, a) a-și pufl gura, b) a răgăi, *botie d gaz*, stomacul, 2 rachiu *prendre un gaz*, 3 vedere *allumer son gaz*, a băga de seamă

GAZETTE *f* *lire la gazette*, a sta și a se uita cum mănâncă alți

GAZON *m* *il n'a plus de gazon sur la terrasse*, e chel, *se ratisser le gazon*, a se piep-tănă

GAZOUILLE *v* 1 a vorbi, a răspunde, a cântă, 2 a pufl *oh! là, là, ça gazouille, du Clémence, en se bouchant le nez*, o! o! pute, zise C astupându-și nasul (Zola), 3 a murdări *prends garde de gazouiller ta robe*, bagă de seamă să nu-ți murdărești rochea

GÉDÉON *m* degenerat fizic și intelectual

GEFFRARD *m* dubla de cinci (la domino)

GEIGNEUR *m* scâncitor

GELÉ *a* 1 *c'est gele*, nu merge! 2 înmărmurit

GENDARME *m* 1 *voilà le gendarme*, vine gogorița (pentru a speria pe copii), *dormir en gendarme*, a nu dormi decât cu un singur ochiu, a fi pe pază, 2 *mon gendarme*, soția mea legitimă, 3 mașină de călcat, 4 mișmaș din vin alb, sirop de gomă și apă, 5 ȋgară de cinci bani, ȋgară ieftină, 6 pl floarea vinului; 7 *gendarme déguisé en bourgeois*, băț cu stilet,

8 observatiunile redacției la una din îndreptările trimise ziarului, 9 închirietor de odăi mobilate

GENDARMERIE *f* ceartă violentă

GENDELETTRE *m* tanăr scintor

GENDELETTREUX *a* de literati

GÉNÉRALE *f* 1 *batterie, sonner la generale avec les dents* a-1 clănțăni dinții în gură, 2 repetiție generală *à la generale, ça n'archera, tu verras la répétition générale o să meaușă, ai să vezi!*

GENEVIEVE *f* rachiu de reșupăr

GÉNISSE *f* femeie nerușinată

GÉNITEUR *m* părinte, tată

GENOU *m* 1 cap chel, chelie *genou a quatorante ans*, chelie la 40 de ani, *chauve comme un genou*, chel ca în palmă, *avoir son genou dans le cou*, a fi chel, 2 *faire du genou*, a atinge sub masă cu genuchiul piciorul unei femei

GENRE *m* manieră, fel *se donner un genre*, a se da drept ce nu este, a afecta, *se donner un genre artiste*, a-și da aere de artist, *se donner du genre*, a imita manierele lumii de sus, a umbla după efect, *que ça de genre!* ce de mari aere își dă! (iron) *le grand genre*, manierele, uzurile lumii de sus

GENREUX *a* fin, ales, elegant *tout le Paris genreux*, tot ce are Parisul mai elegant *un m* cel ce umblă după efect, cel ce-și dă aere

GENREUSE *f* cocotă elegantă (1889)

GENS *m* pl *faire partie de la société des gens de lettres*, a face șantaș

GENTIL *a* (iron) *nous allons être gentils*, o să vedem pe dracu!

GEO *m* *S* geografie

GÉOMETRAL *m* *S* dușumea

GÉOTIEN *m* *S* elev care s'a distins în geografie sau geometrie

GERBER *v* a judeca, a osândi

GERCE *f* prostituată

GERMANIE [je remanie] *f* Tip *aller en Germanie*, a prefăce, a schimba (o formă)

GERVAIS *m* bănză *gervais*

GÉSIER *m* gatiej

GESSEUR *m* 1 fulău, 2 schimonositor, om excentric

GESSEUSE *f* femeie afectată, care se faso-lește

GESTES *f* pl 1 aparență falsă, marafetură, 2 *accentuer ses gestes*, a căra la pumni

G-G *m* istețime firească, minte sănătoasă, *avoir du g-g*, a nu fi prost

GI *adv* da desigur, *gi! gi! da, da!*

GIBASSE *f* san în aparență frumos, dar în realitate fleșcăit

GIBELET *m* *avoir un coup de gibelet*, a fi ținut

GIBELOTTE *f* *gibelotte de gouttiere*, repune de acoperiș (= piscă)

GIBERNARD *m* flecar plictisitor

GIBERNE *f* 1 *tailleur (faire porter) une gibérne à quelqu'un*, a povesti cuiva o istorie plictisitoare, a-1 impune o sarcină grea, 2 *enfant (graine) de gibérne*, copil de soldat, copil de timpă, 3 șezutul

GIBERNER *v* a plictisi cu flecăniile sale

GIBES *pl* b n *j'ai eu pas de gibes* (Metenier)
GIBIER *m* *gibier de Cayenne*, cumpănă de spanzurătoare, *gibier a commissaire*, individ suspect, *manger le gibier*, a nu da socoteala ade-vărită a banilor, a face păcău

GIBOYER [tip dintr-o comedie de Augier] *m* literat de valoare lăsat de constanță

GICLER *v* a vărsa, a tăsmi stropind, *il gicla ça va gicler*, are să plouă, *le sang gu'ait par terre*, sangele curgă pe jos (Zola)

GIFLEUR, **EUSE** *s* pălmuitoi, pălmuitoar

GIG [angl] *m* gabroietă mică

GIGLER *v* *V gicler*

GIGOLETTE *f* lucrătoare care frecventează noaptea cluburile

GIGOLO *m* amantul unei lucrătoare || *a c'est gigolo*, e frumos

GIGON *m* *S* 1 adăos la porția de mâncare, 2 pricungirea termenului pentru a cerea unui lucrări, 3 lucrări de matematică, 4 elev admis la un examen peste numărul hotărât

GIGONNAIRE *a* *S* integritor || *m* *V gigon* 4

GIGONNER *v* *S* a face o lucrare, o lucrare necerută

GIGOT *m* pl mâini largi și cărnuri || *a un* sigur, bravo!

GIGOTEMENT *m* tropăit

GIGOT-FIN *m* *comie de Gigot-fin*, mană cios care se pricepe în manări

GIGOT(T)ER *v* a dansa, a se sb. t. cu picioarele, a tropăi

GIGUE *f* fată care țopăie într'una

GILET *m* 1 stomac *s'emplit le gilet*, a-și umplea stomacul, a se ghițui, *s'en fourrer dans le gilet*, a bea țepăn, 2 piept *gilet a la mode*, sân frumos de femeie, 3 *gilet en caeri*, tanăr elegant, tânăr la modă

GILETIÈRE *f* lant de ceasornic atânat de vestă

GILOTIN *m* cleș particular în liceul Sainte-Barbe

GIN [angl] *m* gin, basamac

GINGEOLE *f* *cadei la gingeole*, prăj nă de om, lungan

GINGIN *m* istețime, deșertăciune *avoir du gingin* a fi deștept

GINGINE *f* ochiadă

GINGINER *v* 1 a scripi din ochi, 2 a arunca ochiade *elle gingine à mon endroit*, ea îmi aruncă ochiade, 3 a se bălăbăni în mers *des femmes qui ginginaient des hanches*, femei cari își bălăbăneau șoldurile în mers

GINGUER *v* a da lovitură de picior (Larchey)

GINGUETTE *f* vin slab

GIRAFE *f* 1 cal de trăsură 2 scară spirală (la înnotat), 3 *peigner la girafe*, a trădăvi, a nu face nimic

GIRIES *f* pl fasoleli *elle fait des giries*, se fasoleşte numai (în realitate o face cu plăcere), *c'est des giries, tout cela*, astea toate is mofturi!

GIROFLE *m* clou de girofle măseă neagră și gănuosă

GROFLEE *f* *grosflee a unu (a plusieurs)*
 feuilles, palmă *pe uns lui donna une grosflee* a ceru feulă *sur le museau, li cârpi o*
 până peste gură

GIRONDE *a* humușel

GIRONDE *f* femeie publică, prostituată, frumoasă

GIBONDIN *m* hăplă, nătăreău

GIBOUILLE *f* sclădă

GIE *m* dans le gite cu mare îngrijire, mișcând oușca *fait dans le gite, lucru răcut*
 a foarte mare îngrijire

GIVERNEUR *m* vagabond, hămără de nouă pte

GLACE *f* 1 *passer devant la glace* a) a plăti, b) a pierde la joc consumat întru caleneă, 2 (la joc) șase de caro, 3 pahar

GLADIATEURS *m* pl ghetă

GLAIRE *f* pousser sa glaire, a vorbi

GLAS *m* un tăcământ, sporișvâitor

GLASSE *m* puha

GLAVIOT *m* scupat gros

GLAVIOTTE *f* a scupa gros

GLINGLIN *m* deget mic

GLISSADE *f* alunecare, greșală (a unei fete)
faire une glissade, a gresi, *faire des glissades*, a chimba deș amănți

GLISSER *v* se laisser glisser, a muri

GLOBE *m* 1 *les globes arrondis*, țateb, 2 burtă *s'être fait arrondir le globe*, a fi rămas grea, 3 cap, căpățână

GLOIRE *f* 1 *T* nor luminos din care descinde un zeu, o zee, un duh, o zână pe seară 2 *gloire de poussière*, nor gros de praf, 3 *vrêt a partir pour la gloire*, beat turță

GLOBIEUSES *f* pl *les glorieuses* a) zilă glorioasă ale Revoluțiunii din Iulie 1830 b) revoluția din Februarie 1848

GLOUGLOUTER *v* a bea

GLOUILLE *f* plescăit

GLOUSSER *v* a vorbi

GLOUTONNER *v* a mânca zdravăn

GLU *f* 1 *avoir de la glu aux mains* a) a fi îndemânatec, b) a avea obicei să fure, 2 cocotă *une vieille glu*, o cocotă bătrână

GLUANT *m* copil de țâță || a plictisitor

GLUAU *m* 1 scupat *lacher son glau*, a scupa cu sgomot, 2 cursă

GNA = *il n'y a*

GNAC *m* ceartă *il y a du gnac*, e ceva suspect aici

GNAF, **GNIAF** *m* 1 carpaciu *gnaf du drap*, oxitor care cârpește haine, 2 *fig* gogoman, nătăreău *ceux qu'y disent qu'il n'y a rien à faire, c'est des gnaifs*, cei cari zic că nu e nimic de făcut, sunt niște nătăreău (Romny)

GNAFLE *f* aruncătură proastă *apres rafle gnaifle*, nu e în toate zilele paste

GNANGNAN, a nepăsător, lumbel

GNAGNARD *m* lumbel

GNAR *m* bătaieș, gonariu (la vanătoare)

GNIAF *m* V *gnaf*

GNIAFFER *v* a carpa

GNIASSE *m* mon *gniasse* cu pe mână, ton *gniasse*, tu, pe tine, etc

GNIRE *m* mon *gnire*, tu *que que vous*
gnire vorbă mon *gnire?* (e tot vorbită desprins?) (Bum)

GNIFF a lîmpă (mai ales de vin)

GNOGNOT, **OTTE** a nătăreău

GNOL(L)E a 1 *păcătos mais il est si gniolle, ou gousement!* dai c așa de păcătos guvernul ăsta! 2 nătăreău || *f* 1 femeie neroadă, 2 țiflă, calavură, 3 *S* sgârțură, 4 rachiu

GNOLERIE *f* narozie *cette gnolerie nous*
rent des Romains, narozia asta ne vine dela romani

GNOLLAIS *m* locuitor din mahalaur Bati-

gnolles în Paris

GNOLLES *pl* mahalaur Batiognolles

GNON *m* lovitură *t'aurais des gnons!* ai a mănâncă bătaie!

GNUOF *m* S 1 școala Normală superioară în Paris, 2 elev al acestei școli

GNUOF-GNUOF *m* pl *les gnuof gnuof*, os

le înare ale artiștilor și interașilor dela Palais-Royal, *les gnuof gnuof de Coblenz*, masă

scală

GNY *v* *gn'y a pas (=il n'y a pas)* nu este

GO *adv* *parler en go*, a vorbi pășărșt, adăugând la ficcare cuvânt silaba go, *tout de go*, așa dintr-o dată, din senin || *m* V *gau*

GOBAGE *m* diagoșt *fort gobage*, diagoști puternică

GOBANTE *a* *femme gobante*, femeie închinătoare

GOBÉ a etre *gobé*, a fi iubit

GOBE-LA-LUNE *m* 1 îndrăgostit de lună, 2 om lesnă încrezător

GOBELET *m* cizmă

GOBEUIN *m* pahar de scamator

GOBELOTTAGE *m* 1 petrecere, chet, 2 masă îmbelșugată, chulhan

GOBE-PRUNES *n* croitor repai tor de haine

GOBER *v* 1 a găsi pe plăcul său, a poiti, 2 la *gober* a) a o păți, a cădea victimă, b) a muri *ce poltron-la c'est lui qui la gobe le premier*, ficosul acela e cel dintău care a murit, 3 *gober son beef*, sa chevre, a li înfuriat (pe cineva sau ceva), 5 *gober la prune* a) a fi lovit mortal de un glonte, b) a-și în li put, a cruce ceva

GOBET *m* 1 *mauvais gobet*, ștrungu bles

temat 2 ciosvătă de vacă, 3 *les gobets*, ul timele resturi dintr-o marță (în cârnăfărie, mă celări)

GOBICHONNADE *f* ziafet, chefut

GOBICHONNAGE *m* petrecere, chet

GOBICHONNER *v* 1 a face chef, a petuece, a benchetui, 2 a se ospăta cu *gobichonner de bons petits plats soignés*, a se ospăta cu mâncări bune și bine gătite, 3 a nu lucra toată săptămâna

GOBICHONNEUR, **EUSE** *s* 1 om de petrecere, de chefur, chir trăilă, 2 prieten de chefur

GOBILLE *f* bilă de jucat (a copiilor)

GOBSECK [tip dintr'un roman de Balzac]
m cămătar, calic

GODAILLER *v* a petuece, chefur

GODAILLERIE *f* petrecere, etc.

GODAN *m* șarlatanie, șiretlic, înșelăciune, go-
goașe *gens susceptibles de donner dans ces go-*
dans-le, oameni în stare de a fi înșelați de a
crede în gogoșile acestea, *donner, couper (aper)*
dans le godan, a ghici toată șarlatania, *connaître*
le godan, a se pricepe în șarlatanie, în înșelă-
ciuni, *monieur de godans*, șarlatan

GODANCER *c* a ghici toată șarlatania

GODARD *m* bărbatul unei lăur

GODASSE *m* *A* gheată

GODELLE *f* lulea (*D. lesall*)

GODICHETTE *f* față neroadă

GODILLER *c* a se întâri, a se cură

GODILLEUR *m* om sensual

GODILLOT *m* *A* 1 recrut, 2 gheată (ac-
ordonanță)

GODINEAU *m* nerod (*Rosny*, p. 69)

GODINETTE *f* 1 fată slegăbă, 2
metresă

GOFFEUR *m* lăcătuș fierat

GOG [*gogu*, not] *m* *S* problemă, 2 *V* *gogue*

GOGO *m* 1 gogoman, tont *attrape-gogo*
șarlatanie, 2 pitegici asupra geologiei (fi-
școala Saint-Cyr)

GOGOTESQUE *a* lesne crezător, găgăuțec

GOGOTISME *m* găgăuție, gogomanie

GOGOTTE *a* 1 moale, slab de mîr, 2
avoir la vue gogotte, a avea vederea slabă
scurtă, 3 *être gogotte*, a fi nerod, a se purtă
copăilește || *f* sifilis

GOGOTTER *v* a puți

GOGUENAU, GOGUENOT *m* 1 privată în
fume dans les goguenaux, fumează în privată
2 vas de noapte, țuică, 3 tînchea, ibric mar-
(al soldaților)

GOGUENETTE *f* fleac, moft

GOGUES *pl* privată || *int* căcat

GOGUETTE *f* cârcimă unde se cântă, lo-
cal de petrecere

GOGUTTER *v* a petrece, a chefui

GOGUET(T)IER *m* chefuitor vesel

GOIPEUR *m* *Tip* lucrător cu buclă, care
mai mult nu lucrează

GOITREUX *m* zeyzec, becănie

GOLGOTHER *v* a se da drept martir, drept
victimă

GOMBERGER *v* a număra, a socoti

GOMME *f* a) felul și firea gomoșilor, b)
societatea sau clasa gomoșilor, lumea elegantă
la haute gomme, societatea aleasă a lumii eli-
gante, gomoși de mîna întîia, *petite gomme*
gomoși de mîna a doua, imitatori gomoșilor,
faure de la gomme, a face pe gomoșul, pe tîndu-
la modă, elegant

GOMMEUX *a* nostim, drăguț, plăcut || *m*
gomoș a) tîndăr elegant după ultimul jurnal,
doranșor, coconăș, b) țafandache, ghigheil
GOMMEUSE *f* damă elegantă care dă to-
nul modelor

GOMORRHE *f* *émigré de Gomorrhe*, sodomit

GONCE, GONCIER *m* 1 om, individ, în-
tîrîu venit, 2 nătărău, om ușor de înșelat

GONDOLÉ *a* *sur gondole* a) înfățișare în
năvicioasă, b) mutră bozumflată

GONDOLER *v* 1 a face ha- (și topi de
ias, 2 a se odihni

GONFLEE *a* grea borfoasă (o înmorie)

GONFLER *v* *gonfler son ballon*, a se su-
fla cu 71 buclă (cinci în mîni însăruiți)

GONSE, GONZE *m* *V* *gonce*

GONZESSE *f* 1 fîcner, muru, 2 metresă
de hoț, 3 a se odă, 4 curvă

GORET *m* prima caldă de cîsmar (care
cîșcă pielea) sau de tamplă

GORGE 1 *chat dans la gorge*, răgușire nă-
prănică (și înmîr cîntărețe)

GORGE 1 *lien gorge*, cu voce puternică

GORGEON *m* *boue un gorgeon*, a trage o
înghitură, o dușcă

GORINFLE *f* cocioabă (*Rosny*, p. 163)

GORGNIAT *m* om murdar, moșic

GORME *a* răscopt

GOSIER *m* *coup de gosier*, înghîțitură

GOSSE *m* 1 băiețel, copilăș, 2 *Tip* ucenic

|| 1 fetiță, 2 mincună, gogoasă, biao vâ-
comter des gosses, a spune la gogoși

GOSSELIN *m* 1 copilăș, 2 băiețel

GOSSELINE *f* fetișă (între 15-16 ani)

GOSSER *c* *S* a minți

GOSSEUR *a* și *m* mincinos

GOT *int* sigur

GOT(H)ON *f* 1 bucătăreasă proastă, 2
preacură

GOUACHE *f* obraz

GOUAILLE *f* batjocură *avec son air de*
gouaille, cu aerul său batjocoritor (*Rosny*, p. 38)

GOUALANTE *f* cântec

GOUALER *v* a cânta

GOUALEUR *m* cântăreț

GOUALEUSE *f* cântărețică

GOUAPE *f* 1 la *gouape*, viața de vagabond,
de haimenă *mes amis, unissons nos voix*
pour la triomphe de la gouape, amici, să unim
glasurile noastre pentru triumful vagabonda-
jului, *les professionnels de la gouape*, vîș-
bonzii, 2 *une gouape* a) un vagabond, o bă-
mană, b) desfrînat, c) hoț de zi, 3 4 5
flemust

GOUAPER *v* 1 a vagabonda, a umbli ha-
mană, 2 *A* a zeflemui, a-și bate joc

GOUDRON *a* și *m* *papier goudron*, hîrtie
grosă galbenă

GOUGNAFIAS, GOUGNAFIER, GOUGNOT
m craiu, desfrînat

GOUGNOTTAGE *m* dragoste între două
femei

GOUGNE, GOUGNOTTE *f* 1 femeie ce face
dragoste cu alta, 2 piesă de 5 lei

GOUGNOTTER *v* a face dragoste împreună
(două femei)

GOUILAFRE *m* mîncăcios

GOUILLE *f* *envoyer a la gouille* a) a arunca
în aer, b) a trimite la plimbare, la dracu

GOUILLOU *m* bărat

GOUIN *m* mîncăcios desfrînat

GOUINE *f* prostituată

GOULE *f* 1 gâtlee, gură, 2 mutră, obraz
(Zola), 3 tîrîță (Mirbeau)

GOULIAFRE *a* și *m* mîncăcios

GOULOT *m* gură, gât, *repousser du goulot*, a-și puși gura, *jouer du goulot*, a triage la masă, *casser le goulot a une bouteille*, a goli o sticlă (Zola)

GOULUE *f* femeie mancăcioasă

GOUME *m* trupă *un vieux goume d'Arabie*, o tună bătrână de Arabi

GOI PILLON *m* 1 angajat cu casă și masă dar fără leasă, 2 (iron) sfoștoc, 3 șase (în jocul loton)

GOUPILLONNEUR *m* popă, preot

GOURBI *m* cucioabă

GOURD *m* șarlatanie, coșcărie, minciună

GOURDE *f* 1 nătang *au fond, il n'y a pas plus gourde*, nici nu există alta mai nătangă (*La Garçonne*, 21), 2 opt (în jocul loton)

GOURDERIE *f* neghobie

GOURDIFAILLAGE *m* *S* dejun adus la școală de un elev

GOURDIFAILLER *v* *S* a manca

GOURDIFLOT *m* nătășiu

GOURDOCHE *f* piesă de 5 franci

GOURÉE *f* înșălătore

GOURER (SE) *v* 1 *T* a nu respecta co-lorarea locală, a comite un anelronism, 2 a înșălă *il m'a gouré*, m'a înșălat, 3 a se înșălă *tu te gourses, si tu crois que c'est Jules qui m'a dit cela*, te înșălă dacă crezi că J mi-a spus-o, 4 a se crede, a se umfla în pene

GOUREUR *m* șarlatan, înșălător

GOURGANDE *f* tarfă

GOURGANDINAGE *m* viață desfrantă

GOURGANDINER *v* a duce o viață desfrantă (*v* femeie)

GOURGANER *v* a sta în închisoare

GOURGOULE *f* sgomot uritor

GOURGOUSSEUR *v* a mărlă într-una pentru nimica toată

GOURGOUSSEUR *m* *Tip* mărlător, cică-litor

GOURMETTERIE *f* lăcomie, patima mancărilor bune

GOURMEUX *m* 1 tânăr sburdalnic, băietandru 2 om raioș

GOURNER *v* a guvernă

GOURREB *v* *V* *gourer*

GOLSSE *f* 1 ospaț lunar al artiștilor (în prima Jolie a fiecărei luni), 2 *V* *gougne*

GOÛT *m* *oublier le goût du pain*, a muri, *faire passer le goût du pain*, a omori

GOUTTE *f* 1 păhăruș de rachiu *marchand de goutte*, rachier, 2 *boire une goutte* a) a pierde toți banii într-o afacere, b) *T* a fi flueraț, c) *payer une goutte à quelqu'un* a) a bate, a triage o bătaie cuiva, b) a fluera pe cineva, 3 *donner la goutte*, a da țafă (unui copil), *de mander la goutte*, a cere țafă, 4 *goutte militaire*, sculement învechit

GOUTTIERE *f* 1 gătlej, 2 *chat dans la gouttière*, răgușeală năpraznică (care apucă pe o cântăreț), *gibelotte* (lapin) de gouthiere, pisică

GOVERNEMENT *m* 1 *mon gouvernement*, soția mea legitimă, tartorița mea, 2 sabie (la școala Politehnică)

GRABO *f* prostituată

GRÂCE *f* *faire des graces* a) a face mofturi, a se înșălă, b) a se înșălă a lue

GRADAILLE *f* oțel de masă

GRAFFIGNADE *f* tanelou prost, virză

GRAFFIGNER *v* 1 a strange police (De-kasall), 2 a sgăriă (Zola)

GRAFOUILLER *v* a scormoni

GRAFFIN *m* peticar

GRAILLON *f* (*Marie*) *grailon*, femeie puturoasă, murdară

GRAIN *m* 1 *avoir un grain*, a avea un grăunte de nebulie, *avoir un petit grain*, *avoir son grain*, a fi afumat, *Tip* *ecaiser un grain*, a bca un păhăruș de rachiu, 2 piesă de șase franci, *être dans le grain*, a sta bine, 3 *casser du grain*, a nu se supune

GRAINE *f* 1 *graine d'atraper*, șarlatanie, minciună, *graine de chou colossal*, admenire într-o întreprindere șarlatanească, 2 *A graine d'épinards*, poletă de oțet superior, 3 copil *quelle graine*, ce copil! *graine de giberne*, copil de trupă

GRAISSAGE *m* 1 mitune, 2 *graissage de boites*, ultima grijanie

GRAISSE *f* 1 bani, 2. *se plaindre de trop de graisse*, a se plânge fără nici un motiv, *chier sa graisse*, a slăbi, 3 *graisse d'abattage*, ravă la lue, putere de muncă, 4 măsluire, 5 *la graisse d'oe*, în mizerie, *à la graisse*, prost

GRAISSER *v* *graisser ses boites*, a se găti de ducă pe lumea cealaltă, a fi pe moarte, *graisser les boites a quelqu'un* a) a burduși pe cineva, b) a linguși deșertăciunea cuiva, *graisser la marmite* a) *A* a plăi un chef la sosirea în regiment, b) a-și bate rubita (un peș), *se faire graisser les ripatins*, a primi ultima grijanie, *graisser les roues*, a bea, 6 *graisser le train a quelqu'un*, a da cuiva un picicic în spate

GRAISSEUR *m* tișor, măsluitor

GRAND *a* *faire grand*, a face pe marele [Vezi cuvintele în legătură cu *grand*]

GRAND-JÉSUS *m* hartie de format foarte mare pentru tipar

GRAND-PAPA *m* *S* unchișul, generalul comandant (al școlii Politehnice)

GRAND-SIÈCLE *a* *il est tres grand-siècle*, stilul său e în felul clasicilor

GRANITIQUE *a* colosal, nemai pomenit, nepenitor

GRABO, GRAOUDJEM *m* carnațar

GRAPHIQUE *v* a face un desen tehnic (la școala Politehnică)

GRAPHOMANE *m* mazăgăltor

GRAPPE *f* *jus de grappe*, vin

GRAPPIN *m* mână *poser le grappin sur*, a pune mâna pe, a înhăță

GRAPPINER *v* 1 a apucă, a înhăță, 2 a culege

GRAS *a* 1 *quartier gras*, cartier bogat, productiv (pentru coșul peticarului), 2 obscen, trivial, 3 (în pictură) *un faire gras*, un pictor care lucrează gros || *m* 1 bani! *il y a gras*, sunt bani de câștigat aci, *il n'y a pas gras*, aci

nu e nimic de luat, *porte-monnaie* où il y avait gras, portmoneu plin cu bani, il n'y a pas gras, nu e un lucru mare, y donne pas gras, nu plătește bine, 2 per dai il a attrapé un gras du contrecoup en aboulant a la boîte, a primit un per dai dela șcf când a intrat în atelier, 3 les gras, privata, 4 petit gras, tânăr la modă

GRAS-A-LARD a gras, plin de slănină

GRAS-BOEUF m supă cu rasol (la școala Polit. hnică)

GRAS-DOUBLE m 1 făț marî dai fleșcăite, 2 *déjeuner du gras double*, dejun din mezeluri grase (pe care-l iau liber cu gră-tătorii) Vinerea-Mare

GRATE f 1 parte din câștig a amploraților din vânzarea unor mărfuri, 2 Tip despăgubine, gratificație (pentru orele de lucru suplimentare)

GRATIN m 1 tinerețea elegantă, crema societății pariziene, societate aleasă *le coula en plein gratin*, rată-l în plină societate haitari (Bernstein, Samson, I, 2), 2 bătaie un grand sec saute sur l'homme et lui fout un gratin à la tuer, un oim slab și lung se aruncă asupra bietului om și îi trage o bătaie sor' cu moartea

GRATINANT a 1 elegant, feicheș *gratin* le plus gratinant, tinerețea cea mai elegantă, 2 vizitat de lumea aleasă

GRATINÉ a scos din cutie, foarte elegant || m tanăr elegant la modă, coconăș

GRATINÉE f damă elegantă la modă (1884)

GRATINER o a face parte din crema societății pariziene (1884)

GRATINEUX a de tânăr elegant

GRATIS m 1 credit *faire gratis*, a da pe datorie

GRATTE f 1 bucăți oprite (de cismar, croitor, croitoreasă) dintr'o confecțiune, 2 râie, 3 *donner une gratte*, a trage un refec

GRATTE-COUENNE m bărbier

GRATTE-CUL m hoască bătrână

GRATÉE f bătaie țepănă

GRATTE-PAPIER m A furier

GRATER o 1 a bate sdравă, a snopi în bătău (pe cineva), 2 a opri bucăți dintr'o confecțiune, 3 a face câștiguri nepermise, picușuni, a fură il n'y a rien à gratter dans cette baraque, nu-s picușuri de făcut, nu e nimic de furat în casa asta, 4 *gratter la couenne à quelqu'un*, a linguși, a tămăia pe cineva, en gratter pour quelqu'un, a fi amoretat de cineva, 5 a scârțai, a drângăni *gratter le jambonneau*, a scârțai din vioară, *gratter de quelque chose*, a se pricepe în ceva, 6 *gratter les papés*, a trăi în mare mizerie, 7 T *gratter au foyer* a) a aștepta să vie rândul piesei sale (un autor), b) a aștepta până să-i vie rândul să joace (un actor), 8 *gratter a la corbeille*, a trebui să renunțe la afacerile de Bursă, nemai putând oferi nici o garanție || *Se gratter*, 1 a nu căpăta nimic, 2 se *faire gratter*, a se rade, a se bărbieri, 3 se *les gratter*, a trândăvi, 4 se *gratter de*, a se lipsi de (ceva)

GRATTOIR, GRATTON m brieru *passer au grattoir*, a se rade, a se bărbieri

GRAVEUR m graveur en (sur) cuir, cârpaciur.

GRAVOIS m baite le graveois, a consumă a doua 'ri resturile unei mese

GRÉBICHE, GREBIGE m Tip rând în josul primei pagini a fiecărei coli tipărită cu titlul operei, numele autorului și numărul coalci

GREC m 1 musteriu calic, 2 trișci

GRÈCE f la Grece a) lumea jucătorilor necinstiti, șarlatanimea, b) arta șarlatanici

GRECQUE f jucătoare necinstită, șarlatană.

GREDINETTE f femeie pisicheră

GRÉE a bien grée, bine echipat, în haine de sărbătoare

GRÉER (SE) o a se îmbracă

GREFFAT m dubla de cinci (la domino)

GREFFER o a flămanzi, a muri de foame - je greffais pourtant assez souvent, flămanzeam totuș destul de des (Metenier)

GREFFIER m pisică *dépouiller un greffier*, a jupui blana unei pisici

GRÉGOIRE m jouer a la M-me Gregoire, a opri la masă (pe cineva)

GRELASSON m s.tul unei prăvălii, unei afaceri nefsemnate

GRÈLE, GRÈLE m stăpanul, șeful unui atelier mic de croitorie

GRÈLE f 1 larmă, tapaj, 2 la grêle d'en haut, Dumnezeu, 3 ciupitură din vărsat ne pas s'être fait assurer contre la grêle, a fi ciupit de vărsat

GRELESSE f stăpâna unui atelier mic de croitorie

GRELOT m 1 gură bună *faire pêter son grelot*, a da drumul gurei, a vorbi, *mettre une sourdine à son grelot*, a și pune lacăt la gură, a tăcea, 2 orator bun, orator public

GRELOTTEUX m 1 ghigherl cu haine foarte strâmte și foarte scurte, cu pardesiul mai scurt decât haina, 2 fință fruguroasă

GRELUCHON m 1 amant favorit, al unei femei, 2 ghigherl ridicul

GRELUCHONNER o a face pe peștele sau pe ghigherl

GRENADIER m 1 păduche mare, 2 *tirer aux grenadiers*, a stoarce bani cu minciuni

GRENIER m grenier à coups de poing, femeia unui bețivan, grenier à coups de sabre, curvă de regiment; grenier à lentilles, față ciupită de vărsat, grenier à sel, capul

GRENOBLE f V *faire la conduite de Grenoble*, a huiui, a gonii cu băta

GRENOUILLARD m 1 băutor de apă, 2 mare amator de băi reci

GRENOUILLE f 1 cassă de bani *emporter (manger, faire sauter) la grenouille*, a fugi cu cassa de bani, 2 a) femeie flecară și proastă, moară spartă, b) tărăf ordinară, 3 *suiop de grenouille*, apă, vin prost, *attraper des grenouilles*, a căpăta broaște în burtă (un băutor de apă)

GRENOUILLER o a bea, a se îmbăta

GRENOUILLÈRE f baie, stabiliment de băi

la *Grenouillere*, stabiliment de băi pe insula Croissy (în Paris)

GRÈVE *f* 1 *prendre un ouvrier a la greve*, a lua pe cel dintău venit, 2 *hirondelle de greve*, jandarm

GRÉVISTE *m* lucrător în grevă

GRÉZILLON *m* priză de tabac

GRIFFETON *m* soldat *je tasterai simple griffeton*, voi rămâne soldat pînst

GRIGNE *f* 1 grimasă, 2 pâine

GRIGNER *v* a răni (un câine)

GRIGNOLET *m* pâine (H France)

GRIL *m* T. grindis ușor și găurit deasupra scenei

GRILLADE *f* infidelitate conjugală

GRILLÉ *a* 1 *être grillé* a) a fi dus pe copcă, a fi pierdut orice credit, b) a fi băgat la dubă, 2 *affaire grillée*, afacere pierdută

GRILLER *v* 1 *en griller une*, a-și aprinde o luleă, o țigară, *en griller une sèche*, a fuma o țigară, 2 a închide (pe cineva) *être grillé* a sta închis, a fi în închisoare, 3 a face infidelități conjugale *c'est moi qui ai grillé la bourgeoisie hier soir*, eu am înșelat pe nevasta mea aseară cu altă femeie, 4 a denunța

GRILLEUR *m* 1 fumător, 2 seducătorul unei femei măritate

GRILLEUSE *f* *grilleuse de blanc*, călcatoare

GRILL-ROOM [angl.] *m* frigătorie de carne, grătar

GRIMER (SE) *v* a se îmbăta

GRIMPANT *m* 1 izmene, pantaloni dec subț, 2 scară

GRIMPER *v* a ajunge la o situație mai bună

GRINCHIR *v* a fură

GRINCHU *a* morocănos, ursuz

GRINGAL *m*, **GRINGUE** *f* pâine

GRINTE *f* față respingătoare, mutră

GRIPPAUD, **GRIPPAUT** *m* pisică

GRIPPE-JÉSUS *m* jandarm

GRIPPE-SAUCISSES *m* ucenic

GRIPPIMINI *m* jupuitor de cămenii, avocat

GRIS *m* 1 A pionier, 2 *gris d'officier*, p. leală ușoară, 3 *sœur grise*, soră de caritate || *f de(s) grises*, lucruri neplăcute, posnaș, *il en verra de grises*, are să-și vadă neghiobiile are să vadă pe dracu, *elle lux en fera voir de grises*, are să-și facă zile fripte

GRISAILLE, **GRISE** *f* soră de caritate

GRISSETTE *f* *bijou de grisette*, bucată de ghindem, de salam

GRISOTTER (SE) *v* a se churchili, a se îmbăta ușor

GRIVE *f* gardă

GRIVIER *m* soldat

GROG *m* *grog au bœuf*, bulion

GROGNASSE *f* mărăitoare la cueille grognasse, bătrâna ursuză

GROGNE *f* rea dispoziție *faire la grogne* a mormăi, a mărăi

GROLE *f*, **GROLON** *m* gheață *les bouffes auront un turbin du diable à rapetasser les bouts des grolons usés*, căpaci vor avea strâșnic de furcă cu dresul petecilor acestor ghet. scâlcate.

GROLLE *f* 1 ucenică, 2 gheață

GROLLER *v* a face sgomot (deschizând sau închizând)

GROMIAU *m* băiat

GROS *m* 1 (la mach) *le gros*, nouă puncte 2 *des gros*, petice din stofe de lână și de bumbac, *gros de campagnes*, sdrênțe colorate mai ales de bumbac, *gros durs*, otrepe, *gros de Paris*, sdrênțe din pânze de împachetat, din saci || a 1 A *gros freres*, carabinieri, curiasieri, 2 *grosse cavalerie*, curățitori canalelor (din pricina cismelor lor lungi), *gros fin* a) peticar, b) nerod, 3 mult *faire de gros sous avec quelque chose*, a câștiga mult cu ceva, *rapporteur gros*, a produce mult, *couleur gros*, a costă mult [Vezi cuvintele în legătură cu *gros*]

GROS-CUL *m* peticar bine situat.

GROSEILLE *f* *groseille de zouave*, absint; *groseille de cordonnier*, vin

GROS-GUILLAUME *m* *artie du Gros-Guillaume*, pâine neagră

GROS-JEAN *m* un om de nimic

GROS-GIL *m* *Tip* scriere cu caractere mari

GROS-PIERRE *m* om de rând, bădăran

GROSSE *f* *jeter à la grosse*, a băga la închisoare

GROUCHY [mareșal francez care sosit prea târziu la Waterloo] *m* 1 cel ce seosește la spatul tângului, 2 *petit grouchy*, articol sosit cu întârziere la tipografie

GROUILLANTE *f* furnicătură, mulțime de lume

GROUILLER (SE) *v* a se grăbi *c'était pas la peine que j'me grouille*, nu eră nevoie să mă grăbesc

GROUILLIS-GROUILLOT *m* furnicătură, mișuneală

GROULASSE, **GROULE** *f* letiță pentru drumuri

GROUMER *v* a mărăi, a bombăni

GRUAU *m* bani *j'ai mis un peu de grua* a *gauche*, am pus ceva bani deoparte

GRUBLER *v* a mărăi (Richopin)

GRUE *f* 1 femeie neroadă, gâscă, 2 T femeie bogată și luxoasă care caută să obție un roșior într-o piesă spre a-și arăta toaletele și diamantele, 3 a) cocotă mai de seamă, b) femeie întreținută || a prost, nerod *le monde n'est plus grue*, lumea nu mai e proastă

GRUERIE *f* 1 neghiobie, dobitocie, 2 (la haute) *gruerie*, cocotele elegante

GRUYÈRE(S) *m* *morceau de gruyères*, obraz ciupit

GUADELOUPE *f* gură *charger pour la guadeloupe*, a mânca

GUGHE *f* loc de cocoțat (Bruant)

GUANO *m* excremente

GUELTE *f* 1 primă acordată funcționarilor comerciali asupra desfacerii mărfurilor stricate, apoi a omcărei mărfi, 2 bani *il s'aperçut que la guelte ture à la fin*, el vede că banii li se stărgesc (Poulot).

GUELTER *v* a primi o primă asupra desfacerii mărfurilor stricate, a omcărei mărfi

GUENILLON *m* femeie urât îmbrăcată

GUENON *f* maistra, soția maistrului
GUENUCHE *f* 1 maimușcă, 2 curvă or
 dinară

GUÉRITE *i* *guerite à calotins*, scaunul du
 hovnicului, *officier de guérte*, soldat prost

GUERLUCHON *m* V *gréluchon*

GUÊTRE *f* *bouton de guêtre*, piesă de au
 de 5 franci, *tirer ses guêtres*, a o șterge, *lais
 ser ses guêtres*, a da ortul popei

GUETTE *f* pânzitor (*chien de bonne guette*
 câine pânzitor, *être de guette*, a păzi (despi
 câine)

GUEULADE *f* o gură

GUEULARD *m* urlător || a de colorii tăioas

GUEULARDISE *f* 1 lăcomie, mănăcătoare,
 2 prăpătură etc, bună de mâncat *tous les
 dimanches, on se paie pour dessert une petite
 gueulardisse*, în fiecare duminică, ne cinstim l
 desert cu vreo prăpătură

GUEULATOIRE *a* *promenade gueulatoire*,
 plimbare cu urlete obligatorii

GUEULE *f* gură *fort en gueule*, tare de gură,
 insolent, *casser la gueule à quelqu'un*, a sfâ
 iămă dințu curva, *être à gueule que ceux-tu*,
 a avea toate în belsug, *avoir la gueule de boi*,
 a fi cu gura căscată după o zi de beție, *coup
 de gueule*, ocări, țipete, *donner un coup de gueule*
 a) a țipa puțin, b) a cântă puțin, *avoir de la
 gueule*, a avea o voce bună, 2 obraz, mutră
tu as une sale gueule aujourd'hui, aiști o mutră
 parșivă astăzi, *bonne gueule* a) figură simp
 lică, plăcută, b) stomac sănătos, zdravăn,
 c) plămân puternic, *avoir la gueule en de ça*, a
 scămăna cu ceva (Mirbeau), *gueule en pantoufle*,
 obraz îmboboloiț, *gueule de rate*, mutră urâtă,
 respingătoare, *se payer la gueule de quelqu'un*,
 a-și bate joc de cineva, *se chiquer la gueule*,
 a-și cără pumni în obraz, *crever la gueule à
 quelqu'un*, a umplea de sânge fața cuiva
faire la gueule, a fi indispus, a face mutră
 3 A *roulement de la gueule*, scurnal pen
 mănăcare, 4 stomac *bonne gueule*, stom
 sănătos, *gueule d'empeigne*, *gueule ferrée* stom
 cătrănit (care prinște mănăcările și băutu
 rile cele mai tari), *fine gueule*, cunosător în
 mănăcări bune, *être sur la gueule*, a fi lacom,
 mănăcios, 5 *gueule de bois*, beție, indispo
 ziție după beție *se sculpter une gueule de bois*,
 a se churchili || *int ta gueule!* tacă-ți fleoancă!

GUEULÉE *f* 1 prânz, masă *chercher la
 gueulée* a mânca la mesele altora 2 pl por
 cărni, murdării

GUEULEMENT *m* țipete, gălăgie

GUEULER *v* 1 a striga, 2 a ocări *y l'a
 gueulé assez fort*, l-a ocărit rău, 3 *les soupapes
 gueulent a)* aburul tășnește din supapă (la loco
 motive), b) (despre un bețiv) a vărsa ce a bău

GUEULETONNADE *f* orgie, chiuiban

GUEUILLETE *f* gurică

GUEULOPHONE *m* fonograf.

GUEUSE *f* tărăf, paceaură, curvă, *couru
 la gueuse*, a umbli în crailăcuni

GUEUX *m* 1 oală cu cărbuni (pentru în
 călzitul picioarelor), 2, *frigul le gueux pince
 dur*, e un frig strașnic

GUEUX-GUEUX *m* craiu

GUGUSSE *m* August

GUIBE *f* picior subțire

GUIBOLLARD *m* burtă-verde naiv, om
 nerod

GUIBOLLARDERIE *f* glumă naivă și ne
 roadă

GUIBOLLE *f* Tip *guibolles itaques*, pi
 cioare hăitșe, strambe

GUICHE *f* 1 pl picioare, 2 cărlionț pe
 temple (la pește), 3 *la guiche*, întretinut, pește

GUIGNE *f* 1 ghinion, nenoroc *guigne noire*
 ghinion afurisit, 2 obiect neînsemnat, *ileac s'en
 fichet comme d'une guigne*, a nu-i pasă de loc

GUIGNE A-DROITE, GUIGNE À GAUCHE
m 1 om șagiu, 2 om cu un singur ochiu

GUIGNOL *m* 1 a) T loc ascuns (în fundul
 foaerului cel mic) pentru odihnirea artiștilor

între două intrări, b) *le grand Guignol*, teatru
 la Paris cu repertoriu înhorător, 2 soldat,

3 adăpostul în tranșee

GUIGNOLANT *a* 1 supărăcios, 2 nenorocit,
 disperat

GUILLAUME *m* piesă de 20 mărci

GUIMAUVE *f* 1 muci din nas, 2 gitară,
 3 *gimauve blonde*, opcră nesărată și dulceagă

GUIMAUVER *v* a fi nesărat, disgrațos

GUIMBARDE *f* 1 trăsură veche hodoroagă,
 2 orologiu de turn, 3 ușă, 4 voce, cuvânt,

couper la guimbarde, a tăia vorba, a include
 gura cuiva, 5 femeie ce nu e bună la nimic,
 hodoroagă (Zola)

GUIMBARDIER *m* vizitiu

GUINCHE *f* 1 local de dans, complet, (ar
 ciumă ordinară, 2 tărăf care frecventează

completuri, cârciumile de joc ordinare

GUINGHER *v* a dansa în completuri, în
 cârciumi ordinare || *Se guincer*, a se îmbrăă,

a se găti în grabă și prost

GUINCHEUR, EUSE *s* dansator, dansa
 toare în completuri ordinare

GUINDAL *m* 1 pahar de băut *suffler le
 guindal*, a bea, 2 cântare în cerc (după fie
 care cântec bea câte unul și corul cântă *Ah!*

que le bougre a bien file! — *Au suivant de
 recommencer* !), *faire un guindal*, a bea în cerc

GUINDÉ *a* beat

GUINDER *v* T *guinder les portes*, a înțe
 peni ambele canaturi ale ușilor cu frânghii

GUINÉE *f* *nympe de Guinée*, zână din Gu
 neea, negresă

GUIRLANDEUR *m* tătăietor

GUITARE *f* 1 repetiție nefolositoare, rume
 gătură *toutes les guitares que tu me grattes*,

toate prostiile ce mi le repeți întruna, *jouer
 de la guitare*, a bălăcări mereu acelaș lucru,

2 *pincer (jouer) de la guitare*, a fi în închisoare
 a sta închis, 3 Tip *avoir une sauterelle dans*

la guitare, a avea gârgăuni

GUITARISTE *m* cel ce repetă mereu unul
 și acelaș lucru, rumegetor

GUITOUNE *f* casă *je rentre à la guitoune*,
 mă întorc acasă (Rossignol)

GY *adv* da, negresit, firește

GYM *f* gimnastică

H

HI [aș] *int* iar ca întotdeauna! ah!

HA *m* lumea elegantă *le ha s'y était donne rendez-vous*, lumea elegantă își dăduse întâlnire acolo || *int* minunat! extra!

HABILE *m* *habillé de soie*, porc || *a* T *comique habillé*, comic în haine obișnuite

HABILLER *v* 1 *a* vorbi de rău, *a* ponegri, 2 *habiller quelqu'un (de taffetas noir)*, *a* ocări pe cineva, *il l'a bien habillé*, mi-ți l'a potrivit bine, 3 *a* potrive pentru măcelărie (o vită tăiată), 4 *S habiller en sauvage*, *a* și vinde până și cămașa, *a* rămâne gol pușcă, 5 *s'habiller de sapin*, *a* muri

HABIT *m* 1 *habut du pere Adam*, costumul lui Adam, golicuine completă, *habut noir* *a*) domn elegant, *b*) muncinos, *c*) burtă-verde, *d*) *être habit noir*, *a* fi prea simplu, 4 *habut rouge*, englez

HABITANTS *m* *pl* insecte, păduchi

HACHER *v* *hacher de la paille*, *a* vorbi franțuzește cu un accent german

HACHEUR DE PAILLE *m* german, străin (care vorbește prost franțuzește)

HALENER, HALEINER *v* 1 *a* înghiți respirația curva, 2 *a* căută să ale, să ghi-cească.

HALLE *f* *halle aux draps*, patul *aller a la halle aux draps*, *a* se duce să se culce, *halle aux croûtes*, stomacul

HALLEBARDE *f* *tomber, cracher des hallesbardes*, *a* plouă cu găleata

HANCHER (SE) *v* *a*-și da aere, ifose

HANNETON *m* idee fixă, monomanie, gâr-găuni *avoir un hanneton dans le plafond*, *a* avea gârgăuni în cap, *encore son honneton qui le travaille*, iar l'au apucat toanele

HANNETONNÉ *a* *être hannetonné*, *a* avea o idee fixă, *a* fi sucit

HARAUDER *v* *a* ocări

HARDI *a* *hardi a la soupe*, voinic dar numai la mâncare, *manger le pain hardi*, *a* fi salahor, hamal, servitor *monsieur Hardi*, vântul (Zola) || *int* *hardi les gas*! curaj, băieți!

HARENG *m* 1 *pincer le pas du hareng saur*, *a* dansa pasul tărlui (cavalerul singur cu mișcări *de entrechats*), 2 cadavrul unui om sărac, 3 *Tip* lucrător leneș

HARENGÈRE *f* telăloaică, preceupeață

HARIADAN BARBEROUSSE *m* Isus Christos

HARICANDER *v* 1 *a* mugăli, *a* face pe îndelete (Virmaitre), 2 *a* se ciorovăi pentru fleacuri (Delvaux)

HARICOT *m* *attraper le haricot*, *a* primi o lovitură destinată altuia, *avoir mangé des haricots*, *a* fi într-o situație critică

HARIDELLE *f* prăjină de femeie

HARMONIE *f* *faire de l'harmonie*, *a* face scandal, sgomot, târăburi

HARNACHER *v* *a* îmbrăcă

HARNAIS *m* 1 îmbrăcăminte, haină *alors on m'a paye un harnais neuf*, atunci mi s'a cumpărat o haină nouă (Bercy), *harnais de grive*, uniforma militărească, 2 carne tare, piele

HARPE *f* *jouer de la harpe* *a*) *a* trișă la joc, *b*) *a* pipăi (o femeie)

HARPIGNER (SE) *v* *a* se ciorovăi, *a* se bate

HARPONNER *v* 1 *a* apucă, *a* înșfăcă, 2 *a* momi, *a* prinde în mreji

HARRIA *m* incurcătură

HASARD *m* *au hasard de la fourchette*, la noroc || *int* *Tip* iar, ca întotdeauna, ah!

HAUT-DE-FORME *m* joben

HAUT *m* *la vie avec ses hauts et ses bas*, viața cu bunurile și relele ei (Mirbeau)

HAUTE *f* *la haute*, societatea de sus, societatea bogată *a* oricărei clase, *homme de la haute*, om de condiție, bogat, *femme de la haute*, femeie elegantă, bogată, *être de la haute*, *a* fi bogat, *a* sta bine, *être de la haute* *a*) *a* fi din pătura de sus, *b*) *a* fi bogat, *a* sta bine, *c*) *a* se purta elegant, *souper dans la haute*, *a* lua masa într'un restaurant scump, *la haute*, Providența

HAUTE BICHERIE cocotele elegante

HAUTEUR *f* *être à la hauteur*, *a* fi perfect ca ținută și ca instrucție (un militar), *n'être pas à la hauteur*, *a* nu fi la înălțimea situațiunii, *a* nu pricepe ceva, *suffit on est à la hauteur*, destul, am priceput! (Zola), *des gas a la hauteur*, niște șmecheri pricepuți

HAUT FENDU *m* om subțire și lung

HÉGIRE *f* plecarea, ducă

HÉMISPHERES *m* *pl* buclele șezutului

HERBE *f* 1 *herbe sainte*, absint, 2 *herbe a grumper*, sân frumos, șolduri frumoase, 2 *herbe à la cache*, spație (în jocul de cărți), 4 *manger l'herbe par la racine*, *a* fi îngropat, *employer toutes les herbes de la Saint-Jean*, *a* încerca toate mijloacele posibile

HÉRÉSIE *f* *hérésie en amour*, pederastie.

HÉRETIQUE *m* *hérétique en amour*, pederast

HERCULE *m* hârtie de o mie de franci

HEURE *f* *heure verte*, ora absintului (între 5 și 7)

HIBOU *m* 1 *S* gardist de noapte, 2 hoț de noapte

HICH-LIFE [angl] *m* hailaif, lumea de sus, elita

HIPPIQUE *m* curse de întrecere de cai în *Palais de l'Industrie*

HIPPISME *m* sportul curselor de cai

HIRONDEAU *m* atelier de croitorie unde se schimbă des lucrătorii

HIRONDELE *f* 1 lucrător croitor străin care nu stă în Paris decât iarna, 6) lucrător venit de curând din provincie, 2 voiajor comercial, 3 străin la o stație balneară de mare;

4 bujar, 5 *hirondelle de potence*, jandarm, *hirondelle de la mort*, gropar, cioclu, *hirondelle de pont*, vagabond care doarme noaptea sub podurile apelor, 6 *avoir une hirondelle dans le soliveau*, a-î lipsi o doagă, 7 luntrișoară pe Sena [Vezi cuvintele în legătură cu *hirondelle*]

HISSE *v* a chema fluerand

HISTOIRE *f* *faire des histoires à quelqu'un*, a povesti multe și mărunte cuiva, 2 *histoire de*, chipurile ca să *histoire de rire*, *histoire de passer le temps*, chipurile ca să radem, chipurile ca să treacă vremea, 3 *elle a ses histoires*, are puinod, menstruația *

HIGNER *v* a se scândi

HOMARD *m* 1 ușier sau servitor în livrea roșie, 2 a) soldat de linie, b) spațiu, 3 englez, 4 *faire cuire son homard*, se pousser un homard, a se răci

HOMME *m* 1 bărbat legitim, soț, 2 iubit, *mon homme*, iubitul meu, 3 Tip *homme de bois*, ajutorul unui purtor în pagini, *homme a casque*, parață cu chivără și pană, ajutorul unui sallatan, *homme a femmes*, mucatic, *homme de qualite*, întreținut, pește, *l'homme au sac*, omul cu punga groasă, 4 *jeune homme*, vală cu vin de 4 litri, *avoir son jeune homme*, a fi pilit, 5 *figure a hommes*, frumusețe bărbătească

HOMMELETTE *f* om fără energie, cârpă

HOMME-PISTON *m* scau.

HOMME-POISSON *m* întreținut, pește

HOMME-SANDWICH *m* om-aflș (cu anunțuri pe dansul)

HOP! *int* repede *allez! hop!* aide repede!

HORIZONTAL *a* *intimite horizontale*, culcatul cu o femeie || *f* orizontală, cocotă *horizontale de marque*, cocotă elegantă

HORLOGER *m* 1 *avoir sa montre chez l'horloger*, a-și fi amanetat ceasornicul, 2 *horloger de la marine*, om care și are reșunile afară regulat

HOSTO, **HOSTEAU** *m* 1 spital, 2 închisoare *qui voulait ne conduire a l'hosto*, care voră să mă ducă la închisoare (Bruant) *V osto*

HOTTÉE *f* conținutul coșului unui peticar

HOUCHE *int* tăcere! atenție!

HOULE *f* fig arababură îngrozitoare

HOUSSETTE *f* cizmă (Richepin)

HOUSTE! *int* alivanta! *houste! la paille!* (au pailon!) afară cu ei! pașol!

HUGOLÂTRE *m* admirator entuziast al lui V Hugo

HUGREMENT *adv* mult, enorm, teribil

HUILE *f* 1 bani, 2 vin, *huile blonde*, bere, 3 *huile de bras*, putere musculară *repandre de l'huile de bras*, a-și întrebunța brațele (la muncă), *huile de coude*, putere a brațului,

muncă grea de mână plus on met de l'huile de coude, plus ça reluit, cu cât depui mai multă energie, cu atât e mai bine (Zola), *jeter de l'huile*, a-î curge nădușeliile, 4 *T voir à l'huile*, a judeca la lumina lămpilor în seara reprezentăției, 5 *à l'huile*, gratis, 6 *huile de coirets*, bătaie, beje *nous pansions les blessures avec de l'huile de coirets*, vom pansa rănilor cu lovituri de bete, 7 *être dans les huiles*, a fi tare și mare, a fi în cașcaval (Bernstein, Samson, I, 2)

HUILEUX *m* *V gommeux*

HUIT *m* *battre un huit*, a juca un *entrechat* (increșcând de patru ori picioarele)

HUITRE *f* 1 scupat gros *faire des huitres*, a scuipa murdar, 2 imbecil, nătărău *comment il a fallu d'huitres pour fournir un pareil collier!* căpi nătărăi a trebuit pentru furnizarea unui asemenea colan! *bête comme une huitre*, prost de dă în gropi

HUITRIER *v* a năuci, a tâmpi || *S'huitrier*, a sta mereu în casă

HUMECTER *v* *s'humecter* (les amygdales), a-și udă gâtulețul, a bea

HUMILADE *f* temenclă

HUMILIÉ *m* spitel

HUPPÉ *a* 1 elegant îmbrăcat, ales *un monsieur huppé*, un domn elegant, *un daim huppe*, un bogătaş, 2 exagerat

HURE *f* iață, cap *opiner de la hure*, a aproba din cap, *se faire ratisser la hure*, a se bărbieri, 2 (la șc Politehnică) *sa hure!* huideol *hure verticale*, monom în care se strigă mereu, *la hure! à hure!*, *hure horizontale*, aranjarea elevilor în curtea școlii pe litere reprezentând cuvântul *hure*

HUREPOIS *a* minunat, reușit

HURFE *a* excelent

HURLANT *m* șantan

HURLÉE *f* țipete, urlete

HURLER *v* a cântă (un meseriaș)

HURLUBERLUER *v* a speria, a încremeni

HURLUBIADE *f* dobitocie, pozna

HURLUBIER *m* 1 vagabond, haimană, 2 becisnic, năuc

HURLUPÉ *a* sbârilit

HUSSARD *m* 1 jandarm, *hussard à quatre roues* a) soldat de tren, b) cantinier, 2 *élisir de hussard*, rachiu, țuică

HUSSARDE *f* 1 vivandieră, 2 *absinthe à la hussarde*, absint pregătit prin turnarea sa în picături în pahar

HUSSARDER *v* a face tapaj, gălăgie

HUST MUST *int* mulțumesc frumos!

HYDROPIQUE *a* însărcinată, grea

HYPOCORIO *m* vadă, găleată (la șc Poli-

HYPO-POUBRAT *m* lighean (școala Politehnică)

I

I sau P pron el

ICICAILLE, **ICIGO** *adv* aici

IDÉE *f*. 1 *une idée de quelque chose*, puțin,

un pic, o idee din ceva, 2 *avoir des idées*, a avea dorinți voluptuoase, *donner des idées à quelqu'un*, a aprinde capul cuiva, 3 *se forger*

des idées, a căpăta bănuială în privința cine dintr-o (unei femei)

IF adv *comme il*, cum se cade

160 adv *V travail*

ILLÉGITIME *m* amantul unei femei mări-
tate || *f* metresa unui bărbat însuțat

ILlico adv 1 numii dicat, la minut
reprenes illico vos aus d'autrefois aiață-te
iar cum ai fost altădată, 2 *peu* | *m* grog pri-
parat pe ascuns într'un spital

ILLUMINER *v* a plăt

IL N'Y EN A PAS *m* *Tip* intenționiul unui
magazin (fundcă de câte ori i se cere ceva
el răspunde *il n'y en pas a pas*)

IMBÉCILE *m* 1 *imbécile a deux roues*, bu-
ciclist, 2 *A V gulos*

IMBIBER (*S'*) *v* a bea, a trage la măsă, a
être imbibé comme une éponge, a fi beat turtă

IMBRIQUE *a* sucut, excentric, smintit

IMMENSE *a* *T* minunat, colosal *c'est im-
mense* așa ceva nu s'a mai văzut

IMMEUBLE *m* casă

IMMOBILITÉ *f* *mercenaire de l'immobilité*,
model de pictor

IMMORTTEL *m* *les quarante immortels*, cei
patruzeci membri ai Academiei franceze

IMPAIRE *m* 1 fiasco, nereușită, 2 dobit-
cie, neobișnuit *faire un impair*, a face o ne-
ghobie, *il n'y a pas d'impair*, asta n are de
aface, nu e nici o primejdie

IMPASSE *d* *desserir une rue en impasse*
a începe împănțirea scrisorilor cu numerele sol
și a termina cu cele nesot

IMPAYABLE *a* curajos, gata la orice

IMPAYABLE *v* minunat, delirios

IMPER *m* imperială (de omnibus)

IMPÉRATRICE *f* imperială cu bănci (pe
un omnibus)

IMPÈRE *f* loc pe imperiala unui omnibus

IMPÉRIALE *f* făcăle la Napoleon III

IMPÉRIALISTE *m* pasager pe imperială
unui omnibus

IMPÉRIALEUX, IMPÉRIALO *m* imperialist

IMPOSSIBLE *a* de necrezut, caraghios,
costume impossible, costum caraghios, *avec des
lunettes impossibles*, cu ochelari cum nu se văd
nicieri

IMPRIMEUSE *f* mașină de tipărit, presă

IMPURE *f* femeie înținută, metresă

INCOHÉRENCE *f* arababură, numele unei
societăți de artiști veseli

INCOHÉRENT *m* 1 membru în societatea
artiștilor veseli numită *l'Incohérence*, 2 pic-
tor care zugrăvește lucruri posnaje

INCONGRUITÉ *f* *faire une incongruité a)*
a ghiorță, *b)* a da o bășină

INCONSÉQUENCE *f* abatere dela credin-
promisă amantului

INCONSÉQUENTE *f* femeie ușuratică

INCONVÉNIENT *m* *avoir l'inconvénient de
la bouche, des pieds*, a-i mirosi gura, picioarele

INCROYABLE *m* înfumurat

INCUIT *a* jumătate crud, nu tocmai

INDÉCROTTABLE *a* incorrigibil, de neciopit

INDEX *m* *Tip* lista firmelor incriminate de

către societatea lucrătorilor tipografi pentru
abatere dela statute, *travailler a l'index*, a
lucra cu preț redus

INDICATEUR *m* enusar, spion de poști

INDIENNES *f* *pl* haine

INDIFFÉRENT *v* a fi indiferețt *Oscar m'in-
diffère*, O mie indiferent

INDIGENT *m* pasager pe imperiala unui
omnibus

INDUIRE *v* a induce în eroare, a înșela

INEXPRESSIBLES *m* *pl* inexprimabile,
pantaloni, ismene

INFANTE *f* *A* *non infante*, subita mrea

INFANTERIE *f* *entrer dans l'infanterie*, a fi
însărcinată

INFECT *a* urât, păcătos, deșgustător

INFECTADOS *m* țigară împuțită de cinco-
paralo

INFÉRIEUR *v* egal, tot una *cela m est in-
férieur*, asta mie e tot una!

INTI *f* *S* infirmarie

INFIRME *a* și *m* 1 prost, nătărău, 2 nein-
demnatic, agcamu, *jouer comme un infirme*

INFLUENCE *a* *être influencé*, a fi churchit

INFLUENZÉ *a* atins de influență

INGLICHE, INGELICHMANN *m* englez

INLASSABLE *a* neobosit

INNOCENCE, *f* fată nevinovată

INODORES *m* *pl* umblătoare, closet

INOUISME *m* lucru ne mai auzit *c'est
rausselant d'inouisme* e ceva ne mai auzit

INQUÉTUDES *f* mâncărime *avoir des in-
quietudes dans le mollet*, a avea crampe în
pulpe, *j'ai des inquietudes dans les jambes*, as
avea mare poftă să ți dau un picior în spate

INSECTE *m* ștengar, haimană

INSEXUALITÉ *f* 1 lipsă de sex, 2 lipsă de
viață

INSEXUÉ *a* fără sex

INSOLENTER *v* a ocăni

INSOUMISE *f* prostituată fără conducță

INSPECTEUR *m* *inspecteur des pavés a)*
vagabond, haimană, *b)* lucrător care ambliă
după lucru, vânător care caută ocupație

INSTALLER *v* *A* a expune spre vedere (efec-
tele sale de îmbrăcăminte în zilele de inspecție)

INSTANTANÉE *f* prostituată ordinară

INSTITUTRICE *f* pezevenghe de bordel

INTENTIONISME *m* intenționism (o școală
de pictori)

INTENTIONISTE *a* și *m* intenționist, pictor
care pune multe intenții în colori și pensulă
decăt talent

INTÉRIM *m* *intérim d'une femme*, amant
de scurtă vreme al unei femei

INTIME *m* *T* 1 bilet gratuit căpătat dela
șeful clasei pentru client, 2 clacor, om plătit
ca să aplaude *Adolphe allait en intime au
théâtre*, Adolf intră gratuit ca clacor la teatru

INTIMISTE *a* roman intimist, roman care
are de obiect studiul cului

INTRANSIGEANT *m* intransigent, repu-
blican îndărătnic

INTROUVABLE *m* vespasiană cu intrare
tăinică

IN FUTIVISME *m* intuitivism, direcție ateu-
tară al cărei cap romancierului E. Rod

INVALIDE *n* 1 monedă falsă, 2 *n. alide*
du Pont des Arts, academician

INVALIDÉ *m* deputat invalidat

INVALO *m* invalid

INVENTAIRE *m* cecșuit cu flori

INVITATION *f* *in vation a la valsi* a) în
tampinare, b) încercare de ademenire

INVITE *f* *faire une invite a l'as* a) da să
în, a) agă cuiva că i se așteaptă miza

INVITEUR *m* vernicel, politor la nuntă

INVITEUSE *f* chelnită, fată de consu-
mație într-o berărie

IPECA *m* A m dic

IPSISSIME *a* egoist, invidiat

IRREGULIÈRE *f* fentele necinstite

IRLANDE *i en Irlande* la dreapta sau la
stanga oblic

ISMO, ISMY *m* cuvânt cu ajutorul unor
litere separate, privitorul indică compizelului
sau colorarea căților adversarului (= cupă,
= spate, m = pică, v sau y = carô, ex *il*
fait chaud, înseamnă că adversarul are de
cupă, *sapristi qu'il fait chaud*, înseamnă că
= spate)

ISOLOIR *m* *se mettre sur l'isolour*, a părăsi
vechii săi prieteni, a se izola

ITALBOQUE, ITALGO *n* italian

ITALIQUE *a* *Tip* aplicat, încovoiat, oblic
a sur les jambes italiques, a avea picioare
strambe || *m* *avoir pincé son italique*, a se clă-
tină într-o parte și într-alta (de beție)

ITOU *adv* deasemenea et moi itou, și eu
de asemenea

IVOIRE *m* dinți *faire un effet d'ivoire*, a
de astfel ca să arate dinții săi cei frumoși,
laquiner l'ivoire, a drăngăni la piano

J

JABOT *m* stomac *s'arroser (s'imbiber) le*
jacot, a-și uda gâtul, *faire son jabot*, *se rem-
plir le jabot*, a-și umplea stomacul, pipota,
2 scutul, fătule (unei femei) *chouette jabot*, sân
voluptuos

JACDALE *m* nătărău

JACQUELINE *f* 1 grizetă, 2 a) A sabie
de cavalerie, b) bătă

JACQUES *m* 1 *Jacques Bonhomme*, po-
porul francez, *faire Jacques Déloge*, a se mută
pe sub ascuns, a se cărăbăni, *maître Jacques*,
om ce are diferite meșteșuguri, *maître Jacques*
du professorat, profesor care predă toate obiec-
tele, *meuble maître Jacques*, mobilă care servă
la diferite treburi, 2 A nătărău *faire le*
Jacques a) a face pe nătărău, pe idiotul,
b) a se sustrage unui lucru umilitor, penibil,
c) a servi ca rezervist, 3 pulpe (Virmatre),
4 (inci) parale *je t'en colle dix jacques*, îți
dau 50 de bani

JACQUOT *m* 1 pulpă, 2 (grand) *jacquot*,
debitoc, trancănitor

JACQUETER *v* a flecări

JACQUETTE *f* flecar

JACTAGE *m*, **JACTANCE** *f* fleoncănit, fle-
cănit, sporovăeală

JACTER *v* a vorbi, a flecări, a trancăni,
mal jacter, a vorbi de rău (pe cineva)

JACTEUR *m* vorbitor, flecar

JAFFE *f* supă

JAMBE *f* 1 *faire jambe de vin*, a bea țea-
pân, *s'en aller sur une jambe*, a nu bea decât
un rând, 2 *lever la jambe*, a dansa cancan,
T *pièce d jambe*, pișă cu bulet, A *sortir sur*
les jambes d'un autre, a strânci, a nu putea
să iasă, *jouer des jambes*, a o șterge, 3 *passer la*
jambe à Thomas, a scoate vasul de noapte, 4
faire une belle jambe a) a nu fi de nici un
folos, b) *ça te fait une belle jambe*, la ce-ți
folosește! 5 *oh! la jambe!* mă photisești!

JAMBIER, JAMBEUR *m* om care se plie-
tisște

JAMBON *m* 1 șold, coapsă, 2 vioră, 3
1 armă *jaçonner (faire) son jambon*, a-și
carg arma

JAMBONNEAU *m* 1 *avoir de chapelure sur*
le jambonneau, a nu mai avea fi de păr în
cap, 2 *gratter du jambonneau*, a drăngăni din
vioră, *pincer du jambonneau*, a cantă din
cantață

JAPPE *f* limbușie *avoir de la jappe*, a fi
unibut, a fi bun de gură *tais ta jappe!* tacă-ți
limba!

JAPPER *v* a flecări, a sporovăi

JAQUE *m* haină

JARDIN *m* *faire du jardin sur quelque chose*,
a-și bate joc de ceva

JARDINAGE *m* 1 bătaie de joc, batjocorire,
2 defălmare, bărfire

JARDINER *v* 1 a vorbi bătându-și joc de,
a lua în zeflemea, 2 *jardiner sur le tap(s)*
et, a jucă cărți

JARDINEUR *m* batjocoritor

JARGOUILLE *v* a bolborosi, a îngăimă

JARRET *m* 1 mergător straniu, dansator
neobosit, 2 A *lever le jarret* a) a merge în
coloană de marș, b) a o șterge

JARRETELLES *f* pl legături care atarnă
într-un corset (Mubeau)

JARRETIÈRE *f* *mettre quelque chose dans*
les jarretières, a da bacșiș peste taxa obișnuită
(unei prostituate)

JARS *m* argot, limba hoților, pungașilor

JASPIN *m*. sporovăeală (Richopin)

JASPINEB *v* a vorbi

JASPINEUR *m* vorbitor.

JAUNE *a* și *adv* un bal *jaune*, bal la care
figurează numai bărbați cu coarne, *littérature*
jaune, realismul, *péril jaune*, primejdia rasei
galbene, *train jaune*, tren de plăcere care duce

sâmbăta seara și readuce luni dimineață pe bărbatu cucoanelor instalate la băi || *m* 1 rachiu (aluzie la culoare), 2 aur, 3 (ron) *aimer avec un jeune d'œil*, a iubi vorbă să fic! 4 *prendre en jeune de la tête auz pieds*, a pune coarne strașnice (bărbatului ei)

JAUNET *m* piesă de aur, pol

JAUNIER *m* 1 rachier, 2 băutor de rachiu

JAVAN(N)AIS *m* limbă păsărească (prin intercalarea lui *ea* între silabele cuvintelor)

JAVOTTE *f* moara spartă

JAVOTTER *v* a flecăli, a spori o via

JEAN *m* 1 a) nătărău, b) bărbat cu coarne care nu știe nimic, 2 *se trouver gros Jean*, a se afla într-o situațiune păcătoasă, 3 *Jean guêtre*, jărănimea V *bourguignon*

JEAN-BÊTE *m* nătărău, găgăuță

JEAN-FESSE, JEAN-FOUTRE *m* păcătos, ticălos

JEAN-JEAN *m* 1 neghiob, gogoman, 2 a răcen

JEAN-MISÈRE *m* proletar

JEANNE *f* *Jeanne d'Arc pour le courage*, fată care și-a pierdut fecioria

JEANNETTE *f* vartoluiță cu mai multe fusuuri

JEANNETON *m* fată cu reputație echivocă

JEAN-RAISIN *m* vierni

JÉDOT *m* S ploaie (la șc Politehnică)

JE-M'EN-FICHISTE *m* nepăsător, sceptic

JE-M'EN-FOUTISME *m* nepăsare, indiferență

JE-M'EN-FOUTISTE *m* nepăsător, om căruia nu-i pasă de nimic

JÉROME *m* baston, băț

JÉSUIE *m* curcun

JÉSUITÈRE *f* școală de iezuți

JÉSUS *m* băiat sodomit

JETER *v* 1 *jeter du cœur sur du carreau*, *jeter son lest*, a vărsa, a borî, *jeter un coup de Versailles*, a merge, a călători până la V, *jeter de l'huile*, a-i curge nădușile, *jeter un froid*, a face o impresie penibilă, 2 a scoate puroiu (o rană), 3 *s'en être jeté*, a fi beat, 4 a trâncăni *n'en jette plus*, tacă-ți gura, 5 a da pe ușă afară *se faire jeter*, a fi dat afară din serviciu, *s'en faire jeter*, a face pederastie, 6 la *jeter*, a-și da vază, 7 *jeter au feu*, a denunța [Vezi și cuvintele în legătură cu *jeter*]

JET(T)ARD *m* *fouir au jetard*, a arunca le gunoier

JETON *m* monedă

JEU *m* 1 *nouveau jeu*, lucru nou, sistem nou, *vieux jeu*, lucru vechiu, modă veche, lucru banal, *être vieux jeu*, a fi de modă veche, 2 *jeu de dominos (complet)*, dantură (completă), *le grand jeu*, uzul condimentelor celor mai imitane pentru a aprinde pofta celor uzați, *jouer le grand jeu*, a încerca totul pentru a reuși, 3 *faire le jeu*, a da avânt dela început (unui cal) spre a obosi pe ceilalți cai, și a primi te unui al doilea cal al aceluias posesor, care se menajase la început, să întrecă pe toți ceilalți cai

JEUNE *a* 1 ageamui, nerod *pas si jeune*,

nu sunt așa prost, *trop jeune*, lipsit de experiență, pica novice, 2 *faire le jeune homme*, *prendre son jeune homme*, a face pe tânărul elegant și spicuit, *beau jeune homme*, fecioară, 3 *jeune homme*, V *homme* || *m* 1 puu (de animal), 2 copilaș

JEUNE-FRANCE *m* 1 romantic cu mustață scurtă, cărare în păr, jiletă excentrică, care vorbea într-una de artă pe nerăsuflăte, 2 pl. tinerimea franceză

JEUNESSE *f* *une jeunesse*, o fată tânără, *des jeunesses*, fete tinere

JÉZABEL *m* S puea din păstăi, castane, ceapă, linte, etc

JINGOISME *m* sovinsmul englez

JINGOISTE *m* sovinsist englez

JOB *m* 1 nătărău, neghiob, *battre Job* a) a face pe prostu, b) a mscă, T *battre le job*, a nu ști rojul pe dinafară, 2 amăgure, înșelătorie *monter un job a quelqu'un*, a amăgi pe cineva, *monter le job a quelqu'un*, a înșelă pe cineva, *se monter le job*, *se chauffer le job*, a-și închipui, a-și face iluzii, a se înșela pe sine însuș

JOBARDER, JOBARDISER *v* a luă peste picior, a păcăli, *se faire jobarder*, *être jobarde*, a fi luat în ras, a fi păcălit

JOBARDERIE, JOBERIE *f* incredere prea mare în sine

JOBISME *m* sărăcie extremă

JOCKO *a* *pain jocko*, a la *jocko*, paine lungă

|| *m* 1 pâine lungă, 2 brutar

JOCRISIADE *f* neghiobie, nerozie

JODO *m* S spălătură, bălăcitură

JODOTER *v* 1 a tunna de sus peste trecători, 2 a ploua, 3 a plange, 4 S *se jodoter*, a se spăla

JOJO *a* 1 draguț, nostim, 2 prost, nerod || *m* prost, nerod *faire son jojo*, a se purta copilărește, a face pe prostu

JOLI(-)CŒUR *m* seducător *faire le joliceur*, a face curte, a spune vorbe dulci (unei femei).

JOLIESE *f* draguțenie, dragălășie

JONATHAN *m* frere Jonathán, american

JONC *m* inel de aur

JONQUILLE *a* *marj jonquille*, bărbat cu coarne || *f* *fleur de jonquille*, a pune coarne (unui bărbat)

J'ONS [= *j'ai*] *v* eu am

JORDAN *m* pahar cu apă (la șc Politehnică).

J'ORDONNE *m* (*monsieur*) *Jordonne*, om căruia îi place să poruncească, *voyez donc monsieur Jordonne*, ia vedeți-l cum vrea să poruncească, *madame Jordonne*, femeie căreia îi place să poruncească *elle faisait sa mademoiselle j'ordonne avec des filles deux fois plus grandes qu'elle*, ea porunceă până și curvelor mai în vârstă decât dânsa (Zola)

JORNE *m* zi

JOSE *m* bancnotă

JOSEPH *m* 1 băiat nevinovat *faire son joseph* a) a face pe băiatul nevinovat, a respinge avansurile unei femei, b) a se lăsa să fie rugat pentru a face ceva, a refuza (un lucru oferit) *ne fais donc pas ton joseph!* nu te mai

fasoli atăta! *faire josph*, a pune coarne, 2 nătarău *ias de josph!* nătarăilor!

JOSÉPHINE *f* 1 femeie nesimțitoare, rece, *faire sa josphine*, a face pe nesimțitoarea, pe virtuoasă, a respinge propunerile unui bărbat cu indignare, 2 camioță, 3 bătă

JOAILLER, JOASSER *v* a juca prost, distrat

JOAILLON, JOUASSON *m* jucător slab sau distrat

JOUE *f* *se faire des joues* a) a mânca cu poftă, b) a se îngreșa, *se caler les joues*, a mânca

JOUER *v* 1 *jouer de quelqu'un*, a conduce după plac, a duce de nas *Nichette, en un mot, joua parfaitement du baron, N*, într'un cuvânt, duse perfect de nas pe baron, *jouer les hommes*, a duce pe bărbați de nas, 2 *en jouer*, a ști, a se pricepe în ceva *est-il fort sur les mathématiques? il en joue tres bien*, e tare în matematici? se pricepe sau le știe foarte bine, 3 *se la jouer*, a o șterge, 4 (în compuneri) *jouer à la position*, a se da drept un om bine situat, *jouer le point de vue* a) a se uita sub cârți, când le împarte bancherul, b) a jucă gros fiindcă a văzut cârțile [Vezi cuvintele în legătură cu *jouer*]

JOUEUR *m* 1 *joueur de flûte*, infirmier care pune clistere, 2 *T joueur de pannes*, actor prost

JOUJOU *m* 1 crucea Legiunii de onoare, 2 *faire joujou*, a se jucă (Zola)

JOUJOUTER *v* a se jucă, a se înveseli

JOUR *m* *les huit jours*, înștiințare de concediu, *donner les huit jours*, a da drumul din serviciu, a concedia

JOURDELANESQUE *a* de Anul Nou

JOURNAL *m* *connaître le journal*, a fi bine informat despre ceva (în toate amănuntele)

JOURNAILE *f* zi

JOURNALEUX *m* jurnalist, ziarist

JOURNÉE *f* *avoir fait sa journée*, a fi câștigat suma trebuincioasă pentru cheltuielile zilei, a-și fi scos cheltueala

JOUSTE *adv* aproape

JOUVIN *m* mănășă (dela firma Jouvin)

JOYEUSE *a* *tu l'as joyeuse*, știu că ai haz, *en faire avoir de joyeuses*, a face să crape pe cineva (Mirbeau)

JOYEUX *m* pl. A *les joyeux*, zefirii (batalion disciplinar din Africa)

JURÉCIEN *a* mofturos || *m* om afectat în vorbă și înfățișare

JURÉCIENNE *f* femeie mofturoasă

JUBILE *f* piele sustrasă de mănășar la o duzină de mănăși comandate

JUDACER *v* a trădă, a înșelă, a denunță

JUDAS *m* Iuda, trădător, *bran de Judas*, pistiu, *le point de Judas*, numărul 19

JUDAS *m* gemuleț în spatele cupeului

JUDASSERIE *f* 1 trădare, denunțare, 2 prietenic faisă

JUGE DE PAIX *m* băț

JUGOTTE *f* judecată sănătoasă, bun simț

JUGERIE *f* sentință

JUGFUR *m* judecător

JUGULANT *a* anevorios, pignitor, supărător

JUGULER *v* a supăra, a pigni *si ça te juggle, tu peux t'en aller*, dacă te pignește, poți să pleci!

JULES *m* 1 țucal, vas de noapte, scaun de noapte, *aller chez Jules*, a merge la privată, A *passer la jambe à Jules, empoigner les oreilles à Jules, pincer l'oreille à Jules*, a duce afară țucalul, 2 *travailler pour Jules*, a munci

JULIE *f* *faire sa Julie*, a face pe virtuoasă

JUPAILLE *f* femeie, lumea fustelor

JUPASSE, JUPIÈRE *f* croitoreasă de jupe, de fuste

JUPE CULOTTE *f* jupă-pantaloni

JUPE-CLOCHE *f* jupon în formă de clopot

JUPONNIER *m* vânzător de fuste

JUS *m* 1 *avoir du jus*, a fi elegant, fin, 2 cuvântare plictisitoare, pește (la șc Normală), 3 *avoir le jus*, a merita osteneala, 4 (în compuneri) *jus de barometre*, argint viu, A *jus de chapeau, de chique*, cafea, cafeaua de dimineață a soldaților, *jus de cotret*, bătaie, bețe, *jus d'echalas, de grappe, de la treille*, vin, *se coller un coup de jus*, a trage o beție, a se chircili, *jus de grenouille*, apă, *avoir du jus de navet dans les veines*, a fi debil, a nu avea nici o putere, *jus de reglisse*, negru, aiap

JUSTE-MILIEU *m* 1 a) partid politic care ține cu guvernul, b) deputat al unui asemenea partid, 2 partea posterioară, 3 *gagner du juste-milieu*, a învinge la distanță mijlocie (la alergări)

JUSTESSE *f* *gagner de justesse*, a nu învinge decât cu o distanță infimă

JUSTIFICATION *f* *Tip faire la justification*, a aranja rândurile unui zaț după lărgimea formatului

JUSTIFIER *v* *Tip* a umplea lipsa dintr'un ziar cu un articolăș

JUSTINE *f* T *mariez Justine!* lucrul durează prea mult! sfârșească-se odată!

JUTANT *m* furuncul

JUTEUX *a* 1 foarte productiv, 2 fin, elegant || *m* domn foarte elegant

JUTEUSE *f* damă foarte elegantă

JY *adv* da

K

KASBA *m* bordei V *casba*

KAODJI *m* cafea

KAPERDULABOULE [= qui a perdu la boule] *m* om care și-a pierdut capul, smintit

KÉBIR *m* A comandant de corp de trupă

KELB *m* câine

KENEP *m* bețivan, *faire au kenep*, a jefui pe cei ce dorm pe o bancă

KEPI *m* A *veux-tu mon képi?* ia mai ta-
că și gurai (expresie dejenitoare către un sol-
dat, care face gură în odaia de alături)

KIBIR *m* șel

KIF-KIF *adv* 1 egal, tot una *c'est kif kif*
(*bourricot*), e tot una, același lucru, 2 ca,
întocmai *kif-kif les animaux*, ca și anima-
lele

KIKI *m* gât *c'est mai qui irai lui chierer*
le kiki eu am să mă duc să-l strang de gat

KILO *m* 1 litru de vin, 2 (Saint Cyr) ra-

masser deux kilos (kilogs), a căpăta două zile
arest, 3 pân fals pe ceață *tiens! voilà mon*
kilo qui s'en va, na! hui zboară conciu de pe
așa!

KLEBJER *v* a mânca (H France)

KNEIPE *f* local de băut bere nemțească,
o rărie nemțească

KNOPE *m* luleă

KOKSNOFF *m* V *chocnosoff*

KBOUMIR *m* 1 om murdar, puturos, 2
om, ticar ajuns în cea mai adâncă mizerie

L

LA *m* fig 'donner le la, a da tonul

LA *int* na! deci *mais là! dar ști!*

LABADENS [personaj dintr'un vodevil de
Ladiche] *m* *vieux Labadens*, vechiu camarad
și școală

LABAGO *adv* colo

LA BAS *adv* închisoarea Saint-Lazare

LABO *m* laborator

LABORATOIRE *m* bucătărie

LABOUREE *a* 1 a pregăti drumurile, 2
labourer les rues, a strange petice, sdrențe

LAC *m* *tomber dans le lac*, a fi în mare
stramtoare

LACET *m* *casser son lacet*, a se despărți

LÂCHÉ *m* neglijență, lene || *a cheval la-*
che, cal înălțat la *handicap* cu greutate prea
mărită

LÂCHER *v* 1 a părăsi *voilà les femmes!*
ça vous lâche dans le malheur, așa sunt femeile!
ele ne părăsesc în nenorocire, *lacher comme*
un pet, a părăsi pe negandite și fără rușine,
2 a lăsa cu neîngrijire, a neglija executarea
unui lucru, 3 a da, a scoate *lâcher de l'argent*,
a da bani, a plăti, *en lâcher un (une)*, a da o
bășină, T *lâchez la camarade*, dați drumu
lampei cu lămpile, aprindeți policandru,
lacher l'eau, a se pișa, *lacher sa peau*, a se
neglijă, *lâcher la perche (la rampe)*, a muri,
lacher une pièce, a nu mai jucă o piesă cu
acelas foc, *lacher son rôle*, a-și spune monoton
rolul, T *lâcher la scène*, a jucă prost, *lacher*
tout, a se găti de paradă, a-și pune ghețe de
lac și clac || *Se lâcher*, 1 a da o bășină, 2 se
lâcher de, a da, o plăti, a oferi *je me lâche*
de deux consommations, plătesc două consuma-
ții, 3 *se lâcher du ballon*, a o șterge, a se căra
[Vezi cuvintele în legătură cu *lâcher*]

LÂCHEUR *m* 1 om neserios, 2 prieten ce
te părăsește în ananghie, 3 amant nestatornic

LÂCHEUSE *f* femeie sau rubită nestator-
nică

LACROMUCHE *m* "pește (Bruant)

LAGO *adv* acolo, aci

LAINE *f* postav, *avoir de la laine*, a avea
de lucru

LAÏQUE *f* la laïque, școala publică

LAISSÉE *f* prostituată.

LAISSER *v* [Vezi cuvintele în legătură cu
cest verb]

LAÏUS (*la-yuss*) *m* S discurs, cuvântare,
compoziție *piquer un laïus*, a ține un discurs,
secher le laïus, a nu face compozițiunea dată

LAIUSSAGE *m* S vorbire

LAIUSSER *v* S a vorbi

LAIUSSEUR *m* vorbă-lungă

LAIT *m* 1 *boute au lait* a) fațek, b) doică,
boire du lait, V *boire*, 2 S un lait, lăptărie-
cafenea (unde se găsește și sandvișuri și pră-
jituri, și care ține deschis mai toată noaptea)

LAMBIN *m* 1 A recrut, răcan, 2 băiat
na rod, nătăfleață

LAME *f* *vieille lame!* rubite frate de arme

LAMPADE *f* înghițitură, dușcă

LAMPAS *m* gătlej (de bețivan) *s'arroser*
l lampas, a-și uda gătlejul

LAMPE *f* *il n'y a plus d'huile dans la lampe*,
numai are viață într'insul, e pe ducă, *faut*
pourtant qu'on en mette un glassé dans la lampe,
trebuie totuș să trăim (Rosny p 151)

LAMPE-A-MORT *m* bețivan, cătrănit

LAMPEUR *m* bețivan, sugaci

LAMPION *m* 1 pălărie cu colțuri *coiffer*
le lampion, a pune pălăria, 2 ochiu *lampions*
fumeux, ochi urdușoși, *crever un lampion*, a
scoate un ochiu, 3 pahar cu iachiu (Rosny,
p 152), 4 seignt de stradă

LAMPIONNAGE *m* iluminare cu lampioane

LAMPIONNIER *m* aprinzător de lampioane

LANÇEE *m* lansare a) ajungerea la o
poziție înaltă, b) introducerea (unei femei) în
numea galantă, c) punerea în evidență (a unui
crinor, a unei mărfi)

LANCE *f* 1 *lance de saint Crepin*, sulă, po-
ticăală, *chevalier de la courte lance*, cărpaci,
2 ploaie, apă *il tombe des lances*, plouă, *de*
la lance? *il l'esperait parleu bien*, să plouă?
doar atâta așteptă (Courtelme)

LANCE *a* pilit, amețit de băutură || *m* 1 pu-
ternică săritură a picioarelor (la dans), pa-
rada pulpelor, 2 lovitură de picior

LANCE-PIERRES *m* pușcă *demain va fal-*
lour nettoyer ses frusques et son lance-pierres,
mâine va trebui să curățăm efectele și pușca
(Barbusse)

LANCEUR *f* 1 a lonsă (o femeie), 2 *T lanceur* *m*, a accentua o vorbă de spirit (spre a atrage atenția publicului asupra ei), 3 a se prăși || *Se lancer*, a lăsa la o parte simțurile și a se concentra asupra unei lucrări [Văzând cuvintele în legătură cu *lancer*]

LANCEUR *m* comerciant cu carne, lansator de afaceri, (mai des) librar care știe să și facă araverile

LANCEUSE *f* 1 fostă cocotă, care dă lecții de dansare (un ierobatoare), 2 femeie cleștară înșercinată a pînă la o noaptea nouă spiritelor împun moduri

LANCIER *m* 1 *les lanciers*, lansieri (un fel de cavaleri), 2 *les lanciers* moștari || *et tu donnes la-dedans? allons donc! les lanciers!* și tu crezi așa ceva? aida de, moștarii vorbă și lui || 3 *lanciers du préfet*, măturători de stradă, 4 A individ, nimnul venit, 5 *regarder passer les lanciers*, a nu avea ce face

LANCINANT *a* plictisitor

LANCINER *v* a plictisi

LANCON *m* dușman

LANDAU *m* 1 vehicul pentru călătorii, 2 *landau* *a* oolene, umbrelă de ploaie

LANDERNAU [orășel din Bretania] *m* *il y aura du bruit dans Landernau*, va să ne zăvăluie, *il y aura bien eu des poins dans le Landernau de la con outse*, trebuie să fi fost mult făclău în gască ravnitoilor, a invidiosilor

LANDIERE *f* balică de balceru

LANGUE *f* 1 *avaler sa langue*, a muri, *tu m'as avalé la langue* a nu avea de muscă (Zola), *donner sa langue au chat*, a se lăsa de glorie ceva, *ne pas avoir sa langue dans sa poche*, a fi indiscret, 2 *langue verte* a) argoul caselor de joc, al cerurilor particular *professeur de langue verte*, gîrlă, rîmă care se oteră ca sfaturilor, care vorbește secret le jocului b) limba populară (Delvaux)

LANGUILLEUR *m* inspector de poici (pentru a vedea dacă sunt bolnavi și a opri atunși în re lor)

LANLAIRE *adv* *aller se faire lanlaire*, a se clădă la dracu

LANSQUE *m* *lansquenet* (joc) *faire un petit lansque*, a juca o partidă de lansquenet

LANSQUINADE *f* ploaie continuă

LANSQUINE *f* ploaie

LANSQUINER *v* a ploua, 2 a se prăsi, 3 a stropi, a muia

LANTERNE *f* 1 stomac, burtă *se taper sur la lanterne*, a ozi *la lanterne*, a fi toame, 2 *lancaster grinchu a la lanterne*, a ține la intrădu-șu prin feicasteră, 3 *veilles lanterne*, curvă bătrână, 4 ochi *lanternes de caoriolet*, ochi ieșiți din orbite, ochi holbați

LANTMECHE *m* 1 nățărau, 2 *pere Lanterne* (craniu bătrân (termen amical)), 3 cutie

LANTURLU *m* la diacu!

LAP *int* nimic! *il entend lap*, nu înțelege nimic, *il m'a fait travailler pour lap*, m'a pus să lucrez degeaba, *je n'ai que lap*, n'am nimic, *que t'as juste lap!* că n'ai nimic

LAPALISSE *m* 1 *lapalisse*, expresie în latină la La Palisse, tautologie comică

LAPIN *m* 1 *lapin de gouttière*, copure de sticlă, piatră, 2 *un lapin pour être compagnon*, *tu seras lapin ou apprenti* să fi călăie, trebură să fii mi mitalu ucenic a) (*fameux*) *lapin*, *rude lapin*, om energic curajos, voinic, *l'homme qui me rendra reussé pour se vanter d'être un rude lapin* omul care nu va scoti din mîni și va putea să se fîrîască că e un om și junălat, b) *vieux lapin* cal bătrîn, *je suis un vieux lapin*, pe mîni am mîia înscăla răimăne, c) *yeux lapin*, strîngăci sau om vesele, d) *riche lapin*, singur desmățit, e) *lapin ferre* iudari, f) *le plus lapin de la bande*, cel mai extravaganț, mai smintit dintre toți, g) *S puderast* (pîntre școlari), 5 pasager pe capră *en lapin*, așezat pe capră, *aller en lapin* a) a geđa pe capră, b) a călători fără să plătească, *etwuffer un (le) lapin*, *coler au lapin*, a nu suna un loc în omnibus (spicu înșela înecia cu 30 d banii), a și opri și și plăti un pasager, c) *chur colier*, *poser un lapin*, a trage un chur (unei femei), *il te pose le lapin* de, îți joia festă, *des dons Juans en piste le lapins*, d) *un lapin urmărind* femu pîntru a te trage churului, *poseur de lapins*, chur langiu, *dites lui que je n'aime pas le lapin*, spun i că nu am plac chururile, *pour un lapin*, gratis, pe degeaba, 7 *yeux de lapin blanc*, ochi roșii cu gene albe, 8 *sentir le lapin*, a-i mrosi rău subțion *manger un lapin*, a mrosi la înmormantarea unui pîntru, 9 *coup du lapin*, lovitură periculoasă, mortală, *fig*, lovitură din urmă, *recevoir le coup du lapin*, a îmbătrâni năpăslim, 10 *cage a lapins*, gaură, odărită murdă, 11 *avec lapin*, rubit *n'est-ce pas que tu es mon gros lapin?* nu e așa că tu, gîrlă rubit? *m* 12 *ça ne vaut pas un pet de lapin*, nu merită oște neală, *ça commence a sentir le lapin*, miroasă a bătiue

LAPINE *f* femeie proflă

LAPINER *v* 1 a mîna la purăși, 2 a trage chur, 3 a fi plictis

LAPP *adv* V lap

LAQUAISME *m* lăcherism, slugărniciu

LAQUEUSE *f* femeie frumoașă care și face umbară în jurul lacului din Bois de Boulogne

LAQUEPEM *m* pachet (la măclari)

LABANTEQUÉ *a* pativăci

LARBINÉ *m* gnigheri, tanăr la modă cu o umă lungă până la gîrne c) lăcheru

LARBINERIE *f* servitoarea, servitoiu

LARBINERIE *f* tină la modă cu haine ungi până la gîrne

LARD *m* 1 grăsimea (emalu) (*se*) *faire du lard* a) a se îngrișa, b) a trîndăvi *la femme ronfle et fait du lard*, femia sforăie și trîndăvește, *perdre son lard*, a slăbi, *rendre son lard*, a vîsa, *sauter son lard*, a-și scăpa pîntru a fugi, *faire son lard*, a se umfla la pîntru, *couenne de lard* porc, 2 copilaș, 3 *mon lard*, soția mea

LARDÉ *m* *un lard aux pommes*, o porție de cartofi prăjiți în slăvină

LARDÉE *f* 1 *Tip (composition) lardée*, zat din diferite caractere, 2 lovitură de cuțit, vorbă ofensătoare

LARDER *v* a da curva o lovitură de cuțit, *se faire larder*, a primi o lovitură, a ofensa

LARDOIRE *f* sabie

LARGE *a* darnic *être large des épaules (du cub)*, a fi sgarcit, *ne pas la mener large*, n'en mener pas large *a)* a nu o duce comod, *b)* a a fi neliniștit, îngrijat || *m du large* în lături! *envoyer quelqu'un au large*, a trimite la dracu

LARGEUR *f* dans les grandes largeurs, în largul lui, foarte mult

LARGONJI *m* jargon

LARGUE *f* 1 femeie, 2 prostituată

LARME *f* *Tip larme du composteur*, virgulă

LASCAR *m* 1 *A* *a)* infanterist, *b)* soldat vechiu care cunoaște toate chichițele, deșcă, 2 pișcher, 3 individ *quatre grands lascars*, patru mari indivizi, *est-ce que le lascar n'a eu pas jusqu'à une baguette d'or au petit doigt?* oare individul n'avea până și un inel pe degetul cel mic? (Zola), 1 pușlamă, stricat *de sacrés lascars*, niște pușlamale afurisite

LAS DE CHIER *m* grand las de chier, trântor, tembel

LATINE *f* iubita, metresa unui student

LATQUÉ *a* patru (la măcelari)

LATRONSPÈME *m* patron

LATTE *f* *A* sabie de cavalerie, paloș de curasier *se ficher un coup de latte*, a se bate cu sabia

LAUMIR *v* a pierde

LAVABE *m* 1 loc în parter cu preț redus (pentru clacă), 2 posesorul unui bilet de parter cu preț redus

LAVAGE *m* 1 *a)* vânzare de obiecte din nevoie, *b)* vinderea catrafuselor sale, *c)* vânzare cu preț redus, 2 afacere financiară proastă, 3 pierdere de bani însemnată

LAVEMENT *m* 1 om nesuferit, 2 *A* așiotant de regiment, 3 *être pressé comme un lavement*, a fi foarte grăbit, 4 *lavement au verre pilé*, pahar cu rachiu *il fit venir deux lavements au verre pilé*, porunci să vie două pahare cu rachiu

LAVER *v* 1 a udă *se laver les yeux*, a bea dimineața la sculare un pahar cu vin alb, *se laver le tuyau*, a-și udă gâtulejul, a bea, *laver à quelqu'un la tête avec du plomb*, a împușcă pe cineva, 2 a vinde de nevoie (cu preț redus) *il a lavé sa montre, tout son bazar*, și-a vândut ceasornicul, toate catrafusele || *Se laver*, 1 a se spovedi, a mărturisii totul, 2 *allez donc vous laver!* aude, cară-te, păcătosule!

LAVETTE *f* limbă

LAVOIR *m* 1 scaunul duhovnicului, 2 *lavoir public*, ziar, gazetă

LAZARO *m* închisoarea de femei Saint-Lazare *être flanquée au Lazaro*, a fi băgată la închisoarea St Lazare

LEBON *m* monsieur Lebon, om darnic, care dă la toată lumea

LÈCHE *f* *S* lingusire *faire la lèche*, *piquer une lèche*, a linguși (pe un profesor)

LÈCHE-BUDGET *m* bugetivor

LÈCHF CUL *m* lingusitor jocos

LÈCHE-CURÉ *m* cucernic, fătarnic

LÈCHE-PLAT *m* linge talere

LÈCHER *v* *se lécher le groin*, a se sărută pe bot, *il ne s'est pas engraisé a lécher les murs*, nu din senin s'a îngrășat, îi place să mănânce bine

LÈCHERIE *f* lingătură, pupături nesfarșite

LÈCHE-TOUT *m* *V* *leche cul*

LÈCHEUR, **EUSE** *s* pupător, pupătoare

LÉGITIME *m* soț || *f* 1 soție, 2 *manger sa légitime*, a se ruina, a tocă tot

LÈGRE *m* serbare de bălcu

LÉGRIER *m* negustor de bălcu

LÉGUME *m* funcționar gros legumes, funcționar superior, *A* ofiterii superiori *être dans les legumes*, a avea trecere, influență, *une (sic) grosse legume*, un om cu influență, om cu greutate, *perdre ses légumes*, a-și face treburința

LÉGUMIER *m* 1 bucătar însărcinat cu prepararea legumelor (într'un restaurant mare), 2 *A* soldat furier

LÉGUMISTE *m* vegetarian

LEMICE-TERRIEUX *m* mistificator, păcăliciu

LESBIEN *m* pederast

LESBIENNE *f* femeie care face amor cu alte femei

LESBOMBE *f* prostituată

LESBOS *f* lumea amorurilor nefirești

LÉSÉE *f* prostituată

LESSIVAGE *m* 1 *lavage*, 2 speculațiune nenorocită de bani, 3 piedoarne, 4 spovedanie, mărturisire

LESSIVE *f* 1 *V* *lavage*, *faire sa lessive*, a-și vinde lucrurile pe nimica toată

LESSIVIER *v* 1 a vinde de nevoie pe nimica toată, 2 *se faire lessiver*, a fi frecat la joc, a pierde sume însemnate

LEST *m* jeter son lest, a vărsa (din gură)

LETTRE *f* 1 *les cinq lettres (= merde) avant la lettre*, mai înainte, 2 *lettre moulée*, ziar, 3 *Tip lever la lettre*, a fi zețar

LEUDÉ num două

LEU a lor

LEVAGE *m* 1 pescuirea unei fete din partea unui bărbat (la baluri, plimbare etc), pescuirea unui tip (despre o cocotă), 2 înșelătorie

LEVÉE *f* razzie polițienească (pe bulevarduri, în cafenele, etc), arestarea femeilor usoare găsite acolo

LEVER *v* 1 a umbla să atragă, a căută să câștige (pe cineva) *il lève un petit jeune homme*, el umblă să atragă pe un băetandru, 2 a pescui *lever une femme*, a pescui o femeie (la baluri) *j'rai ce soir à Bulher, et si je ne leve rien*, voi merge diseară la balul Bulher, și dacă nu voi pescui nimic *lever un homme*, a pescui un bărbat *tiens, Xavier qui vient d'être levé par Henriette* iată pe Xavier care a fost pescuit de Henrietta, *lever un homme au souper*, a face pe un bărbat

bat să-î ofere o masă, 3 *lever la jambe* a) a dansa cancanul, b) a fi doborât, *lever le pied*, a fugi cu cassa de bani, 4 a fura, a însa la *voici un panie bon à lever*, iată un individ bun de jeuit, *lever quelqu'un de dix francs*, a însela pe cineva cu zece franci, *se faire lever de cent francs*, a fi înșelat cu o sută de franci (la joc, prin împrumut, etc.), 5 *être leve* a) a fi înșelat, b) a fi urmărit (un datornic), c) *être levee*, a pescui un bărbat, 6 *lecer cent Lyon-Méditerranée*, a cumpăra și lua asupra și o sută de acțiuni L-M, 7 *Tip a) lever la lettre*, *lever les petits clous*, a zețui, a fi zețar, b) *lever le bias*, a nu fi mulțumit, 8 a afla, a găsi, a da de urmă

LEVER *m* T *lever de rideau* a) piesă mi-că într'un act (la începutul reprezentației), b) primă, drept suplimentar în bani al autorului

LEVEUR *m* 1 *Tip bon leveur*, zețar bun, 2 vânător de fuste, crău

LEVEUSE *f* pescuitoare de bărbati (la băluri, etc.)

LÉVIER *m* jghiab

LÉVURE *f* fugă *pratiquer une levure*, a o șterge

LEXICON *m* cășel de canapea

LÉZARD *m* 1 camarad nestatornic, 2 le-neș, puturos *faire le lézard*, a se culca pe iarbă la soare, a trândăvi, 3 hot de câini (care-i aduce înapoi pentru a primi răsplata)

LÉZARDER *v* a nu face nimic, a trândăvi

LIBI *m* *peau de libi*, nu

LIBRE *a* fără client, *maison où on est libre*, casă în care se primește ziua și noaptea vizite de bărbati

LIBRETTAILLEUR *m* compozitor păcătos de librete

LICE *f* societate filarmonică, 2 femeie desfrantată

LICHADE *f* 1 pupătură, 2 masă excelentă, chirlhan

LICHAILLER *v* 1 a bea, 2 a pupa

liche *f* trau bun, chef, benchetuală *être en liche*, a trage cheful, a benchetu

liche-FRITE *f* cartofi prăjiți

liche-A-MORT *m* băutor strășnic

licier *v* 1 a benchetu, a face chef, 2 a bea, a suga, a bea cu ștință *puis il liche toute la bouteille*, apoi el trage pe gât toată sticla, 3 a sărută, a pupa

licheTTE *f* 1 bucăciță (din ceva), 2 pic de licheor, rachiaș

licheur, EUSE *s* 1 benchetutor, chefutur (pe socoteala altuia), 2 înșă lacomă, mân căcioasă, 3 pupător

lieur (AU) prep = *au lieu*

LICO adv întâ, acum

LIGNARD *m* 1 undițaș, 2 *Tip zețar de hani*, 3 redactor de ziar plătit cu randul, 4 pictor ce țineste mai mult la exactitate decât la efectele de color

LIGNE *f* 1 droaie, ceată (de oameni), 2 *faire la ligne*, a se schimba pe rând când c-lume puțină în magazin, 3 *avoir la ligne*, a

avea un profit frumos *elle n'est pa jolu, mais elle a la ligne*, nu e frumușică, dar are profit frumos, 4 *Tip lignes a voleur*, 1 undi goale coprinzand o silabă sau două, care putea sta foarte bine în randul precedent, *pêcheur a la ligne*, *faiseur de lignes*, 1 artist care-si lungeste inutil un articol (care e plătit cu randul) *river à la ligne*, a lungi inutil un articol (plătit cu randul, pentru a căpăta onorari mai mare), 5 *pêcher a la ligne d'argent* a) a cumpăra peste după o pescuială zadarnică, b) a căuți să se împrumute cu bani

LIGNÉ [digne] *a* demn

LIGNEDE [digne] *a* demn

LIGOTTANTE, LIGOTTE *f* franghiu, funie

LIGOTTAGE *m* stransul mâinilor (cu o funie groasă (pană ce țâșnește sângele)

LIGOTTE *f* dubă

LIGOTTEUR *m* pohtist ce leagă cobră mai-nile arestatului

LIGORNIET *m* calfă de zidar

LIGOUSSE *f* sabie

LIMACE *f* cămașă

LIMACIER, ÈRE *s* vânzător de cămăși

LIMANDE *f* 1 om josnic, înșă țarile, 2 femeie slabă ca un țar, 3 lovitură *clan! une limande par la figure*, tranc! o lovitură peste obraz (Poulot)

LIMER *v* 1 a lucra încet, a stă mult la un lucru, 2 a se exprima cu greutate

LIMEUR *m* 1 lucrător zăbavnici, 2 om care se exprimă cu greu

LIMITE *f* S *être limite*, a atinge limita varstei, a ieși cel din urmă la un concurs

LIMONADE *f* 1 *se plaquer (tomber) dans la limonade*, a cădea în apă, *fig* a face afaceri proaste, a da faliment, 2 mizerie, sărăcie *être dans la limonade*, 3 *limonade de linspre*, șampanie, *grinchir a la limonade*, a fura taccămul de argint la aducere cafelei

LIMONADIER *m* *limonadier de posterieurs*, putor de chistire, spiter

LINCÉ *a* cinci (la măcelari)

LIMOUSINE *f* plumb (în tăbliu)

LINGE *m* 1 rufe, cămașă, pantaloni (le-miești), lenjerie fină *avoir du linge*, a purta rufe curate, *dissimuler son linge*, a-și mușia rochia până la bărbie, *faire des effets de linge*, a-și ridica cu gust rochia spre a se vede dantelele dela lenjerie, *mettre du linge sur ses sal-sifis*, a-și pune mânuși, *resserrer son linge*, a da ortul popei, 2 avere, bani, 3 guler *un bec sans linge*, o bere fără guler, 4 *cocotă le linge* a) a plagia, b) a întrebunță utroile străine din ziare fără a indica proveniența, *demarqueur de linge*, plagiator, 4 cocotă ele gantă *se payer un linge convenable*, a-si plăti plăcerea de a avea o cocotă sau meștersă (le-gantă, *linge à règles*, femeie foarte murdără, 5 fustă, femeie *il n'y a pas de linge*, nu sunt femei aci

LINGÉ *a* *être linge*, a purta cămașă, rufe curate

LINGRE, LINGUE *m* cușt

LINSPRE *m* 1 priuț; 2 inspector de măcelării

LINXE *a douăzeci (la măcelari)*

LION *m* 1 punct el gant după ultimul juri
năi, loconaș (pe la 1840), *lion du jour* eion
zilei *V fosse*

LIONCEAU *m* fudulache, cală de croitori
and să imitoze manierele tinerilor eleganți

LIONNE *f* iemăușcă cochetă și îndrăzneajă,
care mănuește pistolul, călărește, rumează și
bea șampanie, *lionne du jour*, roina zilei

LIONNERIE *f* lumea tinerilor eleganți

LIPETTE *m* 1 zidar, 2 chent naiv, 3 pro
stuată ordinară (Riguid)

LIPPER *e* a colinda toate cărumile, a
cheltui și bănuțui mîrluna

LIPPEUR *m* chefulitor, chulangu

LIQUETTE *f* cămașă *il l'a eu prise sans
une liquette* *de se foutre sur le dos*, o luate fără
nici o cămașă de pus pe ea (Metenier)

LIQUID [liquidation] *f* lichidare

LIQUIDE *f* m băutura sprituoasă (mai alt-
vin *avoir absorbe trop de liquide*, a fi beat)

LIRE *e* 1 *lure* *aux autres* a cășca gura, a
holba ochii, 2 *lure le jour* *al* a pîsi, a nu avea
nutret în seși 3 *lure le monteur*, a se înarua
cu rădăbare

LISETTE *f* *pas de ça Lisette* astă n-o per
mit, numai asta nu!

LISOTER *e* acit mîrlă doată (Rosny, p. 166)

LIT *m* *cire sous le lit*, a nu ști rostul unui
lucru, a se înșala

LITROGRAPHIER (SE), a călca la pînănt,

LITRÉE *f* un litru (de vin)

LITROGRAPHIE *f* beșic

LITRON *m* litru de vin (Rossignol)

LITRONNER, *e* bea vin litru după litru

LITRONNEUR *m* beșivan ordinar

LITTÉRAL *m* 4 scul instructiunii

LITÉRATURIER *m* scriitor prost

LIVRAISON *f* *a ou une livraison de bois
devant sa porte*, a avea un sân bogat

LIVRE *m* 1 *livre des quatre rois*, calica ce-
lei patru popi, cărți de joc, 2 *livre rouge*, con-
ducă polițai cu prostituatle cu conducă
être inscrite dans le livre rouge, a fi prostituată
cu conducă || *o sută de franci il avait
dans d'une livre*, a tu hui să p'at ască un
sutar

LIVRESQUE *a* 1 de cărți *certain livresque*,
scriitor de cărți, *mal livresque*, situațiunea
lăsată a unui scriitor de cărți, 2 *bavet pe
cărți* *erudition livresque*

LIVRET *m* *rendre son livret*, a muri (un
scriitor)

LIVREUR *m* comisionu de mîfurii

LIXÉ *a* zece (la măcelari)

LOCATIS *m* 1 măltoasă de meninat, 2
trăsmă păcătoasă, fiac etc, luat cu chime

LOCHE *f* *mou comme une loche*, moale ca
o căpă, lenes, fligmatice

LOCHER *e* 1 a se clătina, a sta să cadă,
2 a trage cu uierchea, a asculta

LOCOMOTIVE *f* *fumer comme une locomotive*, a fumă strasnic

LOFFE *a* prost, nebun

LOFFIAT *m* 1 nătărău, 2 cală a unui se f

le șantier, 3 chelner *eh' la bas, le loffiat*,
un chelner

LOFFITODE *f* gogomanie, ne1071

LOINTAIN *m* 1 fundul scenei

LOITRÉ *a* trei (la măcelari)

LOLO *m* 1 lapte, 2 *A gros lolo*, *cas* *de
est de rezeră*

LOLOTTE *f* prostituată

LONBEN *a* bun

LONGCHAMP *m* (se Politichică) cartea
cosmică cu privătile

LONGE *f* 1 an, 2 *cutit je te rends ta
linge*, își înapău a cutitul

LONGUE *f* *longue* lenoșă și scunoasă

LONGIS *m* zăbăvnic

LONGUEUR *f* *avoir premier de deux lon-
gueurs* a murea cu două caple *en avoir une
de longueur* *a* 1 *crot* o mureușă gogonată,
2 a stoarce prin sîrțuc o sumă mureușă,
3 *lure de longueur* a se țatarașua

LOPE *m* piau f

LOPIN *m* sculpătura

LOQUES *f* *pl* nișturi de statua pentru pan-
dioni (cu *ce* *je* *acă* *bă* *tu* *pe* *diumuri*)

LORCHE *f* mureușă

LORETTE *f* *coctă* *el* *ginti*

LOT *m* *gros lot*, boală lumașă

LOTO *m* *boules de loto*, ochi rotunzi

LOU *m* 1 *V loup*, 2 *T* moment de scurtă
distrată în cu scena rămane goale contra te-
nulelor dramatice

LOUBAT *m* copil (Del salt)

LOUBÉ *m* *cutare* *avoir son pied de ce loubé-
la* a li sătul de cutare (Briant)

LOUCHER *v* *louche* *de la bouche*, a stramba
în gură răsănd, *louche* *de la paule*, a fi co-
șogă, *louche* *de la jambe*, a schiopăta, *faire
louche* *quelqu'un* *a* 1 face cuiuă plăcere la
ceva, *b*) a sta în drumul cuiuă a-l supără,
est ce que ça le fait loucher *te* *supără* *oare*
ceasta

LOUCHERBEM *m* măcelu

LOUCHERIE *f* puitare sau laptă cuspectă

LOUFFE *a* nebun *t'es louf* *est* *ne* *bun*

LOUFFE *f* bășină

LOUFFER, LOUFLARDER, *e* *se* *băsi*

LOUF-LOUF *m* *mon gros louf louf* *burdu-*
a *mamci*

LOUFOQUE *a* *ne* *bun*, *suntit* *je* *ne* *suis
pas loufoque*, nu sunt nebun

LOUFOQUERIE *f*, **LOUFOQUISTIE**, *ne* *bun*
a

LOUFFINGUE *a* *ne* *bun*

LOUIS *m* *louis d'or* grămădă de e cere-
mente, *n'être pas louis d'or*, a nu putea plăcea
atutora

LOULOU *m* rubit, drăgut

LOULOUTTE *f* 1 rubită drăgută, pucă,
2 dinte de lapt

LOUP *m* 1 *lucru* *au* *făcut* *(la* *croitori)*,
2 *greșală* *comment, c'est tous qui faites un loup
si grossier* cum d-ta ai făcut o greșală atât de
grosolană? (Poulot), 3 *Tip* *a* *datornic*, *b*)
datornic (supărătoare), *faire un loup* *a* a face
datornic (mai ales la cărcumari), *b*) a greși

impărțea la lemnului la fierre unei mobil
4 *Tip lipsă* într-un în născut trimis, 1 *tip*
text răscut 5 om pe se însuș, 6 *loup* /
mer, marină otelit

LOUPAGE *m* trândăvie / *loup*

LOUP-CERVIER *m* cămătar de Bursă

LOUPE *f* trândăvie *en train de tirer une loupe derrière une machine* 3 ita de se întine
trândav îndărătul unei mașini (Pmliu)

LOUPER *v* trândăvi

LOUPFUR *m* trândav

LOUPEUSE *f* trândăvie

LOUPIOT *m* copil de tală *ça te claque*
avant que ça, dis d'avoir un loup 7 sa de nu
supără, zi că un copil 8? (Miteniu)

LOURDE *f* pistol polițier

LOURDEAU *m* diavol

LOUSSE *m* jandarm

LOUVETIER *m* 1 *Tip* d'omni 2 viăpă
care stă în legătură cu lupii

LOUVOYANTE *f* minăvră pentru a înșuși
gloatele

LUBÉ *m* *jaune le petit lubé*, a face *m*

LUBIN *m* varcolac

LUC *m* *mesure* *Lui* 3 ezutul

LUCARNE *f* 1 monoclu *creux sa lucarne*
și sparge ochelari, 2 pălărie de mătase

LUCREME *m* cheie

LUCULLUS *m* ospăț copios

LUI *m* un *lui*, un iubit

LUILLERKÈS [cuiller] *f* lingură

LUISANCE *f* strălucire

LUISANT *m* 1 tanăr la modă de o eleganță
supremă, coconț din via în înaltă societate
(după floarea ce o poartă la butonieră, și
împart în diferite categorii ca *l'oeillet blanc*,
le Narcisse, *le Perce Neige*, *le Muguet*, *le Ger-*
denia), 2 pl cisme de la *lacher les luisants*
se găti de paradă, a și pune cisme de la

LUISARDE *f* cel bătut a teatrului, ste

LUMINARISTE *m* 1 iluminatorul lămpilor

LUNCHER *v* a lua o gustare

LUNHEIR, LUSI *s* denotă sau denotă cu
cibinu 4 a lua o gustare

LUNDISTE *m* omul înconștient de ziua pe
ziua d' luni

LUNE *f* 3 ezutul, *pleine lune* 1 3ă bucurie
aller rejoindre les vieilles lunes a îmbăta
confire de la lune bărbat cu o femeie
un trou a la lune a da fahuri

LUNE *a* surit *mal lune* 1 3ă respice

LUNETTE *f* 1 pl bucle scutului, 2 *casier*
en lunette, 1 *inscris*, 1 vătăma, 1 *capa* pe
neve *être jasse en lunette* 1 1 fost vutut,
a fi d'it falămant 3 *gare* a ghiloliner pe un
cond. mntul și vară capul *mettre la tête a la*
lunette a n ghiloliner, *faire mettre la tête a la*
lunette, a ghiloliner, 4 (la bihard) *donner une*
vaut de lunette a pune cele două lăb. sa de
griope una de alta, că adversarul e nevoit
să facă carambol 5 *chercher quelqu'un chez*
le pere Lunette a cauta pe cineva unde nu
poate fi găsit

LURELURE (A) *adi* într-un noroc într-o
doară

LURETTE *f* 1 tală veselă și drăguță 2 *m*
mre surti

LURON *m* voinic

LUSIGNANTE *f* rubită

LUSQUE [lux] *m* lux

LUSQUINAGE *m* sustragere de cărbuni în
pateu călășilor canu cără

LUSTRE *m* 1 *f* (luc), aplaudatori plătiți
les chuchus du lustre, aplaudatori plătiți din
statul (sub policandiu), 2 lămpă *V attraverso*

LUSTUCRU [l'ussus tu cu] *m* cutar

LUX *m* 5 grădina Luxembourg din Paris

LYONNAISE *f* 1 materie de mătase, m
tăsărie, 2 rochie de mătase *être a la lyonnaise*
a purta o rochie de mătase

M

M... V merde

MAB [marbr] *m* bilă de marmoră (a cu
pilor)

MABILIEN, ENNE *s* client, clientă a fos-
tului bal Mabilie

MABILLARDE *f* (grue) *mabillarde*, frecven-
tătoare a balului Mabilie care, prin flectările
ei, caută să atragă pe un străin bogat

MABOUL, E *a* 4 smintit, sucit *c'est y*
que t'es maboul? ce, ești smintit? (Courteline),
elle était un peu maboule, iră cam nebună
(Huysmans)

MABOULISME *m* 4 sminteață

MAC [maquereau] *m* întretinut pe se

MACA *a* proxenetă, pezevenghe

MACABRE *m* 1 cadavru, 2 moartea

MACACHE *int* 100, nu, de loc!

MACADAM *m* 1 noroiu galben și gros pe
stradele Parisului, 2 a) must proaspăt de

Bergeiac, b) bere neagră engleză, portier, 3
le général Macadam, publicul de pe stradă, *faire*
le macadam, a umbla după mesterii, *fleur de*
macadam, prostituată de stradă

MACAIRE [pungaș din romanul *L'Aubeige*
des Adrets] *m* pungăș cinic și îndrăzneț

MACAIRIEN *a* 1 de pungăș, 2 sdrănjuit
ros de tot

MACAIBISME *m* pungășime

MACAOU *m* cotoru *y asant un petit macan*
qui remontrant du côté de la 7-e, un cotorăș
foicea lângă compnia 7-a (Barbusse)

MACARON *m* aprod, ușier, executor

MACARONI *m* 1 italian, 2 rentă italiană
le macaroni *a baisse* rentă italiană a scăzut

MACARONIQUE *a* les finances macaroni-
ques, finanțele italiene

MACARONISTE *m* italian

MACAVOUFF *m* obuz

MACEDOINE *f* material de ars

MACHABE *m* 1 cadavru (de om înecat), hoit (de animal) *case des machabes*, cimitir, *le clou de machabes*, morgia, 2 evreu

MACHEDRU *m* om lacom

MACHE FÈVES *m* om care vorbește rute și neînțeleș

MACHICOT *m* jucător prost

MACHICOULIS *m* 1 mister, 2 pretext, căi cior

MACHIN *m* 1 cutare, cineva *monieur machin*, chir cutare, 2 ceva

MACHINE *f* 1 operă literară sau de artă *grande machine* a) tablou mare, dramă în cinci acte, 2 cântec *si tu nous chantes ta sale machine*, dară ne cântă păcătosul tău cântec (*F de S*, No 997), 3 pl nașinău *avec un tas de machines chouettardes*, cu o droaie de bazaconi minunate, 4 *machine a decoudre*, mașină

MACHINETTE *f* pișă mică teatrală

MACHINSKOFF *m* cutare

MACHOIRE *f* *oville machoire*, om de modă vechi, tombateră la învechit, ruginit

MACHOUILLER *v* a mușca

MAC-MAHON *m* capul de meduză pe coiful dragonilor

MACON *m* paine de patru pfunzi

MACROTAGE *m* meseria de pește

MACROTÈRE *v* a versa meseria de pește *macrèrer une affaire*, a mijloci o afacere neînstită

MACROTIN *m* pestisor (*fig*)

MACULATURE *f* Tip *attraper une maculature*, a se îmbăta

MADAME *f* *provenghe*

MADELEINE *f* *jaire suer la Madeleine* a) a câștiga cu mare greutate trișand, b) a-și mări capitalul prin cămătărie la masa de joc

MADRICE *f* viclenie, șuțenie *faudrait avoir la madrice de*, trebuie să ne prefacem că (*Rosny*, p 184)

MADRIGALISER *v* *madrigaliser (avec) les dames*, a face curte femeilor cu lingusiri galant.

MAGASIN *m* *magasin de blanc, de fesses*, bordel

MAGNAN *m* *S* antreprenorul (însărcinat de generalul Magnan) cu birana elevilor școlilor Politehnice

MAGNER (SE) *v* a se grăbi *magne-toi*, grăbeste-te!

MAGNES *f* pl nazuri, mofturi *faire des magnes*, a face mofturi, *pas de magnes, fais pas des magnes*, încetează cu mofturile tale!

MAGNIÈRE [= *maniere*] *f* manieră

MAGOT *m* 1 bani economisiți *mettre un petit magot de côté*, a pune ceva bani la o parte, 2 băiețel de mistică

MAIGRE *int du maigre*! tăcere!

MAILLARD *m* *fermer Maillard*, a dormi, *fermeture Maillard*, somn, *être terrassé par Maillard*, a cădea de oboseală

MAILLET *m* nr bun

MAILLOCHE *m* obuz de calibru mare

MAILLOCHER *v* a lucra, a munci din greu

MAIN *f* 1 *petite main*, floareasă muncătoare (care face frunze), 2 *huile de mains*, bani, 3 (la joc) a) cărțile tiebuncioase unei partide de macă sau de lansquenet, b) serie de câștiguri (în aceste jocuri), *avoir la main* a) a da cârți, b) a avea mană bună la joc, *passer sa main*, a țieci vecinului dreptul de a da cărți (după mai multe tururi câștigătoare), *prendre la main*, a lua asupra și cărțile lăsate de un jucător după mai multe câștiguri, *brûler la main*, a arunca cărțile de talon în cos după ce ca bancher a câștigat de mai multe ori, 3 *mains courantes*, picioare, 4 *manger dans la main*, a fi prea familiar, 5 *jouer a la main chaude*, a fi ghilotinat, *encore un que je voudrais voir jouer a la main chaude*, încă unul pe care aș vrea să-l văd ghilotinat (Metenier)

MAINS-COURANTES *f* pl 1 picioare, 2 ghetă

MAIRIE *f* *passer devant la mairie*, a se căsători fără popă și fără oltul stăin civile

MAISON *f* 1 *gens de maison*, servitorimea mai de seamă, friciori și cameristi, 2 *maison de Molere*, teatru național al Frinței, 3 *bordel femme, fille de maison*, prostituată de bordel, *être en maison* a fi la bordel, *maison à partie, maison de passe*, casă de înălțare, 4 *A maison de campagne* a) arest, b) cort, 5 *la maison du bord de l'eau*, prefectura politiei

MAÎTRE CHANTEUR *m* santajist

MAÎTRESSE *f* *maitresse de piano*, prostituată bătrână care face tot felul de servicii tinerilor ei tovarăși.

MAJOR *m* 1 *A* a) medic de Stit major b) sergent major, c) tambur major, d) trompet de regiment, 2 *major de table d'hôte*, șeful meseri (pseudo-ofiter care servă cu decon și care jupoaie apoi la joc pe non veniți), 3 *les majors*, elevii admisi în școala Politehnică cu notele celor mai mari, *major de queue*, elev admis printre cei din urmă, absolvent printre cei din urmă

MAKI *m* *V maqui*

MAL *adv* *faire mal a quelqu'un*, a-î însuflă milă, *avoir mal aux cheveux*, a fi indispus după o beție, *A avoir mal aux pieds*, a purta tuzluci de in, *mal blanchi*, negru, mulatru, *mal choisi*, academician, *mal embouche*, om grosolan, *mal joué*, gardist național (din împrejurimile Parisului), *mal peignée*, prostituată, *en mal de commerce*, cu finanțele în cea stare (despre o femeie urâtă), *pas mal pour le canal*, e drăguță, s'o dai pe gălă

MALADE *a* 1 *malade du pouce* a) lenș, b) sgărcit, calic, 2 *malade pour neuf mois*, însărcinată, 3 *pains tomber malade*, a fi arestat

MALADIE *int* carnari

MALADROIT *m* *A sonner aux maladroits*, a suna pentru exercițiile pe jos

MAL-A GAUCHE *a* stângariu

MALANDREUX *a* suferind, bolnav

MALASTIQUE *a* *A murir*

MALDINE *f* pension, internat

MÂLE *m* bărbat, sot *beau mâle* bărbat

sănătos și voinic, *vilain male*, omuleț pipănit, prichindel

MALFREIN *m* ticălos, pușlama

MALHEUR *int* *ah' malheur'* drace! mi nănat!

MALHEUREUX *a* *mari malheureux*, bărbat cu coarne, *être malheureux dans son intérieur*, a fi înșălat de femeia sa

MALINGREUX *a* cerșetor care face suferință

MALLE *f* 1 arest *tout le peloton couchera à la malle ce soir*, tot plutonul va dormi astăzi noapte la arest (Courtelaine), 2 gură *la clef sur la malle! ta malle! tacă-ți gura! vos malles! tacă-vă gura!*

MAL-NOMMÉ *m* Tip lucrător cu ziua

MALO (la școala Politehnică) 1 carne de vițel cu sfeclă, 2 piron în loc de pînă la cîrmă

MALZINQUE *f* cărciumar

MAME *f* doamnă

MAMOURS *pl* desmierdări *faire des mamours*, a desmierda

MANCHE *f* 1 (la joc) partidă *être manche à manche*, a fi câștigat același număr de partide, 2 *faire la manche* a) a face chetă, a umbra cu farfuria spre a strânge bani, b) a merge în haină cuvincoasă din casă în casă și a strânge bani pretextând o nenorocire fictivă, *coup de manche*, cerșire șarlatanească din casă în casă cu scrisori de recomandare, 3 *jambes en manche de veste*, picioare strâmbe, *il a le derrière nu et les manches pareilles*, e numai sdroneț, 4 penultim omnibus sosit la depou, 5 *manche de balais*, hobie (instrument) || *m* șef, patron, maistru

MANCHETTE *f* 1 Tip *prote à manchettes*, șef foarte activ, 2 arsură la mână (Zola)

MANCHEUR *m* 1 coțcar, pehlivan care operează pe piețe publice, în colțuri de stradă, 2 derbedeu, cavalier de industrie

MANCHÈRE *f* croitoreasă însărcinată cu confecționarea înănețelor

MANCHISTE *m* cerșetor cântăreț care face chetă în fața cafenelelor

MANCHON *m* păr lung și tare, *avoir des vers dans son manchon*, a fi chel în unele părți ale capului

MANDANT *m* comandantul (școalei Politehnice)

MANDARIN *m* 1 *tuer le mandarin*, a comite o crimă cu cugetul și siguranța că nu va fi pedepsit, 2 funcționar superior

MANDARINAT *m* funcție înaltă, influență mare

MANDAT *m* *déposer son mandat*, a muri (despre deputați)

MANDIBULES *f* *pl* *jouer des mandibules*, a mânca, a da din făci

MANDOLE *f* palmă *jeter une mandole*, a cârpi o palmă

MANÈGE *m* călușei

MANESTRINQUE *m* cărciumar

MANETTE *f* *V mademoiselle Manette*, cu-făr mic de călătorie

MANGEARDE *a* *V mangeuse*

MANGE BÈNEF *m* risipitor, mănă-spătă

MANGEORE *f* birț, carciumă

MANGER *v* 1 *on en mangerait*, iți vine să-l sau să o mănâni (așa de răpitor, de răpitoare este), 2 (la joc) a cumpăra tăcerea cuiva prin amenințări de mînturisiră, *faire manger quelqu'un*, a împărți cu cineva prada răcută, 3 (în compuneri) *manger le bon Dieu*, a se împărtași, *manger la bouillie avec un sabre*, a avea o gură foarte largă, *manger la consigne*, le mot d'ordre, a uita consemnul, parola, *manger de la guerre*, a fi luat parte la un război, *manger du pape*, a umbra zadarnic după lucru, *avoir mangé ses pieds*, a-și puși gura, *manger du prêtre*, a fi dușman al poporului, *se manger la rate*, a-și face inimă rea, *se manger les sangs*, a fi nerăbdător, a se chinui, *T manger du sucre*, a fi aplaudat [Vezi cuvintele în legătură cu manger]

MANGEUR *m* (în compuneri) *mangeur de blanc*, pește, intrușinut (unei prostituate), *mangeur de bon Dieu*, de messes, cucernic, fățarnic, *mangeur de choucroute*, neamț, *mangeur de nez* a) bălăuș, b) polemist înversunat, *mangeurs de pommes*, normand, locuitor din Normandia, *mangeur de prunes*, croitor

MANGEUSE *f* risipitoare

MANICON *m* *madame Manicon*, moașă

MANIÈRES *f* *pl* năzuri, mofturi, fașoane, *ne faites donc pas tant de manieres!* ia nu mai faceți atatea fașoane

MANIFESTANCE *f* manifestare

MANIL *m* manilă (joc de cărți în care cartea de 10 e cea mai mare, asul după 10)

MANILLE *f* inel de fier de care e legat lanțul ocașilor

MANILLER *v* a jucă manila

MANILLEUR *m* jucător de manilă

MANIQUE *f* 1 meserie de cizmar, 2 meserie *il parle manique du matin au soir*, vorbește de meserie toată ziua (Poulot), 3 meșteșug, secret *maintenant je connais la manique*, acum știu tot rostul

MANIVAL *m* cărbunar

MANIVELLE *f* loc *c'est toujours la même manivelle*, e vecinic același cântec

MANNE *f* *manne de la fourriere*, căruță în care poliția aruncă carnea împușcată confiscată

MANNEQUIN *m* 1 manechin de femeie (de încercat rochiile), 2 a) om fără caracter, năgrob, păpușă goală, b) ticălos *va donc, mann'quin d'marchand*, du-te dracului, ticălos de negustor! 3 coșul peticarului, 4 cabrioletă, trăsura pe două roate

MANNEZINGUE *m* 1 cărciumă, 2 cărciumar *faire escale chez le mannezingue*, a face haltă la cărciumar

MANON [după *Manon Lescaut* de Prevost] *f*. fată ușuratică, metesă

MANOUCHE *m* țigan

MANQUE *f* 1 (la biliard) chics, 2 a) *la manque* a) la stînga, b) fals, nesincer *les socialistes à la manque*, falși socialiști, 3 păcătos, prost, urât, c) lipsă *absent avoir à la manque*, a-și lipsi (ceva), *être à la manque*, a fi absent

MANQUER *v* *affaire și balle*

MANTEAU *m* 1 *T manteau d'alequin*, draperie care inconjoară corpul, 2 *petit manteau bleu*, om binefăcător, *on parlait de toi comme d'un petit manteau bleu*, o să se vorbească de tine ca de un binefăcător

MAPPEMONDE *f* satul lemeșii

MAQUET *m* pestr lanăr, (*fig*)

MAQUI *m* măsluitul câinilor

MAQUIGNON *m* 1 negustor pungas, falsificator de măluri, 2 stângar patinlat 3 *maquignon a bidoche*, pezevenghiu, futoi de bordel

MAQUIGNONNAGE *m* 1 șarlatanie în negoț, 2 abuz de încredere, 3 pezevenciac

MAQUILLAGE *m* 1 arta de a se sufla meri de a se grima, 2 falsificare de vinuri, 3 drusul unui tablou, 4 măsluitul câinilor, 5 inselatorie, șarlatanie, 6 furt

MAQUILLÉE *f* cocotă

MAQUILLER *v* 1 a opera *il est, sous savez, l'heure de maquiller*, a venit momentul, știți, de a opera, 2 a înșelă, 3 *se maquiller*, a se degiza [Vezi cuvintele în legătură cu *maquiller*]

MAQUILLEUR *m* 1 operator (ex de furturi), 2 măsluitul trișor

MAQUILLEUSE *f* 1 operatoare, lucrătoare 2 jucătoare în cărți trișeră

MARAUDER *v* 1 a primi în trăsură mușterii din drum în loc de a sta în stație contru regulamentului, 2 a face și alte curse în punga clientului care a închinat trăsura pentru toată ziua

MARAUDEUR *m* birjar necunoscut (care face curse cu alții în timp ce clientul care a închinat trăsura pentru ziua întreagă, se află într-un restaurant, cazin etc)

MARBRE *m* *l'ip* tablă pe care se așează zădul *être sur le marbre*, a fi gata de tipărire *avoir du marbre*, a avea un articol zețuit dinainte

MARC *m* un de marc un păhăruș cu țuică, de țescovină, un narc anisette, o țuică de țescovină tăiată cu lichior de anason

MARCANDIER *m* negustor

MARCASSIN *m* 1 ucenic de zugrav de firme, 2 om murdar

MARCHANDE *f* *marchande de sourires*, prostituată

MARCHANDISE *f* excremente, murdărie *toucher a la marchandise*, a umbla cu mâna în toate părțile

MARCHE *f* 1 *A marche de flanc* a) sonul odihnă *exécute la marche par le flanc*, i dormu, 2 *marche oblique*, semnal de deșteptare pentru cavaleriștii pedepsiți, 3 *marche des zouaves*, pluton care merge la viața medicului, 4 *marches du palais*, șbarătură pe frunte

MARCHÉ *m* 1 *marché des pieds humides*, bursă mică (care multă vreme se țineuse sub cerul liber), 2, *marché a la viande*, aux ceaux șantîn

MARCHE-À-TERRÉ *m* A infanterist

MAR-CHEF *m* A șef de pază

MARCHER *v* 1 *Tip* a fi de aceeaș părere

je marche, consimt, primesc, *je ne marche pas*, nu consimt, nu primesc, 2 *marcher dedans* a) a călca în murdărie (și o avea prin urmare noioasă joc), b) *fig* a se da de gol, a se trădi la povestit, 3 a se culcă (cu cineva), 4 (în compuneri) *T marcher sur la longe*, a mui puce cu toată vârsta sa măintată, *marcher au pas*, a ascultă, a nu cădeni, *faire marcher quelqu'un au pas*, a învăța minte pe cineva, *marcher avec les souliers d'un mort*, a fi moștenit, *mar nci tout seul*, a fi plină de viermi (o brânză)

MARCHEUR *m* om de petreceri, *se va marcheur*, cranu bătrân

MARCHEUSE *f* 1 prostituată, 2 *T* statistică, figurantă la opera

MARCHIFELD *m* (școala Saint-Cyr) *l'art de la marche*

MARCHIS *m* 4 seignt major însoțit cu cvartiriurea

MARDI *m* *mardi*, s'el fait chaud Joi după Paști

MARDISTE *m* abonat la reprezentările de Marți

MARE *f* desgust scârbă *j'en ai mare*, eu scârbă de ea

MARÉ *v* *être mare*, a fi desgustat, scârbu de *je suis maré du jeu*, sunt scârbu de joc

MARÉCAGEUX *a* *œil marécageux*, ochi umilțat și galeș

MARÉE *f* desgust, scârbă

MARER (SE) *v* 1 a fi desgustat, plictisit *à Maras où que je me marais*, la M unde mă plictisiam, 2 a se amură *ce qu'on s'est maré* cat ne am amuzat!

MARGALOU *m* individ ce învârtește multe meșteșuguri

MARGAUDER *v* a critica (marfa)

MARGIS *m* V *marchis*

MARGOT, **MARGOTON** *f* tarfă, femeie desfrânată, țutoare

MARGOTIN *m* deținut, arestat

MARGOULLAT *m* A spahiu (cavalerist ușor în armata franceză din Algeria)

MARGOULETTE *f* 1 guiă *rincer la margoulette à quelqu'un*, a plăti de hăut cuiva, 2 figură, obraz *déboîter la margoulette à quelqu'un*, a sfășia dinții cuiva, *margoulette de travers*, mutră obosită, pocită

MARGOULIN *m* 1 vânzător ambulant de la țara, 2 meseriaș păcătos

MARGOULINAGE *m* negustorie în condițiuni proaste

MARGOULINER *v* a face negoț cu mărunturi

MARGOULIS *m* ceartă, gâlceavă, scandal

MARGUERITES *f* 1 mitralieză, 2 *pl* *marguerites* (de cimetiere), ghiocel în baibă

MARI *m* *mari avant la lettre*, cununat la ofițerul stării civile, *fleur de mari*, fecioria, *train des maris* (= *train jaune*), V *jaune*

MARIAGE *m* spânzurare

MARIANNE *f* la Marianne, republica adevărat social-democrată.

MARIDA *f* mireasă || *m* căsătorie (Rictus)

MARIE *f* 1 hătă, 2 *fleur de Marie*, fecioria

MARIE-BON BEC *f* femeie cu clanț

MARIE-COUCHE-TOI-LA *f* femeie supusă

MARIÉE *f* *vous si la mariée est belle*, a vădeă dacă sunt perspective bune, *la mariée est belle*, totul e bine, *la mariée est trop belle*, aferea e prea admirabilă, ca să putea în viața încredere în ea

MARIE-GRAILLON *f* bucătăreasă murdă

MARIE-JE-M'EMBÊTE *f* *faire sa Marie-Je-m'embête*, a face iasoane, mofturi

MARIE-MANGE-VON PRÊT *f* A mănâncă titoarea unui soldat

MARIE-PIQUE-REMPART *f* prostituată din jurul fortificațiilor

MARIER *v* *mariet Justine*, a grăbi sînsitul, *ils se marient*, se ceartă

MARIE-SALOPE *f* femeie puturoasă, puțtoare

MARINE *f* *la marine*, prima carte ce e luată din tîlon

MARINER *c* a înnota, a bălăci (în ceapă)

MARINGOTTE *f* ruleta (acrobaticilor)

MARIOL, **MARIOLLE** *a* și *m* viclean, suet marghiol, *fauc la mariolle* a) a face peștuțu, b) a-și da aere, a se marghioli

MARIONNETTE *f* soldat

MARLOU *a* șiret, pisichei || *m* întreținut pește

MARLOUPATTE, **MARLOUPIAT**, **MARLOUPIR** *m* peștii (fug)

MARMITE *f* 1 femeie care întreține pe bărbatul ei în închisoare, 2 prostituată care întreține pe un pește, *marmite de cuivre*, imantă productivă, *marmite de fer*, amanș pufin productivă, *marmite de terre*, prostituată care nu produce nimic peștelui ei, 3 *les dix huit marmites*, restaurant ordinar și foarte ieftin, *un dix-huit marmites*, o mănecare foarte proastă, 4 *la marmite est renversée* a) nu se gătește astăzi acasă (fiindcă bucătăreasa e îngredată), b) mîncăm astăzi la restaurant c) dinelul e contramandat, 5 A a) fir de granat, b) coif *je récurve la marmite pour la revue de demain*, îmi curăț coifu pentru defilarea de maine, 6 *poser une marmite à quel qu'un*, a jucat o festă cuiva

MARMOTTE *f* 1 prostituată, 2 ladă cu mostre (a voiajorilor comerciali) *pays des marmottes*, pămîntul, *s'en aller dans le pays des marmottes*, a muri

MARMOTTIER *m* savoyard mic

MARNER *v* a munci din greu *je veux pa marnier*, nu mai vreau să muncesc

MARNEUR *m* muncitor harnic

MARNOIS *m* pl bocanci

MARPAUD *m* scîltîră, nătărău

MARQUE *f* sofie de hot

MARQUÉ *a* *être marqué* a) a avea ceva rău vine la ochi (în urma unei bătaii), b) a avea o figură plină de sbărcituri, c) a fi ciupit, d) *marque à la fesse*, maniac sucit

MARQUE-MAL *m* 1 Tip trăgătorul foicii (la mașină), 2 om suspect

MARQUER *v* 1 *ne plus marquer*, a nu mai face parale, a fi bătrîn (un cal), 2 *bien mar-*

quer, a fi bărbat frumos, a se prezenta bine, *mal marquer* a) a avea o înțîlșare sărăcăcioasă, b) a fi încondiat, 3 (în convuncii) *marquer le coup* a invitat la băut pe cineva, gîndind paharul, a lîmbăla, b) (lî scriimă) a atinge usor pe adversari, *marquer son linge*, a face ceva în pantaloni, *marquer les points* a) a fi de față cu alții la o partidă de doi, b) a ține humanarea

MARQUIS *m* 1 menstruația, period, 2 tinșor complice

MARQUISE *f* 1 *marquise de la fourchette*, femeie care primește tînetul, 2 băutură din vin alb, zahăr, zeamă de lămâie și apă de Seltz, 3 cocotă

MARRÉ *a* V *mare* || *unt* destul, basta

MARRER (SF) *v* 1 a fi scărbit de, 2 a putrezece *on va s' marier*, o să putrezece, *c'que j'me marre*, cât mă bucur! V *marrer*

MARRON *m* 1 lovitură, palmă *recevoir un sale marron*, a mânca o bătaie strașnică, 2 pl marrons, baleză de cal, 3 a) călcător de legi, contravenient, b) burjar în contravenție, 4 A *marchand de marrons*, oțier stangaciu în haine civile, 5 A *marron de service (de ronde)*, semnal de rondă, de schimbare a garurii, 6 Tip zetar care lucrăază cu bucată || a *être marron*, a fi pinglit, tras pe sfoară

MARRON(N)ISTE *m* negustor de crăstun

MARRONNER *v* 1 a) a fi necăjit, a injuria pe cineva, b) a face pe cineva să aștepte pește măsură, c) a bombăni *il marronne tout haut*, bombănește cu glas tare, *faire marronner quelqu'un* a necăji, a infuriă pe cineva, 2 Tip a lucra ca zetar cu bucată

MARSEILLAISE *f* lulea de lut scurtă și potocă *et toute en parlant il chargeait et al humait sa marseillaise*, și vorbind își umplea și apîndea luleaua

MARSOUIN *m* contrabandist

MARTEAU *m* *rendre marteau*, a innebuni

MARTIN *m* rachiu amestecat cu lichior

MARTINET *m* cătușe de pedeapsă (la picioarele ocnasilor)

MARTY *m* caporal

MASCANDER *v* a bate rău, a bucuri *les coisins l'avaient surpris en train de mascander la malheureuse*, vecinii l-au surprins pe cînd voia să burdușască pe nenorocita (Metemeri)

MASCARILON *m* burghiz care vrea să facă pe nobilul, parvenit

MASCOT *m* ageamii *de due que je suis mascot*, ca ne serai pas craci, să tic că sunt ageamii, n'ar fi adevărat (Rosny)

MASCOTTE *f* 1 fecioară, 2 piază bună, lucru purtător de noroc (ex un cîci găurit, un nasture, etc), 3 bețșorul de care atîrnă sfoara unui pachet || a *chapeau mascotte*, pălărie de păsă moale și turtită

MASQUE *f* scorpie *petite masque*, șiretă, pisică vicleană, *vilaine masque*, ciurnă, mania păduri

MASQUER *v* a însemna cu o culoare (un cal)

MASSACRE *m* 1 cărpaci, mîzgălit 2

joc la bâlcru la care se aruncă cu mingea într-o păpușă, 3 mare cantitate, risipă

MASSAGE *m* muncă grea

MASSE *f* 1 bani castigați de arestanți, *A avoir la masse complete*, a avea un portofel bine garnisit, 2 lucru, muncă

MASSE *m* (la biliard) izbire în capul bilei cu tacul perpendicular

MASSEPAIN *m* 1 valet, fante

MASSER *v* 1 a munci greu *toute la journée* și a *masse*, a muncit din greu toată ziua, 2 a plăti

MASSEUR, **EUSE** *s* muncitor harnic, muncitoare harnică

MASSICOTER *v* a tăra hârtia cu mașina

MASSOTHÉRAPIE *f* tratare prin masaje

MASTAR *m* *V* *mastoc*

MASTAROUFLEUR *m* hoț de plumb

MASTIC *m* 1 mistificație, șarlatanie, 2 *Tip* frază încălțată, *fig* vorbire încurcată, aland *ila faire un mastic (du mastic)*, a se încuica în vorbă, *s'endormir sur le mastic*, a lucra alene, a dormi lucrând, 3 individ *qu'est ce que ça peut bien être que ce mastic là?* cine oare să fie individul ăsta? (Hirsch)

MASTIQUER *v* 1 a mânca, 2 a astupa fără a le drege (găurile unei ghețe)

MASTIQUEUR *m* 1 mâncător, mosafir la masă, 2 cârpaci

MASTOC, **MASTROQUET** *m* cârciumar, butas

MATA *m* fanfaron, om grozav, fulău

MATAGON *m* om original, excentric

MATCHER *c* a se lua la întrecere

MATCHICHE *f* macici (un dans)

MATELAS *m* 1 *avoir le matelas*, a fi chibbur, 2 prostiuță

MATÉRIELLE *f* mijloace de existență (câștigat la joc) *ce soir il faut que je gagne ma matérielle*, astăzi seară trebuie să-mi câștig mijloacele de traiu (Bernstein, Samson, I, 2)

MATERNELLE *f* 1 mamă, 2 grădina de copii

MATH *m* *S* matematici

MATHEUX *m* *S* elev tare în matematici

MATHIEU SALÉ *m* Matuzalem *que je devienne aussi vieux que Mathieu sale*, să ajung la bătrânețea lui Matuzalem

MATHURINADE *f* nebunie, sminteală

MATHURIN *1 m* *Mar* a) marinar ordinar, infanterist de marină, b) corabie cu vântrele, 2 huhuu

MĂȚICHE *int* drace! (Mirbeau)

MATIÈRE *f* *connaître la matière*, a ști rostul unui lucru, a se pricepe

MATON *m* *mâin!* carnați! la naiba!

MĂȚINÉ *a* crescut ilegal

MATINÉE *f* halat

MATOU *m* ștrengar înamorat, *bon matou*, cocos bun (tare în balamale)

MATRICULE *m* 1 *user son matricule*, a servi ca soldat, a-și face serviciul, *faire prendre son matricule*, a fi pedepsit

MATRICULER *v* 1 a fura, 2 *se faire matriculer*, a-și a trage pedeapsa

MAUBE *m* *place Maube* (= *place Maubert*), cartierul lucrătorilor

MAUGREANT *m* *le pere maugreant*, răcală

MAUVAIS *a* 1 *elle est mauvaise, je la trouve mauvaise*, e glumă de prost gust, e pica boacănă, 2 (la copii) *mauvaise!* nu se numără! nu se prinde

MAUVE *f* umbrielă de bumbac (roșu sau verde)

MAUVIETTE *f* decoratu la butonieră

MAYEUX *m* cocoșat, pocitanie

MAZA, **MAZAGRAN** *m* mazagran a) cafea cu lichior și cu apă de Seltz, b) cafea servită la pahar

MAZARO *m* 1 închisoarea militară, arestul poliției

MAZAS *1 m* 1 închisoarea Maras, 2 închisoare

MAZETTE *f* 1 1 recrut, 2 picior, prichindel || *un mû de drac!* drace!

MAZILLE *f* bani *avoir de la mazille*

MEC *m* 1 apaș, 2 individ

MÉCA *m* *S* mecanician

MÉCANICIEN *m* ajutorul călăului

MÉCANIQUE *f* 1 lucru, obiect, 2 ghilotină

MÉCANISER *v* 1 a insulta, a brusca, *plus souvent qu'il se laissât mécaniser par un paletoir* dar și-a găsit să se lase a fi insultat de un purtător de palton (Zola), 2 a vorbi de rău, a critica

MÉCHANT *a* pas *méchant*, simplu, neînsemnat, *cela n'est pas méchant*, nu e nimic, nu face nimic

MÈCHE *f* 1 muncă *demandeur mèche*, a încuiba dacă e de lucru, 2 puțință, *il y a mèche*, merge, e cu puțință, *il n'y a pas mèche* nu se poate, nu e de lucru, *et mèche*, și încă și mai mult, mai întreb? 3 rost *y a-t-il mèche d'aller au théâtre?* e rost de teatru? 4 *en avoir mèche*, a avea vânt, a ști despre ceva, *vendre (éventer) la mèche*, a destăina un secret, 5 *être de mèche* a) a fi complicele cuiva, b) a fi în înțelegere cu cineva

MÉDAILLE *f* 1 *avoir la médaille*, a avea o înșărcinare, o misiune, 2 piesă, monedă. *médaille d'or*, napoleon, 3 *pl* bani

MÉDAILLON *m* 1 sporală *décrocher le médaillon*, a da un picior în spate, 2 *médailon de fiac*, infundătură, uliță infundată

MÉDECIN *m* 1 *médecin des morts* a) petrecătorul unui mort, b) aranjatorul unei înmormântări, 2 *coup du medecin*, pahar de vin ce se bea după supă

MÉDECINE *f* 1 *être en médecine*, a fi în cura medicală a unui spital, 2 lichea, secătură

MÉDÈME [= *madame*] *f* doamnă

MEG *m* *V* *mec*

MÉGOT *m* 1 pristos (din intrări peste ieșiri), 2 electricitate fizică (la școala Politehnică), 3 muc de țigară

MÉGOTTIER *m* strângător de mucuri de țigări

MÉLASSE *f* *tomber dans la mélasse*, a cădea în mizerie, în strâmtoare

MELASSON *a* și *m* stângaci

MÊLE *m* mișmaș, amestec din rachiu și lichior dulce

MÊLE-CASSE *m* mișmaș din rachiu și casis

MÉLETAIRE [= *militaire*] *m* militar

MÉLO *m* 1 melodramă, 2 mișmaș din vin, rachiu și absint

MELODRAME *m* *cela tourne au mélodrame* acum nu să înceapă tipetele și vaețele

MELON *a* nătărău || *m* 1 nătărău, imbucol
cous des si melons, sunteți atât de imbăcili,
2 (scuola Saint-Cyr) elev în anul întâu, elev nou sosit

MEMBRER *o* *A* a munci din greu (la mili-tării)

MÊME *m* *faire (refaire) au même a* răs-plăti cu aceeaș monedă, *b*) a însela

MÉNAGE *m* 1 *menage a la colle*, concubinaj
petit menage a) concubinaj, *b*) concubinaj
între două femei, *menage a trois*, menajul în-trei băiebatul soția și amantul, 2 *faire le menage*, a amesteca pietele de domino, când adversarul trebuie să se împrumute, 3 *le jeune menage*, tânăra pereche

MENDIGOT *m* cerșetor

MENDIGOTER *v* a cerși *pas besoin d'aller mendigoter*, nu i nevoie să mergi la cerșit

MENER *v* 1 *la mener douce et joyeuse*, a duci un trau minunat, *ne pas la mener large, n'en pas mener large*, a se simți foarte neliniștit, foarte îngrijat, 2 *mener en double*, a favoriza sarlatanște ca complice pe un to-varăș care joacă [Vezi cuvintele în legătură cu *mener*]

MÉNÉSSE *f* ibovnică de soldat

MENETTE *f* cucernică

MENGIN *m* politician și literat sarlatan

MENILMUCHE *f* Menilmontant (loc în Paris)

MENOUILLE *f* bani, bani mărunți *le sa medr quand on déballe la menouille de la paie sur la table*, sambătă când se desfac pe masă fișușurile cu bani pentru plată (Poulot)

MENTON *m* menton bleu, actor

MENU *m* *connaître le menu*, a ști ce se pe-tricește, a fi în curent cu toate

MENUISIER *m* *côtelette de menuisier*, bu-cată de brânză, *se promener en menuisier*, a se plimba cu soția

MENUISIÈRE *f* 1 barbișon peste toată bărbia (ca la tamplari), 2 redingotă de sâr-bătoare (a lucrătorilor)

MENUIT [= *minuit*] *m* miezul nopții

MÉQUIER [= *metier*] *m* meserie

MER *f* *T* decorul din fundul scenei

MER/ADET [eroul unei pise de Balzac] *m* samșii

MERCANDIER *m* măcelar de carne ordinară

MERCANTI *m* negustori ci însoțeste o ar-mată în expediție

MERCANTILISER *v* a prețui cu bani

MERDAILLE *f* laie de copii gălăgioși

MERDAILLON *m* misel, laș

MERDE *f* excrement *moulin à merde*, gura satului, *avoir chié les trois quarts de sa*

merde, a și fi trăit traiul și mâncat mălăul, *se fondre en merde*, a avea o diaree teribilă, *ça ne vaut pas une merde*, asta nu face o lefeală, *cel qui dit merde a l'autre*, ochii șașii, *c'est de la merde de chien*, e ceva păcătos, scârbos, *c'est peint avec de la merde de chien*, e o măzgă-leală înfiamă, *faire sa merde*, a-și da are, iose, *manger de la merde*, a fi într-o mizerie cumplită, a îndura toate bolile fizice și morale, *S piquer une merde*, a nu răspunde nimic, a căpăta notă rea || *int merde!* căcat! *merde alors!* cainav!

MERDEUX *m* căcăcios

MERDOYER *v* *S* a căpăta nota 0, a cădea la examen

MÈRE *f* *mère abbesse*, proxenetă, *mere aux anges*, femeie care dă de lepădat, *mere a tous*, prostituată bătrână, *mere d'ocasse*, pseudomama unei actrițe sau cocote

MÉRINGUEULE *f* lovitură peste obraz

MÉRINGUE *f* *en meringue*, prăpădit, stricat

MÉRINOS *m* 1 lână, 2 om cu respirație rău mirositoare, 3 *laisser pisser le mérinos*, i nu se prea grăbi, a aștepta momentul prin-cios

MERLAN *m* 1 coafor, 2 *faire des yeux de merlan frit*, a face ochi dulci, *avoir les yeux faits comme un merlan*, a avea ochi galeși

MERLIFICHE *m* negustori de bălcu am-bulant

MERLIGAUDIER *m* vagabond, saltimbanc (Richepin)

MERLIN *m* picior

MERLUCHE *f* 1 persoană înamorată, 2 *cris de merluche*, strigăte înspăimântătoare

MESS *m* *ces mess*, poliștii

MESSE *f* 1 *être a la messe*, a veni prea târ-ziu la lucru, *dire une messe basse*, a vorbi încet, în șoapte

MESSIRE *m* *messire Luc* (= *cul*), curul

MÉTAL *m* bani *et t'as pas de métal*, și tu n'ai bani

MÉTIER *m* dibăcie (în execuție) *avoir un metier d'enfer*, a fi foarte dibaciu în arta sa, *faire un metier penible*, a avea o meserie in-famă, grea, *faire du métier*, a lucra numai din patima de câștig

METRO *m* metropolitan (drum de fier su-teran)

METTRE *v* 1 *le mettre a quelqu'un*, a-și bate joc de, a lua în răs pe cineva *vous voulez me le mettre, je la connais*, vrei să-ți bați joc de mine, nu merge, 2 *mettre dedans, mettre à même*, a înșală, a trage pe sfoară, 3 (în com-punerii) *mettre du bois*, a încălzi (entuziasmul) sălei (cu locuri gratuite), *mettre ça dans sa poche et son mouchoir dessus, mettre en poche*, a în asă o înjurătură, *mettre du pain dans le sac de quelqu'un*, a snopi în bătai pe cineva, *mettre la tête a la fenêtre*, a fi ghilotinat || *Se mettre, 1 se mettre avec quelqu'un*, a ședeă, a trăi ilegal cu cineva, 2 *se mettre bien*, a nu-și refuza nimic, a-și plăti toate capriciile, 3 *se mettre dans le bœuf*, a ajunge într-o mare mi-zerie, *se mettre en brasserie*, a intra ca chelne

nișă într-o bălăie [Vezi și cuvintele în kgă tură cu *mettre*]

MEUBLANT *a* care mobilează bine, îmbracă bine (o odăie), *c'est meublant*, asta îmbracă bine odaia, asta-i minunat || *m* întrefină totu unei femei cu i mobilează o casă

MEUBLE *m* prisună funtă *vieux meubl* cotoaroantă bătrână

MEUBLER *v* *meubler son corsage ses ba* a-și pune san fals a și vălul pulpele

MEULE *a* fără bani, lestei de pauze

MEURT DE-FAIM *m* înzuleț de 3 bini

MEURT DE-SOIF *m* 3 tilă

MÉZIERE, MEZIGUE, MEZIGO *pron* *je n'aime pas qu'on jaspine su'mezig* nu-mi place să se vorbească de mină

MIB, MIBRE *m* țără *c'est mon nub*, în i sunt numai eu ture (Delva)

MICHAUT *m* somn *faire un michaut*, dormi un somn, *avoir michaut*, a avut o poftă de somn

MICHE *f* b-ni

MICHE *m* 1 nătarău, n ghiob *le bon nu che* buțul prostăin c, 2 mant (cu plă tate), musteriu, *miche de carton*, musteriu să rădăcios

MICHELET *m* *faire le michelet*, a scormoni prin sânul unei femei în îmbulțeață sau în locuri întunecoase

MICHETON *m* amant tânăr sărăcăcios

MICRO *m* lucru mic, fleac

MICROBE *m* stăpătură

MICRON *m* *ça ne vous tromperait pas d'un micron*, nu te-ai înșela cu o lețcaie (Rosi p 336)

MIDI *m* *midi* *pron* *il est midi* a spune altor muncitori asta, b) fu pe pară nu-i lucru curat aici, *c'est midi sonne*, nu m e nimic, s'a isprăvit! (aluzie la funcționarii care închid ghișeul la ora 12)

MIDINETTE *f* midinetă, lucrătoare de atelier, vânzătoare de prăvălie

MIE *i* a la mie, fără valoare

MIE DE PAIN *f* lucru fără valoare, fleac *a la mie de pain*, prost, neînsemnat

MIEL *m* *c'est un miel* a) minunat c) m cantător b) (non) c) de gustător

MIGNARD *E s* băietel, fetiță

MIGNONNETTES *f* pl zorzoane, țărălași cui

MIJOTER *v* 1 a pregăti cu îngrijire și tăcere (o afacere) a o rumăgă, 2 *mijoter un livre* a) a face reflectum asupra unei cărți, b) a lucra cu îngrijire o carte || *Se mijoter* se unești

MIKEL *m* om bun de înșelăt, găgăuș

MILLE *m* *mettre dans le mille* a) a avea succes, a reuși, b) a nimici just, c) a da un picior în spate cuiva, *deux mille deux cent vingt-deux*, douăzeci, douăzeci și două, douăzeci și două de cupă (la manilă)

MILLE-LONGUES *m* flecar, moară-spartă

MILLE-PATTES *m* 1 infanterist, 2 regiment sau batalion de infanterie

MILLET *m* bancnotă de o mie de lei

MILORD *m* *milord* închinător bogat

MIMELE *f* *mimicuta* (Rossignol)

MIMI *f* 1 pură diagă, 2 iubită

MINABLE *a* sărăcăcios, păcătos, ticălos

MINCE *adv* 1 *mince de beurre*, ce de unt mince de politese, ce de politete mince de lablaură! ce de t. blaură mince de bibine! ce mince de chichis! ce de fașoană! Tip *il a mince la barbe*, il a mince dans la peau, e beat mort, 2 *mince que*, cred și eu, sigur, zău! mince qu'il est bête, cred și eu că e frumos mince! cred și eu! dracu! ah, mince alors! ai naxil aida de mince, ce que nous allons nous les caler, dracu! ce o să mai mărcăm!

MINCHTE, PTE *a* subțirel (Dind t)

MINE *f* 1 *decouvert (trouer)* une mine, a procura bani, a găsi pe cine să pompeze, 2 *mine de poudre* cămină, 3 *mine de rien*, chipurile m glumă, fără nicio intenție

MINERVE *f* stăruirea unei alți că i în locul c lei prinși de la bancă

MINETS *m* pl san mic s tati

MINETTE *f* 1 pisuță 2 *four des minettes* a gădila

MINI *m* (v) *Saint (vi) piquer le mini*, a căpăta pedepsa c a mu mică

MINISTRE *m* 1 A om bino situat, bogăciu, 2 *catol*, 3 *ministre de l'intérieur*, dig-tul

MINOTATRISER *a* a pune coarne (Balzac)

MINZINGO, MINZINGUE *m* V *marnezingue*

MIOCHETTE *f* fetiță în casă

MION *m* băietel

MIFE *m* deshidant, 3 *faire un mife*, a i sfide la joc, a se lina în întrecere

MIRETES *f* pl ochi *tu crois que je traicaille pour les mirettes*, cum că muncesc de dragul ochilor tăi? (Metuneri)

VIREUR *m* spion

MIRLITON *m* voce glas omenesc *rouer tu mirliton*, a vorbi

MIRLITONNADE *f* sporoviteală

MIRLITONNESQUE *a* banal

VIROBOLANT *a* mănănat, umitor, am m auzit, ne mai văzut

VIROBOLÉ *a* umit în ultimul grad

MIROIR *m* 1 *miroir* a grues, *miroir à pu tains* tandi trumos dar banal, 2 *faire le miroir* a amesteca astfel cărțile ca complice să le vadă

MISE *f* 1 *mise a pied* a) îngrijament în cător, b) T *opriu* momentană din partea Direcției de a judecă fără măsurarea k i, c) destituire, 2 4 *mise en retraite*, instanțare de concediare, 3 Tip *mise en train*, puna stăruire diminutiv în cărciumă, 4 *faire sa mise* a plăti pat nta

MISE BAS *f* 1 *facere*, nistare, 2 *hina purtare* (cari revin servitorilor), 3 Tip *mise* a turea lucrului, grevă

MISÉRABLE *m* pătărit cu basama de 15 bani

MISÈRE *f* *avoir la misère comme tout*, a avea o înfrângere dezastruoasă, *crier misère*, a striga vâlc *pleurer misère pour quelque*

hore, a se văta pentru ceva *misere de nous!*
 înălțogii de noi! *manger de la misere* a muri de
 foame, (la loton) *misere en Prusse* numărul 31

MISERER *c* a fi în miserie

MISERERE *m* rugă umilită ori stărnitoare
 plângere *chanter le misere*, a se jălui

MISISSIPI *m* *au Mississippi* toant de apă,
 unde a mârșat dinu copii, li di vu

MISTENFLUTE *m* cutare, a la mistenflute,
 la nimeieală

MISIIORIS *m* ucide di zugrav

MISTOUPLE *f* 1 *jour des mistoufles* a quel
 qu'un a saisi a face nite mpte curvi, 2 mi-
 nute le soled rend la mistoufle moins cruelle
 cur purtoins, soarel mince tuz na celor sîraci

MISTRON *m* tîrziu și unu (jos de cărți)

MISTRONER *c* a pîra tîrziu și unu

MITAN *m* în jocul

MIFARD, MITE *m* mchisoare dubă

MITE *f* urdoare (la orlon)

MITEUX *a* urduos

MITONNER *v* a tîrzi și supari

MITRAILLE *f* bani, la mamă

MITRAILLÉ *f* 1 *coustir une mitrailleuse*,
 a un pah cu vin

MOBILE *f* 1 garda mobilă 2 *gohist* din
 2 la mobilă

MOBILISÉE *f* prostituată

MOLO(T) *m* gârșit din garda mobilă

MOCHARD, MOUE *a* urît, pîrît slab

MOCO *m* locuitor dela Sud

MODELF *m* *les vieux modeus*, bunicii

MODERNE *m* tanță la modă

MODILLON *f* ucenic de modistă în anul
 al doilea de ucenicie

MOELLE *f* 1 *moelle*, țermî hotărîre *on a*
de la moelle ou on n'en a pas ori a ori n'a
 oerigie 2 *cs a moelle* a) *avis* țoare ruter
 los a moelle și cîntă nasu b) loznetă,
 oțean

MOELLER *v* a picele pas, în limistul al de
 5 No 897)

MOEURS *m* poliție de mo avuiri a grana
mours qui fait le quartier poliția de mo avuiri
 care operează în cartier V *Régence*

MOINE *m* 1 *Tip* loc c n'iesit le tipar
 atură, 2 *A mette le moue* a lega unu cî
 moiad în somn de degetul cel gros al piciorului
 o ață și a o trag din când în când, 3 *tête de*
moine biauza de Cantil

MOINEAU *m* 1 individ 2 *cour de moi-*
neau, om ce se amoreticază numi ducăt

MOIS *m* (despici dame) *oublier les mois de*
nourrice a) a se da drept mai tanță decăt
 este, b) a lăsa afară o perioadă de vreme la
 o socoteală, *le 36 du mois* niciodată

MOÏSE (mo-iz) *m* *cousin de Moïse*, bărbat cu
 carne

MOISIR *c* a lăncezi, a se plictisi *ne pas*
moisir dans un endroit (dans un emploi), a
 nu sta mult într'un loc, într'o funcție

MOKA *m* cafea

MOLARD *m* scupat gros

MOLARDEB *v* a scuipa gros *qui qu'mo-*
lorde d'là-haut? cine scuipă de sus?

MOLECULE *f* 5 copilay

MOLIERE *m* 1 *de cor* reprezentand o odău
 simplă (ca în piesele lui Moliere)

MOLLUSQUE *m* tombaculă, om mărginit

MÔME *m* 1 copil copias 2 picior, băiețel,
 și ngar, 3 ucenic || *f* 1 fătă, 2 iubită
 m cîrșă *la mome du chef* iubita sîrui (Rosny,
 30)

MOMIERE *f* moașe

MOMIGNARD, E s băiețel la țuă

MONINETTE *f* 1 fătă, 2 păhăricu absint

MOMIR *v* a naște, a face

MONACO *m* bani *avoir des monacos*

MONARQUE *m* 1 popa (în cărți), 2 piesă
 5 lei, bani *avoir fait son monarque*, a-și fi
 ut câștigul pe ocazi

MONDE *m* 1 *il y a du monde au balcon*,
 a un sân fiunos, 2 *les pauvres mondes*, oa-
 me în sîraci, *le monde*, publicul, *le petit monde*,
 mi ghicimica, *tous les mondes*, toate clasele
 societății, *du monde ou pas du monde*, societatea
 cî sus sau nimic, *il n'est pas du monde*, nu e
 din clasa de sus, *tenir du monde* a pîie a fi din
 sa de jos, a fi hădărî, 3 *monde renversé*,
 2 lotina

MONIASSE, MOGNIASSE *pron cu y a pas*
de ex comme mogniass au mille, nu sunt doi
 mine la o mie (Bruant)

MONIÈRE, MOGNÈRE *pron V moniasse*

MONNAIE *f* 1 *S* dovadă de ridicarea unei
 nedepse *faire de la fausse monnaie*, a pro-
 duce dovezi false 2 *monnaie de singe*, stram-
 bături, bătaie de joc

MONOGRAMMISTE *m* falsificator talentat
 ce imitează așa de bine iscălitura pictoriilor
 și-ți că poate vinde tabloul ca original)

MONOLOGUISTE *m* sputor de monoloage

MONÔME *m* *S* defilarea unui înipoia al-
 (10)

MONORGUE *pron cu la fin du monde après*
monorgue, sfârșitul lumii după mine (Bruant)

MONOUILLE *f* bani

MONSEIGNEUR *m* calig de spart ușic

MONSEIGNEURISER *c* a deschide, a spurge
 cu un cârlig

MONSIEUR *m* 1 domn *un monsieur bien*,
 un domn elegant, nobil, *faire le monsieur*,
 țure son monsieur, a face pe boierul, *les gros*
monsieurs, nobili, *vocabul gros monsieur*, in-
 jură, 2 a) pahar cu vin de 25 bani, b)
 panar cu rachiu de 20 bani [V. cî cuvintele
 în legătură cu monsieur]

MONSTRE *a* monstru, uriaș imens un
monstre de concert, un concert monstru || *m*
 1 canavaua, ciorna, s' h' k' t' un (unei drame, unei
 cărți), 2 aria, numărul de versuri, silabe,
 rime, ce un compozist dă unui libretist ca să-
 i facă vorbile

MONSTRESSE *f* monstru femenin, dihanie

MONSTRICO *m* om urkios, pocitanie

MONT *m* *le grand mont*, muntele de pietate

MONTAGE *m* 1 *montage (de coup)*, înș-
 lătorie la joc, 2 cărți măsluite

MONTAGNARD *m* 1 cal în untas, 2 clă-
 tite cu coacăze

MONTAGNE *f* *aller dans la montagne*, a dansa un ansamblu (intr'un balet)

MONTANT *a* picant, răpitor, care excită simțurile *la robe la plus montante*, rochia care excită mai mult simțurile

MONTE *a* 1 *être monte*, a fi înfuriat, întâratat, 2 *cheval bien monte*, cal de tias și de călărie

MONTE EN-L'AIR *m* hot

MONTER *o* 1 a îmboldi *il a fallu joliment le monter pour lui faire dire oui*, a trebuit să-l îmboldesc cam mult până să-l fac să măcă da, 2 a întărită, a ațafă (în contra curva) *il l'a monte contre son frere*, l-a întăritat împotriva lui frate său, 3 a înfuria *faire monter quelqu'un*, a înfuria pe cineva, a-l întărită, 4 a se urcă în preț, a se scumpi *le beurre a monté*, untul s'a scumprit, 5 *T* a pregăti (ceva), 6 *monter a l'arbre*, a aștepta neghiobeste un lucru care nu se întâmplă, *les gens qui montent à l'arbre*, nătărăii și lesne credincioșii, *faire monter quelqu'un a l'arbre*, a înșelă, a pingelui pe cineva, 7 (în compunerii) *monter le coup*, *monter des couleurs*, a înșelă, a minți, *se monter un coup*, a-și face iluzii, *monter la garde*, a se duce numai ca spectator, *se monter l'imagination pour des riens*, a și face zadarnic griji. || *Se monter*, 1 a se aprinde, a se înfuria 2 a se excită, a se entuziasma, a se exaltă [Vezi cuvintele în legătură cu *monter*]

MONTEUR *m* *monteur de coups*, moftangru, șarlatan, păcăliciu

MONTEUSE *f* *monteuse de coups*, comediantă a amorului

MONTMORENCY *f* pl vișine de Montmorency *montmorency!* hai la vișine!

MONTPARNO *m* cartierul Montparnasse

MONTREB *v* *en montrer trop*, a puita o rochie prea decoltată, *montrer la couture de ses bas* *a)* a plecă dintr'un loc, *b)* a și călca angajamentul (un actor), *montrer nous les talons*, aida, cară-te! *en montrer a quelqu'un*, a spune verzi și uscate curva

MONTRETOUT *m* 1 *aller a Montretout*, a se duce la vizita medicală 2 jachetă foarte scurtă

MONTREUIL (DU) *m* piersică din Montreuil

MONUMENT *m* 1 ținndru, joben, 2 *frapper au monument*, a muia, 3 colos, namilă

MOQUER *v* *je t'en moque*, mută-ți gândul

MORASSE *f* 1 *Tip* corectură cu peria (a unei pagini de ziar), 2 neliniște, *battre morasse*, a striga ajutor

MORBAC, MORBEC *m* 1 insecte parazite, 2 copil scarbos (Delvaux) *117 a - 118*

MORCEAU *m* 1 *morceau de bois*, fînță rece, nesimțitoare (la plăcerile rubin), 2 fată murdară, putoare *quel morceau!* ce puturoasă! *morceau de salé* *a)* femeie grasă, *b)* femeie puturoasă, *c)* copilaș de 2—3 ani, 3 *morceau de gruyère*, obraz ciupit de vărsat, 4 *morceau de pâte ferme*, lucrare literară ori artistică sau articol de ziar nesărat și greoiu, 5 *faire le morceau*, a străluci în pictura de detaliu, 6

manger le morceau, a-și denunța complicită, a face destăinuirii *V emporter*

MORDRE *v* *ne pas mordre* *a)* a fi inofensiv, slab și mărginit, *b)* a nu mușcă, a fi pașnic, *se faire mordre* *a)* a căpăta un perdaf, *b)* a mânca bătaie, *allez donc vous y faire mordre!* ai s'o păfesti! *ça ne mord pas* *a)* cu mine nu se prinde, nu se mai trece, *être mordu*, a fi văzut, descoperit, *on est mordu*, suntem văzuți (Rosny, p 176)

MORFIER, MORFIL(LE) *o* 1 a mânca *Calvi morfile sa dernière bouchee*, C își mănâncă ultima îmbucătură, 2 a trece *nous avons vu morfiler le bœuf gras sur la place de la Bastille*, am văzut trecând boul de Carnaval pe piața Bastiliei

MORICAUD *m* cotă de 4 litri

MORLINGUE *f* 1 bani, 2 portmoneu *je fouille mon morlingue, rien!* caut în portmoneu, nimic! (Metenier)

MORNIFLE *f* monedă

MORNINGUE *m* pungă

MORPHINER *o* a trata cu morfină || *Se morphiner*, a lua morfină

MORPION *m* scaiu, individ de care nu te poți scăpa ușor, broască răioasă

MORPIONNER *o* a se ține scaiu de cineva, a nu-i mai da pace

MORT *m* 1 *mort subite*, rachiu, *marchand de mort subite* *a)* medic, *b)* maestru de arme, 2 om de paie *faire un mort*, a jucă vhist în trei sau cu un om fictiv, *prendre le mort*, a și schimba cărțile cu ale omului fictiv, 3 mărirea mizei dacă cărțile primite sunt bune, 5 *faire le mort*, a nu da semne de viață, a tăcea rău, 6 *S* bolnav *se faire porter eleve mort*, a cere să fie trecut la infirmerie, 7 *en être mort*, a fi încremenit

MORTICOLE *m* medic

MORT-AUX-GOSSES *m* femeie care dă leacuri de lepădat

MORTIER *m* supraveghere, *être du mortier*, a fi francmason

MORUE *f* parșivă, putoare

MORVIAU, MORVIAT *m* 1 murdărie din nas, mucii, 2 *a)* nas (murdar), *b)* țințău, 3 *se lucher le morvieu*, a se pupa

MOSCOU *m* A *faire bruler Moscou*, a fierbe un punș gigantic

MOSSIEU *m* domnule!

MOT *m* *faire des mots*, a face spirit *mot de la fin*, vorbă de spirit sau muscătoare (la sfârșitul unei dări de seamă), glumă finală, *mots gras*, obscenități, murdării, *avoir des mots avec quelqu'un*, a se certă cu cineva, *T jouer le mot*, a întona fiecare vorbă de efect (astfel încât caracterul general al rolului să piarză din cauza aceasta)

MOTIF *m* (le bon) *motif*, căsătoria, *pour l'autre motif*, fără a avea intenția de a se căsători cu iubita

MOU *m* *avoir le mou enflé*, a fi borțoasă, *c'est pas du mou pour ton chat*, nu e de nasul tău

MOUCAIRE *f* femeie slută

MOUCALA *m* puscă (arăbească)

MOUCHACHOU *m* fu (la militari din Algeria)

MOUCHARD *m* 1 portret m uleiu, 2 *mouchard à bec*, felinar de stradă

MOUCHE *f* 1 a) polițist, spion, b) *la mouche*, poliția, 3 *S mouche a miel*, candidat la școala Centrală sau la Politehnică, 4 *muscă* (cioculeț pe buza de jos), 5 *Tip c'est à cause des mouches*, iac'așă! *envoyer des coups de pieds aux mouches*, a lăsa omce urmă de cinstă la o parte, *faire mouche*, a nimeri în punctul negru din tintă, *tuer les mouches*, a răspândi un miros urât || a urât, prost, slab *elle est rien mouche*, la môme, e foarte urâtă, copila, *etre mouche*, a fi foarte prost în rolul său

MOUCHÉE *f* bătaie strașnică

MOUCHER *v* 1 a pune la locul său pe cineva, a-1 tăia nasul, 2 a trage cuiva o bătaie strașnică, 3 a omorî *je ne tiens pas à moucher des mômes*, nu țin să omor copii, *aussi ne se passait il guere d'heures sans qu'il n'y eût quelqu'un de mouche*, așa că nu trecea o oră ca să nu fie acolo vreun om omorât, *encore un de mouché*, încă unul omorât, *se faire moucher*, a primi o corecțiune, a mânca o bătaie strașnică, *moucher les hommes*, a avea relații cu bărbatul || *Se moucher*, 1 a șterpele de pe masa de joc o monedă de aur *se moucher d'un louis*, a șterpele un pol, 2 *ne pas se moucher du pied* a) a fi om energic, inteligent, a trăi bine, b) a fi superior *ce vin ne se mouche pas du pied*, vinul acesta e foarte bun *V chandelle*, etc

MOUCHERON *m* 1 băiețel 2 piccolo, 3 ucenic

MOUCHEUR *m* *moucheur de chandelle* a) onanist, b) bărbat ce caută să nu facă copii

MOUCHETTES *f pl* 1 *des mouchettes*! nici gând n'am! să ai să ie!

MOUCHIQUE *a* urât, prost, slab *je dialoguerai aujourd'hui d'une façon un peu mouchique*, voi face personajele să vorbească astăzi ceva mai urât, *grimace mouchique*, codul penal, *on s'en degoisse des mouchiques*, își spun unul altuia cuvinte urâte

MOUCHOIR *m* *mouchoir d'Adam*, degetule, *mouchoir (de poche)*, pistol de buzunar, *faire le mouchoir*, a fură ideea unei drame, unui roman

MOUDRE *v* *moudre un air*, a cânta din flautetă, *moudre du pouvre*, a ocări

MOUF *m* strada Mouffetard, champagne *Mouf*, limonadă din zahăr și portocale putrede

MOUFFLONNER *v* a se muci (Delesalle)

MOUF-MOUF *a* *le plus pur accent mouf-mouf*, cel mai pur dialect din strada Mouffetard, cel mai curat accent mitocănesc, *nous sommes de la tribu de Beni mouf-mouf*, suntem Parisienii cari am servit în batalioanele din Africa

MOULLADE *f* *tailler à la moullade*, a muia cu degetele o cartă spre a o recunoaște

MOULLARD *m*. bețivan

MOULLÉ *a* *être mouillé*, a fi beat, pilit, *être tout mouillé d'chaud*, a înnotat în sudoare

MOULLER *v* 1 a bea, 2 *T* a juca bine,

mouiller à, *mouiller dans*, a avea o tantemă dela, 3 *en mouiller pour quelqu'un*, a rubi pe cineva, *mouiller d'une chose*, a fi tare în ceva || *Se mouiller*, 1 a se îmbăta, 2 *A* a-și atrage o pedeapsă, 3 *se mouiller les pieds*, a fi deportat în Noua-Caledonie

MOUILLEUR *m* cărcumiar care botează vinul

MOUISE *f* 1 supa săracilor, 2 mizerie

MOUKÈRE, MOUKÈIRA *f* *A* 1 femeie, 2 rubită *avoir sa moukère*, a avea o rubită

MOULE *f* 1 nățărau, neghiob *il faudrait être rudement moule pour trouver*, trebuie ca cineva să fie neghiob de tot ca să găsească, 2 *eau de moule*, absint amestecat cu multă apă, 3 *tourner à la moule*, a-1 fi frică || *m* 1 mutră (caraghioasă) *moule à gaufres*, *moule à pastilles*, față cuprită de vărsat, 2 (în compunerii) *moule d'antennes*, popă, *moule à blagues*, gură, moară-spartă, *moule du bonnet*, cap, *moule a boutons*, monedă de 20 lei, *moule à chenets*, becisnic, nerod, *moule à claques* a) mutră care cere palme, b) mână dăătoare de palme, *moule de gant*, palmă *je te bâillerais d'une paire de moule de gant*, am să-ți cârlesc o pereche de palme, *moule aux guillemets*, buchiseală, chelfăneală, *moule a melon*, cocosat [Vezi cuvintele în legătură cu moule]

MOULIN *m* 1 *moulin a café* a) minavet, caterincă, b) *A* mitralieză, c) poliția corecțională *elles sont passées au moulin a café*, au fost expediate în colonii (prostituete rău notate la poliție), 2 *moulin à merde*, gura satului, *moulin a vent*, curul, 3 *meules de moulin*, măsele

MOULINAGE *m* sporovăeală

MOULNER *v* a sporovăi

MOULURE *f* mat de excremente

MOUMOUTE *a* drăguță, frumoasă

MOUNICHE *m* sex

MOUNIN *m* băiețel, ucenic

MOUNINE *f* fetiță șireată

MOUQUÈRE, MOUQUAIRE *m* *V* *moukère*

MOUQUETTE *f* spată

MOUTE *m* figură nostimă (Richepin)

MOURIR *v* *s'en faire mourir* a fi amoretzat lulea, a rubi nebunește, b) a-1 plăcea grozav (o mâncare, o băutură, etc), c) *tu t'en feras mourir*! nici idee! nici gând! nu-ți vine rău?

MOURON *m* *ne plus avoir de mouron sur la cage*, a fi chel ca în palmă

MOURRE *f* bot, obraz *j'ai une chouette mourre*, am o mutră drăguță

MOUSCAILLE *f* excremente

MOUSCAILLER *v* a-și face nevoia

MOUSCAILLOUX *m* infanterist

MOUSQUETAIRE *m* 1 *mousquetaire gris*, păduche, 2 *c'est le mousquetaire du ménage*, ea e stăpână în casă

MOUSSANTE *f* bere

MOUSSE *f* 1 *de la mousse*, nimic, *faire de la mousse*, a-și da aere grozave, a face faosane, 2 excremente

MOUSSELINE *f* 1 a) gătelă, b) lux de toaletă, cochetărie, 2 *Sainte mousseline* a) fată

NAIER *o* a îneca

NANAN *m* zaharicale *taisez vous, vous avez du nanan, tăceți, c'o să vă dau zaharicale*

NAP *m* napoleon, pol

NAPOLEON *m* *jouer du napoléon*, a cheltui fără socotală

NAQUETER *o* a asteptă

NASE *m* 1 nas *friser son nase*, a sbâci din nas, 2 spahiu

NASEAU *m* *fendeur de maseaux*, fanfaron

NASÉE *f* priză de tabac

NASER *o* a avea pe cineva la stomac, a nu-l putea suferi

NATATION *f* *femme de natation*, femeie vizitată numai de tineri fără mijloace

NATTÉ *a* *avoir les pieds nattes*, a se retine

NATURE *f* 1 părțile genitale femeiești, 2 trebuința sexuală || *a faire nature*, a zugrăvi după natură, *grandeur nature*, în mărime naturală, *bisleck nature*, *bisleck natur*, nu în psmet, *bœuf nature*, rasol

NAVARIN *m* resturi din carne (pe cari măcelarii le vand cu 10 bani piundul)

NAVET *m* 1 cucernic, fals, fătarnic, 2 nătăraș, hapla, 3 braț rotund, picior rotund fără musculatură perceptibilă, 4 *des navets*! nuci gând n'am, ți-ai găsit! 5 *champ de navets*, cimitirul Ivry

NAZARET, NAZE *m* năsoiu

NAZI, NAZIKOFF *m* sifilis

NĖFLE *f* 1 *des nefles*! micodată! aida de! 2 (șc de Marină) literatură, teză franceză

NĖFLARD *m* (șc de Marină) 1 profesor de literatură, 2 clev tare în literatură

NĖFLER *o* (șc de Marină) a face o teză franceză

NĖGOCIANT *m* 1 om cu stare, 2 *faire le negociant*, a se plimbă

NĖGRE *m* 1 a) S ajutor la lucru (Zola), b) ajutorul unui peticar, 2 *negre blanc*, rob alb, muncitor, 3 limba negrilor *parler un petit negre*, a vorbi o limbă ca un negru (ex *moi faire*), 4 dubla de șase (la domino)

NĖGRESSE *f* 1 pălucă de lemn, 2 sticlă cu vin negru *etouffer (ereinter eventrer) une negresse, elernuer sur une negresse*, a goli o sticlă cu vin negru, 3 cașcă cu cafeă neagră, 4 *Mar* centiron de sabie

NĖGRIOT *m* lădită din abanos sau alt lemn

NĖGRO *m* negru, atap

NĖNAIS, NĖNETS *m* pl sân, țafe *petite maman s'est fait des nenaïs avec du coton*, mămița și-a făcut un sân din bumbac, *nénaïs de coupe*, biberoane (pentru copii de țată)

NĖNESSE *m* Ernest

NĖRF *m* bani

NET *a* atelier net, atelier cu nume rău printre lucrători

NE TE-GÈNE-PAS-DANS-LE-PARC *m* ghe-roc foarte scurt

NETTOYAGE *m* 1 curățire, prădare, 2 bătaie

NETTOYER *o* 1 a jefui, a prăda, a curăți de bani, 2 a burduși, a muia șira spinării

uiva, 3 a omori *oh! les gredins, je les nettoierai*, oh! târlăși, am să-ți omor, 4 *se faire rettoyer* a) a fi jefuit, b) a fi bătut, a manca oătăic, c) a fi omorât, 5 a goli, a dșerta a curăți, 6 *nettoyer les plats*, a mânca totul, a lunge iartuile, *nettoyer le tapis*, a caștiga tot ce e pe masă, *nettoyer un tas d'ecus*, a și ruchi, o grămadă de franci

NEUF *m* *neuf de campagne* a) un nouă vânt de pontator, b) țăran venit de curând în oraș

NEZ *m* 1 *avoir du nez*, *avoir le nez creux*, a avea miros bun a fi smecher, *gens a double nez*, oameni pișcheri, *avoir le nez dur*, a fi hichilit, *mettre son nez dans le bleu*, se sălăr (se piquer) le nez, a se îmbătă, 2 *laver le nez a quelqu'un, prendre quelqu'un dans le nez*, a trage un peidif, un raviac *cuiva, se faire prendre dans le nez*, a primi un perdei, 3 *avoir le nez long, faire son nez*, a arăta o mutră desperată, a fi rău dispus, *avoir quelqu'un dans le nez*, a vca pe cineva la stomac, a nu-l putea suferi, *se manger le nez*, a-și scoate ochii unul altui, *je vais te manger le nez*! îți scot ochii, *avant six mois ils se mangeront le nez*, nic sase luni, c'o să teacă și au să-și scoată ochii (Poulot), *montrer le bout de son nez*, a se arăta în reacăș unduși, *passer au nez de quelqu'un*, a trece cu nerusinare dinaintea cuiva, 5 *prendre son nez pour ses fesses, avoir le nez casse*, a se înșelă grosolan, *se casser le nez*, a găsi ușa închisă *V cinaigre*

NEZ-DE-CHIEN *m* amestec de bere și rachiu, *avoir le nez de chien*, a fi beat

NIB, NIBE *adv* 1 nimic, de loc, ioc, 2 *c'est ib*, e cu neputință || *m* furt *monter un nib*, a pregăti un furt || *int* tăcere!

NIBÉ *int* tăcere! || *m* 1 furt y a des nubes a *faire par ici*, sunt afaceri (hoji) de făcut ci (Rosny), 2 *faire le petit nibe*, a face amor (Bruant)

NIBER *o* a primi nibe la gonzesse, uită-te a femeie!

NIBEPGUE *adv* nimic

NICHE *f* 1 *c'ete niche*! aida, carătc! 2 *avoir la niche et la patee*, a avea casa și masa e toate zilele

NICHONNETTE *f* femeie cochetă și ușuratică

NICKELÉ *a* *je ne marche pas, j'ai les pieds ickelés*, nu plătesc, nu mă las a fi tras pe loară, *assurance M Pourceaulai avait les pieds nickelés*, hotărit, d P se lăsa a fi înșelat

NID *m* *nid d'hirondelle*, pălănie bărbătească cu bordură foarte îngustă, *nid a punaises*, carneră mobilată cu luna (intr'un hotel garni)

NĖÈRE, NĖERT *m* 1 invid, *ins mon niere*, eu, o'la des niere! vine cineva! 2 om stângaci, 3 complice, părtaş

NIGAUDINISME *m* neghiobie

NIGAUDINOS *m* neghiob, nătăraș, nătăfleată

NIGUEDOUILLE *m* gogoman

NIGOUSSE *m* găgăuță

NINGLE *f* prostituată

NI NI, C'EST FINI! și s'a isprăvit! și gata!
NINI, NINICHE *f* dragută, puică
NIOLE *f* pălăme reparată
NIOLEUR *m* reparator de pălării vechi
NIORT *m* 1 *aller a Niort*, *prendre le chemin de Niort*, a mîni, a tăgădui *il n'y a pas moyen d'aller a Niort*, nu e chip de tăgăduit, *ne pas aller a Niort*, a mărturisi un adevăr, 2 *envoyer a Niort*, a refuza, a respinge, *dire Niort a quelque chose*, a zice nu, a respinge ceva
NIPPART *a* (sc de Marină) elegant îmbrăcat
NIPPER *o* (șc de Marină) a trece un examen strălucit

NIQUEDOUILLE *m* V *niguedouille*
NISCO *adv* 1 nimic, nu, de loc, 2 nu știu nimic

NIVEAU *m* *ne pas trouver son niveau*, a umbra pe două cărări, a se clătina

NIVET *m* castig pe sub mână

NIX *adv* nu, nimic

NO [= *on*] *pron* se *au moment ou on ten drait la patte*, când se va întinde mana (Rosny)

NOC *m* bas-neghiob

NOCE *f* *noce de batons de chaise* a) bățue cu scaune după un chef, b) bătaie casnică între bărbat și femeie, 2 *A noce de tailleur (de cordonnier)*, petrecere fără băutură

NOCER *v* a cheful, a petrece, a cheltui bani în cheful, în petreceri *nocer en pere Penard*, a petrece singur

NOCERIE *f* viață de cheful, de orgii

NOCTAMBULE *m* haimană de noapte, om care se ține toată noaptea de petreceri

NOCTAMBULER *v* a petrece nopțile în orgii, în cheful

NOCTAMBULISME *m* umblarea după petreceri toată noaptea

ŊEIL [= *œil*] *m* ochi

NOCTURNE *m* curător de latrine

ŊEUD *m* 1 soric legat în pachetel, 2 membrul bărbătesc, 3 *et mon nœud*! nici gând n'am! aida de! *filer son nœud*, a pleca, *je vous conseille de filer votre nœud*, te sfătuiesc să pleci

NOIR *m* 1 un *noir*, o cafea, un *petit noir*, o ceșculiță cu cafea neagră, un *noir chic*, o cafea neagră cu multă cicoare, 2 *noir de peau*, ajutor de strângător de petice, 3 plumb || a *pierre noire*, ardezie, *petit pere noir*, urciur cu vin negru

NOIRE-FONTAINE (șc Saint-Cyr) *f* călămară

NOIRE *f* *une serie à la noire*, o serie nenorocită (Mirbeau)

NOISETTE *f* *avoir le gout de noisette*, a fi bun, excelent

NOIX *f* *etre dans la noix*, a avea noroc *noix de roulettes*, păduche, *noix de coquille*, păhăruș, *raisonnement a la noix*, rationament fără temei

NOM *m* *nom d'un! nom de cela! nom de c'là! nom d'un petit bonhomme! nom d'une pipe! nom d'un tonnerre!* caraxi! drace!

NOMBRI *m* *nombril de religieuse*, as, atù

NOMDEDIEUSER *v* a înjură, a trage la înjurătură

NOMINAGE *m* darea de nume copiilor (în locul botezului)

NOMMER *v* a boteza

NOM CONFORMISME *m* plăceri contra naturi

NON-CONFORMISTE *m* amator de plăceri contra naturi

NONIOTTE *f* *de la noniotte*, a) fleacuri, mofturi, b) fleac, lucru ce nu merită osteneală

NON LIEU *m* om care se bucură de neurmăre

NONNEUR *m* complice de hoț care pîndește sosirea poliției

NONZESSE DU GON *f* = *gonzesse*

NORD *m* *perdre le nord*, a-si pierde capul a se zăpăci

NOTAIRE *m* cărciumar *notaire du coin* a) carciumarul din colț, b) băcan care dă pe credit

NOT, *pron* = *notre*

NOTE *f* 1 *être dans la note* a) a fi deplin informat de situația unui lucru, a ști rostul lucrurilor, b) a da tonul, a fi la curent cu moda, 2 tonul, colorarea (unui ziar, etc)

NOUBA *f* 1 muzica arăbească, 2 garnizoană, 3 petrecere

NOUNE *m* copil

NOUNOU *f* (la copii) doică

NOURRICE *f* femeie cu san mare

NOURRICERIE *f* 1 casă unde se alăptează copii, 2 odara doicei

NOURRISEUR *m* 1 birtaș, restaurator, 2 întreținătorul (unei femei), 3 *nourrisseur de numeros*, jucător la ruletă, care pune mereu pe același număr

NOURRISSON *m* negustor care cere termen de plată

NOUVEAUTÉ *f* *faire sa nouveauté* a) a-si alege un alt troțuar de operat, b) a-si schimba locuința sau cartierul

NOUVELLE *a* *les nouvelles couches*, proletariatul chemat la putere prin sufragiul universal

NOUZAILLES, NOUZIÈRE, NOUZIGO, NOUZIGUE *pron*, noi

NOYADE *f* scăldătură

NOYAU *m* 1 recrut, răcan, 2 nătărău, 3 *mon vieux noyau!* vechiule, 4 iubit, dragut *il est le petit noyau a sa Lili*, e draguțul Lilei! sale, 5 bani *je vas chez M E pour toucher mez noyaux*, mă duc la d-l E să-mi incasez banii

NOZIÈRES *pron* V *nouzailles*

NUAGEVILLE *f* 1 țară închipută, fantastică, 2 utopie

NUMÉRO *m* 1 *numero un* a) numărul 1, tot ce e mai bun, b) amantul, întreținătorul, 2 *numero cent*, privată, 3 *numero sept*, cărligul (peticarului), 4 (*maison a*) *gros numéro*, bordel, 5 prostituată, 6 *d'un bon numéro* a) excelent, superior, b) ridicul, caraghios *deux papas d'un bon numero*, doi tați ridiculi, c) picturist, 7 *connaître le numero de quelqu'un*, a ști cât prețuește cineva, cat îi plătește pielea, *retenir le numero de quelqu'un*, a ține munte purtarea cuiva, *je retiens ton numéro*,

am să te țin minte, o să-ți vie și ție rândul, 8 *T occuper son numero*, a sta în timpul probelor și a reprezentărilor precis la locul indicat de regisor

NUMÉROTÉE *f* prostituată cu conducuță

NUMEROTER *v* *numeroter ses abattis* (se os), a se pregăti să fie slopsit în bătai

NYPHÉ *f* 1 femeie galantă, cocotă, 2 *nymphé de Guinee*, negreșă, arăpoaică, *nym phe verte*, absint

O

OBÉLISCAL *a* enorm, imens, fenomenal
OBJET *m* iubită *il apprend que le cher pere a cloître son objet*, el află că scumpul tată îi secestrase iubite inimii

OBSERVASSE *f* observație

OCCASE *f* ocaziune, prilej *objet d'occasse*, lucru de ocazie, deja intrbuinat, *mere d'ocasse*, mamă de ocazie, de teatru, *œil d'occasse*, monoclu, lornion

OCREAS *m pl* (sc. Saint Cyr) ghetе, cisme

OCULAIRE *m* (la biliard) *oculaire astronomique*, carambolaj ușor de făcut (mai ales când embele bile sunt una lângă alta)

ODALISQUE *f* 1 prostituată, 2 specie de țigăreță

OEIL *m* 1 *faire de l'œil*, a se uita gales, a arunca ochiade, *faiseur d'œil*, aruncător de ochiade, *faire les yeux sur le plat*, a arunca ochi dulci, priviri galese (cuiva), *ses yeux se battent en duel*, se uită chiorăs, *taper de l'œil*, a dormi, *tape a l'œil*, chior, *faire les yeux blancs*, a-si da ochii peste cap, *vendre les yeux a la tête*, a vinde peste măsură de scump, *avoir l'œil*, a supraveghea, *tuer l'œil*, a atrage atențiunea, privirea, *tire l'œil*, obiect atrăgător dar de mică valoare, *œil de verre*, lornion, *être sur l'œil*, a fi pe pază, *donner de l'œil dans la perspective*, a fi pe pază, a se uita în toate părțile, 2 credit, datorie *a l'œil a)* pe datorie, *b)* gratis, *avoir l'œil quelque part*, a avea credit undeva, *faire l'œil*, a da pe datorie, *risquer un d l'œil*, a risca de a da pe datorie cuiva, *l'œil est creve*, s'a isprăvit cu creditul, *fermer l'œil*, a nu mai da pe datorie, *ouvrir l'œil*, a deschide credit, 3 *mon œil!* spune altora gogoși! șterge-te pe bot! nici gând n'am! *s'en battre l'œil*, a-i păsa puțin, a nu-i păsa, 4 *avoir de l'œil*, a părea a fi bun *cette étoffe a de l'œil*, stoffa aceasta pare a fi bună, *cela a de l'œil*, asta e vădit, evident, *avoir de l'œil, du cheveu et de la dent*, a arăta încă destul de bine (o femeie), 5 *donner dans l'œil, taper dans l'œil*, a cădea cu tronc, a-i plăcea numai deccât, 6 anus *crever l'œil d quelqu'un*, a da un picior în spate, *mon œil!* tifa! [Vezi cuvintele în legătură cu *œil*]

ŒUF *m* 1 *casser son œuf*, a avortă, 2 cap, cap chel, 3 *a) un œuf sur le plat*, douăzeci și cinci de franci (o piesă de cinci franci cu un pol deasupra), *des œufs sur le plat*, țate mici și moi, 4 *V pondre*

OFF *m* 4 ofițer

OFFICEMAR *m* ofițer

OFFICIER *m* 1 rânduș de cafenea, 2 aju-

toi de cofetar, 3 *gris d'officier*, pileală ușoară, 4 (în compuncii) *A officier de guérile*, soldat ordinar, *officier de morale*, preot, *officier payeur*, camarad care plătește cheful

OFFRIR *v* *offrir une canne a quelqu'un*, a da pe ușă afară pe cineva, 2 *se l'offrir*, a si plăti o femeie, *s'offrir quelque chose*, a si plăti ceva, *Tip je vous offre mes services pour la casse* aveți poate nevoie de un zețar

OGRE *m* *Tip* zețar cu ziua

OGRESSE *f* teleloaică, pezevenghe

OIE *f* disonanță grosolană la cantare

OIGNON *m* 1 ceas de buzunar *coller son oignon au clou*, a-si pune ceasornicul amanet, 2 bani *avoir de l'oignon*, a avea bani, 3 lovitură *attraper l'oignon*, a primi o lovitură destinată altuia, a plăti pentru alfiu, *il y a de l'oignon*, se îngroașe treaba, miroase a bătaie, 4 *oignon brule*, buca șezutului, 5 *champ d'oignons*, cimitir, 6 *chaîne d'oignon*, zece (în jocul de cărți), 7 *peler des oignons*, a ocări (pe cineva), *pelure d'oignon*, vsmânt foarte ușor sau uzat, 9 *aux petits oignons*, excelent, minunat, delicios *je réglerai son compte, et ce sera aux petits oignons*, lasă că-l învăț eu minte, și încă de minune! (Rosny), 10 *treabă c'est pas tes oignons ça* asta nu e treaba ta, *avoir l'oignon de*, a si lua libertatea să

OISEAU *m* 1 individ *un bel oiseau*, o poamă, o sculă, *un sale oiseau, vilain oiseau*, un păcătos, un ticălos, *un drôle d'oiseau*, un om pocit, sucit, 2 *se donner des noms d'oiseau*, a se răsfăța, a-si da nume desmeidătoare, 3 *faire l'oiseau*, a face pe nătărău, 4 *aux petits oiseaux*, foarte bine, minunat, extrafin, *il est meuble aux oiseaux*, sade într-o casă elegant mobilată, 5 *oiseaux des iles Marquises*, absint

OISELER *v* a prinde în mreji

OISELLE *f* fetișcană, tânără lucrătoare

OLIM *m* academician, tombatera

OMBRE *f* *être à l'ombre*, a sta închis, *mettre à l'ombre a)* a băga la dubă, la închisoare, *b)* a omori *faire passer a l'ombre, foutre (colloquer) a l'ombre*, a omori, *sauter au dela de son ombre*, a încerca imposibilul, *seance des ombres*, reprezentație în care elevii școlai Politehnice zeflemisesc defectele profesorilor

OMELETTE *f* 1 A festă, renghiu *a)* răsturnarea patului unui camarad adormit, *b)* *omelette du sac*, risipirea efectelor dintr-o ranită împachetată, 2 *omelette soufflée*, femeie însărcinată

OMNIBUS *m* 1 prostituată ordinară, 2

salahor, lucrător care face orice, 3 ajutorul unui chitar, 4 hâmtușă, vagabond, 5 a) pinar cu vin, b) spălăcitură de vin, vin amestecat cu cu a rămas din puhaie (și care se dă clientilor b și sau care nu observă), *attendre l'omnibus*, a aștepta la turnarea vinului, 6 T *loges organisés en omnibus*, loji pe căror locuri se vând separat, 7 *omnibus de famille*, casa părintească

OMNIUM *m.* 1 dergar pentru orice cai, 2 Societate comercială care face tot felul de afaceri

ONCHETS *m. pl.* A *partie d'onchets*, duel cu sabii, cu spada

ONCLE *m.* cămătar *mon oncle du prêt*, casă de imprumut

ONOUÉE *f.* corotă elegantă

ONGLE *m.* *ongle croche* a) sgârțit, calic, b) hoț *avoir les ongles croches*, a avea apăsătoare de hot, *ongles en deuil*, unghii murdare

ONZE *a le train onze*, picioarele

OP' *m.* Opera (teatru)

OPÉRER *v.* a usura de pungă (pe cineva)

OPHTALMIQUEMENT, OPHTALMO *adv.* S *pr* datorie, grial

OPINEUR *m.* *opineur hesitant*, jurat (la Curtea cu juri)

ORANGE *f.* 1 *orange à cochon*, orange de Limousin, cartof, 2 *avoir des oranges sur la cheminée* (sur l'étagère), a avea un san plin și fumos, 3 *payer des oranges*, a împărți la pumni

ORANGER *m.* 1 sânul femeiesc, 2 *oranger de savetier*, busuier

ORD *a.* infam, disgustător (Richopin),

ORDINAIRE *m.* 1 supă (cu rasol în birturi) *on lui donnait un ordinaire*, i se da o porție de supă cu rasol, 2 A *caporal d'ordinaire*, sub ofițer la bucătărie, *cahier d'ordinaire*, cartea bucătăriei, 3 *pl* menstruație

ORDONNANCE *f.* A *papier qui n'est pas d'ordonnance*, cec

ORDRE *m.* A *copier l'ordre*, a merge înarmat cu mătura la serviciul său de măturătură

ORDURE *f.* putoare

OREILLE *f.* 1 *avoir fait une oreille à l'enfant*, a li contribuit la nașterea unui copil, 2 *vin d'une oreille*, vin bun, *vin de deux oreilles*, vin prost, 3 A *fendre l'oreille à quelqu'un* a) a da cuiva drumul din serviciu ca inapt, b) a-l scoate la pensie, *oreille fendue*, teciut la pensie, pensionar

ORFÈVRE *m.* cel ce caută a si pune în evidență meritele

ORGE *f.* *faire ses orges*, a trage folos din ceva

ORGUE *m.* 1 *jouer de l'orgue*, a stori, 2 *spate prendre tout sur son orgue*, a lua totul asupra-si, 3 om, individ *mon orgue*, *ton orgue*, *son orgue*, eu, tu, el, 4 *baver sur l'orgue*, a lua în râs

ORIBUS *m.* lămânare de rășină

ORMOIRE *f.* A ranită

ORPHELIN *m.* 1 muc de figuă, 2 pahar de vin băut pe jumătate, 3 *orphelin de mu-*

saule, excremente pe trotuar, 4 *orphelin sans refuge*, mază rămasă uitată pe masa de joc, *adopteur d'orphelins*, cel ce șterpe lește mizele uitale

ORRERIES *f. pl.* scule

ORTO *m.* ortografia *c'est moi qui suis l'preux en orto*, eu sunt cel dintâu în ortografie

ORTIES *f. pl.* *jeter aux orties*, a arunca încolo

OS *m.* 1 *banî justement j'ai de l'os*, tocmai am bani (Metenier), 2 *os a moelle* a) nis, b) binoclu, ochean, c) membrul bărbătesc, *faire jeter l'os a moelle* a) a se muci cu degetele, b) a se masturba, *valour l'os*, a merita osteneala, *ça vaut un os (a moelle)*, asta vine zis! V *numéroter si travail*

OSEILLE *f.* 1 *la faire à l'oseille à quelqu'un*, a) a juca o festă (cuiva, a lua peste picior pe cineva), b) a exagera pești măsură un lucru cuiva, 2 *avoir mange de l'oseille*, a fi amărit, rău dispus, 3 T *scene de l'oseille*, scenă dintr-o ferie, etc, în care apar toate damele loar ascoltate, 4 *banî c'est tout de suite qu'y me faut de l'oseille*, îmi trebuie bani numai decăt (Metenier)

OSEILLER *v.* (sc Politehnică) *oseiller sur le Putz*, a se învăța încoaci și încolo până la examen

OSSIAN *m.* (sc Politehnică) tichie de noapte

OSTINER [= *pour obstiner*] *v.* a se încăpățâna

OSTO *m.* 1 locuință, casă mobilată *aller a l'osto*, a merge acasă, 2 azil, ospiciu, 3 spită militar, infirmerie *s'y m'envoient à l'oustiau avec ici*, dacă mă vor trimite la infirmerie cu tine (Courteline), 4 A *localul arestului*, închisoare *on vous colle a l'osto*, te vară la carcere (Briant)

OUATER *v.* a zugrăvi sau desena în contururi umflot

OUBLIANCE [pour *oubli*] *f.* uitare

OUI *adv.* 1 (în dispreț) *oui, Garibaldi! oui, les lanciers! oui, mon œil!* tocmai, vorbă să-lie! 2 *Tip oui, en plume!* glumesti! nu ești în toate apele tale!

OUICHE *int.* *ti-ai găsit!* într'adevăr! *ah bien ouiche!* aida-de, și-ai găsit!

OUTSCH! *int.* *ah', ouch!* aida de!

OURLER *v.* *ourler son bec*, a isprăvi ceva

OURS *m.* 1 *aller aux ours*, a merge la grădina zoologică, 2 *attacher l'ours*, a cădea în apcană, *envoyer à l'ours*, a trimite la diacu, 3 *Tip* puior în mașină (poreclă dată de zețari), 4 a) articol de ziar sau roman refuzat pretutindeni, b) piesă de teatru neprimată de nici o direcție, c) piesă care a îmbătrânit în cartioanele unei direcții (și care nu se joacă decât vara când teatrele sunt pustii), *cages a ours*, cartoanele în care zac piesele respinse sau n-juocate, T *égayer l'ours*, a fluera o piesă, *marchand d'ours*, editor de opere ce nu se vând sau ce au fost respinse de alții, 5 gască, 6 *Tip* sporovăeală, flecăreală nesuferită *poser un ours*, a plictisi cu flecăreliile sale, 7 A *arce-tul polițist: fourré à l'ours par une température pareille*, aruncat la becu pe asă o vreme

OURSER *o* a poseda (o femeie)

OUS'QUE *adv* unde *ous'que vous allez sans parapluie?* cum poate să fie cineva așa de prost să nu știe aceasta? *ous'qu'est mon fusil?* nici nu s'a pomenit așa o tampo-nie! *ous'que tu demeures?* poți să aștepti mult și bine, șterge-le pe bot!

OUSTE! *int V* *zut*

OUSTEAU *m V* *osto*

OUVÉRIER [*pour ouvrier*] *m* lucrător

OUVRAGE *m* 1 capitalul unui sacagiu (ca-lul, sacaua etc), 2 hotie

OUVRIER *m* hot

OVERPLOW *m V* *auserploume*

P

P *m* *faire le P*, a face o mutră uită, a fi rău dispus

PACANT *m* 1 făian, 2 bătăran *mais ce pacant-la* *a tout gater*, dai bătăranul ăsta o să strice tot

PACEQUE [*parce que*] *conj* fiindcă

PACHA *m* taur

PACOTILE *f* lepădătură, goliănime

PAUQUELIN *m* țară, patine oraș

PADOUE *f* panglicută roșie (de legat corne-te cu bomboane)

PAF *a* beat, pilit || *m* 1 *mon paf*, tifta! 2 *rachiu boire une goutte de paf*, a bea un pic de rachiu || *adv* *faire paf*, a cădea but la pământ, *rester paf*, a rămâne a paf

PAFFE *f V* *paf*

PAFFUT *m* membrul bărbătesc

PAGAIE *f* *A* dezordine *mettre en pagaille*

PAGAILLE, PAGALE *f V* *pagare*

PAGE *f* *page blanche* *a*) nevinovat, *b*) *Tip* lucrător bun și harnic, *être page blanche en tout*, a nu se amesteca în daraverile altora, a fi un bun camarad

PAGNE *m* pat

PAGNIER [*panier*] *m* paner, coș

PAGNOT(TE)R (SE) a se culca *c'est-y que tu vas pagnoter?* oare te duci să te culci? (Courtelinc)

PAGNOTERIE *f* 1 gresală, 2 șifală

PAILLARD *m* muerce tricoasă

PAILLASSE *m* paratâ politică (care-si schimbă des păreri politice) || *f* 1 burtă *paillasse a légumes*, burtă, *bourrer la paillasse*, a-și îndopa burtă, *n'avoir rien a fourrer dans sa paillasse*, a nu avea ce pune în gură, *crever la paillasse a quelqu'un*, a da cuiva cu piciorul în burtă, *se faire crever la paillasse* *a*) a fi snopit în bătaie, *b*) a fi omorât în duel, 2 *A être de paillasse*, a fi de gardă, *manger sa paillasse*, a în-genuchia la capătul de jos al patului și a se ruga, 3 prostituată *paillasse de corps-de-garde*, *paillasse a soldats*, prostituată de cazarmă, *brûler paillasse*, a trage chiulul unei prostituate, a nu-i plăti la plecare, 4 *paillasse a coups de poing*, soția unui bețiv

PAILLASSON *m* 1 destrănat, 2 amant d inimă provizoriu (al unei cocote)

PAILLE *f* 1 fir de păr *ne plus avoir de paille sur le tabouret*, a nu mai avea fir de păr în cap, 2 *prendre une paille*, a se cam chircihli 3 (iron) *c'est une paille!* asta nu e nimic, n'arc

nici o însemnătate, *A a la paille!* în lătuiri! 4 *avoir la paille au cul* *a*) a fi reformat, scos din uz, *b*) (despre polițieni zăriași) a fi de vânzare, a fi coruptibil, 5 *hacher la paille*, a vorbi o frantuzăscă stricată, 6 *cartă îndoită spre a fi recunoscută*, 7 *paille de fer* *a*) buzonetă, sabie, *b*) buclă de fier cu care se răsu-cește petele de pe dusemea *c*) *à toi, (z')* *à moi la paille de fer*, întaru tu și apoi eu, fiecare la rând

PAILLER *v* a îndoi cărțile amestecându-le (spre a le recunoaște)

PAILLETÉE *f* cocotă împopclenită

PAILLON *m* bărbat imbecil *faire un paillon* a fi din cand în cand imbecil seșit și săle

PAILOT *m* 1 togojină (pentru curățitură p-cioarelor), 2 (sc Politehnică) pat

PAIN *m* 1 *A pain a trente-six trous*, peș-met pentru soldați, 2 *et du pain?* și de unde să iau (să iei, etc) paine acum? (răspuns la o cheltuire de bani nescocotită), 3 *faire des petits pains* *a*) a mai cufi din când în când la facerea curții, *b*) a lingui, *c*) a spune nec-rozii, *d*) a șopti, 4 *paime tacher ou coller un pain*, a carpi o palmă, *ça finira par des pains*, o să sfârșească cu bătaie, *tu dois sentir les pains de Grobe*, de sigur că le mai simți p lmele prime-te dela G, *mettre du pain dans le sac de quel-qu'un* *a*) a burduș pe cineva, *b*) a l omorî, *perdre (oublier) le gout du pain*, a muri, *faire perdre (passer) le gout du pain a quelqu'un*, a omorî pe cineva, *on se trépignaît des peigneés à se faire passer le gout du pain*, se încăleiau bătăi ucigătoare (Zola), 5 *manger le pain hardi*, a fi slugă, 6 *prendre un pain sur la journée*, a lua un acot, *avoir son pain cru* *a*) a avea o poziție sigură, un venit frumuseț, *b*) a fi condamnat la moarte, 7 *pain de grasie*, femeie grasă și murdară, 8 *A mon pain, ton pain, son pain*, de loc, *ici, toi, tu commandes ton pain*, aici tu n'ai niciun drept de a porunci, 9 *permiță învelită în picle* (a gravorilor în arină), 10 *être ne avant son pain*, a se fi născut un biet orfan, *s'embrasser comme du pain*, a se îmbrășișă din toată inima [Vezi cuvintele în legătură cu *pain*]

PAIR *m V* *chambre*

PAIRE *f* 1 *se faire la paire*, a o șterge, *la paire!* scape, cine poate! *dîner a la paire*, a fugi după masă fără a plăti, *je les ferai pincer, ils auront beau se faire la paire*, pui tu mi-ana pe ei, de geaba vor spăla puțina (Meténier), 2

faire des paues, a și încolăci picioarele, a lua poziții ciufilești

PAIX *la m* aprod, usier

PAJET, PAJOT *m* pat *on s'a plume dans un bon pajot*, s'au culcat într'un pat bun, *se pagnoter a deux dans le même pajet*, a se culca câte doi în același pat (Bruant)

PALABRE *f* palavre

PALABREER *v* a leăcări

PÂLE *m* 1 (la domino) alb, 2 minunat, 3 *A* bolnav *se faire porter pale*, a se da ca bolnav

PALET *m* monedă

PALETOT *m* *accrocher un paletot*, a minți

PALETTE *f* 1 dinte mare și lat, 2 ghitara (muzicanților ambulanti)

PÂLICHON *m* alb (la domino) || *a* cam palid

PALLAS *m* *Tip* discuis (de saltimbanc, are atrage mulțimea), discurs, vorbă sfărăitoare *son pallas ne variait pas*, discursul lui era totdeauna acclat, *ils vous envoyaient des pallas qui n'étaient pas dans un sac*, ținea la discursuri cari nu erau obișnuite, *faire du pallas*, a face paradă, a-și da aerie, a face mofuri, *faire des pallas* *a)* a atrage mustrii cu vorbe, *b)* a face fraze late, sfărăitoare, *faire (un) pallas*, a face gălăgie, *faiseur de pallas* *a)* gălăgios, *b)* saltimbanc care, cu discursuri, caută să atragă mulțimea || *a* frumos, minunat *c'était un couple pallas*, era o pereche frumoasă (Richepin)

PALLASSER *v* *Tip* a face fraze late, a vorbi sfărăitor

PALASSEUR *m* spuior de vorbe goale

PALME *f* *S* *palme d'honneur*, livret de laudă (pentru școlari)

PALMÉ, PALMIPÈDE *a* și *m* nățărau

PALMER *v* a decora *officier d'Académie*

PALPER *v* 1 *pauvoir se palper*, a se șterge pe bot, 2 a pune mână pe bani

PALPITANT *m* inimă *et ça sera en plein palpitant*, voi lovi m plină inimă (Rosny)

PALQUE *m* scândură *flamber (flancher) en palque*, a juca la bălciu

PÂMEUR *m* peste

PAMPHILE *m* om de nimic, slugă plecată

PAMPINE *f* soră de caritate (Rigaud)

PANA *m* 1 panama, pălărie de paie *pana patriotique*, pălărie tricoloră, 2 *vieux pana*, ghuy bătran

PANACHE *m* 1 *avoir le (son) panache*, a fi cam churchilut, 2 *faire panache*, a cădea de-a berbeleaca peste capul calului

PANACHÉ *a* *absinthe panachée*, absint amestecat cu lapte de mugdale sau cu alt lichior, *conversation panachée*, conversație despre tot și toate, *liste panachée*, listă de candidați din diferite partide

PANADE *f* 1 otreapă, lepădătură, 2 cocotă învidiată de altele pentru lautele ei, 3 *T* rol cu desăvârșire nul, 4 *V* *panne* || *a* moale, fără vlagă *a-t-il l'air panade?* dar cârpă mai e și omul ăsta?

PANAILLEUX 1 *m* vânzător de cioburi de sticle, 2 biet om, nenorocit lipsit de toate

PANAIS *m* 1 nerozie, 2 *des panais* ¹ nici odală ¹ aida de ³ chiont rău dispus, 4 tablou

PANAM *m* Paris

PANAMA *m* 1 pălărie de paie de Panama, 2 *Tip* gresală grosolană la zețuit, la stransul în pagini sau la trasul exemplarelor || *a* elegant, fercheș

PANARD *m* picior (Barbusse)

PANAS *m* 1 bătrân sărac lipit, calic, 2 sdrceanță de haină

PANCARTE *f* *se faire aligner sur la pancarte*, a fi pus pe lista de pedepse

PANDOBE *m* jandarm

PANÉE *f* supă cu pâine

PANIER *m* 1 *A* lagăr, 2 pat, 3 *la danse du panier*, picusuri (dela targueală), 4 *recevoir le panier*, a primi în închisoare alimente sau trifandale din afară, 5 (în compuneri) *panier aux crottes*, curul *secouer le panier aux crottes*, a dansa (Zola), *panier a mouchard*, spion polițienesc (Zola), *panier au pain*, stomacul, burta, *panier a salade* *a)* duba (arestanților), *b)* căruță de lese pentru căinurile stricate confiscate de politie

PANMUFLISME *m* nerozie generală *l'argent a tout nivele, c'est le regne du panmuflisme* (la Gargonne, p 20)

PANNE *f* 1 mizerie, stramtorare mare, 2 pictură păcatoasă, măzgăleală, 3 *T* rol păcătos de cavea rânduri, 4 *laisser en panne*, a părăsi, a lăsa baltă

PANNÉ *a* runat, foarte strămătorat, în mare mizerie || *m* biet om, păcătos, sărac lipit *panne comme la Hollande*, sărac lipit pământului, în cea mai mare mizerie

PANNEAUTURE *f* pictură pe lemn nem semnată

PANNER *v* a castiga la joc

PANNONCEAU *m* *décrocher les pannonceaux*, a muri (un notar)

PANOTEUR *m* braconier

PANOUFLE *f* cotoroață

PANSER *v* *panser de la main*, a burdusi

PANTALON *m* 1 infanterist francez (Zola), 2 *faire pantalon* *a)* a nu scrie până la capătul de jos al coalei, *b)* *Tip* a nu fi tipărită până jos (o pagină), 3 *pl* *T* draperii mici de culuse

PANTALONNER *v* 1 *T* a întinde tare tricoul unei baletiste, 2 *pantalonner une pipe*, a începe a fuma dintr'o lulea

PANTE *a* slab, fricos || *m* 1 individ, 2 *faire le pante*, a plăti pentru alfin, 3 burghez (bun de înșelat, de jefuit), 4 (la birjari) client care dă băcșiș bun, boier

PANTHÈRE *f* 1 prințesa modei, 2 *pousser (faire) sa panithere* *a)* a umbla în sus și în jos prin atelier, *b)* a merge din cărciumă în cărciumă, a umbla haamana cu unelte (un lucrător)

PANTIN [sat lângă Paris] *m* Paris *dans le gout de Pantin*, după ultima modă

PANTINOIS *m* parizian

PANT(IN)OISER *v* a plăti pentru altul, a fi pingeluit

PANTOUFLARD *m* 1 om sub papuc, om dominat de alții, 2 burtă-veide care se crede

PANTOUFLE *f* 1 *et cetera pantoufle*, și alte multe de acestea, 2 *guele en pantoufle*, obraș încotomănat, 3 (șc Politehnică) părăsirea unui serviciu la Stat pentru unul mai bănos

PANTOUFLÉ *m* cald de crotore

PANTOUFLER *v* 1 (sc Politehnică) a și da demisia din serviciul Statului, 2 *se pantoufler*, a și pune papuci

PANTRUCHE *f* Paris *y a plus un male dans tout Pantruche*, nu mai e nici un bărbat în tot Parisul

PANUCHE *f* 1 prostituată, 2 pezevenghe

PAPA *m* 1 *bon papa* a) tată mare, b) burghez pașnic, 2 *a la papa* a) blajin, încetinel, b) pașnic *des encheres a la papa*, licitație pașnică, *juger a la papa*, a judeca cu blândețe, c) minunat *brosser a la papa*, a șopi în băți, a batc strasnic, d) bătrânește, 3 *a papa*, comod, înștit (Zola), 4 vizitiu de tramvai, 5 *faire papa*, a învăța să bată toba (un toboșar), 6 *V gateau*

PAPE *m* 1 nătarău, dobitoc, 2 pahar cu rom, 3 *soldat du pape*, soldat murdar, *se foutre du pape*, a glumi, 4 (sc de Marină) comandantul școlii

PAPELARD *m* hârtie

PAPIER *m* 1 bancnotă, cupon separat, 2 *papier a chandelle*, foită, ziar păcătos, *papier a douleur*, poliță protestată, *papier Joseph*, *papier de soie*, bancnotă, 3 *dejeuner au papier*, a dejuna din mană, A *parler papier a quelqu'un*, a scrie cuiva, *faire du papier marbre*, a-și încălzi picioarele la un mangal, 4 *fumer du papier*, a fuma țigări (Zola) [Vezi cuvintele în legătură cu *papier*]

PAPILLON *m* 1 *papillon d'amour, vieux papillon*, cravă bătrân, 2 alise mici electorale lipite pe ziduri, *papillon blanc*, alș oficial, *papillons noirs*, ganduri negre

PAPILLOTES *f pl* a) bancnote, b) bombone învelite în hârtie aurită sau argintată

PAPOTE *f* papă, supă (în limba copilasilor)

PAPOTIE, **ÈRE** *s* flecar

PAQUET *m* 1 dobitoc, nătarău *regarder comme des paquets*, a privi ca niște nătarăi, 2 femeie împoșonată, 3 piept, sân, 4 *paquet de couenne* a) gardian național, b) nătarău, 5 *avoir son paquet*, a fi beat mort, *faire son paquet*, a-și face testamentul, a se găti de ducă, *faire le paquet*, a măsui cărțile, *faire des paquets*, a trișa vărând cărți străine în joc, *faire ses petits paquets*, a fi pe moarte, *faire des paquets sur tout le monde*, a critica toată lumea, *lacher le paquet*, a mărturisii tot ce știe, *recevoir son paquet* a) a-și primi pașaportu, b) a primi ce merită

PARADE *f* 1 *T faire la parade*, a începe reprezentăția cu o piesă mică neînsemnată, 2 *benediction de parade*, picior în spate, 3 A *dejeuner la parade*, a muri, 4 *laisser en parade*, a părăsi, *rester en parade*, a fi părăsit

PARADIS *m* 1 mormintele comune, cimitirul săracilor, 2 (Saint-Cyr) infirmerie, 3

envoyer en paradis, a trimite pe lumea cealaltă, a omori

PARADOUCHE *m* paradis, raiu

PARANGONNER (SE) *v* a se ține bine pe picioare, a se sprijini cu putere de ceva (un om brat)

PARAPHE *m* palmă *détacher un paraphe* a, a carpi o palmă cuiva

PARAPHER *v* a carpi o palmă

PARAPLUIE *m* *envoyer chercher le parapluie de l'escouade*, a trimite după icre verzi, *fermer son parapluie*, a muri

PARAQUÊTE *m* mijloc de apărare împotriva chetilor de binefacere

PARACHEMINER (SE) *v* a-și procura o diplomă de noblețe

PARDEUSSE *m* pardesiu

PARÉIL *a du pareil au même*, acelaș lucru acelaș om

PARER *v* 1 *parer la coque*, a se sustrage prin fugă unei pedepse meritate, a ști să scape din încurcătură, 2 *parer un morceau*, a scoate grăsimea de prisos de pe o bucată de carne, a pregăti carnea pentru fript, 3 *se parer*, a-și procura un alibi

PARFAIT (AMOUR) *m* *parfait-amour de chiffonnier*, basamac

PARIGOT *m* copilaș din Paris

PARIE *adv* zău! pe D-zeu!

PARIS *m* *monsieur de Paris*, călăul din Paris

PARISIANISME *m* termen al limbei pariziene

PARISIANISSIME *a* parizian în toată puterea cuvântului

PARISEN *m* 1 A om deștept, om de petreceri, 2 nătarău, 3 *Mar* păcătos, puslama, 4 (la domino) mică șarlatanie (consistând în punerea de ex a unui șase în loc de cinci, etc)

PARISIENNANT *a parisienne parisienne*, pariziană adevărată

PARISIENNE *f* *mariage a la parisienne*, căsătorie ilegitimă, *battre a la parisienne*, a înșală la joc, a tura

PARISIENNERIE *f* parizianism, caracter parizian

PARISIENNETTE *f* mică pariziană

PARLEMENT *m* vorbire *ouvrir le parlement*, *faire l'ouverture du parlement*, a vorbi

PARLEMENTAGE *m* vorbire, întrevorbire

PARLER *v* 1 *T parler sur quelqu'un*, a începe să vorbească, înainte ca partiniciul să fi isprăvit, 2 *tu parles!* mai e vorbă! oa bine că nu!

PARLOTTE *f* locul de întinuire al unei Adunări sgomotoase

PARLOTTER *v* a flecări, a trăncăni

PARLOTTERIE *f* sporovăeală

PARLOTTEUR *m* flecar

PARNASSE *m* *ces parnasses en carton*, accste păcatoase încercări poetice

PARNASSIEN *m* parnasian, membrul unei Societăți (fondată la Paris în 1860) de poeți tineri a căror poezii apărură sub titlul de *le Parnasse contemporain*, și a căror preocupare

pare eră perfecțiunea formei și eleganța rimei neglijând uneori cu totul fondul

PAROISSE *f* *chaussettes de deux paroisses* doi ciorapi despicchiați, *piêcher pour sa paroisse*, a-și apăra interesele

PAROISSIEN *m* 1 individ suspect, 2 *paroissien de Saint-Pierre-aux-Beuifs*, debitor, nă-tărău

PARTAGEUX *m* republican, totuși, comunist ce crede în posibilitatea împărțirii egale a averilor

PARTERRE *m* *prendre un billet de parterre* a cădea jos

PARTI *a* 1 adormit *les voila partis*, iată adormii, 2 afumat, churchilit, 3 răpit, 4 mercat de gratiile unei femei, 4 incurcat într-o lungă povestire, într-o conversație nesfârșită 5 *etre parti*, a fi la modă

PARTICULE *f* *la particule*, acel «de» dinaintea numelor aristocratice

PARTICULIER *m* 1 individ, om, 2 *A ti vil(ist)*

PARTICULIÈRE *f* 1 prostituată, 2 *sa particuliêre*, iubita sa

PARTIE *f* 1 *partie fine*, întâlnire amoroasă într-o cabină separată, *fuller a parties* femeie elegantă ce dă întâlniri în casele de rendezvouri, 2 *T monter une partie a)* a da în beneficiul său cu concursul gratuit al camarazilor o reprezentatie, *b)* a reprezenta o piesă cu amatori, 3 *faire une partie*, a se bate cu camarazi

PAS *adv* 1 (iron.) în locul unei afirmațiuni *il n'est pas chien*, e un calic, *merci, tu n'es pas rageur*, mulțumesc, ești un gălăgios, *cela n'est pas mechant*, asta n'are importanță, 2 *un(e) pas grand chose*, un om (o femeie) dinimica || *m A mettre au pas*, a învăța minte, a pune la rezon

PASSADE *f* 1 *T* schimbarea de loc a actorilor pe scenă *regler une passade*, a hotărâ momentul și felul schimbării locului, 2 *Tip* ajutor în bani dat unui camarad fără lucru, 3 *afundătură involuntară*

PASSANT *m* membru într-o breaslă care n'a primit decât în tace de lucru

PASSE *f* 1 bilet gratuit (pe calea ferată), 2 *exemplaire de passe*, exemplar destinat criticilor dintr-o carte de curand apărută, 3 serie de lovituri norocoase (la joc), 4 *maison de passe*, casă de rendezvouri, *faire une passe*, a da întâlnire într-o casă de rendezvouri *V passade*

PASSE-MATAGOT *m* cuvânt de vrajă al scamatorilor

PASSE-MONTAGNE *m* căciula peste urechi

PASSER *v* 1 *y passer a)* a fi amăgită de un bărbat, a-și pierde fecioria, *b)* a muri (Zola), 2 *T la piece passera demain*, piesa va fi reprezentată mâine, 3 *se la passer douce*, a trăi liniștit, 4 (în compunerii) *A passer l'arme a gauche*, a da ortul popei, *passer à crédit*, a scrie bine, *passer debout*, a veni la ora (venită) la prăvălie (un angajat), *A passer au dixieme* a înnebuni, *A passez moi le fil*, asta-i o na-

ghiobie din cale afară, *passer au jaune*, a și văpsi părul în galben, *passer la jambe*, a pune picăci, a răsturna, *A passer la jambe a Jules, a Thomas*, a scoate afară găleata cu murdărie (într-o crărmă), *A passer la main dans les cheveux*, a tăia părul după prescripție, *se passer quelque chose sous le nez*, a gustă ceva, a mânca sau a bea, *ne pouvoir passer sous la porte Saint-Denis* a puita coarne imense, a lăsa publicul rece (o piesă, actorii), *passer a la plume, passer au tabac*, a fi târlăcit ca să murturisească, *passons et brûlons du cinaigre*, nici o vorbă despre asta! [*V* cuvintele în legătură cu *passer*]

PASSEUR *m* 1 biet om care pentru o mică plată trece un examen în locul altuia, 2 *T* individ care face coadă la teatru și aduce dela ghișeu bilete vânzătorului de bilete de pe stradă

PASSIFES *m* pl ghețe

PASSIFLEUR *m* cismar

PASSIONNÉ *m* craniu, vânător de fete

PASSIONNETTE *f* diagnostic mică, caprit

PASTILLE *f* 1 ghiortăeală, vânt urât din stomac, 2 piesă de 50 bani, 3 *moule à pastilles*, obiaș cupit de vărsat, 4 *venir en pastilles de Vichy*, a veni la o serată fără a fi fost invitat la masă

PATAFIOLER *v* a înhăță *que le diable vous patafole*, dracu să vă ia!

PASTOURELLE *f* *A* semnal de trompetă pentru cei pedepșiți

PATAGUEULE *a* phctisitor, desguștător, supărător || *m* om aspru, posac și disprețuitor

PATAPOUF *m* bădăran

PATARASSES *f* pl obiele sub lanțuri

PATARD *m* 1 monedă de aramă de 10 bani, 2 (la domino) dubla de șase, 3 carte proastă (la joc)

PATATE *f* 1 năsoiu umflat, 2 *des patates a)* aida de *b)* *parler pour des patates*, a vorbi degrabă, de florile mărlului

PATATI-PATATA *int* și *m* treanca-fleanca *les voila parus patati-patata*, iată-i acum înfundăți într-o trănăneală nesfârșită, *et patati patata*, și dă-i într'una!

PATATROT *m* *faire patatrot, se faire le patatrot*, a o șterge, *faire un patatrot a quelqu'un*, a se lua în urmărire a cuiva

PATAUDER *v* a păși cu greu

PATE *m* patron, șef

PÂTE *f* 1 *Tip mettre en pate*, a se sfărâma un zaț, 2 *morceau de pate ferme*, operă de nemistuit

PÂTE *m* 1 *Tip* zaț sfărâmat, *faire du paté a)* a sfărâma un zaț, *b)* a zețui incurcat, *paté de veuille*, beșje a zețarilor în seara când trebuie să reînceapă lucrul la lumina becurilor, 2 *crier les (aux) petites patés*, a striga de durere (la fa-cere)

PÂTÉE *f* bătaie, buchiseală *donner la patee, recevoir la patee*, a da bătaie, a mânca bătaie

PATELIN *m* 1 *V paquelin*, 2 jăran, om dela țară, 3 locul de naștere *changer de patelin*, a se muta în alt loc, *guz bricole dans le patelin*, care lucrează prin locurile acelea (Rosny, p 165)

PATENTE *f* 1 șapcă, caschetă de mătase turtită pe tâmplă (a pcrstilor), 2 *bête a payer* *patente*, prost de dă în gropi

PATENTÉ *m* pește, întreținut

PATÈRES *pl* cărlionți pe temple, *tête de patere*, pește (*fig*)

PATERNEL *m* S tată

PATIENCE *f* A *le viol de la patience*, bo roboată infamă jucată recruților

PATIN *m* (sc de Maină) *jouer du patin* a grăbi, a zori || *int repede*!

PATINAGE *m* ciupire necuvincioasă

PATINER *v* 1 a ciupi, a pipăi necuvincios, 2 *patiner la dame de pique*, *patiner le carton*, a jucă cărți, a i plăcea jocul, 3 *patiner le trimard* a face troloraul (o prostituată) || *Se patiner*, a o șterge, a se călăbăni

PATIRA(S) *m* victimă

PÂTISSIER *m* (*sale patissier* a) cel ce face afaceri verosede, b) om mular

PATITO *m* tap ispășitor

PATGIRE *f* cm răbdător

PATOUILLAGE *m* 1 noroi, 2 trăncăneal

PATOUILLE *f* 1 V *patouillage*, 2 cumătră

PATOUILLER *v* 1 a lășcăi, 2 a sporovi, a trăncăni, 3 a pipăi, a ciupi

PATCOILLEUR *m* pipăitor de femei

PATRAQUE *f* patrulă

PATRICOTAGE *m* ghesecturi, intrigi

PATRICOTER *v* a intriga, a face intrigi, ghesecturi

PATRIFOILLER *v* a bălăci

PATRIGOTER *v* a amesteca (vinuri)

PATRIOTARD *m* patrihot, patriot de bălcu

PATRON *m* cărciumar (care dă pe credit), 2 A colonel, 3 papă

PATRON-MINETTE *m* 1 *des le Patron Minette*, disdedimeată, 2 alianță secretă între răi-făcători

PATROUILLARD *m* patriot de cafenea

PATROUILLE *f* *être en patrouille*, a colinda noaptea cărcumile, *se mettre en patrouille*, a se îmbăta

PATROUILLER *v* 1 V *patrouiller*, 2 a colinda noaptea cărcumile

PATTE *f* 1 picior *à pattes*, pe jos, *être sur ses pattes*, a) a fi în picioare, b) a fi deștept, *se tirer les pattes* a) a se plictisi, b) a o șterge, *fournir des pattes*, *se fournir une paire de pattes*, a o șterge, a o lua la sănătoasa, *les quatre pattes*, cârmu (Bruant), 2 mană, labă, *coup de pattes*, defămare, vorbe rele, 3 *pantalon patte d'éléphant*, pantaloni cari se lărgesc în jos, 3 A *pattes de crapaud*, epolete (de jandarm), 4 *faire des pattes d'araignée*, a gădila, a sgândăi, 4 *patte mouillée*, carpă udă de luat lustrul stofelor (la crotori), 6 *se casser la patte*, a fi arestat

PATTU a *verre pattu*, pahar cu picior gros

PÂTURER *v* 1 a mânca, 2 a hrăni *être bien paturé*, a fi bine hrănit

PATURON *m* picior, *jouer des paturons*, *se tirer les paturons*, a o șterge

PATURCT *m* om lesne crezător

PAUMAQUÉ a prins, arestat *vous serez paumaqué*

PAUME *f* pierdere, neizbândă *faire une paume*, a suferi o pierdere simțitoare

PAUMÉ a 1 *être paumé* a) a fi pierdut, b) a fi prins, arestat, *paume dans le dos*, rumat, pierdut, dus pe copcă

PAUMER *v* 1 a pierde, 2 a prinde, a aresta *se faire paumer*, a fi arestat, 3 *se paumer*, a se zăpăci, a se pierde [Vizi cuvintele în legătură cu *paumer*]

PAUPIÈRE *f* *s'en battre la paupière*, a nu-i păsa de nimic

PAUSE *f* *compter des pauses*, a dormi la pupitruul său

PAYÉ *m* 1 individ plictisitor, creditor, 2 lucru supărăcios, laudă care-ti face rău, 3 *pave (de l'ours)*, serviciu amical bine intenționat dar vătămător, laudă exagerată și stângace, 4 *arracher un pave*, a se masturba, *fusiller le pave* a) a se muci cu degetele, b) a mege ca vântul, *gratter les paves*, a trăi în mare sărăcie, *inspecter le pave*, a umbila hașmană, *inspecteur des paves*, hașmană, om fără slujbă, fără lucru, *manger du pave*, a căuta zadarnic de lucru, *c'est tout pave*, e foarte de parte

PAYÉ a *rue pavée*, strada care se evită din pricina creditorilor

PAYER *v* *on pave*, în strada asta nu e siguranță, dai acolo de creditori

PAVILLON *m* 1 mincună, 2 *pavillon chinois*, chișoc

PAVOIS a și *m* (om) beat

PAVOISÉ a chirchilit, afumat

PAVOISER *v* a lua pe datorie (cu gandum de a nu plăti) || *Se pavaiser*, 1 a se găti de duminică, 2 a se chirchili

PAYANT *m* T (*imbécile de*) *payant*, spectator naiv și entuziast

PAYANTE a S *sortie payante*, permis de a ieși, obținut prin o conduită sau notă bună

PAYER *v* 1 *c'est tout ce que tu paies?* asta e totul? nu mai ai nimic de zis? (în glumă) *tu (as me le payer, Aglae*, nu ești un om cursecade, *ce n'est pas paye*, asta nu-i de ajuns, 2 *se payer quelque chose*, a-și procura, a-și permite ceva, *se payer un plaisir*, a-și permite o plăcere, *se payer une bosse de plaisir*, a se amuza minunat, *se payer une course*, a alerga, *se payer un homme*, a-și permite o mică diagoște cu un bărbat, 3 (în compunerii) S *payer ses arrêts*, sa rețenua, a fi ținut de un arest, de carceră, grătie unei bune conduite, *payer une dette de cœur*, a acordă favorurile ei (o damă), T *faire payer la goutte* a un actor, a flueră pe un actor, *payer la goutte* (un moos), a fi fluerat, *se payer la gueule* (la tête) de quelqu'un, a-si bate joc de cineva, *eux autres se payaient son litre*, ceilalți își băteau joc de el, *bête à payer patente*, prost de dă în gropi V *article*

PAYS *m* *pays latin*, cartierul școalclor, *pays Breda*, cartierul Breda (al cocotelor)

PAYSAGE *m* *cela fait bien dans le paysage*, face un efect frumos, o impresie bună

PAYS BAS *m* *pl* părțile sexuale

PAYSE *f* 1 compatriotă, femeie din același loc cu altul, 2 bucatăreasă, bonă care ere

ca amant pe un soldat sau lucrător din aceeași provincie cu dânsa, 3 rubită *aller voir sa payse*, a se duce să-și vadă rubita, 4 *compter des payeses*, a dormi (un muzicant)

PCHUTT *V pschutt*

PEAU *f* 1 *en peau*, decoltat *être tout en peau*, a fi în toaletă foarte decoltată, *avoir quelque chose dans la peau*, a fi stăpanit de poftă sensuale, *avoir quelqu'un dans la peau*, a rubita pe cineva, *tenir pour la peau*, a rubi pentru corpul ei (o femeie), *faire peau neuve* a) a se primeni, b) a-și schimba amantul, *sortir de sa peau*, a ieși din egoismul său, *changer de peau*, a deveni un om cu totul altul, *trainer sa peau*, a nu mai ști ce e cu dânsul, a răătăci încoaci și incolo, *T entrer dans la peau d'un personnage*, a se identifica cu personajul ce reprezintă, *peau fine*, tânăr, frumos, gingaș, 2 ni mic *et tout cela pour arriver a quoi* a la peau, și toate astea pentru a ajunge unde! la nimic (Courteline), *de la peau* la *peau* nimic! ioc! de geaba! *ta peau* coituc! *pour la peau*, degeaba, gratis, de florile mărlui, 3 *A peau de balle* (de libi, de butte, de neud) et *balai de cin* a) cu nici un pret, în ruptul capului nu, nici o lețcare! b) nimic și iar nimic, *c'est peau de balle maintenant* s'a isprăvit acum! e zadarnic acum! *peau de zebul* nimic! ioc! *tu-ai găsit!* aida del *faire peau de balle*, a nu izbuti, *revenir peau de balle*, a se întoarce fără a fi izbutit, *avoir tout juste peau de zebul*, *peau de balle* et *balai de crin*, a nu avea absolut nimic (Courteline), (iron) *il est poli*, *peau de neud*? al dracului de bine cescut este! 4 *peau d'âne*, tobă, *faire chanter (ronfler) la peau d'âne*, a bate toba, 5 *peau de bouc* a) burduf mic smolt pe dinăuntru, bidon, b) san femeiesc, 7 *S les peaux de lapin*, profesori, 8 *faire la peau de lapin*, a face negoț cu contramărci, 9 *vieille peau*, băhaderniță

PEAUFIN *m* S copil drăgălaș

PEUFINER *v* 1 a săvarși, a termina, 2 (s de Marină) a se găti

PEAUFINOIR *m* (s de Marină) oglindă

PÉBROQUE *m* umbrelă de ocazie

PÉCA *m* A pere Péca, medicul

PÊCHE *f* 1 cap, mutră, 2 *pêche* a quinze sous, cocotă elegantă, 3 *cueillir*, se *faire épiler la pêche*, a se rade, *deposer une pêche*, a-și face tiebunița, 4 *aller a la pêche*, a fi concediat din slujbă

PÊCHER *v* *pecher à la ligne d'argent* a) a cumpără pește cand n'a putut pescui, b) a umbli să se imprumute cu bani, *pêcher une friure dans le Styx*, a muri

PÊCHEUR *m* *pêcheur à la ligne*, ziaist care și lungeste inutil articolul

PECTORAL *m* *s'humecter le pectoral*, a-și udă gâtul, a bea

PECUNE *f* bani

PÉDALARD *m* ciclist

PÉDALEUR *f* biciclist

PÉDÉ, PÉDERO *m* pederast

PÉDEZOUILLE *m* 1 dosul, 2 țâran *je*

crevais dans la peau d'un pedezouille, am că mor în pielea de țâran (Descaves)

PEGALE *f* casă de imprumut, munte de pietate

PÉGOT *m* țâran

PÈGRE *m* hoț || *f* la *pegre*, hoții la *haute pegre*, hoții cei mari, la *basse pegre*, hoții cei mici, hoții ordinari

PEGRENNE *f* mizerie

PÉGRIOT *m* hoț ageamiu

PEIGNE-CUL *m* 1 trântor, pierde-vară, 2 bădăran, moșic

PEIGNÉE *f* 1 păruală *se foutre* (se *repas* ser) *une peigne*, a se încăiera, a se lua de păi, 2 *mal peigne*, prostituată

PEINE-A RIRE *m* om ursuz

PEINARD (PÈRE) *m* om pașnic, circumspăct, *en pere Peinard*, disciet

PEINT a zugrăvit, sulemenit

PEINTRE *m* A măturător *peintre sur ma cadam*, măturător de stradă

PEINTURE *f* zugrăveală, suliman

PEINTURLURE *f* tablou prost, mazăgăleală

PEINTURLURER *v* a zugrăvi prost, a mazăgă || *Se peinturlurer*, a se sulemeni, a se vâpsi

PEINTURLUREUR *m* zugrav prost, mazăgă litor

PEINTURLURETTE *f* mazăgăleală

PEINTUROMANIE *f* mania pentru tablouri și expoziții de tablouri

PEINTUROPHOBIE *f* ura de tablouri și de zugrăveală

PÉKIN *m* 1 burtă-verde, 2 *pékin de bahut*, elev absolut al școlii dela Saint-Cyr

PÉKINE *f* rude *pekine*, lemea extravagantă

PÉLAGO *m* închisoarea Sainte-Pélagie

PELÉ *m* om scăpătat

PELER *v* 1 a jefui de bani pe cineva, 2 *peler des oignons*, a injură

PÉLERIN *m* individ, om *étrange pelerin*, ciudat individ!

PÉLICAN *m* 1 țâran, 2 S monitoi, chestor de ordine (la șc Politehnică)

PELLE *f* 1 neizbuitie nenimerire *ramasser une pelle* a) a nu izbuti, b) a cădea, 2 *faire danser un homme sur la pelle* a feu, a cere într'una banii unui bărbat, a-l despuia, 3 *des histoires de cet acabit*, *il s'en passe a la pelle*, istorii de soiul acesta se petrec în toate zilele cu duumul, *recevoir la pelle au cul*, a fi asvarlit afară

PELOT *m* gologan, de cinci

PELOTAGE *m* 1 pipăre necuvincioasă (a unei femei) *a bas les paties*, *pas de pelotage* jos labela, nu vreau să mă pipăi! 2 desmierda, linguşire, 3 san plin

PELOTE *f* 1 *envoyer aux pelotes*, a trimite la dracu, *aux pelotes le fourbi* la dracu cu coțcăria, 2 *vol à la pelote*, furt săvarșit asupra unei fețe

PELOTER *v* 1 a pipăi necuvincios, a ciupi (o femeie), 2 a dismierda, a mângăia cu mana, 3 a lingși, a ademni, 4 (în compunerii) *peloter la blonde*, a bea cu plăcere un vin alb,

peloter sa buche, a lucra cu plăcere și cu grijă (despre un croitor), *peloter la dame de pique (le carton)*, a i plăcea foia

PELOTEUR *m* 1 ciupitor de femei, 2 înșușitor josnic

PELOTEUSE *f* lingusitoare josnică

PELOTIN *m* om gras, bursuc

PELOUSARD *m* amator de curse, de alergări de cai

PELURE *f* 1 haină (= frac, redingotă, pardesi), *pelure d'orgnon*, vestmânt subțirel și idrențut, *pelure de poire*, rama unui tablou, 2 fleac, lucru de nimic

PENAILLEUX *m* galon

PENAILLON *m* 1 haină femeiască, 2 călugăr

PENARD *m* craru bătrân, *nocer en père Penard*, a cheful și petrece singur

PENDARDS *m pl* tafe fleșcăite

PENDERIES *f pl* atarnături (Mirbeau)

PENDEB *o* *cela lui pend au nez*, îi stă pe vârful limbii

PENDU *m* 1 (sc. Saint-Cyr) ajutor de profesor, 2 mostră de stofă la vitrine (Zola)

PENDULAR *m* hoț de pendule, german

PENDULE *f* 1 *remonter la pendule*, a-si bate din când în când tobia (pentru a nu ieși din obicei), 2 *pendule a plumes*, cocoș

PÉNICHE *f* ghete largi militarești

PÉNITENCE *f* *être en penitence*, a nu juca sau a nu putea să joace un timp oarecare din lipsă de bani (la Monte Carlo)

PENSION *f* 1 A masa oșterilor nelinsurați (într'un restaurant), popota oșterilor, 2 *grosse pension*, hrănire particulară în închisoare, *ami de pension*, prieten din închisoare

PENSUM *m* sergent de oraș

PENTA *m* S elev din anul al V-lea

PENTE *f* *avoir une pente*, a fi pilit

PÉPÉE *f* păpușă

PÉPÊTE, PÉPÊTE *f* băncuță, bani *on t'aurait colle des pepettes comme pourboire*, ti s'ar fi dat băncuțe ca bacșiș, 2 supă

PÉPIN *m* 1 umbrelă (demodată și veche), 2 patimă sau dragoste (trecătoare), caprit *avoir un pepin pour quelqu'un*, a fi înamorat de cineva, 3 *avoir avalé le pepin*, a fi însărcinată, *avoir avalé un fameux pepin*, a fi ghea în a noua lună, 4 jucător prost de biliard

PEQUIN *m* V *pekin*

PERCER *v* *en percer d'un autre*, a croi altă minciună, *avoir les mains* perrees*, a fi mână spartă, *perce-poux*, croitor

PERCHE *f* *être à la perche*, a fi lăhnit de toame, a fi groaznic de slab, *lâcher la perche*, a muri

PERDRE *o* 1 *prends garde de le perdre* las'că n'ai să câștigi lotul cel mare, *l'avour perdu*, a-și fi pierdut fecioria, 2 (în compunerii) *perdre ses bas*, a nu mai ști ce face, a fi foarte distrat, *perdre son balon (le gout du pain)*, a muri [Vezi cuvintele în legătură cu *perdre*]

PERDRIX *f* 1 *perdrix hollandaise*, porumbel de casă, 2 fată nouă ce nu se lasă a fi înșelată, 3 *perdrix de Gascogne*, usturoiu,

4 A *entendre la perdrix*, a auzi suieratul bombelor

PÈRE *m* *pere éternel a trois francs la seance*, pictor de modcă cu barbă și peri albi, *petit pere noir*, uicior cu vin negru de 4 litri, (la loton) *pere a tous*, numărul 90, *le pere la Tuile D-zeu*, *pere la Violette*, împăratul Napoleon I [Vezi cuvintele în legătură cu *pere*]

PÉRITOINE *m* *s'en faire eclater le peritoine*, a și îndopa burta

PERITORSE *m* S pardesi

PERLE *f* *enfiler des perles*, a nu lucra, a lucra încet, *lâcher une perle*, a da o bătăină

PERLER *v* *perler sa conversation*, a vorbi numai în expresii alese

PERLO(T) *m* *tutun pas seulement du per lo pour rouler une cubiche*, nici măcar atâtea tutun cât să-mi fac o țigară (Rosny)

PERLOTTE *f* butonieră

PERMANENCE *f* 1 serie de numere care ies la ruletă sau la *Trente-et-quarante*, 2 S sală de preparăți în care se duc elevii goniți din clasă de vre-un profesor

PERME *f* permis

PERMISSION *f* *permission de minuit*, băț cu stilet, ghioagă fețecată, A *avoir une permission de vingt quatre heures*, a fi de gardă, *se faire signer une permission*, a și păstră o foaie de țigară spie a cere tutun dela cineva.

PERPÊTE (A) *adv* pe viață, pe vecie

PERPIGNAN *m* codăciște, manier de bicu

PERRETTE *f* *botte à Perrette*, cutie pentru scopuri ascunse

PERROQUET *m* 1 un *perroquet*, un pahar cu absint, *asphyxier (etouffer, étrangler) un perroquet*, a bea un pahar cu absint, *dejeuner (souper) de perroquet*, pismet sau felie de paine muaiată în vin, 2 grănicer, păzitor la graniță, 3 *perroquet de savetier*, corb, 4 *fête du perroquet vert*, duminică

PERRUCHE *f* 1 pahar cu absint, 2 femeie neroadă

PERRUQUE *a* de modă veche, ruginit || *f* 1 om de modă veche, tombateră, *le parti des perruques*, partizani clasicismului, 2 sfețenie de bunuri publice *faire une perruque*, a vinde pe ascuns bunul public incredințat cuiva, *faire un outil en perruque*, a face pentru sine o unealtă din materialul stăpânului și în orele de lucru, *faire la perruque*, a stergeți mărunțișuri, *avoir une perruque dans la main*, a sta cu mainile în sân

PERRUQUIER *m* 1 *quart d'heure du per ruquier*, interval de timp mai mare decât s'a crezut, 2 *perruquier de la crotte*, văcsuitor de ghete, 3 *cotelette de perruquier*, bucată de branză, 4 functionar care sfeterisește bunurile Statului

PERSE *f* *rideaux de Perse*, perdele rupte

PERSIENNES *f pl* ochelari

PERSIGNEE *o* 1 a sparge, a sfărâma, 2 a înșală

PERSIL *m* 1 pân *n'avour plus de persil sur la tête (de veau)*, a fi chel, 2 *persil (en fleur)* prostituție, *aller au persil*, cueiliri (faucher,

le persil, *faire son persil*, *travailler dans le persil*, a face pe bulevardista, a merge în căutarea clientului, 3 *faire son persil*, a merge pe jos la șosea dis de dimineată, 4 partea cea mai fi cventată a pădurii Boulogne (din Paris)

PERSILLÉ *a* garnisit, presărat

PERSILLER *v* a umbla după mușterii (c prostituată)

PERSILLEUSE *f* prostituată de stradă

PERSONNE *f* *monsieur personne*, nimeni

PERSONNETTE *f* fctisc-nă

PERTUIS *m* *petuis aux legumes*, gătlej

PESEUSE *f* *peseuse mecanique*, cantar mecanic

PESTAILLE *f* agent de poliție

PET *m* 1 *curieux comme un pet*, foarte curios, *glorieux comme un pet*, lăudăros la culme, *pressé comme un pet*, foarte grăbit, *lacher comme un pet*, a părăsi în grabă (pe cineva), a lăsa în drum, *ça ne faut pas un pet de lapin*, asta nu face trei parale, *faire le pet a* a fi atent,

b) a mormăi, a face gălăgie, c) a da faliment *il y a du pet* e primejdie! atenție! (vine poliția! sau patronul măre!) *il n'y a pas de pet* ru e nicio primejdie 2 *pet de loup*, student universitar, 3 plângere, jalbă *faire du pet*, a se plânge, 4 (*femme au*) *petit pet*, ținătoare

PÉTARD *m* 1 zgomot *faire du pétard*, a face zgomot, 2 scandal, scenă violentă *faire un pétard*, a face scandal, 3 succes zgomotos 4 știre senzațională *trier un pétard a* a lansa o știre senzațională, b) a inscenă un scandal, 5 palmă *allonger un pétard*, a cărpi o palmă, 6 bășină zgomotoasă, 7 gologan de cinci, 8 pl fasole, 9 *armoire a petards*, vioră, scripcă 10 *pas de pétard*, niciun pericol

PÉTARDER *v* a face zgomot, scandal

PÉTARDIER, **ÈRE** *s* scandalagiu, scandalagiu

PÉTASSE *f* 1 prostituată, 2 cotoroașă

PETDELOUP *m* pedent V *pet*

PETÉE *f* 1 bătaie, 2 *s'en foutre une pétée*, a se îndopa

PÉTER *v* 1 *il faut qu'ça pète ou qu'ça dise pourquoi (ou qu'ça crece)*, asta trebuie să se întâmple, fie orice ar fi, trebuie să se facă cu orice pret, 2 *la gueule lui en pète*, îi arde gura (de basamac), 3 a face plângere, a se jeli justiției, 4 *c'est que je pète*, puțin îmi pasă mofturi, 5 (în compunerii) *péter de graisse* *péter dans sa peau*, a plesni de gras ce e, *péter dans le linge des autres*, a purta haine împiumtate, *péter dans la main à quelqu'un a* a fi cu cineva intim, mai mult decât se cuvine, b) a părăsi pe cineva în strâmtoare, c) e nu izbucni în ultimul moment, *péter sur le mastic*, a înceta lucrul, *péter plus haut que son cul*, a face pi grozavul, *péter au point*, a pierde din cauz. unui punct lipsă (la jocul de cărți), *péter dans la soie*, a purta haine sau rochie de mătase, A *péter sec*, a fi sever în serviciu [Vezi cuvintele în legătură cu *péter*]

PÉTESÉC *m* *monsieur de Petesec*, ursuz

PETÊTE [peut être] *adv* poate

PÉTEUX *a* 1 băsinos, 2 fricos

PÉTGI *m* V *petard*

PÉTIT *a* *petit blanc a* scăunel pentru picioarele damelor (la teatru, pentru care se dă bacșis), b) *donner pour le petit blanc*, a da bacșis, *chercher la petite bête*, a fi prea mișălos, a și de prea multă osteneală pentru un lucru de nimic, *ce n'est pas de la petite bière*! asta nu-i fleac! *petit blanc*, vin alb, *petit bleu a* vin negru ordinar, b) *cartă-telegramă*, *bon petit camarade*, camarad sincer și bun, Tip *petits clous*, lit-re, caractere, *petite dame*, cocotă, femeie usuratică, *petite fille*, jumătate sticlă cu vin, *petit homme noir*, *petu pere noir*, urciol cu vin negru de 4 litri, *c'est du petit lait*, nu e vătămător pentru nimeni, *petit manteau bleu*, om binefăcător, *faire des petits pains*, a deveni îndrăzneț la curte || *m* 1 amant de inimă, 2 drăguț, iubit, 3 muc de țigară, 4 *le petit a* papa, eu, 5 *faire le petit*, a se pisa, 6 *en faire un petit*, a face un joculet (de maca), *le petit*, opt (la macă) [V cuvintele în legătură cu *petit*]

PETITE *f* iubită, metresă, *belle petite*, cocotă, *les belles petites des bars*, frumoasele chelnerițe dela baruri

PETIT-FOURNIER *m* cofetar de prăjituri

PETIT-NOIR *m* 1 coșar tânăr, 2 cească cu cafea

PETIT-SALÉ *m* copilas (de față)

PETIT-VIDÉ *m* ramolit

PÉTOCHE *f* *en petoche autour de quelqu'un*, învartindu-se pe lângă cineva

PETON, **PÉTON** *m* picioruș de jois *petus petons*, piciorușe frumusele, *chauffer les petons à quelqu'un*, a dormi la cineva (Zola)

PETPET *m* (școala de Marină) prelegeri asupra Fizicii

PETPETARD *m* (școala de Marină) profesor de Fizică

PÉTRAS *m* 1 țăran, 2 bătăran, moșic

PÉTRIR *v* a ciupi (o femeie)

PÉTROLE *m* 1 vin prost, 2 basamac, 3 *allumer son pétrole*, a-și aprinde imaginația, inime

PÉTROLER *v* a da foc cu petrol la ediții publice, la tablouri (în 1871)

PÉTROLEUR *m* 1 cărciumar mizerabil, ticălos, 2 incendiator al Parisului sub Comună (1871)

PÉTROLEUSE *f* 1 incendiatore a Parisului sub Comună, 2 cântec vagabond

PÉTRONILLE *f* *se dévisser la petronille*, a-și sparge capul și se căzni

PÉTROUSQUIN *m* 1 curul, 2 țăran *vous coulez donc passer pour des petrousquins?* cum vreți să vă ia lumea drept țărani? (Métenier), 3 gură cască, public

PÉTUNIERE *f* tabachere

PETZOUILLE *m* țărănoiu

PEU *adv* (iron) un peu, mon neveu, de si gur, deci n'ai nimic contra

PEUPLE *a* 1 comun, trivial || *T faire un peuple*, a jucat un rol de statui

PEUPLIER *m* bucată mare de tutun

PEUR *f* *c'est du vin ça? t'as pas peur!* asta-i vin, nu ți e rusine?

PEYOU *m* cârpaci
PÈZE *m* bani
PEZOCHE *m* sacoșă cu bani a incasatorului
PEZOTTE *f* bani
PHALANGE *f* mână *pincer les phalanges a quelqu'un*, a strânge mana cuiva
PHALANGEKÈS *f* d gct
PHARAMINEUX *a* extraordinar, minunat, umitor *la récolte ne sera pas pharamineuse*
PHARE *m* 1 Tip lampă, lumină, 2 *piquer un phare*, a roși de rușine
PHEUY *m* A chipru
PHÉNOMÈNE *m* om ciudat, rar
PHILIPPE *m* 1 pică de 5 bani (cu efigia lui Louis-Philippe), 2 sumă de bani, 3 *faire un Philippe*, a face cunoștință
PHILISTIN *m* 1 burtă-verde, 2 a) lucrător tâmpit de betie, b) calfă veselă
PHILO *f* S 1 filozofia, 2 clasa de filozofie (= clasa VII) || *m* elev în clasa de filozofie
PHILOSOPHE *m* 1 nenorocit, păcătos, 2 stângător de petice, 3 trișor modest, 4 *je te j'aime mieux avoir des philosophes aux arçons*, prefer să am ghete în picioare, *philosophes de neuf jours*, ghete rupte
PHILOSOPHIE *f* mizerie, ananghie *faire sa philosophie*, a fi în mizerie, în sărăcie
PHOQUE *m* dobitoacă, neroadă
PHOTO *m* fotograf || *f* fotografie
PHOTOGRAPHIER *v* *allez vous faire photographier*, duceti-vă la dracu!
PIAFFE *f* mândrie *faire de la piaffe*, a face pe gîzavul, a se îngâmfa
PIAFFEUSE *f* cocotă trufasă
PIANEUSE *f* pianistă proastă
PIANISTE *m* ajutorul călăului
PIANO *m* 1 *vendre son piano*, a fi mișcat până la lacrimi, a plânge, 2 *jouer du piano a)* a pungăsi, *b)* a trepăda neregulat (un cal), *piano du pauvre*, fasolea V *accordeur*
PIANOTAGE *m* drângănit din piano
PIANOTEUR, **EUSE** *s* drângănit din piano
PIAU *f* 1 piele *il n'a que la piau et l'os*, e numai piele și os, 2 Tip glumă proastă, festă, 3 minciună *conter des piaux*, a croi la minciună, *c'est un sale piau*, e o minciună infamă
PIAULE *f* 1 sandrima, cocioabă, 2 casă *il a des piaules en Angleterre*, are case în Anglia, 2 odaie, cameră
PIAULER *v* 1 a dormi, 2 a locui, 3 a lăta *tu entends pas le kleb qui piaule*, nu auzi canele lătrând? || *Se piauler*, a se duce acasă
PIAUSSER *v* Tip a glumi, a minți, a croi la minciună
PIAUTRE *m* V *peautre*
PIC (A) *adv* la timp, la șanc *tomber à pic*, a veni tocmai bine
PICAILLON *m* pl bani *avoir des picaillons*
PICCOLET *m* 1 vin ieftin, vin artificial, 2 vin alb și acricos
PICCOLO *m* vin acricos, ordinar
PICHE *m* pică (la cărțile de joc) *je joue piche*, joc pică
PICHET *m* urciur (de vin)
PICHENET *m* vin acricos *quand il a un*

verre de pichenet dans le fusil, il n'y est plus, and trage pe gat un pahar cu vin acricos nu și mai dă seama de nimic (Poulot)

PICHON *m* copil

PICKPOCKETER *v* a fura

PICOFIN *m* pranz, dejun *gagner son pi cotin*, a-și câștiga pâinea muncind din greu

PICTON *m* vinisor nou

PICTANCHER *v* a bea

PIÉCARD *m* lucrător cu bucată

PIÈCE *f* 1 *faire une piece sanglante a quelqu'un*, a jucă o festă dureroasă cuiva, 2 (în comp) *puce d'architecture*, disurs, *puce de bœuf*, articol de fond al unui ziar asupra unei chestii actuale, *cracher des pieces de dia sous*, a fi sete, *piece d'estomac*, rubit, A *pièce grasse*, bucătar, *piece humide*, piece de quatre, tulumbiță de chisur, *piece du pape*, piece suisse, temei cu înfățișare suspectă, *puce de sept*, om gras și corpulent, T *piece a tiroirs*, piesă în care un actor joacă mai multe roluri, T *piece a trucs*, feerie V *en porter*

PIED *m* 1 *coup de pied*, raită *je vais donner un coup de pied jusque là*, mă duc să dau o raită până acolo, 2 *mettre a pied*, a suspenda din serviciu, *mise a pied*, suspendare din serviciu, *rester sur pied*, a rămanea nemăritată, *bénir des pieds*, a fi spanzurat, *chauffer les pieds a quelqu'un*, a dormi la cineva, *lever le pied*, a fugi cu cassa de bani, *se tirer des pieds*, a o slerge, *en avoir son pied*, a fi sătul până 'n gat, *où que tu mets les pieds?* ce te privește pe tine? ce te amesteci? *bete comme ses pieds*, prost de dă în gropi, S *être pied*, a-și arăta prostia, *avoir avalé ses pieds*, a avea miros urât, *avoir les pieds attaches*, a nu putea face nimic, *avoir les pieds dans le dos*, a fi urmărit de un polițist, *avoir les pieds nattes* a) a nu-și putea sau a nu voi să iasă, b) a nu avea dispoziție de dans, *mettre les pieds dans le plat*, a lăsa orice rușine a o parte, a nu mai cunoaște nici o măsură, *tirer la langue d'un pied* a) a muri de sete, b) a fi în mare strămoare, (la copii) *bon pied*, *mauvais pied* se prinde! nu se prinde! 3 *parte mon pied*, ou *je te casse* partea mea, sau te denunt, *j'ai quatre atouts dans mon jeu*, j'ai mon pied, am patiu atule, am câștigat (Rosny), 4 (în compunerii) *pied de banc*, sergent de companie, *pieds de banc*, picioare stâmbre, *pied blanc*, infanterist, *pied bleu*, recrut (abia sosit la regiment), *faire le pied de biche*, a face o col-ctă, *tirer le pied de biche*, a cursi, *jouer un pied de cochon a quelqu'un*, a jucă un renghiu cuiva, *pied d'choux*, nătărău, *pieds de mouche*, notele cu litere mici (intr'o carte), *pied de nez*, gologan 4 cinci, *coup de pied de vache*, lovitură circulară în piciorul adversarului [Vezi și cuvintele în legătură cu *pied*]

PIEDS HUMIDES *m* pl speculanți șarlatani

PIER *c* a bea

PIERREUSE *f* prostituată ordinară

PIERROT *m* 1 becisnic, nătărău, 2 deșcă, soldat vechiu, 3 elev în anul I al școlii de Bele-Arte, 4 pahar cu vin alb *histoire d'étrangler un pierrot*, chipurile să beau un pahar

cu vin, 5 guler mare cu cute largi, 6 strat gros de săpun (ce pune bărbierul înainte de a rade), 7 dubla de alb (la domino)

PIETINER *v* *pietiner sur le cadavre de quel qu'un*, a defăima un mort, *pietiner sur place*, a sta pe loc, a si pierde vremea in discuții zadarnice

PIÈTRE *m* 1 *A* ciung, 2 *pl* cerșetori falși, mutilati

PIEU *m* pat, culcuș *aller au pieu*, se coler dans le pieu, a se culca, *être en route pour le pieu*, a dormi, *rue au pieu*, nebunește înamorat

PIEUTER *v* a se culcă *v'la comme nous allons pieuter a la caserne*, rată că o să ne culcăm la cazarmă (Courteline)

PIEVRE *f* cocotă nesătioasă

PIF *m* nas, nas roșu *quel pif qu'il a!* ce nas mai are! *casser son pif*, a dormi

PIFFARD *m* om cu un nas foarte mare și roșu, mutră caraghioasă

PIFFE *m* *V* pif

PIFFER *v* a face o mutră urită, a fi supărat *Il se puffer*, a se îndopa

PIGE *f* *Tip* rândurile zețuite pe ceas *faire la pige*, a) a număra randurile zețuite pentru a le pune în pagină, b) a întrece, a se lua la înțrecere cu *j'ai fait la pige au juif errant*, m'am luat la înțrecere cu jidavul rătăcitor

PIGEON *m* 1 acout asupra unei piese, unei cărți încă neterminate, 2 *avoir son pigeon*, a-si fi găsit un mușteriu, 3 om ce se lasă a fi înșelat *pigeon voyageur*, cocotă călătoare, *élever des pigeons*, a lua nățărilor bani la joc

PIGEONNER *v* a jumui, a jupui

PIGEONNIER *m* budoarul unei cocote

PIGER *v* 1 *Tip* a măsura *piger pour la justification*, a măsura adevărata lungime a rândurilor sau coloanelor, *piger avec quelqu'un*, a se măsură cu cineva, 2 a întrece, a fi mai înainte *j'en pige*, sunt înaintea ta, te-am înțrecut, 3 a lua, a sterpeii *piges tout ce que j'ai*, luați tot ce am, *on m'a pige ma montre*, mi s'a furat ceasornicul, 4 a înhăță, a prinde *ils m'ont pigé*, m'au prins, *se faire piger* a) a fi arestat, prins, b) a fi bătut, 5 a prinde (în flagrant delict) *aise ta nymphe, j'ai pige la mienne*, păzește-ți nevasta, am prins o pe a mea, *S le pion m'a pige a cramer une seche*, pedagegul m'a prins fumând o țigară, 6 a privi, a băga de seamă *piges tu que c'est beau?* bagă de seamă ce frumos e? *pige-moi si tout y est*, vezi dacă totul e gata, *Tip piger la vignette*, a privi cu interes o scenă, o persoană, 7 *piger le truc*, a afla sretenia, 8 a bate, a burduși, 9 a prinde repede *on pige l'aspect d'un tableau*, se prinde repede aspectul unei priveliști

PIGNOCHER *v* a picta migălos *Il se pignocher*, a se burduși

PIGNOCHEUR *m* pictor migălos

PIGNOUF *m* 1 ucenic de cismărie, 2 elev al școlii Normale care n'a trecut încă probele tărâbăcării, elev al șc Politehnice înainte de examen *Il a grosolan*, mitocănesc

PIGNOUISME *m* bătărănie

PIGNOUFLARD *m* 1 bătăran și jumătate, 2 mere calice

PIGOCHER *f* *S* joc de popici, 2 înțepătură

PIGOCHER *v* a înțepă

PIGUT *m* *S* privată

PIGUTER *v* *S* a merge la privată

PILE *f* 1 o sută de franci, 2 *pile ou face!* buf! tranc! 3 bătaie *ficher des piles*, a da o tranțeală, *flanquer a quelqu'un une pile que le diable en prendrait les aimes*, a snopi în bătăi, 4 carte nou apărută expusă în mai multe exemplare (la vitrina librărilor), 5 *tomber pile* a cădea pe spate

PILER *v* 1 a burduși, a bate, 2 *piler le bitume*, a bate trotoarul, 3 *piler du pouvre* a) a păsi cu frică din cauza umflăturilor la picioare, b) *A* a se mișca în loc, a tropăi, c) a sălta pe șea, d) a vorbi de rău pe un eșant, c) a aștepta cu nerăbdare pe cineva, *faire piler du pouvre*, a trânti de mai multe ori la pământ (pe cineva), *A piler le pouvre*, a sta de santinelă

PILIER *m* stalp, chent obișnuit *pilier de cabaret*, stalp de cărciumă, *pilier de cour d'assises*, chent obișnuit al curței cu jurași

PILLARD *m* camarad păcătos care stoarce bani dela toți

PILLER *v* 1 *Tip* a fura caractere din caștele unui camarad, 2 a pârli pe alții

PILLEROT *m* hot

PILLEUR *m* 1 *Tip* *pilleur de boutes*, zetai care sterpește litere din castelele unui camarad, 2 cel ce pârlește pe alții

PILON *m* 1 bani, 2 *pl* bete de tobă (capetele picioarelor unui curcan fript), 3 deget, degetul cel mare *il a fendu un pilon au meg*, a rupt un deget peștelui (Rosny, p 44)

PIMENT *m* *avoir le piment sale*, a fi beșt

PIMPELOTTER (SE) *v* a chefui, a petrece

PIMPER *v* *pimper des prunelles*, a privi obraznic

PIMPIONS *m* *pl* bani

PINARD *m* 1 vin obișnuit, 2 *pere pinard*, pișcher, hătru

PINÇARD *m* călăreț bun

PINCE *f* 1 mană, 2 *chaud de la pince*, înamorat, înflăcărat

PINCÉ *a* *elle est pincee*, a rămas grea, *être pince* a) q fi prins, b) a fi înamorat (Zola)

PINCEAU *m* 1 mână, picior *détacher un coup de pinceau a quelqu'un*, a da curva o palmă, un picior, 2 *A* mătura *administrer un coup de pinceau*, a da cu mătura, a mătura, 3 nas (Bruant)

PINCE CUL *m* cărciumă ordinară unde se dansează

PINCE DUR *m* *A* aghiotant de regiment

PINCE MONSIEUR *m* pila (hotilor)

PINCER *v* 1 a strânge *pincer les phalanges a quelqu'un*, a strânge mâna cuiva, a și lua adio, *je te la pince*, rămai cu bine, 2 a jucă *pincer un quadrille*, a jucă un cadril, 3 a cântă *pincer la chansonnette*, a cântă un cântecel, 4 a sună *pincer le dandillon*, a sună clopoțelul, 5 *pincer de la guitare, de la harpe*, a sta închis, 6 a căpăta, a da de *pincer une ma-*

ladie, a da de o boală, 7 *pincer un coup de srop*, a se cam churchili, *pincer sa pistache*, a fi pilit, 8 a șterge, a șterpeți, 9 *en pincer pour quelqu'un*, a tine foarte mult la cineva, a fi înamorat de cineva, *en pincer dur*, a fi tare înamorat, pasionat, 10 *cela pince dur*, e un gr teribil, 11 *pincer pour ses toiles*, a dori să se culce

PINCETTES *f* 1 picioare subțiri, bețe *affuter ses pincettes*, a se plegăti de fugă, *se turer les pincettes*, a o șterge *V tricoter*

PINCEZ-MOI ÇA *m* fundă mare cu panglici late și lungi în dosul taliei deasupra rochiței (la femei)

PINCHARD *a* ordinar, grosolan || *m* scaun ce se îndoaie

PINE *f* membrul bărbătesc

PINER, PINOCHER *v* ase împreună (Bruant)

PINGAUD *a* nostim, frumușel, elegant

PINGOUIN *m* 1 publicul *pingouin maigre*, public puțin numeros *pingouin gras*, public numeros, *vois-tu le pingouin comme il s'al lume*, ia te uită publicul cum se aprinde? 2 gogoman, prostănac

PINGRE *m* zgârcit, calic

PINTARD *m* (șc de Marină) căciulă, caschetă

PINXIT *m* pictor

PIOCHE *f* 1 *a*) muncă, lucru *se mettre à la pioche*, a se pune pe lucru, *b*) *S* muncă pe capete *temps de pioche*, timpul de preparare (înaintea examenelor), 2 (la loton) numărul șapte, (la domino) *aller à la pioche*, a trebui să se înfrumute, 3 *être pioche*, a fi baș ne ghiob, *tête de pioche*, nătărău (Zola)

PIOCHER *v* 1 *piocher les larmes*, a stoarce lacrimile, a mișca până la lacrimi (pe jurati), 2 (la domino) a se împrumută, 3 *a*) a snopi în băț, *b*) a stăși în dețămări

PIOLE *f* *V piale*

PIONÇAGE *m*, **PIONCE** *f* somnul, dormitul

PIONCER *v* a dormi

PIONCEUR EUSE *a* somnoroș || *m* somnoroș || *f* somnoroasă

PIONNE *f* pedagogă (în pensionatele de fete)

PIOTE, PIOUS *m* infanterist

PIPE *f* 1 *moule a pipe*, *tête de pipe*, mutră caraghioasă, *prendre la pipe*, a primi dojeni, a mânca bătaie, *prendre la pipe la définitive*, a fi pe ducă (Bernstein, Samson, IV, 2), *casser sa pipe*, a da ortul popei, 2 *A c'est bon dans la pipe*, e mai bine așa

PIPER *v* a fumă *piper comme un Turc*, a fuma foarte mult

PIPETTE *f* 1 *ne pas valoir pipette*, a fi însemnat, *jamais une pipette*, nimic, tufă, 2 bătaie

PIPELET, ETTE *s* portar, portăreasă

PIPO *m* elev al școlii Politehnice, poli-tehnician

PIQUAGE *m* *faire un piquage*, a găuri o bute pentru a fură vinul dintr'însa

PIQUE-BOYAUX *m* *A* maestrul de scrimă, *jouer à pique-boysaux*, a se bate în duel

PIQUE *f* *faire passer les piques*, a chinui
PIQUÉ *a* *n'être pas piqué des vers*, des (ș)hannetons, a fi fraged și plin de viață (despre oameni), a fi proaspăt, bine conservat (despre lucruri)

PIQUE-CHIEN *m* *S* sergent-majoi, portarul școlii Politehnice

PIQUE-EN-TERRE *f* pasăre (găină, etc)

PIQUELARD *m* cârnăjar, vânzător de mezeluri

PIQUE-POUX, PIQUE PRUNES, PIOUS *m* croitor

PIQUER *v* 1 *ça commence a piquer*, începe să fie un frig teribil, 2 *S* a căpăta, a obține *piquer un baion d'encouragement (une merde, une seche)*, a căpăta nota unu, *piquer une huitre, une plate*, a nu răspunde o vorbă la ea, *mon piquer une muette*, a tăcea, *piquer une note a*) a da o pedeapsă scrisă (profesorul), *b*) a căpăta o pedeapsă scrisă (elevul), 3 (în compunerii) *piquer le banc*, a aștepta pe cineva pe o bancă, *piquer une carte*, a însemna puțin o carte (pentru a trișa), *piquer un cinabre (un fard, un soleil, un vermillon)*, a se roși deodată până peste urechi, *piquer son chien, piquer sa plaque*, a trage un somnulet prste zi, *piquer l'étrangere*, a se ocupa cu altceva, a fi distrat, *piquer un laus*, a tine o cuvântare, *se piquer le nez, le tasseau*, a se îmbătă, *piquer son poureau*, a aștepta zadarnic pe cineva, *piquer un renard*, a vărsa (din gură), *piquer sur quatre*, a câștiga partida cu toate că adversarul are deja 4 puncte înainte, *A piquer une romance*, a sfioră, a dormi, *piquer en victime*, a sări în apă cu picioarele înainte

PIQUEUSE *f* *piqueuse de trains*, prostituată care operează prin gări la sosirea trenurilor

PIS [= puis] *conj* apoi

PISSAT *m* *pissat d'âne*, rachi galben deschis, rachi subțiat cu apă, *pissat de vache*, bere infectă

PISSE-AU-LIT *m* și *f* puțori, fetiță

PISSE-FROID *m* *pisse-froid (dans la canicule)* om foarte flegmatic, de ghiată

PISSE-HUILE *m* *S* îngrijitorul lămpilor

PISSENLIT *m* *manger les pissenlits par la racine*, a fi murit, înmormântat

PISSEUR *v* *envoyer pisser*, a trimite la dracu, *quand les poules pisseront*, niciodată, *pisser au cul de*, *pisser dessus a*, a se pișa pe, a nu-i păsă de loc de cineva, *mener les poules pisser a*) a-si băga nasul în oale, *b*) a da răzând un pretext prost pentru a plecă dela lucru, *c*) a nu voi să spună unde se duce, *A mener quelqu'un pisser*, a sili pe cineva să se bată în duel, *on ne le mène pas pisser*, nimeni nu-l silește, *pisser a l'anglaise*, a o șterge fără a-si lua adio, *pisser de la copie*, a scrie mult fără nici o greutate, *pisser sa côtelette*, *pisser des os*, a naste, *pisser des enfants*, a face mulți copii, *pisser des lames de canif (des clous de sabots)*, a simți dureri mari la urinare, *faire pisser à quelqu'un des lames de rasoirs en travers*, a plectsi la culme pe cineva, *laisser pisser le mermos (le mouton)*,

a aștepta momentul favorabil, a nu se grăbi, *p-sser contre le soleil (contre un mur pour le demolir)*, a se trudi zadarnic, *pisser du vinaigre*, a fi sever în serviciu, *pisser dans un colon*, a-și pierde vremea cu nimicuri, a fi în zadar, *pisser des yeux*, a plânge

PISSE-TROIS-GOUTTES *m* om care trebuie să urineze la fiecare minut, *pisser trois-gouttes dans quatre pots*, om care face mai puțină treabă decât promise, om care mai mult vorbește decât muncește

PISSEUR *m* V copie

PISSEUSE *f* fetiță

PISSOTE *f* colț pentru pisat, *faire une pissote*, 1 se pișă

PISTACHE *f* pileală pincer sa pistache, a fi pilit

PISTER *v* a alege (după pasagerii sosiți) pentru a le recomanda un hotel bun

PISTEUR *m* 1 aflător *pisteurs d'heritages*, aflător de moșteniri, 2 cel ce se ține după femei, 3 hamal care aleargă după trăsuri ca să dea jos bagajul

PISTOLE *f* 1 *grande pistole*, piesă de zece franci, *petite pistole*, băncuță, 2 odie separată în închisoare (cu întreținere proprie), *être a la pistole*, a avea cameră separată

PISTOLET *m* 1 jumătate sticlă cu șampanie, 2 *T coup de pistolet*, V *coup*, 3 (*drôle de*) pistolet, ghioaie ciudată

PISTOLETTE *f* băncuță

PISTOLIER *m* arestant care dispune de odie separată

PISTON *m* 1 om plictisitor, 2 *S* protecție *avoir du piston*, a avea protecție, b) protecție, c) favoritul medicului spitalului, d) asistentul profesorului de fizică, e) ajutorul unui profesor, f) elev al școlii Centrale din Paris, 3 A căpitan

PISTONNAGE *m* *S* protecție la un examen

PISTONNEUR *m* protector

PITAINÉ *m* A căpitan

PITAINÉ-CRAYON *m* servitor în sala de desen (la șc Politehnică)

PITAINÉ-TORCHON *m* supraveghetor în laboratorul (școlii Politehnice)

PITANCHER *v* a b-a, a cheful *pitancher à mort*, a cheful strașnic

PITANCHEUR, **EUSE** *s* tovarăș, tovarăș de chef

PITON *m* nas rosu și mare, *mettre le piton au bleu*, a bea litru după litru

PITONNER *v* A a tăbăci pe o înălțime

PITRE *m* amuzator, șugubăț, *putre de comme*, vorbitor comical

PITUITER *v* a trântăni, a spune mâișăvii (pe socoteala curva)

PIVOIS *m* vin

PIVOTER *v* 1 A a manevra strașnic, 2 (sc Militară) a se supune *faire pivoter*, a aduce la supunere

PLACAGE *m* părăsire

PLACARD *m* 1 plastor, 2 gură mare, 3 *travailler pour le placard*, a lucra pentru rezervă, 4 *faire un placard*, a măslui cărțile

PLACARDE *f* piață publică

PLACÉ *a* *être placé*, a fi rămas în urma celui învingător numai cu câteva palme

PLACEUR *m* *placeur de lapins*, moralist șugubăț, mijlocitor de aventuri amoroase

PLACIER *m* strângător de zdrențe într'un anumit câțier

PLAFOND *m* 1 feasta capului, frunte *être bas de plafond*, a avea o frunte mică, *avoir une araignée (un hanneton) dans le plafond*, a fi smintit, se crever (se defoncer) le plafond, a-și trage un glonte în cap, 2 *T plafond d'air*, friză imitând cerul

PLAIDER *v* *plaider la ficelle*, a ocoli ade-vărata chestiune

PLAINE *f* la *plaine rouge*, piața dela Roquette (unde se ghilotinează)

PLAMUSSE *f* palmă stasnică

PLAN *m* 1 crasă de imprumut *mettre au plan*, a amaneta, *être en plan*, a rămâne a zălog într-o carciumă (pană ce tovarășul găsește bani de plătit), *laisser en plan*, a părăsi, a lăsa în incurcătură (pe cineva), *Tip laissez une ligne en plan*, a nu termina un rând început în ringălac, *laisser tout en plan*, a lăsa totul baltă, 2 posibilitate, puțință *il y a un plan*, e posibil, *il n'y a pas un plan*, nu e posibil, *patron*, *est ce qu'il y a un plan?* aveți de lucru și pentru mine, maistre? 4 *tire ton plan!* vezi-ți de dium! 5 *donner du plan*, a juca cinstit, 6 A arest, închisoare *être au plan*, a fi în arest, închis, *tomber au plan*, a fi arestat

PLANCHE *f* 1 *S* tablă *passer à la planche*, a reși la tablă, 2 *T* *avoir des planches*, a fi pe scenă ca la el acasă, a fi artist consumat, *balayer les planches* a) a juca într-o piesă, într'un act dela începutul reprezentației, b) a cânta primele numere la un concert, *bruler les planches*, a fi actor consumat, 4 *avoir quelque chose sur la planche*, a avea ceva în lucru, aproape gata, *avoir un oncle sur la planche*, a avea un unchi de moștenit, 5 *faire la planche* a) a se prostitui (o femeie), b) a se stabili în casa iubitelui, 6 scândură a) femeie foarte slabă, b) femeie rece, *faire sa planche*, a arăta o mare răceală, *elle n'est pas belle, mais, mon Dieu, il ne faut pas regarder à la planche*, ea nu este frumoasă, dar n'ai decât să închizi ochii, 7 *sans planche*, pe șleau, s'ncer, 8 *pl* masa de lucru a citorilor *avoir fait les planches*, a fi lucrat cu acul (înainte de a se îmbogăți), 9 (în compuneri) *planche a boudin*, femeie ușuratică, prostituată, A *planche a pain*, om lung și uscățiv, *planche au pain*, banca acuzatilor

PLANCHER *m* *debarrasser le plancher*, a descurca drumul, a se căra, *fusiller le plancher*, a fugi în grabă

PLANCHER *v* 1 a glumi, a râde *est-ce que tu planches?* glumești? îți razi de mine? *ne pas plancher*, a nu se ține de cuvânt, 2 *plancher la quelqu'un*, a părăsi, a lăsa în incurcătură pe cineva, 3 A a) a dormi pe bancă în localul arestului, b) a sta închis *j'ai planche deux jours*, am stat închis două zile

PLANCHERIE *f* glumă proastă

PLANCHEUR, EUSE *s* glumeț de prost gust

PLANCHONNER *v* a vorbi neîntels, a bolborosi

PLANQUE *f* ascunzătoare, postul de observație (al unui polițist) *laisser en planque*, a lăsa de pază, *etre en planque* a) a fi continuu observat, b) a s. dea închis

PLANQUER *v* 1 a pune, a așeza, 2 a ascunde *je suis obligé de planquer mon portefeuille*, sunt silit să-mi ascund portofelul, *planquer le marmot*, a ascunde lucrul furat, 3 a părăsi, a lăsa în incurcătură, 4 a pune dioparte (bani), 5 a observa, a păzi, 6 a amăneta *planquer ses frusques*, a-și amăneta cațrăfusele, 7 *se planquer*, a se pune la dăpost, a se feri

PLANTATION *f* T aranjarea pentru scenă

PLANTE *f* *user ses plantes*, *se chauffer les plantes*, a alerga mult încoaci și încolo

PLANTER *v* 1 *planter un chou a quelqu'un*, a pingelui pe cineva, *planter son poureau*, a aștepta mult și bine pe cineva, *planter un drapeau*, a face datoriți într-o carciumă sau într-un birt, 2 *T planter un acte*, a regulă meșul unui act în general, *planter une décoration*, a fixa poziția unui decor în act, *planter un comparse*, a așeza pe un statist și a-i arăta ce trebuie să facă, 3 *Mar planter son harpon*, a-și da părerea, a propune ceva

PLANTEUR *m* crău, pehlivan

PLANTEUSE *f* *planteuse de bois*, puitoare de coarne

PLAQUE *f* 1 *être en plaque*, a avea o tăbășă de comisionar de stradă, 2 piesă de o sută de franci, sutar, 3 *A plaques de garde champêtre*, galoane, 4 *la plaque*, morga

PLAQUER *v* 1 a părăsi *il a bien fait de me plaquer*, bine a făcut că m'a părăsit, 2 a pune la rezon *as-tu vu comme je te l'ai plaqué*, ai văzut cum ți l'am pus cu botul pe labe? 3 *plaquer sa viande sous l'edredon*, a se culca || *Se plaquer*, 1 a cădea cate de lung la pământ, 2 a se arunca *se plaquer dans la limonade*, a se arunca în apă

PLASTRON *m* *plastron a blagues*, obiect de batjocură

PLASTRONNEUR *m* ghigheri cu vestă foarte deschisă ca să se vadă pieptii cămășii

PLAT *m* 1 *du plat*, desmierdare *mon Polito y a eu du plat*, P al meu eră desmierdător, *faire du plat*, a face curte *y gueulent*, *y se font du plat*, se ocăresc, apoi se desmierdă (Rictus), *chasser au plat*, a duce o viață de parazit, *prendre un plat d'affiches*, a lua o porție de afise, a ceti afisele ca să treacă ora mesei, 2 *A plat a barbe*, gulerul ofițerilor, 3 *plats à barbe*, urechi mari *faudrait un balai pour nettoyer tes plats a barbe*, ne-ar trebui o mătură să-ți curățăm urechile || *a avoir les pieds plats*, a se reține, *aller à plat*, a cădea, *encoyer à plat*, a trânti

PLAT-DU JOUR *m* 1 fel de mâncare bine gătită din ziua aceea, 2 trufandă

PLATEAU *m* T scenă

PLATÉE *f* mulțime mare, droaic

PLATO *m* *filer le plato*, a rubi platonice V *jeteur*

PLÂTRE *m* 1 *essuyé les plâtres*, a primi primele favoruri ale unui frumoasă, *essuyeuse de plâtre*, cocotă, 2 *Tip zătar prost și care lucrează încet*, 3 bani

PLEIN *a* 1 *être plein (comme un œuf, comme un boudin)*, a av. a buita dolidora, *avoir son plein*, *en avoir plein le dos (le cul)*, a fi sătul până în gât, 2 *être pleine*, a figrea (o femeie) *la pleine lune*, curul || *m* 1 *un gros plein de soupe*, o figură veselă de lună plină, *avoir son plein*, a fi beat, *faire un plein*, a-și pune banii în mijlocul unui număr (la ruletă)

PLEUREUSES *f* *pl* pen. negre ce atârână în jos la o pălărie de damă

PLEURNICHARDE *f* scâncitoare, plângăcioasă

PLEUVOIR *v* 1 *il pleut* a) nu, hotărât nu! *voulez-vous me rendre un service?* — *il pleut*! vrei să mi faci un serviciu? — hotărât, nu! niciodată! b) *Tip tăcetei vine șeful* c) *il pleut*, *o'la les vaches*, tăcete! vine poliția! 2 *comme s'il pleuvait*, în masă mare, în valuri, *il pleut a verse*, afacerea stă rău, el stă prost, *s'il eut plu du soleil*, dacă soarele ar fi bătut tare, 3 *écoute s'il pleut*! tăcere! *des écoute s'il pleut*, făgădueli zădărnice, *aller voir s'il pleut*, a se sterge pe bot, 4 *nez ou il pleut dedans*, nas resfrant, 5 *A aller pleuvour*, a merge la oparte ca să se pise, *si tu savais comme tu me fais pleuvour*, dacă ai ști cât mă plictisești!

PLI *m* *des plus*! vorbă să fie! mofturi!

PLIER *v* 1 *T plier son éventail*, a face semne de înțelegere domnilor din staluri (o actriță pe scenă), 2 *plier ses chemises*, a muri

PLOMB *m* 1 oada de servitori (sub acoperiș), 2 gât, gâtilej *jeter (foutre) dans le plomb*, a turna pe gat, a înghiți, 3 gaz deșeur din cloace, 4 sifilis *être au plomb*, a fi sifilitic, 5 *manger du plomb*, a fi rănit sau omorât de un glonte, 6 *plomb (de cabinet)*, plumpding

PLOMBE *f* oră un soir, *il pouvait être huit plombs*, într-o seară, cam pe la ceasurile opt

PLOMBER *v* 1 a fi greu, a cantări, 2 a puțin *plomber des arçons*, a-i puțin picioarele, 3 a umplea de sifilis

PLOUM *m* A idiot

PLOUME *m* V *auverploume*

PLUMARD *m* A pat *se foutre dans le plumard*, a se arunca în pat, *calme net*, *il dégringole de son plumard*, înștindu-se deodată se dă jos din pat (Courteline)

PLUMARDER (SE) *s* A a se culca *aller plumarder dans les pres* a merge să se culce prin livezi

PLUMASSIÈRE *f* scritoare

PLUME *f* 1 *plumes*, păr (Rossignol), *se faire des plumes*, a-și face sânge rău, 2 *autel de plumes*, pat, *canard sans plumes*, vână de bou, 3 *se faire des plumes*, *paumer ses plumes*, a se plictisi, 4 *Tip oui*, *en plumes une*, glumești! nu ești în toată firea?

PLUMEAU *m* 1 *se faire donner un coup de plumeau par quelqu'un*, a se culcă cu cineva (Zola), 2 *vieux plumeau*, cotoroașă bătrână

PLUMÉE *f* jumuleală

PLUMEPATTE *f* A *envoyer a plumepatte*, a trimite la dracu

PLUMER *v* 1 a jumuli (la joc), *plumer l'oe du marche*, a jumuli pe cineva, *le ciel plume ses poulles*, cer înorat (Richopin), *plumer un perroquet*, a bea un absint, 2 A *plumer l'alouette*, a face un mers, *plumer la dunde*, a cântă din gitară || *Se plumer*, a se culca *puis vers deux heures on allait se plumer en cœur*, apoi la orle două mîrgași să se culce cu totii

PLUMET *m* 1 păr pe frunte, *faux plumet*, perucă, 2 *avoir son plumet*, a fi pilit

PLUMEUSE *f* jumulitoare, femeie care goleşte punga cuiva

PLUMPUDDING *m* englez

PLURE *f* redingotă

PLUS *adv* *il n'en faut plus*, asta-i lucru vechi, destul cu asta! *plus que ça de chic! plus que ça de monnaie!* drace! dar sic mai este! *dun bogat mai trebuie să fie! jusqu'a plus soif*, până ce-i trecut setea, *laisser quelqu'un au non plus* a lăsa pe cineva încrămcit

PLUS-FINE *f* excremente uscate (servind la îngrășarea pământului)

PNEU, PNEUMATIQUE *m* velociped pneumatic

POCHARDERIE *f* beșie

POCHE *m* și *f* 1 beșivan, beșivană *quand on est poche on s'en revient chantant*, când ești beat te întorci cântând, 2 *mettre dans sa poche*, a încasa, a primi (ex bătaie)

POCHE-ŒIL *m* pumn în ochi, contuziune

POCHER (SE) *v* a se bate

POCHETÉ *m* nătrău, gogoman

POCHETÉE *f* 1 mulțime, gloată, 2 *nerozie avoir une pochetée*, a înțelege greu, a fi tâmpit, 3 *nâtrău laisse donc c'te poch'tée*, dă-l dracului de tâmpit! 4 beșie

POCHETER *v* a scoate sau cere din buzunarul cuiva

POCHON *m* pumn în ochi

POCHONNER *v* a da un pumn în ochi

POCKER *m* pocker (un fel de joc de cărți)

POËLE *f* poelă a *châtagnes* (a marrons), obraz ciupit de vărsat || *m* V *poul* 2

POËTICULE, POËTRAILLON *m* poet fără valoare, poet-basmă

POGNE *f* pumn, mână (viguroasă) *avoir de la pogne*, *avoir une bonne pogne*, *avoir la pogne solide*, a avea pumni tapeni, mână viguroasă, a *pogne*, de *pogne* cu mână tare, cu autoritate, *préfet a pogne*, prefect cu mână tare, autoritar

POGNE-MAIN (À) *adv* cu strășnicie, aspru

POGNON *m* bani *il raflait tout le pognon*, luă, șterpeleă toți banii, *être au pognon*, a avea bani, *pognon secret*, mici economii

POGNAT *m* S om bărbos

POIGNARD *m* 1 haină trimisă înapoi spre îndreptare, 2 îndreptare făcută unei haine

POIGNARDER *v* 1 a prefăce o haină îndreptând-o, 2 *poignarder le ciel*, a sta țepăn în sus

POIGNE *f* V *pogne*

POIGNÉE *f* *foutre a quelqu'un une poignée de viande* (de saisisus) a la figure, a da un pumn în obraz cuiva

POIGNET *m* 1 *épouser la veuve poignet*, *habiter chez la veuve poignet*, *rue de l'Avant-bras*, a se masturba, 2 *il ne se foule pas le poignet*, pufin îi pasă

POIGNEUX *a* voinic

POIGNON *m* V *pognon*

POIL *m* a *poul*, în piclea goală, *se mettre à poul*, a se desbrăca în piclea goală *avoir un fameux poul dans la main*, a nu avea nimic poită de lucru, a fi foarte lenes, *avoir du poil* (au cœur, au cul) *être a poils* a avea curaj, a fi energic, *bougie a poil*, om energic, hotărât, *artiste a poil*, artist talentat, *ne pas avoir un poil de sec*, a fi foarte mîscat, a fi mură ca varga, *tomber sur le poil a quelqu'un*, a burduși pe cineva, *tuer le poil*, a scălmăna (pe cineva) *faire le poil a quelqu'un* a) a întrece pe cineva, *il n'y a pas moyen de me faire le poil*, nimeni nu mă poate întrece, b) a juca o kistă cuiva c) a înșela, a trage pe sfoară, *reprenre du poil de la bête*, a continua să bea pentru a alunga durerea provenită din băie, *tu as du attraper un fier poil*, trebuie să fi încassat un perdat strasic

POILANT *a* înveselitor

POILEUSE *f* absint

POILU *m* 1 bărbat *les poilus du quartier*, bărbații din cartier, 2 A viteaz, erou || a. voinic, curajos *des gens assez poilus*, oameni destul de voinici

POINT *m* 1 a) S *le point gamma*, momentul examenului, b) *jusqu'au point M*, până la un anumit grad, c) *le point Q* curul, 2 *le point de Judas*, punctul lui Iuda, numărul treisprezece, 3 *mettre a point*, a aranja, a pune în ordine, 4 *piesă de un franc*, 5 *point d'orgue*, tăcere, pauză, zăbăvă

POINT-DE-CÔTÉ *m* 1 creditor, 2 șantajist

POINTE *f* *avoir sa pointe*, a fi cu chef, cam afumat

POINTEAU *m* funcționar care notează timpul de lucru (în fabrici)

POINTU *a* *bouillon pointu* a) clistir, b) împunsătură de baionetă || *m* 1 episcop; *gros pointu*, arhiepiscop, 2 *monsieur Pointu*, om înfumat, înșepat

POIRE *f* 1 cap, mustră *later* (sucer) *la poire a quelqu'un*, a sărută pe cineva, *il a une bonne poire*, e bun băiat, *une bonne poire de cure*, un popă cum se cade, *tambourner la poire a quelqu'un*, a da peste obraz, peste cap cuiva, *faire sa poire*, a face pe virtuoasă, a se lăsa a fi rugată, 2 *nâtrău quelle poire!* ce nătrău!

POIREAU *m* 1 sergent de stradă, 2 cap; 3 *faire le poireau*, *piquer* (planter) *son poireau*, a) a aștepta zadarnic în drum, b) a sta cu mâinile încrucișate așteptând să găsească de

pompe, profesorii, 5 (sc Saint-Cyr) ofișer inspectiv, 6 gheată

POMPER *v* 1 a bea sdiavăn, a trage la mână, 2 Tip *pomper les petits clous*, a zătui, *pomper dur*, a lucia pe capete, *pomper le gaz*, a fi tăbăcit (un nou venit)

POMPIER *m* 1 betivan, băutor stăsnic, 2 a) reparator de haine vechi, b) ajustator de haine croite cari nu vin bine c) lucrător hainic care nu o scoate totus la căpătari, 3 a) (la sc Saint-Cyr) elev care învăță pe capete burdui de carte, b) elev care se pregătește pentru bacalaureat, 4 mîșman din vermint și din sirop de coacăze negre, 5 *faire pompier*, a lucia după calapod, 6 *S* procesiune sgomotoasă a elevilor în mars *piquer un pompier* a alerga în mîș sgomotos

POMPIERISME *m* artă convențională, calapod

POMPON *m* 1 superioritate, merit a lui *le pompon* lui se cuvine onoarea (de a fi făcut ceva ce n'au putut alții), *avoir le pompon de la fiacule*, a fi un model de bărbat cinstit 2 *cap de visser le pompon a quelqu'un* a sparge capul cuiva, 3 A a) soldat didat beți, b) *avoir son pompon*, a fi beat

POMPONETTE *f* chanter une pomponette, a cânta un cântec la al cărui refren fiecare trebuie să soarbă paharul până'n fund

PONCER *v* 1 a buchisi, a burduși, 2 *se poncer le createur*, a se masturba

PONCIF *m* lucru banal, comun *faire poncif*, a lucra fără originalitate

PONDANT *m* corespondentul unui elev

PONDEUSE *f* *bonne pondeuse*, femeie care toarnă copii mulți

PONDRE *v* *pondre sur ses œufs*, a fi doștul de bogat și a vrea să mai câștige bani, *pondre un œuf*, a depune o măturie

PONEY *m* notă de 500 franci *avoir gagné son poney*, a fi câștigat 500 franci la pariurile de la alergăuik de cai

PONT *m* 1 *messieurs a trois ponts amants a plusieurs ponts*, prieteni, întreținutii 2 *faire le pont*, a lipsi fără permis dela birou în ziua dintre două sărbători, 3 *etre sur le pont*, a fi idunați în păr V *invalide*

PONTANION *m* M închisoare a mainarilor

PONIE *m* 1 om ce pare a fi bogat, care cheltuiește mult, 2 ageamui, care se lasă a fi jumulit, gască de jumult || *f* la ponte, pontatorii

PONTER *v* a monta *ponter dur*, a monta sume mari, *ponter sec*, a monta sume mari la intervale

PONTEUR *m* 1 pontator, 2 întreținătorul unei femei

PONTIF *m* meșter cismar

PONTIFIER *v* a da o înfățișare solemnă, măreață (când nu trebuie)

PONT-NEUF *m* *démoselle du Pont-Neuf*, prostituată de stradă, *officier du Pont-Neuf*, strengar

PONTOISE *f* *revenir de Pontoise*, a face o mustră murată și neroadă *il nous dit ça comme revenant de Pontoise*, ne spune la cai verzi pe pereti

PONTONNIER *m* măsluitor dibaciu în însemnarea cărților de joc

PONTONNIERE *f* prostituată de poduri

POPOTE *a* 1 mediocru, lănișor, 2 buită-verzeș || *f* 1 bucătărie, masă ieftină *faire la popote*, *se mettre en popote*, a se uni mai mulți pentru a lua ieftin masa împreună, 2 popotă, masa comună a ofișerilor

POPOTER *v* 1 a lua masa în comun, 2 a-si pregăti masa

POPULACIERE *f* tendință spre popularitate

POPULO *m* 1 plebe, moșime, 2 copilas *elle a fait un petit populo*, a făcut un copilas (o fată amăgită), 3 prol tar || a popular

PORC ÉPIC *m* 1 om canos, 2 cală înnoică

PORCELAINE *f* *noce de porcelaine*, a douăzeci-a aniversare a căsătoriei

PORION *m* 1 miner șef, supravegheitor, 2 praf

PORT *m* A *laisser quelqu'un au port d'armes*, a) a părăsi serviciul în mintea altuia, b) a lăsa pe cineva să aștepte și a nu se mai întoarce

PORTANT *m* 1 T stălp de culise, 2 braț

PORTE *a* V *article*, 2 *extrêmement porté sur la chose*, foarte sensual

PORTE-BALLE *m* cocosat

PORTE-BONHEUR *m* brătară de aur sau de argint cu inscripție

PORTE-CHANCE *m* grămadă de excremente

PORTÉE *f* sir de căști măsluite

PORTEFEUILLE *m* pat se *fouirer* (s'insérer, s'insinuer) dans son portefeuille a se culca, A și S *faire un portefeuille*, a jucă o fișă unui amaran înfășurându-l în somn în cearșaful patului

PORTEFEUILLISTE *m* ministru

PORTE-MAILLOT *m* T figurantă, statistică, dansatoare

PORTE-MANTEAU *m* 1 umeri *epaules en porte manteau*, umeri înalți și drepti, 2 schelet

PORTE PIPE *m* gură se *rincer le porte pipe*, a bea

PORTER *v* 1 *en porter*, a purta coarne *en faire porter*, a pune coarne, 2 *porter à la peau*, a excita simțurile, 3 *il se porte bien*, e chinat, 4 *un alout* (un soufflet) *qui se porte bien*, o palmă (capănă V *deuil*)

PORTEUR *m* T *porteur de babillarde*, actor prost

PORTE VEINE *m* purtător de noroc (sculă în formă de purcel)

PORTIER, ÈRE *s* toacă gură, moară spirtă

PORION *f* A prostituată *tomber sur la portion*, a merge cu o prostituată

PORTRAIT *m* obraz, figură *crever* (*degrader, endommager*) le portrait a quelqu'un, a lovi peste obraz pe cineva

PORTUGAISE *f* *faire une portugaise*, a merge în vilegiatură la un prieten, la o rudă

POSE *f* 1 moft, umblare după efect, aer muncinos *être à la pose*, *la faire à la pose avec quelqu'un*, a umblă să facă efect cu manierele sau vorbele sale, a face mofturi cu cineva, *c'est de la pose*, e moft, 2 *faire des poses*, a vâri

cărți false într-o pereche de cărți bune, 3 rînd *a moi la pose*, e randul meu acum, acum dau eu, 4 *camelot à la pose*, negustor care-si depune marfa în diverse prăvălii spre a-și trage sau vanzare, 5 *pose pour pose*, almintrelea

POSER *v* 1 a aștepta (zadarnic), *faire poser* a) a lăsa să aștepte, b) a insela, a mistifica, 2 a se fasoți, 3 a scoate în evidență *voilà un ménage qui pose une femme*, iată o căsnicie care scoate în relief femeia, *poser pour le torse*, a scoate în relief formele corporale, *poser pour l'originalité*, a umbla după originalitate, 4 *poser et marcher dedans*, a se zăpăci, a-si pierde capul, 5 *poser sa chique*, a-si tine gura, a tăcea, *poser un ours*, a spune că verzi pe pereti [Vezi cuvintele în legătură cu *poser*]

POSEUR *m* 1 om care umblă după efect, care-si dă aere, mofturos, 2 *poseur de lapin* a) chirulangu, b) om care nu-si tine cuvântul
POSEUSE *f* 1 femeie care umblă după efect, mofturoasă, 2 femeie angajată de agențiile de căsătorii spre a servi ca văduvă de căsătorii

POSSE *a* posibil

POSSIBILISTE POSSIBILO *m* posibilist, socialist care vrea socializarea principilor sale fără violențe

POSTE *m* *chasser au poste*, a chema înăuntru bătând în geam || *f poste aux choux*, luntisoară pentru aducerea proviziunilor

POSTICHE *m* 1 discurs de saltimbanc din nantea barăcii, 2 saltimbanc care aprinde publicul dinaintea barăcii, 3 discurs *faut voir les postiches qu'il va débiter*, să vezi ce discursuri o să mai ție, 4 glumă, 5 *faire une postiche*, a-si căuta ceartă, a dojenii

POSTICHEUR *m* atrăgător de public pe stradă sau la bălciuri, vânzător care-si laudă marfa

POSTIÈRE *f* funcționară la poșta

POSTIGE *f* *V* *postiche*

POSTIJATEUR *m* *V* *posticheux*

POSTIJER *v* a aprinde publicul, a strânge public cu vorbe frumoase

POSTILLON *m* 1 ploaie de scuipat *en voyer (lancer) des postillons*, a stropi când vorbește, 2 *faire postillon*, a face o aluzie sau observație nepotrivită, 3 *postillon d'eau chaude* a) încălzitorul locomotivei, b) îngerul de bordan, purtor de chistire, 4 cocoloș de pâine cu bilețele în ea (servind de corespondență între arestanti), *envoyer le postillon*, a corespunde 5 cartă măsluită

POSTILLONNER *v* 1 a stropi vorbind, 2 a corespunde prin cocoloase de pâine continuând scrisorile

POT *m* 1 *pot à colle*, lucrător tamplari, *pot à tabac*, bondoc, *pot à moutarde*, curul, *femme au petit pot*, iutoare, 2 *être pot casse*, a trage pe dracu de coadă, *c'est dans le pot*, lucrul nu face trei parale (la domino), *aller (jouiller) au pot*, a cumpără pietre

POTAGE *m* 1 bani, 2 *faire prendre à quel qu'un un potage à la julienne dans le russeau*

a arunca pe cineva în canal, 3 *il y a du potage*, ea are un san frumos

POTAGER *m* bordel

POTAGÈRE *a* *nymphie potagère*, buicătareasă

POTARD *m* 1 ucenic de spîter, 2 elev al școlii de Farmacie

POTASSE *f* *faire de la potasse*, a face să aștepte || *m* elev silitor (dar puțin dotat), tosilă

POTASSER *l* *S* a învăța, a munci *potasser sa colle*, a-si prepara examenul, 2 a pierde răbdarea, a-si sări țandăra

POTASSUR *m* *V* *potasse* *m*

POT-AU FFU *m* 1 menajeră, buicătareasă, 2 om sedentar, neumblat, 3 țigara de smalt (a calpușanilor) || a 1 casnic, om de casă, 2 sgârbit, economicos, 3 mărginit *il est trop pot-au-feu*, e prea mărginit

POT BOUILLASSER (SE) *v* a face căsnicie împreună

POT-BOUILLE *f* bucătărie modestă, țigara *faire sa petite pot-bouille*, a trăi economicos

POT-DE-VINAT *m* mituire de funcționari de deputați

POT-DE-VINIER *m* funcționar sau deputat ce se lasă a fi mituit

POTE *m* amic intim, camarad

POTEAU *m* 1 pl picioare groase, 2 *avoir son poteau kilométrique (telegraphique)*, a fi beat turtă, 3 prieten, camarad devotat *ceux qui donneront un poteau seront salement arrangeés* cei care vor denunța pe un prieten, o să le facem noi de petrecanie

POTÉE *f* litru de vin *enfiler sa potée*, a bea un litru de vin

POTENCE *f* 1 ștreang, 2 *hirondelle de potence*, jandarm, 3 fig *brider la potence*, a nu izbui, a greși ținta

POTER *v* *S* a manca

POTET *a* nerod || *m* 1 flecar, nerod, 2 bătrână cochetă încă foarte pretențioasă

POTIN *m* flecăreală, trăncăneală *faire des potins*, a trăncăni pe socoteala cuiva, *se faire du potin*, a-si face nimică rea de bărfelile lumii, *faire du potin*, a face scandal

POTINAGE *m* vorbe de cumetre

POTINEUR, EUSE *s* clevetitor, cumătru

POTIRON *m* *lever son potiron*, a se scula în picioare, *tomber sur le potiron*, a cădea în cur

POUBELLE [fost preiect de poliție la Paris, 1883] *f* ladă pentru gunoarie, loc *se vider des poubelles sur la tête*, a se face albă de porci

POUCE *m* 1 *et le pouce!* și încă mult mai mult, 2 *coup de pouce* a) cântăreală falsă, b) sugrumare *donner le coup de pouce* a) a sugruma, b) a potrivi balanța, *se sucer le pouce*, a nu avea ce trăncăni, *jouer du pouce* a) a plăti (pentru alții), b) a număra *se manger les pouces*, a pierde orice răbdare, *rentrer ses pouces*, a muia, *avoir du pouce*, a fi schitat cu putere, (u îndrăzneală) || *f* *mettre une pouce a quelqu'un* *V* *poucer* || *int* nu se prinde!

POUCER *v* a bate strâșnic, a omorî în bătaie

POUF *m* 1 rună, cădere, 2 datorie (care nu se plătește) *elle brûlait le quartier, elle avait*

des poufs tous les dix pas, ea evită să treacă prin caucur, (caci avea datorii neplătite la licențe pas (Zola), 3 *les poufs étaient impossibles*, b) tunc erau cu neputință, *faire pouf*, a pleca sau a bea lăcră și plăți datoriiile, a fugi, *faire de poufs*, șutatan, individ care fuge și nu plătește

POUFIASSE *f* prostituată ordinară

POULLIS *m* căciurmă infectă

POULAIN *m* A *faire un poulain*, a cădea de pe cul

POUX *m* *chercher des poux à la tête de quelqu'un*, a căuta să facă daraveni cu cineva

POULARDE *f* le nec tanără durdule

POULE *f* 1 prostituată (într'un loca public) *qu'est ce t'as fait, la poule?* ce ai făcut, tărfo? 2 *poule d'eau*, spălătoareasă (care spală în Si na), 3 pederist (Richopin) V *pisse*

POULET *m* 1 *manger le poulet*, a împărți un câștig ilicit *avoir du poulet*, a căpăta un avans asupra unei lucrări, 2 *poulet de careme* a) scrumbie afumată, b) broască *poulet d'hospice*, om slab și jgărit, A *poulet d'Inde* a) cel *le poulet d'Inde que le cavalier doit toujours soigner*, calul pe care cel din cavalerie trebuie mereu să-l îngrijească, b) nățăru *garder les poulets d'Inde*, a se căsători cu un om dela țară

POULETTE *f* fată ușuratică

POUPÉE *f* 1 femeie nestatornică, 2 carpuță în jurul unui deget rănit, 3 soldat

POUPOUILLE *f* V *popote* f

POUR *prep* *pour de vrai*, adevărat V *bas*

POURCEAUTERIE *f* viață destrăbălată

POUR-COMPTÉ *m* 1 lucru carpăcit (refuzat de misteriu), 2 T *armour aux pour-compte*, dulapul cu picelele respinse

POURFENDEUR *m* *pourfendeur de zéphir*, fulău, fanfaron

POURLICHE *f* barșis

POURRI *a* *être pourri de*, a fi plin de (cova) V *chic*

POURRAT *m* S cană de apă

POUTRAICTURER *v* a face portretul, a zugrăvi

POUSSE *f* 1 *la pousse*, jandarmeria, 2 *donner une pousse*, a da o bătuie, *filer une pousse*, a răsturna, a respinge a-i pune predică

POUSSE-CAILLOUX *m* infanterist

POUSSE CUL *m* picu, fărîmă de om

POUSSEE *f* 1 *bâtaie nous leur avons fourtu une belle poussee*, le am dat o bătuie strașnică, 2 perdal, zavrăc, 3 zor, lucru urgent *il y a de la poussee* a) e zor, b) e îmbulzală, 4 *o'ld une belle poussee*, rată un rezultat frumos

POUSSE FAUTEUIL *m* fecior în casă, la cheu

POUSSE POUSSE *m* 1 cărucior pentru reclamă, 2 trăgătorul unui cărucior de reclamă

POUSSER *v* *se pousser de l'air*, *se pousser un courant d'air*, a o șterge, a se cărăbăni, *pousser un bateau*, a spune cai verzi pe pereți, *pousser une blague*, a fumă o lulea, *en pousser une*, *pousser une bonne blague*, a spune o glumă; *pousser le bois*, a jucă șah sau dame, *pousser dans un coin*, a se legă de (o femeie)

un va comme je te pousse, un om de paie, o masină, *à la va comme je te pousse*, la noroc, într'o doară [Vezi cuvintele în legătură cu *pousser*]

POUSSIER *m* 1 pat, 2 bani

POUSSIERE *f* *faire de la poussiere*, a face sgomot, a-și da ifose

POUSSIN *m* *avalor son poussin*, a primi un perdal, a fi congediat

POU-VOLANT *m* hala vechiturilor din Paris

PRANDION *m* masă bogată, pranz copios

PRANDIONNER *v* a lua un prânz copios

PRAT *m* femeie desfianată

PRATICABLE *m* T *décor* pe care actorul poate merge

PRATIQUE *f* 1 om stinat, pacătos, 2 instrument imitand strigăte (într'o păpușă)

PRE [premier] *m* primul, cel dintâu

PRECIEUSE *f* *precieuse de la rampe*, actrită

PRÉDICTIONNER *v* a prooroci, a prezice

PRÉDESTINÉ *m* bărbat care va puia (carne) (prin luarea unei femei cochete)

PREFET *m* *lanciers du préfet*, măturătorii de stradă

PREMIER *m* 1 șef de raion (într'un magazin), 2 *premier numero*, număr aint, prima

PREMIÈRE *f* premieră, diușinta unui atelier sau magazin

PRENDRE *v* 1 *prendre un cheval à sa contrée*, a paria pe un cal șase contra unu, *prendre du crottin*, a paria pe cai cari par a oferi

cele mai mici șanse, *prendre un mort*, a paria pe un cal care a fost rău notat la curse, 2 T *prendre du souffleur*, a se lăsa cu totul în spina

rea suflerului, 3 S *prendre ses draps*, a căpăta arest [V cuvintele în legătură cu *prendre*]

PRÉPONDÉRANCE *f* A *preponderance* a la culasse, cur voluminos

PRÉSUMPTIF *m* copil

PRESSE *f* *avoir une belle presse*, a fi lăudat de ziare, *mettre sous presse*, a pune amanet, *être sous presse*, a fi în lucru, *il y a de la presse*, e zor mare

PRESSIION *f* *être en pression*, a fi beat

PRESTO *adv* repede

PRÉT *m* 1 a) avans de bani, b) avans pentru întreținere, 2 leafă, soldă, 3 suma cuvenită pestelui

PREU *m* 1 primul ety, 2 cel dintâu *c'est moi qui suis l'preu en ordo*, eu sunt cel dintâu în ortogografie, *coup de preu*, întâia lovitură

PRÉVENCE [pour prevention] *f* prevenție

PRIME *a* (la copii) întâuul, întâia

PRIN, **E** s S director

PRINCE *m* *prince russe*, domn bogat, în trejănător (de femei)

PRINCESSE *f* *princesse de l'asphalte* (de trottoir), prostituată de stradă, bulevardistă

PRISE *f* 1 miros urit, puloare *je pris une prise*, *une fameuse prise*, mi-a intrat o putoare afumită în nas, 2 *prise de bec*, ceartă (cu cineva)

PRIX *m* *dans les grands prix*, foarte mult, colosal *il s'amusa dans les grands prix*

PROBLÈME *m* S lanf de ceasornic la vestă

PROBLOQUE *m* proprietar, posesor *on peut lécher les pieds des probloques et des flics*, se poate linge picioarele proprietarilor și po liștiștilor (Rosny)

PROFONDE *f* 1 pivniță *je suis a la profonde nous chercher du frais*, mă duc să-ți aduc nișcă răcoreală din pivniță, 2 buzunar (de pantaloni)

PROIE *f* parte (din ceva)

PROLO *m* proletin

PROLONGE *f* S permisiune până la miezul nopții

PROMO *f* promoție

PROMONTOIRE *m* *promontoire nasal*, nas (la Romantici)

PRONIER *m* tată

PROPRE *a* 1 (non) *il est propre, le voula propre!* halat să-ți fie! în frumoasă încercătură mai este || *m c'est du propre (quelque chose de propre) que vous m'offrez*, în frumoasă încercătură vrei să mă bgi!

PROPRIO *m* proprietar

PROSODIEN *m* versificator

PROSPECTUS *m* *lancer son prospectus*, a promite o lume de plăceri în ochiadele ei (o cototă), a-și jucă ochii

PROTE *m* Tip *prote aux grosses*, ucenicul cel mai vechiu, *prote aux machines*, și mașinist V *manchette, tablier*

PROTECTEUR *m* (milord) *protecteur*, înfăinător

PROTEGER *v* a înfăința (o femeie)

PROTENBARRE *m* Tip șel de atletici

PROUT! *int* mie tot unal puțin unii pasă!

PROUTER *v* a fi necăjit

PRUD'HOMME *m* (monsieur) *Prud'homme*, hurlă-verde care vorbește numai în scântițe, dar binale și absurde (ex *le char de l'Etoi navigue sur un volcan*)

PRUNE *f* 1 glonte *gober la prune*, a fi lovit mortal de un glonte, *prune de Monsieur*, ghrulea de tun, 2 murdărie, 3 pileală *avoir sa prune*, a fi pilit, turlac

PRUNEAU *m* 1 glonte, 2 grămadă de excremente *passer son pruneau*, a ieși afară, 3 lutun de mestecat *passe-moi ton pruneau*, dă-mi tutunul tău de mestecat

PRUSSIEN *m* curui *exhiber son prussien*, a da dosul, a fugi, *il est tombe sur son prussien*, a căzut în cur

PSCHUT *m* supremă eleganță și originalitate, notu căa mai aleasă *le pschut tout en air*, toata lumea el ganță || *a* extrem de elegant, cel mai ales *le monde pschut*, lumea cea mai de usă, *semaine pschut*, sărbătorile de peste săptămână în lumea elegantă || *int* minunat! e trim de elegant! superb!

PSCHUT(T)AGE *m* lumea cea mai aleasă, cea mai elegantă

PSCHUTTARD *a* din lumea cea mai aleasă, aristocrat

PSCHUTTERIE *f* cunoștința supremei eleganțe

PSCHUTTEUX *a* V *pschuttard* || *m* tânăr

de o eleganță supremă || *f* doamnă foarte elegantă, din lumea cea mai aleasă

PSCHUTTIAGE *m* felul și meșteșugul su primă eleganță

PSYCHIQUE *m* scriitor spiritist

PU *adv* *mais j'peux pu*, nu mai pot

PUANT *a* p. dant, om lufiș, disprețuitor || *m* 1 nătăru inlunurat, pețion truiș, 2 tap

PUBLIC *m* un public, un individ care se p. cantă pentru a depune un rmanct

PUCE *f* 1 puce *trai ailleuse*, leșbiană, femeie care se dedă la patimi netrești, 2 *charmer les puccs*, a se îmbăta înainte de culcare, *juste a ce point ou l'on charme ses puccs*, băură numai cât trebuie să nu simți în somn puciu mugcandu-i (Zola), *secouer les puccs a quelqu'un*, a scuțura coșocui cuiva, *secouer ses puccs*, a se scuța, a se da jos din pat (Zola), *chercher (trouver) des puccs a quelqu'un*, a căută ceartă cuiva, *trouver des puccs*, a mânca bătaie, 3 *marchand de puccs*, supraveghetorul paturilor soldaților

PUCEAU *a* naiv, prea nevinovat, prostui

PUCELAGE *m* *avoir encore son pucelage*, a) a fi încă agamiu, b) a nu fi făcut încă saitea

PUCELETTE *f* fetișcană

PUCIER *m* pat *rappelle où qu'est mon pucier*, spune-mi unde mie patul (Courteline)

PUDIBARD *m* rușinos prefăcut

PUDIBARDERIE *f* rușine prefăcută

PUER *v* puer bon, a mirosi frumos, *elles puent bon le beurre*, miroase frumos a unt bun, *cela me pue (au nez)*, asta mă desgustă, îmi face gicăță

PUFF *m* V *pouf*

PUITS *m* 1 *parler du puits*, a-și pierde vremea vorbind despre un lucru imposibil

PULVÉRISER *v* se la pulveriser, a o șterge

PUNAISE *f* 1 femeie rea, ciumă, 2 *punaise de boutique*, marca regală pe fumele furnisore ale Curții, 3 *nid à punaises*, odaie mobilată de hotel, 4 prostituată *punaise de caserne*, prostituată de cazarmă, *encore une punaise dans le beurre*, încă una care din prostituată s'a făcut actiță

PUNAIERE *f* *caicumă sau cafenea suspectă* (unde vin peiechi ușuratece)

PUNAIN *a* și *m* (om) uat mirositor

PUR *m* democrat pur

PURÉE *f* mizerie, sărăcie *se tr uver dans la puree*, a se afla în mizerie, *le dix (le vingt cinq) de puree*, mizerie adancă, *on n'est pas de la puree*, nu sîntem din sărăcie, *vous les purees*, voi, săracii! *ell' m' prend donc pour une puree!* mă ia oare drept un sărăcios?

PURGE *f* 1 bătaie *administrer a la gonzesse une purge d'importance*, a da mușciu o bătaie sîrășnică (Melenier), 2 *prendre la purge*, amunci hainic

PURGER *v* 1 a scuțura pielea, a bate, 2 *purger la vaisselle*, a sc spălatu ă în loc de sos

PURINIÈRE *f* groapă cu balegă sau cu noroiu (Zola)

PUROTIN *m* nevoiaș

PUR SANG *f* întreținută nostimă || *m* vin negru natural
PUS *a* = plus
PUT *int* hăm!
PUTAIN *f* prostituată *V* *chausson*
PUTASSER, **PUTINER** *v* a curvășări

PUTE *f* prostituată
PUTIPHARDER, **PUTIPHARISER** *v* a violentă, a ademeni un tânăr
PUTINERIE *f* viață desfrantată
PUTZ *m* *S* *oseiller sur le Putz*, a umbla forfota până la începerea examenelor

Q

QUAI *m* *avoir l'air quai Jemmapes*, a avea o nutră de nătăreău

QUAND *adv* *quand il fera chaud*, la Paștelul calului, niciodată

QUAND EST CE, **QUANTÈS** *m* Tip chef, *payer son quand est-ce*, a plăti un chef (la intrarea în serviciu), *le fameux quand est ce marche*, faimosul chef începe

QUANTUM *m* 1 cassă, 2 sumă de bani

QUARANTE *a* *les quarante immortels*, membrii Academiei franceze, *quarante metiers cinquante malheurs*, prin toate meseriile a trecut dar în niciuna nu s'a procopsit

QUARANTE CINQ *int* *quarante-cinq* (à quinze) ! minună ! ! merge bine ! (cuiva care spargă într'una) || *m* vîră încălțată, bașneghiob

QUARANTE HUITARD *m* om dela pașopt

QUART *m* 1 *battre son quart*, a înhăța trecătoru, a-1 ademeni să vie, *faire le quart*, a umbla după chenși (o prostituată), 2 *A* cupă de cositor de un sfert de litru, 3 (în compuneri) *quart d'auteur*, colaborator la o piesă, *quart d'œil*, comisar de politie *V* *agent*

QUARTIER *m* *faire le quartier*, a operă în cartier, *femme du quartier*, cocotă din cartierul latin (cartierul studenților) *V* *brûler*

QUASIMODO [personaj din *Notre-Dame de Paris* de *V* Hugo] *m* om cocoșat și groaznic de urât

QUASI-MORT *a* la arest secret

QUATE *a* = quatre

QUATRE *a* *je lui ai dit ses quatre vérités* am făcut-o de trei parale

QUATRE À SIX *m* timp de primire (a moșafinilor) *aux quatre a six de madame de B*, în zilele de primire ale doamnei de B

QUATRE SOUS *a* *quatre sous de voix*, glăsător, glas mediocr

QUATRE VINGT-DIX *m* 1 loterie cu obiecte câștigătoare de portelan (la bălcuri), 2 tcrup, șiretlic negustoresc *vendre le quatre-vingt-dix*, a da pe față șiretlicurile

QUATRE (Z) YEUX *m* om cu ochelari

QUATRIÈME *a* *quatrième cantine* a) odaie de arest, b) odaie de gardă, *ne sous la quatrième lune*, om fără noroc || *m* *arriver mauvais* *quatrième*, a reși al cincilea la un concurs

QUATUOR *m* numărul patru (la domino)

QUÉ [— quel] *pron* care

QUELCONNER *v* *S* a ridică un toast

QUELPOIQUE *adv* nimic

QUELQUE *a*, *aller quelque part*, a merge la

privată, *avoir quelqu'un quelque part*, a nu putea suferi pe cineva

QUELCONQUE *pron* *c'est quelconque*, e ceva ales

QUELQU'UN *m* un bărbat în toată firea, *se croire un quelqu'un*, a se crede lucru mare, *faire son quelqu'un*, a-și da îfose, a face pe grozavu

QUEM *m* *faire son quem*, a face pe grozavul

QUENAUPE *f* luleă

QUENAUPE *v* a mesteca tutun

QUÉQUES [= quelques] *a* cațiva

QUÉQUETTE *f* *faire quequette*, a face treabă
QUÉSACO? **QU'ES-ACO?** ce însemnează aceasta?

QUESTION *f* rebus, ghicitoare

QUE T'ES! cum ești tu!

QUEUE *f* 1 *boulet a queue*, pepene, 2 rest de plătit dintr'o datorie *faire une queue*, a nu plăti toată datoria, a mai rămâneă dator un rest, 3 imitație palidă (a unui lucru), 4 *journal a queues*, jurnal care apare sub diferite nume în diferite locuri, 5 a) *faire la queue*, a comite o sarlatanie (la plăta unei sume), a înșelă, b) a aștepta la rând (spre a intra într'un teatru, etc), *faire une queue a sa femme*, etc a și înșelă o singură dată soția, *faire des queues*, a o înșelă încontinuu, a-1 fi necredincios, 5 (în compuneri) *queue de morue* (de pie), frac cu poale ascuțite, *queue, queue de mot, queue romantique*, întreruperea frazei cuiva printr'o păcălitură (ex *je la trouve bonne — d'enfant*), *tenir la queue de la poêle*, a fi în capul unei afaceri, a fi în capul bucatelor, *queue de porreau*, panglica verde a ordinului Mauricuz și Lazaruz din Sardinia, *queue de renard*, vârsătură din gură, *major de queue*, codaș, elevul cel din urmă admis, absolventul cel din urmă (al unei școli), 8 *couper la queue à son chien*, a se face cunoscut printr'o excentricitate, *finir en queue de poisson, en queue de rat*, a sfârși trist ! [Vezi cuvintele în legătură cu *queue*]

QUEUQU'UN *m* *faire son queuqu'un*, a face pe grozavul (cu subalternii săi)

QUEUTARD *m* *S* coada clasei sau din cel
QUEUTER *v* a face coadă (la un teatru, etc) urmă la un examen

QUEUTISTE *m* cel ce ocupă un loc la rând (la poarta unui teatru în seara reprezentăției)

QUIF QUIF *adv* *V* *kif-kif*

QUIENS [= tiens] interj. na!

QUILLE *f* 1 picior *gare les quilles*! în lă-turi picioarele! *jouer des quilles*, a o sterge grabnic, 2 faţă *faut qu'elles viennent, les quilles*, trebuie să vie şi fetele

QUILLER *v* 1 a arunca cu pietre în neva, *quiller a l'oe*, a arunca cu ciomagul după ci-neva, 2 a aruncă jos din pom (mere, nuci, etc), 3 a avea emoţiuni amoroase

QUINCAILLERIE *f* tinichele (decoraţi)

QUINCAILLIER *m* om cu pieptul plin de tinichele (decoraţi)

QUINQUENELLE *f* scăpătare, ruină

QUINQUET *m* 1 ochiu *allumer ses quin-quets*, a holbă, a şgai ochii, *quinquets de verre*, ochelari, 2 *T cracher sur les quinquets*, a se munci pe scenă fără niciun folos

QUINTE *f* *avoir quinte et quatorze* (quinte, quatorze et le point), a fi infectat de o boală lumească

QUINTETTE *m* cinci (la domino)

QUINZE *a* 1 *quinze ans et pas de corset*, asa de tânără şi totus ce mai piept, 2 *un quinze cents francs*, voluntar de un an

QUINZE CENTIMES *m* latrînă publică a 15 bani

QUINZE VINGTS *m* 1 *un quinze-vingts*, un orb din spitalul celor 300 de orbi, 2 *entrer aux Quinze-vingts*, a dormi

QUIPE *m* conducător de tren

QUIQUI *m* 1 puu de gâină *est-ce que je te touche pour trembler comme un quiqui*, nici că te ating şi tremuri ca un puu de găină (Zola), 2 resturi de oase şi de cărnuri de prin restau-rante din care se prepară un bulion gras, 3 gât, beregată *couper le quiqui*, a tăia capul

QUITOURNE *f* fereastră *allumer la quitourne*, a aprinde lampa din dărătul periclei (o cocotă), *faire la quitourne*, a chemă prin fereastră (mustern)

QUI-VA-LA *m* paşaport *donner le qui-va-la* a) a elibera un paşaport, b) a aruncă paşaportul, c) a întreba de paşaport

QUI-VA-VITE *f* diaree

QUI *pron avoir de quoi*, a fi om cu stare

QUONIAM *a* *quoniam bon train*, ca fulgerul de repede || *m quoniam bonus*, basne-ghiob, vită încălţată

QUOTIDIENNISTE *m* ziaristul unui ziar cotidian

R

RABATTEUSE *f* 1 tramcar mic (pentru im-piejurimile Parisului), 2 mijlocitoare

RABATTE *v* *aller en rabattant*, a deveni bătrân şi neputincios, a se ramoli

RABIAU, RABOT *m* 1 rest de supă, de cafea, de vin, *les soldats du rabiot*! soldaţi la supliment! 2 rest *avoir du rabiot*, a primi un supliment la care nu se așteptă, 3 câştig nepermis asupra furniturilor (pâine, etc), 4 muncă în plus peste orele de lucru *imposer du rabiot* a impune muncă în plus, 5 lucru suplimentar (într'un birou, atelier) după în-chidere, 6 hojie *faire du rabiot*, a şterge, 7 câştig asupra unei cheltuieli *y aura cinq francs de rabiot*, vor ieşi cinci franci procent la cheltueală, 8 mică cantitate de marfă adăogată la o cântăreală, la o măsură, 9 *faire du rabiot*, a face zilele de pedeapsă după li-berare, 10 convalescent într'un spital caie face serviciu bolnavilor din aceeaşi sală

RABIAUTER, RABOTER *v* 1 a bea drojdia vinului, a mânca resturile unei mân-cări, 2 a face câştiguri nepermise, 3 a-şi face suplimentul de serviciu (un soldat cu multe pedepse), 4 *S* a fi prins greşind

RABIBOCHAGE *m* 1 (la copii) împăcare, 2 despăgubire, mângâiere

RABIBOCHER (SE) *v* 1 a recăştigă ce a pierdut, a face chit, 2 a se împacă

RABISCOTER *v* a drege, a împacă

RABLURE *f* *S* linguseală

RABLURER *v* a lingusi

RÂBLE *m* coasta (omului) *se mettre quel-*

que chose sur le râble, a lua asupra-şi toată răs-punderea, *se mettre quelqu'un sur le râble*, a şi face mamic pe cineva

RABOBINER *v* a drege, a cârpi

RABOTÉE *f* femeie jgănită

RABOTER *v* 1 a şterge, a şterge, 2 *рабо-ter les côtes à quelqu'un*, a stropsi în bătai pe cineva, 3 *raboter le sifflet*, a rade gâtielei (des-pre basamac), *se raboter le sifflet*, a bea un basamac sau un pahar cu vin

RABOTEUX *m* *faire chanter un Te Deum raboteux*, a bate, a snopi în bătai

RABOUILLE *f* casă păcătoasă, gaură infectă

RABOINS *m* pl saltimbanci mai mărunţi

RABOULER *v* a se întoarce

RACCORD *m* *T* proba parţială (a unei piese)

RACCOURCI *m* 1 drum drept, 2 *A* şcoala Politehnică şi şc dela Saint-Cyr

RACCOURCIR *v* a tăia capul, a decapita *en voila un qui ne l'aura pas vole si on le rac-courcit*, iată unu care ar fi meritat să i se taie capul (Poulot)

RACCOURCISSEUR *m* călău

RACCROCHAGE *m* înhăţare de bărbaţi pe drum (de către femei publice)

RACCROCHER *v* a înhăţa, a ademeni băr-baţi (prostituatale)

RACCROCHEUSE *f* înhăţătoare de bărbaţi pe stradă

RACÉ *a* de neam

RACHEVAGE *m* 1 *faire son rachevage*, a

strânge murdăniile rămase dela curăţitul privărilor, 2 om murdar, porc, 3 pederast

RACINE *f* *racine de buis* a) om cocoşat şi pocit, b) dinte găunos şi galben

RACLER *o* 1 *racleur du fromage*, a scărta din vioară, 2 *se racler la couenne (le cuir)*, a se rade, 3 a lua *je lui ai racle son pognon* i-am luat banii

RACLETTE *f* 1 coşar, 2 vioară, 3 agent de poliţie

RACLEUR *m* *racleur de lard*, lămbier, *racleur de cordes*, scripcar

RACLURE *f* *raclures d'aubergine*, rămurele de palmer brodate pe gulerul Academicianilor şi inspectoilor învăţământului

RADADA, RADADAME *m* tăărăboi

RADE *m* 1 bani, 2 cutie de tighiţă

RADEAU *m* *radeau de la Meduse*, mizanie extremă

RADIC *m* radical (în politică)

RADICAILE, RADICANAILLE *f* 1 (iron) partidul radical, 2 radicalismul, 3 canalul radicală şi democraţie

RADINER *o* a se întoarce *l'autre sou je radinais à la piaule*, mai scara ticătuţă mă întorceam acasă (Metenier)

RADIS *m* gologan de cinci *il n'y avait plus un radis*, nu mai era pară chioară, *des radis*! nimic! şi-ai găsit! aida de!

RAFALAUD *m* ăltorul băncii (unui tripou)

RAFALE *f* mare mizerie *la rafale soufflé dur*, vremurile sunt foarte grele

RAFALEMENT *m* înjosire, scăpătare, mizerie

RAFALE *o* a umili, a înjosi, a ruina *s'être laissé rafaler en deux ans*, a se fi lăsat să fie ruinat în doi ani (Zola) || *Se rafaler*, a scăpăta, a cădea în mizerie

RAFFUT *m* mare sgomot, scandal *tu piges le raffut que ça devait faire*, îţi închipui scandalul ce trebuia să facă

RAFIAU *m* 1 infirmier, îngrijitor de bolnavi, 2 fleac, moft, lepădătură

RAFIOT *m* V *rafiau* 2

RAITSTOLÉ *a* reparat, dres

RAFISTOLER *o* 1 a drige (lucruri vechi), 2 a pune iar în stare bună, a restaura || *Se rafistoler*, a şi drige îmbrăcămintea

RAFISTOLEUR *m* reparator de lucruri

RAFLÉ *f* 1 arestare în masă, 2 ruletă (la bălăuri)

RAFLÉ *a* scutnat de bani, jefuit

RAFLEUR *m* 1 ăltor de ruletă (la bălăuri), 2 funcţionar care operează aiciştăi în masă

RAFEADINE (A LA) *adv* prost

RAFEAICHIR *o* 1 *se faire rafraichir*, a-şi tăia părul, barba *se rafraichir les barbes*, a-şi uda gâtul, 2 *A se rafraichir (d'un cou de sabre)*, a se bate în duel cu sabia

RAGE *f* *rage de dents*, foame de lup

RAGONNER *o* a mormăi

RAGOT *m* poveste searbădă, trăncăneală neroadă, bârbeli răutăcioase, *faire du ragot (des ragots)*, a trăncăni, a scoate nume rău curva; *il Fappela boîte à ragots*, o numi teleleică

RAGOUNASSE *f* 1 mâncare proastă, totă proastă, 2 minciună *on ne coupait pas dans ses ragounasses*, nimcni nu ciedea minciunile lui, o mănătoare *on a decouvert la ragounasse*, s'a descoperit mănătoarea

RAGOUT *m* 1 tăşătură puternică de pe nel, 2 *avoir du ragout de poutrine sur l'estomac*, a avea un san bogat

RAIDE *a* şi *adv* 1 *raide comme balle*, ca fulgerul de reped, 2 *absolument raide*, cu punga desăvârşit goală, leiter de lot, 3 *raide (comme la justice)*, beat turtă (dar silindu-se a merge diept), 4 greu de crezut, de suferit *un gros volume sept francs, c'est raide*, un volum grosor şapte franci, c greu de crezut, prea (piea, prea e scump, 5 tare pipicat, obscur, lubric *c'est donc bien raide?* trebuie să fie dar cam obscur? *je la trouve raide*, asta e prea lată, asta înuice orice margine || *m'raichit un peu de raide fait grand bien*, niţel raichiu face mult bine

RAIDEUR *f* 1 batie strasică, 2 (în Comert) *raideur des prix*, înţatate a preţurilor

RAIDIR *v* 1 *raidir (l'ergot)*, a muri, 2 (în Comert) *raidir les prix*, a pune preţuri înalte

RAIE *f* *gueule de raie*, mută uilă, respingătoare

RAILLE *f* agent de poliţie, spion

RAIPONSE *f* salată

RĂLER *o* 1 a merge din prăvălie în prăvălie fără a cumpără nimic, 2 a înşela

RĂLEUR, REUSE *s* 1 client neserios, 2 înşelător, mincinos *vieille raleuse*! bătrână mincinoasă || *f* atrăgătoare de clienţi într-o prăvălie

RALINGUE *m* ocaş

RAMA *m* 1 limba păşărească prin adăogirea lui *rama* la fiecare vorbă (de ex *caferama, bœuforama, etc*), *parler en rama*, a vorbi păşăşte, 2 *mettre au rama*, a pune în lanşuri

RAMAMICHAGE *m* împăcare între copii

RAMAMICHER *o* a împăcă || *Se ramamicher*, a se împăcă

RAMARD *m* S brânză

RAMASSE CROTTIN *m* A cavalerist, călăreţ

RAMASSEE *f* temere de stradă

RAMASSER *o* 1 a ridică din grămadă, 2 a aresta, a băga la dubă, 3 a face reproşuri *o dojenir ramasser ses outils a)* a se căra, b) a muri, *ramasser une pelle*, a nu izbuti, a face fiasco || *Se ramasser*, a conchide *ramasse-toi, voilà une heure que tu bafoilles* ispiăveşte odată, e un ceas de cand sporiavăeşti [Vezi cuvintele în legătură cu *ramasser*]

RAMBINER *o* a cârpi, a pune petice

RAMBUTEAU [numele unui prefect de poliţie la 1835] *m* vespasiană rotundă

RAMENAGE *n* aduceri a părului dela ceafă peste partea cheală din faţă

RAMENER *o* 1 a-şi aduce părul dela ceafă peste partea cheală din faţă, 2 a înhiţa bărbăţi pe stradă (o prostituată)

RAMENUR *m* bătrân care-şi prăptăneşte părul dindărăt peste partea cheală din faţă.

RAMENEUSE *f* înhățătoare de bărbați pe stradă

RAMICHER *o* 1 *S* a recâștiga la joc ce pierdut, 2 *ramicher son camarade*, a lăsa pe un camarad ca să caștige două trei partide ca să continue a juca mai departe, 3 a împăca (omului certaj), a mijloci o împăcare || *Se ramicher*, a se împăca (după o certaj)

RAMOLLO *m* Moș Teacă, muntar mărginit

RAMOLLOTADE *f* moșucism

RAMON *m* mic cosur, savoiard

RAMONAGE *m* 1 mormăit, măcăit, 2 spodanie

RAMONER *o* 1 a măia, a mormăi, 2 *ramoner la cheminee* a) a da sau a lua o curățenie, b) a se supune unei cure de meicu, 3 *ramoner ses tuyaux* a) a-și curăți nasul cu degetele, b) a-și spăla picioarele, 4 *se faire ramoner*, a se spovedi, a și marturisă păcatele

RAMPE *f* 1 *T* teatru, scenă *princesse de la rampe*, prin ipesă de teatru, activă, *se bruler a la rampe*, a se ține lângă rampă și întors numai spre public, *lachei sa rampe*, a da ortul depei

RAMPEAU, RAMPO *m* aruncătură sau izbitură care nu se prinde (la jocuri ca po-pice, etc)

RAMSEE *o* 1 a ademeni, a înhăță pe bărbați, 2 a juca rams

RAMSEUR *m* jucător de rams

RANCARD *m* informație

RANCARDER *o* a informa *qui t'a rancarde?* cine te-a informat? (Rosny, p 165)

RANCART *m* ileac, bagatelă, *mettre au rancard*, a arunca la coș, a pune deoparte

RANGER *o* 1 *Tip ce n'est rien, c'est la conscience qui range*, nu e nimic, zețarii angajați cu bucată risipesc zaful pe jos, 2 *se ranger des voitures*, a renunța la vartejul plăcerilor, a se (umini)

RAPAPI(LL)OTAGE *m* împăcare

RAPAPI(LL)OTER *v* a împăca || *Se rapapi-llote*, a se împăca

RAPAPI(LL)OTEUR, EUSE *s* împăcăciutor

RÂPE *f* spate (mai ales de cocoșat) *V rapiot*

RÂPÉ *a* și *m* scăpătat, biet om *rape com me la Hollande*, nenorocit în ultimul grad

RÂPER *o* a cânta monoton, a cânta un cântec stupid

RÂPEUR *m* coțcar, cavalier de industrie

RAPIAMUS *m* sgarcit, sgârbe-brânză, *faire rapiamus*, a lua tot

RAPIAT *a* și *m* calic, sgârbe-brânză

RAPIOT *m* câmpire, dregere

RAPIOTER *v* a carpi, a dregi

RAPIOTEUR, EUSE *s* cârpitor de vechituri

RAPLAPLA *adv* comun, banal *ah! tu me trouves raplapla*, ah, ce banal mă găsești!

RAPOINTI *m* 1 om nedescornic, om de nimic, 2 funia păcătoasă (mai ales pederast)

RAPPEL *m* *rappel de Waterloo*, articol de ziar prea târziu sosit la tipografie

RAPLIQUER *o* 1 a se întoarce *le chef et moi nou rapliquons a l'hôpital*, șeful și cu mine

ne întoarcem la spital (Courtelin.), 2 a veni *s'il ne rapplique pas*, dacă nu va veni

RAPPORT *m* 1 *A signer le rapport*, înarmat cu matura a merge la serviciul său de mănu-rător, *venir au rapport*, a răzăi, 2 *rapport que l'india*, 3 *rapport a*, din prinimi *vous veil lerez au lait, rapport au chat*, să pziști laptele din prinimi pisici (Balzac)

RAQUER *o* a plăti

RAQUIN *m* prostituție (Bruant)

RAQUETTE *f* spicovăpala

RAS *a* *S être ras*, a veni prea târziu, a rămâne a în urnia

RASE *m* *jusqu'au rase*, plin până în varf

RASÉ *a* ras, dus pe copcă, ruinat

RASER *v* 1 a jeli, a ruina (pe cineva), 2 a suia ceva cură, 3 *Ras*, a spune la mincuni, la mofturi || *Se raser*, a se plictisi

RASEUSE *f* 1 femeie plictisitoare, 2 femeie care cere mereu bani

RASIBUS *a* *etre rasibus* a) a fi palavrăgii, b) a fi dus pe copcă, a fi murit, *le pere rasibus*, călăul

RASOIR *m* 1 om plictisitor, 2 lucru plictisitor (ce nu mai ia stăruș), *c'est le comble du rasoir* e culmea plictiseli, 3 *faire rasoir*, a nu mai avea pară chioară, 4 *rasoir anglais* omul cel mai plictisitor din lume, 5 *rasoir national*, ghilotina, 6 *banque rasoir*, bancă de joc care printr-o feroce serie de caștiguri goleşte punga tuturor pontatorilor, 7 (în Comerț) am-ploiat comercial care se pricepe a vinde mușterii marfa proastă din prăvălie || a plictisitor la culme || *int rasoir* niciodată!

RASPAIL (chimist francez) *m* licheor cam-forat (după rețeta lui Raspail)

RASQUEUX *a* *S* murdar

RASSEMBLER *o* A se *faire rassembler*, a încasa un perdaf, o pedeapșă

RASTA *m* *V rastaquouère*

RASTAQUOUERE *m* rastacuer, cavalier de industrie în lumea mare

RASTAQUÉRISME *m* meseria de cavalier de industrie

RAT *m* 1 *T* elevă de balet (între 7—14 ani), figurantă, 2 elev care vine prea târziu la școală, *rat de soupe*, cel ce vine prea târziu la masă, *rat de ponts*, absolvent de liceu care n-avea admis la șco de Poduri și Șosele, 3 sgar-cit, calic *il devient d'un rat* se face așa de sgărcit! 4 *mon rat* dragușul, iubitul meu! 5 *avoir un rat dans la trompe*, a fi neajătit, amărit, 6 *rat d'égout*, curățitor de canal, 7 hoț mic, 8 lumanărică înghemuită, 9 *rat de palais*, conșopist sau sansar de tribunal, 10 *rat de guai*, salahor de chejuri, 11 *rat d'hôtel*, hoț de hoteluri

RATA *m* A tocană din cartofi și slănină *rata aux pommes*, tocană de berbec cu cartofi (ce se dă soldașilor odată pe săptămână)

RATAPOIL *m* 1 veteran al primului im-periu, 2 bătrân ciudat

BATATOUILLE *f* bătaie *je vais te faire une ratatouille numéro un*, am să pun să ți se dea o bătaie strașnică

RATATOUT *m* *jouer alout et ratatout*, a juca atù și iar atu

RATÉ *m* 1 om scăpătat, om care și a greșit cariera, existența pierdută, 2 afacere neizbutită

RATEAU *m* 1 polișt, 2 *A faire son rateau (du rateau)*, a face zilele de pedeapsă după împlinirea celor 23 de zile de serviciu (vorbind de un rezervist)

RATER *v* 1 a pierde (pe cineva) *rater sa balle*, a pierde o ocaziune favorabilă, 2 *en rater*, a fi cu totul buimăcit

RATIBOISÉ *a* *ruinat le vieux monde est ratiboisé*, le *populo le passe sur le corps*, lumea veche e la pământ, poporul va trece peste ca dăvrul ei

RATIBOISER *v* 1 a lua, a fura, 2 a ruina, a scutura de bani (la joc), a lua toate mizele, 3 a jefui *se faire ratiboiser*, a se lăsa să fie jefuit, 4 a snopi în bătai *on me ratiboise*, *on me saigne*, sunt stropșit în bătai, umplut de sânge

RATICHON *m* preot

RATICHONNIÈRE *f* comunitate religioasă

RATIER *m* lucrător croitor care mai ia de lucru și acasă

RATISSAGE *m* ruină, sărăcie (Zola)

RATISSÉ *a* *être ratissé*, a fi gonit din slujbă, dus pe copcă

RATISSER *v* 1 a șterpele, a fura *elle le fouilla, lui ratissa la monnaie*, îl scotoce prin buzunare și-i șterpele punga (Zola), *se faire ratisser*, a se lăsa să fie pungășit, 2 a curăți de bani (la joc), a fitui, 3 *je l'en ratisse*, vorbă să fie, fleacum! 4 *se ratisser la couenne*, a se rade, *se faire ratisser la hure*, a se rade, a sîreza

RATON *m* puru de hot, hoțisor

RATTRAPAGE *m* 1 compensare, despăgubire, 2 *Tip* însemnare (a zețarului) în manuscris cât trebuie de zețuit

RAVAUDAGE *m* *faire du ravaudage*, a face curte (la baluri publice) cu speranța de a găsi o inimă simțitoare

RAVIGOTIS *m* leac întăritor

RAVINE *f* rană

RAYON *m* *rayon sur l'œil*, vânătaie pe ochru

RÉAC *m* reacționar

RÉALISER *d* *réaliser un parent*, a moșteni pe o rudă

REBECCA *f* încăpățânată, neașă *voyez un peu cette Rebecca!* ia vedeti-mi, vă rog, pe încăpățânată asta! *faire sa Rebecca*, a face pe virtuoasă, pe năzuroasă

REBIFFE *f* revoltă

REBIFFER *v* 1 a reîncepe *si tu r'buffes, prends garde à toi*, dacă reîncepi, atunci vai de tine, 2 a veni în ajutor, 3 *se rebiffer*, a se revoltă, a se răsvîrți

REBONDIR *v* (*envoyer faire*) *rebondir*, a da pe ușă afară, a gonii

REBOUISER *v* 1 a privi cu atenție, de sus până jos, 2. a drege ghețe vechi

REBOURS *m* mutare pe ascuns dintr-o locuință, dosire

RECALÉ *a* trântit la examen

RECALER *v* *S* a trânti la examen || *Se recaler a)* a reveni la o stare mai bună, *b)* a pune haine noi, *c)* a se întremă, a recăpăta puterile (după o boală), *se faire recaler aux examens*, a cădea la examen

RECARREER (SE) *v* a se umfla în pene

RÉCENT *a* *avoir l'air récent*, a se sili să meargă drept după o betă stranică

RECEVOIR *v*. [Vezi cuvintele în legătură cu acest verb]

RÉCHAUFFANTE *f* 1 perucă, 2 *A* manta lungă soldătească

RÉCHAUFFÉ *m* *du rechauffe a)* lucru banal, învechit, *b)* căzătură care mai face pe tânărul, *c)* hotărâre luată prea târziu

RÊCHE, **RÊCHE** *m* gologan de 5 bani, monedă de aramă *je n'ai pas un rêche*, n'am o lețcaie

RECHU *a* neplăcut, scârbos || *m* patron scârbos

RÉCIDIVISTE *m* pictor care zugrăvește într'una aceleași lucruri

RÉCLAME *f* *Tip* rest de vin într'o sticlă din care au băut toți *verifier la reclame*, a împărși și restul din sticlă

REÇOIT-TOUT *m* ținut

RECOLLAGE *m* împăcare (ntre amanți)
RECOLLER *v* a se întremă după o boală, a-și recăpăta puterile || *Se recoller*, 1 a se împacă iar (îndrăgostiți), a șede a iar împreună, 2 a se întremă

RECONDUIRE *v* *T* a fluiera *se faire reconduire*, a fi fluierat

RECONNAISSANCE *f* *Tip* *faire une reconnaissance*, a da revansa noului sef care le a dat o masă (zețarii)

RECONNAISSANCIER *m* funcționar la cassa de împrumut care eliberează chitanțele de primirea amaneturilor

RECOQUER *v* a înapoia || *Se recoquer*, 1 a-și recăpăta puterile, a-și veni în puteri, 2 a se îmbrăcă în haine noi

RECORD *m* *tenir (établir) un record*, a fi cel mai tare într'un Sport, *battre le record*, a sosi cel dintai

RECORDER *v* 1 a preveni pe cineva ce are de spus, de făcut, 2 a împacă || *Se recorder*, a se înțelege

RECORDWOMAN *f* femeia cea mai tare într'un sport, biruitoare

RECOUPE *f* potrivirea de cărți vechi ca să pară noi

RECOURIR *v* *recourir à l'émetique*, a escroacă cu polițe false

RECRÉ *f* *S* recreație

RECUIT *a* 1 rurnat din nou, din nou pierdut, 2 haine recuite, ură înăbușită

RÉCURER *v* *recurer sa casserole*, a lua o curățenie || *Se récurer a)* a lua o curățenie, *b)* a se spovedi *se faire récurer*, a se vindeca de siliis

RÉCUREUSE *f* măsuță de toaletă

REDINGUE *f* redingotă

REDOUILLER *v* 1 a vexa, a plictisi, 2

a răspunde viguros, 3 a se întoarce la aceeași culoare (la jocul de cărți)

REDRESSE *f* a la redresse, sînt, destept, *chevalier la redresse*, lingusitor, șiret, *t'es un type a la redresse*, aști un șiret și jumătate (Rosny, p. 48), *mec a la redresse*, tip curajos gata la orice

RÉEMBALLER *v* a băga iar la închisoare

REFAIRE *v* *refaire quelqu'un (au même, dans le dur)*, a înșela la rândul său pe cineva, *être refait (au même)*, a fi înșelat | *Se refaire*, 1 a recastiga ce a pierdut, 2 *se refaire (le toise)*, a se întrecuța prin mîncare și băutură, a manca

REFEC(T) *m* S înfecătoriu, sală de mancare

REFICHE *v* a pune în loc (*F de S*, No 997)

REFILÉ *m* *aller au refile* a) a văisa, a bo-ri, b) a plăti, c) *ne pas aller au refile*, a mîni

REFILER *v* 1 a mapoia, a retrîmîti, a recstitui *refile ce que tu me dois*, înapoiază-mi ce mi datorezi, 2 a pierde ce a castigat (la joc), 3 a da *refiler des beignes, un pain*, a da palme, o lovitură, 4 a căuța, a se tine după *j'ai eu beau le refiler*, în zadar îl căutam, 5 *s'en refiler sous le tube*, a lua o priză de tabac

RÉFLEC [reflexion] *f* reflecție

REFOULER *v* 1 a renunța la un lucru, a se da înapoi dela *refouler au travail*, a nu voi să lucrez, 2 *refouler a Bondy*, a da dracului

RÉFRACTAIRE *m* leneș, plin de talent, ge-niu proștit prin lenevie

REFRINGUÉ *a* îmbrăcat în straie noi

REFROIDI *m* cadavru (om înecat, etc.)

|| *Il a été refroidi d'avancer*, e ca și mort
REFROIDIR *v* a omorî | *Se refroidir*, a fi în agonie

RÉGALER *v* *regaler ses amis*, a scoate afară, a lua curățenie, *regaler son cochon*, a-și plăti un chef, *regaler son suisse*, a i chit la joc, deci a-și plăti fiecare consumația

RÉGALIA *m* regelitas (țigară de foi)

REGARDANT *a* bien regardant pour le choix, pretențios

RÉGENCE *f* desmățat, desfrănat (demn de desfrânarea dela curtea regenței între 1715--1723) *mœurs regence*, moravuri destrăbălate, *souper regence*, masă cu femei desfrânate

RÉGIMENT *m* *A s'engager dans le regiment des cocus*, a se căsători

RÉGIMENTAIRE *m* *A* camarad de arme din același regiment

REINGLER *v* a împinge înainte cu mîinile întinse pe omul de dinainte

REGISTRE *m* Tip *faire le registre*, a împărți conținutul unei sticle cu vin așa ca fiecare să-și aibă partea sa

RÈGE DE TROIS *f* trinitatea, treimea bărbatului, femeii și amantului

RÉGLER *v* *regler l'ardoise*, a plăti datoria

RÉGLETTE *f* Tip *arroser la reglette*, a oferi o masă zetarilor la avansarea sa ca paginator

RÉGLISSE *f* jus de reglisse, negru, arap

REGOUT *m* 1 bănușală, 2 desgust

REGATTIER *m* cel ce scormonește prin canale spre a găsi obiecte aduse de curent

REGUINGUETTE *f* îndingotă

REGUISE *a* prăpădit, p. ducă, ruinat

RÉGUISE *v* a runa, a prăpădi

REISET *m* (se Politehnica) mînușă de lână

RÉJOUISSANCE *i* *elle a plus de renaissance que de viande*, e mai mult oase decât carne (despre o țemie slabă)

RELAIER *v* a renunța la amor

RELEVE *i* *être a la relève*, a scăpa de mizerie, a se ridica iar

RELEVÉ *m* *A* schimbăcia (santinelă)

RELEVER *v* 1 a scăpa de mizerie, a se ridica iar, 2 *la relever (relever le chandelier, la galette)* a fi înfrînat de o prostituată *V fauvonne*

RELICHER *v* 1 a goli până în fund, 2 *se relicher* a se pupa, a se linge

RELIE *a* îmbrăcat *il était élégamment relié*, e ră elegant îmbrăcat

RELIGIEUSE *i* *nombreil de religieuse*, as (la cântec de joc)

RELUIRE *v* *reluire dans le ventre*, a lăsa gura apă, a ața lăcomia, *faire reluire le singe*, a lăsa pe maistru să plătească

RELUIT *m* 1 zi, lumină zăi, 2 ochi

RELUQUEUR *m* 1 gură-cască, nătărău care cască gura la toate (mai ales la femei), 2 spion

RELUQUEUSE *f* 1 lornietă, 2 telescop mic

REMAQUILLER *v* a face încă odată

REMBALLER *v* 1 *S* a respinge, 2 a gonii, a trimite să se plumb

REMBINER *v* a retrage (un cuvînt ofensător, o deînmărare), a se retrartă

REMBOURQUER *v* a observa, a privi *ses deux beaux chasses sous rembourquaient*, ochii săi frumoși te priveau

REMBOURSE *f* *coup de la rembourse*, înapoieră unei sume împrumutate pentru a se împrumuta cu una mai mare

REMÈDE *m* *remède d'amour*, om groarnic de urât

REMERCIER *v* *remercier son boucher (son boulanger)*, a da ortul popei

REMETTRE *v* 1 *remettre quelqu'un à sa place*, a pune la locul său pe cineva, a-i trage un faier, 2 *remettez donc le couvercle!* dar astupă-ți gura! (cuiva căruia îi pute gura)

REMISE *f* întoarcă bătrână, babă

REMISER *v* 1 a băga la închisoare pe cineva, 2 a da dracului pe cineva, 3 *remiser quelqu'un, remiser le fauer à quelqu'un*, a trage un perdaș curva, *se faire remiser*, a fi pus la locul său (de cineva), 4 *remiser son fauer a)* a tăcea, b) a muri, c) a se face om cum se cade, d) a încasa un perdaș, 5 *avoir remisé ses outils pour toujours*, a fi dat ortul popei (Zola)

REMISIER *m* comisionarul unui jucător la Bursă

REMONE *f* 1 tărăburi, scandal, 2 *faire de la remone*, a face pe grozavu

REMONENCO *m* telal, negustor de haine vechi

REMONTE *f* *faire la remonte*, a umbla după numere noi, a primi noi bordeu

REMONTÉE *f* după amiază

REMONTER *v* *remonter sur sa bête* a) a-și continua drumul, a merge înainte, b) a se întrema, a-și reveni în fire, *remonter sa pendule*, a-și bîta din când în când soția, *remonter le tournebroche*, a readuce la datorie, la ordine

REMOUCHER *v* 1 a observă, a privi, a se uita la *remouche-moi cette petite gueule la*, eamî-te uita la gura asta, 2 a omori în hălăi, *je vais te remoucher*, am să te omor în bălăi

REMOULEUR *m* *remouleur de buffet*, or ganist, flăcău

REMPLIER (SE) *v* A a se reangaja

REMPLE *a f* borțoasă

REMPHIR *v* *se rempîr un peu*, a mai căpăta putre V *sac*

REMPLUMER (SE) *v* 1 a căpăta iar păr lung, 2 a-și reveni în puteri, a sta iar bine

REMPORTE *v* T *remporter sa veste* (une veste), a cădea, a fi fluerat

REMUER *v* a puti

REMUEUR *m* 1 învârtitor *remueur d'affaires*, *remueur d'idées*, învârtitor de afaceri, descoperitor de idei, 2 urzitor de turburări

REN [rien] *adv* nimic

RENÂCLE *f* poliția de siguranță

RENÂCLEUR *m* 1 om ursuz, 2 laș, fricos

RENAISSANCE *f* sdrențe, vechi aruncate,

RENARD *m* 1 aspirant la câlție, 2 carte rară și mînuată găsită la anticvar, 3 bacșiș, 4 *chercheur de renard*, om gâlcevitor, catăceartă, 5 *prendre son renard*, a lua un bulion cu vin, 6 vîrsătură *piquer un (lacher le) renard*, a vîrsa, 7 hoinăreală *faire le renard*, a trage la fit scoala, A *tuer au renard*, a mege cu nasul în vînt, 8 călcător de grevă

RENARDERIE *f* vîrsătură

RENAUD *m* 1 zgomot, scandal, scenă neplăcută *faire du renaud*, a face zgomot, a se plînge, 2 ceartă *chercher du renaud*, a căuta ceartă, a provoca, a deside, 3 mînie *être à renaud*, a fi întăratat, mînios

RFNAUDE *f* ceartă

RENAUDER *v* 1 a fi rău dispus, a mărăi, *il renaudait à propos de tout*, mărăia pentru orice fleac (Zola), 2 a refuză (de a da sau de a face ceva) *quand elle quète, chacun renaude*, când ea umblă cu cheta, fiecare refuză sau o sterge, 3 a se plînge *il renaudait sur tout*, găsiă la toate de criticat

RENAUDEUR *m* mărăitor

RENCARD, RENCART *m* *mettre au rencart*, a pune deoparte

RENCHOIR *v* a recădea în aceeaș greșală, a recidivă

RENCONTRE *f* *faire (un coup de pied) à la rencontre*, a da cu capul buzna în pieptul cuiva (pentru a-l putea jefui)

RENDEVE, RENDEZ [rendez-vous] *m* întâlnire

RENDRE *v* *rendre ses comptes*, a vîrsa, *rendre le tablier*, a ieși din serviciu (un serviciu) [Vezi cuvintele în legătură cu *rendre*]

RENDU *m* articol înapoiat magazinului și pentru care se restituie banii *faire un rendu*,

a cedită pe un chent pentru un articol înapoiat

RÊNE *f* *la troussure (cinqueme) rêne*, coa ma calului, *la quatrieme rene*, coada calului

RENFONCEMENT *m* lovitură timpăna ghinc *envoyer un renfoncement*, a da o lovitură timpăna

RENFRUSQUINER *v* a îmbrăcă cu haine noi)

RENGAINE *f* cântec des repetat

RENGAINER *v* a se întoarce

RENGRACIER *v* a renunță la, hoție, a se face om cinstit

RENIFLE *f* poliția de siguranță

RENIFLER *v* 1 a sorbi, a înghiți dintr'o dată *et nous avons chacun reniflé cinq lites* și-am tras fiecare pe gal câte cinci litri, 2 a refuză (de a face ceva), a avea greșală de ceva *le premier jour, j'ai reniflé sur ma gamelle*, ziua întâia mi-a fost gheată de gamela mea, *renifler au tubin*, a lucra cu gheată, 3 a) a miroși, a simți, b) a ghici, a pîcsimți, 4 a spionă *pour pas s'faire renifler*, pentru a nu fi spionat, 5 *renifler l'eau*, a pătrunde apa (într'o gheată), 6 *renifler la poussière du russeau*, a cădea în canal, *renifler la sciure de bois*, a lucra într'un ciuc

RENIFLETTE *m* V *renifle*

RENIFLEUR *a* *escarpin renifleur*, gheată prin care pătrunde apa || *m* agent polițienesc

RENIQUER *v* a fi rău dispus, a plînge

RENOMMÉE *f* carumă unde se cântă

RENOUVELLEMENT *m* repetarea consumației (în cafenele-concerturi)

RENQUILLÉ *a* Tip *etre renquille*, a fi reangajat

RENQUILLER *v* 1 a se întoarce, 2 *renquiller pour quelque chose*, a cere din nou ceva || *Se renquiller*, 1 a-și reveni în puteri, 2 Tip a fi reangajat (în tipografie)

RENSEIGNEMENT *m* *prendre un renseignement*, a bea un rachiu

RENTIER *m* (iron) lucrător neocupat, fără paine, *rentier à tantines*, nevoiôs

RENTOILER (SE) *v* a-și veni iar în puteri a se mîntreă

RENTRE *a* *être rentre*, a fi lefter, *être rentré dans ses bois*, a purtă galenți

RENTREÉE *f* *faire une rentre*, a-și face zgomotos reaparitia (pe scenă, în politică, etc)

RENTREER *v* *les jambes me rentrent dans le corps*, sunt moit de oboseală, *rentrer dans quelqu'un*, a doborî pe cineva, *rentier dans sa decche*, a fi despăgubit de ceva

REVERSEER *v* 1 a vîrsa, a borî, 2 *renverser son casque*, sa *chaufferette*, la marmite, a murl, *renverser la marmite* a) a nu mai face invitații la masă, b) a refuză de a mai servi

RÉPARTITISME *m* împărțire de bunuri

RÉPARTITISTE *m* partizan al împărțirii bunurilor

REPAS *m* *faire le repas de l'âne*, a bea nu mai după terminarea mesei

REPASSE *f* cafea subțire, apă chioară

REPASSER *v* 1 a da, a trage *repasse*

une taloche, a da o palmă, *repasser la chemise de la bourgeoisie*, a trage o bătaie jumătății sale, *repasser le cuir a quelqu'un*, a tăbăci pielea cuiva, 2 a) a storce de bani, a pingelu, b) a jefui, a piada

REPERCHER *v* a locui iar

RÉPÊTE *f* *S* oră particulară

RÉPÊTER *v* *T* *repeter en robe de chambre, dans ses bottes*, a face repetiție cu jumătate glas, fără gesturi și fără mimică

RÉPÉTITION *f* 1 *aller à la répétition* a) *V* *repcter*, b) a repeti încodată, 2 a doua porție din aceeași băutură sau mâncare, 3 *faire répétition*, a se repeta a spune fleacuri

REPIGER, REPINGER *v* a prinde, a pune mâna pe

REPIQUAGE *m* întoarcere la starea cea bună de dinainte

REPIQUER *v* 1 a recăpăta curaj, a scăpa din nevoie, a și veni iar în puteri (la joc, în afaceri, după o boală), 2 a reîncepe *on repiqua son chaste cancan*, se reîncepu neprihănitul dans desmățat, 3 a adormi din nou *au plus fort de la chaleur, on repique dur*, în tocul căldurii, adormi iarăși bușean, 4 a face pentru a doua oară ceva, 5 a cere o nouă consumație *nous avons bu trois bocks, si nous repiquons?*, m băut trei țapuri dacă am mai luat un rând? 6 *repiquer sur quelque chose* a) a reveni iarăși asupra unui lucru, b) a mai cere o bucată din ceva *repiquer sur le rôti*, a mai cere o bucată de friptură, 7 *repiquer sur quatre*, a câștigă partida deși adversarul avea deja patru puncte la o carte, 8 a se întoarce *repiquer au turbin*, a se întoarce la lucru, *repiquer à la corvée*, e încercă din nou, 9 *repiquer au truc*, a) a nu se da bătut, a reîncepe, b) a se reangaja

RÉPONSE *f* *réponse des primes*, lichidarea primelor

REPORTAILLON *m* reporteras

REPORTER *v* *reporter son fusil à la mairie*, a fi intrat în al 50-lea an, a-și fi făcut stagiul, *reporter son ouvrage*, a-si duce clientul la groapă (un medic)

REPORTÉRISME *m* reporterii

REPORTÉUR *m* capitalist care împrumută bani pe afaceri de report

REPOSOIR *m* hotel mobilat cu camere lunare

REPOUSSER *v* *repousser du corridor, du couloir*, etc a-i puși gura

REPOUSSOIR *m* 1 obiect servind ca contrast pentru a scoate în relief un altul (ex femeie groaznic de urâtă care servă de însoțitoare uneia mai puțin urâtă), 2 momâie înfricoșată

REPTILE *m* reptil, ziarist guvernamental

REPTILIEN *a* reptilian *presse reptilienne*, presa partidului la putere

RÉPUBLICOPHILE *m* iubitor și partizan credincios al republicii

RÉPUBLICOQUINS *m* pl republicani democrați (în ochii ultramontanilor)

RÉPUBLICUE *f* *cachet de la république*, lovitură de picior în obraz

RÉQUIEM *m* pensiune ieftină în familie

REQUILLER *v* *S* a respinge

REQUIMPETTE *f* redingotă

REQUIN *m* 1 deputat samsar, 2 *S* profesor civil (la școala de Marină)

REQUINQUAGE *m* îmbrăcăminte cara ghioasă, 2 pimenire, înnoire, 3 întremare

REQUINQUER *v* a privi cu băgare de seamă

|| *Se requinquer*, 1 a se găti *croyez vous qu'une femme puisse se requinquer un ?* (cieri d-ta că o femeie se poate găti aci? 2 a se înfoli din nou, 3 a se întrema, a-si veni în putere

RESERVOIR *m* *A* rezervist

RÉSIC *adv* încălșă!

RESPECTER *v* *respecter ses fleurs*, a-si păstra virginitatea (o fată)

RESSAUT *m* *avoir du ressaut*, a intra în mânie, a se infuria

RESSAUTER *v* a infuria

RESSERRER *v* *resserrer son linge*, a muri

RESSORT *m* 1 *le grand ressort*, inima, voința *casser le grand ressort*, a pierde energia, curajul, 2 *les ressorts*, părțile genitale ale femeii

RESORTIR *v* *faire ressortir*, a fi nesuferit

RESSOURCE *f* *madame la Ressource*, ho-năreasă, pere, mere *la Ressource*, persoană care știe să se folosească de orice împrejurare

RESTANT *m* *voilà le restant de mes ecus!* poftim, asta mai lipsă! *restant de souper*, veche chentă a restaurantelor

RESTITUER *v* 1 a vărsa, a bori, 2 *restituer sa doublure*, a muri

RESUCE *a* uzat, șters, vestejit || *f* poveste slăbită, lucru vechiu *c'est de la troisième resuce*, asta-i lucru vechi de tot

RESURRECTION *f* *la Resurrection*, închi-soarea Saint-Lazare din Paris

RETAPE *f* 1 plimbare pe trotuar *aller a la retape*, *faire la retape*, a umbla după mușterii (o prostituată), 2 *aller à la retape*, a merge să pândască pe șosea

RETAPE *a* 1 reparat, restabilit, 2 îmbrăcat în haine noi

RETAPER *v* 1 *S* a respinge (la examen), 2 a mai cere odată, 3 *faire retaper le domino*, a-si repară dantura || *Se retaper*, a se întâlni

RETAPEUSE *f* prostituată de stradă

RETENIR *v* (iron) *je te retiens*, chiar așa am să fac (vorbă să fie), *je te retiens pour la première contredanse*, am să te burdușesc la prima ocazie, *je retiens ton numéro*, las, că te țiu eu minte

RETIRATION *f* Tip *être en retiraton*, a intra în al 50-lea an, a începe să îmbătrânească

RETIRETTE *f* retragere pe furis a mizerii după ce soarta a decis

RETOURNE *f* *chevalier de la retourne*, jucător pasionat

RETOURNER *v* 1 *retourner le feuillet*, a se da la plăceri nefirești, 2 *retourner le paletot (la veste)* a) a da faliment, b) a muri, c) a și schimba părerea, 3 *s'il retourne des claques*, dacă se va întâmpla să se dea palme, 4 *s'en retourner*, a îmbătrâni, 5 *de quoi il retourne*,

despre ce e vorba, *de quoi retourne t-il ?* ce mai nou?

RÉTRECÎ *a și m țgarcit*

RETROUSSEUR *m* peșle întrefinut

RETROUSSIS *m* *retroussis des yeux*, deschide a ochilor (Daudet)

REÜSSI *a* frumos, răpitor *il ne l'avait jamais vue si reussie*, niciodată n'o văzuse așa de răpitoare

REÜSSITE *f* *faue des reussites*, a da în căi, (pentru a vedea dacă se va întâmpla ceva), a face o pasență

REVE *m* *un rêve* a) o minune, ceva minunat *un rêve d'homme*, un om minunat, b) ceva rar, un ce imposibil *dans ce pays les belles femmes, c'est un reve* în această țară femeile frumoase sunt ceva rar

REVENDE *v* a repeta

REVEZ-Ÿ *m* *avoir un gout de revez y*, a mirosi a ceva vechiu

REVERS *m* 1 *le revers de la médaille*, curul, 2 *faire un revers* a) a ține cu alți jucători șarlatani, b) a se da altuia dreptul de a da cârțile după ce le-a măsurat în vederea unui complice

REVIDAGE *m* punerea din nou la licitație a unui obiect obținut ieșin la altă licitație

REVIDER *v* a pune din nou la licitație un obiect care a fost luat ieșin la altă licitație

REVOIR *v* *revour la carte*, a vărsa, a bori

RÉVOLUTION *f* numărul 89 la loton

REVOYURE *f* a la *revoyure*, la revedere

REVUE *f* 1 *revue de detail*, inspecție de îmbrăcăminte, 2 *revue de ferrie* a) săritură la care calul își arată câteși patru coștele, b) cal căzut cu potcoavale în sus, *revue de pistolet de poche*, vizita sanitară a unui regiment, 3 *etre de la revue*, a fi tras pe sfoară

RHABILLAGE *m* condiment (unt, untdelemn, grăsimi)

RHÉTO *m* 1 clasa de retorică, 2 elev al clasei de retorică

RIBOU(S) *m* 1 pantofi vechi *t'as rien à toi sui le dos, pas seulement tes ribous*, n'ai nimic în spinare nici măcar pantofi tăi cârpiți (Melenier), 2 cârpaci, telal

RIBOUIT *m* *sezut il se fourre l'index dans le ribouit jusqu'a la septieme phalange*, își vară de tot degetul arătător în anus

RIBOULDINQUE *f* petrecere, chef

RIBOULE *f* *faire la riboule*, a vinde numere și panglici pentru cei ce trag la sorti

RIBOULER *v* *ribouler des yeux*, a roti, a sgară ochii la ceva

RIBOULET *m* vânzător ambulant de numere cu panglici pentru cei ce trag la sorti

RICHE *a* frumos, excelent, minunat *voila un riche poulet*, ce puru minunat! *ce n'est pas riche!* asta nu-i frumos deloc! nu face paralel *pain riche*, paine fină, *etre riche en voire*, a avea dinți frumoși, *riche en peinture*, ce dă iluzia frumosului, a bogăției, *être bien riche*, a se îmbătă, *vous aurez là, la petite mere, de riches as peiges*, vei avea, mămuco, un sparanghel minunat

RICHELIEU *a* *faire son Richelieu*, a fi foarte galant (cu femeile)

RICHEMENT *adv* foarte mult *richement laid*, groaznic de urit, *c'est richement ennuyeux*, e plictisitor la culme

RIELOT *m* pantof a *m'a paye des bath riclots*, mi-a cumpărat niste pantofi frumoși

RICHONNER *v* a râde (Delvaux)

RIDEAU *m* bluză lungă *avec un rideau sur la croupe*, cu o bluză lungă pe spate

RIDICULE *m* A *endosser le ridicule*, a se pune în ținută

RIEN *adv* extraordinar, foarte *rien bete*, teribil de prost, *rien chic*, *rien bate!* foarte elegant, tare nostim

RIENFAISANT *m* leneș, puturos

RIFFAUT *m* (sr Polhnică) mapa de desen

RIFFE (DE) *adv* 1 cu zor, 2 cu forță *prendre de riffe*, a lua cu forță

RIFARD *m* 1 umbrelă mare și grosă (de modă veche), 2 buighiz, bogătas

RIFLARDISE *f* înimurare necroadă, prostie burtăvezească

RIGADIN *m* pantof gros *mes rigadins font des risettes*, pantofii mei sunt rupți (Richopin)

RIGOLADE *f* 1 ras, glumă, petrecere *être a la rigolade*, a se amuza, a petrece, *pour la rigolade*, e numai în glumă, chipurile ca să radem, *coup de rigolade* a) cântec vesel, b) partidă de petrecere, *enfiler a la rigolade*, deshanat, *prendre a la rigolade*, a lua în glumă, 2 dragoste intimă fără urmări serioase, flirt

RIGOLARD *a* nostim, hazliu || 1 om de petreceri, 2 T aplauditor plătit care trebuie să facă haz la unele părți ale piesei

RIGOLBOCHADE *f* veselie, petrecere, sburdălnicie

RIGOLBOCHE [nume de dansatoare vestită în 1860] *m* 1 petrecere amuzantă, 2 *lichoter un rigolboche*, a lua o masă delicioasă, excelentă || a amuzant, nostim, hazliu *c'est bien plus rigolboche*, e mult mai amuzant, *c'est pas rigolboche de plaquer son métier*, nu e tocmai amuzant să-ți părăsești meseria

RIGOLBOCHER *v* 1 a petrece, a face nebunii, 2 a dansa

RIGOLBOCHEUSE *f* dansatoare desmățată

RIGOLE *f* 1 mâncare bună, 2 glumă

RIGOLER *v* 1 a face glume proaste, 2 a petrece (bând, cântând și jucând), a chefui, 3 a face amor fără urmări serioase, a flirta

RIGOLETTE *f* fată veselă care frecventează bălurile publice

RIGOLEUR, EUSE *a* vesel, cu chef || *m* tovarăș de petreceri || *f* femeie de petreceri

RIGOLO *a* 1 a) vesel, nostim, hazliu, b) glumet, posnaș, caraghios *être rien rigolo* a) a fi foarte hazliu, b) a fi foarte posnaș, glumet, *rigolo pain-de-seigle (pain de sucre)*, nespus de glumet, 2 neorod, nătălească || *m* 1 om de petreceri, bonvivant, 2 luru de haz, 3 neorod, gască *faire un rigolo*, a atacă pe un treacător noaptea, 4 revolver *veux-tu ce rigolo?* il crache ses pruneaux, vrei acă revolver? stropește cu gloanțe (Rosny, p 84), *faire aboyer*

le *rigolo*, a trage cu revolverul, 5 cheie falsă, cârlig

RIGOLOT *m* plastru de muștar

RIGOLOT, OTTE *a* vesel *elle etait rigolotte comme une petite folle*, eră veselă ca o fată nebunată

RIGOUILLARD, E *a* vesel, posnaș, foarte hazliu

RIGOUILLER (SE) *v* a se hotări *je ne peux pas me rigouiller a avaler*, nu pot să mă hotărăsc a primi

RIGRI *m* sgârcit, sgârne-bianză

RIGUE *f* rigoare, strânsicie

RINCÉ *a* ruinat, scuturat de bani *être rincé comme un verre a biere*, a fi cu totul ruinat

RINCE-CROCHETS *m* *A* porțiune suplimentară de cafea

RINCE PIF *m* Mar batistă

RINCE PINTES *m* membru al unei Societăți de bățivani

RINCER *v* 1 a plăti de băut *tu devrais bien nous rincer*, ai trebui să ne plătești de băut, 2 a despuia, a scutură de bani, 3 *se rincer l'a valou, le bec, la dalle*, a și uda gâtul, a bea, *se faire rincer la dalle*, a bea cu altu fără a plăti un singur rand, 4 *se rincer l'œil de quelque chose*, a-si desfăta privirea la ceva, 4 a bate, a scărmana *un general fond sur l'ennemi et le rince*, un general se aruncă asupra dușmanului și-l bate || *Se rincer*, 1 a lua o curățenie, 2 *se faire rincer* a) a se uda până la piele, b) a căpăta un perdeaș strâns, c) a fi fittut la joc, *se faire rincer le trente-deuxieme*, a trage la măsca

RINCEUR *m* *rinceur d'œil*, privitor, gură-cască

RINCETTE *f* păhăruț cu coniac după cafea

RING *m* incintă de cântărie, incintă spectatorilor cari pariază

RINGUÉE *f* *mettre quelqu'un a la ringuee*, a bate pe cineva

RINGUER *v* 1 a staționa în incinta pariurilor *on ringuait à tout casser*, o mulțime imensă staționează în incinta pariurilor, 2 a bate, a burduși

RINGUEUR *m* spectator care pariază

RIOLE *f* petrecere, veselie *faire riole*, se *mettre en riole*, a se învâseli, a face nițel chef, *être en riole*, a fi cam cheilui

RIPATON *m* 1 picior *jouer des ripatons*, a o șterge, a-si lua picioarele la spinare, 2 gheată veche cărpăcită *alors lentement traînant sa paire de ripatons eules, elle descendit la rue*, atunci, târându-și încoț pantofii ei mari scăldați se scoborî în stradă (Zola)

RIPATONNAGE *m* *S* (șc Politehnică) cursul

RIPATONNER *v* 1 a câpi, a drege, a repara *ripatonner un livre*, a publica o nouă ediție revăzută și corectată a unei cărți, *ripatonner un édifice*, a face reparație unei case, 2 *S* (șc Politehnică) a coase

RIPATONNEUR *m* cel ce drege un tablou stricându-l, cărpaci

RIPER *v* 1 a îmbrățișa cu dragoste, a să-

rută, 2 a șterpeii *je lui ai ripé sa galetie*, i-am șterpeit banii

RIPEUR *m* craru, om desfrânat

RIPOPEE *f* lepădătură, fleac

RIQUET *m* micuț *viens ici mon petit riquet*, vino incoace micuțule

RIQUIQUI *m* 1 rachiu, basamac *je t'apporte une goutte de riquiqui*, îți aduc un pic de basamac, 2 lepădătură, lucru prost făcut, de calitate proastă || *a avoir l'air riquiqui*, a fi caraghios sau excentric îmbrăcat

RIRE *v* *T rive du ventre*, a-i sălta burta razand, *rire a la caisse*, a primi o primă dela un agent de schimb, etc *V baleine*

RISETTE *f* 1 lambet, suras *faire une risette a quelqu'un*, a zâmbi diăguț cuiva, (*iron*) *mes rigadins font des risettes*, ghetile mele cască gura, sunt rupte, 2 fată cu surâsul veșnic pe buze

RIVETTE *f* prostituată încă ageamie

RIZ PAIN-SEL *m* *A* 1 soldat însărcinat cu subsistența, cu distribuția alimentelor, pesmet, 2 furnisor de armată, grănar îmbogățit pe marept

ROBE *f* *robe noire* judecător, *robe rouge*, președintele sau judecătorul unei Curți cu jurați

ROBIGNOL *a* foarte nostim

ROBIN *m* tau de pișă

ROBINSON *m* umbrelă imensă

ROBINET *m* *lâcher le robinet*, a plânge

ROCAMBOLE *f* operă literară fără valoare

ROCAMBOLE *f* 1 lucru fără valoare, fleac *c'est de la rocambole*, nu face trei parale, 2 moft, iăgăduială neserioasă *funis donc avec les rocamboles, nous ne coupons pas dans le pont*, ia mai lasă mofturile, că cu noi nu ți se trece

ROCANTIN *m* (*vieux*) *rocantin*, craru bătran

RÔDEUSE *f* prostituată vagabondă

RODODOME *m* zgomot (Bruant)

ROGATE *f* resturi de mâncări din lada cu gunoii a bucătarilor || *a urit*, prost, defectuos

ROGER BONTEMPS *m* om mulțumit de sine

ROGNE *f* 1 rea dispoziție, mânie *piquer la (vraie) rogne*, a se supăra, a se mâni, *être en rogne*, a fi în mânie, *être salement en rogne*, a fi într-o mânie teribilă, 2 ceartă, galceavă *chercher rogne à quelqu'un*, a căuta ceartă cuiva.

ROGNEUR *m* *A* furier, sergent furier

ROGNOLER *v* a mormăi

ROGNON *m* 1 testicul, 2 *sale rognon*, rânos și păcătos

ROGNONNAGE *f* mărșăleală

ROGNURE *f* 1 actor prost *rognures de fer blanc*, trupă prostă de actori, 2 cântec cântat de un elev al Conservatorului

ROGOMEUX, EUSE *a* de rachiu *voix rogomieuse*, voce răgușită de boțivan

ROI *m* *roi de la mer*, pește, întreținut, *ros des capitulards*, generalul Bazame

RÔLEUR *m* reprezentantul de rând, de săp-tămână al unei asociații muncitorești

ROMAGNOL *m* comoară ascunsă
ROMAIN *m* T aplaudator plătit
ROMAINE *f* 1 perdaf strașnic, zavrac, 2 băutură din rom și lapte de mîdale
ROMANCE *f* A *piquer une romance*, a dormi, a sforăi
ROMANICHEL *m* țigan francez
ROMBIER *m* moșneag, bățian (Rossignol)
ROME *f* *aller (passer) a Rome* a) a primi un perdaf, b) a fi bătut
ROMPRE *v* *rompez!* a) rupeti randurile! b) șterge-o, cară-te! *rompre du pain nocturne ensemble*, a frecvența noaptea împreună cărciumile, *rompre en chiens*, a iesi din încurcătură
RONCHON *m* mărățor, căcălitor
RONCHONNEMENT *m* mormăit
ROND *a* și *adv* 1 *faire rond*, a picta cu moliune, 2 *etre ronde bosse*, a fi nerusinat, arogant, 3 beat *un soir que j'étais rond*, într-o seară cand eram beat, *rond comme balle (comme une futeille comme une pomme)*, a fi beat tuită, 4 *rond comme balle*, îndopat, ghiftut || *m* 1 gologan de cinci *avoir le rond*, a avea bani, *pas le rond*, nici o pară, *tourner rond*, a nu mai avea para chioară, 2 măr, 3 cur *pousser son rond*, a-și face nevoia, 4 ghiulecă
ROND DE CUIR *m* funcționar ruginit *s'endormir sur son rond de cuir*, a nu înainta, a nu ajunge la nimic
RONDELET *m* țaișoară
RONDIN *m* 1 murdărie, 2 monedă de aur
ROND OUILLARD *a* peste măsură de frumos
RONFLER *v* a vorbi din gât, a lungi pe er
RONGEUR *m* (ver) *rongeur*, trăsură închisă cu ceasul
RONRONNER *v* 1 a lîngusi (o femeie), 2 a serie articolase neînsemnat
ROQUET *m* om mic și răutăcios, javră
ROQUILLE *f* sfert de litru
ROSALIE *f* baronetă
ROSBIF *m* Englez
ROSSIGNOL *m* 1 marfă care se vinde greu, marfă veche, carte care nu se vinde, 2 cheie falsă, cârlig de lăcătuș (cu care hoții deschid ușile)
ROSTO [generalul Rostoland] *m* gazometru, bec de gaz aerian (la șc. Politehnică)
ROTE *f* mânie, rea dispoziție
ROTÉ *v* A a fi înmărmurit, mirat *j'en rote*, sunt înmărmurit
ROTEUR *m* T bariton
ROTHOMAGO (MONSIEUR) *m* omuleț de lemn ce se afundă și se ridică într-o sticlă cu apă (de care se servesc ghițitorii)
RÔTI *m* 1 *s'endormir sur le rôti*, a-și mai slăbi zelul, *il ne s'endort pas sur le rôti*, lucrează de zor, nu se lasă cu una cu două
ROTIN *m* gologan de cinci, *t'as pas le rotin?* n'ai ceva bani? (Bruant)
RÔTIR *v* *rôtir le balai*, a trăi în desfrâu
ROTOTO *m* lovitură de băț, bețe *coller du rototo à quelqu'un*, a da bătaie cuiva || *int rototo!* aida de! sgărciu!
ROUBIGNOLE *f* 1 ghiulecă mică de plută (de care se servesc șarlatanii în jocurile lor),

2 joc de hazard, roata norocului, 3 *pl* testicul
ROUBIGNOLEUR *m* șiret, pișcher, șarlatan
ROUBION *m* prostituată foarte urită
ROUBLARDERIE *f* șiretic, pișcheriلاع *être à la roublarderie*, a fi un pișcher și jumătate
ROUCHI *m* ticălos, pușlamă
ROUCHIE *f* prostituată infectă, târfă
ROUE *f* 1 *roue de derriere*, piesă de 5 franci *roue de devant*, piesă de doi franci, 2 *à la roue*, șmecher, șiret *un zigue tres a la roue leur coupa la chique*, un camarad foarte șiret le tăia vorba
ROUEN *m* *aller a Rouen* a) a alerga la peirea sa, b) T a fi fluierat, c) a avea de a face cu musterii neserioși, *envoyer a Rouen* a duce la peire
ROUER (SE) *v* a se umfla în pene
ROUFFION, ONNE *s* băiat, fată de prăvălie (care strângela loc stof la motolite)
ROUFLAQUETTE *f* 1 cărliont, 2 pește de cea mai ordinară specie
ROUFLE *m* palmă
ROUFLÉE *f* A bătaie *recevoir une rouflee que le poste en prendrait les armes*, a mânca o bătaie strașnică
ROUGE *a* și *m* *mangeur de rouge*, asasin, *faire rouge* a) a avea menstruație, b) a vărsa sange, *faire tomber le rouge*, a-și mirosi urat gura, *c'est rouge de boudin* merge prost
ROUGET *m* om cu păr ros, cu barbă roșie
ROUILLARDE *f* sticlă
ROUILLER (SE) *v* a îmbătrâni, a se învechi
ROULANCE *f* Tip zgomot asurzitor făcut de zețari cu ciocanele pe vingălacuri (la înțorcerea unui coleg păcălit)
ROULANT *m* 1 trăsură, 2 vânzător de haine ambulănt
ROULANTE *f* 1 trăsură, căruță, 2 tobă, 3 prostituată
ROULEAU *m* 1 *pl* A testicul, 2 *être au bout de son rouleau*, a fi pe moarte
ROULÉE *f* bătaie strașnică
ROULEMENT *m* 1 zel la lucru *allons-y mes enfants, et du roulement!* aideți copii mei, și pe lucru, 2 A *roulement de la gueule*, semnal de mâncare
ROULER *v* 1 a bate strașnic, 2 a înșelă grosolănește, a trage pe sfoară, a-și bate joc de *rouler les tribunaux*, a și bate joc de tribunale, *rouler quelqu'un dans la farine*, a trage pe sfoară pe cineva, a juca o țestă, 3 a călători, a colindă *rouler sa bosse*, a colindă, a voiajă, a vagabondă, A *rouler en chemin de fer*, a se plimba în aer, a fi ridicat în somn din pat cu frânghii (festă jucată soldaților de curând veniți), 4 *rouler sa viande dans le torchon*, a se culca, 5 *cela (ça) roule* a) merge bine, b) treburile merg bine, c) A nu e armonie în mișcare, în trăgături || *Se rouler*, 1 a) a se tăvăli, b) a se tăvăli în norou, c) a se tăvăli de răs, 2 *se faire rouler*, a fi înșelat, tras pe sfoară
ROULETTE (A LA) *adv* ghilotinat

ROULEUR *m* 1 strângător de petice, 2 vagabond lucrător care nu stă mult timp în trîndărie, 3 şarlatan, potlogar *nos courtiers passeraient pour des rouleurs*, samsari nostri ar trece drept nişte şarlatani, 4 lungău obrăznic, 5 (mai ales *Tip*) lucrător care umblă numai în aparenţă după lucru şi care primeşte despă-
cări de drum

ROULEUSE *f* 1 strângătoare de petice, 2 a) femeie care face tot felul de meserii, b) prostituată ordinară

ROULIS *m* 1 *Mir avou du roulis*, a fi beat, 2 *roulis de chaus molles*, femeie umflată de băutură

ROULOTTE *f* trăsură

ROULURE *f* 1 hămană, lepădătură *c'est un vieux cabotin, une roulure de la province*, e un actor bătrân, o lepădătură a provinciei, 2 lăcă, prostituată ordinară

ROUMI *m* A creştin, soldat francez de curand sosit în Africa

ROUMIF *f* coajă uscată de paine

ROUPANE *a* fînt (la joc), ruinat

ROUPETTES *f* pl testicul *mes roupettes!* n ci gînd n'am!

ROUPIE *f* 1 păduche de lemn, 2 *de la roupie de sansonnet*, cafea foarte subţire, aporă, *roupie de singe* a) nimic, b) cafea pălănoasă apă chioară

ROUPILLADE *f* *battre la roupillade*, a se prefăca că doarme

ROUPILLER *v* a dormi, a moşăi *il roupille sur son ouvrage*, adoarme pe lucru, *roupiller dans le grand*, a fi mort

ROUPILLEUR FUSE *s* somnoros, somno-
roasă

ROUPILLON *m* somnoros

ROUPION *m* băiat de prîvălie

ROUPIOU *m* student în medicină

ROUPIS *m* bătrîn trăgător de tabac

ROUQUIN *a* roşcovan

ROUSBI *a* extraordinar *quel type rousbi!*

ROUSCAILLER *v* 1 a vorbi *rouscailler bigorne*, a vorbi limba hoşilor, 2 a se împreună, a face treaba, 3 a cere cu violenţă

ROUSCAILLEUR *m* craiu

ROUSPANT *m* pişte al pederastilor

ROUSPÉTANCE *f* 1 rea dispoziţie, 2 revoltă, împotrivire *faire de la rouspétance*, a mărăi, a se revoltă a se împotrivi *vous coulez faire de la rouspétance?* vrei să faci împotriva?

ROUSPÉTER *v* 1 a se revoltă, a mărăi *tu rouspètes?* te revolti? te împotrivescu? 2 *ne pas rouspéter*, a nu răspunde, a nu obiecta nimic

ROUSPÉTEUR *m* om rău dispus, îndărătnic

ROUSSE *f* poliţia *il croit voir partout la rousse* i se năzare că vede pretutindeni poliţia, *marcher avec la rousse*, a fi agent al poliţiei || *m* inspector de poliţie

ROUSSELETTE *f* *c'est de la rousselette*, e fleac, moft, nimic

ROUSSI *a* être roussi, a fi descoperit, demascat

ROUSSIN *m* 1 agent al poliţiei, 2 *Tip* maşină tipografică, veche şi proastă

ROUSSISURE *f* pată de roseată (Zola)

ROUSSURE *f* pată pe obraz

ROUSTAMPONNE *f* moft, fleac

ROUSTI *a* pierdut, dus pe copcă, *coup rousti*, întreprindere nereuşită

ROUSTIR *v* 1 a şterpechi, a lura, 2 a înscăla, a escroca *l'ouvrier se laisse roustir par le patron*, lucrătorul se lasă a fi înscelat de patron

ROUSTISSEUR *m* 1 hoţ, 2 înşelător escroc

ROUSTISSEUSE *f* 1 paravînt femeie care trăieşte pe spinarea altora, 2 hoată *on accuse donc c'est fille d'être une roustisseuse*, fata aceea e aşă dar acuzată ca hoată

ROUSTISSURE *f* 1 glumă proastă, 2 fleac, 3 *T* fleac de rol, 4 furt neînsemnat

ROUSTONS *m* pl testicul

ROUTÈRE *f* prostituată de stradă

ROYAL-CAMBOUIS *m* A soldat de tren

ROYAL-GOMMEUX, ROYAL-GRELOTTEUX *m* gomos aristocrat

ROYAUME *m* *partir pour le royaume de taupes*, a da ortul popei

RUBAN *m* 1 *faire le ruban à quelqu'un* a înscăla pe cineva (la un schimb de bani)

RUBANIER *m* posesor al panglicii roşii, cavalier al Legiunii de onoare || *a question rubannière*, chestie de decoraţie

RUBIS *m* *rubis sur pieu*, cu bani peşin || a foarte elegant

RUE 1 *rue du bec déparée*, gură ştirbă *se faire repaver la rue du bec*, a-şi pune dantură, 2 *rue au pain*, gătlee, 3 *rue de Rivoli*, şase (la cărţile de joc), 4 *à la rue de Lappe*, la dracu! 5 *la voila de rue*, iată o prostituată acum 6 spaţiu între două culise

RUDE *a* foarte mare *c'est un rude artiste*

RUDEMENT *a* foarte *c'est rudement chouette* e foarte nostim

RUETTE *f* gătlee

RUFFIAN *m* 1 coate-goale, 2 şarlatan pungaş

RUFFIANISME *m* pungăşimea

RUINE *f* *madame la Ruine*, gura

RUINE-MAISON *m* risipitor

RUISSELANT *a* *c'est ruiselant d'inouïsme*, e ceva nemaiauzit

RUMFORT *m* *voyage à la Rumfort* a) plecare în voiaj spre a nu da bacşişuri de anul nou, b) voiaj economic

RUOLZ [inventatorul aurului şi argintării galvanice] *m* *procédé ruolz*, aurire sau argintare galvanică, *du ruolz*, marfă falsă, *prince en ruolz*, pseudo-prinţ, prinţ fals

RUOLZÉ *a* aurit, argintat, fals

RUP, RUPART *a* 1 elegant, nobil *tu étais dans une société assez rup*, erai într-o societate destul de elegantă, 2 bogat || *m* domn elegant, nobil, bogat

RUPIN *m* 1 elegant, bogat, nobil *c'est rien rupin*, e foarte elegant, *ça m'étonne pas il est rupin*, nu mă miră, e bogat, 2 viclean, şiret, pişicher

RUPINE *f* damă elegantă, nobilă

RUPINER *v* *rupiner a blanc, à froid*, a fi palant, la culme

RUPINSKOFF *a* elegant *j'ai pris mon*

papier à lettre rupinskoff, luați hârtia de scrisori cea mai elegantă

RUSTIQUE *a* puternic, vârtos *n'être pas rustique*, a nu fi voinic || *m* *T* decor câmpenească

S

S *m* sau *f* *faire des S*, a umbla în zig-zag, pe două cărări, *droit comme une S*, cocosat

SABIR *m* amestec de arabă și cuvinte europene, jargonul soldaților algerieni

SABLE *m* 1 *calandrier (caler) le sable*, a duce un trau ticălos, *il a du sable dans les yeux, le marchand de sable a passe*, e plăpădit de somn, *ils freacă ochii de somn, être sur le sable*, a fi fără post, în muzerie (un pește)

SABORD *m* 1 *jeter un coup de sabord*, a arunca o privire, a venifica (un lucru), 2 *mille sabords*! mii de draci!

SABOT *m* 1 tembel, lucrător prost *jouer comme un sabot*, a jucă prosteste, 2 somnoros, om adormit, 3 lucru prost, vecinătate (= trăsura hodorogită, vicioasă proastă, biliard prost, scuiță proastă, material uzat), 4 luntre mică, barcă, 6 *elle a casse son sabot*, și-a pierdut leciuria

SABOTAGE *m* cărpăciut

SABOTER *v* 1 a lucra prost și a cărpăci, a măzgăli, 2 a bea sdravăn

SABOTEUR *m* lucrător prost, carpaciu, măzgălitor

SABOULER *v* 1 a gonii (din serviciu), 2 a curății de noroi

SABOULEUR *m* curățitor

SABOULEUX, **EUSE** *s* cerșetor care se viciază ca e epileptic

SABOURIN *m* lucrător prost, carpaciu *il n'y a que des sabourins dans son echoppe*, au vezi decât carpacii în sandramaua lui

SABRE *m* *traîneur de sabre*, (iron) Mos Teacă, *avoir un sabre*, a fi beat, churchilit, *joli coup de sabre*, gură mare

SABRENAUD *m* carpaciu

SAC *m* 1 *un sac*, o mie de franci, 2 avere *vous avez marche pour le sac*, ai preferat averea, *avoir le sac, être du sac*, a avea bani, a fi bogat, *homme au sac*, om bogat (care a moștenit), *avoir dans son sac*, a avea, a poseda, *n'avoir rien dans son sac*, a fi lipsit de spirit, de talent, *quel sac!* ce veră poetică, 2 *être dans le sac* a) a fi urât, b) a fi pierdut la joc, a fi făcut speculații nenorocite, *n'être pas dans le sac*, a fi frumos, *l'affaire est dans le sac*, afacerea e terminată, *ça n'est pas dans un sac*, asta e vândut, lămurit, 3 *donner le sac*, a concedia, a da afară, a gonii, *avoir son sac*, a fi dat afară, *donner son sac*, a-și da demisia, a ieși de unde-a, *mettre sac en terre*, a încetă lucrul, 4 stomac, pantece *avoir une mauvaise pierre dans son sac*, a sta rău cu sănătatea, a fi greu bolnav, *n'être pas dans son sac* a) a fi într-o situație critică, b) a fi bolnav, *avoir le sac*

plein a) a se fi îndopat, îmbătat, b) a fi însărcinată (o femeie), *en avoir son sac*, a nu putea suferi, a fi sătul până'n gât (de cineva), *donner un coup de sac*, a sgâlțâi ranița (spre a-și ușura greutatea), 5 *cracher (etternuer) dans le sac* a fi ghilotinat, 6 *sac à charbon*, preot, *sac au dos*, cocosat, *sac a malice*, pungă de scamator, *sac a os*, schiclet ambulant, *sac a puces*, caine, *sac à vin*, bețivan, sugaciul [Vezi cuvintele în legătură cu sac]

SAC-A-DIABLE! **SAC-A-PAPIER** *int* la dracu!

SACARD *m* și a (om) chiabui, bogat

SACQUE *m* strangător de petece cu sacul || a bogat, chiebur

SACQUER *v* 1 a concedia, a da drumu *je vous ferais sacquer par le patron*, am să vorbesc cu stăpanul să te dea afară, 2 a amenința cu darea afară

SACRELOTE *int* mii de draci!

SACREMENT *m* căsătorie *Oscar m'offrit le sacrement*, Oscar mă ceru în căsătorie

SACRISTAIN *m* bărbatul sau amantul pezevenghei

SADIQUE [marquis de Sade] *m* sadic, om care se dedă la plăceri contra naturii || a foarte desfrânat și foarte imoral

SADIQUEMENT *adv* într'un mod desfrânat

SADISME *m* sadism, iel murdar și foarte imoral de a scrie

SAFRAN *m* *accommoder au safran*, a înșelă (în domeniul conjugal), *aller au safran*, a-și toca banii

SAIGNER *v* 1 a răni, a omorî, 2 *faire saigner*, a face inimă rea, a face să sufere

SAINT-CRÉPIN *m* *prendre la voiture de Saint-Crépin*, a merge pe jos

SAINT-DENIS *m* *ne pouvoir passer sous la porte Saint Denis*, a purta coarne enorme

SAINT-DIFFICILE *m* om foarte dificil la mănăie

SAINT-DOME *m* tutun

SAINTE ESPÉRANCE *f* ultima zi înaintea plății

SAINTE-FARCE *f* bilet imitat de 1000 de franci

SAINTE-LONGIE *f* femeie leneșă și adormită

SAINTE-MOUSSELINE *f* 1 păpușile, femeile care tin foarte mult la găteală și a plăceală, 2 rochie simplă de musulină albă

SAINTE-NITOUCE *f* femeie care se falsește, năzuroasă

SAINTE-TOUCHE *f* ultima zi a lunii, a săptămânei, ziua de plată

SAINT-FRUSQUIN *m* uneltele zețarului

SAINT-GEORGES *m* duelist și călăreț evreiesc

SAINT HUBERT *m* *médaille de Saint Hubert*, piesă de cinci franci (în argint)

SAINT-JACQUES *m* *Tip aller à Saint-Jacques*, a sări un curânt, o fiară, *prendre son Saint-Jacques*, a părăsi atelherul

SAINT-JAMAIS (A LA) *adv* niciodată

SAINT JEAN *m* 1 *Tip a)* unelte uzate (ale unui zețar), *b)* uneltele de lucru *tout son Saint Jean*, toate c. tralusele, *prendre son Saint-Jean*, a părăsi atelherul, lucrul *Saint-Jean le rond*, cuiul, 2 *de la Saint Jean* 1) lucru prost, fără valoare *c'est de la Saint Jean a cote de*, asta-i fleac pe lângă, *b)* scuză încurcată, pretext usor, 3 *faire son petit Saint Jean*, a face pe nevinovatul pe prostul, 4 (în compunerii) *Saint-Jean-Baptiste*, cârciumar (care botează vinul, *faire le Saint-Jean*, a face semn a) a ridică degetul arătător și cel de mijloc (pentru a înștiința pe cineva să se păzească), *b)* a-și scoate pălăria (ca semn că totul e gata pentru lovitură)

SAINT LACHE *m* individ leneș

SAINT-LAGO, SAINT-LAZE, SAINT-LAZO *m* închișoarea Saint-Lazare din Paris *la confrérie de Saint-Lago*, lumea prostituatelor

SAINT-LONGIS *m* trântor, tembel

SAINT LUNDI *f* lumea Nemșilor *feter la Saint-Lundi*, a face lumea Nemșilor

SAINT PÈRE *m* tutun

SAINT PIERRE *m* *abbaye de Saint-Pierre*, treptele eșifodului

SAINT PRIS *m* *entrer dans la confrérie de Saint-Pris*, a se însura

SALADE *f* 1 neorandueală, amestec, încurcătură *faire une salade de, mettre en salade*, a face talmeș-balmeș (la joc), *faire la salade*, a amesteca cărțile pe masă ca pe niste pietre de domino, 2 *donner la salade*, a da un ravrac, bătaie, 3 coartă, gâlcăvă, 4 săure peste o funie, 5 *panier à salade*, dubă, 7 (joc de cuvinte între *raisonce* și *réponse*) răspuns *nous attendons ta salade*, îți așteptăm răspunsul, 7 articol de ziare

SALADER *v* 1 (Saint-Cyr) *salader les godelots*, a arunca în toate părțile sau a schimba încălțăminte a unui elev nou, 2 a amesteca cărțile (la joc)

SALADEUR *m* jucător care amestecă o pereche de cărți pregătite dinainte

SALADIFER *m* bol cu vin cald și dulce

SALANÇON [nume de general] *m* (șc. Politehnică) plângă pentru desră

SALBINET *m* întâlnire în cabinetul ofiterului de serviciu pentru a lua o comunicare din ordinul comandantului (la șc. Politehnică)

SALÉ *a* sur, cărunț *sale coup pour la fanfare*, situație sau afacere păcătoasă, *avoir le nez sale*, a fi beat

SALÉ *a* 1 muscător, violent, sărat, 2 *temps sale*, vreme uscată (care provoacă setea) || *m* 1 *Tip* răvâns, lucru plătit înainte *demandar du sale à la banque*, a cere un avans, 3 *morceau*

de sale, petit sale, copilăș, copil de curând născut, 3 *le grand sale*, marea 4 *Mar* prieten, dragută *ous' que tu demarres comme ça, avec ton sale?* dar încotro te duci așa cu draguța ta?

SALEMENT *adv* foarte, peste măsură *il est salement rusin*, e de o finețe extremă

SALER *v* 1 a) a dojni, a aspiu, b) a frecă, a critica cu asprime *sales-moi bien cet article*, târbăcește-mi bine articolul acesta, 2 a scurta a ridică prețul unui lucru, *saler une note* a înălța a socoteala, 3 a molipsi cu o bonă sifilitică *se faire saler*, a se molipsi de o bonă sifilitică

SALETÉ *f* purtare murdară, fustă pacătoasă, boroboată

SALIÈRE *f* adancătură la claviculele (unei femei foarte slabe), pieptul *montrer ses salières*, aori *des salières à y fourrer le poing*, a muci așa de decoltată încât să se vadă gaurile pieptului, *elle a deux salières et cinq plats*, are un piept foarte slab, 2 *répandre la salière des sus*, a înălța o socoteală

SALIVARD *m* fleccar

SALIVIER *c* a fleccari

SALLE *f* 1 *salle a manger*, gură *n'avoir plus que tous chaises dans sa salle à manger*, a nu mai avea decât trei dinți în gură, *sa salle a manger se demeuille*, în cad dinții, 2 *T salle de papur*, teatru care se umple aproape numai cu bilete de favoare

SALOP *m* individ murdar, licheă

SALOPER *v* 1 a murdări, 2 a critica lucruri de artă

SALOPLAT, SALOPIAUD *m* om murdar, puturos

SALOPIAUDE *f* femeie murdară, putoaie

SALOPISE *f* puturoșie, murdărie

SALSIFIS *m* deget *finger une poignée de salsifs*, a da un pumn în obraz

SAITIMBE *m* saltimbanc

SALUER *v* 1 *T saluer le public*, a muri, *faire saluer le polichinelle*, a izbuti unde alții n'au izbutit

SAM *m* *oncle Sam*, Americanul

SANDWICH *m* *V homme sandwich*

SANG *m* 1 *avoir quelqu'un dans le sang*, *avoir les sangs tournés de quelqu'un*, a iubi pe cineva, *se manger les sangs*, a pierde răbdarea *se faire du sang*, a-și face inimă rea, *avoir le sang tourne*, a fi bolnav, *s'en faire une pinte de bon sang*, a petrece, a face haz, *se faire du bon sang*, a se amuza, 2 *un sang impur*, lucrător care cântă urlând, republican roșu, 3 *bon sang de Dieu, bon sang de (bon) sang!* mi de draci! 4 *coup de sang* (= *coup de cent points*), o sută de puncte la pichet date înainte

SANCIÉ *a* lefter

SANGLER *v* 1 a trage un fier curva, 2 *se sangler*, a fi lpsit de

SANGLIER *m* preot

SANGSUE *f* *Tip* *poivre une sangsue*, a face corectura în locul unui zețar absent

SANS LE-SOU *m* 1 golani, sărac lpsit, 2 literat, artist

SANS-GÎTE *m* nevoias, păcătos

SANSONNET *m* 1 membrul bărbătesc, 2 jandarm

SANS-PATRIE *m* individ fără patrie

SANS-SECOUSSE *m* om flegmatic

SANTACHE, SANTU *f* sănătate *et cette antache, comment que ça boulotte?* dar cu sănătatea, cum mai mergi?

SANTAILLE *f* închisoarea la Sante

SANTABELLE *f* *faire une santielle*, a da cărțile pe sus asă ca să le poată vedea pe dedesubt

SANTÉ *f* *t'en as une sante!* dar știu că nu te jenezi, știu că cști obraznic!

SAP [sapin] *m* cosciug (din brad) *avant d'être mis dans le sap*, înainte de a fi pus în cosciug, *taper dans le sap*, a fi mort și îngropat

SAPAJOU *m* *vieux sapajou*, crănu bătrân

SAPE *f* A genul, săpătorii

SAPERLIPOPETE *int* mu de dracu!

SAPEUR *m* 1 o țigară aproape întraga, 2 *une histoire qui a une barbe de sapeur*, o poveste veche de tot

SAPIN *m* 1 trăsură de piață, 2 cosciug *sonner le sapin*, a mureși a colivă, a fi cu un picior în groapă, *un fachu rale qui sonnait jolument le sapin*, un hoicăit teribil care mureșă cât colo a colivă (Zola)

SAPINIÈRE *f* groapa comună a săracilor

SAPRELOTTÉ, SAPREBLEU *int* dracu!

SAQUÉ *a* gonit, congediat

SAQUFE *o* a da pe usă afară (Bernstein, Samson 1, 10) *V saquer*

SAQUET *m* ghiont, lovitură

SARDINE *f* 1 A galon de subofițer *sardines blanches*, galoanele jandarmilor sau infirmierilor, 2 deget *serrer les cinq sardines*, a strânge mana

SARDINÉ *m* A galonat (caporal) sau (sergent)

SARRASIN *m* *Tip* 1 meșteru-strică, zețar care lucrează cu pret redus sau momentan în u'o tipografie, 2 lucrător neasociat

SARRASINAGE *m* *Tip* lucrare cu preț redus

SARRASINER *o* *Tip* a lucra cu preț redus

SARRAU [nume de general] *m* ibric de cafea (la șc Politehnică)

SATIN *f* lesbiână, femeie care se dedă la plăceri nefirești cu altă femeie

SATISFAIRE (SE) *o* 1 a-și face treburile, 2 a-și împlini poftele sensuale

SATOU *m* 1 materialul de saltimbanci (scânduri, decoruri, panze), 2 lemn, băț, pădure

SAUCE *f* 1 *sauce poudrée*, rețet strășnic, *accommoder à la sauce piquante* a) a stăci în băță, b) a zeflemisi cu haz, *gare à la sauce*, ai să mănânci bătaie! păzește-ți pielea! *gober la sauce*, a mânca fărâmițurile din supă altuia, 2 ploaie torențială *il va tomber de la sauce*, are să plouă cu găleata, 3 bandă, tagmă, 4 *sauce tomate*, menstruație, 5 *on mangerait son père à cette sauce-là*, sos delicios, să-ți lingi degetele nu altceva

SAUCÉ *a* ud learcă

SAUCÉE *f* 1 ploaie torențială, 2 bătaie teapănă

SAUCIER *m* bucătar însărcinat cu sosurile (într'un restaurant)

SAUCISSE *f* 1 prostituată *faire sa saucisse de quelqu'un*, a-și lua ca melresă pe cineva, 2 *saucisse municipale*, gogoloiu de carne otrăvită ce se aruncă canilor fără sgară, 3 prost *que tu es saucisse de croire toutes ces navetés*, ce prost ești de crezi toate neozile astea, 4 *moi, saucisse* (= *moi aussi*), și eu, 5 A balon de observație

SAUCISSON *m* *saucisson de Bologne à patte*, bondoc, *saucisson ficelle*, mitocan, bădăran

SAUMON *m* cadavrul unui bogat

SAUMURIEN *m* elev al sc oliferești d. cavalerie din Saumure

SAUPIQUET *m* trișor

SAUT *m* *faire le saut* a) a da faliment, b) a o șterge, a fugi, c) a da otul popii, d) a si pierde tecloria (o fată)

SAUT DE-LIT *m* halat, cîrop

SAUTER *o* 1 a m la plătile, 2 a puși, 3 A *sauter le bas-flanc*, a sări peste zidul căzărnic pentru a petice noaptea în oriș, 4 *sauter le fosse*, a se însură, *sauter le pas* a) a di faliment, b) a fugi, c) a muri, 5 *faire sauter*, a buzunari, a jupui *V coupe*

SAUTERELE *f* 1 prostituată, 2 clientă care răscolește tot magazinul și nu cumpără nimic *executer une sauterelle*, a se scăpa de o clientă neserioasă *V guiare*

SAUTE-SUR PLACE *m* A infanterist

SAUTEUR *m* 1 a) politician cu opinii schimbătoare, care trece dela un partid la altul, b) individ în al cărui cuvânt nu te poți încrede, c) om de rea credință

SAUTEUSE *f* purice

SAUVAGE *m* *habille en sauvage*, gol pușcă, *se ficher en sauvage*, a umbla gol

SAUVER *o* 1 *sauver la caisse*, a o șterge cu cassa de bani, *sauver son lard*, a o șterge, 2 *sauver la mise à quelqu'un*, a scoate din încurcătură pe cineva, 3 *se sauver bien*, a aloigă bine (un cal), 4 *sauver sa mise* a) a pune miza prea târziu (la jocul de hazard), b) a ieși din încurcătură

SAUVETTE *f* 1 coș mic al strângătorilor (de petice), 2 jocul de-a alergatele unul după altul (la copii)

SAVATE *f* 1 *trainer sa savate quelque part*, a merge undeva, *trainer la savate*, a trăi ca vai de lume, 2 a) lucrător nomenclator, b) jucător prost, *jouer comme une savate* (comme une paire de savates), a jucă ca un prost, 3 A pedeapsa cu papucul (corecțiune dată unui soldat de către camarazii săi pentru tănuirea de furt), 4 *jeu de savate*, box cu picioarele

SAVETER *o* a lucra prost, a cârpăci

SAVONNER *o* 1 a săpuni, a ocări, a cicăli *la bourgeoisie me savonne depuis hier que j'en suis bleu*, nevasta atala mă cicălește de ieri că nu mai știu pe ce lume mă aflu, 2 a mui, a subția (tonurile)

SAVOYARD *m* mitocan, grobian, necioplit

SAXOPHONE *m* (sc de Saint-Cyr) supra-veghetor de școală

SCARABOMBE *f* înmărmurire

SCARABOMBER *v* a înmărmuri

SCÈNE *f* 1 *être en scene*, a fi cu totul preocupat de rolul sau, *faire la scene de l'absinthe, du café etc* a) a juca cu un prieten pe un absint, pe o cafea etc, b) a oferi un absint, o cafea etc

SCHABRAQUE *f* A *vieille schabraque*, curvă bătrână

SCHAKO *m* A *cap son schako* a un renforcement, u lipsește o doagă, e cam ținut

SCHÈBE a frumos, minunat, admirabil *bon mot je trouve que c'est schèbe*, ei bine, eu găsesc că e minunat

SCHLAGE *f* bătaie cu năua

SCHLAGUER *c* a bate

SCHLASS a beat *va pas croire que je suis schlass*, nu crede că sunt beat

SCHLINGUER, SCHLINGOTER, SCHLIPOTER *v* a puși, a mînosi urât *il chlingue rudement ton linge*, își pui rău rușii (Zola), *est-ce toi qui schlingotes*, tu oare puși așa?

SCHLIPOTER *v* i puși

SCHLOFF *m* *faire schloff*, a dormi

SCHLOFFER *v* a dormi *j suis alle schloffer un brin*, m'am dus să mă culc puțin (Zola)

SCHNAP(P)S, SCHNI(K) *m* snaps

SCHNIFE, SCHNIQUE *m* racliu, basama

SCHNOCK *m* nălărau *spece de schnock*, nălărau ce ești!

SCHNOCKOBOL *m* Prusac

SCHNOUF *m* palmă *détacher un schnouf*, a cârpi o palmă

SCHNOUPER *v* a bea

SCHPIL(E) a frumos, bine făcut, bine reușit

SCHPILER *v* a izbui să facă lucru bun

SCHPROMME, SCHPROUME, SCHPROUTE a 1 zgomet, scandal *faire du schpromme*, a face zgomet, 2 rezistență, 3 *pousser des schpromms*, a rămâne a încremenit

SCHTARD *m* închisoare

SCHTOSSE *m* *monter schtosse*, a spune o minciună (patronului)

SCHTOSSER (SE) *v* a se îmbăta

SCHTOUILLE *f* sifilis, blenoragie

SCHTOURBE *f* mizerie

SCHWARZ *m* artillerist neamț

SCIANT a chinuitor, plictisitor la culme

SCIE *f* 1 chin, plictiseală la culme (provenită dela o lucrare monotonă sau făcută de nevoie), 2 *rep fire plictisitoare* (a aceluiaș lucru) *faire une scie contre quelqu'un*, a plictisi la culme, a scoate din răbdări pe cineva, 3 soție *porter sa scie*, a reși de braț cu soția sa, 4 obiect de tortură *les femmes, c'est la scie pour les domestiques*, femeile sunt o tortură pentru servitori

SCIENTIFIQUE, SCIENTIQUE *m* elev al școlai Normale secția științifică

SCIER *v* a chinui, a plictisi la culme *se scier le temperament*, a se plictisi

SCIEUR *m* *sieur de bois*, scripcar

SCION *m* cuțit tăios

SCRONGNEUGNEU *int* mîi de diac! *adv* A ca un vifor

SCRUPULE *m* un scrupule, o țără, o idee
SCULPTER *v* se sculpter une gueule de bois, a și stropi maseaua

SEANT *m* șezutul

SEAU *m* 1 *être dans le seau* a) A a fi la latrină, b) a fi pierdut, 2 *coup dans le seau*, lovitură gresită, întreprindere neizbutită, 3 *seau a charbon*, tun

SEC a și *adv* *faire sec*, a lipsi răcorile, băuturi *il commence a faire sec ici*, încep să lipsească răcorile aci, A *être sec de quelque chose*, a lipsi ceva, *en cinq sec* a) (la jocul ecarte) în cinci puncte, fără revanșă, b) în mod definitiv *la proposition fut enterrée en cinq sec*, propunerea fu înmormantată în mod definitiv, *pontier sec*, a pontă sume mari la intervale inegale V *fruit*

SÉCANT *m* S *arriver secant extérieur*, a sosi pica taziu

SECHE *f* 1 țigară *cramer une sèche*, a fumă o țigară, 2 S *puquer une sèche*, a căpăta nota 0, a nu ră punde nimic

SECHÉ a *être sèche*, a) a cădi la examen, b) a fi oprit de a reși *l'école a été séchée de sortir*, școala a fost oprită de a reși, c) a se țuca după o buie

SECHER *v* 1 a plictisi *voilà deux heures que tu me séchis la tate*, de două ore mă plictisești la culme, 2 a sorbi până la ultima picătură *secher un litre, une absinthe etc*, 3 A a trage la fit, *secher un devoir*, a nu face o temă, *sécher le lycée*, a trage la fit școala, 4 A a trânti la examen (pe un elev)

SECCOT, SÉCO(T) a slab ca un țăr

SECOUER *v* a scutura coșocul curva, a-l burduși, *secouer la commode*, a cantă din înșenă, *secouer le petit homme*, a se masturbă, *secouer les puces*, a se scula din pat, *secouer des puces*, a dansa

SECOURS *m* *secours contre la soif*, leac contra setei (fîmă de cărciumă)

SECOUSSE *f* 1 *la faire à la secousse*, a cârpăci în grabă, 2 *donner une secousse*, a lucra pe birou catva timp (spre a recăștiga vremea pierdută), *n'en pas foutre une secousse*, a trândăvi, a nu face nimic

SÉDENTAIRE *m* șezutul

SEIZE a *soulers seize* (= *treize et trois = tres étroits*), ghețe foarte stramte || *int sur seize*! atențiune! (expresia băieților de prăvăli la sosirea șefului)

SELECT, SELECTED [angl.] a ales, de seamă

SEMAINE *f* *je ne suis pas de semaine* dăm pace! asta nu mă privește pe mine!

SEMAINIER *m* T Societatul dela *Théâtre Français* însărcinat cu regisoratul în timpul unei săptămâni

SEMELLE *f* *battre la semelle*, a-și bate picioarea, a homări, *chevaux à double semelle*, picioare

SEMER *v* 1 a se scăpa de cineva *c'est un raseur, sème le*, e un pisălog, scapă-te de el, 2 a arunca la pământ

SEMPER, SEMPERLOT *m* *A* tutun

SÉNAT *m* 1 cărciumă frecventată de lucrătorii unei bresle, 2 *le Sénat de la prostituition*, prostituțiile bătrâne

SÉNATEUR *m* 1 lucrător care frecventează cărciuma breslei și, 2 individ ce poartă palton sau redingotă, (iron) individ bine situat, 3 taur, 4 învârtitul roții (la mașini)

SENS *m* *sens devant dimanche*, clare peste grămadă, talmeș-balmeș

SFNSIBLERIE *f* sentimentalitate deplasată

SENTINELLE *f* 1 *sentinelle (perdue)*, excremente *poser une sentinelle*, a-și face nevoia, 2 *pl* *Tip* caractere iesite din formă și înțepănite

SENTIR *o* *ça sent mauvais*, lucrul nu e curat, n'o să ieșă bine de aci, *se sentir les coudes*, se sentir le coude *à gauche*, a fi uniți, a se învoi, *sentir le lapin*, a mirosi a sudoare după dans (o femeie)

SEPT *m* 1 *a*) cârligul (peticarilor), *b*) peticar, 2 coadă de buchet din sarmă învelită în bumbac și hârtie, *faire des sept*, a face cozi de buchete din sarmă învelite în bumbac și hârtie

SÉQUARDINE *f* elivirul de viață al lui Brown-S guard

SÉQUENCE *f* măsurire a cărților

SÉQUENCER *v* (la joc) a aranja în așa chip cărțile ca bancherul să câștige

SÉQUENCIEB *m* măsuritor care aranjează cărțile dinainte

SER *m* *V* *sert*

SÉRAPHIN *m* *S* elev bolnav

SERGE *m* gardian, polițaiu

SERGEANT *m* 1 *sergent d'hiver*, fruntaș, 2 *A sergent de vieux*, infirmier, 3 *sergent de crotin*, sobofișter (de cavalerie), 4 clește de strâns al (tâmplarilor)

SERCHER [chercher] *v* a căuta

SERGO(T) *m* sergent, gardist

SÉRIE *f* 1 *toute une série*, un șir întreg de evenimente (mai ales neplăcute), 2 *S* comisii examinătoare pentru doctorat

SÉRIEUX *a* 1 *homme sérieux*, om bogat și darnic, *femme sérieuse*, prostituată cu experiență, econoamă, 2 *diner sérieux*, chiuhan, 3 *livre sérieux*, carte plictisitoare

SERIN *m* 1 nățărau *es-tu serin à ton âge*, ești încă naiv la vârsta ta? 2 jandarm, rural

SERINER *v* 1 a divulga, 2 a-și înșela jumătatea, 3 a pisă (pe cineva)

SERINGUE *f* 1 furtă plictisitoare, moară-spătă, trombon, 2 *chanter comme une seringue*, a canta prost și fals, 3 *seringue à rallonges*, telescop, 4 pușca soldatului (elvețian)

SERINISER *v* a înșela, a pune coarne

SÉROUEL *m* pantaloni largi și buianți

SERPENT *m* *S* elev admis în școala Politehnică printre cei dintrai 15, *faire un serpent*, a alerga fiindu-se unul după altul (prin curtea școlii)

SERPENTIN *m* lanț de hârtie ce se aruncă pe pomii sau pe trecători (în timpul Carnavalului)

SERPENTINE *f* *A mettre (ficher, foutre) le panier du camarade en serpentine*, a strânge cearșafurile patului unui recrui și a-l arunca în pat

SERPETTE *f* *A* picioare scurte și strâmbe

SERRADE, SERRÉE *f* strasoare

SERRÉ *a* 1 sărăcăcios, strâmtorât, 2. zgărcit

SERRER *v* 1 a ărestă, a băga la închisoare pe cineva, 2 *la serrer*, a strânge mâna, 3 *serrer les jesses*, a avea o spaimă mare și a se căzni să nu iacă în pantaloni, *serrer le nœud*, a se căsători, *serrer la vis* *a*) a duce un lucru la capăt, *b*) a pune piedică (unei mașini), *c*) *A* a amări viața cuiva prin pedepse, *d*) a sugrumă, *se serrer la vis* (le quiqui), a se spanzură, *se serrer la vis* a trăi cu economie, a se strămtoara [Vizi cuvintele în legătură cu *serrer*]

SERRURF *f* *avoir la serrure brouillée* *a*) a vorbi cu greu, a bălbăi, *b*) a fi cam trăsniț cu leuca, *avoir laissé la clef à la serrure*, a nu fi respectat hotărârea de a nu mai face copii, *avoir mis un cadenas à la serrure*, a trăi în castitate (despre o femeie)

SERT *m* semn, semn de înțelegere (între un sarlatan și complicele său) *faire le sert* (la jocul de cărți) a da semnale pe ascuns, *obéir au moindre sert*, a fi atent la cel mai mic semn

SERVICE *m* 1 *T* *a*) distribuie de bilete de favoare din partea direcțiunii, *b*) carta de intrare a criticului teatral, *faire le service de la presse*, a distribui presei biletele de intrare 2 *faire le service*, a se uita în cărțile adverselor și a face semne de înțelegere cu complicită

SERVETTE *f* baston

SERVIR *v* 1 a prinde, a aresta *monsieur est servi*, domnu e arestat, *faire servir*, a aresta, 2 *servir les maçons*, a face pe intermediarul între două fiinte înamorate, *servir du potage à quelqu'un*, a ajuta pe cineva să înșele la joc

SEU [second] *m* (la copii) al doilea

SEUL *a* *S* *faire le seul homme*, a merge unul înapoia altuia

SÉVERE *f* *en voilà une sévère*, asta-i ceva ne auzit, ceva de necrezut! *je vous en dirai des sévères*, am să vă spun lucruri uimitoare

SEXE *m* *individu du 3-e sexe*, pederast pasiv

SEXTANT *m* (șc de Marină) flacon de lichior

SGOFF *a* minunat, admirabil

SHAKE-HANDS [engl.] *m* strângere de mână

SHOCKINER (SE) [shocking] *v* a se simți

șugnit de ceva necuvincios

SIAU *m* *V* *seau*

SIAMOIS (LES) *m* *pl* testiculii

SIBICHE, SIBIGE *f* țigară

SIDÉRER *v* a îngrozi

SIESTER *v* a-și face siesta de după amiază

SIFFLARD *m* curul

SIFFLER *v* 1 *tu peux siffler*, șterge-te pe bot, ia-ți speranța! *siffler au disque* *a*) a-și perde vremea cu nimicuri, a fluiera a pagubă, *b*) a cere bani, *siffler la linote*, a aștepta în stradă, 2 a risipi *avoir tout sifflé*, a fi risipit totul, 3 a beă pe neașufiate, repede *allons siffler un glasse*, hai să bem un pahar.

SIFFLET *m* gură, gâtlej *s'affuter* (se rincer) *le sifflet*, a-și stropi maseaua, a bea, *couper le sifflet a quelqu'un*, a omori pe cineva, *raboter le sifflet*, a arde gâtlejul

SIGUE *m* pol, pică de 20 de franci

SILENCE *m* portărei de audiențe

SILO(S) *m* *A mettre du silos*, a îngropa pe soldatul pedepsit în pământ până la gat și a lăsa capul afară expus la soare

SINGE *m* 1 *a*) jupan, patron, domn, *b*) *le grand singe*, șeful Statului, președintele Republicii, 2 *passager* pe impropria unui tramvai, 3 *amant j'ai degoté un singe qui me met dans mes bois*, am găsit un amant care îmi mobiliză o casă (Metenier), 4 *faire le singe*, a aștepta pe cineva umblând în sus și în jos, 5 *singe botte*, poznaș, 6 *Tip a*) zețai, *b*) ucenic de tipografie, 7 *A* conserve de carne (în ranită), 8 *S* desen

SINGESSE *f* 1 mamută, 2 femeia patro-nului, 3 cocotă, prostituată

SINVE *m* nălătaru

SIOUPLAIT [= *s'il vous plaît*] *int* mă rog!

SIROP *m* 1 *vin avoir un coup de sirop de tron*, a fi beat, 2 *sirop de grenouilles*, apă, *tout ce sirop de grenouilles que l'orage avait craché sur ses abais*, toată apa pe care puhoiul o turnase peste membrele sale (Zola), *sirop de barometre*, mercur, *sirop de crapule*, basamac

SIROTER *v* 1 a bea, a sorbi *on va siroter une négressse*, vom sorbi o sticlă cu vin negru, 2 *siroter le bonheur a* a fi în luna de miere, *b*) a risipi în plăceri avcrea, 3 a pomăda și freză capul cu îngrijire

SIROTEUR, EUSE *s* băutor, băutoare care sorbe vinul cu înecul

SISCHOUFFE *m* palmă, lovitură

SITUATION *f* *être dans une situation intéressante*, a fi în poziție (o femeie)

SIX *m* 1 *brûler de six (du six)*, a arde lumanări câte șase într'un funt, 2 *un six et trois font neuf*, un șchiop || *adv s'habiller à la six*, a se îmbrăca în cea mai mare grabă

SIX-A SEPT *m* *un petit six-à-sept*, o mică oră de primire între 6—7

SIX-FRANC *m* scândura de călcat (a croitorilor)

SIXAIN *m* pachet cu 6 perechi de cărți

SIXIÈME *m* caschetă înaltă de mătase neagră a pestilor

SIX-QUATRE-DEUX *m* schiop || *adv à la six-quatre-deux*, într-o clipă, naprasnic

SKATEUR, EUSE *s* patinator, patinatoare cu patine pe roți

SKATINAGE *m* patinaj cu patine pe roți

SKATINEUR *m* *V skateur*

SMART [angl] *a* *être smart*, a fi de o supermă eleganță

SMARTeux *m* om foarte elegant

SMOKING [angl] *m* smoking, gheroc negru scurt pentru serate || *a* elegant

SNOB [angl] *m* snob *a*) individ închipuit și îndrăzneț, *b*) om mărginit care se crede, *c*) tânăr fitch și elegant

SNOBESSE *f* femeie fercheșă și elegantă

SNOBISME *m* snobism, mînte îngustă

SNOBOYE *a* minunat, admirabil, excelent

SOC *m* socialist

SOCE *f* societate

SOCIALE *f* republica socialistă

SOCIALISSE, SOCIALO *m* socialist

SOCIÉTÉ *f* *être de la société du doigt dans l'œil*, a și face piea mai iluzi deșpie sine *V faux col*

SEUR *f* 1 *a*) amantă, rubidă *j'ai rencontré X avec sa sœur*, am întâlnit pe X cu amanta lui, *sœur de lit*, urmasa în inima unui bărbat, *b*) *et ta sœur?* mănănci rahat! moaș-la pe ghiafă

SOIF *f* *il faut soif*, trebuința de a bea începe să se simtă, *soiffer jusqu'à plus soif*, a bea sdravăn până la stingerea totală a setei

SOIFFARD, E *s* beșivan

SOIFFER *v* a bea sdravăn, a bea în continuu *elle souffait a ture larigot*, a bea sdravăn (Zola)

SOIFFERIE *f* băutorie, băutuă strasică

SOIFFEUR, EUSE *s* *V soiffard*

SOIGNASSE *pron* ci, dănsul

SOIGNÉ *m* *du soigné*, lucru fin, (iron) *c'est du soigné*, irumos lucru! *dans le soigné*, minunat || *a* *fain tu vas payer une tournée soignée*, ai să ne cinstești cu un rand fin

SOIGNÉE *f* *une soignée a*) o poveste de necrezut, *b*) o bătaie strasică

SOIGNER *v* 1 *T a* aplaudă *soigner (les entrées d'un acteur*, a aplauda (la intrare) pe un actor, *soigner l'enfant*, a aplaudă puternic o piesă pentru a o face să reuscască, 2 a umbla bine (cu cineva) *soigner la presse*, a umbla bine pe lângă ziare ca să fie favorabile piesei, 3 a burduși, a trage o bătaie strasică curva

SOIGNEUSE *f* menajeră

SOIRÉE-VEILLÉE *f* șezătoare de seară manuală între femei

SOIRÉRISTE *m* recensentul petrecerilor teatrale ale serii

SOIRISTE *m* reporterul petrecerilor serii (serate, baluri)

SOLDAT *m* 1 băutură din zeamă de aguișe, vin și sifon (ce se bea după o beție), 2 *des soldats*, bani, 3 *Tip soldat de plomb*, literă

SOLDE *m* fleac, lepădătură, *cigare de solde*, țigară păcatoasă, *diner de solde*, masă păcatoasă

SOLDEUR *m* comerciant care cumpără mărfuri furate sau de faliment

SOLEIL *m* 1 *coup de soleil*, pileală ușoară, *avoir un coup de soleil*, a fi pe jumătate beat, 2 *recevoir un coup de soleil*, a-1 cădea cu tronc la inimă, 3 *piquer un soleil, son soleil*, a se roși de rușine, nu de zăpăceală, *piquer un soleil de pourpre*, a se roși, a o sfecli (*Fin de Siecle*, No 992), 4 *Tip* stricarea unui vingălac

SOLEILLE *f* strălucire sau rază de soare pe un cer acoperit

SOLEILLEUSE *f* cocotă (*Fin de Siecle*, No 992)

SOLITAIRE *m* *T* aplaudator izolat (care plătește pe jumătate, stă în stal, aplaudă numai când vrea)

SOLLICITEUSE *f* bulevardistă

SOMMEIL *m* *marchand de sommeil*, închinător de culcușuri peste noapte

SOMMIER *m* *sommier de caserne*, prostituată de cazarmă

SON *m* *cracher, éternuer dans le son*, a fi ghilotinat

SONDE *f* *être à la sonde*, a fi șmecher, șiret

SONDER *v* a spiona, a cerceta cu deamănăntul

SONDEUR *m* șiret, șmecher || *m* 1 chent, șiret, viclean, 2 spion, cercetător, 3 inspector de corsete (la baluri, etc.), 4 *aller en sondeur*, a cerceta, a lua informațiuni înainte de a întreprinde ceva

SONICA *m* bani

SONNE *f* 1 poliția, 2 pederast

SONNER *v* 1 a horcăi, a fi în agonie, 2 a da pe cineva cu capu de pereti sau de pavaj *ce n'est pas moi qui l'ai sonné*, a tîlăi cu județul, nu eu i-am spart capul, zise el județului, 4 *avoir de ce qui sonne*, a avea sunători, a fi bogat

SONNETTE *f* 1 sodomit, 2 ajutoarea unui informator la închisoarea de femei Saint-Lazare, 3 *sonnette de nuit*, mot de mătase albă (la un capison de cămă), 4 mot (la părul amilor), 5 *pl* bani, sunători *t'as donc pincé des sonnettes?* dar ce, ai dat de bani? 6 *demenager a la sonnette de bois*, a se muta pe furis, 7 *pl* Tip V *sentinelles*

SONORGUE *pron* el

SOPHIE *f* *faire sa Sophie* a) a face pe de treaba *à quoi ça m'aurait avancé de faire ma Sophie*, ce aș fi castigat făcând pe de treaba, b) a face pe blanda *faire donc pas sa Sophie*, chipu! nu mai fă pe mâla blândă, ciuמו! *Sophie tourne de l'œil*, moartea

SOQUE *m* lucrător care de nevoie face și pe strângătorul de petice

SORBONNE *f* cap, cîci (care cugetă) *file toi la Sorbonne pour des mufles pareils*, sparge-ți capul pentru niște asemenea nea neghiobi (Povlot)

SORBONNARD, SORBONNIEN *m* S student la Sorbona

SORIO *m* (sc Politehnică) vas de noapte

SORLOT *m* gheată

SORT *m* T *faire un sort a chaque syllabe*, a se căzni să întoneze fiecare silabă, *sacré bon sort de bon sort!* drace! mi se draci!

SORTE *f* păcăleală, poveste nesfârșită, festă *les galonnés lui faisaient des sorètes*, galonați îi jucau feste

SORTI *a* *être sorti*, a fi foarte distrat, a fi cu gândul alina

SORTIE *f* 1 *faier faire une sortie* a) a trage un faier, b) a-și ieși din taian, 2 *sortie d'hopital*, haină lungă în formă de halat

SORTIR *v* 1 *avoir l'air de sortir d'une boîte*, a fi scos ca din cutie, *je sors d'en prendre*, de asta sunt sătul până în gât, *il me sort (par le cul)*, mi-e nesuferit la culme, 2 a o scoate, a vorbi înfărșit

SOSIE-MANNEQUIN *m* A manechin ce pun în patul lor cei ieșiți fără permis din cazarmă

SOU *m* *avoir des sous*, a avea bani, *sous de poche*, bani de buzunar, *des sans le sou*, golani, săraci (Mirbeau)

SOUBRETTE *f* *soubrettes de Charlot* servitorii călăului

SOUCHE *f* *fumer une souche*, a fi înmormântat

SOUFFLANT *m* trompetă

SOUFFLÉE *a* arestat

SOUFFLER *v* 1 a aresta, a pune la dubă, 2 a sufla, a lua *souffler une maîtresse*, a lua cuiva amanta, 3 *souffler une femme*, a înărcina o femeie, 4 (în compunerii) *souffler dans ses vessies trouées*, a se trudi în zădă, *souffler sa veulxuse*, a muia, *souffler son copeau*, a lucia, *souffler mal*, a avea gânduri rele, *souffler ses clairs*, a dormi, *souffler des pois* a) a sfîrși făcând pîf-pafl b) a-și da ifose făcând pîf pafl

SOUFFLET *m* 1 stomac, 2 *avoir donné un soufflet a sa pelure*, a da o nouă față huncii sale întorcînd o pe dos

SOUFFLEUR *m* *souffleur de boudin*, om cu față foarte roșie, *souffleur de porcain*, muzicant, *trou de souffleur*, gaura anusului

SOUFRAnte *f* chibrit *les souffrantes au clau*, ceuzi care au, apîndeși chibriturile, cîi cari au (Courtline)

SOULLARDE *f* bluză de lucru

SOUL *a* *compartiment des femmes soules* (= seules), compartiment pentru dame

SOULAGER *v* 1 a usura de un lucru, a jelu pe cineva *il m'a soulagé de mon portemonnaie*, mi-a șterpelit portmoneul, 2 a omori

SOULASSE *f* 1 pungăș, șarlatan, 2 *la grande soulasse*, asasinatul

SOULEVER *v* a șterpeli, a pungăsi

SOUIGNER *v* a scoate în evidență, T *souigner un effet*, a accentua prea tare un efect scenic

SOULOGRAPHE *m* bețivan patentat

SOULOGRAPHIE *f* beție strasnică, chef

SOULOGRAPHIER (SE) *v* a se îmbătă strasnic

SOULOUQUE *m* pială de 5 și 6 la domino

SOUMIS *a* *feuille soumise*, foaie oficială, guvernamentală

SOUPAPE *f* *serrer la soupape à quelqu'un*, a căuta să sugrume pe cineva, *faire cracher ses soupapes*, a se îmbătă porcește, *les soupapes gueulent*, varsă ce a băut (despre un bețivan)

SOUPE *f* *soupe au lait*, om căruia îi sare rute țandăra, *soupe de perroquet*, feluțe de paine muate în vin, *faire manger à quelqu'un la soupe au pourceau*, a face pe cineva să aștepte, *manger une soupe aux herbes*, a dormi sub cerul liber, *trempé une soupe à quelqu'un*, a trage o bătaie, *être hardi à la soupe*, a fi viteaz, dar numai la mîncare, *la soupe et le bouf* a) fericirea casnică, b) modest, eronomicos, *marchand de soupe*, directorul unui pension

SOUPENTE *f* 1 burtă, 2 *oreille soupente*! tîrfa bîtrână

SOUPER *v* *avoir soupe de*, a se fi săturat,

a fi sătul până în gât *j'a soupe de ta tranche, de ta fiole*, sunt sătul de tine, mă plictisești!
j'en ai soupe de n'pas briffer, sunt sătul de mâncare, *soupe! j'en ai soupe!* sunt sătul până în gât, sunt plictisit

SOUPE-SEPT HEURES *m* 1 om care-și ia masa la oă hotărâtă, 2 *fig a*) om unilateral, *b*) maniac

SOUPEȘER *v se faire souper*, a primi un pirdat dela sei (local băiat de prăvălie)

SOUPEUR, EUSE *s* chufutoi, chefultoare de noapte

SOUQUER *v* 1 a se răsti la cineva, 2 a burduși, a bate, 3 a munci din greu

SOUDINE *f mettre une soudine à son grelot*, a lăcea

SOURIAU *m* (șc Politehnică) țucal

SOURICÈRE *f* 1 local suspect (cârciumă etc.) supravăgheat de poliție, 2 dubă, arest (la Prefectura poliției), 3 cursă *tendre une souricière*, a întinde o cursă, 4 cîmolină peste măsură de mare, 5 scripcă

SOURIS *f* 1 sărutare pe ochi, 2 *faire la souris*, a goli buzunarele cuiva vorbind, 3 *faire a une femme la souris le long de la jambe*, a umbia cu degetele printre picioarele femeilor, 4 *vieille souris*, hoască bătrână

SOUS DERN [dernier] *m* S penultimul

SOUS ENVELOPPE *f* cămașă

SOUS MARIN *a gentilhomme sous-marin*, poște

SOUS MERDE *m* 1 licheă, 2 lucru de ultima specie

SOUS-OFF *m* A subolțier

SOUS PIED *m* bucată de carne tare ca piatră

SOUSOUILLE *a* parșiv

SOUS VENTRIÈRE *f* brâu, eșarfă (a primarului sau comisariului) *tu t'en feras pêter la sous-ventrière*, ai să te umfli de bucurie, de mândrie

SOUS-VERGE *m* A *en sous-verge*, sub ordinul cuiva

SOUTENIR *v soutenir-toi*, Châillon! ține-te bine pe picioare! (către un om beat)

SOUVENT *adv plus souvent*, niciodată! atata ai mai trebui, *plus souvent que je lui prêteraie de l'argent*, niciodată n'am să-l mai împrumut cu bani

SOUYÉ [= souher] *m* pantof

SOYEUX *m* functionarul magazinului însărcinat cu raionul mătăsurilor

SPECTRE *m* datone veche, uitată, dar reamintită deodată, *spectre de banco*, jucător ruinat care privește la bancă fără a mai juca

SPÉLICAN *m* deștept, țușor

SPER *m* fier de călcat încă cald

SPIRITE *m* persoană care pretinde sau crede că evoacă spirite nevăzute

SPISPOUF *m* ștrengar

SPORT *a* potrivit cu sportul *un costume tres sport*, un costum foarte potrivit cu sportul

SPORTIF *m* reporter al sportului

SPORTIQUE *a la gent sportive*, lumea care se ocupă cu sportul

STATUFICATION *f* ridicare de statu

STATUITE *f* mania de a ridică statu

STEPPAGE *m* discutul unui cal pentru alergare

STEPPER, STEPPEUR *m* cal de curse

STÉRILISATEUR *m* medic care scopește

STERLING *a* măreț, considerabil, faimos *la devote a fait une scene, une scene sterling*, cucerinca încă o scenă, dar o scenă teribilă, *une pile sterling*, o bălăie strânsnică

STI [celui] *a* acesta, acela

STILLER *v* a picură

STOCKFISH [angl] *m* englez

STRAPONTIN *m* 1 saltea mică și îngustă, 2 tunel prea mare (la dame)

STREUX *m il y a du streux* vin clienjin de sou!

STROC *m* ½ litru

STROPIAT *m* schinod, cerșetor școlod

STYLE *m* 1 *avoir du style*, a fi elegant îmbrăcat, a avea o nobilă înălțare, 2 bani *nos profondes auront le style qui leur manque*, buzunările noastre se vor umplea cu bani cari le lipsesc

STYLÉ *a* bine îmbrăcat, fercheș

SUADER [persuader] *v* a sătui

SUBLIME *m* lucrător leneș și bețiv care face mai multă gură decăt treabă

SUBLIMER *v* 1 (șc Politehnică) a lucra pe brânci (mai ales noaptea), 2 *se sublimer*, a cădea jos de tot, a scăpăta, 3 a se rafina *les jeunes biches se sont sublimes au contact des anciennes*, tinerele cocote s'au rafinat pe lângă cele bătrâne

SUBLIMEUR *m* S școlar care lucrează pe brânci, pe capete

SUBLIMISME *m* trandăvie, decădere, josnicie

SUBTILISER *v* a se duce, a amăgi *ils font tous comme ça les douxereux pour subtiliser*, ei fac toți așa pe amabili ca să ne amăgească

SUÇAGE *m suçage de pomme*, sărutare, îmbrățișare

SUCER *v sucer la fine côtelette*, a lua un mic piân, *sucer un verre*, a bea un pahar până 'n fund, *se sucer la caillou (la pomme, le trognon)*, a se pupa în bot

SUCEUR *m* 1 T lingău, 2 *suceur de pomme*, pupăcios

SUÇON *m* 1 sărut turbat, 2 cută în postav pentru a-l înfioa

SUCRE *m* 1 *c'est un sucre*, e delicios, e minunat, 2 T *bruler du sucre, manger du sucre*, a fi aplaudat, *faire manger du sucre*, a aplaudă, 3 *casser du sucre*, a denunța, a voiți de rău, 4 *sucre à cochon*, sare, 5 *sucre de pomme*, chie falsă (a hoților) || *int sucre! allez vous faire sucre!* du-te dracului!

SUCRER *m* 1 a maltrată, 2 a câștiga cuiva banii și a-și bate joc apoi de el

SUCRIER *m* diabetic

SUEE *f* bătaie, lecție *donner la suee à quelqu'un*, a da o lecție cuiva, 2 *une suee de monde*, o mulțime de lume

SUE-MÈCHES *m* S îngrijitorul lămpilor

SUER *v* 1 *en suer une*, a dansă un vals, un

cadril, 2 *faire suer* a) a stoarce bani, b) a omori, c) a plictisi la culme *tu me fais suer*, mă plictisești! 3 (în compunerii) *faire suer son argent*, a da bani cu împrumut cu dobânzi mari, *faire suer le bonhomme*, a stoarce bani dela țărani, *faire suer les cordes, les cuivres*, a cânta dintr'un instrument de coarde sau de aramă, *T faire suer le lustre*, a jucă așa de prost încât să indispuină până și pe clacori, 4 *faire suer Themis*, a ocoli legea

SUFFISANCE *f* *avoir sa suffisance*, a fi bățut până la saturație

SUFFRAGETTE *f* sufragetă, luptătoare fa-natică pentru drepturile femei

SUGGESTIONNE *m* om căruia îi s'a sugerat prin ipnotism să comită o crimă

SUIE *f* *V Jean de la suie*, cosar tânăr

SUIF *m* 1 grăsime (la om) *être tout en suif*, a fi numai slănină, 2 bani, 3 *faire du suif*, a înse-lă la joc, 4 *le suif*, trișorii || *a* elegant, ferches

SUIFFARD *a* elegant || *m* 1 om elegant îmbrăcat, 2 om bogat, 3 trișor, șarlatan la joc

SUIFFÉ *a* elegant, fercheș, foarte frumos, *femme suiffée*, femeie foarte frumoasă, fercheșă

SUIFFEE *f* frecuş, bătaie străgnică

SUIFFERIE *f* speluncă, tripou

SUISSE *m* *boire avec son suisse*, a bea singur, *faire suisse*, a trăi singur, izolat și calicește, *j'ai du bon vin a boire, et ça m'ennuie de faire suisse*, am un vin excelent de băut, și îmi pare rău că sunt singur (Hirsch)

SUISSESSE *f* pahar de absint cu lichior de anison

SUIVEUR *m* vânător de dame

SUIVEUSE *f* *suveuse de l'armée*, prostituată de soldați

SUIVEZ-MOI, JEUNE HOMME *m* panglici lungi de mătase sau catifea atârănând dela gâtul femeilor

SUIVI *m* orânduieală (Zola)

SUIVRE *v* *suivre le soleil*, a lucra cu ziua afară din casă

SULTAN *m* *T* publicul

SUPERCHIC *a* extrem de elegant, de fin

SUPER(LIF)COQUENTIEUX, SUPER(LIF)

COQUENTIEL *a* minunat, nemaipomenit, superb

SUPERFINAS *m* *A* tutun de calitate de două

SUPITRE *m* tramvai

SUQUE [sucré] *m* zahăr

SURBINE *f* 1 poliția de siguranță, 2 scumpire (Rossignol)

SURCLOUER *v* a pune din nou amanet

SURCROÎT *m* *tu ne voulais pas de surcroît de bagage pour venir*, tu nu mai voiai să vii cu borțul la gură (Zola)

SURGÉULER *v* a ocări mai tare decât un altul

SURJUN [insurgé de juin] *m* insurgent din Iunie 1848

SURMOULEUR *m* imitator care nu-și însușește decât defectele altora, scriitor prost

SURRINCETTE *f* al doilea, al treilea sau al patrulea păhărel cu coniac după cafea

SURRINRINCETTE *f* al cincilea păhărel cu coniac după cafea

SURQUER *v* a avea în pază pe cineva

SURSE *f* *faire la surse*, a sta de pază și a face un semn la apropierea unui pericol (ex la intrarea sefului)

SUSPENSIOIRS *m* pl perciuiri

SYDONIE *f* cip de lemn pentru peruci

SYLPHIDER (SE) *v* a o șterge pe nesimțite

SYMBOLE *m* 1 cap, 2 *Tip* credit la cârciumă

SYMPHONERIES *f* pl prostii, mofturi *lacher des symphoneries*, a spune la nerozi

SYNAGOGUE *a* *c'est synagogue* (= *c'est synonyme*), e tot aia

SYNTAXE *m* (șc Saint Cyr) profesor

SYSTÈME *m* 1 *agacer le système*, a se plictisi, *rompre (taper sur) le système*, a atăța nervii, a enervă, *se faire sauter le système*, a-și sbura ciera, *s'en faire peter le système*, a întreprinde ceva peste puterile sale, a da chir, 2 *système ballon*, sarcină (de femei), *système Jardinière*, costum complet, *système Pinaud*, tîlindru, joben, 3 (șc Saint Cyr) *pere système*, întâiul dintre promoția unui examen, 4 *părere*, *je sommes point du même système*, nu sunt de aceeași părere

SYSTÈMEUR, SYSTÉMIER *m* cartofor care vrea să bată banca din Monaco cu un sistem inventat de el și pentru care caută acționari

T

TABAC *m* 1 nenorocire, mizerie, încurcatură *tomber dans le tabac*, a fi într-o mare nenorocire, *fouirer dans le tabac*, a pune în mare încurcatură, 2 *fouirre (fucher, donner, coller) du tabac à quelqu'un* a) a trage o bătaie cuiva, a-l buchiși, b) e-1 trage un faier, *passer au tabac*, a târbăci, a schingui (pentru a-l face să măturtească), *passage à tabac*, maltratarea și torturarea (unui arestat), 3 soldat bătrân, 4 *manufacture de tabac*, cazarmă, 5 *blagues à tabac*, taie fleșcăite, anus, *champ de tabac*, cimitirul militar

TABATIÈRE *f* grămadă de excremente

TABE [table] *f* masă

TABERNACLE *m* anus *je te vas défoncer le tabernacle*, am să ți dau un picior în spate, *ouvrir le tabernacle*, a da o bășină

TABLE *f* *mettre les pieds sous la table*, a șede la masă, a mânca, *faire le tour de la table*, a mânca din toate mâncările, *avoir une table d'hôte dans l'estomac*, a mânca cu lăcomie, *inghiți, se mettre à table, monter sur la table, servir à table*, a denunță, *mettre quelqu'un à table*, a da cuiva o parte din ceva

TABLEAU *m* 1 *tableau d'avancement*, lista oamenilor pedepsiti, depuși la corpiul de gardă

2 *vieux tableau*, bătrână sulemenită, 3 *être sur le tableau des idiots*, a avea un apărător, 4 *decocher ses tableaux*, a-și curăți nasul || *int Tip* tablou! (exclamare de mirare sau răutate la situația critică a unui camarad)

TABLEAU-RADIS *m* tablou înalțat nevândut

TABLIER *m* *le tablier leve*, talia se îngroașă *faire lever le tablier*, a însărcina o femeie, *donner le coup du tablier*, a amenința cu ieșirea din serviciu, *tablier blanc*, bonă de copii, *tablier de cuir*, gabioletă, *droit de tablier*, masă oțetă de ucenic *V prote*

TABOURET *m* *tabourets dans la salle a manger*, dinți în gură

TACHE *f* *tache d'huile*, pată neștearsă pe onoarea cuiva

TACHISTE *m* pictor ultra-realist

TACONNET *m* chipiu de vânător (în bata hoanele din Africa)

TAF, TAFTE *m* spaimă, frică *avoir le taf*, a simți o mare spaimă, a avea tremuriciu, *coller (coquer, foutre) le taf*, a înspăimânta, a băga frica în cineva

TAFFER *v* a tremura de frică

TAFFETAS *m* *V taf*

TAFFEUR, EUSE *s* fricos

TAF(F)OULEUX *m* pescuitor de rămășițe (ce plutesc pe Sena)

TAILLAGE *m* lipsire de o zi sau 2 zile dela ateler sau dela școală, tragere la fit

TAILLE *f* *fournir les tailles de bavettes*, a da pilej de flecărit

TAILLER *v* 1 *a*) a face pe bancherul (la macă), *b*) a amesteca cărțile, 2 *S tailler le collège (l'école)*, a trage la fit școala, 3 *tailler une plume*, a trage condei, 4 *A tailler croupière*, a înțeca (moralmente sau fizicește), 5 *tailler une bavette*, a flecări *V basane*

TAILLEUR *m* 1 chirurg, 2 *A faire passer chez le dernier tailleur*, a degrada

TAILLEUSE *f* 1 brăsa la croitorilor, 2 *tailleuse de plumes*, trăgătoare de condei

TAIRE *v* *taire son bec*, a țueule, a-1 tăceăgura

TAL *m* posteriorul

TALA *m* elev normalist bisercos

TALBIN *m* 1 bancnotă, 2 poliță de com-plezință, 3 apiod

TALENT *m* *talents de societe*, plăceri voluptuoase ratinate

TALMOUSER, TALOCHER *v* a carpi palme

TALOCHON *m* palmă

TALON *m* 1 (dispre femei) *avoir les talons trop courts*, a cedă numaidecât, 2 *alon rouge*, aristocrat nobil, *être talon rouge*, a fi peste măsură de neșugnat, 3 *A gros talon*, militar de cavalerie în rezervă

TALONNIÈRE *f* scăunel sau bucată de lemn pe care se reazimă piciorul ridicat al modelului

TAMBOUILLE *f* mâncare de casă, mâncare obișnuită, tocană, *faire sa tambouille*, a-și găti de mâncare

TAMBOUR *m* 1 brigadier furier *foutre quelqu'un au clou comme un tambour*, a băga

pe cineva la răcoare fără nici o milă, *trauter comme un tambour*, a burduși bine

TAMBOURINAIRE *m* tâmbișător

TAMBOURINER *v* a bate

TAMIS *m* *faire le tamis*, a ghici după picăturile de apă turnate rămase pe găurile sitei

TAMPON *m* pl *fouir un coup de tampon* a-și căra pumni

TAMPONNER *v* 1 a căra la pumni, a burduși, *viens y que j' te tamponne!* vino, dacă vrei să te burdușesc! 2 *se tamponner le coquillard*, a și bate joc, *s'en tamponner le coquard*, a nu i păsa

TANDELIN *m* găleată de cărat struguri

TANDEM *m* *conduire en tandem*, a călări pe un cal și a mana un alt cal înaintea sa, *atteler en tandem*, a înhăma doi cai unul înaintea celuilalt

TANGENTE *f* 1 *S* (șc Politehnică) *tangente (au point Q)*, sabie, 2 pedel, 3 *prendre la tangente*, a o lua pieziș

TANGO *m* tango (un dans desmălat)

TANGUER *v* a se ploconi, a face temenele

TANNÉE *f* tarbăceală

TANNER *v* *tanner la basane (le casaque, le cuir)* a țarbăci pielea cuiva, a-l bate, *tanner les pognes*, a aplauda din răspuțeri

TANTANTE *f* tușică

TANTÂTRE *f* mătușă rea

TANTE *f* 1 *ma tante*, casă de împrumut, *tous mes bijoux sont chez ma tante*, toate bijuteriile mele sunt amanetate, 2 pederast pasiv, 3 poliția, 4 bordel *allons achever notre soirée chez ma tante*

TAP *m* 1 *jardiner sur le tap (= tapis) vert*, a juca cărți, 2 stalp

TAPABLE *a* dela care se poate stoarce un împrumut, un avans, om lesne storcător

TAPAGE *m* 1 succuciea, amăgirea unei femei, 2 împrumut *fort tapage*, împrumutul unui sume mari

TAPAGEUR, EUSE *s* aplaudator gălăgios (plătit)

TAPAMORT *m* toboșar

TAPANCE *f* *Tip* nevastă, amantă

TAPE A L'ŒIL *m* 1 pălărie moale *ils avaient des tape-a-l'œil flamant neufs*, purtau niște pălării moi nou-nouțe, 2 *a*) chior, *b*) om cu pată roșie pe ochi

TAPE *f* 1 *T* aplauze, aplaudatori, 2 nereușită

TAPÉ *a* 1 reușit, nemerit *un discours tapé, un mot bien tapé*, 2 frumos, draguț *c'était tapé*, eră loarle bine, *comme c'est tape*, ce bine este! 3 *tape a l'as, tapé dans le nœud*, minunat, admirabil *je vais vous fricoter un dîner là, tape à l'as*, am să vă pregătesc o masă, știu, numărău anți!

TAPE-AU-SAC *m* împrumutător

TAPE-CHOSE *f*, **TAPE-CUL** *m* 1 exercițiu de călărie fără scări

TAPE(-)DUR *m* bățăuș

TAPÉE *f* cantitate mare, droaie *une tapée de connaissances*, o droaie de cunoscători

TAPER *v* 1 *s'en taper*, a beă sdravăn *allons-*

nous nous en taper? ce zîci, ne îmbătăm? 2 a pompă, a cere un împrumut, un avans *taper son patron de vingt francs*, a cere patronului un avans de 20 lei, *taper à la caisse*, a cere bani, 3 a cuceri, a seduce dela prima ochiadă (o femeie), *elle est tapée*, e sedusă, amoretată luleă, 4 (în compuneri) *taper sur la boule*, a îmbătă, *taper sur la boisson (sur le liquide)*, a bea sdra-văn, a bea nu glumă, *taper dans l'œil*, a vrăji, a fermeca *cette femme m'a tape dans l'œil*, femeia asta m'a fermecat, *taper de l'œil*, a dormi, *taper dans le tas* a) a lua la nimereală dintr'o grămadă, b) a da orbește în dreapta și în stînga, *taper sur le ventre à quelqu'un*, a fi prea familiar cu cineva, 5 *se taper de quelque chose*, s'en taper a) a trebui să renunțe la ceva, a se lipsi de ceva, b) a nu-i păsa de ceva, *tu peux te taper*, poți să te ștergi pe bot, *se taper sur la caisse*, a nu avea ce mânca, a umbia lîhnit, *se taper (sur la baraque, sur la colonne, sur le centre)*, a se masturba [Vezi cuvintele în legătură cu taper]

TAPETTE *f* 1 limbuție *il en a une rude*, une fiere tapette, e bun de gură, *quelle tapette*, ce limbuțică, ce limbuție! 2 limbut, flecar, 3 pederast pasiv, 3 stampilă falsă

TAPEUR *m* 1 împrumutător, 2 scârțăitor de pian (Zola)

TAPÉUSE *f* 1 împrumutătoare, 2 cocotă care nu se dă pe bani ci numai se împrumută, 3 taperă, pianistă

TAPIN *m* tobosar

TAPIR *m* 1 școlar pregătit în particular, 2 (sc Saint-Cyr) prelegeri asupra topografiei

TAPIRAT *m* 1 preceptor

TAPIRESSE *f* 1 elevă preparată în particular

TAPIRISER *v* 1 a prepară pe cineva, a-l medita

TAPIS *m* 1 masă de joc, *le tapis brûle!* mizele, vă rog! *être au tapis*, a sta ca spectator la joc (după ce a pierdut toți banii), 2 *tapis bleu*, cerul, paradisul, *tapis de pied*, lingusitor josnic, *tapis de grives*, cantină de cazarmă, *tapis de refaute*, masă cu pret fix

TAPISSER *v* *des plats qui tapissent le ventre*, bucate cari umplu stomacu

TAPISSERIE *f* 1 figurantă, decor (în societate), 2 *avoir de la tapisserie*, a avea multe figuri în mână

TAPISSIER *m* persoană decorativă care atrage pe judecători la masa de joc

TAPOTOIR *m* piano hodorogit

TAQUETÉ *m* 1 vioiciune, agilitate, 2 mică mișcări pe varful degetelor

TAQUINER *v* *taquiner la dame de pique*, a juca cărți, *taquiner le dandillon*, a suna, a trage clopotul, *taquiner les dents d'éléphant*, a drăngăni la piano, *taquiner l'os*, a juca domino, a-i plăcea foita

TARABISCOTÉ *a* artistic, rafinat

TARABISCOTER *v* a drege

TARABISTOULLER *v* a supără, a plictisi

TARASCONNADE *f* lăudăroșie, gogoși

TARAUDÉE *f* bătaie, buchseală

TARAUDER *v* 1 a certă, a săcăi, 2 a bu-chisi, a bate

TARD-A LA-SOUPÉ *m* invitat sosit pre-târziu

TARGETTE *f* nas, năsoiu

TARTARE *m* 1 veste falsă, 2 ucenic de croitorie, 3 servitor însărcinat a nu lăsa pe elevi să o steargă din scoală în recreație

TARTARINER *v* a croi la minciuni

TARTE *f* 1 palmă, 2 *tarte à la crème*, go-gosile candidaților la alegeri || a fals, prost

TARTEIFLE [= g dcr Tcufel] *m* neam

TARTEMPION *m* cutare (în loc de nume)

TARTINE *f* 1 articol-pelteă *il y en a une craie tartine*, e o peltea întreagă, *quelle tartine mes enfants!* ce mai peltea, dragii mei! 2 T tiradă nesfârșită, 3 zeamă lungă (predică), 4 pl ghețe vechi scălățate

TARTINER *v* a scrie un articol pelteă *tartinier une brochure*, a ticlui o broșură

TARTINIER *m* scriitor de pelte

TARTOUILLE *f* zugrăveală proastă ba-zată pe efectul colorilor, măzgăleală

TARTOULLER *v* a măzgăli, a umbli după efect de color

TARTOUILLEUR *m* măzgălit, pictor ce umbli după efect de color

TAS *m* 1 persoană fără energie, cârpă, 2 *des tas*, mulți, sumedenie, atația, *des tas d'im-béciles*, atația imbecili, *faire un tas*, a depune o murdărie, *prendre sur le tas*, a prinde asupra delictului de furt, *faire son tas*, a se ghemui, a se stalci, *rester en tas*, a sta înghemuit, a sta într'un colț, *être sur le tas*, a avea de lucru (o prostituată), *mettre sur le tas*, a sili să se prostitueze (o femeie), *acheter au tas*, a cum-pără cu ghioturi, cu toptanu, 4 adunătură de lucrători cari caută de lucru *faire le tas*, a sta în piața unde se adună lucrătorii fără lucru, V taper

TAS [= tu as] pron tu u

TASSE *f* 1 Tip pahar (de vin, etc) *allons prendre une tasse*, să bem un păhăruț, 2 vas de noapte *passer leur z'y une tasse*, dă-le tucalu, 3 *la grande tasse*, mîrea, *boire à la grande tasse*, a se înneca *c'est orai qu'un peu plus vous buvrez à la grande tasse*, e adevărat că puțin a lipsit să te înnece

TASSÉ *a* T etre tassé, după câteva repre-zentații a fi mai bine jucată, fiind mai bine știută (o piesă)

TASSEAU *m* nas *se sécher le tasseau*, a-si suflă nasul, *se piquer le tasseau*, a se îmbăta

TASSEMENT *m* *faire un tassement*, a lua un păhăruț cu coniac între două feluri de mîncări

TASSER (SE) *v* a scădea, a fi în scădere (fonduri)

TASTICOTER *v* a vorbi jargon

TATA *f* 1 *Madame tata*, Coana pricepută, *faire sa tata*, a face pe năzuroasa, *tu me sèches la tata*, mă plictisești la culme, 2 pederast

TÂTE MINETTE *f* moașă

TÂTE-AU POT, TÂTE-POULE *f* om cu nasul în oale

TÂTER *v* *tâter du conjugo*, a se însură

TÂTE-SAUCE *m* om lacom

TÂTEZ-Y *m* cruciuliță sau inimoaiaș pe pieptul fetei

TATOUILLE *f* bătaie bună *on va t foute un tatouille*, o să-ți tragem o bătaie strașnică, *Nanan empochait toujours des tatouilles*, N mană mereu bătaie

TATOUIER *v* a bălăci

TAUDE *f* cocioabă

TAULE *f* casă *rappliquer à la taule*, a se întoarce acasă, *y a pas de mouches dans la taule* nu sunt spioni pe aci?

TAULÉ *f* locuitorii casei

TAULIER *m* proprietarul casei

TAUPE *f* 1 prostituată, metresa unui pește, 2 *S* ansamblul candidaților pentru școala Politehnică, 3 *A pl taupes de rempart*, pionieri, soldați din geniu

TAUPER *c* a munci

TAUPIN *m* 1 candidat pentru șc Politehnică, *taupin bizut, carre, cube*, elev în anul I, al II-lea, al III-lea, 2 *A* pionier, artilerist, 3 *taupin vaut marotte, taupin vaut taupine*, nu e mai breaz unul decât altul (în carciume, etc.), *now comme les culs Taupin*, negru ca tălăruțele

TAUPINIER *a* casnic

TAUPINIÈRE *f* cursul matematicilor superioare pentru admiterea în șc Politehnică

TAXI *m* taximetru (tăsură)

TAZ, TAZAS *m* închisoarea Mazas

TE DEUM *m* *Te Deum* *raboteux*, scenă casnică cu bătaia obligatorie *fauc chanter un Te Deum raboteux a la bourgeoise*, a și buidui strașnic nevastă

TEIGNE *f* *mechante teigne* *a*) femeie cicălitoare, limbă afurisită, *b*) om cicălitor, afurisit, *être teigne*, a fi afurisit

TEINTÉ *a* cam călit

TEINTURIER *m* 1 corectorul operelor cuiva *Voltaire a été le teinturier de Frédéric le Grand*, V a fost corectorul operelor lui Frederic cel Mare, *il a fait ça avec son teinturier*, a făcut această lucrare ajutat de corectorul său, 2 carciumar care și botează vinurile

TÉLÉGRAPHE *m* 1 *télégraphe sousmarin*, limbajul picioarelor sub masă, în tramvay etc, 2 *faire le télégraphe*, a trădă prin scime tovarășului jocul adversarului, a înșușă

TÉLÉGRAPHISTE *m* jucător necinstit care face semne bancherului

TEMPS *m* 1 *le temps tombe par morceaux*, plouă, *coup de temps*, surpriză, întâmplare neașteptată, *voir le coup de temps*, a prevedea un lucru; *en deux temps*, în doi timpi, la minut, 2 *T prendre des temps* *a*) a măli efectul unei vorbe prin gesturi, *b*) a suplini prin mimică uitarea unor cuvinte (pentru a da timp suflului să le repete), *temps froid*, tăcere prea mare (din lipsă de memorie sau din alt motiv) [*V cuvintele în legătură cu temps*]

TENAILLER *v* a chinui, a pisăgi

TENDRE *v* *tendre le derrière* *a*) a se da, *b*) a suferi, a îngădri orce (Zole), *tendre sa jupe*, a se da, a permite orce unui bărbat, *tendre la perche à qq*, a-ți veni în ajutor cuiva

TENIR *v* *T tenir l'affiche*, a nu dispărea de pe afiș (o piesă cu succes), *tenir la chandelle*, a ține lumânarea, a fi de față la fericirea a doi iubii, *tenir la corde*, a fi croul zăclit, *tenir à l'œil*, a pândi, a nu pierde din ochi, *en tenir pour quelqu'un* *a*) a fi înamorat de cineva, *je crois qu'elle en tient pour lui*, cied că-l iubeste, *b*) *il en tient*, poartă coane, îl înșală nevastă || *Se tenir* 1 *a*) a se ține bine, *b*) a avea purtare corectă, *c*) a sta în legătură, 2 *se tenir a quatre*, a se reține din toate puterile, *se tenir a 40 sous avec son croque mort* a se lupta cu moartea, *se tenir sur ses pieds*, a fi valoros lucrat (despre o operă literară) [*Vezi* cuvintele în legătură cu *tenir*]

TÉNOR *m* scriitor de articole de fond

TÉNORINO *m* *T* tenor mic

TERME *m* *le dieu Terme*, termenul de chirie al fiecărui trimestru

TERRAGE *m* moșie

TERRÉAU *m* tabac *se flanquer du terreau dans le tube*, a și vâli tabac în nas

TERRE-NEUVE *f* *le Banc de Terre-Neuve*, partea Bulevardului între Porte Saint-Denis și la Madeleine, *aller au banc (de Terre-Neuve)*, a umbla după mușterii pe bulevarde || *m* 1 om ursuz, 2 mântuitor

TERREUR *f* *la Terreur de Vincennes*, cel mai teribil pește sau bandit din Vincennes

TERREUX *v* *avoir le cul terreux*, a fi bogat dar din familie joasă

TERREUSE *f* sticlă *respirer une terreuse*, a bea o sticlă

TERRIEN *m* *Mar* locuitor de uscat

TERRIÈRE *f* prostituată de locuri virane

TERRITORIAUX *m* milițieni

T'ES [= *tu es*] *pron* tu ești

TESSON *m* 1 cap *n'en faire qu'a son tesson*, a face cum îl taie capul, 2 om încăpățânat

TÉTAIS *m* *pl* (la copii) țate

TÉTARD *m* 1 om încăpățânat, 2 literat

TÉTASSIÈRE *f* femeie cu țate moi

TÊTE *f* 1 *bal de têtes*, bal la care invitați reprezintă capete istorice, *tête de boche*, om stupid, *bonne tête*, nătărău, haplea, *tête carrée*, german, *tête de circonstance*, figură potrivită cu împrejurarea, *sale tête*, om scârbos, nesuferit, *avoir une (bonne) tête* *a*) a fi cult, inteligent, *b*) a avea o înfățișare originală, *c'est une tête*, e un om foarte capabil, o forță, *avoir la tête qui dépasse les cheveux*, a fi chel, *faire sa tête*, a-și da aere, a face pe grozavu, *il vient faire sa tête*, vine ca să facă pe grozavu, *faire une tête*, a rămâne încremenit, *se faire une tête*, a se gîmă, a-și face prin fardare șbarcitură zăgrăvite și peruci, fizionomia cerută de un rol, 2 (în compuneri) *tête à x*, matematic, inginer, politehnician, *A tête à corvees*, nătărău, idiot, *T tête à l'huile* *a*) șeful figuranților, *b*) figurant gratuit, *tête mobile* *a*) ofițer care conduce trul, *b*) subofițer, *tête de Turc*, țința atacurilor, țap ispășitor [*Vezi* cuvintele în legătură cu *tête*]

TÊTÉ *m* (la copii) țăță

TÉTER *v* a suga, a bea

TÉTINS *m* fâțele unei fete

TÉTON *m* 1 fătă *te-ton de satin blanc tout neuf*, sân mătăsoș și tare de față mare, *té-ton de Venus*, sân rotund și tare, *n'avoir rien sous le téton gauche*, a nu avea inimă, 2 *Tip casses a tétons*, căști arhipline

TÉTONNIÈRE *f* femeie cu fațe mari

TETTES *f pl* (la copii) fațe

TEXTE *m* *collationner les textes*, a se împreună

TÉZIÈRE, TÉZIG(O), TÉZIGUE *pron tu*

THAPSIA *m* V *emplatre*

THÉ *m* T *thé de la mer Gibon*, talmeș balmeș, arababură, *maison de thé*, bordel (în Japonia)

THÉÂTREUX, EUSE *s* (iron) a *les cour riéristes théâtres*, criticii teatrali

THÉRESE *f* M-lle Therese ma sœur, numărul 13 la loton

THETA *m* 1 (șc Politehnică) termometru, 2 *teta x*, în anul al II-lea

THÉYER *v* a bea ceau

THOMAIN *m* T roșișor neîmsemnat

THOMAS *m* vas de noapte, *la mere (la veuve) Thomas*, scaun de noapte, *avoir avale Thomas*, a-ți puși gura, *passer la jambe a Thomas*, a scoate vasul de noapte

THUNE *f* piesă de cinci franci, *chavalier de la thune*, pomanagiu

TICHE *m* profitul vânzătorilor de prin magazinele de nouăți

TICKER, TICQUER *v* a face o mișcare cu mana, ca pentru a da cărțile pe față, crezând că aie pe opt și având în realitate pe 7

TIERCE *f* 1 *tierce a l'égout*, terța minoră (la pichet), 2 agenți polițienști în mare număr *caletons*, *il y a de la tierce*, s'o șter gem, sunt agenți secreți pe aici (Rossignol)

TIERS *m* le tiers et le quart, promul venit

TIF, TIFFES *f pl* peri *me tire pas les tiffes*, nu mă trage de păr

TIGE DE BOTTE *f* (refren)

TIGRE *m* 1 lacheu tânăr, groom, 2 T dansatoare elevă mai avansată, 3 unnoar la etaj (în cazărmi), 4 *tigre à cinq griffes*, piesă de cinci franci

TIMBALIÈRE *f* jucător la Bursă care așteaptă în cofetăria de alături

TIMBRE *m* *salle du timbre*, cămara de lângă bucatărie (pentru păstrarea cârnurilor și a peștelui)

TIMBRE-POSTE *m* 1 cartuș, 2 șezut *asseoir un coup de pied dans le timbre-poste*, a da (cuiva) un picior în spate

TINE *f* întrunire de pești

TINETTE *f* 1 butoiu de privată, *balancer la tinette a)* a scoate butoiul privată, *b)* a spăla putina, *chevalier de la tinette*, căcănar, 2 gură (împuțită) *couvre ta tinette, mets un liege à ta tinette*, tacă-ți gura!

TINGO *a* ținut

TINTENELLES *f pl* zurăit de chei (Mirbeau)

TINTOUINER (SE) *v* a se chinui, a se tortura

TIOLÉE *f* droaie, cărd *ils regardoient cette*

tiolée de nigauds, ei se uitară la acea droaie de nălărai (Huysmanns)

TIP(E) [angl] *m* *donner un tipe*, a desemna dinainte calul care va iesi învingător

TIQUER *v* 1 a da din cap, a sta la îndoială (mai ales la macă), a sta la îndoială asupra punctului cinci, 2 a întâlni *le jour où M Jacques a tiqué sur ma sœur*, în ziua când d Jacques a întâlnit-o pe soră-mea (Bernstein, Samson, I 2)

TIRAGE *m* 1 greutate *il y aura du tirage dans cette affaire*, o să dăm de greutate multe, o să târăgânească mult, 2 *le tirage a cinq*, cocrerea unei cărți când ai 5 puncte

TIRAILLEUR *m* dătător de poliți de com-
plezentă

TIRE AU FLANC *m* A soldat ce proteste miștia, care umblă să se sustragă serviciului

TIRE-A L'ŒIL *m* tirahor algerian

TIRE-BOCHE *m* buionetă

TIRE-BOUCHONNER *v* 1 a se mototoli, a face cute (o stoafă), 2 a se călionița (părul)

TIRE BRAISE *m* infantenist

TIRE FIACRE *m* carne tare ca cea de cul

TIRE-FLÛTER (SE) *v* a o șterge, a se cărbăni

TIRE-GOSSE *f* moașă

TIRE-JUS *m* batistă

TIREJUTER (SE) *v* a se muca

TIRE-LARIGOT (A) *adv* cu duumu, în bel-sug *s'en donner à tire-larigot*, a nu mai putea a de bucurie, a se sătura până în gat

TIRE-LIARD *m* sgarie-branză, calic

TIRE LIGNE *m* ajutorul zidarului

TIRE-LIRE *f* 1 cap *avoir un cafard dans la tire-lire*, a-ți lipsi o dogă, 2 stomac *se coller un litron dans la tire lire*, a-și turna un litru în stomac, 3 *cui s'il a envie de se faire coller un bout dans la tire lire*, dacă are gust de un picior în cur, 4 *avoir un petit salé dans la tire-lire*, a fi însărcinată (o femeie)

TIRE-L'ŒIL *m* obiect foarte bătător la ochi

TIRE-MÔME *m* V *ture-gosse*

TIREMONDE (MADAME) *f* moașă

TIRE POIRE *m* fotograf

TIRER *v* 1 a picta, a zugrăvi *tirer au naturel*, a zugrăvi pe cineva după natură, *se faire tirer en plâtre*, a-și comanda figura în ghips, 2 *tirer a soi*, a acapara, 3 a trage la sorți, 4 A a isprăvi (serviciul) *j'ai encore sur mois a tirer*, mai am încă 6 luni până să isprăvesc, *ça se tire*, merge spre sfârșite, 5 *se tirer des pieds*, a o șterge, *se la tirer a)* a o șterge, *b)* a se masturba, 6 a trage sau a cere o cută (la macă), 7 (în compunerii) *tirer un enfant (un gosse)*, a moși o lăuză, *tirer au flanc a)* a-și călca vorba, *b)* a prosti miștia, *tirer la langue*, a se plictisi așteptând, *tirer la langue d'un pied (d'une aune)* a) a muri de sete, *b)* a fi în mare strâmtoare, *tirer à la ligne*, a lungi un articol prin adăgiri (ca să fie plătit mai mult), *tirer l'œil*, a atrage privirea, *tirer des poves*, a și poci figura, *tirer des plans*, a face planuri, A *tirer au renard (au vent)*, a sforăi cu nasul în vânt (așa că nu mai poate fi domolit), 8 a-și face

osândă *combien que tu tues?* 1. cati ani esti osândit? *il y a treé quatre berges, le malheureux*, a stat în his patru ani, nenorocitul [Vezi cuvintele în legătură cu *trer*]

TIREUR *m* 1 *tireur a cinq*, jucător de macă care are 5 puncte și care mai cere o cartă pentru a se apropia de 9, *tireur à six*, om pe jumătate sucit, 2 *tireur au cul*, *tireur au flanc*, soldat care prosteste milita, 3 *S tireur de couverture*, actor prost care strică efectul repunerii altuia

TIROIR *m* 1 punerea deoparte a uciei sau cătorva cărți (pentru a se ajuta la nevoie), 2 *tiroir de l'œil*, serai pentru Țesturi (de stofe), 3 *avoir un polichinelle dans le tiroir*, a fi înșărcinată, 4 gură *fermez vos tiroirs*, tăceți din gură!

TISANIER *m* infirmier

TITI *m* 1 stiengar parisian, 2 tipograf, 3 *tiés de tut*, capete de pui, raie, etc || *a c'est tut d'être venu*, am făcut o prostie că am venit

TOB [angl.] *m* baie de putină în cauciuc

TOC *m* 1 aramă *lustre en toc*, lampă de aramă, 2 giuvur fals, imitație, aur neveritabil *ce n'est pas du toc*, e veritabil, 3 *spoiată ce qui convient au toc intellectuel*, ceea ce convine spoieli intelectuale || *a* 1 urit, pocit, neplăcut *elle est rien ton cette gonzeesse* e foarte urită femeia asta, 2 prost, rău *j'en ai mangé de plus toc*, am mâncat ceva și mai prost, *être toc*, a fi foarte prost în rolul său (un actor), 3 amuzant, de răs *c'est toc et province*, quoil e tot ce se poate mai amuzant, 4 șiret

TOCANDIN *m* craiu bătrân

TOCANDINE *f* 1 cocotă bătrână, 2 femeie întreținută, cocotă

TOCARD, *E s V* *tocandin*, *tocandine* || *a* 1 fără rost, stupid, absurd, 2 învechit, uzat, 3 *devenir tocard*, a îmbătrâni, 4 *rautăcios n'approchons pas de ce cheval, il est tout ce qu'il y a de toc*ard, să nu ne apropiem de calul acesta, *că e foarte răutăcios*

TOCASSON *m* hoască bătrână caraghios *gâtiti quel tocasson!* ce ciură! || *a* pocit

TOC TOC *a* jumătate sucit

TOILE *f* 1 *toile d'emballage*, pânză de în, 2 *faire de la toile* *a*) *T* a improviza pânză ce suflă suflerul, *b*) a posti din lipsă de bani, *être dans la toile*, a sta la închisoare, 3 *Mar rentrer de la toile*, a se retrage la odihnă (din cauză de bătrânețe, etc), 4 *les toiles se touchent*, în burunare și tufă de Veneția, 5 *A toiles d'araignee*, pastrama și șunca atârinate de tavan, *dechurer de la toile*, a da foc de ploton, *a pârâi*, *a bubui* *V culotté*

TOILETTE *f* pânză de împachetat

TOISON *f* păr foarte lung

TOITURE *f* pălărie (bărbătească)

TOLEDE *f* de *Toledo*, minunat, admirabil *montre de Toledo*, ceasornic admirabil

TOMATE *f* *faire la sauce tomate*, *écraser des tomates*, a avea menștrușia, *rester comme une tomate*, a rămâneă uluit, *des tomates!* de loc! nu se poate!

TOMBAGE *m* 1 sumă împrumutată la joc care se înapoiază anevoie sau niciodată, 2 critică

TOMBEAU *m* 1 pui, 2 *tombeau de Sainte Pelagie*, celule pentru areștanți politici în închisoarea Sainte Pelagie, 3 *c'est le tombeau de secrets*, e un om foarte discret

TOMBER *v* 1 *ça tombe dur*, plouă (cu greutate), *ça tombe bien*, vine la timp, 2 *il a tombé des cures*, cerul e foarte înorat, 2 *a trânti*, *fig* a doborî pe cineva, 3 (la joc) *un louis qui tombe*, pun un pui, 4 *a seduce on tombe sans peine sur une brune*, se amăgește ușor o brunetă, 5 (în compuneri) *tomber dans la débine*, *dans la limonade*, a sărăci, a ajunge în mizerie, *tomber une bouteille*, a goli o sticlă, *tomber sur un coup de poing*, a primi un pumn în obraz, *tomber sur le dos et se casser le nez*, a fi un om fără noroc, *tomber sur le dos et se faire une bosse au ventre*, a-și pierde fecioria și a rămâne a înșărcinată, *tomber en figure* *a*) a se întalni pe neașteptate față în față cu o persoană neplăcută (ex cu un creditor), *b*) *T* a apărea pe scenă *tomber dans la Grece*, a deveni jucător sarlatan, *laisser tomber son pain dans la sauce* a ști să profite din ceva; *tomber a pic*, a vini la pont, 6 a fi arestat [Vezi cuvintele în legătură cu *tomber*]

TOMBEUR *m* 1 doboritor, critic înverșunat *cette fois le tombeur de M Boucheron a parfaitement raison*, de data asta doboritorul d lui B are perfectă dreptate, 2 *un tombeur de femmes*, un seducător de femei, 3 actor prost (care face să cadă o piesă), 4 om care trădește din împrumuturi la joc

TOMBO *m* 1 buzunar fals la vesta zuavilor și vânzătorilor algerieni

TONDEUR *m* *tondeur de nappes*, lingău, *tondeur d'œufs* *a*) avar, sgărie-brânză, *b*) pedant

TONDRE *v* 1 a tăia o cartă a adversarului, 2 a stoarce bani (prin joc etc)

TONDU *m* *le petit tondu* (= *le petit caporal*), Napoleon I

TONGNIASSE *pron tu*

TONGNIERE, **TONORGUE** *pron tu*

TONNEAU *m* 1 fel, soru *être d'un bon tonneau* *a*) a fi bun, *b*) (iron) a fi caraghios, posnaș, *être d'un fort tonneau*, a fi foarte prost, *c'est du même tonneau*, e tot aia, *a un daum de ce tonneau*, unui nătlăru de soul ăsta, 2 *tonneau diviseur*, trăsură de piață, 3 *laisser fuir son tonneau*, a muri, a fi în agonie, *monter sur le tonneau*, a boteză vinul

TONNERRE *m* *ces tonnerres de Dieu de femmes!* aceste afurisite de femei

TONTON *m* (la copii) unchiu

TOPE *v* 1 a descoase un camarad întâlnit în cale, 2 *A a*) a pune mâna pe *la patrouille* a *topé un pochard*, patrula a pus mâna pe un bețivan, *b*) a lua, a sterpeli *un pochard* a *topé mon mouchoir*, un bețivan mi-a șterpelit batista

TOPINAMBOUR *m* nas ros

TOPISER *v* a privi cu atențiune a recunoaște

TOPO *m* 1 *S* a) dojană (din partea pro-
fesorului), b) comunicare în scris către elevi,
2 *A* a) topografie, b) Statul major, c) ofițer
d) Stat major

TOQUADE *f* 1 idee favorită, idee fixă,
2 pătimă trecătoare, caprii *avoir des toquades*
pour quelqu'un ou quelque chose, a avea un ca-
puț pentru cineva, a avea poftă de ceva

TOQUADEUSE *f* cocotă sentimentală

TOQUER *o* 1 a bate (orele), 2 *se toquer de*
quelqu'un, de quelque chose, a prinde patimă
de cineva, a se entuziasma pentru ceva, a că-
păta poftă de, 3 *Tip* a înlocui pe un zețar
(la o parte a muncii)

TOQUET *m* 1 *en avoir dans le toquet*, a fi
braț, 2 *les toquets de loutre*, damele cari joacă
la Bursă

TOQUEUR *m* *Tip* locutorul unui zețar

TORCHÉ *a* împopoțonat

TORCHE-BOYAUX *m* basamac

TORCHE-CUL *m* 1 scriere sau gazetă pă-
cătoasă, foifă, 2 comptabilitatea, registrele
unui șef de tren

TORCHÉE *f* bătaie

TORCHE-POT *m* servitor

TORCHER *o* 1 a compune cu grație și
ușurință o mică lucrare literară sau o operă de
artă neînsemnată *Monselet qui a si galamment*
torché le si joli sonnet à l'asperge, M care a ti-
clut cu atâta drăgălășie sonetul atât de drăguț
al sparanghelului, 2 a trage o bătaie *torcher*
la gueule à quelqu'un, a bate, a cârpi peste
obraz, 3 a manca *torcher un plat*, a linge far-
furcia, a mânca toată mancarea din farfurie,
4 *Mar torcher de la toile*, a se zori, 5 *la tor-
cher a quelqu'un*, a juca feste curva, 6 *se tor-
cher*, a-și șterge curul, *je m'en torche le cul*,
puțin îmi pasă, *il n'y qu'à s'en torcher le nez*
(la bec), poate să se șteargă pe bot

TORCHETTE *f* net *comme torchette*, peste
măsură de curat

TORCHON *m* 1 servitoare sau bucătăreasă
murdară, 2 *T* cortină, 3 *torchon littéraire*,
gazetă păcătoasă, foifă murdară, 4 *A coup*
de torchon, împuscătură, lovitură de sabie *se*
donner un coup de torchon, a se bate, a se
lupta (cu inamicul), 5 *le torchon brute (à la*
maison), începe cearta în căsrie

TORCHONNER *o* 1 a bate, 2 a da rasol,
a lucra în grabă și murdar

TORDANT *a* să te prăpădești de răs nu
altceva

TORDRE *v* *tordre le cou à un lapin (à une*
negresse), a deșerta o sticlă cu vin negru

TORDU *m* nătăiaș scuturat de bani

TOROTOTO *int* la dracul

TORBLAUDE *f* femeie destinată, târlă

TORPILLE *f* cocotă

TORSE *m* 1 *poser pour le torse*, a-și scoate
în afară pieptul pentru a pune în relief avan-
tajele corpului, 2 stomac, burtă *se garnir*
le torse, a se îndopa, *se velouter le torse*, a-și
rida gâtulei

TORSEUR *m* ghinherl care-și scoate în
relief avantajele corporale

TORSION *f* (șc Politehnică) petrecere, ră-
sete

TORTILLARD *m* 1 schiop, 2 *A* tun

TORTILLÉ *m* sucit *espece de tortillé* su-
citule!

TORTILLER *o* 1 a se codi, a sta la în-
doială *il n'y a pas à tortiller, il faut chier dur*,
nu merge să vă codiți, trebuie să luați o ho-
iărire, 2 a pricinui o moarte repede *le poison*
tortille, otrava omoară repede, *être tortillé par*
le choléra, a muri de holeră, 3 a schiopăta, 4
a mânca *tortiller (du bec)*, a mânca, a da din
fălcii, *comme tu tortilles*, cum mai dai din fălcii!
tortiller de l'œil, a muri, *tortiller le carton*, a
juca cărți, 5 a denunța, a mărturisi

TORTILLETTE *f* 1 damă ce se fatăie în
mers, 2 dansatoare excentrică a balurilor
publice

TORTILLEUR *m* mancăcios

TORTILLEUSE *f* denunțătoare

TORTORER *o* a mânca *j'ai pas besoin de*
saigner pour tortorer, n'am nevoie să ucid ca
să am ce mânca (Molenier)

TORTOUSE *f* frânghie, ștreang

TORTUE *f* 1 femeie rubită, 2 *faire la tor-
tue*, a posti

TOTO *m* sân

TOUBIB *m* medic

TOUCHE *f* 1 pumn, lovitură de cuțit *gare*
la touche ferește-te de bătaie! 2 figură, în-
fățișare *avoir une bonne touche*, a avea o în-
fățișare plăcută, (iron) a avea o mutră cara-
ghioasă, *avoir une sacrée (foutue) touche*, a avea
o mutră urâtă, caraghioasă, 3 *touches de*
piano, dinți mari și lași, 4 *V Sainte-Touche*

TOUCHÉ *a* 1 reusit, nimerit *c'est touche*
e bine făcut, e bine vis, e bine răspuns, etc.,
article touche, articol reusit, bine scris, *pas mal*
touché, bine făcut, frumos, 2 lovit, atins *il*
est touche, e tare lovit

TOUCHER *o* 1 a atinge pământul cu umerni
(în luptă cu altul) *ses epaules touchèrent*,
umerni săi atinseră pământul, 2 (iron) a bate
sdravăn, a lovi tare, 3 *toucher son prêt*, a-și
primi partea din câștig (un pește dela o pro-
stituată), 4 *se toucher*, a o lua la mană

TOUILLAUD *a* și *m* om gras și vesel

TOUILLARD *m* *S* maestru de desen (la șc
de Marină), *être touillard*, a fi tare în desen

TOUILLE *o* 1 a mestecă cu o lingură un
sos, 2 a mestecă pietrele de domino, cărțile

TOUPET *m* 1 cap *se mettre (se fourrer)*
quelque chose dans le toupet, a-și băga ceva în
cap, a-și închipui, *faux toupet*, cu idei ruginite,
2 *payer de toupet*, a face pe îndrăznețul, *toupet*
bœuf, obraznicie nerușinată, *toupet de com-
missaire (de vache)*, nerușinare

TOUPIE *f* 1 cap *avoir du vice à la toupie*
a fi șret, 2 prostituată *faire ronfler sa toupie*,
a-și exploata metresa (un pește), 3 (la jocul
de cărți) dama

TOUR *m* 1 *connaître le tour*, a ști toate chi-
chițele, *faire voir le tour à quelqu'un*, a înșelă,
a trage pe sfoară pe cineva, *tu veilleras a ce*
que la donzelle n'essaye pas de nous faire voir

le tour, vei avea grijă ca fata să nu ne iasă pe sfoară, 2 *Au tour* (a son tour) de bête, după vechime, 3 *faire le grand* (le gros) tour, a se căra, *faire le petit tour*, a se pisa

TOURBE *f* mizerie *je suis dans la tourbe jusqu'au cou*, mă aflu într-o mare mizerie (Rosignol)

TOURIER *m* lucrător plăcintă

TOURLLOURE, TOURLOUROU *m* recrut vesel, amabil

TOURLLOURETTE *f* grizetă veselă

TOURLLOUSINE *f* bătaie

TOURNANT *m* 1 macă, la care fiecare ju câtor ține banca la randul său, 2 *tournant de porcelaine*, joc la noroc de bălcu la care se câștigă obiecte în porțelan

TOURNANTE *f* 1 locuitoare de chelneriță, 2 *A* ceasornic de buzunar, 3 cheie

TOURNE A GAUCHE *m* 1 om nehotărât care se dă după împrejurări, sfălează, 2 hai huuu, zăpăcit

TOURNE-AUTOUR *m* 1 dogar, 2 clozet public (pe boulevard) cu intrare ascunsă

TOURNE-BOCHE *m* baionetă

TOURNE-BOCHE *m* remonter le tourne broche, a chema la ordine, a rechema la datorie

TOURNEBOULAGE *m* sucuri, smântână

TOURNE-DE-L'ŒIL *m* Sophie Tourne-de l'œil, moartea

TOURNÉE *f* 1 rând de vin sau de țuică, *offrir* (payer) une tournée, a plăti un rând, a face cinste, *tournée de pompier*, rand de țuică, 2 *payer une tournée a quelqu'un*, a da o bătaie cuiva, *recevoir une tournée*, a mânca bătaie, 3 *tournée pastorale*, vizită nocturnă prin borchile cu intenția de a petrece

TOURNER *v* 1 (despre zile) a se mări, 2 *faire tourner*, a lua peste picior, a și bate, oc, 3 (în compunerii) *tourner d'un déjeuner*, a face cinste cu o masă, *tourner l'œil a* a doormi, *tourner de l'œil a* a da ochii peste cap de bucurie, b) a doormi, c) a muri, *tourner au vinaigre*, a scăpăta, a cădea în mizerie [Vezi cuvintele în legătură cu *tourner*]

TOURNEVIS *m* pălărie în trei colțuri

TOURNIQUET *m* *A* consiliul de război

TOURS *m* *aller à Tours*, a se întoarce

TOURTE *f* 1 băută de caraghioasă, 2 stupid, nădăru *comme dit cette tourte de Glorieux*, cum zice stupidul de Glorieux (Bernstein, Samson, I 2), 3 pălărie caraghioasă, 4 cap *avoir une érecusse dans la tourte*, a-i lipsi o doagă, a fi ticnit || a stupid

TOUSSANT LOUVERTURE [conducătorul negrilor răsculați în Domingo] *m* dubla de șase (la domino)

TOUSSER *v* 1 (iron) *c'est que je tousse*, ba da! așa este cum ție eu, *elle n'est pas belle, non! c'est que je tousse!* e foarte frumoasă, puteți să mă credeți, *c'est de l'or comme je tousse*, așa nu e aur veritabil, 2 *tousser dessus*, a-i păsă puțin de ceva, 3 *faire tousser*, a stoarce bani cuiva

TOUSSOTTER *v* a tuși câte puțin și des

TOUT adv *tout de ce*, foarte bine, *comme*

tout, foarte *plus comme tout*, foarte frumușică

TOUT A-L'ŒIL *m* de putat.

TOUT CUIT *m* (sc Saint-Cyr) comandantul Scoalrei

TOUTE-LA-LYRE *m* entuziasm

TOUT PARIS (LE) *m* clita apreciatore pariziană (cam 1500 persoane) care asistă la toate premierile artistice, dramatice, literare, politice, etc

TRACQUER *v* a-i fi frică, a tremura de frică

TRACQUEUR *m* las, fricos

TRAFALGAR *m* *coup de Trafalgar*, derasuri, catastrofă

TRAFICOTER *v* a face negustorie cu

TRAILLAGE *m* potrivirea peticiilor

TRAIN *m* 1 *être dans le train*, a fi în curent cu toate, *être en train*, a fi cam chircuit *je le crois un peu en train* mi se pare că e cam afumat, *du train!* i.e. de! în galop! *il dit au cocher et du train, il y a gras*, în galop, birjar, zise el, că iese bacșiș gras, 2 *coup de pied dans le train*, picior în spate, 3 *un train direct*, un pahaș cu absint, 4 *prendre le train*, a o știțe repede, *prendre un train!* cură-te repede, numai decât, *prendre le train d'onze heures a)* e meigo pe jos, a umbliă hăimană, b) *A* a fi tras în pat moacă și încolo în timpul nopții de către camarazi *manquer le train a)* a pierde o ocaziune bună b) a sosi prea târziu [Vezi cuvintele în legătură cu *train*]

TRAINANTE *f* cosorul tunătorilor de plumb

TRAINARD *m* pahaș cu vin etc, uilat pe m. c.

TRAINASSER *v* a țara pe jos, în dezordine

TRAÎNEAU *m* *faire traîneau*, a-și scurge curul de pământ (despre câini)

TRAÎNE-CUL *m* puturos

TRAÎNÉE *f* 1 tarfă *cette traîne d'Adèle!* tarfa aia de Adela! 2 *T* aparat de luminat portativ

TRAÎNE-GUENILLES *m* sdientăros

TRAÎNE GUÊTRES *m* vagabond, hăimană

TRAÎNE-LA-PATTE *m* biet vagabond

TRAÎNE-PAILLASSE *m* furie

TRAÎNE-POTENCE *m* ștreang

TRAÎNER *v* 1 a face meseria de prostituată, 2 (în compunerii) *trainer le cheval mort*, a-și fi primit leașa anticipat pentru o lucrare, *trainer son derruic* (ses guêtres, sa savate), a umbliă (lel!), *trainer la savate*, a trăi în mizerie, a o duce de azi pe mâine

TRAÎNERIE *f* petrecere, omorârea vremii *la traînerie de leur Dimanche*, petrecerea lor de duminică (Daudet)

TRAÎNEUSE *f* 1 prostituată de gări, 2 rochie cu trenă lungă

TRAIN-TRAIN *m* fel de viață *aller train-train, suivre son petit train-train a)* a duce o viață modestă, b) a-și face cu încetul drum în lume, c) a trăi în sărăcie

TRAIT *m* 1 pl. infidelități, coarne *son mari lui avait fait tant de traits, qu'elle l'avait quitté*, bărbatu-său o înșelase de atâtea ori

cu alte femei, că în cele din urmă l-a părăsit, 2 capriț, dragoste momentană *elle avait un trait pour un mûché*, avea un capriț pentru un cunoscut al ei

TRALALA *m* *grand tralala* a) toalete extraordinare, mare desfășurare de lux, *se mettre sur son grand tralala*, a se găti foarte luxos, b) mare recepțiune

TRAM *m* tramvay

TRAN-TRAN *m* *entendre le tran tran*, a se prucepe, a fi priceput

TRANCHE *f* 1 mută *i'* *balade sa tranche*, sunt sătul de tine, începi să mă plictisești, *en avoir une tranche*, a fi slab la minte, 2 *tranche du Pérou*, comoară, *tranche de melon* (ieșen care servă ca inimă), 3 *tiens, comment vas-tu, ma vieille tranche?* ce mai faci, vechiule?

TRANCHE-FROMAGE *m* *A* baionetă

TRANSPARENT *a* subtil, delicat

TRANSVERSE *f* *jouer la transversale*, a-și pune miza la ruletă pe linia dintre două numere

TRANSTRANER *v* a umbia haimana

TRAPIGNON, TRAPILLON *m* *T* scândură pentru închiderea locului gol dintre culise (la lăurea d. corului)

TRAPU *a* iare *être trapu en gymnase*, a fi tare în gimnastică

TRAVAIL *m* 1 lucrare politică sau literară (pentru reviste) *grand travail sur les caisses d'épargne*, o lucrare serioasă asupra caselor de economie, 2 exercițiu de saltimbanc, 3 atelier de modistă, 4 furt, 5 comerțul prostituțiu

TRAVAILLER *v* 1 a lucra, a chinu pe cineva (sprec a obține ceva de la dansul), 2 a produce (o prostituată), 1 opca (un hoț), a se produce (un saltimbanc), a ucide (un asasin), 3 *T se faire travailler*, a fi flueiat, 4 (în compunerii) *A ira ailler a la fourchette*, a se bate cu sabia, *travailler le cadavre* (le casquin, les cotes) *à quelqu'un* a) a târbăci pe cineva, b) a l vorbi de rău, *T travailler le succès*, a di riș pe aplaudatori plăcuți [Vezi cuvintele în legătură cu *travailler*]

TRAVERSIN *m* 1 infanterist, 2 *se foutre un coup de traversin*, a trage un somnuleț, *faire une partie de traversin*, a se culcă cu cineva împreună

TRAVESTI *m* *T* rol de bărbat jucat de o femeie

TRAVIATA *f* cocotă

TRAVIOLE *f* 1 drum cotit, 2 pl suferințe, neplăceri, chinuri || *adv* de *travirole*, pieziș

TREIZE *a* 1 *faire ses treize jours*, a servi cele 13 zile în armata teritorială, *un treize jours*, un militan din teritorială, 2 *l'amour a treize*, amorul cu preț redus

TREMBLEMENT *m* 1 *et tout le tremblement*, și toate celelalte, 2 *A* bătare, 3 amestec din vermut, zeamă de agrișe și rachiu

TREMBLER *v* *faire trembler la volaille morte* a) a spune o prostie teribilă, b) a afecta pretinți absurde și deplasate

TREMBLEUSE *f* clopoțel electric

TREMBLOTTE *f* friguri

TREMOLER *v* a cânta cu glas tremurător

TREMPAGE *m* *Tip* pileală *empoigner un fort trempage*, a se pili strasnic

TREMPE, TREMPÉE *f* bătaie, burdușcală

TREMPER *v* 1 a mânca seara, a cină, 2 a târbăci pe cineva *trempes une soupe à quelqu'un*, a trage o bătaie, a muia oasele cuiva, 3 *A tremper son pied dans l'encre*, a mânca arest

TREMPETTE *f* 1 baie, *faire la trempette* a) a face o baie, b) a dejuna dintr'un pesmet sau bucată de paine muată în vin, 2 ploaie

TREMPIN *m* 1 7 scena *essayer le tremplin* a) a debută într'o piesă în un act, b) a cânta primul număr la un concert, 2 *baton de tremplin*, picior, 3 *fig s'en faire un tremplin* a) a-și face o reclamă din ceva, b) a exploata ceva în folosul său, 3 locul de operație al prostituatelor

TRENTE ET-UN *m* 1 *être sur son trente-et-un* (son trente six), a fi în ținută de gală, a și fi pus nămile cele mai frumoase, *se mettre sur son trente et-un*, a se găti ferches, *faire le trente-et-un*, a bate (inimă)

TRENTE-SIX *a* 1 *le trente six du mois*, niciodată, 2 *les trente six carreaux*, sala de gardă la poliția prefecturii, 3 *soûl comme trente-six cochons*, beat mort, 4 *elle lui faisait faire ses trente six volontes*, îl sileă să-și îndeplinească toate dorințele ei *V trente et-un*

TRENTE-SIX-CLOUS *m* *A* infanterist

TRENTE-SIXIÈME *a* *T* *être dans le trente-sixième dessous*, *V dessous*

TRENTE-TROIS *a* *coup de trente-trois centimètres*, lovitură de picior

TRENTE-TROISIÈME *f* *n'avoir pas trente et un* la *trente-troisième*, a fi stângaci în amor

TREPAN *m* inel scobit și umplut cu cerneală, cu care măsluitorii ung o cartă sau o piatră de domino

TREPE *m* și *f* 1 lume, mulțime, popor, 2 adunătură de public *la trepe a pas rendu aujourd'hui*, încasarea de la public a fost slabă astăzi (Métiener)

TREPIGNÉE *f* *flanquer une trépiquée dans le gîte*, a trage cuiva o bătaie bună

TREPIGNER *v* a sta în bătăi

TRESSER *v* *tresser de la lisiere*, *tresser des chaussons de lisiere*, a sta într'o casă de corecțiune

TRETEAU *m* mărtoagă

TRIAL *m* *T* cântăreț comic

TRIANGLE *m* gură *clapoter du triangle*, a l puți gura

TRIAU *m* plictiseală

TRIBOUILLE *f* dezordine

TRIBOUILLER *v* a sări în sus de bucurie

TRIBU *f* 1 hață *toute cette tribu de*, toată hața asta de (*F* de *S*, No 997), 2 *A se mettre en tribu*, a lua masa împreună

TRIBULANT *a* neplăcut

TRIBUN *m* contabil care lucrează pe un loc înalt (în unele magazine)

TRIBUNALIER *m* reporter de tribunale,

TRIC *m* 1 *Tip* *faire le tric*, a o șterge

la un semnal dat de ateheri și a merge la cârcumă

TRICHER *v* a lua toate precauțiunile pentru a nu face copii

TRICHEUSE *f* femeie care ia toate măsurile pentru a nu rămânea grea

TRICHINE *f* 1 *avoir une trichine dans le jambonneau*, a fi cam sucit, ținut, 2 pros tituată venerică

TRICHINER (SE) *v* a se otrăvi cu stricnină

TRICLÉE *f* laie (de copii)

TRICORNE *m* jandarm cu pălărie în trei colțuri

TRICOTÉE *f* bătaie strasică

TRICOTER *v* 1 a tăbăci pe cineva *tricotier les côtes a quelqu'un*, a muia oasele cuiva, 2 *tricotier des jambes (des pincettes)* a) a juca, b) a spăla putina

TRICOTEUSE *f* 1 baletistă bătrână, 2 jucătoare bătrână la Bursă

TRIFOUILLAGE *m* scoimonitul

TRIFOUILLARD *m* pischer

TRIFOUILLEE *f* 1 multime, 2 bătaie

TRIFOULLER *v* 1 a scoimoni pe tot, 2 a muia oasele cuiva *il faut peut-être que je mette des gants pour la trifouiller*, e nevoie poate să pun mănuși ca să-i moi spatele (Zola)

TRIFOUILLEUR *m* om sucit

TRIFOULLON *m* scormonitor

TRIGO *f* *S* trigonometrie

TRIMAR, TRIMARD *m* drum *grand trimar*, drumul mare, șoseaua, *faire son trimard* a) a călători, a merge în lume (despre ucenici), b) a face trotoarul (o prostituată)

TRIMARDER *v* a călători, a umbla

TRIMARDEUR *m* hot de drum, tâlhar

TRIMARDEUSE *f* prostituată de stradă

TRIMBALLÉ *a être trimballé*, a fi transportat dintr'o în alta într'alta

TRIMBALLÉE *f* laie (de copii)

TRIMALLEMENT *m* mutatul dintr'o în chisoare într'alta

TRIMALLEUR *m* 1 cel ce plimbă pe alfin, călăuză, 2 birjar, căruțaș

TRIMER *v* 1 a umbla toată ziua cu marfa (spre a o vinde), 2 a aștepta până a nu mai putea, *faire trimer quelqu'un*, a-și bate joc de cineva făcându-l să aștepte mult și bine, 3 *faire trimer les mathurins*, a mânca, a da din fălci, 4 a face trotoarul (o prostituată), 5 a cerși

TRIMOIRES *f* pl picioare

TRINGUELTE *f* bacșiș

TRINGUE, TRINGLE *adv* dcloc, nimic || *f* 1 *A* pușcă, 2 membrul bărbătesc *fantaisie sur le tringle*, onanie

TRINGLOT *m* soldat de trem

TRINQUER *v* 1 a mânca bătaie *faire trinquer quelqu'un*, a bate, a burduși pe cineva, *j'ai rien fait trinquer le gonse*, i-am tras băiatului o bătaie teapără, *ce n'est pas toi qui trinqueras*, n'ai să mănânci tu bătaie (Rosny, p 79), 2 a mânca arest *c'est toi qui veux trinquer de ses deux jours* ce, tu vrei să capeți un arest de două zile? 3 a plăti pentru alfin, 4 *A* a

dobori la pământ, a trânti, 5 (la joc) a lua bani cuiva, a-l jupui

TRIPAILE *f* san moale

TRIPAILLON *m* *douze cents francs! tripailon de sort! allons nous en faire des bosses*, 1200 de franci! mu de diaci! hai să-i tragem un chef

TRIPASSE *f* femeie urâtă și foarte grasă

TRIPATOUILLAGÉ *m* 1 intrigă, uneltiri, 2 pungășie, șarlatanie 3 *T* prelucrare a unei piese de teatru (fără voia autorului)

TRIPATOUILLEUR *v* 1 a pungăși, a înșelă, 2 a scormoni, a umbla cu mâna prin, a da merda *tripatouillant la barbe du nœud*, desmerdând barba primarului (*F de S*, No 997), 3 a remania o piesă de teatru (fără voia autorului)

TRIPATOUILLEUR *m* 1 pungăș, șarlatan, 2 om afemeiat veșnic în societatea lemeilor.

TRIPATOUILLER *v* *V* *tripatouiller*

TRIBE MOLLE *m* om moale, carpă

TRIBE *f* 1 *sortir les tribes a quelqu'un*, a da cu cuțitul în burta cuiva, *secouer les tribes a quelqu'un*, a scutură blana cuiva, 2 *pl* fașe moi (ari atârână, 3 *vieille tripe* tăfă bătrână

TRIPER *v* a da țafă (unui copil)

TRIPETTE *f* ileac, mărunțiș

TRIPÈRE *m* femeie cu fașe mari forte tripiere, femeie foarte tăioasă

TRIPOTAILLER *v* a face afaceri de Bursă, de bani

TRIPOTER *v* 1 a juca la Bursă, 2 a-și petrece viața prin casele de joc, 3 *tripoter le carton*, a juca cărți, *tripoter la couleur*, a picia

TRIPOTEUR *m* *tripoteur de petits papiers* a) șarlatan care cumpără și vinde iscălituri pentru poliți, b) politician care-și procură harti confidențiale pentru a le exploata

TRIPOTIER *m* proprietarul unui tripou

TRIPOTÈRE *f* proprietara unei *table d'hôte*, unde se joacă *écarte*

TRIQUAGE *m* alegerea peticilor

TRIQUE *f* 1 *trique à gueule*, lingură, 2 corecțiune, bătaie *foutre une trique a quelqu'un*, a trage o bătaie cuiva, 3 supravcghere polițienească

TRIQUER *v* 1 a alege peticile din coșul cu petici, 2 a bate, 3 a sta sub supravegherea poliției

TRIQUEUR, EUSE *s* strângător de petice (în solda unui sau uneia care lucrează *en gros*)

TROGNADÉ *f* *S* zaharicale

TROGNARD *m* om cu nasul roșu

TROGNER *v* a fi lacom de zaharicale

TROGNERIE *f* lăcomie de zaharicale

TROGNEUR *m* *S* lacom de zaharicale

TROGNON *m* 1 *joli petit trognon*, fetișcană diăguță, *mon petit trognon*, păpușica mea, *se ficher dans le trognon*, a-și băga în cap

TROISIÈME *a* 1 *troisième rene*, coama capului, 2 *troisième sexe*, pederast pasiv, 3 *troisième larron*, al treilea venit care profită de certă altora *V dessous*

TROIS-MÂTS *m* *A* soldat cu trei galoane

TROIS-POINTS *m* 1 șapcă înaltă de mătase a peștilor, 2 peste, întreținut

TROIS-QUARTS *m* 1 cure

TROIS-SIX *m* basamac *mon pere qui adorait les trois-six et la verte*, tata căruia îi plăcea atât de mult basamacul și absintul

TROIS-SOUS *m* clozet public a 15 centime

TROLÉE *f* droiaș, cantitate mare

TROLER *o* 1 a se învârti încoace și încolo, a vagabonda, 2 a face comerț ambulant cu mobile

TROLEUR *m* 1 vagabond, 2 comisionar de mobile, 3 vânzător de pietre de iepuri

TROLEUSE *f* prostituată de stradă

TROMBINE *f* cap, mutră, mină *trombine en deche*, mutră respingătoare

TROMBLON *m* 1 pălărie caraghioasă din ce în ce mai largă sus, 2 gătlej

TROMBONE *f* A *faire trombone*, a băga mereu mâna în buzunar fără a scoate nimic, a se face că vrea să plătească

TROMPE *f* 1 nas, 2 avocat

TROMPE-L'ŒIL *m* 1 iluziune optică, 2 decorație, timchea

TROMPETTE *f* *jouer de la trompette*, a-și sufla nasul, *quelles vilaines trompettes!* ce miute urite!

TROMPION *m* A trompet

TRONC *m* *tronc d'arbre*, paru în tutun

TRONCHE *f* 1 cap, 2 prostituată veselă

TRONCHER *v* a îmbrățișa, a face amor

TRONCHINETTE *f* figură dragută de fată

TRÔNE *m* scaun de noapte *être sur le trône*, a-și satisface nevoia

TRONFION *m* A trompet

TROQUET *m* V *mastroquet*

TROT *m* *au trot!* *aide!* grăbește-te! 2 *trot de souris*, pas ușor (Zola), 3 *aller au trot*, a face trotuarul (o prostituată)

TROTTANT *m* guzgan

TROTTANTE *f* șoarece

TROTTE-SEC *m* A infanterist

TROTTEUR *m* îngrijitor de cai, dresor

TROTTEUSE *f* 1 locomotivă, 2 bulevardistă

TROTTIGNOLE *f* picior

TROTTIN *m* 1 ucenica cea mai nouă (la o modistă, etc.), 2 picior

TROTTINETS *m* pantofiori, pantofi eleganți

TROTTOIR *m* 1 *famille de trottoir*, bulevardistă, *le grand trottoir*, cocotele, *le petit trottoir*, prostituatele de rând, *faire le trottoir*, a umbla după mușterii, *couper le trottoir*, a face trotuarul impracticabil, 2 T *grand trottoir*, repertoriul clasic, *petit trottoir*, repertoriul obișnuit (drame, comedii, vodeviluri), 3 *escargot de trottoir*, gardist

TROU *m* 1 cocoabă, gaură, 2 închisoare *fournir au trou*, a băga la închisoare, *être dans le trou* a) A a fi arestat, b) a fi înmormântat, 3 *faire son trou*, a parveni, a-și croi un drum, a-și crea o poziție socială în lume, 4 lacună neașteptată (ex în instrumentare) *il y a des trous*, trebuie să fie motive ascunse cari îi pricinuesc ruina, 5 *faire un trou*, a bea un păhă-

rei cu coniac între două mâncări, *avoir un trou sous le nez qui coule cher*, a fi un mare amator de mâncare și băutură, 6 (un compuner) *trou d'air*, *trou de balle*, anus, *se demancher le trou du cul*, a se ploconi, a face salutul peste salutul, *yeux en trou de vrille*, ochi mici și fără nici o expresiune

TROUBADE, TROUBADOUR *m* infanterist

TROU-DU-CUL *m* nătarău, dobitoac

TROUÉE *f* horbotă

TROUILLARDE *f* femeie destrăbălată

TROUILLE *f* 1 servitoare murdară, 2 spaimă, frică *avoir la trouille*, a-1 fi frică, *hier soir vous m'avez flanqué la trouille*, aseară m'ai băgat în răcori (Bernstein, Samson, III, 4), 3 colică (Bruant)

TROUILLER *v* 1 a-1 fi frică, groază, 2 a pute

TROUILLOT(T)ER *v* a pute *trouilloter du bec, du goulot*, a-1 pute gura

TROUPE *f* 1 *troupe d'argent* a) trupă dramatică de a doua mână, b) trupă care joacă succesiv pe două scene, *troupe d'été (de fer-blanc, de carton)* a) trupă mediocră, b) trupe fără scenă fixă, c) redactorii miilor mărunți la un ziar, *troupe d'or (d'hiver)* a) trupă excelentă, b) cei mai buni redactori, 2 *mauvaise troupe*, om de nimic

TROUSSÉ a *une affaire troussée*, o afacere pierdută

TROUVÉ a *c'est trouvé*, e nou, original, reușit

TROUVER *v* 1 *je la trouve mauvaise*, asta-i glumă proastă, 2 *se trouver mal sur quelque chose*, a șterpeli ceva *qu'est-ce qui s'est trouvé mal sur mon trefle?* cine mi-a șterpeli trefla? 3 *trouver des puces*, a mânca bătaie

TROYEN *m* *troyen de Berlitz*, trei (la jocul domino)

TRUC *m* 1 truc, tană, marafetul, chichițele (unui lucru) *j'ai le truc de chaque commerce*, cunosc chichitele tuturor negustorilor, *avoir (connaître) le truc*, a ști marafetul unui lucru, *débiter le truc*, a destăina chichițele, secretul unui lucru, 2 *șirethe leur charité est un fameux truc*, milostenia lor e un curat și-șirethe (Mirbeau), *avoir du truc*, a fi șiret, 3 *uscusintă, ideile sau minciuna ingenioasă ce farceur de Mes-Bottes avait eu le truc d'épouser une dame très décatie*, șugubățul ăla de M avusesse ideea ingenioasă de a se căsători cu o babă bătrână, *nous arrivons dans une espee de sale truc*, sosim într-un fel de loc murdar, 5 *truc de banque*, cuvânt de ordine, de înțelegere între salimbanci, 6 *faire le truc*, a pescui (un mușteriu), *biffer le truc*, a umbla după chenți, 7 T *truc* a) mașină de operat schimbările de decor, b) schimbarea decorurilor, *pièce à trucs*, piesă cu schimbare de decoruri, c) priciperea scenei, 8 A *équipement j'ai mon truc à matriculer pour ce soir*, am echipamentul meu de matriculat pentru astăzi seară (Courtelaine), 9 manechin cu sfori care se poate schimba în diverse figuri, 10 comerț ambulant cu mărunișuri, 11 meserie de hoj

dans ce truc-la, în meseria aceasta de hot, *grand truc*, asasinat, omor, *repiquer au truc*

a) a înep din nou, b) a cădea în rucidivă
TRUCAGEUR *m* fabricant de antichități

TRUCARD *m* om plin de tact, experimentat

TRUELLE *f* 1 *linguă manier la truelle*, a mânca, 2 *Tip vîngălăc*, 3 *A bătrîn spadasin*

TRUFFARD *a* fericit, norocos || *m* 1 copil al norocului, 2 soldat *elle ne fait jamais l'œil aux truffards*, ea nu dă pe credit niciodată soldaților

TRUFFE *f* 1 *truffe de savetier*, cristină, 2 nas gros de bețivan, 3 *aux truffes*! admirabil, sublim

TRUFFÉ *a* 1 plin *truffe de chic*, plin de sic, 2 prost || *m* nătărău

TRUFFER *v* 1 a înșela, 2 a îndopă, a ghiftui

TRUFFERIE *f* șarlatanie

TRUFFEUR, **EUSE** *a* șarlatanesc || *s* șarlatan

TRUFFÈRE *f* femeie foarte corpolentă

TRUFFIN *m* (șc Politehnică) frizer

TRUIERIE *f* poicâne

TRUMEAU *m* 1 comedie ușoară, 2 om ruginit, 3 *vieux trumeau*, prostituată bătrână

TRUQUARDER *v* a se prostitu

TRUQUER *v* 1 a pungași, a înșela, 2 a pescui bărbați (o prostituată), 3 *truquer de la pogne*, a întinde mâna, a cerși, 4 a face sau vinde antichități false

TRUQUEUR *m* 1 proprietarul unui joc de hazard (la balciuri), 2 vânzător ambulant de mărunțișuri, 3 pungaș, șarlatan, 4 *T* străngător de requizite, 5 falsificator de antichități sau vânzător de antichități false

TRUQUEUSE *f* târfa, femeie desfrănată

TSCHINK *a* admirabil, minunat *les mardus au Français sont tschink*, reprezentațiile de Marți la Comedia Franceză sunt halail

TSCHOCK *m* și *a* *V pschutt*

TSCHOTT *m* un gomos extra

TUBE *m* 1 pușcă, 2 gătlee, stomac *se coller quelque chose dans le tube*, a mânca ceva, *se rincer le tube*, a-și uda gătleejul, 3 nas *se piquer le tube*, a se îmbătă, 4 *tube* (a *haute pression*), ținându, joben || *a* mănios

TUBER *v* 1 a fuma (o luleă) *si nous en tubons une?* ce zici? nu fumăm o luleă de tutun? 2 a fi rău dispus, a fi în mănție

TUBERCULE *m* nas umflat și plin de negi

TUBÉREUSE *f* bășină

TUCKER *m* le *tucker de la morgue*, culcurile cadavrelor dela Morgă

TUÉ *a être tué* a) (la biliard) a fi mort, b) *S* a rămănea impietrit de spaimă *regarder quelqu'un d'un air tue*, a privi încremenit la cineva

TUER *v* 1 a strică (un lucru, o piesă, etc.), *être bon à tuer* a) a strică (orice lucru), b) a se fi îngrășat, a fi foarte gras, 2 a reduce la tăcere pe cineva, 3 *tuer les mouches au vol* (a *quinze pas*), a-și puși tombil gura *tuer le ver* (le *colimaçon*), a bea disdădimează un pahar

cu vin alb, *tuer le ver*, a bea pentru a înăbuși glasul constințin

TUILE *f* 1 întâmplare neplăcută, boro-boafă, nenorocire, 2 pălărie, 3 cartă ușor îndoită, 4 *le pere la Tuile* Dumnezeu

TUILEAU *m* caschetă

TUIER *v* 1 a cerceta cu privirea, a examina, a căuta să descoasă 2 *se tuiet*, a se îmbăta sdravăn

TUIEUR *m* *frere tuietur*, francmason care descoase pe un neolit

TULPE *f* *le pas de la tulpe orangeuse*, dansul cel mai necuvincios (cu poalele peste cap)

TUMER *v* *tu me la tumes*, mă plictisești al diacului

TUNE *f* *V thune*

TURBAN *m* *caleurs a turban*, valon turcești

TURBIN *m*, **TURBINAGE** *m*, **TURBINE** *f*, **TURBINEMENT** *m* muncă grea *en vaila de la turbine* ce muncă teribilă! *aller au turbin* a)

a merge la muncă, a opera un furt b) a merge după mustern (o prostituată)

TURBINE *f* mașină la turbine a *Deubler*, ghilotin

TURBINER *v* 1 a munci, a munci din greu *on sait turbiner*, știu să muncim, 2 *turbiner une verte*, a bea un pahar cu ibsint, 3 a opera (un hoț), 4 a se lucra (o prostituată)

TURBINEUR *m* muncitor, muncitor harnic

TURBINEUSE *f* bulevardistă

TURC *m* 1 *face du Grana Turc*, șrutul, 2 *travailleur pour le Grand Turc*, a munci pe degeaba, 3 locutor din Tours sau la Touraine

TURCO *m* tirahor algerian

TURELLEMENT [naturellement] *adv* natural, firește

TURFISTE *m* amator de turf *charabia turfiste*, jargonul amatorilor de furt

TURIN *m* absent de Turin

TURLURETTE *f* 1 grizetă rubroare de bărbat, 2 *se soucier de quelque chose comme de turlurette*, a nu-și păsa de loc de ceva

TURLUPINER *v* se *turlupiner la cervelle*, a-și sparge capul

TURLUTAIN *f* capuș

TURLUTER *v* a canta sau a fluera un cântec

TURLUTINE *f* amestec din supă cu cafea neagră (a soldaților în campanie)

TURLUTUTU *int* *turlututu cheapeau pointu* spune altora gogoși, cu mine nu ți se prinde!

TURNÉ *f* cocioabă, locuință proastă

TUTEUR *m* 1 baston, 2 pește, întretinut

TUTOYER *v* 1 a-și însuși ceva *tutoyer un porte-morningue*, a-și însuși un portmoneu, 2 a frecventă des, a se apropia de *s'abstenir de tutoyer le zinc*, a se abține de a mai merge la cârciumă

TUYAU *m* 1 gătlee *se jeter quelque chose dans le tuyau*, a mânca, a bea, 2 nas *le tuyau est touché*, am guturai, *ramoner ses tuyaux* a) a-și suflă nasul, b) a-și spăla picioarele, 3 *tuyau a merde*, curul, 4 *tuyau de poêle* a) ținându, joben, b) pantalonii iniatenstilor, c) pl ghele găurite la varf, 5 informațiune,

veste *avoir les meilleurs tuyaux*, a avea înformațiile cele mai bune, *avoir un tuyau*, a fi primit o comunicare confidențială asupra unor prevederi (la Bursă)

TUYAUTER *v* 1 a face semne confidențiale asupra cutăruilor sau cutărului cal, 2 *S* a se servi la examen pe furiș de notițe scrise

TUYAUTEUR *m* 1 informator, 2 *S* scolar care la examen se servește pe furiș de notițe

TYPE *m* 1 nătarău, 2 tip individ *type excellent*, om foarte bun, *type epatant*, om capabil de toate, 3 amant de pungă

TYPESSE *f* tipesă, femeie oarecare, femeie ale cărei favoruri se plătesc

TYPO *m* 1 tipograf, 2 lucrător tipograf

TYPOTE *f* zăclăreasă

TYRAN *m* 1 rege, 2 rege (într'un joc de cărți)

U

UIST *int* hait! s'a dus!

ULCÈRE *m* *faire degorger son ulcere*, a-și suflă nasul cu degetele

ULSTER *m* pelerină rusească lungă și largă

ULSTÉRIEN, ENNE *s.* bărbat, femeie cu o pelerină «ulster»

ULTRA-CHIC *a* peste măsură de șic, extrem de frumos, de elegant, etc

UN, UNE *s* 1 *une à quinze, une à vingt*, o sticlă de vin de 75 de bani, de un leu, 2 *un de plus*, încă un înconorât, *o'la une de nouvelle*, 'acă alta acum!

UNCH *m* *nom d'unch!* drace!

UNIF *m* uniformă

UNIFORMIER *m* croitor de uniforme

UNIVERSELLE *f* prostituată de ultima specie

URF [surfin] *a* 1 minunat, admirabil, răpitor, 2 *le monde urf*, lumea aristocrată

URFÈMENT *adv* excelent, admirabil

URGE *m* număr de apreciere al unui bărbat, *trois urges!* individ care plătește prost, *huit urges! dix urges!* unu care plătește bine

URGER *v* a zori

URPINO [= rupin] *a* *c'est urpino aux pommes*, e peste măsură de fin și de nobil

URSULE *f* fată bătrână de peste 50 de ani

USAGER *a* și *m* *homme usager*, om de societate

USER *v* *user ses bottes*, a sc osteni în zadar pentru ceva, *A user son matricule*, a-și face serviciul, *user sa salve*, a nu reuși să convingă, *user le tapis*, a juca sume foarte mici

USINE *f* 1 ateliei, 2 bucătărie, 3 *A* birou

USINER *v* 1 *usinier un peintre*, a obliga pe un pictor să lucreze numai pentru un singur negustor, 2 a munci

USSE *f* *faire les usses*, a se încrunta

USTACHES *m* *pl* foarfeci *passee-moi tes ustaches*, dă-mi foarfeca ta (Delesalle)

USTENSILIER *m* 1 metresa unui pește, 2 *T* șeful de rechiziție

USURE *f* *usure aux fines herbes*, confiscarea mizelor într-o casă de joc clandestină

UT *int* 1 *Tip noroc!* (când se ciocnesc pahare), 5 *eh bien ut!* și acum, șterge o!

UTILITÉ *f* *T* umplutură

V

VACHARD *m* trântor, pierde vară

VACHE *f* 1 femeie moleșită, 2 prostituată, *vache à lait* a) prostituată bună de exploatat, b) gască de jumuit, 3 om moale, fără vlagă *n'être qu'une vache*, a fi moale, 8 *faire la vache*, a trândăvi, a umbla tembel, 4 *côtelette de vache*, bucată de brânză, 5 (în expres) *trier la vache* a) a suflă din foale, b) a pune în mișcare *il pleut comme vache qui pisse*, plouă cu găleata, *il fait vache*, e cald, 6 *manger de la vache enragée* a) *S* a mancat rasol, b) a îndura mizeria, a fi foarte nefericit, *coup en vache*, lovitură mișlească, *épouser la vache et le veau*, a se căsători cu o femeie deja însărcinată, 7 gardist, agent polițienesc *mort aux vaches!* jos cu agenții poliției, 8 denunțător *||* a moale, moleșit, leneș *quand il n'est pas trop vache*, il se leve *dès six heures* când nu e prea leneș se scoală la orle șase

VACHEMOUTTER [după numele profesoru-

lui de desen Vaschmuti] *v* (șc Saint-Cyr) a desena

VACHER *m* grobian

VACHER *v* a trândăvi

VACHERIE *f* 1 moliciune, lipsă de vlagă, tembelism, 2 bestialitate, infamie *c'est de la vacherie!* ce infamie! 3 a) cărcumă sau debit de băuturi unde servesc femei, b) casă pentru întâlniri

VACHOTTER *v* a trândăvi

VA COMME JE TE POUSSE *m* *V pousser*

VADE *f* mulțime, gloată, îmbulzeală

VA-DE-LA-GUEULE *m* 1 mândău, 2 orator limbuit, palavragiu

VA-DE-LA-LANCE *m* *fig* porc

VADROUILLANT *a* de petreceri

VADROUILLARD *m* om de petreceri, care o duce numai în chefurii și orgii

VADROUILLARDE *f* 1 femeie de petreceri, de chefurii, 2 prostituată de cărcumă

VADROUILLE *f* 1 tarfă *son loup de pere l'appelait vadrouille*, lupul ei de tată o numea tarfă (Zola), 2 petrecele din caciumă în caciumă, *piquer une vadrouille*, a face un cheif, 3 *la vadrouille*, cei ce o duc într'un destrău

VADROUILLER *v* a petrece, a face cheif

VADROUILLEUR, VADROUILLEUX *m* *V vadrouillard*

VADROUILLEUSE *f* *V vadrouillarde*

VAGUE *m* 1 plimbatul încoaci și încolo, hoinăritul, 2 *aller au vague, se lacher du vague*, a bate trotoarul (o prostituată), *lancer une gonse au vague*, a trimite o femeie să facă trotoarul, *donner du vague*, a acosta mușterii, 3 *du vague!* moft! vorbă să fie

VAGUER *v* a bate trotoarul

VAISSEAU *m* agent de poliție cu un vapor brodat pe guler

VAISSELLE *f* 1 *vaisselle de poche*, bani, 2 *purger la vaisselle*, a face sosul subțire, 3 *decorație, tinichea mettre sa vaisselle à l'air*, a-și pune toate tinichelele pe piept

VALENCE *f* *la valence! la belle valence!* portocale! hai la portocale!

VALET *m* *valet de cœur*, iubitul (unei babe)

VALISE *f* *deboucler sa valise*, a muri

VALISSANCE [valcu] *f* valoare

VALOIR *v* *valoir son pesant de moutarde, de merde*, a nu face trei parole, (non) a fi neprețuit, *ne pas valoir cher*, a avea un caracter infam

VALSER *v* 1 a o șterge, a fugi, *faire valser quelqu'un* a) a da afară pe cineva, b) a-1 trage o bătaie, 2 *valser du bec*, a-1 puși gura, 3 *faire valser les negresses*, a bea sdrăvăn

VALTREUSE *f* geamantan, cufăr

VANEUR *m* las, fugar

VANNÉ *a* 1 obosit la culme, 2 runat, prăpădit

VANNE *m* sau *f* mincună *faire une vanne, pousser le vanne*, a răspândi o mincună

VANNEAU *m* articol vândut cu preț redus

VANNER *v* 1 a o șterge, 2 a obosi peste măsură, *se canner*, a se speli

VAPEREAU [autorul unui *Dictionnaire des Contemporains*] *m* carte groasă

VASE *m* *vase étrusque*, vas de noapte

VASISTAS *m* monoclu *fermer son vasistas*, a muri

VA-TE-LAVER, VA T'FAIRE PANSER *m* puma în obraz *je lui ai décroché un va-te-laver qui n'est pas piqué de vers*, i-am tras un puma de a văut stele verzi

VAUDEVILLIÈRE *f* actriță angajată numai pentru a-și exhiba avantajele corporale

VAUGIRE *f* cartierul Vaugirard (din Paris)

VOUTOUR *m* 1 jucător șarlatan, 2 proprietar afurisit *monsieur Vautour*, proprietarul

VEAU *m* 1 om moale, leneș, 2 prostituată începătoare (care devine cu timpul *vache*), 3 *la raniță de piele*, 4 *veau morné*, femeie beată, 5 *larder son veau*, a atrage publicul de dinaintea baracii prin tot felul de caraghioslăcuri, 6 (șc Saint-Cyr) nătrău, 7 *brides à veau*, merozi, 8 *on dirait du veau*, tra la lal

(de ex. *Aux grands de la terre—donnons un bravo, — vive le ministre, — on dirait du veau*) 9 *tête de veau*, pleșuv, chel, *tête de veau lave* figură palidă și grasă

VEAU-GRAS *m* *S* student al școlii militare de medicină

VÉCULE [pour *véhicule*] *m* trăsură

VEILLER *v* *Tip* a lucra peste timpul hoțarit

VEILLEUSE *f* 1 *souffler sa veilleuse*, a muri, 2 piesă de un franc

VEINE *f* *veine de cocu*, noioc la joc || int drace!

VÉLER *v* a naște

VÉLIN *m* soție *secouer son velin*, a-și tăia baci jumătatea

VÉLO, VÉLOCE *m* velociped

VÉLO-CLUB *m* clubul cicliștilor

VELOURS *m* 1 fața mesei de joc *eclairer le velours*, a pune mizele pe masa de joc, 2 greșală de legătură în pronunțare (ex *donnez moi-z'en*), 3 licheori dulci, 4 *c'est un velours*, e bun, e dulce *ce lui sera du velours quand même*, o să i se pară dulce orișicum

VELOUTER (SE) *v* a bea un pahar

VELU *a* *S* minunat, excelent, distinct

VENDANGE *f* câștig, *cousine de vendange*

a) femeie de petreceți, b) puderast

VENDANGER *v* *vendanger des graces*, a obține favorurile unei femei

VENDANGEUSE *f* *vendangeuse d'amour*, baccantă modernă

VENDÔME *m* *V colonne*

VENDRE *v* *vendre la meche*, a destăinu un secret, *vendre son piano*, a fi mișcat până la lacrimi, a plânge

VENETTE *f* frică *avoir la venette*, a-1 frică

VENGEUX *a* răsbunător

VENT *m* 1 *du vent, vent et mousse!* moft! vorbă să fie! 2 *A spaimă quel vent!* ce spaimă! 3 *S donner du vent*, a jucă o festă școlarilor nou sosiți, 5 *n'y entendre que du vent*, a nu înțelege nimic, 6 *moulin à vent*, posteriorul, 7 *Mar être vent dessus, vent dedans (avoir du vent dans les voiles)*, a fi beat, 8. *loger aux quatre vents*, a ședeă într-o odaie păcătoasă expusă curenților din toate părțile

VENTRE *m* *se brosser le ventre*, a flămânzi, *avoir quelque chose dans le ventre*, a avea talent, merite mari, *c'est le ventre de ma mere (je n'y retournerai plus)*, asta s'a întâmplat odată, asta n'o să mi se mai întâmple, *ventre benu*, paraclišer, țarcovnic, *ventre creux*, un hămesit, un flămând, *ventre d'osier* a) bețivan, b) om foarte slab, *ventre de biche!* mui de draci!

VENTRÉE *f* ospăț bogat *s'administrer (se flanquer, se foutre) une entrée*, a se îndopă peste măsură, a-și strica stomacul

VENTRILOQUE *m* bășinos

VENTRIPOTENTS ET VENTRIDOLENTS *m* pl burtoși și flămânzi

VENTROUILLARD *m* burtos

VENTU *m* deputat conservator al centrului (sub Louis Philippe)

VER *m* 1 *ver* rongeant, *ver* rongeur, trăsuiă luată cu ora *pretex-mot, docteur, de quoi renvoyer mon ver rongeur*, împrumută-mă, doctore, cu cafiya lei ca să dau drumul trăsuri, *tuer le ver* a) a-si udă gâtulejul dimineața cu un rachiu, b) a bea pentru a uita, 3 *avoir des vers dans son manchon*, a avea părți pleșuve în cap
VERBENA *f* buzunar de binefacere la ipodrom

VER-COQUIN *m* toane, nazuri

VÉREUX *a* *chignon vereux*, coadă falsă, prost lucrată || *m* 1 debitor neplatnic, 2 individ sub pază polițienească

VÉRISME *m* verism, realism sau naturalism împins la extrem

VÉRISTE *a* ce tine de verism

VÉRITÉ *f* *V quatre*

VERMINARD, VERMINEUX *m* *S* om de nimic

VERMOREL *m* 1 torpilă germană, 2 aparatul provizoriu împotriva gazelor asfixiante

VERNI *m* domn elegant || *A* *etre verni*, a avea noroc

VERNISSAGE *m* *T* proba generală a unei piese în repetiție

VERNISSEUR *m* 1 artist ce expune la salon, 2 critic sau amator de artă ce vizitează salonul

VERNOCHE *m* verniu

VÉROLEUSE *f* prostituată sifilitică

VERASSE *f* păhărel

VERRE *m* 1 *verre de montre*, șezut, *casser le verre de sa montre*, a cădea pe spate, *servir de verre a plaisir*, a servi ca distracție bărbatilor, 2 *faire le verre en fleurs*, a jefui victima sugrumand-o *V vert*

VERSAILLAIS *m* partizan al Adunării Naționale din Versailles care luptă în contra Comunei, *les Versaillais*, trupele cari luptau în contra Comunei

VERSAILLES *m* *prendre la route de Versailles*, a se răsturna (o trăsură)

VERSE *f* ibric de cafeă

VERSER *v* 1 a vărsa lacrimi, 2 a tinde (într-o direcție oarecare), a trece de partea il a *versé du côté de la littérature*, a trecut de partea literaților

VERSEUR, EUSE *s* chelner, chelneriță de cafea

VERSIONNAIRE *m* făcător cu plată de versiuni și teme latinești pentru candidații la bacalaureat

VERT *m* 1 verdeață, ședere la țară *huit a dix jours de vert*, vre o opt sau zece zile de verdeață, de odihnă la țară, 2 *se mettre au vert* a) a-și reveni în puteri (după un abuz prea mare), b) a se așeza la masa de joc, 3 joc splendid (cu toate atulele), *monter le vert en fleur*, a întinde o cursă, *se monter le vert en fleurs*, a-și face iluzii, 4 *se laisser perdre sans vert*, a se ulei || *a nymphe verte*, absint

VERT-DE-GRIS *m* 1 aprod, ușier, 2 comandantul pieței, purtătorul unei uniforme verzi, 3 ofițer sever în serviciul său

VERTE *f* 1 absint *heure où la verte regne*, ora absintului, ora 5 după amiază, *couper la verte*, a bea absint

VERTUBLEU, VERTUCHOUX *int* mu de draci

VERVEUX *m* criolină

VÉSANIQUE *a* nebun, smintit

VESPÉTRO *m* basamac special

VESQUER [vexer] *v* a supără *faut pas t'esquer pour ça*, nu trebuie să te supari pentru atâta lucru

VESSARD *m* fiicos, laș

VESSE *f* 1 spaimă *avoir la vesse*, a face în pantaloni (de spaimă), *figure de vesse*, mutră caraghioasă, 2 *S vesse!* atenție! tăcere (la apropierea supraveghetorului)

VESSER *v* *verser du bec*, a-i puși gura

VESSIE *f* 1 tăifă, 2 *vessies dessoufflées* țafe fleșcâte, 3 *souffler dans des vessies trouées*, a se opinti în zadar

VESTALE *f* prostituată

VESTE *f* *T* fiasco *ramasser (remporter) sa veste, une veste*, a cădea cu rușine, a fi flue-rat, *retourner sa veste*, a-și schimba părerea

VESTIAIRE *m* *avoir laissé son esprit au vestiaire*, a fi lipsit de spirit, a fi nătărău

VESTIGE *m* 1 iuteală, vioiciune, 2 spaimă *coquer le vestige*, a-i fi irică

VÉSUYE *m* *faire son Vésuye*, a și da ifose, a se umfla în pene

VÉSUYER *v* a fi darnic, a împărta cu mâinile pline

VEULERIE *f* puitare cu două înțelesuri, hănuitoare

VEUVE *f* 1 (sc de Marină) comandantul Școlai, 2 *la veuve chapelle*, dama de pică (la macă), *la veuve rentrée*, posesorul unui lucru rămas nevândut la licitație, *nénais de veuve*, biberoane (pentru copii), *veuve d'un colonel mort à Waterloo d'un coup de pied dans le cul*, văduvă veselă, femeie ce se dă drept văduva unui ofițer superior, 3 *la veuve*, ghilotina *épouser la veuve*, a fi ghilotinat, *je trouverai des guibolles pour marcher devant la veuve*, voi găsi picioare (putere) ca să merg în fața ghi lotinei (Metenier) [Vezi cuvintele în legătură cu *veuve*]

VEZINER, VEZOULLER *v* a puși

VEZON *f* prostituată

VIANDAGE *m* mâncare din carne

VIANDE *f* 1 carnea omenească *montrer sa viande*, a se decolta, *étaler sa viande*, a cădea jos, *ramasser sa viande*, a se ridică de jos (după ce a căzut), *cacher sa viande*, a-și ascunde sânul, *pourrir bien en viande*, piept cărnos, *ovre de sa viande*, a trăi din venitul său de peste, *se coller la viande dans le torchon*, a se culcă, *basse viande*, *viande de seconde catégorie*, femeie grasă, femeie cu cărnuri moi, 2 *viande à canon*, soldat, *viande de morgue*, vagabond, haimana

VIATIQUE *m* banii de călătorie dați unui jucător ruinat la Monaco

VIAU [veau] *f* vacă

VIAUPER *v* a plânge ca o vacă, a urla

ious viaupèrent dans leurs assiettes, totî plânseră în farfurile lor (Zola)

VIBRANCE *f* vibraţiune (*F de S*, No 992)

VIBRANT *a* pasionat

VIBRION *m* scriitor, poet sau artist păcătos, cărpaci (Dumas)

VIBRIONNE *f* femeie usuratică

VICE *m* 1 deslău *aller au vice*, a merge la bordel, 2 şiretic *avoir du vice* (dans la toupie), a fi şiret *a-t-il du vice ce matin de Couturat!* ce mai şirete şi pordecănele ăsta de C !

VICELOT *m* greşală mică

VICE VERSAILLES (ET) *adv* şi vice-versa

VICHI, VICHY *m* absint cu lapte de migdale

VICTOIRE [nume de negustoreasă] *f* cămaşa de peticar

VIDANGE *f* lăuzie

VIDÉ *a* 1 caput, 2 ruinat ramolit

VIDE-BUDGET *m* bugetivor functionar

VIDER *v* 1 *vider un homme*, a jupui pe un bărbat, 2 *vider les lois*, a împărţi între ei vechiturile cumpărate, 3 *vider le plancher*, a plecă dintr'un loc, a se căra, *vider ses poches*, cântă la piano, *vider ses reserves*, a-şi face nevoile, 4 *se vider*, a muri

VIEILLE *f* 1 *ma vieille*, vechiule! prietene! 2 *la vieille*, mama, 3 *rachiu vechiu*, coniac, 4 *A un vieux de la vieille* a) un veteran din girda imperială, b) un moşneag, un invalid || *a elle est vieille*, e o glumă veche, asta nu o cred! *vieille garde*, cocotă bătrână, *vieille barbe* a) moşneag, b) om cu idei ruginite, *vieille peau*, căzătură, *vieille culotte de peau*, ofiţer în retragere, moş Teacă

VIELLISSEUR *m* cel ce dă o aparenţă de vechime tablourilor, bronzurilor, porţelanurilor, etc

VIELLISSEUSE *f* femeie care dă o aparenţă mai bătrână minorelor trotoarului spre a le scăpa de urmăririle poliţiei

VIERGE *f* *vierge de comptoir*, chelneriţă, *amoureux des onze mille vierges*, amoretzat de toate fustele, *marin de la vierge Marie*, luntras de fluvii

VIEUX *m* 1 *le vieux*, tata, bătrânul, *rece voir un (le) coup de vieux*, a îmbătrâni prea repede, 2 *amant bătrân*, bogat şi corpolent *avoir son vieux*, a avea un amant cu punga *V vieille* || *a se faire vieux*, a aştepta cu mare nerăbdare pe cineva, a se chinui, *A c'est vieux!* spune altora gogoşi! [Vezi cuvintele în legătură cu *vieux*]

VIF-ARGENT *m* bani peşni

VIGNETTE *f* Tip *piquer la vignette*, a fi distrat, a alerga după muşte în loc de a lucra

VIGOUSSE *f* vigoare, energie

VILLÉGIATURER *a* a merge în vilegiatură

VILLÉGIATUREUSE *f* femeie care merge în vilegiatură

VINAIGRE *m* 1 *vinaigre des quatre négoçants*, oţet foarte tare, 2 *crier au vinaigre*, a chema în ajutor, 3 *du vinaigre!* repede! *grand vinaigre!* foarte repede! *trempier le nez dans le vinaigre*, a rezista la vijelie *V tourner*

VINAIGRER *v* a prăpădi

VINAIGRETTE *f* corecţiune puternică *se payer la tête de quelqu'un a la vinaigrette*, a-şi bate rău joc de cineva

VINÉE *f* câlcă

VINGT DEUX patron, şef || *int* Tip atenţie!

VINGT CINQ *a* *rigoler a vingt-cinq francs par tête*, a se amuza minunat, *s'emmeider a vingt-cinq francs par tête*, a se plictisi de moarte

VINGT [vengeance] *f* răzbunare

VINGT HUIT JOURS *m* rezervist

VIOC *m* şi a bătrân

VIOCQUE *f* 1 viaţă (de orgii) *quel vioaque je ferais*, ce viaţă de orgii am să duc! 2 *V vioac*

VIOLET *a* vânt de mânje

VIOLETTE *f* *la violette!* hai la pietrosi!

VIOLON *m* 1 *boute a violon* a) cosciug, b) pl picioare sau gheţe mari, 2 *sentir le violon*, a mirosi a mizerie, a nu avea bani

VIRGULE *f* 1 barbison, 2 cicatrice, 3 desenuri, vorbe murdare (pe pereţi privăşilor)

VIRO *m* 1 rubitul unei chelneriţe, 2 *être viro*, a fi beat turtă

VIS *f* *serrer (tourner) la vis a quelqu'un*, a sugrumă pe cineva, *se serrer la vis*, a se spânzura

VISAGE *m* *visage de bois flotté*, *visage de constipé*, obraz palid, galben, *visage à culotte*, figură pocită

VISARD *m* controlor

VISCOPE *f* 1 sapcă înaltă (a peştilor), 2 cozoroc de şapcă, 3 chipru de infanterist

VISER *v* a vedea, a zări

VISSER *v* a vari *je lui visserai mon langue dans le ventre*, am să-î implant cuşitul în burtă (Rosny, p 179)

VISQUEUX *m* peşte de cea din urmă speţă

VITELLOTTE *f* nas gros şi roşu de beţivan

VITRE *f* 1 monoclu *le petit A a l'oeil teint derrière sa vitre*, domnişorul A are un ochi mort îndărătul monoclului său, 2 *pl* ochi *carreaux de vitre*, ochelari

VITRIER *m* 1 *les vitriers*, vânătorii din Vincennes, 2 *carò quinte majeure dans les vitriers*, quintă majoră cu carò

VITRINE *f* 1 lornietă, ochelari, 2 *faire vitrine*, a se găti, a se împopoţona, *être dans la vitrine*, a fi elegant îmbrăcat

VITRIOL *m* basamac *apres trois ou quatre tournées de vitriol*, după trei sau patru randuri de basamac (Poulot)

V'LAN *m* 1 *avoir du v'lan*, a avea originalitate, vervă, 2 *hailaif* || *a* elegant, *fin ce qu'il y a de plus v'lan dans la société parisienne*, tot ce e mai fin în societatea parisiiană, *une sœur v'lan*, o serată foarte elegantă, *public v'lan*, public hailaif

VLAN-VLAN! *int* tronca-tronca!

VOIE *f* *foutre une voie de bois à quelqu'un*, a trage o bătaie curvă

VIVRE *v* *ne plus vouloir vivre*, a rămâne a cu totul increment

VOILE *int* *les voiles!* tăcere! sst!

VOIR *v* *en faire voir à quelqu'un*, a arăta

cuiva, a-l învăța minte, *voir une femme*, a avea relațiune cu o femeie, *voir en dedans* a) 1 fi beat, b) a dormi, *en voir la farce*, a-și fi mulțumit curiozitatea, *voir la lune*, a și pierde teciorea, *voir rouge*, a simți nevoia de a vărsa sânge, *voir Sophie*, a avea menstruație, *se voir*, a avea relațiune împreună, 3 *aller se faire voir*, a o șterge [V cuvintele în legătură cu *voir*]

VOIRIE *f* 1 tarfă, 2 vagabond

VOISIN *m* 1 *nos voisins*, engleji, 2 *nos voisins viennent*, menstruația îmi vine

VOISINER *v* a fi vecin, a sta lângă (*F de S No 997*)

VOIT-D'UN *m* chior

VOITE *f* trăsura

VOIX 1 *voix d'en bas*, ghiorțiat, *voix de cassis*, răgușeală

VOLAILLE *f* 1 găscă, 2 haihuu, 3 aspirant la școala dela Saint-Cyr

VOLAILLER *v* 1 a fi un haihuu, 2 a fura prosteste

VOL-AU-VENT *m* 1 *avoir une écrevisse dans le vol-au-vent*, a-i lipsi o doagă, a fi ticnit, 2 sfarlează

VOLÉ *a être volé*, a fi înșelat, amăgit

VOLET *m* 1 *volets verts*, bordel, 2 *mettre les volets*, a isprăvi de vorbit, a tăcea

VOLEURS *m pl* 1 *Tip* hartiute cari în timpul tragerii la mașină se lipesc de coală, 2 *A voleurs d'étiquettes*, furieri

VOLIGE *f* fună slabă ca un țăr

VOLTIGEUR *m* ucenic de zidar

VOLONTAIRE *m* *volontaire de cinq ans*, soldat

VOMIR *v* *vomir tripes et boyaux*, a și vărsa și mâțele din sine

VOTE [votre] *a* vostru

VOMITATOIRE *a* greșos

VOUAILLERIE *f* votatul

VOTE *m* *chevalier du vote*, reprezentant al poporului

VOUER *v* *vouer au jaune*, a înșelă, a pune

coarne, *être voué au blanc*, a nu voi să lucreze, a umblă hațmană

VOUGRI *m* jargonul auvergnatilor *savez-vous parler fouchtra ou vougri?* (Richopin)

VOULU *a c'est voulu* a) e la modă, a intrat în moravuri, e convențional, b) asta nu e just, nu e sincer, *une originalité un peu voulue*, o originalitate cam intenționată

VOUS N'AVEZ-RIEN *m* funcționar la vamă (din cauza întrebării sale constante *vous n'avez rien a déclarer?*)

VOUS(S)OYER, VOUSVOYER *v* a zice «d-ta»

VOUZAILLE, VOZIÈRE, VOZIGUE *pron* d ta, d-voastră

VOYAGE *m* 1 cutreerarea Franței, 2 *voyage au long cours*, deportare la Cayenna

VOYAGER *v* (la dans) a face piriute pe scenă

VOYAGEUR *m* 1 voiajor comercial care face provincia, 2 *voyageurs a quinze francs le cent*, pasagerii de pe imperiala unui omnibus, 3 saltimbanc, unul de al lor, 4 purece

VOYAGEUSE *f* cocotă călătoare

VOYANTE *f* ghicitoare care prezice numerele câștigătoare la ruleta dela Monte Carlo

VOYEUR, EUSE *s* privitor, spectator

VOYOU *m* 1 strengarul parizian, 2 pun-gas ordinar, deibedeu, 3 mitocan

VOYOUCRATE *m* democrat de uliți, partizan al mitocanilor

VOYOUCRATIE *f* democrația de uliți, pretențiunea mitocănimii de a se ridica deasupra celorlalte clase

VOYOUCRATIQUE *a* partizan al pretențiunilor mitocănimii

VOYOUSE, VOYOUTE *f* strengăriță de uliți

VOYOUTISME *m* mitocănie

VOZIÈRE *pron* V vouzaille

VRAI *m* un orai, un om de treabă

VRILLE *f* 1 *yeux en trou de vrille*, ochi mititei și fără expresie, 2 prostituată care se dedă la plăceri nefirești

VU *a être vu*, a fi înșelat, jupuit

W, X, Y, Z.

WAGNÉRITE *f* la *Wagnérute* le ueni, suferă de friguri Wagneriane

WAGON *m* 1 pahar mare de vin (½ litru), 2 nătarău

WALLACE [Richard Wallace, dotatorul cu fântâni al Parisului] *m* apă de fântână, *pomper à la Wallace*, a plânge

WALLACER *v* 1 a bea apă (din fântânele publice), 2 a plânge

WATERLOO *m* 1 înfrângere desăvârșită, 2 *un cercle qui a son Waterloo*, o casă de joc în care un măsliutor e prins în flagrant delict, 3 șezutul *j' te vas secourir le Waterloo*, am să-ți moi spinarea

WATFERFICH [= va te faire fiche] *m* client care nu plătește *monsieur Watferfich et compagnie*, d-l Chiulangu și Compania

WATRINER *v* a ucide pe patronul sau pe maistrul său

X *f* sau *m* 1 necunoscută, 2 calcul *fort en x*, tare în calcul, *caboche a x*, cap de matematic, 3 șc Politehnică *aller à l'x*, a merge la șc Politehnică, *candidat à l'x*, candidați la șc Politehnică, 4 *un x*, un elev al șc Politehnice, un politehnician

Y *pron* 1 îi, lui *j'y ai fichu une gifle*, i-am cârpit o palmă, 2 *el y ne veut pas*, nu vrea

YA [= il y a] *v* este, se alină

YACHTSMAN *m* amator de sport nautic

YARD [hard] *m* lețcar, ban

YLANG YLANG (A L') *adv* din lumea elegantă

YIT, YOULD, YOUTE, YOUTRE *m* evreu
YOUPIN *m*, **YOUPINE** *f* evreu, evieică
YOUPINFRIE / 1 vreime, 2 spirit vreiesc,
 3 avariție, cămătărie
YOUTRERIE *f* 1 sinagogă, 2 avariție,
 sgarcenie

ZANZIBAR *m* zanzibar, joc cu trei rari
 (prin cărciumi)

ZEBE, ZÉBI *m* membrul bărbătesc, *zebi* mort
 impotent, *peau de zébi* loc'nici de cum' nimic!

ZEBRE *m* 1 vechiu camarad de școală, 2
 om priceput (în cvă), 3 cal, 4 *c'est le zebre*
de la duchesse, e omul de încredere al unei
 femei

ZÉPH [zephyr] *m* vant *se pousser du zeph*,
 a o șteige, *rue des quatre Zeph* = *rue des Quatre-*
vents (o stradă din Paris)

ZÉPHIR *m* A soldat din batalionul de dis-
 ciplină din Africa

ZÉPHIRIEN *a* A *ses souvenirs zéphiriens*,
 minunile sale de pe timpul când era soldat
 în batalionul de disciplină din Africa

ZE-ZE *m* zazitor

ZÉZETTE *f* păhărel cu absint *s'offrir une*
petite zézette de trois sous, a bea un mic absint
 de 15 bani

ZIEUTER *v* a privi

ZIF *m* marlă imaginară

ZIG, ZIGUE *m* 1 camarad, prieten *bon*
zig, zig d'attaque, prieten bun pe care poți
 să te bizi, băiat cum se cade, 2 individ, om
connaiss-tu le zig? cunoști tu pe omul acesta?
 3 A *zig a la rebiffe*, recidivist

ZIGOTEAU *m* șiret *faire le zigoteau*, a face
 pe șiretul

ZIGOUILLER *v* a ucide *c'est c' soir qu'on*
te zigouille, astăzi seară o să te tăiem (Rosny)

ZIGOUILLEUX *m* 1 A valul destinat a
 curăți tranșoul, 2 carapaci

ZIGUE *m* V zig

ZINC *m* 1 teigheaua (carcumei) *prendre*

un cerie sur (le) zinc, tomber un zinc, a lua un
 pahar cu vin, cu rachiu la teigheaua, 2 *entonnoir*
de zinc, gătlej cătrănit, *zinc des ratichons*, ai-
 tar, 3 bani *qu'on mette son zinc dans une ti-*
relure, să se puie banii într-o pușculiță, 4 T
 organ puternic *avoir du zinc*, 5 uniformă cu
 bioderu pe ea (a unor funcționari superiori),
 6 A sergent aghiotant, 7 *avoir du zinc a)*
 a avea o mare îndrăzneală, un mare tupeu,
 b) a fi foarte șic || a elegant, frumos, etc
une toilette pourrie de zinc, o toaletă extrem
 de elegantă

ZINGUE *m* 1 scandal *aussi ce que j'en ai*
fait un zingue, dar și ce scandal am făcut, 2
 eleganță, șic, 3 V *mannezingue* || a elegant
 șic, frumos

ZINGUER *v* 1 a bea la teigheă *zinguer*
tout seul n'est pas mon blot, nu e în obiceiul
 meu să beau singur la teigheă, 2 T *etre zin-*
gue, a avea o voce sonoră și metalică

ZINGUEUR *m* client de cărcimă

ZINGO(T) *m* cărcumiar

ZINGOUT *m* (șc dela Saint-Cyr) loc sau
 sală de recreațiune

ZIOTER *v* a privi *je te vois zioter dans*
mon jeu, te văd uitându-te în jocul meu

ZOUZOU *m* zuav (infanterist francez în
 uniformă turcească)

ZOZO *m* prost

ZOZOTTE *f* bani *mettre le doigt sur la*
zozotte, a da de urma banilor (de iurat), *la*
zozotte a la Louis, banii unei prostituate

ZUT *int* răt! moas-ta! la dracu! *ah! zut*
alors! astăzi mai lipseai *le jour où j'aurai assez*
de cette chère amie, je lui dirai zut, în ziua
 când voi fi sătul de iubita mea, am să-
 zic «pasol!» *un œil qui dit zut à l'autre*, un
 ochi care se uită chiuriș, *zut et bran (zut et*
crotte) pour les Prussiens, la dracu toți Prusienii!

ZUTANT *a* plictisitor la culme

ZUTISME *m* indiferență

ZUTISTE *m* nepăsător

TRIPARUL ACESFUI DICȚIONAR A
INCEPUT LA 15 OCT 1927, IN ATE-
LIERELE, CVLTURA NAȚIONALĂ"
SI S'A TERMINAT LA 1 FEBR 1928

UNIVERSAL
LIBRARY

140 619

UNIVERSAL
LIBRARY